

JOANNIS RAII
Societatis Regiæ Socii
HISTORIA
PLANTARUM
GENERALIS.

Species hætenus editas aliasque infuper multas
noviter inventas & descriptas complectens.

In qua agitur primò

De Plantis in genere,

Earumque

PARTIBUS, ACCIDENTIBUS & DIFFERENTIIS;

Deinde

Genera omnia tum summa tum subalterna ad Species usque infimas,

Notis suis certis & Characteristicis

Definita,

M E T H O D O

Naturæ vestigiis insistente disponuntur;

Species singulæ accurate describuntur, obscura

Illustrantur, omiſſa ſupplentur, ſuperflua reſecantur, Synonyma
neceſſaria adjiciuntur;

VIREs denique & USUS

recepti compendio traduntur.

ACCESSERUNT

LEXICON BOTANICUM

ET

NOMENCLATOR BOTANICUS

Totum opus in duobus Tomis cum Indicibus

Necesseſſariis Nominum, Morborum, & Remediorum.

TOMUS PRIMUS.

L O N D I N I :

Impensis SAMUELIS SMITH & BENJAMINI WATFORD Regiæ Societatis
Typographorum, ad Inſignia Principis in Cæmeterio D. Pauli. MDCXCiii.

Prænobili Viro
D. CAROLO HATTON

ARMIGERO,

Nobilissimi Domini

D. CHRISTOPHORI HATTON

BARONIS LIBERI

ANGLIÆ FILIO,

HANC

Plantarum Historiam

Ipsius instinctu compositam perquam officiosè dedicat & plurimam
Salutem vovet

JOANNES RAIUS.

U M tu, Nobilissime Vir, Operis hujus aggrediendi mihi auctor fueris, tibi in solidum debentur gratiæ, siquid inde vel emolumenti, vel honestæ saltem oblectationis ad Lectorem redundabit. Quòd si successus votis non respondeat, nec multorum expectationi, quâ me tua aliorumque amicorum affectui nimium indulgentium malè fundata opinio oneravit, minimè satisficiam, paratam habeo exultationem, me non instinctu proprio, sed tuo suasu tuoque consilio, quæ apud me semper mandatorum vim obtinent, permotum ei conscribendæ animum appulisse. Qualiscunque autem successus fuerit, hæc vestra de viribus meis opinio aliquem usum habuit, ad industriam scilicet nostram excitandam, ut veterino excusso omni studio & contentione niterer eam si non mereri, saltem non penitus fallere & frustrari, non minùs tamen irritò & ridiculo conatu, quàm si Rana bovem intumescendo aquare contenderem, ni quantum in viribus meis æstimandis affectui licere permiseris, tantum in opere ipso judicando permittas.

Non usque adeo Suffenus sum aut meipsum palpo, ut magni aliquid me præstitisse putem. Materiæ maximam partem aliunde mutuam agnosco. Quæ tamen desiderari animadverti ipse supplevi, quæ redundare amputavi, errata correxì, obscura; quæ potui illustravi, brevitatè ubique secutus sum, quatenus tamen cum perspicuitate consisteret, nè suspensum & incertum Lectorem dimitterem, nève Specierum non necessariæ multiplicationi an- sam præberem. Methodus denique & dispositio in plurimis nostra est ac nova.

Hæc si Tibi tuisque similibus candidis & ingenuis probari intellexero, aliorum vel minus idoneorum vel minus æquorum Historiæ nostræ censorum nec asteriscos capto, nec obeliscos metuo, verum vestro iudicio fretus, quicquid illi senferint securus, alacri & erecto animo ad reliqua pertextenda, & coronidem tandem Operi imponendam progrediar.

PRÆFATIO.

PRÆFATIO.

Auca quædam, Amice Lector, quæ vel tu fortasse scire desideras, vel nostrâ interest ut scias, huic operi præfanda habeo, nimirum Primum, quæ me rationes ad id aggrediendum impulerint: deinde quam Methodum secutus sim; tandem quid in eo præstiterim, aut saltem me præstuisse putem.

Quod ad primum attinet, scias me suasu & hortatu D. Francisci Willughby b. m. Amici nostri æternum honorandi plantas maximè vulgares describere, materiâque, & suppellectilem Historiæ Plantarum condende & instruende parare cœpisse. Verum illo fatis functo cum mecum reputarem Medicinam meam non esse professionem, opus etiam illud plus operæ & temporis exigere, quàm ego ei impendere possem aut deberem, remissius agere cœpi, & paulatim omnem ejus curam & cogitationem abicere; præsertim cum intelligerem Robertum Morisonum Aberdonensem, Scotum, Virum magni nominis & famæ ob scientiam Botanicam, inque ejus studio & plantarum cultura diu versatum ejusmodi Historiæ conscribende insudare. Audito tamen postea opus illud, uno Volumine edito, interruptum ob Autorem ære alieno implicitum, unde eum brevi se expedire & institutum persequi exigua spes esset; nec ita multo post certior factus ipsum D. Morisonum infelici casu rebus humanis exemptum, instinctu & hortatu Nobilissimi Viri D. Caroli Hatton aliorumque Amicorum, quorum ego de facultate mea opinionibus nimis credulus, Historiam denuo in manus sumere, eamque quanta potui industria & festinatione persequi & perficere decrevi. Rationes autem quibus præcipuè permotus amicorum precibus cessi & consiliis obtemperavi fuere sequentes.

Primum Divinæ gloriæ illustratio: Cum enim inexplicabilis stirpium varietas, eximia pulchritudo, mirus ordo, immensa utilitas infinitæ supremi Opificis potentia, sapientia, bonitatis luculentissima indicia & argumenta sint, qui materiam hanc pro dignitate tractabit, Attributa illa omnibus unâ agnoscenda, suscipienda, veneranda proponet.

Deinde, quòd tale opus desiderari animadvertet: Cum enim multi jam effluxerint anni ex quo Jo. Bauhini Historia Plantarum & Jo. Parkinsoni Theatrum Botanicum evulgata sint, plurimæque interea temporis novæ plantæ observatæ & descriptæ fuerint à Clarissimis Viris Gulielmo Pifone, Georgio Marggravio, Jacobo Bontio, Reccho, Hernandez, Paulo Boccone, Jacobo Zanolii, Roberto Morisono, Jacobo Breynio, Horti Malabarici auctoribus, Christiano Mentzelio, Muntingio, aliisque, tempestrivum videbatur olim descriptis recens inventis additis & in sua genera distributis, unam ex omnibus Historiam componere, tum ut tenuioribus earum cognoscendarum avidis, quorum facultates tot libris coemendis non sufficiunt consuleretur, tum ut rudioribus facilius aditus ad eas intelligendas & addiscendas pareretur.

Tandem cum nemo hætenus ex nostra natione Historiam stirpium Latino sermone conscriptam publicavit, nè putarent exteri neminem id potuisse aut posse.

Ego attem tum instinctu proprio, tum amicorum monitu festinandum cœnsui, partim ob ætatem ingravescentem, nè mors cessantem occuparet, & vitæ filium prius intercideret quàm Historiæ telam pertexuissem; partim ut è diverticulo in viam studiorum redirem, & stationem pristinam, quam in aliena castra transfuga ad tempus deferueram, quamprimum repeterem, & res meas agerem.

Sequitur proximo in loco ut de Methodo quam secutus sum compendio dicam.

Methodum Memoriae matrem esse apud omnes in confesso est, Memoriam autem Musarum fabulantur Veteres. Quocirca ne Historiam Musis & Apolline nullo composuisse videar, de ea adornanda maxime sollicitus, id præcipue operam dedi, ut & summa Genera rectè constituantur, & tanquam in acie bene ordinata Species omnes tum subalterne tum infimæ suis locis disponantur, quo & universæ facilius comprehendi, & singule clarius intelligi queant, & indaganti promptius occurrant, & memoriae firmius inhereant.

Aliis autem Methodis rejectis ob rationes * alibi expositas, eam quæ à convenientia stirpium in partibus præcipuis, flore putæ & ejus calyce, semine ejusque conceptaculo, notas genericas sumit amplector & usurpo: quæ & maxime naturalis & philosophica est, & ad Botanicum compendium addiscendam longè commodissima. Hujus enim interventus & auxilio studiosus quisque quavis subsidiis alienis destitutus, & proprio Marte rem aggressus, Plantarum cognitionem haud difficile affequitur. Oblata enim quæcunque stirps è non vulgo cognitis, cum summorum Generum notis (quas expedit ut in numero habeat) eam conferendo, ad quodnam pertineat mox deprehendet: deinde Tabule ductum sequendo velut Ariadneæ filo per Genera subalterna pari facilitate descendet ad Species usque infimas, cum quarum descriptionibus collata plantæ vel descriptam agnoscat, vel novam & inobservatam concludat.

Verum quod alias dixi illud hic repeto & inculco, non sperandam à me Methodum undequaque perfectam & omnibus suis numeris absolutam, quæ & plantas in Genera ita distribuat ut universæ Species comprehendantur, nullâ adhuc anomalâ & sui generis reliquâ, & unumquodque genus notis suis propriis & characteristicis ita circumscriptis, ut nulle inveniatur Species incerti, ut ita dicam, larvæ, & ad plura genera revocabilis. Nec enim id patitur natura rei. Nam, cum Natura (ut dici solet) non faciat saltus, neque ab extremo ad extremum transcat nisi per medium, inter superiores & inferiores, rerum ordines nonnullas mediæ & ambigæ conditionis producere solet, quæ de utroque participant, & utroque velut connectant, ut ad utrum pertineant omnino incertum sit. Præterea eadem alma Parendis in Methodi cunctisque angustias coerceri repugnat, sed ad libertatem & æquilibrium suam nullis legibus obnoxiam ostentandam in unoquoque rerum ordine nonnullas Species creare solet, tanquam exceptiones à regulis generalibus, singulares & anomalas.

Notandum autem, non semper & in omnibus plantis notas Generum indices certas minime fallaces è forma seminis externa ejusve involucri aut conceptaculi sumi (ut nonnullos velle audio) ita ut quibus hæ partes similes & conformes sunt eæ genere conveniant, quibus dissimiles differant: siquidem in genere Camini datur aliqua Species semine hispido & villoso, quæ reliquarum partium figura earundemque & ipsius seminis odore, colore, sapore cum vulgari Camino semine striato lævi convenit. Pastinacæ latifoliæ sativæ semina lata & compressa, seu foliacea sunt; Sisari & Si diu angusta & striata. Quis tamem plantas ipsas ob convenientiam in foliis odore & sapore, (quæ tanta inter Sisarum & Pastinacæ intercedit ut vix eorum ovo similis sit) non potius ad idem genus referendas statueret, quam ob solam seminum dissimilitudinem separandas, & procul à se invicem removendas. Fumariam siliquosam à *γυμνοσπέρμη* ego equidem invitui separo. Spiegulam quæ semine est foliaceo ab eo cui semen rotundum nemo utique sejungit: Nec probo Papaver corniculatum à capitato divelli, quantumvis seminibus & vasculorum figuris discrepent.

Supereff ut quid in hac Historia præstiterim, aut me saltem præstitisse putem brevibus exponam.

Primo in loco Plantas omnes hætenus editas, & per multa volumina sparsas, in Genera & Species veluti tot membra distributas in unum quasi corpus redegi. Quod ut efficerem, non omnes quotquot extant Stirpium Historias, Theatra, Pandectas, Adversaria, Observationes, Illustrationes, Commentarios evolvere & examinare necessarium duxi, nè actum agerem, cum Viri longè eruditissimi maximeque industrii J. Bauhinus & Casp. Bauhinus fratres immenso labore diligenter perlectis & studiose inter se collatis Botanicorum scriptis ante se editis, species jam tum cognitæ, paucissimas ommissas excerptas & methodicè digestas, hic in Theatri Botanici pinacæ, ille in Historia Plantarum generali exhibuerunt. Stirpes noviter inventas, & post Bauhinum utrunque denatum editas à Clariss. Viris Prospero Alpino, Joanne Veslingio, Jacobo Cornuto, Joan. Parkinsono, aliisque superius memoratis ipse collegi & ad sua genera retuli: non paucas denique à meipso observatas tam in Anglia, quam in transmarinis regionibus adjeci.

Longissime tamen abest ut me perfectam Plantarum omnium Historiam composuisse, aut alium quemvis componere posse existimem, cum nè dimidiam quidem partem plantarum toto terrarum orbe nascentium Europæ hætenus cognitam aut observatam esse certissimum sit. Primum etenim vastissima terrarum spatia diverso mundi cardini subiecta nondum detecta, at nè fando quidem audita latere plerumque verisimile est: Quin earum regionum quarum aliqualem notitiam habemus pars longè maxima Botanicis inaccessa, nondum certè lustrata est. Tandem in iis etiam quæ omnium diligentissime percuratæ sunt non paucæ Botanicorum industriam eluserunt & etiamnum inobservatæ latitant: ut hujusmodi Historiam vixdam inchoatam, non ante absolvendam putem.

Exitio terras quam dabit una dies.

Præterea non sum nescius alias adhuc præter hoc opere comprehensas species, novas & nondum descriptas, in hortis Medicis quæ Academicarum publicis, quæ Magnatum & curiorum privatis ali, à cultoribus suo tempore publicandas: ego autem editarum præcipue historiarum præ me fero; ex quibus etiam nonnullas per incuriam, oscitantiam, oblivionem aut festinationem ommissas esse mihi metipsum conscius sum, plures fortasse Lectores observabunt. Quid enim aliud sperari potest ab uno, & homine, qui ne Amantem quidem habuerim, verum propriâ manu omnia exarare coactus sum.

Constitutis speciebus proxima cura fuit singularum descriptiones plenas & accuratas tradere: cum autem animadverterem Clarissimos Viros utroque Bauhinio, Fabium Columnam & Car. Clusium in plantis describendis præ aliis diligentes & curiosos esse, eorum præcipue descriptiones mutatus sum (quarum tamen non paucas emendavi & supplevi) auctorum nominibus præfixis, nè pro meis eas venditare videar. Alias multas nimis succinctè & obscurè traditas, quales sunt pleræque familiarissimæ & passim nascentes, plenius & accuratius describere adnixus sum. Novæ & post Bauhinum exurgatæ ab auctoribus suis, quos plerumque singulares habent, satis accuratè describuntur, ut de iis minus laborandum esset; singule duntaxat suis sedibus disponende.

Obscuris & ambiguis lucem aliquam fenerari conatus sum, multis nihilominus admixtis speciebus incertis & suspectis, nec enim quas pro talibus habeo omnes rejicere & eliminare ausus sum, nè Charybdin evitare cupiens in Scyllam inciderem, & superflua amputandi studio vivo aliquo membro Historiam mutilarem.

Cum autem plantarum numerum in natura adeo ingentem noverim, ut haud faciliè à quoquam memoriâ comprehendi & retineri omnes possint, summopere cavendum duci nè ipse novas cuderem, unam & eandem speciem in plures distrabendo, quod in tanta multitudine specierum, brevitateque & obscuritate descriptionum quæ ejusdem plantæ in diversis libris occurrunt evitari vix potest; qua in parte à summis etiam viris sæpius erratum notui.

P R Æ F A T I O.

Errores & ~~et~~ ^{que} in Botanicorum scriptis adnotavi obiter correxi, non ut cuiusquam famam minuiam aut existimationem ledam, sed solo veritatis illustrande studio, quo nihil antiquius nobis esse debet. Aliis autem siquid humanitus acciderit facile ignosco, cum ipse sepius, quamcumque curam adhibeo, titubem aut dormitem, æquum autem sit, Erratis veniam polcentem reddere rursus.

Quod ad synonymia attinet, quatuor præcipue Auctorum Joannis Bauhini, Caspari Bauhini, Gerardi, & Parkinsoni nomenclaturas & titulos exhibui, nec plures necessarias putavi, cum reliquæ jamdudum à C. Bauhino in pinacæ & J. Bauhino in Historia tradite sunt. Novæ & post Bauhinum editæ singulos plerumque ut Auctores, ita titulos habent.

De stylo & orationis nitore parum sollicitus, magis laboravi ut sententia clara esset quam ut sermo ornatus. Perspicuitati etiam brevitate quoad potui conciliare studui

— Ut citò dicta

Percipiant animi dociles teneantque fideles.

Vires & Usus à Botanicis quæ Veteribus quæ Recentioribus fusè traditis in compendium contraxi, Observationes etiam plurimas ab Anticis communicatas adjeci.

Icones nullas adhibui, non quod minus necessariae aut inutiles ducerem, sed partim ne operis editionem morarer, partim ob sumptus immodicos: Lignee enim ad gustum seculi non eas mereri videbitur, non minus commode ei jam editæ addi quam unâ edi possunt.

Restat tantum ut fatear per quos profecerim, eorumque nomina quæ Historiæ huic aliquid contulerunt vel in ea edenda mihi adjumento fuere grata commemoratorem recenscam. Si fuere D. Gulielmus Bowle M. D. defunctus, D. Petrus Dent, Medicus & Pharmacopœus Cantabrigiæ D. Radulphus Johnson, D. Martinus Lister M. D. D. Gualterus Needham M. D. D. Jacobus Newton, D. Josua Palmer M. D. D. Philippus Skippon Eques avaratus, D. Barnhamus Soame, Tho. Willifellus defunctus. Horum mentio frequens in hoc opere occurrit, eorumque nomina symbolis suis adscripta Lector reperiet. Quatuor autem præ aliis celebrandi veniunt quæ Historiam nostram plurimis observationibus locupletarunt, vel aliter ei perficende non inutilem nobis operam navarunt. Nimirum

D. Edvardus Hulfius M. D. vetus Amicus noster, de Republicâ Literariâ optimè meritis, sua laude & multorum commodis Londini Medicinam exercens, cui ob promptum Operis hujus promovendi & perficiendi studium tot Observationibus medicis ultro collatis testatum, maxime à me & Lectoribus meis, siquos habiturus sum, debentur gratiæ.

D. Tancredus Robinsonus M. D. quem ob præclaram eruditionem, suavissimos mores, & propensum in me animum merito suo plurimum diligo, qui & opus ipsum variis Observationibus ditavit; inque ejus editione accurandâ exornandâque non minus diligens & industrius fuit, quam si ipsemet ejusdem Auctor fuisset.

D. Hans Sloane, M. D. Botanicæ apprime gnarus, qui & multas rariores plantas à se collectas, & curiosè observatas quas mihi non antea videre contigerat, suasque de iis Observationes benevole communicavit, & plurima etiam rariorum semina impertivit, quo stirpes inde evatas observare & describere possem.

D. Samuel Dale, Medicus & Pharmacopœus vicinus & familiaris noster, Brantriae in Effesia degens, qui libris diligenter collatis Synonyma examinavit, errata correxit, & omissa supplevit, præterea siquas species per incuriam aut festinationem omisissæ observavit, me commonefecit, ut ejus ope Historia nostra aliquot mendis repurgata, & speciebus aucta sit.

Det Deus Opt. Max. ut quem mihi scopum destinaveram petam, eaque absoluto opere consequar quibus me ad illud inchoandum initio permotum dixi, nempe ut ipsius gloriam illustriorem reddam, & proximi commodis, Botanicorum præcipue studiis promovendis inserviam.

Explicatio nominum abbreviatorum & recensio operum ab eisdem Auctoribus editorum.

A D. & Ad. Lob. Adversariorum opus, à Petro Pena & Matthia de Lobel editum, primò Londini Anno 1570. additis circiter 284. figuris. Postmodum Anno 1576. Antverpiæ: novus titulus præfixus, epistola ad Reginam ommissa: cui operi Lobelius Observationes suas cum novis figuris junxit. Tandem Anno 1605. iterum Londini editi Lobelius Adversaria, una cum parte secunda & Pharmacopœa Rondeletii.

Amat. Aulus Lufitanus, qui in libros quinquè Dioscoridis enarrationes edidit, additis diversarum linguarum nominibus. Argentinæ 1554. in 4.

Apul. Apuleius Platonicus, non antiquus ille Madaurensis, sed alius recentior, quem Johnfonus in Præfatione ad Gerardum à se emaculatum sexcentis retro annis aut circiter vixisse conjectatur, & opusculum suum de plantarum virtutibus primùm Græcè scripsisse. Idem observavit in duobus libris manu scriptis à se visis Autorem hunc Platonem Apoliensem nominatum. Constantinopolin autem urbem Apolej dictam fuisse auctor est Ferrarius.

Alp. Prosper Alpinus sextus Horti Patavini præfectus de Balsamo Dialogum, additæ ejus figurâ, scripsit. Venetiis 1594. 4. Eiusdem de Plantis Egypti liber cum figuris 46. & cum medicina Egyptiorum Venetiis 1592. 4. Liber de Plantis Egypti & Dialogus de Balsamo unâ cum Observationibus Jo. Vellingii secunda vice impressus est Patavii 1640. in 4.

Eiusdem de Plantis Exoticis libri duo cum figuris ætatis à filio post ejus mortem elii sunt Venetiis 1627.

Ang. Aloysius Anguillara Horti Patavini tertius in ordine Præfectus de plantis fiam gentianum diversis communicavit: Opusculum in partes 14. divisum operi Joan. Marinelli Italice prodit; additis duabus figuris Chamæleontis & Sedi aërolecentis. Venetiis 1561. 8.

Bat. Honorius Bellus Vicentinus, medicus Cydoniensis in Creta insula. Exstant Epistolæ ejus de Plantis ad Clusium conscriptæ, ejusque historiz additæ.

Bellon. Petrus Bellonius, scripsit Observationum libros tres, qui à C. Clusio Latinitate donati, additis plantarum figuris 10. prodierunt Antverpiæ 1589. 8. Item tractatum de neglecta stirpium cultura quem idem Clusius vertit, & unâ cum Observationibus Exoticorum, libris adjectis. Item librum de arboribus confiteris, resiniferis & semper virentibus cum earundem iconibus 8. Partibus 1553. 4.

C. B. Casparus Bauhinus in pinacæ. C. B. Pbyt. Idem in Phytopinacæ. C. B. prod. Idem in Prodromi Theatri Botanici C. B. Theatr. Idem in primo volumine Theatri Botanici.

C. Bauhinus medicus & Professor Basileensis in Phytopinacæ 2460. plantarum nomina cum aliquot Synonymiis exhibuit, & 164. descriptiones novarum plantarum, octoque figuras adposuit. Basileæ 1596. in 4.

Idem P. Andreæ Matthioli opera omnia in Germania prius non cula emaculata dedit, additis 330. figuris, & 50. novis ab ipso primùm descriptis, cum Synonymiis. Francofurti 1598. in fol.

Idem Animadversiones in Historiam generalem Lugdunensem in quibus circiter 400. figuras in illo opere bis tervè politas & repetitas esse offendit. Francofurti 1600. in 8.

Idem Jacobi Theodori Tabernamontani Historiam Germanicam correxit, maxima parte auxit: figuras novas plures addidit: nonnullas descripsit, & parti primæ synonymias adposuit. Francofurti 1613. in fol.

Eiusdem Prodromus Theatri Botanici, in quo circiter 600. plantæ ab ipso primùm descriptæ, additis 140. novis figuris, Francofurti 1630. in 4. editus est. Continet hic liber multas species nobis suspectas, à plantis sicca descriptas.

Eiusdem Catalogus Plantarum circa Basileam sponte nascentium, cum eorundem Synonymiis & locis natalibus. Basileæ 1622. in 8.

Tandem Anno 1623. prodit Pinax Theatri Botanici, opus absolutissimum, 40. annorum, circiter 6000 plantarum nomina continens cum earundem Synonymiis & differentiis. Liber iste Spalmatæ & erroribus suis non caret: Species aliquæ bis tervè repetuntur sub diversi titulis, alie loca non suis disponentur, ut Historiam generalem Ebraudensem, Marsoni Prælad. Bot. & Historiam Oxoniensem, & nostram etiam legenti patebit.

Multis post obitum C. Bauhini annis Joan. Caspar. Bauhinus ejus filius edidit primum. Volumen Theatri Botanici five Historiæ Plantarum, quod est pars duodecima totius Operis, Basileæ 1658. in fol.

Boccon. Paulus Boccone Siculus Panormitanus: Icones & descriptiones rariorum plantarum Siciliae, Melitæ, Gallie, Italiae Oxonii editæ Anno 1674. 4. Eiusdem Epistolæ Gallico sermone conscriptæ, & Amsterodami editæ, nonnulla de Lithophytis aliisque plantis submarinis continent.

Bont. Jacobus Bontius medicus Batavæ novæ libros 6. Historiæ naturalis Indiæ orientalis conscripsit, quos morte præventus indigestos reliquit, postea Gulielmus Pilo eos in ordinem rediguit, illustravit, & editis simul cum Historiâ naturali Indiæ occidentalis, Amstelodami 1658. cujus Historiæ Lib. IV. de Arboribus, Fructibus, Herbis Medicis atque alimentariis nascentibus in Brasiliâ & regionibus vicinis agit. VI. Mantissam Aromaticam continet. XII. Notas in Garciam ab Hort. XIV. & ultimus Historiam quarundam plantarum Indicarum.

Anf. Bontius de Boot editit Historiam quorundam Florum, Herbarum, Frugum cum Iconibus aeneis, Brugis 4.

Breyh. Jacobi Breyhii Patritii Dantiscani, Boruffi Exoticarum plantarum Centuria prima, Gedani 1678. cum aeneis figuris elegantissimis in fol. edita.

Idem

Idem Prodromum fasciculi rariorum plantarum edidit Gedani 1680. qui libri ad manus nostras nondum pervenit.

Bruff. Otto Brunfelsius. Primus Germanorum vivas plantarum icones edidit. Hujus Historia Latina tribus tomis prodit; primus Anno 1530. alter 1531. et tertius posthumus Anno 1536. Argentinae cum figuris 238. at sedecim bis ponitur: summam cum & line figuris 288. describuntur. Idem & Germanice scriptum in folio cum eisdem figuris, & in 4. parvis figuris additis Argentinae 1539.

Jo. Theod. de Bry. Florilegii partes tres 1612. 1614. 1618. folio.

Cef. Andreas Celsalpinus Aretinus in Acad. Pisana Professor de plantis 16. libros scripsit, nullis figuris additis: prodire Florentiae 1583. Eiusdem Appendix ad hos libros Romae 1603. in 4.

Cana & Cam. leri. Camerarius in hort. *Cam. ep.* Camerarius in Epitome Matthioli. Joachimus Camerarius Matthioli Historiam Germanicam per Hantfchium primum veram & cum Matthioli figuris culam rursus emulavit, novis iconibus 123. & notis auxit.

Idem Matthioli epitomen dedit cum figuris 1003. Francofurti 1586. 4.

Idem Hortum Medicum & Philosophicum scripsit, figuras 56. addidit. Francofurti 1588. 4.

Caf. Caspar Durantes medicus Romanus Herbarium novum cum figuris plantarum quae in tota Europa, India Orientali & Occidentali nascuntur Italice edidit, viribus Latinis versibus expressis. Ordinem Alphabeticum observavit, & plantarum figuras 879. adposuit. Romae 1585. in fol.

Cat. Aldor. Catalogus Plantarum in agro Altorfiano locisque vicinis sponte nascentium a Ludovico Jungemanno primo editus, a Casp. Hofmanno recensitus, & Mauritio Hofmanno denuo recognitus & auctus, A. D. 1662. in 4.

Cluf. & Cluf. biff. Clusius in historia. *Cluf. pan.* Clusius in Pannonicis. *Cluf. exot.* Idem in Exoticorum libris. *Cluf. cur. pef.* Curae posteriores.

Carolus Clusius Aetibus, Botanicus insignis Dodonaei historiam vernaculâ linguâ conscriptam Gallicam fecit, & corollarium de Aromaticis addidit, cum figuris quae separatim in octavo prodire Anno 1560. in fol.

Idem Garcia ab Horto dialogos de Aromaticis & simplicibus, Lusitanice conscriptos in Epitomen contraxit, Latinos fecit, Annotatunculis & figuris plantarum 30. illustravit. Antverpae Anno 1574. in 8. ejus editio quinta auctior additis 36. figuris cum ejusdem exoticis 1605. in folio prodit.

Idem Nicolai Monardi lib. de Medicamentis Indiae Occidentalis ex Hispanico transiit, notis & figuris 9. illustravit. Anno 1574. in 8. ejus editio quarta cum Exoticis excusa est. Eiusdem Monardi libri tertius ab eadem Latine redditus Antverpae 1583. in 8. culis.

Idem Christophori Acosta historiam ex Hispanico Latinam fecit, in Epitomen contraxit, Scholiis illustravit, & Anno 1581. edidit. Tertio vero additis 6. figuris cum Exoticis An. 1605. in fol. prodit.

Idem de plantis per Hispaniam observatis libros duos scripsit, figuris 230. additis. A. Nuper 1576. 8.

Postea ab Imperatore Maximiliano II. evocatus Austriae, Pannoniae & adjacentes provincias illustravit, & de simplicibus ibi observatis lib. 4. conscripsit, figuras 353. addidit. Antverpae 1585. 8.

Idem tam Hispanice, quam Pannonicae Historiam simul edidit, & aliis quibusdam additis, unam ex omnibus Historiam compoluit, sex libris comprehensam, & sub titulo Historiae plantarum rariorum vulgavit, additis figuris 1135. Antverpae 1601. in fol.

Idem Exoticorum libros decem scripsit, quorum sex priores varias materiam circa Animalia & Plantas cum iconibus Plantarum 194. continent. Item Garcia, Monardi & Acosta libros superdictos, item Nicolai Monardi lib. 3. De lapide Bezoar, de Scorzonera, de Ferro & Nive An. 1605. fol.

Eiusdem Curae posteriores cum additis, post mortem editae sunt, additis 27. figuris, Antverpae 1611. in fol.

Col. Fabius Columna Neapolitanus, & familia Columnarum Romana, doctissimus Vir & limati iudicii, ex Academia Lynceorum edidit Phytobalancon cum figuris 36. Neapoli 1592. Item De minimis cognitis plantis parvas duas, quarum prima cum figuris 161. Romae Anno 1606. altera etiam cum figuris 44. ibidem 1616. cula est.

Idem Annotationes & Additiones in Historiam Plantarum Mexicanarum Fr. Hernandez & aliorum scripsit, quae cum dicta Historia editae sunt Romae 1651.

Cord. & Cord. Hff. Cordus in historia. Valerius Cordus scripsit Annotationes in Dioscoridem: item lib. 4. de Stirpium historia cum figuris 272. ex Trago, & aliquot novis à Gelsnero additis: Item Sylvarum observationum, quae omnia, Gelsnero curante, Argentinae 1561. in folio edita. Eiusdem Dispensatorium saporum recensum est.

Corn. & Cornat. Jacobus Cornutus Gallus, Medicus Parisiensis edidit historiam Plantarum Canadensium alarumque, Parisiis 1635. 4.

Diagr. & Diagr. Pedacius Dioscorides Anazarbus. Vixit circa Plinii tempora, Botanicus & Medicus insignis, non tamen Alexandrinus ille Marce Antonio & Cleopatrae familiaris, scripsit De Materia Medica usque antiquissimo & experientia longâ comprobata libros 8. qui saepius recti sunt. Nonnulli C. Plinium Secundum multa ex hoc opere in Historiam suam transulisse, nulla Auctoris mentione facta, opinantur. Quod quoniam ceteri Plinio repugnat, ego potius cum Salmatio sentio utrumque cum Dioscoridem tum Plinium à Sexto Nigro ea mutuatum, nec Plinium Dioscoridem lib. unum unquam legisse, aut vidisse.

Dod. Dodonaei Pentades Latinae in fol. *Dod. gal.* Eiusdem historia Gallica *Cluf. Dod. Belg.* Eiusdem historia Belgica.

Rembertus Dodonaeus Medicus Mechliniensis stirpium historiam Belgicè scripsit, quae à Clusio Gallicè edita cum quibusdam additis prodit Antverpae 1599. ut superius diximus.

Anno 1592. edidit frugum historiam in 8. Latinae, & paulo post Florum & purgantium histor. in 8. Eadem simul juncta in libros 30. divisa Antverpae Anno 1583. in fol. cum 1205. figuris. Haec Historia denuo recta Belgicè cum eisdem annotationibus prolixis, additis adhuc 36. novis figuris.

Herod. Hermodorus Indicus, continens Regni Malabarici omnis generis plantas rariores, Latinis, Malabaricis, Arabicis & Bramanum characteribus nominibusque expressas. Unâ cum Floribus, Fructibus & seminibus, naturali magnitudine delineatas, & in 25 incisas; Addita insuper accurata earundem descriptio, Adornata per Henricum Reed van Draakenstein aliofque. Hujus operis quippe volumina, jam edita sunt; nec tamen ultra arbores & fructus progrediuntur.

Hort. Leyd. & *Hort. Lugd. Bat.* Horti Leydensis Catalogus. *Hort. Paris.* Horti Regii Parisiensis Catalogus Anno 1665. editus in folio.

Herod. Herodorus Indicus, continens Regni Malabarici omnis generis plantas rariores, Latinis, Malabaricis, Arabicis & Bramanum characteribus nominibusque expressas. Unâ cum Floribus, Fructibus & seminibus, naturali magnitudine delineatas, & in 25 incisas; Addita insuper accurata earundem descriptio, Adornata per Henricum Reed van Draakenstein aliofque. Hujus operis quippe volumina, jam edita sunt; nec tamen ultra arbores & fructus progrediuntur.

Hort. Leyd. & *Hort. Lugd. Bat.* Horti Leydensis Catalogus. *Hort. Paris.* Horti Regii Parisiensis Catalogus Anno 1665. editus in folio.

Herod. Herodorus Indicus, continens Regni Malabarici omnis generis plantas rariores, Latinis, Malabaricis, Arabicis & Bramanum characteribus nominibusque expressas. Unâ cum Floribus, Fructibus & seminibus, naturali magnitudine delineatas, & in 25 incisas; Addita insuper accurata earundem descriptio, Adornata per Henricum Reed van Draakenstein aliofque. Hujus operis quippe volumina, jam edita sunt; nec tamen ultra arbores & fructus progrediuntur.

Hort. Leyd. & *Hort. Lugd. Bat.* Horti Leydensis Catalogus. *Hort. Paris.* Horti Regii Parisiensis Catalogus Anno 1665. editus in folio.

Herod. Herodorus Indicus, continens Regni Malabarici omnis generis plantas rariores, Latinis, Malabaricis, Arabicis & Bramanum characteribus nominibusque expressas. Unâ cum Floribus, Fructibus & seminibus, naturali magnitudine delineatas, & in 25 incisas; Addita insuper accurata earundem descriptio, Adornata per Henricum Reed van Draakenstein aliofque. Hujus operis quippe volumina, jam edita sunt; nec tamen ultra arbores & fructus progrediuntur.

ris, Anno 1608. & Latine similiter ab Autore emaculata, paucis mutatis, & figuris quae in Belgica editione habentur cum descriptione additis, Anno 1616. prodit.

Dodari. Descriptio de quelques Plantes nouvelles. A Paris 1676. Librum hunc mihi nondum videre contigit.

D. Johannus Evelynus. Vir eruditissimus, Sylvarum seu tractatum de Arboribus, Londini edidit in fol. unâ cum aliis ad rem Botanicae spectantibus.

Eyff. Hortus Episcopi Eyftherensis in Bavaria, à Basilio Beslero Pharmacopoeo Norimbergensi editus cum magnis figuris in 25 incisis 1083. Norimbergae 1613. In hoc opere exhibentur Synonyma tantum & descriptiones. In 4. partes secundum 4. anni tempestates dividitur: & singula partes iterum in tres subdividuntur secundum anni menses.

Ephem. German. Ephemerides medico-physicae Germanicae: five Miscellanea curiosa medico-physica S. R. Imperii Academiae naturae curiosorum per Germaniam.

Acta Haf. Acta Hafniensia Medica & Philosophica à Tho. Bartholino edita.

Emanuelis Swertii Florilegium Francofurti impressum fuit cum figuris & plantis novis, fol.

Ferrari. Joan. Baptista Ferrarius Senensis S. J. Scripsit Floram seu de Florum cultura libros 4. editos ultimo Amstelredami 1646. Continet hic liber figuras & descriptiones Plantarum aliquot novarum.

Joannes Tragejus Hispaniarum Regis medicus & Chirurgus aromatum, fructuum, & simplicium aliquot ex utraque India in Europam delatorum historiam Hispanicè scripsit. Israel Spachius medicus Argentiniensis edidit Argentinae 1610. 8.

Fuch. Fuchsius in Historia Latina in folio. Leonardus Fuchsius Germanus, Tubingensis, medicus, doctus & industrius Botanicus, Tragi emulus edidit Historiam Latinam cum 516. figuris artificiosissime ligno incisis, Basilae 1542. in fol. Hunc praeceptorem suum Jo. Bauhinus appellat.

Flora D. Rea. Londini fol.

Gal. Claudius Galenus, Pergamenus Medicorum omnium post Hippocratem facili princeps.

Ger. Joan. Gerardus Historia plantarum Anglica cum figuris ipsius Tabernamontani, nonnullis etiam Lobelii, & insuper 16. novis additis. Londini 1597. in fol. Joannes Gerardus (referente Johnsono in Praefat. ad Gerardum enaculatum) natus est Nantvici in comitatu Cestrensi, unde Londinum venit, ubi Chirurgi operam dedit, in qua adeo profecit, ut magisterium in ea facultate adeptus sit. Linguarum mediocrem aut nullam habuit peritiam. Hujus operis potissima pars & quasi corpus fuit Pentades Dodonaei, Anglicè redditae à quodam Doctore *Priest*, quas Gerardus ferè integras transumpsit. Hoc ut celaret mutavit Dodonaei methodum in Lobelianam, à Graminis & Graminifolis initium fuit. Huic versioni Dodonaei addidit insuper nonnullas plantas è Clusio, alias ex Adversariis Penz & Lobel, ex his circiter 14. ante editas. Assumpsit verò icones Tabernamontani, quas saepius imperite confudit & transposuit.

Ger. emac. Gerardi Historia emaculata & aucta à doctissimo Viro Thoma Johnsono, cive & pharmacopoeo Londinensi, quem ob insignem totius Medicinæ, sed præcipue Rei Botanicae peritiam Academia Oxoniensis Doctoratus gradu & titulo meritisimè auxit. Opus hoc bis Londini impressum est, primò 1633. iterum 1636.

Gefn. Gelsnerus. *Gefn. hort.* Gelsnerus in libro de horti Germaniae. *Gefn. col.* in libello de collectione stirpium. *Gefn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gelsnerus Tigurinus, ingenio, eruditione, industria, fide, modestia nulli secundus, Historiam plantarum & vires ex Dioscoride, Aegineta, Theophrasto, Plinio & recentioribus Graecis juxta Elementorum ordinem edidit, Venetiis 1541. 16.

Idem, Catalogum plantarum quadrilinguem, Tiguri 1542. in 4.

Idem, De Lunariis & noctu lucentibus cum figuris 5. & montis Fraeti five Pilati Lucernatum descriptione ibid. 1552. 4.

Idem, De Hortis Germaniae librum cum Appendice & Corollarium ad Cordi historiam, in quo fig. 5. cum Cordi operibus. Argentinae 1561. in fol.

Idem, De Lapidibus, fossilibus & gemmis cum marinarum plantarum 8. figuris, Tiguri 1565. 8.

Eiusdem Epistolae medicinales per Casparum Wolfium editae, addito de Aconito primo asseratione cum 2. fig. Tiguri 1577. 4.

Idem, De stirpium collectione per Wolfium edit. Tiguri 1587. 8.

Hunc Jo. Bauhinus Praeceptorem suum saepius appellat, & à candore ac modestia commendat.

Melchior Guilandinus Borussus, quartus in ordine Horti Patavini praefectus, emisit librum qui inscribitur Theon, five Apologia adversus Matthiolum. Patavii 1588. 4. Item Epistolas aliquot de stirpibus. Ibid. Item Commentarium in tria C. Plinii capita de Papyro, qui inscribitur Papyrus. Eiusdem conspectus synonymiarum plantarum cum horti Patavini Catalogo sub annum 1591. Jo. Schenckii operâ edita. Francofurti 1600. 8.

Herod. Hermodorus Indicus, continens Regni Malabarici omnis generis plantas rariores, Latinis, Malabaricis, Arabicis & Bramanum characteribus nominibusque expressas. Unâ cum Floribus, Fructibus & seminibus, naturali magnitudine delineatas, & in 25 incisas; Addita insuper accurata earundem descriptio, Adornata per Henricum Reed van Draakenstein aliofque. Hujus operis quippe volumina, jam edita sunt; nec tamen ultra arbores & fructus progrediuntur.

Hort. Leyd. & *Hort. Lugd. Bat.* Horti Leydensis Catalogus. *Hort. Paris.* Horti Regii Parisiensis Catalogus Anno 1665. editus in folio.

Herod. Herodorus Indicus, continens Regni Malabarici omnis generis plantas rariores, Latinis, Malabaricis, Arabicis & Bramanum characteribus nominibusque expressas. Unâ cum Floribus, Fructibus & seminibus, naturali magnitudine delineatas, & in 25 incisas; Addita insuper accurata earundem descriptio, Adornata per Henricum Reed van Draakenstein aliofque. Hujus operis quippe volumina, jam edita sunt; nec tamen ultra arbores & fructus progrediuntur.

Hort. Leyd. & *Hort. Lugd. Bat.* Horti Leydensis Catalogus. *Hort. Paris.* Horti Regii Parisiensis Catalogus Anno 1665. editus in folio.

Herod. Herodorus Indicus, continens Regni Malabarici omnis generis plantas rariores, Latinis, Malabaricis, Arabicis & Bramanum characteribus nominibusque expressas. Unâ cum Floribus, Fructibus & seminibus, naturali magnitudine delineatas, & in 25 incisas; Addita insuper accurata earundem descriptio, Adornata per Henricum Reed van Draakenstein aliofque. Hujus operis quippe volumina, jam edita sunt; nec tamen ultra arbores & fructus progrediuntur.

Hort. Leyd. & *Hort. Lugd. Bat.* Horti Leydensis Catalogus. *Hort. Paris.* Horti Regii Parisiensis Catalogus Anno 1665. editus in folio.

Herod. Herodorus Indicus, continens Regni Malabarici omnis generis plantas rariores, Latinis, Malabaricis, Arabicis & Bramanum characteribus nominibusque expressas. Unâ cum Floribus, Fructibus & seminibus, naturali magnitudine delineatas, & in 25 incisas; Addita insuper accurata earundem descriptio, Adornata per Henricum Reed van Draakenstein aliofque. Hujus operis quippe volumina, jam edita sunt; nec tamen ultra arbores & fructus progrediuntur.

Hort. Leyd. & *Hort. Lugd. Bat.* Horti Leydensis Catalogus. *Hort. Paris.* Horti Regii Parisiensis Catalogus Anno 1665. editus in folio.

Herod. Herodorus Indicus, continens Regni Malabarici omnis generis plantas rariores, Latinis, Malabaricis, Arabicis & Bramanum characteribus nominibusque expressas. Unâ cum Floribus, Fructibus & seminibus, naturali magnitudine delineatas, & in 25 incisas; Addita insuper accurata earundem descriptio, Adornata per Henricum Reed van Draakenstein aliofque. Hujus operis quippe volumina, jam edita sunt; nec tamen ultra arbores & fructus progrediuntur.

Hort. Leyd. & *Hort. Lugd. Bat.* Horti Leydensis Catalogus. *Hort. Paris.* Horti Regii Parisiensis Catalogus Anno 1665. editus in folio.

Herod. Herodorus Indicus, continens Regni Malabarici omnis generis plantas rariores, Latinis, Malabaricis, Arabicis & Bramanum characteribus nominibusque expressas. Unâ cum Floribus, Fructibus & seminibus, naturali magnitudine delineatas, & in 25 incisas; Addita insuper accurata earundem descriptio, Adornata per Henricum Reed van Draakenstein aliofque. Hujus operis quippe volumina, jam edita sunt; nec tamen ultra arbores & fructus progrediuntur.

Hort. Leyd. & *Hort. Lugd. Bat.* Horti Leydensis Catalogus. *Hort. Paris.* Horti Regii Parisiensis Catalogus Anno 1665. editus in folio.

Herod. Herodorus Indicus, continens Regni Malabarici omnis generis plantas rariores, Latinis, Malabaricis, Arabicis & Bramanum characteribus nominibusque expressas. Unâ cum Floribus, Fructibus & seminibus, naturali magnitudine delineatas, & in 25 incisas; Addita insuper accurata earundem descriptio, Adornata per Henricum Reed van Draakenstein aliofque. Hujus operis quippe volumina, jam edita sunt; nec tamen ultra arbores & fructus progrediuntur.

Hort. Blef. Hortus Blafenſis auctus, à R. Morifono editus Londini 1669. 8.
Catalogus variorum hororum collecti, & una editus S. Paulus. Hafniae 1653. 16.
Hort. Farnesianus cum figuris à Tobia Aldino, Roma fol.
C. Hofman. Calpari Hofmanni Libri duo De Medicamentis Officialibus. Catalogum Alector-
hienſi Jungermanni recentium. Altorfi 1615. 4.
J. B. Joannes Bauhinus, Calpari frater, Ducis Wirtemberg, Archiater, ingenioſus admodum
& eruditus, ſummae fidei, infinite lectionis, ſuavi & maturi iudicii, in omnibus Botanico-
rum, quorum quàm Recentiorum ſcriptis verſatiffimus, omni humanioris & ſeverioris literaturae ge-
neri inſiſtentiſſimus, uno verbo Herbariorum Coryphaeus, præter opuscula quaedam, v. g. Libellum
de Plantis à Divis denominatis. Baſileæ 1598. 8. Libellum de Abſinthii generibus. Montisbeli-
gardii 1593. 8. Et De plantis circa Balneum Bollenſe naſcentibus Catalogum, Pomorum figuris
60. & Pororum 40. additis cum Hiſtoria de Balneo Bollenſi. Montisbeligardi 1598. 4. Præter hæc
inquam Hiſtoriam Plantarum Univerſalem inchoavit, inque eâ perſeſſenda exornandâque diu
multumque laboravit, verùm morte præventus opus illud imperfectum reliquit: quod recentius &
auſu Dominicus Chabreus M. D. Genevenſis, juris vero publici fecit Franciſcus Lind à Graffen-
ried, Dominus Gertzenzee, &c. Opus omnium quæ hæcenus lucem viderunt abſolutiſſimum,
complexens quicquid ſciſſe & obſervatione dignum vel apud Veteres vel apud Neotericos oc-
currit: præ cum ſynonymis, æquivalens, ſuccedaneis, &c. Summo ſtudio cavet hic Auctor, ne ſpe-
cies præter neceſſitatem multiplicaret, & ex alia plures faceret, veritati aut addidit, ut hujus cau-
ſa non dubitet etiam præſentibus. Multæ in hoc opere ſpecies deſiderantur ex iis quas procul-
dubio non omiſiſſet Auctor ſi ſuperviviſſet & editioni præſuiſſet, quin potius alias pluri-
mus addidiſſet, omniſque ordinem & diſpoſitionem in melius muſtelleſſet.
Imperat. Ferrantes Imperatus Neapolitanus Pharmacopœus evulgavit Hiſtoriam naturalis lib. 28.
cum figuris lapidum, corallorum, ſpongiarum, &c. plantarum verò & fructuum 33. Neapoli 1599.
in fol. & Venetiis 1672. ab Ant. Ferni aucti.
Jo. Bod. Joannes Bodæus à Stapel, medicus Amſtelodamienſis in Commentariis ſeu notis in Theophrasti
hiſtoriam, Amſtelodami editis, una cum Græco contextu 1644. in folio. Habentur in
hoc opere tum vulgarij, tum rariorum plantarum icones permultæ.
Jung. Joachimi Jungi Illuſt. Phytoſcopica, &c. Hamburgi 1679. 4.
Læc. Andreas Lacuna. Extant ejus Commentaria in Dioſcoridem cum figuris Hiſpanicâ lin-
guâ conſcripta. Salamancae 1552. in fol.
Item Annotationes in Dioſcoridem, in quibus Ruellii verſio caſtigatur.
Leb. Lobelius in Obſervationibus aut Adverſariis. *Leb. ico.* Idem in iconibus ſeparatum editis
Lobelij præter Adverſariorum opus de quo ſuperius diximus, edidit Plantarum ſeu Stirpium Hiſto-
riam, quam etiam Stirpium Obſervationes inſcribit, additis figuris 1476. Antverpiæ 1576. in fol.
Poſtea Hiſtoriam plantarum ſeu ſtirpium Belgicæ edidit, in qua & Adverſaria & Obſervationes
complexus eſt, aliis inſuper additis. Cum figuris 2116. quæ poſtea ſeorſim cuſa ſunt Antverpiæ
in forma longa.
Deſignavit inſuper aliud magnum opus, cui titulus Stirpium Illuſtrationes. Verùm mors illud in-
tercepit. Hujus fragmentum aliquod diu poſt ejus mortem Londini impreſſum eſt.
Lobelijum, quantum memini, Jo. Bauhinus alicubi vagum & inanem jaſtatorum appellat: quam
cenſuram quoniam minus probem, obſervavi tamen Lobelijum in plantis deſcribendis parum curio-
ſum fuiſſe & memorie nimium ſuum ſupus erraſſe, in locis præſertim plantarum. Nam multas
pro indigenis Angliæ habet, quas nemo præter ipſum in Angliæ ſponte naſcentes obſervavit, quæ-
ſque in locis ab illo deſignatis fruſtra requiſivimus: imò nec alibi forſe in rerum natura. Exemplum ſic
Lycopſi altera Anglica, & Nymphaea lutea, necnon alba minor.
Lon. Adamus Lonicerus: Is Herbarium Eucharis Rolſii, ſui in Officio Francofurti antecelſoris
Germanice ſcriptum quarto auct, quod poſtremo anno 1569. prodit: poſtmodum remotio
Eucharis nomine ſuum præxit, & cum figuris 832. circiter Anno 1582. dedit Francofurti.
Lugd. Hiſtoria generalis plantarum lib. 18. à Dalchampia inchoata, per Joan. Moſlinum col-
lecta & edita, cui nomen ſuum non adſcripſit. Lugduni Anno 1587. excuſa eſt. In hac figura 2686.
promittuntur: verum circiter 400. b.ſc. reſeperunt.
D. Azzellus Malpighius, Vir ſagaciffimus, & D. *Nebemah* Grew ediderunt Anatomiam plan-
tarum ſummo cum applauſu. Utraque Londini impreſſa fol.
Matth. Petrus Andreas Matthioli. Hujus Commentaria Italica cum 957. magnis figuris, 1568.
Venetiis edita: Ejuſdem Italica cum parvis figuris 1562. De ejuſdem editione Germanica Came-
rariæ, & Latina à C. Bauhino emaculata ſuperius diximus, deſuper Epitome.
Ejuſdem Epitome cum Commentariis Francofurti editæ ſunt cum Apologia in Amatum Luſita-
num. Lobelio aliſque magnam incurrit reprehentionem.
Magn. Petrus Magnol Monſpelienſis Medicus Doctor, Botanici ingeniſſi editiſſe Catalogum
Plantarum circa Monſpelium naſcentium, titulo Botanici Monſpelienſis Lugduni 1676. 8. in quo
& obſcura multa illuſtravit, & novarum plantarum icones & deſcriptiones dedit.
Marggrav. Georgius Marggravus de Liebfeldt, Miſnicus Germanus ſcripſit Hiſtoriam rerum na-
turalium Braſiliæ libros octo: quorum tres priores agunt de Plantis. Amſtelodami 1648. in fol.
Menzl. Chriſtianus Mentzelius Fuſtenwald. March. Philoſophiæ & Medicinæ Doctor, Se-
reniſſ. Electoris Brandeburgi Conſiliarius & Archiater edidit Indicem Nominum Plantarum Uni-
verſalem: multilinguam, cum Pugillo rariorum Plantarum & figuris aliquot in æs inciſis. Berolini
1682. in fol.
Moriſ. prælad. Moriſoni Prælada Botanica. *Moriſ. Hiſt.* Moriſoni Hiſtoria plantarum Uni-
verſalis. Robertus Moriſonus Aberdonienſis Scotus M. D. Botanices Profeſſor Oxoniensis, & Horti
Medici Praefectus edidit Hortum Blafenſem auctum, una cum Plantarum inibi contentarum remi-

ni hac uſque ſcriptarum brevi & ſuccinctâ delineatione, Hallucinationibus quas vocat C. Bauhini in
Pinace & Jo. Bauhini in Hiſtoria, aliſque nonnullis, Præladorum Botanico-
rum titulo. Londini 1669. 8.
Item, Plantarum Umbelliferarum Diſtributionem novam, per Tabulas cognationis & affinitatis,
Oxonii 1672. in fol.
Item, Hiſtorie Plantarum Univerſalis Oxoniensis Partem ſecundam Oxonii 1680. in
folio.
Hic quædiu intra ſuos limites ſe continuit, & Catalogiſ Horum componendis, notis generum
characteriſticis indagandis, Botanico-
rum in Diſpoſitione ſpecierum erroribus aut, ut loquitur, amat hal-
lucinationibus detegendis corrigendiſque operam dedit, laudem ſane meruit. Verùm cum ſibi ni-
miſ placeret ſuiſque plenus alios etiam ſe doctiores contemneret, majora viribus aggreſſi, & Planta-
rum Hiſtoriam Univerſalem conſcribere auſus, nec fame ſit conſulit, nec multorum expectationi
ſatiſfecit.
Munting. Abrahamus Muntingius M. D. & in patria Academia Groningeniſſi Botanices profeſ-
ſor, edidit librum de vera herba Britannica cum Appendice de ſpeciebus Aloes, Amſterodami 1681. 4.
Hiſtoriam etiam plantarum Belgicæ edidit An. 1672. 4.
P. B. Phylogia Britannica Londini edita 1650. 8.
P. Remeal. Paulus Remealus Blafenſis ſpecimen Hiſtorie plantarum cum figuris 43. typis
æneis expreſſis editiſſe Lutetiae 1611. 4.
Park. Parkinsonus in Theatro Botanico. *Park. parad.* Parkinsonus in Paradifo terreſtreſt. Jo-
annes Parkinsonus Londinenſis, Pharmacopœus Regius Anno 1629. edidit Paradifiſum ſuam
terreſtreſt Angliæ, in qua ſorum omnium hiſtoriam, quin & Arborum fructificarum, oleum & fructi-
cum elegantiorum quæ in hortis aluntur hiſtoriam late perſequitur.
Poſtea Anno 1640. emiſit Theatrum ſuam Botanici, ſicdem Angliæ, omnes in univerſum
plantas exceptis Paradifo terreſtreſt comprehenſis complexens, in quo novâ Methodo uſus, plantas
ſecundum vires & facultates præcipue in varias Claſſes diſtribuit. Continet hoc opus plures ſpecies
quam quævis alia quæ hæcenus extat Hiſtoria. In plenique C. Bauhini veſtigiiſ inſiſtit: multas
tamen ſpecies addit ex Alpini Exoticis, Cornuti Canadentium hiſtoria aliſque. Ex altera etiam
parte per oblivionem aut ſeſtinationem multas omiſit, aliquas etiam reſecit.
Plin. Causa Plinii Secundus. Viſit temporis Velpſiani. Velut vaporibus ſulphureis ſuffo-
catus, dum incendi cauſas rimaretur interſiſſe. Anno Dom. 79. Plinius ſcripſit quæ injuriâ tem-
porum intercedunt: Superſunt de Hiſtoria mundi lib. 37. in quibus multa habet de plantis earum-
que cultura & viribus, quorum tamen nullam partem è Dioſcoride tranſcripſit, ut vulgare op-
inionem ſecutus alquando ſcripſi, cum clariſſ. Salmaliſſi Dioſcoridem Plinio vel æqualem vel potius
poſteriorem fuiſſe demonſtrent in *Præſat.* ad *Homonymia* Hylæ latrice: nec conveniat candori Plinia-
num quem erga omnes etiam ſui ſeculi ſcriptores & etiamnum viventes, quos expreſſe nomen, ſem-
per offendiſſet, tot ab alio ſuffragium eſſe quod cum Dioſcoride communia habet, nulla Aucto-
ris mentione facta: quin potius verifiſſime eſt utrumque ubi eadem habent, à tertio quodam,
præcipue Sextio Nigro mutuatum eſſe. Plura in hanc rem vide apud Salmaliſſum Præſationis citatæ
pag. 25. & ſequentiſ.
Pon. Jo. Pona pharmacopœus Veronenſis ſimplicium in monte Baldo naſcentium Catalogo
ſcripſit, & nonnullarum deſcriptiones cum figuris 16. addidit. Cluſius ſuæ Hiſtoriarum
adjuvxit.
Idem auctorem dedit, & nonnullarum ſtirpium ab Honorio Belli in Creta obſervatarum deſcrip-
tiones cum figuris 38. addidit. Baſileæ 1608. 4.
Idem auctus cum plurimis aliis exoticis ex nobiliſſ. Nicolai Contarenii Senatoris Veneti hortu in-
ſtrutiſſimo acceptis, fig. 91. additis à Filio Franciſco Pona M. D. in linguam Italianam tranſlatiſ,
Venetiis, 1617. in 4. prodit.
Petrus Laurenbergius, de plantis tuberoſis, bulbofiſ, & de Horticulurâ ſcripſit. Francofurti. 4.
cum fig. æneis.
Leonard. Rauwolfius, Med. Auguſtanus in peregrinatione ſuâ in Orientem plurimas plantas de-
ſcripſit, & icones adjeſcit. Lavingæ 1583. 4.
Ruel. Joan. Ruellius Dioſcoridem Latine vertit: De natura ſtirpium libros tres ſcripſit. Baſileæ
1537. in fol.
Schwenck. Caſparus Schwenckfeldius ſcripſit Catalogum ſtirpium & foſſilium Sileſiæ. Liptiæ
1601. 4.
Schrod. Joannis Schroderi Pharmacopœia Medico-Chymica ſæpius impreſſa.
Sibbald. *Prod.* Roberti Sibbaldi Prodrorum Hiſtorie naturalis Scotiæ. Edinburgi 1684.
Tab. Jacobi Theodori Tabernamontani hiſtoria Germanica tribus partibus edita cum figuris 2087.
Francofurti 1588. in fol.
Idem emaculatus, & auctus plantarum deſcriptionibus & figuris & medicamentis plurimis à
C. Bauhino anno 1611. in fol.
Ejuſdem icones cum nudo nomine Latino & Germanico Francofurti 1590. in longa forma pro-
diere. Hunc ut igranum in re herbaria taxat Jo. Bauhinus.
Thal. Joannis Thali Medici Northuſani Sylva Hærcynia ſive Catalogus plantarum in montibus
& locis vicinis ſponte naſcentium cum plurimarum deſcriptionibus: cum Camerarii hortu, 9. figuris
additis, edidit Francofurti 1588. 4.
Theophr. & *Theophr. Hiſt.* Theophrastus Ereſius Ariſtoteleſis in Schola ſucceſſor. Viſit circiter
322. annis ante Chriſtum natum. Scripſit De Hiſtoria Plantarum libros 10. quorum novem, de
cauſis Plantarum libros 8. quorum ſex tantum ad manus noſtras pervenerunt.

Explicatio nominum, &c.

Trag. Hieronymus Tragus Medicus Germanus. Scriptis ille Historiam Plantarum, quae fereus Germanicè Argentinae in folio prodit: & per Davidem Kyberum Latine reddita, cum iconibus 567, licet ad 800. describantur, Argentina 1552. excusa est in 4. Editio Germanica à Melchiore Sobitzio & Nicolao Agerio emaculata est 1595. in fol.

Tur. Gulielmus Turnerus M.D. Anglus, vir solidae eruditionis & judicii Anno 1551. emisit plantarum historiam Anglicè, in qua figuras Fuchii plerumque adhibuit. Nomina exprellit Latine Graecè, Anglicè, Germanicè, Gallicè. Ordinem Alphabeti secutus est.

Ulyssis. Aldrovandi Dendrologia fol. Bonon.

Joan. Jonstonii Dendrologia cum figuris aeneis, Francofurt. fol.

Zan. Sc. Zanoni. Jacobus Zanoni, Italus, Bononiensis, Pharmacopoeus, Horti Medici Bononiensis, qui est in Palatio Cardinalis, praefectus, rei Herbariae peritissimus, scripsit Latine Historiam Botanican Plantarum rariorum à se observatarum & cultarum, partim in orto suo privato, partim in publico Bononiensi, quarum plurimae nondum à quoquam ante se editae aut descriptae fuere. Bononiae 1675. in fol. cum figuris aeneis elegantissimis.

D. Wheeleri, & Spotti Itinerarium in Graeciam: & in aliis quamplurimis Itinerariis & navigationibus (praeterim ad Indiam Orientalem & Occidentalem) variis locis editae plantae passim describuntur, quae omnia enumerare Lectori tadio efficit.

ERRATA.

Page, line	Page, line	Page, line	Page, line	Page, line	Page, line
4 23 uilicium.	186 18 Atonis.	468 47 Btari	650 70	777 10	777 10
14 16 alis.	186 19 unilias.	471 2 Simon.	472 3	472 3	472 3
22 23	186 20	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 21	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 22	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 23	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 24	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 25	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 26	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 27	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 28	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 29	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 30	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 31	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 32	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 33	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 34	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 35	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 36	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 37	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 38	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 39	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 40	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 41	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 42	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 43	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 44	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 45	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 46	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 47	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 48	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 49	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 50	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 51	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 52	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 53	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 54	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 55	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 56	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 57	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 58	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 59	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 60	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 61	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 62	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 63	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 64	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 65	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 66	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 67	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 68	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 69	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 70	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 71	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 72	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 73	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 74	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 75	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 76	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 77	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 78	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 79	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 80	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 81	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 82	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 83	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 84	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 85	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 86	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 87	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 88	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 89	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 90	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 91	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 92	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 93	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 94	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 95	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 96	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 97	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 98	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 99	475 4	475 4	475 4	475 4
23 23	186 100	475 4	475 4	475 4	475 4

Terminorum quorundam & vocum generaliorum Interpretatio & Explicatio brevis.

A.

A Blaqueare arbores est terrā circa truncum fere caudicem in ambitu effosā radices luperiores denudare & aeri exponere, ut magis fructificent; vel, Palladii verbis, circa codicem dolabrā diligenter terram aperire, & purgatā omnino veluti lacus efflere, ut Solis teporibus & imbribus provocentur.

Acinus non pro uva vinaceo apud idoneos auctores, sed pro uva ipsa seu fructu tuo accipitur, qui ex succo, & parte quae veluti caro est, & ex vinaceis, & ex ambiente cute seu foliulo conficit. Angl. *A Grape*, not a *Grapestone*. Columel. lib. 11. cap. 2. *Cum expresseris vinaceas, quae acinis celantur, eoque jam infuscatā, & propemodum nigra fuerint, &c.*

Extender & hoc nomen latinus ad fructus minores arborum fruticivae spissius crescentes & coactius, ut *Hederæ*, &c. & sic à baccā distinguuntur, quae rariū crescit, ut in *Olea*, *Lauri*, &c. *Jun.*

Medici recentiores pro gigarto seu vinaceo accipiunt, cum dicunt *uvae exacinate*. **Acini**, erit, purgamentum frumenti, palea. **The Chaff**. Porro *Acini* Plinio dicitur cum per se spica pinisunt; Palea vero ubi cum stipula teritur in area.

Adonidis horti vocantur *ultraea* & *sub ipse*, quales sunt qui telis & hētilibus & fenestris ad Solem exponi solent.

Ala caulis est angulus quem cum caule vel ramo vel folium, vel pediculus folii constituit, qui semper ferē acutus est, vel rectus saltem, quia pediculi fursum nituntur. *Jung.* Non raro etiam accipitur pro ramulo, ut cum dicimus *caule multus ala brachiato*, vel in *multis ala druso*, quia rami veluti totidem ala cauli adnascuntur.

Alabastrum fuit folia illa viridia, herbacea quae flores sequunt. *Janus* exponit *alabastrum* Rose globum nondum explicatum totum, sed conviventem.

Alburnum Plinio dicitur exterior ligni pars mollior & tereidini obnoxia, à colore albo.

Alica vel *Halica* interdum accipitur pro certo frumenti genere: Vide Plinium lib. 18. cap. 7. & Celsum lib. 2. c. 6. sed frequentius pro re factitia, quae fiebat ex Zea quae semen appellatur, cui admiscebatur creta, quae transibat in corpus, colorēque ac tenentem adferebat. Hae propria & genuina Alica res Romana à Plinio dicitur, apud quem lib. 18. cap. 11. modum conficiendi vide. Differt autem Alica lae sumpta à Graecorum Chondro, ut genus à specie; siquidem Chondrus non creta sed gypso & arena repurgaretur, quemadmodum altera Zea species memorata Plinio, adulterina cognominata, ex Zea in Africa degenerante confecta.

Amylum dicebatur quoddam sine mole pararetur: ejus conficiendi modum vide apud C. Bauhinium in *Theatr.* lib. 1. Macorabatur felleit sepius quoties Triticum aut Siligo a-

quā affusa & effusa, donec ita mollesceret ut cremor exprimi posset, qui deinde in Sole siccabatur, & hunc Amylum vocabant. Hujusmodi Amylum ex avena paratum apud Wallos in cibis aestimatur, & *Lummary* dicitur.

Antheræ Offic. sunt summitates seu cacumina in florum medio flammibus incumbentes, q. *anthera*, i. e. fls. rosa. **The Chibes**.

Antes idem significant quod *Anthera*.

Arbor [*Arbor*] est planta lignola, crassitudine & altitudine inter omnes maxima, cui caudex pro superficie est perennis & natura simplex, qui in multos ramos majores, quos *arbores* & *Ar* Graeci vocant, & deinde in ramulos complures, quos idem *arbores*, Latini fereos appellant, dividitur. Anglicè a *Tree*.

Arilli Offic. Vinaceae, gigarta, q. aridula, quod siccū sint, & nullum succum praebeant.

Arifia Acus exilis ac longa & gluma extans. **The Beard of Alun.**

Asparagus dicitur primum genus herbarum quod edendo est vel oleis ejusque turio atque in folia explicatur, à *asph.* **The tender spout** or *shoot* of any herb from the ground. Hinc per Antonomasian dicitur herba quaedam quae grandes proferit & edules alparagos.

B.

Bacca dicuntur qui sparsim arboribus fruticibus adnascuntur fructus parvo-rotundi, **Berries** Anglicè, & sic ab *Acinis* distinguuntur, qui sunt racematum dependentes baccae. Nos in hoc opere restrictiore acceptione voce *Bacca* utimur pro fructu minore pericarpio seu pulpa carneve molli & humida semina includente, & membrana tenuiore tecto.

Balaustium, sylvestris molli Punice fls. **The flower of the wild Pomegranate-tree.**

Bulbus est radix subrotunda vel pluribus tunicis in orbem ite amplexantibus, vel pluribus squamis imbricatis ferē dispositis cognomenta, fibras plurimas ex ima felle seu basi emittens. Interdum latius accipitur pro radice quavis uno tubere continente etiam solidā & substantiā connatā, nec divisa in squamas aut tunica involuclura, fibras ex ima felle aut basi emittente. Sic Croci & Colchici radices bulbose sentitur.

C.

Calyx, folliculus seu involuclum floris priusquam delibatur, praecipue Rosae: interdum fls ipse rose connivens & nondum expansus. At nunc frequentissime accipitur pro folliculo, quod fls primum deinde semen herba unū & fructus arborum cooperit. **The Cup enclosing, or containing the flower.**

Capillamenta sunt filamenta illa tenuia, in florum medietate surgentia, apicibus plerumque donata. **The rays.**

Capitulum

Terminor

Capitulum est quod constat ex pluribus floribus & flaminibus arte in globosam aut circularem fide difci figuram congeffis, ut in Cyano, Scabiosa, Jacea, Carduus, &c.

Capitata plantae nobis in hoc opere dicuntur, quarum flores ex floris, etiam marginalibus, fistulosis componuntur, quoniam calyx eorum squamofus in ventrem plerumque extumefcit grandifculum & subrotundum: cujusmodi funt *Jacea, Carduus, Centaurea, &c.*

Capreolus, est pars quaedam auxiliaris, filamentum aut funiculi amulus, cincinni in modum contortus, quâ planta quavis vicinis stirpibus alifive stipitibus se implicans, in altum erigitur. Angl. *A clasper* & *tenzel*. Hujusmodi cernuntur in Vite & Leguminibus.

Caro in Phytologia substantiam illam molliorem fructuum fucculentiorum notat, quam alias pulpam vocamus, ut pulpa seu caro Caffia, caro Prunorum, &c. *Schrod.*

Carulus apud recentiores Botanicos idem sonat quod Julus aut nucamentum, ut caruli Salicis aut Juglandis, id est Juli. *A palm* & *Cat-hin*.

Caulis est quod supra terram simplex affurgit, unde folia frondifolia seu ramifculi emicant: vel, deficiente Jungio, est pars herbae fuperna, ut in altitudinem exporrecta, ut anteriora & posterioribus, vel dextra & finiftris non differant. In arboribus & fruticibus *caudex*, in frumentis *culmus* appellatur. *The stalk* of any herb; *The stem* of trunk, & *body* of a tree.

Ciccu & *ciccum*, membrana tenuis acinos in Malo Punico difcriminans. Hinc proverbialis locutio *Ciccu non interdiu*, id est, Non curo, perinde mihi est.

Clavicula idem quod Capreolus. *A clasper* & *tenzel*.

Coma funt plantarum fummitates vel arborum frondes.

Conus in Phytologia dicitur fructus ex compa-til lignolarum squamarum fructe compositus, conifiguram amulans, hoc est, â lata & circulari basi in mucronem deficiens, qualis est *Pini, Abietis*, &c. Anglice, *A Cone* & *clap*.

Cor five corculum feminis est portuicula feminis unde tum radix, tum germin enafcitur.

Cortex, exterior arboris quali crusta, *The bark* of a tree & *other plant*. Interior tunica ipsi ligno adhaerens *Liber* dicitur. *Cortex* autem â *corium* & *rego*, quia quali corium regit, ut *Hidorus leucogeo*.

Corymbus in genere significat quodvis summum. Nam prima notio *in respectu* est in capite Veterum. Atticorum titulus seu meta suggestus capillorum, autore Scaligero. Verum apud plantarum fcriptores Corymbi proprie Hederæ racemi appelluntur. Plin. lib. 16. cap. 34. in descriptione Hederæ ponit, *Racemi in orbem circumactis qui vocantur Corymbi*.

Corymbi nomen extendit Jungius ad significandam extremitatem caulis, ita subdividit, & floribus aut fructibus opulunt, ut sphaerica figura inde oriatur, ut in *Sambuco aquatica, Cepa, Porri*, &c. Alii Umbellæ synonymum faciunt.

Corymbus etiam alibi sumitur apud recentiores Botanicos pro flore composito difcoide, qui in pappo non resolvitur: qualis in *Chrysanthemo, Bellide, Chrysoscome*, &c. cernitur: Nam hujusmodi flores in latum extenfi umbellam seu corymbum quodammodo emulantur.

Croci idem funt quod apices. Est enim *Crocus* nihil aliud quam apex croci herbae floris flammis incumbens.

Culmus, frumenti (aut etiam Graminis) calamus â radice ad apicem, *The blade* of any corn & *grass*.

Cyma, & *Cyma*, *atis*, q. *ulnea*, id est, pars novellus qui prima germinatione producit, est ipsum caulium delicator teneriorque cauliculus, & dicitur præcipue de Braccia: verum & in genere Cymæ funt cauliculi teneriores delicatorisque scaporum, quos â prima fectiōne præstant: ino Cyma apud Botanicos adhuc latius sumuntur pro summatibus quarumcunque herbarum.

Cytinus, flos mali Punice fative: sed & hic quod Balauftium Officinis dicitur, quibus Cynini appellatio incognita est.

D.

Dactylus, Palmula, caryotis, Palmæ arboris fructus, â digiti similitudine fidectus. *A Date*.

Digitatum folium nobis cum Jungio dicitur, in quo plures lacinia seu plura simplicia folia quafi ad unum petioli punctum five terminum aptata funt, ut in *Pentaphyllo, Lupino, Cammelle, Vitice, Trifolitis, Fragaria*, &c.

Dissem est media pars floris compositi ex compressis & confertis floriculis ita ut unam quali apparentem superficiem constituant, ut in Calcha, Flore Solis, &c. â similitudine *dis* cuius figura plana erat ac rotunda, ut ex veteri statua apparet. Hinc Sol Græcis *Difcus* appellatur. Erat autem *Difcus* moles aliqua è plumbo aliōve metallo quam jacientes athletæ inter se decertabant.

E.

Echinus, asperum & spinosum Cactaneæ operculum, & in genere quicquid numerosa congerie aculeorum fupatur, five tegmen, five caput, five cacumen fuerit, â similitudine *Echini* animalis. *A Bur*, & *any prickly fruit*.

Emplastratio, *Budding* & *inoculating*, cujus descriptionem vide Lib. 1. cap. 19.

F.

Fibræ funt veluti flamina rebus nonnullis intertextâ, v. g. *ligno, folijs*, &c. ita fibras ligneas vocamus corpora seu filamenta in longum extensa, ex quibus maximam partem lignum componitur, vid. lib. 1. cap. 8. Item fibræ dicuntur minutissimæ & extrinsecus radiculae.

Flos est pars plantæ tenuior, colore vel figurâ, vel utroque insignis, fructui prævia, eique plurimum coherens, & tenello regendo fovendoque intervens, quæ postquam explicatur brevi aut decidit aut inarescit. Flos simplex & compositus seu aggregatus, uniformis & difformis, difcoideus, radiatus, &c. quos fit vide Lib. 1. cap. 11. pag. 18, 19.

Folium, deficiente Jungio, est quod â sede qui adhaeret ita in longitudinem & latitudinem extenditur, ut tertæ dimensionis termini inter se differant, hoc est, superficies folii interna seu superior caulem respiciens ab externa seu inferiore.

Vocum generalium Explicatio.

H.

Folia differentias, quidque per folium digitatum, pennatum & triangulatum intelligimus vide lib. 1. cap. 9. p. 13.

Folliculus, est theca tenuis quæ granum, vel semen continet involutum. *A husk* & *cod*.

Frit Varroni quod in summa spica matura minus est quam granum.

Frontatum petalum seu floris folium nobis dicitur quod in extremum latius & non raro rectâ linea terminatum definit, ut in *Calendula* & similibus; cui opponitur *Cuspidatum*, in angulum deficiens, quale in *Parmica Austriaca Clus* & Flore Solis cernitur.

Fructus funt grandiores illi ac succulenti plantarum fectus, feminum receptacula, ut *Poma, Pyra, Pruna*, &c. â fruendo, sed & latius extenditur nomen fructus ad omnem agrovum proventum. Jungio *fructus* dicitur pars plantæ *maturo*, id est, ad perfectionem suam perveneris, sponte â planta abscidit, & terrâ aliōve commodâ nutritrice excepta, novæ plantæ fit initium.

Angl. The fruit. Sunt ergo fructus, vel Pericarpia integra cum seminibus contentis, vel Semina sola in us quibus pericarpium defcit.

Fruges, quicquid de terrâ proventu in alimonia cedit. Errant ergo qui difcriminant legumina â frugibus.

Frumenta five frumentacea Botanici dicuntur quæcunque geniculato culmo & arundinaceis folijs constant, semineque pultibus aut paniculo aptum in spicis aut jubis producent, ut *Triticum, Hordeum, Milium, Panicum*, &c. Frugum enim duo funt summa genera, Frumentacea & Legumina. Cæterum & Ficum granula illa exiguâ Frumenta dicta funt Phinio.

Frutices, deficiente Bodeo â Stapel, est stirps inter signosis altitudine ac crassitudine mediocri, cui pro superficie stipis perennis, natura multiplex, quique facili in naturam arborum stolonum abfciſione tranſcendit. *A shrub*.

Fundit plantæ [*modis*] Jungio est limes communis in quo radix & pars fuperna coherent.

G.

Gemma in Phytologia idem est quod Oculus. Anglice *A Bud*. Id quod in arboribus tumefcit cum parere incipiunt. Gemmae pleniorum descriptionem vide lib. 1. cap. 8. p. 12.

Geniculum est nodus quidam herbarum in caule. *A joint* of any knot.

Glans dicitur quod cortice constat crustoso unicum tantum semen continente, cuius pars posterior, quæ arbori adhaeret, calyce proximè cooperitur, parte superiore nuda. *Spigel. Ifag*. Rectius Glans dicitur ipse fructus calyce contentus.

Gluma, *utriculus*, folliculus grani seu involucrium seminum in frumentis, â glubendo, quod eo folliculo deglubitur granum. *The husk* of wheat of corn & grass.

Gramen proprie semen frugum dicitur, inde generalius quicquid minutum est, & similitudinem aliquam habet cum grano frumenti.

Gummi est luccus plantæ concretus, qui in aqua facili dissolvitur, in igne non liquefit, nec flammam concipit, sed duntaxat crepit; cuius generis funt *Gummi Arabicum, Gummi Ceraif*, &c.

Herba (definitioe Bodeo â Stapel ex Antiquorum sententia) est stirps cujus superficies est ex folijs tantum, vel etiam ex caule sed illo annuo, carnoso & qui diutius durare nequit, lignofique non est nisi cum exaruerit. In praxi medica pro folijs folijs, ut plurimum usurpatur.

I.

Internodium est intervallum inter bina genicula, quale in culmis & arundinibus cernitur. *The space between two joints*.

Juba in Phytologia est arundinacea coma laxè effusa, qualis in Milio est.

Juglans, nucamentum, quod in Corylo, Juglande, &c. velut prælongus verniculus dependet, & nihil aliud effe videtur quam florum stamineorum series. *A Catkin*, and in *Willows* â *Palms*. Salicium Juli â Juglandis, &c. diversifolium; nam in fertilibus plantis numerosis valisum feminalibus constant.

Infistio latissimo sensu est ejusmodi applicatio furculi seu gemmæ ad truncum ramumve, vel suum vel alienum, ut tandem uniantur & coalescant; & multas species seu modos sub se complectitur. Angl. *Grafting*.

L.

Lachryma est humor è plantis, tum sponte effluens (five si concretae v. g. in oleum, resinam, gummi, five non) tum facta incisione emanans. *Schrod.* Spigelius lachrymam in eo distinguit â succo, quod liquor qui ex cuticula herba exprimitur aut elicitur succus vocetur, qui vero vel sponte, vel incisione manat *Lachryma*.

Lacunia est portio folii inter duas fissuras (fissuræ est profundior fissura) inclusa. *A Tag*.

Lanugo in Phytologia est mollis foliorum aut fructuum lana, ut *Cyclonorum*, &c. *Fun*, vel (ut Schrodorus definit) filamenta tenella cuticulæ extrinsecus instar pilorum aut lane adnascens. *Bolam*.

Legumen, legumentum, quicquid ex terræ fatis in siliqua nascitur, ut *Faba, Pisum, Cicer, Lens*; â legendo, teste Varrone, quoniam id non fectur fed legitur manu vellendo. *Pulse*. Nos in hoc opere leguminibus accenemus herbas omnes quæ florem producant papilionaceum.

Liber, interior tunica arboris ipsi ligno adhaerens. *Fun*. Unde Liber adhuc dicitur, in quo scribitur ex quacunque fiat materia, quia ante reptum chartæ vel membranae ultimæ de libris arborum volumina compingebantur. *The innermost bark* of a tree.

Loculentum est camera quædam seclufa & distincta in feminum vasculis, ipsi videre est in capitulis Papaverum. *Fun*. â *Cell*.

Locusta in Phytologia funt Avenaceæ glumæ singulares cum seminibus ex longis filis dependentibus, ob quandam similitudinem cum locustis dictæ. Extenditur hoc nomen ad Graminum paniculatum grana glumæ involuta significanda.

M.

M.

Malicorium, Malis Punicis cortex.

Matris arboris idem est quod ejus medulla five Cor.

Medulla in Phytologia mediam cujuslibet plantae partem molliorem & spongiosam significat, quam & Cor matricem appellant, cujus descriptionem plenioris vide lib. 1. cap. 4. p. 7. *Malicolum*, desinente Columnella lib. 3. cap. 5. novellus est palme innatus prioris anni flagello, cognominatusque a similitudine rei, quod in ea parte quae decidit ex vere factamento prominens utrinque Malleoli speciem praebet.

Mergus, manipulus piscium, quantum sci. semel instrumentum inessorum mergus dictum inter merendum capiat.

Mutica ipica dicitur quae aristis caret, quasi mutua.

N.

Nervus, in Phytologia, praelongum & continuum filamentum folia perrepans, ut in Plantagine, quae inde quinque nervia & septinervia dicitur.

Nucamentum, idem quod *Julus*, quaedam scilicet quasi panicula dependens e ramis nucum aliarumque arborum: *A. Castan* & *Palin*.

Nucleus, Veteribus *Nuculeus*, id vespum quod foli putamine nucis latet, & generalis semen quodcumque nucibus vel fructibus inclusum & occultatum.

Nux, agriculturæ scriptoribus dicitur omne Pomum quod foris duro tegitur cortice, interne vero continet quod est elui. *Macrob.* Hi nempe existimant Pomum cum Mala haud idem esse, sed Pomi nomen Nuces atque Mala continere.

O.

Oculus, Gemma, tuberculum in arborum furculis unde germinant *A. Bud.* Hinc *inoculatio* infusio species, cujus descriptionem vide lib. 1. cap. 19. pag. 37. Schröderus oculos exponit horum prodromos, inque flores explicabiles, nimis restricti, nam Oculi aequale late patet ac Gemma.

Olus, quaecumque herba esculenta, ab olla nomen sortita, quod in cibum veniat *Jun.* Holus *Jus Scaligeri* ab *sa* & *o* claro indicio praeferat fragilitas, quod ad victum nihil obsonii sibi desisse existimaret, modo ne deesset olus. Hoc enim *dos* est sicut Panis *ms.* Jos. Scaliger in notis ad Varonem olus deducit ab *oleo* cresco, quod ola in hortum transita ex agrestibus culta fiant. *Potherbs.*

Officium, O, penetrale fructuum carne contectum, in quo nucleus est, ut in Cerasi pruniferae. *The stone of a Plum, Cherry of the like fruit.*

P.

Palmula, Dactylus, caryotis. *A. Date.*

Panicula est lanosa coma unde semen dependet, ut in Arundine, Milio, Gramine, &c. seu (ut Jungerius definit) Spica laxè diffusa praerent propenditibus petiolis, ut in *Alia*. Idem valet quod Juba & opponitur Spicae.

Pappus, lanugo e floribus veterascensibus dec-

dua & volatica, qualis in Cardus, Erigerio, Hieracio, &c. cernitur. Hinc Herbarum classis Papposa seu Pappiflora dicta. *The down growing to the seed of wherein the seed lies.*

Pecten arboris, linearum tractus qui in longum excurrit in materia seu ligno, cujusmodi in pectene conspicuntur dentes. *The grain of the wood.*

Pennatum folium, est in quo bini lobi seu rami, folia partialia, e regione sibi ad idem quasi cohaerent punctum five ad eandem costae distinctionem opponuntur, ut in *Fraxino, Juglande*, &c. seu folium compositum ex foliis partialibus sibi sibi invicem ad costam mediam oppositis.

Petala nobis F. Columnam sequitur dicuntur Floris folia, seu laminae illae tenellae colore ignis & fugaces. Hoc autem nomine partim ob brevitetem, partim ad Homonymiam evitandam pro floribus folio utimur. Hinc *monopetala* haec nobis dicuntur quorum folia unico folio seu lamina constat, tripetala, tetrapetala, pentapetala &c. quorum folia tribus, quatuor, quinque, &c. foliis componitur.

Pedunculatus est a quo folium, aut flos, aut fructus dependit. *The foot-stalk of a leaf, flower or fruit.*

Pervanthium est quod florem tegit, & dicitur etiam calyx.

Pericarpium, nonnullis restringitur ad significandam palpiam mollem seu humidam semina ambiens ut, *Pyris, Pomis*, &c. Alii latius extendunt id nomen ad significandum thecam aut involucrem seminis quodcumque, five membranosum id sit ut in vehiculis *Ulini, Staphylo*, &c. five durum ut in *Cassia*, five carneum ut in *Pomis*, &c.

Petiolus idem est quod pediculus. *A foot-stalk.*

Pomum generale nomen est, quod continetur omnis fructus arboris elui aptus, five is molli cori tegatur, five duro, ut sci. Nucem & Malum sub se complectatur. Nos cum arbores quaedam *Pomiferae* dicimus Pomi, nomen strictius accipimus pro fructu cujus caro esculenta nec duro putamine includitur, nec ossiculum in se continet. *An Apple of a Pear.* Alii Pomum a Nuce distinguunt, ut Pomum sit quicquid foris habet quod edendo est, & durum in tegitur, intus habet quod est elui.

Pulpa est caro seu substantia fructuum succulentorum inter corticem ac nucleum comprehensa, v. g. Pomorum, Ceraforum & similium. Primario significat partem carnosam in corpore animalis.

R.

Racemum est integra uva e multis constans acinis. *A Cluster of Grapes.* Ad alios etiam fructus extenditur qui uva in modum ex pluribus acinis sunt conglobati.

Radix, desinente, Jungio est pars plantae inferior, quae intra corpus solidius, quod plantae laedem praebet, abdit (five illud terra fit ut plerumque, five laxum, five calx, five arena, five lignum, five quodcumque aliud) & alimentum attrahendo destinata est. Nonnullae ex plantis submarinis radices habent expositas & minime intra corpus aliquod solius abditas, sed duntaxat laxa in fundo praecentia amplectentes.

Ramus est in quem caulis dividitur, estque velut brachium plantae. *A Bough of a Branch.*

Refina

Refina est liquor pinguis & oleaginosus ex arbore seu sponte seu ea vulnerata destillans, quae in aqua non dissolvitur sed in oleo duntaxat, & flammam facile concipit.

S.

Sagitta dicitur superior pars furculi aut flagelli. *Vid. lib. 1. cap. 18. pag. 33.*

Scapus est caulis rectus in columnae modum. *Jun.* Est enim scapus ipsum corpus columnae inter basin & epistylum. *The Shaft*, vel Scapus est pars caulis ramosi, qui a fundo ad cacumen una quasi linea extenditur, cui rami utrinque adherent. *Jung.*

Seda quod terra de ligno dederit. *Saba-duff.* Sic etiam dicitur limatura, seu illa velut farina quae lima abraditur: a Scabendo.

Semen in Officiis minoribus plantarum fructus denotat ex quibus simile nasci potest. *Schrad.*

Servia, sertum e floribus, five patillis e floribus compactis *Jun.* *A Garland.*

Siliqua est folliculus oblongus cui Leguminum & similium grana includuntur. *A Pod of Bush.* *Spadix*, Ramus Palmae unum cum fructibus revolvens inde quidam Spadicus denominatur.

A colour approaching to Day of a Chestnut, but with more red in it.

Spica est quod culmus extulit, continetque granum, glutinam & aristam, an Ear of Corn. Verum hoc nomen latius extenditur: unde rectè a Jungio desinitur, quod ex floribus vel seminibus spissè compositum est, ita ut conus erectus sed oblongus, five admodum acutus inde evadat, ut in Plantagine, Bistorta, Scalli, Hordeo, &c.

Stamina idem sunt quod Capillamenta, quae sic descripta *Spigelinus*. Sunt autem stamina in floribus medio, quod umbilicus appellatur, partes oblongae, tenues veluti capillamenta, interdum paulo crassiores, paululum prominentes in summitate, apicibus frequenter praeditae, quae stylum partem similitur oblongam, sed paulo crassiorum, atque e centro umbilici emergentem ambiunt.

Stipa, planta firmitate praedita *Jan.* in genere Plantae Synonyma est.

Stolones sunt cauliculi imitiles a radicibus aut caudicibus lateribus succrescentes. *Bucklers from the root.* Jo. Bodæus a Stapel Stoloneum dicitur quod nascitur circa stipes & avellitur cum radice & corporis parte: quo a Virradice differt, quae integra ex arboribus & longinquo extrahitur. *Vid. lib. 1. cap. 19. p. 33.*

Stylus in Phytologia est pars floris quaedam quae occupans & rudimento fructus aut seminis cohaerens. Dicitur stylus quia in longitudinem tenuem plerumque extenditur *Jung.* *Vid. lib. 1. cap. 10. pag. 18.*

Suffrutescens est planta humilior, lignescens & perennis, a radice non foliata, & ab imo statim ramosa: vel Planta inter lignosam minimè & altitudinis, & caessitudinis superficie perennans, non gemmipara, ut *Salvia, Ruta, Lavendula.*

Succulus est quod in ramis simplex affligit, teneatur & exile. Est etiam ramulus novellus, qui inspicitur ad ferendum. *A small twig of a tree, also a Sprout of grass,* germen arboris anniculum.

T.

Talea nonnullis est furculus praecisus ab utraque parte ut terrae inferatur. *Vid. lib. 1. cap. 18. pag. 32.*

Termis, Ramus ex arbore decerptus cum fructu. Proprie (ait *Perphyrius*) termines est Olivae, ut palme Vitis. Gellius tamen terminem appellat ramum Palmae cum fructu decerptum.

Thyrus est quod virgulae in modum, aut in teli reclinatum in planta confurgit: *Caulum autem medium fructus qui vulgo thyrus dicitur*: *Servius.* Vossius exponit, quicquid sic confurgit ut in gracilitate attenuatur, ut arbores conficere, vel com piceae. Apud Botanicos cum Spica confunditur. Item Hasula frondibus vestita, quam solebant Bacchantes ferre.

Tomentum est lana brevis forpibus defecta, aut in poliendo a fullone de pannis rudibus inter polatis deducta, qui inferuntur culcitris, qualescumque. *Jun.* *Floris of Flor.* Hinc ad plantas transferitur quae molli & lanosi coma in capitulis eminent praeditae sunt, ut *Carduus tomentifolius*, *Germen tomentifolium*, &c.

Topiarium opus vocant arbores & herbas egregio artificio in formas animalium aut aliarum rerum ductas: five quae in picturas opere historiarum trahuntur. *Plin. lib. 16. cap. 33.* A topis seu fuscibus nonnisi obtinuit, quibus fructus aut arbutuleae tonsiles reliatae, multis hinc inde dissimulant locis, torquentur, fluctantque ad fingenda quae ludunt rerum & animalium argumenta.

Truncus caudex arboris ramis & frondibus destitutus.

Tuber, est fungus subterraneus, a tumore. Hinc dicitur de plantarum radicibus praetundis, rotundis. Radices tuberiferae, *Amobry roots.*

Turion, tenella arborum, fructuum aut herbarum cacumina, quasi teneriores: vel ut Vossius vult, quia facile teruntur. Teneriores summitatum ipsarum arborum quae singulis annis crescant. *Schrad.*

U.

Verticillatae plantae dicuntur quarum cauli caulium articulum velut verticilli aut sedentes foliis interspersis, ut in *Pulegio* & *Marrubio* cernitur. Sunt autem Verticilli instrumenta quaedam rotunda, quae foliis adhibentur ut articulati verentur: Anglice *Umbellic* dicimus.

Vimen, omne virgulum lentum ac flexile, ad ligandum aptum, a viendo. *A bending twig of wattle.*

Vinacem, granum acini, *Wine-stone.* Vide *acinus*. Accipitur etiam nonnunquam pro tortis uvae expressae reliquis.

Virgulum, cremum, Ligna tenuia seu germina quorum usus est ad cremandum. *Wattle-wood of small slender twigs.*

Vitula, vimina, proprie quibus vites vincuntur.

Umbella vocatur floris semine velut pedamentum in plures divilium longiores pediculis, qui simul ex eodem fastigio orti in latum continuè radiantes, singulique horum sustinent in orbem circumactum, ut in Foeniculo, Anetho, Apio, &c. vel, ut Jungerius definit, est extremis caulis per multas subdivisiones in communiveri figuram apertae, a similitudine umbellae quae mu-

Terminorum Explicatio.

mulieres faciem à Sole arecent. In Umbelliferis enim summus caulis, summiq; ramuli in plures ab eodem puncto ortos radios dividuntur, singuli radii idem in plures pediculos qui flores sustinent.

Umbilicus, 1. quod in Pomis vel prominet, vel reconditur ab adversa pediculi parte. 2. media pars floris unde stylus & stamina emergunt.

Unguis pars ima folii Rosæ albidæ. Exenditur etiam ad florum aliorum petala.

Uniformem florum dicimus cujus anterior pars posteriori & dextra sinistræ similis est. Vide lib. 1. cap. 11. pag. 18.

Udea, Pomi medium, in quo seu loculo latent semina. *Scribon.*

Uruncus, quod in infima spica ad culmen stramenti est minus quam granum.

Utriculi sunt seminum in frugibus involucra & operimenta, quæ trita & cribro excussa Glumæ live Acus dicuntur.

A litera Plantæ alicui præfixa indicat speciem illam in *ANGLIA* sponte nasci. Verum nota illa per incuriam aut oblivionem seu nostram, seu Operarum non omnibus Angliæ indigenis præfigitur, sed in multis omittitur, quarum idcirco Catalogum dabimus.

A *Utricularia marina* seu Fungus auricularis *Cæf.* quæ nihil aliud est quam Fucus marinus Gallo-pavonis pennas referens *C.B.*

Spongia ramosa *C.B.* 81.

Spongia ramosa fluvialis *Newtoni.* ibid.

Fungus minimus pediculo longo tenuissimo lactescens. 99.

Musci denticulati minor *C.B.* 111.

Musci cruxæ aut lichenis modo arboribus adhaerentes. 116.

Musci clavati seu Lycopodium *Ger. Park.* 120.

Musci clavati foliis Cruxæ *C.B.* ibid.

Musci terrestris repens clavus singularibus foliis erectis. 121.

Musci erecti Abietiformis. 122.

Musci terrestris erecti polyspermi. 122.

Musci terrestris latioribus foliis major seu vulgaris. ibid.

Musci terrestris vulgaris minor Adiantum aurei capitulis. ibid.

Musci palustris terrestris similis. ibid.

Musci aquatici terrestris similis sed major. ibid.

Polytrichum aureum medium. 124.

Polytrichum aureum minus. ibid.

Adiantum aureum humilis, foliis latis subrotundis. ibid.

Musci palustris Adiantum aureo affinis, &c. 126.

Lichen minimus foliis laciniatis. 126.

Ophioglossum *J.B.* 126.

Lunaria minor *Ger.* 127.

Xanthoxon seu Lappa minor *J.B.* 165.

Lappaceum pulchrum Bononiense sinuatum. 174.

Millefolium aquaticum pennatum spicatum. 191.

Millefolium aquaticum pennatum spicatum. 191.

Sonchus arborescens alter. 226.

Hieracium minimum Clusii. 229.

Lampisna Dodonæi. 256.

Helenium seu Enula campana. 273.

Virga aurea. 286.

Carlina sylvestris. 286.

Senecio hyssopus viscidus major odoratus. 290.

Coryza major vulgaris. 291.

Eupatorium cannabinum. 291.

Tacea nigra. 325.

Eupatorium cannabinum semina. 360.

Limaria adulterina. 399.

Pimpinella sylvestris *Ger.* 402.

Sium majus latifolium. 441.

Caucasia nodosa echinato semine. 468.

Clinopodium majus *Park.* 558.

Scorodonia seu Salvia agrestis. 576.

Carophyllata Alpina Chamædrys foliis i.e. Teucrium Alpinum Cisti flore. 608.

Pentastemon Alpinum splendens auro flore. 612.

Sagittaria seu Sagittaria. 619.

Ulmaria vulgaris. 621.

Alfaragus palustris. 681.

Helleborus niger hortenensis flore viridi. 697.

Helleborus maximus *Ger.* 760.

Antirrhinum angustifolium sylvestre. 764.

Scrophularia aquatica major. 791.

Alliaria. 791.

Thlaspi foliis Globularie. 813.

Bursa pastoris. 818.

Brassica marina monosperma. ibid.

Eruca marina *Ger.* 840.

Glastrum sativum. 842.

Coronopus Ruellii. 842.

Papaver spontaneum sylvestre. 844.

Pisum vulgare, parvum, album, arvense *J.B.* 891.

Pisum arvense flore Roseo, fructu fusco, aut ex cinereo nigricante. ibid.

Lathyrus sylvestris *Dod.* 891.

Apocaca *Park.* 899.

Vicia maxima dumetorum. 901.

Vicia sylvestris seu Cracca major *Ger.* 901.

Lens *J.B.* 924.

Faba minor seu equina *C.B.* 924.

Glycerhiza vulgaris *Ger. emac.* 910.

Catananæ leguminosa quorundam. 921.

Trifolium affine Quadrifolium phæum *Lobellii.* *J.B.* 942.

Trifolium fragiferum *Ger. emac.* 946.

I N D E X.

A	<i>Brotaum semina</i>	358, 359, 360.	371
	<i>Albifolium</i>	366, &c. ad 370	
	<i>Abutylus i.e. Albea lutea</i>	699	
	<i>Acacium</i>	313	
	<i>Acacia</i>	976, 877	
	<i>Acarna</i>	314, 315	
	<i>Acerola</i> 177, &c. ad	181	
	<i>Acerola i.e. Trifolium acerisum.</i>	345, 346, 347	
	<i>Acinos seu Clinopodium</i>	553	
	<i>Aconitum</i>	700, 701, &c. ad 705	
	<i>Aconitum racemosum i.e. Christophoriana</i>	661	
	<i>Albea Plinii præcedens idem est.</i>	146, 152, 153	
	<i>Adiantum album</i>	147	
	<i>nigrum</i>	123	
	<i>adonis flori</i>	586	
	<i>Æthiopianum seu Herba viva mimosa</i>	982	
	<i>Æthiops</i>	543	
	<i>Agaricus</i>	107	
	<i>Agaratum</i>	364	
	<i>Agave mona seu Eupatorium Græcorum</i>	399, 400	
	<i>Agave i.e. Semperparvum</i>	637, 688	
	<i>Alcea</i>	604, 605	
	<i>Alecyonilla</i>	208, 209	
	<i>Alcyonum</i>	82	
	<i>Alcicerotopis i.e. Crista galli</i>	769, 770, 771	
	<i>Alga</i>	70, 71, &c.	
	<i>Alfiss Dioforidis</i>	798	
	<i>Galea</i>	557	
	<i>Alkærgi i.e. Solanum balsacabum</i>	681	
	<i>Althæa</i>	792	
	<i>Alfine spuria</i>	347, 348	
	<i>Althea</i>	601, 602, 603	
	<i>Amaracus i.e. Majorana,</i>	537, &c. ad 540	
	<i>Amarantus</i>	201, 202, 203	
	<i>Ambrasia</i>	164	
	<i>Anani</i>	454	
	<i>Anagallis aquatica</i>	852	
	<i>Anchusa</i>	496, 497	
	<i>Andragas Matthioli</i>	65	
	<i>Anemone</i>	614, &c. ad 633	
	<i>Anelium</i>	415	
	<i>Angelica</i>	434, 435	
	<i>Anguria seu Citrullus</i>	643	
	<i>Anis seu Nil</i>	926	
	<i>Anisum</i>	449	
	<i>Anisum</i>	957, 958, 959	
	<i>Anthyllus leguminosa</i>	922	
	<i>Anthyllus Clusii</i> 215, <i>Alpini</i> ibid.		
	<i>Antioria seu Antioria</i>	705	
	<i>Antirrhinum i.e. Corallium nigrum</i>	61	
	<i>Antirrhinum</i>	760, 761	
	<i>Aparine</i>	484	
	<i>Apocaca</i>	899	
	<i>Apocaca Tirymali species</i>	870, 791	
	<i>Apocaca</i>	447, 448, 449	
	<i>Aquilegia</i>	705, 706	
	<i>Asaculudina</i>	918, 919	
	<i>Arachis Vicia species</i>	902	
	<i>Argemone</i>	855, 856	
	<i>Argemone</i>	617	
	<i>Asclepias</i>	761, &c. ad 764	
	<i>Asclepias</i>	372	
	<i>Asaron</i>	207	
	<i>Asparagus</i>	683	
	<i>Asperula</i>	483	
	<i>Astiphanum seu Scolopendria</i>	139	
	<i>Aster</i>	266, &c. ad 273	
	<i>Astragalus</i>	928, 935, 936, &c.	
	<i>Astragalus</i>	474	
	<i>Astragalus</i>	304	
	<i>Atriplex</i>	191, &c. ad 195	
	<i>Auricula Judæ,</i> <i>Fungi species</i>	106	
	<i>Auricula muu</i> 242, 245.		
	B		
	<i>Baccharis Monspeliensis</i>	292	
	<i>Balote, i.e. Marrubium nigrum</i>	571	
	<i>Balsamita</i>	647	
	<i>Balsamita mas, five Costus hortorum</i>	362	
	<i>Balsamita semina, five Ageratum</i>	364	
	<i>Banque</i>	159	
	<i>Barda capra i.e. Ulmaria major</i>	709	
	<i>Barborea i.e. Nylurium hybernum</i>	809	
	<i>Bardana i.e. Xanthoxon seu Lappa minor.</i> 165, <i>major</i>	323	
	<i>Bocabunga i.e. Anagallis aquatica</i>	852	
	<i>Bolla domus i.e. Solanum leibale.</i>	679	
	<i>Bolus minor</i> 349, <i>major</i>	331	
	<i>Betula</i>	210	
	<i>Betula i.e. Betula</i>	204	
	<i>Betonica</i>	550	
	<i>Biflingua i.e. Hypoglossus</i>	662	
	<i>Biflingua i.e. Albea</i>	601	
	<i>Biflora.</i>	186, 187	
	<i>Biflora</i>	196, 197, &c.	
	<i>Bulbonach i.e. Viola lunaris</i>	787	
	<i>Bolus</i>	91	
	<i>Bonus Henricus</i>	195	
	<i>Borago</i>	492	
	<i>Borago</i>	196	
	<i>Brassica</i>	794, 795, &c.	
	<i>Britannica Antiquorum</i>	172	
	<i>Byonia alba</i> 655, <i>nigra</i>	660	
	<i>Brunella seu Pennella</i>	552	
	<i>Bugula</i>	575	
	<i>Buglossum</i>	492, 494	
	<i>Bulbocastaneum</i>	440	
	<i>Bulbocastaneum 451. Dodonæi</i>	598	
	<i>Bupleurum seu Auricula leporis</i>	472	
	<i>Bupleurum</i>	789	
	C		
	<i>Cacao Balsifolius</i>	979	
	<i>Cacalia</i>	291	
	<i>Cachrys</i>	424	
	<i>Cacubulum Plinii i.e. Alfine baccifera</i>		
	<i>Calamagrostis</i>	568, 569	
	<i>Calceatropa i.e. Carduus stellaris</i>	317	
	<i>Calendula Caltha</i>	337	
	<i>Caleba palustris</i>	709	
	<i>Camelina Dod. Myagris species</i>	818	
	<i>Campanula</i>	721, 722 & seqq. ad 747	
	<i>Campanula</i>	210	
	<i>Canabii 158. spuria Lemii species</i>	561	
	<i>Capillus Veneris, i.e. Adiantum verum</i>	157	
	<i>Capicum seu Piper Indicum</i>	676, 677, &c.	
	<i>Capre gallinaceum i.e. Onobrychis.</i>		
	<i>Cardamine</i>	814, 815, 816	
	<i>Cardiaca.</i>	561	
	<i>Cardus chrysanthemum 257. benedictus 303. varia species</i>		
	<i>Caryophyllus</i>	308. & seqq.	
	<i>Carlinia</i>	606, 607	
	<i>Carthamus i.e. Cnicus sativus</i>	302, 303	
	<i>Carum</i>	446	
	<i>Catananæ</i>	921	
	<i>Catananæ. Tirymali species</i>	866	
	<i>Caucasii</i>	411, 412, 466, 467	
	<i>Centaureum majus</i>	329, 330	
	<i>Cerise</i>	506, 507	
	<i>Ceterach i.e. Scolopendria</i>	139	
	<i>Chamaecyparissus pavonis</i>	993	
	<i>Cherophyllum</i>	430	
	<i>Chamaecyparissus i.e. Abrotanum semina</i>	358, 359, 360	
	<i>Chamaedrys</i>	527, 528	
	<i>Chamaeleon</i>	301, &c. 314	
	<i>Chamaeleon</i>	333	
	<i>Chamaemorus</i>	653	
	<i>Chamaemorus Gesneri</i>	860	
	<i>Chamaepericlymenum</i>	651	
	<i>Chamaepitys</i>	373, 374	
	<i>Chelidonium majus</i>	858	
	<i>Chelidonium</i>	979	
	<i>China radix</i>	657	
	<i>Chondrilla</i>	227, 228	
	<i>Chrysanthemum</i>	386, &c. ad 342	
	<i>Chrysanthemum</i>	661	
	C		
	<i>Cicer sativum</i>	917	
	<i>Cichorium</i>	255	
	<i>Cicuta</i>		

Astericus præfixus denotat plantam nobis nondum inspectam.

INDEX.

Rubia 478, 479, 480. <i>cynanchica</i> 485.	<i>spicata</i>	ibid.	554
Rufus		664	705
Ruta vulgaris	874, 875	766	323, 314
<i>canina</i> <i>Scrophularia</i> species		766	113, 314
<i>capraria</i> , <i>Galga</i>		914	280, 281, &c.
<i>maritima</i> , <i>Adiantum album</i>		132	747, 748, &c.
<i>pratensis</i> i. e. <i>Thalictrum</i>		403	745, 746
<i>S.</i>		619	389
Sagittaria		656	504, 505
Salicaria		509, 510, &c.	
Salvia vite i. e. <i>Adiantum album</i> .		537, 88c.	713
Samolus i. e. <i>Majorana</i>		401	365
Sanguisorba Pimpinella		475	689, 690
Santula		518, 519	326, 327
Satureia		453	403
Saxifraga i. e. <i>Sefti pratense</i>		407	418, 419
<i>aurea</i>		207	413
Scabiosa	374, 375, & fegg.	722, 723	519, 520, 421
Scammonia		428	863, 864, & fegg.
Scandix, Peñen Veneris		139	411, 412
Scopolus i. e. <i>Cinara</i> .		376	619
Scopolandria i. e. <i>Applenium</i>		ibid.	731 & fegg.
Scortium		930, 931	251, 252, 253
Scordium		764, 765, 766	933, 934
Scorpioides Bupleuri folio		248, 249	
Scrophularia		221	
Scrogonera		691	323
Scutellaria		692	323
Sedum majus 687, 688. minus echinatum & stellatum		447, 448, 463	323
Selinum i. e. <i>Apium</i>		687	323
Sempervivum i. e. <i>Sedum majus</i>		290, 291	323
Sencio		320, 321, 322	323
Serpyllum <i>Abutini</i> species.		321	323
Serpyllum		321	323
Serratula		321	323
Sesban		321	323
Seseli <i>Mallensis</i> 414. 439. <i>montanum</i> 452. <i>pratense</i>		476	323
Sesliop		562, &c. ad 566	323
Sideritis		664, 665, &c.	323
Sigillum Solomonii, Polygonum		439	323
Siler montanum		504, 505	323
Symphoricarpos <i>Confidula major</i>		801, 803, &c.	323
Sinapi		442	323
Sisif, Sisyrum		443	323
Sison Cordi i. e. <i>Anemum Germanicum</i>		443	323
Sisymbrium i. e. <i>Mentha aquatica</i>		443, 444	323
Sium		655	323
Smilax aspera		436, 437	323
<i>hortensis</i> i. e. <i>Phacelia</i>		683	323
<i>Smyrni</i> i. e. <i>Hippocleum</i>		726	323
Solanum 671, &c. <i>halicababum</i> seu <i>vesicarium</i>		279	323
Soldanella		812	323
Soldago		224, 225	323
Sonchus		742	323
Sophia Chiragogum		408	323
Speculum Veneris		162	323
Spondylium		80, 81	323
Sponchia			323
Spongia			323
Stachys			323
Staphylegia			323
Stube			323
Stechas Arabica			323
<i>curina</i>			323
Stramonium			323
Stratites Millefolia			323
Succisa i. e. <i>Mosus Diaboli</i>			323
Symphoricarpos			323
Tabacum i. e. <i>Nicotina</i>			323
Tanacetum			323
Thalictrum			323
<i>Terre glandes</i> .			323
<i>Tenacum</i>			323
<i>Thalictrum</i> seu <i>Ruta pratensis</i>			323
<i>Thapsia</i>			323
<i>Thyselinum</i>			323
<i>Thymus</i>			323
<i>Thlaspi</i> <i>stivum</i> 814. <i>Alyssum didymum</i> 839. <i>alia species ab</i>			323
<i>830 ad 838</i>			323
<i>Tithymalus</i>			323
<i>Tormentilla</i>			323
<i>Tormentilla</i>			323
<i>Trachelium</i>			323
<i>Tragopogon</i>			323
<i>Tragacantha</i>			323
<i>Trigon seu Tragum.</i>			323
<i>Trigonatum</i>			323
<i>Trichomanes</i>			323
<i>Trifolium pratense</i> 942, 943. <i>stellatum</i> 945. <i>fragiferum</i>			323
<i>946. lupulinum</i>			323
<i>Trifolium</i> i. e. <i>Chamaedrys</i>			323
<i>Tuber terre</i>			323
<i>Turriti</i>			323
<i>Tussilago</i>			323
<i>Vaccinia palustris</i>			323
<i>Valeriana</i>			323
<i>Veratrum nigrum</i>			323
<i>Verbena</i>			323
<i>Vernicularia frutex</i>			323
<i>Vicia</i>			323
<i>Viola maritima</i>			323
<i>lunaria</i>			323
<i>maionalis</i>			323
<i>Vitrua vulgi</i>			323
<i>Virga aurea</i>			323
<i>Pastoris</i>			323
<i>Vinaga</i> i. e. <i>Gingidium</i>			323
<i>Vitis alba</i> i. e. <i>Bryonia alba</i>			323
<i>nigra</i> i. e. <i>Bryonia nigra</i>			323
<i>Ulmaria</i> 623. <i>major</i>			323
<i>Onofidum</i>			323
<i>Urtica urens</i>			323
<i>mortua</i> i. e. <i>Lanum</i>			323
<i>Xanthium</i> i. e. <i>Lappa minor</i>			323
<i>Xanthium</i>			323
<i>Xanthium</i>			323

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER PRIMUS

QUI EST

De Plantis in Genere.

U^E Historiæ nostræ Botanice de Plantis in genere præmittenda duximus ad sequentia Capita reducemus.

I. Primum erit de Definitione Plantæ. CAP. i.

II. Secundum, de Partibus Plantarum: Primum in genere. CAP. ii. Secundo in specie:

1. De eorum Radicibus. CAP. iii.
2. De Caulibus. CAP. iv, v, vi, vii.
3. De Gemmis. CAP. viii.
4. De Foliiis. CAP. ix.
5. De Floribus. CAP. x, xi.
6. De Fructibus & Seminibus. CAP. xii, xiii, xiv, xv.

7. De Partibus auxilariis. CAP. xvi.

III. Tertium erit de Adionibus Plantarum. Quæ sunt, I. Nutritio, CAP. xvii. 2. Auctus, CAP. vi. 3. Propagatio. CAP. xviii.

IV. Quartum de Accidentibus Plantarum respectu Quantitatis. 1. Permanentis; sc. De Statura & Magnitudine Plantarum. CAP. xxii. 2. Phentis; sc. De Etate & duratione Plantarum. CAP. xxiii.

V. Quintum de Qualitatibus Plantarum. 1. Primis; Frigore, calore, humiditate, siccitate. 2. Secundis; Odoribus, Saporibus. CAP. xxiv. Viribus in Medicina. Ibid.

VI. Sextum de Adjunctis Plantarum externis, v. g. 1. De Loco Plantarum. CAP. xxv. 2. De usibus quos hominibus præstant in Cibo, Medicina, Edificiis, Mechanicis, &c. CAP. xxiv. 3. De operationibus circa Plantas, v. g.

1. De Satione. CAP. xviii.
2. De Infusione. CAP. xix. De reliqua cultura, v. g. Translacione, putatione, stercoratione, protectione, &c. Vid. Agricultura & Horticultura Scriptores.
3. De Collectione, exsiccatione, asseruatione, &c. Plantarum earumque partium. CAP. xxviii.

4. De Chymica Plantarum Analyfi, & partium resolutarium usui. CAP. xxix.

VII. Septimum, de his quæ præter naturam Plantis accidunt, v. g. De morbis Plantarum eorumque remediis. CAP. xxx.

VIII. Octavum, de Plantarum differentiis genericis & specificis, & de divisione Plantarum. CAP. xxi, xxvi, xxvii.

CAPUT PRIMUM.

Quid sit Planta.

PLANTA [πoντ] definitio "Jungio, est corpus vivens, non sentiens, certo loco, aut certe sedi affixum, quod nutriti, augeri, se denique propagare potest."

Vita est unio seu conjunctio animæ cum corpore. Animam voco principium illud internum, quodcumque tandem sit, five Substantia, five Accidens, à quo operationes Vegetabilium propriæ, uti sunt Nutritio, Augmentatio, seminis Productio, fluunt: quando enim principium illud intus corpori unitum manet, tamdiu Planta vivere dicitur.

Non sentiens in Definitione additur ad excludendum Animalia, quæ non minus quam Plantæ vivunt & vegetant.

Obijcit quipiam, Plantas nonnullas *Æschynomenes* seu *pidicæ* Veteribus dictas, Recentioribus *Vivæ* & *Sensitivas* & *Mimæ*, haud obscura sensus indicia prodere: Siquidem folia earum manu aut baculo tacta, & paululum compressa, pleno etiam meridie, splendente Sole, illico se contrahunt & veluti marcescunt, quod idem ab Aeris frigidioris appulsi patiuntur.

Fateatur equidem quomodo hæc fiant, si sensum omnem & motum spontaneum plantis denegemus, mechanica aliquâ ratione explicare perdifficile esse.

Plantæ Omnis quorum descriptiones (ut & aliarum quotquot occurrunt) in
Appendice dabimus.

A *Cetosa Indica* Bonis, *Alcea* species videtur.
Fungus *Spiralis* seu *Alga* *Spiralis* maritima P. Bœ.
Fungus *ophiodi* coccineum *Malicorisi*
 subcervicula pulpa arillu flavu refertur.
 Malicorisi facie.
Tuba marina *Moluscorum* *Londinensium*.
Motus altera repens, folia *Betonica* *Zanoni*.
Aster lanifolius *Triptis* flore.
Urtica racemosa *Canadensis*.

Astragalus Canadensis flo. viridis flavescens.
Brassica Lufitana flore & spica majore.
Cyanus Syriacus flo. luteo *stivulo*.
Saxifraga aurea *Licheni* facie *Morifami*.
Loto affinis *Coryli* folio.
Scabiosa stellata annua prolifera.
Sedum ferratum flore albo multiflorum.
Thlaspi semper vivens.
Trachelium Americanum flo. caruleo paulo.

Herbarum folia & summitates avulsis aut decerpatis brevi flaccescere & collabi experientia constat: cuius Phænomeni ratio manifesta est, nimirum ob succi eorum vasa & poros replere & distendere soliti figuntur & evaporationem, novo non succedente. Quemadmodum enim Animalium pulmones aere inspirato repleti extenduntur & attolluntur, sic pariter folia plantarum spiritibus & vaporibus per nervos influentibus: quemadmodum etiam & contrario idem pulmones, aere seu expiratorio fu per poros elapso vacui, concidunt & collabuntur; sic itidem folia succo evaporato exsarinantur, fu per poros elapso vacui, concidunt & collabuntur; sic itidem folia succo evaporato exsarinantur, fu per poros elapso vacui, concidunt & collabuntur; sic itidem folia succo evaporato exsarinantur, fu per poros elapso vacui, concidunt & collabuntur.

Præterea Plantarum nonnullarum partes, [folia, ramuli, anthe,] siccitate etiam contrahuntur & interdum convolvuntur, humore iterum explicantur & extenduntur, quod in arboris Avenacæ inquit Planta illa, *Rosa Hiericuntina* perperam dicta, evidentissimè cernitur. Hæc enim postquam plantæ exaruit, mox per multos annos hîca reposita in globum coeuntibus ramulis contracta fuerit, si radice tenuis in aquam repidam immittatur, illico se explicat, & ramulos in orbem denno expandit, humore scilicet in ramulorum poros sese insinuante eoque extendente. Notandum etiam tam folia, quam ramulos plantarum siccitate fursum seu introfurm contrahi & curvari: cuius ratio esse videtur, quia partes interne seu supinae foliorum radiis expofitæ humore evocato prius & magis siccantur, unde necessario illorum contractio fit, non secus ac in tabulis seu assensibus ligneis aut in aliorum operimentis, membranisve videmus, quæ si Soli aut igni exponantur, in partem Soli obversam curvantur & inflectuntur. Verum contractio quæ fit ex siccitate hic, ut puto, locum non habet.

Datur adhuc & alia contractio ex frigore, quod corporum fluidorum, præsertim in vapore resolutorum, motum illico sistit eaque in angustius spatium coarctat: Atque ex hoc genere videtur esse contractio illa in foliis plantarum mimularum, quæ de agitur. Frigus enim vel digiti, seu ambientis, succi in nervis motum expansum cohibet, eisque influxum magna ex parte sistit, unde sponte se contrahunt fibræ, & foliorum lobos: nam adducunt; non secus ac idem frigus corporis nostri cutem condensare & corrugare, uti & contrario calor eandem extendere solet. Lobi autem foliorum interosum ad se mutuo trahuntur, quoniam fortasse fibrille in nervis superiores hiores sunt adeo, promptis & citius contrahuntur, inferiores autem molliores, adeoque facilius cedunt & extenduntur.

Quod contractio hæc foliorum à frigore fit, argumento est Leguminosarum fere omnium quæ folia pariter lobata seu pinnata obtinent, similis proflus nocturno tempore contractio & diurno expansio foliorum. Item foliorum nonnullorum internodiis se claudendum compressio, ut v.g. Calendula, Cichori, Convolvuli, &c. Etenim, Jacobi Cornuti experimento Flos anemonis, qui ex hoc genere est, decerpitis & loco calidissimo reconditis, velut arcuà exigua fideliter obignata, illico præter tempus aperitur, si modo ejus pediculus aquæ tepenti immergatur.

Verum in caulis hujus phænomeni assignandis multum ejus non satisfacit. Valvulae autem, quæ nonnulli communicantur in plantarum vasis dari neutiquam concesserim.

Augeri dicitur planta quæ plus substantiæ sibi restituit quam dissipata est. Planta autem non solum secundum omnes non satis adultas partes in omnes dimensiones major redditur, verum etiam novas partes sibi præparat, folia, flores, fructus: in quo ab Animalibus differt, quod neque admittit illas partes, neque generat, nisi pilosulimque pro partibus accipias, quæ quotannis fluunt novis succulentibus. Excipiendum tamen hic videtur Cervinum genus, in quibus cornua quotannis decidunt & regeminant. Cornua enim æquo si non potiori jure partes Animalium quam folia Plantarum censeri possunt; nec obstat quod sentiendi facultate careant, cum & ossa periosæ denudata sensus experta sint; nec minus tamen Animalium partes ab omnibus habentur. Fructus qui in plantis pro partibus reputari solent, non minus in Animalibus quam in Plantis à matre decedunt; an vero novi in Animalibus perinde ac in plantis generentur, est cur dubitem. Cum autem Animalium ova plantarum fructibus adeo exactè respondeant, eodemque fere modo ex ovario germinant quo plantarum fructus & gemmis & racemis, cur nomen Partis is denegetur, his concedatur, rationem non video.

Plantæ perennes augmenti respectu, ab Animalibus differunt, quod partes illæ quæ perennant, quandoque planta vivit augentur, ut in arboribus quantumvis annotis manifestè cernitur, quibus quotannis novus accedit ligni circulus: Animalia autem cum iustum magnitudinis terminum affecta sunt augeri desinunt.

Additur in definitione, certo loco, aut certa sedi affixum, quod tamen nec omnibus in universam plantis, nec solum convenit. Non omnibus; inquit *Stratiotes Veneris* dicta, (Dioscoride teste,) aquis *superioribus sine radice vivit, quoniam solum habet Arceæ simile ac majus*; quod & Prosper Alpinus in parte confirmat, pro radicibus, inquit, exigua quedam & rara lano dependet: & eruditiss. J. Vellingius, *Planta ita sessilis sibi Nilo accedit, aquas imitans circa radices, quoniam radicem vixit densa terram vixit tenuissima foliorum veluti filamenta sustineat*. Tenuia autem isthæc filamenta, quæ versis terram extendi, non terram attingere scribit, non videntur plantam stabilem posse aut fultore quo minus huc illuc fluere & locum mutet. At nec solis plantis convenit terræ alive se affigere verum id Animalibus etiam nonnullis commune est, quippe non imperfectis tantum, aut accipientis naturæ, quæ Zoophyta appellare solent, sed etiam perfectioribus. Sunt enim ex genere testaceorum certæ sedi affixæ, quæ *sedentæ*, id est, stabiliæ, Aristoteli ob eam rationem dicuntur; idque non casu aliquo, sed ex ipsius naturæ instituto. Vidimus enim ipsi Mytilorum speciem funiculo & testa egrello petri adnexum: quin & balani illi *Conche anthe* dictæ soliti apophysi quadam fistulosa, coriacea, rugosa, oblonga navium carinis aliisque lignis veltutis in mari fluitantibus adhærescunt. Verum terræ alive se affigere ut alimentum inde attrahat fu exeat, id plantæ proprium est, nec ulli (quod sciam) Animali convenit. Nam quæ de *Agno Serylico* traduntur pro fallis & fabulosis habeo.

CAP.

CAP. II.

De Partibus Plantarum in genere.

Altequam partium Plantarum divisionem instituiam, non incommodum erit celebrem illam distinctionem partium in *familiares* & *organicas* paupis excurrere, quidque per familiares intelligimus, quid per organicas, paucis exponere.

Pars *familiaris* (verba sunt * Sennerti) ut vel ipsam nomen Græcum *quæque* indicat, est quæ simplicis & unius est naturæ, & ex partibus naturæ diversis non constat, & proinde propriè opponitur *disfamiliari*: cuius generis sunt *Ossa, Cartilagine, Caro, Membrane, Nervi, Venæ, &c.* Pars ergo *familiaris* quatenus est familiaris, nullum publicum Officium habet, sed saltem nutritionem suam parit. Pars *organica* est quæ præter sui nutritionem aliam aliquam actionem habet, quæ vel aliis partibus, vel toti corpori inservit. Hinc patet partem familiarem non propriè opponi *organicæ* sed *disfamiliari*, ut modo diximus: Eadem enim pars potest esse & familiaris & *organica* diverso respectu: familiaris nimirum respectu texture & constitutionis; *organica* respectu figure & conformationis, adeoque usus & officii in corpore. Sic vena quidem sui naturæ familiaris pars est, sed quatenus eo modo conformata est, ut sanguini restudo ad cor derivando aptus canalis sit, *organica* dicitur: sic tibia os sui naturæ simplex est, sed quatenus suam habet peculiarem figuram & magnitudinem, tibia nominatur.

Pars *organica* alia est *simplex*, alia *composita*. *Simplex* est, quæ constat ex partibus ejusdem quidem naturæ & temperamenti, verum peculiarem aliquam figuram & conformationem requirit ad actionem communem, hoc est in usum vel corporis totius, vel aliarum partium, exercendam. Hujusmodi sunt *Os, Vena, Nervus, &c.* Pars *organica composita* est, quæ constat ex pluribus partibus diversæ naturæ & constitutionis, quæ tamen simul ad eandem actionem concurrunt, atque hoc sensu accepta Pars *organica similis* opponitur. Sic v.g. Oculus est Pars *organica*, composita ex variis tunicis & humoribus, diversæ texture & constitutionis, quæ tamen simul ad visionem conspirant. Hujusmodi actiones quæ ab organis & multis diversarumque naturæ partibus compositis obeuntur Perfectiones vocat Galenus.

His ad distinctionem istius intelligentiam præmissis, nos partes plantarum dividemus in *simplices* & *compositas*.

Simplices sunt quæ constant ex partibus ejusdem texture & constitutionis.

Compositæ quæ ex partibus diversæ naturæ coalescunt.

Simplices sunt vel *continentes* seu vasa, vel *contentæ* seu succi.

Verisimile enim est partes simplices in univerfum omnes, corpus integrantes, in Plantis saltem, si non & in Animalibus, vel vasa esse, vel succos seu liquores, in vasis contentos.

Partes *contentæ* omnes ad sensum familiares sunt: quavis enim chymicæ Analyti in alias adhuc simplices possunt resolvi, sunt tamen ita per minima divise & commixtæ, ut quælibet pars sensibilis pariter ex omnibus hîc simplicioribus mixta sit, adeoque ejusdem naturæ cum reliquis sensibilibus partibus.

Partes *continentes* dupliciter considerari possunt; vel respectu *substantiæ* & texture suæ uniformis, quomodo *similares* sunt; nec aliam habent actionem præter sui nutritionem, vel respectu *figure* & conformationis ad usum aliquem & officium in corpore obeundum destinata, adeoque *organicæ* appellantur.

Partes *compositæ* quæ ex pluribus partibus simplicibus itque (ut diximus) diversæ naturæ constant, *organicæ* etiam appellantur, quia partes hæc simplices simul ad unam quandam actionem concurrunt.

Partes compositæ in quas Planta dividi solet sunt *Radix, Caulis, Folia, Flores, Fructus*, de quibus in specie agemus.

Sunt etiam aliæ partes minis principales seu secundaria, ut v.g. *Capituli* seu *Claviculæ, Pili, Spine, &c.*

CAP. III.

De Radicibus Plantarum.

Radix (desiniente Jungio) est pars Plantæ inferior, quæ intra corpus solidius, quod Plantæ sedem præbet (sive illud terra sit, ut plerunque, sive saxum, sive calx, sive arena, sive lignum, sive quodcumque aliud) abditæ, & alimento attrahendo destinata est.

Radicibus dividi possunt in *fibrosas* & *crassiores*. *Fibrosas* voco quæ plurimis fibris seu filamentis & plantæ fundo separatim exeuntibus constant.

Crassiores quæ corpore pro plantæ modo crassiore sunt vel in furculis diviso, vel fibras emittente. Hæc vel carnosæ sunt, & in latum extensescentes, vel in longum extensæ, plerunque strictiores & lignosiores. Carnosæ & in latum extensescentes sunt vel *Bulbosæ*, vel *Tuberosæ*.

Bulbosæ voco quæ unico constant tubere seu capite, eoque vel squamato vel tunicato, fibras plurimas ex ima sede seu basi emittente.

Bulbosæ ergo dictæ sunt vel *tunicatæ*, hoc est, ex pluribus corticibus in orbem se amplexantibus compositæ, cuiusmodi sunt *Cepæ, Allium, Hyacinthus, Tulipa, &c.* vel *Squamosæ*, h. e. pluribus squamis imbricatis fere dispositis coagmentatæ, ut *Lilium & Martagon*.

Notandum autem *Bulbosæ* strictè dictæ Fibrosis rebus accenseri. Fibra enim est bulbi fundo exeuntes propriè duntaxat radices sunt; Bulbus ipse nihil aliud esse videtur quam gemma grandior sub

B 2

teranea

* De Plantis
lib. 1. cap. 3.
† Observeat.
in Hipp. lib.
1. cap. 3.

CAP

CAP. IV.

De Caulibus Plantarum, & eorumdem partibus continentibus, à Clariss. Malpighii & Grevii scriptis.

* In his Pl. escop.

Caulis, definitur * Jungio: est pars Plantæ superius in altitudinem ita exposita; ita ut anteriora à posterioribus, vel dextera à sinistris non differant. Caulis in arboribus & fruticibus caudex [Stipes, truncus] in fistulosis calamus, in frumentis culmus dicitur.

Caulis est vel simplex, vel ramulosus.

Scapus caulis est pars caulibus ramulis, quæ à fundo ad cacumen summum unâ quasi lineâ extenditur, cui rami utrinque adherent.

Caulis partes sunt Cortex, Lignum, aut in Herbaceis pars ligno respondens, & Medulla.

Cortex est qui caulem & ramos undique investit. Componitur autem ex cuticula & substantia interiore.

Cuticula.

Cuticula utriculis seu fasciculis horizontali ordine locatis, ita ut annulus efformetur, componitur, qui ambientis rigiditate & ætatis virio depletur, & in seipso collapsi aridam interdum epidermidem efficiunt, ut in Betula, Cerasis, Pomisq; præcipue observatur. Malpigh.

De Cortice.

CORTICIS substantia interior constat, 1. Ex fibrarum lignearum in plexus retiformes contextibus plurimis involutis, exteriori interius truncum Cepe in modum ambiens: deinde, 2. Ex utriculis seu fasciculis subrotundis [interdum ovalibus aut angulosis] plexum modò dictorum maculas seu spatia replentibus, horizontali situ lignum versus radiorum instar directis. 3. Denique ex vasis peculiaribus; succum plantæ proprium & specificum continentibus.

D. Grev. substantiam corticis interiori in vasa & parenchyma primò distinguit: parenchyma vocat utriculos modò dictos qui parenchymati viscerum in animalibus respondent. Vasa dividit in lympham deferentia quæ duum generum esse statuit: exteriora enim & cuticulæ proxima sunt cum specie diversum ab interioribus & ligno vicinis deferre opinatur: [hæc vasa sunt quæ in A. ligneis diximus] & succum plantæ proprium & specificum continentia, quales sunt v.g. in A. biete & Pinu resinifera, in Prunis & Cerasis gumnifera, in Thymalo lactifera. De tribus hisce partibus explicatis paulo agemus.

Fibræ lignæ, seu Vasa lympham deferentia.

1. Fibræ lignæ, describunt Clariss. Malpighio, sunt tubulosa corpora, subingredientibus liquoribus pervia, ipsarumque structura è quadratis [aliove interdum figuræ] corporibus, concavis, invicem hiantibus constat. Vasa hæc nec recta, nec parallela ducuntur, & ut plurimum in fasciculis coagmentantur. Horum aliqua iterum inclinata, & à fasciculis suis separata rete efficiunt, unde reticulatæ quæ diximus involucri, quibus lignum ambitur. Fibras hæc Lymphæ ductus seu vasa lympham deferentia appellat D. Grevius, quia scilicet liquorem aqueum, limpidum & pene inludum continent. Plexus hi fibrarum retiformes è fasciculorum portionibus digredientibus & ad proximos tendentibus cumque iis unitis, & rursum flexis contexti in radice Rapa caulescentis, præsertim coctæ, manifestè possunt discerni, nudi digitis extendi.

Utriculi seu Parenchyma corticis.

2. Utriculi dicti sunt vesiculæ seu ampullæ liquore turgida, quem è fibris ligneis excipiunt, horizontaliter plerumque sita in lineis rectis seu radiis à cuticula ad lignum tendentibus, sicutque veluti corticis parenchyma, ut superius diximus. [D. Grev. utriculos corticales in radios diametrales rarius disponi ait: quo à radicis corticis parenchymate differunt.] A fibris fistulosis ligneis horizontales (verba sunt Malpighii) utriculorum ordines pendunt & erumpunt. Etenim dum tenelli adhuc corticis fistulæ vi evelluntur, continue utriculorum appendices subsequuntur. In his igitur transversales utriculos ascendens humor chyli instar exoneratur, ibique longiore passu moram antiquiori succo intimè commixtus & fermentatus in naturam alimenti exaltatur. Copiosius admodum in corticis hujusmodi horizontalibus appendicibus excoquitur succus, qui ligno, reliquisque plantarum partibus distribuitur; unde nil mirum si cortex abundantiùs & validius pabulum præliquis plantarum partibus igni subministrat.

V. succiferæ.

3. Vasa succum plantæ proprium & specificum deferentia in variis plantis diversum succum continent, ut v.g. in Abiete resinam, in Thymalo & Lactuceis lac. Succus hujusmodi è vasis extractis humore aquoso evaporatè plerumque concrevit in resinam gummi, aliove crassamentum. Succi hujus (inquit Malpighius) varia est natura, frequenter aquei diaphanique humoris specie effluit, quandoque Lactis instar, non raro luteo infusitur colore, & interdum semiconcretus lentior acquirit, ita ut quot Plantarum species extant, totidem peculiare succi inveniantur. Hæc (pergit) succus, in singulis partes delatus, roris instar assunditur, & concrevendo ipsas augeat, & ad debiliorem magnitudinem producat. Videtur ergo respondere sanguini animalium: quoniam (ut verum fatear) sententia D. Malpighii, nimirum succum hunc ultimum & specificum plantæ alimentum esse, non penitus acquiesco. Esse enim Quinquefentiam (ut vocant) totius plantæ, ejusque & odoris & saporem reddere virisque velut concentratas in se continere non difficeat.

Vasa aerem deferentia nulla in cortice observantur, certè si adsint, adhuc inconspicua sunt, nec suo funguntur munere, ut in Animalibus intra uterum conclusis accidit, & sola conversione corticis in lignum naturam manifestantur & patent, ut loquitur Malpighius.

De Ligno.

1. LIGNUM eisdem partibus, eodemque modo connexis componitur quibus cortex, nimirum, 1. Fibris ligneis fistulosis, in fasciculis coagmentatis, & in retiformis plexus contextis; 2. Utriculis eandem maculas & spatia replentibus; 3. Vasis succum specifice deferentibus; & 4. Peculiaris insuper vasis genere aerem derivandum destinato, & animalium tracheæ & pulmonibus respondentis.

1. Fibræ lignæ ejusdem sunt naturæ cum corticem componuntibus, invicem hiantibus, & consimilem autem succum. Cæterum inter corticis & ligni fibras hæc intercedit differentia, quòd ille trunco transversim dissecto succum sponte effundunt omnes; harum autem nulla semper, pleraque nunquam

quam id faciunt. Fibræ hæc ad majorem firmitudinem & robur transversalium utriculorum ordines supererigunt, ita ut ex horum tunc implicacione quadam veluti stroma efficiatur. Præcipua autem & potior trunci caulivæ portio ligneis hisce fistulis constat. Hæc in variis plantarum speciebus magnitudine, numero, siti differunt, ut facile est ostendere. Vide Malpighii & Grevii Plantarum & Truncorum Anatomen.

Inter ligneas fibras anastomosis intercedere, non aliter quàm in Animalibus inter venarum ramos probat Malpighius, Anat. Plant. p. 11.

2. Utriculi in radios diametrales fibras & vasa intercurrentes, à cortice ad medullam extensos disponunt; non tamen omnes ipsam attingunt, sed interdum versus interiora ligam obsterant, novis subortis in penitioribus ligni circulis: patent autem secò per transversum ramo vel caudice. In fruticibus (observante Malpighio) & in quibus non valde crassum est ligneum corpus, & condita medulla ampla, à cortice utriculorum appendices in medullam deducuntur & in ipsam laxantur: unde eadem natura in utrisque [corticibus & medullaribus utriculis] reperitur: quin & eadem phenomena quæ in corticis utriculis contingunt, quandoque in medulla occurrunt. Utriculorum autem ordines ovalibus invicem hiantibus corporibus compaginantur, unde & contento succo turgent, in nonnullis plantis diaphano, in aliis colorato; tenui autem pelliculâ, diaphanæque membrânâ singuli utriculi constant. In diversis plantarum speciebus plurimum variant, numero, magnitudine, texturâ, extensione, &c.

3. Vasa succum plantæ proprium & essentialè continentia in tot circulos disponunt quot sunt tunica: seu involucra annui incrementi à medulla ad corticem; eadem enim sunt cum corticibus interioribus quæ à cortice quotannis abscedunt, & ligno se applicant, angustiora duntaxat ob fibrarum lignearum undique circumstantium pressuram reddita.

4. Vasa aeris excipiendo & derivando destinata, quæ fistulas spirales & tracheas appellat Malpigh. Tracheæ, argentèa laminâ in spiram contortâ componuntur, ut facile laceracione in oblongam & continuatam fasciam resolvantur. Lamina hæc hi uteritis microscopio lustratur particulis squamatis componi deprehenditur. [Lamina hæc (observante Grevio) è multis fibris terebith collateraliter vel subteguine contextis constat.] Amplores spirales fistulæ frequenter pulmonares quasi vesiculæ, trachearum substantiâ, continent, quandoque invicem hiant, interdum ovali contextu formæ, & altero nonnunquam fino imperiæ sunt, ita ut parum diffimiles infectorum pulmonaribus vesiculis extent. D. Malpighius Naturam in Infusis & Plantis spiralem laminam squamosam seu flexilis & curvationis arborum, & in elastico conclusi aeris motu pari possit. Tracheæ hæc fibræ lignæ sepe seque fulcunt, & in elastico conclusi aeris motu pari possit. Tracheæ autem non multùm à recto declinant, à radicibus sursum in truncum, caulem, & ramos dispergunt, in foliis verò curvate in rete implicantur. Vasa hæc exceptis succiferis corticibus propriis omnium longè maxima; per totam ligni substantiam frequentissima occurrunt, in cortice autem nulla observantur.

Tanta est Respirationis necessitas & usus, ut natura in singulis viventium ordinibus varia sed analoga paraverit instrumenta, quæ pulmones vocamus, cum hoc discrimine, ut quæ perfectiora nobis censentur, ea minori pulmonum apparatu gaudeant, ut per Quadrupeda, Aves, Pisces, Exanguia aquatica & Insecta discurrendo ostendit Cl. Malpighius. In plantis verò, inquit, quæ infimum Animalium attingunt ordinem tantam trachearum copiam & productionem extare par est, ut his minimæ vegetantium partes præter corticem irrigantur.

Qua parte aer vasa hæc subintrat questio est, an scilicet per radices, an per truncum, foliorum, reliquarumque partium superficialium poros. D. Malpighius se diu anxie quævisse scribit, an in foliis & cortice orificia pro aere patenter, nec ea unquam deprehendere potuisset: radices verò tot tantisque coagmentatis tracheis observavit, ut in quibuldam plantis & arboribus hæc reliquarum molem longè superarent. Quare (ut conjectari licet) vapor seu respiratorius succus, à terra aquæ & aer admixta separatus, tracheas subintrans ipsas replet & distendit. Ligneæ autem fibræ aut horizontalium utriculorum ordines separatas à trachearum tunica halitus partem sui succum pro respiratione recipiunt, cum ligneæ fibræ Hederae instar tracheas ambiant. D. Grevius aerem omnium partium tam superficialium quàm subterranearum poros subingredi statuit, hoc autem posterioribus copiosissimè. Poni enim in plantarum nonnullarum truncis adeo amplius fit, ut nudo & meri erant oculo pateant, ejusmodi sunt camæe liliæ quibus per virgis & scapionibus utimur: quin & in Pinum foliis eleganti ordine per totam foliorum longitudinem dispositi cernuntur; versimile ergo est aliquam Aeris partem per hos se infinuare. Postquam tamen & quasi regia via quæ ingreditur Aer, ligni radices oscula, in quæ succo commixtus se ingerit. Radix enim in Plantis Animalium non respondet. Deinde si aer per partium superficialium tantum poros intraret, antequam cum radice succo commisceri possit, necessario deberet descendere, contra motum succi qui perpetuo ascendit, adeoque Aer & Succus sibi mutuo occurrentes impedimento essent, quod non videtur versimile; cum li per radicem reciperetur motu ascensu facili & naturali unâ cum succo conspiraret. Quod idem ulterius argui potest à paucitate & parvitate diametralium portionum [utriculorum] in trunco præ quàm in radice, quæ natura ibidem Aeris à succo, quocum commixtus excipitur, separando designasse videtur. Hæcenus D. Grevius, apud quem plura vide.

MEDULLA, cordi & cerebro analoga olim credita, multiplice globulorum per longum locatorem ordine constat. Globuli quos diximus membranoli utriculi seu vesiculæ sunt, in plerisque quidem plantis rotundi, in nonnullis tamen angulosi & vel cubici, vel pentagoni, vel hexagoni lateribus. Medulla quamvis à ligni & corticis parenchymate [ita voco utriculos diametrales fibrarum spatia replentes] diversum nomen obineat, naturâ tamen & substantiâ cum eo convenit, ut & texturâ & continuitas evincunt; continetur, inquam: Nam utriculorum ordines à cortice emanantes (ut D. Malpighii verbis utar) per ligneas fibras producti in medullam terminantur, unde eadem natura

De Medulla.

natura in utriusque [corticalibus & medullaribus utriculis] reperitur: nec aliter quàm magnitudine inter se differunt utriculi medullares, qui omnium maximi sunt, *corticales*, qui medix magnitudinis, & *lynei*, qui minimi.

Medullæ magnitudo in variis plantis varia est: in *Albimbo*, v. g. *Rose*, *Rice*, *Oxyacantha*, (observante D. Grevio) amplissima: in *Pinu*, *Fraxino*, *Agrifolio*, *Juglande* minor seu angustior fere duplo: in *Quercu*, *Malo*, *Pyro*, *Corylo* adhuc minor: in *Ulm*o minima.

Herba & Fructus majores perlonge obtinent medullas quàm Arbores, pro magnitudinis ratione, ut in *Rhee*, *Ficu*, *Oxyacamba* apparet. Medulla ex vasis & utriculis componitur, vasa ad marginem medullae sita sunt, eâque circulariter ambiunt: continent autem succum plantae essentialem & proprium.

Medullares utriculi quamvis reliquorum ejusdem plantæ respectu majores dicantur, in diversis tamen plantis magnitudine insigniter differunt: In nonnullis enim, ut v. g. *Carduo* vulgariss. centuplo majores sunt quam in aliis, v. g. *Quercu*.

Notandum etiam utriculorum magnitudinem non sequi medullæ proportionem; cum in medulla Sambuci, quæ multò amplior est medulla Oxyacanthæ, utriculi componentes duplo minores sunt quàm hujus.

Medullæ primi anni, eique soli convenit succulentam esse: post primum enim annum medulla exarescit, nec unquam postea succum admittit; unde laxæ mollisque supersunt pelliculæ. *Grev.*

In medullae utriculis, necnon in transversalibus valcula utriculos reticulariter ambientia occurrunt, unde conjectari licet vasorum plexibus tum medullarium tum transversalium sacculorum ordines irrigari.

C A P. V.

De Partibus caulium contentis & de motu succi.

Partim è *Clariff. Malpighii*, & *Grevii* scriptis, partim ex nostra observatione.

QUot valorum genera sunt in truncis & radicibus, totidem etiam partium contentarum differunt. Utriculus hic & valorum numero excludimus, & parenchymata ascribimus, quoniam & hi revera vasa sunt. Partes ergo contentae sunt, 1. Lymphæ seu succus limbus, qui est aquosus & tenuissimus, & in omni parte reperitur. 2. Succus viscidus, qui est densior & viscosior, & in lymphæ ductibus seu fibris ligneis situlosus. 3. Succus ferax, qui est viscidus & pinguis, & in glandulis feracibus situosus. 4. Succus ferax, qui est viscidus & pinguis, & in glandulis feracibus situosus. 5. Succus ferax, qui est viscidus & pinguis, & in glandulis feracibus situosus. 6. Succus ferax, qui est viscidus & pinguis, & in glandulis feracibus situosus. 7. Succus ferax, qui est viscidus & pinguis, & in glandulis feracibus situosus. 8. Succus ferax, qui est viscidus & pinguis, & in glandulis feracibus situosus. 9. Succus ferax, qui est viscidus & pinguis, & in glandulis feracibus situosus. 10. Succus ferax, qui est viscidus & pinguis, & in glandulis feracibus situosus.

Utriculi (ut diximus) sunt veluti parenchyma trunci, nec succum à lupradicis diversum continent, sed etiam vasa mediant, & vel succo crudiori concoquendo inserviunt, ut vult *D. Malpighius*; vel etiam aeris & filitulis spirabilibus expiando & in vasa succifera derivando, eodem fere modo quo in animalibus pulmonum vesiculae aerem à bronchiis tracheae exceptum Arterius impetrunt, ut opinatur *D. Grevinus*.

tiunt, ut opinatur D. *Grevius*. Succus limpidus fœ lymphæ ab aqua communi, cùm primùm effluere incipit, nec gustu, nec consuetudine multùm differt. Tantâ copîa vitem tempore ascendit, ut in nonnullis arboribus è vulnere inflicto ubertim emanet. Valæ autem pro quæ movetur, autore D. *Grevio*, sunt filices spirales fœ tracheæ D. *Malpighii* dictæ. Ratio, fœ causâ (inquit) propter quam totum vitem vere per filulas hæcæ ascendit, est, quia corticis Lymphæ dictæ fœ valæ per quæ totâ æstare fortissimè primùm formari incipiunt, cùm ergo hæc viam non inveniunt, in valâ æreâ degreditur; quàm primùm verò lymphæ dictæ predicti corticis fœ extensionem debitam confectâ sunt, succus è diverticulo in viam redit, & tracheis derelictis in hæc ut in proprium flum receptaculum se conferit. Hæc D. *Grevius*, qui tamen nobis non undequaque satisfacit: quævis enim satis causæ sit cur succus in tracheas primùm irruat, cùm tamen valâ infâ ampliora sit & potentiora quam noviter exvictæ lymphæ dictæ, & nihil obstat quò minus cursum continer, cur hisderelictis velut electione quadam ad novos canales se reciperet, rationem non video. Interim tamen succum vitem tempore per quævis Cursum ferri, & vulnere trunco per eorum orificia effluere minime negamus.

Quæ de motu succi vernali in *Betula*, *Vite*, *Acere majore* & *minore*, *Juglande*, *Carpino*, *Salice* (nam has solas arbores in nostra regione lachrymare hæcenus observavimus) experiendo didicimus. subiciamus.

1. Per quaecunque tandem vasa ascendat succus, per totam ligni crassitiem ascendere experimenta evincunt: Siquidem terebrato trunco aut ramo radiceve, quo profundius factum fuerit foramen, eo copiosius succus exillat, & quidem per altitudinis proportionem, ut ex duplo profundiore foramine dupla ferè succi quantitas eodem tempore emanet.

Deinde ut omnem vel scerpulophilis quique dubitanti aniam praeficeremus, grandiorems Betulae ramum ferrâ reciprocata ad medullam ferè incidimus, spatâque circiter semipedali interposito, ab eadem parte parvis altitudinis sulcum ferè incisionem fecimus, deinde ligno ferratâ, intercedente exempto, inque area lineare complanata medio foramine terebrato, panni laciniam (sic) filtrum ei immisimus, cauto interim ne quid deluper liquoris in filtrum delueret. Quibus peractis, succum nihilominus è foramine copiose exillare deprehendimus.

2. Succum in vasis tam dorfum quam fupilum liberè moveri conftat. Virga enim Salicis altius arboris cum fucco torquet recifa, & perpendiculari fitu fufpenfa, ab inferiori majore extremo lachrymam aliquandiu exhillabat: quin fit talex aut baculi faligni aut Acerni utrinque recifi fuperiori extremo fifillum ceream ita applices & agglutines, ut vafculum quoddam efformet, cujus latera fint circumferentia tubi, fundus planum extremi baculi recifi, eique perpendiculariter erecto aquam infundas, videb-

videbis brevi aquam transito ligno ab altera baculi extremitate paulatim extillare, nec cessare antequam vacuum prædictum exinanitum fuerit. Idem in Tithymalo alisque lactescentibus cernitur, quæ recte ab utraque parte, tam supernâ quam infernâ luctum pariter effundunt. Unde pater nullas in plantarum valis valulas dari. Quod inde etiam confirmatur, quod si talea aut furculis inverfis plantetur, superiore nimirum extremitate recte immisâ, nilulominus comprehendit, & quantumvis mutata fucci directione germinat, ut in *Salice* experti sumus. Hoc tamen percepto evenit (*Malspica* monente) plantatos taliter furculos minus proficere.

2. Valsa fusicolora in progrediendi inter fe communicant, nec tamen uniuscuius finitus pronoteat. Quod experimento probamus. Serrato profundè per transverfium *Morus nigrae* fufcus, quod hujusmodi interfectio fiat ab eadem caudicis parte ad eandem truncum confecti potius profunditate, ferrà adactà, non ab inferiore tantum fulco lachrymavit trunci, fed etiam à fupiore, & quidem aquà quantitate, idque non tantum cum primò ferratur fei fulci fufci effent, fed etiam poft aliquot dies, & de novo iterum poftquam effuiffet aliquoties effluere. Valsa autem difficta non aliunde fuccum expicere poterunt quàm ab integris & intactis in altero trunci latere al- cendebentibus, cum quibus in fupiore arboris parte per anastomofes conjungebantur. Hic autem obiter monere convenit, Sectionem Corticis transverfam circularem non femper aut omnem ar- borem perimere, ut vulgo creditum eft. Siquidem ex noftra obfervatione in Agrifolio corticis- annulo palmaris prope latitudinis detracto, & ligno denudato, arbor nihilominus per plures an- nos fupervixit. D. autem Malpighius in variis diversarum arborum furculis & ramis *Opuli* v. g. *Prun- us*, *Prunus*, *Mali*, *Cydonia*, *Quercus*, *Salicis*, *Populi*, *Avellane*, horizontalem fectionem in cortice fecit, & ab ejuſdem fectionis annulari portione : quo facta pars superior furculi fei caudicis fuprà fectionem ab eadem parte vegetans ita, ut longè ultra fectionem rediret. Cortex enim, in *Quercu* præcipuè, promanant, quibus denudata ligni portio, ut longè ultra fectionem rediret. Cortex enim, in *Quercu* præcipuè, inferi- ori fectionis latro continuus reddidit cortex, & facta denno mutua anastomofi cum inferi- ore percreſcentes circulo & involucro, impenſè crassa, tubercula, ut dicitur, vix lignea portio- nalis, præciliis aduſibus nullò vigente incremento, quod reliquo quoque furculi infra fectionem con- tingit. Hinc autem patet.

Succum non tantum inter corticem & lignum sursum repere, sed etiam in vasis in ipsa ligni substantia sitis ascendere.

Quandoque dubitavi (inquit D. Malpighius) & nos quoque una, an expositus tumor ultra circulum sectionem in superioribus partibus paribus excoquat, ab impetu fucci quasi fulmi angustio contingeret: Sedto namque cortice per folas ligneas fistulas alacens alimentum, quod angustio & arcto loco, laxiore corticis campum ultra sectionem inveniendū ab extra dilatat, poterit; unde haerendo nutritionem in proximis paribus promovere valeret. Quoniam tamen in novella, unde incipit Quercies, fieta corticis laceratione, si exigua rami portio ultra sectionem circulem superius amputata fci. rami extremitate, nullus fere tumor subfcrebit: & in arboribus, in quibus facta pariter horizontali sectione, ita tamen ut portio ejufdem corticis minimi unguis latitudinem aequans adhuc integra superfit, cortice ita continuato; certum est nutritionis augmentum subfcrebi in relictis corticis parte, & in fuperiori portione: Quare ex his probabilibus cunctis nutriti fucci motum ita fuperioribus etiam ad inferiora promovet. Haecū D. Malpighius, cui & nos etiam fuffragamur, id fucci defenfum ex fuperius alato experimento, atque etiam ex difficila radice ab utraque parte, tam quae trunco haeret, quā quae in terra refcit, lachrymante, necelfario colligitur & concludi opinamur, adeoque ramuli fupra annulum decorticatum germinationem & augmentum fucco defcendenti debet, qui cum ulterius inferiora verfus ob corticem interruptum motum fuum continuare nequeat, in corticis & ligni novum involvolum erogat.

4. Succus non tantum inter corticem & lignum, ut olim & vulgo creditum est, neque inter annuos tantum ligni circulos seu tunicas solum reperit, sed etiam in vasis in ipsâ ligni substantiâ sitis, ut modo ostendimus.

5. Arboris nonnulla citius lachrymare incipient quàm aliae ejusdem generis & ætatis : adultiores & majores citius perpetuò quàm minores & juniores, & copiosius etiam ex aqua incisione.

6. Arbor quæcumque ex incisione antequam succus ascendat facta, cum idem ascendere incipiet lachrymabit.

7. Difflecta particulari aliqua radice, ab utrâque parte, hoc est, tam ab ea quæ trunco unita manet, quàm ab ea quæ ab eodem separatur; ut mox innuimus, succus exstillabit, unde etiam constat eum sulque deque in utranvis partem moveri.

8. Succus è vulnere infecto in eundem locum aliquandiu destillans gelatinam quandam seu coagulum albicans paulatim precipitabit, & copiosius cūm arbor folia explicare incipit. Coagulum hoc videtur esse materia ligni.

9. In motu & effluxu lacis in varii generis arboribus magna est differentia. *Acer majus* Autumnum etiam post deflapta florum folia, & dempsens per totam hyemem idonea tempestate vulnerata succum exillare: idonea quoniam tempestate, hoc est, aeris temperie gelida & leviter pruina. *Acer majus*, *Juglans*, &c. incise aut receratae, post nocturnum gelu splendente Sole, modo frigus non nimium vehemens fit, succum uberius manant, non internotio quidem aut summo manē, sed duabus tribusve a Solis exortu horis, & circa meridiem maximē. Post gelu vehementius & diuturnius, cum frigus incipit se remittere, succus maximē omnium quantitate effluit, etiam si vulneribus pridem factis, usque arboribus quae vix unquam alius vulnerati respondent. Quod adeo verum est, ut si gelu forte incidit adulto vere, cum jam succus exillare desit, fluxum de motu repetit, & matutinis falcem horis emanat. Gelu ergo modo non fit valde vehemens succi motum promovet, inō jam cessantem revocat: vidimus enim si vulneribus Aceri majori & Juglandi infectis noctu diutius exillantem liquorem cum statim post egressum vi frigus in flamas concreverit & condensaretur. Notandum etiam in gelu vehementi, cum terra superficies nive obtegetur, radicem Aceris majoris dulcissimā, & parte terrae haerente uberissimā lachrymā, & copiosius

Possunt etiam folia aliter multis modis dividi, ut v. g.
1. Respectu Superficiei, in 1. Lavia à Gravis dicta, qualia sunt Beta, Lapathi, &c. 2. Hir-
futa seu lanuginosa & tomentosa, [dactylis] ut sunt Verbaſci, Lychnides, &c. 3. Aspera [trispida]
qualia tomentum Buglossum, Echium, &c. 4. Aculeata vel spinosa [dactylis] ut Carduorum
Agrimoli, &c. Adnuntur plantae quae spinam pro folio habent dubito; Scorpium certe præter spinas
folia etiam habet.

2. Respectu Figure & circumſcriptionis, in rotunda & longa, triquetra, teretia, &c.
3. Respectu Quantitatis, in magna & parva, lata & angusta, longa & brevia, crassa & tenuia.
4. Respectu Coloris, in viridia, ut sunt folia major pars foliorum tam herbarum quam arborum, in lu-
teum languentia, obscure virentia, ad ceruleum vergentia, candida & incana, rubentia, maculosa,
striata, &c.
5. Respectu Durationis, in perpetua seu diuturna, & decidua.
6. Respectu Situs & ortus, in ea quae ordinatè caulem cingunt, nimirum è singulis geniculis seu
caulis distinctionibus vel bina prodeunt, ut in Salvia, Urtica & aliis quamplurimis.

Notandum. Plantas quadrato caule præditas omnes conjugatim & binygo ordine, & quidem alterna-
tim proferre folia; itaque ramos ex aliis, sive sinibus, sive angulis quos folia & pediculi folii cum
caule constituunt.

Alternatim profecti dicuntur folia, aut germina, aut rami petiolosæ, si superioris paris oppositis decessit
aut quasi ad angulos rectos sicut inferioris paris oppositum.

Multa etiam planta teretis & non quadrati caulis binyga habent folia, ut Bugula, Brunella, &c. Vel
terna, ut in Lythymachia lutea, cerulea, purpurea; vel aquaterna, utin Cruciatia, vel feno aut plura, ut
in Galio, Rupia, Aparne, &c. vel inordinatè & singula haerent: quavis, inquit Columna, nec ista
tamen inordinata dici possunt, ut non aliquo numero, quino, aut majore vel minore in circuitu ran-
tuli ordinem aliquem observent, ut in Vermicularia, Tithymalo & similibus.

Partes folium
integrantes.

Quod ad partes folium componentes attinet, sciendum est easdem illas esse quibus truncus integra-
tur, nimirum fibras ligneas seu lymphæ ductus; vas succum speciem deferentia, tracheas; utri-
culos fibrarum reticulariter contextarum spatia replentes; & cuticulam. Sciendum enim est, folii
culos fibrarum fistulis ligneis unâ cum tracheis & vase peculiari à tenelli furculi profundiore ligno seu in-
penolium fistulis ligneis unâ cum tracheis & vase peculiari à tenelli furculi profundiore ligno seu in-
penolium fistulis fibrifere ad extra continuatè substantia derivatis, & in fasciculum collectis componi.
Enascitur autem è tenello furculo & nunquam ab antiquioribus ramis aut trunco ipso, nisi medio
gemmæ furculo. Petiolus vel peculiaris caudex in ramos & furculos scinditur. Frequenter per
de longum excurrunt folii costulae specie hinc inde promit ramulos, qui tandem in reticulares plexus de-
finunt. In aliis autem foliis petiolus statim ab latitudine attingit cinditur in minores ramos, con-
spicuos tamen, qui quasi ab uno exorti umbilico alios minores producant, ut in Hedera aliisque ap-
paret. Notandum fibras petiolum componentes, initio antequam pediculum ingrediantur reticu-
lari opere implicari, ut mos est Naturæ.

Petiolus appendit folium dilatatum, cuius præcipua pars occupatur à costulis seu nervis vito rito
productis. Fibræ etenim ligneæ unâ cum tracheis & peculiari vase conglomeratæ, à petiolo exce-
dentes, velut minima arbor hinc inde disperguntur, & solvuntur in ramulos, & hic demum ulteriore
divisione in furculos, qui sibi mutuo occurrentes & unitæ in reticulares plexus contextuntur, qui in
plerisque foliis consumptæ utraq; cuticulæ emergunt, in Salvia autem & similibus foliis etiam vi-
rentibus, aversa præsertim parte, conspicui sunt.

Vitæ Succifera
secularia da-
ri probatur.

Fistulas & tracheas concomitari peculiaria vasa, quæ concoctum succum continent, humoris
erupione patet, qui cum alieno pollet colore, vel crassiore constat substantiâ facile in confectum
se dat. Sic in scissis foliis Tithymali, Cichorii & similibus lac emergeit, in Chelidonio subtile hu-
mor: in reliquis autem herbarum & arborum foliis, quæ limpida aut aequalis humor eff, nullam hinc
exhibet notam, cum tamen adesse analogia evincit.

Utriculi qua-
les.

Reticularium plexum maculas seu areas utricularum series à costulis emanantes & quasi ab ipsis
pendentes replent, unde foliorum crassities configitur. Hi autem utriculi ex contenti succi natura,
mutu compressione vel laxitate varias sibi in exteriori regione formas, unde quasi caecales aut
vemiculares vesiculæ contorte apparent: Interdum angulis scateant, & frequenter irregulariter ter-
minantur.

Inter utriculos & fibrosos rete in plerisque foliis peculiari folliculi seu loculi disperguntur, qui
prenti hiatu foras vel halitum vel humorem fundunt. Horum descriptionem in plantis aliquot pec-
cularibus unâ cum succo quem continent vide apud * Malpighium.

* Anat. Plant.
P. 3. 37.

Has omnes partes quibus folia continentur leviss superextensa cuticula seu epidermis obducit,
quæ subsectorum colorem refert, ipsique contenta investit & custodit.

Foliorum extremus unguis seu margo quasi zonâ seu crassiore fibrâ circumdatur. Hæc in ali-
quibus folia membrane effe videtur, quibus hinc inde tegitur foliorum exiguis interceptis utriculis, unde
facile à lumine pervaditur & diaphana fit. In aliis hujusmodi zona crassior est, & exterius ob-
longis cooperitur utriculis, interius verò ligneæ fibræ reliquis continuatæ excurrunt. Malp.

In lacinarum apice in quas folia dissecantur dum tenella adhuc vegetant papillæ & utriculi quæ
dam eminentes diversos continentes succos. Malpigh.

Plantarum ferè omnium, paucis admodum exceptis, Atriplicibus v. g. & Amarantis nonnullis,
folia postquam explicantur, Herbarum etiam caules colorem viridi imbuuntur: cujus coloris quæ
causa fit ambigitur. Plerique rei naturalis scriptores aerem ascribunt, nec præter rationem.
Nam non tantum radices Plantarum in terra latentibus albae plerumque sunt, nunquam certe viri-
des, sed & folia aere excludo, ejusve appulsi prohibito, albescent, ut in Brassicæ & L. Erucae capitula
videmus, quarum interiora folia exterioribus obvoluta, & liberi aeris usura privata colorem album
contrahunt. Deinde ad Laticum, Endiviam, Cichoreum, Myrrhidem, Apium dulce, alique oie-
ra dealbanda pro Acetariis, vel ligamentis quibusdam folia vincunt, vel terrâ obrunt, vel alio
quodam artificio aeris appulum arcent. Quin & plantæ in conclavi undique occultatæ folia
in luteum colorem languent, eò pallidiorem quo aeris externi ingressus diligentius prohibetur.

Aliud adhuc experimentum ad hanc opinionem confirmandum producit D. Grew: nimirum
quod in caulibus Althææ & aliarum quarundam plantarum transversim dissectis, quamvis cortex
parenchyma album sit, vasa tamen succifera parenchyma inclusa non minus videntur quam cuti-
cula ipsa; nimirum quia tracheis seu vas aerem deferentibus proxima & contigua sunt, cum pa-
renchyma ab aere externo cuticulâ intercluditur, ab interno vasis succiferis interceptis.

Quod plantæ Aerem liberum & apicem affecit ludente experimento offendit * D. Sherwin. Lib. de
Plantam tenellam & semine ortum, fistili exceptam in Fenestra collocavit, cui unica vena quæ os
turbata erat quadra deorat. Plantula quæ alter sursum fuereverat, relictâ hac directione, illico se
inclinatam versus foramen rectâ tendit, fitu ad superficiem fissuræ in fistili propmodum depresso & re-
ferè parallelo: Deinde fistili converso ita ut inclinatio caulis à foramine averſa aliorum specta-
ret; plantula caule reflexo & in formam literæ C incurvato, ad foramen iterum se direxit; muta-
to denovo fistili fitu, & superiore curvaturæ cornu à foramine averſo, caulis pariter summa pars
directionem suam mutavit, & versis patentem quadram fere retroflexit, & in literæ S figuram in-
curvavit; & interdum animi caula ut admirationem excitaret, amicos aut adstantes rogavit ut dice-
rent versus quam partem vellet ut planta crescendo tenderet, eamque notâ aliquâ in margine
fistilis figarent; quod cum fecissent patet illa fistilis fenestras foramini obversâ, intra paucas ho-
ras, sponte sua, nullâ vi adhibita planta illa caulem suum illorum inclinavit.

Nobis tamen non tam aer quam lumen, luminis æque coloris in plantarum foliis viridis causa
esse videtur. Nam externo Aere excludo plantæ tamen nonnullæ viridem utcumque colorem acqui-
rit & retinet, ut in vitreis operculis vix campanis tegi foliis cernitur, ut v. g. Plantâ mimosâ
humili nostratibus dictâ, quæ ob celi nostri frigiditatem aeris externi appulsum non patitur, sed per-
petuè tegi postulat, & tamen colore viridi tingitur. Vitrum autem quamvis lumen admittat, aerem
excludit. Unde colligimus luminis actionem colorem viridis esse. Eadem enim plantæ vase opaco
recte haud dubiè pro viridi pallidum inducent colorem, ut in conclavi clausis contingit. Nec ta-
men adeo late virere puto plantas vitreo operculo testas ac aeri libero expostas, quoniam vitrum
quavis radios aliquos luminis transmittit, alios tamen interceptit & reflectit, nec enim alter visi-
bile effit. Quinetiam aqua vel aerem excludit, vel modicâ admodum quantitate intra poros locos
admittit, & tamen plantæ ei immerſæ vireſcunt, quod nobis luminis potius actioni tribuendum vi-
detur, quam (ut D. Grew opinatur) aeri interno radicibus excepto. Verum quicquid fit de lumine
ejusque actione, nec enim hinc sententia modicis adhaeremus, certissimum aut ad viridem indu-
cendum non sufficere aerem conclavum & stagnantem, sed liberum & apertum requiri: unde in
sylvis etiam opacis nascentes herbe dilutius virent, quam in locis apricis & solaribus radiis expostis.
Nec tamen omnibus plantarum paribus colorem hunc conciliat vis aeris, five luminis, sed tantum
rei preparatis & dispositis ad actionem suam excipiantur: Fieri etenim posse non negamus ut Aer
salinas aliquas particulas plantæ succo communique, quæ eum in viridem colorem mutant. Unui-
quodque quod sibi verissimum videtur sequatur. Ad hunc autem colorem inducendum non re-
quirit calor, sed potius frigus moderatum: Aer enim in conclavi oculo calidior effit quam sub
diti, ut patet ex celeri & immo dico in longitudinem auctu plantarum inibi ex semine nascentium:
videmus enim ejusmodi in locis plantulae semipalis scapum in semipedalem ferè longitudinem excre-
scere sub folia feminalia, seu antequam folia explicarent. Quin inclinationem prædictam
caulis ad foramen in fenestra relictum inde ortum putamus, quod Aer externus in foramen irruens
& parti caulis eidem obversæ occurrens, frigore loco poros ex ea parte conflingeret, adeoque
caulem illorum incurvari faceret.

Quis foliorum usus fit, quodnam officium queritur. Cæsalpinus hujus gratiâ folia data existimat
ut tenerum germen (quod tanquam manibus invicem superpositis circumplectuntur) nuantur, vel
etiam fructum, ubi fructus erumpit cum germine. Postquam verò eadem explicata sunt, germine
adiutore, alium usum præstare videntur, umbram scilicet, nè à Sole nimis urantur tum fructus, tum
novella germina; moderatos enim Solis radios utraq; desiderant, quod foliorum positione & for-
mâ præstatur, illos partim transmittunt partim retinent. Adeo plurimis in Autumno deci-
dunt folia perfectis fructibus & germinibus induratis. Ferunt autem in regione fervente, ubi perpe-
tuè forent affus, nullis arboribus folia decidere, quod rectâ ratione fit: egent enim plantæ per-
petuè inibi foliorum operâ ad umbram faciendam. Cæsalp.

Clarissimus Malpighius alium præterea usum plantæ præstare folia existimat. A natura, inquit,
fabricata videntur ut coctioni alimenti inserviant. Nutriti namque succi portio quæ radices lub-
ingreditur, nec in appendas transversales fistras derivatur, postmodò à lignis fistulis in folia exone-
ratur; ideo necesse effit, ut in ipsorum quæ transversalibus utriculis morari trahat, & antiquo suc-
co commiscetur & fermentetur, juvante non partim externo ambientis aeris calore, ut facilis in-
utilia transpirata evolvant. Dari autem hujusmodi concoctionem in foliis, feminalis plantulae structu-
ra indicare videtur. Hæc geminis plerumque constat foliis, quæ propriis vasis & utriculis folio
turgidis ditantur, ut mole sua reliquum plantula superent. In germinatione verò foliis & turgidis
hujusmodi plantulae humores advententium succum fermentant & antiquum augent, ita ut in ampla
folia extendantur, ut patet in Endivie, Paponis & Cucurbitæ, quæ feminalia folia in tantam ex-
crevit molem ut vix credibile sit, & ablata cuticulâ series penduntium utricularum tam mani-
feste exhibentur, ut evidenter pateat folia hujusmodi conditoria esse seu peni concreti succi. Quamvis
autem tamen sensim, vegetante radice trunco & plantula germine, contabescere incipiunt hujusmodi
folia, hinc confitit à foliis in caulem & caudicem regressum effe concocti succi, & quasi peculiarem
circulationem. Remittunt itaque & folia probabiliter concoctum succum, ipsi quæ in anno
& novello furculo, cu adnascuntur, congregant, ut in tenellam gemmam absumant. Etenim
non longe ab infertione & foli eruptione gemma post aliquod tempus succrescit; & maturatus per
longum tempus in furculo coarctatus humor, adveniens veris ore refermentus, in gemmæ fetum
absumitur, & nutritionem inchoat: Unde videtur nulla succrescere, ut plurimum gemma quam
non antecedit & successit alar folium.

Idem ministerium præstant probabiliter folia feminibus, &c. Corruptis singulis annis minimis meatulis, exhaustisque antiquo succo, cum folia amplius naturæ nequaquam inferiant, abjiciuntur, novumque organum formatur: & quibus in plantis folia adhuc virent, novis tamen æstate germinantibus gemmis antiqua marasma confecta collabuntur. Hæc omnia D. Malpighius, quæ & nobis probantur.

CAP. X.

De Floribus Plantarum, & primò de eorum partibus.

FLOS, desinente Jungio, est pars plantæ tenuior, colore vel figurâ, vel utroque insignis, rudimento fructus coherens. Hæc definitio, vel ipso Jungio latente, nimis angusta est: nec enim omnis folii rudimento fructus coheret: nam in *frumento Indico Maiz dicto*, *Palma Christi* *fic Ricino*, *Bardana minore* seu *Xanthio*, *Heliotropio trisco*, *Lachryma Johi*, *Ambrosia*, à fructu aliquantulum removetur. Nec in herbis tantum sed & in arboribus ut v. g. *Juglande*, *Corylo*, *Quercu*, &c. dantur flores amentacei à fructu disjuncti.

Quinimo non in eadem tantum planta florem à fructu removet natura, sed etiam in eadem specie flores & fructus totius individui discevit, ita ut quæ flores ferrent, infecundæ & steriles essent, quæ fecundæ, flores non producerent: Has in eadem specie sexu differre volunt Botanici, & steriles feminas, steriles mares appellat. Præterea in plurimis plantarum speciebus, in quibus etiam flores fructibus coherant, dantur plurimi flores inutiles, hoc est, quibus nullus fructus semine succedit, ut in *Pomiferis*, *Pepone*, *Cucurbitâ*, *Melone*, &c. inque *Malo* & *Pyro* manifestè cernitur.

Rectius ergo meâ sententiâ definitur flos, Pars plantæ tenuior & fugax, colore vel figurâ vel utroque insignis, fructu prævia, eique plurimum coherens & tenello regendo fovendoque inserviens, quæ postquam explicatur brevi aut decidit aut marcescit.

Fructu prævi dici possunt etiam flores inutiles & amentacei, quamvis eadem contigui non sint, quoniam plerumque aut decidunt aut marcescunt antequam fructus maturefcat.

Partes floris sunt. 1. *Calyx* five *Perianthium*, quod tamen nonnullis adjectum potius quam pars floris censetur. 2. *Folia* illa *tenella* & *fugacia*, quæ nos ad Homonymiam vitandam cum *Columna petala* appellare solemus. 3. *Stamina*: & 4. *Stylus*.

Flores *perfecti* dicuntur qui omnibus hisce partibus donati sunt: *imperfecti*, qui harum partium aliquâ carent. Nos tamen in hoc opere florem *perfectum* vocamus quicunque petalis seu foliis fugacibus coloratis constat, five calycem habeat, ut plerique, five non, ut *Calthea pulchris*, *Anemones* & bulbosarum nonnullarum flores; *imperfectum* qui apetalos est, seu foliis illis fugacibus, coloratis caret: Hunc etiam stamineum vocamus, quia flaminibus & calyce duntaxat constat. Sub staminibus etiam stylum comprehendimus quo paucissimi flores carent.

Calyx est qui florem tegit & sustentat, eisque velut basis & fulcimentum est, ideòque crassior est & minus inflexibilis flore ipso. Oritur autem ex exteriori furcili cortice, ideò; (inquit Cæsalpinus) herbacei coloris est, nec decidit cum flore. Verùm ex nostra observatione in nonnullis plantarum generibus vel unâ cum flore decidit, ut in *Ranunculo* & *Lysimachia silvestris*; vel etiam ante florem, ut in *Papavere*.

Calyces seu Perianthia in nonnullis plantis, tum colore, tum consistentiâ, tenella florum petala proximè referunt, distinguuntur quòd non desunt aut marcescant antequam semina maturefcant, verùm ipsis pro valculis infervant. Hujusmodi sunt *Fegopyri*, *Potamogetonis angustifolii*, *Bistortæ*, &c. florum calyces. Calyces enim voco quantumvis coloratas has partes, quia nec decidit sunt, nec fugaces.

PETALA. Petala seu floris folia sunt laminae illa tenellæ, colore insignes & fugaces. Ad petalum enim constitutendum duæ hæc conditiones concurrant oportet: 1. Ut sit tenue & colore insignis: 2. ut sit fugax & caducum: ad utraque si qua pars plantæ harum conditionum alterutram careat, quamvis alteram habeat, petalum dicendi non fit. Ob defectum primæ conditionis Ranunculi & Papaveris calyces quamvis decidui pro petalis non sunt habendi: ob secundæ carentiam Bistortæ & Persicæ (insuperditi calyces à petalorum numero excluduntur).

Quod ad petalorum texturam & compositionem attinet, Interiori cauliculi fœ ligni (docente Malpighio) substantia, fistulae sili & tracheæ extenduntur & elongantur in floris folia, quæ omni vatore genere instructa penduntibus utriculorum foribus integrantur. Hæc tenui halitusque turgent sacco, unde miculæ non patitur: ob humoris eternum benignitatem & ductilitatem utriculorum ordines extenduntur usque ad extremum unguem, & ut plurimum vala non ab una excedunt costula, sed copiosi fasciculi à basi exurgunt, & productis ramis in omnem dimensionem elongantur. Quod ad colores, excepto nigro & viridi, omnes in floribus spectantur.

STAMINA. *Stamina* seu capillamenta, deserviente * Spigelo, sunt in floris medio, quod umbilicus appellatur, partes oblongæ, tenues, veluti capillamenta, interdum paulo crassiores, paulo prominentes in summitate, apicesque frequenter prædite, quæ stylum partem similiter oblongam sed crassiorē atque è centro umbilici emergentem ambiunt.

Stamina pediculo constant & capitulo seu apice. Pediculi staminum plerumque liberi sunt, & in quamplurimis plantis à fundo floris seu dilatati petoli substantiâ (ut cum D. Malpighio loquar) oriuntur: in Digitali & plerisque omnibus tubulosa petala habentibus (ut galeatis & labiatis) ab interioris superficie petali parte erumpunt, interdum tota eadem affixi sunt folii coherant, ut in *Symphita majore*, *Lithospermo*, *Polygonis*, &c.

Differentias staminum Jungius sic * persequitur. Pediculi staminum liberi plerumque teretes sunt, raro laticulati ut in *ornithogalo*.

Pediculi teretes vel tenuis est, vel crassiusculus. Pediculi teretes vel tenuis est, vel crassiusculus.

Pediculus item, alius curvus est, ut in galeatis floribus in quibus sub galea latente stamina curvaturum ejus imitantur, ut in *Salvia*, *Lamio*, *Sclarea*: & in Papilionaceis in quibus latente in inferiore carina sursum recurva.

Staminum pediculi porro plerumque glabri sunt, interdum hirsuti; ut in *Blattaria*. Stamina ferè semper inter se aequalia sunt, interdum inæqualia, ut in *Napello*, *Colutea*, *Scorpiode*, &c.

Staminum pediculi ferè semper simplices sunt, in *Lauro* ramosi.

Staminum numerus plerumque folius aut lacini ambitus responderet, ita ut aut aequalis sit, aut multiplex, aut submultiplex. Sic in *Rute* flore 4 petala sunt, 8 stamina; in *Cervicæ* flore campaniformi 5 laciniae seu calypdes intus in fundo 5 stamina; in *fride* 9 folia, 3 stamina; in *Gladiolo Ital.* 3 stamina, folia 6.

Sunt autem flores tam copiosa habentes stamina, ut eorum numerus non faciliè possit iniri, staminifoliis ideò dicendi; ut *Ranunculo*, *Papavere*, &c.

Capitula five cæmulinula staminibus incumbenda *Apices* dicuntur; Malpighio staminum capitula. Hæc diversimode colorantur & figurantur, frequenter tamen lutea aut crocea sunt, interdum nigricant, aliis albescunt; observavimus etiam purpureo aut rubente colore conspicua, quamvis rarius, ut v. g. in *Hepaticæ trifoliæ* specie illa, quam Parkinsonus albam staminibus rubris appellat, Gramine leucanthemum minore, *Alfine pulchro* flore, folio tenuissimum nostrate, aliisque quæ non occurrunt memoria: ideòque securè nimis * affirmat Greuvius, Apicum colorem nunquam rubrum esse; quicunque tandem floris petalorum color sit, intus non raro concava sunt, & globulorum congenerium continent.

Eadem vel ex medio longitudinis suæ aptata sunt pediculo vel quasi medio, rarius extremo, ut in *Tulipis*, *Irilibus*, &c.

Staminum capitula plerumque ita sita sunt, ut longitudo cujusque ad longitudinem pediculi sui sit transversa, hoc est, angulus cum ea vel rectos, vel obliquos constituat. Est & ubi longitudo capituli longitudini pediculi in directum quasi sita est, ut in *Tulipis*: imò sunt flores in quibus staminum capitula pediculis directum sita, lateribus inter se coeant, ut fistulam quandam constituent, in qua stylus ita includatur, ut extrinsecus tantum parte prominat, ut in *Boragine*, *Solano*, *Dulcamara*. Denique in omnibus flosculis capitula flore constitutibunt, ut in *Lupatorio* cannabinum vulgari, *Agerato*, *Centaurio* majore, *Scabioso*, *Cyanis*, *Jacis*, *Cardus*; item in flosculis difcos flores constitutibunt, ut in *Flore Solis*, *Helieno*, *Patarnia*, *Millefolio*, *Tanaceto*, *Acanthio* loco staminum est foliolum aliqd oblongum, fronte in aliquot quasi staminum petiolo scissâ, quod complicatum fistule instar stylum involvit. D. Malpighius accuratius, tubum hunc efformari aut petiolo quicunque ab interiori floris substantia sursum productis & unitis, qui etiam in capite laciniatur, in nonnullis.

Hæc staminum partes, pediculus nimirum & appenda capitula (autore Malpighio) lignis fibris & tracheis integrantur singulis, quibus utriculi per longum locati adduntur. Quare cum in galeatis & quibusdam etiam aliis ab elongatis floralibus foliis producuntur, iidem etiam particulis necessariò componuntur.

Quis harum partium usus sit ambigitur: nonnulli ornatus tantum gratiâ floribus concessas putant: alii ad materiam generationi seminum incongruam eliminandam, ut residua purior & delectatior evadat: adeoque velut emunctoria quedam esse, per quæ determinata quadam succi portio excernitur, nimirum aërea, ut semen oleosum reddatur, ejusque principia fixiora. Hinc (inquit Malpighius) fortasse non incongruè derivato nomine, *menstrue purgationes*, quæ in mulieribus conceptionis tempora proximè antecedunt, flores dicuntur: nam ut in plantis determinata succi portio per stamina & floris petala, excernitur, ita in viviparis, quæ conceptus particulas quoquo modo inficere possunt, singulo mense cibrata per uterum foris protruduntur, ut reliquum destricti sanguinis in utero stagnantis, facilius vi seminis fecundetur, & in animalis naturam dirigatur.

Greuvius noster non hunc tantum usum stamina præterire opinatur, sed & pollinem illum seu globulos quibus apices pregnantis sunt, quoscunque per maturantem effundunt, spermatum masculinum inter feminibus fecundandis interire existimat; & ac proximè maximum plantarum partem utriusque sexus participem esse. Quod non adeò incredibile videri debet, cum & in Animalium genere nonnulla androgyna observantur, ut v. g. *Cochleæ terrestris*; quamvis quidem in scriptis non generent, quo à plantis differunt. Nec obstat, quòd particule hæc (si modo sperma sint aut spermati analogæ) in uterum aut femina non penetrant, nam & in piscibus externè tantum ovis jam editis insperguntur in utero, nec in illo animalium genere, quod sciam, ovarium intrat, ac nec uterum ipsum in plerisque, sed folius ejus halitus & effluvia subtilia sufficiunt ad ova fecundanda, & embryonem intus concludunt vivificantem.

Hæc si ita sint, non similitudine aliqua duntaxat, sed revera & strictè loquendo sexus differunt plantæ illæ, quarum alia semen abique flore, alia [ab ejusdem plantæ femine ortu] florem abique femine producunt. Tales sunt in Arborum genere *Palma dactylifera*, *Salicis* plerique ex nostra observatione, & secundum Plinium etiam *Cedrus major*: in Herbarum, *Lupulus jalsatensis*, *Cannabis*, *Cynoramba*, *Mercurialis*, *Phyllon*, *Urtica*, *Spinachia*, *Sesamoides* Clutii, aliæque non paucæ.

D. Greuvius sententiam magnopere confirmat, quæ de Palma dactylifera à * Veteribus & Recentioribus traditur, nimirum feminas non omnino fructificare, nisi mas iuxta ipsas constitut fuerint: *Nat. lib. 13. comit* (inquit Prosper * Alpinus) sine dubio femina vel nullo fructu ferent, vel quos ferent non retinebunt, neque hi maturefcent. At inquis in arenosis & desertis, ubi nemo maris pulverem *Plumæ* *Ægypti* seu pollinem florum femineo fecui aspergit, femine nihilominus fecundæ sunt. Immo verò *Ægypti* ventorum beneficio, qui pulverem marium feminis afflant.

* Anat. Plant. p. 55.

* Leg. ad v. h. herb. an.

* Jsg. Phyl. scap. c. 20.

* De florib. Anat. v. p. 64. & 5.

* Plin. Hist. Nat. lib. 13. comit. & 4.

* Lib. de Plin. & 4.

Ceterum rectè à D. *Grevio* observatum, globulos hocce seu particulas seminiformes apicem thecis inclusas, illud ipsum corpus esse quod Apes colligunt & femoribus appendunt gestant, quod nonnatos *panem Apum* vocant, quod etiam in cellulas unà cum melle recondunt. Ceram enim ore domum portant, mel ventriculo.

Opinio autem hæc de usu pollinis prædicti ulteriori adhuc confirmatione indiget; nos ut verifimile tantum addicimus.

STYLUS.

Stylus est pars floris mediū ejus occupans & rudimento fructūs five feminis inherens. Dicitur *Stylus* quia in longitudoinem tenuem plerumque extenditur.

Foliola pars floris modò apici, modò sedè fructus seminivè coheret; Stamina vel medio, vel imo foliola; in *Stylis* semper apici fructūs feminivè inhaeret, idèoque reliquis floris partibus deflexionibus in planta remanet. Hæc *Jungius*.

D. *Malpighius* Stylum concavitate sua semen fovere, appendice affurgere, interque stamina ludere ait. Vasculum ergo feminale Stylum facere videtur *Malpighius*, & *Styli* appendicem, quem alii Stylum vocant: hanc autem uterinis tubis analogam existimat, & exemplis probat. Est ergo Stylus uteri feu vasculi feminilis tubus perpetuò hians, ad semen intus conclusum ventilandum, & hauritus expellendus.

Videndum in verticillatis an Stylus summo semini infideat necne: nobis quatuor semina Stylum circumferre videntur.

Stylus plerumque unicui adest, interdum tamen plures, ut v. g. in *Aquilegia* quin, quia rudimentum fructus in quinque maturatur foliis.

Flores nonnulli Stylo carent, ut *Papaver*, *Tulipa*, &c. nisi vasculum feminale pro Stylo admittere velimus. In *Iride* tria folia interna sub quibus stamina occultantur Styli succedaneum faciunt *Jungius*.

Stylus propriè dictus terminatur vel *capide*, vel *globulo*, vel *cono*, vel *cornu*; *Capide*, ut in *Digitali*, *Symphito* majore aliisque plurimis; *Cono*, ut in *Lilii* nonnullis; *Globulo*, ut in *Convolvulo* peregrino purpureo: *Cornu* vel *brevia* sunt, ut in *Convolvulo* vulgari, vel *prolixa*, ut in *Eupatorio* vulgari: interdum adeò prolixa ut plures adeste videantur *Styli*, ita bini in *Staphylo* dendro: quod ad numerum attingit vel *trina* sunt, ut in *Cichoreo*; et in *Corviciaria*; vel quod rarius, quatuor, ut in *Lysimachia* Virginiana. *Cornua* plerumque *aqualia* sunt, interdum *inaequalia* longitudinis, ut in *Salvia* & *Æthiopide*; plerumque etiam *reflexa* five recurva sunt, ut in *Cichorio*, *Cervicaria*; interdum *recta*.

CAP. XI.

De *Florum differentiis*: è Joach. Jungii *Isagoge Phytoscopica*, additis & mutatis nonnullis.

FLOS *perfectus*, quem superius descripsimus, vel est *simplex*, vel *compositus*.

Simplex nobis dicitur qui non dividitur in *foleolos*, five qui unico & simplici plerumque stylo five vasculo feminili donatur.

Compositus *vel aggregatus*, qui ex pluribus *foleolis* in unum totalem florem coeuntibus constat; quorum unusquisque non tantum folio seu bractea colorata, verum etiam vel staminibus vel stylo latente constat, & singuli singulis feminibus coherent. Ejusmodi flores sunt, *Lactuce*, *Hieraci*, *Carduorum*, &c.

Flos *simplex* interdum opponitur *multiplici* seu *pleno*. [*Jungius* simplicem absolute vocat quem nos *monopetalon* seu *unifolium*.]

Flos ergo *simplex* est vel *Monopetalos* seu *unifolius*, vel *Polypetalos* seu *multifolius*: uterque per accidens plenus seu *multiplex* est.

Monopetalos est qui unico petalo continuo constat, quod plerumque cavum aut fistulosum est.

Polypetalos qui pluribus foliis in una serie aut circulo dispositis componitur. Estque vel *dipetalos* seu *bisfolius*, ut in *Circea* *Luteriana*, *Hypoc. Clusii*, *Alisne* facie nova planta Columnæ: vel *tripetalos*, ut in *Plantagine aquatica*, *Sagittaria*, *Miliaria* *Aloide*, *Nymphaea alba minima*: vel *tetrapetalos*, ut in *Leucois*, *Brassicæ* & congeneribus aliisque plurimis: vel *pentapetalos*, ut in *Alisne*, *Lycnide*, *Caryophyllis*, &c. vel *hexapetalos*, ut in *Bulbaceis* & congeneribus. Columna Flores nullo naturaliter heptapetalos observavi. Trifolium hepaticum florem octapetalon proferre observavi F. Columna; Florem Africanum enneapetalon; Granadillum Mexicanum decapetalon. Verum in hujusmodi polypetalis quorum petala senarium numerum excedunt dubitamus an Natura certum numerum obliervet.

Flos uterque tam *monopetalos* quam *polypetalos* vel *uniformis* est vel *difformis*.

Monopetalos uniformis cum *Jungio* voco qui terminos duarum dimensionum inter se similes habet, five qui dextrum sinistro & anteriori posteriori simile, superius inferiori dissimile obtinet, five figure quasi tornatilis est.

Tornatilis autem figura est quæ oritur planâ figurâ super uno latere rectilinetico quiescente in orbem motâ, five rectilinea fit mota figura five mixtilinea.

Dixi quasi tornatilis figuræ, quia si plures, striæ & fissuræ accedant tornatilis figura esse desinit.

Monopetalis flores uniformes sunt in *Convolvulo*, *Campanula*, *Buglosse*, *Hyojcyamo*, *Tubaco*, &c.

Flos *monopet. uniformis* margine superiore vel integro est, vel in *laciniis fissis*: integro ut in *Convolvulo*, *fisso* ut in *Buglosse*, &c.

Si profunda sint scissuræ sæpe compositum florem simulat; sed discernitur ab eo, quod totus [seu integer] decidat; uti flores *Boraginis*, *Buglosis*, *Sambuci*, *Cyclaminis*.

Fissi flores vel *numero lacinarum* differunt, vel *figurâ*.

Numero, ut vel tribus in *Cassia Poetica*, *Phalangio Virginiano* & paucis admodum aliis, vel quatuor; vel quinque; vel sex; ut in plurimis.

Fig. 1

Figura, vel *angulosa*, angulo acuto ut in *Boraginis*; *obtusâ* ut in *Hyojcyamo*: vel *rotundâ* seu *sinuatâ*, ut in *Primula veris*, seu *simpliciter rotundâ* & *convexâ* ut in *Buglosse*.

Porrò flos uniformis tunicâ est vel uniformiter tereci; vel plicis, ut in *Convolvulo*; aut stris, ut in *Campanula*, variatâ.

Monopetalos difformis est qui unius tantum dimensionis terminos inter se similes habet, h. e. cuius non superiora tantum ab inferioribus, sed & anteriora a posterioribus discrepat, uti sunt *Lamii*, & ut in *Arifoliosâ*: vel 2. *Labiatus*, idque vel unico labio, quoque vel superiore seu interiore, ut in *Acantho lativo*; vel inferiore seu exteriori ut in *Scordio*, *Tenorio* communis & *Barbæ*, &c. vel duobus, ut major pars florum labiatorum, in quibus labium superius vel repandum est five liliū rem flexum, convexam faciem alteri labio obvertens, ut in *Chamæscillo* &c. vel convexum five deorsum reflexum, cavatam inferiori labio obvertens, quod frequentius est; unde Labium huiusmodi um aliud integrum, aliud scissum in lacinas, &c. vel 3. Flos *monopetalos difformis corniculatus* est. *Corniculatus* in flore vocat *Jungius* quod alii *Calcar* seu *Calcaneum*. Est ergo, eodem desinente, h. e. cavi & rotundam partem, quæ in cuspidem non perviam desinat, ut in *Linaria*, *Delphinio*, &c.

Flos *multifolius* seu *polypetalos uniformis* est, cuius petala figura & situ convenient, licet magnitudine interdum differant, ut in *Umbelliferis*. *Difformis* est cuius petala figurâ, aut situ, aut utroque differunt, ut v. g. *Iridis*, & *Leguminum*, licet fortasse horum flos, potius *monopetalos* profunde laciniatus sit.

Superius diximus florem simplicem tam *monopetalon*, quam *polypetalon* per accidens interdum plenum esse seu *multiplicem*. [Simplicem: flos in appello qui ex *foleulis* Composito opponitur, non qui *multiplici*.]

Flos per accidens plenus est cuius pars foliacea ob culturam, ubertatem foli, aliudve accidens multiplicata est. Quod si laminâ unicâ flos non plenus constat, in pleno laminâ aliquoties iteratâ, prima secundam, secunda tertiam includit, ut in *Stramonia*, *Aquilegia*, &c. fin ex pluribus foliis compositus sit floris ambitus, gyri foliorum repetuntur, ut in *Rosa*, *Ranunculo*, *Anemone*, *Papavere*, *Caryophyllo*, *Leucois*, *Pæonia*, *Colchico*, *Groco*, *Calisba*, *Malambio*.

Quidam flores ad plenitudinem culturâ perducere nequeunt, ut *Galeati* & *Papilionacei*, &c.

Superest ut *Floris* compositis superius descriptis differentias adferamus.

Flos ergo compositus vel est *discoideus*, vel *planifolius* naturâ plenus, vel *fistularis*.

Discois est quod ex plurimis compressis & confertis *foleulis* ita componitur, ut unam quasi apparen- tiam superficiem constituent.

Flos *discoideus* est vel disco *radiato*, vel disco *nudo*.

[Flos *discoideus* disco radiato, interdum per accidens plenus est multiplicatis foliis marginalibus, ut in *Matricaria* & *Chamæmelo* comitur: interdum etiam prolifer, ut in *Calendula*, *Belide*, &c.]

Disco *radiato* est cuius exteriora folia quæ marginem quasi floris constituunt prolixiora & dispersiora sunt reliquis quæ discum efformant, & quasi plana.

Folia illa vel sunt frontata & quasi parallelogramma, vel cuspidata, ut in *Parmica* *Austriaca* *Clusii*. Flore Solis &c. frontata sunt vel integrâ, vel crenatâ fronte, ut in *Calcha* vulgari. Disco *nudo* est qui *foleulis* marginalibus caret, ut in *Tanacetis*, &c.

Flos *planifolius*, naturâ plenus, seu secundum speciem plenus est qui ex *foleulis* quasi planis, in aliquos gyros dispositis confarctus est.

Frons autem horum foliorum plerumque crenata est, ut in *Taraxaco*, *Sonchis*, *Cichoreis*, *Hieracis*, *Scorzonera*, *Tragopogone*.

Flos *fistularis* est qui plurimis concavis oblongis *foleulis*, ad margines in longas lacinas diffusis compositus est. Est etiam in hoc genus floribus differentia. Nonnulli *foleulis* marginales cæteris productiones & majores obtinent; alii omnes aequales.

Not. In floribus compositis *foleuli* illi, qui à nonnullis perperam Stamina dicuntur, inferiori parte in prolixum candidum, quasi pediculum desinunt, quo seminibus singulis coherent, habent; quæ plerumque oram supremam five craterem in lacinis aliquot sectum: è singulis quoque prominet stylus aëlis (bibus plerumque) qui peculiari fistulâ coloratâ usque ad apicem five cornu velutis est.

Perfectum,

(*Perfectus*, qui petalis, stylo & staminibus constat; estque vel

Simplex, qui in flosculos non dividitur, isque vel

Monopetalos, qui unico petalo five laminâ continuâ constat, ut in *Convolvulo*, *Campanula*, &c. estque vel

Uniformis, qui dextram partem finistrâ, & anteriorem posteriori similem, inferiorem superiori diffusilem obtinet, ut in *Convolvulo*. Estque margine vel

Integro, ut in *Convolvulo*.
In lacinas fissis, differentes

Numero, in nonnullis scilicet tres, in aliis quatuor, vel quinque, vel sex lacinae sunt.
Figurâ, vel angulosâ, vel rotundâ.

Diformis, cujus non tantum superiora ab inferioribus, sed & anteriora à posterioribus differunt, estque vel

Semisphericalis, ut in *Aristolochia*.

Labiatus, labio

Unico, obque vel superiore, ut in *Acantho sativo*; vel inferiore, ut in *Scordio*, &c.
Dubius, superiore vel

Reflexo sursum, ut in *Chamaecisso*.
Convexo five densum reflexo, five galeato, ut in *Lamio* & plerisque *Verticillatis*.

Corniculatus corniculo seu calcaris concavo & impervio retrorsum extenso, ut in *Delphinio*, *Linaria*, &c.

Polypetalos five multifolios est qui pluribus petalis in unica serie aut circulo dispositis componitur; estque vel

Uniformis, in quo petala, figurâ & situ conveniunt, quamvis magnitudine interdum differant; estque vel

Dipetalos, ut in *Circaea Lutetiana*.
Tripetalos, ut in *Plantagine aquatica*.
Tetrapetalos, ut in *Leucio*, *Brassica*, *Thlaspi*, &c.
Pentapetalos, ut in *Lycnide*, *Caryophyllo*, *Alfene*, &c.
Hexapetalos, ut in *Bulbosis*. *Polypetalos* in aliis.

Diformis, ut in *Viola*, *Papilionaceis*, &c.

Compositus, qui ex pluribus flosculis, quorum singuli singulis insident seminibus, in unum totalem florem coarctatus constat; estque vel

Discoides, in quo flosculi breves, arcuè compressi unam quasi planam superficiem componunt, ut in *Calendula*, &c. est vel

Radiatus, limbo vel margine foliorum planorum discum cingente; foliis marginalibus vel frontatis, fronte crenatis, ut in *Calendula* & papillis lacte centibus, æqualis: vel *cuspidatis*, ut *Primula Austriaca* Clus.
Nudus, qui petalis illis seu flosculis marginalibus caret, ut in *Tanacetis*, &c.

Naturâ plenus, ut in Papposis lactescentibus.
Fissularis, ut in Capitatis dictis, *Jacca*, *Cardus*, &c.

Imperfectus, qui harum partium aliqua caret.

Usus floris est ad tenellos fructus regendos: priusquam enim explicantur, aut insident ipsis fructibus, aut illos undique circumplectuntur; crescente autem fructu jam flores aperiantur, ac paulo post, tanquam in futurum inutilis, decidunt arefacti. *Cesalp.* D. * *Maltipetals* interdum florum petala in suis utriculis succum excoquere, quem intrò resistentem tenello utero & seminis inchoamento effunderent operatus est: quandoque petalorum ministerium in inchoato potius humore deputatione versari existimavit. Verum cum avulsis sæpius floris petalis antequam humore deputatione versari existimavit. Verum cum avulsis sæpius floris petalis antequam humore deputatione versari existimavit. Verum cum avulsis sæpius floris petalis antequam humore deputatione versari existimavit.

morari observavit, quin loquax quædam in semina abique noxa debita magnitudinem sortita esse, se adhuc dubium restare ait, an floris folia tenello utero à Solis & externi aeris injuriis tutando duntaxat inserviant; an ulterius etiam depurando præparent ætiam feminis materiam.

Floris folia si plus justo luxurient multiplicatis exortibus, vel semina manca redduntur, vel deficient & nullus plerumque uterus adest, ut in plenis floribus observatur. An quia singuli fistulorum fasciculi in folia elongentur & absumantur? nullaque lignæ fibræ uteri structuræ & colligamentis veticulae relinquuntur? & ita infecundi contingunt flores.

Quamvis autem plerique flores naturâ pleni steriles & infecundi sint, hoc tamen perpetuum non est in omnibus plantarum generibus: Caryophylli enim pleno flore nihilominus fecundus sunt. Idem etiam observatur in floribus compositis planifolio margine, per accidens plenis, ut v. g. *Matricaria* & *Chamaemelo*; nimirum hujusmodi etiam fecundus esse.

Atque adhuc floribus Differentiæ à situ sumi possunt, idque vel respectu caulis, vel respectu fructus. Caulis respectu flos aut solitarius est, aut coarctatus.

Solitarius est qui ita in caule dispositus est ut alium proximè non tangat.

Coarctatus, qui vel in spicam, vel verticillum, vel corollam ut in *Trifolio corniculato* *Dod.* vel umbellam, vel corymbum, vel paniculam, vel racemum dispositus est.

De Spica, Umbella, Corymbo, Panicula, in differentis caulis superius diximus.

Verticilli in plantis dicuntur flores & semina caules ad nodos in orbem cingentes, ad similitudinem instrumentorum illorum quæ fuis adhibere solent mulieres, ut facilius vertantur.

Solitarius flos aut sigillatim, aut sociatim cauli adheret.

Sigillatim si unus ex una caulis aut rami distinctione prodeat.

Sociatim si aut bini ut in multis, aut tergemini ut in *Sagittali*, aut seni ut in *Viola aquatica*. Respectu fructus aut rudimenti fructus flos aut infidet summo fructui, aut sedi fructus coarctat.

Qui summo fructui infidet, aut nudo semini infidet, ut in *Veleriana*; aut pericarpio five folliculo feminis, ut in *Cucurbita*, *Melone* reliquisque *Pomiferis*, *Bryonia*, *Perilymeno*, *Aristolochia*, *Ligustro*, *Rosa*, *Pruno*, *Pomo*, *Pyro*, *Grossularia* &c. Siliquæ in *Lysimachia Siliquosa*. Flos sedi fructus coarctat, ideoque fructus rudimentum quasi includit & protegit in *Solanis*, *Capsico*, *Geraniis*, *Papavere*, *Leguminibus* & siliquis omnibus (excepta *Lysimachia siliquosa*) *Lycnide*, *Ranunculo*, *Nymphaea*, *Arbutis*, *Tulipa*, &c.

Superest ut Calycis etiam seu Perianthii differentias ex ejusdem Jungii * *Isagoge Phytoscopica* adjiciamus.

Perianthium ergo aliud ab initio *clausum* est, quod florem nondum explicatum totum involvit, & dehiscens deinde eundem retegat, ut in *Papavere* omni, *Capparide*, *Palma dactylifera*, *Lauro*, & *Pæonia*: Aliud semper *apertum*, ut in plerisque aliis.

Perianthium plerumque suum cuique flori proprium est; interdum etiam pluribus commune, videlicet nondum explicatis, ut in *Palma dactylifera* & *Lauro*.

Perianthium aliud flori cum fructu commune est, aliud flori proprium. Commune in iis omnibus plantis in quibus flos fructum complectitur, five quarum flos sedi fructus affigitur, ut in *Spergula*, item cavis floribus, quibus nuda subsunt semina, five labiatis, ut in *Salvia*, *Marrubio* aliisque *Verticillatis*, five uniformibus, ut in *Buglossis*, *Lithospermo*, &c.

Perianthium deinde vel simplex est, vel compositum.

Simplex quod utriculus est solâ laminâ constans, ut in *Salvia* aliisque *Verticillatis*, *Nicotiana*, *Lychnibus*, *Caryophyllis* &c.

Compositum, quod vel foliis pluribus juxta se positis constat, ut in *Eupatorio cannabinis*, & *Scabiosis*: vel ex foliis aut squamis sibi invicem arcuè & imbricatim insidentibus, ut in *Jacca*, *Cinara*, & aliis *Cardus*.

Perianthium simplex plerumque in margine in lacinas sectum est, vel acutus ut in *Salvia*, *Lamio*, vel obtusus, ut in *Priapeia*; item vel profunde in lacinas prolixas, vel minus profunde in breviusculas, ut in *Othonna*.

Perianthium plerumque inferiore parte striatum est, interdum tamen ventriosum quasi & turgidum, ut in *Geraniis*, *Ocyroides*, *Vaccaria*, *Ben albo* &c.

Perianthium aliud rotundum & teres est, ut in *Caryophyllis*; aliud striatum five sulcatum, ut in *Othonna*.

Inter nudos & Perianthio vestitos flores ambigunt flores *Cucurbitæ* & *Peponum*: Viridibus enim quibusdam five nervis, five doris, five strigibus à fundo ad marginem tendentibus variantur, quorum nonnulli [nervi] intra mediam floris partem à flore quasi avulsi speciem perianthii angustifolii exhibent.

Peculare etiam quid in infem floribus observatur, quod inferiores partes aliquid inter stamen & stylium ambiens, vel ex stamine & stylo constatum obtinet.

* *Ant. Plant.*
 P. 55. 56.

percolantur omnia, absorbuntur. Quare probabiliter seminalis humor primo ex fecundinis in umbilico, & sensim in locum amnion devipatur; unde prima plantula delineatur. Verum hæc omnia exemplo & laxitate apollitis claris intelliguntur.

Augetur autem probabiliter amnion, non tantum funditur umbilicus. Et cum plantula feminisudante humore à chorio, cum tractu temporis obsteretur umbilicus. In his peculiari umbilico destituitur, quo extoritur adveniens alimentum amnii humor foliorum huiusmodi diffusis partes eis augeat & aliat: sed ut plantam contiguis amnii humor foliorum huiusmodi repleret, ipsique hæreat, non incongruum fortasse rationi erit conficere, filtratione transducentium diurni humoris in amnion, tandem plantula folia, inversa nutritionis subingredi, ex his in caulum & gemmam derivari.

Mira autem est Plantarum nonnullarum fecunditas feminis respectu, ut v. g. Verbasci, Digitalis, Papaveris, Hyoscyami, Nicotianæ. In uno Heleni flore (inquit P. Lauremburgius) numerari ultra 3000 semina, neque tamen perveni ad finem. Helenium autem in eodem caule multos producit & gestat flores. Ex uno grano *fr. Mayz*, seu Frumentum Turcici iterum 1050; in Virginia 5000 colliguntur, senturque bis quotannis Martio & Junio. Ex uno flore Solis majore, prognata ex uno femine eodem anno Camerarius exemit circiter 4000 semina: ego 3000 & paulo amplius. Sed hæc nihil sunt si cum Tabaci veri fecunditate conferantur. Ego curiositati meæ indulgens, numerare aliquando cepti, quot granula seminum Nicotianæ ponderent drachmam unam, & expertus sum ponderi unius grani medici (quod est minima mensura) respondere grana Tabaci 1312. Jam verò ex una planta collegi seminum maturorum drachmas circiter sex, que faciunt modica grana 360 hæc multiplicata per 1000 (omissis 12) largiuntur grana 360000, quorum ferax fuit una Planta Tabaci nata ex uno granulo.

Papaver album (supputante D. Grevio) semina 32000 annuatim producit, quam summam ei colligit: Quatuor plurimum planta hæc capitula matura profert, in quorum unoquoque dense minimam membranzæ vel parietis, totidem cellulas determinantes sunt. Harum unicuiqueque alteri lateri semina adnascuntur circiter 800, quibus in 10, numerum membranzarum, ductis, exigit summa 8000, quorum iterum 4 pro capitulorum numero multiplicata efficiunt numerus predicti, 32000.

Not. *Planta hæc, si exulm & solum foveat, non dico quatuor capitula, sed duplo triploque plus producit.*

Typha major (eodem observante) ultra 120000 quotannis semina perficit, quod ita demonstrat. Semina enim una cum lanugine ipsam vel clavam cylindricam efficiunt 6 uncias longam, diametro $\frac{1}{2}$ uncia equali circumferentiā $\frac{1}{2}$ uncia. Horum autem seminum 9, latore ad latus lincis, ut in spica collocantur, $\frac{1}{2}$ duntaxat uncia pariter efficiunt, adeo ut 72 lineam uncialem explant. Verum quoniam in spica pluri seminibus interpositi sunt, 10 detractis, 62 tantum supputabimus. Verum quoniam $\frac{1}{2}$ numeri 62, hoc est 45, exurgit pro circuitu cylindri summa seminum 103, quibus si addamus $\frac{1}{2}$ uncias longus sit sexies 62, hoc est 372, semina unam longitudinalis lineam componunt. Quo numero in 158 ducto producat summa 42176, pro numero seminum unius clava; præque trium quas planta illa singulis annis plurimum profert, 120000.

Verum numerosissima omnium semina producant herbe capillares dictæ. Unius *Lingue cervinae* plantæ annuus proventus ad decies centena millia seminum ascendit. Vide Caput de Phylitide.

C A P. XIII.

De Plantarum Seminibus observationes quædam generales.

I. **N**atura non observat magnitudinis proportionem inter semina & plantas ab ipsis ortas, ita ut majus semen majorem semper producat plantam, minus minorem. Sunt enim in genere herbarum non pauca, quarum semina arborum nonnullarum seminibus non dico æqualia sunt, sed multo majora. Sic v. g. semina *Fabæ, Pisi, Viciæ, Lupini, Peponis, Melonis, Cucurbitæ*, ut alias innumeras onitunt, semina *Ulini, Populi, Salicis, Betule, Fici, &c.* multis vicibus magnitudine superant.

Atque hoc non in plantis duntaxat diversorum generum observari potest, sed interdum etiam in eisdem generis speciebus. Sic in genere arborum glandiferarum *Ilex* coarctata dicta, que fructus modum vix unquam excedit, glandem edit *Quercus* vulgaris pariem: *Cornus arbor* *Quercus* nostram magnitudine coarctat, glandem tamen duplo majorem producit. *Cornibæ* purpurea annua *maritima* perenni minor est, semen tamen illius huius semine majus. Eadem differentia magnitudinis respectu observari potest inter semina *Rapifiri* & *Sinapis*, plantarum productricum proportioni contraria: nam semen *Rapifiri Sinapis* semine majus est, cum *Rapifirum* ipsam *Sinapi* minus sit. At neque Natura in animalibus oviparis eandem perpetuè magnitudinis differentiam observat inter ova que est inter animalia que ea ponunt. Quamvis enim inter *Luceas* & *Aspacos*, magnitudine excepta que *Luceus Aspacum* excedit, indifferet fore similitudo sit, ova tamen *Aspaci Luceus* ovis multo majora sunt: Sic in Avium genere ova *Anatis Ardeie* Chlun *Alke* *Hocri*, quæ semine *Lemvæ* tanto Antium domesticarum ovis majora sunt, quanto *Aves* ipse *Anatibus* minores. Notandum tamen, avæ hæc palpepales esse & triacetylas & unicum tantum ovum una vice ponere antequam incubant, adeoque unum duntaxat pullum excludere. Notati autem dignissimum est, quo minora sunt ea esse fertiliora: Facillima enim sunt Papaver, Nicotiana, Digitalis, & capillares omnes, *Sinapi*, Typha, ut alia onitunt, que semina minutissima profert.

II. De Herbarum annuarum seminibus nota, 1. Ea omnium longè maxima esse, ut in *Faba, Pisi, Lupini, Cicere, Melone, Pepone, cucurbita, florifolia, Phasoleo*, aliisque patet. 2. In his etiam generibus

in quibus alie species annue sunt, alie perennes; annuarum semina seminibus perennium majora esse, magnitudinis plantarum ratione habita. Sic v. g. *Pisi* vulgaris majora sunt seminibus *Lathyrus* majoris perennis: Sic *Triticum, Secale, Hordeum, Oriza, Avena, Malva* seu *Frumentaria Indicum*, que nihil aliud sunt quam Graminum antecursum semina, majora sunt seminibus ejusdemque Graminis perennis nobis cogniti: Arundinibus etiam maximis non exceptis. 3. Semina omnia que hominibus in cibum veniunt herbarum annuarum seminum maxima esse: live frumenta ut v. g. *Secale, Triticum, Oriza, Sorghum, Frumentum Indicum, Melion, Panicum, Avena, Hordeum, &c.* live Legumina, ut *Faba, Pisi, Lentis, Vicia, &c.* Cujus ratio esse videtur, quia ex seminibus sapientiori & nutritivum salubris ea maxima sunt, adeoque eorum purgatio facilius, proventus uberior & farine ad sursum proportio major.

III. Quamvis in plantis nonnullis, que flagellis radicibus fibrisque se propagant, aut que radicibus proleferis vel repatricibus se multiplicent, ut in *Vinea Argentica, Colecolia, Battata Canadensis, Raphano rusticano, &c.* verum sit quod à nonnullis observatur, esse scilicet semen raris perficere & ad maturitatem perducere, quoniam natura his propagationis modis intentum cum quo est per seminem negligit: Quamvis inquam hoc in nonnullis verum sit, procul tamen abest à regula generali, cum stirpes non paucæ exarantur que aut radicibus repant, aut flagellis se propagant, & tamen semen copiosum idemque fecundum gignunt. Prioris generis sunt *Herba Gerardi, Solanum baccatum, &c.* Posterioris *Fraxinea & Ranunculus repens*. Verum ex altera parte in genere & sine exceptione verum existimo, quod que plantæ (semper paucam perficiunt eadem modis superius tactis) se propagant: alias enim naturæ, que in necessitas non deficit, talium specierum conservacioni & perpetuati non satis caville videretur.

IV. Plinius alique rei naturalis scriptores dudum de Animalibus observaverunt, quoddam duntaxat generis quibus longior vite spatia: Hanc observationem si plantis accommodare velis minime veram invenies. Nam ex spatio temporis breviori aut productiore, quod intercedit inter exarationem floris & seminis perfectionem, de vita vel duratione illius plantæ nihil certi colligi potest. Videmus enim *Ulinum*, cujus semen primo vere statim à flore edito perficitur, aquæ etiam distat ante quam folia explicantur, arborem esse satis longævam.

V. Semina plantarum oleo copiosiore sciant quam quævis alia earum pars; quod prælo subiacet & torce fatentur, magna ejus quantitate fusi. Oleum autem cum corpus sit viscidum, nec facile evaporet, seminali spiritui continendo idoneum esse videlicet. Hinc fit quod semina per melius etiam annis fecunda manent, & ita germinant. Quæ & copiosum silem volatiliu continent, ut luculenter demonstrat *Nelchus* in *Experimento novo chymico de sale volatili plantarum*. Verum de chymica seminum analysi agere in præsentiarum nostri non est institutum.

VI. Quot annis semina plantarum fecunda durabunt, difficultas admodum questio est: Veterum nonnulli vel 40 prodidere: D. Morifonum non ultra decennium affirmat; alii fecunditatis finem quinquevintio circumferunt. Proculdubio autem magna hoc respectu inter semina esse differentia, alia enim duntaxat fecunditatem suam custodiant, alia cum citius amittunt & sterilescent, ut verissime fit nonnulla fecunditatem suam ultra decennium prorogare, alia ante quinquevintium eam amittere. Offendit mihi olim D. Tall cariolis florum color *Leuca Nefleæ* finem, in quod ante aliquot annos projectæ fuissent vix passæ corruptæ, ut idem computrescerent; ex earum autem vitæcinacis quotannis, floreore moro, vites aliquæ vixite enascébantur, & novæ post 4. minimum annos. Ego (ut verum fatear) in nullo aliusc semine, 5. annis vultuore experimentum feci, quinquennia autem geminare comparavi habeo. Malum autem concludat ad fecunditatem prorogandum seminum conservatio; cavendum enim est, ne humorem nimium bibant indeque situm & putredinem contrahant, neve nimium calciant & exarescant; nonnulla etiam frigus vehementius urit & corrumpit. Quicquid sit, in terræ gremio latentia, quamvis tot caloris, frigoris, humoris & siccitatis varietatibus idem obnoxia, duntaxat tamen (ut præo) fertilitatem suam tuerentur, quam ab hominibus diligentissime custodiat; nam & ego & alii ante me multi observare *Sinapis* vim magnam enatam in aggeribus *Sinapis* recens factis, inque arcibus graminis effossis, ubi post hominum memoriam nulla unquam *Sinapis* feges succreverat. Quam tamen non sponte ortum suspicor, sed è seminibus in terrâ per tot annos relictis eam produxisse.

VII. Semina omnia fæ à hominibus lata, seu sponte è conceptualis fæ in terram delapsa, primum suum alimentum per poros tegumentorum hauriunt; aut (ut veris & magis Philosophice loquar) primum seminum fatorem alimentum per unicuram vel tegumentorum poros se infundunt. In plerisque autem seminibus foraminulum quoddam vel fenestella patenter observatur, qua humor alimentaris primitus subintrat; quo semel admissio, spiritus vitalis nimis hospicium plantam feminalem ejusque involucra fermenti in modum inflat & extendit, unde etiam humor terrestris copiosus in eam intrare necesse est, quo nutritur & augeatur.

VIII. Magna est analogia & similitudo inter vegetationem & augmentum seminum fæ ovorum plantarum in terra, & viviparorum animalium in utero. Quæmadmodum enim semen plantæ plantam maturitatem adeptum in terram decedit, ibidemque liberum & solutum jacens alimentum (ut dixi) primitus per poros tegumentorum suorum attrahit imbibit; postmodum radices in terram agit; sic pariter ovum Animalis vivipari, maris semine fecundatum, & quasi ad maturitatem perductum ab ovario velut arbore in utero cum terram delabitur, ubi aliquandiu liberum & solutum permanens, absque ullo cum utero cohesione, primum suum alimentum per membranas involuentes seu secundas attrahit. Aliquanto autem post, velut radicibus actis utero se affigens, aliquam silem nutrimenti portioem inde exegere videtur. Ovaria voco corpora illa, testis femininus vulgo dicta, que qui diligenter inspexerit, oculorum testimonio vixit nihil aliud esse quam congeries fæ racemos ovarum necessario confitebitur. Cum semen humorem imbibere altem, aut silem alimentum attrahere, vulgari & usitato loquendi modo utor, nec aliud intellecturi velleim, propriè & Philosophice accipiendo, quam humorem per poros se infundere, aut infusere per venas & vala: nec enim attractionem propriè dictam in natura dari illatenus considerim. Neque vero semina duntaxat

reculens sunt) tegumentis includuntur, radiculi non nudā in folia reflexa, sed velut si prius extensa tegumentis involuta fuisset, postmodum autem una cum tegumentis ad folia feminalia inflexa, ut scilicet ipsam contemplanti manifeste patebit. 4. In feminibus *Cercodendron* omnium, sed praesentem ipsam contemplanti manifeste patebit. 4. In feminibus *Cercodendron* omnium, sed praesentem ipsam contemplanti manifeste patebit. 4. In feminibus *Cercodendron* omnium, sed praesentem ipsam contemplanti manifeste patebit.

Hactenus de Seminibus quorum pulpa seu medulla tota nihil aliud est quam plantula feminalis seu extensa, fere complicata, sequitur ut de eis agam in quibus praeter plantulam feminalē aliud fere corpus continetur, seu plantula feminalis alende fere defendenda intersit. Hae etiam conati similes in duo genera dividi possunt. Primum est eorum in quibus plantula feminalis plana est & extensa absque ulla plica aut flexura. Huiusmodi sunt Fraxini femina & Umbelliferarum nonnullae. Secundum est eorum in quibus eadem plantula inflexa complicata aut convoluta exallatur. Secundum est eorum in quibus eadem plantula inflexa complicata aut convoluta exallatur, istis; cuiusmodi sunt femina Malvae, Stramonii, Atriplicis, Spinachiae, aliarumque plurimarum, in quibus pulpa residua feminali plantulae dum adhuc tenella est alende aut (ut diximus) fovende interservire videtur.

In priore genere caro seu pulpa foliorum feminalium seu loborum primum radici nutrimentum, cum primum germinat suppediat videtur; quo post productior facta, & in terram descendens inde alimentum tum sibi exigit, tum foliis vicisim rependit. Folia enim seu lobi feminales in id inde alimentum tum sibi exigit, tum foliis vicisim rependit. Folia enim seu lobi feminales in id inde alimentum tum sibi exigit, tum foliis vicisim rependit. Folia enim seu lobi feminales in id inde alimentum tum sibi exigit, tum foliis vicisim rependit.

Ex quo hae primum scripti ad manus meas venit facicifini & verē incomparabilis Philosophi, natura ipsi à Iocretis Marcelli Malpighii *Anatomies Plantarum parte altera*, in qua experimentum hoc à summo viro factum invento in variis seminum generibus tam ante quam post germinationem inchoatam: quo successu; tum referentem attende. Primo, inquit, vere *Fabae* plurimas plantulas sevi, detractis prius cotyledonibus seu farinaceo pericarpio. Ex his binae tantum plantulae, reliquae corruptae, parum vegetantur, gemmae scilicet sursum excreverat immota haerente comica radice. Circa undecimam diem gemma non expandebatur: sed foliola in extremitate arebanc: cauliculi non elongabatur; sed maculis in atrium tendentibus infestabatur. Transactā viginti primā totis caulis minimis nigrefactus tandem contabuit: corrupta prius radice, quo nullum augmentum omnino erat expecta. Mens quoque *Maia* alius feminales plantulas *Fabae* & *Phaseolae* ablati pariter binas feminalibus foliis seu cotyledonibus incubandas posuit; & quibus una *Faba* plantula vegetavit, clata supra terram minimā gemmā, productaque parum infra radice, ita ut tota plantula longitudo semidigitum non excederet. Hae transactā viginti primā nigrescēt radice & exarctis foliis gemmae seu futuri caulis contabuit. Aliis denique plures feminales *Fabae* plantulas detractis omnino cotyledonibus plantavit, quarum nullae penitus vegetantur. Idem expertus tum in plantulis *Cucurbitae*, *Pepinonis*, *Lupulini*, & *Phaseolae*: qui miseri pollent trunco & gemma.

Hanc eandem observationem progrediens in cubatu & post inchoatam vegetationem tentavi, dum scilicet cotyledones sub specie feminalium foliorum supra terram emergebant. In *Cucurbitae* itaque plantulis vegetantibus dissecis coram, ablati binis feminalibus foliis, protahebatur quidem vegetatio, sed gemma fere relictis caulis nullum fere augmentum capiebat, hocque sepius mihi accidebat. Item contingebat in *Lupino*, quorum cotyledones in ampla & crassa extuberabant folia. In *Pepinonis* quoque, in *Laduca*, *Endivae*, *Raphano* & Rapis; quorum plantulae cotyledonibus orbatae, vegetations incrementa non fortiterant; sed vel cito exstinguebantur, vel minima absque vegetazione cubula subsistebant. Plantulis vero à primordiis vegetantibus, unico detracto folio, altero autem superfluo, germinatio producebatur, non tanta tamen felicitate qualis in non mutilatis observatur.

Vegetantium cotyledonum vim & durationem exploraturus, plura sevi *Lupinorum*, *Cucurbitae* & *Fabae* ova, à quibus plantulis, dum supra terram erumpant singulo die feminalia tota austrili. In *Lupino*, quarta die & terra emergentibus laceravi folia; in *Cucurbita* pariter, quinta die primo apparens plantula, idem molitus sum, & septima die in *Faba* vegetante cotyledones sibi abscidi, & ita subsequens cubus idem tentavi in consimilibus plantis per spatium dierum decem, & Lupinorum igitur sex prima plantulae, cotyledonibus orbatae, nullum fere sortite incrementum post mensem conta-

conta-

contabuerunt; reliquae verò longè minores perdurarunt. Cucurbitae verò quatuor prius reliquis vegetantibus extinxerunt. *Fabae* plantae cotyledonibus orbatae, plures quidem vegetantur sed gracillime & minime.

Ex his igitur conjectari licet, bina illa, ut plurimum crassa, folia quae plantula feminali haerente utrimque placentae vel cotyledonum vices optent. Hae autem humorem expositum à terreno utroque emanantem, quo soluti fermentativi & spermatici eorum succi per propria umbilicalia vascula quotidianam plantulae alimentum & auctivam materiam suppediant: unde plantulae fortis & firmum est, & in motum actus particularis, in placentis scilicet folia feminalibus foliis iam concretis, non solum laxatis mentalis augetur; sed ad vegetandum excreatur. Hactenus *Malpighius*.

Quod folia feminalia ad primam vegetationem seu germinationem plantulae necessaria sint, experimenta allata evincunt: seu quia humor terrenus minime idoneus est plantulae dum adhuc tenella est alende, nisi praeparatur per admixtionem succi foliorum feminalium fermentativi, ut *Malpighius* conjectatur, & rationi consonum est, seu quia tenella & imbellis plantula & terra nonnullum humorem valeat quantum foliis alende sufficiat, sed supplemento adhuc eget à foliis feminalibus, ut pulso recens exulando vitellus necessarius est, quantumvis cibum ore capiat; seu eo utramque rationem.

Quod folia hae ad vegetationem prosperam faciant aliquamdiu etiam postquam planta à terra emergerit experimenta idem probant.

Quod vero non semper necessaria sint, neque etiam utilia, manifestum est, quia post aliquod tempus paulatim marcescunt & intereunt, radice totum suum nutrimentum plantae subministrante. Notandum quoque est, quod post vegetationem inchoatam plantula tenella recens nata piteam saltem aliquam nutrimenti sui radice attrahit, ut patet à celeri autem & extensioe foliorum tenellae. Sic in Animalibus videmus quod Embryo partem aliquam nutrimenti & cotyledonibus seu placentis uterina exurgunt, partem ore admittunt, dum adhuc in utero luit: Itequam in vacuulo dissecto idem planē humor invenitur qui in amnio cernitur, & in intestinis etiam excrementa, post ejusmodi humoris coctionem & distributionem reliqua observantur.

Ex his omnibus colligere licet primum plantulae feminalis alimentum, & (ut verisimile est) fetas etiam in utero à cotyledonibus seu placentis uterinis, hoc est in plantis à foliis feminalibus praeparari & praebere; postmodum succo nutritio partem ore seu radice hausto, partem à cotyledonibus subministrari aluntur, adeoque paulatim inde ore seu radice plus alimentum, à cotyledonibus succo velut ablaetantur, coque tandem profus deficiente, animalia ore, plantae radicibus integram suam alimentum hauriunt aut capessunt.

Superest jam ut de his feminibus dicamus, in quibus plantula feminalis non binis feminalibus foliis, radice & gemmā constat, sed cuius folia primum apparentia subsequebuntur similia sint.

Horum duo genera observavimus. Primum est eorum in quibus plantula feminalis deest feminis extremitati, cum nimirum quo valculo feminali contrita est, exterius affigitur, figurā & e genere cum suo in emplatratione arboris aliebus trunco aut ramo appositae. Secundum est eorum in quibus plantula feminalis media feminis pulpa velut madilla includitur.

Prioris generis sunt frumenta omnia & graminia quae fibrosas obtinent radices; plurimus minus fibris & fundo plantae una erumpentibus, non autem simplici trunco qui postmodum in fasciculos & fibras spargitur. Sic in grano *Hordei* v. g. observari sex ejusmodi fibulas videtur, antiquum folium germinare incipere. Plantula feminalis in his vix decimam partem pulpae, antiquum folium feminis magnitudine aequat. Reliqua pulpa seu farina plantulae dum adhuc tenella est nutriende alendo aliquamdiu etiam postquam excluditur, in Animalibus utriusque utriusque pullo hanc fere carnem feminis in hoc genere solum globulatum appellat vir nunquam finis hactenus

Marcellus Malpighius, in *Plantarum Anatomies parte prima*, pag. 77. quia occasione in hunc hominem inductus est ipse declarat. In *tritico* (inquit) & *avenae* videtur plantula feminalis una boque obliquo folio pradita. Huic meditationi licet non tulle feminum fuit *avenae* incipere antequam: semel enim incidi in feminali plantulam folio destitutam, & huius gemmae caput radice non parum luxuriabat: adebat autem intra eundem nucleum alterum feminem fere plantula, in eoque adhuc feminalis plantula unico pollere folio, cui haeret gemma cum cauliculi inclemento & radicibus. Sic in *avena* precipuum corpus fere feminis caro in ovale & oblongum consistit corpus, quod in mi medio excurrentem exhibet foream. Namque est veluti crassa lamina, huius extremum in medium reflexis & convolutis cuius summitate plantula feminalis appenditur seu interitur. Hactenus *Malpighius*.

Verum hae medulla fere caro farinacea feminalis, seu folium convolutum globulatum vix excedit si live minus, certe plantula recens nate alimentum suppediat, ut in *tritico* v. g. congeritissime apparet. Si enim cum primum exorta fuerit plantula, cum extirpes, pulsum in oculo fere integrum invenies; quod si de huiusmodi plantulae foliis extirpare perges, palpatu huiusmodi sensum quorūque mihi observabam, donec tandem nihil reliquum fuit praeter vacuum folliculum plantae fundo adhaerentem. Pulpa autem feminis seu farina post germinationem terre humorem per poros frumentorum generibus quorum grana nunciantur tenui vestuntur, ut v. g. *tritico* & *secale*, folium tegumenta dirumpit, & ab eodem cum radicibus extremitate egreditur. In quibus vero grana cortice crassiore obteguntur, ut *Hordeo* & *Avena*, folium fere crassioris cortice reptans & feminis immittente exit, quomvis gemma seu plantula feminalis eidem feminis inferiori extremo adhaerens, primaeque tum foli tum radicis germinatio ab eodem puncto incipit tum in hoc genere quam in illo.

Secundi generis femina, h. e. in quibus plantula feminalis media feminis pulpi includitur nonnulla variant. In nonnullis enim tum trunco tum folia perfecte formantur. Sic v. g. in *avena* & *tritico* (ut verisimile est, aliarum omnium conferamus & reseremus inter arborum feminibus) *Ficus* plantula

debile germinant nisi tempestat admodum sicca & aestuosa fuerit, quo in casu per hyemem in terra quiescentia, sequenti tamen vere in lucem exsunt; cum tamen si a colligente reposita vere facta fuissent nequaquam germinarent. Alia quamvis vere etiam facta habet infelicitate proveniant; & felicias tamen & laetis Autumnio, firmiores etiam sunt plantae inde enatae adversus injurias coeli, & felicias illatae ab aere quum vernalis proveniunt, ceteris paribus, & agricolam aut Hortulanum laequeant, gratia quoque turgida, foliorumque sate. Nam ex observatione prudentissimi agricolae, Amici nostri plantam honorant, quod planta aliqua ex semine nata diutius duraverit antequam in temen abeat, hoc est, quo maturius facta fuerit, eo semem copiosius, plenius, ponderosius, ceteris paribus producat. Sic Triticum & Avena hyberna seu autumnio facta, vere editis, firmiora foliorumque sunt.

Reliqua quae per hyemem in terra restant, praenitubio vel terrem vapore macerata, vel salinis quae imbuunt particulas impraegnata ad germinandum preparantur; & securius interitum latitant, tempestatque omnes mutationes constantius tolerant, quam in Apothecis recondita, & quam diligentissime adlevata.

Exoticae tamen plantas & regionum calidiorum alumnas si habere velimus, oportet ut eorum semina vere feramus, quandoquidem illae hyemes nostras non tolerant, sed a frigore facile corrumpuntur.

Quoniam si praecoces fructus & teneriores desideramus, vere rariore & delicatioris omnino ad macerandum perducere cupimus; oportet ut pulvino calenti, & humo equino recenti palcis permixto extracto, demps terra pingui embrata, ad trium quatuorve digitorum altitudinem instrato, & operculo & foris perinducto tecto, semina committamus.

Quoniamque autem tempore seras Semina eligantur recentia, aestatis proximè praeterita, si haberi possunt. Quamvis enim Plantae nonnullae ad decemum & ultra fecunditatem suam custodiant, alia tamen cum citius amittant; omnia autem quoque vetustiora eo difficiliora & parcius germinant.

Qui in aqua substantiata sunt, & ad descendum fideliora, quae fluitant languidiora & propagationis inepta.

In lilquis & spicis media potius quam ima aut summa nobis probantur, quamvis Ferrarius ima in Caryophyllis commendat.

Quod si flores multiplices aut variegatos desideras, praestat semina colligere & siliquis aut concupaculis ejusmodi floribus succedentibus. Sive enim varietates illae morborum symptomata sint, sive naturae errores, sive ejusdem latentes lusus, promior certe erit natura in his ad ita iterum deerrandum ad latendum: quemadmodum videmus in Animalibus parentes morbo aliquo aut corporis vicio, membro v.g. deficiente aut redundantem, laborantes sobolem non raro procreare iidem virtus affectum, & morbis obnoxiam. Hoc autem praecipue in Mirabilis Peruviana servandum si floribus striatis insignem plantam obtinere cupis.

Semina omnia sicca tempestate serenda sunt, tertio quartove die à pluvia largiore. Nec tamen (inquit Ferrarius) simul ac magnis roboribus terra permixta seres, sed tenuiter expectabitis dum pluviae illae maior modice cessaverit, ne madenti limboque solo statim radices exspatiemur. Hoc autem in seminibus quae humore nimio in mucilagine facile solvantur, ut v.g. Myrride, Oryza, Scarzenera, praecipue servandum est, ne solo madido ferantur, nec recens facta irruerint.

Cavendum etiam est, ne recens facta quaecunque tempestate frigida irruerint, necve aliqua gelidâ fontana aut puteali, nisi prius probe insolata fuerit.

Nonnulli Semina aquae seu simplicis, vino, aliive alicui liquoris prius infundunt quam terrae committunt ad germinandum promovendum: quod tamen non necessarium esse puto in seminibus recentibus & indigentibus, forte etiam nocivum in aliquibus. Verum in vetustis & arduioribus, aut exoticis Hon. Corvini Romani praxin non improbo cuius meminit Ferrarius his verbis. Antequam continuas luteaeque duritiae semina solo committat, aquam defundit in catinum, natri medicum superinfundit ac distillare sinit: in eam nativam aquam semina immittit: duodecim horis pro varia divite plus minusve macerari & medicari patitur, aquam ferit: tandem equum inspergit, ut nitrum ex igneo terne balni coarctum semina continuo ad uberrimam germinationem provitet.

Generale est in omni latrone ut semina terrae oportant, non quod exposita & intacta minime germinant, sponte enim decidentia non minus feliciter pullulant, sed ne avibus spermologis praeda fiant. Semina autem & contingerit variis modis, nimirum vel in pulvere terrae arido superinijcto, vel in superficie terrae occi aut rastro inhumata, vel in arena coarctata pulvere aut velut farrago terrae manu aut manibus insperata, vel denique foris singula in foraminulis pastino factis sepulta.

Summopere autem cavendum est ne semina alia demergantur aut nimia terra teris obstruantur, adeoque sine ulla refractionis spe sepellantur. Plurimos enim hac in parte errare video. Nam quamvis Triticum aliquae Cerealia quorum spiritus vegetioris leni etiam calore excitantur, germinare validiora gravem terrae incumbens molem haud difficulter perentent, adeoque ut hyemem facilius tolerant alia inhumari solent, ne felicitate radices immo diu frigore perantur; non tamen omnium, nec paucorum seminum eadem conditio est. Pleraque enim ad vegetandum segniora blando solo nimirum radiorum calore fovenda & ad parandum invitanda sunt, adeoque in summa tellure modico insperso pulvere exponenda.

Quo Semina maturius sentiant vere, eo plantulae inde enatae diligentius à frigore defendendae sunt; quo lenius, eo largius irrigandae & inumbraendae.

An Plantae alicuae nullo seminis praevio sponte & terrae oriantur difficultis questio est. Qui affirmantiam tunc rariore & experimentis suffragantur non desistunt.

Cum enim nulla non regio peculiaris suas stirpes obneat, venisilne videtur terram ipsam nullo impraegnatum semine famulari regionibus plantis producere.

Denique in aggeribus foliarum derivandis aquae ad paludes exsicandas ducturam in insula Eliensi igitent Sinapeos vim etiam, & alibi etiam in arvis graminis effusis, mira & temis: quam Sinapeos seminibus in terra relictis ortum suum debere venisilne non est, cum nullum unquam Sinapi post hominum memoriam ibidem nascens observatum fuerat. In rudibus etiam Urbis Londinensis

dinensis post deflagrationem illam funestissimam quae anno 1666. accidit, non minorem copiam Erysimi angustifolii Neapolitani succrevisse Autores fide dignos habemus, partim etiam ipsi vidimus: cum loca illa per multas annorum centurias aedificis occupata fuissent, nec ullus ibi auditus Erysimi proveniens. Oportet ergo ut vel sponte ortum sit, vel ex seminibus per tot annos in terra latentibus illuderet & admirationem excitaret. Non est autem cur quis miretur, ubi tantam seminis copiam, quae decens agri juberibus conferendus sufficeret, colligere potuissent. Plantam enim illam ad vias inter urbem & Kensington vicum, & alibi circa urbem copiosissime provenientem observavi: semina autem minutissima & nunc otiosissima profert.

Tertio, Plantas imperfectas, Fungos, Tuberos, Mufcos & id genus ex semine non nasci manifestum est, cum nullum (quantum hactenus observatum est) viderentur: quoniam & Submarinas omnes, Algae, Fucus, Corallia, Alcyonia, &c. ob eandem rationem sponte oriri arbitrantur, cum scilicet nullum hactenus semen in eis animadversum fuerit, quod tamen satis mirari nequimus in tanta specierum multitudine, & uberrimo omnium provenia. Alii fortasse post nos diligentiores aut feliciores harum etiam semina degerant, aut propagandi modum inveniant.

Vulgo receptum est, & experientia (ut aiunt) quotidianâ confirmatum, quod si aqua in qua Fungi aliquandiu insuli distabuerint, vel etiam ablati fuerint, veteri pulvillo calenti, qualem modo descriptimus, affundatur, vel etiam Fungorum fruticulatim divisorum particulae minime eidem inspergantur, magnam inde Fungorum vim illico exorituram; unoquoque nimirum fruticulo seu ramo imperfectae istius plantae prolifico & fecundo, seminali vi potius dotati credit, ut in Alati Cydoniae v.g. ramis cernitur, quam ut Natura semen aliquod visum fugiens, certe nondum detectum, in aliqua ejus parte occultaverit.

Quarto & ultimo, Perfectiores etiam plantas interdum sponte oriri, aut ex alieno succo germinare magnam nobis argumentum Viscus suppediat, arboribus innatis, etiam in prona vel aerea ramorum parte. Unde omnino fabulosum esse constat, quod de ejus exortu Veteres prodidere, quodque Proverbio illi Turdus malum ipse sibi cecat originem dedisse perhibetur. Quanto rectius

Macrobius

Fronde vivere novâ cecinit, quam non sua seminat arbor.

Ex altera tamen parte satis mirari nequimus, Naturam quae nihil facit frustra, semen alicui plantae dedisse aliquid effectum, sed tota specie ad generandum ineptum.

His omnibus rationibus & experimentis contrariarum opponimus Clarissimi Viri Mare. Malpighii experientiam. Is enim ut exploraret an Terra nullo semine fecundata plantas aliquas sponte produceret, terram è profundo erutam vitreo vase conclusit, cuius orificio multiplex Sericum velum super extendit, ut Aer & affusa aqua admitteretur, exclusis nimis seminibus, quae videri rapuerunt: In hac enim, inquit, nulla omnino planta vegetavit.

Ego equidem lententiam opinantium nullam dari in plantis generationem spontaneam libenter amplecterer, si experientia permitteret. Verum quae adduximus contrarium suadent, necdum satis perspicuo quomodo is responderi possit. Temerarium enim nimis esse asserere, Plantas etiam imperfectas vulgo creditas semine gignere, cum nullum in eis offendere possimus.

Notandum tamen fieri posse ut plantulae & radicem & radicem aut ramorum fruticulis enatae pro spontaneis falant. Radicum autem frutula germinare ipse expertus sum in Raphano rusticano & Scarzenera: Ramorum minimas particulas J. Bodeus à Stapel, in Salice & Rosa centifolia ut apud ipsum videre licet, Comment. in Theophr. hist. lib. 2. cap. 1. pag. 73. D. Sharrocius in malo cydonia. Lib. de propage. Plant. cap. 3. n. 5.

Ceterum Semina rariore in scilicet serere convenit, ut Plantae inde enatae commodius transferri, & per hyemem, si opus sit, in hypocaula subduci possint. Oportet autem ut scitulum ipsi fundi furcibus pertendantur, ut Plinius olim monuit, ne humor in fundo stagnans diutina morâ putresceret, & plantarum radices seu vapore, seu frigore suo corrumpere: forte etiam ne respiratio inopia eadem suffocarent: quam rationem Plinius etiam ipse eleganter pro more suo innuit, per Foramina (inquens) inferre dato radicibus spiramento.

Secundo, Plantae feruntur ramo aut furculo, vel avulso decidente & terrae impacto, vel dum adhuc matri haeret depresso & eidem immerso tantisper donec radices egerit.

Sureuli hi majores minoresve esse possunt pro natura plantae ferendae. Aliae enim feruntur ramo majore, aliae taleâ, aliae malleolo, aliae sagitta, quae voces superius expostuimus.

Taleae furculive ferendi recentes sint oportet, Oleae tamen rami etiam sicci germinant, Veteribus id attestantibus, ut v.g. Virgilio, Trudunt & sicco radice oleagina ligno. Quod quamvis Recentioribus nonnullis videatur, Fortunâ tamen Liceti autoritas me movit ut Veteribus assentiar, Recentioribus eos dum temere ridere seipos deridendos propinasse putem. Scribit autem Licetus se vidisse Rucho in horto patris sui stipitem Oleae sativae aridum fere ac levem, per decennium & ultra à trunco separatum, neque postea unquam terrae implantatum, à alterius ligni fulcrum in terram demissum, & ligno cui fulcimentum praestabat clavis ferreis affixum, pullulasse germinatque eodem anno plures Olivarum novellas, foliis ac fructibus onustas, atque in postulum etiam per plures annos protulisse. Hinc virga illa arida, quam monachus à superiore suo, ut obediens tamen ejus probaret, jussus assidue irrigavit, si forte oleagina fuit, potuit sine miraculo radices agere & germinare.

Quo teneriores sunt plantae eo furculi earum ferus pangendi sunt; adultio scilicet vere in frigidioribus hisce regionibus. Oportet etiam si tempestas permittat latus irrigare; si tempestas, inquam, permittat, nam si Aer paullo frigidior sit, nimis humor recens plantarum facile corrumpit: quoniam & sereno caelo radi Solares umbraculo opposito solliciti accendi sunt, ne furculis depactos consistunt urant & exsiccant.

Observandum etiam in plantis quarum caules nodis intercepti sunt, ut furculis ferendis vel in ipso nodo, vel proximè infra nodum decedant. Cum enim radices ex nodis tantum pullulent, si quid intermodi relinquatur, necessarium putrescet & corrumpetur, adeoque vitio serpente periculum est ne proximum nodum veneno suo inficiat & furculum perimat.

Arbores

* Hort. lib. 3. c. 1.

* Hort. lib. 3.

Ac Plantae sponte oriantur.

Propagatio ex suo solo facta.

* Hort. lib. 3. c. 1.

Emplastrum hoc emphyteuticum non necessarium ducimus fortè etiam nocivum; siquis autem illud experiri velit ita præparet.

R. Resina commun. 5i. Cera 3℔. Visci 3ij. Buxy antiqui q. s. ad form. empl.
1. Multa in hoc genus insitione fervanda sunt. Primum omnium quæ patitur coitum talem arbor, & quibus arboris calamus. Facillime coalescunt quibus eadem cortice natura, quodque pariter florentia ejusdem horæ germinationem succorumque societatem habent. *Plin.* Oportet certe ut furculi truncis cognati & congeneres sint, autem non coalescant. Hinc nimis nobis non videtur, & *Pyrum* vel *Glydone*, vel *Oxyacantha*, hinc *Alspium*, *Pruno* *Armeniacam* insitam comprehendere, & vice versa. Quid enim est Malus Cydonia dicta quam *Pyrus* fructu tomentoso? Malus Armeniaca quam *Pruni* genus? nec fructus *Oxyacantha* à parvo *Pyro* vel figura, vel qualitate multum abluuntur. *Pyrus* & *Malus* ob dissimilitudinem non coeunt, ut nec *Malus* & *Oxyacantha*, nec (observante *D. Scharro*) *Pyrus* & *Sorbus*. Hæc tamen (ut ex ejusdem observatione habeo) ut & alie diversæ generis, sibi mutuo insite non raro comprehendunt: post periclitam tamen (ut videtur) unionem, & gemma productora edita, furculi paulatim, quæmque curam adhibuere, languescunt & tandem intereunt, hoc succum vel deficientem, vel incongruum.

Filicula nulla est debet.

2. Alta observatio est, ne fissura in nodo fiat. Repudiatur quippe advenam inhospitalis duritia, ut in parte nitidissima, ne longior multo tribus digitis, ne obliqua, ne translucens, ne hinc nimum rima laxaque capiat, ut nec parum & exprimat, ut expresse necesse. *Plin.* Hinc si truncus crassior fit moment hortulani, ut culpis furculi interior pars, quæ aliis in aciem tantum solè paulo crassior relinquatur, nec exterior adde comprimitur, ut cortex laxetur aut corrugetur, adeoque sicut infusus impediatur aut interruptatur. Alii in hujusmodi truncis fissuram cuncto ligno tenui adacto apertam tenendam malunt.

Filicula facula form.

3. Certum est (inquit *Plinius*) ab humeris arborum Orientem æstivum spectantibus furculos petendos, & feracibus, & gemine novello, nisi vetustæ arbori inferantur; si enim robustiores esse debent. Præterea ut prægnantes, hoc est, germinatione turgentes, & qui parere illo reperaverint anno; denique ut & pulcherrimis & robustissimis ramis eligantur: ante omnia gemmantem nitere convenit, nihil usquam ulceroform esse aut retortidum. Hortulani nostri præcipiunt, ut aliquid (tuncia faltem) veteris ligni cum novello. Ita enim & ad resistendum injuriæ cœli firmiterem, & durabiliorem & feraciorum futurum. Sarcum nimis gracilem & gemine tantum novello, contra præceptum *Plinii*, inferi ventat ob contrarias rationes. Monent enim ut furculi cum inferitur summus præcadatur.

Soculi longitudo & gemme quæ.

4. Quod ad longitudinem furculorum & numerum gemmarum attinet, ita præcipiunt, si truncus cortex viridanti more se succo turgere prodatur, ut largum infuso alimentum vel ministratum sponte deat, plures in furculo gemmæ relinquuntur, sufficient plurimum tres quatuorve ad exitum succo dandum. Præferunt autem furculi quorum gemmæ crebriores sunt, non minus distent vel à se invicem vel à furculi sui pede. Si arborum * patulam desideras, furculum longum inferas, qui supra truncum caput ad 5, vel 6 digitos extet, ut crebriores ramos emittat: si arborum rectâ affluenter & proceram; brevem adhibeas, qui non ultra 4 digitos supra stipitem abscissum emineat, duas gemmas supra lumen relatis; vel si placeat, unicam tantum gemmam adoleveris finis. Quod enim longior est furculus eo longius succum attrahit, eoque magis & ventorum concussionibus, & avium injuriis opportunus est.

* *Plinius* furculum inferi præferat, cum ad exitum ut magis attractum sit, lumen advenam ducit.

5. Sarcum decido duas trêse septimanas antequam inferantur fervare expedit ut trunci succo magis turgente, furculi exsauriantur, adeoque siccibundi avidius novum combulant. Non oportet autem eos terra humida obnoscere, ne ad præpropere germinandum invitentur, adeoque cum inferuntur aeri frigido expositi peruriantur & exarescant. Sub arbore aut tecto, aliore loco frigido reponere sufficit, aut si à gelu periculum sit, terrâ siccatâ aut arenâ operire. Si longius afferantur furculi rapido infuso optime custodire succum arbitrantur, inquit *Plinius*. Nonnulli & nostris mani partem luto madido infingere, reliquum musco aut palea obvolvère jubent; verum sufficit vasculo incluso, temperate præsertim tepidiore, mado musco circumposito, aut terrâ cibratâ munire.

Quæ parte videretur exarere.

6. Inferere apissimum quamproximum terræ, si patitur nolorum trunquæ ratio. *Plin.* Præterea si furculum arboris naturâ crassioris & grandioris gracilioris trunco inferas ut *Pyrum*, *Glydone* aut *Oxyacantha*. Item à parte trunci vento occidentali aut Libonoto opposita (hic enim apud nos omnium vehementissime spirat) ut si venti ad truncum potius cui pede luto innititur, quam ad truncum impellatur: inde enim periculum est ne abruptum aut luxetur.

Quæ furculi eligendi.

7. Si fructum copiosum ab insito quamprimum desideras, auditiorem truncum decapites, eoque calamos inferas.

Cut pipiti cœquæ peris quæ sit.

8. Eodem trunco plures inferere furculos expedit, ut mortalitati ex numero succurras. *Plin.* & ne si forte unus deficiat, truncus ipse periclitetur. Cantiores tamen Agricole vetant truncum transversum seu in crucem hindere, quoniam nimia inde trunco injuria fit, & vulnera agræ consolidantur. Opem virge minori, & quæ unum tantum calamum adnascitur, inferere.

Tempus inferendi apissimum.

9. Si nitens & generosum succum desideras, trunco sicciori aut spontaneè non inferas, sed potius cœqui & culto. Hinc enim fructus mitior & delicatior evadit, ut qui alimentum mitius & melius præparato utitur, quamvis arbor ipsa ad durandum nimis infusa, & brevioris ævi, esse credatur. Sarcum decido arbori suæ iterum insitus, meliorem dabit fructum quam arbori etiam iam hærens.

Lumen ad infusum immittendum quale.

10. Tempus inferendi apissimum censetur veris initium, aut ver proxime accedens, antequam gemmæ explicari incipiunt: quamvis per totam hyemem infuso latis feliciter plerumque succedat; & *D. Scharro* asserit se observasse furculos *Malis* infuso Novembri mense & circa Natalis Christi comprehensisse. *Pyrum* vel florentem inferere licet, auctore *Plinio*, & in *Malum* quoque mensum protrahere insitionem. Verum ex recentiore observatione, furculus cujus gemmæ jam explicantur adeo coalescet: unioni non repugnat quod truncus germinaverit.

11. Ad insitum muniendum contra injurias cœli & beluinarum, Cato olim argillæ vel cretæ harenam sinumque bubulum admisceri, atque ita ad lentorem subigi jubet, & quæ interponi & circumdantur.

cumlini. Plinii ætate abundè arbitrabantur paleato luto libros facere, duos digitos insito extante. Hortulani aliqui nunc diem finium bubulum luto tenaci præfuditum & in massam subactum insitionem. Non multum interest utrum adhibeas. *P. Laurembergius* emplastrum emphyteuticum commendat, de quo supra.

Novæ fructuum species ab insitione frustra sperantur. Est enim regula generalis & perpetua in Horticultura, *Fructum semper furculi naturam sequi.*

Autem tamen transmarinos quosdam Horticultores furculorum vel gemmarum specie diversarum, per modum longitudinem seu medullam fissuram medietate disparatas tam dextrè coaptare & inter se componere, ac deinde inferere nolle, ut & coalescant & comprehendant, & fructus ex utraq; specie mixtas producant.

Nonnulli truncum non findunt sed rimam seu sulcum in ejus latere cultello excavant, & furculum eidem adaptatum dextrè imittunt, & vinculo alligant.

Dantur & alii furculum ad trunci minimè decapitati latus applicandi modi, quos vide apud *D. Langford* in libro de Arborum frugiferarum statu & cultura.

Non immerito autem queritur quinam ex his inferendi modis præstabilior sit. Longus omnium furculorum usus cum qui fit in fissura approbavit. At verò Auctor mox laudatus tertium omnibus aliis præferit, & post eum secundum reliquos, ob has rationes.

1. Quia trunci hujusmodi operationum capaces sunt aliquot annis antequam ad calamum admittendum findi apti.

2. Quia ab illis minus læduntur quàm ab hoc genere. Fissura enim humorem faciliè admittit, qui arbores corrumpit, unde trunci insitioni iteratè nimis idonei sunt, si fortè furculi prima vice non comprehendant, aut alio quovis modo corrumpantur.

3. Sarcum multo expeditius trunci amputati caput cortice & ligno obducit & integer, quod ad firmitatem, salubritatem & celeritatem auctum arboris magnopere conducit.

4. Hæ operationes faciliores sunt, citius perficiuntur & scilicet plerumque succedunt. Datur adhuc & alia inferendi ratio, quam *Abasciatorem* vocant, cum furculus aliquis arboris ab uno latere delibratus, matris adhuc hærens, arboris vicinæ ramo pariter delibrato applicatur & al. quod.

ligatur donec coalescat, deinde à suo stipite separatus alieno duntaxat succo alii permittitur. *Plinius* in *Pite* hanc operationem sic breviter præcipiendo à Catone describit. Si inter hæc Vires contingant, in obliquum latere contrario adralo junctis medullis colligari. Notandum autem plantas nonnullas hoc modo fieri invicem implantari & concresecere quæ prædictis insitionum rationibus in societatem trahi non possunt, ut v. g. Vires diversarum specierum, *Mali Armeniæ* & *Pessicæ*.

Hactenus de insitione quo furculo fit. Gemmâ inferendi ratio duplex est, altera *Inoculatio* dicitur, altera, quæ sola nunc diem in usu est, *Emplastratio*.

Inoculatio Antiquis usitata, describitur *Plinio*, ferebat sutoris simili fistulâ aperiendo in arbore oculum cortice excipio, semineque includendo eadem fistulâ sublatum ex alia.

Emplastratio, eodem *Plinio* auctore, ex inoculatione nata videri potest. Ergo (inquit) amputatis omnibus ramis, ne succum avocent, nitidissima in parte, quod præcipua cernitur hilans, excipit furculâ (ne descendat ultra ferrum) cortici imprimitur ex alia arbore cortex par cum sua germinis mamma, sic compage densata, cicatrici ut locus non sit, & statim unitas fiat, non humorem, non afflatum recipiens; nihilominus tamen & luto munire & vinculo melius.

Alii non eximunt corticem, sed duntaxat incidunt, primò rectè dorsum, perpendiculari incisione, digitum longâ, deinde in summa hujus parte lineam transversâ eousque extendit, ut corticis anguli commode elevari possint, & scutum (quod iam parte in angulum excavari debet) ligno applicandum finis quo excipere, tandem cortices angulis seu labris scuto appressis & vinculo ligatis in situ omnino continentur.

Alii perpendiculari incisione factâ, media ejus parte transversam lineam imprimunt, & cultello vel calamo elatis, ut prius quatuor angulis seu labris corticis, scutum cum gemma sua inferunt & vincunt, ut in præcedente sectione.

Alii quadrata incisione scuto aequali in cortice factâ ut in primo modo, totum tamen corticem non auferunt, sed inferiore medietate relicta & elata scutum suo ligano applicant & vinculo ligant.

Optima ratio gemmam à furculo integrum & illatam auferendum est lineis scutum finitibus vinculo per corticem adacto ductis, reliquum lignum decorticare, scuto solo cum gemma intato; deinde & pennæ asserim calamo per medium hilo imbrice facta, acie ejus extrema (quæ acuta esse debet) furculo immissa gemmam excindere seu extrahere.

Ut loco denudato scutum exactè congruat necesse est, adeoque tantum longitudine tantum latitudine scuti circino sumptæ in ramulo denudando signentur; vel furculo unde scutum sumitur utrinque ad longitudinem ejus desiglo, & ad latitudinem per medium hilo, applicetur scutum cum fistulâ ligni adhuc adherente furculo delibrando, & lineæ circumdantur.

Antequam scutum cum gemma eximitur, locus in quem transferendus est ritè præparetur, ut quàm ocylitè possit inferi: alias gemma aeri exposita vitium contrahat aut exareat. Vincula hanc ex materia extendi apta, v. g. Juncis levibus, filo lineæve, ut trunci cutique cortici intumescant. Vincula enim non solvi antequam gemmæ explicentur melius.

Tempus inferendi gemmâ à primo vero cum prunæ calaverint tandiu durat, donec tantum spatium superius ad reditum prunarum, quantum sufficiat gemmæ cum applicator congruè mandare & consolidanda, omnium apissimum censetur modis æstas circa festum S. Joannis Baptistæ.

Quod ad electionem gemmarum attinet eadem observentur quæ de furculis præcepimus. Si gemma comprehendat sequente Martio quæ supra cum sunt omnia amputentur, & gemmæ in parte reliqua, aliæ excepti (quæ nonnulli ad succum deducendum hauriendum necessariam arbitrantur) omnes detergantur.

Insitio fructuum non multat.

Quinam inferendi modis præstabilior.

Gemma inferendi ratio duplex.

Inoculatio.

Emplastratio.

Quomodo gemmâ à furculo intato.

Extrahenda.

Gemma eximenda.

Tempus inferendi gemmâ.

que arbores
emplantari ad-
mittunt.

Emplantatio-
nem infusio
procedenda
probat.

Quaecunque arbor furculo infuso eadem & emplantatione propagari potest, nisi obstat tenuitas & imbecillitas sicuti. Vitis non recipit emplantam, nec quilibet tenuis & caducus vimofolius cortex. Fertilissima omnium inoculatio, eadem tamen infusissima. Et quae cortice nituntur tantum vel levi aurâ oxyssimè deplantantur. Inferere firmisimum & difficiliter infusio, emplantatione faciliè propagantur.

Mali Perficæ & Armeniacæ rarò & difficiliter infusio, emplantatione faciliè propagantur. D. Emplantationem in quibus succedit infusio longè præferendam esse multis probare nititur D. Langfordus.

1. Quia stipes seu truncus duobus tribusve annis citius magnitudinem emplantationi quàm infusio-
ni idoneam assequitur: unde & tempus lucretur; & arbor multò celerius augetur post naturam im-
mutatam quam antea.

2. Arbor inde sanior efficitur quàm ab infusio, quia stipitem decisum citius & securius obducit &
invelit gemma cum quàm furculus.

3. Arborem minus lædit quàm infusio, & si forte gemma non comprehendat, potest arbor vel
proximo anno, vel intermedium etiam eodem, denudè emplantari.

4. Praxis eius facilius est, expeditior quàm infusio, mediâ enim æstate per-
agitur, quando nullum à frigore periculum imminet, quod peræpe vehemens est, & vix sine in-
iuria aut valendius detrimento delicatioribus tolerabile, Februario & Martio mensibus, tempestate
infusio aptissima.

CAP. XX.

De specifica (ut vocant) Plantarum differentia.

UT Plantarum numerus iniri possit, & earundem divisio rectè institui, oportet ut potas
aliquas seu indicia specificæ (ut vocant) distinctionis investigemus. Nobis autem dum
muticioribus indagantibus nulla certior occurrit quàm distincta propagatio ex semine.
Quaecunque ergo Differentia ex quidem semine in individuo, seu specie plantæ nascitur, ac-
cidentalitè sunt, non specificæ. Hæc enim speciem suam ratione iterum non propagant: Sic v. g.
Caryophyllos flore pleno seu multiplici pro specie distincti à Caryophyllo flore simplici non habemus,
quia ab horum semine ortum suum ducunt, & semine sat Caryophyllos simplices iterum
edunt. At quæ ex eodem specie semine nunquam proveniunt ex demum specificæ censendæ
sunt: aut si inter duas aliquas comparatio instituitur, quæ plantæ ex alterius semine non pro-
veniunt, nec unquam semine sat transmutantur in se invicem, ex demum specificæ distinctæ sunt.

Sicut enim in Animalibus sexuum distinctio non sufficit ad speciem diversitatem arguendam, quia
sexus utroque ex eodem specie semine, eisdemque non rarò parentibus oritur, quamvis multis & in-
signibus Accidentibus inter se differant; nec Taurum cum Vacca, Virum cum Muliere specie com-
venire aliud requiritur argumentum, quàm utroque isdem peræpe parentibus eademque matre or-
tos esse: sic pariter in plantis convenientie specificæ non aliud certius indicium est quàm ex semine
eiusdem plantæ seu in specie seu in individuo oriri. Nam quæ species differunt speciem suam perpetuo
servant, neque hæc ab illius semine oriri, aut vice versa.

Hinc pro distinctis plantarum speciebus non habendas censeo,

1. Quæ solo floribus colore, geminatione aut multiplicitate differunt.

Cum enim specierum numerus in natura certus & determinatus sit: cum * Deus sexto die ab omni
opere suo, hoc est, à novarum specierum creatione, requieverit: floribus autem coloribus & multiplicitate
variantium plantarum numerus, novis quotiens exorientibus, infinitus sit, merito eas à specierum
gradu & dignitate deicimus & excludimus.

Deinde, si hæc sufficienter ad speciem distinctionem inferendam, Æthiops quæ par ratione
ab Europæo, Juvencus niger ab albo, rubro, variorum specie differret; quod nemo, ut opinor, sanæ
mentis unquam concefferit.

Quinimo hæc varietates celi, aut soli, alimentive differentis debentur: quæ quantam vim habent
ad hæc & familia effecta producenda in domesticis & mansuetis animalibus patet. Cum enim fera
in floribus speciebus eisdem colores fervent, mansueta & domestica coloribus infinitum vari-
ant, nec coloribus tantum, sed & carnis figura, alisque accidentibus à foris differunt, ut à palato
non admodum sagaci haud difficulter gustu possint distingui.

Præterea hæc varietates semini non propagantur, sed vel ramulis avulsis, vel sobole, vel stoloni-
bus.

Denique arte & mangonio induci possunt, nimirum translatione iterata de loco in locum, & irri-
gatione aquâ colore aliquo imbutâ. Nam P. *Laurenbergius*, vir fide dignus, Horticult. cap. 28.
Sect. 3. in re Caryophyllis sapienter expertum scribit, Caryophyllos quos simplices Vere primum, deinde
Autumno, iterum Vere sequenti transpluerat, (neque interim flores passus erat) Æstate omnes flores mul-
tiplices protulisse. Deinde ad mutationem coloris in flore inducendam variis in locis hæc repetit. Terrâ
pungissimâ in Sole exsiccatâ aut cribratâ reple vix aliquod. Ei implanta germen florum candidiorum (nam
bi soli tingi possunt) ad irrigandum non utere aliâ aquâ quàm rubescitâ si flores ruberos desideras, viridis
si virides, &c. Tali aqua de die plantam irriga mane & vespere, noctu transfer in ædem, ne nocturnam
aut matutinam bibat rorem per tres septimanas. Produci flores experieris tinctos non profus eo colore quem
effudit, sed partim eo, partim naturali. Hæc quamvis à nonnullis ridetur, Laurenbergio tamen
Aurori ædiorum in his quæ sibi comperta tradidit fide derogare non audeamus. Quod quod plantæ
florum coloribus aut multiplicitate spectabiles in eodem loco sine cultura diutius relicta & neglecta
colorum delicias amittant paulatim, petalorum comam exuant, & ad sylvestrum ingenium rede-
ant.

Idem

Idem esto iudicium de floribus nudis in his plantis quæ radiatos plerumque proferunt, ut *Chæceme-
lo*, *Catula*, *Partenio*; profloris dictis, in *Bellide*, *Calendula*, aliisque nonnullis Corymbiferis: patet
fistulosi donatis, in his quibus naturaliter planda sunt, ut *Bellide* & *Altre Africano*, & siquæ præterea
sunt huiusmodi forum differentia.

Quoniam verò varietates hæc floribus plenis aut variegatis insignes ob pulchritudinem & eleganti-
am raritatemque suam à Florum cultoribus magnè æstimantur, & non rarò insinis precis redimuntur,
non ab re fuerit quibus illæ mediis obtineri possint ostendere.

Et quod ad Caryophyllos attinet, eos & simplicibus multiplices fieri translatione ita: a de loco
in locum Laurenbergio aliisque expertis credimus: nec dubitamus quin & aliis plantis flores plenos
producere aptis pariter translati idem eveniant.

Quin & unica floræ translatione in plantis nonnullis flores & simplicibus in plenos evectos legimus.
D. *Sbarro* hoc novissè ait qui *Acanthum nemorum* & *Colechia* flore multiplici in hortis habuerunt, qui
asferant vel eisdem simplicis flore sylvestres aut agris in hortos transulit, soli luxurie, & cultura
diligenti mutatione illâ inducitur.

Verum quicquid fit de translatione, varietates prædictæ certissimè & facillimè ratione obtinebis.
Si enim plantæ quæcumque florem mutare apte semen solo lecto & opulento largi manu leveris, inter
multas flore simplici, nulla colorum varietate spectabiles paucæ enascuntur flore pleno, & non-
nullæ etiam variegatæ insignes. Cupis generis ut plures obvias ex fœrentia Hortulanorum seminum
ferendum electo fieri debet. Sic v. g. ex florum Caryophyllorem Auranti mali colore
tinctorum, tam parum quam variegatorum seminibus satis plura & pulcherrime habentur va-
rietates. Ferrario aurore, ex albi Caryophylli semine multiplex varietas provenire solet: item ex
fistulis maculis distinctis.

Observatio nonnullorum ad obtinenda Leuciora flore pleno ut semina colligantur ex siliqua flori
succedente per luxuriam pentapetalam, experientia nostra Ervola est & falsa.

In Tulpis præterea ad p. albedinas varietates purpureæ aut purpureæ marginibus albis semina
omnium optima esse observavit Parkinsonius: in mediis quæ coloribus lucidoribus sunt reliqua præ-
feruntur.

2. Plantas floræ magnitudinem differentes. Quamvis enim dentur certi magnitudinis termini in ma-
gisque specie, quos neque excedere, neque ab his deessere possint individua: neque enim *C. os-
silaria* v. g. Quercis staturam & dimensionem unquam assequitur, quamcumque cultum adhibe-
as; magna tamen inter hos terminos latitudo est, & maxum fortasse ad minimum decupla proportio.
Quæ tamen differentia vel soli uberati aut sterilitati, vel regionis temperis caloribus aut frigoris
respectu, vel tempestatum licet aut pluvie, vel aliis causis accidenti debetur, non specificæ plantæ
naturæ. Si enim plantæ, cultura patientis, in suo genere minime & pauperime semen accipias,
idque lato & pingui solo, loco soli expolito & ab æris injuriis tuto severis, brevi foliorum matre
planta decuplo fortè majorem obtinebis; immo verò si plantæ aliquis perennis & sobole patiens
radicem à monte sterili & aprico, vestis expolito, quem per *lycomon boreæ penetrabile frigus adur-
it*, in hortum pinguem & tepidum transferas, mirum quantum luxuriabit & magnitudinem præbet, ut
vix pro eadem agnoscas. Nec minor hoc respectu differentia invenitur in Animalibus inter indi-
vidua eiusdem speciei: siquidem in Angliâ nostra oves quæ in montosis & sterilibus frigidis de-
gunt quintuplo fortè minores sunt his quæ in pinguis & temperatis pascuntur, adeo ut illæ vix quin-
que solidis nostris monetæ fingula valeant, cum hæc intermedium duas libras, i. e. octuplum illarum
pretii valeant. Equi etiam qui in montibus Cambriæ immocho frigore perustis educantur &
aluntur, adeo pumili sunt & contempne parvitas, ut canem Molossium magnitudine & staturâ
non multum superent. Vidimus enim Cestriæ qui quatuor aut quinque solidis emi possent.

Expendenda tamen hic videntur speciei plantarum nonnullæ à nobis & aliis inventæ, quæ quan-
tum habentus observamus, non alia in re quàm magnitudine differunt; suspicamus tamen & alias
inter eas intercedere differentias, rômque ulteriori observationi committimus. Hæc speciei diversæ
esse opinamur quia simul in eodem loco nactes nos & ali observamus. Hæc speciei diversæ
morum triplo quadruplo magnitudine superant. Tales sunt *Hyssopifolia* major & minor à nobis;
Alchamilla major & minor à *Marsano*; *Echotropium* majus Scutellum & majus vulgare à *P. Bec-
cone*, *Millefolium* aquaticum flore luteo galericulato majus & minus à *D. Dent* Cantabrigiensi
nactes observatæ. Vidimus etiam in hortis Nobilissimæ viri D. *Caroli Hutton* Alantici nigre speciem
minorem, quam non aliâ in re quàm parvitate sua à vulgari differre nobis videri. Alias etiam
non paucas invenies apud D. Morisonum in *Hispania Plant. novæ*.

3. Foliorum variegatio, qualis in Alaterno, Buxo, Rosmarino, Dalcama, &c. cernitur, tan-
tum absit ut sit specificæ distinctionis nota; ut sit potius symptoma morbidæ constitutionis in Plan-
ta aliqua, vel vel calce radici suppositæ, vel pari mixtura calgis cum terra rudera induci potest;
unde in ramis depactis durat, in plantis & semine oris evanescit. An floribus petalorum variegatio
morbi etiam symptoma sit inquirendum.

An plantæ soborem marginibus crispis à congeneribus foliis planis specie differant ambigo. Quan-
tum enim habentus observavi, quæ huiusmodi flor. speciem suam ratione semper propagant, nec
unquam plantas planioribus produunt. Quin & Nasturtii hortensis crispifolia femina à horten-
sis vulgaris femina differunt figura sua & inciliis differunt, cum hæc tripartita seu in tres lobos divisa
sint, illa unica duncata; sine male mentione facta: quod argumentum est eas specie differre.

4. Quæ radices colore solo differunt, quædam flor. plantæ suffraganea tenulosa radice læta, alba,
atro-rubente; Rapæ radice alba & lutea pro specie distinctis non habendas censeo: nec magis quæ
radicibus tantum figura differunt, ut Rapæ radice longa & rotunda.

Denique 4. Quæ Fructus seu Pericarpii magnitudine, lapore, figura, colore differant ut *Pomo-
rum* & *Pyrorum* infinita fore varietates. Cæterum (observante D. *Sbarro*) Arbores & Mali &
Pyri hortensium & cultorum seminibus satis ortæ non semper degenerant in naturam sylvestrum; sed
interdum spidiores & minoris generis obferre fructus edunt, quum earundem matres seu producti-
ces; contra quàm vulgo creditum & receptum est.

* Lib. de pro-
pre Vegeta-
tum.

* Hortulæ
lib. 3. cap. 15.

* Genes. 2.

* Lib. de
Vegeta-
tum.

Quæ item feminis colore ludunt, ut Phacelici, Fabæ vulgares, Frumentum Indicum, ob rationes superius allatas specie distare non concedimus. Quin de industria experienti causâ Fabas rubras plures uti aliquando feminis; quæ tamen inde enatae sunt plantæ pleræque Fabas albas dederunt. Notandum tamen distinctam propagationem ex femine non esse illud ipsum quod constituit differentiam essentialem seu speciem, live in quo illa consistit, sed eius signum vel indicium tantum.

Deinde cum dicimus in Plantis specie distinctis hanc ab illius femine non oriri, de eo quod plerumque & naturaliter contingit loquimur, non de eo quod raro & inusitate extra ordinem naturae. Nam ut inferius ostendimus, Plantarum nonnullarum femina degenerent & diversae speciei sobolem interitum producant; unde colligimus dari in plantis veram specierum transmutationem.

C A P. XXI.

De Specierum in Plantis transmutatione.

Plantas que ex eodem semine ortum ducunt, & speciem suam ratione iterum propagant, specie convenire superius docuimus; adeoque varietates illas in florum colore, geminatione, & multiplicitate, in foliorum variegatione, radicis colore, fructus feminisve sapore aut etiam odore, significare cum vocant diversitates notas aut indicia non esse, conclusimus.

Verum nota hæc quamvis satis constans fit, notanda convenientie signum, non tamen perpetuum est & infallibile. Semina enim nonnulla degenerare, & diversa à matre speciei plantas interdum licet rarius producere, adeoque dari in plantis transmutationem specierum, experientia evincunt.

Triticum, referente * Sennerto, degenerat in Lolium; Rapum in Rhanpum; Silybrium in Menbium; Ocumum in Serpyllum: Vitis nigra in albam, alba in nigram mutatur: Ziza in Triticum, &c. contra Triticum in Zeam. Si in Ungaria Secale Germanie feratur, generatur inde Triticum. Si ager paulo fertilior sit, Avena nostra alba quam appellamus in nigrum degenerat. Si idem semen cedit in agro aliquo annis feratur in viliu degenerat. Galen pater Triticum & Hordeum aliquando fuit, omnibus diversis generis feminibus quo ipse carere admissa, seletis, quo certo cognoscere non ex eorum mutatione Lolium & Ægilops nascerentur, an proprium haud quoque semen haberent. Cum autem forte una cum puris feminibus, in Tritico quodam frequens Lolium, in Hordeo autem magnam Ægilops vim, natam conficeret, in aliis quoque feminibus idem est aggressus. Reperit igitur in Lente durum quoque rotundumque Aratum & Securimum, præterea Aparinum etiam.

Have experientia ex variis Autoribus collecta Veteribus & Recentioribus, quamvis eorum nonnulla veritissima nobis videntur, partim tamen quia vulgo pro errore non causam pro causa accipimus, partim quia Philoſophis vel nimis credulis, vel minus circumſpectis in cauſis phenomenis assignandis, & receptis opinionibus additis, originem suam debent, pro incertis & suspectis habemus, nec ſufficere putamus ſententia aucto ancipiti & controuerſa ſtabilenda.

Sic Galeni patrem in ratione phenomenon modo ad reddendum deceptum putamus: Nec enim sequitur quia frequens Lolium in Tridico nascitur, Tridicum in Lolium mutatum fuisse, seu ex Lolii femine Tridicum enatum, potius enim ex Lolii femine in agro superiore anno residuo Lolium oritur. Et quod ad Tridicis statum attinet, ipso olim observari in agro quodam ubi Tridicum purum fuit, non fuisse in agro *Agilops* vix creatum, idque sepius, etiam postquam intermisit falsitatem, et nos est, agere illi annum integrum requiescat: quia tamen ipsius *Agilops* non Tridici femini originem habuit. Cum enim *Agilops* citius maturefcat et semen suum perficit quam Tridicum, cūque semen ipsius per maturitatem facile defluat, vel vento, et inter metendum manu deiciatur in terram, illi relictum, quavis agro non feratur sequenti anno, per integrum biennium durabit, et cum frumento postmodum lito succederet. Nec dubium est quin femina plantarum, non dico per biennium, sed per decennium et amplius in terra non raro fecunda restent, ut superius ostendimus.

Verum quavis experientia allata incerta nobisque suspecta sint, non desunt tamen alia certiora, idoneis testimoniis confirmata, quae rem planè faciunt & extra omnem dubitationis aleam ponunt.

Polonia Braccia floridæ fœmæ lato Bracciam capiatam. Cœpius etiam hortulanis apud nos plurimis affertentibus credimus, in hoc Braccia pœciæ omnes fœtione in fœ invicem commutari affirmat R. Morillon, & experientis probat. Braccia topham fœmæ ex Italia ad Reverendissimum Episcopum Londinensem D. Th. Compton transmissa Bracciam produxere topham, sed hujus fœmæ de- no fœtatione generavit in vulgarem apertam levem. Bracciam. Idem dicendum de Braccia florida boete, nimirum ex fœmæ plurimum in Angliâ nalcntium & culturar lato Bracciam longifolia apertam oriri: quod *Richardus Paul* Londinensis Brantordenis multorum experientia clauso fœo claudit. Et cum ingeneret copiam fœmæ Braccia floridæ in horreo fœo collectam, hortulanis quædamvis in februbus *Londini* locis, vulgo dictis *the Back houses* degenerationis vendit: atque hic cum fumma cura & industria eadem fœmæ terra pingui multo annis bene fœcorate committunt, quæ Braccias latas magnas, longifolias apertas ipsi produxere. Quare pœ dicti hortulani animadvertentes fœ oleum & operam perdidisse, in rem nulli labores & fœtus impendisse, fœ fructus querunt, & predicto *Richardo Paul* horum incident in foro Westmonasterii: qui ex fœntia Judicium illic fœdulentum condemnatus est, non solum ut hujus pœmias quas accepisset restitueret, sed ut pœcturam temporis & annuum terræ illius fructum restitueret.

Idem accidit Brassicæ Sabaudæ tam hybernæ, quam æstivæ, cujus semina recenter ex Italia ad nos transmissa, feliciter hic proveniunt [in Angliâ] verum semina ejusdem hic ortu collecta & sata des-
generant in Brassicam apertam. Oportet ergo si species has habere velimus, ut nova quotannis semina
desint transmarinis regionibus petamus.

Nec Braccia tantum femina fata degenerem prolem producant, sed & Primulae veris seu Paralyseos. Affirmavit nobis, Oxonii cum essemus, *Jacobus Robertus* Horti publici Academici cultor, & femine Primulae veris majoris sibi enatas Primulam vulgarem & Primulam pratensem inodorum

Olaus Wormius *Musei, lib. 2. cap. 7. pag.* mihi 150. asserit se habere Hordeum quod Hermaphroditicum vocat, quia in una spica & Hordeum & Secale continetur, cujus descriptioem videtis loco citato. *Johnson* quoque apud *Gerardum emac. lib. 1. cap. 45. pag. 65.* libi ostentam refert à *D. Goodyer* spicam Tritici albi, circa cujus mediam partem tria aut quatuor grana Avenacea undique perfecta enata sunt.

Hæc si vera sunt, ut à fide dignis narratur, negativam sententiam, in quam proniores sumus, deferre nos cogunt, & vel invitos concedere, dari in plantis specierum transmutationem.

Observandum tamen transmutationem hanc dari tantum inter species cognatas & ejusdem generis participes; quasque nonnulli fortasse specie differre non concedent.

Quod vero plantae nonnullae bulbosae diuturniore in eodem loco mora absque transmutatione, mirabili metamorphosi in alias species vel degenerent vel transmutentur, ut v. g. * *Crocum* in *Gladiolum*, *Leucoium* in *Hyacinthum* & vice versa, utrique *Boberto*, nè juratis quidem crederem.

* *S. lutea*,
de *Frugate*.
Plum. cap. 1,
n. 3.

C A P. XXII.

De Statura & Magnitudine Plantarum.

DE magnitudine Plantarum nihil notatu dignum habeo quod adjiciam iis quæ ab Historiæ naturalis conditoribus traduntur.

Dari in unaquaque specie certos dimensionum terminos, quos neque excedere, neque ab isdem deficere possint individua, opinamur: Magna tamen inter hoc latitudo existit, & maximi ad minimum decipit, ferè proportio. Arbores Animalia, faltem terreftra, (Bellæ enim marinæ expiende videntur) itatura & magnitudinem tantum excedunt quantum herbæ minutius paritate ab isdem vincuntur. Dantur enim Animalia quæ excedunt quædam herbæ minutius paritate ab isdem vincuntur.

Arbores omnium maximas & altissimas India utraque aliaque regiones fervide producant : quâ

Quaque dies medius flagrantibus æstuat horis.

Ibidem et animalia videntur magnitudinis in Quadrupedibus, Elephas, Rhinoceros, Hippopotamus; in Avibus Struthio et Emu; in Serpentino genere, Crocodilus aliique Apud longitundinis et crassitiei, in Exanguiibus aquaticis testaceis Murices, Buccina aliique portentoſe molis numerantur.

Mira sunt & fidem penè superantia, quæ de arborum nonnullarum crassitudine & proceritate feruntur. Plinium attendamus, Volum. 16. cap. 40. exempla producentem. Amplissima arborum ad hoc ævi existimatur Romæ vîta, quam propter miraculum Tiberius Cæsar in ponte naumachiarum exposuerat. adjectum cum reliquis maris & Fluviorum.

explicatam, adiectum cum reliqua matrice. Fuit autem trabs ē Larice, longa pedes 123, circūfere-
ntia pedibus, equalis. Quae intelligitur vir credibilis laticae magnitudo filitum ad cecum, et pedibus
causa, 20 pedibus portata nostra ē et in portibus leptomus à M. Agrippa relicta, atque miraculi
ex Aegypto. Cui principis pulvis impendat periculis. Abies admirationis præcipue in nave, quæ
eundem ad fulminem cum advehit, arboris eius circūfudo quatuor hominum ulnis completen-
tum implebat. Cedrus maxima in Cypro, arboris eius circūfudo quatuor hominum ulnis completen-
tium pedum; craftidinus verò ad trium hominum circumplexum. Germanæ prædones finguli ar-
boribus cavatis navigant, quarum quædam & triginta homines ferunt. Quod hoc ad Congens
centorum hominum capaces fieri possunt.

In India Orientalis Regno Malabarico stupenda magnitudinis Arbor enascitur, *Azadirachta Indigenis dicta*, caudice quinquaginta plerumque pedum ambitu : cujus generis in provincia Cochini prope templum *Bykam* habetur, quæ bis nulle annos vixisse dicitur. *Hort. Malab.*

Hic tamen obiter præcipue scribitur, Caudex quinquaginta pedum ambitu, et Bis mille annos vixisse dicitur.

His tamen obiter monere convenit fallum omnino esse quod Plinius aliquando magnitudine Ficis Indice prodire mirum vaffo tantum corpore effe, ut 60 pedes plerique orbe colligunt. Celeberrimus enim Vir, idemque fide digniffimus D. Gualterius Raleghe quies auratus, qui vices mille minimam hujus generis arbores in quadam valle non procul Parisi Americæ nalcantes vidit, non pauciores in incinis *Trinidadæ*, & abhi 12 etiam miliarium iter fub earum umbra fe confecit. Tantiorem magnitudinem medioeum carum truncis attribuit, & inter decies mille unam aliquam reliquis majorem invenire perdifficile effe ait.

Quae sequuntur exempla arborum maximarum è celeberrimi viri D. *Joannis Ezeijn Sylva*, ut labori nostro parceremus, pleraque transtulimus.

Quod ad statum attinet, Arborum in Fortunatis infulis proceritatem ad 144. pedes adlofere prodidit Sebolfus. *Plin.* lib. 6. cap. 31. Idem in India arbores quafdam tantæ proceritatis inveniri refert, at fagitis fupari nequunt, lib. 7. cap. 3. Et quod omnia miracula excedit in infula *Barbades* Antillarum una Palmetæ regales dictas, fiquædam fiquædam non majore trunci diametro ad trecentorum pedum altitudinem adloferet, non tamen fiquædam fiquædam

Magnitudes

Que arbores
emplantati ad
muntur.

Emplantati-
nem infuso
præcedendum
probatum.

Quæcunque arbor furculo infito eadem & emplantatione propagari potest, nisi obster tenuitas & imbecillitas scuti. *Vitis non recipit emplantati, nec quibus tenuis ac caducus rimosusque cortex. Fertilissima comitum maculato, eadem tamen infusimila. Et que cortice nituntur tantum vel levis aurâ occisione de plantatione. Infusio semine & secundum quam ferre. Plin.*

Mali Perficæ & Armeniæ raro & difficulter infusione, emplantatione facili propagantur. D. Langfordus.

1. Quia stipites vel truncus duobus tribusve annis citius magnitudinem emplantationis quam infusionis idoneam assequitur: unde & tempus lucet; & arbor multo celerius augetur post naturam immutatam quam antea.

2. Arbor inde sanior efficitur quam ab infito, quia stipitem decimum citius & securius obducit & involvit gemma cum scuto quam furculus.

3. Arborum minus lædi quam infusio, & si forte gemma non comprehendat, potest arbor vel proximo anno, vel interdum etiam eodem, denud emplantari.

4. Praxis ejus faciliior est, expeditior & delectabilior quam infusionis: mediâ enim æstate peragitur, quando nullum à frigore periculum imminet, quod per sepe vehemens est, & vix sine injuria aut valedudinis detrimento delictioribus tolerabile, Febuario & Martio mensibus, tempestate infusionis aptissima.

CAP. XX.

De specifica (ut vocant) Plantarum differentia.

UT Plantarum numerus iniri possit, & earundem divisio rectè institui, oportet ut potius aliquas seu indicia specificæ (ut vocant) distinctionis investigemus. Nobis autem dum multumque indagantibus nulla certior occurrit quam distincta propagatio ex semine. Quæcunque ergo Differentia ex ejusdem seu in individuo, seu specie plantæ semine oriuntur, accidentales sunt, non specificæ. Hæ enim speciem suam ratione iterum non propagant: Sic v.g. *Caryophyllus* flore pleno seu multiplici pro specie distinctus à *Caryophyllis* flore simplici non habemus, quia ab horum semine ortum suum ducunt, & semine sat *Caryophyllis* simpliciter iterum edunt. At quæ ex eodem specie semine nunquam proveniunt ex demum specificæ censentur sunt: aut quæ inter duas aliquas comparatione infuturatur, quæ plantæ ex alterutrum semine non proveniunt, nec unquam semine late transmutantur in se invicem, ex demum specificæ distinctæ sunt.

Sicut enim in Animalibus sexuum distinctio non sufficit ad pecies diversitatem arguendam, quia sexus uterque ex eodem specie semine, eisdemque non raro parentibus oritur, quamvis multis & insignibus Accidentibus inter se differant; nec Taurum cum Vacca, Virum cum Muliere specie convenire aliud requiritur argumentum, quam utroque isdem per sepe parentibus eademque matre oriri esse: sic pariter in plantis convenientie specificæ non aliud certius indicium est quam ex semine ejusdem plantæ seu in specie seu in individuo oriri. Nam quæ specie differunt speciem suam perpetuo servant, neque hæc ab illius semine oriuntur, aut vice versa.

Hinc pro distinctis plantarum speciebus non habendas censeo,

1. Quæ solo floribus colore, geminatione aut multiplicitate differunt.

Cum enim specierum numerus in natura certus & determinatus sit: cum * *Deus sexto die ab omni opere suo*, hoc est, à novarum specierum creatione, requievit: floribus autem colore & multiplicitate variantium plantarum numerus, novis quotannis exoritur, infinitus fit, merito eas à specierum gradu & dignitate deprecimus & excludimus.

Deinde, si hæc sufficerent ad specierum distinctionem inferendam, *Æthiops* quoque par ratione ab *Europæo*, *Juvenis* niger ab albo, rubro, variose specie differret; quod nemo, ut opinor, sanæ mentis unquam concessit.

Quinimo hæc varietates cæli, aut soli, alimentivæ differentis debentur: quæ quantum vim habeant ad hæc & similia effecta producenda in domesticis & mansuetis animalibus patet. Cum enim fera in ploribus speciebus eisdem colores fervent, mansueti & domestici coloribus infinitum variant, nec coloribus tantum, sed & carnis sapore, aliisque accidentibus à feris differunt, ut à palato non admodum sagaci haud difficulter gustu possint distinguere.

Præterea hæc varietates seminio non propagantur, sed vel ramulis avulsis, vel sobole, vel stolonibus.

Denique arte & mangonio induci possunt, nimirum translatione iterata de loco in locum, & irrigatione aquâ colore aliquo imbutâ. Nam *P. Laurebergius*, vir fide dignus, *Horticult.* cap. 18. Sect. 3. se in *Caryophyllis* sepius expertum scribit, *Caryophyllis quos simplici Vere primis, deinde Autumno, iterum Vere sequenti transposuerat, (neque interim flores passus erat) Æstate omnes flores multiplices protulisse. Deinde ad mutationem coloris in flore inducendum variis in locis hæc repetit. Terrâ pinguiusculâ in Sole exsiccata aut eribratâ reple vas aliquod. Ei implanta germen florum candidiorum (nam si soli tingi possint) ad irrigandum non uere aliud aquâ quam rubescit si flores rubros desideras, viridis si virides, &c. Tali aqua de die plantam irriga mane & vespere, noctu transfer in æræ, ne nocturnum bibat rorem per tres septimanas. Proculi flores experieris tinctos non profus ex colore quem effudit, sed paritæ eodem, parum tantum. Hæc quamvis à nonnullis ridetur, Laurebergio tamen Autor æquum in iis quæ sibi comperita tradidit ferre derogare non audeamus. Quod quod plantarum florum coloribus aut multiplicitate spectabiles in eodem loco sine cultura diutius relicta & neglecta colorum delicias amittant paulatim, petalorum comam exuant, & ad sylvestrum ingenium redeant.*

Idem

Idem est judicium de floribus nudis in iis plantis quæ radiatos plerumque proferunt, ut *Chamæmel.*, *Catalpa*, *Parthenia*: proferri dictis, in *Bellide*, *Calendula*, aliisque nonnullis Corymbiferis: petalis filiformibus donatis, in iis quibus naturaliter plena sunt, ut *Bellide* & *Flore Africano*, & liquæ præterea sunt huiusmodi florum differentia.

Quoniam vero varietates hæc floribus plenis aut variegatis insignes ob pulchritudinem & elegantiam raritatemque sunt: à Florum cultoribus magis æstimantur, non raro inanis pretis redimuntur, non ab eis fuerit quibus illæ mediis obtineri possint offendere.

Et quod ad *Caryophyllis* attinet, cæsi simplicibus multiplices fieri translatione: ita de loco in locum Laurebergio aliisque expertis credimus: nec dubitamus quin & aliis plantis flores plenos producere apud pariter translati idem eveniret.

Quin & unica flora translatione in plantis nonnullis flores è simplicibus in plenos evectos legimus. *D. Sharron* se novisse ait quæ *Anemones nemorum* & *Colechia flore multiplici* in hortis habuerint, qui afferbant se eisdem simplici flore sylvestres ex agris in hortos transulisse, soli luxurie, & cultura diligent mutatione illi induci.

Verum quicquid fit de translatione, varietates prædictas certissimè & facillimè ratione ostendimus. Si enim plantæ quicquidque florem mutare aut semen solo loco & opulento largâ manu levers, inter multas flores simplices, nulla colorum varietate spectabiles paucæ enascuntur: flore pleno, & nonnullæ etiam variegatæ insignes. Cujus generis ut plures obineas ex sententiâ Hortulanorum seminum ferendorum electo fieri debet. Sic v.g. ex florum *Caryophyllorum* Aurantiâ malis colore tinctorum, tantum purorum quam variegatorum seminum satis plurimæ & pulcherrimæ habentur varietates. Ferrario auctore, ex albi *Caryophylli* semine multiplex varietas provenire solet: item ex fuscis maculis distinctis.

Observatio nonnullorum ad obinenda Leucioa flore pleno ut semina colligantur ex filiqua flori succedente per luxuriam pentapetalo, experientia nostra frivola est & fallâ.

In Tulpis præcibus ad producendas varietates purpureæ aut purpureæ marginibus albi semina omnium optima esse observavit Parkinsonus: in mediis quæ coloribus lucidioribus sunt reliquis præferuntur.

2. Plantas sola magnitudine differentes. Quamvis enim dentur certi magnitudinis termini in unaquaque specie, quæ neque excedere, neque ab iis deficere possint individua: neque enim *G. glabra* v.g. Quercus staturam & demumque unquam assequatur, quamcumque culturam adhibeas; magna tamen inter hos terminos latitudo est, & maximi fortasse ad minimum decupla proportio. Quæ tamen differentia vel soli ubertati aut sterilitati, vel regionis temperiei caloris aut frigoris respectu, vel tempestatum siccæ aut pluviae, vel aliis cuiusdam accidentibus, non specificæ plantæ nature. Si enim plantæ, cultura patientis, in vi genere minimæ & pauperime semen accipias, siccæ leto & pingui loco, loco soli expolito & ab æris injuriis tutius perennis & cultura patientis planta decuplo fortè majorem obtineas; immo verò si plantæ aliquis perennis & cultura patientis radicem à monte sterili & arido, venis expolito, quem per *lycena Borea penetrabile frigus aduræ, in hortum pinguem & repidum transluleris, mirum quantum luxurabit & magnitudine proficiet, ut vix pro eadem agnoscas. Nec minor hoc respectu differentia invenitur in Animalibus inter individua ejusdem speciei: siquidem in Angliâ nostra oves quæ in montosis & sterilibus frigidis degunt quintuplo fortè majores sunt his quæ in pinguibus & temperatis pascuntur, adeo ut illæ vix quinque solidis nostræ monete singule vaneant, cum hæc interdum duas libras, i.e. octuplum illarum pretii, valeant. Equi etiam qui in montibus Cambricis immo dico frigore perustis educantur & aluntur, adeo paucis sunt & contemptis parvatis, ut canem Molossium magnitudine & staturâ non multum superent. Vidimus enim Cæsaræ qui quatuor aut quinque solidis emi possent.*

Exicipiendæ tamen hæc videtur species plantarum nonnulla à nobis & aliis inventæ, quæ quantum hæctenus observavimus, non alia in re quam magnitudine differunt; suspicamus tamen & alias inter eas intercedere differentias, ræque ulteriori observationi committimus. Hæc species diversas esse opinamur quia simul in eodem loco nascentes non & alii observavimus, & tamen majori minore triplo quadruplove magnitudine superabat. Tales sunt *Hyssopifolia* major & minor à nobis; *Alchimilla* major & minor à *Morsino*; *Heliotropium majus Scutellum* & majus vulgare à *P. Bocem.* *Millefolium* aquaticum flore luteo galericulato majus & minus à *D. Dent* Canabrigienf. nâ nascentes observatæ. Vidimus etiam in hortis Nobilissimæ viri *D. Caroli Hatton* Atlantici nigra speciem minorem, quæ non aliâ in re quam parvitate sua à vulgari different nonnulla vult. Alias etiam non paucas invenies apud *D. Morsinum* in *Historia Plant. univ.*

3. Foliorum variegatio, qualis in Alaterno, Buxo, Rosinarno, Dulcamara, &c. cernitur, tantum abest ut sit specificæ distinctionis nota; ut sit potius symptomata morbidæ constitutionis in Plantâ aliqua, vel fit calce radicis suppositæ, vel par mixtura calgis cum terra rudera induci potest; unde in ramis depictis durat, in plantis è semine oris evanescit. An floribus petalorum variegatio morbi etiam symptoma sit inquirendum.

An planta foliorum marginibus crispis à congenitibus foliis planis specie differant ambigo. Quantum enim hæctenus observavi, quæ huiusmodi folii speciem suam ratione semper propagant, nec unquam plantis planifolias producant. Quin & Naturæ horrentis crispifolia feminalia ab horrentifolius plantis feminalibus figurâ suâ & incutitur differunt, cum hæc tripartita seu in tres lobos divisa sint, illa unica duntaxat hinc inde incisione secta: quod argumento est eas specie differre.

At 4. Quæ radicis colore solo differunt, quicquid sunt *Pastinacæ* tenuifoliae radice lutea, alba, atro-rubente; Rape radice alba & lutea pro specie distinctis non habendas censeo: nec magis quæ radicibus tantum differunt, ut Rape radice longa & rotunda.

Deique 5. Quæ Fructus seu Pericarpi magnitudine, sapore, figurâ, colore differunt ut *Pomorum* & *Pyrorum* infinite ferè varietates: Cætorum (observante *D. Sharrone*) Arbores & Mali & *Pyr* hortensium & culturarum feminibus satis ortæ non semper degenerant in naturam sylvestriam; sed interdum lapidiores & mitiores generè ostendunt fructus edunt, quæ earundem matres seu productrices; contra quæ vulgo creditum & receptum est.

E 3

Que

* Lib. de
her. Vegetabilium.

* Horticult.
Lib. 3. cap. 15.

* Genes. 2.

* Lib. de
her. Vegetabilium.

Que item feminis colore ludunt, ut Phacoli, Fabæ vulgares, Frumentum Indicum, ob rationes superius allatas specie distare non concedimus. Quin de industria experiundi causâ Fabas rubras plures unâ aliquando feminis; quæ tamen inde enatæ sunt plantæ pleræque Fabas albas dederunt. Notandum tamen distinctam propagationem ex semine non esse illud ipsum quod constituit diffinitionem essentialiæ seu specificam, sive in quo illa consistit, sed ejus signum seu indicium tantum.

Deinde cum dicimus in Plantis specie distinctis hanc ab illius semine non oriri, de eo quod plerumque & naturaliter contingit loquimur, non de eo quod rarò & inusitatè extra ordinem naturæ. Nam ut inferius ostendimus, Plantarum nonnullarum semina degenerem & diversè speciei sobolem interdum produciunt; unde colligimus dari in plantis veram specierum transmutationem.

CAP. XXI.

De Specierum in Plantis transmutatione.

Plantas quæ ex eodem semine ortum ducunt, & speciem suam ratione iterum propagant, specie convenire superius docuimus; adeoque varietates illas in florum colore, generatione & multiplicata, in foliorum variegatione, radicis colore, fructus feminis sapore aut etiam colore, specificæ quam vocant diversitatis notas aut indicia non esse, conclusimus.

Verùm nota hæc quamvis satis constans sit specificæ convenientiæ signum, non tamen perpetuum est & infallibile. Semina enim nonnulla degenerare, & diversè à matre speciei plantas interdum licet rariùs producere, adeoque dari in plantis transmutationem specierum, experientia evincunt.

Hyeron. 5.
cap. 2.

Triticum, referente * Sennerto, degenerat in Lolium; Rapum in Raphanum; Sisymbrium in Mentham; Ocimum in Serpyllum: Vitis nigra in albam, alba in nigram mutatur: Zea in Triticum, &c. &c. contra Triticum in Zeam. Si in Ungaria Secale Germaniæ feratur, generatur in Triticum. Si ager paulò sterilius sit, Avena nostra alba quam appellant in nigrum degenerat. Si idem semen eodem in agro aliquot annis feratur in vilis degenerat. Galeni pater Triticum & Hordeum aliquando levit, omnibus diversè generis feminibus quæ ipsis erant admixta, selectis, quæ certo cognosceret num ex eorum mutatione Lolium & Ægilops nasceretur, an proprium hæc quoque semen haberent. Cum autem forte unâ cum puris feminibus, in Tricino quidem fræquens Lolium, in Hordeo autem magnam Ægilops vim, natam conficeret, in aliis quoque feminibus idem est aggressus. Reperit igitur in Lente durum quoque rotundumque Aracum & Securum, præterea Aparinem enatam.

Hæc experientia ex variis Autoribus collata Veteribus & Recentioribus, quamvis eorum non nulla veritatis nobis videntur, parùm tamen quia vulgo per errorem non causam pro causâ accipient, partim quia Philosophos vel nimis creduliss, vel minus circumspicis in causis phenomenon non assignandis, & receptis opinionibus addictis, originem suam debent, pro incertis & suspectis habemus, nec sufficere putamus sententiæ adeò accipiti & controversiæ stabilienti.

Si Galeni partem in ratione phaenomeni modò dicti reddenda deceptum putamus: Nec enim sequitur quia frequens Lolium in Tricino nasceretur, Triticum in Lolium mutatum fuisse, seu ex Lolii semine Triticum enatum; potuit enim ex Lolii semine in agro superiori anno residuo Lolium oriri. Et quod ad Ægilops attinet, ipse olim observavi in agro quodam ubi Triticum purissimum fuerat magnam Ægilops vim enatam, idque sæpius, etiam postquam internis illa ratione, ut mos est, ager illi annum integrum requieverat: quæ tamen ipsius Ægilops non Tricici semini originem suam debuit. Cum enim Ægilops citius maturescat & semen suum perficiat quàm Triticum, cùmque semen ipsius per maturitatem facile defluat, vel vento, & inter metendum maneat ciatuati in terram, ibi relictum, quamvis ager non feratur sequenti anno, per integrum biennium durabit, & cum frumento postmodum sito succrescet. Nec dubium est quin femina plantarum, non dico per biennium, sed per decennium & amplius in terra non rarò fecunda restent, ut superius ostendimus.

Verùm quamvis experientia allata incerta nobisque suspecta sint, non desunt tamen alia certiora, adeo testibus confirmata, quæ rem planè faciunt & extra omnem dubitationis aleam ponunt.

E Bræficæ floridæ semine lato Bræficam capitatum sæpius enatam hortulanis apud nos plurimè affirmantibus credimus, in Bræficæ speciei omnes ratione in se invicem transmutari affirmari R. Merstonis, & experientis probat. Bræficæ tophosæ femina ex Italia ad Reverendissimum Episcopum Londinensem D. Hen. Compton transfusa Bræficam produxerat tophosam, sed hujus semen de novo satum degeneravit in vulgarem apertam larem Bræficam. Idem dicendum de Bræficæ floridæ borrevæ, nimirum ex semine plantarum in Angliâ nascentium & culturarum lato Bræficam floridam apertam oriri: quod Richardus Bad hortulanus Brainfordensis multorum experientia dumno suo docuit. Hæc enim ingentem copiam feminis Bræficæ floridæ in horro suo collectionem hortulanis quamplurimis in februbus Londini locis, vulgo dictis the Great-heugh degentibus vendidit: æque hi cum summa cura & industria eadem femina terre pingui à multis annis bene fertilizata commiserunt, quæ Bræficæ satis magnas, longifolias apertas ipsis produxerat. Quare per dicti hortulanum animadvertentes hoc oleum & operam perdidisse, & in rem nihil laboris & tunc pendisse, se fraudatos querunt, & prædicto Richardo Bad licem intulerunt in foro Westmonasteriensis: qui ex sententiâ Judicum illum sedentium condemnatum esse, non solum ut ipsi pecunias quæ accepisset restitueret, sed et pæctum temporis & annuum tunc illam tractantem fore faceret.

Idem accidit Bræficæ Sabaudæ tam hybernæ, quam æstivæ, quæ semina recentior ex Italia ad nos transfusa, feliciter hic proveniunt [in Angliâ] verum semina ejusdem hic ortæ collecta & lata degenerant in Bræficam apertam. Oportet ergo si species has habere velimus, ut nova quotannis semina & transnariis regionibus petamus.

Nec Bræficæ tantum semina lata degenerent prolem producant, sed & Primulæ veris seu Paralysoos. Affirmavit nobis, Oxoni cum essemus, Jacobus Boberus Horti publici Academici cultus, & semine Primulæ veris majoris sibi enatis Primulam vulgarem & Primulam prætenicem inodoram fuisse.

Olaus Vornius Musci, lib. 2. cap. 7. pag. mihi 150. asserit se habere Hordeum quod Hermaphroditicum vocat, quia in una spica & Hordeum & Secale continetur, ejus descriptionem videbis loco citato. Johnsonus quoque apud Gerardum emac. lib. 1. cap. 46. pag. 65. sibi ostentum refert à D. Goodyer spicam Tricici albi, circa cujus mediam partem tria aut quatuor grana Avenacæ unquam perfecta enata sunt.

Hæc si vera sunt, ut à fide dignis narrantur, negativam sententiam, in quam proniores sumus, deserere nos cogunt, & vel invitos concedere, dari in plantis specierum transmutationem.

Observandum tamen transmutationem hanc dari tantum inter species cognatas & ejusdem generis participes; quæque nonnulli fortasse specie differre non concedunt.

Quod vero plantæ nonnullæ bulbosæ diuturniore in eodem loco morâ absque translatione, mirabili metamorphosi in alias species vel degenerent vel transmutentur, ut v. g. * Cræcum in Gladiolum, Lentium in Hyacinthum & vice versa, utrique Boberus, nō juratis quidem crederem.

* Scilicet de propagat. Plant. cap. 1. n. 4.

CAP. XXII.

De Statura & Magnitudine Plantarum.

DE magnitudine Plantarum nihil notatu dignum habeo quod adjiciam iis quæ ab Historiæ naturalis condicioribus traduntur.

Dari in unaquaque specie certos dimensionum terminos, quos neque excedere, neque ab eisdem deferre possunt individua, opinamur: Magna tamen inter hosce latitudo existit, & maximè ab minimè decupla, fere proportio. Arbores Animalia, saltem terrestria, Belluæ enim marinæ expiende videntur) statura & magnitudine tantum excedunt quantum herbule minime infime parvitate ab eisdem vincuntur. Dantur enim Animalcula quæ oculorum etiam longitudinem aciem fugiunt.

Arbores omnium maximas & altissimas India utraque altæque regiones fervide produciunt: quæ calor maxime viget,

Quæque dies medius flagrantibus æstuat boris.

Idem & animalia visenda magnitudinis: in Quadrupedibus, Elephas, Rhinoceros, Hippopotamus; in Avibus Struthio & Emey; in Serpentino genere, Crocodilus aliisque stupendæ longitudinis & crassitie, in Exanguiibus aquaticis testaceis Murex, Buccina aliisque portentoisæ molis innumera nascuntur.

Mira sunt & fidem penè superantia, quæ de arborum nonnullarum crassitudine & proceritate feruntur. Plinius attendamus, Volum. 16. cap. 40. exempla producentem. Amplissima arborum ad hoc ævi existimatur Romæ visa, quam propter miraculum Tiberius Cæsar in ponte naumachiarum expoliaverat, advectum cum reliqua materie. Fuit autem trabs è Larice, longa pedes 120, bipedalis crassitudine, æqualis. Quo intelligitur vix credibilibus reliqua magnitudo fastigium ad cacumen aesti. ita.

manibus. Fuit memoria nostra & in portibus septorum à M. Agrippa relicta, æquæ miraculi causâ, 20 pedibus brevior, sesquipedali crassitudine. Abies admirationis præcipua in nave, quæ ex Ægypto Cui principis iussu obeliscum in Vaticano circo statutum, quatuorque truncos lapides ejusdem ad sustinendum eum advexit. Arboris ejus crassitudo quatuor hominum ulnas complectentium implebat. Cedrus maxima in Cypro traditur ad undecimem Dometri fuisse centum triginta pedum; crassitudinis verò ad trium hominum complexum. Germaniæ prædonis lingulis arboribus cavatis navigant, quarum quedam & triginta homines ferunt. Quid hoc ad Congenses arbores, è quarum lingulis pariter excavatis Canox (itâ vocant hoc genus cinicis monoxylas) ducentorum hominum capaces fieri possunt.

In India Orientalis Regno Malabarici stupendæ magnitudinis Arbor enascitur, Atti-meersalis Indigenis dicta, caudice quinquaginta plerumque pedum ambitu: cujus generis in provincia Cochinchinensi prope templum Beykam habetur, quæ bis mille annis vixisse dicitur. Hort. Malab.

Hæc tamen obiter monere convenit falsum omnino esse quod Plinius aliis quæ magnitudine Ficæ Indici prodidere, nimirum vasto matrem corpore esse, ut 60 pedes pleræque orbis colligunt. Celeberrimus enim Vir, idemque fide dignissimus D. Gualterus Ralegh eques auratus, qui vires mille minimum hujus generis arbores in quadam valle non procul Patria Americæ nascentes vidit, nec pauciores in intimis Trinidad, & alibi 12 etiam milliaria iter sub earum umbra se conficere scribit, magnitudinem mediocrem earum truncis attribuit, et inter decies mille unam aliquam reliquis majorem invenire perdifficile esse ait.

Quæ sequuntur exempla arborum maximarum è celeberrimis viri D. Joannis Evelyn Sylva, ut labor nostro parcere, pleræque transulimus.

Quod ad staturam attinet, Arborum in Fortunatis insulis proceritatem ad 144. pedes adolefcere prodidit Sæbosus. Plin. lib. 6. cap. 21. Idem in Italia arbores quædam tante proceritatis inveniri refert, ut sagittis superari nequeant, lib. 7. cap. 3. Et quod omnia miracula excedit in insula Barbados Antillarum una Palmitas regales dictas sesquipedali non majore trunci diametro ad trecentorum pedum altitudinem adolefcere non solum Lagonis scripsit, sed & testes nostris nobis confirmavit.

Mathioli.

maticus cum calido fapissimè conjunctus sit, non est tamen una eademque faporis species, sed diversa. 8. *Nautefus* seu malignus precedenti contrarius, qualis una cum Adstringente & amaro Rhabarbaro fentitur, cum amaro & dulci in Aloe. Malignus dicitur quia ingratus est quamvis vel remissio gradu cum aliis faporibus miscetur. 9. *Vapids*, in albumine ovorum, Amylo, Bolis nonnullis. 10. *Unctuosus*, qualis in Oleo, Adco, &c. atque holce duos fapores *mellis* vocat Auctor nosse, quemadmodum sequentes quatuor duros. 11. *Penetrans*, qui fine acrimonia aliqua in linguam le infinuat, quomodo nonnulla insecta in cutem: qualis in radice & foliis Cucumeris agrestis fentitur. 12. *Stupefaciens*, qualis in radice Hellebori nigri percipitur, quae commanla, & linguae aliquandiu impoſita, eam paralytico quodam stupore afficit, ac si nimis calidum torbendo inflata fuisset. Atque hos duos proxime dictos fapores vapidò contrarios facit; quemadmodum sequentes duos. 13. *Adstringentem* scilicet, qualis in Gallis fentitur, & 14. *Pungentem*, qualis in spiritu Salis Armoniaci, Unctuoſo seu pingui opponit. Deinde Sapoſes dividit in continuos quales plerique & 15. *Intermittentes*, cujusmodi observatur in radice Dracontii, qui postquam plane loſitus & extenuatus videtur, ad intervalla quasi reviviscit & renovatur, maxime ex appulſu linguae ad fauces aut gingivas. Denique fapores sunt vel aequales ut plerique, vel 16. *Tremuli*, ut calor à Pyrethro productus, quem vibratio quadam comitatur. Verum hæc duæ ultimæ species nobis potius Affectiones faporum videntur, cum & multis faporibus accidere possunt, nec seorsim & ab aliis omnibus separati existere.

Sapoſes compositi numerosissimi sunt, interdum enim bini, interdum terni, quaterni, quini aut etiam plures in eodem subiecto continentur.

Ex innumeris ferè Saporum conjunctionibus quæ in variis corporibus observari possent, ob linguæ Latine egestatem & inopiam verborum, lex tantum (quod novimus) nomina imposita sunt, nimirum *Acerbus*, *Auſterus*, *Acri*, *Muriaticus*, *Lixivius* & *Nitrosus*; quorum plerique faporibus simplicibus annumerari solent, verum admodum improprie, cum omnes compositi sint, aut decompositi. Est enim

1. *Auſterus* ex adstringenti & amaro compositus; ut in immaturis & mollioribus utarum nucleis fæ vinacis.

2. *Acerbus* propriè dictus ex Adstringente & Acido; ut in Omphalico.

3. *Acri* ex pungenti & calido, nec enim simpliciter calidus est, cum multa corpora calida reperiuntur quæ non sunt acra, ut radices Zedoariae, Millefolii, Contrayervæ; nec minus pungentia, pariter non acra, cujus generis est Ari radix.

4. *Muriaticus* est saluus cum pungente remissio compositus; velut Salis communis Sapor.

5. *Lixivius* dicitur Saluus cum pungente & calido.

6. *Nitrosus* vocatur Saluus cum pungenti & frigido concurrens. Differunt præterea Sapoſes variis modis; 1. Respectu graduum: 2. Respectu Durationis. 3. Respectu subiecti quod amittunt.

1. Differunt fapores in unaquaque specie respectu graduum. In aliis enim corporibus remissiores sunt, in aliis intercursum, idque eo excellit, ut in nonnullis decem gradus potest distinguere. Sic, v. g. Radix Curcumæ primo gradu amara est, Gentiane decimo, Cardui benedicti radix & adhuc primo calida est, Clematidis peregrinae filique decimo. Et quamvis in omnibus faporum speciebus tanta graduum latitudo fæ differentia non inveniatur; plerique tamen quinque saltem gradus intentionis & remissionis observabiles obtinent.

2. Differunt fapores respectu durationis, & terminorum motus. Quemadmodum enim morbum ita & Saporum quatuor tempora sunt, seu motus termini, nimirum *Principium*, *Augmentum*, *Stas* & *Declinatio*.

Ad quos rite observandos & distinguendos oportet ut corpora duriora quorum partes gustabiles non adeo promptè abſcedunt & gustui occurrunt, in pulvrem tenuissimum redactantur. Aliis de principio nullum potest fieri judicium.

Principium voco spaciū illud temporis quod intercedit inter primum corporis gustandi contactum, & primam faporis manifestam perceptionem. Sic ex. gr. corpora acida aut amara, ut *Astrucum* & *Abſinthium* ad primum statim contactum, quatenus acida & amara sunt, sensum afficiunt, & talia esse deprehenduntur, adeoque principium habent brevissimum. *Acria* principium aliquantulum longius obtinent. Sic Clematidis peregrinae folliculi, quamvis acrimoniâ vehementissimam ad eummodum usque gradum obtineant, ea tamen non statim fentitur, nec tam citò gradum afficit quam Rosarium amarum, qui secundum gradum non excedit. Verum faporum calidiorum principium longius seu tardius peruenitque est quam aliorum quorumcumque. Sic Hellebori nigri radicem amaror, qui gradum secundum non transgreditur, mox tamen à contactu fentitur; calor vero quam in lingua excitant, quamvis uno saltem gradu intensior, non ante duo minuta temporis à primo occurſu exacta omnino percipitur. Conſimiliter Enulae amaror qui quatuor gradum non superat, citius tamen fentitur quam ejusdem caloris qui octavum attingit gradum.

Augmentum appello interſtitiū illud inter primum faporis perceptionem & summum quem afficitur intentionis gradum interventionis. Sic calor *Galangæ* non solum statim percipitur, sed & intra unius minuti dimidium ad eummodum usque summum intentionis gradum ascendit. Ad radicem citius calor ad augmenti terminum non accedit nisi post integrum minutum; nec Hellebori nigri ante 4. à primo contactu minuta præterita.

Stas, seu spaciū quo Sapor in vigore suo persistit, in variis substantiis varius est. Sic, v. g. fæ liquorum Hellebori acris calor, ad eummodum pervenit & declinare incipit intra dimidium minutum; radices Nalturtii hortensis non ante minutum exactum; radices *Aſari* post duo denum minuta completa.

Declinatio, à prima faporis remissione ad totalem ejus extinctionem extenditur, cujus etiam duratio varia est, pro differentia corporum gustatorum. Sic v. g. Folia *Millefolii* in quarto gradu amara sunt, in primo tantum calida, & tamen calor aliquandiu durat, amaror illico evanescit.

mus Aromaticus amarus est in quarto gradu, in primo calidus, in tertio Aromaticus: Amaror tamen minuta extinguitur, calor duo minuta durat, Aromaticus fapor 7. aut 8. Calor radicis *Contrayervæ* ad duo propemodum minuta extenditur; pungens fapor *Gialappa* ad sex ferè: calor *Negustarii hortensis* ad 7. aut 8. *Cucumeris agrestis* amariudo ad horæ ferè quadrantem: At *Enphorbii gustata* per 12. etiam horas linguam compungere interdum perseverat.

Adco ut augmentum rariùs ultra 4. aut sex minuta à contactu primo extenditur, ad declinationem 40, 40, aut etiam plura.

3. Differunt Sapoſes respectu subiecti seu sedis seu partis illius corporis quam præcipuè afficiunt. Atque hoc respectu sunt vel fixi, vel mobili.

Fixus fapor dicitur qui ab initio ad terminum intra ejusdem partis limites se continet, ut v. g. apicem radicemve linguae.

Mobilis est vel diffusus, vel transiens; sita loqui liceat.

Diffusus voco qui gradatim in partes vicinas se diffundit & propagat, nec tamen interim partem illam deserit quam initio afficit. Sic amaror radicem exsiccatum Hellebori nigri, qui in lingua apicem primo fentitur, ad ejusdem mediam partem se dilatat; amaror foliorum Cucumeris agrestis ab apice ad radices usque linguae se extendit.

Sapor transiens dicitur, qui partem quam initio affecit post moram aliquam penitus deserit, & in aliam se transfert. Sic Gentiane amaror ab apice linguae ad ejus mediam partem illico transit.

Partes illæ quas modis prædictis fapores afficiunt, quibus tamen respectibus Saporum sedes & organa gustus dici possunt, sunt *Labia*, *Lingua*, *Palatum*, *Facies*, *Gula*.

Labii radix Hellebori albi, ut & Pyrethri caloris sensum imprimit, qui 9. aut 10. minuta durat; in aliis partibus multo diutius.

Linguae tribus præcipuè in locis fapores afficiunt. 1. in *Apice*, ut plerique. 2. Propè basin, ubi Cucumeris agrestis foliorum fapor se præcipue manifestat. 3. Medià partem, ubi Gentiane, *Colocynthis*, & aliorum plurimorum corporum fapor viget, cum nec in apice, nec in alia parte omnino fentitur.

Palato radix Solani lethalis (quantum memini) sui sensum præcipuè imprimit, & ad 4. minuta ibidem durat.

Facies seu Gutture faporum non raro sedes est. Non pauca etenim corpora quamvis in Lingua reliquique partibus prædictis faporem nullum manifestent, gutturi tamen & faucibus vehementer satis insigunt. Sic *Belidia minoris*, *Clelidonii minoris*, &c. folia, ut & radices *Jalappa*, *Mercenialis*, *Asparagi*, &c. commanducata linguae exiguam aut nullam faporis sententiam imprimunt; ac succus eorumdem deglutitus gutture quodammodo compingit, & laceſcit, catarrhici in modum: qui affectus ab aliis acerbis & calidis ut v. g. *Pyrethri* & *Gentiane* succus deglutitus non producit.

Postremo, Saporis voce latissime accepta *Gula* quocumque seu *Oſophagus* ejusdem sedis seu subiectum (ut vocant) esse potest. Sic v. g. calor à radice *Abſinthii vulgaris* productus, qui primo in apice linguae percipitur, inde primo ad radicem ejus transit, deinde in fauces & paulatim in gulam descendit, ut ipsam tandem ventriculum calefacere videatur, caloris sensu ad horæ quadrantem durabili, idque quamvis nihil omnino succi deglutitur, neque tamen ingratus est aut caput tentat, quemadmodum folia; unde obiter colligi potest, radicem hanc, quæ ab omnibus vulgo ut inutilis rejicitur, præstantissimis stomachicis annumerari debere, prout eam revera esse etiam experientia didici.

Quæ de Saporum causis Autor nosse habet apud ipsum quaerenda omitto, ne nimium (quod auctor) extra oleas.

Ceterum Saporum in plantis diligens & curiosa observatio ad nondum cognitarum aut fortè oblatarum vires investigandas eximiùs utilis esse potest, cum enim in his quarum vires traduntur, quæ faporibus conveniunt viribus quoque convenire compertum sit, quidni in nondum traditis aut exploratis exasperantem faporem obtinent, vel cathartica intensiore aut remissiore omnes polleant, colligere licet alias etiam plantas quæ eundem gutturi faporem imprimunt (plures autem ejusmodi sunt) eadem quoque facultate purgatrice dotatas esse, ut alia exempla omittam.

Deinde in plantis ejusdem generis quæ faporibus differt & facultatibus unâ distare verissimillimum est: quemadmodum *Rhabarbarum* à reliquis Lapathis.

Interest quoque plurimum in diversis ejusdem plantae partibus faporem differentias observare. Sic v. g. cortex arboris *Sassafras* ejusdem ligni triplo fortior est; quod & in aliis plerisque vulgo cognitis arboribus experitur. Unde verissime est, *Santalum*, *Ligni Rhodii*, *Ligni Aloe*, &c. cortices (si haberi possent) eorundem lignis efficaciores futuros & majorum virium. Nonnulla etiam partium ejusdem plantæ, fapores quam reliquarum delicatiores sunt & palato gratiores, ut florum v. g. Cardui benedicti quam florum ejusdem. Nos etiam alibi in catal. plant. Cantabrig. indicavimus & altatis exemplis confirmavimus, diversas ejusdem plantæ partes diversis interdum inò plene contrariis qualitatibus & viribus instructas esse.

Observatu quoque dignum est quomodo plantarum fapores & facultates conservando, exsicando aut preparando vel immutantur, vel minuitur, vel plane abolentur & amittuntur. Sic v. g. Ari radix recens offosa vehementer mordax acris & pungens est, eadem penitus exsiccatâ, præsertim si diutius asservetur, plane insipida evadit, & proinde, ut verissime est, proſitis medicatâ & nullarum virium. Idem est judicium de aliis plantis quarum virtus in parte humida & vaporosa consistit. Olea multarum plantarum stillatitia earum partibus unde eliciuntur plerumque validiora sunt; in nonnullis tamen, ut in *Esphorbio*, imbecilliora.

Tandem ex superius de faporibus dictis summa verissimilitudine colligit Autor nosse, Plantis nonnullis vires específicas quas vocant, hoc est, partem aliquam corporis, *Cerebrum*, *Cor*, *Hepar*, &c. respici.

urbe, nascitur quàm majores nostri Corni mares. Idem *Observat.* lib. 1. cap. 56. Multis Aethiæ locis nascuntur etiam Corni feminae arbores mare non minores. *Clus. Annot. ad dictum locum* Hæc suffruticosa quodælibet in fruticum aut etiam arborum altitudinem excrefcunt. Josephus Ritz ejusmodi Macharunt in ipsa Regia plateata meminit, quæ à nulla Ficu vel celsitudine vel magnitudine vincebatur. Nos quoque vidimus baculum tribulante ligno satis duro & folido, è caule Rutæ ejusdem in Virginia nascentis factum, uti reulit generosius quidam ex amicis nostris, quicum illud gestare & circumferre solent erat.

Quarto denique Arbores nonnullæ cum Fruticibus, Frutices & Suffrutices inter se & cum Herbæ generæ proximo conveniunt, eodemque characteres seu notas genericas & essentielles obtinent, sed in genere *finis* alia reperitur arboræ, alia pumilæ; in genere *Amigdalæ* alia pariter proceræ, alia nanæ; non enim in genere Hæc, ut alias omittam. In *Sambuco* autem, *Hyperico*, *Thymalo*, *Silvestri*, *Malva*, *Scabiosa* aliisque plurimis res est manifestissima. Ebulus enim quæ herba est, cujusque superficies quotannis emoriunt, eadem omnino cum *Sambuco* (quæ arbor Botanice censetur) non genericas & essentielles obtinet. Tragum quoque (quod frutex est lignosus) cum *Hyperico*, *Thymalo* vel dendroides cum vulgaribus herbaceis; *Sempervivum* arborescens, *Scabiosa* arboræ *Cacta*, *Malva* arboræ, &c. cum cognominibus plantis notis genericis conveniunt, & primo latius aspectu ad eadem generis pertinere agnoscuntur.

Verum his non obstantibus, quoniam Divisio hæc passim cognita & recepta, omniumque fæ scilicet utilitas approbata est, nec alia commodior occurrat, nos quoque cum recte videremus, certum tamen inter *Fruticem*, *Suffruticem* & *Herbam* distinctionis notas asserimus.

Plantas ergo initio, divisione dichotoma, partiemur in eas quæ caule sunt *arboræ*, vel si perierit, non lignoso, & quæ caule *perenni* lignolo. Quarumcunque caules annui sunt, Herbas appellamus, five radices perennem five non; nonnullæ, etiam caule perenni non lignolo herbis accensæ videntur, ut v. g. *Basilica* species nonnullæ, *Nicotiana* cujus caulis interdum perennat, *Malva borea* marina, &c. Quæ caule sunt perenni vel *gemmiparæ* sunt, & furculos simpliciter non ramis annuatim producent, vel non *gemmiparæ*, gemina producentes eodem anno in ramos & ramos interdum cava. Hæc Suffrutices appellamus; illas adhuc in Arbores & Frutices subdividimus, in quas hæctenus certas & stables distinctionis notas non invenimus, ideoque superius in earundem divisionibus positæ contenti sumus oportet. Gemmas appello Arborum & Fruticum fœtus novæ quos quotannis Autumno, aut interdum etiam Æstate, capiunt, squamosis tegumentis velut cunctis obvolutos, in quibus per totam hyemam latent, quæ exactè, vere novo in furculos exple incipiunt, ut superius diximus.

Arbores ergo & Frutices à Suffruticibus distinguo quòd ille gemmiparæ sunt, hæ autem non. Esto ergo Suffrutex nobis definitivus, Planta minime inter lignosas altitudinis & crassitudinis, hæ gemmiparæ, caule perenni. Seu Planta caule perenni, lignolo, non simpliciter tantum furculos annuatim producent, sed ramos in ramulos & furculos divisos & subdivisos.

Verum quoniam Suffrutices plerique cum Herbis notis genericis conveniunt, nec admodum meriti sint, eos Herbis admiscimus, adeoque tria duntaxat summa Plantarum genera constituimus, Arbores, Fruticem, Herbam.

Summis autem generibus constitutis sequitur ut subalterna, seu horum unicuique subordinata e quædam.

Horum autem notæ characteristicæ non tantum à femine ejusque conceptaculo (quantum à his præcipue) sed & à flore ejusque calice descendende sunt; non omnino neglectæ Radices figuræ & constitutione, aut foliorum situ. Flores enim & perianthia nonnullorum generum certiores & magis conspicui characteres exhibent quam femina aut eorumdem involucria. Sic v. g. in genere *Leguminosæ* *Flas papilionaceæ* character est insignis, quem species omnes *Leguminosæ* velut hinc inpressum intentibus obtinent; cum ex femine omnium eorumdem conceptaculi numero, figura, & alia accidentibus difficile esset notam generis indicem fumere.

De Arborum & Fruticum divisione insistenti, cum horum genera non admodum numerosi sint, non est cur multum laboremus. Herba autem cum numerosissima sint, in his rite distributis & ordinandis præcipue est difficultas. Nobis cum multisque considerantibus non alia priora ponere differentia videtur quàm que desumitur à *Plantula feminale*. Plantas ergo primo in locos ducentis in eas quæ *Plantulam feminalem* habent *bifoliam* aut *bivalvem*, quæ majoris, binis coryleoides bus instructæ; & eas quæ eandem obtinent *altero vel utroque folio seu coryledone carentem*; in his quæ primo à terra exeunt folia succedentibus similia sunt.

Posterioris generis omnes, paucis exceptis, *Asparagus*, *Paeoniæ*, *Aro*, *Cyclamini* & siqua sunt similia, foliis sunt Gramineis. Florum respectu dividuntur, in eas quæ floribus sunt *apertæ seu florum*, & eas quæ floribus *petalis* seu bracteatis. Quæ floribus *flammeis* sunt dividuntur in *Choriferas*, hoc est, quæ caulem terecem, gemmatum & plerumque concavum edunt, singulis foliis singula genicula cum involvuntibus; & *Graminiscaule*, geniculis nudois non interceptæ. Cæteras grano majore quarum femina hominibus in cibum veniunt *Frumenta* & *Cerealia* vocamus, relique grano minore *Gramina*. Quæ floribus *petalis* sunt, vel conceptaculum feminale in terrâ locumtenta divitum obtinent, seu radice *bulbosa* propriè dicta sint, hoc est, vel e pluribus squamis invicem incumbentibus, vel e pluribus tunici exteriori interiore ambiente contextæ; seu radice *tuberosa*, ut *Crocus*, *Colchicum*, *Alphodelus*, &c. seu radice *fibrosa*, ut *Phalangium*; vel *baccata* sunt, ut *Asparagus*, *Arum*, *Dracunculus*, &c.

Prioris generis herba, quæ scilicet plantulam feminalem bifoliam aut bivalvem obtinent, à hoc conditione commodissime dividi possunt videntur in eas quæ florem habent *apertum* seu *florum*, hoc est, foliis flammibus cum Stylo & Calice compositum, foliis illis fugacibus, cæcillis, coloratis; talis nobis cum *Columna* dictis, quæ vel decidunt vel marcescunt ante feminum maturatum, carentibus; & eas quæ florem obtinent *perennem* seu bracteatum, foliis illis fugacibus coloratis instructum.

Not. Ad petalum confutendum dux conditiones concurrunt oportet; 1. Ut sit tenellum, & colore aliquo præter herbaceum insigni. 2. Ut sit fugax aut caducum, hoc est ut vel deesset, vel marcescat antequam semen maturescat.

Quæ florem habent *petalis instructum* seu bracteatum, vel sunt eodem *compositæ*, vel *simplicis*.

Florem hunc unicum compositum voco potius quàm florem florem agmen, quia unico pediculo donatur, & unico calice includitur, & id multas species circulem in margine habet foliorum planorum radiatum medium difficilè ambientium, diversè à reliquis foliis figuræ & magnitudinis.

Herba flore composito vel *laetifera*, fûtque eodem planifolio plerumque naturâ pleno; vel *sæpe limbo* scaturit. Hæ autem vel sunt flore *discoide*, h. e. ex pluribus brevibus, compressis & confertis foliis, in unam quali apparentem superficiem digestis compositis; succedente femine vel *pappo* innascente alato, cujus generis herba *Pappæ* dicuntur, vel *solida* & pappo destituta, in *Corymbiferis* dictis; vel flore *fistulari*: hoc est, ex pluribus concavis oblongis foliis, ad margines in longas lacinas dissectis composito. In hoc genere foliis etiam marginales fistulosi sunt. Hæ *Capitata* vulgò dicuntur, quia calyx earum squamosus in ventrem plerumque extumescit.

Quæ florem habent *simplicem*, h. e. ex petalis, tantum cum flammibus & stylo constanter, minimum respectu dividi possunt in duo genera, Primum est earum quæ feminibus sunt *nudi* seu vere, seu apparent tantum, h. e. nullo præter Perianthium vasculo aut tegmine donatis: Alterum earum quæ feminibus *conceptaculo* proprio, & à perianthio distincto *tegitur*.

Quæ feminibus sunt *nudi* per numero feminus folioribus succedentium dividi possunt, in eas quæ femina ad singulos flores obtinent. 1. *Singula*, 2. *Bina*, 3. *Terna*, 4. *Quaterna*, 5. *Multa* incerto numero. Quæ bina ad singulos flores femina obtinent in duplici fuit differentia, Alis *floribus* *pentapetalis* in umbellis plerumque digestis, & hæ *Umbelliferae* dicuntur: alis flores monopetalis, quadripartitis, folia caules ad singula genicula stellatim ambientia, multa, & hæ *Stellata* appellantur.

Quæ itidem *quaterna* producent femina post florem unumquemque, duorum sunt generum: Alis folia in caulis ad singulos geniculos ex adverso bina, flores labiati, quæ *Verticillatae* appellantur: alis folia alterna, seu singulatim in caule sita, quæ *Asperiflorum* titulo innoscunt.

Verum quoniam femina, quæ videntur in nonnullis hujus generis plantis nuda, reverà non sunt, sed foliis vel thecis inclusa, ideoque titulum hujus membri divisionis sic emendabimus.

Herba flore perfectæ feminibus vel nudis, vel in singulis foliis, à planta matre una abscedentibus, singulis.

Nos quidem in Methodo plantarum non ali pridem edita per nudis habuimus *Verticillatarum* femina, prout vulgo habetur, quamvis in nonnullis, ut *Lihaniæ* *cachryphoræ*, dari nucleum, à spongioso cortice discretum non nesciremus, quoniam in plerique hujus generis cortex nucleum archè adspargit, & Theophrastus ipse femina hujusmodi nonnulla per nudis habet: idem de reliquis hoc genus feminibus, ut v. g. *Stellatarum*, *Asperiflorarum*, & *Polypermæ* dicendum, ea à nobis nudis accenseri quia foliis quibus includuntur interiori nucleo in multis speciebus adherent, in omnibus etiam *Malvis* ipsis una cum feminibus inclusis à planta productrice abscidunt; ideoque videntur & vulgo reputantur non conceptacula seu uteri feminum, sed membranæ tantum involventes, & secundum analogi.

Quæ femina ferunt in conceptaculis seu vasculis propriis, à perianthio distinctis, distinguere possunt in eas quæ in pericarpio seu pulpa humida aut molli femina inclusa obtinent: Hæ duntaxat generum sunt, nimirum vel 1. *Fructu majore*, corticoso, cui flos insidet; quæ *Pemiferæ* dicuntur: vel 2. *Fructu minore* membranâ tenuiore vestito, quæ *Bacciferæ* appellantur: & eas quæ in conceptaculis *fœtibus* pluribus & distinctis eidem flori succedentibus, quæ *Multifloræ* dicimus, ut v. g. *Aconitum*, *Aquilegia*, *Delphinium*, &c. vel *conceptaculis singulis*, aut *compositis*, quæ enim nos per ejusdem vasculi cellulis habemus, *Cæsalpinus* aliquæ per conceptaculis diversis fide conjunctis. Hæ autem per numero foliorum in flore & eorumdem figurâ dividimus in 1. *Monopetalas*, quarum scilicet flos unico & continuo folio constat, eoque vel *Uniformi*, vel *Difformi*. *Monopetalas*, quarum scilicet descriptissimus in capite de Floribus plantarum. 2. *Tetrapetalas*, flore pariter vel *Uniformi*; cui succedit vasculum feminale, seu *oblongum* ut in *Tetrapetalis* *sligulis*, seu *brevi & curvo* in *Tetrapetalis* *capulatis*; vel *Difformi*, quales sunt *Papilionaceæ* dictæ, quia earum flos *Papilionem* alis expansis quadrantebus imitari videtur. 3. *Pentapetalas*, seu *ovæ* quarum flos quinque petalis distinctis constat; five *apparentes*, quarum flos reverà monopetalus est, cum lacinae in quas dividitur ad ungues junctæ sint, sed pentapetalum refert ob profundas & ad ungues ferè pertinentes scissuras.

CAP. XXVIII.

De Collectione, exsiccatione, asseruatione Plantarum, earumque partium.

IN Plantis earumque partibus colligendis observationum celestium, & Astrologiarum de partibus Zodiaci, planetarum aspectus, configurationibus, influentiis, &c. rationem non habendam censuimus. Quantum enim hæctenus observare licuit, incertæ & fallaces sunt, & succedat ea carent.

At neque multum referre putamus quæ Lunæ ætate collectæ fuerint plantæ: quin aquæ durabiles esse crescentes & decrecentes hydere collectas.

Omnès denique de modo colligendi observantulas superficite vanitatis damnamus.

In genere autem colligendas censemus cum in statu & vigore sint, cum succo jam miti & probe concocto turgide, antequam induralescentibus fibris lignescere incipiant: & quod ad tempus attingit, die sereno, cum Solaribus radiis matutino rore dissipato penitus exsiccatæ fuerint.

Verum (ut rectè Schroderus) animi duplicem collectio respicit, asservationem & usurpationem.

Asservationis causæ (ut ille pergit) colligende sunt ea temporis periodo, quæ vigent qualitates ad durationem facientes, ut sunt siccitas, caliditas, vel moderata frigiditas.

Usurpationis ratione colligi requirunt dum qualitates vigent medicationi aptiores.

Sed ut de partibus plantarum in specie agamus,

1. Quod ad Radices attingit nonnulli Vere potius quam Autumno colligendas iudicant, quia tum (præsumit succus in folia & fructus absumitur) major is insit & vegetior vis, humoresque abundantior, & contra Autumno pariori polleant succo, siquidem æstatis decursu in caules, folia, fructus omnis facultas insumpta sit, & proinde radix enervata. Alii præstare putant æstate eis colligere, cum planta in vigore ac maturitate fuerit. Quippe ut integram plantam ita & radicem cum maturitate vigorari censent. Alii denique Autumno colligi satius esse statuunt, cum hinc radices, caulisque contabescunt, ob has rationes, 1. Quia omnis humor à stirpe ad radices recedat. 2. Plurimæ per hyemem in terra relicte ad ver usque pereunt non raro frigore, aut gelu conficite corrumpuntur, ut v. g. Cichorium, Beta, Carrota, &c. 3. Non habent radices hyemem quod nutrant, adeoque tibi folis alendis vacant, & tunc temporis robustissimæ sunt oportet. 4. Accidit frigus Autumni, condensans radicem calorem, omniaque exactius concoquat. 5. Radices Autumno vegetiores esse inde cum evincitur, quod Autumno transplantatæ facilius proveniunt.

Verum hæc omnia * P. Laurenbergius.

Verum rationes hæc rem non concludunt, hisque facili respondetur. Nam 1. Nullus est Autumno humor à caule in radicem recessus propriè dictus: quod tamen in idem recidit, humor qui à caule arit evaporat; cumque ascensu à frigore inhibito, novus à radice non subministratur, tunc folia defluunt, tum in nonnullis caulis ipsæ inarescit. Radix autem in terra latens succo turgida necesse est, cum humor semper præfuso sit quem è terra combibat, nec ullum in folia & caule pendat. Nec tamen inde sequitur Autumno vegetiores esse radicem, sed potius Vere, postquam succus longa in vasis per hyemem digestionem & velut circulationem exaltatus fuerit, mitioris & maturior evasit.

2. Excipientis concedimus quæ à brumali frigore vel corrumpuntur, vel etiam damnum & injuriam sentiant: hæc enim Autumno colligere præstat.

3. Cum radices per hyemem non habeant quod nutrant, tunc temporis robustissimæ quæ esse convenit, non tamen initio hyemis, sed cum temporis diuturnitate earum succus (ut diximus) probe concoctus & maturatus fuerit.

4. Quod frigus Autumni condenset radicem calorem omnique exactius concoquat concedimus. Quo ergo dicitur insulsius ejus senserint, (ni nimis vehemens sit) eo melius concocto succo nutras & maturiores fiant, ut in Pastinacis latifolius experimur, quarum radices tempore Quadragesimæ erant longè sapiores & dulciores sentiuntur quam Autumno.

5. Quod Radices Autumno transplantatæ facilius proveniant, eas tunc temporis vegetiores esse non convincit. Ideo enim facilius comprehendunt, quia cum omnis generatio sursum à frigore inhibeatur, nec aliud habeant quod agant, fibræ duntaxat agendis vacant: nec ante foliis & caulebus emittendis distrahantur, quam diuturnitate temporis solo affuerint, eique firmiter coherant. Adde quod per hyemem terra plerumque humore saturat, ut nullum eis à siti periculum sit, quæ æstate plerumque calore ambientis humorem evocante, perimuntur.

Nos ergo herbarum omnium radices colligendas censemus cum plenam maturitatem adeptæ sint, antequam caulem emittere incipiant: atque nonnullas autumno, alias æstate, pleraque vero Plantarum annuarum æstate: Biennium, si periculum sit ne Brumali frigore corrumpantur, in vitium contrahant, ut Carota, autumni initio; si hyemem facile tolerant nec lignescant, prius vere antequam germinant, ut Pastinace latifolia; quod si ante hyemem exactam lignescere incipiant, ipsæ etiam hyeme, ut Rapa: Earum quæ caule edito radicibus intereunt, vere antequam germinant; quo tempore pleraque etiam plantarum perpetuarum radices colligi possunt: nonnullas tamen, ut Acetosæ, Alliæ, Asari, Buglossi, Cyclamini, Draconculi, &c. quovis anni tempore ex hyeme colligi possunt. Ratio cur radices plerumque plantarum colligende sunt antequam caulem edant vel germinant est, quia cum caulem emittunt, succus illico radicem destituit & fibræ nascuntur.

Flores (ut rectè Schroderus) colligendi sunt, cum pulchritudine sua luxuriant, nec tamen melleant. Excipie paucas quæ in gemmis colligi volunt, ut Rosæ, Jasmini, & similes.

Herbæ & folia cum odore, colore, sapore, cacumineque superbiunt, & florescentie appropinquante, ad usum scilicet, medicum, aut ad Herbarium siccam conficiendum, cum enim nimis turgæ sunt, succus aquosior est, & tota fere planta in humorem resoluta evaporat. Hinc & grana non ante demittunt pro fecno quam in caulem abierit. Nam quanvis ad pascua aptius sit, dum adhuc tenerum & recens est, non tamen ut exciceret in fœnum: quia quanvis tunc temporis calore admodum turgat, postquam tamen exaruerit, succo evaporante parum solidi restat pro pabulo, sed in nihilum fere contrahitur. Deinde succus nimis exaltatus nimis firmum & solidum nutrimentum præbet. Tandem succus ille specificus, vasis propriis contentus, in quo tota vis plantæ quæ talis consistit, aliquo tempore indiget, ut ritè præparetur, & maturescat.

Ad usum culinae sive in aceticis, sive in oleis, Herbæ fere aptiores sunt dum teneræ adhuc recens nati, ut in Asparagis, Ladivis, Petulacæ, &c. cernimus.

Herbæ, ut plurimum ad usum medicum cum floribus asservantur, colligende itaque hæc erant quando floribus triumphat: ut Calamintha, Centaurium, Chamædrys, Chamæpitys, Daucus, Foeniculus, Majorana, Origanum, Polium, Pulgium, Seryllum, Thymus, &c. Schrod.

* Hortensii.
lib. 2. cap. 7.
sect. 7.

Semina colligenda sunt cum bene matura fuerint, si carique ceperint, nec tamen exciderint: idem.

Fructus ad medicinam cum bene maturaverunt, ut rectè idem Schroderus: ad asservationem, ut idem è Bapt. Porta in Mag. antequam omnino maturecant, at neque omnino acerbi sunt, neque ad iustam maturitatem pervenerint.

Verum nos eorum potius consilium probamus qui non ante plenam maturitatem fructus colligendos monent. Maturitatis autem indicia sunt quod sponte defluere incipiunt, vel quod grana fere semina colorem mutare & nigrescere ceperint.

Qui enim immaturi decerpi sunt contrahuntur admodum & corrugantur, eorumque caro sicca & lenta evadit.

De excicatione plantarum, earumque partium ambigitur. Plerique enim medici præcipiunt ut in umbra siccetur. Nos potius in altitudine, qui citò & in Sole siccat juben, quod in Fœno etiam excicando commodissimum experimur. Qui enim citius excicantur eo melius. Nam quæ in umbra siccantur, in diligens cura adhibeatur, facile situm & rubiginem contrahunt, & tandem corrumpuntur. Quod si velles ut flores & folia colores nativos diutius retineant, in umbra siccare præstat. Cum autem folia, flores & summitates plantarum in sole siccandos dico, nollem ut singulatim sparsa Solaribus radiis exponantur, sed in acervulis composita, & pitis venturæ donec probe excicata fuerint.

Fructus pulpâ molli constantes quales sunt Pruna & Uvae in sole aut in furno excicari requirunt: reliqui excicari non desiderant.

Pro Herbario siccato efficiendo Plantarum folia & flores diligenter explicata inter chartas siccas reponenda, & moderate premenda sunt: nam si nimis comprimantur, vasis ruptis humoribus confusis, colorem mutant & nigrescunt. Sapius deinde transferenda sunt in chartas novas & siccas, aliàs facile nuceant & corrumpuntur. Cum penitus sicca evaserint chartis potius assuenda quam agglutinanda statuimus, quoniam agglutinatio nimis firma & durabilis est.

Asservenda sunt herbarum folia, flores & summitates, postquam probe excicata fuerint in fasciculis characteis (ali coriaceos præferunt) itaque pyxidibus ligneis inclusis, inque loco sicco & frigido potius quam calido repositis. Calor enim partes spirituosas & odoriferas (in quibus vis plantæ præcipue hospitatur) agitando facile evaporabiles & fugivas reddit. Conducit certe ad diuturnam asservationem, ut aer sedulo arceatur, qui partes activas expositæ plantæ brevi evocat & dissipat. Aeris enim partes in perpetuo motu sunt, movendo autem dividunt & partes volatiliores plantæ secum auferunt, præsertim si sit calidior. Proprium enim caloris est partes agitando à se invicem separare & dividere. Quod si hoc non esset, & partes plantarum vaporabiles non nimis in vase calido quam in aere libero exhalarent; vasis tamen latera eos colubent ne longius recedant, sed ad plantam conclusam rursus reflectantur, & ibidem quandam quasi circulationem efficiant. Hinc morem illum improbamus herbas in fasciculis colligendi, deque Officinarum totis suspendendi.

Fructus qui excicari non desiderant, ut Mala & Pyra, aeri exposita & in acervos congesta satis commode servantur, si modo loco sicco & frigido reponantur: nam si locus calidior sit succo exinanitis contrahi & corrugari experientia didicimus. Sed nec nimis firmi, varios modos servandi fructus vide apud P. Laurenbergium Hortensii lib. 2. cap. 3. §. 7.

Semina in conceptaculis suis optime servantur loco frigidiore & sicco: sitis commode etiam in fasciculis aut involucribus characteis itaque cistis ligneis inclusis, inque loco sicco non nimis calido repositis. Nam calor immoderatus eo usque excicat semina ut germinationi inepta evadant.

Semina nonnulla si probe asservata fuerint per decennium integrum fecunditatem suam custodiunt & sata germinant. Maximum ab humore damnum sentiunt & ad putredinem disponunt. Et tamen (quod mirum est) terra gremio excepta, quantunvis per hyemem perpetuo ferè macedant, secuta & illæta latent, novoque vere promptis & alacris germinant quam quæ diligentissime custodita fuerint, ut superius innuimus.

CAP. XXIX.

De Chymicâ Plantarum Analyti, & partium resolutarum Usu.

Magis controversiâ illâ inter Chymicos & Philosophos tantopere celebratâ, an Ignis sit verus corporum Analyta, vulgò notum est, constitutiva vegetabilium principia esse spiritum, sal, phlegma, oleum, & terram.

Spiritus Vegetabiles sunt vel Vinoli, vel Uvæ, & cernuntur; illicque vel Acetosi vel Sulphurei; hi verò nil aliud sunt quam salia volatilia modico phlegmate soluta. Salia dividuntur in volatilia & fixa, illa in Urinosa & Oleosa (Olea enim interdum consensum in Salia sui generis) hæc in essentialia, seu marina, & lixivialia, etiam & in saccharina. Phlegma prout magis vel minus participat de Sale, vel Oleo, varia fortiaur epichera, ut simplex, infusum, aqueum, frigidum, albescens, aromaticum, amarum, calidum; phlegma per se proprie loquendo est humiditas elementaris. Olea tunc vel diffusilla, vel expressilla, eaque odorifera, balsamica, fetida, modora, inflammabilia, æthera, crassa, &c. terra damnatâ & insipida audit, licet interdum variis operationibus & usus inserviat, quod quidam Chymici optime norunt. Hæc principia Vegetabilium in se invicem transmutant, sunt enim fecundaria elementa.

Moli eliciendi & præparandi hæc principia, seu Membra Vegetabilia è seminibus, frugibus, floribus, foliis, aliisque partibus plantarum, putrefaciendo, fermentando, digerendo, destillando, separando, le-

vel faltem vicariam ipsius opem exigit, quam in plantis sagax insectorum natura perquirat. Quare ex diversâ Ovorum contentorumque Animalium indigentia à parentibus Muscis variè diversis plantarum partibus ova committuntur vel deponuntur. Quæ enim robusto cortice muniuntur, & alimoniâ unâ cum animali claudunt, quacunque arborum parte jam tabefacta opportunè custodiuntur. Quæ verò molliora sunt in foliis ipsis deponuntur, vel si copiosius exigant humidum, majorèque tutelam, intra gemmæ tenellum corpus; intra furculos, flores, amentum, pericarpium, semina, lignum, radices & singulas ferè vegetantium partes conduntur, ope terebræ, qua Gallarum mulsæ præ cæteris pollent. Terebræ enim quam diximus radix ovario necitur, ita ut dispersa per multiplices tubas ova per communem ductum, quasi per uterum seu vaginam foras à basi terebræ propellantur. His conjecturis sensuum fidem addere liceat. Semel propè Junii finem vidi mulsam [qualem alibi delineavit] insidentem Quercinæ gemmæ adhuc germinanti: Hærebat etenim foliolo statim ab apice hiantis gemmæ erumpenti; & convulso in arcum corpore terebram evaginabat, ipsamque tenfam immittebat, & tumefacto ventre circa terebræ radicem tumorem excitabat, quem interque tenfam immittebat. In folio igitur avulsâ mulsâ minima & diaphana reperi ejecta ova, similitudinè vicibus emittebat. In folio igitur avulsâ mulsâ minima & diaphana reperi ejecta ova, similitudinè vicibus emittebat. In folio igitur avulsâ mulsâ minima & diaphana reperi ejecta ova, similitudinè vicibus emittebat. In folio igitur avulsâ mulsâ minima & diaphana reperi ejecta ova, similitudinè vicibus emittebat.

Notandum autem non omnes Plantarum tumores & excrescentias ab insectorum vulneribus aut afflatus venenatis excitari, sed quosdam ab interno principio, nimirum succo nutritio quomodoque alterato, vitiatò, & à debita sua crassi & consistentia recedente oriri: interdum etiam à externo vinculo aut pressura, contusioneve impedito ne per propria vasa liberè fluat: Cum enim à digreditur, & valis impetu ruptis tumores gignit. Verum de his consulatur Clariss. Malpighii liber modo laudatus. Nos his contenti hunc librum finiemus.

HISTO-

Herbarum Tabula generalis, summa genera exhibens.

Herbe sunt vel

{ *Imperfectæ*; quæ partibus præcipuis, flore scilicet & semine, sed præcipuè semine, vel carent, vel carere videntur, adeoque ortum habere spontaneum; ut FUNGI, ALGÆ, & MUSCI species nonnullæ. LIB. II.

{ *Perfectiores*; quæ flore & semine donantur, faltem semine. Hæ vel sunt semine

{ *Minutissimo*, & nudis oculis inconspicuo; adeò ut earum pleraque ante inventum microscopium à nonnullis etiam magni nominis Botanici steriles habite sunt; ut CAPILLARES herbe dictæ, &c. LIB. III.

{ *Majore*; quæ vel sunt Plantulæ feminali

{ *Bifolia*, seu bivalvi, binifve cotyledonibus instructa. Hæ semine satè binis primò foliis plerumque è terra exeunt, rariùs valvas seu cotyledones non efferunt supra terram fororum specie: Sunt autem vel flore

{ *Imperfectæ* seu staminæ, hoc est foliis staminibus cum stylo & calycè composito, foliis illis tenellis, fugacibus, coloratis, quæ nos Petalæ dicere solemus, carent. LIB. IV.

{ *Perfectæ*, seu petalodæ aut bracteato, foliis illis fugacibus instructo: Hæ autem vel sunt codem

{ *Compositæ*, seu ex pluribus flosculis in unum totalem florem coeuntibus aggregato: quæ vel

{ *Plantifolia*, naturâ plerumque plenus, planè lactescente. LIB. V.

{ *Discoideæ*, hoc est, ex plurimis brevibus, compressis & confertis flosculis, in unam quasi apparentem superficiem digestis compositis, succedente semine, vel

{ *Pappi innascente alato*, in PAPPERIS inde dictis. LIB. VI.

{ *Solidæ & pappi destitute*, in COMPOSITIS. LIB. VIII.

{ *Fistularis*, h. e. ex pluribus concavis oblongis flosculis, ad margines in longas lacinas dissectis compositis flosculis etiam marginalibus fistulosis; quod genus herbarum CAPITATÆ dicuntur. LIB. VII.

{ *Simpliæ*, seu ex petalis tantum cum staminibus & stylo constantem. Hæ vel sunt feminibus

{ *Nudæ*, hoc est, nullo præter perianthium vasculo aut tegmine donatis; ad singulos flores, vel

{ *Singulæ*. LIB. IX. PAR. I.

{ *Bini*, floribus

{ *Pentapetalæ*, in umbellæ formam plerumque dispositis, UMBELLÆ. LIB. IX. PAR. II.

{ *Monopetalæ*, in quatuor laciniis dissectis; foliis caules ad nodos stellatim ambientibus, STELLATÆ. LIB. X. PAR. I.

{ *Ternis*, cujus generis est *Nasturtium Indicum* dictum.

{ *Quaternis*; Hæ vel sunt foliis in caule

{ *Ex adverso bini*, floribus labiatis, caules plurimum verticillorum in modum ambientibus, VERTICILLATÆ. LIB. XI.

{ *Alterno vel nullo ordine positi*; floribus monopetalis, margine quinquepartito; quæ ob folia in plerisque speciebus alpera ASPERIFOLIÆ denominantur. LIB. X. PAR. II.

{ *Pluribus quatuor*, nullo certo aut definito numero, quas *Gymnospermas polyspermas* vocamus. LIB. XII.

{ *Conceptaculis propriis & à perianthio diversis donatis*, quæ constant vel

Pericarpio

Pericarpio molli, seu pulpâ per fructûs maturitatem humidâ semina ambiente; Hæ vel sunt fructu

Majore cortice crassiore recto, cui flos monopetalos margine quinquepartito insidet, semina etiam majora sunt: POMIFERÆ dictæ. LIB. XIII. PAR. I.
Minore, membranâ tenui vestito, seminibus etiam minoribus. BACCIFERÆ. LIB. XIII. PAR. II.

Materiâ per maturitatem ficiore, Hæ autem vel in

Conceptaculis pluribus & distinctis eidem flori succedentibus semina continent, quas MULTISILIQUAS dicimus. LIB. XIV.
Conceptaculis solitariis & singulis, aut conjunctis, quas florum respectu dividimus in

Monopetalas, flore vel

Uniformi.
Difformi.

Tetrapetalas, flore itidem

Uniformi seu

SILIQUOSAS, flori succedente vasculo oblongo.
SILIULOSAS, capsulatâ seu vasculo succedente curto

Difformi, papilionem alis expansis quadatenus referente, quas idcirco PAPILIONACEAS vocant.

Pentapetalas seu

Veras & genuinas, quarum flos quinque petalis distinctis constat:
Apparentes, quarum flos revera monopetalos est, cum lacinia in quas dividitur ad ungues junctæ sint, sed pentapetalum simulat, ob profundas & ad unguem ferè pertinentes scissuras.

Unifoliâ aut apophyllo, i. e. singulis aut nullis cotyledonibus donatâ, idcirco foliis succedentibus similibus, è terra exit. Hæ vel sunt

Flore imperfecto seu stamineo, seu

CULMIFERÆ, hoc est quæ caulem teretem, geniculatum & plerumq. concavum edunt, singulis foliis ad singula genicula cum involventibus, suntque vel grano

Majore, quarum semina hominibus in cibum veniunt, FRUMENTA & CEREALIA dictæ.
Minore, GRAMINA.

Caule geniculis nodosis non intercepto, vel non tereti. Graminifolias floribus stamineis.

Flore perfectâ, seu petalode, quæ vel sunt radice

Bulbosa, hoc est ex pluribus tunicis, exteriori interiore ambiente, contextâ.
Tuberosâ fibrosive, in bulbosis affinis nobis dictis.

His adnumeramus plantas nonnullas quæ semina pulpâ per maturitatem humidâ inclusa obtinent, ut Arum & Dracontium, quas nisi obstarat nota generica cum aliis communis ad Bacciferas rectius retulissim.

T A B. I.

T A B. I.

Plantæ imperfectæ.

Plantas imperfectas voco quæ flore & semine carent, aut saltem carere videntur, cum neque flos neque semen in iis hætenus observatum sit, adeoque sponte provenire creduntur. Hæ ex loco natali distingui possunt in

Marinæ, suntque vel consistentiæ

Durioris & lapideæ, plurimarum specierum; CORALIUM, Corallina, Porus.
Tenerioris & herbaceæ; referentes

Herbas, seu frutices,

maiores & cauliferae ferè; Fucus.

minores; ALGA. Utriusque generis species plurimæ observantur.

Muscum seu Fungum; SPONGIA.

Aquarum dulcium alumnæ; vel foliis

Carentes, capillaceæ seu filamentosæ; CONSERVA.

Trifidis; LENS PALUSTRIS, Lenticula.

Extra aquas nascentes, quæ vel sunt substantiæ

Crassioris, ad carnes aut ligna accedentis. Hæ nihil ferè commune habent cum plantis perfectioribus: nec enim color iis herbaceus, nec textura analoga, neque flos ullus semine, aut folium propriè dictum adeit; FUNGI: qui vel

Arbores, secundum arbores quibus innascuntur distinguendi; peculiaria autem nomina sortiti sunt Fungus Laricis AGARICUM dictus, & Fungus Sambuci Auricula Jude.
Terrestres, ique vel

Cauliferi, qui vel

Pileati, pileo subitis

Lamellato; quorum species plurimæ efalente & noxia
Porefo; Fungus POROSUS.

Non pileati, qui vel sunt caule

Simplici; Fungus OPHIOGLOSSOIDES, Digtelli.
Ramoso; Fungus RAMOSUS.

Caule carentes, vel

Tenuiores, membranam seu corium referentes; PEZIZÆ Plinii.

Crassi & in formam globosam coacti; Fungus PULVERULENTUS, Crepitus lupi.

Subterranei, TUBERA terre.

Tenuioris & ficioris, ad herbe naturam propius accedentis. ILLÆ vel sunt

Cauliferae & ramosæ, plurimarum specierum; MUSCI.

Caule carentes, crustæ modo in terræ superficie, aut in arboribus, lignis, lapidibus, &c. reptantes; LICHTEN arbores & terrestres.

Herbarii Fuci & Alge nomina ferè confundunt: & revera admodum est difficile plantas hasce submarinas ad genera aliqua reducere quæ notis certis & essentialibus differant.

Quæ Mulci marini Botanici censentur, nobis Alge species sunt.

Stipes marinas à maritimis ita distinguimus, ut marinae dicantur quæ perpetuò aquis innatant, vel singulis saltem æstuum accessibus aquis operiuntur; maritimæ quæ extra aquas in maris littoribus, aut palustribus mari vicinis, alibive in confinio maris oriuntur.

Præter muscos semine viduos de quibus in hac Tabula agimus, est & aliud Plantula genus eodem nomine, semine minutissimo pregnans, de quo in sequenti.

Sennertus Hypom. Phys. probabile existimat tubera & fungos omnes è plantis provenire & nasci.

T A B. II.

T A B. II.

*Herbæ semine minutissimo & nudis oculis vix conspicuo
sunt vel eodem*

§ *Foliis averfis adnascente*: v. Tab. sequentem.

Folius averfis adnascēte: V. Tab. sequentem.
Caulibus ipsis aut pediculis privatis innascente infidentēve: Hujus generis sunt vel

Imperfectiores superficie perenni

*Caulē carentes, foliis in superficie terræ reptatricibus latè se diffundentes, pediculis semina
sustinentibus è foliis enatis ; LICHEN terrestris.*
Cauliferæ,

(Majores,

{ *Spicatae* & { *Abietiformis*; LYCOPODIUM.
 { *repentes* { *Cupressiformis*; SABINA SYLVEST.
 { *Non spicatae* & *erectae*; *Muscus* seu *abietiformis*, seu *Polyspermus*

Minores, vasculis feminalibus

Caules terminantibus; ADIANTHUM AUREUM.
Elateribus caulium egredientibus; seu erectus; Muscus terrestris sive repens.

Perfectiores superficie annua; suntque vel

5 Monophyllæ,

{*Spicatae*, folio integro simplici; OPHIOGLOSSUM.
{*Paniculatae*, folio è multis segmentis composito; LUNARIA.

Polyphyllæ, foliis teretibus, caules ad nodos in orbem ambientibus multis, radiorum in modum: foliis & caulibus pyxidatim articulatis; **EQUISETUM.**

Mucus quamvis ab imperitissimo quoque primo statim aspectu agnoscatur; cùm latissimè pateat id nomen, omnes ejus differentias unica definitione complecti difficillimum est.

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER SECUNDUS.

QUI EST

De Plantis imperfectis.

PLANTAS imperfectas voco quae flore & semine carent, aut saltem carere videntur, cum neque flos neque semen in his hactenus observatum sit, adeoque sponte provenire creduntur. Sunt qui affirmant Fungorum plures & terra erumpentes semen habere si curiosè examinentur, formâ, quavis minori, Alceæ Ægypticæ semen ferè experiente. *Ephem. German. zin. 6. & 7. Obs. 174.* Et clarius. Car. Clusius plantam quandam Submarinam describit *Coralline plumatæ* seu *Myriophylli pelagici Corispi* titulo, quæ in nuculis quibusdam tenellis plantis, jam formatas, matris facie similes continet, quæ nihil aliud sunt quàm femina. Unde fortasse his etiam quæ imperfectæ & seminum expertes censeri solent vim generandi habent, sèquè ordinario & usitato modo propagandi natura contribuit. Verum tantisper donec hac de re certius consiteri nihil innovabimus, sed receptæ sententiæ adherentes Plantas submarinas, Fungos, Mûscos pro imperfectis habebimus.

Plantae ergo imperfectae sunt vel submarinae, *Coralia, Fucl, Spongiae, &c.* Vel terrestres. Terrestres autem sunt vel *Fungi*, vel Musci. Proinde Librum hunc primum in tres partes dividimus. Prima erit de Plantis submarinis: Secunda de Fungis: Tertia de Muscis, sterilibus scilicet seu infecundis: Dantur enim aliqui hujus generis, aut saltem nominis, fertiles & femine pregnantes.

PARS PRIMA.

De Plantis submarinis.

QUAMVIS in iplo maris fundo & imis gurgitibus innumere Vegetabilium species exoriantur; in immenso gaudio fertilitatis nunquam cessante natura, sed ubique divitias suas explicant: Nobis tamen per amplissima submarina vireta Hispani, & plantas ibidem p. l. luhantes indagare non conceditur; adeoque ex duntaxat in notitiam nostram venire possunt, quas vel æstus reciprocatio detegit, vel undarum agitatio abrumpit, & in litus expellit, cum Ventri

* Incubuerè mari, totùmque à sedibus imis
Una Eurúsque Notúsque ruunt, crebérque procellis
Africus, & vastos voluunt ad littora fluctus.

* Virgil.
Aeneid, I.

Quin et harum etiam quora pars hactenus cognita et observata est? cum plerique maris accolae profundâ barbarie oppressi, et cœcis ignorantie tenebris meris, et velut sepulti jaceant, nec quicquam sublimè aut ingenium sapiant cognovire: Alii qui ad eos committant negotiandi causâ loco intenti hujusmodi inquisitiones negligunt, et stultæ curiositatis damnant. Horum tamén avritia (et id ubi ore moneam) pleraque debemus quæ de *Corallis* aliisque *Litophyis* nobis innoverit, dum infatigabilè divitiarum sitis explendæ studio sese in profundum demergant, et *Coralla* rebus implicata à rubris abrumperè et extrahere satagant: Alii qui hujusmodi scrutinis libenter operam impendere vellent, ob rei familiaris angustias sumptibus in itinera necessariis faciendis non sufficiunt. Harum ergo historiâ plenam et perfectam texere, non dico nobis, sed nè exercitatio quæque in re Botanica possibile est. Sufficiat impræstantiarum paucas illas species quæ vel ab aliis traditæ, vel nobis observatæ fuerint, curiosis exhibuissè.

Primum

Primum autem mirari subit, quod in tanta specierum multitudine, & uberrimo omnium proveniunt, modus propagandi curiosos mortalium oculos tandiu laterit: nullum enim in us semen hactenus observatum fuit, nisi forte *Corallinam plumatam* seu *Millefolium pelagium Corsi* Clus excipias. Interfuit scilicet majestatis Naturæ non omnia statim opera sua propagare, sed nonnulla viibus humanis subducere, & velut in adytis occultare, partim ne omnium oculis exposita quotidiana spectacula fastidiose mortalitati vilescerent, partim ut studiosorum indulgiam ad ea turbigando excitaret, & modestè inquirentium labores arcani alicujus revelatione compensaret.

He plantæ quamvis in suo fortasse genere perfectæ sunt, à nobis tamen imperfectis accensentur, quoniam parvis generum indicibus, flore nimirum & semine, vel carent, vel saltem carere videntur: eas autem in tria genera dispicemus.

Primum erit earum quæ substantiâ durâ & lapideâ constant, ut *Corallium* & *Pori dicti*. Secundum earum quæ consistentiæ sunt lignæ & tenacis, aut quodammodo cornæ; *Coralline* Botanici dicunt.

Tertium demum earum, quæ molliores sunt & herbacæ; ut *Alge*, *Fuci*, *Spongiæ*, *Musci*, &c.

SECTIO PRIMA,

De Plantis submarinis Substantiæ lapideæ.

CAPUT PRIMUM.

De Corallo.

Corallium dictum volunt nonnulli *ἡν ἰν ἀνὰ κρητῆρα*, quod in mari tondetur, quò Plinius respicit, lib. 31. cap. 2. *Aium tactu proximas lapidescere si vreat, itaque occupari evellique retibus, aut acri ferramento præcidi: Hac de causa Corallium vocitatum interpretantur.* Variè autem scribitur, vel cum simpliciter *Corallium*: vel cum duplici; cum i sequente *Corallum*, vel sine i *Corallum*.

Substantiâ lapideâ solidâ, & minime porosâ aut spongiosâ à *Poro* dicto reliquisque lapideis marinis seu notâ characteristica, distinguitur. *Lithodendron* nonnullis antiquis dictum fuisse auctores sunt Dioscorides & Plinius.

1. *Corallium rubrum* J. B. Ger. *rubrum majus* Park. *Corallium rubrum* C.B. sive *Coralli*.

Corallium frutex (inquit Cæsalpinus) villosâ substantiâ obfusus est instar Musci, colore viridi aut cinereo, intus rubrâ, qualis est color carnis, aut intensioris rubedinis, qualis Cocci. Figurâ autem est arborcâ, lapidibus harenis, cubito brevior, multis ramis tortuosis [qui rursus in alios minores divaricantur] sine foliis, sine fructu, ac sine radice. Falsò Plinius putavit baccharum formam artificio paratam sponte nasci.

Substantiâ petrosâ est, densâ, quæ præclaram atque insignem polituram admittit. Quod Veteres tradiderunt, & plerique neoterici eos sequuti crediderunt, nimirum Corallium

* Ovid. Metamorph.

Tempore in lapidem durefcere, malle sub undis herbam fuisse Experiencia falli convincit. Testatur enim viri fide dignissimi, qui ejus pificationi (ut loquuntur) interfuerunt, non minus his ipsis quam supra unctas durum & lapideum esse, cortice duntaxat molli & muscoso (qui tamen facile deraditur) interi.

Observant ingeniosissimo Viro & rei Herbariæ callentissimo D. Paulo Boccone Panormitano Siciliæ excipiendæ sunt quantitates fæstendæ, quæ inflatæ sunt & tenaxæ, succumque lactis parva licet quantitate fundunt. Lactuca autem lictymali quodammodo similem. Extremities hæc seu fastigia tumida grandiora non sunt Ribesii aut Berberis baccas, neque apud Auctores Britannicos descripta aut depicta repetuntur, quandoquidem in corallo ex aquis extrahendo non ita diligentes & cauti fuere. Ipse enim observando didicit Corallium retibus implicatum teneras lateras extremities abrupti faciles plerumque amittere.

Idem Boccone crustam tartaream corallium integrentem, in rubro coral. rubram esse, in albam observavit: quin & sub crusta exteriori plures rugas seu sulcos ad extremities prædictas terminatos cerni, uti cellulas quædam observantur. In extremitatum autem circuitu clarissime discernuntur complures pori seu foramina exigua stellata, quæ & in omnibus aliis partibus ad pedem usque habentur. Pororum nomine intelligit notas quædam in 7 aut 8 fissuras dividas, quæ omnes simul stellam efformant, nudo etiam oculo absque microscopio conspiciendam, quos ramorum productionem intersive existimant.

* Quo primum contingit auræ

Extremities rotundas supradictas curiosos examinans, & ungibus rumpens, pleraque omnes invenit in sex cellulas distinctas, humore quodam albo & pinguisseples, sapore acri cum aliqua adfritione ad Piperis & Caltancæ saporem accedentes, qui in recens è mari extracto Corallo manifestè sentitur, in exsiccatò evanescit, adfritione tantum residua.

Succus quem diximus lacteus intra sex circiter horas postquam Corallum è mari extractum est siccescit, & colorem mutat.

Cæterum Corallum rubrum & album Dioscoridis non vegetabilium modo per succi nutritii intus susceptionem crescere & augeri contendit, sed per extra-positionem vel additionem partis ad partem: unde & lapidibus non plantis annumerandum censet. Argumenta quibus o, mionem hanc suam confirmat apud ipsum vide in Epistolis.

Cum D. Boccone sentit doctissimus & ingeniosissimus Petrus Gussone M. D. Avinionensis, cujus in Epistola ad Paul. Boccone hæc verba sunt, Sed brevi propostæ difficultati respondendo, nullum prorsus *Coralli* genus esse plantam, at purum putam minerale ex multo sale & paucâ terrâ potissimum compositum. Existimo quidem variorum salium cum terra aliisque mixtionis principis arietantium occurru atque præcipitatione tam nobile mixtum emergere, non focus ac famigeratam illam incrementi tantum non extemporaneæ Chymicorum arborem metallicam, quæ Mercurii & argenti cupellati in aqua Stygia prius dissolutorum, & aquæ communi dein innatauriari subsidentiâ atque nexu per appositionem partis ad partem accrescit, &c. Nobis nondum satisfactum est.

In mari Tyrrheno & Siculo passim invenitur, perhibente Matthiolo. Verum non credo Corallum rubrum adeò frequens inveniri is in locis. Nobis certè in Italia peregrinantibus de ejus pificatione nihil inaudtum. In Catalonia Hispaniæ ad promontorium *Cau de creux* indigenis dictum, in rupibus copiosè nascitur, ubi ejus piscandi modum observavit D. Franc. Willughby.

Machina, quâ ibi loci ad illud extrahendum utuntur, est Crux lignea grandis, cujus centro, ut in aquis promptè substat, affigitur globus plumbeus magni ponderis: Huic autem adnectitur funis validus, prælongus. Unicusque crux seu extremo crucis rete orbiculare appenditur. Densissâ in aqua cruce, cum urinatoris in imo mari rupem invenerint cavernosam, Coralli festam, is cui funis regendi cura demandatur, in ejus cava unum vel alterum machine crux impellit; adeoque Corallum (si quod inibi oritur) rectius implicatum, abruptum & extrahit qui superne in lembis præstantur. Color fruticis dum adhuc viget & rubus adnascitur pallide cinereus est; verum cum exteriori crustâ, quæ cortici in arboribus respondet, exurit, rubet. Cum vel aestu maris, vel piscantium manu abruptum, fluctibus in litus ejectum est, corticem amittit, & rubiginem quandam è viridi cinerascens contrahit. Omnes autem quos consilimus urinatores uno ore sub aquis durum & lapideum esse constanter asseverarunt. Nobis ob ventos vehementiores tardidè mari pificationem ejus propriis oculis videre non contigit, impossibilis enim ea est nisi mari admodum placido & tranquillo.

Urinatores arbusculas Coralli, testis & fornicibus tantum cavernarum adnasci, atque deorsum versus crescere nobis asseverunt, verum non persuasurunt; suspicamus enim illas pro litu rupum tam sursum, quam deorsum & ad latus crescere.

Interdum sed rarissime ramos vel arbusculas tres quatuorve libras pendentes inveniunt & avellunt.

Quæ de Coralli viribus traduntur pleraque nobis suspecta sunt: verum adfritoriâ vi pollere, præsertim utsum & in pulverem redactum non abnucri; unde & fluxus quoscunque alvi, uteri, penis, [gonorrhœam] sistit, & ad omnes affectus valet in quibus adfritione opus est. An vero cor exhilarat, aut Epilepsiam infantium præcaveat (si recens nato ante omnem cibum in lacte materno grana 10. exhibeantur, ut præscribit Schroderus) in medio relinquimus.

Extrinsecus commendatur ad ulcera quæ carne explet, ad cicatrices quæ extenuat, ad oculos quorum lachrymas sistit, visumque recreat in Collyriis. *Schedæ.*

Solent nutrices & muliercule apud nos in Angliâ de collo infantulorum corallia suspendere ad dentitionem promovendam; infantes enim is on admodis & communis (quod libenter faciunt quotiam & lævia sunt & frigida) gingivas atterunt, & dentium eruptionem faciliorem reddunt; nec enim proprietas aliqua aut vi occultâ, ut vulgò persuasum est, ad id valere concedimus.

Tinctura Coralli in febribus pestilentibus magnopere commendatur. Boetius de Boot eâ cum succello usus est. Gareniers in is curandis spem suam raro fessellè scribit. De Coral. pag. 10. 46. & aliis. Verum quæstio est inter Chymicos an detur vera & genuina tinctura Coralli.

2. *Corallium nigrum* C. B. *nigrum* sive *Antipathes* J. B. Ger. Park.

Imperat *Corallium nigrum* substantiâ omnino simile ait rubro, & colore nigerimo tantum differre atque raritate.

In Muscis curisform in Italia asseveratum vidimus non semel.

3. *Antipathes hirsutum* sive *Corallium foliatum* J. B. *Corallina nigra setacea hirsuta* C. B. *Antipathes* 2. *Species* Ponce.

Folius est minutus instar setæ porcorum seu anisæ triticeæ. Invenitur in maris Sardinie fundo inter Coralla piscandum. Est autem longitudine unius hominis stature, & vocatur in illis partibus vulgò *Sambeggia*.

4. *Corallium album* C. B. J. B. Lob. Ger. *album majus* Park.

J. B.

J. Bauhinus Corallii albi officinarum truncum ramosum à se adservatum sic describit. Maxima crassities ferè carpi humani est; pars quæ hæret lapidea, porosa; substantia solida, lapidea, porcellaneis, exterius levis, tota candida, multis foraminibus, radiatim intus striatis donata. Rami teretiores, & inæqualiter divisi, tortuosi, quos cum radice Polyopodi, si figuram spectes, haud malè commeri posse dixeris.

Imperatus distinguit Corallium album à nigro densitate & politurâ quam recipit; sed in cæteris omnibus rubro simile dicit, albedine pura & lactea. Tradit & alterum Corallium album, fistulosum, valde ramosum, in superficie foratum, quod ex Sicilia adferri testatur.

Mathiolus autem est Corallium nivei candoris in Tyrrheno & Siculo mari reperi, non quidem ut rubrum compactum ponderosumque, sed lævius ac rarius, spongiarum modi inane.

Nos Gemmæ venales vidimus pulcherrimas Corallii albi arbutulas, valde ramosas, candoris nivei.

* 5. *Corallium album verrucosum punctatum* C. B. *candidum verrucosum punctatum* J. B.

J. B. ex Imp.

Colore est quam vulgare candidiore, superficie tenus punctatum, tuberculosum, trunco cætero qui ramisque crassioribus quam rubri.

Provenit in Oceano: reperitur quoque in Mari majori, seu Ponto Euxino.

* 6. *Corallium stellatum albi puri coloris* J. B. *Corallium album stellatum* C. B.

J. B. ex Imp.

Substantiâ est cæteris Corallii speciebus simili, colore exquisitè candido, superficie tenus densè agmine stellarum minutularum impressarum obrita, unde & nomen. Planta est de Coralliorum genere magna satis, trunco & ramis teretibus, quadam sui parte striata.

* 7. *Corallium stellatum minus album* J. B. *alterum sive album stellatum minus* C. B.

J. B. ex Imp.

Hoc ex mari Hispanico delatum substantiâ est minùs solidâ, nec ita candidum sicut id quod punctatum modo vocavimus, cæterum undique etiam stellis parvis impressis notatum. Truncus quoque & rami crassiores quam reliqua Coralli genera.

Hanc aut sequentem speciem Londino habuimus Coralli Sinesis titulo.

8. *Corallii albi varietas stellata* J. B. *Corallium album ramosum alterum* C. B. *Coral. album alterum* Ger. Park. *Coralloides sive Coralli albi varietas*. Lob.

Lob.

Stipite est reliquis longè crassiore, brachium aquante, & materiâ magis fungosâ, acetabulis insculptâ aut inscriptâ. Univerſa planta pedem unum longa est, vixque cubitum proceritate superat.

9. *Corallium album articulatam* C. B. Park. *geniculatam album* J. B.

J. B.

Ex argumento nomen inditum est. Constat enim hoc Corallium internodiis quibusdam ceu articulis animalium. Ramosum etenim est, & rami ad instar articulorum animalium ad invicem committuntur. Figurâ cæteroquæ sunt rectâ, circa articulos nodosiorè, per longitudinem striati. Substantia ejus densa, alba, in medio exiguum meatum, medullæ ut puto vices suppletentem, habet, qui à radice productus in omnes ramos propagatur. Est ut & alibi velut pluribus corticibus consistat videatur, aliqui cortice unico obiectum est, undique corallineo, albo, & reliquæ substantiæ simili Percussu secundum longitudinem facto facillè diffinditur.

Crescit in Majorica insula, unde ab Imperato delatum est. *Vidimus aliquoties in Museis Italianis.*

* 10. *Corallium asperum candicans adulterinum* J. B.

J. B.

Ex lato principio crassius exoritur caudex, qui mox in ramos divaricatur minutius divisos, albicantes, superficie asperos, tortuosos. Substantia interna minutissimis poris pertusa est, & quam externa facies albicantior. Omnium maximè lapideum hoc Corallium esse videtur. Altitudo usque quatuor uncias adequat.

11. *A. Corallium album pumilum nostras. An album minus* Park. *album* Ger. qui cum albo Lob. perperam illud confundit.

Vix triuncialis est, admodum tortuosus, culmi crassitie aut paulo majore. E fundo maris in portus Falmuthensis recessibus copiosissimè extrahitur.

12. *Pseudo-Corallium croceum, articulatam, punctatam, ramosum* P. Boccone Epit.

Valde porosum est hoc genus, & in medio coloris coccinei ad croceum inclinantis. Ab imo caule ad extremos ramulos in exiguis particulis seu fistulis dividitur, pollicem circiter longas extremis uniuscujusque rotundis. Materia articulos intercedens, nisque conjungendis inferiorem flavicat, & mollifcula est, quo fit ut separati admodum faciles sint. In medio perforatum seu concavum non est, quemadmodum illud quod describit Imperatus: verum è contra medietatem partibus durioribus minùsque porosis constat quam totum corpus reliquum, quod superficie est rugosa.

Pori quibus sciet hoc genus sunt ferè ovales. Lima autem deralo & rotundato tum hoc, tum Corallio vero Dioscoridis, hujus superficiem glabram & politam observavi, corpus ipsum ponderosius nec ullis que aliquis momenti essent poris pertusum; illius verò [Pseudo-corallo] poris abique microscopii ore conspicuis creberrimis perforatam, quorum respectu corpus ipsum apparuit velut fistulosum efficitur casso rotundati. Ramulos autem fere furculos extremos & tenues crassa perſepe flavicans, delicata, tomentosa & velut holosericea investit, que punctis seu maculis rubris perſepta est, ex opposito uniuscujusque articulationis fitis [que verba non satis capio.]

Locum hujus natalem ignoravit descriptionis autor P. Boccone.

CAP. II.

De Poris dictis.

Plinius lib. 36. cap. 17. Pori lapidis servandis corporibus idonei meminit: *Pario similis candore & duritie, minùs tamen ponderosus, qui Porus vocatur.* Cum Plinius ita brevis sit, an de his locus ignoramus. Pori autem hi à crebris poris seu foraminibus quibus perſepta sunt intercepi tunc dicuntur. Sunt autem substantiâ Corallii proximâ, & porositate tantum ab eis differunt. Horum alii propius ad Corallia accedunt, alii longius distant. Qui candidiores densioresque sunt, in Corallii similiores, & eundem ramorum divaricationis modum servant. Omnes autem communiter albi sunt. Qui rugosi sunt, lineas habent striatas secundum longitudinem tum truncorum, tum ramorum ad extrema usque. Sed & incatus interna sua substantiâ porosa habent per ramorum longitudinem procurentes, medio quodam atque communi filo confusio. Quorum superficies punctata est, meatus habent quos radii à centro à medio filo interposito ad ambitum ducti intercepti. Hæc è J. Bauhini Historia: nec enim nobis multa ex hoc corporum genere videre contingit.

Quamvis distinctionem quam assignant inter Corallia & Poros maximè probamus, ut quæ certa & clara sit; suspicamus tamen corpora nonnulla que Corallii accensentur, ea nimirum quæ superficie sunt punctatâ aut stellatâ, non omnino pororum intus expertia esse.

* 1. *Corallo affinis Porus magnus* J. B. C. B. Imp.

J. B.

Ab una radice in ramos diffunditur. Truncus circa radicem crassitudine ferè est brachii humani. At cum Corallii collata altitudine sua non respondet. Nam brevi intervallo, quæ truncorum diversura est, à crassitie sua deficit atque minuitur: neque enim altè assurgit. Terminatur in germina crassitudine digitali. Circa truncos solidus est instar Corallii, at ultimi rami admodum porosi sunt & fragiles. Color ei albus, superficies rugosa, cæterâque obtinet conditiones Poris in genere tribui solitas.

* 2. *Corallo affinis Porus ramosus* C. B. *Porus ramosus* Imp. J. B.

J. B.

Effigiem habet Coralli albi; dictus est autem ramosus ob frequentem ramorum diversionem & dilationem. Circa radicem crassitudine est digiti humani. Rami exquisitè teretes, superficie tenus punctati, in amplitudinem spithamizæ panduntur. Durities ejus præ cæteris Poris ad Coralli naturam accedit.

* 3. *Corallii affinis Madrepora* J. B. *Cor. aff. Madrepora stellata* C. B. *Madrepora* Imp.

J. B.

Multis cannis ex uno trunco prodeuntibus, & circa ortum sibi mutuò coherentibus constat. Ergo favi formam quodammodo repræsentant. Substantia tubulorum ortis [spongioso] similis est, in quorum extremis cavitas apparet, radiis à centro ad ambitum protensis: in quorum medio ceu flosculis quidam confpicitur, seguento plano. Crassities eorum digito parvo æqualis, ab ortu ad extrema usque eadem; superficie tenus transversim rugosi, quod in nullo alio à nobis descripto Poro observare licuit. Recenter exempti forde quadam purpurea obiecti sunt, quæ temporis progressu nigricat.

* 4. *Corallii affinis Madrepora ramosa* J. B. C. B.

J. B.

Extrema huic sunt plana, quemadmodum precedenti; sed in trunco & ramis magna est differentia: Quippe primarius truncus densus est & candidus sicut Corallium, sequentes, qui velut annui adjuncti sunt, rari admodum ac debili substantia, colore obscuro & purpureo. Eadem substantia aliquid habet membranaei, unde (inquit Autor) colligi potest Spongiarum in modum participare aliquid de vita sensitiva.

* 5. *Corallium adulterinum porosum* J. B. Millepora Imper. C. B.

J. B.

Numerosae densoque agmine ex lapideo ferè principio exeunt fistulae, albicantes, striatae, palmares, longiores plus minus, intus porosae, quae à centro ad ambitum ita radiatae sunt, ut stellam multiplicem repraesentent. Substantia earum planè lapidea est, dura, nec ita fractu facilis. Primum pondere superat. A Millepora Imperati differt, quod strias per longitudinem non prae se ferat.

* 6. *Porus similis Salinae* J. B. facie *Sabinae* C. B. Imper.

J. B.

Ramos habet subtile, altera parte compressos: Superficies eminentis quibusdam acutis donata est.

* 7. *Corallii affinis Alcyonium rubrum* C. B. Coral. aff. *Alcyonium fistulosum rubrum* J. B. Tabularia purpurea Imp.

J. B. ex Imp.

Tabularia purpurea Imp. quam quidam inter Alcyonia recensent, & quidam Alcyonium Miliolum vocant, ex parvis tubulis concavis & ut plurimum connexis coagmentata est, colore puniceo, intus polioribus, foris medianibus quibusdam crassius transversis aequali intervallo ordinatis, unitis. Matriculae putantur animi ulculorum marinarum, in quibus nascantur sicut apes in favis.

Huius autem valde similis specimen habet J. B. quod specie & figurâ partium Corallo rubro accedens alcyonium quibusdam aestimabatur. Ex mens tubulis rubris, Corallo albo ferè concoloribus, aut certe saturatis tinctis, crassitudine culmorum Avenae, ex semina aut ex breviori intervallo crustulis lapideis connexis cetera parte aequaliter dissidentibus coagmentatum est. Pleraque tamen superficie tenus albicante quadam aspergine obiter vestita sunt. Tota substantia lapidea est sed Corallo rubro fragilior.

* 8. *Porus tubularis* J. B. C. B. Imp.

J. B.

Tubularis dictus est quod parvorum tubulorum formam referat, ex quibus alii tubuli etiamnum pronascuntur, superficie interna rugosi, externa punctati & porosi. In his saepe materia Alcyoni aut alterius cuiusdam substantiae reperitur.

* 9. *Porus anguinus* Imp. J. B. C. B.

J. B. ex Imp.

Anguinus Imperato dictus est, quod exuvius serpentum similis sit substantiâ suâ. Adhaeret radici Algae alterive alicui materiae, estque velut incrustatio quaedam ex multis atque subtilissimis spolis sibi mutuo incumbentibus coaggesta, sive colorem, sive subtilitatem, sive impressiones atque delineationes spectes. Substantia porosa est & fragilis admodum, propter extremam subtilitatem tunicarum, colore candido, & ea parte qua altera tunica ab altera separata conspicitur argenteo splendore lucida.

In aquis salis & maris quieti stagnantibus crescit. Repertur in tractu Neapolitano, in mari mortuo sub Bais.

* 10. *Abrotonoides planta faxea* J. B. Clus. *Abrotono similis faxea* C. B.

Clus.

Planta haec ex Orientalibus regionibus delata tota erat lapidea, pedalis ferè altitudinis, in multos ramos divisa, qui deinde in frequentes alios minores sese spargebant, elegantissimo spectaculo, & illos quidem Abrotoni feminae foliorum formam pene referentes. E faxis autem in uno mari nascentibus abruptam fuisse arbitrabar.

An Planta haec intus porosa & foraminulenta fuerat, an planè solida, non dicit Clusius: providè an rectè eam hic dissolverim ignoreo, an ad Corallia pertineat.

CAP. III.

De Lithophytis frondes imitantibus, reticulatis.

1. *Porus reticulatus & Eschara marina* Imper. C. B. *Eschara* J. B. *Retepora* Imper. *Rosetta marina* Cael.

J. B.

Ux Eschara Rondeletio dicitur pro radice principium habet latiusculum, ex quo foliacea quaedam, & Lactuce crispae in modum substantia exit lapidea, crassiuscula, albicans, fragilis, cribri instar, foraminum seu rimarum longiuscularum plena. Dentibus facile atteritur, nullo manifesto nec odore, nec sapore.

Elegantissimam hanc plantam faxeam à mari Tyrrheno sepibus inter piscandum retibus extrahunt. Nos fragmenta eius Romae in foro piscatorio multoties vidimus.

* 2. *Eschara marina frondifera* J. B. *Frondifera* Imp. C. B.

Retepora descripta quodammodo similis est. Frondes quippe substantiâ similes, iidemque ramose & incisae, quibus extrinsecus eminentiae quaedam costis aut nervis foliorum finibus adnatae, quarum extrema mutuo connexu unita poros constituunt, & retis formam quodammodo efficiunt.

* 3. *Reticulatum tephaceum marinum* J. B. An *Porus* in figura di mutassa Imper.?

J. B.

Filamentorum, convolutorum in morem totum ex filis tephaceis candicantibus, ac etiam (quod in tanta exilitate mirum) fistulosis ac cavis coagmentatum est, ut rete quodammodo in unum glomerem confusum repraesentet. Ipsa crassities frusti coagmentari uncialis est, multis cavernis Spongiae aut pumicis ferè instar cavata, substantiâ levi & dentibus facile friabili, durâ, digitis non cedente, odore salso, sapore nullo. Adhaerescit aliis substantiis & rebus marinis.

His annumeranda videntur Corpora illa ex lamellis plurimis sibi mutuo incumbentibus & velut articulatum junctis composita, substantiâ durâ & lapideâ, quorum nonnulli ob figuram pentagonam stellae in modum radiatam *Astroites* appellantur, alia ob figuram rotundam, rotae aut orbiculi aemulam *Trochites* & *Entrochi* dicuntur. Haec enim eruditissimus Vir & sagacissimus Naturae operum indagator D. Martinus Lister M. D. vetus amicus noster revera lithophyta esse & petris accrescere & ramulos laterales emittere prius quod sciam detexit: Verum quoniam in rupibus à mari longius remotis inveniuntur, an mari originem suam debeant merito dubitatur: ideoque plura de his dicere hoc in loco supersedemus.

CAP. IV.

De Musco marino lapideo, seu Corallina.

1. A. *Corallina* J. B. *Muscus maritimus* sive *Corallina Officinarum* C. B. *Musc. mar.* sive *Corallina alba Officinarum* Park. *Corallina Anglica* Ger.

J. B.

Unciam unam aut alteram [imo duas tréve interdum] alta est, colore incano cinereoque, [alias rubicundo, luteolo, herbaceo aut candido,] ramulis numerosissimis, pyxidatim geniculatis, gracilibus, pilulis interdum è latere excrecentibus, odore nauseoso, piculento, sapore salso, ingrato: Sub dentibus lapillorum instar crepitat, & facili vel attritu digitorum in pulverem frangit.

Rupibus marinis, petris, & interdum etiam conchis aut testis accrescit ubique ferè apud nos: non tamen mollis est quandiu sub aquis, (ut scribit Caesalpinus) sed dura & lapidea.

In pulverem crassiusculum contrita ad interaneorum vermes necandos atque etiam expellendos non immerito celebratur. Datur pulvis in vino, lacte aut Cassia, pueris qui nondum annum attatis 14. attigerunt 3℥. pondere, adultioribus 3j.

* 2. *Corallina fistulosa fragilis* J. B.

J. B.

Dum triumve unciarum numerosos progignit *coliculos*, cinereo filo crassiori pares, superficie crispâ fœminum Saccharo conditorum, alias levi & veluti torno elaboratâ, circularibus zonis densis praecincta, intus fistulosa, decussatimque cruciformium interstitorum canaliculis distincta, fragilis admodum, & levi digitorum attritu in arenam solubilis, sapore satuo. Propagines mediante tenui brevissimoque filo adnectuntur.

Est & alia subtilior multo, seu pili aut filamenta quadam crustulis obiecta essent. Intus enim velut pilus tenuissimus: crusta interea porosa est alba, in plures ramulos verruculatos divisa, Corallinae in modum, sed minimos, delicatulos.

3. A. *Corallinae affinis* sive *Muscus marinus tenuis capillo* J.B. *Muscus marinus albidus* Ger. capillaceus multifido folio albidus C.B. *marinus* sive *Corallina rubens* Park.

J.B.

Saxis aut concharum fragmentis innascitur, verum latius multo se spargit, propaginibus etiam 4. unciarum abunde circumfusus, ad teretem, durum, nigricantem nervum adnatis cirris crebris capillaceis, mollicellis, ramosis, colore albicante, cinereo, viridanti, rubente, vel denique nigro, sapore Corallinae fassuginoso. Verum licet ad tactum mollis sit, sub dentibus tamen Corallina instar crepitat, & nescio quid lapidei refert.

Est & ut vix unciale altitudinem superet, villis itidem ramosis densissimis.

Saxis, testis, Algae, aliisque plantis marinis innascitur.

- * 4. *Muscus candidus* Coralloides squamulis loricatis Lob. *Muscus marinus squamosus*, sive *Corallina squamata* Park.

Præter titulum hujus & figuram nihil habent.

- * 5. *Corallinae affinis* Nodularia J.B. C.B.

Ramulis est brevibus, multifidis, coloris cinericei, concretione lapidea, fragili, sub dentibus crepitat. Cum Corallina nescio quid commune habet, nullo tamen thorulo facta, ut sunt Coralloides frutes.

Variat colore albo, pullo, puniceo.

CAP. IV.

De Fungis lapideis.

1. *Androsaces* Matth. sive *Fungus petraeus marinus*, sive *Umbilicus marinus* J.B. *Andr. Matth. sive Costyledon marina* & *Umbilicus marinus* Park. *Androsaces Chamaecneia* innascens, vel minor C.B. item *Androsaces petraea* innascens, vel major ejusdem.

J.B.

Itam agit sub aquis, concharum striatarum gibbis scopulisque innascens; staminibus si instar tenuibus, uncialibus & fuscuncialibus; quorum singulorum extremum excipit umbilicus clypeoli, circinata rotunditatis, lineolis à centro creberrimis productis striatis: color cinereus: sapor fassuginosus.

Androsaces Diolcoridis non est, nec enim semen fert; sed Fungi petraei species. Duplex habetur major & minor.

Circa montem Cetium in stagno Volcarum petris & conchis innascens abunde invenitur; ut & nos observavimus.

Quæ de hujus viribus traduntur, conjecturis nituntur & incerta sunt. Lobelius tamen ventrem sistere novit, ut hic scrupulus (inquit) Anguillaræ eximatur, nec expecti ut alvum solvat.

2. *Fungus lapideus major in Nilo natus* C.B. J.B. *F. Saxeus Nili major* Cluf.

Cluf.

Quem Clusius descripsit 10. unciarum habebat circumferentiam: ejus diameter $3\frac{1}{2}$ uncia, totus autem faxeus erat & candicans, superna parte ab umbilico ad circumferentiam multis profundis striis, oblique quodammodo excurrentibus ornatus; inferna autem minus clatis striis, itisque alpe- ris & quodammodo echinata erat præditus, quæ à circumferentia ad pediculum productæ definebant, quæ videlicet parte magis fuscus erat. Pediculus ejus brevis & crassifuscus, qui à scopulo aut petra abruptus videbatur.

3. *Fungus lapideus minor* C.B. J.B. *faxeus minor* Cluf.

Cluf.

Hic compressus floribus formam quodammodo exprimebat: circumferentia & ambitus [qui valde sinuosus] sex unciarum erat, diameter in longitudine duarum cum semisse, in latitudine autem unius aut paulo plus, & quia floribus quodammodo in formam affurgebat, altitudo paræ duarum unciarum erat, ab extremo orbe descendendo sensim gracilescens. Pediculum habebat brevem & crassifuscum. Striæ quæ externa parte à pediculo ad circumferentiam excurrerant valde erant conspicuæ; quæ autem in parte interna profundiores, & magis conspicuæ, simul etiam in medio coeuntes.

Præter hos, Clusius aliorum è mari majorum meminit, quales in museis curiosorum in Italia alluvatos aliquoties vidimus.

SECTIO SECUNDA.

De Plantis Submarinis consistentie lignee & tenacis.

CAP. I.

De Corallina reticulata, seu Flabello marino nostratibus dicto.

2. *Corallina cortice reticulato maculoso purpurascens* C.B. *Cor. reticulata plana purpurascens* Park. *Frux marinus elegantissimus albus*, *Corallum nautis* J.B.

Cluf.

Ad binum interdum pedum aut etiam majorem altitudinem affurgit, planus & in latum expansus flabelli instar, à caudice simplici, brevi, statim in ternos, quaternosve aut plures crassifusculos ramos divisus, à quibus innumeri alii tenuiores ramusculi oriuntur, in longum & latum se spargentes, admodum mihi ordine, ut simul coalescant, vacuæque tantum quædam spatia relinquunt, cribri aut reticuli maculas imitantia. Integer frutex purpurascens materia obductus est velut crusta quadam aut gyro, quæ facile deradi potest; eo autem deraso apparet interior substantia nigricans, lenta, frangi contumax, adeoque dura ut vix cultello scindi possit.

Scopulis aqua marina tectis adnascitur, lata plerumque sode. Ex India tum Orientali tum Occidentali ad nos delata fuit, teste Parkinsono.

Fruticem quem descripsit Clusius fassuginosa candida materia obduxerat: illam verò fassuginem creberrimis itisque valde exiguis foraminibus, tanquam acui impressis tam affabre tantoque artificio elaboratam conspiciere licebat (præsertim in minoribus ramulis) ut nullum opificem imitari posset sibi persuaderet Clusius.

Fruticem hunc sæpius vidimus, & ipsi etiam elegantissimam ejus plantam habemus.

- * 3. *Corallina reticulato cortice altera* C.B. *Plania marina retiformis* J.B. Cluf.

Cluf.

Quam descripsit Clusius, instar virgulti lignosa erat, prorsus tantum plana, in frequentes ramos, oblique etiam planos sparsa; ex quibus in longitudinem & oblique exstant multi nervi, retis instar fere contexti, adeo firmi, ut ex aneo filo constati viderentur, lumini tamen oppositi glutinis substantiam verius referrent. Tota planta cubito longior erat, prorsus (ut dixi) plana, & multis maculis retis instar pertusa, subrubescens, multis tamen locis fassugine quadam infecta, extrema parte fore pedem lata, infima verò palmum, sed ea non integra, nam ex utroque latere plurimum abrupsum fuisse apparebat: Salsus ejus sapor.

Scopulis adnascitur in Oceano Americano.

A precedente in paucis mihi videtur differre.

CAP. II.

- * *Arbuscula marina Coralloides* Cluf. J.B. *Corallinae facie grumoso cortice* C.B.

Cluf.

Quam Clusius vidit, tres cubitos alta erat, unde merito arbusculam dixit, in multos ramos laterales, oblique in anteriorem partem nutantes divisa. Caudex infima parte 7 uncias in ambitu crassus erat, firmusque & solidus cum videretur, materia tamen quodammodo fungosa constabat, illaque candicante & zingiber resiccatum referente. Totus caudex cum ramis innumeriis tuberculis resperis erat, ipsique rami in majuscula tubera definebant, intus fungosa, & seminum, inanium tamen, speciem in cavernulis continentia, externè autem orbicularibus notulis, lapidis Stellaris instar, distincta. Tota planta, sive veris arbuscula, tenui quidem sed grumoso cortice tecta erat, eoque rubri coloris, ut minio induta videretur, qui an altissimi fuerit ignorabat Clusius, adeo autem salsi saporis erat tota cum suo cortice arbusculæ substantia ut merum Sal referret.

De loco natali nihil inaudivit Clusius. Longè autem majorem postea è Norwegia misit Hen. Hoierus Bergenis medicus, quamvis infima parte mutilam, 6. tamen pedes altam, totam planam & semipedem duntaxat latam, binas verò uncias spissam; reliqua apud Clusium vide.

* Exerc. lib. 6. c. 1.

CAP. III.

* *Corallina fruticosa purpurea* C. B. *Quercus marina* Theophrasti Cluf.

QUam descripsit Clufius pedalis erat longitudinis, in multos colque planos ramos expansa; & illos deinde in plures alios minores divisos, multisque tuberculis quaquaversum oblitos, ut Myrica five Cupressi verius foliorum formam & exactius referrent, quam alterius alicujus plantae: coloris purpurei futuri qualis ferè conspicitur in vini rubri facibus, falsi prorsus supparto erat hæc planta, ut faxone an Ostracca testæ innata fuerit nihil affirmare potuit Clufius. C. *Baobinus* huc refert Corallinam rubentem Antipathidis facie *Lob.* Lithophyton marinum rubri seu purpurei coloris *Gesn.* An rectè ambigitur. *J. Baobinus* has plantas *Coralloides sui fructu* *cofi marini* rectioris synonymas facit, quod sic describit.

Densè fruticat cornu cervini figurâ: radicem verò scopulis apprimet lapidescentem, trunco brevius, statim in infinitos ramos diviso, modo patulos, modo surrectos, & quâ fors tulit huc illic divaricatos, dodrantales & palmares, singulos thorulo corneæ duritiei & flexibilitatis, necnon coloris, farctos, crustâ obductos, jam penitus niveâ, jam cinereâ, modò luteâ, modò conchyliatâ vidâ, aliâs cinereâ & rubrâ, aliâs luteâ rubrâ, non rarò omnis coloris stigmatibus punctatâ.

CAP. IV.

* *Corallina lignosa Erica facie* Park. *Cor. rufescentes exasperata* C. B. *Erica facie frutex maris* J. B. Cluf.

ERat is frutex quem descripsit Clufius cubitalis aut amplioris altitudinis, statim ab infimo in frequentes ramos allurgens: atque illi denso in minores alios divisi erant, interdum simul coalescebant, ut in plerisque plantis in mari nascentibus evenire solet: tenui cortice tegebatur, terrestrisque coloris erat. Totus porò frutex planâ formâ excreverat, & in selsquibatelem latitudinem expansus erat. Omnes autem rami tanquam quibusdam tuberculis erant oblit, sed minores longè frequentioribus & majoribus, ut tanquam flosculorum gemmis ornatî viderentur, quæ trita in tenuissimum pollinem resolvebantur. Tota alioqui planta lignosâ & dura erat, atque lapidi aut scopulo innatâ fuisse videbatur; falsi saporis, ut quæ in Oceano natæ plantæ. C. B. Plantam hanc duobus in locis, sub duobus generibus collocat: sub Corallina, & sub Fæo folliculaceo cujus speciem XVII. eam facit, titulo *Ericæ* similis maritimæ.

CAP. V.

* *Refeseda similis maritima* C. B. *Refeseda facie Planta marina* Cluf. J. B.

TOTUS lignosus & durus erat quem descripsit Clufius hujus generis frutex, non feces ac Erica fruticans, falsâ & albâ materiâ obductus; sequipedalis altitudinis, non tamen integris, sed infima parte fractus, in 10. vel plures ramos inæqualiter & nullo ordine nascentes divisus, quorum aliqui abrupti. Qui supererant toti tecti erant exiguis quibusdam valculis, rugosis, deorsum propendentibus, coloris ex albo cineracei, Refeseda valculis, quæ semina jam maturi continent, non valde dissimilibus, longè tamen minoribus, & infima parte ut plurimum connexa ipsis ramulis, quæ vacua & valde fragilia, ut quæ digitis attrita facillime in pulverem resolvebantur, falsi admodum saporis.

De loco natali nihil potuit intelligere.

CAP. VI.

* *Hippuris faxea* Cluf. J. B. *Equiseto similis faxea* C. B.

TOTA quam vidit Clufius Planta in unam partem inclinabat, ut pleraque Pelagice Plantæ solent, & prorsus faxea apparebat, in imo mari scopulo aliquo, ut videbatur, adnata, cujus fragmentum infima parte adhuc retinebat. Ex Orientali Oceano allata ferebatur, erat quo 20. uncias longa, & in multos graciles ramos divisa, ac frequentibus nodis & articulis distincta.

Lib. II.

De Plantis Imperfectis.

69

eta. Candicabat porro tota, singulique articuli striati & veluti canaliculati erant, ad singula verò genicula five nodos graciliores, & fulci, splendentis tamen coloris, ut etiam singuli articuli (qui interdum uncialis longitudinis, magna verò ex parte seminales aut breviores erant) fulco aliquo glutine connexi viderentur. Interior autem plantæ pars lignosâ erat, quemadmodum ex abruptis quibusdam particulis conspiciere licebat.

CAP. VII.

* *Coralloides granulosa alba* J. B.

HUjus portio ex magno ramo decerpta, cervini cornu instar plures ramos de se mittebat, modicè recurvos, sursumque spectantes. Tota planta albo granulosque cortice obducta erat ac si saccharo in crustata esset. Interior ejus substantia, cui crusta hæc granulosa adharebat, nigra erat duraque.

CAP. VIII.

* *Salix marina* J. B. Park. *maritima* C. B.

RAMI multi, ex glauco nonnihil rubentes, in aqua natant, foliis comantes longis, Salicifolius, maxima ex parte per oras non incisus, quibusdam velut incisuras nonnullas ostendentibus, gustu salis. Inter ramulos virgulæ furriguntur, florem Salicis sustinenti furculo haud absimiles, apicibus plurimis veluti squamatis compactis, non aliâ formâ quam speciatim in Salice, dum herbaceo iulo florem paritur.

Testis ostreorum & faxis quæ sub aqua marina sunt innascitur & sic adheret, ut iis agglutinata, non radice defixa videatur.

CAP. IX.

* *Corallina plumata sive Myriophyllum pelagium* Cornu Clusio Park. *Myriophyllum pelagium* J. B. *Alfusus maritimus filicis folio* C. B.

QUANTUM ex ejus pictura (inquit Clufius) quam misit Cortulius conjicere licebat, fuerat hæc planta cubitalis altitudinis, caule recto, satis tamen gracili, prædita, in plures ramos, seu potius, ut Pliniano utar verbo, ramulosâ folia diviso, foliorum Filicis paræ forma & effigie, sed longè tenuiora, nutantia instar ramorum Palmæ, colore pallescente. Summus caulis minoribus foliis oblit, desinebat in nuculas quasdam velut in caput congestas, quæ nullum aliud semen continere deprehensæ sunt, quam tenellas plantulas jam formatas, matri facie similes, quæ cadentes infimum mare petunt, deinde cresunt & in eandem magnitudinem evadunt quàm matres obtinent. Ipse caulis quamplurimis tenuissimis & plus quam capillaceis fibris tanquam radice nititur, non super faxis aut Ostreorum testis, ut pleraque alia pelagice plantæ, sed super arena aut luto in imo mari sito. Fragilis est caulis non minus quàm vitrum aut Corallina dum sicus est; at viridis & terræ adhuc inhærens lentus est & flexibilis instar Sparti.

Nascitur in altissimis gurgitibus maris Illyrici. Tota planta etiam exsiccata salâ sedinem suam retinet.

CAP. X.

AFRUTICULUS marinus cauleculis crassiusculis teretibus rigidis, pennatis.

CAULIS hujus seu scapus palmaris, crassiusculus rigidus: ab imo ad summum ramulos hinc inde pennarum pinnulas & scapo exeuntes situ suo imitantes emittit. Communicavit D. Newton.

* 11. *Alga crispata Scabiosa rubra & pallida* J. B.

J. B.

Ex foliis folia fractu contumacia nullo ordine itémque ex ramulis oriuntur. Folia quidem sunt tenuia, lucem transmittentia, uncialia & fuscuncialia, culum quadam lata, alia latiora, crispata, rubra, vel ex fusco pallida, in ramos divisa, aspera; quandoque hinc inde verrucis albis crustisque cinereis & Halcyonii, sapore prædita falso: in quibusdam adherent radices crasse, capite villosulo. Alge radici similes, quæ an propria afflere non auiam, potius tamen contrarium censuerim.

Cherlerus attulit Monspelio ex tractu Narbonensi maris Mediterranei. *D. Magnol* albam & rubram copiosè invenit versus montem Cetium cum aliis maris purgamentis.

A. 12. *Fucus longo, angusto, crassique folio* C. B. *marinus secundus Dodonæi* Park. *Quercus marina* 2. Ger.

Figura Dodonæi, quæ habetur apud Gerardum & Parkinsonum hunc optimè repræsentat. Flagella angusta sunt, crassa, coriacea, plana, dichotoma sæpius iteratâ divisione. Paulo supra radicem (in omnibus quæ observavimus plantis) rotula latiuscula caulem velut axem ambit, quæ & in icone Dodonæi pingitur: quâ notâ à reliquis huius generis faciliè distinguitur.

In litoribus nostris, æstu marino eiectionis, frequens invenitur.

* 13. *Rosa marina* J. B.

Patulis in orbem est ramis, palmo longioribus, *Quercus* marinæ divisurâ tenuiore, ligulis angustioribus, coloris cinerici, per extremum digitatis, crispis, asperis.

Ex plantis Valerandi habuit *J. Bauhinus*.

C A P. II.

A. *Fucus Kali geniculato nonnihil similis, non tamen geniculatus.*

Longitudinis palmaris est & interdum dodrantalis; ramulis seu flagellis foliisve teretibus, colore sordido ex viridi subluteo aut citrino. Ubi ramuli è trunco exeunt non efficiunt acutos cum eo angulos, verum cum ramuli tum truncus ipse nonnihil reflectuntur & angulos efficiunt rotundiusculos: Ramuli aut, seu malis, folia, ubi cauli adnectuntur, minora seu graciliora sunt, unde & pediculum quandam habere videntur. Segmenta ultima seu suprema femuncialia sunt aut uncialia.

Rupibus propè oppidum *S. Ives* in Cornubia innascentem observavimus; proculdubio etiam alibi satis frequens est.

C A P. III.

* 1. *Fucus folliculaceus Linariæ folio* C. B. *Lenticula marina Serapionis & Uva marina* quorundam Lob.

Lob.

Tyrreni maris & Adriatici (inquit Lobelius) indigena hæc, foliis angustis Scopariæ dictæ *Olyridis*, in flexilibus loricatis petiolis, sesquipalmaribus, referens & onustis copiosis bacis, vacuis, membranaceis, teretibus, Lenticulæ similibus & paribus; unde ei nomen.

* 2. *Fucus folliculaceus serrato folio* C. B. *Lenticula marina serratis foliis* Lob.

Lob.

Perfimbilis (inquit) & eadem præcedenti, nisi latiora & breviora, nonnihil ambitu serrata essent folia.

CAP.

C A P. IV.

* *Fucus foliis Ericæ, Erica marina quibusdam J. B. Tamarisco similis maritima* C. B.

J. B.

UT minor est quam *Creminea Alga* infra describenda, ita tota tenerior: ramis tenuibus, non lignosis rigidisque, non minus tamen frequentibus, imo latius divallis & ad fenculaceam Algam accedentibus, fibris tamen utrunque tenuioribus, inque turgidulas vesculas desinentibus. Siccæ nigricat.

D. Magnol in scopulis montis Ceti propè Monspelium sæpissimè collegit.

A. Huic similem si non eundem nobis communicavit *D. Newton* in ramulis creberrimis variè divulsis & subdivisum, eoque foliis vestitis crebris, brevibus, angustis, acutis, Myricæ æmulis sed minoribus multo. Sub aquis plantam pulcherrimè virere nobis retulit inventor.

C A P. V.

A. *Fucus angustifolius vesculis longis siliquarum æmulis.*

Quem in litus eiectionem invenimus circa Hollandiam vicum non procul ab Harvico portu, 5. trans *S. Orlæ* oppidulum milliaribus in Essexia, sesquicubitalis minimum longitudinis erat: caule & ramulis compressis, angustis, ab imo ad lumen crebros furculos alternatim hinc inde emittentibus, quorum plerique abrupti erant. Surculi & flagella extrema, nitidine, exterius velut nodulos, interius crebris diaphragmatis interceptas, procurrentes intra dum ultra siliquarum folio. Per ficitatem atro colore tingitur.

Præter hic descriptos alias Fuci parvispectes nobis ostendit *D. Jac. Newton* in litoribus nostris à se collectos. 1. Unum cauliculis teretibus tenuibus longis, obiter interdum capillamenta emittentibus. 2. Alterum fruticosum per ficitatem nigricantem. 3. Tertium flagellis longis folliculaceis. 4. Quartum parvum, dichotomum, segmentis planis, compressis & latis.

C A P. VI.

De Fucis sive Algis tinctoriis.

HOs uno capite comprehendimus, quamvis fortasse genere inter se differant, eorumque nonnulli ad primum caput seu genus pertineant, quoniam facultate tinctoria conveniunt, & plerique nobis incogniti sunt.

* 1. *Fucus sive Alga tinctoria* Lugd. *lentus faniculaceus, seu Coralloides lenta faniculacea* J. B. Botan. Monsp.

J. B.

A pede lato, quo scopulis oppressa hæreere solet, rami prodeunt complures, dodrantales, multiplices divisi, lenti, flexiles, tenaces; quorum minores in minima, fenculacea & propemodum mulcosa atque capillaria crispique segmenta secantur. Colore porro variant. Sunt enim quæ livido aut pallido ac albo; alæ quæ fusco, fuliginio aut rufo, saturatè rubro, vel purpureo, aliæ singule plantæ; crassiores rami uni, tenuiores alteri, colore donati plerique transparenti. Sapor & gustus saliginosus, pisculentus, sub dentibus nihil sabulosi exhibent, sed glutinosi modo atteruntur, cum quidam rami pene concolores visui. Qui Hepatis venas à parenchymate separatas videntur, rem huc Coralloidi apprimè similem conspexerunt. Quædam asperantur hinc inde crustaceis tuberculis albis.

Copiosè observavit atque collegit Cherlerus in tractu illo Narbonensi maritimo quo Magaloni adgam tenditur. Eundem etiam sæpius vidit *D. Magnol* cum maris purgamentis eiectionem.

* 2. *Alga tinctoria* J. B.

Hanc à Valerando Dourez habuit *J. B.* cui inscriptum *Alga* 2. ex Candia, quæ ei non abnihilis qui involvuntur vitæ, latius pari tenuitate & lentore, fractu contumaci, colore purpureo obscuro seu spaldico, sapore nullo evidente, propter vetustatem fortè: chartam qui involvebatur purpureo floridior tinxit.

H

* 3. *Fucus*

- * 3. *Fucus marinus dictus, Rocella tinctorum* J. B. C. B.

Materies ejus colorem præbet nobilissimi purpurei: quapropter præcis feminis tingendis genis expeditum in fucum. Fucus hic antequam in tincturam redigatur, parte interna ex rubello candicat, externa nigricat. Evocatur vividus ejus color maceratione facta in urina: sic paulatim tincturam acquirit, donec ultimo speciei quædam [Soda] Salis Alkali complementi loco & ut densetur addatur. Fuci in compositione ad urinam portio est quintupla plus minus pro bonitate Fuci. Maceratio uno mense completur. Salis pars duodecima additur, quod maceranti Fucæ adjectam coarctat uno mense completur. Salis pars duodecima additur, quod maceranti Fucæ adjectam coarctat uno mense completur. F. B. ex Imperato lib. 27. c. 9. *Rocella* autem à colore rubro dicitur.

- * 4. *Fucus capillaris tinctorius* J. B.

Imperatus lib. 27. cap. 9. ex Oriente delatum scribit nomine *Rocella*, & excellentissimum autem tincturam.

- * 5. *Fucus verrucosus tinctorius* J. B. C. B.

Hic apud tinctorum etiam *Rocella* dicitur, eodem Imperato autore, loco superius citato. Uterque *F. Baubino* & nobis incognitus.

CAP. VI.

De Fucis foliis longissimis integris & non dichotomis.

- A. 1. *Fucus folio singulari longissimo, lato, in medio rugoso.*

Radix ei qualis Fucæ phaganoidei, sed minor & tenuior, pediculus brevis, duos vel tres digitos vix excedens, tenuis etiam, & multis vicibus minor quam illius. Folium singulari individuum, 4, & 5, nonnunquam digitos latum, ad utramque oram membranam tenui & veluti crispâ, cæu fimbriâ ornatur, mediâ parte crassius, & crebris rugis flexuosis adeo inæquale ac si acupunctum esset. Longitudo ejus ulnam & dimidiam mensurâ nostratis interdum excedit. Versus apicem sensim angustatur.

Huic vel idem censu, vel perfimilis

Fucus longissimo, latissimo, crassiusque folio C. B. prod.

Quem describit *radice* brevi, ex crassis fibris compositâ; ex qua pediculus crassius, rotundus & impari palmarum prodit, qui in folium expanditur unum, ingentis longitudinis, pedes aliquot & ulnas excedens [rarius ex una radice duo folia ejusdem omnino formæ & longitudinis] latitudine unius 4. superans, ejusdem fere per totum folium principio excepto latitudinis, in medio aequaliter planum, ad utrumque verò latus parum convolutum, tortuosum & sinuosum, obscure virens, crassum, & dum terræ adhuc affixum tactu formâ gelatinæ viscosum & madidum: quare propter nimium madorem vix assevari potest, licet sæpius Soli exponatur; nam quoties chartæ reponitur mador ille cum fectore recedat, ita ut à corruptione, nonnisi post aliquot septimanas, donec planè ficcetur, servari possit.

Hic à nostro differt, quod ex una radice duo interdum folia emittit, quod in nostro nunquam observavi; quodque medium folium æqualiter planum est, cum in nostro rugis inæquale sit. [Folijus Generi emaculatur Fucum hunc C. B. cum phaganoide (quem interdum folio simplici, interdum gemino prævenire observavit) eundem specie putat, nec nos magnopere repugnamus. Noster autem, quem in litoribus Eboracensibus & Cornubiensibus copiosum observavimus, à phaganoide dicto specie diversissimus est. Quod verò C. B. de difficili hujus plantæ exsiccatione dicit Fucis omnibus commune esse experientiâ didicimus.

- * 2. *Fucus longissimo latissimo tenuique folio* C. B.

C. B. prod.

Hic priori non multum absimilis, qui ex radícula nigra, fibrosa pediculum tenuem, triunciale emittit, qui in folium fœsquicubitali longitudinis, unciarum 5. vel 6. latitudinis, planum, per margines hunc inde convolutum absumitur, substantiâ tenuissimâ membranaceâ, coloris pallide virentis.

Hunc cum aliis Maris Mediterranei purgamentis rejectum non longè à montis Cæti radice collegit C. Baubinus. Si hic à superiore diversus sit nobis certè ignotus est, nec apud D. Magni, in Indice plantarum circa Monspelium, ullam ejus mentionem invento.

- A. * 3. *Fucus*

- A. * 3. *Fucus alatus sive phaganoideus* C. B. An *Fucus Scoticus latissimus edulis dulcis* Sibbald. in Prodr. Hist. Nat. Scot? *Two-leafed edible Wack.*

C. B. prod.

Hujus (inquit Cargillius qui ex Abredonia Scotiæ transmisit) admiranda est forma. Saxis quæ Oceanus lambit & in aestu quoque mergit adheret, lepadum instar, mytilus coronata: caule tereti, pennæ anserina: magnitudine; colore quem exhibent pruna Damascena, inter rubrum & nigrum saturatum medio: At folia, quæ nonnisi caulem adultum oriuntur, saxo hærentia [in sicco virelunt] ad luteum magis vergunt, quæ palmæ latitudine supra radicem nascuntur plurima, ligularum instar, cartilaginea, 3, 4, 6, aut 8. uncias longa; inter quæ caulis, & conque teres, lateat, porrigiturque interdum ad ulnæ longitudinem, infirmus, ut nisi aquis innatis sustentetur, humi semper procumbat: Huic, si adultior, utrinque ala adnascitur tanta quanta & ipse caulis est longitudinis. Ea verò tota membrana est, fibris hinc inde venosis à caule conspersa. Notandum autem membranam hanc, prout in sagittarum alis est videre, intâ parte angustiorè, sensim latiorè reddi, ita ut tres ab ortu pollices transverlos aequalis deinceps tota existat, 1, 2, aut 3 unciarum latitudine.

Hic præsertim Septembri viget, alio anni tempore inutilis: membranæ abijciuntur, reliquo vescuntur gravide, aliisque etiam in cibos cedit. Sapore est salso cum modica dulcedine; sitim manducantibus excitat. D. Sibbaldus instar Acetarii comedi asserit.

- A. 4. *Fucus arboreus polyphides* C. B. *maximus polyphides* Park. *phaganoideus & polyphides* Ger. emac. *Sea-girdle and hangers.*

A radice fibrosa saxo alicui aut petre adnascente caulem emittit pedalem, cubitalem aut longiorem, teretem, caulem Angelicæ maximæ (ut rectè C. B.) crassitudine æquantem, cujus fastigium in latus cartilaginolas membranas variè dividitur, eo propè modo quo balnei pars de qua enlis suspenderit apud Helvetios. [Suprema caulis pars in 8, 9, 10, 12 aut plura pauciorave folia longa dividitur.]

In litoribus nostris ubique ferè invenitur. Vidimus etiam rupibus singulis aestus marini accessibus aquâ operis innascentem circa Monam insulam & alibi, copiosissimè. Hæc planta est quam Lobelius in Obs. *Wack* Normannorum appellat, ut mihi quidem videtur. Quin & Alga Maderensis grandis folio *F. B. i. e. Alga latifolia* chartæ similis, costa carens C. B. huic eadem videtur, aut penultimo in loco descriptæ.

- A. 5. *Fucus chordam referens teres, prælongus. An Fucus cavus* J. B. i. e. *Herba cava* Imper? *Sea-Races.*

Ad duas nonnunquam ulnas seu quatuor cubitos longitudine accedit, ad radicem exilis, in medio crassior, tandem iterum in acutum tenuatur, teres, magnitudinis & speciei chordæ musicæ maximæ, simplex & indivisus, intus concavus, verum crebris diaphragmatibus interceptus.

In litore marino ad latus Angliæ Occidentale faxis adnascens sæpius observavimus.

- A. 6. *Alga angustifolia vitariarum* J. B. C. B. *Alga* Ger. *Fucus marinus sive Alga marina* graminea Park. *Grass Wack.*

J. B.

Folia longissima, cubitalia & longiora, plana, levia, mollia, fragilia, modò alba, modò rubra vel atro-virentia, ligulas adstrictorias æmulantia; ex iis quædam sunt latiora, alia angustiora: hærent substantiâ cuidam lignosâ, nigra, umbelliferarum plantarum instar comosâ, capillamentis cinereis, quæ in fibras fœscitenta folia verera & decidua relinquunt.

Cæsalpinus folia initio virere, deinde cum exsiccantur albecere scribit.

Toto tractu mediterraneo ad Aquas Marianas Adriaticæ & Occidui maris universi penè litoribus nihil vilius & frequentius algæ. *Leb.*

Venetis hujus folia vitrea vasa involvere & præmunire solent, aliqui hodie nullius est usus. *Leb. Matth.*

Graminis potiùs marini quam Algæ speciei videtur, ubique fere in litoribus marinis obvia.

CAP. VII.

- A. *Fucus maritimus Gallo-pavonis pennas referens* C. B.

C. B. prod.

Hic membranaceus est, sese sensim latè expandens, qui in plures lacinias, fœmiculares, sibi quandoque incumbentes dividitur, per quas variz striz fœmiculares variegatæ, diversæque latitudinis, ut in pennis Gallo-pavonis eleganti spectaculo cernuntur.

Scopulis marinis adnascitur in Scotico, seu Britannico Oceano.

Offendit nobis hanc plantam D. Stevens à se inventam propè Exoniam Devonie urhem. Fungo auriculari Cæsalpini similem Musco cuidam aut Licheni propius accedentem quàm Fucum. Cùm ergo consistenti & texturâ Aviculæ marinæ & Opuntia sit, hinc illic transferri debere putamus.

CAP. VIII.

- * *Fucus folliculaceus foliis Abrotani* C. B. *Cremeni Isthri Abrotani vel Thymi foliis* J. B. *Fucus marinus foliis Abrotani maris* Lob. *Muscus marinus Abrotanoides* Park.

J. B.
Figura ejus & facies ceu siquis arborem quandam aspiciat. Nam primum truncus est pedalis, crassifusculo, tuberoso, nigro. Ab hoc supernè rami exeunt complures, pedales, breviores, in alios minores divisi, foliis vestiti Abrotani & multipliciter dissectis, quorum segmenta in oblongum intumescent turgescuntque, colore pullo aut nigricante: plerisque ceterum locis cinerea quadam fassagine incrustatur, alicubi etiam fungoso & spongioso tegumento. Sapor fassuginosus sicut & odor.

Valerandus, à quo *J. B.* habuit, ex Isthria detulit. Fortè hæc planta rectius Submarinis lignosis secundà Sectione contentis annumeraretur; uti & subsequens.

CAP. IX.

- * *Fucus fruticosus caudice verrucoso* Botan. Monsp. *Fruticosa marina planta, quibusdam Conserva lignosa* J. B.

J. B.
LAtà basi vel radice scopulis adheret, pedalis & cubitalis ferè ejus caudex lignosus, tortuosus, totus niger vel pullus, quali adustus foret, rugosus, fragilis, in ramos palmares divanatus, quos obident undique verrucosa tubercula, modò longiora, modò breviora, ad radicis Polyptodi tubercula accedentia, quæ versùs superiora Ciceris panè magnitudine, olivari formâ, rugosa, crispa, racemorum modo coherentia, in quorum turbato fine exeunt coliculi ramulive rugosa, inque segmenta incondita cæsi, subinde à medio ad summum usque denticulati; in nigri vel rufi, inque segmenta incondita cæsi, subinde à medio ad summum usque denticulati; in quibusdam foliola segmentis ad Abrotanum accedunt, paulò tamen latioribus.

Planta hæc non parùm variat, ità ut quis diversas plantas suspicari possit. Quædam enim statim à radice plures stolones producit, aliàs unum plerumque videtur proferre. Observantur etiam ad radicem pili quales in Alga: vitariorum videtur. Quædam tophacèis cinereis crustis obducuntur: aliis adhæret Linum capillare vel muscus tenuissimus, &c. Sapor ligno nullus insignis, nisi aliquantulum astringens cum levi fassagine, quæ in foliis evidenter.

In litore Narbonensis maris propè Montipelum plures hujus generis plantas collegit *P. Magnol*.

CAP. X.

- A. *Fucus spongiosus nodosus* Ger. emac. *Sea ragged Staff*.

Succulenta admodum & fungosa est planta, crassitie pollicari, colore obscuro sordidè flavicante, tuberculis verrucosis inæqualibus undique obita. Propè Margate in insula Thana Cantii invenit *Th. Johnsonus*.

CAP. XI.

Plantæ submarinæ Musco & Licheni affines, aliaque parvæ incertæ positionis.

- * 1. *Abies marina* Belgica Clus. J. B. Ger. emac. *Abies marina* Park.

Clus.
Hanc Clusius, ut & sequentem, se observasse scribit in Flandriæ ora maritima ostreorum testis & Mytilorum conchylis adnatam, quæ Abietis figuram ità referebat, ut pumila Abies videretur, ramulis ordine utrinque dispositis, fragilis, admodum pusilla, rarò palmarum altitudinem excedens, ex tenuibus velut squamis contexta, nonnunquam omnino plana, aliàs interdum prominentibus in orbem ramulis. An huc referendum *Musci marini* genus foliis pinnatis? quæ trium unciarum est altitudine, in pulchros ramulos unciales & fescunciales fissa, vivido virore tincta, foliis pinnatis annexis ut in Viola aquatica, apophytibus nonnullis inæqualibus.

2. *Cupressus marina* Belgica Clusii J. B. Ger. emac. *Cupressus marina* Park. An *Fucus cupressinus* Imperati? *Fucus Cupresso similis* C. B.

Clus.

Hæc cupressum adeò æmulabatur, ut Clusius satis mirari nequiret providentiæ divinæ opus & artificium, ramulis frequentibus in orbem sed nullo ordine nascentibus, & sursum spectantibus, Cupressi finorum foliorum modo efformatis. Harum autem, tamen aliquot annos inter chartas aservatarum & compressarum rami, si in vitrum aut aliud vas aquâ plenum injiciantur, statim sese explicare & in orbem diffundi sèque surgere incipiunt.

- A. 3. *Lichen marinus* Ger. *Laïuca marina* sive *Intybacea* J. B. *Fucus marinus Laïuca marina* dictus Park. *Muscus marinus Laïuca folio* C. B.

J. B.

Maris sinibus innatantia quædam sunt folia, ab uno veluti pede prodeuntia, membranacea, lævia, & cum exsicantur quasi papyracea, pellucida, invicem incumbentia complicataque & corrugata, colore herbidò dilutoque, Lactucam aut Intybum crispam quodammodo representantia, vel Rosam expansam.

Petris & Scopulis aut etiam testis in fundo maris adnascitur eodèmodo quo Lichen seu Hepatica terrestris se diffundit & expandit.

Refrigerat & astringit: commodius autem applicatur Arthritidi quàm Muscus capillaceus sive Corallina *J. B.*

- A. 4. *Laïuca marina tubulosa*.

Hanc in fossis palustribus majoribus & fluviis quos mare singulis accessibus aestuum influit observavimus: est autem prælonga concava seu tubulosa, velut in cellularis divisa coli intestini evacuati æmula, eodèmodo ferè cum precedente colore & consistentia.

5. *Scutellaria sive Opuntia marina* J. B. *Opuntia marina* Park. *Fucus folio rotundo* C. B. *Lichen marinus rotundifolius* Ger.

J. B.

J. Bauhinio descripta pede erat crassifusculo, fungoso, unciali. A quo furculi (si ità vocare fas sit) prodeunt plures ex meris foliis mutuo incubiti constantes, ità ut alterum ex alterius margine enatis videatur instar corollæ ejusdem quæ præcès connumerari solent: aut uti propius accedamus in re non usque adeò dissimili, sicut in Ficu Indica quam Opuntiam vocant. Surculi isti rursus in alios laterales dividuntur. Singularia porro istius concatenationis folia orbiculata sunt, utcumque latiora quàm longiora, nummi instar compressa, crassifuscula tamen, nonnihil rugosa, quæ diligentius inspecta velut ex binis membranulis compacta videntur, ac prima quidem unguis ferè latitudine, pauca quædam Lupino paullo majora, alia medio modo se habentia. Ceterum superius plerumque folium qua gibbum inferioris excipit modicè sinuatum est. In extremis quæ sunt foliola plerumque vix Lentem superant. Tota planta fassuginosa est, tum sapore, tum odore.

In litore Siculo propè promontorium Cerciolo dictum collegimus.

6. *Auricula marina*. *Fungus auricularis* Cæf. J. B.

Cæf.

Foliis constat auriculæ figurâ, pluribus lineis circumductis, colore cinereo, mollibus specie Fungi, gustu mordaci. Et paulò post, eorum Fungorum figuram præ se fert qui vetustis caudicibus innascitur lignosi: sed hoc tenue est, membranofum, molle, infernè asperum, superius leve.

In litorebus Maris Mediterranei sæpius ejusdem collegimus.

7. *Palma sive Manus marina* quibusdam J. B. *Fucus aliquibus Palma marina* C. B.

J. B.

Amputatam à radio cubitoque manum affabrè exprimit; ac ex carpo crassiore (compressa tamen) albicante, angustiore in metacarpium sensim dilatatur; hinc in digitos quaternos, quinos, pluresve, ferrugineos, fungosos, rugosos, multifidos dividitur, qui rursus in minores particulas subdividuntur. Tota substantia coriacea quodammodo est & membranosa. Sapor & odor fassus.

Hanc etiam in Maris Mediterranei litore ejusdem collegimus aliquoties.

- * 8. *Alga cornu cervi divisurâ* J. B.

J. B.

Folius erat membranaceus, rubentibus, duarum aut trium unciarum, cervini cornu denticulis intricatâ, sapore fassus.

* 9. *Palma marina quibusdam J. B.*

J. B.
Ejus ramuli erant plani, dimidiati culmi latitudine, multifidi, nigri aut cinerei, foliis amicti gracilibus, brevibus, divisura accedentibus ad Chondrillam, multo tamen minoribus.

* 10. *Musci marini genus foliis pinnatis J. B.*

J. B.
Trium unciarum est altitudine, in pulchros ramulos unciales & sesquunciales fissa, vivido virore tineta, foliis pinnatis annexis ut in viola aquatica, apophysis nonnullis inaequalibus. Alias adhuc Fuci species observavit & descripsit Ferrantes Imperatus, quas quia nobis incognite sunt, nec ab alio præter eum Botanico, quod sciam, descriptæ aut pictæ, lubens prætereo. Earum autem descriptiones si desideras, videri possunt apud J. B. *Hist. Plant.* lib. 39. cap. 20. Latine factæ.

* 11. *Reticulum marinum J. B. An Rete marinum Imp. ? lib. 28. cap. 1.*

J. B.
Nomen ex rei ratione ascivit sic namque veluti flamine atque subtegmine intertexto est, ut rete aliquo modo repræsentare videatur. Compressi duricula est, neque renitens : colore subcinereo obsoleto : odore atque sapore falginoso. Dentibus attritum cedit ob lentam & tenacem substantiam, nec facile comminuitur. Maritimum accola est.

* 12. *Fuci fungiformes J. B. Fucus fungis affinis C. B.*

J. B.
Sunt de numero foliorum marinarum, folio quasi circino orbiculato, non sine impressis lineamentis, itidem in orbem contortis. Adherent rebus quibus innascuntur ea parte quæ in vicem est centri. Accedunt colore & figura ad fungos quosdam, qui supra arbores crescunt. Majores radiati finduntur secundum lineas quæ ab ambitu vergunt ad centrum. In hoc genere altera species quæ major est, acquirit spithamæ longitudinem sive altitudinem, atque in aqua provenit minutulis nixa pedicellis. Hæc in ambitu foliorum crispatur. Minor verò duas uncias vix excedit & plana est, & sæpe alterum folium stat supra alterum. Color ut plurimum spadiceus est.

* 13. *Musci marini Claf. Musci maritimi viridis multifido folio C. B.*

Claf.
Quatuor unciarum aut paulo amplioris est longitudinis, in frequentes & latè sparsos ramos divisus, qui deinde in alios plures minores & multifidos desinunt instar foliorum Chamæmelis, vel si quæ sunt illis minora aut tenuius incisa, molles initio & flexiles, transparentes si luminis opponantur, virides infima parte, supremâ verò purpurascens. Sed nec reticata planta, licet asperius siccitate reddita, valde fragilis est, ut Corallina vulgò dicta, tamen ad ejus aliquod genus quodammodo referri possit, saporem tamen valde salum retinens, & si aquæ immergatur, & aliquantulum maceretur denudè mollescens.

A. 14. *Musci marini rubens pennatus nostras.*

Palmaris est longitudine, in innumeros ramulos divisus & subdivisus, foliolis brevissimis pennatis dispositis, creberrimis vestitis. Color totius intensè ruber aut sanguineus. In maris litus rejectum non longè à Bervico oppido collegimus.

15. *Musci maritimi Adianti similis alter C. B. Polypodium marinum J. B.*

Nomen obtinuit à similitudine caulis quam habet cum terrestri, qui repens hinc inde locis hæret unde prognascitur : folia quoque simili ratione modoque Polypodii quercini furriguntur, sed figura dissimili & ad Adianti folia accedentia. Scapus substantiâ consistit lanuginosâ : Sæpius zoophytus hæret, quæ, referente Imperato, Italæ Neapolitanis *Carmine* dicuntur.

A. 16. *Musci marini major, argutè denticulatus.*

Altitudo huic vix palmaris ; color ad arenam marinam accedens. In ramulos innumeros subdividitur, qui singuli caulem ipsum magnitudine æquant, seta equinâ vix crassiores. Per totam longitudinem argutis denticellis crebris ex adverso binis serratus est. Folia commanla mollia sunt & non scrupola in modum Corallinæ. In ramulis vesiculas habet pellucidas.

Fuço paphaganioidi adnatum observavi in mari Britannico.

A. 17. *Musci marini denticulatus minor denticulis æternis.*

Scapus plurimos è radice emittit, palmares, non ramosos nec admodum firmos, furculos creberrimis ab imo ad summum usque, nunc longioribus, nunc brevioribus prout fors tulerit, non binis ex adverso sed impari ortu, pennæ capillamenta imitantibus divisos, colore arenaceo, utrinque

tatis. Denticuli autem valde acuti sunt, veluti squamule seu foliola acuta tum scapis tum ramulis utrinque adnascencia, non tamen bina ex adverso, sed alterno situ.

A. 18. *Musci marini denticulatus procumbens caule tenuissimo, denticulis biungis.*

Caule est tenuissimo, infirmo, sesquipalmaris, ab imo statim ramoso, ramis aut filamentis capillacis, crebris singulatis hinc inde emittis. Denticuli bini ex adverso siti sunt. Singulare est in hoc genere, quod caulibus nihil major sit summis capillamentis, quamvis tot intercedant divisiones & subdivisiones. Color aliquâ ruboris tincturâ dilutus, veluti sabulum.

A. 19. *Musci pennatus ramulis & capillamentis falcatis.*

Cauliculo assurgit palmari, huc illuc undatim reflexo, ramulos crebros hinc inde emittente : Ramuli digitales capillamenta creberrima hinc inde promunt, non tamen adverso sed alterno situ pinnularum plumule in modum ; omnia tamen uti & ipsi ramuli sursum reflexa & velut falcata. Capillamenta autem si curiosè spectentur compressa sunt & aliquam latitudinem habent, ab uno latere crenata.

A. 20. *Musci marini equisetiformis non ramosus.*

Plurimi ab eadem radice exeunt scapi, intus concavi, creberrimis geniculis per totam longitudinem, brevissimis setarum velut rudimentis, in ambitu quinis, oblitis. Sunt autem scapi [quos vidimus] palmares, seta equinâ crassiores.

A. 21. *Musci marini denticulatus denticulis biungis unum latus spectantibus.*

Quam vidimus plantula vix palmaris erat longitudinis, cauliculo setæ equinæ crassitudine, hinc inde ramulos crebros alterno aut nullo ordine emittente, qui in segmenta capillaria iteratè divisa & subdivisa creberrimè utrinque denticulata finduntur. Color velut arena marina. Denticuli ex adverso bini versus unam partem spectant velut duæ antennæ junctæ.

A. 22. *Musci Coralline in modum articulatus ex albo rubescens.*

Palmaris longitudine excrescit variè in ramulos & furculos ad tactum molles nullo ordine divisus & subdivisus.

A. 23. *Musci capillaris ramosus, per siccitatem obscurè purpurascens.*A. 24. *Musci marini erectior, ramulis in innumera & tenuissima capillamenta divisis.*A. 25. *Musci marini purpureus parvus, foliis oblongis Millefolii ferè divisus.*

Hæc tres ultimas species in maris litoribus à se collectas nobis ostendit D. *Jacobus Newton*. Sufficiunt eis tituli pro descriptionibus.

26. *Alga nigra capillaceo folio seu Filum marinum Germanicum C. B. prod.*

C. B. prod.

Hoc exiguo lapillo innascitur, & in plurima bicubitalia, angustissima, nigricantia, laviâ, crassiuscula & firma, aliquando inter se complicata fila assumitur.

Ex mari Balico accepit C. Bauhinus.

A. 27. *Conserva palustris marina, seu Filum marinum Anglicum.*

Color huic ex albo subluteus : magnitudo fili quo vestes confusi solent. Longitudo filorum singulorum si extrahantur (nam variè invicem implicata & contorta sunt) cubitalis aut amplior.

In fossis palustribus propè Camalodunum in Essexia observavimus. Alibi etiam haud dubiè consimilibus in locis reperitur.

* 28. *Musci marini capillaceus Dioscoridis Donati Park.*

Coralline similis non est, utpote minimè dura aut lapidea, sed mucici terrestris aut arborei consistentiâ, petris aut conchyliorum testis adnascens, mollis & herbaceus, totus ex filamentis veluti lanceis albis compositis, absque ullo ramo aut pediculo, colore rubente & cinereo interdum variat, viridis non reperitur. Datur & hujus minor species petris aut lapidibus juxta mare adnascens, interdum etiam lignis, nonnunquam in litore maris inter algas & alia purgamenta ejectus reperitur, priori similis, albus sapore nonnihil salso & adstringente.

Antonius Donatus observavit in Lio Venetorum insula.

* 29. *Musci marini argenteus plumiformis Donati Park.*

Rupibus maritimis, vel etiam piscium testis innascitur pulcherrimum hoc musci genus, interdum etiam inter Algas in litus ejectione reperitur. In ramulos plurimos capillares aliorum Musci generum

rum instar dividitur, plumarum particulas proxima similitudine referentes, colore argenteo adeo puro & claro, ut miraculi instar sit ullum mulci marini genus vel naturæ arte adeo candidum reddi posse.

Cum aceto adhibitum lienem absorbet, tumoreſque & scrophulas illico dissolvit: urinam copiosè deducendo Hydropi confert. Renes expurgat, calculos & arenulas eluens, si pulvis ejus drachma pondere in aqua Eryſimi cum pari quantitate succi limonum mixta sumatur.

30. *Mucus marinus Venetus Costi Indici radices effigie Ponæ Park.*

Rupibus maritimis accrescit, atque undarum agitatione non raro abrumptur & in litus expellitur. Radicem nullam habet, sed totus velut ex fasciculo seu cespite virgularum festuacurarum componitur. Sucus Costi Indici radicem refert, nisi quod candidior sit, humectatus denuo intumescit iterum, & in formam prædictam se explicat.

Salsus admodum est, & sale velut arena refertus.

31. *Penna marina areæ Donati Park.*

Colore aureo resplendent tum caulis tum folia; Ad Spartum Austriacum Clusii figuræ suæ proximè accedit.

Antonius Donati hunc & antepenultimam in Lio Venetorum insula observavit, descripsit & depinxit.

C A P. XII.

De Spongia in genere.

QUÆ Latinis Spongia Græcis *Σπῆγδα* dicitur: Etymologus autem sic appellari scribit *απὸ τοῦ σπῆγος*, quod humorem attrahat & combibat. Quæ Veteres, Aristoteles & Plinius, de vita, sensu, motu & contractione spontanea, esca & alimento Spongiarum tradunt partim pro incertis & suspectis, partim pro falsis habeo. Quis enim credere potest eas conchis ac pisce ali? eo scilicet argumento, quod conchæ minutæ in eis reperiantur: quasi verò hæc animalcula non ultro irrepant in earum poros & foramina, seu ob obtusam, facile enim credimus conchas marinas Spongiæ depasci, tantum abest ut Spongiæ conchas. Quis intellectum his inesse putet, quia nimirum ubi avulso rem sensere contractæ multo difficilius ablatæ hantur? Ego nullam ejusmodi vim eis inesse concesserim, confictam suspicor, quoniam Spongiæ compressæ & in angustum coactæ ultro resiliunt & se dilatant vi quadam elastica, quæ multa præterea inanimata possunt.

Est ergo (ut rectè Imperator) Spongiarum natura Fungis proxima, de vegetabilium marinarum genere, quarum substantia velut ex lana compacta, fistulosa seu foraminata, & undique mucagine quadam membrana vestita. Vivunt Spongiæ, scopulis, testaceis & arenæ radice sua affixæ. Avulsæ à sua radice repullulant & ut aliæ plantæ recreſcunt. Earum proprium est, faciliè contrahi, & in pristinam amplitudinem dilatari: adhuc humoris esse situndas, quem faciliè imbibant, & compressæ remittant.

1. *Spongia globosa Imper. C. B. J. B.*

Imper.

Neapolitanorum litorum propria est, figuræ Pomi, aliquantulum turbinatæ; substantiâ tenerâ, fistulâ [arrendevole] & Spongiarum simili, sed maximè foraminatâ hiantibus apertisque cavernis. Rarè peritur sanè magnitudine capitis humani aut etiam majori.

2. *Spongia compressa Imper. C. B. Spongia compressa schiacciata J. B.*

Imper.

Figuræ sunt orbiculari, latâ, parùm crassâ, substantiâ flexuosâ & quæ faciliè comprimi possit, & naci, foraminatâ, sed exiguis poris, præ cæteris omnibus ad Spongiarum usum, ob plures conditiones requisitas quas habet, expetita. Hæc Spongiæ (si Imperator credimus) Antiqui Achillæ nominantur propter earum subtilitatem firmatèque: quapropter ad arma sustinenda corporibus equum interponuntur, & uti motum eorum acque impulsu prohibeant. Fulciuntur pediculo instar fungorum, quibus similitudine quadam respondent.

3. *Spongia compressa magna C. B. compressa schiacciata Oceani latissima Imper. J. B.*

Imper.

Et hæc Oceani Spongia propter substantiam densam atque tractabilem ad usum à Spongiis expetitis solitis valet, teste Imperator. A figuræ amplitudine commendatur, quippe ejus diameter duos aequat cubitos: crassitudo duorum digitorum; figura plana, expansa atque compressa. Habet præterea foramina quædam quatuor radiis stellata. Centro hærens vivit sicut cæteræ spongiæ.

4. *Spongia*

4. *Spongia hircina Imper. C. B. J. B.*

Imper.

Duræ sunt hæc, ideoque à Spongiarum bonitate degenerant, figuræ inæquali, cum eminentiis diversis cavitatibusque per quas aqua marina transiunt.

5. *Spongia velares Imper. C. B. J. B.*

Imper.

Velares dicimus quarum textura rara est. Nam ablata mucagine, quæ fibrarum vacua replet spatia, restat tantum quiddam lanuginosum filamentum instar, aut capillorum simul ligaturum. Harum ergo usus non est qualis Spongiarum.

Est & hujus species quædam, cujus processus avium pedes quodammodo repræsentat, quarum superficies asperitibus eminentibus obsita.

Etiamnum alia hujus caudæ avis similis, cujus fibræ ab ortu ad extrema usque extenduntur.

Alia quæ Cornu cervi figuram æmulat: nam à radice affluens in ramos unâ tantam partem, sine altero tantum latere dividitur. Hujus substantia similis est laxo alicui nec condensato filitro.

6. *Spongia infundibulum imitata J. B. Spongia formæ Infundibuli C. B. Spongia elegans Clus.*

Clus.

Quam descripsit hujus generis Clusius, inhærebat adhuc suo saxo, eique durissimo & nigro, quod duodecim libras pendebat. Ipsa autem Spongia forma quasi infundibulum imitabatur, aut floribus imaginem repræsentabat, nam tota cava erat & infima parte, quæ saxo adhærebat, valde angusta; deinde sensim se attollens expandebatur, inæqualiter tamen, cum uno latere ad novem unciarum altitudinem duntaxat assurgeret, adverso autem ad undecim uncias pertingeret: ora inæquales erant & sinuosa, in anteriorem partem interdum adeo reflexa, ut foliorum formam quodammodo exprimerent: amplitudinis diameter superna parte 1 1/2 erat unciarum; exteriori parte lobum quasi foliolum adnatum habebat, interiore verò bina foliola instar calycum formata: totâ autem materiâ vulgares Spongiæ referebat.

7. *Spongia ramosa C. B. ramosa Britannica Park. Conferve maris genus Lob.*

Lob.

In Angliæ litore Meridiano insulæ Portlandiæ vocatæ, ex adverso Normanniæ, inter fluitantes Algas reperimus (inquit Lobelius) plantæ quoddam rudimentum, cujus si species & attractes furculos palmares & sesquipalmares, pustulosos, molles, flexiles, Spongiarum proflus dicas, cui etiam concolor est, & vixisse putes: sin habitum & ortum ramis brachiatis, Corallinis affiniorem dicas: unde quidam apud Plinium Plocamon Hydros Corallio similem, sine foliis præciscum, mutato colore in nigrum dureſcente, cum cadat frangi solum, conjectant. Ea tamen videtur Antipathes Dioforidis. Quam nobis communicavit D. Newton licca vix palmaris erat, colore ex viridi cinereo, in ramulos non ita crebros, culmo crassiores, in extremo dichotomos & veluti cornutos Alge fore in modum diviso.

8. *Spongia ramosa fluviatilis Newtoni.*

Colore est per ficitatem magis cinereo quàm præcedens, ramulis digitorum minimum crassis, nonnullis divisione lib. digitos imitantibus, aliis in extremo dichotomis & velut cornutis, aliis variè & nullo ordine divisis.

In fluvio Yare observata est à D. Newton.

Spongiarum multiplex usus est: nimirum 1. ad fomenta; multò enim diutius decoctionum quibus membra fovenda sunt calorem retinent, quàm panis aut lintamina: 2. Ad sanguinem alvumque liquorem imbibendum & exsicandum, quo Anatomicis, Chirurgis, Mechanicis utiles sunt. 3. Ad ulcera cava, nondum perfectè sanata, dilatanda & quando opus est aperta tenenda, & ad putrida exsicanda. Utarum cinere Veteres uti sunt ad ocularia medicamenta, & ubi quid extorgere opus est. Plerique recentiores Medici isdem Spongiæ cineribus ex vino albo propinatis utuntur in cura bronchocæles, toto unius Lunæ curriculo, certissimâ experientiâ. Quercetan. Multa præterea de Spongiarum viribus & usibus habent Veteres, quos consule.

C A P. XIII.

De Alcyonio.

ALCYONIUM Plinio lib. 32. cap. 8. fit in mari, ex nidis (ut aliqui existimant) Halcyonium & Ceycum. Quatuor ejus genera recenset: Dioforides quinque. Veterum Alcyonium quodnam sit non certò constat. Recentiores pro Alcyonii specibus habent corpora quædam fungiformia in mari nascentia.

* 1. *Alcyonium*

C. Bauhinus Fungorum tertium genus Tragi [qui J. B. Fungus piperatus lacteo succo turgens] hunc synonymum facit: Fortè quia Clusius hunc Germanis *Pifferling* dictum scribit. C. Bauhinus reprehendit Chabraeus, quia Clusius Fungum hunc amarum esse inquit, Tragus autem suum Piperi saporis facit. Jam verò (inquit) quantum inter saporem amarum & acrem seu ferventem intercedat, vel Fungus iudicet. Quicquid autem sit de nomine (quo in universum omnia pars Fungorum genera donant) nullius acrimonie fere fervidi saporis in descriptione meminit Clusius; sed priores duas species palato gratas esse scribit.

CAP. VIII.

* *Fungi punicej, lacte dulci manantes, pratensis similes edulis J. B. Fungus pileolo lato puniceo lacteo & dulcem succum fundens C. B.*

IN nonnullis altissimis sylvis, ut est *Odenwald* appellata, nascuntur, puniceo colore præditi, pratensium fungorum, quos boletos vocant, magnitudinem haudquaquam excedentes, lacteum & dulcem manantes succum. Hi à quibuldam erudi devorantur, sed qua utilitate ignoret, inquit Tragus.

CAP. IX.

A. *Fungus piperatus albus, lacteo succo turgens J. B. Fungus 10. sive pileolo lato, orbiculari candidante C. B. item Fungus 27. sive albus aeris ejusdem. Fungus tertius Trag. quoniam piperi saporis facit. The milky pepper-Whistone.*

Fungi hi è majoribus sunt, Campestris tamen [*Champignons*] magnitudine non multum excedunt, quibus etiam figurâ per similes sunt, pileolis circinate rotunditatis, crassis, carne multa [J. Bauhino Campestribus pro magnitudine minus densi] stris seu lamellis sub prætenuibus, laxis & profundis: *pediculo* tereti, solido & minimè concavo, pollicem circiter crasso, sex interdum digitos transversos alto. Non pediculus tantum & pileolus, sed & lamella huius fungo candidissima sunt, cum Campestribus rubeant. Ubilibet vulneratus lacteum succum fervidum copiose effundit. [Inveterantes, sursum flexis oris & pileolo tabescente, superius cavi reddita metam inverfam aut infundibulum referunt.]

In altissimis & tenebrosis sylvis Septembri & Augusto mensibus nascitur. J. B. Ingeniosissimus Vir, & totius Historiæ Naturalis callentissimus, D. M. Lister, in sylvis Martonensis prope stagnum *Pinnis* dictum, in ea Comitatus Eboracensis parte quæ *Craven* dicitur, invenit, de quo lacteo observationes sequentes à se factas nobis communicavit.

1. Teneiores & juniores fungos promptius & copiosius lactescere quam adultos & plenam maturitatem adeptos: andis & marcescentibus nihil intus lactis apparere.
2. Succum hunc lacteum piper sapere & oleo, imò omni pipere acris linguam vellicare & abstergeri. J. B. scribit, se cum succum hunc digitis aliquando attigisset, & ex improvise palpebras digitis abstergeret, quamprimum magnas punctiões & pruritum expertum esse, talem quidem qualis est thymali succo evenire solet.
3. Eandem tamen succum ad tactum minimè viscidum aut lentum esse.
4. Quamvis eodem cultello centum (inquit) minimum huius generis fungos dissecuerim, lac tamen ferro illatum & diu adhærens colorem non mutavit, contra quam alius plerisque vegetabilium succis evenire solet.
5. In vase vitreo quo cum excepi subito concrevit, intraque paucos admodum dies in massam solidam condensabatur, nullo intermixto sero aut humore.
6. Quod exccatus etiam acrem illum & mordacem saporem retinet, minus tamen vehementem. Exccati autem color ex luteo pallide admodum viridis est.
7. Quod succus iste modò promptius & copiosius emanet ex parte exteriori, & ut ita dicam, superficiali, quæ cortici in plantis perfectioribus respondet, quam ex interioribus quæ ligno & medullæ.
8. Fungos hos cum lacte maxime turgent, ut eorum acrimoniam & fervorem lingua ferre non posset, eulis quibuldam fere vermiculis refores observari, eorumque recentissimos & tenerrimos à Limacibus cinereis exoles.

CAP. X.

* *Fungus albus, dictus Montbelgardensis & vicinis Bisette J. B.*

Augusti fine (inquit) observavi hos fungos, Campestribus similes, sed infra superque totos albos. Hos olim eisdem putabam cum *Columbettes*, verum distinguebam à Campestribus, quod tardius provenirent, & pede longiores essent. In sylvis Quercuum, sed rarius, occurrunt. Præcedunt *Columbettes* & minores sunt.

CAP.

CAP. XI.

* *Fungus magnus, totus albus, sine succo lacteo, edulis, Columbettes Montbelg. J. B.*

Ex edulium quoque fungorum (inquit) censu sunt hi, magnitudine excellentes, toti albi tam subus quam supra, omnisque succi lactei expertes, quo turgent Piperati illis similes. Per ambitum alias cristati, aliquando reflexi & inæquales sunt, interdum non. Distinguntur autem *Columbettes* à *Bisette* pede elatiore, & quod latiores sint tardiusque proveniant. In sylvis è regione urbis Montbelgardensis dictis *le Chénos* invenit J. B. & alibi.

CAP. XII.

A. * *Fungi longissimo pediculo candidantes, sed maculati esculenti J. B. Fungus pileolo lato, longissimo pediculo variegato C. B. Fungus esculenti 18. genus Claf.*

Inter fungos innoxios longissimo pediculo hunc præditum putat Clusius: est enim ille in 8 aut 9 unciarum longitudinem, porrectus, digiti minimi crassitudine, rectus, versicolor & *musculus*, stris quibuldam & maculis parvis & magnis, ex albo, rufo & fulco coloribus commixtis distinctus, marmoris varii instar. Ipsum verò fungi corpus pilei seu galeni formam quadammodo refert, valde laxis oris, deinde sensim in turbinatam metam desinens, altitudine trium unciarum aut ampliore, orarum diametro uncias ferè 8 occupante, candidans superne coloris, multis tamen maculis magnis & exiguis ex fulco rufescentibus infecti, supremo fastigio prorsus fulco. Inferna pars cava admodum & camerata, candidans quidem, sed plurimis stris fulcis, obliquis, & veluti in quinque compositis, distincta: duabus autem ferè uncias infra supremum pediculi fastigium corolla digitalis circiter latitudinis ipsum amplectitur, unde corporis ipsius Fungi oræ abrupte videntur, dum in laxitatem se diffundit.

In arvis plerumque provenit tum in Hungaria, tum in Germania, tum etiam in Anglia; mihi tamen nondum observatus.

CAP. XIII.

* *Fungus umbilicum referens variegatus C. B. Fungus esculenti 13. genus Claf.*

Quinq; hujus assignat species Clusius: 1. Quincunciali est diametro, plurimum orbiculæ, pediculo digitali, unciam crasso, superne protuberans, ex albo virens; inferne candidans & striata.

2. Diametro 4 uncias non excedente, coloris ex cœruleo viridi & fulco commixti, inferne ex albo subfulci; pediculo pollicem crasso, breviora quam prima.

3. Præcedenti ferè æqualis est, paululum angulosa; superne ex purpureo & saturatè rubro commixti coloris, raris albis maculis aliquando emicantibus; inferne candidans, fulcis stris alperis, oris dilute purpureiscentibus.

4. Tertia minor, diametro 2 uncias vix excedente, pediculo unciali, graciliore, superne flavescens veluti fuligine infecta, inferne alba, fulcis stris distincta.

5. Quarta æqualis est, reliquis æqualior, superne coloris ex albo fulci, inferius candidans, stris fulcis in oris excurrentibus.

Hujus pleræque species figura sunt orbicularis, superna parte intumescens & pulvinatæ in medio nonnihil compressæ ut umbilicum mentiuntur.

Nascuntur promiscue in sylvis, & Junio Julioque mensibus inveniuntur.

CAP. XIV.

* *Fungus in metam fastigiatus, albus, fulco tinctus C. B. Fungi in metam fastigiatii esculenti, coloris albicantis fulco tincti J. B. Fungus esculenti IV. genus Claf.*

Tres species describit Clusius. 1. Uncialis aut paulo amplioris magnitudinis, crasso pediculo, coloris albicantis fulco tincti.

2. Paulo planior est & quasi in orbem circinata, duarum unciarum aut majoris amplitudinis, cetera similis.

3. Trium plerumque unciarum magnitudine est, crassiore pediculo, magis fuscus, interdum notis distinctus. Superna pars ut plurimum lacera & discissa apparet.

Sub Pruni arboribus nascitur.

I 3

CAP.

CAP. XV.

- * *Fungus orbicularis sulcatus albus fusco permixto C. B. Fungi tuberosi esculenti albi fusco permixti, vel maculis distincti J. B. Fungi esculenti VII. genus Clus.*

DUplex est, 1. Alter nonnihil tumens, interdum etiam in ambitu laceris: 2. Alter orbicularis pene, tota superficie candicans, ut ovum exalptum exprimere videretur, praeteritum adempto pediculo. In ficcoribus pratis & pascuis juxta pagos sitis proveniunt.

CAP. XVI.

- * *Fungus orbicularis oris intro reflexis C. B. Fungi esculenti 15 genus Clus. Fungi Suilli Ungaris.*

DUplex est, 1. Orbicularis ferè, quatuor circiter uncias latus, brevi crassiorque pediculo, supernè nonnihil extuberans, utrinque subalbidus & veluti fuligine infectus, at supernè aliquot maculae albae asperguntur, stris infernè nigricant. 2. Major, cujus pars superior coloris est purpurei rubro saturo commixti, in medietate tamen infuscescens & secundum oras maculis albis distincta: inferior ex albo fusca, stris tenuioribus. In sylvis nascuntur, & Junio Julioque mensibus reperiuntur.

CAP. XVII.

- * *Fungus pileolo magno, plano, orbiculato, vemic exasperato C. B. Fungi Abietini esculenti J. B. Fungi esculenti 20. genus Clus.*

Triplex est. 1. Binas aut ternas uncias latus, supernè dilutè rubens aut latericeo coloris, vemic quibusdam sic exasperata ut hirta videatur, in medio compressus & velut umbilicatus; infernè pallescens, stris fuscis, pediculo uncia longiore, medium digitum crasso. 2. Crassiore paulò est pediculo, supernè extuberat, coloris ex albo pallido & fusco mixti, intus candidat, stris fuliginosis. 3. Longè amplior est, supernè coloris ex albo, pallido, rufco & fuliginoso mixti, extuberans; infernè plana, rubescens, stris ex atro purpureiscentibus. Sub extremum Autumnum in sylvis, plerumque autem sub Abietibus, nascitur.

CAP. XVIII.

- * *Fungus pileolo in plano orbiculari, villosa C. B. Fungi sylvestres esculenti cervini J. B. Fungi esculenti X. genus Clus.*

DUplex est, 1. Duas uncias latus aut amplior, supernè nonnihil extumescens, & veluti senectutis villis oblitus, colore puniceo dilutiore, oris in infernam partem valdè reflexis, quae ex albo rubescit. 2. Longiore est pediculo, supernè coloris ex rufco fusci, oris non adeò in infernam partem inclinat, quae colore est ex pallido nigrescente. In hac specie bini plerumque fungi conjunctim ex eodem pede oriuntur. Nascuntur in ceduis sylvis sub extremum Maium aut Junii initium. Carvinum vocat J. B. nomine Germanico *Hirtshling*.

CAP. XIX.

- * *Fungus pileolo plano subfusco oris laceris C. B. Fungi laceri, sylvestres, esculenti, subfusci coloris infernè candicantes J. B. Fung. etc. XI. genus Clus.*

Initio quidem inaequali esse figurà, magis tamen ad orbicularem tendente, per oras lacer, duas uncias latus, superne fuscus, inferne candicans. Adultior magis orbicularis est & per oras lacer, longè amplior [quatuor uncias] colore magis fusco supernè & albicante infernè, cui fusco quadam admixta est. Circa festum Pentecostes in ceduis sylvis nasci scribit Clusius.

CAP.

CAP. XX.

- * *Fungus angulosus pediculo exiguo C. B. Fungi ferè sine pediculo coloris ex rufco fusci, esculenti in arborum caudicibus nasci soliti J. B. Fungi esculenti 5 genus Clus.*

Sola horum differentia in magnitudine consistit, quandoquidem forma, materia & colore pene conveniunt. Tres eorum differentias facit Clusius. 1. Angulosus est figurà, quatuor uncias lata, brevi & quasi nullo pediculo sed eo valdè crasso: inferna ejus pars candicante & satis densa materia constat; superna spongiosa est & quasi villis quibusdam obrita, coloris ex rufco fusci. 2. Magis orbicularis, crassiore & longiore paulò pediculo, 5 aut plures uncias latus & longior. 3. Longè major, in tres lacinias divisus, pileoli diametro semipedali, pediculo unciam crasso; supernè spongiosis quibusdam crassisque villis live potius frondium rudimentis ex fusco pallidescentibus praeditus. In Ulmorum Populique albae caudicibus dejectis nasci solet, & bis plerumque, etiam ter interdum in anno provenire.

CAP. XXI.

- * *Fungus planus orbiculatus aureus C. B. Fungi laevi magni, dicti Laetas, speciosi J. B. Fungi esculenti 17 genus Clus. Boletus Antiquorum.*

Primum è terra erumpentis hujus Fungi forma ovum quodammodo candore & figurà refert: altera aut tertia die laceratur hac alba cutis seu (ut Plinii vocabulo utar) volva superna parte, & veluti ovi luteum ostendit; deinde magis extuberat illud luteum, & fungi formam induit, paulatim & sensim evanescente pereunteque volva. Magnitudo autem Fungi sua vix à inclusi tres uncias in longitudinem patet, duas in latitudinem. Consumpta volva Fungus in planum orbicularem sese explicat formam, cujus diameter quatuor pene unciam est; superna facies alicquantulum intumescens aureum five croceum colorem elegantissimum habet, inferna (membranulis contexta) flava est. Pediculus digitalis longitudo & crassitudo est, flavique coloris. At cum jam adolevit paulò amplior est ejus magnitudo, & in ternas aut quaternas partes scinditur, colorisque illum florem & elegantiam deperdit; nam superne languidioris est auri coloris, infernè omnino pallidi.

Provenit in sylvis rarè Quercu confitis, usque ceduis praesertim & cedrisque ficcoribusque locis, bis singulis annis, circa mensem videlicet & ante vindexiam. Principem inter Fungos esculentos locum tenet: Et sane adeò elegans est, ut non mirandum sit si illos qui fungis libenter vescuntur ad se edendum invitet.

Non dubium autem est, pergit Clusius, quin hic Fungus sit ille veteribus adeò celebratus Boletus, ac à principibus viris sic in deliciis habitus: nam si conferantur quae de Boletis Cap. I. Primum cum hujus histona, similis esse deprehenditur. Infamis autem & immenso exemplo in crua adductus fuit, quid olim Tib. Claudium Caesarem (qui Boletorum ejus impensè delectabatur) conjunxerit Agrippina Boletum veneno illo suffulerit, ut Nerone filium ipsi successorem Imperio daret. Hinc illi Juvenalis in Satyris fales de Boletis. Nam Sat. 5.

*Vilbus acipiter (inquit) fungi ponentur amicis,
Boletus Domino, sed qualem Claudius edit
Ante illum uxor, post quem nil amplius edit.*

Et Satyra VI.

*— Minus ergo nocens erit Agrippinae
Boletus; siquidem unius praecordia pressit
Ille senis, tremulumque caput descendere jussit
In celum.*

Hinc etiam illud Martialis.

*Quid dignum tanto ventrique gulaeque precabor?
Boletum ut qualem Claudius edit edas.*

Sed & ipse Nero Boletum Deorum esse cibum cavillari solebat, quia illo periussit Claudius Caesar, & defunctis Caesares in Deorum numerum referri solent.

Recentes boleti [apud Ungaros] in aqua elixantur, deinde in tenuia frustra conciduntur: frustra la concisa in jusculum & cremor: lactis confectum inijciuntur, adjectis Salinis foliis minutim scitis & pipere. Vel repurgati praefixo pediculo inveniuntur, & super prunas polita addito ovi luteo torquentur. Vel recentes etiam recisus pediculis fringuntur cum butyro atque ovo simul in sartagine coctis, dissolutis & simul mixtis. Sed & exliccati servantur, deinde ovorum instar in aqua elixantur, tum demum

demum cum condimento ex ipsorum jusculo & pane tosto parato, additis aceto, piperis, zingiberis & caryophyllorum aromaticorum polline eduntur.
Jusculum in quo coquantur croceo colore tingunt.

CAP. XXII.

Fungus pileolo lato, orbiculari flavescente C. B. *Fungus pallidus* J. B. *Fungi esculenti* 12. genus Clus.

A ^{J. B.} Utummi munus, Campestri similis Fungus, pari ferè magnitudine, sed variante, coloris tam externè quàm internè luteo-pallidi: Clusio infernè ex flavo rufescit. Provenit in sylvis, & reperitur circa Pentecosten.

CAP. XXIII.

Fungus angulosus & velut in laciniis sectus C. B. *Fungus luteus sive pallidus*, Chanterelle dictam, comitans *esculentus* J. B. *An Fungi esculenti* 14. genus Clus.?

M ^{J. B.} Onbelgardenfibus dictus *Chanterelle* Fungus rarò dimetientem habet palnarem, sæpius cum magnitudinem non assequitur, plano pileo, aliis cavo, pallidus, oris subinde contonsus, ut crispis nonnihil habere videri possit, membranæ infra nec densis contextus. Hujus pediculus rarò in umbilicum inferitur, sæpius à medio decrat. Odor gratus & innocens eum commendat, & ob id mensis lautioribus curiosioribusque expetitur.

Clusius quarti generis duas species, seu fortè ætatis ratione differentias, describit. Prior suprà pallida est, flavis maculis variegata; infernè flavescens cum stris fuscis. Secunda duplo major, supèrne flava, infernè croceo colore infecta.

Oritur in sylvis & nemorosis locis sub fagis utplurimum, mense Junio ac etiam Septembri.

CAP. XXIV.

Fungi plures simul, albi, ad arborum radices, esculenti J. B. *Fungi umbilicum exprimentes plures simul, albi* C. B. *Fungi esculenti* 6. genus Clus.

F ^{Clus.} Ormæ ferè orbicularis sunt, planæ tamen, inferna parte albi & striati, supèrne aliquantulum protuberantes, mediâ autem nonnihil depressi, ut umbilicum exprimere quodammodo videantur, colore magis fusco quàm infernè. Minores circiter unciam lati sunt, aut paulo ampliores: mediâ binarum unciarum latitudinem explent: Maximi quaternarum amplitudinem temperant.

Ad Ulmi, Quercus, Populi, Juglandis & aliarum arborum dejectarum radices nascuntur, à novæ Vere in Autumnum usque.

Populus alba humo tenus secta ad radicem usque, & aqua calidâ in qua fermentum fuerit dissolutum persusa infra quatridduum fungos copiosos edet, elui quoque gratissimos. *Manth.*

SECTIO.

SECTIONIS PRIMÆ

MEMBRUM SECUNDUM.

De Fungis lamellatis terrestribus noxiis.

CAP. I.

* *Fungus Coryleus orbicularis* C. B. *Fungorum noxiorum* 6. genus Clus.

O ^{Clus.} Rbicularis est figuræ, duas uncias latus aut major: supèrne nonnihil tumescens, extremis oris in supinam partem flexis; coloris ex rubescente fuliginosi, cui albedo quadam permixta videtur, interdum etiam omnino fuliginosi & fusci: infernè nonnihil rubescit, stris crassifuscis: pediculo est gracili duas uncias longo.
^{Sub} Corylis crescit Maio aut sub Junii initium.

CAP. II.

* *Fungus bufonius orbiculatus* C. B. *Fung. nos. 7. genus* Clus. *Fungi bufonii perniciosi* J. B.

H ^{Clus.} Ujus tres observavit species Clusius.
1. Pediculo erat valde gracili, duas plus uncias longo, pileolo in metam sublato, unciam ferè lato, albo fuligine quodammodo infecto, summo fastigio flavescente, interiore & cava parte fusco proflus cum stris nigris.

2. Magis orbiculata, crassiore pediculo; supèrna & tumescente parte, duas interdum, aliàs tres uncias amplâ, modo fusca omnino ex albo-pallecente, modo flavâ, fuligine infectâ; Singuli autem fungi maculis albis & nigris summa parte notati, ut Rubetæ colorem, præsertim fulcus, valde referre videatur. Pars inferna alba est, cum levis stris subfuscis.

3. Reliquis major, orbiculata in plano figuræ, tres uncias lata, supèrne alba admixto ruboris tantillo, raris pallecentibus maculis imperis: infernè pallefcit, frequentibus stris fuliginosis.

Circa idem cum præcedente tempus emergit.

CAP. III.

* *Fungus Betulaceus orbiculatus albus* C. B. *Fungorum noxiorum* 8. genus Clus. *Fungi Betularum albi maculati perniciosi* J. B.

O ^{Clus.} Rbiculatæ pene est figuræ, supèrne paulò elatioris, albus fuligine levi adumbratus, in quo maculæ quadam rufescentes; duas uncias latus; infernè totus albus exceptis stris fuliginis infectis: pediculo gracili, binas uncias longo.

Circa Pentecosten provenit in sylvis ad Betularum truncos & radices.

CAP. IV.

* *Fungus minimus pallefcens infundibuli formæ* C. B. *Fungorum noxiorum* X. genus Clus.

V ^{Clus.} Alde exilis est: nam primum emergens vix uncialis est magnitudinis: interdum singularis, nonnunquam bini simul nascuntur, ipso Fungi corpore minimi digiti unguem vix æquant, rufescentis coloris, cum adolevit corpus in uncialem magnitudinem excrefcit, inferna parte valde à pediculo striata se invertente, adeo ut supèrna pars velut camerata & cava reddatur, & cum suo pediculo parvum infundibulum mentiri videatur. Color flavescit tam externè quam internè, & supèrna pars jam in umbilici speciem contracta rufis maculis est distincta.

Bis in anno reperitur circa nelsonem & vindemiam in sylvis proveniens.

CAP. V.

- * *Fungus fatuus candidus*, pileolo in metam assurgente C. B. *Fungorum noxiarum* XI. *genus* Clus. *Fungi fulvorum boleto similes perniciosi* J. B.

Clus.
Eodem tempore similibusque locis reperitur. E terra autem erumpens valde boletum imitatur, imo quodammodo mentitur. Corpore dum e sua volta erumpit boleto est dissimili, magiore pediculo subnixo, minimo digito graciliore, sefcuncialis lateralis, in metam ante gente, superna parte candida, inferni camerata.

CAP. VI.

- * *Fungus muscas interficiens* C. B. *Fungi venenati & muscarum diſci* J. B. *Fungorum noxiarum* XII. *genus* Clus.

Hujus quinque species,
1. Orbicularis, unam interdum, spississime duas uncias lata, vel superne pallens, tanillo rubedinis & fuliginis admixto, vel lurida & fuligine infecta, inspersa bicantibus maculis atro permixtis: pars inferior alba stris fuscis: pediculo gracili, sefcuncialis longo.
2. Paulo major, pediculo longiore & crassiore, viz. digitum minimum longo & crasso: lata parve, diametro triente paulo minore. Color superne ex purpura dilutiore & saturo, pallio & albo varie mixtus est: inferne pallet cum nigris crassioribus stris.
3. Primum emergens contracto est corpore, crasso & unciali, quasque Ari radicem mentitur, pediculo fuso, duas uncias lata & totidem longa, in metam formam sublata, coloris latentis, fuscis maculis albicantibus aspersis, summo tamen fastigio pallida. Adultior vero palmarum digitalis crassitudinis assurgit, inferna parte tuberosa, orbicularem autem figuram acquirit, quatuor uncias lata, per oras interdum fissa & lacear, coloris prout parte rubri, albis maculis infecti, o. rufis supina albi prorsus, stris levi fuligine infectis.
4. Omnium elegantissima, recens nate orbis minor, duas scilicet solummodo uncias lata rubro colore valde lauro veluti concreti sanguinis tincta, frequentibus maculis albis confusa. Adultior lator fit, v. g. quincuncialis aut amplior, tumida superne, rubro etiam colore sed parve remissiore, obscurioribus veluti undis intercurrentibus, & crebris etiam ex albidis maculis infecta. Pediculo constat protuberante infima parte, unciam crasso, trientem longo. Strie crasse nigrae. Interdum ex eodem pale conjunctum nascuntur.

Hanc muscae valde apparent, & plerumque ei insident non sine ipsarum perniciem: hanc quotquot degustant intereunt: ideoque circa Francofurtum ad Menum in conclavibus ad fenum in hunc usum ejus frustra spargere solent.

5. Junior duas uncias lata est, in eandem unciarum metam assurgens, coloris ex rufo fusci & fuliginis infecti: adultior trientalem aut ampliore latitudinem habet, in metam formam assurgens oris valde laceris, coloris superne mixti ex albo, rufo, pallido, fusco, mixtura vel radiatum, maculis duntaxat inspersis constante. Color inferna parte prorsus fuliginosus cum stris nigris.

CAP. VII.

- * *Fungus latus orbicularis candidus* C. B. *Fungorum noxiarum* 13. *genus* Clus. *Fungi ranarum perniciosi* J. B.

Clus.
Albus quatuor uncias latus est, in orbem ferè circinatus, immaculati superne candoris, in orbis centrum pallior; inferna etiam pars candida est cum multis purpureis crebrisque pediculis gracilis est & longus. Junior minor est & fuligine quadam utrinque infecta stris raris & vix adhuc apparentibus.

Secundum vias & semitas in caelis sylvis provenit extremo Augusto.

CAP. VIII.

- A. *Fungi albi venenati viscidii* J. B.

J. B.
Edulbus albis aliquo modo similes sunt, pediculo digitum crasso, 3, 4ve plus minus alto, qui de peum sustinet orbicularem, palmarem, pressum, subius candidissimo membranarum liquidum stipatum: Superna facies sub-merica, ad albidum nonnihil vergens, viscido aceto fungosis verrucis eminentibus confusa, quae tamen sine membranae noxa avulsi facilius, quam

accidentarias esse putamus, ut quae non in omnibus appareant. Sapore sunt minime ingrato, sed subdulci, sapore aquo.

Interest sanè horum formam & naturam vel apprimè novisse, ob periculum quod ex errore contingere potest. Nam civis (inquit) quidam Montbelgarensis qui deceptus hos coctos imprudens voravit, primò vomitu infestabatur, deinde vertiginosus fit, prostratus tandem viribus membrisque refrigeratis soporosis jacuit non sine mortis periculo. Nam & loquelà privatus, pulsi deprehensus fuit perexiguus, cum suffocationis metu. Qui tamen paulò post vomitu provocato prius, Alexipharmacs, Theriaca potissimum, enematis item restitutus fuit, postquam non paucas horas dubius & velut oppressus inter vitam & mortem quasi succubuerat.

A Fungis campestribus differunt pediculis tenuioribus & longioribus: capitellis minus crassis, lamellis subius albis, odore ingrato.

CAP. IX.

- A. *Fungus major, pediculo brevi crasso, lamellis crebris albenibus.*

Pediculus vix palmaris, pollicem crassus, imà parte in latum extumescens, capite est crasso, diametro palmaris, pulvinato, media tamen parte circa umbilicum depresso, colore nunc rubente, nunc fulvo fordidiora, creberrimis subius lamellis albenibus itriato: superior spongiosa substantia candidissima.

Sub Quercubus Augusto mense enatum observavimus.

CAP. X.

- * *Fungus latus orbicularis oris intus converſe* C. B. *Fungorum noxiarum* 14. *genus* Clus. *Fungi à sue appellati, albi sed maculati, sylvenses perniciosi* J. B.

Clus.
Eisdem in locis eodémque quo prior [us] tempore invenitur.

Duas ejus species observavit Clusius.

Prima recens nata corpus uncia majus non est, coloris albi fuligine veluti infecti, pediculo unciali, minimum digitum crasso, interdum geminum ex eodem pede nascens. Adulta tri-uncialis est diametro, orbiculatum ferè, superne album sed fusco colore infectum, flavo fastigio, inferne vero pallidum, stris rufis, pediculo digitalis longitudinis & crassitudinis.

Secunda cincta ferè rotunditatis est, diametro trientem lato pediculo brevi pollicémque crasso, superne candida cui maculae parvae fuscae & flavescens nonnihil color inspersus est, oris aliquantulum in infernam partem converſa: inferne pallida stris fuliginosis.

CAP. XI.

- A. *Fungus pediculo in bulbi formam excreſcente* C. B. *Fungorum noxiarum* 15. *genus* Clus. *Fungi bulboſo pediculo pallidus maculatus* J. B.

Clus.
Duplex est, Prior pediculo duarum unciarum, [corpore unciali] suprema parte pollicaris crassitudinis, inferna sefcuncialis, in bulbi formam excreſcente, coloris ex albo pallentis. Corpus ipsum fungi superne etiam pallidum est, sed maculis dilutè nigricantibus distinctum, atque oris in supinam partem inflexis; inferne striae ex pallido fuscae sunt.

Secundus valde totius coloris est, ut verius ligni five radicis cujusdam nodosum & nigrum fragmentum videatur quam fungus, quod utraque manu vix comprehendi queat: crasso brevique pediculo innititur.

In caedis sylvis crescit extremo Sextili.

CAP. XII.

- Fungus oris laceris & in lacinias diviſis* C. B. *Fungorum noxiarum* 16. *genus* Clus. *Fungi sub corylis serpentini diſci perniciosi* J. B.

Clus.
Tres hujus species observavit Clusius, Prior oblongo gracilique pediculo est, cui insidet initio velut ovum exscalptum, uncialis magnitudinis, externè album velut fuligine persalutem, internè nigrum: quod deinde oras explicans: unctae amplitudinem acquirit, in pilei parvique galeri similitudinem formatum, albi superne coloris fuscis maculis distinctum, atque ipso fastigio veluti fuligine infecto.

Secunda pediculo longo, gracili, corpore parvi galeri figurâ, initio vix ungue majore, dilutiore fuligine infecto, cum adoleverit superne aurâ fuligine tincto, infernè instar fornici camerato & nigris stris exarato.

Tertia

Tertia præcedenti æqualis est, valdè laceris oris & quodammodo lacinialis, rufi interdum, alias albi coloris fuligine infecti superne, infernè fuliginolis, aliis nigriis stris exarata: aliquando etiam inferna parte adeo inversa & reflexa, ut florem aliquem mentiri videatur.

CAP. XIII.

- * *Fungus latus oris laceris* C. B. *Fungorum noxiorum* 17. genus Clus.

Clus.
DUplex est, 1. dodrantali magnitudine, pediculi digitum minimum crasso, duas aut tres uncias longo, ex cujus imo subnascitur exigua proles: orbiculata ferè est figuræ oris in inferiori partem nonnihil inflexis, colore superne rufo ad nigredinem tendente, cui in velleus circa medium admixtus est: inferna pars pallida est, strisque fuliginolis exarata.
2. Illi æqualis est, sed graciliore pediculo, circinata etiam rotunditatis, nisi laceras haberet oras in ambitu, superne planè lundus venis quibusdam exalbidis maculosus, ipsa substantia sub externa cum omnino atrâ, uti etiam est pars infima, sic tamen ut crassæ nigra stræ obscure appareant.
Planis & apertis locis circa Festum S. Bartholomæi apparet.

CAP. XIV.

- * *Fungus parvus parvi galeri formam exprimens rufus* C. B. *Fungorum noxiorum* 18. genus Clus.

Clus.
IN sylvis eodem quo præcedens tempore oritur; est autem eo longè minor, nec uncialem aut fescuncialem magnitudinem superat, pilei aut parvi galeri figurâ in metam sublatum, superne rufus, infernè exalbidus cum stris fulcis: pediculo gracili duas trèss uncias longo.

CAP. XV.

- * *Fungus orbicularis secundum vias & in Quercetis Autumno nascens* C. B. *Fungorum noxiorum* 19. genus Clus.

HUjus sex species describit Clusius: Prima tantum hujus loci est.
Prima pediculo est valdè gracili, duas uncias aut amplius longo, capitello orbiculato fescunciam lato, aliquantulum in infernam partem inflexo, coloris ex flavo, rufo, fuliginoso commixti superne, ex pallido fulci infernè.

CAP. XVI.

- * *Fungus Abietinus oris reflexis, substantiâ rubrâ* C. B. *Fungorum noxiorum* 21. genus Clus. *Fungus hirsutus internâ parte pernicijsi* J. B.

SUB extremum Septembrem provenit subter Abietibus.
Recons natus uncia non multo major est, oris valdè in infernam partem inflexis; crassiusculo corpore & veluti crassis quibusdam venis subrubentibus, in orbem superne ductis notato in albicante planicie. Adulus vicissim efculenti amplitudinem acquirit, oris est magis inæquabilis: infernè dilutè rubet cum stris rufis; pediculo digitalis ferè crassitiei, duas uncias longo, qui contractus rubrâ substantiâ constare deprehenditur.

CAP. XVII.

- * *Fungi dumetorum ex uno pede prodeantes* C. B. *Fungorum noxiorum* 22. genus Clus.

QUATOR hujus species recenset & describit Clusius.
Primæ sex aut septem nascuntur ex uno pede fungi, longis & gracilibus pediculis, orbiculato ferè corpore, (fornicato tamen seu camerato infernè) vel semunciali, vel unciali, colore flavo, uti sunt & ipsi pediculi, qui maculis tamen nigris distincti.
Secundæ etiam octo aut novem ex uno exortu nascuntur, brevioræ & perinde gracili pediculo; corpore in orbem veluti expanso, unciam aut fescunciam lato, superne presso & tanquam umbilicata, coloris flavi rufo suffusi, infernè flavi, stris fuliginosis.
Tertiæ viginti aut plures nascuntur ex eodem pede, gracilibus pediculis, orbiculati, latitudine inæquali, pro ætatis ratione; nam & inveniuntur ungues non minores, unciales, & fescunciales; omnes rufo colore tincti superne, infernè fulcis stris exarati.

Quartæ

Quartæ triginta aut plures ex eodem pede proveniunt, pediculo pro singulorum ætate brevi aut longo, orbiculati, magnitudine tertie speciei fungis parces; colore variant, nam vel flavi sunt, multo tamen rufo perfusi, aut omnino rufi sed nonnihil tumefcentes & fulci, infernè stris nigricantibus notati.

Ad Spinarum quæ vetustate corrumpi incipiunt atque inter dumeta nascuntur, & in ipsis truncis humi jacentibus nascuntur circa Calendas Octobris.

CAP. XVIII.

- * *Fungus stictarius in plano orbicularis, candidus* C. B. *Fungi sterquilini albi perniciosi* J. B. *Fung. nox. 3. genus Clus.*

Clus.
VULGARIS admodum (inquit Clusius) est hic fungus, idèoque nemini non notus, formæ orbicularis in plano, velut circino ductæ, exili & tenui fultus pediculo, tenui non crasso corpore, candidus omnino, & veluti farinâ conspersus, cum infernè tum superne; pars tamen averla fulcis stris distincta est.

CAP. XIX.

- * *Fungus orbicularis, ex atro rufescens* C. B. *Fungi quodammodo orbiculati, atro-rufescentes, perniciosi* J. B. *Fung. nox. 9. genus Clus.*

Clus.
CIRCA Solstitium æstivum invenitur in sylvis nascens.
Crasso & protuberante constat corpore, sphericæ quodammodo & orbicularis figuræ, duas uncias lato in minoribus, in adultioribus tres aut etiam quatuor; superne ex atro rufescens, infernè exalbidus, stris rufescentibus.

CAP. XX.

- * *Fungus orbicularis in palustribus* C. B. *Fung. nox. 23. genus Clus.* *Fungi rubri perelegantis coloris & rufi* J. B.

Clus.
HORUM primus Uncialis magnitudinis habet orbem, superne rotundum, & rubri perelegantis coloris; infernè albicante, fulcis tamen stris exaratum, unciali pediculo, non tamen valdè gracili fultum.

Secundus orbiculatæ etiam est formæ, paulò tamen amplior superiore, longiorque pediculo subnixus, prolem fungi ab exortu plerumque proferente: superne rufi & ad latentium tendentis coloris; infernè dilutior & frequentibus stris distinctus.

Tertius in nodum velut collecto est corpore, infernè fornicato atque camerato, suis oris pediculum uncialis crassitudinis, duarum autem unciarum longitudinis stringente & amplectente, coloris ex albo rufo & fulco variè commixti.

Quartus duas uncias latus est, sed inæquali orbe, superna parte candicans ex cineraceo, infernè similiter, sed stris fulcis. Pediculus brevis & crassus.

CAP. XXI.

- A. *Fungus minor ex albedo sublimens, pileolo hemisphærico.*

AD trium aut quatuor digitorum altitudinem interdum assurgit, sepius humilior, pediculo cultum crasso; pileolo hemisphærico, diametro unciali, ex albedo sublimens, lubrico & mucilagine quadam obliato, subus lamellis crebris subtilibus, veluti rot radiis à pediculo ad circumferentiam extensis, adeo ut infernè ferè planus sit hic fungus & minime concavus. Lamellæ autem admodum late sunt, seu magis profundæ, ut exterior curvis seu caro sit valdè tenuis.

Per totum Autumnum in pascuis frequens oritur, plerumque è fimo vaccino aut equino.

Figura Fungi parvi albi cum luteola parte in summitate capituli, visco nicante resplendentis.

* J. B. huic exactè respondet.

Tom. 3. lib. 42.
c. 62.

CAP. XXII.

A. *Fungus parvus galeiculatus striis lividis aut nigris. An Fung. nov. tertium genus Clus?*

Superiorem petioli longitudine & crassitie, necnon pileoli magnitudine refert. Ab eo differt utriusque colore sublivido, superficie sicca nec muco oblita: pileolo magis nonnihil tubulato, intus magis concavo; lamellis denique obscurioribus & per vetustatem nigricantibus. Septembri mense & per totum Autumnum in iisdem cum precedente locis, nec minus frequenter invenitur.

Icon pag. 848. tom. 3. Hist. Plant. J. B. hunc fungum optimè representat.

Icon pag. 848. tom. 3. Hist. Plant. J. B. hunc fungum optimè representat.

Lobelius & J. Bauhinus non satis distinctè scribunt de his Fungis. Observavimus in pascuis Fungum hujus generis paulo minorem pulverei coloris seu ex albo fonside flavescens, striis subobscurè fulvis, quem ab hic descripto specie differre suspicamur.

CAP. XXIII.

A. *Fungus pusillus pileolo tenui utrinque striato; seu plicatilis plicaturis utrinque demonstrantibus.*

Duobus proximè antecedentibus minor est multò, pediculo tenuiore & teneriore, fragiliter modum secus quàm precedentium, lubrico & velut muco oblito: pileolo turbinato, diametro semunciali, tenui admodum & utrinque striato & sulcato, ac si membrana in plenas composita constaret, coloris ex albo cinerei. Summus pileolus ubi pediculus inseritur non raro planus est, & macula rubente insignis.

In pascuis Autumno reperitur.

Huic affinis est non tamen idem.

CAP. XXIV.

* *Fungus albus pileolo inverso J. B. tom. 3. p. 847. lib. 40. cap. 73.*

Parvus admodum est, vix ad unciam se attollens ac etiam multò minor: instar calycis erecti, plicaturis & foliis se externè demonstrantibus, non sub pileolo [tantum] ut in reliquis. Pileolus etiam inversus facit veluti scutellam. Sunt etiam majores, altitudine trium digitorum, & latitudine duos excedentes. In prato loco visoso mense Septembri observavit J. B.

CAP. XXV.

A. *Fungus parvus, pediculo tenui, longo, firmo, lento; pileolo in medio fastigiato, striis externè apparentibus.*

Pediculo quadrantali aut altiore assurgit, tenui at firmo, non fragili: pileolus è sulcato, in medio turbinatus, striis externè apparentibus, intus concavus, lamellis crebris & brevibus stipatus. In pascuis mense Septembri.

CAP. XXVI.

A. *Fungus minor tenuissimus, farinam respersus, pileolo supernè cinereo, lamellis tenuissimis grævis.*

Pediculo assurgit tres quatuorve interdum uncias longo, tenello, albo, farinam albi respersus, intus concavus, qui levi compressu in longum finditur, pileolum sustinens unciali aut sesquialiali diametro, supernè tenui membrana cinerea farinam respersa constans, infernè lamellulis tenuibus creberrimis, nigris propè centrum, nam circum oras interdum cinereæ sunt, intus dimidi figura, concavum. Oras per vetustatem non raro laceræ sursum reflectuntur. In pascuis mense Septembri aut etiam Octobri observavimus.

CAP

CAP. XXVII.

Fungus minimus, pediculo longo tenuissimo lactescens.

Inter gramina in pascuis oritur solitarius.

CAP. XXVIII.

A. *Fungi pratenses parvi, externè viscidii, albi, lutei vel rubentes. An F. orbicularis in pascuis C. B?*

Capitelli diameter uncialis circiter; interdum major; figuræ in plano orbiculatæ, raris subviscidii lamellis reliquo corpori concoloribus: Pediculus gracilis triticeum culmum magnitudine vix æquat, binas circiter uncias altus. Tum pediculus tum capitellum muco quodam viscido oblita sunt. Striæ in hoc genere ad pediculum inferiores multo sunt quàm ad oras capitelli, ut infundibuli aut coni inversi specie à pediculo aliquotque assurgere videantur: hoc tamen non est perennium, nec in junioribus fungis sed in adultis & declinantibus. Augusto & Septembri mensibus in pascuis frequentes oriuntur.

CAP. XXIX.

* *Fungi luteoli disti, colorem mutantes, maligni J. B.*

Hujus capitelli figura vulgaris similis est; substantia ejusmodi quæ mox vigorem perdat & in mucum abeat. Infernè parte filamenta quædam, in retis formam oblique intricata, faciliè à suo capitulo separantur. Color aliquoties flavescens, mox tamen in virescentem & inde in azureum abit.

CAP. XXX.

Fungi albi lucentes, ex uno principio plures, ex radicibus arborum J. B.

In cariosis arborum truncis occurrunt Fungi ex uno principio plures; longis pediculis insidentibus, emaculati undique candoris, etiam per membranas, animalculorum morfuunculis & arborionibus obnoxias, majusculi, tenues, sentore viscido superius obduco nitidi. Inveniuntur his similes lividi aliorumque colorum.

CAP. XXXI.

* *Fungi multi ex uno pede, clypeiformes lutei & rubri J. B. Fungus clypeiformis major C. B.*

Horum forma plana quidem est, sed rugosa & per oras reflexa, flavi coloris, pediculis fuscis. Inveniuntur etiam alii ejusdem formæ planæ & orbiculatæ, sed qui non sunt reflexi, & eorum etiam aliqui per oras crenati.

Innaſcuntur plerumque putridis lignis, aut asseribus vetustarum ædium rusticarum & stabulorum. Inveniuntur adhuc alii his non valde dissimiles in arborum aggeribus sub sepibus, rubri coloris, quorum nonnulli nullo peculiari odore sunt præditi, alii verò moschi odorem quodammodo referunt.

CAP. XXXII.

A. *Fungi plures ex uno pede, è Prunorum radicibus enati.*

Plurimi simul confertim nascuntur: pediculis binas circiter uncias longis, mediocriter crassius, coloris lutei sulphureæ. Capitelli rotundi diameter uncialis aut sesquialialis; supernè rufescenti, lamellis subviscidii tenuissimis & creberrimis, initio flavis, postea in cinereum mutantibus.

K 2

CAP.

CAP. XXXIII.

* *Fungus latus sanguinei coloris* C. B. *Lingua in caudicibus Castanearum* Cæf.

L ^{Cæf.} *Lingua* appellatur in caudicibus præcipuè Castanearum, figurâ crassâ, sanguinei coloris tum extra, tum intra. Optimi atque innocentissimi existimantur.

CAP. XXXIV.

A. *Fungus sordidè fulvus in acutum conum suffigiatus.*

M Embranulae subtus creberrimæ, colore cinereo. Cortex exterior tenuis est & membranofus, nec quicquam carnis aut pulpæ corticem & lamellas interjacet. Hujus icon habetur apud Parkinsonum pag. 1321.

CAP. XXXV.

A. *Fungi minimi plurimi simul nascentes turbinati, exterius cinerei aut subfulvi, striis nigricantibus.*

P Ediculo albo, filii instar tenui, longitudine digitali capitulum infidet turbinatum metæ ægæleri figurâ, diametro vix quartam digiti partem excedente, colore exterius sordidè fulvescente striis subtus in adulto fungo fulcis aut nigris: inter lamellas & cutem externam nihil omnino carnis intercedit; cuticula autem ipsa lineolis seu fulcis ab apice ad circumferentiam ductis minimè tamen profundis striatus est.

Augusto mense Anni 1685. observavimus, propè palos ligneos in terram depactos, densò agmine exortos, qui vix quadratum durabant antequam marcescerent: postea hujus generis decipiemus majores confertim nascentes vidimus.

SECTIO SECUNDA.

De Fungis terrestribus lamellis carentibus.

Horum alii pileati sunt; alii pileolis carent, suntque vel cauliferi ramosi & non ramosi, vel angulosi, formæ vel globosæ, vel planæ.

CAP. I.

1. *Fungus porosus magnus crassus* J. B. *An fungi esculenti* 16. *Clusii tertia species? Fungus Augusti mensis* C. B.

I ^{J. B.} Nihilie pedi crasso, longo, pileus palmari latitudine, omnium (inquit J. Bauhinus) quos vidi densissimus, turbinatus, ex fusco albicans, infernè candidus, nullo subtus membranarum plextexolis, sed infinitis poris tenuissimis pervius, substantiâ interiore albâ.

Observavi in pascuis mense Septembri.

Fungi etc. 16. Clus. tertia species colore supernè ex fusco rufescente à descripto differt.

A. 2. *Fungus porosus magnus nostrat.* *An Fungi esculenti* 16. *genus* 3. Clus?

Pediculus huic palmaris, crassus, secundum longitudinem ligni modo fissilis. Capitulum grande, diametro sesquipalmari aut majore, colore supernè rubiginoso aut fulvo sordidiore, infernè

Lib. II.

De Plantis Imperfectis.

citirino seu ex luteo virente. Duplici constat substantiâ. Superior albicat: inferior, quæ in aliis Fungis in lamellas seu membranulas à pediculo ad circumferentiam extensas dividitur, in hoc infinitis foraminulis pertulus est favi in modum, sed multis numeris minoribus, è flavo (ut dixi) virefcit. In pascuis frequens occurrit.

Augusto mense exit. Ab omnibus aliis Fungis faciliè distinguitur substantiâ inferiore foraminulenta seu poris creberrimis pertusâ, ejusque colore ex luteo virente, & interdum planè luteo.

CAP. II.

* *Fungi esculenti* 16. *Clusii prima & secunda species. Fungus Augusti mensis* C. B.

P ^{Clus.} Rior pediculo est trientali, superna parte minimi digiti crassitie, infernâ unciali aut ampliore, coloris variè mixti ex cœruleo viridi & fusco. Capitello orbiculari in plano figuræ, tumescente & quasi pulvinato, cujus diameter trium unciarum aut paulò major, color ex candicante subfuscus, infernè albus.

Secunda pediculo est brevior, sed longè crassiore, ut qui supernè digitali sit crassitudine, infernè 2½ unciarum: capite orbiculato sed inæquali & quasi sinuoso, cujus diameter pediculi infimam partem amplitudine non valde superet, colorisque est ex flavo rufescentis: versâ pars nonnihil camærata est, colorisque est ex flavo pariter rufescentis.

Habet verò (inquit Clusius) hoc Fungi genus aliquot notas ob quas Pauli *Aurivivus* esse liceat conjicere. Etenim colore fuliginoso sunt ejus species, orbe etiam quarundam tam amplo ut saepe caput humanum æquent, pediculo omnium crasso, infra colore nigro virefciente.

Ceterum hic Fungus apud Ungaros in hunc modum apparari solet. Repurgatus conciditur; frusta paululum in cibano effricantur, deinde in aqua elixantur: iis deinde exemptis panis vulgaris, quo viz. familia uti solet, taleæ super craticulam tostæ in prædicto julsulo coquantur, id demum julsulum cribro farinario succernunt: postremo huic condimento (quod nec tenue nimium, nec crassum nimis esse debet) elixa fungi frusta imponuntur, additoque aceto, piperis, zingiberis atque Caryophyllorum aromaticorum polline eduntur.

CAP. III.

A. *Fungus parvè candidus, prona parte erinaceus* J. B.

R ^{J. B.} Aro. naturæ miraculo (inquit J. B.) parte prona pro membranulis innumeris veluti aculeis muricatus erinaceum in memoriam revocat, unde ex argumento nomen imposuimus: majusculus est Fungus, etiam palmo major, albus, minus tamen quam piperatus & ferè excussus.

In sylvis propè Monbelgardum J. Bauhino observatus est; nobis in sylvis Warwicensibus ad *Madalem* vicum.

CAP. IV.

Fungus orbicularis secundum vias & in Quercetis Autumno nascentis C. B. *Fung. nov. 19. genus* Clus.

H Ujus sex species proponit Clusius. Priorem quoniam subtus striata seu lamellata est superius sub genere Fungorum striatorum posuimus. Reliquæ huc pertinent. Quartam & quintam species C. Bauhinus sub propriis & distinctis titulis exhibet: nimirum quintæ speciei titulum imponit Fungi tuberis figurâ, sextæ Fungi Cyclamini radicem colore & formâ referens.

Secunda amplior est, crassiore pediculo, orbiculata, supernè paululum intumescens, colore vel rufo raris quibusdam maculis consperso, vel fusco omnino & fuliginoso; infernè pallido, frequentibus fuscis maculis notato, vel ex fusco pallido omnino, nec ullis striis distincto.

Tertia crasso est pediculo, unciali; pileolo in metam allurgente, dum recens nata est, unciali, ex cineraceo fusco; adulta duarum unciarum, magis exalbido, & notis quibusdam distincto, lacerò & hiantè. Quarta duplex videtur, vel infra duarum unciarum magnitudinem, crasso corpore, graciliorque pediculo, supernè ex atro rufescens, infernè flava frequentissimis parvis maculis inspersis: vel trientali magnitudine, crasso & protuberante corpore, fusco supernè & scissuris quibusdam albis lacerò; infernè ex flavo palliescente, striarumque experte.

Quinta satis informis est tuberis (dum junior) figurâ, supernè valde fusca, infernè rubra saturata & nigricans, circa oras flava, binas uncias lata: Adulta quatuor est unciarum, orbiculata, per intervalla protuberans supernè, & fusca, elucente quibusdam in locis dilutior rufescente colore, infernè ex rubro atra aut obscura, striis carens, pediculo valde crasso, inæquali & fusco: ipsum autem fungi corpus contractum cœrulei, virefciente intercepti, est coloris.

Sexta magnum Cyclamini tuber valde refert, tum amplitudine, tum colore, & inæquali rotunditate: infernâ autem parte ochræ colore est, venis quibuldam rufescentibus aut subfulcis distincto; nullis tamen striis.

Septima omnium amplissima est, v. g. scsquipalmaris, inæquali tamen ambitu, supernè purpureascentis coloris, cui permixti sunt rufus & fuliginosus: ipsum internè corpus subcærulei est coloris, ut etiam pars supina cui pediculus inheret; reliqua pars inferior flava est, binis aut ternis marginis maculis rufis infecta. Junior & primum emergens minor est.

CAP. V.

Fungi prunorum commixti coloris, perniciosi J. B. F. ex eodem pede, sed non conspicio, numero C. B. Fung. nox. genus 2. Clus.

Clus.

Sub Pruni arboribus novo Vere nascuntur confertim ex eodem pede numerosi, nullo tamen pediculo conspicio, varia magnitudine & forma; nonnulli duas aut tres uncias lati atque etiam ampliores, alii vix unciam lati; vel orbiculatæ figuræ, vel angulosæ; omnes ex albo, pallido & fusco coloris commixti.

CAP. VI.

** Fungus crassus in metam surrectus C. B. Fungi in metam surrecti perniciosi J. B. Fung. ex. 10. genus Clus.*

Quatuor hujus species describit Clusius.

Prima crasso est corpore, in metam formam surrecto, supernè cinereo, infernè ex flavo pallente, pediculo sciscianam longo, unciam crasso.

Secunda longiore est pediculo, non minus tamen crasso parte terræ proximâ, summi tamen graciliore: capite crasso, duas uncias lato, ex pallido fusco vel fuliginoso prole, infernè ochræ colore.

Tertia crasso etiam est pediculo parte terræ proximâ; capite in juniore sciscianam, rufo, in altiori duarum unciarum aut amplioris latitudinis, circinata uterque ferè rotunditatis & nonnihil exte-
mensens. Infernè ochræ est colore fuligine perfuso.

Quarta species, cum infernè strias habeat, non est hujus loci.

CAP. VII.

A. Fungus faviginosus Park. Lob. vugosus vel cavernosus sive Merulius J. B. esculentus in porosis C. B. Fung. est. 1. genus Clus. Honey-comb Mushrooms. Montillet.

J. B.

Lautoribus mensis expetitus, reponitur etiam exsiccatum, ut alienis mensibus gule servata formâ turbata, totis circumquaque scrobiculis pervius, ut favos apum imitetur, ex albo nonnihil rubescens, fulvus aut niger; interiori cæterum parte rotus cavus, albus & v. g. farinaceo quodam labore aspersus: pediculus vero, qui fungi corpus sustinet, infima parte crispus, totus albus, cavus quoque.

Clusius quatuor hujus species observavit, quæ magnitudine & figurâ differunt. Prima pollicis ex-
tremum articulum raro superat; cute valde rugosâ & favi amulâ, albicante quasi fuligine infecta.

Secunda radicem Aristolochiæ rotundæ exsiccatam refert, coloris ex rufo fulci, priori magni-
tudine par.

Tertia duplo amplior, plerumque orbicularis, colore & rugarum cellulis primæ æmula.

Quarta in longitudinem metam instar excrevit. Plenas descriptiones si desideras, Clusius adeas.

In Germania, Gallia, Anglia reperitur in pratis & pascuis, inque dumetis verno tempore. Mentzelius in Pugillo suo plantarum rariorum Fungi hujus, pyramidalis & in metam fastigiatæ quatuor differentias exhibet: item porosum communem intestinorum gyros referentem.

Fungus Autumnalis bifidus velut apex Flamini Plinii Mentzel. ex horum genere est, frequen-
tissimi tempore in sylvis Pinafricis Marchie Brandenburg. Quidam ungulam bifidam; quidam
tiam seu Episcopalem mitram referunt.

C. A. B.

CAP. VIII.

*A. Fungus phalloides J. B. Phallus Hollandicus Park. F. virilis penis effigie Ger. F. fetidus pe-
nis imaginem referens C. B.*

Longissimis filis seu funiculis albis variè implexis sub terra reptantibus seu radicibus, hic illic accrescunt volvæ dictæ, phallos claudentes, bulbi cujusdam aut pile palmaris speciei & magnitudine, aut paulo interdum majores, alba, ponderosæ, tunica latis crassâ ex-
terius tectæ; cui proximè subest gelatina quædam viscosa & pellucida, gelatina autem secunda tunica parâ cum extrema crassitie, superficie interna candoris nivei; quæ sinu suo amplectitur substantiam quandam coloris obscurè & sordide virescentis consistentiâ ferè massâ farinaceâ. Hinc subiacet tertia tunica, cellulis quibuldam exterius reticulata, favi ad instar, aut ventriculi bovini reticulâ dicti: erumpente phallo tunica hæc protruditur, siquæ capitellum seu glans penis, sub-
stantiâ mucosâ proximè dictâ ei incumbente, ejusque cellulas replente, quæ putrescens colloquatur, & virosum fetidissimum halitum expirat; Hanc nupcæ avidissimè appetunt & exugunt. Meditullium volvæ occupat substantia candida, levis admodum & spongiosa, utrique extremitate acuminata, quæ corpus veretris efficit.

Disruptâ volvæ phallus exilit, & in justam magnitudinem excrevit brevi temporis spatio, unius nempe aut alterius diei; idque etiam volvæ è terra revulsâ, & in conclave aliquod repositâ adhuc integrâ, priusquam colem efflueret: genitalis humani ferè figurâ. Materia capus fungosâ con-
stat, rarâ, plumâ leviori, foramine pervio rimosus, eoque lavi ac velut delolator, teres, ad duo-
rum palmorum longitudinem accedens. Hujc insitit, non uti Fungo petasus, sed galea aut ca-
pitellum, in figuram metam propemodum fastigiatum, exemtile, cætera glandis virilis speciei, nisi quod cancellatâ sit cute.

Invenimus Middletoni, in D. Franc. Willughbiæ viridario, è Fraxinorum quarundam dejectarum radicibus in terra putrescentibus enatum, ut conjectabamur.

Fungus Clusio pro quinta specie 23. generis Fungorum noxiorem descriptus, ad hunc non tan-
tum accedere videtur sed proflus eundem esse, ideoque Chabreus C. Baubini hoc nomine inme-
rito reprehendit quod illum hujus synonymum fecerit.

CAP. IX.

** Fungus Coralloides cancellatus Clus. J. B. rotundus cancellatus C. B. Fungus lupi crepitus vulgi effo-
rescens Col. Fung. phalloidis congener.*

Clus.

Nascitur hic gallinacæ ovi formâ dum è terra primum erumpit, colore proflus niveo, radi-
cemque habet tenuem, candidam, in multas fibras valde tenues divisam. Ovum autem illud sive volva dum maturefcit sensim disrumpitur & dehiscit, & inde exilit tanquam
maritimum aliquod, distinctione cancellatim reticulatâ constans, & in obliquis veluti ramos invi-
cent se secantes, atque summa parte in unum cocentes formatum, rubri coloris; ut totidem Coralli
rami sibi invicem implexi videantur. Odorem fetidissimum exhalat, à crasso cinereoque
quodam liquore, rubentes illos ramos supina parte obsidente ortum; quem simul atque è volva sua
exclusus est fungus, vari generis parva infecta misticè appetunt, & tandem etiam absumunt.

Hos Fungos in sylvis Belgicentensium agro interdum, frequentiores autem inter harundines secun-
dum fluviolum magna ex parte agrum illum rigidem confitas se reperisse scribebat qui eos ad Clu-
sium misit N. de Callis Perets toparcha.

Hunc C. Baubinus à fungis pulverulentis non oportere distingui scribit in Pin. Verum nos diver-
sum sentimus, & ad Fungos phalloides potius referendum censemus; siquidem è volva pariter
erumpit, etque liquore quodam fetidissimo oblitus, quem muscæ avidissimè appetunt & exugunt;
quævis C. Baubini Lynceum perspicacissimum F. Columnam in hoc secutum scimus.

CAP. X.

*A. Fungus ramosus flavus & albidus J. B. ramosus, & Imperati C. B. Fung. escul. 19. genus
Clus. An F. digitatus major atque etiam minor C. B?*

J. B.

Substantiâ est cum cæteris Fungis parili, sed figurâ longè aliâ. Nam ex uno geminove crasso
trunco in alios minores, hi in alios adhuc minores ad minimos usque creberrimis & antea-
tuosis segmentis Coralli frutices in modum, sed longè deniore stipati, finduntur. Est & va-
rietas quædam. Nam alii in tenuissimas ad extremum venarum instar hepatis divisuras ab-
eunt; alii in Coralli aut palææ crassitudine subsistunt. Colore sunt aliâs flavo, aliâs albidis.

Clusius in tres species colore inter se differentes, nonnihil etiam formâ, hunc dividi possè arbitra-
tur: quem si placet consule.

Septem.

Septembri mense sub Corylis nasci gaudet, inquit Clusius; *J. Baubinus* Autumno in umbrosis sylvis. Nos in ericetis observavimus.

Huc pertinere existimat *J. Baubinus* *Fungos digitellos* à digitis dictos, quorum meminere Hermolaus & Ruellius, itemque Lonicerus, licet non demonstrent quid velint. Huc item refert Funlaus & Ruellius, itemque Lonicerus, licet non demonstrent quid velint. Huc item refert Funlaus & Ruellius, itemque Lonicerus, licet non demonstrent quid velint. Huc item refert Funlaus & Ruellius, itemque Lonicerus, licet non demonstrent quid velint.

Hoc Anno 1685. observavimus Fungi genus in pascuis Augusto mense, pluribus simul ab eodem principio seu radice exeuntibus, duas uncias longis, culmi triticeo crassitie, non tamen exactè rotundis sed paululum compressis, digitum figurà quadantenus imitantibus, nivei candoris, valde fragilibus, nullà partium distinctione. Figura Fungi digitati apud Parkinsonum pag. 1318. non est huic speciei dissimilis. Hic longissime differt à Fungo ramolo *J. B.* & *C. B.* & ab eo omnino separandus est: accedit proximè ad *F. Ophioglossoidem*.

CAP. XI.

* *Fungi ramosi argentei* *J. B.* *Fungus ramosus candidus* *C. B.* *Fung. nox. 25. genus* Clus.

Clus.

In putridis dejectarum arborum caudicibus crescit circa Calendas Novembres. Semipedalis est magnitudinis aut amplior, elegantissimæ formæ: Nam fruticosus est, & in innumeros quodammodo ramos divisus, candoris immaculati, quorum nonnulli abiegnorum ramulorum figuram exprimunt, adeo ut si splenderet, ex puro puto argento conflatum quis æstimare posset: aliquando nullum habet pediculum, sed ipsi dejectæ arboris caudici inhaerent: interdum secunciali fulcitur pediculo.

CAP. XII.

A. *Fungus ramosus niger compressus parvus, apicibus albidis.*

Ligno putrido, præsertim radicibus adnascitur, æstque compressus, durus & tenax, digiti longitudine, summâ parte veluti in cornua divisus, apicibus albicantibus aliis totus niger. Figura sua ad *Algam marinam* quodammodo accedit.

CAP. XIII.

A. *Fungus Ophioglossoides niger.*

In montosis pratis agri Westmorlandici copiosè provenit. Color ei niger, magnitudo & figura spicæ *Ophioglossi*: quibus notis à reliquis abundè distinguitur ut ulteriori descriptione non indigeat. A sequenti fortè non aliter differt quàm venustate.

CAP. XIV.

A. 1. *Fungi parvi lutei ad Ophioglossoidem accedentes.*

AB *Ophioglossoides* nigro colore differunt luteo, & nonnihil etiam figurâ, quæ in his ab imò ad summum æquahor videtur. In vivario Middletoniano in agro Warwicensi, & alibi in pascuis copiosum observavimus.

2. *Fungus digitatus Parkinsoni.* Hujus descriptionem vide *Cap. X.*

CAP. XV.

A. *Fungus pulverulentus dictus Crepitus Lupi* *J. B.* *Crepitus Lupi sive Fungus ovatus* *Park. F. sive orbicularis* *Ger. F. noxii 42. sive rotundus orbicularis* *C. B. F. nox. XXVI. prima species* Clus. *Puff-balls & duffp-puff-puffome, Puff-balls.*

Clus.

Nullo ferè conspicuo pediculo nectitur, glomeratè rotunditatis, Juglandis magnitudine, & minoris, & majoris, primò albâ cute & medullâ itidem albâ conspicuis, postea ex albâ vel lividâ; medullâ cum corruptiur in tenuissimum siccissimûmque pulverem abeunte. Calcatus crepitum edit & fumum pulverulentum emittit. Nobis observati dum juniores adhuc

essent cute quidem albâ, ad cinereum tamen tendente, eâque non levî & æquali, sed velut granulatâ reâti erant, eorum autem pulpa interior mollis interdum, initio candidus, inde virelens.

In pascuis & pratis ficcoribus ubique ferè Autumno invenitur. Hujus pulvis gravem & foetidum spirat odorem Imper.

Siccatur admodum & alstringit, unde vulneribus inpersus sanguinem sistit, ulcera inveterata deficit, hæmorrhoidum fluxum cohibet: oculis tamen inimicus, imò perniciosus, censetur.

A. 2. *Fungus maximus rotundus pulverulentus dictus Germanis Puffball.* *Fung. nox. XXVI. secunda species* Clus.

J. B.

Tantum assequitur magnitudinem, ut caput humanum facile æquet aut etiam excedat, cute membranatâ satis firmâ [quæ in principio ex albo cinerea, mox cum tempore livida redditur] undique cinctus, substantiâ partim coherente sed rariâ, eorum instar quos excipiendis silice chalybeque excussis scintillis preparatos vendunt, coloris etiam perimili: sicci levissimi sunt, ut caput humanum singuli æquantes unciale pondus non excedant.

Sunt quoque certo asserant venustiores & jam justam maturitatem adeptos præstare ad compefcendas sanguinis eruptiones, etiam periculosissimas; quibus & ipsi mulorum cum præsentî salute usi sumus in eo ipso casu, *J. B.* In quem ulum tonsores eos excitaros & omni pulvere vacuos in officinis suis adservare solere multis Germaniæ in locis scribit Clusius.

* 3. *Fungus rotundus albus* *J. B.*

Grandis est pile instar, rotundus, foris pallenti cortice, intus candidâ, succosâ, dulcicè carne, non in pulverem transiens, sed hyemis injuriâ, Peponum exemplo, putrescens. Nascitur vere ex meris arenis. *Cord. in sylva Olf.*

* 4. *Fungus olularis vel botryoides finarius* *J. B.*

Uvarum albarum, amplarum, crassarum & longarum, veteribus Græcis *Avopos* dictarum similitudinem quodammodo refert.

CAP. XVI.

A. *Fungus minimus arborum* Clus. *minimus ligneis tabellis areolarum hortorum adnascens* *C. B.* *An Fungi calyciformes seminiferi* *Mentzel.*

Clus.

Vix semunciam altus est, Autumno plerunque nullo petiolo fultus, ligneis tabellis pulvinos & areolas in hortis ab invicem segregantibus adnascitur, cineracei vel exalbidi coloris, formâ panis grossum immaturam referens, minimi digiti extremum articulum magnitudine vix æquans, singularis plerunque, vel (quando plurimi) bini, terni aut quaterni simul coherentes, qui maturi supernâ parte dehiscunt, pleni apparent lento quodam succo, & seminibus, magnitudine quidem seminis Cyclamini, sed exiles fungulos formâ figuræ exprimentes, cineracei, ut patens, coloris.

Ab aliis omnibus nobis cognitis fungis abundè distinguitur quod semine prægnans sit.

CAP. XVII.

Fungi calyciformes seminiferi. *Mentzel. ita describit;*

ERumpunt primò instar globalorum pyriformium & aperti jam formam calycis præstant; in quibus (quod mirum) semen durum Lentis magnitudine continetur.

Hos observavit *Mentzelius* sponte provenientes ad parietes arcularum lignearum semiputridarum, itemque in terra umbrosa putredinem ex lignis continente juxta ædificia lignea, tempore Veris & Autumni, tempestatibus pluviosis & serenis alternatim mixtis.

Hujus generis fungos à se observatos ad nos misit eruditissimus Vir & rei herbariæ peritissimus *D. Hanfius Slane M. D.* & Amicus noster singularis. Erant autem in semunciali longitudine, campaniformes aut calyciformes, scyphulorum mulci pyxidati similes, figurâ conî inversi, ab imo puncto ad margines fumos paulatim dilatati. In fundo semina continent satis grandia, rotunda, compressa, tenui filo alimentum deferente annexa, per maturitatem aquâ pluvii scyphulos replente & eorum labra præterfluente semina elevantur & una quâ fors tulit devehuntur. Per siccitatem nigricant.

Locus idem qui Fungi minimi anonymi Clusii, nimirum tabulæ lignæ areolarum hortorum. Radix parva. E tumore parvo rotundo erumpunt primulum. D. Merret in Pinace rerum nat. Angliæ, hoc genus *Fungus campaniformis niger multa semina plana in se continens* dicitur.

CAP. XVIII.

A. *Fungi Pezize Plinii.* Col. *Fungus acetabulorum modo cavus, radice cavus* C.B.

Quia sine radice aut pediculo nascuntur, à terra minimè se attollentes *ἄρροι* Græcis dicti sunt, autore Plinio. Solidior his caro, & callosior est, qui non à ligni putredine, vel alterius rei, sed à terræ pituità oriuntur. Horum ortus est, quando imbris prægnans humus est, locis non putridis & uliginosis, sed in solidiore terrâ cui ita hærent, ut non nisi cum ipsa in imo hærente evellantur, aut disrumpantur. Pyxidum aut acetabulorum modo cavi sunt, profundo & lato fundo, ut quatuor uncias aquæ majores capiant; alii rotundo ore, alii inæquali circumferentiâ, angulosâ, trigonâ, aut pluribus sinibus, vel lucernarum modo re- strati, oblongi. Carne constant crassâ, solidâ, humane auriculæ modo, albi exterius, interiori vero purpurascens, atque ita densâ & solidâ, ut aquam pluvialem multis diebus continere observaverimus; nec marcescunt duorum mensium intervallo. Fibrulas aliquot pro radice vix conspiciunt diligenter excusâ terrâ habere comperimus.

Hanc observavit D. Lister è terræ rimis emergentem circa *Burwell* in provincia *Lincolnensi*.

A. *Fungi Pezize altera species* Col. *Fungus Hepaticæ saxatilis formâ* C.B.

Est (inquit *Col.*) & altera species congener, iisdem locis, carne solida, Hepaticæ aut Bryolii quasi, foliosâ, crispâ & convoluta, humo adhærens eodem modo, nec putrescit sed durat. Hunc similem si non eundem observavimus è terra enatam in vivario ferarum D. Fr. Willughbi, in *Widdleton* pago agri *Warwicensis*. Similis erat membrane crassâ ut corio crudo, fragilissimâ, supina facie rubro aut saturo *Mali Auranti* colore. Ex uno puncto enati in latum se distendebant hujus generis fungi, infundibulorum aut calicem ferè in modum circumvoluti, oris tamen non commissi seu continui, adeo ut aquam continere non possent; ut de prima specie refert *Col.*

SECTIO TERTIA.

Fungi Arborci.

CAP. I.

A. *Fungus membranaceus auriculam referens sive Sambucinus* C.B. F. *Auriculæ Judæ*, color ex cinereo nigricans, periculosus, in *Sambuci* caudice nascens J. B. F. *Sambucinus* sive *Auricula Judæ* Ger. Park. *Jeus-car.*

Brevissimo vel potius nullo pediculo nititur, sed caudici arboris inhaeret, aut singulari, at geminis, membranacea cute constans, implicatâ & sinuosa, coloris ex cinereo nigricantis. Vulgus *Auriculam Judæ* nominat, cartilagineâ enim & membranaceâ est substantiâ, quemadmodum auris.

Vires. Fungus hic exsiccat etiam per annum servari potest. In lacte decoctus aut aceto maceratus in Angina alisque oris aut gutturis tumoribus aut inflammationibus exhiberi solet ad gargarisandum aut guttur eluendum. Omnis generis inflammationes & tumores ex aqua rosacea aut vino impositum sedare & reprimere tradidere quidam. *Trag.*

Oculorum affectibus medetur in aqua appropriata maceratus & impositus. *Schrod.*

CAP. II.

A. *Fungus Intybaceus* J.B.

Memorabilis est magnitudinis & formæ: planus & compressus, dimittente sesquipedali, ex foliis totis, aliis incumbens, aliis subeuntibus confarctatus: Intybo crispo haud inæpè comparaveris: singulares foliosas portiones cristatis crispisque oris, in quas radii ab infertione producantur, pectunculos imitati. Color parte supina veluti cinereus, pronâ albus; inversus porulos apparet, Stellâque marinâ arborecentem egregie exprimit. Odor haud ingratus: substantia lignosior quàm ut in cibis venire possit, mense Septembri repertus; mense autem Augusto non ita durus observatur, quàm quidam edulem dicunt.

Nascitur in sylvis. Nos ad radices *Quercuum* invenimus in Parco dicto *Middletoniano* agri *Warwicensis*.

CAP. III.

1. *Fungi Laricum maximi lutei esculenti* J.B. *Fungus Lariceus aurei coloris* C.B.

Hic, autore Matthiolo, Laricibus innascuntur in Ananienfis montibus, triginti librarum pondere, aureo colore, per ambitum disiecti, in cibis gratissimi, nullo amarore prædicti, licet Agaricus ab eadem arbore productus sit amarissimus.

2. *Agaricum* J. B. *Agaricus sive Fungus Laricis* C. B. *Agaricus ex Larice* Park. *Agaricchi.*

F. B. Concretu fungoso Larici adnascitur, nunc minoribus, nunc minoribus massis conglobatum; [Parkinson] a manus ad capitis humani magnitudinem] leve, candoris nivei, in farinam digitum attritu friabile, sapore primum dulci, mox subamaro, tandem acri cum aliqua adstrictione. Reprobum & candore cedit magis nigricat, & minus facile fratur, pondere etiam vincit, utrumque vero obvehit callosus cortex & nigricans. Notæ optimi Agarici hoc disticho continentur,

*Res frangi præsto pretiosus Agaricus esto,
Candidus & splendens, bonus in libra leve pendens.*

Hinc improbatu qui stirpi proximus est, quia trahit aliquid de nigredine corticis, quin ferè lignosior est, ideoque minus friabilis. Agaricus Dioscoridi & Plinio duplex habetur, Mas & femina. Mas rotundus est & undique sibi similis, Plinio crispior amariorque; Femina rectas intus habet pectinum modo venas & quasi divisuras, Plinio Femina solutior est, initio dulcis, mox in amaritudinem transit. Hæc præfertur, illa reprobatur. Officina nostræ hoc modo non distinguunt, quod sciam.

Agaricum in Agariâ Sarmatiæ regione nascitur, autore Dioscoride, unde & nomen ei inditum. *Erymon.* At non in Agariâ tantum, quamvis ibi fortè præstantissimum, oritur, sed & in Delphinatu *Gal. Locut.* lize & in montibus Tridentinis, necnon Rhatorum, Vindelicorum & Noricorum tractu. Ad nos olim ex Hungaria, (ubi copiosè Larices crescunt) delatus fuit: hodie tamen optimus habetur qui in sylvis Tridentinis & Noricis oritur: candidissimus enim, levis & mollis plerumque est: improbatu autem niger, & qui multis nervis in medio dum frangitur constare conspicitur, ut & compactus, gravis, &c. D. Palmer communicavit ex dictis D. Hermann.

Brassavolus alique se Agaricum Quercu adnascens vidisse scribunt; alii Ilici, Abietis, Piceæ. Matthiolus se nunquam vidisse Agaricum alii arbori præter Laricem innascentem refert, neque in montibus Tridentinis & Ananienfis, neque in Carniola aut Dalmatia alibive in Germania & Italia, ubi copiosissimæ Quercus, Ilices, Abietes, Piceæ crescunt.

Quin & miratur Bellonius audere quendam affirmare Agaricum nasci in aliis arboribus quàm in Larice. Verum negativam propositionem perdifficile est probare; neque vel Matthiolus vel Bellonius certi esse potuerunt Agaricum aliis præter Laricem arboribus non innacii, quia ipsi innascentem non viderant, nisi (quod impossibile est) omnes per totum terrarum orbem nactes Quercus, Ilices, Abietes, Piceas, alique arbores, quibus adnasci dicitur lustrarent: & vel uni resti fide digno asserenti se innascentem vidisse potius credendum est, quàm vel mille cunctis auctoritatibus in negantibus. Utinque tamen ego in Matthioli & Bellonii sententiam inclino; & Fungos illos, quos prædicti auctores Quercu alique arboribus innascentes viderant, Agarico affines & similes potius quàm veros Agaricos fuisse opinor.

Agaricum purgat pituitam, præcipue crassam & lentam (tenuem, aquosam, serosam & visco- *Vires.* sam totius corporis, *Schrod.*) & biem utramque. Datur Hepaticis & anhelosis, & ictericis, & nephriticis & dysentericis, & in urina difficultate, & in uteri strangulatu, & in viato colore, drachmæ pondere. Facit quoque ad dolorem ichthiacum & conitalem morbum. Ducit & menses, unde & prægnantibus ipsis interdicitur, alique multa præstat quæ vide apud Botaricos & Practicos.

Datur in substantia à 5j ad ij, in infusione à ij ad v.
 Duo vitia corrigenda sunt in Agarico, 1. *Tarditas* ipsius. 2. *Levitas*, ob quam ad fundum ventriculi agere descendens nauseam & vomitum facit. Optima ratio corrigendi est, si trochiscetur Agaricus cum f. q. vini albi vel Malvatici in quo zingiber fuerit infusum. *Le Brun*. Quia ventriculo nauseabundus est corrigitur stomachicus Zingib. Caryophyll. Spica Celtica, &c. Quia tandem operari solet additur stimulus ex Sale gemmæ, Crystallis Tartari & similibus. *Schrod.*
 Hos corrigendi modos impugnat, nec optatum effectum consequi ostendit *Aug. Ferrerius*; si quidem zingiber ad flatulentiam quidem castigandam prodesse poterit, ad oris Ventriculi adstrictiorem planè nihil. Reliqua apud ipsum vide.

CAP. IV.

* *Fungus atritus Juglandium albicans* J. B.

Imper.
O Recchivole species Fungi coriacei, figurâ foliacei, quæ ab uno pedicello in curvaturâ abit, in ambitu Rose dimidiata instat dissecta. Pars inferna reliquorum fungorum morem stris foliaceis secta.
 Nascitur in arboribus, specialiter in nucibus, colore albicante.

CAP. V.

* *Fungus lignosus arboreus ad furfures* J. B. *Fungus noxius* 4. sive ad cutem extergendam apus C. B.

Imper.
F Ungus quo, autore Imperato, ad abstergendos capitis furfures utimur, de lignorum Fungorum genere est, magnus & maximi capitis modestatem adæquans. Nullo pediculo munitur, sed arboribus immediate affixus hæret, diversuras, inferne manifestas habens, quæ ope furfures decutuntur.

CAP. VI.

* *Fungus villosus arboreus coloris ochreæ tinctorius* J. B.

M Ediocris magnitudinis est, duobus pugnis simul junctis ferè æqualis, undique tunica ciliatâ cosâ obtectus, quæ in villos disjungitur breves, quorum longitudo ipsam tunica ciliatâ æquat. Interior quoque substantia villosa est, quæ arbori adhaerens in filarum tunicam æquat. Colliguntur ex arboribus pomorum, et ea quæ ex corio emergunt, quaquaversum terminantur. Utuntur mulierculæ horum decocto ad tingenda vestimenta lugubria.

CAP. VII.

A. *Fungi arborei ad elychnia* J. B. F. *durus arborum*, sive *igniarius* Park. F. nox. 3. sive *ad elychnia* nascens unguis equini figurâ C. B. *Touch-wood*.

J. B.
E X Juglandibus [imò & aliis arboribus] colliguntur Fungi, truncis annosis adnati, sublimem callosâ lignosâque in ambitu & fibris rectis contextâ, in medullâ molliore; in qua [si recedimus] vix ulla apparent fibrarum vestigia. Color foris cinereus, intus obscurior, admodum inclumens; præparatione autem assequuntur molliciem illam, & vni ignem rapidum quos depopulantes ipsorum substantiam ad extremum foveant.
 Fungos hosce ad id negotii parare solent hoc modo. Decoquant illos in lixivio, & rursus tundunt, rursusque nitro coquant: hoc enim pacto ad concipiendum ignem aptiores redduntur.

CAP. VIII.

* *Fungus putridus arborum ramis inhaerens, plurimis simul coherentibus* C. B. *Fungi dicti Spongii, lignum perniciosi* J. B. *Fungorum noxiarum* 24. *genus* Clus.

Clus.

T Res hujus species observantur.
 1. Reliquis major, in mascululis ramorum fragmentis nascitur, uncie aut duo unciarum magnitudine, formâ Auriculæ Judæ, colore rubro, interdum plures coherentes & in unum corpus veluti coalescentes, valde tamen se remittente colore.
 2. Longe exilior, unguis latitudine & interdum majore, singularis aliquando, interdum bini simul conjuncti, formâ veluti superne exscalpâ, coloris egregie rubentis & admodum floridi ut coccineum provocare videatur. Inhaeret plerumque tenuibus ramorum aut corticis illorum fragmentis; in umbrosis.
 3. In isdem ramulis nascitur, rugoso corpore, unciali aut fescunciali magnitudine: interdum bini simul coherent, uncia minores, plerumque etiam terni, & illi quidem elegantiore aureo colore præditi, reliqui flavo.
 Octobri mense in putridis dejectarum arborum ramis crescit.

CAP. IX.

* *Fungi Salicinis colore variis perniciosi* J. B. *Fungus Salicinis Lichenis formâ variegatus* C. B. *Fungorum noxiarum* 4. *genus* Clus.

Clus.

N ovo vere post præmaturas pluvias in Salicum caudicibus confertim plerumque nasci solet, simiter inhaerens Lichenis instat, in corpus tuberosum excrefcens, variâ figurâ & magnitudine: nam pleraque tubera uncialem magnitudinem non superant, alia duas & tres uncias interdum ampla sunt, coloris elegantis & variè commixti: nam in eis & albedo conspicua est, & pallor, & siave-rubens color, & satur, atque etiam flavus; adde his fuscum sive fuliginosum colorem hinc inde ipsis inspersum.

CAP. X.

A. *Fungus arborum & lignorum putrescentium coloris variis. An Fungus Ceraforum* Clus. ? F. *Ceraforum imbricatim alter alteri innatus, variegatus* C. B.

E St hic, ut puto, quem Clusius aliique eum sequuti Botanici *Fungum Ceraforum* appellant, quamvis non rarius aliis arboribus adnascatur quam Cerasis. Est autem pulchrè variegatus ductibus cent fasciis, diversi coloris ad marginem parallelis, aliis supra alios. Hujus generis plures ex eodem pede nati, imbricatim sive regularum instat alter supra alterum conferti nascuntur, ut rectè Clusius. Inferne foraminulis innumeris punctatus est, minime stratus, colore albicante.

Hic est ut puto Fungus holosericeus Iridiformis quasi colorum alternatione variegatus *Cat. Alid.* Supina enim ejus pars ad tactum interdum mollis est holoserici instat.

Clusius colores diversos ordine transversum eum secantes recenset, primo ex albo pallentem unciali latitudine à pede. Secundo ex rubro flavoque permixtum; deinde flavum maculis fuliginosis infectum; extimis tandem oris saturâ rubedine nitentibus, quam nonnihil feedat linea quadam veluti farinâ conspersa. Verum colores hi non isdem in omnibus hujus generis Fungis sunt, sed in diversis arboribus nascentibus diversi.

CAP. XI.

A. *Fungus Fraxineus niger, durus, orbiculatus*.

F Raxinis marcescentibus & tabidis accrescit, variæ magnitudinis & figuræ, plerumque tamen subrotundus, nullo pediculo pugnum interdum æquat, plerumque minor est: ex variis fibrarum nigricantium veluti areis seu stratis aliis supra alias, compositus; ut in floribus quibusdam lapideis aut petris accrescentibus sæpius observavimus. Durus est & ligneus, cum vetustior lævis est superficie, colore nigro.

CAP. XII.

A. *Fungus Quercinus niger.*

Caudicibus & ramis Quercuum dejectarum innascitur, circulari ambitu, diametro fescuncialis aut duarum unciarum, nullo pediculo propriè dicto, sed à marginibus circumquaque sensim se contrahens, donec ad punctum seu locum illum ubi ex arbore enascitur valde gracilis evadat. Interior ejus substantia dum adhuc junior est & tener, gelatinæ cuidam lente aut visco similis est; inferna parte color minis niger sed potius fuscus est & rugosus. Octobri mensi hunc observavi, puto tamen omni anni tempore inveniri.

CAP. XIII.

* *Fungus pannis laceris similis igneus C. B.*

Quidam (inquit Casalpinus) pannis laceris similis sunt aut Spongiis, colore igneo; alio nem sylvestrem vocant, inutile cibus. Oriuntur præcipue ad radices Oleæ. Pulvis inspersus valet ad ulcera putrida & erodentia.

CAP. XIV.

* *Fungus coriaceus Quercinus hematodes Breynii in Ephemer. German. An. 4. & 5. Obser. 150.*

In medio Quercus, medullæ velut subacula circumvolutus, inventus est; tener erat, mollis, flexilis, planus, nonnihil rugosus, eâ longitudine & latitudine ut colobium ex eodem commotilis, conficere licuisset: colore pallido ad flavum nonnihil tendente; itemque substantiâ, tractatione & figurâ alutæ ex pelle caprina confectæ similior quàm ovum ovo, nisi quod crassior, matioria minus compacta, intus præterea passim duriscula & rotunda tubercula, in manus magis quam in oculos incurrentia occultante. Inino gustatâ vis statim quedam attractiva apparebat. Repertur & in aliis arboribus.

Nobilissimum præstantissimûque remedium hamorrhagiæ narium inhumbendæ, si cordi paritulis ejus imponatur, dicitur.

CAP. XV.

* *Fungus Cornu Dorcadis facie Breynii, ibid. Obser. 152.*

A Mitelodami hic ex arboris Pyri aut Pruni trunco originem habuit. Duobus constabat: mis formâ, magnitudine, crassitie, ramulisque adherentibus cum cornibus Capræ et diocris comparandus. Substantia erat lignea, levis ac fungosa, color candens.

SECTIO QUARTA.

De Fungis Subterraneis, seu Tuberibus terræ.

Tuber Latinis à tumeo dictum est, quomodo à facio *saber*, ab humeo *huber* & per analogiam *resin uber*, à *glubo glaber*, & alia multa. *Voss. Etymolog.* Græcis *σάβω* dicitur *σάβω* & *σάβω* id est, nutriendo, plurimum enim alimenti præbet. In Aldino & Basileensi [Thom. phraasti Hist.] codd. observante Jo. Bodæo, *σάβω* legitur, & fortasse rectius, *σάβω* & *σάβω* id est, *σάβω*, quia sunt *σάβω* & *σάβω* terræ tumores.

Tubera J. B. C. B. Tubera terræ Ger. Tubera terræ edulia Park.

* J. B.

Nihil aliud sunt Tubera quam sine caule, sine foliis radices, magnitudine varia, pugillari interdum, alias Juglandis castaneæ aut Avellane, tuberculis extantibus inaequales, externâ superficie

gosa & nigra, substantiâ albâ, consistentiâ carnis castanearum, gustu satuo, odore nonnihil gravi, & hircino.

Imperato Tubera è genere vegetabilium sunt, sub terræ cortice latentia, figurâ inaequaliter globosâ. Substantia eorum callosa est, tenera, nutritioni apta. Crescunt locis arenosis & inter stirpes. Nostratia ut plurimum ad Melonum magnitudinem accedunt, cortice tectâ nigro, scabro atque rimoso; substantiâ internâ colore lacteo, sapore communiter grato. Dignoscuntur Tubera loca natalia ex rimis quæ in terræ superficie spectantur.

Modus quo Rustici in Italia (ut nobis relatum est) Tubera indagant, periculosus est. Procellum scilicet Autumni tempore funiculo alterutri posteriorum pedum alligato per se agunt in pascua ubi horum proventum solere esse nôrunt; qui ubi ad locum venit in quo tuber latet, odore mox id percipit rostroque eruit, erutum qui inlequitur præcipit, & ad alia indaganda procellum abigit. Christianus Mentzelius Porci actorem ipsum sive, quamprimum rostro indicum cederet resti retrahendo, tubera effodere, inque usum humanum gulæque delicatæ colligere scribit.

Tubera quæ Bononiæ & Florentiæ vidit Mentzelius externis fulci coloris erant, internis quoque ejusdem, sed multo candore instar marmoris interfusi. Frixa cum oleo recenti & pipere gustu grata sunt, Veneremque stimulant.

Idem Mentzel. in Marchia Brandeb. propè *Furstenwaldium* tubera quædam à porcis eruta observavit, quæ testiculos humanos scroto denudatos formâ, magnitudine & colore exactè referebant. Cum ergo testiculos humanos proxima similitudine referant, & hircinum odorem spirant, indicium est non leve ea Veneri stimulando idonea esse.

Tubera cocta & pro emplastro imposita Anginosis adeo profunt, ut quidam jam morituros hoc auxilio liberaverunt. Cardan. de variet. rerum, cap. 28.

* *Tuberum genus, quibusdam cervi boletus J. B. Tubera cervina & Lob. C. B.*

* J. B.

Magnitudine est Juglandis, interdum Avellane, & minore, tuberosum & inaequale, substantiâ inter duritiem & molitiem media, cortice intectum ex cineraceo ad fulvum nonnihil inclinante, superficie granulata, cui callus subest atro-purpureus, eâ quam diximus consistentiâ, qui recentior subalstringit, exiccatus adstrictione amissâ dulcedinem leviusculam lingue offert. Medullarum fungosâ quædam substantia ex albedo purpurascens occupat; texture perquam raræ, relicto quâ abscidunt calli latera spatio inani. Siccum & jamdudum repositum nihil aliud continere compertur quàm pulvisculum, ut in Crepitu Lupi, sed faciliorem, sapore adstringente nonnihil, colore fuliginoso; nullâ relicta in medio cavitate, cortice circumjecto satis crasso, duriusculo.

Quæ de locis ubi nascuntur hæc tubera, & eorum ortu è genitura cervorum à Matthiolo & aliis referuntur, quoniam fabulosa & conficta mihi videntur, lubens omitto. Consulat Lector, si placeat, *J. Bauhinum tom. 3. lib. 40. cap. 80. pag. 851.* Cordus cum inventi in præruptissimis montium sylvis, quò nè damæ & rupicapre quidem pervenire possunt, nedom cervi. Sanè reperiuntur, sed subit Jordanus, in locis ubi ab hominum memoria nullus unquam visus est cervus. Ad Trezzinum nobile Hungariæ oppidum circa Carpathi juga frequentissimum montuosius locis, sylvis opacis, ubi licet cervos reperias, non tamen tantâ copîa quæ plaustris Fungorum sufficeret. Hæc J. Bauhinus.

Ceterum fungi hi cum crepitu Lupi dicto plurimum convenire nobis videntur, v. g. cute externâ granulata, & substantiâ interioris consistentiâ.

LIBRI SECUNDI PARS TERTIA.

De Muscis sterilibus seu aspermis aliisque affinis.

MUSCUS à Græco *Μῦς* dicitur, quo notantur tenera & novella, uti tenera boum foboles, & tenella arborum rami. Muscus autem quamvis res notissima sit, ejusque species ab unoquoque primo statim aspectu agnoscantur, non tamen ita facile est eas definire, aut generalem aliquam descriptionem cadere, quæ omnibus Muscis & folis conveniat.

Solent autem Musci censeri Aridiores illæ & exucae, plerumque decolores, substantiæ, quæ oriuntur vel in opacis, vel in munitis, ætatis, arboribus, petris, aliisque locis sterilibus, immodico frigore aut calore perustis, aut etiam ficis & squalidis, in quibus plantæ perfectæ nec provenire, nec durare possunt; aut saltem plantis perfectioribus minus commoda & propitia sunt.

Musci sunt vel steriles & *aspermæ*, vel fertiles & *antheræ*.
De sterilibus, his saltem qui steriles censentur quoniam nullum in iis semen hactenus detectum & observatum fuit, hoc in loco agemus.

C A P. I.

De Muscis terrestribus nobis observatis.

MUSCOS terrestres hoc capite comprehensos voco quamvis & horum plerique arboribus interdum aut ædium tectis innascantur, quoniam in terra maximam partem oriuntur.

A. 1. *Muscus filicinus* J. B. Ger. Park. *filicinus major* C. B. *fern-moss*.

Ad trium unciarum altitudinem assurgit, ejusque caules, seu folia mavis dicere, filicina bene intantur, sunt enim ramosa, ramuli utrinque è scapo seu nervo medio crebris exeuntibus, brevioribus sensim, donec nervus tandem in acumen desinat: inferiores autem ramuli, ut in filicibus ramosis, utrinque furculos emittunt; furculi denique foliolis capillaribus creberrimis vestiti sunt: ita ut totum solum (si parva magnis componere licet) filicinum proximam similitudinem referat. Color ex viridi flavicat. Umbra gaudet, ideoque in sylvis plerumque oritur, & quidem copiosissimè. Capitula seu vascula feminalia in hoc genere non observavimus. Folia quæ diximus in hac plantula verius rami sunt seu cauliculi ramoli.

2. *Muscus denticulatus major* C. B. Park. Ger. *terrestris denticulatus* Lob. *Muscus pulcher parvus repens* J. B. *The greater dented Moss*.

J. B.
Scribit Chamæaciffi modo pulchellus hic Muscus, cui ad costam tenuem fili instar denticulata foliola, tenera, pulchrè viridia, alterna plerumque, non adversa ut vulgè J. Bauhinus, absque pediculis lata basi adnascuntur. Cæterum in varios divaricatur ramulos, qui hinc inde tenues radicales emittunt. Lobelius eum rectè denticellis & sarmentosis viticellis compressis arguat naturæ solertia elaboratum scribit.

Vascula feminalia in hoc non observavimus, suspicamus tamen ei non deesse.

3. *Muscus denticulatus minor* C. B. Park. Ger. *terrestris Lustanicus* J. B. *The lesser dented Moss*.

Tenerissima herbula est hic Muscus, dodrantalibus aut pedalibus interdum repens viticulis, filo tenuioribus, numerosis utrinque adnatis ramulis in obliquum expansis & subinde capillaribus quibusdam quas producant fibræ terræ adherentibus. Omnes autem viticuli testæ sunt frequentissimis foliolis, sive squamulis potius tenuissimis & tenerimis, pulcherrimè serie digestis, dilatorisque & quodammodo pallefcente viriditate præditis, tactu quidem mollioribus, sed veluti ficis, adstringente gustu cui tamen grata quædam dulcedo admista sit.

Nusquam hoc Musci genus Clusio conspectum quam in umbrosis aggeribus olivetorum ad Coluberium Lusitanæ urbem, trans flumen *Alentejo* Latinis Munda nuncupatum, non procul à deserto quodam sacello, in colle suo. Somerleiti Angliæ sterilibus montibus [*Menip* vernaculè] ubi plumbum effoditur, nonnusquam magnâ gliscit copîa, referente Lobelio. Nos Clusio descriptionem nondum

nondum vidimus in Anglia sponte provenientem; verum speciem aliam longè minorem in ericetis, muscis aliis adnacentem.

* 4. *Muscus parvus stellaris* C. B. Park. *Muscus in ericetis proveniens* J. B. Lob.

J. B.
Apud Lobelium frustra delineationem aliquam hujus plantæ inquisiveris præter ejus picturam in Icon. Plant. & in Hist. Belg.

* 5. *Muscus stellaris roseus* J. B. C. B. Park.

C. B. Prod.
Ex fibellis nigris radicem constituentibus pedicelli unciales prodeunt, quibus singulis folia plura instar rosæ compacta pallide virentia, acuminata, in modum stellæ disposita insident. In laxioribus Telamontii provenit.

A. 6. *Muscus corniculatus* J. B. Park. *An Muscus terrestris ceratoides* C. B? *An potius M. ter. coralloides incanus* ejusdem?

Cornu cervino muscis ramis similis est, quem nos observavimus tubulosus erat, ejusque summi furculi in acutas spinulas plerumque desinebant. Lithobryon coralloides *Col.* huic persimile est, nisi quod plerumque colore sit virenti, quodque in humentibus faxis & muscolis oriatur.

A. 7. *Muscus coralloides apicibus coccineis. An Muscus terrestris coralloides erectus cornibus rufescentibus* C. B. Park?

Hic (inquit C. Bauhinus) in ramulis rigidiusculis dividitur, qui licet candidus sit, illius tamen summitates cornute & rigide rufesunt.

Ad Wieslâm fluvium latè expansus in arenosis reperitur.
Ab hoc Musco à C. B. descripto alium adhuc apicibus coccineis diversum habemus: nec enim cornute sunt aut rigide ejus summitates, sed potius molles, apices etiam coccinei obtusi; & ramuli tubulosi sunt. Ad radices arborum dejectarum & in uliginosis sterilibus nascitur.

A. 8. *Muscus tubulosus ramossissimus* Fruticuli specie. *M. Coralloides sive Corallina montana* Ger. *enac. corallinus montanus* Park. *Coralloides sive cornutus montanus* C. B.

Ad duarum triumve unciarum altitudinem assurgit, in plurimos tenuissimos ramulos teretes fistulosos divisos & subdivisos, eosque leves, aridos, albicantes, adeo ut corallinam quodammodo referat, quamvis non omnino lapideus sit.

In ericetis limalido & spongiolo solo oritur.

A. 9. *Muscus pyxidatus* J. B. Park. Ger. *terrestris ramifolius* 13. *sive pyxioides terrestris* C. B. *Emp-moss*.

J. B.
Lichenis modo foliis terræ infratis se diffundit granulatus hic fungosæ substantiæ muscus, surgentibus hinc inde uncialibus aut semuncialibus pyxidulis, crassitis, cinerei coloris, superius in acetabuli formam patulis, pede angusto nixis.

In aridioribus è corio terreo faxis infrato oritur, inquit J. B.

* 10. *Muscus pyxioides saxatilis* J. B. C. B.

C. B.
Tubulis est longè minoribus, copiosioribus, nec ita candidis qui petris faxifæ latissimis innascitur, eaque obteggit, quemadmodum in via Telamontium versus videre est, inquit C. B.
Musci pyxioidis vulgaris pulvis in zychogalo, Cerevisia tenui, aliove convenienti vehiculo per aliquot dies exhibitus tussim convullivam perurorum, nonnullis catarrhus ferus seu ferinus dictam, specificâ proprietate lenire & sanare dicitur.

C A P. II.

Musci quidam terrestres C. Bauhino in Prodro mo descripti.

* 1. *Muscus Abietis facie* C. B.

C. B.
PRadictio [Musco filicino minori] non multum absimilis est, viticulis in ramos divisis, foliis capillaceis, utrinque (ut in Abiete) costæ longiusculæ adnatis, multo quam in priore brevioribus & viridioribus.

2. *Muscus pennatus* C. B.

C. B.
Colore est ex luteo virescente, latèque serpit multis viticulis, sed brevibus, ramosis, minutis foliis pennam amulantibus vestitis, qui fibras tenues pro radicibus habent.

In petrosis & sylvis reperitur.
Huius altera species, radice rufescente, è copiosissimis fibris composita, viticulis ramosioribus, foliis minoribus in sylva Vilenfi locis uliginosis provenit.

3. *Muscus ramosus repens* C. B. velut *spicatus*.

C. B.
Hic ad arborum radices nigris radiculis terræ affigitur, viticulis crassiss & longis serpit, & de se copiosas veluti spicas oblongas, ex tenuissimis & levissimis foliis compactas, ramulorum instar emittit.

Huic similis & alter foliorum tantum apicibus candicantibus discrepans. Uterque in monte Crentzacho reperitur.

4. *Muscus ceranoides major & minor* C. B.

C. B.
Major trium quatuorve unciarum est, foliis carens, cauliculis latiusculis, in ramos divisus, hique in alios breves, & hi similes in tenuissima segmента, trifida, quadrifida acutè scinduntur.

Minor totus incanus, unciam non excedens, ex plurimis ramulis proximè junctis compositus; quorum summitas communiter in duo minutissima & acutissima cornua abit.

Uterque in Hercynia collectus fuit.

CAP. III.

* *Muscus Islandicus* Bartholini, Sibbald. Prodr. Hist. Nat. Scot.

DE hoc musco Tho. Bartholinus Aët. Med. An. 1671, 1672. obl. 66. ex Observatione Borrichii hac habet.

Fert Islandia muscum, nulli habentibus Botanicorum, sed jam & pharmacopolis nostris cognitum: Terrestris est & firmus, colore subalbidus, ramosus, lato ungue vix latior, sed qui in longum vix proferpit, costis hinc inde spinosis horridulus.

Eo insulse coloni primo vere utuntur ad expurgandos humores corporis noxios; reliquo æstatis siccatur in farinam communiunt, & pulmentaria admiscunt, expirante demum vi purgatrice, & succedente alimentaria. Ex adversar. D. Tancerdi Robinson.

CAP. IV.

De Muscis arboreis.

A. 1. *Muscus arboreus*: *Ufnea* Officinarum C. B. *Muscus arboreus vulgaris* & *Quercinus* Park. *Muscus Quercus* Ger. *Muscus arboreus villosus* J. B.

7. B.

EX arboribus adultis, inprimis verò senio confectis, nisi frequentem senserint putatoris falcem, villi dependent incani, lignosi, tenuibus contexti filis, gustu adstringente.

Varius est, unus tenuior, crassior alter, quidam brevior, alius prolixior: omnes candescentes, pauci rutilantes, quandoque nigri.

Reperitur potissimum in Quercu, Populo, Ulmo, Betula, Pomo, Pyro, Pingu, Picea, Abiete, Cedro, Larice & aliis quamplurimis verum nonnisi nobilitatis, & odorati sunt Cedrinus, Laricinus, Pineus & Abietinus, secundum locum tenet Populneus: Candidus præstat, nigricans improbat, rutilans medium locum tenet: vilissimus Quercinus. C. B. è Dodonæo.

In annosis Quercubus & Illicibus Valenæ sylva reperitur non longè Monspelo, unde Pharmacopæis defertur. Est enim pulvis ejus basis pulveris Cyprii Monspeliensis dicti, & vulgò ibi dicitur *Cors de Cypre gris*. Botam. Monsp.

Apud nos in Anglia rarissimum est hoc Musci genus, nec mihi, quod sciam, unquam conspectum; forè in exteris regionibus frequentius, quamvis & ibi rarissime nobis in conspectum se dedit. Semel in Bavaria in Abietum vestitulum sylva copiosissimum observavimus muscum è ramis dependentem, Musci arborei villosi Dodi descriptioni egregiè respondentem, qui à nobis collectus & inter chartas repositus eas colore ex flavo rubente, ac si igne torreret inciperent, tinxit; imò sæpius transiit novas adhuc chartas eodem colore infect, etiam post multos annos. Quocirca mihi abundet magis circa Monspelum quàm alibi, minime sufficeret pro bala tantæ pulveris Cyprii quantitatis, quanta quotannis ibidem præparatur & dividitur. Quin si Quercubus & Illicibus immixtus infu-

inserviat pro corpore famoso illi pulveri odorato Monspeliensi, non adeò vilis sit operet ut vult C. Bauhinus, nisi forè ob melioris penuriam eo uti coacti sint: quod non videtur verisimile, quoniam pulvis Cyprii Monspeliensis in hoc genere nobilissimus censetur. Ego, ut varum fatear, sumptuosum nobis cum J. Bauhino dictum, necnon promiscuè muscum arboreum pellatum & scutellatum ejusdem, (cum intellige qui Quercubus & Illicibus immixtus) partim quia hi ubique inveniuntur maxima quantitate, partim quia Fer. Imperatus utrumque hunc muscum odoramentis admisceri scribit, effectus pari. Imperatus autem, Pharmacopæus ipse cum fuerit, hujusmodi pulverum odoratorum compositionem ingredientia optime novit. Hæc ex conjectura scribimus, non tamen negamus Muscum arboreum in hunc etiam usum assumi, si quando offeratur.

Muscus capillaceus longissimus C. B. non videtur à descripto specie distinctus; vel si differat, ex solo titulo satis innoscitur.

Musco arbore pulverisato extrinsecus sanguinem è vulneribus effluentem compescere solere Chi-Vire: rurgos in Germania scribit D. Sachl. Ephemer. Germ. An. 2. pag. 92.

A. 2. *Muscus amarus Absinthii folio* J. B. forè: *An potius Muscus arboreus ramosus* J. B? *Foglio di amato Imper.*? *An M. alter Quercus latifolius, coralloides æquus* Col.

Similis est pergamento dissecto (inquit J. B. ex Imperato) [aut Alge vulgaris] Principium lætus, in ramos divilum lato pariter & planos, color candicante superna seu adversa parte, nam inferne nonnihil admixtum habere videtur flavedinis, veluti flos lactis. Non raro etiam inter orbiculos habet. Differt magnitudine & latitudine segmentorum.

In omnibus ferè arboribus reperitur, & quidem copiosissime: nec in arboribus tantum, sed & in lignis andis; unde miror Botanicos illius non mentionis, vel obiter tantum & obscure attingisse. Musci ceranoidis majoris C. B. descriptio ei non ineptè quadrat. Verum ille rariorem cam facit, & longe ex Hercynia petit. Nostro ad descriptionem sufficit, quod sit caubus, seu foliis majoris dicere, compressis, planis, albe ferè in modum divisis, & in omnibus arboribus ubique vulgarissimus, colore albicante seu incano. Vide descriptionem Columnæ, que in plerisque Musco nostro convenit, nisi quod levem ac splendidum eum dicat: icon non bene respondet: nam caulis & rami nimis angusti, divaricationes non satis crebre pinguntur. Vide apud J. B. Musci amari, &c. descriptionem.

Suspicio hunc (ut dixi) pulveris Cyprii odorati compositionem ingredi. Sententiam nostram de materia ferè corpore (ut vocant) pulveris Cyprii confirmat D. Sachslus, Scholio in Observo. 51. An. 2. Ephemer. Germ. ut nobis suggessit D. Tancerdi Robinson. Muscus (inquit ille) arboreus ramosus coralloides C. B. qui in canolis & corruptis lignis, item truncis abscissis invenitur, seu humi super terram in eorum radicibus, maxime in Quercu, Larice, Abiete, Cupressu, aboribus, & Coralli plantulam amularem foliis (etiam aliquando delicatissimum musci odorem spirat) odoramentis æssissime admiscitur. Galli pulveres suos odoratos, quos Cyprios vocant, ex hoc musco parare solent, quos larvae parandi hunc pulverem habet Jo. Zuverli in Pharmac. Regia, p. 100. Ego apud C. B. non inveni muscum hoc titulo Musc. arb. ramosus coralloides, sed Musc. arb. coralloides abscque epitheto ramosi; est tamen muscus ille quem intelligit C. B. quémque depingit & describit F. Columna revera ramosus; & sique è quo præcipue, ut opinamur, fit pulvis ille odoratus, Gallis Cyprius dictus.

A. 3. *Muscus arboreus pelatus & scutellaris* J. B. *arboreus cum orbiculis* C. B. *Quercinus senicellaceus* Park. *ramosus floridus* Ger. *arboreus tenuissimus* Col.

Col. 7. B.

Muscus ille ab aliis non differt, nisi quod veluti fructifer videatur. Umbellæ singulis cacuminibus habet latas, cavas, umbilicatas, leves, femunciales ad summum latitudine, non raro minores, per ambitum radiis flammicis circumcirca coronatas, intus leves, albescentes: radii verò longi admodum ut diametrum umbellæ superent aliquando, inter quos hirsutius altera est densior, brevis admodum atque tenuior, per ambitum hærens. Color huic ut præcedenti ex viridi cinereus seu albicans. Teretibus, crassiusculis, rigidis veluti coliculis, ramosis, quos cirri tenues vestiunt in arboribus crescere solet.

Hoc aut præcedens genus cerevisia aut zythogalo incotum & potum gravadinem & destillationes compescit & sanat.

* 4. *Muscus arboreus capitulis cavis* C. B. *Muscus alter maximus* Parkinson Col.

Col.

Ortum cum præcedente eundem habet, latis & planis foliis sive ramulis, cavis etiam, sed utrinque hirsutis umbellæ five capitula potius huic cavo umbone, nigrescente intus, limbo circumdata aliquando dentato, ex ejus latere eodem modo falcata five brachiata, sed huic ramis dividitur. Totæ brevior est, colore cinereo candicante incanore, non ut superior aliquando pallente.

A. 5. *Muscus arboreus nodosus* C. B. *nodosus sive geniculatus* Park. *Dendrobryon geniculatum sive nodosum* Arb.

Col.

Ex arboribus prolixè dependet non tantum in Italia sed & in Anglia. Oblongos quidem, ac etiam breves, habet inanes, quamplurimos tuberculos, nervulo trajectos inter se coherentes. Candicans

cans est, prolixum, ramosum, ex crasso caudice in ramos sese diffundens, ut latam prolixamque barbaram seu comam pedalem aut sesquipedalem, in extremo verò tenuitate capillarem efficiat, illamque ex ramis dependentem.

In Lancastria pago *Burnell* è Corylo dependentem invenit & ad nos attulit *Theo. Willifellus*.

A. 6. *Muscus arboreus pulmonarius* C. B. *Muscus pulmonarius* sive *Lichen arborum* Park. *Lichen arborum* Ger. *Lichen arboreus* sive *Pulmonaria arborea* J. B.

Licheni five Hepaticæ fontanæ similis, sed major per omnia, squamato foliorum incubitu, infabili laciniarum variatione, profundiorum quam in Hepatica, quæ quæ matri suæherent albicant, altera verò parte virent, rugola, lacunis eminentisque inæqualia sapore amariante non sine adfrictione.

Locus. Annosis rimosisque caudicum Quercus, Fagi aliarumque arborum corticibus innascitur, in opacis ac densis sylvis. *Deid.* Observavimus etiam in saxis coacervatis in umbrosis jacentibus. Apud nos Quercus plerumque, raro aliis arboribus adnatum invenies.

Vires. Siccat & alstringit, unde sanguinem profluentem compescit, vulnera recentia glutinat, alvum ac menses sistit. Uuntur eâ vulgò ad pulmonem affectiones, asthma, tussim, suppuria, nostrates etiam ad phthisin & tabem, confecto ex eo pulvere, syrupo aut aquâ destillatâ non sine succellu.

Eum qui Quercui innascitur in ictero omnium medicorum solertiam eludente efficacem remedium expertus est *Andreas Golius* mercator. De hoc autem musco accepit manipulum additâ librâ *Cervisia* secundaria, quam in olla fideliter oculatâ ad dimidium decoxit, postea tredecim cochlearia tepida manè atque vespertim imbibit. *Ephemer. Germ. ann. 3. obs. 290.*

CAP. V.

A. De musco arboreo aut petræo crustaceo, seu Lichenis facie.

1. *Muscus crustæ* aut Lichenis modo arboribus adnascens cinereus. *Lichen Discor. & Plin. secundus* Col.

Crustæ vel Lichenis modo super arborum cortices, ligna arida, petras, tegulas se diffundit, supernè cinereus, infernè niger, variè laciniatum, circum oras veluti crispus aut fimbriatus, nec caulem ullum edit, aut orbiculos habet, quantum hæcenus observavimus. F. Columna Februarii mensis acetabula quadam emitte observavit, parva, Mili magnitudine, colore lutescentia, veluti botrulus muscosus, sericeos, duros, parum eminentes, coacervatos, albibentis oris, in quibus nullum feminis vestigium nescitur. Est autem hic muscus ut & species congeneres, velut folium quoddam variè laciniatum supra arborum cortices aliisque quibus adnascitur reptans & se expandens.

A. 2. *Muscus crustæ* modo arboribus adnascens cinereus mollior, & in angustiores lacinas divisis.

Huius lacinie angustiores sunt & argutiores. Sufficit titulus pro descriptione. In hoc orbiculis non observavimus.

A. 3. *Muscus crustæ* modo arboribus adnascens flavus.

Hic colore suo statim se prodit, est autem tenuior & minor quam prima species, subius cinereus aut canus. In hoc, verno tempore, efflorescentias quoddam croceas observavimus.

A. 4. *Muscus crustæ* modo arboribus adnascens pullus.

Hic tenuior est quam muscus cinereus, caudici cui innascitur appressus, supernè pullus, infernè quasi ex nigro & candicante varius.

A. 5. *Muscus arboreus supinus marginibus pilosis.*

Nota huius characteristica quâ à reliquis sui generis facile possit dignosci est, quod segmentorum seu laciniarum, in quæ variè & eleganter dividitur, margines & extremitates pilis quibusdam seu setulis brevibus raris sint fimbriatæ. Habet quoque orbiculos seu cycphulos circa margines crispulos.

In Malo, Fraxino, Juglande aliisque arboribus observavimus.

A. 6. *Lichen petræus purpureus* *Derbentis* Park. *Muscus tinctorius crustæ* modo petræ adnascens. *Cochl. q. Arct.*

Muscus hic crustaceus lichenis modo se in petris diffundit, colore obscurè purpureo aut cinereo. Hunc rustici cultello aîdove instrumento ferro à petris deradunt, & in pulverem comminutum in massam humidam coagunt, & in dolis recondunt, quæ pannis purpurascente colo & tingendis inservit, qui quamvis facile eluatur nec diu durat, sufficit tamen pauperioribus pro vestimentis inficendis.

Joan.

Joan. Franciscus Abela in descriptione Melicæ Insulæ huius Musci meminit, quem à Melitenensibus rusticis *Percella* dictum scribit, & suo modo preparatum ad lanas colore incarnato tingendas adhibuit scribit. Hoc genus Musci nec Wallis ignotum est, sed usu frequentatum, & *Kenkerig* dictum. Est autem hic crustæ cuidam aut licheni similior quam plantæ, nec folia imitatur, ut musci prædicti, estque pinguior visu & tactu quam illi.

CAP. VI.

De Lichene terrestri Sterili.

A. 1. *Lichen terrestris cinereus.* Ash-coloured ground *Libertwozt.*

Nillos hic flores aut capitella (quod ego unquam viderim) profert. Folia aversâ parte albidiora, & crebris fimbriatis radiculari inter repandum emissis terram aut subiacentes plantas muscivæ apprehendunt, eodem enim modo super eas se diffundit interdum quo Lichen terrestris super terram. Supinâ parte colore est cinereo.

In pascuis ficioribus, interdum & in uliginosis frequentissimus est, unde Botanici nostratibus non descriptum miror.

A. 2. *Lichen terrestris foliis angustioribus virescens.*

In humidis & uliginosis nascitur foliis quam præcedens angustioribus, virefcentibus cum nigricantibus lineis.

* 3: *Muscus fugax membranaceus pinguis* Botan. Monsp.

Magn.

Statim post pluvias oritur in herbidis satorum marginibus; in iis præcipuè quæ orientem solem spectant, sed citò exsiccat, ideo fugacem dixi. Membranaceus est & pinguis, & fere semper convolutus reperitur, dum autem expanditur Muscum Lactuce folio refert, sed multo pinguior est, pallidè virens, qui facillimè dirumpitur. Mira de isto narrat Chymica, quem modò Solis florent, modò Lunæ sputum vocant, aliisque celestibus nominibus decorant, & vegetabilis naturæ principium ad radicem continere arbitrantur.

Aliam adhuc Lichenis speciem nobis ostendit *D. Newton*, variè diffectam secundum longitudinem in lacinias longas, membranaceam densam seu coriaceam, cineream.

Muscus cranio humano imitatus.

Non videtur nobis species musci ab omnibus aliis distincta, sed musco arboreo crustaceo congener. Celebratur ille à plurimis Auroribus in hæmorrhagiâ, præsertim à Chymicis Ulinæ titulo. Ingreditur autem compositionem famosi illius Unguenti Armarii dicti. Vide *Ephemer. German. An. 2. p. 100.* & sequentibus.

CAP. VII.

De Lenticula palustris.

A. 1. *Lens palustris* Ger. J. B. *palustris* sive *aquatice vulgaris* Park. *Lenticula palustris vulgaris* C. B. *Ducks meat.*

J. B.

Stagnantium aquarum incola Lenticula eisdem innatât, totam superficiem densissimo foliorum, infernè nigricantium, supernè virentium, nitidorum, orbiculatum, Lentisque modo compressorum stipitatu obtegens, quæ inter se capillamentis tenuissimis & albis arcte revincuntur, iidemque ceu radicibus e limo adherescere alimentum hauriunt.

In lacubus & stagnis aliisque non fluentibus aquis, ut urbium fossis, innatas, & latè sæpe earum superficiem occupant reperitur.

Quæ de mirabili huius plantulæ metamorphosi in plantam Sismyrio aquatico haud absimilem habent Matthioli, & post eum Lugdunensis, apud me sanè fidem non inveniunt, quantumvis Lugdunensis operum naturæ indagatorem Dalechampium illud non sine admiratione observasse scribat.

Vis ei refrigerans, unde inflammationibus, podagra, & ignibus sacris convenit. Agglutinât etiâ *Vires.* am in pueris hernias intestinorum. Vide his Matthiolum & Lugdunensem.

Nuper mihi communicavit pro secreto infallibili ad ictum infusionem Lentis palustris in vino albo per novem dies, & vi. manè præbendo. *D. Bates* in M. S.

Vescuntur eâ Anates magnâ voluptate, quod & nomen Anglicum *Ducks meat.* i. e. Anatium esca, indicat; ut etiam gallinæ cum aquis exempta fursibus permiscetur. *J. B.*

* 2. *Lens*

- * 2. *Leni palustris quadrifolia* J. B. Park. *Lenticula palustris quadrifolia* C. B.

Fibrosis radiculis nixitur è crassiore aliâ (licet eâ tamen tenui) transversâ demissis, unde propagantur rami multi, multifariam divisi, atque tum ex iis, tum ex radicibus pediculi ad aquæ superficiem pertingentes, quorum singulorum extremis adherent aquæ innatantia quaternâ folia, triquetra, per extremum lata, angulis acutioribus ad pediculum coeantibus; circa verò ramulorum divaricationes pediculorumque exortus numerosa semuncialibus pediculis nixa coherent grana, nigra, dura, Lentibus majoribus paria.

- A. 3. *Lenticula aquatica trifolca* J. B. C. B. *Hederula aquatica* Ger. *Ranunculus hederaceus* aquaticus Park. *Juy-leaved Duckmeat*.

Lenticulæ palustris vulgò notæ ritu aquæ stagnanti innatans visum panè fugientibus fibrillis linum arripit alimentum sucturis: quibus etiam inter se committuntur folia, non vulgarem sortita connexum & formam. Foliolo enim Lenti leguminosâ pari pinne utrinque foliaceæ transversim squammosâ commixturâ ita incumbunt, ut trahentem leviter sequantur, & iis attractis tenuius redditum folium visum transmittat: tota autem omnium trium connexio trifolcam hederacei foli formam quodammodo exhibeat: At hujus connexus capillari petiolo transversim incumbit folium veluti temere projectum, nequaquam tamen solum licet adhesus ratio oculos fallat.

In aquis crenosis pigrioribus: in fossis paludosis insulæ Eliensis copiosissimè oritur.

CAP. VIII.

De Conserva.

- A. 1. *Conserva Plinii* Ger. emac. *Linum aquaticum* Imper. *Alga viridis capillaceo folio* C. B. *Alga aquatilis capillacea sive Conserva Plinii*, aliis *Linum aquaticum* Park. *Hairwortweed*, *Crow-will*.

TOta ex filamentis viridibus sericeorum æmulis in aqua fluitantibus constat. Reperitur autem in aquis pigrioribus & stagnantibus copiosissima.

Alga bombycina C. B. nobis Conservæ species videtur.

Conserva à conferruminando dicta est. Curatum esse scio omnibus ferè ossibus contractis prolapsum ex arbore alta putatorem circumdatâ universo corpori, aquam suam inspergentibus quoties inaresceret, raròque nec nisi deficientem herbam mutationis causâ resolventibus: convaluisse incredibili celeritate. *Plin.*

- A. 2. *Alga fontalis trichodes* C. B. *Alga sive conserva fontalis trichodes* Park. *Trichomanes aquaticum*: *Dalechampii* J. B.

Hujus figuræ apud Lugdunensem prorsus similem vidimus in cisterna seu conservatorio aquæ fontanæ Ledenfis Abbatæ seu ædium *D. Guil. Meredith*, in Cantio, inque tubulis aquam fontanam deducentibus: unde putamus Algam capillaceo folio iv. seu in tubulis aquam fontanam deducentibus C. B. minimè distinguendam esse ab ejusdem Algæ cap. fol. iii. seu fontali trichode.

LIBER

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER TERTIUS.

QUI EST

De Herbis femine minutissimo, flore vel nullo, vel imperfecto.

UNC Librum in duas partes dividemus, Prima erit de Herbis hujus generis cauliferis. Secunda, de caule carentibus hypophyllopermis.

Hæ autem præcedentibus imperfectis & femine destitutis merito proximè subjiciuntur, quia & ipsæ non ita pridem steriles & asperæ habitæ sunt antequam microscopii interventu eorum semina in lucem & conspectum venerunt.

PARS PRIMA.

De Herbis femine minutissimo & nudis oculis inconspicuo Cauliferis.

IN horum nonnullis pediculi potius quam caules dicendi sunt styli illi qui semina seu capita gestant, ut in Lichene terrestri, cum ex ipsis foliis exeant. Quin & nonnullæ Lichenis species cauliculos non producant, sed eorum minima foliis ipsis absque pediculo innascuntur, nunc in prona, nunc in supina parte, quas tamen ob id à reliquis non disjungendas putavimus, cum in aliis omnibus notis caracteristicis conveniant.

CAP. I.

De Frutice Musciformi.

1. *Planta muscosa & plumosa Guyanensis major* Breynii.

RAmulum hujus palmarem ac penitus planum ex Guyana accepit Breynius, quem sic describit.

Cauliculo squamulis densis Musci terrestris Lusitanici in modum contexto constat subtili, aliquot utrinque adnatis ramulis expanso, atque multis foliolis teneris pectinatim dispositis densò agmine ita stipato, ut Abietis ramulum haud malè representare videatur. Adeò autem lentus, & ad proportionem ita est gravis, ut sublati instar plumæ Struthionis dorsum flectatur, viriditate insuper venustissima, aureo cuidam intermixta fulgore, averâ imprimis foliorum parte, in singulare hujus plantæ ornamentum, decoratur, velut sempiternam famæ illius memoriam, quæ ob auriberebatem celebrata olim fuit ejus patria, conservare Natura artificiosissima constituit.

An Musci denticulati majoris C. B. species?

2. *Planta muscosa & plumosa Guyanensis minor* Breynii.

Aliam adhuc lepidissimæ & concinnæ hujus plantæ speciem eadem ex regione obtinuit, priori multò delicatorem, minus acutè squamatis viticulis, atque foliolis longè minoribus.

Has plantas ob similitudinem quam habent cum Muscis clavatis hoc in loco disposuimus: quamvis propriè ad Fruticum genus pertineant, quod & in aliis herbis frutescentibus, ut *Malvois*, *Altheis*, *Coluteis*, *Kali*, &c. facturi sumus. Quæ enim notis genericis & essentialibus conveniunt, me iudice, separari non debent, quantumvis aliæ lignescant, aliæ herbaceæ sint. Nescimus tamen an hæ plantæ notis caracteristicis cum Muscis clavatis conveniant, cum nec flores nec fructus videtur Breynius, saltem non memnerit se vidisse.

C A P. II.

De Musco clavato.

Muscum clavatum appellamus qui præter cauliculos foliosos humi stratos & repentes pediculos emittit nudos in cacumine clavatos, geminis seu pluribus clavis, Iulos imitantibus, oblongis, teretibus, pulvisculo tenuissimo flavicante refertis.

1. *Muscus clavatus* sive *Lycopodium*, Ger. Park. *terrestris repens* sive *clavatus* C. B. *terrestris repens* à Trago pictus J. B. *Plicaria* & *cingularia* Polonis. Club-moss, or Wolfs-claw.

7. B.

L. B.
Longe latæque per terram serpit, subindeque à transversis ramis demissis fibris longis, lignosis, crassiusculis radiatur. Ipsi vero rami varii in multos fasciculos diducuntur, funiculi inflexi habentur, crassiusculi, foliis amicti occultatque confertissimis, Camphorata ferè nuda latiora effunt. Adultis plantis succrescit pediculi aliter, ex ramis postremis producti, fœquisulphurei, tenuis foliis ferè nullis, singuli in geminam, terem sextantalem, mollicellam, imbricatam claram desinentes, coloris sulphurei, quæ Autumnali tempore digiti percussu pulverem fubelem copiosum de se spargere solent.

In Hampstedensi ericeto non procul Londino invenitur: Estque in montibus *Walden*, *Eboracensis*, *Derbysibus* aliisque in Septentrionalibus Angliæ frequentissima, hæc planta: nec minus in transmarinis, ut parebit Herbarios consulenti.

Vires. Vino decoctus & potus calculos comminuit & educit experimento certissimo, ut puerique testantur, *Trag.* Contusus aut in vino decoctus dolorem aut inflammationem sedandi vim obtinet, klebet podagre calidæ impositus prodest. Pulvis ejus drachmæ pondere sumptus cum vino rubro colibet fluxum alvi & dysenteriam, & si decocto albuginis, tremulos dentes confirmat.

Vino pendulo impositus intra paucos dies illud restituit; unde Germanis nonnullis **Weinkraut** appellatur.

Menſe Auguſto & Septembri collectus pulverem dat ſubſtillimum ſuavium, qui vi puriſſime gaudet. Perſis non ignota, ut notaſſe Olearius ſiner. *Moſcovit. Perſic.* lib. 4. cap. 24. *Perte* enim, ut & *Moſcovitæ* pulverem Auguſto colligunt, in fornacibus ſiccant, & ignibus artificialibus ſub nomine *Platan* inſtar pulv. pyri adhibent. Pulvis recens dum eſt & probe exſiccatus majus concepit incendium pro illo qui dudum collectus eſt. Prunis inſperſus non tonat, fed flammæ, puta candentis accenſæ immiſtus aut inſuffuſus. [Pulvis refinæ inde præſtat, teſte Oleario.] Huic pulveri ſi aliquando addatur de Thur. Matthiſ. Succin. & Benzoe pulv. & per flammam ſuffuſetur, non ſolum fulgurat, fed, & odorem ſuaviſſimum excitat inſtar pulveris pro ſuffraginio. Si folia Betule pulveriſata ſimul miſceantur frepituſque majorem edat. Commendatur hic pulvis in Epilepſia præcipue infantum, inque cardialgia corundem & torminibus ventris fatulentis. Egregie urinae facilitat excreſcent, ſi quantum cuſpide cutellæ contineri poteſt propinetur. *Ephem. German. Acad. nat. curioſ.* Anno 1710. *urimo Obſervat.* 97.

Poloni & maximè *Rheni* ac *Litani*, ob confectionem & jam quotidianum hujus plantae ufum in
exipienda & curanda pilea, morbo fibi familiari, *Plicarum* & *Cingulatum* can nominare folent.
Accipiunt autem plantam hanc feu mufcum, quem prius cutellu albo furfum vix deflecare fo-
lent; poftea infundunt decocto *Brancae uifinae*, prius optime calefacto, & plantam hanc
leniffimam adhuc ebullitionem adiunctam aliquoties in aqua calida percolant, & filtrant
ad fermentandum proprie in aqua calida, & in aqua calida huiusmodi, vel per alembicum
percolant, & comedunt. Exterius cum illo decocto prius exalefacto, & aliquando
ad maiorem potentiam huius virtutem fecunda vice cum recenti nullo incocto infufu lixivii ob-
tuli coloris, bevant caput bis in feptimana, nullo amplius adhibito pedine, &c.

Unguentum ad Placari. *R. Placariae* & radicium *Bryoniae* partes aequales, Adipis erinacei q. f. Ex his tribus optimè commixtis in valē vireo bene obturato, & coctis in B. M. per horam fiat unguentum f. artcm, cum quo radices capillati in capite complicati bis in die unguantur. Oleum ex Erinaceo quod ad confectiōnem hujus Unguenti requiritur parare solent in olla nova foraminata igne circulari per descensum more confueto.

Muliercula rustica in *Ukrania* in nimio fluxu menstruorum & doloribus ac strangulationibus uterinis cingulum ex illo faciunt circa nudum corpus applicandum; pariter ad hæmorrhagiam narium caput eo cingunt cæli coronâ. *Ephem. Germ. Ann. secund. Observ.* 52.

Semen hujus plantae à gr. xii. ad ℥i. praesentaneo cum successu exhibitum erat in Epilepsia cum ischuria complicata ex observatione Wedelii. *Ephemer. German. An. 3. p. 21.*

In montibus Striacis Lycopodium speciem à vulgari superius descripto diversam invenimus, nimirum cum foliis in caulibus & flagellis multo rarius fisis, & paulo, ut nobis videtur, longioribus; clavis non diffimilibus, non tamen ut in illo longo & nudo pediculo insistentibus, sed usque ad aptam clavam folio folio similibus ins quæ in reliquo caule.

2. *Muscus clavatus foliis Cupressi* C. B. Ger. emac. *clavatus cupressiformis* Park. *terrestris ramosis pulcher* J. B. *Sabina Sylvestris* Trag. *Cypress-moss*, or *Heath-cypress*.

Hæc planta eodem modo procumbit, & fibris subinde demissis serpit, quo præcedens, *foliis* multo brevioribus & angustioribus, acutis, obscurius viridibus, nec adeo confertis in caulis, quaternis ordinibus

ordine squammatin furculos conveſtientibus, Cupreſſi aut Sabinae foliorum amulis. Ob parvitatem foliorum caulis & furculi multo minores ſe graciliores videntur quam in Lycopodio. E funiſſimis caulibus & ramulis pediculi longi exant raris foliis veſtiti, bifariam diviſi & ſubdiviſi, ſilos ſe clavas geſtantes multas, Lycopodii amulas ſed ſtrigilioſiores, luteolas, conſimili pulſiculo ſectas. Secundum caules per intervalla furculi plures ſimul conſerti in agnuntis oriuntur, ramulis plurifariam diviſi & ſubdiviſi.

In montibus *Snowdon* & *Caderidris* in Wallia, *Ingleborough* in Eboracensi provincia, *Anderkin* in Scotia copiose provenientes observavimus; in transmarinis in ericeto *Mosæ Trajecto* non procul, viâ qua inde ad *Sylvam Ducis* iter. Ramuli non adeo compressi nobis vili sunt, uti eos describit *J. Bauhinus*.

Hac species odorem interdum exhibet moscho amulmum, quem siccata etiam conservat. Hujusmodi mulcum odoratum observavit *Elsholtz*. Germanus circa Berlinum enatum versus domum venatorium *Grunnwald*. Vide *Ephemer. Germ. An.* 1. Obsrv. 97. Nos talem odorem in hac planta non sentimus.

Ex musclo hoc musco (inquit D. Saclb. obser. citat.) egregiam & odoratissimam mihi medicinam proueneri chymicus eximius communicauit sub nomine *Auri horizontalis Vegetabilis*. Colliguntur nuncupantur aut ex hoc musco, quo tenuissima & leuissima sunt substantia, coloris aureo-fulphurei, inflammabiles ad ignem candelae, & per le quales, ut & flores Lycopodii *Dod.* In calci cum spiritu uini tartarato aliquandiu maceuerunt, & postea defilluerunt, oleum praebent rubicundissimum & odoratissimum quo omnium sulphurum vegetabilium apex dici meretur.

C A P. III.

Muscus terrestris repens clavis singularibus foliosis erectis. **Creeping Club-moss with upright**
heads.

Lycopodio similis est sed minor: terræ per quam repit appressus arcetè adherescit, ad eundem ferè modum quo Hedera muris et arboribus. Præter cauliculos repentes alios etiam surgit semipalmatos, summa parte in clavis turgescentes, nec figurâ, nec colore â renuementa referunt, ut in Lycopodio, sed reliquo cauli similes & foliis similibus cinctæ sunt, in majorem duntaxat crassitudinem intumescentes ob semina in alia foliorum contenta.

In ericeto Hampstedienſi primò invenimus, dein in Baghotanò, poſtea & in montibus Angliæ Septentrionalibus cum aliis Speciebus, locis uliginofis invenimus & in Alpibus aliſque montibus exceſſis.

Hæc species nondum (quod sciam) à quoquam descripta est.
Hujus etiam Mufci aliam observavimus speciem in montibus (quantum meminimus) Gallie Narbonensis, non repentem, ramulis ad eodem pede plurimus confertis enascentibus, quorum summitates confligunt in clavas foliolas extumescunt.

C A P. IV.

Musculus erectus abietiformis. An *Musculus terrestris rectus* J. B. Upright fir-moss.

Folius oblongis acutis caules & ramulos undique cingentibus & operientibus Lycopodio similibus, vnter erectis, palmatum aut fempidatim alius, ramis (ut vult J. Bauhinus) crassioribus, in duas ac etiam quatuor partes diuisis, vsq; digitos eximibntibus. In planta quam exsiccatam afferto caules & ramuli diuisione dichotomiam obseruant: verum hoc (quantum meum folia longiora paulo & latiora quam Lycopodium, (ut recte J. Bauhinus) fursim tendentia. A Lycopodio abunde distinguitur, quod nec clauas producat, nec repat. Inter fimmionum penè foliorum alias granula lutea quadam exigua menſe Maio periduntur, quæ flores ac fructus, clauarum loco quibus caret: ut refert D. Jac. Breynius in *Epheuer. Germ. An.* 4. s. *Obferuat.* 149.

Chamaepeuces Turneri icon huic respondet, at non descriptio: Thalio *Seligo tertia* dicitur.

In montibus excelsis Walliæ, *Snowden* v. g. & *Caderidris*: inque Eboracenſibus, Derbienſibus *Locus*, aliſque Septentrionalibus copioſè provenit.

Hujus descriptionem vide in *Ephemer. Germ.* Anno 8 & *Observat.* citatis, ubi de ejus viribus hæc habes:

Vis ei ad foetus depellendos efficacissima, meretricibus infanticidium sapius eadem committentibus plus satis nota, inest. Hinc in officinis nostris, quae *Maschler* ei nomen tribuunt, ut alia noxia, non promiscuè omnibus venditur. Rhizotome muliercule febrî & corrupto stomacho eandem opponunt, decoctumque cum Cerevisâ ca hauftum, multis fuisse saluiferum peribunt, & purgantem ponunt. Vitium citi vehementissimum, corpus humidorum variis peccantibus exonerantem, sed maxime etiam alterantem : Tutius robustioribus, cum tuncioribus pectus horrore,

N

præbetur. Viloris conditionis homines in aqua coquunt, quâ ad abigendos pediculos caput lavant, quod tamen turbare maxime dicitur.

Apud J. Bauhinum in-Histor. Plantar. tom. 3. p. 767. male cum Sabina Sylv. Trag. seu Selagine prima Thal. errore typographico, confunditur, ut rectè observavit idem Jac. Breynius. Nam lineæ posteriores 13, quæ hujus Musci terrestris descriptionem sequuntur, post Musci terrestris ramosi pulchri; & lineæ 6 sequentes post hujus descriptionem sunt ponendæ.

Musci terrestris ramulosi saturate viridis C. B. minus rectè dicitur: nam nostra observatio Sabina sylvestris Tragi hoc longe viridior est.

CAP. V.

Musci terrestris erectus polyspermos. Seeding Mountain-moss.

HIC minor est multo *abietiformi musco* supra descripto, alioquin ei non usque adeo diffimilis, infirmus & vix se sustentans, caule & ramulis eodem modo foliis creberrimis undique oblitis; quæ tamen à ramulis magis extare & quasi reflecti videntur. Semine majusculo cinereo in alis foliorum nascente, aut potius vasculis feminalibus, abundat.

Loca montium humida & scaturigines aquarum sectatur. In montibus *Snawdon* & *Ingleborough*, aliisque supradictis Wallicis & Eboracensibus nascitur, minus tamen copiosè.

CAP. VI.

De Musco terrestri vulgari.

1. *Musci terrestris latioribus foliis major seu vulgari. Musci terrestris & bortenii J. B. The most common Earth-moss.*

OF. B. Minium vulgarissimum est hic Muscus, aspergine madentibus faxis, terræque humidiori appressus, repens, mollicellus, ramis longis, tenuibus, foliis acuminatis, plumatim coactæ herentibus, colore viridi, aut ex viridi hæfcentibus. Hæc descriptio etiam, minori speciei accommodari potest. Hunc etiam capitula producere suspicamur, nondum tamen observavimus.

2. *Musci terrestris vulgaris minor Adiantii auri capitulis.*

Hic passim provenit tum in pascuis sterilibus tum in sylvis, præcipuè ad arborum & fruticum radices, tum etiam non rarò in truncis & ramis arborum, in partibus ubi humor pluvius non adeò promptè & citò delabitur. Foliola hujus minora sunt & cauli magis appressa quàm in præcedente. Capitula ex alis foliorum ad caulium latera exeunt non ex summo caule ut in *Adianto*.

Empirici hoc musco ad sistendum sanguinem utuntur ab urtis admoniti: hi enim, quamprimum vulnerati sunt, eo sanguinem sistunt. F. B.

Muscus qui hortos & prata humecta obsidet, ita ut gramen supprimat, Martio mense cinere aboletur, sed eo quo laxivium fuerit confectum. F. B.

3. *Musci palustris terrestris similis. Musci terrestris vulgaris. Dod. terrestris vulgarissimus Park. C. B.*

Omnino villosa est hæc species (describente Dodonæo) admodum densa, candicans, quæ latè subinde expatiatur. Rarum est hunc muscum alibi invenire quàm ubi aquæ subsunt.

Hæc omnia Musco nostro palustri egregiè conveniunt, terrestri autem vulgari minimè: quin & icon Dodonæi optimè respondet huic speciei, non autem Musco terrestri, & capitula illa brevibus pedicellis nixa versus ramulorum apices, quæ in hac specie cernuntur, pulchrè representant. Videtur tamen Dodonæus hunc cum terrestri musco vulgari confundere, quod & titulus indicat; cuiusque sequenti Botanographi nostrates Gerardus & Parkinsonus cum C. etiam Bauhino idem faciunt.

4. *Musci aquaticus terrestris vulgari similis, sed major. An Fontalis minor lucens J. B.*

Hic aquis innatat, est foliis multo majoribus quàm M. terrestris vulgaris, triangulis, lucidis: minus etiam quàm ille ramulosus est.

Fontalem minorem lucentem J. Bauhinus sic describit. Aquis innatat idem ut præcedentes [Fontalis species] ramulis exilibus infirmis, interdum lapidibus adhærescens, foliis alternatis politis, minutulis, nigricantibus ferè. Tota quamproximè ad Muscum accedit planta.

In fontibus & fluminibus sæpius observavimus. Capitula in hac specie nondum vidimus ut sterilem esse suspicemur & ad præcedens genus pertinere; ob similitudinem cum Musco terrestri vulgari hic eam disposuimus.

5. *Musci saxatilis repens comâ sparsa C. B.*

C. B.

Hic ex radice transversim repente & nigricante ramos frequentes, latè sparsos & sèmpalmares emittit; quorum summitates, ob foliola compactiora, velut in spicam abeunt. Foliis est brevibus, latiusculis primùm, dein acutis.

Hic apud nos aquæ in rivulis innatat, & nonnihil splendet.

CAP. VII.

Musci quidam terrestres è C. Bauhini Prodromo desumpti.

1. *Musci filicinis minor floridus C. B.*

C. B. Prod.

Per terram serpit cauliculis tenuibus, in summo ramosis, foliis Filici similibus, sed tenuissimè difficilis: ex ramulis pedicelli aliquot capillares, rufescentes, biunciales effertur; quibus singulis capitulum exiguum subrotundum, incurvum in apicem exiguum deflexum innidet.

2. *Musci terrestris ramulosus erectus major C. B.*

C. B. prod.

Hic cespitis instar eleganter & arctissimè quasi compactus, ex radicibus oblongis capillaceis cauliculis trium quatuorve unciarum emittit, qui in bunos, ternos, quaternosve biunciales etiam triunciales ramulos, & hi quoque in alios, erigunt, qui minimis capillaceis foliis vestiuntur. Inter ipsa foliola pedicelli uncialis, nudi, capillacei, capitulum ut in *Adianto* aureo sustinentes effertur.

In *Crenzacho* monte ad arborum radices aliis Muscis commixtus conspicitur.

3. *Musci ramulosus erectus minor C. B.*

Ex capillacea radícula cauliculus ad summum biuncialis, variè divisus, foliis vix conspicuis cinctus emergit. Eodem cum priore in loco.

4. *Musci saxatilis ericoides C. B.*

C. B. prod.

Huic circa radicem folia multa Musco vulgari similia; inter quæ viticuli sunt palmares, asperi foliis *Ericæ* *Coridis* folio similibus inordinate vestiti, aliquando hinc inde nudi, quorum summo capitulum exiguum innidet.

5. *Musci cupressiformis C. B.*

C. B. prod.

Parvus est, ramulosus, foliis Cupressi formâ atrovirentibus; inter quæ pedicellus exurgit, qui minimas spicas molles & pallidas sustinet. Ex Hærcynia.

CAP. VIII.

De Adianto seu Polytricho aureo.

- A. 1. *Adiantum aureum majus Ger. Polytrichum aureum majus Park. C. B. Polytrichum Apulei & majus quibusdam J. B. Great golden Maiden-hair.*

F. B.

Radicibus constat tenuibus, longis. Cauliculi duas aut tres uncias longi abundant foliis longiusculis, postea nudi sunt & ad totidem uncias leves, quorum summitati innascitur capitulum sublongum, hians & nutabundum.

Hujus (inquit idem) aliud est genus, radicibus multò longioribus; cauliculis etiam multò majoribus, tum parte foliosis, tum nudis, quæ palmari: capitula quoque majora, huicula, è quibus conculsi lavi pulvisculus excidit luteus.

In paludosis, spongioso & patrido solo, præsertim in montosis *Derbiensisibus*, *Eboracensibus*, *Westmorlandicis* copiosissimè provenit, quod secundo in loco describitur: in sylvis etiam usque non rarò.

2. *Polytrichum scoparium* J. B. *Muscus scoparius, muscadorum & udorum Belgii & Frisæ Orientalis sectator* Lob.

J. B.

Prolixæ radices, cubitum plerumque longæ, rigidae, rubentes, angulosæ, tenues in scopas excurrentes, pulvis vestibusque purgandis plecti solitæ, terræ superficiem versus foliosis squamis, vel pilis ramentibus rusticisq. comosæ. Lobelius multis dracentalibus, pedibus etiamque amphionibus ramentibus donatum scribit, purpurâ aurâ nitentibus, innumera cirrorum tenuium lobulorum comis, quibus singulis exleruntur capitula Lini, Erice aut Selaginii minorâ.

Hæc planta C. Bauhino sub titulo *Polytrichi* auri majoris primò proponitur [ex sententia Charbræi] deinde iterum sub titulo *Mulci* cretici ramoli pallidi. Gerardo & Parkinsono nostratibus Lobelium sequitis *Muscus scoparius* inscribitur.

An & quomodo à *Polytrichum* secundo in loco descripto differat inquirendum?

3. *Polytrichum aureum medium.*

Hoc præcedente omnibus suis partibus minus est, aliâ non ita dissimile. In hoc genere peculiare esse observavimus, quod ramuli interdum altius affurgant, & foliis vestiantur oblongis cum latitudine aliqua, membranaceis & fere pellucidis, ad margines undulatis & veluti crispis.

In locis humidis & uliginosis invenitur.

4. *Polytrichum aureum minus* C. B. Park. *Apulei minus quorundam* J. B. *Muscus capillaris* fœr. *Adiantum aureum minus* Ger.

J. B.

Contemnendæ exiguitatis est: Ex muscolo capite tanquam stamina capillaria, recta & rigidiuscula se attollunt, semuncialia aut uncialia, tenuissima, colore purpureo aut auro [interdum etiam, saltem cum primò erumpunt, flavo aut viridi] quorum unicuique infidet apiculus falcatus, quem avicularum unguiculis minimis haud ineptè comparavimus, quem convolvit confimili figura induta vaginula, quæ ubi cedere incipit extrema cauda surrecta geritæ caput miro nature artificio exprimere arbitris; ubi deciderit caputellum relinquat oblongum, atro-purpureum. Lingua viridis saporis aliquid imprimit.

In muris, aggeribus antiquis, ædium tectis & tegulis, similibusq. complutis locis & ægerginolis limbis abique fere oritur.

5. *Adiantum aureum humilis foliis latis subrotundis.* An *Muscus Trichomanis* facie *Jungermanni*, foliis utrinque rotundis splendens Cat. Aldorf?

Soreculi huic unciales aut semunciales, dense stipati, exiles admodum, rubentes, aut ex rubro nigricantes, foliis ornati statim à radice alternatim positis, latis, subrotundis, tenuibus & fere membranaceis. An flores aut capitula proferat nobis haecenus incomperum.

In ipsis fontium scaturigimbus, in montosis Eboracensibus aliisque Septentrionalibus Angliæ, v. g. in aggerè *Sheat* dicto, ea montis parte quæ *Shipton* oppido imminet.

6. *Muscus palustris Adiamo auro affinis, scapis tenuibus, foliis brevibus.*

Huius scapi seu ramuli prætenues sunt, foliis creberrimis brevissimis cincti, colore ex viridi flavicante, aut subcinereo. Pediculis tenuissimis semuncialibus capitula satis grandia. Adiantum amicum, sed breviora & turgidiora insident.

In locis palustribus, præsertim ubi aquæ scaturiunt, oritur.

C A P. IX.

De Lichene.

Lichen Græcis & Latinis ita dicitur quod lichenas, id est impetigines sanat. Plin. lib. 26. cap. 4. *Lichen herba in lichenis remediis omnibus præsertim, inde nomine invento.*

Est autem Lichen herba ex meris foliis, in terræ superficie aut in arborum corticibus se diffundentibus constans.

Hic autem duplex est, vel 1. *sterilis*, saltem quantum hæcenus observatum est, de quo superius egimus; & *sterilis* seu semine prægnans.

- A. 1. *Lichen sive Hepatica vulgaris* Park. *Lichen sive Hepatica fontana* J. B. *Hepatica terrestris* Ger. *Lichen petræus latifolius sive Hepatica fontana* C. B. *Libertus*.

Cum Lichenem primùm Plinii, pileatum *Col.* pro *Hepatica terrestris* vulgaris seu Lichene officinarum habeam, ejus descriptionem subjungam Columbianam, quæ cum nostris observationibus exactè congruit.

In faxis aquis oritur, umbrosis, Septentrionem maximè respicientibus. Radicibus hæret foriculis humilibus pilis, tenuibus admodum, copiosis sub foliis, quæ digiti sunt latitudine, & duplâ longitudine.

vel majore, supernè virentia vel parùm flavicantia, squamosi veluti Serpentum cutis vel Laniæ, singulisque caulis punctum in medio inscriptum elevatur. Florem non producit, quod observare potuimus. *Caulis* ex parte folii extrema parùm scissâ & finosâ, lunatâ, albus, levis, firmus, succosus, Junci crassitie, diaphanum, quatuor uncias longum habet, supra quem pileolus veluti fungus insidet parvus, in quatuor aut quinque partes infernè divisus, [quibus subus impacta sunt totidem semina seu potius valcula seminalia, pulviculo viridi repleta.] Columna pileolus primò viridis est, parum ad flavum inclinans, postea flavescit, atque denum rufis efficitur, & partes illæ inferiores divise fructum nigrum disruptæ ostendunt, atque apertis fructus decidunt nigro-purpurei, succosi cum virides adhuc, licetatos verò pulverem pro semine nigrescentem fuliginosum habere comperimus.

Martio mensè caulem edit, Aprilis verò perficitur.

- A. 2. *Lichen petræus umbellatus* C. B. *Lichen sive Hepatica minor umbellata* Park. *Hepatica umbellata* Ger.

Hanc cum vulgari *Hepatica* miscet J. Bauhinus, post cujus descriptionem addit, Ex foliis eminent inter dum parvi veluti umbilici, quales exprimuntur apud Lobelium. Nobis equidem specie diversitas videtur.

- A. 3. *Lichen petræus stellatus* C. B. *Lichen sive Hepatica minor stellata* Park. *Hepatica stellata* Ger.

J. Bauhinus hanc speciem à vulgari Lichene non distinguit, quem vetustate tandem pediculis erigere scribit, unciales & semunciales, tenues, glabros, quorum unicuique florem stellatum herbacei coloris sustinet, qui exprimit parvum galcrum. suis radis dorsum nutantibus. Parkinsonus quoque *Hepaticæ* vulgari flores parvos stellatos attribuit; aliam autem adhuc minorem facit *Hepaticæ stellatæ* speciem, ex duabus Lobelii iconibus, ut puto, ad id inductus. Quicquid autem sit de Lichene terrestri vulgari, sive is habendus sit qui fructu est stellato, sive qui pileato: hos tamen duos inter se re vera & specie differre minime ambigo.

In uliginosis & umbrosis arcis hortorum & ambulacris glareosis aut saxosis sæpius observavimus.

- A. 4. *Lichen petræus caudiculo calcato* C. B. *Lichen alter minor caule calcato* Col.

Col.

Idem locis gaudet hic [cum prima specie] similique modo oritur, minor omni sua parte; delicateior solto atque minore, tenui admodum, translucido, ut in opaco obscurum videatur, atque cum venis effatis oris parum emittens, ex quo Martii Iubus pilula exit, Orbi magnitudine, atro-virens, lavis, lucida, quæ postea supra caulem quatuor digitorum subseurem emicat, parum lutescens, atque in florem delicatissimum luteum quatuor foliolorum, intus quamvisima continentem tenuissima atq. impalpabilia stamina. *Caulis* arcuatus terram versus demittitur, qui rotundus erat, lavis, nudus, succosus, diaphanus, albus, facile tactu corruptibilis. *Radix* villosa fœræca est, ut non fœræca invenitur.

In udis paludosis ad aquarum scaturigines in agro Warwicensi observavimus.

5. *Lichen petræus minimus fructu Orbi* C. B. *Lichen alter aculeis* *ampullaceis* Col.

Col.

Simili cum superioribus natali gaudet, eodémque tempore invenitur. Parvi digiti unguis magnitudinem raro æquat foliis. Viride est, punctis albidioribus exuberantibus aspersum, ut alperum videatur. Floris vice aut fructum, inferna folii parte parum elevat, ut, utrinque nigras ex purpureo cartilagineas habet, costarum modo vel valvarum inter se oppositas, quæ acie cultelli elevare potes: à folio differunt quod illud viride sit. Cum autem grandius est totum solum nigrescit ex purpura, atque in extremo tumescit, fructumque emittit Orbi magnitudine, eodem colore, mollem, succosum aquoso albicante succo, postea quid crocum emittentem, maturiorem efficitur. Disrupto cortice illo nigro, veluti pericarpium continet fructum, intus lutea pelle contractum, luteum pulverem continentem, & literatur succosum, atque digiti calore statim humido illo exsiccat, infectus digitus cernitur luteo pulvere illo. Folium tenuissimum & quàm brevissimum, albicantibus, atque delicatissimis fibrillis hæret.

6. *Lichen petræus muscosus racemosus* C. B.

C. B.

Folius est longè minoribus *Hepaticæ* vulgaris foliis, squamarum instar junctis, pallide virentibus & nonnihil hirsutis; inter quæ quamplurimi pediculi effatissimi, bunciales nudi effertur; quorum singuli capitulum parvum instar racemi compactum sustinent, quantum ex sicco colligere licuit.

- A. 7. *Lichen sive Hepatica humulata*, *ampullaceis*.

Folia minora & breviora sunt quàm *Hepaticæ* vulgar. *Officinæ* neque tam manifestè punctata; per margines finata & veluti crispâ. In mediis foliis & interdum versus eorum margines lunula quadam foliaceâ supra folii superficiem eminentes exoritur, quæ sinu suo semina conferta supino folio incumbenda excipit. Vere postquam semen maturum lunula evanescunt.

In umbrosis uliginosis oritur sed rarius: *D. Dale* pharmacopœus & medicus Brantiae, vicinus noster, Botanicus studiosus primus detexit nobisque ostendit, non longe à domicilio nostro nascentem; & alibi etiam copiosius.

7. *Lichen minimus foliis laciniatis.*

Hic vulgari Lichene decuplo minor est, eodem modo se diffundens tenuissimis capillamentis & mediis foliis emissis. Foliola autem tenuia sunt, non punctata, circa margines laciniata crebris lacunis, unde velut crispia videntur. Nullum hactenus fructum in hac specie observare potuimus.

Idem cum Lichene vulgarissimo in locis invenitur. Sub finem Augusti descripsi. Vere cum primùm observavimus alia (quantum memini) facie apparuit.

Vita. Lichen sapore est aequo cum amore nonnullo & adstrictione. Hepatica est insignis [in calidis cum siccitate hepatis malis, *C. Hofman.*] Uliis præcipue in obstructionibus hepatis & vesicæ, quorum signaturas in foliis gerit: hinc in hepatica, in icthæ, in scabie & lichenibus, in gonorrhœa, in febri. Extremus sibi languinem vulneribus. *Sched.*

Notavit Casalspius quod purget leniter humores adultos, & crassos, si in magna copia, ut pondus in ejus decoctum sumatur. Quo remedio iterato per multos dies sanatos multos vidit ex maligna scabie & ulceribus exedentibus. Oportet autem singulis diebus novam decoctionem parare, præcipue cum sero lactis, quia facile exolefit.

C. Hofmannus Hepaticam peculiari vi purgante præditam esse non magis credit quam serum, *Idem serum ipsum copiose hantiam non raro purgat.*

C A P. X.

De *Ophioglossis.*

Ophioglossum J. B. Ger. *Ophiog.* sive *Lingua serpentina* Park. *Ophiogloss.* I. sive *vulgatum* C. B. *Adders-tongue.*

Egyp.

O. *Phioglossa* floris arguta cuspis (inquit J. Bauhinus) linguam serpentis exertam imitatur, nomen impertivit, fictum quidem ex Germanico: Veteribus inditum esse nonnulli existimant, certe quo nomine illis innoveit inter Botanicos non convenit.

Multis & satis crassis fibris in fasciculum velut collectis circatæ, Ellebori modo, si præsertim pinguis nanciscitur solum, radice donatur, post dulcedinem quam primum lingue ingerit, caloris & acrimoniæ nonnulli in palato relinquens & paululum amarulens *Com.* Huic surgit pedicellus palmari solum singulare sustinet, Bete parvæ quadrangulo, pinguis tamen & carnosum, minime nervosum, modo angustum & longiusculum, modo latum & subrotundum, laeve, erectum, sapore dulcissimum cum viscositate & virositate aliqua; & ejus finis quæ pedicello committitur ligula ex biturcata, non tamen secta, in acumen sensim desinens, citra extremitatem utrinque denticulata, scobine aut Lima aurifabræ effigatur. Seminis loco (inquit Camerarius) ei tenuis quasi pollex in lingue inflectionibus adest, illeque per maturitatem desilientibus excidit.

Leuz.

In pratibus & pascuis humidioribus frequens invenitur. Aprili vel denum Maio mensis prodit, & adulescens Junium viget, paulo post tota superficies marcescit, radice in terra superstiti; quæ profunde demergitur, ut extirpati difficilis sit.

Vita.

Vulnerarum est insigne, tum intus sumptum in potionibus, tum extrinsecus applicatum. Recenta folia vulnera conglutinant & enterocelas sanant. Datur potanda ex aqua Equiseti ad intrinseca vulnera. Herba pulverem aliquot diebus exhibitum ramices omnes curare posse affirmat Bapista Sardus.

Vere non modo ad vulnera recentia sed & vetera ulcera & ramices præcipue affirmationis est oleum quod ex foliis ejus in oleo Olivarum vel omphacino ad Solem diutius maceratis, vel brevius ad ignem decoctis donec marcescant & exicca evadant, deinde expressis, conficitur, præsertim, inquit Parkinsonus, si resina Terbinthinae tantillum in eo dissolvatur.

Ophioglossa ratione magnitudinis inter se differre deprehendit Montzelius circa oppidum Fursenwaldiam. Minimum ultra unciam cum sua lingua & foliolo non assurgit. Medium verò bis unciale solum habet longius & linguam ultra tres uncias excrecentem: Majus autem solum obtinet quatuor uncias longum & unum cum dimidio latum, lingua in alium satis se erigente.

Ibidem quoque trilingua *Ophioglossa*, necnon bilingua reperit idem.

C A P. XI.

De *Lunaria.*

L. Unam Recentioribus dicta à foliis Lunæ crescentis modo falcatis, an Veteribus cognita ambigitur. Vide C. B. Pin.

Folio singulari pinnato, & in nonnullis speciebus ramoso aut multifido, cauliculo racemato foliolorum & seminum onusto ab aliis omnibus plantis, nedum hujus generis, distinguitur.

Observavit Columina in hac specie omnes plantas in imo petiolo supra radicem foliolum habere quandam veluti Ari florem exiguum, in quo plantulam exigam veluti foetum compicatum

*pl. Medic. in
Rea Medicat.
in Rea Hispan.*

plicatum extare vidit, intra folliculum utri vicem gerentem, integram, foliosam tantum quæ racemo vidua erat, post annum proferendam, & quæ racemola cum ipso exiguo sed integro racemo convoluta: Et hoc mirum (inquit) Naturæ institutum. Alias plantas simili modo infra terram uterum gerere agnovimus, & suo tempore proferre, sed non anno integro, & forsan nec medio, verum à nova radice ipsius extumescencia, ut in bulbosis quibuscumque, in quibus infra bulbum ipsum spicatum cauliculum observavimus, suo tempore proferendum.

C A P. XII.

1. *Lunaria minor* Ger. Park. *L. botrytis* J. B. *racemosa minor* vel *vulgaris* C. B. *Æsculet.*

7. B.

E. Radice tenui, subnigra, intus flavescente solum exit singulare, unâ cum pediculo interdum palmare, 4, 5, 6, 7, aut pluribus pinnarum crassarum, ubi nervo medio connectuntur angustarum; in latum & falcatum mucronem desinentium, conjugationibus compositum; pinnarum superiorum concavo inferiorum gibbum excipiente. Ex eodem pediculo ex infima conjugationis sinu furculus prodit palmaris, fusculentus, crassus, & ejus lateribus alternatim oriuntur pediculi racemulos onusti, jubam imitantes. Racemuli acinos habent, congestos, paucos, virides, qui nec florem unquam edunt, nec semen intus habere conspiciuntur, sed pro eo pallido colore pulvis tenuissimus atque impalpabilis invenitur, quo facto an ex eo planta exeat incertum est, sæpe quidem cum expertus sum itunquam exte aliquid cognovi, inquit Columina.

Ego pulverem hunc ipsum plantæ semen esse minime dubito, quantumvis à Columina satum, loco fortasse alieno, non provenit.

In montibus Eboracensibus propè Settle oppidum copiosissimè provenit: & alibi in montosis & frigidioribus variis in locis, tum in Anglia, tum in transmanis regionibus.

Lunaria botrytis minor multifolia 7. B. Lun. *racemola ramosa major* C. B. an sit Lusitana nature tantum; an species Lunariæ distincta ambigimus, præsertim cum Camerarius eam in Anglia inveniri tradat: Nos autem nihil tale unquam invenimus, nec ab aliis inventum audivimus in Anglia, nisi forte accidentarium & monstruolum.

2. *Lunaria Botrytis ramosa Silesiaca* J. B. *racemosa multifida folio* C. B.

Clus.

Dodrantalæ est planta, statim à radice unam aut aliam foliorum alam protrudens, sive solum ramulosum & multitudine, frequentibus foliis, Lunariæ minoris vulgaris foliis ferè similibus constans, sed longioribus & crassiusculis, crebræque incitè divisi, colore ut in vulgari viridi dubitior, sed quadammodo pallidescens. Secunda alia, ut tenerior est & postremò nata, tenui quadam sed rara admodum lanugine pubescere videtur, fusculentiorque est quàm prima: ex ejus quali utero secundum radicem emergit cauliculus pinguis & succulentus, sustinens multitudine & majorem unam [Florine an fructus dicere debeam hæreo] quàm vulgaris, alioquin admodum similem. Radix vulgaris multarum fibrarum latè in ambitum sparsis, crassioribus tamen, constat.

In altis Silesiæ montibus oritur; culturam autem respicit ut pleræque montana.

3. *Lunaria racemosa minor Adiantum folio* Breyne.

Breyne.

Vulgaris foliis laciniatis (cujus effigies apud Camerarium in Matthiolo Germanicè edito sub numero II. exstat) per omnia similis præter folia, quæ Capilli Veneris sive Adiantum foliis Coriandri C. B. in modum eleganter sunt dilectæ.

Nascitur in montibus Castubiæ, sed admodum rara.

4. *Lunaria racemosa minor Matricariæ folio* Breyne.

Breyne.

Montium Castubiæ est incola, unde satis copiosè allata. Cauliculi in omnibus allatis magis curti erant quàm vulgaris, racemis brevioribus magisque ramosis, ac foliis brevioribus, plures in laciniis angustiores dilectis, Matricariæ haud imparibus onusti.

C A P. XIII.

De *Equiseto.*

E. Quæritum Latinis à seta equina nomen traxit. *Græci* τριανθῆς, i. e. Canda equina, à similitudine dicitur, quia folia habet setis similia medio scapo adnascencia.

Planta est singularis & sui generis, tum scapo medio tum foliis (si modo folia dicenda sunt) pyxidatim articulatis. Proprie loquendo solum non habet, quæ enim folia dicuntur nullam habent

Egmont.

ident prone & supine partis distinctionem; excepto tamen Polygono femina dicto, quod ab aliis Equisetorum speciebus in tantum differt, ut diversum genus a nonnullis merito constituitur.

- A. 1. *Equisetum majus* Ger. *majus palustre* Park. *majus aquaticum* J. B. *palustre longioribus setis* C. B. *Great Marsh or Water Horse-tail*.

f. B.

Pro radicebus sunt creberrimae tenuissimaeque nigricantes fibrae longè & caulium geniculis demittunt. Asparagis primum protrudit palmares, & cubito altiores Polygono feminae crassitie, internodiis longioribus, pyxidatis interfectione distinctos (coryli fimbriati nigricante alterius tubulum exedunt), qui notè etiam à Polygono femina differt) striatos, inanes, quorum summo fastigii videntur infidet capitulum, veluti nucamentum, cujus divisilis dehiscentibusque commixtibus foliis apparent ex fusco albidis. Procedente tempore caules bicubitales & interdum altiores, minutim propemodum digiti crassitie, teretes, concavi, albicantes plerumque, laves aut striis viri conspiciuntur, crebris geniculis pyxidatim coherentibus intercepti. Singulos gemulos ambunt folia seu setae plurimae [ultra triginta numeravimus] praelongae, tenues, asperae, striatae, virides, non ramulosae, octo aut novem, pluribusve aut paucioribus internodiis pyxidatim articulatas compositae. Cum veterascere incipit caulis in colorem spadiceum aut atro-rubentem à latere soli observari non raro mutatur.

In palustribus & aquis passim provenit.

- A. 2. *Equisetum arvense longioribus setis* C. B. Park. *minus terrestre* J. B. *segetale* Ger. *Corn Horse-tail*.

Radice est gracili, nigra, articulata & serpente, fibris nigricantibus & geniculis exortis capillari: quae Aprilis mense haud secus ac Equisetum majus Alparagos emittit, sed graciliores, longioribus & laxioribus fimbriatis, nigricantibus corylis tubulos excipientibus, nucamentum annulim capitulum, apicibus albis confertum, sustinentes. Maio mense caules frequentes sequuntur, pedales, geniculis distinctis, pyxidatim inferti & cavi, scabi C. B. [Ego nullam fore scabietatem in caule aut foliis sentio] Ex geniculis folia radiatim enata dodrantem aequant, & ipsa quoque ex articulis lobulati parant.

A praecedente differt caule multis numeris minore & breviori, viridi, manifestius striato, longioribus internodiis, cavitatis minus minore: folia seu setis pro plantae magnitudine majoribus, & fimbriatis striatis [quatuor sulcis] tortuosis, & geniculis interdum folia seu setas secundarias emittentibus, paucioribus ad singulos caulis nodos.

Inter segetes solo humidore non raro invenitur.

Setae in hoc minus asperae quam in praecedenti, immò nobis tractantibus vix omnino asperae videntur.

Twe.

Equisetum asstringit valide, hinc ad sanguinis rejectionem, ad profluvium muliebre, potissimum rubrum, & ad dysenterias reliquasque veteris fluxus strenuum & generosum est remedium vel herba ipsa aut ex aqua, aut ex vino epota [pulvis 3j. pondere, aut decocti in vino, nuj. mane & vespere propinatus] vel aqua ejus Pilatena si cochlearia tria duobus tribulibus diebus bibantur. Sanat haemorrhagias sive per *diuresin*, sive per *diaporesin*, ut loquitur Casp. Hoffmannus: item exacerationes renum & vesicae.

Hujus Alparagos, autore Matthio, in Hetruria, modo in defectu melioris cibi, modo in dysenteriae aliisque alviis fluxibus comedunt Hetrusci, & sentiunt aliquando ita sibi stringi ventrem, ut colici fiant.

Externis emplastri modo imposita conglutinat maxima vulnera, etiam ubi nervi sunt in cili.

Dioscorides urinam movere refert.

In diuturnis febribus, etiam malignis, miracula fecisse cum aliis se comperisse scribit Casp. Hoffmannus.

Ad sanguinis sputum exhibe radices exsiccat. & pulveris 3j. cum succo Granatorum acidiorum. Ad pectoris palmonumque ulcera Decoctum Equi. in aqua mane & vespere calide potum ad 3j. vel ejus succi 3j.

In plethisi pulvis Equiseti 3j. pondere cum Aqua Plantag. 3ij. mane & vespere aliquot diebus sumptus commendatur.

Alios ejus exhibendi modos contra vomitum sanguinis & dolores ventriculi, contra rupturas contra calculum, urinae stillicidium, &c. vide apud * C. Bauhinum.

* *Flour. Do.*
tab. 1. 1.
Sect. 2. cap. 19.

- A. 3. *Equisetum sylvaticum* Tab. Ger. *sylvaticum tenuissimis setis* C. B. *omnium minimorum* Park. Lob. illust. *Equisetum sive Hippuris tenuissima non aspera* J. B. *Wood Horse-tail*.

C. B.

Caule est pedali, geniculis farto, & cujus articulis singulis utrinque frequentissima folia, tenuissimorum capillorum instar prodeunt, quae variae & minutim dividuntur.

Setas habet omnium tenuissimas & maxime ramulosas, quibus notè, ut & calore suo à reliquis suis setis facile distinguitur.

Hanc speciem esse putamus quam describit Lobelius in Illustrationibus stirpium & ex eo Parkin sonus sub titulo superius posito. Et locus enim & descriptio conveniunt.

In locis humidis sylvarum & umbrosis oritur, solo palustri, non tamen ita frequens.

- A. 4. *Equisetum palustre* Lob. Ger. *palustre minus* Park. *palustre brevioribus setis* C. B. *The lesser marsh Horse-tail*.

Ab Equiseto segetali, cui aliàs persimile est, differt, 1. Caule paucioribus & profundioribus striis seu sulcis exarato. 2. Pro numero striarum paucioribus ad singula genicula foliis cincto, nimirum septem, octo vel novem; cum in illo duodecim aut plura habeantur. 3. Pyxidulis quibus inferuntur internodia longioribus. 4. Folis seu setis majoris dicere, plerumque brevioribus, minus sparsis & tortuosis, minus profunde sulcatis, non ramosis, apicibus seu denticulis pyxidularum in quas inferuntur internodia non ut in illo extrorsum reflexis, sed cauli apressis; quò notè, primò statim fronte ab illo (cujus articuli velut fimbriati sunt) discernitur. 5. Tandem Capitulis floriferis fummos caules foliosos terminantibus cum in illo spicae seu capitula scorinth, velut Alparagi quidam, exeant antequam caules oriantur.

His addi posset praeter setarum à scapo medio internodia multò breviora esse in hoc genere quam in illo.

In palustribus solo putrido & spongioso oritur, quo etiam ab Equiseto segetali differt quod solidiorum & minus aequalem terram non aspernatur; quamvis & illud in more delectetur.

Not. quot sunt in caule striae tum in hoc tum in aliis Equisetis, tot poris secundum longitudinem, seu tubis minoribus medium majorem circumstantibus, perforatur.

- A. 5. *Equisetum palustre brevioribus foliis polyspermon* C. B. *palustre alterum brevioribus setis* Park. *Cauda equina femina* Ger. *Equiseti facie Polygonum femina* J. B. *Female Horse-tail*.

C. B.

Radice nititur rufescente nigricanteve, tenera, articulata, per transversum sparsis, plurimis capillamentis fibrata & limo harente, quibus se propagat; à qua primo vere, antequam caules exeant, asparagi aliquot prodeunt, formà spicata, colore candicante, tenelli, elui apti, qui ejus flores sunt. Caulem habet aliquando unum, aliquando ternos & quaternos, Arundinis tenerae similes, & junco multò crassiores, in tenuitatem desinentes, rectos, rotundos, laves neque striis asperos, cubitum superantes, dense geniculatos, internodiis frequentibus commissis: ex articulis pyxidatis inferioribus brevi admodum intervallo folia radiatim exeunt, quae brevia & angusta, mollia ac virentia, prima quidem Linariae parvae, superiora Piccae similia; quibus singula, seu grana oblonga (Milio minorâ Cordo) rufescentia, ad articulum commissuras disposita, sive dena & plura, eleganti ordine adnascuntur. Verum cum non semper reperiantur, idcirco Herbariorum figurae his carent, &c.

In lacubus & stagnis & ad rivulorum ripas, sed plerumque in ipsis aquis oritur, aut aquis exsiccat in limo, non tamen admodum frequens apud nos in Anglia.

- * 6. *Equisetum palustre minus polysachion* C. B.

C. B.

Radice est repente, geniculis distincta: caule tenui, cubito minore, geniculis crassioribus articulato: foliis aut potius geniculatis cirris ad articulum utrinque ternis vel quaternis, junceis, palmatis: quibus parè singulis minuta spica lili muniti infidet: caulis verò nitum oblongum nimis compactum, flocculis pallidissime rubentibus donatum, sustinet.

Basilae in aquis Michelfeldensibus observavit C. Bauhinus.

- A. 7. *Equisetum nudum* Ger. *juncum sive nudum* Park. *foliis nudum non ramulosum sive juncum* C. B. *Baked Horse-tail*.

C. B.

Radice nititur nigricante, per transversum repente, fibrosa & insipida: ex quâ caules singulares, ad radicem atro-rubentes & splendentes exurgunt, ique cubitales, juncei, striis asperi, cavi & nudii, geniculis multis articulati, & tuborum modo sibi innixi, qui in acuminationem fastigium, aliquando & in alparagum terminantur, & quandoque circa summum caulis, ex articulis folia admodum parva emittit: rarius ramus unus & alter è geniculo prodit.

In rivulis & fossis aequalis, saepe ex fundo culmi tricubitales exoriantur.

Haec species à praecedentibus omnibus revera distincta est, liquèd asperior est multo, solidiorque & perpetuò etiam viret; quamvis nos 7. Bauhinum secuti alparagum potius esse Equiseti palustris quam plantam ab eo diversam aliquando sensimus & scripsimus. Et revera Equisetum palustre non raro etiam fcapos nudos seu juncos emittit.

Itè praecipue species est cujus juncei virgis matriari fabri multorum minorum operum veluti pectinum & manubriorum scabietem in lavorem expoliunt; unde & Anglis non minus quam Germanis *Shabegrass* dicitur.

- * 8. *Equisetum*

- * 8. *Equisetum foliis nudum ramosum* C. B. *juncum ramosum* Park. **Naked branched Horse-tail.**

C. B.

Caule est longissimo, parte inferiore nigro, striato, aspero, foliis nudo, concavo & geniculato, articulis paucioribus, & à se invicem longius distantibus quam in aliis speciebus. Ex articulis modo utrinque unus, modò ab altero latere duo, & ab altero unus ramus, Junci crassitie, sequi-palmaris, colore, striis & articulis cauli correspondens, & in tenuissimum apicem finicus prode. At ipse caulis in pyxidulam ferè semuncialem, striatam, albam & crenatam finit: ad cujus pyxidulæ latera similiter & communiter utrinque unus ramus cubitalis effertur.

In sylvis uliginosis, sed rariùs, reperimus.

- * 9. *Equisetum nudum minus variegatum* Boslicuse C. B. *nudum minus variegatum* Park. **Small parti-coloured naked Horse-tail.**

C. B.

Ex radice parva, nigra, transversa, nonnihil capillata *cauliculi* plures, inaequales, rarissime pedales, communiter palmares, semipalmares & multò breviores, striati, pallide virentes, geniculis parte inferna nigris, superna albidis, articulatis, foliis carentes & cavi: in quorum summitatibus *capitulum* brevissimum nudi instar insidet, quod à corona alba, ex octo, novem, etiam duodecim foliis acutis composita sustentatur; & quando pedibus calcatur crepitat.

Ad Rheni ripam, juxta locum *die Baar* dictum, ad minorem urbem provenit.

- A. 10. *Equisetum fatidum sub aqua repens* C. B. J. B. Ger. Park. **Stinking water Horse-tail.**

C. B.

Radice est fibrosa; *caulibus* plurimis, tenuibus, rotundis, per obliquum ut Saccharum penidum striatis, geniculatis, fragilibus, sub aqua per terram sparsis (in aquis enim plerumque demersum, rariùs emergens) quandoque cubitalibus, in plures cauliculos brachiatis: *foliis* aliquot brevibus, in breves apices distinctis, & sinuati ad genicula junctis. Tota planta fragilis est, quæ dum in aqua est viridis est (non semper, nam interdum & in ipsa aqua cinerea cernitur) at extracta & exliccata incana & friabilis, ita ut non solum digitis minimo negotio in pulverem comminuat, sed etiam sponte in pulverem abeat. Odoris est lutei & sulphurei.

In aquis conosis abundè oritur plurimis in locis.

- A. 11. *Hippuris Coralloides* Ger. emac. *An Hippuris lacustris quedam foliis mansu areosis* Gelin?

Multis exit furculis, duas tréve uncias altis, ad singulos articulos foliola multa emittentibus, cauculicum seu scapum denso agmine proximè circumstantibus, aliorum hujus generis more sitis. Versùs summos scapos articuli admodum crebri sunt. Color totius plantulæ cinereus ad viridem nonnihil inclinans. Valde fragilis est & sub dentibus scruposa Corallina: insar; pedibus etiam pressa crepitat ac si congelata esset.

Locus.

In palustribus putridis & spongiæ instar aquam imbire & retinere aptis oritur: ut v. g. non procul à *Chiffelhurst* vico in Cantio, necnon tribus trans Oxonium miliaribus, prope Trajectum *Evenhami*. Vide Ger. emaculat.

Superfunt adhuc duæ aliæ Equiseti species à C. *Baibini* propositæ & descriptæ, quarum altera *Equisetum palustre tenuissimis* & *longissimis* setis, altera *Equisetum pratense longissimis* setis inscribitur: quæ adeo parum differunt à nonnullis ex descriptis, ut specie distinctas non existimemus. Vide, si placet, C. *Baibini Theatr. Botan.*

LIBRITER TII PARS SECUNDA.

Herbarum caule carentium hypophyllopermon seu Capillarum Tabula.

Herbæ caule carentes, epiphyllispermæ, seu mavis, hypophyllopermæ, quia semina averfæ foliorum parti, in punctis lineolifve ibidem efflorescentibus, adnascuntur; nonnullis *Capillariis*, aliis *Dorsiperæ* & *Tergiferæ* dictæ, sunt vel foliis.

Simplicibus, seu integris & indivisis, oblongis, *Sinu in basi ad pediculum falcato* excavatis, cum appendice utrinque producta; *HEMIONITIS*.

Nullo ad basin folii sinu aut appendice; *PHYLLITIS*, *Lingua cervina*.
Dissectis aut incis

Simpliciter divisi in lacinias tantum aut pinnas: Sûntque vel

Majores, folio

Breviore & latiore, radice purgatrice; *POLYPODIUM*.

Longiore & angustiore; *LONGCHITIS*.

Minores, folio

Laciniato,

Majore, oblongo & utrinque velut dentato; *SCOLOPENDRIA*.

Minimo, brevi, summâ parte in duas tréve lacinias, vel uti in totidem cornua fisso; *ADANTHUM ACROSTICHON Thal.*

Pinnato, seu ex foliolis ad medium costam utrinque adnexis composito,

Latiore & crassiore *Polypodii* æmulo; *CHAMÆFILIX MARINA*.

Angustiore & tenuiore, vicæ cujusdam simili; *TRICHOMANES*.

Dupliciter divisi, seu semel subdivisi; primariâ divisione in tarsos seu furculos, secundariâ in pinnulas seu cristas, easque vel

Prælongas, *Osmundæ* regalis æmulas; *HEMIONITIS MULTIFIDA*.

Breviores,

Dentatis dispositas, pediculis brevibus aut nullis hærentes,

Dentatas aut *aculeatas*,

Majores; *FILIX MAS*.

Minor; seu repens, *FILIX PALUSTRIS*, *Dryopteris Adm.* seu non repens;

FILIX SAXATILIS.

Æquales ad margines, & non dentatas. *FILIX Fontis Adm.* non dentata

J. B.

Rariùs dispositas, pediculis longis appensas, latas, breves, obtusas, vel

Crassiusculas, pediculis viridioribus & crassioribus hærentes, Rutæ quodammodo æmulas; *ADANTHUM ALBUM*.

Tenuis & mollicellæ, propemodum triangulares, fronte altius incisâ, pediculis

nigris, tenuibus, tremulis appensas; *ADANTHUM NIGRUM*.

Triplex divisi, seu bis subdivisi, nimirum primò in ramulos seu alas, secundò in tarsos seu furculos, tertio tandem in pinnulas five cristas, atque hoc genus ramolæ dicuntur.

Hæ sunt vel

Scandens, exotica; *FILIX SCANDENS Brasiliæna*.

Reffæ, & suis se viribus sustentantes,

Majores,

Florifera dicta, in furculis peculiaribus semina congesta proferens, palustrium alumna;

FILIX FLORIDA, *Osmunda regalis*.

Non florifera, seminibus averfæ foliorum parti, ut in reliquis, adnascantibus, pinnulis

Dentatis, *FILIX MAS RAMOSA*.

Non dentatis, radice reptatrice; *FILIX FOEMINA vulgaris*.

Minores,

Florifera, ad Adiantum album accedens foliis pulchrè incis; *ADANTHUM ALBUM FLORIDUM*.

Non florescentes in furculis peculiaribus, pinnulis crassis, angustioribus & longioribus, in acutum desinentibus; *DRYOPTERIS NIGRA*.

De Herbis caule carentibus epiphyllispermis, Capillaribus & Dorssiferis vulgè dictis : & primo in genere.

* In Ussage
Physiologica.

CUM Caulis (rectè cum desinente * Jungio) sit pars plantæ superna, in altitudinem ita exposita, ut anteriora & posterioribus, vel dextera à sinistris non differant; herbas de quibus loquor in loco agnitus, Capillares & Dorssiferas dictas, in universum omnes, tam ramosas quam non ramosas, caule omnino carere, earumque superficiem ex meris foliis constare manifestum est. Nam qui in Filicibus ramosis caules censentur, reverà foliorum compositorum seu ramosorum pediculi sunt, cum partem anticam à postica diversam, illam scilicet planam aut concavam, hanc teretiusculam & convexam obtineant; cumque in folium terminentur, quod vero cauli nunquam contingit.

Ceterum Capillares dictæ sunt hee plantæ, quia capillis similitudinem & nitorem conciliare, omnibusque illorum vitis, modèri creluntur: Dorssiferæ vero Dorssiparæ, quoniam eorum femina averfa foliorum partem adnataculam, in punctis illis seu lineis ferrugineis ibidem efflorescentibus.

Filices reliquæque capillares herbas sive carere Veteres plerique Historia Plantarum & Rei Medicæ scriptores, Theophrastus, Dioscorides, Plinius & Galenus, prodiderunt; quos etiam secuti sunt ceteri Recentiores nonnulli, Dodonæus v.g. Spigelius in *Ussage*, ad rem Herbar. & Dalechampius. Nec probabilis sanè ratione destituit sunt hujus sententia patroni. Cum enim (ut modò ostendimus) hoc genus herbarum caulis careant, quibus fructus & femina plurimum innasci solent, & femine uni carere verisimilimum est: cumque nemo unquam aut detegere valuerit, rationi magis consentaneum videtur, negare illas esse omnino femina adeffe, quam fingere præ parvitate invisibilia, in tam exigua præsertim plantarum magnitudine. Alii è contra, ut v.g. Bauhinus, interque, Johansson apud Gerardum, Tragus, Parkinsonus in Theat. Botan. & nobiliss. F. Columna, Botanici egregius & verè medicus, Annotat. ad rem medicam N. Hispan. Ant. Recchi, Filices & congeneres spermatophoras esse Lynceus, Annotat. ad rem medicam N. Hispan. Ant. Recchi, Filices & congeneres spermatophoras esse contendunt: partim quia Historia Creationis Genes. 11. 12. herbis in genere omnibus vim seminatandam sibi tribuere videtur: partim quod verisimile non sit; Plantas adeo perfectas, tam exigue magnitudinis & stature quam sunt nonnullæ Filices, ab aliarum omnium norma & analogia abducere: partim denique quod sub adultis & vetustioribus Filicum stirpibus tenelle & recens nate plantule non raro observatae fuerint, quæ semini deciduo ortum suum & originem debere videntur. Volunt autem femina averfa foliorum partem accrescere in punctis illis aut lineolis pulverulentis ferrugineis ibidem exstantibus. Hanc sententiam verisimilem esse non modò argumenta alia tuentur, sed & autopsia convincit. Siquidem Federicus Cæsius, Lynceorum olim Princeps, referente F. Columna Annotat. modò laudatis, microscopii adjumento observavit & aptè demonstravit ejusmodi plantarum femina; quod quidem [Engycopium] Polypodii & congenerum femina Pilo vel Ciceri paria oculis obtulit. Qui enim (inquit Columna) suo tempore pilosam illam exuberantiam in similibus microscopio examinaverit, & flores virentes magnos, & femina conspicit, & insuper in femine umbilicatis partem; quæ hærebat atque alimentum & incrementum capebat, clarissime perspicit; in hac scilicet pilosa flavescens in foli dorso extuberantia, bino ordine dispositos corymbos deprehendit, & in singulis quinquagenos circiter flores fide fructus cum his feminibus. Nec Cæsius tantum aut Columnæ Capillarum fructus perspicillorum ope in lucem posuit videre contigit, sed & nuperrimè ingeniosissimus Vir D. W. C. microscopis longè perfectioribus & summi arte elaboratis usus, earundem tum femina tum vascula seminalia accuratis & distinctis multò observavit ipse, & amicis spectanda exhibuit: Observationes autem suas de his curiosissimas literis Bristolio datis Septemb. 30. 1669. Clariss. D. Hooki communicavit; qui eadem paulò post cum aliis non minus curiosis naturæ arcibus in publicam lucem emisit. Harum bonam partem Latinam facere & huc transcribere in gratiam transmarinorum Anglicè nescientium non ab re fore putavi.

Pyxidale seu capsulæ femina continentes in plerisque hoc genus plantis perquam exiti gratio arenae vulgaris cineris plus duplo minores sunt; imò in nonnullis speciebus vix tertiam partem areneae magnitudinem æquant, vesicularum quarundam annulis aut fasciis verrucosis obvolucrum speciem exhibentes.

Nonnullæ ex his vesiculis centum circiter femina continere deprehendebantur, quatenus scilicet Observatorum Autor supputando, [ut potius conjectando] assequi potuerit; adeo eximi paritate ut nudo oculo, prorsus essent invisibilia, nec nisi microscopio intervenit uidegi possent. Viè infra, in capite de Lingua cervina, vasculorum descriptionem.

Folia Filicis utriusque, præcipue feminae (quæ præ reliquis omnibus feminibus scaturit) si cate colligantur & asserventur nec comprimantur aut ullatenus violentur, brevi deinde Soli aut aëri sereno exponantur, vesiculæ seminales quotquot maturerent, fasciis modò dictis se contrahentes dirumpunt, & femina quæquaversum spargunt, ad eundem ferè modum quo aliarum aliquid stipitum filique, Cardamines puta aut Persicariae filiquosæ, per maturitatem distillant, & femina cum utroque petu ejaculantur.

Quin si quantitas modica seminum à foliis in subjectam chartam munde aut Pergamentum ibidem decutatur detegaturque, & deinde in acervum convenerit, vesicularum seminalium plurimæ una distillantibus, & sibi invicem allitis, acervulus variè moveri per partes videbitur, notæ ac si Syronibus aut istiusmodi bestiolis repletus esset; motu nudo etiam oculo percipietur: quin si locus tranquillior sit, are proximè admodum, crepitantium inter rumpendum vasculorum sonitus haud difficulter percipietur; & si microscopio circumducto chartam oculis oberres, femina per eam undique sparsa, & ad notabilem ab acervo distantiam projecta compies.

Vascula seminalia ut & femina ipsa Filicum omnium reliquarumque Capillarum ejusdem proximè figuræ sunt & magnitudinis, quantumvis plantæ coram producentis utroque respectu plurimum distent, ut v.g. Filicis femina vulgaris, Ruta muraria, Phyllitis & Osmundæ regalis, quarum priores tres inter se dissimillimæ sunt, posteriores duæ staturâ & magnitudine admodum inæquales.

Osmundæ regalis, quæ aliis omnibus Filicis speciebus mole, pulchritudine, viribus antecellit, & à Botanicis nonnullis sterili censeri solet, vascula seminalia obtemperatæ æque cum reliquis congeneribus magnitudinis, ejusdemque proximè figuræ, quorum immensa & visum fugiens parvitas cum magnitudine plantæ collata. (quam integrum cum radice & superficie tota appensam decem intermodum libras pondere superare animadvertit Autor) adeo nullam gerere proportionem invenietur, ut tantam plantam è tantillo femine produci attentum observatorem merito in admirationem rapiat.

Quod verò, (pergit) mihi aliisque qui una mecum adfuerunt testibus oculis præcipue admirabile visum est, fuisse animalcula diversarum specierum plurima, inermi oculis profus inconspicua, imò nec lentibus vitreis simplicibus, magnitudinem valde æguentibus interpositis visibilia, quæ microscopio tamen in planta recens collecta inter vesiculas feminales velociter discurrentia jucundo spectaculo haud difficulter potuerit discerni: è quibus nonnulla adeo infime parvitas fuisse, ut bina è feminibus vesiculis inclusis corpusculorum moleculis vix adæquerent.

Filicum femina microscopio primæ notæ quæ objectorum quantitatem immensum augent spectata & examinata Vicie exigua ut Lentis magnitudine apparere, eorumque nonnulla præficcitate contracta & corrigata, valliculis depressioribus & tuberculis fuscis eminentis inæqualia ad modum Pilorum alborum visa sunt. Polypodii autem femina tum figurâ tum colore à reliquis discrepant; ceteris enim leucopharis aut rubentibus, hæc lutea sunt, & ad modum Medicæ feminum reniformia.

Capillarum femina non ante Autumnum maturescunt: unde patet quàm frivola & falsa sint quæ circumferuntur de collectione feminum Filicis, quam quidam ipso Solstitiali die, alii vigiliis S. Joannis Baptiste instituendam asserunt, lentes subtrahunt. Mirari autem lubet Botanicum diligentem & minime vanum Hieronymum Tragum publico scripto non dubitasse testari, se neque superflitione ductum, nec præstigiis aut incantationibus, aut ullis charactibus usum rem aggressum esse, & quater in vigilia S. Joannis nocte tenellæ subtrahit lentes & verbalis foliis, aut semen id deprehendere & excipere posset, & sanè sibi contigisse fateri, ut manè ante illuculentem diem semen parvum, nigrum, Papaverini speciei repperit, & hoc amplius ac copiosius sub alia atque alia Filice, alio item atque alio anno. Verum quantumvis superflitionis suspitionem à se amoliri studeat Tragus, vix tamen apud sobrios iudices superflitionis suspitionem nullam effugiet, quod à se impetrare potuit, ut ejusmodi vanis fidem adhiberet, aut eorundem experimenta tentaret, quodque tandem fide imaginatione falsa, seu præstigiis Demonum sibi imponi passus fuerit, ut existimaret se videre Filicum femina quæ tunc temporis nulla fuisse, (cum non ante mensent Septembrem producantur) nec si fuissent inermi (ut diximus) oculo potuisset discerni.

Quæ de antipathia inter Avundæm & Filicem tradunt Veteres pro fabulosis habemus, nec iis refutandis immorari operæ pretium fore putamus. Consule si placet Dodonæum.

Ceterum Herbe aculeæ Epiphyllisperma foliorum respectu dividi possunt in eas quæ foliis sunt vel

1. Simplicibus seu integris & indivisis, ejusmodi sunt Phyllitis & Hemionitis dicta.
2. Lacinatis tantum aut pinnatis simpliciter divisura, uti sunt Polypodium, Trichomanes, &c.
3. Bifariam divisæ seu semel subdivisæ, viz. primariâ divisione in tarso seu furculos, secundariâ in pinnulas, quales sunt Filix mas vulgaris, Dryopteris Lob. &c.
4. Trifariam divisæ seu bis subdivisæ fere ramosas, primo scilicet in ramulos seu alas, deinde in tarso seu furculos, & tandem in pinnulas, ejus generis sunt Filix femina vulg. Adiantum album & nigrum, &c.

Hanc divisionem reliquis, quæ vel à magnitudine varia, vel à punctis lineisve seminalibus peti possent, commodiorem arbitramur, quoniam à notis tum magis perspicuis & distinctis, tum magis obvis & visu expositis differentias generum subalternorum constitutivas sumit: Eam ergo sequi Librum hunc in quatuor Sectiones partiemur.

Prima erit de Herbis Capillaribus quarum folia integra sunt & indivisa:

Secunda de his quarum folia simpliciter divisura sunt, seu lacinata dicta five pinnata.

Tertia de his quæ semel subdivisæ folia obtinent, primariâ scilicet divisione in tarso seu furculos; secundariâ in pinnulas seu cristas facti.

Quarta de his quibus folia bis subdivisæ seu ramosa sunt, primò in ramulos seu alas, deinde in tarso seu furculos, tandem in pinnulas.

De Herbis Capillaribus foliis integris & indivisis.

De Phyllitide.

A. *Phyllitis* Ger. *Phyl.* five *Lingua cervina vulgi* J. B. *Phyl.* five *Lingua cervina vulgaris*
Phyl. five *Lingua cervina officinarum* C. B. **Harts-tongue.**

E. capillaris radicans, nigricantibus, numerosis *Trago*, *Cordo* masculae Filici [id est, vulgari] similibus, implicitis, cum foliorum vestigiis connexis, rurs nigricantibus, intus in pallido nitore *folia* fundit longa, fœna, octona, vel dena (inquit *Labellus*) interdum etiam plura incerto nœre, dorsantia aut pedalia, duarum unciarum plerumque latitudine, *Cordo* acuto Runci limbo, *lora*, *Trago* & *Cœfalipo* pleni, vel linguae cervinae, mai parte falcate Lunæ modo circumscissa, *lora* viride splendens superne, inferne vix oblique, pulverulentis acroleis, cum limbricis rufis, *Cordo* flavis aut rubentibus, *Trago* subulosis virgata; sapore acrolo, odore *Dod.* graveolente. Color linearum in foliis æveris variat pro ætate; nam cum primò erumpunt albide sunt, deinde carlescent. postea paulatim ad ferrugineum tendunt.

lelcuti, poltea paulatim ad restringit. *D. Grevia*, microscopio praestanti examinata describitur, ita-
jufmodi fuisse. Unaquasque capsula fve valculum feminale, pediculo a femencia ad unciam &
amplius longius infiditae, crassitudine ad basin (ut apparuit) fte equae dupla, ad cacumen pau-
crassiuscula, fve fere quadrata, coloris are argentei, magnitudine circiter officii Cerafimi, figure sphae-
rica, fve aliq. tendine coloris auri circumcincta. Tendinis hujusque superficies cothleam delicatiss.
fve, vafa ligni aerea referebat. Quamprimum autem fve Acria inclufi v, feu alter, tendo hie
tens rigidus exadit diffilens capsulum illico bifariam in duos fcyphulos diffrahit, & femina di-
cipit. Capsulae hae in obliquis sulcis averfo folio exaratis nascuntur, ad femencia ad unciam longae
& 2 circiter unciae partem latis. Singulis fuis unciam longis plures 300 capsularum productura
innascuntur, adeoque fve decem tantum femina fingulis capsulis attribuiunt, plures 3000 femina; fve
numero in fummam fculcorum ducto, & producto iterum in numerum foliorum quae una reale p-
runcque emitit, exurgeat funto 1000000 feminum, pro anno proventus hujusmodi quae reale p-
runcque emitit, exurgeat funto 1000000 feminum, pro anno proventus hujusmodi quae reale p-

In umbris, uliginosis & saxosis, praesertim montanis, in omnibus fere Angliae provinciis erit;
in ipsis etiam puteis & specubus inter lapidum aut laterum commissuras non raro exit.

Hæc herba in petrarum cavernis antrotheque cautebus enalens pullula, tenera & mollicella credit ob ventulationis defectum, unde nonnulli magni etiam nominis Botanici eam pro distincta specie, nimirum *Hemionitide vera* Diodorici habuerunt; & *Londinum*, *Meehliniam*, &c. eo nomine in hortis plantandam milerunt. Hæc autem non ita multo post, libero acie exposita, non mirabili aliqua metamorphosi, ut illi imaginati sunt, in Phyllidum abiit, sed quod antea erat verum Phyllidum quæ esse prodidit. Vide *Lobel.* Obierv. pag. 469.

Phyllitidem polyschidum sive *multifidam*, aliis folio laciniato aut digitato dictam, à vulgari *Phyllitis* de specie diversam esse non libenter concesserim; quin potius lusus quidam naturæ aut accidentalis varietas esse videtur.

15 Ejusdem commatis esse puto & *Phyllitidem crispam*: Utramque pingit & describit *J. Bauhinus*, utramque & nos vidimus Lutetiae Pariforum in orto Regio, elegantia & raritate spectabilem. Sic tamen specie, five accidentibus tantum differant, tituli soli ad eas tum à vulgari Phyllitide, tum à *L. murio* distinguendis sufficiunt, nec descriptione alia eis opus est.

Vires & usus. Usus hujus plantæ præcipuus est in liene tumido, fluxu alvi, expuitione sanguinis. Extrinsicis mundificat vulnera & ulcera. *Schrod.*

Pulsifera herba exficacitate in palpitatione cordis, in suffocatione uterina, in motibus convulsivis mira praestat, fit in cerevisia tenui, aut Zythogalo seu liquore Posseti nostratibus dicto, modice ejus quantitas propinetur, ut plurimum experimentis nobis constat: potest & c. foliis virentibus conservari ad hos usus parari. Folia in vino pota serpentum moribus adversantur, autore Dioscorido.

In Catalogo Horti Regii Parisiensis præter supra scriptas multas adhuc alias Phyllitidis variatæ invenio quas à reliquis specie differre non puto.

• 2. *Final*

* 2. *Phyllitis Virginiana foliis quernis non descripta* Hort. Lugd. Bat.

Cum nec ab aliis descripta fit, nec mihi haecenus visa, de ea nihil dicendum habeo.

De Hemionitide.

Hemionitis seu *Σανθίσις* Græcis, Latinis similiter Hemionitis, quasi Mulatiam dicas & Splenium nominatur; quod quæ folia fœta & Phyllitis Medicorum splenia, nimirum oblongas plagulas formâ imitentur. Quid si potius ab eorum ufu quod spleni medeantur, fiquidem ex aceto pota lenem absumunt, autore Dioscorido. C. B. Hemionitis autem dicta est hæc herba ob fertilitatem: Mulum enim parere pro prodigio illic haberi solet. Verum herba quæ à Botaniciis pro *Hemionide* traditur non magis sterilis est quam *Phyllis* alveæ Capitares, liquidem linear vermiculate fimiles in averfa foliorum parte eminent. Vapillares, liquem confat an fpecie à Phyllide differat, an accidentaliter tantum. Quinimo fi verum fit quod scribit Dalechampius de *Hemionide multifida* dicta, nullum unquam omnino pulvisculum averfæ ejus foliorum parti adnâci, potiori jure Hemionitidis titulum sibi vendicabit quam planta hoc capite à nobis propofita.

* 1. *Hemionitis vulgaris* C. B. major Ger. Park. *Hemionitis* J. B. *Asplen fern.*

Hemicionites folium à Zuingerio fide datum his verbis defcribit *J. Bauhinus*. Longitudo ejus
 quatuor erat unciam; latitudo diametri ab una ad alteram appendicem fere aequalis, figurâ qua-
 dammodo ad fagietum accedente: ipfum quoque folium in pediculis circa una utrin-
 que appendicem infignem habet. Sinus circi pediculum quales fere Ariftolochiae, quibus
 quem folii præterito quadam in angulum perrecta comitatur. Ipfe pediculus videtur flaturum
 in pediculis, quales infignem per folii medii longitudinem emittens, à qua ab imo flaturum
 ad ambitum tranfverfum, ipfe quoque apophyses dirigitur. Parte adversâ in ambitum eminen-
 tia vermiculata: apparent, quales in Phyllicide curruunt, fed magis furfum fpectantes; facies op-
 polita glabra.

Aliorum descriptiones conveniunt, nec alias notas addunt, nisi quòd radices è pluribus fibris te-

In Italia provenire dicitur, in rupibus nonnullis & saxorum interveniis. Nos eam Romæ circa Amphitheatra antiqua frultra quaesivimus, loco à Matthiolo memorato, ubi eam minimè inveniri Lobelius etiam testatur. Locum.

An specie distincta sit à Phyllitide iudicent quibus spontaneam videre contigit: nobis certe nec spontanea, nec culta hactenus visa est.

* 2. *Hemionitis peregrina* Clusii & aliorum. Strange Mules fern.

Hujus folia quaternorum digitorum transverforum, vel circiter trium unciarum longitudinem non excedebant, ferri venabuli mucronis formam explicantia, inferiore basi, qua suo petiolo sitinebantur, duplicem apophyfin habentia, & extrema parte mucronata; parte internia levius & diluta viriditate prædita, externa verò lineis seu veribus obliquis ex utraque nervi parte insignita, quemadmodum *Phyllitidis* folia. *Radices* illi nigrae, fibrosæ, quales in legitima Hemionitide.

Eruta fuit è veteris cujusdam Theatri ruinis Romæ. *Naturæ lusus esse videtur hæc, non species Locus.*
Hemionitidis distincta.

Caterum Hemionitis ex aceto pota lienem absumere dicitur, ut superius ex Dioscoride monui-

C A P. III.

De Plantis quibusdam exoticis, Phyllitidi affinis, quas sub Polypodii & Scolopendriae titulis exhibet & describit Jacobus Breyneus.

* 1. *Polypodium Indicum Scolopendriæ facie primum* Breynii.

Radicem agit subulclem, verrucosam, longè latèq; sub terra repentem, instar Polypodi vulgaris, in qua *folia* multa, pediculis brevissimis insidentia exsurgunt, viridia, acuminata, peltata & duplo longiora, pollices tres lata, Phyllidis consistentiâ & figurâ, mferius autem

CAP. IV.

De *Chameflice marina*.

H/Ec tùm à Polyodio tùm à Lonicitide in multis differt, ut descriptiones conferenti patebit; proinde caput peculiare ei assignavimus.

- A. *Filix marina Anglica* Park. *Chameflice marina Anglicana* J. B. *Filicula petraea femina*, *filix Chameflice marina Anglica* Ger. emac. *Filicula maritima ex infolis Stachadum* C. B. *Dwarf Sea-Fenn.*

E pufilla, autore Lobelio, multis implexa cirris, & compacta radice Trichomanis foliola exeunt binum ternumve (imò quaternum aut quidam) unciarum, rigida, carnosa, numerosa, atro-virentia, lucida, [fupra parte intelligit, nam pronè pallidiora sunt] octo aut novem pinnarum, (quæ tamen non ex adverso respondent sed alternatim adnascuntur) paribus composita. Pinnæ autem singule non immediatè annexæ sunt, ut in Polyodio, sed brevibus pediculis intercedentibus, femunciam longæ, latiusculæ, mucronibus obtusis, circum oras crenatæ, huius averfa parte extenuis ferrugineis. Supremum folium in acutum mucronem procurrit. Pediculi & medius nervus fericeo nitore ex fulco lucent.

E faxorum rupiumve interveniis, ut rectè Lobelius, enascitur ad maris litus, in Occidentali & Meridionali Angliæ latere, ut v.g. in insula *Pretholma* propè *Belum mariscum* Anglesie oppidum, ad *Llandwyn* vicum in eadem *Anglesea* seu *Mona* insula Taciti: in muris templi *Abdærensis* in *Carnarvæ* comitatu: in rupibus propè *Hafingæ* arcem jam dirutam in *Suffexia*.

CAP. V.

De *Trichomane*.

Triquetra Græcis à vi sua dicitur, quòd rara cute fluentem capillum expleat & subnasci faciat: *quæ* enim illi rarum vocant, & *trich* capillum. C. B.

- A. *Trichomanes* Park. *ma* Ger. *Trich.* seu *Polytrichum* J. B. *Trich.* seu *Polytrichum* Officinarum C. B. *English black Maiden-hair.*

J. B.

Capillatè nigricantèque radice & conferta nititur. Foliola habet ad costam, pedalem interdum, sæpius breviorè & semipedalem aut digitem, teretem, rigidiusculam, fragilem, nervulo albo farctam, atro-rubentem splendèntemque adnexa, plurima, impari folio extremam alam claudente, parva, femuncialia, in ambitu nunc crenata, nunc nullis crenis conspicua, interdum crispula, sperne virentia, infernè ruffo pulvisculo aspersa, sapore mixto, adstringente, subdulci, amaro. Folia integra Vicæ aut Securidacæ aut terrestris Tribuli folia referunt.

In umbrosis argenibus & antiquis muris, inque petris umbrosis & roscidis magnus ejus pro totam Angliam effe proventus; nec minor in regionibus transmarinis.

Officinis nostris Adianti veri seu Capilli Veneris, (qui in Anglia non invenitur spontaneus) succedaneum est & cisternæ viribus polleere creditur; quin & Trages eadem facultates ei attribuit. Vino aut hydromelite decocta herba, & per aliquot ex ordine dies pota obstructions jecinis solvit, morbum Regium expellit, pulmonis vitia expurgat, spirandi difficultati prodest, melancholiam per urinam ducit, tumores Lienis duros emollit, calculos trahit, & venenum hautum, mulierumque menses expellit. Rursus prædicta decoctio, herba pulvis, necnon ex ipsa confecta eadem, syrapi, aqua denique destillata quasvis alvi fluxiones inflammationèque jecinis refrigerant. In lixivio decocta folia, si caput eo abluatur, defluentes capillos continent, ictibus serpentum medentur aliorumque animalium moribus. Pastores quidam in medendis porcorum affectionibus Trichomanem utuntur, singulari experimento.

Sed perit dijudicent (inquit J. Bauhinus) an herba adstringentes, frigide & sicce possint ea præstare quæ hic prædicantur de Trichomane. Vires præcipue hujus plantæ, de quibus inter medicos ferè convenit sunt vitis pulmonis & thoracis auxiliari, calculo renum & urinæ stititudo subvenire.

Trichomanes ramosum J. Bauhino aliisq. depictum pro luxuriantis naturæ lusu habeo non pro specie Trichomanis distincta.

Trichomanes minus album ejusdem Bauhini accidentaliter potius quàm specie à vulgari Trichomane differre arbitror. Est autem eo mollius, tenerius & albidius, foliis nonnihil sinuatis, pediculis inferna parte nigricantibus, radicibus capillaribus.

Duas præterea hujus plantæ varietates in Scotia observavit D. Sibbaldus; alteram foliis mucronatis profundè incisis; alteram foliis crenatis.

CAP.

CAP. VI.

- A. *Adiantum petraeum perpusillum Anglicum foliis bifidis vel trifidis* Newtoni.

Plantula est uncialis aut fescuncialis, à D. Jacobo Newton observata in rupibus quibusdam undis, propè summam partem montium altiorum, *Hardknott* & *Wrensf* verticibus dictis proximorum, inter mucos breves Julio mensè Anni 1682.

E radice tenui, capillacea & (ut mihi videtur) repente folia edit uncialia aut paulò longiora, quorum pediculi & nervi medii tenuissimi pariter & planè capillacei, tribus quatuorve hinc inde adnascentibus foliis bifidis trifidive, seu potius foliolorum pinnularumve angustarum, oblongarum, obscurius virentium paribus aut ternionibus, non ex adverso binis, sed alternatim positis alati. Extrema costa, ut in hujus generis reliquis in folium terminatur.

Hanc ipsam plantulam ante aliquot annos à D. Daire Pharmacopœo Londinensi propè *Tunbridgeam* oppidum in Cantio, inventam fuisse audio.

D. Plucker M. D. in averfa foliolorum parte vesiculas quasdam adnascentes microscopio detexit, quæ proculdubio vascula feminalia sunt.

CAP. VII.

- A. *Filix saxatilis Tragi* J. B. Park. *Adiantum saxatilis seu furcatum* Thal. *Filix saxatilis* V. *filix corniculata* C. B. *Hoed o? toghed Maiden-hair.*

Innumeris capillaribus, nigricantibus cirris radicitur; nec minorem numerum *colicorum* profert, palmum altum, capillaceæ quoque tenuitatis, qui circa summum in duas tresve partiunculas, paulò latiores & ferrugineo pubescentes, Filicem aut *Asplenii* ritu, resperfas findunt. Summitas hujus plantule & segmenta recurva sunt & deorsum nutant.

In rupium fissuris propè Rhenum fluvium in Germania primò hanc observavimus, postea in Italia locis petrosis: tandem *Tho. Willf.* in Vivario ferarum Edinburgensi in rupibus nascentem observavit & ad nos detulit.

Adiantum albo dicto seu Rute murariæ colore & consistentiâ, texturâque foliorum simile esse videtur.

CAP. VIII.

Filices quædam exotice à Jacobo Breynio descriptæ.

- * 1. *Filix non ramosa foliis integris serratis Brasiliæ* Breynii. *Filix an Polyodium* Marggrav.

Marg.

Herba est unico caule assurgens in trium circiter pedum altitudinem, recto, continente folia sibi invicem opposita [seu potius alternatim posita] circiter quatuor digitos longa, angusta, acuminata, & in ambitu subtilissimè serrata, atque postica parte secundum nervum in longitudinem ubique brunna aspergine variegata.

- * 2. *Filix non ramosa foliis integris non serratis maxima Indiæ Orientalis* Breynii.

Breyn.

Omniùm est maxima, ut quæ viri altitudinem superet. Hæc à Bontio sub nomine Phyllitidis figuratur.

- * 3. *Filix non ramosa foliis integris serratis, Capitis bonæ spei* Breynii.

Breyn.

Modum inter Filicis non ramosæ foliis integris serratis Brasiliæ jam descriptæ & Zeilanicæ proximo in loco describendæ faciem obtinet.

- * 4. *Filix non ramosa foliis integris serratis Zeilanica* Breynii. *An Phyllitis ramosa* Alpin. exot.?

Cum Hemionitide altera Dalechampii adeò convenit, ut ab eadem nonnisi in foliis, quæ majora & argutius crenata, sit discernenda.

Hæc planta eadem videtur Phyllitidi ramosæ *Prosp. Alpini*, quam in libro de Exoticis describit. Phyllitidem illam ramosam Hemionitidi alteri Dalech. eandem esse puro. Quæ in sententia Catalogus hort. Pat. me confirmat, qui hanc illi synonymam facit. Patavini enim Phyllitidem ramosam Alpini proculdubio optime norunt.

- * 5. *Filix*

TRICHOMANES RAMOSUM.
TRICHOMANES MINUS ALBUM.

* 5. *Filix non ramosa foliis integris non serratis Zeilanica minor* Breynii.

Breyn.

De hac, inquit, caulem accepimus præcedenti similem, pedalem, foliis verò multò crassioribus atque solidioribus, magis venosis, & in mucronem obtusum exeuntibus, in quibus crenæ nullæ conspicuntur.

CAP. IX.

* *Polypodium Brasiliannum* Marggravi.

Marggr.

E Radice octo aut novem dig. longâ, nodosâ, digitum crassâ subrufo mucosâ obductâ, interius ex albo flavescente, saporis subdulcis cum quadam austeritate, succulentâ, ascendit caulibus tres aut quatuor pedes altis, striatis, contortis, niger aut ruber, qui in summitate multa habet folia, bina sibi directè vel alternatim opposita, quatuor circiter digit. longa, plus digit. lata, latè viridia, mollia, nervo obscurè ruffo secundum longitudinem: juxta quem in utroque latere inferiori quadruplex series punctorum pulveris lutescentis è ruffo conspicitur; & inter punctula à nervo per latera transversim multa tenues venulæ vicidæ.

* *Lens palustris latifolia punctata* C. B. Park. *palustris Patavina* J. B.

Ob folia ad unam costam longiusculam utrinque alæ in modum adnatæ, superius punctatæ, inferius mucosâ obductæ vasculis etiam feminalibus adnatiscentibus, huic generi accensenda videtur.

SECTIO TERTIA.

De Herbis Capillaribus foliis semel subdivisis.

CAP. I.

De HEMIONITIDE multifida diſſa.

PLANTA hæc, si figuras & descriptiones ejus quæ apud Botanicos extant attendas, ad hoc genus non pertinet, sed ad præcedens. Verùm adulteribus plantis folia subdivisa esse, non simpliciter pinnatâ *Aurea* certior magistra nos edocuit: proinde in hac sectione primum ei locum dedimus, ut siquis velit præcedenti adjungat. Forè enim duæ ejus habentur species, altera folio pinnato tantùm, altera folio furculoso seu semel subdiviso.

Hemionitis multifida C. B. *Hem. altera Dalechampi*, *Filici floride similis* J. B. *Hem. lutescens Dalechampi*, *multifido folio* Park. *22anched* *Spules fern.*

In Ilva provenit *radicibus* multis capillaceis tenuitate, brevibus, subnigris; *cauliculis* pedalem altitudinem vix attingentibus, in folia septem forè aut novem divisis, quorum quaternâ, senariæ utrinque caulem pari ordine vestiunt, terna verò in summo caule extantia inferiorum foliorum versum claudunt. Sunt autem ea omnia longa, angusta, in ambitu nonnihil crenata, obliquis incisum utraq; parte distincta, quas per medium folium procedens & eminens costa separât. *Flos* è nullus, nullum semen, atque adeò ne aversem quidem foliorum partem subflavus pulvisculus contegit qui in aliis id genus plantis cernitur.

Descriptio est Dalechampi: verùm non in Ilva tantùm provenit hæc planta, sed & in variis locis Regni Neapolitani. Nos eam observavimus propè Salernum, itemque propè Neapolim in viâ umbrosâ, quâ ab urbe ascenditur ad Camaldulensium cœnobium, copiosè. Quincentiam tolli ei cum adulter est subdivisa esse observavimus, & non simpliciter tantùm pinnatâ.

Si nullus unquam omnino pulvisculus foliis aversem adnascatur, summo jure Hemionitidis tantum sibi vindicat hæc species; verùm hoc perpetuum esse in foliis omnibus ut credam ægrè a me imperitabit Dalechampi, quamvis in eis etiam quos ipse collegi ramulis nullus cernatur: forè serius & post solstitium æstivum erumpit; forè rarior est, & paucis duntaxat plantis adnascitur; forè etiam femina seorsim in peculiaribus furculis nascuntur, quemadmodum in *Osmunda regalis*, cui hæc planta similior est quàm cuius alii Filicis species.

Parkinſonus iconem *Lugd. Hiſt.* sub titulo Phyllitidis ramofa Alpini exhibet, & pro Hemion. livenſi Dalechampi novam proponit, quæ quidem plantam à nobis obſervatam in agro Neapolitano melius refert.

Phyllitis autem ramofa Alpini ab hac planta non videtur diſſerre, & ut video, Catalogo *Hort. Por.* hanc illi ſynonymam facit.

CAP. II.

De FILICE MARE diſſa ſeu non ramofa.

Filix Græcis *Πῖλις* à *πῖλος* alâ dicta eſt, quia Folia ejus in ramulis ſeu potiùs pediculis diſpoſita alarum ſpeciem referunt. *Folia habet lateribus pinnata, unde nomen Græci impoſuere.* *Plin. lib. 27. cap. 9.*

Filix Latinis à ſindo nonnullis dicta putatur, quòd folia habet minutim fiſſa & diviſa. Haud dubito (inquit *Voffius* in Etymolog.) quin à *Πῖλις* derivata ſit vox hæc [quæ in libris antiquis *Felix* etiam ſcribitur] eliſo ſcilicet *τ*, ut in *pinſo* à *Πῖλον*, *π* in *f* mutato, ut in *ſilo* à *Πῖλον*, *Trophæum* à *τῖπλον*, &c. & in *τ*, ut in *paſſum* à *πῖσσω*, *Lilium* à *Πῖλον*, &c.

Duplex eſt Græcis & Plinio, mas & femina. Nos Filicem non ramofam marem facimus ad aliorum imitationem, ramofam feminam.

A. 1. *Filix mas vulgaris* Park. *Filix non ramofa dentata* C. B. *F. vulgè mas dicta, ſive non ramofa* J. B. *F. mas non ramofa, pinnulis latiſ, denſis, minutim denatis* Ger. emac. **Common male fern.**

f. B.

Menſe Aprili, autore Trago, aliquantò ſeriùs apud nos, multos promit aſparagos, primo exortu inflexos (ut in aliis Filicibus forè ſit) cano capitulo obductos; atque in progreſſu temporis abeunt in folia ampla, bicubitalia, crebra, recta, frangi fragilia, diluto colore viridentia, ferruginea lœugine averſa parte hiriſuta, aliis ſeu taſis ex quibus componuntur mediæ coſtæ alternatim adnateſcentibus, non conjugatim, longiùs diſtantiſſimè quàm in proximè ſequenti, in pinnulis ſeu criſtas latas, & latâ baſi nervo taſi medio adnateſcentes, obtuſis, circa margines dentatis diviſis. Linea nigra nervum uniſcujuſque alæ medium ſuperiùs productâ notat. Singulæ pinnulæ ſupina parte venulis igneſcentes ſunt, pronâ duplici ordine punctorum ferrugineorum.

In hac ſpecie coſta folii mediâ muſco ferrugineo, minùs tamen copioſo quàm in ſequenti, obducitur; alæ ex quibus folium componitur longiores ſunt, adœque folium totale multò latiùs. *Leck. Vire.*

In aggeribus ſepium præſertim umbroſis ubique invenitur.

Radix hujus generis mulieribus inimica conſideratur, ſterilitatem enim facit, conceptionem impedit, abortum cauſat, quemadmodum & Filicis femina. *Theoph. Dioſc. Plin.*

Quòd ſi equus conceditur, neſciatque qua ægitudine labore, particula hujus radicis lingue ſubiſciatur, quo facto equus conſtitim utrinque deſciat excrementa, ruſſuſque conſurgit; id quod ipſe ita habere comperi, inquit Tragus. Credo qui volet, quique credit experiatur.

Cæterùm planta hæc cum Filice femina vulgari viribus convenit: peculiariſſe tamen Rachitidi morbo dicto conſert.

* *Filix Braſiliana* Marggravi.

Marggr.

In duorum, trium aut etiam quatuor pedum altitudinem aſſurgit; *caulis* quadratus ex ruſſo nigricans ſplendens, lœugine ruſſâ obductus. *Folia* ejus alata ſibi invicem alternatim opponuntur, quinque aut ſex dig. longa. Foliola autem alæ ſunt tenera viridia, itidem alternatim oppoſita, in ambitu ſubtiliter ſerrata: in uno autem latere cuiuſque folioli pulvis ſecundum oram folioli in longum appendet ruſſus.

Natiſcitur ubique in Mediterraneis.

* 2. *Filix mas non ramofa Zeilanica, foliis integris Filici vulgari ſimilis* Breynii.

A filice vulgari co tantum diſſert quod alarum criſtæ aliæ aliis annatæ ſunt.

A. 3. *Filix mas non ramofa pinnulis latiſ auriculatiſ ſpinofiſ* Ger. emac. *Ap. Filix mas aculeata major* C. B. prod?

Radix huic non admodum crasſa, foris nigricans, intus lutea, fibris tenuibus, nigricantibus terre firmè adharreſcens, *ſolia* tria, quatuor, vel quinque quotannis producens, cubitalia & longiora, adœc ut in adulta planta. Filicis maris vulgaris foliis longitudine forè paria ſunt, quamvis ſi latitudine multum cedant. Pediculus, idemque coſta folii mediâ, per totam longitudinem muſco ferrugineo obductus: taſi ſeu alæ utrinque eidem adnateſcentes breviores ſunt quam in Filice maris, vix palmum longæ, non ex adverſo reſpondentes, ſed alternatim ſitæ. Pinnulæ à quibus taſi componuntur alternatim pariter anguſtiſ pediculis mediæ taſi coſtæ adnecuntur, à ſe mutuo non multum diſtantes, breves, latæ, circa margines dentatæ, ſummitate uniſcujuſque in ſpinulam terminati,

minatâ, & interdum etiam denticulis reliquis. Verùm (quod præcipuè notabile est) pinnula, præsertim costæ folii contiguae, imò parte, è latere à costâ dicta remotiore processum cœu auriculam quandam obtinent, in spinulam terminant. Folia hujus plantæ glabriora sunt, spissiora & laciiora quàm Filicis maris vulgaris. Lonchitidi asperæ majori Matthioli perfoliatus est foliorum seu pinnularum consistentiâ, glabritie, processibus auricularibus, denticulis spinosis, toto denique habitu; differt eorumdem compositione.

Lecur.

In umbrosis solum aggeribus, locis præsertim humidis & petrosi frequens oritur per totam fere Angliam. Miror cum exteris scriptoribus minimè descriptam aut depictam fuisse; nisi forte sit Filix mas aculeata major C. B. prod. qui tamen auricularum in pinnis non meminit.

- A. 4. *Filix mas non ramosa pinnulis angustis, rarior profunda dentatis* Ger. emac. *Male fern with thin-set deeply indented leaves.*

Radicebus cum reliquis sui generis convenit. Caulis seu potiùs folia sesquicubitalia sunt & longiora, erectiora. Tarlorum seu alarum triginta interdum in uno folio paria sunt: qui in medio folio longissimi sunt sesquipalmares, pinnulis utrinque circiter triginta componuntur. Neque tarsi, neque pinnule ex adverso opposite sunt, sed alternatim sitæ. Tum tarsi, tum pinnule in acutis mucronibus exeunt. Hæ autem oblongæ sunt, angustæ, raræ nec sibi invicem contiguae, denticulis mollibus non pungentibus profundè incisæ. Nullæ in pinnulis venæ aut fibræ ut in præcedentibus. Inna pars scapæ ad tertiam fere totius longitudinis partem nuda est, mucosus liqua dente apparent. Inna pars scapæ ad tertiam fere totius longitudinis partem nuda est, mucosus liqua dente apparent. Pinnule ut in aliis specibus averfa parte duplici punctorum ferrugineorum ordine donatæ sunt. Plurima ex eadem radice (venustioris intellige) exeunt folia.

In palustribus, humidis & umbrosis non rarò invenitur.

5. *Filix mollis sive glabra vulgari mari non ramose accedens* J. B.

J. B.

Rectis surgit & simplicibus pediculis Filicis vulgaris in modum, sed glabris penitus, omnique hirsutis destituta. Tarsi particularis in segmenta dividuntur duplo fere longiora, longius multo ab invicem distantia, mucrone acutior, modo aequalibus marginibus, modo obiter profundius incisus, nullo tamen ordine serratis aut dentatis. Hanc speciem mollities & segmentorum varietas à vulgari Filice mare distinguit.

Lecur.

Circa Tigurum collegit J. Baubinus.

6. *Filix Lonchitidis affinis* J. B.

J. B.

Lonchitidi filicifoliae similis est: pediculi tamen glabri sunt, plures, unde ex adverso positæ oriuntur alæ palmares & sesquipalmares, quarum unaquæque in cristas unciales & sescunciales dividitur, singulas denuo in alia segmenta, non admodum profunda, nitibus spinis donata subdivisas.

Lecur.

Hanc observavit J. B. in proximis sylvis Fontis admirabilis Ducatus Wirtemberg, & in valle Griesbachiana.

7. *Filix tenuissimè & profunda denticulata Montebalgardica* J. B.

J. B.

Magnitudine non cedit vulgari Filici mari non ramosæ. Foliorum haud dispar positus; verum cristati partiuncula valde sunt concinnæ, angustæ, profundis & argutis denticulis incisæ; cristæ vero totæ costæ alternatim oriuntur. Similis est Filici Rhatice, quæ tenuior: aliquid similitudinis habet cum nostro Adiantio alio Officinarum folio Filicis.

Provenit in sylvis præpè Montebalgardum; item in monte Malmunster & in monte Rosberg, necnon in valle fontium acidiorum Griesbachiana.

8. *Filix palustris maxima dentata* C. B. prod. *The greatest Marsh-fern.*

C. B. prod.

Radice est omnium Filicum crassissima, duos pugnos superante, nigrâ, velut crassissimis squamis compactâ, & multis fibris nigris capillatâ, unde emergunt folia plura, atro-virentia, tres cubitos superantia, in latus amplissimè expansa, quorum pediculus rufescens, angulosus, cavus instar oblongi auriscalpii ex radice prodit, qui ubi pedalem altitudinem adeptus est, foliosus redditur ad modum Filicis maris vulgaris: nam veluti ex plurimis pinnis secundum margines crenatis, & ad unum pediculum coherentibus componuntur. Verum ad radicem inter media folia plura foliorum rudimenta cubitalia, velut futurorum principia, conspiciuntur, eo modo quo in Filice floridâ sive Osmunda dicta circa summos caules apparent, à qua tamen differt, quòd Osmunda caules elatæ, & caulium summus veluti flores sive seminum rudimenta adherant, & folia habeat latiora, & haudquaquam ad margines serrata.

Hanc locis palustribus circa thermas Marchicas copiosè observavit C. Baubinus: aliquando in editis & saxosis sed humidis montibus etiam reperitur, ut circa Ramsay arcem Basiliensium idem observavit.

9. Filix

9. *Filix Indica Osmunda facie* Bod. à Stapel. Hort. Par.

Bod.

E Virginia, inquit, delata est, foliis aquaticæ Filicis, latioribus tamen, totâ alioqui facie Filicibus similis. Huic quâ parte ab homine tacta est altero aut tertio, nonnquam quarto die, rubiginotâ quadam apparet macula, quæ totum folium percurrit & exsiccat. Exsiccatum alio subnascente decidit.

10. *Filix baccifera* Cornuti. *F. Saxatilis baccifera Americana* Park. *Berry-bearing fern of America.*

Cornut.

Dryopteridis instar enascitur, ac sensim in cubitum erigitur, pennatis foliis, in ambitu crenatis, luteo-virentibus; quæ crescunt utrinque ad caulem non facillè flexilem citra rupturam, ponè rotundum, ante excavatum sinu exiguo, per totam longitudinem exprorecto. Seminum etiam rudimenta posticis foliis adhaerent; inter quæ sparsim eminent rotundi globuli, nunc bifidi, virides initio, deinde nigri, gustu suavi, Polypodi fere radicis saporem referente, qui tandem maturi vix tactum patiantur, sed sponte decedentes terræ infinguntur, unde nova succedunt soboles. Radice nititur multis contextâ fibris capillofis, colore fulcis & gustu fucabebis.

In America Septentrionali passim inter laxa provenit: pullulat Aprili incunte, baccæ media ætate maturelunt, folia Novembri marcescunt, sola per hyemem superstitæ radice. Hanc in Angliam è Virginis primur intulisse dicitur Joann. Tralascantius. Cum plantam hanc nondum nobis videre contigit, cujus generis sint baccæ foliis innatæ, an scilicet fructus, an excrecentiæ insectorum matrices, determinare nequimus.

Lecur.

11. *Adiantum Brasiliannum*, Avenqua Lusitanis Marggr.

Marggr.

Duplex est, majus & minus.

Majus in duorum pedum altitudinem assurgit, ex radice intus flava, extus nigricante, sub terra serpente, & multa habente filamenta. Caulis hujus tenuis, striatus, ex brunno nigricantis & splendentis coloris, & lanugine quadam hepatici coloris vestitus. Superius ramulos aliquot habet inordinatè positos, qui, ut & caulis summus, folia habent alternatim posita, quædam tres, quædam duos, quædam unum digitum longa, dilute viridia, in ambitu dentata, atque singularis figura.

Minus in eadem altitudinem assurgit, caulibus ejusdem cum priore figure & coloris, non vestitis lanugine, verum pulvere albo velut farinâ quadam aspersis. Folia alata, alternatim posita habet, variæ longitudinis, à semidigito scilicet ad tres digitos; in extremitate enim caulium brevissima sunt. In quolibet folio alæ hæ alternatim posite, interiores longiores, exteriores breviores, superne saturatè viridis coloris, inferius farinâ pulvere nigerrimo mixtâ asperæ. Inferiores caulium progeminantes parum convoluti (quod omnibus Filicibus commune est) & pulvere farinaceo plane albi sunt.

C A P. III.

- Filix fontis admirabilis ad marem vulgarem non ramosam accedens non dentata* J. B.

J. B.

Majusculæ vulgò dictæ non ramosæ Filicis in morem simplices erigit caules, quos rami non dividunt, non sine hirsute aliqua: Cristæ singulares paulò videntur longiores, divisione fere foliorum Ceterach, segmentis minimè crenatis, sed acutioribus, quorum averfa parte pulverulenta fropinea puncta agminatim proximè margines circumcirca conspiciuntur, medio libero.

In montibus prope Fontem admirabilem in Ducatu Wirtemberg. Augusto mense collegit J. B. Huic perfoliatus est, major tamen, tarsi quæ archus pennata Filix non ramosa Brasiliannâ, foliis Asplenii acutioribus Breynii.

- Filix non ramosa Guyanensis, foliis Asplenii obtusioribus* Breynii.

Observatur magis hirsuta quàm antecedens, atque obscurius virens, pinnulis obtusioribus, puncta rariora habentibus.

Eadem in vino decocta, & per aliquot dies pota laborantes Lioni excremento recreat; Gravidis autem infensa censetur, ut quæ abortum faciat. *E Veteribus.*

Ad ambusta omnia vel igne, vel fervida aqua, aut oleo, misce conduct radices succus, vel recentis tula, vel exsiccata, affusa aqua rosacea, vel aqua è fimo vaccino, vel florum Tilia, vel harum defectu fontana communi: tunc enim succus lentus seu mucilaginosus exprimitur qui his medebitur, ubi reliqua medicamenta auxilium negaverint. *Trag. S. Paulus.*

Americos & Neufriorum ultimos, qui vastas sylvas colunt in frugum inopia è radice Filicis panem conficere notum est ex Dalechampi relatione, ejusdemque cineribus nitri loco injectis facta liquare, & vitrea vasa fingere colore viridi & subobsuro.

Filices varietas.

Hujus speciei varietas ejusdem meminit *J. Bauhinus*, titulo *Filicis majoris mollis ramosa*, cujus segmenta singularia paulò videntur latiora brevioraque quam illius [superius proximè descriptæ] nec ut illi dura sed mollia nec subius incana.

Circa Tigurum Helvetiorum se collegisse putat Autor, meminitque (inquit) ejus Gelsnerus in *App. Hort.* nomine *Filicis maris mollis*.

Plinius Filicem biennio mori scribit si frondem agere non patiaris: Id efficacissimè contingere germinantis ramis baculo decussis, quod & experientia hodierna confirmat, quavis rationem quem addit Plinius ingeniosè sane excogitatum si experientia confirmaret, non probem, nimirum quod succus ex ipsa defluens radices necet.

Præterea famam esse ait & circa Solstitium avulsas non renasci, quod aliis experiendum proponimus.

CAP. II.

- A. *Filix mas ramosa pinnulis dentatis* Ger. emac. *Great branched Fern with indented leaves.*

Filicis plurimis, capillaribus, nigricantibus, ex infimis caulibus (seu veritis foliorum pediculis) qui in unum veluti corpus radices coalescunt, enascentibus radicator. Primo vere foliorum asparagos convolutos paulatim sese explicare incipientes cernas, squamis ferrugineis præpè terram obiectos, arctè invicem junctos. Planta junior pauciora habet folia, adulter & an-nosior plura ad decem aut duodecim. *Folium* autem unumquodque ab ima parte præpè locum sui cum fociis coarctis, quamprimum se prodit, antequam longitudinem digitalem assecutum fuerit, fibris ejusmodi nigris demissis alimentum attrahit. Folia jam extensa triarum dividuntur, filices feminae vulgò dictæ in modum, nimirum in scapum seu pediculum costamve mediam, ramos laterales primarios, & furculos seu ramulos secundarios, quibus utrinque pinnula seu folia adnascuntur. Scapus folii dictus in planta nobis descripta (quæ è maximis erat) quatuor minimum pedis longitudine aequabat. [Sunt autem alias folia unius, duorum, triumve pedum] squamis illis seu Musco ferrugineo obductis, præcipuè radicem versus, firmis, antica seu adversa parte planius, postèa subrotundis, ab imo ad viginti circiter unciarum spatium nudus, deinde ramulos ramis in universum circiter viginti aut utrobet laterè egressis. Rami tertii à radice parvis, qui omnium longissimi erant, novem uncias extendebantur, reliquis ordine brevioribus ad summus usque. Radici proprios bini plurimum oppositi cauli adnascbantur, quo ab ea remotiores eò magis ab oppositione aberrabant. Surculi seu nervi pinnulas sustentantes in ramis lateribus duorum erant digitorum cum quadrante longissimi, deinceps sensim breviores ad extremus usque ramulos, (qui intolia tandem facebantur) in ramis longissimis numero circiter viginti ad alterutrum scapi lateris. Pinnula seu folia maximam partem bina; adversa in furculis oriuntur, ad octo aut novem paria in singulis, suntque per oras altius incisæ, segmentis in acutos mucrones desinentibus, supina parte obscuris viridia, pronà pallidiora, punctis squamosis ferrugineis duplici ordine adnascuntibus. Folia totalia (si ita loqui liceat) cum plene extensa & perfecta sunt, in eorum medio ad radicem ramententa foliorum vere sequenti explicandorum jam tum formata, conglobata seu convoluta & squamis obducta apparent.

Folia in hac planta nonnulla per totam hyemem virorem suum retinent, locis præsertim calidioribus, quæ tandem novis subnascentibus sequenti æstate marcescunt.

Leont.

In umbrosis, fabulosis præsertim aut petraeis, ubi aqua scaturiunt, quin & in paludosis ad stipites Querucum putridorum cum *D. Goodiery* eam sæpius invenimus, non in Sufflexia tantum (quamvis illi plurimam) sed & in multis aliis Angliæ locis.

Prolixam descriptionem *D. Goodiery* non piguit Latinam facere, & è Gerardo emaculato hæc transcribere, quoniam nescimus an à quoquam præterea descripta fuerit hæc species; planta autem ipsa ad nuncum non fit.

CAP. III.

- * *Filix tenuissimè sessa ex monte Balon.* J.B.

Folia cubitorum aliquot, ferrugineo musco obfessis pediculis; in *ramis* particulares divisa, non planè ex adverso respondentes, palmares & sesquipalmares, quorum usqueque *crista* habet, alternatim posita, feminales & duarum unciarum, in segmenta exigua per extremam oram crenata subdivisa.

Hanc

Hanc invenimus in Vogeli montis parte *Balon*, quam ex fodinis argenti dictis *Gerardmegni* con-scendimus mense Augusto.

CAP. IV.

- * *Filix Rhetica tenuissimè dentata* J.B.

AD Filicem tenuifoliam profundè dissectam accedit; verum cristæ, quarum alternatus ortus in singulares desuo cristulas dividuntur, unciales, paulòve aliores aut longiores, tennes admodum, crebròque & profundè dissectas, longè inter se distantes, aversa parte punctatas, ut alia Filices.

Similis est *Adiantum* folio Filicis, sed differt non solum in eo quod major est *Adiantum*, sed præterea quod pediculi *Adiantum* ad radicem rubeant, quodque segmenta sunt quoque diversa.

Reperi in Rhætia primò, deinde in monte *Rosberg* præpè *Musfemurfer*.

CAP. V.

- A. *Filix florida sive Osmunda regalis* Ger. *Osmunda regalis sive Filix florida* Park. *Filix floribus insignis* J.B. *Filix ramosa non dentata florida* C.B. *Flowing Fern of Osmunda regalis*.

EX uno perplexarum radicum, longarum, nigricantium cespite caules attollit bicubitales & altiores, virides, glabros, striatos, ramis patulos. Hinc inde alæ exoriuntur; pinnatis octo novemve conjugationibus foliorum, impari una alam claudente, constantes. Singularia autem folia omnia sursum spectant, trium quatuorve unciarum longitudine, semunciam lata, ex principio latiore sensim extenuata, in obtusum mucronem desinentia, à nervo per longitudinem decurrente expositis in margines, (qui integri sunt nec crebris secti) infinis oblique venulis. Caulis scapus in furculos aliquot divilus, racemulos unciales in singulis furculis multos sustinet, seminibus multis confertissimos.

Nascentur locis riguis ac palustribus putridis, in humidis quoque sylvis, in multis Angliæ provinciis. *Locus.* In insula *Mona* in clavis maritimis & rupium intervallis nidi copiosam observavimus.

Flores Herbariis dicti nobis nihil aliud esse videntur quam folia ob femina adnascuntia non explicata, sed ad margines reflexa.

Hujus radicem ad Hernias & ulcera exploratissimi commodi esse scribit *Lobelius*, quoniam *Viret*. colicis & spleneticis plurimum conferre; nonnihil calidam esse & acrem, odoris non ingrati.

Pars illa radice media subcandida efficacissimum putatur non modò vulneratis, sed & casis, ruptis, ex alto deturbatis decocta vel etiam tula & cum aliquo liquore sumpta. *Dod.*

Rachitidi morbo dicto remedium præstantissimum & quasi proprium & specificum censetur hujus radix, cui percuranda vel sola sufficiat. In Rachitide uti solem conservà Alparagorum seu germinum tenerorum hujus & Filicis maris, vel etiam *Asplenii* & *Phyllitidis*, prospero succellit. *D. Bowles.*

CAP. VI.

- A. *Filix saxatilis ramosa maritima nigras.*

Hunc ad litus Angliæ Occidentale rupibus maritimis adnascentem invenimus: *D. Newton* in puteo quodam *Camaloduni* in Essexia observavit.

Plantula palmaris aut sesquipalmaris est, ramosa; ramuli & pinnule non ex adverso sed alternatim oriuntur; pinnule obusulæ, latiusculæ, per extremum crenatæ. Intensius virescunt hæc species quam pleræque alia Filices. Pediculi & costæ foliorum mediarum in sicca rubere videntur.

CAP. VII.

- A. *Filix ramosa minor* J.B. *saxatilis ramosa nigra maculis punctata* C.B. *pinnula saxatilis prima Clusii* Park. *Dryopteris Tragi* Ger. emac. *The lesser branched Fern.*

Parietinas & rudera sequitur, radicem habens Labyrinthi contextu multipliciter implexam, Polypodii radicibus tenuiorem, repentem, & in obliquum se spargentem, nigram, raris fibrillis tenuibus & duris capillatam (inquit *Clusius*) sapore cum levi discolodine insigniter acerbato. Cauliculi multi, tennes, ex viridi fulci, palmares & dodrantales, longiorisque ramuli Filicis femine

fœminæ vulgò dictæ instar (cui tamen magnitudine plurimum cedit) quibus pinnatim annexa folia Filicea, crenulis denticulata, subinde averfa parte pulverulentis tuberculis aspersa.

In opacis ad latera montium observavimus saepius tum in Anglia, tum in regionibus transmarinis; in Anglia prope Abbatiam Tinternensem in agro Monmouthensi, inque Weltmarlandia plurimam variis in locis: in transmarinis circa *Framingham* castellum in agro Leodiensi non procul à Spada urebula Acidulis celebri; in sylvis ad latera montis Saleva prope Genevam, & alibi.

C A P. VII.

De Adiantho.

Adiantum *Adiantum* Græcis dicitur *ἐν ἐν δαίμονι*, i. e. in aquis non malefacit, quæ fecitatem hâ-
 licet superficiali, quæ aquæ contraria est, & cam solet repellere, quemadmodum in pul-
 veris & pennis, & aliis fœcis levibus contingit, in quibus non confistit aqua, sed ut a-
 labitur, aut in guttulis rotundatur. *Plin. lib. 12. c. 21. Adiantum miraculum, aquæ refect, perflu-*
um mercurio malefacit. *Plin. lib. 12. c. 21. Adiantum Dissociatio deprehenditur, unde & nomen à Græcis.* Non quod nun-
 quam omnino malefacit, quia longiore mora in aqua submersum non aquæ ac plix plantæ irri-
 guat quod aqua inbris è celo decedentis stilliticia totius ejus non infideant, ut Nicander, obsecra-
 tum, sicut & lavorem superficiali. Alii *ἐν ἐν δαίμονι* maleficere & à privativa dictum censent,
 quia non ut reliquæ herbæ illico decerpunt marcescit. Polytrichum dicitur quod capillos multos
 & densos faciat, eorumque defluvia expleat.

- A. 1. *Adiantum album folio Filicis* J. B. *Filix saxatilis caule tenui, fragili nobis dici solet.*
Stone-Fern with a slender brittle stalk.

7.B.

*Radice transversa, fatis craffa in partem rima, et flexuram interstitia fe infinuatur, fibris nigricantibus demissis, sapore cum majore adretione fibuloso, herbaceo Polyopodi colore. Cancilii, vel potius foliorum pediculi, denticulatis aut pedales, tenues, fragiles, virentibus nigrescentem inferna parte. Caulis, etiam alias basi oppositi, alias alternatim adnati, ad duodecim aut quatuordecim pedes usque, etiam alias bipollos, ut in aliis omnibus Filicis Speciebus, longissimi distantes, et sic aquantes, pinnulis alternatim adnatis, oblongis, alias incisus, ut e pluribus composita videntur, unde hæc plantam ambigere videtur inter ramulos & furculas seu flos & imel liberos. Folia mollia sunt & tenera, facile marcescentia, minus denticulis incisis, averla parte minus virentibus, tandem ferrugineis extantibus alperis; lapore citra evidentem adtirationem delici, tam evanido ut pene fatum dicas cum vifcido leniore, inquit *J. Bauhinus*.*

ci, tam evanido ut pene fatuum dicas cum vicino lehorre, inquit, *filicem* plantam esse cum *Adianto* ab aliis *Filicem* folio *F. B.* minime dubito, idque ejus descriptionem *Filici* illi nostra accommodavi, ab aliis *Filicem* minorum specibus distinguenda sequentes notae sufficient. Quod hic e minoribus in hoc genere, altitudine tamen interdum dodrantalis, *caule* tenui, fragili; *foliis* molibibus, teneris & facile marcescentibus: *pinnulis* oblongis, altius incisilis, raris.

In muris antiquis & lapidibus extructis, inque rupibus & saxorum interfitiis in regionibus montosis, ut v. g. in *Pecco* *Derbensi*, *Westmorlandiæ* & *Occidentali Provinciæ* *Eboracensis* parte frequens occurrit.

- A. 2. *Adiantum nigrum* Officinarum J. B. *nigrum vulgare* Park. *foliis longioribus pulverulentis*, pediculo nigro C. B. *Onopteris mas* Ger. Common black Maiden-hair, or Oak-fern.

Radix pro planta modo satis crassa, oblique acta, plurimis fibris nigris terram firmiter apprehendit. *Cauliculi*, seu verius foliorum pediculi dorantem interdum longi, firmiores quam precedenti, nec adeo fragiles, laves, in nigrores splendentibus, quibus in aequali ortu adnecuntur *radiculi*, utrinque pinnati, pinnulis altius incisus, & in alias interdum subdivisis, unciali fere circa principium latitudine, sensim in tenuous mucronem definitibus, circum oras creatae, altius quam in Ruta murana, lineolis pulverulentis aversa parte de Filicem more diftinitis.

Folia huic plantæ firmiora & densiora sunt quàm præcedenti, adeoque Ruta muraria: similiora, glabra & splendentia.

In opacis ad radices arborum & fruticum, inque aggeribus umbrosis & muris antiquis passim
provenit tum in Anglia, tum in exteris regionibus.

Dryopteris alba *Park.* alba Dodonaei *Ger. emac.* cum à præcedente solo foliorum & pediculi color dilutior differat, distincta species censenda non est, cum hæc accidentia a tati aut loco natali deberi verisimile sit.

Adiantum nigrum pulcherrimum Lugdunenfi simile *Thal.* nos cum *C. Baubino* huic specie idem esse censemus.

Viribus cum reliquis hujus generis convenit.

- A. 3.
- Adiantum*

- A. 3. *Adiantum album floridum* seu *Filicula petraea crispa*. **Small flowering Rock-fern.**
An Adiantum album petraeum Rutz mirari accedens J. B? *cujus descriptio superius posita est.* *An Ad. album crispum* Schwenck? *cujus etiam superius meminimus.* *An foliis minutis in oblongum caissis, pediculis viridis* C. B?

Radix ei firmiter in terram depacta plurimis fibris ruficentibus confat, guftui amara. *Folia*
ex eadem radice multa, longis pediculis infident, palmariis falicet aut femipalmatis, fatis firmis,
glabris, virentibus, alba quoque obcurfus virentibus, quamvis plerumque huius generis, ramofa & va-
ne divifa. *Adianta* ibi folia magnitudine & divifura fuia nonnifi lateribus, majora tamen, quae
que profundius & argutius fecta. Sunt autem duum generum, alia fegmentis nonnifi minoribus
atque confant, funtque tenuiter incifa & Coriandri fex Petroselinii cripta folia quadrantenus re-
ferunt; alia fegmentis longis, anguftis, ad margines undique reflexis & flores dictos Ofimunde re-
ferentibus. Sapor foliorum acris & calidus.

Rara hæc & perelegans planta in agro Welthorlandico propè *Orton* vicum & alibi, ad macerias & muros antiquos & lapidibus nulla calce commiffis extructos, quibus eò loci agros difterminant, copiose provenit. Invenimus etiam in arduis & excelſis montis *Snowdon* rupibus, in Cambria Septentrionali.

C A P. IX.

- * *Filix scandens exotica anomala. Filix scandens perpulchra Brasiliiana Breynii. Filicis an species*
Marggravio.

Bryn

Palmam fané inter Filices jure meritoque obtinet Brasiliana hæc elegantissima, qua vicinis fruticibus aliquoties brevior adjuvitur, & ab imis ad summa repit, farnentorumque longiorum, splendentium, & viridi fædiorum, ex quibus per intervalla palmaria longiorumve noduli contrariis semper inter se brevissimis nascentes pediculis, adsummi, quatuor fun- gulis utrinque costam, epilemque qua farnenta coloris, proferunt, hirsutam, adsummi, quatuor fun- gulis, folioli viridantibus, elegantissimis, alterno puto altam, tandemque in longum tra- finentem. Quodlibet vero foliolorum aliquo modo *Convolvulus folio* Althææ foliis conveniens, parvo hirsutoque pediculo innititur, in tres plerumque divisiim lacinas: utpote in duas breviores cilia- tes, denticulatas quatuor, quinque, vel sex, longis radiatis, utraque longam, nonnunquam ultra- cianalem, (& medio brevior exorientem) denticulis utrinque instar Præstis rostri ab imo falcu medi- um, atque inde usque ad extremum cacumen crenis subulifimbriis præditam. Denticulidæ omnes angusti fimbri, Coryli nucamentorum figurâ, in superiore latere squamulis crispis artissime acie curiose vestiti subulifimbriis ferruginei coloris, inter quas granula orbicularia * *Selaginis prima* Thalii magnitudine & figurâ occurrunt.

* Musci clavati cupressiformis.

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER QUARTUS.

QUI EST

De Herbis flore imperfecto, seu apetalò stamineove.

LOREM imperfectum voco quicunque foliis illis tenellis, fugacibus, coloratis caret quæ nos petala dicimus, adeoque folo calyce & staminibus componitur. Sub staminibus etiam stylum comprehendimus, quo paucissimi flores carent.

Notandum tamen calyces seu perianthia in nonnullis plantis, ut v. g. *Fegopyro*, *Potamogetone angustifolio*, & *Bisfortia*, tum colore tum consistentia tenella florum petala proximâ similitudine referre. Distinguuntur quod non deficiant aut marcescant antequam semina maturitatem consequantur; verum ipsis pro valculis interserviant.

Librum hunc in tres Sectiones partiemur.

Prima erit de iis quorum fructus floribus contigui non sunt, sed vel totis plantis dirempti, in Sexu distinctis: vel in eadem planta paululum remoti seu sejuncti, ut in *Ricino*, &c.

Secunda de herbis femine triquetra donatis.

Tertia de reliquis quæ femine sunt rotundo, aut paululum compresso, aliâve cujuscunque figuræ præter triquetrum.

Herbæ flore imperfecto, seu stamineo, petalis carente sunt vel fructu

A flore totâ plantâ dirempto; quæ sexu distinctæ habentur, quia ab eodem femine ortæ aliæ florem absque fructu, aliæ fructum absque flore producant. Hæ aut sunt vel

Scandentes, fructibus squamosis, in racemos congestis, quorum usus est ad condiendam carnem visam nê citò aceſcat: *LUPULUS*.

Erectæ, quæ vel sunt folio

Composito digitato, è cujus corticibus lineamenta fiunt; *CANNABIS*.

Simplici; seminibus

Solitariis; plantâ totâ

Spinulis ventibus obſtâ; foliis in caule binis ex adverso sitis: *URTICA*.

Glabrâ & immosa, foliis singulatim alterno ordine positis, seminibus in nonnullis plantis muricatis: *SPINACHIA*.

Binis coherentibus, testicularum ferè in modum, vasculis inclusis, foliis in caulibus

adversis; radice

Perenni repante: *CYNOCRAME*.

Annua, foliis

Glabris: *MERCURIALIS*.

Hirsutis: *PHYLLO*.

In eadem planta à flore aliquantulum remoto, fructu echinato aut aspero.

Monosperma, foliis laciniatis *Absynthii*: *AMBROSIA*.

Bina intus semina claudente, foliis subrotundis *Bardana*: *Xanthium Arctium*, *Bardana minor*.

Tricoeco, verrucoso,

Elatior & arborescens, foliis laciniatis, fructu *Ricino* animalculo simili: *Ricinus*, *Palma Christi*.

Pumila, foliis & facie *Heliotropii*: *HELIOTROPIMUM TRICOCCON*.

Flore contiguo seu coherente, Hæ vel sunt femine

Triquetra, eoque vel

Lucido seu splendente ac si politum esset; lateribus atque etiam angulis

Æqualibus, floribus seu florum calycibus

Hexaphyllis, quorum tria conniventia semen, seu vasculum quoddam, amplectuntur & occultant, interdum etiam arctè adhaerentia; foliis mollibus aut levibus, radice lutea aut rubente: *LAPATHUM*. Hujus species illa quæ acido est sapore *OXALIS* seu *Acetosa* dicitur; quæ radice purgatrice, *RHABBARUM*.

Pentaphyllis, floribus in summis caulibus & ramulis, in spicis congestis, radice intorta astringente: *BISTORTA*.

Inæqualibus, angulo duobus minoribus lateribus comprehenso valde obtuso, reliquis duobus majori lateri adjacentibus non minus acutis, foliis *Perficæ*, *Hofcals* quadrifolius, in spicis congestis; *PERSICARIA*, quæ vel *Acris* folio emaculato; *Hydropiper*; vel *Mitis* folio maculoso;

Sordidiore & non splendente

Major & elatior, floribus hexaphyllis, foliis amplis, liratim striatis facultate sternutatoria & emetica vehementi: *HELLEBORUS ALBUS*.

Minore, floribus pentaphyllis

In spicis è foliorum aliis egressis, foliis triangulis

Erecta, floribus speciosis, femine esculento: *PEGOPHYRUM*, *Erysimum Circale*.

Scandens, floribus minoribus, fructu non esculento, *CONVOLVULUS NIGER*.

In foliorum sinibus, cauliculis crebris geniculis interceptis, foliis parvis angustis: *POLYGONUM*.

Rotundo aut paululum compresso, aliâve cujuscunque figuræ præter triquetrum. Hæ vel sunt flore florivæ calyce

Sedi seu basi seminis fructivæ coherente, femine vel

Nudo, nullo scilicet præter calycem vasculo seu tegmine clauso vel excepto;

Tetraſperma, aquaticæ, *Hofcals* in spicis dispositis: *POTAMOGETON*;

Monosperma, calyce interdum arctè connivente & semine amplectente, interdum aperto, semine visui exponente: *BLITUM SYLVESTRIS*; cujus species illa quæ folio est quernum emulante odorata *Botrys* dicitur, quæ in maximis oritur foliis *Vermiculata KALIMINUS ALBUS*; reliquæ præterque *Atriplicum* nomine censentur.

Floſculo à perianthio distincto incluso, herba in parietinis & rudibus nascente: *PARISTARIA*.

Vasculo à flore distincto protecto, eoque vel

Bivalvi, è duabus laminis seu valvulis conniventibus tantum, non coherentibus composito: *ATRIplex*.

Subrotundo, membranaceo, undique clauso, quod per maturitatem horizontaliter rum-pitur, foliis ad margines æqualibus, oblongis; seminibus in singulis valculis

Singulis, spicis minus pulchris: *BLITUM SATIVUM*.

Pluribus, spicis sericis, colorique gratum diu retinentibus ficcatis: *AMARANTUS HOLOSERICEUS*.

Cardato, flore flavo, foliis crenatis subrotundis, in aquis nascentis: *SAXIFRAGA AUREA*.

Summo semini aut fructui imascente, eoque vel

Vasculo incluso

Verrucoso, ossæ, in spicis prælongis angustis, folio lato, glabro, radice esculenta: *BETA*.

Molliori & membranaceo, nullis verruculis scabro,

In terna lacunamenta diviso, foliis rotundis crassis, duris *Hederæ*, facultate cathartica valida: *ASARUM*.

Simplici, nec diviso in cellulas, striato, *Hofcals* & seminibus

In summis caulibus & ramulis, foliis subrotundis, eleganter crenatis: *ATRIMELLA*.

Ad latera caulium è foliorum aliis exeuntibus: *PERCEPIERRE*.

Nudo, foliis angustis *Caryophylli* aut *Giramini*: *KNAWEEL*.

Præter herbas hac Tabulâ comprehensas alias adhuc aliquamultas flore imperfecto seu apetalò hunc Sectioni addimus, quarum quoniam flores & semina, corumque situs, figura aliæque accidentia nobis nondum probè observata & perspecta sunt locum iis suum & proprium in Tabulâ assignare non potuimus.

Ex sunt *Kali* geniculatum cujus ramulorum compages constat ex frequentibus squamulis pulposis, sub quibus instar Lentis semina concipiuntur, quæ decidunt areſcentibus squamulis in hyeme, ut observavit *Cæsalpinus*.

Kali femine cochleato spinosum & non spinosum, quod genere differt à *Kali* geniculato.

Sedum fruticosum seu *Vermicularis* frutes, quæ quibusdam species *Kali* habetur.

Scoparia seu *Bedevæ* Italorum.

Campho-

Triquetra.

Camphorata & Camphoratae congenere.

Herbæ nonnullæ minimæ Polygoni & Anthyllidis nominibus Botanici insignita, quarum flores & semina adeo exigua sunt, ut eorum partes & figuræ, reliquæque proprietates & accidentia nudo oculo vix discernenda sunt.

N. Præter herbas hac Tabulâ comprehensas dantur etiam aliæ in aliis generibus sexu differentes, ut Sesamoides parvum *Clus.* aliæ quoque quarum fructus à floribus remoti sunt, ut v.g. Frumentum Indicum *Maiz* dictum, Lachryma Jobi, Sparganium, &c.

N. Plantæ semine triquetra aliter & fortasse commodius distingui possunt florum respectu in eas quæ sunt floribus

{ *Hexaphyllis*, ut *Helleborus albus* & *Lapathum*.
 { *Pentaphyllis*,
 { *Speciosis*, spicatum dispositis
 { In *summis caulibus*: *BISTORTA*.
 { In *spicis* & *foliorum alis* egressis: *PEGOPYRUM*.
 { *Minus pulchris*, ut in *Convolvulo nigro* & *Polygono*.
 { *Tetraphyllis*, in *Perficaria*.

SECTIO PRIMA.

De Herbis quarum fructus floribus contigui non sunt.

PARS PRIMA.

De Herbis quarum fructus à floribus totis plantis distant, seu de Sexu distinctis.

PLANTÆ hac Sectione comprehensæ, si sexu reverâ non differant, prout nos opinamur, umbram saltem aut similitudinem quandam sexus obtinent, cum in eadem specie nonnullæ naturæ steriles sint, & seminis infecundæ; aliæ fertiles & semine prægnantes. Has nonnulli mares vocant, illas feminas: alii rectius illas mares faciunt, has feminas. Semina enim plantarum Animalium ovis respondent, quæ feminæ pariunt, non mares. C. *Baudouin* quas nos sexu tantum diversas statuimus, specie distinctas facit: minus rectè; cum ex eisdem plantæ semine utraq; oriatur: æquo enim jure Virum & Feminam species hominis distinctas facere potuisset.

CAPUT PRIMUM.

A. *De Lupulo Salicario.*

Lupulum à Plinio *l. 21. c. 15.* Lupum salicarium nominatum volunt. Lupulus cur dictus sit me latet, Salicarius autem dicitur quia subit scanditque Salices & arbuta omnia circumvolvendo: A salicibus autem potius quam ab aliis arboribus denominationem sumpsisse nobis videtur, quia locis humentibus & ad fluviorum ripas, ubi & Salices, nasci amat. Lobelius Salicarium dictum existimat, quia fulcra ut plurimum Saligna sunt. Mese *Polebilis folio aspero* dicitur. Cæterum notæ Lupuli characteristica quibus à reliquis hujus generis distinguitur sunt, Caules squamosi in racemis laxis; quibus incoctis efficitur ut Cerevisia ætatem ferat incorrupta, nec citò in vappam aut acetum degeneret.

Lupulus mas & femina J. B. I, seu *mas* & II, seu *femina* C. B. 1. *five sativus* & 2. *five vestitus* Park. nec enim aliter differunt quam magnitudine & exilitate atque accidentibus à cultura orti. *Lupus salicarius* Ger. *Hops, the Male and female.*

J. B.

Anadendras Lupulus, per se infirmus, facile redicis & proxima adminicula, quæ apprehendit, confendit; non ille quidem capreolorum, quos nullos habet, ope, sed tortilibus asperis, angulosis, purpurascensibus & concavis *armentis*, tenaci pedamentorum complexu, in altam sublimem, cæteroque humo se tollere vix potis. *Folia* & geniculis bina adversa, pediculis palmaribus, alpeis & interdum rubentibus adnexa, modò Mori folia imitata, integra in mucronem abeunt, pleuræque

trifariam aut quinquæfariam divisa, totidem mucrones ostentantia, tum hic, tum illic per ambitum terrata. *Flores* in tempore dicto è foliorum alis racemosis, cannabaceis, colore herbido pallidescens, sex foliolis & totidem *staminibus* componuntur, nullo fœcisse fructu evanescentes. *Fructus* in femina strobilorum instar, squamis compactis, verum membranaceis & laxis, colore pallido seu ex viridi luteo, *semen* continet rufum, amatum.

In sepius passim abundat, & ad dumeræ & margines pratrum humentum luxuriat. Lupuli tamen *Leont.* in Angliâ, quam in Germania Vitium instar, in Lupuleis feruntur & coluntur, magnâ curâ, nec minore impensi, depactis prælongis peticis, quas sarmenta descendunt atque etiam suprant. Solo gaudent humidiorè, latiore & pinguiore, benè stercoato. Tota planta culta lectum multo evadit, florum thyris foliaceis & squamosis grandioribus, semine etiam paulo majore. Venditiæ tempore utæ decerpuntur, in furno ad id præparato exaccantur, in faccos deinde congeruntur & venum exponuntur. *Hæc partim ex Adversar. Lobelii, partim ex nostra observatione.*

Harum usus notissimus est toti orbi, ad condiciendam nimirum Cerevisiam nec citò accitac aut corrumpitur, sed inlongum tempus asservetur: quod præstant mediante insigni amaro quem ei communiunt, quidam tamen atate paulatim evanescit, Cerevisia interim vinolum resiliat resiliat contrahente. Quinimo Lupulus incoctus Cerevisiam salubriorem reddere existimatur & liquidiorè; diureticam quoque & emmenagogam vim eidem communicare, sanguinem purgare, ictero & hypochondriacis affectibus utilis esse. An verò calculo renum & vesicæ atterendo & expellendo conducatur, an è contra ad ejus generationem & coagulationem faciat, à nonnullis ambigitur. Qui adversus calculum cum commendat eo argumento nituntur, quod calidus sit & diureticus.

Qui usum ejus in calculo damnant, sententiam suam valido sanè tibicine experientiâ suffulciunt, quâ testis Cerevisiæ lupulata (quam nos *Bieran vocamus*) usi calculosorum paroxyfimi exacerbantur; qui è contra Ale (sic dicimus Cerevisiam cui Lupulus non fuerit incoctus) potiùs leniuntur & mitigantur: præterea ex quo Lupuli in Cerevisia usi in Angliam introduciuntur sit, calculum apud nos epidemicum factum esse, multoque plures quam olim infestasse clamantur. Nos is potius assentimur, qui usum ejus in Cerevisia probant & commendant. Salubrior enim inde nobis videtur, & ventriculo gravior, & cibo concoquendo utilis. Nec obstat quod Cerevisia lupulata potius calculosis à medicis interdicitur, Ale præscribitur: illud enim fit ad leniendos paroxyfimos, cui usui Ala ob lentitatem & lubricitatem seu lavorem suum conducit, non ad morbum eradicandum, ejusve causam tollendam; cum Ala ob lentorem & visciditatem suam, ut quæ Tartari aut facum copiam quam deponit, calculo generando potius & coagulando quam dissolvendo & comminuendo apta nata videtur. Falluntur autem qui calculum epidemicum factum, ex quo Lupuli in Cerevisia usi introduciuntur sit, existimant. Nam quamvis Lupulus frequentior hodie usis sit in urbe Londinò quam unquam antehac fuerit, pauciores tamen imbi nunc dicuntur quam superiore calculo laborant, ut ex accuratis D. Grant Observationibus patet. Quod ad calculum attinet, & puram liquorem illos qui Tartarum copiosum continent & præcipitant, generationem ejus in corpore humano promovere; unde & aque potores à morbo illo immunes futuros arbitramur; qui autem vino indulgent, & merum assidue bibunt, persepe calculo aut podagra exantur: quorum morborum eadem causa, eadem materia esse videtur, idque non raro in se mutuo transmutant. Observatum quoque est, longè plures in Galliâ, ubi vinum quotidianus potus est, calculosis fieri, quam in Angliâ ubi Cerevisia pro potu ordinario utitur. Vinum autem Gallicum copiosum Tartarum præcipitare notissimum est. Verum enimvero cuncti ingeniosissimus Vir D. *Fredericus Slare* receptam illam opinionem, quod scilicet Tartarum calculi materia sit, experientiâ planè refutavit, quamvis verum sit meri bibulos calculo obnoxios esse, & vinum etiam Tartaro abundare, non tamen idcirco calculum generat, quod Tartarum copiosum deponat, sed ob aliam aliquam nondum exploratam rationem. Deinde ad calculum præcavendum conducere opinamur, ut renes & ureteres copioso sero seu urina subinde inundentur & proluantur, ita enim & meatus omnes urinarii dilatantur, & areolæ unâ elanuntur. Hinc qui septiculum invitant, & strenuè bibunt rarissimè calculo infestantur: Diuretica quoque si effectum suum fortiantur, & urinam copiosam ciant, calculi materiam in renibus residem auferunt, ejusque concrectioni antecaventur.

Turiones Lupuli velut & Asparagi vulgares verno tempore coquantur, cumque butyro aut oleo communi, accitò tantillo & sale mensis adhibentur. Eorum cum Ungui purgatur, scabies præcavetur, alvus solvitur, opar & lien obstructionibus liberantur.

R. Salis nigri, Lupulorum recentium ana manipulos duos, Uvarum Corindiacæ ana cerul. lb. 3. Probè contusa, mixta, & in massam fragilem redacta carpis applicentur pro epichemate ad Febrem quotidianam fugandam. D. *Boyl. de Utilit. Phlegm.*

Lupulus scandendo periculis motum Solis observat, h. e. à dextra ad sinistram, seu ab Oriente per Meridieum versus Occidentem fleat, nunquam in contrariam partem, licet ipse manu volendo & dirigendo ut eò tendat afficere coneris. Idem à aliis omnibus Convolvulis ab hac parte Equatoris nascentibus commune esse aliquando existimavimus. Nunc tamen experientia contrariam edocti sumus, alii enim à dextra sinistram versus fleant cum Lupulo, ut v.g. *Bivina nigra*, *Convolvulus niger*, & *Perilymenum*; alii à sinistra versus dextram, ut *Phacelus*, *Cy. citra*, *Convolvulus major & minor*; alii nunc in hanc, nunc in illam partem, ut *Dulcamara*. Sunt ergo qui Solem sequuntur; sunt etiam qui refugunt; sunt denique qui ambigunt.

Idem & Cochleis terrestribus accidere, ut id obiter notemus, observavit ingeniosissimus Vir & singularis Amicus noster D. *Martinus Lister*; quarum quamvis maxima pars à sinistra dextram versus circumactis orbibus intorquetur, nonnulla tamen (minores hæ sunt & acutiori vertice) spiras in levam tendentes fastigiantur.

Cæterum non omittenda sunt quæ Clusius habet de Lupuli radicem apud Salmanticenses usi.

Vulgus (inquit) & Verula Salmanticenses medicinam empiricam facitæ solite ad curandam alopecia à Venerea lue natam hac ratione lupulo utuntur. Ejus radices pondere libræ unus probe lotas & à sordibus repurgatas per noctem in aquæ libris octo macerabant: postidie in illa

ipsa aqua lento igne & fumi experte ad tertiam partis consumptionem coquebant, vel etiam ad mediam partem, si vehementer esset Alopecia. Decoctionem servabant in usum. Ejus 3vi. manē agris junis propinabant; deinde fragulis injectis sudorem provocabant. Addebant interdum Api five Selini hort. duas aut tres uncias, & graminis aliquot radices, & nonnumquam etiam passas uvas à gigartis mundatas.

CAP. II.

De Cannabæ.

Cannabis nonnullis à *Canna* nomen habere putatur [est autem *Canna*, ut Calamo major, id est Arundine minor] Cannabis enim propter Cannam seu Culmum præcipue exporitur. Sunt autem Græcis *Καννα* fonticuli spurcae scaturigines, quibus locis cum Cannabis sponte & satis luxuriat, videtur Lobelio id nominis indepta. Cannabis note characteristica sunt Folia digitata; corticem filamenta valida & tenacia, ad funes & linteamina texenda idonea.

A. 1. Cannabis sativa C. B. mas & femina J. B. sativa mas & femina Park. 1. seu mas & 2. seu femina Ger. emac. Hemp the male and female, or Winter and Summer Hemp.

Radix si simplex, alba, lignosa, fibris aliquot donata: *caulis* quadratus, hirsutus & ad tactum alper, intus concavus, singularis, homine altior, licet (inquit J. Bauhinus) femina mari altitudine cedat, cortice in fila ductili.

Folia contrariis inter se pediculis bina, in quatuor, quinque, aut plura segmenta ad pediculum ut que dividuntur, venosa, atro-virentia, aspera, serrata, odore caput tentante. *Flores* in mare live que dividuntur, venosa, atro-virentia, aspera, serrata, odore caput tentante. *Flores* in mare live que dividuntur, venosa, atro-virentia, aspera, serrata, odore caput tentante. *Flores* in mare live que dividuntur, venosa, atro-virentia, aspera, serrata, odore caput tentante.

Locut.

Locum natalem ubi sponte sua oritur nondum novimus; verum in omnibus ferè regionibus in agris feritur. Amat locum pingue, stercoreatumque & riguum, ut rectè Columella. Commodum solum nata admodum luxuriam, ut herbas omnes, tam noxias quam utiles, suffocet, nec enasci, neque adollescere permittat, adeo terram totam occupat & inumbrat.

Vires & Usus.

Semen Cannabis lacte decoctum tussi optulari dicitur. Sunt qui eo friso cum aliiis tragematis utuntur. Tragemata autem voco ea quibus post cenam voluptatis inter bibendum excitande gratia utuntur. *Galen.* apud J. B. In Francia Orientali, referente Trago, aliusque nonnullis regionibus semen Cannabis quotidie inter ceteros cibos deconquit, non aliter quam Hordium: ac ut puer vaporibus replet & immodice fit estur delirium facit, ut Coriandrum. *Sebi.* Quin & F. de Boe Sylvius à solo Cannabis femine in lacte bubulo pingui ad crepturam circiter cocto & colato, atque bis terve in die ad 3v. aut vi. sumpto plures curavit ictericos. *Sylvius de le Boe præf. lib. 1.*

Emulsiō feminis ictero prolesse dicitur, siquendo ex sola obstructione & citra febrem exoritur. *Lugd.*

Herbæ succus necnon feminis, è viridi expressis instillatus aurium dolores ab obstructione nasæ sanare traditur: est insuper herbæ succus circa pernices infectis interaneis & vulnerum putredinem alumnus. Hinc (ut tradit Matthioli) Cannabis recens decoctum, expressa valide herbæ, carotinum lumbricorum cavernulis inspersum statim eos evocat, eodem modo quo foliorum Perlicæ Juglandium putanum succulentum decoctum.

Semen insuper Gallinæ ovorum feraciores reddere experientia sese comperisse scribit idem Matthioli, ad ut Cannabis femine pastæ, etiam hyeme laviente, quo tempore alia rarior passæ solent, ova frequentius multo ponant; verum eadem (ut scribit Lobelius) ob alimentum copiam quam suggerit, postea steriles & quasi pinguedinis mole obrutas reddit. Aviculis etiam cibus est ac tantum laginæ adfert (eodem referente) ut aut enecat, aut cantillandi adimat alacritatem aut facultatem, ut *Carduelis*, *Rubicilla*, *Laniis*, &c. Nos quidem comperimus Aviculas canoras non alio femine libentius velci quam Cannabis, nec si modicè præbeat, & aliis feminibus, Rapæ v.g. aut Napi permixtum, ullum eis damnum aut nocumentum inferre observavimus.

Quod semen hujus plantæ genituram extinguit, inter Botanicos convenit. Verum experientia melior magistra concordibus eorum suffragis refragatur. Perle enim nunc diuturnam perle stimulantem semen Cannabis fruxum & cum Sale commixtum in secundis mensis evitant: quin & herbæ nondum plenè mature folia, in umbra siccata, & in pulverem redacta, deinde in pilulis ovi Columbini magnitudine formata, ad eundem ulum vorare solent, ut refert *Olearius in limetio*. Chirurgus Ducis Lotharingæ laudab. unico D. Heubergero secretum suum ad ambulla plurimorum salute expertum, oleum expressum ex femine Cannabis in quo Cere aliquid dissolutum sit, applicuit: Sedat dolorem & calorem extrahit. Succus ex eo recente expressus aurium doloribus adhibetur apud Dioscoridem. D. Turquetus [i. e. D. Theodorus Mayerne] apud Petrum Affleinem referebat, Elizabetham Angliæ Reginam doctam illam & mira regendi prudentem Sexus impotentiam supergressam, contractas Variolarum suppuratione maculas in seipso delivisse emulsiōne lactea ex femine Cannabino, separatis corticibus, cum aquâ Rosarum paratâ, & cum Gossipio admod. Ex observatiōne Henr. Reulnieri ab Hieron. Velschio editis. Obs. 88. & 189. excerptis & ad nos transmissis D. Barn. Soape.

Cannabæ

Cunctis populis (Lobelio teste) penuriam Lanæ, Lini, Xyligie refarcit Cannabis, ad vestium Stragula, Vela, Papyrum, quamlibet denique suppellectilem. Mas robustior [hæc nobis femina dicitur quia prolifica] rudentibus & capistris torquendis nata habetur, mulierculus adagio jocantibus dicentibusque esse *Feminam potorem mari*.

Lacunis & scrobibus aqua plenis immerguntur utriusque sexus fæces & manipuli, ubi macerantur eluntyrque multum & diu: deinde siccantur in Sole ut tundantur, ac demum cortices flammis tundendo idonei fiunt ut pectine separentur à crassioribus quingulis & fungosâ caulium substantiâ, ut Lino fit, ad filum & telas. Sed lacustris aqua cui intabuit tantopere viri nocet, ut epota præsentissimo fit sitientibus exitio, cuique antidotis præstantissimis & tempore etiam datis occurrere vix possit. Hinc legibus Angliæ sub gravi multa cautum est, ne Cannabis aut Lintum in flumine aliquo aut aqua corrente, nec in fonte, stagno, aliove conceptraculo aquarum publico aut communi, ubi pecudum greges & armenta solent aduari, maceretur.

Galenus Cannabem Urticæ similem facit non solum figurâ sed & facultatibus; Et revera Urticæ cum Cannabæ in multis convenit, nimirum *stoculis* flammis, sexus differentiâ, *stoculorum* & *feminarum* racemulis ad nodos cruciatim dispositos, caulium denique corticibus & nervis ad lintamina efficienda idoneis.

* 2. *Bangue Park. Bangue Cannabi simile J. B. Cannabi similis exotica C. B.*

Simile ferè est (describente Acofta) Cannabi: *caulem* habet quinque palmorum altitudine, quadrangulum, colore dilutius virenti, fractu contumacem, nec adeo concavum ut Cannabis caulibus, cupis cortex non minus quam illius in fila deduci possit [at Garcias stolonem lignosum, nullo ferè cortice vestitus ei attribuit] *Folia* Cannabina, superne virentia, inferne lanugine pubescentia, gustu terrestri & insipido.

Indi (inquit Acofta) femine & foliis vescuntur, cum ut validiores in re Veneræ sint, tum ad excitandam cibi appetentiam. Magnates & militæ præfati ut laborum oblii securitis & liberis dormiant, feminis & foliorum in pulverem redactorum quantum videntur sumunt, illique addunt Arecam live Avellanum Indicum viridem, & Opii nonnulli pro arbitrio, omniacque saccharo excepta devorant. Si vero in somno varias rerum species sibi observari cupiunt, addunt selsitissimam Camphoram, Caryophyllis, Nucem Moschatam & Maim: si vero iusares esse volunt & faceri, & præsertim in Venerem procliviores, Ambaro & Moscho additis, saccharo excipiunt, & electuarium faciunt. Multi autem affirmant, hujus semen & folia ad libidinem ciendam multæ esse efficacæ. Unde (inquit J. Bauhinus) colligere licet, nihil affinitatis habere cum Cannabi, licet illi admodum similis sit: quandoquidem, autore Dioscoride, Cannabis calida & sicca fit, & genituram extinguit.

Que de Bangue feruntur nos dubios reddunt annon Olearius, cum Cannabin apud Orientales in usu esse scribit ad Venerem excitandam, per errorem *Bangue* dictam plantam pro Cannabæ habuerit, & è contra annon *Bangue Orientalium* sit ipsissima Cannabis Europæa: sin verò plantæ distinctæ sint, annon utraq; pariter Veneræ fit.

Ex quo hæc scripsi, *Bangue* à Cannabæ plantam specie distinctam esse ab eruditissimo Viro & rei Herbariæ peritissimo D. Hanf. Sloane certior factus sum.

CAP. III.

De Urticæ.

Urticam ab urendo dictam esse consentiunt Grammatici, quod ignee sit natura, unde ad mota cuti vel levi tantum tactu, pruritus ac pustulas excitat, quomodo hoc præstat paulo post ostendemus. *Αγαστίς* vel *Αγαστίς* Græcis dicitur, *ἄστος* id est *ἄστος* id est *ἄστος*, quod injucundo sit tactu, & pruritus cieat. *Athenæus.* Dicitur & *ἄστος* quod lanugine noxia vellicet, pungat, & suo morsu sensum lacestat, à verbo *ἄστος*, quod pungere & vellicare significat.

Urticæ quatuor tantum species novimus, duas racemiferas, duas piluliferas, Racemiferas voco quæ flores suos & femina in quibusdam velut racemulis è foliorum alii egressis gestant; Piluliferas quæ eadem in pilulis seu globulis congestæ, eodem tamen situ, proferunt: illarum femina minora sunt; harum majora, splendentia, & Lini seminum amula. Racemiferae sunt

1. Urtica vulgaris major J. B.
2. Urtica minor annua ejusdem.

Piluliferae,

3. Urtica Romana Ger.
4. Urtica Romana altera Parietariæ foliis Hort. Paris.

Præter hæc, alias exoticas, & nobis nondum cognitæ, ex Histor. Marggravi & Horto Malabarico proponemus.

- * 1. Urtica Brasiliensis, Pinò indigenis dicta Marggr. An Batti Schorigeriam Hort. Malab.?

Marggr.

Ex radice parva, filamentosa, in octo aut novem pedum altitudinem assurgit, caule striato, aliquantulum piloso & crasso. *Folia* habet hinc inde posita, solitaria, vel juxta se invicem, quorum quodlibet innititur pediculo sesquipede longo, aut etiam longiori, ex albo paulum rufescenti. Folia autem Urticæ nostrati familia, magna, in ambitu dentata, triangularibus dentibus, & raris pilis

pilis prædita. Fort superius racematim plures *flosculos* planè parvulos, candidi coloris, longo pediculo infidentes, tenui è foliorum finibus egrello.

Hæc species eadem videtur *Batti Schorigenæ* vel *Urticæ Malabaricæ* speciei secundæ *Horti Malab.* illâ tamen procerior, utpote quæ altitudine est trium tantum pedum.

Adde *Floribus* delapsis in capitulis succedere gemmulas virides feminales, è quibus semina formæ in totum cum matura folii emittant, albicantia, parva, ac magis minuta quam altiarum specierum semina, rotundiola & plana, coloris albicantis & subflavi.

Plenam descriptionem videbis in Horto Malabarico.

* 2. *Urtica frutescens Malabarica* Schorigenam dicta. Hort. Malab.

Hort. Mal.

E radice parva, tenui, dura & albicante, plures longas capillares fibras tam subtus, quam à latere diffundente *caulis* exit tripedalis, tenuis, tores, tenui viridique claro cortice amictus, pilis seu spinulis urentibus obitus (uti sunt & folia ex utraque parte & fructus) foliis vestitus alternatim positus, ceterarum specierum minoribus, basi subrotunda, anteriora versis in cuspidem contractis, ad margines serratis excepta parte pediculo proximi, subtus ex viridi albicantibus, tribus nervis insignioribus donatis, quorum medius nervulus minorum arcuatos hinc inde emittit; laterales nervulus spargunt in apices dentium desinentes. *Flores* in spicis è foliorum tam superiorum quam inferiorum finibus eggressis, pediculis parvis, tenellis valde pilosis, nihil aliud tum superiorem quam inferiorem parvarum, quæ coloris ex viridi dilute flavescens sunt.

Floribus deciduis succedunt *capitula* trilatera ac valde pilosa, ex tribus globulis junctis constantia, ac sæx succris, oblongo-angustis, viridibus foliis, quæ densis transversis cuspidibus minutis obita sunt, comprehensa; suntque coloris primum viridis, deinde subflavi & nonnihil rubescentes. In quolibet capituli globulo continetur *semen* unum, rotundum ac nonnihil oblongum, quam reliquarum specierum majus, cum umbilico bifido seu in duo labra sulcato, colore per maturitatem nigricante & in umbilico rubro-sulci.

* 3. *Urtica Malabarica tertia, Ana-Schorigenam dicta.* Hort. Malab.

Hort. Mal.

Radix quam præcedentibus tenerior & albicans. *Caulis* crassior, minus durus, humanæ altitudine, superiora versus profundè striatus, imò parte obscure rubens, maculis albicantibus rarioribus aspersus, superius maculis albicantibus viridi, dilutis, tanquam cutis serpentis *Cobra capella* dicti, varius. *Folia* in pediculis longis, crassissimè succulentis grandiora ceteris, basi lata ac rectiore minime rotunda, cuspidibus crassioribus circumcirca incisa; è costis seu nervis crassioribus, ex viridi albicantibus, ternis, pluribus obliquis vel transversis nervulis in cuspidem excurrentibus. *Flores* in petiolis longioribus racematim compacti, è gemmis ex viridi albicantibus parvis, rotundis, explicatis, in quatuor petala è viridi albicantia, angusta, anteriori in nodulos crispata ac convoluta, dividuntur. Floribus delapsis proveniunt *semina* nullis inclusa capsulis, spicatim ad unam partem petioli eisque ramulis viridibus adherentia, suntque petioli cum ramulis in altera parte rigidis albicantibusque spinulis adeo densè obiti ac tam arctè convoluti, ut semina occultent, nec visui offerant nisi ex convoluzione in rectum explicentur. *Semina* plana, rotunda, subflava aut subrutia, in medio crassiora.

A. 4. *Urtica major vulgaris* J. B. *major vulgaris* & *media sylvestris* Park. *Urtica prima & secunda sive urens maxima* & *altera urens* C. B. **Common stinging Nettle.**

Radices luteis sub terra reptat & latè se propagat. *Caulis* surrigit bicubitales, interdum etiam altiores, quadratos, rigidos, striatos, viridè languine hirsutos, concavos, ramulos, foliis vestitus per intervalla ex adverso binis, pediculis oblongis infidentibus, à lata basi in acutum mucronem sensim angustatis, majusculis & profundioribus denticulis per margines serratis, spinulis minacibus horridis. Versus summities caulium & ramorum ad singula foliorum paria quatuor exeunt *racemi* in formam crucis dispositi, flosculi vel seminis onusti; nimirum ad latera ramuli è sinu uniuscujusque folii exeuntis hinc inde unus, appositè apiculatè ad racemuli pediculum utrinque *Flores* herbecæ, quadrifolii, perexigui, flamma quatuor apicibus donata continent. *Vascula seminis* velut triquetra, duabus lamellis conniventibus composita, singula semina occultant, exigua, sublonga, rufa. Ex Urticis autem alie mares sunt, alie feminæ, alie nempe flosculos duntaxat in utiles proferunt, alie semen. Mordacibus Spinulis, quibus tum caulium folia obita sunt, Urticæ aut aliis plantarum generibus abundè distinguuntur. Spinulæ autem omnes (ut observavit *Genli Hookii*) concavæ sunt & fistulose, mucronibus acutis, tactu levi cutem perforantes, & folliculis quibusdum liquore venenoso repletis imbecantur, singula fingulis, qui spinularum tactu compressi per earundem cava syringarum modo liquorem suum in carnem transfundunt, qui pringunt in lam molestant & pulsulas excitat.

Æstat floret. Superficies quotannis hæmè marcescit, radice restibili.

Ad fæpes in locis ruderatis nimis frequens.

Vir.

Urtica omnis diuerfa est & lithontripica, peculiariterque Cicuta adversari dicitur, ut & Hyoscyamo. In oleo sumpta solvit alvum, abstergit renes, calculos expellit, expectorationem morbillosamque eruptionem promovet. Matronæ nostratæ novella urticarum germina, & folia primum eruptione venio tempore pulvis incoquere solent ad sanguinem depurandum. Succus herbe aut hyssopis ex eâ confectus in hamopyli efficacissimus est. R. f. c. Urticæ ʒi. ʒ. aut o diebus continuè manè bibatur jejunio ventriculo, & ipsa urtica pulvis incoquatur. Agri de litu à medicis hoc rem:

remedio convalescunt. *Amatus*, Communicaverunt *D. Needham* & *D. Hulse*, Aq. still. sp. vini q. f. ad largam aciditatem mirifice restringit hamopysin.

Hæmorrhagiarum narium sibi frequentissimam certo experimento foscere solebant Hier. Rehlengerus Duunvir & Udalricus Jungius radice Urticæ rubre albâ, lignosâ & tereti naribus indita, & attractâ aquâ. *D. Saeng* & Cumani Observ. à Velschio edis.

Extrinsecus putridis, gangrenosis ac malignis ulceribus auxiliatur, duritias ac tumores dissolvit; reprimunt uvulam inflamatam (gargarizat.) sedat hæmorrhagiam narium (Urtica minor sufficit contusa, aut fuscus ejus naribus inditus) *Schedæ*.

Semen Urticæ (Romanæ præcipue) Usus crebri est in pulmonum affectibus, asthma, tussi contumace, pleuritide, peripneumonia. Conserva quæ fit ex racemulis florum & seminum in calculo rerum inque thoracis affectibus & sputo sanguineo medicamentum est præstantissimum. Semen Urticæ urinam & menses ciere, & Venereæ extumescere inter Medicos convenit; unde à meretricibus amatis suis propinari solet. Radix Urticæ majoris commendatur maxime ad ichterum; Eadem vino & melle decocta non vulgare medicamentum est adversus frigidas tussis & orthopneas.

Æstum, pulsulas ac pruriginem ab Urticis excitatas sedat & extinguit oleum olivarum, oleum rosarum, Nicotianæ fuscus illitus, aut etiam folium viride applicatum: ipsius denique Urticæ succus expressus, referente Parkinsono.

Quin & enditissimus Vir. Amicus noster summus, *D. Tamerdes Robinsonus* & *Rivierii Centur.* observ. p. 640. *Centur.* IV. Obs. 81. aliisque Medicinæ practicæ scriptoribus fuisse nobis exempla immo diu hæmorrhoidum fluxus cum omnia frustra exhibita fuissent ægro admodum debilitato, tandem curati à solo usu succi Urticæ, levi ebullitione depurati, & dati ad ʒij. cum paucis Saccharo.

Populares mei certo experimento Cerevisiæ recentis intempestivam fermentationem inhibent, & à tonitru defendunt collocando in dolis Urticam urentem maximam & frusta Chalybis. *S. Pauli Quadr.* Bot. Cl. 4. pag. 536, 537.

A. 5. *Urtica minor* Ger. *minor annua* J. B. *urens minor* C. B. **The lesser stinging Nettle.**

Radix ei alba, fatis crassa, simplex, furculosa tamen, furculis fibrillis aliquot tenuibus capillatis. *Caulis* crassi pro plantæ modo, semipedales & interdum pedales, quadrati, solidi, striati, spinulis rarioribus horridi, ramosi, minus recti quam præcedentis. *Folia* per intervalla ex adverso bina, pediculis longis appenda, atro-virentia, quam præcedentis breviora & obtusiora, per margines profundè dentata, spinulis venenatis utrinque minacia. Ad singulos caulium nodos, ut in præcedente, flosculorum aut seminum racemuli quatuor in crucis formam dispositi. *Flosculi* singuli tetrapetali, caduci. *Vascula seminis* exigua, bivalvia, è duabus lamellis conniventibus composita, ut in Atriplice, singula semina continent, exigua, longiuscula, splendens, figurâ ferè seminum Lini.

In hortis oleaceis & locis ruderatis, frequens oritur; nec ultra annum durat.

Locus.

A. 6. *Urtica Romana* Ger. Park. *Romana sive max cum globulis* J. B. *urens, pilulis ferens, prima Dieficordis, semine Lini* C. B. **Common Roman Nettle.**

J. B.

Radix sublutea plurimas fibras spargit longiusculas, quibus terram firmiter apprehendit, [non alia (inquit *J. Banbinus*) quam Urticæ vulgaris] non tamen perinde vivax. *Caulis* quatuor aut quinque interdum pedes altus [hominis altitudinem interdum multum superans *J. B.*] rotundus, ramulosus, infirmior, rigidioribus pungentibus spinulis pro virida vulgate languine donatur, perinde ut & folia, quæ ad nodos bina opposita quam in illa altius incisa. E foliorum superiorum alis exeunt pilulæ virides alperæ & mordaces, pediculis appende longiusculis, in quibus inclusum continetur *semen*, quod & compressè laterum formâ, & lubricâ superficie semen Lini æmulatur, flosculi præcedentibus fibrillis luteolo pulvisculo plenis.

Spontaneam observavimus in ipsis plateis oppidi *Yarmouth*, & in arenosis circa *Aldeburghum* oppidum in Suffolcia: inveniri aiunt & in plateis *Romanie* oppidi in Cantio, & *Liddle* prope *Romaniam*. *J. Baubinus* Monipeli passim in sepibus observavit florentem & semina ferentem mensib. Aprilii, Maio & Junio; *Basileæ* in pratis.

Locus.

7. *Urtica Romana* seu pilulifera altera *Parietariæ foliis*. Hort. Paris. **The other Roman Nettle, with Pellitory leaves.**

Caulis assurgit selsquicubitali, tereti, striato, inani, in apicis purpurante, spinulis mordacibus obfuso, ramolo, foliis vestito ex adverso binis, pediculis oblongis infidentibus, minoribus, pro magnitudinis tamen ratione latioribus, quam Urticæ vulgaris, in acumen productis, languine virida hirsutis, per margines serratis, minus tamen profundè quam Urticæ vulgaris, nec ad mucronem ulque. Quæ primulum erumpunt folia marginibus vel integris & æqualibus, Parietariæ æmula. E superioribus geniculis, ut in reliquis urticis, quatuor exeunt pediculi, in crucis formam dispositi, singuli singulas pilulas sustinentes hirsutas, quæ postea in quosdam velut flosculos ramculos explicantur. Singuli flosculi quadrifolii, quatuor obtinent flammula, apicibus albentibus insignia. *Semina* majuscula, splendens, per maturitatem nigricantia, figurâ & nitore fere Lini semina referunt. *Radix* subest alba, crassiuscula, fibris aliquot donata, quæ tamen hyemem non fert.

Flosculi in pilulas coactis, semine Lini æmulo, cum Urtica Romana vulgari convenit: foliis Parietariæ, &c. ab ea differt.

Nostratibus ludico nomine *Majorane Hispanica* dicitur: cum enim adhuc junior est, adeo Parietaria aut Majorane cuidam similis est, urtica autem dissimilis, ut facile incautus perscrutandam eam naribus admoveat; unde mordacibus ejus spinulis ex improviso compuncti, risum spectatores excutiant.

CAP. IV.

De Spinachia.

Spinachia, tam celebre & usitatum nunc dierum ulus, Veteribus indicta & incognita videtur. Spinachia autem Recentioribus a semine spinoso dicta est, quamvis reperitur etiam femine laxi & spinis destituta. *C. Bauhinus Zmeaxles* a raritate in usu medicum Græcis recentioribus dictam scribit. Hujus an dentur species diversæ nobis non certo constat. Duas tamen seu species, seu varietates novimus, nimirum

1. *Spinachiam femine spinoso* C. B.
2. *Spinachiam femine non spinoso* ejusdem.

Spinachia femine non pungente, folio majore & rotundiore *J. B.* si à præcedente differat nobis incognita est: *C. B.* præcedentis synonymam facit. Spinachia femina seu sterilis porporam pro specie diversâ *C. B.* ponitur, cum ex eodem cum fertili femine proveniat.

1. *Spinachia* Ger. Park. *Spin. mas & femina* J. B. *Lapathum bortenſe* seu *Spinachia femine spinosa* C. B. *Spinache*.

E radice tenui, albâ, simplici, paucissimis fibris donatâ, caules surgit pedales, fistulosos, teretes, striatos, in alas divisos. *Folia* Atriplicis ferè, longis pediculis nixa, inferiora ad basin tantum interdum utrinque laciniata, mucronibus acutis; quæ autem in summo caule existunt, distantium processu velut auricularæ ad basin obtinent, tenui quadam pollice, Atriplicis in modum, asperâ. *Flora* in caulibus à medio ferè usque ad fastigium, in *Mare* herbaceis aut purpurantibus apiculis est calice quadrifido exsertentibus constant, in oblongis furculis seu racemis è foliorum alis ortis, ut in *Mercuriali*. In *Femina* flores nulli cernuntur, sed tantum apiculi quatuor alii in summo terminant. *Semina* autem ipsa foliorum alis arcuè adnascuntur, conferta, alia (ut nomen docet) spinosa; aliâ levia, in globulos seu racemulos congesta, majuscula, nonnihil compressa, orbiculata.

Locus. Spinachia ubi sponte oritur nobis non constat. Hispania autem originem suam debere argumento est nomen quod à quibudam vocatur, nimirum *Olea Hispanicum*. Passim in hortis ferunt, nullum solum aut celum respiciens, tum Martio & reliquo Vere, tum Septembri, non horrens hyemis frigora, quæ si iniqua nimis, Juglandis foliis conservatur ut vere cibum suppediet, quo tempore semen profert. Martio verò lata intra duos menses perficitur. Autumno lata foliis nigris hauriat, nam quæ vere feruntur calefcit illico; unde ad pulres Autumno potius ferenda.

Uſus. In culinis per totam ferè Europam, (teste Trago & experientia) vix quicquam frequentius est usus pulvis ex Spinachia confectis, quos oleo aut butyro condunt & medicum, herbâ minimè concisâ; nonnulli uvas Corinthiâs eis admiscunt. Citra aquam coquitur hoc ulus, quod magnam vim humoris inter coquendum remittat, & velut proprio contentum jure alienum aspernetur.

Inter omnia olera culinaria meo judicio Spinachia laudatissima est & gratissima. *Trag.* Unde & in omni penè ægritudine cibo deligi potest.

Fæbricitantibus & senibus adstrictioris alvi maximo commendanda est opere; illis imò vel hæc, ut febrilem æstum temperet, his ut alvum lubricet, quod longè melius est quam ut suppositoris & cathartici semper extrinsecus. *S. Paulus.*

Refrigerat & humectat, nitrosa sua qualitate, alvum emollit, gutturis asperitati medetur & arida tussis confert: nausæam facile parit nisi zingibere aut alio consimile conditur.

Succus & aqua destillata Stomachi ardorem & rosiones mitigare, & lac elicere dicitur. Extrinsecus ventriculo & epati imposita cataplasmatis institur, eorum inflammationes dolorumque tollere creditur.

2. *Spinachia femine non pungente, folio majore & rotundiore* J. B. *The greater unspined Spinache*.

J. B.

Longè major majoribusque est foliis quam Spinachia vulgaris, necnon rotundioribus, ceteroquin similibus, quemadmodum & floribus proximè circa caulem ad pediculorum exortum mucosis. Semina sequuntur conglomerata velut in racemulum, Lenticulis ferè paria, rotunda, nullis spinis horrida, cinericei coloris.

Nos Spinachiam femine non spinoso, ut & femine spinoso majorem *Park.* à vulgari spinoso femine specie non differre putamus, sed accidentibus quibudam à loco natali & cultura ortis. Verum examinandum proponimus, an Spinachia femine spinoso, necnon Sp. femine laxi fate semper producant sui generis sobolem, hæc nimirum femine laxi, illa femine spinoso factam, an interdum diversæ?

CAP. V.

De Mercuriali.

Mercurialis à Mercurio denominationem sumpsit. *Plin. lib. 25. cap. 5.* *Linocystis* sive *Parthenium Mercurii* inventum est, ideo apud Græcos *Hermuposan* multis vocant eam, apud nos omnes *Mercurialem*.

Pro *Mercurialis* speciebus habeo *Cynocrambe* dictam & *Phyllon*: adeoque tres *Mercurialis* species agnosco, unam perennem, duas annuas; hæ sunt,

1. *Mercurialis perennis repens*, *Cynocrambe dicta*.
2. *Mercurialis annua glabra vulgaris*.
3. *Mercurialis annua hirsuta*, *Phyllon dicta*.

1. *Cynocrambe mas & femina* Ger. emac. *mas & femina*, sive *Mercurialis repens* J. B. *Mercurialis* *Cynocrambe dicta vulgaris mas & femina* Park. *Mercurialis montana testiculata*, & *Mercurialis montana spicata* C. B. *Dogs Mercury*.

J. B.

Plurimis fibrosis radiculis perennibus & lentis, sapore nonnihil dulci, sed fastidioso per terram reptat *Cynocrambe* tam mas quam femina, nervo duro, fibrarum Hellebori instar factis. *Caules* surgunt multi, teretes, concavi, longis internodiis geniculati, pedales, propter terram purpurascens non ramosi. *Folia* ad articulos bina opposita, lanuginosa, foliis *Mercurialis* paulo longiora, duarum scilicet triumve unciarum, tenera, [inferiora multo minorâ sunt] acuminata, in ambitu serrata, pediculis brevibus, gustu nauseoso. Ex alis foliorum pediculi exeunt, in mari quidem breviores, quatuor vel quinque, semunciales, unciales ac majores, breviores alios interdum à latere proferentes, quibus insident *flosculi* herbaceo colore præditi, ternis foliolis constantes, quorum medium occupat localmentum seminum rudimentum, ex cuius cacumine emicant apiculi bini, corniculati, extrorsum reflexi: loculi hirsuti, compressi, in geminis testiculis *Lentis* magnitudine divisi, *femina* bina continent, dissepimento membranula distincta, in uno pediculo tergemina. At in *Cynocrambe* femina ex foliorum alis pediculi surgunt, tres, quatuor aut quinque uncias longi, tenues, striati, in quibus *flosculi* in spicam digesti mucosi, ternis foliolis herbaceis compositi, in quibus staminula aliquot herbacea, qui nullo succedente semine intereunt. Dodonæo tota herba viroli odori ingratum redolet.

Cynocrambe in sylvis, sepibus, aliisque perinde umbrosis gignitur. Primo vere exit, autumno **Locus** exeunte, folia & caules marcescunt, radice superflite.

Facultatibus cum *Mercuriali* convenit *Præcox*. *Mercurialem* sylvestrem olerum more coctam, **Tempus** & oleo ac sale conditam inter medicamenta serofitates benignè evacuantia enumerat in libro *De Medicina Paup.* quod è *Dioscoride* haurit.

2. *Mercurialis mas & femina* Park. *Mercurialis mas & Mercurialis femina* Ger. *M. testiculata* sive *mas Dioscoridis & Plinii*, & *M. spicata* sive *femina eorundem* C. B. *French Mercury*.

J. B.

Folia hujus ad Parietariae folia accedunt, sed glabra sunt, atro virore splendentia & in ambitu serrata, sapore nitroso, calidiusculo & nauseoso. *Caules* et angulosi, spithamæ ac etiam majores, geniculati, leves. Ex foliorum alis, femine quidem ligulæ rectæ emicant, tenues, quas verticillatam seu in spica ambiunt *flosculi* glomerati mucosi, qui in quatuor foliola herbida scilicet explicantes, cirros apiculorum luteolorum aut herbidorum ostentant, nullo succedente semine pereuntes. Mari autem ex iisdem alis breves pediculi oriuntur, quorum singulis testiculata *hirsuta*, nonnihil compressa, hirsuta insident, gemina *femina* recludens. *Radix* utrinque tenera & fibrosa, annua.

In hac descriptione *J. Bauhina* vulgarem opinionem sequitur, *Mercurialem* sterilem pro femina, & fertilem pro mari accipiens: cum è contra rationi consonum sit & aliarum rerum naturalium analogia, ut fertile dicatur mas, sterilis femina. Femina enim est in omni genere quæ fecit & fructum edit.

Mercurialis reperitur in hortis olitoris, vineis, aliisque locis humentibus ac umbrosis. In **Locus** maris littore prope *Ryde* Vectis insule oppidulum sponte & copiosè provenit.

Est è numero quinque illarum famosarum emollientium herbarum; abstergit, alvum movet, aquas **Vires** ac bilem purgat, undò & hodie in enematis frequentissimus ejus usus.

Sunt è nostratibus mulierculis, qui *Mercurialem* infantibus cum pappâ exhibent, ut alvum solutum retineant, torminâque præcaveant. *Schedæ.*

Observatum est omnis generis verrucas hujus foliis vel eorum succo tolli; item semen cum Absinthio decoctum ichtericos minificè juvare. *Math. & Ruell.*

Quæ *Veteres* habent de vi maris ad efficiendum ut mares gignantur, feminae ut feminae, nobis fabulosa videntur & falsa.

3. *Phyllon marifcicum & feminifcicum* Park. *arbenogonon & thelygonon folio incano* Monfpellulanum.
J. B. *arbenogonon fve marifcicum, & thelygonon fve feminifcicum* Ger. *tefticulatum & fporatum* C. B.

J. B.

Pedales & cubitales habet *caules*, totos candido tomento pubefcentes, & per ætatem lignefcentes, qui in ramos ex adverfo pofitos ordine certo abducuntur. *Folia* oblonga, fubrotunda, craffifcula, in nervola, mollia, lanuginofa, incana ad articulos oriuntur. *Flofculi* minimi, in mari quædam ad juncturas, brevibus pediculis nixi, vix apparentes ante fructus, funt duo apices ochraceo colore pal-juncturas, brevibus pediculis nixi, vix apparentes ante fructus, funt duo apices ochraceo colore pal-juncturas, brevibus pediculis nixi, vix apparentes ante fructus, funt duo apices ochraceo colore pal-

Fructus autem funt gemelli, tefticulati, villofis loculis comprehenfi. *Semina* (inquit Lobe-lido.) uti minoris Heliotropii exiliunt, immatura albidia, matura verò cyaneo nitent colore, rotun-dius) uti minoris Heliotropii exiliunt, immatura albidia, matura verò cyaneo nitent colore, rotun-dius) uti minoris Heliotropii exiliunt, immatura albidia, matura verò cyaneo nitent colore, rotun-

da & quam Papaveris majora, guftu fervida, & nonnihil pinguis. *Radix* lignofa, exilis. In fe-mina flores fpatati racemofique, ut in Mercuriali femina.
Theophrastus Phyllo Ocymii folia tribuit, & rectè noftra fententiâ. Illud inter alia ei cum Mercuriali, Cynocrambe & Heliotropio minore commune eft, ut erute radices temporis luc-
ceffu cereuleum colorem contrahant. *Cluf.* quod & nobis obfervatum, etiam de caule & fructu.

Locut.

Circa Monfpellum in foffarum aggeribus & ad vias publicas, præfertim propè aquas oritur ; ut nobis obfervatum. Clufius multis Hifpaniæ & Galliz Narbonenfis in locis nafci refert, ubi Aprilis floret & interdum maturius, at in regiones frigidiore tranflatum nonnifi æftate.

Vires.

Salmanitanfes utriufque decoctum omnibus animalibus à cane rabido demorfis propinant, ma-gno fuccellu, ut inquit. Granatenfibus verò, Mauritanis præfertim, ad muliebres morbos ma-gno in ufu eft. *Cluf.*

SECTIONIS PRIMÆ

PARS SECUNDA.

De Herbis quarum fructus à floribus aliquantulum remoti feu fejuncti funt, in eadem planta.

CONVENIUNT hæ plantæ cum fupiore fectionis hujus parte traditis, quod in hæ flores pariter fructibus contigui non funt. Differunt quod fingulæ plantæ tam flores quam fructus proferunt, quamvis à fe invicem feparatos feu remotos.
Sunt & aliæ nonnullæ plantæ flore etiam imperfecto quæ flores à fructibus fejunctos ge-runt : ut v. g. Lachryma Jobi feu Milium arundinaceum, Maiz feu frumentum Indicum, Spa-ganium. Verum hæ ad aliud genus pertinent.

C A P. I.

De Ambrofia.

Ambrofia Veteribus *ἡ ἀμβροσία*, Deorum cibus dicitur, quod cum mortales non edunt, vel quod qui eum edunt immortales evadant, ita eximie fragrantiz gratiâ etiam Divi exoptat.

Cum autem unica duntaxat Ambrofiæ fpecies hætenus cognita & defcripta fit, non eft cur no-tas generis characterifticas adfcribamus, cum ea ex defcriptione peti poffint.

Ambrofia Dod. Ger. *quibufdam* J. B. *bortenfis* Park. *maritima* C. B.

J. B. Dod.

Compluribus fruticat ftatim à radice ortis virgultis [Dod. unico caule fruticis exigui modo af-furgere fcribit] triatis, rubentibus, fubhifcutis, in ramos multos diductis : *folia* fuavolentia, Ab-finthii communis magnitudine & divifurâ, albicantia, lanuginofa, fapore aromatico, amaricant non ingrato. *Flores* fecundum ramulos alternatim diffiti, fublatei, rotundi, mucfofi, abfque hie-
tæ pereunt, ut rectè Dodonæus ; fubfunt inferius anguloſa, terreſtris Tribuli inftar echinata *capitu-la* exigua, nunquam florentia, in quibus *ſemen* nigricans, fingulis unicum incoft, nigrum, giga-to vitigineo fimile & ferè par. *Radix* lignofa, fimplex, fibris aliquot capillata. Inalbicat & vire-re tota herba, & gratum odorem ſpirat.

Locut.

In maritimis Hetruriz arenofis ffontancam obſervavimus.

C A P.

C A P. II.

De Xanthio.

Xanthium Græcis dicitur *ἡ τὴν ἑλπίδα καὶ τὴν ἀντιπαραβολὴν*, quod flavos reddat capillos : Lappa mi-nor Botanici ob aliqualem florum & fructuum veftibus adharæcentium fimilitudinem. Vocatur etiam hæc planta in Officinis *Bardana*, voce vel Gallicâ vel Hifpanicâ, inquit C. Hofmannus.

Xanthii notæ characterifticæ funt flores ftaminei, inutilis, nec fructui contigui : fructus durus, echinatus binis intus cellulis bina femina, hoc eft, in fingulis fingula continens.

1. *Xanthium fve Lappa minor* J. B. *Lappa minor, Xanthium Dioſcoridi* C. B. *Bardana minor* Ger. *Theleſter* Burz. Doct.

J. B.

Caule eft cubitali circiter, hifcutus, punctis rubris guttato, ramoſo. *Folia* alternata pediculis ni-tuntur tres uncias longis, cauli concoloribus, Tuſſilaginis foliis quodammodo fimilia, ſinuata & cre-nata, colore (id quod nomen ipſum loquitur) Xantho, utrinque hifcuta, ſapores acriſculi, & quodammodo aromatico. Quâ foliorum pediculis eft ortus plura ſimul *capitula* ſe promunt bulla-ta, *ſtoſculos* ſtamineos emittentia : quibus tamen non ſuccedunt, ſed in ramulis ex aliis foliorum erumpentibus ſeorſum ſine pediculis enaſcuntur *echini* lappacei, veſtibus adharæcentis, oblongi, in duos acutos rigidôſque mucrones deſinentes, qui duobus diſtinctis loculis totidem grana condunt hordeacea. *Radix* parva, nec vivax, alba, multas undique fibras craſſiſculas proferit, quibus terræ firmiter adharæſcit.

Gaudet ſolo lato ac pingui : rariùs in Anglia ſpontaneum vidimus : in tranſmarinis ad rivulos & *Locut.* in aquoſis ſcrobibus ſepius & copioſum.

Guſtu eſt ſubamaro & acri, unde calcare & ſiccare colligitur. Uſus præcip. (ſecundum Mat- *Vires.* thiolum) in minora lepræ educenda [cum Rhabarbaro exhibetur radix] in lipothymia : extrinſcus in ſtruma & tumoribus diſcutiendis [epithema] in capillis luteo colore tingendis ; in quem uſum Veteres fructum colligendum præſcribunt antequam perfectè ſicceſcat, deinde tuſum ſictili vale recondi : cümque uſus exigui ejus ſextarii ſemiſſem aquâ tepidâ dilui, moxque eo caput nitro ante perſectum illini.

2. *Lappa Canadenſis minori congener ſed procerior.* Hort. Reg. Pariſ.

Procera & ſpecioſa eſt hæc plantæ, quæ nobis hoc anno [1685] ex ſemine ab ingenioſiſſimo Vi-ro & rei Herbariæ peritiſſimo D. *Hanſ. Sloane* M. D. miſſo ſuccrevit. Non tantum procerior eſt vul-gari Bardana, ſed etiam magis patula & ramoſa, ramis latè diffuſis, & ipſum etiam caulem lon-gitudine ſuperantibus. *Folia* quàm illius majora ſunt, longioribus pediculis nixa, altius incifa, in a-cutiore apices producta, nervis rubentibus inſignia, iſſique (quod notatū dignum eſt) ſupra folii ſupinam ſuperficiem nonnihil eminentibus ſeu elevatis, magis quàm in vulgaris foliis. *Flores* & ſemina eodem modo quo in vulgari ex aliis foliorum conſerta exiunt. *Lappa* quàm in illa multo majores ſunt, ſpinulis hamatis rarioribus, iis tamen longioribus & craſſioribus obſide.

Plantæ hæc maturius è terra exit quàm vulgaris Bardana, ſerius tamen floret & ſemen perficit, totaque viridior videtur quàm illa. *Folia* ſeminalia longiora ſunt & anguſtiora.

C A P. III.

De Heliotropio.

Heliotropium Dioſcoridi lib. 4. cap. 193. dicitur, quod *ἡ ὁρμα τῆς τῆς ἡλίου ἀντιπαραβολῆς* i. e. quod ſo-lia cum Sole circumagat : & *ἡ ἀντιπαραβολή*, quod ramuli cum ſtrobis ſcorpionum caudæ modo circumagat. Plinius lib. 22. cap. 21. Heliotropi miraculum inquit lapidis diximus, cum Sole ſe circumagatis, etiam nubo die, tantus ſyderis amor. Noctæ veluti deſiderio contrahit cœru-leum florem. In Heliotropio Recentioribus dicto nulla huiusmodi ad Solem converſio obſervat-
tur ; ut neque in alia quavis ſpecie plantæ nobis cognita. Plurimæ funt quarum folia, nec paucio-res quarum flores interdum expanduntur, noctu contrahuntur, quarum tamen è numero Heliotro-pium non eſt ; quod tamen aliâ ſatis accedit ad veterum Heliotropii definitionem.
Ceterum Heliotropium tricoccum quamvis magnitudine, ut & caulis & foliorum figurâ cum vul-gari Heliotropio conveniat : flores tamen & ſemina toto genere diverſum arguunt.

Heliotropium tricoccum C. B. J. B. Ger. Park.

J. B.

Radix eſt ſubſt lignoſa, ſimplex, paucis apophyſibus fibrata, annua. *Caulis* cubitalis, [pedalis *Cluf*] rectus, ramoſus incano tomento oblitus, ſicuti & *folia*, Heliotropii majoris ſimilia, majo-ra, ſinuata, nervoſa, mollia. *Flores* racematim in privatis pediculis coherent, exigui, luteoli, nullum

nullum post se semen relinquentes. *Siliqua* enim nullo precedente flore ex alarum cavis exeat, ex longis petiolis dependens, sub foliis quasi occultatur, tricolor, cinerei coloris, aspera superficie & verrucosa, quibus desiliensibus *semen* exiit cinereum.

Hæc capita five siliquæ pannis affricatæ florido viridi colore eos inficiunt, qui temporis momento in cœruleum cūmque elegantem mutantur. *Clus.* Panni hi aquæ intincti & expressi cum purpureo eleganti colore imbuunt, vini rubri amulo, eorūque ulus est ad gelatinas, scribulis aliisque ejusmodi scitamenta colorantia.

Circa Monspelium & alibi in Gallia Narbonensi æstate & autumnō in satis passum provenit, ubi ad ulus prædictos à rusticis colligitur, & vulgo *Turnesol* appellatur.

CAP. IV.

De Ricino.

Ricinus, Dioscoridi *κίω ῥέξινος* à similitudine Crotonis vel Ricini animalis, quod semen ejus refert, dicitur. *κίω* autem vox est Hebræa vel Orientalis, quæ legitur in Prophetâ Jonæ, cujus significatio incerta.

Ricini notæ genericæ sunt caudæ lignosæ, fructus triccoci muricati, in surculo peculiari racemati fere dispositi: semen Ricino animalculo simile.

1. *Ricinus vulgaris* J. B. C. B. *Ric. sive Cataputia major vulgaris* Park. *Ricinus sive Palma Christi, vel Kiki* Ger. Palma Christi.

F. B.

Insigni auctu celeriter adolescit, *caule* crasso, striato, glauco, geniculato, inani, trium, quatuor & plurium cubitorum, superius ramofo, ex obscura purpura nitente & glabro; candido videlicet & sereno tenui instar farinæ pulvere, quo veluti conspersus subinde apparet. *Folia* ampla, cet. derofo tenia instar farinæ pulvere, quo veluti conspersus subinde apparet. *Folia* ampla, cet. derofo tenia instar farinæ pulvere, quo veluti conspersus subinde apparet. *Folia* ampla, cet. derofo tenia instar farinæ pulvere, quo veluti conspersus subinde apparet.

Flores longâ serie thyrsoidè surculo peculiari racemati insident, è sanguineis crispilisque staminibus, quæ terna è fructûs rudimento emicant, constati: quibus muricata triquetra vascula succulentiora medullâ candida, quæ capitulis per maturitatem fissis ac rimas agentibus, cum impetu exarhænt. Ac præter flores dictos videre est in eodem thyrsi multo colâ glomerata nucamenta coloris herbarum. Ac præter flores dictos videre est in eodem thyrsi multo colâ glomerata nucamenta coloris herbarum. Ac præter flores dictos videre est in eodem thyrsi multo colâ glomerata nucamenta coloris herbarum.

Radix subest simplex, longa, crassa, dura, candida, crebras circumcirca fibras emittens.

Seritur apud Germanos & Gallos (inquit F. B.) non modò ad spectaculum sed etiam ad tuellam aduersus talparum injuriam, quas ferunt Ricinum fugere. Annua verò in Germania stirps est, atque etiam in Anglia. Verum in Creta multos perdurat annos, & in tantam excrescit altitudinem ut non nisi scalis admotis possit concendi, quod Bellonius tradit *Observat.* lib. 1. cap. 15.

* *Clusius* quoque Ricinos crassitudine humana, altitudine trium hominum, multis prægrandibus ramis brachiatis, & multis annos durantes in maritimis Bæticæ observavit, easque exactissime congruentes descriptioni Dioscoridis. Nos quoque in Sicilia Ricinum arbutulam Sambuci æmulam, lignosam & satis longævam, in sepius frequentem observavimus.

2. *Ricinus Americanus* Ger. Park. *Americus, Cereas Incolis* Clus. not. in Monard. *Ric. Americanus major semine nigro* C. B. *Ric. major Americanus Curcas dictus & Faba purgatrix India Occidentis* J. B. *Munduy Guacu Brasiliensis* Marggrav. & Pilonis. *Pambones Lusitanis. Ricinus Americanus folio Staphisagræ* C. B. app.

Margg.

Arbor est in Ficis magnitudinem & figuram excrescens, ligno molli & fragili. *Folia* habet circa ramos inordinatè posita, quodlibet suo pediculo semipedem longo insitens: suntque viridia, ad tactum mollia, foliis Ficis aliquo modo similia, sed non ita profunde secta, verum subrotunda, & anterius in tres angulos desinientia [C. *Bauhinia* folia pallide virentia, pediculis oblongis & hirsute aspersi donata, inferiora ad foliorum Ficis formam nonnihil accedentia, & in lacinias quinque divisa, superiora verò quæ Staphidis agria foliis similia, in ternas lacinias secta sunt, omnia vero per circumferentiam crenis acutis exasperantur, & nonnihil pubescent, ita ut tactu mollia sint:] Lignum & folia fundunt è lacteo aquosum succum. *Flosculi* ferè copiosos racemati, parvos, pentapetalos, petalis anterius viridibus, deorsum incurvatis, in medio flavis staminibus, quæ de cingularum stellam referunt, subdulcis odoris. Sequitur hos fructus turbinatè figuræ, sed multo Juglandis medicioris, & ejusdem magnitudinis, primò viridis, mox flavus, ubi plene maturus fuit sive niger, qui sponte finditur in tres partes, quamvis sex constare videantur. In quolibet fructu sunt tres nucleï, magnitudine & figurâ piceis similes, in tribus concamerationibus distincti, cortice nigro corticis Castaneæ crassitie recti, & in extremitate sunt macule albe [Harum alii non meminerunt] Nucleus albus, instar cuculle ovi, exterius etiam pelliculâ albâ obdutus.

Validè purgant tres aut quatuor nucleï comesti, & quidem nimis si pellicula interior non separatur, ideo semper adinenda.

Arbor facile transplantatur, nam ramus decisus & terræ infixus aliam arborem progenerat, ideo ad sepes vivas faciendas circum hortos usurpatur.

Arborem hanc pro Ricino Americo *Clusius* dicto habet Pilo, & rectè, quamvis in descriptione fructus non meminit operimentum illius tuberculis aspersis non esse obitum, ut in vulgari Ricino, sed lavæ & cinerei coloris. Huic etiam eandem omnino plantam esse minime dubio quam C. *Bauhinia* in appendice ad pinacem sub titulo Ricini Americi folio Staphisagræ describit, cujus ramum duntaxat sicem vidit. Idemque eandem plantam bis ponit, pro duabus distinctis.

Hæc arbor videtur esse quam *Quahyabehnati* 3. nomine describit Franc. Hernandez, quamvis icon non conveniat.

Ex his quæ de nucleis hîc tradunt Auctores liquidò constat (inquit *Joannes de Laet*) cum summa cautione exhibendum esse hoc purgans medicamentum, & summam esse habendam rationem ætatis & virium illorum quibus datur.

- * 3. *Ricinus major Africanus, Syriacus vel Egyptianus* Park.

Hujus generis meminit Camerarius in Horto, semine duplo majore quam precedentis, minis pallido aut maculoso, è Syria alati.

- * 4. *Ricinus minor* Park. *Americanus minor* C. B. *Erway*: Clus. exot.

Vulgari Ricino omnibus partibus minor est, præcipuè verò semine.

- * 5. *Ricinus Americanus tenuiter diviso folio* Breynii.

Breyn.

L. purgatrix Avellana Monardis Planta rarissima enata est *Papiae* penè arbutula minoris formæ, quæ toto ætatis autumnique tempore vix selsquipedalem altitudinem obtinebat. Ea à radice *Caulis* rectum, lavem, rotundum, geniculis omnino destitutum edebat, pollicaris crassitie, ac subviridis cum purpurascens quodam intermixti coloris, Serpentinaque instar maculis oboleis aspersum. Hujus fastigium foliis ornabatur, inferius glaucis, superius atro-virentibus & splendens, magnitudine & diversâ Aconiti seu Gerani brachioidis, substantiâ autem Ricini, & quodammodo etiam figurâ, quæ in septem, octo, novem, imò & decem acuminata, àlter Coronopi foliorum instar lacinata, segmenta (in quorum singulis nervis rufescentes folii centro exporriguntur) ad gym, in quo segmentorum nervi coeunt, unde & pelliculus longus averso folio oriebatur, dividebantur. Inferiora horum foliorum latissimum ad tempus virorem cum luteo tristi commutabant colore, atque tandem decidebant, relicti tamen quibdam subviridibus macularum in caule vestigiis. *Flores* nullos proferebat, multò minus fructus. Hi tamen [aliunde accepti] Juglandis minoris sunt magnitudine ac fere facie, rotundi nempe, & à medio corpore paulatim in nucem definites, cordisque humani formam quodammodo representantes, tenui cinereo candicante, nonnunquam ad fuscum inclinante cortice, leno & molli constantes, qui exterius octo nervis à summo ad immum ductis, fibris frequentibus intercurstantibus distinguitur; & interius in concamerationes duas separatur: In quarum quavis *semen* magnitudine, colore ut & figurâ ferme *Avellana* exoletam, ferè potius (cum penè triangulare & altera parte semper planam) *Castanea* peregrinam F. B. refertens, continetur, putamine tenui, Nucleo candido, solido, subdulci, substantiâ *Avellanae* haud absimili: qui in Medicina apud Hispanos in India Occidentali degentes percelebris, & alvo evacuande servit.

- * 6. *Ricinus minor Indicus S. Laurentii* Breynii.

Breyn.

Rami, qui duo Autori fuere hujus plantæ, selsquipedalis erant longitudinis, teretes, glabri, inanes, diluto virore tincti, ac enodes: quos è contrario correspondentiâ *folia*, laxi dentibus circumferrata, pediculis penè uncialibus infidentia ambiunt, Solani non admodum distimilia, longiora verò magisque venosa, ac teneriora, & substantiâ Ricini, eo ferme etiam colore, utopie superius siturate, inferius dilute virentia, ac ibidem nervum, venas, fibrâque magis conspicuas habentia. E singulis horum alii singuli furculi, *Flosculi* longa serie multoscos racemati suffinentes, unciales prominent; in quorum nonnullis fructus jam unus, in aliis jam duo, pedunculis teneris dependentes videntur triquetri, magnitudine, formâ & colore à Lathyrusis nihil discrepantes, nisi brevius quam incanâque languine, instar Tuliparum caulium, asperi essent. Hi maturatè aderti distillant in tres capsulas, quarum quælibet in partes duas cum impetu se aperit, & semine coloris lividi, Lathyridis non majore, alii magis splendente, maculâque nigris, Ricini in modum majoris è Guinæa eleganter variegato ferè exonerat.

Similitudinem aliquam cum *Pineis nucleis* Acolthe habere videtur.

Cadel-Avanna Hort. Malab. forum & fructuum situ à planta descripta differt: siquidem *Cadel-Avanna* flores ad extremitates ramorum proveniunt, cum tamen hujus flores inter folia comparantur, ut adnotavit doctiss. Joan. Commelinus, ad *Cadel-Avanna* plantam dictam.

- * 7. *Ricinus*

- * 7. *Ricinus parvus Orientalis* Dendē dictus; quibusdam & *Faba purgatrix* J. B. *Ricinus Americanus* falsū creditus, Dendē *Serapionis* & *Abelmoſch Mauritanorum Imperato* C. B.

Hunc fructum ita describit *J. Bauhinus*, Dimidio minor est *Ricino Americano*, cortice tectus cinericeo, maculis hinc inde pullis aspersis, gibbo, altera parte elatiore pauloque planiore, tribus interdum elevatis costis conspicuo. Cortice vulgari simili tenui pellicula involutus subest nucleus, bipartitus, consistentia *Ricini* majoris Americani, sed colore pallido: saporis non ingrati, acris, & fauces diu multumque vellicantis.

Fabas purgatrices Monardis quæ *Cartagine* & *Nombre de Dios* nascuntur huic *Ricino Orientali* seu *Dendē* subiungit *J. Bauhinus*. Hæ autem, describente Monarde, nostris similes sunt sed minus, ejusdem cum nostris formæ & coloris, pelliculâ quadam tenui ut cæparum tunicula exterior, ejusdem cum nostris formæ quæ cum cortice abijcienda est. Clusus diversum sentit. Illas per medium infuscante quæ cum cortice abijcienda est. Clusus diversum sentit. Interim querendum est, An & quid differat *Dendē* à *Ricino Americano* minore C. B.

* *Heliotropio similis* aliquo modo J. B.

J. B.

Frequenter per humum supinos spargit *cauliculos* palmares & sesquipalmares, ramis multis brachiatis, tenues: foliis vestitis ex viridi cinereis, asperis, semunciat angustioribus, oblongis, & per extremum rotundis. Flores luteolos exicipiunt *filisque* oblongæ, in stylum desinentes, cinereæ, hinc fuit, duobus loculis toridem *semina* rufa continentes. Radix parva, lignola, alba.

Ab Agerio in Austria collectum habuit *Jo. Bauhinus*.

An hæc planta hujus loci sit nescimus: si florem tetrapetalum habeat, ad *Thlaspi potius* referenda videtur.

SECTIO SECUNDA.

De Herbis flore imperfecto, semine triquetro.

CAPUT PRIMUM.

De *Hellebore albo*.

Helleborus, autore Etymologo, Græcis dicitur *ἑλεβορος* ἡ ἐκείνη τῇ βοτῇ, quod esu perimat. Verum Latinis dictum voluit quod mentem vertat.

Scribitur & *ἑλεβορος*, sine aspiratione.

Duorum generum est, albus & niger. Hi quamvis nomine, & aliquatenus etiam viribus convellant, facie tamen externâ minimè; unde & toto genere nobis differunt.

Flore sex foliis constructo, semine triquetro cum *Lapatho* convenit; ab eodem differt foliis nervosis, tenuioribus, liratis striatis & velut plicatilibus; radice fibrosa, purgatrice, emetica & sternutatoria vi prædita.

1. *Helleboreus albus* Ger. J. B. *albus vulgaris* Park. *albus flore subviridi* C. B. *White Helibore*.

J. B.

Helleboreo albo radices subsunt fibrosæ, albæ in caput collectæ: *Caulis* bicubitalis interdum, teres, foliis stipatus quorum pediculi caulem involunt. Sunt verò ipsa folia formâ quidem quodammodo Plantaginæ, vel potius Gentianæ similia, longitudine verò pedali, haud multo angustiora, mollia, liris densissimis striata, & veluti plicata, subhirsuta. Caulis à medio ferè ad cacumen usque ex foliorum quorundam parvorum albis thyrsos emittit palmares & sesquipalmares *florum* creberrimorum, semis ex herbaceo albicantibus foliis radiatis constantium; quibus succedunt *semina* parva, longiuscula, triquetra, albicantia, nuda, nec ullo præter florem folliculo aut vasculo tecta, ut rectè Parkinsonus.

2. *Helleboreus albus præcox atro-rubente flore* Park. *albus flore atro-rubente* C. B. *albus præcox* Ger.

Folius longioribus, tenuioribus magisque caducis: caule proceriore, paucioribus foliis cincto, floribus atro-rubentibus; quodque priorem ortu suo seu germinatione prima menstruo minimum spatium antevertat; à superius descripto differt.

Gard.

Gaudet Veratrum album montanis & asperis; non modò in Græcia, Italia aut aliis calidioribus Locis regionibus; verum & in Germania ac Helvetiorum montibus viret. Nos in montosis pascuis palustribus propè luninitatem montis Juræ offendimus copiosius fuit.

Helleborei albi radix (quæ soli hujus plantæ pars in usum medicum venit) ob violentiam purgationis quam per superiora ac inferiora movet, usum purgandi internum soli ferè *Helleboreo nigro* reliquit *Schrad.* potest tamen (inquit Tragus) per viginti quatuor horas vino aut oxymelte macerata, posteaque rescicata, ʒi. pondere cum vino exhiberi furiosis & melancholicis. *Helleboreum* utrumque, dicit Gesnerius, [si cum aceto & melle temperetur & decoquatur ut syrupus fiat] medicamentum innoxium, & ad plerosque phlegmaticos morbos (thoracis & capitis inprimis, ut asthma, dyspnoeam, epilepsiam) *maiores* saporis utilisimè se expertum esse: alvum enim, urinam & meatus omnes, etiam cutis, mirifice nullâ molestiâ expurgare.

In usu *Helleborei albi* (inquit C. Hofmannus) duo præcipuè videnda, alterum ut morbi sint pertinacissimi, alterum ut vires consentiant, hinc non debet radix hæc seni, puero, femina: ullive delicato dari. Accedit tertium, nè quidquam fiat nisi prægressa & corporis & *Helleborei* diligenti præparatione.

Vetustissimus mos est dandi cum Raphano, idque tripliciter, vel enim Raphanum radicibus transfixum ibique per viginti quatuor horas relictum [radicibus abjectis] dabant: vel Raphanum b. m. transfixum in oxymelte infundebant, & oxymel solum offerebant: vel Raphanum ita habitum per noctem relinquebant, manè abjectis *Helleboreis* in oxymelte infundebant, oxymelque propinabant. Optima ejus preparandi ratio (inquit Parkinsonus) est ut succo Mali Cydonii infundatur, aut Cydonio indita in furno aut sub cineribus coquatur. Quin si hæc *Helleboreo* sumpto strangulationis periculum imminet, Cydonia comesta corumve succus aut syrupus præsentaneo remedio sunt. Radix in aceto decocta, ac in ore aliquandiu retenta dolorem dentium tollit. In lixivio decocta, si eo caput abluatur, pediculus & furfures enecat & abstergit; idem unguento aliquo permixta efficit: scabies, impetigines, serpignes sanat: animalia pleraque interimit, talpas, mures, lacertas, aves, &c. in pasta exhibita. *Trag.*

Pulvis naribus inditus sternutamenta movet unde & Anglicè *Perstwozt*, i. e. sternutamentaria herba seu *Parmica* dicitur.

De *Hispianorum* toxico ex succo radicum in vase fictili fermentato confecto, quo sagittas intingunt ut vulnera insanabilia infligant, consule Parkinsonum, & Jo. Langium Epist. Medicinalem lib. 1. Epist. 68. Maxime mirum alicui videri possit quod venenum hoc eorum nullam saltem lethalem noxam infert sed tantum vulnus insulsum, adeoque sanguini permixtum; verum idem est de veneno viperino, quod intro assumptum nulla perniciosa symptomata inducit, verum sanguini immixtum per vulneris aut puncturæ orificium maximas illico tragedias excitat, & in opportunis remediis occurratur, brevi animal interimit.

Ceterum *Helleboreus* uterque in furiosis & insanis sanandis olim fuit celeberrimus; neque nunc nisi in morbis magnis, ut Epilepsia, vertigine, mania, hydrope, ichthide, convulsione & similibus adhibendus est.

CAP. II.

De *Lapatho*.

Lapathum, Græcis *Λάπαθος* seu *λαπάθος* i. e. *κίνη*, movere, evacuare dicitur, quia foliorum ejus decoctum alvum emollit; Latinis *Rumex*, à rumo, i. e. fugo, quia soletent flicum ejus exfugere. *Voss.* Note *Lapathi* generice sunt semen triquetrum splendens, hos hexaphyllos, i. e. sex foliis constans, quorum tria semen obtegunt, arcè interdum adherentia.

Lapathum in tria genera subalterna dividi potest: Aliud radice est purgatrice, *Rhabarbarum* dictum: Aliud foliis acidis *Acetoſa* & *Oxalis* denominatum. Aliud denique foliis magis insipidis, sapore oleraceo, *Lapathum* simpliciter generico nomine dictum.

Primi generis tres species novimus, nimirum

1. *Rhabarbarum verum* Ger.
2. *Hippolapathum rotundifolium* vel *Pseudo-rhabarbarum Monachorum*.
3. *Lapathum majus* sive *Rhabarbarum Monachorum* J. B. *Patientiam* vulgò dictam.

Tertii septem, si modò *Lapathum pulchrum Bononiense* sinuatum reverà specie distinctum sit ab *Oxylapatho* vulgari. Eæ sunt

1. *Hydrolapathum majus*.
2. *Lapathum vulgare folio obtuso* J. B.
3. *Lapathum folio acuto crispo* C. B.
4. *Lapathum acutum* sive *Oxylapathum* J. B.
5. *Lapathum folio acuto, flore aureo* C. B.
6. * *Lapathum pulchrum Bononiense sinuatum* J. B.
7. *Lapathum folio acuto rubente* C. B. *alii Sanguineum, & Sanguis Draconis*.

Q

1. *Rhabarbarum*

- A. 1. *Acetosa vulgaris* Park. *pratensis* C.B. *Oxalis vulgaris folio longo* J.B. *Oxalis seu Aca*
tosa Ger. *Wild Soirel*.

J. B.

Cubito altiores promit *caules* striatos, concavos & in apicis rubentes, in alas divisos, & *foliis* alter-
natim positis cinctos, Bistorta minoribus, acuminatis; quo pediculo adherent falcatis pinnatifide suc-
culentis, glabris, atro-virentibus, sapore acido. *Flores* & *semen* Lapathi acuti (inquit *J. Bauhinus*);
in hac specie plantae nonnullae flores duntaxat proferunt, hexapetalos cum duodecima staminibus &
Inapach luteis, quibus nullum succedit semen: Aliae semen proferunt triquetrum, splendens in vaci-
sculo tribus foliis conniventibus composito, ut in Lapathis fit. *Radix* fibrosa, lutea, aeternae succu-
te & altringente sapore.

Locus &
Tempus.

In pratis & pascuis passim & copiose provenit, in hortos etiam admittitur in usum culinae. Aet-
state floret & semen brevi perficit, quod (ut recte Gellnerus) difficulter colligitur, cum subito deci-
dat antequam probe maturescat.

Hujus varietas habetur, quam *J. Bauhinus* sub titulo *Oxalidis crispae* depingit & describit. Hac,
inquit, natali loco, tempore & crescendi modo à priori nihil plane differt quam quod natura foliis
crispis in hac mirè ludat.

Vires.

Acetosa omnis, ut alia ferè acida, refrigerat & siccit; appetitum excitat, choleram reprimat,
sicum fedat, putredini resistit, unde in febris biliosis, simplicibus ac pestilentibus utilissima
est, atque etiam utilissima, seu succum expressum iusculis & fribionibus immiscere, seu folia eis-
dem incoquere malueris. Aqua destillata eisdem ulcus infernet hyemis tempore, cum folia ead-
em incoquere malueris. Aqua destillata eisdem ulcus infernet hyemis tempore, cum folia ead-
em incoquere malueris. Aqua destillata eisdem ulcus infernet hyemis tempore, cum folia ead-
em incoquere malueris.

Semen medicamentis additur cordialibus, estque proculdubio facultatis adstringentis particeps, ut
aliorum Lapathorum semina.

Herba aëstivis mensibus acetariis infertur, estque idoneum multorum ciborum condimen-
tum.

Singulare est (inquit Simon Paulus) quod aliqui practici pro horribili secreto habent, quod Ace-
tosa radix siccata & decocta rubello eleganti colore aquas tingat, cupis tamen Rulandus jampridem
meminit.

Greenlandi miserè vexantur Scorbuto, sed quasi renati convalescunt, miscendo Cochlearium
& Acetosam simul in Brodii suis Avenaceis vel Hordeaceis. Haec duae plantae semper crecant in
eiusdem hac regione, quasi seorsim sumi non debeant, ne se separatè noceant, quippe una sale volanti,
altera acido turgescit, ex quarum mistura media qualitas exulset. *Barbolin. Atl. Med.* 1671. Obs. 9.
Ex adversar. D. Tancrèdi Robinson.

2. *Oxalis montana maxima* C.B. *Sylvatica maxima* J.B. *Acetosa maxima Germanica* Park.

J. B.

Duorum cubitorum circiter altitudine est caulis striatus, foliis ex intervallis certis amictus lingu-
laribus, sesquipedalibus, uncias tres latis, acuminatis, glabris, inferioribus vero duplo majoribus,
acido sapore praeditis.

Acetosa maxime speciem cum Cantabrigiae degerem, diu in hortulo nutriti sub titulo *Acetosa*
maxima Hispanica, cujus folia non tantum majora fuere quam Acetosa vulgaris, sed & colore dilu-
tiorè, succulentiora, & teneriora. An fortè Acetosa Hispanica grandissimis foliis *Cam.*? quæ ti-
men differentiae natalibus imputandae videntur.

Hanc plantam *C. Bauhinus* in montibus Helveticis & Sabaudicis provenire scribit: *J. Bauhinus*
in monte *Thuri* prope Genevam.

- * 3. *Acetosa montana geniculis nodosis* C.B. *montana maxima* Park. *qui banc cum præcedente can-*
dem facit. *Oxalis folio amplissimo, geniculis tuberosis* J.B. *Great knobby-jointed So-*
irel.

Clus.

Oxalidis genus in iugo *Wesfelli* Clusius observavit, sativo multò majus, foliis valde amplis, cui hoc
peculiare erat, ut in caulis nodis & geniculis subinde velut tubera quadam adnascerentur, & quibus
folia tandem sese explicarent; quæ tubera tellure obruta [periculum enim fecit] sui generis plan-
tas protulerunt.

- * 4. *Acetosa tuberosa radice* J.B. *Oxalis tuberosa radice* J.B. Park. *Soirel with tubercles*
or knobby roots.

Terram supra Oxalidem pratensem refert, foliis parvis magnitudinis & formæ, aliis caulem
suis complexis, aliis longiore pediculo nixis. *Flos* stamineus, luteolus, racemosus, (Lobelio teste,
qui primam ejus notitiam debemus), radicibus tuberosis Filipendulae vel Oenanthes perquam specta-
bilis.

Jacobo Zanoni hac species *Acetosa Ragulina* dicitur, unde verisimile est eam in confinio Rago-
se urbis, unde transmissa est, sponte oriri. Cæterum Zanoni Acetosam suam tuberosam, repen-
tem Ragulinam à Lobeliana tuberosa specie diversam esse contendit: Siquidem Ragulina tubero-
sa repens se multiplicat, & novas in circuitu plantulas seu stolones emittit: *folia* habet linguatæ
maculis (cum primò erumpunt) notata; *sternum* rubicundum; & in singulis radicibus fingula de-

taxat tubera, longa, crassa, Pæonia feminae aut Asphodeli majoris tuberibus similia: Lobeliana
autem his omnibus non caret, cum Acetose hortensii vulg. tuberibus exceptis, per omnia similibus
sit; tubera autem multò sint minora, duo aut tria in eadem interdum radice aut radicis fibrâ simul
juncta, Filipendulae vulgaris crassitie. Verum his non obstantibus Lobelio descriptam & depictam,
cum Ragulina Zanoni eandem esse suspicor. Potuit enim & Lobeliana repando se propagare,
quamvis proprietatem istam Lobelius vel non animadvertit, vel non meminit: maculas autem fan-
guineas vel insecti cuspidum punctura, vel morbida aut vitiose aliquis efflorescentiae notas esse
verisimile est; tubera insuper in icone Lobeliana non multum figurâ suâ abulduat à Ragulina tuber-
ibus, nec plura sunt in singulis fibris, nisi quando fibræ majores in ramos dividuntur, quod fortè
etiam in Ragulina interdum potest contingere, aut si nunquam contingat, pictori vel sculptori in-
canto aut cerebrolo seu temere, seu de industria iconem corruptent, & fibris tubera appingenti
debebit.

5. *Acetosa sterilis Moscovitica* Morisoni. *Warren Soirel* of Russia.

Hæc parum admodum differt ab Acetosa vulgari, nisi quod fit foliosior, rotundior & omnino
minor. Raro caules edit, rarius flores; semina apud nos ad maturitatem nunquam perducit, unde
non ineptè sterilis appellatur.

Folia ejus incute Vere teneriora cum sint, acetariis sunt aptiora.
Locum titulus indicat: vidi in horto *D. Willingby* Middletoni cultam. Qui nobis communic-
avit à *Novo castro* Northumbriae oppido ad se transmissam retulerunt.

- * 6. *Acetosa montana, radice rectâ, pedali aut sesquipedali Lapathi instar absque fibris* Moril
Long-rooted Mountain Soirel.

Moril.

Radice longâ, rectâ, absque fibris adherentibus à reliquis Acetosis differt; quoad cæteras par-
tes convenit cum congeneribus.

- * 7. *Acetosa quarta* Col. *montana bulbosa* C.B. *bulbosa montana major* Park.

De hac Coluina; Quarta montium frigidiorum incolæ, rotundior, bulbosa. *Folia* promit lata
in imo, basi bifurcata ac veluti alata, quodammodo hederacea, trifida.

Ex brevi hac descriptione an hæc sit species à superscriptis omnibus distincta certò definire nequi-
mus.

8. *Acetosa vesicaria Americana* Park. *Americana longissimis pediculis donata* C.B. *Oxalis Afri-*
cana J.B. *American Soirel.* *Acetosa Indica* Park. *quid differt?*

C. B.

E radice simplicis, alba, paucis fibris donata *caules* plures, rotundi, striati, leves, in terram reclina-
ti prodeunt, qui mox in plures ramos oblongos brachiantur. *Folia* gemina opposita, aliquando eni-
am singularia, pallida & velut nigro pulvere obrita, angulosa, non tamen ut in vulgari bifurca-
ta aut alata, sed potius Atriplicis formâ, biuncialia, & pediculis triuncialibus donata, mollia, carno-
sa [vel Porulaca ipsa crassiora, *J. B.*] sapore acido; ex quorum sinibus alæ surgunt foliis minori-
bus, sed eadem formâ; in quorum, ut & in caulis summo *stipulis* ex luteolo virentes & rubello quo-
dam, figurâ Oxalidis vulgaris, solâ magnitudine differentes, quippe majores, ex recurvo pediculo
pendula, vel ut in spicas dispositi: quibus *fructus* foliacei (ex tenuibus rufescentibus membranis,
elegantissimis venulis, veluti in Frutillariâ per eas diffidentibus compositi) ut in aliis, sed quadru-
plo quam in vulgari majores, ex parvis pedicellis dependentes succedunt, quibus *semina* triangularia
oblonga, rufescentia & splendens inclusa continentur.

Cæterum tota planta gustu & acritate delicatior reliquis congeneribus præferenda.
J. Bauhinus dubitat an hæc planta sit *Zacynthis* *Oxalis* Alpino in lib. de Plant. Ægypt. quam ex-
ternam herbam fuisse scribit, foliis parvis, crassis, oblongis; Calthæ foliorum æmulis, gustum ut no-
stram acido sapore ferientem. Nos *Zacyn.* Oxalidem hæc referre malumus, quam pro nova specie
proponere cupis notae omnes huic non ineptè conveniant.

- * 9. *Acetosa vesicaria Tingitana perennis repens, foliis longis sinuatis* Morisoni; *perennis Tingitana*
major dentata Zanoni. *Bladder Soirel* of Tanger with waaved leaves.

Moril.

Folia protrudit ex terra plurima, longa, mucronata, profundè laciniata seu sinuata, imò undulata.
E medietate horum exit *caulis*, per terram stratus, ad cuius genicula nascuntur *folia* singularia, ite-
dem sinuata. In summis caulis nascuntur *flores* mucosi: quibus singulis succedunt velicæ trian-
gulares, in gremio continentes semina triangularia. *Radicem* profer crassam, repentem, multis fi-
bris donatam.

Copiose provenit in Mauritania Tingitana, unde *D. Alexander Balam* in Angliam trans-
misit.

D. Zanoni omnes hujus plantae partes prolixè & accuratè describit. *Folia* quoad formam Ari si-
milia attribuit, nisi quod dentata & undulata per margines sint, & ad basin suam in duas lacinas
profundè incisa, *caulem* cubitalem, dum adhuc tener est humi stratum, postea se erigentem, pen-
næ aserine crassitie, infernè ad medium usque dilutè rubentem, reliquâ superiore parte virentem,
fragilem.

fragilem adeo ut non sine strepitu rumpatur: flores & capitula tenuibus pediculis pendula, interdum foliaria, alias duo aut tria simul, ex eodem puncto prodeuntia. Cetera apud ipsum vide.

Cum *Acetosa* vesicaria præcedente mihi non multum convenire videtur, siquidem *radix* est perenni & durabili; *foliis* oblongis sinuatis & ad basin profunde laciniatis: *Horibus* oblique sequentibus in singulis pedicellis singulis, non pluribus simul in unum capitulum conglobatis, ut in illa.

10. *Acetosa rotundifolia bortenensis* C. B. *Oxalis Franca seu Romana* Ger. *Sativa Franca seu Romana rotundifolia* Park. *folio rotundiore repens* J. B. *Roman of French* Boerl.

J. B.

Ludit subinde hæc *foliis*, modo rotundis ferè, Cochlearie vel Chelidonii minoris proximis, modo alarum appendicibus donatis, alias sagittæ instar mucronatis pinnatifide velut Spinachie foliorum extremum, colore glauco aut pallido, pinguiculis, delicatæ acore præditis. *Caulis* imanes, cujus extremum, colore glauco aut pallido, pinguiculis, delicatæ acore præditis. *Caulis* imanes, cujus extremum, colore glauco aut pallido, pinguiculis, delicatæ acore præditis. *Caulis* imanes, cujus extremum, colore glauco aut pallido, pinguiculis, delicatæ acore præditis.

In hortis passim fertur.

Huic affinis est,

- A. 11. *Acetosa scutata repens* C. B. prod. Park.

C. B.

Cauliculis nodosis tenellis, per terram repentibus, uncias quatuor longis: *foliis* unguem lato, sed longis pediculis cauliculos æquantibus donatis, formam scuti, vel potius Aonis folium referentibus; in medio tamen utrinque sinum obtinentibus, & in apicem desinentibus.

Huic eandem speciem esse existimo *Acetosam rotundifoliam repentem Eboracensem folio in medio deliquum patiente* Moril. ut & *Cambro-britannicam montanam* Park. quam & nos olim in agro Westmarchico sponte ortum invenimus. Morisonus eam vix alia in re quam *foliis* rotundis, *spissis*, virentibus, in medio deliquum patientibus à vulgari Romana rotundifolia differre scribit.

Nec multum abluat

- * 12. *Acetosa rotundifolia Alpina* C. B. Park.

C. B.

Planta palmo simili, cui folia quina vel sena Violæ luxæ Alpinae modo rotunda, unguem lata, pediculis tres etiam quatuor uncias longis & tenuibus donata prodeunt, & inter hæc cauliculis lævis & nudus, sexuncialis exurgit; in cuius summo *foliuli* muscoli parvi velut in *spicâ* unciali, cui *foliolum* finilii forma subijciuntur.

- * 13. *Acetosa Calithæ folio peregrino* C. B. *Oxalis Zacyntbi* Alpin.

A nostris (inquit Alpinus) Oxalidibus omnibus admodum diversa erat: Quippe exilis herba, *foliis* parvis, crassiss, oblongis, *Calthæ* foliorum amulis, gustum non minus quam nostra acido sapore feriens.

- A. 14. *Acetosa arvensis lanceolata* C. B. *minor lanceolata* Park. *parva auriculata repens* J. B. *Oxalis tenuifolia* Ger. *Sheeps* Boerl.

Prolixas habet *radices*, tenues, fibrosas, rubentes, sub terra reptantes & nova obiter germina ad intervalla protrudentes, quibus spargit latèque brevi temporis spatio se diffundit, solo præteritum arenoso. *Caulis* in latiori solo scimpedales sunt aut altiores, striati, foliis, *cineti* cæbris, liuto alterno, summa parte in plures ramulos divisi, in quibus *foliuli* & femina eodem modo oriuntur quo in vulgari *Acetosa*, longos racemos efficientes. Sunt enim *foliuli* hexapetali intus quibus nullum succedit semen: sunt & femina quibus nullus flos præviat. Semina non consequuntur tribus foliolis conniventibus tantum, ut in aliis plerisque hujus generis, sed herbaceo involucro arcte adhaerente. *Folia* femineam aut unciam longa sunt, ad imum auriculata, gustu reliquorum instar acido: Superiora in caule plerumque angusta sunt, & auriculis carent.

In arenosis, lapidosis & incultis agris passim provenit, repleti suo odore.

Huc refero *Acetosam* XIV, seu lanceolatam angustifoliam repentem C. B. item XV, seu artem sem minimam non lanceolatam repentem *ejusdem*, quæ accidentibus quibusdam à loco natali ortis potius quam specie differre videntur.

Acetosa angustifolia elatior Park.

An ab hac specie differat me necesse fateor: note ejus distinctivæ sunt tantum *Caulis* gracilior, *Folia* angustior, oblongior. Nihil adfert autor de loco ejus natali, nec unde habuit aut plantam ipsam, aut ejus iconem, dicit: quocirca nisi aliunde ejus notitiam habuerimus, oportet ut adhuc incerti maneamus.

15. *Acetosa Cretica semine aculeato* C. B. Park. *Oxalis minor aculeata* Candia J. B. *Prickly-headed* Boerl of Candy.

Ramulis complures dodrantales & cubitales, humi fusos, undatim flexuosos, graciles, striatos producti, colore propter terram rubente, aliòqui viridi: *folia* pauca. *Oxalis* vervecinae, pinis mutilla, oblongis pediculis donata: *flores* ex intervallis per totam ferè ramorum longitudinem, muscosi, luteoli, velut in spicas dispositi; quibus *semen* succedit triquetrum, purpurascens, triplici membranula aculeata circumcinctum, contorto, latiusculo succulento pediculo appenditum. *Radix* gracilis, fibrosa, rufescens, summa tellure herens.

Ex femine sub hoc titulo à D. de Casa bona nisso, Montbelgardi in horto Ducis succrevit, Junio floruit, & Julio semen maturavit.

Huic specie omnino eandem esse mihi persuadeo, quæ frequens circa Neapolin oritur à D. Fabio Columna delcripta & depicta sub titulo

Acetosa Ocyimi folio Neapolitana bucephalephora.

Cujus descriptionem, nè Lectori temerè imposuissè videar hic subiungam.

Folia huic Ocyimi modo sunt sescunciam lata, carnosa, ovali figurâ, petiolo longo harentia, veluti nitrolo pulvere obita, acido sapore ut in congeneribus, alternatim caulii harentia; ex quorum sinibus *ale* surgunt, minoribus eodem modo *foliis*: in quorum & in caulis summo in spicam, ut in aliis, *flores* emicant dispositi, parvi, herbidi, lutescentes, muscosi, ac etiam circa summa *folia* harentes, foliolis quibusdam parvis pro calice: quibus *fructus* succedunt foliacei, ut in aliis, sed huic miro nature artificio Bubulinum caput exprimentes, nam veluti collo caulii harent, & inde ad capitis extrema velut cornua parum inter se curva; paulo inferius verò, & veluti è regione oculorum, aures veluti apparent utrinque & supercilia; & ab his reliquum dependens capitis totius iconem exprimentes. *Caulis* plures à radice exeunt, aliquando pedales aut majores, parum angulo si ac veluti striati. *Radix* tenuis respectu plantæ, in summa tellure harena.

Autumni fine exit; caulem edit vere; æstate perficitur.

Hanc plantam circa Neapolin, locis à Columna indicatis abundè provenientem vidi & collegi. Prima facie *Oxalida minimam vervecinam* putavi, verum curiosus eam inspiciens diversam agnovi; & revera Descriptio *Acetosæ Creticæ semine aculeato*, quam ex J. B. Hist. desumptam propolumus ei egregiè convenit, ut non dubitem eandem esse quam Bauhinus descripsit.

- * 16. *Acetosa annua Ocyimifolia Lusitana* Munting.

Planta est annua, è radice parva, tenui, fusca, fibrosa folia portudens non magna, pediculis articulum longis nientia, digitum minimum ferme lata, ovali figurâ, ad pediculos, nimirum angustia, in medio latissima, indeque in obtusum mucronem desinentia, crassiuscula, marginibus planis, superne obcurè virentia, infernè paulò pallidiora, gustu acido, unica in medio, tenera venula, è qua alia quadam pullula ac vix visibiles exoriuntur. *Cauliculi* inde exurgunt unus, duo vel tres; foliis prædictis minoribus angustioribus, magisque acuminatis, hinc inde ad digitum à se invicem distantiam *cineti*, vix manum longi: quorum summo fastigio spica in modum fed verticillatam ad articulos dispositi *foliuli*, brevissime ac arcte admodum suis pediculis adnati Augusto ac Septembri mensibus explicantur. Seminis involucrium Lunæ in cornua falcatae modo dispositum, inferiori parte rotundiore parumper purpurascens, pluribusque spinulis quasi molliculis plenum nec non longiformi cuidam, crassiuscula & lanugine separti, ut in Calendulae semine, annexum.

Herba est tenera, frigoris minus patiens, nec semen nisi calido in loco soli exposita, in oris nostris ad maturitatem perducit.

Hæc plantula ab *Acetosa Ocyimi folio* Neapolitana bucephalephora Col. solâ seminis, seu variis conceptaculis feminalis figurâ, Muntingio ipso farente, differt: ut eandem specie esse suspicor, & naturâ tantum ludente in vasculis feminalis figura variare.

- * 17. *Acetosa annua Africana* Munting.

A præcedente, cui aliàs satis similis est, differt Statura paulo altiore, *Folis* rotundioribus & obtusioribus, ramulis floriferis è caulium lateribus inter foliorum ortus erumpentibus.

C A P. IV.

De Pegopyro.

Hæc planta Pegopyron seu Fago-triticum recentioribus dicitur à figura seminis, quod paginam glandem formâ triquetra & colore fornido quodammodo refert, licet quantitate multo minus: apud Veteres nullum nomen obtinuit, quibus vel non cognitum, vel non usitatum, vel neglectum. *Dod. C. Bauhinio* Erysimum Theophrasti folio hederaceo dicitur. Frumentum Saracenicum nonnullis, quia ex Africa primum delatum creditur.

Convolutus niger dictus Pegopyro adeo similis est, ut pro ejus specie scandente marito censeri possit.

R

Hujus

In hujus feminibus etiam in eodem caule nascentibus notabilem differentiam observavimus; alia enim minora sunt & nigricantia; alia majora multo, ad latera compressiora & rubentia.

Atriplex hortensis utraque semel in hortis sita ex femine decido le quottimis renouat.
Atriplex refrigerat & humectat; cocta efflur ut olus; in alia solvenda celebris est, unde etiam
nonnulli quinq; herbis emollientibus eam annuncunt. Usus Officialis præcipue externus est ut
clysteribus & epichematibus paregoricis.

Semen exhibuit tum alvum abunde subducit non sine molesta, tum crebros vomitus provocat, experimento Pharmacopoei cujusdam, qui ad ruficos purgandos eo uti solebat. *Matth.* De vi purgatrice & emetica vehementi hujus feminis aliud exemplum ex Serapione adfert *J. Babinus*.

Λ. 3. *Atriplex sylvestris folio hastato seu deltoide.* An *Atriplex sylv. altera* Ger. emac? C. B.
Broad-leaved wild Orache.

[illegible]

In hortis oleraceis, inque fimetis & locis ruderalis necnon fossis suburbanis copiose provenit; aestate & initio Autumni viget; & ubi semen perfecit radicitus exarescit.

A. 4. *Atriplex sylvestris angustifolia* Ger. emac. Park. *Atr. sylv. angusta oblongo folio* C. B.
vulgaris angustifolia cum folliculis J. B. **Narrow-leaved wild Orache.**

Folia hinc quippe precedenti longiora & angustiora sunt, minus dentata ad margines; ista enim perfolia latiuscula sunt & leviter dentata fere laciniata. Quae in funnibus caulis sunt oblonga angustiora, ad margines aequalia sunt, nec omnino laciniata, colore laevis & figurâ sua Polygoni tomentosum amulâ. *Caulis*, ferebicusulatus & alior, rectus, infimus tamen & tenuis striatus, foliatis, ab ultimo ramulis ramulis ramis immixtis praeditis. binit ex adve. lo nascentibus, funnibus alternis. *Radix* liliifolia ramulis ramis immixtis praeditis. alba, fibris numerofissimis cincta, quibus terrae permixtae adhærescit, & liliis funnibus, & funnibus praeditis. Summitates hujus plantae canescunt magis quam superiores, & liliæ laxiores sunt, Hæcolorum & seminum globulosioribus se longius à se invicem distantibus. *Pericarpium* folliculaceo præcedens funnula, quæ deficiente *semine* ostendunt singula singulum, compelluntur tandem.

In hortis oleraceis & locis ruderalis frequens oritur.

* 5. *Atriplex sylvestris* fructu compresso roseo vel stellato C. B. Park. Wild Ocrache with com- pressed fruit.

C. B.

C. B.
A *radice* canis exurgit pedalis, rotundus, incurvus, levis & albus, qui statim in aliquot ramos
inequales, & hi in alios minores, dividitur. *Folia* habet alba quasi polline aspersa, unguem lata, lim-
ata vel angulata, ut in *Atriplice* lyvestryci. *Pes* inferius ciliatus, pediculis carentia. Hi fere lingulis
fructus foliorum, pedibus, compressi apponitur, quosdam elegantem vim expremere licet, & enim
in pedibus tantum exuberant, quatuor alii exuberant in circumferentia apophitis, quos tamen minus
leves intercedunt, & plane formâ, quâ rosa depressa in quorundam nobilium insignibus pingi
confluere: in lingulis quatuor exuberantibus tamen compressum mediocri magnitudinis continen-
tur.

Hanc Monspeßuli circa mœnia collegimus.

Hæc planta nobis incognita est, nec scimus an vera sit & genuina Atriplicis species, ob fructum tetracoccum: tantisper tamen hic locum habere permittimus, donec vel nobis eam videre contigerit, vel ab aliis quibus innotebit ad quod genus proprie pertineat certius edocti fuerimus.

D. Magnol Atriplicem maritimam laciniatam C. B. ad hanc multum accedere existimat, quæ pa-
sim etiam circa Monspelium nascitur.

6. *Atriplex angustifolia dentata*. *Atriplex angustifolia laciniata minor* J. B. Wild *Oxyrache* with narrow indented leaves.

Caules huic cubitales, erecti, striati, satis crassi, valde ramosi. *Folia* angusta, semunciam lata, tres digitos longa, ad margines dentata, glauca, superiora angustiora, marginibus aequalibus ab-
 que denticulis. *Flores* et *femina* in summatibus caulis et ramorum in spicas longas et laxiores ab-
 gelita. *Vascula feminalia* bivalvia quavis conniventibus tantum, non coherentibus, multifloris; *er-
 ma* *Caules* humiores crassioresque quam alius Atriplicis in Anglia sponte provenientis moni cog-
 noscuntur.

nite, striati, foliis imis contrariis, summis alternatim adnatiscentibus; ut in plerisque congeneribus.

In hortulo nostro nata est ex semine Londino misso.

Atriplex maritima angustifolia C. Baubino in Prodr. descripta huic eadem esse videtur.
Ex quo hæc scripsimus *Atriplicis* speciem in maritimis nostris copiosè nascentem observavimus,
quæ huic vel eadem videtur, vel non multùm diversa.

A. *Atriplex angustifolia maritima dentata.*

E. candida alba, lignosa, simpliciter, interdum rectis, alius tortuosis, fibras cerasas è lateribus emittentes. Radices emittit simplicem, crassum, digito tamini minimo minorem, glabrum, solumque ab uno statim ramofum ramulis crebris, imis oppofitis, fuperioribus alternatim fatis, in re reliquis fere congeneribus, altitudine fequituraltibus interdum fed plerumque minore. *Folia* angusta, infera-toria tamni digito unum lata, duo longa, fuperiora paulatim anguftiora, per margines dentata, denticulis rarioribus & fatis profundis, fpiffa, glabra, glauca. *Flores* in fummis caulibus & ramulis in fpicis longas & laxas difpofiti, flamine, externe purpuraefcentes, quinque intus flaminula cum apicibus luteolis continentes.

Floribus succedunt *vascula feminalia* triquetra è binis valvulis conniventibus composita, singula singulis feminibus foeta.

In palustribus salis propè Camalodunum in Essexia copiosè provenit.

A. præcedente differt foliis latioribus, & pro latitudine brevioribus multò, supremis etiam in caulibus & ramulis dentatis.

* 7. *Atriplex sylvestris* *Monspeulana* cum *pulchris involucris* J. B. Wild Orache of Montpelier with fair Seed-vessels.

F. B.

Folius est brevior, albicans, sinuato *Atriplicis* vulgaris, brevi pediculo constans: *involucris* terminum angulosis, quodammodo *Cynoglossa* nostrae topiariae similibus [i. e. *Aparine* majori Plinii Ger.] intra ramulos & foliorum pediculos prodeuntibus, *femen* indubitantibus parvum, compressum, nigrum; lappis etiam multo maioribus, nec velut in spicis desinentibus.

Hæc planta, inquit, ad Atriplicem 2. Matth. in poff. figuris accedit, ut faciliè eandem existi-
mârim.

An ab alio quoquam præterea Botanico descripta sit hæc planta incertum : nobis nondum conspecta est, si descriptionem rectè intelligimus.

D. Magnol Atriplicem sylvestrem lappulas habentem *C. B.* hujus synonymam facit; & revera descriptiones in plerisque conveniunt. *D. Morifonus* Atriplicem sylv. lappulas habentem Atriplicis fragiferæ speciem facit; quod & nos eam retulimus, incerti adhuc quod debeat referri.

A. 8. *Atriplex maritima* J. B. *maritima laciniata* C. B. *marina* Ger. *marina repens* Park. **Flagged Sea-Orache.**

J. R.

Caules humi spargit cubitales, numerosos ex crassa satis radice exortos, totos albicantes, per quos & folia candicantia, finuata, Pedis anferini similia. Floresuli per extrema potissimum ramulorum, racematum congesti, flores Portulacae marinae imitantur. In folliculo bivalvi rugulo, aspero, in dorso aculeato, semen continetur unicum.

Lobelius & nos quoque in maritimis Mediterraneis & Adriaticis nunquam non obvium habuimus hanc Atriplicis speciem, humi stratam. Lobelius eam perperam repentem vocat: sparsa est supra terram, non tamen repit. Hanc plantam nuperrime in Anglia inventimus in litore maris arenoso prope *Hollandia*, vicum s. m. p. a *S. Olidæ* oppido remotum in Effexia: *D. Dale* in Mercia etiam in-
sula invenit copiosissimam.

9. *Atriplex Halimi folio* C. B. *sylvestris Halimi folio* Park. *Halimoides Lobelii* J. B. itemque *sylvestris foliis integris racemosa* ejusdem ex sententia D. Morisoni & nostra. *Sea-Oyrache*
with the leaves of *Sea-Purslane*.

Lob.

Æstiva est, caules edens ternum & quaternum cubitorum, & folia Halimi integra, aut parum sinuata: flores & semina racemosa, folliculis membranaceis bivalvibus inclusa, cæterarum more. Nobis incognita & suspecta est.

A. 10. *Atriplex maritima* perennis folio deltoide triangulare, minus incano Moris. An *Atriplicis*
maritimæ species Valerando J. B? *Atriplex maritima* nostras Cat. Ang.

Moris.

[*Hæc caulibus* provent multis, pedibilibus, lignosis, humi fratis, atque medio surrecto longiore [*Foræ longioribus*] ad quorum fingulos nodos provent *folia* triangularia, sinuata tamen & acuminata, colore magis incano Attriplice sylvestri folio deltoide, sed minus Halimo frutescente. Flores profert muculos, herbaceos ceterarum Attriplicum maritimarum more, quibus fingulis succo, dentungula [*femina* binis foliis in dorso verrucosis inclusi. *Radix* longa est, brachiata, diu durans, sicut Halimi ceteri marini.

Locus.

In maritimis Angliæ & Belgii provenit. Floret eodem tempore cum ceteris Halimi seu Atriplicis maris specibus.

Hæc est (in multum fallor) quam in *Cat. Ang.* sub titulo Atriplicis maritimæ nostratis descripi- mus, & cum Atrip. 4. seu sylv. folio deltoide eandem esse suspicati sumus. Verum si radix pe- rennis sit, (quod nobis tunc non innotuit) omnino specie diversa est.

Hujus duas varietates observavimus, colore differentes, nimirum *Atrip. mar. albam*, & *Atrip. ma- rit. rubram*.

- * 11. *Atriplex minima angustifolia maritima* Bocconi. *The least narrow-leaved Sea-O:* ratche.

Folia huic angusta sunt Antirrhini minimi facie, incana, pulveris marisque aspergine semper for- descentia. *Semina* in exiguis nodis capiti modo in unum congestis, singulis tamen binis foliolis inclusis, spicam quasi racemolam componunt, Kali minimi formâ.

A Bigarone pharmacopola ex Streehadibus allatam habui. Hæc *Paulus Boccone*.

Atriplex maritima angustifolia C. B. cujus ramum duntaxat siccum Rupellæ collectum vidi, de- scriptâ major fuisse videtur, *caule* nimirum cubitali, *foliis* etiam diversâ, angustis, crenatis, duas un- cias longis absque pediculo. Verum mutila descriptio ad ramum siccum facta, an plantam no- ticias longis absque pediculo. Verum mutila descriptio ad ramum siccum facta, an plantam no- ticias longis absque pediculo. Verum mutila descriptio ad ramum siccum facta, an plantam no-

CAP. IV.

Atriplex maritima fruticosa, Halimus dicta.

1. *Atriplex Halimus dicta latifolia. Halimus Clusii* J. B. *Hal. latifolius* Ger. *latifolius* seu *fruticosa* C. B. *latifolius* seu *Portulaca marina incana major* Park. *Great broad-leaved Sea-Purslane.*

Clus. J. B.

Frutex est omnino candidus, Rhamno similis, ipso etiam candidior, eisdemque altitudine [tu- um quatuorve aut plurium cubitorum] assurgens, multis ramis ex una radice prodeuntibus, crassis, lignosis & fragilibus, & dum juniores sunt ut Atriplicibus fungiosis. *Folia* Oleæ te- potiùs Rhamni [J. B. Atriplicis marine, non tamen sinuata serratæ;] breviora tamen & latio- ra, interdum rhomboide figura, ordine nullo per ramos disposita, pediculis satis longis harentia, etiam hyeme virentia, crassa, succulenta, candicante & quodammodo splendens, sapore tubaculo præ- dita. *Flos* Oleæ parvè, parvus, mucosus, purpurascens, racematim in summis ramis coheret. *Semen* parvum, compressum, fuscum, in lappulis non absimilibus nostræ Atriplicis lappaceæ *Ment- pessulanz*, minoribus tamen & candidis. Radix dura est, lignosa & in multos ramos sparsa.

Floret æstate, semen Autumnum maturefcit.

Hyemes asperiores in regionibus Septentrionalibus, Anglia scilicet aut Belgio, non fert nisi di- genter custodiatur, & à frigore defendatur.

Sponte provenit Ulyssippone vicinisque locis ad Tagum aut ejus ostia & æstuarium mari proxima in sepibus. Hispalis etiam in sepibus. Nos in sepibus mari vicinis propè Melissam copiosam invenimus sponte ortam.

- * 2. *Halimus angustifolius procumbens* C. B. Ger. *Hal. tenuifolius* seu *Portulaca marina incana mi- nor* Park. *Portulaca marina fruticosa, quæ Halimus 2. Clusii* J. B. *Narrow-leaved Sea-Purslane.*

Clus.

Supra cubitalem aut sesquicubitalem non assurgit altitudinem, *flagellis* potiùs quàm ramis adeo infirmis, ut plerumque procumbant & humi fundantur, candidis quidem illis sed nimis superius ramis. Hujus *folia* oblonga, angusta, pinguia & carnosa, cinerei & albicantis coloris. *Flos* lili- mus *flagellis* racematim coherens innascitur: herbacei potiùs quàm purpurascens coloris: quibus succedunt folliculi rugosi, binis valvis triquetris compositi, singuli singula *semina* continentes, pro- ris seminis minorâ.

In maritimis regni Valentini nascitur, itemque in aggeribus insula illius quam duo Rhodani co- nua faciunt.

Hanc plantam cum sequente *J. Bauhinus* eandem facere videtur: verum Clusio potiùs fides ad- hibenda, qui distinguit.

- A. 3. *Halimus*

- A. 3. *Halimus seu Portulaca marina* C. B. *Hal. vulgaris* seu *Portulaca marina* Ger. *Portu- ca marina nostras* Park. *marina fruticosa*, quæ *Halimus 2. Clusii* J. B. *Common Sea-Purslane.*

J. B.

Pedales promit *ramos* aut etiam longiores, humi plurimum procumbentes, ex cæruleo colore purpurealentes albicantētes, tenues, lentos, in quibus *folia* quodammodo ad Oleæ aut Rhamni *Math.* *folia* accedunt, nisi breviora essent, pinguia ferè & Portulacæ fativæ amula, exalbida & ferè cinerea, levia [priori similia, pinguiora & magis carnosa, nimis tamen incana & ex viridi potiùs cancellatâ *Clusio*] saporis salii, quem in hortos translati frutice exiunt. In ramulorum extremis *semen* copiosum, racematim congestum ferè, minutum, precedentibus floribus, qui ex vi- ridante in purpurillum quoddam vergunt, Bliti aut Atriplicis ferè similes. Illi radix lignosa, vivax, velut et ipsa stirps, quæ decidentibus paucis foliis hyemem sustinet.

In maritimis non Mediterraneæ duntaxat maris sed & Zelandiæ, Flandriæ, Hollandiæ atque etiam Angliæ aggeribus & tumulis arenosis nascitur, copiosissimè verò in aggeribus fossiarum in palustri- bus salis, quas singulis accessibus æstus marinus influit.

Locus.

- * 4. *Halimus minor* C. B. *minor Germanicus* Park. *The least German Halimus.*

C. B.

Ex radice tenui, capillata, caulis cinereus palmum superans, variè incurvatus exurgit, qui paulò supra radicem in ramulos plures, tenues, uncias tres longos abit: *foliis* paucis cinereis & oblongo-rotundis, sed in ramulis angustioribus, nonnullis infar Atriplicis utrinque unâ lacinia divisis. *Flosculi* plures, parvi, herbacei, mucosi, intus luteoli, longis pediculis per ramulorum sum- mitates sparguntur: quibus vascula quadruplicia, semen parvum, griseum, reniforme continentia succedunt.

Infra Northusam provenit.

Planta hæc non est vera & genuina *Halimi* species, tum quia *flosculi* ejus præter normam ali- arum Atriplicum pediculis longis appenduntur, tum quia vascula feminalia quadruplicia obinet. Verum quia nescimus quo eam commodius referamus (nequid enim nobis cognita aut conspecta est) quem assignavit autor locum occupare permittimus.

CAP. V.

De Blito Sylvestri.

Blitum, Græcis *Βίττω*, seu *Βίττω* ut aliis scribitur, quasi *Βίττω* abjiciendum, vel propter inertiam & vilitatem, vel ob infusum, fatuivum saporem C. B. Hinc Comici occasionem sumplerunt jocandi in homines nullius rei, quos Bliceos vocant & Blitomammæ. Festus à *Bædæ* pisce nullius usui deducit.

Nos Bliti notas characteristicas facimus femina rotunda seu compressa, singularia seu solitaria quibus *flosculi* ipsi seu maris perianthia pro vasculis sunt, interdum arctè, interdum laxius conni- ventes. Ob notas characteristicas communes huc reducimus, species non paucas Atriplices vulgò dictas, Botryn vulgarem & Mexicanam, Kali species aliquot; necnon Solum minus fruticulosum C. B. seu Vermicularem fruticulosam aliis, quoniam Kali minori albo cognata & affinis videtur, quamvis (ut verum fateamur) illius femina & vascula feminalia nondum curiosè observavi- mus.

Quod Blitum vulgò dicitur notis characteristicis, h. e. seminibus vasculis quæ per maturitatem, transversim in medio rumpuntur aut dissilunt inclusis, cum Amaranto convenire suspicamus; ideoque duo Bliti genera constituenda putamus; Primum de quo hoc capite agimus Blitum sylve- stre dicitur. Alterum de quo sequenti Blitum hortense.

- A. 1. *Blitum Bonus Henricus dictum. Bonus Henricus* J. B. Ger. *Tota Roma Spinachia facie* Lob. *Lapathum unguiculatum* C. B. Park. *English Mercury or All-good.*

E radice carnea, subultea, fibris aliquot donata, acri & amara plures emittit *caules* thiratos, conca- vos, partim erectos partim supinos, brevi lanugine hirsutos, pedales aut cubitales. *Folia* triangula, Atriplicis aut Ari similia, & interdum paria, superne glabra, inferne farina tenui dispersa, longis pediculis nixa, caulis alternatim adnata, sapore nonnihil nitrolo. *flosculi* in summis caulis conferti in thyrsos, Bliti aut Amaranthi modo, flaminei lutei, & calice quinquesfolio, adeo exigui ut eam partem vix liceat discernere. Singulis autem *flosculis* singula succedunt *femina*, parva, per maturitatem nigra, compressa & ad renis figuram accedentia, in vasculis membranaceis aut ipsis *flosculis* inclusa.

In areis & comitis, inque locis rudèratis ad semitas, aut etiam oleraceis frequens occurrit. Aprili & Maio mensibus floret.

Mercurialis nostratrum vulgò per errorem dicta est hæc herba, ejusque turiones, gemina novella & florum thyrsos, dum adhuc teneri sunt, in aqua aut carnium juve decocta, & cum butyro & sale condita esunt, Spinachia, Lupulorum & Asparagi modo, quibus saporis suavitate non mul- tum cedunt, facultate deterfiora præferuntur.

Murificæ confert ad ulcera fœrda purganda & glutinanda, autore Fuchio. Vermes in ulceribus putridis animantium quadrupedum natos excutit certiffimo experimento, si herba tusa ulceribus imponatur, id quod non semel ipse vidi. *Trag. f. Babunus* hæc de Attriplice olida dicta accipit. Ego (inquit * Sim. Paul.) non sine felici successu Bonum Henricum [totam plantam] Cataplasma. matis formæ ad mitigandos Podagricos adhiberi semel atque iterum apud plebeios observavi, nec quidquam periculi timendum est, cum non repellat sed discutiat & digerat; imò insuper antidyna est, quæ qualitates rarò in uno simplici conveniunt. *D. Tancer. Robinson.*

* *Quadrup.*
Botan. cl. 3.
p. 217.

Cataplasma ad Podagram,
R. Herbe Boni Henrici recentis sine floribus *M. v.* Florum Sambuci, Chamomilla siccorum
ana M. j. Contundantur, grossæ: coque in f. q. aq. Sambuci ad putrilaginem.
Remisce gummi Carannæ ꝑ. Camphoræ ꝑ. M. f. lege artis Cataplasma. *Sim. Pauli.*

A. 2. *Blitum erectius* sive tertium *Tragi* J. B. minus Dod. *polyspermon* C. B. Park. *itèmeq. Blitum album minus eructum* & Ger. *Appright White or All-seed.*

Radice est simplici, rubente, fibris aliquot tenuibus capillata, altè in terram descendente simplicem commodum nacta fuerit, aliis (ut ait *f. Babunus*) fibrola. *Caulis* dodrantem alti, striat, glabri, foliis plurimis prope terram ramos fundentis ipsis etiam caulibus longioribus, in quibus nascuntur *folia* modo adversa, sapinis alternatim posita, pediculis uncialibus hærentia, glabra, minus crebra quam in aliis *Blitis*, foliis Prunelle aut Majoranæ sylv. similia, fed tantillo majora: *f. Babunus* Ocyimi foliis ea comparat: Ex quorum aliis & in rariorem extremis racematam *foliola* coherens purpurascens; subsequente semine parvo nigro Portulacæ, sanguineo florido colore, inquit *f. B.* ex affrictu tingente.

Semina in singulis foliis singula non occultantur sed visui patent; proinde Lobelius florum mulcolorum fœturam Botryi non dissimilem eadem non inepte attribuit.

In fœtibus, Lupulæti & arvis pinguioribus abundè provenit.

Læci.

3. *Botrys* Ger. *vulgaris* Park. *Ambrosioides vulgaris* C. B. *Botrys plerisque* Botanici J. B. *Oak of Jerusalem.*

Radice nititur parva, alba, rectè descendente, paucis fibrillis donata. *Caulis* ei dodrantalis, aut pedalis pro ratione soli, teres, rigidus erectus, hirsutus, crebris foliis alternatim positis velut immo latum ramulosus. *Flosculi* in summis caulibus & ramulis numerosissimi, longa serie velut implexæ laxas digesti. Ex uniuscujusque autem folioli fissi duo exeunt furculi & velut racemuli florum & seminis onusti. Hi furculi divisionibus suis dichotomiam observant, & in unoquoque variationum angulo floriculus sedet nullo pediculo, itémque in ipsis florum alii inter pediculis furculorum modo dictorum. *Flosculi* fœssiles, flammæi & herbacei vitium botros æmulantur: singulis singula succedunt semina Sinapæos similia fed minora multo. *Folia* quænorum annuli divisi, venis majoribus rubris insignia, pediculis longis insident; cum primò emergunt rubra flint, postea pallescunt. Florum racemuli ex viridi pallescunt, suntque ad tactum glutinosi. Odor totius plantæ suavis est & aromaticus. *Botrys* annua est planta, æstate florens & semen periciens; *Bliti* speciem ascendenda.

In arenosis circa Rhegium in Calabria, Florentium in Etruria, Monspelium & Nemausum Narbonensium Gallia copiose provenientem observavimus.

4. *Botrys Ambrosioides Mexicana* C. B. *fruticosa Americana* Park. *American Oak of Jerusalem.*

C. B.

Radice est oblonga, fusca, capillaribus fibris cincta, intus candida: *caule* pedali, etiam aliorum, sed cubitum non superante, eoque subrubente, quandoque, rotundo, striato, pilis levissimis & rarisissimis apertis: *foliis* pallide virentibus, Attriplicis sylvestris vulgaris formæ similibus, oblongis, sessimatis, pediculis oblongis donatis, & absque ordine caulem ambiens: ad singulorum exortum ramuli unciales ut in Attriplice emergunt, pluribus velut capitulis alternatim dispositis onasti, quibus singulis foliorum exiguum subjicitur, quibusque apertis *flosculi* exigui, luteoli, ut in Botry conspiciuntur, hisque *semen* minutum copiosius succedat. Planta annua est, ex semine decalio se propagans. Et licet tota planta primo intutu Attriplicem referat, ita ut Attriplex Mexicana dici possit, etiam propter odorem, gravem quidem, sed non ingratum, & saporem aromaticum ad Cuminum accedentem, & propter florum & seminum copiam ad Botry referre maluimus.

Hæc est (ut nobis videtur) *Eparzot* seu Attriplex odorata Mexicana *Fran. Hernandez.*
Botrys herba in pulverem redacta, mellis in Electuarii formam excepta præstat contra potumque vomica, quo remedio multos ego curavi qui pus creabant *Mith.* Valere dicitur ad coleres uteri, ad menses ciendos & emortuos fetus ejiciens.

Nonnulli inter vestes Botry reponunt ad tinea abigendas & odoris suavitatem communicandam. Cæterum Botrys dicta est hæc herba à semine racematim caulibus adnascente.

Fr. Hernandez Eparzot seu Attriplicem suam odoratam Mexicanam (quam pro Ambrosia Mexicana C. B. habemus) crudam coctivæ adjectam condimentis corroborare scribit, pectori asthma & obstructis conserere, & gratam alimoniam præbere. Jus decocti radicum dylienteris coerece, dissipare inflammationes & noxia venenis pellere animalia.

Blum.

Blitum Attriplex dictum.

5. *Attriplex baceifera* Ger. emac. *baceifera rubra* Park. *Sylvestris mori fructu* C. B. *Berry-bearing Orach*, by some called *Stoddy Spinage*.

Radice alba, dulci, tenera, longi & satis crassi pro plantæ modo, plures emittit *caules* crassiusculos, torcos, striatos, rubentes, dodrantales aut pedales, ramulos, ad terram subinde reclinatos, quamvis medius caulis non raro erigatur. *Folia* longis pediculis nixa, triangula, Spinachæ aut Attriplicis hirsuta foliis, nullo ordine posita, inferiora obiter dentata, ut in congeneribus. Ad exortum foliorum inque caulibus & ramorum summis, florum & seminum densa stipatorum globuli gonim, bæcæ fœ mori imitatur, cauli & foliorum alis arctè adherent, per maturitatem rubri, & fusco quodam vini rubicundo prægnantes. *Flosculi* autem singuli (seu calces aut vascula seminalia mavis dicere) quatuor foliolis compositi videntur, & singuli singula semina parva, nigricantia, fibrotunda continent.

Annua est planta, semine deciduo quotannis se renovans.

6. *Attriplex Mori fructu minor seu frægifera minor* Morisoni; *At. sylv. baceifera* Clus. Hist.

Clus.

Attigunt à singulari *radice* paucis foliis prædita terni aut quaterni *caules*, interdum unicis, statim à radicis capite civilis in aliquot ramulos pedem aut circiter longos, inæquales & angulosos in terram procumbentes, minoribus aliis ramulis donatis: in quibus, ut & majoribus singulata adnascuntur *folia*, modo in unum latius, modo in alterum disposita, angulosa, qualia in Attriplicis cæteris quolibet in specibus, incana, ad quorum exortum multi in unum caput congesti orbiculi, fœssiles Botry rudimentis quodammodo referentes, qui per maturitatem rubellum colorem contrahentes exigua faga mentiuntur, æque magnam toti plantæ addunt venustatem & gratiam: singuli autem illi orbiculi semina multa continent exigua, rotunda, cinerææ coloris, qualia fœ in Papavere ceratite, violaceum florem ferente.

Eandem aut similem plantam in Tholenti comitatu reperisse fœ affirmabat Gulielmus de Mera Medicus, dum ex Italia rediens per eam regionem iter faceret, sub extremum Augustum magis fructificam, & suis fructibus onustam adeo elegantibus, ut ipsam etiam ad vescendum invitaret. Hæc omnia Clusius.

* 7. *Attriplex sylvestris lappulæ habens* C. B. Park. *At. sylv. Monspellana cum pulchris involucris* J. B. exsententia D. Magnol.

f. B.

Ex *radice* parva fibrosa *cauliculi* palmares, striati emittuntur, quos *folia* anovirentia parva, angulosa, alternatim disposita, brevibus pediculis donata cingunt, ad quorum exortum *lappule* duæ Coronardi seminum magnitudine adherent, *semen* nigrum, parvum compressum continent. D. Magnol hanc plantam ad Attriplicem sylvestrem Monspellanam cum pulchris involucris *f. B.* refert, & fortasse rectius, nam descriptiones in perlisque conveniant. Expingas ergo Lactor, si vultur, hanc speciem, nobis non invitis.

A. 8. *Attriplex sylvestris* J. B. *sylv. vulgarior* Ger. emac. *sylv. vulgarior sumata major* Park. *I. sive folio sinuato candicante* C. B. *Common wild Orach*.

Radice simplici, albi, lignosa, obliqua non raro & hæc illuc reflexa, pluribus fibris capillaribus donata nititur. *Caulis* surgit nunc unum, interdum plures, cubitales & altiores, satis callosi & firmi, solidi, angulosi seu striatos ab imo ad summum atque ramulos ramulis crebris, & foliorum aliis exortibus; quæ ad modica intervalla alternatim adnata, pediculis sesquicubitalibus, duas tresve in ras longa, sepe incaniat aut duas uncias lata, fœræ fœ rhomboidæ, circum oris sinuata aut dentata, ædentibus inæqualibus, levia, superne obtusius vixita, non raro tamen fœræo candidante pulvisculo repleta infœra parte magis. *Flosculi* in summis caulibus & ramulis racematim congesti exortibus candicantes, singuli quique foliolis herbaceis acutis, totidemque flammulis albis compositi, adeo exigui ut eorum partes obtinui fœ fugiant. Hi tandem arcte conveniunt, & singuli singula *semina* rotunda, compressa, nigra, splendens amplexantur & occultant: oculati autem stellam quinq;e radiorum inruentibus representant.

In fœtibus & locis rudieris & hortis olæacæis pinguioribus exis, Julio mense florens & per reli. *Læci.* quam deinde æstatem. Folia plantæ marescens xerampelina & rubra evadunt. Annua est.

A. 9. *Attriplex sylvestris latifolia altera* Ger. emac. *latifolia acutior folio C. B.* *Attrip. dicta Pes asperum alter, sive ramosior* J. B. *Sharp pointed Goosefoot.*

Radice huic alba, simplex, fibris capillata, dura & lignescens, interdum ramosa. *Caulis* cubitalis & sesquicubitalis, erectus, glaber, viridis, satis firmus & crassus, mediis tactus, & ab imo statim ramulosus. *Folia* caulibus adnascuntur crebra, nullo ordine, pediculis sesquicubitalibus, triangulata, & lata. *Calliculi* bati ut acutum mucronem sinum desinentia, obtuse viridia, glabra. *Flosculi* conferti velut in racemulis in summo caule & ramulis & foliis aliis egressi, percrevit & vix conspiciuntur, flammuli. Singuli foliolis singula insunt *semina* rotunda, nigra.

In fœtibus, & locis rudieris, secus vias & fontas abique in incultis, præsertim humentibus, in *Læci.* venit frequens.

S 3

A. 10. *Attriplex*

è radice lignosa atque perenni exurgentes. *Caulis* pollicari crassitudine per sepe fruticat, estque juxta singulas alas quasi nodosus. *Spica* simplicior est & exilior quam in ceteris suis sortis, neque juxta Amaranthi spica vulgariter è pluribus compacta, sed *stoculis* dilute rubentibus longo ordine sume pliciter ulque ad cacumen distributis constans, subeuntibus *conis* perquam exiguis, iisque deorsum nutantibus, in quibus *semen* Paulus Boccone.

Oritur locis Cataniae vicinis. Hæc Paulus Boccone. Plantam hanc in Horto medico Messanensi vidimus & collegimus, Anno 1664. unde & in vicinia etiam Messanae urbis ortam suspicamus.

CAP. IX.

De Beta.

Beta à figura literæ B, quam habet cum turget semine, dicta putatur; Nam summitatem reflexam obtinet.

Columella.

Nomine tum Graeco, seu litera proxima prima.

Pangitur in cera docti mucrone magistri:

Sic & humo pingui ferratae cuspis idem

Deprimitur folio viridi, pede candida Beta.

Græcis *πύλον* & *σύνταλον* ab impulsu, quod facile excrescat.

Beta fructu verruculo osseo cui flos insidet, à reliquis hujus classis generibus distinguitur.

Sicla officinis dicta est omnis Beta, contracta à Sicula, quo cognomento Betam duntaxat candem olim donatam fuisse Plinius & Theophrastus memorie prodiderunt.

1. Beta alba Ger. communis alba Park. par. alba vel pallidescens, quæ Sicla Offic. C. B. candida J. B. White Deet.

J. B.

Radice habet lignosam, minimi digiti crassitudine, mediocriter longam, candidam. *Folia* delictius virent, Lapathi, crassa & succulenta, sapore mitrolo. *Caulis* duos cubitos altus, aut etiam major, gracilis, striatus, multis alis concavus; in quibus longa serie *stoculi* exiguæ foliorum alba, propter luteis constantes, quinis calicem foliolis obvallati: *Semen* rotundum, & crispa superficie asperum, fuscum.

2. Beta rubra Ger. communis rubra Park. rubra vulgaris J. B. C. B. Red Deet.

Folius est brevioribus quam præcedens, plurimum rubentibus plus minuscule, interdum atro-rubentibus. Radice est alba; foliis duntaxat distinguitur à præcedente.

Quæ folio est obscuriore Beta nigra dicitur: alias enim Beta nigra Rara avis in terris est, nigroque simillima cygno.

- A. 3. Beta sylvestris maritima C. B. Park. communis seu viridis C. B. Sea-Deet.

Beta alba similis est, verum foliis minoribus & viridioribus, planis & æqualibus, venis rubris intertundum variis, alias sine illis: caule etiam graciliore & minore.

In palustribus salitis & ad maris litora frequens est. Johnssonus apud Gerardum asserit hanc non differre specie à Beta sativa alba: Parkinsonus, quem sequimur, Sylvestrem spontaneam maris. communis viridis Beta eandem facit, & recte nostri tenent: C. Bauhinus viridem communem alba candem dici permittit, verum maritimam sylvestrem specie diversam facit: Nos sylvestrem maritimam Betam cum viridi communis specie convenire exultamus; ab alba vulgari differre. Radice perenni à reliquis Betae speciebus differt.

4. Beta rubra radice rapæ C. B. radice rubra crassa J. B. Romana rubra, Raposa dicta Park. Roman Deet, with a Turnep-like root.

Hæc caule est altiore quam Beta vulgaris rubra: radice crassa, ventricosâ interdum Napi instar, interdum productiore, & Carotæ æmula, intus forisque sanguineo saturo colore infecta.

5. Beta lutea major C. B. lutea J. B. lutea Syriaca Park. Yellow-rooted Deet.

J. Bauhinus hanc à præcedente, radice buxæ tantum differre scribit; Parkinsonus etiam foliis palidioribus quam Beta alba vulgaris, seu luteo-viridibus. C. Bauhinus à præcedente etiam genere distinctam facit, cum hanc inter Betae majoris foliis latissimis species recenset, illam minoris speciebus annumerat.

6. Beta Italica Park. Sicula, costâ latâ, albâ luteâ, aureâ, rubrâ, ruberrimâ Morif. The Sicilian broad-ribbed Deet.

Hujus *caulis* elatior est [octo interdum cubitorum] folia amplissima cum costâ mediâ latissimâ, [ad palmum interdum] diversorum colorum: nec enim quæ costæ colore, etiam specie differunt, cum ex eodem semine proveniant, quod & Gerardus olim observavit: Nam ex semine illius quæ costâ fuit rubrâ in horto D. Norden lato plantæ variorum colorum enatae sunt. Frustra ergo eas distinguunt nonnulli Botanici.

Beta platycaulis non est species Betae à reliquis distincta, sed monstrum potius, seu naturæ vel ludentis vel deerrantis extraordinarius effectus; cujusmodi & in aliis plantarum generibus interdum cernitur.

7. Beta Cretica semine aculeato Ger. C. B. Cret. spinosa Park. Cret. semine spinoso J. B. Prichard Deet of Candy.

Ex radice brevi, parum fibrosa, annua *Caulis* plures cubitales & minores, per terram sparsi, rotundi, striati, ad radicem levi hirsutie canescentes, in ramulos effusi, exurgunt. *Folia* habet pauca, Beta nostram similia sed minora, longis pediculis donata, per extremum rotunda aut saltem obusta, juxta pediculum angustum nonnulli alata. *Flores* parvi, ex flavo virelcentes, spicati in ramorum extremitatibus. *Fructus* statim ad radicem multi conspicuntur, & hinc inde per caulem ad quodlibet ferè solum, asperi, in tres spinas radiatas, in latera reflexas desinentes, costis pulcris donati, transversisque cancellis: reticulati; quorum unicuique *semen* inest unum, formâ seminis Adonis subrotundum, in apicem abiens, duplici membranulâ tectum, interiore proximè medullam albam farinaceam cingente.

Non in Creta tantum insula provenit, sed & in Sicilia, ubi nos eam invenimus, in insula parva Locut.

Si hæc non usurpasset nomen Betae ad Lapathum vel Spinachiam potius referrent, inquit J. Bauhinus. Ego de hac planta, quò scilicet referenda sit, pronunciare non ausim, cum florentem nondum observaverim.

Beta estur ut olus; & cuque nihil in culinâ usitatus. Martialis fatuitatem ei exprobat hoc Divus & J. B.

Ut sapient satua fabrorum prandia Betae,

Quam sæpe potet vina pipere coquum.

Calfacit & ficit, laxat alvum ob nitrositatem: erthinum est, præcipuè radix; nam succus ejus nariibus exceptus iterumtamenta proritat, humores pituitosos & cerebro magnâ copâ elicit, adeoque Cephalalgiam quantumvis inveteratam compescit & profigat. Hoc medicamentum à nonnullis pro secreto habetur. At Olaus Borrichius apud Th. Bartholinum A. Med. An. 1673. Obs. 63. ab experientia octofo scribit succum Betae esse erthinum periculosum & valde noxium. Habui à D. Tancerel, Robinson.

Plantule recentes cum radicibus leviter bulliant, & ex aceto postea devorata, cibi appetentiam afferunt, sitim compescunt, choleram in ventriculo reprimunt.

Beta Italica costâ latâ in aqua bullita costæ cum oleo, aceto & pipere conditæ delicatissime habentur in acetariis, summoque in pretio sunt.

Beta rubra Romanae radices in assulas seu circulos transversim sectæ, & deinde in figuras & imagines monogrammas à coquis ad margines patinarum & scerula exornanda adhiberi solent.

Ejusdem Betae radices costæ, tum calide, tum frigide, cum olei & aceti tantillo, hyberno tempore in acetariis præcipuè sunt astimationis. Radices hæc ex plurimis circulis seu tuncarum involucris Ceparum in modum compositi non sine admiratione primum cum in Italia & Gallia in acetariis nobis inferrentur, observavimus.

Radix Betae raso nonnihil cortice, ano glandis modo indita, infantium alvum ad excrementorum expulsionem invitat, præsertim exiguo sale conspersa.

CAP. X.

De Parietaria.

Parietaria dicitur hæc herba quod in parietinis exeat, item Muralis: Hæcne quod aspara foliorum hirsutie, asperoque semine, tenaci nexu vestibus adhaereat: Pandicum à Pandibus, quæ eam elatere solent: Vitriaria & Urceolaris quòd ob nitrositatem suam tergendis urceolis vitreisque vasis efficax sit.

Calycum & totus comæ hirsutie aspera & vestium tenaci; seminibus splendentibus quibus floribus sunt provalculis, à reliquis dignoscitur hujus familie plantis.

- * 3. *Kali Arabicum* J. B. *Kali Arabum primum genus Rauwolf* Lugd. ap. C. B. *Arabian Glasstwort*.

J. B.

Kali minori nostrati haud abimilis est planta : Denso prodiit colicorum agmine in varios succulentos graciliores diviforum, quibus fummo tenuis capitula harent penitus repleta : sub quibus angustissima acuminatae sunt foliola, formâ & viribus *Kali* minoris jam dicti, cum levi quadam acrimonia, infernâ parte penitus alba, supernâ cinerea, inquit Rauwolfius.

Juxta Tripolim copiosissimum observavit Rauwolf. cupis cineribus ingentes naves onustas Venetiâs transfrehi ad Iaponem & vitra alba conficienda idem testatur.

C A P. XIX.

1. *Kali majus semine cochleato* C. B. Ger. *majus cochleatum* Park. vulgare J. B. *Snail-seeds* Glasstwort.

J. B.

Planta est bicubitalis, [quando culta est intellige, aliâs vix cubitalem altitudinem assequitur,] latè fè pandens, nullis spinis horrens, intense rubens, divisa in ramos rectos, crassifculos, cubitales, in quibus folia infima quidem palmaria, superiora minora, quòque magis ad summum fcapum nascuntur breviora, incurva, ex lato principio in mucronem fere definentia; juxta quæ veluti capitula Tragi Matthioli capitulis similia, sed non aculeata; in quibus femina limbuco five cochleis similia. Sapor totius plantæ fallus, ingratus. Annua est planta.

Ad mare Medioraneum sponte oritur plurimus in locis. Scribit Montpelus in Iacubis salis ad Sal Alkali effusendum, cujus modum J. Bauhino referrebat constatores ipsi. Scrobiculo confecto propè mare transverberat assulas ligneas imponunt, quibus superaggerant cumulatim herbarum prædictam, ex qua accenso igne stillat in subiectam scrobem liquor, qui tandem concretescit fè sal Alkali, coloris partim nigri, partim cinerici, valde acre & catharticum, sal. sum. Et latum hoc, *Kali* vocatum vel *Sole* ad vitrum conflandum aptum in Italian inque Septentrionem ex Gallia Narbonensi & Aquitania defertur.

Galli intracta Montepessulano cum sale Kali & Oleo nativo Gabiano in fonte adversus *Beziens* Iaponem parant, quem arte colorare pro libitu norunt. Ex Epistol. Med. Th. Bartholini. Habui a D. Tamer. Robison.

- A. 2. *Kali spinosum cochleatum* C. B. *Tragus* five *Tragum Matthioli* Park. *Tragon Matthioli* five *potius Tragus improbus Matthioli* Ger. *Tragus spinosus Matthioli*, five *Kali spinosum* J. B. *Pichip* Glasstwort.

Sesquipedalares, interdum etiam pedales aut cubitales per terram fundit *caules*, crassos, succulentos, atrovirentes, multis alis brachiatis, per quos *folia* crebra, longitudinis uncialis, angusta, crassa, falliginoso succo prægriantia, in aculeum rigidum, pungentem definentia; è quorum sinu folioli emicant parvi, herbacei; succedente *semine* in cochleæ formam convoluti in vâculo acutissimis rigidis spinis per oras munito. *Radix* fibrosa inutilis.

In arenosis maris litoribus frequens invenitur. Plantam hanc (quæ nullibi apud nos præterquam in arenosis maris litoribus invenitur) in arenoso quadam agro propè Viennam Austriæ, 300. minimum milliarius à mari remoto, observavimus spontaneam; postea etiam Florentiæ ad Arnum fluvium.

Spinæ quæ vâculum feminale in circuitu muniunt fex numero sunt, secundum Parkinsonum, in quorum medio flos albus membranaceus qui non diu durat; eoque delapso succrescit in centro medietatis (quæ exuberat) spina exigua.

- * 3. *Kali Siculum lignosum floribus membranaceis* Bocconi. *Sicilian Glasstwort with woody stalks*.

Radices hujus robustæ sunt, atque altius in terram descendunt, subinde humano crure, vel etiam coxa crassiores: ab his virgæ plures lignosæ exoriuntur, in tenues ramulos distributæ, circa quos folia *Kali* minoris, non temere sparsa, sed bina semper ex adverso scitè posita respondent. Flores æstate albi, quadrifolii, patuli, membranacei, instar alarum papilionis, qui longo ordine, spectabile elegantiâ, dense congesti, ramulos omnino geniculatum onerant. Semen cochleatum, exigua rubente tunica coopertum. Juxta Saccam, Catanam & Agrigentum reperit Autor, ubi vocatur ab indigenis *Linta*, atque ejus cinerem in linteis mundandis & dealbandis maxime utuntur.

Planta hæc cum *Kali* majore semine cochleato & *Kali* spinoso five *Trago Matthioli* flore & semine convenit, idèoque cum eisdem meritis copulatur.

Sequentem plantam rectius ad Aizoon aut Telephium remittis.

- * 4. *Kali floridum repens aizoides Neapolitanum* Col. *Kali Crassula minoris folio* C. B. *Kali floridum repens Neapolitanum* Columnæ Park.

Col.

Radicalum promit staminis crassiciæ [adultæ etiam planta tenuem, parum flavicentem, tenuibus & longis fibris] parum supernè rubescentem, & ex illa bina, crassa, carnosa veluti vermiculata, sed latiuscula *folia*, supra humum expansa aut parum elata; ex quorum sinu bina alia digitali longitudine, parum canaliculata, & rotundiora, Aizoo secundo Diofcoridis amula emittit, in summo parum crassiora, deinde ex adverso alia bina, & sic deinde in vâculos producta geniculatum alia: alternatim folia erumpunt, & ex illis singule alæ, in quibus flores in crassipetiolis, meridiano præmedium exiguum umbilicum luteum habentes, exiguis luteis staminibus compositum. His fructus nigro fulvicens continetur, exiguum; & fructus stellatè quinquemartia lineâ dehiscit, ut semen decidere possit, atque in hoc non parum Aizoo similis est.

Augusto mensis floret, & Septembri proficitur; in torrens editis locis maritimis, non arenosis, Locos. ut nonnisi maris æstus aspergat, & sata in hortis latè provenit, sed gracilior. Tota salso admo. Tenens. dum est sapore, ut sal gustare censas, succosa, carnosa & aspergine quadam splendida depicta.

C A P. XX.

De Herbis quibusdam minimis Polygoni nomine vulgò insignitis.

Polygoni nomen cum Botanicorum vulgo hoc in loco extendimus ad plantulas nonnullas comprehendendas, quæ nec genere proximo, nec alia fortasse in re quam paritate sua & foliulis stamineis herbaceis conveniant. Quam enim earum partes generum indicæ adeo exiguæ sunt ut nudo & inermi oculo non facile possint discerni, satius duximus, iis omisiss, obviâ & expositam paritatem notam pro charactere generico assumere, quam importunâ subtilitate Lectorem fatigare cùmque perplexum potius reddere quam erudire.

- A. 1. *Polygonum Germanicum vel Hnatuel Germanorum* Park. *Selinoides* five *Hnatuel* Ger. tertium Dodonæi, five *tenusolum* J. B. angustissimum & acuto vel gramineo folio minus repens Wel. C. B. an potius gramineo folio majus erectum ejusdem? German *Hnatgras* & *Hna*.

Tota planta cineraceo colore prædita, ex radice lignosa, fracturæ contumaci, albicante *cauliculis* complures emittens, palmares, filii instar tenues, hirsutos, propter terram aliquando paulum rubentes, crebris nodis geniculatos; ad quorum singulos *folia* bina apposita, angustissima, acuta, medium digitum & amplius longa. *Flores* numerosissimi, in caulis & ramulorum divaricationibus singulis singuli sedent, inque extremis ramulis plures simul stellati, è quinque foliolis acutis herbaceis compositi. Foliolus unusquisque semini suo infidet umbilici instar, nec per feminis maturitula: creberrimis subdivisionibus in numerosissimos tandem ramulos finditur, innumeris fere semini bus onustus.

In agris sterilioribus & arenosis ubique fere invenitur.

Hujus speciem aliam in arenoso solo inter segetes observari in Suffolciæ comitatu propè Eldon vicum inter Thetfordiam & Novum mercatum oppida copiosè provenientem, quæ procumbit magis quam vulgare *Knausel*, tenuioribus est cauliculis, brevioribus foliis, floribus majoribus, albidioribus, magisque diffusis, atque etiam hyemem fert. Huic titulum ascripti *Hnatuel incanum flore marjore perenne*.

Eadem vires & usus intus & extra usurpata possidet quæ Polygonum vulgare. Quoslibet ardoros extinguit, fluxus ventris sistit, dysenterias scilicet, uteri profluvia, ac etiam hæmorrhagiam marium: Lapides pellit, calculum & urinam ciet. J. B. ex Tabernæmontano.

- * 2. *Polygonum litoreum minus foliulis spadiceo albicanibus* C. B. *Polygonum alterum Germanicum* Park.

C. B. prod.

Ex radice candicante, tenui, longiuscula prodeunt *viticuli* plurimi, tenerissimi, per terram sparsim, rami & dodrantales, foliis oblongis, angustis & albicanibus alternatim cincti, ad radicem verò longioribus & biuncialibus. Viticulorum summitatibus *foliuli* plures, minutissimi, intus albi, foris cedri.

In arenosis ad Wieslam fluvium propè Basileam Autumno florens reperitur: alibi etiam in sabulosis ad Aluminum ripas.

- A. 3. *Polygonum parvum flore albo verticillato* J.B. *An Polygala repens nuperorum* Lob. Ob?
Polygala repens Park. *repens nivea* C.B.? *cur niveam dicit?*

E *radicula* alba, fibris pro plantulae modulo majusculis capillata plures fundit *cauliculis*, infirmos, humi procumbentes, teretes, geniculatos, rubentes, alios interdum de se ramulos spargentes: Ex quorum geniculis unciam fere à se invicem distantibus bina emergunt *foliola* Herniarie fere sed chamedafes infar rotunda, pallidiuscula, concava, [nobis Serpylli folia exprimere videbantur.] *Flores* ad caulium nodos verticillati, albi, è quinque velut theculis coagmentati, speciem vasculorum Delphinii aut Aquilegie exhibent. Succedunt *ovacula* feminalia parva, *semina* longiuscula continentia.

Amat scrobes humidos, & loca uliginosa cum Nummularia rubra & Portulaca aquatica. Floret Julio & Augusto mensibus. Non alibi apud nos, quod sciam, provenit quam in Cornubiæ parte Occidentali circa Penantiam & alibi. Eandem in transmarinis observavimus, in Belgio & Germania.

Lobelius in Observationibus hoc describere videtur sub titulo Polygalæ repentis nuperorum.

- * 4. *Polygonum capitulis ad genicula echinatis* Bocconi.

Bocc.

Tenuis huic est *radix*, proluxa & dura: *Cauliculis* habet tres aut quatuor, humi jacentes, palmares, circa quos *folia* Herniarie aut Polygoni montani in crebris geniculis plura simul junctis, atro-virentia, inter quæ nescio quid *flosculorum* multicolorum apparet, subsequenter verticillis, brevibus aliquot apicibus veluti echinatis, in quibus minutum *semen* includitur.

In Ilva insula juxta Portolongoni munimenta & nova menia visitur.

- * 5. *Polygonum Creticum Thymi folio* C.B.

C. B. prod.

Herba est supina, humique procumbens, *cauliculis* sive viticulis palmaribus, ramosis, hinc inde sparsis; *flosculis* parvis, albicantibus, pluribus simul quasi in nodis junctis; quibus foliolum Thymi formam, modò unum, modò bina ternave, magnitudine imparia adponunt. *Semen* pusillum ac copiosum succedit.

Non multum abluat à Polygono nostrate parvo, flore albo verticillato.

- A. 6. *Herniaria* Ger. J. B. *Millegrana major* sive *Herniaria vulgaris* Park. *Polygonum minus* sive *Millegrana major* C. B. **Rupitree**.

J. B.

Latè subiectum solum opacat luxurie leta complurium ramulorum, quos ex pusilla radice fundit, hinc inde sparsos, teretes, creberrimis geniculis interceptos, ad quorum singula adversa foliola, Serpylli minora, ex viridi lutea, gustu acri, cistè quæ locis erumpunt mirum in modum numerosis flosculi ex apiculis luteolis compositi.

Hæc duplex est, alia glabra, alia hirsuta. Glabram invenimus spontaneam in promontorio Cornubienfi **The Wizard point** dicto: Hirsutam in arenosis propè Sylvam Ducis in Brabantia, perque Germaniam, Italiam & Galliam Narbonensem copiose.

Epipacti seu Millegrane infignes tribuit facultates res Anguillara. Succus aut potus aut herba citata, vel etiam emplastri modo plagæ imposita, morbis à viperâ auxiliatur. Secundo emplastrum ex ea herniam mirè restituit. Postremo icori prodesset & ictero: Aqua enim destillata & pota curat intra dies octo. Camerarius aquam destillatam, Clusius decoctum Herniarie feliciter calculosis propinari referunt.

D. Coberus collationem ex decocto Empetri Tragi, i.e. Herniarie vulgo dictæ, ad dolorem Dentium certâ experientia in pluribus probatum commendat. *Hieron. Reufnerus in Observe. à Velsio editis.* Obl. 44.

Parkinsonus Herniarie alterius, quam majorem Africanam vocat, meminit; quæ præcedente major erectior & ramiosior est multò, in aliis parum differt. Hanc Guilhelms Boelius ex Africa secum attulit. Hæc fortè est Herniaria fruticosa, viticulis lignosis, foliis oblongiusculis, brevis, densissima C. B. Herniarie facie & folio, perampla radice Afragali *Lob.* In pluribus eorum marginibus circa Boutonium repit, & in sterilibus locis versis pontem Villanovæ.

- A. 7. *Polygonum pusillo vermiculato Serpylli foliolo* J.B. *maritimum minus foliolis Serpylli* C.B. *Serpylli folio Lobeli* Park. *alterum pusillo vermiculato Serpylli foliolo* Penæ Ger. emac. **Robris Knotgrafs with Mother of Thyme leaves.**

Lob.

Ranulis & *cauliculis* furculosis, prolixis, gracilibus humi sparsis luxuriat (inquit Lobelius) E gè *cauliculis* folia pusilla, teretia, succulenta Azori vel Illecebæ? Thymo parvo nostrati aequalia & similia. *Radix* prælonga, lignosa, sapore amaricante, calidiuscula.

Cum Lobelius tantum hanc plantam videt & describit, (liquidem reliqui Botanici quæ de ea habent è Penæ & Lob. Adversariis transcribunt) siquæ ipsius descriptio brevis admodum & imperfecta,

perfecta, nulli præcipuarum partium, floris & feminis, mentione factâ, orandi sunt in quibus videntem & florentem videre contigerit ut accuratius describere vellent; ut sciamus ad quod propriè, genus pertineat & an hujus loci sit necne. Offendit nobis D. Jacobus Newton plantulam in Anglia collectam *radice* satis crassa, prælonga, lignosa; *cauliculis* & ramulis multis, confertis, humi sparsis, *foliis* Serpylli aut Allines minimæ, *flosculis* parvis ad *cauliculorum* nodos; quales autem fuerint in planta sicca observare non potuimus.

Erat hæc ut putamus ipsissimum Polygonum Serpyllifolium Lob.

D. Goodyer apud Gerardum emaculatum Ericam maritimam supinam Anglicam *Park. Lob.* sub hoc titulo describere videtur: cuius sententia & ipse facillè subsciberem, si locus conveniret. Vix autem puto in collibus maritimis Gallo-provincia Ericam maritimam nostratam figurare. D. Magnol hæc sapius collegisse scribit circa pratulum luci Gramuntii, & juxta viam in locis depressis à la garrique de Perault. Utinam accuratius descriptum nobis dedisset.

- * 8. *Anthyllis* species quibusdam J. B. *maritima, Chamæscæ similis* C. B. *Anthyllis Valentina* Clusij Ger. *Polygonum Valentinum* sive *Anthyllis Valentina* Clusij Park. **Valentia Knotgrafs.**

Clus.

Ex unica radice multos profert *cauliculis*, sive viticulis dodrantales, humi stratas, ramosas, sub-rubentes; *foliola* Lentis, exigua, seu potius Chamæscæ (cui tota planta adeo similis est, ut primo aspectu Chamæscæm putarem, illam tamen diligentius considerans lacteo succo carere deprehendi) ipsa sola enascuntur pusilli, quatuor foliolis constantes, ex albo purpurascens: radicem singularem habent nigricantem.

Hanc plantam nusquam alibi confexit Clusius quam ad fossas urbis Valentie in Hispania, juxta Locum.

J. Bauhinus *folia* minima ei attribuit, acervatim congesta circa nodos, multò Serpylli foliis minora, per extremum latiora & subrotunda: *furculis* lignosis firmis, teretes, repandos, varietque quatuorvium brachiatis. Cherlerus in montis Ceti litoralibus observavit.

9. *Polygonifolia per terram sparsa flore Scorpioidis* J. B. *An Polygonum minus q. sive tenuifolium, & 11. sive lentifolium* C. B.? *minus Montpellierense* Park?

J. B.

Ex radice, quæ tenuis, singularis, interdum multifida, *folia* emergunt Lini vel Linariæ, *caules* anevrentia: at illi ubi proderint per terram sparguntur, palmares aut etiam dodrantales ramosi, *foliis* nullo ordine positis vestiti, Polygoni, minores, casti coloris, sapore nullo evidenti. In extrinsecis purpurascens, intus albi, caudam Heliotropii aut Scorpioidis aquatici circumflexu imitant: in Etruria non longe à Viterbo, viâ quæ Romam itur, copiosam observavimus: D. Magnol a: Locum.

Quærit idem D. Magnol, an de ista intelligendus sit C. Bauhinus in *Prodr.* dum Polygonum lentifolium describit, cuius flosculi in cauliculorum summis tantum siti sunt. In *pinace* C. B. sub diverso nomine bis ponitur. Nobis alia & diversa videtur planta Polygonum lentifolium C. B.

Planta hæc tum ob florum colorem, tum ob spicam caudæ Scorpii in modum reflexam ad Asperifoliarum genus potius pertinere nobis videtur; & Heliotropii aut Echii Scorpioidis species esse. Verum quia non constat an cæteræ notæ respondeant, non temere sollicitandam, aut locum quem occupavit movendam duximus. Alios interim quibus eam videre contigit hortamur, ut tum flosculos, tum semina curiosius observent, quo nos omni scrupulo de ejus loco & genere liberemur.

- * 10. *Anthyllis* Alpin. Exot.

Alpin.

Exigua est herbula, palmum alta, fruticosa valde. Namque ab radice plures *caules* fert, multo ad minus quique, longos, graciles, rotundos, albicantes; à quibus hinc inde brevibus intervallis exiunt furculi multi, tenues, atque breves, *foliis* multis minimis, Lentis magnitudine & figura undique circumscripti, qui & ipsorum & foliorum ipsos circumdantium multitudine frutex densus admodum apparent & in orbem etiam actus. In furculorum verò cacumine *flosculi* parvi exiunt; quibus pro seminis succedunt *fructus* parvi, oblongi, teretes, Tritici fere magnitudine & figura. Tota planta albicat & salum sapit. *Radix* verò longa, tenuis, geniculata, alba cernitur, eodem salo sapore gustum inficiens.

In locis maritimis [insule Cretæ] copiosè nascitur.

Accedit ad Anthyllidem à Clusio & J. Bauhino descriptam. Differt autem à Clusiana florum situ, qui inter ipsa folia nascuntur.

Polygonum minus Lentifolium C. B. ipso monente, cum Anthyllide Valentina Clus. quæ tota subrubens est, longè minoribus foliis, & copiosioribus flosculis ex albo purpurascens; itque non solum in cauliculorum summitatibus, confundi non debet.

11. *Polygonum muscolum minimum* Bocconi.

Bocc.

Cauliculis est pluribus, uncialibus, dense geniculatis: *Foliis* crebris, capillaribus, brevissimis, radiatim ad cauliculorum nodos dispositis: *Floribus* herbaceis, minutissimo *semine* eis succedente. Humi spargitur, Camphorata congenerem plantam amulans. Cum primum exit solum quandam minimum primo aspectu refert.

Locus.

Propè Catanam in Sicilia, & in ambacris horti Pisani crebrò reperitur, & deciduo semine se propagat. *D. Magnol* Maio mense copiosum observavit in satis luci Gramuntii propè Monspelum. Modò viride est, inquit, aliquando purpurascens. Ob parvitatem plantulæ, ut verisimile est, nondum fuit observatum.

HISTO-

HISTORIÆ
PLANTARUM

LIBER QUINTUS.

QUI EST

De Herbis flore Composito planifolio, naturâ plerunque pleno, lactescensibus.

ELOS compositus seu aggregatus nobis dicitur qui ex pluribus florculis in unum totalem (ita enim cum Philologis loqui liceat) florem coarctantibus constat; quorum unusquisque non tantum folio seu bractea coloratâ, verum insuper vel staminibus, vel stylo saltem constat, & singuli singulis feminibus coarctant. Hujusmodi flos ab umbella, corymbo, spica differt quod florculi omnes communi Perianthio includuntur & continentur, quod plerique petalorum majorum circulum medium orbem radiatim cingentium obtinent, quodque florculi singuli singulis feminibus nudis arctè stipatis insident.

Herbæ flore composito sunt vel succo lacteo prægnantes, flore planifolio, naturâ plerunque pleno: plerunque dico quia in paucis quibusdam hujus generis, h. e. lactescensibus, ut v. g. *Cibadilla cerulea* *Cyani capitulis* C. B. flos discoides est: vel succo limpidiore. Hæ autem vel sunt flore discoides, hoc est, ex pluribus brevibus compressis & confertis florculis (quos nonnulli perperam stamina vocant) in unam quasi apparentem superficiem digestis compositis; vel flore fistulari, qui ex plurimis concavis & longis florculis ad margines in longas lacinas dissectis componitur, ut *Cyani*, *Jaceæ*, &c. Hoc genus herbæ capitatae dicuntur, quoniam calyx earum squamosus in ventrem plerunque extumescit. Quæ flore discoides sunt distinguuntur in *Pappos*, quorum scilicet feminibus pappus seu lanugo innascitur; & *Corymbiferas*, quarum semina solida sunt seu papillo destituta.

Alii vulgò hoc genus herbæ flore composito donatas primariâ divisione in *Pappos* & *Corymbiferas* distinguunt; *Pappos* deinde in *Capitatas* & flore discoides præditas. Verum quoniam ex *pappis* dictis, & ut qui feminibus solis sunt, (ita enim cum aliis vocamus commodioris vocabuli inopia) seu *Corymbiferis* nonnullæ insignibus notis conveniunt, nimirum succo lacteo & flore planifolio naturâ pleno, quæ hujusmodi sunt omnino conjungendas censui, idcirco novum genus constitui Herbarum flore composito planifolio naturâ pleno, lactescensium.

Not. Jo. Bauhinum *Corymbi* nomen floribus compositis non *pappis* attribuisse, initio lib. 26. *Histories Plantarum*. Cum enim (inquit) apud Plinium legimus *comantes auri fulgore corymbos* dictos flores, seu ut ille ait, fructus *Chrysocome*, estque *Corymbus* quodvis summum, unde & Columella de *Cinara* dixit,

Hec modò purpureo surgit glomerata Corymbo.

Et pleræque hujus generis florem gerant densum & in capitulum aggestum quandam florculorum stipatam, cum *Corymbi* nomine tantisper complecti libuit, dum tu [Lector] certius ac melius invenias nomen; & plantas hujusmodi floribus insignes *Corymbiferas* dicimus. Hunc & nos sequimur, nec sine ratione cum florculos in capitulum aggestos, & in gibbam seu globosam figuram non rarò exuberantes merito *Corymbos* dixeris.

U

Herbæ

Herbæ flore composito seu aggregato, sunt vel eodem

[Planifolio naturâ plerumque pleno, lactescentes, quæ vel feminibus sunt

Pappi seu alatis,

[Laciniis & compressis, brevibus, utrinque acutis; Caulibus

{ Gracilioribus, firmioribus, solidioribus & minus concavis, capitulis angustioribus & minoribus: LACTUCA, cuius duo sunt genera, alterum esculentum, succo lacteo dulci prægans; *Lactuca sativa*; alterum non esculentum, odore opi, costâ folii spinosâ, *Lactuca sylvestris*.
Majoribus seu crassioribus, tenerioribus, fistulosis, capitulis latioribus, floribus grandioribus, foliis carduorum spinosis, spinulis mitioribus: SONCHUS.

Tereniusculis aut angulosis, crassitie latitudini ferè æquali, oblongis,

{ Majoribus, flore circa meridiem se claudente, calyce

{ E simplicifoliorum acutorum florum petala longitudine excedentium ordine composito, foliis graminibus, radice annua: TRAGOPOGON.
Squamosis, squamis majoribus, non ultra florum petala excurrentibus, radice in plerisque crassa, vivaci: SCORSONERA.

Minoribus,

{ Erectiores & non repentes, foliis plerumque laciniatis, caule

{ Acuto, seu non ramoso, foliis nudo, flore in fastigio unico magno: DENS LEONIS.
Ramoso, foliis cincto, floribus in singulis caulibus pluribus, semine

{ Cirrino, aut ruffo, majore: HIERACIUM.
Negro minore; seu elatior, caule multis foliis cincto; Hieracium fruticosum; live humilior, paucis in caule foliis; *Pulmonaria Gallorum*.

Reptantes flagellis emissis, foliis longioribus pilis obfatis: PILOSELLA, *Auricula muris*.

Solidis & pappo destitutis, foliis & caulibus

{ Spinosis, Carduorum in modum, lacteis lineis notatis: ERYNGIUM LUTEUM, *Carduus chrysanthemus*.
Lævis, floribus

{ E lateribus caulium & ramorum exeuntibus, cæruleis: CICHOREUM, *Intybus*.
Summos caules & ramulos terminantibus; Hieracioides seminibus solidis: His accensum Cichoreum verrucarium dictum, *Lampianum*, Hieracium stellatum & falcatum, quarum flores flavi sunt & Hieraciformes.

{ Quæ Chondrillæ nomine feruntur plantæ, vel ad Lactucas sylvestres, vel ad Hieracia referri possunt.

Discoide, hoc est ex pluribus, brevibus, compressis & confertis flocculis, (quæ nonnulli perperam stamina vocant) in unam quasi apparentem superficiem digestis composito. Hæ vel sunt feminibus

Pappi, quæ vel sunt floribus [cum cauliculis]

{ Erumpentibus ante folia, & brevi marcescentibus,

{ In singulis caulibus singulis, radiatis, foliis subrotundis ungulæ equinæ figurâ, subus præcipue incanis: TUSSILAGO, *Bechium*.
In uno caule pluribus, in thyrsum dispositis, nudis, foliis subrotundis *Bechii*, sed majoribus: PETASITES.

Post folia exeuntibus, disco

{ Radiato, foliis

{ Spinosis Carduorum æmulæ, foliis florum marginalibus ficioribus & exsuccis, cuspidatis: CARLINA, *Chamaeleon*, *Acarna*.
Lævis seu mitibus absque spinis,

Maximis

{ Maximis, oblongis, acutis, subus incanis, floribus itidem maximis, flavis, radice crassa, aromatica: HELENIUM, *Emula campana*.
Minoribus, floribus

{ Aureis, amplis, sparsis, in summo caule & ramulis in pediculis prælongos excurrentibus singularibus, petalis discum ambientibus longis; foliis in genuinis speciebus subrotundis, radicibusque tuberosis & vi deleteria præditis: DORONICUM.

{ Pluribus in caule, in brevioribus pediculis, barbulis discum ambientibus itidem brevioribus; foliis productioribus & angustioribus; radicibus innocuis; florum petalis

{ Succulentioribus & brevi marcescentibus; foliis & coma

{ Odoratis & plerumque tactu glutinosi aut pinguis: CONYZA.
Inodori aut minus odori,

{ Integris, floribus

{ Majoribus, stellam radiantem æmulantibus: ASTER, è quibus, maritima quæ est florum petalis marginalibus purpurascens *Tripolium* dicitur; quæ barbulis & disco flavis *Critheum Chrysanthemum*.
Minoribus, in summis caulibus confertis in thyrsum aut umbellam, aureis: VIRGA AUREA.

{ Laciniatis; floribus in summis caulibus velut in umbellam dispositis: JACOBÆA.

Exsuccis & aridioribus, unde durabiliores sunt, nec citò marcescunt, colorisque gratiam diu retinent siccata,

{ Frontatis aut velut bullatis, aliis flavicantibus; STOECHAS CITRINA; aliis albescentibus, ut in *Gnaphalio Americano*.
Cuspidatis: foliis

{ Integris; JACEA Oleæ folio.

{ Laciniatis & spinosis Carduorum æmulis; CARLINA.

{ Nudo, foliis { Laciniatis, floribus flavis aut purpurascens; SENECEO.
Digitatis, floribus purpurascens velut in umbellam dispositis; EUPATORIUM Avicennæ
Integris, floribus

{ Purpurascens, vel foliis subrotundis maximis; CACALIA vulgaris; vel foliis longis; *Eupatorium Canadense cornuti*.
Flavis,

{ Maritima & incana odore aromatico; GNAPHALIUM maritimum.
Mediterranæ,

{ Major, floribus flavis velut in umbellam dispositis, Conyzæ facie; BACCHARIS *Monspelisium*, &c.
Minor, tota tomentosa & incana, flocculis minimis; GNAPHALIUM.

Solidis seu Pappo destitutis: Vide Tabulam Libri Octavi.

SECTIO PRIMA.

De Lactescentibus Flore composito papposus.

CAP. I.

De Lactuca.

LACTUCA [*ἑλαδική*] quod copia lactis exuperet dicta est, quodque feminas nutriendas lacte impleat.

Hujus notæ peculiare, quibus à congeneribus distingui possit, sunt Semina brevia, latifolia & compressa, utrinque acuminata; caules graciliores, firmiores & minis concavi, capitula minora.

Hujus duo sunt genera, sativum & sylvestre.

Ad posterius genus reducimus Plantas nonnullas Chondrillæ dici solitas; unam etiam cujus semen Lactucæ semini non respondet, ob capitula parva quibus Lactucam refert; nimirum *Chondrillam vineam* dictam.

LACTUCÆ SATIVÆ.

1. *Lactuca Sativa* C. B. Ger. *sativa non capitata* J. B. *Garden Lettuce*.

Folio est Endivie, longo, lato, rugoso, pallide virente, lacte pregnante per primam adolescentiam grato, tandem amaro & cibis abdicato, quod fit ubi caulescit planta. *Caulis* firmus, teres, gracilis, sesquicubitalis & altior, in ramos dividitur, crebro deinceps dividens: Quorum extremis *stipuli* herent lutei, parvi, ex squamato capitulo profusientes; quibus in pappos facellentibus *semen* succedit parvum utrinque acuminatum oblongum compressum, coloris cinerei.

Seritur in hortis.

Lactucæ sativæ refrigerant, stomacho gratæ habentur; bilis effervescentiam & æstum compescunt; somnum conciliant. Declinante ætate (inquit *Galenus*) ex le in somni, graviter hoc incommodum afflicto: Adversus quod unicum mihi præsentissimum remedium Lactucæ vespere commanducata fuit. Plerique antequam excaulescat in aqua elixi utuntur, ut ego jam facio (inquit *Galenus*) ex quo dentes mihi deteriores esse cœperunt. Lac augent, alvum leniter movent; [neque alvum colibent, uti neque impellunt] ventriculo conveniunt, multique ac laudabilis nutrimenti sunt, verum decoctæ magis alunt, coitum tamen avertere dicuntur, & si assidue edantur visus hebetudinem inducere.

In phrenitide, delirio, febre ardente, &c. applica temporibus & futuræ coronali, imò carpis, nempè linteum duplicatum aut triplicatum permalescentem aquâ Lactucæ, in qua v. g. in lb i. pond. medicin. Salis niri pp. & crystallizati, aut Salis Prunellæ ʒi dissoluta fuerint: Quod medicamentum longè præfero his in casibus oleo rosaceo cum Lactucâ succo permixto. *Simon Paullus*.

2. *Lactuca capitata* Ger. C. B. Park. *sativa vulgaris capitata* J. B. *Cabbage Lettuce*.

Folia huic breviora, latiora, extrema circumscriptione rotundiora quàm sativæ vulgaris, plana & lævia, quæ brevi in caput rotundum conglobantur, Brassicæ capitatæ in modum. *Semen* priori simile, sed nigrum.

Dodonæus Lactucam sativam culturæ mangonio folia ita mutare scribit, ut vel crispentur, vel ita in fe contrahantur, ut capitatum Brassicam æmulari videantur. Eiusdem sententiæ J. Bauhinus etiam esse videtur. Verum tum figura foliorum, tum seminis color, si perpetuo niger sit nec unquam mutat, differentiam speciem (ut vocant) arguit.

Parkinonius Lactucæ Venetæ capitatæ meminit, cujus capita in eam magnitudinem interdum excreverunt ut caput humanum æquent. Hujus, inquit, semen album est; caulis humanam altitudinem assequitur. Post solstitium æstivum seritur pro acetariis hybernus. Hæc proculdubio est, quam J. Bauhinus Montpelii abundare scribit, tantæ magnitudinis, ut una patinam satis amplam repleat, tota hyeme in usu. Alterius etiam speciei meminit Jo. Bauhinus cum pluribus capitibus, quæ vix (inquit) differre videtur à cæteris capitatis, capita tamen minora; alteram tamen speciem exultimam, quandoquidem ex particulari semine nobis provenit. Hæc ille.

3. *Lactuca rubra* J. B. *maculosa* C. B. *Red Lettuce*.

Cæf.

Rubra est hæc species, ac si vinum foliis esset aspersum, latissimis foliis constat ac patulis; dulciore cæteris sed durior, ideoque recentia tantum folia fœcant, regerminat enim diutius antequam caulescat: Semina ei nigra. Hæc J. Bauhinus ex Cæsalpino. Hujus-

Hujusmodi Lactucam in hortulo nostro habuimus sæpius, quæ foliis erat brevioribus & rotundioribus quàm Lactuca vulgaris.

4. *Lactuca Romana longa dulcis* J. B. *Lactuca Intybacea* Ger. *foliis Endivie* C. B. & *Lac. folio obscurius virente, semine nigro ejusdem*. *L. Romana rubra*, & *L. Romana alba* Park. parat. *Roman Lettuce red and white*, or *Endive-leaved Lettuce*.

J. B. Cæf.

Folium huic angustius est & productius, planum & minime rugosum aut bullatum, modicè sinuatum, & inferna parte secundum costam spinulis armatum. *Flore* est & caule Lactucæ vulgaris, sed *semine* succedente nigro.

Duplex est, *alba*, & *nigra* (scu *fusca*): Est autem omnium Lactucarum maxima. In caput non surgitur (inquit Cæsalpino) nisi vinculo alligentur folia, sic enim candidissimam reddi & fragili ténuerudine cæteras vincere.

J. Bauhinus se ignorare scribit an Lactuca sylvestris lato folio culturâ mutari possit in Romanam, quæ cum sylvestri communes habet spinas in dorso & alia quadam. Hoc nobis minime verisimile videtur, siquidem odor virosus & vehemens opii, folia in caule superiora valde laciniosa, totus denique habitus plantæ reclamant.

* 5. *Lactuca longo* & *valde angusto folio* J. B. *folio oblongo acuto* C. B. Park. *Sharp-pointed Lettuce*.

J. B.

Huic *folia* à radice statim oriuntur multa, palmum aut sesquipalmum longa, unciani unam aut alteram lata, superiora verò ut breviora, ita angustiora, spinulis quibusdam per margines donata, utraque verò acuminata. *Caulis* cubitalis & sesquicubitalis, ramulosus. *Flores* & semen cum Lactucis vulgaribus eadem, sed semini color fuscus.

6. *Lactuca crispa* C. B. Ger. Park. *crispa, laciniosa* J. B. *The broad-leaved curled Lettuce*.

Hæc *folio* est latiore & breviori, calore viridior quàm proximè sequens, ad margines quidem laciniato & dissecto, minus tamen tenuiter & profundè quàm illa: *Semen* nigro.

7. *Lactuca crispa altera* C. B. *crispa minor* Ger. *crispa* & *minor* dissecta J. B. *Curiously cut and waved curled Lettuce*.

Hujus *folia* pallidiùs virent quàm præcedentis, lacinis tenuioribus & profundioribus incisâ, iisque undulatum intro forisquæ flexis reflexisque crispa, pulcherrimo aspectu. *Flores* conveniunt. *Semen* album est. In parem cum præcedente altitudinem assurgit.

LACTUCÆ SYLVESTRES.

1. *Lactuca foliis quernis*, an *Lactuca Italica laciniosa* C. B. *Oak-leaved Lettuce*.

Hujus folia figurâ suâ & lacinis *Quercus* folia quadantenus referunt, suntque viridiora paulò quàm Lactucæ vulgaris, minora, & ad radicem pauca antequam excaulescat. In summa hæc planta toto habitu propius accedere videtur ad sylvestres Lactucas quàm ad sativas.

Lactuca Italica laciniosa C. B. folio est tenuissimo, pallide virenti, in plures partes semi-palmares & lacinias diviso, per reliqua vulgaris Lactucæ similis, quæ est tenerrima. Hinc à nostra specie diversa videtur.

Nobis ex semine Londino accepto succrevit.

Tragus Lactucam suam secundam ait esse foliis *Quercinis* incisâ.

A. 2. *Lactuca sylvestris major odore Opii* Ger. *emac. sylv. odore viroso* C. B. *Endivie foliis odore viroso* Park. *sylv. lato folio, succo viroso* J. B. *The greater strong-scented wild Lettuce*.

J. B.

Ex radice minimi digiti crassitudine, candida, paucis fibris capillata, caule tricubitali & altiore adolefcit, satis crasso & rigido, tereti, lævi, inani, ramoso, lac perquam amarum, tetro & viroso odore opii, ex radicis & caulis vulnere fundens. *Folia* infima lata, Intybo sativo proxima, nigricantia, non laciniosa, sed spinulis duntaxat levibus per ambitum quasi serrata, ad medium fere caulem: superiora verò profundè laciniosa, Lactucæ sylvestris Fuchsi & aliorum in modum, qui terram spectant spinulis per costæ longitudinem hispida. *Flores* conferti Lactucæ, colore luteo, calice squamato, subrubente. *Semen* ex copioso tomento pendulum, nigrum.

In aggeribus fossarum nascitur, inque lapideis faxosisque locis, minus tamen frequens.

Quæ de viribus Lactucæ sylv. veteres prodiderunt, quod scilicet semen ejus non minus quam sativæ hidium imaginations in somno molitur, & Venerem accipit; quodque succus ad eadem valer, ut hinc plantæ conveniant dubito. Narcoticam eam esse & soporiferam, adeoque viribus Papaveri

similem, ut Dioscorides & Plinius tradunt, Opī vehemens & virosus odor abundē convincit. Verūm omnia in genere opīata irritare potius quam extinguerē appetitum ad Venerem me jampridem monuit *D. Mart. Lifer*, saltem modicē sumpta, non sēcus ac vinum ac alii generosi liquores, quibus & viribus quodammodo respondere videntur. De *Lactuca* fativa aliter se res habet: Hęc enim dum adhuc recens & tenera est, antequam excaulescat, commendatū certo certius Veneri adversatur, & libidinem extinguit.

Hujus herba incensā fumo animi causā naribus excepto se veluti consternatū & vertigine subita correptū, & eodem planē modo affectū sensit idem *D. Lifer*, quo solent illi qui Nicotianæ fumum haurire primō aggrediuntur.

- A. 3. *Lactuca sylvestris costā spinosā C. B. sylv. laciniata* Park. *sylv. foliis dissectis* Ger. emac. *sylv. sive Endivia multis dictā, folio laciniato, dorso spinoso J. B. Cut-leaved wild Lettuce.*

J. B.

Inconclita habet per caulem *folia*, Sonchi divisurā, laciniata & serrata, spinis secundū costam a versa parte donata, amaro lacte pragnantia: *Caulis* verō bicubitalis & major, in principio spinosus, qui in summo in multos abit ramulos, quos flores ornant parvi, lutei, lactuacei, in pappos degenerantes. Hęc odore est minis gravi & vehementi quā precedens.

Ad sepes & agrorum margines reperitur, locis præsertim petrosis, inque vineis & hortis.

- A. 4. *Lactuca sylvestris folio non laciniato J. B. sylv. 2.* Ger. emac. *Endive-leaved wild Lettuce.*

Hanc speciem Johnfonus Gerardi emaculator primæ speciei varietatem facit; *J. Bauhinus* secundæ, cui & nos suffragamur; siquidem illā humilior est, & foliis minoribus, odore etiam minis gravi, nostris saltem naribus: Non alia autem in re à secunda differt quā foliorum figurā, quæ huic ne in caule quidem laciniata sunt. Idem cum priore locis provenit.

- A. 5. *Chondrilla [rectius Lactuca] viscosa humilis C. B. Park. Ger. emac. Lactuca sylvestris laciniata minima* Cat. Cant. *Small jagged wild Lettuce.*

C. B.

Ex radice tenui, longa, alba, *cauliculis* spurs, tenues, reflexi, pedales & cubitales prodeunt, quos utrinque ad palmi [imo duorum triumve palmorum] longitudinem flores lutei, oblongi, in pappos abeuntē alternatim cingunt. *Folia* habet ad radicē oblonga, angusta, quadam sinuata, quadam integra, & in caule paucissima.

Hanc in fossarium aggeribus nascentem nos propē Cantabrigiam, Th. Willifellus Londini propē Templum S. Pancratii, invenimus. Postea in transmarinis circa Neapolin & Monsipelum eandem observavimus. In agris Basilensibus Autumno florens invenitur. *C. B.*

6. *Chondrilla [rectius Lactuca] sylv. viscosa caule foliis obducto C. B. saxatilis viscosa caule* Park. *saxatilis viscosa, caule nudato Galeni Col. Wild Lettuce with booted stalks.*

Col.

Radix longa inter saxorum rimas se infinuat, ut difficilē nisi disrupto saxo excipi possit: atque vel minimo disrumpantur radix, folia, caulis, vel etiam flores, copiosius inde exit lacteus succus viscosus, paucō tempore in grumos concrefcent. *Folia* sunt Cichorii vel potius Dentis leonis dicti modo incisa, profundioribus etiam incisuris, tenuioribus lobis divisa, radicem versus adnatis, pedem longa, & circa radicē obliquē dependantia, in orbem expansa. *Caulis* rarō plures, sed unicūm sapius, nec etiam multis alis divisum emittit, rotundum, levem, tenuem, albicantem, cubitalē, foliis multis vestitum in imo, è medio verō ad summum usque tenuiora angustiorque sunt folia, per ambitum non incisa, nec erosa, sed per medium ipsorum nervum divisa, hinc atque hinc caulis & alarum latera cingunt, ut parum caulis adversarum partium conspiciatur, vel nudus remaneat; adeoque tota herent per longum caulem amplexantia, utrinque frequenter alternata, ut vix ab inferioribus superiora distent, totique caulis ita foliis obductis sit, ut velut ocreatus videatur. Horum quidem foliorum reliquū ad summum quod illorum pars quarta est vel minor, integro dorso hærens à caule recedat, ex quo veluti alā & caule cui hæret flores brevibus petiolis insidentes emicant, oblongi calathis, nisi ternive aut plures etiam, intus lutei, foris albentes per medium foliorum florum: Alii semen parturientes, alii enascentes vel dehiscentes, ita ut ditiuss floreat, simulque perfectā semina ab albis pappo evolent, alia verō ab ipsius plantæ & florum viscosa intercepta succo maneat ex pappo dependantia. Nigra sunt atque oblonga, in cacumine, ut in congeneribus pappo albo pilosa. Sapore est amaro admodum.

Æstat & Autumno floret. Manus tacta simpliciter lactē insicit, difficilēque abluatur ut viscum. In vetustioribus montis Campoplaensis fuit & Aequicolum Materii caltri & montanis locis provenit. Nobis in calibus saxosis circa Messaniam in Sicilia, & Monsipelum in Gallia Narbonensi observata fuit. Chondrillam vimineam viscosam vinearum Ad. huc refert *D. Magnol*, & rectē quidam nostrā sententiā.

- A. 7. *Lactuca*

- A. 7. *Lactuca sylvestris murorum flore luteo J. B. Sonchus levis muralis* Ger. *levis alioq. parvis floribus* Park. *levis laciniatus muralis parvis floribus C. B. Fly-leaved Lettuce.*

J. B.

Affatim lac fundit tota planta, quæ ex radice digitali amara caules perquam tenues erigit, cubitales & sesquicubitales, leves, subrubentes, subinde manes aut medullā fungosa plenos: ad quorum te, colore quā terram spectant purpurascens interdum; *Flores* in ramulis exviti, lactuæ, plurgunt, postmodum aliorum more in pappos abeunt. In saxorum rimis, inque muris & aggeribus umbrosis, interdum etiam & in opacis sylvis oritur. *Locus.*

- Lactuca murorum affinis Sonchus dendroides Dalechampii J. B. dendroides Dalech. Park. levis laciniatus. lat. mont. major C. B.*

Lugd.

Radice habet crassam, nigricantem, ex qua radiculæ multæ prodeunt: *Caulis* bicubitalis atque interdum altiores, teretes, foliis stipatis sinuosis, seu per oras ex intervallo infectis, latis, Quercui haud dissimilibus, lacte diffuentibus. Rami in caulibus nulli sunt, sed ab imo scapo ad summum sufflunt luteos, quales sunt aliorum Sonchorum aut Lactucæ, qui tandem in pappos abeunt. Sonchus hic Dalech. habet multa communia cum Lactuca murorum; verumtamen si descriptio & icon Dalech. vera est, necessariō differunt. *J. B.* quem consule.

8. *Lactuca sylvatica purpurea J. B. montana purpureo-cerulea major C. B. sylvatica purpurea flore* Park. *Sonchus sylvaticus* Ger. emac. *Blue-flowered mountain Lettuce of the Woods.*

Col.

Radix huc obliqua, nodosa, dentata germinum oculis tam recentibus quā vetustis, [pollicaris] è qua multo undique crassa, longissima dependente fibra, [sapore grato, dulci, cum levissimo amaro prædita.] *Caulis* est tenui, bipedi [J. Bauhinio bicubitali & altiore, variat utique ratione loci:] glabro, tereti, albicante, medullā albā pleno: quem *folia* ex intervallis alternatim vestiunt, imo pusilla, deinde majora semper multumque latiora, parum in ambitu sinuata, glabra, tenella, superius pallide viridia, subius glauca, mollia, tenuia, [nulla aut brevissimo pediculo donata angusto principio mucronēque] maxima semipedem longa, duas uncias lata caulem amplexantia. Folia in summo caule latiore appendice eidem hærent, iterumque minora efficiuntur vix unciam sæpe lata, [J. B. sapore nullo excellentē,] mansu grata, ut nonnisi modicē aut vix amara sentiantur. Caulis ad foliorum exortum non rectus, sed oblique, nunc dextra, nunc sinistra inflexus & sinuosus videtur.

F. foliorum superiorum alis obliqui & admodum tæpues, rotundi, juncæ petioli exeunt, quaque versum in caulis cacumine expandi; florum onusti deorsum spectantium squamosis calicibus, oblongis, ex viridi purpurascens, in binos ramulos se dividentes, in quibus hiantes flores quatuor exverosam & summo trifido apice divisam atque intortam partem, quæ totidem petala lata, nigro-purpurea, oblonga, incurva, inque sese inflexa circumdant, ora in summo habentia longis fimbriis dirantia, latiuscula, breviter atque compressa.

In sylvis montosis calidiorum regionum frequens est. Nos invenimus in Jura & Saleva montibus. *Locus.* propē Geneva; inque sylvis montosis quas pertransivimus cundo à Scaphusia ad Constantiam; & aliis consimilibus in locis.

9. *Chondrilla [rectius Lactuca] viminea J. B. juncea* Ger. *juncea viscosa arvensis, quæ prima Dioscoridis C. B. viminalibus virgis* Park. *Green Succory with rusby twigs.*

J. B.

Pullulant primū per terram in orbem sparsa *folia* magna, Hedypnoidis lacinis, glabra, quæ in caulem surgente planta marcescunt: ipse vero *caulis* propter terram densis spinulis totus horret, atque ad cubitos duos aut tres assurgit, frequentibus ramis vimineis variè divaricatis fruticulosi, foliis herent, lutei, lactuaceis pares, nec formā dissimili, [ad ramulorum latera &] extremis ramulis non compresso, sed rotundo sære, striato, oblongo, cinereo, cum tomento villosi appendo. *Radix* subest simplex, pollicaris & crassior, glutinosissimo lacteo succo abunde pragnans, cubiti aut sesquicubiti longitudine, non ingrata dulcedine prædita. Totam plantam amaro esse gustu tate Columna, eam fuscē describens.

In Germania, Italia & Gallia Narbonensi in arenosis copiosē provenientem observavimus. *Locus.* C. Bauhinus Chondrillam vimineam viscosam Monsipeliacam ab hac distinguit, ob folia superiorem cingentia, in tenuissimas & acutissimas lacinias divisa: Nobis superiori eadem speciei vix est. D. Magnol se non tunc invenisse ait ejusmodi plantam. *Rotam. Montp.*

- * 10. *Sonchus*, (reſtius *Lactuca*) fruticosus petraeus Africanus *Spinofus* Park. *Thorny Sowthistle*, or wild Lettuce of Africa.

In altum exilite caulis lignosis, versus summities in multos ramulos variè diviſi & subdiviſi undequaque diffuſi, ſingulis viminibus ſeu virgulis in acutiſſimas ſpinas deſinentibus. Folia inferiora valdè laciniata ſunt & ſpinofa; ſuperiora ferè integra aut parum admodum laciniata. Flores parvi, ſimplices, pallide lutei, quibus ſuccedunt ſemina pappo adhaerente alata.

Guilielmus Boelius circa *Tanſum* & *Sapphi* Africae urbes locis petraeis invenit & eruit.

Locus.

Haec duae ultimae plantae non ſunt fortasse verae & geminae Lactuce ſpecies; certè præcedens ſeu Chondrilla viminea ſemina compreſſa non habet ad modum Lactuce, ſed rotunda ferè, ſtriata & oblonga; verum quia aliis reſtibus Lactuce ſimilis eſt quam cuiusvis alii huius generis plantae, Lactuce ſubſecutendam duximus. Ultima Lactucam cæteris partibus reſert, & fortè etiam ſemine: ovum huius figuram non exprimit aut deſcribit Parkinsonus.

CAP. II.

De Soncho.

Sonchus *Σονχ* aliis corruptum videtur à *συνε* rarus, quia ſcil. rari & cavi caulem habet, aliis *Σον* *Σον* dictum, quia ſalubrem ſuccum de ſe fundit ad ætuoſas ſtomachi laniationes, & bilioſas hepatis obſtructiones utiſſimum.

Sonchus à Lactuca (quodcum in multis convenit) diſtinguitur capitulis grandioribus; caulibusque tenorioribus & ſiftuloſioribus, quibus etiam ab Hieracio diſfert, à quo & ſemine compreſſo diſtinguitur.

Sonchus duplex eſt levis & aſper; utriuſque plures ſunt varietates, quas ego ſpecie diſferre non libenter conceſſerim.

- A. 1. *Sonchus levis* Ger. *Levis laciniatus latifolius* C. B. *laciniatus non ſpinofus* J. B. *levis vulgaris* Park. *quomvis icon non reſpondet. Common smooth Sowthistle.*

J. B.

Parvâ, fibroſâ, albâque radice nititur: caule cubitali & ampliore, intus concavo, purpureſcente: folia longa, levia, ferè glauca, Dentis leonis diviſurâ, latiora, teneriora, lacte prægnantia alternatim prodeunt, aliâ pediculo longo, aliâ nullo, ſed latiore baſi caulem amplectentia, in circuitu quali dentata, in quibus vel nulla ſpinæ, vel molles. Flores folioſi, lutei, Dentis leonis minoros, [plures ſinu] in ſummis caulibus & ramulorum, dilutiores quàm Dentis leonis aut Hieracii] quorum extrema folia averſa parte purpureſcunt, & in pappo abeunt. Semen parvum, oblongum & in ſuſco rubens. In hoc genere extremum folium latius eſt & triangulare, haſtæ cuſpidem quodammodo referens.

Locus.

In culis, hortis, vineis, &c. naſcitur, præſertim lætore ſolo.

Variat interdum floris colore niveo vel albo: foliis etiam in plures & tenues lacinias diviſis.

- A. 2. *Sonchus minimus laciniatus minor ſive minimus ſpinofus* J. B. *levis minor paucioribus lacinias* C. B. *levis latifolius*, Ger. *Smooth Sowthistle with ſcattered jags.*

J. B.

Lactæ tota planta turget amaro: Caulis inanis, cubitus altus & major, hominem interdum altitudine excedens, ramuloſus. Folia parum laciniata, tenera, Endivie ferè, ſpinulis in ambitu donata, ſed parum aut nihil pungentibus caſi immediate adnascuntur. Flores lutei Hieracii, ſed calice glabro, qui celeriter in pappo abeunt. Radix longiſcula, multis fibris donata. Hec varietas in hortis olivaceis inter reliquas ſpecies frequens eſt.

3. *Chondrilla lutea* J. B. reſtius *Sonchus levis in plurimis & tenuiſſ. lacinias diviſus* C. B. *forte.*

J. B.

In levi & glabro caule folia habet ad Sonchum levem vulgarem proximè accedentia, niſi quòd multo minorâ ſint, diviſurâ ferè Chondrilla coeruleæ: extreme lacinie paſſis aliis liberantem ſe in aere Cicioniam expriment, per ſegmentorum ambitum denticulata, quod notatu dignum, hæcque notâ non florens facilè à Chondrilla coerulea diſcernitur. Ex horum ſinu ramuli exeunt, quorum ſingulis foliis unicis, ſummo autem cauli plures inſident Sonchi, lutei, in pappo evaneſcentes.

In vineis & aggeribus circa Monſpelium, inque muris ipſius urbis obſervavimus.

Hæc planta Sonchi ſpecies eſt, non Chondrilla. Toto ferè anno floret.

Locus.

Sonchi

- Sonchus affinis Terracrepola. Sonchus levis anguſtifoſus* C. B. Park. *Narrow-leaved Sowthistle. Hieracii ſpecies eſt.*

J. B.

Radice habet Intybo ſimilem, longam, tenuem, paucis fibris donatam candidam, Caules multos, cubitales, foliatoſi, in duos treſſe ramos diviſi. Folia Intybo ſimilia ſunt, candidiora, minus inſecta ac laciniata, guſtatu ſua via licet nonnihil amara ſunt. Flot luteus in pappo evaneſcens. Naſcitur ſponte in aggeribus terrenis agri Monſpeliſis, ut aiunt.

Locus.

In cibis cruda ex oleo & aceto expetitur.

Herba quæ nobis Monſpelii pro Terracrepola oſtenſa fuit valdè ſimilis erat, ſi non eadem plantæ illi quam J. Bauhin deſcribit & deſignat ſub titulo Chondrilla affinis laciniata cujuſdam an Trincatiella; cui & iconæ Terracrepole apud Lobelium, Ger. & Park. aliquatenus reſpondent. Fortè Trincatiella J. Bauhin eſt Terracrepola aliorum autorum. Trincatiellam Italorum Camerarii C. Bauhinus Dentis leonis ſpeciem facit. Qualiſſimam plantam ſit quam J. Bauhinus ſub hoc titulo deſcribit me neſcire fateor. Ex quo ubi invenio ipſum crepidem Dalech. Lugd. à Trincatiella J. B. non diſtinguendam putare. Eſt autem crepis illa quam intelligit J. Bauhinus titulo & deſcriptione hic alatis. Vitioſa Lugdunenſis figura (ut verſimile eſt) J. Bauhinum deſecit. v. Trincatiella.

4. *Sonchus caeruleus latifolius* J. B. *levis laciniatus caeruleus, ſive Alpinus caeruleus* C. B. *Alpinus caeruleus* Park. *Blue-flowered mountain Sowthistle.*

Claf.

Cubitali aut ampliore exiſtit caule, rotundo, ſtriato, lanugine obſito, intus cavo, quem ambitu multa folia, ampla, aliquot profundis lacinis utrinque diviſa, extremo mucronata, latiore plena: Plumos in ſummo caule flores proſert, purpureſcentibus & villoſis petiolis inherentes, vicium ſemine cinereo exiguo evaneſcunt. Radix pollicaris eſt craſſitudinis, oblonga, non in profundum acta ſed obliqua, candicans, clara, velut internodiis diſtincta, multas circumquaque fibras in ſtylis ad latera montis Jura, montiumque maximo Carthufianorum cœnobio imminentiſſimum conſolentem vidimus: Cluſius variis locis umbroſis, in *Dürrenſtein*, *Sneberg*, *Snealben*, jugis Et-

Locus.

- * 5. *Sonchus montanus levis laciniatus minor* C. B.

C. B. prod.

Ex radice craſſiſcula caulis in principio craſſus & lignoſus, rotundus, levis, ſtatim in alas brachiatas, ad cubitalem altitudinem accedens exturgit. Folius eſt ſeſquiuncialis, in paucas lacinias late diſtantes & acuminatas diviſis.

Flores in caulis ſummo veluti in ſpica alternatim diſpoſiti, parvi & palliduli.

In montibus Euganeis frequens eſt.

Lactuce potiùs quam Sonchi ſpecies eſt.

Locus.

- A. 6. *Sonchus aſper laciniatus* Park. C. B. *laciniatus ſpinofus* J. B. *aſper* Ger. *Pickly Sowthistle with jagged leaves.*

A Soncho levi laciniato diſfert foliis craſſioribus, obſcurius viridibus & ſplendentibus, in crebras minus tamen profundas lacinias diviſis, ſpinulis longioribus & rigidioribus aſperis. Quinetiam folia extrema & lacinie in anguſtiores & acutiores mucrones deſinunt.

- A. 7. *Sonchus aſper non laciniatus* C. B. *aſper* Ger. *aſper major non laciniatus* Park. *minimus laciniatus aſper ſive ſpinofus.*

Folius eſt quàm Sonchus minimus laciniatus minor craſſioribus, obſcurius viridibus & ſplendentibus, ſpinulis longioribus & rigidioribus aſperis, aliâ ſimilibus, nimirum ad Endivie folia accedentibus, baſi ſua caulem amplexantibus.

Hæc Sonchi ſpecies in hortis & vineis, inque fimeſtis & locis ruderalis præſertim ſolo pinguiore *Lorus*, frequentiffime ſunt.

- * 8. *Sonchus aſper ſubrotundo folio* C. B. Park. *Round-leaved pickly Sowthistle.*

C. B. prod.

Ex radice exili, longiſcula, cauliculus rotundus palmaris, aliquando ſeſquipalmaris, parte inferiore breviffimis aculeis exasperatus exturgit, circa quem folia pauca, fibrotunda, ſeſquiuncialia, quorum quadam ſumata, omnia tamen per marginem, ut & nervus per folii medium excurrunt, leviſſimis aculeis exasperantur. In cauliculis ſummo duo treſſe pediculi, quorum ſinguli unum florem Hieracii ſimilem, parvum, luteum, qui in pappum abit, ſuſtinent.

Monſpeli ſponte naſcitur, & Sonchus aſper vulgi flore Hieracii nominatur.

Locus.

ER

Species minor.

Est inquit & hujus minor species, capillari radice, à qua pedicelli bini, quatuor vel sex uncias longi, aliquot verò vix unciales, unicum florem parvum luteolum sustinentes exurgunt. Flori semen nigrum, pappo adherens succedit. Circa radicem folia scna, septena, obtusa, per latera dentata. Ibidem reperitur.

Hieracii potius quàm Sonchi species esse videtur.

D. Magnol neutram speciem circa Monspelium vidit.

- * 9. *Sonchus angustifolius maritimus* C. B. Park. *Narrow-leaved Sea-Sowthistle*.

C. B.

Radice est palmari, tenui, fibris carente : foliis ad radicem pluribus, atrovirentibus, uncias quatuor, quandoque sex longis, rarius unciatim latis, per margines spinulis exasperatis, & reliquorum Sonchorum instar la fundentibus; inter quæ caulis unicis, palmaris & sesquipalmaris, tenuis, levis, duobus tribulatis foliis cum basi sua cingentibus, cujus summo flos unicus (rarius duo) latis magnus & luteus insidet, & tandem in pappum abit.

Locus.

In litore Veneto ad Lio primum, dein circa Monspelium æstatis initio collegimus, inquit C. B. In maritimis propè Monspelium inter Juncos copiosè repit, & Augusto mensis floret. Botan. Monsp.

- A. 10. *Sonchus repens, multis Hieracium majus* J. B. *arborescens* Ger. emac. *Hieracium majus folio Sonchi* C. B. *Cree-Sowthistle*.

J. B.

Radices longè latèque repentes nonnisi difficulter evelli possunt, perennes, lactifluæ. Caulis cubitalis vel longior (vidimus qui hominis altitudinem longe superaret in palustribus nascentem) nisi hic distincta species sit; concavus, unciatim tamen quam Sonchi vulgaris, inferiore parte glaber, quodammodo angulosus, ibi demum pilosus ubi in ramulos dividi occipit. Folia & per terram sparsa, & quæ cauli adnascuntur, Sonchi aspen aut Dentis leonis foliis similia, palmaria & pluriquam bipalmaria, non admodum lata, profunde lacinis incisa, in acutos mucrones definita, spinis mollicellis circa margines donata, colore fere glauco. Flores in summitatibus caulibus & ramorum plures, quam Sonchi majores, latius lutei, hirsuta foliorum atrovirentium compage coerciti, qui tandem in pappos abeunt. Vili quibus caulium summitates & capitula obidentur, obscurè flavicant. Florum petala angusta sunt.

Locus.

Inter segetes, & in aggeribus terrenis recens egestis, solo laxiore frequens occurrit.

C. Bauhinus ex una hac planta duas, ni fallor, facit. Nimirum Hieracium Dentis leonis folio acuto I, seu Hier. majus folio Sonchi; & III, five Hieracium majus erectum latifolium.

Vires.

Sonchus viridis & tener (inquit Galenus) est ut olus, præsertim ejus radices. Math. Apud nostrates in usu non est, sed pro cuniculorum tantum & leporum esca usurpatur, unde & *Lactuca leporina* dicta est. Succus stomachi rofiones forbitione mitigat. Caulis decoctus facit lactis abundantiam nutritibus, colorèque meliorem infantum. Plin. Ex Vino potus suspensiosos & asthmaticos juvat, & stranguriam sanat. Succus auribus instillatus eorum dolores mulcere dicitur. Quæ præterea habent Veteres, apud J. Bauhinum vide. Nos iidem cum Lactuca viribus pollere existimamus: juniori scilicet & teneriori refrigerare, adultum & caulescentem potius exalfacere, ut lapor amarus arguit.

11. *Sonchus arborescens alter* Ger. emac. *Sonchus levis palustris altissimus*. *The greatest Sparth-Cree-Sowthistle*.

Ad quinque vel sex cubitorum interdum altitudinem assurgit, & tamen flores minores obtinet quam præcedens, ut à D. Sam. Dale moniti sumus, ipique etiam in planta sicca observavimus.

Ad ripas Thamelis fluvii non longè à Greenwico observavit Thomas Willifellus: Nos quoque in Suffexia & in transfluvianis non procul Francofurto ad Mœnum, ubi & olim Clusius, invenimus.

Sonchi arborescentis Tabernæ-montani icon huic equidem plantæ non convenit, & tamen tum Jo. Bauhinus, tum etiam Casparus frater Sonchum arborescentem Taber. Sonchi levis altissimi Clif. synonymum faciunt.

Nos ergo horum auctoritate induciti plantas illas specie convenire, & quicquid intercedit discriminis loco natali imputandum esse aliquando sensimus & scripsimus: verum insignis differentia in statura & magnitudine, & hujus quoque florum parvas præ illius floribus, quamvis planta ipsa multo major sit, contrarium fiant. Eisdem sententia est & Tho. Johnsonus in suo Gerardo emaculato; quem consule.

C A P.

C A P. III.

De Hieracio Chondrilla dicto.

Chondrilla dicta est à *χόνδρις* quod est grumus, mica, & *ἵσσω*, quod continere significat, quasi continens grumos, quos Mastiche similes esse ait Dioscorides. In multis enim hujus generis plantis in regionibus calidioribus concreverunt grumi fulvescentes in foliorum alis, inque ipsis caulibus.

Quæ autem hoc nomine ferantur plantæ, vel Lactuce, vel Hieracii species esse videntur. Nec enim quæ succum exudant in grumos concreverunt eisdem omnes generis sunt. Chondrilla cœrulea ad Lactucam accedit, reliquæ ad Hieracium pertinent. Trinciarella & Hyoseris mafcula Ger. insigni nota à reliquis Hieracis differunt, quod extimus in flore petalorum circulus calycis quibus incumbunt folia longitudine vix excedit.

Cum Hieraciorum familia admodum numerosa sit, ut ordinem aliquem clarioris doctrinæ causi in is describendis fervaremus, quæcunque à Botanicis quæcunque tandem ratione Chondrilla dicta sunt, præter eas quæ notis genericis cum Lactucis conveniunt, seorsim tradenda duximus. De prima tamen specie seu Chondrilla cœrulea ob semen latum dubitamus annon Lactuce potius species sit.

1. *Chondrilla vel Chondrilla cœrulea* J. B. *Chon. cœrulea* five *purpurea* Park. *cœrulea* Ger. *cœrulea altera* Cichorei Jyfo. folio C. B.

J. B.

Caulis erigit cubitales, teretes, leves, fungosâ medullâ refertos, ramis latis frequentibus brachiatos. Folia priora palmaria aut dodrantalia, lacinis ad Cichoreum accedentia, glabra & parvè glauca; superiora autem profundioribus lacinis incila, levius etiam alias diffecta, glabra. In summis ramorum flores crebri, radiati, cœrulei, ex calice longo, quamato, in quo semen nigrum longum, latum. Radix perennis, simplex, longa, digitali crassitudine, paucis fibris donata, foris tenui & nigro cortice vestita: intus candida, carnosa, tenera & admodum fragilis. Tota planta lacteo turgens liquore, & gustu dulcis est.

Nascitur in editis apricisque vineis & montibus, solum amans albicans, pingue & calcario lapidi Locus. mixtum, ut annotat Cordus, J. B. Nos eam inter Confluentes & Moguntiam, locus Rhenum flumen invenimus, & alibi in Germania.

Chondrilla cœrulea latifolia laciniata C. B. Park.

Non alia in re à præcedente differt quàm foliis brevioribus, latioribus & in profundiores lacini. as divis; unde nec specie diversam existimamus.

2. *Chondrilla affinis laciniata quædam an Trinciarella* J. B? *Crepis Dalechampii* Lugd. Terra-crepis Monspelienfibus.

E radice alba aut nonnihil lutescente, simplici, paucis fibris donata, succo lacteo turgida caules exeunt plurimi (ad octodecim in una planta numeravimus) in latiori solo cubitales & longiores, teretes, leves & velut juncei, infirmi & vix se sustinentes, striati, glauca quædam farina obducti, exortum & propè summos caules sunt angustis, exiguis nullius terti. Ramuli pauci sunt, & ad congeneribus, parvi, lutei, ex numerosissimis flocculis angustis, frontatis, densè stipatis compositi, longitudo est in hoc genere, vel paucis commune. Flocculis delapsis femina cum maturare, pappo latis densò & longo innascente, raris pilis hirsuta ut glabra videantur. Annuæ est planta. Plantam hanc J. Bauhinus & nos etiam circa Monspelium invenimus. D. Magnol in Indice Locus. Lugd. quam J. Bauhinus alio in loco proponit sub titulo *Sonchis affinis Terræcrepæ*: figuram autem quam adhibet vitiosam ex Lugdunenſibus non bona iconem expressim existimamus, cui & nos libenter assentimur.

- * 3. *Chondrilla Sicula Tragopogonoides maritima* Bocconi.

Radix hujus plantæ candida, fragilis, digitali parè crassitudine, atè in terram depacta, superne in tres aut quatuor partes divisa, ex qua Caulis ortur pedalis & altior, pluribus alis ramosis donatus, concavus. Folia Relæda divisura. Flos & semen ut in Chondrilla & ceteris Tragopogis. obvia. In arenolo maris litore nascitur, in Catana, Agrigenti, Sacca pastoralibus agris passim Locus. obvia.

Cum plantam ipsi nondum vidimus, nec figuram seminis descripsit Autor, an hic eam rectè collocavimus nescimus.

4. Chondrilla

4. *Chondrilla folio non dissecto, caule nudo & foliato* J. B. *Sum-Sucrooy with an undivided leaf.*

J. B.

Radix firmatur longā, crassā, lacteo succo turgente, in capita aliquot divisā, *folia* emittente multa, palmata & longiora, fenuantia plus minus lata, Plantaginis tenuifoliae foliis similia, acuminata, glabra, crassa, Chondrilla cœrulea: instar, quædam penè coloris. *Caulis* frequentes, juncei, dodrantales five pedales, glabri, fungoi, foliis plerumque nudis, nonnunquam foliatis, in binos ramos ut plurimum diducuntur, quorum singulis flos infidet unus, magnus, luteus, in pappo evanescentis, quibus femina adherent tenuia, longa, striata & rufia.

Leuc.

Ad radices montis *Saleve*, & in arenosis ad fluvium *Arve* propè Genevam observavimus. Inventimus etiam in Alpibus Carinthiacis quam hoc titulo donavimus: Verum ut in planta sicca à D. Philippo Skippen aservata observavimus, radices ei fibrosæ erant, & caules prætenues, ut jam specie diversam suspicer.

5. *Hieracium Chondrilla dictum incanum. An Chondrilla prior Dioecoris legitima Clusii* Park? *Chondr. lutea* Ger? *Chondr. foliis Cichoraceis tomentosis* C. B.

Hujus semen Chondrilla legitime Clusii titulo ad me missum est ab ingeniosissimo Viro & peritissimo Botanico D. Humph. Sloane M. D.

E radice dum adhuc junior est alba, simplici, alæ & rectā in terram descendente, lacte turgida, raris fibris prædita, nunc simplex, nunc plures *cauliculi* exeunt cubitales aut etiam longiores, teretes, tenues, & vix se sustentantes, tomento brevi, denso, candicante Gnapthalii in modum obstiti, ut est & tota planta, *foliis* ab imo ad summum usque per intervalla vestiti, non admodum crebris, al tergo ordine positos, tres uncias longis, vix unam latos, ab angusto principio sensim dilatatis, circa margines utrinque raris & majusculis dentibus extantibus, ut in Hieracio flore magno Dentis Leonis, tomento molli candicante utrinque obstiti. [Suprema in caulibus folia interdum ad margines aequalia sunt & in acutis mucrones exeunt.] Sunt insuper caules ramosi; inque summis caulibus & ramulis *flores* singulares antequam aperiantur pro calyce simplici foliolorum angustorum, oblongorum vallo obstiti, ut florum gemmæ videantur, aperti Hieracii minoris flustibus similes sunt, coloris lutei. Semina ob æstatis frigus non maturare in hortulo nostro.

Serius & sub Autumno floruit apud nos.

Hæc planta longè diversa est ab Hedypnoide Monspessulana five Dente leonis Monspessulano J. B. At neque Chondrilla prioris Dioec. legitime Clusii icon aut descriptio ci per omnia respondent; ut conferenti patebit: eandem tamen esse puto ob caules, folia, similitudinem incanæ & densæ lanugine tomentoque obducta, qualia in nulla præterea Hieracii aut Chondrilla specie mihi hæcenus videri contigit.

Foliorum alis, ut etiam ipsi ramuli (inquit Clusius) plerumque inherant grami fulvescentes gummi lithici concreti.

Leuc.

Invenitur Salmatensis agro locis incultis & multis aliis Hispaniæ, Augusto florens vel etiam ferius.

6. *Hedypnois Monspessulana, five Dens leonis Monspessulanus* J. B. *An Hieracium foliis & floribus Dentis leonis bulbosi* Lob.

J. B.

Ex radice crassiuscula, longa, nigricante, raris fibris prædita, & summa parte in aliquot capita, interdum divisa *caulis* surgit palmatis, cultura etiam cubitalis & bicubitalis, crassiusculus, concavus, paulo supra radicem in ramos tres, quatuor, aut quinque divisus, quorum unusquisque *flores* gerit unicum, magnum odoratum, Hedypnoideis nostratis flori similem, calice multo crassiore, pulchriore, piloso, è foliis multis latis uno ordine circumvallatum; floris folia extrinsecus rubescunt, cæteroque lutea; tandem in pappo evanescent. *Folia* Cichorei foliorum instar divisa sunt, incanæ & densæ lanugine tomentoque obducta. J. Bauhinus hanc habet pro Chondrilla prioris Dioec. legitima Clusii, sed erroneè nostro quodam judicio.

Leuc.

Nos circa Meslanam Siciliæ, & Monipeli compositæ provenientem observavimus.

7. *Chondrilla lactucaea For-Julienis.*

Radix est simplici. *Folia* ad terram plura triuncialia, valde angusta, uno vel altero dente hinc inde exante, ex angusto principio, ut in hoc genus solenne est, sensim dilatata, in acumen definentia. *Caulis* ab eadem radice plures, (quinque vel sex in planta nobis collecta observavimus) sesquipalmares aut semipedales, foliis nudis, summā parte in ramulos & furculos multos divi & subdivisi, quorum singulos terminant sticti lutei, pro calice simplici foliolorum vallo obstiti, ut capitula oblonga, angusta Lactucearum instar apparent. *Semina* quod ad formam attinet Lactuceas similia sunt, verum non ita compressa, sulva, & quantum in fideis discernere licuit, nonnulli aspera. Ad divaricationes caulium apponuntur foliola minima & angustissima; extremi etiam furculi five petioli quibus stictuli insident tenuissimi sunt. *Folia* in hica glabra videntur.

Leuc.

In Fido-Julii invenimus viā que ducit à Vinsona ad Venetias.

8. *Chondr.*

8. *Chondrilla Cretica nomine missa, semine crispo* J. B. *Hieracium majus Creticum* Park. *majus folio Sonchi, semine curvo* C. B. *Candy Hawthood with crooked seed.*

J. B.

Radix Dentis leonis: *caules* spinulis horridi; variè nulloque ordine in alas divisi: *Folia* Lactuceæ sylvestris, prima & infima integra ferè; succedentia & superiora incisa, minus tamen quam Sonchit: aliis non dissimilibus incisuris. *Flores* Sonchi: *Semen* pulchrum incurvum, ex cervice denticulatum in rostellum pulchrum desinens, per maturitatem rufum.

Brevi avi planta, ante hyemem, imò ante Autumnum etiam perit. Floret Junio & Julio, & semen inde mensibus maturat.

Huc referendus videtur Sonchus asper laciniatus Creticus C. B. nam & figura & descriptio conveniunt; adeoque C. Bauhinus perperam, ut aliis saepe, ex una planta duas facit.

9. *Chondrilla altera Dioecoris Ranzolfii* Clusii.

Hanc Bauhinus uterque pro Conyza marina Lugdunensis historice habent, cujus historiam infra proponemus inter Conyzas. Mihi (ut verum fatear) descriptio Rauwolfiana non videtur convenire Conyze illi marinae Lugd. ea autem, interprete Clusio, sic se habet:

Radix est lavi, ex sulco flavescente, superna parte circiter minimum digitum crassā, quinque vel etiam octo transversos digitos longā, infima parte tenuiore, cui inheret rotunda alia radix, castanea magnitudine, lacteo succo adeo plena ut turgeat. Superna radices pars, quæ lei in tres cauliculos dividit, multa habet oblonga, & graminis instar angusta *folia*, simul nascentia, ad terram valde inclinata, inter quæ prodeunt *cauliculi* aliquot foliis onusti, è quorum alis longiusculi exeunt pediculi, singuli *flores* sustinentes, Pilosellæ majoris flori aequalem, flavum.

In arvis Halepo vicinis satis abundanter invenitur.

An hæc descriptio sit Conyza marinae Lugd. an alterius cujusdam plantæ, Lectoris judicio submitto. Parkinsonus nobilicm sentit diversæ esse.

Leuc.

CAP. IV.

De Hieracio Hyoseride aut Hypocberi.

CUR Hyoseridis nomen huic generi tribuatur rationem non video. Notam tamen insignem quæ ab aliis Hieracis differt obtinet Hyoseris macula Gerardii, nimirum quod petala florum omnino sit nescimus. Convenit tamen Trinciatellæ Cordi superius inter Chondrillas posita, quæ idcirco rectius hic collocaretur.

1. *Hieracium minus Dentis leonis folio subaspero* C. B. *Hier. asperum Hypocberis five Porcellia dictum* Park. *Hypocberis five Porcellia* Ger. *Swines Hawthood.*

Folia huic multa è radice exeunt per terram sparsa, Dentis leonis foliis similia sed minora: è quorum medio *caules* exurgunt plures semipedales, tenues, subasperi, aphylli, superius in ramulos aliquot divisi, *flores* sustinentes singulos, satis amplos, Hieracii. *Radix* parva, longa.

In quibusdam Bavarie sylvis plantam hanc observavimus, ejus iconi apud Tabernamont. & Ger. Leuc.

2. *Hieracium minus Dentis leonis folio oblongo glabro* C. B. *Hieracii parva species, Hyoseris angustifolia aspera* J. B. *The lesser Swines Surooy or Hawthood.*

Exigua sed crassiuscula donatur *radice*, fuscis nonnullis ac si præmorsa est, pluribus fibris ornata: *foliis* longis & angustis, hirsutis, in terra sparsis: *caulibus* duobus aut triobus, glabris è radice prodeuntibus, non multo plus palmum longis, versis superiora ut plurimum in binas alas divisis, quarum extremitatibus insidet flos unicus, luteus, plenus, satis magnus. Tota planta amaricans est saporis. *Tabern.*

Lucos multum amari (inquit) frequens etiam in solo arenoso, graminoso & fœcus vias. Magnitudine, foliorum angustia & caulibus minus ramulosa à præcedente differt.

Leuc.

3. *Hieracium minimum Clusii, Hyoseris Tabernamontani & Gerardii* Park. *Hier. minus folio subrotundo* C. B. *Hyoseris mascula* Ger. *Small Swines Surooy or Hawthood.*

Radix quam erimus alba erat, simplex, altè in terram descendens, paucis fibris donata. *Folia* è radice exeunt multa, bellidus ferè sed paulo longiora & serrata aut dentata: five ex angusto principio paulatim dilatata, apicibus subrotundis; subglauca, lanugine adeo brevi obducta ut negligentius intuenti glabra videantur. *Caulis* ex eadem radice emergunt in foliorum medio plures [interdum unicus] nudi, prope terram rubentes, versis summum ramuli, ramis juxta eorum rubentibus, ad quos exigua quædam foliorum rudimenta cauli adnascuntur. *Caulis* omnes, contra ferè quàm in aliis plantis, extrubunt: versis capitula, crassiorisque sunt & tandem fistulosi, cum inflo-

rius solidi fuerint; singuli singula capitula globosula sustinentes, ex quibus flores parvi, lutei, flosculi brevis, calicibus viridioribus compositi.
Provenit inter segetes locis parum arenosis & terra friabili, ut rectè Clusius.

Locus.

4. *Hieracium parvum* Creticum Park. Clus. minus flore ex albo carne C. B. *Small Hawkweed* et Candy.

Clus.

Elegans est plantula cujus sœna aut plura folia summa tellure diffunduntur, quæ parte radici adherent angustiora, extrema parte latiora, per ambitum incisa, medio nervo purpurascens: inter quæ nascuntur bini aut terni *cauliculi*, circiter pedem alti, enodes, præterquam suprema ferè parte ubi in binos ramos dividuntur, subnascens parvis foliolis valde incis. Flores in extremis fastigiis nascuntur, satis grandes pro plantæ proportionem, ex multis foliolis ibi invenimus incumbentes constantes, superâ parte proliis albis, subus carnei (sità appellare licet) coloris. Radix est singularis, oblongiuscula, supernè crassior, deinde paulatim ad inferum usque gracilescens, aliquot lateralibus fibris donata, instar radicis Cichorei sylvestris.

CAP. V.

De Hieracio simpliciter dicto.

Hieracium *legitimum* i. e. Accipitrina cò dicitur quoniam Accipitres scalpendo eam, succocœ oculos tingendo obscuritatem cum sensere discunt. Plin. lib. 20. cap. 7. vel propterea fortè quod pappi ejus Accipitris utiles sunt ad vomitum Accipitribus ciendum.

Hieracium à Soncho differt caulibus gracilioribus, nec adeò teneris & fistulosis; feminibus longioribus, non compressis sed teretibus aut angulosis. Quæ Chondrilla nomine feruntur plantæ, vel ad Lactuca, vel ad Hieraci genera pertinent.

Pulmonaria Gallorum, cui congener est Hieracium arborecens, à reliquis Hieraciis feminibus parvis nigris differt.

Pilofella seu Auricula muris feminibus parvis nigris cum Pulmonaria Gallica convenit; flagellis reptatricibus, & caulium foliorumque pilis rarioribus rigidiusculis, ab eadem & à reliquis Hieraciis differt.

- A. 1. *Hieracium minus præmorsa radice, sive Fuchsi* J. B. Hier. Chondrilla folio glabro, radice suc-cisa majus C. B. minus præmorsa radice Park. *Hawkweed with bitter roots; Bellow Debils bit.*

Radix ima parte plurimum præmorsa, fibris plurimis albis, alimentum haurit. Folia ad radicem plurima, longa, angusta, utrinque laciniata laciniis longis angustis acutis, in mucrones prælongos acutos desinentia, alias hirsuta & pilosa, præcipuè circa costam mediam, alias propemodum glabra, hilari interdum virore splendentia, nervo medio albo. Inter hæc caules emergunt plures, ad terram primò reclinati, deinde flexu arcuato paulatim se erigentes, cubitum aut sesquicubitum longi, striati, inanes, ramosi. Caulium & ramorum summitatibus flores innascuntur benè multi, pediculis longis, lutei, foliosi, è calice oblongo, modicè squamato, hirsuto. Ad primam divagationem apponitur folium iis quæ ad radicem simile, ad superiores caulis & ramulorum divagationes minora, angusta & oblonga: quin & summi caules & ramuli seu mavis florum pediculi quibetdam foliis seu foliorum rudimentis veltiuntur. Semen pappo adherente alatum.

Locus.

In pascuis frequens Julio & Augusto mensibus flore.
Hieracium folius & facie Chondrilla Lob. Chondrilla folio hirsutum C. B. item Hierac. Chondrill.

- A. 2. *Hieracium longius radicaum* Ger. emac. Park. Hier. Dentis leonis folio obtuso majus C. B. macrocaulon junceum, sive minus primum Dodonæi J. B. *Long-rooted Hawkweed.*

Ex radice crassa, alba, simplici, succo lacteo amaro turgidâ, altè in terram descendente, caules ex-eunt cubitales & altiores, complures, angulosi, atrovirentes, concavi, in ramos aliquot divisi, ima parte raris pilis hirsuti, supernè glabri, rudimentis potius foliorum quam foliis vestiti. Flores summo cauli & singulis infident singuli, Hedypnoides, lutei, è squarcello & glabro capitulo emicantes, pluribus flosculis arcè stipatis compositi, quorum singuli singulis infident feminibus longioribus, rufis, quibus in longos & tenues mucrones producti adnascuntur umbellule pappulæ, quæ notâ à reliquis sui generis facilius & certius distinguitur, quam aliâ quacunque. Folia pleraque omnia ex radice statim orta per terram farguntur, utrinque laciniata, hirsuta, in obtusum mucro-nem desinentia, tenera, lanugine breviori quam Hieraci Dentis leonis flore singulari.

Junio, Julio & per totam æstatem flore, in pascuis ubique.

3. Hieracium

3. *Hieracium villosum* Sonchus lanatus Dalechampii dictum. Sonchus lanatus Dalechampii J. B. Son. villosus luteus major C. B. Park. *Woolly Hawkweed.*

J. B.

In cubitale altitudinem & ampliorem excrescit, foliis per caulem crassiusculum, pilosumque fortè dispositis, duarum triumve unciarum longitudine, culmi latitudine, nonnihil sinuatis & subinde veluti corosis, ad Cyani folia nonnihil accedentibus, nervo unico secundum longitudinem excurrente, tomentosis, nullo pediculo nixis, ad quorum radices ramuli enascuntur. Superior pars caulis ramiflorus in plurimos furculos molli lanugine obitus divaricatur; flores gerens aureos Erigerontis, tandem in pappum fistulentes, calicibus circumdatos tomento delicato & molli pubescentibus. Radice nititur satis crassa & longa, non multum fibrosa. Planta licet nonnihil amara.

Circa Messanam Siciliæ, & Monspelium Gallie Narbonensis plurimum sponte ortum observat. Locus.

Tota planta (inquit J. Bauhinus) lacteo succo turget Cichorei modo, gustuque amaro prædita est, sed minus quam reliqua Cichorea, quorum & facultates obtinet, licet imbecilliores.

4. *Sonchus villosus luteus minor* C. B. Park. *vestitus, Hieracium tomentosum minus. The lesser woolly Hawkweed.*

Ex radice rufa, longiuscula, fibris carente cauliculi bini, terni, rotundi, nonnihil villosi palmum superantes, & in summo in ramulos binos ternosve divisi prodeunt; folia pauca ad radicem, uncias quatuor longa, sed angustissima, laciniis latè à se distantibus & levibus divisa, quæ circa caulem stricissima & uncinalia: Flores in summis ramulis intense aurei, ex parvis capitulis suavi tomento villosi prodeunt, in pappum abeunt. Tota planta leviter tomentosa est.

Monspelii in luco Gramuntio provenit.
Descriptio est C. Bauhini in Prodomo. Hujus etiam J. Bauhinus verbo meminit in prioris descriptione; interdum, inquit, hæc planta palmaris est, foliis minoribus, laciniatis.

Circa Messanam Siciliæ metropolin alteram Sonchi lanati speciem à lanato Dalechampii di-verfam invenimus, foliis tamen (quantum memini) minimè laciniatis.

5. *Hieracium Apulum suave-rubente flore* Col. Dentis leonis folio, flore suave-rubente C. B. *Hawkweed of Apulia with a fleshy-coloured or red flower.*

Radice nititur simplici, alba, rectè descendente, paucis fibris donatâ, succo lacteo turgidâ. Folia in orbem spargit, ut congeneres, brevi lanugine utrinque hirsuta, ima seu primò erumpentia ferè integra, paucis dentibus donata, ab angusto principio in obtusum mucronem sensim dilatata, postiora & quæ in caulibus existunt profundioribus laciniis Cichorei aut Dentis leonis speciei incisa.

Caulis ab eadem radice emergunt plures, dodrantales aut pedales, tenues, striati, solidi, rigidiusculi, raris pilis obditi, foliis ad intervalla majora vestiti alternatim positis, è quorum finibus ramuli ex-eunt. Flores in summis caulibus & ramulis, antequam aperiantur corollam mutant, Anagallis florum in modum, è calice squamato, suave-rubentes, satis grandes: quibus marcescentibus, capitula lanugine albâ, longâ, supra calicem eminente pubescunt. Semen longum, angustum & tenue, rufum.

Odor totius plantæ ad castoreum quodammodo accedit aut opium.
Loco natali Aprili mense flore, serius apud nos; natalem autem locum titulus indicat.

Hinc affine est & ut puto, idem, *Hieracium intybecum floribus ex purpurea rubentibus* C. B. *intybecum* X. Clus. hilt. *intybecum flore carne* Park.

Quod ex singulari radice statim multa promit folia, Cichoreo sylvestri similia, Erucæ modo in lateribus divisa & velut erosa: deinde inter illa multos breves cauliculi, minoribus foliis, minisque incis cinctos, & in frequentes ramulos divisos, dodrantales aut longiores, nudos, summo fastigio sustinentes calicem seu capitulum septem aut octo squamis hirsutis constans, è quo flor exit dens aut duodenis foliis exterioribus, totidem internis minoribus præditus, coloris elegantis ex purpurea rubentis, cui succedit pappus, in quo oblongum & gracile semen fuscum.

Annua videtur planta, subinde tamen novos flores proferens, ut tota æstate, imò etiam in medium usque Autumnum florida conspecta sit.

Hæc descriptio Clusiana in omnibus ferè convenit nostro Hieracio flore carne; ut minimè dubium fit eandem plantam fuisse Hieracium isthoc Clusii cum nobis descripto, ut rectè iudicat Parkinsonus noster. Quin & locus convenit, nam planta Clusiana nata est semine ex Italia missa; quocirca C. Bauhinus perperam eas distinguit & diversas facit.

Huc insuper, descriptiones ejus apud Bauhinum utrumque attentè legenti & consideranti, omnino eadem esse videtur.

Chondrilla purpurascens fetida C. B. Park. *hirsuta rubente flore* J. B. *cujus descriptionem subjecimus.*

J. B.

Plures ex eadem radice simplice, albâ, durâ, fibris donatâ, lac fundente caules attolluntur, pedales & cubitales, solidi, lactiflui, tenues, striati, singularibus foliis donati, quorum singuli singuli infident flores, monocloni, colore ex albo purpurascens, densè foliis per extremam eorum crenatis hirsuti, ex calice thorulis hirsutis canaliculato, cui ad basin haud secus atque in Hedypnoide prominunt.

la apposita folia eaque glabra: Ea porro florum subinde est prematura fecunditas, ut vix semunciale longitudinem affecit caulium rudimentis jam tum capitula florum preluia innascantur. Folia vel à radice statim, vel ab imo caule per terram sparguntur [nam in caule reliqua rariora sunt.] Hedypnoidis lacinis, quibus magnitudine tamen cedunt, utrinque hirsuta, odore gravi, fusc cedunt semina longa tenuia cum pappo.

Vide sis descriptionem hujus & figuram apud C. Bauhinum in Prodro. m.

Unde apparet C. Bauhinum ex una planta tres facere.

- A. 6. *Hieracium Castorei* odore Monspeliensium. Hier. minus *Cicorei* vel potius *Stabes folio hirsutum* Cat. Cant. *Rough Hawkweed with the scent of Caltos.*

Ex radice simplici, lignosa, alba, caules exurgunt plures, ramosi, hirsuti, semipedales aut altiores. Folia ei angusta, hirsuta, lacinata, Stabes & Salamantica prima Clusi, sed longè minor, in acaule mucronem desinentia: Flores lutei parvi, citò marcescentes, quibus delapsis, calicibus con- niventibus, capitula in ventrem canaliculatum turgescunt, papposam lanuginem nitidam & summi- tate prominentem ostentantes, quā in re Hieracium flore carneo amulantur. Tota etiam planta non obcurum Castorei odorem spirat, quemadmodum & illa.

An Hieracium Amygdalas amaras olens, five odore Apuli suave-rubentis Cat. Paris.

In pascuis non procul Cantabrigia primum invenimus, postea aliis in locis. Monspeli, ubi etiam sponte provenit, nobis ostensa fuit hæc species sub titulo Hieracii Castorei odore; sub quo etiam in Indice plantarum circa Monspeli nacentium à D. Magnol depingitur & describitur.

- * 7. *Hieracium medio-nigrum* Beticum Park.

Park.

Quatuor aut quinque parva, oblonga, angusta, glabra è viridi albicantia, in terram resupina e- mittit folia, minus profundo lacinata, media costâ albicantia: inter quæ cauliculus exurgit, ple- runque unicus, ex viridi albicans, striatus, ramosus, sesquipedali altitudine, foliis paucis, minori- bus ad nodos seu divaricationes vestitus, denticulis paucis aut nullis incisus. Summis caulibus & ra- mulis insident flores, singuli singulis, Hieracii, parvi, densò multiplicum flosculorum stipatu con- stantes, colore pallido cum macula in medio atro-purpureâ; quibus succedunt semina parva, lau- cophæra, lanugine brevi barbata. Radix lignosa, annua.

Hujus semina ex Hispania attulit Boelhus.

Datur & alia hujus species omnibus partibus triplo minor, aliâs similis.

Hæc planta insigni notâ, maculâ, nigro-purpureâ in medio flore ab aliis omnibus Hieracii facile di- stinguitur.

8. *Hieracium calice barbato* Col. *falcatum barbatum* Park. *proliferum falcatum* C. B.

Col.

Huius floris calix oblongus, squamulis five foliolis oblongis, tenuibus & incurvis, ut hirsutus five barbatus undique videatur. Flos verò pallidus Maio mente oblongus, nec satis hians & latus. Fe- lia parva, triuncialis longitudine, angusta admodum, raris denticulis serrata, mollia, nec levia, nec hirsuta. Caulis tenuis est, pedalis, duobus tribusve foliolis hærentibus alternatim ornatus, & in summo florem, & ex illius latere foboles emittit, in quibus alii flores altius emergunt impii- vularis modo.

Locus Australibus in maritimis ferè provenit juxta oppidum dictum Torre del Annunciatum non lon- ge à Stabi ruinis in Veluvii radice. Circa Melanum & Monspeli frequentem observavimus. Hujus descriptionem pleniorè videbis in C. Bauhini Prodro. m.

Deiuriam speciem minorem ibidem describit C. Bauhinus, quam Hieracium minimum falcatum appel- lat, quæ in paucis à precedente praterquam parvitate differt. In arenoso maris litore non longe Monpelie.

- * 9. *Hieracium alterum lævius minimum* Col.

Col.

Nudus ferè huius caulis est, pedalis ad summum, tenuis admodum: Radix exigua, parum fibro- sa. Foliola emittit vere, in terram strata, circa radices caput exigua, oblonga, nec unciam lon- gitudine superantia, sinuata atque lanugine quadam hirsuta, locis verò pinguioribus triuncialis lon- gitudine, & semuncialis lata: cui plantæ (ob humoris abundantiam putamus) caulem in medio fi- pitæ exuberantem monstruolum in multis observavimus. Exiguus ac vix conspicuus alis alternatim vestitur, ut nudus ferè appareat, singularis plerumque; sed aliquando binos etiam caules deinde ob- servavimus. Florem in summo profert luteum Senecionis, calice squamoso, lavi, oblongo, quo se- necescente in globum papposum semen oblongum, fulvescens efformatur, atque perfectum, ut in con- generibus avolat.

Maio mensis flore. Cum superiore invenimus unâ.

- A. 10. *Hieracium echinoides capitulis Cardui benedicti* C. B. Hier. capitulis Cardui benedicti maxi- mum, Buglossum echinoides quibusdam J. B. Buglossum luteum Ger. Buglossum luteum five Lingua bovis Par. parad. Lang de becul.

J. B.

Multifida radice nititur, crassitudine digitali, albâ, lac amarum fundente, annua. Caulis bicu- bitalis radice crassitiem æquat, striatus, rubens, densissimis spinis, acutis, rigidis, sed facile caulem relinquuntibus horrens, succum itidem lacteum è vulnere fundens, ramis compluribus brachiatus. Folia Buglossæ, sinuata, longa, multò magis spinis minacibus horrida. Flores Hieracii crocantes, in pappos factescentes, è calice thorulis hispidis canaliculato. Semen oblongum fulvum aut lubrissimum. Annua est planta, seiplam rescinians; floret Junio & Julio.

Ad agrorum margines inque sepium aggeribus, non rarò & in cædis sylvis sponte oritur.

Ulsuprat pro oleo in cibo: Ventrem mollire creditur.

Locus.

- * 11. *Hieracium Echinoides capitulis Cardui benedicti majus Arabicum folio sinuato* Hort. Edinburg.

Hanc speciem nobis benedicti videre contigit.

- A. 12. *Hieracium asperum majori flore in agrorum limitibus* J. B. *Cicoreum pratense luteum as- perum* Park. Cich. prat. lat. hirsutia asperum, vel Hieracium hirsutum foliis caulem ambi- entibus C. B. & Cich. montanum angustifolium hirsutia asperum ejusdem ex sententia J. B. fratri. Hier. asperum Ger. Rough Hawkweed with a large flower, yellow Juc- cozz.

J. B.

Satis crassa radices, multifide, compluribus fibris donatæ, colore ad buxum inclinante, lac fun- dentes amaro sapore, verum non insigni præditum. Caules ex eadem radice multi surgunt, teretes, striati, rigidis pilis asperi, ramosi, lacteum succum manantes, cubitales & altiores. Folia inferiora quidem duos interdum palmos longa, sesquicentiam lata, acuminata, primùm atrovirentia, post de coloris intentione nonnihil remittentia, hispida, acuminata, sinuata per margines, & aliquan- tum crispâ; superiora verò alternatim caulibus adherent, minorâ, acutiora ceteroquin similia: Sa- por utrique fibramus. Flores sui singuli pediculis, modò longis, acutiora ceteroquin similia: Sa- por utrique fibramus. Flores sui singuli pediculis, modò longis, acutiora ceteroquin similia: Sa- por utrique fibramus. Flores sui singuli pediculis, modò longis, acutiora ceteroquin similia: Sa- por utrique fibramus. Flores sui singuli pediculis, modò longis, acutiora ceteroquin similia: Sa- por utrique fibramus.

Cum Hieracio capitulis Card. benedicti multa communia habet. In agrorum marginibus, inque asperis collibus secus agros & vineas provenit. J. B. Julio, Alt. Locus & Tempus.

- * 13. *Hieracium montanum majus latifolium* J. B. *latifolium montanum* Ger. emac. *montanum la- tifolium glabrum majus* C. B. Park. Great broad-leaved mountain Hawkweed.

J. B.

Radice nititur brevi, nigro-incana, succisâ, digitum minorem crassitudine æquante, fibris multis albis, in extremitate bifurcatis donatâ, lacte prægnante saporis multum amari: Foliis longis, la- tis, crispis, ex albo incanis, rigida lanugine obductis, Hieracii echinoidis folii in modum elongatis, sed duplo latioribus, brevi petiolo hærentibus, caulem amplectentibus, præsertim superioribus, a- & mediâ longis, quandoque in duas aut tres alas divisus, in quibus capitula crassa exoritur, multis foliolis confantia; florem producentia luteum, plenum, qui, ceu alii hujus generis, in Hoc- cum abit, ac una cum semine nigro ventis dispergitur. Tota planta lacte turget.

Harcynia summis montibus incolat.

Locus.

- * 14. *Hieracium montanum latifolium minus* Ger. *montan. latif. glabrum minus* Park. C. B. *lati- folium glabrum ex valle Griesbachiana* J. B. The lesser broad-leaved mountain Hawk- weed.

J. B.

Priori hæc æmulatur, licet radix minor sit, & folia angustiora & paulò breviora, inferiora etiam longiore prædita sunt pediculo, cætera verò pediculo carent, caulem amplectentia, ad exortum ang- gustiora quam prioris, tenera, mollia. Caulis abit in quinque, sex aut septem staminula, quibus sin- gulis flos insidet unicus, luteus, precedentis floribus par sed paulò minor. Tota planta amara est.

Hanc observavit J. Bauhinus in valle Griesbachiana Maio florentem ut & Tabern. Descriptio. Locus.

In Catalogo Horti medici Leydenfis invenio Hieracium montanum latifolium glabrum non descrip- tum.

15. *Hieracium montanum alterum λευκοκακηγερον* Col. *montanum hirsutum minus* C. B. *Mountain Whiteweed with long slender stalks, and small flowers.*

Col.

Et tenui, brevi, fibrosa, parum flavicante radice pauca promit *folia* fecus terram magna & longa Hieracio aut Seridi similia, hirsuta, mollia & quæ facile citroque marcescunt. *Caulem* quidem Junio & Julio mense, tenuem [propè terram tamen satis crassum] admodum longum, hominis ferè staturam æquantem, ex viridi lutescentem, hirsute albertem, alperiusculum, lactescensque, alternatim in semipedibus distantis herentibus striatis, absque petiolo ut in congeneribus, latiore origine eum amplexantibus, summâ parte in longas alas pluresque filium, in multos se tenues longosque petiolos dividentes, in quibus oblongi calices foliolis dense constructi superstant, & in illis *flores* emittant lutei, admodum parvi, sed Hieraci æmuli & similia, congenerisque plantæ Dodonæo Lampisana dicti. *Semen* parvum, nigrum papposum. *Tota* planta lacte turget, nonnihil tunc amaro sapore visa.

Locus.

Huius ortus in sepibus Æquicolum villa Mercato dicta, nec ibi multa.

Postquam semen dederit radicis exarefcit: ex semine autem deciduo novæ plantulæ Autumnino exoriuntur, quæ per totam hyemem durant.

C. Bauhinus Hieracium mont. hirsutum minus appellat, cum tamen planta sit satis grandis & procerâ.

Varietas Semen cistrium.

Ejus plantæ quam nos in semine hoc titulo misso ortam in horto nostro colimus caules summi vel glabri sunt, vel adeo brevi lanugine hirsuti ut glabri videantur, striati, concavi: Flores exigui, pallide flavi, atque quam apertior oblongo & veluti columnari calice in simplici palorum ordine compositi, Senecionis floribus similes apparent: ad calicis basin unus squamarum acutatum ordo. Delapso flore calices in ventrem turgent. Semen non nigrum ut in planta F. Columnæ descripta, sed cistrium est.

- A. 16. *Hieracium luteum glabrum seu minus hirsutum* J. B. *Cichoreum pratense luteum levius* C. B. Park.

Radice nititur crassa, simplici, pluribus fibris donata. *Folia* ad radicem plurima, profundè laciniata, glabra, adeo Cichoracis similia ut distinguere sit difficile: Caulis nunc unus nunc plures majores & firmiores quam in alia quavis Hieraci specie nobis cognita, canaliculati, inanes, cubitales aut bicubitales, rubentes, propè summitates in ramos alique divisi. Ad singulorum autem ramulorum exortum apponitur folium isæ quæ ad radicem similes. *Flores* pediculis singuli donati, Lampisane florum forma, nonnihil majores, similiter lutei ex capitulo canaliculato hirsuto, qui in pappo absque: *Semen* relinquitur minutum, striatum, fuscum.

Huius flores, capitula, & semina omnium que in Angliâ sponte proveniunt Hieraciorum minima sunt, si Hyoserim excipias, caulis autem major & firmior reliquis.

Locus.

In pascuis frequens occurrat, & æstate floret.

- * 17. *Hieracium pulchrum* J. B. Cat. Monsp.

J. B.

Ad Dentem leonis laciniis, & Cichorii Sylvestre accedunt huius *folia* formâ & hirsutæ, prima verò minus laciniata, alia alternatim per caulem, ad saporem nullum manifestum gustati offerunt, quòque aliora eò minorâ reddunt. *Caulis* unicus, rectus, striatus, hirsute cubitalis, foliis alternatim orientibus amictus, quæ sine pediculo latam habent basin cum alis. *Flores* in cacumine numerosi, ex pediculis propriis Hieraci similes, lutei, in pappo facientes. *Radix* non magna cum fibris aliquid crassiusculis.

Locus.

Monspeli vicino floris Maio, inquit J. Bauhinus. D. Magnol copiosum invenit in humidis fætorum & vinearum fossis tota æstate cum flore. *Nobis* nec ibi, nec alibi apparuit: nec mirum, siquidem Autumnino dimittat & hyeme Monspeli commorabatur.

- * 18. *Hieracium pulchrum ramosum Sprengerianum* J. B.

J. B.

Caule est fœsquibitali & altiore, piloso, ramulis alterno situ ex longa distantia brachiato, ad quorum alas herent internæ quidem ex principio angusto longa ac dodrantalia ferè *folia*, fœsquibitalia, profundis & amplis incisuris ordine quodam serrata ac penè laciniata, nervo infigni per medium excurrente: superne verò folia breviora, lato principio & velut alis caulem amplexantur Perfoliata instar. *Flores* in summitatibus lutei, quales in Hieracis, in singulis ramis quinti, seni plus minus, qui temporis progressu in pappo faciliunt. *Tota* planta pilosa, potissimum in ramis, in quibus pilis longiores.

Ex hica planta descriptur Autor, eaque non perfectâ.

- * 19. *Cichorium dulce Neapolitanum* Park. *Sonchus latifolius leviter hirsutus* C. B. *rectius Hieracium dulce Cichorii foliis.* Sweet *Whiteweed with Succory leaves.*

Col.

Radix longa, nigro cortice obducta, intus albâ, & lacte disruptâ manante dulci, frequens toto anno regerminat. *Folia* illi Cichoracea, minus profundè incisa, pulposa, carnosiora cæteris congeneribus, nec aspera, sed leni obducta hirsute, colore obscurè virentia. *Caulem* veris fine producit bipedali

bipedali & aliquando majori altitudine, rotundum, solidum, hirsutum, colore candicantem, ramulis in summo brachiatis; in quibus *folia* lata, magis profundè incisa sine petioloherent, similia illis Sonchi & Cichorii vesicarii dicti. In summo in oblongis hirsutis calicibus Hieracio aut Sonchis similes sed hilari aureo luteo colore flores edit; quibus marcescentibus copioso *semine* turgidi habente quo maturatam adepto avolat, ut congeneribus evenit. Æstate perfcitur.

In umbrosis vallium saxosis & Septentrionalibus locis Valventium frequens est. Sylvestris Cichorii figuram foliis repræsentat & habitu plantæ: gustu verò est adeo amarioris

Locus.

20. *Hieracium latifolium montanum Genevensis folio Conyze majoris Monspeliense.* J. B.

Caules edit plures, cubitales ac etiam majores, cavi, crassos, hirsutos, qui superius in aliquot breves ramulos diviti, *flores* gerunt luteos, magnos, Hieraci capitulis alperis pares; tandem in pappo evanescentes: *folia* infima Conyze Monspeliense majoris foliis paria, palmari circiter longitudine, unciam lata, sinuata nonnihil, & quasi serrata, per caulem alternatim sunt disposita, caulem modico amplexentia, hirsuta potissimum parte inferiore, minus tamen alpera quam Hieracium alperum. *Radices* fibrosæ, crassiusculæ, nigricantes & crassis capitibus.

In ascensu montis Jura propè Thuniri hanc plantam invenimus spontaneam. Suspicatur J. Bauhinus Locus, hanc traditam ad Clusio pro Hier. Batrui: Nobis aliter videtur.

- A. 21. *Hieracium montanum Cichorei foliis nostras.* An Hieracium Britannicum Clusio? Hier. Alpin. alperum Conyze facie C. B? *Succory-leaved Mountain Whiteweed.*

Radices habet fibrosas vivaces; *caulem* fœsquibitalem & altiore, angulosum seu striatum, glabrum, inanem, non admodum firmum, foliis vestitum per intervalla quonque vel sex, glabris, circa margines dentatis, basi sua caulem amplexantibus, ad Pulmonariæ Gallorum latic accedentibus aut Cichorei foliorum æmula.

In summitate caulis, Pulmonariæ dictæ modo, *flores* complures gerit Pulmonariæ, quorum calices pilis longiusculis fœscis hirsuti sunt. *Semina* subrotunda.

In montosis septentrionalibus Angliæ, locis udis & humeatis, præsertim villosis oritur. Descriptio Hieraci Britannici apud Clusium in plerisque cum nostra convenit, nisi quod semen longiusculum, striatum candicans faciat, quod nobis subrotundum: verum hæc differentia non est tantum diversâ plantam credam: præsertim cum quas ille vidit stirpes Londini in hortis Richæi & H. Morgani Pharmacopœorum (qui Cichoreum montanum nuncupabant) ex Borealiis Britannia regionibus, ubi sponte creverunt, delatæ fuerint.

Locus.

Hieracium Cichoroides vesicarium nobis.

22. *Cichorium sylvestre vesicarium pratense* Col. *pratense vesicarium* Park. *pratense, hirsutum vesicarium* C. B. *Bladder-Succory.*

Col.

Folia habet virentia, splendida parum lavia, tenera, mollia, Cichorii magnitudine, divisa & fundè divisi per ambitum] petiolis circa radicem & caulem rubentibus. *Radice* parvam, longam, crassiusculam, nigrescentem, intus lactescens. Martio mense *foliis* invenitur in orbem intus membranosis folioliculis habente: Hi caulis se persicente deficientes in alas & flores membranosos conceptaculis expanduntur. *Caulis* est striatus, crassus, alper, nigricante hirsute, cavus, fundè incisis, atque foliolis modo alas cum veficis etiam amplexantibus, brevioribusque minus probus & foliaceæ, membranulæ modo tenui basi, sex foliolis cavis constructa, quæ atqueam flores rescentibus foliolis, inferne purpurantibus Eranthemum modo, intus multis coaceratis flammibus expilque semina perfectæ evolvant. *Tota* lacte turget amaro, atque in Apulie Cirinola in caule crescit: usu pro Cichorio ulupatur, sapore simili.

Nos hanc plantam in sepibus & agrorum marginibus non longè à Liburno portu in Etruria copiosam Locus. sponte provenientem observavimus, Junio mense.

Si stolis coaceratis umbonem medium conficientes planifolii non sunt, sed breves margine in aliquot segmenta diviso ut in Corymbiferis dictis, anapala & sui generis plantæ est, papposa quidem & lactescens, non tamen flore planifolia, naturâ pleno. Ego (quod dolet) flores non observavi; & fortè nondum floruerat cum eam primum inveni, nec enim bene recordor.

CAP. VI.

Hieracia quadam completens C. Babinio in Prodomo descripta, nec nobis visa, nec alius ante eum (quod scimus) Botanici tradita.

HOrum nonnulla à P. Magnol M.D. Monpelienfi circa Monspeliu inventa descripta & delineata sunt, in Botanico suo Monpelienfi.

- * 1. *Hieracia minus glabrum* C. B. prod. Park. **Small Hawkweed with smooth shining leaves.**

Ex radice albicante, oblonga, tenui, cauliculi palmares, rariis pedales, tenues, leves, virentes, in alas divisi exurgunt. Folia habet pauca, ex virore splendentia, oblonga, angusta, raris laciniis prædita, quorum quadam basi latiore, & alata, cauliculum amplexantur. Floribus est minoribus quam in ulla specie, aureis, quorum singuli singulis pedicellis unciam superantibus insident, & aliorum more in pappos abeunt. Apud nos circa autumnum floret. In agris reperitur.

- * 2. *Hieracia Dentis leonis folio, floribus parvis* C. B. prod. Park.

Ex radice parva, lignosa, fibrosa, capillacea & albicante, caulis pedalis, rotundus, aliquantulum hirsutus exurgit, quem ad radicem folia pauca, subaspera, corrola, acuminata, uncias tres longa, semunciam lata cingunt: In caule ad ejus medietatem pauca, folium dentata, eumque basi sua completentia: cujus funniformi florcili plures lutei pedicellis brevissimis insident.

Hoc in Gallia Narbonensi circa Massiliam reperitur.

- * 3. *Hieracia Dentis leonis folio bulbosum* C. B. prod. Park.

Radix ex aliquot oblongis quasi Asphodeli bulbis composita, de se mittit caulem cubito altiore, nudum, levem, striatum, circa medium in ramos pedales, (unum vel alterum) divisum, quorum quilibet florem parvum, sublavum sustinet. Folia ad radicem per terram parva Dentis leonis similiter sinuata & corrola, inferne molli lanugine pubescentia, superne subaspera, unciam lata, tres longa.

Monspelio delatum fuit.

In herbis pratorum & satorum marginibus circa Laterum invenit D. Magnol. cui pro hoc maxime placet figura Hieracii intybacei Tab.

- * 4. *Hieracium tomentosum Hispanicum* C. B. prod. Park.

Tota planta mollis est, incana, tomentosa, radicem habens cortice rufescente testum: caulem palmarem, rotundum, incanum: folia ad radicem oblongis pediculis donata, uncias tres quatuorve longa, semunciam lata, mollia, crassiuscula, ad formam foliorum Dentis leonis vulgaris sinuata; quæ in caule angustiora, minusque profunde sinuata. Cauliculi summo flore bini ternive lutei brevissimis pedicellis insident, quorum singuli ex eleganti calice hirsuto, in plures apices diviso emicant.

In aridis & saxosis Aragoniæ provenit.

- * 5. *Hieracium maximum asperum Chondrilla folio* C. B. prod. Park.

Caule est sesquicubitali, crasso, rotundo, inæquali, striato & aspero, in summo in ramos semipalmares brachiato, quorum singuli singulos flores luteos sustinent. Folia habet pauca, alternatim caulem ambientia, Chondrilla modo in laciniis divisa, uncias tres longa, & hirsute aspera. Monspeli in alpeis, quæ loca Garigues vocant provenit.

- * 6. *Hieracium Alpinum angustissimum oblongique folio* C. B. prod.

Ad radicem duriusculam rufescentem folia plura graminea, palmo longiora, glabra, atrovirentia observantur: inter quæ caulis cubitalis, lavis, rotundus, striatus, paucis foliis cinctus, & circa medium in plures ramulos divisus exurgit. Ramulis singulis flos unicus, parvus, luteus insidet, cui semen parvum succedit, quod cum suo pappo à vento excutitur.

In monte Baldo reperitur.

- * 7. *Hieracium Alpinum pumilum Chondrilla folio* C. B. prod. Park. **Dwarf mountain Hawkweed with Dum-Sucrage leaves.**

Tota planta palmaris est, ex cujus radice alba, cortice nigricante testâ folia aliquot prodeunt, levia, pallide virentia, uncias quatuor longa, pediculis longis donata, vix laciniata: inter quæ cauliculus exurgit rotundus, foliis Chondrilla modo divisus cinctus, qui in summo in duos treve ramulos unciales dividitur, quorum singuli florem unum, luteum satis magnum sustinent.

Crescit in Sneberg Aultrix.

- * 8. *Hieracium intybaceum flore luteo* C. B. prod. Park.

Hoc foliis est Intubi, caulem proximè ambientibus, aliquibus integris, aliis in sinus profundos laciniatis, longitudine uncias quatuor, latitudine sesquunciam superantibus, atrovirentibus & levibus. Caulem habet tenuem, pedalem, ramulosum, reclinatum & levem. Cauliculo pæne palmari & nudo flos unicus, luteus, mediæ magnitudinis insidet, cui semen parvum, pappo inclusum succedit.

- * 9. *Hieracium intybaceum flore magno albido* C. B. prod. Park.

Hoc foliis est priore longioribus, latioribus magisque laciniatis: flore etiam majore, albido medio luteo, foris subrubente.

- * 10. *Dens leonis latifolius caulescens* C. B. prod.

Caule est cubitali, hirsuto, rotundo, striato & cavo, quem folia basi alata, in laciniis aliquot divisa, subrotunda, uncias sex longa, sesquunciam lata, marginibus nonnihil pilosis cingunt, quæque in caulis summo leviter tantum sinuata proximè eundem vestiunt. Flos magnitudinis fere & colore, sed pallidiore, ut in Dente leonis vulgaris.

- * 11. *Hieracium montanum rapifolium* C. B. prod. Park. **Turnep-leaved Hawkweed.**

Ex radice rufescente, oblonga, parum capillata folia pauca, ad Rapæ vulgaris modum, in laciniis subrotunda, per margines sinuata & ad tactum aspersa divisa, pediculis oblongis, rubentibus & asperis donata, prodeunt: inter quæ caulis cubito altior, cavi, striatus, rufescens, uno alterove brevi folio cinctus exurgit, qui superne in ramulos plures dividitur, quorum singulis flos communiter unicus, rariis duo, pediculis tamen distinctis insidet, luteus, mediæ magnitudinis, qui tandem in pappum abit.

In monte Wasserfall provenit.

- * 12. *Hieracium montanum foliis dentatis, flore magno* C. B. prod. Park. **Dented Hawkweed with a great flower.**

Hoc foliis est atrovirentibus, lanugine carentibus, ad radicem maximè dispositis, uncias quinque longis, unam latius, per circumferentiam & dentatis & levissimam lanugine pubescentibus: inter quæ caulis pæne nudus, pedalis, cavi, hirsutus, asper, exurgit qui florem nudum eumque magnum sustinet, saturatè luteum, eleganti quasi calici inclusum.

Hoc in Helvetiorum montibus Gothardo, & circa Therma Fabarias crescit.

Hæc planta flore ejusque calice *Hedypoidem Monspeliulanam* J. Bauhini refert. Ad Dentem leonis retulisse si caulis prorsus nudus, non pæne nudus fuisset.

- * 13. *Hieracium ramosum magno flore* C. B. prod. Park. **Branched Hawkweed with a great flower.**

Hoc caule est bicubitali, rotundo, subaspero in ramos diviso, quibus singulis flos magnus, aureus, nes exiguis pilis donatus, longitudine palmum superantia, tres uncias lata, per quorum longitudinem infra infigitur, à qua per transversum venæ feruntur. In montibus Bellunenibus reperitur.

- * 14. *Hieracium montanum unguisum, laciniatum parvo flore* C. B. prod. Park.

Ex radice oblonga atrovirentem folia plura, pediculis tres uncias longis donata, crassa, profunde laciniata, acuminata, molli lanugine pubescentia, superne atrovirentia & quasi maculata, alia sesquunciam lata, alia angustiora: inter quæ cauliculus palmari, tenuis, mollis exurgit: cujus summo flores aliquot lutei, parvi, & quidem singuli singulis pedicellis insident.

Apud Monspelienses in horto Dei crescit.

- * 15. *Hieracium profundè sinuatum pubescens* C. B. prod. Park.

Radice est nigricante, lignosa, fibrosa; caule bicubitali, rotundo, fistuloso, levi lanugine, ut & tota planta, pubescente, in ramos brachiato: foliis ad radicem oblongis, acutis, profunde sinuatis, singuli singulis pediculis, aurei in pappum abeunt insident.

In pratibus Michelfeldensibus ficioribus ad duneta, etiam in dumetis provenit.

CAP. VII.

Hieracium Pulmonaria dictum.

Hoc nomine Hieracia etiam fruticosâ dicta complectimur: Eorum autem nota caracteristica quâ à reliquis Hieracis distinguuntur est semen parvum, nigrum, breve. A Pilosella five Auricula muris, quacum femine conveniunt, in eo differunt quod non repent flagellis quemadmodum illa.

- A. 1. *Hieracium fruticosum latifolium glabrum* Park. fruticos. latifolium foliis dentatis glabrum C. B. majus latifolium Pannonicum 2. *Clusii* J. B. *The smoother broad-leaved bushy Hawkweed.*

Clus.

Cubitalis: atque etiam bicubitalis interdum sunt huic caules, firmi, rotundi, quadam lanugine obditi [levissimis pilis hinc inde aspersis C. B.] sunt inordinata, five confuso ordine nascentia multa ambiunt folia, tres uncias aut amplius longa, unam lata, mollia, in ambitu dentata, lacteo succo plena, [arvorentia, acuminata C. B.] Summitus angulis in aliquot ramulos finditur, suffrutescentes imbricata capitula, è quibus prominent flores lutei, denis, duodenis aut pluribus foliolis extrema parte incisis constantes, medium occupantibus multis luteis fibris. Radix minimi digiti crassitudinem æquat, multisque tenuibus fibris capillata singulis annis augetur & ad latera novos frequentioresque caules profert.

Ejus generis reperitur graciliore caule, angustioribus & vix semunciam latis foliis, in reliquis conveniunt.

Lec.

In extremitatibus sciccorum pratorum inter vepres nascitur, atque etiam ad cæduarum sylvarum margines.

Plantam hanc aut ei valde similem inveni non longe à stagno *Puls-water* dicto in Westmoriandia. Folia ejus & caules nulla omnino vel brevi admodum lanugine obducta fuere; maturius etiam floruit quam Hieracium fruticosum latifolium hirsutum, quod & eodem in loco crevit.

- A. 2. *Hieracium fruticosum latifolium hirsutum* Park. C. B. *Hieracii Sabaudi varietas altera* J. B. *Bushy Hawkweed with rough broad leaves.*

Caules huic bicubitalis sunt, hirsuti, teretes, rigidi, multis foliis inordinatè nascentibus vestiti, [alternatim quasi sitis] aversa potissimum parte hirsuti, tres pollices longis, duos latis, in acumen desinentibus. Flores in summis caulibus quales Hieracio Sabauda aut Pulmonaria Gallica. Semina nigra.

Hæc planta Pulmonaria Gallica perfamilis est, iisdemque in locis, nimirum sylvis & fructetis, provenit; Differt caule altiore, robustiore & rigidiori, pluribus foliis vestito.

Variat (inquit C. Bauhinus) 1. Foliis uncias quinque longis, sesquiunciam latis, subrotundis, dentatis & aspersis, quemadmodum Patavi provenit, & à Guilandino Militaris Galeni & Lactans Plinii dicebatur. Secunda Foliis est multo longioribus angustioribus, parum dentatis, molli lanugine pubescentibus, quod apud nos reperitur, licet rarius.

Ab hoc nescio an specie differat.

- * 3. *Hieracium fruticosum folio subrotundo* C. B.

C. B.

Quod caule est cubitali, rotundo striato; foliis cincto subviridibus, subrotundis, uncias duas longis sesquiunciam latis, acuminatis & dentatis, leviter hirsuti: cætera precedenti simile.

An Hieraci Sabaudi varietas prior J. Bauhino? cujus plantam siccam sibi à fratre Casparo missam scribit, qui in caule cubitum excedente folia priora alternatim disposita, uncias duas longa & pollice angustiora, ovalia fere, non crenata, superiora quosdam dentes habent, hirsuta sunt.

- * 4. *Hieracium fruticosum minus* C. B.

C. B.

Huius (inquit) triplex varietas occurrit; nam licet ex radice fibrosa & quasi premorsa caulis pedalis simplex exurgat, attamen foliis brevibus & levissimis circa Patavium; at circa Norimbergam paucis, brevibus, subrotundis, in circumferentia crenatis & asperiusculis provenit.

Hæc varietas loco natali fortè debetur.

- A. 5. *Hieracium fruticosum angustifolium majus* C. B. Park. Intybaceum Ger. rectum, rigidum quibusdam Sabaudum J. B. *Narrow-leaved bushy Hawkweed.*

J. B.

Ad cubitos duos assurgit, interdum procerius, caulibus rotundis, rigidis, hirsutis, rubentibus, lacte prægnantibus, qui in summitate in aliquot furculos facessunt, quorum singuli singulos flores sustinent, luteos

luteos Hieraci vulgaris. Folia præ omnibus Hieracis rigida, oblonga, rigidis denticulis finata, hirsuta, atrovirentia, alternatim posita. Radix dura, longis fibris donata.

Inter fruticosæ & ad spec. locis sabulosis & petreis, non tamen admodum frequens occurrit.

Mior Botanicos odor non meminisse, qui huic satis vehemens est opii. D. Dale vicinus noster in hac planta à se inventa hoc anno 1685. Opii odorem non percipit. Variat fortè hoc respectu, & alibi opium olet, alibi minime.

Lec.

6. *Hieracium frutescens foliis angustissimis non descriptum* Hort. Lugd. Bat.

- * 7. *Hieracium* 1. latifolium Clusii, Ger. latif. Pannonicum sive 1. Clusii Park. Alpinum latif. hirsute incanum flo. magno C. B. Pannonicum latif. 1. Clusii, Piloselle majori vel Pulmonaria lutea accedens maculatum & non maculatum J. B. *Broad-leaved Hungarian Hawkweed.*

Clus.

Huic quina aut sena sunt folia, humi frata, lata, Intybo sativo latifolio non multum dissimilia, in ambitu nonnihil sinuosa, interdum etiam laciniata, mollia, hirsuta, nigricantibus maculis laceratis foliis levis, in quo plerumque unicis (nonnunquam alter & tertius) flus ex crassifusculo nigratus. Semen deinde oblongiusculum, comâ incanâ pappi instar præditum, plenus, nonnihil odore matrum levissimo fatis dispergitur. Radix illi minimi digiti crassitudine, nigro atque crasso cortice obducta, lactei succi plena.

Floret Maio. Invenitur plerique Ungariæ, Austriæ superioris & inferioris atque Moraviæ mont. Lec.

In multis accedit ad Pulmonariam Gallorum.

- * 8. *Hieracium Alpinum villosum latifolium magno flore* C. B. Park. Hier. 5. Clusii Ger. Alpinum hirsute folio 5. Clus. quodammodo incanum J. B. *Broad-leaved Mountain Hawkweed with a large flower.*

Clus.

Aliquot sunt huic folia è radice prodeuntia, uncialis fore latitudinis, oblonga, molli crispâque lanugine admodum hirsuta, & quodammodo incana, lacteo succo prædita, è quorum medio caulis pedalis plerumque emergit, hirsutus, quem per intervalla ambiunt folia, superioribus breviora, grandia. Unicum in summo fert capitulum, non minus quam illa hirsuta, aut lacteo succo prænuquam in lateribus alterum & tertium quod in florem sese explicat Hieraci floribus similes, evanescit. Radix nigricat, multis tantem in pappis cum suo brevi & nigro semine prædita. Tota planta valde amara est.

Invenitur in herbosis Alpinum jugis, ubi Julio, interdum etiam Augusto floret; in hortis autem Lec.

Dubitat Clusius an sit ea planta quam Dalechampius Sonchum lanatum appellat: Nobis non videtur, cum Sonchus ille sit regionum calidiorum incolæ, non montium frigidiorum. A semine speciei esse videtur Pulmonaria Gallica dictæ.

- A. 9. *Hieracium murorum folio pilosissimo* C. B. Hier. murorum Bauhini quod est Pulmonaria Gallorum Lobelii Park. Pulmonaria Gallica sive aurea latifolia Ger. emac. Pilosella major quibusdam, alii Pulmonaria flore luteo J. B. French or golden Lungwort: rather, Hawkweed so called.

J. B.

Huic radix geniculata, rubra, fibratâque, lac manans sapore amarum: à qua caulis surgit unicis [inter duo tresve] lacte similiter prægnans, uncium plurimum folio circa medium altitudinem donatus, cubitalis, tenuis, hirsutus, summa parte in aliquot furculos divisis, quorum extremis flumosa inaequaliter, præcipue versis pediculis, superne virentia & hirsuta, inferne densiore lanugine canescentia, maculis pulchris interdum notata, sapore amaro & nitrolo, pediculis subrubentibus, villosis, longis quibusdam, aliis brevioribus. Semina parva, nigra.

Nascitur plerumque in sylvis, muris antiquis & aggeribus umbrosis. Floret Junio & Julio.

In Suffæxiæ sylvis propè Cuckfield vicum folio pulchris maculis notato observari: inque transinari. Lec.

10. *Pilosella majoris sive Pulmonariae luteæ species magis laciniata* J. B. Hieracium murorum laciniatum, minus pilosum C. B. *Golden Lungwort with more jagged leaves.*

J. B.

Proximè dictæ est hæc à radice similis: folia autem majora, latiora, longiora & profundius laciniata, in angulos profundos, acuminatos, ad pediculi finem dissecta, stellam mediam representantia, quorum quædam rotunda, quædam acuminata, pilosa, lanuginosa. Caulis cubitalis, unicis, unico folio in media sui parte, magis laciniato præditus, in alas aliquot divisis, ad quam exoritur

tum foliolum admodum exiguum, acuminatum angustumque exoritur. *Flos* in fine Junii apparet, in Julio explicatur ac perficitur, luteus, plenus, in pappum abiens. Tota planta lacte madet.

In sylvis densis & opacis fagorum non adeo frequenter occurrit. Nescio an Varietas seu naturalis potius quam species distincta censenda sit.

- A. 11. *Pulmonaria Gallica sive aurea angustifolia* Ger. emac. *Narrow-leaved French or golden Lungwort.*

Ger.

Radix huic parva, fibrosa: *folia* exigua, magnitudine & aliquatenus etiam figurâ (aliter tamen dentata) Bellidis foliorum, albicantia & incana. *Caulis* palmaris aut scisquipalmaris, striatus, incanescens, foliis pluribus longiusculis angustis oblongis, in summitate quatuor aut quinque flores brevibus pediculis donatos gerit, colore flavo splendentes, & pro plantæ parvitate satis grandes, qui tandem in pappum abeunt.

Hæc planta à Lobelio in *Adv. pag. 253.* sub titulo *Pulmonariæ Gallorum flore Hieracii* descripta est: cuius etiam figuram in *Obi. pag. 317.* exhibet, quamvis perperam eam cum *Pulmonaria Gallorum* vulgari confundat, ut ex titulo figuræ præfixo apparet. V. Ger. emac.

Hanc invenit (& ad Johnstonum Gerardum emaculatam transmissit) D. Gulielmus Coot, in colle quodam in præditi D. Brigittæ Kingmill, Sidmontoni, non procul *Novo-burgo* oppido, in antiquo Romano castris, propè portam decumanam.

12. *Pilosella majoris seu Pulmonariæ luteæ laciniatæ species minor* J. B. *A lesser sort of golden Lungwort.*

J. B.

Radix huic crassa, adeo multis crassiusculis fibris donata, ut nonnisi lacerata evelli posset. *Folia* ex pluribus cujus capitibus uncias septem longa, quadam breviora: quadam parùm aut vix laciniata est: cujus minor, majora autem profundè laciniata, parte superna vix hirsuta, in averfa pilis minutis in costis vel nervis: foliis inferioribus pediculi longi: superioribus per caulem multo brevioribus: *caules* ipsi dodrantales, inferna parte rubentes, rotundi, cavi, hirsuti, in paucos ramos divisi: quorum extremitates flores infident singulares, satis magni, lutei & papposi. Nec in radice, nec in foliis saporem ullum insignem animadvertimus.

In muro pontis Clarevallæ urbis, nec alibi se observasse meminit J. Bauhinus: nos in monte *Salève.*

Flores & semina decidunt Augusti principio.

13. *Pilosella majoris seu Pulmonariæ luteæ species angustifolia* J. B. *Narrow-leaved golden Lungwort.*

J. B.

Precedentibus nititur *radice* magis curta & longioribus fibris donata. Folio donatur longo ut prior, sed angustiore, piloso, lanuginoso, latè dissecto, nec profundè laciniato, non duntaxat à radice orto, sed & caulem, usque ad summum amplexo; in summitate ad alarum exortum integro, non laciniato. *Caulis* & flos prioribus respondet.

14. *Pilosella sive Pulmonaria lutea, angustiori folio, valde pilosa* J. B. *Narrow-leaved hairy golden Lungwort.*

J. B.

Piloselle majori sive *Pulmonariæ luteæ* similis, cujus tamen *folia* acuminata sunt, longis pilis valde hirsuta, non tantum à radice statim orta, sed etiam per caules pedales, hirsutos: flores lutei, singuli vel bini, ac etiam terni, majores quam in vulgari, qui nondum * pallefcentes foliis obvehuntur, quæ cavi longique pilis ornant, & tandem in pappos evanescent. *Radices* torose, nigre, in fibras crassiusculas desinentes.

* Forè explicari.

Locum.

Florebat mense Junio in monte *Salève* propè *Geneviam*; ubi & nos eam invenimus. Nostra planta brevior erat; *folia* quæ in caulis latè basi abique pediculo adnata & densim in acumem tenuata, pilis longis flavicantibus obdita, 3. aut 4. in caule.

15. *Hieracium murorum angustifolium, non laciniatum* C. B. *murorum angustifolium* Park. *Golden Lungwort with narrow unwarped leaves.*

C. B.

Ex *radice* crassa rufescente *caulis* scisquibitalis, penè nudus, rotundus & asper exurgit; in cuius summo, quasi in umbella, flores plures, parvi, lutei resident. *Folia* ad radicem subnigra, mollia, uncias sex longa, vix semunciam lata, in caulis parte inferiore pauciora, breviora, angustiora, longè à se invicem distantia, & inordinata posita.

In muris nostris reperitur, quod circa *Pataium* longè minus observavimus. Folio modò est latiore (inquit) modò angustiore, & hæc *Pulmonaria Gallica* tenuifolia *Tab.*

Locum.

16. *Pilosella*

16. *Pilosella major erecta* C. B. *major* Gen. *Pilosella altera erecta* Park. *Pilosella minoris flore, hirsutior & elatior, non repens* J. B. *Narrow-leaved Golden Lungwort not warped or indented; or upright Mountain.*

J. B.

Fibrosa est huic *radix*, lacteo succo acri & amaricante, reptatu fibrarum non se propagans, nec humi procumbens, sed *Hieraciorum* more nonnunquam ad bicubitalem altitudinem excrevit in plures *caules* modicè hirsutos, interdum hirsutissimos, maximè verò parte inferiore, cui *folia* quadam adnata, admodum angusta, uncialia, quadrantalia & palmaria: latiora verò & longiora sunt nonnunquam quæ à radice statim exoriantur, sapore subdulci, nulla eccellente adstrictione, quæ lac manant, sicut & caules, qui propè summum cacumen in aliquot furculos quadrantales & sextantales dividuntur, huque rursus plures breves, hirsutos pedicellos prominent; quorum singulis singuli infident *folioli*, *Hieracii* alcuus, lutei, pleni, calice ambitu striato, lanugine nigra obfuso.

Provenit in muris circa *Montbelgardum*: Nos circa *Genevam* invenimus.

Quærendum an hæc, an ejus varietas fuerit quam proponit D. Wheeler in Itinerario suo sub titulo *Piloselle majoris pilosissimæ*, in *Lefina* insula *Ptolomæo* *Pharæ* dictæ inventa, cujus *folia* pilis crebris unciam ferè longis obdita fuere; non tamen dici an repat, an erecta sit. Forte est *Pilosella* vulgariis repentis major species.

Locum.

17. *Pilosella montana hispida parvo flore* C. B. *major, umbellifera, variegata & montana & præteritis* Col. *montana parvo flore* Park. *Mountain Mountain-car with a small flower.* An *Pilos. major pilosissima* D. Wheeler in Itiner?

Col.

Huic *radix* non longa, nec recta, sed obliqua & velut decurtata (putrescit quidem facile) minimi digiti ferè crassitie, innumeris fibris, albis, longis, se circumreptantibus, quibus hæret, obdita. *Folia* supernè videntia sunt, ac hirsute admodum longà, rigente, densà, albente, ferè aspera: infernè albicantia, minutè hirsuta, & pauca quæ proximiora radici breviter sunt vulgate paria, & deinde fere longiora, ut dodrantem ferè æquarent, nec ita tunc deinde hirsute obdita & minimum digiti lata: *caule* tripedali in medio asurgente, in imo levi, in superiore parte hirsutum foliisque semper decrecentibus per caulem rarè dispositis. *Flores* in caulis summitate veluti admodum, Agerati vel *Millefolii* magnitudine; quibus *semina* parva, nigra, pappo denique evolant.

Æstate in *Æquicolum* montium jugis pratensibus herbosis altioribus invenietur perfecta.

Locum.

- * 18. *Pilosella incana Saxatilis lutea* C. B. *Auricula muris altera, incana saxatilis frigidarum regionum* Col.

Col.

Radix huic nigra, rugosa, crassiuscula, ex qua flaventes longæ *Helleboracæ* fibræ, ubi terreni quid adest inter rimas saxorum, (in quibus hærentes observavimus, viâ quâ à *Flaminiano* villa ad montium cacumina *S. Angelo* dicta itur, in solidis illis propter viam altis excavatis faxis supra medium iter) ut aliqui breviores & crispæ cernuntur: *Folia* in orbem quatuor aut quinque circa me, sed Vere deinde adultiora oblonga, ovalia, parumque sinuata sunt, incana, hirsute densè, longà, Verbalis maris modo, & magis hispida auricularum *Quadrupedum* modo. *Caulis* unico paucis rarissime foliorum alis intercepto [duobus vel tribus;] in summo caput habente crallum, hirsute copiosa, nigra & papposa sunt. Tota lacte manat, sapore foliorum non amaro sed sicco. Nullis hæc maculis ut in *Vulgari* infecta observatur, sed tota incana lanosa admodum hirsute abi-cane, Julio perficitur.

- * 19. *Hieracium alterum pumilum* II. Col. seu *Alpinum alterum minimum lanuginosum* Hier. *Alpin. pumilum folio lanuginoso* C. B.

Col.

Radix illius carnosa, ex qua longæ fibræ nigricantes, major quam superioris latifolia [*Pilosella aurea*:] *folia* pilosiora, & longiore hirsute obdita tota planta: foliola longitudine pollicari, latitudine dimidii digiti: *caulis* unicuique, quatuor digitos longus: *flor* luteus.

Parum superat iconem ipsa planta. Tum ex figura, tum ex descriptione, *Piloselle* species esse videtur, non repens.

Y

* 20. *Pilosella*

- * 20. *Pilosella phlomoides exotica* J. B. *Syracca* C. B. *maxima Syriaca* Lob. Park. Great Syrian *Mouse-ear*. An *potius ad Gnaphalia referenda*?

Lob.

Folia est majoribus carnosius, densè ab imo stipatis; candore & lanugine sericeove vellere, holosericeo atrectatu, hilari & specioso aspectu incanus. *Caulis* ternos quaternosve, quadrangulos, geniculatos, pedales emittit. *Flores* videre non contigit. *Radix* durior, lignosa, fibris donata.

J. Bauhinus hanc vidit apud D. Fel. Platerum. *Folia* (inquit) ab imo statim longis & crassis pediculis annexa, denso stipatu oriuntur, quædam ovata, quædam rotundiora, crassa, carnosia: ipso exortu holosericeo vellere donata, reliqua parte tota incana lanugine pubescentia, velut Dictamnus falsus aut Stachys, latissimo aspectu. *Caulum* etiam, qui unicus est, *folia* stipant alternatim herentia prædictis minoribus, longis interrim crassiusque pediculis donata. Nondum flores ferebat, sed prima tantum florum rudimenta.

- * 21. *Chondrilla altera Dioscoridis Rauholfio* Clus. *Chond. bulbosa Syriaca angustifolia* Park. *bulbosa, Conyze facie, foliis angustioribus* C. B.

Clus.

Radix est lævi, ex fusco flavescendo, superna parte circiter minimum digitum crassa, quinque vel etiam octo transversos digitos longa; infima parte tenuiore, cui inhaeret rotunda alia radix castanea magnitudine, lacteo succo adeo plena ut turgat. Superna radices pars quæ in tres cauliculos dividit, multa habet oblonga & graminis instar angusta *folia*, simul nascentia, ad terram valde inclinata; inter quæ prodeunt *cauliculi* aliquot, foliis onusti, e quorum alis longiulculi exeunt pediculi, singuli *flores* sustinentes *Pilosellæ* majoris (quæ *Auriculæ* muris à vulgo nuncupatur) flori æqualem, flavum.

In arvis Halepo vicinis satis abundanter invenitur.

Non procul inde, asperioribus tamen, magisque petrosos locis nascebatur (inquit) aliud insuper *Chondrilla* alterius generis, radice & floribus cum superiore conveniens, cuius tamen folia latiora, magis tamen villosa & cineracea, Holosteæ Monspeliani foliis fere similia.

Hæc posterior species, *Conyzeæ marinæ* affinis *Chondrilla* alia *Rauholfii* J. Bauhino dicitur *Chondrilla bulbosa Conyzeæ facie major foliis latioribus* C. B.

Priori speciei utroque Bauhinus synonymam faciunt *Conyzam marinam* Dalechampi Lugd. quibus refragatur Parkinsonus, nec præter rationem meam sententiâ, cum descriptiones non conveniant per omnia; præsertim quod hæc loco descriptæ radice lactescente dicatur; cujus qualitas in alterius descriptione nulla mentio; deinde flos huic *Auriculæ* muris esse feratur, h. e. pilosulus natura plentis; illi autem *Conyzeæ* majoris, qui ex brevibus quinquepartitis flocculis constat.

CAP. VIII.

De *Pilosella* sive *Auriculæ* muris.

Pilosella à pilis rigidiusculis quibus folia ejus obfita sunt nomen sortita est, *Auriculæ* muris à foliorum similitudine dicta.

Flagellis reptatricibus à Pulmonaria, (quæcum semine parvo nigro convenit) reliquit quæ Hieracii distinguitur: unde definiri potest, Hieracii genus semine parvo, nigro, flagellis reptatricibus.

- A. 1. *Pilosella repens* Ger. *minor vulgaris repens* Park. *major repens hirsuta* C. B. *majori flore, sive vulgaris repens* J. B. *Common creeping Mouse-ear*.

J. B.

Pallim secus vias & in pascuis sterilibus obvia humi decumbit, & repentibus *furculis* hirsutis amarum lac fundentibus novam foliobem per demissas fibras subinde propagat. *Folia* pilis oblongis supra parte obfita, murinis auribus similia, supra virentia, infra incana, sapore exlicante. *Flores* in singulis caulibus tenuibus, nudis, hirsutis, leuipalmaribus singulis, Dentis leonis minores, pallide lutei, extimis flocculis, foris mavis foliis, foris purpureiscentibus, calice hirsuto, fusco: quibus succedunt semina papposa, parva, nigra, tenuia, oblonga. *Radix* tenuis, fibris aliquot demissis terram humiter apprehendit.

Junio & Julio mensibus interdum etiam Maio floret.

Notavit Sim. Paulus non solum ad Polygoni minoris seu Polygoni angustissimo & acuto vel gramineo folio repentis C. B. radices circa Solstitium æstivum aut ad festum S. Joannis Baptiste bacculas aut coccos, coccos baphicas seu grana Kermes æmulantes, sed quoque ad *Pilosellæ* majoris hirsute repentis C. B. radices reperiri, quæ ova aliquis mihi ignoti insecti esse ideo hariolor, quod ex his scapo pennæ anserinæ aut cygnæ inditis mox epistomio chartaceo obturando, ac dehinc aplicationi commissis cernamus sponte sua, intra sex vel septem dies prodire insectum non dum perfectum, quod unus ex amicis meis alatum avolasse observavit. Hanc verò observationem olim in Academia

Lib. V. De Herbis flore composito lactescentibus, &c.

Academia Leydensi communicavi An. Dom. 1623. Bodley à Stapyl, alitque messorum communitio in studiis Botanici. Sim. Paulus Quadrip. Botan. Clus. 2. pag. 113, 114.

2. *Auriculæ* muris Hispanica, aliis *Hieracium Pannonicum flore saturato croceo* J. B. *Pilosella major* Park. *Hieracium hortenense latifolium sive Pilosella major* Ger. omac. *Hier. hortenense floribus atropurpureiscentibus* C. B. *Golden Mouse-ear of Chim the Collier*.

J. B.

Radix huic fibrosa, summa parte purpureascentis, inferius albicans, amara, succo lacteo manans, ex se emittit clemata instar *Pilosellæ* majoris Fuchii & Confoldæ medicæ, quæ radicular albas in terram desigunt, ac ea ratione plurimum se multiplicat & expandit. *Folia* ad radicem plura, Jarentia, pilis rigidiusculis utrinque hirsuta, ad margines aequalia, quædam tamen in margine quosdam habent velut denticulos longis spatiis dispositos. *Caulis* cubitalis & sesquicubitalis, teretes, punctulis nigris asperius videntur. Per caulem tria folia, inferiora majora, superiora minor: caulis summa parte in aliquot furculos dividitur & furculi iterum in pediculos breves quibus insident *flores* conferti, & calicibus striatis, pilis nigris hirsutis. Mense Maio aut Junio folus huius qualis Pulmonaria in circulo se expandit, colore insigni croceo aureo: in medio apices plurimi lutei, bisiti: folia rent & velut umbellam exhibent. Odor parvus, fere Hedypnoidis sive Dentis leonis. Floribus lente turgit. Hæc species ab Hieracio Alpino non lacinato flore fusco C. B. l. c. Hier. Germani F. Gregorius, vel ipso farente, culturâ solum differre videtur. In montibus Germanie collegit

Hieracium hirsutum fere umbellatum C. B. Hier. IX. Clus. Hist.

Huius descriptio quæ habetur apud Clusium in plerisque convenit plantæ præcedenti; ut vix dubitem eandem esse; præcipua differentia est in foliis, quæ Hieracio vulgari formâ non dissimilia esse scribit & inferne penè glabra. Consule si placet Autorem ipsum in Hist. plant. lib. 5. cap. 37.

3. *Pilosella minor, folio angustiore, minus piloso, repens* J. B. *major repens, minus hirsuta* C. B. *media vulgaris erecta* Park. *Creeping Mouse-ear with an upright stalk*.

J. B.

Insigniter repit & hæc, foliis per terram sparsis, angustioribus, minoribus, tam infra, quam supra glabris, si raros quosdam pilos in adverso folio sitos excipias, quorum inferiora subrotunda, superiora longiora. *Caulis* proceriores, interdum cubito altiores, non sine foliis, in aliquot pediculos sed minores, ubi *flores* duo, tres, quatuor, lutei ut alterius [*Pilosellæ* vulgaris repentis]

In pascuis & collibus circa Genevam observavimus.

- * 4. *Pilosella Indica* Cornuti, *Indica odorata* Park. *Hieracium peregrinum* Eyst. *Sweet Indian Mouse-ear*.

Locum.

Cornuti.

Folium oblongum, pilisque longioribus hirtum habet: *radicem* quoque carnosam, oblique repantem, & fibris multam longioribus. *Caulis* ex exit palmaris & singularis, *floribus* apicem orbem auronem septem, nunc octo *Pilosellæ* similibus, præter colorem qui in eis est Croci, aut malolæ & avidus & sequalis.

Auriculæ muris astringit vehementer & siccatur, unde & ovium gregibus noxia censetur. Ster. Vires. nutatoria est & vulneraria, unde additur utiliter tum in potionibus vulnerariis, tum in emplastris & unguentis: vi etiam præsentissima esse dicitur ad calculum. Ob adstrictiorum facultatem, dysenteriam, reliquosque alvi & uteri fluxus sistit, biliosas vomitiones compescit, hernias (infantum præcipue) curat. Sunt & qui ad icterum, incipientem hydropem & lienis tumores eam commendant.

Extrinfecis medetur ulceribus oris (in collutionibus:) hemorrhagiam narium sedat (pulvis inditus.)

Succus herbe inditus Herpetem miliarem efficaciter compescit & sanat. D. Huls. Succus decoctumve aciem ferri vel chalybis sæpe meram indurare creditur.

CAP. IX.

De Dente Leonis.

Dens leonis Recentioribus dicta est hac herba ob foliorum laciniis suis dentes quodammodo imitantium similitudinem.

Sub hoc titulo comprehendimus quotquot hujus generis sunt caule non ramoso, unicum in summo flore majusculum gestante.

1. *Dens leonis montanus glaber, caule cubitali foliolo, flore magno. An Dens leonis latifolius caulefcens C. B. ? Hieracium magnum Hispanicum Park ? Mountain smooth Dandelion with a leavy stalk.*

Radix huic minimi ferè digiti crassitudine, lacteo succo turget. *Caulis* singularis, cubitus altus, striatus, medullâ factus, satis crassus, non ramulosus, foliis multis vestitus, hirsutus, præcipue versus summitatem, unicum in summo gestans *florem*, magnum, luteum, è calice amplo, ex multis squamis composito, ut in aliis Hieracis, subnigro, villosi, villis obscurè ex luteo virentibus. *Folia* Pulmonaria Gallorum dictæ formâ similia, non profundè laciniata, sed potiùs dentata, non profusè glabra, sed rarioribus & vix conspicuis pilis donata, ad margines tamen crebrioribus & longioribus; quæ ad radicem sunt pediculis longiusculis donantur, quæ in caulibus existunt illis omnino carent. *Semen* non observavi.

In altissimo montis Jura cacumine *La Dolaz*, dicto copiosam inveni circa finem Junii mensis florentem.

Planta est singularis & ab omnibus has hæctenus viderim Hieraci specibus diversâ, caulibus scilicet non ramosis, crebris foliis vestitis, & flores in summo singulares gerentibus. Ambigere videtur inter Pulmonariam Gallorum & Dentem leonis.

- A. 2. *Dens leonis foliis integris, caule variis foliis vestito, monambes ferè.*

Radix satis crassa, simplex, *folia* emittit in orbem plura, in terram reclinata, duas uncias longa, unciam lata, acuminata, interdum tamen extremo obtusa, per margines obiter dentata, brevius utrinque villis obsita, tractanti aspera, pediculis brevibus; media folii costa supinâ parte levior inderum purpurascit. E foliorum centro exit *caulis* singularis, teres, nonnihil striatus, manis, villis obtusis, unde & tractanti asper sentitur, sepius simplex & indivisus, interdum tamen ramum emittit unicum in summo flore gestans amplum, Hieraci, pallidiorem, è calice squamoso, hirsuto emicantem.

Invenit & ad nos attulit *D. Dale* in colliculis fœt tunulis olim aggestis juxta Bardolovium vicum, in extremis flexibus Cantabrigiam versus. Nos olim eandem herbam observavimus in aggerie foliæ illius celeberrimæ *The Devils Ditch* Anglicæ dictæ non procul ab oppido *Nevo mercato*, dicto, inter viam quæ inde Cantabrigiam ducit & *Reebe* vicum istius foliæ ab hac parte terminum, ubi & *D. Dale* hoc anno, 1685, copiosam invenit.

Herbam hanc in Catalogo plantarum Angliæ Hieracium montanum, non ramosum, caule apophyllo flore pallidiore denominavimus, sed malè, nam & unum interdum amittit ramum, è sinu folioli exeuntem. Accedit ad Hieracium Pannonicum latissimum primum Clusii.

- A. 3. *Dens leonis Ger. vulgaris Park. latiore folio C. B. Hedynois sive Dens leonis Fuchsii J. B. Alpaca ex atherum genere Theophr. 7. Hist. 10. C. B. Bodæi à Stapel. Dandelion.*

Radix digiti ferè minimi crassitudine, lactescens, surgunt nudi & inanes pediculi, palmares & pluvium dorantes, aliquando hirsuti lanugine facile cedente, quibus insident singulis singuli *flores*, pulchri, patuli, lutei, majores quàm Hieraci cujus floribus similes sunt: exterioribus foliis prona parte ex fuscis rufescentibus, calice glabro, multifido, extra quem quatuor aut quinque folia, viridantia, reflexa: *Flores* in pappo abeunt, calyce desiccante & circa pediculum reflexo, nudum florum sedem porosa pellicula calvitium senile imitante obductum ostendente: unde nonnulli *Caput monachi* dicunt.

In hortis & arceis, inque pascuis ubique oritur, & per totam astatem floret.

Variat foliis angustioribus & profundius laciniatis, iternisq; seminibus rufis & citrinis.

Epatica est, cum Endivia conveniens quo tamen potenter operatur. Usus præcip. in febribus putridis invecrat *Schrod.* Aquam destillatam magnopere commendat Tragus in Apostematibus & febribus ardentibus, trium aut quatuor cochlearium mensura singulis vicibus sumptam; ex qua & optima collyria adversus oculos maculas sunt: quin & inflammationi membrorum medetur aqua destillata, linteois in ea madefactis & impolitis.

Herba cocta stomachum distolunt alstringit: cruda etiam alvum sistit. Eadem dysentericis auxiliatur sed magis cum lente decocta. *Math.* Succus potus is prodesse dicitur quibus genitua effluat. Univerfæ plantæ decoctum potum Ictericum tollit.

Alvum supprimendo, obstructionesq; referando Mcraicarum, plus loti derivat in vesicam quàm pueruli retinendo sunt, præsertim inter dormiendum, eoque tunc imprudentes & invidi flagula permittunt, unde Gallis pueris *Pissifidit* [nostratibus etiam eodem nomine] qui Lactum, & Urinaria herba dicitur. Radices enim plebecula Gallica in aceto insedit, ut pilulis addit.

Parkin

Parkinson radices & folia decocta in Vino aut jusclo commendat in phthisi, tæbe, cachexia & febrium accessibus.

4. *Dens leonis bulbosus Ger. D. l. Asphodeli bulbulis C. B. D. l. Monspeliensium sive Asphodeli bulbulis Park.*

Lob.

Radices hujus plantæ tenues sunt, carnosæ, succo refertæ, rotundæ in mucronem ad verticem, oblongæ fæbe quadratenus similes. Junio & Julio flores luteos pappoq; gestat, multò majores, pallidiores quàm Dens leonis: nec tibi caulium abissimis mappis: *folia* etiam humi strata, sed mitiora: gustu amaro, acri & Dentis leonis.

Hujus (inquit Lobelius) facilis provenit in Hetruria, Gallo-provincia & Norbonæ pratis & fatis. *Lecus.* Nos propè *Sellam novam* viculum Monspelio vicinum invenimus & erimus. Cum Hedynoidæ Monspeliulana confundit J. Bauhinus.

- A. 5. *Hieracium caule apophyllo hirsutum J. B. asperum flore magno Dentis leonis C. B. Hier. D. l. folio hirsutum Ger. asperum foliis & floribus D. l. bulbosi Park. Dandelion.*

Radix nititur fibras multas demittente, foris fusca, intus alba, quæ aliquando singularis, aliquando juxta terram in plura capita dirimitur, tandem in unam radicem coeuntia. *Folia* per terram sparguntur angusta, oblonga, valde flexuosa, ad margines sinuata seu dentata, velut Taraxaci, nec. *Flores* Dens leonis, in singulis caulibus singuli, ex hirsuto calice, plurimis foliis arctè stipatis compositi, quorum singuli singulis caulibus oblongis, foridè rufis aut fuscis.

Floret hæc species omnium quæ apud nos sponte oriuntur Hieraciorum prima, mensè Maio, in *Lecus.* pratis & pascuis ubique ferè.

Figura Hieraci foliis & floribus Dentis leonis bulbosi *Lob. ico.* quam adhibent Gerardus & Parkinson sub titulis superius allatis non convenit huic plantæ à nobis hoc in loco descriptæ sed potiùs Hedynoidi Monspeliulanæ J. B.

- * 6. *Hieracium montanum laciniato folio lanuginoso Clusio J. B. montanum Dentis leonis folio incano, vel laciniato lanuginoso folio C. B. montanum Dentis leonis folio incano Park. Mountain hairy Dandelion. Hier. 7. Clusio Ger.*

Clus.

Ex radice obliqua & rugosa, minimiq; digiti crassitudine, multis etiam fibris donata aliquot exuberant capita, unde sena aut plura enascuntur *folia*, unius, duarum & trium unciarum longitudo, dinc, semunciam longa; crassiore nervo per mediam longitudinem excurrente, mollia, brevi inca, naque lanugine prædita, infima parte valde laciniata & angustiora, superna vero latiora & densata duntaxat, candido succo turgentia, è quorum medio bini aut terni emergunt *cauliculi*, palmato similes, quibus tamen color paulo saturatur. *Semen* maturum tenue, longiusculum, nigrum fappo involutum, vento abripitur.

Crescit in *Leydenberg*, florètque Junio.

- * 7. *Hieracium alterum sexatile montanum Col. Dentis leonis folio asperum Park. D. l. folio, hirsutis asperum, minus laciniatum C. B. Rough rocky Hawkweed.*

Lecus.

Col.

Radix nigra, pedali, corticosa, parvis fibrillis, non tantum rimis faxorum, sed ipsis integris ferè faxis, in quibus nulla apparet fissura, se infinuat, ut nonnisi disruptis faxis ejus aliquid evelli possit. *Folii* per orbem dispositi & oblique dependentibus atque herentibus viderem stellam exprime vi detur. *Folia* vero semipedem aut magis longa sunt, per ambitum laciniata minoris Hieraci modo, hirsuta, aspera, dura, amara & lactescens: è quorum centro exeunt duo vel tres juncei *modi*, *luculi* thyrsi species, hirsuti, tenues, pedales, asperi, lactescens, secundæ Chondrillæ Diofordis à aperti lutei pallentes apparent: illique pappo, oblonga *semina* & fusca succedunt, hianteq; ca. hinc evolvant.

Junio Floret & Julio mensè perficitur.

Immanibus & altissimis faxosis solidisque vallis Campoclaresium lateribus oritur. Invenimus *Lecus.* etiam eandem postea in æquicolum montibus faxosis, inquit Autor.

- * 8. *Hieracium montanum angustifolium nonnihil incanum C. B. montanum angustifolium Park. Hier. montanum sextum Clusio, angustifolium J. B. Narrow-leaved mountain Hawkweed.*

Clus.

Radix digiti crassitudine interdum æquat, longa, nigricans, tenuibus fibris prædita, summa parte in plura nonnunquam capita exuberans, quæ summa tellure sena aut plura oblonga *folia*, semunciam ferè lata & nonnihil incana profertur. E singulis radices capitibus prodeunt inter folia singulares

lingulares *cauliculi*, duri, nudi, dodrantales aut palmares tantum, unicum *florem* sustinentes è multis oblongis, extremo infectis foliis, luteoque colore præditis constantem, quo deficiente *semen* oblongiusculum cum pappo levi aure folio excutitur.

Alud ejus genus invenitur, cujus folia nonnihil in lateribus lacinia sunt ferme instar foliorum *Leucoti* marini minus incani: *Flor* auro colore magis rutilat, aliòque per omnia simile.

Uniusque planta lacteo succo plena, & amanulculo gustu est.

In omnibus illis montibus à *Calenberg* Danubio imminenti ad Alpes excurrentibus nascitur.

LEONI.

- * 9. *Hieracium Dentis leonis folio, hirsutia asperum minus* C. B. Prod. *Small rough Dandelion* *Hawke*. Hier. D. l. folio, hirsutia asperum, magis laciniatum C. B.

C. B.

Radice est parva, oblonga, ad cauliculorum & foliorum exortum rufescente. *Folia* ad radicem pilosa, aspera, angusta, uncias duas longa, in lacinias divisa: inter quæ *cauliculi* nudi, asperi, modò unius, modò bini cornu, palmum non excedentes exurgunt; *florem* unicum, aurum, in pappum abeuntem sustinentes.

LEONI.

Monspellus provenit. Hæc non parvitate tantum, sed & floris colore auro, & figurâ feminis prout in icone exhibetur, differt à præcedente. Huic per simile est, si non idem.

Hieracium parvum hirtum, caule apophyllo, crispum ubi siccatum J. B.

J. B.

Quod simplicem pedali altitudine *caulem* tollit, tactu asperum & singularem, cujus acuminis *folia* impositus unicus *Hieraci* quod *Cichorium sylvestre luteum* appellant, in pappo evanescens. *Folia* ex *radice* gracili complura per terram folia densâ rigidâque lanugine, spinulas quodammodo imitatu, hirta & incana, selscunciam aut duas uncias longa, latis lata, divisione *Eruce* purpureæ nobis dictæ, siccata crispâ videntur.

LEONI.

Monspelli etiam collegit J. Bauhinus: nos quoque in agro *Monspellano*, non longè à *Sella nova*, in arvis.

Ab eodem etiam non multum abluat.

- * 10. *Hieracium alterum minus seu pumilum* IV. Col.

Alterum *Alpinum* minus *F. Gregoris* dictum, auro flore, glabrum; triuncialis cauliculo, foliis selscopulicem longis, lacinia. *Denti leonis*, dicto *Pisciceto* flore auro limile est, differt exiguè totius plantæ, radice carnosa, nigra sicca, ex qua fibre longæ humum petunt.

Differt foliis glabris.

Huc planè simile (inquit C. Bauhinus) nostrum *Hieracium pumilum, saxatile, asperum, radice præmorsa* C. B. prod.

C. B. prod.

Cui ad radicem crassiusculam, nigricantem, in fibras oblongas præmorsas abeuntem *folia* plura, villosa, acuta, longis pediculis donata, uncias tres, quatuorve longa, semunciam lata, in circuitu rarioribus dentibus donata; inter quæ *caulis* palmo minor, hispida, tenuis & rotundus, uno alterove folio vestitus exurgit, *florem* subuleum sustinens, cui *semen* parvum, nigricans, pappo immixtum succedit. In *Alpibus* provenit.

- * 11. *Dens leonis minor aspero folio* C. B. Park. *Small rough Dandelion*.

C. B. prod.

Ad radicem parvam albicantem *folia* plura, subrotunda, duas trêve uncias longa, unam lata, lacinia, & per ambitum levissimis spinulis, ut in *Soncho*, exasperata: *Cauliculus* duarum unciarum *florem* latis magnum, pallide luteum sustinet.

LEONI.

Monspellus provenit. At circa *Monspellum* non invenit P. Magnol. *Botan. Monsp.*

- * 12. *Dens leonis minor foliis radiatis* C. B. Park. cui & *Trinciarella Italorum Camerarii*. *Sweet Dandelion*.

C. B. prod.

Ad radicem parvam, nigricantem *folia* plura per terram sparsa, uncias tres longa, semunciam lata, in plures lacinias profundas divisa, quibus hoc peculiare, quod quolibet solum in summo in tres profundas lacinias dividitur, & harum quilibet apices plures quali radios obtinet: foliorum pediculi levissimis pilis pubescunt. *Cauliculi* plures, laves & nudi, quorum unus palmo minor exigitur; reliqui breviores reclinati, singuli *florem* unicum in pappum abeuntem sustinent.

* 13. Den.

- * 13. *Dens leonis Gadenfis* Park. D. l. minimus C. B. *Cichorium sylvestre pumilum sive Hypopneis* Clus. cur. post. *Dandelion of Cadix* in Spain.

Park.

Radice longa, alba, tenella *folia* emittit plurima, spithamam aut eo amplius longa, costâ media à radice ad dimidiam longitudinem nudâ, deinde in lacinias utrinque *Dentis leonis* vulgaris similes infusa, ut *folia* *Dentis leonis* exactè referant, nisi quod minora & angustiora sint. *Flores* pariter untes: *Semina* longa, tenuia, subrotunda, ut si mavis *cauliculis*, infident, parvi, lutei, in pappum abeunt. Locum titulus indicat; siquidem è *Gadibus* insula à *Gulielmo Bochio* in *Angliam* delatus est.

Radice est vivaci, gelu tamen corrumpitur, si hiems asperior fuerit. Frequens ejus usus apud incolas in acetariis; ciet enim urinas, & hepar ab obstructionibus liberat *Uves* & *Ufus*. Haud minus quam vulgaris. Clus. ex propria experientia.

- * 14. *Hieracium Dentis leonis folio obtuso minus* C. B. Park. *The lesser Dandelion* *Hawke* with a blunt leaf.

C. B.

Ad radicem parvam *folia* sena septenave terre incumbunt, quæ crassa & aspera, uncias duas longa, unciam semis lata, obtusa, nec profundè lacinia: inter quæ *caulis* lavis, nudus & cavus exurgit, qui *florem* unum, pallide luteum & magnum sustinet.

Provenit in pratis extra minorem *Basilicam*.

Descriptio hujus in omnibus ferè convenit *Hieracio nostro montano non ramoso caule apophyllo, flore palmato* illius folle *The Devils ditch* dictæ provenit; & in collibus *Bardolventibus*, vide & confer. *Locus*.

- * 15. *Hieracium Narbonense rotundifolium caule apophyllo* J. B.

J. B.

Hoc statim à radice alatis pediculis longiusculis *folia* fundit octona aut dena plus minus, rotundis, in ambitu exacuti, sed innoxii apiculis, veluti aculeis donata, levia, sapore manifesto destituta. E quorum funi *cauliculi* juncei bini exunt, palmo vix longiores, nudi, quales in *Dente leonis* vulgi dicto; quorum summa *florem* sustinent luteum, minorem quam dictæ plantæ, sed in electu. *Semen* exiguum, longum sed *Lactuce* minus, subrotundum, striatum. Sapore nullum manifestum animadvertisimus.

Monspelo ex rupibus illi vicinis evulsim habuimus. J. B. In satorum marginibus circa *Bouto* *Locus*, natum frequens est. *Botan. Monsp.*

- * 16. *Hieracium III. satidum* Col. *Dens leonis tenuissimo folio* C. B. prod.

Col.

Levi est *folio* & profundè incisio *Dentis leonis* modo, magnis lobis *Sonchi* æmulis, semipedali longitudine; radice carnosa, quam tuberosam ferè & foetidam retulit [Fr. Gregorius] qui recentem observavit: caule nudo, tenui, dodrantali, unicum in summo *florem* pallentem profertente, ut congenerum, sed paucis barbulis coronatum.

Hujus Descriptio plenior habetur apud C. Bauhinum in *Prodromo*; qui in *Austria* propè montem *Dravensium* repertum scribit. In herbis vis circa *Monspellum* frequentissimè occurrit, & mira foliorum varietate ludit. *Botan. Monsp.*

Descriptio *Bauhini* in gratiam studiosorum non pigeat huc transcribere.

Ex radice crassa, rufa & fibrosa *folia* aliquot tenuissima, virore splendentia, palmaria, uncias duas lata, primum profundè lacinia, deinde quilibet lacinia ut plurimum utrinque duplici vel triplici levi lacinia (vel potius apice) subdivisa prodeunt, ut & pediculi tenuissimi, nudi, duabus uncis foliis longiores, *florem* parvum sustinentes.

- * 17. *Cichorium bulbosum* J. B. *Chondrilla bulbosa* Park. marina Ger. *bubosa*, sive *Chondrilla* 2. *Disq. an Ustusav* Theopb. 1. Hst. 11. C. B. *Bulbous Succory*.

J. B.

Ut arcanum itè pulchrum est *Cichorii* genus, innumeris fibris tenuibus longè latèque perreptans, quibus appenti *bulbi* *Avellane* circiter magnitudine, *Alabastri* marmoris candore, solidi. *Folia* selscunciam aut uncias duas longa, semunciam latiora, leviter sinuata, glabra, in obtusum mucronem desinentia, crassiuscula, rubescentia. Inter hæc surgunt *cauliculi* palmares, hirsuti, quorum fastigis *flores* insident *Hieraci*, lutei, in pappo evanescentes. Hæc planta amara est & lacteum succum habet.

Per arenam serpit: *flores* mensis Aprilis propè montem *Ceti* ad mare.

Radicem istam globosam ad strumas curandas multum conferre se experimento didicisse *My. Ures.* conius alitit, unde & *Cichorium strumosum* plantam nuncupavit. Sumuntur autem quinque aut sex

Locus.

fix integræ cum melle multis diebus continuis: vel earum decoctum, vel aqua destillata, quæ tamen inefficaciora sunt; vel conditum ex his cum melle paratum.

CAP. X.

De Scorzonera.

Scorzonera nomen est Hispanicum, huic herbe inditum, quod animalis *Escoreu* Catalaunico sermone appellati morius curet. Formam hujus animalis vide apud Monardum, qui integrum libellum de hac herba & lapide *Beazar* scripsit. Ad serpentinum autem genus pertinet hoc animal, unde Scorzonera idem fere ac Serpentaria, quod contra Serpenti venena efficitur fit.

Sunt qui ad Chondrillam Dioscoridis referunt, sed magis ad Tragopogonis genus reducenda est. C. B.

Clusius Scorzoneras à Tragopogis in eo solum differre putat, quod illarum radix vivax sit, Tragopogon autem minimè.

Nos potius ex floribus ejus calycis formâ Scorzoneram à Tragopogone distinguimus, ut Scorzonera sit cujus flos à calycis radiis non superatur, verum floris orbis calycis oras excedit potius. Tragopogon autem cujus florem ambiunt & continent calycis radii floris ipsius petalis multo longiores. Flos quoque in Scorzonere plerumque major est & plenior quam in Tragopogis: calix quoque in illis squamosus; in his simpliciter radorum, longitudine fere æqualium, stellatim flore apertis expansarum, serie constat.

1. *Scorzonera Hispanica major* Park. *latifolia sinuata* C. B. *Viperaria* sive *Scorzonera Hispanica* Ger. *Tragopogon Hispanicus* sive *Efcorzonera* aut *Scorzonera* J. B. **Common Dipsac grass** & *Scorzonera*.

J. B.

Pedali longitudine est *radix*, crassitudine pollicari & majore, raris & majusculis fibris albis è lateribus densissimis, nigricante exterius cortice obducta, lacte dulcissimo non sine aliqua adstrictione prægans, in multis annis vivax. *Caulis* felciculitatis, teres, striatus, inanis, multis alis concavus, & ab imo statim ramulos, *ramis* longissimis, lanugine quadam rasilis oblitus; quæ etiam inferius pubescent *folia*, latiore basi caulem amplectentia, longa, Tragopogonis, seltunciam lata, per margines æqualia, interdum tamen sinuata seu crispâ, in perquam longum & angustissimum mucronem definitentia, nervis aliquot per longitudinem excurrentibus, glabra, obscure virentia. *Flores* insident extremis ramulis prælongis singulis, Tragopogonis lutei, è *calycibus* squammatim compactilibus [squamis magnis lavis,] qui manè se pandunt, post meridiem clauduntur. Flore marcescente calix in ventrem turgescit. *Semen* oblongum, angulosum, album, non tamen ut in Tragopogone in longum mucronem producit, verum pappus summo semini insidet.

Radix efculenta est, & apud nos in frequenti usu in cibis, imo Pastinacæ & ipsius etiam Sisari radicibus, antefertur.

In hortis nostris Junio mense floret & in Autumnum usque.

2. *Scorzonera major Pannonica latifolia* Park. *latifolia altera* C. B. *Bohemica* Lob. *precedentis virentis* est.

Huic *folia* à radicis capite plura exire dicuntur quam precedenti, angustiora, ad margines æqualia, leviora, colore viridi obscuriore & fordiore: caules etiam per se ab eadem radice plures: in reliquis cum ea convenit, & proinde quicquid intercedit discriminis, loco natali imputandum censimus; nec Matthioli ipse, neque Clusius distinguunt: Parkinsonus quoque faretur hanc cum aliquot annis in hortis duraverit faciem mutare, nec posse ab Hispanica differre.

Scorzonere radix sapore est non ingrato sed subdulci, unde & cruda & cocta & condita, non secus ac Pastinaca nostra, editur: imò mensis etiam magnatum inferitur, & cuius Pastinacæ aut Sisari præfertur. Contra morbum non solum Serpents *Efcorzo*, sed & quorumlibet aliorum valet: contra febres pestilentes, contra quoscunque cordis affectus, melancholiam, palpitationem, lyncopen, epilepsiam, vertiginem, contra viscerum obstructions, uteri mala, quod dico autem; omnia. Id enim nova remedia celebrari solent. De vi ejus adversus serpentes *Efcorzo* mira & prodigia incredibilia narrat Monardus, qui singularem de hac planta edidit libellum, quem cum aliis vertit Clusius.

Amariæ insule Scorzonera amarulentior est Hispanica & nobis, hortensis, & in hydropie impiente & ictero contumaci plurimum valet. Ratum fit illud Hofmanni apud medicos. Si medicamentum vis hepaticum in bile crassa & adulta idem amarissimum fuerit opportunum. *Sin. Paulus.*

Scorzonere montana vis Alexipharmaca deprædicatur in *Ephemer. Germ. An. 11. Obs. 81.*

* 3. *Scorzonera*

- * 3. *Scorzonera humilis latifolia Pannonica* Park. *latifolia humilis nervosa* C. B. *Tragopogonis species*, sive *Scorzonera humilis latifolia* J. B. *Viperaria Pannonica* Ger. *Dwarf Dipsac* & *Scorzonera*.

Clus.

Latiore breviorque habet folia quam Scorzonera major Pannonica 1. Clusio, Bupleuro latifolia sive Elaphobolus Mompelliano non valde dissimilia, crassiora tamen & duriora, quinque nervis scutrenis per longitudinem excurrentibus distincta, cœruleis quodammodo viridi permixti coloris, striatis, raris foliis septus, cui insidet *flos* superiori similis, luteus, magnus: quo marcido nascitur *Radix* pollicaris est crassitudinis, interdum major, longa, nigro rugosque cortice recta, intus alba, serie donata est, & in plura capita plerumque extuberat, ex quibus folia prodeunt.

Hanc Clusius in monte Badenibus thermis in Austria imminente vicinisque aliis observavit. *Locut.*

- * 4. *Scorzonera Pannonica angustifolia* Ger. *angustifolia prima* C. B. *Tragopogonis species*, sive *Scorzonera humilis angustifolia* J. B. **Narrow-leaved Dipsac grass** & *Scorzonera*.

Clus.

Firmatur hac crassa radice, longâ, nigro, denso rugoso cortice prædita, lacteo succo plenâ, quæ nonnunquam superiore parte in plura capita, quemadmodum præcedens, extuberat, crassiusculi familia, firmiora tamen, breviora, & ejusdem cum præcedentis foliis coloris; inter ea excreta fastigio ferens flavum, alteri fere similem. *Semen* deinde in longioribus calculis, Scorzonere tria fertur.

Hæc & sequens non modò in Hamburgensi monte quâ parte glaber est & tenui gramine duntaxat *Locut.* tectus, & quâ Austriam ipocet, sed etiam in vicino Prellenberg, Leytenberg, carent illâ montium à Calenberg ad Alpes excurrentium & perisique Ungariæ locis nascuntur.

Florent Aprilis & Maio, semen interdum Maio, aut sub Junii initium maturæcit. *Tempus.*

- * 5. *Scorzonera angustifolia subcœrulea* C. B. *elator angustifolia Pannonica* Park. *angustifolia elator* Ger. *Tragopogonis species*, sive *Scorzonera major angustifolia subcœrulea flore* J. B. **Taller narrow-leaved Dipsac grass**.

Clus.

Frequentia huic sunt *folia*, longa, Tragopogi foliis minorâ & angustiora, inter quæ cubitalis allurgit *caulis*, cavus quidem ille, sed firmus, durus, viridis, aliquot oblongis foliis septus, & supragustifolia floribus non dissimilem, nisi quod paulo minor sit, & coloris ex cœruleo purpureiscentis, admodum. Sena deinde octona aut plura in singulis calycibus *semina*, Scorzonere seminum annula, densioque, foris nigricante & rugoso cortice obducta, suprema parte hirsuta & villosa, quæ vulnertulum acri: vivax est ut reliquarum radices venustate crassior evadens, & superiore parte in plura capita subinde extuberans.

- * 6. *Scorzonera angustifolia altera* C. B. item *Hieracium Tragopogonis folio ejusdem*. *Hieracium prærs grass*. 7. *humile* Clus. Hist. item *Scorzonera* 4. ejusdem Pan. *The other narrow-leaved Dipsac*.

Clus.

Angustius constat *foliis*, Tragopogo aut Scorzonere angustifolia proximis, carinatis, colore cinereo, digitalis longitudinis, lacteo succo plenâ, amariaculis; ex quorum medio exire *cauliculus* caputula aliorum more squamata, quæ in luteos *folculos* Tragopogo similes, sed minores explantur, maturitate in pappos evanescentes. *Radix* nigra est, multis fibris albis capillata, lateribus propagines quantitas agens.

Hanc quam in Pannonicis ad Scorzoneras retulerat Clusius, propter radicem cum illis dissimilitudinem commodius inter Hieracii genera reponendam censet in Historia. Copiosè nascentem observavit duntaxat in laxis ad Garmingam Carthusianorum cenobium, Julio *Locut.*

- * 7. *Scorzonera bulbosa Attica*, Galacorta dicta Wheeleri.

E radice rotunda, bulbosa, Juglandis magnitudine, paucis fibris appendis, exeunt *folia* aliquot longa, angusta, argentea lanugine pubescentia, inter quæ *flos* Scorzonere similis, pediculo palmari oritur. *Gracis*

Lecy.

Gracis *Galacorta*, id est, *lactea* dicitur, quoniam tota planta lacte scaturit.
In Hymetto Atticae montis. *D. Wheeler.*

* 8. *Serrat.* *Cretea* *Wheeleri*, *Galacorta pariter dicta.*

Quod ad folia attinet *Alphodon* fistuloso perfoliatus est hanc planta; sunt enim ea intus concava seu tubulosa *Cepacorum* instar. *Radix* crassa, alba in terram descendens, lacte albo dulci tur-gens.

Hanc etiam *Galacorta* Graeci vocitant, eaque mulieres utuntur ad colorem candidum cuti conciliandum: Commendatur etiam in cibo ad lac augendum.

Cum priore in Hymetto monte oritur.

Est haec planta singularis & Anomala. Nos nondum vidimus, certe non meminimus videri, herbam ut-lam, praeter bulbosam usque affinet, quae folia habet fistulosa. Si caulem & flores vidisset & descripsisset Auctor, certum iudicium de ea ferre possemus.

Nos in infula parva promontorio Siciliæ Pachyno olim continuâ, nunc angusto frecto diremptâ, ubi Arx Hispanorum praefidio tenetur inter altas multas rariores plantas *Scorzonera* etiam speciem invenimus, cui titulum fecimus

Scorzonera foliis angustis incanis, floribus dilute purpureis.

Caulis eo loci vix semipedalem altitudinem superabant.

9. *Tragopogon Coronopi folio* C. B. *Chondrilla tragopogonifolia* & Thal. *Stæbe Plantaginis folio* Alpin. exot.

Alpin.

Folius multis Plantagini angustifoliae figura & magnitudine similibus, humi stratis, crassus, colore viridi in luteum languente, sapore insipido, in orbem in terra actis, mollibus fragilibusque donata: Ex quibus *cauliculi* semidodrantales, teneri, graciles affurgunt, in quorum summitatibus capitula parva, oblongaque cernuntur, e quibus *stoculi* tori lutei exeunt quibus succedunt semina parva, oblonga Scabiosa. *Radix* digiti minoris crassitie, alba, mollis, tenera, gustu insipido.

* 10. *Scorzonera foliis nervosis* C. B. *minor angustifolia* Pannonica Park. Germanica angustifolia Tab.

Park.

Folia ei longa, perangusta, viridia, *Tragopogi* foliis valde similia, sed breviora & pauciora. *Cau-lis* gracilioris & humilioris multo quam majori Pannonica latifolia: *flores* minores, paucioribus petalorum gyris compositi: *Semina* etiam minora, aliis similia: *Radices* duplo minores, graciliores, nec succo lacteo adeo pregnantes.

Lecy.

Reperitur prope Montepelium, in depressis herbidiis & incultis locis ad dexteram viæ quâ à ponte Ville novæ itur ad Miram vallem Julio mense cum flore. *Batam. Monsp.*

* 11. *Hieracium capillaceo folio* C. B. prod. *An Scorzonera minima tuberosa radice* Hispanica Park?

C. B.

Radice est *Scorzonera* simili, crassâ, oblongâ, tunica fuscâ & rugosâ vestitâ; ex qua *cauliculi* bi-ni, palmates, leaves, singuli *florem* unicum, pallidè luteum, mediæ magnitudinis sustinentes exurgunt. *Folia* ad radicem plurima, pili instar tenuia, duas, rarius tres uncias longa, rigidiuscula, atro-virentia, rarius cauliculorum partem cingentia.

Montepelio allatum fuit. An forte (inquid) *Scorzonera* species?

Scorzonera minima tuberosa radice Park. in multis cum hac planta convenit, differt foliis aliquantulum latioribus: radice brevi, lacte paucio; Flore parvo, simplici: femine minore, nigro: eandem tamen esse Auctor ipse suspicatur, cui & nos subscribimus, nec enim libenter citra necessitatem *Entia* multiplicamus.

* 12. *Scorzonera sylvestris, fol. angustis, fl. caeruleo major & minor* Mentzel.

In sylvis temperatis, maximè ex Fagis & Quercubus confitis Marchie Brandenburg. circa vallem Joachimicam, pagum Schornbeck, Furstenwaldiam, mentibus Junio ac Julio floret. Flos egregie cœruleus est instar Cichorei cœrulei. *Radix* nigrescit.

* 13. *Scorzonera Illyrica* Park. Alpin. *Dipers-grafs* of Slavonia:

Foliorum longorum, angustorum, trinerviolorum ad numerum quinquagenarium aut etiam centenarium; *caulium* exiliam ad vicenarium accedens multo: *Flosculi* exigui, flavi; *Semina* quanta præcedentibus minora: *Radix* crassa, nigricans, hanc speciem à reliquis congeneribus abundè distinguunt.

Hic subiungemus duas tresve plantas Tragopogi accessit solitas, ab radicis pappi cum caulibus unâ mar-cescentes, nec ut Scorzonera viraces & durissimas. Verum quoniam florum caliculus & seminibus (

quibus

quibus præcipue notæ genericæ desumendæ sunt) ad *Scorzoneras* propius accedunt, iis potius subnectendas putavimus.

14. *Tragopogon laciniatum luteum* C. B. *laciniatum majus* Park. folio laciniato, flore pallido J. B. The greater jagged *Scorzonera*.

Tragopogoni radix similis, tenera, lactiflua. *Folia* priora longa, angusta, ad margines aequalia, ad exortum angusta, versus apices latiora: posteriora & quæ caules occupant inferiora, alia utrinque, alia ex altero tantum latere laciniata, superiora paulatim minora sunt minisque incisa & tandem integra, subius pallidius virentia. *Caulis* cubitalis & altior, folis vestitus, summa parte in tres quatuorve ramulos divisus, quorum singuli capitulum sustinent *Tragopogi* vulgaris: [calix tamen non componitur e foliis mucronatis ultra florum petala excurrentibus & in longitudinem productis quemadmodum in genuinis *Tragopogis*] florum claudens minorem quam *Tragopogis* lutei vulgaris, mane expansum, circa meridiem se contrahentem: succedit semen minus quam illius, minime asperum.

Plantæ J. Bauhino descriptæ folia priora tenuia, quæ tamen per ramos satis frequentia, triplo quadruplove vulgati *Tragopogonis* foliis latiora, in crebras profundas lacinas diffecta, quæ aliquid commune habent cum Dente leonis: Semen ad *Scorzonera* semina propius accedit.

Hinc J. Bauhinus *Tragopogoni* à Columna descripto fidenter eandem facit. Descriptiones tamen non satis convenire videntur. Nos in hortulo nostro aliquando alium *Tragopogonis* speciem, Coronopi folio dictam quæ ab utroque (quantum memini) differebat; & ceterè C. Bauhinus in pinace *Tragopogona* quem Coronopi folio inscribit ab utroque distinguit: verum exactius eam describere negleximus.

* 15. *Tragopogon tenuissimè laciniatum* C. B. *laciniatum minus* Park.

C. B.

Radix est oblonga, crassiuscula, fibris carente, rufescente & lacte turgente: ad quam folia plura, oblonga, angustissima, acuminata, & in plures angustissimas lacinas divisa. *Caulis* est cubito non multum brevior, rotundo, lavi, striato, nonnihil folioso, in alas brachiato: singulis flos unus magnus & pallidus insidet, cui semen oblongum, scabrum, cristâ pilosâ in summo præditum & calici oblongo inclusum, succedit.

Montepellii observavit C. Bauhinus descriptionis autor. Si semen rectè describeretur, à præcedenti omnino specie distinctum est.

* 16. *Tragopogon hirsutum* C. B. *hirsutum humile* Park. *Apulum humile hirsutum luteum* Col. Small rough pellow *Goats-beard*.

Col.

Huic *radix* longa, satis, nigro cortice obducta, intus alba, lacte pallente turgida, dulci sapore, viscido dum concrevit, minui digiti crassitudine. *Folia* Croceis paulo latiora, ad graminæ accedentia, per longum venosa, è medio circa radicem plurima, longa sericea hirsute oblonga, pedalia, partim recta, partim verò convexa. *Caulis* edit brevioris alis, parum supra folia excedentem [quandoque duos tresve habere conspicitur] hirsutum, cavum, lineis striatum & lactescentem, brevis, quod in aliis non observatur; *florem* emittens luteum, plenum, radiatum, quindecim circiter foliolis interceptum; in cuius summo calix est magnus sed aliis minor, basin foliosam habet se foliolis radiantibus, calicis orbem superantibus, intus habentem coarctatâ alta foliola, Hieracii modo staminibus intortis, bicorribus, luteis, etiam Aprilis emicantem; deinde contrahunt post non multum temporis pappum emittentem longum, admodum fulvum, colore præ aliis nigrescente, durioris rigidioris, Hircinæ barbe pilorum modo, *semine* longo, sed duplo minore alis, dentatis etiam fstris alpero, contra aliorum normam circa inum tenuiore itaque fulvior.

Variat hæc planta, femine tantum, quod in Cirincolâ inventi brevis, latus, incanum, lanuginosum, acanaceis proximam, pappo superiore admodum breviori, eodisque colore, minisque rigente. Tota planta gustu est dulci & grato. Martio caulem edit, Aprilis floret, & Maio perit.

Miror quid Parkinsono in mentem venerit ut hanc plantam in duas species dirimeret.

CAP. XII.

De *Tragopogone*.

Tragopogon nomen accepit à pappo cano grandiori, qui è summo ejus vertice nascitur, & hirci barbam imitatur. *Theophr. Disc.* Possit autem non ineptè dici *Tragopogon* hæc herba à figurâ floris nondum aperti, qui barbam hircinam proximè referat.

Cæterum *Tragopogon* à *Scorzonera*, ad quam alius accedit, in eo distinguitur, quod calycis radii florum petala longitudine excedunt, & floris circumferentia calycis radiis excedentibus stellata efficitur, majoreque ambitu protenditur. Calyx quoque *Tragopogi* (quantum quidem memini) minime squamosus est, sed omnes ejus radii seu folia aequali fere longitudine extenduntur, contra quam in *Scorzonera*,

A. 1. Tra.

- A. 1. *Tragopogon luteum* Ger. Park. *parad. flore luteo* J. B. *pratense luteum majus* C. B. **Yellow Goats-beard.**

Radice est lacte turgente dulci, minimi digiti crassitudine, longa, pastinacæ quadantenus simili foras nigricante, intus alba; *Caulis* cubitali, tereti, glabro, foliis ab imo ad summum veltuto, ferè Porraceis, carinatis, caulem amplectentibus: ex quorum sinu rami pronascuntur, quorum fummis insident foliis magni denso foliorum radiatorem agmine stipati, lutei, qui in pappo abeunt *semine* appendio longo, magno, aspero, cinereo.

In pratibus & pascuis passim provenit.

Ratione loci magnitudine variat, hinc duæ species apud Parkinsonum.

- * 2. *Tragopogon minus luteum* Park. *Tragop. folio oblongo, sinuato* C. B. **Goats-beard, with a long wadded leaf.**

C. B.

Radice est oblonga, lacteo succo manante: *caule* gracili, pedalis altitudinis, raris *foliis* alternatim septo, quæ oblonga, non multum paulo breviora, at angusta, sinibus brevioribus & quasi serratis exasperata, pallidèque virentia. *Caulis* fummo *floribus* insidet pallide luteis, magnus, *Tragopogo* vulgaris similis, ex calice magno, apicibus acutis donato prodeunte: quo marcido *semine* oblongum in materia villosa alba latitans succedit. *Præcedentis varietas est.*

Monspessuli legimus, inquit C. Bauhinus, descriptionis auctor.

Tragopogon spicatus *Hist. Lugd.* si non fit figmentum, certè *Tragopogi* genuini species, non esse, sed alterius cuiusdam generis videtur.

3. *Tragopogon purpureum* Ger. Park. *flore purpureo* J. B. *purpureo-cæruleum Porri folio, quod Artium vulgo* C. B. **Purple Goats-beard.**

Quælibet plantæ pars vulnerata *lac* fundit, album emanans, mox in luteum faciens, viscidum, quod *radici* rectè, digitali vel minori crassitudine, tenerè copiosum & dulce cum sit, culinis expetit. *Caulis* inanes, ramosi, majores & firmiores quam *Scorzonæræ*, *foliis* natis stipantur Porraceis, quæ interdum valde lata, interdum angusta, longa, acuta. *Floris* in fummis caulis & ramulis, foliis octo, novem aut decem, virentibus, longis & acuminatis obvallatis, tribus unciis, superantes; qui colore sinit vel atro-purpureo, vel purpureo-cæruleo, vel cæruleo; qui postea in pappo abeunt, quibus adhaerent *semine* duas uncias longum, teres, striatum asperum, per maturitatem extremam nigricans.

Hæc planta totâ specie differt à *Tragopogone* luteo, & non floribus tantum colore variat, ut vult Lobelius. Nam nec luteus ita longa & porracea habet ima folia, sed breviora, triplo angustiora, rigidiora; nec in montosis oritur, sed in pratibus & pascuis depressioribus tam calidum quam frigidiorum regionum. Præterea florum effigie inter se distant & magnitudine: purpureo namque minor est flos, atque calicis apices radiantes circumcirca altero tanto floris diametrum excedunt, ita ut floris ambitus parvus videatur respectu calicis atque radiorum ipsius expansio flore. Luteæ verò speciei vulgaris plenior admodum est atque grandior, calicis apices magis occupans.

Circa Flaminianum villam, & Cirinolæ, inque *Æquicolum* valle *Colloroscio* dicta purpuream, nigro-purpuream & obsoleti coloris plantas invenit & eruit F. Columna.

Radices in deliciis habentur tum coctæ, tum etiam crudæ in acetariis, lincinationibus æstuanti-bus ventriculo ac thoraci auxilium sunt.

Valde nutriunt, unde tabidis & macilentis conducunt. Vitis pectoris, tussi & respirationi difficili, necnon pleuritis mederi dicuntur; quod quomodo efficere possint, siquidem dulcia sint, non videt Casp. Hoffmannus. Urinæ quoque stitilicidii subvenire & calculum expellere creduntur; unde *Saffra* vel *Saffrica* quasi Saxifragæ dicta flos dicitur. Sed & vulneribus utiliter imponuntur.

Eadem præstat tum succus radices expressus, tum aqua ejus destillata.

4. *Tragopogon æstivum* Park. **Summer Goats-beard.**

Tragopogo vulgaris luteo aut purpureo minus est *caule* unico pedali assurgens, tribus vel quatuor *foliis* septo, angustis, oblongis, brevioribus tamen quam supradictorum, & ad basin seu exortum latioribus, paulatim deinde ad mucronem usque angustatis, pallide viridibus cum costa media albente. *Caulis* in duos tresve ramulos brachiatus, quorum uniusquisque caput amplum sustinet, quod cum aperitur *florem* ostendit parvum pallide ex cinereo purpureum vel carneum, matutino tempore expansum, circa meridiem se claudentem: calicis folia ultra *florem* in acutos mucrones producantur. *Flore* discalo capitulum augetur, *semina* continens, quorum exteriora in ambitu majora sunt, & pappo destituta, interiora minorâ. *Radix* longa est & lignola, atque hyemem marcescens. *Radix* etiam juvenis & tenera, Foliisque seuturpa, seu incisa, vix aut ne vix quidem lactescunt.

Hæc planta Parkinsono succrevit ex semine Italia mulo: seipsum autem non resemnat ut pleræque alia ejus generis, sed oportet ut vere de novo quotannis feratur, unde & æstiva denominatur. Verisimile est semen in terram delapsum in regionibus Septentrionalibus hyberno frigore corrumpti.

Plantam hanc Cantabrigiæ in hortulo nostro aliquot annis semimus.

- * 5. *Tragopogon gramineus foliis hirsutus* C. B. *Apulum suave-rubens* Park. *alter gramineo folio, suave rubente flore* Col. **Stole-coloured Goats-beard.**

Col.

Radice est parva, omnium minima, trientem longa, in summo rubescens, reliquum albi, durâ, lactescens, gustu dulci, multis lateraliter obliquis fibris humum amplexante: *Folius* angustis, do-drantalibus, gramineis, hirsutus, tactu levibus extrinsecus, intus verò albidioribus, tactique deorsum versus alperis, ut in *Hordeaceis*: *Caulis* longo, bipedali, tenui, albicante, tereti, nervolo, duro, ex magno respectu plantæ calice, octo foliolis radiantibus diviso, *floribus* intus ex albo rubens seu carneis colore suave-rubens, undecim foliolis intus alia foliola continentibus compositis, ex quibus *stamina* nigro-cærulea lutea acie pulverosa, in medio elevantur, umbonis vice. Flos huic cum semina perfecti incipunt occultata, calice inclusis, pappo seminum cacumina exercente. Hujus *calix* angustus est, inani longoque insidens collo, oblongis *seminibus* refertus, quorum exteriora ab aliis nuiores, & tres longas admodum aristas: reliqua verò interna semina pappum ut congenara insistentia. *Sapere* ab aliis differt nihil.

Maior flos & perficitur. Cirinolæ Apuliæ in Pyrastrorum sylva illa exoritur propè D. Rocchi *Locus.* *Tempus.* Floris colore, & seminibus in capitulo exterioribus ad præcedentem accedit.

- * 6. *Tragopogon gramineo folio, radice villosa* C. B. *Trag. folio gramineo, flore albo & luteo cum tantilla purpura* J. B. *luteum angustifolium* Park. **Goats-leaved yellow Goats-beard.**

J. B.

Folius est minoribus, Garvophyllorum florum sylv. alborum foliis similibus, angustis & acutis: *Radix* alia *Tragopogoni* similis, capite capillato: *Caulis* tenues, rotundi, in quorum supremis caulis acutiores essent, foliis Bellidi majori. Provenit incultis locis humidis. Floret Junio & Julio. Hinc idem nobis videtur *Tragopogon* parvum ex luteo purpureis C. B. i. e. *Trag. parvum flore Chondrillæ purpureo-cæruleæ* *Leb. ob.* quam Spithameam pusillam plantam vocat, nulla sui parte à mum longis; in Hetruria & agro Romano obviam.

Caput capillatum radicem perennem esse arguit. Descriptio hujus adeò brevis est & obscura, ut non satis sciam, quæ plantâ sit, an fortè *Scorzonæræ* species?

In Horto Regio Parisiensi colitur.

- * 7. *Tragopogon purpureo-æquilem crocifolium* C. B. *crocifolium purpureum* Park. *crocifolium mont. flore nigro-purp. sive Theophrasti & Dioscoridis* Col. **Saffron-leaved, purple Goats-beard.**

Col.

Hujus *folia* *Croci* folia ita æmulantur, ut angustiora potius quam latiora censentur, pedem & exuberant oblique rugosa, ut etiam in Ornithogalo veriore observatur. Circa radicis caput, quod tem originem ducunt, reliquid angusta, virentia & in acutum desinentia, & copiosa. *Radix* longa, medullâ lignosa. *Caulis* edit in imo crassum, rotundum, solidum, lævem, atque tribus alis diviso quatuor alternatim rarius disposita hærent foliola, in summo admodum tenuia. Omnibus in sum-diorum calicis ostentat *florem* nigro-purpureum, raris & angustis barbulis compositum, ex quibus *stamina* bifida, intorta prodeunt. Foliola verò illa nigro-purpurea & striata sunt, in extremo minula illa nigro-purpurea in summo bicornia, lutescentia atque hirsuta, veluti luteo pulvere incipiens intra calicem, longam, canam, hirsutam, angustam, rigidamque hircæ similem emittit canbarum.

In *Æquicolum* montibus & è regione Capuccinorum cenobii inter Flaminianum villam, ac *Locus.* etiam supra viam quâ inde ad Castrum Podium Poponizum itur.

SECTIO SECUNDA.

Herbæ flore composito naturâ pleno & planifolio lactescentes seminibus solidis.

CAPUT PRIMUM.

De Intybo sive Endivia Cichoreæque.

Intybus sive Intubum quoddam *intybi* situs dici nugarur Isidorus *lib. 17. cap. 10.* Saltem (inquit Vofus) cogitare debuit, quod ibidem ait, esse Græcum nomen. Gloss. *Intybo, intyba.*
Intubum Latini vocarunt à cavo tubæ specie caule *Bod. à Stapel.* quod Etymon ejusdem com-
matis est cum Isidorano.

Cichorium Ægyptium nomen esse, & inde in Græciam, postea in ceteras nationes commigrasse,
verba Plinii, *lib. 20. cap. 8.* docere videntur. In Ægypto, inquit, Cichorium vocant, quod *lyvestre*
sit, *fatiscum autem Scrim.* Variè scribitur, *Kixeyon* cum a diphthongo, quod secutus est Horatius
in versu illo Alcanico,

Me Cichoreæ levissime malve.

vel *Kixeyon* cum simplici *Kixeyon* verò (quod Atticum est) nomen hoc habere creditur
mesq. à diu Kixeyon, ver. à mesq. quod per agros prædique vadit seu serpat. Voss. Etymolog.
J. Bodæ dictum videtur à *kyxos* invenio, reperio, quod frequens in campis invenitur. Cæterum
Cichoreum à reliquis planifoliis lactescentibus dignoscitur floribus è lateribus caulium & ramorum
exsertibus vel spicatum.

Intybus autem à Cichoreo differt foliis brevioribus non laciniatis, & quod annua planta sit, cum
Cichoreum perennet.

1. *Intybus sativa* Ger. *sativa latifolia* sive *Endivia vulgaris* C. B. *Endivia sativa* Park. *Intybum*
fatiscum latifolium J. B. *Garden of Broad-leaved Endive.*

Æstiva est planta, hyemis apud nos haud faciliè patiens, radicibus fibrosis, lacte pregnantibus.
Folia per terram sparsa antequam caulescat, longa, lata, Lactuca foliis similia, in ambitu subinde
crenata, subamarâ. Caulis cubitalis & sesquicubitalis, lævis, striatus, inanis, multis ramis brachia-
tis, tortuosus, vulnere lac fundit. Flores ex foliorum (que in caule hederacea sunt, minora) alis
emittunt cærulei, Cichorii sylvestris; semen quoque confimile.

Seritur in hortis.

Ab hac non videtur aliter differre quàm ut spontanea à cultâ.

2. *Intybus sativa angustifolia* C. B. *Intybum sat. angustif.* J. B. *Intybum lyvestre* Ger. *Intybus sive*
Endivia minor angustifolia Park. *Wild or narrow-leaved Endive.*

Que foliis est angustioribus, sapore amariore, Caule ramiosiore; in reliquis cum priore con-
venit.

3. *Intybus crispâ* C. B. Ger. *Intybum sativ. crispum* J. B. *Endivia crispâ* Park. *Curled En-*
dive.

Hac foliis est quàm Endivia vulgaris majoribus, ubique in ambitu crispis ac sinuatis; caule ce-
teris majore, crassiore, teneriore, ut rectè Matthiolus; *femine* nigro, Lactucæco: cætera similia.
J. Bauhinus Hortulanorum mangonio Intybum crispam effici opinatur. Nos Intybum crispam
à vulgaris sativa specie differre existimamus, nec accidentia tam diversâ & discrepantia arte induci
posse.

Seritur Intybum in hortis, & quod vere satum celeriter adolescit, ac ipsâ æstate florens semina
profert, ac deinde intercidit: Julio verò satum in hyemem restat: Septembri aut Octobri terrâ ob-
rutum, colligatis prius foliis, nivis instar candidum redditur, ac deinde mensibus hybernis mensis
aliorum acetariorum loco inferitur. Et revera nostro palato Lactucâ ipsâ lapidius est & gratius.

Sim. Paullus in arena sicca tumulatam integram hyemem ad ver usque servari scribit: quo man-
gonio mirum dictum quàm fragilis & ori grata reddatur, ita ut magno delectamine anorexiâ aliocum
laborantes eâ cuncti vescantur.

A. 4. C.

- A. 4. *Cichorium lyvestre & sativum* J. B. *Cichorium Sativum & Cich. lyvestre sive officinarum*
C. B. Ger. Park. *Garden and wild Succory.*

Radicem est pollicari, lacte pregnantem. Caules ac eadem radice plures profert, teretes, hirsutos,
in sylvestri tortuosos, cubitales interdum, varicque in ramos summa parte divaricatos. Folia Den-
ternatim adnascuntur absque pediculis, longa, in acutum desinentia, utrinque hirsuta: Flores suc-
culchri cærulei, è pluribus foliorum planiorum extremitatibus latis & dentatis, ordinibus compositi.
Tota planta amara insigniter deprehenditur. Semina pappo destituntur. Flores interdum albi sunt.
Caulis monstruosam acquirit latitudinem. Per culturam majus & mitius evadit.
Tanta est (inquit J. Bauhinus) Cichorii similitudo cum Dante leonis veris principio, ut difficile
sit discernere has plantas.

Non solum in hortis seritur, sed & sponte exit passim in Anglia secus vias & semitas locis incol-
tis, & in agrorum limitibus, ac potissimum (ut rectè Dodonæus) folia habens profundioribus inci-
suris laciniata, quod & reliquis amariis est.

Cichorium fativum (inquit J. Bauhinus) ego cum fratre non separo ab erratico, quod culturâ
æstate mutat nonnihil: si non colatur quod fuit fativum iterum fit erraticum.

Variat interdum floris colore rubello & albo.

Cichoreum plerique Botanici frigidum censetur; verum sapor amarus caliditatem arguit.

Intybus & Cichoreum (autore Matthiolo) selectissimum præbet medicamen immo dicke calenti
coctis comestis, sive succo, sive aquâ stillatili aut decocto horto, sive foliorum siccorum pulvere
attenuant & absterunt, ut rectè Schroderus. Commendantur & in febribus. Utium radices Cicho-
rei in febre hæctica insigniter laudat Crato ab experientia.

Aqua è floribus cæruleis destillata, inflammationibus & caliginis oculorum imposita potenter re-
medium adfert. Trag.

Folia cocta ex aceto comesta gonorrhæam reprimunt. Matth.

Flos hujus plantæ ad Solis ortum & occasum se recludit, sive sudum, sive nubilum fuerit cœ-
lum. Trag.

Norat Spigelius podagricis Cichorii sylv. herbam valde conferre. In causa calida (inquit) nihil
puto magis convenire, experientiâ edoctus quàm pulverem præbet medicamen Cichorii sylv. mensis Maio col-
lectorum & in umbra exsiccatorum. Ejus datur 3 i. vel 5 i. in jure carnis pulli non saliti, manè
3. Paul. Vili in biliosa podagra incipientes jam fluxiones ita cessasse ut minor paroxysmus redierit.
Joan. Rhodius Centur. 1. Observ. med. 44. testatur quod Professor quidam Patavinus diu pluri-
mis medicamentis quolibet anno sine efficacia tantum non confectus mutato demum consilio jul-
culis Cichoraceis in prima mensâ haustus melancholiam hypochondriacam profligavit.

5. *Cichorium verrucarium sive Zacintha* Ger. Park. *verrucosum sive Zacintha, Hieracii adneme-*
randum J. B. *Chondrilla verrucaria foliis Intybaeis viridibus* C. B. *Wart-Succory.*

J. B.

Paullum admodum humo tollit caules graciles dodrantales, aut etiam cubitales, intus fungosos,
ramosos: ad quorum latera sessiles adnascuntur rari folioli, alii etiam ramulorum extremis lutei:
quibus in pappum evanescentibus succedunt pericarpia pulcherrima, vorticillatum radiata, Lupini
seminis magnitudine, in quibus semen copiosum Lactucæ par, non ita compressum. Folia oblonga,
Dentis leonis, laciniata, multa per terram sparguntur, in ramis pauca. Radix longa, multis fibris
donata.

Ad ostia Tibridis copiosè oritur: invenimus etiam spontaneam circa Liburnum portum & Flo-
rentiam.

Mira hujus plantæ facultas esse dicitur ad tollendas verrucas, vel foliis in acetaris devoratis, vel
succo eorum illito.

6. *Cichorium spinosum* Ger. J. B. C. B. *spinosum Creticum* Park. *Thorny Succory. Chondrilla*
gens elegans caruleo flore Clus.

Folia huic indidem plura ceu ex eodem puncto, alternatim oriuntur Cichorii, angustiora, sinuata,
virentia, Cerasifolia & minora magisque amara quàm Cichorei vulgaris Bello. Caulis glaber in ramu-
the aut potius Alpalathi Monspeliensis imitatione. Flores ad ramorum divaricationes, triflori
Cichorei vulgaris minores, cui semen simile. Radice firmatur singulari, magnâ, ut Cichoreum.
In maritimis & ficis collibus & arenosis locis oritur, non in Creta tantum sed & in Sicilia, ubi Locu-
nos illud observavimus in insula parva à Promontorio Pachyno vi maris divulsâ, ubi Arx Hispano-
rum præsidio tenetur. Floret Julio & Aug.

Recentis femine nata antequam in caulem abeat in acetariis manditur, inquit Bellus, sed durior &
amarior est Cichoreo.

Z 2

Vocatur

Locus. Propè oppidulum S. Lupiani cundo ad Pedenatium & alibi circa Monspelium hanc speciem invenimus.

Vires & Usus.

Salmanticenses (inquit Clusius) tenellam adhuc plantam & primum germinantem, cum ipsa radice elotam crudam aut etiam coctam cum carnibus edunt: ipsius lacteo succo omne lactis genus coagulant; etiamque ejus flore Crocum adulterant, ut quaedam nationes Cnici flora. Hujus autem radice sues non minus libenter vescuntur quam Eryngii.

Omni specie diversa est hæc planta à Carduo Chrysanthemum seu Eryngio luteo Monspeliensi: est enim elatior, nec adeo longis crebris ramis luxuriat, flores tamen frequentiores profert; & ni multum fallor, hæc planta radice est annua, illa perenni. Quin & in ipso foliorum colore differentia est notabilis, cum hujus albicent magis, illus flavicent; & in foliis illis spinis utrinque acutis horridis capitula obvallantibus. *D. Magnol* in Botan. Monsp. conjecturam nostram confirmat, hanc plantam annuam esse, sequentem perennem affirmans: de qua etiam, utpote vivaci, intelligendum esse Clusium ait, dum tenellam adhuc plantam & primum germinantem cum ipsa radice lotam, crudam aut cum carnibus coctam edi refert, &c. Nos tamen aliter sentimus, nimirum de hac ipsa planta verba Clusii accipienda esse. Vidimus enim in oppidulo quodam Sicilia ad radices montis Ætnæ, octo supra Cataniam mill. Cardui hujus similis caules spinulis derafis crudos cum aceto & pipere acetarii loco à vulgo comestos: hujus inquam, simillimæ proceriores plantæ magnitudine præcipue differentis: quin & icon Clusii hujus plantæ est, non sequentis, quam Clusius Scolymi Theophrasti Narbonensis titulo exhibet. Varietas illa hujus plantæ quam *proceriorem caule eduli* denominavimus, Scol. Chrysanth. Africanus procerior *Hort. Reg. Paris.* dicitur.

2. *Carduus Scylus Chrysanthemum procerior caule eduli. An Scolymus Chrysanthemum Africanus procerior, Hort. Reg. Paris.*

Hic præcedente major est & procerior multo: caulibus & capitulis totaque adeo plantæ tomento seu lanugine obducta; floribus & capitulis majoribus, foliis spinosis paucioribus, is tamen angustioribus, longioribus, robustioribus utrinque spinis armatis, oblitus quam in illo: membranulæ quoque spinosæ secundum caulium longitudinem decurrentes angustiores sunt seu humiliores multo in hoc quam in illo.

Ad radices montis Ætnæ observavimus ruficos caules hujus teneros membranulis & lanugine derafis, etiam crudos, in acetariis comedentes.

3. *Carduus Chrysanthemum Narbonensis Ger. Scolymus Chrysanthemum C. B. Scolymus Theophrasti sive Eryngium luteum Monspeliensium Park. Spina alba J. B.*

J. B.

Radice nititur pollicari, fulvescente, lacteum succum fundente, vefcā: ex qua *caulis* surgit bicubitalis & altior, multis alis concavus, hirsutus. *Folia* primum erumpentia, palmo longiora, per terram sparguntur, dodrantem mox aquantia, viridantia lacteis maculis confusis, leviter sinuata, spinis horrida, lactiflua, atque in caule & ramis sunt, ut breviora, ita rigidiora sunt magisque fenticola, à quibus productæ alæ spinosæ, cauli ramisque adnatæ, tum hos, tum illum intractabilem reddunt. Flores inter folia resident aureo fulgore comantes, ex capitulo Ponticam nucem æquiparante, squamis innoxii compacto, lac non secus ac folia fundente. *Semen* compressum.

In Italia, Sicilia & Gallia Narbonensi ad mare præsertim frequentissima est hæc Spina.

Locus.

HISTORIÆ

HISTORIÆ PLANTARUM LIBER SEXTUS.

QUI EST

De Herbis flore Composito discoide papposis, non lactescentibus: & primo

De iis quæ florem habent radiatum.

C A P. I.

De Herbis rotundifoliis, floribus folia antevergentibus, in singulis caulibus singulis, seu De Tussilagine.

USSILAGO Latinis, Græcis *βίσσω* dicitur eodem sensu, à comodo compertissimo quod præstat anhelosis & tussi afflictis. Nonnullis Chamæleuce dicta putatur quod solum subus albefcat instar Populi albe. Ungula caballina à similitudine foliorum.

Notæ ejus characteristicae sunt Flores folia antevergentes & brevi marcescentes, in singulis cauliculis singuli, radiati: folia subrotunda subus incana.

- A. 1. *Tussilago Ger. J. B. Park. vulgaris C. B. Common Colts-foot.*

Folia huic circumscriptione subrotunda, multis angulis prædita, Petactis familia sed minora multo, infernè subalbida, supernè virentia cum tantillo tomenti quod digitis facile potest detergi. Plures ex eadem radice, seu potius radice capite, emittit *Caules*, palmum & non raro dodrantem altos, conlongis, acutis, tenuibus, nullis pediculis, cauli appressis, alternatim positos, Flores sustinentes singuliflo in medio dense stipatis, luteis, medium discum componentibus. *Radices* tenuibus albis sub terra repat & latè se propagat.

Flores cum caulibus brevi quidem marcescunt (verum non intra diei unius duorumve spatium, ut nonnulli scripserunt) ex quo factum ut aliqui herbam hanc sine flore ac sine calice esse existimaverunt.

Natales circa Scaturigines aquarum & loca rigua. Folia hujus recentia temperatis proxima sunt; unde extrinsecus imposita [cum melle trita Diosc.] *Locus.* ulceribus calidis & inflammationibus [ut & Erysipectati] profunt: fliccata verò modicè acris & ca- *Vires.* lida evadunt. Eorum fumus [per infundibulum ore exceptus ac deglutitus secundum veteres, rectius conductus] ad incensorem haultus, ad modum Nicotianæ tussi, orthopnææ, vomiticae pectoris conducit. Ad hos usus paratur Syrupus ex succo foliorum recentium: item conferva, tabella & elegmata. Ad eadem valent & radices fliccatae. Summa thoracica est insignis.

Ubi sylvestris nascitur Tussilago subesse aquas credunt, & hoc habent signum Aquileges, teste Plinio lib. 26. cap. 6.

Hujus radici adnasci dicitur subalbida quædam lanugo, quæ à radicem segmentis prius expurgata, & deinde linteolis involuta, & in lixivio parum decocta, addito salis niri aliquanto, ac demum foenis capax est, ut primo statim chalybis concussu accendatur. *J. B. in Theophr. bist. lib. 7. cap. 12. pag. 877.*

Tussilaginis foliorum cum flore Sulphuris & Succino in pulverem comminuto mixtorum & incensorum fumus ore haultus instar Nicotianæ phthisin aliquando sanavit. *D. Boyl. de utilitate Philoproph. nat. ad medicinam.*

D. Hillerus Med. Marchionis Brandeburgici pueros Atrophici laborantes plurimos restituit solis foliis ungule caballinae, quæ & concilia oleris ritu, & pulve farinacea imbuta, atque in butyro Salviae in modum fixa comedenda diutius exhibebat. *D. Soame ex * Observat. Hieron. Reulnieri à Vellichio editis. * Obs. 147.*

2. *Tussilago*

2. *Tussilago Alpina* Ger. emac. *Alpina minor folio rotundo* J. B. *Alpina folio canescente* Park. *Alpina rotundifolia canescens* C. B. *Smooth mountain Colts-foot*.

J. B.

Quinque aut sex, interdum duodecim, *folia*, humi fusa, Chamæcisso vulgari non valde dissimilia, circumata ferè rotunditatis, nili levi sinuum vestigio inæqualia essent, superne cum saturo virore splendens, inferne tomento albo obducta, magnitudine semunciali, aut plusquam unciali, longiusculis hirsutis pediculis nixa, exiccante initio gustu, deinde amaro. *Caulis* purpurascens, unicus, palmatis aut cubitalis, concavus, lanuginosus, *flores* in summo gestat singulares, magnum, purpurascens, alioqui Tussilaginis similes, in pappis fatiscientes, *semine* affixo, longo, gracili. [Brevis postea arefcit & perit cauliculus, ut reliquo anni tempore sine caule planta conspiciatur.] *Radix* villosa obvoluta, satis crassa, longis fibris capillata. Clusius radicem fibrosam serpere affirmat, & in latum se diffundentem multas propagines agere, tenuibus fibris sele firmantes.

Locus.

Oritur (inquit Clusius) in summis Austriae & Sciriae jugis, & totos interdum cespites occupat. Nos in Alpibus Striacis primò, postea in monte Jura, (ubi & J. Bauhinus) observavimus.

Tempus.

Sub finem Junii, ut plurimum floret, interdum verò tantum Augusto mense, pro aeris constitutione.

3. *Tussilago Alpina glabro folio* Clus. Park. *Alpina rotundifolia glabra* C. B. *Smooth-leaved mountain Colts-foot*.

Clus.

A priore non multum diffidet, figura enim foliorum eadem est, sapor idem, flos similiter purpurascens, radix etiam summa tellure crepens, novâque plantas subinde producens: *folia* duntaxat paulò ampliora nonnunquam conspiciuntur, neque adeò splendent supernâ parte, neque aversi candicant, sed tantummodo nonnullis villis oblita sunt.

Locus.

Invenitur in superiore collis parte post monasterium *Nenberg*, ad radices cellissimi jugi ejusdem nominis. Postea etiam observabam inferioribus jugis aliarum Alpium, gramineis locis. *Clus.*

C A P. II.

De Herbis rotundifoliis floribus folia antevertentibus, in thyrsum congestis, seu

De Petasite.

Petasites à foliorum amplitudine & forma Petasum seu galorum referente dicitur.

Note ejus diagnosticæ sunt flores folia antevertentes, in eodem caule plures in thyrsim dispositi, nudi, brevi unâ cum caulibus exarcentes: folia subrotunda Boëhi, sed majora.

- A. 1. *Petasites* Ger. *vulgaris* Park. *major & vulgaris* C. B. *vulgaris rubens rotundior* folio C. B. *Butter-burr; Pestilent-wort*.

J. B.

Caulis primò omnium erumpunt dodrantales plus minus, concavi, lanuginosi; *foliis* angustis acuminatis vestiti, qui in thyrsim saltigantur florum purpurearum, nudorum, in pappis tandem evanescentium, quorum delapsus succedunt marcescente caule, *folia* amplissima, Tussilaginis figurâ, sed duplo triplove majora, ad pediculum falcata, rotunda ferè & in ambitu duntaxat serrata, non angulosa, ut Petasidis albae, inferne lanugine incana pubescentia, superne obdure viricata, nec penitus tomenti expertia. *Radix* crassa amarefcit, & reptando le propagat.

Locus.

In humidis prope fluviorum ripas, juxta lacum ac stagnorum margines ac vicinos aggeres libenter nec raro provenit, ut rectè Dodonæus.

Tempus.

Circa Calendas Aprilis Spica cum floribus viget, sequuntur deinde folia in hvernem usque permansura, novis subinde subnascentibus. *J. B.* In calidioribus regionibus, atque etiam frigidioribus, vere blando, & temperato Martio mense aut Februario exit.

Vires.

Insigniter amara est, sed non perinde acris. Germanico vulgo Pestilentialis radix dicitur, quia experientia comprobatum est mirifice eam conducere pestilentialibus febribus. Radices cortice exutas aceto indunt quoad viribus imbutum fuerit, exque illo cum Rure succo & Theriaci propinat. Commendatur etiam in lipothymia uterina, spiritus difficultate, ruffi, asthma. Facit & ad laes ventris lumbricos: urinam etiam & menses cit. Extrinsecus ad bubones & ulcera maligna prodest dicitur.

Est locus (inquit C. Hofmannus) non procul oppido ex adverso Monasterii Gnadenbergici ultra Nigrum flumen, ubi folia excrefcunt in humanam altitudinem, ut quati inter arbores ambules.

2. *Petasites*

2. *Petasites albus anguloso folio* J. B. *Pet. minor* C. B. *Park. White-flower'd Butter-bur*.

J. B.

Radix habet validam, crassitudine pollicari aut majore, longam, proserpentem, geniculatam, nonnihil ad Calami *Offic.* radices accedentem, cortice rubro tectam, cui alius subest lignosus, & in te, medicurrit crasse & longe, colore albo. *Caulis* proferit multos, sesquipalmes, striatos, molli lanugine incanos, crassos, concavos, in quibus folia eadem lanugine pubescentia, striata, oblongata, sena septenave aut plura, alternata sita, sine pediculo, vaginæ instar caulem foventes, in summo caule *flores* ante folia multi simul congesti, albi, quorum singuli componuntur circumdantibus. *Folia* angulosa, inferne densiore lanugine quàm superne tecta, albioraque, ex petasitis leucanthemum observavimus in declivibus montium quos transivimus cundo à Gavia op- *Locu.*

pido ad Gentium, Aprilis florentem.

3. *Petasites minor folio Tussilaginis alter* Moris. prælud. Hort. Reg. Paris.

Petasitis folia scabra & aspera sunt; hujus autem * pronâ parte viridia, supinâ incana Tussilaginis instar: & nisi flos Petasiten proderet, vera videretur Tussilaginis species.

Hujus solum in horto Regio Parisiensi collectum & curiosè assertum nobis ostendit D. Sloane.

* Pronam partem vocat que caulem respicit. supinam que verticillat.

C A P. III.

De Conyza.

Conyza à *κωνία* dicta putatur, quòd culices lentore suo capiat, & pulices necet. Verùm Erymon hoc non probat Jo. Bodeus, est enim (inquit) inter *κωνία* & *κωνία* magna nati differentia. Ego, salvo meliori judicio, dictum puto *κωνία* non *κωνία*, quòd pulvere fœteli non raro videntur coloris. Vel *κωνία* nomen accepit *κωνία* non *κωνία*, quòd caninum præ se

extermium Conyza nobis dicuntur Herba: flore composito in pappis abeunte, foliis integris, odorata, hirsuta, & glutinosa.

Frutex cum foliis substrato suffutisque venenatas bestias fugat, culices abigit, ac pulices quoque *Pres.*

necat, autem Dioscoride: quæ præterea de ejus viribus Veteres habent apud ipsos vide: Conyza enim recentioribus dicta an eadem Veterum Conyza sit incertum est.

Officinis nostris rarioris est: Ad profigandam scabiem unguentum ex radice ejus & foliis parant nonnulli.

1. *Conyza major* Ger. *major Montpellierensis odorata* J. B. *major verior* Dioscoridis Park. *maior Theophr.* *major* Dioscoridis C. B. *Great sweet Fleabane*.

J. B.

Caulis fruticatus sesquicubitali & bicubitali, multiplici, lignoso, rigido, hirsuto, & tactu glutinoso, [Clusio oboleto coloris] in multos ramos brachiato. *Folia* germinatione prima inordinata, alternatim caulem amplectentia, tres uncias longitudine æquant, non totam unciam lata, [Clusio duplo quam Oleæ majora] obiter serrata, mollia, pilosa, & glutine quodam lento viscida, ex viridi pallentia. *Flores* secundum extremos ramos spicatum frequentes exiliunt lutei, Clusio rotundi, Sectioni ferè similes, in pappis evanescentes, *semine* parvo, cineraceo. *Radix* subest crassa, fibrosa, quatenus novos pluresque caules proferens. Tota planta pinguis, glutinosa & odorata est cum quadam gravitate.

In Italia, Sicilia & Gallia Narbonensi passim provenit juxta vias & vinearum margines.

Locus.

2. *Conyza minor vera* Ger. J. B. *minor vera* Pena Park. *femina* Theophrasti, *minor* Dioscoridis C. B. *Small true Fleabane*.

J. B.

Tam hæc majorem refert, ut qui illam nôrit & hæc quoque oblatam noverit, odore simili sed vegetiore. Ea minor est præcedenti, cubitum ferè alta, ut plurimum recta, quod in altera non caulis. Extremi ramuli secundum longitudinem, velut in majore, *flores* sunt minores, & longe unum quædam quos observavi ejus generis stirpium singularis & annua.

Provenit circa Monspelium & in Italia ad mare inferum. Floret cum Majore sub Autumnum, & *Locu.* quâ Toletum iur.

Conyza

Conyzam minorem illam quæ in Bætica nascitur longè odoratiorem esse intelligo suprà descripta, licet formâ non sit dissimilis, ut ex planta fîca, quæ nubi conspecta (monstrante Guil. Boelio) conjecturam facere queo. *Clus.* in *Cur. post.*

- * 3. *Conyza Syria quibusdam J. B. minor Rauwolfii Park. major altera C. B. Small Syrian Fleabane.*

Rauw.

Plures ex eadem radice proferunt *Cauliculi*, circiter pedem aut paulo amplius altos, quorum nonnulli sunt succati, potissima verò pars humi procumbit, novâque fibras agens, subinde alios cauculicos producit. Longiuscula habet Oleæ folia, pinguia, subhirsuta, satis gravis odoris, cui tamen suavitatis quædam admixta est: alioqui floribus & cæteris notis Majori non valde dissimilis.

Circa Tripolim Syriæ observavit Rauwolfius, cujus descriptionem Clusius Latine vertit.

Locut.

- * 4. *Conyza Pannonica lanuginosa C. B. Austriaca 3. Clusii Ger. Asteri montano hirsuto magno flore, sive Oculo Christi similis si non idem, sive Conyza 3. Clusii J. B. Hoarp Austrian Fleabane.*

Clus.

Pedales habet interdum caules, rectos, firmos, duos, incana lanugine teptos; quibus longa inhzrent folia Conyza majoris foliorum amplitudine, mollia, incana, hirsuta, dorso prominente, longiore quæ circa radicem sunt pediculis, quæ autem superiorem caulis partem amplectuntur brevi aut prolixi nullo: ea trita non injuvando spirant odorem, gustata amariûcula & acriscula deprehenduntur. Flores extremo cauli & ramulis illi inhzrentibus insident magni, Helenii foris formâ, multis foliolis luteis medium discum quæ orbem pallentes tem ambientibus, nullo odore præditi. Radix longa, tenuis, nigricans, serpens, subinde ad ipsa capita unde caules prodeunt, multas candicantes fibras undique spargens, refinaceum quippiam olet, gustatque amara & acris deprehenduntur, vivax & perennis.

Exit sponte fîcis & aridis locis, heribetis tamen, declivibus collium ad Zimmerin, quâ ad Phasianorum iter est, primo ab Urbe Vienna milliari, ad Badentes thermas, Radaun, Petronellam, atque secundum vias publicas. Floret Junio.

Johnston Gerardi emaculator hanc plantam *Conyza helenitidis mellita incana* eandem putat; sed errat nostro iudicio. Conyza enim illa planta est aquaticâ. J. Bauhinus Asteri montano hirsuto luteo magno flore, sive Oculo Christi eandem suspicatur: quocirca Asteris illius descriptionem ex ejusdem Bauhini Historia mutuât hanc subiungens.

Geniculatim veluti incedit oblique acta radix, nigricans, crassiuscula & capitata, fibras satis longas & numerosas demittens, ex pluribus disparatis capitibus, subinde in unum coeuntibus confata. Caulis complures ex supina radice pedales & majores surgunt, nonnuncum palmares tantum, pilis foliis vestiti superius raris, frequentibus verò terram proximè, tomentosis, albidis, uncias tres vel quatuor longis, semineam latas, ex principio angusto valde viroto. Flores in ramulorum extremis eminent singulares, magni, aurei in ambitu comantes foliis, disco concolori, foliis flori circumjectis, albidis, evanescentes in pappo.

Hæc C. Bauhino Aster Atticus luteus montanus villosus magno flore dicitur. *Lob. ic.* Aster montanus hirsutus, *Lugd.* Aster luteus sive Oculi Christi minor.

Hanc invenit J. Bauhinus propè Pontem du Gard inter Nemausum & Avenionem.

- A. 5. *Conyza media Ger. media Asteris flore luteo, vel tertia Dioscoridis C. B. media Matthioli, flore magno luteo, humidis locis proveniens J. B. Herba dysenterica Cat. Aldort. Middle Fleabane.*

Ad cubitum unum & alterum excrevit, interdum altius caule tereti, firmo & satis crasso, lanugine incana obducto, lento, folido, rubente: foliis crebris nullo ordine accrescentibus, alis utrinque caulem amplectentibus, angustis & oblongis, acuminatis, rugosis, albicantibus villosis, ad margines interdum velut sinuatis. Ex alis foliorum ab imo ad summum usque ramuli exant, quorum extremis ut & summo cauli insident flores baptathalmi, circinatâ foliolorum luteorum angustiorum (sic dici mibi obitanti concolorem fed saturatiorem radiatim ambiente, odore nullo eccellente, semine succedente).

Radix subest caulem crassitie æquans, oblique fere acta, paucis sed majusculis fibris donata, novâ subinde germina protrudens. Folia & summitates hujus plantæ digitis compressa saponem olent aut lutea sapore repurgata.

Locut.

Locus humidis & aquis ubique fere tum in Anglia tum in exteris regionibus oritur.

Descriptio est J. Bauhini à nobis aucta.

Flores post nati in hac non minus quam in minore specie supra primigenios eminent, ramulis quorum fatigatis insident medio caule altius exurgentibus, ut in Gnaphalio vulgari.

Tempus.

Julio & Augusto mensibus flores.

- A. 6. *Conyza minor Matth. minima Ger. emac. media minor species, flore vix radiata J. B. minor flore globozo C. B. Small Fleabane.*

Radix plurimis fibris majusculis albenibus confata: J. Bauhinus radicem ej attribuit unicam, fere palmarem aut sesquipalmarem, aliâs paucissimis fibris donatam, aliâs plurimis, nunc rectam, nunc capreo-

capreolorum ritu tortilem, lignosam, albam, insipidam. Caulis sesquipalmaris aut dodrantalis, teres, purpurascens, brevi & vix conspicua lanugine hirsutus, firmus, foliis, ab imo statim ramosis, ramulis crebris & foliorum alis excentibus. Folia alternatim posita, unciam aut sesquunciam lata, tres uncias longa, per margines undulata & veluti crispâ, absque pediculis immediate adnata, vel glabra, vel brevi admodum lanugine hirsuta. Flores in summis caulis & ramulis ex plurimis foliis dense stipatis aggregati, calycibus squamosis, lanuginosis, limbo, seu circulo foliorum admodum brevium, luteorum discum pariter luteum ambiens. Semina minima non pappo. Flores exurguntibus, ut in Gnaphalio vulgari.

Julio & Augusto flores in locis ubi per hyemem aquæ stagnant.

Locus & Tempus.

- * 7. *Conyza Alpina J. B. Jacobæa latifolia Pannonica altera Park. Jacobæa Alpina foliis rotundis serratis C. B. Mountain Fleabane.*

J. B.

Ramis frequentibus fruticat, sesquicubitali, rigido caule. Folia alternata fere, pediculis uncialibus & sesquuncialibus harentia, ex rotundo nonnihil oblonga, uncias circiter ternas lata, paulo longiora, modicè in acumen desinentia, profundè in ambitu serrata, subtus incana lanugine pubescentia, suprà virentia. Flores ramulorum extremis crebri inhzrent, lutei, Chrysanthemii similes, in pappo evanescentes.

In monte propè Wefen, non longè à lacu Tigurino mense Julio florentem observavit J. Bauhinus.

Gesnerus & J. Bauhinus hanc plantam Conyzis annuerant, reliqui qui de ea scripserunt Jacobæis & revera foliis integris cum Conyzis convenit, nescio an odoratis, nec enim odoris ullius meminit Clusius aut J. Bauhinus.

Locus.

- * 8. *Conyza Sicula annua lutea foliis atroviridibus, caule rubente Bocconii.*

Boc.

Caulis hujus plantæ subrubens est, rotundus, pedalis, quandoque bipedalis altitudinis, in varias ac multiplices ramos diffusus, ad instar Linariæ *Belvedere* dispositos, circa quos Folia inferna longa, atro-virentia, angusta, Oleæ similia cum primis exant, deinde angustiora, & obusta deveniunt Kali formâ. Flores aurei & minoris Conyzae flore minus compactus, qui senescente planta abit in pappo.

Excepto colore & exilitate partium multum affinitatis habet cum Conyza minore vulgari. Annua est: palustribus locis circa Catanam urbem plurima nascitur.

- * 9. *Conyza caulis rubentibus tenuioribus, flore luteo nudo Botan. Monsp.*

Magnol.

Caulis habet cubitalem, rubentem, in varios ramulos subdivisum. Folia, cum adhuc planta semipedalis est, Conyzae majoris latitudinem habent, & Cisti ladaniferae folia representant, tum verò debitam acquirit magnitudinem & floret, angustissima sunt & contracta. Ramuli omnes flores proferunt rariores multo quam sint in superioribus, luteos, in calice rotundo & oblongo, nullis foliis radiatim cinctos, & in pappo, evanescentes. Annua est planta, gravem habens odorem Conyzae majoris.

Septembri mense invenit descriptionis Autor copiose florentem in fossis humidis fecit viam quâ à pago *Perauli* itur ad stagnum Volcarum, ad dextram: ubi & nos cum Monspeli censem, eandem observavimus & collegimus.

- A. 10. *Conyza helenitis, mellita, incana Lobelii J. B. montana 4. seu incana C. B. helenitis mellita incana Park. incana Ger. Hoarp Sweet Fleabane Quillet.*

Caulis emittit sesquipedalem, tomentosum, incanum ex radice fibrosa, Baccharis vulgaris non abimilis. Folia oblonga, Digitalis foliis affinis, inferius exalida seu cinerea, superius purpureo-virentia, foliorum Rhapontici instar. Flores lutei, Conyzae alterius similes, multo majores quam Senecionis, mellis virginie odore, sapore amarifculo Lobel.

Nascitur in sylvis quibusdam Artelæ. *Lob.*

Hanc plantam Johnston Gerardi emaculator pro Conyza Austriaca III: Clusii habet & C. Bauhinus quoque Conyzis montanis eam annuerant: Lobelius sylvarum incolam facit. Ego potius cum Parkinsono Conyza palustris foliis laciniatis variatam facio: nam in aquaticis in agro Norfolkienfi me ejusmodi Conyzam foliis integris vidisse memini.

Locus.

- * 11. *Conyza helenitis pilosa Lobelii J. B. Alpina pilosissima C. B. Ger. helenitis pilosa Park. Hoarp Fleabane Quillet.*

Proximè ad Conyzam helenitem, mellitam incanam accedit foliis, radice & floribus. In eo vero potissimum differunt, quod & caules & folia admodum aspera & pilosa sunt.

Hæc nobis incognita est. Aded pilosa est ut à quibusdam *Alpina pilosa* dicatur.

- A. 12. *Coryza foliis laciniatis* Ger. emac. *aquatica laciniata* C. B. *helenitis foliis laciniatis* Park. Jagged Marsh Fleabane.

Radix est tenuibus fibrosis: *caulis* crassus striatis, concavis, versùs summities in plures ramulos divitis. *Folia* tam quæ à radice exeunt, quam quæ caules cingunt profundius laciniata, aut saltem ad margines sinuata. *Flores* stellati, flavi, reliquis hujus generis similes, in pappo abeunt. Tota planta molli & tenera lanugine obducitur, & mel nonnihil redolet.

In palustribus & aquis nascitur. Nos eam in Insule Elenfis fossis palustribus circa Marsh & Chatterse vicis observavimus, copiosissime autem in fossis aquosis circa paludem Pillinmoffe dictam in Lancastria: & palustribus arenosis prope Aberavon in Comitatu Merionethensi Wallie.

Planta hæc Jacobæis potius quam Conyzis annueranda videtur ob folia laciniata, quamvis foliorum figurâ longâ & acuminatâ ab eisdem differat.

13. *Asteris [potius Conyzae] altera species Apula an Baccharis* Col. *Aster luteus radice odora* C. B. Yellow Starwort with an odorate root.

Col.

Radix habet diuturnam, ex cespite Ellebori modo fibrosam; atque fibræ semipedales, duræ, nigrae, crasso cortice, carnosæ, pullo colore, sapore & odore aromatico, nervum albicantem intus lignosum, tenuem admodum offundunt dissectæ, aliquibus etiam tenuibus fibræ intermediis albidinis immixtis. *Folia** *Asteris* lupraditi modo, crassis nervis multis pradiis, in terram strata, lanosa, mollia, per ambitum obscure dentata, colore ex viridi pallentia, odorata. *Caulis* est foliorum umbilico emittit, semipedalem, hirsutum, angulosum, foliis vestium abque petioloherentibus, Drabæ vel Glastri modo, acutius serraturâ dentatis; in summo duabus vel tribus alis divitum, in quibus capitula *Asteris* modo, tenuissimis barbulis ac densis radiatis, luteo umbone intus parvis foliulis constructo. Maio mense floret, & Junio vel Julio perficitur, semine in pappo abeunt exiguo & odorato. Hujus radices odor & sapor adeo sensibilis naribus & gustui, ut nulla alia à Recentioribus descripta planta æquiparari ei possit.

Rarior Chirineæ in sylva prope D. Rocchi adem; frequentior in monte Majella dicta.

Ob radice odoratam hæc plantam Conyzis annueravimus, quamvis folia & reliqua plantæ superficies an odorata sit necne non dicit Columna.

* C. Messanam in Sicilia invenimus.

- * 14. *Banatica planta foliis Helenii* J. B. *An Conyza odorata, seu Helenium odoratum Salvia odorem spirans* Deff. Colis* Clus.

* Exer. lib. A. cap. 25.

Clus.

Hujus folia Helenii formam referunt [palmum longa aut majora, tres ferè uncias lata, per oras crenata, aliquot venis à medio nervo folium per longitudinem medium secante, inæqualiter nascentibus & ad latera excurrentibus prædita, pronæque ad foliorum pediculi parvas appendices adnatas habebant veluti aures: tenelli rami & recenter nata folia albâ lanugine pubescebant, etiam in reficcata; & degustata aliquid amaritudinis habere deprehendebantur. Clus.] Flores parvi, flavescentes, & in pappo abeunt; Conyza minores. Bantamæ comedunt.

Hanc ex India Orientali deportatam exiccata tantum vidit Clusius in chartis assertatam.

15. *Conyzaeides Gesneri* Ger. emac. *conyzoides* Park. *luteus angustifolius* C. B. *Conyza marina* J. B. Fleabane-like Starwort.

J. B.

Prolixas sub terra agit radices, non sine fibris, in tuberosum velut balbum tandem desinentes. *Caulis* statim complusculi, dodrantes circiter emergunt hirsuti, foliis amicti frequentibus, duarum trimeis unciarum longitudine, vix culum latius, rigidis, nervo unico per longum donatis. *Caulis* superius divitis *flores* gestat Conyzae majoris, luteos, in pappum evanescentes.

Cherlerus & Nos etiam in Gallia Narbonensi plantam hæc descriptam observavimus & collegimus, in campestribus illis juxta montem Lupi.

Hæc planta nec figura, nec descriptio, (nisi quam illa brevis & ambigua) Lobelii satis exactè convenire videntur. Hinc C. Bauhinus *Asterem* conyzoidem Gesneri & Conyzam marinam Lugd. pro diversis plantis habet, hæc *Chondrilla*, *Conyza facie*, *foliis angustioribus* titulo proponens illam *Asteris lutei angustifolii*. Ego tamen J. Bauhini sententiæ potius accedo, nec libenter cura necessitatem Entia multiplico. Nescio annon rectius hæc planta inter *Asteris* species collocaretur, cum nullus in ea odoris meminerint auctores; & à Gesnero inter dicatur.

At neque Conyzis annueranda est, si eadem sit *Chondrilla* alteri Dioscoridis Rauwolfio, ut voluit Bauhini fratres, siquidem ejus radix laetescit. Verum nos Parkinsoni potius sententiam amplectimur, qui has distinguit, unde & superius de *Chondrilla* illa egimus inter Hieracia.

- * 16. *Conyza Meliensi retusi folii* Bocconi.

Bocc.

Succulis pullulat pluribus, pedibus, rectis, ramosis, duriori pilo subasperis: *Folii* pariter hirsuti, inordinatè caulem ambientibus, oblongis, indivisis, Hyssopi aut Oleæ foliis non dissimilibus, atque

Lib. VI. De Herbis flore composito non lactescentibus, &c.

atque per extremum retusis. *Flores* huic radiati, in cacumine caulium auri luteo colore splendentes; quibus flaccescentibus succedunt semina, quæ Conyzarum more in Pappo solvantur.

Gignitur inter difficultates & acclives ascensus saxorum & caucium Melite insule sub Capucino. Locu. rum crenobio.

An odorata sit hæc herba non dicit descriptionis autor Paulus Boccone; proinde an rectè eam hic collocavimus nescimus.

- * 17. *Conyza montana Myconi, foliis Hyssopi vulgaris villosis* J. B. *Conyza montana pilosa* Park. *montana, foliis glutinosi pilosis* C. B. Hairp mountain Fleabane of Myconus.

Radix est lignosa solidâ, intis candicante, foris nigrescente, minimi digiti crassitudine, gustu aliquantum adstringente, exsucca non minus quam Suberis cortex. Ex hac *Stolones* multi produnt, teretes, villosi, solidi, dodrantes, in quibus folia tenuia, Hyssopi vulgaris, sed glutinosa Led. di modo, odore gravi & viroso, & hircinum quid olente. In summo cauliculis sunt foliuli Soncho fimiles, luteoli, in pappo abeunt. Gustu subamara est cum levi acrimonia, caput tenentans.

Nascitur in saxosis, præruptis & montosis locis, præsertim inter saxorum rimas, florens Augusto

Si hæc Planta rectè descripta sit, flore Sonchi, ad hoc genus minimè pertinet: mihi incognita est, nec cuiquam, ut puto, Botanico præter Myconium descripta.

- * 18. *Conyza species foliis Virge aurea* J. B.

J. B.

Folia per caules alternatim disposita, ferè similia Virgæ aureæ vulgaris foliis, quatuor vel quinque uncias longa, ex angulo pediculo longo dilatantur ad unciam unam, dein paulatim tendunt in a-partibus breviora & angustiora sunt, ex principio lato. *Caulis* rotundi, cubitales & sesquicubitales, in aliquot ramos diviti, in quorum longis partibus supremis capitula magnitudinis circiter Chamæ-Asteris; quibus discis sit non recordatur. Calyx constat ex foliolis five squamis cinereis & albis.

Collegit J. Bauhinus Spira in horto D. Tegnagel; vidit etiam apud Gesnerum; & reperit inter Locu. plantas ficas Val. Dourez.

An odorata sit planta necne, (quod solum modo Conyza ab Aster & Virga aurea differt) non dicit, unde nec nobis constat, ad quod genus propriè pertineat: verum quoniam Conyzam eam appellat, nobis quoque Conyza esse.

- * 19. *Conyza montana lutea foliis oblongis* C. B. *major montana Germanica* Park. Great mountain Fleabane of Germany.

Thal.

Caulis surrigit plures cubitales & altiores, rotundos, virides, minus glutinosos quam Conyzae majoris Diosc. dictæ, foliis cinctos crebris, nullo ordine positos, oblongis, acuminatis, colore viridi odore nonnihil austerius, sescunciam latius. *Flores* lutei, quam prædictæ Dioscoridiorum luteo-pallidorum circulo discum medium ambiente compositi, qui tandem fascicentes in pappum abeunt.

Hujus & aliam seu speciem seu varietatem meminit Thalius, foliis longioribus, floribus minoribus.

Hanc plantam Parkinsonus in Anglia, multis locis sponte oriri tradit: verum falsius est. Nobis cerè incognita est, nec ullibi vel in Anglia, vel in regionibus transmarinis observata.

C A P. VI.

De Aster.

Aster dictus est à floribus stellarum instar radiatis.

Nobis Aster censetur Herba flore composito in pappo abeunte, inodora, foliis integris & indivisis, innoxia.

Difficile admodum est notam aliquam assignare quâ differat ab Aster Virga aurea dicta: Sive enim floribus colore accipias, non pauci Asters sunt flore flavo aureo; sive florum parvitate, sive flores ex Asteribus dictis foliis sunt perexiguus, ut g. Asteriscus latifolius Virginianus Cornuti; nullas foliis in summis caulibus creberrimis in capitula aut umbellas conglomeratis. Est ergo Virga aurea Herbe species Asteri subordinata, floribus parvis, auris, plurimis in summis caulibus in corymbis vel umbellis congestis.

1. *Aster montanus luteus Salicis glabro folio* C. B. *montanus foliis Salicis* Park. Ger. *Conyza media* Monspeliensis, quibusdam *Asteris* Attici genus folio glabro rigido J. B. *Yellow Starwort* with Willow-leaves.

J. B.

Caule est pedali & plusquam cubitali, striato, glabro, duro, foliis alternatim positiss, pallide virentibus, amictis, isque duris, rigidis, nervosis, pediculis destitutis, semunciam latis aut paulo latioribus, tres uncias plus minus longis, acuminatis, leniter in ambitu crenatis. Flores, Chrysanthemum, conspicuae magnitudinis, lutei, & capitulo quatuorfo, succedente cum seminibus pappo lanugine: Atque hi quidem non secundum caulem & ramos nascuntur, sed Asterum modo singulis singulorum furculorum extremis indident. Radix subest longa, fibrata.

Locus.

In collibus juxta *Castellum* & alibi in vicinia Monspeli oritur. Eundem observamus in Germania juxta Rhenum flumen ex adverso Manhemii, & in sylvis supra Neapolin Italiam, & in Camaldulensium conebium. Florere incipit Junio.

Ab hac non separat *D. Magna* Conyza media Monspeliensis affinenti multifloram J. B. Nam in nostro inquit *Astere* flores aliquando singulares, & saepius plures, umbellae modo oriuntur: folia similiter admodum crebra sunt.

- * 2. *Aster angustifolius* five 6. *Austriacus* 4. *Clus. Ast. 6. Clus. Ger. Aster luteus Linaria rigida* glabro folio C. B. *luteus angustifolius* Park. J. B. *Barrow-leaved yellow Starwort*.

Clus.

Pedalem altitudinem raro superat, numerosas à radice (non minus fibrosa quam quarto *Clus.* nec pauciores illa propagines agente) proferens *angustas*, graciles, duras, virides, quas frequenter, sed consilio ordine nascentia ambiunt folia, plures angustiora, nigrescentia, duriora, Ptarmica vulgaris non dissimilia, minime tamen per oras serrata, amarulosa sapore, cui nonnihil acrimoniae adjunctum sit. Summis virgibus insident flores, quinto *Clusi* forma similes, attamen minores, capite etiam foliato, seu crebris foliis imbricato: ramosa etiam circa summum sunt, virgae, sed rami matrem raris superant: Semen superiorum simile.

Locus.

In umbrosis montium turbi Viennae vicinorum pratis, in ipsis etiam collibus herbosis, &c. copiose crescit. Florere paulo serius superiore.

Conyza media Monspeliensis aut Britannica Lugdunensium congener videtur. Planta J. Bauhini depicta ab hac diversita videtur, liquidem caulibus & foliis est villosis, & floribus in singulis virgis singulis.

Planta *D. Wheeler* in monte Olympo observata, & *Itinerarii* lib. 3. pag. 219. descripta descriptioni J. Bauhini caulibus villosis & floribus in singulis virgis singulis respondet.

- * 3. *Aster amicus glaber latifolius folio non rigido* J. B.

J. B.

Non penitus omni pilo caret, verum tam brevem, tamen rarum, tam per folia, quam per caulem habet, ut visus vix capiat: adnascuntur autem alternatim *folia*, caulem pinnis complexa, unciam circiter lata, tres longa, nonnihil in ambitu sinuata: ex quorum unicuiqueque sinu palmari circiter emicat pediculus, *fores* plerumque unicam, interdum binos sustinens, aureo intenso colore micantem, magnam, Tragopogonis lutei æmulam, disco luteo, densio arefusco agmine obvallatum foliorum viridantium, lævium, acuminatum, tanta longitudinis ut ipsum florem interdum superent.

Locus.

In campestribus & squallidis propè montem Lupi collegit Cherlerus: At *D. Magna* eam ibi diu frustra quaesivit.

4. *Aster lanuginosus folio* five 5. *Clus. luteus lanuginosus* Park. *Austriacus* 5. *Clus. Ger. luteus hirsutus* Salicis folio C. B. 3. *Pannonicus Clus.* luteus folio hirsuto Salicis J. B. *Sallow-leaved Starwort*.

Clus.

Caulibus est villosis, teretibus [gracilibus, firmis, cubitalibus virentibus aut purpurascensibus, ab una radice multis] dodrante altioribus, per quos alternatim nascuntur *folia*, nullis fibris pediculis, Saligna circumscriptione, venosa, pilis obfita, semunciam latiora, nonnunquam angustiora, utriusque unciam unum aut duas tresve longa, leviter in acumen desinentia [lata sed caules alacres, utriusque pilosum & acris] *Flos* summo insidet cauli Calthe par, luteus per ambitum foliis [longioribus, Heleni florem ambiens foliis similia, angustiora tamen, flavi coloris discoloris] medio obbe satis magno & plurimis luteis mucosifoliosis compacto. Circa summum caulem à foliorum exortu terni, interdum quaterni aut plures exeunt ramuli, summum ipsum caulem superantes, singuli florem primario similem sustinentes. Reffecatis floribus *semen* exiguum in capitulis remanet, quod maturum cum pappo à vento diffunditur. Radix admodum fibrosa est, nigricans, deinde novas propagines à lateribus emittens & recentibus fibris sese firmans.

Locus.

Provenit plerisque locis ad montium & collium radices, secundum via agro Viennensi & caulis Pannonia sylvis. Floret Junio, semen Julio maturat. Plantam huic similem, si non eandem, observavimus in Germania ad Rhenum, inquit Italia ad margines fossarum inter Liburnum & Pils: semper in aquis.

J. B.

- * 5. *Aster tomentosus luteus, Verbasci folio* Bocconi. *Ragufinus Verbasci foliis* Zanoni.

Boccon.

Folia promit à radice multa, oblonga, indivisa, tomentosa, Stachydis aut Verbasci cujusdam sylvestris æmula, candidiora: Inter hæc *caulis* dodrantal rectus emergit, minoribus foliis cinctus, & ovum ambitu lutei, qui in pappos solvuntur. Radix subest vivax, totaque planta si sub tectum hyeme revocatur, pluribus annis perennat.

D. Alexander Balam Autori nostro communicavit, verisimile tamen est *D. Balam* à *D. Zanoni* hanc plantam habuisse: plenior omnium partium descriptionem videbis apud prædictum Zanoni in Historia sua Botanica.

- * 6. *Aster montanus luteo magno flore* C. B. *Ast. mont. prægrandi Helenii flore* Ad.

Lob.

Florem unicam luculentæ magnitudinis ostentat: magnitudine ferè colore & effigie Helenii, in caule singularem, cubitali, recto, gracili, folia ferèntia *folia*, magnitudine Asteris Italici, & adeo similia ut planè cadem putet: Radix fibrosa Succisæ aut Britannicæ Lugdunensis.

In montibus Allobrogum & Gallo-provincie cellis, nonnisi raro invenitur.

Locus.

- * 7. *Aster montanus alter folio & caule hirsutis* Ad. *Ast. Atticus luteus montanus villosus magno* flore C. B.

Proceritate & flore præcedenti non absumilis, sed *caule* & *foliis* hirsutis, longioribus, Cynoglossi nostri parvi paribus & similibus; radice verò minus fibrosa.

In monte *Capouidon* Junio mense cum flore reperitur, tum etiam in campestribus & squallidis *Locus & Tempus*.

Si Lobsius hanc & præcedentem plantam rectè descripsit cum unico flore in caule, à sequente seu Pannonicæ majore Clusii diversus sit oportet: quocirca an idem, an diversus sit in medio relinquo, suspicor tamen eundem esse.

8. *Aster Pannonicus major* five 3. *Austriacus* 1. *Clus. luteus major foliis Succisæ* C. B. *Int. maj. Austriacus Park. Int. foliis Succisæ* Ger. *Great yellow Austrian Starwort*.

Clus.

Ex radice nigra, obliqua, multis albicantibus fibris capillata, & lateribus propagines fundente multa initio promit *Folia*, Scabiosa, aut ut verius dicam Succisæ foliis similia, dilutiora tamen viriditate & tenui etiam interdum lanugine prædita, gustu aliquantulum acris & amarulosa: inter quæ prodiit *caulis* cubitalis & amplior, teres, plerumque rubescens, per quem sparsa sunt folia, jam dictis angustiora, mucronata, & nonnihil dentata: in extrema parte in aliquot ramulos divisus est, gestis constantibus, quos per circumferentiam ambiunt lutei, flosculi, atque in orbiculare caput confuso colore flavo, nullo autem (aut certe perexiguo) odore prædita. Floribus succedens *semen* infusum quandam in capitulis materiam later, angulosum & quasi triangulare.

Passim ad Alpi Austriacarum & Striacarum radices, aprico loco, nonnunquam etiam umbroso nascitur, ubi Julio floret, Augusto ejus semen maturum est.

Considerandum proponit J. Bauhinus, an Britannica Gelsneri & Lugdunensis tradatur à Clusio nomine Asteris tertii, Austriaci primi? quam ille Britannicæ Conyzoidis titulo describit. Verum descriptiones non in omnibus conveniunt: Siquidem Britannicæ *caulis* incanus & villosus describitur, *folia* densa, canaque lanugine subius pubescentia. Unde Britannicam Gelsneri & Asterem Pannonicum majorem five 3. Clusii diversas plantas esse opinamur.

Ad hanc Gelsneri & Lugdunensis Britannicam, h. e. Britannicam suam conyzoidem refert J. Bauhinus Asterem montanum luteum marem *Tab.* & dubitanter etiam Asterem montanum prægrandi flore Helenii *Ad. Lob.* cui & Clusius ipse Pannonicum suum tertium majorem eundem suspicatur: unde sequetur C. Bauhinum in Pinace ex una specie plantæ tres fecisse; nimirum ex *Astere* Pannonicæ majore *Clusii*, Conyze affinem; Asterem montanum luteo magno flore; & Asterem luteum majorem foliis Succisæ: Verum (ut diximus) Britannicam *Gelsn.* & Asterem Pann. 3. *Clus.* rectè separat.

Hoc genus Asteris nos quoque in montosis non semel observavimus in Germania & Gallia. *Locus.*

9. Britannicam conyzoidem, quibusdam Asterem Pannonicum Clusio dictum J. Bauhinus sic describit:

Radix nixit obliqua, repente, fibrosa, acri cum aliqua aromaticitate: caule cubitali, incano, villosi, in alas aliquot circa summum diducto: *folia* maxims quidem sesquipalmum longis, duas uncias lata, amplioribus, reliquis palmum circiter longioribus brevioribus, semunciam latis, utriflectionem flore Helenii, sed minore multo, luteo disco in pappos avolante.

* 10. *Samolina flore amplo* Alpin. exot.

Alpin.

Planta conspectu tenera, mollis, ac delicata, tota candida in montanis insulae Cretae nascitur, arboris figurâ, foliis parvis, oblongis, multis simul stipatis, circum ambiens ramulos, & spissitudine occultantibus, candidis, Abrotani feminae adprimè similibus, non tamen per oras serratis. Hæc planta ab una radice longa, crassa, tenera caulem rectum, rotundum, digiti crassitie, album emittit; ex quo virgæ exeunt rectæ, graciles, complures, in cacumine in furculos duos vel tres divisi, habentes flores Santolinæ, sed quadruplo majores, ad Calendulæ vulgaris magnitudinem acque aureum colorem maximè accedentes: quibus succedunt semina minuta, oblonga, Soncho proxima.

Planta est inodora, levi amaro linguam inficiens.

De genere hujus plantæ, & an rectè huc referatur nobis non constat. Nihil habet Alpinus de odore, nihil de pappo.

- A. 11. *Aster maritimus flavus Crithmum chrysanthem. dictus. Crithmum chrysanthemum* Park. Ger. *maritimum flore Asteris Attici* C. B. *marinum tertium Matthioli, flore luteo Buphtalmi* J. B. *Golden-flowered Sampire.*

J. B.

Suffrutex est maritimus, statim ab ipsa radice multos emittens stolones, cubito altiores, rectos, robustos, teretes, rubentes, per quos folia densissima, uncia longiora, angusta, crassa, tereta, glabra, reverens incisa, acri, falluginoso, aromaticoque sapore prædita. Stolonum caapi in foliis ramulosculis funduntur, quorum singulis infidet flos majusculis, luteus, in pappo evanescent.

Locus.

Varis in locis maritimis circa Angliam observavi, v. in rupibus ad *Llandwyn* in infula Angleici; in palude quadam prope *Hurf-Castle* ex adverso insulae Vectis copiosissimam.

Asteris species est non Crithmi: unde *Aster maritimus luteus Crithmum chrysanthemum vulgè dictus*, non ineptè inscribi possit.

- * 12. *Jacobæa Crithmi litoris foliis* Moris. prælud.

Moris.

Planta est bipedalis, foliis angustis, crassis, oblongis, viridibus Crithmi chrysanthemi instar. Flores fert luteum Jacobææ, stellatum, cujus petala lata, lutea discum luteum ex plurimis flosculis acutè stipatis conflatum cingunt. Flos ab it pappo.

13. *Aster Atticus Italorum flore purpureo* Park. Italorum Ger. *Atticus ceruleus vulgaris* C. B. *Att. purpureo & albo flore* J. B. *Purple Italian Starwort.*

J. B.

Caules habet cubitales & sesquicubitales, tenues, teretes, duos, hirsutos, subrubentes, foliis amplexantibus, acuminatis, asperis & pilosis, interdum crenis paucis incis, sapore subaromatico & subamaro ac siccante. Caules circa fastigium in furculos dividuntur, quibus flores insident ameni, radiato Bellidis majoris positu, sed colore violaceo [Dod. ceruleo-purpureo] aut albo, disco medio fulvo, in pappo facillente. Radix tenuis, transversa jacet, à qua multa demittuntur fibræ, sapore amaro, nonnihil aromatico & calcæcente, quidam aiunt nonnihil Caryophylli respicente. Semen parvum, sublongum, Ineybo non multum distimile.

Locus.

Nascitur incultis & asperis collibus & convallibus, in Italia, Sicilia, & Gallia Narbonensi passim obvis.

Duplex habetur latifolius & angustifolius. Sic qui maturius floret minus altè assurgit, quam qui seriùs.

14. *Aster Alpinus flore purpurea* scente. An *Asteris montano purpureo similis* J. B?

Radix ei satis crassa, obliqua, intus nonnihil lutea, sapore acrisculo, fibris aliquot donata. Folia ad radicem plura, longa, angusta, figurâ ferè Polemonii petrae *Gesneri*, saturo viride splendens, ad latera nonnihil pilosa, ac neque dentata, neque serrata. Caules semipedales aut dodrantales, surrecti, foliis vestitu alternatim positu is que ad radicem similibus, ramofi, singulis ramulis florem sustinentibus Bellidis minoris, nisi quod limbus seu corollæ foliorum radiatorum in margine, minoribus brevioribusque barbulis confert, colore purpurea scente præditis: interiores autem folculi, qui fundum floris component, inter viridem quasi & luteum colorem ambiunt.

Locus.

In ascensu montium maximo Carthusianorum cenobio adjacentium Julii decimo septimo florentem inveni.

15. *Aster purpureus montanus* J. B. *Alpinus ceruleo magno flore* Park. *montanus, ceruleus magno flore, foliis oblongis* C. B. *Aster 7. Clusii* Ger. *Great blue mountain Starwort.*

J. B.

Radix huic satis crassa, longa, nigricans, fibrata, in plura dividitur capita, ac se propagat: Ex quo singulis emergit cauliculus unus, palmaris, rarius dodrantalis, interdum etiam cubitalis, hirsutus, paucis foliis vestitus, in summo florem gestans majorem quam vulgaris purpurei Asteris, cetera

tera similem, foliis ceruleis, purpureisve luteum veluti oculum stellatim ambiens: quem in pappis appensum semen sequitur. Folia circa radicem multa, pilosa, unciam unam, duas aut tres longa, semunciam lata, per extremum rotunda. Autem Camerario, interdum globuli tumentes, villofi, propter radicem adnascuntur foliolis, effque omnino minor vulgari Asteri.

In fumis jugis montis Jure, item in montibus maximis Carthusianorum cenobio imminetibus Locus.

C. Bauhinus Asterum Atticum Alpinum jugis, inquit Clusius. Flores Julio.

rectè ipse videtur: ego J. Bauhini sententiam amplector, qui huc cum refert.

- * 16. *Aster hirsutus Austriacus ceruleus magno flore* C. B. Prod. Park. *Blue Austrian Starwort with a great flower.*

C. B.

Caule est rotundo, hirsutie aspero, pedali in unum alterumve ramulum brachiato; foliis latis, subrotundis, per marginem nonnihil exasperatis, & in apicem rigidiores desinentibus, rigidis, crassis, folia multa, tenuia, oblonga, pallide cerulea ambiunt, qui maturus similiter in pappum abit.

Hic licet in Austria circa Gremiam reperitur cum Asteri mont. cerul. magno flore, confundi non debet C. B.

Huic affinem Cantabrigiæ in hortulo nostro alimus sub titulo *Asteris Hispanici* Londino missam, qui radice erat vivaci, foliis lanuginosis; floribus amplis, pallide ceruleis: fortè Aster Pyrenæus præcox flore major ceruleo *Hort. Parisiensis*.

17. *Aster Tripolii flore* C. B. *minor angustifolius* Park. *Atticus Monspelienis purpureus, angustioribus foliis* J. B. *Narrow-leaved purple Starwort.*

J. B.

Cognatus est Asteri Attico Fuchsi, caulibus rectis, cubitalibus, teretibus, hirsutis; per quos folia crebra, glabra, nervosa, Linariæ foliis magnitudine & formâ respondentia: Flores in frequentibus pediculis, alii palmariis, alii uncialibus, umbellam mentiuntur, Asteris Fuchsiæ similes, paulò tamen minores, violaceis in ambitu foliis, disco luteo, qui in pappo resolvuntur.

In prato juxta molendinum *Casri neri*, inque sylva Valena & alibi prope Monspelium invenimus, Locus.

Augusto etiam & Septembri mense florentem. Aster minor Narbonensem Tripolii flore, Linariæ folio medio-purpureo Lobelio in Adv. dicitur. Flos Septembri mense suavem Croci odorem spirat. *Botan. Monsp.*

18. *Aster ceruleus serotinus frutescens*, Tradescanti. *Nate-flowering Blue Starwort.*

Radix ei alba, furculosa, fibris multis donata, ad latera propagines emittens, huc illuc sub terra vagantes, & virgæ subinde emittentes, ut planta brevi spatio longè lætæque se diffundat. Caules exsert bicubitales, teretes, rectos, rigidos, glabros, medullâ farctos, crassitie propemodum minimi digiti, foliis crebris, nullo ordine positu cinctos, quibus flores insident ameni, radiato Bellidis majoris positu, sed colore violaceo [Dod. ceruleo-purpureo] aut albo, disco medio fulvo, in pappo facillente. Radix tenuis, transversa jacet, à qua multa demittuntur fibræ, sapore amaro, nonnihil aromatico & calcæcente, quidam aiunt nonnihil Caryophylli respicente. Semen parvum, sublongum, Ineybo non multum distimile.

Nascitur incultis & asperis collibus & convallibus, in Italia, Sicilia, & Gallia Narbonensi passim obvis.

Duplex habetur latifolius & angustifolius. Sic qui maturius floret minus altè assurgit, quam qui seriùs.

19. *Asteris latifolius Autumnalis* Cornu. *Virginicus latifolius præcoxi purpurante flore parvo*, Park. *The earlier broad-leaved purplish Virginian Starwort.*

Cornu.

Radix huic crebris compacta filamentis: caules lignosi, teretes, graciles, subrubri, bicubitales; folia in ambitu serrata, longis pediculis innixa (velut Pyri) ad basin lata & subrotunda, in mucronem sensim gracilescunt: coloris quidem supra luteo-virentis, inferna autem parte velut Cyclaminum. Caulium cacumini luxurians aded florum insidet copia, ut complurimus contextum florum scilicet serotum potius quam genuinum plantæ florem dixeris. Singuli flores duplo minore stellâ fulgent quam vulgaris Aster Atticus (eamque ob causam Astericum potius quam Asterem appellavi) medium cineræque coloris umbonem habent [pallide lutei potius] circa quem foliola velut radii diluissimè purpureasunt, succedente semine pappo. Caulibus marcescentibus radices perennant.

Sub finem Augusti & interdum seriùs pro anni temperamento floret. Planta est Canadensis.

- * 2. *Jacobaea Pannonica folio non laciniato* J. B. *angustifolia* Pann. non laciniata Park. mont. la-
magine *angustif.* non laciniata C. B. *angustifolia* Ger. Mountain Hagwozt with
an undivided leaf.

Clus.

Terna quaternaria aut plura habet *folia*, latiuscula, in ambitu leviter dentata: *caulem* cubitalem plerumque angulosum, gracilem, per quem inordinata sparsa sunt *folia*, infimis paulo minoria, at in superio angustiora, lata basi ipsum amplectentia. In summo caule quaterni aut quinti tanquam in umbella nascuntur *flores*, *Jacobaeae* vulgaris floribus non multum absimiles, antequam explicentur ex atro-rubescences, sed ubi aperti sunt auri fulgore splendentes, quos in ambitu superant quindenaria aut plura foliola, per extremum incisâ, superne phenicea, subter verò quodammodo rubentia. Si flores maturi in pappum abeunt, cui involutum est *semen* nigricans, oblongiusculum, vulgaris *Jacobaeae* semini non dispar. *Radix* non valde magna, nigricans, tenuibus fibrâ candicantibus donata, sub Autumno nova denuo folia latiora ad veteris caulis sedem singulis annis producit. Tota planta mollicula, & quadam lanugine obfita conspicitur: amari autem est saporis.

Locus &
Tempus.

Nascitur apud *Nemetibuzwar*, aliusque Pannoniae & Austriae montosis & ceduis sylvis. Floret Junii initio, & sub ejusdem extremum finem semen maturum est.

- * 3. *Jacobaea rotundifolia incana* C. B. prod. Park. Round-leaved hoary Hagwozt.

C. B.

Radice est crassiuscula, transversa, rufescente, in fibras oblongas abeunte: *caule* pedali, incano: *foliis* subrotundis, crassis, virentibus, inferne incanis, uncias duas abique pediculis longis, sesquicunciam latis, in ambitu dentatis, at in caule paucis & angustissimis. *Flos*, qui Scorzonerae flori similis summo caulis infidet, satis magnus & luteus. Toti plantae lanugo quadam aspera est. Si hac planta recte describatur flore Scorzonerae similis, hoc est, naturâ pleno, vel ad aliusd genus pertinet, vel est in hoc genere singularis & anomala.

- A. 4. *Jacobaea montana non laciniata nostrae*. Mountain-Hagwozt with an undivided leaf.

Radice est crassiuscula, transversa, fibras albas plurimas, & ipsâs satis crassas emittente. *Folia* ad radicem humi sparsa in orbem plura, sesquicunciam longa, unciam plus minus lata, per ambitum leviter dentata, superne cum juniora sunt viridia, brevi tamen in luteum languescunt, & tandem exsiccantur. In horum medio seu centro exurgit *caulis* semipedalis aut humilior, purpureus, striatus, *foliis* parvis, angustis, oblongis, acutis, abique pediculis, basi sua adherentibus, velutius, in fastigio tres quatuorve *flores* velut in umbella gestans, *Jacobaeae* æmulos, è calyce striato, tum medio disco, tum barbulis ambientibus flavis; quibus in pappum abeuntibus *semina* parva *Jacobaeae* maturiscentia vento diffantur. Tum caulis, tum foliola cum ambientia araneosa quadam lanugine obducuntur. *Folia* masticata initio nullo insigni sapore linguam afficiunt, paulo post nonnihil acris sentiuntur.

Locus.

In montosis sterilibus cretaceis praefertim, ut collibus *Gogmagog* dictis, & planitie *Novi Mercati* oppidi, & collucilis contumilatis Bartloviae in Agro Cantabrigiae aut Essexiensis, oritur.

- * 5. *Jacobaeae affinis planta tuberosa Capitis bonae Spei* Breynii.

Breyn.

Radice est tuberosa, fusca, in orbicularem latitudinem effusa, Cyclaminis facie; *foliis* multis Cyclaminis etiam haud valde absimilibus, ex saturâ & dilutiore aenâ viriditate elegantiter variegatis; inter quae *cauliculi* teretes, concavi, paucis foliolis septi, bini, terni plurêve dodrantalis longitudinalis exurgunt. *Florem* unicum, aureum, *Jacobaeae* latissimae Pannonicae 3. *Clas*, similem, in pappum abeuntem, suffutentem.

Hæc (inquit Breynius) in ramulo fico & figurâ summo studio coloribus expressa, quæ in *Bevernium* horto floruit, notare potui.

- * 6. *Jacobaea Aethiopica Lavendulae folio* Breynii.

Breyn.

Virgae ex radice quas fundit, rotundae sunt, striatae & incanae, magnitudine Millefolii sylvestris: per quas *folia* viridi-incana, uncias duas longa, culum lata, nervo per medium decurrente crasso, similia foliis Lavendulae. Virgarum fastigia in furculos quosdam, & hi in pediculos, duos, tres, quatuor, plurêve minutissimis donatos foliolis abeunt, quorum singuli *florem* è calyculo torulis viridibus canaliculato *Jacobaeae* gestant minorem, radiatis, aurcis, per extremum incisâ foliis umbonem concolorem ex multis apicellis sive tubulis constantem coronantibus: qui in pappum tandem *semen*, oblongiusculum, *Jacobaeae* vulgaris non dispar, abit.

Locus.

Gaudet locis herbosis Promontorii *bonae Spei*.

- * 7. *Jacobaea*

- * 7. *Jacobaea Aethiopica Laricis folio* Breynii.

Breyn.

Hæc lignosus & parvus est frutex, *Ericae* similis; *ramos* ferens multos, dilute virides, rotundos ac striatos, inferius, ubi nudi, tuberculis densis, fove foliorum veltigis delapsorum, punctulis ventalibus ac summo numero ac denso agmine *Folii* uncialibus & dimidio minoribus, angustissimis, late viridibus Pinalstri tertiâ Hispanicae pumili *Clas*, vel Laricis accedentibus, at mollioribus, ita circumdanti spique, ut ipsos ramos penitus occultent.

Florem in ramulorum & furculorum cymis plerumque solitariis producit aurei coloris, stellatum, *Jacobaeae* haud multum ab similem, minus autem foliosum, *calyce* longiore, maturitate in pappum evanescentem, & *semen* nigrum *Jacobaeae* longius relinquentem.

In ericetis ad Promontorium *bonae Spei*.

Locus.

- * 8. *Jacobaea spicata Monomotapensis* Breynii.

Breyn.

Hæc *caule* longiore quam praedictæ adolescit, rotundo, striato, in ramos diducto satis longos; quos hinc inde *folia* sepiunt subrotunda, crassa & serrata, *Euphrasiae* foliis quodammodo accedentia, in mucronem verò acutiorem desinentia. *Flores* scapulis per ramulorum longitudinem serie vulgaris minores, *calyculo* quoque longiore & angustiore, ex numerosioribus squamulis viridibus, resoluti, ubi cum *semine*, *Jacobaeae* paulo exiliore avolant. Tota planta hirsute quasi subsæpersa, Datur & altera hujus species, cujus *caules* itidem striati sunt, at minus lanuginosi, *Folii*que paucioribus septi, ac *floribus* rarioribus, furculo longiusculo sæpe solitariis insidentibus onusti.

Locus.

C A P. VII.

De Helenio sive Enula campana.

Helenium *EM* quod è lachrymis Helenæ natum dicitur, & ideo in Helena insula laudatissimum esse perhibetur. Ceterum Helenium partium omnium, radicis, foliorum, florum magnitudine à reliquis integri-folis flore discoide papposis distinguitur.

Helenium Ger. *vulgare* C. B. *Helenium sive Enula campana* Park. J. B. *Elecampane*.

Folia multa à radice exerit longa, lata, in terram reclinata, utraq; extremitate acuta, ad tarentia: è quorum centro *caules* exurgunt nunc unus, nunc plures, recti, canaliculati, villosi, sub quot nullis intervenientibus pediculis adnascuntur, Verbasci latioris. *Flores* odorati sed obscure latus capitulum, semen continens gracile & oblongum, pappo coronatum. *Radix* notanda crassietate, praefertim cum exiccata fuerit, suavi & grato, cum nulla præterea plantæ pars odore sit.

In pratris & pascuis, praefertim humidioribus, occurrit, sed rarius. Flores Junio ac Julio vigent. Radix, cujus præcipue in medicina usus est, insigniter amara est, hinc calida & exsiccat.

Recens Saccharo condita ad modum Zingiberis, vel exsiccata & in pulverem redacta Saccharo vel melle mixta, ut fiat electgna, vel cum Saccharo in tabellis redacta, si in ore continetur, & conditi difficultatem, orthopnoeam, asthma, veteremque tussim.

In Tussi inveterata Decoctum radicis Enulae cum Uvis Corinthiacis abunde commendat Doleus movendum. Hinc Placem, referente C. Hofmanno, cum vocare solebat *aroma Germanicum*, & alvum faciliorem reddere dicitur.

Commendatur præterea, ut penulæ præservativum pestis tempore manè sumpta. Utile etiam est ad remanentes urinas & menses cientes seu decoctum ejus secundum Dioscoridem, fove exsiccatæ farina cum Saccharo mixta.

Vinum Gallicum album in quo radices in frusta concisæ per triduum maceratae fuerint manè jejuno ventriculo sumptum ad dimidi sextarii mensuram Chlorosin Virginum minifce expugnat & sanat.

Decoctum

Decoctum radicis à Parkinsono & aliis intero sumptum ad spasmodum, contusiones & dolorem ischiadicum commendatur; vel etiam exterius applicatum.

Radicis vino decoctæ, aut recentium succus vino infusus & potus lumbricos & tineas ventris cneat & expellit.

Vinum quod ex Helenii radicibus passim in Germania paratur, frequenter in potu ventrum mirifice visum acuit. *J. B.*

Emula campana in aqua communi destillata salem volatilem exhibet salis C. C. æmulum tum odore, tum virtute. Vide *le Fevre*.

Ad pestem præservativum: *R* Rad. Enule campanæ bene à fibris mundat. q. v. Decoque in aqua quousque mollescat, ut per setaceum transmitti possit, de qua accipe part. i. mellis despumati p. ij. & coque lento igne ad humiditatis consumptionem. Dosis ʒi.

CAP. VIII.

De Doronico.

Doronici vocabulum factum est ex Arabico *Dorangi* vel *Durungi*, quorum illud Scapionis est *Simplie. c. 325.* hoc Avicennæ *212. c. 210.* Horum verba si afferam nihil agam: tam enim non conveniunt cum Doronico quam non convenit album cum nigro. C. Hofman.

Doronici notæ characteristice sunt flores aurei speciosi, parvi, in summis caulibus & ramulis, in longos pediculos excurrentibus singulares. Semina in plerisque parva nigricantia; folia itidem lata & subrotunda; radices tuberosæ aut crassæ, qualitate venenata & deleteria prædictæ.

Huc etiam ob florum similitudinem in figura & situ refero nonnullas quæ foliis sunt oblongis, radicibus fibrosis, nec quod fecit deleteris.

Possent fortasse ceteros hujus generis notæ à seminum figura aliisque accidentibus fumi. Verum quoniam nobis paucas admodum Doronici species videre contigit, nec multa quod sciam in hortis à nostris cultæ sunt, ea observare & inter se conferre nondum licuit, necdum licet.

1. *Doronicon vulgare* Park. *latifolium* Clus. *major Officinarium* Ger. emac. *Dor. radice Scorpi* C. B. *latifolium* Clus. **Common or broad-leaved Acopards bane.**

Dod.

Folii exit pluribus, subrotundis, latis, dilute virentibus, mollibus, tenuique lanugine pubescentibus, Hederæ ejusdem & unus Cyclamini foliorum formâ, sed amplioribus, ad Cucumeris magis accedentibus, hujus tamen & minoribus & mollioribus. *Caulis* dodrante altior, & folii lanugine habet carens, striatus, quasi multangulus, aliquo rotundus, qui in pauculis divisis ramulis, ipsis fastigiis flores prout, Chrysanthemum annulos, & medio videlicet disco & orbiculato ambitu luteos, qui in temes & candidos pappos resolvuntur, quibus subsunt exigua, nigricantia *semina*. *Radicula* haud magna, candida dum recentes sunt, geniculis veluti articulata, non recte descendunt, sed per obliquum Graminis modo serpunt; & subsinde exuberantes novella protrudunt germina (ita sese multiplicante stirpe) denissis etiam ab ipsis tuberosiis partibus aliquot dorsum concoloribus fibris. Referunt radicula examinatos Scorpiones: nam anterior & tuberosior cauliculus proxima concupisculum cum pedibus, posterior articulatum videtur exprimere caudam.

In montibus præpè Genevæ copiosè provenit.

2. *Doronicon Cyclamini folio, nigra radice Campoclaresæ* Col. **Black-rooted Acopards bane, with Sowbread leaves.**

Col.

Differt hac ab aliis vulgaris *radice*, quæ nigrescente & fusco cortice exteriori testâ est, intus verò alba, odorata, cupressi ligni derati modo, sapore dulci & aromatico, cerebrum petente: in saxorum rimas excelsiorum montium in valle Campoclaresæ longioribus fibris crassioribus & albicantibus nimirè nodosis se infusat: ipsa verò radice obliquam, geniculatâ & in globulos intumescens, oblique reptat in summa tellure, ut etiam nuda reperitur. *Folii* differt etiam, quæ non cucumeris modo ut vulgarium mollia, & hirsute incanâ obita, sed Cyclamini proximiora, carnosiora nitidioribus & duriora, majoribus dentibus circumflectant, leviora minutius pilosa, viridior colore ac nitidior, venis quibusdam densis ac reticularis, ut cutis, depicta, magisque circa petiolum lunato sinu conjuncta. *Caulis* pedalis & semipedalis invenimus, striato, cavo, tribus aut quatuor alis foliorum absque petiolo alternatim herentium intercepto. *Folia* ab radice plura quatuor & singulis germinibus, quæ plura edit. *Flores* in summo habet unicem ex calice folioso virente, quatuor unciarum diametro, quamplurimus barbulis radiantem luteis. Asteri æmulum, medium continentibus umbonem foliosum exiguus compactum, qui Maio mense emicat. Tota planta major est vulgata Cucumerum rotundi folio Doronico, & pulchriori aspectu reliquis aliis ortus in monte Matello locis Boreabilibus.

Dubitat C. Bauhinus, an hæc planta sit Doronicon radice [Scorpii] Brachiata Clus. cum tamen neque figura neque descriptio Iobeliæ et aptè conveniant. Fieri tamen potest ut eadem fuerit: nam Lobelius peripse in plantis describendis labitur, memorie nimium fidens; & figuræ etiam ipsæ non raro minis exacte sunt nec plantis per omnia respondent.

Nos certe plantam hanc *F. Columnæ* descriptam Cantabrigiæ in hortulo nostro aliquot annos a-
nimus.

Doronici humilis Stiriaci Clusii descriptio ab hoc non auctum abluant, ut eandem plantam suspicer.

De Doronici radice hoc cumprimis controversum est, si ne venenata. Quantum corpori (inquit Casp. Hofmannus in *De Medicam. Officin. lib. 2. cap. 4.*) qui primus illum accusavit Maranta fuit, i. *Math. 11.* Ejus opinio fuisse Aldrovandum quoque Gesnerius scribit *l. de Aconit.* Matthiolus ab initio quidem, acriter se opposuit, sed deinde cognovit, partim Corusii motus auctoritate, partim experimento canalic quæ quatuor drachmis radices strangulavit. Huc iterum scopulorum Gesnerius *l. c.* & Lobelius in Adv. qui etiam more suo in Matthioli acriter invehitur: nec refert, inquit, quod canalicis perniciolum sit, cum non pauca reperiantur aliis animalibus noxia & lethifera quo homini non modo innocua sed & salutaria sunt: Nam & experimur certum habemus Aloe subterranea interfici vulpos, & ex Plutarcho easdem cneatas Amygdalis amaris discimus, &c. Fruatur ille suo iudicio; ego certe mallem suffragari Matthiolo quam in humano corpore experiri quid canalicis aliisve Quadripedibus perniciolum comperi. Nec refert quod sine periculo utitur Electuario de gemmis, &c. Nam & veniens ut Opio, &c. exigua dosi innoxia, imò cum commodo uti possumus, & in *l. d.* dicto Doronico aliis salutariis mixtum corrigitur. Gesnerius autem deplorando experimento vix lethiferam radices Doronici in semetipso comprobavit, siquidem verum sit, quod Collesus scribit in *Elect. de Aromat. Mesue*, illum esse hujus radices oblit. Quod ut credam (inquit Hofmannus) ipsi scribit. Ut enim manifestò redargueret Matthiolum (sic loquitur *Epist. 26 & 27.*) sic in rad. hujus sumptisse, & per octo quodam horas bene habuisse; verum is elapsis ventrem ac stomachum inflari sensit, & circa os ventriculi imbecillitate quadam, & corpus totum infirmum, ita ferè ut alias semel ac iterum ex nimio frigide potu percerat. Quæ Symptomata cum biduo durarent, & non viderentur sponte cessare ingressum fuisse aquæ calidæ laticis & curatum fuisse.

In Itinerario D. Georgii Wheeler inventio speciem Doronici, quam Græci circa Athenas *Scorpio* cauda vocant, ob radicem scilicet Scorpio similem, squamoso corpore, in medio intumescens, caudâ acatâ, fibris pedes imitantibus utrinque productis, in terra reptantem, & subsinde in tubera Scorpionum amula intumescens, ut velut catena Scorpionum se nutuò insequuntium videatur. Folia Chelidoni minoris aut Tussilaginis foliorum minorum æmula. Florem non vidit. In Hymetti montis fastigio Athenis non longè hanc plantam invenit Autor, quam eandem *Loc.* puto præcedenti à Columna descriptæ; ceterè à nobis Cantabrigiæ cultæ ipsissima est.

3. *Doronicon radice dulci* C. B. *Dor. folia subrotunda, serrata* J. B. *Dor. brachiata radice* Park. *D. radice repente* Ger. **Creeping Acopards bane.**

Clus.

Caulis habet aliquando cubitalem, rotundum, striatum, viridem, intus concavum; capitulum in summo caule magnum, ex multis foliolis luteis concavis & quinque crenis divitis congestum, quod cum aliis longioribus, & in extremo crenatis foliis fulgore auri splendentibus ambitur, non modopetulo inherente, orbiculata ferè sunt, sensim tamen à petulo in latitudinem se explicant, in latum expansa, omnia saporis acris & amari. *Radix* ex viriditate candicans, minimum digitum inferne, ex inferiore geniculorum parte longas agens fibras, albas, satis crassas, & propagines in lateribus, gustu ferè lucci à Glycyrrhizæ radice expressi & densati.

Invenitur in *Escher, Durrenstein* & quibusdam aliis Auftriacarum Striacarumque Alpium jugis inter Maio plenique. Floret Julii initio, aut etiam seris, in hortos verò translatus, ubi non diu permanet *Loc. & Temp.*

Hoc unâ cum Doronico maximo venatores pastoresque montani, qui Rupicapram radicem appellat, adversus virgines non minus commendant quam Attraculæ urti flavo flore radicem, viribusque firmandis, apprimè utilem esse ferunt. Huc simile est si non idem

4. *Doronicon brachiata radice* Ger. *radice Scorpii brachiata* C. B.

Lob.

Hæc species Dodonæo paulo major est Doronico primo seu vulgari, saturatius virens, procerior, radice pluribus corticibus squamulis, nitentibus, candidis, marmoreis transversim cinctâ, cui alia stant. *Folia* majora paulo & rotundiora.

Umbrosi ferè montibus plectatur.

Hanc Parkinsonus præcedenti eandem facit, nec immerito meo iudicio; ac proinde folia in *Loc.* veli iconæ minis rectè picta sunt aequalia absque crenis.

5. *Doronicon Stiriacum flore amplo* Ger. emac. *humile Stiriacum Clusii* Park. *latifol. flore magno* C. B. *folio lato, flore magno* J. B. **Stiriian Acopards bane with a large flower.**

Clus.

Humilis plerumque est jam dicto, & capite floribus majore, foliis à petulo statim panem orbiculatis, ut Cyclamino, aliquo superiori non dissimilibus. *Radicem* item nodi & propagines, neque in hoc,

ut neque in precedente, deorsum tendunt (nodi autem in hoc minus apparentes) aut anasum instar longè à matre se se spargunt, sed quasi matri contigua fursum tendunt, & extra terram folia promentes, fibris in tellure se se firmant, nequis sine fibris aut utrinque anasas existimet.

Locut.

Nascitur in Veytzalben supra Neuberg in Stiria, & eodem quo præcedens genus tempore floret. Idem videtur Doronico Cyclamini folio, nigra radice Campoclaresii Col. superius descripto.

- * 6. *Doronicon Germanicum* Park. *Plantaginifolio alterum* C. B. *Germanicum, foliis semper ex adverso nascentibus, villosis* J. B. *Calendula Alpina* Ger. *German* *Acropar* bane.

Clusf.

Terna aut quaternà summa tellure fundit folia, Plantagini latifoliae ferè aequalia, longiora tamen, & ad Digitalis luteum seu pallidum florem ferentis similitudinem magis accedentia, nervis distincta, mollia, viridia, superne nonnihil villosa, inferne candidiora & leviora, bina semper ex adverso nascentia, gustu nonnihil amaro & acris. *Caulem* habet ferè cubitalem, nudum, rotundum, hirsutum, ex quo magnus emergit orbis, multis *foveolis* luteis in quatuor foliola divisus constans; cum orbem ambiunt quindecim aut plura folia, Doronico latifolio similia, latiuscula, & per extremum crenata, coloris flavi elegantis. *Semen* floribus succedens, ut in Doronici generibus, in pappum evanescit. *Radix* minimi digiti crassitudinem panè aequat, nodis quibusdam informibus distincta, multique fibris donata, lateribus propagines fundens & singulis annis nova germina proferens.

Locut.

In omnibus ferè pratis sublimioribus ad Alpium radices, tum in ipsis Alpibus Austriæ fitis provenit: item in caeduis sylvis ad Menum amnem.

- * 7. *Doronicon VI. Pannonicum* Clusii: *Alisma Matthioli, sive Plantago montana* J. B. *Salsard* *Acropar* bane *with* *Plantain* leaves.

Clusf.

Superiori (inquit Clusius) non valde dissimilis, plura tamen secundum radicem habebat expansa, folia minus nervata & angustiora, angustiora etiam quæ caulem ambiabant, perinde tamen ut illa ex adverso nascentia, quæ cum suo caule nonnihil hirsuta erant: ejus suprema pars in plures ramulos dividebatur, hirsutius calices, unde emergebant similes ferè *fores*, coloris tamen aurei elegantissimi, duplici interdum foliorum medio orbem ambiunt, & quodammodo per extremum hirsutiarum serie constantes. *Radix* gracilior est superiore, non paucioribus tamen adnascensibus fibris donata quàm illa. *Maio* etiam floreat.

Locut.

Copiosè nascentem inveniebat Clusius vicinis Nemethwywar Ill. Balchafaris de Bathyan arcu ceduarum sylvarum declivibus.

Hanc plantam C. Bauhinus eumque secuti Gerardi emaculator & Parkinsonus precedenti eandem faciunt. Clusius tamen, qui utramque novit, distinguit, & post eum J. Bauhinus, apud quem plenam & accuratam omnium ejus partium descriptionem vide. Notæ autem præcipue quibus ab ea differt, præter memoratas à Clusio, sunt, radicis sapor acris, aromaticus & ingranis, cujus tamen in superioris descriptione nulla mentio: *semen* longum, striatum, hirsutum, compressum, acre, odoratum, à Doronici feminibus multum differens. Nos, ut qui non necessariam specierum multiplicationem quantum possumus cavemus, in C. Bauhini sententiam priores sumus.

Vires.

Planta Arnica reperta est à frequenti experientia unica & optima panacea lapforum. *Ephem. Germ. Ann. 9. & 10.*

- * 8. *Doronicon maximum* Ger. *maximum Austriacum* Park. *max. foliis caulem amplexantibus* C. B. *max. foliis Hysocyami Peruani modo caulem amplexantibus* J. B. *The greatest* *Austrian* *Wolfsbane*.

Clusf.

Genus hoc Doronici omnium maximum bicubitalem interdum aut maiorem habet caulem, minimi digiti plerumque crassitudine, striatum, hirsutum, summo cacumine in aliquot alas divilum: *Folia* circa radicem orbiculata, longo pediculo inhaerentia, rugosa & nonnihil hirsuta, quæ vero nullo ordine digesta caulem ambiunt, ampliora sunt, mucronata, leviter denata, pediculo nullo, sed instar foliorum Tabaci majoris latifolia, caulem latiore basi amplexentia, viridia, hirsuta. *Flores* extremis alarum ramulis insident, magni, vicinis aut tricenis oblongis foliis & orbem satis lato ambiuntibus constantes, lutei coloris, odoris expertes. *Semen* ut aliorum Doronici generum striatum, virentis tamen coloris, quod cum suo pappo aure leni statu desluit, intum ab exteriori ambitu faciens, ut in reliquis Doronici generibus. *Radix* ex viridi candicans nodosa, squilule similis est, sed ubi propagines aucta est, crassior fit, & ex multis velut corporibus in unum conflatur & caulefcit.

Locut & Tempus.

Secundum rivos è montibus labentes, locis umbris in descensu jugi *Wackell* vomum observant (inquit Clusius) postea longè majori copia declivibus, sylvis tamen locis *Fischeri* & *Herrenthalen* Augusto flores proferens: tandem in montanis sylvis ultra Dravum Pannonia interammi Maio florens. Hortis libenter affluiscit: in quibus Maio flores dat, semen Junio maturum.

- * 9. *Doronicon minus* Park. *minus Officinarum* Ger. *Plantaginifolio* C. B. *folio ferè Plantaginifolio oblongo* J. B. *Plantain-leaved* *Acropar* bane.

Leol.

Hujus caules erant teneri, pusilli: *folia* mollicella, oblonga, uti Plantaginifolia, nonnihil ex viridi flavescentia, conspicuè hirsuta Pilosellæ modo, vel Cucumeris agrestis, sed atreccanti levia, ambitu rotundo, sed nonnihil laciniola & superne angustio, Cucumeri agrestis quàm Cyclaminis humilioris, sim adductæ, subtus & transversis quasi squamularum torulis articulata, apprimè Scorpionis cadaver & caudicellam exprimentis, plusculis donata fibris: color candidus, sapor dulcis, amarus, & leniorem multum pauxillæ conuinctum alstrictioni præfert. Selsquialpum altus *caulis*, floribus in summo donatur luteolis aut pallidis, radiatis Bupththalmi aut media Consolida.

Hanc speciem Burdegale vicinis locis delatam habuit Clusius.

10. *Doronicon Austriacum angustifolium* Ger. Park. *longifolium, hirsutis asperum* C. B. *Doronici species ex hortis Ferrariensis, folio longo hirsuto* J. B. *Long-leaved hairy* *Acropar* bane.

Clusf.

Caule est brevi, pedali duntaxat, molli, hirsuto, striato. *Folia* illi rara, parva, crassa, longiuscula, levia, dilutius virentia; at quæ caulem ambiunt angustiora sunt, omnia porro peracris saporis. Summo caule omnium plerumque fert *florem*, Tertio Lobeliano [vulgari nostro] fimilem, sed magis levi aurâ excutitur, & ventri arbitrio fertur. *Radix* parva, geniculata, & internodiis distincta, nigricans, crassitudo candicantibus alioque fibris donata, gustu aromatico.

Hoc genus Doronici Clusius observavit in Sneberg, deinde in Snealben & Neuberg, nusquam *Locut* verò majori copia quàm in summo Etcheri jugo, inter faxa, tenui, nigraque terrâ leviter tecta. *Tempus*. Floret Julio, nonnunquam etiam Augusto, quo mensis fene subinde maturitatem consequitur.

11. *Doronicon Helveticum incanum* C. B. Park. *Hoary* *Helvetian* *Acropar* bane.

C. B. prod.

Ex radice geniculata & quasi squamata, *caulis* emergit pedalis, rotundus, incanus; cui *fores* magnus luteus, foliis aureis, longiusculis, non crenatis, discum cingentibus, qui tandem in pappum abic cum *femine* aliorum simili. *Folii* est crassius, ad radicem aliquibus lobatundis, aliis ex rotunditate oblongis, dentatis & serratis, parte inferiore unâ cum pediculis ob incanam lanuginem mollioribus, superne minata, acris & amari saporis.

In Alpibus Helveticis reperitur.

An Doronicon folio longo serrato *J. B.*? cujus folia longa, parum lata (unciam circiter) & in ambitu serrata, aliâ Doronico vulgari simili. *Locut*. *Tempus*.

- * 12. *Doronicon Helveticum humile, crassius foliis* C. B. Park. *Thick-leaved* *Helvetian* *Acropar* bane.

C. B. prod.

Planta palmaris est, *foliis* crassius & densis, superne atrovirentibus, inferne pallidis, nonnihil hirsutis, primis quidem ex rotunditate oblongis, per ambitum crenatis, pediculi basi caulem ambiuntibus, subseguentibus verò uncias sex longis, sequentiâ latius, quorum superiora pediculis carent. *Caule* est brevi, hirsuto, in ramulos binucleas diviso, quorum singuli *florem* luteum mediz magnitudinis sustinent.

Julio mense in Valesianorum jugis floret.

13. *Tussilago Alpina folio longo* J. B. *Alpina folio oblongo* C. B. Park. *retius Doronici affinis longifolia*. *Long-leaved, Salsard* *Acropar* bane.

Locut & Tempus.

J. B.

Hellebori fibras imitatur quodammodo hujus plantæ radix nigricans, transversa, fibrosa, sapore (ut mihi videtur) nonnihil aromatico, *Folia* crassa, quadam palmo longiora, parte inferiore hirsutiora cubitalis, summum cacumen ornat *fores* magnus, Doronici vel Calthæ aut Plantaginifoliae Alpinae (à qua tamen differt) aliquando duo, tandem in pappum abeunt.

In montis Jura verticibus altissimis *Thauri* & *Dole* dictis invenimus: J. Bauhinus in præalto monte *Locut*. Braulio & Albulæ in Rhætia florentem Julio.

- * 14. *Virga aurea magno flore* C. B. *Consolida aurea nemorum* Park. *Consolida aurea nemorum* Limonii folio, non *Alisma montanum* J. B.

Lab.

Folii est nigre Betæ aut potius Limonii, atrius virentibus, carnosiss, aliquantulum hirsutis, crassis, nervosis, Doriæ similibus, amplexis pedales Doronici *cauliculos* binos aut ternos: floribus caducis Doronici aut Calendulæ, & concoloribus ferè, scitè pectinatis confertis & commixtis foliis antequam pandantur eleganti spectaculo, radice multis filamentis albidis sparsa in cespitem summum, Bellidis modo; sapore mediæ Consolidæ tantulum acrimoniæ prodentis, aut Herbæ Doriæ, cujus etiam vires & quandam aromaticitatem æmulatur.

In Aureliæ Gallicæ sylvis densissimis oritur. Hæc descriptio habet multa, [non omnia] quæ conveniunt Tussilagini Alpina longifolia, superius proxime descriptæ.

C A P. IX.

De Virga aurea.

Virga aurea à forma & floris colore dicta, Asteris genus videtur, floribus parvis aureis, plurimis in summis caulibus in thyrsos aut corymbos, umbellatim congestis.

1. *Virga aurea* Ger. *aurea vulgaris* Park. *aurea vulgaris latifolia* J. B. *aurea angustifolia* minimi serrata C. B. **Common Golden rod.**

J. B.

Geniculatim hujus incedit radix, oblique per terram acta, fusca, frequentes demittens fibras, albicantes, sapore aromatico. *Caules* recti & rigidi, duos aut tres circiter cubitos alti, striati, subfusi, medullâ fungosâ facti. *Folia* tum à radice, tum in caule, & hæc quidem alternatim, longis pediculis appensa, interdum nullis aut perquam brevibus donata, quorum quæ ima sunt, palmum ferè lata existunt, duos circiter longa [in nostris regionibus eam longitudinem & latitudinem non assequuntur] superiora minora, atrovirentia, utraque hirsuta & per ambitum serrata. *Flores* tum in summo caule, tum in pediculis peculiaribus ex foliorum alis exortis frequentes insident Doriæ vocatæ floribus similes, lutei, in pappos evanescentes.

In ericetis ac montosis sylvis & salubris frequentes oritur. Augusto mense floret.

Variat folius (ut rectè C. B.) quæ flore line crenis, aliquando laltem minis conspicuis serrata sunt.

Vulneraria est & celeberrimis intrinsecis & extrinsecis adhibita, ipsi etiam Solidaginis Saracenice præferenda. In vulneribus internis (inquit C. Hoffmannus) prodest subductione ichorum per urinas. Quod enim notantur summi viri pleræque omnes potiones vulnerariæ sunt diuretica: Et pugiles solent in potu ordinario Valerianam fumere, quæ inter diuretica familiam ducit: in externis juvat exsiccatione & absterfione, quibus qualitatibus valde excellit.

Lithenterica diureticaque est non è postremis omnium consensu: in calculo primam experientiam habuit Villanovanus, qui in pulvere usurpavit: & celebrat in hoc affectu Barclaus *Argen.* & *Emplorn.* Doz. ʒij. in vino albo calido quoque mane sumptæ.

Indigni vi absterfioria dotatam esse ait Hoffmannus. Hinc tante ipsius laudes in viscerum obstructionibus, ad huiusmodi jam inclinantibus, ut diu in secretis fuerit habita in decocto. Ad fluxus tamen omnes alvi & uteri sistendos, necnon hæmorrhagias internas commendatur, quæ adstrictoriam potius quam absterfioriam esse arguunt; nisi fortè exsiccatoriâ vi hæc præstet, quam omnes ei attribuant.

2. *Virga aurea Mexicana* C. B. *aurea Limonii folio, paniculâ uno versu dispositâ, Mexicana* Hort. Parisi. Mexican. **Golden rod, with Sea-labender leaves.**

C. B. app.

Ex una radice *caules* plures, nonnihil tamen reclinati affurgunt: circa quos *folia* palmaria, sequiunciam lata crassifolia splendens, in summitate tamen multo breviora. Ex foliorum alis ramuli prodeunt, quibus *flores* saturate lutei, sursum spectantes, & unam tantum caulis partem occupantes, insident.

Hanc Londino acceptam Cantabrigiæ in orto alium sub titulo *Virgæ aureæ Limonii folio*.

Hic eadem nobis videtur *Virga aurea Americana* Park. cujus tamen descriptionem subjungemus, ut Lector de ea ipse judicium ferat. Caulum nonnihil plesum, folia leviter dentata ei adscribit, quæ nota an huic conveniunt necne dubito. Quod si diversa sit mihi incognitam fateor.

3. *Virga aurea Americana* Park. **Golden rod of America.**

Park.

Hujus *folia* antequam excaulescat, folia præcedentis [Virgæ aureæ serratis foliis] magnitudine xquant, angusta, oblonga, in medio latiora, ut quæ extremitate acuta, circum oras obtuse dentata, colore viridi obscuro. *Caulis* nonnihil pilosus, pedali & interdum bisquipedali ferè altitudine, *for-*

Lib. VI. De Herbis flore composito non lætescentibus, &c.

bus ab uno tantum latere, seu uno versu dispositis, aliarum hujus generis similibus onusti. *Semen* succedunt pappolum. *Radix* in terra restat caulibus hyeme marcescentibus.

4. *Virga aurea Canadensis, hirsuta, paniculâ minimi speciosâ* Hort. Parisi. **Golden rod** of Canada, **with hairy leaves.** *V. aurea serratis foliis hirsutis* Hort. Blas. **auct.**

Hanc Virgæ aureæ Canadensis nomine Londino missam in hortulo nostro Cantabrigiæ aliquot annos aluimus.

5. *Virga aurea foliis angustis, levibus non serratis* Hort. Joncq. **Narrow-leaved Golden rod** **with smooth and not indented leaves.**

Hanc quoque Londino accepimus sub titulo Virgæ aureæ Arnoldi Villanovani; est tamen puto planta Canadensis.

- * 6. *Virga aurea latifolia serrata* C. B. *aurea serratis foliis* Park. *aurea Arnoldi Villanovani* Ger. *aurea, sive Solidago Saracenica latifolia serrata* J. B. **Bread-leaved, indented Golden rod, or Consoud.**

J. B.

Triplô latiora huic sunt quam * jam dictæ *folia*, longiora, ceteroquæ familia, perinde ut *caules* * *Virgæ aureæ* ramique: at verò *flores* lutei pappi, non secundum ramulos spicati, sed summis extremis quæ bellam quodammodo effigiem herent.

J. Bauhinus hanc reperit in monte Rosberg prope *Masnmuster*, florentem Octobri: C. Bauhinus *Locus* in Basilicenti monte *Manchenstein*.

7. *Solidago Saracenica* Dod. I ob. *Saracenica vera, Salicis folio* Park. *Virga aurea angustifolia serrata* C. B. *aurea angustif. serrata, sive Solidago Saracenica* J. B. **Saracens Consoud.**

J. B.

Bicubitalis est hæc & tricubitalis, *caulibus* striatis, glabris: ex quibus alternatim *folia* nascuntur palmum & sesquipalmum longa, unciam unam aut duas lata, similia ferè foliis Salicis auriculatæ, Doriæ instar per ambitum crenata, sed tenuiora, glabra, non hirsuta ut in vulgari Salicis auriculatæ, aromatico prædita, callicululo. *Flores* non secundum caulem ut in Virgæ aureæ vulgari, sed in extremis vel quaternis confantes, flosculis confertis in pappos resolvendis medium obtinentibus.

In foliis præ Argentoratorem in Germania, inque summis jugis montis Juræ collegimus; J. Bauhinus in monte Rosberg prope *Masnmuster*. Floret Septembri atque etiam Octobri. Consolida sive Solidago à conjungendis vulnerum labris *Vires* confectur.

Turcis & Saracenis dicta est *Lugd.* Ad eadem valet ad quæ Virga aurea, cujus etiam species

- * 8. *Solidago maxima Americana* Cornuti.

Corn.

Caulis multiplici, rotundo, glabro, leviterque purpurascens in tantam proceritatem attollitur quantum cubita tria aut quatuor implere solent. Circa quævisque *folia* subpungia, & sine ordine hinc inde disponuntur: formam habent singula Saponariæ aut Plantaginis aquaticæ, minus tamen densa sunt, nam adverso sole intuenti mille velut foraminibus perula apparent, quod fibratum citratos illas velut levore quodam perpolit & exeat, quò fit ut splendide admodum vireant. *Flores* elatior: si verò aut æstas plurimum deflagravit, aut intemptivi calores autumnu incescerint, patet, ac non longè post maturitate in pappos abeunt. *Radix* numerosa fibrarum copia contextitur. Inest plantæ sapor jucundus, odoratque citra acrimoniæ calefaciens, nec parum habens atstrictiōis.

Peculiaris in hujus plantæ partibus vivacitas observatur, &c. vide.

9. *Herba Doria Lobelii* Ger. *H. D. vulgaris* Park. *Alisma Matthioli sive Doria* J. B. *Virga aurea major vel Doria* C. B. **Doria's Roundwort.**

J. B.

Oblique fertur *radix*, crassitudine digitali, alba, multas longas ab inferiore parte fibras demittens, concava ubi in caulem excrevit, sapore aromatico & amaro. *Caulis* trium aut quatuor cubitorum est altitudine, cui alternatim sine pediculo *folia* adnascuntur, Lepidii foliis accedentia, non ima & priora habent aliquid simile cum Plantagine aquaticæ, non tamen sunt ita lata, nec nervos secundum longitudinem obtinent, cum pediculis sunt cubitalia & filamentis per flosculos prodeunt. Inest plantæ sapor jucundus, odoratque citra acrimoniæ calefaciens, nec parum habens atstrictiōis.

Monipeli ad Ladi annis ripas sponte & copiose oritur. Floret Julio & Augusto; Semen matu- *Locus* runt Septembri.

5. *Stachas citrina tenuifolia altera sive Italica* J. B. *Elichrysum foliis oblongis, Stachadi citrina* f. *milis* Dod. C. B.

f. B.

Virga ramosa, quarum superiores partes albicant, lignosae, in quibus *folia* similia foliis *Stachadis* Narbonensis, quae tenuiora sunt, inferiora, breviora ut in illa, alia quadam longiora uncia. In singularum virgarum summitate umbella parva corymbifera: Corymbi parvi minores quam in Narbonensi, longiusculis veluti parvis squamis constantes, qui se explicantes discum faciunt, in quo flosculi multis apicibus constantes. Color qualis fit me later, in sicca ad stramineum colorem accedere videtur.

Locus.

Bauhinus ex Appennino habuit: Nos eam in montibus Liguriae, non procul Gavia oppido & alibi passim invenimus. Folia quam Rorifmarini angustiora, multo minus quam *Stachadis citrina* Narbonensis albicant.

6. *Stachas Citrina tenuifolia tertia sive Neapolitana* J. B. *Elichrysum foliis oblongis, paucis Stachadi citrinae angustioribus* C. B.

Math.

Planta est exilis, foliis longis, angustis, hirsutis, striatisque: caulibus angulosis, umbella in summitate aurea divulsaque, radice tenui ac supervacua.

Ne quis autem hanc cum praecedente eandem censat (ut recte monet Bauhinus) illa enim numerosis angustissimis foliis, haec paucioribus, plus duplo longioribus, & illa latioribus est praedita. Inter Neapolin & Puteolos invenitur.

Locus.

- * 7. *Helichrysum Abrotani feminae foliis* P. Bocconi. *Abrotanum femina verum Dioscoridis* Zinnii.

Boccon.

Tenuis sunt huic *virgulae*, fragiles, pedales; foliis circumdatae oblongis, angustis; denticulis quam *Abrotani* feminae longioribus, nonnihil candidioribus. Flores in fastigio cauliculorum umbellati, luteo auri colore fulgentes, *Helichrysi* aut *Stachadis citrinae* floribus colore & odore persimiles.

Locus.

Semen à Perisde allatum plantam hanc in orto M. Etruriae Ducis produxit.

8. *Elichrysum Creticum* C. B. *Chrysocoma* V., quae *Cretica* Clus.

Clus.

Singulares, nonnunquam plures, emittit è radice virgulae, teretes, sesquipedales, incana lanugine & velut tomento obducta; quibus fine ordine multa adnata folia, unciam & amplius longa, uncia quadantem lata, supernè virentia, infernè alba: circa summas virgas è foliorum alia nati sunt tenues ramuli minoribus foliis praediti: summae autem virgae desinunt in nudum ramulum, vel singularem, vel geminum, tomento carentem, qui insident singularia capitula, squamulis imbricatis dispositis constantia, instar capitulorum Cyani, è quibus prodeunt flores; multis flammulis flavis compositi.

Stechadem citrinam Creticam flore amplo *Park*, i. e. Santolinam Creticam *Alpini*, & *Chrysocoma* V. seu Creticam *Clus.* pro una & eadem planta habeo. Nam descriptiones conveniunt, & locus idem est. Nec diversa nobis videtur.

Stachadi citrinae alteri in odore Lobelii affinis, capitulis brevioribus J. B. *Helichryso sive flore oblongo similis* C. B. *Stachas citrina sive siccior* Park. quam C. Bauhinus sic describit:

Caulis est sesquipalmari, rotundo, incana lanugine obrito, in ramulos aliquot inaequales, palmo breviores brachiato: foliis *Stachadis citrinae* alterius in odore similibus, latioribus tamen, aliquibus leviter sinuatis, sesquiuncialibus, infernè eandem & tomentosis supernè virentibus. Ramuli in pediculis tenues, nudos, uncias quatuor longos, abeunt, quorum summitatibus, capitulum unicum squamulorum cum flore insidet, qui in pappo brevis ut in *Elichryso* sive angustifolio abito.

Locus.

In montibus Italiae (inquit) prope Terracinum provenit. Icon J. Bauhini melius respondet plantae à nobis observatae quam Catpari.

Hanc in muris & rupibus circa Messanam Siciliae urbem copiosè provenientem observavimus.

Hujus aliam speciem invenimus prope Tolonam Gallo-provinciae portum, foliis longioribus, angustioribus, Rorifmarini similibus in caule crebrioribus, supernè pallidius virentibus, subus minus incanis, uti sunt & caules. Flores eodem modo nascuntur in longis pediculis singulares.

Huic plantae affinis & similis est, si non eadem,

9. *Chrysocoma altera, peregrina* v. Clus. Cujus descriptionem è Clusio subiiciemus.

Cubiales plerumque habet virgas quando adolevit graciles, incanas, & velut tomento quodam obitas, quas incondita serie disposita ambiunt folia, longa, gracilia, Libanotidis coronariae foliis similia, vel is etiam angustiora, supernè nonnihil virentia, infernè incana, ex quorum sinu nascuntur tomentosi ramuli, minoribus foliis praediti, per summas vero virgas rariora sparsa sunt folia, quarum fastigii multi insident squammati flores, vulgaris *Chrysocomae* floribus minores, aurei vel flavi coloris, qui marcescentes fulcum colorem contrahunt, & semen exile continent pappo involutum. Radix lignosa, dura, in aliquot ramos divisa. Cum quadam non insinuati graveolentia odorata est, gustique calidiusculo.

Salmanti-

Salmanticensi agro frequens est, (memini & Monpelliano videre) ubi tota aestate subinde nos flores producit, totaque hyeme comam retinet. Hac planta in eo à nostra differt quod multos flores in ramulorum fastigiis gestat, cum nostra singulos tantum, eosque majores quam vulgaris *Chrysocomae*.

10. *Stachas citrina altera in odore* Lob. *Helichrysum sive flore oblongo* C. B.

Lob.

Rarius haec multò occurrit *Illicitis cocciferis Sommieres* inter & Monspeliem, tota pulchella, facie *Stechadem citrinam* praefertens; folia tamen sunt latiora, incana, uti tota planta. *Cauliculis* palquidantens. Radix non magna, lignosa, in odore; tota minus nota, pervia, aut inventu facilis.

Jo. Bauhinus hanc plantam *Stechadi* sive citrinae affini capitulis longioribus synonymam facit. purpureae *Pilleteri Lob. illust.* Quocirca vel Lobelius errat, qui *Stechadem* illam purpuream *Pillet.* in dubio relinquit.

Præterea J. Bauhinus *Chrysocomen* secundam, sive peregrinam tertiam *Clus.* huic synonymam facit. Eam autem *Clusius* sic describit:

Pedicibus, intertium etiam cubitalibus affragis ramis, candidantibus & lanuginosis, quos Olea similis folia, longa, mollia, cana lanugine tecta per intervalla ambiunt. Flores autem extremis ramulis pallentes, squamoli & Agerati ferè insident. Radices sunt nigricantes.

Hanc alteram *Chrysocomen* Murciani *Moneanilla*, nomine Chamamelo communi, appellabant. *Hispanenses Romero marino*, i. e. Libanotidem coronariam marinam; *Mauritani* Granatenfis urbis incolae *Miscain*.

At neque hic nobis satisfacit J. Bauhinus liquidem descriptiones *Clusii* & Lobelii non conveniunt ut conforenti patebit, ideoque unus & eisdem plantae esse non possunt.

C. Bauhinus *Chrysocomen* quartam, peregrinam tertiam *Clus.* hujus Synonymam facit, minus rectè nostrā sententiā, liquidem descriptio *Clusii* melius convenit *Stechadi citrinae* alteri Lob.

Mira est apud Botanicos confusio in speciebus & Synonymis hujus generis.

11. *Stachadi citrinae affinis capitulis parvis, raris, squamosis, in pappo evanescentibus* J. B. *Helichryso sive angustif. capitulis conglobatis* C. B. ? *Chrysocoma* 4, peregrina 3. Clus. An *Stachas citrina altera* Ad. Lob?

f. B.

Citrinae *Stechadis* Narbonensis instar densè fruticat, *virgae* tamen breviores, tomento candida, quas folia vestunt *citrinae* *Stechadis*, sed longiora subinde, non minus angusta, inoffensa marginum sunt) extremis imposita, ut singularia, aut bina ac apiam terna, semuncia breviora, squamata: flo- res coloris foridè & obsolet, non aurei, quorum etiam medi in pappo degenerant. Hujus plantae idem ferè odor qui dicitur *Stechadi*.

In faxis ac rupium fissuris circa Monspeliem variis in locis oritur. Caulis huic ramosiores ramis *Locus*, longioribus, tenuioribus, sparsis, & foliis ferè nudis.

Chrysocomes 4, peregrina 3. *Clusii* descriptio huic bene convenit: Quocirca C. Bauhinus eam malè *Elichryso* suo sive flore oblongo synonymam facit.

Stechadi citrinae alteri Lobelii flores singulos in singulis caulibus attribuit, quod plantae huic non convenit; unde aut malè *Stechadem* suam citrinam describit, aut ab hac nostra diversè est.

12. *Gnaphalium montanum album* Ger. *montanum sive Pes cati* Park. *montanum flore rotundiore* C. B. *Pilosella major & minor* quibusdam, aliis *Gnaphalii* genus J. B. *Mountain Cudweed*, 22 *Cats-foot*.

Humi fundit circumcirea appressa ferè terrae folia oblonga, per extremum rotunda, incani lanugine oblita inferna parte, inter quae surgunt caules palmares aut dodrantales etiam cubitales, tomentosi, candidantes, foliis vestitis longis, angustis, è quorum cacumine glomerati pendunt flores multi, majores, foliolis excucis, squamulis latioribus & brevioribus contextis, speciosiores, jam minus, è minus pulchris squamulis angustioribus & longiusculis constantes, nunc candidi, nunc magis tæte *Pilosellae* vulgaris in modum.

In montosis variis in locis v.g. in planitie Novi Mercati dicti oppiduli: in ericeto Bernacensi in *Locus*, comitatu Lincolniae; in montibus *Ingleborough* in Eboracensi provincia & *Plimliman* in Wallia.

Hujus duae habentur species, altera flore majore, squamulis latioribus, altera flore minore, squamulis angustioribus: utraque floribus colore albo & purpureo variat. In Anglia species duntaxat nunc invenitur.

13. *Gnaphalio montano affinis Aegyptiaca* C. B. *Baccharis* *Dioscoridis* *Rauwolfia* J. B.

f. B.

Planta est cubitalis, foliis lanuginosis donata, Verbasci similibus, & caulem ut in Tabaco amplexantibus. Summa occupant flosculi albi purpurascetes, densè stipati ut in *Stechade citrina* aut *Pede cati*. Radicula odorata, Ellebori nigri similis.

11

5. *Stachas citrina tenuifolia altera sive Italica* J. B. *Elichrysum foliis oblongis, Stachadi citrina* f. milis Dod. C. B.

J. B.

Virgæ ramose, quarum superiores partes albicant, lignosæ, in quibus *folia* similia foliis *Stachadis* citrine Narbonensis, quæ tenuiora sunt, inferiora, breviora ut in illa, alia quadam longiora unciâ. In singularum virgarum summitate umbella parva corymbifera: Corymbi parvi minores quam in Narbonensi, longiusculis veluti parvis squamis constantes, qui se explicantes discum faciunt, in quo *stipulis* multis apicibus constantes. Color qualis fit me later, in ficca ad straminei colorem accedere videtur.

Bauhinus ex Apennino habuit: Nos eam in montibus Liguriæ, non procul Gavia oppido & alibi passim invenimus. Folia quam *Rorifmarini* angustiora, multo minus quam *Stachadis* citrinæ Narbonensis albicant.

6. *Stachas Citrina tenuifolia tertia sive Neapolitana* J. B. *Elichryson foliis oblongis, paucis, Stachadi citrine angustioribus* C. B.

Matib.

Planta est exilis, *foliis* longis, angustis, hirsutis, striatisque: caulibus angulosis, umbellâ in summitate aurâ divulsâque, radice tenui ac supervacua.

Ne quis eam hanc cum præcedente eandem censet (ut rectè monet *Bauhinus*) illa enim numerosis angustissimis foliis, hæc paucioribus, plus duplo longioribus, & illâ latioribus est prædita. Inter Neapolim & Puteolos invenitur.

- * 7. *Helicrysum Abrotani semine foliis* P. Bocconi. *Abrotanum semina verum Dioscoridis* Zinnii.

Boccon.

Tenues sunt huic *virgule*, fragiles, pedales; *foliis* circumdatæ oblongis, angustis; denticulis quam *Abrotani* semine longioribus, nonnihil candicantibus. Flores in fastigio cauliculorum umbellâ, luteo auri colore fulgentes, *Helicryphi* aut *Stachadis* citrinæ floribus colore & odore persimiles.

Semen à Perfidæ allatum plantam hanc in orto M. Etruriæ Ducis produxit.

8. *Elichrysum Creticum* C. B. *Chrysocoma* V, quæ *Cretica* Clus.

Clus.

Singulares, nonnunquam plures, emittit è radice *virgulas*, teretes, sesquipedales, incana lanugine & velut tomento obductas; quibus fine ordine multa adnata *folia*, unciâ & amplius longa, unciæ quadrante lata, superne virentia, inferne alba: circa summam virgæ & foliorum alis nati sunt tenues ramuli minoribus foliis præditi: summæ autem virgæ desinunt in nudum ramulum, vel singularem, vel geminum, tomento carentem, cui insident singularia capitula, squamulis imbricatis dispositis constantia, instar capitulorum Cyani, è quibus prodeunt flores; multis flammulis flavis compositi.

Stechadem citrinam Creticam flore amplo *Park*, i. e. Santolinam Creticam *Alpini*, & *Chrysocoma* V. seu Creticam *Clus.* pro una & eadem plantâ habeo. Nam descriptiones conveniunt, & locus idem est. Nec diversa nobis videtur.

- Stachadi citrinæ alteri inodora Lobelii affinis, capitula brevioribus* J. B. *Helicryphi sylvestris flore oblongo similis* C. B. *Stachas citrina sylvestris* Park. quam C. Bauhinus sic describit:

Caulis est sesquipalmari, rotundo, incana lanugine obfuso, in ramulos aliquot inæquales, palmo breviores brachiato: *foliis* *Stachadis* citrinæ alterius inodore similibus, latioribus tamen, aliquibus leviter sinuatis, sesquicubitalibus, inferne incanis & tomentosis superne virentibus. Ramuli in pediculis tenues, nudos, unciæ quatuor longos, abeunt, quorum summitatibus, capitulum unicum squamulæ cum flore insidet, qui in pappo brevis ut in *Elichryso* sylv. angustifolio abib.

L. 275.

In montibus Italiæ (inquit) propè Terracinum provenit. Icon J. Bauhini melius respondet plantæ à nobis observatæ quam *Calpari*.

Hanc in muris & rubibus circa Messanam Siciliæ urbem copiosè provenientem observavimus.

Hujus aliam speciem invenimus propè Tolonam Gallo-provincia portum, *foliis* longioribus, angustioribus, *Rorifmarini* similibus in caule crebrioribus, superne pallidius virentibus, subus minus incanis, uti sunt & caules. Flores eodem modo nascuntur in longis pediculis singulares.

Huic plantæ affinis & similis est, si non eadem,

9. *Chrysocoma altera, peregrina* 1. Clus. Cujus descriptionem è Clusio subjecimus.

Cubitalis plerumque habet *virgas* quando adolevit graciles, incanas, & velut tomento quodam obitas, quas incondata serie disposita ambiunt *folia*, longa, gracilia, Libanotidis coronariæ foliis similia, vel nisi etiam angustiora, superne nonnihil virentia, inferne incana, ex quorum sinu nascuntur tomentosi ramuli, minoribus foliis præditi, per summam verò virgæ rariora sparsa sunt folia, quarum fastigii multi insident squammati flores, vulgaris *Chrysocomæ* floribus minores, aurei vel flavi coloris, qui marcescentes fulcum colorem contrahunt, & semen exile continent pappo involutum. Radix lignosa, dura, in aliquot ramos divisa. Cum quadam non insuavi graveolentiâ odorata est, gustique calidiusculo.

Salmanti-

Salmanticensi agro frequens est, (memini & Monpelliano videre) ubi tota æstate subinde novæ flores producit, totaque hyeme comam retinet.

Hæc planta in eo à nostra differt quod multos flores in ramulorum fastigiis gestat, cum nostra singulos tantum, eoque majores quam vulgaris *Chrysocomæ*.

10. *Stachas citrina altera inodora* Lob. *Helicrysum sylvestre flore oblongo* C. B.

Lob.

Rarius hæc multo occurrit *Illicitis* cocciferis *Sommieres* inter & Monspeliū, tota pulchella, facie *Stechadem* citrinam præferens; *folia* tamen sunt latiora, incana, uti tota planta. *Cauliculis* palquidantens. Radix non magna, lignosa, inodora; tota minus nota, perva, aut inventu facilis.

Jo. Bauhinus hanc plantam *Stechadi* sue citrinæ affini capitulis longioribus synonymam facit. Verum planta, quam sub titulo illo describit J. Bauhinus, eadem omnino videtur *Stechadi* odorata diversam ab hac facit; vel J. Bauhinus qui eandem huic. D. Magnol nihil hic lucis affert, sed nos in dubio relinquit.

Præterea J. Bauhinus *Chrysocomen* secundam, five peregrinam tertiam *Clus.* huic synonymam facit. Eam autem *Clusius* sic describit:

Pediculis, interduum etiam cubitalibus affligit ramis, candicantibus & lanuginosis, quos Oleæ similis ramulus pallentes, squamæ & Agerati ferè insident. Radices sunt nigricantes. Hanc alteram *Chrysocomen* Murciani *Moneimilla*, nomine Chamameloni communi, appellabant. *Hispalensis Romero marino*, i. e. Libanotidem coronariam marinam; Mauritiani Granatenfis urbis incolæ *Muscain*.

At neque hic nobis satisfacit J. Bauhinus siquidem descriptiones *Clusii* & *Lobelii* non conveniunt ut conferenti patebit, ideoque unus & ejusdem plantæ esse non possunt. C. Bauhinus *Chrysocomen* quartam, peregrinam tertiam *Clus.* hujus Synonymam facit, minus rectè nostra sententiâ, siquidem descriptio *Clusii* melius convenit *Stechadi* citrinæ alteri *Lob.* Mura est apud Botanicos confusio in speciebus & Synonymis hujus generis.

11. *Stachas citrinæ affinis capitulis parvis, raris, squamosis, in pappo evanescentibus* J. B. *Ad Elichryson sylv. angustif. capitulis conglobatis* C. B. *Chrysocoma* 4, peregrina 3. *Clus.* *Ad Stachas citrinæ altera* Ad. Lob?

J. B.

Citrinæ *Stechadis* Narbonensis instar densè fruticat, *virgæ* tamen breviores, tomento candidæ, quas *folia* vestunt citrinæ *Stechadis*, sed longiora subinde, non minus angusta, inoffensa marginum æquabilitate, tomento villosa subus obita. Capitula singulorum ramulorum (qui longi ac tenues sunt) extremis insident, aut singularia, aut bina ac etiam terna, seminiâ breviora, squamata: flores coloris foridici & obsoleti, non aurei, quorum apices medi in pappo degenerant. Hujus plantæ idem ferè odor qui dicitur *Stechadi*.

In faxis ac rupium fissuris circa Monspeliū variis in locis oritur. Caulis huic ramiflorus ramis longioribus, tenuioribus, sparsis, & foliis ferè nudis.

Chrysocomæ 4. peregrina 3. *Clusii* descriptio huic bene convenit: Quocirca C. Bauhinus eam malè *Elichryso* suo sylv. flore oblongo synonymam facit. *Stechadi* citrinæ alteri *Lobelius* flores singulos in singulis caulibus attribuit, quod plantæ huic nonstræ non convenit; unde aut malè *Stechadem* suam citrinam describit, aut ab hac nostra diversâ est.

12. *Gnaphalium montanum album* Ger. *montanum* sive *Pex cati* Park. *montanum* flore rotundiore C. B. *Pileolla major & minor quibusdam, alia Gnaphalii genus* J. B. *Mountain Cudweed*, 22 *Catsfoot*.

Humi fundit circumcirca appressa ferè terre *folia* oblonga, per extremum rotunda, incanâ lanugine obita inferna parte, inter quæ surgunt caules plantæ aut dodrantales etiam cubitales, tomentosi, candicantes, *foliis* vestiti longis, angustis, è quorum caecum glomerat pendentes flores multi, res, è minus pulchris squamulis angustioribus & brevioribus contextis, speciosiores, jam minime purpureas in medio apicibus multis, quibus succedunt longi pappi. Radices fibrillæ repæte *Pileollæ* vulgaris in modum.

In montosis variis in locis v.g. in planitie *Nervi mercati* dicti oppiduli: in ericeto Bernacensi in Comitatu Lincolnia; in montibus *Inglesborough* in Eboracensi provincia & *Plumpton* in Wallia.

Hujus duæ habentur species, altera flore majore, squamulis latioribus, altera flore minore, squamulis angustioribus: utraque floris colore albo & purpureo variat. In Anglia species duntaxat minor invenitur.

13. *Gnaphalium montano affinis Agrippinae* C. B. *Bacebari* *Dioscoridis Rarwolfo* J. B.

J. B.

Planta est cubitalis, *foliis* lanuginosis donata, Verbasci similibus, & caulem ut in Tabaco amplexantibus. Summa occupant *stipuli* albi purpureascentes, densè stipati ut in *Stechade* citrinâ aut *Pede cati*. Radicula odorata, Ellebori nigri similis.

11.

Locus.

In descensu montis Libani observavit Rauwolfius.
Hujus meminit Jac. Breynius, titulo Chyfocomes Syriace flore atro-rubente.

14. *Chrysocome Syriaca candidissima floribus Breynii.*

Breyn.

Non ita obvia alibi quam in faxosis Libani montis, ubi à Rauwolfio reperta, in cuius Herbario plantam exsiccatam vidit Autor postea dodrantalem. *Folia* ejus incana, latiora Chyfocomes Germanice atque breviora. *Flores* summis caulis insident pauci, ex argenteis retoridis squamulis compactiles, Gnaphalii montani floribus rotundioribus candidis haud impares, sed grandiores.

15. *Gnaphalium Americanum* J. B. Ger. *Americanum latifolium* C. B. *Argyroceme* sive *Gnaphalium Americanum* Park. parad. American *Eubudoc* or *Life everlasting*.

J. B.

Ad cubiti altitudinem assurgit, procerius etiam subinde adolefcit, *caulibus* crassiusculis, multo candelato tomento obtectis, medullâ fungosâ farctis, teretibus: quibus certa serie *folia* adnascuntur, palmum circiter longa, (emunciam lata, in acutum mucronem desinentia, supina parte virentia, triplicique nervo secundum longitudinem decurrente donata, inferius verò villosa & incana. Corymbi summis ramis insident multi conferti, tomento obtecti, quorum singulares *flores* ex argenteis retoridis foliis compactiles, papposa in medio filamenta coloris rufi aut melini, Clusio subtiliâ, quâli ferè in Gnaphalo vulgari, comprehendunt, quæ tandem in pappum aut *semen* mutata abeunt. *Radix* subest lignosa exsucca, serpentes de se propagans & fibras promittens, minimi digiti crassitudine ferè aquat, nigra, ex lateribus novis singulis annis caules proferens, qui primum emergentes nihil nisi tomentum esse videntur; tota ætate flores producentes.

Ex America delatum, indidèquò denominatum.

16. *Gnaphalium Brasiliense* Marggr.

Marggr.

Ex *radice* minimum digitum crassa, multis filamentis prædita, odore aliquantulum cum Helenii radice conveniente, sapore tamen haud manifesto, perenni & quæ novos subinde caules protrudit, sex interdum & plures prodeunt *caules*, mediocriter rotundi, inferius crassi ad trium pedum altitudinem, geniculati quasi ob folia quæ illos ambiunt, subulsi & alba lanugine obiti. *Folia* autem ambiunt multa, tres vel quatuor dig. longa, angusta, viridia, ac copiosa lanugine alba seu tomento obita; superius minora sunt ad caulem, & caulis difsecatur in multos ramos, mediocriter hirsutos. Ramos ornant hinc inde foliola angustissima, lanugine incana, unum aut duos digitos longa. In excrescentibus autem ramorum proveniunt *capitula*, ex squamis oblongis argenteæ coloris, splendentibus composita, quibus *stoculi* innascuntur copiosi, cuilibet nimirum squamulæ quinque, constantes quinque foliolis albis, diffectis in medio eminenti staminulo albo-purpureo: ceterum sunt penitus inodori. Post stoculos nascitur *semen* in ipsis squamis, oblongum, fugax, coloris fulco-argentei.

17. *Gnaphalium ad Stechadem citrinum accedens* J. B. An *Elichrysium* sylv. latif. *capitulis congestatis* C. B. ? *Heliocrysium* sylvestre Ger. emac?

Radix hujus spectatur parum fibrosa & nonnihil lignosa: folia Gnaphalii, quædam tres uncias longa, alia breviora, culmum unum vel duos lata, tomentosa incana, mollia: *Caules* villosi, albi, recti, interdum ramosi, dodrantales & cubitales; quorum fatigis duntaxat *flores* hærent & capitula ad Stechadem citrinam accedentia, vel ad Gnaphalium montanum, ex squamis lucentibus consistantia.

Locus.

In pratis non longè à Castro novo vico Monspelio vicino nascentem observavimus.

CAP. XI.

De *Jacobæa*.

Jacobæa à S. Jacobo, cui dicata est hac herba, nomen accepit.

Jacobæa à cæteris papposis non lactescens, foliis laciniatis, floribus flavis radiatis differt.

A. 1. *Jacobæa vulgaris* J. B. vulg. major Park. vulg. laciniata C. B. Common *flagwort*, *æggwurm*.

Radix plurimis fibris majusculis albenibus terræ firmiter adhærescit, ut non sine difficultate possit extirpari. *Caules* inde exurgunt non raro pedes, interdum uncis, teres, striatus, aliis glaber, aliis nonnihil lanuginosus, in apricis plerumque purpurascens, solidus, *foliis* crebris, nullo aut alterno ordine positus vestitus, selquicubitalis aut altior, in latiore solo etiam tricubitalis, summa parte in ramos aliquot divisus, medium caulem altitudine æquantem aut etiam superantes; unde fit ut *flores* in summis caulis & ramulis existentes in umbellis quodammodo dispositi sint, magnitudi-

ne singuli mediocri, radiati, flavi, foliis marginalibus cuspidatis, medio disco coloribus, angustis, oblongis. *Calix* floris squamulis, striatus. *Semen* perexiguus, pappo alatum, per maturitatem rubescens. *Folia* oblonga sunt profundè difsecta, primo in lacinarum quasdam conjugatas ad medium propè costam, deinde in alias lacinas secundarias subdivisa, glabra & obtusius virentia, præsertim lupina parte.

In pascuis inque incultis & ad vias passim provenit.
Non solum eandem formam, sed eandem cum Senecione vires & facultates obtinet, autore Vire. Trago, inprimis autem vulneribus, inflammationibus & fistulis moderatur.

Observat Hofmannus Jacobæam calidam nonnullis cataplasmatis formâ adversus ventris tormina, (quæ miserè dylenenteria affectos excruciant & tantum non interimunt) felici successu fuisse abdomini applicatam.

A. 2. *Jacobæa Senecionis folio incano perennis*. *Hoary perennial flagwort with Ground-leaves*. Forè Jacob. vulgaris minor Park.

Hæc à præcedente differt 1. *Radice*, quæ quamvis fibris paucioribus constat, perennis tamen est, & sub Autumno nova germina quasi capita emittit. 2. *Caulibus*, qui huic clatiores sunt & lanuginosiores. 3. *Foliis*, quæ pariter lanuginosiora sunt, obscurius viridia, in angustiora & acutiora, minus tamen crebra segmenta divisa. 4. *Floribus*, qui huic pallidiores, petalis ambientibus minoribus & brevioribus.

In pascuis præsertim inter vepres, & in sepium aggeribus non rarò se offert.

Locus.

Jacobæa pumila Gallica Bocconi.

Boc.

Hæc *folia* habet cæteris omnibus siue classis multò tenuius difsecta; atque est planta pumila & cæteris humilior. *Flore & semine* cæteris par.

A. 3. *Jacobæa latifolia* J. B. *Broad-leaved flagwort*.

J. B.

Caulem habet tricubitali, teretem, rubentem, medullâ albâ farctum, in ramos alterius instar divisum, quorum extremis *flores* insident magni, lutei, stellati seu vulgares, & tandem in pappulum tomentum evadentes: at *folia* plurimum differt, dodrantem ferè longa, duabus uncis latiora, serrata, glabra, mollia, profundè circa principium secta, reliquâ & ultimâ laciniâ ad Bugule folium accedente: verum emivèro quæ per ramos conspiciuntur paulo magis sunt laciniata, Artemisia ferè divisa. *Radix* obliqua, multis fibris capillata; luscipior annuum herbam.

In Sundcovia florentem Augusto observavit ad ripam fluviali.

Locus.

A. 4. *Jacobæa latifolia palustris sive aquatica*.

Præcedens descriptio huic per omnia ferè convenit, ut eandem plantam esse mihi pene persuasum. Differt à *Jacobæa vulgaris* foliis imis penè integris, ad principium duntaxat altè incisis & velut pinnatis, in caule minus crebris: *floribus* in caule & ramulis summis paucioribus, magis sparsis, nec ita in umbellæ formam congestis quemadmodum in illa; ipsorum petalis saturatis flaventibus, medio disco latiore & majore, & stoculis pluribus sed minoribus composito; stylis etiam minoribus & brevioribus in singulis; hinc capitula sequentia majora latioraque sunt in hac quam in illa. Differt etiam loco, cum hæc in aequalibus & palustribus semper proveniat, illa in siccoribus. Perennis planta est videretur. *Folia* etiam suprema in caule multo minus tenuiter difsecta sunt in hac specie quam in vulgari *Jacobæa*. Quinctiam rami in hac longiores sunt, & à caulis magis recedunt, & inferius in caule oriri incipiunt quam in illa.

Ubique ferè ad fossas & in aquis oritur.

Locus.

A. 5. *Jacobæa Pannonica latifolia* J. B. latif. Pannonica prima Park. latifolia Ger. Alpina laciniata, flore Buphthalmi C. B. *Broad-leaved Hungarian flagwort*.

Chf.

Cubitali interdum excrefcit *caule*, firmo, striato; quem ambiunt *folia* lata, rugosa, mucronata, per oras ferrata, viridia, latiore basi, & velut appendicibus quibusdam prædita, infima parte quæ caulem amplectuntur, ingrati & nonnihil acris saporis: quæ verò à radice germinant rotundiora sunt & majora, sed nullas appendices habent, perinde tamen serrata atque superiora. Summus caulis dividitur in aliquot ramulos, quæ *flores* omnino luteos sustinent, illa in siccoribus. Perennis planta est videretur. *Folia* etiam suprema in caule multo minus tenuiter difsecta sunt in hac specie quam in vulgari *Jacobæa*. Quinctiam rami in hac longiores sunt, & à caulis magis recedunt, & inferius in caule oriri incipiunt quam in illa.

Provenit in Austraciâ Stracisque Alpibus: nusquam tamen abundantius quam supra Herrenalben, quæ longus ascensus est in Durrenstein. Floret Junio & Julio, in hortos translata etiam Maio.

Locus & Tempus.

6. *Jaco-*

6. *Jacobaea marina* Ger. *maritima* C. B. *marina* sive *Cineraria* J. B. *marina* sive *Cineraria* *garris* Park. *Sca-fragwort.*

Ad bipedalem interdum altitudinem affurgit *caule* duro, striato, tomento candido obdcto. Prima *folia* quævis similia sunt, rariorebus filiformi, minutiusque altis incila, quæ postmodum ad costam usque profundius dividuntur, digitali fere interpede segmenta laciniata intercedente, crassiuscula, inferius cinereo molli tomento una cum pediculis obliquis, superius atrovirentia, nitida, & rariorebus quodque lanugine fortuita obiter respersa, sapore prædita paulum grato. *Flores* multi, coarctati, Jacobææ, melius in pappos tandem abeunt.

Locus.

Ad littora maris inferi ubique fere occurrunt: in Anglia & Septentrionalibus frustra cum quaerens. Hujus duæ præterea habentur species seu potius varietates, nimirum, 1. *Jacobæa incana* altera C. B. altera *fol. minor* Park. quæ priore minor & humilior esse dicitur, *folia* tamen longioribus, vixile laciniatis, laciniarum seu segmentorum extremis rotundioribus, superne etiam fimbriatis; *floribus* minoribus colore obscuriore, quæ duos minimum menses durant antequam marcescant & defluant. 2. *Jacobæa maritima* sive *Cineraria latifolia* C. B. Park. cujus *folia* inferiora subrotunda, cum pediculis pedem longa, uncias quatuor lata, ad modum Brassicæ vulgaris laciniata, & per marginem finitima; at superiora minoria & acutiora; *floribus* majores oblongis pediculis incanis & nudis infident, quorum discum aureum *folia* latiuscula pallidiora orbiculatim cingunt.

Vires.

Argentea Cretica *Alpin.* exst. huic eadem videtur, solâ foliorum incisione Passinacæ amulâ ludens. *Jacobæa* ad vulnera & ulcera inveterata ac sordida à recentioribus commendatur, quæ succo ejus cum meli permixto expurgantur. Ad dolorem ischiadicum aliisque inveteratos in unguentis utilis. Vide Gerard. Laudatur verò & hujus decoctum gargarizatum ad gutturi tumores & abscissus, quos & discutit & persanat. *Dod.*

Ægyptii, autore Alexipho, Jacobææ marinæ ad multa utuntur: quippe decoctum ex foliis paratum ad renem vesicæque calculos polleere aiunt, necnon ad sanandas viscerum antiquas obstructions, fistulas, strangulationem, sterilitatem, inflationem, atque ad mentis interceptos revocandos, in infensibilibus.

7. *Ageratum ferulaceum* Dalechampii J. B. *Chrysanthemum Alpinum* foliis *Abrotani multifida* C. B. *Achillea montana* Lob.

Clus.

Herba est cubitalis, *caulibus* satis robustis, striatis, quos *folia* ornant tenuiter Chamæmeli modo difsecta, quæ quo magis superiora vestis tendunt, eo sunt minoria, minutiusque incila: inferiora namque palmo longiora, Ferulaceis sunt proxima. Caulis fastigium in pediculis frequentes abscissus incompositi *flores* umbellam mentiuntur, Jacobææ *floribus* similes, minores, luteis foliolis radiatis, flammulis concoloribus medium occupantibus, tandem in pappos facientibus. *Radix* longiuscula, mediocriter crassitudinis, fibrata. Sapor huic nonnihil aromaticus.

Locus.

In cacumine montis *Tivæ* mensis Octobris florentem reperit J. Bauhinus: Lobelius in celsioribus Calcaris & Horti Dei montium Narbonensium jugis. Nobis etiam cum Monspensili commoremur à D. Zuecker Dantiscano è vicinis montibus delata communicata est.

C. Bauhinus à Parkinsono & Johnsono Gerardi emulatore non immerito reprehenditur, quod Ageratum ferulaceum *Lugd.* Chrysanthemum Alpinum 2. Clusii idem facit; cum Chrysanth. 2. Clus. nec *floribus* in cacumine in umbellæ formam dispositos gerat, sed singulos aut geminos tantum in eodem ramulo; neque eos parvos, quam Jacobææ minores, sed Chamæmeli vulgaris *floribus* majores. Verum Chrysanthemi Alpini 2. Clusii descriptio Agerato nostro ferulaceo egregie convenit. Quocirca per errorem, puto, apud C. Bauhinum hæc nomina transposita sunt, & Chrysanthemum Alp. fol. longis tenuiter incisum in locum Chrysanth. Alp. foliis Abrotani multifidis transferendum, utinamque Chrysanthemum Alp. 2. Clus. in locum Chrys. Alp. 2. *ejusdem.*

Morisonus noster plantam hanc Chrysanthemum annuerat, ob semina, ut puto, solida seu pappo defutera. Verum cum J. Bauhinus discretis verbis affirmet *floribus* in pappos facessere, nec planta ipsa ad manum sit, ubi eam collocem incertus sum: si minus rectè hic disposuerim, J. Bauhino imputandum est.

* 8. *Chrysanthemum Hispanicum tenuifolium* Morif. prælud.

Folia habet minus tenuiter difsecta quam præcedens floræque duplo majorem. Quamvis hoc fortè aliò pertineat, ad assinitatem præcedenti subiunxi; Quod si minus rectè hic collocentur, utraque simul removeantur.

* 9. *Jacobæa Sicula Chrysanthemi facie* Bocconi.

Bocc.

Caulis ei cubito sine altiores, non ita crassi, inanes, seu intus fungosi, in plures ramos divisi. *Folia* longa, angusta, adnatis exiguis albis, Chrysanthemi Cretici veluti diffusâ & formâ, paululum fœrentia. *Flores* in ramulorum fastigiis multiplices *floribus* Jacobææ multo minores, medio umbone seu orbiculato ambitu luteo auri colore fulgentes.

Locus.

Perpetua est planta, hyemique faciliè sustinens, ad Catanam & Tauromenium frequens.

* 10. *Jac.*

* 10. *Jacobæa multifida umbellata annua* Bocconi.

Bocc.

E radice tenui parvâ *folia* plurima per terram strata, uncialia & triuncialia nonnunquam, Jacobææ more lobata, supra virentia, subus incana, in extremo circinate rotunditatis, in margine finitima emittit: quorum è medio *caulis* affurgit pedalis, alatus, rotundus, leviter hirsutus, *foliis* cinctus pluribus ramis palmaribus quasi laxè umbellæ in modum dividitur, quorum cacuminibus infident *floribus* petalis latis & planis, aureo colore fulgentibus, & cingentibus umbonem pariter aureum, ex multis *flammulis* concoloribus conflatum, qui tandem recedit in semen pappolum aliarum Jacobæarum more.

Annua est planta. Nascitur ad Agrigentum & oppidum Montapertum dictum.

CAP. XII.

De papposis non lætescentibus petalis marginalibus cuspidatis, foliis integris levibus seu

De *Jacca Olea folio*. C. B.

1. *Pharmacia Auftriaca* Ger. *Auftriaca Clusii* Park. *Jacca olea folio, capitulis simplicibus* C. B. *Xeranthemum aliud sive Pharmacia quorundam J. B. Auftrian Snerzwozt.*

Clus.

Cubitali affurgit *caule*, candicante, Cyani amulo: *Folia* illi infima caulis parte secundum radicem numerosa, longiuscula, angusta, superne molli lanugine incana, acedusculi saporis; in ipso autem caule rariora. *Caulis* in aliquot ramos se spargit, sustinentes *capitula* è squamis velut argenteis imbricatis fribi invicem incumbentibus contexta: è quibus emergit *flor* venustus & elegans, duodecim aut quatuordecim foliis constans, duris, fideis, mucronatis, coloris initio albi, deinde ex cæruleo quodammodo purpurascens aut illius amuli qui in Selamoidis minoris *Matib.* flore elucet, nullo odore commendatus, sed sola venustate gratus, & immarcescibilis: coloris enim gratiam retinet per multos annos è trabe suspensus, aut inter chartas repositus: in ipsa verò planta [si non evellatur] senescens subfiscum contrahit excolorem. Semen non multum ab similitudine Selamoidis minori, tenuius tamen & copiosius inter albam lanuginem læret. *Radix* singularis est, nigricans, dura, capillaribus quibusdam fibris septa, sed annua.

In Austria circa Viennam urbem & alibi invenit Clusius. *Pharmacia* nomen huic plantæ imposuit Clusius, non quòd sternutamenta moveat, sed quòd reliquis notis satis apud cum Dioscoridis *Pharmacia* conveniat.

Locus.

Puillam incanam Jaccam alteram folio oleæ *Lob.* haud libenter pro diversâ specie admiscerim, quam per omnia similem incanz alteri [i.e. Xeranthemo] scribit capitulis & floribus, sed cauliculo minus diviso esse, palmari & sesquipedali, foliis majoribus Oleæ, magisque incanis, minimè serratis, capitulis habitioribus, nitidis argenteis squamis, guttu insipido, minimè amaro.

2. *Xeranthemum J. B. Jacca Olea folio, flore minore* C. B. *Pharmacia Imperati, sive minor* Park. *Pharmacia Imperati, an Pharmacia Auftriace species* Clus. cur. post. ? Ger. emac. *Smaller Snerzwozt.*

J. B.

Anguloso est *caule*, duro, lento, incano, lanuginoso, tenni, pedali & altiore pro ratione soli, plurimum singulari, in multos ramos divaricato: per quem *folia* alternatim disposita, denso tomento candicante undiq. obliquis, infirmè candidiora Abinthii vulg. foliorum colore, uncias duas aut tres longa, culmum lata, unico nervo medium folium percurrente, dorsum plerumq. reflexa. Singulorum ramulorum extremis singula hærent *capitula* oblonga, ex squamis candicantibus & lucidis, nitidis contexta, in acumen definentibus cum striâ rubente. *Flor* stellatus, & exsuccus foliis constat sex, septem, octo aut etiam pluribus, acuminatis, aridiusculis, rubentibus, parvis, capitulorum squamis imitantibus sed longioribus, quorum medium occupant flamma numerosa confertaque, rigida, candida hirsuta, inter quæ latent semina lata veluti spine alba, molli cum barbula in summitate villosa. *Radix* singularis, lignea, annua: E semine deceduo novæ Autumnum statim exurgunt plantule quæ per hyemem virorem suum retinent, & vere sequenti excalescunt. Trita herba odorem aromaticum expirat.

Primò hanc observavimus in Arni fluminis alveo propè Florentiam in Italia, postea etiam in agris *Locus.* quibusdam non procul Monspensio.

Xeranthemum vocabat Gesnerus ob siccitatem florum etiam recentium. *J. B.* Hanc proculdubio intelligit Lobelius nomine *Incanae* alterius Cyani aut *Jacca capitulis & flore*, quamvis *folia* (minus rectè) leniter serrata faciat, & caules ab eadem radice multos: idèoque C. Bauhinus frustra pro diversâ specie eam ponit.

CAP. XIII.

De papposis non lactescentibus florum petalis marginalibus cuspidatis, foliis diffusis & spinosis seu,

De Carlinis.

Planta hæc à Carolo magno, primo ejus nominis Imperatore sic dicta est, quia exercitus ejus Angelis monitu usu radicis hujus à peste liberari fertur. Masticatio ejus in peste prodicis dicitur.

1. *Carlina humilis* Park. *Carlina sive Chameleon albus Dischoridis* Ger. *Carlina acaulis magno flore* C. B. *caulisera & acaulis* J. B. *The low Carline Thistle.*

J. B.

Carlinæ radice, cujus præcipua est commendatio, longè latèque vagatur, profundèque intra terram agitur, crassitudine pollicari plus minus, superficie veluti corollæ & foraminulenta, colore foris rufio, intus candido, sapore aromatico, nonnihil gravi: antequam verò è terra emerget, in capita aliquot ut plurimum faciescit, ex quorum singulis separatim folia in orbem supra oriantur, palmum unum aut duos longa, unciam unam aut alteram lata, profundis ad costam usque incisus divisâ & veluti crispâ, aculeis minacibus horrida, nonnulli tomentosa, viridantia exceptâ pediculi infima parte atrorubente: in horum medio sessilis hæret echinus, orbiculatus, spinosissimis foliis undique obditus, è cujus umbilico flores emicant staminei, purpurascens, vallo foliorum argenteorum cincti. Semen pappo tomento involvitur, oblongum, hirsutum.

Aliàs è singulis capitibus caulis surgit, pedem altus, atrorubens, lanugine quadam donatus, non sine foliis alternatim positus, in cujus summo echinus nascitur floridus, ut jam dictum, foliis quali in caule & circa radicem conspicitur circumcirca stipatus. Carlina, inquit Camerarius hunc plerumque fì eo anno floruerit quo in hortum transferatur sine caule permanet, fin minus, multo latior altero anno surgit & cauligera fit. Alii quoque plerique Botanici Carlinam acaulam & cauligeram eandem specie plantam censent, & rectè meo judicio. Verùm F. Columna *caulisera* non eandem acaule sed congenerem existimat. Nam quæ caulem habet (inquit) nunquam humilis est florida, ut vulgaris; & genere diversâ folia proferit, angustiora, virentia, magisque spinosa, fìremque è minoribus barbulis usque candicantibus, umbone intus hofculus purpuro-rubentibus composito, quamvis antequam expandantur, lutei conspiciantur. Plura capita proferit, nimirum in singulis caulis singula. Alii diligentius rem examinant.

Locus.

In Germaniæ pascuis sterilibus & dumetis frequens oritur, nec minùs in Italia, Gallia Narbonensi & circa Genevam in montosis.

Refert Gesnerius hujus floris calycem tum recentem tum etiam siccum noctu claudi, ad Solem verò aperiri. Germanis *Eberwurcz* dicitur, i. e. Aprì herba, quia nimirum Aprì ejus radices appetunt, non (ut vult Fuchsius) quòd sues fì in polenta exhibeatur perimat; hoc enim experientia repugnat.

Hujus capita carnosa, calyce, floribus ac semine resectis, ex aqua cocta cum butyro, sale & pipere Cinararum more suave edulium præbent. *Gesn.*

Del. l. 4. c. 1. §. 19.

Helmontius magni facit radices Carlinæ, quas sympatheticè, perinde ac earum succus & extractum solet, arcere somnum statuit, multò magis somnos præternaturales. *D. Scaue.*

Carlina alexipharmaca est & sudorifica, Peltis contagia arceat curatque fì tempestivè propinetur. Diuretica quoque est & emmenagoga; hydropicis confert, tinea ventris necat. *Schrod.*

Philippus Melancthon cum cum hypocondriacis doloribus confisteretur, usu herbe Chamæleontis eos mitigavit: & hujus remedi efficaciam cum deprædicasse testatur Camerarius.

2. *Carlina sylvestris* J. B. *sylv. major* Ger. Park. *Cnicus sylvestris spinosus* C. B. *The common wild Carline Thistle.*

Radice nititur simplici, altè in terram descendente [Petroselini radici æquali] paucis fibris donatâ, durâ & lignosa, sapore nonnihil acri & aromatico. *Caulis* plerumque simplex, interdum geminus, in sterilibus vix palmum altus, in latori folio pedem superans, teres, striatus, purpurascens, foliis crebris nullo ordine positus vestitus, propè summatem ramos aliquot rectos spargens; quibus ut & summo cauli insident flores capitati, majusculi, latiores, ex pluribus hofculis, dense stipatis, oblcure purpureis, vix è lanugine conspicuis, limbo foliolorum acutorum tum colore tum consistentiâ spinosorum cinctis compositi. *Calix* floris è pluribus foliolis, squamatis dispositis, & ad margines imbricatos componitur. Hofculi autem singuli, singulis insident seminibus, eorumque styli è floris disco extantes lutei sunt. *Folia* angustiora lutea, pallide viridia, laciniosa, crebris ad margines spinulis non admodum rigidis munita, crispâ, averâ præcipuè parte lanuginosa.

Serius fiores & flus finem ætatis. In pascuis ficcioribus & ericetis per totam Angliam frequens oritur, nec minùs in transmarinis quotquot lustravimus regionibus.

Temper. Locus.

3. *Carlina*

Lib. VI. De Herbis flore composito non lactescentibus, &c.

3. *Carlina sylvestris minor* Ger. *Acarna flore luteo patulo* C. B. Park. *Carduus Carlina minor* Sylv. *Clusii flore luteo* J. B.

Clasf.

Palmi altitudinem non superat *cauliculo* tenui, unico, canè lanugine obfco. *Folia* Carlinæ sylvestris vulgaris foliorum æmula, minora, incana, spinis horrida. Summo cauliculi fastigio bina utant, modè lanugine pallida, quam ambiunt rigidiuscula & exlucca foliola, coloris flavi. *Radix* tenuis, rufescens, vivax non est, sed singulis annis perit.

Nulquam hanc inveniebat Clusius quam in aridis quibudam, petrosisque ac desertis circa Sal-

Locus & Tempus.

4. *Acarna capitulis parvis luteis in umbella* C. B. *Acarna sive Acorna, altera Apula* Col. Park.

Col.

Radice est pollice ampliore, bipedali ferè, ex albo flavente, odorata, Chamæleonis albi modo aromatica, lacte dulci turgida. Invenitur etiam in illa mensè Februarii lac velut gummi densum coræ modo sub foliis, non secus ac in Chamæleone albo nobis descripto. *Folia* è sunt Cnici vel hymeæ regeminate: è quorum umbilico caules rufescentes aut rubentes parùm late turgidi procapitula ad modum Carlinæ sylv. vulgaris gestat, sed veluti densos corymbos in umbella ferè. Capitaque circum radiantibus barbulis luteo saturo admodum colore, quibus perfectis capitula etiam lutea pum habent candidum luteum, tenuissimum. Augusto fiores, Septembri semina perficit.

Ab hujus radice fingi exeunt laudatissimi, Ciriolanis gratissimi & maxime expetiti. Circ Ciriolanum Apuliæ oppidum in agrorum marginibus sponte fructat. Hanc ipsam plantam, aut corè ei finillimam, in Gallia Narbonensi, Italia & Sicilia non procul à mari copiosè provenientem observavimus. *Radice* est perenni, plures ei ab eadem radice caules exeunt, rubentes, glabri; *floris* dictum luteum ambientes barbula aureæ: *Florum* tamen capita Columna.

Locus.

5. *Acarna flore purpuro-rubente patulo* C. B. Park. *Acanthoides parva Apula* Col.

Col.

Radice habet tenuem admodum respectu plantæ, paucis fibrillis divisam, parùm flavicantem, lignosam, odoratam, sapore amariuscule, ad sylvestris Valerianæ gustum ferè accedente. *Folia* ei Acornæ modo, superius atque magis infernè arancosâ lanugine obfita, ut multa excipii possit, quæ facillimè neri potest, & filo tenui ac tenaci, ut tela inde effici possit. *Caulis* rotundus, dodrantalis, flore ab imo decedentibus, ima pars caulis ad medium usque Atractylidis ritu denudatur: in summo ita Carlinæ æmulatione, cui etiam floris effigies similis admodum, verùm minor multo, Acornæ laribus hofculis contractus, circumdatur, ut in Carlina sylv. &c. usque purpuro-rubentibus, quem colorem in aliis non observavimus. *Semen* cinereum, leve, amarum, parvum, papposum.

Julio fiores & Augusto perficitur; Locus incultis, fccis, etioribus sterilibusque Ciriolæ frequentissimè via quæ ducit ad Vincam Aquamena dictam. Emitte aliquando unam aut alteram propæ & flos, omnia verò minora.

Nos Carduum hunc in Sicilia circa Messanam, Italia circa Florentiam, & Gallia Narbonensi prope Monspelium invenimus spontaneum, in arenosis.

Locus.

6. *Acarna Theophrasti sive Acorna Plinii* Col. Theophrastus his *Acarna*.

Col.

Radice nititur longa, pedem superante, crassitie digiti majore, pallente, odorata, Carlinæ vulgaris modo, etiamque lactescente, dulci. *Caulis* ei bipedalis, foliis alternatim herentibus, Atractylidis & Cnici modo, & similibus, durioribus verò, magisque pungentibus, levibusque, in summo aut quatuor capitula gestans ut Atractylis, quæ florum ætatis sine emittunt luteum, foliolis sive barbulis circumambientibus, Ateris, Anthemidis, vel potius vulgaris Carlinæ modo, sed colore albo simile, sed proportionè minus.

Atractylidis antequam fiores perfimilis est (inquit Columna) verùm in Acornæ levem foliorum vigentium asperitatem majorem observavimus, caulique rufum & ad rubedinem inclinantem colorem, atque totius plantæ succum candidum, pinguem, viscosum, facili ætate concretum, dulci sapore.

Cc

In

Locus.

In Campoclaresium collibus & Æquicolum fecus vias in incultis sepius observavit autor. Huius radix estur elixa, deinde oleo frita, nervo exempto, Quadrageſie diebus à pauperibus Va luentibus.

CAP. XIV.

De Senecione.

Senecio, *Hieracium* Græcis, quasi vernus senex, quia vere canescit, inquit Plinius, floribus in lanuginem abundantibus; nec vere tantum, sed per totum panem annum germinat floris prodigne, semper enim alterum alteri succedit, & tempora omnia occupat. *Theophr.*
Nobis Senecio censetur herba flore composito, papposo, nudo, foliis laciniatis. Foliis laciniatis cum Jacobæa convenit, à reliquis congeneribus differt: floribus nudis seu non radiatis à Jacobæa differtur.

- A. 1. *Senecio vulgaris* Park. *minor vulgaris* C. B. *vulgaris sive Erigeron* J. B. *Erigeron* Ger. *Common Groundsel* & *Simfion*.

Radix oblique interdum producta plurimis fibris albis in terram demissis alimentum attrahit; ex qua *caulis* perſepe simplex, interdum bini ternive ætolluntur, teretes, striati, concavi, in apice hirsuti, pedem aut dodrantem alti, ab imo statim ramosi, foliis vestiti duos tresve uncias longis, alterno situ absque pediculis cauli adnatis, utrinque in laciniis divisis & dentatis, mucrone ægæ, alterno situ absque pediculis cauli adnatis, utrinque in laciniis divisis & dentatis, mucrone ægæ, obſcurè virentibus. Caulis & ramulorum fastigiis flores plures simul juncti insident, pediculis tenuibus, brevibus, lanuginosis appendi. Flores autem quos vocant è plurimis floſculis luteis calicis stipatis compositi absque ullo in margine barbularum circulo, calice longo, cylindraceo ſeriatè ex simplicibus foliorum oblongorum ordine constante cœu vallo quocumque, coercentur. Floribus delapsis *femina* cum pappo innascenti explicata, globulum seu Sphæricam figuram efformant. Calicis foliola, ut in Dentis leonis flore, ædorsum reflectuntur. Semina parva lutea, tenuia, oblonga, dilata purpurea tincta videntur. Quod huic nullus insignis.

Non est cur locus huic assignetur, adeo ubique in arvis, hortis, arcis nimis quam frequens omni anni tempore occurrit.

Herba fucus in Cerevisia sumptus, ejusdemve decoctum cum uvis Corinthiacis aut melle, leniter purgat per vomitum, ut quotidiana docet experientia. Tragus raro intus sumi scribit: alii intus sumptum ad multa utilem faciunt, Cholera, v.g. iterum, interperiem hepatis calidam, humbricos, vomitum & exspuitionem sanguinis, ichthiacum dolorem, fluxum muliebrem. Extrinſecus utilis esse dicitur in mamma inflammationis, scabie (capitis,) strumâ, dolore ventriculi, urina renorata, arthritide & vulneribus. *Scrobd.*

Ad lumbricos utilem esse verissimum existimamus; siquidem Veterinarii nostri & Hippiani fucum ejus expressum equis præbent adversus ventriculi & intestinorum vermes, *Botte* nostratibus dictos, quorum præsentissima pestis est.

2. *Senecio hirsutus viscidus major odoratus* J. B. *incanus pinguis* C. B. *fetidus* Park. *Erigeron tomentosus* Ger. emac. *Cotton Groundsel*, & *strong-scented Groundsel*.

Perinde ut Senecio vulgaris radice nititur fibrosa, foliis donatus similibus, similiterque incisis, sed lanugine undique obſcitis, ideoque nonnihil incanis, insuper tactu viscidis, mollioribus & fetidis. *Caulis* erectior, procerior, hirsutus, quemadmodum & *florum* luteorum, in pappos abituroorum caliculi striati. Planta nonnihil aromatico est sapore.

In arenosis frequens occurrit. In aggeribus fossarum palustrium in insula Eliensi plurimum observavimus valde luxuriantem, & cum graviore odoratum.

Lobelius, Dodonæus, C. Bauhinus cœque secuti Gerardus & Parkinson nostras duas facit Erigeri majores species, alteram vocant Erigeron tomentosum five Senecionem incancam, C. Bauhinus Senecionem hirsutum; alteram Senecionem fetidum & Erigeron tomentosum alterum, C. Bauhinus Senecionem incantum pinguem: Verum non assignant sufficientes distinctiones notas, ut putem ipsos sub duobus titulis unam duntaxat plantam proposuisse, duobus fortè in locis, & diverso tempore viliam, nec satis curiose spectatam & descriptam; cujus sententia & ipsum J. Bauhinum fuisse video qui non distinguit. Veruntamen fatendum est iconem Erigeri tomentosii alterius apud Lobelium & Gerardum plantam omnino specie, imò etiam genere distinctam ab Erigero tomentoso Ger. seu hirsuto, viscido, odorato nobis descripto exhibere, cum flores radiatos repræsentet, quales in nulla Erigeri specie cernuntur ab Autoribus istis descripta; quod & Parkinsonus vidit, iconem suppositissimam & falsam agnoscens. Quid quod C. Bauhinus ipse Synonyma confundit, cum Erigeron tertium *Dod.* ab Erigero tomentoso altero *Lob.* diversum facit, præter mentem Autorum, ut mihi videtur, in descriptionibus traditam.

Senecio odoratus Park. flore odorato *Cam. an* & quantum differat à descripto considerandum.

* 3. *Senecio*

- * 3. *Senecio viscosus Aethiopicus flore purpureo* Breynii.

Breyn.

Sesquipedalis est planta; *caule* solidiore quam Senecionis vulgo noti, & Jacobææ in modum duro ac striato, ramis aliquot prædito, præsertim superius, ubi *Impie Plin* de more caulem excedunt; foliis haud multis, alternatim latè basi caulem amplectentibus, Senecionis vulgaris, minus laciniatis, quasi circumfossis ac crispis, quorum extrema pars fastigiata. Flores in ramis & caule dense coarctati & apophylli cernuntur, tubulis & staminibus multis purpurascensibus conflati, ex calyculo striato provenientes, ac vulgaris ritu celerimè fatiscientes in pappum, sub quo *semen* longiusculum, cinereum & striatum, nihil à Senecionis nostri, nisi quod nonnihil majus, differens.

Senecio hic per universum hirsutus ac tactu viscidus juxta Promontorium bonæ Spei viget.

Locus.

- * 4. *Eupatorium Ericoides* C. bonæ Spei Breynii.

Breyn.

Suffrutex est ignosius, frequentissimis ramis, tortuosis & duris divaricatus, ad figuram Ericæ Myricæ folio incane (floribus & semine exceptis) tam propè accedens, ut non vix ovo similis: quoniam non rami tantum, sed etiam *foliola* eorum, quibus densissimè Ericæ penitus vulgaris modo connecti, tomento adhærente albicantia sunt & incana. *Floſculi* verò in ramorum apicibus in muticarios parvos conglomerati, Eupatorii conspicuuntur perſimiles, sed minores multo; & subulioribus squamulis purpurantibus imbricati; è quorum medio purpureus proninet tubulus, *femini* pappolo insidens, quod maturum nigrescit, nec quicquam ab Eupatorii vulgaris feminibus diversum.

CAP. XV.

De Cacialia: Hujus character genericus folia sabrotunda.

1. *Cacialia incana folio Ger. folio rotundo incano* Park. foliis crassis hirsutis C. B. *Cacialia quibusdam* J. B. *Hoary strange Coltsfoot*.

Clus.

HOC genus multis prædeditum est foliis, Tussilaginis vulgaris foliis penè similibus, majoribus tamen, medicè inter illius & alterius majoris, Petalitis vulgò creditæ, folia quodammodo magnitudinis, circinate ferè rotunditatis, in ambitu serratis, superne dilutius virentibus, inferne incanis, [angulosis] in quibus multæ apparent venæ five nervi, gustus ingrati, amariſculi & calidi; innituntur autem purpurascensibus & striatis pediculis. *Caulis* illi bicubitalis interdum, striatus, purpurascens, non secus ac foliorum pediculi, [hirsutus, medullulosus;] cui per intervalla innascuntur alia folia, oblongis pediculis prædita, supradictis minorâ, magis angulosa, etiam in ambitu serrata. Supremus caulis extremæ ramuli purpurascensium capitulorum congeriem instar umbellarum ferunt, in quibus terni plerumque *floſculi*, quaternis foliolis bifidoque stylo constantes, purpurascens coloris, odorisque valde tenuis, non tamen ingrati, qui in pappum seu lanuginem abeunt (perinde ferè ut Eupatorii aquatici flores) in qua oblongum semen later. *Radix* in multa capita extruberat, frequentibus, candidis, longis, fibris donata est, singulis annis novos caules ad latera proferens.

Planta hæc in omnibus Austraciis Striacisque jugis obvia est, ad sylvarum margines inter frutices & umbrosos locis. *Clus.*

2. *Cacialia quibusdam* J. B. foliis cutanib, acutioribus & glabris C. B. folio glabro Ger. glabro folio acuminato Park. *Smooth-leaved strange Coltsfoot*.

Clus.

Hujus folia magis cutacea sunt (si sic loqui licet) & duriora, superne saturatiùs viridia, nec subius incana, nec anteriore parte, qua pediculo inherens, simul coeuntia, ut in priore, pediculive striatis innixa, sed rotundis & lævibus, perinde tamen ut illa frequentibus venis ornata, & in ambitu serrata, ingrato similiter gustu, amariſculo & calido. *Caulis* etiam leviores & *floſculi* dilutiores: in cæteris conveniunt. Cum priore. Nos in sylvis montium Juræ & Salevæ propè Genevæ hanc speciem invenimus, non priorem.

Cacialiam tomentosam C. B. cum imperfectè ab eo descripta sit, ut qui folia tantum viderat, cumque paucis itaque non magni momenti notis à præcedentibus differat, non est cur speciem ab iis distinctam existimemus.

Cacialie congener Clusii.

Hujus cum flore nunquam viderit autor, nihil de ea dicendum habemus. Foliis cum præcedentibus convenit.

3. *Cacalia Americana* Park. *Valeriana Urtica folia, flore albo* Cornuti.

Cornut.

Huic plantae radix ut Agar fibrosa, non altè descendit, sed in summo terræ leviter hæret, adscēq; est aplicationis avida, ut sæpius nudat supra terram fibras, quæ saporis & odoris gratiam Nardo non inferiori obtinent, Valerianæ vulgari longè nobiliorem, si enim diutius in ore dentibus prematur mira suavitate halitum commendat, linguæque postremò ut Cinnamomum acriter pungit. [Quæquid dicat Cornutus, Parkinsonus nossem nullam nunquam neque in radice hujus, neque in foliis aut flore odorem percipere potuit.] Pluribus furculis assurgit, rotundis, cavis, geniculatis, glabris, longitudinis ultra cubitum; hi in plures alas dividuntur. Folia ex adverso bina semper ad radicem ad summum usque caulis fastigium nascuntur, referuntque Scrophulariæ, aut Urticæ minus folia, minime tamen pungunt & dilutissime virent. Cusculæ caulis apex in mucilaginam spargitur, Floribus odoratum parvis inodoris, Valerianæ similibus, sed ex uno calyce pluribus. Post hæc solum se minima longicula tenui pappo hærentia in auras abeunt.

Floret Septembri. Hyeme sola radix superflua vivit, reliqua intereunt.

Tempus.

4. *Taxidex Calisclaci, seu virga nigra saxorum* Hernandez.

Hernand.

Procedenti similis & congener esse videtur, folia ferens Urticæ, serrata: caules purpureos, teretes, quatuor cubitos longos: flores in acumine comantes, pilosos, non senescentes, & purpurascētes esse albo.

Locus.

Nascitur in locis saxosis Xalatlauhcentium. Sapor citra ullam distinctionem Anisum refert. Radix pugilli mensurâ tusa, devoratæ ex aqua seu vino sudorem elicit dolorem passis, atque ita cum lenit, ut mirabilem præstat ea in re operam.

CAP. XVI.

Linaria aurea Tragi Ger. *Linaria foliofo capitulo luteo major* C. B. *Heliobryos Tragi, five Linaria tertia* J. B. *Chrysocome viorior five Corn aurea Germanica & Neapolitana Park. Virga aurea Linariæ foliis* Moril. *Golden-rod with Good-flax leaves.*

Claf.

Cubitalibus aut amplioribus interdum assurgit ex unâ radice virgis, teretibus, gracilibus, duris, nigricantibus, lentis & fracta contumacibus, quas non quina aut sena, (ut Dioscorides fide attribuit) sed nonamora ambiunt foliola, longicula, angusta, Lino similia, dura, mucronata, saturâ viriditate nitentia, amari gustus & nonnihil aromatici. Extremæ virgæ in multos tenues ramulos desinunt, quibus insident singularia foliola capitula, florem luteum, ex multis folculis quinque radiolis decussatis styloque in medio prominente constantibus compactum amplectentia, nullo odore commendabilem: deinde semen nigricans, longiculculum, quale ferè in Hieraciorum generibus superne villosum pappi instar, quod levissimo vento excullum, ejus arbitrio fertur. Radix dura est, lignosa, nigra, aliquot fibris donata, singulis annis germinans, novâque virgâ proferens.

Locus.

In montosis pascuis ad sepes propè Ratifponam & alibi in Germania: necnon circa Monspehium in Gallia Narbonensi oritur, nobis observantibus. Clypeus, qui Olyris Austriaca inscribitur, multis Pannoniæ locis inveniebat, inque Austriæ præto quodam editore & ficciore circiter nullare infra Viennam.

Tempus.

Augusto mense floret. Semen Septembri maturæ.

CAP. XVII.

De *Conyza flore nuda.*

1. *Conyza major vulgaris* C. B. *Con. major Matthioli, Baccharis quibusdam* J. B. *Baccharis Monspelianum* Ger. Park. *Great Fleabane, Blotmans Epikenard.*

J. B.

EX radicebus multis, sparsis, non altè depaatis, lignosis, fragilibus, odoratis, amaris & acerbis surgunt ad cubitos tres aut quatuor alti caules striati, atropurpurei, incana lanugine hirsuti, solidi, rigidi, foliis singularibus non admodum crebris vestiti, supra medium in multos ramos & rectos divisi. Folia verbasca nigri aut Digitalis purpureæ, minoræ, molli lanugine pubescentia, leviter crenata, odorata, sapore acri & amaro. Flores in summis caulibus & ramulis conferti, graviter olentes, lutei, pappi, & plurimus folculis perexiguus, dense stipatis cum stylo in unoquoque extante bicorni compositi, nudi, & calyculis squarrosis mollibus, viridi luteoque veriscoloribus, squamis exterius purpurantibus. Semina exigua, oblonga, fusca, pappo adnascēte alata.

Tempus.

Sœntis & sub Autumno floret semineque maturat.

2. *Conyza*Lib. VI. De *Herbis flore composito non lactescentibus, &c.*2. *Conyza caulibus rubentibus tenuioribus, flore luteo nudo* Botan. Monsp.

Magnol.

Caulem habet cubitalem, rubentem, in varios ramulos subdivisum. Folia cum adhuc planta semipedalis est Conyze majoris latitudinem habent, & Cisti ladanifera folia repræsentant; dum verò debitam acquisivit magnitudinem & floret, angustissima sunt & contracta. Ramuli omnes flores proferunt rariores multò quàm in reliquis ferè Conyzis, luteos, in calyce rotundo & oblongo, nullis foliis radiatim cinctos, & in pappo evanescentes.

Annua est planta, gravem halans odorem Conyze majoris. Septembri mense invenit descriptionis Autor P. Magnol copiosè florentem in fossis humidis seu Locus & casu viam qua à pago Peralus itur ad stagnum Volcarum ad dextram; ubi & nos cum Monspelii Tempus. effemus eandem observavimus & collegimus.

3. *Conyza major capitata seu globosa* Bocconi.

Radice constat satis crassa; quin & caule, foliis, ut & odore Conyzam majorem apprimè refert hæc planta; sed in flore id præcipue notandum quod concrefcat illius discus seu umbo in globum seu caput globosum Lachrymæ Jobi figurâ non ab simile, & insuper quod absolutis & ad maturitatem perductis feminibus sese aperiat caput globosum, atque semina affundat in pappo abundantia; quòd in medio capitis globosi infecta exigua uplurimum gignantur. Locum ubi invenit non addit Descriptionis autor Paulus Boccone.

CAP. XVIII.

De *Eupatorio Cannabino seu Avicennæ credit.*

Eupatorium Avicennæ dictum floribus nudis purpureis à congeneribus differt. Sub hoc enim titulo comprehendendi possint omnes hujus generis plantæ quibus hæ notæ ad sunt, five foliis digitatis sint, ut Eupatorium cannabinum mas seu Avicennæ propriè & strictè dictum, five foliis integris, & Eupatorium Canadense folio Enule Cornuti.

Postest etiam aliter, & fortasse commodius, pro nota Senecionis charactéristica sumi, folia habere laciniata; ita ut quæcunque hujus generis herba flore nudo, folio laciniato donata sit, Senecionis species habeatur, five floris color luteus sit, five purpureus; adeoque Senecio vilcosus Æthiopicus flore purpureo Breynei & Eupatorium ericoideis Capitris bonæ spei ejusdem veræ & genuinæ Senecionis species erunt. Harum prior alias etiam notas Senecionis habet, nimirum calycem striatum, florem celerrimè in pappum fatiscētem, semen Senecionis nostri simile, nec nisi magnitudine differens, tactum viscidum: Posterior semina Eupatorii obtinet, & folculos etiam perfimiles, ob quas rationes rectius fortasse ab Autore Eupatorii accensetur. Verum nos characteres obvios & expostios quique primo aspectu visui se ingerunt sectamur, cum quæ à seminum qualitatibus sumuntur oculos nostros persepse vel latent vel fallunt.

1. *Eupatorium cannabinum* Park. C. B. *cannabinum mas* Ger. *adulterinum* J. B. *Avicennæ creditum* Geln. *Herba S. Kunigundis* Trag. *Common Hemp-Agrimony* or *Dutch Agrimony*.

Radix obliquè acta plurimis fibris majusculis albicantibus terram apprehendit. Caulis duos tréve cubitos altus, rectus, teres, tomentosus, & in viridi purpurascens, medullâ albi plenus, gratum & aromaticum odorem cum inciditur spirans, multis alis concavus. Folia in caule crebra, adversâ, in eodem pediculo terna, Cannabis folia nonnihil referunt, oblonga, acuminata, per ambitum serrata, sapore amaro. Flores velut in umbellas digesti, singuli folculis quinque vel sex purpurantibus compositi, quorum unusquisque stylum habet oblongum; bifurcum, & suo insidet semine. Semina autem per maturitatem cum pappo innascente avolant.

Ad fluminum, necnon rivulorum ripas, scrobium, & stagnantium aquarum margines subinde nascitur; Julioque mense apud nos in Anglia floret.

Epaticum est & vulnerarium, Usus præcip. in cachexia, catarrhis & tussi, inque urina & menstrui viribus retentis. Extrinsecus è nobilissimis est vulnerariis. Sclerod.

Radicebus vim purgativam inesse experimento proprio didicit Gesnerus: cui earum pugillus in vino decoctus, colatus & potus per horam post alvum semel movit; postea verò vomitus duodecies ferè cum magno labore, ita ut Hellebori albi instar purget, sed multò facilius & tutius. Profuit sanè plurimum (inquit) magnâ pituitæ copiâ evacuati. Hinc verisimile est succum herbe in cataposis devoratum intestinorum vermes necare. Tragus Argentine in pecoribus tantum curandis usurpatum tradit; & prudenter nobis facere videntur Argentinenses, siquidem experimento Gesneri constat nimis vehementem esse ejus operationem, quàm ut in humano corpore interius ejus visui possit probari, nisi parva quantitate & aliis corrigentibus mixti.

In Belgio rufici feliciter icterum curant hujus plantae decocto. *D. Regemortier* in M. S.
In Nolocomio cuidam intestina corrola, ita ut per foramina stercorea exirent, jam propè desperata coalescunt decocto Eupatorii Cannabini, quod Eblinae adscribitur, cum vino parato, & potò & ulceribus infuso. Ex Hieron. Vellichi Obf. 44. *D. Soame*.

2. *Eupatorium Canadense folio Enulae Cornuti. Cannabinum Americanum latifolium Park.*

Corn.

Caulis huic glabri, rubefcentes, (cinereo tamen colore suffusi) rotundi, inanes intus, per intervalla geniculis intercepti. *Folia* palmari longitudine sunt, latitudine triunciali, Salviae modo fabrica, in ambitu serrata, non incisa quinquepartito ut Cannabinae, fusce virentia, è geniculorum tuberculis quaterna semper adversa inter se Cruciatè modo nascuntur. E cujusque folii fini ramulus exoritur, brevioribus tamen foliis cinctus, neque unquam in florem proficiens. *Radix* coherens vastioribus implexa est fibris. Nulli Eupatorie *Caulis* procerior, qui aestate media in quinque cubita elevatur, comantibus in cacumine mille flosculis, non foliaceis sed lanugineis, uno verbo, si odorem excipias, Eupatoria Cannabinae nostrae similibus, licet paulò saturatius purpureiscentibus. Hos excipiunt semina papovæ, quae cum villosa sua casare à vento decutuntur. Sapores est aliquantulum amari, subeunte momento postea levi acrimonia.

3. *Eupatorio affinis planta Zeilanica foliis Ulmi Breynii.*

Breyn.

Altius Africano, pæne ut vulgare Herba S. Kunigundis à Trago dictum, *caulibus* rotundis, striatis, in viridi aliquantulum purpureiscentibus, sapore in perspicatis asilo, fruticat; quos *folia* Ulmi vulgaris emula, sed minora, versis pediculum fastigiata, ac sensim latiora rotundioraque evadentia, parvis intervenientibus pediculis alternatim ambiunt. *Caulium* fastigia in furculos aliquot dividuntur, atque hi rursus phures in petiolos, quibus incompositi flores umbellam mentuntur, *Eupatorii ericoidis* floribus similes, sed pallidi seu straminei coloris, atque ex compluribus staminibus constati. Sequuntur (*semina* minuscule, Stechadis citrinae Herbariorum paria, inter quae in medietullo calyculi crebris squamulis compactis, praeterea velut fipacibus, exiguis & duris fructus seu vasculum feminale coniforme excrevit, superius saepe reflexum, intus inane & splendidum, quantum observare licuit.

Fructum hunc exrescentiam aliquam non naturalem, vel infestis matricem esse suspicamus.

* 4. *Erigeron Zeilanicum Lampsanæ foliis Breynii.*

Breyn.

Magnitudine, foliis, caule & ramis illi Cichorii generi, *Lampšana* à Dodonæo appellato perfimile, magis tamen hirsutum, floribus uberissimis pallidi coloris, Conyzae cœruleæ acris C. B. minoribus, quos nulla ambiunt petala onustum. *Semen* exile, pappeolens, Conyzae acris annuae albæ Moris. par, quod vento etiam lenissimò è refiduis florum caliculis dispellitur.

Ex *Zeilan* insula, vel propter foliorum vel virium fortè quandam convenientiam nomine Betonice accepit Breynius.

C A P. XIX.

De Gnaphalio.

G Gnaphalium *Trapedium* Dioscoridi, quòd foliis ejus *asili Trapedii*, id est, tomento, utantur, C. B. potius quia folia ejus tomento obducta sunt. *Trapedium* (inquit Lob. in Adv.) dicitur Græci vellere carperve lanas aut pannum, unde Gnaphalium, quod Centunculum Romani nuncuparunt & Tomentariam. Herba Impia Plinio dicitur. Ob id autem impiam appellavere, quoniam liberi [posteriora capite] supra parentem, id est, primum & medium, summo cauli innascens, excellant. Alii potius ita appellatam quòd nullum animal eam attingat, existimavere. Anglice *Cudweed* dicitur, quòd ruminantibus opitulatur, & rumen amillum revocat: & in Northumbria *Chafeweet*, quoniam ad intertrigines valet, autore Turnero. Noce generis indices sunt folia tomento obducta, ut nomen indicat, flores nudi, flosculis eos componentibus præ parvitate vix conspicuis.

A. 1. *Gnaphalium maritimum C. B. maritimum multis J. B. marinum Ger. marinum, sive Catarrhia Park. Sea-Cudweed or Cottentweed.*

J. B.

Radice firmatur crassâ, longâ, lignosâ, paucis admodum fibris donatâ, nigrâ; quæ *caules* emittit complures, dodrantales, crassifusculos, pilosos, candidos, in quibus denso ordine typina *folia* oblonga, semuncialia, per extremum nonnihil rotunda, candida, quæ concepta in floscos tylinæ lanæ penitus abeunt, olei in lucernis bibula. Ramorum fastigiis *capitula* in umbellæ fere formam digesta, crassifuscula, candida, villosa, in medio lutea, in quibus semen longiusculum, album, in arcibus formam incurvum. Nullum ego in hac planta saporem animadverto. Astringit magnopere & deficiat

Lib. VI. De Herbis flore composito non lactescentibus, &c.

deficiat tota planta, nonnihil falsâ, nec tamen ingrata aut amara; aliquantulum aromatica, odore quadantenus citrinæ Stechadis aut gummi Elemi.

In arenoso maris litore propè trajectionem *Atmerney* dictum freti Carnarvii & Angleficiam intertercentis, ex Angleficiæ seu Monæ litore; item in litore Cornubiensi inter Penfantiam oppidum & rupem S. Michael's Mount dictam invenimus. In transmarinis in Mediterraneis maris litore non infrequens est. Univerfo litore & sabuleis à Marianis aquis ad Ceti montis radices & lacum plurima (inquit J. B.) alibi haud temere occurrit Narbonæ.

2. *Polum Gnaphaloides Alpin. exot.*

Huic Planta vel congener est, vel planè idem Gnaphalium maritimum superius proximè descriptum. Differt foliorum magnitudine & figurâ, quæ in hac acutiora sunt, & Myrti foliis paria, neque pilis infecta, fed tota tomentosa apparent, focus quam in Clusiana figura Gnaphalium maritimum pingitur.

His tamen non obstantibus nobis eadem planta videtur Gnaphalium maritimum vulgare & Polum Gnaphaloides Alpini. Si cui aliter videatur, suo per me licet fruatur judicio: revera enim hi rectè descriptum & depictum est Polum Gnaphaloides Alpini, saltem varietas erit præcedentis. Gnaphalium maritimum ob odoris fragrantiam Calamus aromaticus Cambro-britannicus Carnarvii incolis dicitur.

A. 3. *Gnaphalium Anglicum Ger. Anglicum vulgare majus Park. ejusdemque majus Germanicum. Gnaphalium majus angust, oblongo folio, & majus angust, oblongo folio alterum C. B. Nam & ipse hoc (inquit) cum & prius parum differat, qui voluerit idem dicat. Gnaph. rectum J. B. Long-leaved upright Cudweed.*

Huic rectus & rigidus, dodrantem altus, teres, canaque lanugine pubescens *caulis*, nihilque scissus *folia*, magis tamen averâ quàm adversa parte, quæ in caule crebra, ordine nullo nascuntur, uncias duas aut tres longa, vix culmum lata ut plurimum, carinata, sapore præter ficitatem nullo evidente; ex quorum alis secundum caulem, ab eus medio ad summum usque *capitula* oblonga, squamata, plura simul juncta, ex viridi nigricantia & nitida, in pusilla stamina ex herbaceo flavescencia dehiscunt. *Radix* subest parva, nuda.

In palcos solo arenoso, & inter Genistas haud infrequens est.

Gnaphalium Anglici decoctum semper fere Angingum sanat. *D. Palmer.*

A. 4. *Gnaphalium vulgare majus C. B. Gn. minus sive Herba impia Park. Gn. Germanicum J. B. Filago sive Herba impia Ger. Common Cudweed.*

Plures ex eadem radice *caules* surrigit tenues, semipedales aut dodrantales, plurimum erectos, teretes, incanos & lanugine obritos, summa parte ramosos, *foliis* vestitis creberrimis, nullo ordine positis, pariter lanuginosis, angustis, oblongis, quæ Lavendulæ multo minoribus, *caulibus* plerumque appressis, quibus absque pediculis adnascuntur. *Florum* globuli (ut rectè eos vocat J. Bauhinus) tum in extremis ramulis, tum in ipsis angulis, quos ramorum divaricationes deformant; sessiles, è pluribus floribus stipatis coagmentati. Sunt autem flores qui globulos hosce componunt & ipsi compositi è *Flosculis* ob exiguitatem suam ægè visibilibus. Pappi è floribus eminentes ex luteo palefcent. Propè medium globulum ramulos aliquot emittit *caulis*, qui supra medium caulem altius surgentes suos singuli globulos flosculorum altius attollunt, velut filios supra parentem unde & Herbacapillamenta spargit è fundo quibus terram apprehendit.

In ficcioribus, sterilibus, glareosis & ad vias passim provenit. Aqua ab hac destillata ad cancerum, præcipuè mammillarum, magni est usus: continet enim oculos canceros nè exulcerentur cum linteolis semel in die imposita. Sunt verò & qui Afari foliis hujus aquâ madefactis non infelicitè ad canceros reprimendos utantur. *Dod.*

Ego parum presidiis aut *jucaminiis adversus Cancerum* in hac aqua esse suspicor. Facultatem autem resolicantem & nonnihil adstringentem obtinere hanc plantam Dodonæo concedo: Hinc fortassis hemorrhagia, dysenteria, nimio mensium fluxus, atque etiam Angina, conducit. Ad hemorrhagiam reprimendam nostrates sequentem plantam præcipuè adhibent.

Herbâ contusâ, oleo maceratâ & coctâ Ocædæ Angliæ plebs ad livores, concussiones, castâ & verbera utuntur feliciter: menses etiam supprimit. *Dod. obs.*

A. 5. *Gnaphalium longifolium, humile, ramosum, capitula nigris, nobis. An Gnaphalio vulgaris similis J. B? vulgare sive 2. Ger? medium C. B? Filago minor Park? Black-headed, long-leaved, branched, low Cudweed.*

E radice parva, alba, simplici, intorta, fibris aliquot donata, & ad caput longis, *cauliculis* erigit palmarem, rarius semipedalem, tenuem, teretem, tomento denso fide brevi, candido oblitum, ramulis alternatim brevibus intervallis adnascuntur, angusta, oblonga, ab exortu lentim dilatata, ramulis capitula seu flores multi simul congesti, infernè tamen candidiora. In summis *caulibus* & exterioribus nigricantes, & flosculis luteis adèd exiguis compositi ut visum fere effugiant [flosculos intelligentes] quibus totales componuntur [Ramuli floriferi è basi florum seu capitulorum congestorum orti longe altius attingunt] Ramuli floriferi è basi florum seu capitulorum congestorum orti longe altius attingunt & nova florum agmina summitatibus suis gestant.

In siccioribus & locis depressioribus ubi per hyemem aquæ stagnantur sub autumno frequentissimè reperitur.

A. 6. *Gnapha-*

- A. 6. *Gnaphalium minimum* J. B. *minus repens* C. B? *perperam, non enim repit, rariùs procumbit, sed erigitur.* *Filago minor* Ger. *Gnaphalium vulgare tenuifolium* J. B. *Hæc enim duo pro eadem plantæ specie habeo.* *Æthe least Endwerc.*

Lignescit radix multis fibris capillata, haud secus ac Gnaphalio vulgari sive Impiæ: *Caules* multi, dodrantales, ramosi: *folia* unciam longa, fili panis tenuitate, incondita, mollia, tomentosa, incana: *stipuli* & *capitula* per caules disposita, ut in prædicto Gnaphalio, sed pauciora minoraque.

Hæc est Gnaphalii vulgaris tenuifolia descriptio apud J. B. quæ plantæ quam nos hic intellectam volumus exactè convenit, ut & locus inter segetes, solo præsertim arenoso aut glareoso.

Gnaphalium parvum ramissimum, foliis angustissimis polyspermum.

Hujus plantam siccam habemus ubi collectam non recordamur. *Radice* est parvâ, simplici: *caulibus* sesquipedalibus aut majoribus, firmis, in plurimos ramos & furculos divisis & subdivisis, *foliis* obsoletis angustissimis, brevibus, acuminatis hirsutis. *Flosculorum* globuli in ramulorum divaricationibus, inque summis furculis sedent pediculis brevibus aut nullis. Color *flosculorum*, quatenus in sicco discernere licuit, albus.

7. *Gnaphalium oblongo folio* Ger. emac. *supinum oblongo folio* Park. *majus, lato, oblongo folio* C. B. *Long-leaved Endwerc.*

Clus.

Palmares vel etiam majores habet *cauliculos*, quorum alii surrecti, alii secundum terram inflexi, teretes, villosi, quos indigesto ordine mollia, incana, latiore infima parte amplectuntur *folia*, extremo mucronata: multa summo *cauliculorum* fastigio insident capitella candidantia, flavescente lanugine plena. *Radix* crassiuscula est, subfusca, fibris aliquot prædita, quæ an vivax sit, asserere nequeo. Aliquid autem affinitatis habere videtur cum Filagine minore Dodonæi.

Desertis quibusdam & ficciorebus colliculis nascentem aliquando observabam.

Locus.

- * 8. *Gnaphalium minus latioribus foliis* C. B. Park. Ger. emac. *Gnaphalium unico cauliculo* J. B. *Small broad-leaved Endwerc.*

Clus.

Unico assurgit *cauliculo*, aliquot ramulis in diversa se contorquentibus prædito, quos hinc inde sepunt latiuscula, mollia & incana *folia*. Ad ramulorum internodia nascuntur, inter foliorum congeriem, quina, sæna aut plura capitella, simul congesta, ex flavo canescentia, multa lanugine plena. *Radix* inutilis, sed deciduo semine novæ plantæ singulis annis renascuntur.

In ficciorebus (quantum memoria Clusio succurrit) agris, præsertim demessa segete occurrunt.

Locus.

9. *Gnaphalium Alpinum pulchrum* J. B. *Alpinum magno flore, folio oblongo* C. B. *Fair Lions foot, or Mountain Endwerc.*

Caulibus est palmaribus, dodrantalibus, altioribus etiam, tomentosis, quos *folia* vestiunt longa, angusta, villosa, trium quatuorve unciarum longitudine, culmo latiora. Summum fastigium flores gerit satis magnos, corymbatos, papposos, ex staminibus luteis atque splendentibus constans, scissiles, molli lanugine intertextos, in medio foliorum xili captam lanam imitantium, radiatarum. *Folia* propter terram multa, superioribus non multum absumilia, statim è radicem satis crassam, nigrarum, multis fibris pullis capillatarum capitibus oriuntur.

In montis Juræ præalto vertice la Dolaz dicto invenimus.

Huic affinis si non eadem planta est

Locus.

10. *Gnaphalium Alpinum, magno flore, folio brevi* C. B. dicta: *Gnaphalii Alp. pulchri aliud genus* J. B. *Leontopodium majus* Park. *Leontopod. sive Pes leoninus* Ger. em.

Hoc à priore differt, 1. Quod radicem tenuem foliisque brevibus obtineat, cum illud radicem habet magnam, folia oblonga. 2. Quod flores nigricantes ex fusco violaceo gestet, cum hujus capitella pallescentibus flosculis constent, in reliquis conveniunt.

Suspicio Lobelium minis curiosè plantam inspexisse, nec pictorem fideliter suas partes egisse, & proinde unam & eandem speciem plantam esse hanc & illam. In arduis Italiæ & Germ. Alpibus inque Baldo Veronensi provenire refert Lob.

Locus.

- * 11. *Gnaphalio Alpino affine Leontopodium parvum Lobelii* J. B. *Gnaphalium Alpinum minus* C. B. *Leontopodium parvum* Ger. *Leontop. minus* Park. *Small Lions foot.*

Lob.

Dioscoridi & neoterics præterea hac huic [iconi sci.] effigie habitique toto convenit, singulari, dodrantali cauliculo & folio Gnaphalii montani, densa lanugine incanis: flosculis summo caule luteo-pallentibus Gnaphalii montani, exili ligneæque radice.

Hanc plantam J. Bauhinus apud fratrem Casparum inter plantas ejus siccas se vidisse refert. At locum ejus natalem non indicat.

12. *Gnaphalium*

12. *Gnaphalium umbellatum minimum* J. B. *roseum* Park. *roseum sylvestre & roseum hortenfe* C. B. *Rose Endwerc.*

J. B.

Plantula hæc vix unciale magnitudinem superat. Ea aliàs unica & simplex, aliàs in plures velut ocellos divisa, ex *foliis* constantes candicantibus, hirsutis, inter quæ *oculus* conspicitur, minimi digiti unguem ferè latus, asperiusculus, ex flavo virefcens. *Caulculus* etiam *foliola* vestitunt, prædictis minora. *Radix* ex meris fibris constat, lignæe duritiei, nigris, contortis, ipsâ plantulâ longioribus.

In montis Ceti arenosis & maritimis fabuletis Maio mense floret: nos in insula parva ad promontorium Siciliæ Pachynum, nunc *Capo Passaro* dictum, collegimus.

Ab hoc non aliter quàm culturâ, & accidentibus inde ortis differre putamus *Gnaphalium roseum hortenfe* C. B. cujus ramuli triunciales, reclinati, *foliis* subrotundis cincti, quorum summitatibus *flos* rosei modo expansus, disco luteo, etiam auro foliolis ut in ramulis undique sustentatus [Parkinsonio duplici foliolorum circulo cinctus] insidet, eleganti spectaculo.

HISTO-

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER SEPTIMUS.

QUI EST

De Herbis cum flore ex flosculis fistularibus com-
posito CAPITATIS dictis.

CAPITATÆ dictæ sunt hæ plantæ quia eorum semina cum pappo calice squamoso inclusa in formam subrotundam conglobata sunt capitis æmulam.

Herbæ flore ex flosculis fistularibus composito, Capitata dictæ, sunt vel Capitibus

Maximæ, squamosæ, Pinææ Conorum æmulis, squamarum unguibus & floris fundo pulposis, ef-
lentis, foliis aliàs lavibus aliàs spinosis: CINARA, Scolymus.
Minoribus, foliis

Spinosis, aculeis

Crebris & rigidioribus: CARDUUS.
Mitioribus & mollioribus, floribus

Flavis, seu cujus capitula foliorum circulo obvallantur, semina striata flavicant: CAR-
DUUS BENEDICTUS; seu cujus semina lævia sunt, alba, purgatrix: CNICUS SATI-
VUS, Carthamus.
Purpureis; CIRSIMUM.

Spinis destitutis,

Per margines serratis, capitulis levibus,

Major; CENTAURIUM MAIUS.
Minor; folio

Laciniato paucioribus & majoribus lacinii: SERRATULA.
In tenuia segmenta, diviso: CRUPINA Belgarum.

Per margines æqualibus, Capitulis

Lappaceis, squamis in mucrones hamatos desinentibus, foliis maximis: LAPPA MAIOR,
Bardana.
Spinosis, spinulis

Rectis: CALGITRAPA, Jacea echinata.
Reflexis: JACEA MURICATA.

Lævibus, flosculis marginalibus

Minus profunde dissectis, ore in lutum expanso: CYANUS.
Profundius in longas & angustas lacinias divisis: JACEA

DE

DE CARDUO IN GENERE.

CARDUUS sic vocatur à *cavere*, quia aptus carendæ lanæ; quod de Carduo fullonum dicto seu Dipfaco verum est. Alii autem Cardui ob convenientiam quandam cum Dipfaco in spinis ita dicti sunt.

Nullum nomen Græcum invenimus quod Latinorum Carduo respondeat. *Argemone* enim latius est & spinam significat; *Aster* angustius, quod tamen Calp. Hofmannus late & in genere sumptum ad omnem plantam aculeatam, quæ in caput assurgat asperum, significandam extendi affirmat.

Nos hoc nomine comprehendimus plantas omnes capitatas dictas, flore ex flosculis fistularibus composito, foliis spinosis seu aculeatis.

Cum Carduorum plurimæ species sint, multitudo autem confusionem pariat, clarioris doctrinæ & memoriæ juvande eos in genera aliquot distinguemus.

Primum erit eorum qui capite sunt maximo, squamarum unguibus & florum fundo efculentis, foliis per se mollioribus, qui *Cinara* & *Scolymus* dicuntur.

Secundum eorum qui floribus luteis, quales sunt *Cnicus* seu *Carthamus*, & *Atractylis*.

Tertium eorum qui spinulis mollioribus & innoxii. Hi sunt *Carduus mollis* & *Cuscuta*.

Quartum erit de spinosissimis quibusdam nostratibus nullo charactere aut communi convenientiæ nota insignibus.

Quantum de iis quorum folia in spicula prælonga exeunt, *lanceata* dicere dictis.

Sextum de iis quorum folia lactes maculis & lineis pinguntur, seu leucographis.

Septimum de Carduis foliis tomentosis & incanis, *Acanthus* dictis.

Octavum de Carduis quibusdam exoticis singularibus & sui generis, quorum plerique *Acanthi* Botanici dicti sunt.

C A P. I.

De Cinara seu Scolymus sativo.

Cinaram nonnulli à puella ejus nominis, quæ in eam versa est, dictam fabulantur; alii à cinere quo latetur: cui conjectura Columella occasionem dedisse videtur, cum scribat lib. 11. cap. 3. *Multocinere fercorandum, id enim fercoris huic olei videri apertum.*

Sed Græcam vocem esse Cinaram non Latinam ostendunt *Ελκιν* in Etymologico, & *Jo. Bolesius* à *Stapel* notis in Theophrasti. Hist. lib. 6. cap. 3. ad quos Lectorem remitto. Quin si à cinere vel colore cinereo dicta esset, *Cinera* scribenda esset, non *Cinara*.

Cinara nobis dicitur Cardui genus capite maximo, conum Pineum amulante, squamis crassioribus & majoribus, unguibus carnosis efculentis, ut & floris fundo, seu in calycis parte cui innascuntur flosculi & semina.

Cinara vel levis est, nullis neque in foliis neque in capite spinis seu aculeis, quo à reliquorum Carduorum norma abscedit: vel aculeatus seu spinosus.

1. *Carduus seu Scolymus sativus spinosus & non spinosus* J. B. Cinara bortenensis foliis non aculeatis C. B. ejusdemque Cinara bortenensis aculeata. *Atrichol.*

f. B.

Ad culinarum cupidias satis Scolymus folia à radice promittit pedem & sesquipedem longa, semipedem fere lata, in lacinias latas subcœtas divisa, incano & cinereo tomento obita, potissimum parte pronâ, nullo aculeo minacia, interdum nulla est lacinia angustius qui non spinis rigidis lutesque muneat. Caulis pedem unum aut alterum altus, striatus, tomentosus, ramis aliquot donatus, in singulorum cacumine caput gerit turbinatum, squamis magnis, glaucis, carnosius, acuminibus obtusis, aliis spinâ robustâ præpilato, ungue infimo crassiusculo, tenero, velco, albicante compactum, quod sensim divulsis squamis superius latefcit, tandemque floris stamina purpurea sentia explicat.

Scolymi (pergit J. Bauhinus) duo habentur genera, sativum & sponte nascentis. Sativi quidem nulla verè genera sunt, licet genera dicat esse Matthioli. Ex ejusdem siquidem stirpis semine uterque tam spinosus quam non spinosus enascitur. Quæ cunctissima est nota identitatis seu convenientiæ (ut cum Peripateticis loquar) specificæ.

Spinosus folia gerit non spinosi magis divisa, magisque laciniosa, tenuibus circumdata spinis: caulem quoque non spinoso similem, striatum, subalbicanscensque, in cujus summitate echinatum aculeatumque exuberat caput, flore hyacinthino; semine Cnici minore. Radice nititur crassa, firmâ, non insuavi. Addit insuper J. Bauhinus descriptionem non spinosi quæ fere eadem est descriptioni generali superius posite. Caput figurâ Nucis pinæ æque scribit, ex lato squamis cingentatum, cujus squamæ figurâ folii Laurini aut Myrtini in aculeum desinunt brevem, nunc robustum, nunc infirmum, nunc prope nullum. Semina inter candidam sanguinem contenta, oblonga, levi cortice obiecta candido vel nigro.

Siquis

Siquis Cinaram hortenſem aculeatam & non aculeatam inquit C. B. eandem fecerit, non repugnabit: quia foliis eſt aliquando aculeatis, aliquando mitibus. Sic caput nonnunquam in gracileſcentem metam erigitur: nonnunquam in compreffiore & rotundiore globum exuberat; laminis interdum ſponte ſeſe recludentibus, interdum artius compactis: caput ſquamæ nunc virides, nunc pallentes, nunc ſubrubentes, in aculeum deſinentes, nunc brevem, nunc robuſtum, nunc infirmum eumque in aliis ſurſum erectum, in aliis deorſum inclinatum, nunc prope nullum. Eſt quædam capite maximo, quæ dicitur & pingitur ſub Cinara maxima Anglicæ Lib. Hædæus C. Bauhinus. Has omnes varietates, ſi ex eodem ſemine provenientes, vel aliquando pro provenient, ſpecie convenire libenter concederem, quemadmodum Malos & Pirus omnes ejuſdem ſpeciei eſſe contendit ob dictam rationem; quamvis in eorum ramis, foliis, & præcipue fructibus, magna obſervetur accidentium diverſitas & diſſimilitudo. Obſervavi tamen tum in Anglia, tum in exteris regionibus duas Cinarum differentias, quæ ſpecificas eſſe ſuſpicor, alteram capitibus longioribus, ſquamis ſeſe ſponte recludentibus & a capite extantibus; alteram capitibus rotundius, laminis artè compactis & ſibi invicem incumbenſibus, quæ etiam ramuloſi eſt præcedente, & plures producit fructus, ſimilimos iconi Cinara maxime Anglicæ apud Lobelium alibiſque Botanicis. Cæterum ſi ex eodem ſemine, ut J. Bauhinus & Lugdunenſis Hiſt. Auctor affirmant, Cinara hortenſis aculeata & non aculeata proveniant, poterant quoque & hæc etiam varietates ab eodem ſemine aliquando oriri, cultique fortale & mangonio aliquantulum immutari.

C. B.

Apponuntur capitula in aqua cum tantillo fæe decocta, donec teneſcant, eorumque pulpa & ſquamarum ungues eduntur cum butyro cum modicum aceti & piperis admixturæ: nec tantum capitula nondum floreſcentia ſed & caules teneriores elixatos & cum butyro & aceto conditos comest Germani & Galli. Itali capita rarò decoquunt, ſed cruda cum ſale, oleo & pipere vorant.

Viret.

Venerem in utroque ſexu irritare dicuntur, ut quod maximè. Nil mirum igitur (inſit Bauhinus) ſi in tanto pretio ſint, ut ſine cibo hoc, niſi tempus anni neget, vix ulla oppara ſit ut adſicialis cœna: imò mulieres Carduum hunc adeò ambire; ut diligentiori earum cultura effectum ſit, ut non tantum echinata eorum pinæ, ſed radices, caules & folia, per totam hyemem, quæ cœtera contabefcunt, nobis in cibum ſuppetant.

Scolymus urinarum ciere præcipue traditur, quem tamen affectum in nobis non ſumus experti. Truncus Cinara, autore Jouberto, ex melle potius condendus adverſus pulmonum infarctum. Sami verò debent Cinara caules terrâ obtriti, & candiores facit ſaporifici mitoris.

Cinara ſativa folia in Zythogalo, ſeu liquore poſſent noſtratis dicto & lacte & vino albo parato, decocta ad ictum imprimis commendantur ut medicamentum nulli ſecundum.

Cinara ſtercoratam & ſolutam terram diligit. Columella, multo cinere ſtercorandam dicit: id enim genus ſtercoris huic olei videretur aſſimilum.

Hyemes aſperiores agrè tolerat, ideoque hortulanis noſtris ſtramine aut ſimo eam contegere ſolent.

2. Cinara ſylveſtris Ger. ſylv. latifolia C. B. Scolymus Diſcoridis Park. Carduus Scolymus ſylveſtris J. B. Wild Artichoke.

C. B.

Sativa perſimilis eſt, caule procerò, hominis altitudinem aſſequente: Folia ampliffima, cæſaræ ſativæ, ſed tomento copioſiore obducta, quorum nulla eſt lacinia quantumvis exigua, quam non ardeat ſpinarum mordacium ſcæſcentium ſpicula, quibus & ſingula capitula ſquamarum extrema, ſed majoribus multo rigidioribuſque horrent; ipſa verò capitula ſativi capitibus magnitudine cedunt. Floſ ſtaminibus conſimilis, purpureus. Semen Cnici. [Verius Floſ ex ſcæſculis laciniatis artè ſtipatis componitur.]

Locus.

Viret.

In Sicilia & Italia, necnon in Gallia Narbonenſi ſubinde occurrat. Floribus ejus coaguli loco ad lac in caſeum denſandum ruſtici utuntur: ejuſdem florem vulgò credunt contra ſeminarum ſterilitatem valere, & gravidarum partus ad juſtum uſque tempus continere.

- * 3. Cinara ſpinofa cujus pediculi eſtantur C. B.

De hac C. Bauhinus in Pinace ſequentia habet: Foliorum pediculi terrâ obtriti, candidi, à cute emundati, hyeme crudi cum ſale & pipere in cibos veniunt; & licet capitula ſint ſpinofiſſima, longiſſimis aculeis armata, & vix veſca, coſtunt tamen ut ſtolones teneri gulæ arideant.

Quam plantam intelligit hoc titulo C. Bauhinus mihi non conſtat. Synonyma quæ adſort, J. Bauhinus Scolymus ſativi aculeati ſuperius deſcripti ſynonyma facit. Parkinſon in Parad. huius meminit ſub nomine Chardum, proceramque & crebris acutis ſpinis horridam, colore glauco eſe ſcribit.

- * 4. Cinara ſylveſtris Cretica C. B. Park. Carduus Agriocinara Cretenſium ex quo Coſtus nigræ Officinarum J. B.

Bellon.

Supra Chiſami arcem in inſula Creta (Autore Bellonio in Obſ.) ea montis parte quâ Calohierorum monaſterium, cui nomen D. Joannis de Prædermo, ſitum eſt, Artichocæ ſylv. genus creſcit, paſtoribus Agriocinara appellatum, cujus radicem cubitalis longitudinis, & humani cruris craſtitudinis, foris & intus nigram, pyri in modum turbinateam Coſti Indiæ loco in Aromatariorum officinis venalem eſſe aſſerimus. Capita ſunt inſtar Cinaræ ſive Artichocæ, quæ paſtores cruda mandunt.

mandunt. Ejus ſor maxima ex parte candidus eſt (licet & purpureus invenitur) & ſuavis odoris. Ipſius radices Chameleons albi radicibus ſimiles ſunt, & folia Chameleons nigri foliis. Diſtat ab aliis Artichocis ſylveſtribus multis Italia locis naſcentibus.

- * 5. Cinara ſylveſtris Pyrenæa. Centaurium foliis Cinaræ Cornut. Centaurium majus Pyrenæum Park.

Cornut.

Brachiali radicis atræ craſſitudine in altum deſcendit; foliis ampla magnitudine lacinioſis, diviſa Cinaræ folia referentibus, colore ſuprà viridibus, infra candidis: tenuis quippe lanugo hac hiſis detegitur, adeò lævis & polita, ut coloratum potius quàm tomento obductum putes. Naturæ ſus, foliis undique luxurians, in plures alas dividitur. Fert in cacumine capitula calathi effigie, ſquamulis aculeatis imbricatim angeliſtis hilpida, quæ exigue Cinaræ magnitudinem implent, color fuldunt (quod vix ante Auguſtum apud nos evenire ſolet) Exſcifo flore capitula clauduntur: ineſt gine femina oſtendunt. Sapor auteris & fibumarus. Bilem ſubducat intellinis morantem, ſummoque habetur contra rheumatiſmos præſidio.

Montium Pyrenæorum incolæ eſt. Planta hæc foliorum droſuræ & colore, capitulorumque magnitudine Cinaram ſe prodit eſſe geminum. Exiſt ob hac ſpecie ſemine ſatâ, & in hortis cultâ ortæ ſunt omnes Cinararum hortenſium varietates. Locus.

- * 6. Chameleo albus Apulus purpureo flore gummiſer Col. albus verus aculeis Park. Carlina aculeis gummiſera C. B. rectius me judice Cinara aculeis gummiſera dicenda.

Col.

Hic radix craſſa eſt admodum & longa, foris ruſſeſcens, intus alba, lacteſcens, aromatico gravi vel minima fibrilla velleur, ſtatim ea parte lac emittit, edulis: quæ cum extirpatur, ſi etiamque grumis hærentibus invenitur effoſſa circa ſummas radicularum ſoboles, ex quibus fruticula videntur. In quibus ſingula capita orbiculata, mali parum pæcenta. Hinc verò ſpinofum caput ſive Acanus, in quo ſor concipitur, minime ut in vulgata Carlina, gari à radiantis foliis illis veluti coronâ diſpoſitis inter caput & folia magna circumdatur, (quæ magnas undique radantes, illuſque Chryſanthemi ritu coronantes; ſed elatior, tumefcens, in quibus ſinguli dividuntur, tenues admodum ut capillares ſorè videntur, non lecus ac in floribus purpureſcentes. His marceſcentibus candidum papum emittunt interna ſemina ſingulis ſcæſculis modo contenta & effigie.

Junio menſe acanum proſert, Julio deſicere incipiens ſuaviterubentem canam lanuginem offerunt. Tempus, neſcens pappo cum ſemine evolante. Folia huic pedalia vel majora, ſuperſtitiſſima & ſpinaſiſſima, ſcolymi ſive Cinaræ ſimiliorum diviſura, colore albicantia velut cæneſcentia, inferius veruſſimilibus & areſcentibus rubentia, ut in aliis plantis obſervavimus, ut diverſa videretur planta.] In Apulæ Cirinole ſterilibus devexis locis Occidentilibus editis frequentiffimam obſervavimus Locus.

Ruſtici armentorum duces gummi quod in Acano & inter ſpinofa folia calicis emanat colligunt ex hac in Apulia, illuſque appellant Cera di Cardio, quia concretum velut cera dureſcit, argue ubi ac viſcum dum recens eſt adhæret, & in fila protenditur, colore candido, nam ex lacteo ſucco conſtituta conſtituta.

Hæc planta ob ſcæſculos ſiftulares ex quibus flores componuntur ad Cinaras reduenda eſt, quibulcum & ſeminibus & foliorum diviſura convenit.

- * 7. Carduus Pineæ Theophrasti Alpin. exot. Chameleon albus gummi ut maxis ſerens. Non. Bell. Ep. 1. ad Cluſium.

Alpin.

Ab unica radice exit, foliaque numeroſa producitur, longa, multa, ſimul à radice prodeuntia, digitem lata, in nervum acta, Papyri ſeu Cyperi foliis proxima, ſed albidiora, duriora, latiora & leucis modum actis cuſtodiuntur: intus verò lanuginem albam, denſam, induram; in qua, & ex terius in eodem capite circa ſpinas gummi parvum, colore ſulveſcentis, Maſſiſti ſimile, odoratum & calidi guſtus inhereſcens conſtituit. Radix verò craſſa ut pollex, longa, ſenſim ac ſenſim gracileſcens, b d

4. *Atrachylis* Lob. Ger. lutea C. B. flore luteo Park. vera flore luteo J. B. *The Distaff Thistle*.

Col.

In planta juvene & tenella radix parva est, duro cortice, foris pullo, dulci sapore, gravi odore: *Folia* prima carnosa, humi harentia, expanla in orbem, lata, oblonga, (truncatula aut longiora) per ambitum aculeata, quae postea lacinis paulatim deducantur, Calcitrae vulgaris & aliorum Carduorum modo, virentia, sed alba lanugine obfusa, aspera fed non pungentia in terra jacent, atque pluvia marcescunt antequam caulibus erumpant. In vestituere verò planta lignosa est radix, atque *folia* dodrantem longa & minora, cum caulibus erumpit (in mense Aprili) levia, profunde lacinata, aculeata magis, duriora atque pungentia, bipedalem caulem alternatim ambientia, quae solidas, rotundas, hirsutas, crassius, atque in summo alia divilus paucis, in quibus minora habentur *folia*, Cnici formâ & modo harentia, inter quae lanosior araneosa veluti ac longa lanugine dependente oblitus est (sicuti & alae) tactu gummosus, odoratus, gravi & fumus virgis oblongo modo imitante, sed graviore nec tamen ingrato. Ab ima florum parte ut & fumus virgis oblongo modo dependet lanugo, ut ex colu solet ad nendum aptata, ob cuius similitudinem *Atrachylis* haec dicta fuit. *Capitula* tria aut quatuor sylvestris planta proferit Julio mense, flores luteos oboleto minutis foliolis ut Cnici constructos, paucos & inconcinnos edentia, foliaque tunc magis rigent atque pungunt atque etiam capitula, nec succum amplius fundunt affriclis venulis, ob humoris diminutionem & ficcitatem. Singulis floribus Cnici modo & Acanaceorum lingua subsunt *emina*, minorâ verò, nec pappum hirsutum & plumosum ut in aliis, sed radiatum velut stellâ, radiis late in acutum desinentibus, fulvescentibus, splendens, inaequalibus. Semen verò quadratum, rhomboides, Cnici annulum, ex albo purpurascens primum, deinde flavescens atque perfectum nigrum, splendens, punctis velut inscriptum. Caulis cum flore incipit jam denudari incipiens, pauca tandem circa capitula *folia* relinquit, eaque maxime pungentia, durus, atque cacumine hirsutus, ut Colus vicem de se praebeat atque amuletur, dependente velut flamine candicante illa oblonga lanugine.

Hujus plantae radix, folia atque capitula virentia, avulla aut recisa quovis anni tempore ab exortu initio *her* germinatione prima ad florum usque productionem (postea enim arcescit) sanguineum succum semper emittunt, in venulis servatum, nam in carne aqueum vel virentem habent. In radice disrupta aut caule reciso venulae circa corticem dispositae oriuntur stilla emittente se produnt.

In Italia & Gallia Narbonensi, necnon circa Genavam, ad vias & agrorum margines ubique ferè provenit.

Nunquam observavimus *Atrachylidis* florem colore purpureo variare, ut volunt Lobelius & Dodonaeus.

Quin si reperitur hujusmodi *Atrachylis* folio floris & foliorum glabritie à descriptione diversa, non libenter pro specie distincta, ut vult C. Bauhinus, eam admiserim.

* 5. *Calochierni Carduus Cretensis* J. B. *Atrachylidis & Cnici sylvestris similis* C. B.

Cum Hon. Bellus hanc plantam *Atrachylidi* similem, majorem tantum fuisse ad Clusium scribat: Et Clusius eandem semine à Bello misso natam, (quae antequam florem proferret gelu corrupta est) *Atrachylidi* pariter valde similem dicat; neuter autem plantam in statu viderit, necscimus an alia in re quam magnitudine sola à vulgari *Atrachylide* differat. D. Covell semen ejus titulo majoris *Atrachylidis* ad D. Dent Cantabrig. misit. Veteres *Atrachylidi* magnam vim contra venenata animalia tribuunt: item contra fungos. Fabulosum est à Scorpione percussos quamdiu teneant eam herbam non sentire cruciatum.

Atrachylis dicebatur, quod ea antiquae mulieres pro fuso uterentur. *Argemone* enim fufum significat. Imò nunc diuturn in Thracia circa Constantinopolin caulibus ejus pro fuso utuntur mulieres Graecae, id attestante D. Covell. Ibi enim humanam altitudinem assequitur, cūque adoleverit folia decidunt & caulibus rigidis evadit. Est autem hac ab *Atrachylide* vulgari hirsutior, quae ibi etiam passim oritur, specie diversa, eodem asserente in literis ad D. Dent Medicum & Pharmacopola Cantabrigiensis datis.

* 6. *Cnicus singularis* Alpin. exot. alter *Creticus* Park.

Alpin.

In Creta nascitur, unicum caulem ab radice producens, rectum, rotundum, semicubitale, hinc inde foliis longis, in acutum desinentibus, undique crenatis & spinosis vestitum: in cuius summitate caput exat inter folia spinosa consensum, *Atrachylis* magnitudine: è quo exeunt capillamentum densa, crocei coloris, simul stipata florem constituentia, in quibus semina alia Centaurum majoris familia continentur. Radix verò est crassa, longa, ad Rapunculi radicem accedens, nigricans.

Seminibus utuntur montani purgationis causa.

C A P. III.

De *Carduis Spinulis mollioribus*, sive

De *Cirfo*.

Cirsium *Klamm* dicitur quod varicum dolores, quos Graecorum medici omnes *Klamm* vocant ferè sentiant. *Cirsium* Recentioribus dictum à ceteris *Carduis* spinularum mollitie & imbecillitate differt, à *Cnico*, *Carduo* benedicto & *Atrachylide* tum capitulorum parvitate, tum florum colore purpureo. *Carduum* pratense Tragi & *Carduum* bulbosum Monspeliensium ob spinularum mollitiem sub hoc titulo comprehendo.

1. *Carduus pratensis latifolius* C. B. Park. *pratensis* Tragi J. B. *Tragus his* *Heads* *Thistle*.

J. B.

Novicellus est Tragi pratensis *carduus* & mitibus spinis donatus. Caulis striatus, glaber, trium, quatuorve cubitorum altitudine; cui *folia* ex longis intervallis adnascuntur pallide virentia, alia cubito longa, alia palmum, alia satis profunde lacinata, alia duntaxat serrata, mollia & tenera. Ramis in quos caulibus funditur insident capita satis magna, simul multa congesta, mollia, & quibus flores exeunt ex flavo pallescentes: Semen Cnici minus: Radix crassa.

In pratis Rheno vicinis prope Argentoraturn, Basileam, &c. abundè provenientem & Julio mense florentem observavimus: J. Bauhinus in pratis montis *Thuri* non longè à Genevâ; & in monte *Locus* prope oppidum S. Hippolyti.

Quod folia in cibus quoque ut reliqua olera expetantur ideo à mulierculis *Brassica graminea* appellatur. Est autem inter omnes *Carduos* hic tenerissimus, si spinas confideres molliculus J. B.

Aprili mense quotannis nova candida folia è capillata exeunt radice. J. B.

Loca natali [in pratis] & floris colore pallido ab aliis omnibus *Carduis* faciliè dignoscitur.

2. *Carduus pratensis Alphoneli radice latifolius* C. B. *bulbosus Monspeliensium* Park. *bulbosus Monsp.* sive *Acanthus Sylvestris quibusdam*, *foliis lacinatis* J. B. *Tuberous-rooted Thistle* of Montpellier.

J. B.

Fecit foliorum non inepta similitudo ut *Acanthi* sylvestris nomen meruerit: sunt ea namque *Acanthi* seu *Brance* urinae foliis aliquatenus similia, admodum nigricantia, paulum hirsuta, vel potius tomentosa, crassiuscula, cum spinulis in extremitatibus laciniarum, quorum pediculi ad radicem rubescunt. Caudis bicubitales, rubentes, imprimis parte ima, quorum tamis longas capita insident, aliquid, Crissi capitibus similia, miti, squarrolo echino, floribus stamineis purpurascens comato, qui tandem in pappos resolvuntur: Semen album oblongum. Radices ex uno capite plures elucet.

In pratis Monspelio vicinis abundè oritur, ut tituli initio allati indicant.

3. *Carduus Cirsium dictus folio lacinato nigris*, & idem cum *Alphoneli radicebus bulbosis* J. B. An *Card. pratensis Alphoneli radicebus* Park?

J. B.

Cirfo affinis est hic *Carduus*, lacinatis spinosisque membranâ caulem striatum ornantibus: at verò *folia* palmum & sesquipedalem longa, glabra, nigricantia, profundis Carinae virgibus lacinis incisa, rigidioribus spinis horrentia: scapi foliosam & spinosam fimbriam habent, & in longos ramos dividuntur: in quorum extremitatibus flores purpurei, verum capita squamata singularia emittunt. Radix satis crassa, à qua pendunt praelongae fibrae nigrae, Helicibori nigri vulgaris amula. Haec descriptio est ex planta sicca, quae fortè bulbosa fuit.

In montibus prope Genavam sponte oritur: J. Bauhinus eundem observavit in montibus circa *Wasserfall*, florens Augusto. Dubitat J. Bauhinus an sit *Acanthus* sylv. alter *Dalechampi* Lugd. quem C. Bauhinus titulo *Cardui pratensis Alphoneli radicebus*, *foliis profunde & tenuiter lacinatis* proponit: estque Jacca tuberosa Ger. & Tab.

4. *Cirsium montanum maximum* Park. *Cirsium tomentosum radice bulbosa*, quibusdam *Leucocaulis Anguillae* J. B. *maximum Alphoneli radice* Ger. emac. An *Cirsium* J. B. sive *montanum*?

J. B.

Ex eodem capite multae pendunt radices *Paeoniae* vulgaris [aut *Aspodeli*] more, candidae, gustu ferè insipidae; unde *folia* primum promuntur dodrantalia & cubito longiora, mollia, incana lanugine supra, infraque obducta, per ambitum dentata & pulum velut lacinata, spinisque brevibus & micrioribus obfusa, in acutum desinentia: post *caulis* & is quoque foliosus attollitur, bicubitales & major, crassius, [cristatus seu fimbriatus] inque ramos summa parte divitis. Flores singulis, nudis & praelongis pediculis insident singuli, è capitulis squarosis, albicanibus, spinosis.

Id 3

nulis mitioribus obfistis, minoribus quàm pro plantæ magnitudine exeuntis, flosculis purpurascen-
tibus compofiti, qui in pappo abeunt *semel* relinquunt parvum, album.

Plantam hanc grandem fanè & speciofam in hortulo nostro Cantabrigie aliquando aluimus.
Parkinsonus cum sub titulo fuperius poſto exactè deſcribit, & pro Cirſio maximo Alphonſi radi-
ce C. B. i.e. V. Cluſii ſeu *max. montanum, incano ſol. bulbosa radice*, habet. J. Bauhinus ad quartum
Cluſii refert, i.e. Cirſium foliis non hiſtulis, floribus compaſtis C. B. minus rectè.

5. *Cirſium maximum foliis carnoſis, bulbosa radice, forè Luteianum* J. B. *Cirſium max.* Alphonſi
radice C. B. *maximum montanum incano folio, bulbosa radice ſive V. Cluſ. an idem præ-
cedenti?*

Cluſ.

Ad Cirſii genera refert Cluſius etiam id Cardui ſive ſpinæ mollis genus, quod in bicubitale &
majorem interdum altitudinem excreſcit, pollicaris craſſitudinis caule, ſtriato, incanè tomentosoque
lanugine obſito: *Folia* illi majora quàm in ſuperioribus generibus, magis carnoſa, ſucci plena, vi-
ridia, in ambitu dentata, molliſquæ ſpinis hirta. *Capita* in fummo caule ſummique ramis ma-
jora jam deſcipient, quæ in ſtaminibus, purpureo colore nitescentes flores expaſa, maturitate in pap-
pum reſolvuntur. *Radix* multis craſſis fibris, Alphonſiſimos bulbos ſatis referentibus & oblongis
firmatur.

Locus.

Nafcitur in montanis pratis, etiam ad piſcinarum udos margines, inter ſalices Amerinas quoque
& herundines. Floret Julio.

Cirſium hoc à fuperius proxime deſcripto differt, foliis carnoſis, viridibus, floribus majoribus.
J. Bauhinus diverſam ab eo ſpeciem facit. Ego cum Johnſono & Parkinsono noſtris ponis
idem crediderim, quamvis (ut verum fatear) notæ illæ, nimirum *folia habere viridia, flores majores
aliis Cirſiis*, præcedenti non convenient.

6. *Cirſium foliis non hiſtulis, floribus compaſtis* C. B. *montanum capitulis compaſtis* Park. *Carduus*
Cirſium Monſpelianum folio longo glabro Matthioli J. B. *Cirſium foliis non hiſtulis* Ger.
emac.

Radix & ima *folia* (inquit Lobelius) Dipſaci modo & ortu, Bugloſi anguſtifoſi acutiora, & le-
vibus hiſtuliſque ſpinis alperiora, longiora, viridia. *Caules* utplurimum ſingularis, binos ternosve
cubitos æquat, anguloſi, rectus, incanus, tener Sonchi modo: in cujus ſumma parte flores rotundis
oblongis capitulis Cardui, purpureis, denſis conſiſti ſtaminibus, in pappo deſinentibus, relicto exi-
guo, oblongo, Cardui ſemine fulvo.

Locus.

Ad Ladum amnem & alibi propè Monſpelium copioſè provenit.

- A. 7. *Cirſium Anglicum* Ger. emac. Lob. *Anglicum primum* Park. *Anglicum radice Hellebori*
nigri modo fibroſa, folio longo J. B. *major, ſingulari capitulo magno, vel incanum varietè di-
ſſectum* C. B. *The Engliſh ſoft or gentle Chitiſ.*

Radix plurimis fibris majusculis albenſibus conſtat, ſapore amariſculo & nauſcoſo. *Folia* ad ra-
dicem tres aut quatuor digitos longa, & interdum longiora, pro ratione ſoli in quo creſcit, ſequi-
digitum lata, ſuperne brevibus pilis hirtula, infernè nonnunquam incana lanugine obluta, circa
ſi-margines ſpinulis crebris, brevioribus tamen & mollioribus quàm reliqui ferè Cardui, armata, ſi-
mutata & criſpa, interdum etiam incana, non tamen profunda. *Caules* pedales aut cubitales, ceteres,
ſtriati, lanuginofi, uno vel altero folio, abſque pediculo adnaſcente donati, plerumque ſingulares
& non rariſſimè, unicum in ſummitate *ſtorem* geſtantes purpureum, calice multis ſquamulis imbricatis
compaſtis nonnihil purpuraceis & acutis compoſito obvallatum. *Flos* autem Jaceæ æmulus, &
plurimis flosculis denſè ſtipatis, ſingulis in quinque ſegmenta diviſis, & ſingulis feminibus pappoli
coherentibus, componitur. *Caules* ex ala folii ſuperiori interdum alterum emittit florentem, ſemina
ſe explicantes, & poſtquam folis primariis in pappum obſort.

Locus &
Tempus.

Junio menſe floret, eſtque in paluſtribus frequentiffimus.

C. Bauhinus cum capitulum magnum huic plantæ attribuat, & folia varietè diſſecta, non leviter
errat.

Cirſii primi Pannonici præſentis Cluſii deſcriptio in omnibus ferè huic noſtro convenit, ut vix dubi-
tem eandem eſſe plantam: fibras duntaxat radices nigricantes facit, & foliorum colorem caſium.
Ceterum Cirſium hoc radicibus ſub terra reptantibus & nova germina ſubinde protrudentibus,
late ſe diſſundit.

- A. 8. *Cirſium Britannicum Cluſii repens* J. B. *Cirſium aliud Anglicum* Park. *Cirſium ſingulari*
capitulo ſquammatum, vel incanum alterum C. B. *The great Engliſh ſoft or gentle Chi-
tiſ, or melancholy Chitiſ.*

Cluſ.

Plancta eſt caule ſingulari, cubitali aut ampliore. *Folia* per caulem alterna, longa, in ambitu
ſpinulis mites, minimèque pungentes habentia, quorum ſupine partes virent, prone albicant, &
canà lanugine obducuntur. In fummo caule capitulum unum Carduorum modo, quaſi ex ſqua-
mulis mucronatis compactum, *ſtorem* ſuſtinentes ſatis magnum, ex multis apicibus, colore ex rubro pur-
puraceo, ac tandem in pappum abeunt: *Radix* eſt nigricans, fibrata, quandoque per magnas
fibras ſe propagans. Floret Julio & Auguſto.

P.O.

Provenit in pratis ad radices montis *Ingleborough*, circa *Settle* oppidum, & alibi in montioſis agri *Loos*.
Eboracenſis & Weſtmorelandici.

Hæc planta Londino ad nos olim tranſmiſſa eſt ſub nomine *Cardui mollis Heleni folio*, & fanè re-
ſerò perpens ſuſpicamur Cirſium hoc noſtrum majus repens, & Carduum mollem Heleni foliis non
breviſſe eſſe. Camerarius in eo deſcribendo nimis

9. *Cirſium montanum capitulis parvis* Ger. emac. aliud *montanum* Park. *ſingularibus capitulis par-
vis* C. B. *foliis non laciniatis, virore Braſſicæ, & macrocaulem* J. B.

Cluſ.

Multa proſert *folia* oblonga, Centaurii majoris non laciniati foliorum propemodum æmula,
Braſſicæ foliorum colore & viriditate, ſatis carnoſa, in ambitu crebris aculeis prædita: inter quæ
latoſe pediculo eum amplectentia, & veluti membranaceas quaſdam alas ad ſuperiores minora,
dum cauſi cui adnate ſunt longitudinem producentia; eà de cauſa cauſes quodammodo alati ap-
erem ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propender: quod tandem in *ſto-*
interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum &
lanuginem reſolvuntur. *ſemine* in eà reliquis ſimile occultant. *Radix* minimè interdum digiti
Alpes tendentibus, ſupra Badenſes, viz. Themas & vicinis. Florebat Junio. Cluſ. Nos in Italia & Loos
circa *Plembinum* portum vel hoc idem Cirſium, vel ei ſimillimum obſervavimus.

Cirſium majus alterum Ger. i.e. *majus* Lob. *quanam planta ſit, & an à præcedentibus omnibus di-
verſa, ignoraviſſimus.*

Dod.

Nos in ampla planitie propè Auguſtam Vindelicorum, viâ quæ ad Monachium Bavarie ducit,
duas Cirſii ſpecies obſervavimus, nescio an à ſupra ſcriptis omnibus diverſas, eas enim (quod dolet)

9. Priori ſolis Cirſii Angli minoris ſeu primi Park. ſori ſimilimus, & in uno caule plerumque uni-
cus, quemadmodum in illo: *Folia* verò profunda ad medium uſque coſtam laciniata & ſpi-
dum deſoruerat.

10. Alteri, quod tum planè deſoruerat, *folia* viridia erant, breviora & latoſiora quàm præcedenti,
in ambitu ſpinosa & Hyofieridis maſculæ foliis figurâ ſua nonnihil ſimilia.

11. *Cirſium Alpinum, foliis minimè profundè laciniatis, creberrimis ſpinis oblongis.*

Hanc ſpeciem in Alpiſus Carinthiacis, & circa Auguſtam Vindelicorum obſervavimus. *Foliis*
erat ad radicem pluribus, palmum aut ſequipalmum longis, unciam aut ſeſcunciam latis, acumina-
tis, obſcurè virentibus, glabris, ad margines leviter nec profundè inciſis, creberrimis & oblongis
acutis, ſurſum modicè inflexis ſpinis horridis. *Caules* ejuſmodi foliis ſed anguſtioribus & oblongis
donatur; & ſpinioſis fibris armatur, inque ramos dividitur, in prælongos, tenues, hirtiſcos
culos delincentes, quorum ſinguli ſingula capitula parva, purpureis floribus conſpicua, calyce ſquamulis
brevibus non aculeatis compacto, ſuſtinent.

12. *Carduus tricephalus horti Carluſiani.*

Carduum hunc in horto maximi Carluſianorum cenobii vidimus. Erat autem (quantum me-
mini) ſatis procerus, foliis ad radicem integris Cirſii, pari modo circa margines ſpinulis brevioribus
& mitioribus cinctis. *Caules* & ramuli fibris ſpinioſis ad capitula uſque excurrentibus aucti, tria
inferiora capitula, parva, brevia, latuſcula, ſelliſſa, ſquamulis innoxioſis obſita, ſinguli ſuſtinent.
Inſigniora dixi, nam & alia præterea puſilla, rudimenta potiùs capitulorum quàm capitula majori-
bus agglomerata obſervavi. Flores purpurei.

- * 13. *Carduus mollis Lapathi folio* J. B. C. B. Ger.

Cluſ.

Pedali aſurgit caule, utrunque craſſo, ſtriato, nonnihil lanuginoso. *Folia* illi circa radicem ma-
jora, Lapathi foliis ſerè ſimilia, ut potiùs illius plantæ, quam vulgò Totam bonam, ſive Borem
Henricum cognominant, quæ pediculo adherent latoſiora & quodammodo anguloſa, extrema verò
runtia, prænotæ ferè omnino incana, foliorum albe Populi inſtar, & denſa lanugine obſita, gluſtu
ex quorum ſinu circa fumum caulem ramuli exeunt tera, quaterna aut plura ſuſtinentes *capitula*
ceruleo purpuraceam, & *ſemen* deinde continent lanugine involutum, Cyani ſemini non valdè
diſſimile,

diffimile, sed paulò majus, candicans. *Radix* nigra, aliquot tenuibus fibris prædita, dura, vivax & lateribus propagines parit.

Clus.
Locus & Tempus.
Clusium hunc eruebat circa secundum Sneberg excelli admodum montis jugum, inter saxa nascentem cum Cardui urfi flavo flore, incano folio, deinde etiam in Etchero. Florebat utroque loco mense Julio.

- * 14. *Carduus mollis angustifolius* Park. *mollis, humilis, angustifolius* J. B. *mollis folio oblongo, Cirsii capitulo* C. B. *Narrow-leaved gentle Thistle.*

Clus.

Humilior hic est, neque palmarem altitudinem excedit: *caule* non minùs crasso quàm superiores, multis longis foliis exornato, supernè tamen virentibus, infernè canè [non tamen adò deica ut superioris folia] lanugine vestitis, & molles qualdam spinas in ambitu obtinentibus, gustu etiam amaro, initio autem adstringente. Summo cauli insidet singulare capitulum squamatum, majus quàm præcedentes capita, ex quo *flos* multà lanugine ex cœruleo purpurascens pubescens ortur. *Semen* observare non potui. *Radix* nigra, & frequentibus subnigris fibris prædita, subinde nova germina è lateribus producit.

Locus & Tempus.
Crescit in fumis Snealbe jugis, cum Auricula urfi, quæ glabro & splendens est folio, carnei coloris flore. Floret verò Julio & Augusto.

- * 15. *Carduus mollis laciniato folio* J. B. C. B. Park. *foliis dissectis* Ger. *Gentle Thistle, with jagged leaves.*

Clus.

Multa secundum radicem habet folia, cum humi sparsa & jacenta, tum surrecta, infernè canè mollique lanugine obfita, supernè virentia, valdè laciniata, & ad medium usque nervum dissecta, Cardui stellati mollioribus & tenerioribus foliis parè similia; nullis tamen spinis horrentia, gustu primum escificante, deinde amarifculo: è quorum medio unus aut alter *caulis* allurgit, cubitalis aut amplior, teres, striatus, purpurascens, & molli quadam lanugine obfusus: inferiora tota, per inferum caulem sparsa etiam laciniata sunt, licet jam dictis minorà; quæ verò supremum caulem ambiunt, oblonga, angusta, nullis laciniis divisa, mucrone uplurimùm purpurascens: extremi canis in aliquot ramos interdum dividitur (magna tamen ex parte singulares sunt, unicuicque sufficiens caput) qui *capitula* sustinent ex multis tenuibus squamis imbricatis dispositis composita, molli ter echinata, quorum medium occupat flammineus & villosus *flos*, coloris purpurei elegantissimi. Flori flaccido & evanido succedit *semen* angulosum. *Radix* digiti magnitudinem nonnunquam aequat, subfusca, longa, aliquot fibris donata.

Locus & Tempus.
Invenitur hic tota illa montium catena quæ à Calenberg & Danubio cui imminet ad Alpes usque extenditur, & deinde per Leytenberg, rursuque per Prellenberg & Hamburgenberg ad Danubium duobus supra Pofonium milliariis reflectitur. Floret Maio, semen pericit Junio & Julio.

- * 16. *Carduus mollis latifolius* Lappæ *capitulis* C. B. Park.

C. B. prod.

Caule est cubitali, striato, brevibus & mollioribus spinis armato: *foliis* Rumicis formâ, tenuibus, levibus, venosis, palmum longis, uncias quatuor latis, marginibus exiguis spinulis dentatis. Caulis summitas in pediculis breves unciales abit, quorum singuli *capitulum* Lappæ vulgaris formâ, quicquid fere magnitudinis sustinent, quod in flammineum purpureum *florem* expanditur.

Locus.
In Austriâ monte Tauerio Raftaidenium.
Carduum molem Helenii folio *Cam.* Cirsio Britannico repenti *Clus.* eandem esse plantam suspicamus: siquidem Cirsium illud Britannicum subtitulo Cardui mollis Helenii folio ante triginta annos ad nos Londino missum est. Cæterum pro Carduo molli Helenii folio *Cam.* iconem Cardui mollis Lapathi folio exhibet Parkinsonus.

CAP. IV.

De Carduis quibusdam spinosissimis nostratibus.

- A. 1. *Carduus nutans* J. B. *Cirsion tertium tota sua stirpe magis spinosum* Dod. *Carduus nutans* Ger. *Thistle with a bending head, Musk-thistle.*

Radix huic speciei alba, lignosa, simplex, crassitudine digitali, plures è capite fibras emittens. *Caulis* inde exurgit cubitalis, ramulos, ramulis crebris caulem ipsum longitudine leperantibus; striatus, hirsutus, membranulis angustis, spinosis, crispis, secundum longitudinem à folio ad folium ductis alatus. *Folia* non admodum lata, alveis incisa laciniis omnibus in spinulas acutas purpurascens exeuntibus, atroviorentia, interdum lanuginosa, præcipue averfa parte. In fumis caulibus & ramulis *capitula* majuscula, lata & depressa, nutantia. *Capitula* intelligimus flores & eorum calices: sunt autem flores amplii, lati seu patuli, plurimis foliis purpureis compositi: *calices* florum squamosi sunt, squamis inter spicula lata, longa, purpurascencia, rigida, pectinatim denticulatis imitata, deorsum interdum reflexa productis. *Semen* parvum, splendens, citrinum pappo alatum & obvolutum. *Capitula* antequam flores explicantur molchum redolent.

In agris incultis & restibilibus non rarò provenit.
Gênerus de collectione hujus meminit his verbis, Carduus arvensis major purpureo flore (qui flore nondum nato molchum olebat) floret Julio.

- A. 2. *Carduus polyacanthos* Park. *primus Ger. emac. Aculeosa* Gazæ Ad. & *Polyacantha* Tab. ex *sententia* Johnsoni. *Carduus caule crispo* J. B. *Thistle upon thistle.*

Radice nititur simplici, alba, pluribus fibris capillata. *Caulis* surgit tricubitali, concavo, striato minùs crasso quàm præcedentis, plurimis alis (quinque) membranaceis, laciniatis & spinosis secundum longitudinem productis horrido, crebris foliis vestito, ramoso ramis prelongis. In fumis caulibus & ramulis existunt flores è foliis plurimis in capitula congestis compositi, pediculis nullis aut brevibus donati Jacæ vulg. florum fere magnitudine. Florum calices quatuor sunt squamis extantibus, & in prelongas spinulas, molliores tamen & innocuas, exeuntibus. Color florum purpureus. *Folia* Cardui varium diversis, atroviorentia, laciniata. spinulis circa margines minacia, viridiora quàm Cardui palustris; spinula: minores & breviores, nec ut in illo purpureæ. Folia in caule non ita crebra, rami majores & longiores multò, capitula tantillo majora; Flores odoratioris: Semina fusca.

In aggeribus fossarum ad scpes & inter vepres plerunque provenit.

Locus.

- A. 3. *Carduus polyacanthos secundus* Ger. emac. *Polyacanthos* Theophrasti Ludg. *Carduus spinosissimus capitulis minoribus* P. B. *Wetted Thistle with small flowers.* *Carduus Acanthoides* J. B.

Hujus caules pari cum priore altitudine assurgunt, graciliores tamen sunt, paucioribus & rectioribus ramis brachiati, alis membranaceis, plurimùm quatuor, latioribus quam in illo, rarioribus spinis, (longioribus tamen illis) armatis, pinnatis. *Capitula* longiuscula sunt, multò tamen quàm illius minorà, extremis ramorum plura simul congesta, nec pediculis distincta, quæ vix unquam apparent, aut foliis suos flammineos explicant, sed duntaxat corundem apices ostendunt, dilute rubentes. *Folia* huic ad radicem primò erumpentia latiuscula sunt, cardui lactei fere formâ, multò quò paulò angustiora, & per ambitum magis spinosa. Color totius plantæ, tum caulis tum foliorum, cinereus aut albicans seu canus.

In aggeribus fossarum & locis ruderatis, priore tamen minùs frequens.
Addit J. Bauhinus, (qui plantam hanc accuratè describit) folia cano tomento obfita esse, potissimum inferius: supernè enim (inquit) prævalet viror, inter candorem tomenti interlucens.

Locus.

- A. 4. *Carduus palustris* C. B. Park. *polyacanthos* 3. Ger. emac. *Marsh Thistle.* An *Onopoxos alter* Lugd.

Humanam altitudinem aequat & non rarò superat, *radice* simplici, pluribus fibris albis cincta & velut comosa. *Caulis* teres striatus, rectus rigidus, foliis creberrimis nullo aut alterno ordine positus ab imo ad summum usque convestitus, & membranarum pluribus spinosis secundum longitudinem excurrentibus crispis, pilis longiusculis hirsutus, solidus, ramulosus, ramulis ex alis foliorum præcipue propè summum caulem exeuntibus. *Folia* pro plantæ modo exigua, angusta, profundè laciniata, laciniis in spinas acutas exeuntibus, purpurascencia, ut & caulis, averfa potissimum parte, secundum costam hirsuta. *Capitula* in fumis caulibus & ramulis plurima; parva, squamola squamis non extantibus sed artè junctis & appressis, in spinulas breves vix conspicuas desinentibus, purpurascencia, ad tactum glutinosa. *Flores* purpurei è plurimis foliis artè stipatis aggregati, stylo in singulis, [foliis] è theca obfcuris purpurea extante pallidiora Capitula pappo involutum, album, exiguum. Nullibi apud nos quam in palustribus & pratis aut pascuis humidis ortu adeoque altitudine sua & loco natali ab aliis omnibus Carduis dignosci & distinguipotest. Descriptiones quæ occurrunt Carduorum apud plerofque Botanicos breves sunt & obscuræ nimium, ut suspicer ipsos Carduorum species non rectè distinxisse aut probè intellexisse. Floris color in hac specie non rarò variat, & ratione soli, ut puto, in album degenerat.

- * 5. *Carduus pratensis polycephalos angustifolius* C. B.

C. B. prod.

Radicem habet lignosam, fibrosam: *caulem* cubito altiore, rotundum, striatum, spinis carentem, cujus summitas in plures semipalmares ramulos, & hi quandoque in breviores dividitur. *Folia* sunt pauca angusta & brevia, spinis oblongis armata: capitula plura, parva, quibus minima subtitul insidet, qui similiter in lanuginem abit.

In pratis Michelsfeldensibus frequens occurrat.

Locus.

- * *Carlina polycephalos alba* C. B.

C. B.
Ad bicubitalem altitudinem excrevit, cujus folia superiora candida sunt. Apud Helvetios in pascuis provenit. Hac C. Bauhinus in Pinace. Nobis incognitus est.

- A. 6. *Carlina aculeis minore purpureo flore* C. B. *Carl. aculeis minor purp. flore* Ger. emac. *Carl. ac. Septentrionalium* Park. *Chameleon exiguus* Tragi J. B. *Dwarf Carlina* Thistle.

f. B.

Folia in orbem per terram spargit *Carlina*, profundè lacinia, hirsuta, atrovirentia, aculeis horrida: inter quæ aut nullo aut brevi *caule* uncia vel sesquialia, hirsuto insidentia enascuntur *capitula* oblonga in glandis formant, minora quam *Carlina*, squarrosa, nec ullis spinis armata; è quibus flores emicant purpurei. *Radix* minimi digiti crassitudine, longa, fibris aliquot crassiusculis donata robore agitur, colore fruberrimo, præditi intrinsecus, sapore aliquantulum aromatico.

Locus.

In montosis & fœcosioribus petrosisque locis non infrequens est. Sufpicatur J. Bauhinus hoc genus *Cardui* esse quod *Monachi* in *Mesum Coronam fratrum* appellat, quia caput magnum stat tanquam *Pater* seu *Abbas*, *Capitula* verò, tanquam filii ejus & fratres, in modum coronæ *Patrem* circumstant.

* 7. *Hacub* seu *Silybium quibusdam* J. B.

Rauwolf.

Primo vere asparagos protrudit, quos incolæ fecant, nostratiumque in modum coquunt ac comedunt. Tota planta *Carlinae* nostrati apinè similis est, major tamen ei, altioreque erigit scapum, cui in summo *capitula* insident spinosa, ex quibus *styculi* emicant rubelli.

Locus.

Vires.

Radix Hæleum locis præsertim aridis alperis provenit. Circa infusa potique nausæam parit ac vomitum, ventriculòque inappetentiam imprimit. Cùm plantam hanc *Rauwolfius* *Carlina* simillimam dicat, florèsque rubellos ei attribuat, nescio ubi eam commodius disponerem, quàm hoc in loco post *Carlinam* aculeis dictam. Si *Carlina* sylvestris aut humilis similis sit, & florem habet barbulis planis cuspidatis circumdatum alterius loci erit.

- A. 8. *Carduus vulgarissimus viarum* Ger. *ceanothis*, seu *viarum* & *vinearum repens* Park. *vinearum repens folio Sonchi* C. B. *serpens lævicaulis* J. B. *Common Way-Thistle*, or rather *creeping Thistle*.

Radice albente, fibras obiter emittente sub terra reptat, & immensum se propagat; *caules* subinde emittens cubitales & sesquicubitales, teretes, striatos, prope terram hirsutos, & spinulis nonnullis præditi, non tamen, ut in præcedentibus, membranæ spinosis per totam longitudinem alatis, medullâ factos, crebris foliis vestitos. *Folia* autem lacinia sunt, & per margines sinuata seu undulata, & spinola, supernè obscuris viridia & splendentia, infernè pallidiora. Summos caules, & ramulos terminant *capitula squamosa*, squamis appressis & arcu incumbentes, in spinulis brevissimis desinentibus, purpurascencia, parva, *Cardui* palustris similia, sed tantillo majora. Flores à flosculis dense stipatis, pallide purpurascensibus compositi. Semina parva, fusca aut obscure olivacea. Floris color in hac specie non raro variat. Caulis pars superior in corpus quoddam crassum ovalis fere figure exercit nonnunquam, insecti cuspidam matricem.

Locus.

Carduus hic in arvis nimis frequens, nec ramus in incultis & fecus vias; profundè sub terra reptat, unde & difficulter admodum extirpatur. Hanc speciem C. B. bis terve ponit sub diversis titulis; 1. sub titulo superius posito; 2. sub titulo *Cardui* in avena proveniens, ut ex synonymis patet; 3. sub tit. *Cardui spinosissimi* cap. parum aculeatis.

Vires.

Cineres omnium optimi & firmissimi pro vitris confandis sunt quæ è *Carduo* viarum vulgarissimo sunt [in Anglia intellige] quamvis & alii *Cardui* quicunque huic usui fatis commode inserviunt: *Cardus* bonitate proximi sunt *Lupulorum* cauliculis tortiles floribus decerpitis. Horum duorum utilitas noviter inventa & observata est. Videntur autem plantæ spinolæ & aculeate optimæ & copiosissimæ in suo genere omnium saltem præbere. D. Merret observat in Anton. Neri de Arte Vitæ. Hæc habui à D. Tancred. Robinson.

CAP. V.

De *Cardus* foliorum lacinias extremis in longos mucrones productis, seu lanceatis.

- A. 1. *Carduus lanceatus* Ger. *lanceatus latifolius* C. B. *lanceatus latifolius* seu major Park. *lanceolatus* seu *lyvestris* Dodonæi J. B. *Spear-Thistle*.

Caulis surgit bicubitali & altiore, tereti, pollicem crasso, intus concavo, hirsuto, membranæ aliquot secundum longitudinem productis, spinosis, sagittæ fere in modum alato, foliis crebris alternatim positis vestito. *Folia* autem quàm præcedentium majora sunt, in profundas lacinias divisa, extremis in spicula prælonga hastæ cuspidi similia desinentibus, singulis insuper lacinias mucronatis & in spinas acutas exeuntibus. Ex aliis foliorum egrediuntur ramuli, in quibus ut & in summo caule existunt *capitula* plura grandia, Juglandis fere magnitudine, & oblonga, è lata basi in angustum sensim coacta, squamola squamis extantibus & interdum reflexis, in spinu-

lis

las acutas, mitiores tamen, desinentibus. Flores magni, purpurei, è flosculis dense stipatis compositi, odore nullo aut valde languido. Semen oblongum nitidum, pappo involutum. J. Bauhinus *folia* palmum unum aut duos longa, infra supraque hirsuta, sed densiore candidioreque lanugine inferius donata ei ascribit.

In incultis & ad fepes ubique ferè provenit.

Locus.

2. *Carduus lanceolatus ferocior* J. B. *White flowered fiercer Spear-thistle*.

Calidarum hic regionum est, Gallie Narbonensis & similium. *Folia* eà ipsa fere divisura quàm lanceolatus nobis dictus, sed multo rigidiora ac penitus adversa parte atque per ambitum spinulis dense oblita: aversa verò quàm nervus rigidus seu costa in supremam spinam faciens, lanugine quadam oblita sunt, sed modicâ. *Caulis* etiam crassior est, firmiorque sicut *Cardui* capite tomentoso. At quæ in summo sunt capita, terna plus minus, quæ & ipsa lanceolati capitis majora sunt, minora quàm in prædicto tomentoso capite, ita spinarum oblectu horrent, ut ruto eas ac temere contrèctare non sit.

Primò hunc invenimus propè *Fontem* quem vocant *ardentem*, à Gratianopoli duabus circiter leu- *Locus*. cis; deinde itinere ab Auran- tia ad Nemaum; tandem propè montem S. Lupi, tribus circiter leucis Montepelio distantem. Est autem ei flos colore albus, & major quàm lanceolatus vulgaris.

Carduus lanceolatus parvus f. B. à superiore non aliter differt, quàm quod omnibus partibus minor sit, non tamen ita ferax.

- A. 3. *Carduus tomentosus, Corona fratrum dictus* Park. ejusdemque *Carduus tomentosus Anglicus*. *Card. capite tomentoso* J. B. *Car. eriocephalus* Ger. emac. ejusdemque *Card. globosus capitulo latiore*. *Card. capite rotundo tomentoso* C. B. ejusdemque *Carduus tomentosus capitulo majore*. *Woolly headed Thistle*.

Tomentoso, striato *caule*, crebrisque ramis stipato ad duos aut tres quatuorve cubitos assurgit, qui licet non sit spinosus, vix manu potest attingi propter foliorum aculeos. *Folia* cubitum longa, tomento villosa inferius incana, superius atrovirentia & Echii modo alpera, ex pluribus foliis minoribus, quæ ex certis intervallis quaternis, utrinque sc. bina altero antrotrorsum, altero retrorsum posito constata, spinis longis, rigidis, acutis minacia. Caput pugillari lapidi æquale, latum, squamis parvis, longis & spinis parum mordacibus densissima lanugine intertextis. Flos ex ejus summo emicat, confans multis flaminibus, & diversis coloribus, quolibet Hyacinthus Fuchsi maximus, violaceus & cœruleus: apices involvuntur vaginula albâ, quæ sua albedine pulchrè hunc florem ornat; hanc vaginulam alia circumdat purpurea in quinque apices [rectius lacinias] divisa. Sub floribus caro alba grata & aromatici saporis. Semen lubricum, cineraceum striatum, oblongum, modicè compressum, dulce, tomento implicitum. Radix crassa, gustu non ingrato, sed aromatico, quali etiam caulis & foliorum, si excipias medullam albam siccam & insipidam. Ubi capita excinduntur appareat lacteus succus.

In montosis & interdum etiam campestribus sed rariùs occurrit: ut v. g. propè *Madingley* vicum *Locus*. Cantabrigiæ non longè, itémque circa *Childerley*, *Kingston*, &c. in eodem Cantabrigiæ conatu.

Lobelius duplici iconè & titulo hujus plantæ in *Icon. Plant.* propositis, alterâ malâ *Adv.* titulo *Cardui tomentosi Adversariorum*, alterâ meliore, titulo, *Cardui tomentosi, Coronæ fratrum barbariorum*, Botanicos nostros decipit, ita ut ex una planta duas facerent. Mala icon *Adversariorum* poterat omitti (inquit J. Bauhinus) imò debebat.

Hujus capitula antequam flores erumpunt aquâ decoquant nonnulli, cùmque butyro & pipere *Vires*. condita Cinararum in modum mentis secundis adjiciunt & in deliciis habent.

CAP. VI.

De *Cardus* nonnullis ambiguis & incertæ positionis.

1. *Nopxyx* alter *Lugd.* Hunc C. Bauhinus *Cardui* spinosissimi IV. speciem facit, titulo *Cardui spinosissimi capitulis parum aculeatis*: J. Bauhinus dubitat annon sit *Carduus* viarum vulgarissimus. Ego mallem J. Bauhino assentiri quàm studiosis crucem figere, & Entia sine necessitate multiplicare.
2. *Carduus Chondrilloides Dalechampii Lugd.* &
3. *Carduus aræophyllos Dalechampii ejusdem*, cùm nec nobis cogniti sint, nec alii cuiquam post eum Botanico (quod scimus) descripti aut etiam viti, eorum descriptiones omittimus, quas qui desiderat, Historiam *Lugduncalium* adeat.

CAP.

pres, unciam & fescunciam longas videas. *Cauliculus* vix palmum aequat: *flos* Cnici sylvestris, pallidus, spinis & aculeis fœventibus, horridisque cinctus.

Planta rara & vix nota, nullius propterea usûs. Audit tamen Lobelius quibusdam aridis collibus Italiae, ab Apeninio non ita distitis magno provenit gliscere. Hæc omnia Lobelius, & cujus *Observat.* reliqui Botanici transcripserunt quicquid de eo habent. At Lobelius quam vix notam scribit, descriptione sua non multo notiorem facit.

8. *Carduncellus montis Lupi* J. B. *Eryngium montanum minimum, capitulo magno* C. B. *Carduus Eryngoides sive Carduncellus montis Lupi* Park.

J. B.

Scatim è radice simplici complura nascuntur *folia*, duas uncias aut palmum longa, rigidula, in lacinias spinosas, fennunciales, longiusculè distantes divisa, Cardui stellati foliis similia. *Caulis* plurimum nullus, aliquando selquipalmaris, foliis paucis minoribus vestitus, brevi lanugine subhirsutissimus, *capitulum grande* in cacumine gerit, unicum, oblongum, rigidis, nervosis, spinosisque foliis obfistum, quibus squamæ oblongæ & innocentes subsunt, *pappum* coercentes, quam *flos* purpureus marcescens relinquit.

Locus.

In plantis propè montem Lupi, versùs Meridiem copiosum observavit & collegit Cherlerus.

Huius alia fœ species, seu varietas in orto Regio Parisi. colitur *Eryngii montani minimi minoris capitulo magno* nomine.

9. *Carduus parvus* J. B. *Creticus minimus* Park. *Carlina sylvestris alia species* Clus. cur. post. *Acarna capitulis globosis* C. B.

J. B.

Pulchellus hic *Carduus* longiusculà sed gracili, non fibrosà radice nititur, à qua *caulis* exurgit plerumque singularis, tenuis, palmaris & altior, in ramos divisis, per quos *foliola* uncialia, culmum lata, spinulis per margines donata, hirsuta. *Capitula* extremis ramulorum harentia, inter reuclatos punctorum foliorum cancellos conclusa, Cyani capitulis minorum. *Folia* ad radicem [multa], angusta, oblonga, [per oras incisa & spinosa] *Flores* [cœrulei] non multum se aperiunt aut expandunt, quibus succedunt *semina* parva, alba, pappo inclusa.

Locus.

Circa *Pæzusallu* arcem Siciliae in pascuis steridioribus eum invenimus; Boelius in Hispania, in arvis. *Capitula* ramulis infidentia supra medium quod cauli summo infidet, altius attolluntur, ut in Impia Plinii; omnia è multis angustissimis foliolis utrinque longiusculis spinis armatis composita, è cuius umbilico (ut inquit Clusius) exiit *flos* flavus: Et revera nobis etiam *flos* (qui tamen jam præterierat) flavus videbatur, quem Parkinsonius, è quo J. Bauhini descriptionem supplevimus (quæ de floribus colore nihil habet) cœruleum esse affirmat; cui potius fidendum quàm Clusio qui ficcam duntaxat plantam in sportulis Gulielmi Boelii, inter plantas quas in Hispania legit, conspiciebat. Parkinsonius hunc bis ponit, 1. Sub titulo superius allato, 2. Sub titulo *Acarna globosis capitulis*.

10. *Carduus minimus* Alpin. exot. mihi non videtur à præcedenti differre, quamvis nec icon, nec descriptio (quam idcirco subijciemus,) conveniant.

Alpin.

Elegantissima est planta, quæ ab una radice longa, tenui, ad palmarem altitudinem assurgit, foliis longis, Olivaceis, Atractylidis similibus, sed minoribus & mollioribus, spinulis tamen armatis, *caulibus* vero multis, oblique excurrentibus, quorum qui libet utrinque duos furculos, sed inaequali intervallo è caule exeuntes habet, in quorum medio *calyx* echinulæ brevis pediculus, cæteris maior, Atractylidis echino non minor, exterius spinulis multis numero, plerumque tredecim, tenuissimis, per longum ipsum calycem vestientibus armatus; tantoque artificio is spinulis tenuissimis reticuli modo à natura elaboratus, ut vix aurifex peritissimus id opus efficere potuisset. Hic echinatus *calyx* fœo brevi pediculo inheret, cum tribus foliolis oblongis [quinque appropinquat in icon] olivaceis, spinulis armatis, fœe stellæ modo actis: singuli vero alii cauliculi in apice ferunt eodem calyce spinulos, sed illo qui in medio ipsorum fit minores, qui omnes inhaerent furculis, cui suis pediculis è caule exeuntibus, sed *calyx* in medio eorum qui sit, breviori longè pediculo inheret quàm utrinque positi. Calyces verò delinquentes *florem* parvum, qui nunquam latè dehiscit Atractylidis modo, proferunt, cœruleum, qui *semina* producit in pappo, parva, alba, suis staminibus inherantia, uti in Atractylide, quæ calycibus latè delinquentibus in aere evolvant.

Ufus.

Calyces echinatos, nondum dehiscentes, teneros & dulces Cretenses, apud quos nascitur, avidissime comedunt, inquiturque non sègniter Venerem excitare.

C A P.

C A P. X.

De *Carduo stellato*.

Carduos stellatos voco plantas capitatas, capitulorum squamis in aculeos rectos, oblongos & plerumque rigidos exeuntibus: foliis non spinosis.

- A. 1. *Carduus stellatus* Ger. Dod. *stellatus sive Calcitrapa* J. B. *stellatus foliis Papaveris erratici* C. B. *stellatus sive Calcitrapa vulgaris* Park. **Common Star-thistle.**

J. B.

Cubitum & selquicubitum altus est *caulis* angulosus, subhirsutus, alis multis concavus. *Folia* satia mollia, pedem aliquando longa, aliquantum incana, profundè in lacinias inconditas dissecta. *Capitula* extremis harent ramulis, glabra, Cyani capitulis aequalia, singulis squamis in unciales & fescunciales, rigidas mordaces, recta foras minantes spinas delinquentibus, ut radiatam stellam imitari videantur. *Florum* stamina purpurea, rarius alba. *Semen* lubricum, parvum, oblongum. *Radix* digitum vel magis crassa, mollis, succosa, nervum habens, ut alia radices, durissimula, colore albescens, longa pedem, Raphano similis Columina.

Juxta vias publicas, circa oppida & pagos, inque incultis & sterilibus non in Anglia tantum sed & exteris regionibus frequens est.

Apud nos non assurgit in altitudinem, sed frequentibus ramis in latitudinem diffunditur. In aqua hujus stilitudine albas rosas vel fungum Sambucinum, vel contra flores Calcitrapæ in aqua Rosarum albarum macerare, & applicare palpebris cataplasmatas instar sum solitus, & quidem optimo cum successu. *Sim. Pauli.*

2. *Carduus stellatus latifolius caulescens* C. B. *stellatus latifolius* Park.

Folia huic latiora & breviora quàm præcedenti, minùs profundè ad margines secta, paucis aculeis hic illic ad angulos fici. *Caulis* fœe simplex nec multum divisis, paucioribus ramulis, foliis confimilibus obtusis, quos terminant *capitula* parva, rotunda, crassa, alba, aculeis crebris munita, pluribus simul [septem plerumque una] in stellam formam dispositis, quorum medius longissimus, reliqui utrinque breviores. E medio capite exeunt purpurea filamenta, ut in reliquis Carduis. *Radix* parva annua.

Planta hæc ad Jaceas capitulo spinoso potius referenda videtur quàm ad *Carduos stellatos*: verum quoniam mihi incognita est loco movendam non duxi.

3. *Carduus solstitialis minor Apulæ* Col. An *Card. stellatus luteus foliis Cyani* C. B? *solstitialis* Ger? *solstitialis Dodonæi* Park? **S. Barnaby's Thistle.**

Col.

Ex radice parva, pulla, dulci, ac gravi sapore & odore Calcitrapæ dictæ, lignosque *folia* emittit in orbem disposita, partim è terra elata, semipedali longitudine aut majore, divisis aequalibus, raris, sinuatis, Hieracii Apuli magno capite modo, in rotundos & pares fœe lobos quinos divisa, alba, atque brevi hirsutie obita, albicans, molliorque. Ex quorum centro *caulis* rotundus, angulosus, bipedalis & major producit, foliis vestitus, ut ocreatus videatur, ut in congeneris lavifolio, albus, hirsutus, multis alis in summo, è foliis angustis degeneribus prodeuntibus divisis, in quibus *capitula* parva copiosa insunt, echinata ut niger Chamaeleo *Maramba* brevibus aculeis, illic utrinque aculeatis, pungentibus, sed non ut vulgaris stellatus dictus & Solstitialis. *Flores* lutei sunt atque tenuis non illis distimiles, Maii sine prodeuntis & Junio semina perficientes: atque capita etiam tunc lutescunt.

In culicis Cirinola, elivosis aridis copiosa est. C. Bauhinus plantam hanc Spinæ Solstitiali vulgò dictæ eandem facit, mihi tamen vix persuasit, cum J. Bauhinus spinas longas, rigidas luteas Cardui stellati è singularum squamarum mucrone exeuntes Spinæ lux *Solstitialis* attribuit: Columna autem aculeos breves, utrinque aculeatos, non ita rigidos aut pungentes ac sunt Calcitrapæ spinæ, *Carduo stellato minori Apulo* ascribat. Verum integram Spinæ *Solstitialis* descriptionem Bauhianam subijciemus: cum nobis diversæ speciei plantæ esse videantur.

Locus.

4. *Spina Solstitialis* J. B. *Carduus Solstitialis* Ger. *Solstitialis Dodonæi* Park. *stellatus luteus foliis Cyani* C. B.

J. B.

In frequentes ramos divaricata est, *caule* gracili, bicubitali, albedo tomento undique obfiso, membranarum secundum longitudinem aptatis alato; foliis stipata una cum ramis ad Cyani folia accedentibus, duarum triarum unciarum longitudine & longioribus, per superiores ramos vix uncinata, aqualia, longis, rigidis luteis Cardui stellati spinis, è singularum squamarum mucrone natis, infesta. *Florum* stamina lutea, quæ tandem in pappos evanescent. *Radix* latis longa, lignosa.

Montepeli in satia nihil abundanteus, nec minis frequens in Italia, unde incremento sogetum alii. *Locus.* quando officit, & messorum manus pedèque vulnerat.

E c 3

Augusto

Tempus.

Augusto mense & Autumno flores.
Lobellus *Auricles* vocat, & expertum per morbo Regio Remedium esse asserit. Florem atque radicem mirifice prædicant valere in Cachexia, Hydropo, Febribus diuturnis, virginum decoloro facie & aliis obstruccionibus. Ejus decocto vel destillata aqua rustici utuntur ad coxendicis dolores, punctiones laterum, henis tumores & sudorem ciendum. *Cam.*

5. *Carduus stellatus* Lencoi folio.

Ad dodrantalem altitudinem assurgit, *caule* tenui, striato, rigido, tomento brevi candicante obfuso, ab imo statim ramoso, ramulis crebris è foliorum sinubus exantibus, quæ alternatim posita, quatuor aut quinque uncias longa, angusta, supernè obscure viridia, subus incana ad margines aqualia, Leucio lutei vel Salicis folio longissimè similia: Ad singulorum exortum hinc inde spina oblonga, quæ ad latus plerumque aliam brevem habet. Summos caules & ramulos finiunt capitula muricata, prælongis acutis rigidis spinis rectè exantibus minacia. *Flos* compositus è parvo purpureorum flocculorum fasciculo. Semina pappo involuta latitant, quàm pro planta modo majora, per maturitatem leucophaea nullo supremæ parti innascente pappo aut pilis.

Hujus plantæ semen cum Parisiis effecit, Anno 1665, nisi communicavit Botanicus insignis D. Marchand, locum natalem non dixit, neciam an ipsi cognitum.

CAP. XI.

De *Jacea capitulis spinosis.*

- * 1. *Carduus Eryngoides capite spinoso* Alpin. exot.

Alpin.

Folia habet Eryngii, sed tamen mollia; *caule*que fert ab una radice rectum, cubitalis æ anaploris etiam altitudinis; in quo folia prædicta raris intervallis posita cernuntur. In summitate verò duo vel tria *capita* profert, magna, rotunda, cactis longè minora, squamis pulcherrimis circum extrema crenatis oblita: inter quas spinæ multæ exeunt stellarum modo, acutæ, albicantes & duræ: *Flores* verò quadrantes Cyanis similes purpureascentes exeunt, è quibus semina cactis similia sed minora, flavescunt. Tota planta, sed maxime capita colore flavescunt. *Radix* crassa, carnosa, quæ indigenæ [Crete] libentissimè & crudâ & coctâ vescuntur, libidinisque effe excitamentum affirmant.

- * 2. *Jacea lutea, spinosa, Centauroides* C. B. *lutea spinosa Apula* Park. *Lævis, lutea maxima Centauroides Apula* Col.

Col.

Radix humum profundè nixa petit, lignosa, dura, longa, corticosa veluti Quercis caudex, caput habens pilosum nervulis venisutur foliorum, foris nigrescens & albicans intus. *Folia* quæ primò erumpunt Rumicis æmula, carnosa, dura, lævia, retusiora, magna, longa, lata; quæ deinde in lobos paulatim divisa erumpunt Raphani modo, majora, latiora, Centauro magno æmula, & Limonii soliditate. *Caulem* habet tripedalem, angulosum, foliis divisiis Quercis vel Cerri modo hærentibus alternatis, in summo parum hirsutum, hinc & folia parte averla. *Capita* profert duo aut tria, crassa, magno Centauro paria, Jaceæ aut vulgaris Cyani squamis compacta, aculeata, & per ambitum insecta lutescentibus spinulis, fert majora sunt omnia: internum verò quod à luteis spinulis fere lacinias septitur, virefcent conficitur, gratum oculis speculaculum exhibens, ex quo *stigmata* lutei capillares Carduorum modo evanescunt. Spontanèum in his capitibus gummi hærens flavum, splendens. Floruit adhuc Junio: *Semina* deinde perficiuntur, candida, depresso, purpurant: pappo. Radicis sapor & odor, Calcitræ ingratu sunt.

Lencu.

Parum obvia est hæc, nec unquam uno nisi in loco Cirinola ortam vidimus, in fossa quadam arginis vineæ depresso: hinc cujusdam propè *Acantham*, dextrorum cum iur.

Hæc & antecessens planta multa habent communia, & in præcipuis notis conveniunt, ut descriptiones conferenti patebit: diversitas est in florum colore, qui huic luteus est, illi albus; & foliorum superficie quæ illi hirsuta est, huic lævior.

3. *Jacea lutea capite spinoso* C. B. *lut. capitulis spinosis* Park. *major lutea* Ger. *Centaureum celsum fere Jacea spinosa flore luteo* J. B.

J. B.

Rigido & recto surgit *caule*, duorum triumve cubitorum altitudine, multis alis concavo, striato, anguloso, glabro. *Folia* ramulorum exortu subsecta, albique per caules & à radice ad Centauri Collini (cujus species videtur) folia subsecta, durum triumve unciarum longitudinis, unciam plus minus lata, in profundas lacinias ad costam usque dissecta, rigida, dura, tactu aspera. *Capitula* extremis hærent ramorum, juglandis fere magnitudine, squamis loricata: viridi flavescuntibus, per oras nigricantibus, aliquando lævibus & sui undique similibus, aliquando denticulatis marginibus, interdum in spinam longiusculam, mordacem & nigricantem desinentibus, non

nonnunquam inermibus. *Florum* stamina in orbem explicantur, coloris lutei. *Radix* minimum digito magnitudine aequat, superiore parte subinde comosa. Circa Monspelium & Messanam satis frequentem observavimus.

Lencu.

4. *Jacea lutea spinosa minor foliis in tenues lacinias dissectis.*

Hujus ramulum duntaxat vidimus inter plantas siccas D. Philippi Skippon, ubi collectum noscimus. *Caules*, ut in hoc genere plantæ satis crassius & firmus erat, *foliis* vestitus crebris in plurimas longas & tenuissimas lacinias divisis, ramosis. Summos caules & ramulos occupant *capitula* modica è squamis composita in breves & imbelles, utrinque hirtas, ex spadiceo nigricantes spinulas desinentibus. *Flores* lutei sunt. Hæc ex ficca.

- * 5. *Jacea montana purpurea cebinato capite* Park. *cyanoideis cebinato capite* C. B. *montana cebinato capite* Clus.

Clus.

Molliora sunt huic *folia* quàm vulgarissimæ: quæ secundum radicem sunt laciniosa, ad Calcitræ folia accedentia: *caules* cubitales, angulosi, striati, in multas alas divisi: capitula hinc inde per ramulos confuso ordine sparsa, longiuscula, quæ plurimis squamis constantia, quæ in miores tenuioresque quàm Calcitræ aculeos cosque valde barbato desinunt. *Flos* Jaceæ aut Cardui muricati purpureus: *Semen* non observavi: *Radix* Calcitræ radicem æmulat.

Ad montium radices, nonnunquam secundum vias nascitur in Austria inferiore & Sciria. Dubitat J. Bauhinus, annon hæc eadem sit *Jaceæ sue latifolia, capitulis pubes, flore purpureo*: Lencu.

C. Bauhinus Jaceam majorem folio multum lacinioso *Ad* huic eandem facit. Verum Lobellus hoc titulo Jaceam majorem Ger. Centaurium collinum *Gesneri* intelligit: cum in Anglia frequentem eam esse scribit inter segetes, ubi non alia habetur Jaceæ species.

- * 6. *Jacea capite longis aculeis spinoso* C. B. *flore albo, capite longis aculeis spinoso* Park.

C. B. prod.
Tota planta subincana, brevibus & rigidulis pilis hirsuta: *radicem* habet fibris crassioribus implexam, fragilem, candidam, sed membranâ subfusca tectam: *caulem* cubito altiore, rotundum, incanum, asperum, in ramulis inæquales divisum: *folia* prima & tenella pilis densioribus, albidioribus, mollioribusque stipantur, reliqua verò oblonga, uncias duas lata, crassa, rigida, per ambitum mollius crenata, nonnunquam ad pediculum laciniosa, per quæ fibre crassiores albae transcurrunt. *Caules* summitati *capitulum* squamulosum, ex pluribus squamis, etiam triginta numero compositum, & in conum pini æmulum compactum insidet, quarum apices in spinas oblongas, rectas, subflavas sunt: inter quos *flor* multis foliis oblongis, laciniosis & candicantibus emergit, cui *semen* Chico simile, fed vulgari majus succedit.

Hæc, inquit C. Bauhinus, à Jaceæ montana cebinato capite Clusii diversa est. Ob folia circa margines dentata seu serrata ad Centaurium majus rectius refertur quàm ad Jaceam.

7. *Jacea cum spinosis capitulis purpurea tenuifolia* J. B. *Stæbe squamis asperis* C. B. *An Dodonæo Asphyllantes altera? Capitulis spinosis Jacea* Lob.

J. B.

Caules huic cubitales, striati, asperi: *folia* aspera, angusta, uncias duas longa, quadræ rariis laciniosa, aut cum quibusdam eminentis: *capitula* parva, quæ squamis constant flavescuntibus, glabris, nisi desinunt in tres [interdum etiam quinque] spinulas. *Flores* purpurei. Circa Monspelium & alibi in Gallia Narbonensi copiose provenit. Observavimus etiam in He-Lencu.

Caules (quantum memini) valde ramosi sunt, nec eriguntur, sed in terram resupini solum latè occupant.

- * 8. *Jacea tomentosa capitulo spinoso* C. B. prod. Park.

C. B.

Tota planta quasi farinâ aspersa foret albescit, & à radice *caulis* pede minor, statim in alas plures divisis exurgit. *Folia* habet brevina, angusta, in petiolo tria, quina, septena, subrotunda divisa. *Capitula* parva ex squamis multis in aculeos acutos & rufescentes abeuntibus composita insident.

In Murena Hispanie inventa fuit.

Jaceæ.

- * 9. *Jacea capitulis hirsutis* Boelii Ger. emac.

Ger. emac.

Plures è radice fundit *cauliculis*, angulosos, striatos, pilosos, imbelles & humi stratos, in multos ramulos subdivisos, tres quatuorve pedes longos, undequoque diffusos, & solum latè occupantes: quibus ad intervalla adnascuntur *folia* hirsuta, laciniosa, Jaceæ majoris Ger. aut Erucæ fere in modum, spora

lapore amaro admodum. Ramulorum singulorum extremis singula innascuntur capitula, squamula, unaquaque squamula in quinque, sex, septemve spinulas imbelles, tenues, in semicirculum dispositas diffringentes. Flores pallide purpurei, & plurius hujus generis compositi, flocculis marginalibus majoribus & longioribus his qui medium florem occupant, singulis in quinque lacinias angustas fectis, cyani non multum dissimilibus. Semen parvum, pappo inclumum; quo ad maturitatem producto radix exarescit.

Hæc planta ex semine à Guil. Boelio accepto D. Goodyero Descriptionis auctori succrevit: ubi illud Boelius collegit non meminit: verisimile autem est in Hispania aut Africa.

- * 10. *Jacea montana incana lacinata, capitulis bifidis* C.B.

C. B. prod.

Ex radice caulis palmo major, rotundus, molli lanugine canescens exurgit, circa quem folia pediculis oblongis incanis donata, lacinata & subrotunda, tactique mollia: capitulum parvum, Jaceæ montanæ incanæ asperæ capitulis bifidis.

Leom.

Monfepellu in monte Calcaris provenit.

- * 11. *Jacea latifolia, spinosis capitulis pulebris, flore purpureo* J. B. An *Jacea purpurea* Hispanica muricata ejusdem? purp. Valentina muricato capite Clus?

J. B.

Multis ramis brachiata, cubitalibus & longioribus, friatis, angulosis, subhirsutis, tactu asperis, interdum concavis. Folia infima pedalia circiter, palmari latitudine, in profundas, latas, sinuatas lacinias divisa, & Cichorii syl. familia, hirsuta, aspera, superiora verò per ramos passim multo sunt minora, Cyani aut Hieracii foliorum divisiura & magnitudine, usque ad ipsum capitulum crebra. Caterum capitula extremis ramis herentia turbinata sunt Cyani aut Jaceæ vulgaris capitulis paria, quorum singule squamæ flavescentes aut rubentes, aliqui laves & politæ, in quinque, sex aut septem radiatas spinas, dorsum vergentes delinunt. Flores purpurei tandem in pappo facillim. Semina oblonga, Cnicu aliquatenus similia, multo minora, variegata: Radix crassifuscula.

Huic fortè eadem est *Jacea purp. Valentina muricato cap. Clus. i. e. Jac. foliis Seridis candicantibus, purpurea* C. B. *spinosa purpurea capitulis spinosis* Park. cui Clusius attribuit *Folia Seridis candicantia*: ramos cubitales & flexiles, & in eorum summo capita squammata, florem deprenantia purpuream: radicem valde crassam longamque & glutinolam.

Plantam huic similem ex semine Londino accepto ortam Cantabrigie in hortulo meo aliquando aiebam, quam puti Parilicenses in Catalogo Horti Regii intelligere titulo *Jacea cyanoides alterius alata caule seu Cyani Cretici spinosis* Belgarum. Hujus capitula (quantum memini) grandia erant, quàm Cyani aut etiam Jaceæ nigre vulgaris majora: semina ut in planta Bauhino descripta variegata.

- * 12. *Jacea spinosa Cretica* Zanoni.

Præcedenti fortè eadem est, Radice nititur longa, brachii humani crassitudine, tereti, nodosa, à medio dorsum versum in multos ramos divisi, eoque in ramulos minores & rariores subulvius, cortice crasso, succulento, viscido, colore pullo terre. Umbrae dictæ rectos, medullâ intus albi, teneri. Differt à superius proxime descripta foliis dimidio angustioribus, per oras spinosis, quo altius in caule hinc cò minus incisis, adeo ut quæ floribus vicina sunt integra absque ullis incisionibus obtineant.

Integram descriptionem videlicet apud Jacobum Zanoni Hist. Botan. cap. 55.

- * 13. *Jacea lacinata Sonchi folio, sive latifolia purpurea capitulo spinoso* C. B. Park. An *Jacea marina* Batlica Park?

C. B.

Radice est rectâ, fragili, fibrosa, membranâ subfissa rectâ, & si plures caules protrudat brachiati [glutinosi, diu durantes] lapore (subulsterisculo, ex insipido ad amarumculum tendente. Caulis ut plurimum rectus, hirsutus, brevibus densique villis seu lanugine, possimum parte inferiore refertus, cui ob capitulorum gravitatem humum versus relectitur, & in summo in aliquot ramulos dividitur. Folia primam prodeuntia variant, sunt enim rotunda, oblongo pediculo donata, dein magis magisque sinuata, tandem verò in lacinias, quæ ad exortum inferiorum minora sunt, inæquales dividuntur: sunt etiam rigida & dura, adeo ut complicata cum quodam penè crepitui fangantur, brevisima & duriuscula lanugine, possimum superiora & ad exortum, tacta. Cauliculorum summis capitula spinosa, ex squamis compacta, initio viridia, mox ad apicem purpurascantia infidene: ex squamis spinæ septem, pulchro ordine, stellam dimidiatam referentes exeunt, quarum media ceteris latior & longior, in minuto capitulo rubens, paulo post verò pallens. Flos ex capitulo tardè pro-umpit, qui elegantis purpureæ & modicus, cujus foliola filifera sunt oblonge, lapius amplo & laciniato dicta præditæ, inferius angustæ, quæ exortum coloris albi, sed paulatim versus fastigium in rubrum scle mutante: omnes autem *pinna* clavata sustinent, clavæ ex purpureo seu violatæo proflis nigricante, in summo alba puncta habente, & flammum pediculis, ubi ex fistula pro-umpit, aut albis existentibus. Semen Cyani semen refert, oblongum, angustum & cinereum est.

Parkinson semina nigricantia *Jacea sua marina Batlica* attribuit: spinas capitis acutas quidem, at innoxias esse scribit.

Hic

Huic similis est, non tamen eadem quam in maris litore arenoso propè Neapolin in Italia, trans urbem versis *Torre di Greco* & Calabariam copiosissimam invenimus, cui titulum fecimus *Jacea purpurea maritima capitulo spinoso* Neapolitana.

- * 14. *Jacea Sicula Cichorii folio, flore luteo, capite spinoso* Bocconi.

Bocci.

Caulis huic angulosus & cubitus altus est, quandoque reclinatus, multis alis divisis & concavus. Folia longa, aspera, duas aut tres uncias lata, utrinque profundius dissecta, candicantia, foliis Jaceæ Sonchi folio latiora. Floribus conflatis luteis Spina Solstitiali similibus. Capitulis longis aculeis armatis donatur. Radix alba fibrosa.

Circa Saccam nascitur, nec videtur ea quæ sub Jacea capite spinoso longis aculeis à C. B. in Prodro mo descripta est.

- * 15. *Jacea arborea, argentea, Ragufina* Zanoni.

Zan.

Caulis surgit supra terram, simplicem, ad quatuor interdum digitorum altitudinem antequam in ramos dividi incipiat, inæqualem, subrotundum tamen, cortice flavo rubiginoso-rectam; deinde in multos ramos crassifusculos divilum, lanuginosos, candidos, arcuatos, à nodo ad nodum huc il-luc reflexos, medullâ viridante succosa, ligno tenui filamentoso circumdata plena. Ubi caulis in ramos dividi incipit crebri tuberculi apparent, et quibus folia exeunt nullo ordine, prima & infima integra omnino, Scabiofæ arboreæ Creticæ similia, proxima ad basin duobus dentibus incisa; his succedentia quatuor reliqua deinde ordine pluribus, donec tandem, tota in dentes seu lacinias secta sint, circa medium caulem. Summi caules folia iterum primis similia, integra & indivisa gestant, acutiora tamen, & alia pariter secundis similia, acuta & variè incisa. Summos caules & ramulos terminant capitula grandiuscula & oblonga, lanugine candidâ seu argenteâ obducta, uti sunt & reli-quæ omnes plantæ partes, quæ si deradatur, folia ex viridi obscura restant. Capitula hæc squam-um imbricatis obteguntur, intus flavis & splendensibus ac si ex vitro aut glacie compacta esset; colo-re albo rufescente; inflexa cum stridore rumpitur, ac si ex vitro aut glacie compacta esset; colo-re ex flavo rufescente, medullâ intus albâ; odore Brassicæ hortensis; lapore aromatico tubereum in montibus Mufcenfibus erutorum, verum pungente aliquantulum & exficante. Foliorum sa-por valde amarus, velut Cardui benedicti. Planta est perennis, semine etiam se propagans.

16. *Jacea sphaerocephalos spinosa Tingitana* Hort. Edinburg. *Jacea Tingitana capitulis spinosis* His. Hort. Lugd. Bat.

Cum hæc planta nobis nondum confecta fuerit, plura non habemus quæ de ea dicamus.

C A P. XII.

De Cyano.

Cyanus à floribus colore cyaneo seu cæruleo nomen accepit. Battifecula sive Baptifecula Offici-nis olim dicebatur, quæ vox Hermolao à Latino derivata videtur, nimirum à batuo sive bato verbo antiquo, quod percutere & tundere significat, unde Anglicum *Beat*, & seu-la, i. e. falx, à secando dicta, unde Anglicum *Stickle* à percutiendo scilicet & remorando mello-rum falces.

Cyanus flocculis in flore marginalibus speciosioribus minifque laciniatissimis infundibuli formam ha-bentibus à Jacea differt: rectius genere cum Jacea convenire facit: namque si hanc distinctio-nis generis notam ponamus, quæ tres duntaxat erunt Cyani species, nimirum vulgaris Cyanus, & Turcicus odoratus.

- A. 1. *Cyanus J. B. minor vulgaris* Lob. Ger. Park. *Cyanus Segetum* C. B. *Wich-hortig.*

J. B.

Lignosam habet multisque fibris capillatam radicem ubi excrevit: unde caules plures surgunt, cubitum & sesquicubitum alti, angulosi, cavi, lanugine incani, in ramos divili. Folia infima Lob. * Non tamen acutis lacinis sinuata, Scabiofæ aut Dentis leonis more; alia longa, culum lata, per longitudinem adeo profundè, nervosa, caesia, albicantia. Flores ex capitulis squamatis compactis se explicant, corniculis nec in 1, m * laciniatissimis constant, colore communiter cæruleo, & ut nomen loquitur cyaneo, alias albo, alias longas & an-puniceo aut purpureo, crebris in medio flocculis cæruleis aut purpureis, simplicibus. Semen capitu-
giti. lacin-
lis

lis florem sustinentibus seu alabastris oblongum, nitidum, pappo cristatum. Sapore est tota planta sicco & aliquatenus nausico, odore nullo eccellente.

Locus.

Inter segetes passim provenit. Flore est communiter cœruleo, rariùs albo aut purpureo. Verrum f. in hortis lactiori solo seratur & colatur, non tantùm flores edit cœruleos aut albos, sed & purpureos, & carnosos, & varios seu albos medio purpureo aut cœruleo aut carneo. Cultu etiam & mangonio obinentur Cyani flore pleno, diversorum colorum; unde C. Bauhinus temere sine necessitate Entia multiplicat, Cyanum hortensem à Cyano segetum separans: Ostendat quælo (inquit Frater) discrimen.

Vires.

Flos huius ut & aqua stillaricia utilis esse dicitur in oculorum inflammationibus, rubedine, lippitudine. Erysipelati inspergitur pulvis ex floribus unà cum capitibus factus. Ad putrida ulcera valet succus instillatus: Pulvis eorum assumptus Camerario efficax est contra morbum regium: Dol. ʒj. Alias multas & ferè contrarias inter se facultates eidem tribuunt: v. g. ætus febriles restinguere, adversus venenatarum bestiarum morsus & puncturas prodesse, quæ frigidum cum esse arguunt: in palpitatione cordis, in suffocatione uterina prodesse, iis qui ex alto delapsi sunt aut contusi, & quacunque de causa sanguinem concretum intus habentibus utiliter exhiberi, quæ calidum esse suadent. Et revera fapor totius plantæ amarus & nonnihil acris, vis deobstruendi, & purgandi aquas, quam C. Hofmannus sibi compertissimam longo usu esse tradit, calidum potius quam frigidum eum esse probant.

Flores in spiritu vini, aut etiam aquâ communi macerati suo eam colore imbuunt, itémque Sacccharo elegantem colorem communicant, cujus usus omni periculo vacat. Idem præstant flores Cichorei, Delphinii, &c.

2. *Cyanus major* Lob. Ger. *major vulgaris* Park. *Alpinus radice perpetua* J. B. *montanus latifolius*, vel *Verbesculum cyanoides* C. B.

f. B.

Numerosis fibris & mediocriter crassis in unam radicem coeuntibus vivacem & perennem, in grato sapore, figurat: cubitales & aliores caules frutrigens, lanugine multâ villosos, angulos quibus adnascuntur folia Lychnidis coronariæ, longiora, latiora, lanuginosa, mollia, alis latiusculis ad proximum usque folium semper cum caule continuatis. Capitula squamata flores sustinent. Cyani vulgaris, sed longè majores, fimbriatos & cœruleo purpurantes, nonnuncquam & albos, corniculis circiter uncialibus, purpurascens, quo etiam colore prædita sunt stamina [stolculi medi] apicibus tamen cinereis.

Locus.

In montosis propè Spadam vicum acidulus celebrem primò invenimus, postea etiam in monte Jura non longè à Geneva. J. Bauhinus in monte *Wasserfall*, Basileæ cum esset, observavit. Alibi etiam in montibus non raro occurrit.

Hæc planta si characteristicam Cyani notam à florum petalis marginalibus speciosioribus, minus profundè lacinatis, & infundibuli formam habentibus sumas, Cyanus dicenda non est, sed potius Jacea.

3. *Cyanus repens latifolius* C. B. Ger. *repens latifolius Lobelii* Park. *peramaris repens folio Lavendule* J. B.

Ad. Lob.

Minus observata hæc, non aliò quàm ad Cyanum aut Jaceam referenda [imò rectius me iudice ad Jaceam quàm Cyanum] foliolis oblongis, angustis, Lavendule, rigidis, illius plantæ quam proximè descripsimus [Cyani majoris] similibus, in cauliculis gracilibus, viticosis, palmaribus pedalis & sesquipedalibus, quorum singulis summis singuli flores, staminei Jaceæ, obolice purpuræ, & pœulis squamosè insertionē constatis prodeunt. Radix digitum parvum æquat. Tota plantæ gustu perquam amaro & ingrato.

Locus.

Subter Selsii prætenfis ramulos ad *Sellam novam* & alibi agri Monspeliaci reptando latitavit. Hæc omnia Lobelius. Nos plantam hanc circa Monspeliū multis in locis observavimus, nec latitantem, sed conspicuam.

Neque hæc planta ad Cyani genus propriè pertinet, sed ad Jaceæ.

- * 4. *Cyanus repens angustifolius* C. B. *repens limifolius* J. B. *repens angustifolius sive minus* Park.

f. B.

Cauliculus huic dodrantalis: folia ferè Lini, valde crebra, uncia paulò longiora, angusta; capitula longa, squamata, similia Stœchadi citrinæ alteri inodora, verum squamæ breviores videntur, & quibus erumpit tomentum candicans. Saporem insignem non animadverto.

J. Bauhinus ex sicca descripsit.

5. *Cyanus floridus odoratus Turcicus sive Orientalis major & minor* Park. *The Sultan flower* Park.

Park.

Folia huic latiora sunt, & ad margines magis lacinata quàm vulgari Cyano, non usque adeò incana. Caules in majori specie minimum bicubitales, in minori humiliores, foliis confimilibus sed minoribus obtiti, in plures ramos diviti, quorum singuli singula sustinent capitula, squamata, Cyani vulgaris majora, flores exlerentia majores, & multis stolculis compositos, marginalibus octo aut novem fistulosis, oblongis, versus oras paulatim dilatatis & expansis, infundibuli specie mediis brevioribus

oribus & angustis. Flosculorum ambientium color diluè purpureus, amœnus; mediorum pallidior & albescens: odor fragrantissimus, ut præstantissimum etiam Zibethum superet. Semen pappo inclufum nigricat. Radix quotannis unâ cum superficie emoritur.

Constantinopoli ad nos transmissa est, apud Turcas in honore esse cepit quoniam ab Imperatore primùm in agris obſervata, ob odoris gratiam collecta & gestata est. Minor speciei quântum magnitudine omnium partium tantum odoris suavitatem majori speciei cedit.

- * 6. *Cyanus tomentosus* Alpini exot.

Alpin.

Planta est furculosa, ferens ab radice furculos plures, longos, graciles, rotundos, oblique actos sursum, lanugine candidâ obſitos, cubitales & ampliores, molles, foliis hinc inde vestitis longis, tenuibus, per oras serratis, in acutum desinentibus, candidis, tomentosis, Cyani foliis figurâ similibus, sed multò minoribus. Surculi in cacumine habent flores purpurascens, Cyanis similes, suis parvis calycibus, & exterius squamis obſitis, contentos. Radix tenuis, in multis divisa, lignosa.

Accedere videtur Jaceæ foliis angustissimis subtus incanis, seu Stœchadi purpureæ odorata Parkinsoni.

- * 7. *Jacea Hispanica* Alpin. exot. potius *Cyanus Hispanicus*.

Alpin.

Et foliis, & floribus & caulibus ex toto Jaceæ vulgari similis est. Flores verò ad flores Cyani maximè accedunt, & magnitudine, & figura, & colore. Etenim colore albescunt in cœruleum, & veluti radios elegantissimos habent. Planta annua est & sapore amareſcit. Hujus semina ex Anglia habuit Pr. Alpinus à Joanne Moro M. D. missa.

CAP. III.

De Jaceæ.

- * 1. *Jacea maxima* Alpin. exot.

Alpin. exot.

Caulis à radice sustollit quinque vel sex cubitos altos, rectos, scabros, ad imum dense foliatis; & quorum medietate superiori hinc inde furculi plures, recti, graciles, rotundi exant, in quorum summitatibus producuntur calyces parvi, Cyani magnitudinis atque figuræ, & quibus exeunt flores lutei, Cnici floribus similes: quibus in calycibus succedunt semina Centaurii majoris seminibus proxima, saporis leniter amari. Planta propè radicem & in caulium infernis partibus admodum est perfoliata; folia verò Heleni foliis similia videntur, sed minora, quadam revoluta in seipsis, quasi luxuriantia, lanuginosa & quadantenus mollia, omnis coloris exilis radiculis fibrosis referta, colore alba, cinaræ radici omnino similis.

Ex feminibus Hierosolyma delatis enata est.

2. *Stæbe capitata Rosmarini folio* Ponce, sive *Chamepeps fruticosa Cretica* Belli J. B. *Jacea fruticans Pini folio* C. B. *Stæbe fruticosa angustifolia Cretica* Park. *An Chamepeps* Alpin. exot.

Pona.

Ex albicante radice lignosa & aliquantulum fibrosa varii efferuntur caules teretes, modo Coronariæ Libanotis, trium circiter cubitorum, quadam canitie aspersi: proferunt folia uti ipsa Libanotis, sed longiora multò & acuminata magis, quæ paulatim flaccida facta, ita se coarctant, ut omnino appareant Pinastri folia, quæque superne vireſcunt, inferne albicant, cum quadam lanugine, uti & cauliculi: in ramulorum fastigiis edit capitula quæmadmodum Stæbe Salmantica prima Clusii, quasi magnitudinis Centaurii majoris, cui etiam foliis simillimus est, nisi quod magis purpurascit. Semen retinet Cnici sed nigrescit. Perennis est planta.

Vide infra Jaceam foliis angustissimis, subtus incanis, cui plantam hic descriptam eandem esse suspicamus: ut & Chamepeps Alpini in Exoticis descripta.

- * 3. *Stabe fruticoso latifolia Cretica* Park. *Frutex rotundo argenteo folio, Cyani flore* C. B. *Cyanus fruticosus Creticus Candia* Ponz Ital. *Pulcherrimus frutex Bello* ep. 2. ad Cluf.

Bell.

Ad duorum cubitorum altitudinem assurgit, in orbem diffunditur, perpetuoque viret. *Folia* habet longa, rotundiuscula tamen instar foliorum ulmi, firmiora, latissime virentia superne, inferius vero alba quadam lanugine obduta, ut argentea videantur: *calliculis* albos, lanuginosos, quos *scabiosa* utrinque ambiunt, in quorumque extremitate *flores* cernuntur specie thyrsi, ut in Saponaria vulgaris dispositi, squamato polito, sed figurâ Cyani, colore pheniceo, calyce tamen longiore quam Cyani, squamato, albo & rubro diluto colore prædito. *Flores* in pappos resolvuntur: *semen* longius quam Cynini, calycisque sunt perennes.

In altissimis præcipitiis inter saxa provenit.

Locut.

4. *Stabe major calyculis non splendentibus* C. B. *Austriaca elatior* Park. *Centaurii majoris species tenuis* folia J. B.

J. B.

Radice habet minimi digiti crassitudine, dodrantalem, sapore Cyani nauseoso: *Folia* Scabiosæ squamata argentea [proximo in loco describenda] tenuiter dissecta, albidiora, sapore amaro prædita: *Caules* unius, duorum aut trium interdum cubitorum altitudine, pro locorum vii provenit ratione; in multis ramos filii, foliis etiam tenuioribus. Abinthii ferè Pontici vestiti. *Flores* Cyani formâ, flammæ, minores, purpurantes & capitulis emicant turgidulis turbinatissq., Scabiosæ squamata argentea, paulo minoribus, squamulis asperis, pilosis, imbricatis, non lucidis, ut in argentea illa. *Semina* parva, oblonga, ruffa, quaternis costulis striata, quibus pili adherent.

Tanta est hujus plantæ similitudo cum Scabiosa argenteis squamis, ut eandem existimaremus, inquit J. Bauhinus; quod idem & nobis videtur. Capitulorum argumento Centaurii majoris speciem facio. *Idem.*

Locut.

In Germania, Italia & Gallia Narbonensi frequens est, ut non opus sit loca memorare. J. Bauhinus Jaccam albam *Tab. huc* refert: C. Bauhinus speciem ex ea distinctam ab hac ut & sequente facit, titulo *Stebes calyculis argenteis minoris*.

5. *Stabe calyculis argenteis* C. B. *argentea minor* Ger. *Salmantica argentea, sive tertia Clusii* Park. *Scabiosa squamata argentea* J. B.

J. B.

Lignosa radice firmata est. *Caule* cubitales & bicubitales, striati, subhirsuti, multis alis concavi. *Folia* multiplici cæsurâ dissecta ad Centaurii majoris speciem minorem accedunt, nigriora, teneriora. Extremis ramulorum *capitula* nascuntur turbinata, concinnis lucentium squamarum & candidantium squamulis imbricata.

Hæc a præcedente vix alia in re quam squamulis capitulorum tenuibus & lucentibus differt, ut vix crediderim specie ab ea differre.

Locut.

In Calabria propè Tropicam urbem observavimus; necnon circa Monsipelum.

- * 6. *Stabe Austriaca humilis* Cluf. *incana Cyano similis tenuifolia* C. B. *Austriaca humilis* Park.

In collibus & montibus Viennensi ubi vicinis provenit hoc genus superiore multo humilior, magis incanum, tenuioribusque virgis; quod non multum differre videtur à minore Cyano.

- * 7. *Jacca montana incana odora* C. B. *Jacca muscata* J. B.

Radix lignosa, lenta: caulis rotundus, pedalis; *folia* longa, lata, mollia, tomentosa, lacinis longius divisa, alba vel cinerea. *Capitula* formâ & colore Jaccæ secundæ, [quæ Centaurium mutale dicitur] Tota planta fatis suavi odore prædita est, saporis amaricantis cum adstrictione quadam.

Ita describit Tabernamontanus (inquit J. Bauhinus) cuius & descriptionem & iconem perennius Heidebergæ provenit arenosis & ficis locis. *Non ibi frustra eam quæsumus; verum Centaurii majoris speciem tenuifoliam J. B. capitulum ibidem invenimus.* Gaudet locis albis & apricis. Jaccam muscatam in monte Hymetto propè Athenas observavit D. Georg. Wheeler.

Locut.

8. *Stabe Salmantica prima Clusii* Park. *Salmanticensis prior Clusii, sive Jacca Intybacea* J. B. *argentea major* Ger. *major; foliis Cicoraceis, mollibus, lanuginosis* C. B.

Clus.

Jacca similis *folia* habet humi striata, Scabiosæ Jaccæque foliis latiora, ad Cicoriorum folia accedentia, mollia, lanuginosa, & interdum candidantia. Aliquot ex eadem radice *caules* nascuntur, cubitales aut amplores, striati, subhirsuti, fungosa medullâ facti, multis alis brachiati; quibus inhaerent minora, minutiusque dissecta, & mucrone quodammodo spinoso folia. *Flores* nascuntur in summis ramulis, *capitula* [Cyani paribus, turbinatioribus, glabris nitidissq. & politis, albicanibus per extremum rubentibus (quamvis, imbricatis) comprehensim, purpurei: quos subsequitur *semen* tuberculatum, Centaurii majoris emulom, sed minus. *Radix* est longa, candida, digiti interdum crassitudine, quæ nonnunquam vivax est & plures annos durat.

Circa Monsipelum passim provenit, nec minus frequens habetur in Italia & Sicilia.

Locut.

9. *Stabe*

- * 9. *Stabe Salmantica secunda Clusii* Park. *major foliis Erucæ mollibus lanuginosis* C. B. *Jaccæ genus Stabe Salmantica, foliis mollibus lanuginosis, caule infirmo* J. B.

Clus.

Folia omnia habet mollia & lanuginosa, Erucæ instar lacinati; *Caule* infirmum, ramosum, in tertiam procumbentem, cuius *flores* summis ramis innascentes superiore majores, barbulis æcero-ribus Cyani emulæ, purpureis, (quibus intermixti villi quidam luce) medium florem occupantibus. *Semen* superioris simile, vel Cyani semini: *Radix* digitalis, albicans, non vivax, sed quam sublevis hysens corruptum.

Nascitur Salmanticensi agro in arborum & vinearum marginibus. Floret Junio, Julio, & Augusto. *Locut. & Tempus.*

- * 10. *Stabe spinosa Cretica* Park. *Spinosa* J. B. *spinosa maritima* C. B. *Cyanus spinosus Creticus* Ponz & Alpini.

Clus.

Quam descripsit Clusius *Hist. app. alt. ant.* in Ducis Areschotani orto enutritam, trium circiter pedum altitudinem aequabat, & si angustius non conclusa liberè excrecere posset, ad majorem altitudinem habebat, *foliis* valde lacinatis obfatis: summi vero ramuli flores sustinentes minoribus, istque singularibus foliis instar foliorum Lavendulæ septi erant & plerumque in spinas desinebant. Tota planta flores candidi, Cyani forum formam quodammodo referentes. *Radix* lignosa, multifida atque perennis. Floret Julio, Augusto, & toto Septembri.

P. Alpinus altitudinem palmarem huic plantæ attribuit, & flores colore carnes: reliqua descriptione fati convenit.

Hæc, puto, planta est quam observavit D. Georgius Wheeler propè Athenas in Attica, inque Teno insula Cycladum. *Itiner. p. 52.*

- A. 11. *Jacca major* Ger. *etiamque Scabiosa flore purpureo ejusdem, ut J. Bauhino & nobis etiam videtur. Scabiosa major squamatis capitulis* C. B. *etiamque Scabiosa major altera squamatis capitulis, sive Jacca rubra latifolia lacinata ejusdem. Centaurium collinum Gesneri flore purpureo* J. B. *Great Anapardoz or Matfellon.*

Matth.

Primo statim exortu *folia* profer longâ, nullis in ambitu lacinis, at quæ his succedunt plus, minoris modo, dissecta cernuntur, quæ vero in caule & ramis habentur, minora sunt & magis lacinata. *Caules* gerit æstate sesquicubitalis, teretes, striati, incanofque, qui circa cacumen fuos fundunt ramos, in quorum fastigio *capitula* oriuntur in acutum densitatem, compactis squamarum ordine contexta, Cyani modo, in quibus *flores* prodeunt ferè etiam similes, sed rufescentes. Hos denique sequitur *semen* parvum, oblongum, rufum, & superiori parte pilosum. *Radice* nititur pollicari crassitudine, & sæpe majore brachiataque, sapore subdulci Pastinacæ proximo.

Nascitur inter fruges & in campis non cultis, argilloso præsertim solo: estque (ut rectè Lobelius) segetum potius quam pratorum.

12. *Jacca nigra* Ger. *nigra vulgaris* Park. *nigra vulgaris capitata & squamata* J. B. *nigra pratensis latifolia* C. B. *Anapardoz or Matfellon.*

Radix satis crassa, lignosa, vivax, fibras multas emittente, sapore cum nausæa adstringente nititur. *Folia* priora, quæ à radice exeunt, aliquid (inquit J. Bauhinus) commune habent cum Cicoriorum foliis, sunt enim longa, nonnihil lacinata, præ viro nigricantia, brevi lanugine hirsuta. *Caules* ex eadem radice interdum unicus, sæpe plures exeunt cubitales aut sesquicubitalis hirsuti, teretes, striati, firmi & rigidi, fractu contumaces, medullâ facti, foliis crebris, nullo ordine positos, is quæ ad radicem similibus verum angustioribus, obiter præcipue ad exortum dentatis, cincti: & quorum alii fœ similibus à medio caule sursum versus ramuli egrediuntur confimilibus foliis sed minoribus donati, in fastigiis unum, duos, tresve flores sustinentes, seu potius florum *capitula*, latis grandia, squamis nigricantibus, circa margines cili instar pilosis, imbricatum politis exterius contexta, & quorum medio fastigii emicant tubulosi, lacinati, purpuralescentis, arcte stipati; quibus marcescentibus & nigricantia. Ramuli interdum in hac planta rectos ferè angulos cum caule efficiunt.

Post medium plerumque ætatem ad exortum denique angulos cum caule efficiunt. Habetur in Occidentali Angliæ parte non flores, estque in pascuis nimis frequens. Circulo flosculorum majorem seu hujus varietas flore Jaccæ majoris, hoc est cum limbo seu *Locut.* frequens quam vulgaris ibi oritur. Hujus varietatis aliam adhuc varietatem observavit nobisque ostendit Tho. Willisius cum flore pleno, cuius flos totus componitur ex ejusmodi flosculis, qui in margine illius sunt, nimirum oblongis & speciosis.

Ff

13. *Jacca*

13. *Jacea nigra angustifolia* Park. *nigra angustifolia*, vel *Lithospermum arvense* foliis C. B. prod.

C. B. prod.

Radice est nigricante, in fibras aliquot divisa: caule pedali, rarius cubitali, rotundo, aspero, in alas inaequalis diviso: quem *folia* incana, angusta, brevia, rigidiuscula & aspera, *Lithospermum* arvenis familia alternatim sua basi cingunt. Cauliculorum summis *capitulum* squamatum & nonnihil asperum, aliarum Jacearum formâ, sed minus, infidet: ex quo *flos* multis exiguis oblongis foliolis pallide rubentibus vel ex purpura candicantibus prodit, cui *semen* exiguum nigrum succedit.

Locus.

Hanc passim Monspeffuli & Patavi observavimus.

Ad hoc exigua est & ferè nulla inter hanc & præcedentem differentia, ut non immerito J. Bauhinus ad idem caput utramque reducit.

Huic & altera similis, sed caule molli tomento vestito, & foliis incanis mollioribus & longioribus.

14. *Jacea semper vivens* Lustitana Bocconi & Morisiani.

Bocconi.

Hujus plantae *folia* lanceolata, longiora latioraque quam vulgaris [*Jacea nigra*.] margine tamen, ut illius, lacinata, aspera, è virore pallentia: *Caulis* multi, cubitales & longiores, pluribus spartim & confusè foliis cincti, in ramos multiplices per totam summitatem divisi, duri, asperi, proterentes *capitula* è quibus exeunt stamina [verius foliola] plura, conferta, coloris ex purpura rubenti. *Radix* lignosa, dura, non abique fibris. Tota planta hyemem (nisi acris admodum fuerit) sine noxa faciliè tolerat.

Locus.

In hortis Florentinis, Pisaniis, Bononiensibus & demum Parisiensibus vidimus. E Lustitania primum allatam credunt, nomen habuit. Haecnus Bocconus, cujus descriptionem probamus, ut plura addere non sit opus. Nos è semine Londino accepto natam in hortulo nostro Cantabrigiae aliquandiu aluimus.

15. *Jacea foliis angustissimis, subtus incanis. Stachas purpurea odorata* Park. *Stachadi cerasifolia* capitulis longioribus J. B.

Pilliter.

Ad cubiti ferè altitudinem assurgit, ramulis infirmis & terram versùs reclinatis, unde in latitudinem magis quam in altitudinem diffunditur: è *radice* longa, dura, nigricante virgas crebras lignosas incanas emittens, *foliis* plurimis, oblongis angustis, superne ex viridi nigricantibus, inferne lanuginosis, tomento candicante obtusis, circa margines subinde dentatis vestitis. Summis ramulis interdum singula, plerumque bina innascuntur *capitula*, oblonga squamis confertis imbricata, *foliolis* exferentes pulchellos, purpureos, odoratos; quibus succedit *semen* pappo involutum. Cardui Pineae dicti seminihus nonnulli simile.

Locus.

Plantam hanc variis in locis tum in Gallia Narbonensi tum in Gallo-provincia rupibus prope Massiliam observavimus. D. Magnol in monte Ceto, in sterilibus circa la Colombiere, versùs Salernum prope Feneade, & alibi eandem invenit. Botan. Monsp.

An & quantum differat haec planta à Scæbe capitata Rosinariani folio Ponæ considerandum.

- * 16. *Jacea integrifolia humilis* C. B. *nigra humilis* Park.

C. B.

Hæc *cauliculis* est pedalibus, rotundis, alba lanugine hispida, & terram versùs reflexis: *folia* unciali latius, duas longis, nec lacinatis, nec crenatis sed integris, lanugine, præsertim per marginem, pubescentibus & subasperis, basi sua cauliculum ambientibus: in cuius summo *capitulum* ex multis squamis imbricatis dispositis confertis, ex quo *flos* Jaceæ vulgaris similis, subpurpureus, ex foliolis [verius foliolis] oblongis in filamenta aliquot divisis compoitus, prodit.

Locus.

In Austria ad S. Hippolytum provenit.

Hæc etiam à Jacea nigra vulgaris ad hoc in paucis differt, ut vix possim animum inducere ut credam specie distingui.

- * 17. *Jacea montana Austriaca major* Park. *Jacea nigra squamifolia capite major* C. B. *nigra squamifolia major*, semine nigro J. B.

Claf.

Numerosa ab eadem radice promit *folia*, oblonga, vulgarissima Jaceæ haud abfinita, nec tantè minus aspera, sapore nonnihil calido, subadstringentis tamen: *caules* plerumque cubitales, striati, ramosos, foliis angustioribus, & interdum paucis lacinis secundum pediculum præditis obtusis, ut in vulgarissima: *Capitula* in extremis ramis crassiora, non hirsuta, sed multis squamis tenacibus & si vel dignis leviter attingas crepitantibus prædita, inferne candiantia, superne vero, quæ se his explicat, fusca. *Flos* multis exiguis foliolis [rectius foliolis] in quinque lacinias divisis ex purpurea candicantibus constat. Et quorum medio purpureascens tubulus exilit, in summo velut farinâ alpeius; quem ambiunt purpurea majora longioraque foliola [foliola] quinque inaequalibus lacune etiam constantia, uti vulgarissima. *Semen* Cnico formâ simile, sed exiguum, nigrum, paulo majus, quam vulgare, subadstringentis gustus. *Radix* etiam vulgarissima similis est, fibrola, nigrescens.

Flores

Floret Julio & Augusto & subinde semen profert, quod maturum statim è vasculis reptans siccum Tempus. florem excutit.

- * 18. *Jacea nigra squamifolia capite minor* C. B. *montana Austriaca minor* Park. *montana squamifolia minor*, semine albicante J. B.

Claf.

Hæc priori ferè per omnia similis, paulò tamen humilior, ut quæ rarò pedalem superet altitudinem: *foliis* minus asperis & aliquantulum incanis; paulò diluore *flore*, *semine* minore, nec nigro, sed candicante & cineraceo, linguam etiam magis calefaciente. Maturius plerumque floret & semine Julio perficit.

Provenit utraque copiosè in montanis Pannoniæ & Austriæ pratis.

Locus.

19. *Jacea latifolia capite hirsuto* C. B. *Austriaca villosa* Ger. *Austriaca latifolia villosa capite* Park. *Jacea cum squamis pematiss fere capite villosa elatior & humilior* J. B.

Claf. J. B.

Lata longique habet *folia*, superioribus majora, magis abfcentia, molliora [breviora latioraque quam Jaceæ nigre vulgaris, sescunciam aut unciam longa, latitudine unciali, acuminata, crenata, infima verò palmum & sesquipalmum aquant. J. B.] leviter dentata per ambitum, gummoso gustu, sed amaritudinis non exigua. *Caulis* plures ex eadem radice promit, cubitales vel etiam ampliores & interdum minores, angulosos & striatos [subhirsutos, ramis multis brachiatis] *Capitula* cetera aut plura, contigua ferè, ex multis squamis imbricatis dispositis constantia, quarum culpis de exterius reflexe, ut adeò crebra tenuiaque filamenta, nigricantia, five potius multitudine barbularum desunt, ut ipsa *capita* tenuissima & elegantissimo reticulo inclusa videantur, miro naturæ semini ferè respondens. *Radix* vivax, & multis nigricantibus fibris donata.

Calidiori cae Monspehium caelo longè est frigidior foliaque possidet interdum sinuata potius quam crenata.

In montanis Pannoniæ & Austriæ pratis oritur Clusio: Floret Julio & Augusto.

Locus & Tempus.

- * 20. *Jacea Melitenfis capitulis conglobatis* Bocconi.

Bocconi.

Caules hujus pedales & longiores sunt, alati, ramosi, geniculati. *Folia* angusta, Jaceæ vulgaris foliis molliora, leviter sinuata & incana. *Flores* ad genicula ab imo ad summum caulum plures, sublate, è capitulis nonnihil spinosis, atque rotundi globuli formâ simul commixtis exeunt. Melitæ invenit P. Boccone, in via quæ Castanorum ducit. Lutetia etiam nata est, sed capitulis minus compactis.

- * 21. *Jacea Monspefulana cui in squamis fibræ nigre, interdum acaulis* J. B. *Jacea humilis Hiervacii folio* C. B. Park. *pumila, humilis serpens, acaulis sermè, flore cyaneo & albo* Ad. Lob.

J. B.

Spontanea palmum vix superat, interdum acaulis, culturâ in cubitale altitudinem proficit; multis ex radice crassiuscula productis *caulibus*, striatis, intus fungosis, multum ramosis. *Folia* pumila per terram sparguntur, Cyani foliorum æmula, incanâ lanugine obita, lacinata, alia integra, reliqua per radios fortuito posita nascuntur. *Capita* foliis oblongis, minime deflectis, acuminatis obvallata sunt, medicis magnitudinis, mollicella, squamis longiusculis compacta, quarum oras fimbria nigra ambit, acumen verò in pinatas spinulas innoxias fasticit. *Flos* albus flammæ in pappos abit. Habetur etiam flore purpureo.

Prope Monspehium in marginibus latorum ad pontem viâ quâ Frontignanum itur invenit Lobe. Locus & Tempus. ibidem etiam D. Magnol floribus purpureis & floribus albis frequentem vidit Maio mensè flo. Tempus.

22. *Jacea angustifolia capite hirsuto* C. B. *angustifolia Austriaca villosa capite* Park.

Claf.

Longè humilior est, cubitalem altitudinem vix attingens, alioqui foliis villosis, & retis instar formatis *capitulis*, atque adeò floribus magnam similitudinem cum præcedente habet. *Semen* variat, quod nigricans est & paulò crassius.

In iisdem locis oritur, eodemque tempore floret.

Monspehii hæc nobis ostensa est sicca, ipsi tamen eam in loco natali crescentem nondum viderunt.

Locus & Tempus.

Jacea alba hirsuta capite C. B. cum non aliter quam floris colore à penultima differat, species distincta censenda non est.

- * 23. *Jacea montana incana aspera, capitulis hispida* C. B. Park.

C. B. prod.

Radice est lignosa, in longas fibras divisa & rufescente: *cauliculo* palmari, rotundo, lanuginoso: *foliis* asperis, ad radicem pluribus, incanis, hispida, parum lacinatis, angustis, [interdum lacinatis, subrotundis & tactu mollibus] unciis quatuor longis, aliquis verò in profundas & rigidas crenas divisus, basique sua caulem amplexantibus, qui aliquando in ramulos dividitur, quorum singuli *capitulum* parvum ex squamis hispida compositum fulinent, earum enim cuspidis exteriori re flexa in tenuissima filamenta desinunt. *Flores* vulgari fimiles sed multo minores. Monspeliis in monte Calcaris provenit.

Locus.

- * 24. *Jacea nigra lacinata* C. B. *nigra vulgaris lacinata* Park. *Jacea cum squamis ciliis inflar pilosis* J. B. *Jacea Austriaca* Vt. Clus.

Clus. J. B.

Folia vulgari sunt similia, secundum radicem leviter lacinata. *Caulis* cubitalis aut amplior, gracilis, firmus, striatus, [aliquantum hirsutus] nonnihil interdum purpureo, sed ipse etiam lacinia in minoribus albis secta. *Caulis* deinde emergit cubitalis & amplior, striatus, durus, non dissimilis *Jacea montana squamato capite majori*, per quem sparsa sunt folia jam dictis minoribus & minus lacinata: finditur deinde in varios ramos, minoribus adhuc foliis & rarius sectis praeditos. Extremi rami fulscent squammata *capita*, quae producit deinde *florem*, multis longioribus foliis purpuraceis, interdum omnino albis & valde sectis constantem, ex quorum medio exilit stylus pallens: evanido *floris* succedit *semen* nulla lanugine involutum, Conico formi simile, fed exiguum, cineraceum. *Radix* satis crassa, & quibusdam fibris praedita, instar radices Stoebe Hispanicae, quae un vivax sit ne laet.

Crescit permixta cum superioribus, atque eodem etiam tempore flores ejus explicantur.

- * 25. *Jacea Cretica* Park. *lacinata, squammata* C. B. *squammata Cretica, quibusdam Scabiosa Cretica dicta* J. B.

Clus.

Habet multa longa *folia*, supra tellurem expansa, instar majoris Scabiosae *Matth.* crasso nervo praedita, & secundum illius longitudinem, non modo multiplicitate lacinata, sed ipse etiam lacinia in minoribus albis secta. *Caulis* deinde emergit cubitalis & amplior, striatus, durus, non dissimilis *Jacea montana squamato capite majori*, per quem sparsa sunt folia jam dictis minoribus & minus lacinata: finditur deinde in varios ramos, minoribus adhuc foliis & rarius sectis praeditos. Extremi rami fulscent squammata *capita*, quae producit deinde *florem*, multis longioribus foliis purpuraceis, interdum omnino albis & valde sectis constantem, ex quorum medio exilit stylus pallens: evanido *floris* succedit *semen* nulla lanugine involutum, Conico formi simile, fed exiguum, cineraceum. *Radix* satis crassa, & quibusdam fibris praedita, instar radices Stoebe Hispanicae, quae un vivax sit ne laet.

Peregrino femine (Creta allato) nata est haec planta Clusio.

26. *Jacea montana lutea minima* Park. *montana minima tenuifolia lutea* Col. *lacinata lutea* C. B.

Col.

Aequicolorum montes herbedi hanc non descriptam, Septembri mense floribus luteis onustam fundunt propè D. Angeli dirutum ibi templum, supra villam Flaminianum dictam; cujus *caulis* & *folia* pusilla respectu *capituli* & *florum*: magnum quidem illud profert, congenerum etiam modo squamulis compactum, atque *flores* majoris Jaceae pares, aureo colore, quorum interni [holculi] elati atque recti, & exteriores circa caput procumbentes. *Caulis* verò tenuis, angulosus, hemipetalis ad summum, duabus alis foliorum interceptus. *Folia* verò triuncialia, prope humum expansa, in tenuis admodum lobos divisa, ipseque etiam lobi insuper lacinati, carnosuli, aculeati, Vermicularia Dioscoridis dimidiatum folium emulantes, leves, sed tenuiores. *Semen* deinde proferit pappolum ut congenerum. *Radix* circa caput pilola, fibris divisa crassiusculis, sapore & odore congenerum.

- * 27. *Jacea incana capite squamato* Francisci de Honnphuis.

Honnph.

A radice lignosa, parum inter petras (Circæi Promontorii) earumque fissuras asserata, foliorum candidum (inter quae nullis nascendi ordo) multitudine germinat atque huic illucque diffusa, praeteritum oculis sese patefacit, moxque allurgens lignoso caudice, non solum ex faxis verum ex Calthorum meatus propendet: quae quidem primo intuitu Raguioidem Jaceam adeo referre videbatur, ut non nos tantum sed & alii antequam flores & caulem ederet candemmet esse putarent: attentius verò à nobis animadversum dum in horto culta, ab illo differre toto celo cognovimus: *Jacea* equidem colore cinereo albicante, plurimè lanugine aspera ipsam quodammodo emulavit; hujus tamen grandiora, magisque incisa, flexibilia, rimola atque minus crassula; illius verò crassiora, albidiora, breviora & rotundiora, abique rimis: *flores* hujus, ut in vulgari Jacea, purpureae & carni, illius verò auri. *Caulem* edit haec cubitalem, modò breviorem, modò longiorum, alatum, striatum, foliis circumvestitum, & ubi folia insident brachiatum, circa initium aliquantulum hirsutissimum, ubi *capitula* adnascuntur squamata, non tamen spinosa, *floreque* carni coloris, Centaurioidem Jaceam quodammodo referentes. *Semen* Cyani affinis.

Tota

Tota candidans, hortisque inclusa aspectu pulchrior est planta Maio mense floribus onusta spectatur. Ex praeruptis ingentibus Circæi veteris promontorii faxis Occæui expositis ubique pen-
det.

Hanc nonnulli montanam candidissimam Jaceam C. B. prod. putant, cui & ipse addit Scobes foliis: Hujus tamen folia nullam Stoebe formam retinent: in cæteris tunc floribus, tum caule satis convenit. Folia illius magis laciniosa, & ad Stoebe accedentia, magisque quam hujus candidantia & lanuginosa.

28. *Jacea montana candidissima Stoebe foliis* C. B. Park. *incana, lacinata, capitulis Corsii, flore uno aut altero* J. B.

C. B. prod.

Hæc ex radice crassa, lignosa *caulem* profert palmarem, nonnunquam cubitalem, angulosum, striatum, molli & incana lanugine vestitum. *Folia* habet ad radicem multa, per terram sparsa, palmaria, lata, Stoebe instar lacinata, molli lanugine incana, & superiora molli tomento quasi farinâ aspera, mollia & alba sunt. *Cauliculis* summis *flores* singuli Jaceae vulgaris insident, quæ ex *capitulis* squarosis prodeunt.

In montibus propè Capuum provenit. Nos in rupibus seu clivis maritimis Calabriae propè Scæ-
leam collegimus. Nostra etiam capitula ipsa eorumque squamæ Jaceae nigrae similia erant.

29. *Jacea montana capite magno Strobili* J. B. *incana Pini capite* C. B. *pumila Narbonensis* Park.

J. B.

Pumila est planta, duarum triumve unciarum altitudine, interdum dodrantalis aut major. *Folia* caulis longitudine vix cedunt: primum nascentia accedunt formâ ad priora Centaurii folia, sunt lata & sublonga: sequuntur alia in profundas lacinias aequali situ divisa, subius densa molliorque lanugine candicante obfusa, quæ etiam superius non omnino destituntur, plerumque tamen viramos subinde dividitur, sæpe simplex, cujus cacumini insident *caput* magnum, Scolymi, squamis latelescentibus cristatilibus compactile. Medium obinent pappi, quos *flor* reliquit staminibus purpurantibus confans. *Radix* satis crassa, simplex aliquando, interdum plurium capitum, nigricans. In collibus saxosis circa Monspeliu frequens oritur.

Locus.

- * 30. *Jacea montana* Ger. *montana Narbonensis* Park. J. B. Lob. *montana, incana, odora* C. B.

Lob.

Cauliculo riget dodrantali & pedem alto, rotundo: *folia* Jaceae luteæ & Chamaeleonis lævis Theophr. media elente, altera parte incana, glauca, tantillum hirta: *flores* Jaceae aut Corsii sed minores. *Radix* sesquipalmaris, gracilis, minutique fibrata, gustu cyaneo amaricat.

In caubus & collibus *Cassii* novi contineris Monspeliensis agri nonnullam à Lobelio reperta Locus.
est. Quid sit se ignoret fateatur D. Magnol.

31. *Jacea latifolia capitata non descripta* Hort. Lugd. Bat.

C A P. XIV.

De Centauro majore.

Centauro nomen accepit à Chirone Centauro, qui eo curatus esse dicitur, cum Hercules excepti hospitio tractanti arma sagitta excidisset in pedem: quare aliqui Chironum vocant. Plin. lib. 25. cap. 6.

Centauro duplex est, majus & minus, quæ quavis nomine conveniat, & facie tamen & virtutibus distant, suntque toto genere diversa. Majus tantum hujus loci est.

Note hujus characteristica sunt Capitula squamata levia seu aculeis destituta, folia per ambitum serrata, magnitudine insignis.

1. *Centauro majore* Ger. *majus vulgare* Park. *majus Juglandis folio* J. B. *majus folio in lacinia* plures dvojo, C. B. *Great Centoy*.

J. B.

Centauroi majoris *Caulis* rectus hominis proceritatem assequitur, in ramos circa summitatem divisus. *Folia* amplissima in alae formam disposita, quarum angularia spithamam ferè longa, trium aut quatuor unciarum latitudine, per ambitum serrata, nervosa, glabra, saturate viridia: at primum prodeuntia folia integra sunt, nec dissectionem agnoscunt: *Capitula* furculorum extremis insident squarosa, & quibus emicant *flores*, staminibus purpureis contexti, in pappos evanescentes. *Semen* nitidum oblongum: *radix* rubens, crassiuscula, longè recta.

F f 3

Radix

Locus.

Radix Centaurii magni, quæ hodie ad nos convehitur (inquit Matthiolus) Gargano præclarif-
fimo Apulie monte numerosa nascitur: quin & in aliis Italæ locis, nempe in Veronensi agro,
Baldo monte quæ Benaci alluit unda, sed infirma si ad Apulam compares. In Officinis pro
Rhapontico vendi solet.

Vires.

Cum quadam adstrictione ac dulcedine acris est. Ob acrimoniam & adstrictoriam vim contra-
riam qualitatum particeps est. Ob acrimoniam mentes citæ & fetum mortuum expellit: ob
affringentem facultatem profluvia sistit; prodest in hernia, expuitione sanguinis, linqune conglu-
tione. Ad vulnera recentia & plagas conglutinandas tam efficax esse dicitur, ut carnes dum coquun-
tur inter se committant. Epar aperit ac roborat, unde hydropicis & ictericis auxiliatur tum vino
macerata, tum in pulvere pota. Summopere laudatur à nonnullis (inquit Schroderus) in obstruc-
tione venarum melalearum, & in morbis inde ortis, in febribus stomachicis, &c.

Præcipue usus est in fluxibus sistendis & vulneribus consolidandis. Veteres commendant in ni-
ptis, convulsis, dyspnœa & in veterata tussis.

- 2. *Centaurium folio glabro, flore flavescente* J. B. An *Centaurium Alpinum luteum* C. B. ? *majus luteum* Park.

J. B.

Cubitalis & sesquicubitalis est planta, *caule* glabro carnosio, tereti. *Folia* dodrantalia & longio-
ra, glabra, glauca, in multa segmenta ad costam usque divisa, quæ quidem segmenta aliis oppo-
siti raris respondent, aliâ verò minime, crassiuscula, nervo bifido per longum exserto, in ambi-
tu raris denticulis crenata, aliâ integra, sapore olereaco. Singulis porro ramulis singula insident
capitula Olivæ magnitudine, sed formâ conicâ, splendide, imbricata, tam accuratâ squamularum
commixturâ contexta, ut levia esse videntur, nec ullâ asperitate molesta, è quibus emicant *flores*
staminei, diluta flavedine imbuti.

Capitulum squamæ in hoc viridantibus striis pictæ sunt, obtusæ, nullis vel spinarum rudimentis
donatæ; quibus notis præcipue differt à *Jacca lutea* capitulis spinosis *C. B.* cui aliâ persimile est.

Locus.

Centaurium Alpinum luteum C. B. in monte Baldo provenit, inter quod & nostrum exigua inter-
cedit differentia. Ex ejus capitulo ante Meridiem liquor pellucidus & suctum altero tamen die humorem
emittit. Addit insuper descriptionem radicis, humifodit. *Radice* habet rectam, profunde descen-
dentem, crassam, parumque fibrosam, subadstringentem & Centaurii majoris sapore fere prædi-
ctam [nunc simplicem, nunc bifidam in extremo, carne intus albâ, foris cute nigra & dura obte-
ctam.]

Pleniorum hujus plantæ descriptionem videbis apud Jac. Cornutum in sua *Candensium plantarum*
historia, qui & vires adscribit, ex conjectura (ut puto) potius quam experientia.

3. *Centaurium majus Africanum flore aureo odorato* Breynii.

Prima aliquando, quæ feritur æstate, nisi coeli nostri inclementiâ impediatur, vel altero post an-
no, *Caule* emittit dilute viridem, sesquicubitale & proceriorem, crassitudine auricularis, foliolum,
durum, striatum, aliquot ramis concavum: circa quem glabra, venosa & viridantia sent folia Lin-
cæ, vel si mayis *Jaccæ* pumilæ *Leb.* in horto cultæ in modum laciniatæ, dodrantalia & palmariæ, ac
quæ summmitati propiora exeunt, cò minorâ profundiusque dissecta, quæ autem à terra circa caulis
pedem proveniunt multo ampliora sunt, pedali nempe longitudine, latitudine verò quatuor aut quin-
que digitorum, Hippolapathi vel potius *Armoraciæ* formâ, rigida, rugosa, per ambitum serrata &
versus pediculum laciniatæ. *Capitula* caulis & ramorum summmitatibus singula insident, rotunda, in
latum tubum inflata, præcedentis majora, atque pari imbricata squamularum commixturâ, tam
accuratè lorica ut levia ac quasi posita videantur: Ex quibus *flores* staminei, aureo colore perbel-
lè fulgentes, atque suaviter olentes exeunt. His flaccidis *semen* album Cnici in summo, ciliis instar
hirsutum, alba involutum lanugine, succedit. *Radice* nititur longâ, crassâ, aliquot ramis prædita,
fusca foris & cornicosa, intus albescens & resinosa, saporem dulcem ac gummosum habente, quæ
perennis, frigoris autem impatientis & Solis caloris avida.

Locus.

Expetit enim solum calidum, Barbarie nempe colles & incultos campos, præsertim non procul
Gigeri sive *Gigel* urbem Mauritanie.

Hujus plantæ femina hoc anno [1685.] nobis donata sunt ab eruditissimo Viro & insigni Bot-
nico D. Hanf. Sloane, quæ loco incommode facta flores nondum explicarunt.

4. *Centaurium majus alterum* Ger. *majus alterum sive Lusitanicum* Park. *majus alterum folia inte-
gro* J. B. *majus folio non dissecto* C. B.

Clas.

Longa habet *folia*, non in lacinias divisa ut vulgare, sed *Armoraciæ* foliis non dissimilia, & ad
Glastrum solum huius expansorum similitudinem plurimum accedentia, per ambitum tamen serrata,
sature viriditatis, & amantissimi saporis. *Caules* inter folia prodeunt cubitales, aut ampliores, rorun-
di, circa summum bifidi aut trifidi, squamata capita sustinentes, Centaurii majoris primi annuli
flores villosos, coloris albescents, instar vulgares; *Semen* Cnici fere simile, seu, ut verius dicam,
vulgare, summo hirsutum, & molli lanugine involutum; *radicem* valde crassam, duram, longam,
denso cortice rectam, foris quidem nigram, internâ verò parte flavescente, succumque crocum re-
sudente, qui cum amaritudine quadam aromaticus est.

Supra Olyssipponem Iapidolis juxta Tagum collibus duntaxat inveniebam (inquit Clusius) in
Belgiâ peregrinum omnino.

- 5. *Centaurium*

- 5. *Centaurium majus, Rba capitatum folio Enulæ subius incano & hirsuto* J. B. *Rba-ponticum fo-
lio Helenii incano* C. B. *Rba-pont. Enulæ folio latiore* Park. *Rba capitatum Lobelii* Ger.

J. B.

Folio est atropo, *Enulæ* sive *Verbasci* nigri magnitudine & formâ oblongâ, prona parte lanugi-
ne cinericè obductâ, supinâ verò viridante, per ambitum serrato, crasso nervo per longum decur-
rente, à quo in margines oblique porriguntur venæ, antequam ad oras pertingant in venulas alias
divisæ, pediculo longiusculo, fatis crasso, villosis. *Caulis* (ut scribunt Adversariorum auctores) red-
dus, capite fastigiatus foris squamulis loricato, ac per maturitatem stamine purpureo pleno; *semine*
fiori, major, & Rhubarbaro similior quam Centaurio.

Ex femine Turcico nonnulli habuere, inquit Lobelius in *Adv.*

- 6. *Centaurium sive Rhaponticum alterum angustifolium* J. B. *Rhaponticum angustifolium inca-
num* C. B. *Rhaponticum angustifolium* Park. *Rba capitatum angustifolium* Ger.

Lob.

Valde affine est Capitato Rheo ex Italico femine natum, sed *folia* angustiora multò, acuti Lapa-
thi paria, aversâ item parte incana; & *caulis* rectus, capite fastigiatus squamulis loricato, ac stami-
natus in Belgio. *Radix* Centaurii majoris fungosior.

C A P. XV.

Cyanus pulchro semine Centaurii majoris J. B. *Chondrilla rara purpurea, Crupina Belgarum dicta* Park.
Chondr. Hispanica Ger. *foliis laciniatis serratis, purpurascens flore* C. B. *The bearded Cree-
per.*

J. B.

*C*ULTURâ proficit hæc herba siqua alia plurimum: Spontaneæ *caulis* vix palmaris, sæpe singu-
laris; in hortis cubitalis & multis ramis brachiatus, firmus, striatus, medullâ albâ donatus.
Folia priora duo orbiculata, & multis ramis brachiatus, firmus, striatus, medullâ albâ donatus.
veluti crispantur, nonnulli hirsuti; circa sequuntur longa uncias duas vel tres, laciniata, quæ
dividuntur. Extremis ramulis insident *capitula* parva, oblonga, squamis raris sed longis, purpuras-
centibus, levibus imbricata; *flores* ferentia stamineum, purpurascens. *Semina* Centaurii mayo-
umbilicum coronante ruffo longoque barbitio, ut pulchre aspergillum aquæ lustrali intingi solitum
imittunt: inest femini medulla alba. *Radix* solet esse longiuscula.

Hætruria & agri Narbonensis collibus non procul à Lupo monte exit. *Lob.* Nobis inventa est *Locus*
prope Scaleam in Regno Neapol. & in colle *Castri novi* non procul Monsipelo.

Crupina Belgis dicitur à vocabulo *Cruppen* i. e. reperire, quia semen manu contrectatum se sub-
ducit ac prorepit.

Serratulam dictam apprime refert hæc planta, foliis serratis & capitulum formâ.

Columna hanc accuratè describit & depingit sub titulo Senecionis-cardui Apuli. Inepetè à non-
nullis Chondrillis annumeratur, cum quibus nihil habet commune.

Prima eruptione è terra vel ex folis feminalibus foliis faciliè cognoscitur, quæ magna, subrotun-
da, in medio lineam rubentem obtinet.

C A P. XVI.

- A. *Serratula* J. B. C. B. *purpurea* Ger. *viridis flore purpureo* Park. *Satu-wort.*

J. B.

Aule recto, rigido, striato, glabro, rubente ad cubitos duos attollitur, qui cis summmitatem
in ramos multos finditur. *Folia* aliâs integra, Bæronicæ paria, aliâs Scabiolæ instar lacinia-
ta, utraque atrovirentia, glabra, arguto spinularum mitum agmine serrata. *Capitula* cre-
bra extremis furculis insident, oblonga, squarrosa, atro-rubentia, è quibus *flores* emicant *Jaccæ* nigre,
uniusculique suo insidet femini: suntque omnes, tam marginales quam mediæ, ejusdem magnitudi-
nis & figuræ. *Radicum* fibre majusculæ, sapore subamaro, tandem & eo quem *Cyanus* manu
exhibet.

Julio mense flores, estque in sylvis & pratis frequens.

Datur utiliter potanda ex albo meraco ruptis & ab alto devolutis. Idem præstat radix pulveri-
fata, & 5j; pondere in vino calidè pota: in vino decocta, ac deinde illata ulcera mirificè mundat,
carne replet, & catrice obducit: hæmorrhoidum quoque dolores mulcet totu adhibita. *Folia* &
radix simul contusa & imposta vulnera & enterocelas sanare creduntur. *Marr.*

Tempus &
Locus.
Vires.

Serratula

Serratula à foliis minutim circumquaque incisis & serratis nomen obtinuit. Parvitate sua præcipue à Centauro majore differt, cum quo foliorum ambitu serrato convenit.
Serratula affinis capitulo Baccharidis, flore Trachelii *Hort. Lugd. Bat.*

CAP. XVII.

De Lappa seu Personata.

Lappa dici potest vel *ἡ δὲ λατὴν* prehendere, vel *ἡ δὲ λατὴν* i. e. lambere, quod prætereuntium vestibus adhaereat. *Personata* autem dicitur, quod folia ejus prægrandia veluti larvæ aut personæ vice obtendi folia essent. Veteribus Arction aut Arction dicta credunt, verum ratio nominis ignoratur.

Notæ ejus genericæ sunt capitula lappacea ob squamarum mucrones hamatos vestibus adhaerentia, folia amplissima.

- A. 1. *Bardana major* Ger. *vulgaris major* Park. *Personata* sive *Lappa major* aut *Bardana* J. B. *Lappa major*, *Arctium Dioecoris* C. B. *Great Burdock*, *Crot. burr.*

Radice nictur simpliciter, crassa, profundè in terram descendente, foris nigra, intus albâ. *Folia* pediculis longis insident, maxima, hirsuta, supernè viridia, infernè brevi & densa lanugine incana, non exactè rotunda, sed in longitudinem productiora, & in acutum mucronem desinentia, brevibus & vix conspicuis circa margines spinulis. *Caulis* sesquicubitalis & altior, crassus, teres, hirsutus, purpurascens, medullâ factus, foliis per intervalla breviora alternatim positus vestitus, ab imo statim ramulosus. In summis caulibus & ramulis *flores* in capitula squamola congesti, squamis extantibus cum mucronibus reflexis seu aduncis, unde vestibus tenaciter adherescunt. *Flosculi* singulares ex quibus totales componuntur singuli singulis insident seminibus alatis, ipsi purpurei, quinquepartiti, è medio excurrente clavâ quidam tubulosa, nigropurpureâ, quam penetrat stylus pallidus bicornis. *Semina* majuscula, oblonga, fusca.

Bardana major rosea *Park.* descriptæ varietas est accidentalis, non species distincta.

Arctium quorundam *Lugd.* C. Bauhinus huc refert. Parkinsonus distinctam speciem facit. Lugdunensis historici fides apud nos vacillat ideoque C. Bauhinio assentimur, quantumvis neque descriptio, neque figura Lugdunensis huic conveniant.

Radix præcipue in usu est. Siccat, est pulmonica, diuretica, diaphoretica, extergens, subastringens. Hinc convenit in Asthmate, calculo, expunctione sanguinis, in vulneribus inveteratis, tumore lienis aliarumque partium; in arthriticis morbis, quibus peculiari proprietate conferre statuitur. *Schrod.*

Extrinsecus imponuntur folia vulneribus inveteratis, articulis luxatis, ampuisti, &c. Semen insigne lithontripticum censetur. Propinant autem in pulverem comminutum in Cerevisia tenui, aut zythogalo nostratibus. *Dioscor.* dicitur dicto, lunâ plenâ. Hofmannus præfert radicem saccharo conditam. Apuleius pulverem feminis per quadraginta dies dat, & ischiadicis mirabiliter sanat. Rationem addunt, quod multum salis nitrosi possideat hæc herba.

Caulis antequam lappæ gignantur deratulo cortice crudi coctique ex oleo & aceto mandi primis mensis cœpere. Petrus Laurenbergius validam vinum frangendi calculum, augendi semen, excitandi venerem eis attribuit.

Febrem quartanam in Henrico tertio Galliarum Rege decocto Bardanæ seu Lappæ majoris à Petro Pena deletam fuisse testantur S. Formus *Obf.* 41. & G. Hieronymus Vellénius *Obf.* 4. Empiricum Parisiensem plurimos quartanarios decoct. radicis hujus herbe ex vino albo magno succellere curare solitum accepimus inter Observationes celeberrimi Viri Pauli Marquarii Slegelii Polatri Hamburgensis. Hæc D. *Tancred Robinson*, qui & sequentia communicavit.

De vi & efficacia hujus plantæ in Arthride & lue Venerea consule S. Pauli Quadripart. Botan. *Cl.* 3. p. 362, 363. Eandem vim obtinet quam Sarsaparilla.

Lappa major incensa deflagrat in modum Salis petreæ, & pari ratione spuit ignem. *Ephem. Germ.* *An.* 3. *Obf.* 222.

In nephritide sem. vel rad. in aqu. Cherephylli aut Petroselinii plurimum commendatur. S. *Pauli.* In Lethargo in clystere prodelt radix Lappæ majoris. *Dolæus* l. 4. c. 1. S. 19.

- A. 2. *Bardana major altera* Ger. *major lanuginosa capitulis* Park. *altera cum capitulis villosis* J. B. *Lappa major montana capitulis tomentosis sive Arctium* C. B. *Woolly-headed Burdock.*

A præcedente differt capitulis minoribus, squamis brevioribus, lanugine incana seu anæarum telis intertextis.

Primum observavimus circa Skipton oppidum & in montosa comitatus Eboracensis parte ea quæ *Craven* dicitur copiose; superprime etiam alibi passim in Anglia, cum priore, ostendente D. *Sam. Dale* pharmacopæo & Medicinæ practico in Brantia Effexiæ oppido.

HISTORIÆ
PLANTARUM

LIBER OCTAVUS:

QUI EST

De Herbis flore composito non papposis seu
CORYMBIFERIS.

UID Corymbi nomine hoc in loco intelligimus superius diximus cum de Herbis flore composito donatis in genere ageremus.

Hujusmodi autem herbe sunt vel flore radiato, vel flore nudo: proinde librum hunc in duas Sectiones partiemur, quarum prima erit de Corymbiferis flore radiato: Secunda de Corymbiferis flore nudo.

Herbe flore composito Discoide, seminibus pappo destitutis, CORYMBIFERÆ
dictæ, sunt vel disco

Radiato, flosculis marginalibus seu barbulis eidem

Concoloribus, floribus [totales intellige]

Sparsi aut solitarii, foliis

Integris; barbulis seu flosculis medium discum cingentibus

Cuspidatis; seu radice tuberosa perenni, foliis conjugatim positis, flore minore: *Flos solis* PYRAMIDALIS: sive radice fibrosa annua, foliis sigillatim positis, flo. re & semine maximis: FLOS SOLIS.
Frontatis; Seminibus

Incurvis; fronte barbularum crenata; CALENDULA, Caliba.
Reclinatoribus; Chrysanthemum Asper dictum.

Lacinatis, Flosculis marginalibus seu petalis

Latissimis & subrotundis, calice è simplici foliorum ordine composito seu integro: FLOS AFRICANUS.
Angustioribus; barbularum fronte crenata; CHRYSANTHEMUM segetum.

Tenuiter dissectis: BIPHYTHALMUM.

In umbellæ formam in summis caulibus dispositis: foliis

Integris, angustis serratis, barbulis & disco medio albis; PTARMICA.
Lacinatis Abinthii vulgaris in modum & pariter incanis: ABSINTHIUM UMBELLIFERUM.
Tenuissime dissectis; MILLEFOLIUM, Achillea.

Diversi ab eodem coloris, Albi scilicet cum umbo seu disco medio flavo sit: suntque itidem floribus vel

Sparfis aut solitariis, foliis

Integris, aut ad margines duntaxat crenatis incisive; caule

Nudo, non ramoso, flore in fastigio singulari minore; *BELLIS MINOR.*

Foliis & ramis, elatior, floribus majoribus: *BELLIS MAJOR, Bupththalmum vulgare.*

Multifariam in segmenta tenuissima divisis: flore suavi, *CHAMÆME LUM*: fœtido; *COTULA.*

In umbellæ formam dispositis, foliis laciniatis pallidis, cum gravitate odoratis: *PARTHENTIUM, Matricaria.*

Nudo, vide Tab. sequentem.

SECTIO PRIMA.

De Herbis Corymbiferis floribus radiatis.

HÆ vel sunt barbulis medio disco concoloribus, vel barbulis coloris à medio disco diversi. Utrumque genus est vel floribus sparfis aut solitariis, vel floribus in Umbellæ formam in summis caulibus dispositis. Erunt ergo quatuor hujus Sectionis membra seu genera subalterna.

Primum, de Corymbiferis cum barbulis medio disco concoloribus, floribus sparfis aut solitariis.

Secundum, de eisdem cum floribus in umbellæ formam dispositis.

Tertium, de Corymbiferis cum barbulis diversi à medio disco coloris, floribus sparfis aut solitariis.

Quartum, de eisdem cum floribus eisdem in umbellæ formam digestis.

MEMBRUM PRIMUM.

De Herbis Corymbiferis cum barbulis medio disco concoloribus floribus solitariis aut sparfis.

C A P. I.

De Flore Solis.

Flos Solis dicta planta à novo Orbe advecta, Veteribus incognita fuit, Recentioribus à similitudine cum Sole denominata est, barbulis ambientibus Solares radios, disco medio ipsum spectantem clypeum referentibus.

A reliquis cunctisque generis plantis distinguitur flore omnium maximo barbulis umbonem medium coronantibus flavis & cuspidatis.

1. *Flos solis* Ger. *Chrysanthemum Peruvianum*, sive *Flos solis* Park. parad. *Helenium Indicum maximum* C. B. *Herba maxima* J. B. *The Sun-flower.*

J. B.

Caulis surgit singulari, brachii crassitudine, decem aut duodecim pedum altitudine in nostris hortis, vicentium etiam & quatuor referunt alii in solo Hispano: incondita per hunc *folia*, *Cacalia* forma, non ita magnitudine, quippe spithamam longa, aut etiam sesquipediam, haud multo angustiora, acuminata, aspera, hirsuta, in ambitu serrata, pediculis longis harentia. Summum caulis fastigium *florem* sistit unicum, rotundum, orbiculatum, *Helenium* simile, sed tam amplum ut facile pedem in diametro colligat, foliis auri nitore luteo micantibus ambitum obsidentibus; disco plano, lato, è plurimis flocculis, obcurtis flavis, arcuè stipatis, quorum singuli singulis insident foliis, compositis. *Semina* oblonga, tumidiuscula & nonnulla compressa nigra [interdum alba] singula singulis alveolis pulchro ordine dispositis contenta, qui feminibus exemptis favum referunt. *Radix* fibris innumeris composita, nec altè in terram descendens, nec tantum autâ promittere solem.

Flos aliquando tantæ magnitudinis ut 2262 semina exempta fuerint.

Flos solis merito appellatur, quia non solum effigiem Solarem præ se fert, sed versum cum semper caput inclinat.

Flore:

Flores interdum (& ut Parkinsonus, caulibus etiam ad foliorum pediculos) refinam tenuem, pellucidam excludunt pauca quantitate, Terebinthinam Venetam colore, odore & sapore planè referentem.

Hujus plantæ tres aut quatuor seu species, seu varietates observantur: nimirum,

1. *Flos solis major flore singulari, maximo*, *Helenium Indicum maximum* C. Bauhino dictus, atque hic vel semine nigro, vel albicante seu cinereo.

2. *Flos solis prolixior seu ramosus*, C. Bauhino *Helenium Indicum ramosum*. Scribit Parkinsonus se in una planta sexaginta interdum ramos observasse. Flores in hac specie multo minores sunt quam in priore, multitudo tamen parvitate compensat. Has duas plantas pro distinctis speciebus admittimus.

3. *Flos solis minor* Ger. C. Bauhino *Helenium Indicum medium* laciniato folio. Hic non alia in re quam partium omnium parvitate à prima specie differre dicitur, quamvis folia in iconè quam exhibent nonnulli laciniata pingantur.

4. *Flos solis minor femina* Ger. *Helenium Indicum minus* C. B. His addi potest &

5. *Flos solis minor mas* Ger. quem omittit C. Bauhinus: & pari sane ratione onittere potuit tertiam & quartam species: nam si omnino differant, non aliter quam accidentibus quibuldam ratione cœli aut soli, aut feminis aut temporis rationibus differunt. Nam Tabernamontanus, cujus in hoc Simia Gerardus est, quatuor quas exhibet figuras pro corona Sole, non aliter ab invicem distinguit quam primam & secundam flore majore à tertia & quarta flore minore.

Flos hujus plantæ bene repurgatus à foliis, coctus cum oleo, sale & aromaticis, melioris est saporis quam Fagi, Alparagi, Cardui & Scolymi, ac ad Venerem insigniter stimulat, ut in seipso experiri se scribit Cortusius: nec minus est suaves & grati sunt pediculi foliorum teneri adhuc in craticula decocti, sale oleoque prius preparati.

Semina licet liberalius devorata capitis dolorem excipient, pectus tamen leniunt, ardorem extinguunt & apud aliquas gentes tula, coacta in panem, alsique frumenti usum præbent. *Hernandez.*

2. *Flos solis pyramidalis, parvo flore, tuberosa radice*, *Heliotropium Indicum quorundam* Ger. emac. *Heliotropium Indicum tuberosum* C. B. *Battata Canadensis* Park. *Jerusalem Artichoke.*

Ger. emac.

Ab *una radice* caules unus, duo, tres, plurisque exsurgunt, teretes, virentes, striati, asperi, pilosi, duo locum aut interdum sedecim aut amplius pedes alti, crassitudine minore multo quam *Flos solis*, medullæ autem fingosæ facti, foliis crebris, nullo ordine positis ab imo ad summum usque cincti, pallide viridibus, asperis, acuminatis, octo circiter digitos longis, decem aut undecim latè, circa margines imo statim dentatis, *Flos solis* vulgaris perfoliatus, non tamen rugosis nec aequè latis. Caules ab usque: unde planta arbuscula similitudinem exhibet in cono seu pyramidis figuram effigiatæ. Flores quam Calendulæ vulgaris, duodecim aut tredecim striatis, cuspidatis, auro fulgore micantibus barbibus villosis, medium seu umbonem occupantibus flocculis luteis densè stipatis: *Calix* floris è squa-floret. Caulis plures emittit *radices*, tenues, repentes, (quibus alimentum autumnale bus capillares, longe latèque se diffundentes, inter quas à radice primaria multe alie soboles tuberosæ excreverunt, glomeratæ, nunc radici primariæ seu matri adherentes, nunc fibris longis ad pedes. Unica Radix triginta, quadraginta, quinquaginta, aut etiam plura non raro producit hujusmodi tubera. Radices hæc tuberosæ foras colore rufescent, substantiâ seu carne internâ fungosâ candicante, varietis prominentis gibbosæ, pugni humani interdum magnitudine, ea parte qua germinantur sunt velut in rostellum elatæ. Caulibus marcescentibus radices tuberosæ per hyemem in terra calida transsunt. Quibus adhuc, quamvis nimis fortè multa nonnullis videntur, caulibus floribus harentium adeo rarus dividitur frequentibus undequaque, ut pyramidem efficiat, decreverunt ramulis summis paulatim, adeoque floribus oneratur quatuor vel quinque in singulis ramulis, ut obeliscum sive metam rotundam stellatam dicas.

Radicum tubera sapore dulci gustui se commendant, & edulia sunt, & gratiora (inquit Columina) cruda quam cocta. Nostrates variis modis ea præparant, alii in aqua decoquant & cum butyro & Zingiberis tantillo condita estant: alii in furno aut cibano cum aromatatis, mellis, uvæ passis, butyro, vino Hispanico, &c. malsâ farinacâ in volentes coquant. Quocunque autem modo præparent ullam quomodolibet flatulentiam & ventriculo intumescant, alii autem aliter sentiunt, nec ullam quomodolibet flatulentiam excitant vim in illis præcipiunt aut agnoscunt.

Datur hujus varietas radice oblonga. In notis MSS. quas amicè nobis communicavit Eruditiſſ. Vir, D. *Josua Palmer* M. D. Londinensis inventio D. Hermannum Botanices Professorem & Horti Medici præfectum in Acad. Lugdunobatis, asserere Helianthemum Virginianum tuberosi flores in pappum abire. Quod si ita sit alio transferendum est, nam non est hujus loci: & F. Columina rectius *Aster Peruvianus tuberosus* dicitur.

3. *Chrysanthemum Canadense* After *Virginianus latifolius luteus repens* Park. dictum. *Yellow creeping Starwort* of Virginia.

Park.

Caulibus surgit firmis, teretibus, duos aut tres pedes altis, non ramosis, (aut saltem rariis & paucis ramis) *foliis* per intervalla ad genicula binis oppositis, latis & amplis, *Floris* foliis similibus, sed minoribus, in acutiores mucronos productis, ad tactum durioribus & asperioribus & obscurius virentibus, venosis. In summo caule *flos* unicus, amplus, è calice novem aut decem foliolis viridibus composito exiens, plurimis longis angustis flavis discum medium fulcum ambientibus petalis constans: cui succedit (inquit autor) semen (ut aiunt) *Floris* Solis femini simile, sed minus. *Radix* fibrosa, sub terra reptans & latè se diffundens. *Caules* quotannis intereunt.

Hæc planta foliis & floribus ad *Florem Solis* accedit: Semen nondum observavimus. Si nobis liceret nonnisi imponere *Florem Solis* *perennem* radice repente eum appellaremus.

Duplex habetur species, altera *Chrysanthemum Canadense latifolium elatius* P. Boccone, *Chryf. Canad. latif. alissimum* Morifono dicitur, cui *caulem* altitudine sex, septem, aut interdum octo pedum assurgentem, crassitudine pollicari: *Folia* latiora, longiora, dilutius virentia, dentata attriunt. Altera *Chrysanthemum Canadense latifolium humilius* prædictis Autoribus, cui omnia minora.

4. After *Virginian luteus alter minor* Park. *Another yellow Starwort* of Virginia.

Park.

Caule unico, tereti, gracili, recto, rigido assurgit, quatuor aut quinque pedes alto, binis ad singulos articulos *foliis* longis, pulchro virore splendentibus, circum oras dentatis cincto, pediculis tenuibus insidentibus, ad tactum rigidiculis. E foliorum alis ad singula genicula *ramuli* utrinque exiunt, ab imo statim caule, minimùm cubitales, confimilibus foliis vestiti. *Caulis* & *ramulorum* singulorum fastigii singuli insident *floribus*, virentibus calicum foliolis obvallati, petalis vel barbulis circiter decem, angustis, oblongis, flavis discum medium ejusdem sed saturationis coloris, cingentibus, compositi. *Radix* fibris aliquot crassioribus longis, albis, duriusculis, fibrillis tenuibus capillatis constat, & in multis annos durat, *caulibus* quotannis exarefcentibus, è lateribus emissis propaginibus se multiplicans.

C A P. II.

De *Chrysanthemo caule alato*.

Chrysanthemum à floribus auri fulgore rutilantibus, dictum esse nemo nescit. *Chrysanthemum* autem dicimus herbas flore discoide radiato auro, seminibus pappo distinctis; quâ notâ *Chrysanthemum* ab *Astere* differt. Atque ita latè accipiendo nomen *Chrysanthemi* tum *Flos Solis*, tum *Calendula Chrysanthemi* species erunt.

Verùm quoniam hoc genus plantæ insignibus notis inter se differunt: Sunt enim alie barbules floris discum ambientibus cuspidatis, ut *Floris Solis* dictæ, de quibus jam egimus; alie *caulibus* alatis, seu membranulis foliaceis secundum longitudinem extantibus auctis, de quibus proximo in loco agemus: alie seminibus curvis, quas *Calthas* & *Calendulas* vocant; alie barbulis frontatis fronte crenata, seminibus quadrangulis, nos eas in plura capita seu genera dividemus, quorum primum erit earum quæ caule sunt alato.

Non sum necius secundum hujus Capitis speciem feminis cornuti seu bidentis respectu cum Eupatorio cannabinio aquatico convenire, verùm quoniam aliis notis evidentibus & characteristicis, ut v.g. flore radiato, foliis in caule singulatim positis ab eadem differt; huic potius, quàm cum insigni caulis alati nota convenit, adjungendam duximus.

1. After *luteus alatus* Cornuti, Cornutus *his yellow-welted Starwort*.

Cornut.

Quantvis procera sit & valde ramosa hujus *Asteris* species, vix tamen duo cubita excedunt *caules* ejus rotundi, quos *folia* vestiunt obscure virentia, longiuscula, sine pediculis: pediculi namque loco appendiculae quædam, alarum instar è marginibus foliorum dorsum flexæ, utrinque caulibus proximè adherent, ibique desinunt, undè folii alterius exordia sumuntur. *Floribus* luteis, Bellidi majori similes, in summo cauliculis nascuntur, medio f. obiculo luteo prominente, & foliis è circumferentia exeuntibus, velut *Astri* radiis auro colore fulgentibus. *Flos* venustus in pappos abie, qui, si digitis infries Chamæmelinum quiddam redolent. *Radice* nititur fibrosa hic *Aster*, quem sapor attritionis potius quàm alterius qualitatè participem esse testatur.

Minus verè *Cornutus* *Florem* hujus plantæ in pappi abire scripsit; cùm semina solida sint & pappo destituta, observante Morifono.

Ab America Septentrionali allata est.

2. *Chry-*

2. *Chrysanthemum Canadense bidentis* Morif. præclud. After *Virginian luteus membranaceo caule* Park. *Yellow Starwort* of Virginia, with a welsted stalk.

Park.

Sex septemve pedum altitudinem assequitur, *caulibus* multis firmis, duris, robustis, ima parte ad medium ferè altitudinem teretibus, æqualibus, superius quatuor membranulis extantibus secundum longitudinem productis à folio ad folium, velut alatis, minimè ramosis; quorum summitates occupant *floribus* aliquot, luteis, stellatis, quinque vel sex oblongis, angustis foliolis velut radiis umbonem medium è stoliculis luteis densè stipatis compositum ambientibus; quos *semina* excipiunt compressa, capite lato & veluti cornuto, à se invicem ita abcedentia, ut capitula *Ranunculi echinos* aliquatenus referant, nisi quod majora sint. *Folia* singulatim cauli adnascuntur, superioris [Asteris Virginie latifolii lutei repentis] foliis permixta, ejusdem obscuri & maligni viroris, non tamen usque adeo ampla & lata, & in mucronem aliquanto productiora, & ad tactum asperiora, brevius pediculis fulta. *Radix* lignosa, dura, tuberosa, fibris plurimis longis terram penetrans, eique valide inhærens, è lateribus propagines emittens, non tamen repens.

Apud nos ferè florēt, nec nisi calida tempestate præcedente: semen rarò perficit; Virginia Tempus indigena cùm sit.

Hæc planta *Chrysanthemum Canadense bidentis* Morifono in Præclud. dicitur.

C A P. III.

De *Chrysanthemo semine curvo seu Caltha aut Calendula*,

Altha dicitur non (ut aiunt) à forma, quæ calathum seu calicem refert, sed à Græco *αλθα* quod apud Nicandrum & Hesychium. Siculi commutant θ in α, ut *αλθα* *αλθα*. Sic *αλθα* *αλθα*. Voss. *Etymolog.*

Vulgò *Calendulam* appellat, quod corruptum ex *Calthula*, unde *Calthula*, & e inserto *Calendula*, posteaque in addito *Calendula*. Idem.

A reliquis *Chrysanthemis* seminibus curvis differt.

1. *Calendula sativa*. *Caltha* J.B. *Caltha vulgaris* C.B. *Garden Marigold*.

J.B.

Aureus *florum* splendor, antequam utilitas comperta esset, hanc plantam nobilitavit, qui omni auro saturatus rufescunt, *Chrysanthemi* segetum formâ, non ut illud è squamato capitulo, sed calice multiscido hirsuto prodeunt, odorati, disco medio fusco vel luteo, barbulis cum ambientibus frontatis, fronte crenata; *semine* succedente incurvo, granulis quodammodo asperato, exteriore majore, viscidis, in crebros ramos divisi. *Folia* linguæ formâ, sine pediculis caulem amplexa, ad basin anguliculisculis, summitate latiora & subrotunda, oblonga, pinguia, hirsuta, incana, gustu herbaceo, mox cum radicibus perennant hyeme mitiore, sæpius brumali frigore utraque corrumpuntur.

Tres hujus plantæ varietates insignes notavimus, alteram flore simplici, alteram flore pleno seu multiplici, tertiam flore prolifero. *Flos* enim interdum alios parit in ambitu, matre minores in pediculis triente longioribus hirsutus.

Tabernamontanus, ejusque Simia Gerardus nostras, novem *Calthæ* species pingunt & describunt, minimùm ejus quæ flore pleno est quinque varietates: 1. *Calendulam* multifloram maximam.

2. *Cal.* majorem polyanthon flo. auro. 3. *Cal.* polyanthon flo. auro. 4. *Calendulam* sativam polyanth. melinam. 5. *Cal.* multifloram orbiculatam. [6. *Cal.* proliferam primam. 7. *Cal.* pro omnes varietates (quævis C. Bauhinus quoque ita ferè distinguit) ad tres antedictas facile reducuntur: quin & ex tribus illis due quoque (ut suspicor) cultura & mangonio originem suam debent: nec tamen pertinax sum in hac sententia; nam (ut verum fatear) *Calendula* maxima multifloræ semini satum speciem suam plerumque propagat; & neque tamen, quantum hactenus expertus sum, *Calendula* minoris semini, majorem unquam producit.

Quod semina in disco marginalia majora sunt, satâ tamen plantas cùm flore simplici plerumque dant; media minora, & tamen plantas matri congeneres edunt, Gerardus tradit; penes quem fides esto.

Planta hæc Solsequia & Solis sponsa dicitur, quod flos ejus ortu Solis aperitur, & ocellis claudatur.

Gg

2. *Caltha*

2. *Caltha arvensis* C. B. *minima* J. B. *filices* Ger. *Wild Marigold*.

Cauliculus emittit tenues, palmum & scisquialpalmum altos, alijs simplices, alijs ramosos, singulis ramulis & summo cauli *flor* infidet exiguis, luteis, è calice foliolo viridi. *Folia* angusta, semineam longa: *radix* simplex, tenuis. Vix alia in re quam partium omnium parvitate à *Calendula* flo. simplici fativa differt.

Circa Liburnum, Montepelium, &c. inter fegetes & alibi oritur.

Ufus & Virtus. *Calendula* flores cardiaci censentur, hinc & hepatici & alexipharmaci, sudores movent, varias expellunt, ictero medentur, menses cientes, partum promouent (sumus subditus parturienti) Aqua destillata, oculis instillata, aut linteis in ea madefactis impositis eorum rubori & inflammationi medetur.

Decoctum florum *Calendulae* in Zythogalo seu liquore possiti nostratibus dicto, vulgò propinatur ad varias expellendas; ejusque usus à longo tempore ferè inter omnes increbuit.

Ad pestem praevativum, Accipe flor. *Calendulae* vulg. manduca, vel cum oleo aceto fac accetivum. *Curio de Bryqueville.* Carativum, Scilicet. florum *Calendulae* potus jejunè fortiter sudando. *Idem.* In metu Carbunculi pestiferi detur succus *Calendulae* manè ab 3j. ad 3ij. mirabiliter etiam purgat venenum pestiferum, per sudorem illud mira virtute evocans. Ex *Oblierv. Marc. Cumani D. Seane.*

CAP. IV.

De Chrysanthemum seminibus angulosis aut striatis.

Chrysanthemum Conyzae aut *Asteris* facie.

1. *Aster cernuus* Col. *Aster Atticus* folijs circa florem mollibus C. B. *Aster cernuus* Columnæ Park.

Col. **H**ujus plantae folia oblonga, vulgaris *Asteris* effigie, latiora, majora multò, tres uncias lata, per ambitum parum crenata, brevi hirsute pilosa, teretia proxima nervosa. *Caulis* singularem emittit, alis divisum multis, quibus breviora harent alternatim folia ut in caule, duriora, minutè crenata vel nihil. *Caulis* vero alarumque summum non ut in alijs plantis tenuius fit, sed paulatim crassescit, ut quod floribus haret fit admodum crassum, & curvum, non imbecillius ut in *Chrysanthemum* Peruviano, sed naturà. Singulos flores in singulis alarum cacuminibus prodeunt, luteis *staminibus* confertis in umbones, ut in congeneribus, sed pluribus admodum foliolis virentibus imparibus cinctis: Radii autem cingentes florem molles, nec ut in vulgari *Astere* aculeati vel pungentes. *Semen* oblongum, fulvescens, amarum, viscosum, odoratum, angustum, striatum, quod singulis floribus subest. *Radix* fibrosa, pallidescens, fibris crassiusculis divisa, Valeriana sylv. modo, sapore ferè aromatico. *Folia* acerba, adstringentia cum amaro quodam.

Hæc in monte S. Mariae Virginis dicto oritur. Julio & Augusto floret & Septembri perficitur.

2. *Aster Atticus* Ger. Cxf. *Atticus luteus* versus Park. *luteus foliolis ad florem rigidis* C. B.

Claf.

Unico-plerumque assurgit *cauliculo*, pedali, duriore & quodammodo lignoso, lanugine pubescens, qui superiore parte in ramulos dividitur, caulem superantes, quorum extremis squamata infidet *capitula*, folijs quinque ut plurimum longis, hirsutis, rigidiusculis & radiatim expansis subus exornata, in medio verò *flor* *Chrysanthemum* aut *Anthemidis* aureus. *Folia* per caulem sparsa lanuginosa, mollia, candidantia ut *Lychnidis* ferè, sed angustiora. *Radix* durabilis non est, ut quæ singulis annis pereat.

Frequentissimus est (inquit *Clusius*) hic *Aster* Græcitanensi regno, & agro Salmatincensi in arvis, ubi Maio & Junio floret. Nobis observantibus in Italia. Sicilia & Gallia Narbonensi ubique ferè obvia.

C. Bauhinus è Lobelio & Dodonæo aliam proponit *Asteris* Attici lutei speciem, quem *luteum folio glabro & crenato* appellat, Lobelius *italicum luteum frutescens*, Olea folio, *Conyzae* facie, quam in Italia faxosilis & aridis, inque Gallia Narbonensi valde frequentem esse scribit. Verum descriptio adeò brevis est & generalis, ut nesciam quam plantam intelligat. *D. Magnol* Alterum *italicum luteum*, &c. Lob. *Asteris* montani lutei Salicis glabro folio C. B. synonymum facit: verum C. Bauhinus diversum statuit, novo et titulo imposito, *Asteris lutei folio glabro & crenato*: D. Morison *Asteris* luteo folio glabro & crenato C. B. h. e. Attico *Dod.* semina solida seu pappo destituta attribuit, idque ex propria observatione; unde apparet eam non specie tantum sed & toto genere distingui ab *Astere* montano luteo Salicis glabro folio C. B. cujus flosin pappos abest.

3. *Aster*

3. *Aster supinus* Park. *luteus supinus* *Claf* Ger. *luteus 12. sive supinus* C. B. *luteus supinus spinosus* J. B. *How creeping Starwort*.

Claf.

After hic *supinus* est, *cauliculis* multis ab una *radice* prodeuntibus donatus, humi magna ex parte diffusis, striatis & hirsutis; folijs numerosis, Alteri Attico luteo penè similibus, sed paulò viridioribus: singuli rami durum & foliosum sustinent calculum, in quo flos luteus circinnate rotundatus, Bupthalmi aut *Chrysanthemum* emulus: quo evanescente caliculi in adeo à ra & lignosa *capitula* evadunt, ut ungue vix frangi possint, atque semen, quod in eis continetur, & firmiter inhaeret, exiit.

Circa Massiliam ad maris litus observavimus; *Clusius* quibusdam Castellæ novæ locis.

Lecu.

4. *Chrysanthemum Conyzoides* *Montpeliensum*; *Conyzoides* *Montpeliensum* Moris. *Conyzoides Lusitanicum* Brey. *After annuus Attico luteo similis, folijs ad florem mollibus* Botan. Monsp. *After Atticus odoratus* *Creticus* Zanoni.

Brey.

Albam, aliquando ramosam, habet *radicem*, fibris dependentibus: ex qua *Caulis* rotundus nascitur, cubitalis, lenissimis & minutissimis pilis pubescens, praesertim in summitate, qui terræ partim incumbit, partim se surgit & in ramos multos patitur. *Folia* ejus alternatim absque pediculo sunt posita, lanuginosa, extremitatibus nonnihil reflexis, *Conyzae* minimæ Lob. folijs respondentia, paulò tamen majora, laetiorque viriditate prædita, haud crispa vel undulata: Ex horum scilicet & ramulorum angulis, non minus quam in caulium fastigium *capitula* proveniunt solitaria ac dura, folijs quique, septem, vel etiam quandoque novem circiter majoribus, & quinque vel pluribus minoribus, mollissulis, viridibus & radiatim expansis subus donata: in medio verò *flor* lutei coloris, cujus foliola per extremum denticulata tribus denticulis orbem ex compluribus staminibus conflatum coronant, quo evanescente parva *semina*, angulosa & solida, impense incana, argenteque nitore & fericeo tactu succedunt. Tota Planta, praesertim trita, odorem aromaticum & refinolium, à *Conyza* non multum abundenter spirat. Sapor tidentem est aromaticus & ferè fervidus. *Lecu.*

Circa Montepelium sponte oritur & copiose, ut nos etiam observavimus cum ibi effluis. *D. Magnol* secus fluvium la. *Mauffon*, versus *Grabels* & Salenavam Junio mense lapsus cum flore legit. Alterum secundum *Claf.* refert, (ut rectè Breynius) naturâ, odore, foliorum hirsute dilfert.

Chrysanthema reliqua.

1. * *Chrysanthemum arborecens* *Ethiopicum* folijs *Populi* albæ. Breyonii.

Brey.

Frutex est crebris & densis ramis, quorum juniores densum ob tomentum albidum; in quibus *Folia* subrotunda, crasso modo in ambitu serrata, ac lanugine densa rasili in utraque superficie obducta, *Populi* albæ minoribus simillima. *Flores* in ramulorum extremitatibus aureo colore fulgentes *Chrysanthemum* Canadensis bidentis alato caule Moris. haud male emulantes se præbent, umbone croceo, multis petalis nervosis, anteriore parte denticulatis, radiato, constantes. His denum *semina* oblongiuscula, angulosa & solida, aliorum *Chrysanthemorum* ritu succedunt. *Lecu.*

2. *Chrysanthemum Americanum laciniato folio.* *Aconitum Helianthemum Canadense* Cornuti. *Doronicum Americanum* Park.

Corn.

Fruticifolium hoc *Aconiti* genus *folia* habet quæ ab radice gorminant, latissima, atro-virentia, ac ferè trifida. Quæ verò cauli adnascuntur, septem aut novem, atque etiam quod superiora cò pluribus profundioribusque divisa laciniis. Multis *caulibus* ultra proceritatem hominis adolefcit; hi in plures ducti ramulos extremitates habent luteis *staminibus* amplissimis onustas. *Flos* ut plurimum decem aut duodecim petalis oblongis confat, interposita singulis non levi spatio: inest medio umbo quadam, qui totus *seminibus* obducitur, ac figuratus ut ab imo latior in angustum verticem exacuat. Hujus basin cingunt coronæ instar intermedia majoribus foliola viridia. *Radix* crassa & carnosa *Aconiti* more in plures quoque fibras exit, latissime spatari solet, nisi diligenter præcatur ejus incrementum quotannis.

Malignam ac deleteriam vim huic plantæ attribuit Cornutus.

Hujus aliam speciem describit Morisonus noster in *Præliis*, Bot. p. 251. sub titulo *Chrysanthemum Americanum laciniato folio* obscurius virentibus: minoris.

Quod priore humilior est; folijs minoribus, magis laciniatis & obscurius virentibus: floribusque minoribus.

- A. 3. *Chrysanthemum segetum* Ger. enac. *segetum nostræ* Park. *folio minus secto glauco* J. B. *Bellis lutea folijs profunde incisæ major* C. B. *Corn-Marigold*.

Radix simplex, alba, lignosa altè in terram descendit, plurimis filamentis tenuibus capillata. *Caulis* simplex, pedalis aut altior, teres, medullâ farctus, levis, ramosus, folijs vestitus alternatim positus,

G 2

politis, abique pediculis caulibus adnatis, colore glauco Cerinthos aut Itatidis, duas aut tres uncias longis, vix digitum latis, circa margines alius incisilis. Flores in summitatibus caulis & ramorum Bellidis majoris, petalis in ambitu latis, flavis, discum aureum ambientibus. Discus autem ille componitur & foliulis in quinque segmenta expansis cum stylo in medio, quorum singuli fingulis feminibus insident, ut in reliquis corymbosis.

Locu. Segetes frigidulum tractum Galliae, Germaniae usqueque, Angliae, &c. huc scatent, flavam per menses Cicerem ornant; regionibus aestuosis rariis. J. B.

4. *Chrysanthemum Creticum primum Clusii* Ger. emac. J. B. *maius folio profunde laciniato, magno flore* C. B. *Candy Cohn-Parigold.*

Cubitalis habet aut ampliores caules, satis crassos, teretes, striatos, duos, pauci intus medullam, ramosos, colore glauco aut pallide viridi, frequentibus foliis brevi petiolo inaequaliter nascentibus ornatos, quae in varias & profundas lacinias calque iterum circumcirca incisilis & valde dissectas divisa sunt. Extremis cauli & ramis innascuntur ampliflores, & squamuloso capite prodeuntes, duodecim aut pluribus foliis constantes, satis latis, extenso crenato, aurei initio coloris, postea paulatim in pallide flavum degenerantis, latiusculum discum ambientibus flavum. Flori utcuque odorato succedunt capita & multis inaequalibus, longiusculis, striatis, utraque extremitate obtulis, & subfufcis feminibus compacta.

Radix subell alba, digitali crassitudine, brevis, multis fibris adherentibus, quae semine perfecto interit, & quo in terram delapso vere sequenti novae plantae exoritur.

Haec Clusio & semine Creta missa nata est. Verum non Creta peculiaris est, nobis enim in vineis & hortis oleraceis circa Messanam Siciliam & alibi observata est copiosius proveniens.

Haec planta variat interdum floris colore mixto, seu partim candido, partim luteo.

5. *Chrysanthemum Creticum 2. Clusii* J. B. *maius folio in minores lacinias diviso* C. B. Clusius huius *second Cohn-Parigold.*

Clus.

Non minus fruticosum, minusve altum est, minus tamen crassos habet caules, fungosos & striatos etiam illos, quos ambiunt folia non adeo dissecta, sed in minores lacinias & rariis incisilis divisa, propius ad Chrysanthemum segetum accedentia. Sufficient extimus caulis & ramus squamata & quasi imbricata capita, & quibus nascuntur flavi flores, totidem quot in primo foliis constantes, angustioribus tamen & medium orbem aureum cingentibus; quibus etiam succedat semen simile sed aliquantum minus.

Huc vel potius precedenti plantae eandem putamus

Chrysanthemum foliis Matricariae C. B. *Chryf. majus folio valde laciniato flore croceo* J. B.

J. B.

Cui caules cubitum aut sesquicubitum alti, teretes, laeves. Radix superiori similis: Folia sine pediculis cauli ejusque alis adnascuntia, Matricariae fere divitura, pinguis, tenera, sapore oleraceo quamquam non ita accepto. Flores quales superiores.

Quantum differant Chrysanthema Cretica Clusii ab hic tradito considerandum, inquit J. Bauhinus. Parum certe aut nihil. Nam & descriptiones in plerisque conveniunt, & utraque annua sunt, & Chrysanthemum Matthioli in Germania & Septentrionalibus regionibus peregrinum.

Chrysanthemum minus Camerari in Eptome Matthioli J. Bauhinus huc refert.

6. *Chrysanthemum latifolium* J. B. *Hispanicum rotundioribus foliis* Park. item *Chryf. segetum Batium* Boelii ejusdem & Ger. emac. *Daisie-leaved Cohn-Parigold.*

J. B. Ger. em.

Fibrosis albis nittitur radicibus annuis. Caules teres, striatus, glaber, rubescens, cubitum altus, medulla fungula factus, ramis alternis divisis; foliis cinctus nullo ordine positus, duas tréve uncias longis, semunciam aut unciam latis, ad Bellidis majoris folia proximè accedentibus, per extremum latioribus, circumcirca ferratis, glabris, obscurè virentibus, sine pediculis adnatis. Flores extremis caulis & ramulorum herent singulares, minores quam Bellidis majoris, disco foliolisque discum coronantibus (viginti numero in extremo crenatis) aureis. Florem suffulciunt squamae viridantes. Semen parvum, oblongum, teres, incurvum, albidum.

Inter segetes non in Hispania tantum, sed etiam in Italia circa Liburnum portum nobis observantibus copiosè provenit.

Huc perhmis est & fortasse eadem

Chrysanthemum parvum, sive Bellis lutea parva latifolia J. B.

Perhmis est (inquit) Bellidi majori, cujus folia habet, vix unciam longa, serrata, eodem ordine per eandem disposita, qui singulari, pedalis, subhirsutus, summo vertice florem gerit unicum, paulo jam dictae Bellidis minoris, radiatis in orbem foliis saturate croceis umbonem ejusdem coloris coronantibus, quae averfa parte suffulciunt folia pallide virentia, subhirsuta. Radix brevis, gracilis, multifida.

Præcipua

Præcipua differentia est in parvitate, quæ evenire potuit ratione loci *caula hirsuta*, quæ tamen non tanta erat, ut hirsutum dicere ausus sit; & flore in summo caule *singulari*, quod tamen perpetuum non erat, & sterilitati soli fortasse debeatur.

* 7. *Chrysanthemum Alpinum 1. Clusii* Ger. Park. *Chryf. Alp. incanum, foliis laciniatis* C. B. *Chr. Alp. Judenbergse, Jacobae affine* J. B. Clusius huius *first Mountain Parigold.*

Clus.

Multa habet secundum radicem longiuscula folia, Abinthio umbellifero similia, crassa, pollicari longitudine, in lacinias aliquot divisa, viridia, (in novellis tamen quadam canities conspicitur) amari laporis: Caules aliquot palmares, rarioribus & tenuius dissectis foliis ornatos, striatos; in quibus veluti umbelle dentium aut duodenum luteorum florum, Jacobae vulgaris floribus non multum absimilium & ejusdem odoris. Radix crassiuscula est, multique candicantibus fibris capillata.

Provenit in Judenberg, Spital & aliis quibusdam Striae jugis, ubi Julio & Augusto floret. J. Bauhinus hanc plantam Jacobae affinem facit; verum quoniam ex ejus descriptione non constat an flos in pappo abeat necne, & titulum & locum quem ei assignavit autor tantisper retinere permittimus, dum certiores de ejus notis genericis facti fuerimus.

* 8. *Chrysanthemum Alpinum 2. Clusii* Park. *Alpinum foliis Abrotani multifidis* C. B. Clusius huius *second Mountain Parigold.* *Chryf. Alp. Etcherianum, Jacobae affine* J. B.

Clus.

Huc numerosa proximè radicem nascuntur folia, Abrotani maris foliis respondentia, dilutiorè viriditate mientia, & odore si terantur non ingrato, sapore verò amaricante & minime grato: ex his caules exeunt pedales, minoribus foliis onusti, in aliquot interdum ramulos divisi, qui singulos aut geminos suffinent flores; Chamamelum vulgari majores, inodoros, omnino flavos, hoc est, medium orbem luteum cingentibus etiam luteis foliis, satis latis. Radix fibrosa & nigricans est, pluresque à latere spargit ramos.

Invenitur in Etcher, Snealben, Veytzalben & celsis aliis Alpium Striae jugis. Floret Augusto.

De genere hujus plantae nihilo certiores sumus quam de superioris: hic mansit donec de eo certius constiterit.

A. 9. *Bupththalmum vulgare* Ger. *Dioscoridis* C. B. *Matthioli, sive vulgare Millefolii foliis* Park. *Chamamelum Chrysanthemum quorundam* J. B. *Common Ox-eye.*

Caulibus cubitalibus & majoribus, tenuibus, & incana lanugine obductis, pluribus, propter teram rubentibus, ex lignosa radice oblique exortis, ramosis folia adnascuntur itidem lanuginosa, Millefolii, denticulata, pinnatæque, multo minora, quippe quæ non temere unciam longitudine superent, odore Chamamelis. In singulorum ramorum fastigio flos unicus, Chrysanthemi, totus luteus, five quæ in ambitu sunt folia spectes, five discum, qui rigidulis apicibus asper est: Calyx porro cui insidet incanus, Chrysanthemi instar squamulosus est.

Varis Germaniæ in locis hanc plantam observavimus spontaneam; circa Florentiam quoque Locu. Italiae in alveis torrentum & alibi.

* 10. *Bupththalmum Cotulae folio* C. B. ejusdemque Bupb. caule & flore purpurascens, ex sententia fratris. Bupb. alteram Cotulae folio Park. ejusdemque & Ger. emac. *Chrysanthemum tenuifolium* Boelii. *Camomile-like Ox-eye.* Bupb. tenuifolium folio Adilfolii ferè J. B.

J. B. Ger.

Radix est brevis, tenuis, candida, paucis fibris capillata. Caules habet tomentosos, tenues, striatos, subrubros, cubitales & longiores, frequentibus satis ramis multifidis; per quos folia nascuntur ad Millefolii tomentosi folia accedentia [tenuissime dissecta & foliis cotulae fastidia perhmisia Ger. emac.] pari dispositione & divisiura ferè, verum nonnihil latiora. Flos singulari ramis in caxamine haeret unicus, magnus, radiatis in ambitu foliolis longiusculis, extremo crenatis, tredecim aut quatuordecim aureis coronatus, disco concolore; calice foliolo, lanuginoso, canescente. Foliorum flicorum sapor nullus memoratu dignus.

Foliola floris discum cingentia (inquit Clusius) subus plerumque nonnihil purpurascunt aut rubescunt; hinc, ut puto, Bupththalmum caule & flore purpurascens C. B. ramuli plerumque lutei sunt, & folia quam Chrysanthemi Valentini crassiora.

Circa oppidum Aquæ mortuae nuncupatum observavit & eruit Clusius.

In Horto Medico Leydensi habetur Bupththalmum folio Chamamelis non descriptum: q. quomodo differat à precedente.

Locu.

G g 3

* 11. *Bupththalmum*

SECTIONIS PRIMÆ

MEMBRUM SECUNDUM.

De Herbis Corymbiferis barbulis medio disco concoloribus, floribus in Umbella formam dispositis.

CAP. I.

De Ptarmica.

Ptarmica ex re nomen habet, quoniam Πτάρμις, id est, Sternutamenta provocat. Notæ ejus sunt Flores in umbella, barbulis disco medio concoloribus; folia integra, ad margines duntaxat serrata.

- A. 1. *Ptarmica* Ger. *vulgaris* Park. *vulgaris*, folio longo serrato, flore albo J. B. *Dracunculus serrato folio pratensis* C. B. *Snicezwort*, *Saillard* *Pellitory*; nonnullis *Coostongut*, id est *Lingua asperina*.

7. B.

Est ubi tres superet cubitos, sæpius minor, cubitalis, radice oblique acta & velut geniculata, fibris majusculis & longissimis donata, sapore acri & fervido: *caule* singulari, tereti, glabro fistuloso, gracili, latis tamen rigido; cui alterno aut potius nullo ordine posita adnascuntur folia, ab imo ad summum, Draconis eluculentis, argutis asperiusculisque denticulis circumquaque serrata, atro virore splendentia, sapore fervido, Pyethri mitiore. Summus scapus nonnihil angulosus & subhirtus in furculos aliquot dividitur, qui umbellatim flores gestant candidos [tam discum medium, quam petala eum undique radiatim cingentia] Millefolii terrestres, duplo aut triplo majores, odore non dissimili sed remissiore. Discus floris medius & plurimis flocculis arcte stipatis & in quatuor segmenta acuta divisus componitur.

In pratis udis & palustribus Julio mense floret. Florum calices in hac planta quam Millefolii breviores & pluribus squamis coagmentantur. Flores ut multo majores quam Millefolii, ita minus crebri & conferti in summis caulibus longioribus pediculis insident, nec adeo exacte simul umbellam efformant. Variat interdum flore pleno seu multiplici, hinc *Dracunculus pratensis* flore pleno C. B. & aliorum.

Gustus est acri & fervido. Sicce pulvis naribus inditus, sternutamenta movet, unde ei nomen. Radix communia caput purgat & dentium dolores mulcet pituitam eliciendo. Herba cruda addit acetariis ad frigiditatem eorum temperandam & corrigendam.

2. *Dracunculus Alpinus Agerati foliis incanis* Hort. Reg. Paris. & Lugd. Bat.

Nos olim Cantabrigiæ columimus plantam Londino missam nomine Agerati flore albo, quæ revera potius Ptarmice speciei erat. Folia ei longiora erant quam Agerati vulg. acutiora, ad margines profundius serrata: *Caules* elatiores: *Flores* radiati, pallidi; odor (quantum meminimus) satis validus Agerati. An hæc sit quæ Parisiis & Leydæ colitur sub titulo allato nescimus. An Ageratum folis serratis Montpellierium majus pallide luteo flore nonnullis.

3. *Dracunculus Alpinus folio Scabiosæ* C. B. *Ptarmica Alpina* sive *Dracunculus Alpinus Scabiosæ* folio Park.

C. B. prod.

Radix hinc est fibrosus; *cauliculus* rotundis pediculis, in summo in alas brachiatis: foliis instar Scabiosæ laciniosis, altè incisis & crenatis: flocculis in summis virgulis quoad discum medium sublevis, quem foliola albidia ut in Chamælo vulgari ambiunt.

In Helveticorum pratis Alpinis prope Fabrias & in Gothardo provenit, Julioque floret.

4. *Ptarmica Virginiana folio Helenii* Morif. prælud.

Planta est bipedalis, cujus caulibus adnascuntur folia lata & oblonga, Helenii foliis haud abimilia. Flores fert albos, seminibus Ptarmice feminibus omnino similia.

Hæc planta a nonnullis ad Costum hortorum refertur, rectius tamen hic ponitur.

CAP. II.

De Absinthio Umbellifero dicto.

A foliorum divisa & colore Absinthium emulante nomen huic plantæ a Clusio impostum est. Verum ad Millefolium proprius accedit quam ad Absinthium, ob flores radiatos & barbulas disco medio concolores.

1. *Absinthium album* Ger. *album* sive *umbelliferum* Park. *albis floribus*. capitulis squarosis J. B. *Alpinum umbelliferum latifolium* C. B. *Tufted Dogwood*.

Clus.

Dodrantalibus assurgit *cauliculus* [lescuncialibus & dodrantalibus & mediæ magnitudinis] gracilibus, incanis, in quibus rara & exigua sunt folia, tota incana lanugine & velut tomento obita, circa radicem majora, Bellidis majoris foliis non valde dissimilia, minora tamen & magis incisa [J. Bauhino Absinthii vulgaris in morem profundè lacinata] satque crassa, eximie amaritudinis. Summis cauliculis octoni aut plures insident flocculi, in umbellam distributi, floribus Achilleæ non his luteo stylo præditis efformatum] cingentibus constant. Semen deinde quale Absinthii vulgaris, odoratum. *Radix* nigra est, aliquot fibris donata, & a lateribus propagines spargens. In Aultrie Stirique coliffimis jugis a Clusio observatum, nec alibi usquam. Junio & Julio floret. Variat insigniter magnitudine ratione loci in quo crescit.

2. *Absinthium umbelliferum*, Mutellina quibusdam J. B. An Absinthium umbelliferum alterum italicum Lob? Absinth. umbellif. hortense C. B?

7. B.

Radix nititur crassa, perenni ut videtur, *caules* emitente plures, palmares & paulo majores, per quos ut & in ipsorum fastigiis corymbi conspiciuntur rariore, latis magni & non fallimur licet. Folia tenuia, Absinthii Scirpuli divisi, candidissima, hirsuta, sapore amaro, ingrato. Ex licet sum est ab Absinthio albo, sed omnia exhorta multo, Cauliculos plures spithameos emittit, dumvis flocculis in glomeratis capitulis incanis gerens.

Pona Italicè Absinthii Alpini umbellif. 3. genus meminit; quod C. Bauhinus Absinth. Alp. Umbellif. tenuifolium & minus appellat.

3. *Corymbif. Millefolii umbella, folio alato & laciniato.*

Radix ei alba, obliqua, repens, fibris longis, crebris firmata. *Caules* erigit cubitales, teretes, inanes, brevi & vix perceptibili lanugine obitos. Folia alata, quatuor aut quinque pennarum conjugationibus constant singulæ pinne & extremum etiam folium circa margines dentate, & subinde altius incisa ut laciniate sunt: pinnule & lacinie in acutos cuspidis exeunt. Flores in summis eauri floribus omnino similes. Nullus in hac planta, vel odor, vel sapor inignis; initio gustanti subamara videtur.

In sylvis montosis prope maximum Carthusianorum canobium in Delphinatu Gallie nascitur. Junio floret. Hanc plantam indicatam puto, nisi forte Morionis titulo *Millefolii Tanacetii foliis* cano intelligat. Folia tamen hujus a Tanaceto plurimum abluunt.

CAP. III.

De Millefolio.

Millefolium, Græcis Μυέδουρον & Χιτάδουρον a multitudine foliorum, Achillea, Ἀχιλλέου, ab Achille primo ejus inventore dicta est. Plin. lib. 25. cap. 5. Invenit & Achilles discipulus Chironis quæ vulneribus mederetur, quæ ob id Achillea vocatur, hic tanisile Telephum dicitur.

Hujus characteristicam facinus flores in umbella formam dispositos, barbulis medio disco concoloribus, radia tenuissimè dissecta,

- A. 1. *Millefolium vulgare* Park. *vulgare album* C. B. *terrestre vulgare* Ger. *M. Stratiotes pennatum* J. B. *Common Barrow of Philoii*.

7. B.

Ubique viarum obvium est Millefolium, caulibus dodrantalibus, cubitalibus & altioribus surgens, rigidis licet tenuibus, teretibus, triatis, hirsutis, medullâ fæcis, qui circa summam in aliquot furculos dividuntur, atque his rursus in plures petiolos, qui flores in umbella formam odoratos, parvos, coloris

colore albos aut subpurpureos, quinque, septem, paucioribus aut pluribus foliis constantes ex caliculo squamato. *Cercium discus floris medius è plurima flosculis albis in quinque acuta segmenta parvisculo squamato. Ceterum discus floris medius è plurima flosculis albis in quinque acuta segmenta parvisculo squamato. Ceterum discus floris medius è plurima flosculis albis in quinque acuta segmenta parvisculo squamato.* *Folia marginalia, quæ discum in circuitum ambiunt frontata sunt, fronte duplici crura in duas compositur: folia marginalia, quæ discum in circuitum ambiunt frontata sunt, fronte duplici crura in duas compositur: folia marginalia, quæ discum in circuitum ambiunt frontata sunt, fronte duplici crura in duas compositur.* *Folia pinnata ad costam aligantur, tenuibus Chamaemeli divisis, sed compositioribus rigidiusculis, suave olentibus, sapore acriculo. Radix lignosa & fibrosa nigricat, & in terra se diffundit.*

Folia in toto hoc genere [Corymbosarum] quantum memini, singulatim caulibus adnascuntur.

Millefolium vulgare purpureum minus C. B. & aliorum, cum solo floris colore à præcedente differat, diversa species censenda non est. Variat enim hoc modo Millefolium vulg. floris colore in paucis ubique.

* 2. *Millefolium odoratum minus Monspeliensium* Hort. Blaf.

Multò minus est quam vulgare, foliis canescentibus, odorèque habet suavem & aromaticum. Plurimis in locis herbis circa Monpelium reperit, ut propè pontem *Ville nova* & alibi.

Hujus vires Schroderus sic breviter recenset. Vis ejus ad sanguinem sistendum. Uli itaque interno convenit in hemorrhagis & fluxionibus omnis generis, narium, uteri, alvi, vulnèrum, scelerum, vomitu, urinæ retentæ, calculo, mictione sanguinolenta, gonorrhœa, hemorrhoidibus, flore uterino, maricis, &c. Extrinsecus adhibetur utiliter Cephalalgia, hemorrhagie narium & vulnèrum, vulneribus consolidandis, tumoribus hemorrhoidum, hernia, icibus venenatis, tumori penis, &c.

Recentior observatio (inquit * C. Hofmannus) docuit Millefolium nostrum tantum abesse à facultate hemorrhagias sistendi, ut etiam ciat. [At J. Bauhinus quod Millefolium sanguis è naribus irritetur ex afflicta contingere arbitrat.] Tam etiam vehemens esse diureticum, ut diuturniore usu cruentas urinas pariat. Hofmannus ergo distinguit & Millefolium quod acerbum est vim illam glutinandi obtinere putat; quod amarum deobstruendi & dissolvendi, urinas educendi, lumbicos necandi, &c. Acrimonia & amaror manifesta sunt in Millefolio minore Cordi, itemque nobis *Trancredi*.

Verum quâcumque tandem qualitate id efficiat, multa exempla hemorrhoidum curata decoctionibus Millefolii adducit Riverius in Observ. Centuriis & multi alii Scriptores, ut nos monuit D. Tancerus Robinismus.

3. *Achillea sive Millefolium nobile* Ger. *Achillea Sideritis sive nobilis, odorata* Park. *Achillea millefolia odorata* J. B. *Tanacetum minus album odore Camphoræ* C. B. *Achilles his Iron wort.*

J. B.

Millefolio terrestri cognata est Achillea, sic ut non omnibus obvium sit discernim. *Virgii* tractat aliquando tricubitalibus, nonnunquam palmaribus, striatis. *Folia* Millefolii vulgaris foliæ frutescent, sed latoria, breviora, multifida, colore non ita viridi prædita, sapore amaro, odore valido aromatico. *Umbellæ* fert corymborum Millefolii jam dicti, foliolis candidis medium orbem aureum cingentibus.

In Germania ad Rhenum flumen, Gallia Narbonensi circa Monspelium, & in Italia passim provenit.

Parkinsonus Tanacetum minus flore albo ab hoc diversum facit, quam rectè ipse viderit.

Novi quidam mulieres qui se ab abortu præservantur solo usu decenti Millefolii vulgaris. *S. Pauli* Quadripart. Botan. Class. 2. p. 91. *Idem.*

Ad sanguinis sputum, & pulv. Millefolii 3ij. propinetur cum succo Plantaginis. Multum juvat, & multo magis succus, inquit Matthiolus.

Ad sanguinem è naribus eliciendum Millefolium quàm optimè conducit; asperitate namque sua & duritie acuminata venas in naribus capillares aperit: Naribus etenim indatur, mox internè nares premantur & fricentur, unde multis solet elici & facile sanguis & latis copiosis. *D. Soame.* Hunc nostratibus *Bole-vied* dicitur.

Tuber quod in hujus radice nonnunquam excrevit, oritur ex venenato quodam aut fermentativo liquore in vulnus seu puncturam ab infesto aliquo insectum una cum ovo immisso [ab eodem intellige insecto] & qui cum succo radicis mixtus, tumorem excitat qui sit receptaculum & velut uterus seu matrix ovi & vermiculi excludendi, eique alimentum & tutelam ministrat: unde *Millefolii tuberosa* à Jac. Cornuto pro diversa specie minus rectè ponitur.

Sennertus in fluxu mensium nimio sequens exhibet, & Succo Millefolii 3ij. Sacchari 5j. Datur. *D. Soame* è Dola. Lib. 5. C. 4. S. 10.

* 4. *Millefolium maximum umbellæ albæ* C. B. prod.

C. B.

À præcedente [Millefolio vulg.] excepta magnitudine in paucis differt. *Caulibus* est fœsquibul-talibus, crassis: *foliis* circa radicem palmum longis, unguis quatuor latis, tenuissimè incisis, & velut è multis minutissimis alatis foliolis constantibus, sed minoribus & tenuissimè incisis quæ circa caules sunt, qui in ramos plures brachiantur, quibus singulis umbellæ, uti in Millefolio vulgari sed major, *fœculis* albis referta insidet.

In horto Patavino crevit; & sanè nifi aliussens in horto botanico, pro vulgari Millefolio haberi fecerit Desfontaines autor C. Bauhinus.

* 5. *Mille-*

* 5. *Millefolium purpureum majus* C. B. *flore rubro* Clus. Ger. *rubro flore maximum* Park. *flo-
wered Barrow of Asilfoil.*

C. B.

Ex radice crassa latis caules plures ad cubitum & fœsquicubitum excreverunt: *foliis* ut in vulgatissi-mo Millefolio dispositis; umbellæ magna flores elegantissimos rubri coloris & quingulosos conti-nens, in quorum medio apices pallide flavescentes, qui gratiam addunt, emicant. *Flores* contritè me-dicatum odorem spirant. Millefolium rubro flore Clusii foliis erat vulgari tenuioribus.

De loco hujus natali non constat.

* 6. *Millefolium Alpinum incanum carneo flore* C. B. *Alp. Clusii, parvum, nobile incanum, carneum* J. B. *Alp. incanum* Park.

Clus.

Elegans hac plantula dodrantalem five palmarem altitudinem non excedit, multis *foliis* circa radicem stratis, tenuissimè incisis & veluti è multis minutissimis alatis foliolis constantibus, non-nihil incanis: Candicantes *caulibus* latis crassis, hujusmodi foliis inque minoribus & tenuissimè in-cisis obiti: Umbellæ fœsquialorum densissima, qualis in vulgari Millefolio, sed dilutiora rubro co-lore five carneo nitentium. Radix vix à vulgari differt, fibrosa admodum & summa tellure ter-pens.

Sponte provenit in Judenberg & Spital, Stirie Alpibus, atque flores profert Augusto.

Locus.

* 7. *Millefolium Alpinum incanum flore specioso* J. B.

J. B.

Palmaris est plantula, *radicula* simplici, rufa ac penè nigra: è qua *folia* prodeunt duas aut tres uncias longa, rarius pinnata, tomentosa, longiusculis ac fere uncialibus pediculis harentia. Colicu-lis tomentosis item prædictis similia quoque harent *folia*, sed aliquanto minorâ, brevioribusque pedi-culis donata. Eorum verò summitatibus flores insident quinque aut sex, squamati, corymbati, ut ex fœcula colligimus.

Legit hanc Platerus in Valleis montibus.

Locus.

8. *Millefolium luteum* Ger. Park. *tomentosum luteum* J. B. C. B. *Yellow Asilfoil.*

J. B.

Dodrantalis est herba, multos ex radice crassa, dura, repente, fibris Hellebori aequalibus, quibusdam minoribus, colore nigricante aut cinereo foris, intus flavo, sapore dulcibus (in fœca planta) donatâ, *caules* emittens, rectos, latis robustos, in quorum cæcume dense micant *florum* umbellæ Millefolii vulgaris terrestris, aureo tum foliorum, tum umbilici colore fulgentes. *Folia* per coliculos tomentosos Millefolii Stratiotis, sed multa minorâ, minutiusque incita, incano villo pu-bescentia.

Variat magnitudine foliorum hirsutia aliisque accidentibus pro ratione loci in quo oritur. V. Clu-sii & J. Bauhinum.

Circa Avenionem & ad viam quæ Auriaco Avenionem ducit copiosam invenimus: Clusius eti- *Locus.* am Murciano regno.

9. *Millefolium Creticum* J. B. *incanum Creticum* C. B. Park. *Candy Asilfoil.* *Stratiotis Mel-
lefol.* Belli Ep. 2. ad Clus. Alpin. exot.

C. B. prod.

Caulibus est lignosis, rotundis, incanis, fœsquialmaribus: *foliis* Chamaecyparissii (cui adeo simi-lis est ut excorticatis etiam Botanicos decipere possit) formâ oblongis, denticulatis, incanis, vel, ut Dioscorides, avicularum pennas imitantibus. *Caules* in summitate in ramulos abeunt, qui um-bellam latis compactam ex *floribus* ex albo flavescentibus compositam fulserunt. *Sapores* est amarican-tico aromatico, ad Santonici seu feminis contra vermes Officinis dicti saporem accedente.

Parkinsonus ex hac planta duas facit, priorem Millefolium incanum Creticum vocat; posterio-rem Stratiotem millefolium Creticum.

* 10. *Millefolio Alpino affinis planta, quibusdam loca mœchata* J. B. *Tanacetum Alpinum* C. B. Park. *Iva mœchata Rheatis, Tanacetum cognata herbula* Gœln. Hort.

J. B.

Duos aut tres pollices alta est, paulò etiam amplior, *coliculo* junceo, simplici: *foliis* vestito Mil-lefolii Alpini, licet non hirsutis, nec ita ad Millefolium vulgare accedentibus. *Flores* plures quàm Millefolio Alpino, umbellati, sed minores, rotati agmine foliorum alborum magnorum circum-po-posito, apicibus in medio numerosis ex capitulo squamis nigris, Alpini Millefolii in modum compa-cto.

* 11. *Millefolium*

* 11. *Millefolium Tanacetifolius* Morif. præhud.

Hujus folia sub exitum antequam excaulescat planta, adeo sunt Tanacetii foliorum æmula, ut nonnulli ab oculato Botanico distingui possint.

C A P. IV.

De Matricaria tenuifolia, flore unicolore.

Cum Matricariæ odore convenit, aliàs florum barbulis medio disco concoloribus reliquis hujus generis similis est.

* 1. *Matricaria foliis Abrotani* C. B. *Parthenium frutescens* J. B. *Matricaria sive Parthenium tenuifolium* Park. *fine-leaved feverfew*.

f. B.

Sesquipedalari est altitudine, radices parvas, lignosas, candidas, parum fibratas, ex qua cauliculi aliquot exurgunt rotundi, aliquantum rufescentes, in quibus, imò præsertim & terræ vicina parte, folia sunt tenuia, foliis Abrotani familia, ut ovum ovo magis simile non sit. In summis cauliculis umbellæ, & in his *stipuli* multi, albi compacti, quales in vulgari Millefolio cernuntur, ut inspicientes prima fronte facili deludant, Millefolium esse judicantes. Plantæ sapor amarus est, odor gravis, similis vulgari Parthenio. Quare congeneres esse plantas Myconus putat.

Ex Hispania delata est hæc planta.

* 2. *Matricaria Alpina Chamemeli foliis* C. B. *Matricaria sive Parthenium Alpinum Clusii* Park. *Matricaria Alpina Clusii* Ger. *Mountain feverfew with Canonile-like leaves*, *Millefolium Alpinum* J. B.

Clus.

Multis ex fibrosa radice, Chamemeli modo, fruticat ramulis, pedibus, viridibus, quos ambiunt folia Anthemidi prorsus similia, multiplici incisione divisa, Cotulæ aut Matricariæ fore odore, gustu calido, atamen non ingrato: Extremis cauliculis multi flores insident, umbellatim congesti, Abinthii Alpini umbellæ. Floribus proximè accedentes, hoc est, exigua capitella ex albo & pallido commixta, ambientibus ea fenis aut octonis latiusculis albis foliis, ejusdem cum ipsa herba odoris. Rami sive cauliculi humi procumbunt, & ex una (uti dixi) radice prodeuntes, subinde fibras agunt & nova germina procreant.

Invenitur in Sneeberg, Snealben & Durrenstein jugis magnâ copiâ; florétque duntaxat Augusto: nam cum in acclivitatibus & circa scrobes nascatur, quas diutius insidere solet nix, serius illud flores necesse est.

Culturam non admittit, nec hortis affluecit, quamcumque diligentiam adhibueris.

Videbis descriptionem J. Bauhini, quæ fortè est diversæ plantæ, nam flores quadruplo quintuplove majores facit Millefolii vulgaris floribus.

Locus.

SECTIO

SECTIO PRIMÆ

MEMBRUM TERTIUM.

De Herbis Corymbiferis cum barbulis, diversi à medio disco coloris, floribus solitariis aut sparsis.

C A P. I.

De Bellide minore.

BELLIS Latinis à bello seu pulchro colore florum dicta creditur; Græcis veteribus indicta: quod mirum, si modo in Græcia adeo frequens sit ac apud nos in Anglia.

Dux plantæ genere diversæ eo nomine censetur. Nos hoc in loco de minore agimus, cujus notæ sunt, Flos radiatus barbulis seu foliis marginalibus diversi à medio disco coloris: Caulis tam foliis nudus, quam non ramulosus.

De temperamento hujus plantæ quoad qualitates primas non consentiunt Botanici. Alii calidam & siccam, alii frigidam & humidam eam faciunt. Verum acerosus sapor frigidiorem arguit, & effecta ficcare Bellum ostendunt. Vulneraria est insignis: exterius in emplastris & fomentis adhibetur, interius succus ejus vulnerariis potionibus admiscetur: unde & Consolida minor Officinis dicitur.

Mulierculis nostratibus usitatum est herbam cum floribus ad alvum laxandam exhibere. *Schrod.* Hujus radices exterius usurpantur ad Scrophulas & strumas optime cum successu. *D. Needham.*

Radices in lacte decoctæ & catellis exhibitæ impediunt ne crescant; si vulgo fides. Extractum vel essentia hujus herbæ intro assumptum innatâ quadam proprietate (est enim tenuium partium) omnem sanguinem coagulatum, sive in valis, sive extra resolvere & transpirare facere affirmat *Simon Pauli* Quadripartit. Botan. Class. 2. p. 27.

1. *Bellis sylvestrica* J. B. *media sylvestris* Ger. *sylv. media caule carens* C. B. *reliquis nudiculis, non ramosa*. *Widdie Daisie.*

f. B.

Radice haud secus fibrosa est quam minor Bellis, sed crassior, etiam aliquando lignosior: folia verò majora, oblonga, per extremum rotunda, & in ambitu nonnihil serrata, hirsuta, subinde etiam rubentia, longo pediculo donata. Cauliculi ex radice nudi aliquot exeunt, dodrantales aut pedales ac majores florem singuli unicum sustinentes, Bellidis majoris similem sed paulo minorem, foliis radiatis albis, disco luteo.

In montibus propè Genevam invenimus, in Alpibus pratis frequentissima est, autore Clusio. *Locus.*

2. *Bellis caule bipedali nudo, foliis magnis latis, floribus rubris & albis* Mentzel.

Folia instar Erysimi leviter sunt sinuata, nec plura addit, nisi quod circa *Ispruck* collecta à seipso hæc species, ut &

Bellis foliis valde exiguis, caule procero nudo, florè albo.

A. 3. *Bellis sylv. minor* C. B. *minor sylv. simplex* Park. *minor A. sive sylvestris & 5. sive sylvestris altera* Ger. *minor sylv. spontanea* J. B. *Common wild Daisie.*

Totum cespitem operit sparsis humi foliis numerosis, pinguiusculis, hirsutis, ex longa cervice sensim latefcentibus rotundatque levissimè serratis. Caulum nullum promit, sed pediculos frequentes, palmares & altiores, tenues, teretes, hirsutos, quorum singulis foliis insidet unus, Bellidis horten- sis minor, singulari foliorum in orbem ambitu, lacteorum aut ex albo sanguineorum, luteo umbilico. Radicatur porro multis fibris tenuibus. Cum sibi marcescit & semina maturecere incipiunt medius umbo in metam affurgit, & semina in ambitu exteriora primo desiliere incipiunt.

In pratis & pascuis passim provenit; Vere primo & deinceps per totam æstatem floret.

Locus.

H h

4. *Bellis*

4. *Bellis hortensis*, sive flore multiplicato J. B. *hortensis* flore pleno, eoque magno vel parvo C. B. ejusdemque *Bellis hortensis prolifera*. *Bellis minor hortensis* flore pleno variorum colorum Park. ejusdemque *Bellis minor hortensis prolifera*. *Bellis media* & *Bellis minor multiplex* flore albo & rubro, item minor prolifera Ger. Double Daisies, of divers colours.

J. B.

Cerebris est in orbem fufis foliis, Piloselle, pinguiculis, nonnihil crenatis, aliis integris, hirsutis sapore affringente: inter quæ pediculi oriuntur palmares, tenues, subrubentes, hirsuti, qui flores sustinent albos purpureascentēve, mediolutes, Anthemidis modo: aliis verò numerosa foliorum luxuries umbilicum luteum obumbrat, repetita transplantatione, colore vel albo, vel rubro, vel mixto, seu alternatim positis foliis, albis & rubris, seu in ambitu rubro in medio albo, vel viridi, vel quâ denique fors tulit temerè vericolore varietate foliorum commendabilis: nec radices fibrolæ re-putata contenta se propagasse, quin & è flore ad marginem novam sobolem, haud aliter atque in prolifera Caltha, sufficit, sed matre ut par est minorem.

Præter varietates in Descriptione traditas, habetur & alia florum foliis fistulosis. Novimus ergo in universum quinque varietates, quæ sunt

1. *Bellis minor* hort. flore pleno rubro.
2. *Bellis min.* hort. flo. pleno albo.
3. *Bellis min.* hort. flo. pleno mixto [ex petalis albis & rubris.]
4. *Bellis min.* hort. flo. pleno rubro, petalis fistulosis.
5. *Bellis min.* hort. flo. pleno prolifero [albo, rubro, mixto.]

* 5. *Bellis hortensis pediculo folio* C. B.

C. B. præd.

Hæc à communi hortensi in eo tantum differt, quòd pediculus, qui leviter hirsutus, foliis oblongis, subrotundis, duobus aut tribus longè distantibus cingatur, & flori folia quina subjiciantur.

Locu.

In hortis reperitur. Vel naturæ lusus est, vel à Bellide minore genere diversa.

* 6. *Bellis Brasiliæ Caa-apia dicta* Margg.

Margg.

Ex radice unum aut sesquidigitum longa, vel etiam duos digitos, pennæ olivinae vel etiam minimi digiti crassitie, nodosa seu verrucosa, & filamentis ad latera & inferiore parte tenuibus donata, tres aut quatuor dig. longis, exterius ex gryseo rufescente, interius tota alba & lenta tres vel quatuor pullant pediculi, teretes, tenues, tres, quatuorve dig. longi, qui singuli sustinent unum solum subrotundum vel oblongum, nimirum duas, tres, vel etiam quatuor dig. longum, sesquidigitum latum ubi latissimum, tenerimum, superna parte viride & splendens, infernâ paululum albicans, nervo & venis transversis infernè conspicuis. Cæterum caret caule: fert autem florem in proprio pediculo, rotundum, umbilici figurâ, ut Bellidis flos, multis staminibus constantem pallidis inter quæ semen provenit rotundum, & feminis Sinapis magnitudine. Radix initio haud manifeste sapore est prædita, sed manâ quodammodo acris est, & relinquit in lingua vellicantem saporem.

Viget.

Venenis resistit, & fluxum dysentericum sistit herba 3iß. pondere quatuordecim horarum spatio vino infusa & manè pota, ita ut æger per quatuor horas jejuniæ: purgat enim ita ut simul profluvi-um sistat.

Reperitur & alia species foliis in ambitu dentatis & leviter hirsutis, eorumque pediculis raris pilis vestitis, flore cum umbilico in medio inflat floribus Chamæmeli.

C A P. II.

De Bellide majore caule ramoso & folio.

- A. 1. *Bellis major* J. B. Ger. *major vulgaris* sive *sylvestris* Park. *major sylv. caule folio* C. B. *Bupthalmum majus* Lon. *Consolida media vulnerariorum* Lob. The great Daisie & Ox-eye.

J. B.

Radicis ei fibrosa, reptans, sapore acri; caules emittens plures dodrantales & altiores, pentagonos, solidos, ramulos, foliis multis vestitis, oblongis, pinguibus, serratis, mucronibus obtusis. Flores Bupthalmi aut Pyrethri, radiati, petalis in ambitu albis, disco medio luteo, amplo, ex plurimis flocculis luteis in quinque segmenta divis composito, cum stylo in medio uniuersique. Folia calicum habent fibrinaria nigricantem. Cum flore pleno in hortis invenitur. Floret Maio & Junio apud nos in Angliâ, estque in pascuis ubique frequens.

Hanc Patavii comedunt mensè Februarii J. B. Lobelio si credimus, eadem potest quæ Bellides, eodem modo usurpata.

Herba

Herba integra, [caules, folia & flores] in Zythogalo decocta & pota adversus asthma, phthysim, orthopneam singulare remedium censetur.

Utile admodum est in vulneribus & rupturis in potu bibita, vel emplastri modo applicata.

Decoctum herbe sanat omnes morbos ortos ab intemptivo haustu potus frigidi cum corpus sit calidum, Cardilucius p. 1091. Idem affirmat Mindererus de Medicam. Militaribus. Hæc D. Tæner. Robinson.

2. *Bellis Alpina major rigido folio* C. B. Park. Great Mountain Daisie with a stiff leaf. *Alpina major foliis angustis rigidis* J. B.

C. B.

Ex radice nigra, repente, ab una parte fibrâ spargente & lignosa caulis rotundus, striatus, cubito altior exurgit, circa quem folia pediculis carentia, quinque vel sex uncias longa, vix unciam lata, rigida, parum obtusa, partim ex rotunditate acuminata, per circumferentiam profunde crenata, nulloque ordine disposita. Caulis summo flos unicus, Bellidis vulgaris majoris flore major, medio luteus, foliis albis discum cingentibus insidet; cui semen oblongum, ut in vulgari, succedit.

In summis jugis montis Juræ propè Genevæ copiosè provenit: C. Bauhino in Baldo monte. Locu.

* 3. *Bellis Virginiana densiore folio* Morif. prælud.

Cui folia latiora, serrata, densiora quàm ulli Bellidum sylvestrium majorum, majoresque flores.

* 4. *Bellis radice repente, foliis latioribus serratis* Morif. prælud.

Huic folia latiora magisque serrata quàm cuvis alii majoris Bellidis speciei. Flores icidem maximi, Radices longè latèque subter terram repentem.

* 5. *Bellis Alpina minor* C. B. *Alpina minor rigido folio* Park. The lesser stiff-leaved Mountain Daisie.

Ex radice cauliculus unus vel alter, lavis, semipalmaris, incurvus prodit, quem cingunt folia rigidiuscula, angusta, brevia, per ambitum profundis & asperiusculis crenis donata. Cauliculo summo flos unicus, magnus, disco luteo, aliquando purpureascente, foliis albis multis cincto, insidet. In Alpibus Helvetiarum provenit.

Locu.

* 6. *Bellis montana major folio acuto* C. B. Park. Bellidis Alp. alia species minor folio non rigido J. B.

Cauliculo est Bellide secunda brevior; foliis brevioribus, duplo triploque angustioribus, levius crenatis, nec rigidis, in acumen exquiritum desinentibus: flore secunda simili, sed minore. In montibus Euganeis collecta est.

Locu.

* 7. *Bellis montana folio obtuso crenato* C. B. An *Bellis montana minor* J. B.?

C. B. J. B.

Radicem habet lignosam, fibrosam: caulem unum, tenuem, lavem & pedalem, [J. B. sesquicubitalem] folia angusta, longissimis pediculis donata, per marginem crenata, obtusa, in tres apices cum cingentibus; capitulo squamis nigricantibus compacto.

Montepesuli versus Vigen & ad pedes montis Lupi & circumjacentibus campestribus squalidis & Locu. incultis. C. B. In descensu montis Capouliadem à las cambrettes inter rupes umbrasas invenit D. Minol.

Bellidem autem montanam minorem J. B.

Optimè convenire ait cum Bellide quam invenit in herbis incultis ultra pontem Salenovæ ad dextram, & in campestribus via montis Lupi, quæ pedalis est, foliis inferioribus serratis, multo minoribus quàm in Bellide majore, superioribus vero angustioribus: flore mediocri magnitudinis. Bellidis ramulum exsiccatum in horto D. Magnol Montepeli collectum nobis exhibuit eximius Botanicus D. Hanf. Slane, sub titulo *Bellidis Chrysanthemi folio*. Erat ei flos mediocris, folia angusta utrinque laciniata, raris utrinque laciniis, ceu denticulis extantibus, ut in Chrysanthemo segetum vulgari.

* 8. *Bellis minor alba ramosa* Park.

Folii brevioribus magisque dentatis; cauliculis foliosis & in ramulos floriferis divis à vulgari minore Bellide distinguatur. E Lusitania habuit Parkinsonus.

Locu.

* 9. *Bellis frutescens Indica ramosa* Hort. Lugd. Bat.

Succus ejus acris est, mordicans & amarus.

* 10. *Bellis maritima foliis Agerati* C. B. Park.

Plantula est palmo minor, ad cujus radicem parvam albam cauliculus pilis levibus hirsutus, in binos ternosve tenuissimos ramulos dividitur, quorum unus sex, alii tres uncias non excedunt, ad quorum partem inferiorem pauca & parva foliola, Agerati foliorum instar per margines crenata, singulis unicum florem, qui parvus disco viridi, foliolis albis ultra viginti cincto, sustinentibus.

Hæc copiose in insulis Stechadibus in arenosis provenit.

* 11. *Bellis Tanacetii folio* quorundam. *Tanacetum inodorum* Park. non odorum Ger. *montanum inodorum, minore flore* C. B. *album* J. B.

f. B.

Radix huic crassa, nigra, fibrosa, cui complures fibræ adnata. *Caulis* cubitum & sesquicubitum alti, hirsuti, striati, alis concavi. *Folia* Tanacetii, pinnata, inferne hirsuta, superne glabra, atrovirentia, odore nullo, sapore adstringente. *Flores* Bellidis majoris, stellati, candidi, umbone flavo.

Hæc planta J. Bauhino descripta eadem nobis esse videtur Tanacetio inodoro 1. Clus. non ut vult C. Bauhinus ejus Tanacetio mod. 2. Descriptio Clusii hæc est.

Gracilibus, firmis, duris, cubitalibus interdum verò sesquicubitalibus assurgit *caulibus*, per quos rara sparsa sunt *folia* pennata, Tanacetio vulgari non admodum dissimilia, odoris tamen expertia, gustu linguam vellente & fervido, circa radicem majora atque hirsuta. *Caulis* summo *fastigio* in aliquot breves ramulos dividitur, nudos, quibus insident magni *flores*, Bellidis majoris *foliis* ferè æquales, octodecim aut viginti foliis albis, nunc longioribus, modò brevioribus, medium orbem flavum ut in Bellide majore cingentibus constantes; quibus marcidis succedit in mediis capitibus longiusculum *semen* nigrum; quod terræ commixtum plantas sui generis producit, & aliis etiam non dissimilis, quarum flos est minor, secundo generi par. *Radix* est minimi digiti crassitudine, obliqua, non in altum demissa, nigra & aliquot fibris hirsuta & vivax, quæ etiam pangi possit.

12. *Tanacetum inodorum* 2. Clus. *inodorum minore flore* C. B.

Cum floribus præcipuè magnitudine, qui Cotula fœtidæ aut Matricariæ florem non excedit; *foliisque* minus elegantibus, pediculo breviori cauli inhaerentibus, à precedenti differat: Cùmque iidem in locis exeat, & à prioris semine sato, vix videtur specie ab eo diversum. Quocirca J. Bauhinus non immerito fratrem reprehendit quod diversas species faciat. Hæc duo Tanacetum (inquit) C. B. non duæ sed una planta, aut saltem ejusdem speciei, ut non separandæ videntur.

Hanc plantam in colle La Bassie propè Genevam & ad Rhodani ripas observavimus: Clusius in omnibus utriusque Pannoniæ montibus humilioribus & sylvis cædis, ubi floret Maio & Junio.

* 13. *Mentha Sarracenica species flore Anthemidis* J. B.

Herba est cubitalis, interdum minor: *ramuli* è radicibus multos edit, aliqua ex parte per caulis longitudinem velut stris ornatos, nonnihil lanuginosos, in quibus *folia* parva, brevia, non admodum lata, viridia, in ambitu serrata, odorata, medio inter Ageratum vulgare & Mentam odore, & tam simili Mentha Romanæ vulgò dictæ, ut hæc illi commode possit succedere. *Flores* in cacumine multi, Anthemidis similes, in medio luteoli, in ambitu candidi, odorati. *Radices* subsunt candicantes.

A Pyreneorum montium incolis, ubi frequens nascitur, appellatur *Herba del Moro*. i. e. Herba Maurorum seu Sarracenorum.

Dalechampius apud Historiam Lugdunensem, & C. B. Annotationibus in eandem Historiam hanc plantam cum Parmica *Fuch.* unam & eandem faciunt. At J. Bauhinus in Parmica *Fuch.* lanuginis nihil observat. At nec folia illi odorata sunt, nec parva, nec brevia, nec admodum lata, sed longa & angusta: nulla etiam similitudine foliorum comparantur Parmica & Mentha corymbifera. Verum loco cum Parmica convenit, nimirum in pratis juxta fluentia.

* 14. *Herba Molucana* C. B. Park. *Molucana Acoffa* J. B. & Lugd.

Acoffa.

Duorum aut trium cubitorum altitudinem acquirit hæc planta, nonnunquam etiam locis uberioribus & humidis quinque cubitos superans, eleganti virore prædita; *caule* tenui, tenero, nonnihil concavo, imbecillo, & nisi uti Jasmimum pergulis sustineatur, humi sese diffundente quemadmodum Hedera, & multos ramos spargente, qui subinde radices agunt ut Mentha & Melissophyllo, adeoque serpunt ut planta sola vel ramus transpositis brevi temporis spatio magnum locum occupet. *Flores* habet tenella & mollia, in ambitu serrata magnitudine & forma Sambuci foliis respondentia: florem croceum, Chamamelii flori admodum similem, paulo tamen majorem.

Toto anno vivet & luxuriat.

Vulgò nuncupatur (teste Acoffa) Remedium pauperum & destructio Chirurgorum.

Frequenter

Frequenter utuntur eum in Malicia (unde primum originem traxisse creditur, quod istic abunde crescat & plurima adnoscatur Chirurgicis remediis) tum in omnibus Indiæ provinciis, in quibus diligenter colitur & in pretio habetur, nec injuria.

Coquantur hujus plantæ folia in oleo & cum cera inspissantur unguenti modo: misceatur etiam unguentum omnis generis ulcera, recentia & antiqua, etiam si sanguinolenta, fordida, cuniculosa, maligna & putrida sint: miræ efficaciz esse deprehendi in tibiæ vulneribus inveteratis, inque recentibus vulneribus.

Alia est præterea hujus stirpis utenda ratio.

Ejus enim caulem & ramos superiore cortice denudant, & sumunt membranam illam tenuem, quæ media est inter exteriorem corticem & caulem, quæque facile ut in Cannabæ revellitur; cum oleo nucis Indiæ madentem ipsius plantæ foliis involvunt, & sub cineribus calidis recondunt: ubi incaluerit & emollita fuerit, conterunt, & recentibus cruentisque vulneribus imponunt, seu grandia sunt, seu levia, & paucis diebus non sine admiratione conglutinant absque ulla inflammatione aut apostemate: lenit enim dolorem, sanguinis fluxum cohibet: breviter, nullo alio medicamento adhibito omnino ad cicatricem perducit: singulare etiam perhibent esse remedium adversus nervorum punctiones & vulnera.

Eodem præterea modo adhibetur in apostemate aperto ad emundandum, carnem generandam, & ad cicatricem perducendam, item in inveteratis ulceribus & cuniculosis, in quibus ea solummodo trita interdum apponitur.

CAP. III.

De Pyrethro.

Pyrethrum ab igne nomen habet ob radicis ejus fervorem igneum C. B.
Ab Anthemide seu Chamamelo flore majore & radicis acii fervidique sapore differt.

Pyrethrum flore Bellidis C. B. *vulgare Officinarium* Park. *Officinarium* Ger.

Dod.

Pyrethro *folia* sunt multipliciter dissecta divisique similitudine ferè foliorum Fœniculi, sed tamen minora, Dauci amplius, & Carote æmula: *Cauliculi* dodrantales aut paulò altiores, in quorum fastigiis *folia* sylvestris, latus, Anthemidis similis, sed tamen major, medio orbe subulatus, angustis oblongisque circumambientibus foliolis, supina parte albicantibus, pronà verò nonnihil purpurascens. *Semen* inter disci five orbis flamma gignitur, tenue & oblongum. *Radix* digitalis ferè est crassitudinis, longa, subulso colore rugicans, gustu acri & admodum fervido.

Ex Orientis partibus infertur. Nasci in quibusdam Italiæ montibus, sed minus acre, scribit Mat. L. 1. 1. tholius.

Optimum remedium habetur in paralyti lingue cum vocis amissione. Ad dentium dolorem *Ung.* radix masticata in usu est.

CAP. IV.

De Chamamelo.

Chamamelum dicitur hæc planta quasi Malum terrestre aut pumilum, quod Mali [intelligit Cydonii Hofm.] odorem habeat. Dicitur & Anthemis à florum abundantia.

Note ejus characteristice sunt, *Folia* tenuissime dissecta; *flores* sparsi, satis grandes, foliis marginalibus albis dictum flavum cingentibus.

A. 1. *Chamamelum odoratissimum repens flore simplicis* J. B. *nobile seu odoratis* C. B. *Romanum* Ger. *Common Camomile*.

Item,

Chamamelum nobile flore multiplici C. B. *repens odoratissimum pervenne si. multip.* J. B.

Radices huic fibrosæ sunt: *caules* tenues, hirsuti, striati, in terram procumbentes, & subinde radices agentes, unde immensum se propagat. *Folia* in caulibus crebra, tenuissime in segmenta tenuia acuta dissecta. [Folium totale alatum est, ex pluribus pinnularum conjugationibus compositum, singulis pinnulis in plura segmenta angustissima in acutum desinentia divisæ] *Flores* in summis caulibus & ramulis singulares, pediculis prælongis insident, pro planta modo ampli, radiati, patiorum alborum & oblongorum continua serie dictum medium flavum cingente, qui marcescentibus foliis marginalibus in capitulum grandiusculum, Tragi ferè figurâ, extumescit. Planta hæc in opacis virior est & ferè glabra, in apicis incana & lanuginosa. Odorem spicat flavum unguenti.

Julio demum mense floret. In pascuis uliginosis, inque sterilibus & a juvenis demotis non raro. L. 1. 1. In

II h 3

Chamamelum Hispanicum luteum odoratum C. B. prod.

Ad Chrysanthemum potius referendum videtur.

- * 7. *Chamamelum Alpinum inodorum* C. B. Park. *Leucanthemum Alpinum Clusii* Ger. Mountain Chamemile without scent.

Clus.

Hujus folia Chrysanthemum Alpini 1. Clusii foliis non multum dissimilia sunt, nisi paulo magis incisa essent, crassa & succulenta (uti sunt multarum Alpinarum stirpium folia, quemadmodum & maritimarum) amarifculi saporis, & nullius grati odoris. *Cauliculi* dodrantales, infirmi, in quibus singulares flores, Chamemelo majores, luteum orbem ambientibus vicenis aut pluribus albis foliis. Itae se spargit hae planta Anthemidis modo & fibrolas radices habet.

Lew.

Crescit in Jadenberg, Spital & aliis quibusdam provinciae Stiriae jugis, ubi Julio & Augusto floret.

8. *Chamemelo aëne Bupththalmum italicum segetum altissimum* J. B. Cham. *leucanthemum Hispanicum magno flore* C. B. prod. *Ch. Hispan. amplo flore* Park.

J. B.

Tam alacris asurgit, ut segetes in Italia etiam superet, *caulibus* simplicibus per quos folia Bupththalmi vulgaris, asperifcula, alerno posita, ex unciali distantia, minutissime ac profunde dissecta, quorum segmentorum summities velut pilos tenuitate sua repraesentant.

Flos in fastigio unicus, jam dicti Bupththalmi flori aequalis, radiato in orbem simplici foliorum candidorum agmine constans, umbilico luteo. Differt (inquit) à Cotula foetida ne quis fallatur.

Vulgare est circa Montspelum in satis, quod foliorum divisurâ, altitudine & majori flore à Cotulis facile distinguitur. *Botan. Monsp.*

- * 9. *Chamamelum Aethiopicum lanuginosum* Breynii.

Breyn.

Chamamelum hoc prorsus novum pulchrum sanè ac perrarum est, eâ fermè quâ Romanum facie in Promontorio Bonae Spei crescens, quamquam minus, & ramos teneriores, densi lanugine pubescentes spargens: *Folii* minoribus, lanuginosis, Millefolii lutei junioribus & magnitudine quadantenus & figurâ similibus. Ex ramulorum cymis inter folia pediculus *palmaris* ferè, gracilis & lavis exit, qui in summum in capitulum laeve, striatum, crenis magnis & obtusis per circumferentiam coronatum, ex viridi albicans & veluti rorulentum, paulatim crassescens abit: cujus medio *flos* Chamemeli vulgaris, disco ex tabulis mille minutissimis luteis conftrato, foliis candidis sed perquam pusillis, ut Asteris cernui *Cel.* cincto, eleganti spectaculo insidet. Excusso flore *semen* copiosum, nigrum, Chamemeli inodori minus sequitur.

Hae planta, propter capitula parumper à Chamemelo recedere, & medium quoddam genus inter hoc & Asteram cernuum *Cel.* prætereundum videtur.

- * 10. *Chamemelina Lusitanica latifolium sive Coronopi folio* Breynii.

Breyn.

Cauliculis multis ab una radice prodeuntibus, & summa tellure magna ex parte sparsis, sesquipedalibus, teneris ac leniter hirsutis, superius maxime, luxuriat: quos folia sine petioli alerno posita vestiant, utrinque in lacinas novem aut decem laterales divisa, mediam quandam inter Coronopi minimi maritimi hirsuti, & Tanacetii Alpini C. B. adhaerentia cauliculis folia figuram emittentia. Singuli caules & rami singulos flores producant, tam capitulo, quam aliis Chamemeli Romani folia simplici aequales, quorum candidissima, ad unguem citrina, anteriùs dissecta petala, discum totum tabulis amplexoribus luteis obductum, & ita figuratum ut ab imo latior in angustum verticem exaccutur, rotatum ambiunt.

Ex Emine Lusitanica in Horto publico Amstelodamensi enatum mense Julio florens observavi Jac. Breynius.

SECTIONIS

SECTIONIS PRIMÆ MEMBRUM QUARTUM.

De Herbis Corymbiferis cum barbulis diversi à medio disco coloris, floribus in Umbelle formam digestis, seu

De Parthenio aut Matricaria.

MATRICARIA à matrice seu utero recentioribus dicta, quod morbis uterinis confertur, Parthenium Dioscoridis censetur, quod diminutivum est à *ματρί* & *virgo*. Noxè ejus characteristicae sunt Flores velut in umbella, barbulis albis discum medium luteum ambientibus.

- A. 1. *Matricaria* Ger. *vulgaris* Park. *Matricaria vulgè*, minus Parthenium J. B. Parthenium I. sive *Matricaria vulgaris* C. B. *Febricula*.

E Radice alba plurimis fibris emissis terram apprehendente *caules* exurgunt plures, sesquicubitalis, rigidi, striati, glabri, satis crassi, medulla fungosa repleti, foliis crebris, nullo ordine politis vestiti. Versus summities caulium ex alis foliorum exeunt ramuli, in quibus ut & in summis caulibus existunt *flores* pediculis oblongis, plures velut in umbella radiati, non admodum ampli, foliis marginalibus brevibus, albis, discum medium flavum cingentibus. Foliis marginalibus marcescentibus discus medius extumescit. *Folia* velut alata ex duabus tribulive pinnularum mediae costae gines dentatas subvolvuntur. Filicis cujusdam ferè in modum. Color foliorum ex viridi luteolus. Tota planta odorem gravem & vehementem spirat.

Junio & Julio menibus floret ad sepes & in locis rudieratis.

Locus & Tempus.

Matricariae varietates sunt,

1. *Matricaria flore pleno* C. B. & aliorum, sola floribus multiplicitate à vulgari, non specie differt.
2. *Habetur & flore nudo*, seu foliis radiatis medium orbem cingentibus viduo. Flore aphylo, bullatis floribus aureis Park.
3. *Matricaria odorata* J. B. & aliorum, cum nulla alia in re praequam odore gratiore à vulgari differat, nec ulteriore descriptione indiget, nec species distincta censenda est.
4. *Matricaria florum petalis fistulosis* majoribus.
5. Minoribus.

Utraque varietas colitur in *hort. Reg. Paris.* & *hort. Leydeni*, & semini proculdubio originem suam debuit, uti Bellis minor florum petalis fistulosis.

6. *Matricaria cauliculis rubentibus* N. D. *Hort. Lugd. B.*

Ad uterinos affectus non parum confert (ut vel nomen ipsum arguit) decoctum & potum, *Vism.* menfis & secundas remorantes, uteri suffocationem, &c. Quaeunque amara possunt utiliter praestant: ventris tinea expellit vel herba ipsa, vel succus ejus expressus non secus ac Centaurium aut Abinthium. Convenit in Arthritide.

Noltrabus, & Germanis etiam (*Febricula*) Febrifuga dicitur ab effectu. Nonnulli, ut apud Tragum, 1. Hist. 50. sapientes mulieres, & Brailavola in *exam. Simpl.* vin purgaticem illi attribuant, quam Parthenio suo Dioscorides inesse prodidit.

Palam est Apes ferè non posse odorem Matricariae: quare plethorici, quos praë aliis pungunt apes & calices, in hortis ambulaturi optime sibi consulunt, si Serviam ex Matricaria sibi parent & circumferant: sic enim apes hujus graveolentia offensa, quasi manu abacta, illis non nocent. Eundem effectum expectare possimus à Cotula foetida, S. Paulli *Quadrup. Botan. Clusii* 3. p. 390. habui à D. *Taner. Robinson.*

Ad Hemierantiam, R. folior. Matricariae m. i. Calestia in sartagine, & bis aut ter calidi vertici applicetur. *Celsianus ex libro Arcanorum.*

Matricaria cruda imposita capitis vertici mitigare ejus dolores saepiculè solet. S. *Paulus*. Parare ex ea & floribus Chamomilla: cum tantillo Artemisiae decoctam luvci, à cujus usu hysterica symptomata illico cessare, & lochia abunde fluere saepe comperi. *Idem.*

- * 2. *Matricaria inodora* C. B. Park. *Parthenium inodorum sive Achaeum Aegyptium* J. B. *Febricula without scent.*

Herba est Chamemelo proxima, quae tamen non adeo altè extollitur, sed parum supra latius expanditur, foliis Parthenii minoribus ac densioribus, floribusque Chamemeli annulis. Herba saporis odorisque expers percipitur, sed flores odorem gravem obtuturumque spirant.

Aegypti porro quibus & hae planta patria est, descriptore Alpino autore, florum foliorumque *Locus & Vires.* decoctum in uli habent ad tollendas vitærum obstructions, praestitumque ad ictericos.

Hae planta ex descriptione rectius ad Chamamelum refertur.

Herbae

Herbæ flore composito discoidi nudo, seu Corymbiferæ flore nudo, sunt vel caule

Determinato, flosculi scilicet eum finientibus, usque vel

Sparis aut solitariis,

Fruticosa, superficie perenni, foliis in ramulis sigillatim positis, odoratis: ABROTANUM FEMINA, Chamæcyparissus. Herbacea, femine

Cornuto seu bidente, foliis in caule bijugis, radice annua: EUPATORIUM CANNABINUM femina. Indiviso & integro, foliis vel

Integris Majoranæ: CHRYSANTHEMUM C. b. sp. repens flore apophyllo Breyn. Dissectis, seu segmentis Coronopii amulis: CHRYSANTHEMUM Conyzoides Ethiopici, &c. Breyn. seu tenuissimis, Millefolii amulis: CHRYSANTHEMUM VALENTINUM Clus.

Velut in umbellam dispositis in summis caulibus & ramulis, foliis

Integris,

Latis, elatior & major: COSTUS HORTORUM, Balsamita mas. Angustis, per margines incis, huiusmodi & minor: AGERATUM; Balsamita femina.

Dissectis & velut alatis: Tanacetum.

Indeterminato, floribus eum non finientibus, verum secundum ejus longitudinem velut in spicas dispositis; foliis

Integris, longis, angustis, Hyslopi: DRACO. Dissectis,

Fruticosa & lignosa, foliorum segmentis tenuissimis: ABROTANUM MAS. Humilior & minor,

Amarae insignis, odore vehementiore, folio incano: ABSINTHIUM. Minus amara, odore remissione, folio subtus incano, superne virente: ARTEMISIA.

LIBRI SEPTIMI SECTIO SECUNDA.

De Herbis Corymbiferis flore nudo.

HÆC Sectio in tria membra dividi possit.

Primam earum quarum flores caules terminant, floribus sparsis aut solitariis.

Secundam earum q. f. c. t. floribus in Umbellæ formam digestis.

Tertiam earum quarum flores caules non finiunt, sed secundum eorum longitudinem velut in spicas disponuntur.

CAP. I.

De Abrotano femina sive Chamæcyparisso.

ABROTANUM unde dictum sit vide infra in Capite de Abrotano mare. Chamæcyparissus dicitur ab aliquo cum Cupressi foliorum similitudine.

Notæ ejus sunt superficies fruticosa, perennis, folia odorata; Flores solitarii ramulos terminantes.

1. Abrotanum

1. *Abrotanum femina vulgare* Park. *femina foliis teretibus* C. B. *Chamæcyparissus* J. B. Ger. *Common Lavender-cotton.*

Ex radice crassa, dura, lignosa & subinde in brachia fissa virgulta cubito altiora emittit, lignosa, tenora lanugine incana & in plures ramos divisa, quos ambiunt tenuia folia, longitudine circiter unciali, minutim denticulata, ita ut quatuor ferè denticuli in eadem phalange agminatim dispositi conspiciantur, incana omnino, odore medicamentoso & cum quadam suavitate gravi, sapore partim acro, partim amaro. Singulis ramulis singuli insident flores Tanacetii, lutei, calicibus squamosis.

Circa oppidum S. Syriaci in Hetruria copiosè provenit atque inde incipiendò ad Statum Eccle. Locum fistulicum seu territorium Papæ, secus vias.

Convenit qualitatibus cum Abrotano mare, usque præcipui est in obstructionibus Epatis, Re. Vires. num & Uterum: lèterum curat.

Ventris lumbricos interim, quotidiano experimento muliercularum, tum semen, tum herba ipsa in lacte decocta & pota.

Folia sicca ad stilendā alba feminarum profluvia conferre scribit Matthiolus, si continuis decem diebus aut pluribus, fumantur à jejunis, & deinde interpolatis diebus.

2. *Abrotanum femina foliis Ericæ* C. B. Park. *Chamæcyparissus unguentaria* J. B. *Green-leaved Lavender-cotton with a scent like Ointment.*

7. B.

Caulibus est tenuioribus, candidioribus, foliis vestitis minoribus, sed quæ majoribus denticulis incisa sunt, odore minus gravi & jucundiore.

Hanc speciem eandem puto Abrotano femina 2. Clusii, cujus etiam descriptio Abrotano nostro unguentario in hortis frequenter culta, & in collibus saxosis circa molendina Nemausi nobis observato melius convenit, quam Bauhiniana, quæ hujusmodi est:

Alerius (2.) rami etiam candicant, minus tamen frequentes sunt, longiora habent folia, quatuor similiter, dentium ordinibus prædita, initio quidem incana, minus tamen quam in superiore, & quæ tandem omnino virescant; odor mitior est: sapore, radice cum jam descripto convenit. Hoc genus plerique etiam hortis commune esse scribit.

Hæ descriptioes (ut verum fatear) in eo contrarie videntur, quòd J. Bauhinus & etiam Dodonæus folia minima huic attribuunt quàm vulgari Chamæcyparisso, Clusius autem longiora; quomodo conciliari possint non satis perspicio, utcumque eandem utrique plantam descriptam minime dubito: proinde Abrotanum feminam 3. & 8. C. B. ad idem caput reduco: ut & Parkinsoni Abrotanum secundam seu magnam & Abrot. fem. quartam seu Ericæ foliis.

3. *Abrotanum femina flore majore* C. B. *femina Narbonensis magno flore* Park. *femina 3. Clus. Lavender-cotton with a large flower. Absinthium maximum Abrotani feminae facie Ger.*

Ad primum genus multum accedit, sed longè strigosius est, & ramos duriores, brevioribus minusque frequentibus foliis obfessos habet, colorem etiam inter utrumque medium. Flores in extremis ramulis majores & pallidiores in squamatis capitellis. Radix in duos & lignosos ramos divaricatur.

In acclivitate quorundam colliculorum inter Narbonem & oppidulum D. Nazarii à Clusio observabatur.

Hoc genus an ab unguentario dicto differat subdubito: fortè tota diversitas loco debetur.

4. *Abrotanum femina foliis Rorismarini majus* C. B. Park. *femina 4. Clus. hist.*

Clus.

Multis ab uno cespite prodeuntibus ramis constat, tenuibus pedalis, candicantibus, quas numerosa ambiunt folia Rorismarini coronarii, sed minora & angustiora, quæ novella incana sunt, & incisuris distincta sunt, multum tamen à Santolina credite foliis diversa, amari gustus & jucundi odoris: multas & singulis ramis producit virgulas palmares, raris foliis leptas, atque in summo earum hæ virgule. Radix est lignosa.

5. *Abrotanum femina foliis Rorismarini minus* C. B. Park. *fem. 5. Clus. hist.*

Clus.

Flore, foliis, tota denique facie præcedenti simile est, sed per omnia minus & gracilius: quod natalibus tribuendum non est, quandoquidem uno eodemque in loco (inquit auctor) simul nascentes plantas invenimus, neque etiam atati, quia utraque species ex feminibus natali loco (sejunctim collectis & repositis & mecum in Belgicam delatis mihi nata est, magnitudine & exilitate non minus discreta quàm natali loco fuerat.

6. Abro.

C. Abrotanum femina viridis C. B. Park. *femina viridis minor* Park. *fem. 6. Clus.*

Clus.

Præcedenti magnitudine par est, interdum etiam paullo majus: Ramuli non ut in alero candicantes sed virides: folia etiam viridia, sed longiora tenuioraque, non minus quidem amara quam illa, sed minus jucundi odoris: *flor* pallidus, *virga* quæ florem sustinent tenues, parato femine etiam arefcebant, ut in superiore, cujus radici hujus *radix* etiam responder, sed magis fibrosa est. Nascuntur [tres proximè descriptæ species] Salmanticensi agro, montibus Segobiz vicinis, quos *el queto de Guadama* vocant, & veterem Castellam à nova separant; aliisque alperis & salebrosis Hispania locis. Florent Maio & Junio; semen maturum Julio. Hæc omnia Clusus.

* 7. *Abrotanum femina repens* C. B. *Santolina* 5. Dod.

Nobis incognita & suspecta est.

8. *Abrotanum femina villosa & incanis foliis* C. B. *Scripium Dioscoridis Abrotani femina* facie Ad. Lob.

Ad. Lob.

Exilibus, lenibus *fulcatis*, pedem altis fruticat. *Radix* albicat, prolixa, fusculosa statim ab humo numerosos promit, crebris *foliis*, minutum crenatis, teneriscula lanugine incanis, uti Gnaphalum summo tenus oblitus, ubi extrema capitula aureis *floribus* bullata fulgent, *femine* parvo copioso referta, similitudine Tanacetum sed minore.

Adeo simillima est Abrotono femina vulgaris hororum, ut haud facile utramvis ab altera discernere sit; nisi quia hæc tota minor, odorator, candidior, tomentosa, quod alteri deest, cui folia breviora; & sapor non adeo ingratus aut venenosus.

Hoc & nobis non minus quam Lobelius in Galloprovincia, montis celsi S. Magdalenæ cryptæ celebris acclivibus, quæ S. Maximum oppidum spectat, observatum. Et reverè Abrotono fem. vulg. adeo simile erat, ut pro eodem habuissimus, nisi odor gravior, statura humilior, & locus contrarius fuisset. Lobelius quoque hæc vix credidisse ac differre scribit, nisi utrumque contulisset. Necdum tamen nobis planè satisfactum est, quibus loca hæc adire contigerit diligentius & exactius hanc speciem cum vulgari conferant.

* 9. *Abrotanum peregrinum Cupressi foliis* Lob. Park. *femina foliis Cupressi* C. B.

Exigua est *radice*: ex una stirpe plufculos viticosos, *caules* rigidiores nigricantes producents: *Folia* cupressina aut Sabina, texturâ reticulatâ effigiata, longa, angusta, & per virgulta crenatis extremis denticulata.

Ex brevi hac & imperfecta descriptione qualifiam planta sit quam intelligit Lobelius nescimus: in capite de Sabina caulem ei attribuit pedalem & sesquipedalem, in *summitates* caudatas comolas excurrentem.

C A P. II.

De Eupatoriæ cannabinæ femina.

1. *Eupatorium cannabinum femina* Ger. *aquat. duorum generum* Park. *Cannabina aquatica folio tripartito* diviso Park. C. B. *Verbesina sive Cannabina aquatica, flore minus pulchro, elatior ac magis frequens* J. B. *Water Hemp, Agrimony with a yellow flower.*

Radix plurimis fibris majusculis, fibrillis minoribus capillatis constat: *Caules* attollit cubitales & sesquicubitales, teretes, ramosos, foliosos, [rubentes, hirsutos] *Folia* ad genicula ex adverso bina tripartita aut etiam quinquepartita, [subinde per ramos quoque nullo modo lacinia] circa margines profundè serrata, glabra [J. Bauhino pilosa] latius pediculis caulem amplexa. *Flores* summis caulibus & ramulis insident, è foliis exiguus luteus quinquepartitis compositi, nudi, multis squamis purpurantibus calicis loco obvallati. *Semen* longum, latum & planum in summo bicornem [J. Bauhino in duos stylos asperos desinens qui vestibus adherent.] Uniuscujusque floris basin cingunt folia radiatim disposita, acuminata, brevibus circa margines pilis, qui serraturæ speciem exhibent, hirta.

In locis humidis & palustribus, fossis, riguis, & intra fluviorum latè patentes alveos non raro prodit, ut rectè Dodonæus.

A. 2. Est

A. 2. *Eupatorium aquaticum folio integro* Park. *Eupat. Cannab. femina varietas altera* Ger. c. nunc. *Cannabina aquatica folio non diviso* C. B. *Verbesina pulchriori flore luteo* J. B. *Water-Hemp-Agrimony with an undivided leaf.*

J. B.

Fibris *radicator* multis albis, tum ab imo caule, tum ab ejus geniculis demissis, sapore aromatico. *Caules* cubitales & majores, alias minores, teretes, subhirsuti & nonnihil subinde rubentes. *Folia* ad nodos bina adversa, quatuor aut quinque uncias longa, acuta, serrata tantummodo, non in lacinias divisa, superficie utrinque levi, sapore acriculo. Ex foliorum alis duo ramuli diverfi exant, quorum alter altero minor esse solet. *Flores* multo pulchriores quam in Verbesina elatiore; intenti, magna, in orbem acta; medium occupant alternatim remissi foliis, luteoli, quinquepartiti, apiculos nigros exferentes, squamulaeque striatæ, extimis quidem similes, sed fupparæ. *Semen* oblongum, compressum, fuscum, brevissimis ceu aristis asperisculis capiti adnatis, ad vestes adheret.

In locis aquosis ubi aqua stat aut residet J. Bauhino. Apud nos ubique odorum unà cum præcedente provenit Cannabina aquatica, non tamen quæ hic describitur, flore radiato, sed flore nudo.

* 3. *Conyza capite mutante* J. B. *Cannabina aquatica folio non diviso*, C. B. qui hanc cum præcedente confundit. *Water-Agrimony with a bending head.*

J. B.

Caules habet plures, cubitales, hirsutos, qui in varios ramulos funduntur, quorum singulis appositum *folium* unum, longum, satis latum, rarius serratum, pilosum, Conyzis nonnihil simile, ramuli ad florem usque robusti, rectique, per extrema in corvæcan rigidulam contorquentur, *florem* nutabundum, terramque versis inclinatum sustinentes, ex multis ceu squamis compositum, quarum medium obident multi apices lutei, eo ferè modo dispositi quo in Verbesina. *Flores* ambiunt quædam longiuscula folia viridantia stellæ in modum radiata. *Radices* fibrilæ, Hellesbori nigri similes. C. Bauhino in Prodro mo hanc describit sub nomine *Cannabina aquatica* similis capitulis mutandis, & tamen in Pinace *Eupatorium cannabinum Chrysanthemum* eandem facit. Hæc tamen plantæ nobis diversæ videntur, ut descriptiones conferenti patebit: utunque hujus descriptio melius convenit Cannabinae aquatice folio integro nobis in Angliâ familiari.

C A P. III.

* *Chrysanthemum Conyzoides æthiopicum, capitulo aphylo, foliis Majoranæ* Breynii.

Breyn.

Lignosus hic frutex, pedalis, Conyze minimæ Lob. facie quodammodo natiens, in plurimos se expandit *ramos*, rotundos, striatos; quos numerosâ & conferta ambiunt *folia* Majoranæ hortensis foliorum formam & Sanamundæ primæ *Clus.* non male æmulantia, villosiora tamen ac præmper minora, odoris & saporis aromatici. Mentha corymbifera seu Costi hortensis lora, dictum luteum staminibus plurimis constantem line radiatis in ambitu nascentibus foliis continetur: donec tandem eadem staminulorum loco *femibus* solidis & angulosis, ex cinereo colore albicantibus, Fœniculi seminis magnitudine, onerentur.

In bonæ Spæ Promontorii locis herbolis oritur, ubi mensis Octobri & Novembri vernat.

Chrysanthemum Cannabinum Americanum Morif. præclud.

A nostrate cogniti facile est, quippe caules edit quadrupedales, subrubentes, firmiores & rectiores: foliis ex multis staminibus luteis conflatis habet, & semina bidentia multò vulgaris Chrysanthemi Cannabini feminibus majora, vestibus pariter adherentia.

Locus & Tempus.

I i

C A P.

CAP. IV.

De Bellide luteo flore aphylo.

1. *Bellis spinosa* Alpin. exat. *spinosa foliis Agerati* C. B. *major spinosa flore luteo nudo* Park. *spinosa elatior & frutescens Herbariorum bullatis aureis floribus* Lob. Ad. part. ult. *Drickha* *leaved naked yellow Daisie.*

Alpin.
TOTA planta est fruticosa, habetque à radicibus multis gracilibus lignosos caules plures, rectos, graciles, ramosos, glabros, subinde rubentes, foliis multis oblongis, spinulis crenatim loco in ambitu armatis parvis ad Myrti folia accedentibus cinctis. In cauliculis summitatibus fiunt flores: totius auri, lati rotundi, ad modum Anthemidis nudo flore; quibus succedunt semina minima, oblonga, mollia & nigra.

Parkinsonus semina alba ei attribuit.

Hac planta nobis hac ætate [1685] succrevit ex semine ab amicissimo Viro & insigni Botanico *Hans Sloane*: verum non perfectum florem. Descriptio Alpini ut & Parkinsoni ei satis apte congruit. In dodrantalem altitudinem assurrexit, foliis crebris in caule nullo ordine positos, ab angusto principio paulatim dilatatis & in rotundum desinentibus, glabris, obscurè virentibus, circa margines denticulis spinosis incisis.

- * 2. *Bellis lutea* sive *Chrysanthemum Capitis bonæ spei repens, flore aphylo* Breyne.

Breyne.
Radicibus nictur teneris, albicantibus, nec ita profundis: ex quibus *Cauliculi* emergunt rotundi, glabri, coloris pallidi virentis, & aliquibus in locis quandoque ex fusco subrubicundi: dividuntur hi rursus in alios minores, ut plurimum versus terram procumbentes, quam ubi attingere valent mox novas radicales emittunt. *Foliis* donatur ex glauco virentibus, longiusculis & mordantè incisis, ac Coronopi folia quodammodo referentibus, caulique semper ambientibus: undinatè incisis, ac Coronopi folia quodammodo referentibus, ex innumeris staminibus foliis exiguis singulis autem caulibus unicis conspicitur *stolus*, lutei coloris, quem nulla ambiunt folia, tubulis constans, instar orbis sive disci floris Chrysanthemi vulgaris, quare nulla ambiunt folia, quare & aphylli nomen inditum. *Semen* maturum exiguum est & subrusti coloris, proximèque ad Chrysanthemi vulgaris semen accedit: quod cum ipso flore odorem spirat haud ita gratum. Universa autem planta apud nos annua est, & satis copiosè ex deceduo semine repullulat.

Descriptio est *D. Syen.*

In horto Leideni colitur sub nomine Bellidis luteæ seu Chrysanthemi exotici minoris flore aphylo, Chamæmeli facie.

CAP. V.

- * *Chrysanthemum Valentium Clusii* Park. Ger. *Bupthalamum lanuginosum foliis Millefolii* C. B. *Bupthalamo tenuifolio simile Chrysanthemum Valentium Clusii* J. B.

Clus.
UNico plerumque assurgit caule, pedali, raro ampliore, ramofo: foliis secundum radicem numerosis, deinde tenere & sine ordine per caulem sparsis, multistidis, Millefolii Stratiotis foliis penè similibus, lanuginosis & incanis, quæ degustata salivam cient, & acidula sunt. *Flos* in singulis ramulis unicis, luteus, vel potius auri splendore fulgens, quique relictus multis annis nativum colorem etiam retinet, medio Anthemidis disco sive umbilico major, & sine radiatis in ambitu na fœntibus foliolis, coloris non injucundi. *Radix* unica, candicans, firma, crassiuscula.

Valentino regno ad arvorum margines crebat Clusius, juxta semitas repertum, nusquam alibi ipsi observatum. Florebat isthuc Martio.

Hæc planta, nequæ fallatur, plurimum à Bupthalamo Narbonensis provincie differt.

Locus & Tempus.

CAP. VI.

De Costo hortorum dicto sive Balsamita mare.

HUjus notæ genericæ sunt flores lutei nudi in umbellam aggesti, folia integra, lata, in ambitu crenata, odor validus.

1. *Mentha Corymbifera* sive *Costus hortensis* J. B. *Men. hortensis Corymbif.* C. B. *Costus hortorum major* Park. *Balsamita mas* Ger.

J. B.

Obliquas agit radices, Menthe radices pares, teretes, à quibus fibræ demittuntur multe, *Caulis* cubitales & sesquicubitales, striati, ramoli & herbaceo colore pallefcentes. *Folia* Lepidii, eodem cum caulibus colore, per ambitum serrata, rarius lacinata, odore intenso Agerati, sapore vehementer amaro. Summis ramis insident Corymbi aurei Tanacetii. *Semina* parva, oblonga, compressa.

In hortis colitur.

Sanat cruditates stomachi, ructus, vomitus, fetores oris, tormina, cardialgias ex stomacho, dolores capitis ex eodem. Quin ex propria capitis affectione, siquidem frigida sit, *Conferrea* non infelicitur usurpari. Idem dico de morbis uterinis à mensium mora. Idem de calculo, *C. Hofmann.*

In viscerum obstructionibus non esse infrenum remedium persuadeo mihi ob partium tenuitatem: ob amarorem vermes necat & succus & semen foris. Parkinsonus semen & florum in vino alb. infusionem ad 3ij. una vice pueris verminantibus propinat. Peculiari vi Opi aliorumve venenorum malignitatem retundere creditur. In vulneribus citissimam operam præstat, unde *Balsamita* nomen inditum.

Mulieris Germanicæ pasta farinaceâ obducta folia frigunt in oleo butyræ, & mensis secundis apponunt.

Balsamum ex eo cum Ophioglossò in Oleo olivarum decocto, additis inde ad dandam consistentiam cera & resina, paratur, ad ulcera inveterata utilissimum.

Mulierculæ Danicæ Balsamitam siccam sibi magnâ copia quotannis servare solent, ut mensibus parè vel omnino non fluentibus balneum vaporosum ex ea sibi faciant, quâ omnibus pediluvio is menagógis longè ocyùs moveri sibi mentes persentiscunt, si vapor in locos per infundibulum exhalet, quam si solum hiantè sinu, supparò undique vanno circumdato super ea confideant. *Sim. Pauli.* Ex adversar. *D. Hulse.*

Si succo & herba Balsamite succosa inguen & alarum hircus probè perficerentur, certo experimento neci dabuntur illud pediculorum genus qui inguinales appellantur. *Idem.*

- * 2. *Mentha Corymbifera Brasiliensis, Camara Japo dicta* Marggr.

A præcedente seu vulgari differt hac foliis acuminatis, urtica æmulis, cum illius obtusiora sint; necnon florum colore è lactescente & dilutè cæruleo mixto, qui in illius aureus est.

3. *Pseudocostus Virginiana, seu Anonymus Corymbifera Virginiana flo. albo.*

Folia habet integra, lata, circa margines serrata, *Caulis* dodrantalem, in summo gestans flores multos, velur in Umbellam aut Corymbum congestos, albos, disco medio (quantum memini) foliolis parvis albis cincto.

Hanc plantam aliquot annos Cantabrigiæ in hortulo meo alui: habui autem à quodam *Walker*, hortulano Londinensi, cujus filius eam cum aliis rarioribus è Virginia attulit.

Nullibi (quod sciam) descripta occurrit hæc planta, pulchra & rara: nisi forte sit *Parmica Virginiana* folio *Helenii Moris prælad.* superius in capite de *Parmica* propofita. Quò sanè commodius refertur quàm ad *Costum*, ob flores radiatos.

CAP. VII.

De Agerato.

Ageratum Dioscoridi l. 4. c. 59. cui nomen inditum *διὰ τὸ ἐμμάδον τὸ πρὸς ἡμᾶς* quod *ἡμᾶς*, quoniam flos in sua coloris specie dilutissime conservetur; quasi dicas senectutis expertus, quod *Ἀγέρω* dicitur: vel ut Plinius lib. 27. c. 4. quoniam diutissime non marcescat. Notae ejus characteristicae sunt flores lutei nudi in umbellae formam dispositi, folia integra profunde serrata.

1. *Ageratum vulgare* sive *Costus hortorum minor* Park. *Ager. foliis serratis* C. B. *Ageratum pleurisque*, *Herba Julia quibusdam* J. B. *Balsamita semina* sive *Ageratum* Ger. *Maubl. Cantp.*

Radice constat lignosa, minimi digiti crassitudine, variè implexa, ex qua complura surgunt virgultae, cubitalia & altiora, tenuia, colore aliàs subrubente, aliàs ex viridi pallenscenti, in ramos divisa; foliis numerosissimis ab imo ad summum stipata, Costi hortenfis ut odore, ita & formâ similibus, sed duplò aut triplo minoribus, profunde serratis. In summis ramulis *Corymbi* emicant Millefolii, sed colore luteo. Semen succedit exiguum, oblongum & paleaceum.

Nascitur in Hetruria circa Florentiam, Lubburnum, &c. itémque in Gallia Narbonensi circa Monspelum & alibi copiosè.

Hac planta Officinis pro Eupatorio Mefues habetur.

Temperamento & viribus cum Costo hortorum fere Balsamita mare convenit. Ex hujus & Ophioglossi foliis una confusis, & in oleo olivarum bullitis, addito cera, resina sicca & Terebinthinae tantillo, unguentum sive emplastrum efficitur præstantissimum, Gerardo nostro sæpius probatum.

Mefus Eupatorio fuso purgandi facultatem ascribit; quam alii huic plantæ adimunt & proinde non esse Eupat. Mefue contendunt. Schroderus & Hofmannus alvum laxare quam mollissimè statuunt.

Felici successu oleo ipsius Agerati Septentrionalium utor in verminantibus puerulis, tam ut is id propinetur, quam ut Gossipio exceptum umbilico eorum applicetur. *Sim. Paulus.*

2. *Ageratum floribus albis* Ger. Park. *Ager. foliis serratis, flore albo* C. B. *White flowered Maubl. Cantp.*

Caulibus est lignosis, foliis crebris vestitis, quam præcedentis minoribus minùque circum oras serratis. Flores in summis caulibus velut in umbellis dispositi, albi [media tantum parte lutea nonnulli offendentes.] Odor plantæ priore aliquantò mior: *Radix* pariter tenuis, fibrosa.

Hac planta (ut nonnulli volunt) differt a præcedente, floris colore tantum: Huic similem sed minorem J. Bauhinus exhibet & describit titulo *Herba de lavata*. Fundit (inquit) ex radice caules dodrante minores, glabros, per quos folia alternatim posita cernuntur. Agerati foliis similia, unciam longa, angusta, in ambitu serrata, glabra, gustu aromatico & subamaro, Tanacetati ferè. Fastigia coliculatorum in umbellas quodammodo abeunt *flosculorum*, Millefolii Alpini minorum, foliis albis apices circumstantibus, ex capitulis, quæ squamæ nigris lineis pictæ componunt.

Hac planta, quicquid sit de præcedente hoc propriè non pertinet, sed ob flores radiatos, & folia non dissimilia, ad Ptarmicam potius referenda est, non obstante Agerati odore.

Ageratum purpureum Dalechampii Lugd. alterius est generis.

- * 3. *Ageratum minus* Park. *foliis non serratis* C. B. Ger. *emac.*

Park.

Pluribus surgit caulibus, pedem non multum superantibus, foliis crebris undique oblitis, minoribus, longioribus, angustioribus, albidioribus quam in vulgari Agerato, circa margines non serratis, Stoechadis citrinæ foliorum emulis. Summis caulibus innascuntur flores multi flavi coarctati, & in umbellæ aut Corymbi formam dense stipati, Agerati vulgaris flores bene referentes, odore laetis grato & vehementi.

Quod si flores in pappum abeant, cuius ope semina venti illic feruntur, non erit planta hujus loci.

4. *Ageratum Africanum foliis laciniatis inodorum.*

Folia ima ex angusto sensim dilatata, spissa, glabra, obscurè viridia, in latum & trifidum mucronem desinunt; his proxima in tres lacinas, supulas itidem trifidas, profundius scissa sunt: Superiora in caulibus tribus quatuorve hinc inde laciniis, angustis, longis, in acutum terminatis incisa videntur. Caulis ab eadem radice exeunt plures pedales, & altiores, ab imo statim ramosi, ramulis è sinibus foliorum alternatim positorum, & inferius satis frequentium ortis. Caulis & ramuli in pediculis prælongos exeunt, sustinentes florum umbellas densas: Singuli autem flores è plurimis flosculis aureis quinque-partitis, satis in hoc genere conspicuis componuntur. Semina in hortulo nostro ad maturitatem non perduxit. Vere satum Julii initio florere cepit. Flores autem quam diutissime

diutissime durant antequam marcescant: nondum enim hoc vicefimo die Octobris, qui primi explicabantur contabuerunt, sed etiamnum in vigore persistunt, ut admirationi sit, unde nulla quam ego unquam viderim aut noverim planta æquo jure Agerati sive immarcescibilis nomen sibi vindicat.

Nullum neque in floribus, neque in herba ipsa odorem percipimus. Sapor nonnihil acris & aromaticus sentitur. Semen hujus inter alia multa rariora ad me misit ingeniosissimus Vir D. Hanfius Sloane, M. D.

CAP. VIII.

De Tanaceto.

Tanacetum fortè à Tannaco quo nomine Parthenium appellatum fuisse Plinius testatur, Recentioribus dictum est, inquit C. Bauhinus. Ejus Characteristica sunt Flores nudi in umbellæ formam digesti, folia laciniata.

- A. 1. *Tanacetum* Ger. *vulgare* Park. *vulgare luteum* C. B. *vulgare flore luteo* J. B. *Com. mon Cantp.*

J. B.

In satissimam magnam adolefcit proceritatem duorum cubitorum & amplius, caulibus teretibus, nonnulli striatis & hirsutis, medullâ albi fungosâ plenis. Folia ex viridi in flavum vergunt, pennata, in segmenta per ambitum crenata divisa, costæ media adnexa, odore vehemente, sapore amaro. Flores in summis caulibus velut in umbellam digesti: singuli autem Corymbi seu flores totales è flosculis exiguis adè ut eorum partes visum penè fugiant, creberrimis, dense stipatis componuntur, isque nudis h. e. nullo in ambitu barbarularum circulo donatis, è calicibus squamosis. Caulis quotannis marcescunt & emoriuntur, radice in terra persisterit.

Hac planta ludit interdum foliorum colore, vario ex albo & viridi; hinc *Tanacetum versicolor* Parkinsono.

In montosis Angliæ Borealibus plurimum oritur, & alibi etiam secus vias & in agrorum marginibus non infrequens.

Temperamento & viribus cum Matricaria convenit. Vulnerarium, uterinum ac nephriticum Viræ. Ufus præcip. in lumbicis, torminibus ventris, cauliculo renum & velicæ, mensibus obstructis, flatibus, hydropæ.

Succus illius manuum pedumque rimas sanat, ulcera etiam crustosa & impetigines.

Ex tenellis herbe erumpentis foliis aut eorum succo cum ovis & farina placenta faciunt tempore Paschatis, gustui non injucundas & ventriculo utiles ad dissipandos flatus ex piscium & leguminum esse Quadragesimæ tempore contractos.

Corymbos & semen Agyrtæ ad expellendos lumbricos fape ingenti miraculo verminantibus pueris propinant. *Sim. Paulus.* D. Bowle conservam ex foliis & lumbicis paratam adhibet; quæ etiam resistit putredini, aperit obstructions, recreat lienem, illustrat sensus.

Succum cum quovis oleo inunctum nervorum contractionibus ac doloribus auxiliarem esse aiunt. Miles Monspelensis hydropæ pertinaci laborans ad sanitatem restitutus erat solo decocto Tanacetati. *Ephem. Germ. An. 12. Obs. 112.*

2. *Tanacetum crispum* Park. *crispum Anglicum* Ger. *foliis crispis* C. B. *crispum flore luteo* J. B. *Curdæ & double Cantp.*

J. B.

Est hoc rariis, reliqua vulgari descripto simile, sed foliis elegantissimis, crebriore incisurâ divisis, segmentis frequentè argutis crenatorum marginum flexu reflexisque crispis, cristas castrenses imitatis; odore grato, sapore amaro.

In hortis colitur; an & ubi sponte proveniat nescimus.

Tanacetum Alpinum C. B. Park. *Iva moschata Rhoizii, Tanaceto cognata herbula Gelin. hort.*

Superiùs à nobis pro Millefolii specie descripta est.

Tanacetum inodorum primum & secundum C. B.

Nobis Bellidis majoris species censentur,

Hoc (ut rectè C. Bauhinus) medium est inter Absinthium & Abrotanum; mihi sane Abrotanum redolere videtur: & est duorum generum: 1. Planè incanum, quo potissimum Viennenses Officinae utuntur tanquam nobiliore, ut refert Clusius; 2. Cauliculis purpurascens, foliis supina parte viridioribus: existimo tamen natales istam varietatem duntaxat parere. Ego potius specie diversa fuisse hæc duo Absinthia crediderim: siquidem Absinthium Romanum Officinis nostris dici solum, erat quidem foliis utrinque incanis & a descripto specie diversum, & (ut mihi videbatur) Absinthio maritimo nostrati planè idem.

Multis Germaniæ superioris in locis provenire dicitur: Clusio non solum multis Pannoniæ sed & Austriæ locis, atque Viennensi agro, cum in saxosis tum in salebrosis gramineisque desertis agris oritur.

Autumno flores semineque profert, paulò post adventante hyeme herba marcescit, vegeta interim radice, à qua vere folia caulicque rursus exeunt: in terra latè se diffundit.

* 6. *Absinthium tenuifolium odoratissimum Menometapense* Breynii.

Brey.

Absinthium hoc omnium pulcherrimum est, præcedenti per simile, nisi quòd *caules* altiores proferat, quos folia nonnihil majora, candidiora vestunt, concinnioribus segmentis divisa, atque etiam ad eorum rachin lobulis elegantissimis prædita: dividuntur hi præterea superiore parte in plures ramulos, *stipulis* minoribus densioribusque, instar Absinthii tenuifolii Austriaci Clus. onustis. Sapor insipuer, ac præprimis odor, jucundior & fragrantior est, quo omnia sui generis præcellit.

* 7. *Absinthium Ponticum repens seu supinum* C. B. *Absinthii species quibusdam Chamamelum claryanthemum Euchsii* J. B.

J. B.

Simplex & singulari est *caule*, ferè cubitali, tereti, glabro, per quem ex intervallis *folia* nascuntur Chamamelii nobilis familia, tenuiter incisa. Paulo supra medium caulem summo tenus alternatim pullulant *folios*, corymbis, Abrotoni similes, inferiores quidem semuncialibus & longioribus pediculis nixi, superiores verò brevissimis harent, & velut cauli apprimuntur. *Radix* lignola, tortuosa, multicaulis, fibrata.

In quibusdam frigidis Helvetiorum montibus reperitur, autore Dodonæo.

Ex longo est comarum Absinthii Pontici, quæ Saccharo adservata fuerant hydropicos quosdam quasi deploratos sanitati restitutos se novissè scribit Matthiolus.

8. *Absinthium Austriacum tenuifolium* Clus. J. B. Ger. Park. *Pont. tenuifolium Austriacum* C. B. *Austrian Broomwood*.

Clus.

Huius *caulis* pedalem altitudinem plerumque æquat, nonnunquam etiam cubitalem attingit, firmus, canescens, multis foliis, marini Belgarum Absinthii foliorum quodammodo æmulis, tenuioribus, proflus incanis, quæ confuso ordine cum ambiunt, præditus, qui superiore parte in multos ramulos, ex tenuiorum adhuc foliorum alis nascentes dividitur, plenos *stipulorum* propenduntium corymbis. *Radix* fibrosa est, & singulis annis novos frequentioresque caules producit. Tota planta impensè amara est, sed elegans & rara.

Crescit in collibus & apertis quibusdam locis. Viennensi urbi vicinis, atque à Rhizotomis promiscuè cum eo quod vulgè Ponticum appellatur ad Viennensium pharmacopolarum officinas deferunt.

Londini pro Absinthio Austriaco tenuifolio Clusii Absinthii quoddam genus colunt foliis lanugine incana molli ferici instar nitente oblitis ab aliis omnibus nobis cognitis distinctum, eam tamen speciem circa Viennam Austriæ non invenimus.

9. *Absinthium Santonicum Alexandrinum* C. B. *Santonium Alexandrinum, seu semetina & Semen Sanctum* Park. *Sementina* Ger. *Lumbricorum semen vulgare & Matthioli* J. B. *Broom* fœd.

J. B.

Quod in Officinis prostat *lumbricorum semen* vulgè dictum, ex variis minutissimis furculis, foliis & semine ipso coæservatum est. Semen parvum est, oblongum, (majora tamen inter ea Milio supparia, ex squarosis tunniculis compacta) pullum vel flavescens. At quæ minutula inter ea sunt foliola friata sunt. Quædam etiam observantur frisdia, angustiora, acuminata. Videntur etiam adesse portiones tenuissimorum cauliculorum. Omnia facillè dignis atteruntur; amara tunc cum acrimonia & odore graviusculo.

Matthiolo planta est admodum fruticosa, caulibus & ramis numerosis referta, semine minuto oblongoque, racematim prodeunte, amarissimulo gustu, odorèque non insuavi.

Varias Auctorum sententias de hoc semine vide apud J. Bauhinum: qui cum Pena concludit Semen contra vermes trium Absinthiorum nullum videri. Nam tamen nonnulla amaritudinis & figure similitudo in illis inter se cunctis, tamen non adeò plene sunt adulta horum semina aut horridè amara, inquit Lobelius.

Quamnam planta sit quæ lumbricorum semen producat nobis non certò constat. Autor Scholii ad Observationem primam Ann. 3. Decadis 2. Ephem. German. præ aliis nobis verisimilia scribere videtur. Figura, inquit, Matthioli vitiosè delineata est, non tantum quod seminulorum figura potius foliola quadam repræsentet, sed & feminula ipsa bina ferè semper è diametro sibi opposita cauliculis

cauliculis adhareant, cum tamen alternatim ubique è lateribus prodire cauliculi seminebus, prout ad nos deferuntur, permixti edoceant. Caterùm hanc à Cortulo transmissam plantam fuisse genuinam feminis nolli helminthici matrem arbitror: cum illius à Matthio datam descriptionem satis huic quadrare *verba* commonstret. Lobelius etiam in Hist. Plant. fruticulum furculiforme esse, undique feminibus gliscentem pluribus ferè quàm foliis testatur.

Unde si non sui generis planta fuerit, ad Abrotana referre mallem; præsertim cum & hoc vegetabile vim antelminticam possideat, & aliquæ ejus species etiam apud nos non planè ab illo peregrino differat, quoad foliola, seminum copiam, colorem, odorem, &c. compareant.

Semen, quod microscopio subjectum teres flavumque est candelas cereas conjunctas elegantissimè repræsentat, observare *Elholzio. Id quod in Tanacetis femine non comparat, quod itaque pro semina vix habendum est.

De olei possibili è Sementina destillatione quæ habet, videbis loco citato.

10. *Absinthium Santonicum Judaicum* C. B. *Lumbricorum semen Rauwolfii* J. B.

Absinthium Santonicum (inquit Rauwolfius) provenit circa *Bethlehem* & abundat in Terra sancta, foliis parvis, cinereis, nostrati Absinthio mediocriter accedentibus, ramulis multis tenuibus cum copioso semine, parvo, flavescente, gravis odoris, lapidis amarissimi, acri cum falgugine.

11. *Absinthium Santonicum Egyptianum* Park. C. B. *Absinth. Egyptianum quibusdam* J. B. *Abrotani femina species secunda Zanoni*.

J. B.

Folia fœrtpalmaria, quæ sicca (ex sicca describimus) aliquid simile habent cum Trichomane vel Scolopendrio & Chamæcyparillo; in quibusdam juxta longum pediculum sunt veluti foliola nutuò se contingencia cum fimbriis nonnihil serratis, reflexis. Alia autem folia ex longiore pediculo in foliola longiora, & à se invicem magis diffista dividuntur. Tota herba villosa & incana Chamæcyparilli modo, sapore amaro & semine contra vermes Officinarum ferè simili; odore aliquantulum aromatico.

12. *Absinthium Ponticum Creticum grati odoris* C. B. *Ponticum & Romanum quibusdam, aliis Seriphium* J. B.

C. B. prod.

Caulis est cubitus superante, rotundo, incano, in ramos plurimos quinquinales divisus: *foliis* tenuibus, multum divis, mollibus & incanis: *stipulis* vulgari formâ & colore similibus, paulò tamen majoribus. Hoc, quemadmodum Honorius Belli ex Creta, Anno 1596 (addidit plantâ) perperis, in Creta frequentissimè provenit, perpetuò viret, odorem gratum spirat, nihilque amarum est, aut siquam amaritudinem habeat, ea valde obscura est, in viridi enim nulla percipitur; ab asinis & pecoribus omnibusque brutis valde expetitur. Vocatur *Arenæ* & *decania*, quemadmodum Angullarius in Græcia vocari perperam scribit. Ego legitimum Ponticum esse judico.

In Cæsaliplini in collibus argillofis agro Senensi frequens esse hoc genus, quod & nos verum esse comperimus cum Florentiâ Romam iter faceremus.

13. *Absinthium album Valsesianum* Park. *Valsesianum tenuifolium candidum, seu Herba* J. B. *Seriphium montanum caudatum* C. B.

J. B.

Huic lignosi *rami* tomento denso & albedo pubescentes, mollitie delicata, id quod in *foliis* quoque non minus observatur, ad Seriphii Absinthii folia minutis casuris accedentibus, utcumque tamen angustioribus: *flores* noli quòd magnitudine cedant, similes quoque: odor aromaticus.

Hæc species Dodonæo Seriphio seu marino Absinthio affinis est, sed candidior, odore & sapore quoque, illud satis refert, sed tamen aliquanto suavior est ad Caphura odorem accedens: Camerarius quoque planè eandem esse existimat Seriphio nostro vulgari, nisi quòd gratiorem aliquanto odorem spiret, & sapore fit minus ingrato. Hinc Gesnerus Absinthium Seriphium feminam vel mediterraneum hoc appellat.

Ego sanè Absinthium marinum seu Seriphium unam & eandem huic specie plantam crediderim, & quoque intercedit discriminis natalibus imputandum: nam & alias herbas maritimas in mediterraneis nascentes observavi, v. g. *Kali spinosum* seu Tragion Matthioli in arenosis non procul Viennâ Austriæ, *Caryophyllum maritimum* in collibus non procul Moguntia, &c.

In Seldno Valsesianorum vicinis collibus frequens ostendit: ex femine facillè & pulchrè provenit, Locu.

inquit Gesnerus de hortis.

Absinthium Alpinum incanum C. B. prod. Park.

Præterquam parvitate sua in paucis differt à Valsesiano albo jam descripto; præinde, cum locus etiam convenit, ab eo separandum non esse judico.

14. *Absinthi*.

num accedentia. Corymbi rubentes spicatum in ramulis crebri, Abrotani formâ & colore. Soler
non raro ad ramulorum divaricationes muscosum, squamatum excrementum ferre.

Duplex est, alteri cauliculi sunt albicantes, alteri rubentes: primo vere folia cinericea, hirsuta producit quibus mense Junio depositis induit longiora & tenuiora, viridia, ut quis diceret aliam esse plantam. *F. B.* quod & nobis observatum.

In Germania, Italia & Gallia Narbonensi ad vias & in sterilibus ubique ferè occurrit. Invenimus etiam in Anglia copiosè provenientem, itinere à *Novo-mercato* oppido ad *Lenham* Norfolciæ propè vicum *Elden* dictum, &c. vide *Cat. Ang.*

Abrotanum inodorum Ger. Park. *latifolium inodorum* C. B. *Artemisiæ tenuifoliæ simile si non idem*,
Abrotonum inodorum Lobelii J. B. Unfavoured Sothernwood.

Huic *virgæ* seu ramuli plures, humi plerunque fusi: *folia* magis incana & candicantia. In reliquis non multum differunt hæc & præcedens, & tamen Clusius specie diversas facit. Nos potius J. Bauhini sententiæ accedimus, nec distinguimus.

Quin & Abrotanum campēstre incanum Carlinæ odore C. B. prod. non alia in re à campestri vulgari differt quàm foliis eo modo quo Abrotani maris inferiora divisis, incanis, Carlinæ odore ut & sapore.

C A P. XI.

De Artemisia.

Artemisia dicta est ab Artemisia Cariae regina, quae eam sibi adoptavit, cum antea Parthenis, quod virgo Dea nomen illi dederat, vocaretur. Alii ab Artemis, id est, *Diana*, deducunt, quia feminarum malis medetur.

Notæ ejus Characterifficæ funt *Caules* indeterminati, folia diffefta fubtus incana, odor & fapor remiffior quàm Abfinthio cui aliàs perfimilis eft; flofculi purpurafcentes, nec ut in Abfinthio deorfum nutantes.

A. 1. *Artemisia vulgaris* J.B. Park. *vulg. major* C.B. *Art. mater herbarum* Ger. Mugwort.

Radice digitalis quibque reptant, demissis fibris majusculis albis [sapore dulci & aromatico] *Caulis* furcig breviae utriusque, digitalis caespitibus, teretes, fibrati, brevis lanugine perfusus, fatis firmos & rigidos, plurimum purpuraceos, modiculis fardos, foliis cebrae alternatim pectatis veltis, fumma parte ramorum. *Folia* Abinthii fere diversa, verum legentia in imitatoria, in fumis longiora & acutiora obtinent, superne obscurius viridia, glabra, inferne incana, qui notae ab Abinthio facile discernuntur. *Florum* Corymbi circa fummitates caulis & ramorum in racemum, vel in corymbum dispositi, corollae corollae, calicis lobis angustis, & ovulis, & flosculis purpuraceis compositi, non ut in Abinthio dorsum mutantes, odore aromatico & latis radice, purpure nunc Abinthii vespertini, ad Lavendulae odorem quantitate accedente.

In hac planta caulis & flores interdum albescunt, unde *Artemisia alba* *Tab. & Park.*

Quasunque regiones peragraverim (inquit Clusius) nulla fuit in qua Artemisiā hanc vulgarem, tū candidiorem, tū subpurpurāscētem, univērsā (ut puto) Europā familiarem, crescētem non viderim.

Artemisia vulgaris minor C. B. Park.

Non videtur specie à vulgari majore diversa. Non placet (inquit J. Bauhinus) Fratrem separare plantas solà quantitate differentes.

Artemisia montana C. B. *tenuifolia montana* Park.

De hac attende J. Bauhinum. Eam etiam quam [Frater] Artemisiam 3. seu montanam facit, nempe leptophyllon montanam *Lugdunensis* Hist. (cujus tamen neque figura placet nec descriptio) nondum sejungimus [à vulgari.]

* 2. *Artemisia polyspermos* C.B. Park.

Cum non alia in re à vulgari differre dicatur quàm quòd unicum tantum producat. caulē, & femina copioſiora, minus rectè pro diverſa ſpecie ponitur. Verum ſi hoc conſtans ſit argumento eſt diverſum eſſe. De rebus ergo nobis non ſatis cognitīs & exploratīs nihil temere pronunciare audent.

* 2. *Artemisia Virginiana* Park.

Aliquanto major est vulgari Artemisia & fruticosior, foliis pariter incis, sed maioribus.

Artemisia

Artemisia uterina est: menses, foetum & secundinas pellit, fordes abstergit, adcoque usis creber. *Vires.*
rimi est mulierculis, quæ cum adhibent internè & externè, adeo ut vix balnea & lotiones parent in
quibus Artemisia non continetur. *Schedo.*
Decocto Artemisia, si id cum Saccharo & melle temperetur, tussis mitigatur, catarrhus
nuitur.

Decocto Artemisia, si id cum Saccharo & melle temperetur, tussis mitigatur. *Abel.*

Herbæ ficcatae pulvis 3. drachm. pondere in vino potu optimū est doloris icchiadici remediū, autore Parkinſono : qui & herbam recentem aut ejus succum hauſtum in convenienti aliquo liquore præſantiſſimum eſſe remediū aſſerit iſi qui nimum Opii ſumperunt.

De praefantia hujus plantae: contra lassitudinem multa dicuntur. Plin. lib. 26. cap. 15. *Artemi-
scum aligatum* qui habet viator, *negatur lassitudinem sentire*. Jo. Bodaus in Theophr. Hist. hujus de-
fectum hominum ex itinere lassum pedes, si eo abluantur adeo recreare diserte affirmat, ut nihil
in rerum natura reperitur, quod ei sit antereferendum.
Sijn. Paulus in *Gerard. herb.*

Sim. Paulus fe lantē restari posse scribit, se iis agris in quibus nervosum genus malē habere sibi vifum effert, statulento spafmo obnoxio, ut qui de doloribus aut lassitudinibz membrorum, praemo saepe eventu praescripisse vnum maximam partem ex Artemisia, post dein Salviae, Agri-folient.

Sunt qui carbonem sacro Jo. Baptistae die sub hujus radice effossum ad epilepsiam commendant. Eum autem tum in pulvere exhibent, tum de collo suspendunt pro amuleto. Schroder. Pharmac. 1.4. Hift. lib. 9. cap. 18. & Jo. Bauhinus in hac herba, qui hujusmodi superstitiosas & magicas vanitates merito reprehendit & damnat.

Novi, inquit Sim. Paulus, vetulam quandam, cujus utraque genua cum obdisset tumor insignis edematofus, quæ linteis duplicatis, super Artemisia suffumigatis, cum ex voto abegit.

С А Р. XII.

Draco herba Ger. *Dracunculus hortensis* C. B. *Dracunculus hortensis* sive *Tarchon* J. B. *Draco herba* sive *Tarchon* & *Dracunculus hortensis* Park. *Tarragon*.

7. B.
Purpurea promit duorum cibitorum & ampliora *virgula*, dura, gracilia, nonnihil angulosa, inconditis ramis divisa: a foliis primò orientibus divisis, ubi vero odoreis, nonnihil onusta lani, folia æquantibus, aut Hyssopi Arabum, atrovirentibus, splendidis, omnis divisionis liguare, odore acri, aromatico, quassam dulcedine grata, Anisum conditum amulanre. Corymbi cæsum. *Radix* perennis novam angulam anapiculis florum vix conspicuis, quos semen excipit acc. In hortis colitur, ac frævis namque.

Usus eius apud nostrates in agendis. *Locus.*

Ufus ejus apud noſtrates in acetariis frequentiffimus eſt, ad temperandam & corrigendam aliarum herbarum quibus admifcetur frigidiſſima & cruditate, adeoque Erucæ vicem ſupplet. Cum inſigni acrimonia planta tota fit præſentibus. De loco ejus natali altum apud Botani- *Locus.* *Vites & Ufus.*

Cum infirmi acrius adheſcent frigida et cruditate, adeoque Eructus et flatus ſuppler.
queſcit, incidat, aperiat, digerat, moderet ingreditur Tarchon ſi, ſcribite Mathiolo, et efflicat at-
riculus frigidor: appetentiam excitat, et diſſipat, membris robur addit, urinam et menſes cito
obſtructiones expedit; manſum pituitum ducit, falivam intrat Pyrethri, et hinc dentium dolores
mulcet et humidum cerebri purgat. Ad peſtis contagia ſalivam intrat Pyrethri, et hinc dentium dolores
et Anglos, Aureum Lobelio, nobis nihil tale eſt, ſed ſuavis maxime et prima laudis quæ Hillatia
quæ, reſpenſa hujus herbe acrimoniam, quæ maxime linguam vollicat, eorum cito pituitum conco-
rum quæ valentiſſime excaſcitant facile conjici poſſet.

K k

Austarium

Tempus. Floret æstate & autumnus: Semen sub Septembris finem aut Octobris initium maturefcit. Floris colore pallido fere incarnato ut vocant non raro variat.

Vires. Hujus femina amara effe & lumbricos enecare obfervavit D. Hermannus; ut habeo ex Annotatis D. Palmer.

• 6. *Scabiosa Javanica* Bontii.

Bont.

Macilentior effe ratione foliorum quam *Scabiosa* noſtras; flores minusculos cœruleos habet, qui folia ut calyce conteguntur.

Vires.

Viribus cum *Scabiosa* Europæa convenit. Unum (inquit) reticere nequeo, effe hanc *Scabiosam* remedium præſtantiffimum in exſtincta fua maraſmi quadam ſpecie in ſuis locis admodum familiaris, quo affecti agri ad extremam maciem perducti tandem remem animam exhalant, ita ut pellis & oſſa deveniant, & ſcœleta potius videantur quam homines. In hoc affectu dico *Scabiosam* hanc cum Gramine cruciati Alpinii & cum radicibus Chinæ ſimul cocta excellens effe medicamentum. Malui porro hæc *Scabiosa* inter olera ſua utitur.

Deſcriptio ad hæc brevius, *fuccintha* & *generalis* effe, ut nihil certi inde expſcari poſſim: puto tamen plantam à *Scabiosa* Europæa diverſam effe.

7. *Scabiosa montana* glabra folio Park. *montana glabra foliis Scabiosæ vulgaris* C. B. *glabra carnegioſa foliis virentibus, flore ex carneis purpureo* J. B. *Mountain Scabious with smooth leaves.*

Claf.

Quina aut ſena habet *folia* humi ſparſa, *Scabiosæ* vulgatori & inter ſeges nacenti fere ſimilia, minimè quidem villis obſita, ſed carnola admodum & venoſa, præ viriditate quodammodo ſplendentia, aliquot crenis incifa, ſapore ſi manducetur lento & gummoſo, deinde aliquidtulum acri. Ex horum medio creſcit palmaris *caule*, aliquando paulò amplior, gracilis, rotundus, cujus inferiorem partem ambiunt quaterna aut ſena folia, profundis & tenuibus lacinis diviſa, hinc ſemper ex adverſo ſita. Extremo cauli inſidet *capitulum* ut in vulgari *Scabiosa* fere, è multis foliſculis quinquè foliis conſtantibus congeſtum, quorum exteriores majores ſunt, elegantiori colore ex cœruleo purpureoſcente præditi, villis quibuldam nigriſ ſingulorum foliſculorum ſedem ambiuntibus. *Radix* longa, nigra, craſſiſculis albis fibris capillata.

Locus & Tempus.

Invenitur in ſummis *Sneberg* & *Suællen* Auriſtriæ & *Sciræ* Alpium jugis, in tenui gramine nacentis, ubi floret Auguſto, ſimiliter in depreſſioribus, nudique circa Viennam collium ſuperſcilis, Junio & Julio florens.

Quærit J. Bauhinus, cur Cluſius in poſt. Hiſt. pro *Scabiosa* ſua V. iconem poſuit *Scabiosæ* minoris vulgaris ſue columbariæ *Lob.* Difficile effe rationem aſſignare; forte una & eadem ſpecie planta ſunt hæc & illa.

Scabiosa prolifera Lob. Cluſ. J. B. & aliorum *prolifera folio latiore* C. B.

Vel hujus plantæ, vel *Scabiosæ* minoris varietas eſt, vel certè alterius cujuſdam *Scabiosæ* ſpeciei; minimè autem ſpecies ab aliis omnibus diſtincta. Certè experientiâ noſtrâ *Scabiosa minor* hoc modo interdum luſit, & proculdubio aliæ etiam *Scabiosæ* in hortis ſatè & cultæ.

Idem eſto judicium de *Scabiosa prolifera foliis Gingidii* C. B. & de *Scabiosa tenuifolia prolifera minore* ejuſdem.

• 8. *Scabiosa parva odorata, floris foliis maculis infeſtis* J. B. *Scabiosa minor capitulo globoſo odore* C. B.

J. B. Col.

Pulcherrima atque grata oculis atque naribus eſt *Scabiosa* hæc, qua lignoſam longamque *radicem* habet, ex qua *folia* exeunt diverſa, nam in imo vel ſunt ſylveſtri *Eruce* paria, vel Coronopo ſimilia, minora verò atque hiriſuta; in caule verò ſimilia lacinis *Scabiosæ* vulgari minori, ſicuti & flores, qui purpurei ex albo colore ſunt, nec ut in aliis cœruleo-purpurei, in capitulis rotundioribus; atque ſinguli foliſculi *Ocymi* flores imitantur, nam galeculati ſunt & per ora laciniati, admodum ſimiles exco *Ocymo*, foliis purpureis maculis infeſtis fimbriatisque, atque etiam, quod in aliis *Scabiosis* non obſervatur, bene odorati ſunt.

In montibus oritur Amalfæ oræ: æſtate floret.

9. *Scabiosa multifido folio, albo flore vel potiùs oxædæno* J. B. *multifido folio, flore flaveſcente* C. B. *flore pallido* Ger. emac.

Claf.

Cubitalis *caule*, rotundi, graciles, firmi, virentes, nodofi, eos ad ſingula genicula amplectentibus binis foliis, ex adverſo ſemper reſpondentibus, que tenuibus & profundis lacinis adeò diviſa ſunt, ut alata videantur; color ex cinereo vireſcente, ſapor amaritſculus; que verò ſecundum radicem naſcuntur, antequam planta in caulem aſſurgat, latiora ſunt, minoribusque lacinis diviſa. Ex ſummis aliis ramulis ſert tenues & nudos, qui ſuſtinent plana capitula, è candidis ſeu potiùs *oxædæno* præſertim antequam explicentur; inodoriſque floribus, ſimul naſcentibus congeſta; qui quinis foliolis [quorum tria inferiora majuſcula ſunt] conſtant, paucis inter ſtaminulis. Floribus ſuccedunt

ſuccedunt hiriſuta *ſemina* vulgaris *Scabiosæ* feminibus minora, in orbiculare caput congeſta. *Radix* minimi digiti craſſitudinem interdum æquans, multique exiguis fibris in lateribus prædita, vivax eſt, & ſingulis annis novos caules proferet.

Circa Viennam Auriſtriæ ad ſepes & in paſcuis obſervavimus. Nullum eſt (inquit Cluſius) Auſtriæ inferioris præter ſicciorem locum ſitum, nullus autem ager gramineus, nulli fere arborum margines in quibus non naſcatur hoc *Scabiosæ* genus. Junio florere incipit. Huic perſimilis eſt

10. *Scabiosa montana calidarum regionum major* Lobelii J. B. *montana alba* Ger. *fruticans anguſtifoſia alba* C. B. *An Scabiosa major Pannonica albo flore* Cluſ. hiſt? Park.

Lob.

Colles amat hæc plage temperatoris, ut Pedemontis prop: Loviliam & Norbonæ, ubi montanam vocant Herbarii, *folia* anguſtiora, albidiora, parum hiriſuta, levitius laciniato ad imum caulem, Verbenacæ aut vulgaris *Scabiosæ* ſuperiora verò in ramulis pluſculis, gracilioribus, altiùs diviſis, & paſtis, ubi ſemen Triſolii Alſphaltidis, pullum, copioſum, involucriſ membranæis arguta concinnitate effectis, anguſtiſ plicarum fornicum pullulorum cohibentibus.

In collibus laxoſis agri Narbonenſis perquam familiaris eſt. Perſimilis eſt hæc planta præcedenti, adeò ut cum primum eam viderem pro eadem habuerim: verum Botanici Monſpelienſes, qui utramque (puto) contulerant, diverſam affirmabant, utcunq; ſarum capitulis ſimilia ſunt.

Locus.

Lobelii iconem Cluſius poſuit ſub titulo *Scabiosæ alba Belgicorum hortorum*; quam *Scabiosa* flore ochroleuco pene ſimilem eſſe ait, floribus tamen candidioribus. Cum Cluſius igitur eandem faciat, non eſt cur nos ſeparemus.

Ab hac etiam non multum differt, [eandem plane eſt D. Magnol]

Scabiosa glabra foliis rigidis viridibus J. B.

Que Montbelgardi ſita in inſignem magnitudinem adolevit, rigidis ſtriatisque caulibus, per quos foliorum eſt ſuus adverſus veluti ex geniculis: multa tamen ea ſunt, ſequipalmaria, quedam doctantia, longis hærentia pediculis, duarum triſieme unciam latitudine, ſegmentis paucis longè, quæ diſſitis inferiore parte diviſa, ultimo ſegmento, quod micromen conſtituit, trium unciarum palium aut doctantem longis hærent flores ex majuſculis capitulis ſquaroſis, albicantibus, hiriſutis. Semen longum hiriſutum.

Dubitat J. Bauhinus an hæc fit *Scabiosa* major Pannonica albo floreſcente 8. *Claf. hiſt.* C. Bauhinus ſcribit fratrem Joannes deſcriptæ ſemen accepit nomine Steebes Theophr. & Synonymam facit; à quo collecta, quam in Phytog. *Scabiosam* Pannonicam 8. *Claf. hiſt.* fecit; quamvis in Pinace, ut videtur, ſententiam mutavit. Suinto igitur nobis,

Scabiosa glabra foliis rigidis viridibus J. B.

Scab. montana calidarum regionum major Lob.

Scab. major Pannonica albo flore five 8. *Claf. hiſt.*

Scab. alba Belgicorum hortorum Cluſ. *hiſt.*

Una eademque planta tantisper donec certo conſiterit eas ſpecie diſtingui.

Scabiosam albam gemino capite C. B.

Quam Cluſius in Belgicis hortis meminit, foliis latioribus priore [Scab. alba Belgicorum hortorum] ſimioribus caulibus; & florum niveorum capitulis interdum ſingularibus, plerumque tamen binis coherentibus & ſi nul naſcentibus, cum nullis præter eim (quod ſciam) Botaniciſ deſcripſit, ex brevi hæc & jejunâ deſcriptione à reliquis omnibus *Scabiosis* diſtinctam eſſe non auſim aſſerere.

11. *Scabiosa major Hispanica* Ger. Park. *major cum pulchro ſemine* J. B. *ſtellata folio laciniato* major C. B.

Claf.

Folia vulgaris *Scabiosæ* majoris foliis ſimilia habet, laciniata, viz. altè incifa, mollia, lanugine puboſcentia; *caules* nodoloſi, rotundis, interdum cubitales, è quorum geniculis *folia* inter ſe oppoſita. Summis ramis *capitula* inſident è multis caliculis membranaceis & palaceis compoſita, qui umblico, exigua quadam ſtella ſubnigra conſpicitur, quoniam ex ſex interdum radiolis conſtant, cui ſuſtinentur] matureſcente incipiat. *Radix* candida, craſſa, vulgari ſimilis.

Cluſius in hac ſua deſcriptione non meminit foliorum longorum floribus ſubjectorum, ſtellatim diſpoſitorum, ut in *Aſtreo* Aſtico luteo mori. Icon quoque ejuſ, que eadem apud Lobelium, ea non demonſtrat: aut cultura id faciat conſiderandum. J. B. Ego ca, à Cluſio per inadvertentiam omiſſa ſuſpicor.

Creſcit juxta vinearum margines & ſemitas, lociſque incoltis agro Salmanticensi, per reliquam *Locus* etiam Hiſpaniam.

12. *Scabiosa cum pulchro semine minor* J. B. *Hispanica minor* Park. *stellata folio laciniato minor* fve *maritima* C. B.

J. B.

Simplex & lignosa radice albicante figitur, paucis & iis quidem exiguis fibris capillatâ. *Caulis* dor- drantalis, aliquot divisuris concavus, teres, hirsutus. *Folia* tenuiter difsecta, superiorum foliorum Columbaria Scabiofo modo, pilis obita: *capitulis* radiata folia subiecta, oblonga. *Semen* per omnia simile prioris semini, tomentolum, calathio membranaceo coronatum unguis ferè magnitudine, pel- lucido, striato, in cuius medio stella parva quinque-partita; ex feminis autem finu capillamentâ quadam parva atque rigidifcula prominent.

Hæc Clusio cum Hispanica maiore iisdem in locis nascitur. J. Bauhinus semen ejus ex Gallo- provincia habuit. Nobis in Sicilia observata est.

- * 13. *Scabiosa maritima parva* J. B. an *Scabiosa stellata minima* C. B? Park? an *Scabiosa mari- tima Ruta canina folis* Bocconi?

J. B.

Longiusculum agit *radicem*, satis crassam, multorum capitum, pro quorum numero *caules* emer- gunt dorantales, & si accedat cultus, etiam cubitales, ramosi *Folia* inferiora tenuia, præcedentis Scab. sectionibus divisa, trium unciarum longitudine, ad superiora angusta & veluti graminea nullam ag- noscant divisionem. *Capitula* pro plantule modo magna, flosculis magnis resecta, præsertim circa margines, colore in sicca planta purpureo. Caput obvallant folia oblonga, viridia, ut in Scabi- oia Hispanica maiore; at enim huic *semen* non ita pulchrum, quamvis interm membranæ quid habeat, magnis pilis obstrum.

Plantam hæc C. Bauhinus præcedenti eandem facit: J. Bauhinus (qui à fratre semine ejus acce- pit) diversam. P. Boccone Scabiofam suam marit. sic describit: *Caulis* assurgit, ut vulgaris, tereti, striato, cubitali, atque pluribus alis concavo, imbecillo tamen & humi subinde procumbente. *Folia* quæ primò nascuntur in multis & profundas lacinas incisa, ad Ruta canina five Fiftularia acce- dendia, in caule sensim attenuata, at minora. *Flores* subpallidi, quandoque etiam rubentes profe- runtur. *Semina* aliarum modo producit.

Nascitur in Caieta maritimis & arenosis litoribus.

- * 14. *Scabiosa stellata minima* C. B. Park.

C. B. prod.

A præcedente diversa videtur, *radicid* simplici, *cauliculo* ad & foliis biuncialibus; *floribus* subceru- leis, parvis: in caliculorum medio stella parva conspiciat, à quâ filamenta capillacea, oblonga, rufa, quinque numero, extra caliculum producuntur.

In Provincia, locis incultis.

15. *Scabiosa fruticosa folio non diffecto peregrina* J. B. *Scabiosa stellata folio non diffecto* C. B. *ar- borea Cretica* Penn. Park. *peregrina* Ger. *arboresc* Alpin. exot.

J. B.

Adversis pediculis longiusculis, caulem amplexis *folia* ordine per caulem nascuntur, oblonga, a- cuminata, medio latiora, hirsuta, incana, Plantaginea, nisi alius esset nervorum decursus. *Caulis* teres, arborescens, albicans, pilosus, florem sustinens glomeratum, pallidè purpureum. *Semen* ejus pulchrum, sublongum crassiusculum, album, desinens in latam pelliculam, ut Scabiosa Hispanica maior.

In calidioribus regionibus, Cretâ v. g. oritur, & in multis annos durat, per hyemem folia reti- nens, hyemes tamen nostras in regionibus Septentrionalibus agrè tolerat.

Hanc plantam Pr. Alpinus in exoticis plenius describit, quem adeat cui hæc non sufficiunt.

16. *Scabiosa latifolia rubro flore* J. B. *latifolia rubra non laciniata secunda* C. B. *rubra Austriaca* Ger. emac.

Clus.

Cubitalis huic sunt *caules*, rotundi, nodosi five geniculati, nonnihil hirsuti, concavi: in singu- lis geniculis bina *folia* ex adverso nascuntur, non multifida instar aliarum Scabiofarum, sed lata, in ambitu tamen crenata, Urtica foliis interdum majora, ex brevi petiolo pendentia, colore ex viridi diluore prædita, amaro & acri sapore. Ex alarum finu rami etiam prodeunt foliati, qui ex lateribus pediculis protrudunt, *floribus* Scabiofa vulgaris modo congestis, ornatis, coloris rubelcen- tis, nullius odoris: deinde *semina* simul congesta, angulosa, hirsuta, Cnici ferè interdum magni- tudine, stellatâ coronâ insignita. *Radix* minimi digiti crassitudinem nonnunquam aequat, longa, nigricans, statim à capite quoddam fibras satis magnas spargens, & subinde ex lateribus novos caules producit.

In montibus Genevæ vicinis, inque Germanicis montosis sylvis passim luxuriat.

J. Bauhinus Scabiofam virge pastoris folio C. B. i. e. latifoliam peregrinam Tab. huc refert.

Scabiosa

- Scabiosa* 4. Clus. hist. *montana latifolia non laciniata rubra* & prima C. B. *latifolia purpu- rante ex nigro flore* J. B.

Clus.

Magnitudine jam dictam superat, majoraque & nigriora habet *folia*, purpurascens ex nigro *flore*, in reliquis satis conveniens.

Cum priore, floret Maio & Junio, quo tempore semen plerumque etiam maturefcit. Præce. Tempus.

- Scabiosa maxima dumetorum folio non laciniato* J. B.

J. B.

Radices habet perennes, fibrosas, longas etiam ad cubitum, satis crassas, ac multas capillares, in- tús albas, extra nigricantes: sapor ingratus cum dulcedine & amaritudine aliqua, odor indicibilis: *Folia* priora palmum longa, vel breviora, ac etiam longiora, lata duos aut tres digitos, fimbria foliis succis, majora, molliora: quæ per caules folia per geniculos modò bina, interdum terna, quæ ver- rales & hirsuti, in superioribus partibus & ramis glabri; & juxta flores iterum hirsuti. *Flores* hi flores à floribus Succisæ, cui tota similis herba, quod majores sunt & folia herbe majora. Differunt circumferentia magni, hiantes, qui non sunt in Succisâ; color etiam diutior quàm in ea, & Scabi- sunt longa, hirsuta, compressa, cum quatuor angulis.

Inter dumeta, & in pratis humidis montium juxta S. Hippolytum abundat, uti & in montosis locis Cicia Tigurum, & in monte Montets prope Basileam, &c. Florebat adhuc copiosè Augusto & Septembri.

Suspiciamus hanc plantam præcedenti [penultima] eandem esse, siquidem præcedens in dumetis montosis Germanicis & Helveticis frequens est, quantumvis J. Bauhinus diversam faciat. Figura Clusii.

- * 17. *Scabiosa æstivalis* Clusii Ger. Park. *fruticans latifolia alba* C. B. Clusius his *Summer Scabious*.

Clus.

Folia habet Scab. 8. Clus. foliis primùm, nascentibus & inferioribus non dissimilia, circa pediculum aliquantulum laciniata, deinde serrata: *Caulis* tricubitalis aut ampliore, rotundum, hirsutum, in viridia, infimis similia, præter ea quæ in ramis, minor enim sunt illa, non laciniata, non incisa. Summis ramis innascuntur squammatæ *capitula*, subceruleis *flosculis* plena: quibus succedunt lon- giuscula albicantia *semina*. Ad capitulorum latera nascuntur utrinque alii ramuli, similibus capitula- nus excusso semine perire solet, veluti superior [octava Clus.] & illo deciduo (perinde ut illa) fin- gulis annis sponte nascitur.

Ex quibus notis facile sibi persuadet Clusius hanc ex eo semine in Belgio natam, quod ad amicos ante miserat [Scabiofæ suæ 8.] quod mihi non videtur verisimile.

- * 18. *Scabiosa montana Dentis leonis folio* C. B. Park. *Mountain Scabious with Dandelion leaves*.

C. B. prod.

Caulis est sesquipedalis, viridi, rotundo, striato, lavi & cavo, superiore parte nudo: *foliis* latiore basi caulem amplexantibus, paucis, levibus, crassis, inferioribus obtusis & parum crenatis, superio- ribus ad modum foliorum Dentis leonis in binas ternasve lacinas divitis & acuminatis, per oras crenatis, uncias sex longis, & duas circa medium folii latis, per quod nervus excurrit. *Caulis* sitis inæqualibus insidentes, exornant.

Hæc Montepessuli in monte Calcaris reperitur.

- * 19. *Scabiosa folio Sinapi Sylvestris* C. B. Park.

C. B. prod.

Caulis est cubitalis, striato, in ramos palmo longiores brachiato, qui ex foliorum alis, ubi pili paucissimi, prodeunt: *foliis* glabris Sinapi sylvestris modo, ad nervum usque laciniatis, & sparsim crenatis, inferioribus subrotundis. *Flores* rubentes, mediæ magnitudinis, & singuli, cauliculorum summis insident. Neapoli ex horto Imperati habuit.

Ex brevi hæc imperfecta & jejuna descriptione non facile est definire an hæc sit species Scabiofæ à reliquis omnibus descriptis diversa necne.

- * 20. *Scabiosa*

- * 20. *Scabiosa omnium minima* Ger. *montana omnium minima* Lob. *J. B. montana minor, capitulis quamvis C. B. The least mountain Scabious.*

Lob.

Scabiosarum omnium minimam hanc animus fuisse Lobelio Verbenam parvam facere, nisi in montibus cretaceis & incultis obvia foret: nam felpalmares pedaleve paucos edit *cauliculis, foliis* in imo sepius donatos angustioribus, inter Sclanoidem & Scabiosam minimam; *floribus* dilute purpureæ & squamis capitulis non diversis.

De hac plura non habeo quæ dicam. Icon Lobeliana Jaceam potius quam Scabiosam exprimit.

- A. 21. *Succisa sive Morfus Diaboli* J. B. *Morsus Diaboli* Ger. *Diaboli vulgaris flore purpureo* Park. *Succisa glabra* C. B. *Devils-bit.*

J. B.

Quæ radice, minimi ferè digiti crassitudine, fibræ longæ albæque circumnascuntur, eâ præcisa seu præmorfa apparet, sapore misto acri & amaro. *Folia* oblonga, acuminata Scabiosæ, quamquam non diffecta sed integra, vel paulum quid, præsertim quæ superiorem obtinent locum, serrata, magis quidem supra quam infra virentia, brevibus utrinque & vix conspicuis pilis hirsuta, ut omnino glabra videantur, bina ex adverso pediculis ad basin coeuntibus caulem amplexa; magis crebra in caule quam vulgaris Scabiosæ. *Caulis* cubito altior, teres, solidus, rubescens, ramulosus. *Flores* in summis caulibus & ramulis cærulei, non adeo plani ac Scabiosæ vulgaris, verum globosi: omnes quoque flosculi florem totalem componentes ejusdem figuræ sunt & magnitudinis, cum in Scabiosa marginales interioribus majores sint. Flosculi autem ut in Scabiosa quadripartiti sunt cum stylo & staminibus intus.

Seritis quam Scabiosa & sub Autumnum floret.

In pratis & pascuis, locis præcipue dumetosis.

Variat florum colore carneo & albo: interdum etiam foliis hirsutis invenitur.

Alexipharmaca est & vulneraria, ut facie sic viribus cum Scabiosa convenit. Inprimis celebratur in Epilepsia, peste, uteri dolore, sanguine coagulato, abscessibus oculis, lue Venerea ejusque ulceribus; in vulneribus recentibus, &c. Extrinsecus in Angina, tumoribus tonsillarum quæ agere ad suppuracionem perveniunt (gargaris) in ligillationibus, bubonibus, &c. *Schrodt.*

Dodonæus adversus diuturniores faucium tonsillarumque tumores, qui ad suppuracionem agere possunt, valde commendat, & nulli secundam affirmat Succisam, qui ad suppuracionem agere possunt, plerumque gargarismis, ubi Veneris & alii ulceribus fauces gingivæque latent, felici successu miscere solet. Succum ipsum Camerarius utiliter admodum addi gargarismis in angina ait. *Sinn. Paulus.*

22. *Scabiosa argentea angustifolia* Park. C. B. *graminea argentea* J. B.

Ex radice lignosa caules bini ternive felpalmares & altiores, rotundi, incani, parum reflexi, dense geniculati exurgunt. Circa radicem folia quatuor aut quinque uncias longa, angusta, graminea, albicantia & argenti colore referentia, unico nervo secundum longitudinem donata, in caulibus bina ex adverso posita; in superna caulis parte nulla. Caulis unicum *disium*, orbiculatum, planum, molli lanugine incanum sustinet, qui plures *floræ*, cæruleos vel pallidos, aliarum formæ continet: quibus caliculi membranacei cum staminibus breviusculis, *semen* continentes succedunt. Capitulum ambiunt numerosa foliola acuminata.

Provenit in monte Vicentino Sumano dicto. Nos in planis Fori Julii depressis, quæ aquæ ex Alpibus hyberno tempore uberitè delabentes aliquoties latè inundant, eam observavimus. Repertur interdum hoc genus foliis glabris.

23. *Origanum fistulosum Canadense* Cornuti, sed *potius, Mentastum fistulosum Americanum* Park.

Cornut.

Caulibus exic cubitalibus quadratis, nunc angulosis, subhirsutis & ramosis: *Foliis* longis, Lyfimachæ filiquosæ annulis dilute virentibus, quæ ab imo ad Caulis fastigium usque pullulant, ibique mi nora decem aut duodecim in orbem congesta *floris* obambunt globum, quæ Scabiosæ capitulum refert (quamvis sit latior, multoque depressior) mille *caliculis* constitutur, à quibus funduntur ordinatè dispositi *tubuli* plures, semuncialis longitudinis, coloris ex purpureo colossini, bifidi extremo quo patentem rictum fingunt, unde proflunt duo aut tria cum purpureis *apicibus* filamenta. Prolifera est, florem enim sæpe transit caulis, qui tribus digitis à primo flore elevatur, subiectis totidem foliis novo floris alterius globo repullulat. Tota planta, caulibus aque, adeo foliis subinæana lanugine pubescent. Efflat odorem non trita Satureiæ hortensis. Sapor huic acerrimus, ac Hydriopiperis more linguam perurans, excepta radice, quæ folis contextur fibris; hæc namque inscio quo nature huius, prorsus insipida gustanti percipitur.

Floret Julio & Augusto. Planta est in multis annis vivax. Origanum fistulosum eam nominavit Cornutus, quod tubuli floris ita inter se sint compositi ut quandam veluti Cicutis compactam fistulam, representent.

- * 24. *Bellis*

- * 24. *Bellis spinosa flore globoso* C. B. *cærulea spinosa* Park.

C. B. prod.

Hæc tota ferè facie Bellidem cæruleam Globulariam dictam refert, cujus ad radicem *folia* plura sunt, parva, rigida, crenata, & cuilibet crenæ aculeus insidet. Cauliculus est palmari, atroviante, quem folia oblonga, angusta, non crenata, sed in aculeum abeuntia, inordinatè basi sua vestiunt, cujus summitas capitulum rotundum cæruleum, Globulariæ capitulo majus, multis flosculis ut in Succisa hirsutum.

In Granadæ montibus copiosè oritur.

Locus.

25. *Bellis cærulea Monspeliaca* Ger. *cærulea caule folioso* C. B. *Aphyllantes Anguillare, Globularia Bellidi similis* J. B. *Globularia Monspeliensis*, *Bellis cærulea* Park.

J. B.

A *floris* pulcherrimi glomeratæ figuræ Globulariam dixerunt quidam: constat autem is staminulis cæruleis dense farctis, insidens cacumini *caulis* palmari & sesquipalmari, rariis cubitalis, rotundi, striati, rubescens, *foliis* vestiti multis, interdum unico, interdum ab eadem radice multiplicis: alia per terram sparguntur folia, Bellidis proxima, solidiora, glabra, nervosa, gustu amara. *Radix* lignosa, dura, fibris donata, rubra exterius, interius alba.

Circa Monspelum plurimis in locis occurrit: quin & ad radices montium Juræ & Salevæ, & alibi *Locus*, tum in Italia, tum etiam in Germania.

26. *Bellis cærulea caule nudo* C. B. *Blue Daisie with a naked stalk.*

Hæc priore elatior est, caule prorsus nudo & aphylo, flore majore, *foliis* angustioribus & duplo triplove longioribus, atque omnino specie ab ea distincta, quicquid repugnat J. Bauhinus.

In sylvis & montibus max. Carthusianorum cenobio proximis invenimus.

Floret utraque species per totam æstatem.

Locus.

Tempus.

27. *Scabiosa minima Bellidis folio* Ger. *Scab. Globulariæ Bellidis foliis* Park. *Bellis montana frutescent* C. B. *Aphyllantes affinis, Scabiosa quinta Classi, Bellidi affinis* J. B.

J. B.

Ramus per terram reptantes spargit, subinde demissis fibris radicem agentes; alioqui *radicem* primariam lignosam crassiusculam habet. *Folia* Globulariæ similia, saturatè vires, glabra, crassa fasciata, sed non ut Globulariæ *folia* per extremum integra, verum fissila & cordata ex pediculo longiusculum, sapore amaro. Pedicelli breves, aliquando satis longi, inter folia surgentes *florem* gestant cæruleum, glomeratum Globulariæ, cui nec dissimile *semen*.

Nascitur in omnibus Pannoniæ & Austriæ montibus glabris & asperis, inter saxa & salebras *Locus* & fa *Classi*. Nos ad radices montis Salevæ propè Genevæ eam invenimus. Floret Aprilis & Maio: *Sec. Tempus*, men Julio & Augusto maturificat.

- * 28. *Scabiosa annua integrifolia sive foliis Bellidis* Botan. Monsp.

Magn.

Ex radice annua *caulis* rectus exurgit, sesquipedalis, hirsutus, quem *foliis* in singulis geniculis bina opposita ambiunt: inferiora Bellidis sunt, serrata, hirsuta; superiora longiora, similiter serrata. Caulis in quosdam ramulos dividitur, *floræ* ut in Scabiosa vulgari sustinentes pallidè cæruleos; quibus succedit *semen* aliarum more.

In febribus ultra eundo à la Colombiere Maio mense florentem invenit D. Magnol, & versus Ledum *Locus*, annem.

C A P. II.

De Dispac.

Dispace *dispac*, id est, sitibundus nomen à contrario invenisse dicitur, quoniam coherentur utatur. At* Vossius Etymologias hæc per antiphrasin rejicit & explodit. Labrum verem conciliantem continente.
Note generice sunt caules spinosi, flosculi squamis disjuncti, singuli singulis seminibus insidentes in capitula congesti flores compositos imitantes.

A. 1. *Diapacus sativus* J. B. C. B. Ger. Park. *Carduus fullonum* Lob. *Manureb* *Cæfel*.

J. B.

Dicorum aut trium cubitorum, aut etiam majorem altitudinem acquiritur, *caule* pollicari, recto, rigido, multis alis concavo, striato, spinulis quibusdam horente: *folia* bina opposita, ita continua invicem sunt, ut ea caulis transligat, & concavum labrum expiende aque efficiant, ampla, longa, non minus caule horrida: *capitula* que pugnum impleant oblonga, uncinatis hamulis rigidifimis, deorsum spectantibus minacia: inter quos *stipules* emicant tubuli instar, colore ex albo tantillum purpurascens: radice verò nititur lavi candida.

Seritur apud nos multis in locis, nec vulgari adhibitâ diligentia colitur ad lanificia. Junio ac Julio flores: echinata capitula angusto colligenda sunt.

Hujus caulis interdum in latum & concavum utris instar tumidum corpus cochlee in modum contortum degenerat. Filo autem seu aciei cochlee creberrimi innascuntur ramuli capitula sustinentes, ut hujusmodi degener plantâ pulcherrimam speciem exhibeat.

Radix hujus usus est in rhagadibus ani consolidandis [decoctæ in vino] commendatur & in verrucis abigendis.

Aqua quæ in foliorum concavo reperitur caliginosis & rubentibus oculis prodesse creditur: eadem maculas faciei emendat & exterit. Muliercule formæ studiose usum ejus optimè tenent. *Trag.* A nostratibus ad verrucas abigendas commendatur.

Hujus, sed præcipuè sequentis, singulis capitulis singuli vermiculi, quos ideoque non immerito folitarios dixeris non raro innascuntur, Mouffeto *Insect. theat.* lib. 1. cap. 20. descripti.

Hos impari numero pennâ anserinâ inclusos febri quartanâ laborantium collis annuli aut remedi loco appendere vulgus nostratum solet. Sunt autem amphibæna hæc animalcula, & caput tangentes digitum retrorsum incedendo prope de viant. Descriptionem vide in *Car. Cant.*

Præcipuus usus capitulorum diapaci est ad pannos dependendos.

Serofulas sanat *Carduus fullonum*: in genere specifica qualitate omni putredini resistit, & est medicina cibalis & lapida. *Coctus* in vino purgat per urinam non fecus ac *Asparagus*. *D. Soame ex Obferv. Marc. Cumani à Velschio editis.*

Phthifis etiam quodammodo desperatis experimento Guidonis Helidei & Henrici Stromajeri Chirurgi michi profuam comperi radicem cardui fullonum usam & melle exceptam. *Idem ex Obfervat. Achillis Gasseri.*

A. 2. *Diapacus Sylvæstris* sive *Labrum Veneris* J. B. *Sylvæstris* aut *Virga pastoris major* C. B. *Diapacus Sylvæstris* Ger. Park. *Wild Cæfel*.

Radice nititur simplici, fibris majusculis donata. *Caulis* ab eadem radice unicus, ad tres quatuorve nonnunquam cubitos affurgit, teres, striatus, inanis; inferius spinis rariis dispositis, prope capitula creberrimis horridus. *Folia* ima, quæ è radice exeunt, molliora sunt & teneriora, mucronibus obtusis, circa margines crenata, rugosa, pilosa, spinulis rarioribus aspera, oblonga, angusta. Quæ in caule sunt bina ex adverso eum amplectuntur basibus junctis, adeo ut sinum quandam flos cavitate circa caulem efficiant, aque pluvie continendæ. Sunt autem folia hac superficie leviori quam quæ è radice exeunt, mucronibus acutis, circa margines dentata, [superiora tamen in caule & ramulis ad margines sunt æqualia.] In omnibus averfa parte spinularum recurvarum series per totam costæ mediæ longitudinem extenditur. In summis caulibus & ramulis, (qui bini oppositi ex alis foliorum exeunt) *Spice florum* densæ, oblongæ, innumeris velut squamulis, in longam, rectam & acutam spinulam desinentibus compolite; quarum singulae sinu suo *semina* singula, longiuscula, quadrangula, striata complectuntur, cum flore eis insidente tubuloso, oblongo, pallide purpureo, margine in quatuor segmenta obtusa diviso. *Capitula* florum plurimis radiis spinosis velut calice quadam ad basin cinguntur.

3. *Diapacus Sylvæstris folio laciniato* J. B. Park. *Diapacus folio laciniato* C. B. *Wild Cæfel* *with jagged leaves*.

J. B.

Proccra planta est, duorum triumve cubitorum & interdum altior, radice crassâ, simplici, albâ; *caule* recto, adversis ramis brachiato, striato, aculis ibrido. *Folia* valde ampla, longa, latique, spinis duntaxat secundum costam & averfo folio armata, non bullata, profunde laciniata, in labri formam coeuntia. Atque hoc quidem genus laciniatum *floræ* habet albicantes, & vulgaris instar quadripartitis, ex aculeorum carina, quibus *echinus* oblongus horret, minoribus tamen & longioribus spinis quam in *Diapaco sativo*, nec ut in illo cadunt. *Semen* oblongum, striatum.

Copiosè prorexit inter Horburgum & Colnariam [in Allatia] observavi etiam inter Roufâch & Colnariam. *J. B.*

A. 4. *Diapacus minor* sive *Virga pastoris* Ger. *emac. Sylvæstris capitulo minore, vel Virga pastoris minor* C. B. *Virga pastoris* Park. *pastoris vulgaris* J. B. *Small wild Cæfel* & *Shepherd's rod*.

J. B.

Tota facie *Diapacum* refert, quatuor & quinque cubitos alia, *caule* digitali, glabro, costulis, & quibus dures mordacisque spinulae oriuntur, secundum longitudinem striato, concavo, & in multos ramos brachiato. *Folia* gemina ad genicula enascuntur, opposita, minime caulem amplectentia, sed pediculo

pediculo-uncialis, nonnunquam brevior, appendâ, infimâque parte auriculis binis donata, post auriculas ab angusto principio sensim dilatatur, & in mucronem desinit, ac serrata sunt, spinis quâ terram spectant per nervos dispositis armata. Ac *capitula* *Diapaco* multum cedunt, Scabiosa capiquatuordecim, staminibus cum apicibus purpureo-ceruleis, confertim stipata. *Semina* oblonga, angucronem directæ, mollicellæ, sinu suo amplectuntur. Capituli uniuersique basin flex angusta auriculis donata, que perfectio semine marcescit.

Si mulieres laborent appetitu depravato laudat *Ægineta* aquam *Virgæ pastoris* potatam, & præ *Vire* ferim post cibum. *D. Soame* è Dolæo.

CAP. III.

De *Carduo Spherocephalo*.

¶ Nigri capitis in sphericam figuram conglobati notâ ab aliis quibuscunque plantis primo statim aspectu facile dignoscitur.

1. *Carduus spherocephalus latifolius vulgaris* C. B. *spherocephalus sive globosus major* Park. *globosus* Ger. *Echinops major* J. B. *The Globe Thistle*.

J. B.

Affinitudine cubiti unius aut alterius excrecit, *caulibus* crassitudine digitali, purpurascens lanugine obtudis, striatis, tactu pinguis, manu dulcivulvis: quos *folia* ambiunt latiore basi, oblonga, multis tamen numeris magis infernè quam supernè. In caulibus extremis eorumque alis *capitula* exactè globosa nascuntur, *stipulis* ex albo coruleis. Radix mediocri crassitudinis exterius nigricat. In excellioribus Ananie vallibus montibus, larceis, abiegnis & picosis sylvis reteris exterius nigricat. Thiolò vititur: nos in montosis sylvis prope Viterbum quâ inde Romam itur cum observavimus.

2. *Carduus spherocephalus capitulo longis spinis armato* C. B. *spherocephalus acutus minor* Park. *globosus acutus* Ger. *Spina alba quibusdam capite echinato* J. B. *The great prickly Globe Thistle*.

J. B.

Perennis est planta *caule* ad cubitorum aliquot altitudinem surgente, striato, in ramos varios diviso: *Folia* plus minus doctantialia, quedam palmaria, tum albi, tum ramorum divaricationi subiecta, pronâ parte tomento incano vestita, alterâ viridantia, lacinis divisa ad costam usque profunde intersecta tota spinis horrent. Singulis ramis *capiti* infidet sphericum *Cardui* echinopi glomeri simile sed spinosum.

Hujus major & minor species sunt (inquit C. Bauhinus) i. e. 1 & 2 *Dod.* & *Lugd.* Quis hujus locus natalis sit apud Botamcos non legimus, nec aliunde nobis constat.

3. *Carduus spherocephalus* 4. *Dod. spheroceph. minimus acutissimus foliis* C. B. Park.

Dod.

Minimus est, foliisque acutissimis ac spinosissimis, capitulo exiguo, cujus stiloculi ut primi albidii sunt. Ex brevi hac & generali obscurâ descriptione an hæc sit species distincta necne certò colligi vix potest: pro distinctâ positam invenio in *Hort. Reg. Parisiensis* Catal.

4. *Carduus spherocephalus* 5. *Dod. Carduus tomentosus capitulo minore* C. B.

Hunc C. Bauhinus *Spinam albam* 1. & *Sp. albam* alteram *Matthiolii* facit. J. Bauhinus *Spinam albam* alteram *Matth.* *Carduo spheroceph.* capitulo longis spinis armato synonymam ponit. Certè apud *Matthiolium* magna est confusio: unde J. Bauhinus existimat hanc plantam illi fuisse ex sola figura notam, cujus sententia nos quoque subscribimus, & *Carduum tomentosum* capitulo minore C. B. expungendum censemus, saltem tantisper donec certius edocti fuerimus.

5. *Carduus spherocephalus caruleus minor* C. B. *Echinops minor* J. B. *Cercoditium Monsperianum* *Lugd.*

J. B.

Digitò minor est *radix*, rugosa, in plura capita fissâ, ex quorum unoquoque unus *caulis* pullulat, doctantialis & longior, propter lanuginem densam totus albicans, ex quo prodeunt crebra alternata *folia*, quorum quedam parum cauli longitudinem cedunt, alia uncia paulò majora, tenuissimè & ad costam usque incisa, spinosa, alia lanugine molli candidaque, veluti & costa, pubescente, superne, *stipulis* cyaneis coloris glomeratum.

Annua

Tempus. Annua est planta, Julio & Augusto florens & Septembri semina maturans, quibus deciduis perit & sequente anno ex eis renovatur.

Locus. Spontaneum invenimus non in agro tantum Monspeliensi, sed & alibi in Gallia Narbonensi.

* 6. *Carduus sphaerocephalus annuus Batonic minor* Morif. præd. *An Carduus sphaerocephalus annuus Cam. hort?*

Morif.

Hic ceteris sphaerocephalis *Carduus minor* est, vix bipedalem excedens altitudinem. Flores cæruleos minores globulatum fert; capita etiam minora, sed semina multo ceteris suæ familiae seminibus majora fundit.

C A P. IV.

De Eryngio.

Graci Philosophi Eryngium quasi *ἰσῆλω* i. e. ructum dictum putant, quod capre quæ morfu furculam Eryngii præciderint, vel deglutiverint cunctum gregem ponere sequentem quasi stuporem antonitumstant, donec Eryngium ructu rejecerint. C. B. Gerra germana.

Cæterum notæ Eryngii characterifice sunt Folia spinosa, saltem summa; flores in summis caulis & ramulis in capitula congesti quibus radiata subsunt folia.

A. 1. *Eryngium vulgare* J. B. vulg. & *Camerarii* C. B. *Mediterraneum* Ger. *Mediterraneum* fve *Campestre* Park. **Common Eryngo.**

Radice nititur longa, minimi interdum digiti crassitudine, molli & tenera cum medulla seu nervo in medio solidiore, exterius nigricante, interius alba, sapore dulci. *Caulis* exinde assurgit teres, striatus, per alis aut cubitalis & interdum longior, [medullâ fungosâ albâ plenus] summa parte in quamplurimos ramulos divisis, foliis vestitus alternatim positus, glaucis, rigidis & aridiusculis, profundè utrinque ad mediam ferè costam lacinia, [quorum singule lacinie confimiliter subdividuntur] ad margines undique acutis & rigidis spinis horridis. In summo caule & ramulis spicæ [J. Bauhino echini] breves conglobati, displaci quodammodo similes nisi minores essent, flores proferunt albican-tes, apicibus concoloribus donatos, quibus subiecta in orbem folia (verius spinæ longæ) striata, longiuscula, & mucrone & marginibus spinosis.

Locus. In Anglia rarius est, nec nisi duobus in locis à nobis inventum, nimirum, ad trajectum è Devonia in Cornubiam non procul Plimothio & in via antiqua Romana *Watling-freece* dicta propè *Brookhall* vicum non longè à Davenportia Northamptonia oppido: in exteris omnibus quas lustravi regionibus ubique frequentissimum est.

2. *Eryngium cæruleum* J. B. *montanum Amethystinum* C. B.

Solo summitatum & capitulorum colore pulchrè cæruleo seu Amethystino à vulgari differre videtur.

Locus. In montibus Striæ invenimus.

Vires. Eryngium epaticæ nephriticæ & alexipharmacæ est, ducit urinas & menses, torminâque acinflationes dissolvit: iterum sanat. *Schedæ.*

Radices hujus, sed præcipue Eryngii marini, saccharo conditæ principem inter dulciaria locum obtinent, sicutque vel invito Matthiolo, Veneris (ut vocant) incentivæ, utiles etiam adversus pestem & asper contagionem, manè jejunio ventriculo sumptæ, tabidis & macilentis valde proficiunt: Valent imperis & ad lumen Venerem.

Eryngii radix melle aut saccharo condita maximè confert gonorrhææ. Flos autem ejus cæruleus si bibatur cum aqua confert Squamantiæ. D. Soban ex Observationibus Marcelli Cumani ab Hieron. Vellchio cum aliis editis excerptam communicavit.

Adfirmabat Simon Simonius Med. Prof. Lipsiæ multis in Italia cum successu familiarissimum remedium esse ad prohibendum abortum radicem Eryngii veri Cataplasmatis modo ventri sub umbilico impositum.

In nimio menstruum fluxu, & Rad. Eryngii M. ii. in vino coque. Lavetur probè manè & vespere linteis calidis post ablutioem impositis. Initium vero ablutiois fiat ponè aures, tunc in cervice, hinc per totam spinam usque ad os sacrum, postea inungatur illa. Hoc remedium nonnullas intra triduum sanatas vidit quæ nullis aliis curari poterant. *Medicam. Lonyse Burgoise. D. Soame è Doctore.*

L. 4. C. 5. §. 15.

A. 3. *Eryngium maritimum* Matth. Dod. Ad. Lob. cui & *Acanos Plinii* Ger. Park. J. B. *maritimum* & *Gesn. Hist.* C. B. *Sea-holly* q. *Eryngo.*

J. B.

Radices huic subsunt longissimæ, circumque profundè vagantes, sapore aromatico. Folia plurimum pullulantia ex longis pediculis, nihil aut parvum lacinia, ferè rotunda, latiora tamen utrinque quam longiora, interdum latitudine palmum excedentia, crassa sive spissa, albicania vel glauca,

glaucia, uti tota planta, quæ in lacinias abeunt non tamen admodum profundas in adolecente plantâ, sed rigidiorum spiculorum mordacitate multo infestiores, nec crassitudinem illam etiam siccatâ valde ramulos. Capita extremis ramulorum inter pungentia folia sedent, flores profertentia albidos. Semina duo juncta, lata, quæ cum spinis undique sint oblecta, vix impunè eximi possunt.

Non modò in calidiorum regionum, quales sunt Hispania, Italia, Gallia Narbonensis & similes, sed etiam frigidiorum & ad Septentrionem vergentium, ut sunt Anglia, Belgium, Hollandia, atque alie adhuc is frigidiores maritimis arenosis frequens sponte nascitur, & radice sub terrâ vagatur, ut rectè J. Bauhinus.

* 4. *Eryngium Indicum* Bontii.

Bont.

Quod ad folia attinet, Eryngio maritimo vulgari simile est: flore tamen omnino differt, qui spicatum prodit, non secus ac flos Lavendulæ, nisi quod longè major sit; coloris est ex cæruleo pallido; florens per totum annum conspicitur, & libenter circa paludes crevit; & longa spatia occupat, læto sanè ob pulcherrimos flores aspectu.

Ego radices hic saccharo condidi jubeo, & illis cum summo succellu exhibeo, qui paralyti Indici, *Vires.* *Beryberi* incolis dicta, laborant, quod in meipso expertus sum, dum molestissimo & pigro hoc malo laborare facit, tum Asthmata, quod plerumque hoc malum comitatur utilissima est; neque ego inter se & crassa; ut taceam notissimas ejus vires adversus calculum & renis affectus. Colicum quoque dolorem temperato suo & blando colore confestim sedat, & status intestinorum discutit.

* 5. *Eryngium pumilum* J. B. *montanum pumilum* C. B. *pumilum Hispanicum* Clus. Park. *pumilum* Clus. Ger. *Dwarf Sea-holly* q. *rather Eryngo.*

Clus.

Palmi est, nonnunquam pedis, altitudine, caule gracili, multis ramis ex adverso ut plurimum nascentibus prædit. Folia circa radicem in rotæ specie humi sparguntur, majuscula, latiuscula & ata. Ramulorum summitatibus globosa insident capitula, octo plerumque spinolorum foliorum am-entibus cæruleis sunt coloris. Succrescente planta folia secundum radicem in orbem nascentia mar-cum foliis, præsertim inferioribus reperire liceat. Radix dura quidem & lignosa, sed quæ non vi-vax sit, & singulis annis semine maturo pereat, semineque decido renascitur.

* 6. *Eryngium pusillum planum* J. B. Ger. *planum minus* C. B. Park. *Small, smooth Eryngo.*

Locus.

Humile erat (inquit Clusius) statim à radice in plures ramos divaricatum, teretes, rotundos pro-cumbentes: ad quorum singula velut genicula nascebantur inordinata folia, extremo latiuscula, phora, unciam lata, binas aut amplius longa, ex viridi pallidicentis coloris: frequentes ex alis ramu-Florum observare non licuit. Radix satis crassa & aliquot fibris donata: quin & procumbentes cau-liculi plures secundum radicem caput crassiusculas fibras agunt, quibus subsinde se firmant.

In hortis Jo. Mutoni à Lobelio, nec alibi visum, neque à Clusio in loco natali observatum: unde Mutonus habuit ignorabant, certe non dicunt.

7. *Eryngium Pannonicum* fve *montanum* Park. *latifolium planum* C. B. *planum latifolium, capitulo rotundo parvo* J. B.

Clus.

Bicubitale vel amplius habet altitudinem: caulem firmum, striatum, medullâ albâ plenum, ac veluti nodis distinctum, præsertim qua parte cum amplectuntur latâ & membranacea sede folia, tres acrisculoque gustu: quæ verò circa radicem nascuntur longiora latioraque sunt & oblongis pedicu-lis innituntur: summus caulis in aliquot ramos divisis breviora folia habet, eique in profundas laci-capitula ferentes, sphericæ ferè rotunditatis, in quibus multi corculi flosculi albicantibus staminibus star expansa: ipsa porro capitula cum summis ramulis, supremæque caulis parte, interdum vestita-dinem æquat, aliquot fibris donata, foris subhirsuta, intus alba, carnosa, gustu dulcicula, penzede annis ex lateribus frequentiores caules proferens: aliquando tamen hoc in ista planta observabam, ut productio semine subséquens hyems illam proflus corrumperet, præsertim cultoribus locis.

Frequens nascitur in praxis ad Danubium usque infraque Viennam situs, & in hortos illatum fo-

* 8. *Eryngium*

L. 1

• 8. *Eryngium capitulis Pyllyi ex Sicilia* Bocconi.

Bocc.

Ad Eryngii plani genus pertinet: quod capitulis Pyllyi proveniat sic appellavimus. Constat enim radice tuberosa, ad Raphani formam accedente. Cum primum folia oriuntur sunt glabra, rotunda, indivisa, sed per oras laciniola, longissimis & capillorum instar tenuissimis pediculis pendente. Caulis pedalis, capitulis in summitate & caulium alis spinosis, Pyllyi quodammodo emulis, è quibus strobili prodeunt purpurei. Subiunt etiam singulis horum capitum foliola angusta, longa, dura & pungentia, multo longiora eis quæ in vulgari conspiciuntur.

In neglectis agis & aridis ut plurimum locis magna copia nascitur circa Saccam, Panormum & Agrigentum, &c.

9. *Eryngium Alpinum latius foliis, magno capite, oblongo, ceruleo* J.B. *Alpinum caruleum, capitulis* Disfacci C. B.

J. B.

Plurimum capitum est radix pollicaris terram versus comosa. Folia prima pliusquam cubitalibus mixta capitulis, Calthæ palustris, eodem modo propter pediculum falcata, sed mucrone acutiore, per ambitum serrata; alia per caules ad ramorum divaricationem laciniata & profundè incisa, cærulea potissimum suprema, quemadmodum & caulis ipse cum ramis. Echini magni, oblongi, densissimo creberrimorum cristatorumque foliorum, ceruleorum, echinum superantium vallo latent medii.

J. Bauhinus hoc genus reperit in monte Thuri florere incipientem Julii principio: Nos quoque vidimus Geneva delatum ex montibus vicinis, non tamen in loco natali ortum, quamvis sedulo perquireremus.

• 10. *Eryngium trifolium* Park. *Cerfoil* Eringo.

Park.

Multa initio à radice Rapunculo simili, aromatica emittit folia longa, angusta, dura, interdum tripartito divisa: quæ verò caulem ad intervalla obsident pleraque omnia tribus foliis seu laciniis ad pediculum junctis componuntur, ut in trifoliis. Summos caules occupant duo aut tria capitula Eryngii montani planti similia, quorum bases foliola angusta circumdant. Semen quoque illius simile parvum, lacum & oblongum.

Radices Urinam cicutæ & Venerem irritant. Hæc Parkinsonus, qui nec unde, nec à quo hanc plantam habuerat meminit. Fortè Guil. Boeius ex Africa aut Hispania detulit.

Præter species suprascriptas aliam adhuc vidimus in horto D. Berardi pharmacopole Gratianopolitani, foliis inis subrotundis, profundè tamen incisis, in tres præcipue partes seu lacinias insigniores, circa margines spinosis, colore (quantum meminimus) glauco Eryngii marini: caule brevi foliis paucis in angustas lacinias ad pediculos usque divisis, segmentis in acutas & rigidas spinas excurrentibus, donato. Capitula oblonga fuere ex aculeatis squamis composita, & ad basin folioli angustis, oblongis acuminatis, utrinque spinosis obvallata.

HISTO-

HISTORIÆ PLANTARUM LIBER NONUS.

QUI EST

De Plantis flore perfecto seminibus nudis solitariis:
Deque UMBELLIFERIS.

PRIMI generis Plantas quoniam ob paucitatem suam uni libro complendo non sufficerent, Umbelliferis præmittendas duximus.

Præmittendas, inquam (nam & alii ante nos, iique probatissimi Botanici, parum ob nonnullarum cum Umbelliferis convenientiam in foliis, parum ob similem in aliis florum dispositionem, in musculari Umbellis mentionibus, eas Umbelliferis subjunxerunt) ob ordinem feminum singulis floribus succedentium, quæ in hoc genere singularia sunt seu solitaria, in Umbelliferis bina.

PARS PRIMA.

De Herbis flore imperfecto, seminibus nudis, solitariis, hoc est, ad singulos flores singulis.

Hujus generis plantæ characteres genericos adeo insignes & velut fronti impressos ac spectantibus obvios gestant, ut nullo negotio tum à se invicem, tum ab aliis omnibus queant distingu. Ii sunt in

Valeriana semina papposa, ut alios omitam.

Valerianella Caulis & ramuli dichotomi.

Plumbagine locus maritimus, caules foliosi, flores speciosi, colorem mutantes.

Limonia pariter locus maritimus, at caules nudi, strobili parvi.

Mirabilis Peruviana Ramuli alternatim è foliorum adversorum sinibus egressi; flores monopetali speciosi, in eadem planta diversicolores, caduci.

Linaria adulterina flores in summis ramulis pentapetali, fructui infidentes.

Valeriana Tragi Fructus in aliis foliorum scissiles, folia Linaria.

Agrimonia flores hexaphylli, fructus lappacei cum duobus in singulis nucleis; folia pinnata.

Circea flores dipetali, fructus pariter lappacei, folia integra.

Pimpinella sanguisorba folia pinnata, flores & semina in spicis densis, semina quadrata, quibus flores insident tetrapetali staminosi.

Thalictrum folia Umbellatarum modo divisa, flores staminosi, semina ut in Umbelliferis striata.

Fumaria Folia composita, flores spicati, ad papilionaceas accedentes, in calcar retrorsum producti, pediculo è media parte egresso hærentes.

Tempus. Annua est planta, Julio & Augusto florens & Septembri femina maturans, quibus deciduis perit & sequente anno ex eis renovatur.

Locus. Spontaneum invenimus non in agro tantum Monspeliensi, sed & alibi in Gallia Narbonensi.

- * 6. *Carduus sphaerocephalus annuus Baticus minor* Moris. prælud. *An Carduus sphaerocephalus annuus* Cam. hort?

Moris.

Hic ceteris sphaerocephalis Carduis minor est, vix bipedalem excedens altitudinem. Flores cæruleos minores globulatos fert; *capita* etiam minora, sed *femina* multo ceteris suæ familiae feminibus majora fundit.

CAP. IV.

De Eryngio.

Graci Philosophi Eryngium quasi *isophu* i. e. ructum dictum putant, quod capre quæ morsu furculum Eryngii præciderint, vel degluerint cunctum gregem ponē sequentem quasi fupore attonitum fiant, donec Eryngium ructu rejecerint. *C. B. Gertr. germanæ.*

Cæterum note Eryngii characteristice sunt Folia spinosa, saltem summa; flores in summis caulibus & ramulis in capitula congesti quibus radiata subsunt folia.

- A. 1. *Eryngium vulgare* J. B. vulg. & *Camerario* C. B. *Mediterraneum* Ger. *Mediterraneum* f. *ve Campesire* Park. *Common Eryngo.*

Radice nititur longa, minimi interdum digiti crassitudine, molli & tenera cum medulla seu nervo in medio solidiore, exterius nigricante, interius alba, sapore dulci. *Caulis* exinde affurgit teres, striatus, per alis aut cubitalis & interdum longior, [medulla fungosa albā plenus] summa parte in quam plurimos ramulos divisus, *foliis* vestitus alternatim positus, glaucis, rigidis & aridiusculis, profundè utrinque ad medium fere costam lacinatis, [quorum singule lacinie confimiliter subdividuntur] ad margines undique acutis & rigidis spinis horticis. In summo caule & ramulis spicæ [J. Bauhino echini] breves conglobati, duplici quodammodo similes nisi minores essent, flores proferunt albicantes, *apicibus* concoloribus donatos, quibus subiecta in orbem folia (verius spinæ longe) striata, longiuscula, & mucrone & marginibus spinosis.

In Angliā rarius est, nec nisi duobus in locis à nobis inventum, nimirum, ad trajectum est Devonia in Cornubiam non procul Plimothio, & in via antiqua Romana *Watling-street* dicta prope *Brook-hall* vicum non longè à Darentia Northamptoniæ oppido: in exteris omnibus quas lustravi regionibus ubique frequentissimum est.

2. *Eryngium cæruleum* J. B. *montanum Amethystinum* C. B.

Solo summitatum & capitulorum colore pulchrè cæruleo seu Amethystino à vulgari differre videtur.

Locus. Eryngium epatic. nephritic. & alexipharmac. est, ducit urinas & menses, torminæque acinflationes dissolvit: iterum sanat. *Schrod.*

Vires. Radices huius, sed præcipuè Eryngii marini, saccharo conditæ principem inter dulciaria locum obtinent, suntque vel invito Matthiolo, Veneris (ut vocant) incentiva, utiles etiam adversus pestem & aeris contagionem, manè jejuno ventriculo sumptæ, tabidis & macilentis valde proficiæ: Valent insuper & ad luem Veneream.

Eryngii radix nulle aut Saccharo condita maximè confert gonorrhæa. Flos autem ejus cæruleus si bibatur cum aqua confert Squinantia. *D. Sobam* ex Observatōibus Marcelli Cumani ab Hieron. Vellchio cum aliis editis excerptam communicavit.

Adfirmabat Simon Simonius Med. Prof. Lipſie multis in Italia cum successu familiarissimum remedium esse ad prohibendum abortum radicem Eryngii veri Cataplasmati modo ventri fusi umbilico impolitum.

In nimio menstruum fluxu, & Rad. Eryngii M. ij. in vino coque. Lavetur probè manè & vespere lineis calidis post ablutōnem impolitis. Initium verò ablutōnis fiat ponē aures, tunc in cervice, hinc per totam spinam usque ad os sacrum, postea inungantur ilia. Hoc remedium nonnullas intra triduum sanatas vidit quæ nullis aliis curari poterant. *Medicam. Louyse Burgoise. D. Some à De-leo.*

- A. 3. *Eryngium marinum* Matth. Dod. Ad. Lob. cui & *Acanos* Plinii Ger. Park. J. B. *maritimum* & *Gesn. Hort.* C. B. *Sea-holly* oz *Etingo.*

J. B.

Radices huic subsunt longissimæ, circumquaque profundè vagantes, sapore aromatico. *Folia* plurimum pullulantia ex longis pediculis, nihil aut parvum lacinia, fere rotunda, latiora tamen utrinque quam longiora, interdum latitudine palmum excedentia, crassa sive spissa, albicantia vel glauca,

glauca, uti tota planta, quæ in lacinias abeunt non tamen admodum profundas in adolescentem plantam, sed rigidiorum spiculorum mordacitate multò infestiores, nec crassitudinem illam etiam siccatamittunt, licet nervosiora appareant, multò etiam quàm Mediterraneis latiora. *Caulis* cubitalis, valde ramosus. *Capita* extremis ramulorum inter pungentia folia sedent, flores proferentia albidos. *Semina* duo juncta, lata, quæ cum spinis undique sint oblecta, vix impunè eximi possunt.

Non modò in calidiorum regionum, quales sunt Hispania, Italia, Gallia Narbonensis & similes, *Locus.* sed etiam frigidiorum & ad Septentrionem vergentium, ut sunt Anglia, Belgium, Hollandia, atque alie adhuc in frigidiores maritimas arenosis frequens nascitur, & radice sub terrâ vagatur, ut rectè J. Bauhinus.

- * 4. *Eryngium Indicum* Bontii.

Bont.

Quod ad folia attinet, Eryngio maritimo vulgari simile est: flore tamen omnino differt, qui spicatum prodit, non sicut ac flos Lavendulæ, nisi quod longè major sit, coloris est ex cæruleo palliato sanè ob pulcherrimos flores aspectu. *Radice* habet aromaticam & blandè calidi saporis.

Ego radices hic saccharo condidi jubeo, & illis cum summo successu exhibeo, qui paralyti Indica, *Berberii* incolis dicta, laborant, quod in meipso expertus sum, dum molestissimo & pigro hoc malo per quatuor continuos menses miserè decumberem. Copiosius quippe urinas hæc radice elicit, & sudare facit, tum Athimati, quod plerumque hoc malum comitatur utilissima est; neque ego inter fæ & crassa; ut taceam notissimas ejus vires adversus calculum & renis affectus. Colicum quoque dolorem temperato suo & blando colore confestim sedat, & flatus intestinum discutit.

- * 5. *Eryngium pumilum* J. B. *montanum pumilum* C. B. *pumilum Hispanicum* Clus. Park. *pumilum* Clusii Ger. *Dwarf Sea-holly* oz *rather Etingo.*

Clus.

Palmi est, nonnunquam pedis, altitudine, *caule* gracili, multis ramis ex adverso ut plurimum nascentibus prædito. *Folia* circa radicem in rotæ speciem humi sparguntur, majuscula, latiuscula & molliora: at quæ in ipso caule sub alis nascuntur, multifida sunt, tenuia, in ambitu serrata & aculebitu stellæ instar circumvallata, ipsa etiam spinosa. *Flor* & tota capitula cum suis foliis ea ambientibus cærulei sunt coloris. Succrescente planta folia secundum radicem in orbem nascentia marcum foliis, præsertim inferioribus reperire liceat. *Radix* dura quidem & lignosa, sed quæ non vixit, & singulis annis femine maturo percat, semineque decedendo renascitur.

Post menses plerumque invenitur passim agro Salmanticensi, & nusquam alibi.

Locus.

- * 6. *Eryngium pæsilum planum* J. B. Ger. *planum minus* C. B. Park. *Small, smooth Etingo.*

Humile erat (inquit Clusius) statim à radice in plures ramos divaricatum, teretes, rotundos procrebentes: ad quorum singula velut genicula nascebantur inordinata *folia*, extremo latiuscula, circa pediculum angustiora & crenata: quæ verò circa radicem, formâ quidem illis similia, sed alia nascebantur, ad quorum singulos nodos foliola, octo plerumque alis ramulis: frequentes ex illis ramulis observare non licuit. *Radix* satis crassa & aliquot fibris donata: quæ & obprombentes cauliculi plures secundum radicem caput crassiusculas fibras agunt, quibus subinde se firmant.

In hortis Jo. Muttoni à Lobelio, nec alibi visum, neque à Clusio in loco natali observatum: unde Murton habuit ignorante, certè non ducunt.

7. *Eryngium Pannonicum* f. *ve montanum* Park. *latifolium planum* C. B. *planum latifolium, capitulo rotundo parvo* J. B.

Clus.

Bicubitalem vel ampliore habet altitudinem: *caule* firmum, striatum, medullâ albâ plenum, ac veluti nodis distinctum, præsertim qua parte cum amplectuntur latâ & membranacea sede *folia*, tres acrisculæque gustu: quæ verò circa radicem nascuntur longiora latioraque sunt & oblongis pediculis divisa, & molliibus spinis prædita. Summæ deinde alæ in aliquot ramulos desinunt, echinari præditi: sub ipsis autem capitibus novem aut plura, oblonga, angusta, aculeata foliola, stellæ instar expansa: ipsa porro capitula cum summis ramulis, supremæque caulibus parte, interdum vetustadine æquat, aliquot fibris donata, foris subhirsuta, intus alba, carvola, gustu dulcicula, perinde annis ex lateribus frequentiores caules proferens: aliquando tamen hoc in ista planta observabam, ut productio femine sublequentis hyems illam proflus corrumperet, præsertim cultoribus locis.

Frequens nascitur in pratis ad Danubium supra infragæ Viennam sitis, & in hortos illatum fè- **Locus & Tempus.**

L 1

* 8. *Eryngium*

- * 8. *Eryngium capitulis Pſyllii ex Sicilia* Bocconi.

Bosc.

Ad Eryngii plani genus pertinet: quod capitulis Pſyllii proveniat sic appellavimus. Constat enim radice tuberosa, ad Raphani formam accedente. Cum primum folia oriuntur sunt glabra, rotunda, indivisa, sed per oras laciniola, longissimis & capillorum instar tenuissimis pediculis pendencia. Caulis pedalis, capitulis in summitate & caulium alis spinosis, Pſyllii quodammodo amulis, e quibus strobili prodeunt purpurei. Subiunt etiam singulis horum capitum foliola angusta, longa, dura & pungentia, multo longiora iis quae in vulgari conspiciuntur.

In neglectis agris & aridis ut plurimum locis magna copia nascitur circa Saccam, Panormum & Agrigentum, &c.

9. *Eryngium Alpinum latis foliis, magno capite, oblongo, caeruleo* J.B. *Alpinum caeruleum, capitulis Digiaci* C. B.

f. B.

Plurimum capitum est radice pollicaris terram versus comosa. Folia prima plusquam cubitalibus nixa capitulis, Calchae palustris, eodem modo propter pediculum falcata, sed mucrone acutiore, per ambitum serrata; alia per caules ad ramorum divaricationem laciniata & profunde incisa, caerulea potissimum suprema, quemadmodum & caulis ipse cum ramis. Echini magni, oblongi, densissimi creberrimorum cristatorumque foliorum, caeruleorum, echinum superantium vallo latent medii.

J. Bauhinus hoc genus reperit in monte Thauri florere incipientem Julii principio: Nos quoque vidimus Geneva delatum ex montibus vicinis, non tamen in loco natali ortum, quamvis sedulo perquireremus.

- * 10. *Eryngium trifolium* Park. *Trefoil* Eringo.

Park.

Multa initio à radice Rapunculo simili, aromatica emittit folia longa, angusta, dura, interdum tripartito divisa: quae verò caulem ad intervalla obident pleraque omnia tribus foliis seu laciniis ad pediculum junctis componuntur, ut in trifoliis. Summos caules occupant duo aut tria capitula Eryngii montani plani similia, quorum bases foliola angusta circumdant. Semen quoque illius simile parvum, latum & oblongum.

Radices Urinam cient & Venerem irritant.

Hæc Parkinsonus, qui nec unde, nec à quo hanc plantam habuerat meminuit. Fortè Guil. Boe-lius ex Africa aut Hispania detulit.

Præter species suprascriptas aliam adhuc vidimus in horto D. Berardi pharmacopolæ Gratianopolitani, foliis imis subrotundis, profunde tamen incisiss, in tres præcipue partes seu laciniis insigniores, circa margines spinosis, colore (quantum meminimus) glauco Eryngii maritimi: caule brevi foliis paucis in angustas laciniis ad pediculos usque divisiss, segmentis in acutas & rigidas spinas excurrentibus, donato. Capitula oblonga fuere ex aculeatis squamis composita, & ad basin foliis angustis, oblongis acuminatis, utrinque spinosis obvallata.

HISTO-

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER NONUS.

QUI EST

De Plantis flore perfecto feminibus nudis solitariis:

Deque UMBELLIFERIS.

PRIMI generis Plantas quoniam ob paucitatem suam uni libro complendo non sufficerent, Umbelliferis præmittendas duximus.

Præmittendas, inquam (nam & alii ante nos, iique probatissimi Botanici, partim ob nonnullarum cum Umbelliferis convenientiam in foliis, partim ob similem in aliis florum dispositionem, in mulcariis Umbellas mentientibus, eas Umbelliferis subjunxerunt) ob ordinem feminum singulis floribus succedentium, quæ in hoc genere singularia sunt seu solitaria, in Umbelliferis bina.

PARS PRIMA.

De Herbis flore imperfecto, feminibus nudis, solitariis, hoc est, ad singulos flores singulis.

Hujus generis plantæ characteres genericos adeò insignes & velut fronti impressos ac spectantibus obvios gestant, ut nullo negotio tum à se invicem, tum ab aliis omnibus que-ant distinguant. Hi sunt in

Valeriana semina papposa, ut alios omittam.

Valerianella Caulis & ramuli dichotomi.

Plumbagine locus maritimus, caules foliosi, flores speciosi, colorem mutantes.

Limonia pariter locus maritimus, at caules nudi, florum parvi.

Mirabili Peruviana Ramuli alternatim è foliorum adverlorum finibus egressi; flores monopetali speciosi, in eadem planta diversicolores, caduci.

Linaria adulterina flores in summis ramulis pentapetali, fructui infidentes.

Passerina Tragi Fructus in aliis foliorum pentapetali, folia Linariæ.

Agrimonia flores hexaphylli, fructus lappacei cum duobus in singulis nucleis; folia pinnata.

Cicea flores dipetali, fructus pariter lappacei, folia integra.

Pimpinella sanguisorba folia pinnata, flores & semina in spicis densis, semina quadrata, quibus flores infident tetrapetali staminof.

Thalictrum folia Umbellatarum modo divisa, flores staminof, semina ut in Umbelliferis striata.

Fumaria Folia composita, flores spicati, ad papilionaceas accedentes, in calcar retrorsum producti, pediculo è media parte egresso hærentes.

CAP. I.

De Valeriana.

Valeriana à Valerio nescio quo dicta existimatur: aliis à valore seu valentia, quia multis & innumeris facultatibus valet.

Characterum abunde habet quibus ab aliis herbarum generibus facile possit distingui. In sunt Caulis teres concavus, foliis ad intervalla binis adversis cinctis: Flores nonopetali velut in umbella: Semina ad singulos flores singula, nuda, pappo innascente alata.

1. *Valeriana major odorata radice J. B. hortenſis Ger. hortenſis, Plus Oluſatri folio Diſcoridis C. B. Plu majus ſive Valeriana major Park. Great Garden Valerian of Setwall.*

Caulis huic bicubitalis, teretes, glabri, inanes, foliis vestiti per intervalla longiora ex adverso binis, latis pediculis caulem amplexis, aliis [primis scilicet] erumpentibus integris, alii Centaurii majoris modo profunde dissectis & velut alatis. Ex alis foliorum versus caulem summities erumpunt ramuli, in quibus ut & in summis caulibus flores velut in umbellis, parvi, albi, ex oblongo tubo in quinque segmenta rotunda expansi, totidem stamina apicibus albis donata cum stylo tricuspide continentes. Singuli autem flores singulis insident semibus, oblongis, compressis, in acutum desinentibus, colore citrino, in divaricatione ramulorum umbellas componentium absque pediculis sessilibus. Dilapso flore in apicibus seminum se explicat lanugo papposa, in orbem radiata, velut in Hieraciorum feminibus, cujus ope vento hoc illuc deferuntur. Ad singulas Umbellarum divisiones & subdivisiones apponitur hinc inde foliolum angustum, oblongum, acutum. Radix fere transversim posita, digiti crassitudine, rugola, multis fibris donata albicans, sapore & odore aromatico radicem ferè asari.

In hortis plurimum colitur: Repertur etiam in quibusdam altis montibus in sylvis. *J. B.*

Radix ut & herba ipsa Alexipharmaca, sudorifica, ac diuretica sunt. Utis præcip. in imbecillitate visus, pedis, [hinc miscetur Antidotis, Theriaca & Mithridatio] asthmate, vetere tussi [cum dulci radice uvæ passis & Aniso decoctis] pleuritide, obstructione Hepatis [ictero] Lienis, Uterum, Hæmia, &c. Extrinsecus confortant visum, maculas oculorum abstergunt [in aqua aut vino decoctis & guttatis instillatis] cephalalgiam sedant, mentis cient, sudorem promovere [in balneis] efficaciter, catarrhos [suffus] bubonum ac Anthracum malignitatem corrigunt, globulos sagittæ extrahunt; ulcera inveterata mundificant. Hæc omnia Schroderus, & nimis sanè multa. Audiamus C. Hofmannum; non opus habes (inquit) honoratis illis titulis, quibus Dodonæus illam onerat. Hoc imprimis certum est valde diureticam esse.

Pulvis radicis hujus plantæ sponte ortæ, antequam caulem edat cochlearis dimidii mensuræ cum vino, aqua, lacte, aut alio quovis decenti succo semel aut bis sumptus Epilepsia correptos liberat, siquidem *duo & octavo* purgat. Hujus vim & in aliis multis, & in semetipso expertus est doctissimus & veracissimus F. Columna, & confirmat Panarola. Sylvius quoque plus ei tribuendum putat quam Prænotæ. Ut quæ sale volatili abundet.

Nostrates vulneribus levioribus folia trita imponunt, unde à nonnullis *Cut-finger* appellatur.

- A. 2. *Valeriana sylvestris major Ger. C. B. Park. Sylvestris magna aquatica J. B. Great wild Valerian. Q. An Valeriana sylvest. major montana C. B. ab hac specie differat?*

J. B.

Radix ex pluribus composita est fibris, albis, gustu aromaticis, reptatu subinde sese propagantibus. Caulis ad humanam altitudinem exurgunt, recti, fistulosi, longis internodiis intercepti, striati, modice hirsuti, quorum genicula amplexantur basi sua folia Valerianæ latiora, magis pinnata, pinnulis ad marginem dentatis, saturatis viriditate, nonnihil averſa parte hirsuta. Flores in umbella, latiora similes, ex albo purpureiscentibus, singuli è longo tubo in quinque segmenta folia mutuantia aperiantur, pediculis autem carent, & in ipsa ramorum divaricatione sedent: singuli quoque seminibus insident singulis, nudis, lata basi, acuto mucrone, umbellâ lanuginosâ radiata, cujus beneficio vento asportantur.

In humidis locis & prope aquas, inque sylvis & dumetis non raro invenitur.

Hæc, autore Dodonæo, ruptis, convulsis, ex alto præcipitatis utilis est. Sed & folia ad oris & gingivarum cum inflammatione exulcerationes & aphthas prodesse dicuntur. Aiant & radicem ardas tussisque drachmæ pondo cum vino sumptas in aqua supraque purgationes moliri: superius diximus Epilepticis conducere.

- A. 3. *Valeriana minor Ger. sylvestris minor Park. palustris minor C. B. minor pratensis vel aquatica J. B. Small wild of Water-Valerian.*

J. B.

Radix tenui serpit, quaque terram attingit è geniculis demissis fibris majusculis albis, fibrillis suis capillatis radicitur, sapore amaricante. Caulis dodrantalis, angulosus, striatus, cavi, geniculis aliquot interceptis umbellam sustinet florum ex candido rubescentium, ut in Valeriana sylvestri major.

major, minorem tamen; quorum singulorum ora in quinque lacinias minutas reflexas divisæ, apice altiusculi, tripliciter: Sed & umbella interdum ex foliorum caliculi alis prodit. Folia alia inopposita, pediculorum expertia, ima parte lacinata & quasi pinnata, superiore integra & oblonga, semina pappo innascente alata. Singulis flocculis, ut in reliquis hujus generis, singula succedunt.

In palustribus & ad rivulos ubique frequentissima est.

Locus.

- A. 4. *Valeriana aquatica minor flore minore. The lesser wild of Water-Valerian, with a small flower.*

Hæc præcedente nonnihil major est & elatior. Caulis habet majorem & firmiorem: Folia quoque majora & magis conferta. Tres plurimum in caule foliorum pinnatorum conjugationes obditi, cum superior duas tantum. Flores in hac specie densius in corymbum stipati, in illa laxius diffusi in umbellam, & quo maxime ab ea differt quintuplo quam illius [precedentis] minores. Ex superiore foliorum conjugatione in hac specie furculis florum umbellas parvas sustinentes nondum exeuntes vidi, quod in illa frequentissimum est: quinque tantum flores pallidiores sunt.

Istlem cum præcedente locis oritur, eodemque tempore floret. C. Bauhinus duarum aliarum Valerianæ palustris speciem meminit. Primam vocat *Val. palustris majorem profunde laciniatam*: alteram *Val. palustrem inodoram parvam laciniatam*, quæ à palustri minore vulgari non alia in re differt quam quod folia ad radicem minimè lacinata sunt, verum integra omnia; quarum descriptiones apud ipsum in Prodromo vides.

Locus.

5. *Valeriana rubra Dodonæi Ger. Park. rubra C. B. latifolia rubra J. B. Red Valerian.*

J. B. Digitali circiter radice nititur, lignosâ ferè, sapore Valerianæ: è qua caules surgunt cubitum & sesquicubitum alti, teretes, leves, colore casti, fistulosi: ad quorum singula genicula folia bina adpungia, glauca, quorum quæ minora sunt plurimum referunt Papaveris spumei vulgò dicti folia; purascent, quorum singuli quinquepartiti, oblongo sed admodum tenui tubulo, virenti pedicello agglutinantur, corniculum insuper calcaris instar protudentes: Semen papposâ cristâ Valerianæ modo succedit.

Mellane in muris antiquis oritur: in Italia quoque locis plurimis è muris & saxorum rimis erunt. Locis, pit. æstate floret. Variat interdum in hortis fatis floribus colore albo.

6. *Valeriana rubra angustifolia C. B. J. B. Park. Narrow-leaved red Valerian.*

J. B. Valerianæ rubræ latifoliæ similis est quod ad flores suave-rubentes, calcaris donatos, in pappum abeuntes: caulis quoque bicubitalis, perfinis: At quæ per eam conspicitur folia plurimum differt & fruticosa.

Ubi J. Bauhinus eam reperit, ibi & nos quoque, nimirum Nantur Sabaudorum, in colle extra portam quæ itur Genavam ad dextram. Provenit quoque copiosè in rupibus montis Lupi prope Mompelium.

Locus.

7. *Valeriana Alpina foliis integris, radice repente inodora. Mountain-Valerian, with undivided leaves.*

Radices huic longæ, fibris donatæ, repentes, germina subinde protrudentes: Folia Valerianæ æquæ aut violæ, ex rotundo oblonga, pediculis longis insidentia, non lacinata, nè illa quidem que in caule existunt, obiter nonnunquam dentata: Caulis pedalis, teres, striatus, concavus, duplici ut plurimum foliorum pari vestitus. Folia hæc pediculis vel nullis, vel brevibus donantur; longiora quidem sunt & acutiora iis quæ ad radicem, non tamen lacinata nè ad pediculos, verum Valerianæ rubræ Dodonæi foliis similia, in omnibus quæ mihi observare contigit plantis. Flores in & semina. Radix nec saporem, nec odorem, quem quidem ego percipere potui, aromaticum habet.

Hæc planta in monte Saleva prope Genavam satis copiosè provenit: æstate floret. A Nardo Locis. Celtica odoris carentia distinguitur, ut & à Valeriana minima Nardifolia.

8. *Valeriana Alpina minor Park. Alpina angustifolia Ger. Alpina Nardo Celtica similis C. B. An Alpina minima Nardifolia J. B?*

Huic bina aut terna è radice exeunt folia, Bellidis montanæ foliorum panè æmula; è quorum medio caulis allurgit pedalis, rara habens folia, inter se opposita, angustiora & minor. Supremis caulis in ramulos inditur, quæ siccis sustinent albos, reliquis Valerianæ sylvestris similes: Semen quod subsequitur non etiam diversum: Eius radix aliarum Valerianarum Alpinarum modo, in faxoribus ferè commixtis serpit nec minus odorata est proximè sequentis radice. Provenit inter saxa ad fluvium Myrtz, quod monasterium Neuberg alluit.

Locus.

9. Val.

9. *Valeriana Alpina* J. B. *Alpina prima* C. B. *Alpina latifolia* Ger. emac. *Alpina major* sive *latifolia* Park. *Mountain Valerian with Hoarwort-leaves*. *Valeriana Trachelii* folio Hort. Par.

Locus
Tempus.

Radice longa, odorata, subduli, scopulorum rimis se infigit, altè impacta. Folia ad radicem Trachelii majoris foliis perfoliata, oblonga, è basi latiore in acutum mucronem desinentia, circa marginem quodammodo serrata aut dentata, obtusius virentia [C. B. pallide virentia] glabra, nervis majoribus, pediculis longis appenda. Caulis cubitalis, teres, concavus, rubescens, [sapore resinoso, acriculo J. B.] tria quatuorve obtinet foliorum paria, pediculis brevibus aut nullis, angustiorum, geminis pinnulis seu auriculis donatorum. [Elosculi in umbellam digesti, plurimi, rari, purpurascetes ut Valeriana sylv. minoris J. B.] Radix & alia etiam plantae odorem expirant. Viole, fatis vehementem, qui à longinquo sentitur, saporem etiam habent aromaticum.

In fylvis ad latera montis Saleva propè Genavam invenimus. Hujus plantae descriptiones apud Clusium, J. Bauhinum & Casparum fratrem in nonnullis discrepant. Fortè ratione loci variat nonnihil & faciem mutat.

Planta J. Bauhino descripta in monte Saleva reperta est, Aprilis principio florens: Nostra quoque cum jam invenimus mente Junio jam desoluerat. At quam C. Bauhinus in monte *Wasserfall* collegit Julio floruit.

- * 10. *Valeriana Alpina Scrophulariae folio* C. B. J. B. *An eadem cum praecedente? atque etiam cum Valeriana altera* C. B?

C. B.

Radice est nigricante, aliquantulum torosa, nodosa: caule cubitali & sesquicubitali, unico [interdum pluribus] cavo, striato, viridi: foliis semis, septenis, longis pediculis donatis, quorum quidam subrotunda, quidam oblonga, quidam leviter sinuata: at quae caulium cingunt pauca sunt, Scrophulariae foliis emula, uncias tres longa, sesquicentiam aut unciam lata, acuminata, leviter crenata, bina fere juncta. Caulis in summo in longas, tenuis alas brachiatur, quibus flores pallide rubentes, Valer. sylv. foliis similes insident.

Locus.

In monte *Wasserfall* collegimus.

Videntur (inquit Clusius) utramque [hanc & praecedentem] una descriptione & figura expressisse, Valeriana sylv. Alpinae primae latifoliae nomine. Et tamen in Pinace hanc Clusii Valerianam ab utraque specie distinctam facit.

- * 11. *Valeriana bulbosa* J. B. Imper. *An Nardus Cretica Belli? Nardus Cretica Filipendulae radice* C. B? *Valeriana Cretica tuberosa* Park? *Nardus montana Cretica* Alpin. exor.

Prima emittit folia Hysocyami albi emula, sed paulo minorâ, at frequentia profundè dissecta. Flores quales Valerianae majoris. Radix subest singulari, bulbosa, Nardum spirans. Quapropter Nardo montano simillima cum forma, tum odore.

Locus.

Incolae est montium Liguria.

Nardum suum Creticam H. Bellus ep. 4. ad Clusium sic describit:

Herba est Valerianae simillima, odore, caule, flore, & forsitan etiam semine, quod longiusculum & depressum est, figura ad Lini fere accedens, & in pappum desinens. Folia prima herbacei sunt coloris, rotunda at Alari esse videntur, interdum majora, crassa, succi plena; quae deinde subsequenter paulo longiora sunt & nonnihil incisae, quibus alia magis secta succedunt, & similiter alia, ut tandem ultimâ, antequam caulis emerget, Valerianae majoris foliis rectissime emulatur. Caulem Valerianae persimilem habet, concavum, ad sesquicubitalem altitudinem asurgentem, quem bina folia Valerianae diffusâ utrinque per intervalla ambiunt: flores albos in Umbellis, Valerianae similes, majores altitudinem, odoratos: radicem tuberosam; ex primaria enim cum Caulis natus, primique digni est crassitudine & longitudine, tenuis quodam radices per terram sparguntur, quibus alia tuberosa adnexa, ut in Filipendula, Nardi odorem referentes. Tota hyeme viret, & novo vere caulem emittit, qui Aprilis aut Maii mense celsit & exsiccat; tota autem hyeme radices folia terâ latent, & Autumnio primis imbribus germinare incipiunt.

Oritur humicosis collium locis, inveniturque etiam inter faxa.

- * 12. *Valeriana tuberosa* J. B. Imper.

Folia producit effigie simillima Valerianae minoris, sed crassiora: flores albos instar majoris, altitudo odoratos. Radices tuberosae odorem referunt Nardi.

Nascitur in montibus Liguria.

Has tres Valerianae tuberosae species inter se distingui vix possum à incipio impetrare ut credam: mihi pariter ignote sunt, proinde plura non habeo quae de eis dicam.

- * 13. *Valeriana annua Clusii* Ger. *annua* sive *aeriva* Clusii Park. *foliis Calcitrapae* C. B.

Clus.

Hec statim à radice multa folia promittit, humi diffusa, viridia, instar foliorum Calcitrapae vulgè appellatae, sive Cardui muricato capite, lacinata, inter quae prodeunt aliquot caules, rotundi, cavi, ramosi, bino cubitos fere alti, virentes, quem ad singulos nodos utrumque ex adverso amplectuntur folia inferioribus minorâ, lacinata etiam, Valerianae sylvestris vulgarioris foliorum emula.

Samus.

Summis ramis extremâque caule sustinentur tanquam umbellae florum quinque foliis constantium, non dissimili in floribus Valerianae Indicae, coloris rubri dilutioris, ad carneum tendentis: in ramulis excreverunt tandem ille veluti umbellae, & semen ferunt quale pene Valerianae rubrae sed minus. Radix alba & satis lignosa, quam tamen subsciens hycis corruptit. Floret estate, & subinde in autumnum usque floribus & semine onusta conspiscitur.

Tempus.

14. *Valeriana annua Sicula* quae à praecedente diversa videtur. *An Valeriana minor annua* Park? *Alpina minor* C. B.

Radix est simplex, mollis: Caulis singularis, erectus, quadratus, ab imo statim ramosus: Folia bina ex adverso ad singula internodia Valerianae sylvestris majoris, lacinata. Flores parvi, purpurei in extremis ramulis, alii supra alios alternatim candentes. Color totius plantae ruber; Sapor amarus.

In promontorio *Punto Cerciolo* dicto in Sicilia.

Locus.

C A P. II.

De Valeriana Nardo Celtica dicta.

- * 1. *Nardus Celtica* J. B. Ger. *Celtica Dioscoridis* C. B. *Alpina* Clus. *Nardus sive Spica Celtica* Park.

Clus.

Integros interdum caespites occupat serperdo radix, & late summa tellure sese inter muscum diffundendo: oblongi procumbentesque humi ramuli, tenuis, plurimis veluti foliolis aut ficeis aut bina tenuiter exuberant capitulo, aliquot longis, secundum caput angustis, deinde in latitudinem rati, deinde sub aenami initium aut aestatis finem flavescens, gustu amariculo: palmaris aut doctus Valerianae sylvestrisbus gchiculis, bina ad singulos nodos habens inter se opposita exiguâ foliola; sinentes, quibus succedunt pedicelli, bino aut ternos flosculos coloris pallidi summa Nardifoliae proxima, paulo tamen minorâ. Tota planta aromatica est, & radicem Valerianae sylvestris odorem emulatur.

Copiosius provenit (inquit J. Bauhinus) in Alpibus Germaniam ab Italia dissepcentibus. Monto-Locus. flos gaudet Genueisibus, Liguriaque Alpibus sterilibus.

Autore Clusio, copiose nascitur in summo *Judenberg* Sariaeacum Alpium iugo inter muscum, laxos locis. Ibi mense Augusto floret sub ipsis fere nivibus, folia deinde promittit cum illa dissolvere & diffundere incipiunt. Legitur autem ab incolis sub Augusti finem & Septembris initium cum folia flavescere incipiunt, tam enim summam habet odoris gratiam, quâ caret cum folia primum promittit, & adhuc viridis est.

- * 2. *Nardus Celticae similis inodora* C. B. *An Nardus Celtica altera ejusdem?* Park. *reperit* Ger?

C. B. Prod.

Radice est oblongâ, rufescente, capillatâ; ex qua folia aliquot oblonga, in latitudinem paulatim sese laxantia, longis pedicellis donata, viridia primum, dein flavescencia exurgunt; inter quae cauliculus tenuissimus, palmaris, rarius altior effertur, circa quos medium foliola duo oblonga angustissima: cauliculus in pedicellos abie, qui flosculos oblongos pallidos, ut in Celtica, sustinent, qui in semina exigula abeunt. Inodora est.

Hanc in Baldo & Alpibus Sumano conterminis legit C. Bauhinus.

Locus.

- * 3. *Nardus ex Apulia* C. B. *Salonica Neapolitana, sive Nardus ex Apulia* Park. *Nardus sive Salonica Neapolitana* J. B.

J. P. Larg.

In tam exigua planta conspicua est radicis crassities rugosa, utrumque flavescens, fibris capillatâ, in nodos exuberans, & quorum lateribus hinc inde folia prodeunt, ut ex ea figura serpere radicem & eductis illis nodis se propagare non abs re existimem. Folia illa oblonga sunt, angustâ, nam refert, ut non dubitari ob odoris suavitatem egregius adversus morbos varios facultatibus praeditam esse, ac Foli loco substitui posse.

Ex brevi hac & imperfecta descriptione non certò scimus quò referenda sit haec planta, suscipiam tamen eandem esse Nardo montanae Clusii.

- * 4. *Nardus*

- * 4. *Nardo Celtica similis Hirculus* J. B. C. B. *Hirculus* Ger. *Hirculus Clusii* Park.

Clus.

Plantula est Nardo Celtice similis, candidior tamen, & veluti ex viridi cinerea, sine cauliculo, minoribus brevioribusque foliis, villosa admodum secundum radicem & nigricans, nulla odoris jucunditate. Folia premantia nullum aromaticum saporem reddunt, sed lenta & viscida sunt, cum Nardi Celtica calida sint, cum aliqua tamen adfrictione, odore saporisque jucunda.

Ex brevi hac & imperfecta descriptione non constat ad quodnam genus referenda sit hæc plantula: utuncque hic locum habere permittimus, nè quid in Historia nostra desiderari Lector quereatur.

- * 5. *Nardus montana radice olivari* C. B. *Nardus montana* Ger. *Nardus montana tuberosa* Park.

Clus.

Tuberosam habet radicem quæ quotannis adnatis aliis valde se propagat, multisque & quasi capillaribus fibris, infima parte & summo capite prædita est, ex qua *Solones* oriuntur folia ex atro-virentibus supernè & splendentibus, nec in ambitu serratis infima parte onusta, deinde aliis in lacinias dissectis, uti pæne Valeriana majoris folia, sed minora, quæque fastigio confertim nascuntur flores, Valeriana sylv. floribus non dissimiles, odorati, minis tamen quam radix, quæ sylvestris Valeriane radicem odorem valde æmulat.

Neapoli è monte Virgineo erutam ad Clusium misit Fer. Imperatus.

Nardum montanum radicem oblonga C. B. cum Parkinsono nostro huc omnino referendam censeo, cum radix vel ratione loci vel ex aliquo accidente facile variare possit.

Nardus Celtica calicet & ficit, viriuncque earundem est cum spica Indica: majore tamen cum utilitate adhibetur in urina cienda, ventriculo roborando, flatibus discutendis. Extrinsecus additur malagmati unguentisque calefacientibus. *Schrod.* Pannonibus frequens ejus usus est in capitis lotionibus.

Nobis ut genere & facie externa cum Valeriana, ita & viribus convenire videtur.

C A P. III.

De Valerianellis.

OB aliqualem formæ similitudinem Valerianis accensetur hæc plantula. A Valerianis tamen genere differunt, cum semina papposa non habeant, prout illæ. Præterea caule dichotomo seu in binos ramos semper divaricato non à Valerianis folium sed & ab aliis omnibus quas novimus herbarum generibus differunt, & primo statim aspectu dignoscuntur.

- A. 1. *Valeriana campestris inodora major* C. B. *Lactuca agnina* Ger. Park. *Locusta herba prior* J. B. *Ranibz Lettuce* q. *Coyn-Sallet*:

J. B.

Parum interdum palmum superat, aliàs dodrantalis, radice donata tenui, ad imum fibrosa, gustu fibulculi & fore insipido: folia tenera & delicata, longitudine semunciali, uncia aut sextantali, latitudine orientem uncia parum excedentia, colore herbaceo, subrotunda, nullo pediculo appenda, sapore ferè eodem cum radice; à qua unica *caulis* plures, angulosi, tenues brachiati, binasque ramulorum conjugatione semper divisi. Inter folia summorum ramulorum *folioli* simul aliquot pulchelli, albi aut diluta purpura languentes, oblongi, in quinque lacinias dissecti, apice amplectuntur tenuissimos, obtutum ferè fugientes. *Semina* rotunda, compressa parumper, in summo acuta, & per obliquum rugis quibusdam exarata, albicantia, satis magna pro plantula modo, atque antequam perfectè siccassent defluenta.

Frequens est in agris, vineis & hortis, teste Taberniam. & experientia.

Refrigerans est hæc herba & nonnulli humedans, facultate ac temperamento Lactuce haud dissimilis; cujus loco hybernis & primis Veris mensibus inferunt, ac cum acuto, sale & oleo jucundè edunt, velut alia acetaria, inter quæ haud potestimum locum obinet. J. B.

Agni hujus passu multum delectantur & juvantur impinguanturque, ut aiunt, unde nomen Lactuce agninae obtinuit.

- A. 2. *Lactuca agnina seu Valerianella foliis serratis*. *Locusta altera foliis serratis* J. B. *An Valeriana sylvestris foliis tenuissimè drevis* C. B. ? *Small Coyn-Sallet* q. *Valerian with jagged leaves*. *An Valer. min. annua* Par ?

Radix ei simplex, alba, paucis fibris donata, tenuis. Folia quam Lactuce agninae vulgaris minor & angustiora, quæ in superiore caulis parte existunt [ad divaricationes scilicet] ex adverso bina, aliàs incisa vel serrata. *Caulis* dodrantalis & interdum pedalis, erectus, rigidus sed tamen tenues, striatus, subhirsutus, in binos ramos divaricatur, & hi rursus in binos ramulos, & deinceps ramuli

ramuli in binos furculos, &c. nam Planta hæc divisione sua semper dichotomiam observavit. Flores in summis ramulis plures simul, parvi, purpurascens, in quinque folia seu potius lacinias divisi. *Semina* pro plantæ ratione satis grandia, per maturitatem exrullo fulca, nonnulli striata, figuræ ferè gigarti seu vinacei, sed multò minora.

Inter segetes non admodum infrequens est. A Lactuca agnina differt, quòd elatior sit, quòd *Locus*. folia angustiora obtineat & ad basin serrata; denique quòd serius floreat, circa finem scilicet Junii.

Folia hujus non sunt tenuissimè dissecta, ut vult C. Bauhinus.

An Valerianella vulgaris speciei major serotina *Morif. prælad.*

Locus inter segetes, & tempus florendi serotinum, & altitudo pedalis, & figura erecta conveniunt.

- * 3. *Valeriana echinata* C. B. *Valerianella cornucopioides echinata* Col.

Col.

Ex radice tenui, admodum Vulgari simili, flavicante, parum odora, atque gustu Valerianæ, folia emittit breviora, vulgatè non dissimilia, minora parùm, atque levia, Valerianam sylv. minorem æmulantia, binos aut ternos per ambitum sinus habentia Hieracii lanosi modo, semidigitum lata, longa vero duas uncias quæ imo cauli hærent, magis profunde serrata.

In alis quiddam, quæ hærent litoria, & in lobos utrinque magis scissâ & majora, ut alata videantur: eodemque modo superiora, sed minora semperque decrefcentia. *Caulis* duas uncias longus, geniculo exeunt quod notandum] compressus, lavis, canaliculatus, in summo bifurcatur levibus, cavis & expansis ramis, divisione sua dichotomiam semper observantibus, atque circa divaricationem geniculatissimos; in quorum summo velut tubuli parum compressi, etiamque canaliculati, cet in summo & crassiores, angustis foliolis exiguis alati insunt, in quibus [veluti fructus in Cornucopia] capsulae sunt, basin foliaceam quodammodo habentia, floribus confertis exiguis Valerianæ chiatos & aduncos insidentibus composita. Quibus Junio mensè decedentibus, atque fructibus caldatis, copiosa atque adunca per orbem, atque tam floribus quam fructibus onusta planta Cornucopia æmulatorum cucumibus.

Est & inter binos tubulos summus in qualibet ala interitus fructus etiam, qui veluti compressi ob loco angustiam inter illorum sinus conspicitur oblongior cæteris. Æstate perfruitur. Planta

In montanis umbrifolis udis oritur, ut propè Podium Poponisum Æquicolum castellum Comi-Locus, tatis Mareri dicti, & in Valenium montibus.

- A. 4. *Valeriana semine stellato* C. B. *Valerianella altera tenuifolia, semine Scabiofæ stellato* Col. *Valeriana petrea* Park. Ger.

Col.

Radices formæ aliisque qualitatibus supra scriptas æmulat. Folia ei angustiora, minusque incisa sunt in imo; at è medio caule erumpentia quatuor lacinias longis dividuntur, Nardi vel majoris Valerianæ ritu. Vulpis umbram sine capite describentia: quæ verò juxta alas hærent quinquepartita læ semipedalis est, rectus, solidus, purpurascens, supernè brachiatus, bifidum ordinem in alarum plantæ fœdum insunt umbellulæ, eæque binæ coherentes, è floribus confertis, exiguis admodum, tibus utriculorum effigie, qui floribus decedentibus stellati evadunt, sex radis divisi, in medio passum tritici modo sed profundius.

Æstat is ferè perfruitur atque rufescunt siccata. Marcescente planta. Junio florida invenitur. Tempus & Natis locus idem qui præcedit: in Apulia quoque Cirinolanis agris Aprilis mensè observavi. *Locus*.

Datur hujus varietas seminibus duplo majoribus, quæ Valerianella nostras major Scabiofæ seminis. *Morif. prælad.*

- * 5. *Valerianella altera nudo umbilicato & Levi semine* Col. *Plu minimum* Ad. ferè minima Park. *sylv. foliis tenuissimè drevis* C. B. ?

Col.

Variat hæc à superiore florum basi magis virente, atque angustioribus longioribusque foliolis compositas alas interceptis vulgaris modo & Cornucopioidis: *Fructus* nudo, trigono, lavi, acutiore in summo & quodammodo trifido, sed umbilicato, eodem quo superior modo, etiamque rufescente cum siccatur. In reliquis cum superiore convenit.

Duplicem varietatem proponit D. Magnol in Indice plantarum Montpellierensium, alteram semine rotundo, alteram semine oblongo, utranque inter segetes nascentem; hanc folia albidiora non dissecta, semen oblongum, umbilicatum, quam illius albidius obtinere scribit.

- * 6. *Valerianella*

* 6. *Valerianella femine hirsuto extremo umbilicato* Moris. prælud.

Hæc femina gerit uvarum acinis figurâ familia, sed hirta & ad extremum umbilicata, seu magis cava.

* 7. *Valerianella femine hirsuto, minore rotundo* Moris. prælud.

Hujus semen est hirsutum prioris feminibus, valde caucalis minoris femini quoad figuram accedens.

Sponte provenit in Picardiae novalibus.

8. *Valeriana Mexicana* Ger. *Indica sive Mexicana* Park. *peregrina seu Indica* J. B. *peregrina purpurea albivire* C. B. *æquo jure Italica possit dici*.

J. B.

Dodrantalis & cubitalis est planta, radice nixa tenui, brevi, candidâ, multis fibris capillatâ, sapore amaricâ, non sine acrimonia aliqua aromatica. *Caulis* ferè repandus supinè magna ex parte, partim erectus, longitudine dodrantalis, levis, concavus, teres, subrubens, striatus, alternis adversèque conjugationibus serie quadam sæpius bipartitus. Alarum divaricationibus, (incipienti præsertim) apposita, folia bina, priora ex adverso sita, duas trève uncias longa, unam, rarius duas, lata, Nardi montanae similia [Plantaginis latifolia, ferè minorâ,] uberiore nervorum divisiâ, tenera, pinguis, sapore aromatico, quorum quæ superiora breviora sunt, & ad exortum denticulis obiter crenata. *Flores* quasi in umbella, inodori, suave-minores, interdum albi, ex longo tenuique corniculo in quina folia dissecti, [quorum duo superiora breviora & latiora, inferiora tanquam labra pendula, & medium reliquis longius] Ocyamistri Valerianthi, sed sine calcari: quibus delapsis succedunt *vascula* oblonga, fungosa, articulis distincta, foliolis quibusdam obsepta, crassa, concava, in plures *calices* divisa, in quibus vasculum latit, velut in foliaceum corniculum bipartitum, in quo semen longiusculum.

Circa Messaniam Siciliæ sponte & quidem copiosè oritur; unde non est cur eam ex Indiis acceramus. C. Bauhinus quoque in Latio & in Sabinis provenire audit; & alibi proculdubio in Europa sponte exit.

Planta hæc revera anomala est, verum ob caules dichotomos, & quoniam alii eam Valerianellis annuerant, hic relinquendam censui.

C A P. IV.

De Plumbagine seu Dentellaria.

Molybdæna Plinii nobis dicta videtur à plumbeo foliorum colore; aliis quia mantis volam insitit plumbeâ maculâ radix parum detenta Molybdæna Plinii censetur. F. Columna pro Tripolio Dioscoridis habet, cujus rationes apud ipsum vide.

Sui generis planta esse videtur, ideoque non opus est ut assignemus notas generis Characteristicas cum ea ex descriptione peti possint.

Plumbago Plinii Ger. *Dentellaria Rondeletii* J. B. *Lepidium Dentellaria dictum* C. B. *Lep. Monspeliacum Dentellaria dictum* Park. *Tripolium Dioscoridis* Col. *Æraduogæ*.

Col.

Radix fibris longis, crassissimis carnosis dividitur, odorata, gustu fervida. *Folia* Glauca, atro-virentia, latiora, pinnis caulem complexa, Glauca vel Drabæ modo, majora atque obtusiora, semper in caule decrefcentia, per ambitum denticulis exiguis aspera. *Caulis* à medio ad summum in alternos ramos crebrè diductos habet, purpureoscentes [J. B. nigricantes] striatos, plures ab eadem radice, cubitales & sesquicubitales. *Flores* cacuminibus ærent, acceratum primò congesti, calycibus viridibus, hirsute crassâ, viscolâ obitis inclusi, cum æperantur quinquepartiti, colore ex purpureo-ceruleo candicantes, deinde magis colore saturatum purpureo, ut variare videantur, ac postremò clausi & marcescentes puniceo. Puniceus quoque color est in floribus tubulo oblongo è calyce tandem exerti: in quo deinde semen oblongum, tritici ferè magnitudine, cortice virefcenti, tenui, atque intus libro purpureo-ceruleo chartam inficere affixum, quod deinde ficutum in nigrum vertitur, medullâ intus albi & amari. Folia acini sapore sunt, ad radicem fervida; unde Rondeletius pro Pyrethri radice ad dentium cruciatum mulcendum eâ uti soluit, Dentellariam appellavit plantam.

Æstatis fine & Autumno floret. Circa Neapolim toto maritimo tractu à Neapoli ad Romam, item circa Syracusas in Sicilia, & Monspeliem in Gallia Narbonensi copiosè provenit, locis semper meridici expositis, atque maris afflatu subiectis, quanvis à mari interdum remotioribus, observante Columna, nunquam Septentrionalen plagam recipientes, quanvis mari propinquas.

Tripolium dictum est quia ter variat seu vertit floris colorem. Col.

Molybdæna Plinii nonnullis censetur, quia mantis volam insitit plumbeâ maculâ radix parum detenta.

Equorum

Equorum doris felle compressione ulceratis contusam & appositam efficacissimè mederi plurimos testatos esse scribit F. Columna, qui in propriis equis experti sunt, nec vermes oriri, & quantum exsiccati ulcus atque cicatrizarî assenserunt.

C A P. V.

De Limonio.

Limonium à *Λιμνών* pratum nomen suum obtinuit, quia irriguis pratis & consimilibus locis gaudet. At Limonium nunc dierum vulgò dictum herba est maritima, in salis palustribus & clivis maritimis proveniens. Abundè immoleticè & ab aliis plantarum hujus classis generibus distinguitur loco natali & caulibus nudis ramosis.

A. 1. *Limonium* Ger. *major vulgatum* Park. *maritimum majus* C. B. *majus multis, aliis Benben rubrum* J. B. *tom. 3. app. Sea Lavender.*

J. B.

Radice crassâ, rubente, gustu adstringente, & in capita quædam divisa nititur. *Folia* inde oriuntur Lapathi minorâ, laviorâ, politiorâque, minus atra, sed hilari virore tincta: inter hæc *caules* surdenti, in unam ferè partem vergentes, ex albo cereulei, parvi, monopetali in quinque lacinis totidem petala imitantes divisi, *calyculis* rubentibus.

Singulis sterculis singula succedunt semina nuda, quibus calyx pro vasculo est, oblonga, rufescentia.

In salis palustribus inque clivis maritimis frequentissimum est. Alteram speciem à Lobelio inventam in agris Colcestrensiibus prope mare memorat Clusius & Parkinson. Gerardus quoque Limonium minus à se observatum scribit in clivis maritimis insule *Thauri* prope *Margate*. Nos unam duntaxat Limonii speciem in Anglia sponte provenientem haecicet quæ in palustribus salis, minor est quæ in clivis & rupibus silis.

Semen Limonii, ut & herba ipsa, altringit, proinde diarrhææ, dysenteriae, hæmorrhagiæ & ni- *Pires* mior mensium fluxui medetur, ut Veteres prodierunt, & Neoterici etiam consentiunt.

2. *Limonium parvum Narbonense* Oleæ *solum* Lob. *minus maritimum Oleæ folio* C. B. *parvum* Ger. *Narbonense parvum* Park.

J. B.

Facie convenit cum Limonio majore, verum *caules* humiliores, *sterculis* non ita cereulei in album magis inclinant, copiosi. *Radix* eadem, dura, rubra, adstringens: folia per terram sparsa, satis crassa, interdum tamen exigua, per extremum rotunda.

Inter fælosa litora & rupes montis Ceti, & alibi Narbonæ & Gallo-provinciæ saxosa oriri frequenter scribit Lobelius.

Nos in litoribus prope Monspelium duas invenimus Limonii minoris species: alteram minorem & humiliorem caulibus palmaribus, in plures ramulos divisis, floribus minoribus, copiosioribus, albis, nec ita confertis & copiosis in summis caulibus, è calyculis majoribus, rubentibus. Hujus flores magnitudine, colore, crescendi modo, & calycum calore propius accedunt ad Limonium vulgare quam illis. Hanc speciem esse putamus quam C. Bauhinus in Prodomo describit hisce titulo *Limonii maritimi folioli cordatis* illam, cujus synonyma & descriptionem hoc in loco è J. Bauhini Historia dedimus.

3. *Limonium maritimum minus folioli cordatis* C. B. J. B. *minus folioli cordatis* Park.

C. B. prod.

Ad radicem crassam, lignosam, rufescentem, parumque fibrosam *folia* plurima, densa, carnosa, levia, subrotunda, per terram instar cespitis sparguntur, in quibusdam plantis obtusi nulloque multiplex, in aliis in summo sinu habentia, & cordis formam referentia: inter quæ *cauliculi* & recurvos ramulos divisi, *sterculis* frequentibus, parvis, pallide rubentibus onusti. In litore maritimo circa Massiliam & Livornum reperitur.

* 4. *Limonium parvum Bellidis minoris folio* Bauh. pin. *pumilum* Clus.

Clus. Multis exiguis *foliolis*, Bellidis minoris penè foliorum instar à summa radice prodeuntibus prædictum est, inter quæ *cauliculi* prodeunt frequentes, elegantibusque sterculis onusti. Ejus *radix* Bææ radicis similis erat, minor tamen & subcubra.

Circa

I. & 10.

Circa Valentiam Hispaniae observavit Clusius: *D. Magnol* in maritimis versus *Perauli* & *Magonaliam*.

- * 5. *Limonium minus annuum bullatis foliis*, vel *ebuioides* Botan. Monsp.

Magnol.

Magnol.
Folia multo quam in *Bellide* minora producit, plurimis extuberantibus exasperata, subter rubra. *Cauliculum* habet palmare, in quo *flores* quinque foliis retusis constantes insunt, pallide purpurei, cum linea in medio intensius purpurea. *Radix* parva, quae singulis annis perit.
Oritur in maritimis montis Ceti, & in locis siccis ultra pontem Salenovae ad dexteram.

L. & 10.

- * 6. *Limonium lignosum gallas ferens* Bocconi.

Bocc.

Pulcherrimum (inquit) profecto est *Limonii* hoc genus, etiam baciffere *Salviae*, in calidis *Cretae* locis provenient, raritate & elegantia par. *Radix* ei lignosa, coloris rubri *Brassilae*, humano crure subinde crassior atque prolixior: ab hac *cauliculi* plures, in multiplices alas distribuiti, humi steruntur, *Polygoni* maris modo, circa quos folia *Oleae* vel *Halimi* vulgaris amula conspiciuntur, vactu aspera: quandoque una cum *cauliculis* (supra quam cuiquam credibile est) numerosa gallarum exu: idem potius nodulorum seu tuberum provenientium copia onusta *Ranorum* pars superior. Ex iisdem foliis nodulorum, atque ex ipsius plantae foliis saepe numero procreantur & protruduntur oblonga foliis furcata, versus extremum ungues avium referentia, ac sursum erecta: quorum & sine alter-natim exeunt *flores* *Plumbaginis* aut *Syringae* coruleae florum formae: Gallae autem interdum quere-glandis magnitudinem aequant.

L. & 10.

*Agri*genti locis incultis magna fecunditate luxuriat.
Ad promont. *Pachynum* in loco *Bracceto* dicto absque gallis invenitur: nec mirum, cum *Galle* haec mirabilis sit, quoniam excrecentiae est puncturam insectorum orta, ut sine oorum & saevum matricem & nutrimenta: Proinde specificis differentiae nota non sunt, sed potius signa quadam accidentalia & externa, cum unum aliquod insecti generis naturae infusum, unam aliquam herbae speciem compungit, quae ex virolo contactu aut humore immixto apta est in huiusmodi excrecentiam intumescere & ovo satiusque com-munum hostium & nutrimentum praebere.

- * 7. *Limonium Siculum folio cordato* Bocconi.

Bocc.

Radice constat pollicaris crassitie non sine fibris: *Foliis* humi jacentibus longis ab angustis in latitudinem paulatim sese laxantibus, quae per extremum cordatis figuram efficiunt, modo quo pin-gitur. *Caulis* brevior est: *flores* corulei & *semen* quale in ceteris.

Idem efficit cum eo quod à *Bauhino* describitur in *Prodromo*, nisi obstatet foliorum longitudo, quae in nostro notatu digna est.

L. & 10.

Propè Panormum & Augustam inveni copiosum.

- * 8. *Limonium maritimum fruticosum hirsutum* Bocconi.

Bocc.

Densa *variorum* digitalis crassitiei congerie fruticat, oblongis, cordatis hirsutisque *foliis*, crassis etiam, ac insitit *Sedi* cuiusdam in orbem compositis, ramorum cacumen occupantibus: è quorum centro *Cauliculus* interdum exit cum *fiore* & *semine*, uncialis vel buncialis, aliquando longior.

L. & 10.

In insula *D. Margaritae* & scopulis faxillae ad oram maritimum Gallo-provinciae fitis plurimum oritur.

An hoc à *Limonio* maritimo minimo *C. B.* specie omnino differat, merito quis dubitat. *Bocco-*nus diversum facit.

Limonium maritimum minimum *C. B. minimum* Park.

C. Bauhinus sic describit.

Tota planta uncias quatuor vix excedit; nam ad *Radiculam* oblongam, rufescentem, in summo divisa *foliola* minima subrotunda, crassa. *Sedi* insitit compacta, inter quae *Cauliculi* unciales pau-culos *stilos* pallide rubentes vel subceruleos fulscentes exurgunt.

L. & 10.

Hoc in insula quadam non longe *Mastilia* provenit.

- * 9. *Limonium reticulatum supinum* Bocconi.

Bocc.

Folius oblongis parvis *Monspeliensi* non multum ab simile est; sed effusa *cauliculorum* veluti jubis longis elegantius. Pedales illi tunc & longiores *Cauliculi*, in ramulos plurimos diviti, qui geni-culati angulosis deveniunt, atque hinc & inde flectuntur, & sese invicem secant, ut incrementi progressu, multiplices atque numerosa in semetipsos implicatione, visenda novitate reticulati speciem rite figurent.

Huius *Limonii* satis ferax *Melita* est. Idem etiam invenit *D. Magnol* propè pagum *Perauli* non longe *Monspeli*, in paludibus quae sunt propè locum dictum *los Boyliden* permixtum cum *Narbo-*nensi

nensi *Oleae* folio, Septembri mense florentem. Observavit etiam *D. Wheeler* alicubi in *Græcia* ve-rum locus excidit. Vide ipsius Itinerarium.

10. *Limonium foliis sinuatis* Ger. peregrinum *Rauwolfii* Park. peregrinum, folio *Asplenii* *C. B.* *Limonium* quibusdam varum *J. B.*

Claf. 7. B.

Multa ad eadem *radice* producit hæc planta *folia*, palmum aut amplius longa, binas uncias lata, crebrique profundioribus incisuris divisa, ut quodammodo *Asplenii* folia imitentur, subhirsuta, alioque cubitalis longitudinis aut ampliores *caules*, firmiores, satique alperi, tribus membranarum crispis *tervalla* alternatim, tribus, angustis triangulisque *foliis*, tres uncias plus minus longis acuminatis, hant autem illi in multos ramulos similiter altos, fulscentes frequentia capitella, è quorum singu-fo folio membranaceo constantes, tanquam parvi calyces, per oras striati & concavi, un-riculi dilutiores, sed immarcescibiles, è quorum umbilico in nonnullis exilitem conspiciebant alium *fofolium* altius assurgentem quinque foliis proflus niveis constantem, & alioque candida flami-na continentem. *I. Bauhinus* paulo aliter describit *flores* hoc modo;

Extremis ramulorum hærent numero, congeiti *flores*, Echii florum modo nonnihil recurvi, co-rimul, Scabiole *Hispænicæ* florum singularibus *stilos* pares, nec ita diffimili figura. Calyculi uniuersique floris, pluribus contexti segmentis, lanugine aspersicula horrent.

Radix in planta Clusio descripta oblonga erat & crassiuscula, à capite ad imum sensim gracile-scens, & raris, brevibus, tenuibusque fibris prædita, fusco cortice tecta, intus rubra. Perennem esse con-jeciebatur *Marius*; nobis autem certo constat, cum in Sicilia efflens.

In Sicilia ad mare variis in locis oritur. Nos in insula ad promontorium *Pachynum*, & ad pro-montorium *Cercio* dictum non longe à *Castello Puzosii* observavimus, utrobique copiose. In *Malaceni* *Bxtice* portu observavit *Augustinus Clusius*, circa *Gades* *Boetius*.

Non est hæc planta vera & genuina *Limonii* species, sed quia ab omnibus qui de ea scrip-sunt *Botanici* huc refertur, iis subiungendam duximus. Descriptio imperfecta, ommissis feminum numero, figura, conceptaculis nos incertos relinquit ad quam *Classem* proprie pertineat.

In planta in Sicilia collecta quam siccam asservat *D. Phil. Skappin*, flores dense stipati erant, ad modum ferè florum compositorum, singuli autem monopetali, campanulas imitati, margine inter-fidioris: & durioris coloris batice aut leucophaei obscurioris in sicco, & in eum tunc continuant ferè *semin*-is val præfata *feminalis* oblongi rudimentum.

Duo practerea *Limonii* genera quæ *Africana* vocat, à *Guilielmo Boelio* accepta describit & depin-git *Parkinsonus*: Primum humilius erat, vix palmum altum, *caule* adinstar *Rauwolfiani* alato; *foliis*, non ut in illo oblongis, aut dentatis, sed subrotundis & ad margines nonnihil sinuatis seu un-dulatis *stilos* pallide coruleos.

Secundum elatius, cubitali propemodum altitudine *caulibus* pariter alatis, ramosis, ramulis len-tis & lignosis; *foliis* prioris similibus, ut & *stilos*: ut præcipua differentia sit in magnitudine.

- * 11. *Limonium stenosius elegantissimum* *Francisci* de *Honuphris*.

Honuphris.

Multa à *radice* pollicaris crassitudinis *folia* producit, oblonga, viridia, laxia, crispia, in acutum apicem definitia, humi procumbentia alia, alia vero surrecta, ex adverso nascentia; è quorum *semin* *caules* exeunt pedales, ramosi, rotundi, firmiores quam in ceteris *Limoniis*, aliquando alati, adversi vulgaris *Limonii* flores amulantur, majores tamen, & candidiores, quinque foliis acumi-natis constantes, è calycibus brevibus foliis, viridibus, acutiusculis & candidioribus, quinque foliis acumi-natis, comam argenteam & veluti gemmis onustam constituentibus; & ex hinc pulchritudinis nus protulit) ut & locus natalis.

CAP. VI.

De Mirabili Peruviana.

Planta est exotica, ex America in Europam illata, à mira colorum in ejusdem plantæ floribus varietate dicta. Ejus nota sunt ramuli non bini ex adverso è foliorum sinibus egressi, sed singuli alternatim ex hac & illa parte, flores speciosi, caduci, variorum non raro in eadem planta colorum.

1. *Mirabilia Peruviana* Ger. Park. *Hachal Indi* sive *Admirabilis Peruviana* Clus. *Solanum Mexicanum* flore magno C. B. *Jasminum Mexicanum* sive *Flus Mexicanus* multis C. B. *The Jewel of the World*.

Clus. f. B.

Radix nititur crassa, Mandragora simile, cubitale longitudinem saepe excedente, paucis fibris donata, circulos Mechoaca instar, si transversa secetur, offentante, foris nigra, intus alba, sapore primum saturo, deinde nonnihil acri, & fauces vexante, quae terram versus in cervicem paulo minore, rugosam desinit. *Caulis* promit cubitale aut bicubitalem, vel etiam interdum ampliore, pollicari crassitudine, succulentum, firmum, ex viridi flavescens, frequenter, ut Balsaminae foeminae caules, geniculatum, & in multos ramos, eisdemque similiter nodulos divisum, qui ex ipsis prodeunt non bini utrinque ex adverso oppositi, (ut in aliis caulibus foliis bijnis cinctis fieri solet) sed singulares, duntaxat, idque alternatim, ita ut qui ordine sunt imparis [primus seu infimus, tertius, quintus, septimus &c.] in eandem spitis partem spectent; & rursus qui ordine pares [secundus, quartus, sextus, &c.] in contrariam. *Folia* in singulorum ramorum nodis bina, aduersis pediculis semper nascentia, Siliquae foliis pene similia, viridia, satis carnosae, succulenta, circa pediculum apertum, extremo mucronata, quae trita Siliquae fri gravem odorem, gustata vero ingratum saporem, & tandem illius vel foliorum Tabaci etiam acrimoniam propemodum referunt. *Floris* in extremorum ramulorum alis singulis, longi, concaui, in quinque finis antequam aperiantur complicati, explicati vero Tabaci floribus non valde dissimiles, non tamen in mucronatis angulos ut illi desinentes, sed in obtusos, Convoluti florum instar, Tabaci floribus etiam ampliores, elegantissima interdum purpurea sive Kermesino colore nitentes, nonnunquam lateritii, aliquando flavi aut pallentes, interdum profus albi, vel exalbidu duntaxat, nonnunquam obsolete rubentes aut flavescens, sapissime binis coloribus simul elucescentibus multifariam virgati, aut maculati, aut variegati; odoris satis suavis & Narcissium quidpiam referentis, sex oblongis staminibus, stiloque paulo longiore & medio flore emergentibus. Valde autem caduci sunt hi flores; nam cum noctu explicari incipiunt, postridie sub horam octavam antemeridianam per æstus praefatum sese contrahere incipiunt florum Convoluti modo, at temperiore auræ integro nonnunquam die expansi permanent, & sub noctem duntaxat contrahuntur, singulis tamen diebus alii recentes aperiantur, qui si integri quodae decurrant & inter chartas reponantur (diu enim colorem retinent) atque deinde inter se conferantur, isdem quidem coloribus consistere deprehenduntur, at eorundem sive mixtionem inter se variare. Diutissime viret, & à Julio mense ad Octobrem usque (nisi pruinae intervenerint) numerosa florum sobole luxuriare solet. Calyculi flores amplectentes in quinque mucronatas lacinias sunt divisi, virides & quasi membranacei, in quibus unicuique semine nulla membrana sive pericarpio conclusum mucrone, cui flos infedit, obtuso, infima vero, quae cauli adhæret, parte tanquam exigua coronâ ornatum, pentagonum fere, baccae myrti propè magnitudine, initio viride, maturitate fuscum, & quibuldam velut tuberculis obtusum, vel levissima commotione decidens, nucleumque continens album, qui tritus in candidissimam, & amyli instar niveam friabilemque pulverem resolvitur.

Radix vivax est, verum in nostris regionibus, si in terra relinquantur, brumali frigore & humore corrumpitur. Astersari potest vel arena obruta, vel charta emporica involuta, & in loco siccato non nimis calido reposita. Sol exigui momenti (inquit Galenus) est compendium illud conservandum hyeme radicem, nam novo vere terre commissa forsitan flores proferent quindecim diebus antequam illa planta quae semine terre eodem tempore credito sunt nata.

Plantæ ex semine qui rubri flores insident ortæ, nullo alio flores dant quam rubros; idem evenit in semine aliorum colorum florum succedente fato. Plantæ enim inde enatæ nullo prodeunt flores diversorum colorum. Quocirca si flores variegatos desideras, oportet ut semina, quibus flores variegati insident fereada eligas.

Nullus dum hujus plantæ in medicina usus est. Ejus quæ vario est flore radicis duas drachmas intus sumptas egregie aquas educere ad Clusium scripsit Cortusius.

Ex farina panis conficitur. *Radix* tuberosa comeditur. *D. Palmer.*

2. *Admirabilis Peruviana rubra* aliud genus Clus.

Clus.

Quæ hujus generis plantæ Clusio enatæ sunt superiore genere longè ampliores erant & latissimè ramos spargentes. *Folia* in hoc genere magis atra, magisque splendens, altera parte magis prominula, & inferius suum exitum in nervo habenda. *Floris* oblongiores, tenuiores, externâ etiam parte minus amplæ. *Semen* brevius & crassius; *Radix* etiam brevior & crassior altera.

Magis ferocina est reliquis, & nisi Solem valde apricum habeat vix ad frugem pervenit in frigidibus regionibus.

Illud mirum in omnibus his plantis & observatione dignum, quod cum tabescere incipiunt, primum folia, deinde integri ramorum articuli simul decidunt, & circa nudos jam remanentes nodos candida quadam efflorescentia interdum adnascitur, quæ temporis successu concreta lalis gustum retat. *Clus.*

Viret.

Usus.

3. *Sola-*

3. *Solanum Mexicanum* *Jasminum Indicum* dictum flore minore. C. B. Prod. *Solanum Mexicanum* parvo flore sive *Mirabilis Peruviana minor*. Park.

C. B. Prod.

Hæc à vulgari in hortis culta potissimum magnitudine differt, omnibus plantæ partibus minoribus, & foliis roundioribus existens. Totus flos unam quintam partem majoris non assequitur, ita ut hujus quini flores majoris unum in circumferentia non æquent. Stamina & stylus longius extra florem producuntur. *Semen* quadruplo minus est.

4. *Atzayal* seu *Mirabilis Mexicana* Hernandez.

Hernand.

Folia fort hirsuta & mollia, & figuram cordis, quanquam longiora sunt, æmulantia; *caules* numerosos, geniculis rubris interstinctos; *flores* extra rubros, intra vero candentes, palmum longos, calicum prolixiorum formâ, ac radices fibris finiles. Saporem & odorem Amii præfert, non sine quadam acrimonia.

Frigidiorum montosorumque locorum alumna est, & flores Septembri mense emittere solet. *Locus & Tempus.* Hæc planta omnibus suis partibus in tantum differt ab Admirabili Peruviana, ut non tantum spe. ciei, sed etiam genere ab eadem differre videatur.

C A P. VII.

Linaria adulterina Ger. emac. *montana fœculis albicantibus* C. B. *Linaria similis* J. B. *Pseudo-linaria montana alba* Park. *Anonymus Lini folio* Clus. *Bastard Good-night*.

Clus.

Pedales habet *ramulos*, duos, ex viridi pallentes, & in his multa *folia*, temere sparsa, nul-
lôque ordine disposita, dura, angusta, longicula, Lini foliorum æmula, quædam cum ra-
mulis coloris, qualis in Ruta montana elucet, h. e. ex viridi pallentes, quædam cum ra-
mulis, deinde amaricantes. Extremi cauliculi in multos ramulos sive pediculos dividuntur, qui
fœculis albicantis sunt, quinque foliolis stellatim decaussatis constantes, cum aliquot interioribus
staminibus, qui tandem in singularia *semina* efformantur, pentagona, duro corio five putamine
medullam albam continentia. *Radix* candicans, multifida, perennis & vivax, annuatim novos ramu-
los, five virgulas produens, nonnunquam etiam fœpens Linariæ repens instar.
In montosis cretaceis apud nos invenitur. In editoribus herbosisque locis agri Viennensis copio-
sè nascitur. *Clus.* *Locus.*

C A P. VIII.

Passerina Tragi J. B. *Passerina altera* Ger. *Lithospermum Linariæ folio* C. B. *Lithospermum Germanicum*, *Passerina Tragi* Park. *Linaria altera baryodes montana* Col.

J. B. Col.

Lingue Passerine huic plantæ nomen fecere *foliola* acuminata, aviculæ jam dictæ linguam imi-
tantes [Col. angusta & parva, Lini æmula, sed minor] alternatim posita, rarius adveni-
tibus, interdum pedali & aliori, recto, tereti, folio, lavi, viridi, sepe
lis à radice ad alas usque plerumque nudus est, foliis facile desfluentibus, atque exortus sui signa relin-
quentibus, ut in Tichemate. Summas alas ab imo ad summum usque *fructibus* singulis, binis, aut
plurimum ternis, pyriformibus, parvis, Lithospermi feminibus multo minoribus reſortas habet: in
quibus *florum* rudimenta insunt lutea; nam flores non semper observari possunt aperti, qui pusilli
sunt, calathifida formâ, ex herbaceo flavescens, oris in quatuor lacinias divisus. *Radix* bifurcata,
fibris raris divisa, alba & lignola. Fructus cortice virente exuto libro intus nigro tegitur; medulla
verò interior alba est.

In arvis demissa lægete circa Basilicam, Genavam, Monspelium, &c. frequentem observavimus. *Locus.*

C A P. IX.

De Agrimonia seu Eupatorio Græcorum.

Agrimonia cum Lexicographis dictam putamus hanc plantam quia in agris abundat, potius
quàm, ut nonnullis placere videt, ab *Agrymonis*, quia medetur *ad agrymonis* sive *Agrymonis*, i. e.
vicio oculorum.

M m 2

Eupato-

Eupatorium Græcis dicitur ab Eupatore. Plin. l. 25. c. 6. Eupatoria regiam auctoritatem habet. Sunt qui velint nomen ab inventore Michridate cognomento Eupatore habere. Hepatorium etiam dicitur ab Hepate, cui medetur.

Floribus hexaphyllis fumis feminibus inascensibus, feminibus ipsis lapaceis deorsum nutantibus, foliis pinnatis à reliquis huius sectionis facile distinguitur: ad quam (ut verum fateamur) propriè non pertinet, quoniam quis lappe seu echini valcula feminalia sint, duobus plurimum intus nucleis seu feminibus latentibus, non femina nuda. Verum quoniam integri plerumque decidunt feminum more, nec unquam sponte aperiantur, & à Botanico vulgo pro feminibus habentur huc eam imprecanturum retulimus.

- A. 1. *Agrimonia Ger. vulgaris* Park. *Agrim. seu Eupatorium J. B. Eupatorium Veterum sive Agrimonia C. B. Agrimonia*.

f. B.

Caulem utplurimum erigit singularem, cubitum & sesquicubitum [interdum duos tréve cubitos] altum, teretem, hirsutum, medullâ fardum, *foliis* per intervalla cinctum alternatim positos, palmo longioribus, ex quatuor ferè foliolis utrinque pinnatim fisis, circumquaque dentibus majulicis serratis, venosis, brevi & vix conspicua lanugine hirsutis, extremo impari, multis minoribus interjectis, composita, sapore subacri cum quadam adstrictione. *Flores* suaveolentes, longa serie alternatim capto medio adnascuntur, atque etiam fumis ramulis, velut in spicas digesti, crocei, pentapetali, fumis lappulis infidentes. Marcescentes floribus lappule deorsum reflectuntur, & singule geminum nucleum continent. Ad basin uniuscuiusque folii basi appendices velut auriculæ caulem amplectuntur. *Radix* in nigrum vergit, crassa, sapore altringente donata.

Locus.
Vires.

In satiorum & viarum marginibus, & circa sepes inque pascuis passim provenit. Æstate floret. Hepatica nobilissima imprimis est (unde & Hepatorium dicitur) vulnerariaque: ideoque usu creberrimo venit in morbis ab Hepatis imbecillitate ortis, uti sunt hydrops, cachexia, icterus. In usu etiam est in catarrhis, tussi, mensibusque retentis. Extrinsecus adhibetur sepius in balneo & lotionibus.

Autore Rondeletio Agrimonia cum aceto forti emplastrum modo imposita verrucas tollit, *fortè æ cetum solum hoc præstat.*

Pulvis Agrimonie siccatus, & in vehiculo idoneo quocunque exhibitus à Riverio *Præx. & Obser.* plurimum commendatur in mictu involuntario nec sine ratione; adstringit enim facis validè. *D. Hulse.*

Casalius Agrimonia vulgarem Eupatorium Græcorum non esse contendit. Eupatorium enim est ex herbis aromaticis; at Agrimonia plantam tantum neque saporem ullum, neque odorem ostendere præterquam siccitatem in ore. At Maio mense (referente Trago) radix dum adhuc tenera est odoratissima deprehenditur. C. Hofmannus odoratissimam invenit æstate media. Variat ergo (ut verisimile est) pro ratione loci.

Singulare est & certum experimentum Joannis Frengii inflammationes testium abigi, si Agrimonia in aceto vel vino cocta calidè cataplasmatim formâ scroto applicetur; recipi quoque eam in potiones vulnerarias felici successu lippis & tonsoribus notum est. *Sim. Paulus.*

Quin & decoctis que lue Venerea laborancibus imperantur utiliter remiscetur: nonnulli etiam fortis formâ toplicis applicant ad mitigandos nocturnos dolores artuum. *Idem.*

Aquam ex ea destillatam commendant ad oris ulcera; eandem Pet. Bembus efficacissimam contra calculum expertus est. *Idem.*

Inter specifice adversus maniam habetur Agrimoniam in aqua fontana decocta. Dolacus Lib. 1. C. 5. §. 18.

2. *Agrimonia odorata* Park. Cam. *Eupatorium odoratum* C. B. *Eupat. alterum odoratum & aromaticum* Col.

Col.

Agrimonia vulgari adeo similis est, ut vix una ab altera nisi naribus admota dignoscatur. Cum autem vulgaris inodora & ingrata est, hæc adeo odorata est & aromatica, ut ab illa diversum quicquid, nisi flore & fructu eadem esset, iudicaret. Verum si rectè expendatur effigies plantæ, minor parum est & rotundior lobo, sed vix differente, colore verò pallidior, tactu viscoso & odoris fragrantia nobilior, & sapore aromatico jucundissimo adstringente. *Radice* ex nigro rubente fibrola: reliquis verò eadem dicitur. Æstate & Autumno etiam invenitur perfecta.

Planta sequens Agrimonie propriè dictæ species non est, cum fructum lappaceum non producat: nec facis acio an hac Sectionem pertineat necne.

3. *Agrimonia similis* C. B. *Agrimoides* Park. Col. *Pimpinella folio Agrimonie nonnullis.*

Col.

Hujus *radix* parva est, fibrosa, lignosa & rubescens. *Folia* habet terre proxima longis, hirsutis dentalibus, rubescentibus petiolis hærentia. Fragræ, sed nigra & plura, Agrimonie modo disposita septem, inter que alia magis parva intersunt, ut in Agrimonia etiam observatur, hirsuta, molli, pro ambium serrata, dentibus Agrimonia minutioribus & acutioribus, verum folia rotundiora sunt. *Caulem* producit plures, veluti lappos, hirsutos, rubentes, alis tribus vel quatuor divisos; in quibus folia minora herent, pauciora atque rotundiora, auriculas habentia circa caulem, ut in congeneribus: in quorum summo tres aut quatuor simul insunt utriculi hirsuti, cythorum formâ, parvis, multis incisuris per oras fimbriati, luteum habentes *florem* parvum Agrimonie, quem in aliquibus locis vix exerit, sed intus post illum fructum concipi: quo decilio fructus producitur, oblongus, rotundus.

rotundus, Tritici grano aqualis, Lagenarie cucurbitæ modo binis ferè tuberibus formatus; & perforatus ex te decidit, hianter utriculorum relinquens. Sapore est abstergente, ficcante, & amaro. O. Aprilis mensis flore & Maio perficitur, locis incultis inter vepres & frutices ad Mateli radices Septentrionem respicientibus, & etiam Æquicolum montibus.

Tempus & Locus.

C A P. X.

- A. *Circea Lutetiana* Ger. Lob. *Lutetiana major* Park. *Solanifolia Circea dicta major* C. B. *Ocy-mastrum verrucarium* J. B. *Enchanter's Nightshade*.

Radix pedalis aut cubitalis, erecti, tenues, medullâ fardâ, vix culum crassi, teretes, brevi lanugine hirsuti, non ramosi. *Folia* ex adverso bina, pediculis semuncialibus aut digitalibus infident, latâ basi, mucrone acuto, raris circa margines denticulis. Summi caules in spicas floribus longe exeunt, floribus rariis dispositis, albis, parvis, hinc petalis bifidis constantibus, cum duobus staminibus & stylo. *Calix* pariter bifolius. Singulis floribus singula succedunt *semina* lappulata, dorsum reflexa. Florum pediculi tenues, breves, nulla ad exortum suum apposita habentes foliola seu ligulas.

In umbris humidis, inque sylvis & ad sepes non raro provenit. Plantæ huic natura flos bifolius dedit, & quidem foli ex omnibus que in Anglia sponte proveniunt, nobis saltem observatis. *Fab. Columna* duas præterea meminit dipetalas, nimirum Hypocrepalis duobus reliquis multo majoribus. Ego quamvis plantam ipsam in transmarinis viderim, non descriptam. Quequid sit, *flore bifolio* unâ cum fructu echinato planta hæc ab aliis omnibus hæcenus descriptis abundè distinguitur, ut prolixâ descriptione ei non sit opus.

Locus.

Circea Lutetiana minor Park. *Solanifolia Circea Alpina* C. B.

C A P. XI.

De Pimpinella sanguisorba.

Pimpinella recens vocabulum est (ut & Bipinella) à foliorum binis ordinibus pennatim seu plummatim, digestis sumptum, vel à forma ancipitis securis sive Bipennis. Sanguisorba dicitur quod sanguineus fluxus sistat & sorbeat. Hujus tene genericæ sunt folia pinnata, spicæ crassiores è feminibus dense stipatis; semina tetragona, quibus stiloculi infident.

- A. 1. *Pimpinella vulgaris sive minor* Park. *hortensis* Ger. 7. *sive sanguisorba minor hirsuta, & sive minor lævis* C. B. *Sanguisorba minor* J. B. *Puncta*.

f. B.

Radice longâ fuscâ, cum amaro aliquo adstringente, tenui, ex pluribus in unum coeuntibus composita nititur: ex qua *caule* attolluntur pedales & cubitales, spadicæ, angulosi [& ramosi;] liola, extra purpurascencia, intus virecentia explicaverint, stamina numerosa ostentant nunc lutea, stiloculi singulis *feminibus* nudis, brevibus, quadrangulis, stamina numerosa ostentant nunc lutea, ab una radice numerosa, Melonis odore saporeque cum adstrictione, è pluribus foliis pinnatim ad pediculum fere costam tenuem, rubescentem, hirsutam adnexis, exiguis, subrotundis, circumquaque profunde serratis, supinâ parte atro-virentibus, prona glaucis composita.

In montosis pratis & pascuis præsertim solo cretaceo frequens invenitur. Hujus radici adnascitur quibudam in locis granum rubrum, quo utuntur tinctorum ad colorem Carmesinum, unde sunt qui pro cocco habent, & Coccum radicem appellant, monentibus Lacuna & Anguillara.

Locus.

Que de hujus viribus traduntur ad duo capita reduci possunt. 1. Quod sit cardiaca & alexipharmaca. Hinc vires vino injicitur ad cor exhilarandum, eique gratiam conciliat communicato sapore & odore aromatico, Melonis æmulo: præsertim etiam à peste & morbis contagiosis. 2. Quod sit adstringens. Hinc usus ejus in profluvio mensium eximius, in fluxu alvi, hæmorrhagiâ quacunque, in vulneribus & ulceribus ficcandis, glutinandis & sanandis.

D. Bowle pulverem herbe aut radices exsiccatæ cum saccharo rosato exhibere solitus erat in hæmorrhagiâ narium, sputo sanguinis aut tabe pulmonum. Idem inspersus (sine saccharo) ulcera cancræosa compellit nec latius serpan.

In mictu sanguinis laudat conservam superbibita aqua Solenander 3. Confil. 27. Idem non repudi-
arit radicem conditam, Saccharove obductam.

An herba atringens utilis esse possit in arena & calculo, ut nonnulli volunt, Lectori consideran-
dum proponimus; item an leni indurato, an Alciit incipientem conducit.

Henrici II. Galliarum Regis venator bona fide asseveravit Pimpinellam ad præcavendum hydro-
phobiam tantam virescunt, ut quicunque eam aliquot diluculis, vel in acetatis, vel alio quo-
vis modo præparatam comederit, nihil inde incommodi sentire possit. *Palmar. de morfu canis
rabidi.*

Prischovius refert Regem Chabam, finito quodam prælio 15000 vulneratos usu Pimpinellæ re-
stituisse.

2. *Pimpinella sylvestris* Ger. *major vulgaris* Park. *sanguisorba major* C.B. *sanguisorba major flore spa-
diceo* J.B. *Great Burnet.*

Radix huic crassa, oblique acta, cum amarore aliquo atringens. *Folia* plus quam duplo majora
sunt quam Pimpinellæ minoris, novena aut undena ad unam costam adnexa, Betonica foliorum
amula, profunde ferrata, glabra, odore & sapore eodem cum minore, alternatim caulis adnata.
Caules teretes, tenues, laves, bicubitales & altiores, intus concavi, striati. *Flores* in spicas breves,
habitu seu capitula oblonga glomerati, spadicati, tetrapetali, singuli singulis infidentibus *seminibus*
oblongis, quadratis. *Florum* spica caules terminant, nec ullum eis supponitur folium.
In palustribus & pratis humidis & lutois nascitur.

- * 3. *Pimpinella sanguisorba inodora* C.B. prod. *minor inodora* Park.

C.B. prod.

A sanguisorba minore vulgata differt foliis & odore. Nam in hac folia longiora sunt quæ in illa
magis rotunda: in hac inodora quæ in illa odora.

Locus. Hispanie indigena est.

4. *Pimpinella maxima Canadensis* . . . *Cornuti max. Americana* Park. *Great American Bur-
net.* P. *sanguisorba bortenensis maxima* Ger. emac.

Corn.

Radix vasta & carnosioribus fibris diducta *caulem* facit vere definiente procerum, rotundum &
articulatum geniculis, à quibus egerminant ramuli plures, ex intervallis *foliis* donati, Pimpinellæ
nostræ majoris effigie & colore similes. Cauliculorum apices non in globum aut in glandem abeunt,
sed nulle flosculis in longiorem *spicam* compositis fastigiantur. *Flores* alternis vicibus hiant, aperitur
inferiores primi, superiores postremo: singuli quatuor foliolis crucis modo adversis inter se con-
stant, & valculo adnectuntur subrotundo, quatuor finibus sulcato, veluti plicati aut contracti mar-
supoli rotundi sinus referentes. Ab hujus cavitare tres aut quatuor apices funduntur. *Flos* ex viridi
subalbescit. Sapor, odor, color, nullatenus à vulgari nostrate differunt.

Hujus est & alia species, ad eam omnino accedens nisi quod spica fit brevi, glomerata, pariter
tamen rubra. Utraque *folia* gerit longiora & magis ferrata quam nostras major.

5. * *Pimpinella Agrimonoides*. Morif. Præl.

Morif.

Hujus folia primâ facie Agrimonie foliis quàm proximè accedere videntur, suntque pariter hur-
duta & villosa, rachi seu nervo medio aliarum Pimpinellarum modo adnexa, utroque extremum clau-
dent: gratissimum cunctatâ spirant odorem. *Caules* pedales in quorum cymis proveniunt spica
glomerata, seminibus striatis gratissimi odoris onusta.

- * 6. *Cuminum sylvestre* Park. Ger. *syv. capitulis globosis* C.B. *syv. primum, valde odoratum,
globulosum* J.B.

J.B.

Varie divaricatos ramos dodrantes, teretes habet, medullâ candidâ plenos: *folia* palmum longa,
pinnata, Pimpinellæ Sanguisorbæ foliis similia, foliola singularia profunde ferrata. Extremis ra-
mulis hærent glomerata *capitula*, è villosis candidis penicillis, quibus semina adhærent, congesta;
quibus subjecta sunt radiata foliola, profundius incisa & veluti spinosa. Morifonem noster semina
plenius describit hoc modo. Semina singularia producta, non binatim juncta, ut in Umbelliferis,
oblonga, in superiore & tenuiore parte hirsuta, seu villis papillæ plurimis donata, reticulo quodam
è quatuor pinnatis seu plumosis carinis & lobis plurimis angulosis veluti lanceis composito mirabili na-
ture artificio circumvallata.

Odore ad Pastinacam tenuifoliam accedit: Cuminum nec odore, nec sapore refert.

Locus.

Locus glareosus circa Aquas Sextias Gallo-provincie ubertim crescere scribit Lobelius in Adv.
Folius & capitulis ad Pimpinellam Sanguisorbæ accedit, Seminibus paposeis ad Valerianam.

C A P.

C A P. XII.

De Thalicthro.

Thalictrum seu Thaliætrum, *Θαλίτρεν* à *Θαλίτρεν*. Similitudo figurarum & à scriptura: va-
rietatem peperit. Fortè à *thallos* vireo, dictum est, eò quod dum germina protrudit elegan-
ter virescat.

Ejus characteristice sunt folia umbellarum in modum divisa, flores staminosi, semina ut in um-
belliferis striata. Nonnulla tamen species Thalictri dicti semina folliculis inclusa gestant.

1. *Thalictrum majus, folliculis angulosis, caule lævi* J.B. *majus florum staminibus purpureiscentibus*
C.B. *montanum flore purpureo* Park. *montanum* 3. Clus.

J.B.

In cubitale vel sesquicubitale altitudinem excrevit, ramosis, rigidis, politis lavibusque & con-
cavis *caulis* donatum: *folia* Aquilegæ lævia, ejuldem panè coloris, & fere inodora, amaran-
tia cum acrimonia: flores seu muscaria conferta, ex radiatis *staminibus*, in orbem actis, dilutam
Viole nigræ purpuram referentibus, *apicibus* tamen obliolo colore luteo præditis, compacti. Ra-
dices fibrosæ, multiplices, tenues, externè nigricantes, internè albæ, sapore non ingratis, quatuor
veluti costis constant. *Semen* in folliculis angulosis, tenue, longum, sulcum.

In sylvis Juræ montis propè *Thuri* observavimus: J. Bauhinus in monte Salevæ propè Genevam

Locus &
Tempus.

Thalictrum montanum album C.B. *montanum album* 1. & 2. Clus. *montanum majus* Park.

Solo floribus colore à precedente differt. Duplex est (inquit C. Bauhinus) unum alciis excrevit,
flore candido admodum gravis odoris. Hoc est Thalictrum montanum 1. Clus. montanum majus
minus album Park.

2. *Thalictrum speciosissimum glaucum semine & caule striato* J.B. *thal. majus flavum staminibus
lutes vel glauco folio* C.B. *thal. majus album* Hispanicum Park. *thal. majus Hispani-*

Hominis interdum proceri staturam adæquat vel etiam superat, *radice* flavâ, multas fibras à la-
tere obliquas circumquaque spargente, sapore amaro. *Caulis* autem rectus, singularis, nullis aliis ra-
tali, perquam longis internodiis interceptus. *Folia* ex articulis nascuntur, quos vaginâ amplectuntur,
Thalictri majoris nigrioris latorum, si singularia spectes, colore utriusque subceruleo vel glauco,
insipide mucosâ ex meris fibrillis luteis compositi. *Semen* togitur tunicâ tenui, non anguloso fol-
liculo.

3. *Thalictrum Canadense* Cornuti. *Thalictrum Americanum* Park.

Corn.

In Canadensi solo nascitur Thaliætro similis bicubitalis planta, foliosior tamen florisque elegan-
tioris, quæ *caulis* ab radice multis frutescit, atro purpureis, geniculatis per intervalla, quibus &
rati. *Folia* habet Aquilegæ & ordine & figurâ similia, colore tamen glauco diversâ. *Flos* in ca-
mine muscari specie, globulis multis dilute purpureiscentibus conflatur, qui dum deficiunt singuli
singula filamenta dum deficiunt in totidem *semina* degenerant, quibus luteus *apex* præfigitur. Julio mensis
tante quadam per singulos angulos epiphylli membranaceæ, longicula, triangularis formæ, ex-
dentibus præmanis, & linguæ appositæ substantiæ pinguioris & viscidioris esse sentitur, cum pauca
admodum acrimonia.

Glutinandis vulneribus præfens est remedium li contusa apponatur: ex aqua cocta suppurationi-
nem molitur.

Habetur, autore Parkinsono & minor hujus species floribus purpureis, apicibus flavis.

- A. 4. *Thalictrum sive Thaliætrum majus* Ger. *majus vulgare* Park. *majus siliquis angulosis aut
spicatis* C.B. *nigrum, caule & semine striato* J.B. *Wedgeow stur.*

Varietas.

J.B.

Pulchre virentibus *foliis*, licet saturatis tinctis, splendens tamen, longis, angulosis donatur.
Caules rigidi, striati, inanes virent, & ad viri altitudinem, & majorem aliquando, excrevunt.
Flores perquam exigui, herbidi, pentapetali, calicem expertes, cum numerosis intus *staminibus*,
prælongis, ex herbaceo flavescentibus. Singulis autem flosculis singula succedunt *semina*, striata,
nuda. *Radix* fibrosa, buxi coloris, ingrati, amaricantis saporis.

Id

Locus. In pratis, locis humidis & ad rivos non infrequens est. Dodonaeus ulterius speciei meminit folio futuratus virente & minore, cauliculo rotundiore, nallaque ftrias habente. Verum Dodonaeus non videtur Thalictri species probe distinguere.

Vires. Folia in oleibus admixta alvum nonnihil commovet, autore Dodonaeo. Radices decoctum idem potius praestat. Optimum Rhebarbari substitutum est. *D. Palmer.*

Thalictris quibidam in locis in Italia, teste Camerario utuntur contra pestem; in Saxonia contra Ictericum.

A. 5. *Thalictrum minus* Ger. Park. C.B. *Thal. minus sive Ruta pratensis* genus minus, semine striato J. B. *The lesser Meadow-Rue.*

Thalicthro majori cum folliculis similis, non ea tamen ut plurimum huic proceritas: caules tenuiores, non minus tamen rigidi: folia confimilia, crassiuscula sed minor, sive fit spontanea, sive culta, siti & dispositione eadem. Radix tenuis, fibrosa, laevis, repens. Flores ex staminibus componuntur, capitulis minoribus, colore ex fusco ad luteum vergente. *Semina striata.*

Locus. In cretaceo solo circa Novum mercatum, Lintoniam, & alibi ad collium radices in agro Cantabrigienfi copiose, necnon in montibus circa *Malm & Settle* Comitatus Eboracensis pagos.

* 6. *Thalictrum minimum fetidissimum* C. B. Park. J. B.

C. B. prod.

Caulis est rotundo, pedali, in ramulos diviso: foliis pluribus, in tres lacinias divis, anterioribus inclivis, denticulatis, superne atro-virentibus, inferne pallidioribus. In ramulorum fastigiis folioli parvi, mucosi, ex plurimis staminibus compositi, quibus succedunt exiguae valvulae, oblongae, senae, septenae, striatae, apice incurvo donatae, absque invicem junctae, capillaceo oblongo pediculo insidentes, semen exiguum includentes. Tota planta odorem fetidissimum spirat & in Valesia reperitur.

7. *Thalictrum pratense maximum Monspeliensium asperioribus seu rugosis foliis.* Hort. Blas. Botan. Monip. Monip. pralud.

Morsif.

Ad ternos aut quaternos pedes altitudine ascendit. Folia supina facie rugosiora sunt & dilutius viridia quam pratensis vulgaris. Et tamen à D. Magnol quaerit, annon sit Thalictrum pratense clatius longioribus & magis atris foliis Clus? Flores ede mucosos, luteos; semina striata reliquorum more.

Locus & Tempus.

In pratis ad levam parum ultra Latera sitis abundat, Junio & Julio florens. An Thalictrum pratense clatius, longioribus & magis atris foliis, & quodammodo splendentibus Clus?

* 8. *Thalictrum pratense angustifolium* C. B. *Thalictrum minimum* Park.

A Thalicthro minore montano albo parum differt, foliis scilicet minoribus magisque incis, colore magis glauco seu canescente: caulibus pede non multo altioribus, floribus magis flavis, & radicibus repantibus.

Qu. an à praecedentibus specie differat.

9. *Thalictrum angustissimum folio* Park. *pratense angustissimum folio* C. B.

C. B. prod.

Radice est flavescens, ex aliquot fibris oblongis crassiusculis composita: caule bicubitali, lvi, rotundo, profunde canaliculato & geniculato. Ex quolibet geniculo folia plura prodeunt, in plures oblongas, pleraque angustissimas, tandem & ternas lacinias secta: at caulis in fastigio in ramulos dividitur, in quibus flores plures, mucosi, pallidi, ad luteum vergentes, veluti in oblonga spica dispositi, quos valvulae tenues, parvae, minutissimum semen continentes, sequuntur.

Locus.

Ad fluvium Lycum prope Augustam Vindelicorum in Germania collegimus. C.B. In pratis Michelfeldensibus aestivis mensibus floret.

CAP. XIII.

De Fumaria.

Fumariae herbae notissima res fumus: nomen quondam fecit, quoniam vis illi contra hominis oculos lacrimosa sit, qualis in fumo est. Claviter faciem munditi oculis de lacrymationeque cum fumus, unde nomen accepit. Plin. lib. xxv. cap. 12.

Fumariae nota characteristicae sunt folia Umbellatarum in modum divisa. Flores spicati ad papilionaceos accedentes, in calcar quoddam retrorsum producti, pediculo è media parte egresso haerentes.

A. 1. *Fumaria*

A. 1. *Fumaria vulgaris* J. B. Park. non bulbosa J. seu *Officinaria* & *Discoidea* C. B. purpurea Ger. Capnos Lob. Herba melancholicifuga Cat. Ald. *Fumitory*.

J. B.

Gustu tota est amaro, radice mediocriter crassa, alba, fibrosa modice. Caulis nunc unus, nunc plures, brachiati, angulosi, inanes, glabri, colore partim purpurante, partim in albo virente. Folia ima ex longis pediculis, latiusculis & angulosis, tenuiter dissecta ad Umbellatarum ferè modum, glauca, alternatim caulibus adnata. Flores congesti in spicam, quae non è folii alba oritur, sed ex adversa caulis parte, tenues, oblongi; quos si curiosè contempleris quatuor petalis singulapicem rotundum terminatur. Superius & majus in tres partes dividitur, scilicet in supremam, quae inque in medio eminente viridi lineâ insignis est, & laterales duas, quae stamina aliquot apicibus lateis donata continent. Petalum inferius, cui pars summa superioris (ut dixi) respondet, angustum est, & longum, summa parte in rotundum dilatatur, cochleare figurâ suâ referens. Petala duo lateralia exigua sunt & brevia, in acutum desinentia. Singulis stoliculis singula succedunt semina, fibrosum, cranio similia.

In fatis & aggeribus terrenis frequens est.

Locus.

A. 2. *Fumaria major scandens flore pallidior.* *Fumaria altera* Caes.

Hac omnibus suis partibus major est quam praecedens. Flos ei speciosior, coloris incarnati quem vocant, media parte seu labello laturatus rubente: Sapor etiam plantae quam illius acrior.

Foliorum pediculis vicinas stirpes apprehendit, eodem ferè modo quo Nasturtium Indicum, aliàs quidem in hac primum specie qualitatem illam animadvertit, Jacobo Roberto monente; cui etiam praecipue & praë aliis convenit.

In fatis, vineis & hortis unâ cum praecedente reperitur. Hanc effepeto Fumariam alteram Caes. longioribus cauliculis; rarioribus foliis, flore candicante, cui purpureum quid inest; oriturque magis in parietibus & circa maceries, cum altera in arvis magis proveniat; quam C. Bauhinus Fumariae nescio cujus viticulis & capreolis plantis vicinis adherentis synonymiam facit.

Aliam adhuc Fumariae vulgaris varietatem foliis tenuissimis, flore albo circa Monspelim reperiri autor est C. B. & confirmat D. Botan. Magnol, quem consule.

Fumaria minor folio oblongo capillaceo C. B. *Capnos Cretica* Clus. *Fumaria major Cretica* Park. *Fum. altera tenuior Syriaca* Cam?

Clus.

Ex semine Creta allato Clusio natum est hoc genus, Fumaria vulgaris majus, nec minus succulentos habens cauliculos, angulosos, teneros, procumbentes: folia minutim incisa, & capillacea ut Hispanica, sed duriora. Flores confertim in oblongiuscula spica nascuntur, extremis ramis, vulgarmâ. Illis succedit semen ut in vulgari, quod maturum facile decedit. Radix tenuis, flavescens. Annua est ut vulgaris, & Junio Juloque floret.

Fumariam nostram majorem scandentem describere videatur: omnes enim motu conveniunt; proinde hanc ab illa non separandam arbitramur.

Fumaria purgat bilem & humores adustos, verum magnâ dosi exhibitâ. Sto cum illis (inquit Vires. C. Hofmannus) qui aune mentem Mesue & Avicennae esse, sicum quidem dari debere ab 5y. ad xi, decoctum autem ad xv, pulverem à iij ad v. Hinc clarum & purum efficit sanguinem. Nostrates verno tempore herbam ipsam in sero lactis decoquant & decoctum propinant ad sanguinem depurandum. Hinc etiam nunc prodest morbis omnibus humores praedictos [biliosos & serolos] sequentes, ut Lepre, Scabiei, Pruritus, impetigini, serpiginis & similibus cutis vitis; autem & Lu Venerea.

Diuretica est ut & sudorifica. Ideo datur aqua Fum. in Luc Venerea, & in peste cum Theriaca.

Obstructiones hepatis refert, perque urinam iterum ducit. Conserva, inquit C. Hofmannus, apud me in magna estimatione est ad expediendas viscerum obstructions, post universi purgationem.

Succus ejus vel aqua destillata oculis indita caliginem eorum discutere creduntur; hinc plantae nomen, quod claritatem faciat inunctis oculis de lacrymationeque cum fumus. Plin.

Effluvia Fumariae, idem succus ejusdem, cum sero lactis in Melancholia per aliquot dies è Dol. Lib. 1. C. 9. S. 15.

3. *Fumaria*

3. *Fumaria minor* sive *tenusifolia* *surcata* J. B. *minor tenuifolia* C. B. *Capus tenuifolia* Clus. Lob. *F. minor* sive *tenusifolia* Park. *Fum. tenuifolia* Park.

Radice est tenui, simplici, alba, rectâ descendente, paucis & brevibus ad latera fibrillis donatâ, sapore amaro & linguam excalescente. *Cauliculi* inde exeunt plures, medio reliquis firmiore & majore, dodrantali, friato, concavo, ad intervalla *foliis* alternatim nascentibus vestito, è quorum alis ramuli exeunt. In summis caulibus & ramulis *flores* in spicas breves densâque compacti, vili pulcherrimi colorum varietate. *Flores* singulares (qui non omnes pariter aperiuntur, serius enim summi, citius imi) breves, hiantes, supremo foliolo coloris purpureo carnei, mucrone cucullato, ex luteo viridantes; foliolo gemello subiecto, cæteroque albo, mucrone atro-purpureo; inum locum obtinet subensum foliolum, sili instar tenue, coloris carnei. Singulis flosculis singula innascuntur *semina*, majuscula, compressa, ad Lini semina quadantenus accedentia, lavia & splendida. *Folia* minora & tenuis dissecta quam in reliquis *Fumariis*, velut *Ruta sylvestris* minime, aut *Chamæmeli*: quæ è radice exeunt longis infident pediculis, segmentis autem sunt brevioribus; quæ caules occupant breviores habent pediculos, segmenta longiora. Tum caules tum folia glauca sunt & incana, glauco quodam velut posine aspersa. In foliis nullus aut admodum levis nihil gustanti sentitur amarus.

Lecus.

In arvis inter lægetes prope Olbiam Gallo-provincia oppidum spontaneam observavimus. Invenitur autem plerique Hispaniæ regionibus, in arborum marginibus & juxta vias ac semitas, notentem Clusio, qui nonnullis etiam Gallicæ Narbonensis locis observare se meminit. *Æstare* flores.

Planta quam descripsimus, quamque Clusius & Lobelius intelligunt titulis superius allatis D. Magnol atque etiam nobis eadem videtur cum *Fumaria tenuifolia* compresso semine, Lini instar *Hier. Blas.* quicquid repugnet D. Morifonus: Nam & Lobelius semen compressum ei tribuit, & Clusius in icone sua hujusmodi semen appinxit, & D. Magnol se cum semine Lini legisse asserit. Certe planta quam nos in Gallo-provincia invenimus huic tam similis erat quam ovum ovo; quamvis in virens nostris lata (ut rectè Lobelius) caducis & procumbentibus cauliculis oritur.

LIBRINONI

PARS SECUNDA.

De Plantis Umbelliferis.

UMBELLIFERÆ dicuntur hoc genus plantæ, quia earum pleraque flores gestant in Umbellæ seu Corymbi speciem dispositos. Quid autem Umbellæ in Phytologia significet Libro primo, qui est de Plantis in Genere explicamus.

Hujus quidem generis species omnes flores in caulibus & ramorum fastigiis coarctatos & characteristice, quæ omnibus in universum & foliis conveniunt, sunt Flores pentapetali & ad singulos bina semina nuda simul juncta.

Cum autem in unaquaque Plantarum tribu genera intermedia seu subalterna rectè constituta, & notis suis characteristicis definire perdifficile sit, tum in Umbelliferarum longè difficillimum, ob tres præcipuè rationes; nimirum, 1. Ob specierum multitudinem: 2. Ob plurimarum etiam similitudinem: 3. Ob nominum confusionem & significationem incertam. Cùm enim veteres hoc genus plantas tanquam satis notas & familiares breviter descriperint, paucis & generalibus notis aditis. Recentiores proculque capti aliis aliis, & non rarò diversissimis plantis eadem nomina accommodarunt. Hinc in Selechos v. g. Libanotidis, Panacis, Dauci, Ligustici tot fere sententiæ sunt quot capita.

Præterea in hoc genere manifestè ostenditur, notas à feminis formâ sumptas non semper optimas esse generum indices, neque quæ feminis formâ conveniunt vel differunt genere pariter convenire vel differre: siquidem in genere Camini datur aliqua species hirsuto & hispido semine, quæ in aliis omnibus paribus & acedentibus, figurâ, colore, odore, sapore, &c. cum vulgari Camino semine friato lavi convenit. Quis Silarum à Pastinaca latifolia quæcum in omnibus paribus tam exactè convenit, ut vix Ovum ovo similis sit; Quis idem Sium seu Pastinacam aquaticam eidem foliis odore & sapore simillimum, non potius cum Pastinaca dicta conjungendas statueret, quam ob solam feminum in formâ externâ dissimilitudinem distrahendas & procul à se invicem removendas.

N. Plantas umbelliferas ut plurimum calidas esse. Annotavit D. Palmer.

Plantæ

Plantæ Umbelliferæ sunt vel folio

Composito, pinnato aut triangulato; hæ autem Seminibus vel

(Latis, planis & compressis seu foliaceis; foliis

Latissimis; flore

{ *Albo*, petalis cordatis, radice lignosore: SPHONDYLUM.
{ *Pallidè luteo*, foliis

{ *Minus ramosis* & propemodum pinnatis, semine minore, radice carnosa, esculentâ; PASTINACA LATIFOLIA.
{ *Ramosioribus*, radice minus carnosa, succifera; PANAX HERACLEUM.

Paulò angustioribus,

{ *Pinnatis*, seminis margine

{ *Plano & æquali*; TORDYLIUM SPURIUM.
{ *Granulato* seu crispo: TORDYLIUM GENUINUM.

Ramosis, Petroselinii aut Apii; OREOSELINUM.

In laciniis angustis, Carotæ, Cicutæ aut Saxifragæ pratensis divisis

{ *Succo lacteo turgida*; THYSSSELINUM.
{ *Succo limido* foliis

{ *Cicutæ* & APIUM Cicutæ foliis.
{ *Saxifragæ pratensis*; DAUCUS ALFATICUS.
{ *Cari*; CARVIFOLIA.

In tenuis laciniis Fœniculi æmulas dissectis, semine

Minore, foliis Fœniculaceis

{ *In segmenta longiora & capillacea divisis*, radice annua; ANETHUM.
{ *In segmenta paulò latiora tripartito divisis & subdivisis*, radice perenni; PERCEDANUM.

Magno, oblongo;

{ *In medio tumidiore*, alâ foliaceâ sinuosa in summo bifidâ cincto, colore albente; sapore acri; THAPSIA.
{ *Compressiore*, per maturitatem nigro; caulibus medullâ fungosâ, igni concipiendo idoneâ; FERULA.

Tumidiioribus; vide Tabulam sequentem.

Integro aut laciniato duplextaxat.

SECTIO

SECTIO PRIMA.

De Umbelliferis semine lato & compresso seu foliaceo, aut etiam ala foliaceo cineto.

C. A. P. I.

De Spondylidio.

SPHONDYLIIUM, *Σπονδύλιον*, dictum fortasse ob odoris gravitatem à Spondyle infecti genere odoris gravis. *Pana.* Marcellus Spondylium à spondylorum in spina dorsi, & phalangis eisdem nominis forma dictum existimat: siquidem rotunditate duo hæc inter se similia sunt, & ambo perviam cavitatem habent, qua muliebrium fulorum verticillis similia sunt. Ego nullam hic similitudinem video.

Notæ hujus characteristice sunt folia in hoc genere latissima, flores albi, cordati.

- A. 1. *Spondylium Ger. vulgare* Park. *vulgare hirsutum* C. B. *Spondylium quibusdam* seu *Branca usina Germanica* J. B. *Cow Parsnep.*

Radice nititur alba, simplici, altè in terram descendente, sapore dulci & nonnihil acri, modullâ seu nervo intus grandi, lento & tenaci. J. Bauhinus saporem fervidum & fibamarum linguam vellicantem ei attribuit. *Folia* à radice orta longis pediculis hirsutis insident, duabus pinnarum conjugationibus composita, cum impari in tres lacinias profunde diviso: singule etiam alæ late sunt, laciniate, & per margines crenatæ: Folia autem brevi utrinque lanugine pubescunt; quæque in caule sunt, itæ quæ à radice non multum diffusilla, origine latè membranosa turgida caulem & ramulum è sinu suo egressum amplectuntur. *Caulis* simplex bicubitalis, teres, striatus, frutis minus eminentibus quam in Pastinaca, intus concavus, villis rigidiculis hirsutus, ab imo flatum ramulosus, foliis per intervalla longiora quam in Pastinaca cinctis, è quorum pariter sinibus ramuli exeunt. Caulis ad internodia nonnihil reflectitur, secus quam in Pastinaca latifolia. *Flores* in umbellæ summis caules & ramulos terminantes digesti, albi, quam Pastinacæ majores, pentactali petalis bifidis & velut cornutis. Nulla in hac exortum umbellæ totalis aut partialium circumstant foliola: Semen foliaceum, pallidius quam Pastinacæ.

In humidioribus pratis, pascuis & agrorum marginibus, & propè rivulos abundè oritur.

Quas Dioscorides & Plinius Spondylidio vires ascribunt, non videntur huic plantæ convenire, unde meritò ambigitur, an hæc fit verum & genuinum Antiquorum Spondylium, quamvis, descriptio Spondylii apud Dioscoridem ei non ineptè quadret.

Radix, autore Trago, valet ad emolliendos & deprimensos tumores, præsertim verò matricis, epatis & lienis. Succum herbæ expressum unguentis emollientibus Chirurghi admiscunt.

Fuchsius hujus radicem eandem habere cum Acanthi veri radicem facultatem vult, nimirum excicatoriam & leviter incisoriam. Ab Acanthi veri viribus longissimè distare placet Gesnero: suffragatur C. Hofmannus.

Schroderus quinque herbis emollientibus Spondylium accenset, & usum præcipuum externum esse scribit in lysteribus aliisque paregoricis quarumcumque formularum, & utplurimum in cataplasmatis.

Poloni & Litvani ex Spondylii foliis & femine cum aqua, addito fermento, potionem coquere feruntur, *Panf* dictam, quæ pauperibus hic loco cerevisiæ, si Dodonæ vera recenset.

Semen hujus plantæ, in falior, quam Pastinacæ sylvestris appellatione insigniunt egregium est in Hyfterico paroxysmo. *D. Wildæ* Jo. Anglico.

Gratus cibus sunt Spondylii folia cuculius.

- A. 2. *Spondylium majus aliud laciniatum foliis* Park. *Spond. hirsutum foliis angustioribus* C. B. *Jagged Cow Parsnep.* An *Spondylium crispum* J. B. Tab?

A vulgari foliis solum differt: nam cum vulgare foliis sit amplius, plerumque ex quinque partibus, latis, subrotundis compositis, hoc solum habet in lacinias oblongas, angustas, acuminatas, hincque in alias, inordinatè tamen, divisas, & per marginem crenatas.

Hoc in pratis Alpini Rætici observavit C. Bauhinus: in Salopia Angliæ invenit D. Evelyns, referente Parkinsono. Londino missum in horto nostro Cantabrigiæ alumnus; unde acceperunt Londinenses nescimus.

Præcedens varietas potius esse videtur quam species distincta; natura in multis hoc modo ludente.

* 3. *Spondylium*

- * 3. *Spondylium Alpinum parvum* C. B. Park. J. B.

C. B. prod.

Caulis huic pedalis, qui in summo in alterum ramulum triunciale dividitur: quem folia cingunt pallide virentia, longis pediculis donata, quæ in partes tres, vel etiam quinque, alias subrotundas, alias acutas, per marginem crenatas & hirsutas dividuntur. Umbellæ foliis candidis, latis tamen, summo caulis insidet, quibus semen planum, latum ac tenne succedit. Tota planta levissimis pilis pubescit.

Ex Austria Alpibus C. Bauhino missum fuit.

- * 4. *Spondylium Alpinum glabrum* C. B. Park. J. B.

C. B. prod.

Radice est crassa, etque albâ: Caudæ bicubitali geniculato: foliis ficulneis, glabris, (quæ abque pediculo palmum longa, duas [uncias] lata sunt) communiter tripartitis, sed non ulque ad pediculum divis, per margines crenatis, quorum inferiora pediculis palmaribus, hipidis & subasperis donantur. Caulis summo umbellâ foliis candidiorum, sed quàm in reliquis speciebus minorum, insidet. Semen succedit subrotundum, planum, cujus summitati apex insiguitur. In monte Walsfall observavit C. Bauhinus.

- * 5. *Spondylium majus* seu *Panax Heracleum quibusdam* J. B. *Pan. Heracleum verum, scilicet folio* Park. *Pan. Spondylii folio, seu Heracleum C. B. Panax Heracleum Ger. Mærc.* *culis his. All-heal.*

J. B.

Procera est herba, caule bicubitali & altiore, caliculato, quem laxus utriculi instar complectitur foliorum pediculus: sunt ea verò duorum circiter palmorum longitudine, parique latitudine, circulus alpera, minisque hirsuta quam Spondylii nostratis. Flores, veluti in Angelica, utriculo compinguntur semina nostratis Spondylii, nisi essent paulo majora, plana tident ut illa, duplicia, alba, jucunda.

Videtur à Spondylidio vulgari in eo potissimum differre, quod speciosior & major, quoadque folia integra obremat.

Magna est apud Botanicos confusio de hac herba. Lobelius alibi eam floribus luteis esse scribit: alibi, in Belgii hortis flores albos promere.

C. A. P. II.

De Pastinaca latifolia.

PASTINACA, *Παστίναν*, à pascendo dicta videtur, nam radices ejus cibus sunt vulgaris, quæ corpus abundè alunt saginantque. Turnebus autem in Adversar. lib. 8. cap. 24. ex eo dici putat quod refertur & quæ habet pastinum, quomodo vocatur instrumentum quo vineæ fodiuntur. *Voss. Etymolog.*

Staphylinus (inquit C. Bauhinus) fortè à colore uvæ nigricantis dicitur, cujus coloris unius radice est. Sunt qui à similitudine radicis Bryoniæ.

Pastinacæ latifolia notæ genericæ sunt Radices carnosæ esculentæ, flores lutei, folia pinnata potius quam triangulara.

Elaphoboscum dicitur hæc herba, quoniam fama est hoc pabulo cervos resistere serpentibus.

Ex Dioscoridis, Plinii, Galeni & Columellæ de Sifere verbis colligere conatur Columna hanc plantam Antiquorum Sifer esse absque dubio ullo. Radicem namque Pastinacæ lativæ similem formacum vulgarem five domesticam appellat. In hac radice nervum inesse longitudine, qui lingua exterior, ciboque aptior atque gravior. Hoc & in Pastinaca lativa vulgaris, & in Rhaphano eptem, præsertim cum radices sint benè adulectæ, duriorum enim tunc continere nervum, cibo ineptum. Reliqua apud Autorem vide.

- A. 1. *Pastinaca sylvestris latifolia* C. B. *latifolia sylvestris* Park. Ger. *Germanica sylvestris, quibusdam Elaphoboscum* J. B. *Wild Parsnep.*

Radice nititur alba, simplici, fibras aliquot majusculas è lateribus emittente, odore & sapore Pastinacæ lativæ, à qua non aliter quam cultu nobis differre videtur, inquit J. Bauhinus. Caudæ affurgit simplici bicubitali aut tricubitali, erecto, rigido, striato, crassitie pollicari aut majore, brevi lanugine hirsuta, intus concavo, ramoso, foliis per intervalla alternatim positæ vestito, Pastinacæ lativæ similibus, verum minoribus obscurius virentibus, & in apricis interdum lanuginosis præsertim quæ

N n

quæ è radice exeunt. Ab imo caule ad summum usque ex alis foliorum egrediuntur ramuli umbellati florum fulscentes, minores quam quæ medio cauli insident. Flores exigui sunt, flavi, pentapetali, reflexi, quibus succedunt semina Pastinacæ fativæ similia. Exortum radiorum umbellam totalem componunt nulla circumstant foliola, ut neque umbellæ parciales. Folia componuntur ex pluribus alarum conjugationibus, & alæ inferiores ex aliquot pinnulis seu lobis circum oras denticatis, & in acutos apices exeuntibus.

A. 2. *Pastinaca latifolia fativa* Ger. Park. C. B. *fativa latifolia Germanica*, luteo flore J. B. **Common Garden or manured Parsnip.**

J. B.

Culini notissima Pastinacæ hujus radices singulares sunt, longæ, turbinatæ, crassæ & carnosæ, minus tamen quam Carotæ, albæ, in medio nervo duro donatæ, magis grato quam Silarum sapore. Ab his caulis surgit bicubitalis & procerior, firmus, striatus, inanis, multis alis concavus. Folia Pimpinellæ majori non ineptè comparæ, sed multis numeris majora, atro-virentia, hirsuta, sapore grato & aromatico quoque. Flores in ampla umbella lutei, quorum singuli quinque foliis reflexis umbilicum medium viridantem circumstantibus constant. Semen latum, compressum & foliaceum.

Locus.

In hortis colitur. Aitunt ex semine sylvestris iterata satione in solo pingui & opulento fativam fieri, quemadmodum ex Staphylino seu Carota sylvestri Carotam fativam. Quod si ita sit, non differt Staphylinus sylvestris specie à fativo.

Ufus.

Radices hujus dulces sunt & palato gratissimæ, multum nutriunt, & corpus pinguefaciunt præ Rapis aut Carotis, unde & Venerem excitant: flatulenti quoque aliquid obtrinent. Eduntur coctæ cum butyro conditæ, Quadragesimali tempore, tunc enim succo per sysem concocto maxime dulcescunt & tum saporis tum salubritatis gratia præcipuè expetuntur; nec enim adeo commendabiles sunt antequam frigoris insulsum sentiant.

Refert Cæsarpius ex his radicibus cum Saccharo Eleætharium confici ad vites recreandas convalescentibus & puerperis, communissimum rusticorum remedium: appetentiam quoque præstare.

Incidenti, attenuandi, detergendi, obstructions aperiendi facultatem inest sapor odorque demerant.

J. B. Dodonæus semen calidius & siccus esse, urinam movere & flatus discutere asserit.

Qui hyeme colligunt radices (inquit J. Bauhinus) caveant à Cicuta vel Cicutaria. Dum sum Montebelardi vidi duas familias in quibus qui decepi debent pro Pastinacæ penè extincti erant, sed sublevati vomitu, Theriacæ & Saxonicæ pulvere, itemque purgantibus salvi evaserunt.

Ad nostrates asserunt Pastinacas ipsas venustiores & annulos delinunt & infaniam inducere, unde & eas *Ἀπαρνεύς*, id est, Pastinacas infanas vocant.

Agriopastinaca Cretensium V. Petroselinum Creticum C. B. in capite de Apio.

C A P. III.

De Panace Herculeæ.

Panax quasi *πανος ἄκος*, omnibus remedium asserens. Plin. lib. 25. c. 4. Panaces ipso nomine omnium morborum remedia promittit. Theophrast. Hist. lib. 9. cap. 12. quatuor genera proponit, Syriacum, Chironicum, Ἀλκυλαπεum & Herculeum. Ceterum Panacis Herculei dicti, de quo agimus, nota sunt folia lata Pastinacæ, verum magis composita seu ramosa, flores lutei, radix gummosa seu succifera. Hæc planta Dodonæo aliisque ipsissimum Panaces Syriacum Veterum habetur.

Panax Herculeum majus Ger. Panax Pastinacæ folio, an Syriacum Theophrasti? C. B. item Panacæ cosinum ejusdem ex sententia fratris & nostræ. Pan. Herculeum alterum, fuscæ peregrinum Dodonæi Park. itemque Panacæ cosinum seu Pseudocostus Mattioli ejusdem. Sphondylium vel potius Pastinacæ Germanicæ affinis Panacæ vel Pseudocostus flore luteo J. B.

J. B.

Folia viget interdum selsquicubitalis longitudinis, latitudinis cubitalis, asperis, hirsutis, atro-virentibus cum nitore quodam, in alas divisis ex adverso fitas, easque rursus pinnatim subdividas in folia Pastinacæ Germanicæ foliis similia, serrata, tres, quatuorve uncias longa, binas lata, in obtusum mucronem desinentia, pediculo admodum hirsuto & aspero. Caulis aliquot cubitorum, brachiati: Umbellæ inæqualis longitudinis mulcatis Pæcedani in morem constant florum luteorum. Semina majora quam Pastinacæ Germanicæ, Sphondylii femibus paria, compressa, lata, sinuaria albam habentia, cum in medio nigricent, acra & linguam mordicantia.

Locus.

In Sicilia non longe à Castello *Paxallæ* sponte natam observavimus hæc plantam. Ex hujus vulnerato, præsertim circa radicem, caule succus activus menibus inquit, Opopanaci similis, sponte concrefcens, odoris quidem exigui, sed gustu exsiccantiss: magis æstiat fersid in etiam in Belgio. Ex semine in Opopanacis graminis reperto hæc primum in Belgio enata stirps est. Dicitur. Hinc, & rectè quidem, colligit Dodonæus plantam hæc ipsissimum esse Panaces Syriacum Veterum.

Veterum. Idem confirmat * Paulus Boccone his verbis, E caule hujus plantæ incisio extillat gummi quoddam flavicans, quod Balsami (species est, ad omne genus vulnera & plagas sanandas, experientia teste, longè utilissimum, si formâ emplastris parti affectæ applicetur. Gummi autem quod ex hac planta emanat genuinum Antiquorum Opopanax censendum est, quandoquidem ex omnibus Panacis speciebus in Europa hucusque cognitæ nulla observatur quæ similem reddat succum. Quin affirmat idem Paulus Boccone, Panax isthosc semine hirsuto Siculum [quavis non in Sicilia tantum sed etiam circa Monipeliem in Gallia Narbonensi oritur] Panaci Syriaco è quo Opopanax elicitur, idem prorsus esse, cum utrumque primo tria edat folia, postea in quinque divisa. Ex Adversariis D. Tancredi Robinson.

Locus.

Oritur etiam cum Libanotide Cachryophora in elato colle prope molendinum dictum juxta fluvium la Maillon. Botan. Monsp.

Præstant (ut referunt qui important) Pseudocosti radices ad omnes cerebri & nervorum frigidos affectus, ad pectoris vitia, & ad ventriculi cruciatus, & vicierum omnium obstructions, & ad renu n, vesicæ & uteri morbos. Ideoque auxiliantur duntaxat capitis dolore affectis, vertiginosis, comitialibus, stupidis, veteriosis, convulsis, resolutis, affluantibus, ictericis & hydropicis. Eadem flatus pellunt, vermes necant, urinam ducunt, calculos eiciunt, menses & partus cient. Infunduntur carulem decocta ad colic cruciatus, & coxendicam dolores. J. B. & Martii.

Ceterum Opopanax (quæ hujus plantæ litugum concretum esse non est cur Dodonæo fidem denegemus) emollic, digerit, flatus discutit, purgat pituitam crassam & lentam à paribus remotis, cerebro, nervis, sensoris, juncturis, thoracæ: Uvula delapsæ optulatur (insistit intus immisso) Schold.

Signa bonitatis sunt color extus flavus, intus albus aut subflavus; sapor valde amarus, odor gravis, consistentia pinguis, facilè in aqua solubilis, levis, tenera, friabilis, &c.

C A P. IV.

De Umbelliferis foliis latis quidem Pastinacæ, verum quàm illius minoribus, pinnatis, seminis margine non granulato, seu Tordyliis spuris.

Tordylium (inquit * Jo. Bodeus à Stapel) nomen impositum, quòd semen ferat copiosum, * Cuscutum. circinatum quatuor ematibus elaboratum, orbiculatum, compressum, geminifolium, ut in Theophr. constat, clypeoli speciem referens. Note ejus sunt folia Pastinacæ amula sed minora, Hist. l. 9. c. 15. radix tenuis non carnea; Semina plana non granulata ad margines.

1. *Caucalis major, semine minis pulchro, hirsuto J. B. Selseli creticum majus C. B. Ger. Sels. Cret. seu Tordylium majus Park. An Caulalis Lusitanica Alpin. exort?*

J. B.

Diorum cubitorum altitudinem ferè caulis assequitur, hirsutus, striatus, inanis, in ramos divisus. Folia prima fibrotunda, similia quodammodo Elaphobolici, sed minora, serrata, hirsuta, alia longiora, breviora alia: Umbellæ parvæ, flores parvi quoque, albi, quorum flosculi externi quædam habent foliola majora, bipartita. Semina peltata Caulalidis Syriacæ, sed multo minora, hirsuta, umbone rubente, fimbria albâ, sapore aromatico.

In hortulo nostro Cantabrigiæ aliquot annos aluimus. Semine maturo perit, eoque deciduo se renovat. J. Bauhinus invenit sponte nascenti & florenti mensè Maio in Sabaudia prope Commou, non Locat. longe à S. Mauricio, finere Genovæ Lugdunum.

Hæc planta in multis à præcedente differt, ut v.g. feminis fimbriâ planâ seu aequali, non crispâ seu granulâtâ ut in illa.

Quam Cantabrigiæ aluimus planta ad nos missa est Londino Caulalidis Hispanicæ nomine. Semen autem non erat, (quantum meminimus) hirsutum, prout illud describit J. Bauhinus, proinde fortè hæc diversâ est species, & quam depingit Alpinus Caulalidis Lusitanicæ titulo.

2. *Tordylium majus alterum latis foliis Col. Selseli Creticum fructu majore C. B. Selseli Creticum majus luteum Park.*

Col.

Hujus radix parva est respectu plantæ, fibrosa, candicans, dura, sapore inter Pastinacæ & Eryngium dulci, aromatico. Folia congenibus affinia, verum plantæ congenieri purpureo flore finiliora, majora & leviora, gustu parum acra. Caudem habet parem, ab imo alis divisum, tenuem, teretem, striatum, parum hirsutum, circa immum purpurantem, sicut foliorum petioli. Folia binis tantum lobis dividuntur aut ternis circa summum. Flores lutei Anethi in magna umbella, nullas habentes barbules magnitudine dependentes, ut in aliis. Fructus edit cartilagineos, lutos, magnos, compressos, alius majores, virentes: at cum proficiuntur limbo externo & umbilico candicante, nec hirsutos sed leves, parum vel nihil exuberante limbo, rufissimè lineâ umbilicum dividente; in summo Thlaspos fructus modo infraçtos, ad cordis figuram accedentes, apices inde exercentes, habentes in umbilico singula semina, compressa, ovali effigie.

Maior floret & perfructur. Hoc genus in horto cultum duntaxat vidit F. Columna. Fructus virentis sapor acrior, dulcis, parum naribus & cerebro in mandando ingratus, gravi aromatico gustu.

3. *Caucalis major Clusio* J. B. Ger. emac. maxima Park. maxima, *Sphondylii aculeato semine* C. B.

Clus.

Caucalis hæc omnium maxima Clusii multos à radice producit *folios*, rectos, bicubitales & tricutales, interdum etiam 4 cubitorum altitudinem attingentes, striatos, inus cavos, geniculis intercep- tos, & in plures ramos divisos, sub quibus latè sede adnascuntur magna alataque *folia*, in ambitu incisà & serratà instar foliorum Angelicæ, ex atro virentia. Summis ramis adnascuntur umbellæ candidantium *florum*, subus nonnihil purpurascensium & ad carneum colorem accedentium: quibus succedunt lata *femina*, ferè ut in Sphondyllo vulgari, subhirsuta, & summo mucrone bifida aculeatè instar spinarum. *Radice* habet albam, duram, lignosam, raris fibris præditam.

Locu.

Mense Septembris lata illico emergit, viridisque permanet tota hyeme, quam commodè ferre possit: Subsequentis anni Junio flores, maturum semen sub exitu Julii & Augusto producit, quo ad maturitatem perducto perit.

C A P. V.

De Umbelliferis latis Pastinacæ foliis, semine fimbrià granulata aut crispà cinctò, seu de Tordyliis.

1. *Caucalis Syriaca cum maximo semine* J. B. *Gingidium latifolium* Ger. *latifolium Syriacum* Park. *foliis Pastinacæ latifolia* C. B.

7. B.

Plantula est bifolmaris & major, *radice* simplice, tenui, alba: *Coliculus* hirsutus, striatus, atrovi- rentis, tortuosis: *Folia* Baucæ five Pastinacæ Germanicæ, alata, rotundiora, & folis singu- laribus conflata, plerumque ternis vel quinis, crassiuscula, crenata, hirsuta, subsæpera: *Flores* al- bicantes, apiculis saturatè purpurè tinctis, umbellatim quidem, sed sparsim dispositi, longis foliorum se- z nentis protensis obvallantur, odore nullo eccellente: quibus etiam nondum delapsis præcoci orum succrescant *femina* simul juncta, multa, incana, villosa, compressa, per maturitatem pulchrè peltata, duplicia, multò majora, etiam triplo vel quadruplo, quam sequentium duorum, quibus similia, crispà albæque fimbrià umbonem cinericeum circumdante: (In his lineæ duæ, nonnihil nigricantes, quales ferè Sphondyllo vulgari:) Saporis aromatici.

Locu.

Rauwolfius hujus semen ex Syria allatum J. Bauhino communicavit.

Hujus umbella flore delapso in se convoluta & clausa cernitur Pastinacæ tenuifolia aut Gingidii in modum.

2. *Tordylium sive Sefeli Creticum minus* Park. *Sefeli Creticum minus* C. B. Ger. *Caucalis minor pul- chro semine*, sive Bellonii J. B.

7. B.

Tenuem, lignescens, albam *radicem* demittit & simplicem: *caulem* habet pedalem aut maio- rem, striatum, hirsutum: *folia* per conjugationes longo pediculo adnexa, subrotunda, serrata, as- pera & pilosa, minora quam *Caucalidis majoris*, *semine minus pulchro bisino*, quibus penitus similia etiam sunt ea quæ ramorum divaricationi adnascuntur, utrunque minora, nihilque cum superioribus *Caucalidis* majoris foliis habent simile. *Flores* in umbellam digesti, similes, candidi, quorum e- tiam folioli exteriores majora habent bipartita *folia*: peltata *femina*, pulchriora, non ita hirsuta, fimbrià candidà crispà vel granulata ambiente. Sapor plantæ ferè qui Staphylii. C. Bauhino flo- res & femina odorata, ac nonnihil acris Myrrhidis gustu.

Locu.

J. Bauhinus Monsipeli sponte provenientem vidit, ubi eam copiosè oriri in vinearum marginibus, præcipuè circa potentem Calitri novi, testatur etiam D. Magnol in Botan. Monsp. Nos eam in Sicilia circa Mestianam observavimus.

Floret Junio, & Julio femina perficit: in calidioribus regionibus maturis.

D. Magnol Sefeli Creticum majus *Lib. Ob.* non alter quam magnitudine à minore hic descripto differre putat. J. Bauhinus *Caucalidis* suæ majoris femine minus pulchro synonymum facit, quæ cer- tè planta est omnino specie distincta.

3. *Tordylium minimum Apulum* Col. *Sefeli Creticum minimum* C. B. *Sefeli Apulum Creticum minimum* Park.

Col.

Hujus *radix* tenuis admodum, albicans, dura, dulcis, aromatica & calfaciens est. *Folia* Corian- drina, majora quæ radici proxima, hirsuta, mollia: quorum primum oblongum, rotundis cretis per ambitum incisum, selquunciam longum, latitudine verò unciam parum superans; alterum ve- rò duas æquat, nam veluti lacinias & incipientes lobos habet: Tertium caulis imò harenis longio- re petiolo, binos lobos habet distinctos, parvos, rotundos, semuncialis diametro, & in eæsumme fo- lium majus & oblongum, pinnis angustis. Quartum circa tertiam caulis partem harenis, tertio simile est, sed minus. Quintum verò tantumdem ab inferiore distans, minus omnibus est, & a- cutus solum quod imminat. Ex illius & caulis sinu & geniculo ramulus exit. *Caulis* nudus est supra

supra folium tertia parte, hirsutus, striatus, durus, tenuis, umbellam habens sylvestris Pastinacæ modo cum basi foliacea, longis foliolis hirsutis conftructa, ipsamque plantam & expanfam, brevi- rum corymbis tres flores exteriores barbulis habent magnas, binas ut in congeneribus, quorum me- dio infunt minora, & umbella exterior pendulis barbulis armata videtur candidis, minutis intus. Duplo enim sunt minora, & umbellæ exterior pendulis barbulis armata videtur candidis, minutis intus. Hujus femina adeo similia sunt vulgari, ut non nisi magnitudine differant, cant, & folia decidunt à caule, ut planta cognosci nequeat, nisi à femine minutiore caulis simili- re ambitum exiguus extumescens granulis vallato, ut in congeneribus, sed minora omnia: Sapo- re aromatico, odorato, amarifaculo.

In incultis & sylva illa propè D. Rocchi adem Cirinola observavit Columta.

Locu.

C A P. IV.

De Umbelliferis semine foliaceo, Petrofolini vulg. aut Apii foliis.

1. *Apium montanum nigrum* J. B. VI. sive *montanum folio ampliore* C. B. item VIII. *seu montanum nigrum* ejusdem. item *Daucus VI. seu montanum Apii folio minor* ejusdem [& Park.] ex sen- tentia fratris, adeoque ex una planta tres facit. *Apium montanum vulgatum*, & *Apium mon- tanum Parisiense* Park. *Oreoselinum* Ger.

7. B.

Folius est per terram expansis, Apii hortensis, nigrioribus, durioribus, modicè acerbis & ama- rioribus, nonnihil aromatici, & quasi vinosi, pediculo membraneo purpurascens *caulem* amplexis procerum, multiplicem, non multum crassum, solidum, striatum, nonnihil ru- bentem, ramulosum: in quo umbellæ *florum* alben, *femina*que post se relinquunt longè folis aciora, suis remissivè, modò viridi. *Radix* insigniter crassa, mollis, supremà parte capillatè, intus foris- vidicium, resinofum.

Plenam & accuratam omnium hujus plantæ partium descriptionem è Cordi historia transcriptam vide apud J. Bauhinum.

In Germania montosis & ad latera montis Jure non procul Geneva copiosè provenit.

In summi amat montosis arenosisque tractus, ut rectè J. Bauhinus. Cordo Polychreston dicitur à

Locu.

Germanico nomine *Drosgut*.

2. *Libanotis altera quorundam, aliis dicta Cervaria nigra* J. B. *Libanotis Theop.* nigra Ger. *Daucus selmoides major* Park. *montanum Apii folio major* C. B. *Saxifragia Venerorum* Ad. Lob.

7. B.

Radices plures digitales, capite Mei instar capillato, in unam coeunt, quæ sensim attenuata po- des duos aut tres horum illorumque vagatur, aliis humo depacta, foris nigricans, intus alba, len- tam mucilaginem vulneratè manans, sapore resinaceo, aromatico, grato ad Pastinacæ Germanicæ longis appenda pediculis, aliquotenus Petrofolini Macedonici divilura & effigie, rigidiora, glabra, glauci ferè coloris, crenata, sapore remissiore quam radix: *Caulis* autem ferulacei, striati, duo- tres quatuorve cubitos alti & in alas diviti, *umbellæ* sustinent amplissimas *foleolacum* albicantem, densas.

In pascuis montosis, inque vineis ad Rhenum in Germania, & in collibus Genevæ vicinis co- locu- piensè sponte natam observavimus.

C A P. VII.

De Umbelliferis foliis tenuissimis incisiss, Carotæ, succo lacteo turgidis.

1. *Apium sylvestre lacteo succo turgens* C. B. *Apium sylv.* sive *Thyselinum* Ger. *Thyselinum sive Apium sylvestre* Park. *Apium sylv.* Dodonæi, *Thyselinum quorundam, planta lacteo succo turgens, laci humidis proveniens* J. B.

7. B.

Duū trivium cubitorum *caules*, striati, angulosi, glabri, ramosi, inanes, imà parte ex fusco rubentes, ex quorum geniculis rubentibus oriuntur pediculi dodrantales & cubitales, caulium ritu striati, angulosi concavique, *folia* sustinent Carotæ, glabra, valde incisa, atrovi- rentia,

tia, lacteum liquorem, si rumpantur, reddentia, sapore ingrato, mixtâ cum amarore acrimoniâ. *Umbellam* gaudet *stysalorum* Petroselin, albidiorum. *Semen* rotundum, planum Anethi simile. *Dod.* *Radices* spargite complures, digiti minimi ferè crassitudine, longitudine altis palmari, altis dodrantali, candidas, eodem cum foliis sapore.

Locus.

Juxta lacus (inquit Dod.) uliginosis ac humidis locis, in scrobibus aquas residuas habentibus, quandoque etiam Alnorum juxta veteres truncos reperitur. Junio ac Julio flores ac semen profertens. Hanc plantam nobis nondum videre contigit. Morifonius in Alnetis humidis passim circa Blesâs provenire asserit.

- * 2. *Seseli palustre lactescens acre, foliis Ferulaceis, flore albo, semine lato* J. B. *palustre lactescens* C. B. Park.

Cam.

Folius est Ferulaceis, radice longâ, subfusca, ingrato admodum gustu, ceu fervore non exiguo fauces tentante, quem culta depoluit: *caule* ramoso, tribitali; *floribus* candidis in umbellis; *semine* lato, foliaceo, lactescens.

Hujus unicam plantam reperit Camerarius in quadam palude sylvæ Norimbergæ vicinæ, neque alius quifquam, quod sciam, botanicus præter eum sibi observatam meminit. Certè ex descriptione ad sequentem plantam quàm proximè accedere videtur.

Locus.

Morifonius in omnibus pratis humidis circumjacentibus provenire scribit, femè què ferè sub fine æstatis. Folia habet multò tenuius incisâ & longiora quàm sunt Thysselin.

CAP. VIII.

De *Umbelliferis* quibusdam semine foliaceo, foliis tenuiter, *Cicutæ* aut *Seseli* *pratensis* modo, *divisis*, *succo* limpidò seu aquæ.

- * 1. *Apium cicutæ foliis, Selinum alterum Clusi, semine lato* J. B. *Apium peregrinum Cicutæ folio* C. B. *Ap. montanum verius* Park.

Clus.

Multa habet ab una radice prodeuntia *folia*, Cicutæ foliis non dissimilia: sed quæ caulem ambiunt minora sunt: *Caulem* cubito majorem, sæpe unicum, nonnunquam plures, & in his umbellas candidorum *florum*, quibus succedit *semen* latum, minus tamen quàm Ferule: *radicem* digitalis etiam crassitudinis, albam, odoratam & utuncque acrem.

Locus.

Provenit apicis & à Sole illustratis locis: Julio floret, Augusto semen profert in Salmanticensi agro.

- * 2. *Seseli Massiliense* Ger. Mass. *Ferula folio* C. B. *Massiliense alterum* Park. *Massiliense Nuperorum, folio aliquatenus simili Vifingæ* J. B.

Hujus solum dodrantali circiter longitudine & latitudine, tenuiter dissectum, cefuris Vifingæ, utuncque latoribus, vidit J. Bauhinus: florentem aut semen ferentem non observavit. *Semen* Camerario longius & latius est quàm Fœniculum, odoris vehementis. Lobelius Seseli suum Massiliense Ferule folio describit, majoribus, crassioribus, latoribus, latiusque sparsis Fœniculi foliis: *caule* cubitali & prociore: *semine* in umbellis Mei, compresso, carnosiore; gustu Seseli Æthiopici aut Peloponnesis, valde aromatico, J. Bauhinus dubitat an Lobelius eandem secum intelligat plantam.

3. *Umbellifera Asiatica magna, umbellâ parvâ sublata* J. B. *Daucus Asiaticus* Park. C. B. item *Daucus Hispanicus* ejuldem Parkinsoni.

J. B.

Indicata, quod sciam, Herbariis est hæc planta, proceritate hominem æquans aut major; *caule* rubente, striato, geniculato, inani, firmo fatis, & in ramos diviso: ad cujus singulos nodos pediculi, caulem eam vagâ amplectentes oriuntur, longi cubitum unum, ex cujus lateribus alii breviores prodeunt, *folia* sustinentes Silens aut Apii petræi modo divisa, sapore amaricante & aromatico prædita. *Umbellæ* pro plantæ ratione parvæ, Apii umbellis pares, ex *floribus* conflantur luteolis, quorum singulos componunt foliola quicquid cum apice longiusculo in medio. *Semen*, Anethino simile, foliaceum, latum, striatum, sapore aromatico, lubacis & amaro. *Radix* lignola, rugis arata, vegetiore sapore prædita est quàm semen.

Locus.

Inter Colmariam & Sultz, item inter Colmariam & Ruffack reperit J. Bauhinus, Octobris quinto cum flore & semine maturo.

Dauci Asiatici descriptio apud C. Bauhinum exceptâ solum umbellarum magnitudine huic convenit. Hanc etiam plantam in Palatinatu copiosam observavimus.

4. *Carvisfolia* J. B. C. B. *Carum pratense* Park.

J. B.

Carvisfoliam voco herbam *radicibus* singularibus, pluribus, valdè longis, facis tenuibus, intus firisque albis, sapore virolo Coriandri virentis, nixam: *caules* emittentibus bicubitalibus & altiores, Petroselinis similes, tenues, striatos nonnihil, glaucos & angulosos, medullâ alba fungosâ plenos, Petroselinis: *folia* partim à radice statim, partim ex caulium geniculis, quæ membranosa, striata pedum, divisiâ Pastinacæ sylvestris vel Petroselinis vulgaris, longioribus tamen segmentis (per quæ nervus discurrens sulcum exarat) quæ ex intervalis cruce ramofas canaliculate rachi annexas aculatis, umbellatim digesti sunt, parvi illi quidem, & supernâ parte ex luteolo palescentes & ferè albî, aversâ rubentes: quibus de ceteris *seminum* rudimenta purpurascunt, matura verò lata, striatiora quàm Pencedani, pallida.

In Montebgardensi Comitatu florentem invenit J. Bauhinus inter *Blussiani* & S. Mauritium in *Locus* dumetis, indè inter *Dampierre* & pontem *Faujascourt*.

CAP. IX.

De *Umbelliferis* semine foliaceo, foliis in tenuissima segmenta Fœniculi æmula divisis; seu

De Anetho.

DE Anethi Etymo nugantur Grammatici. Alii *Ἀνέθον* quasi *ἀνέθον* dictum volunt, i. e. invictum, quòd cibi excitat appetentiam. Veris *ἀνέθον* dicitur *ἀνέθον* à *ἀνέθον* quòd sine cursu sponte sit feratur, id est quòd cito crescat; vel ut apud Theophrastum Scholasticum habetur *ἄνεθον* à *ἀνέθον* id est, quòd sursum ascendat live cat, id est, quòd rectum sit, live in rectum affurgat. *Bod.* à *Stapel.* in *Theophr.* hist.

1. *Anethum* J. B. Ger. *hortense* C. B. *hortense* sive vulgare Park. *Dill* oz *Anet*.

Fœniculo persimile est, à quo tamen in multis differt; 1. *Radice* annua, inutili. 2. *Caulis* minore & humilior, ut qui sesquicubitus raris excedat. 3. *Folii* magis glaucis, & odore minus grato quàm illius. 4. *Semine* latiore, foliaceo, sapore acri, minus grato etiam quàm Fœniculi. 5. *Umbellæ* florum luteis pariter, sed minoribus.

In hortis scriitur, sèquè è semine deciduo, si permittatur, quotannis renovat; nullibi tamen *Locus*. (quod sciam) apud nos in Anglia sponte oritur, ut quidam scripserunt.

Herba, sed præcipuè semen, digerit & discutit, maturat tumores, auget lac, conciliat somnum: *Vires*. Veneros appetitus minuit, singultui vomitumque modetur. *Schrad.*

Oculis nocere & visum habere dicitur: quod nobis mirum videtur, cum Fœniculo, (quod omnium consensu visum acuit) simillimum sit, tam qualitatibus quàm facie externa, nec minus potenter status discutiat.

Tenege comæ & radix recens vim habent diureticam, eaque calculosis non parum prodest certum est.

Solent nostras hujus semina aut etiam folia muræ, quæ cucumerulos pro acetariorum condunt, in coquere, ad saporem & odorem gratum communicandum, & frigiditatem corrigendum.

Decoct. Anethi in oleo & aq. qu. f. bibatur. Deinde frusta panis in aqua fervente madescat. præbentur. Mirum in modum juvantur ægroti in ileo à facibus induratis etiam si steruus vomuerint. *Chefneax* ex *Oribasio*.

Ad singultum contumacem à frigida causâ, & Ol. ex semine Anethi gutt. iij. Ol. Amygd. dulc. 5ß. m. f. haustus. Ad singultum nullis remediis cedentem hoc unum habuit Otho Heurnius.

2. *Anethum* Sylv. *grandius sativum, foliis Fœniculi* Cæsalp. *Anethum Sylv. majus* C. B. Park. *Anethum sylvestre semine exiguo Anethi* J. B.

Ammeos potius quàm Anethi species, ideoque ad Ammi referendum, ubi ejus descriptionem vide. Eodem etiam pertinet, siquidem à præcedente differat,

3. *Auctro* similis planta semine lato, laciniato J. B. *Gingidium folio Feniculi* C. B. *verum* fœ Syriacum Park.

Rauwolf.

Plantula est Gingidio nostrati perquam similis, radice parva albicante, *foliis* feniculaceis, tenuioribus quàm in Paltinacæ erratica, gustuque amarioribus : Umbellæ in medio capitulum cereuleum habenti subint *folia* tenuia ut Melanthio : *Semina* rotunda, confertim coacta in unum quasi capitulum.

J. Bauhinus semina describit quâ parte coherent mutuo aspera, rugosa, oblonga, extrinsecus striata, in ambitu foliaceâ, fimbriatâ, ab iis in eo differentia, quod pulchre in decem partes dividantur : rotum *semen* paulo minus parvi digiti ungue vel denariolo.

In monte Libano Syriæ locis præruptis, provenire scribit Rauwolfius. Hæc omnia è J. Bauhini historia descriptimus.

Locut.

CAP. X.

De Plantis semine foliaceo Umbelliferis, foliis in segmenta tenuia angusta tripartito divisis & subdivisis : seu

De Peucedano.

Pedicularis inter *res ædificas*, id est, Pino nomen accepit, quod Pino folium simile habeat : quæ de causa ab Apulorum *Pessellum*, id est, *parva Pino* vocatur. Alii nomen invenisse putant à fœtore : Amatorum enim & fœtorem *ædificas*, vox apud poetas significat. Homerus *Il. æ. ædificas* *ædificas* *ædificas*. Scholiasti exponit *ædificas*, *ædificas*. Helych. *ædificas*, *ædificas*, *ædificas*, *ædificas*. Jo. Bod. in Theophr. hist. p. 1086.

Peucedani notæ sunt folia tenuiter dissecta laciniis tamen latoribus quàm Anethi, tripartito divisa & subdivisa.

A coma quæ supra radicem cernitur *Harsfrang* dicta est [Germanis] hæc herba, quæ appellatione pilorum rebus significatur : A foliis & facultatibus *Schw-fennel*, i. e. Fenicium porcum vel suarium. A croceo illo succo, seu à sulphureo radicis odore *Sulphur-wozt* vocant. J. B.

- A. 1. *Peucedanum* Ger. *Germanicum* C. B. *minus Germanicum* J. B. *vulgare* Park. *Hogs-fennel*, *Sulphur-wozt*, *Harsfrang*.

J. B.

Peucedano *radix* ex deciduis foliis cornosa, crassa, altè depacta, cortice nigro obducta, substantiâ viscente, succum si vulneretur emittens fulvum, odore picco, viroso. *Caulis* cubitum unum aut alterum etiam altus, in aliquot ramos brachiatus, striatus : *Umbellæ* insigniter latæ, tanta luxurie, ut interdum minores earum partes *foliolum* pariant Anethi umbellæ parem, in quibus *folioli* reflexis foliolis flavescuntibus confusæ, *flaminibus* longiusculis apice flori concoloris sustinentibus. *Folia* ampla trifariam dividuntur, singulisque eorum segmenta trifariam deinceps difsecantur, divisionum partibus Linariæ folio latitudine & longitudine fere paribus. *Semen* foliaceum, longius quam latius, ftris extrinsecus quaternis fere, intus binis donatum, sapore acri & subamato.

In fossis palustribus prope *Shoreham* in Suffexia observavimus : ad Thamefin etiam flumen copiose provenire aiunt : inque fossis palustribus maritimis prope Walton non procul Harvico in Essexia. Prope Monsipellum in luci Grammontii addit.

Locut.

2. *Peucedanum majus Italicum* C. B. J. B. Park. *majus* Ger. *Great Hogs-fennel*.

A præcedente non aliter differt quàm partium omnium magnitudine, si Botanici fides.

Peucedani radicem herbivæ vi purgandi donatam fuisse Veteres prodidere, sed propter fœtorem utriusque minus in ulum deducta.

Expectorator mucilaginem Tartaream, bilicem educit. Usus præcip. in affectibus pectoris, tussi, inflationibus, in obstructione hepatis, hienis, renum. Ciet urinam & calculosis prodesse creditur. Extrinsecus in hemietiana alilique generibus cephalalgæ, à catarrhis ortum ducentibus, in tumoribus reucitibus, ulceribus inveteratis mundificandis, &c. *Schrod.* Veteres affectibus omnibus circa nervos consistentibus, ut Lethargo, phrenici, epilepsia, vertigini, paralyti convenire autunt.

Gelatina live Conserva radicem pectorale insigne est & hyctericum.

Viret.

3. *Peuce-*

2. *Peucedanum Siciliæ foliis hirsutis, floribus luteis* J. B.

Cæf.

Aspectu simile est Panaci *Aftelepio* seu *Ferulagini* [*Folii Feniculi, floribus luteis*] longioribus tamen *foliis*, erectis, hirsutis, pediculis dentis ac brevibus eorum capillamentis. *Caulum* lævem ac tenuem fert, cubitalem : *flori* luteos : *semina* oblonga, striata, in foliaceam latitudinem desinentia, sapore resinaceo. *Radix* Paltinacæ figurâ, sed cortice atro : madet succo, qui concrevit in lachrycâ thuri similem, non solum colore, sed & odore : at sapore acris & amarus est. *Caulum* gignit cum folia dimiserit prope finem æstatis, perficit adventante hyeme.

Peucedanum minus foliis lobatis angustis Morif. prælid.

Morif.

Hoc genus folia producit quina aut sena, nunc plura, nunc pauciora, Rachi seu nervo medio è regione adnascencia, uno extremum claudente : è quorum medio sese erigit caulis bipedalis, sustinens *flori* luteos umbellæ in modum : *semina* fert membranacea, rotunda, *Peucedani* vulgaris infar.

CAP. XI.

De Herbis quibusdam semine foliaceo. Panacis nomine insignitis.

1. *Panaces Aftelepio* Guilandino, *flori albo, folio aliquatenus Carotæ sed tenuiori* J. B.

J. B.

Folia habet divisurâ ferè Carotæ vulgaris, quorum tamen segmenta tenuiora delicatioraque sunt & ranora, nequaquam ut illa hirsuta. *Caulis* canaliculati, tenuis : *umbellæ* Ammeos vulgaris pares, in quibus *folioli* minuti, albi. *Semen* foliaceum, geminum, oblongum, Thapxiæ quorundem quoque lineas, sed pauciores nigricantesque habens.

2. *Panaces Aftelepio* alterum Dalechampii J. B. *Aftelepio umbellâ luteâ* C. B. *Aftelepio Dale-*
champii Park.

Radix est Apii, candidâ, tenui, acri, odoratâ, folio tamen Apii aut Coriandri potius quàm Feniculi, hirsuto : *flori* luteo in umbellis circinatæ rotundatis.

In asperis locis & tumulis prope Monsipellum provenire dicitur.

Locut.

3. *Panaces moschatum Americanum* Park. *Herbatum Canadensium* seu *Panaces moschatum* Cornut.

Cornut.

Planta est bicubitalis, *radice* albâ, longâ, carnosâ : *foliis* quæ prima prodeunt longis & latis, *Cor-*
sto hortensi aut Lepidio similibus, (hoc est leviser solum in ambitu dentatis) sequentibus verò in
sistent, & orbiculariter caulem juxta terram cingunt. Pedalis folia longitudinis esse
ferè ubi caulis in ramulos dividitur : hæc enim parte brevis foliolum nascitur, sed mucilum nihil
vix, ex pars, quæ est fragilis & impar capitis oneri, ventorum flatibus disrumpitur. Hæc ergo
parte caulem nodo velutgeniculo roboravit, munivitque tuberculo adnati ramuli extremum, & utrum-
lum in *umbellam* se spargunt, adeo gravem ut antequam *folioli* hient deorsum ulque nutet. *Flos*
tior. *Semina* succedunt minus lata vulgaribus. Tota planta subalida est, & asperiori tomento gra-
ducta. Sapor foliorum acer est & odoratus, sub finem aliquantulum amarus : Radix verò non tan-
tum amaritudinis habet.

Floret Septembri & Octobri.

An plantam hanc rectè hoc in loco posuerim dubito.

CAP. XII.

De Thapxiâ.

Thapfia ex eo nomen accepit, quod in Thaplo ejusdem nominis insula primum inventa fue-
rit, autore Dioscoride.
Thapfia notæ genericæ sunt *Folia* tenuiter dissecta : *Semen* alâ foliaceâ summâ parte bi-
fida cinctum, sapore acri.

1. *Panax*

- * 1. *Panax Asclepium Apulum* Columne Park. *Pan. Asclep. semine foliofo* C. B.

Col.

Radice habet tenuem, longam, pollicis crassitie, cortice crasso, subflavo, ex albo foris, intus candido, fungoso; medulla intus parva, lignosa, alba, totam oblique rugulam, copioso lacte vitioso candido turgidam, ut gummi statim concretescente, amaro, ingrato sed aromatico vel medicato acris gustu [gummi etiam invenitur sapore & odore Thuris, verum amaro] cujus caput pilosum est villis foliorum marcidiorum. *Folia* non alia habet quam propè humum in orbem parva, atque convexa circa caulis inum, quæ capillaria sunt minutis lobulis densis divisa, Millefolii vulg. modo atque hirsuta, in petiolorum alis five costis hærentibus: *Folia* autem tota Fœniculi similitudine sunt fed majora; singula in costas septem [hinc inde tres & imparem mediam] quinque majores, & duas vix parvas in imo obliquo circa crassum petiolum rotundum atque cavum, hirsutum divisa, scilicet pedalis longitudinis; lobuli verò minuti sunt, quàm Fœniculi breviores & hirsuti. *Caulem* è foliorum centro profert singularem Femulaceum, bipedalem aut tripedalem ad summum, tenuem, geniculis five nodis absque foliis distinctum, paucis, rectum, foliis nudum, in cuius acumine unicam aut duas *umbellas*, raro tres invenimus, Julio mense *floribus* luteis onustas, amplas, dodrantali diametro, planas, verum femina perficientes exuberantes rotundantur. *Semina* foliacea sunt, alata utrinque binis cartilaginibus, ut in *Thapia* dicta, in quibus & in *umbella* centro, atque etiam in caule aliquibus concretum gummi flavescens, odoratum invenimus adherens. *Semen* verò cartilagine denudatum oblongum, amarum, acre, & eodem cum radice odore.

Locu.

Hanc propè vineam Reguli *Acquerna* dictam eruius & copiosam invenimus, edito devexoque loco Septentrioni averso: alibi etiam in Apulia frequens est.

Thapia latifolia Hispanica Park. *latifolia Clusii* Ger. *Thapia* 1. *Clusii*, *latifolia*, *flore luteo*, *semine lato*, *similis Sefeli Peloponensi Lobelii* J. B. *latifolia villosa* C. B.

Clus.

Ferulacea habet *folia*, viridia, villo seu lanugine quadam obducta, humi velut in orbem diffusa, ingrati saporis, inter quæ cubitalis, interdum etiam bicubitalis exilit *caulis*, digitalis crassitudinis, nodulosus, intus cavus & fungosus, raris foliis prædictis, summo fastigio magnam & latam sustinens *umbellam* luteorum seu flavorum florum, quæ dum maturat *semen*, quod latum & acrosum est, germinæque habet longum & angustum, sphericum & orbicularem figuram quodammodo refert. *Radix* crassa, longa, summa parte capillata, crassiore libro vestita, foris subnigro vel fusco, interiore parte candicante, lacteo succo plena, gustu amarissimo & acris, nauseam tamen movente, adeo ingrata est, mediis ejus nervus fungosus.

Locu & Tempus.

Gaudet collibus petrosis, quales sunt non procul ab ossi Tago Ulyssipponem & multis aliis Lusitanie Hispanique locis editoribus & inculis. Floret Augusto, nonnumquam maturis.

Hæc planta in quamplurimis ad præcedentem accedit, ut descriptiones conferenti patebit. Hinc C. Bauhino & nobis eadem videtur.

Thapia quoniamdam hirsuta & aspera, *Cicutæ folio*, *flore luteo*, *semine lato*, *alii Sefeli Peloponensis* J. B. *Sefeli Peloponensis Cicutæ folio* Ad.

J. B.

Herba cubitalis & altiore, ferulaceo, tereti, intrinseque fungoso *caule*, ramis multis brachiato: *Folia* Cicutæ foliis quodammodo similia, crassiuscula, hirsuta multum & aspera, in alas oppositas subiecta, quarum segmenta singularia semuncia longiora, serrata: *Umbella* lata, lutea: *semen* magni, per extrema bidentum, ex rotundo oblongum, laxis foliaceis, simile *Thapiae* Gargani montis, sed minus: *radix* scilicet palmatis, crassa, solida, exterius nigricans, intus alba, gustu amaro, acris & aromatico, terram versis capillata.

Hanc plantam Lobelius & C. Bauhinus *Thapiae latifoliae Clusii* proximè describit eandem faciunt: J. Bauhinus ex autoritate Clusii distinguit, Lobeliusque & fratrem notat. Ego C. Bauhini sententiam amplectar, donec melius elocutus fuero.

Locu.

Invenitur in montibus circa Monspelium & Nemausum, & alibi in Gallia Narbonensi. Vide Botan. Monspeli.

2. *Thapia sive Turbit Garganicum semine latissimo* J. B. *Thapia Carotæ folio* C. B. *minis re. 3. ex sententia fratris.*

J. B.

Ampla & pulchra sunt hujus *folia*, glabra, pedem longa, in alas per certa intervalla ex adverso fitas divisa, atque ex rursus in segmenta alternata vel fortuita subsecantur; Paucedam fere segmentis singularibus similia, nisi & latiora & breviora essent: *Caulis* crassiusculus, densius in *umbellæ* magnas, quæ iterum dividuntur in parvas, luteas, quibus *semen* succedit longè maximum, unciam longum, paulò minus latum, lobis prædictum magnis foliaceis, per extremum bifidum, simile *Thapiae latifoliae Clusii*, sed duplo fere majus.

Locu.

Plantam hanc in Regni Neapolitani monte Virgineo Campaniæ, & in monte Gargano Apulie reperiri refert Imperator.

Vires.

Thapiae radix ejulve succus aut decoctum supernè infernèque cum violentia purgat, adeoque intra corpus exhiberi non debet. Quidam pro Turbit per errorem substituant. Mellanensis ex numero sunt, qui pro Turbit hac planta utuntur, ut rectè Imperator.

3. *Thapia*

3. *Thapia Fœniculi folio* C. B. Park. *tenuifolia* Ger. *Thapia* 2. *Clusii*, *flore luteo*, *foliis tenuioribus Fœniculi penè inflar* J. B.

Clus.

Hoc genus *Thapiae* cubitali donatur *caule*, graciliore tamen quàm prima species, *umbellæ* etiam simili florum & seminis, sed minore: *folia* illi multo tenuiora quàm illius, Fœniculi penè foliorum inflar, nullam insignem qualitatem habentia: *radix* longa, digitalis crassitudinis, fois nigra, intus candida & fungosa, acris, summo capite villosa.

Idem quibus primum genus locis invenitur.

4. *Thapia Thalictri folio* Botan. Monsp.

Magnol.

Rara est admodum hæc *Thapia*, ex Africa litoribus allata circa propugnaculum dictum *la Tour de France*. *Radice* habet crassam, quæ *folia* plurima producit plurifariam divisa, sicut in *Thalictro* præfati Monspelienfium, latiora, crassiora, rugosiora & splendentiora, inter quæ *caulis* oritur cubitalis, *umbellæ* habens stiloculorum luteorum, quibus succedunt *semina* oblonga alâ foliacea cincta.

In horto Regio Monspelienfi colitur.

Locu.

5. *Thapia maxima latissimo folio* C. B. *maxima Hispanica* Park. *Tb. Salmanticensis sive* 3. *Clusii*, *magna flore luteo*, *semine lato* J. B.

Clus.

Est hæc longè major superioribus, utpote *Caulem* habens tres aut quatuor digitorum crassitudinem æquantem, inflar caulis *Ferulæ*, & sæpius humanam altitudinem superantem: *florem* & *semen* primo generi non dissimilia: *folia* antequam planta in caulem assurgat multò ampliora, in orbem tamen non secus ac illa humi diffusa, *radicem* etiam crassiorum.

Nascitur hæc non solum agro Salmanticensi, sed circa Pinciam vulgò *Valladolid* dictam, & tota *Locu*.

Vetere Castella ad Pyrenæos usque montes. Sed nec parum hallucinantur qui hanc plantam *Cicutariam* maximam fetidissimam *Lob.* esse censent. Cum Lobelius ipse dubius sit an *Cicutaria* sua maxima Brancionis sit *Thapia* Salmanticensis Clusii, an potius *Cicutaria* maxima fetida, eamque non describit, non est cur nos de ea admodum solliciti simus.

Verutè Salmanticenses, medicinam isthuc exercentes, hujus radice utuntur ad provocandos menses, *Vires*: alique dejectiones molientes. Tantà autem vi tum supernè tum infernè purgat, ut fumentes in maximum periculum sæpenumero conjiciat.

6. *Thapia fetidissima* Park. *foliis Libanotis fetidissima* C. B. 4. *Clusii*, *Tuero vocata*, *foliis glaucescentibus*, *radice nigra foris* J. B.

Clus.

Eodem Salmanticensi agro & vicinis locis nascitur hæc *Ferulacei* generis planta, foliis Libanotis, per terram similiter expansis, lento quodam & glutinoso rore semper aspersis, saturâ viriditate splendentibus, radice crassâ, longâ, tenerâ & fragili, foris nigra, intus albâ, succo lacteo plenâ. *Caulem* nullum observabam, sed eum ferre dicebant rectum, tenuem, & in eo *umbellam* florum pene in globum coactam.

Tota planta terribri odoris est: unde verisimile esse conjicio non minus esse noxiam quàm sit *Thapia*, ad cuius genus referenda videtur.

7. *Thapia vulgaris* Ger. *Carotæ folio* C. B. Park. *Carotæ facie* J. B. An *Thapia Gesneri* seu *Turbith Garganicum*?

J. B.

Et lata & longa sunt *Thapiae* hujus *folia*, pediculo tam primario, quàm aliis minoribus segmentorum hirsuto, aspero, rubente: segmenta in aliis foliorum singularia, non ex adverso nascuntur, alioqui tota facie *Carotæ* vulgaris folia satis referunt, hirsuta, venosa. Addit Parkinsonus *umbellam* florum luteam esse, quàm *Ferulæ* minorem, uti sunt & *radix* & *semen*.

C. Bauhinus *Thapiam* Gesneri five *Turbith* Garganicum huc refert, minù rectè, quia Gesneri dicitur semine latissimo, quod huic non convenit. Idem *Thapiam* Cæsalpini huc quoque refert, quia Joannes frater speciem distinctam putat, quia Cæsalpinus *Ferulæ*, non *Carotæ* similem facit.

8. *Thapia Cæsalpini semine candido crasso* J. B. an eandem præcedenti?

Caulem fort non excedentem bina cubita, candicantem veluti cinere asperso: *Folia* proportionè minorâ, sed latioribus segmentis & cubita: *florem* luteum in *umbellis*: *Semen* autem candidum, striatum, crassum & longum, in foliacea quadam labra desinens. *Radix* subest candida, crasso capite, in ramos divisa, succo lacteo valde acris, ut tractantur & manus & facies tumescant.

Hæc

Hæc planta Cæſalpino deſcripta eadem eſt noſtra ſententiâ illi quam circa Meſſanam obſervavi-
mus, forſe etiam Thapſia Geſneri ſive Turbit Garganico (ut vult C. Bauhinus) & Thapſia Ca-
rota folio. Thapſia ſpecies citra neceſſitatem multiplicare videtur J. Bauhinus.

CAP. XIII.

De Ferula.

Ferula, Græcis Νέφελι, à ſerendo dicitur (ut nonnulli volunt) quòd ſcapii illius pedamenta
fruticibus ac ſenibus baculi & ſcipiones eſſent. Plin. l. 17. c. 22. *Nili fruticum levitas
major, ob id geſtatio faciliſ, baculorum uſum ſenectuti præbet.* Alii Ferule nomen à ſerendi-
do impoſitum contendunt : Antiquitus enim diſcipulorum manus ferulâ cædebantur, unde Martia-
lis Ferulam ſcriptum pedagorum appellat.

Ferula ab aliis hujus generis diſtinguitur foliis ſeniliculis, feminibus oblongis per maturitatem
nigricantibus, quibus addi poteſt medulla fungola, igni concipiendò idonea.

1. *Ferula folio Feniculi, ſemine latiore & rotundiore* J. B. *femina* Plinii C. B. *tenuiore folio* Park.
Ferula Lob. Ger. **Fennel-giant.**

J. B.

Ad quinque aut ſex cubitos excreſcit, caule craſſo, fungoſâ medullâ pleno, ramoſo. *Folia* am-
pliſſima, diviſa in ſenibus baculi & ſcipiones eſſent. Plin. l. 17. c. 22. *Nili fruticum levitas
major, ob id geſtatio faciliſ, baculorum uſum ſenectuti præbet.* Alii Ferule nomen à ſerendi-
do impoſitum contendunt : Antiquitus enim diſcipulorum manus ferulâ cædebantur, unde Martia-
lis Ferulam ſcriptum pedagorum appellat.

Lecet.

In montibus Meſſanæ imminentibus copioſe provenit, & alibi etiam in Sicilia & Italia : plurima
quinetiam & procerâ in Narbonenſi Gallia, præſertim rupibus illis præruptique faxis propè ſub-
terraneas cryptas via quâ Monſpelio Frontignanum itur, ad dextram ; ut rectè Lobelius.

Vires & ſua.

Hujus caulis cum exaruerit leviffimus eſt, quia fungoſus, adeò tamen robuſtus, ut ſufficiat pro
baculo ad ſuſtentandam ſenectutem. *Cef.*

Medullâ caulium fungoſâ nonnullos in Sicilia pro ſomite ad ignem è ſilice excuſſum concipien-
dum uſos obſervavimus, cum in inſula illa peregrinaremur ; unde intelligitur cur poète ſunxerint,
Prometheum ignem celeſtem ſuratam, cavâ ferulâ exceptum deportâſſe in terram,

Εν κρητὶ ρέτῳ τῆς Νέφελος Διὰ τὴν μελέγαν.

Hujus viridis medulla pota ſanguinem ſpuentibus & cœliaci prodeſt, ſanguinis eruptiones ſcit :
Semen potum torminibus auxiliatur. *Diſc.*

E Ferulis primâ germinatione corculum quoddam paſtores eximunt, ovi luteum indu-
ratum referens, quod ſub cineribus aſſatum, priùs tamen chartâ aut linteo mafeactis involutum,
mox pipere & ſole conſperſum, non modo gutturi gratiffimus eſt cibus, ſed etiam ad excitandam
Venerem valentiſſimus.

2. *Ferula folio albo, ſemine lato oblongo, quibuſdam Thapſia ſerulacea* J. B. *An Ferulago latiore
folio* C. B. ? *Libanotis Feniculi folio, ſemine folioſo ejuldem.* *Ferula latiore folio* Park. ?
Panax Aſclepium Ang. & Cam. eadem. *Ferulago* Ger. **Broad-leaved Fennel-giant.**

Mirum quàm grandæſcat hujus radix : *Oſis* humanam proceritatem multum excedit : *Folia*
magna, ſerulacea, minus ad Feniculum accedentia quàm præcedens Ferula, coloris glauci, po-
ſſimum ſubtus, quorum ſingula ſegmenta latiora brevioraque ſunt quàm Feniculacea aut Feru-
lacea, ſuccum lacteum manantia, odore gravi, ſapore acri : Florum umbellæ colore ſublateo. *Se-
men* magnum, compreſſum, ſtriatum, nigrum, anguſtus quàm Ferula.

Deſcriptio Roſmarini *Ferulæ fertilis Dioſcoridis* apud Lobelium in Adv. huic apprime quadrat.
C. Bauhinus Ferulam galbaniferam Lob. hujus Synonymam facit. Ioannes frater dubius hæret ac
Lobelius per Ferulam galbaniferam hanc intellexerit. Deſcriptio *Ferulæ galbanifera* apud Lobe-
lium nimis ſuccincta eſt & ſterilis, quàm ut ex ea certi aliquid exſculpere poſſimus. Nos tantil-
per C. Bauhini ſententiam amplectemur, dum quis nos certius aliquid edocuerit : nec me multum
placuit bis tradit ſub diverſis titulis. Ego certe Lobelii memorie non multum fido.
Nec minus incertum eſt quòd referri debeat.

3. *Ferula facie Thapſia ſive Turbit Gallorum* J. B. *Thapſia Turbit Gallicum & Turbit cineri-
tium officinarum* Ad.

Lob.

Hanc à Rondeletio in Aquitaniz macilentioribus montioſisque ſqualidis inventam propè vadum
quâ trajicitur in Hiſpaniam, cum ad radices Pyrenæorum non procul Perpignano ſic deſcribit Lobe-
lius.

Lib. IX.

De Herbis Umbelliferis.

lius. Craſſior radice cortex, fuſco foris colore, intus pallet, ſuccoque multo glſcit lacteo, gum-
mos : caule Peucedani, gracilior quàm Feniculi, foliâque Feniculo latiora, breviora : In umbel-
lis ſenem Ferule minores, oblongum, anguſtius, montani Sileris.

Nos (inquit J. Bauhinus) quò debeamus referre Thapſiam hanc Lobelii incerti ſumus. Multa
habet communia cum Ferula glauco folio jam dicta : Verùm Roſmarinum ſerulaceum Lob. melius
cum ea convenit. Forè una & eadem planta ſunt Roſmarinum ſerulaceum, Ferula glauco folio, & hæc,
tribus diverſis nominibus per errorem pro diverſis plantis propoſita. C. Bauhinus pro Thapſia duas Cluſii
habet, & Thapſiam Feniculi folio denominat. Thapſiam autem illam ſuperius tradidimus.

4. *Libanotis quibuſdam flore luteo, ſemine Ferule* J. B. *Libanotis Ferule folio & ſemine*, C. B.
Lib. Ferule folio & ſemine, ſive Panax Aſclepium Ferule facie Lobelii Park. *Panax Aſ-
clepium Ferule facie* Ger. emac.

J. B.

Folio eſt Ferule ſerè pari, minutius diviſo, rigidiorè, odoris non ingrati, pediculis ſolidis minimè-
que fungoſis nixo : *Caule* procerò, ramoſo, ſtriato. *Florè* umbellato, luteo, parvo : *ſemine* rano per
ipſam umbellam, foliaco Ferule, longo, duplici, albicante, potiſſimum quod foliaceum in illis
eſt, ſtriato, inſigniter amaro & veluti reſinoſo : [*Caule & radice* magnitudine atque ſimilitudine
Anethi odorato Lob.]

Ex Iltria alportavit Valerandus Dourez, Inſulânus, Lugduni Pharmacopeus.

Loci.

Hanc à ſupra ſcriptis diverſam eſſe vel folius ſeminiſ color albicans evincit.
Ferula galbanifera Lob. quam ortam ſcribit è ſemine reperto Antverpiæ in Galbani lachryma, quò
reſerenda ſit, an ad Ferulam folio glauco, &c. dubius hæret J. Bauhinus. Nos (ut diximus) cum
C. Bauhino ſentimus, nimirum Ferulaginem latiore folio eſſe ipſiſſimam Ferulam galbaniferam
Lobelii.

Galbanum ſuccus eſt pinguis, non tamen Oleo ſolubilis, ſed aquâ ; mediâ quodammodo naturâ *De Galbana*.
conſiſtens inter gummi & reſinam, accendi enim igne ut Reſinam, humore aqueo ſolvi ut Gummi :
colore flavoſcente [utenſe flavo vel albedo *Sched.* ex ruſſo ſublivido *Ceſ.*] ſubſtantiâ molli & ceræ
inſtar ductilis, ſapore amaricante cum acrimonia, odore vehemente, & cum gravitate quadam vi-
roſo [*Oppopanacem* referente *Sched.*]

Galbani opera præcipua ſunt emollire & digerere. Uſus intrinſecus eſt in menſibus ciendis, ſc. *Vires*.
tibus vivis & mortuis necnon ſecundinis pellendis. Extrinſecus etiam prodeſt in partu ac menſibus,
in ſuffocatione uteri, varigine. Locus eſt ſumi etiam in Epilepticiſ, hyſtericis, lyncopiciſ, &c.

Qui dilato manus unxit, impunè tractabit ſerpentes ; ſi Veteribus fides.

5. *Ferula Tingitana folio latiffimo lucido* Hort. Edinburg.

Hunc titulum invenimus in Catalogo Horti Medici Edinburgenſis : plantam ipſam nondum vi-
dere contigit. Nuperimè ſolum ejus ſiccum ad me Londino miſit ingenioſiſ. Vir, & Botani-
ces peritiſſimus D. *Hanſ. Sloane*, titulo Ferulæ foliis lucidis & criſpis, quod mihi potiùs Apium quod-
dam referre videbatur quàm Ferulam.

Ferulago tenuiore folio C. B. *Ferulago, ſive Ferula minor* Paſk.

Hæc multò humilior eſt *Ferulagine latiore folio* ſuperius deſcripta n. 2. foliis minoribus & anguſti-
oribus, Feniculaceis tamen majoribus, uti ſunt & umbellæ ; *Semina* præcedentium utriuſque [primæ
& ſecundæ ſpec.] minora, ſi tamen ſimilia & nigricantia : *Radix* minor & candidior, paucis
bis donata.

SECTIO SECUNDA.

De Plantis Umbelliferis femine tumidiore & minus compresso donatis,
eoque majore.

HAS seminum respectu dividemus in eas quæ femine sunt, 1. Subrotundo, magno, fungoso; *Cachry* dicto: 2. Striarum loco multis alis foliaceis cincto: 3. Longo, nonnullis rostrato: 4. Brevisiore striato; eoque vel majore vel minore.

Plantæ Umbelliferae femine tumidiore & teretiusculo seu rotundo sunt vel

Piluliferae, seu fructu maximo, fungoso, subrotundo *Cachry* dicto: *LIBANOTIS cachryophorae*.

Semine multis alis foliaceis cincto, striarum loco: *LASERPITIUM*.

Longo, quibusdam rostrato dicto,

Magis propriè rostrato, utpote *Goranii* moschati fructus æmulo: *SCANDIX*, *Pecten Veneris*.

Lævi,

Major, perennis: *CICUTARIA vulgaris*, *Myrrhis sylvestris*.
Minor annua, odorata: *CEREFOLIUM* seu *charephyllen*.

Striato, foliis

Latiioribus;

Major, femina itidem maximo, odorata, radice perenni, foliis Filicis æmulis: *MYRRHIS sativa*.
Minor, annua femine minore, caule solido, nodoso: *CEREFOLIUM sylvestre*.

In tenues lacinias dissectis, feminibus in hoc genere brevioribus; foliorum segmentis

Crebrioribus, capillaceis, radice perenni: *MEUM*.
Paucioribus majoribus, radice annua, femine odorata, incurvo: *CUMINUM*.

Breviore,

Striato

Lævi, hoc est neque hirsuto, neque villoso, neque aculeato.

Majore,

Per maturitatem nigro, tumido, & ferè rotundo, foliis latis: *SMYRNIUM*.
Per maturitatem albente, aut minus colorato; foliis

Latissimis,

Ramosioribus, odoratis: *ANGELICA*.
Tripartitis divisis & subdivisis, radice perpetua, acri: *IMPERATORIA*.

Minus latis

Apii, magna & elata, radice perpetua, odore valido nec ingrato: *LEVISTICUM*.
Aquilegiae: *LIBANOTIS Aquilegiae folio*.
Sejeliis; summis segmentis tripartitis: *SILER montanum*.
Feniculi; *Sejeli montanum Feniculi folio*

Minore

Minore, radicibus

Tuberosis, tubere

Simplici, femine lævi aut obscure striato, foliis minutis, radice esculenta: *BULBOCASTANUM*.
Multiplici,

Foliis, odore & sapore *Pastinacae latifoliae*: *SISARUM*.
Foliis tenuibus dissectis, in aquis nascentes: *OENANTHE*, *Filipendula aquatica*.

Cauliformibus strigosioribus & lignosioribus, foliis

Pinnatis aut minus saltem ramosis,

Forma, odore & sapore *Pastinacae latifoliae*: *SISUM*.
Foliis Pimpinellae angustioribus, radice fervida: *PIMPINELLA Saxifraga*.
Foliis profundè laciniatis, radice dulci, femine aromatico: *CARUM*.

Ramosioribus seu triangulatis

Latiioribus,

In pauciora & obtusiora segmenta seu folia simplicia divisis: *APIUM*.
In plura & acutiora;

Cicutæ æmula, *CICUTA* & *Cicutaria*.
Carotæ similis, umbellæ pariter clausæ: *VISNAGA*, *Gingidium*.

Angustioribus, in segmenta seu folia simplicia divisis

Breviora, acutè umbellæ sublatea: *SAXIFRAGA pratensis*, *Feniculi æmula maritima*: *CRITHMUM*.
Longa, angusta, per margines serrata; seu *breviora minus aspera*, femine aromatico: *AMMI*; seu longiora, latiora, asperiora, radice reptatrice: *CRITHMUM 4. Matth.*

In segmenta tenuissima capillacea divisis

Oblonga; *FOENICULUM*.
Breviora: *DAUCUS*, sub quo nomine multas complectimur species, variis appellationibus à Botanicis insignitas. Quæ radice fervida est, *PYRETHRUM* dicitur.

Imis latis, summis tenuibus, femine dulci, aromatico: *ANISUM*.

Hirsuto; cuius generis plures species sunt, nullo communi nomine donatæ, ut v. g. *Daucus Creticus*, *Apium Macedonicum*.

Aculeato seu echinato aut hispido: *CAUCALIS*.

Sphaericæ rotunditatis; Cimicum terro odore: *CORIANDRUM*.

Anomale maritimæ: *PASTINACA MARINA*.

CAP. I.

De Libanotide Cachryphora.

Libanotis, quod radix *ῥιζάνη* thus redoleat, dicta est; ejus semen Cachrys dicitur. Cachrys autem plurima significat, de quibus consule Grammaticos.

Nota hujus generis characteristica sunt folia tenuiter dissecta, semina tumida, nucis Myricitice parva figurâ, fungosi substantiâ nucleum ambiens.

Ceterum Cachrys, autore Dioscoride, vim habet calefacientem & valde rescicantem: unde in fœgnate commode miscetur, & ad fluxione laborantes oculos capiti inpergitur, & post triduum defecatur.

Secundum Æginetani vim habet repurgandi, discutendi & calefaciendi, ideoque comitialibus subvenit, & suffulis felle cum Pipere & vino potum. Illitur idem ruptis, convulsis & podagris utiliter. Uti ille etiam est ex oleo contra febrium perfrictioes & cum tremore algores.

- * 1. *Tataria Hungarica edulis*, *Panacis Heraclei folio*, *semine Libanotidis Cachryphoræ* J. B. *Panacis Heracleo similis Ungarica* C. B. *Pan. Heracleo similis Tataria Ungarica dicta* Park.

Clas.

Non vulgaris est planta, que radicem habet crassissimam & longissimam: nam brachialis crassitudinis, & cubitalis longitudinis, aut etiam ampliores accipere meminit Clusius ab Ill. Dn. Balchafare de Bathyran, qui in ejus gratiam ex Ungaria Transdanubiana asseri jussit, ut in hortum (tum Viennæ transferret. Illis autem folia emergerunt Rapi foliis non valde dissimilia incisuris & lacinis, breviora tamen, & versus ad Panacis foliorum formam accedentia, rudi atque aspera lanugine prædita, ex viridi pallidiora, alia deinde paulo minoribus incisuris divisa, nec minus aspera, inter que aspergebat Caulis cubitalis aut amplioris longitudinis, pollicaris verò crassitudinis, striatus, concavus & nodosus, perinde asper ac folia; quem lato pediculo amplectebantur minora folia & multitudine, aspera etiam lanugine obfita. Summus caulis in umbellam desinebat Panacis foliæ & umbellæ similem, in quibus flores & formâ pares & colore: quibus evanidis succedebant rari (nam singuli flores non sunt fecundi) femina, valde crassa, nec valde abfinita femini illi magna & striato Libanotidis Cachryphoræ. Biennio quidem eas radices aluit Clusius atqueam illam & caulem & semen profertur: deinde corruptæ sunt, tandemque fetidum odorem exhalant, ut horto fuerint ejeciente.

Hujus porro radice Ungari Agrie vicini atque etiam ulterioris Dacie contermini in annonæ caritate & inopia vescuntur alterius panis penuriâ, ut Clusio asserbant non modò Heros ille illustis, sed etiam alii nobiles viri qui in eâ provincia vixerant.

2. *Libanotis Cachryphoræ quibusdam*, *floribus luteis* J. B. *Fœrule folio*, *seu Cachryphoræ*, *seu Cachryphoræ* Park. *Fœrule folio*, *semine anguloso* C. B. *Libanotis Galeni*, *Cachrys verior* Ger. *quod incensum*.

J. B.

Cubitorum aliquot est altitudine caulis [Parkinsono binos cubitos non multum superat, quàm Fœrule humilior & tenuior] levis, ramulosus: folia Peucedani foliis similia, strigiosiora, teneriora, in longa, tenuia segmenta divisa, terna simul ut in Peucedano. Umbellæ magnæ florum luteorum: quibus semina succedunt magna, ventricosiora unâ parte, oblonga, canaliculata, & per extremum coronata, stylo ex utriusque commissurâ prominente, alba, aromatica, acra, amaricantia. [Celsipino semen crassum est & rotundum ac striatum, osseocortice candido, quo fracto nucleus intus apparet albicans, &c.] Radix unica, profunda & candida, acris; Parkinsono Radix tam exterius quam interius alba, altè in terram descendens, & in multos ramos divisa, summa parte Paltinacæ major, fragilis admodum & succo lacteo turgida. Morionis femina fungosa levis & æqualis huic attribuit, quò à sequentibus duabus distinguitur, eamque Cachryn live Libanotin Cachryphoron femine fungoso levi appellat.

Elegantissimam hanc plantam copiosè invenit D. Magnol secundum fluvium *la Maussin* cundo à ponte dicto de *Saint Jean de Vedas* ad pontem Villæ novæ ad dextram, in elato colle propè molendinum dictum *la Tour*, Maio mensè florentem.

- * 3. *Libanotis cachryphoræ semine sulcato aspero* Morif. *Hippomarathrum Cræticum* Park. C. B. ex sententia P. Boccone & nostrâ. *Hippomarathrum Siculum* P. Boc. *Feniculum magnum* *seu Hippomarathrum* J. B.

Hanc fœc brevis describit Morifonius,

Præcedente altior proceriore est: folia gerit Peucedani similia, aut tenuiora: semina itidem oblonga habet, striata ut superiorem, in gremio fungosâ substantiâ, torulis canaliculata seu sulcata, sulcis aspersis.

Hujus femina à Jacobo Barillier S. T. D. Romæ ad D. Morifonum transmissa sunt. Plantam ipsam postea femine prægnantem vidit Parisiis apud D. Marinum, Anglum dictum.

Bellus Ep. r. ad Clusium sic eam tradit:

Folia tenuia, Feniculi quodammodo similia profert; caulem lævem, duos aut tres cubitos longum, minimi digiti crassitudine, geniculatum: florem luteum in umbellis ut Anethum: semina magna, Cachrys similia. Radice nititur firmâ, magnâ, odoratâ. Vocatur *μαρμαρινον*.

Hujus

Hujus semen vulgariter à mulieribus coquitur in lixivio ad capillos aureo colore tingendos.

Paulus Boccone adhuc plenius & accuratius hanc plantam describit, cupis idcirco verba adferre.

Radix ei longa, crassa, summa parte (ut plerique Ferulacei generis plantæ) villosa. *Caulis* cubitalis aut bicubitalis, interius fungosus, exterior striatus seu sulcatus, multis alis hinc inde à caule præcipuo emergentibus. *Folia* Peucedani, quandoque Sefelæ aut Fœniculi modo divisa, duriora & firmiora tamen: Sic enim planta hæc in Sicilia sponte nata foliis ludi, comantibus semper in umbellis magnis pluribus flosculis luteis: quibus diffusis atque evanidis exterius succedit pericarpium fungulosum, sulcatum, asperum, Pisi maximi magnitudine, quod adhuc viride tam arctè conjungitur ut unum videatur, cum exiccatur tamen binatim finditur. In singulis pericarpis latent linguæ femina oblonga, Tritici grano paria.

Pastini Panormi, Agrigenti, Mellanæ, alibi que per Siciliam conspicitur satis frequens.

Locus.

- * 4. *Libanotis cachryphoræ semine sulcato levi* Morifoni.

Hæc non alia in re differt à precedente quàm seminum sulcatorum æqualitate: certè non alias differentie notas assignat Morifonius.

Hujus semen è Mauritania Tingitana à D. Alexandro Balam missum, Westmonasterii in horto Edwardi Morgani satum succrevit, floruit & semen perfectum.

CAP. II.

De Herbis semine multis alis foliaceis striarum more secundum longitudinem decurrentibus donato, seu

De Lasperitio.

Lasperitium (*Σίλπιον*) Antiquis tantopere celebratum, quæ planta fuerit, hodie ignoratur. Quæ de eo Theophrastus, Dioscorides, Plinius habent, apud ipsos vide. Consule etiam si placet J. Bauhinum & Jo. Bodeum Comment. in Theophr. Hist. Lib. 6. p. 589, & sequent. qui de Lasperitio fusè disputat. Sciendum tamen Cyrenaicam regionem laudatissimum Silphium protulisse.

Quæcunque tamen planta fuerit Veterum Silphium seu Lasperitium, id enim nescimus, nos pro Lasperitio habebimus plantam semine multis alis foliaceis [8 in binis feminibus conjunctis] secundum longitudinem, striarum more, decurrentibus donato. Ex hoc etiam numero sunt Libanotides Theophrasti seu latifolia nonnullis dictæ. Lasperitium Alpini & Bodei ad aliud genus pertinere videtur: si Bodei mentem rectè assequor, nam semen foliaceum ci attribuit, i.e. compressum & planum, ut ego interpretor, quamvis tumidum appingat, unde per foliaceum fortè intelligit alis foliaceis extantibus circumdatum.

Quidam Silphium Veterum Asiam fetidam esse volunt, quos refutant Marcellus Virgilius & Jo. Bodeus à Stapel; quos adi.

- * 1. *Lasperitium Daucoides Prætenicum viscoso semine* Breyneii.

Breyneii.

Hujus radix Dauci vulgaris Clas. similis, sapore amaro cum quadam dulcedine, in fibras autem crassiores magis brachiata, hœcque aliquando ab ipso statim capite: unde folia humi sparguntur in orbem dextrantalia, hirsuta, Dauci hortensis aliquatenus paria, in lacinias verò pauciores, majores, latiores & obscurius virentes dissecta. Inter quæ altero, subinde & tertio à fatione anno caulis cubitalis vel altior erigitur, pennæ asnerinæ crassitie, rotundus, striatus, hirsutus, medullâ alba plenus, viridis, vel ex albicante subviridi colore, dextrantalius interstitiis distinctis geniculis, è quibus *vel folia* proferunt, inferioribus similia, alii lobulis latioribus divisa: ex illorum alis, præsertim superiorum, singulis singuli exoriantur rami, quorum apices, æquæ ac caulis, uncialibus, angustis, acuminatis, limbo albo cinetis, dependentibus circumradantur foliis: horum è gremio umbella amplâ, radiis subulbidis, sive aliquando amethystinis, bi- & triuncialibus constans exsistit, in alias divisa umbellulis flosculorum niveorum ex foliolis quinis & totidem staminibus constructorum, compositis; sub quorum pedunculis foliola parva, quaquaversum instar jam dicti caulis & ramorum apicum radiata cernuntur. Flosculis pereuntibus succedunt unicuique semina bina simul juncta, tenuia, oblonga, Panacis Alclepi Apuli Col. minora: in quorum lingulis alæ membranaceæ ac pelliculæ, ad spadicum cum maturitate vergentes, semper quatuor, utpote convexas parte seu dorso duæ, & tandem in margimbus, obliquantur. Hæc relicto stylo nutritivo faciliè dissiliunt, & ad conservacionem sui generis tandem decidunt. Ceterum semen nostri Lasperitii viscosâ quadam materiâ, odoratâ, manus quasi inficliente dum viret obitum, contritumque gratissimum ex Citro, Benzoino & semine Dauci mixtum, aromaticum, cerebrum admodum recreantem odorem spirat; à quo sapor oris halitum commendans multum recedere non videtur, quamquam magis volatilis, languidior, & lingue amarore suo paulò ingrator.

Erietics & fructuosis nonnullis Boruffæ & Caffubæ collibus gaudet. Augusto & Septembri florit. Locus.

bus & feminibus onustum observavit Autor.

Variat foliis latioribus & minus hirsutis.

2. *Laserpitium Gallicum* C. B. Park. *Laserpitium* è regione *Massiliae* allatum J. B. *Laserpitium* Cicc. *Haerthwoy.*

7. B.

Caulis huic præaltus, *Ferula* par, striatus, geniculatus, fungosus. *Folia* in alas dividuntur, & regione oppositas, quæ in minores rursus subdividuntur. *Folia* singularia nullis hærent pediculis, ex adverso sita, triplice ferè per extremum divisura. *Spine* albe foliorum annula, crassifolia & firma: averfa parte rari pili, rigidifculi. *Umbellæ* tradunt Adversaria [Lob. & Ponz.] prævirescentes esse *Ferula*, aut latiores quam *Anethi* : *semen* Angelicæ foliaceum, rotundum, compressum, odoratum & colore buxo, [rectius alis membranaceis striatum loco decurrentibus, quatuor numero in singulis feminibus, octo in binis junctis donatum.] *Radix*em prægrandem, intus albam, foris cineream, succo prægnantem, mollem, pinguem, odoratam, majorem quam *Thapfia* aut *Ferula*.

Laserpitium foliis angustioribus saturatè virentibus Morisoni. *An Laserpitio Lobelii similis angustifolia* J. B?

Morif.

Folius est lucidus & saturatè virentibus plurifariam divisus. *semen* alis crispis undulatis leviter quatuor numero oritur. *Radix*em habet prægrandem, intus albam, foris cineream, succo prægnantem, mollem, pinguem odoratam.

4. *Laserpitium foliis angustioribus, dilutè virentibus, conjugatum dispositis* Morisoni.

Morif.

Folius multò priorum angustioribus præditum est, per lobos longiusculos, angustos, ex adverso dispositos, & Rachi seu costæ mediæ adherentes. *Radice*, *caule*, *femine* cum præcedenti convenit.

Omnia pariter horum trium *Laserpitium* feminum alæ foliaceæ numero octo sunt, videlicet binæ erectæ in singulis feminibus, hinc inde, & binæ alæ ad basin, quæ femina coherent fusi coaptantur; adeo ut singulis feminibus appareant due semper in dorso seu convexa parte feminis, totidem versus basin seu planam partem dum foris considerantur; dômque adhuc fuit viridia & conjuncta numerantur sex, binis alis ad basin archè sibi conjunctis, & unus hinc inde speciem exhibentibus, cum in feminibus singulis edicatis & deciduis affinitate quatuor.

Laserpitium Cyrenaicum, Veteribus, [Theophrasto, Dioscoridi, Plinio, aliis] tantopere celebratum, tam eximii utilis in cibo, medicina & jumentorum pecudumque pabulo, quæ planta fuerit hodie ignoratur. Cum ergo nihil habemus quod adiciamus nisi quæ à jam laudatis Auctoribus de eo prodita sunt, Lectorem qui plenam opis historiam desiderat ad ipsos remittimus, vel ad J. Bauhinii Hist. Plant. lib. 27. cap. 53. qui quicquid de eo uspiam scriptum extat corrasit, tandemque concludit, se cum Marcello credere Silphi ferulam hanc non fuisse Ballami arbusculam vilioiorem, nec liquorem liquore etiam multioiorem. Sigillum peregrina Græciæ & Italiæ, ideoque in majore dignitate cui illa semper fuit, ac certos privatimque fani traditos natales locos, quod omnibus eam fecit optabiliorem accepit; ad Cyrenem sc. litoris campos, celi postea extinctum omne illud Silphium fuerit. Et ne longiores (inquit) simus, ob raritatem, & quas habet ad utranque valeitudinem egregias utilitates, gentibus ad spectaculum, & in Dœorum templis ad religionem & anathemata populi data fuit. Cyrenenses Delphis Apollini quotannis Silphi caulem ex agri sui opibus offerebant: Ferulamque hanc suam tantopere amaverunt, ut conditori Barro perpetuum cum eo honorificentiam haberent: in gemma quâ publice in signandis epistolis citatus ornatu & habitu Silphi caulem porrigebat, auctorem offendentes, cui mulier quo decedat corporis ornatu & habitu Silphi caulem porrigebat, fortunæ simul naturæque pro suis opibus gratias agens, gloriam felicitatemque suam, gratâ utinamque beneficii memoria fide ostendens. Id certe maximum pretii & honoris in Ferula hæc argumentum fuerit, quod egressum, rarum, amabile, preciosissimum aliquid Græci significantes, non alter quamque tempore morborum & sanitatis ex eo humano generi voluptas simul & necessitas, tamque quotidianis & amabilis cunctis usus. Sublequentis planta quam pro vero Veterum *Laserpitio* venditant Pr. Alpinus & Jo. Bod. à Stapel, Comment. in Theoph. Hist. lib. 6. cap. 3. non est propriè hujus loci, sed ex femine *Ferula* potius speciei confunda. Et revera *Laserpitium* Veterum feminis formâ (quod Theophrastus foliaceum & Atriplicis hortensis femini simile facit) cum *Ferula* convenit, non autem cum plantis hoc capite propositis, quæ ideo minus rectè *Laserpitii* nomine insigniuntur. Verum quoniam insigni notâ ab aliis omnibus *Umbelliferis* differunt, convenit ut distinctum nomen in eis imponatur, cumque aliè dudum *Laserpitii* titulum illis accommodasse eoque jam usui recepto apud Botanicos innotescere ceperunt, nos nihil innovabimus, sed quod usurpatum nomen illis relinquimus.

- * 4. *Laserpitium* Alpini exot. Park. Jo. Bodæo à Stapel comment. in Theoph. hist. lib. 6. pag. 588.

Alpin.

Mense Julio, cum hanc plantam in orto Benbo Patavii confpexit Alpinus, *Caulis* erat procerus, longitudine trium cubitorum, recto, cavo, brachii crassitie, longitudine magnitudinque *Ferula* cauli simili, quintetiam & eodem colore infecto, ita ut videretur in omnibus ei quum similitudine, & foliis ab radice, folisque Selini foliis similia fore, etiam folia sylvestris Anglicæ amulantia, hæc

licet majora essent, atque ipsius radicem brachiali crassitie & longitudine præditam observavimus. Illiusque plantæ caulis, anequam in ipso umbella eruperat, brachialis crassitie erat, atque in cæcimine veluti conum habere vidimus, & tunc temporis magnitudine & figura caulem *Laserpitii*, qui in antiquis Jovis Ammonis numismatis impressus cernitur, prioris æmulari videbatur. Tercè, hunc caulem in umbella semen latum, foliaceum, & particulatum (ut de *Laserpitio* expressit Theophrastus) quale est Atriplicis hortensis, postea vidimus: atque etiam quod *Laserpitii* proprium esse videbatur, per æstatem, quo tempore casu eam plantam offendi, & caulis & radix copiosis latetudinem alervatus colore fulvebat, & erat odoratus, aliquos sætationis non exers.

Ex feminibus è Thracia delatis orta est hæc planta. Postquam semen perferret marcescit. Adit J. Bodæus, folia admodum viridia esse splendens ac fiverice vulgò dicta fricata essent, floculos in umbella luteolos, semen aureo dilutior colore præditum.

5. *Libanotis Theophrasti minor* Ger. Park. *latifolia alvira* sive vulgarior C. B. Lib. *Theophrasti quorundam sive Selsi Ethiopiciam Matthiolo, Corvaria alba* J. B. *Herb Frankincense* et Theophrastus, the lesser.

7. B.

Radix nigra *Corvaria* habet crassum, valde longam, comatam, verum albam: *Caulis* nodosum duorum aut trium cubitorum: *Folia* singularia quam *Corvaria* prædictæ multò majora, subrotunda, serrata, quam illis tamen minus, inferioris parte glauca, superius viridantia: totum autem folium longo pedulo hærens, in alas subdividitur oppositas, quæ cursim in folia ex adverso sita subdividuntur. *Umbellæ* late: *Flores* albi: *Semen* gemellum, octo angulis seu alis membranaceis extantibus donatum, cum quadam acrimonia & amaritudine.

In montibus prope Genetam copiose provenit. Ubrimè etiam nascitur per omnes Ungariæ, Læm. Austræ & Stiria sylvas, teste Clusio. Nos quoque in Alpibus Stiriacis eam observavimus.

- * 6. *Libanotis latifolia minor semine crispo* C. B. *Libanotis Theophrasti quorundam valde similis, Cofus amara dicta, semine crispo* J. B.

C. B.

Hæc à præcedente foliorum magnitudine & numero, feminisque formâ præcipue differt: cum in vulgata singule foliorum alæ magna ex parte quina folia habeant, uno extremam aliam occupante: hæc in primis duabus alis tria tantum, & in media ala quing. oblongæ, [minius & rarius serrata, & quadam vix serrata, nobis etiam videntur tactu crassiora] *Caulis* cubitali, glabro, umbella parva [amplâ 7. B.] flosculorum alborum infidet, quibus succedat *semen*, oblongum [breve C. B.] elegantem crispatum, nonnihil amaricans cum acrimonia.

Hanc Parkinsonius præcedentis duntaxat varietatem facit.

7. *Libanotis Theophrasti major* Ger. Park. *latifolia major* C. B. *Theophrasti quorundam folio minus retento* J. B. quidamque *Selsi Ethiopici Matthioli aliud genus Clusio*.

Clus.

Majores habet foliorum alas, hoc est, in plura folia nempe bina & vicena plerumque divisas, superioribus magnitudine longe cedunt, quæ superne splendens minus virent, & prona parte cineræeae prioris sunt coloris, omnia in ambitu non modo ut superioris [loco penultimo descriptæ] serrata, sed etiam lacinis dissecta: æqualem cum superiore habet *caulem*, nodis similiter intercepum, *florum* umbellas finitæ; *semen* par: *radicem* non diffinitum.

Flor Junio, interdum etiam serius: *Semen* Augusto maturum est. Per Austræ & Stiria sylvas nascitur, nusquam tamen copiosius quam in *Calcedonia*.

J. Bauhinii planta folio erat amplissimo, cubitali, tripartito, & tripartitis denno brachiis, in terna quoque plurimum foliola definentibus, sublonga, minus rotunda quam in præcedente, serrata, potestem etiam interdum trifidum, inferna parte magis candicante.

- * 8. *Libanotis Apii folio, semine aspero* C. B. Lib. *Theophrasti Apii folio Cretica* Park. *Rosmarinus folio Selæo* feminibus Bel.

Belas.

Folia hujus Selino similia sunt, serrata: *flor*que in umbellis albi: quibus succedunt *semina* oblonga, alba: *Radice* nictur crassa, foris nigro cortice eoque tenui vestita, intus alba, thus maxime olente: ideo (inquit Belus) *Libanotis* legitima mihi videtur, quam Theophr. lib. 9. cap. 12. descriptit: hæc radix fit nigra, quia detracto levi cortice spectatur maxime alba.

Appellatur vulgo *oñones*, quod vertiginem inducere credatur, & si fallor, Siler Creticum à quibdam perperam vocatur.

Planta hæc ob seum oblonga aspera non videtur huc pertinere: verum quoniam de loco non constat, & radicis odore cum præcedentibus convenit, non movendam duximus.

C. Bauhinus hanc plantam in pinace folio bis posit, primum nomine superius altero, iterum sub titulo Lignitici 2. seu folis Cicute.

CAP. III.

De Umbelliferis semine rostrato, seu Scandice aut Peſtine Veneris dicto.

Scandicem Vœorum Peſtinem Veneris non fuisse probat J. Bodæus à Stapel. Peſten autem Veneris à feminum nostris confertis, Peſtins dentium amulis, dicta est hæc herba. Seminibus in rostrum productis Gerani molchati rostra proxima similitudine referentibus ab omnibus aliis Umbelliferis distinguitur, ut plures notas conquirere non sit opus.

- A. 1. *Peſten Veneris* J. B. *Veneris* sive *Scandice* Ger. *Scandix vulgaris* sive *Peſten Veneris* Park. *Scandix semine rostrato vulgaris* C. B. *Shepherd's needle*, or *Demis-comb*.

Ex radice alba, simplici, paucis fibris donata, sapore dulci [ut mihi videtur subacri] prædita caules producit tenuis, dodrantales, hirsutos, iuxta terram rubentes, superius virentes, striſſique ut plurimum rubris distinctos, in ramos divisos: folia longis ferè pediculis appenda, Coriandri divisiſſa tenui, sapore subdulci, subacri & nonnihil nauſeoſo [Dodonæo folia tenuiora quam luteæ radices Patinacæ, latiora verò, crebriſſique diſſecta, minùſque odorata quam Charophylli] Flores umbellati positi colore albo, ad Myrrhæ flores quam proximè accedentes, niſi quòd incisi minimè sunt ut illi, pediculiſque longioribus ceu corniculis, quod filiquæ est rudimentum, infident. Ad parvæ umbellæ basin quinque folia caulem latis brevibusque pediculis amplectuntur, quæ postea minutim reliquorum instar dividuntur. Semen longum, in mucronem extenuatum, aut citius (inquit Dodonæus) crassis magnisque acubus simile. Umbellæ autem feminum Gerani molchati feminum umbellæ proxima similitudine referunt. Rostra maturo femine diffiliunt in duas partes, manente in medio membrana tenui, alba, simili quodammodo acui Tricuci aut Hordei.

Inter febres tam in Anglia quam in transmarinis regionibus passim provenit. Hujus plantæ vix ullus hodie in medicina usus est: nonnulli tamen radicem cum Malva tusam omnia corpori infixa extrahere aunt. Eadem cum herba & floribus in patella calefacta, ex vino albo meraco & butyro una cum hortensis Petroſelinii foliis, pubique adhibita remorantem urinam, pueris præsertim provocat, autore Matthiolo.

Quidam teneram adhuc crudam vel coctam cum butyro & oleo eſtant.

2. *Scandix cretica minor* C. B. *Cretica minor*, sive *Anthriscus* Park. *Peſten Veneris tenuissimè diſſectis foliis*, *Anthriscus* Cafabona J. B. *Anisomarathrum Apulæ* Col. *Scandix minor* sive *Anthriscus* Ger. emac.

J. B.

Ex radice tenui, parùm fibroſa caulis unus vel plures tenuis exit. Folia ad radicem ex longiusculo pediculo, tenuissima, Mei ferè diviſura, [odoratoria multo, quam Scandicis vulgaris Bello, saporis qualis ferè Charophylli vulg. Cluſ.] quæ per caules pediculi sui vaginæ eos complectuntur, indidèſque alii ſeorſim pediculi prodeunt duùm triùſve unciarum, quorum extremis hærent in minima umbella ſeſculi, qui poſt ſe relinquant radiata cornicula Peſtins Veneris, unciam circiter longa, at breviora & tenuiora quam in illa, quina plerumque alii parvæ plantæ, ubi majores plura.

Provenit lætis collibus, locis ficcis & inter faxa: Manditur in aceteriis vere, & maximè appetitur. Venerem mirum in modum excitat & adjuvat. Bellus.

Semen pro Scandici Creticæ miſſum à me factum plantam produxit Scandici vulgari ſimillimam, omni planè eandem. Idem ferè accidit J. Bauhino: unde quicquid intercedit diſcriminis celo aut ſolo debet circumſpectum, niſi deſur in plantis tranſmutatio ſpecierum.

Invenitur circa Monſpelium, in ſterilibus à la Colombière & in colle Ferran odore ſuavi Anis, imò & ſapore. Botan. Monſp.

3. *Scandix cretica major* C. B. Park. *Peſten Veneris creticum* J. B. *The greater Shepherd's needle* of Candy.

C. B.

À præcedenti diſſert foliis inferioribus ſubrotundis, per oras oblique diſſectis, Saxifragæ minoris Lobeli ſimilibus, ſed nigrioribus, leviter hirsutis: caule altiore, cubitali, anguloſo, ſtriato, ſubhirsuto: petalis ſorum latioribus: ſeminibus roſtratis pluribus ſimul junctis. Cuilibet roſtro apices duo quaſi aculei rigidi præſiguntur, quod & in Chæreſolio obſervare eſt.

4. *Scandix altera capite glomerato* Park. *Scandix umbellæ ex plurimis apicibus coagmentata* quibusdam J. B. C. B.

An ſit Scandici ſpecies degener & monſtroſa, an aliud plantæ genus, cum Auctor ſemina non deſcribat, cerò deſignare nequimus. Folia ei quam Scandicis latiora, ad Apii magis æſtimatione attribuit & appingit. Videliſe integram deſcriptionem apud Lugdunenſem.

CAP.

CAP. IV.

De Umbelliferis semine longo, angusto, lævi, & primò de Cicutaria.

Cicutaria dicitur à foliis Cicute æmulis. A Chæreſolio diſſert magnitudine quâ illud ſuperat, foliis latioribus, radice perenni.

- A. 1. *Cicutaria vulgaris* J. B. *Myrrhis ſylveſtris* Park. ſylv. *feminibus Levibus* C. B. *Wild Cicely*, *Cole-wed*. *Cicutaria alba Lugdunenſis* Ger.

J. B.

Radix huic craſſa, longa, multis interdum adnatis donata, alba, poſſiſſimum internæ, ſapore acri & aromatico. Caules proſert cubitales & non rarò bicubitales & altiores, pollicari craſſitudine, inanes, hirsutos, nonnihil rubentes, cannulatos. Folia Cicute foliis proxima, latiora, pallidius virentia extremis produktionibus, ſapore aromatico, ſplendens, brevi & vix conſpicua lanugine hirsuta, maximè averſa parte. Flores in umbella candidi, quorum ſinguli quinque foliis conſtant ſupremo reliquis majore. Singulis pro more bina ſuccedunt ſemina, longa, glabra, per maturitatem nigra. Umbellarum partialium ex quibus totales componuntur bæſes ſeu radiorum exortis in orbem circumſtant foliola anguſta, acuta.

Ad ſepes paſſim, inque pomariis & ſub arboribus, Vere primo exit, & Maio menſe ſoreat. Verno tempore dum folia adhuc tenera ſunt, antequam excaleſcat, gratum bobus pabulum eſt, unde & *Cole-wed* noſtratis dicitur.

Locus & Tempus.

Duas familias novimus Montbelgardi (inquit J. Bauhinus) quæ exiſtantes ſe colligere Paſtinacæ Germanicæ, hyemali tempore has fortè fortuna offerendunt foliis deſtitutas, [hæ enim Paſtinacæ ſimilioris ſunt quam Cicute radices] ex quarum eſu licet paucò, inciderunt in grandia ſymptoma ſuffocationis, torporem ac veſaniam, ita ut ebrios veritus experiment. Curavit hos vomitu pulvere Saxonicò, &c. Vid. Tom. 3. lib. 27. pag. 181. At noſtrates afferunt Paſtinacæ ipſas veſtiores torporem hunc & delirium inducere, unde eas *Mad-negs*, i. e. Paſtinacæ inſanas vocant.

2. *Cicutaria latifolia hirsuta* J. B. *paluſtris alba & rubra* Park. *paluſtris latifolia alba* C. B. *fontiæ paluſtris latifolia rubra* ejuldem.

J. B.

Dutium cubitorum & altior eſt caulis, ſtriatus, concavus, pilis obſitus, ad genicula ſingula ſelo donatus quoqueverſus ſeſquipalmari, triſtariam primò diviſo, cujus diviſiones deinceps ſingulares ad Myrrhidem accedunt, ſed latiores, rariores, hirsutæ ſupra ſubſtriſque, poſſiſſimum per nervos venulæ que aſperæ, velut & per pediculos. Umbellæ magnæ in plures alias minores diviſæ, *ſeſculorum* candidiorum, aliquando ſuavè purpureorum, aut potiùs Ameriſſinorum: ſub quorum pedicellis foliola acuta, quaquaſeverſum radiata. Floſculos ſingulos ſequuntur ſemina bina juncta, bicornia, longa, quæ relicto ſtylo medio facile diſſiliunt deciduntque. Olor & ſapor aromaticus, ſubacris, ſed ille quam hic gravior & ſuavior. Radices craſſæ, oblique, perpetuæ, aromaticæ.

In palcuſis montioſis Juræ & Salevæ montium propè Genevæ, præſertim ad rivulos oritur: uni- Locu- de & Geſnerus Seſeli aquaticum eam vocabat, referente Jo. Bauhino.

3. *Cicutaria odorata bulbosa* J. B. *bulbosa* C. B. Park. *An Cicutaria Pannonica* Cluſii?

J. B.

Singulari aſurgit caule, hominis altitudinem excedente, craſſiſſiculo, purpureſcente, vario, cavo, propter terram hirsuto, palmaribus internodiis diſtincto. Folia ex artubus prodeunt craſſis magna, in alas diviſa, ealque in minora folia ſubdividenda, Cicute foliis ſimilia, delicatiora, glabra, ſapore non ingrato, nam & totius alioqui plantæ ſapor eſt aromaticus, non fetidus. Umbellæ fert parvas, ſeſculis albis compactas: ſemina longa Cicutariæ vulgaris, quibus maturis & decedentibus Autumno, perit & caulis & radix, plantaque novellæ ex ſemine natæ totà hyeme durant uſque ad Ver, quo tempore folia terna aut quaterna ſupra terram ſe expandunt, ad Chæreſolium accedentia, ex virore lucida, in tres lacinias præcipue diviſæ, tres circiter uncias longa, odore & ſapore aromatico, quorum pediculi ad tres uncias longè procedunt à radice ſingulari, brevi, turbinati, craſſiſſiculo, Anthoræ radici ſimili, vel Napi minimis, cectâ cortice tenui, pullo, internè albâ, fungoſâ, grati ſaporis, ad Staphylinum accedentis, deſinente in parvas fibras longiſſimas, parvas alas laterales habente.

Propè Entzheimum Alſatiæ in ſepibus & aliis provenit itnera Baſilienſis verſus Muſhufum, inen- Locu- ſe Junio ſorens, & ſemen proſerre incipiens, quo decedat penita. Cicutaria Pannonica Cluſii novè vere in hortis & herbidiis agri Vienneniſis locis prode: nalcitur & quibuldam ſimilibus Ungariæ locis, ſorens Aprilis & Maio, Junio ſemen planè maturans.

Novo vere radices firmiores & magis ſucculentæ cum novelliſ ſuis foliis in foro Vienneniſi venales reperiuntur: coquantur enim & cum oleo, aceto & ſale primis menſis iſſiſſe vulgares, quam ſalu- brio cibo ſe neſcare fateatur Cluſius: frequentem tamen quæ uſum non ſine noſa eſſe, & capitis gravædinem dolorèſque inducere ſe expertum eſſe memoriæ mandavit.

Hæc omnia J. Bauhinus & Cluſius.

CAP.

CAP. V.

De Cerefolio seu Cherophyllo Sativo.

Charephyllon dicitur quod foliis gaudet seu luxuriat. Foliis ad Petroselinum accedentibus radice annua omnique partium parvitate à Cicutaria differt.

Hæc de Cherophyllo vulgari accipiendi sunt; nam Charephyllon Canadense radice est perenni, & magnitudine Cicutarium æquat vel superat.

1. *Cherophyllum sativum* C. B. *Cherophyllum* J. B. *Cerefolium vulgare sativum* Ger. *Cerefolium vulgare* Park. *Cheruil*.

Radice nictur alba, furculosa; fibrillis tenuissimis capillata, minimi digiti crassitudine, sapore subacri. *Caulis* nunc unus exurgit, nunc plures pro ratione folii, sesquicubitalis & altiores, teretes, striati, glabri, inanes, geniculis longius distantibus nodosi, infra genicula in ventrem turgidulum intumefcentes, ramosi, ramulis alternatim ad singula genicula, ex alis foliorum exeuntibus. Summos caules & ramulos occupant umbellæ raræ, alius pediculis per brevibus & ferè nullis, aliis longioribus insidentes. *Flosculi* parvi, albi, quinque petalis cordatis, totidemque staminibus albis compositi. Singulis flosculis bina succedunt *semina*, oblonga, glabra, per maturitatem nigrescentia, sapore dulci & aromatico. *Folia* teneriora & argutius secta quam Petroselinum, sapore & odore aromatico, aliis iis non multum dissimilia, pallide viridia, & nonnihil subinde rubentia, pediculis saepe rubentibus, nonnihil hirsutis. *N. B.* Quamvis folia caulibus alternatim adnasci diximus in summis tamen ad umbellæ exortum bini hinc inde oriuntur, & ex orum alis bini egrediuntur ramuli, quod & aliis pluribus umbelliferis commune est.

Maio mense floret & cum semen perfecerit brevi radicitus exarescit, semine deciduo fe quotannis renovans. Autumno autem oritur & per totam hyemem viret.

2. *Cerefolium latifolium Canadense* Cornuti.

Cura.

Omnes nostratis Cerefolii particulas ad unguem refert, sed plenioris incrementi *cauliculum* facit & cymam. *Flos* itaque albidus muscari effigie summum caulem occupat; hunc sequuntur *semina* longiuscula, ex uno pediculo plura. *Caulis* fragilis & tener, glaucus virens ultra cubitum adolefcit.

Folia senu semper in singulis pediculis prodeuntia, in ambitu incisâ Petroselinum modo, latiuscula & longitudine quadruplo superant nostratis. Tercio à sativum anno moritur: *semine* perennat tamen, quod statim atque decidit etiam non obrutum sponte terræ insignitur & germinat: nec enim foliis instar agrum lætum & stercoreatum desiderat, sed in quacunque terra, ac vel crudo, vel effuso solo, fit, leviter, provenit.

Sapor huic dulcis est, odorque non insuavis, ac proinde esculentum testatur, sed & aliis oleribus permixtum gratiam auget saporis.

Cerefolium vulgare partium est tenuium, diureticum, emmenagogum, & lithontripticum, sanguinem coagulatum solvit, somnum suaviter inducit. Extrinsecus ulla insignis est in dolore colico, in urina retenta (imposit. in cataplasm.) Credite mihi cum aliquando ex retenta pro vegerundia urina vesicae insigni distentione Vir quidam primarius laboraret, usû Cherophylli, Petroselinæ & Petroselinii herbarum in butyro infuso fixarum pectinique ipsius calide applicatarum me subduxisse una vice circiter 4 libras urinae. *S. Pauli.*

Succus Cherophylli cum iuculo assumptus, aut Aq. ejus ter cohobata sapius adhibita Dolai experientia contra vertiginem specifica sunt. D. Soame è Dolao. Sanguinem concretum ex contusione dissolvit usum ac emplastrum modo impositum.

Tota planta dulcis est & odorata, acriculo quodam accedente sapore, quod fit ut aliis oleribus admixta æ gustui graviora reddat. Estur autem cruda in acietarum cum aliis herbis, aut etiam cocta: flautulentum tamen aliquid obtinet, unde & Venerem promovet.

Si butyro frugatur herba, & abdomini imponatur, certum est contra tormina remedium. *Cana.* ad quod muliercule ceu ad sacram anchoram confugiunt.

CAP. VI.

De Umbelliferis seminibus longis striatis seu

De Myrrhida.

Verisimile est à Myrrhæ odore dictum esse Myrrhida & Myrrham, inquit Marcellus Virgilius. Nullus tamen, quod inveniit, aperte id testatur est & Græcis aut Latinis. I. Boetius plantam quam Dioscorides *Muspi* vocat nomen accepit aut *da* & *in uel* & *in uel*, quod odorata sit, quasi unguentum redolens. Quod si verum esset, *Muspi* scribi deberet cum simplici V. Jo. Bod. in Theophr. hist. lib. 7. p. 8:7.

1. *Myrrhis*

1. *Myrrhis magno semine, longo, sulcato*, J. B. *major vel Cicutaria odorata* C. B. *major vulgaris, sive Cerefolium majus* Park. *Cerefolium magnum sive Myrrhis* Ger. *Sweet Cheril* & *great Sweet Cherbil*, by some *Sweet Fern*.

J. B.

Myrrhis radice habet insigniter crassam, adnatis plurimis & crassis donatam, albam, sapore dulci, subacri, grato, aromatico, qualis est seminis Anisi sapor. *Caulis* surgit aliquot proceros, bicubitalis & tricubitalis, hirsutus, fistulosus: *folia* magna, pinnata, Cicutæ foliorum facie, magis albicantia, & albis maculis subinde repleta, tactu mollia, nervis avera parte pilosis, sapore Anisi pediculis fistulosis. *Flores* in umbella gerit candidos, leviter odoratos, quorum singuli foliis quinque constant, bifidis seu cordatis, extimo intimis duobus oppositis simul utriusque majore, lateribus parvis medio modo & habentibus, bifurcato stylo alio cum staminibus albis medium occupante. Particularium umbellarum basin sustinet sentum radiorum stella. Succedit *semen* notatu dignum, magnum, longum, angulosum, sulcatum, sapore Anisi dulci & jucundo.

Aliunt apud Germanos in pratis alibi nasci, ut in Hassia circa Casellas referente Gillenio. *J. B. Lenc.* Hujus folia Filicina quodammodo referunt unde nostratibus *Sweet Fern*, i. e. Filix dulcis appellatur.

2. *Myrrhis altera minor* Park. *minor* C. B. *altera* Ad. *altera parva* Ger.

Precedenti similis est, sed per omnia minor. *Semen* per maturitatem non nigricat ut in ea. Lobelius Pennium è Saleva monte propè Geneviam semen hujus attulisse refert. Nobis in Saleva non comparuit, utcumque non negamus ibi inveniri.

Myrrhis cum Cerefolio temperamento & viribus convenit. Radix cum vino pota *medetur Vires* moriis Arancarum. A partu purgat mulieres, & menstrua provocat. Cum melle cocta & sumpta *Menses ciet*, ta tabidis conducit, & thoracem à viscosis humoribus expurgat. Cum vino cocta & bis aut ter in *Tabes*, die pota à peste præservat. Herbam & radicem decoquunt ad urinam promovendam. Fit quoque *Urina*, extractum ex herba & radice contra pestem & puerorum epilepsiam. *Epilepsia*

Myrrhis majoris, seu Cicutariæ odoratæ C. B. radix in decocto aut aliâ formâ usurpata malignis morbis effugit; hinc ubi Carlina destituitur illius loco Myrrhidis radices eligo. *S. Pauli Quadrup.* Botan. class. 2. p. 98.

3. *Myrrhis Breckenbergensis, foliis Myrrhidis Italicae, flore albo, radice crassa nigra* Thalii.

Quæ planta fit Bauhinus uterque ignorat, nōque unâ: descriptionem vide apud Thaliū.

4. *Myrrhis perennis lutea daucoides* Morif. prælud.

Morif.

Hujus folia quam proximè Dauco seu Pastinacæ tenuifoliae accedunt; quin & flores habet luteos; *semina* rostrata, striata Myrrhidis montanae seminibus longiora, at minus tumida.

5. *Myrrhis perennis montana alba* Morif. prælud.

Morif.

Ad binos ternosque pedes assurgit: *caules* producit striatos; *flores* aliarum suarum classis more albos: quibus succedunt *semina* rostrata, striata, semuncialia, exterius lutea, cavâ parte quâ junguntur subaculea.

- A. 6. *Cerefolium sylvestre* Ger. Park. *Cherophyllum sylvestre* C. B. *Ambrosia Plinii* quibusdam, *semine longo Cicutariæ, aut Cherophylli*, J. B. *Wild Cherbil*.

J. B.

Lignosa, simplex & alba est *radix*, sapore Pastinacæ aromatico. *Caulis* cubitum unum aut alterum altus, multis alis concavus, striatus ex virore atrox, abundè hirsutus, copiosè medullâ fartus. *Folia* ad Cerefolii accedentia segmentis majoribus, nervo hirsuto annexa, ipsa quoque non minus pilosa, sapore nullo manifesto. *Flores* in umbellis candidi, petalis cordatis & quodammodo crispis, concoloribus apicibus compositi. *Semen* oblongum, tenue, sulcatum, duas fibras è summo profertens, gustu aromatico, simile Cerefolii semini sed minus, per maturitatem.

Cum floret planta caules infra genicula in nodos insignes intumescunt. Passim juxta sepes provenit, tam apud nos quam in Germania.

Locus.

CAP. VII.

De Umbelliferis seminibus longis asperis seu

De Myrrhida Sylvestri.

Myrrhis Sylvestris Cretica, nudosa, seminibus asperis. M. annua, semine striato aspero oblongo, nudosa Moril.

Caulis ei rotundus, inanis, glaucus, fatis seu spinulis rarioribus alper, cubitali altitudine, in ramos aliquot divisus, infra genicula in nodos prægrandes postquam florere incipit extumescens. Folia lata, brevibus pilis hirta, Cerefolia sylvestris nonnihil similia. Umbelle parvae, sesculis exiguis albis compositæ. Succedunt semina longa, utrinque acuminata, grandia, striata, alpera. Postquam semen perfecit radicibus exarscit.

Huius semem ante triginta annos Londino accepimus, & plantam ipsam ex semine redidivam aliquot annos aluimus: putamus etiam in Sicilia spontaneam observasse.

Hæc planta Parkinsoni in Theat. Botan. p. 907. describitur sub titulo *Seseliis Cretensis nudosi*. Theatrum autem illud Parkinsoni ante quadraginta annos Londini impressum est.

CAP. VIII.

De Meo.

MEUM, Græcis *Μίση* vel *Μίσση*, à *Μέλον*, quia foliis constat omnium herbarum tenuissimis; quibus ut & semine magno, oblongo, striato ab aliis congeneribus distinguitur.

A. 1. *Meum* Ger. *vulgatum* Park. foliis *Anthis* C. B. *Meum vulgare* seu *Radix usina* J. B. *Common Spiguel* & *Asper*. *Westmorlandicus* *Wald-money*, & *Wald-money*. *Cujus appellations rationem non assequor.*

7. B.

Herba hæc, cujus folia cubito fere longiora, longos habentia pediculis striatos, corumque supremæ partes foliis feniculi similes sunt, capillares, crebriores tamen & molliores, nec capilli usque adeo longi; *caulem* edit similem feniculi, minorem tamen multo, striatum, inanem, ramosum, umbellam *florum* alborum Anethinis similem, pentapetalorum; *semina* magna, longa, striata. *Radix* interdum una, interdum plures, dodrante longiores, modò tenuiores, modò crassiores, è quarum lateribus ut plurimum oriuntur oblique radices, fatis longæ, quæ sursum interdum tendereprehenduntur, nec passim in aliis radicibus sic adnate provenire solent. Cortice vestitur primo nigricante vel potius cinereo, tenui, deinde altero crasso, albo, gummoso; in ejus medio est matrix. Odore est satis jucundo, Pastinacæ fere, magis tamen aromatico, sapore non ingrato, nisi quò dæcis & nonnihil amara. Quom vero radix hæc ex iis fit quæ hyemem perferunt, & Alpina, magnas habet comas capillatas, ex foliis ascescuntibus.

In Westmorlandia Angliæ provincia copiosè provenit in pratis & pascuis duobus à *Sedberg* pago m. p. viâ quæ ad *Orton* pagum itur.

In exteris etiam regionibus Germaniæ, Italiæ, Hispaniæ in montibus invenitur.

Platus discutit. Usus præcip. in inflammatione ac rudu ventriculi, in mensibus ac urina ciendis, in uteri suffocatione, in torminibus ventris, in catarrhis tarsiæque pulmonum expectorando. *Schrod.*

Multas ingrediuntur compositiones & ipsam theiæcam. *Idem.*
Habet autem radix, non siccis ac Mentha, humiditatem quandam excrementitiam, quâ ad caput latè est *anæsthetis*. Unde intelligitur non adeo frequenter debere usum ejus esse, in eis præcipue qui aut voracem castitatem, aut aliis Venere uti non debent. Quâ enim vi agit illud, eâ agit hoc quoque. C. *Hofman.* Hinc fortè innovecit ratio nominis Anglicani *Waldmoney*, id est lenonum flipes seu nummus.

Gelsnero Mei pabulo in Apulia vacce plurimum & optimum lac reddunt, & inde cascum cabalium dictum cunctis se audisse ait. At nobis cascum illum ex lacte bubalino fœu buffulino fieri narratum est.

Lobellum monuit Turnerus in Alpibus Chevioticis Scotiæ finitimis hanc stirpem magna uberitate scaterere. Nobis in montibus illis plantas indegantibus non comparuit.

I. Meum

2. Meum alexiterium Alpin. exot. Park.

Alpin.

Caule assurgit cubitali & ampliore, rotundo, geniculato, viridi ut Anethum, non minis crasso. Fert umbellas parvas *floribus* parvis, candidis, quibus succedunt *semina* minutissima, oblonga, odorata & linguis exaltantia: ex nodis verò singulis exeunt cauliculi parvi cuncti Umbellis. *Radix* nititur longa, gracili, digiti minoris crassitie, alba, in extremo divisa, odorata, atque acri.

Ragusâ hanc plantam accepit Alpinus, ubi à vulgo *Herba serpentum* vocatur.

Locus.

3. *Meum alterum* *Italicum* quibusdam J. B. *alterum Italicum* Ger. emac. *spurium Italicum* Park. *latifolium adulterinum* C. B.

Mor.

Folia vulgaris Mei habet, duriora, crassiora & habitiora, subviridi odoris, Rute Narbonensis tenuifolia quodammodo emula; ex quorum finu exeunt *caules* obliqui, pedales, nonnunquam squipedales, suffinentes *semina* striata, minora. *Radix* major, Peucedani facie & concretionem, pulsa foris, terri & injucundi tum saporis, tum odoris.

In collibus aridis passim in Gallia provenit, referente Morifono. Nobis in collibus & clivis maritimis Regni Neapolitani observatum fuit. Floret sub finem æstatis, Autumno ineunte semen suum perficit.

CAP. IX.

De Cymino seu Cumino.

CYMINUM *ῥῆζ νύκτα* *pregnans* esse dicitur, est enim, teste Theophrasto, fecundissimum. Ab Ammi differt radice annua, foliis in lacinias minis crebras, nec adeo tenues difflites, omnium partium quantitate minore, semine etiam angustiore.

1. *Cuminum* sive *Cuminum sativum* J. B. *vulgare* Park. *sativum* Dioscoridis Ger. *semine longiore* C. B. *Cuminum* sicc.

7. B.

Parva & umbellifera herba est, altitudine raro pedem excedens [Cæsalp. annua planta, brevior cubito] tenuibus & in plures angustas partes sectis *foliis* [Cæsalp. foliis paucis, raris, capillaribus, & flore candido] *semine* in umbellis [parvis & rotundis Cæf.] oblongo, utrinque acuminato, anguloso, cartilagineo, in cinereo colore subflavo, longitudine quartam unciam partem æquante, gustu subamaro, tenui, mediocriter acri & cum gravitate suaviter odorato. *Radix* nititur longa tenui, & cum maturitatem semem, pereunte.

In Melita insula copiosè scrietur ad mercimonia; ubi *Cumino* agro i. e. *Cuminum acre* incolis dicitur: Anisum autem, quod non minori copia serunt & dividendum, *Cumino dulce*, i. e. *Cuminum dulce* appellatur; unde C. Bauhinus alique Botanici decepti duas Cymini species constituerunt, nimirum, acrem & dulcem. V. C. B. pin. in Cumino.

Semen resolvit & flatus discutit, ideoque utile est in colica, tympanite & vertigine. Ex vino *livera*, dulci sumptum discutit & ardori urinae auxiliatur: cum febribus in vino cocto tussim sedat, & thoracem expurgat. Utiliter panis incoquitur, & calcei induitur; ita enim concoctionem juvat & flatus dissipat.

Frequens & copiosus Cymini seminis usus faciem decolorat, & pallorem cuti inducit. *Dioscor. Galen.*

Suavem halitum spirant Cuminum, fetidum emendat, eaque de causâ qui sedam habent respirationem Cumino magno adjuvamento crebris utuntur. *Stapel.* Oleum arte chymica extractum, præsentissimum est virtutum in affectibus omnibus flantem, præsertim uterinis. Novi Empiricum qui miracula creditur facere assus aliquot guttis panis tosto, & umbilico impolito. *Caspi. Hofman.*

2. *Cuminum* sive *Cuminum seminis villosi*.

Hoc genus in insula Melita collectum habemus ubi cum superiore sparsim nascens, neque foliis, neque figura, odore aut sapore seminum, sed duntaxat eorundem hirsutie seu villosa caesare discernendum, observavimus.

Hoc fortasse genus est quod Jo. Bodæus à Stapel habet pro *Cumino dulci* Melitenfium, quod hirsutum esse scribit, quo qui conditus est panis, sapore gratiori commendatur.

Nè quis tamen putet, hoc esse quod Melitenfium ipsi *Cumino dulce*, seu ut C. Bauhinus, *Cuminum dulce* vocant, illud enim nihil aliud esse quam Anisum, & nobis cum ibi esset ab incolis dictum est, & ab eruditissimo Viro Joan. Francisco Abela Melitenfium in descriptione illius insulæ constitutum.

P p

CAP.

CAP. X.

De Umbelliferis semine striato majore foliis latissimis, in plerisque speciebus valde ramosis seu De Angelica.

Angelica barbaris & Agyrtis ab Angelis dicta est hac herba ob insignes qualitates: visum & radix S. Spiritus dicitur ex eadem rationem. Ejus notæ sunt folia latissima, semina striata magna & crassa per maturitatem alba, succus lacteus per siccitatem flavicans. Nos herbas quædam semine striato minore, à foliis & odore similibus Angelicas dici solitas nec immerito, in hoc capite tradimus.

1. Angelica sativa J. B. C. B. Ger. Park. **Garden Angelica.**

Radice altè demittit, crassitudine pluquam brachiali, cum multis adnatis pollicari crassitudine, rugosam, cuticula in cinereo rubefcente nonnihil obtectam, pulpâ albâ, molli, succosâque: quæ præcisa flavum liquorem seu lachrymam ab interiori cortice parte remittit, cui similis liquor etiam in foliorum venis continetur sed aquosior, & cum primò effluit lacteus, gustu admodum calido & aromatico, acri & amaro. Caulis inde exurgit crassus, ad terram purpureus, geniculatus, concavus, teres, striatus, bicubitalis, multis alis donatus, in candido livente polline velut aspersus. Folia triangulata amplissima, & segmentis sui foliis parvioribus ut in hoc genere maximis, in ambitu crenatis, mollibus, supernè virentibus, infernè dilutioribus, oblongis & multo gibbo inæqualibus composita, sapore & odore minis aromatico quam radix: quæ in caulibus sunt minora iisque ad radicem, & bulgis seprofundunt in pilam quasi convoluta: siquidem folii cujusque pediculus è membrana latissima concavâ, tum folia tum umbellam florum cum bulga obvolvunt, oriuntur. Summus caulis & rami in florum umbellâ in sphericam figuram circumactas, quas idcirco merito corymbos dixeris, terminant. Florum petala perexigua, subrotunda & minime cordata aut bifida, colore pallido seu herbaceo. Singulis flocculis ut in reliquis hujus generis bina succedunt semina invicem conjuncta, longiuscula, tumida, striata, in candido cinerea.

Secundo tertiove anno, si permittas, plerumque caulescit. Cum verò caulis maturo semine parit, ipsa quoque radix putrescit & interit.

Radice Angelicæ Alexipharmacum, Bezoardicum, & cordiale nobilissimum esse unanimi consensu doctorum medicorum & botanicorum.

Herba ipsa, sed præcipue radix & semen, calfacit & siccit, aperit, attenuat, sudorifica & vulneraria eff: mentis movet, festum expellit, suffocationi uteri maxime conducit: malignis morbis, venis, ipse quoque pesti medetur. *Schedæ.*

Pro præservatione pestis radices aceto maceratas aut naribus admovent tantum, aut sub lingua habent, aut masticant, aut acetum bibunt jejuni. Pro curatione vel 3j. solius pulveris, vel 3ss. cum Theriacæ 5j. in vino tenui, in aq. card. benedict. tormentillæ, &c. propinant & sudorem inducunt, idque repetunt singulis sex horis.

In vulneribus *Abelschæ*, præcipue canis rabidi, emplastrum fit cum thure, ruta, pice, aliis.

Radix condita cum saccharo, ut & foliorum pediculi delibrati manè sumpti putantur valere plurimum contra pestem & aeris contagionem, quin & sanare quovis thoracis & pulmonum affectus frigidos. Idem commanducati fetentem oris halitum emendant. Plura vide apud Tragum, Fuchium, aliisque Botanicos.

Angelica non faciliè provenit vere; recenti quidem semine disseminari cupit.

Angelica sylvestris Ger. Park. *sybo. major* C. B. *sybo. magna vulgarior* J. B. **Wild Angelica.** *reclius Angelica aquatica, i. e. Water-Angelica.*

Radix huic crassa, rugosa, alba, simplex, furculosa, sapore acri, minis aromatico quam fativa. Caulis bicubitalis & altior vidimus qui hominis proceritatem superat; crassus, teres, striatus, manibus multis alis concavus, foliis per intervalla alternatim positus cinctus: Folia autem lato, membranoso, concavo, striato principio caulium & umbellas antequam erumpant cum involucri amplexantur. Folia triangulata costis supra parte canaliculatis, tribus quatuorve alarum conjugationibus constant: segmenta singularia lata, angustiora tamen & acutiora quam Angelica sativa, per margines argente dentata, glabra, obscure viridia. In summis fistulis & ramulis umbellæ amplæ flocculis exiguis, albis, pentapetalis constant, petalis bifidis & velut cordatis, *flaminulis* intus albis. Umbellæ totalis exortum radiorum nulla in caule folia circumstant, umbellarum autem partialium ex quibus totalis quæque componitur plurima, angusta, acuta. Singulis flocculis ut in reliquis conjugentibus bina succedunt semina, striata, minus turgida quam fativa, margine foliaceo.

In aquosis & ad fluviorum per margines ubique ferè in Anglia provenit. Augusto mensis flor.

3. Archangelica, Lob. Archangelica seu Angelica Tabernamontani seu Scandiacæ Hort. Leyd.

Huic Lobelius flores luteolos, folia sativæ multò majora attribuit: si per folia intelligit lobos particulares in quos solum dividitur; & deur hujusmodi Angelica, erit proculdubio distincta species: verum inspicior Lobelium ex consuetudine flores luteolos dixisse, & per solum intellexisse folium totale seu totam aliam foliaceam, quæ Angelicæ sylvestris in montosis nascenti revera major est Angelica folio.

Dodonæus eadem flores albos attribuit; Semen longius & crassius quam Angelicæ sativæ. Dodonæus separat Angelicam ab Angelica Norvegica, Lobelius eandem facit. Dodonæi descriptio in omnibus præterquam semine Angelicæ sylvestris in montosis nascenti convenit.

Archangelica

Archangelica Clusii in omnibus præterquam magnitudine cum Angelica sylvestris convenit: Ea autem, ut puto, loco natali debetur.

C. Bauhinus ex Archangelica duas species facit, nec præter rationem, si uni flores luteoli sint, ut Lobelianæ, alteri albae, ut Dodonæi Archangelicæ. Verum Autores omnes eandem habent incertam: & C. Bauhinus Archangelicam Clusii ad duas refert.

Cum ergo adeò inter se variant & dissentiant Autores de Archangelica, nos existimamus eam non distinguere specie ab Angelica sylvestris vulgari seu aquatica, sed accidentibus quibuscumque aut soli diversitate ortis.

Postquam hæc scripseram, & opus nostrum jam prelo aptatum esset, eruditissimus Vir D. Jof. Palmer M. D. communicavit mihi Catalogum manuscriptum Horti Medici Leydenfis cum Observationibus in plantis ibidem crescentes, è D. Hermannis ex exceptis; in quo invenio

Archangelicam seu Angelicam Tabernamont. seu Scandiacam, quam dicit flores proferre in umbella flavescens, & in omnibus convenire cum Angelica, nisi quod semina sint rotunda, illius autem oblonga, & hujus folia sint majora.

Angelica sylvestris iidem pollere viribus creditur cum sativa, verum languidior & infirmior est *Viret.* mulcò. Hopes quidam in Ducatu Wirtembergico celebrabat in morbis equorum, pecorum & suum, exhibitum vidimus in potu vel siccam. *J. B.*

A. 4. Angelica sylvestris minor sive erratica C. B. *sybo. repens* J. B. Herba Gerardi Ger. Podagraria vulgaris Park. **Herb Gerard, Gout-wort or Ashwurd.**

Cubitali & interdum etiam bicubitali caule assurgit, tenui, striato, rubente, fistuloso, alis concavo, ex radice tenui, fibrosa, longè lateque reptante, odore & sapore quadantenus Angelicæ, sed multò infirmior: in plantis ibidem crescentes, eodem ferè colore, siliis sapore: Umbellæ Angelicæ, idem minor, floribus candidis, odorata. *Semina* oblonga, angusta, acuta, quam Angelicæ sativæ multò minora, striata, per maturitatem nigricantia.

Ad sepes inque umbrosis ad latera montium frequens. Camerarius Pestem hortorum appellat, *Locut.* quoniam semel plantata reptatu suo odiosa est, nec faciliè iterum extirpari & aboleri possit.

5. Angelica sylvestris hirsuta inodora C. B. J. B. Podagraria hirsuta Park. **Hair Herb Gerard.**

Radiceem habet crassam & fibrosam, foris pullo cortice teactam, intus albam, redivivam & odore medicato: Caulis parte infera paucifimis pilis cinctum: Folia atrovirentia, hirsuta, pediculis idem hirsute aspersi infidentia. In reliquis cum præcedenti convenit.

Lusitani ad C. Bauhinum missa est.

6. Ligusticum quorundam foliis Angelicæ J. B. Ligusticum alterum Matth.

7. B.

Camerarius apud Matthiolum in epitome exprimit figurâ suâ plantam quam habemus siccam Citra nomine, odorem spiritum Mei, foliis nonnihil accedentem ad Angelicam, comâ valde capillata ad radicem, ex foliorum antiquorum reliquis, quæ bene exprimitur effigie ex ipsa planta à Camerario propolita, notatâque litera A.

Hanc J. Bauhinus eandem esse putat quam Cæsalpinus describit lib. 7. cap. 46. Ligustici nomine, quod in Alpibus Liguriæ vulgò Imperatoria vocatur. Folia à radice rotundo pediculo ac ferè lignoso & tripartito gerit, figura herbæ S. Mariz, sed magis in acutum desinentia, magis ferrata, terna in singulis pediculi ramulis, odorata, prædura: caulium cubitalem altiorumque paucis foliis: semine in umbellis figura & magnitudine Feniculis, nigra, odorata & acria: radix candida, pollicaris crassitudine, in duas aut tres prælongas desinens, odore jucundo, sapore acri.

Oritur in Alpibus propè rivulos.

Utuntur femine in obsonis & radice ad Stomachi dolores & imbecillitatem, ac omnes ferè in *Locut.* *Usus.* ternorum noxas.

7. Angelica lucida Canadensis Cornuti. Panax Heracleum alterum Americanum splendens foliis, Læserpitium credium quibusdam Park. **Shining Angelica.**

Cornut.

Hujus caulis vix cubitum implet, nullâ intus medullâ repletus, nisi in iis (patitis quibus ille nodis intercipitur ad foliorum exortum. Foliorum pediculi teretes, juxta caulium in latitudine membranceam expansi nodos tegunt caulemque amplexantur; mox producti longius in quamplurima folia saturè virentia, ambitu serrato desinunt: Foliis splendida viriditas inest (quam inducitur geli per hyemem reliquum plantam folia contrahunt.) Flores albi non Angelicæ aut Imperatoricæ nostræ modo in orbem conglobantur, sed velut ipsi umbellam formant, quos statim excipiunt *semina* minus foliaceæ vulgaribus. Radice nititur crassa, que in fibras etiam pinguiores exit. Statim atque decidunt semina caulis exarescit, unâque planta commoritur ut nostras.

Angelicæ saporem redolet, acriter linguam exurit, sudores movet, salivam ciet, uno verbo ad *Viret.* eadem est ad quæ vulgaris nostræ efficax.

In sylvarum apricis invenitur.

Locut.

7. *Angelica atropurpurea Canadensis Cornuti.*

Hæc ut & præcedens nonnisi trima caulem facit, instar nostratis. *Radix* ei crassior est, torosa, nigra cute obducta, carne intus alba & nervo; carnosioribus etiam fibris adjectis. *Folia* longè majora & plura quàm præcedentis, longiore etiam pediculo emergunt: hujus inferior pars, que radice aut caule attinetur, in profundam cavitatem sulcata, respiciens caulem labris amplexatur. *Caulis* ultra hominis præcricatam adolefcit, per sempedalia spatia nodosus, ut Calamus, & foliis intercepit. A medio ad summum multis luxuriatur ramulis, qui & foliis minoribus semper ornantur. Flos antequam appareat in cymis sulcata folii cavitare obtegatur, quam productior caulis profcindit, flôque apparet in rotunditatem circumactus, quem sequuntur semina. Caulis hujusle plantæ foliorum pediculi atropurpurei sunt: folia quoque & semina obscura viriditate insulfantur. Ut odore & sapore est ignavior superiore, ita & viribus videtur esse inferior.

C A P. XI.

De *Imperatoria*, quæ non ineptè *Angelicæ* speciebus annumeratur.

Nonnullis Magistrantia, aliis Afrantia, Ostrutium seu Osteritium dicitur: Veteribus indicata videtur.

Note ejus sunt folia lata, colore & odore ad Angelicam accedentia, tripartito divisa & subdivisa: radices crassa oblique: semen striatum majus.

Imperatoria J.B. Ger. *major* C.B. *Imperat.* sive *Afrantia vulgaris* Park. *Common Whastel-wort*: by some erroneously *Pellitory* of Spain.

7. B.

Pollicari crassitudine nonnunquam est *radix*, sensim gracilefcens, rugosa, & lateralibus fibris, quibus se propagat, donata, summa tellure oblique acta, carne alba, aromaticâ, acrimoniâ vehementer linguam vellicante, totumque os calefaciente. *Folia* terna plurimum juncta [potius tripartito divisa] *Macerones*, acutiora, rigida, quorum singula rursum in tria segmenta serrata, aliâ levius, aliâ profundius dividuntur. *Caulis* cubiti & sesquicubiti altitudinem assequuntur, striati, inanes, in alas divisi: Umbellæ florum alborum Myrrhidis, latæ; *semen* Anethi ferè, sed paulo majus, candidum, plenum & latifculum. [Florum petala bifida sunt.]

In montibus max. Carthusianorum cœnobio imminetibus invenimus. Gignitur etiam in Ananienfibus montibus supra Tridentinum: quare patris ad radices montium Alpibus Attriaci & Striaci vicinorum magnâ copîa.

Hujus speciem minorem proponit Camerarius *Ep.* non alia in re quam partium omnium parvitas à superiore diversam, quam Imperatoriam fere Afrantiam Alpinam appellat.

Saporis est acerrimi, radix præsertim, unde per errorem nostratum vulgò *Pyrestrum Hispanicum* denominatur. Alexipharmaca est ac sudorifera. Discutit misrice intestinum & uteri flatus, unde in colico cruciati utilis est. In colicis & flatuosis (inquit C. Hofmannus) est divinum remedium, ultra certè & Angelicam & Zedoariam. Ufus præcipuus est in venenatis morbis ac ietibus: in pulmonum tartaro resolvendo & expectorando, in fectore anhelitus corrigendo; in capitis affectibus phlegmaticis, Paralyfi, Apoplexia, &c. Asunt nonnulli quartanâ eos sanari, qui pulveris cochlearis dimidium horâ una ante accessionem ex mero bibunt. Commendatur & ad hydropem [In hydrope, in quartana, in febribus diuturnis omnibus, non habet sibi parem medicinam. C. Hofmannus] Externus in odontalgia (gargarif. aut radices frustulum denti dolenti impolitum & in ore detentum, copiosè etenim pituitam & phlegma elicit) in catarrhis exiccandis (hustitu) in tumoribus, ac Arthride frigida. In scabie capitis exiccanda (lotione) in fèrpiene inveterata sananda (cum adipe suillo illita) in globulis sagittive corpori extrahendis, impolita. *Schedæ & Matth.*

Hinc non immerito (inquit J. Bauhinus) Imperatoriar nomen sibi acivit, cum tot tantisque viribus præstet.

Cæterum ut facie externa & odore Angelicam refert, ita usum cum illa facultatibus dotata est.

C A P. XII.

De *Umbelliferis* semine striato majore, per maturitatem nigro, foliis latissimis, seu

De *Smyrnia* aut *Hippofelino*.

Smyrnia inde dictum est, quod radix lachrymam emittat Myrrhæ similem, ut Theophrastus Hist. lib. 7. cap. 6. & lib. 9. cap. 1. docet, qualem Hippofelium fundere docet experientia, inquit Bodæus à Stapel.

Semine majore tumido, per maturitatem nigro à congeneribus distinguitur. *Smyrnia* autem *Creticum* foliis duâ generum, inferioribus Apii in modum incisis, superioribus quæ caulem vestiant integris & indivisis caulem amplexantibus, ab omnibus cujuscunque generis *Umbelliferis* differt.

1. *Hippo-*

A. 1. *Hippofelium* Ger. emac. *Hippofelium* sive *Smyrnia vulgare* Pack. *Macerone*, quibusdam *Smyrnia*, semine nigro J.B. *Alexanders*, *Hippofelium Theophrasti* vel *Smyrnia Dioscoridis* C.B.

7. B.

Radix nititur crassa, foris & intus albâ, odoratâ, acri cum quadam amaritudine. *Caulis* edie pliquam bicubitalis, factos, ramolos, striatos, nonnihil rubentes: *folia* Apii palustris, ampliora, segmentis rotundioribus, atrovirentia, sapore ad Apium hortense accedente, subdulcia. *Flori* in umbellâ ex foliolis ex albo virentibus & apicibus concoloribus compositi. *Semen* crassum, nigrum striatum, seu angulosum.

In rubus maritimus oritur, v. g. in insula *Preßholm* dicta propè Bellum-mariscum oppidum *An-* *Locu.*

gleficæ primarium in Vallia, inque Scotiæ litoris rupibus propè Bervicum. *Macerone* Italici dicitur vocabulo (ut creditur) corrupto à Macedonia, quoniam *Petrofelinum* Macedonicum per errorem Officinis dictum fuit: Nostratibus *Alexanders* & vulgò etiam in Italia & Germania Herba Alexandrina, vel quia ab Alexandria Ægypti urbe advehi solitum est, vel quia id vulgò creditum.

Alit bene, & præstat eadem quæ Apium, sed efficacius. Venit in cibum cruda & cocta tum *Uss.*

radix concisa, tum folia tenella & caulis, frequentius apud nos in julsulis verno tempore ad sanguinem depurandum, rarius in intinctibus ex aceto & oleo.

In Officinis nostris *clm atrum* dicitur, in transmarinis vulgò sed falsò *Petrofelinum Macedonicum*.

2. *Smyrnia Creticum* Ger. Park. *Creticum persoliatum* J.B. *peregrinum rotundo folio* C.B. *Candy Alexanders*.

7. B.

Hilari virore persula *folia* producit, nitidique, pedem longa, longo nixa pediculo, quæ in oppositas ex certis intervallis alas dividuntur, atque hæc rursum in alias, ut subléctiones particulares haud male Apii palustris foliis possint comparari, altiusculè incisæ, crassæ satis, atque hæc quidem statim è radice pronascuntur: nam quæ ramorum divaricationibus subsunt immane quantum ab hac forma discunt, circinata ferè rotunditatis, Persoliatæ foliorum modo à caule ramiflicæ transfolia, fescundam aut duas uncias lata, & interdum gemina, alterum alteri impositum. Umbellæ est Anethi, aut Persoliatæ floris albicanibus aut pallentibus: *Semen* subrotundum, nigrum, striatum.

Folia in caule non exactè rotunda sunt, sed in longitudinem productiora, nec à caule persula non observantur.

Altero (inquit Camerarius) à seu anno prodit foliis geminis, ut Locustarum ferè alas representet, quæ paulo post marcescunt. In creta sub terra latet radix recinda Levi magnitudine aut paulò grandior. Sequenti postea anno folia protrudit infans Ammi vulgaris; *Radix* vero tenuis fit & oblonga, quæ rursum per hyemem ita perdurat. Primo denique vere tandem emergunt folia *Petrofelinæ*, & caulis qualem descripsimus.

Quam C. Bauhinus speciem diversam facit foliis longioribus in caule & profundius incisis, ex descriptæ semine sibi in horto enatam scribit Parkinsonus: proinde non est cur ejus ratio habatur.

Invenit hanc F. Columna in montibus Æquicolum Vallentium & Alipendium in Sabinis, humilibus locis circa aquarum decursus, &c. Nos in Sicilia propè *Punta Cervulo* non longè à *Pascali*, *Locu.*

Hujus caulis limbo habet seu lineas cartilagineas elatas, cujusmodi in aliis *Umbelliferis* adhuc observare non contigit. *Col.*

C A P. XIII.

De *Umbelliferis* semine striato majore foliis Apii, maximis, seu

De *Levistico*.

Levisticum vox à Ligustico corrupta videtur, vel potius à Libystico Galeni, quod est Ligusticum Dioscoridis. Ligusticum autem à Liguria, ubi plurimum nascitur, dictum est. Ejus note sunt folia Apii majora, odor validus, magnitudo & statura insignis.

Levisticum vulgare Ger. Park. *Ligusticum vulgare foliis Apii* J.B. *Lig. vulgare*, an *Libanotis ferilis* Theophrasti C.B. *Botage*.

7. B.

Caulis habet hominis altitudinem excedentem, crassum, goniculatum, cavum, striatum: *Folia* pedalia & ampliora, in alas divisa, quarum extremæ divisiones ad folia Apii palustris aliquatenus accedunt, sed longè majores, obscuro virore splendentes, odore validi [non tamen ingrati] Rami ut & summus caulis umbellæ gerunt amplas, florum luteorum: *Semen* majusculum compressum. *Radix* crassa est & lignola. *D. Nid* amicus noster singularis & Botanicus egregius solebat dicere, *Levisticum Pharmacopoli* odorem spirare.

Levisticum vulg. in hortis colitur: natalis ejus locus nobis hæcenus incompertus: Pona tamen in monte Baldo reperiri ait, Alii in Alpibus Liguriæ apud Appennino. Efflare florēt: Augusto magna ex parte semen ad maturitatem perducit. *J. B.* gaudet foliolumbro.

Levisticum vulgare Germanicum *Park.* Quare an differat à vulgari *Levistico*.
Alexipharmacum est ac diureticum, vulnerariumque; Ventericūm roborat, Asthmā subvenit; menses & lochia ciet; factum mortuum ejicit (semen) tartarum lentum resolvit, dolorēque inde natos sedat; Epatis lienisque obstructions refert, adeoque præcipue ietero convenit. Extrinsecus ejus usus est in Balneis, cataplasmatibus (utero & uteribus dicatis) in Emplastris vulnerariis & sim. *Sched.*

Vulgus per caulem cavum perum haurire fucit, quod tussim sedatum iri sibi persuadet. *Idem.*
In facultatibus porro tam vicinum est *Angelicae* & *Imperatoriae* supra dictis, ut non putet necessarium esse commemorationem C. Hofmannus. Adjuvat digestionem, ventositatem dissolvit & infestationem.

Vereres Ligures, ut & hodie Hetrusci, semine pro pipere utebantur. Promovendis mensibus & sudoribus sufficit 3℔. seminis.

Cum odor hujus plantæ adeo validus & pertinax sit præ *Angelica* & *Imperatoria*, verisimile est eam viribus etiam eisdem antecellere.

Nomen proculdubio factum est à Libyico Galeni, quod est *Ligusticum* Dioscoridis, ita dictum quod in Appennino, quæ parte Liguriam attingit, frequens est.

* Forstius pro secreto habuit succum foliorum *Levistici* in secundinis retentis. Erat magnum Arcanum famosæ cusuſſandæ obſtrictis, quæ id obtinuerat à Jædro medico. Communicavit D. *Tancredus Robinson.*

C A P. XIV.

De Umbelliferis semine striato majore, foliis Aquilegiæ, seu

Libanotide aut Ligustico Aquilegiæ foliis.

Libanotis latifolia Aquilegiæ folio C. B. *Park.* *Ligusticum Ranunculi foliis Aquilegiæ* J. B.

C. B. *prod.*

Radice est crassa, fibrosa, cortice inæquali, quasi rugis transversis asperata, fusciq; coloris recta; medulla candida, amara, modicum quid Aroma & Aristolochiam sapore redolens: ad caput pili tanquam veterum foliorum defluxorum fibræ folioris & nigrae: etenim folia, quæ numerosa ex radicis capite longis pediculis emergunt, una parte quasi vaginato exortu (minimè ea quæ crassiora & latiora sunt, ut & ea quæ ex caule prodeunt) eundem tanquam membranaceo filiqua circumdant articulo crassiore lineaque transversa: quæ crassa sunt, rigida, glabra, viridia & splendens, subius candicans, fibræ majoribus subpurpureis transcurrentibus, quæ licet instar foliorum Aquilegiæ dividantur, non tamen omnia in pares lacinias (Aquilegiæ laciniis latiores) fissa sunt: inferiora namque in vegetiore planta plerumque quinque folia habent ex triplici rami divisione, aliis tria, tribus pediculis infidentia. *Caule* unicus est, cubitos tres, quatuorve superans, rotundus, striatus, nodis distinctus, subulcans, puniceo colore aliquando admixto, in tres, quatuor, vel quinque brachia distributus, quæ umbellam magnam ex longissimis festucis & floribus albis parvis compositam infinet. *Semen* succedit longum, striatum, puniceum, gustu subamarum, Camini saporem imitans, aromaticum, modice exaltescens & salivam ciens.

E Camerarij orto habuit C. Bauhinus. Nos eandem vidimus in orto D. Caroli Howard Ducis Norfolkici fratris.

Libanotidem minorem Apii folio C. B. i. e. Libanotidem Theophrasti minorem *Lob.* Nos cum Parkinsone eandem putamus Libanotidi latifolia alteri five vulgariori ejusdem C. B.

J. Bauhinus considerandum proponit an Libanotis Theophrasti minor Lobelio sit eadem cum Cervaria nigra seu Saxifraga Venerorum *Ad.*

C A P. XV.

De Umbelliferis foliis Apii minoribus, semine striato majore, Daucus montanis distilis.

1. *Seseli* 2. *montanum* Pannonicum Clus. *Valdebonæ nomine missa, Libanotidis secundæ quorundam* *seu Cervariæ nigrae species* J. B. *Daucus montanus Apii folio albanici* C. B. *Daucus Selenoides maximus* *Park.*

Clus.

Rachialis interdum nititur radice, præsertim si planta vetustior sit (recentiores & juniores pollicem habent) in aliquot ramos inferiore parte divisa, crasso, rugoso, nigricoque cortice septa, gummoso primum lentoque sapore prædita, deinde acri & salivam ciens: quæ summo capite in multa extuberat capita villosa, (quemadmodum ferè omnes ferulacæ generis stirpes)

pes) unde exeunt magnæ & satis ample foliorum alæ, aliquot foliis per ambitum serratis & nonnihil incisilis, unde costæ inhærentibus, sed ex adverso nascentibus constantes, colore supra parce dilutius virente & aliquantulum splendens, proni cineraceo præditis: Inter quæ selicubitalis nonnunquam emergit *caulis*, striatus, pollicaris interdum crassitudinis, geniculatus, in aliquot ramos diffusus, quoniam ambiunt ad singulos nodos five genicula minores foliorum alæ. Summum caulem atque extremos ramos exornant umbellæ pallescensium *florularum*: quibus succedunt *semina* Sileris montani seminis similia.

Invenitur ferè in omnibus Pannoniæ & Austriæ inferioribus montibus, aspero solo ventisque perflato. Julio & Augusto florēt, & subinde semen profert.

Differt à Cervaria nigra foliis virentibus magis, paucioribus conjugationibus compositis, verum multo majoribus, amaris & acris nonnihil: floribus luteis ex umbellis minoribus, qui masticati odorem reddunt aliquantulum vinosum & aromaticum. *J. B.*

C A P. XVI.

De Silere montano.

Siler nomen à Sile deductum est, quia pro Seseli semine utuntur. At Veteres ipsum Seseli etiam *Sili* ac *Seli* vocabant.

Haud scio (inquit Bodrus à Stapol.) an vox Sili rejicienda. Nam apud Festum legere est, Silatum Antiqui dicebant quod nunc jentaculum dicimus, eò quod cum jejuni vinum Sili herba conditum absorbent.

Bodrus semen Sileris majoris acredinis esse scribit quàm ullum Seseli, eoque mensuris ciendis perquam commendatum.

1. *Siler montanum* Officinarum Lob. Ger. *Seseli* *seu Siler montanum vulgare* J. B. *Siler montanum, vulgo Sifelos* *Park.* *Ligusticum quod Seseli* Officinarum C. B. *Seremountain.*

J. B.

Humanum superat altitudinem Sileris montani *caulis*. Caulem ramisque ceu vagini laxiore amplectuntur foliorum pediculi palmari aut seliquipalmari: ipsa verò folia in alas oppositas dividuntur. Segmenta extrema terna ferè sunt, Cystiti Tragi foliis similia, oblonga, latiuscula, mucrone leviter obtuso. Umbellæ late, ample: *Semen* magnum cum fimbria foliacea, striatum, oblongum sapore acri & subamaro, veluti corticis auranti, tandem ad Cymini saporem accedente. *Radix* magnâ comâ infimum caulem ornât, rugosa, digitali crassitudine, albida, odorata, in altum descendens.

In Jura & Saleva montibus propè Genevæ, inque Alpibus propè Pontiebam observavimus: Alii. *Locus.* bi etiam in Alpibus frequens reperitur.

C. Bauhinus Ligusticum Matthioli idem esse statuit cum Silere montano. Joannes frater hoc non audet asserere, tum quia Matthiolus Seseli hoc Officinarum cunicum fetorem repræsentare ait; Ligustici verò semen incolæ Liguriæ passim in ciborum condimentis adhibere, tum quia Lobelius separat, tum denique quod semen quod apponitur iconi *Camer.* differt.

2. *Siler montanum angustifolium* *Park.* *Ligusticum* *seu Siler montanum angustifolium* C. B.

C. B. *prod.*

Caule est tenui, cubitali, in alas brachiato, quæ umbellam albam, parvam sustinent; foliis paucis in segmenta angusta, oblonga (Peucedani instar) sed longè breviora divisis, quæ in alis ferè capillata.

Propè oppidum *Stain* Austriæ.

Locus.

C A P. XVII.

Seseli montanum Feniculi folio C. B. *montanum tertium* Clus. *mont. angustifolium* 3. *Clusi, folio Seseli Massiliensis Matthioli, semine Angelicæ, J. B.*

Clus.

Huic multe sunt foliorum alæ, Feniculi foliorum instar in multa folia tenuia, illis tamen crassiora & breviora divise, virides admodum, mucrone omnium foliorum candicante & duro, calidi gustus: inter quæ enascuntur cubitales *caules* aut amplores, digitali crassitudinis, striati, geniculati, in aliquot ramos scissi, quos secundum nodos alie minores amplectuntur foliorum alæ. Flores in extremo caule & summis ramis in umbellis distributi nascuntur albi: dein *semina* striata, Angelicæ semini non disparia, gustu fervido. *Radix* multo crassius & oblongis fibris, late & oblique sparsis confiat, quæ singulis annis summo capite novas propagines ad latera facit.

Nascitur in plerisque Austriæ inferioris & Stiriae montanis pratis, atque Julio florēt.

Locus.

Parkinſonius aliam hujus ſeu ſpeciem, ſeu varietatem habet, quam Oenanthen Apii folio minorem vocat, eamque duarum ſpecierum facit. Ab hac etiam ſpecie diverſam facit Oenanthen anguſtifoſiam Lobelii, entia præter neceſſitatem multiplicans.

6. *Oenanthe Staphylii folio aliquatenus accedens* J. B. *Oen. Paſtinacea ſylv. folio, ſemine Atriplicis*, J. B. *Monſpelica major & minor* Park.

J. B.

Folia hujus inferiora ad infima folia Oenanthos Monſpellanae accedunt niſi tenuius eſſent diſſecta: pediculus eſt pluſquam ſpithameus, cui æquales ex adverſo ſite alligantur alae, in folia Petroleſini ſubdiviſa, delicatiora utrunque & incuſurâ concinniore, ad Staphylium quodammodo accedente: reliqua folia ad caulium alas enata Pencedani foliis proxima, id quod etiam in Monſpellana Oenanthè obſervavimus, cujus etiam cauli ſimilis eſt & hujus caulis pulchrè ſtriatus; aliquid quoque umbella denſiſſimis mulcariis albicantibus compoſita.

C. Bauhinus hanc plantam ad Joannem fratrem ex horto Patavino attulit.

7. *Oenanthe ſtellata* Cretica Alpini exot. *Cretica ſtellata* Park.

Alpin.

Oenanthes alteri Matthioli quàm ſimillima, caulem unicum promit, rectum, teretem, dodrantalem, non admodum craſſum, qui in ſummitate in quinque ramulos dividitur, graciles, itidem rectos, rectèque actos, qui Umbellam albam Oenanthos modo produunt, quæ Umbellæ poſt flores nuntantur veluti in quinque ſtellas, habentes octo & quandoque plures radios, longos, latos, in acutum deſinentes; in quorum medio flores ſunt parvuli, in orbem comprehenſi, qui poſtea indureſcunt & mutantur in ſemina parva, oblonga, tenuia, Scabioſæ Indicæ ſimilia, ſimul compacta & duriffima; ſtella autem per maturitatem nigra redduntur. Folia Oenanthos ſecundæ, ſed pauciora & majora. Radicibus nititur ſex, ſeptemve, longis, craſſis, carnoſis, in acutum deſinentibus, ab eodem principio proficiſcentibus, vulgaris Filipendulæ aut Alſphodeli radicibus quàm proximis, ſed minoribus. Tota plantæ ſuperficies quotannis hyeme emoritur, radice ſub terra latente.

- * 8. *Oenanthe Cretica proſpera* Park. *Apula proſpera* C. B.

Park.

Oenanthos Creticæ ſtellatæ Alpini perſimilis eſt: Diſſert 1. Foliis amplioribus, nec in tot lacinias diſſectis: 2. Florum Corymbis, qui ſicut albi ſunt & pariter in capitula glomerati, attamen foliorum acuminatorum ſtellarum capitula cingentium vice hoc genus ſorum capitula aliquot obtinent primarium caput in orbem cingentia, ad eundem ſerè modum qui in Calthæ aut Bellidis radicibus dicte floribus ſit: 3. Semine Oenanthos aquaticæ ſimili: 4. Denique & præcipue proſperæ, quæ in hoc genere glanduloſa non ſunt ut in aliis, ſed ex fibrarum tantum ſeu filamentorum albenſium magno numero compoſita.

C A P. III.

De Umbelliferis ſemine ſtriato minore, ſoliſ & odore Paſtinacæ latifoliæ.

HÆ vel ſunt terreſtres, vel aquaticæ. Terreſtres, vel radicibus carnoſis eſculentis, *Siſarum*; vel durioribus & lignoſioribus *Selinum ſegetale*, & *Anomum Germanicum*. Aquaticæ ſui nomine innoveſcunt. Verùm Seltium ſegetale & Anomum Germanicum rectius ſiis annumerantur.

De *Siſaro*.

Siſarum à Paſtinacæ latifolia ſativa (cui ſoliſ & ſapore radicis ſatis ſimilis eſt) diſſert ſemine, quod non ut in illa latum & foliaceum ſed oblongum, anguſtum & ſtriatum eſt, item radice, quæ non ut in ea unica, ſed ex uno capite plures.

1. *Siſarum* Ger. *Siſer vulgare* Park. *Siſarum multis* J. B. *Siſarum Germanorum* C. B. *Shittert*.

J. B.

Radix propter majorem ſuavitatem cupediis magis expetita quàm Paſtinacæ latifoliæ Germanicæ, quæ non ut in ea unica, ſed ex uno capite plures pendula, glanduloſa, teneræ & fragiles, rufoſæ, cortice tenui pallidiorè obductæ, pulpâ candidâ, digitali craſſitudine, pedales quædam, alie multo breviores, dulci & grato ſapore, nonnihil aromatico. Caulis ſurgit ſeſquicubitum altus, ſingularis, geniculatus, ſtriatus. Folia pinnatim diſpoſita, Bauicæ minoræ, teneriora, acuminata, nigriora, argutus per ambitum denticellis crenata. Umbella candida ſuaevolentium *ſtoſcularum*, quorum ſinguli quinis foliis totidemque apiculis conſtant. Semina in umbella producit Petroleſini, nonnihil majora, colore obſcuriore, longiora.

Siſarum in hortis ſcribitur ſemine, ſed radice potiſſimum, majoribus ac craſſioribus ſubtilis, minoribus

res, iterum in terram deſiguntur, quod Februariis & Martio opportunè ſit, priuſquam caules affurgant, atque hoc tempore exemptæ nervo medio duriorè detractò coctæ cum butyro, pipere & ſale eſſantur. Veteres autem & majores radices ſi hoc tempore non adimantur, corrumpuntur novæque juſta oculos radicula menſe Martio quandoque folia protrudere obſervavit J. B.

Cordus omnium radicem quæ veſcendo ſunt ſaluberrimas haſce affirmat: Dodonæus moderatè Vires. calidas eſſe ac humidās, facile concoqui, nec tardè deſcendere, nutrire mediocriter, nec parvi eſſe ſucci, flatulentum tamen quiddam etiam obtinere, unde Venerem promovent.

2. *Siſarum Syriacum* C. B. alterum Syriacum Park. *Secacul Arabum & Mauritanorum ſive Paſtinacæ Syriacæ* Rauwolf.

Radiceem obtinet teneram, levem, exterius caneſcentem, intus album, fractu facilem, digitali craſſiæ, ac longitudine digni dupla, tuberculis ſeu nodis aliquot inæqualis verrucis ſimilibus, grato ſapore Carotæ; unde emergunt folia multa in plurimas partes diſſecta, Carotæ emula. Caules ad nodos conſimilibus foliis veſtiuntur, & in ſummitate umbellas ſorum geſtant illius ſimilium, ſed colore luteorum.

In Ægypto propè Cayrum urbem ſponte oritur.

Locus.

- A. 3. *Siſon ſive Officinarium Anomum* J. B. *Siſon*, quod Anomum Officinis noſtris C. B. Si. vulgare, ſive Anomum Germanicum Park. *Petroſelinum Macedonicum Fuchſii* Ger. *Balfard Stone-Parsley*.

E radice alba, lignoſa, ſimplici, aliàs biſida, ſurculoſa, in terram non altè deſcendente, ſapore Paſtinacæ aromatico, caulem producit craſſiſſiæ mediocriſ, teretem, medullâ ſarctum, ſatis firmum & rigidum, glabrum, ſeſquicubitale & altiorum, crebris geniculis interceptum, & ab imo ſerè ramuloſum ad genicula hoc illuc reflexum. Folia in caule alternatim ſita, pinnata Paſtinacæ Germanicæ in modum, ſingularia tamen folia Siſari foliis ſimilia, tenera, oblonga, circumcirca crenata, aliquando & laciniata. Flores in umbellis parvis candidi, exigui, eſt quinque petalis cordatis compoſiti, ſemine ſubſequente perſpuſſo, fulco, ſtriato, guſtu acriculoſo aromatico.

Planta hæc valde ramoſa eſt, medius tamen ſcapus altius aſurgit quàm ramuli, qui multipliciter in ſurculos diſcuntur umbellis ſuis onuſtis.

Locus humectis & luſtis naſcitur, unde & in ſepium & foſſarum aggeribus recentioribus.

Locus.

- A. 4. *Selinum Sii foliis* Ger. emac. *Selinum ſegetale* Park. *Honebwozt, Corn-Parsley*.

J. B.

E ſemine Petroleſini emulo foliolis ſeminalibus binis, longis anguſtis exit: proximè erumpentia folia bina, exigua ſunt rotunda, glabra, circum oras crenata: ſequenti ad duo vel tria paria equiſmodi foliolis rotundis mediæ coſtæ adnexis cum impari in extremo componuntur: poſtea plurius erumpentibus formam nonnihil mutant; unumquodque enim folium foliolis octo vel novem parvis, glabris, viridibus binis ex adverſo mediæ coſtæ adnexis, impari coſtam ſiniente, circa margines eleganter dentatis, quoad formam Sii odorati Tragi folia referentibus, verùm minoribus, brevioribus nec omnino fulcis conſtant: Inter quæ pluri oriuntur cauliculi ultra viginti interdum ab eadem radice, bipedales, graciles, teretes, ſtriati, interdum erecti, aliàs ad terram reclinati, geniculati, in multiplices ramos diviſi. Ad ſingula genicula apponitur folium minus iis quæ ad radicem. Folia autem omnia tam quæ e terra exeunt quàm quæ caulem veſtiunt brevi marceſcunt, ut cum ſemen maturum nè unum quidem folium viride in planta cernatur. Flores albi fummoſi plerumque caules & ramulos occupant, interdum & plerique geniculis ad terram uſque exeunt, in umbellis parvis & inæqualibus, ſinguli petalis quinque, minutiffimis planis, obtuſis, & purpureis in medio apiculis conſtant. Totus ſos aciculæ parvæ capiteſtum magnitudine non multum ſuperat. Singulis foliis bina ſuccedunt ſemina parva, cinerea, incurva, ſtriata, Petroleſini feminibus ſimilia ſed majora, ſapore acri & aromatico. Radix parva, alba, multis fibrillis donata, quàm Petroleſini minor.

Circa initium Julii florere incipit, & diutiſſimè florens perſeverat unde & partem aliquam ſemini Tempus. nis Auguſto maturat, aliquam Octobris initio vix ad maturitatem perducit. E ſemine decido renalcitur ſtatim, & foliis virentibus per totam hyemem vigeat. Inter ſegetes folo præſertim Locus, lutoſo oritur.

Herbam ad tumores genarum valere, ſi tuſa & expreſſa ſuccus cereviſiæ miſtus quotidie manè Vire. jejunio bibatur, à mulierculaquadam quæ in ſciſſa experimentum fecerat, edoctus eſt D. Goddardus. Intra duas ſeptimanas tumorem abluunt. Datur ſuccus manipuli unius herbæ expreſſus in dimidio ſextario ſeu pinta Cereviſiæ.

5. *Sium majus latifolium* Ger. emac. *maximum latifolium* J. B. *Sium Dioſcoridis ſive Paſtinacæ aquaticæ major* Park. *Great Water-Parsley*.

Caulibus craſſis ſtriatis & velut anguloſis concavis, ramoſis, ad duorum triumve cubitorum altitudinem aſurgit. Folia ad radicem & in caulibus Paſtinacæ ſativæ latifoliis ſimilia, nec minoræ, alata ſeu pinnata, pinnis plurimis longis, latifolius, acuminatis, circa margines dentatis, glabris, craſſis & ſucculentis, binatim ad mediam coſtam annexis compoſita. Summos caules & ramulos umbellæ occupant magnæ, ſtoſculis albis compoſitæ, quibus ſuccedunt ſemina parva, ſtriata.

Hujus folia quæ initio veris primò erumpunt, ſequentiſ ſimilia non ſunt, ſed minutim conſcisa, & Oenanthos aquaticæ, aut Smyrniſ Cretici (cui hoc reſpectu ſimilis eſt) foliorum emula. Odor huic gravis Petrolei aut bituminis.

In

Locus. In fluviis majoribus pierunque oritur.
Hæc planta C. Bauhino Sion five Apium palustre foliis oblongis dicitur, minus commodè nostro quidem iudicio. J. Bauhinus Tabernamontanum secutus ex una specie duas facit.

- A. 4. *Sion erectum umbellatum sive Pastinaca aquatica* Lob. majus angustifolium Ger. minus alterum Park. umbelliferum J. B. Common upright Water-Parfnep.

Radix multarum aquaticarum instar geniculatim incedit, demissis subinde fibrarum comis longi-
culis, odore & sapore Sifari. *Folia* [quæ è radice exeunt] cubitum longa, longo pediculo, stri-
ato, glabro, intus cavo apertis, octo aut novem pinnularum conjugationibus composita, Pasi-
nacæ Germanicæ similibus, minus rugosis, quæ verò in caulibus sunt minora existunt, profundius-
tisque & argutius secta. *Caulis* sesquicubitalis, teretes, striati, inanes, recti, ramoli. Florum
umbellæ caules & ramulos terminant: flores minuti; candidi. Umbellæ basin seu exortum foliola
angusta, acuminata ambiunt. *Semen* parvum odoratum, acre.

Locus. In rivulis & ad fluviorum ripas.

- A. 5. *Sium umbellatum, repens* Ger. emac.* Creeping Water-Parfnep.

Caulis huius plantæ crassiusculi, concavi, striati, infirmi & procumbentes, è geniculis fibras albas
in teras denitentes, quibus se propagat, striati, ramulos è foliorum alis exeuntibus. *Folia* ori-
gine membranosæ caulem amplexa, longis pediculis concavis, Pastinacæ æmula, tribus vel qua-
tor pinnarum conjugationibus ad mediam costam annexis per margines dentatis composita. *Flo-
rum* umbellæ non ut in præcedentibus summos caules terminant, sed secundum caules ex adverso
foliorum oriuntur brevibus admodum & vix semicubitalibus pediculis, octo aut novem radiis constan-
tes: singuli radii in cacumine umbellam secundariam seu partialem sustinent, cujus basin ambiunt
folia angusta, oblonga: ad basin umbellæ totalis nulla sunt ejusmodi folia, quæ à secunda specie
differt. *Flosculi* perexiguæ, albi, quinque petalis angustis acutis compositi sunt, quibus succedit *semp*
parvum, breve, striatum.

Locus. In rivulis & aquarum scaturiginibus plurima ubique fore in Anglia provenit, unde miramur eam
à nemine ante Johannis Gerardi emulatore descriptam. Figura ejus extat in Hist. Lugd.
p. 1092. sub titulo *Siu veri Matthioli*, ad Descriptionem addita est alterius plantæ.

- A. 6. *Sium minimum. The least Water-Parfnep.*

Radix, ut in aliis hujus generis, geniculatim incedit, demissâ comâ fibrarum albertum è geni-
culis. *Caulis* concavi, teretes, geniculati, rubentes, infirmi & humi procumbentes, duos nonnun-
quam palmos longi, ramoli. *Folia* ad singula genicula singula, alternatim posita, è quatuor vel
quinque pinnularum mediæ costæ adnexarum conjugationibus composita, inferiora quæ aquis im-
merguntur tenuissimè incisa superiora, quæ extra aquas sunt, minus secta & reliquorum hujus generis
similia. Ex alis foliorum emergunt ramuli, ex adverso eorumdem oriuntur umbellæ, ut in præcedenti,
pediculis uncialibus aut brevioribus, parvæ, duobus tribusve radiis constantes. *Flores* & *semina* re-
liquis hujus generis similia.

Locus & Tempus. In palustribus & aquis frequens Maio mense floret.

7. *Daucus Siculus Pastinacæ foliis* Zanoni.

Zan.

E radice digiti minimi crassitie, dimidium pedem longâ, raris fibris donatâ, ima parte in duas
trêve radicales seu ramulos divisâ, albâ, sapore nonnihil acri & aromatico, non ingrato, *folia* emit-
tit multa, in terram undique diffusa, pediculis teretibus superne sulcatis & cavis nixa, ramola seu
triangulata, ut in aliis plantis Umbelliferis: squilum folium integrum in ramos plures, binos op-
positos, dividit & in folium definit; ramuli iterum in pinnulas subdividuntur latiusculas: folia
tamen nonnulla ramola non sunt sed tantum pinnata: Pinnæ five folia ultima superne viridia sunt,
inferne albicantia, glabra, crassiuscula, nonnihil lucida, per ambitum dentata, nervis Labyrinthi
in modum perplexis, reliquo folio viridioribus, ea undique percurrentibus: Pimpinellæ Saxifragæ
minoris formâ similia, verum majora & acutiora. Inter folia exilite *caulis*, cubitum altus, glaber,
& fere lucidus, teres, solidus, à nodo ad nodum hum illic undatum flexuosus, non fragilis, medullâ
argenteâ repletus, raris nodis exceptâ imâ parte interceptus. E singulis nodis folia exeunt singula,
altas bina, imo pediculo in membranam vaginam caulem amplexant dilatato, ut in aliis multis um-
belliferis fit; inferiora in caule ramifera sunt. Ex illis nodis & foliorum sinubus, etiam infimus
& terre proximis, exeunt ramuli, foliis similibus, verum minoribus magisque dentatis leve in seg-
menta tenuiora divisâ vestiti. Summos caules & ramulos terminant umbellæ *florum* minorum
pentapetalorum, cum duabus in medio lingulis: Color aureus vividus, florum & staminum. Flores
delapsi *semina* relinquunt oblonga, octangula, levia, colore stramineo obscuro.

Planta est perennis sed celi frigidorum impatiens.
Hujus semen à Panormo Siciliæ metropoli ad Auctorem transmissit insignis Botanico D. Pau-
lus Boccone.

C A P.

C A P. IV.

De Umbelliferis semine striato minore, foliis Pimpinellæ pinnatis,
radice fœvrida. Sæu

De Pimpinellæ Saxifragæ.

- A. 1. *Pimpinellæ Saxifragæ* Ger. P. Sax. hircina major Park. Saxif. major umbellæ candidâ C.B.
Saxifragia hircina major J. B. Great Burnet Saxifrage.

Radix alba, simplex, minimi digiti crassitudine, rectâ in terram descendens, paucis fibris
donata, sapore fœvrido. *Folia* longis insident pediculis, pinnata, tribus aut quatuor pinna-
rum conjugationibus ad mediam costam annexis, Sii odorati umbelliferi similia, atrovirentia,
splendens, sapore ignavio multo quam radix; pinnis circa margines dentatis, & nonnun-
quam altius incisis, averâ parte hirsuta, suprà levibus. *Caulis* sesquicubitalis & altiores teretes,
striati, glabri, inanes, ramoli & geniculati. Summus caulis & ramulis infident *flosculorum*
albertum minorum: quibus succedunt *semina* pinnæ plantæ magnitudine parva, brevia, striata.
Nulla ad exortum radiorum umbellæ totalis aut partialium apponuntur foliola.

In sylvis, agro Cantabrigienfi & Bedfordienfi, Cantiano quoque & alibi etiam in Anglia obser-
vavimus. *Locus.*

In hoc genere folia interdum in lacinias divisâ nos quoque post Clusium observavimus.

Pimpinellæ Saxifragæ major umbellæ rubente C.B. Saxifr. maj. fol. rubente Park.

Quomodo à præcedente differat inquirendum. Clusius tantum ejus varietatem facit.

- A. 2. *Saxifragia hircina media* J. B.

Hujus descriptionem paucis absolvit J. Bauhinus, Dulim, inquit, generum habet folia, inferiora quidem
ad minorem Saxifragiam accedentia, superiora verò majores folis similiora, oblonga, in acumen de-
finita, profunde crenata. Radix prolixâ, mediocriter crassâ: *caulis* striatus, cubitalis, alis ali-
quot brachiatus, umbellæ gerit albas majulas.

J. Bauhinus dubitat an sit Daucus Selinoides Cordi, quem frater ad Pimpinellam Saxifragiam mi-
norem refert: item an sit Lugdunensis Dauci secundum genus Dalechampii, quod C. Bauhinus in
pin. Daucum decimum seu campetrem Apii folio vocat, de quo alibi.

Tubinge observavit J. Bauhinus, & in monte Watwiler.

Fuchsius Pimpinellam mediam denominabat.

- A. 3. *Pimpinellæ Saxifragæ minor, foliis Sanguisorbæ. Saxifragia hircina minor, foliis Sanguis-
orbæ* J. B. Pimp. Saxifragia major altera C. B. P. Saxifragæ major nostræ Park. præter
rationem major dicitur. The lesser round-leaved Burnet Saxifrage.

Radix nititur simplici, altè in terram descendente, rugosâ, alba, paucis fibris donata, sapore fer-
vido. *Caulis* ab eadem radice nunc unus, nunc plures allurgunt, cubitales & altiores, brevè admo-
dum, sed satis densâ lanugine hirsuti, striati, inanes, ab imo statim ramoli, ramulis è foliorum sinu-
bus (quæ ad genicula sunt) egressis, internodiis longis. Summos caules & ramulos terminant um-
bellæ satis amplæ, radiis multis compositæ [viginti numeravimus] quorum singuli umbellæ partiæ
sunt foliorum minorum, alborum, pentapetalorum, petalis in extremo fibrotundis non bi-
fidis. Singulis flosculis bina succedunt *semina* brevia, parva, tumidiuscula, striata, per maturitatem
nulla neque ad umbellæ totalis, neque ad partialium radiorum exortum apponuntur foliola. *Folia*
ad radicem nulla, Pimpinellæ vulgaris foliorum æmula, & in ambitu serrata, tribus vel quatuor pin-
nularum medio nervo annexarum conjugationibus composita cum impari in extremo, superne ob-
scure viridia, inferne pallidiora & velut glauca, nervis laturatore colore tinctis manifestè apparen-
tibus. [In caule pauca, eaque brevia & tenuia sunt folia, pinnulis longis, angustis, aliis utrinque
incisis.]

Augusto mense floret. In pascuis ficcoribus, solo præsertim glareoso, nasci amat.

Locus & Tempus.

- A. 4. *Pimpinellæ Saxifragæ minor* C. B. Saxifragæ hircina minor Park. an Saxifragæ minor
nostræ ejusdem? Pimpinellæ five Saxifragæ minor Ger. emac. Saxifragia hircina minima,
Pimpinellæ crispæ Tragi J. B. Small Burnet Saxifrage.

Hæc species radice, caule, floribus & seminibus cum præcedente adeò convenit, ut vix internoscas.
Præcipua differentia est in foliis, quæ ad radicem etiam tenuiter incisa sunt: nam ad mediam
costam annexæ pinnule non ut in illa integræ sunt & fibrotundæ, sed longæ, angustæ, in tria qua-
tuorve pinnularum nervo medio annexarum paria subdivisæ; quin etiam singule hæ pinnule se-
cundariæ ad margines altius incisæ sunt in lacinias dentatas. Folia pluribus pinnarum conjugati-
onibus constant. Odore & sapore cum præcedente convenit.

Eodem cum præcedente tempore floret idemque in locis invenitur.

Calculo comminundo & expellendo, autore Trago, accommodatissima est, temperamento cali-
dior omnibus Apii generibus. Radix fœvrida loco Piperis in cibo ultipari possit: nam gustu & vi-
ridis

Qq

ribus ita Piperi respondet; ut *Piper Germanicum* non ineptè dici possit. Et meo cettè iudicio utilior est & salubrior omni Pipere, quod ego experientià longè didici. Herba Pimpinella, radix & semen Petroselinii facultatibus pollent, sed in expellendo ac sedando dolores efficacioribus multo. E radicebus paffilli confici possunt, stomacho frigida intemperie, crassisque ac viscosis humoribus laboranti, paffioni etiam colicæ ac matrici quam utilissimè. Radix quacunque ratione sumatur, five in pulverem redacta, five in potionibus aut elegantiis, adversus omne venenum facit unice, dolorem intersternum lenit, calculus renum prodest, menses ciet, & si quæ alia per urinam evacuanda sunt; quæ omnia de femine quoque accipienda sunt & de aqua destillata: quæ & maculas faciei detergit, & eam duram facit. *Quid vulnerariam herbam esse dicat, nobis minus probatur, cum adeo acris & calida sit: forte ad sordida ulcera detergenda valet.*

Ufus radice præcipuus est (perhibente Fuchio) in peste aliisque morbis contagiosis præcavendis & curandis. Pota ex aceto magna commendationis est ad pestiferos morbos.

Contra phthysin nonnulli commendant Electuarium è radice Pimpinellæ minutissimè trita & saccharo rosato factum. *Vix mihi persuaserint adeo acrem & ferocidam radicem phthisicis convenire: ut neque tussis, asthma, peripneumonia.* J. B. Alii ad colicos dolores leniendos propinant, nescio quo successu. Externus usus est in Odontalgia pro masticatorio ad pituitam elicendam; ad bubones cancrasolique tumores maturandos, lac augendum, &c.

5. Pimpinella Saxifraga Africana major.

Hoc titulo cuiusdam Pimpinellæ Saxifragæ à D. Magnol Montpelii in horto suo cultæ folium ficum nobis exhibuit eruditiss. Vir D. Sloane, ex Africa seu Barbariæ ora allatam ad Promontorium Cetium non longè à Montpelio reulit D. Magnol, unde ipse habuit.

Erat autem folium pinnatum Pimpinellæ instar, & ad exortum pinnarum singularum hinc inde singuli lobi fere foliola è rachis seu costa folii media enascebantur. Plura non habemus quæ de ea dicamus.

C A P. V.

De Caro.

Plinius lib. 19. cap. 8. Carum à Caria appellatum dicit. *Peregrinum & Careum gentis suæ nomine appellatum, culinis principale.*

Folii pinnatis, pinnis in multas lacinias dissectis, seminibus oblongis, striatis; radice dulci esculenta, ab aliis Umbelliferis distinguitur.

A. 1. *Caram* sive *Careum* Ger. *Carum vulgare* Park. *Caros* J. B. *Cuminum pratense*, *Carui* Officinarum C. B. *Carabwige*.

J. B.

Ex radice singulari, longa, crassitudine pollicari & majore, rugosa, adnatis quibusdam & fibris autè, albâ, sapore aromatico & acrisculo ut Pastinacæ, *caules* proferunt multos, cubitum & sesquicubitum altos, striatos, solidos, glabros, geniculatos, in ramos subinde divisos: *folia* longo carinato pediculo, sed angusto, partim à radice, partim ex ramulorum alis enata, Staphylini folii similia, sed per longiora intervalla alas proferentia, & tenuissimè incisa, glabra: in ramulorum extremis umbellæ non ingrato odore; *flores* singulares parvi, rotundi, albidii aut rubescentes petalis cordatis nonnihilque ad fissuram crispis, omnibus in ambitu æqualibus compositis, è quorum umbilico venienti stamina tenuissima exeunt albicantia, apicibus virentibus. *Semen* succedit oblongum, striatum, sapore acris & aromatico.

Locu.

In pinguibus & latis campis herbosus & pratis, quæ subinde rigantur apud Germanos Bohemiosque frequens nascitur J. B. In palustribus Lincobrensiibus, inque palcuis depressis & pinguibus prope Hullam oppidum in Eboracensi provincia copiose oritur, & alibi etiam apud nos in pratis.

Vires.

Semen stomachicum est ac diureticum, siquidem flatu discutit, concoctionem promovere, urinam ciet, cerebrum corroboret, lactis abundantiam præbet. Hinc usus ejus insignis est in colica, vertigine, epilepsia præcavenda, &c.

Semen hoc passim in Germania. [& Anglia] usitatissimum est: nam & panibus, quos bibeos vocant, compingitur, & caseis adicitur [in Germania] iusculis & placentis, artometis, aliisque ferulis incoquitur, & in Officinis saccharo obducitur.

Radix dum adhuc tenera est non minus efficax habetur quàm semen: estque caro ejus in cibis ipsa etiam Pastinacæ jucundior & delicatior, teste Parkinsono.

Multum olei reddit destillatum semen; quod multò acrius est quàm oleum Anisi, experimento J. Bauhini.

Thonerus in Obs. p. 126. dolorem totius abdominis clausum per quinq; guttas olei destillati Carui curavit: & solo hoc oleo à fevo ventriculi dolore curavit etiam aliam. D. Hulse.

C. B. prod.

* 2. *Carvi Alpinum* C. B. *Carum Alpinum* Park.

C. B. prod.

Planta palmaris est & glabra, ex radice oblongiuscula nigricante aromatica folia emittens longis pediculis donata, foliorum Carvi modo, in paulò tamen majora segmenta divisa, pallide virentia. *Caulis* modò unus, modò duo tenuis, ad uncias sex exurgens, supra medium nudus, in quas levisse festucas instat umbella abiens, quarum singulæ flosculos aliquot, quasi in capitulum junctos, ex flavo rubescentes sustinent.

In Pyrenæis montibus legit Burserus.

Locu.

C A P. VI.

De Umbelliferis semine striato minore foliis latioribus Apii seu Petroselinii.

Apium, Græcis *ἄπιον*, ab apibus nomen habere putatur, quia Apes ejus flore delectantur. Petroselinum vulgare Apium Veterum censetur. Apium Officinarum eorumdem Eleoselinum est. Petroselinum vulgare ab Apio palustri foliis minoribus, floribus luteo pallidis differt.

A. 1. *Imperatoria affinis umbellifera mariima Scætica* Sibbald. Prod. *Apium Scoticum & Apium marinum quibusdam* Newtoni.

Folius est quàm Imperatoria minoribus & obtusioribus; *semine* striato majore; *floribus* pentapetalis albis in umbellam dispositis; radice non repente. Hanc esse plantam suspicor quam dudum in rupibus maritimis non procul Bervico è petraurum fissuris exeuntem observavi, & pro Hippofelinum habui. Eandem esse puto quæ Phytologia Britannicæ pro Angelica sativa inseritur.

Pleniorem hujus plantæ descriptionem à D. Jacobo Newton transmissam libet subjungere. *Radix* ei alba, crassiuscula, fibrillis aliquot donata. *Folia* infima longis innituntur pediculis, tripartito divisis ipsa pariter in tres partes secta subrotunda, circa margines dentatas, dilutius viridia. *Caulis* pedalis aut altior, paucis foliis amictus. *Flosculi* exigui, albi. *Semen* figurâ & magnitudine Foeniculae par & simile, striatum, fuscum. Tota planta saporem & odorem acrem, vergerum, aromaticum obtinet; quàm Imperatoria tamen multo remissiore, & ad Apium propius accedentem.

Septembri mense semen maturat. In tumulo quodam arenoso & saxoso ad mare, sex ab Edin- *Locu.* burgo miliaribus versus *Queen's Ferry*, i. e. Regiæ trajectum, invenit Auctor.

Mihi (inquit) ibi narratum est, Scotos montanos, apud quos copiosè oritur, quotidie manè eam elitare; quo le tutos esse persuadent toto die à quavis contagione.

A. 2. *Apium palustre seu Officinarum* C. B. *vulgare ingratius* J. B. *palustre seu Eleoselinum Veteribus* ejusdem. *Apium Officinarum seu Paludapium* Park. *Eleoselinum Paludapium* Ger. *Smallage*.

Radix nictur crassa, albâ, rectâ, profundè in terram descendente, in plura interdum capita divisa. *Folia* inde exeunt multa, pediculis dodrantalibus, rubentibus, striatis, concavis, duobus tribusve pinnarum paribus & impari in extremo composita: Sunt autem pinnule istæ late, circa margines dentatæ, & in tres insigniores lacinias divisa. *Caulis* ab eadem radice pariter multi exurgunt, crassi, profundè striati, concavi, bicubitales & altiores, nodoli longis internodiis, foliis cincti iis quæ ad radicem similibus, pediculis paulatim brevioribus donec in summis caulibus immediate adnascuntur, alternatim positos, è quorum sinubus ab imo istam radicem exiunt prælongi medium etiam caulem altitudine ferè æquantes. In ipso angulo ubi caulis in ramos dividitur [forè caulem medium terminans] brevis admodum & interdum nullo pediculo sedet umbella, non continua sed discreta, è pluribus radiis composita, quorum uniusquisque in summo gestat umbellulam flosculorum minimorum quinque petalis albentibus constantium, densè stipatorum, quibus succedunt *semina* striata, peroxigua, quàm Petroselinii minora. *Caulis* & ramuli in puncto ubi umbellæ sedent in tres ramulos non raro, interdum in binos abeunt; attemen extremi tandem ramuli in umbellas terminantur.

Order totius plantæ validus, nobis tamen non ingratus.

In paludosis rivulis & fossis majoribus, præsertim maritimis, non raro invenitur.

Locu.

Apium palustre in hortos translatum diligenti culturâ miris modis ingratum evadit: unde in Italia & Gallia folia ejus teneriora una cum superna radice parte abscissa cum oleo & pipere estant & in deliciis habent. Itali hoc genus herbe *Scleri* sive *Celeri* vocant. Galli usum ejus Italibus debent, à quibus & nomen acceperunt: Parkinsonus pro nova specie proponit *Selinu* sive *Apium dulcis* titulo: cuius tamen sententiæ non accedo, quoniam Apium dulce seu *Celeri* in hortis nostris satum & cultum post aliquot annos invulgare Paludapium degenerat, ob aeris fci. frigiditatem. Quid idem Foeniculo dulci apud nos satè post tres vel quatuor annos plerumque accidit; adeo ut si illud habere velimus novum semen ex Italia petendum sit.

Apii radix inter quinque radices aperientes recensetur: Semen annuereat seminihus calidis *Vires.* minoribus. Radix urinam & menses movet, calculum pellit, regium morbum solvit. Semen efficacius quàm radix, & ad eadem ad quæ sativi Apii semen commendatur. Minus tamen tu-

Anisum Ger. Park. J. B. *Anisum herbarius* C. B. *Anise*.

Folia ima quæ primò exeunt longis herent pediculis, suntque integra, subrotunda, circa margines tamen dentata, glabra, pallide viridia, uncia majora, odorata: superiora Petroselinii foliis similia & tenuiter incisa; [quò altiora in caule eò tenuius] *Caulis* teres, concavus, ramulosus, inferius & vix fè sufficiens, hirsutus & nonnihil striatus. *Umbellæ* in summis caulibus & ramulis ample pro plantæ modo, nullis ad exortum radiorum appositis foliolis. *Floresculi* parvi albi, quinque foliolis bifidis compositi, æqualis fèrè magnitudinis omnibus, cum totidem staminibus & apicibus albis. *Semen* parvum, minus quàm Cicuta, striatum, colore fèrè cinereo, odore ac sapore gratissimo, dulci, cum jucunda quadam acrimonia. *Radix* gracilis, inutilis, modo simplex, modò multifida. Ubi sponte proveniat nescimus: aiunt tamen in Creta, Syria, Ægypto aliisque orientis regionibus feliciter gigni. In Malta copiosè feritur, (ubi Cuminum dulce appellatur) quæstus causa qui ex ejus mercimonio ad incolas redundat.

Locus.

Vires.

Semen Anisi præcipuè in usu est, herba rarò in usum venit, radix tanquam inutilis nunquam. Calf. & ficeat. Cephalicum, hepaticum ac pneumonicum ac stomachicum imprimis audit [Plinius stomachico inutile esse ait, præterquam inflato] Uli præcip. in inflatione ventriculi, tuss. &c. *Schrod.* Cæteris flatum discutientibus medicamentis gratus est ventriculo, minus habet acrimoniae, & plus suavitatis.

Veteres in ventriculo frigido & humido mirificè commendârunt. Hinc in siti quæ à ventriculo, in dolore capitis, in vigiliis ab eodem, in diarrhœis à cruditatibus, &c. laudatur, urinam ciet & Venerem stimulat. Dioscorides, sed præcipuè Plinius, proluxi admodum sunt in ejus viribus describendis, quos adeat qui plura velit.

Pinlunt hoc in panem ex quo Bischoctum parant, quin & saccharo obducunt ad paranda Confecta quæ vocant, quæ & flatus discutunt, & oris halitum feculentum enendant.

Spiribusc illis tenuibus, ex quibus generosiores seu aquas ardentes eliciunt, omnibus leviter confutum ante destillationem infundunt, ad gratum saporem is iteratâ destillatione extandis conciliandum. *Trachel.* de Aniso utilis est in febribus diuturnis; *Olæ de Aniso destill.* in flatibus: *Dianisio* Melse in isdem & tussi à frigida causâ: *Spiritus Anisi* in angustis pectoris. Sp. vini Anulus in Cardialgia experimentum est Lundani.

Observat Heurnius, quod pulvis seu decoctum Anisi in colicis doloribus, urinæ difficultate, &c. longè præferendum est ejus oleo: quod observandum est contra illos, qui omnia præter chymica spernunt. *Sim. Paulli.* Idem sæpe observavit Primrosius error, popular. lib. 4. c. 3. ut nos monuit D. Hall.

Ad infantum tormina dare solebam scrupulum Anisi crasse pulverisat, cum primo pulvis cochleari. Hoc purgat infantes non alter ac si feniior Rhabarbarum simpliciter. *J. Heurnius* in lib. trium *Aphorism.* Hippocr. Aphor. 4.

In singulo flatulento æger continuè masticat Anisi semen. Dol. L. 2. C. 3. S. 19. Helmontius illud magis facit in Colica. Idem. L. 3. C. 2. S. 19. D. Seane.

C A P. VIII.

De Umbelliferis semine striato minore, foliis triangularis Cicutæ modo divisis.

De Cicuta.

Cicutæ, teste Servio in *Eclog.* 2. est internodium in triticeis five culmiferis, qualia cum habet hac quoque planta inde dicta videtur. Quin potius cicuta est canna quævis, intus cava & vacua, unde fistulas faciebant pastores.

Græcis *κίκυον* dicitur *ἀπὸ τῆς κύβης* fortè, quod *μαθητὴν* i. e. circumagere exponit Etymologus, *μυδαίνω* Galenus. Stultitiam enim addit refrigerat cerebro. C. Hofmann.

- A. 1. *Sium alterum Olusatris facie* Lob. Ger. emac. *maius alterum angustifolium* Park. *Eruca folio* C. B. *Cicuta aquatica Gessneri* J. B. *Long-leaved Water-Hemlock.*

J. B.

Radix pollicari crassitudine sensum tenuatur, fibris compluribus capillata; vulnerata succum remittens rufescentem, gustu acri. *Caulis* cubitalis & bicubitalis, crassus, imò parte rubescens, superius ex viridi pallescens, striatus, glaber, geniculatus, inanis. *Folia* longis pediculis appenda, Sileris montani divisiura quodammodo, segmentis multò longioribus, acutioribus, per ambitum serratis. *Flores* candidi Petroselinii, in umbellam latiore digesti.

Circa paludes & in stagnorum majorum marginibus oritur sed rariùs. Nos in palude *Brereton* near dictâ in Cestriensi comitatu; itémque in palude Lovinglandiæ in Suffolcia; in Trenta fluvio circa Bramleiam Abbatis dictam; in stagno quodam vadoso in ericeto *Hounslow*, prope oppidum; in stagno ad *Thistleworth* vicum, prope Thameflum fluvium, supra Londinium, & alibi hanc plantam observavimus.

Nonnulli plantam hanc ad Sium seu Pastinacam aquaticam referunt cum quo nostro judicio non convenit; ut neque cum Cicuta, quò nos Gesnerum sequuti, retulimus: unde de ejus loco nobis satisfactum non est.

Descriptio

Descriptio Bauhini non est satis plena & accurata; eam tamen adhibuimus, cum nec melior, quod scimus extet, nec nos plantam ipsam nancisci potuimus, ut denuò describeremus.

- A. 2. *Cicuta* Lob. Ger. *major* C. B. *vulgaris major* Park. *Cicuta Veteris & motoris* J. B. *Hemlock.*

J. B.

Myrridii, atque etiam magis Cicutariæ odorata tam similis est, ut legentibus plerumque damnosa fit paritas, non satis accurate eas distinguuntibus: non alia enim radix est; non alius *caulis*, tribucubitalis & inanis, levis tamen, exuvii serpentinæ, indeque nomen indeptæ Serpentinae: *caulis* in modum maculosus: simili quoque est *folio*, multarianum partito, glabro, odore ingrato, sapore non ita, sed nonnihil acri: *Umbellæ* florum illis similiter albicæ: *semen* Aniso par, striatum, obcurè vires: tota denique planta virolo odore, quo ab illis maxime differt, perniciem testatur. *Radix* in horto prusquam caulem ferat, longa pedalis, juniori Pastinacæ latifoliae Germanicæ similis, cortice tenui flavescente, carne albâ fungosâ, odoris gravis, saporis fubdulcis.

Circa pagos & oppida Cicuta passim abundat, locis umbrifis & pinguibus, propè fossas aggeresque agrorum. Cum floribus Julio, semine prægnante Augusto ac serius videre est.

Summè frigida & venenata censetur, & Socratis supplicio odiosa: Nihilominus frequens ejus usus *Vires*. Modernis est in tumore ac inflammatione lienis: Succus emplastro splenico incoctus extrinsecus adhibetur *Schrod.* Periores medici nunc diem Cicuta calidam esse, affirmant & minime frigidam. Extrinsecus usurpata anodyna est: tumores duos & ganglia potenter discutit in cataplasmatis vel in emplastro de Cicuta cum Ammonico. D. *Needham*. Pulvis radicum ad grana viginti in febribus malignis vel Quartana ante paroxysmum exhibitus omnibus quæ ego unquam expertus sum diarrhoeicis antecellit. D. *Bowle*.

Ferculum ex radicibus cicutæ carnibus incoctis duobus religiosis patribus [i. e. Monachis] quàm gravia & admittenda symptomata excitavit, vide apud Kircherum de *Pesse*, sect. 2.

Cætèrum Cicuta non est omnibus animantibus exotica: Sturmi enim, autem Galeno, innoxia Cicuta vellecurat. Nos quoque ventriculum Ovidis seu Turdæ avis dissectum Cicuta femine refferunt invenimus, quatuor tantum aut quinque frumenti granis intermixtis; quod etiam meis tempore avis illa pro Cicuta neglexerat; adeò delectatur Cicuta. Lucretius quoque scribit

— Pinguere sepe Cicutâ

Barbigeros peneles, homini quæ est ære venenum.

Ad lienis schirrhum, R succi Cicutæ aut Mandragoræ q. f. cum Ammonico distemperetur, & F. emplastrum; quod vocatur Mirabile ab Hartmanno.

- A. 3. *Cicutaria tenuifolia* Ger. *Cicuta minor*, sive *fatna* Park. *minor*, *Petroselinio similis* C. B. *Cicutaria Apii folio* J. B. *The lesser Hemlock* or *fools Parsley*.

Radix nitida albâ, longâ, simplici, paucis & tenuibus fibris donatâ, minimi digiti crassitudine. *Caulis* bicubitalis, inanis, striatus, glauco quodam pollice qui digitis facile detergi potest, obductus, non tamen ut Cicuta maculosus, eadem cum radice crassitie. *Folia* Cicutæ, ad Petroselinum accedunt, nisi quòd segmenta acutiora sint, superne atroviorentia, inferne pallidiora & splendens, odore nullo, ut nec sapore ullo eccellente. *Flores* albi, pentapetali, peralis bifidis. Florum *umbellæ* foliola longa angusta viridia obvallant, nam ad bases radiorum Umbellarum partialium ex quibus totales componuntur foliola tria aut quatuor oblonga oriuntur, quò à Cicuta differt, præterquam quòd minor sit, caule non maculosò, radice annua, odore non ingrato. *Semina* parva, striata, brevifidula.

In hortis olereacis & arvis pinguioribus aliisque locis cultis frequens reperitur.

Locus.

- * 4. *Cicutaria latifolia tertia* C. B. *Cicutaria maxima* Brancianis, an *Thapsia tertia* Salmanticensium Clusio? Lob. ob. *latifolia altera* Ger. emac. *Cicuta maxima* Park.

Lob.

Caulis humana proceritatis, crassitie quatuor digitorum, foliis, semine & radice Salseli Peloponensis longè majoribus, quæ clinicis celebratur ad menses, vomitus & alias dejectiones ciendas: an non potius Cicutaria nostra maxima fertida?

Videmus Lobellum ipsum de hac, planta incertum & dubium, an jam edita fuerit necne: & suspicari potius cam vel Thapsiam dictam Clusii esse, vel Cicutariam suam latifoliam fecidissimam; unde ergo relicit C. Bauhinus ab utraque distinctam esse.

Parkinsonus nomen hoc accommodat plantæ etiam sequenti, & sane, me judice, rectè.

5. *Cicutaria latifolia fetidissima* C. B. *Cicuta latif. fetidissima* Lob. Ger. emac. *Salseli Peloponensis* cum Recentiorum Park. *Salseli Peloponensis* Matthioli, sive *Cicutaria quarundam* J. B. *Great broad-leaved Wassard Hemlock*.

Caulis est geniculatus & cavus Cicutæ, alis brachiatus, sesquicubitus & deos cubitos aequans *Folia* ad Myrrhidis odorata accedunt, latiora, longiora, nigriora, in alas divisa, quæ ructum in segmenta pinnatim veluti Filix digesta, profundè serrata, latifidula fubcæcant, odore gravi & virolo Cicutæ. *Semen* brevius Angelicæ vel Cicutariæ maxime fere par, in umbellis latis, excolio candido flore.

Hæc è Lobelio & J. Bauh.

In Rhætiæ montibus invenitur.

Parkinsonius noster in planta quam hoc titulo in horto suo coluit per multos annos, nulum ejus modi cujus meminit Lobelius fœtidum & virofum odorem sentire potuit, ut neque in ejus feminibus: fortè alia & speciei diversa, ei tamen simillima, planta fuit. Utcunque Matthiolus hoc nomine à Botanici immenso reprehenditur, quò fœtidam plantam pro odorata exhibuerit, cum haberet qualem ille depingit minime fœtida; ut Parkinsonius testatur, apud quem descriptionem pleniorē vide.

- A. 6. *Cicutaria palustris* Lob. Ger. *palustris tenuifolia* Park. C. B. *Phellandrium* vel *Cicutaria aquatica* quorundam J. B. *Water-Hemlock*.

J. B.

Aquas amat, extra quas caule extat bicubitali & altiore, pollicari, sæpe etiam brachii crassitiem adæquante, striato, inani, geniculis distincto, in ramos varios diviso. *Folia* dodrantalia plus minus, divisione chærefolii, propemodum glabra, sapore fati grato ad Sium accedente, cum levi quadam acrimonia. Umbellæ in ramis gerit pro plantæ proportionē parvas, *foeculorum* alborum, cum exiguis in medio apicibus obscure rubentibus: quibus delapsis succrescunt *semina* parva, oblonga, striata, nulla hirsutie vel asperitate donata. Ex geniculis infimis demittit subinde capillares, longas & numerosas fibras quibus in imo raditur.

Locus.

In aquis, præsertim cœnosis, & rivis pigrioribus æstare solet.

Wepferus concipit integrum librum de hac planta; quem consulat Lector.

- * 7. *Seseli montanum* Cicutæ folio, subirsutum C. B. Park. *Hairy mountain Hartwort with Hemlock leaves*.

C. B. prod.

Ex radice crassa *folia* lata Cicutaræ vel Myrrhidis Fuchsi instar, in multas alas divisa, nigricantia, levissimis pilis, præsertim ipsis pediculis asperis, subaspera: caule sesquicubitali & altiore, crasso, striato, cavo, nodoso, pilis paucissimis donato, in alas brachiato, *foliis* paucis, prioribus similibus, sed minoribus cincto: in summitate umbella magna, alba: floribus succedunt *semina* oblonga, gemella, tenuissimo apice donata, Carui sapore.

Locus.

Hoc in altissimo monte *Wasserfall* æstare florens inter faxa reperitur.

- * 8. *Seseli montanum* Cicutæ folio glabrum C. B. Park. *Seseli Alpinum* sive *montanum primum Clusio*, folio splendente, *foeculis* albis J. B. ejusdemque *Ligusticum alterum* Belgicum, *foliis* ferè *Abstinii*, semine rotundo. *Seseli montanum majus* Ger.

Clus.

Ampla habet *folia*, humi sparsa, & in multas alas divisa, *Seseli* Peloponnesi [an Matthioli] ferè similia, supernè viridia & splendentia, inferna parte minimè, Ferule odore acri, nec admodum grato sapore: caulem deinde sesquicubitale aut altiorē, crassum, striatum, intus fungosum, nodolum, & multos ramos in ambitu ex singulis geniculis seu nodis ferentem, per quem sparsa sunt *folia* superioribus respondentia, sed minor. Extremi rami in magnas Umbellæ *foeculorum* candidorum desinunt, odoris ferè Sambucini; quibus succedit *semen* gemellum, striatum, flavescens, aromaticum & fervido gustu. *Radix* crassa est & foris nigra, quæ (ut in perisquæ ferulaceis contingere solet) semine prolato perit, nec nisi altero aut tertio à satione anno flores producere solet.

Locus.

Crescit in cellis *Sneberg* & aliarum Austriæ Alpium jugis, ubi latiora sunt pascua: floret sub finem Junii aut Julii: Semen verò Augusto vel etiam serius maturelet.

Vires.

Semen hujus calf. & sic. Urinas & menses potè ducit: prodest ad intestinorum ex cruditate dolores: concoctionem promover, flatu discutit. *Radix* eisdem præstat effectus, sed minis efficaciter.

Siler Creticum quibusdam semine longo, crispo, incurvo J. B. *Siler 2. foliis Cicutæ & Siler Creticum* Camerarii C. B. Vide Umbelliferas semine hirsuto.

CAP.

CAP. IX.

De Seseli pratensis.

Seseli unde dictum sit me quidem later. Nec enim satisfacit Harmari etymon *mes* id est *medus*, quòd salutare sit himnulo, liquorem Veteres Cervas post partum purgari herba quadam quæ Seselis vocatur prodiderunt. Ego potius vocem origine exoticam seu barbaram fuisse existimaverim, quemadmodum & alia in terminata: *xyru*, *maye*, &c.

Seseliis pratensis notæ sunt foliorum segmenta angusta, acuta; flores ex luteo pallidi, femina rufolescentia.

- A. 1. *Saxifraga Anglica* facie *Seseli pratensis* Ger. *Seseli pratense nostras* Park. *Saxifraga Anglorum*, foliis *Peniculi* latioribus, radice nigra, flore candido, similis *Silæ* J. B. *Wepfer* *Saxifraga*.

E radice vivaci, longa, rugosa, foris nigra, intus alba, gustu dulci aromatico & nonnihil acri caules quotannis surgit plures, sesquicubitalis & bicubitalis, digiti minimi ferè crassitudine, teretes, striatos, mediulla fardos, prope terram rubentes, ab imo statim ramosos, ramulis per longa intervalla & foliorum alis exornatis. *Folia* tam quæ & radice exeunt, quàm quæ caules vestiant, glabra, obscure viridia, in segmenta longiuscula, angusta, acuta, rigida dividuntur. Summi caules & ramuli in *florum* Umbellæ terminantur, non admodum grandes nec coactas, sed laxas & raras. *Flo-* *culi* singuli exiguè quinq; petalis è luteo albidis componuntur; quibus succedunt *semina* striata, ovata, apicibus rubentibus, per maturitatem castanea. Odor plantæ satis validus & gratus, ad Pastinacam quodammodo accedens.

In pratibus & pascuis humidioribus vix alia frequentior occurrit planta. Hujus plantæ succus, decoctum, aqua destillata vel semen in pulvere efficac est, vulgi experimento, in urina cienda, calculo atterendo & expellendo, flatibus discutiendis, colico dolore leniendo. Exhibetur autem tam infantibus quàm adultis.

Locus.

Vires.

Ab eximia dote in frangendo calculo Saxifragam citè dixerunt nostrates.

2. *Seseli pratense* *Montepelienum* Park. Ger. *Seseli pratense*, C. B. *Ses. pr. Silæ* fortè *Plinii* l. 26. c. 8. *Silæum* quibusdam flore luteo J. B. *Wepfer* *Saxifraga* of Montpellier.

J. B.

Caule est cubitali & sesquicubitali, glabro, striato, alis concavo: flores umbellati, albicantes: quos *semina* excipiunt gibba, striata, sapore aromatico, vinoso. *Folia* ampla sunt, minutum dissecta, incisura ferè *Sileris* montani, sed segmentis longioribus paulò acutioribusque, quæ nervulus secundum longitudinem percurrit, sapore acri. *Radix* longa, digitali crassitudine, foris fusca, intus alba, in capita dividitur plerumque, penes terram comosa, sapore aromatico prædita.

In pratibus non tantum circa Montepelium, sed & alibi in Gallia & Germania provenit. Seseli pratense Montepelienum, à Saxifraga nostra pratensis Anglica, mihi non viâ est specie differre: Alii diligentius observent & inter se conferant has plantas.

Locus.

Ex quo hæc scripti eruditissimus Vir D. *Tamaredus Robinsonus*, literis à nobis requisitus, Seseli Montepelienum, cum ibi commoraretur, diligenter & curiosè contemplatus, nullum potuit observare discrimen inter illud & Saxifragam pratensem nostratē, unde unam & eandem specie plantam esse hanc & illam absque ulla omnino hesitatione concludimus.

3. *Seseli pratense* *tenuifolium* Park. *prat. ten. sive* *Daucus pratensis tenuifolius* C. B. prod.

Caule est cubitos duos superante, rotundo, striato, nodoso, supernè in ramos brachiato: *foliis* instar Pastinacæ tenuifoliae sylv. divisis: Umbellam habet ex parvis albis floribus compositam, quibus succedunt *semina* parva, aromatica, & tota planta Pastinacæ odorem refert.

In pratibus vix Michelfeldia provenit.

Hæc planta non est vera Seseliis pratensis species ob flores albos.

Locus.

CAP. X.

De Daucæ montano & Mutellina, &c.

Sequentes duas plantas, si modò distinctæ sint, ob foliorum similitudinem huc retulimus: quanquam prior, si semen à C. Bauhino rectè describatur oblongum & crassum, rectius ad Meum referetur.

- * 1. *Mutellina* J. B. *Meum Alpinum* Umbellæ purpureæ C. B. An *Daucus montanus* Clus? *Meum Alpinum* Germanicum, illis *Mutellina* dictum Park.

J. B.

Staphylium sylvestris *folia* habet, minorā tamen minutiusque incisā, trium circiter digitorum longitudine, tota glabra. *Caulis* brevis, uncias aliquot altus, Umbellam gerit parvam. *Radix* propter

Locus.

pter terram capillata, fatis longa & crassa, exterius nigricans, odoris & saporis Mei vulgaris. Huic C. Bauhinus *femina oblonga*, fatisque magna attribuit.
In monte Rhatio prope Burmum à J. Bauhino collecta est.

- * 2. *Daucum montanum Clusii, flore carneo, femine Selino hortensi aequali J. B. An Meum Alpinum Umbellæ purpurascens C. B?*

Clus.

Huic ex radice prodeunt quinæ aut senæ tenuiorum *foliorum* alæ, Sefeli pratenfis alatis foliis pæne similes, sed longè minores, neque palmi amplitudinem excedentes, sed proximè ad Acus pastoris vulgans folia accedentes, admodum virides: inter quas prodeunt *caulis* pedalis, nudus, striatus, fatis gracilis, qui summo fastigio binas aut ternas sustinet parvas & bene confertas Umbellas flosculorum & rubro dilute purpurantium, five carnei (ut vulgo loquuntur) coloris; quos excipiunt Selini hortensis aequalia femina. *Radix* digitalis est longitudinis, cortice foris nigricante, rugoso & multis tenuibus fibris prædita. Tota planta Daucum vulgarem quodammodo redolet, & illius gustum etiam refert.

Locus.

In Alpium Austria & Sciræ sublimibus pratis nascitur, ubi Junio floret, in hortis etiam Maio. Hæc in reliquis cum præcedente convenit, feminis parvitate differt; si modò illius semen à C. Bauhino rectè describatur, de quo est cur dubitemus, cum Joannes ejus frater suspiceret ipsum descriptionem suam ex Arceti & Gesperi verbis concinnasse, quamvis eos silentio prætereat, nec fortè unquam suâ manu plantam ipsam collegisse.

- * 3. *Libanotis minor Umbella candida C. B. Park. Herbariorum Septentrionalium notior Libanotis Ad. Lob.*

Ad.

Caule est gracili, recto, Mei aut Anethi, striato, atrovirente, bicubitali, paucis alis & geniculis donato: in quibus, imis præsertim, Pucedani prolixiora folia, Foeniculi tortuosa, angustiora Saxifragi Anglicæ, medio & superiore caule pauciora. Umbellæ & floribus pusillis, candidis Mei: sed exiguum semen sub hyemem maturans, minus Carvi rotundi, ferè Ammi Officinæ par. Hanc inquit sovent multi herbarii horti in Gallia, Germania & Anglia.

Quàm Lobelii tempore nota fuit, tam hodie ignota est, saltem in Angliâ nec multò notior est ut puto, in Gallia; nam in Catalogis Horti Regii Parisiensis & Horti Blaesensis eam non invenio: mirum est evanuisse plantam adeo notam, & in tot hortis cultam.

- * 4. *Libanotis tenuifolia Germanica major & minor C. B. ferulacea Germanica Park. Lib. ræd. ræd. major & minor Thal.*

Harum descriptiones videbis apud Thaliu.

CAP. XI.

De *Critthmo* quarto Matth.

Critthmum 4. *Matthioli Umbelliferum J. B. Eryngium montanum Ger. Eryngium arvense foliis serratis similibus C. B.*

J. B.

O Dioscori reptatu *radicum* est: sunt enim ex longissimæ, & vel minimâ fibrâ relicta redi-vivæ, fatis crassæ, albæ, Eryngii & gustu & similitudine: *folia* in tria, quatuor, plura, pauciorave segmenta oblonga dividuntur, semineâciali latitudine & ampliore, longa, circumquaque serrata, sapore cum radicibus communi. *Caulis* fœniculaceus, striatus, fœtus, nodosus valdè ramulosus. *Umbellæ* fatis magnæ minimis contextæ sunt *flosculis*, colore albidis. *Semen* gracile, sublongum, quod aiunt acre, & odoratum.

Locus.

In Germaniæ regionibus Rheno adjacentibus inter segetes frequens admodum est. Hanc plantam Parkinsonius cum Sphondylilio ineptè confundit.

CAP. XII.

De *Ammi*.

Ammi vox ejusdem originis esse videtur cum Sefeli: Ruellius tamen ab *Amis* matula deditur, quia adeo provocat urinam, ut subinde opus sit matula.

Ammi vulgare foliis in longas & angustas lacinias dissectis, circum oras crenatis, ab alii Umbelliferis differt.

1. *Ammi*

1. *Ammi vulgare Ger. vulgatus Lob. Park. majus C. B. vulgare majus latioribus foliis, semine minus odorato. Common Wort-leaved Bishop's weed.*

Ammi Cretico & Ammi femine tenuissimo majus est, *caule* crassiore, striato, foliis latiusculis, oblongis, crenatis, multifidis, ad Podagrarie folia quadratenus accedentibus, quibus tamen multo minorâ sunt; superiora in plures faciebatur. Umbellæ inæqualibus contextæ sunt mulcariæ flosculorum alborum, ampliffimæ, longis pediculis, ad quorum coitum folia circumjecta sunt longæ, in tenues lori inflat lacinias dissecta. *Semen* majus, ignavius quàm in Cretico & tenuifolio. *Radix* gracilis, juvenilis.

In Italia & Sicilia in vineis, hortis & arvis pinguioribus spontè & copiosè provenit. *Locus.*
Hujus differentiam observavi foliis tenuitis incis. Hanc Fuchsius *Ammi medium tenuioribus Varietas*, *folia* vocabat, & speciem alteram faciebat (inquit J. Bauhinus) Sed hæc fortassis à cultura varietas. Hujus etiam varietatis meminit Camerarius in horto. Ammi vulgare, inquit, interdum longè alia folia profere conspicitur, pluribus nimirum incisuris prædita & nonnihil crispâ, ut penitus diversa planta videri queat. Pari modo Petroselinum etiam vulgare variare animadvertimus, ut & Pimpinellam Saxatraginæ majorem.

2. *Ammi odore Origani J. B. alterum femine Apii C. B. Creticum Park. Ger.*

J. B.

Ad cubiti altitudinem mihi [J. Bauhino] excrevit, *caulis* pluribus, ramosis, nitidis, striatis, & geniculis nodosis: *Folia* infima quidem latiuscula, multifida, ad Carvi nonnihil accedentia, superiora verò multo tenuitis dissecta, non minus ferè quàm Chamamelis, odore si tenantur admodum aromatico Origani, sapore non diffimili: Umbellæ frequentes *flosculorum* minutissimorum albicantium. Nec verò folis Umbellis sunt subiecta tenuia folia, ut in Vinsaga, sed & Umbellarum particulis fragilaribus. *Semen* succedit Anisi facie sed minus, insigniter aromaticum. *Radix* crassiuscula subest.

Semen ex Alexandria Ægypti adfertur. Annua est planta. Amneoes semen unum est & quatuor feminibus calidis minoribus: incidit & aperit, exsiccat. *Locus.*
Ut ad tormina, urinae difficultatem & venenatorum morbus: Menstrua quoque ciet. Miscetur & letum erodentibus medicamentis & cantharide paratis, quo resistit urinae difficultatibus, que alioqui id genus medicamentis supervenire solent. Sed & potu ac illius colorem pallidiorum efficit velut Cuminum. Nonnulli etiam Cuminum Æthiopicum appellant. *Disc.*

Mirifice præstat ad mulierum sterilitatem (Autore Matthiolo) manè 3j. pondere ex vino meraco aut carnium jure in tenuem pulverem contritum, alteris diebus, tribus horis ante cibum. Quod tamen diutius dari non debet quàm quatuor aut quinque diebus. Est enim ad sterilitatem præstantissimum remedium, & pluries expertum. Sed abstinat vir à conjugio ejus diebus quibus semen eberit. In quem finem, itémque adversus fluorem album mulierum, præmisso uterino clystere (inquit Sim. Pauli) sequentem pulverem aliquamvis sterilibus novis nuptis commendavi, quibus ingravidatæ, atque à fluore albo liberatæ fuere. Clysteris uterini hæc est descriptio. R. rad. Aristoloch. utriusque ana 3j. Gentianæ, Zedoariæ ana 3j. herb. hedere terrestr. centaury, minoris, Aristol. Rotifmarini ana Mj. Melissæ, Artemis. rubræ ana Mj. Cardamomi. minor 3j. Confinde & contunde pro decocto ad Clysterem uterum.

Pulvis hæc est descriptio. R. Herba Veron. exactissime pulveris. feminis Amneoes ana 3j. Cardamomi. minor. Cinnamomi acerrimi ana 3j. Sacchari candi quartam partem ad pondus omnium. F. pulvis f. a. S. Paul. Ex annotatis amiciffimi & crudiffimi Viri D. Eduardi Hulse.

3. *Ammi femine tenuissimo & odoratissimo J. B. Ammi parvum foliis Fœniculi C. B. Park. Ammi perpusillum Ger. emac.*

J. B.

Herba est pedalis, interdum bipedalis, *caule* tenui fragili, Fœniculaceo, medullâ albâ pleno. *Folia* prima longa, profunde undique incisa: superiora Fœniculaceis aut Anethinis similia, paulo tamen tenuiora. Extremis ramulorum hærent Umbellæ parvæ, inæquales, *flosculis* albis contextæ. *Semen* minutum, odoratissimum, calido & acri gustu. *Radix* parva, gracilis, lignosa, per atatem in fibras ducta, sapore ferè Pastinacæ.

Augusto & Septembri mensibus floret, & ex femine deciduo se renovat. In Apulia abundare aiunt. *Locus & Tempus.*

Solum requirit bene stercoreatum, Soli expositum.

4. *Ammiodes C. B. Ammi pusillum Cæf.*

Hujus descriptionem videbis apud Cæsalpinium, p. 286.

C A P. XIII.

De *Visnaga seu Gingidio*.

Visnaga Hispanice originis vox est; Cur autem Hispanis ita dicta sit hæc planta nescimus. Umbella à flore dilapso clausa, ejusque radiis prælongis, rigidis, duris ab aliis omnibus Umbelliferis distinguitur.

1. *Visnaga* J. B. Matth. Lob. *Visnaga Gingidium* appellatum Park. *Gingidium Hispanicum* Ger. *Gingidium Umbellæ longæ* C. B. *Spanish Picktooth*.

¶ J. B.

Sesquicubitalis circiter est planta, radice raris adnatis fissâ hærens: caule Anethi, striato, glabro, geniculato: folio Pastinacæ erraticæ, levi, portionibus divisionis majoribus. Umbellæ florum candent, tandemque in se contrahuntur veluti caverna mediam sepimento effingente: pediculi autem Umbellæ, potissimum externi, palmo longiores, rigidi durique sunt; singulique tam hi quam interni novam pedicellorum frequentum Umbellam in lummo gerunt. Porro tam Umbellæ singulares, quam coma tota subjecta habent ad basin foliola. Semen parvum Apii Officinarium, acre.

Locus.

In pratis quibusdam non longè à *Miravalle* ad viam quæ Monspelio Frontignanæ ducit: copiosè etiam in Etruriæ agris & circa Cataniam Siciliæ provenit.

Alteraspecies.

Meminit J. Bauhinus *Gingidi Aegyptii* cujus Umbella & pediculi firmiores erant & majores quam in hortis nostris provenientis; quale & nos quoque vidisse meminimus.

Dauci campeltris descriptio apud Cæsalpinum per omnia *Visnagæ* convenit, ut omnino eadem videatur planta, quantumvis *Visnagæ* antea in eodem libro tradiderat, quod tamen mirum videri possit.

Pediculi seu radii Umbellarum pro dentiscalpis multis in usum veniunt, præcipuè Hispanis, ob rigiditatem suam & suavolentiam; unde Herba ipsa nostratibus *Spanish Picktooth*, i. e. Dentiscalpium Hispanicum appellatur.

- * 2. *Gingidium Matthioli foliis Chærephyli* C. B. Park.

Quale sit (inquit J. Bauhinus) judicent qui viderunt. Figura habet multa communia cum Lappula canaria flore majore. Interea quoque considerandum, an utraque descriptio non sit partim ex Diofcoride, partim ex dicta Lappula canaria & *Visnagæ* composita. Reliqua quæ habet apud ipsum vide: certè non levem nobis suspicionem injicit *Gingidium* hoc Matthioli & sequacium esse merum figmentum.

- * 3. *Daucus montanus, semine Cretico simili, non lanuginoso, valdè odorato, specie Staphylini, Umbellæ clausæ* J. B.

Cæs.

In Alpibus nascitur; semine aliqui Cretico simili, sed nequaquam lanuginoso, acri & valdè odorato. Ejus planta *foliis* constat non capillaribus ut Foeniculi, sed specie Staphylini, longo pediculo in adnexu folioso, prædura hæc & odorata. Caulis striatus, cubitalis, (reperitur brevior non ultra dodrantem: *) Umbellæ clauduntur ut Staphylini. Radix singularis, in altum descendens ut Pastinacæ.

Hæc nobis incognita est, verum insigni nota quæ non adeo multis hujus familie convenit, nimirum Umbellæ clausâ, ab aliis faciliè distinguitur, ideoque ad *Visnagæ* retulimus.

C A P. XIV.

De *Critibum*.

Critibum dicitur herba maritima, foliis quodammodo Fœniculaceis, verum segmentis brevioribus & latioribus multo.

1. *Critibum* sive *Feniculum maritimum grandius, cui succus luteus* J. B. Cr. mar. majus Park. Cr. sive *Feniculum maritimum majus, odore Apii* J. B. *Critibum Siculum, Baticulæ alteræ genus Cæsalp.* Bocconi.

Cæs.

Folius est tenuis incisus, odore Apii, sed sapore Baticulæ: Canes fert cubitales in Autumnum, ex ignofcimis in terra procumbentibus, crassis; Umbellis candidis: seminibus vulgaris Critibum candidioribus.

didioribus, modicè oblongis, striatis, odoratis & gustu ferventibus: è caulibus recentibus incisus lacteo succo manans, in lachrymam subram concrescente; radicibus ramosis & candicantibus.

Ex Sicilia habetur hoc genus.

Efficacius est minore in movendo urinam: nam renes & vesicam miro modo purgat.

Vires.

D. Bocconæ caulem est rectum & ramosum attribuit; folia laciniata, dura, & quam Criticari marini vulg. latoria: Semina bina, quæ simul conjuncta Coriandri instar, divisa: striata sunt, feminis Fœniculi modo. Radicem longam crassam, ad ligni naturam propius accedentem, perennem & singulis annis regerminantem.

Alperis & faxosis gaudet locis propè Panormum in monte Peregrino, & alibi in Sicilia.

Locus.

- A. 2. *Critibum maritimum* Ger. Dod. *maritimum vulgare* Park. *Critibum multis, sive Fœniculum maritimum* J. B. Critic. sive *Feniculum maritimum minus* C. B. *Sampire* à Gallico *Saint Pierre*.

¶ J. B.

Succulenta admodum est herba, in latum diffusa, pedem circiter alta. Folia latoria & breviora quam Fœniculi, crassa, nec tam crebrè incisa, atrovirentia, sapore subfallo. Caulis Fœniculi, striatus, porracei viridis. Umbellæ luteæ: Semina Fœniculi, sed majora. Radix crassa, longa, perennans, odore & sapore suavi, acri, aromatico.

In clivis & rupibus maritimis per totum hujus insulæ ambitum, nec minus in transmarinis regionibus, in ipsi lapidum commixturis oritur.

Itali & Galli herbam *S. Petri* nominant, unde deductum Anglicum *Sampire*.

Critibum muria conditum Vetriculo beneficit, estque palato admodum gratum: urinam mo- *Vires.*

deratè provocat, viscera ab obstructionibus expedit, appetentiamque ciborum excitat.

Utumur vulgo pro condimento carnis ovillæ asæ; & aliis in intinctibus & acetariis.

Ufus.

C A P. XV.

De *Feniculo*.

Fœniculum (Græcis *Μεγαν*) diminutivum esse videtur à Fœnum, quod quasi Fœnum in hymes arefactum & maceratum reponatur. C. B. Alii dictum putant quod factum magno cum fenore semen reddat. *Μεγαν* sive *Μεγαν* à marcescendo, quod ejus cum inaruerit ad condicienda plurima multus usus sit.

Fœniculum autem foliis in capillacea filamenta divisiss, seminibus striatis parvis oblongis, ab aliis Umbelliferarum generibus distinguitur.

- A. 1. *Feniculum vulgare* Ger. Park. *vulgare minus acriore & nigriore semine* J. B. vulg. Germanicum C. B. item, vulg. *Italicum, semine oblongo, gustu acuto ejusdem*. Item *Fenic. sylvestre* ejusdem. Hæc cum tria non aliter differunt, quam accidentibus à loco & cultura ortis. Common Fennel or Fennicle.

¶ J. B.

Ex radice digitali, aut majore, si ramosior fuerit, rectâ, albâ, sapore cum quadam dulcedine aromatico caulis fugit tres aut quatuor cubitos altus, rectus, teres, striatus, geniculatus, atrovirens, fungosus, albâ medullâ factus, crebris alis concavus. Pediculi seu vaginâ caulem & ramos complectuntur, quibus folia insident in longa, acutissima filamenta dissecta, atrovirentia, sapore dulci, odor suavi. Umbellæ florum late, luteæ, odoratæ. Semen oblongum angustum, striatum Anisi, nigricans, sapore aciori, minus dulci.

Monspelii & Lugduni sponte passim provenit.

Nascitur enim locis calidis & faxosis. *¶* J. B. In Angliâ etiam in aggeribus maritimis & clivis cretaceis in extrema parte Cornubiæ, & in Suffexia ad occidentalem terminum paludis Pevensæ. Reperitur hoc genus in calidioribus regionibus semine dulci: quod J. Bauhinus inscribit *Feniculum vulgari simile, dulce*.

Locus.

Si febribus putridis adjunctam malignitatem adveniamus, & quæ aperiendo, & quæ discutendo per *Vires.* sudores prævaleret, planta vix Fœniculo secunda reperiretur. Hinc in Variolis & morbillis laborantibus decocto Fœniculi vel seminis, vel radicem nihil erit salubrius. *Sin. Paulin.*

Semen pulvis cum Saccharo manè quotidie jejuno ventriculo sumptus mirificè visum acuit. Si semen Fœniculi aceto infundas, exsiccas & Cinnamonî tantundem addas addito saccharo . . . fumendo de hoc fit mirabile in præservando visum, & debilitatem reformando, & in oculis octuagenariis jam obtenebrato visu, ut incredibile visum sit. *Arnoldus de villa nova.* Pro Saccharo commodius fortasse esset melle uti. Ad caliginosos oculos nihil hoc semine efficacius, inquit Tragus. Idem præstat succus foliorum aut radicis, & aqua destillata oculis induta.

Præterea semen hoc ventriculo roborat, nauscam sedat. [At C. Hofmannus tantum abesse inquit ut juvet concoctionem aliorum semen aut herba viridis, ut ipsum potius adjuvator opus habeat.] Hæc ergo de semine sicco accipienda sunt, quod & status discutit secundum tritum illius ventriculo *Semen feniculi refert spiracula culi*: & Medicamentis thoracis admixtum altitimos juvat, & venenis adverlatur.

R r

Folia

Folia in aqua hordei decocta lac nutritibus augent. Quin & foliorum aut seminis decoctum dolores nephriticos lenit, urinam mover, calculum pellit.

Radices menses provocant, obstructions hepatis & lenis referare, atque ictero medari traduntur.

Herba tota iusculis & forbitonibus incocta ad corpus obefum extenuandum utilis esse perhibetur.

U. fa.

Germina Feniculi teneriora antequam excalescant, cum superna radice particula, unde scilicet emergunt, decisa, cum oleo & pipere mensis secundis adiciunt Itali & Narbonenses Galli, eodem modo quo Apium dulce. Nostrates folia recentia minutim confisa aceto immittunt pro condimento piscium elixorum in muria asservatorum, ut v. g. Salmonum, Luciorum, Sturionum, &c.

Ad quartanam & alias febres, R. succ. rad. Feniculi ʒiij. cum saccharo dulcoretur, & jejunio propinetur in Aurora desum diebus continuis. *Zincus* qui plurimum in lecto bene cooperitis aut sudores plurimum moveri, aliis lentè pituita creata, aliis ructus foetidos & crepitus. Facile sed utilis vocat auxilium.

Vidit Jo. Crato Med. Casareus monachum quandam novem dierum spatio à Præceptore suo ex suffusione facillimo remedio curatum, Radicibus nempe Feniculi in vino coctis, & decocto oculis applicato. *D. Saam* ex Observ. * *Hieron. Reineri*.

* Obs. 34.

Mulier quidam lentiens ante iustum tempus fecum descendere ad pectinem cum aliis signis abortus, appositæ anteriori ventris parti sub umbilico, & posteriori usque ad os sacrum cataplasma ex pane tosto cum aceto & pulv. feminum Feniculi : unde statim omnia symptomata cessarunt. Feniculum enim plurimum facit ad prohibendum abortum.

Idem ex ejusdem Observ. 106.

Feniculum 2. seu vulg. Italicum, semine oblongo, gustu acuto C. B.

Item,

Feniculum 5. seu sylvestre ejusdem & Park.

Lobelio & nobis à vulgari diversum non est, inquit Ebrodunensis historiae auctores; quibus & nos libenter suffragamur.

2. *Feniculum dulce* Park. Ger. C. B. *dulce majori & albo semine J. B.* Sweet fennel.

ʒ. B.

Eodem quo satum est anno semen profert maturum : à vulgato radicibus, foliis, caulibus & flore vix differre videtur, nisi forte caule minus procero & graciliore ac foliis minoribus. *Semina* quidem multo sunt majora, striata, albidia, dulciora, minus acra : Cæterum siquidem hyemem apud nos perferre, & aliquot annis durat, videtur amittere dulcedinem & de albedine ac magnitudine minui.

Hoc genus Feniculi post unum vel alterum annum, iterata fatione seminis hic producti, in hortis nostris paulatim degenerat & in vulgare transit; nec in nostris tantum, sed & in Germanicis atque etiam Italicis, ut testatur Calapinus. Unde verisimile est, semen ejus ex ulterioribus adhuc Meridie vestris regionibus adferri : ex Syria forte, ut Lobelius scribit, aut ex insulis Azoricis, ut alii.

Nonnulli Feniculum dulce à vulgari specie non distingui contendunt, eo argumento quod satione degenerat, & tandem in vulgare abit. Verum in speciebus Plantarum infimis dari interdum transmutationem non, contentendis rationibus suadet, & experimentis confirmatur.

Variat multis modis hæc planta. Vidit Lobelius apud *Guelm. Dreßel* procerum prægrandæque Feniculum, communi simile : caule terndum quatuordecim cubitorum; foliis brevioribus, aliquanto rigidioribus, albicantibus Coriand. Semen par aut paulo minus altero [*dulci*] rotundius & Aniso propius erat. Ipsi Hippomarathri nomen fecerunt.

Feniculum dulce Acoricum à communi dulci differt radorum Umbellæ magnitudine & longitudine, Umbellâ concavâ, feminibus majoribus.

Quia (inquit J. Bauhinus) Feniculum hoc [dulce] à Veteribus descriptum esse credimus, ideo ei quoque vires ab ipsis Feniculo attributas convenire dicimus. Illas etiam huic ascribimus quæ Recentiores vulgari proprias faciunt.

* 3. *Feniculum retandum flore albo J. B. semine rotundo minore C. B. Park.*

Tab.

Radice nictur fibrosa exili : caule minori & breviori : foliis latoribus ac etiam brevioribus quam vulgaris Feniculi : Umbellâ alba, rotunda, primo anno flores & semen ferens minus quam vulgare Feniculum, sublongum & rotundum. Plantæ gustus & odor vulgari similis. Si semen hujus stirpis Autumno terræ mandes, evadet tota planta procerior & efficacior, quandoquidem hyemem facile perferet.

Mirari Tabernam. subit (inquit J. Bauhinus) cur locum ubi hoc viderit, aut unde haberit, non indicet : Nobis certè inegitum est, nec minus alii qui ante nos scripserunt Botanici : Dari ejusmodi plantam non ausum negare, an verò Feniculi species sit necne dubito.

* 4. *Hippomara-*

* 4. *Hippomarathrum Sphaeracanthum* Alpin. exot. Park.

Alpin.

Caulis fortè tricubitalis & amplioris, rotundus, geniculatus, crassitie pollicari & etiam majore, herbaceo seu Feniculi colore, oblique ex geniculis sursum actum, in singulis geniculis singulos alios cauliculos oblique exeuntes producentem, in quorum cacumine Corymbaceæ Umbellæ cernuntur, in orbem actæ, à quibus stoculi elegantes emicant, violacei coloris, qui mutantur in femina parva, longa, tenuia, angulosa, Feniculi feminibus proxima, non parum ex valido odore fætentia. Tota planta foliis confat Feniculaceis, compluribus ab una radice proficiscentibus, eo ordine positus ut singuli ternis ramulis digerantur. Quo sancte ordine posita observantur, è singulis caulium geniculis exeuntia, licet longè minora existant. Radix verò longa est, alba, carnosa, non diffinisil Feniculi radici. E tota planta emanat odor & validus & ingratus, maximèque ex feminibus, ex quo capiti dolor, si multum olfecerimus, inducitur.

Ex feminibus ab Ægypto acceptis Alpino orta est. Differt ab Hippomarathro cacthyrophoro, quod Loc. eo longè amplior sit, caulèque & longiores & crassiores ferat, & Umbellas coloris violacei, in perfectione veluti orbem circumactas, quodque femina Feniculacea producat.

* 5. *Millefolium aquaticum* Ger. *agaticum vulgatum* Park. *agaticum Umbellatum capillaceum brevique folio C. B. aquaticum Feniculo simile, Umbelliferum J. B.*

ʒ. B.

Folia sparsa, latè virentia, Feniculaceis perquam similia, cæsurâ non ità dissimili : prima & inferiora differunt nonnihil, segmenta sunt paulo latoria, odore grato, sapore nullo insigni. Flores gerit in scapo umbellatos.

Radices ad Hellebori albi radices quodammodo accedunt, fibrosæ, albæ, crebræ ex uno capite dependentes, palmo longiores, cava; in quorum tamen medio reperitur interdum radix quædam primaria minimi digiti crassitudine, fungosa, & veluti concava.

Loc.

Apud paludes circa fossas Paduræ reperit J. Bauhinus. Millefolium aquat. foliis Coriandri *Matth.* aquat. Umbellatum foliis Coriandri C. B. Suspicatur J. Bauhinus iconem *Mattholi* ex diversis plantis componi, nimirum ex Umbellâ Millefolii aquat. folio Feniculi, & Millefolio pennato, ac aliâ aliquâ plantâ; ejusdem opinionis est & Casparus frater : ideoque facillat. V. J. Bauhinum.

* 6. *Daucus pratensis Dalechampii* Park. prat. Dalech. folio Millefolii J. B. prat. Millefolii palustris folio C. B.

Lugd.

Nascitur radicibus multis, candidis, rotundis, ab ima caulis parte in diversâ sparsis, brevibus, dulcibus, odoratis; foliis proximè radicem sex aut septem, totidem digitos longis, foliolis per ordinem multis, orbiculatim cauliculos totos ambicunt, Myriophyllo similibus, mollibus, latè virentibus; caule medio Feniculi, cubitali, in ramos duos vel tres divaricato, foliis paucis vestito, interdum nudo; Umbellâ per initium nonnihil rubefcente, paltæ alba, amara, subacri, odorata.

* 7. *Anethum sylvestre semine exiguo Ammeos* J. B. *sylv. majus C. B. Park. rectius Feniculum Anethi odore.*

Cæf.

Grandius est fatio, caule crasso; foliis amplis ut Feniculi, sed odore Anethi, quanquam infirmo : Umbellis amplioribus : flore luteo : semine exiguo, ferè ut Ammeos, subacri. Radix parva est & lignosa, annua.

Hæc herba equos purgant; nam miro modo ejus usu vegetiores redduntur. C. Bauhinus in Prodomo alteram describit hujus generis herbam minorem, radice albicante, unciatres longa, tenui, quemadmodum & caulis, qui pedalis, albus, rotundus. Foliis est uncias quatuor longis, tenuissimè ut in vulgari divisâ, Umbellâ parvâ, ex festuicis octo vel novem uncialibus compositâ; stoculis luteis; semine parvo, oblongo.

Vires.

Utrumque hoc genus (si modo diversa sunt) Scitiæ insulæ originem suam debent. Cum semine sint exiguo, oblongo, rectius ad Feniculum quam ad Anethum referuntur.

Loc.

CAP. XVI.

De Herbis quibusdam Umbelliferis foliis Feniculaceis, semine striato minore, variis nominibus Dauci, Seselios, Mei, Feniculi, Causalidis, &c. Botanici inscriptis.

1. *Meum Dauci Cretici facie* J. B. C. B. *Meum aliud minus* Park.

Lugd.

IN Allobrogum & Sequanorum montibus frigidissimis & altissimis nascitur, radice dimidio pede longiore, foris nigra, Dauci Cretici modo, intus candida, brachiata, odorata; cauliculis multis, nervosis instar Feniculi, tres aut summum quatuor digitorum altis: foliis brevibus, capillaceis, Feniculo similibus, flore candido, umbellis densis: semine minutissimo, amaro, & suaviter olente.

2. *Feniculum tortuosum* J. B. *Seseli Massiliense Feniculi folio, quod Dioscoridis censetur* C. B. Park.

Cubitali affurgit caule, interdum majore, striato, medulla alba pleno [Clusio unico, interdum cubitali, sed fœpissime minore] mox à radice in varios, contortos ramos, firmos diviso, crassiusculo, brevibus internodiis intercepto. Folia feniculacea, non ita tenuia, breviora, videlicet palmaria, rariora, duriora, colore fere Anethi [Clusio Anethi fere, exilia & minutum incisâ Rutæ propemodum colore] Umbellæ parvæ exiguis floribus albis, aut etiam Clusio purpurascens, constant. Semina alba striata, Dauci glaucifolii feminibus omnino similia, uti & tota planta. Radix longa, alba, crassiuscula [digitalis etiam crassiuscula Clusio] comata, aromatica. Tota planta odorata est.

Locus.

In Sicilia circa Messanam primò se nobis in conspectum dedit: postea in Gallia Narbonensi copiosissima ubique fere obvia fuit.

3. *Daucus glauco folio, similis Feniculo tortuoso* J. B. *An Peucedanum Pannonicum Clusii?*

Radix hunc lignosa, alba, tuberculis quibusdam scabra, fibris paucis, verum iis crassioribus altiuscū dehiscentibus, firmata [J. Bauhino minimi fore digiti crassitudine, rugosa] sapore Pastinacæ subacri [J. Bauhino acriscula, cum lavi amaro aromatica] in plura capita divisa; & quibus emergunt caules complures cubitales & interdum cubitales aut altiores (in sterilibus & fœcioribus vix pedales) graciles & vix le sustinentes, laves, teretes, nec (ut vult J. Bauhinus) striati, in apicis fibrubentes, geniculis frequentioribus intercepti, duri, fragiles, medullâ alba fœchi, versus superiora ramosi. Summus caulis & ramuli umbellas gestant exiguas *flosculorum* minutissimorum, purpurantium primò, cum explicantur magis albescentium, apiculis purpurantibus inter petala interjectis: quibus succedunt semina parva, striata, breviuscula, apicibus purpureis donata, [ubi maturerunt alba, Feniculi tortuosi feminibus similia J. B.] sapore amaro, nonnihil etiam acri & aromatico. Folia ad radicem pauca, longis pediculis nixa, quinque vel sexpinnarum seu ramulorum conjugationibus ad mediam costam annexis composita, quæ tandem in lacinias prætenues graminæ dividuntur. [J. Bauhino foliorum particule latiores, crassiores, rigidiores quàm in Feniculo & velut pungentes, colore glauco] colore viridi ad glaucum tendente, sapore acri, odore aromatico. Præcipue verò notabile est in hoc genere quod folia in latitudinem non diffunduntur ut in plerisque umbelliferis & triangularia fiunt, sed angustiora sunt & in longitudinem magis extensa.

Locus & Tempus.

In collibus juxta Castellum Montisglo non longe, inter vepres: Floret Julio & Augusto. J. B. imò Septembri & in Octobrem usque.

Herbariorum Septentrionalium Libanici notior *Label*. Ad. habet multâ quæ cum hac planta conveniunt, ut descriptiones conferenti patebit.

4. *Daucus petreus glaucifolius* J. B. *An Daucus tenuifolius* Cordi?

J. B.

Radix capillata ex deflexis recentibus foliis, sapore accedit ad Staphylinum five Carotam, cum aliqua acrimonia: Folia proferit tenuiter divisa, sed rarius glabra, colore glauco, & mediocriter brevibus pediculis pendencia. Caulis unicuique, ut plurimum, pedalis ac etiam cubitalis, tenuis, per quem plerumque tria parva folia, pediculo caulium amplectentia, ramosis interdum, (præsertim si planta sit minus novella) in tres ramulos divisus, in quorum extremitatibus umbellæ parvæ *flosculorum* alborum; quos subsequitur semen parvum, per maturitatem rubrum, ad Amni vulgare accedens, aromaticum cum aliqua acrimonia.

Provenit locus siccis & petrosis, abundans semine maturo Septembri & Octobri.

- A. 5. *Peucedanum minus* Park. C. B. *Phyt. pumilum* Ger. *Peucedani facie pusilla planta* Lob. *Selinum montanum pumilum* Clusii, *foliis Feniculi aut Peucedani, flore albo, semine Selini* J. B. *Stock parley*.

Clus.

Aliquot à radice spargit folia, Feniculi aut Peucedani foliis formâ quidem similia, sed longè minorâ, & quidem raro plumbâ quàm quindecim foliolis constantia, & quorum medio doradante crassiusque ferè caulem, in multos tamen ramulos divisum, sub quibus alia foliorum alia minores nascuntur, novenisque duntaxat foliis constantibus, lata basi caulem amplectuntur, Pastinacæ five Staphylini

ni

ni gustu & odore: singuli tamen rami exiguiorum florum candidiorum & odoris expertum umbellulis onusti sunt: quibus succedit semen Selini semini non dispar: Radix suprema parte in crassum caput extubere, multique villis (qui foliorum superioris anni fibre sunt) hirsuta, brevis, quasque in orbem convoluta est, intus fungosa & alba, exterius fusca & rugosa, infima parte bifida plerumque, & in raras fibras definens.

Biennalis est planta, & prolato semine iter.

Apud nos in rupe S. Vincentii propè Brissolium oritur, invenimus & in montibus Germanicis: Locus. Clusius in quibusdam ficorum desertorumque virentium tamen agrorum marginibus, & in nudis gramineis montibus inferioris Austriæ & Pannoniæ. Floret Maio.

Icon Clusii egregie exprimit Peucedani facie pulillam plantam *Lob.* unde non est cur dubitaret J. Bauhinus eandem esse plantam; neque cur Calliphan frater sententiam mutaret, & pro Selino montano pumilo *Clus.* quod in *Phyt.* Peucedani facie pulillæ plantæ synonymum fecerat, in Pinace Peucedanum Pannonicum Clusii substitueret.

Hæc planta C. Bauhino in Pinace etiam Daucus multifido folio, Selini semine denominatur. Bis ergo in Pinace ponitur. Hunc sequitur Parkinsonus, unam plantam in duas species distrahens; nimirum in Peucedanum minus & Daucum montanum pumilum.

6. *Sison Alpin, exot.* *An Saxifragia Matthioli tenuifolia & umbellifera* J. B? *Sison odoratum* Park.

Alp.

Umicum caulem Alpino protulit, bicubitali, rectum, gracilem, rotundum, geniculatum: folia capillacea, Feniculo similia, odorata, quippe odor ad Feniculum & ad Anethum inclinatur. In caulium summitate umbellæ parvæ, rare, hirsutis albis præditæ, & fere ex singulis geniculis excurrenti ramuli, in summitate etiam minimas umbellas ferentes; in quibus deflorescentibus sunt semina nigra, minima, oblonga, odorata, & subamarulenta. Radice nititur longa, alba, gracili, odorata, Anetho proxima.

Matthiolus de Saxifragia sua tenuifolia parum sibi constat, ut videre est apud J. Bauhinum.

In post comm. cum magnis figuris cum se describit.

Nascitur in magnis & durissimis lapidibus, aut loco & admodum extenuato solo, foliis capillaceis Feniculi modo, sed longioribus, tenuioribus & rarioribus. Caulis pariter prodiit Feniculaceo, sed tenui ac pumilo, umbellâ in summitate emergente: Semine vulgaris Petrofolini amulo, sed longiusculo & odorato: Radice albicante, pastinacæ sapore. Tota planta subacris est, & subdulcis.

Descriptio Alpini apprime convenit plantæ illi umbelliferæ quam propè Gratianopolin invenimus, in plantis ad flumen, solo arenoso.

7. *Saxifragia multifido folio Pannonica, J. B. Daucus montanus multifido brevique folio* C. B. *Daucus montanus Pannonicus* Park. *Saxifraga Pannonica* Clus.

Clus.

Multò minor est Peucedano Pannonico *Clus.* & brevioribus foliis, Capni foliorum fere æmulis, quorum sapor & odor Peucedani Pannonici (quod nobis videtur Daucus glauco folio) foliorum odorem & saporem quodammodo referunt, paulo tamen acriora sunt: inter quæ cauliculi exeunt pedales, graciles, geniculati, aliquot exiguis foliis exornati, summo fastigio candidorum *flosculorum* umbellam sustinentes. Radix Peucedani radici non multum ablimilis, sed brevior, acrior, salivamque ciens, multa hirsuta capita supernâ parte producens, & quibus folia & caules emergunt.

Inventa à Clusio multis Hungariæ & Austriæ inferioris locis, montium acclivitatibus petroso & Locus. sabuloso solo.

8. *Saxifragie tenuifolice affinis, quibusdam Causalis* J. B. *Causalis Peucedani folio* Ger. C. B. *Feniculi folio* Park.

J. B.

Hanc Anguillara Epist. 7. Caucalin vocat, & nasci in Peloponneso & multis aliis locis in saxis prodiit, foliis Feniculi, caule cubitali, umbellâ albâ, semine Amni; comedi; odorem habere Petrofolini; vocari ab eis *αγγυλλαν*. Radix Lobelio unica, recta, humi pacta, candida, sapore Pastinacæ. In Apulia provenire plantam intellexit [Anguillara] quæ dicatur *Petra fissidula*, quæ multum responderet descriptioni hujus Caucalidis.

Male inscribitur Causalis. Plantam hujus iconi similem observavi in plantis quadam propè Aut. Locus. gustum Vindehorum, viâ quâ Monachium Bavarie iur.

9. *Apium montanum folio tenuiore* C. B. *Apium, quod Petrofolium Dalechampii, folio tenui, Apii hortensis semine, subrubro, amaro, radice nigra* J. B. *Petrofolium Alacedonicum forte Dalechampii* Park.

Lugd.

Radix longiuscula & crassa foris nigricat, intus albet, capite comato, earundem more quæ plures annos perdurant, sapore amaro. Caules inde prostratiusculi plures, fungosi, strigati, pedales, interdum palmares duntaxat, foliis amicti Dauci glauco folio similibus. Caulium lappus tripertitus primùm; laterales lirculi umbellas gerunt *flosculorum* albicantium, parvas par florendi temporis, magnas patulas euntibus in semen floribus: medius lirculus rursus trifariam subdividitur, umbellis similibus onustus. Semen Petrofolini vulgaris.

Locus.

In faxofis tunulis propè Gratiànopoli nàfcitur. *Lugd.* Nos cùm ibi effemus, hanc plantam non obfervavimus, fed aliam Saxifragiæ Matthioli tenuifoliæ & umbelliferæ iconi fimilem, foliis tenuiffimis, umbellis parvis.

10. *Caucalis tenuifolia montana* C. B. Park.

C. B. prod.

Radix eft craffa, ex qua *caulis* exurgit pedalis; qui ftatim ad radicem in cauliculos palmares, rotundos, laves dividitur, hique in minores fubdividuntur quorum etiam minutiffimis alis ad radicem exigue umbellæ floculorum alborum minutiffimorum infident. *Folia* ad radicem in tenuiffima legmenta, & quæ in caule in capillacea dividuntur. *Semen* parvum eft, oblongum, ftriatum.

Julio menfe florens in Sabaudia inter Tarentefium & Monafterium collecta.

Locus & Tempus.

CAP. XVII.

De Pyrethro.

Pyrethron Diofc. l. 1. c. 86. ab igne nomen habet, ob radicis ejus fervorem igneum: Salivaris Romanis quod manfu falivam elicit apud Plinium l. 28. cap. 9. Pyrethri nomen folium habetur: C. B.

1. *Pyrethrum umbelliferum* C. B. *umbelliferum primum* Park. *umbelliferum Matthioli* J. B. *Delitioz* of Spain.

Lob.

Radices huic & *folia* Cotulæ faxidæ. Umbellæ ab uno quafi centro multis pedicellis innixæ, Veneræi pectinis ritu aut Anethi, candidis *fofoliis*, fervido & amaricante guftu: [quibus fuccedunt *semina* nigricantia, rotunda, Anifi majora, radix pollicis, interdum duorum pollicum, craffitudine, pedali longitudine & altius in terram descendens, colore exterius è fufco flavefcente, interius nigro, fapore acri admodum & fervido. *Park.*]

Hanc plantam Guilandinus in horto Patavino aiebat, & *Pyrethri veri* nomine Lobelio donabat. *Pyrethrum* Cefalpini, cùm fit femine compreffo, rotundo, figurâ lentis, ad aliud genus pertinet. Radix Pyrethri, quæ fatis frequenter ac felicitur in ore conficitur ad Dentium doloris tollendos cum fua caulâ, humores plures in os allicit una cum faliva: Ergo falivationem movet, quam fortassis moveret diutius & copiofius, fintra corpus lumeretur quantitate parva fed iteratò. *D. Sæmæ* c. Sylvii Lib. 1. c. 12. Sect. 59.

Vires.

Pyrethrum umbelliferum alterum Park. *foliis Anethi* C. B. *Pyr. Gefneri* J. B.

J. B. *Lugd.*

Radice nititur longâ, fimplici, modicè fibratâ, repente, digiti craffitudine, fervidi & urentis guftus: *Folia* Anetho fimilia prodeunt; caulis Fœniculaceus; *flos* in umbellâ circinate rotunditatis. Quare nullam profius notam deeffe ad veram Pyrethri delineationem putat Gefnerus, qui plantam apictam Pyrethri veri nomine ad Dalechampium ex horto fuo Tigurenfi tranfmittit.

CAP. XVIII.

De Umbelliferis femine hirsuto seu lanuginoso Apii aut Dauci nominibus notis.

1. *Daucus* 2. *Diofcoridis* Col. *Apium peregrinum foliis fubrotundis* C. B. *Vifnaga minor quorundam, Selinum peregrinum Clusio, femine hirsuto* J. B. *Selinum fœve Apium peregrinum Clusio* Park.

Col.

*R*adice eft alba, levi, tenui, oblonga Pafinacæ vel Raphani cum nervo in medio, caulefcens planta lignofa, aromatica, guftu acri fed parum hircino & linguam vellente, qui fapor cum arefcit & lignofa efficitur evanefcit. *Folia* emittit lævia, Coriandri amula, fed rotundiora & longiore pediculo hærentia, primum fingula, deinde unica loborum conjugatione, tertio bina, tandem ternis aut quaternis hinc inde lobis minus rotundis & anguftioribus divifa. *Caulem* elie bipedalem & ampliore, ftriatum, tenuem, lævem, Fœniculi effigie folidum, fungofè modicè albâ, in imo ex viridi obfcure purpurafcentem, ramofum, foliis interceperum alternis minoribus, anguftioribus, magifque incifis, in fummo umbellâ albas habentem, plures fine bafi ut Anethi rotundas, longis petiolis hærentes, atque dum corymbofæ, nec adhuc floridæ, & teneriores, in terram flexæ procumbunt [nutant] cùm autem florere incipiunt eriguntur & dilatantur, *flores* offendentes Julio menfe denfos, minutos, non diffimiles Anetho [petalis bipartitis & apicibus albis. *Se-*

mifus

mina deinde perficiuntur parva, albicantia, hirsuta, Anifi fimilia [Petrofelini vulgaris *Clus.*] guftu acri admodum & odorato, Cuminum & hircinum quid relipiente.

Variat hæc iftelem locis orta foliis in caule majoribus, ita profundè incifis ac tenuiter, ut foliorum nervi à carne diftincti fint omnes, Pafinacæ [tenuif.] divifuras quodammodo imitantia.

In fepibus circa Melfanam Siciliæ urbem nobis obfervatum: in Salmanticensi agro in vinetorum *Locus.* marginibus fponfe nâci autor eft Clufius. Campocari in fylveftribus & limitibus, & per colles nigro terreno refertos & herbidos invenit Columna.

Dauci tertii Dalechampii

Icon apud Parkinsonum ab hoc non multum abluit, *Radicem* habet ex luteo albidam, brevem, in capite comofam. *Folia* ima latifcula funt & Coriandrinis fimilia; fuperiora in caulibus ordine minora & tenuiora, fuprema ferè Fœniculacea: Flores albi, femina oblonga, fapore acri Anethi aut Cumini.

Verùm fi defcriptio exacta fit planta eft diverfa.

2. *Daucus Creticus femine hirsuto* J. B. *Alpinus Cretico fimilis* Park. *item Creticus verus Diofcoridis ejusdem.* *Daucus Alpinus multifido longique folio, fœve montanus umbellâ candidâ* C. B. *item Dauc. foliis Fœniculis tenuiffimis ejusdem.* *Daucus Creticus* Ger.

Dodranta aut altiore eft *caule*, tereti, ftriato, hirsuto. Umbellæ mediocris magnitudinis fummo caulî extremisq; ramis infidet *florum* exiguum, candidorum, pedicellis canefcentibus hirsutisq; hærentium. *Semen* longum, incanum, villolum, acre, aromaticum: *folia* lanuginofa, cinerea, minutiffimè difticta, mihi fape etiam penitus glabra vira, atrovirentia. *Radix* longa, digitali craffitudine, terram verfus comata, fapore Pafinacæ Germanicæ.

J. Bauhinus Cafparum fratrem merito reprehendit, quod Daucum Creticum *Lob.* feparet à Gefneri & Clusii Dauco Cretico; fiquidem difcrimen non offendit, atque contra mentem Lobeli id facit: qui in hunc modum de eo fcribit. Nec tamen id fola Creta fert; quippe Germanicæ Alpes non modo, fed etiam Genuenfium colles & Genevenfium circa Juram rupes hoc Cretico abundant. Et paulo poft. Huic quo minus fit Creticum liquid deeffe cælum folvime erit. Sanè effigie nihil, viribus autem perparum abeft. Variant quidem aliquid: nam qui in Baldo foliis eft brevioribus compactioribus; qui verò in Helvetiorum Alpibus & monte *Wafferfall* longioribus & rarioribus.

Nos in fummis montis Juræ partibus hunc obfervavimus.

Daucus Tiburtinus quibufdam J. B. adeò parum differt à Cretico ut fpecie diverfum non arbitremur. *Locus.*

3. *Daucus tertius Diofcoridis Bello* Park. *tertius, folio Coriandri, flore luteo* J. B. *Creticus nodofus, umbellâ luteâ* C. B.

Folia Coriandri, fed minora & craffa aliquantulum profert: *caulem* fefquicubitalis longitudinis: *flores* luteos in umbellis, ut Anethum; fœmèque Cumini. Vere manduntur radices & folia, quæ aromatici guftus funt.

Scribit Parkinsonus hunc apud fe flores protuliffe albos. Sufpicio eum intelligere Myrrhidis quandam fpeciem caulibus nodofis, feminibus longis afperis, umbellis albis, quam in Sicilia fpontheam obfervavi: nam, hujus fœmen Londino aliquando ad nos miffum fuit fub hoc titulo.

4. *Apium Macedonicum* C. B. *Apium fœve Petrofelinum Macedonicum multis* J. B. *Petrofelinum Macedonicum verum* Ger. *Macedonicum quibufdam* Park. *Macedonian* *Partenp.*

Col.

Folia Apii hortenfis fimilia habet, ampliora, copiofioribus lobis, rotundioribus, magifque ferratis, nitidis, Coriandrinis amulæ, vel Hircinæ faxifragiæ antequam caulem edat, albicantibus [atrovirentibus J. B.] quorum fapor ignavior quàm hortenfis noftri videtur. *Radicem* longam, craffam, albam, rugulofam, lignofam, pedalem, fapore acri. *Caulem* verò poft multos à fætone annos promit [nobis] cubitalem, craffum, hirsutum, alis divifum frequentibus, rotundam effigiantem comam, umbellis candidantibus refertam, *femine* verò parvo, hircinæ alba obfeto, oblongo, Saxifragiæ hircinæ fimili, odorato, aromatico, fapore acri, fervido, & Cuminum ferè relipiente.

Hæc plantâ F. Columnæ Daucus fecundus Diofcoridis videtur.

5. *Apium petraeum fœve montanum album* J. B. *An Daucus montanus Apii folio minor à C. Bauhino in Prod. defcriptus?*

J. B.

Folia habet dodrantalia, pulchre in alas oppofitas divifa, atque hæc rurfum in oppofita fegmenta [fingula alæ Pimpinellæ Saxifragiæ minoris folia mutantur divifura fuâ] Apii nigri montani fœmèntis fimilia quodammodo, quæ nunc variant pro locorum diverfitate, quædam enim valdè tenuia funt & quali crifpa. *Caule* Fœniculaceo cubitali [fimo bicubitali & altior] modèllâ plenus. Umbellæ parvæ, *floribus* albis contextæ. *Semina* Apii hortenfis, longicula, ftriata, hirsuta, virentia fummum tatem rubentia, cum amaro aromatica. *Radix* perennis, craffifcula, alba, comata, fapore ferè ad Apium vulgare accedente præmixta.

In

In rubibus non longè à Danubio uno circiter milliari Anglico cis Danubium primò hanc observavimus: post in monte Jura non procul Genevæ. J. Bauhinus in petrarum rimis Basileæ in Marchionatis monte provenire observavit propè pagum Krenzach, & Badæ in Helvetiorum monte, ceu & Basileonum propè *Wasserfall*.

* 6. *Panax Siculum, semine hirsuto, foliis Pastinacæ sativæ* J.B. Bocconi.

Boccon.

Radix pro plantæ ratione parva: *Caulis* maximus, humanam altitudinem non rarò superans, uncialis crassitie, in plures ramos distributus, ruber, levis, rectus, intus fungosus: *Folia* quàm Pastinacæ sativæ latiora ampliora, tenuibus nervis oblecta, lobis quasi rotundis, figurâ penè cruciformi laetè expansa, atque lucida. *Umbellæ* amplæ: *Flos* albus: *Semen* longum, crassiusculum, striatum seu fuscum, exterius candidè lanugine hirsutum, quæ exutâ fermen grano Tritici figurâ & colore par est. *Caulis* vulnerato interdum sponte lachryma exit, concrefcitque colore flavescente.

Locu.

Non solum Panormi, ubi pro *Dafio* notum, sed & in tota Mararæ valle, locis incultis & asperis copiosè nascitur & appellatur ibidem à colonis *Ferla* seu *Ferra Saracinesca*. Variat foliis quandoque glabris, quandoque hirsutis.

Daucus secundus Siculus Sophiæ foliis Zanoni.

Zan.

Multa è radicis capite *folia* promit, quorum pediculi latâ nervosâ cartilagine radici adnexi, rotundi sunt, superne sulcati & cavi, tenues, fucosi, & subulidi, in ramulos eodem modo divisi & subdivisi quæ in aliis Umbelliferis; *folia* ipsa minuta, crispâ, lanugine oblecta, inferius magis quàm superne albicantia, tenera, fuculentia, in ambitu dentata, humi expansa, quam latè occupant, Sophiæ latifolia aut Pastinacæ sativæ tenuifolia foliis similia, nonnihil odorata. E medio foliorum cespitè enascitur *caulis*, sesquicubitalis circiter, teres, canaliculatus, à nodo ad nodum undatim flexuosus, lanuginosus, rufescens, digitum minimum crassus, medullâ viridè repletus, crebris nodis, inâ maxime parte, interceptus, foliis supradictis similibus oblectus, verum albidioribus & minoribus, ad nodos cavi adnexi, pediculis membranaceâ origine eum amplectentibus: è quorum cavis exeunt rami, supra medium caulem affurgentes, quorum unumquique fastigio suo umbellam sustinet, hofculis minimis cum flammibus & apicibus albis compositis, Rosæ moschatae odore sed remissiore. Flore delapsò restat *semen* oblongum, striatum, lanuginosum.

Radix progenerosa, flavicans, canaliculata, caule crassior, haud longè à capite in quatuor aut quinque ramos divisa, in multos annos vivax, Feniculi sapore, acutiore multò. Folia Apii dulcis saporem amulantur. Semen reliquis plantæ paribus actius est & mordacius. Versus Maii finem flores.

Hujus semen à Panormo Siciliæ metropoli ad auctorem transmissit insignis Botanicus D. Paulus Boccone.

* 7. *Siler Creticum quibusdam foliis Cicutæ, semine longo crispò incurvo* C.B. *Siler 2. foliis Cicutæ* C.B.

Semen, describente J.B. pulchrum & magnum pediculo unciali circiter pendet, semenciam longum, recurvum, crassum, fuscum, gemellum: unum è quinque aut sex costis asperis coagmentatum, alterum simplex; odor satis validus nec injucundus. Cum Cymino sativo habet aliquod simile, sapore etiam aliquo modo affini: Satum provenit *foliis* Cicutæ sed latioribus & paucioribus, *semine* incurvo, granli, hirsuto & fusco.

De hoc Bellus Epist. ad Cluf. Rosmarini folia Selino similia sunt, serrata, florèque in umbellis albi: quibus succedunt *semina* oblonga aspera. Radice nititur crassâ, foris nigro cortice eoque tenui vestita, intus alba, thus maxime olente.

C A P. XIX.

De Pastinacæ tenuifolia,

Pastinacæ à pascendo dicta existimatur. Nam radices ejus cibis sunt vulgares. Isidorus lib. xviii. cap. 10. *Pastinacæ vocata quod radix ejus præcipuus sit pastus homini. Est enim odorata, jucunda, cibo delectabilis.* Turnebus tamen in Adversariis lib. viiii. cap. 25. ex eo citat, quod referat & quali habeat *pastinum*, quomodo vocatur instrumentum quo vineæ fodiuntur.

Pastinacæ sativæ semine villosò, umbella flore delapsò in niduli formam contractâ, foliis tenuiter incisis, ab omnibus aliis Umbellatarum generibus facile distinguitur.

A. 1. *Pastif.*

A. 1. *Pastinacæ sativæ tenuifolia* Ger. *tenuifolia sativæ lutea* Park. *tenuifolia sativæ radice lutea vel alba* C.B. *sativæ sive Carotæ rubra, lutea & alba* J.B. Carrots.

Radice est pedem longâ, crassâ, conoide, friabili, luteâ aut rubrâ, interdum atro-rubente aut etiam albiâ, paucis ad latera fibris donatâ, succulentâ, sapore dulci aromatico. *Caulem* erigit duorum aut trium cubitorum, hirsutum, striatum, concavum, ab imo statim ramosum, ad cujus divaricationes folia dodrantalia, hirsuta in alias plures divisa, aliis singulis in alias subdivisa, & his tandem aliis secundariis in multa segmenta angusta oblonga acuta profundè dissectis, odore & sapore satis suavi, saturè viridâ, alternatim posita. *Flores* in umbellis latis conferti, pusilli, pentapetali, petalis subrotundis & minimè bifidis, colore albo, interdum rubente. *Umbellæ* basin in circulum ambiunt folia angusta, in plura longa & acuta segmenta divisa. Umbellarum etiam partialium è quibus totalis componitur bases, ejusmodi foliorum circuli ambiunt. Floribus succedunt *semina* longiuscula villosa. Cum jam defloruit umbellæ contractæ concavæ fiunt & vâculum velut Daucus Officinarum deformant.

Seminis & herbe eadem vires sunt quæ Dauci Officinarum. Specificum habetur ad uteri suffocacionem. *Schrad.*

Radices culinarie sunt, in aqua communi decoctæ tessellatim inciduntur, cumque butyro, pipere & sale elantur: sâpius tamen apud nostrates in jure carnum, maxime bovinæ, decoquantur, & unâ cum carnibus eduntur condiment loco Rapi aut Napi modo. Nonnihil statulentius sunt, ventrem tamen emolliere creduntur, & tussi confere.

Radix Pastinacæ atro-rubentis tenuissimè concisa, & in aceto acerrimo cum modico Aluminis rupei decocta ad consumptionem coletur sinatque, inspissatâ & exsiccatâ, fiet massa coloris purpurei, *peruviana* talis dicit, quæ molendo cum aqua gummatâ soluta dabit atramentum purpureum optimum. *Canap. de Aromenit.*

Quercetanus solum semen Pastinacæ domesticæ exsiccatum & pulverisatum ad 3℔. cum paucò Vini vel Aquæ Mellis datum pro peculiari & specifico medicamine ad uteri suffocacionem vendit. *D. Soame* è Dolco.

A. 2. *Pastinacæ sylvestris sive Staphylinus Græcorum* J.B. *sylo. tenuifolia* Ger. Park. *sylo. tenuifolia* Dioscoridis vel *Daucus Officinarum* C.B. *Wild Carrot, or Wild-nell.*

J.B.

In promptu est sylvestris Pastinacæ ex sativâ faciem novissè: *radix* minor & acrior: *caules* altitudine pares sesquicubiales scil. striati, hirsuti, medullâ farchi, in alas divisi. *Folia* minutim dissecta, arrovirentia, averâ parte hirsuta. *Flores* in umbellis magnis confusis, candidi. *Umbellæ* umbellæ medius interdum purpurâ rubet. Umbellæ autem obvallant foliis in angusta, longa, acuta segmenta divisa. Delapsis floribus succedunt *semina* brevia, striata, villosa; tunc vero convoluta umbella cavitatem, ceu aviculæ nidulum, in medio deformat. In pascuis, gracili solo, ubiq. *Locu.* occurrit.

Uterina imprimis est & diuretica. *Ufus* præcipuus est in tussi, pleuritide, stranguria, calculo. *Vires.* Ciet mensès & molas, sedat uteri suffocationes, stimulat Venerem.

Semen Dauci in Cerevisia leptomera infusum, & bibitum ad franguriam & calculum renum ac vesicæ miris laudibus effertur nonnulli. Vid. Charletonum in lib. de *Lithiâsi*. Helmontius vidit Consiliarium, qui per quindenas singulas solebat decumbere, usum prædicto decocto liberum à lithiâsi vixisse per annos aliquot.

Seminis 3℔. vino albo infusæ & potæ hysterici paroxysmis medentur.

Tragus alij, hofculum purpureum in media umbella valde prædicant pro certiss. Epilepsie antidoto. *V. J. B.*

A. 3. *Pastinacæ tenuifolia sylvestris lucida* Morifoni. *Tenuif. marina, foliis obscurè virentibus & quasi lucidis* Botan. Monfp.

Hujus *folia* non sunt hirta, sed paulò latiora quam præcedentis, spissiora, magis dissecta & lucida: *Semen* aliarum congenerum feminibus multò majus. Radix odorem habet aromaticum.

In humectis & pinguibus pratis ad oram maritimam Aremoricam exit: Monspeli etiam in *Locu.* maritimis. Est cur dubitemus an hæc specie differat à vulgari sylv. an accidentibus tantum à loco natali ortis.

* 4. *Pastinacæ tenuifolia sylvestris radice & umbellâ luteâ* Morifoni.

Umbellæ locatæ à prædictis distinguitur, quæ dilutè lutea, cum illarum perpetuò sint albæ. Ex agro Patavino ad Autorem missum est hujus semen à D. Alex. Balam.

Locu.

* 5. *Pastinacæ Tenuifolia Cretica radii umbellæ Gingidii longioribus* Morifoni.

Morif.

Hæc præcipue notè cognoscitur, quod radii umbellarum producit quinas unguis longos, crassiores & rigidiores quam sunt Vinsagæ radii: atque hi concavam constituent superficiem nidi avis instar, dum sunt adhuc semine prægnantes; atque *semina* villosa hispida, Carotæ vulgaris more, sed multò majora & crassiora ferunt.

Hujus

- A. 5. *Caucalis arvensis echinata latifolia* C. B. item *Caucalis lato Apii folio* ejusdem, ut videtur. *Lappula Canaria latifolia* sive *Caucalis* J. B. *Caucalis Apii folio* flore rubro Ger. *Echinophora quarta major* ~~arvensis~~ purpurea Col. *Caucalis arvensis latifolia purpurea* Park. item *Caucalis Anglica* flore rubente ejusdem. Item *Caucalis major* saturate rubente flore ejusdem & Clus.

Col.

Hujus radix eodem colore, sapore aromatico & effigie est, in adultis lignosa, paucis fibris divisa. Folia majora aspera, dura, latiora, quinis vel senis lobis oblongis, Sorbi modo divisa: singuli lobus trium digitorum sunt longitudine, unus latitudine, per ambitum profundius incilius divisi Quinquifolii majoris modo. Caulis bipedalis est, alis divisis, rotundis, striatis ut angulosis videatur, asper alba hirsute, umbellae edens, ut in penultima trifidas, sed breviori petiolo & crassiori impositas, basin habentes trifoliam, sed juxta flores pentaphyllam. Flores quidem purpurei, quam superioris majores barbulae illas etiam habentes, quibus succedunt fructus quini in singulis petioli, asperi, striati, ut quindecim singulis umbellis infini, superioribus minores, molliores, viridioribus aculeis. Semen vero ut in superiore minus & aromaticum. Eodem modo fructus dividuntur atque perficiuntur, eodemque tempore floret. Campocari depressioribus locis atque humidentibus parum: In agro Cantabrigienfi & alibi inter segetes, sed minus frequens invenitur.

Locus.

Lobelius hanc describere videtur sub titulo *Caucalidis* alterius purpurascens, foliis latioribus & crassioribus, semine etiam majore. Clusius nomine *Caucalidis* saturate rubente floret.

De *Caucalide* Matthioli quanam planta sit non consentiunt Botanici. Forè figmentum est ex diversarum plantarum partibus compositum. C. Bauhinus Synonyma *Caucalidis* confundere videtur.

- A. 6. *Caucalis minor flosculis rubentibus* Ger. emac. *minor flore rubente* Park. *semine aspero, flosculis rubentibus* C. B. *Antirrhoeus quorundam semine aspero hispido*, J. B. *Hedge Parsley*.

Caulis surgit sesquicubitali, hirsuto, aspero, geniculato. Folia multis pinnarum conjugationibus composita, circa margines dentata, impari in extremo productione, obscure rubentia, hirsuta. In summis caulibus & ramulis umbellae parvae florum ex albo rubescentium quibus succedunt semina parva, oblonga, hispida praetercentium vestibus adherentia lapparum modo. Planta est annua.

Locus.

Ad sepes passim observatur, aestate floret.

- A. 7. *Caucalis segutum minor Antirrhoeo hispido similis. Caulis pumila segutum* Goodyero.

Hæc & antecedens planta, quamvis inter se admodum similes sunt, in nonnullis tamen manifeste differunt. Primò illa procerior est, quippe quæ ad bicubitalem altitudinem non raro accedit, hæc humilior quæ pedem aut cerè cubitum unum vix unquam superat. 2. Illa erectior est & internodiis longioribus, hæc tortuosa & sparsa geniculis frequentioribus. 3. Illius caulis propè terram hirsutus est quàm hujus. 4. Illius flosculi albi vel etiam dilute rubentes peralis constant aequalis ferè magnitudinis & stamina continent purpureis apicibus capitata, cum hujus flosculi ad luteum vergentes petala duo exteriora interioribus manifestò ampliora obtineant, apicibus autem albis staminula donantur. 5. Hujus semina multo ampliora sunt, apiculis in summitate viridibus; illius longè fragrantiora magisque aromatica, coloris obscurioris, apiculis purpureis. Denique illam extra sepes & vepreta haud temere apud nos reperies, hanc in sepius nunquam, plerumque inter segetes.

Locus.

Caucalis nodosa echinato semine C. B. Ger. emac. Park. *nodosa echinato semine Antirrhoeo hispido affinis, si non ejus varietas perperam* J. B. *Knotted Parsley*.

Ex radice oblonga, tenui, alba bini ternive aut plures caules, qui dein in alios dividuntur, rotundi, striati, asperi, in terram plerumque, striati, alii bipalmes aut minores, alii cubitales; quos folia vestunt *Pastinacæ* familia, breviora tamen & pauciora, multoque tenuius divisa, aspera, alata, ex virore nigricantia. Ad singula penè internodia foliis ex adverso flosculi exigui, albi conferti, brevissimo pediculo insidentes, veluti cauli arcte adhaerent, quibus succedunt semina plurima, parva, echinata, conglobata.

Locus.

Ad agrorum margines & in aggeribus terrenis, maritimis praesertim plurima.

8. *Caucalis Daucoides Tingitana* Morifoni.

Morif.

Sub primum exitum è terra & antequam excaulescat, ejus folia aded Dauci seu Carotæ foliorum sunt annula, ut pro *Dauco* accipi possit. Caules pedales & bipedales producit; in quorum summis proveniunt flores albi, qui antequam expandantur purpurascunt. Horum singulis delapsis succedunt bina semina, oblonga, compacta, longissimis & tenuissimis aculeis donata.

9. Myr.

- A. 9. *Myrrhis sylvæstris seminis asperis* C. B. *sylv. Neapolitana atque etiam Anglicana* Park. *Cerofolium sive Myrrhis nova Aquiculorum Columnæ* Ger. emac. *Cicutariae quoddammodo similis, vel Chærophyllis accedens* J. B. *Small Hemlock Thербil with rough seeds*.

Col.

Radix habet albam, oblongam, teneram, in summo crassam, paucis & tenuibus fibris divisam, in summo per obliquum rugosam, vullis faciliem, sapore dulci, aromatico, panum gravi, ad Carotam quoddammodo accedente. Folia prima admodum breviora, & divisa rotundiora veluti *Humaria*; at succedentia post quatuor aut quinque, in bipedalis petiolis caulis, canaliculatis, in imo latis, succolis admodum, majores, Cicutæ amula sed minora, levia, splendida, praesertim inferne, sed nervis & petiolis rarè mollie lanugine albâ hirsuti, superne antequam caulem edat maculis albis atque etiam purpurascens alporia; atque tunc tenella *Cerofolii* vice legunt eduntque in acerratis, *Cerofolium sylvæstre* appellantes, gustu simili, pallicis magnitudine. (in faxis verò brevem admodum & bipedalem atque tenuem) tenerum, lœvem, rotundum, inanem, succosum, csculentum, ad dorsalcia intersticia geniculis distinctum, in quibus folia majora vel maxims ante caulem edunt, petiolis hirsutis, amplis, bipedibus atque etiam longioribus, Cicutæ foliis, nisi minora parum essent, admodum similia. In summo alie multæ è foliorum sinubus prodeunt; atque hoc à *Cicutâ* differt, quod umbellæ focus alas palustris *Apii* ritu herent, non summis caulibus & ramulis insident, ut in aliis Umbelliferis. Flores albi, tennes. Semina oblonga, hirsuta, teretia Anisi modo, asperiora, vefibus herentia, cacamine longo, sapore aromatico acri parum & dulci, amarore quodam mixto non ingrato.

In aggeribus & muris terrenis, interdum & lapideis, locifque ruderalis non raro occurrat. Floret Locus & Tempus. & semen fortè Maio & Junio, interdum serius apud nos in Anglia.

C A P. XXI.

De *Pastinacæ maritima* seu

Critbmo spinoso.

1. *Critbnum spinosum* Ger. *maritimum spinosum* C. B. *marit. spinosum sive Pastinacæ marina* Park. *Pastinacæ marina, quibusdam Secacul, & Critbnum spinosum* J. B. *Pickly Sampire or Sea-Parsley*.

J. B.

Pastinacæ marinæ radix crassa, tenera, alba, gustu gratissima, dulcis & rugosa, ut *Pastinacæ sativæ* latifolia. Folia crassa, duos ferè palmos longa, spinola, crebris divisis incisa, sapore aromatico cum quadam salugine. Caulis cubitalis, in multis divibus ramos, quibus insident umbellæ spinosa, floribus parvis, albis donata. Semen, descriptis Morifoni, striatum, majus, binatum junctum, oblongâ thecâ, cartilagineâ, sursum spinosâ obductum habet. Cum nondum capsulam hanc aperuissim (inquit) unico semine consistere putavi, sed eadem scissâ, bina semina ibi dem latentia, magna, striata inveni. Nos dissectis aliquot hujusmodi thecis unicuique duntaxat intus semen invenimus, non tamen negamus naturaliter bina inesse debere.

In arenolis Maris Mediterraneii litoribus nusquam non obvium est hoc genus.

Locus.

2. *Daucus stellatus* Alpin. exot. *stellatus Creticus* Park.

Planta est fruticosa, cubitalis longitudinis, magnæque latitudinis, odorata & aromatica, uniculis, sed propè radicem foliosa. Folia verò cum suis caulibus *Petrofelino* quàm proxima apparent (ramuli etiam pariter divisi) *Daucum* *Creticum* ferè redolentia, linguamque excalescencia. Inter quæ exit *Caulis* rectus, rotundus, hinc inde ramificatus, eadem folia ferens: in ramulorum verò cacumine flosculi lutei umbellatim ferè producantur, à quibus sunt fructus parvi, oblongi, inferius lati, & habentes quinque spinas, parvas, stellarum modo flavescens basè fructuum circumdantes, à quibus sursum quadam parvæ fibræ, quippe quinque vel sex, velut in conum desinentes procedunt. Fructus hi mirabili profecto artificio à natura elaborati videntur, suntque odorati atque aromatici. Radix longa, crassa, carnosa, *Petrofelino* aliis *Pastinacæ* similis, odorata atque aromatica, quâ indigenæ vescuntur & crudâ & coctâ in acerratis: cruda autem cistata maxime facit ad Venerem excitandam augendâque.

Accedere videtur ad *Pastinacæ* marinam, & fortasse non differt à planta præcedente.

3. *Pastinacæ echinophora* Apula Col. Park. *sylv. angustifolia fructu echinato* C. B.

Col.

Radix habet cubitalem, digiti crassitie, longam, aequalem, *Eryngio* similem, foris flavicantem intus albescentem, nervo intus tenni, cortice carnoso, sapore ferè aromatico non ingrato, cum acrimonia quadam & amarore dulci mixto, succosam in minus ventis. In novellis radicibus aded gratius

S

gratus est sapor, ut quilibet eis quàm libentissimè vescatur. *Folia* promittere, in terra strata Pasticinae fativae tenuissimè emula, non ita ampla, minùque lata, divisiurà tenuiore admodum, carnosiore tamen, media inter marinam & terrestrem [plantam] parum acuta, leniter hirsuta, & ex viridi albicantia propter hirsutem: *Caulem* crassum, cubitalem, undique foliosum, alarumque copia & densitate singulari geniculis reflexum. Alae in orbem oblique & respiciunt plantam conglobant, ut rotunda sit plantae tota effigies atq. coma, ut Libanotis cacthyfera, atque rotundior. In alis verò foliola minora, minùq. divisa atque carnosiore, rotundiora, acutiora, asperiora & duriora, Pasticinae litoralis familia, ex quorum finis alae breviores prodeunt, ut densa & orbiculata plantae effigies videatur ob alarum multitudinem oblique se propagantem. In illarum cacumine *flores* in umbellis Pasticinae praedictae ritu Julio & Augusto mense exeunt, ex basi sex foliolis crassis, acutis [composita] sicut & ipsa umbella pungentibus; in medio plantae supra caulem primum, deinde in reliquis alarum cacuminibus à summo [se explicare] incipientes, quare durius floret. Septembri mense pericarpia remanent aculeata, dura, sex radius figura, supra quae totidem apices elewantur densi, qui flores erant prius, *semine*que occultant ovari divisa, rotundum, oblongum, cortice flavescente, medullam intus pullam ex flavo habens, sapore aromatico. Octobri perficitur, caulisque ab radice primis imbricis ficcatus marcescit, atque divellitur, ut locum in quo erat non reperias. Vento quidem ita divulsus vagatur per campos, globosa suà facie hoc adjuvante.

Locu.

Campetribus, flocis, sterilibus topiaceis gaudet semitis, viarum marginibus, marginumque fossis Cirtolae in Apulia.

Differt à Pasticina marina vulg. foliorum magnitudine, densitate atque multiplici & tenui admodum divisiurà, Pasticinam magis emulante; radice majore, suaviore, &c. quantumvis femine similitudine videatur.

CAP. XXII.

De Coriandro.

Quin foliorum viridum contritorum fœtor cicumicum æmulus huic plantae *coriandri* nomen fecerit, minimè dubium est.

Seminum striatorum figurâ perfectè sphericâ ab aliis omnibus Umbelliferarum generibus distinguitur; five singuli globuli unicuique flori succedunt, ut in Coriandro sativo; five gemini ut in sylvestri minore. Folii primis fere infimis latis, superioribus tenuiter incisus cum Aniso convenit, & ab aliis Umbelliferis differt.

Coriandrum J. B. Ger. *Coriandrum majus* C. B. *vulgare* Park. *Coziander*.

Recta & simplex tenuisque est *radicula*, omnino paucis fibris donata, candida. *Caulis* simplex, cubitalis aut sesquicubitalis, teres, glaber, medulla factus, nulla intus cavitate, gracilis, ramulosus. *Folia* imo lata, pinnata, & circa margines duntaxat incisa, Anisi aut potius Petroselinii familia; superiora in caule tenuissimè dissecta, ut ad Chamemelina accedant. Summo cauli & ramulis insident florum *umbellae* albae, tantillo rubore tinctae. *Flosculi* singulares, ut in reliquis Umbelliferis, quinque foliis constant, quorum extimum amplissimum, & ad unguem ferè bifidum, proximum utrinque bifidum quoque, segmento altero amplo, altero minimo; intima duo minima. Singulis flosculis in unica & rotunda striata crusta juncta bina succedunt *femina*. Odo plantae foetidus & ingratus cicumicum; feminis verò tum odor tum sapor gratissimus & aromaticus.

Descriptio est J. Bauhini, à nobis interpolata.

Coriandrum minus odorum J. B. Park. minus testiculatum C. B. Coriandrum alterum minus odorum Ger. emac.

Ima folia habet minutius incisa, & *femen* habitus, copiosius, in pluribus spicameis procumbentibus cauliculis. Præterea insigni notâ à præcedenti specie differt, nimirum seminibus binis, testiculorum in modum simul junctis unicuique flosculo succedentibus. Virentis etiam herbe odor multo magis foetidus & ingratus, autore Morisone, qui hanc speciem à sequenti nimirum Coriandro altero testidissimo C. B. non separat.

E contra Bauhinus uterque hanc ab illam diversâ faciunt, utri rectius non latet, quibus plantam ipsas nondum videre contigit. Suspiciamus tamen unam & eandem speciem esse hanc & illam, cum nihil sit in descriptionibus quod repugnet.

Coriandrum alterum foetidissimum Park. C. B. Coriandrum sylvestre J. B.

Radix huic est singularis, tenuis, non altius demissa, cui radicle aliquot tenues adnascuntur. Hæc caules multos edit, quinque angulis constantes, solidos, geniculatos. Ramuli incerto ordine similiter solidi à singulis geniculis prodeunt, folia ferentes summis Coriandri sativi foliis similia, sed minora, in quorum cacuminibus umbellae velut in illo, floribus ex purpureo candidantibus referre; quibus discussis *femen* oritur rotundum, id peculiare habens, quod in singulis pediculis duplex fit, & unum alteri junctum. Odo totius plantae gravius quam Coriandri sativi & caput magis tentans.

Coriandrum frigidum esse scribit Dioscorides, argumento quod Erysipelas curat; quem prolixe refutat Galenus. Galeno refragatur Avicenna, & pro Dioscoridis sententia pugnat; quem vulgo calidum censetur.

Viret.

De

De Coriandri facultate venenata non convenit inter Botanicos & Medicos. Dioscorides epotum rauicatum facere, atque infaniam qualis ex violentia proficitur scribit. Simeonis Sechi. Huius fucus potus venenum est & occidit; totum verò corpore Coriandri odor se prodit. Plerique etiam Arabes Coriandro frigidam facultatem, narcoticam, stuporem inducentem atque sensusturbationem excitantem, ac exitium tribuunt. His ascriptur Matiholus, qui proinde asserit semen in ciborum aut medicamentorum usum nunquam admitti debere, nisi prius triduo aceto fuerit maceatum. Tragus etiam, qui monet seplafarios, ne fenum cuiquam nisi prius dicto modo præparatum, vel cum saccharo vendunt, nisi venenum loco remedi exhibere velint.

His adversantur Lobelius & Alpinius, qui asserit herbae etiam virentis usum in cibo esse apud omnes Ægyptios familiarissimum. Utinamque hoc medicamentum propter malignam vim, quæ ei à multis dubio procul non absque experientia tribuitur, præsertim non præparato, non temere utendum licet J. Bauhinus. Salubritatem arguit fœtor plantae digitis comminutæ teterimus. Et licet Hispani, autore Amato, frequentissimè illâ utuntur & pro Cordiali habent; tamen experientia docuit Monachos in Melissem propter hunc usum Hispanorum plurimos esse fatuos, ob quorum curam tam frequentia sint Hospitalia: ita (inquit C. Hofm.) in Ægypto esse potest, licet Alpinius non obler-vit.

Semen Stomachicum imprimis est, claudit sci. ventriculum, exhalationemque suppressit, quò minus caput gravet, ructusque producat: insuper & sturnas discutere creditur.

Porro seminum saccharo incrustralorum magnus apud nos [Germanos] usus est in adjuvanda concoctione ventriculi. Habent enim aliquid adstrictioris, ob quam etiam usurpantur in hæmoptylis & ventris fluxibus. Tum autem torefactum ferè damus, quemadmodum cum lumbricorum interficiendorum causâ. Monendi verò sunt nimis audaces, ne frequentius utantur & sine præparatione. Ut enim semina minimum habent humidi illius excrementitii, habent tamen aliquid. C. Hofman.

Semen tritum, & recentibus carnibus aspersum prohibet ne putrescant tam citò quàm solent æstivo tempore, si Matiholo fides.

SECTIO QUARTA

De Plantis Umbelliferis foliis simplicibus.

CAP. I.

De Persoliata.

PERFOLIATA J. Bauhini iudicio tam Dioscoridi, quam aliis Veteribus indicta est. Perfoliata recentiores ex eo appellant, quòd caulis ejus lingula folia pertranseat, penetret atque dissecet. *Διέρπων* Græcè dicitur Schwenckfeldio, quod nomen an aliquis ante ipsum legitur nos latet. J. B.

A. 1. *Persoliata vulgaris* Ger. Park. *vulgatissima* sive *arvensis* C. B. *Perf. simpliciter dicta*, *vulgaris annua* J. B. *Προπολυλα*.

Radix simplex, alba, lignosa, adnatis aliquot donata, sapore Rapunculi suavi. *Caulis* singularis tenuis, rigidus, glaber, teres, striatus, concavus, geniculatus, pedalis aut cubitalis, odore nonnulli aromatico cum discinditur rumpiturque nars foriens (inquit J. Bauhinus.) *Folia* ex rotundo oblonga & ferè ovalia, glabra, glauca, nervosa nervulis à centro in circumferentiam folii oblique excurra & ferè ovalia, quæ caulis perforat, prope summum in ramulos aliquot divisis, in rentibus, margine aequali; quæ caulis perforat, prope summum in ramulos aliquot divisis, in quorum summitatibus umbellae radius pluribus compositae, quorum fingulis insident flosculi secun-darie parvae, foliis majusculis obvallatae. *Flosculi* singulares parvi, flavicantes, brevibus pediculis fulti. *Semina* singulis succedunt bina, striata, breviuscula, altera parte acutiora, fusca seu pulla per maturitatem.

Nullibi in Anglia quàm inter segetes invenimus.

Persoliata flore multiplici C. B. Park. i. e. crispâ fere muscosa Cam. nihil aliud est quàm prioris var. *Varietas*. rietas degener, ex eisdem semine orta.

Inter eas numeratur quibus solidandi ac ferruginandi vis est. Datur decoctum herbe ex vino *Viret*. paratum, aut folia in pulverem trita intermis asfectionibus, ruptis & ex alto delapsis. Ad rames intestinum, præsertim puerorum [imprimis autem umbilici *Schedæ*] commendatur, five intrinsecus sumpta, five extrinsecus cum farina & vino recens tusa & impoita. Sturnas etiam hoc modo adhibita resolvit. Ad fracturas etiam, hernias, & erysipelata magni usus est. perhibet Schwenckfeldius.

Exemplum fere Umbilici prominentiam ulsi leg. remedi folio consolidadi (inquit Simben Paulus.) R Herbe Persoliatae cum toto M. l. Auricle muris, Herniaris, Plantaginis, Mulci, Acacie nostratis ana Mls. quæ in sufficienti quantitate Vini rubri l. a. cocta loco affecto applicabatur. Ex excerptis D. Hulz.

Ss 2

J. Bauhinus

nus qui Bupleuron angustifolium Dod. & Auriculam leporis Monspeliensium Gesf. Hist. Anim. Bupleuri vulgarissimi folio subrotundo, synonyma facit. Hunc sequitur Parkinsonus, adeoque das plantas confundit, ut ex descriptione patet.

2. Bupleuron folio rigidulo C. B. latifolium Monspeliense Ger. latifolium Park. Auricula leporis altera, sive rigidula J. B. Stiff-leaved Hares-car.

J. B.

Differentia in folio est, quod non tantum majus, sed etiam crassius, rigidius, nervosius, modice in acumen deflexum, introque flexis oris concavam carinam, seu potius Leporinam surrectam auriculam refert.

Locus.

In sylvis & dumetis propè Monspeliu frequens cernitur. Julio & Augusto mensibus floret.

3. Bupleuron minus angustifolium Monspeliense. An angustifolium Monspeliense Ger? B. annuum angustifolium Botan. Monsp. angustifolium Dod. Narrow-leaved Hares-car.

Hoc an à quoquam descriptum sit nescio. Auriculā leporis minimā J. B. majus est & elatius, cubitali altitudine: caulibus teretibus, majoribus & firmioribus quam illius, non statim ab imo ramulos, sed aliquotque foliis duntaxat vestitus, alternatim positus, duas aut tres uncias longis, angustis, acutis. Superiore caulium parte ramuli et foliorum alis exeunt, ipsi in furculos præteximus subdivisi, qui folculos & femina eis succedentia in summo gestant. Sunt autem Umbellæ (si ita appellare licet) minimæ, duobus tribusve foliis compositæ, ad quarum basin quatuor [forte quinque] foliola tenuissima & brevissima. Semina singulis foliis subint in pro more bina juncta, Apri fere magnitudine & colore. Ad exortus ramulorum singulos unum duntaxat folium appositum observavi, non bina ut in Auriculæ leporis minima à qua hac specie omnino distincta est planta; nam & illa etiam non minus quam hæc, imò copiosius circa Monspeliu provenit.

Hæc ex sicca, nam virentem describere negleximus, quia tum ab aliis ante nos descriptam putavimus. Bupleuri angustifolii icon apud Dodonæum plantam nobis descriptam optime repæsentat; descriptio etiam bene convenit, unde minus rectè C. B. Bupleuron angustif. Dod. Bupl. folio subrotundo vulgarit. synonymum facit.

- A. 4. Auricula Leporis minima J. B. The least Hares-car. An Bupleuron minimum Col. Park? angustifolium C. B.

Radice[m] habet simplicem, candidam, duram, lignosam, fibris aliquot exiguis præditam. Cauliculum surgit sæpius unicum, interdum plures, gracilem, teretem, rigidum, ramulosum ab imo statim ad summum usque. Rami longi, rigidi, in alios iterum ramulos divisi, alternatim positi, prope fundum imā caulis parte crebri, seu ad breviora intervalla, superius rarius seu ad intervalla longiora fici sunt. Folia angusta, oblonga, crassiuscula, colore glauco, duriuscula, & Caryophylli foliorum quodammodo æmula, sed minor pro planta modo & breviora, ad singulos ramorum exortus seu genicula bina, alterum longius & majus, alterum brevius & minus.

Flosculi & femina in summis caulibus & ramorum consistunt, quatuor aut quinque simul, quandam quasi Umbellam efficientes, quæ ad radiorum suorum exortum quinque semper longis angustis & acutis foliolis cingitur, quæ calicem quandam representant: Inferiorum Umbellarum radii nonnulli altius assurgentes, alius subinde secundarias in summo gerunt Umbellas, ad modum fere Herbe Impatiæ dictæ, aut florum proliferorum. Flores lutei Umbellarum similes seminum infident binis pariter junctis, fructus, brevis, Apri.

Locus.

Varis in locis hæc observari, v. g. propè Huntington oppidum, viā quæ Stilton ducit, in semine Septembris initio: Camaloduni Effæx in palustris fecus fluvium copiose, florentem Augusti Calendis, propè oppidum S. Neotis non longe ab Elsey pago, juxta viam publicam: circa Hastings oppidum in Sulfæia ad litus maris: in transmarinis etiam propè Basileam, & circa Monspeliu copiose. Circa medium Augusti plerumque flores & semen brevi perficit. Annua est planta & quotannis ex decido femine se renovat. Descriptio Bupleuri tertii minimi F. Columnæ plantæ huic in plerisque respondet. Verum tum longitudo foliorum triuncialis, tum eorumque molities diverdam speciem arguit.

Quin folia intus cava facit veluti Cyperi: quæ nota an huic aut præcedenti plantæ conveniat non recordamur.

C A P. III.

De Astrantia nigra.

Astrantia & Asterantia corrupta vox esse videtur ab Asteritio vel Africio, Asteritium autem ab Osterio seu Osterio, quod à Struthio.

1. Astrantia

1. Astrantia nigra Lob. Helleborus niger Sanicula folio major C. B. Park. Sanicula femina quibusdam, alius Helleborus niger J. B. Astrantia nigra, sive Veratrum nigrum Ger. Black Hellebore.

J. B.

Cabitem altos majoresque promit caules, teretes, striatos, qui mansi saporem exhibent Imperatoria: folia Pentaphylli modo quinquepartita, singulis segmentis serratis, Imperatoria: foliis superiora, ugoia, superne atrovirentia, inferne ex virore in lutum tendentia. Flores simul aliquot Sanicula longe majores, ex multis glomeratis flosculis virentibus pentapetalis, quos folia obvallant multa, striata, ex albo virentia, pauci admixta purpurea. Succedunt flosculi singulis pro more umbellatorum femina bina juncta, oblonga, altera facie plana, altera gibba & canaliculata, coarctate emereo. Radix multum fibrosa, Hellebori modo, atra.

In sylvis quibusdam non longe à Monachio Bavarie Metropoli, necnon in Salevæ pratis montosis, urbi Genevæ vicinis, itemque in Jura monte & alibi observavimus.

2. Helleborus niger Sanicula folio minor C. B. prod. Park. Astrantia nigra minor.

Radices nigre subsunt, & ab uno exiguo capitulo fibræ quamplures tenues descendunt. Folia quæ oblongis pediculis donata, subrotunda sunt, ungue pollicis læta, in septem lacinias breves & angustas ad umbilicum usque divisa, per margines crenata, in caule verò brevissimis pediculis tenuissimè filia: inter quæ cauliculi bini, ternive tenuissimi palmares & glabri exurgunt, uno alterove folio vestiti: aliquando in summo pedicelli ad latera prodeunt, qui flosculos complures simul farctos, candidos, quasi in nucario junctos sustinent. In summā Astrantiam nigram Lob. per omnia refert, foliæque magnitudine differt.

Hic in Alpibus solum reperitur.

Locus.

Plantam hanc, culturā tamen multo majorem factam, in horto Nob. Viri D. Caroli Hatten-Londini, vidi; quæ quidem magnitudine sola à vulgari Astrantia differre videbatur. Verum quam ego in summis Alpium Max. Carthusianorum Cœnobio imminuentem jugis observavi aliis præter magnitudinem accubentibus ab ea differat. Folia enim longis pediculis infidentia, non in quinque aut septem tantum lacinias sed in novem non raro, cæq. non breves, sed longas, angustas, acutas, ad margines profundè dentatas, ad pediculum usque divisa sunt; nec prope pediculum sibi invicem approximatas aut arcuè junctas, sed aliquantulum remotas, ut in Pentaphyllis. Caulis tenues, glabri, bipalmes unico folio tenuissimè scito absque pediculo adherente, ubi in duos tresve pediculos flosculorum Umbellulas glomeratas sustinentes dividuntur. Ad basin Umbellularum folia striata cum obvallantia, qualia in superiore cernuntur, minora tamen & angustiora. Hanc Paulus Boccone titulo Hellebori minimi Alpini, Astrantie flore descriptit & depingit, ut saltem huic congenerem: nam folia sua plantæ (in exortum etiam) in quinque tantum partes divisa ascribit: & icon folia Umbellarum bales cingentia nihil breviora aut angustiora pro plantæ magnitudine præsentant, quam sunt in Astrantia nigra vulgari majore: utique tamen foliorum lacinie longitudine lina, angustia, serraturis, situ, adeo exactè referunt nostræ lacinias, ut non dubitem eandem esse. Esto ergo hæc nostra.

3. Astrantia nigra Alpina minima. Helleborus minimus Alpini Astrantie flore P. Boccone.

Fuchsius Saniculam suam feminam tam viribus quam formā ad veram Saniculam proximè accedere scribit: Dodonæus Veratro nigro Dioscoridis forma & viribus respondere. De viribus cum illo sentimus. Nam humores melancholicos purgare testes habet medicos quosdam Germanos eā fere Vires. licet usum. Gesnerus etiam hanc herbam vim per alium purgandi, Helleboro albo fere similem, sed tamen majorem obtinere primum se experitum refert. Quo confirmat sententia Dodonæi.

Fuchsii Hildanus ad curationem scirrhii lienis in Apozematæ præscribit Saniculam feminam Fuchsi.

C A P. IV.

- A. Sanicula sive Diapensia Ger. vulgaris, sive Diapensia Park. San. Officinaria C. B. San. mas Fuchsi sive Diapensia J. B. Sanicle.

J. B.

Concinna sunt Saniculæ folia, quæ à radice adstringente, amarā & seruida, foris nigra, intus alba, fibrosa exeunt, cum splendore virentia, rigida, fere rotunda, quinquepartita, singulis segmentis subdivisis, quorum omnium pulchra crenæ. Caulis cubitalis, enodis, lævis, uno tamen interdum, vel altero folio cinctus, in fastigio flores velut in Umbellam dispositos sustinet: è summo namque caule quatuor vel quinque vel etiam plures radii exeunt, quorum qui medius est non amplius dividitur, reliqui qui cum circumstant tripartiti sunt, gestantque plures flosculos in globulum congestos. Flosculi autem singuli quosquefolii sunt, albi aut dilute admodum rubentes. Singulos flores bina excipiunt femina, lappulata, simul juncta ut in Umbellam.

In sylvis & sepibus passim, floret sub finem Maii.

Locus.

Sanicula

Vires. Sanicula à mira sanandi vi nomen traxit: Vulneraria enim est & præcipuis; unde Gallis in adagi-
um venit vulgo jactatum, eos non indigere Chirurgo qui Saniculam & Bugulum habuerint.

*Qui ha du Bugle & du Sanicle
Fait aux Chirurgiens la niche.*

Guſtu id indicante astringit ſimul & amara eſt. Vulnerariis potionibus incoquitur. Internis & externis vulneribus, ſanguinis eruptionibus, ulceribus, dyſenteris, ruptis & vulſis auxiliatur decocta, pota & impoſita, ut breviter Lobelius, ſummatim vires ejus & uſus recensens.

Umbilici eminentia & craſſities in pueris innumeris ferè curata eſt Cataplaſm. ex Sanicula in vi-
no cocta, Umbilico appoſita cum ligatura ſtrictiore: Rad. Conſolidæ majoris contuſa dorſo à re-
gione Umbilici adnota.

CAP. V.

De *Sefeli Æthiopico.*

Sefeli Æthiopicum frutex Ger. Park. *Æthiopicum Salicina folio* C.B. *Æthiopicum fruticosum, fo-
lio Periclymeni* J. B. *Shrub-Partwoot* of Ethiopia.

J. B.

R Amis aliquot cubitalibus & altioribus fruticat, rigidis, lignosis, nigricante cortice interſtis, in
multos ramulos diductis. *Folia* per ramos ſublonga Periclymenti, anguſtiora, leviter acu-
minata, breviora quàm Laureolæ, glabra, ſapore & odore Juglandis, ſed multò mitiore
graviorèque. *Umbellæ* pulchræ, ſenſculacæ; *ſemen*, delapſis flaveſcentibus *ſloribus* gerunt
oblongum, canaliculatum, magnitudine ſeminum Feniculi.

Locu. In rupibus oppido *S. Chamar* in Gallo-provincia vicinis obſervavimus. Lobelius ad Ceti montis
radices, quà in lacum vergit uberi proventu fructicare ſcribit, quod & D. Magnol confirmat. Au-
guſto menſe floret.

Semen Maſſilienſi *Sefeli* multò acrius eſt & odoratiùs, unde Lobelius eximiarum virium eſſe cre-
dit, ideòque ad Theriacam efficacius.

HISTO-

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER DECIMUS.

QUI EST

De Herbis Stellatis & Asperifoliis dictis.

Æ C duo genera uno & eodem libro complectimur, non ob cognationem aliquam aut ſi-
militudinem quàm habent inter ſe; ſed quòd earum neutra ob paucitatem ſpectierum
quas ſub ſe continet integro Libro molem & corporaturam idoneam contribuere poſſit.

PARS PRIMA.

De Herbis stellatis.

STELLATÆ dicuntur hoc genus herbe, quia folia caules ſtellæ radiantis in modum am-
bunt. Floribus ſunt monopetalis, verùm in quatuor ſegmenta, totidem folia imitantia par-
titi; ſingulis autem floſculis in plerique ſpeciebus bina naturaliter ſuccedunt ſemina.

Herbarum ſtellatarum TABULA.

Herbe Stellatæ dictæ, quia folia caules per intervalla ad nodos ſtellæ radiantis in modum ambi-
unt, floribus ſunt monopetalis quidem ſed quadripartiti, eorũque ſingulis bina in plerique
ſpeciebus ſuccedunt ſemina. Hæ vel ſunt floribus

Per caules magis ſparſis, foliis ad ſingula genicula

Quaternis, floribus & ſeminibus

In ſummis caulibus & ramulis: RUBIA erecta quadrifolia.

Caulis ad genicula verticillatim ambientibus, flore

Albo, folio lato glabro; RUBIA levis Taurinensis.

Luteo, foliis hirsutis in aliis ſpeciebus, in aliis etiam glabris: CRUCIATA.

Pluribus quatuor, radice

Rubra, cujus in vulgari & majori ſpecie uſus eſt ad tingendum, flores ex luteo herbidi:
RUBIA tinctorum.

Alba, vel ſuſca, foliis

Mollibus, & glabris, floribus

Albis; MOLLUGO.

Luteis; ſucco acido, ad lac coagulandum utilis; GALLIUM luteum.

Asperis & veſtibus adhærentibus, floribus pallidis: APARINE.

- * 5. *Rubia argentea* Cretica Alpin. exot. Park. *Cruciata argentea*.

Alpin.

E radice parva, longa, tenui, exili multis furculis rectis, gracilibus, semidodrantis altitudinis producit, foliis *Rubia* sylvestris, mollibus, parvis, oblongis, argenteis, lenibus, simul ab eodem exortu quatuor ex opposito, aequalibus intervallis dense stellarum modo furculis convestientibus. Inter quae Clinopodii Cretici modo pauci, exelique *stefculi* flavescentes cernuntur. Tota planta est inodora, gustu adstringens.

C A P. IV.

De *Rubia tinctorum* seu *Erythredano*.

Rubia Latinis, Græcis *ῥυβία* a rubro radicis colore dicta est.

Quaecunque ergo in hoc genere rubro radicis colore sunt Rubias appellandas duximus.

1. *Rubia tinctorum* Ger. *fativa* J. B. *major fativa* seu *bortenensis* Park. *tinctorum fativa* C. B. **Waddt.**

J. B.

Sarmenta longa producit, quadrata, uncinulis crebris hamata, geniculata; ad quorum singulos nodos *folia* rotatim radiata circumponuntur. Aparines modo, sed multis numeris majora, confimiliter alpera, hispida crenulis per ambitum incisa, vestibus tenaciter haerentia: ex quorum alis pediculis exeunt flores sustinentes ex luco herbidos, stellatos, tetrapetalos [pentapetalos J. B. q.] apiculis reptantibus: quibus *semina* succedunt rotunda, per maturitatem nigra. *Radices* sublimi numerosae, reptantes, fuculentae, ruffae miniatave, duræ lignosæ matrice farctæ, sapore mixto dulci, acerbis & subamaro.

In hortis colitur magnâ copiâ ad lanas tingendas.

Rubia tinctorum vulneris portioibus adnoscitur. An verò abstergat & aperiat, an potius adstringat controversum. Qui adstrictorium ei attribuit adversus fluxum mentium, hæmorrhoidas & dyenterias propinquant: qui aperienti facultatem, in Ichtero, Hydropse, Urina obstruata & sanguine coagulato exhibent. Et fortasse utriusque qualitatibus particeps est, primò aperientis, postea adstringentis, quemadmodum *Rhabarbarum*. Quaecunque enim tingendo idonea sunt, tenuium partium meritis censentur, adeoque facili penetrant & obstructions referant: & pleraque eximodis mensis & urinae cient, & ichtero conducunt. Ex altera verò parte sapor acerbis facultatem adstrictorium indicat.

A tinctoribus adhibetur hujus radix ad coloris rubri preparationem.

Expetuntur folia Senensis mulieribus ad stannæ vasa detergenda: siquidem mirum dictum quam pulcherrimè nitescant quæ Rubiam fuerint experta.

- A. 2. *Rubia sylvestris aspera*, quæ *sylvestris Dioscoridis* C. B. *sylvestris Monspessulana major* J. B. *sylvestris* Park. **Wild Waddt.**

Huic folia quàm Rubiæ fativæ minora sunt; & atrovirentia, cum fativæ pallidiora sint. Vere flores proferat parvos, luteos: Fructum fert asperum & autumnum, qui per hyemem durat: sed nec ipsa herba inarescit. Inter sepes minor est & asperior fativa. Folia circa nodos quatuor, modo sex notavit D. Magnol.

Nos olim Rubiam sylvestrem à fativâ culturâ tantum & accidentibus inde ortis differre existimavimus; nunc tamen à D. Newton melius edocti, mutatâ sententiâ, speciem diversam agnoscimus. Rubiæ enim fativæ tota superficies ad radicem usque quotannis emoritur, cum hujus (ut diximus) per hyemem durat; nè alias distinctionis notas superius adductas repetam.

Rubia sylvestris non tantum in rupe S. Vincentii prope Britolium oritur, sed etiam in rupibus prope Beddifoxtiam & per totam ferè Devoniam in sepius copiosè.

- * 3. *Rubia montana angustifolia* C. B. *Rubia sylvestris longioribus foliis* Park.

C. B.

Radices habet rufescentes, fibrosas: *caules* cubito altiores, laeves, rotundos, striatos, geniculatos: *folia* ad quodlibet internodium longa; angusta, Galli formâ, senna, septena, in orbem disposita & rigidiuscula, caulem ambiunt: ad internodia brevissimi ramuli exurgunt; ipsè verò caulis in ramulos plures brachiatus, quorum summis *stefculi* frequentes, albi, quadrifolii infident, quibus *semina* minuta rotunda, quodlibet suo pediculo donatum, succedunt. [Sulphor *semina* lina singulis stoculis succedere, & pediculis infidere.]

Hanc apud nos in asperis collibus legimus.

Locus.

* 4. Ru.

- * 4. *Rubela saxatilis* C. B. C. *Bauhini* J. B. *Rubia minima saxatilis* Park.

C. B.

Plantula est tota incana, semipalmatis; *cauliculo* tenui, quadrato, geniculato, in unciales ramulos brachiato. *Folia* parva, aspera, angusta; acuminata, communiter octo rotæ modo disposita habet. Ramulorum summis *stefculi* plures, exigui quadrifolii, apicibus & minimis pediculis donati, luteoli infident, si rectè recordor.

In faxosis Gallo-provincia provenit.

Locus.

- * 5. *Rubela maritima aspera* C. B. C. *Bauhini* J. B.

C. B. prod.

Radice est oblonga, tenui, reptante & rufescente: *Cauliculis* pluribus, geniculatis, biancilibus, per terram sparsis, & capillaceis fibellis terre affixis: *foliis* pluribus, brevibus, acuminatis, virentibus & asperis, cauliculos inordinate cingentibus: *stefculis* minutis, pallidulis.

Copiosè in litore maris Mediterranei, non longè Monipelio & etiam Massiliæ occurrit. Nobis *Locus*.

is in locis herbas indagantibus conspecta non est. Ex generali hac & obscura descriptione ad quod genus plantarum herba descripta pertineat, certò colligi non potest: ad hoc autem non pertinere constat quòd folia cauliculos inordinate cingere scribat.

C A P. V.

De *Mollugine*.

Mollugo Plinio proculdubio à foliorum mollitie dicta est. Quaecunque igitur hujus generis plantæ foliis & caulibus mollioribus & minus asperis sunt hoc nomine donamus.

- A. 1. *Mollugo vulgaris* Park. *Rubia angulosa aspera* J. B. *sylvestris* Lewis C. B. *in Rubia sylvestris* Ger. *Mollugo montana angustifolia* vel *Gallium album latifolium* C. B. **Wild Waddt.** *oz great Ballard Waddt.*

Radices lignosæ, exterius fulvo cortice tectis, intus albiæ, plurimas fibrillas fulvas subinde demittentes firmatur. Plures inde exeunt *caules*, tritubitales interdum, aut longiores, infirmi & humi procumbentes nisi vicinis sepius ab fruticibus, (inter quos plurimum oriuntur) se sustentent, aut radicem tenuiores, paulatim deinde crassifcentes, ut in hujus generis reliquis, quadrati, inanes, laeves, virides & in apicis interdum purpurascens, fragiles, nodosi longis internodiis, ramofi, quatuor ramuli è singulis nodis exeuntibus, duobus insignioribus, duobus parvis inferius ad eorundem latera. *Caules* ad nodos stellatim ambiunt octo plus minus *folia*, vix digitum longa, latiuscula, acuminata, intensius viridia, glabra. *Flores* numerosissimi, albi, in quatuor segmenta acuta, totidem folia imitantia, divisi, à medio ad summum, è singulis caulium & ramorum geniculis, velut racematis exeunt: quorum singulis bina ut in congenitis succedunt *semina*.

Ad sepes & in dumetis frequens oritur.

Locus.

2. *Rubia sylvatica* Lewis J. B. *Mollugo montana latifolia ramosa* C. B. *Gallium flore albo majus* seu *Mollugo montana* Park. *Gallium* seu *Mollugo montana* Ger. quoad desct.

J. B.

Ramosa præ reliquis est hac, *caulibus* rectis, levibus, teretibus, tuberosis geniculis nodosis, per longa intervalla interceptis. *Folia* circum articulos radiatim posita, asperula odorata, mollia, ac quam in Rubia angulosa molliora. *Flores* summis ramulis & per furculos tam copiosi ut muscarum imitentur, candidi.

In sylvis montosis, agro Lucemburgiensi & Aquigranensi collegimus. Montium incolæ hac est *Locus* & *Tempus*.

Inquit J. Bauhinus) & in dumetis non rarò abscondita: mensis Aprilis principio prodit.

Hæc planta magnitudine sua, glabritie caulium & foliorum, rectitudine caulium, eorundem rotunditate, & loco natali ab aliis sui generis omnibus facili distinguitur.

Querendum annon Rubia arborelscens Cretica Alpin. exot. huic eadem sit, quæ caudice constat brevi, digitum crasso, à quo multi exeunt rami, &c. E quorum cacumine exeunt duo vel tres furculi, graciles, in alios quoque divisi, in quibus utrinque *stefculi* parvi, albicantes cernuntur, &c. *Radix* rubri coloris. In reliquis, quas omnimodis, notis cum superius descripta convenit.

- A. 3. *Gallium album* Ger. J. B. *palustre album* C. B. *Molluginis vulgarioris varietas minor* Park. **Wytte Radix Ped-stem.**

Radice tenui, reptante, geniculata, innumeris ferè capillamentis, tenuissimis, prælongis è geniculis lim lim demissis, se propagat. *Caliculi* similiter tenues pedales & cubitales, farmentosi, ramofi, quadrati, asperiusculi geniculati internodiis longioribus. *Folia* stellata, quaternâ, quina aut senna, breviora, pallide virentia, (ut & caulis totus) colicorum genicula ambiunt. In summis caulibus & ramulis *stefculi* plures simul conferti quâdam quasi umbellulas efficiunt, ut in Rubia cynanchica, lactei,

T

Locus & Tempus.

lactei, quadrifolii, quam Aparines majores. *Semina* gemina, rotunda, pusilla. Junio mensis floret, estque in rivulis & fluviorum stagnorumque marginibus frequentissima.

A. 4. *Mollugo montana minor, Gallo albo similis. An Gallium album minus C. B? Rubia quadam minor J. B?*

Locus.

Parvitate sua, glabritie caulium & foliorum, & loco natali à Gallo albo distinguitur. Provenit autem non in palustribus tantum, sed & in montosis magna copia.

A. 5. *Gallium rubrum C. B. Ger. flore rubro Park. flore rubro Sprengerianum J. B. Gallium nigropurpureum montanum tenuifolium Col.*

Clus. J. B.

Magna segete ramulorum terram operit, magis patulum quam procerum [pedalis aut majoris altitudinis, Gallo vulgari tenerius *Clus.*] *caulibus* angulosis, tenuibus, ex saturato virore rubentibus, admodum ramosis, ramulis alternatim utrinque nascentibus, & rigidiusculis. Geniculis *folia* accrescunt radiata quaterna, quina aut sena, in stella morem, tenuia, satis rigida, & velut pungentia. *Flores* inter folia [Clusio in summis ramulis quini, seni aut plures, tenelli admodum & pusilli.] Galli albi floribus pares, sed colore coccineo saturatiore tincti, quadripartiti, [micante in medullis aereo vel flavo puncto. *Radix* vulgaris Galli radices instar rubescit, quæ etiam confusa rubrum succum reddit, multos autem tenuibus villis prædita est & vivax.] *Semina* singulis foliis, ut in congeneribus, bina succedunt, per maturitatem nigra. Caudex etiam ex nigro purpureo confert Julio florida & femine turgida invenitur, in Æquicolum via ad Flaminianum vel Capucinarum aedem. *Col.*

Cur C. Bauhinus Gallium nigropurpureum montanum tenuifolium *Col.* à Gallo rubro Sprengeriano separaret nullam video rationem.

CAP. VI.

De Gallo.

Gallium Tiddius ante se *galla pygmaea* dicitur, quod coaguli vice lacti injectum illud cogat & inspissat, dicitur, testibus Dioscor. Galeno & ipsa experientia.

A. 1. *Gallium luteum C. B. Ger. Park. Gallium verum J. B. Bellota Ladies Wedstraw, Chæsse rning.*

J. B.

Tractu contumaci *radiculis* donatum est, longo tractu repente, tenui, lignosâ, fuscâ; ex qua *virgule* surgunt dodrantes & cubitales, tenues, subhirsutæ [in apricis rubentes, & ut nobis videbatur quadratæ.] *Folia* ad genicula ex intervallis radiatim caulem ambiunt longiora & angustiora quam Rubia sylv. laevis, obscuro virore nitentia, novena plerumque. Ad singula etiam genicula bini plurimum ramuli, in quibus ut & in summis *caulibus* *stipulis* copiosi, in racemulos digesti, lutei, quorum singuli quatuor foliolis stellarum radios imitatis constant, succedentibus unicuique binis *seminibus*.

Locus. Vires.

In pascuis ficcoribus, apricis locis, inque collibus juxta margines agrorum passim provenit, Gallium lac coagulandi vi pollere Veteribus traditum, & experientia comprobatur est.

Gerardus nostras Cestriensis suos circa *Napocinam* oppidum, ubi laudatissimus conficitur calceus, coagulo suo Galli lutei summitates immittere solere tradit, & multo plus facere calces eo coactos quam alios quocunque. Sequentia D. Matt. Lister suggestit.

Acetum ex hac planta destillando elicit D. Olas Borrichius: modum ipse describit his verbis.

Recentissimis Galli lutei comas, desulente matutino rore ficiiores, ad manipulos aliquot legi, lectaculis circuibat vitæ recenti commixti, & ne quam ab aere aut mora subirent mutationem, subito evulsas subito igne subiecto invitavi ad destillandum. Nec mora, furrexit stillatiss liquor primus, & est parè insipidus, odore tamen fragrantè Galli flores non parum referens. Post unam circiter liquoris hujus unciam successit acetum non ingrati saporis ad uncias propemodum tres; tandem validiori igne admoto subsecutum est cum liquore acido oleum flavum ad drachmas penè duas, nec illud admodum ingratè odoris. Cum vero operatio tota ab evulso flore ad acetum usque processet paucis duntaxat horis duraverit, & miti destillatione peracta sit in arena, consistit hinc abundè, opinor, spiritum hunc acidum tam promptè volatilem, lactisq; coagulatorem fore Galli adhuc crescenti vorè ineffe, nec aliorum more acetorum fermentationem praviorem excitare, sed in flore statim ipso (quod rare avis infat est) vim suam separatim proferri. Hoc acetum ferventi infusum lacti statim secretionem illam partium, quam ab infuso vulgari aceto experimur, procurat.

Libat exportari ex floribus *Acetosa* summissis ejusdem foliis, ut Gallo ad linguæ fidem longe acutioribus, tale subito acetum destillando evocari possit: sed factò eodem modo experimento nil nisi insipidus liquor prolektum est, argumento evidenti longe subtilius & *medicinali* legi acetum in Gallo quam in *Acetosa* habitare. *Tho. Bartholin. Acta Medicæ. Obj. 69.*

Herba

Herba ut pulvis ipsius hæmorrhagiam & sanguinis profluvia sistit; quod facit sanguinem incrassando & coagulando; commendaturque contra cancrum & cancrofa ulcera. Decoctum herbe acopon censetur, lassitudinibus utile.

* 2. *Gallium montanum Creticum Alpin. exot. Park.*

Alpin.

A radice crassa tres vel quatuor *ramos* producit, digiti minoris crassitie, & tenuiores etiam, teretes, duros, lignosos, albicantes; ex quibus singulis complures *surculi* tenuissimi, in terram provoluti, *foliis* veluti Thymi vestiti exeunt, in *stipulas* parvos desinentes, racematim coherentes, à quibus fiunt minutissima *femina* nigra. Nititur verò hac planta *radice* longâ, crassâ, lignosâ, in tres alas divisi: vulgari Gallo longè minus est & gracilius, & quasi circulus supra terram serpentibus; ramis verò ac radicibus majoribus durioribusque quam illud.

Locus.

In montanis Creta abundat.

Lac coagulare dicitur efficacius quam vulgare Gallium. Adstrictoria facultatis particeps est, unde & sanguinem undecunque profluentem sistit.

CAP. VIII.

De Asperula.

A. 1. *Asperula Ger. Asp. II. sive Rubiola montana odora C. B. Asperula aut Aspergula odorata Park. Rubis accedens Asperula quibusdam, sive Hepatica stellaris J. B. Woodruff.*

J. B.

Compluribus geniculis intercepta *radicula* tenella summâ tellure serpit, capillaribus fibris demissis: unde *cauliculi* surgunt tenues, quadrati, palmares & dodrantes: ad quorum singula genicula *folia* radiata Rubiæ positi nascuntur, quam Aparines latiora, pallidius virescentia non fine splendore, subhirsuta. Circa fastigium dividitur caulis in binos ternosve ramulos, ex quibus pediculi *stipulas* sustinent suaviter olentes, Valerianæ ferè formâ, candidos, è quatuor foliolis compositos. *Semina* parva sunt valde hirsuta, non exactè rotunda, sed ad renis potius figuram accedentia, vestibus adhaerescencia Aparines in modum.

Locus & Tempus.

In sylvis & dumetis, præsertim montosis, Maio mensis floret.

Ufus hujus est in obstructo hepate ac metu biliario; & hinc in ictero, ac in hepate calidiorè refrigerando. Externè in interperie hepatis calida, &c.

Vires.

Fertur in vinum conjecta hilaritatem efficere & saporem ei gratissimum conciliare, unde Germanis in frequenti usu est.

2. *Asperula flore caruleo Ger. Park. carulea arvensis C. B. Rubia carulea erectior elatiore J. B. White Woodruff.*

Caulis surrigit cubito majores, angulosi, *foliis* vestitis ad genicula radiatis, multis, Molluginis paribus. Ramulorum extremis hærent ex longo pediculo *flores* multi, simul juncti, oblongi, corulei, circa inum hirsuti; quibus circumposita radiata folia aliquammulda, pilosa, flores superantia, eosque velut occultantia. Singulis floribus bina succedunt *femina* magna.

In monte Saleva itemque propè Neapolin Austria & Monspelim in arvis & inter segetes.

Locus.

Asperula hexaphylla purpurea C. B. J. B. purpurea Park. An Rubiola arvensis repens carulea ejusdem C. B?

Radicalis mukis, candidis, tenuibus esse perhibetur, *foliis* Erythrodani, minoribus, pallentibus; *cauliculis* multis, pede altioribus; *flore* in summo cauliculorum vertice copioso, purpurascens; *femine* minutulo, pingui & oleoso.

A. 3. *Rubiola arvensis repens carulea C. B. Rubia minor pratensis carulea Park. Rubia parvo flore, carulea se spargens J. B. Little Field-Woodruff.*

J. B.

Radice est oblonga, tenui, capillacea, [dura & lignosa.] rubra; *cauliculis* per terram spargens plures, quadratos, geniculatos, rubentes, hirsutos & interdum ramulos, palmares, rarissime pedales. Ad quodlibet geniculum *folia* habet parva, subrotunda, [pro plantule portione satis lata.] radiata, hirsuta & asperiuscula, in acutissimum apicem desinentia. In cauliculorum & ramulorum summis *flores* in medio aliquot foliorum, tetrapetali, non quinquefolii (ut vult C. Bauhinus) parvi corulei, non vel coruleo purpurascens. *Vascula* exigua singulis floribus succedunt gemina coherentia, non-nihil oblonga, & in summo digitata, in quibus *semen* fulvum, altera parte gibbum, altera planum.

T. 2.

Duri

montis sylva vicinis, &c. Quin & præcedentem non longè à Montepelio in descensu montis *Capoulades*, in locis quæ vulgò vocant *Las rompedes* Maio & Junio mensibus cum spica copiosam collegit D. Magnol.

Varietas.

Aliam præterea seu speciem, seu varietatem hujus plantæ proponit idem P. Magnol, quam Rubiam picatam repentem vocat, à præcedentibus in eo diversam quod reperit, cum ille recte sint, quodque spicæ in ista multò majores, longiores & frequentiores essent. Si reuera repat & non præcumbat tantum, argumentum est satis validum ad probandum illam à prioribus specie diversam esse.

4. *Gallium alterum montanum* Alpin. exot. Park.

Alpin.

Surculos plures longos tenues, quadrangulos, ex intervallis geniculatos ab una radice, tenui, longa, dura, lignosa proferit. Surculi verò ex multis intervallis in geniculis habent duo aut tria foliola parva, oblonga, tenuia, in extremis latiuscula, colore viridi nigrescente. In summitatibus furculorum *flosculi* cernuntur albicantes, cymam circuli spicæ modo convectientes, non odorati, sapore subadstringente & ficcante.

C A P. XI.

De Stellatis quibusdam anomalis.

1. *Rubcola repens lutea foliis spingis* C. B. *Rubia minima* Lob. Ger. emac.

Lob.

Locus.

Folius est Herniariæ paribus, mucronatis, positu Rubiæ; radicibus repticibus, sesquianciam latitis, in quibus *flosculi* luteoli. Radix exilis Rubiæ, Corallio concolor.

In rupibus Vincentii propè Britoliolum Angliæ enatam se legisse scribit Lobelius. Nobis sedulo indagantibus nihil simile ibi visum aut auditum. Certè Lobelius, ut aliàs sæpe, memoriâ nimium filius & hic labitur. Dari hujusmodi plantam non negaverim, cum eam inveni in Catalogo Horti Regii Parisiensis.

2. *Rubia sylvestris aspera Ravennensis* Zanoni.

Zan.

E radice tereti, huc illuc undatim reflexa, non admodum crassa, duos circiter palmos longa, corice crasso & solido, qui difficulter à parte interna tenui & lenta separatur, *caules* exerit plures, rectos, firmos, propè terram rotundos & coloris obscuri, paulò superius, ubi folia protrudere incipiunt, fuscato & cavis, quadratos, virides, raris nodis articulatos, parte infernâ maximè, superius multò crebrioribus, circa quos folia in orbem stellatim disposita incerto numero 4, 5, & interdum sex simul, unicam plus longa, octavam circiter uncia partem lata, solida, sicca, lævia, quæ tamen postea ob spinulas quasdam breves nervulus aurelcentes aspera redduntur. Sunt autem nervi utrinque supra folii superficiem elevati, quod paucis admodum plantis accidit: pediculi foliorum crassi, albi, infernè paulum rubentes, fragiles. Circa principium Julii, caules à medio sursum peduncululos emittunt, qui in longitudinem excrecentes foliis nonnunquam ornantur minutissimis & alter quam supradicta dispositis, gemmas sustinentes virides, quæ in quinque folia sepe aperientes florem exponunt quinque petalis majusculis, acutis, colore viridi claro compositum, cujus medium occupant *filamina* quinque, cum apicibus flavis. Flori succedit bacca, quam quoniam non maturuerat non potuit observare Autor; quam ficcam accepit à loco nativo, nigra erat materiam crassam continens, inque ejus medio *semen* rotundum, ex altera parte cavum, coloris obscuri.

Radix in multis minores radículas dividitur fibris tenuibus capillatas, colore rubro obscuro; & quibus enascuntur germina nodosa, translucida, colore flavo claro, infra terram serpentina, alias plantulas novellas in lucem emittunt. Sapor radicis amarifuscus, floris mordax & calidus, foliorum fœcus. Planta est perennis tum radice, tum foliis. In sylva pinum propè Ravennam invenitur.

Hæc planta si rectè describatur cum quinque petalis in flore, calice quinquefolio inclusis, non est hujus loci, quin potius inter Bacciferas disponenda.

De Herbis quibus terna singulis floribus succedunt semina.

Pisum cordatum vesicarium Park. *Pisum vesicarium* fructu nigro, albâ maculâ notato C. B. *Halicacabum peregrinum* Dod. Ger.

Dod.

Tenuibus, striatis, ac viticulosos *cauliculis* latè sese diffundens, vicina quæque apprehendit adminicula. *Folia* oblonga, divisa [in tres vel etiam quinque partes] laciniata, & per ambitum profundius incisa. *Flosculi* pediculis longis [è foliorum alis versus summum caugis egressis, inque ipsi caulium summitatibus] plures simul infunditi, candidi, è quinque foliolis exiguis compositi. *Flosculi* diffenti, magnitudine *Halicacabi*, intersepientibus membranulis in tres distincti locos, *fructu* in singulis unico, duro, rotundo, Ochri figurâ & magnitudine, colore nigro, candido tamen umbilico, qui mediocris magnitudinis, & cordis conoidis latorem speciem imitari videtur. Radix laeis crassa, multis fibris capillatur.

Serius floret, & raro apud nos in Anglia semen perficit.

Nasturtium Indicum Park. Ger. *Indicum majus* C. B. *Indicum folio peltato scandens* J. B. *Indian Cress*, *Yellow Racks* Spur.

J. B.

Peregrinæ elegantia est ex Indiis delatum *Nasturtium*, cui cum nostri orbis *Nasturtio* præter odorem & saporem nihil est commune: *folia* peltata, cinctata ferè rotunditatis, sæpe latiora quam longiora, nonnunquam & *Hederæ* modo angulosa, superne glabra, infernè brevi lanugine hirsuta; medio ferè ut in *Coryledone*, unde radii in ambitum porrigitur, pediculum excipiunt palmarem & sesquipalmarem, subrubentem, tortilem, & capreolorum ritu, bacillo depactio sese circumvolvunt: quo etiam complexu nituntur cum ramis *caules*. Ceterum ex foliorum alis undatim tortiles pediculi rubentesque exorti florem sustinent, delicias artificii arguti plenas, postica parte productum corniculum, sextantem circiter longum, ex flavo puniceum, in quinque laciniâs digitatas concolores, striatas quæ reliquo folio committuntur facellens, quarum ternæ duo suprema foliola sursum explicata à tergo suffulciunt, colore luteo prædita, miniatas lineolis ad basin striata, per supremam oram subrotundam mucrone brevifusculo donata; id quod in reliquis tribus est videre, minoribus licet & rotundioribus ac veluti cordatis radiatim digestis, quorum tamen basis non virgatâ, sed rhomboide maculâ miniatâ insignis, utrinque barbitis comans. Semen tricoecum, accelerans ad *Heliotropion* tricoecum, rugulosum, mediocrius magnitudinis.

Peruvie indigena est hæc herba, unde non modò in Europam sed & in alias Indiæ Occidentalis *Locus* & regiones translata est. Per totam ferè Æstatem & in multum Autumnum floret, donec tandem frigus, cuius minus patiens est, corumpitur. In calidioribus regionibus toto anno viret, floréque producit, nisi hyems asperior quæ luxuriam coerceat. Ex fursulis depactis & semine deciduo in hortis facile provenit. Semina quamprimum maturare statim decidunt.

Adhibentur flores acetariis quæ ex oleis parantur, gratiamque itâ & saporis & aspectûs ad *Vires* & *Ursu*. Ventrículo ex frigida causâ imbecilli aut ex statu dolenti subvenit.

Aliam hujus speciem habet C. Bauhinus *Nasturtii Indici minoris* titulo, foliis rotundis, Lenticulæ *Alia species* paulò majoribus. Videtur etiam floris colore variare, vel aureo, vel luteo dilutiori, vel sulphureo. * Hort. Reg. Paris.

Singularis & sui generis planta est, nec quicquam cum *Nasturtio* præter saporem habet commune. Recordor à quopiam fide digno ex America reducere, instar horribilis secreti mihi fuisse communicatum adversus contumacem & malignam scabiem, itemque vulnera recentia præstans oleum è *Nasturtio Indico* per simplicem infusionem paratum. S. Pauli Quadr. Bot. Claf. 3. p. 411.

LIBRI DECIMI PARS SECUNDA.

De Herbis quibus quatuor singulis floribus succedunt semina, Asperifoliis dictis.

HUIC generi folia in caulibus alterno aut nullo ordine posita; flores monopetali marginibus quinquepartitis, incisuris aliâs profundioribus, aliâs levioribus; summæ spicæ caudæ Scorpij in modum reflexæ.

Asperifolias dicimus hujus generis plantas, non quod omnes earum species folia aspera obtineant, sed quod pleræque; nec quod nulla præterea herbe asperifoliae sunt, sed quod in nul-

Locus.

Varietas.

Tempus.

lo, sapore fatuo. Flores ut in Vulgari ferruginei, rubentēve, parvi in quinque lacinias divisi, apicibus totidem parvis & rubentibus ē calice hirsuto quinquefolio, in atrovirente purpuranteve. *Lappula* quales vulgari.

In viis publicis in Efflesia circa *Braxted* vicum, interque *Withamiam* & *Kelvedon* copiose oritur. Cynoglossa media virente folio Col. ab hac magnitudine florum differt, qui duplo fere majores latioreque sunt quam Cynoglossi vulgari.

Floret Aprili & Maio, semen Julio maturat, deinde perit planta.

- * 9. *Cynoglossa media, argentea; Apula, campestris calidarum regionum* Col. *Cynoglossum Creticum angustifolium* Park? *Creticum argenteo angustifolio* C. B? *Creticum* 1. Ger?

Col.

Radice Buglossi modo fusca, minore [longā, singulari, candicante, crasso & succulento cortice obducta, summa tamen cute subfusca, minimi digiti crassitudine, fractu contumaci, raris tenuibus fibris per totam longitudinem prædita *Clus.*] caules edit plures, pedales rotundos, subrubentes, hirsutos, alis in quorum sinubus flores singulares oblongis petiolis donati insunt, primum emicantes, sed in summo per ramulos coarctati ē florum sinubus exeuntes deorsum spectantes calycibus adhuc conclusi, quorum imi particulim florere incipiunt, atque ex basi quinquefoliata prodeunt Martio, oblongi, cavi, Cerinthos modo, longum habentes tubulum candicentem, in quinque partes divisum eo habentes, ex albo purpuralescentes, carnei fere coloris suaverubentes, intus nigra stamina occultantes [Clusio flores Cynogl. vulgaris floribus formā similes, sed minores & diluiores coloris] *Semina* singulis floribus succedunt quaterna lappacea, crassioribus aculeis armata, sed parum in superiore parte cava, non autem limbo distincto umbilicata ut in præcedente, quæ sicca perit nactier vestitus adheret [Clusio semina vulgaris feminibus minorā, cum Columna expressē affirmat majora esse] *Folius* est multisemipetalibus, digitali latitudine, lanugine densa, minuta, molli argenteo colore splendente oblitis, carnosis, mollibus, gravi odore, gustu sicco amarum eo relinquent in fine.

Locus.

April mensē semina perficit. In sabulosis oritur locis, Cirinole Apulie, calide regionis. Differre videtur specie à Cynoglosso Cretico 1. *Clus.* liquidem flores hujus longum habent tubulum candicantem cum illius Cynog. vulgaris floribus formā similes sunt, deinde illius semina vulgaris feminibus minorā sunt, hujus autem crassiora crassioribus aculeis. Tandem hanc hyeme germinare, semperque virere scribit Columna, Clusiana autem planta femine sponte deciduo conservata est.

D. Magnol non separat Cynoglossi vulgaris speciem minorem & candidiorem *J. B.* à Cynoglossio Cretico argenteo angustifolio C. B. i. e. Cretico 1. *Clus.* cuius sententiæ & nos libenter subscribimus.

- * 10. *Cynoglossa media montana incana, angustifolia, altera, flore globofo, frigidarum regionum* Col. *Cynoglossum globofo flore* C. B. *medium montanum angustifolium* Park.

Col.

Ex radice perenni, pedali, pollicari crassitie, nuda, solida, crasso cortice nigrescente, nervo intus lignoso, sapore ingrato, *Folia* exeunt, cum primo germinat exigua, Oleæ angustiora & acutiora, postea Veris fine & Æstate semipetalia & majora, digitali latitudine in medio, nam utrinque acuminata sunt, recta, carnosa, molli lanugine incana admodum, petiolo & nervo rubente per longum discurrente. *Caulis* Maio producit, foliis undequaque vestitus densis, hirsutioribus, in imo latis, in acutum desinentibus lanceæ modo, ut nihil stipitis conspici possit, semipetalis, in summo globuliformi seu sphaeram habens, mali magnitudine, incanam, foliolis pusillis lanosis admodum & floribus rubentibus cavis, densis, favorum cellularum experimentibus, rubente Cinnabaris colore, undique laborantibus, oculis admodum gratam. Flores singuli calicem habent latioriorem, ipsi vero latiores sunt alius atque majores, magis aperti, nec admodum cavi, longo tubulo etiam, sed Maxime minoris, infidentes, ac intus stellulam nigriore colore, ut Vulgaris, habentes; qui caule fere producente Junio in diversâ juxta ramulorum productiones tendunt. Ramuli verò tres non raro quinque inventiuntur in pedalis caulis summo ex eodem principio initium ducentes, in quibus, ut in Maxima, ē siu folioli exit petiolus caulis summo sustinens. Fructus autem alternatim non unico versu dispositi sunt, in calicibus angustifoliis, minores quam Maxime rotundioreque, umbilicum admodum parvum habentes, minisque hirsutis planticem internam, quam in reliquis leviorē; atque limbus non in laterum extremo, sed supra convexam partem positus est. Junio perficitur. Folia parum amara & adstringentia. Medulla fructus amarect. Radix in summo pilola ē foliorum depertitorum villis.

Locus.

Æquicolum montibus *Cornino* dictis & similibus excelsis & frigidis, locis nudis, saxosis sine arboribus provenit.

CAP. III.

De Boragine.

BOrago dicta videtur à *Corago*, unā literā variatā. Corago autem Lucanis apud Apuleium hæc herba dicitur, quod cordis affectibus quam maxime optulatur. Hinc tritus ille versiculus:

Dicit Borrago, gaudia semper ago.

Etymon

Etymon hoc improbat C. Hofmannus, nec tamen melius ejus loco substituit. Hujus note sunt femina rugosa, flores stellati lacinias acutis, apicibus in umbonem acutum coeuntibus.

Borago floribus caeruleis & albis J. B. *Buglossum latifolium, Borrage* C. B. *Borago hortensis* Ger. *Borago* Park. *Boragine*.

J. B.

Infirma est planta, & quæ agrè fere humo tollat: Radix alba, digitali crassitudine, manū viscida. Folia lata, subrotunda, aspera, rugosa ac plicata, per terram sparsa, eminentibus pullis tenuissimisque aculeis. Caulis hirsutus, teres, inanissimus, cubitalis, ramis brachiatis. Flores ameni, stellati, radice quinque foliorum acuminatorum serie explicati, umbone medio ē quinque apicibus nigricantibus compositi, [segmento oblongo purpureo cuius apici cum cinnululo extrorsum appositibus compositi, [segmento oblongo calice qui infident, cadentes, colore caeruleo, purpurascens] facile à quinque foliorum hirsutiorum videntur, revera monopetali sunt, segmentis tere, vel albo. N. B. Flores quamvis pentapetali videntur, revera monopetali sunt, segmentis foliorum amulis ad ungues coalescentibus, ut flores integri decidunt: pediculis uncialibus, & selsculis infident, purpurantibus & deorsum intravatis. Florum furculi, antequam aperiantur flores, reflectuntur seu contorquentur caudæ Scorpi in modum, bino ordine fiti, ut in reliquis hujus generis. Singulis floribus quaterni succedunt semina, magna, striata, bafata, mucrone acuto, per maturitatem nigricantia.

Boraginem hylvestrem tenuifolium Tabernaemontani C. Bauhinus à vulgari Boragine non separat, nec nos separandum putamus.

Cordialis est & præcipuus. Flores inter quatuor cordiales famosis recensentur. Aquæ destillata Virid. necnon confervæ ex floribus tribunt vinū roborandi cor, lipopychiam removendi, lætiam melancholicis excitandi, ac sanguinem depurandi. Hinc non desunt qui Boraginem Homericum Neoponthen esse statuunt, cuius scilicet succo Homerus vino immixto tristitiam discuti, & malorum omnium oblivionem induci scriptum reliquit. *J. B.*

Tragus laudat aquam in inflammationibus oculorum, repellentis scilicet loco. Mili aqua destillata probatur in omnibus febribus, ut & flores Saccharo conditi. J. B. C. Hofmannus recepat sententiæ adversariæ, & flores Boraginis, syrups, confervas, radices conditas in affectibus cordis biliosis, ad cor munendum in febribus pestilentibus, inque icteru serpentum aliisque venenis sic adhiberi se novisse affirmat.

In suppreffione mensium nonnullis Arcanum est Conserva Boraginis in vino albo tenui soluta. D. Soame ex Observ. Jerem. Martii. Obl. 50.

CAP. IV.

De Buglossa.

Buglossum à similitudine foliorum dictum est, quæ tum figurā suā, tum scabritie linguam bulbam repræsentant. Ejus note sunt femina rugosa, flores in quinque segmenta obtusa seu orbiculata expanfi.

1. *Buglossum vulgare* J. B. Park. *angustifolium majus* C. B. *Buglossa vulgaris* Ger. *Bugloss.*

Caulis ex eadem radice plures exserit scilicet cubitales & bicubitales, teretes, pilis rigidulis asperos, summa parte ramulos, quibus absque pediculis adnascuntur *Folia* crebra, angusta, oblonga, ex viriditate glauca, non ut Boraginis rugosa, in acutum mucronem desinentia, consimilibus pilis utrinque ad margines aequalia. Ex alis foliorum & interdum ad eorum latus, aut inferius superius hirsuta, ad margines aequalia. Ex alis foliorum & interdum ad eorum latus, aut inferius superius paulo oriuntur ramuli. Flores in fastigiis caulis & ramorum, ē calice quinque oblongis, angustis, pilosis, segmentis compositi exeunt, Boraginis minores, monopetali, & totidem folia imitantia, in quinque segmenta obtusa seu orbiculata, ē ceruco purpurascens. Stylus oblongus ex imo cavum, umbone medio obtuso, villosus, quinque faminibus compositus. Stylus oblongus ex imo cavum hinc fundo nascitur, quem circumstant quatuor semina, per maturitatem pulla, rugosa, in acutum mucronem ad latus spectantem fastigiata. Summitates caulium & calices florum purpurascunt. Monopetali antequam flores expanduntur reflectuntur seu contorquentur caudæ Scorpi in modum. Radix in multis annis vivax, foris nigra, intus alba, gustu leno.

In hortis nostris Junio & Julio mensibus florat, & deinceps per totam æstatem. Folia hyeme perit. In Alistia inter Brillacum & Erfelheimiam. Nos circa Messaniam Siciliæ observavimus spontaneam, J. Bauhinus propè Montepelium & Frontignanum.

Eadem obtinet vires quas Borrago. Flores scilicet insignem habent usum in Melancholicis & hy-Virid. pochochondriacis affectibus. S. Pauli Quadruparit. Botan. Claf. 2. p. 27, 28. Sunt ē numero quatuor florum cordialium.

Epileptiam desperatam curabat quidam (lingua & ore illito) potu continuo Vini & florum Buglossi per semestrem integrum mandato. D. Soame ex observationibus Jerem. Martii à Vellicho editis, Obl. 42.

U u

2. Bugloss.

10. *Echium Creticum album* Park. [potius luteum.] *Echium Creticum* Alpin. exot. An *Echium flavo flore* Clus. cur. post?

Alpin.

Hæc planta fert ab radice complura *felix* oblonga, tenuia, in acutum desinentia, albicantia, quantenus ad Anchusam accedentia, sed longè minor, crassa, pilis velut spinis tenuibus aspera arque horrentia. *Cauliculus* e medio foliorum producit, palmum vix altos, rotundos, asperos, pilis tenuibus durisque obitos: in his parva *foliola*, longa, alpera paucissima sine petiolis cernuntur, nidem albicantia: non utrinque, sed ex uno latere inordinatim longo intervallo posita. In summis verò cauliculis flores multi sparsim in suis asperissimis calycibus parvis, oblongis, quali corymbos seu umbellam facientibus exeunt, lutei, Anchusæ similes. Quibus succedunt *semina* parva, albicantia, tritici magnitudine, figurâ capita viperina apprime referentia. *Radix* parva, lignola subest & nigra, in parvas radicales divisa.

Pro Echio e Creta hujus femina accepit Pr. Alpinus.

Echium pumilum flore luteo C. B. Park. hoc est Ech. flavo flore Clus. cur. post. huic eadem videtur.

11. *Echium nigrum flore eleganti* Alpin. exot. *Creticum nigrum* Park.

Alpin.

Planta est procerâ, ferens quinque *caules* & plures etiam, crassos, rotundos non in rectum sed oblique actos, & quasi in terra fratos, foliis multis, densis, oblongis, in acutum desinentibus vestitis, asperos, spinulis acutis undique armatos. Et folia & fructus eodem modo spinulis præditi sunt. In ramulorum summitatibus flores videntur, haud ita parvi ut in aliis Echiiis, longi, verticillatos, ita ut quidam ex floribus purpureis, alii cyaneo colore dulciore cernantur. Flores figurâ ad parvas Campanulas accedunt, sed ora hiantia habent, ac ex his singulis quatuor aut quinque filamenta tenuissima prominent: parum odoris respirant. A floribus in ramulis numerosis, ac simul densatis sunt *semina*, in quibusdam valculis oblonga, nigro colore, & figurâ viperini capitis similia. *Radice* nititur oblonga, pollicari crassitie, in renitatem desinente. Sapor foliorum dulcis, subacris.

Hanc (ut puto) speciem circa Messaniam Siciliæ urbem observavimus.

12. *Echium luteum minimum* C. B. *Echides lutea minima* Park. lutea minima *Apula campestris* Col. An *Echium flavo flore* Clus. cur. post.

Col.

Hujus *radix* tenuis est admodum, lignosa, cortice fusco Echii, intus alba; ex qua *folia* in terram sparsa, duas uncias ad funnum longa, satis angusta, ut latitudine paria sint cauliculi diametro, Lino similia, sed in summo latiora, carnosa, hirsuta, duricula, prope caulem molliora. *Cauliculus* tribus aut quatuor fruticat, parum spinis, dodrantalibus aut pedatibus albescentibus, rotundis, hirsutis, foliosis admodum, atque circa funnum maculosis guttis ex flavo purpureiscentibus, in quinque *ramulis* aut tres vel plures aliquando, quadrantalibus comam habentibus, foliosis densis atque utrinque alatis five pinnatis amictis. E foliorum funibus flores exeunt lutei, oblongi, tenues, pusilli, tenui rubulo, minores & angustiores aliis, sed sui proportionem latiusculis oris, quinquepartitis ac stella modo hiantibus; in quorum calycibus succedunt *semina* quaterna, aliis minor, intorto rostro capicella experimentia. Avicule potius quam Serpentes.

Aprili florere, Maio perficitur, Cirinola frequens. Florem unicam, ut in aliis, ante alios in alarum sinu sed absque petiolo hærentem profert.

C. Bauhinus etiam secutus Parkinsonius *Echium flavo flore* Clus. cur. post. ab hoc specie distinctam faciunt, quam rectè ipsi viderint.

- A. 13. *Echium marinum* P.B. Cat. Ang. An *Buglossum dulce* ex insulis *Lancastria* Park?

Folia ei parva, glauca velut Cerinthes, figurâ ferè foliorum Bete marinae, sed minorâ multo. Flores exigui, cerulei, tubulosi seu Cerinthes, sed breviores. Singulis floribus quatuor succedunt *semina*, ut in hoc genere fieri solet. *Caulis* infirmi, humi procumbentes.

Parkinsonius caules tenues cubitales aut minores ei attribuit: folia quæ ad radicem sunt Boraginis multo minorâ, magis glauca, asperiuscula; quæ in caulis adhuc minorâ. Flores ad geniculâ e foliorum alis exeunt, antequam explicantur rubentes, aperti, purpureo-cerulei, Echii nonnihil similes, seu inter Boraginis & Echii flores mediis, odore dulci mellis. *Radix* crassa, exterius nigra, furculis aliquot emittit.

In Septentrionalibus Angliæ maritimis invenit, v. g. ad molendinum *Serammerston* dictum non longè à Berwick: item in insula quadam ad oram *Lancastriae*. D. Newton invenit in litore Cumberlandico non procul à *Whitbaven* oppido, ni lacu nemini.

Nescio an rectè ad *Echium retinuum*: D. Wates Cynoglossæ speciem facit.

C A P.

CAP. VII.

De Heliotropio.

Rationem nominis superius dedimus in capite de Heliotropio tricocco, inter herbas flore imperfecto donatas.

Quod Heliotropium folia cum Sole circumagat Veteribus traditum est; Nos nihil tale nunc dierum in ejus foliis experimur, at neque in alterius cujusvis plantæ. Ingenue fateor (inquit P. * Laubenbergius) quæ tot Botanici prodidit de foliis Malvæ cum Sole conversis, de Tithymalo heliotropio, de Lupinis, de Cichorio, de Calendula, de Flore Solis, pluribusque aliis quotidie cum Sole circumactis, cœloque nublato horas offenditibus, me nullâ uspiam in regione, nullo tempore, etiam studiosissime observare gestientem comprehendere potuisse. Flos Solis caput equidem versus Meridiem plerumque inclinat: at quorsum semel inclinavit capitis pondus ibidem semper retinet, ubi ubi Sol versetur.

At Dodonæus Heliotropium dictam hanc herbam ascribit, non quod ad Solis diurnum motum converteretur, sed quod æstivo Solstitio floreat, cum Sol longissime ab Æquinoctiali circulo digressus ad ipsum rursus *regulus* sive conversionem faciat.

1. *Heliotropium majus* Lob. Ger. Park. *majus flore albo* J. B. *majus Dioscoridis* C. B. *The great* *or Heliotrope*, or *Turnsole*.

J. B.

Planta est dorantalîs & major, interdum minor ratione loci, *radice* simplici lignosa: *Caulis* fungosâ medullâ plenus, foris ex viridi incanus, tomentosis, multis alis concavus. *Folia* ad ramulorum exortum & per ipsos ramos disposita, Ocymii foliis paria, ex rotundo oblonga, nervosa, cauli concoloria, hirsuta. Flores ramosi, albi, parvi, foliolis lanuginosis oblit: cæterum racemus ille spicatus cacumen in se Scorpionis caudæ instar contorquet. *Semina* succedunt triangula, brevia, cinerea, quaternâ juncta, acuminibus coeuntibus globulum capitulum efficiencia.

In Gallia Narbonensi, inque Italia & Sicilia in agris ubique ferè luxuriat. Vidimus etiam circa *Lucanum* Moguntiam & alibi in Germania.

Quæ de viribus Heliotropii habent Veteres apud ipsos vide.

Verrucæ & myrmecias & thymos afflicta herba valenter adimere dicitur. Efficacissima est ad *Ulcera* versis carcinomata & ulcera gangrenosa & tumores strumulos [rota planta Matchiolo, semen Lohelio.] Folia ex rosaceo ilita capitis dolorem frunt. Epotum foliorum decoctum unâ cum Cammireni calculos pellit & frangit, & intestinorum animalia necat.

- * 2. *Heliotropium Siculum majus flore amplo, odorato* Bocconi.

Boc.

Cauliculus constat ramoso, versis terram reclinato: *foliis* in rotunditate oblongis, candicantibus, leviter hirsutis & quasi villosis seu lanugine obductis. Heliotropio vulgari non ablimile est quoad caulem & foliorum compositionem: *floribus* autem variat, qui multo majores sunt & suaveolentes, Similac asperæ aut Meliloti ritu. Caulis fastigio flores saepe velut in umbellam congesti versus extremum coherentes, aliqui secundum ramulorum flexum, ut in vulgari, ordine perameno digerruntur.

Non longè *Catana* in asperis & fegetibus copiose crescit vulgari permixtum.

Locut.

3. *Heliotropium Indicum Horjini folio* Hort. Reg. Paris.

Hujus quod ad me transmissit specimen insignis Botanicus D. Sloane, non multum differre visum est à vulgari Heliotropio majore præterquam magnitudine, & quod non usque adeo incanum sit.

- * 4. *Heliotropium spininum Clusii & Lobelii* Ger. minus spininum C. B. minus quorundam *seve spininum* J. B. *majus spininum* Park.

Clus.

Majori perquam simile est, minus tamen, graciliores enim fert *ramulos*, in multas alas divisos, aliquantulum lanuginosos, humi fratos. *Folia* majori sapore, colore, formâ similia, minorâ tamen & Ocymii foliis proxima: extremi ramuli Scorpionis caudæ instar etiam incurvantur, eisque ordine insident (ut in majore) candidi *strobili*; quibus succedunt *semina* non quadrifariam ut in illo divisi sunt, quaternâ simul juncta, sed unicam ferè semper, interdum geminum, illo majus & oblongius, fuscum, quodam cortice five membrana tanquam pericarpio inclumum: Sub foliis aliquando etiam latent pedicelli, terna aut quaternâ duntaxat semina sustinentes. *Radix* parva, foris nigricans, hyme perit, & deciduo semine singulis annis novæ plantæ renascuntur.

Non possum assentiri Clusio, semina singula singulis foliis naturaliter succedere, licet ex accedenti id sæpius contingat, ut in Lithospermo vulgari.

C. Bauhinus, Gerardus & Parkinsonius duas constituunt Heliotropii minoris species, verum præter rationem, & per errorem ut nobis videtur. Vide J. B. tom. 3. pag. 605.

Heliotropium tricoccum quare inter Herbas flore imperfecto.

J. Jacua

CAP. XII.

De *Cerinthe*.

Cerinthe Plinio est herba folio candido, incurvo, cubitalis, capite concavo, mellis succum habente : floris avidissima sunt apes. Nomen est ei quod conferat ad conficiendam ceram, quæ Græcis *κηρί*.

Semina in hoc genere unicuique flori bina succedunt, levia, per maturitatem nigra ; quò à reliquis omnibus hujus generis differt ; alias enim formâ suâ, & matricibus adnascendi modo cum reliquis conveniunt. Flores cylindracei sunt, penduli, Symphyti florum instar, folia plerumque maculosa.

1. *Cerinthe major* Ger. *Cerinthe seu Cynoglossum montanum majus* C. B. *Cer. major flore luteo* & rubro Park. *quorundam major versicolore flore* J. B. *Great Mountain Honey-wort.*

Clus.

Quatuor aut quinque ramos five *caules* habet à summo radice capite prodeuntes, rotundos, succulentos, interdum cubitales, quos amplectuntur numerosa *folia* oblonga, circa pediculum quasi tendente, candidis maculis aspersa, nonnihil villosa : è foliorum sinu nascuntur alii ramuli, Heliotropii majoris ramulorum instar sese interquentes, pleni *florum* longiusculorum, concavorum à medio ad extremam partem florum, alterâ quâ caliculis *inhærent*, ex rubro purpureorum, quibus apes valde delectantur : his deciditibus bina plerumque in eodem caliculo semina conspiciuntur, nigra, Ervi magnitudine, feminis Echii aut Ciceris ætati formâ : *Radix* alba, oblonga & latis crassa est, an verò perennis ubi sponte nascentem observabam ignoro.

Crescit nonnullis Lusitaniz locis, sed copiosè per totam Baticam. Floret loco natali novo Vere & Martio.

In montium Maximo Carthusianorum cœnobio imminenti rupibus & ruderatis locis Cerinthes majoris speciem observavi *folia* glabris maculatis, *floribus* purpureis pentagonis, *feminibus* reliquis sui generis minoribus & (quantum memini) angulosis, *radice* (ut mihi videbatur) perennis & vivaci. Nescio an descriptæ eadem sit.

2. *Cerinthe flavo flore asperior* C. B. Ger. *major flavo flore* Park. *quorundam major spinoso folio, flavo flore* J. B. *Yellow flowered Honey-wort.*

f. B.

Felicitèr (inquit J. Bauhinus) nobis adolescit cubitum unum aut duos alta, *radice* recta simplice : *calicibus* digitali crassitudine, rotundis, lævibus, exalbidis, in ramos plures divisis : *folia* Gladii lævis, linguam amulantia, falcatis appendicibus ramos & caules amplectuntur, ex-viridi glauca, plagellis candidantibus hic illic sparsis maculosa, spinulisque tam supina quàm prona parte asperata, in ambitu argute crenata, sapore ferè herbaceo : *floribus* ex ramulorum fastigiis dependent, plures juncti, lutei, oblongi, in calathi formam oris leviusculè ductis : quorum singulis insunt occultata quina *stamina* lutea, mucronibus atris præpilata ; extrinsecus verò obvallant quinque folia angusta, oblonga, connipè per ambitum crenata. *Semina* unicuique flori succedunt bina, Orobi ferè magnitudine, nigra foris, pulsam intus albam continentia.

In Italia & Sicilia in agrorum limitibus, inque vineis frequentissima est & ubique ferè obvia.

3. *Cerinthe quorundam major flore ex rubro purpureo* Clus. J. B. *Cer. flore ex rubro purpureo* C. B. *Cer. major flore purpureo* Park. *Great purple flowered Honey-wort.*

Clus.

In bipedalem ut plurimum assurgunt altitudinem *caules* five rami, statim ab radice divisi, quos ambiunt etiam alternis *folia*, jam descriptis paulò minora, ex viridi & cæruleo quasi commixta coloris, superè maculis etiam albis conspersa : supremi rami nutant, *floribus* singulis inter folia proferunt in caliculis purpureis saturis ex rubro purpureis, quibus aspersa videatur quadam albedo, longos, cavos instar præcedentium, quibus deciduis *semen* in caliculis nigrum, Boraginis femini formâ simile, *Radix* similiter alba, brevior tamen & minus fibrosa quàm præcedentium. Annuæ est.

Hanc plantam Clusius non vidit, sed ex iconè ad eum transmissâ & notis additis descriptionem suam concinnavit, quocirca imperfectior sit oportet.

Hujus folia lævia sunt & glauca : femina omnium hujus generis maxima, lævia fæ æqualia. Autumno apud nos floret & semina perficit.

4. *Cerinthe minor* C. B. Ger. *minor flavo flore* Park. *quorundam minor flavo flore* Clus. J. B.

Clus.

Graciliorem modò descriptis habet *caulem*, cubitalem aut ampliorem, rotundum, in plures ramos divisum : *folia* etiam alternis per caulem sparsa, minora quàm præcedentis & angustiora, albis similiter maculis conspersa. Summi rami inflectuntur & nutant, frequentibus folis magis mucronatis.

cronatis tecti, è quorum alis singulares propendunt *floribus*, suis caliculis inhærentes, superioribus longè minores, extremis oris denticulati, profus flavi : quibus deciduis *semen* in caliculis continetur nigrum, altero minus, formâ tamen non dispari : *radix* etiam alba, & aliquot fibris prædita, non tamen vivax.

In Austria & Stiria agris copiosè crescit, interdum etiam hyeme in sua viriditate permanens.

Locus.

- * 5. *Cerinthe minor flore albo* Park.

Park.

Multos spargit ramos tænes, imbelles in terram resupinos, confimilibus, pallide virentibus *foliis*, quàm tertii generis minoribus, vestitos ; in quibus macule albae obscuriores sunt minutique conspiciuntur quàm in plerisque hujus generis alis. *Floribus* oblongis, concavi reliquorum similes, sed minores, albi, circulo rubente circa medium cincti, è caliculis virentibus exeant, quibus delapsis succedunt *semina* tertii generis feminibus plus duplo minora, formâ tamen perfinilia, *Radix* longa, angusta, alba, femine ad maturitatem perducto quotannis marcescens.

Gulielmus Boelius ex Hispania attulit.

Locus.

- * 6. *Cerinthe folio non maculato* Clus. *folio non maculato viridi* C. B. *minor flore luteo* & rubro Park.

Clus.

Hujus *rami*, quos statim è radice plures profert, non valde attolluntur, sed humi quodammodo procumbunt. *Folia* nullis albis maculis conspersa sunt, sed prostris viridia & mollia, nulla tamen lanugine pubescentia, nè recens nata quidem, fatidis foliis non valde dissimilia. È foliorum quæ caules amplectuntur alis tonelli infirmique nascuntur rami, sustinentes, ut in aliis generibus, frequentium foliorum comam, inter quæ oriuntur tænes, saturè purpureas petioli sustinentes caliculum in quoque angusta foliola divisum, amplectentia oblongiusculum *filicolum*, concavum, inferna parte flavum, mediâ perpureum, extimâ etiam flavum, in quinque lacinas divisum, continentem aliquot rigida staminia, & inter illa oblongum tænem stylum. Floret Maio.

De loco natali nihil addit Clusius. Magna est inter hanc & præcedentem plantam convenientia & similitudo ; ut suspicer unam & eandem speciem esse.

Locus. In collibus saxosis circa Monspelum nobis observatum est. Clusio autore, in collibus, sicioribusque & petrosis locis per univ. sam Hispaniam & Lusitaniam exit.
Tempus. Floret Maio & Junio; Semen autem subrumum, precedentis semini ferè simile in caliculis profert.

Verbascum sylv. Salvissolum Lob.

Ob descriptionis imperfectionem ad quod genus plantarum pertineat nobis non constat.

- * 15. *Salvia minor Aethiopica foliis Chamelaagni asperis* Breynii.

Breyn.

Frutex est parvus, caule quadrato, lignoso, aspero, quandoque spadiceo, seu purpurei obsoleti coloris: ex quorum geniculis ala utrinque cruciatim alterno versu opposita, bina panduntur, item quadrata & ramis aliis decussata: *Folia* Chamelaagni *Dod.* minoribus, asperioribus & rugosioribus magisque venosis, per genicula binis cauli & ramis herentibus. *Flores* in caulis & ramorum summis, in spicam ramosam sunt dispositi, eadem figurâ ac colore quâ *Salvia* nostratis, ex parvis etiam calyculis, at hispidiioribus, aliquando pulchre violaceis, prodeuntes. Odor totius hujus plantae gravis, ad Hormini vergens: Sapor aromaticus.

- * 16. *Salvia Syriaca Cisti feminae foliis; acetabulis Moluccae* Breynii.

Breyn.

Salvia minoris auriculatae instar dense fruticat, multis ramis brachiata: ex quorum geniculis ad-versa oriuntur *folia* bina, *Salviae* vulgaris multò minor, circinata. Cisti feminae foliis paria. *Flores* verticillatim circa fumos ramulos nascuntur, & calyculis five acetabulis Moluccae praegrandibus, purpureis prodeuntes, galericulati, ac violacei coloris. Semen nigrum.

Hujus Rawolnus meminit in suo Hodeporico.

- * 17. *Salvia Indica arborescens* Bontii.

Frutex est surgens ultra duorum hominum altitudinem, & tantâ copiâ crescit [in India Orientali] ut silvera integra conficiat: nam longè laetere luxurians radices agit, non secus ac *Glycyrrhiza* in Europa; ita ut qui eam in hortis plantant, post aliquod tempus cum summa molestia radices effodiant, cum subinde repullulascant. *Flores* fert ex albo cyaneis, ut reliquae *Salviae*. *Folia* admodum longè est, quae praeter gratum odorem, etiam umbram commodam praestant. Si autem bene colatur in hortis, plurimum de feritate sua remittit, quod fiet si radices & luxuriantes stolonibus statim temporibus commode resecantur, & tum non minus utilis est in cibis quam mansueti pumila apud nos. Nam vino macerata si fumus aliquot quoque liquoris uncias, nullum praestantius invenies remedium in familiari hac tremoris seu paralytici specie, quae Beriberi incolis dicitur, quod ut in pluribus aliis sic in meipso cum summo utilitate expertus sum.

C A P. II.

De *Lavendula* seu *Lavandula*.

Lavendula Recentioribus dicta creditur quod balneis seu lavacris expetatur. Semen & folia (inquit Lobelius in Adv.) ad affectus matricis commendantur in fomentis & ionisationibus. Nonnulli Iphyium Plinii suspicantur, quod Hefychius *Acaerida* vulgo dictum scribit, quae vox ad lavandulam accedit.

Martinius ad *leben* Germanico, i. e. vivere; deducit transitive sumpto, quia vivificat & valet ad lipothymiam seu animi deliquium, autore Matthiolo.

Ejus nota sunt flores in spicas tenuiores triticearum æmulas, longis pediculis insidentes congesti.

1. *Lavendula major seu vulgaris* Park. *Lavendula flore caeruleo & flo. albo* Ger. *Lavandula latifolia* C. B. *Pseudonardus, quæ vulgo Spica* J. B. *The most common or broad-leaved Lavender.*

J. B.

In frutem satis grandem & lignosum, plurimis ramulis densum adolescit, altitudine sesquibitali aut bicubitali. *Folia* infima quidem crebra & incondita ferè, superiora, ut in toto hoc genere, ex adverso bina, alternatim fita, per intervalla longiuscula, incana, culmum aut etiam semunciam lata, duarum triumve unciarum longitudine, nervo medio percurrente, odore vehementi, grato, sapore amaricante. Summis ramulis spicam gestat longam, verticillatis calyculis cæculis angustis, oblongis, constantem, & quibus *stipuli* emicant caerulei seu violacei.

Folia huic longiora latioraque multò quam *Lavendula* minori, magis incana, non tamen adeò crebra in caulis & ramulis: ramuli seu verius pediculi spicas sustinentes huic duplo majores longioraque

giorisque quàm illi. Spicæ quoque multò longiores & inflexæ: flores tamen singulares (quod mirum) quàm illius minores: Odor quoque totius plantæ vehementior.

2. *Lavendula minor seu Spica* Ger. Park. *Lavandula angustifolia* C. B. *Pseudonardus quæ Lavendula vulgo* J. B. *Narrow leaved or small Lavender, by some Lavender Spike.*

J. B.

Totâ quidem facie præcedenti proxima est, minor utrunque & humilior, pariter tamen dense fruticans: *foliis* minoribus seu angustioribus & brevioribus, nec adeò albidis, odore minus vehementi. *Spicæ* forum, ut dictum, breviores sunt & erectiores, *stipuli* tamen singulares majores.

Variat interdum flore colore albo, uti præcedens. In Hispania & Gallia Narbonensi sponte provenit. Gaudet apricis & petrosis locis, ubi perpetuâ comâ vivere, ferè potius canescit. Junio & Julio mensibus spicas floribus prægnantes emittit.

Locus & Tempus.

3. *Lavendula folio multifido* J. B. Park. *folio dissecto* C. B. *Stachar multifida* Ger. *Jagged Lavender.*

Clus.

Cubitali interdum altitudine assurgit, quadrangulis & hirsutis ramulis, quos multifida, tenuiterque incisa ambiunt *folia*, lanuginosa cinereique coloris acris gustus & jucundi odoris. *Flores* in summis virgulis quadrangulis, nudis & lanuginosis, spicæ instar, ut in *Lavendula* congesti, caeruleo colore præditi, odorati: spica autem aliquantulum contorta est, & in quatuor veluti versus aut ordines digesta, alia interdum ex alia nascens. *Radice* habet duram, lignosam & multis ramulis donatam, quam vivacem esse facile sibi persuaserit descriptionis autor Clusius.

Nascitur circa Malacam Baticæ urbem, ubi illam primum inveniebat Clusius, colle quodam illi Locus & urbi vicino, Februarii mensis florentem; dende circa Murciam mensis Martio, nec usquam alibi. **Tempus.**

4. *Lavendula latifolia. An Lav. latifolia Indica subincana, spica brevior* Hort. Reg. Paris. *Broad-leaved Lavender.*

Hæc species foliis brevioribus & latioribus, minùsque incanis à *Lavendula* vulgari differt: Odore cum ea convenit: Florum spicam nondum vidimus: quamvis enim hyemes nostras haud differt toleret, spicam tamen in hortulo nostro nunquam produxit: Si eadem planta sit Parisiensis & nostra, spicam facit breviorem.

Lavendula ut facie fit viribus cum *Stachade* convenire videtur.

Partium est tenuium, cephalica ac nervina. Usus præcip. in catarrhis, paralytici, spasmi, vertigine, lethargo, tremore artuum. In urina, mensibus ac sætu pellendo (unde & parturientibus exhiberi solet) in torminibus ventris statulentis. Extrinsecus in luvix capitis ac artuum, in Malticæ (pro catarrho exciscando ac revellendo ad palatum, nè ad pulmones defluat.) *Sched.*

In usu est aqua destillata, conserva ex floribus & oleum spicæ.

Florum spicæ cum linteaminibus & vestimentis in arcibus recondi solent ad odoris suavitatem communicandam. Schroderus eos odore suo pediculos fugare scribit.

In difficili partu sem. *Lavendulae* est oppidò conducibile. Duo sequentia remedia arcana præstantissima perhibentur.

Primum est Rondeletii, R sem. *Lavendulae* 3ß. sem. Plantaginis, Endivie ana ʒij. Piperis ʒi. F. pulvis. Cape cum aquis sequentibus, R aquar. Caprifoli, Endivie ana ʒij.

Secundum est Backmeisteri, R sem. *Lavendulae* 3ß. Succini albi præparati, borac. ʒij. Ol. Cinnamonomi gut. ix. F. l. a. pulvis, dividendus in tres æquales partes, propinandus in vino Rhenano. Hæc sunt minime fallacia. *Sim. Paulus* ex Annotatis D. Edv. Hulle.

In pueris pediculosis hoc expertus sum (inquit A. Hieron. * Reulnerus) Jussi caput inungi oleo * *Observ. 23.* spicæ, & statim moriebantur pediculi. D. Soame.

At oleum quodcumque illium insecta exanimat, quoniam obstructis meatibus respiratoriis aerem intercipit & excludit, cujus defectu insecta moriuntur.

C A P. III.

De *Stachade Arabica*.

Stachas ab insulis ejusdem nominis è regione Massiliae ubi nascitur cognomentum accepit, teste Dioscoride l. 3. c. 32. Plin. l. 28. c. 12. Verum Lobelius in Adv. nobiles illas & rarissimarum stirpium alumnas *Stachades* insulas huic cognominis, non ex adverso Massilæ, ut perperam ex Dioscoride persuasum est (bidui namque tinore & litore indidem abstant) sed è regione Olbia, vulgo *Hyeræ*, urbiculâ olim tam laeta quam nobili, à qua etiamnum hodie insula *Stachades* nomen retinent, non Massilæ; dicuntur namque *Hyeræ* insulae.

Spices habitioribus pilosis squamulis imbricatis, cum foliis in earundem cæcimine à *Lavendula* differt.

1. *Stachas Arabica vulgè dicta* J. B. *Stachas vulgaris* Park. *St. purpurea* C. B. *Stachas frve Spica hortulana* Ger. *Camdony* oꝝ *French Lavender*, by some *Stitacoe*.

J. B.

Utilis juxta ac pulcher est frutex, radice lignosa crassiuscula, virgulis erigentes lignosis, cubitalis, & bicubitalis in ramos aliquot divisa. Folis per geniculos Lavendulae, & ex alia alia minor, plura, incana, odore & sapore aromatico. Singuli ramuli quadranguli, plerumque foliati, ut obliervimus, in spicis fastigiantur crassiusculis, unciales aut longiores, pilosis squamulis imbricatis, in quibus *stictuli* purpurei: praterea ex caccumine emicant foliola aliquot purpureo-violeacea, villosi grata, qualia ferè in Hormino Matthioli.

Locus.

In Sylva Grammontia & alibi circa Monspelium, quin & medio circiter itinere inter Monspelium & Arelaten invenimus. Crescit, autore Clusio, plurimis Hispaniæ, Lusitanie & Gallie Narbonensis locis, ubi floret Aprilis & Maio.

Variat floribus colore albo, quæ Stachas vulgaris flore albo Park. quam per errorem habet pro Stachade latifolia flore albo C. B.

- * 2. *Stachas longioribus ligulis* Clus. Park. *cauliculis non foliatis* C. B. *summis cauliculis nudis* Ger. *French Lavender with longer top-leaves*.

Hæc in paucis à præcedente differt, (unde unica descriptione utraq; complectitur Clusius) nimirum virgulis spicis sustinentibus aliquovise nudis; spicis ipsi longioribus & angustioribus, ligulis denique & summis spicis eminentibus admodum longis.

- * 3. *Stachas latifolia flore albo* C. B.

Folius est Lavendulæ, flore magno albo. In Murena Castilæ D. Albinus legit: nec plura de ea habet C. Bauhinus, qui solus, quod sciam, ejus meminit.

4. *Stachas folio serrato* C. B. Ger. Park. *serrato & crispo folio* J. B. *Camdony* oꝝ *Stitacoe*, *with indented leaves*.

Clus.

Stachas genus hoc valde rarum, Clusio observatum, ejusdem cum superiore altitudinis, lignosis, fragilibus, tenuibus, quadrangulis ramis: foliis etiam oblongis, angustis, omnino serratis & crispis, parte superna virentibus, inferna candidis, calidi & amari gustus. Ejus extremi quoque ramuli desunt in dodrantales virgulas, nudas, quadrangulas, incanas, quæ spicam sustinent Stachade longiore & rariorem, ad Lavendulæ minoris spicam propè accedentem, è multis similiter veluti membranceis squamis congestam, cum eminentibus in summo quibuldam latiusculis foliis è purpurea cœruleis, uti in reliquis hujus generis. Flores ex singularum squamarum sinu copiosi, purpurei ut in vulgari: Semen etiam simile, quædamadmodum & radix.

Locus.

Nonnulli in summa Calpe sponte nascentem & suis floribus onustam Februarii mense invenit Clusius.

- * 5. *Stachas viridis* J. B. *viridis Dalechampii* Park. *viridis capitulo oblongo* C. B.

Lugd.

Tota jucunda viriditate nitet: foliis per intervalla in caulibus multis, duobus longis, aliquot aliis multo brevioribus, capitulo in caulis summitate longo, rotundo, cum duobus in summo foliis, ex quo flores lutei exeunt.

Vire:

Stachas abstergit, attenuat & aperit. Usus præcip. in affectibus capitis & nervorum, scil. in Vertigine, Apoplexia, Paralyti, Lethargo. In morbis pectoris idem præstat quod Hyslopus. Insuper urinam & menses ciet, venenis resistit, affectibus hypochondriacis succurrit. Extrinsecus in lotionibus capitis, lussit, &c. *Sebold*.

In ejus virtutibus describendis prolixus est Melsue. Vide J. Bauhinum aliisque Botanicos. Sympus ejus triplex in usu est, Simplex, Compositus, & Fernelii: omnes cephalici habentur, & in nervorum partium frigidis affectibus felici cum successu usurpantur.

Melsue præstat & atram bilem hanc herbam purgare scribit, sed quia tardius & imbecillius operatur, ipsi addere jubet partem sextam Salis communis aut Salis gemmæ, aut Myrobalanum nigrum aut Cepulam. Jubet insuper biliosos ab ea abstinere: ob quam fortè causam, inquit Casp. Hofmannus, debet esse in usu.

- * 6. *Stachadi serrate affinis* C. B. *Tragium alterum Diofcoridis quibusdam, folio Trichomanis* J. B.

Rauwolf.

Radice est albicante, longiuscula, gracili. Ex qua furculi emergunt lignosi, vix minimum digitum longi; quibus foliola adhaerent longiuscula, pulchra ferè disposita, adversa, haud secus ac in Trichomane digella, ita tamen longiora, ut in A splenio, quibus & colore similia; nam superne pulchre virent, inferne verò cinereo tomento oblita sunt, minora præsertim & ab imo primum pullulantes. Inter hos circulos alii prodeunt coliculi nudi, purpureos flores spicatos sustinentes.

Ex imperfecta hæc descriptione quo referenda sit hæc planta nobis non constat.

CAP.

CAP. IV.

De Rore marino.

ROS dici putatur quia rosida sit natura, vel quia roris instar aspergatur, vel quia ejus usus in aspergillis, quod nobis verisimilius videtur: marinus autem vel quia in marinis locis feliciter proveniat, vel quia saporis marini, hoc est, amari. *Voss. Etymolog.* Græcis Libanotis *σπαραγμω*, i.e. coronaria, ab odore thuris, & quod ad corollas extendas adhiberi solebat. Magnitudine sua & statura insigni, floribus ad caulum nodos foliis intermixtis, foliis oblongis angustis prona parte candidis, supina obscurius virentibus à congenicibus differt.

1. *Rosmarinus coronarius fruticosus* J. B. *hortensis angustiore folio* C. B. *coronarius* Ger. *Libanotis coronaria* sive *Rosmarinus vulgare* Park. *Common Rosemary*.

J. B.

Rosmarinus, suffrutex jucundissimi odoris Thus redolentis (unde & nomen ipsi Libanotis inditum) vel imprimis utilitatis commendatione notissimus, & quia corollis petus coronarii nomen adeptus, bicubitalis est & altior, virgulis tenuibus, cinereo colore præditis, in quibus folia aliquot simul ex intervallis oriuntur [imo bina ex adverso & alia ex eorum sinibus conferta] rigidula, Lavendulæ angustiora, breviora, prona parte candida, supina saturatius viridia. Flores ex alia foliorum exeunt; è cœruleo albicantes Salviae florum effigie, minores, labello cotylæ instar concavo guttato: fibræ incurvæ, longæ ex rictu sub supremo folio promicant.

Vere primo & per totam ferè æstatem floret. In hortis feritur, verum non femine sed furculo. An Locus, differt specie à spontaneo latiore folio dubio: quod si differt ubi sponte proveniat prædium non invenio. Qui feritur & latiora & rugosiora habet folia, nec faciliè fert hyemem.

Hujus varietas in hortis altius foliis aureo colore variis, quæ Parkinsono *Rosmarinus striatum Varietas*, sive *aureum* dicitur. Habetur etiam flore duplici Park.

In usu sunt folia, flores (Anthos Officinis dicti) & semen. Cephalica sunt è præcipuis, nervina, Vires, ac etiam uterina. Usus præcip. in affectibus capitis ac nervorum, in Apoplexia, Epilepsia, Paralyti, Vertigine, Caro, &c. visum acunt, sensus ac memoria juvant, fetorem halitus emendant, Epatis, Lienis ac Uteri obstructions resolvunt, ætero ac alio mulierum medentur, coque confortant.

Herba ipsa suffusa & vapore suo pestis tempore aerem emendat & salubrem reddit. Diofcorides morbum Regium sanare tradit hanc herbam, si quis ipsam in aqua coctam ante exercitationem exhibeat bibendam, deinde exercitatum laver, & vinum ipsi bibendum det. Semen cum vino haustum ad icterum commendat Mizalud.

Ad paralytici alioque nervorum affectus conducit Vino aut Cerevisiâ in qua Rosmarini summitates infusa fuerint assidue in potu uti.

Ad visum acutandum conducit flores recentes quotidie jeuno ventriculo cum pane & sale comedere. Excicati & incisi fumus ore haustus Peti in modum utilis censetur adversus Tussim, Phitum & Tabem pulmonum.

Solo usu olei Rosmarini chymici propinati in decoctis idoneis ante paroxysmum multas febres tertianas exquisitè curatas esse in Nosocomio Parisiensis dicto *la charité* vidit & observavit M. Jacques, Doct. iv vel vi gutt. Sim. Paulus Quadrip. Botan. Class. 2. p. 133. Habui ex excerptis D. Hulse.

Ex Rosmarini fruticantis truncis caudicibusque crassioribus pectines in Gallis sibi parant, quibus quotidie caput pectunt quod à verigine aliisque hujus generis morbis præservari gestunt: sed fraus simul inventa apparet, dum è Salice, Pyro, Tilia, &c. affabè pectines illiâc loci exculpunt, & perpolitos conspergunt leviter cum gutt. olei Rosmarini vel Spicæ, & sic impostores arguti imponunt minus sagacibus. Ex adversar. D. Tæner, Robinson.

Diarrhoeam trimestrem desperatam vino Rosmarini curatam refert Velschius Hecatof. D. Hulse ex Etumull. præx.

Aqua Regine Hungaricæ destillatur & preparatur è floribus Rosmarini in infusus sp. vini. In Cephalicis & Nervinis affectibus celebratur.

2. *Rosmarinus spontaneus latiore folio* C. B. *Rosmarinus latifolium* Park. *Rosmarinus coronarius fruticosus ignobilior* J. B. *Broad-leaved* oꝝ *wild Rosemary*.

Præcedente minor est & humilior, ramis minus lignosis: foliis latioribus, rugosioribus, saturatis virentibus, prona parte parum vel nihil incanis seu candidis, magis sparsis sicut in furculis & ramulis: Tenuius est hoc genus, nec hyemes nostras faciliè tolerat.

In Hispania abunde oritur, unde in alto mari navigantes procul à littore ad mularum leucarum Locus, distansiam odorem ejus percipiunt, etiam antequam terram videant. In Gallia Narbonensi tantus ejus provenus est, ut haud temere aliud incolæ lignum urant.

An hæc planta à præcedente seu hortensi Rosmarino specie differat necne mihi non constat. Nam & hortense satum plantas producit latifolias, & in aliis etiam suffrutibus tenerioribus furculis satas hyemes facilius tolerare, & firmiores esse adversus cœli injurias quam à femine ortas non est.

In Catalogo Horti Regii Parisiensis aliam adhuc Rosmarini speciem invenio, hortensem angustifoliam. ore folio argenteum dictum.

CAP.

CAP. V.

De Hyssopo.

Yssopus dictum volunt quasi *ὑψίπυον* (pro *ὑψίπυον*) ἐν τῇ ἄμῃ, quia super vultus effundatur; quia ejus olim in aspergillis ad expiandum peccata usus erat: verum rectius ab Hebræo *זִיזְ* derivatur, quam vocem septuaginta *Hyssopum* vertunt non semel.

Spicas florum longis, & verticillis rarioribus compositis, floribus versum unam partem spectantibus, segmenta supremo, quod pro galea est bifido & sursum reflexo, foliis virentibus à reliquis Suffruticibus verticillatis distinguuntur.

1. *Hyssopus vulgaris spicatus angustifolius* J. B. *Hyss. vulgaris* Park. *Hyss. officinarum cœrulea* sive *spicata* C. B. *Hyss. Arabum* Ger. *Common garden Hyssop*.

E radice lignosa, dura, crassitudine digitali *caules* exeunt pedales aut cubitales, fruticosi, cum lignescere incipiunt rotundi, dum enim adhuc tenelli sunt, quadrati videntur. *Folia* angusta, oblonga, glabra, ad margines aequalia, foliis Lavendulae similia, sed multo breviora. *Flores* densis verticillis spicas longas mentientibus, in caulium summis partibus, in unam partem ferè spectantes, & calicibus longis striatis in quinque acuta segmenta parvis exeunt, ampli, cœrulei, quorum supremum foliolum bifidum sursum reflectitur, bindum labelum binis alis superiore parte donatum demittitur. Singulis flocculis *floribus* infunt quatuor, oblonga, cœrulea cum suis *apicibus* parvis, obscure purpureis.

Collibus apertis Romanis & Veronensi tradit, præsertim secus Athelin, ad angustias faxorum & arcem munitionem, quæ Imperatoriam à Venetorum ditione discriminat è regione montis Baldi sponte fruticare hanc refert Lobelius, cum lupium aliquo nisi in hortis se invensile dicat. Felicitas sane nobis fuit Lobelius, cum enim eadem loca peragraremus, Hyssopus nullibi in conspectum se dedidit.

Hæc planta multipliciter variat, nimirum 1. *Foliis*, quæ *coloris* respectu, vel ex albo & viridi, vel ex auro & viridi varia sunt: Hinc *Candidus* Anglorum *Lob.* & *Hyss. foliis aureis* Park. *circumscriptio* respectu, vel ad margines aequalia sunt, vel crispæ, vel difsecta; Hinc *Hyssopus crispæ Ges.* foliis crispis *Park.* & *Hyss. foliis crenatis* *Park.* 2. *Odore* molchum redolente; Hinc *Hyssopus mochatæ*, vel de Cilicia *Park.* 3. *Floribus*, qui *foliis* respectu vel uno ordine tantum, vel duobus dispositi sunt; *coloris* respectu vel cœrulei sunt, ut plerunque evenit, vel rubri; hinc *Hyssopus rubro flore* C. B. *Ger.* & aliorum: vel albi; Hinc *Hyssopus vulgaris alba ejusdem* C. B. *Ger. Park.* &c. Adeoque ex una specie quatuor facit C. Bauhinus, plures Parkinsonus. Nam omnes hæc varietates vel ex femine in hortis fato oriuntur; vel cultui & mangonio debentur.

Hyssopus hirsuta C. B. foliis cinereis *Park.* non aliter à vulgari differt quam foliorum & caulium lanugine, aut colore cinereo.

Hinc novem habemus *Hyssopi* vulgaris varietates raritate sua & elegantia spectabiles, quæ hortos curiosorum ornant, nimirum

1. *Hyssopum foliis nigris* *Park.* candidam Anglorum *Lob.*
2. *Hyssopum foliis aureis* *Park.*
3. *Hyssopum crispam Ges.* foliis crispis *Park.*
4. *Hyssop. foliis crenatis* *Park.*
5. *Hyssop. mochatam* vel de Cilicia *Park.*
6. *Hyssop. utrinque floriferam* *Dod.*
7. *Hyssop. rubro flore* C. B. *Ger.* & aliorum.
8. *Hyssop. vulgarem albam* C. B. *Ger. Park.*
9. *Hyssop. hirsutam* C. B. foliis cinereis *Park.*

Hyssopus calida este & acris [sapore fervido, inquit C. Hofmannus, suaque acrimonia palatum totum pervadente] unde attenuat, aperit & abstergit. *Ulus* præcip. in affectibus pulmonum tarta-reis, tussis, asthmate, &c. Sympus in affectibus pectoris paululum progressis, ubi scil. de Glycyrhiza, Capilli Venæis, ali non satis fructu operi quod moluntur, eximii usus est.

Extrinfecus adhibetur crebro ad fussiones oculorum, ad uterum mundificandum, auriumque tinnitus tollendus (per tritiorum suffusus susceptus) ad oris absterionem (in garganis) *Schrod.*

Sunt qui Absinthio in corroboratione ventriculi præferunt. *Idem.*

Cum carnis bubuli decocta cum aliis oleis minutim concisis, non insuaviter ex jure editur, ori ac ventriculo grata.

Urinæ verò etiam movet & ad urinæ stillicidium utilis est.

Quantopere *Hyssopus* fussioni oculorum confert, testis sit Riolanus senior. Expertus sum verum, inquit, quod affirmat Archigenes apud Galenum, quod si *Hyssopi* coma nodulo inclusa bulliat in aqua, & tepide nodulus oculo cruento applicetur, tam manifestè fugit sanguinem, ut lineum ipsum sanguinolentum videri possit. Hujus autoritatem sequutus ubi occasio fuit, decoctum *Hyssopi* aliquamultis adversus fussiones, imò etiam oculorum commendavi; sed loco aque succulium in vino bulliendum quodque curavi, & ex voto eas evanuisse recorder, dum lectum penitens facculus subcapitis clausis palpebris fuit applicatus. *Simon Paulus.*

Vir quidam celebris mihi notus, cui semur ictu equi calcibus incusso graviter contusum fuit sola applicatione

applicatione cataplasmati cujusdam ex *Hyssopi* foliis minutim concisis & cum butyro recenti non salito commixtis parati intra paucas horas à dolore liberatus est, deleta etiam livida & decolori nota in cute. *D. Boyl.*

- * 2. *Hyssopus parva angustifolia* J. B. *parva angustifolia* Ger. *minor angustifolia* C. B. *minor*, sive *Hispanica* *Park.*

Clus. *Dod.*

Humilis est & tenerius hoc genus, aliqui formâ non multum differens à vulgari, *foliis* angustioribus, obscurius virentibus, densioribus, odoris grati: *stoculis* verò in cacumine in brevis spicae modum digestis.

- * 3. *Hyssopus umbellata* C. B. *coronata*, sive *comosa* *Clusii* *Park.* *An Hyssopus spica brevis, lata* J. B.

Clus.

Hoc genus vulgari non admodum diffimile est (inquit *Clusius*) sed ad præcedens Hispanico femine natum magis accedit, exceptis ramulis, qui in virgarum fastigio numerosi in latam comam sparguntur.

Præter hanc aliam *Hyssopi comosi* speciem constituit C. Bauhinus, quam *latifoliam comâ rotundâ conferta* vocat, idque autoritate præcipue codicis Cæsarei; cujus picturis quanta fides habenda sit, nōn rei herbariæ periti.

Hyssopus surculus densis *Park.*

Park.

Humilis est *Hyssopo* vulgari, ramulis seu furculis crebrioribus, tenuioribus, minus lignosis, dorsum magis reclinatis; *foliis* obscure viridibus densius dispositis: in aliis cum eo convenit. Partum differt ab *Hyss. parva angustifolia* *J. B.*

- * 4. *Hyssopus angustifolia spicata* C. B. *Park. tenuifolia* *Ger.*

Clus.

Valde fruticat hoc genus, nec minus quam vulgare suis virgibus se propagat, quæ sesquipedales interdum sunt, duræ, lignosæ, in multis virides tenuisque ramos divisa, quos obfident angustiora quam in vulgari *folia*, viridia, calidi gustus. Summi rami desinunt in spicam *florum* illos verticillatim ambientium, vulgari formâ similibus, minorum tamen, coloris cœrulei. *Radix* dura, lignosa, multifida, plurimisque capillamentis firmata, ex qua plures etiam nascentes virgæ, humi interdum procumbentes, fibras agunt. Tota planta, si digitis atteratur, odorata est.

Hujus picturam & ramos tenellos Londino accepit *Clusius*.

- * 5. *Hyssopus laifolia* C. B. *Park.*

C. B. *prod.*

Caulibus est lignosis, rufescentibus, striatis: *foliis* triplo quam in vulgari latioribus, obtusis, in reliquis cum vulgari conveniens: quam Londino accepit C. B.

- * 6. *Hyssopum montanum Cilicium quibusdam* J. B. *Hyssopus angustifolia montana aspera* C. B. *Hyss. montana* *Park.*

Hæc à vulgari *Hyssopo* hortensi in paucis differt, foliorum nimirum angustia, duritie, alperitate & hirsutie, sapore amariore, minus acri. Suspicio hoc genus non differre ab *Hyssopo montana* vel de Cilicia *Park.*

- * 7. *Hyssopum Goritense floribus verticillatim ambientibus* J. B.

Hujus ramum duntaxat pedalem ab *Agerio* sibi datum describit J. Bauhinus: erat is rectus, firmiculus, foliis vestitus glabris, unciam circiter longis, culmum latis, Saturæ duriori similibus, inter quæ alia multa, sed minora, odoris grati & suavis, sapore nonnihil acri cum levissima amaritudine. Spica uncis duabus longior erat, angusta live tenus, tenuior multo quam in vulgari, multis parvis constans verticillis, & secundum unumquodque verticillum foliola duo floribus longiora. *Flores* non vergunt in unam partem ut in vulgari sed ramulos ambiunt, parvi, multis apicibus donati.

- * 8. *Hyssopus folio Origani Dalech.* J. B. *Hyssopus rotundifolia spicata, fortè Dioscoridis* C. B. *Hyss. foliis Origani* *Park.* *An Hyss. Nummularia folio* *Ger?*

Odore, sapore, floribus spicæ cœruleæ nihil à vulgari diversum est hoc genus, sed ea re tantum, quod folium Majoranæ, Pulegiæ simile ac rotundum in longum non porrigit vulgari modo.

Lib. Ob. cap. 2. Bellonio autore ita frequens in tota Græcia reperitur, ut nulla herba in montibus facilius proveniat; ubi pro loci diversitate florem profert omnino album, vel cæruleum aut purpureum, vel mixtum.

Vires. Thymum cum aceto & sale pituitum per alvum detrahit: ejus decoctum prodest anhelosis & orthopnoicis, tinea ventris exigit, menses, partus & secundas pellit, atque urinas ciet: cum melle in eleganti faciliore efficit excretaiones: recentes tumores discutit; cum aceto illitum; concretum sanguinem dissolvit, verrucas pensiles tollit; ichthiacis cum vino & polenta impositum subvenit, hebetibus oculis in cibo: est enim & sanitatis tempore ad usum idoneus loco condimenti.

Dioscor. Pares illi facultates tribuit Plinius, & insuper addit, Dari Comitialibus, quos correptos olfactus excitat Thymi: & Viris contra inflationes, & si venter urgeat, testēve aut vesicæ dolor exigit: Articularibus morbis ac luxatis tritum ac lane inasperum ex oleo imponi: dari & portione articulanis morbis trium obolorum pondere in tribus cyathis aceti & mellis.

Thymo, quia gratissimi odoris in aqua decocto utuntur Hispanenses (Clusio referente) ad dolia, quibus vinum asservatur, eluenda & repurganda: non minoris etiam usus est ad conciliandam odoris gratiam iis vasibus quibus condite uvæ asservari solent.

CAP. VIII.

De Maro.

MArum nonnulli dictum volunt à rege quodam Thraciæ cui Maro nomen fuit: Sed verissimilius (inquit Jo. Bodeus) ab Amaraco per Apocopen nomen impositum. Marum (de vulgari Masticheo loquor) foliis Thymi majoribus, odoris fragrantia, sed præcipue lanuginosis ab omni nobis cognita Verticillatæ speciei, facile distinguitur.

1. *Marum* Ger. *vulgare* Park. *Sampfuchus* five *Marum masticheum redolens* C. B. *Climopodium quibuldum*, *Masticina Gallorum* J. B. *Herb. mastiche* & *apastic* thymæ, by some also called *apatum*.

In fruticem lignosum, bicubitalis interdum altitudinis, multis ramis brachiatum adolefcit, & in plures annos durat, nisi hyems asperior eum corrumptat. Folia viridia, Thymi durioris similia sed majora, sapore acri prædita. In extremis furculis capitula lanuginosa, & paulo etiam inferiora ambientes similes verticillos obtinet & quibus emicant osculi albi. Odor totius plantæ gravis, sed paulo vehementior.

Venerim non esse cur in hac planta describenda multum laboremus, cum (ut diximus) ab omnibus, nobis fæltè cognitum verticillatis capitulis lanuginosis differat.

Locus. Floret, autore Clusio, cum Thymo & Stechade multis Hispaniæ in locis: Provenit autem solo arido & petroso. Ob odoris fragrantiam studiose in hortis colitur, in Gallia, Anglia, Germania, &c.

Vires. Deodatus in desperato mensem fluxu ultimam & præsentissimum remedium dicit pulverem cæcis Mari ad 3j, cum vino austro, singulis matutinis horis propinatum. *D. Soume* è Dolai pr.

* 2. *Marum supinum* Park. J. B. *supinum Lobelii* Ger. emac. *repens verticillatum* C. B.

Non absimile est Maro masticino sed cauliculis repentibus. Sampfuchum Dioscoridis five Amaracum serpente *Ado*, quam hujus synonymam facit C. Bauhinus, Lobelius sic describit. Non erigitur aut fruticat ramulis ut Majorana vulgata; sed in cespitem caducis Serpylli modo, cui aliquot perfoliatis folio, effigie & magnitudine est.

CAP. IX.

De Thymo vulgari & Serpyllo.

Thymi etymon superius tradidimus in capite de Thymo legitimo. Serpyllum autem *serpō* & *serpō* à serpendo dictum est quia aliqua ejus particula terram tangente radices ab ea demittuntur. Ut autem serpo à Græco *serpō*, ita serpyllum ab *serpō* spiritu aspero in S mutato, ut in aliis multis, v. g. *serpē* sedes, *serpēs* sudor, *serpē* sub, *serpē* super, *serpē* sylvæ, *serpē* fus, *serpē* semi, *serpē* sulcus, & sic, *serpē* sal, *serpē* aquæ, *serpē* salis, &c.

Thymi notæ sunt folia breviora & latiuscula, flores in capitula in summis ramulis habitiora & laxa congesti. Serpyllum à Thymo differt quod humilior sit & minus fruticosum, & ut nomen indicat ramulis procumbentibus serpat.

1. Thymum

1. *Thymum durius* Ger. *durius vulgare* Park. *vulgare rigidius, folio cinereo* J. B. *Thymum vulgare* folio tenuiore C. B. *apastic thymæ, & sine-leaved thymæ*.

J. B.

Odoris jucundi commendatione culturam multis locis meruit est quod hodie plerique omnes Thymum vocamus, lignosa radice, satis numerosis filamentis donata. Ramuli teretes, interdum lignosi, subrusti, foliis Serpylli, angustioribus, incanis, cinereisve, sapore acri præditis verticillatum per intervalla vestiuntur: *Florum* verticilli breviori intervallo est ubi prædit figuram mentium: sunt autem in colore purpurealente vel albo, labellum veluti promittentes trifidum, unica laciniâ sursum, è medio stylum purpurealcentem exferentes, calyculis Serpylli striatis, hirsutisque.

In Gallia Narbonensi vix alia frequentior occurrit planta.

Locus.

2. *Thymum vulgare* folio latiore C. B.

An specie à præcedente differat dubito, alii non distinguunt.

Alterius speciem mentit *D. Magnol* in sterilibus versis *Clapies* & *Jacou* à se invente, qui titulum *Thymum supinum candidans odoratum*, quod priore humilior, foliis candidantibus & odoratissimum esse ait. Hæc fortè species est quam Parkinsonus Thymi durioris candidioris titulo describit e semine Thymi durioris vulgaris feminibus permixto sibi in horto enatis, ramulis tenuioribus, foliis candidioribus seu magis incanis, rariùs dispositis; odore etiam vehementiore.

3. *Thymum inodorum* C. B. Park.

C. B. prod.

Suffrutex est, ob levem lanuginem quâ pubescit incanus; caule lignoso, cortice incano, rugoso vestito, qui in plures ramos palmo minores, recurvos, hique in alios & velut in orbem dispositos dividitur: quos per intervalla folia brevissima, angustissima, plura simul juncta, inodora & pone insipida cingunt. Cauliculorum summus flores plures, purpurei, formâ & dispositione Thymi vulgaris floribus similes insident.

In regno Valentino locis arenosis ad litora copiose provenit.

Sapores est subacris, unde attenuat & incidit. Utis præcip. in affectibus Tartareis; 1. Pulmonum, ut Asthmate, Tussi, &c. 2. Artuum, ut Podagra. Omnia viscera referat, appetitum excitat. Extrahitur in tumoribus frigidis, sigillationibus, inflationibus ventris, doloribus arthriticis. *Schedæ*.

Nosstrabus usurpatur pro odore, & jussulis incoqui solet: calore suo ventriculum refocillat, & concoctionem promovet.

A. 4. *Serpyllum vulgare* Ger. J. B. *vulgare minus* Park. C. B. *Common Mother of Thymæ*.

J. B.

Tam Græco, quam Latino hujus nomini originem dederunt serpentes ramuli, duri, lignosi, quadrati, subrubentes, modicè hirsuti, qui ubi terram attingunt novas subinde radices agunt: primæ autem lignosæ sunt, satis crassæ & frequentes, fuscæ, plurimis fibris capillatæ. Ad ramulorum nodos folia Thymi vulgaris latiora, subrotunda, nervosa, sapore acri & aromatico. Flores in capitulis Thymi, interdum candidi, plerumque tamen purpurealcentes.

Ejus duplex habetur genus. *Primo* foliis est media parte minor, apice in medio interdum bifido, *Varietas*. colore ut plurimum purpurealcente: folia ut loquuntur, odore nonnihil ad Mollissim accedente. *Secundo* folis major duplo, in medio quinque apices, color remissior & minus purpurealcentis: in foliis non differt à præcedente, nisi odore, qui nobis faviore videtur. Utraque hæc varietas apud nos palum habetur.

Est nobis præterea genus aliquod foliis & caulibus præcedentibus simile, sed hirsutius valde. Serpylli summitates non raro degenerant in capitula rosentacea, candidantia, quæ (inquit J. Bauhinus) horum loco sunt; immo insectorum matres sunt. Summitates enim hujus herbe ab insectis quibuldam compunctæ hoc modo degenerant, & vermiculis domicilia & elca hant. De his plantarum excrecentiis hoc fructibus ut vocant spuris & excrementiis consule Excellenti. Marcelli Malpighii Anatomes plantarum partem alteram.

In montosis & pascuis frictioribus, inque formicarum tumulis ubique ferè terrarum abundat hæc *Locus*. planta.

Serpyllum aureum five versicolor Parkinsoni non alia in re à vulgari Serpyllo differt quam fo. *Serpylli aurei* horum colore ex aureo & viridi mixto seu variegato; qui arte inducitur, ut in Hyllopo, Roimario, *var.* alus.

Serpyllum ut facie sic viribus cum Thymo convenire videtur: estque inter calidas siccasque her. *Vires.* has quas urina & menses movent. Cephalica est (inquit Schroderus) uterina & stomachica. Utis præcip. in mensibus acutia ciendis, in exputione languinis, spasmus, &c. Extrinsecus arceat vigilias, cephalalgias, vertigines. Ciet menses (balneo).

Vulgus decoctum Serpylli dum Erysipellate infestatur calidum bibit, unde sudor prorocetur, quo exoto lype valetudo meliorescere solet. *S. Paulin.*

Balsamo Serpylli aspicato vertiginosus a vertigine præservamus. *Idem.*

Paracelsio in catarrhis palmarum remedium est Aqua Serpylli cum Sp. Vini hynice elicto. *D. Soume* è *Dol. Lib. 1. C. 10. S. 8.*

Y y 3

Jo. quædam

Loquelam Apoplectico postliminio restitutam Spiritu Serpylli vidimus. *Idem ex eodem.*

- A. 5. *Serpyllum citratum* Ger. Park. *Citri odore* J. B. *foliis Citri odore* C. B. *Æmon Thyme.*

Clus.

Admodum simile est vulgari, in omnibus Europæ provinciis occurrenti, crassiora tamen & magis atra habet *folia*, quæ trita Citri mali vel Melissophylli odorem referunt, & *capitella* paulo majora magisque purpurascens, similibus tamen *foseculis* prædita; crassiores ramulos, quadrangulos, palmates, per terram fufos, ad singula internodia fibras agentes: *radicem* verò lignosam, multifidam, fibrosamque, numerosos proferentem cauliculos, summam tellure in orbem se spargentes.

In montosis sed rariùs invenitur: in Pannonia mixtim cum vulgari prodit, cum eo etiam florens Junio. *Clus.*

Serpyllum mofchatum Park. odore præcipuè à citrato differt, nec à quoquam præterea (quod sciam) Botanico memoratur.

- * 6. *Thymum latifolium* Park. Ger. *Serpyllum majus latifolium* C. B. *item Serp. sativum* ejusdem. fortè etiam *Serpyllum vulgare majus* ejusdem, & Park.

Minus erectis quàm Thymum durius, tenuioribus nec adeò lignosis, humi diffusis & procumbentibus, multoque pluribus luxuriat ramulis: *Folia* molliora, latiora: *Flosculi* ex albo purpurascunt. Hyemes nostras minus reformidat, adeoque diutius in hortis satum durat, quàm Thymum vulgare durius; odore & sapore est remissiore.

- * 7. *Serpyllum majus* Park. *vulgare majus* C. B. *Serp. majus flore purpureo* Ger. & aliud candido Cam.

Majus est & erectius Serpyllo vulgari, *foliis* majoribus, pallidiùs virentibus, Majoranzæ amulis: floribus etiam majoribus purpureis.

- * 8. *Serpyllum latifolium hirsutum* C. B. Park.

C. B. prod.

Tota planta ob mollem lanuginem quâ pubescit, præsertim caulibus, incana est. *Cauliculis* donatur frequentibus, tenuibus, longis, recurvis, qui *foliis* subrotundis pediculis oblongis donatis cinguntur. Cauliculorum summis capitula *foseculorum* purpurascens insident.

- * 9. *Serpyllum angustifolium glabrum* C. B. *Pannonicum Clusii* Park. *angusto folio, odore nucis Juglandis, vel nullo* J. B.

Clus.

Angustiora huic *folia* sunt, pauloque longiora [quàm vulgari Serpyllo] viridia, glabra, rariùs per cauliculos sparsa. *Cauliculi* frequentes, tenues, longi, humi fusi, & subinde ad internodia fibras sese firmantes, oblonga, mollia & veluti spicata in summo ferentes *capitella foseculis* vulgari aequalibus referta. *Radix* lignosa est, dura, & multifida. Tota planta aut nucis Juglandis foliorum odorem quodammodo refert, aut interdum nullo manifesto odore prædita deprehenditur; foeline mutatione aut aure variantis afflatu id accidit me later.

- * 10. *Serpyllum angusto lanuginosoque folio* J. B. *angustifolium hirsutum, vel montanum repens hirsutum* C. B. *Serpylli Pannonici Clusii varietas altera* Park. *Serpyllum hirsutum* Ger. emac.

Clus.

Late serpit & magnos caspites nonnunquam occupat. Nam licet duram & lignosam habeat *radicem* (ut præcedentia genera), tamen quos in circuitu spargit *cauliculi* libide fibras agunt, quæ temporis successu in radices non minùs duras & lignosas evadunt quàm sit primaria, atque alios deinde fundunt in ambitu cauliculos, *foliis* non minùs quàm proximè præcedentis oblongis, & iis quidem angustioribus, præditos, incana mollique lanugine pubescentibus: longa in summis cauliculis capitella à secundis generis longo glabròque folio non differunt, & similibus *foseculis* plena sunt. *Semina* in villosis rufescentibus utriculis arva, rotunda, fulci coloris. Tota stirps piceum quodammodo five resinaceum odorem trita refert & calido gustu est. Hanc speciem pro Serpyllo hirsuto nostrate in Cat. Ang. habuimus, verum nunc diversum arbitramur.

Hæc duo genera proximè descripta in Ungaria, Austria & Moravia mixtim cum vulgari Serpyllo nascuntur; & eodem tempore, mense videlicet Junio, florent.

Serpyllum longifolium hirsutum Clus. in eis observ. Pannonicis q. Hoc genus foliis hispidis seu pilosis le in igualibus & incultis viæ montis Lupi Junio mense copiose florens observasse scribit D. Alaguel.

- * 11. *Serpyllum*

- * 11. *Serpyllum folio Thymi* C. B. *Narbonense* Park. *Creticum* Ger. *syvestre*, *Zygis Clusio*, *Thymo vulgariori*, *rigidiori simile* J. B.

Clus.

Serpyllum sylvestre, *Zygis* appellatum, quale Dioscorides describit, observabam, ni fallor, in Castella veteri, iidem locis cum Thymo durior five nigro, cui perquam simile est figurâ, ramis, altitudine & radice: *folia* verò paulo latiora habet quàm Thymum, minùs odorata, sed gravius nonnihil olentia, utpote quorum odor sit ferè inter Abrotanum & Stechnadem medius: in virgibus item ramulos, qui floribus verticillatis natiscentibus veltuntur, coloris ex albo purpurascens: quâ florum dispositione & odore à Thymo discerni penè duntaxat potest. Minor est præterea ejus acrimonia quàm Thymi, quippe quæ aliquid adstrictiōnis admixtum habeat.

Floret cum Thymo durior, & perpetuò etiam viret.

C A P. X.

De Tragorigano dicto.

Tragoriganum Latine hircinum Origanum sonat; sic dictum non quòd hircum oleat, sed quòd gratum sit hircis pabulum, ut Omis asinus. Nicandri Scholiastes ad hunc versum, *ὄρεσι γάρ τιν' ὄρεων, ὅτε ἰδὼντες αὖ τρέψιν πικρὸν ὀρεοπέδι* i. e. in Venerem proclives seu præcipientes.

Non videtur differre genere à Thymo vulgari.

- * 1. *Tragoriganum angustifolium* C. B. *Hispanicum* Park. *Tragoriganum Clusii* Ger. *Trag. tenuioribus foliis, flore candido* J. B.

Clus.

Minores sunt huic *foseculi* & candidiores, tenuiora longioraque *folia*, aliquantulum incana, acris gustus: odor minùs jucundus quàm in Tragorigano primo *Clus.* five Clinopodio quorundam, Matichina cognominato: *flores* etiam verticillati circa summos ramulos nascuntur ex utriculis prodeuntes, majores albis & galeati, candidi. *Semen* observare non potui. *Radix* priori similis, lignosa, dura, multifida.

Solo Valentino agro sponte nascentem & Martio florentem observavit Clusius.

Lecur.

- * 2. *Tragoriganum Matthioli* J. B. Park. *Serpyllifolium* C. B. *Trag. Dodonæi* Ger. quoad iconem.

Math.

Hoc genus frequens nasci in Forojulienfi agro affirmat Matthioli, in collibus saxosis & veteribus muris: ei verò tenues tribuit ramulos, *foliis* parvis longiusculis, Serpylli amulis, stellæ modo dispositis sapore ferè Pulegi; *floribus* parvis carni coloris onustis à media parte caulis. *Radice* parvam, multis fibris donatam, ejusdem odoris cum foliis.

Difficile est (inquit J. Bauhinus) certò affirmare de qua planta intelligat Matthioli, nisi nos aliquis Forojulienfis doceat, quæ planta apud eos iconi Matthioli respondeat. Matthioli glossatores & patroni nihil certi de hoc Tragorigano scribunt. Lobelii sententia mihi [J. R.] aridet, hoc non Tragoriganum sed Calaminthæ speciem alteram esse Serpylli & Clinopodi figurâ.

- * 3. *Tragoriganum Creticum* C. B. Park. *Trag. Cretense* Ger. *Trag. quibusdam nigris, folio duto, flore purpureo* J. B.

J. B.

Virgulta fruticat dodrantalibus & longioribus, adverso perlonque ramorum frequentum positi brachiatis, lignosis, rubicundis, quadrangulis, hirsutis: *Folia* ex adverso nascuntur per modica intervalla, oblonga, Satureiæ foliis quodammodo similia, latiora, magisque rotunda, interdum in horis nostris & Majoranzæ foliis non minora, stigmatis punctata, nigricantia, tactu dura, gustu acri & aromatico, odore suavi; ex quorum sinu alia minora folia quoque emicant. *Flores* verticillati, Satureiæ flores amulantur, ex purpura pallescentes, rictu hianti apiculos exferentes, *calyculis* hirsutis in quibus aculeos desinentibus. *Radix* lignosa exterius rubet, intus albet; ac in furculis aliquantulum abe, capillaribus fibris donatis.

In Valentino agro sponte nascitur & Martio mense florere, autore Clusio, cui Tragorigani se. *Lecur.* cuncti altera species dicitur.

Tragoriganum herba est calida & acris, & ad eadem utilis ad quæ Thymus, Satureia, Hyssopus, *Virec.* nimum, ad pulmonis affectus, Tussim, &c. ad menses & urinas remorantes; ad crudelitatem ventriculi & ructus acidos, &c.

* 11. *Polium mont. pumilum tenuifolium Africum* Park.

Folia huic angusta, incana, ad singulos geniculos multa : *flores* in summis ramulis parvi, subulteri. *Radix* nonnihil lignosa est, ut & rota planta, & aliquantulum odorata.

Locus.

A Boelio circa Tunitum urbem collectum est.

CAP. XII.

De *Teucro*.

Teucrium à Teucro inventore dictum planta est frutescens, foliis Chamædrys, amulsi floribus galea carentibus.

Teucrium staturâ suâ & magnitudine, foliis latioribus à Chamædrys differt, quacum foliis galeâ carentibus convenit.

1. *Teucrium C. B. Teucrium multis* J. B. *majus vulgare* Park. *latifolium* Ger. *Tree Germander*.

J. B.

Cognatum Chamædrys Teucrium altius fruticat, rectis, lignosis, quadratis, hirsutis *virgulis*, in quibus ex brevibus intervallis *folia* utrinque hirsuta, superius atro virore splendentia, inferius nonnihil cancellentia : & inferiora quidem formâ & magnitudine Chamædrys spectantur, serrata, ex oblongo rotunda, [jucundi si terantur odori. *Clasf.*] quæ verò virgularum fastigia ornant ad Hormini *folia* quodammodo accedunt, nequaquam per ambitum incisâ, & circa basin latiora in acumen desinunt. *Flores* porro è foliorum superiorum alis emicant, plures juncti, pediculis satis longis harentes, calice hirsuto cancellente, Chamædrys florum formâ, labello quidem longiore demisso, sed cucullo vidui : cujus loco *stamina* luteola exeunt, quo colore flos quoque ipse est præditus [Clusio ex albo pallescens] *Sapor* herbe est acrisculus cum amarore non ingrato.

Locus.

In Sicilia & Italia perquam familiare est, & Teucrium, ut facie Chamædryn vulgare refert, ita eisdem cum ea pollet viribus.

2. *Teucrium Creticum* Clus. Park. J. B. *Creticum incanum* C. B.

Clus.

Perinde ut præcedens in fruticem assurgit, *ramis* tamen tenuioribus & incanis : *folia* formâ similibus sed inferne magis incanis, superne minus virentibus & splendentibus, atque etiam minoribus. *Flores* ex singulis foliorum sinibus prodeunt, utriculis inclusi, quaterni aut seni, floribus Teucrii vulgaris formâ non difpare, nisi paulo minores essent, & colore purpureo. *Semina* rotundum, nigrum. *Tota* planta odorata est.

Ex semine Cretâ misso Clusio enatum est.

3. *Teucrium Beticum* Ger. Park. *Beticum Clusii* J. B. *peregrinum folio sinuato* C. B.

Clus.

Humânâ interdum altitudine assurgit, plerumque tamen humilior est, unico stolone minimi digiti crassitudine, candicante cortice obducto, & in aliquot ramos diviso, binos perpetuo oppositos, incanos. *Folia* præcedentis formæ, majora paulo, in ambitu nonnihil sinuata, externâ parte omnino incana, internâ verò ex atro virentia, non tamen splendentia ut in primo genere : gustu perquam amaro. *Flos* candidus est, labris inferne prominentibus, nullâ galeâ superius imminente, aliquot oblongis staminibus five villis è medio flore exeuntibus. Perpetuo viret non secus ac vulgare Teucrium.

Locus.

Multis Siciliæ insule in locis invenimus, v.g. propè Syracusas, ubi in insignem altitudinem assurgit, plurimique virgulis & ramulis dense fruticat : in insula parva ad promontorium Pachynum, nunc capo *Passaro* dictum : circa *Pezælu* arcem, & alibi. *D. Willingby* nobis offendit à se inventam itinere à Neapoli ad Romam. Clusius montibus circa Calpen ad Herculeum fretum, & Bæticæ maritimis in scëpibus & inter alios frutices inveniebat.

* 4. *Teucrium Alpinum inodorum magno flore* C. B. *Alpin. inodorum* Park. item *Teucrium foliis Scorodoniæ* C. B. ex sententia ejusdem.

C. B. prod.

Radice alba, oblonga & capillacea per terræ superficiem repit. *Cauliculos* aliquot habet lignosos, rufescentes, hirsutos, nonnunquam in alas divisos, semipalmares & in terram reclinatos : *foliis* subrotundis, parvis, quorum maximum nè minimi digiti unguem adæquat, hirsutis, rugosis & crenatis, *foliis* Salviæ sylvestris superioribus formâ respondentibus, cinctos. In cauliculorum summitatibus *flores* quasi in spicam congesti, qui magni purpureo cœculi galericiati.

In

In monte majore S. Bernhadi & Augstavalle Helvetiorum oritur.

Parkinsonius Teucrium foliis Scorodoniæ C. B. pro una & eadem cum descripta planta habet.

Locus.

5. *Marum Cortusi* J. B. *Tragoriganum latifolium* C. B. *Trag. latifolius* sive *Marum Cortusi* Matthioli Park. *Tragoriganum Lobelii* Ger.

J. B.

Thymiduriorisve Mastichinæ instar dense fruticat, lignosis virgulis & incanis, quas vestiant *folia* crebris geniculis Serpylli foliis paria, thymi foliolis majora, subulteri incana, superius virentia, sapore amaro & acri, odore grato. *Flos* Chamædrys vera floribus par, nec figurâ quoque abluens, multifido demisso labello, galeæ locum suppletibus torilibus staminibus, calycis quoque Chamædrys pari, villosi, incano.

CAP. XIII.

De *Chamedrys*.

Xamedrys, quasi *humilis Quercus*, quia *folia* habet *sem. r. d. p. quæ* divulsâ Quercui familia, addæ & figurâ : unde non alia querenda est hujus generis nota characteristica. Parvitate sua præcipue à Teucro differt : cujus & nomen etiam participat, nonnullis Teucrium dicta.

1. *Chamedrys vulgaris* Park. *vulgè vera exsiccata* J. B. *minor* Ger. *minor repens* C. B. *Common Germander*.

Reptatricium classis accensenda, *radiculas* lignosas oblique agit, fibrisque tenuissimis subinde rursum radicator, *virgulis* donata dextratilibus, rubentibus, lanuginosis : quibus *folia* ex intervallis adnascuntur bina, Quercorum divitior, longitudine unciali & majore, latitudine semunciali, rigida, nervo, hirsuta, sapore subanaro, subdulci & aromatico. *Flores* in spicam quodammodo exeunt, purpureascentes labello scutellato, alis duabus acutiusculis ad angustam cervice appositis, supra quas inserta cœu spicula : pro galea verò, quâ desitiantur, purpurantia *stamina* lurguntur.

In Germania, Gallia & Italia frequens reperitur.

In Angliâ etiam invenimus non semel, an spontaneam ambigimus.

Locus.

2. *Chamedrys major* Park. *major latifolia* Ger. *emac. major repens* C. B.

Præcipua, nè dicam sola, inter hanc & præcedentem differentia est in statura & partium omnium magnitudine, idèque J. Bauhinus hanc ab illa non separat : Nobis tamen videtur specie diversa, non accidentibus foliis quæ cœli aut soli diversitati, aut etiam climati debentur.

Tenuium est partium hæc herba : potenter urinam ac sudores movet. Hinc confert in febribus, scorbuto, sanguine coagulato, & inprimis in Arthritide, Ictero & Urina suppressâ. *Schrod.* Adde Matthiolus in Pessiliis, lumbicis, capitis morbis frigidis.

Extrinfecis adhibetur in ulceribus serpentibus, in dolore hæmorrhoidum, in auribus vermiculosis, in scabie & pruritu, in catarrhis exsiccandis.

Scribit Vesalius in *Epist. de China*, decoctum Chamædrys fuisse commendatum à Medicis Genuensibus Carolo V. Imp. pro perpetuo Podagræ auxilio, factò decocto sive ex vino, sive ex aqua stillantia. Experiturque volens, inquit Casp. Hofmannus, quise Tragi sententiam amplecti ait, Chamædryn idem posse quod Betonicam : & rectè indi decoctis dolescentibus.

Aput nostrates mulierculis in mensesum suppressione decoctum ejusdem efferebatur.

Planta ipsa in agro Cantabrigiensi a vulgo *Engliff Treacle* i.e. Theriaca Anglica dicitur, proculdubio quia Alexipharmaca censetur.

Quidam celebris ob Scrophularum curationem exhibebat decoctionem Chamædrys in Vini albi Lib. 2. ad Lib. 1. consumptionem. Dof. coch. 6. manè & vespere, per mensis spatium : quo non proficiente exhibebat infusionem Roris marini & Lingue cervinæ ana M. i. in vini alb. lib. 4. per horas viginti quatuor, & fumebat ager Cochlearia octo bis indies : quo decocto fovebat etiam partes tumentes, quo successu non traditur. *D. Hulse è MS.* nondum edito.

Pulvis Chamædrys celebratur inter Agyptios contra febres intermittentes. Alp. de Medic. Agyptiorum, p. 146, 147. Laudatur etiam hæc planta in febribus intermittentibus à Montano & Baricello. Multi Rustici curant febres Quartanas pulvere Chamædrys sumpto in julsulis per aliquot dies. River. Centur. Observ. IV. Observ. 84. D. T. R.

Com. Mediolanensis uxor dolore uteri ingenti excruciatâ, decocto Chamædrys cum julsulo pulli parato, solutâ alvo, magnâque bilis ac pituitæ copiâ exercitâ integrè convaluit. *D. Seane* ex Observat. Hieron. Ruffini.

* Obs. 101.

3. *Chamedrys*

3. *Chamaedrys spinosa* C. B. J. B. *spinosa* Cretica Park. *An Scordium spinosum odoratum* Cornuti?

C. B.

Planta est palmaris & sesquipalmaris, rarissime cubitalis, molli lanugine incana & hirsuta, *Cauliculis* quadratis, geniculatis, virgulis hinc inde sparsis: *foliis* oblongis subrotundis, aliquibus laciniatis, at plerisque leviter serratis, summis tamen integris: *flores* ex caliculis lanuginosis Chamaedryos formâ, ex flavo rufescentes, è foliorum alis prodeunt, unde & aculei bini, aliquando plures, modò breviores, modò longiores exurgunt: aliquando ex geniculis unum virgultum prodit, cujus summitati spina subtilissima infidit. *Semen* rotundum, subnigrum, caliculis inclusum floribus succedit.

Locus.

Patavio ex horto Bembiano accepit descriptionis Autor C. Bauhinus.

Huic idem nobis videtur *Scordium spinosum odoratum* Cornuti. Quod in ficcis & arenosis Hispania montibus sponte nasci se accepisse scribit: verum *ramulos* lenta pinguedine obritos ei attribuit; *folia* suprema in summis cymis adeò parva, vix ut adæquent Serpylli nostratis folia: *Flosculos* albos, tribus tenuibus filamentis ab intimo calyce ortis donatos; Saporem vietrum, odore insigni fragrantia commendabilem ut ferè Ocymo parem gratiam obtineat: radicem oblongam, tenuibus fibratam capillamentis.

- * 4. *Chamaedrys arborea* Aegyptiaca C. B. *Chamaedrys arborea in insula Corcyra* Alp.

Locus.

Ad cubitos duos exurgit, foliis duplo aut triplo quàm in Italica majoribus.

Chamaedrys Austriaca foliis tenuissimè laciniatis C. B.

Item,

Chamaedrys Hispanica foliis tenuissimè divisis ejusdem.

In Prodromo descriptæ non pertinent ad hoc genus, sed potius ad Chamaedryas spurias.

5. *Chamaedrys laciniatis foliis* Park. Lob. *Chamaepitys femina* Ger. *Borrys Chamaedryoides* C. B. *Bot. verticillata* J. B. *Jagged-leaved Germander*.

Radix ei parva alba, fibras emittens majusculas tenuissimis filamentis capillatas. *Caulis* inde exsurgit plerunque unicus, interdum plures, quadrati, hirsuti, rubentes, infirmi & vix se sustinentes, pedali interdum longitudine, *foliis* vestiti per intervalla ex adverso binis, pediculis longis hirsutis innitentibus. *Folia* ipsa supina parte obscurius viridia sunt, rugosa, obtusa, profundè divisa in aliquot segmentorum paria, hinc inde sibi mutuò respondentia. *Flores* ex alis foliorum orti, verticillatim caulem ambiunt, pediculis longiusculis hirsutis insidentes, è calice oblongo, purpurascetes, non galeari, galeæ autem locum obtinent stamina & stylus: labium integrum dependet, media sui parte album, saturationibus punctis & lineis striatum, duo sæpius obtinens lacinarum paria.

Locus & Tempus.

Junio floret. In Germaniæ agris sterilibus & circa Genevam passim reperitur.

SECTIO SECUNDA.

De Plantis verticillatis Herbaceis, quarum superficies non perennant aut saltem non lignescunt.

Plantæ verticillatæ Herbacæ, hoc est, quarum caules non perennant, sunt vel floribus

Quadrupartitis aut quinquepartitis, vix labiatis, tubo brevi; foliis

Integris, odore

Suaui, radice reptatrice; MENTHA.
Nullo manifesto, aquatica; MARRUBIUM aquaticum.

Laciniatis, venosis; VERBENA.

Galeatis & labiatis, seu utrinque labiatis, tubo productiore

In capitula squamosa congestis, in summis caulibus & ramulis, squamis

Majoribus glabris, cum reliqua planta valdè tomentosa sit & incana, DICTAMNUS Creticus;
Minoribus,

Elatior, minùs odorata, radice perenni; ORIGANUM.
Humilior & minor odoratissima, MAJORANA, AMARACUS.

In spicas dispositis

Rariores, è verticillis paulò à se invicem remotioribus compositas, odore

Suaui Citri aut Caryophylli, foliis Amaraci; OCYIMUM.
Minùs grato, foliis

Rugosis, floribus hiantibus, HORMINUM.
Urticæ æmulis, odore fetido; GALEOPSIS.

Densiores & habitiores, verticillis proxime adnotis, foliis

Incans, Urticæ foliorum æmulis, odore Menthæ; NEPETA.
Virentibus,

Elatior, folio crenato; BETONICA.
Humilior, folio circum oras æquali; PRUNELLA.

Ad caulium nodos è foliorum alis exeuntibus,

Sessilibus, pediculis brevibus aut nullis, verticillis

Dense stipatis, multis floribus congestis

Elatior, odore gravi, foliis incans acutis; STACHYS Fuch.
Humiliores, foliis

Incans serratis, odore vehementiore; MARRUBIUM.
Viridioribus Origani aut Ocimi, odore remissiore; CLINOPODIUM vulgare.

Minoribus & minùs densis,

SECTIO

Folius urticae, odore foetido; LAMIIUM.
Calice perampla, patulo, calathioide; MOLLICA.
Flagellis reptatricibus, foliis subrotundis crenatis, florum galeis reflexis; *Hedera* TERRESTRIS.
Floribus in singulis foliorum alis singulis, calice crepidae aut calcamenti calcaneum imitante, *Lythmachia* GALERICULATA, *Cassida*, &c.

Pediculis immitentibus,

Oblongis, flosculos plures sparfos sustinentibus, foliis & odore Menthae; CALAMINTHA.
Brevibus flores multos confertos gestantibus,

Folius atrovirentibus, Calamintha majoribus, odore Citri; MELISSA.
Folius & odore Lamii; MARRUBIUM nigrum.

Galea carentibus, labiatis, foliis,

Facie & odore pinis, foliis trifidis; CHAMÆPITYS.

Folius Allii odorem spirantibus,

Elatior, Salvifolia, floribus spicatis, sylvatica; SCORODONIA.
Humilior, reptatrix, palustris, foliis & facie Chamædryos vulgaris; SCORDIUM.

Inodoris, duorum generum caulibus, aliis erectis, qui flores sustinent, aliis fuspinis & repentibus, floribus spicatis; BUGULA.

CAP. I.

De Mentha.

MENTHAM à Græca voce *Mēthā* dictam esse haud dubium est. *Mēthā* autem *μῆθη* deducunt Grammatici, quod purgationis feminarum inhibeat, vel quod semen copiosius ejus esu minuat et tacebat.

Mintbam Platonis pellicem à *Proserpina* (ut solent pellices semper odisse uxores) in hortem *Mentham* transformata fuisse narrat poetarum fabula, ætæna in æternā plantā hominī monumento. Quam vocem Romani magis amantes, quia in ea male habet ob amorem puellæ memoria servaretur, aut tantum aut alterā mutata literā Græcorum *Menthen* *Mentham* suam fecerunt. Marcellus Virg.

Dalechampia *Mēthā* Græcis dicitur *μῆθη* à steroris fetore per Antiphrasin, quod minimè fecunda sit. Verum Etymologias illas per Antiphrasin merito rejicit & explodit Vossius. Nonnulli *μῆθη* interpretantur lanuginem mulcosamque pubem humentibus & putrescentibus pæne cunctis subido apertis obduci solitam, qualem cornere est in oleis & sterquilinis: cui non ablimilis tenera illa hirsuties quæ in Mentha agrestis, sed præcipuè Calamintha visitur.

Notæ Mentha Characteristicae sunt, Flos quadripartitus, galea & labello à segmentis lateribus vix discernendis; odor suavis, unde & Græcis *νῆθη* dicitur; radicibus vel flagellis repere.

- A 1. *Calamintha aquatica* Ger. emac. *arvensis verticillata* C.B. *Mentha arven. verticillata* hirsuta J.B. *arv. vert. sive aquatica* Belgarum *Labello* Park. *Water-Calamint* with whorled coronets.

Radicibus reptantibus se longè latèque propagat; *caulibus* quadratis, alba lanugine villosis, pedibus aut altioribus, ramosis. *Folia* adversā Clinopodi vulgaris aut Calaminthæ magnitudine & figura, & pari modo per ambitum leniter serrata sunt, odore gravi Calaminthæ, sapore acriculo non insuavi, utrinque hirsuta, & ferè incana. *Flores* verticillati, Mentha Silymbria minores, dilute rubentes, & in album propemodum pallentes, l purpureo-cærulei pallidi in monopetali, in quatuor segmenta ad margines divisi, superiore quæ pro galea est in summo bifido.

Mentha hujus duas species seu varietates observavimus, alteram floribus majoribus, præter stylum quatuor intus staminibus cum apicibus suis instructis, alteram floribus minoribus absque staminibus exantibus.

In locis humidis & ubi per hyemem aquæ stagnārant. Post mediā ætatem floret.

- A. 2. *Mentha verticillata minor, acuta, non crispa*, odore Ocimi J.B. *Mentha fusca sive vulgaris* Park. ut puto *M. cardiaca* Ger. *Red Mint*, *M. hortensis verticillata*, Ocimi odore C.B.

Minus hirsuta est quàm præcedens, imò adde brevi lanugine obfusa, ut minus curiosè eam contemplanti omnino glabra videatur. *Radicis* multiplex reptatus illi cum aliis communis est. *Caulis* cubitali altitudine surgunt, quadrati, rigidi, rubentes. *Folia* (inquirit J. Bauhinus) primum Ocimo modo similia, quæ

quæ in caulibus superiora longiora sunt, acutiora & obscurius viridia quàm Calaminthæ aquaticæ dictæ, longioribus & acutioribus denticulis incisa, ut ad Mentha Romanæ folia accedant. Verticilli florum dicti duobus flosculorum fasciculis unico hinc inde communi pediculo eoque oblongo ex aliis foliorum enato insidentibus constant, quo à Calaminthæ prædicta, cui flosculi in ipsis foliorum alis sedent differt. Flosculorum color quàm in illa pallidior, tubi longiores, magnitudo quatenus aperiuntur media inter majores & minores illius. Staminula in singulis flosculis quatuor exant & stylus quàm in illis longior.

A reliquis Menthae speciebus (J. Bauhini verba sunt) conspicuum suavissimi odoris Ocimi, saporisque Melissæ discrimen hanc facili dispelcit.

Vidimus aliquoties extra hortos, nescio an sponte enatam, an ex hortorum rejectamentis.

Locus.

3. *Mentha crispa verticillata* C.B. *crispa verticillata, folio rotundiore* J.B. *crispa* Park. *Sativa rubra* Ger. quoad iconem.

J.B.

Reptatrix radix huic cum reliquis speciebus communis est; necnon caules quadrati, qui huic cubitos binos altitudine superant, rigidi, recti, propter terram purpurascens, hirsuti, multis aliis convicis. *Folia* odorata ex ramorum & caulium geniculis enascuntur, atrovirentia, subrotunda, rugosa, crispa, per ambitum serrata, glabra aut minimùm hirsuta. *Flores* in spicas aliquantulo grandiores, in cæruleum languentes.

Quam speciem Mentha hoc nomine intelligant nobis non certò constat.

4. *Mentha spicata rotundifolia crispa* J.B. *rotundifolia crispa spicata* C.B. *cruciata sive crispa* Ger. *cruciata* Park. *Spiked curled Mint* or *Cross-Mint*.

J.B.

Facies rotundifoliae crispæ spicatæ qualis verticillatæ: *radices* reptantes & propagantes; *caules* quadrati, hirsuti, infima parte subrubentes; *folia* è geniculis adversa, crispa, rugosa, vix hirsuta, serrata ad Verticillatam odore & sapore accedentes: at florum politus multum diversis, licet singulorum flosculorum non alius sit vultus aut color: siquidem in spicas unciales & sextantales digesti sunt.

Non minus ignota est nobis hæc quàm præcedens.

5. *Mentha crispa Danica aut Germanica speciosa* Park. *Great curled German Mint*.

Park.

Radicibus reptatricibus cum aliis sui generis convenit. *Caulis* erigit proceros, ab imo statim ramulos, foliis cinctos amplis, latis & subrotundis, ad margines altius incisus, sinuatis, & veluti crispis, inferioribus præcipuè, nam quæ superiorem caulis partem occupant minus altè secta & lacinata sunt, paulo profundioribus tantum denticulis quàm præcedens serrata. *Flores* in spicas aliquantulo grandiores, habitiores & rotundiores quàm illius compacti, pallide purpurei. Odor plantæ non ingratus, minus tamen acer & vehemens quàm supra scripturam.

Hanc Londino acceptam in hortulo nostro Cantabrigiæ coluimus.

Ipse observari simplex decoctum Menthae crispæ (nescio an de hac specie an de præcedentium *Vires* duarum utralibet intelligat) ita languinis motum circularem suffocasse, ut ne illius quidem gutta è pede stillaret, quamvis icalpellum myrtiformem ter vel quater satis profundè in vasis pedis maxime conspicuis adgesisset chirurgus solertissimus. S. Pauli Quadr. Botan. Class. 3. p. 390. Paratæ pediluvium famula prius ex aqua in quam iniecerat fasciculos aliquot Menthae. Hoc pediluvio Domina usa est. Forè non causam pro causa habuit. S. Paulus: nobis enim non verisimile videtur Mentham talem effectum habere. Ex excerptis D. Edwardsi Hulfe.

6. *Mentha spicata cultum, folio rotundiore rugoso* J.B. *Mentha rotundifolia spicata altera* C.B. *Mentha hortense, sive Mentha siva* Park. *Mentha cardiaca* Ger. ex sententia Jobsoni, verum icon non responder. *Spurred Rosemint*.

J.B.

In hortis colitur, odioso reptam tandem hortulanis parum gratum. *Caulibus* pluribus quàm Menthae crispæ spicatæ, nigrioribus, hirsutis & mollioribus quàm Menthae crispæ verticillatæ. *Flores* spicati digesti, minimi. Odor gratus.

Hæc planta culturæ solum differe videtur à Mentastro vulgari spontaneo, ut rectè opinatur Parkinson: quod & ipse J. Bauhinus titulo suo indicare & concedere videtur.

Hujus varietas est,

Mentha spicata folio crispa rotundiore, colore partim albo partim cinereo & virente J.B. *Mentha spicata folio variegato* C.B.

Quæ foliis in eadem planta mirè ludit, modo totis candidis, modo ex albo in herbidum languentibus, aliàs dimidiâ parte albis, alterâ viridibus, aliàs utroque hoc colore variè maculosis.

Locus.

In hortis frequentissimum est. Nos Cantabrigiæ coluimus.

- A. 7. *Menthastrum folio rugoso rotundiore spontaneum, flore spicato, odore gravi* J. B. *Menthastrum* Ger. delc. *Mentha sylvestris rotundiore folio* C. B. *Peppermint* & *round-leaved wild mint*.

Cord.

Caules erigit cubitales, quadrangulares & hirsutos: *Folia* ex intervallis longitudine bessis [imò breviora] latitudine autem unciam tertia aut quarta parte excedentia, rugosa, atque languinosa pube obduta: Ramulos supra mediis caulibus & foliorum sinu producti, vere & aestate numerosi undiq[ue] floribus, in candido rubentibus & hiantibus, denticulatis calicibus insidentibus, & positi quandam spicæ imaginem referentibus, circundati: quibus exiguum nigrumq[ue] semen succedit. *Radice* nititur multis capillis fibratis, laterales viculis propagationis causa in terra spargente & perenni. Saporem habet amarum, acrem & adstringentem; odorem verò gravelem & acrem, sativâ Menthâ multo injuncitur.

Lecm.

Spontaneum observavi in prato quodam, aquoso loco, propè *Faulkourn-hall* in Essexia copiosius: item juxta fluvium propè *Lydbrook* vicum, non longè à *Rosse* oppido in Herefordia Com. & alibi. Provenit etiam sponte in Gallia & Germania, plurimis in locis. Aquas plerumque sectatur.

8. *Mentha angustifolia spicata* C. B. *Ment. spicata folio longiore, acuto, glabro nigriori* J. B. *Mentha Romana* Ger. *Romana angustifolia, sive Cardiaca* Park. *Spearmint* & *Pearmint*.

J. B.

Non secus ac aliæ Menthæ radicum longo reptatu subinde fibris dimissis se promovet; calibus bicubitalibus subrubentibus, quadratis: ex quorum nodis per certa intervalla gemini adveniunt ramuli exeunt, ita ut inferiori semper cum superiore cruciformis sit positus; qualis & foliorum est alternatio, tam in caulibus quam in ramis [Hic foliorum situs omnibus verticillatis plantis communis, quamvis non ita conspicuus & visus statim obvius in pterique]. Sunt etiam verò oblonga, acuta, atrovi- rentia, minutim hirsuta, per ambitum serrata. *Florum* autem pusillorum exalbidorum, punctulis rubentibus guttatorum verticilli longiuscula serie spicam effigunt.

Viret.

Mentha utilis præcipuus est in Ventriculi imbecillitate, cruditate, singultu, vomitu, flatibus, ardore, hepatis obstructione, intestinorum dolore, capitis vertigine. Menfes & album mulierum profluvium efficaciter compescit. Extrinsecus duritiem mammarum lactisque coagulationem tollit, a- chores sanat. *Schrad.* Mentha folia læta immerfa coagulari & illud in calcem coire non permittit. *Treg.* Quin & in ventriculo lac coagulari non patitur. Quare (inquit Casp. Hoffmannus) sectari illam debent qui vel coguntur crebrius uti lacte, vel aliud alimentum non habent. *Varium* lac in ven- triculum receptum, si bene se habent, ruit & ex ordine nature coagulari debet, idcirco uti quibus ven- triculus sanus & rectè dispositus est, non opus est ut querantur que coagulationem impediunt; sed his duntaxat quibus infirmus, aut nimio acido scaturit, ad coagulationem moderandam. Quamvis enim lac in ven- triculum receptum initio coagulatur; coagulum tamen hoc antequam in intestina descendit, iterum in liquorem diffunditur: quod si densius & durius sit, non ita facile fiet.

Herbæ fuscis ejusve aqua distillata ad vomitum reprimendum usds sunt creberrimi. R aq. 3j. semel atque iterum; enormes sistit vomitus. *Hortman.*

Eadem aqua destill. mulierculis usitatissima est ad tormina ventris in infantibus compescenda.

Turnero autore, odor Menthæ cerebrum roborat, memoriam conservat & auget.

Contraria videntur tradere autores de vi Venerem stimulantem, Venericæ infomnia & exoni- rogius impediende.

Nostrates Mentham Pisis & Fabis incoquere solent ad eorundem flatulentiam corrigendam.

Ex Menthe herba sicca, additis aqualibus Ruræ partibus & tantillo sem. Carvi, omnibus conveni- ent in aceto Cerevisiæ coctis paratur Cataplasma, quod mirifice lac coagulatum mammarum resolvit primum, dein omnino generationem lactis prohibet: quo promiscuè puerperæ felici successe- re utuntur. *Simon Paulus.* Ex excerptis D. Edw. *Hulse.*

Ad anorexiâ, Elixir Menthe cum spiritu proprio per infusionem paratum, addito pauco Sac- charo est egregium. D. *Hulse* ex Extmulleri praxi.

- A. 9. *Menthastrum spicatum folio longiore candicante* J. B. *Mentha sylv. folio longiore* C. B.

J. B.

Duos cubitos alta est, aliquando procerior: radicibus geniculatis, reptantibus, fibratis. *Caules* i- tem quadrati sunt, toti hirsuti: quorum geniculis appressa folia oblonga, acuminata, per ambitum serrata, molli lanugine canescentia, magis tamen infima quam superna parte, odore satis grato, minus multo vehementi quam Mentha lævis spicata: aut verticillata, sapore item simili sed remissio- re. *Flores* ex rubore in album pallescunt.

Lecm.

Invenimus hanc in prato quodam propè Florentiam Italice urbeni. Ad *Burwell* rivulum in Lin- colnia Angliæ nascentem observavit D. *Martinius Lister* amicus noster summus. Nullam provinci- am (inquit Clusius) adire memini, in qua non conspexerim Mentham sylv. sive Menthastrum sponte secundum aquas & riguis locis nascentem. Parkinsonus aut hujus non meminit, aut cum Mentha- stro vulgari folio rotundiore miscet.

- * 10. *Mentha sylvestris longioribus, nigrioribus & minus incanis foliis* C. B. *Menthastrum folio longiore* Park.

Lecm.

Pertinuit est Menthastrum vulgari rotundifolio, sed folia nigriora, longiora, minusque incana & hispida: flos item spicatus.

In agro Frisio fecus Campen & Zwollam oritur.

Lecm.

- * 11. *Menthastrum aquaticum genus hirsutum spicâ latiore* J. B. *Mentha palustris folio oblongo* C. B. *Menthastrum minus* Ger. emac. *Menthastrum hirsutum* Park.

J. B.

Quadratos promit *caules*, duum vel trium cubitorum altitudine, hirsutos: *Folia* Menthe spicata folio acuto, vel Menthastrum albi, oblonga, serrata, lanugine multâ subus canescentia, minus tamen quam Menthastrum vulgare rotundiore folio, vel candido, sapore insigniter acri feridoque odore fe- re Silymbii sive Menthe aquaticæ rubræ. Caulium scapus trifariam partitur, totidemque gerit ve- luti spicas latiusculas [non angustas ut in Menthis & Menthastris spicatis] non multo unciâ lon- giores, in quibus flores subpurpurei, quinquepartiti, ex calicibus hirsutis, striatis, rubentibus, in ap- icibus quinque filis. *Radice* est reptatrice.

- A. 12. *Mentha aquatica sive Silymbrium* J. B. Ger. emac. *Men. aquatica rubra* Park. *rotundi- folia palustris sive aquatica major* C. B. *Water-Mint*.

Humidioris foli amafia, ex radice reptatrice, crebris fibris donata *caules* aliquot emittit, quadra- tos, hirsutos, tenues, aut intus concavos, aut fungosâ medullâ farctos. *Folia* ex articulis (qui non admodum crebri sunt) Menthe crispæ verticillata paria, minime tamen crispâ, quamquam perinde ut illa per ambitum serrata, pediculis brevibus harentia, odore vehementi Pulegii, colore ex ni- gro-rubente, non raro tamen viridia. *Flora* in summis caulibus in capitula crassiora, subrotunda congesti, infra quæ unus plerumque florum verticillus, & duobus glomerulis flosculorum, singulis pe- diculo communi & foliorum alis egressis, compositus. Flores autem dilutè purpurâ rubescunt, in quatuor lacinias secti, quarum superior qui galeæ locum occupat bifida, staminibus quatuor emican- tibus flori coloribus, apicibus saturatioribus capitatis, J. Bauhino rubellis.

Passim secundum rivos, & in humidioribus provenit.

Hujus aliam proponit speciem J. Bauhinus titulo

- * 13. *Mentha aquatica sive Silymbii hirsuti.*

Cui non solum *caules* quadrati & folia sed etiam ipsi florum calyces densâ lanugine pubescunt, adeo ut canescant: folia uncialia & fuscuncialia, subrotunda, per ambitum obiter serrata: & quorum finis producentes pediculi. Flores sustinent conglomeratas verius quam spicatos.

Hanc nondum vidimus, nec scimus an specie differat à præcedente, an accidentibus tantum va- riat.

Mentha rotundifolia palustris minor, sive flore globoso C. B. *Menthastrum rotundifolium minus* Park. item, *Mentha aquatica sive palustris minor* ejusdem, p. 1243.

C A P. II.

De Pulegio quod pro Menthe specie habemus.

Pulegium ita dictum creditur, quod ejus flos recens incensus pulices necet odore: *Bæux* Græcis quasi balans herba, quia gustatum à pecore cum floret, acri sapore balatum is extorquet.

Parvitate sua, florum densis verticillis, sapore & odore acriore à Mentha differt.

- A. 1. *Pulegium* J. B. *vulgare* Park. *regium* Ger. *latissimum* C. B. *Penny-royal* & *Budding- grass*.

J. B.

Importuno reptatu quacunq[ue] terram attingit & caulium quadratorum, hirsutorum, dodrantalium geniculis densissimis fibris radicatum luxuriam, longè lateq[ue] subiectum solum opacans. *Florum* ex articulis est exortus ad Origani folia accedentium, odore cum suavitate gravi, sapore fervido. Quadrupartitum florum verticilli purpurascens, brevibus intervallis, longâ spicataque serie caules & ramos coronant, subiecta utique foliorum conjugatione una.

Gaudet locis palustribus & aquis ubi per hyemem aqua stagnat.

Majorem hujus speciem proponit Parkinsonus, quæ non alia in re quam magnitudine sua & cau- libus crebrioribus à præcedente differt. Hanc in Essexia Angliæ viarum marginibus copiosius quam alibi inveniri tradit. Nobis quamvis Essexiæ incolis nondum via est, neque spontanea, neque culta.

Lecm. Varietas Major.

2. *Pulegium densis siveulis* Park.

Surculis crebrioribus, foliis minoribus & densius dispositis à præcedente differt, cetera ei simili. Alicubi in Angliâ spontaneam inventam fuisse & in hortos translatam scribit Parkinsonus, penes quem fides esto.

Z. z. 3

* 3. *Pule-*

- * 3. *Pulegium mas* Ger. *mas* Plinii J. B. *mas flore albo* Park. *latifolium alterum* C. B. *Male*
or *upright Penny-royal*.

7. B.

Folia, ut vulgare, Sifymbrii est, aut Origani, toto *caule* ex intervallis cum floribus verticillos alterius planè modo conflantibus: vires, odor profusus eadem. *Caulibus* est erectioribus, pedalem interdum altitudinem excedentibus: *floribus* albis.

Locus.

In via quæ Rivolo Taurinum itur ad agrorum margines observavit Matthiolus.
In insula Corcyra observavit D. Georg. *Wheeler* Pulegii speciem erecto caule, folio lato incano vel hirsuto: quæ tamen diversa videtur à Matthiolina; utraque autem pariter nobis incognita est.

4. *Pulegium Virginianum* nonnullis, aliis *Serpentaria* aut *Colubrina Virginiana*. *Virginian*
Snake-weed.

Hujus flores aut femina non vidimus. Caules autem & folia *Pulegium Cervinum* dictum imitantur.

5. *Pulegium angustifolium* Ger. C. B. *angustifolium sive cervinum* Lob. Park. *cervinum angustifolium* J. B. *Hart Penny-royal*.

7. B.

Frequentes proferunt *virgas*, teretes, tenues, subrubentes, geniculas, pedem longas & majores, modicè erectas: *Folia* Satureiæ, nonnunquam tantillum dentata, odore efficaci vulgaris Pulegii, sapore fervido & mordaci. *Florum* verticillati globuli cis virgultorum fastigia ad nodos oriuntur, colore dilute cœruleo, quorum singuli quatuor foliis constant, è quibus *staminula* exeunt floribus concoloria. *Radix* aduolior lignosa, multis tenerioribus albicantibus Gratiolæ radicem alparagis aucta, fratis summo cæpite vagantes promittit.

Locus.

Primo ad Rhodanum fluvium juxta antiquum pontem Romanum S. Spiritus dictum observavimus; postea copia Monspelium in humidioribus.

Vires.

Hoc etiam magna vulgaris Pulegii copia suppetere, Pharmacopœis Regii & Monspelienfibus Professores accipiendum imperabant, (inquit Lobelius) quod viribus, sapore & odore multo quàm alterius gravioribus, vehementioribus & probatioribus esse dixerint.

- * 6. *Pulegium foliis Nummulariæ* C. B. Park.

C. B. prod.

Hujus ramulum tenuem, palmarem, ex horto Patavino allatum, quasi geniculatum *folia* tenuia, instar Nummulariæ rotunda, sed sextuplo minora pedicellis donata, cingebant, & floribus ex albo cœruleis caulem verticillatim ambientibus subijcebantur.

Hoc odore vulgari multo est gratiore.

- * 7. *Pulegium tomentosum minimum* Bocconi.

A vulgare Pulegio nihil discrepat nisi parvitate, & foliis longioribus atque lanuginosis. Plantula enim hæc ad dimidium palmum non accedit.

Vires.

In parvis non longè à *Carleone* in Sicilia invenit P. Boccone.
Pulegium, cum revera *Menthæ* species sit, iidem etiam viribus quibus & *Mentha* pollere verisimile est. Acrius tamen *Menthæ* est, & proinde efficacius, partium tenuium. Ufus præcip. in mensibus ciendis, fluore albo, fetu ejiciendo. Confert hepaticis ac pulmoniacis nauſeam & tormina ventris discurit, calculum & urinam pellit, idæro ac hydropi medetur. Extrinsecus prodest capiti, somnum ardet, vertiginem discurit, doloribus arthriticis convenit, dentes abstergit, pruritus cutis curat. *Sched.*

Succus hujus herbe cochlearis unius mensura pueris exhibitus efficacissimum est remedium ad tussim illam clamorantem seu convulsivam nostratibus *The Chin-cough* dictam, aliis catarrhum ferinum quæ teneram ætatem plurimum infestare solet.

Hujus notitiam D. Boyle acceptam refero, qui ad proſigandum hoc Symptoma inter alia medicamenta primas ei tribuit, nec immerito, ut experientia nobis compertum est. D. *Hulse*.

Nostrates botulis cruore distentis Pulegium concisum immiscere & incoquere solent; unde & *Pudding-grass* vocant.

Ad raucedinem, & Decoct. Pulegii dulcorat. ꝑvi. iturus cubitum, & sanaberis. *Chesneau* ex libro *Arancorum*. Ex annotatis D. *Hulse*.

Recens facculus inclisum, & in lecto positum pulvis efficaciter abigit: sed intra spatium septimanæ facculi sunt renovandi. D. *Palmer* nobis communicavit.

C A P.

C A P. III.

De *Marrubio aquatico*.

Marrubium J. Bodæo à Stapel dictum putatur, quod marcescentibus & tabescentibus proſit, vel quod folia marcida & squalentia sint, quasi rubigine exela forent. Utrumque Etymon ineptum. Ceterum Marrubium Latinam vocem esse, non Græcæ originis inde demonstratur, quod r secundum fine aspiratione scriptum ubique legatur.

Foliis rugosis, ad basin laciniatis, & odoris carentibus à *Menthâ* distinguitur.

- A 1. *Marrubium aquaticum* Ger. emac. aq. vulgare Park. *aquaticum quorundam* J. B. *palustre glabrum* C. B. *Water-Hoeyboud*.

Radice est reptatrice *caules* unâ exurgunt numerosi, sesquicubitales, quadrati, hirsuti, concavi, ramoli. *Folia* in caulibus per intervalla ex adverso bina glabra, valde rugosa, pallide virentia, longa & modicè lata, in acumen definita pediculis priva, interiora laciniata, præcipue versus basin quàm cauli adherent, superiora pontis dentata. *Flores* ad genicula in verticillos dispositi, galeati quodammodo, parvi, albi, breves, in quatuor segmenta obtusiora divisi, intus purpureis notulis picti è calice brevi in quatuor aut quinque segmenta partito exeunt. Singuli calices vel immediate adnascuntur cauli, vel suis quique pediculis. *Semina* exigua, quatuor in unoquoque calice.

In aquis & ad rivulos passim & copiose oritur.

Locus.

2. *Marrubium palustre hirsutum tenuius laciniatum* C. B. *aquaticum alterum* Park.

C. B. prod.

Folia hirsuta, incanis & asperis. Scabiose montanæ calidarum regionum modo, ad costam mediam in plures oblongas, angustas, acuminatas & crenatas lacinas divisil à precedente differt.

In pratis & humidis fossis juxta sylvulam antri Frontignanensis viâ Mirevallis plurimum oritur. *Locus*. *Botan. Monsp.*

C A P. IV.

De *Verbena*.

Verbena, *Isisbarden*, Grammaticis quasi herba, quia quamlibet herbam in sacris usitatum significat. Verbena, autore Plinio, quod ad Jovis mensam verendam præparandamve ad sacrificium adhiberetur. Vide Plin. lib. 22. cap. 2. & lib. 25. cap. 9.

Hierobotane five herba sacra dicitur, quia, autore Dioscoride, in lustrationibus suspensa alligative felicem habeat usum. Ad eodem usitata erat hæc herba in sacris apud Ethnicos, ut ejus nomine (ut diximus) uti solebant ad quamlibet herbam in sacris utilem significandam; ut unanimiter cum Servio testantur omnes Critici & Grammatici.

Plantam hanc ob notas genericas communes, nimirum folia in caulibus ex adverso bina & semina ad singulos flores quaterni, necnon flores monopetalos, Menthæ æmulos, ad verticillatas retulimus.

A congeneribus differt foliis rugosis, laciniatis & floribus in spicis longissimis angustis, nullis intermixtis foliis.

- A 1. *Verbena vulgaris* J. B. *mas seu reſta & vulgaris* Park. *communis cœruleo flore* C. B. *communis* Ger. *Vervain*.

7. B.

E *radice* minimo digito tenuiore, fibrosa & submara plures emergunt *caules*, cubitales & altiores, quadrati, solidi, brevi lanugine subhirsuti, & subinde purpurascens, ramoli. *Folia* in caulibus per intervalla ex adverso bina, brevi tadem & vix conspicua lanugine utrinque hirsuta, rugosa, profundè laciniata, divisa, quodammodo foliorum Quercus, infimis duabus incisuris profundioribus, colore saturatione superius quam inferius virentia. Ex alis foliorum & in summitate caulis *flores* in longas spicas digesti, dilute cœrulei [ex pallido purpurascens 7. B.] exigui, quinquepartiti ut in Verticillatis, & calice in ala folioli perexigui festili exeunt. Singulis autem flouculis succedunt in calice quatuor *semina* longiuscula, simul juncta, ut in Verticillatis, quibus omnino accensenda est hæc planta. Duo superiora flouculi cujusque segmenta galeæ vicem obtinent.

In arvis & campis. Æstate floret.
Thesophrastus & *Isisbarden* Græcis dicitur.

Locus.

* 2. *Ver*

- * 2. *Verbena supina* Cluf. J. B. *supina* seu *femina* Park. *tenusifolia* C. B. *sacra* Ger.

Cluf.

Quaterni aut quini sunt illi *cauliculi*, angulosi sive quadranguli, quales vulgaris *Verbena* habet, tenuiores tamen, supini & in terram procumbentes nodosi seu geniculati: ad singulos nodos nascuntur sub ramulis *folia*, colore quidem à vulgaris foliis non differentia, sed multo magis incisa & multifida: *Flores* in summis ramulis spicae in modum congesti nascuntur, ut in vulgari, etiam ex caeruleo purpureiscentibus, minores tamen: *Semen* illi aequale est, nec *Radix* dispar.

Locus. Salmanticensi agro frequens est & quibusdam aliis Castellae locis. Florebat isthic Julio & Augusto. Annua est planta, quae semine productio perire solet, natalibus etiam locis.

Viret. *Verbena* plurimas virtutes attribuit Veteres; quas summatim recenset Schröderus. Cephalica ac vulneraria est. Ulus praecip. in dolore alioque affectibus capitis à frigidis humoribus, in affectibus oculorum & pectoris, tussi inveterata: in obstructionibus hepatis ac lienis, ictero, torminibus ventris, dysenteria; imprimis atterit & expellit calculum, libidinem coercet, febrem tertianam fugat, arthritidem mitigat, vulnera sanat, partum faciliat. Extrinsecus in cephalalgia, odontalgia, alopecia, melancholia; in oculorum lippitudine, imbecillitate, rubore; in angina, rauceinde (collo circumplasmata); in tumore glandularum in faucibus [gargarif.] in dolore lienis (cum xungia porci) ac podagrico mitigando; in vulneribus adstringendis, ac putridis abstringendis; in proidentia ani, maricis, &c.

Cum tor viribus polleat, quid mirum tanto eam olim in honore fuisse, ut Herba sacra dici mererit. Ad lienis tumorem, & *Verbena* confusa cum album. ovorum & farina hord. aut frumenti. F. Cataplasma, lineo raro involutum & applicatum supra tumorem attrahit quasi sanguinis tenuioris portione: quidam addunt Betonicam. Est populare remedium. *Chefneau.*

Verbena capiti vel sub pulvinari imposita, vel fermento acerrimo & oleo Rosaceo in Emplastro subacta capitis dolorem à vino ortum levat. E Dol. L. 1. C. 9. S. 16. D. *Saame.*

3. *Verbena nodiflora* J. B. C. B. *repens nodiflora* Park.

C. B. prod.

Ex radice tenui, fibris capillata *caulis* tenuis, quadratus, geniculatus, glaber, in terram reflexus & foliis palmatis prode; quem *folia* ad geniculum bina, adverso situ, ungue non multum longiora, per extremum crenata & acuminata, cingunt. Ex quolibet panè geniculo & ramulus foliis aliquot cinctus, & pedicellus nudus, duas tresve uncias longus, exurgit; hicque *capitulum* rotundum squamatum sustinet, unde *strobili* *Verbena* vulgari fumiles exeunt, *seminum* parvum, ut in vulgari, succedit.

Locus. Hanc Neapoli cum semine ab Imperato accepit C. Bauhinus.

- * 4. *Verbena Indica* Bontii.

Bont.

Similis est *Verbena* nostrae mari, spica tamen hic duriores & longiores sunt.

Viret. Folis hujus plantae utuntur Indi, & nos quoque ab illis edocti ad ulcera tibiariarum: nam egregie exsiccant, quod requiritur in omnibus ulceribus, quae hic propter aeris calidam & humidam constitutionem difficulter admodum curantur. Succo expresso recentior, & cochlearis unius mensuram acri ad colicos dolores, dysenteriam, choleram, & reliquos indiscriminatim intestinorum affectus, cum summo succellu hauriunt: in Syncope quoque & animi deliquis cum aceto contulam pectori applicant.

- * 5. *Verbena Urtica folio Canadensis*. Hort. Paris. & Hort. Lugd. Bat. Morif. praehl.

Morif.

Planta est bipedalis, aliquando altior: è regione ad caulium nodos quadratorum bina nascuntur *folia* mucronata, *Urtica* majoris foliis haud abimilia, sed saturatis virentia: quoad *flores* & *semina* *Verbena* vulgari in omnibus accedit.

6. *Verbena Peruana* C. B. Park.

Verbena supinae seu feminae similis est, sed major, & per hyemem virens. Fortè eadem est *Verbena Indica* Bontii.

CAP.

CAP. V.

De Herbis verticillatis floribus in capitula squamosa congestis & primum de *Dictamnno Cretico*.

Dictamnus nomen accepisse dicitur à τὰ δὲ νίκην à parietino, eò quòd ut Dioscor. & Theophr. *ἐξορκιστὴς* est partus acceleret, cum non modo potum, sed appositum quoque partus defunctos eiciat.

Folius valde tomentosis & incanis, atque capitulorum squamis-majoribus à Majorana & Origanò differt.

Dictamnus Creticus C. B. Park. *Dictam. Cretica* seu vera J. B. *Dictamnus Creticus* Ger.

J. B.

Caulis est hirsutus, nonnihil purpurascens ut quoràm geniculis adorsis oriuntur rami, & ex his eodem ordine alii: *Foliorum* circumscriptio fere circinata, interdum oblongior, uncialis, substantia canescente tomento undique obducta, odoris validi, saporis acris. *Capitula* ramulorum extremis incidentia, spicam mentiuntur longiusculam, è foliis Majoranae majoribus, exterius purpurascens, squamatis incumbentibus compacta, quorum è sinu promuntur *flores* purpuralescentes, tubuli patuli formam, prominentibus ex hiato staminibus, calici insidentes striato.

Tenella est planta, frigoris impatiens & hyemes nostras aegre tolerans. Observe J. Bauhino, nisi pangatur planta, raro etiam diligenter asservata per hyemem durat. Satius igitur est ut furculis propagetur, qui in alterum annum flores producant.

Praestat omnia quae sativum Polegium, sed efficacius multo. Nam non potum modo sed & ap. *Viret.* potum ac suffitum partus mortuos eicit. Aiunt & in Creta capras tela quibus ictae sunt, hujus herbae pastu ecutere. Porro purgandi vim habet illius, aut cum polenta affricit. Imposita vero herba plantae pedum reliquoque corpori impactos aculos refigit extrahitque. Est & efficax ad lienis dolorem, siquidem ipsum immittit. Radix gustu exsiccatur, necnon & partum accelerat. Sal & succus cum vino potus contra venenatorum morbus oleo est. * Herbe vero tanta vis est, ut * *Cave credula.* ictu venenato sèveritas bestias & olivæ abigat, & contactu perimat. Ceterum expressus ex ea succus vulneribus ferro illatus, aut venenatis moribus insillatus praesentaneo est remedio, li praeterea in potu assumatur. *Hae Dioscorides.*

Hippocrates, referente Galeno, ad secundas remorantes inter praestantes quas novit medicinas potum Dictamnus: & si pinetur ex vino ad molaem expellendam. Autore Plinio mentes eorū partus mortuos vel transversos eicit. Nec potu tantum, sed & illitu, & suffitu valet. Atque ad haec efficax est, ut ne in cubiculum quidem praegrantatum inferatur. Quis haec credat?

Thaëdes Duns, ut è J. Bauhino habeo, mulieri quam mortuam offines arbitrabantur ex fetu mortuo post alia medicamenta in balneo sedenti dedit pulverem foliorum Dictamni Cretici obolium ex aqua fontana: quibus peractis speravit ille, ut ait, rem ex voto succelluram: Omnia enim ad inuicem ventrem vergere videbantur. Ea nocte latis commodè habuit, sed non dormivit. Ante dieculum mortuum fecum feliciter expulit. Et facile quidem Dictamnus sumitur, cum alia quae fetus mortuos expellunt vel nimis amara, vel fetentia, vel nimis acra, vel stomacho inimica sunt, & nocere possunt.

CAP. VI.

De Amaraco seu Majorana & Origano.

Majoranam nonnulli dictam volunt, quòd majori curâ, diligentique quàm ceterae herbes geratur colaturque.

Amaracum ab Amaraco puero Regio. Fabellam narrat Servius: Amaracus Cynare Cypri regis puer unguentarius fuit, qui casu lapsus dum ferret unguenta, fracto alabastro majorem ex constitutione odorem creavit: unde optima unguenta Amaracina dicuntur. Hic postea cum nimio odore contabundif, in herbam Samplicum mutatus est, quae deinde ab eius nomine coepit est Amaracum appellari.

Non invenio notam ullam genericam & essentialem quâ Origanum dictum à Majorana differat, atque idcirco utrumque eodem capite complectar.

Origanum dicitur à τὸ ὀρίαν ἢ ὀρίαν, quòd montanis deleteretur locis, autoribus Dioscoride & Theophrasto, dicitur. Herodotus dictum Origanum contendit à τὸ ὀρίαν videre & parvum clarificare, quòd viliū clarificet & illustret, quod Jo. Boetio non aridet, cum Origanum ex sententia * Hippocratis, oculis & dentibus potu exhibitum noceat.

Aliud Eryonem excogitavit Theodolus Grammaticus, teste Phavorino, qui per ἴσιν seu simplex lib. 5. scribendum ait, atque à ψῖν i. e. algo, factum ψῖνον, additque a parvo *leptaron*, quasi frigus aliquod, per Antiphrasin; calcant enim. Verum nec hoc probatur: primum magis placet.

Nota

Notæ Majoranæ seu Origani sunt flores in capitula squamofa congesti in summis caulibus & ramulis, capitulis & squamis minoribus quàm in Dictamnio; & folia minis tomentosa & incana quàm in illo.

1. *Majorana vulgaris* C. B. *vulgaris æstiva* Park. *major* Ger. *majori folio*, ex *senne* nata J. B. *Sweet Majoran*.

J. B.

Fruticulus est palmaris aut etiam dodrantem altus, alis creberrimis concavus, iisque lignosis, plerumque quadratis, subhirsutis & tantillum rubentibus. *Folia* ex adverso posita sunt, Origani vulgaris formâ, sed longâ minora, incanâ lanuginâ obducta, odore fragrantî, sapore acriculo & subamaro, aromatico & grato. Circa caulis ramorumque fastigium ex foliorum alis, adæque in ramulorum extremis imbricata *spice* oriuntur, quarum hirsuta, squammatim compacta folia è sinu promittunt *stipules* styllos, albicantes, huiusmodi, labello quadrifido demisso, cui solum surrectum imminet, bifidum è rectis florum proferentes. *Semen* quale Origani vulgaris, minutum, rotundum, rufum.

Locus.

Semine provenit à Gallia Narbonensi vel Provinciâ allato.

2. *Majorana tenuifolia* C. B. Park. Ger. *tenuior* & *lignosior* J. B.

Hæc Majorana Nobilis & Gentilis nonnullis dicitur, quæ à vulgari seu majore non videtur specie differre: siquidem C. Bauhinus hanc apud nos in Majoranam vulgarem degenerare affirmat: & Jo. Bauhinus inter hanc & præcedentem non aliam differentiam ponit, quam quod illa femine provenit, hæc masculis plantatur, inde enim masculorum robustiorque fit, foliaque ejus (ni ille fallatur) minora & candidiora redduntur. Parkinsonus inter hanc & Majoranam odoratam perennem distinguit; quam nonnullis pro Majorana vulgari æstiva habere, transplantatione robustiore & hyemis tolerantiori facta affirmat. J. Bauhinus aliam habet *Majoranæ* speciem, quam *Creticam odoratissimam* vocat, *quibusdam Marum dictam*, similem Majoranæ vulgari, nisi quod *folia* minora, candidiora, odoris & saporis vegetioris, pertinacis, nec nisi longo tempore exolecentis obtineat, per ramos tenuiores quadratos nullo digesta ordine; *capitula* hirsutiora, & candidiora quàm vulgari. Hæc fert Lobelius *Majorana* est seu *Amaracus alia tenuior, gentilis & minuta plebecule*: & è inco. Plant. *Majorana tenuifolia delicatior*. Quamvis, ut verum fatear, neque hæc à Majorana vulgari mihi specie differre videtur.

Vires.

Partem est tenuiorem, digerit & attenuat. Auxiliatur cerebri & capitis frigidis morbis quovis modo assumpta. Pulvis herbe sicæ naribus inflatus sternutamenta citet, & pituitum evocat, cerebrumque corroboret; sed & idem præstat foliorum succus naribus infusus. Valet & ad pectoris vires, stomacho præterea utilis est, ac pectoris & lienosis juvat quovis modo assumpta: sed & ad uteri flatum, ac catervis ejusdem frigidis morbos confert. Urinas & aquosus humores in potu sumpta ducit: dentium dolores lenit commanâ aut apposita. Admixture Antidotis. *J. B. Dodoneo & alii.*

Oleum ejus callicæ & corroboret nervos. *Nicolaus Chesneau* Massiliensis M.D. sequens Errhinum à se sæpius expertum in Cephalalgia commendat.

R. Radic. Hellebori albi 3ß, fol. Sampf. p. ii. decoq. in aq. 5vj. ad consumptionem tertie partis, ore aqua pleno utere, naribus attrahendo, ex decocto parum calido, in vola manus posita in dolore atroci; levem enim exasperat.

Aqua Majoranæ catarrho confert, si loco errhini, ore prius simplici aqua vel vino repleto, vole seu cavæ manui infusa, compressa alterutra nare alterâ exhaustur, radice naris aut ossæ ethmoideæ tenus. Secus si faxis non ad dictum locum sed fauces aut narium foramina hoc errhinon retrahitur. Hoc errhinon pater meus fumina sua laude usus est in Principe Walensteinio ad coryzam. *Simon Paulus.*

Balsamo Majoranæ si pinnae narium & *uogues* inungantur, mirum dictu quantum in catarrho aut potius coryza si valeat; quo etiam nucha temporæque cum in modo dicto affectu, tum in aliis frigidis capitis affectibus inungi solent. Idem. Has tres observationes amicissimum Viro D. *Eduardo Hufle* Medico Londinensi debeo.

3. *Majorana Syriaca vel Cretica* C. B. *Marum Creticum* Alpini exot. *Marum Syriacum* Ad. Lob. Ger. *Syracum vel Creticum* Park.

Alp.

Succulosa est, crescitque palmi altitudine, foliis parvis, minutis, candicantibus, sapore acutis, maxime odoratis, feritque à radice lignosa, gracili, parva, *stipules* plures, rectos, rotundos, tenues, lignosos, qui ab radice usque in summitates ferunt de opposito ex intervallis binos ramulos, foliis binis utrinque ex opposita dense vestitos: in cacumine vero *stipules* purpurei Origani Heracleotici modum, admodum odorati.

Adversariorum autores sic describunt:

Gratissimo & vegeto est odore; facie tota Majoranam præfert aut Origanum, sed gracilioribus, non brevioribus, pedibus & squipedalibus viticulis, corymbaceoque aspectu elegantioribus, delicatioribus capitulis, etiam decimum fere annum, ex quo Venetis Alepo Syriæ habuimus odoris fragrantiam retinentibus.

Varietas.

Majoranæ speciem habemus, passim in hortis cultam cujus capitula squamata quadrangula oblonga hujus plante non bene respondent, verum stoculi ejus albi sunt non purpurei. *Radix* plures annos durat, superflua quotannis emoritur. Pluribus virgulis exoritur sempidalibus circiter.

Folia

Folia figurâ suâ & magnitudine ad Majoranæ æstivæ accedunt, verum minus lanuginosa & mollia sunt, nec odore porinde fragrantî, grato tamen.

- A. 4. *Origanum vulgare spontaneum* J. B. *Anglicum* Ger. *Sylvestre*, *Camila bubula* Plinii C. B. *Majorana Sylvestris* Park. *Wild Majoran*.

J. B.

Origani vulgaris radices, tenues ille quidem & lignosæ, oblique aguntur, frequentibus capillamentis fibratæ, sic ut ramulorum pars infima horum ope denud radiceatur. Surgunt autem comites *caules* cubitum unum aut duos alti, duri, quadrati, hirsuti, ad quorum nodos adversa oriuntur *folia* Calaminthæ arvensis [aut Clinopodii vulg.] hirsuta, & ex horum alis minora alia, Majoranæ foliorum æmula: sapor autem tum his, tum illis acer, aromaticus; odor suavis. *Stipules* tanquam in umbella, foliolis rubescentibus obvallati emicant, colore carnei aut candidi, pulli, unum foliolium bifidum sursum reflectentes, infimum minimum, Majoranæ semini simile.

Hujus capitula singularia squamofa ex pluribus foliolorum conjugationibus squamatis ob proximitatem incumbentibus componuntur: è singularium autem sinibus singuli flores exeunt. Foliola hæc figurâ suâ & levitate à reliquis quæ in caulibus sunt differunt, situ, nisi quod proximè adnotata sunt, conveniunt.

Locus.

In humidis & ad sepes non infrequens est.

Pro hujus varietate accidentalibus habeo Origanum album *Tab. & Ger.*

Aperit, adtergit, abstringit. *At quomodo hæc conveniunt?* Usus præcip. in obstruktionem pulmonum, hepatis ac uteri, & hinc in tussi, asthma, ictero. Auger lac, ichorosa excrementa per sudorem expellit (ante balneum assumptum) extrinsecus usu venit crebriore, eoque in balneis uterinis, cephalicis, totius corporis (contra scabiem.) Nos plantam hanc, ut omnes Origanæ dictas pro Majoranæ speciebus habemus; proinde & eadem illis vires convenire verisimile est.

- * 5. *Origanum sylvestre humile* C. B.

C. B. prod.

Ex radice lignosa rufescente, fibrosa *cauliculus* communiter unus rotundus, rufus & asper, uncium fere vel septem, exurgit; qui in summo in ramulos plures dividitur, hique flores umbellæ formâ ex corollæ purpureæ mixtos sustinent. *Folia* habet parva, oblonga, hirsuta, compacta & inordinatè disposita, potissimum cauliculi partem summam ambientia, vulgaris Origani odore.

Hoc circa Aureliam Gallorum copiosè reperitur.

Locus.

6. *Majorana major Anglica* Ger. *latifolia*, sive *major Anglica* Park. *Origanum Heracleoticum* Ruellii, sive *Majorana major* J. B. *Origanum Onites* C. B. item *Majorana sylv.* perennis ejusdem, ex *sententia fratris*, cui & nos libenter *suffragamur*. *Pot Majoran*.

J. B.

Majoranæ alii, alii Origanis accensent plantam quadratis, hirsutis, subrubentibus, cubitalibus, ramulis *caulibus* fruticantem, cujus *folia* Majoranæ foliis majora, Origani vulgaris fere paria, cinerea, hirsuta, venosa. Extremi ramuli in spicas duorum versuum squamatas, semunciam aut uncium longas abeunt, è quarum imbricatis foliolis stoculi emicant.

Hujus varietas est

Majorana latifolia aurea Park.

Quæ verno præcipue tempore cum adhuc nova est, foliis vel in totum flavis aureisve, vel partim flavis, partim viridibus idque magis minufve, prout naturæ ludere videtur, apparet, nec alia in re à præcedente differt.

Pro odore usurpatur, unde à nostratibus *Pot Majoran*, i. e. Majorana oleracea dicitur.

7. *Origanum Heracleoticum* Ger. *Heracleoticum verum* Park. *Heracleoticum*, *Camila gallinacea* Plinii C. B. *Heracleoticum Matthioli*, alii fortè *Creticum* J. B.

J. B.

Hoc nomine mihi visum & collectum Origanum, cubitali *caule*, quadrato, hirsuto, vulgaris instar Origani: *Folia* ex geniculis minora, modicè hirsuta, odore & sapore acriore: Flores albi aut subpurpurei in squamatis capitulis, minimè spicatis, & in umbellæ fere modum sparsis.

His ultimis verbis penè contraria tradit Lobelius in hujus plantæ descriptione, inquires, in summis hujus virgulis non in umbellam circinatam collecti sunt flores, sed in parvis thyrsis spicatis, tenuis hinc inde dissipatis.

Planta quam describit J. Bauhinus ea esse videtur quam in hortis nostris alimus *Majorana hortensis odorata* perennis capitulis non spicatis, nomine, nisi quod major sit & hirsutior.

* 8. *Or.*

- * 8. *Origanum Creticum* J. B. *Origanum Onites* C. B. & Matth. Orig. *Onites Matthioli* Park. Orig. *Sylvestre Syriacum* Lob. *An Origanum sylv. sive vulgare* Park? Orig. *Creticum* Ger?

J. B.

Pertinacissimè odoris gratiam habet: adferuntur autem potissimum cymæ, Majoranæ similes spicis, aliae breves, longæ aliae, quadruplici serie squamarum striatarum densè compactarum imbricatæ, sapore acerrimo, odore aromatico, jucundo. *Folia* rariùs adferuntur, quæ mihi aliquando videre contigit, minorâ quàm vulgaris Majoranæ, minimèque rotunda.

Magna est apud Botanicos confusio de speciebus Origani. C. Bauhinus *Origanum Syriacum sylvestre* Lob. ab Origano *Onite* Matth. distinguit: J. Bauhinus hoc illi idem facit.

Hinc fortè eadem est quam Hyssopum Græcorum Pr. Alpinus in Exot. vocat & describit.

Alp.

Cubitali magnitudine, Origano Oniti quàm similem & foliis & umbellis Corymborum modo junctis: quæ ab Origano odore suaviore & validiori distinguitur. Multis furculis ab una radice, vel ab unico caule exeuntibus fruticæ, non ex toto rectis, sed oblique ædis, *foliis* Origani Heracleotici, sed candidioribus & odoratoribus: & in caulium acuminibus umbellæ corymborum modo in tota speciem conjuntur, *stipulis* albis, quales in Origano onite apparent, à quibus *semen* minutum, nigrescens fit. Tota planta est eximie odorata, & gustui cum valida acrimonia acceptissima, totique albicat cum levi lanugine. Ineunte hyeme fere ex toto faciem mutare videtur. Nam ab una radice plures cauliculi assurgunt, sursum oblique luxuriantes, foliis Pulegii, caulem ab imo ad summum usque densius convellentibus, caulibus rotundis, leviter lanuginosis albicantibus, invalidioris odoris.

- * 9. *Origanum Monspelicense pulchrum Camerarii* J. B. *Origanum folio subrotundo* C. B. Orig. *onites Gallo-provincie minus* Ad.

J. B.

Simillimum est Oniti à Matthiolo depicto, sed non idem. Ab Origano vulgari non multum differt, nisi quod multas habeat pulchras & oblongas quasi *spicas* purpureas: *caulis* etiam totus purpurascit. *Semen* nigricat rufum, pusillum ut reliqua Origani genera.

Crescit in Gallia propè Monspelum. Circa pontem Castrî novi, & alibi in satorum & vinearum marginibus oritur. *Botan. Monsp.*

- * 10. *Origanum spicatum montis Sipyli, foliis glabris*, Wheeleri.

Radices nigre, fibrosæ, & (ut Autori nostro videntur) reptantes, plures emittunt *cauliculos*, teretes, hirsutos, *foliis* binis conjugatim nascentibus, ut in omnibus hujus generis, obitos, initio nonnihil lanuginosis, nervosis nervis obscuris & tactu vix percipiendis, ad exortum fibrotyundis, extremo acuminatis, myrti minoris foliorum figura. *Caulis* sesquipedalem aut bipedalem altitudinem attingunt, superiore parte glabri, ut & folia. E foliorum superiorum sinibus exeunt ramuli adversi, prætenues in *capitulum* squamosum Lupuli fructui simile, interdum ad uncialem propè longitudinem accedens, dilute purpurascens desinens, & cujus squamis *flores* parvi, purpurei exeunt: compressi odorem Stachados Arab. imbecillum spirantes.

- * 11. *Origanum Smyrnaeum* Wheeleri.

Planta est perennis, plures virgas, lignosas, longas, ad intervalla ramulos emittentes surrigens: *Folia* quàm Majoranæ Creticæ minora, minus incana, nec adeo rotunda, sed potius oblonga, acuminata, nervosa, & aliquantulum lanuginosa: Summos caules & ramulos terminant capitula squamata. Odorem suavem & fragrantem expirat.

Smyrnae in monte cui Arx inadificatur copiosè provenit.

C A P. VII.

De Plantis Verticillatis Verticillis in spicas dispositis.

De Ocimo.

Ocimum à Græco *ὄσιον* seu *ὄσιον* nomen accepisse scribit Varro, quod citò proveniat. Theophrastus testatur tertio à satione die provenire, *lib. 7. cap. 1.* Doctiores tamen Botanici (inquit Jo. Bodæus à Stapel) hoc etymon Ocymo pabulo convenire scribunt: Hortense verò *ὄσιον* seu *ὄσιον* *redolere*, odoratum esse derivant. Est enim herbula eximie odorata, quæ & cerebrum odore suo ferit, & sternutamenta excitat. Significantiùs quoque *ὄσιον* per *ζ* scribendum existimant.

Differt (inquit idem) Ocimum ab Ocimo. Ocimum pabuli genus est. Plin. l. 17. c. 24. *Ocimum* quod in vinea seri jubent, Antiqui appellabant pabulum, umbræ patiens, quod celeriter proveniat. *Oci-*

Ocimum autem planta odorata. Ocimum pabulum Veteres per *ζ* scribunt *ὄσιον*, herbam per *α* *ὄσιον*. Verum hoc non perpetuum & constans est apud ipsos.

Basilicum Recentioribus dicta est hæc herba ob dignitatem suam, quod ob insignem & fragrantem odorem Regia domo, & Regis manibus gestari dignum sit.

Basilici tamen sunt Folia Amaraci, odor luavis Citri vel Caryophylli, flores in spicas laxas è verticillis rarioribus compositas digesti.

1. *Ocimum magnum* J. B. Ger. *caryophyllatum majus* C. B. *caryophyllum maximum* Park.

J. B.

Duplètriplove majus huic *folium* quàm vulgari, oblongum, raris crenis serratum, pallido virore prædium, aut rubrum (duplex enim habetur hujus generis Ocimum album & rubrum) odore suavi Citri vel Caryophylli. *Flores* spicati, albi vel rubri.

Plantam hanc speciosam caulibus cubitalibus, foliis Amaranti aut Mercurialis, majoribus frequentem observavimus in Italia in cœnaculis & auditoriis fenestris, inque Adonis hortis, in vasis fuliginis fatam & cultam: ut rectè scribit Matthiolus.

Ocimum in viridariis Ægypti Alp. quod excrevere scribit ad altitudinem trium & plus cubitorum, foliis nostratis longioribus, tenuioribus, colore rubro suffusus, odorèque eximium sprantibus C. Bauhinus à præcedente separât, & *Ocimum caryophyllum maximum* appellat: an rectè considerandum.

2. *Ocimum vulgare* C. B. *medium vulgare* & *nigrum* J. B. *vulgare majus* Park. *medium citra-* tum Ger. *Common Basil.*

J. B.

Dodrantal est planta, pluribus ramis stipata, quadratis, nonnihil rubentibus, subhirsutis. *Folia* parietarie, minorâ, glabra, aliis per ambitum incisa, aliis minimè, odore fragrantis, sapore nullo excellenti. *Flores* verticillati, in spicam longiuculam digesti, suavolentes, colore albo purpurascèntes, labello longiuculo, angusto, cui ex adverso responder sursum vergens in quatuor lacinias dividuum folium, prominentibus è rectu *staminibus* albidis cum *stilo* purpureo: *Semen* pusillum, nigricans. *Radix* lignosa, nigra, fibrata.

Ab hoc *Ocimo* medio *vulgari* specie distinctum facit C. Bauhinus *Ocimum Citri* odore, i. e. *Ocimum* medium citratum *Ad. Lob.* quod cum nullatenus distet (ut scribit Lobelius) præterquam odore gratiore & cordi amabiliore, corticem Citri mali redolente, præter rationem id facere videtur.

Nec major ratio est, cur *Ocimum Anisi* odore seu Anisatum *Eyff.* ab *Ocimo* medio vulgari separaret: quod & Parkinsonus eum secutus facit.

Vires hujus plantæ sic breviter perstringit Schroderus. Calf. & humect. digerit & resolvit: expurgat pulmones, mensis mover, ideoque usurpari poterit usu interno & externo.

Hollerius lib. 1. de morb. intern. cap. 1. observat scorpionem natum fuisse in cerebro cuiusdam Itali ex frequenti odoratu Basilici seu Ocimi. Camerarius etiam sæpissimè Venetiis observavit scorpiones sub fictilibus in quibus Basilicum colitur libenter stabulari. Et D. Raymondus Anglus in *Mercurio suo Italico* asserit sibi experientiâ compertum herbam hanc humido in loco sub lapide repositam intra biduum scorpiones producere: quod interim dum Senis commorabatur rarum & memorabile imprimis accidens confirmabat. Generosus quidam Senensis odore Basilici vehementer capitis & delectatus, herbæ exiccare pulverem naribus frequenter attrahere solebat: verum brevi phreneticus moribatur craniòque ejus à chirurgis aperto, scorpionum nidus in cerebro reperitus est.

Nos cum præstantissimis hujus ævi Philosophis generationem æquivocam aut spontaneam in animalibus dari nequaquam concedimus, adeoque neque Basilicum ex se scorpiones producere: interim tamen non negamus bestiolas illas herbæ odore delectatas ad eum libenter arripere, aut sub illa stabulari, fortè etiam cū velci, inque foliis aut gemmis ejus ova ponere, unde accidere potuit Generosius prædictum unâ cum pulvere foliorum Scorpionum ova naribus attraxisse, quæ capitis calore fota ibidem scorpiones excluderent.

3. *Ocimum minimum* J. B. C. B. *vulgare minus* Park. *minus Caryophyllum* Gor. *Basil.*

J. B.

Palmaris aut paulò major est planta, ramulis creberrimis lignescens densè fruticans: per quos *folia* Scorpilli aut Majoranæ foliis paria, ex oblongo rotunda, viridantia aut rubra, sapore vegetissimo & suavissimo Caryophyllorum: *stipulis* exigui verticillati per ramorum scapos disponuntur. *Radix* fibrosa.

Hoc genus tenerius est multò quàm vulgare: nec semen apud nos faciliè ad maturitatem perducit.

Λ α α

* 4. *Oci-*

Lecus.

mina in singulis vasculis [quatuor, non duo tantum, ut C. Bauhinus eumque secutus Parkinsonus prodicunt] Hormini feminibus similia, fusca, triangula.

Copiose provenit in Græcia & Illyria, unde ad nos primum delata.

Hujus duæ habentur seu species, seu varietates, altera foliis integris & ad margines aequalibus, altera foliis laciniatis.

Quærendum an Marum Ægyptiacum Alpini fide diversum ab Æthiopide foliis non laciniatis: obstat odor Maris suavis, statura brevior, nimirum cubitalis, ne idem credatur.

5. *Horminum majus* amplo flore violaceo, lobis florum punctis aureis notatis Morifon.

Morif.

Folia profert hirsutiora ceteris suis sortis, excepto solo Æthiopico, ad basin angulosa, inter que exeunt caules bipedales, aliquando tripedales, quadrati, quos ad genicula amplectuntur bina folia dodrantalia, auriculata. In fummis caulibus verticillatim proveniunt flores amplius, folia lateralibus punctis aureis aut purpureis notatis: quibus succedunt in capsulis magnis semina crassa nigra, majora ceterorum omnium Horminorum feminibus. Punctis florum aureis purpureisve & semine majore à sequenti distinguitur cum quo majorem habet affinitatem.

6. *Horminum Lapathi unctuosus folio*, seu *majus basifato folio* Morifon.

Morif.

Hoc folia habet hirsuta, angulosa aut auriculata ad basin ut superius: In mucronem autem desinunt haste instar cuspidis: quin & formâ Lapathi unctuosus folia representant. Flores fert magnos, omnino violaceos: semina in omnibus prioris feminibus minora.

Lecus.

In horto Edvardi Morgani Westmonasterii vidimus, item Chelcia apud D. Wates.

7. *Gallitricum exoticum flore magno albo* J.B. *Horminum Syriacum* C.B. Park. *Bisermas* Cam. Aman quibusdam.

Sclearn fativam tota facie egregie refert, caulibus quadratis, pilosis, nonnihil tactu asperis, in frequentes alas adverso situ conjugatim positas divisas. Folia Sclæræ nostræ, infima priora parva, oblonga; sequuntur, deinde ampla, rugosa, & hirsuta, odore suavi Ocymi, postea Sclæræ, qualis etiam est situs florum in spicis longiunculis per intervalla verticillatorum, quibus bina semper subiecta similes folia acuminata & concava, coitu labrum efficiunt. Cæterum flores ex longis, striatis, laciniosis calicibus emicant suaveolentes Sclæræ, fed colore lacteo, labello punctatis paucis introrsum guttato, prominentibus sub galea fœminibus incurvis, uno coccineo, reliquis duobus argenteis, ochreos apices fuscinentibus. Semen simile Gallitricho lativo, sed paulo majus, una parte gibbosum, altera fore triangulare, coloris vati ex nigricantibus & rubentibus maculis oblongis.

8. *Horminum pratense foliis serratis* C.B. *Sylvestre vulgare* Park. *Gallitricum Sylvestre vulgare*, seu *Sylvestris Sclæræ flore purpureo cæruleo magno* J. B. *Horminum sylv. Fuchsi* Ger.

J. B.

Hanc plantam videre est interdum duos cubitos adæquantem, caule quadrato & hirsuto, inani, in alas diviso: Folia quam Hormino lativo veriori majora, squalida & veluti fiderata, quadam nonnihil sinuata & serrata, potissimum prima, que breviora, ex longioribus pediculis: alia ad Salvia magis accedentia, odore gravi, sapore aliquantulum aromatico. Flores in longa spica gestat cæruleos & purpureos magnos, Salviae florum formâ. Semen nigrum: Radix lignola, odorata vivax. Flores Sclæræ redolere ait Lobelius.

Lecus.

Secus itinera in agrorum limitibus, in collibus juxta cultos agros fitis & in campestribus provenit. Trag. in pratis passim Fuch.

Botanici nos fratres per errorem hanc plantam habuerunt pro Hormino sylv. vulg. in Anglia proveniente, cum sint omnino plantæ diversæ: Horminum hoc sylv. Herbariorum quo hæcenus non inveni spontaneum in Anglia: Horminum autem quod apud nos frequens sponte oritur, Hormini sylv. IV. Clusii V. species est, i. e. Horminum sylv. Lavendulæ flore C. B.

Hormini sylv. quarti species i. Clusii ab hoc nonnihil differre videtur, nimirum foliis non laciniatis sed per oras duntaxat serratis, superne viridibus & nullis villis obitis, inferne villosis. Extremus caulis plerumque purpurascit.

Horminum pratense niveum foliis incanis C.B. *sylv. flore albo* Ger. *sylv. incanum flore albo* Park. *sylv. flore majore albo* J. B.

Hujus varietas est floris duntaxat colore albo & foliis incanis à descripto diversâ, non species distincta.

Semen integrum hujus, non minus quam Sclæræ, oculis immixtum eos purgat & mundificat, ruboreque & inflammationes mitigat & sanat, ut Gerardus noster aliquæ referunt, nec vulgus ignorat, quo sine successu in hunc finem illud adhibet. Verum non aliud, puto, efficit quam lapis Chelidonium aliaque genina polita & hemipharica oculis imposita.

9. *Horminum*

9. *Horminum spicatum Lavendulæ flore & odore* Bocconii.

Boccon.

Caulis, folia, femina Hormino Sclæræ dicto non sunt dissimilia. Flosculi purpureo-cærulei, Lavendulæ florum formâ & magnitudine caulem quadratum verticillatim per intervalla ambiunt, in longissimâ spicæ modum digesti: quos subsequuntur vascula quinquefaria denticulata in margine superiore, que sursum versus erecta, cælique appressa & subreptia, quasi bifloræ plantæ perennæ species prolisæ & non marcescentis coloris cærulei spicam iterum efficiunt. Tota planta arida suavem Lavendulæ odorem spirat. Ad bicubitalem altitudinem ascendit.

Lecus.

Prope Agrigentum & Canatam exit plurimum.

10. *Horminum sylvestre majus, foliis profundius incisissimis* C. B. *Gallitricum sylv. com. virefcente* J. B. *Horminum sylvestre Italicum* Park. *sylv. flo. rubro* Ger.

Quam Gallitricum sylvestre flore magno majori altitudine excrevit, caule quadrangulo ut reliquæ species, sed ejus extrema pars non purpurascit, verum virefcent est. Flores tamen formâ similes, dilutioris sunt coloris. Folia inferiora majores habent incisuras, ut nonnihil laciniata videantur.

Passim in sylvis cædis, montanis pratis, viciniamque marginibus sponte nascitur per totam Ger. maniam inque aliis Provinciis. Floret Maio, interdum etiam Junio.

Ad hoc parum differt à sylv. vulgari Hormino, ut pro illius varietate accidentaliter potius quam specie distincta habendum sit.

Hoc etiam flore est minore & rubro, inquit C. Bauhinus, quod Hormini sylv. quarti species IV. Clusii. Horminum sylvestre flore rubro Ger. Horminum sylvestre Italicum Park.

11. *Horminum minus folio sinuato, flore minore, diluè cæruleo* Morif. prælud.

Morif.

Caulis quadratus, pedales, hirsutos producit, procumbentes, rarius ramosos, foliis nonnihil hirsutis, pollicem latitudinem vix excedentibus ovatis, uncias tres longis, in margine sinuatis. Cauliculis floribus rariis dispositis ornantur, dilute violaceis, Lavendulæ florum amulsi. Semina minora, nigra aut fusca.

Morifonem hanc speciem à sequente distinguit: nobis incognita est.

A. 12. *Horminum sylvestre Lavendulæ flore* C. B. Park. *Horm. sylvestre* Ger. *Gallitrichi affinis* Morif. si non genus aliquod, Sclæræ Hispanica Tab. J. B. *Hormini sylv. quarti, quinta species* Clusii. *Common English wild Clary.*

Clusii.

Gallitricho præcelsenti, i. e. flore minore rubro, non valde dissimile est; etenim caules habet non minus altos, quadrangulos, nodis cinctos, villis quibusdam obitos; & folia in singulis nodis fore similia, paulo tamen duriora, leviora, angustiora, angulosa quodammodo, mucrone magis obtuso, & laxioribus dentibus pedita, præsertim que secundum radicem nascuntur: è cauliculis in extremo caule summisque ramis, verticillatim nascentibus, & velut in spicam desinentibus, emergunt flores reliquis speciebus longè minores, Lavendulæ florum ferè amulsi, nec colore ab illis valde differentes: quibus denticulis succedit semen nigrum. Radicem habet superioribus similem, & tota planta simili cum reliquis odore prædita est.

Hæc est species illa Hormini, que in omnibus fore Angliæ nostræ provinciis sponte provenit; quantumvis Botanographi nos fratres Horminum sylvestre vulgare seu pratense foliis serratis C. B. apud nos passim provenire scribant; hanc Clusii speciem per errorem pro Hormino pratensi foliis serratis C. B. habuerunt. Hanc utique Clusius f. Greenacii prope Londinium ad arcem Regiæ hippodromum invenisse scribit, ubi certum est non aliam nasci speciem quam Horminum sylv. vulgare Ger. & Park.

13. *Horminum sylvestre Salvosolum minus* C. B. *sylv. Salvosolum* Park. *Gallitricum glabrum, folio Salviae, flore purpureo* J. B.

J. B.

Sylvestri Gallitricho vulgari est per simile. Folia ex opposito ad caulium nodos nascuntur, minora multo & angustiora quam illius, rugula, aliquatenus ad Salvia accedentia, nisi quod in ambitu serrata & veluti circumfusa, sine pilis, quamvis parte inferiore sint albidiora paulo, gustus exlicent & amari, odoris verò quam superius descripta jucundioris. Florum crebri verticilli spicam efficiunt, sunt autem ii purpureo-violacei, minores quam jam dicti sylv. Gallitrichi; subiectis unicuique verticillo binis brevibus latifolius foliis, nonnihil etiam cæruleis. Semen in caliculis nigrum, reliquis generibus minus. Radix digiti minimi crassitudinem aliquando æquat, nigroâ cortice tecta est, interiore parte flavescente, multos singulis annis producit caules, inferiore & terræ vicinior parte humi procumbentes, atque è nodis radici proximis subinde radices agentes.

Ubique circa Viennam Austriæ nascitur totaque Pannonia secundum vias, in agrorum vinetorumque marginibus. Integrâ ætate floret, & subinde semen profert.

Lecus & Tempus.

- * 14. *Horminum sylvestre salvifolium majus vel maculatum* C. B. *Salvifolium alterum* Park. *Gallitricum alterum* Ger.

Clus.

Duorum cubitorum altitudinem plerumq. attingit, interdum etiam superat. Ipsius *caules* triplo crassiores, quadranguli tamen: *folia* multo majora & crassiora, albis maculis magna ex parte distincta. *Spica* florum longior & crassior: florum verò formâ coloréque atque etiam femine satis convenient.

Rarior est hæc species priore, nec nisi in pratis herboisq. locis, ubi gleba uberior, invenitur, & paulò serius alterâ florere incipit.

- * 15. *Horminum sylvestre maculatum tuberosum* Francisci de Honuphris.

Folia ei ante caulis exortum ad radicem multa, humi strata, lata, nonnihil crispâ, & per ambitum crenata, rugosa, lævia tamen & non hirsuta, sanguineis maculis donata. *Caulem* gerit tricubitalem, aliquando verò & quatuor cubitos altum, quadrangulum, striatum, levitèrque hirsutum, undequaque per intervalla foliis ex adverso nascentibus vestitum: in cuius fastigio *spica* veluti in spicam digesti, coloris elegantissimi, saturi cerulei, quatuor & quinque ad singula genicula, ex quibus alii ramuli ortum ducentes comam constituunt sylvestris Hormini quartæ speciei *Dod.* proflus æmulam, flores lolummodo majores habentem. *Semen* nigrum, rotundum.

Sub finem Maii florentem vidimus. Semen eodem quo & alia tempore profert. Tuberosam plantam hanc appellare placuit, pro radice enim Pæoniæ fimiles bulbos gerit.

Vidimus circa montem *Circéibain*, in via quâ à S. Felicis castrò ad mare itur.

16. *Horminum sylvestre latifolium* Ger. *sylv. latifolium verticillatum* C. B. *Germanicum humile* Park. *Gallitricum affinis planta*, *Horminum sylvestre latifolium Clusii* J. B.

J. B.

Ex radice pollicari, plurimis fibris longiusculis donata, ex qua plura capita, *caules* edite prociduos quadratos, copiosâ medullâ albâ farctos, insigniter hirsutos, cujmodi etiam sunt *folia*, Marrubii, subrotunda, in mucronem exiguum mox definita, rugosa, & ad pediculi uncialis aut fescuncialis commissuram falcata: inferiorum cæterum foliorum pediculi multo etiam longiores. Ad foliorum verò exortum auriculæ quadam, velut foeture adnascuntur, modò unica, modò duæ. *Flores* in caulis fastigio sæpe rubente, & in paucis brevibusq. alis similiter rubentibus verticillatim sine ullo foliorum interjectu, brevibus intervallis dispositi apicem deformant, perquam numerosi, Lami, parvi, cæruleo-purpurei, galeiculis exiguis apicem occultente, labello in binas lacinas divisi, è calyculis oblongis subrubentibus, hirsutis, striatis prominenti, pediculis atro-purpureis, hirsutis. Decidentibus hirsutis restant in calycibus femina oblonga, subrotunda. Sapor plantæ nullus notabilis.

In agris & vernaetis non longe ab Augusta Vindelcorum via quæ Monachium Bavariz metropolin ducit invenimus. Passim Viennensi agro juxta vias. *Clus.*

- * 17. *Horminum sylvestre latifolium Tingitanum* Hort. Edinburg.

Cùm nobis nondum visum fuerit, quid differat à præcedente nescimus.

18. *Gallitricum folio rotundiore, flore magno violaceo* J. B.

J. B.

Folia huic quadam brevissimo pediculo appensa, ungue inferiore minorâ, alia longioribus pediculis dependentiâ, majorâ, maxima verò uncias ferè duas lata, & tres penè longa, ovalem formam non malè representantia, quadam etiam rotundiorâ, in circuitu serrata, Beticone modo, glabra: *caules* quadranguli: *flores* magni, violacei, hiantes: *calyces* deorsum nutantes verticillati.

Loc.

In montium Tyrolensium pratis altis expandere folia indicabat D. Agerius. *Rarissime* hujus plantæ *ramulum sicum habuimus* ex borto Patavino, quæ primo aspectu ob flores amplissimos, quodammodo campaniformes, deorsum dependentes, *Digitalis* speciei visa est.

- * 19. *Gallitricum flore minore purpurascens & rubro* J. B.

J. B.

Vivaci radice multos perdurat annos *Gallitricum* affinis planta, odorata, facie non ita dissimili, caule, foliis, crescentique modo: at *flores* ita parvi, ut vix extra calicem prominent, pupurascens, nonnihil hiantes, cùm in vulgari *flore* magni sint, galeicæ magnâ prominentes apices multos condant: *calyces* deorsum nonnihil reflectuntur, breviores quàm Hormini verioris. Idem foliis profunde satis laciniatis divisivis & nonnihil hirsutis observatur.

Loc.

In Italia vix aliud observavit Agerius.

- * 20. *Gallitricum flore minimo albo* J. B. *An Horminum minus supinum Creticum Clusii?* Park. C. B. *An Sideritis glabra Beticone folio nostrâ?*

J. B.

Plura humi spargit *folia*, longo pediculo donata, crassa satis & rigidiuscula, Beticonæ æmula, sed

sed ad pediculum nullo sinu prædita, obtusa, crenata, pilis albis per venas obrita, inodora. *Caules* modò singulares, alias plures, quadrangulares, hirsuti, ex longo intervallo in ramulos oppositos divisi, ad quorum exortum *folia* quoque bina opposita longo pediculo enascuntur, inferius planè finibus. *Flores* verticillatim digesti per intervalla linculata singula sustinent foliola parva in acutissimum apicem terminantia. *Radicis* oblonga, exiguis fibris donata, nullo gustu notabili prædita.

Loc.

Semine ex Italia allato J. Bauhino enatum est.

Descriptio Hormini minoris flores Cætariz vulgaris floribus magnitudine pares erant.

ne huic plantæ convenit: ejus autem flores Cætariz vulgaris floribus magnitudine pares erant. Vide descriptionem Sideritis nostræ glabræ Beticonæ folio.

- * 21. *Horminum angustifolium laciniatum* C. B. prod. Park.

C. B.

Caule est quadrato, pedali, hirsuto, rariùs ramofo; *foliis* paucis, nonnihil hirsutis, pollicem latis, uncias tres longis, aliquando sinuosis, aliquando, possimùm inferioribus, in profundas lacinas divisis *floribus* albis, parvis, verticillatim caulem ambientibus, spicam oblongam & inflexam efformantibus, quibus decidentibus *semen* nigrum succedit.

Loc.

Montepessuli foliis Scolopendri modo divisus legit descriptionis Autor C. Bauhinus.

- * 22. *Horminum minus album Beticonæ facie* C. B. prod.

Ex radice lignosa, fibrosa, nigricante *cauliculus* unus, aliquando geminus, palmo minor, rotundus, villulosus oritur. *Folia* est paucis, ad radicem rotundis, crassis, lanuginosis, crenatis, & longis pediculis donatis: in caulis medio bina, Beticonæ foliis æmula, sed crassiora & breviora, basi caulem ambientia, & capitulo duo minima subjiciuntur. *Flores* sunt albi Beticonæ formâ in spicam congesti.

Loc.

In montibus Pyrenæis oritur.

23. *Horminum Alpinum luteum, Beticonæ spicâ: An Beticonæ species?*

Radicem habet obliquam, multis fibris donatam. *Folia* longis pediculis hirsutis insident, Urticæ ferè similia, aut Hormini sylv. latifolia Clus. fide ad basin circa pediculum, hirsuta, rugosa, circa margines serrata denticulis majoribus. *Caules* pedales, hirsuti, medullâ farcti, duobus plerumque interdum unico duntaxat foliorum pari cincti, iis quæ ad radicem similia, sed minorum, sed minus pediculis insidentium, minime (quantum memini) ramosi, in summitate gestant *spicam* brevem, compactam Beticonæ æmulam, sed breviorem, *foliolorum* luteorum, galeatorum, è calycibus in quinque molliores spinulas terminatis exeuntium. Ad capituli basin duo folia minucula.

Loc.

Julii 17. die jam panè defloruerat. In montibus max. Carthusianorum cænobio inminentibus raram hanc Hormini ad Beticonæ speciem collegimus.

Rectius forte ad Beticonam ob spicam compactam hanc plantam retulerim quàm ad Horminum.

24. *Horminum luteum glutinosum* C. B. luteum, sive *Colus Jovis* Park. *Colus Jovis* Ger. *Galeopsis* species, lutea, viscida, odorata, nemorenfis J. B. Item *Galeopsis lutea Dalechampii* Park. *Helioth Clary of Jupiteris Distaff.*

J. B.

Insigniter fibrosa radice nictur, multos indè *caules* surgens bicubitales & altiores, quadratos, hirsutos, fungula medullâ farctos, in alas brachiatos: *Folia* è geniculis exeunt opposita, longis pediculis hirsutis appensa, Arimodo alata, sed Lamiorum instar rugosa & hirsuta, cufi multo majorâ, in ambitu serrata, nonnullâ interdum per margines aspera saturâ rubedine. *Flores* in longis spicis verticillatim ramos ambiunt, foris hirsuti, intus glabri, labello tripartito, mediâ laciniâ fimbriatâ & crispâ, colore foris ex albo luteo, intus oboleis notis maculofo: superius verò folium seu galea foris guttatur, intus luteum: è rictu medio prodeunt *filamina* alba. Insident autem flores *calyces* oblongis striatis, vilcidis, in quibus, pro more Verticillatarum, succrescit postea semen. Totâ plantâ tactu viscida est, odorata, sapore nullo insigni.

In montibus circa Genèvam oritur. Invenimus etiam sæpiùs in Italia & Germania, locis lutofis ubi fontes & aque scaturiunt, ad latera & radices montium.

Loc.

25. *Horminum Scutellarie facie* Hort. Lugd. Bat.

C A P. IX.

De Galeopfi.

Galeopfi, Γαλεόφι vel Γαλεόφι. Qui Galeopfin scribunt per, à florum effigie galeata deducunt, quod ejus flores velut galeæ aspectum referant. At quoniam hoc inulitatum Græcis, præsertim Veteribus, nomina Latina cum Græcis componere, Γαλεόφι potius per n scribendum est, à florum figura felis vel mustelæ faciem & rictum quodammodo repræsentantes. Foliis

Folius urticae, odore fetido, feminibus minoribus, nigris ab Hormino distinguitur.

- A. *Galeopsis legitima* Dioecoris Park. vera Ger. emac. *Gal. frve Urtica iners magna fatidissima* J. B. *Lamium maximum sylvaticum* fetidum C. B. *Hedge-Pettie*.

Radix sub terra reptat, fibras tenues è geniculis fibinde demittens. *Caules* inde exurgunt cubitales aut sesquicubitales, quadrati, hirsuti, inanes, ramofi. *Folia* ex adverso bina, Urticae majoris, nonnihil latiora, acuminata, innocua lanugine obita, in ambitu serrata, pediculis longis insident, ea etiam quae in caule sunt. In summis caulibus & ramulis *flores* in spicas longas, angustas, verticillis non admodum crebris compositas diffusi, oblongi, cucullati, colore purpureo, concoloribus staminibus, labello tamen albis lineis picturato, è calice quinquepartito, brevi, patulo. Singulis flocculis succedunt in imo calice quatuor *semina* mediocri magnitudinis, per maturitatem nigra. Folia ad verticillorum bases exigua sunt & angusta. Odor totius plantae fetidus & ingratus admodum.

Affate florēt: in sepibus frequens. Huic simile aliud foliis non ita amplis, sed inferius incanis & lanuginosis, (Lamium incanum dici poterit.) *Thal.* Parkinsono Galeopsis altera incana dicitur.

Hujus succum cum aceto exhibitum valere dicitur adversus haemorrhoidas; itémque ad discutendas verrucas, tumores duros, quoscuque panos, &c.

D. Boyle herba decoctum ejusve exsiccate pulverem commendat in affectibus lienis.

C A P. X.

De Nepeta seu Mentha cataria.

Nepetam à Nepa Scorpius deducit Martinius, quia contra eas & alias venenatas bestias facit.

Mentha cataria dicta est Recentioribus haec planta, Antiquis forè incognita, peramoeni spectaculi argumento (inquit J. Bauhinus) Vixidum enim conspectam ubi olfactu catus, amplexatus & diluviatus fuerit, lasciviensoque jam illi accedendo, jam recedendo sese utrique pedibus diu & multum affricuerit, colludendo tandem miris gesticulationibus, universam avidè liguit.

Folius Urticae incanis, odore Menthae graviore, floribus in spicas habitiores digestis à congeneriis differt.

- A. 1. *Mentha cataria* J. B. *felina frve cataria* Ger. *cataria vulgaris & major* C. B. *Nepeta major vulgaris*, Park. *The greater or most common Nep or Catmint*.

7. B.

Eradice lignosa caulem surrigit cubitalem aut bicubitalem & altiore, quadratum, hirsutum, propter terram subrubentem, aliqui incanum multis alis concavum itq, binis semper adversis: quo citam ordine [licet non pari semper numero] folia ferè ad genicula emicant, hirsuta, incana, longis pediculis haerentia, figura & divisiura foliorum Urticae majoris aut Melissae, sapore fervido, odore Menthae graviore. Flores in summis caulibus & ramulis ex alis foliorum exeunt conferti, in eodem communi pediculo, singuli è calice longiusculo, in quinque acuta segmenta diviso, galeati galea bifida, labello concavo margine denticulato, lineà intus punctorum purpurearum notato. Flores autem veris unam præcipue partem vergunt.

Florēt Junio & Julio, estque in agro Cantabrigiensis, & alibi ad sepes non rarè obvia.

2. *Nepeta media* Park. *The middle sort of Nep or Catmint*.

Park.

Caules huic rigidi quadrati, quàm præcedentis minores, plures tamen ab eadem radice, altitudine interdum pares: Folia duplo ferè minor, duriora, viridiora, odore minus gravi quàm illius: Flores pauciores, minores, per intervalla caulium geniculis adnati, ad summum usque; dilute purpurei, ut priores hiantes, quibus in calicibus succedunt semina similia. Radices craffiores, longiores, lignosiores, in multis annos durabiles; folia tamen per hyemem non retinent.

Hanc Parkinsonus aliquot annos in horto suo aluit, unde acceptam non recordatur.

3. *Nepeta minor* Park. *Mentha cataria minor* C. B. *Cattaria tenuifolia Hispanica* Clus.

Clus.

Semine ex Hispaniis misso Clusio enatum est hoc pulcherrimum Cattariae genus, cubitales habens caules, quadrangulos, geniculatos, multis ramis præditos: oblonga & angusta, per oras crenata & incana folia, odore quàm in Cattaria vulgaris foliis vehementiore, fervido gustu: flores spicati in extremis ramis nascentes, candidos, vulgaris Cattariae floribus respondentis: deinde (semine in exilibus calicibus nigrum, Calaminthæ semini par: radicem duram, fibrosam, perennem, singulis annis novos caules proferentem). Florēt Junio & Julio.

Hanc à præcedente specie differre non cunctissimè.

Nepeta

Nepeta calf. & sic. partium est tenuium. Ufus præcip. in morbis uterinis (scl. obstruct.) sterilitate, fetu pelloendo, tum quoque in tartaro pulmonum incidendo, &c. Extrinsecus in balneis pro utero. *Schrod.* Decoctum ejus in suffocatione uterina non minus utile est quàm Melissa.

Idem in scabie singulare experimentum est it manus ejus imponentur. C. Hofman. At Nepete odore selem murilegam repræsentat & plerique omnibus ingratus est. * C. Hofman. At nobis Nepete majoris odore non ita ingratus videtur. Hanc herbam ex agris in hortos translatam à felium ore & toto immisso ad volutandum corpore conteri & penitus confici saporem vidimus, adde ut etiam locum in quo comminutam plantam trivoret offendat humus coram corporibus compressa & lavigata: nec in alia quacunque planta ex agris in hortos translata simile quiddam hæcenus observare potuimus. Omnes enim quæ transmissus à foliis intacta sunt, hæc unà excepta, quæ semper nisi spinis contexta dicto modo corrumpatur, ut multoties experti sumus, idque diversis in locis. Si verò aliquandiu in horto defendatur donec coalescat & floreat, in posterum intacta manebit, sicut & ex quæ ex femine deciduo ortæ sunt plantæ: Adde ut videantur fere languidam & marcescentem appetere, vegetam non curare. Hinc Anglicus ille rhythmus. *If you let it, the Cats will eat it: If you sow it, the Cats can't know it.*

- * 4. *Mentha cataria latifolia* C. B. *cataria altera* Ger. *Nepeta peregrina latifolia* Park. *Mentha Cattaria Hispanica, olim mihi Sideritis altissima, flore subsericeo & albo* J. B.

Multis rectis affligit caulibus, quadratis, canaliculatis, fungosa medullà farctis, subinde inanibus, glabris, cubitos tres altis, & majoribus, multis alis concavis, in ramis sibi oppositis divisis. Folia Mentastri aut Nepete vulgaris, sed longiora, pollice latiora, glabra, superne atroviolenta, inferne magis candicante, rugosa, in ambitu serrata, odore gravi. Ex pediculis duobus flores verticillis crebris spicam quodammodo æmulantur, colore carneo, intusque punctis saturatis rubentibus guttati.

Semina bina aut terna, oblonga, ruffa. Summitates purpurascunt. Sapor foliorum ingratus.

- * 5. *Mentha cataria angustifolia major* C. B. *M. Cattaria Hispanica angustioribus foliis* J. B. *Nepeta peregrina angustifolia* Park. *Mentha cataria angustifolia* Ger. emac.

Dod. Huic (describente Dodonæo) flores quàm vulgari copiosiores ac colore è rubro diluto purpureo ad coruleum inclinant, exiguis notulis purpureis respersi; folia colore minus albicante, quibus à præcedentibus differt.

Mentha cataria angustifolia minor C. B. prod.

A tenuifolia Hispanica Clus. addit in paucis differt, ut mihi planè persuadeam eandem esse. Sola differentia est in foliis, quæ huic acuminata sunt, in profundas crenas vel lacinas divisa, cum Clusiana angusta sint, leviterque crenata, totaque incana. Hanc Parkinsonus ad Tertiam seu Nepetam suam minorem refert.

- * 6. *Mentha cataria minor Alpina* C. B. prod. Park.

Hæc inquit caule est pedali, anguloso, rufescente & ramoso: foliis priore quadruplo minoribus, Nepete vulgari formâ respondentibus, quasi triangularibus, subcanis, serratis: floribus pallidis, galenculatis, velut in spica dispositis, & priori similibus.

In montosis circa Neapolin Italiae provenit.

Miror cur C. Bauhinus tot Nepete species constituerit. Sulpicior equidem ego ad duas tantum species reduci debere suprascriptas omnes, excepti VII. seu Mentastri mont. 1. Clus.

Nepete mediæ Park. plantas in horto nostro è semine deciduo ortas, latitudine & angustia, canitie, serraturis foliorum plurimum variare animadverti, ut diversas non immerito posses suspicari species, ni ex eodem semine ortas novisses.

- * 7. *Mentastrium montanum* 1. Clusii Ger. emac. *montanum frve Pannonicum* Park. *montanum folio coloris viridis* J. B. *Mentha montana verticillata* C. B.

Clus.

Cubitali aut ampliori affurgit caule, quadrangulo, medullà pleno, nulis nodis constante, ex quibus binis semper ex adverso oriuntur ramuli similiter quadranguli, circa quorum extremas partes oblongæ spicæ verticillatim compositis calicibus constantes, in quibus flores Menthae sylvestris, aut illius potius Calaminthæ, quam vulgò Cattariam vocant, floribus similes, exalbi, grati odoris. Folia Mentastri ferè similia, sed magis ad Cattariae folia accedentia, colore tamen minus albicante quàm illa aut Mentastri, sed potius viridi, Mentastri odorem referentia acri & calefaciente sapore. Radix dura & lignosa ex lateribus propagines spargit.

Mentha radice geniculata C. B. *Mentastrium radice geniculata* Park. *Nepeta angustifolia odorata*.

C. B. prod.

Ex radice modicè crassa, geniculata, fibris distincta caulis exurgit cubitalis, quadratus, tactu aliquantum asper, quem folia oblonga, Menthae spicate similia, parique modo disposita, mollia, nigracantia, nonnihil rugosa, in ambitu serrata, ambiunt. Flores habet in spica oblonga galericulatos,

tos, ut in *Mentha cataria*, dilute purpurascens: quibus vascula succedunt *femen* rotundum, quod tritum aromatici odoris est, (ut & tota planta odorata est.) continentia.

8. *Menthastrum tuberosa radice* J. B. *tuberosa radice Clusii* Ger. *Mentastrum tuberosum Clusii* Park. *Mentha tuberosa radice* C. B.

Clus.

Cubitalis habet *caules*, quadrangulos, rectos, frequentibus ut superior nodis cinctos, subhirsutos: *folia* longiuscula, rugola, in ambitu nonnihil serrata, superiores Mentastri i. e. Nepete nostræ 7. foliis non dissimilia, magistamen incana, non svis odoris, amari & acris saporis. Summi rami cum extimo caule in molles canescentes exilium foliorum spicas definiunt, & inter ea verticillorum ritu compositi nascuntur *caliculi*, è quibus prodeunt *stipuli* candidi, *Cattaria* florum æmul. His marcidis succedit *femen* illi par, exile, nigrum. *Radix* crassa, succulenta, Raphano ferè æqualis, foris aliquantulum fusca, in multis hinc inde ad latera quasi parvos adnascens napos extuberat, aliisque longiusculis fibris donata est, perennis, & plures singulis annis caules proferens; imò ipsi etiam napi à matre abrupti & terrâ obruti novas interdum plantas procreant.

Hæc femine accepto ex Hispaniis Clusio nata est.

C A P. XI.

De Betonica.

Betonica, alius Vetonica. Vettonica ratione originis: Vettones enim five Vectones populos fuisse Hispania constat. Vetones in Hispania invenerunt eam quæ Vettonica dicitur in Gallia. *Plin. lib. 25. cap. 8.*

Betonice notæ Characterificæ sunt in spicas habitiores digesti; caules non ramosi, folia crenata.

A. 1. *Betonica* Ger. *purpurea* C. B. *vulgaris purpurea* J. B. *vulgarior flore purpureo* Park. *Wood-Betony.*

J. B.

Caulibus surgit numerosis, cubitalibus & altioribus, quadratis, ex longo intervallo nodosis: *Folia* alia ad caulium genicula gemina aduersa, alia humi sparsa incondita, pediculis palmariis circiter donata, per ambitum crenata, rugola, aspera, hirsuta, sapore aromatico prædita. *Flores* in summis caulibus spicati, verticillatim dispositi: infra spicam ad aliquam distantiam unicus florum verticillus caulem ambit. Sunt autem flores purpurei, galeæ reflexæ subrotundæ, labello trifido demisso: è medio rictu stamina flori concoloria exeruntur. *Calix* quinquepartitus, brevis, hians. Verticilli densi sunt, nec plures in eodem pediculo flores, ut in *Calamintha* & *Nepeta* fit. *Radix* pollicem crassa, crebris longisque fibris capillata.

Duorum est generum, Autore Clusio, Una enim breviorum florum spicam habet & maturius floret: Altera autem longiore, molliore & magis fusca est florum spica, illaque etiam seriùs flores suos explicat. Solet præterea hæc postrema in maiorem altitudinem excrecere quam prius, licet eodem loco utraque sponte nascatur, vel eodem pulvino excolatur.

Betonica flore albo *Clus.* *J. B. C. B. Ger. Park.* cum vix alia in re à præcedente differat quam florum colore, non est cur pro specie diversa proponatur.

2. *Betonica minima Alpina Helvetica.* Park.

Solâ partium omnium, [florum, caulium, florum,] parvitate à præcedente differt.

Ostenfa est etiam nobis in Anglia sponte nascens Betonica species minor, quæ tamen an revera specie differat à vulgari dubito, an parviteriam suam loco natali debeat.

3. *Betonica major Danica* Park.

Differt à vulgari *foliis* duplo triplè majoribus, odore graviore & propemodum fetido: *caule* firmiore altiorèque; florum etiam purpureorum spicis crassioribus & longioribus.

Hanc Londino acceptam Cantabrigiæ in hortulo nostro aliquot annos aluimus.

Betonica folio Alopecuros quorundam J. B. *Betonica-folia capitulo Alopecuri* C. B. i. e. *Alopecuros montana* Lugd. *Betonica Alopecuros montana dicta* Park.

Cùm descriptio huius quæ habetur in historia Lugdunensi imperfecta sit, nullâ florum aut seminum mentione factâ, ad quod genus pertineat ignoramus. Facilius ergo in præsentiarum donec ab *avertis* aliquo de ejus notis Characterificis certiores facti fuerimus.

De hæc planta singularem librum scripsit Antonius Musa Augusti Imperatoris medicus, unde in tanto pretio cepit esse, ut Italico proverbio diceretur. *Vendè la tonica & compra la Betonica.* Idem laudatarii aliquem plures dicunt habere virtutes quam Betonica. *Tu hai più virtù che non hà la Betonica.*

Quam-

Quamplurimæ autem huic herbæ virtutes attribuantur quoquo modo sumptæ. Sic breviser Schro-
derus; Acris est & amara: Discutit, attem. aperit & abtergit. Inprimis cephalica est, epatica, splenetica, thoracica, uterina necnon & vulneraria, & demum diuretica. Hinc usû externo & interno creberrimè venit, præcipuè in morbis capitis.

Foliorum excitatorum & consolium vel scorionum, vel cum Tabaco mixtorum & rubis inferentium fumum ore haurire & reddere solent nonnulli in capitis affectibus. Quæ de Betonica Veteres habent apud ipsos vide.

Cæterum in hac herba id observandum radicum facultates longè dispares à foliorum & florum viribus, utpote quæ multum stomacho, orique ingrata, nauseam, rugitus, vomitumque cecant; folia è contra odora, aromatica, & grato sapore, nonnihil roborante, cibo & medicamento naturæ amica.

Pleuro-thea è Betonica, Scorodonia & Chamæpityos foliis exsiccatas parata, edulcorata & calida pota in podagra, cephalalgia & nervorum affectibus admirandæ efficacis medicamentum est. *D. Boute.*

N. Plantarum omnium succi expressi, postquam aliquandiu ftererint, & facibus subfidentibus clari evaserint, aliqua ruboris tinctura persuti apparent, alii dilutiore, saturatiore alii.

Ex omnibus quos expertus sum Betonica vulgaris dilutissimus est, & minimè coloratus. Habui à *D. Sam. Fisher* Sheffieldensi Medico.

Observavi multos Artificios curatos fuisse quotidiano usû Betonicæ [florum foliorumque] in iulculis, acetariis, ponæ & balneis, sed exquisitam observabant victus rationem, corpus per intervalla expurgabant & fonticulos aliquot gestabant. Fabric. Hildan. Cent. III. Obs. 32.

* 4. *Betonica frutescens* Bontii.

Bont.

Maculas fert in foliis suis quales in Pulmonaria videmus: Flores tamen seu spicæ ejus eam de Betonica genere esse arguunt: colore sunt *folij* neri, qui mille ferè in una spica existunt, ex pallido cyaneis, quales sunt flores *Korifmarini*.

Pulmonibus hujus decoctum utile esse fertur, spuito sanguinis, phthisi, asthma, denique conducit ad id quod *Sakir batti*. Indi vocant, seu morbos cordis; Cordis autem nomine non tantum Cor ipsum, sed Hepar, Pulmonem, Lienem denique insigniunt.

Inde præterea succum hujus plantæ expressum ac viridem excellens Antidotum dicunt esse adversus morsus Serpentum, Scorpionum, Scolopendrarum & cæteros venenosos iactus.

C A P. XII.

De Prunella potius Brunella.

Brunellæ vox originis est Germanicæ. Ita autem dicta est hæc herba, quod usus maximus ipsius sit in Caulo Ungarico, [ardore faucium ac gutturis] quem Germani *Die Braune* vocant. Spicis brevibus habitioribus cum Betonica convenit, parvitate sua & foliis circum oras æqualibus & non crenatis ab eadem differt. Quinetiam Betonica infra spicam ad aliquam distantiam omnino obtinet florum verticillum, quod in Prunella non cernitur.

A. 1. *Prunella* Ger. *vulgaris* Park. *flore minore vulgaris* J. B. *Brunella major folio non dissecto* C. B. *Common Self-heal.*

E radice parva, oblique acta, fibris aliquot majusculis donata emergunt *caules* dodrantales aut etiam pedales & altiores, quadrati, hirsuti, è geniculis inferioribus fibris demissis reptantes, ramoli. *Folia* ad intervalla pediculis longiusculis herentia Majoranæ sylv. aut Ocymii familia sed majora, hirsuta, denticulis in margine vix conspicuis incisa. *Flores* in summis caulibus & ramulis verticillis dense stipatis in formam spicæ habitioris congesti, galeati, purpurei. Singulos autem florum verticillos sex floribus compositos bina opposita excipiunt folia, ius quæ in caule longè dissimilia, triangula, lata basi caulem amplexa, in acutum mucronem definita, concava, membranacea, & omnino qualia in Scalaria vulgari cernuntur. Singula autem folia tres florum calices sinu fuo complectuntur, hirsutos, in duas præcipuè lacinias divisos superiorem & inferiorem quorum inferior in duo segmenta acuta denuo finditur.

In pascuis ubique luxuriat. Aliquantum seriùs floret apud nos in Anglia, rarò antè medium Junii. *Locus.* um. Flores colore variat albo & carne.

2. *Prunella flore albo parvo, folio laciniato* J. B. *Brunella folio laciniato* C. B. *Prunella Lobellii* Ger? *Symphlytum petraeum Lobellii?* *Laciniated Self-heal with a small white flower.*

J. B.

Folia huic multa è radice fibrosa ex longis pediculis, quædam palmaria, oblonga, unciâ digiti angustiora, pilosa; ultra medium caulis pedalis duo magnis lacinias dissecta, cornu cervinum representantia, itemque alia duo juxta florum caput, unciam & semis longum, latum unam, paucioribus lacinias prædita. *Flores* inter squamas continentur hiantes, albi, & nonnunquam rubelli, mediocriter eminentes.

Gaudere herbis & gramineis locis, itemque alia quæ a fluminibus nonnunquam inundantur auctor est Clusius. Floret maturius Prunella flore magno nempe Maio, tamen etiam Junio. *Locus.*

3. *Prunella*

3. *Prunella flore magno, folio non laciniato* J. B. *Brunella coerulesc magno flore* C. B. *Prunella magno flore purpureo & alia albo* Park. *Prunella flore albo* Ger. *Great flower'd Self heal*.

Differt à prima seu vulgari capitulis crassioribus, floribus formâ quidem similibus sed longè majoribus, nec ingrati odoris, ventre laxiore, galeâque saturatis plerumque purpurascens, quamvis color ejus interdum variet. *Radice* habet nigram, mulcis crassiusculis & candicantibus fibris præditam, novissque propaginibus sese fingulis annis augentem.

In edicioribus & gramineis locis circa Moguntiam, Genevæ & alibi hanc observavimus.

Locus.

4. *Prunella flore magno purpureo, folio laciniato* J. B.

J. B.

Caule est palmari hirsuto. *Folia* inferiora quidem unciali pediculo nituntur, superiora pro portione minora, tandem etiam nulla, unciam & fuscicam longa, subhirsuta, in adversas lacinas dissecta. *Flores* inter spicæ uncialis squamata folia subrubentia emicant magni, tres uncia quadrantes æquant, hiati patulo, *stamina* emittentes, purpurascens.

Montbelgardi & alibi observavit J. Bauhinus.

Locus.

Prunella flore magno albo, folio laciniato J. B. *minor alba laciniata* C. B.

Tota planta vix quatuor digitos excedit, *folia* superioribus admodum dissectis, hirsutis, *flore* magno albo, alioqui vulgari similis.

Pro superioris varietate accidentali hanc habeo.

5. *Prunella angustifolia* J. B. *hyssopifolia* C. B. *An Alpina glabro folio, angusto integro* Morif. prælud?

A vulgarissima *Prunella* differt *foliis* sextantalibus aut etiam quadrantalibus & longioribus, angustis, Hyssopi ferè similibus, satis asperis & rigidis; in aliis, quantum observavimus, cum eâ convenit.

Circa Monspelium frequens habetur.

Parum admodum ab hac differe videtur *Prunella Alpina* glabro folio angusto integro *Hort. Blef.* nisi forte foriorum glabritie.

Locus.

6. *Brunella Batica annua foliis laciniatis* Morif. prælud.

Morif.

Folia inferiora profert sinuata, per terram strata: *Caulescente* planta *folia* edit laciniata, è regione disposita. Summis caulibus innascuntur verticillatim amplius *flores*, coerulesci, qui exarati relinquuntur spicatum seu densissimè dispositas capsulas, verticillatas, quinquefariam in margine paritas, *Prunella* facultatibus cum Bugula convenit. Absterget & consolidat. *Ustus* præcip. in vulneribus, imprimis pulmonum, in sanguine coagulato. Quod grumos sanguinis dissolvat non credit C. Hofmannus. Qui enim hoc facere potest cum adstringat & siccat? at neque viscerum obstructions aperire, concedit, quod Dodonæus asserit, eam eandem rationem.

Extrinfecus in vulneribus & cereberrimè in angina aliusque affectibus oris & faucium usurpatur; ardorem eorum extinguendo, quem Germani *die Brenne* vocant, si ex illius decocto aut aqua destillata colluantur & gargazentur; unde nomen *Brunellæ* adepta est. Valet & in recentibus vulneribus, & in putridis ulceribus sedis & pudentorum.

Observavi rusticum quandam *Brunellam* & *Veronicam* vino incoquere, eoque mictum sanguinem diuturnum perflare, qui antea curari non poterat. Solenander *Consil. Med.* 27.

Mirum dictu est quam egregie causis & hæcicis febribus *Prunella* vel cruda, vel cocta proficit. *S. Paul.*

Vires.

C A P. XIII.

De Sideritide spicata.

Herbas sequentes cum Botanici Sideritides vocamus, verum quia flores spicatos obtinent à reliquis ejusdem nominis segregamus.

1. *Sideritis Alpina* Hyssopifolia Ger. emac. C. B. *montana* Hyssopifolia Park. *Sid. Valerandi* Doucas brevis spica J. B.

J. B.

Minimum digitum crassitudine ferè æquat *radix* lignosa, non sine adnatis fibris [pallecentis fusco infecti coloris *Clus.* aliquot annos durans, frigorisque patiens, pulla, amaricante gustu. *Lab.*] quæ

quæ ex se innumeras promit virgas, lignescentes, dodrantales, oppositis ramis paulò supra radicem brachiatis, per quas *folia* ad juncturas bina, oblonga, angusta, per extremum nonnihil serrata. Desinunt autem singuli ramuli in spicæ Betonica vel Phalaridis spicarum emulas, unciam aut fuscicam ferè longas, pulchris calicibus in quinos aculeos desinentibus majoribus quàm vel Fuchianæ vel Monspelianæ Sideritidis, minisque hirsutis, dense stipatis, adjacentibus foliis barbatis ac pance spinosis. *Flores* Clusio nonnihil pallecentes.

In monte Jura circa verticem Thuiri invenimus.

Locus.

2. *Sideritis Monspellana* J. B. *Scordoides* Ger. *Monspeliensis Lobelii* Park? *foliis hirsutis, profundè crenatis* C. B.

J. B.

Radix huic subest crassiuscula, lignosa, raris fibris donata: *Caules* à radice mox plures, subinde ramosi dodrantales, valde hirsuti, albicantes: *Folia* breviora, rotundiora, magistè hirsuta quàm Sideritidis vulgaris, serrata, amara: *flores* verticillati, formâ quidem ac magnitudine similes, sed coloris ex luteo albescens; odore est gravi. Amaricante efficacitèque gustu præditi sunt stocculi (inquit Lobelius) ac nonnihil aromatici, suavisque halant quod Chamædryn aut Betonicam reterat.

Monspelli propè patibulum copiosè provenit, & alibi aux *Gnarigues*.

Flores in spicæ longas & laxas, è verticillis non arcte stipatis compositas, digesti sunt. Singulis autem verticillis subjunt duo lata, circumferentiâ subrotundâ spinulis armata foliola, sinibus suis flores complexa.

Locus.

C A P. XIV.

De Verticillatis non spicatis floribus ad caulium nodos foliis intermixtis.

De Acino.

Acinus *ἄκινος*, quia ἀκίνητος, i. e. *ἴσως* καὶ ἀκίνητος, alvum mensèque sistit, Dioforidensis sententiâ. Lobelius per v scribendum esse ἀκίνητος contendit, ut sit ab «privativa & κίνησις» *prægnans*, quod sterilem infecundantem plantam signat: nam Theophrastus & Plinius nullum in eo florem aut semen agnoscunt, fortè quia obscurius & feris flores promit, qui frigore superveniente sæpius corrumpuntur.

Acinos autem foliis est Serpylli aut Ocimi minoris, floribus in verticillis ad caulium nodos foliis intermixtis, calyculis oblongis, striatis, collo angusto, ventre turgidiore, quo cum Verticillatis fructicosis conveniunt.

- A. 1. *Acinos multis* J. B. *Ocymum Sylvestre* Ger. *Clinopodium minus* sive vulgare Park. *arvense* Ocymi facie C. B. *Wild: Basil.*

Radice nititur simplice, tenui, paucis fibris donatâ. *Caules* palmares, hirsuti, rubentes, quadrati, ramosi quamvis propè terram rotundi videantur, cum reclinantur fibras in terram demittunt. *Folia* contrariis inter se pediculis ad singula genicula bina, serpylli familia sed majora, [Alii Ocymi minoris foliis comparant] leviusculis per ambitum crenis incisa, superne viridia, inferne albida, nervis confusius prædita, pediculis brevibus infidentia. *Flores* in summitatibus caulibus & ramulorum verticillatim dispositi, è calice oblongo striato, collo angustiore, ventre turgidiore, purpurascens, galeati, labello trifido, labello nonnihil reflexâ: in medio labello macula alba, intraque eam lunula purpurascens. *Semina* ut in hujus generis reliquis.

In montosis cretaceis, aridis & glareosis locis sponte oritur. Menfe Junio floret. Variat autem *Locus*, sæpiusque floribus colore albo.

Acinos Anglicum *Clus.* nobis nihil aliud esse videtur quàm hujus varietas foliis ludens non crenatis.

Hæc planta mulierculis botanopolis Londinensibus Polium montanum superiore seculo dici solita est, quo nomine ad nos olim Londino missa fuit.

2. *Acini pulchra species* J. B. *Clinopodium montanum* C. B. *Austriacum* Clus. Park. Ger. emac.

Clus.

Dodrantalibus est *cauliculis*, tenuibus, quadratis, duris geniculatis: *Folia* non admodum vulgaris Acini foliis absumilibus, acuminatis, crenatis, viridibus, non injuncti odoris, saporis autem aliquantulum acris. *Flores* summis cauliculis ad singula genicula profert Clinopodii vulgari non dissimiles, duplo triplove majores, binos ternosve simul è foliorum sinibus, purpureo saturo colore præditos (tametsi nonnunquam inveniantur albi) antrofurum maxima ex parte propendentes & converfos: (tametsi succedunt valcula qualia in dicto Clinopodio, ventricosa: in quibus *semina* nigra, Calaminthæ aut vulgaris Clinopodii feminibus æqualia. Numerosis habet *radices*, duras, & multis fibris capsillatas.

In ascensu montis Jura copiosè spontaneum observavimus. Crescit etiam, Clusio teste, in montibus Badenibus thermis imminuentibus, & ceteris vicinis ad Danubium procurantibus, &c. Floret Maio; Semen Junio maturum.

Locus.

B b b

Clino-

Clinopodium Alpinum *Pena* in paucis à precedente differt, v. g. hirsutia foliorum, & florum colore intensiore: quocirca nobis non placuit inpraesentiarum specie distinctum facere.

- * 3. *Acinos latifolia* C. B. *latifolia Columnae* Park. *Ocimum garyophyllatum Monachorum* sive *Acinos Columnae* J. B. *Acinos odoratissimum* Ger. emac.

Folia huic. Melissae, longiora tamen, nonnihil serrata: *Caulis* sesquicubitalis, aliquando altior, quadratus, pilosus, non hispida tamen, ramulos, colore viridis, ut foliorum, quae pilosa & plana ex petiolis longis; inter folia & alia folia spatium trium digitorum vel circiter. *Flos* ei & spica feminis ut aliis Ocimis: qualibet Spica habet quoddam alios veluti adnatos spicarum ramulos. *Semen* ejus aliis minutius est & rotundius, subrustum, nigricans. Tota planta praeter radicem habet odorem & saporem acutissimum Garyophyllorum: Folia linguam vellunt ut Caryophyllus. Quod senior planta eo odoratiora & acutiora folia.

Descriptio est Monachorum qui in Messem commentati sunt, à J. Bauhino allata. Meliorem, puto, & plenior descriptionem habet Columna in Phytobolano; verum liber ille ad manum non est.

De viribus Acini nihil certi occurrit, nec insigni aliqua facultate dotatum esse odor sapore arguunt. Antore Schwenckfeldio calf. & sic. aperit, provocat, discutit, roborat: Tenuium est partium, menses & partus pellit. Ex vino potum melancholicos restituit.

- * 4. *Clinopodium Creticum* Alpin. exot.

Alpin.

Sex septemque, aut pluribus aut paucioribus *cauliculis* dodrantalibus exit, rectis, rotundis, gracilibus: *folia* Serrilli, & magnitudine, & figura, & ordine similibus, minimisque spatii binis ex opposito ipsos cauliculos dense vestientibus. Inter foliola verò & caulem exeunt bini aut terni *stipuli*, vinacei coloris, à quibus femina minutissima sunt. Tota planta odorem spirat Serrilli, sed suaviorem, gustum excalefaciens. *Radix* est longa, gracilis, lignola, sine odore & sapore.

Hac planta, si odorem excipias, perfimilis est Acino Anglico *Chuf.* aut Acini pulchrae speciei *J. B.*

CAP. XV.

De Stachy.

Stachys, id est, spica Græcis: ita dicta videtur quod flores in spicas dispositos profert: quod tamen plantæ hoc nomine insignite non convenit.

Differt à Marrubio, cum quo verticillis densis & canitie sua convenit, magnitudine & statura: est enim elatior & erectior, foliis longioribus & acutioribus: primam speciem intellige, nam reliquæ ob analogiam & similitudinem quandam huc referuntur.

Plantam hanc Verticillatis non spicatis annumeramus, non obstante nominis significatione, quia nec verticilli proximè admoti sunt, nec folia iis supposita diversè à reliquis figura.

- A. 1. *Stachys Fuchii* J. B. Ger. *major Germanica* C. B. Park. *Waste Rosehound.*

J. B.

Rodiviam Stachydis radicem numerosae fibræ ubertim circumquaque productæ coronant: *caules* autem promit plures, (sæpe unicum) cubitum altos aut paulo prociore, quadratos, lanugine incana villosos, fungosâ medullâ factos: & eorum geniculis *folia* ex adverso sita prodeunt. *Marrubii* folia longiora, lanuginosa, mollicella, per ambitum serrata, sapore extra omnem morium siccante. *Flores* è foliorum alis verticillatim ex longa veluti spica caules summos ambiunt, foris hirsuti, intus glabri, purpureo-rosæ, ad Lamii flores proximè accedentes, labello trifido subinde guttato, galeâ item saturatiore dilutioreque purpura varicolore, ex caliculis oblongis villosis. *Semen* rotundum & nigricans. *Odor* totius plantæ gravis.

Locis asperis, montibus & colibus provenit. In Anglia etiam invenitur circa *Winney* vicum in comitatu Oxoniensi. Junio & Julio mensibus fleret, & in montosis etiam feris.

- * 2. *Stachys* Ger. *minor Italica* C. B. *Stachys Dioecoris* Park.

Park.

E. radice lignosa, perenni plura exeunt *folia* viridia, lanuginosa, humi strata, tres circiter uncias longa, duas lata, vel non omnino, vel leviter tantum serrata ambitu, per hyemem virorem retinentia, è quorum medio *caules* exurgunt plures [interdum unus] foliis confimilibus, minoribus tamen vestiti. *Flores* caules à medio sursum ad genicula verticillatim ambiunt, purpureo-rosæ, è caliculis quædam Marrubio mollioribus, quibus succedunt *femina* nigra. *Caulis* alcescentis verticillis propius admotis attenuat in spicam fastigiantur. Minus odora est, succoque aequo turget.

In Italia frequentem sponte provenire aiunt: Nobis tamen in Italia peregrinantibus, & plantas sedulo indagantibus nunquam occurrit.

Floris

Floris color Dodonæo & Lobelio luteus est, folia cum caulibus quàm Marrubio candidiora: igitur quoque longè distat à icone Parkinsoni, unde fortè diversæ plantæ sunt Stachys Dioecoris Park. & Stachys minor Italica C. B. quamvis ille unam & eandem esse vult.

- * 3. *Stachys Lusitanica* Lob. Ger. Park. C. B.

Lob.

Reperitur Gnaphalii foliis & cauliculis sesquipedalibus herbulam, candida lanugine stipatis & tomentosis, verticillis concoloribus, perexiguus, sub foliis cinctus, vifum effugientibus, huius spirantibus, uti planta unversâ Stachyn dixere Herbariorum quidam non imperiti, nonnullâ de facie & viribus similitudine ducti.

- * 4. *Stachys Cretica* C. B. *Stachys* sive *Pseudo-stachys Cretica* Park.

C. B. prod.

E. radice lignosa *caules* quadrati, cubitales, tomento albo vestiti exeunt. *Folia* cinericea, molliter hirsuta, quæ ad radicem una cum pediculo oblongo palmum superant, latitudine unciam non aequantia, inodora, vel saltem odore aliis suaviore, quæ floribus subiciuntur & caulem ambiunt brevia sunt & angusta, pediculis carentia, duricula. *Flores* purpurei ex verticillis aculeatis caulem cingentibus prodeunt. *Semen* rotundum est & nigricans.

5. *Pseudo-stachys Alpina* C. B. Park.

C. B. prod.

A. radice dura, rufescente, in fibras crassas & longas divisa *folia* plura hirsuta prodeunt, Hormino similia, sed tenuiora, uncias tres lata, quatuor longa, longis pediculis molli lanugine albicanibus donata, per ambitum crenata nonnihil, odorem gravem spirantia, inter quæ *caules* sesquicubitales, quadranguli, cannulari, geniculis distincti & hirsuti offeruntur, quæ *foliis* rugosis, alperis, prioribus longioribus circumdantur: ad quorum exortum sepe utrinque ramulus unus sempalmans, etiam palmaris egreditur. *Flores* circa summam genicula verticillati, galeiculi, ex albo rubentes ex utriculis aspericulis in quibus *semen* rotundum, nigrum continetur, prodeunt.

In monte *Wasserfall* Junio mense florentem observavit C. Bauhinus: qui Salivam Alpinam *Tab. Locut.* Ger. huc refert. J. Bauhinus in capite de Hormino luteo seu 'Colu Jovis, An huc sic referenda Salvia Alpina *Tab.* me inquit later: Descriptioni sejunx, in qua ei tribuit flores purpureos pauca fides tribuenda.

Nos in summis jugis montis Jura vel ipsissimam hanc plantam vel ei simillimam invenimus. Nostra flores habuit lorde purpureos, admodum villosos, in quorum caliculis nonnihil albi apparuit: Odor plantæ non ingratus erat; aliter bene respondet descriptioni C. B.

6. *Stachys spinosa* Park. *spinosa Cretica* C. B. Ger. *Sideritis spinosa* J. B. *Gaidarothymo* i. e. *Affinitum Thymum ruscifolium Cretensibus.*

Roll.

Planta est pedalis, in orbem per terram diffusa, multis spinis five aculeis horrida. *Folia* longa, digitali magnitudine, aliquantulum angusta ab utroque aculeis proferens, quæ caules undique fed inordinata ambiunt. *Caulis* quadranguli sunt, incani quemadmodum folia, ita ut tota colore cineris appareat, ramos utrinque proferens figurâ quasi crucis, qui in spinas desinunt, & in alios ramulos omnes dividuntur, spina quæ medium locum obtinet majore aliis semper existente. *Flores* Salviae colore, magnitudine & figura similes profert, in hispids quibusdam calyculis, ternos aut quaternos similes sanctos, quibus succedunt *femina* inæqualia, colore nigra. Perpetuo vires & Julio floret, totaque odore caret. *Radicem* habet magnam pro proportionē plantæ & lignosâ.

Nascitur Occidentali Insula parte inter thymum & thymbram locis siccissimis.

Clusius flores Teucrii Bærtici floribus similes facit.

Viret.

CAP. XVI.

De Marrubio.

Marrubium, Græcis *Medon*, Latina vox est non Græcæ originis: nam & secundum sine aspiratione scriptum ubique legitur: ita dictum putatur quod tabidis & marcescentibus conducatur, ut *glossa* Ezech. vii. *ut qui equum habebat sua domus in periculis suis dicitur id est in tabiditate*. *Foliorum* siccorum simul & seminis decoctum, aut etiam recentium foliorum succus una cum melle tabidis exhibetur. Diofcor.

Vel Marrubium dicitur, quod folia marida & squaletia sint quasi rubigine exesa. *Jo. Bod. à Staph.*

Marrubii notæ sunt flores in verticillis densis circa caulem nodos, totius plantæ canities; folia serrata obtusa, rugosa; odor validus & gravis non tamen fetidus: quodque minor, humilior, magis, ramola planta sit quàm Stachys. Quæriam Marrubium vulgare, nescio an & aliæ species insigni

B b b 2

nota

nota ab aliis Verticillatis differt, nimirum quòd calyculorum striatorum margines non ut in aliis in quinque legmenta acuta dividantur, sed in totidem spinulas quot sunt in singulis striis, stellæ rationem insitit dispositas.

A. 1. *Marrubium album* J. B. Ger. *album vulgare* C. B. Park. *White Hozehound*.

Radix nititur simpliciter, lignosa, plurimas fibras emitente. *Caules* indè exurgunt plures, pedales & altiores, lanuginosi, quadrati, ramosi, foliis vestiti ad singula genicula ex adverso binis, subrotundis incanis circum oras crenatis, rugosis, pediculis satis longis suffultis. *Flores* ad genicula in verticillos densos coacti caules ambiunt, brevibus aut nullis pediculis, è calicibus hirsutis striatis quorum singula striis in spinulas terminantur, ipsi perexigui, albescentes, parte illa quæ pro *galea* est in medio aliquid, fissila in duo veluti cornua: *Labellum* integrum est processu hinc indè emissio. Singulis floribus ut in reliquis omnibus verticillatis, succedunt *semina* quatuor simul juncta. Florum verticilli quamvis caules undiq; amplecti videantur, egrediuntur tamen è foliorum alis. *Caules* altitudinem pedalem aut cubitalem raro excedunt.

Locum.
Viret.

Odor totius plantæ vehemens & nonnihil gravis.

Ad vias publicas & in locis ruderatis.

Succus expressus cum melle (ut præscribit Dioscorides) aut potius syrupus de Præfio Asthmaticis, tussitibus & tabidis opitulatur: est enim pneumonicon insignis. Pulvis fororum interaneorum vermes necat. Valere dicitur & in partu difficili, lochisq; retentis.

Syrupus de Præfio Melleis, annotante C. Hofm. valde calidus est, & qui senibus potius quam juvenibus, frigidis quam calidis adhibendus sit.

R Syrupi de Præfio 5ij, olei Tartari per deliquium 3i, misce. Sumat æger per intervalla frequentia ad mensuram unius cochlearis. Medicamentum est ad iterum nulli secundum.

Marrubium vesicæ & renibus nocere scribit Dioscorides; quos frequenti usu exulcerat. C. Hofman.

Veteres in ictero Marrubio proerhino usi sunt, ad bilem per nares expurgandum, quæ oculis sæpe contumacissimè occupat.

Innumeris comprobavi experimentis Marrubii alii summitates, vino albo infusas, & triduo epotas, mirè ad menses provocanda, [nec menses tantum accelerat, sed remorantes secundinas quoq; precipitat. 3. *Paulus*] stomachum roborandum, cachexiam & fædos virginum colores arrendos valere, & fortius cum Chamædrys & Centauro minore mixtas. Borell. Observ. Med. p. 289.

Conferv. florum Marrubii cum melle parata & per 40 dies exhibita in dos. 5j nobilem quandam scirrhus hepatis diu laborantem integre sanavit restituit, alii medicamentis ex ebeno & chalybeat paratis frustra illi propinatis. Bot. p. 289. Habuit Sim. Paulus è *Zaeti* lib. 2. *Præf. adin.* Observ. 48. Superbibat autem nobilis iste singulis matutinis parum aque stillatæ ejusdem Marrubii cum radice: ut invenio in observationibus è *Chestnut* collectis & ad me transmissis ab ingeniosissimo & anicillimo Viro D. Edw. Hulse Medico Londinensi.

2. *Marrubium album latifolium peregrinum* C. B. *candidum folio subrotundo* J. B. *candidum* Ger. *Hispanicum candidum* Park.

J. B.

Caules, quos ex radice vulgari Marrubio simili complures profert, cubitales & bicubitales sunt, quadrati, lanugine incana obiecti, multis alis concavi: ad quorum singulos articulos *folia* oriuntur mollicello holotrici tactu, villosa, intensiusque quam in vulgari canescencia, latiusculo pediculo appenda, in ambitu serrata, longiora quam latiora, obusa, odore nullo eccellente, sapore calidiusculo, non tamen ingrato. *Flores* ad genicula verticillatim caulium amplexantur, Marrubii vulgaris, ex oblongis, incanis, mollicellis *calycibus*.

Circa Messanam Siciliæ spontaneam observavimus & collegimus.

Locum.

* 3. *Marrubium alterum Pannonicum* Clusii.

A descripto diversum videtur, siquidem *caules* duntaxat cubitales ei attribuit: folia legitimo Marrubio angustiora, nec adeò orbiculata, sensim in mucronem desinentia, non injuncta odoris. Erat autem Marrubium illud, quod circa Viennam Austriæ frequens observavimus, ubi suum vulgare esse scribit Clusius, foliis angustioribus & acuminatis, Melisse Moldavice foliis non multum dissimilibus, quod ad figuram attinet, candidioribus tamen & magis incanis. Non video quid differat à sequente.

4. *Marrubium album angustifolium peregrinum* C. B. *Creticum* Ger. Park. *album angustiore folio* J. B. *Narrow-leaved Candy Hozehound*.

J. B.

Candidius nostratæ Marrubio; caulibus ramisque quadratis, tenuibus: *Folia* impensè candida, oblonga, serrata, nervosa, sed nervis plerisq; recta secundum longitudinem decurrentibus. *Flori* in ramis subiectis binis parvis foliis, verticillatim positi, interdum & in spicæ formam digesti, parvi, candidi, bifido foliolo surrecto, labello demisso è candidis, striatis *calyculis*. Odore est quam vulgare Marrubium gratiore.

* 5. Mar-

* 5. *Marrubium Brasilianum* Margg.

Margg.

Planta hæc in duorum aut trium pedum altitudinem affargit, *caule* striato, nodoso, leniter hirsuto: ad singulos nodos ramuli tres aut quatuor proveniunt, ut & folia, quorum antiquiora similia sunt Marrubii Pannonici *Clusii*. foliis, in ramulis autem junioribus Marrubii vulgaris. Fert *hoc* folios verticillatim positos, cœruleos tribus foliis constantes. Tota planta suavissimum odorem Marrubii spirat, & ad tactum est glutinosa.

* 6. *Marrubium album villosum* C. B. Park. *Hair white Hozehound*.

C. B. proil.

Calyculus est pedalis, lignosus, rotundus, albus, villosus, in ramulos divisos. *Folia* sunt subrotunda parva, crassa, per ambitum crenata, ob tomentum album inferius adpositum Gnaphalii infra terna, superius rugosa & nigricantia. *Flosculi* ut in vulgari caulem verticillatim ambiunt.

Locum.

In agris Lutetianis collegit C. Bauhinus. D. Magnol in insula Magalonæ invenit.

* 7. *Marrubium album crispum* C. B. Park. *Curd white Hozehound*.

C. B. prod.

Ex hoc *caulem* est lignosus, rotundus, albus, sed *foliis* minoribus, crispis, crenatis, utraq; parte cineris, nec ita tomentosis. *Flosculi* subcandidi in pungentibus conceptaculis caulium per intervalla verticillatim ambiunt.

Ad Alysson Galeni Clusio dictum accedit.

* 8. *Marrubium ex Aleppo verticillis longis pediculis insidentibus* Hort. Edinburg.

Cum mihi nondum conspecta sit hæc planta non habeo quod de ea dicam, sed nudo titulo contentus sum oportet.

Marrubium Alysson dictum.

9. *Alysson verticillatum foliis profunde incisfis* C. B. *Alyssum Galeni* Ger. *Alyf. Galeni Clusio* Park. *Galen's Ἀλυσσώγιον*.

Clus.

Pedali est altitudine, quadrangulo *caule*, statim à radice in multos ramos diviso, canescentes omnino & velut tomento obductos, circa quos *folia* Marrubii similia, breviora tamen magisque crispia & incana, inodora, amara. *Calices* per intervalla verticillatim ramos ambiunt, quinque, plerumq; aculeis horridi, candidi, è quibus Marrubii flos exilit, sed colore diversis, nempe purpurascens. *Semen* in calicibus aculeatis subrustrum, Marrubiano femini par. *Radix* dura, multifida, annua.

Uno duntaxat Hispaniæ loco hanc plantam nascentem observavit Clusius, ad Elda viz. pagum, in cimiterio quo plurima cenotaphia Arabicis literis sculpta videre licet, Valentino regno, septima sub Oriuela (Orcoli Veteribus dicta) mill. five leucis Hispanicis, eamq; florentem & semine ornatam mense Martio medio.

Locum.

* 10. *Alysson verticillatum foliis crenatis* C. B. Park. *Sideritis Alysson* & *Sideritis Heraclea* Dioscoridis, *Alysson* Antonii Cui ex Galeno Col.

E *radice* tenui, lignosa fibris aliquot donata *caules* exeunt plures, pedales aut altiores terram versus reclinati, *foliis* ad intervalla vestiti, quorum infima amplissima, Marrubii nonnihil similia, sed longiora, Chamædrys proxima, verum hirsuta hirsute aspera, circa margines non profunde dentata, ad modum Betonicæ. Ad caulium nodos, quos ornant folia inferioribus sensim minoribus *flori* emergunt ex albo purpurascens in verticillos Marrubii æmulos digesti, è calyculis aculeatis *semina* folia continentibus.

Tota herba gustu est adstringenti, non tamen injucundo, cum tantillo amarore, & odoris suavitatis. In collibus petrosis agri Neapolitani ad semitas.

Locum.

Marrubium Pseudo-dictamnus dictum.

11. *Pseudo-dictamnus* Ger. Park. *Pseud. verticillatus, inodorus* C. B. *Dictamnus adulterinum* quibusdam *verticillatum*, vel potius *Gnaphalium veterum* J. B.

Clus.

Quædam ex Cretâ ad nos allata est pro Pseudo-dictamno: cæpes amplius, virgis numerosioribus, altioribus & candidioribus Marrubio [scilicet pedales in horto suo observavit Parkinsonus, vix tamen credo, Marubianis altiores] *foliis* rotundioribus, minoribus, similibus Dictamno Cretensi, obstitit candidiori lanugine, gustu subamaro, odore exili non injucundo. Verticillos inter folia fert molles, in quibus *flosculi* sunt purpurascens. *Radix* dura, lignosa, altè in terram descendit, & B b 3

Ger

per plures annos vivit, etiam in hortis nostris nisi hiems asperior aut diuturnior fuerit. Folia huic minus crassa quam Dictamnio vero, & per longiora intervalla in caulibus disposita.]

12. *Pseudo-dictamnus alter Theophrasti Pone* Park. *Pseud. acetabulis Molucca* C. B.

Caulibus multis incanis, quadratis ad pedalem aut majorem altitudinem affurgit, *foliis* precedente aliquanto majoribus & longioribus, è quorum alis prope caulium fastigia exeunt calices hirsuti Moluccæ similes sed minores & breviores, è quibus emittunt *flores* coloris ex albo & rubro mixti. *Radice* fibras plurimas spargit. Olor hujus non infamis. Hyemem aquè ac præcedens tolerat.

Hanc ipsam plantam aut certe ei simillimam in hortulo nostro Cantabrigie aliquando altissimam, foliis Pseudo-dictamnio formâ quidem similibus sed majoribus, mollioribus magisve villosis, minus tamen incanis. Florum calices amplii & patuli erant, verum Moluccæ acetabulis multo minores, hirsuti quoque & striati.

Hanc etiam invenit *D. Wheeler* in insula Cichera olim, nunc *Cerigo* dicta, & satis exactè describit in rar. lib. 1. pag. 49.

13. *Marrubium Hispanicum* Alpin. exot.

Alpin.

Herba est fruticosa, tota candida, cum leni lanugine alba. *Caules* aliquot profert, quadratos, cubitales & amplores, oblique actos. *Folia* habet oblonga, alba, lata, in acutum desinentia, duplo majora Cretici Marrubii, & ex opposito in caulibus aequalibus interstitiis posita, candida, subhirsuta. *Flores* aequalibus spatiiis itidem in caulibus & ramulis cernuntur, verticillato ambiu, candidi: à quibus *semina* parva prodeuntur, tenuia, oblonga, sapore subamaro, subacri. Tota planta nititur radibus tenuibus, longis, lignosis, multis: facultate adstrictoria & non infremente sicantem prædita est.

Differre videtur ab Hispanico candido Park. id est, albo latifolio peregrino C. B.

14. *Marrubium Creticum angustifolium inodorum* Park. *album peregrinum brevibus & obtusis foliis* C. B.

Huic plantæ similem alui olim Cantabrigie ex semine pro Pseudo-dictamnio misso ortam; cum intelligi ejus mentionem feci sub duodecima specie, quæ fortè non differt à Mar. Hispanico candido Park.

15. *Marrubium nigrum Creticum* Alpin. exot.

Alpin.

E *radicibus* multis Primulæ similibus *folia* complura profert, oblonga, in extremis acuta, parvis suis pediculis sursum in orbem acta, nigra & nigra lanugine obrita, Marrubii alii foliis majora, longiora & latiora, magnitudine & figurâ ad Apiastrum ferè folia accedentia. E quibus sanè duos vel plures *caules* producit, longos, rectos, quadrangulos, nigros, per intervalla geniculatos; in quibus è singulis geniculis exeunt circum ipsos ex opposito *folia* complura, numero ferè septena, ac plura etiam, oblonga, prioribus similia sed longe minora, multum nigricantia, quæ circa ramum velut in orbem aguntur. In caulium summitatibus *flores* utrinque virgas ambiunt, non dissimiles Marrubii floribus, itidem nigricantes. Tota planta colore nigricat, ut de industria ab aliquo videatur eo colore infecta.

Hæc planta, si ab Alpino rectè describatur, non est genuina Marrubii species, sed anomala.

C A P. XVII.

De *Clinopodio*.

Klinopodium dicitur quòd *κλινος* & *παιον* *κλινος* *παιον* *κλινος*, quod orbiculato florum ambitu speciem pedum lecti præbeat, *Floribus* ex intervallo Marrubii modo dispositis. Plin. Folis est Majorana sylvestris, florum tubis quam in Marrubio longioribus, calycibus in quinque spinulas terminatis.

Clinopodium majus Park. *quorundam, Origani facie* J. B. *Origano simile* C. B. *Acinos* Ger. *Ornat wild* Psal.

Radice oblique sub terra agit, fibris obiter denissis. *Caules* cubito altiores sunt, tenues, quadrati, hirsuti. *Folia* Majoranæ sylvestris, minus odora, ad nodos opposita, utrinque hirsuta. *Flores* in verticillis magnis dense stipati, oblongi, galeati, purpurei, è calycibus gracilibus, oblongis, striatis, in quinque spinulas desinentibus, tribus superne, duabus inferne oppositis. Florum autem calices non insident singulis pediculis singuli, sed plures simul in eodem communi pediculo. *Semina* singulis quatuor succedunt parva, subfusa.

Ad sepes & in vepretis passim.

Locu.

C A P. XVIII.

De *Lamio*.

Lamium dictum nonnullis putatur à florum cucullata effigie larvatam lamiam quodammodo repræsentante.

Floribus in verticillis ad caulium nodos, foliis Urticæ, odore foetido, seminibus majusculis, è vascularis brevibus patulis maturitate illico decedentibus, à reliquis verticillatis distinguitur.

A. 1. *Lamium album* Ger. *vulgare album* sive *Archangelica flore albo* Park. *album non satens folio oblongo* C. B. *Galeopsis sive Urtica iners floribus albis* J. B. *White Archangel* o2 *Dead Nettle*.

Radix plurimis fibrosis nititur; plurimis etiam furculis, oblique Menthæ ferè in modum sub terra reptantibus, & è nodis subinde radices agentibus, latè se propagat. *Caules* indè exurgunt pedales aut cubitales, quadrati, grandifolioli, prope terram tamen graciliores & infirmiores, unde etiam vix se sustentant, inanes, modicè hirsuti, ramosi, geniculis rarioribus intercepti, prope terram in apricis purpurascens. *Folia* ex adverso bina, utriusque simillima, quæ in imis caulibus sunt longis pediculis nituntur, quæ in summis brevioribus, brevi & innocua lanugine hirsuta. *Flores* ad genicula verticillatis caules ambiunt albi, satis amplii, galeati, exterius pallidi potius quam nivei, labello pallido, non punctato, bifido, galeâ amplâ exterius, præcipuè ad margines pilosâ, quatuor intus *staminula*, duo longiora breviora totidem occultantem. *Staminum apices* marginibus circumcirca nigris formam characteris 8 quodammodo repræsentant. *Stylus* præterius bifidus staminibus adjacet, & ex iplo flore nascitur, non, ut in aliis hujus generis fieri solet, è staminum medio. *Calix* floris idemque valculum feminale amplius, patulus, striatus, sessilis, in quinque oblonga angusta segmenta dividitur, quæ in tenues & acutas sed innoxias spinulas desinunt. In imo calice quatuor *semina* simul juncta singulis flosculis succedunt. Calices florum singulatim è foliorum alis exeunt. Olor huic plantæ minus gravis.

Aprili mense & ineunte Maio apud nos floret. Ad sepes inque locis ruderatis & dumetis.

Recentiores flores Lamii candidos florem muliebrem albidum fiteri posse existimant; unde nonnulli ad eum usum parant ex ii: Conservant, singulis diebus sumendam.

Tonnet & Locu. Vires.

2. *Galeopsis sive Urtica iners flore purpurascens majore, folio non maculato* J. B. *Lamium folio oblongo flore rubro* Park.

Præcedente non alia ferè in re differt quam floris colore purpureo: unde C. Bauhinus non distinguit. J. Bauhinus descriptione suâ notas nonnullas addit à nobis omittas, caules scilicet purpureos esse, foliaque atro-virentia atrovire purpurea, (quæ tamen huic speciei propriæ sunt) genicula caulium inferius crebriora, medio caule internodia longiora; ad radicem folia subrotunda ad Marrubium secundum accedentia: galeam bifidam, labello punctis carnis & sanguineis notatum.

In transmarinis frequentem observavimus.

Locu.

Galeopsis lutea Dalechampii Lugd.

Hujus aut superioris varietas esse videtur, non species distincta.

A. 3. *Lamium rubrum* Ger. *vulgare folio subrotundo, flore rubro* Park. *purpureum satidum folio subrotundo, sive Galeopsis* Dioscoridis C. B. *Galeopsis sive Urtica iners folio & flore minore* J. B. *Small dead Nettles* o2 *red Archangel*.

E *radice* tenui fibrosa non repente plures erigit *caules* quadratos, concavos, prope modum glabros, satis grandes, prope terram ramulosos, deinde uno vel altero foliorum pari cinctos, cum ad summum ferè nudos, semipedales, infirmos. In summis caulibus *flores* in verticillis densius stipati, galeati, parvi, purpurei, labello saturatioribus maculis guttato. Calices florum breves, patuli, striati, sessiles in quinque longas angustas lacinias cum spinulis diviti, quatuor in imo *semina* continent, oblonga, angulosa, per maturitatem fissa & splendentia. *Folia* urticarum acutula sed minora & breviora, mollia, circum oras crenata, pediculis feminalibus insident. Olor totius plantæ foetidus & ingratus.

Primo vere & deinceps per totam æstatem floret.

Ad sepes & macerias, inque locis ruderatis & hortorum arvis minus excultis nimis frequens.

Herba tusa & impolita valere creditur ad tumores quoscunque discutandos, necnon ad inflammationes, plagas, ulcera putrida & vulnera.

Locu. Vires.

Ad Scrophulas. & Herba recentis [Lamii albi] *M. i.* Calefiat inter duos lateres calidos, & tumori applicetur. Eam noctis unius spatio plurimum aperit. Apero adhuc mixturam sequentem. R. Omphacii coelestria VI. Buuri Malaisi miltar Juglandis; melle & impone lane nigre oleo è pedibus bubulis madefacta: Intus interim propinetur aqua florum genitæ manè & hora quarta pomeridiana singulis diebus. D. Hulle è MS. nondum edito. Decoctum Lamii rubri ad dyenteriam commendatur.

4. *Lamium albi lineâ notatum* C. B. *Lamium Plinii montanum* Columba Park. *Galeopsis maculata* J. B. *Milzadella vulga*.

†. B.

Caulis multos fundit, quadratos, procumbentes, rubescentes, in quibus folia Urlicæ hirsuta, mollia, Lamio vulgari albo flore similia aut Ballota, sed minor, duplo, serrata rotundis incisuris, lineam albam per medium, atque rectum nervum utrinque ambientia habentia, quæ lineâ in ficcatis plantis etiam post decennium durat conspicua: grava enim odorem reemittunt, minus quàm in vulgari mortua urtica ingratum. Flores circa summa genicula ex albo rubentes. Vere floret & aestate perfluit.

In Italia & Gallia Narbonensi ad sèpes & circa vepres frequens oritur.

An specie differat à *Lamio minore* purpureo nec dubium habeo.

Hujus varietatem in Æquicolum montibus observavit F. Columna, foliis brevioribus, angustioribus & acutioribus, profundius incisuris per ambitum divisus, ut in Chamadry, lineâ albâ per medium decurrente angustiore.

5. *Lamium maculatum* C. B. *foliis maculatis* Park. *Urtica fatua* *rasvinskæ* & Thal.

Foliis maculis & lineolis albis repperis & pulchrè variegatis à præcedente distinguitur, nec ulteriore descriptione indiget. Vidimus in Horto Regio Parisiis & alibi.

- A. 6. *Lamium rubrum minus, foliis profundè incis.* *Small cut-leaved red Archangel*.

Hæc species primò nobis ostensa à *Tho. Willdell*, in campis *S. Jacobi* dictis propè Londinum, postea variis in locis solo arenoso aut glareoso observata. Lamio rubro minore vulgari plerumque minor est, quamvis in latiori solo in magnitudinem illius æmulum interdum proficiat. Radix ei simplex, tenuis, unde & plantam annuam esse suspicamus. Caulibus & foliorum & florum situ cum Lamio rubro vulgari convenit. Differt ab eo foliorum incisuris. Cum enim in illo folia leviter tantum circa margines crenata sint, in hoc alius incisa & propemodum laciniosa sunt, laciniosis, seu maxis dentibus in acutos apices terminatis. Differt etiam florum parvitate & eorundem tubis brevioribus, adè ut flores antequam explicentur vix & valculis appareant.

In hortis oleaceis inque arvis requietis non rarò invenitur, ut v. g. propè Brantiam in Essexia in calcæto Bockingian ducente.

- * 7. *Lamium moschatum foliorum marginibus argentatis* * *Wheeler*.

E radice tenui fibrosa caulem exserit quadrangulum, foliis vestitum longis pediculis innitentibus, Lamio folio albo similibus, verum rotundioribus intercrenatis, propè pediculum maculâ nigrâ amplè notatis, marginibus circumcirca argenteo colore insignibus; odore moschum redolentibus. Ad *Pentagi*, fortè Pantheam olim dictum, finit Corinthiaci oppidum observavit *D. Wheeler*. Florem, puto, non vidit.

8. *Lamium Novæ Angliæ Parietariæ foliis*.

In r. omis ad Lamium minus accedit; foliis Parietariæ æmulis ab eodem differt. Cantabrigiæ olim in hortulo nostro columus.

- * 9. *Lamium rotundifolium floribus minimis* n. d. Hort. Ludg. Bat.

- A. 10. *Lamium folio caulem ambiente majus & minus* C. B. *Galeopsis sive urtica iners minor, folio caulem ambiente* J. B. *Asine bederula altera* Ger. *bederula folio major* Park. *Denbit*.

†. B.

Planta est sesquipedalis & major, caulibus quadratis, infirmis, nonnunquam surrectis, sapius humi sparsis: folia primum prorumpentia pediculis donata, similia foliis Galeopsis minoris, rotunda ferè, serrata: alia in superioribus caulium partibus oriuntur, bina, immedieat caulibus adhaerentia, perfoliata ferè modo caulem ambientia, rufunda, hirsuta, profundè crenata, crispâ, odore minus fetido quàm præcedentes Galeopsis species, sapore nullo excellent. Flores inter folia ad nodos verticillati caules & eorum ramos ambiunt, purpurei, hiantes, & calyculis oblongis, hirsutis, multifidis: radicem demittit simplicem, rigidulam, fibratam.

In agris & hortis frequens oritur.

- A. 11. *Lamium luteum* Ger. Park. *folio oblongo luteum* C. B. *Galeopsis sive Urtica iners flore luteo* J. B. *Yellow Archangel* & *dead Nettie*.

Radix inæqualis fibras plurimas majusculas in terram demittit. Caulis indè exeunt longi, quadrati, infirmi, concavi, foliis vestiti binis, per intervalla oppositis, viridioribus, longioribus, & angustioribus quàm in reliquis Lamis, pediculis longiusculis indidentibus. Flores ad genicula verticillati caules ambiunt, lutei, speciosi, galeâ amplâ, ad margines pilosa, quatuor stamina alba cum apicibus suis luteis, & stylo purpureo bicolori & centro calycis, in medio quatuor unâ junctum funiculum

femineum egresso, continente. Floris labellum in tres partes dividitur, quarum duæ laterales purpureis & luteis purpurantibus pinguntur, media punctis & stris croceis.

In Sylvis & umbris Maio mense floret.

Locu.

12. *Lamium maximum sylvaticum alterum* C. B. *Galeopsis maxima flore magno rubro* J. B. *maxima Pannonica* Park. *Lamium Pannonicum* sive *Galeopsis* Ger. *emac*.

Clus.

Cubitali caule, interdum etiam majore, quadrangulo, crasso affurgit, secundum radicem frequentibus geniculis præditum, è quibus folia nascuntur Urticæ foliis haud absimilia, per oras similiter crenata, sed longè majora, palmatèque amplitudinem sæpissimè superantia, hirsuta quidem, sed non mordacia: A medio caule sursum versus ad singulos nodos, orbiculatim feni, octoni, nonnunquam deni nascuntur flores, non simul sed successivè se explicantes, Lamii foliis multo majores, saturè rubri & tanquam purpurei, galeæ instar hiantes, labro inferiore (cujus lacinia: oræ) bifido, & frequentibus ad latera barbulis præditi, interiore parte purpureis & candidis lineis depicto, quatuor flaminibus cum stylo sub galea latentibus; odore gravi & ingrato, uti tota planta, si teratur, gustu etiam insuavi & amaro. In laciniosis valculis femina continentur Moluccæ similia. Radix crassa, fibrosa, perennis, singulis annis augefcens, novisque stolonibus profertur.

In sylvis montibus arcu Greben vicinis in Pannonia supra Waradinum maximâ copiâ nascitur, ubi Maio florentem inveniebat Clusius.

Lamium Cannabis spuria dictum.

- A. 13. *Cannabis spuria* Park. Ger. *glysteris quorundam Urticæ inerti affinis* J. B. *Urtica aculeata foliis serratis* C. B. *Walsard Hemp*.

Radix simplex plurimis demissis fibris terram apprehendit. Caulis plerumque simplex, pedalis, quadratus, inanis, ramulos, pilis rigidioribus hirtus. Folia in caule bina per intervalla opposita, Urticæ ferè figurâ, circa margines serrata, pediculis feminalibus appensa, venosa, nervis averfa parte extantibus, qua in re Cannabis folia imitantur. Flores in fumis caulibus & ramulis in verticillis crassos compositi, galeati, purpurascens, & calicibus fratis, patulis, marginibus in quinque spinulas acutas divisus exeunt. Singulis floribus succedunt quatuor femina simul juncta, majuscula, pulla, quo dilapso flore brevissimo temporis spatio maturefcunt, & continuo decidunt.

Æstate floret, inter segetes plus satis frequens.

Locu.

- A. 14. *Cannabis spuria flore specioso luteo, labro purpureo. An Cannabis spuria altera* Park? *An Urtica aculeata foliis serratis altera* C. B?

Hujus folia pallidiora sunt quàm præcedentis: verum præcipua differentia est in floribus, qui multo ampliores sunt quàm illius, colore luteo. Labellum macula ampla purpurea ferè totum occupat.

Segetes frigidiorum & humidiorum tractuum hæc scatent: ut v. g. montose agri Eboracensis. Planta Parkinsone descripta florum colore cum nobis observata, & hoc in loco proposita convenit, eorum parvitate differt.

- A. 15. *Lamium montanum Melissæ folio* C. B. *Melissa Fuchsi* Ger. *Melissophyllum Fuchsi* Park. *Melissa adulterina quorundam, amplius foliis & floribus non grati odoris* J. B. *Baume leaved Archangel*.

†. B. Clus.

Fibra radice, subacri & amara nititur. Caulis pedales & majores quadrati, hirsuti, geniculati, multâ medullâ facti. Folia Galeopsis, oblonga, rugosa, hirsuta, Melissophylli ferè similia, atra viriditate nitentia, gustu aliquantulum acri. Flores ex singulis nodis inter folia terni & quaterni prodeunt, in utriculis oblongis, laxis, hirsutis, omnes antiorum spectantes & propendentes, longiusculi, indodri, Lamii florum quodammodo æmuli, majores tamen & nullâ galeâ insigniti, solo labro inferiore promissio, & reliquis foliis (quæ in quibusdam floribus ex albo purpurascunt, aut diluore purpurei nati) majore, purpurei coloris. [J. Bauhinus castidem surrectam flori attribuit, prominentibus ex rictu flaminibus] Semen magnum, nigricans, inæquale.

In sylvis frequens occurrit in Occidentibus Angliæ regionibus, verbi gr. in Devonica circa *Tornes* Locu. oppidum, in Penbrochia circa *Haverford-west*. In sylvis etiam montibus propè Genevam & alibi in transmanis observavimus.

Alteram hujus speciem in Austria invenit Clusius caulibus infirmioribus, frequentioribus ex radice singulis annis repullulantibus, foliis etiam paulo angustioribus.

- * 16. *Lamium fruticosum non maculatum* Creticum Zanoni.

Zan.

Multos è radice caules emittit, majores sesquipedales, pennæ scriptoriarum crassitudine, teretes, quamvis ob costas exiles que in cortice sunt quadrati videantur, eo enim subulato rotundi manent. Cortex interior viridis difficulter à ligno delibatur, quod fragile est, tenue, medullâ intus viridi. Caulis & rami majores ligneâ substantiâ constant, furcili juniores herbacei, ut vel ex colore magis viridi patet. Sunt autem caules, præsertim parte inferiore & lignosa, raris nodis intercepti, [in minoribus ramulis nodi satis crebri sunt.] Folia prima & in caule

caule inferiora superioribus multò majora sunt, omnia superne secundum nervos leniter succulata, nervis averfa parte extantibus, telà folii nervos interjacente glabrà, tenuia, tenera, succulenta, pediculis brevibus, tenuibus, teretibus, supernà tamen parte prope folia pariter sulcatis, nonnulli pilosis sustentata, bifa opposita, alternando caulis latera, minimè decidua, sed per hyemem virentia. Supremis geniculis è foliorum alis exeunt calyculi subrotundi margine in quinque lacinas seu radios extremitate incisò dissectò, è quibus mense Maio emergunt flores galeati, albi, labio superiore seu galeà bifido, inferiore trifido, lineis flavis intus variegato. E medio exeunt *filamina* aliquot, apicibus incurvatis, colore flavo. Delapso flore restat in calice *semen* nigrum, Melanthii sylvestris simile. *Radix* longa est, rotunda, tortuosa, variè ramosa & filamentis plurimis fibrosis donata, colore inter album & fulvum medio, modullà seu nervo medio albo, duro, solido, sed tamen valde fragili; sapore fabarum recentium. Planta est vivax, & in multos annos durat, quamvis cælum frigidus & Septentrionales auras non facile tolerat.

17. *Galeopsis frutescens Tingitana* Hort. Leydenfis.

C A P. XIX.

De *Sideritis*.

Sideritis *ànc* *ànc* *ànc* id est, ferro dicitur, ob vim vulnera glutinantem. Sideritis eam vim habet, ut quamvis recentis gladiatoris vulneri alligata sanguinem claudat. *Plin. lib. 1. cap. 9.* Odores gravi & fetido cum Lamio conveniunt, foliorum figurà differt. Nos sub hoc nomine comprehendimus omnes verticillatarum species reliquis generibus floribus non spicatis non comprehensas, sed eas præcipue quæ odore cum Lamio conveniunt, sed folia Urticæ non habent.

1. *Herba venti Monspelienfium* J. B. *Marrubium nigrum longifolium* C. B. Ger. Park. *Sideritis Monspelienfium* Lugd.

J. B.

Caulis habet cubitales, in multos divisos ramos, robustos, quadratos, rubentes, hirsutos. *Folia* ex adverso sita, Salvie aut Parietarie potius foliis similia, dura, nervosa, superne virentia & nitida, infernè subhirsuta & albicantia. *Folia* nobis visâ sunt longiora & acutiora foliis vel Salvie vel Parietarie. ex quorum sinu verticillatim ramos calicemque ambientes nascuntur *calices*, triati, hirsuti, in acutas barbulas desinentes, è quibus flores promittunt galeati, Verbatci sylv. Matthioli, sed coloris purpurei. Verticilla autem undique plumatis, rigidulis cristis obvallantibus stipantur.

In aggeribus & ad vias circa Monspelium frequens, nec alibi vidisse memini. Floret Maio, Junio & Julio. Solibus æstivis, imbribus & flatu jam marcescentia folia crebrò pertusa & multifora, quasi vento pervia videntur, unde nomen inditum.

Sideritis Persica odorata Zanoni

Mibi non videtur species diversa à præcedente. Magnum è radice foliorum cespitem emittit, quorum maxima palmum plus longa, tres circiter digitos lata, solida, cartilaginea, circumcirca argutè denticulata, denticulis duris & veluti pungentibus, superna parte viridia, infernè albicantia nervis duris, ac si ex ære aut stanno in fila ducto constarent, intertexta, tulâ odorem aromaticum & resinofum exhalantia, Menthae Saracenica formâ similia, verum angustiora & longiora, odore multo minùs gravi, substantiâ duriore magisque cartilagineâ, pediculis latis, maxime quâ nodis annectuntur, adeò ut eos totos amplectantur, quadrangulis, lanuginosis imò pilosis, subinde rubentibus. Folia gustatu saporem in ore relinquunt nonnulli mordacem & acutum cum multa tamen siccitate mixtum. E cespite folioso dicto multi exoriuntur *caules*, quadrati, sulcati, à medio sursum sanguinei, parte inferiore dilutius virides, bicubitales, quartam unciam partem crassi, undulati, substantiâ solida & durâ, non fragiles, raris geniculis intercepti rubentibus, ad quos bina *folia* opposita, è quorum sinibus exeunt ramuli foliosi, foliis minoribus & absque pediculis adnatis. Nodos verticillatim ambiunt uncinuli, hirsuti, arcuati, oblongi, acuti, quorum in medio nascuntur calices quadrati, sulcati, margine in quinque denticulos acutos hirsutos secto, è quorum unoquoque circa finem Juli exit *flos* galeatus, satis grandis, Salvie vulgaris similis, colore interius rubro ad violaceum tendente, exterius albicante, nonnulli lanuginosus, dictu hiant, duabus infernè alis subrotundis, galeâ in punctum terminatâ; cujus in medio multa exeunt *filamina* alba, apicibus nigris cum lineâ albâ per medium ductâ capitata. Floribus excussis restat *semen* in calicibus, ovalis figuræ, per longum sulcatum, subruffum, Muris majoris sterconi persimile. *Radix* longa flexilis, furculosa & fibrola, foris ferruginea, intus alba, sapore adstringente & exsiccante.

Hoc modo operose & proluxe satis hanc plantam describit Jacobus Zanoni, quem adeat Lector qui plura vellet.

E seminibus Persiâ allatis D. Zanoni enata est hæc planta, quæ an diversa sit necne ab *Herba venti* Monspelienfium Lectoris periti judicio submittito. Zanoni diversum contendit, ad nobis non satisfaci.

* 2. *Leonurus Capitis bonæ spei* Breynii.

Breyn.

Pulcherrima hæc Lamii species cubitalem obtinet *caulem*, striatum, quadratum sed obtusis angulis, brevi ac incanâ lanugine obductum; binis angulis atque incanis foliis per ambitum serratis, alternatim per longa intervalla hærentibus, ut in *Siderite* vulgaris, sed longioribus: ex quorum sinibus ramuli similiter quadranguli, minoribus foliis amicti pronascuntur, atque hoc ab imo Caulis ad summum fermè geniculos, quos verticillatim innumeri, teneri, striati, in aculeolis aliquot exeunt utriculi, pedunculis parvis juxta basin appendiculas more Marrubii falcatas habentibus, infidentes; è quibus *flores* exeunt galeculati, fistulosi, Lamii floribus formâ non absimiles, sed multo longiores, incomparabilisque elegantia, ex aureo pheniceo argentissimè coloris, ac molli lanugine hirsuti, labro demisso parvo & trifido, galeâ longissimâ, pilis holosericeis ex pheniceo pulchre splendentibus fimbriatâ, quæ priùs quàm è calyce erumpit Lamii instar reflexa, mox verò caudæ Leoninæ instar in sublime erigitur, sub qua *filamina* quadam longissima, apicibus parvis capitulata delitescent. Elapso forum tempore succedunt pro more *semina* quatuor in quolibet utriculo. Sapor hujus plantæ amarus: odor aromaticus, attamen gravis, infusâ præprimis calyculorum parte, qui etiam duodecimo post collectionem anno contriti eandem panem quem Marum *Matib.* odorem produunt.

Vere in omnibus ferè pascuis juxta Promontorium bonæ spei floret.

Locus.

A. 3. *Sideritis Anglica strumosa radice* Park. *Panax coloni* & *Marrubium aquaticum acutum* Ger. *Stachys palustris fatida* C. B. *Galeopsis angustifolia fatida* J. B. *Clowns All-heal*.

J. B.

Radix nititur geniculata, reptante tumoribus inaequali & velut strumosa. *Caulis* duorum aut trium cubitorum altitudine, modicè rubentes, hirsuti, alperi, quadrati, inanes, *folia* ex nodis proferunt bina, ex opposito sita, Lyfimachie purpureæ spicata, angusta, acuminata, hirsuta, molliâ, exceptâ averfa folii costa rubelcente, nonnulli alpera, per ambitum serrata, odore gravi Galeopsæ, sapore subamaro. *Flores* spicati, ex pluribus verticillis conflati, quorum singulares cucullati, purpurascens, labello variegato. In floribus *caliculo* (qui brevis est & in quinque segmenta acuta divisus) quaterna subnascuntur *semina* nigra, nitida, ferè triquetra.

Ad fluvios & in aquis passim.

Gerardus nostras herbe hujus efficaciam in vulneribus sanandis, experienciâ cujusdam messoris Cantiani, qui crus sibi falce graviter vulneraverat edoctus, nitens illam præconis celebrat. Folia tula cum axungia porcina vulneribus recentibus imponit. Hinc nomen Panacis coloni. D. Hermannus Syrrupum ex ea paratum optimum esse remedium ad raucedinem perhibet. D. Palmer.

Locus.

Vires.

4. *Sideritis vulgaris* Ger. *vulgaris Clusii* Park. *vulgaris hirsuta* J. B. *vulgaris hirsuta erecta* C. B. *Common Iron-wort*.

J. B.

Ex lignosa radice *caules* emittit pedales & bipedales, quadratos, hirsutos, ex albidio virore flavescens, [jam surrectos jam depressos, ut rectè Lobelius] ad quorum genicula *folia* exeunt rugosa, hirsuta, uncialia aut sextantalia longitudine, semunciam circiter lata, in ambitu crenata, sapore exsiccante & adstringente cum calore aliquo. *Flores* verticillati genicula amplectuntur, galeculati, ex albidio lutei, labro sanguineis punctis guttato, ex calyculis hirsutis in quinque mucronata segmenta abeuntibus. *Seemen* nigrum.

Per Germaniam, Italiam & Galliam in agrorum marginibus vulgatissima est. Æstate floret.

Exsiccat vehementer & attingit, hæmorrhagiam sistit, catarrhos & destillationes à capite compescit. Vulneraria est, intus & extra adhiberi apta, præcipue in herniis & enterocelis: alba mulierum profluvia compescit.

Locus.

Vires.

* 5. *Sideritis hirsuta vulgaris humilior* C. B. *Sid. secunda Clusio capitata flore* J. B.

Clus.

Humilior est priore, neque pedalem excedit altitudinem, in raris divisa ramulos; foliis priori similibus, mollioribus tamen: flores ampliores, albi, pallescente labro, & paucis rubris punctis asperso, verticillum in utriculis caulem supremèque ramulos ambientes, breviores quàm in jam dicta & quasi mutilam spicam efficiunt, ut in *Prunella* vulgò dicta, autore Clusio.

Nulquam non occurrit in agris & inter segetes in multis Pannoniæ & Austriæ locis. Floret Julio.

Locus.

* 6. *Sideritis glutinosa bitumen redolens* Morif. prælux. *viscosa Cretica bitumen redolens* Zanoni.

Dodrantalis est altitudinis, cujus folia ex adverso sita sunt, hirta, glutinosa, caulibus conjugatim adherentia; contacta manibus aut naribus admodum bitumen redolent. Flores albos & semina reliquorum congenerum modo fert.

Hanc plantam Jacobus Zanoni in Historia suâ Botanica Italico idiomate conscripta plenius describit, quæ consulari cui satisfactum non est.

* 7. *Side-*

- * 7. *Sideritis hirsuta procumbens* C. B. *Sideritis Clusii Hispanica, hirsuta* J. B. *Sideritis prima, Herba Judaica* Park. *Herba Judaica Lobelii* Ger. emac.

Clus.

Longiore est folio quam Marrubium, satis ad Salviae folium accedente, minore tamen, querni fere folia divisura, scabro, villis quibusdam praedito, nec injuvandi gustus, nec odor. *Caules* fundit quadrangulos, palmum utplurimum excedentes, internum procumbentes, duros, hircos, candidantes, quorum summitates per intervalla verticillati orbes coronant ut in vulgari Sideritide: orbes valculis constant, in quibus *flos* prior par, ex candido nonnunquam purpurascens, quo evanescente *semem* in valculis nigricans reperitur: *radix* dura lignosa, vivax.

Locus. Frequens occurrat aridis & petrosis Castellae veteris locis, aestate florens: quibusdam etiam locis in Autumnum usque floribus omnia conspiciuntur.

Lobelius in Obi. & Icon. atque etiam Dodonaus, assumpta hujus iconem eandem eam faciunt, cum vulgari primo in loco descripta Sideritide. C. Bauhinus differre hanc à vulgari scribit, quod illa altior, hac caules habeat procumbentes, magisque hirsute candidet. Verum hac non sufficient ad differentiam specificam (ut vocant) arguendum. Et revera Sideritidis vulgaris caules non raro procumbunt, hirsute infirmi satis. Quid quod ipse Clusius in Hispanica, hanc nusquam fere non occurrere scribat arido & petroso solo per Hispaniam, Galliam, Germaniam: mirum ergo nobis per illas regiones herbas indagantibus nusquam in conspectum se dedisse, si a vulgari diversae sit.

Ego (inquit J. Bauhinus) fere dicerem Sideritum Hispanicum Clusii eandem esse cum Monspeliensi, nisi Lobelius & C. Bauhinus eam ab illa separarent.

- * 8. *Sideritis quarta Clusii, ramulis procumbentibus* J. B. *hirsuta procumbens altera, minimum crenata* C. B. *parva procumbens* Park. *procumbens ramosa* Ger. emac.

Clus.

Aliquot habet *ramos* procumbentes, quadrangulos, tenues, villis quibusdam obsitos, quos per intervalla contrario semper situm cingunt folia, vulgari fere similia, paulo tamen minora, à medio ad extremum ferrata, nonnihil etiam villosa. Summos ramos verticillatim ambiunt valcula, in quibus *flores* prioribus formâ similes, quantum ex delineatione colligere potuit Clusius: nam plantam ipsam non vidit, sed ejus iconem tantum à Jac. Plateau missam: unde neque de colore floris, neque de semine quicquam pronunciare potuit.

9. *Sideritis folio rotundiore* J. B. *altera parva Clusii* Park. *procumbens non ramosa* Ger. emac. *Sideritis* V. Clus.

Clus.

Medium *caulem* habet surrectum, quadrangulum: deinde statim à radice multos in latera spargit *ramos*, humi fufos, quadrangulares, quibusdam villis pubescentes, geniculatos, quos bina semper inter se opposita ad singulos nodos amplectuntur *folia*, praecedentis folii parâ similia, minus tamen ferrata, inter quae ab imo ad summum usque verticillorum ritu nascuntur in valculis *flores*, superiores etiam formâ similes.

Et hujus iconem ad Clusium mittebat Jac. Plateau ipsius manu eleganter expressam.

C. Bauhinus utramque hanc speciem ad idem caput reducit: & ut verum fateor, non possum mihi persuadere, dari tot distinctas Sideritidis species.

- * 10. *Sideritis hirsuta pallido flore* C. B. *Sid. flosculis viridis & valculis prominentibus fuscis* J. B. *Sid. angustifolia* Ger. *Sideritis* vi. *Pannonica* Clus. *Germanica parva* Park.

J. B.

Cubitalis est plus minus planta, *caule* quadrato, hirsuto: *foliis* nequaquam per margines serratis, uncialibus & fusciculis, hirsutis: Rami in quos dividitur caulis oppositi habent finem, per quos longâ serie *flores* verticillati, pusilli, intra ipsos calices propemodum occultati, fusco colore inamemini in sicca, calicibus admodum hirsutis, in quinque acutis in spinulam desinentes sectiones divisos. Porro unicuique verticillo bina subiunguntur adversa folia, multo inferioribus minora, magis tomentosa, nervis secundum longitudinem donata, aequali marginum circumscriptione, ad Serpyllum accedentia.

Clusio *caulis* pedalem non superat altitudinem, ab radice statim ramosus: Extremos ramos caulemque foliolorum pallidius coloris coma occupat. *Radix* albescentis, lignosa, aliquot fibris hirta, non vivax.

Frequentissima est in Pannoniae Austriae inferioris arvis inter segetes, macro & sterili solo: florēt Junio & Julio.

Hinc, diligenter collatis descriptionibus, omnino eandem judico Sideritin montanam parvo flore nigro-purpureo Col. ejus tamen descriptionem ne quam speciem tenere omisisse arguar, subijciam.

Locus.

Sideritis

- Sideritis montana parva variisque flore* C. B. *montana Apula versicolor* Park. *Sid. montana parva* flore nigro-purpureo medio croceo Col.

Col.

Flos galericulatus est, atque in hoc genere minimus, caput habens hirsutum, nec ab utriculo exsertum, ut vix nisi lectâ manu plantâ discerni queat, vario distinctus colore, capite nempe & barbularum oris nigro-purpureis, medio umbilico luteo, collo denique candidante. *Utriculi* verò quibus latis dividuntur nervosis oris, aculeis longis parum hispida, hirsuto reliquo corpore, semina circa genicula caulis & ramorum. *Caulis* sesquipedalis, ad summum quadratus, rubescens, hirsutus, alis duabus in medio divisis. *Folia* oblonga, ex viridi languentia, albâ, longâ hirsute obducta, ternis utrinque circa extremum obscuris denticulis serrata, circa immum caulem longis veluti petiolis infidentia, ut circa fastigium & utriculos illis carentia, latorâ, ac nervos quinos per longum habentia, nec incisis divisa, at acuminata. *Semen* angulosum, ex nigro cinereum, quod angusto pilosulo utriculorum ore occultitur. *Radix* lignosa, parva, fibris divisa atque flavescens. Sapor plantae dulcis calcescentis parum, atque palato non ingratus. Aliquando uncialis, aliquando multicaulis invenitur.

Junio florēt, atque aestate perfruitur. In sterilibus & saxosis Aëquicolum supra Capuccinorum *Locus.* sylulam.

11. *Sideritis genus spinosus verticillati* J. B.

J. B.

Caulis hujus quadratus, hirsutus, cui ad singulos nodos verticillatim circumnascuntur *flores*, Sideritidis vulgaris floribus similes, candidi, hiantes, non ita exerti, calicibus latis, duris, in quinque lacinias rigidas, spinosas, supremam omnium longè maximam divisis: unicuique autem verticillo ab imo ramo ad summum usque fastigium duo sunt subiecta, ex adverso orta foliola, modica hirsute obdita, serrata ut Teucrii, sed nonnihil oblongiora, angustiora.

In Italia & Gallia Narbonensi prope Monspelium in agris hanc observavimus.

Icon Sideritidis V. Clusii huic plantae non ita dissimilis est: ut putem hanc illi eandem esse. Nam Clusius ex intuitu duntaxat picture descriptionem suam concinnavit, cum icon nuda nullis notis adjectis à Jac. Plateau ad eum mitteretur. Descriptionem vide & confer.

Locus.

- A. 12. *Sideritis humilis lato obtuso folio* Ger. emac. *Sid. hederula folio* Park. *Petrum Alliean.* *Ad Sideritis Alpinus Trifraginis folius* C. B?

E. *radice* alba, simplici, fibris tenuibus capillata *caules* promit palmates, quadratos, hirsutos, ramulos, *foliis* vestitis ex adverso binis, pediculis longis infidentibus, hirsutis, circa margines crenatis, ungui pollicis paribus aut majoribus, brevibus, obtusis. *Flores* ad geniculos verticillatim caules & ramulos ambiunt, galeati, parvi, dilute purpurei, tum galea tum labello saturatioribus punctis purpureis notato, è calicibus vix emergentes hirsutis, margine in quinque segmenta acuta partito. *Semina* per maturitatem nigra, ejusdem cum reliquis hujus generis figuræ, quæ quamprimum maturare statim excident è valculis.

Plantula hac annua est, Junio & Julio mensibus florēt. Inter segetes sæpius occurrit, praesertim in Septentrionalibus.

Sideritis Allines Trifraginis folio C. B. in Prodr. cetera huic similis est, figurâ floris differt, qui in nostra planta brevis est: idèoque *Parkinsonius* immeritò à nobis in *Catalogo Plantarum Angliae* reprehenditur, quod has duas Sideritides specie diversae fecerit.

13. *Sideritis glabra Betonica fere folio*. An *Gallitricum flore minimo* albo J. B? *Horminum minus* *supinum* Creticum Clusii C. B. Park.

Folia parva Betonica fere figurâ, sed breviora, pariter crenata, glabra, obscurè viridia velut Blatariæ lutea, pediculis latis longis harentia: quæ in calicibus sunt paulatim minora, angustiora, acutiora, brevioribus pediculis, & suprema nullis. *Caulis* satis firmi, quadrati, hirsuti, ab imo usque valde ramosi. *Flores* in verticillis ex alis foliorum exeunt: singuli singulis sed brevissimis pediculis donati, albi, labello è luteo pallido, in ipso recto aliquot rubris punctulis guttato. Galea intus utrinque ad latus lineam habet albam. *Folia* quæ florum verticillis subsunt reliquis in caule similia sunt. Unum autem verticillum sex flores componunt.

Sideritis hac nobis succrevit ex semine à D. Covell (ut puto) accepto; qui in Thracia plantam observavit.

Locus.

- * 14. *Sideritis foliis oblongis glabris* C. B. *glabra oblongo splendente folio* Park.

C. B. prod.

Caules habet quadrangulos cubitales, velut geniculatos, in quorum summitate rarissimi pili conspiciuntur. *Folia* tenuia, pallide virentia, penitus glabra, quorum inferiora tres uncias longa, unam lata, minimèque serrata sunt: *Flores* formâ quidem Sideritidis vulgarissimæ floribus respondent, sed longiores & majores, galeati & albi, è calicibus asperiusculis prodeunt ad foliorum exortum, ab imo fere ad summum caulem verticillatim ambiunt; quibus *semem* parvum, nigrum, inaequale succedit.

Ccc

A. 15. Si.

- A. 15. *Sideritis arvensis latifolia glabra* C. B. Park. Ger. *glabra arvensis* J. B. Smoother-leaved, yellow-flowered field Iron-woot.

Radix nictur alba, lignosa, fibris aliquot masculis donata, annua, sapore subdulci. *Caulis* inde exurgit singularis plerumque pedalis, firmus, quadratus, hirsutus, ramulos fundens ex adverso geminos. *Folia* quam Ladani segetum dicti latoria, pediculis suffulta, è lata basi in acutum mucronem sensim desinentia, denticulis majoribus serrata, brevi & vix conspicua lanugine hirsuta, ad tactum mollia. *Flores* in summis caulibus & ramulis umbellatim digesti, galeati, tubo longo promineli, exterius pilosi, albi, cum aliqua flavi aut viridis tinctura. Floris labellum in tria segmenta divisum macula intus saturiore è flavo virenti pingitur. *Calices* florum in quinque spinulas desinunt, *Semina* grandiora fusca continentes.

Locut. Julio mense & circa principium Augusti apud nos in Anglia floret. In occidentali Eboracensis comitatibus parte, viz. circa Wakefield, Darfield, Sheffield, &c. inter segetes frequens reperitur. Invenimus & in transmarinis saxis: miramur autem cur omnibus qui de ea scripserunt Botanicis glabra dicta sit.

- A. 16. *Ladanum segetum quorundam flore rubro* J. B. *Sideritis arvensis angustifolia rubra* C. B. *arvensis rubra* Park. Sid. 7. Ger. emac. Narrow-leaved All-heal, or Iron-woot.

J. B.

Radix huic alba lignosa, plurimas fibras undique spargens. *Caulis* pedalis, simplex, quadratus, nonnihil hirsutus, purpurascens, ramosus. *Folia* ex brevibus & inter se contrariis pediculis bina, angusta, oblonga, atrovirentia, subhirsuta, in acutum desinentia, circa margines dentata, sapore exsicante. *Flores* prope summitates caulibus & ramulorum verticillatim dispositi, galeati, oblongi, purpurei, labello punctis duobus albicantibus notato, interius paulo notulis in luteum vergentibus resperso, è calice brevi, patulo, quinque-partito, segmentis in spinulas desinentibus. *Flos* pro plantæ magnitudine amplius est & pulcher.

Inter segetes passim & copiose. Floret à mediâ æstate in Autumnum.

Locut.

- * 17. *Sideritis Heraclea Dioscoridis, sive Sid. marina Salvifolia nostras* Donato Park. App.

Park.

Radix huic minimi digiti est, rugosa, sublutea. *Caulis* lignosus, quadratus, ima parte foliis Salviae similis, sed nonnihil viridioribus cinctus, superius adnascens Marrubii Cretici similioribus, Summos caules flores verticillatim ambiunt Salviae fere in modum dispositi, colore albicante aut ex luteo cinereo tincti. *Folia* commanfa Maltichen resipiunt.

In maritimis sabulosis inter Perauls & Maugio æstate florentem vidit P. Magnol. Botan. Monsp.

Locut.

- * 18. *Sideritis querno folio* C. B. Park.

Caulis huic rectus, paucis ramis, raris foliis, latiusculis & in extremo rotundis, incisuris in ambitu inaequalibus scetis, binis oppositis, pediculis brevibus infidentibus, quernis nonnihil similibus. *Flores* parvi in verticillis exiguis circa summos caules, colore pallide purpureo.

19. *Galeata & verticillata Persica foliis* Moris prælud.

Moris prælud.

Folia producit Persicæ foliis quoad formam & ferraturam adeo similia ut nihil magis. *Flores* autem fert galeatos, subpurpureos, amplos, quorum singulis in calycibus in margine quinquepartitis, Verticillatarum more, succedunt semina angulosa quaterna.

Perperam ergo à nonnullis ad Digitalem refertur.

C A P. XX.

De Hedera terrestris.

Hedera dicta est hæc herba ob foliorum aliqualem similitudinem, & quod hederæ instar in terra reptat.

Folius subrotundus, flagellis reptatricibus, florum labio superiore, galeam vocant, bifido & reflexo à reliquis Verticillatarum generibus distinguitur.

A. 1. Hedera

- A. 1. *Hedera terrestris* Ger. *terrestris vulgaris* C. B. Park. *Chamaecissus sive Hedera terrestris* J. B. Ground-Ivy, Gill-go-by-ground, Ale-hoof, or Tun-hoof.

Flagelli tenuibus, quadratis, humi fufis, è geniculis radices agentibus late se diffundit. *Caulis* [qui flores sustinet] tenuis, hirsutus, quadratus, rubentes, imanes, infirmi & vix se sustinentes, palmares aut semipedales, foliis vestiti per intervalla ex adverso bini, pediculis longis infidentibus, subrotundis aut in acumen modice productis, per oras crenatis, hirsutis, cum adhuc tenera sunt & primis germinant purpurantibus. *Flores* ad caulium nodos in verticillis, è singulis foliorum alis tres quatuorve aut etiam plures exeunt, cærulei, oblongi, utrinque labiati, labio superiore, seu galeam mavis dicere, bifido, & ad latera reflexo, inferiore in quatuor segmenta diviso, tubo intus saturioribus purpureis maculis & lineolis variegato, rectu pilis brevibus albis velut lanugine quadam obfuso. *Stylus* tenax, bicornis. *Calix* floris oblongus, angustus, striatus, marginibus in quinque fegmenta brevia partitis, flore marcescente in ventrem turgescit, & quatuor semina oblonga continet. Sapor plantæ amarus; odor gravis ad Mentham quodammodo accedit, aut inter Lamium & Mentham ambigit.

Aprilis mense apud nos plerumque floret. Ad sepes & macerias.

Duplex est (inquit C. Bauhinus) major quæ vulgata: & minor elegantior, cauliculis erectioribus, brevioribus, ut & foliis; floribus magis cæruleis, quæ locis humidioribus circa arbores antiquas invenitur.

Tempus & Locut.

- * 2. *Hedera terrestris montana* C. B. Park. Cam. ep.

C. B.

Prior hirsutior est, foliis majoribus & floribus qui purpurascunt. An hæc specie distincta sit à prior me late.

- * 3. *Hedera Saxatilis* Ger. emac. *terrestr. Saxat.* Lobelii Park. *magno flore* C. B. *Asarina sive Saxatilis Hedera* Ad. Lob.

Ex jejuna & obscura Lobelii descriptione ad quod genus plantarum referri debeat elicere nequeo.

Hedera terrestris vulneraria est, tum intrinsecus sumpta, tum extrinsecus adhibita, diuretica, em- *Vires* menagoga: usui creberrimi in Tartaro pulmonum & renum resolvendo: quin & iætero conferre dicitur, & ad dolores colicos conducere in clysteribus.

Summitatum Hederae terrestris nonnihil rubescens sive confusa formetur in plantam quæ sole fervido statim exsiccata, in pulverem subtilem redigatur, & in vitro servetur. Hæc planta virtutem cum odore & colore optime ac distillatæ supra omnes conservas aut symplos retinet: atque in tulle gravi & pertinace inque Phthisi summo opere prodest. Sumatur Drachm. ʒ. ad Drachm. i. bis in die cum aqua destillata aut decocto pectorali. *Willis Pharmaceut. rational.* part. 2. Sect. 1. cap. 6.

Vidi ego utentes quosdam ad torsiones post partum ventri apposita; ac ipsæ sanè utiliter usus sum. Hujus porrò felicem usum observavi in expellendis vermibus equorum si confusa denur cum Avena. *J. B.*

Hederae terrestris Angli præsertim Septentrionales in doliâ immittere solent ad depurandam seu clarificandam cerevisiam, quod brevi, nempe viginti quatuor horarum spatio præstare solet, unde & nomen Alehoof seu Tunhoof adepta est. Verum hic mos post receptum Lupulorum usum paulatim desuevit.

Succus hujus plantæ naribus attractus cephalalgiam etiam vehementissimam & inveteratam non lenit tantum sed & penitus auferit. Medicamentum hoc (inquit autor meus Joannes Oldacres ludi- magister olim Tanworthensis) quamvis facillè parabile & ubique obvium sit, non satis potest laudari, si res ex usu affirmarentur, auro aequiparandum. Novi quippe qui per decennium & amplius acerrimis doloribus conflictati statim ab ejus usu recreati sunt, nec unquam postea paroxysmum senserunt.

Ad colicum dolorem, & fol. hederæ terrestris q. v. infund. in oleo ad Solem æstivum, est singulare remedium injectum & epotum. *Chefneau ex Martioli.* Communicavit D. Hulse.

Ad calculum, erat qui vino in quo Hedera terrestris infusa esset, addito Saccharo Candi cum succellu quidem uteretur, sed & cum dolore cum arenulas excerneret insigni. *D. Saame, ex "Observat. Obs. 167: Hieron. Reusneri à Velschio editis.*

4. *Lamium ad Hedera terrestris accedens* J. B. *Lamium Pannonicum* 3. *Clus. Pamon. tertium Clusii* Ger. emac.

Ex radice utriusque vulgari simili plures profert pedales cauliculos, teretes, quadrangulos, frequentibus nodis cinctos: ad quos folia oblongis pediculis donata, Lamio vulgari purpureo similia, vel proximè ad Hederae terrestris accedentia: inter quæ calyculi terni, quaterni vel quinti, continentes flores Hederae terrestris floribus formâ proximis, hiantes, nullâ supernè galea eminente, sed latiusculo folio reflexo duntaxat, mixtis coloribus, cæruleo, purpureo & albo insignitis.

Nascentem plantam Clusio nunquam videre contigit, sed ejus duntaxat iconem suis coloribus diligentissime expresse.

CAP. XXI.

De Moluca.

Peregrina est herba Asiaticæ originis, Constantinopoli primum delata. Calycibus florum amplissimis, patulis, acetabulorum æmulis ab aliis omnibus verticillatis primâ facie cum floret facillè discernitur.

1. *Molucca J. B. Melissa Molucca Lævis* Ger. *Mel. Molucca Lævis* Park. *Melissa Moluccana odorata* C. B. *Smooth Molucca Baulm.*

J. B.

Canem habet rectum, sesquicubitalem vel majorem, glabrum, subrubentem, fere quadratum, fati robustum, paucâ medullâ factum, in ramos multos latis diffusum, eosque binos oppositos: *Folia* subrotunda, per ambitum serrata [idque profundè] longis pediculis appensa, foliis Marrubii nigri similia, verum non ita nigra, planè glabra, nervosa. In caule ramisque à medio ad summum usque ex intervallis calices magni, patuli, calathoides, cutanei, nervosi, sèni verticillatim digesti, *stipulos* comprehendunt Galeopis, ex albo purpureascentes, galcâ hirsuta, apicibus in medio, tandem seminis succedentibus triangulis. Cæterum unicuique verticillo folia bina adherent, longo interveniente pediculo, inferioribus similia: ad pediculorum ipsius exortum spinulæ aliquot longiusculæ profiliunt. *Radix* lignosa est & fibrosa. Annuæ est herba cui folia amara, flos fere inipidus.

Hujus plantæ odor mihi gratus.

2. *Molucca asperior fasciata* J. B. *Molucca spinosa* Ger. *emac. Melissa Molucca asperior* sive *Syriaca asperior* Park. *Melissa Moluccana fasciata* C. B.

J. B.

Longis nituntur pediculis *folia* circumscriptione fere rotunda, laciniosa, nervosa, fetida. *Flores* è calycibus verticillatim caulem amplectentibus ex intervallis erumpunt: Sunt autem calices minus patuli quam in Molucca priore, nervosi, laciniosi, quorum lacinie in longas, rigidas, infestas spinas desinunt.

Tenior est quam præcedens, nec ita facillè semen ad maturitatem perducit.

3. *Melissa fruticosa Sicula, calice amplo, patulo.*

In longitudinem insignem excrevit, *caulibus* infirmis, quadratis valdè ramosis. Cortex ramorum antiquiorum cinereus est, juniorum rubens. *Folia* Melissæ vulgaris formâ similia, sed multo minora, circum oras pariter dentata, pediculis satis longis nixa. *Flores* cucullati, albi cum levi tamen ruboris tinctura, labellis punctatis. *Calices* florum eidemque seminum conceptacula qualia fere Moluccæ, ampla, patula, calathoides, minor tamen, & in quinque lacinias, tribus superius, duabus inferius sitis, ad margines secta. *Semina* qualia Moluccæ: odor plantæ gravis.

In Sicilia circa Messanam, & in insula ad Promontorium Pachynum invenimus hanc plantam, cujus etiam caules nobis perennare videbantur. Pro non descripta hæcenus habemus. Calycibus magnis patulis, infundibuli fere forma cum Molucca convenit.

Ad hanc plantam accedit Lamium fruticosum non maculatum Creticum Zamoni.

CAP. XXII.

De Calamintha.

Calamintha quasi bona & utilis Mentha dicta putatur: nidore enim suo (ut habet Aristot.) serpentes vel accensa, vel subtrata fugare solet. C. Hofmanno *agris* dicitur medium esse vocabulum, quale *erugo*, &c. ut Calamintha sit mentha horrida, incana, & ingrati odoris. Calamintham enim nihil aliud esse quam Mentastrium Galeni auctoritate inducitur sibi persuadere. Dicitur ergo Calamintha *ær wuyagiu*. At nobis Calamintha alia res est, & genere à Mentha diversa, cujus note sunt flores galcæi tubo oblongo, pediculis longiusculis è foliorum sinubus egressis insidentes. Folia & odor Menthæ.

A. 1. Cal-

- A. 1. *Calamintha vulgaris* Park. *vulgaris Officinarum* Ger. *vulgaris vel Officinarum Germanica* C. B. *flore magno vulgaris* J. B. *Common Calamint.*

J. B.

Per *caules* ramosque quadratos *folia* nascuntur unciam aut sesquunciam longa, serrata [leviter tamen] pilosa, odore satis grato, à medio ad summum usque ramorum ex alis foliorum *pediculis* duo in plures minores dissecantur, quibus *flores* insident è *caliculis* barbatis striatisque seminales aut paulò longiores [maiores enim sunt quam in ea quæ Pulegium redolet] hiantes, colore purpurascente, odore jucundo præditi.

Viget æstate, à Junio in Autumnum flores seménque perficit.

In Anglia rarius occurrit spontanea, invenitur tamen, in viis publicis, ad aggeres fossarum & *Locus*. *Tempus*.

sepium, &c.

Hujus folia latiora sunt, majora, & pro magnitudine breviora quam illius quæ Pulegium est odore. Flores autem in ea quæ sponte apud nos oritur (quantum memini) quam illius majores non sunt. Flores enim magnitudine variant, annotat Parkinson, in Calamintha vulgaris: & C. Bauhinus in Prodromo Calamintham vulgarem exiguo flore pro diversa specie describit.

Calamintha calidior est & acrior quam Mentha, partium tenuium. Stomachica & uterina est *Vire*.

inprimis: menses ciet, urinam movet, hepar refert, tussim medetur. *Sedro*.

Folia Diocoridi potu aut illitu demoris à serpente opuluntur: ruptis, convulsis, orthopneæ, torminibus, cholericis, horribisque auxiliantur: regium morbum expurgant; præsumpta in vino venenis resistunt: tinea cæteraque interaneorum animalia cum sale & melle pota enecant: nec secus cocta crudæ fi terantur. Elephantiasis esitata adjuvant, si postea serum lactis ebibant: apud quem plura vide.

- A. 2. *Calamintha odore Pulegii* Ger. *Pulegii odore, sive Nepeta* C. B. *altera odore Pulegii, foliis maculosis* Park. *flore minore, odore Pulegii* J. B. *Ficib-Calamint.*

Caulibus pluribus, cubitalibus, tenuibus, quadratis, rigidis, hirsutis, in apricis rubentibus, ramosis, in terram reclatis emegit quotannis. *Folia* ex intervallis opposita, parva, hirsuta, raris crenis incisa, triangularia fere, odore gravi Pulegii vel fere Sisymbrii, sapore acri, vegeto. *Flores* ad genicula verticillati, pallide purpurei aut corulei, tubo longo, labello trifido, pediculis longiusculis hærentes: Ex ala folii utrinque exit pediculus communis, oblongus, tenuis, plures stilocos peculiaribus pedicellis sustinent. *Calix* floris idemque vasculum seminale oblongus, angustus, striatus, quatuor in fundo *semina* juncta continet minutissima, ruffa.

Serius & sub Autumnum floret. In aggeribus sepium, ad agrorum margines & vias publicas solo *Locus*, præsertim steriliore & arenoso copiosè provenit.

3. *Calamintha montana præstantior* Lob. Ger. Park. *magno flore* C. B. *flore magno ex calice longo* J. B. *Mountain Calamint with a large flower.*

J. B.

Per *caules* ramosque quadratos *folia* nascuntur adversa, semuncialibus pediculis nixa, sesquunciali longitudine, paulo minus lata, subhirsuta, profundè in ambitu serrata: è quorum uniuscujusque sinu pediculus exit unus, semuncialis, quinque, quaternove peculiaribus pedicellis gestans *flores*, patulo hiati purpureascentes, unciali supra hmbriatum, striatum, longum calicem longitudine prominentes. *Radix* sanè multò longior quam in vulgari.

In montosis Etruriæ sylvis, inque montibus propè Max. Carthusianorum cenobium.

Locus.

- * 4. *Calamintha folio & flore parvo, incana* J. B. *Cal. incana Ocimi foliis* C. B. *Cal. minor incana* Park. *montana vulgaris* Ger.

J. B.

Caules hirsuti, cubitum excedentes: *ramuli* oppositi: in summitate *stipulis* hiantes, albi, gravis odoris, ex binis longiusculis pediculis bini: *Folia* Majoranæ quadam multò minora, potissimum superiora, vix crenata aut rarius, valdè hirsuta, inferiori potissimum parte, penè incana.

Caulibus Linguagotticis, calidarumque regionum innascitur. *Lob.*

Locus.

5. *Calamintha montana Acini aut Serylli foliis.*

Caules huic teretes, semipedales aut dodrantales, ramosi: *folia* parva, glabra, Acini Anglici *Chuf*, & illorum in modum rarius dentata: *Flores* in summis caulibus & ramulis verticillati verticillis adeo crebris ut spicas longas mentiantur. Verticilli quos diximus constant ex stiloculis parvis non fissilibus in foliorum alis, sed multis simul congestis in pediculo oblongo hinc inde ex alis foliorum egressis. Stiloculi non vidimus; eorum autem calyces parvi erant margine quinquepartito. Aliubi in Alpibus invenimus.

C. A. P. XXIII.

De Melissa seu Melisophyllo.

Melissa dicitur hæc herba quia odore ejus apes delectantur in tantum, ut si succo ejus alvæ linantur nunquam diffugiant.

Folii atrovirentibus Calamintha majoribus, odore citri, floribus in uno pediculo è cujusque folii sinu egresso pluribus confertis, non ut in Calamintha sparsis, à reliquis hujus familie distinguuntur.

1. *Melissa Ger. bortenſis* C. B. *vulgaris* Park. *vulgaris odore citri* J. B. unde *Citræ Gephyro* dicitur. **Common Baulm.**

J. B.

Apibus gratissima Melissa, ex argumento nomen adepta, caulibus adoleſcit cubitalibus & alciorebus, quadratis, levibus ferè & nitidis, in plures alas, ex adverso fitas, diviſis, ſolidis, duris, rigidis & fragilibus. *Folia* è geniculis bina oppoſita pediculis circiter uncialibus appenduntur [inferiora in caule longioribus, ſuperiora brevioribus, ut in congenibus] Calamintha æmula [inferiora tamen triplo majora] cum ſplendore atrovirentia, brevi lanugine hirsuta, per ambitum serrata, odore citri, ſapore acrimonia aliquid linguam feriente : ex quorum alis verticillati flores emicant [in duobus faſciculis, hinc inde uno, pluribus ſimul, perbrevis pediculis nixis, ſecus quàm in Calamintha] albidis, pallidè rubentes, [tubo brevi] ſupremâ lacinia biſida, labello lateralibusque duabus lacinias ſaturatiore, ex calyce hirsuto, ſtriato, [bipartito, ſuperiore parte ſurſum reflexa & tridentè, inferiore deorſum porrecta biſida, ſeu in bina ſegmenta longa acuta diviſa]. *Radix* ſubeſt li-gnoſa, multiſida, teres, obliquo actu per terram lata, fibris multis albenſibus, crebris capillamentis curatis, profundè in terram demiſſis.

Locus: & Tempus.

Vires.

In Anglia non provenit [ponte, quod ſciam, ſed in hortis duntaxat colitur. Circa Genevæ vi-dit ſpontaneam in ſepibus J. Bauhinus. Floret Junio, Julio & Auguſto, Hyeme ſuperficies marceſcit radice reſtibili].

Melissa inter herbas cordiales reſcenſitur. Hinc Melancholicis tantum non appropriata eſt: tranſiſſum depellit, ſomnia procreat lata, tranſiſſique acuit. Hinc in Syncope & palſitatione cordis magnas habet laudes apud Foreſtum & alios. Commendatur à Rondeletio in Paralyſi, Morbo caduco, Vertigine, aliſque cerebri frigidi affectibus cum vino cocta, aut macerata & bibita: à Gratarolo in confortanda memoria, & ingenio acuendo quocunque modo comedatur. In remota-ratis menſibus, & lochiis puerperarum, ſuffocationeque uteri & ſtibus magni uſus eſt. Emendat inſuper fetorem anhelitus.

Muliercule in Gallia tunones tuſos ovis, ſaccharo & roſaceo excipiunt, placentalique pinſunt parturientibus, puerperis & enixis quibus vires impendio dejectæ fuerint, & ſecundæ non probè ductæ.

Extrinſecus uſus eſt in uterinis balneis, cataplaſmatis, &c. iſtibus venenatis apum, veſpa-rum, &c.

Pro Officiis, monente C. Hofmanno, colligenda eſt tempore verno, & extra florem, ad quem ubi pervenit jam cimeos olet.

Ad maniam, R. fol. Meliſſæ Mj. minutim inciduntur & infundantur in ſp. vini 3iv. add. Margari-c. pp. 3℥. Doſis Cochli. ij. Erat arcanum familia cujuſdam Monſpelienſis. *Riverius.*

Si formulam medicamenti melancholiam reſſerantem expetas (inquit Simon Paulus) hanc ac-cipite, R. Conſerv. Meliſſæ 3j. Boraginis, Bugloſſæ ana 3℥. conſect. Alkermes 3j. cum ſyr. quin-que apientium, cujus jugi ulu præmiſſis Univerſalibus recordor à pertinaci Melancholia virginem fanitatis priſtinæ reſtitutam, quæ inſuper chloroſi laborabat.

Noſtræ Mulierculæ Meliſſæ decocto menſes ſibi concitant & proritant. Novi unam & alte-ram quæ ſatis feliciter ſibi menſes prociunt Meliſſâ recentibus tiabibus vel ſandalis ſolum indi-ſta. *Simon Paulus.*

Mulſi cordis tremore laborantes, jam dereliſti à Medicis curati ſunt ſola. Aq. Meliſſæ cum manu Chriſti M. ad conſentientiam ſatis craſſam, tempore paroxyſmi largius adhibita.

Quam etiam in epithemate ſeu potius cataplaſmate adhibitam, imitatione Helidei de Padoanis Medici Bononiensis & præceptoris ſui mira effeciſſe notavit P. Foreſt. L. 17. Obſ. 1. Ex Obſervat. Jeremia Martii. *D. Soane.*

2. *Melissa Turcica* Ger. *Turcica multis dicta* J. B. *Turcica flore cæruleo & albo* Park. *peregrina folio oblongo* C. B. **Turkey Baulm.**

J. B.

Odor & ſapor: Meliſſam argunt; at ſolia in caulibus ramofiſ, quadratis, ſubrubentibus, cubitum & ſeſquicubitum altis, quàm Meliſſæ vulgaris longiora & anguſtiora [J. Bauhino ſcſcunciam (*und deſc. nicias*) longa, vix ſemunciam lata, (*una inferiora in planta vegeta micid latiora*).] Lobelius Cha-mædiſis vel Soc. in ſolis ea comparat, per ambitum ſerrata, in acutum deſinentia. Flores verticilla-tim geniculis circumſcuntur, cærulei vel albi, labello biſido, biſidèque cucullo breviorè, binif-que alis exiguis conſtant, ex ſimolis caliculis radiatis exeunt. Semen nigrum, apicello albo, dum adhuc recens eſt conſpicuo, inſigne.

Hæc

Hæc planta ex Moldavia ad nos primùm delata eſt, ubi ſponte per ſe provenit. Obſervante *Locu.* Parkinsono, ſemine ſata cærulea albivæ colore non mutat, ſed quæ flore eſt cæruleo producit perpetuè plantas flore cæruleo; quæ flore albo, plantas flore albo; quod ſe per viginti minimum annos in horto ſuo expertum affirmat: ideòque has duas varietates ſpecie diſtinctas eſſe contendit; nec præter rationem.

3. *Melissa Sylvæſtris hirsutior*, minus odorata; *Melissophylli Sylvæſtris* genus Matthiolo.

Hanc in Hetruria prope Liburnum portum copioſè provenientem obſervavimus. *Locu.*

C. A. P. XXIV.

De Marrubio nigro.

Foliis & odore Lamii eſt, à quo diſſert floribus in ſingulis pediculis è ſingulis foliorum alis egreſſis pluribus confertis.

- A. 1. *Marrubium nigrum* Ger. *emac. nigrum ſive Ballote* J. B. *nigrum ſetidum*, *Ballote dictum* Park. *nigrum ſetidum*, *Ballote Dioſcoridis* C. B. **Stinking Hozyhound.**

Caulis cubitalis & interdum bicubitalis, plures ex eadem radice lignoſa perenni exeunt, brevi lanugine hirsuti, quadrati, manes, ramofi, rubentes, foliis veſtiſti ad ſingula genicula ex adverso binis, Meliſſæ aut potius Lamii rubri, rotundioribus & nigrioribus, hirsutis & ad tactum mollibus, rugoſis. Flores verticillatim caulibus adnascuntur, in eodem communi pediculo è folii ſinu egreſſo plures, galeati, pallide purpurei, ſaturatioribus lineis intus ſtriati. Calices ſtriati, oblongi, in quinque acuta ſegmenta partiti, quatuor ſinguli ſemina continent parva, per maturitatem nigricantes. Exiſtend foliorum ſinibus unâ cum floribus & ramulis exeunt. Odore foecido Lamium reſert.

Æſtate floret in ruderalis & ad ſepes.

Hujus folia (inquit Dioſcorides) ſale trita canis morbus medentur. Ferventi cinere flaccescunt. *Locu.* ut condylomata reprimant: fordidâ ulcera cum melle purgant. Plinius eadem iſdem ferè verbis reſert.

Decoctum Ballotes præſantiſſimum eſt remedium in hypochondriacis affectibus, itidèque in hysſtericis D. Bowle.

- * 2. *Marrubium Hispanicum* Ger. *nigrum Hispanicum*, vel *Ocimoſtrum* *Valentinum Cluſii* Park. *Mar. nigrum rotundifolium* C. B.

Cluſ.

Pedali eſt altitudine, ramis quadrangulis, villo obſicis: folia Ocimi medi formâ & magnitudi-ne, guſtu adſtringente; circa ſummos ramos folios proveniunt, in orbis diſpoſiti Marrubii inſtar, Ocimi floribus ſimiles, in valculis pungentibus. Semen quale Marrubio nigrum. Radix Urtice aut Lamii radicum æmula.

Hujus folia (inquit Cluſius) tameſi frequentibus venis prædita, Marrubii foliis ſunt multò molli-ora, & minus craſſa, neque ullâ odoris gratiâ.

Provenit copioſè circa rivos ex flumine *Guadalquivir* vulgò appellato, id eſt album flumen, ductos *Locu.* ad urbem Valentiam in Hiſpaniis, ubi cum initio Aprilis florentem & ſemine prægnantem obſervat Cluſius, nulquam alibi ſibi conſpectam.

C. A. P. XXV.

De Cardiaca.

Cardiaca dicitur quoniam peculiari proprietate cordis infantium ſeu cardiæ dictæ mor-bo medetur. Folis circumſcriptione ſubrotundis & profundè laciniatis ab omnibus aliis Verticillatarum generibus diſſert.

1. *Cardiaca* J. B. Park. *Marrubium Cardiaca dictum*, ſortè *primum Theophrasti* C. B. Ger. **Hotterwort.**

Caulis exurgit bicubitali aut aliore, rigido, firmo, quadrato, inani, non admodum ramoſo, ſolis cincto ad intervalla longiora binis oppoſitis. Folia autem ima circumſcriptione ferè ſubrotundâ ſunt, pallidiſſe virentia, in tres inſigniores lacinias profundè diviſa, lacinis circa margines den-tatis, venoſa admodum & rugoſa, brevi adeò lanugine utrinque obſita, ut nihilominus glabra vide-antur: quæ in caulibus ſunt obſcurius virent, ſentim anguſtiora ſunt, & integra ferè, in longam cuſpidem deſinent, ad latera utrinque unico dente inciſa. Flores in verticillis denſis ad caulum nodos,

- * 2. *Chamaepitys folio non laciniato* J. B. *incana exiguo folio* C. B. *odoratior* Park. *Chamaepitys* 3. *Donai* Ger.

Adv.

Radice fibrosa Sonchi aut Dentis leonis minore: *ramulos* profert, palmatos altos, humi stratos & foliola septos Sempervivi minoris aut potius Vermicularis, minus carnosos, sed incanis & hirsutis, in quibus *fissile* ex melino albidis. Suaviorem spirat odorem, interdum uliginosum uti ulnea mulsive quernus aut cedrinus.

Locu. Minus nota hæc & paucis locis obvia (inquit Lobel.) collibus aridis & arvis editoribus Niceæ Sabaudæ & Genue Ligusticæ, circum urbem Penem in Italia fruticat, ut quidam affirmant.

Adæo confusæ & obscuræ de hac planta scribunt Botanici, ut ipsis minus cognita fuisse videatur: Consule J. Bauhinum.

3. *Chamaepitys moschata foliis serratis, an prima Dioscoridis?* C. B. *Cham. fræ Iva moschata* Monspeliensium J. B. *Iva moschata* Monspeliaca Ger. *Antyllis altera* Herbariorum Park.

Complures ab *radice* crassiuscula, longa fundit *caules* lignosos, palmares aut dodrantales, hirsutos: per quos *folia* crebra, villosa, albicantia, duas tresve uncias circiter longa, vix semunciam lata, quæ calicem hærent angustiora, unâ aut alterâ circa medium apophysi Coronopi instar donata, aliquando circumcirca integra sibi quæ similia, unico nervo per longum decurrente. *Flores* satis magni, purpurascens, hirsuti, patulo recto hiant. *Semen* nigrum, crispum, sublongum, vermiculi instar aliquantulum incurvum in utriculo lanuginoso.

Locu. In saxosis collibus circa Monpelium & alibi in Gallia Narbonensi provenit: invenimus & in insula ad promontorium Siciliæ Pachynum dictum.

- * 4. *Chamaepitys Austriaca* Clus. Ger. *Austriaca Clusii* Park. *cærulea Austriaca* C. B.

Clus.

Elegantissimum est hoc genus, numerosos cum adolevit proferens *caules*, pedales, nonnunquam etiam duntaxat palmares, quadrangulos, firmos, lanugine onustos, frequentibus nodis cinctos, quibus utrinque sibi opposita innascuntur *folia*. *Chamaepitys* vulgaris foliis similia, latiora tamen, & in quatuor aut plures lacinias divisa, superne viridia & splendentia, subtus nervosa & nonnihil incana, odoris non injucundi, gustus calidi, non ingrati tamen: Ex singulis alis nascuntur ramuli fimbriati quadranguli, frequentibus foliis *Ajuge* similibus septi, durioribus tamen, qui deinde alia oblonga in alis foliola, angusta mucronata, Libanotidis coronatæ fenelcentis foliorum pene æmula gerunt. Summos ramos verticillatim ambiunt rigidiusculi caliculi è quibus exeunt *flores* *Ajuge* tertiæ floribus formâ non dissimiles, sed longè majores & elegantissimi, colore saturæ purpureæ & violaceo, inferiore tamen & propendente labio nonnihil candicante, & sanguineis guttis resperfo. *Semina* in singulis caliculis, pro more, quaterna, oblonga, angulosa, colore nigro & splendent prædita. *Radix* nigra, dura, multis fibris capillata, & singulis annis novos caules proferens.

Locu. In jugo summo montis cujusdam 1½ mil. Viennâ Austriæ distante tenui, nigroque solo, invenit Clusius.

Tempus. Flores profert sub finem Maii & Junii initio, quo etiam mense semen plerumque maturitatem acquirit.

- * 5. *Chamaepitys adulterina fræ Psendo-Chamaepitys* Park. *Cham. spuria, multifido folio, Lamii* fræ C. B. *Cham. spuria altera* Dodon. Ger. emac.

Clus.

Putilla est planta, *Ajuge* valde similis, cum cauliculis, tum foliorum trifidorum formâ, hirsuta tota, subfalso gustu & inodora, nisi ingratum quiddam & herbaceum oleret. *Flores* extremis ramis ex alis prodeunt. *Ajuge* floribus non dissimiles, majores tamen paulo & albi. *Semina* subsequenter quaterna in singulis caliculis seu utriculis, cineracei coloris, majuscula & ferme orbiculata. *Radix* crassiuscula est, subalbida & perennis, quantum conjicere licet.

Locu. In Hispaniis provenit, locis incolitis, æstate flores producentes.

C A P. XXVIII.

De Bugula fræ Confolida media.

Bugula Gallicæ originis vox est; Gallis enim *Bugle* dicitur hæc herba.

Note ejus sunt, præter communem huic generi, mirum florum galeæ carere, sunt caules dum genus alii repentes & teretes, alii quadrati, erecti, flores sustinentes, in spicam laxam dispositos.

Bugula cærulea Alpina non repit clematibus, verum in Prunella differt foliis productionibus, extremo rotundioribus & circa margines dentatis; florum spicis longioribus & laxioribus.

- A. 1. *Bugula* Dod. Ger. *vulgaris flore cæruleo* Park. *Confolida media pratensis cærulea* C. B. *Confolida media quibusdam Bugula* J. B. *Bugle*.

J. B.

Quadrato, inani, hirsuta & aliquantulum cyaneo affurgit *caule*, palmari aut semipedali: *foliis* Anagallidis aquaticæ majoris nonnihil serratis, binis oppositis, per intervalla nascentibus, colore vel violaceo, vel purpurascens, vel virente; sapore primo occurfu subdulci, mox amarescente & adstringente, inferioribus ex satis longis pediculis ad Bellidem accedentibus; clematibus longè dispersis. *Flores* ex foliorum alis calici indident sessili, brevi, hirsuti, cyaneo, quinquepartito caliculi variati, labello Orchidis alicujus similes, in quatuor segmenta, duo lateralia productiora, inferiora totidem minus alta sed magis lata abeuntes, nullâ galeâ alisse ut Orchides & Lamia, apicibus & stylo cyaneis, sapore melleo si caudicalem quæ calicem hærent, luxeris. *Radix* tenuis fibrosa majore additione quam folia gustum movet. Hactenus J. Bauhinus.

His adde caulem hujus plantæ ab omni latere non esse hirsutum, sed duobus oppositis tantum, itq. alternatim ad singula internodia, ut in folis fit. Singulis foliis quatuor in imo calicem succedunt femina simul juncta, ut in reliquis hujus generis fit. Florum verticilli proximè admodum spicam quandam mentiuntur. P. Renealmus plantam hanc *diacaulon* inscribit, quia dum genus caules obtinet, alios tenues, teretiusculos, humi repentes, quibus se propagat, alios erectos, quadratos, flores sustinentes.

Variat floribus colore cæruleo, carneo, albo.

In sylvis & pratis humidis frequentissima occurrit, apud nos Maio mense floret.

Locu & *Tempus.* Bugulam carneo flore Clus. Park. mediam pratensem purpuream C. B. à descripta specie diversam esse nequaquam concesserim.

Confolida media flore luteo C. B. Bugula flore luteo Park. Hæc, inquit C. B. cæteris multò minor est, foliis rotundis crenatis, flore luteo, quam ex Anglia habemus.

Nobis incognita est, nec ulquam quod scimus in Anglia sponte provenit. Varietas tantum vulgaris Bugule esse videtur.

Viribus cum Prunella convenit. Vulneraria est tam intrinsecus quam extrinsecus adhibita. Con- *Vires.* fert & ictero, hepatis obstructioni, urinæ retentioni, &c.

Gallis vulgo dicitur illum Chirurgi operâ non indigere qui Bugulam & Saniculam habuerit.

Commendatur Bugula ad disrupa, fracta, convulsâ catæque; icterico & potionibus vulnerariis additur, in quibus tanta ejus vis esse dicitur ut sanguinem concretum resolvere ac discutere valeat. Præfens remedium esse dicitur apthiis & ulceribus in ore serpentibus.

Unguentum è foliis Bugulæ, Scabiosæ & Saniculæ tussis & in axungia bullitis ad ficitatem usque, & deinde expressis ad omne genus ulcera, contusionis & vulnera sananda plurimum valere scribit Parkinsonus, qui ejus usum nobilibus matronis commendat.

2. *Bugula cærulea Alpina* Park. *Confolida media cærulea Alpina* C. B. *An Confolida media Genevensis* J. B.?

Ex *radice* fibrosa *caulis* quadratus, striatus, leviter hirsutus inanisque confurgit, quem *folia* oblonga pediculis donata, angusta, trium unciarum longa, per ambitum incisa, leviter hirsuta cingunt. *Flores* galeatuli, cærulei, è quorum medio filamenta quedam prodeunt, in cæcumine quasi spicâ congesti sunt.

Ab hac non puto differre specie Confolidam mediam Genevensis, quam & nos circa Genevam atque etiam Basilicam frequentem observavimus. A vulgari differt *caulis* ab una radice pluribus erectis; foliis minoribus, oblongioribus, & superioribus profundius crenatis quodq. clematis caret.

3. *Bugula odorata Lufitanica* Cornuti, Park.

Corn.

Radice habet nigro capillito fibrosâ, nequaquam humi repentem: ab hac succrescunt quatuor aut quinque *cauliculi*, rotundi, hirsuti, gemiculati quæ parte *folia* exeunt; quæ *folia* longa sunt hirsuta, atrovirentia, ductus aut tribus lacinias, recurvum dentem referentibus utrinque divisa: quæ autem inferiora sunt ac teretia propiora cò ampliora, quæ remotiora cò breviora & angustiora, ut scæ tandem capillari tenuitate appareant: in parvis in quibus flores interpositi sunt. *Flores* enim inter foliola caulem à medio hère ad apicem usque verticillatim ambiunt, & intermedii foliolis illis obducto veluti sepimento nuntiunt. *Flores* sunt violacei coloris, in tubulum efformati, cujus extremum alterum ab exiguis calicibus prodit, alterum, ut in Bugula nostrate, dum hiat, rectum quendam

dam mentitur. Decussio flore (quod circa Angustum mensem accidere solet) calyculus *seminibus* albis turget, quae novam sequente anno progeniem subministrat. Seritur mense Martio.

Tota planta odoratissima est, jucundissimique aspectus, & apud nos proceritate vix pedem implet.

CAP. XXIX.

De *Scordonia* seu *Salvia agrestis*.

Scordonia ab odore Allii quem exhalat, *Salvia* à foliorum similitudine dicitur, sylvestris potius quam agrestis dicenda quoniam raro extra sylvas & dumeta seu frutecta invenitur.

His autem duabus notis, nimirum odore Allii & *Salviae* foliis à reliquis generis cum flore galica carente differt, quibus addo flores ex singulis foliorum alis singulos, quae nota convenit cum *Lymnachiis galericulatis*.

Scordonia sive *Salvia agrestis* Ger. *Scordium alterum* sive *Salvia agrestis* C.B. *Scordonia* sive *Scordium alterum* quibusdam, & *Salvia agrestis* Park. *Scordis* sive *Scordium folio Salviae* J. B. Wood. Sacc.

f. B.

Radice nititur flexuosa, dura, repente, fibras tenues interdum longas demittente; ex qua *Caules* eriguntur plures, cubitales & bicubitales quadrati, hirsuti, purpurascens vel nigricantes, medulla alba farchi, ad quorum genicula *folia* exeunt ex intervallis gemina opposita *Salviae* vel *Betonicae* nisi acutiora essent, ad *Urticam* quodammodo accedentia, rugosa, atroviorentia, scabra squallidaque, pilosa, per ambitum ferrata, sapore amaro. Summi *caulis* in *furculos* aliquot dividitur, in quibus spicati digeruntur *flores* in unam partem vergentes, ex singulis foliolorum adversorum alis singuli, adeoque bini simul, brevibus pediculis, colore herbaceo, vel candido pallido, ex quorum rictu loco *galae flammae* exeunt purpurascens; & calice cuius segmentum superius integrum est & sursum relexum, inferius in quatuor denticellos seu spinulas dividitur. *Semina* fusca, Ocyimi gravis similia.

Locus.
Vires.

In sylvis & dumetis.
Hujus decoctum urinam & menses ciet; in lue venerea utiliter exhibetur. Vulneraria est & praecipua, sive interitis sumpta in potionibus, sive exterius applicata.

Viribus cum Scordio convenit, & Gesneri iudicio ad remedia Scordio praefenda fuerit. *Idem* hanc miris laudibus in ulceribus gangrenosis celebravit, & duplicata dosi Scordio substituit.

Sunt qui hujus decoctum lue Venerea infectis non infelicitur propinant. *Dod.*

CAP. XXX.

De *Scordio*.

Scordium dicitur haec herba, quod ejus folia trita odore Allii acri nares feriant.
Odore Allii, foliis & facie *Chamaedryos*, loco palustris & reptatu ab aliis hujus generis abunde distinguitur.

A. 1. *Scordium* J.B. C.B. Ger. *legitimum* Park. *Water-germander*.

f. B.

Praesentis ad venena remedia commendatione *Scordium* inter reptantes plantas reponimus: *caules* palmares ac majores interdum, ramosi, geniculatim progredientes, demissis fibris *Pulegii* modoterram comprehendunt, partim surriguntur, plures ex *radicibus* capillaribus, hirsuti, quadrati, manes: *Folia* *Chamaedryos* oblonga, rugosa, serrata, tactu mollia, hirsuta, albicantia, odore Allii sed remissiore & graviori, sapore amaro: ex eorum alis ramuli etiam pronascuntur. *Flores* indidem quoque undique per caulem quaterni, *Chamaedryos* floribus perfiniles, colore rubentes, scutellatum labelum demittentes, quatuor anlis superiore parte donatum *galae* loco, quae huic ut *Chamaedryi* nulla: *Staminula* proflunt purpurascens: emittant autem flores ex folliculo in quinque mucrones partito [quod omnium fere verticillatarum floribus commune est] lanuginoso, pediculo brevi rubescens: *Semen* minutum.

Locus.

In palustribus Elentis insulae copiose provenit.

2. *Scordium alterum lanuginosum verticillatum* C. B. *Scordis* Plinii primum Park. *Scordis tomentosa* Cretica J. B.

Bell.

Folia tomentosa *Mehthastro* *Marrubioque* albo similia profert: per terram in orbem diffunditur, multis ramis & *radice*, quae magna & perennis est, prodeuntibus, quadrangulis, tomento albo obitis ut *Marrubium*, in quorum summitatibus *flores* *Marrubii* albi in quadam magna spica haerent, quibus succedit *femen* nigri. Tota planta major & crassior est *Scordio* vulgari.

Nascitur

Nascitur ubique inter saxa, secus vias & in marginibus agrorum. Allii odorem ut *Scordium* refert, & in tota fere Creta Sepiariis pro *Scordio* promiscue haec herba untur. *Alpinus* in exot. plantam hanc prolixius describit, quem consule.

3. *Scordis altera* Plinii *Ponce Ital.* Park.

Caules erectioribus, ramuligibus affurgit; foliis similibus sed majoribus, rotundioribus denticulis incis. *Caules* & ramuli in spicas florum rubentium desinunt.

Scordium Alexipharmacum ac sudoriferum est; usus praecip. in peste pestentialibusque morbis, *Vires*. febribus malignis, (tam praeservando quam curando) in obstructionibus epatis ac lienis, in pulmonibus purulentis ac mucilagine refertis, extrinsecus mundificat vulnera & ulcera, lenit dolores podagricos. *Schrod.*

Sunt qui in mensium profluvio cum successu exhiberi velint. *Idem.*

Succus ejus seu pulvis valet ad lumbricos intestinorum. Verum praecipua vis est in veneno expellendo, & adversus pestem aliisque morbos contagiosos.

Ex hac herba paratur Electuarium inde *Diafcardium* denominatum; eximii usus ad omnes praedictos affectus. *Cardiacum* est insigne & usurpatur in iis individuis in quibus Theriaca & alia calida locum non habent. Nutrices nostrae parva dosi etiam infantibus exhibent ad tormina intestinorum.

Gasp. Guitmannus Med. Augustan. plurimos bubones pestilentes ruptos & ulcera maligna curavit feliciter solo pulv. Scordii, & nondum ruptos aperiebat. D. Soame ex * Observ. Hieron. Reufneri. * Obs. 132.

Ddd

HISTO-

HISTORIÆ PLANTARUM LIBER DUODECIMUS.

De Herbis semine nudo Polyspermis,

HOC EST,

In quibus singulis floribus plura quatuor succedunt semina,
nullo certo aut definito numero.

PRO seminibus nudis habeo quæcunque folliculos aut tegmina privata, (siquæ habeant aut habere videantur) sponte non exiunt, verum is induta à planta matre abscedunt.
Hinc semina Malvæ pro nudis habeo, quia privatos folliculos sponte non exiunt.
Seminum tunica Animalium secundis respondent, conceptacula utero; quod ergo cum semine excidit pro secundis hoc est, feminis tunicis habendum est. Si cui aliter videtur, suo per me licet fruatur iudicio.

Herbæ semine nudo polysperma, hoc est, in quibus singulis floribus plura quatuor succedunt semina nullo certo aut definito numero, sunt vel flore.

Perianthio recto

Triphylo, flore

Tripetalo aquaticæ, foliis

{ Plantagineis : PLANTAGO aquatica

{ Sagittæ cuspidem referentibus : SAGITTARIA.

Polypetalo, calice

{ Cum flore deciduo, foliis integris, radicibus tuberosis : semine perfecto, brevi marcescente superficie, radices perennant : CHELIDONIUM MINUS.

{ A flore superfluo, foliis tripartito divis, floribus cœruleis, albis aut carneis ; HEPATICA nobilis.

Utraque hæc planta primo vere floret ; prioris autem flos flavus est.

Pentaphyllo, unâ cum flore deciduo, seminibus in globulum echinatum congestis, flore

{ Pentapetalo ; RANUNCULUS

{ Polypetalo ; foliis tenuissimè dissectis, radice

{ Perenni, flore flavo ; HELLEBORUS niger ferulaceus.

{ Annua, flore rubro aut flavo ; FLOS ADONIS, ERANTHEMUM.

Octaphyllo, seminibus in rotulæ aut casoli formam circumactis, foliis [in malvis rotæis calyx geminatus est & uterque calyx in quinque lacinias divisus]

{ Integris ; MALVA : quæ folio est productiore & anguloso Althæa dicitur.

{ Dissectis, seu lacinatis ; ALCEA.

Decaphyllo seu in decem segmenta divis, à flore superfluo, seminibus

Caudatis,

{ Caudatis, appendicibus uncinatis aut plumosis adherentibus, foliis pinnatis, radice aromatica ; CARYOPHYLLATA.

{ Nudis, absque ullis appendicibus, foliis venosis

{ Digitatis, in eodem pediculo

{ Ternis, seminibus

{ Pulpa molli esculentæ immixtis, flagellis reptatricibus ; FRAGARIA ferulæ.

{ Sicis non reptatrix ; FRAGARIA sterilis.

{ Quinis aut septenis, flore

{ Pentapetalo aut polypetalo ; PENTAPHYLLUM.

{ Tetrapetalo ; TORMENTILLA, Heptaphyllum.

Pinnatis,

{ Incanis aut tomentosis, reptatrix ; ARGENTINA.

{ Virentibus, erectæ aut provolutæ ; PENTAPHYLLOIDES.

Nudo, absque perianthio ; v. Tab. seq.

His annumeranda est Sagittaria aquatica quæ flore est tripetalo : v. in capite de Anomalis.

CAP. I.

De Chelidonio minore.

Chelidonium *Χελιδόνιον* à *Χελιδόν* Hirundo, Chelidonium visui saluberrimam Hirundines monstrare, vocatis pulorum oculis eâ medentes : quibusdam sic dictum quod in Hirundinum adventu floreat, & discessu marcescat. Plin. l. 8. c. 27.

Posterior ratio nobis magis aridet.

Chelidonium calyce triphylo cum Hepatica trifolia convenit, ut & flore polypetalo ; ab eodem differt calyce cum flore deciduo, ut in Ranunculis, & foliis integris lubrotundis.

Possent autem hæc duo genera, nec minis commodè cum Flore Adonis & Helleboro ferulaceo conjungi, ob florem polypetalum : nec multum interest.

A. 1. Chelidonium minus Ger. Park. Chelidonia rotundifolia minor C. B. Scrophularia minor sive Chelidonium minus vulgo dictum J. B. Pithecoz of the lessercelandine.

J. B.

Plantula est palmaris, aliàs paulo major minorve : quæ quotannis nova radice foliis & flore, sicut Satyrionis & Aron, reviviscit. Ea [radix] nobis insipida est, partim bulbulis aliquot, modò pyriformibus, modò longis, fore terribus aut ventricosis utrinque acutis, modò rotundis, foris pallidis, intus albis, partim hirsutis multas candicantes confans : unde emergit *cauliculus*, secundum terram albicans, superne dilute purpureascentis, imâ parte geniculo donatus, ex quo oriuntur folia bina opposita, longa pediculis ex lato principio coloris carnei, sensim in angulum virentes desinentibus, aliquatenus hederacea, sed molliora, minora, rotundioraque, splendentia, nervosa, maculis albis interdum notata. (sicut & bina illa quæ statim è radice oriuntur) indidemque ex alis foliola minora, magisque angulosa, simili colore & nitore splendentia, glabra. Reliqui caulis folia profundius incisa Hederæ helcis repentis foliis proxima, alterno plerumque situ, brevioribus pediculis virentibus appenda. Summo fastigio ramulorum insidet flos unus, Ranunculi amulus, ex octo aut novem foliis, aureo fulgore radiantibus, unguibus chloris, compositus, è calice tribus brevibus & carinatis foliis constante exiens, in medio habens *stammina* multa crocea, ex tenui latescencia, averâ parte sulcata. Succedit *capitulum* Ranunculi echinatum, è viridi luteum ex seminibus congestum. Floris & foliorum liquor herbaceus.

Vidi in hac planta, cum jam defloruerat, & marcescere incipiebat, bulbos tritici granorum amulos ex ipsis foliorum alis succrescentes.

Apud nos in Anglia sub finem Martii & Aprilis initio floret. Maio flores & folia evanescent, ra- *Tempus* dicibus in terra ad ver usque proximum latitantibus.

Nascitur (ut rectè Dod.) in pratis, secus vias, in scrobium fossarumque marginibus, uliginosis *Locus* præsertim solo.

Veteres Chelidonio suo minori insignem acrimoniam attribuant, cuius nostrum particeps non est ; *Vires* probe haudquam confert is morbis quibus Chelidonium Veterum. Hanc differentiam loco attribunt C. Hoffmannus & alii. De hoc inquit observandum fieri quod in Aro, Aphodelo, aliis, ut radix quibusdam locis valde acris sit, quibusdam dulcis & edulis : ego specie differre suspicor Chelidonium minus Veterum, & Recentiorum. Schroderus radices hujus refrigerare & humectare

D d d 2

scribit.

scribit. Utiles esse in ictero, scorbuto, hæmorrhoidum fluore. Extrinsecus specifice mariscos fimo ficos ani curare, dentiumque putredini maximopere subvenire.

Hofmannus hoc inquit scio ex fide dignis, radices tam esse aptas hæmorrhoidibus ut appropriatè dicantur. Ideò non tantum abluunt decocto ex vino, ex urina propria, sed vel per pulverem aspergunt, vel emplastri modo imponunt; imò anallu loco gestant. Audivi qui dicerent, non exterius tantum extinguere dolorem, sed & interius, in reddendo consueto illarum fluxu.

Duplicem signaturam gerit hæc herba, alteram scorbuti, purpureas maculas in foliis: alteram fcorum ani tumentium, radicum tubera.

Radix recens imposita funditus extirpat strumas & scrophulas, unde & nonnullis Scrophularia dicitur, Planta calida est & acuta, quia sale acris pollet. Nam aqua destillata est acris. D. Herman. Habui ex relatione D. Palmer.

* 2. *Chelidonia rotundifolia major* C. B. Park. *The greater Pilewort.*

C. B.

Hujus radix fibrosa est, quibus aliquot oblongi testiculi adhærent. Folia est subrotundis, crassis, lævibus, ad foliorum Asari magnitudinem accedentibus, sed nonnihil quandoque sinuatis, pediculis semipalmatis donatis, & humi procumbentibus. Cauliculo palmo minori flor infidet calyce triphylo, membranoso sustentatus, qui pallide luteus, magnus, vulgari quadruplo major, ex quinque vel sex foliis, quorum singuli ad medium fissi sunt, componitur, & ad ejus umbilico mistamina plura rufescentia conspiciuntur.

Monteficuli locus humidus provenit.

Locus.

D. Magnoli fide similem circa pontem Castri novi vidisse scribit, quam à minori vix separandam arbitrat. Verum, unde delata, habetur in Horto Regio Parisiensi, inque Horto Academico Leydensi.

Chelidonium minus floribus plenis, & Chel. min. foliis maculatis pro varietatibus accidentalibus habeo, non pro speciebus distinctis.

C A P. II.

De Trifolio hepatico.

1. *Trifolium hepaticum flore simplici* C. B. *Trif. hepat. sive Trinitatis herba flore cæruleo* J. B. *Hepatica nobilis sive trifolia* Park. *Hepaticum trifolium* Ger. Hepatica, oꝝ *noble Liverwort.*

Radices crassiusculæ in plurima capita divise, fibris innumeris ex rubro nigrescentibus variè intertextis capillatæ, adeò ut totæ fibris hinc occultentur, nec aliud esse videantur quam massa seu congeries fibrarum glomeratarum & miris modis implexarum. E singulis autem radicis capitulis seu nodulis quotannis progerminant primò flores; deinde folia, cum primulum emergunt complicata & hirsuta, postquam extenduntur glabra, superne obscurius viridia, averfa parte pallidiora, & interdum Cyclamini modo purpurascens, triquetra, in tria segmenta non tamen ad pediculum usque divisa, per margines æqualia, pediculis sesquipalmaribus & longioribus infidentia. Causæ ex eadem radice plures, tenues, breviores quam sint pediculi foliorum, nudi, singuli singulos flores sustinentes, speciosos, sex & interdum septem aut octo foliis compositos, plerumque cæruleos, rarius carneos aut albos, staminibus cum suis apicibus inter plurimos, è calice trifolio à flore delapso superflite, femina aliquot nuda, acuta, Ranunculorum modo in globulum congesta protegente.

Variat floribus colore cæruleo, carneo, albo. Februario mense floret si hyems elementior fuerit. In Anglia sponte, quod sciam, non provenit; in transmarinis invenimus in monte *Wassfall* non longè à Scaphusia Helvetiæ urbe.

Decem hujus plantæ species seu varietates proponit Parkinsonus in Paradiso suo terrestri. Hæ sunt.

1. *Hepatica flore cæruleo simplici major*, nobis descripta.
2. *Hepat. minor flore pallide cæruleo*. Hujus folio quam præcedentis dimidio minora crebriora: flores (quos tamen apud nos rarius fert) pallide cærulei & minores quam illius.
3. *Hepatica flore purpureo*. Solo floribus colore saturatiore violaceo à prima specie differt.
4. *Hepat. flore albo minore*. Flore est albo, præcedentis flori æquali: foliis tantillo minoribus & pallidioribus.
5. *Hepat. alba magno flore*. Flores magnitudine, (qui proximè describendæ æqualis est) à præced. differt.
6. *Hepat. albidæ sive argenteæ*. Foliis & floribus præcedentium, exceptâ ultimâ, majoribus est: & florum colore è dilute rubente cinereo, paulatim in album languente.
7. *Hep. alba, apicibus rubris*: non alia in re quam apicibus staminum rubris ab Hep. alba differt.
8. *Hep. flore rubro*. Hujus folia etiam aliquanto magis rufescent quam Hep. vulgaris cæruleæ.
9. *Hep. flore purpureo multiplici, sive pleno*.
10. *Hep. flore cæruleo pleno*.

Pleræque hæc varietates vel loco natali, vel sationi, vel culture & mangoniq̃ debentur.

Probat maxime à recentioribus medicis (inquit J. Bauhinus) ad vulnera glutinanda tam foris illata, quam intus sumpta: item ad enterocolas, in quem ulium pulverem dimidii cochlearis mensurâ ex vino austero propinant. Tota planta decoquitur in vino eodem ad columellæ faciundis inflammationes:

maciones: Refrigerat enim, fccat & roborat. Quare adversus intemperies calidas, & inflammationes hepatis & febrium calores perutilis. Rariis præscribitur à Medicis nostratibus, & in illis qui eo usi sunt se nullum potuisse effectum observare scribit Parkinsonus.

* 2. *Hepatica nobilis flore albo parvo Tradescanti, an Virginiana* Park.

Hæc species foliis obscure viridibus, flore albo parvo apicibus albis à congeneribus differt. Tradescantius spontaneam invenit in Virginia, (quantum meminit Parkinsonus) & in Angliam detulit.

C A P. III.

De Ranunculo.

Ranunculus *Barbæxov* à ranis dicitur, vel quod ranarum more humidis limitibus, opacisque marginibus lateat: vel quod rana inter ejus fructices frequenter inveniantur. Floribus plerumque pentapetalis nisi cum calice caducis; feminibus succulentis unicuique flori plurimis in globulum aut spicam & plerumque alperum seu echinatum congestis, ab aliis congeneribus plantis distinctis.

Ranunculi plerique [non tamen omnes] vim habent exulcerandi & crustam cum dolore inducendi. Viri: di: unde & scabros ungues & scabiem removet, & stigmata & puncta delent; fornicarias item ac peniles verrucas & alopecias ad breve tempus imposita tollunt. Radix arida trita naribus admota iterumtamenta movet.

q. 1. *Ranunculi pratensis & arvenses.*

- A. 1. *Ranunculus pratensis repens* Park. *prat. repens hirsutus* C. B. *pratensis etiamque hortenſis* Ger. *repens flore luteo simplici* J. B. *Common creeping Crowfoot oꝝ Butter-cups.*

Radix plurimis fibris albenſibus constat. Flos prælongis infident pediculis tripartito divisa, segmentis Apii ferè similibus, altius incisis & circa margines dentatis, utrinque hirsuta, atroviolenta, maculis albis subinde notata. Cauliculus emittit plurimos, tenues, teretes, hirsutos, concavos, supinos & humi sparsos, ad intervalla è geniculis radices agentes. Est enim planta plurium fundorum, ut vocat *Jungius*. Flores in pediculis longis seu furculis ex adverso foliorum ortis pentapetali, flavi, splendentes ac si vernice oblinerentur, è calice pentapetalo, *staminibus & apicibus* inter plurimos flori reliquo concoloribus.

Cum flore calix una decidit, quibus succedunt femina plurima, in capitulum echinatum conglobata, singula enim apices habent acutos, per maturitatem autem nigricant.

In pratibus & hortis præsertim humidioribus.

Reperitur interdum flore pleno seu multiplici, qui ob raritatem & elegantiam in hortis colitur; Ranunculus hortensis inclinans C. Bauhino dictus. Hanc speciem minime acrem esse perhibet Tragus & propterea citra noxam aut periculum ullum corpori adhiberi posse: quin & mulierculas Germanicas Aprilis mense illum tenerum una cum aliis oleis decoquere solere.

- A. 2. *Ranunculus bulbosus*. Ger. Park. *tuberosus major* J. B. *pratensis radice verticilli modo rotunda* C. B. *Round-rooted oꝝ bulbous Crowfoot.*

Foliis & floribus præcedenti similis est. Differt ab eo 1. *Radicebus* in bulbos intumescens. 2. *Caulibus* erectioribus, & minime reptantibus. 3. *Foliis* in caulibus superioribus in tenuiores & longiores lacinas dissectis. 4. Quod calix folia cum flos aperitur ad pediculum reflexa sint, cum in illo petalis subiecta & contigua ea sustinere videantur. 5. Quod paulo maturis floreat. 6. Quod capitula feminum paulò productiora sint; femina autem singularia spirulam in apice non habent, qualis in repentis feminibus cernitur. Possent & aliæ adhuc differentie observari, sed hæc ad distinctionem sufficient.

Solet hic quotannis veterem radicem in terram profundius detrudere, supra quam nova gignitur. Trag.

In pascuis folis & nimis frequens reperitur.

Hujus etiam varietas flore pleno in hortis colitur; qui Ranunculus bulbosus flore pleno C. B. Ranunculus minimus fatalis hirsutus C. B. ab hoc non distinguendus videtur J. Bauhino & nobis.

Tragus hanc speciem Ranunculum sceleratissimum vocat: Et * C. Hofmannus Mendicis hæc plantam eorum exulcerare ait, ut miserabiles videantur.

Quam radicem hujus destillatam, aut infusionem cum spiritu vini factam contra pestem extolunt herbarie Norici. Cat. Ald.

Radix hujus herbe omnium consensu adhuc & exulcerat efficacissimè, pustulas excitat, unde nonnisi externis corporis partibus adhiberi debet: quare, inquit Tragus, erodens & excandens duris tumoribus mirisq̃ conducit, verrucas peniles seu fornicantes & id genus vitæ tollit.

Monet Camerarius radicem, si recens sit causticam esse ac admodum ure, exsiccatam autem post unum mensem dulcem effici.

Nicolaus Chesneau Massiliensis M. D. in Cephalagia succum Ranunculi [bulbosi ut puto] commendat; qui (inquit) cum dolo parvum locum occupat, ad miraculum eum tollit. Eligitur species quæ foliis Anemone affimilatur, & linguam mordet quam maxime masticata, cujus folia contenduntur in mortario ligneo aut marmoreo, hæcque emplastro perforato, ut in applicatione pyroci solet fieri, & loco dolenti impolito, applicatur supra foramen folia Ranunculi contusa, & multo succo madenta, non tamen ut diffuset, emplastroque non perforato superimpolito, duarum horarum spatio curentem in tenero loco & depilato, præcipue si colligatur herba in loco foliis exposito; in capite vero ubi pili nascuntur non facili aperit, sed parte in tumorem elevata dolorem sedat. Hic unum advertendum, ut circa oculos ponatur in parva quantitate, propter palpebrarum & partium circumjacentium inflationes quas gignit suppurans, nullius tamen periculi. Multa adducit exempla Cephalalgie hoc medicamento curata. Eodem etiam cum succellis utitur in Athridie. Sacerdos, inquit, quidam cum ex reliquiis podagræ per tres annos integros detineatur in lecto, incedere non valens, loco magis dolenti impoluit Ranunculum cum modo quo in doloribus capitis diximus, & sanatus est: quod est species quadam curæ quam ex Paracello apertam vocavimus, quæ crassius humor curam penetrare non valens hoc modo educitur.

Quidam peste correptus & in magno periculo constitutus servatus est, duobus fenticulis factis in inguine bubonem habente. Applicavit scilicet folia Ranunculi contusa in parte interna carnosæ coxæ, & hæcque & ulcera excitavit, quæ tantam materie venenatæ quantitatem emisissent, ut servatus fuerit.

Aliis in axilla bubonem habens, applicavit in medio musculi bicipitis brachii ejusdem lateris fol. Ranunculi contusa ad nucis magnitudinem, circum inungendo nutrito, & more veficatorii ulcera aperta servando. Qui hæc exempla retulit fuit testis ocularis. Eruditiss. Vir D. Edv. Hulfæ ex-cerpit, & inter alia multa ad nos transmittit.

3. *Ranunculus maximo tubere, flore magno pleno* J. B. radice tuberosa flore pleno & proliifero C. B. maximus Anglicus Ger. *Anglicus maximus multiplex* Park. *The great double flowered Crowfoot, or double Eye* &c. &c.

J. B.

Jucundi spectaculi oblectamento omnium Ranunculorum primas obtinet, anæmo florum incremento; qui colore aureo, non tantum densis foliorum stipatu luxuriant, sed & è medio flore alius allurgit minor, hirsutus suis foliis quin non minus quam inferior obvallatus, numerosaque foliorum congestione multiplex, pediculo inferiorem transagente: *Folia* rugosiora quam Ranunculi pratensis, majora, rotundiora, inque minus acutos angulos divisa. *Radix* subest tuberosa, verticillata, Cyclamini magnitudine, valde se multiplicans.

In hortis nostris frequentissimus esse solet, nescio an aliter à Ranunculo bulboso seu tuberoso minore differat, quam quod major sit & flore pleno.

- A. 4. *Ranunculus rectus foliis pallidioribus hirsutus* J. B.

J. B.

Radix hirsuta figurat multis, fibrosis, albis, nequaquam reptantibus [neque radicibus neque cauliculis reptat] unde *caules* pullant complures, pedales vel cubitales, cavi, molles, hirsuti, in varios ramulos divisi, [non raro terram versus reclinati] quorum extrema *flores* suffinent parvos, luteos, apicibus medium occupantibus crebris luteis ut in aliis: quibus succedunt *capitula* alpera, ut in plerisque Ranunculis, sublonga. *Folia* multo minor sunt quam in repante vel Recto, hirsuta, longis pediculis nixa quoque [atque in caulibus sunt brevioribus] in tria primaria segmenta divisa, quorum unumquodque deinceps in profundiores lacinias subflectitur, quorum color subpallidus minimeque vires quam in reliquis Ranunculi speciebus. At vero priora nec profundè, nec in tot lacinias divisa sunt ut suprema, figuræ etiam sunt rotundiora, [macule albæ obcuræ & vix perceptibiles sunt] In gustu nullam percepimus acrimoniam manifestam.

Locus humidioribus & lutosus etiam apud nos abundat, florêtque Maio, Junio & Julio.

5. *Ran. magnus valde hirsutus, flore luteo* J. B.

J. B.

Ex radice oblonga, ex qua veluti capillamenta sursum feruntur ad modum Dauci alterius Fuchsi, *caules* prodeunt cubitales, striati, cavi, hirsute asperi, & ex ruffo flavescentes, qui in ramos brachiantur: *foliis* quinque sensive palmatis & sesquipalmatis pediculis [caulis formæ & colore] è radice prodeuntibus, quæ densa sunt, lata, in ternas profundas lacinias divisa, quæ denud incisa sunt, per ambitum serrata, colore ex viridi nigricante vel potius rufescente, quæ propter lanuginem & hirsutem splendent: in caule folia parva & quidem brevioribus pediculis habentur. In summis caulibus *flores* parvi, aliorum Ranunculorum more, quinque foliis donati, pallide lutei; *Semen* in capitula congestum succedit.

Hunc aut eî valde similem in pascuis in summitate montis Salevæ propè Genevam copiosum observavimus, non tamen locis umbrosis sed apicis & foliis expositis.

6. *Ranunculus tenuifolius montanus luteus* J. B.

J. B.

Peculiaris hæc Ranunculi species est. *Radix* ex capitulo densis tenuium fibrarum longarum gerani-cantium agmine constat. Ex qua ima statim *folia* singularia longis pediculis oriuntur, Geranii Grimalis

Grimalis five quarti Fuchsi, tripartita, sed minuatim dissecta parte singula in minores divisuras. *Cauliculis* plures sesquipalmares, graciles, quibus adherent *folia* sine pediculis, sed in angustiores quam priora multo partes divisa & verè digitata: in quorum summo *flores* singulares, lutei, splendentes quinquefolii: quorum media numerosi apices concolores sed obsoletiores occupant: inter quæ crassius quidam globulus futurorum seminum ut in reliquis Ranunculis rudimentum.

In mentis Juræ præzala parte Thauri J. Bauhinus & nos post eum hanc speciem observavimus. Locus.

- A. 7. *Ranunculus pratensis erectus acris* C. B. prat. erectus acris vulgaris Park. rectus, non repens flore simpliciter luteo J. B. surrectus cauliculis Ger. Upright Meadow-Crowfoot.

Ad cubitalem altitudinem surgit *caulibus* rectis, rotundis, concavis, brevi & rara lanugine obfuit, unde & omnino glabri videntur. *Folia* quæ è radice exeunt prælongis indident pediculis, & figuræ & divisiuræ sicut Napelli aut Aconiti lutei foliis perfamilia. *Caulis* in ramos plurimos dividitur, qui in summitatibus suis *flores* gestant luteos, pentapetalos, Ranunculi repentis similes, è calice hirsuto pentapetalo. Floribus singulis succedunt in capitulo subrotundo, minore quam Ranunculi repentis, *semina* plura compressa, acutis in summo apicibus. *Folia* interdum purpureas habent maculas, (suntque brevi lanugine hirsuta, acris, nec ad pediculum usque in tres partes divisa, quemadmodum Ranunculi repentis folia.

In pratibus & pascuis ubique ferè obvis est.

Habetur in hortis flore pleno seu multiplici qui Ranunculus hortensis erectus flore pleno C. B. rectus non repens flore pleno J. B. cujus & Gerardus & Parkinsonus meminere, verum non ut distinctæ species.

8. *Ranunculus pratensis erectus dulcis* C. B. Park. Sweet upright Meadow-Crowfoot.

A præcedente non aliter differt quam quod minime acris sit aut causticus ut præcedens, sed mitis, sapore dulci & non ingrato, unde & à Germanis cum folia ejus adhuc tenella sunt pro oleo inter alias herbas usurpatur.

Ex hic etiam flore pleno reperitur, qui Gerardo Ranunculus dulcis multiplex: C. B. Ranunculus dulcis flore pleno Park. Ran. erectus dulcis flore multiplex.

9. *Ranunculus magnus hirsutus repens flore pleno* J. B.

J. B.

Ex radice fibrosa *caules* tollit cubitales, crassos, satis hirsutos, juxta terram rubentes, superius virescentes, fistulosos, in ramos aliquot brachiatos, & ubi terram attingunt fibris, meliorum Ranunculorum more, ferè radicantes denovo. *Flores* in ramulorum extremis majores quam in præcedenti, [Ran. repente vulgaris] numerosa foliorum serie constant, quorum exteriora croco tincta splendent, modico intervallo diducta, interiora virescentia aut chlora, scandulato incubitu confertim stipata, exterioribus altiore situ posita, imbricatam Coni Cedri Libani dicti conglutinationem quodammodo æmulantur, relicta duntaxat umbilicata in summo lacunâ: Toti flori subiecta foliola quinque, hirsuta, viridantia. *Folia* alia à radice oriuntur, alia à ramis, pediculo longo, fistuloso, palmari & dodrantali, hirsuto, valde lata: primaria divisa triplici, quarum unaquæque rursum tripartita, obtusa, crassa, hirsuta, superna parte atrovirescentia, splendens & rugosa, inferna ex albido virescentia: dilutius: nonnulla interdum folia, ut circa floris pediculum antequam ferè expandat, caulem immediate ambiunt, in tres oblongas divisuras acutas, amplius non dissectas abeuntia.

Floret mensè Aprili.

Memini me cum puer adhuc essem Ranunculi florem vidisse eî quem J. Bauhinus describit perfrimilem. Erat autem is frequens tunc temporis in hortis apud nostrates.

- A. 10. *Ranunculus hirsutus annuus flore minimo*. Field-Crowfoot with a small flower.

Radix eî fibrosa fibris majusculis albis, gustanti nihil vel parum acris. *Folia* longis pediculis indident, hirsuta & ad tactum mollia, circumscriptioe rotunda, & Geranii columbini foliis nonnihil similia, pallidiuscula, in tria segmenta insigniora divisa, non tamen ad pediculum usque, per margines dentata majoribus dentibus. *Caulis* ob eadem radice plures, interdum erecti, sæpius in terram reclinati, in ramulos divisi, foliis alternatim pectus vestiti, quibus ex adverso oriuntur flores longis pediculis insidentes, lutei, pentapetali petalis caulemque, & omnium quos mihi hæcenus videre contigit minimis. Succedit *capitulum* plurimis *seminibus* compressis mucronatis coagmentatum.

In fossarium aggeribus sæpius occurrit: invenimus & in arvis requirit.

Locus.

11. *Ranunculus ceratophyllos semibus falcatis in spicam adæstis* Morif. prælud. *Melampyrum perpusillum luteum* Park. Lob. luteum Ger. luteum minimum C. B.

Morif.

Folia est ter tripartitis, cornu cervi quodammodo referentibus: è quorum medio exeunt cauliculi plurimi, trunciales, singuli singulos sustinentes flosculos, aliorum Ranunculorum modo quinque petalis luteis constantes, ambientibus rudimentum viride, quod tandem in spicam degenerat uncialem, seminibus falcatis onustam.

Annua est plantula, præcox, mensē Martio florens in segetibus Gallo-provinciae & Narbonensis Galliae frequenter.

Melanopyri speciebus perperam accensetur.

§. 2. *Ranunculi nemorosus*.

- A. 1. *Ranunculus nemorosus dulcis secundus Tragi* Park. *auricomus* Ger. *nemorosus vel sylv.* folio rotundo C. B. *rotundifolius vernus sylvaticus* J. B. *Sweet Wood-Crowfoot* & *Solilothys*.

¶ B.

Fibrosa radice nititur, minimè acri; ex qua surriguntur aliquot caules, fistulosi, dodrantales aut pedales [Apud nos certè cubitalem & sesquicubitalem altitudinem, quam J. Bauhinus eis attribuit, nunquam quod ego viderim, assequuntur,] in ramos brachiati, quorum singulis infidet *flor* Ranunculi aureus, quinque foliis caducis constans, quæ extrorsum toridem triplo minoribus circumdantur, in medio staminibus plurimis crocatis. Succedit echinus qualis in vulgaribus Ranunculis. Foliorum autem mira est varietas, nam ex inferioribus quadam circinate rotunditatis integra sunt, & in ambitu serrata, alia manente rotunditate triplice quintuplicè divisura incisa; Atque ista quidem omnia longius pediculis appensa, è radice statim oriuntur, & in hortis culta insigniter crassefunt, ut alterius esse plantæ quodammodo videantur. At quæ ad alas & ramorum divaricationes in tenuissima & oblonga segmenta divisa, radiatæ stelle more caulem sine pediculo amplectuntur.

In sylvis & dumetis Aprilis floret, & postquam semen dederit superficies marcescit, radice restitili.

Locus.

2. *Ranunculus nemorosus Thaliætri folio* C. B. *Ran. Thaliætri folio* J. B. *Thaliætri folio major* Park. *Parad. præcox Thaliætri folio* Ger. *emac.*

Clusf.

Caulem habet pedali altitudine affurgentem, gracilem, ex viridi rubescentem, in quo quaterna aut quina folia, majoris Thaliætri flore albo foliis colore & formâ valdè similia, sed minora & teneriora, amaro sapore. *Flosculi* in singulis alarum sinibus singulares, candidi, pentapetali, suis petiolis innitentes: quibus decedentibus succedunt bina aut terna cornicula, semen rotundum, subrustum, Aconiti hyemalis semini fere par. Ex eadem radice præter caulem prodeunt bina aut terna folia, supra descriptis similia, singularibus dodrantalibusque pediculis, ejusdem cum caule coloris innixa: Radix impense amara, multis albis fibris donata est, ex quarum capite alia exit nodosa radicular, subinde ad singula internodia novas fibras agens, atque hac ratione se propagans, ideoque perennis.

Locus.

In saltu Leytenberg quinto ab urbe Vienna Austriaca milliari, & quibusdam albis umbrosis sylvis Viennensis agri, &c. florebat Aprilis; Semen Junio plerumque ad maturitatem perveniebat.

Habetur in Catalogo Horti Regii Parisiensis.

- * 3. *Oenanthe Hederæ foliis* C. B. *Oenanthe Myconi* J. B. *Ranunculus Thaliætri folio minor Afphodeli radice* Park.

Lugd.

Hæc in montibus & petrosis nata folia propè radicem per terram spargit, minuta, incisa, lævia, quadantenus Hederæ modo, multò tamen minora, inter se conjuncta & congesta, atque ideo Coriandri foliis aut Pastinacæ similia, è longis pediculis pendencia, caule enatis cubitali, ab imo rubescente, paucis geniculis cincto, tereti, lævi, fere striato, & aliquidulum cavo. Radices subsunt multæ ut in Alphodelo, septem aut octo, quandoque pauciores, conjunctæ, crassæ, foris læves, intus candicantes, ex quarum extremis radiculæ tenues & longæ producuntur. In fummo caule flores velut in umbella pendunt, candidi, ex quinque foliolis constantes, in medio muscosi, quibus pereuntibus in vasculis seu filiquis semen maturefcit. Foliorum & caulis sapore subdulcis, ut & radicem, cum lævi quadam adstrictione, corticis verò earum amarus.

Si hæc planta rectè à Mycono describatur cum seminibus vasculis seu filiquis inclusis, non erit Ranunculi species.

- * 4. *Ranunculus montanus* V. Clusf. *Pannonicus maximus* Park. *montanus latissimo folio birsatus* C. B.

Clusf.

Omniùm, quos unquam conspexerit Clusius, maximus multa à radice producit folia valdè ampla & carnosa, dense densa & succulenta, ficutis haud minora, quinque profundis incisuris divisa, in ambitu nonnihil serrata, colore dilutius virescente splendens, nonnihil villosa, acria admodum & linguam vellicantia: cubitales caules, digitalis crassitudinis, firmos, hirsutos, supremam parte in aliquot ramosos divisos, qui multos flores sustinent, pentapetales, luteo auri colore fulgentes. Semen vulgariùm Ranunculorum femini par, in capitula congestum. Pro radice multas candicantes fibras habet.

In nemoribus & umbrosis declivibusque omnium Austriacarum atque Striacarum Alpium locis, juxta rivulos è liquecente nive profluentes, &c. In hortis & pratis Maio, in Alpibus Junio floret.

Locus.

§. 3. *Ranunculi ecbinati*.

- A. 1. *Ranunculus arvorum* Park. Ger. *arvensis ecbinatus* J. B. C. B. *Corn-Crowfoot*.

Radicem habet fibrosam albam: caulem cubitalem aut altiore, teretem, erectum, rigidum, subsiliatum, intus concavum, in plures ramos divisum. Folia in longa, angusta, acuta segmenta profundè admodum incisa sunt. Flores in summis caulibus & ramulis minores & pallidiores quam Ranunculo repenti vulgari, pentapetali & calice pentaphyllo, longis infidentibus pediculis, quibus succedunt ecbinata capitula, ex pluribus subrotundis compressis & aculeatis lappulis composita, quæ in suprema circumferentiæ parte longo mucrone donantur.

Maior mensis floret, estque inter segetes nimis frequens.

Locus & Tempus.

- * 2. *Ranunculus ecbinatus Creticus* Park. *stellatus ecbinatus Creticus* C. B. *Creticus ecbinatus latifolius* Alpin. exot.

Penz.

Plures edit cauliculos è radice fibrosa, teretes, glabros, ramosos, vix pedem altos, ad quorum singula genicula apponitur folium unicum latum, obscure viride, rugosum, pediculo prælongo innitens. Flores in extremis ramulis parvi, pallide lutei, quibus succedunt capitula è pluribus seminibus exiguis leucophræis coagmentata, aculeata nonnihil & pungentia.

- * 3. *Ranunculus rotundifolius repens ecbinatus* C. B. *pratensis rotundif.* Bononiensis Park.

C. B. prod.

Ad radicem nigricantem capillaceam folia sunt rotunda, crenata, uncialia, pediculis longissimis donata; quæ verò in caule majora, pleræque rotunda, etiam in lacinias, sed non ad umbilicum usque divisa. Caulem habet pedalem, in terram reclinatum & quasi repentem, ac in alios divisum, circa quem folia pediculis palmaribus donata: Flores pallide lutei, paucis ad umbilicum staminibus. Flore deciduo capitulum ex pluribus seminibus rufescentibus subasperis ecbinatis simulque congestis compositum succedit. Tota planta ob pilos asperos mollis est, atrovirens, & circa Bononiam in agris provenit.

4. *Ranunculus palustris ecbinatus* J. B. 4. *ecbinatus sive palustris* C. B. *Ran. Apuleii quorundam* Clusf. Park. *parvus ecbinatus* Ger. *emac.*

Radicem est fibrosam, alba: foliis imis parvis, subrotundis, per margines crenatis, pallide viridibus, longis pediculis infidentibus, [J. Bauhinus folia ei aliquatenus Aceris majoris divisiâ fide minor, crebra tribuit.] Caules ex eadem radice exeunt plures, sesquipalmæ, glabri, in terram reclinati, ramosi, foliis vestiti minoribus, & in acutiore segmenta divisis. Flores nunc ex adverso foliorum, nunc ex ipsis foliorum alis exeunt, pediculis longis, exigui, flavi, pentapetali; quibus succedunt capitula Ranunculi arvensis capitulis proxima, è decem duodecimve spinosis, oblongis, compressis, congestis seminibus composita.

Gaudet locis humidis & aquosis Monspelii, ac etiam in fossis, inquit J. Bauhinus.

Locus.

§. 4. *Ranunculi palustres & aquatici seminibus non ecbinatis seu lappaceis*.

- A. 1. *Ranunculus palustris rotundifolius* Ger. *palustris Sardinus lævis* Park. *palustris Apii folio lævis* C. B. *pal. flore minimo* J. B. *Round-leaved Water-Crowfoot*.

¶ B.

Valdè crassefcit huic radix, cava & fibris multis donata: à qua Caules exurgunt multi, insignis interdum crassitudinis, inanes, striati, ramosi: Folia Paludapii subulstri splendore virefcunt, albis punctis aliquando guttata. Flores inter omnes Ranunculos minimi [exicipiendus est Ranunculus hirsutus annuus flore minimo nobis dictus] quinque foliolis constant, exiguis, aureis: Capitula oblonga, tenuiora quam in reliquis, nec aspero semine ecbinata, sed lævibus & minutis granulis compacta. Sapor hujus Ranunculi valdè calidus & urens Tabern.

In aquis passim provenit.

Aliam Ranunculi palustris rotundifolii speciem exhibet C. Bauhinus, eumque secutus Parkinsonus Varietas. quam *palustrem Apii folio lanuginosum* inscribit, quæque à priore differt, quod lanuginosus pluribus foliorum incisuris spectetur.

Locus.

Hæc herba Apium risu & Herba Sardo nonnullis dicitur.

- A. 2. *Ranunculus aquatilis bederaceus albus* [non luteus] C. B. *Ranunculus bederaceus rivularum* se extendens, nisi macula notatus J. B. *Ranunculi aquatilis varietas altera* Ger. emac. **Deep-leaved Water-Crowfoot.** *R. bederaceus aquat.* Park. quoad descr. nam figura & Synonyma sunt *Lenticula aquat. trifida*.

Caules huic teretes, foliis, supini, geniculati; è quorum geniculis plurimis fibris albis demissis, planta late se diffundit. *Folia* ad genicula pediculis longiusculis insident, triangularia, & ad Hederæ folia quodammodo accedentia, levia, splendentia, macula nigra interdum notata, alias pallidius virentia. *Flores* in caulis parte foliis adversa nascuntur, parvi, pentapetali petalis acuminatis, è calice quinquepartito, albi, non lutei ut vult Bauhinus. Flori succedunt globulus *seminum* dense ituratum, vicie vulgaris magnitudine fere, feminibus minimè acuminatis.

In rivulis & fossis vadolis ubi aquæ scaturiunt sepius occurrunt, præsertim arenoso. Æstate floret.

8. Summitatum Caturionum Alni, Foliorum Ranunc. aquat. bederacei, Salviae ana. manipulum unum: infundatur per noctem in vino albo, & infusum propinetur. Ad Hydropem & Scorbutum mirifice conferre dicitur. Habui à D. Mæpsetfi.

- A. 3. *Ranunculus aquatilis* Ger. *aquatilis Hepatica facie* Park. *aquat. folio rotundo & capillaceo* C. B. *aquatilis albus tenuifolius* J. B. **Water-Crowfoot with various leaves.**

Fibris numerosis in limbo demissis *radicatur*. *Cauliculis* fundit longos, satis crassos, inanes, infirmos & in aquis fluitantes, in ramos subinde divisos, per quos duorum generum *folia* conspiciuntur, alia enim capillaribus tenuitatis confertissimis cirris perplexa, alia verò supra aquam Ranunculi foliis similia, lucca, maculis quibusdam nigris notata, satis crassa, subrotunda, in aliquot partes divisa, sed non profundè, alternatim adnata. In caulis parte foliis adversa oriuntur *flores* longis [ut & folia] pediculis insidentes, qui explicante se capitulo quinque foliis viridantibus obvoluto apparent candidi, ampli pentapetali, ungubus petalorum luteis, staminibus numerosis flavis *capitulum* obvallantibus subrotundum, Ranunculorum, feminibus confertis compositum.

In fossis aquis habentibus & lentè decurrentibus rivulis, ut rectè J. B. gignitur. Aprili, Maio, & subinde Junio mensibus abundè & latè floret.

- A. 4. *Ranunculus aquatilis omnino tenuifolius* J. B. *Millefolium aquaticum Ranunculi flore & capitulo* C. B. *Millefolium sive Maratrophylum flore & semine Ranunculi aquatilis Hepaticæ facie* Ger. *Millef. aquat. foliis Abrotani, Ranunculi flore & capitulo* C. B. item *Ran. aquat. capillaceus* ejusdem.

In hoc nulla *foliorum* differentia ut in præcedente: siquidem omnia inter se similia, tenuibus illis duntaxat præcedentes, seu ut alii volunt Chamamelis, foliis proxima. *Flores* candidi, illius similes, sed multò minores: *Capitula* echinata conveniunt, rotundiora paulum & minora.

Aquis innatæ tum fluentibus, tum stagnantibus, ubique frequens. Columnæ Ranunculi trichophylon aquaticus mediolutes dicitur; siquidem florum petala circa ungues lutea sunt. Eodem cum præcedenti tempore floret.

- * 5. *Ranunculus Hederule folio aquaticus* Park.

Park.

Reptando supra terram fibris è geniculis demissis se propagat. *Folia* habet subrotunda, crenata, Hederæ terrestris similia. *Flores* pallidos quinque petalis acuminatis compositos, quos sequuntur capitula subrotunda è feminibus confertis.

De loco & tempore nihil addit.

- A. 6. *Ranunculo sive Polyanthemæ aquatilis albo affine Millefolium Maratrophylum fluitans* J. B. *Millefolium Maratrophylon Ranunculi flore* Park. *Millef. aquat. foliis Fenculi, Ranunculi flore & capitulo* C. B. **Fennel-headed Water-Crowfoot.**

J. B.

Longissimis, in aliquot partes divisis, teretibus, lavibus, inanibus *flagellis* prociduis, aquæ impetum, cuius est almina planta, imitatur: foliis ad genicula Fenculi, vel potius Peucedani, multo longioribus, & quam præcedentium duorum in pauciores partes divisis. Ex istis etiam articulis surgunt pediculi concavi, quibus insident flores Ranunculi lætei, quinque foliolis striatis constantes, apicibus in medio luteis: quibus succedunt capitula confimiliter Ranunculi, viridantia, echinata.

In fluvio Tame & rivulis cum influentibus circa Tamwortham, Middletonum, &c. in agro Warwicensi abundat. Observavimus & in fluvio Ilide Oxonium præterfluente copiosum. Maio & Junio floret.

- A. 7. *Ra-*

- A. 7. *Ranunculus flammæ minor* Ger. & *flammæ serratus* ejusdem & Park. *Palustris flammæ minor sive angustifolius* Park. *longifolius palustris minor* C. B. *longifolius, alius Flammula* J. B. item *palust. serratus* C. B. **The lesser Spear-wort.**

J. B.

Caule est dodrantali, glabro, fistuloso, geniculis nodoso, nunc foliario, nunc in ramos diviso, reptante: *Folia* priora ex longis pediculis, unciam semis lata, oblonga alia, alia subrotunda, superiora per caules ex articulari oriuntur, bina, interdum serrata, quæ minimè angusta, longitudine circiter palmi, sapore acri: *Flores* Ranunculi vulgaris præsertim, contractiores, aureo fulgore nitent. *Radix* ex fibris albicantibus constata est. *Caules* etiam sepius, & quidem rursus ut in Ranunculis quibusdam radicanter.

Folius fudit nunc æqualibus, nunc serratis, etiam in eadem planta. Magnitudine etiam insigniter variat.

In pratis locis uliginosis ubique abundat, Junio florens.

Ab acri & ardente fere caustica vi flammæ denominatur. Oves hac herbâ pastas inflammationibus jecinoris, internorumque viscerum erofionibus ac exulcerationibus corripit aiunt.

Locus & Tempus.

- A. 8. *Ranunculus flammæ major* Ger. *palustris flammæ major* Park. *longifolius palustris major* C. B. *folio longo maximus, Lingua Plinii* J. B. **Great Spear-wort.**

J. B.

In uliginoso solo & palustribus [apud nos & in ipsis aquis vadosis] exit Ranunculus Lingua Plinii Dalechamptio putatus, *caule* bicubitali & altiore, crasso, levi, in ramos subinde diducto, per quem veluti & per ramos alternatim *folia* producuntur, pedali circiter longitudine, vix unciam lata, crassiuscula, glabra, mucronata, saporis acris & amari Dalechamptio. *Flores* extemis inhaerent ramulis, magni, Ranunculorum altiorum formâ, quodam foliis luteis constantes, quorum medium obident numerosi apices concolores: eis superveniunt, autore Tabern. capite erinacea, parvè nucis Juglandis magnitudine, cum acutis aculeis, saporis calidi & urentis. *Radix* compluribus fibris difixa nititur.

In fossis palustribus Elienibus plurimus oritur; & alibi etiam propè Cantabrigiam, ut in fossis *Locus.* quibusdam circa mariscum de Feverham.

- * 9. *Ranunculus flammæ Bayonensis* Park.

Park.

Folia longis, angustis, acuminatis, *caulibus* ramosis *radicibus* fibrosis flammæ minorem vulgarem imitatur. Differentia est in floribus qui huic multò majores.

In palustribus maritimis propè Bayonam oritur.

Locus.

- * 10. *Ranunculus flammæ flore albo minor* Park.

Park.

Folia huic Ran. flammæ minoris similia, pediculis longis nixa, verum longiora & angustiora multo. *Cauliculis* inferitis foliis nudus, summa parte ubi flores erumpunt bina oblonga & angusta folia protrudit. *Flores* quam in flammæ vulgari dicto minores, emaculati candoris. *Capitula* & radices cum illis conveniunt.

De loco natali nihil addit, neque unde aut à quo habuit dicit.

- §. 5. *Ranunculi foliis gramineis.*

1. *Ranunculus montanus folio gramineo* C. B. *gramineus flore luteo simpliciter* Park. *pumilus gramineus foliis* J. B. *Ranunculus gramineus Lobelii* Ger. emac.

J. B.

Fibræ quibus radicatur uncias duas plus minus longæ sunt, satis crassæ, & fibrillis capillaribus donatæ, quæ in *radicem* minimi fere digiti crassitudine coeunt, filamentos supra terram comosam, quod haud absurde perennitatis fidem faciat. *Folia* è radice statim pullulant [in mea quidem sicca planta lepena] duas uncias longa, aut paulum admodum excedentia, angustæ gramineæ, unumque uncia brevius medio cauli adnatum, alioqui nudo & enodi, gracili, palmo altiori: cuius fastigio flor insidet unicuique, justæ magnitudinis, qualis est Lingue Dalechamptii aut vulgaribus Ranunculis, major multo quam Ranunculi Flammule dicti, è quinque foliolis compositus, quæ totidem minoribus [calicis] ut in Ranunculis fieri solet suffulciuntur. Succedit Lob. teste semen racemolum Ranunc. pratensis.

Parkinsonus folia Caryophylleis similia facit, longa, angusta, acuminata, carinata seu concava nonnihil, colore glauco.

Si plantetur humido & pingui loco valdè exrescit, & pulcher visu fit.

Habetur & in hortis flore pleno seu multiplici, qui Ranunculus montanus folio gramineo multiplex, C. B. gramineus flore luteo multiplici Park. Ran. gramineus pleno flore *J. B.*

Partim obvius, duntaxat Narbonensis Gallie præterfluit, ponè publicum diversorium montis Lupi, et in arduis Mindeni Ruthenorum pratis & pascuis.

- * 2. *Ra-*

Locus & Tempus.

Vires.

Locus & Tempus.

Locus.

Locus & Tempus.

Varietas flo. pleno.

- * 2. *Ranunculus gramineus folio bulbosus* C. B. *angustifolius bulbosus* J. B. *leptomacrophyllos bulbosus* Col. *gramineus bulbosus* Park.

Col.

Radix est in longam velut cervicem producta, villosa cortice nigroq. tecta, [pluribus involucri Croco similibus cincta *Dalech.*] ex qua duas uncias longitudine carnea fibra in imo crassiores, Filipendula palustris radice modo, capillaribus fibrillis hirsuta, terram undiq. oblique amplexantes producitur [alio radicular, alba, crasse aliquantulum, veluti capillamenta dependens *Dal.*] Interior vero intra villorum regumetum bulbosa radix invenitur. Gladioli modò gemina, altera alteri infidens, vestustiori atque coriose parum præcedentis anni, ex quibus fibra ortum ducunt. *Folia* huic prima duas uncias longa, quæ majora efficiuntur, & palmum ad summum æquant, circa radicem pilosa, reliqua levia, colore cinereo albicante, per longum venis distincta, octo numero, *caulem* cingunt dorsantem [aut cubitalem *Dal.*] junceum, duobus geniculis & foliis abiq. ramulis distinctum, in summo virens caput habentem, quod *florem* dehiscens luteum edit, [*Dalech.* Champius binos flores summo caulis appingit, & flores in plurali attribuit] splendidi, flammibus densis multum, calyce tunc etiam quinquepartito. *Frustrum* deinde capitatum oblongum admodum, squamiformi, *semine* rotundo sed apice rostrato, periculis.

Folia *Dalech.* à longo pedunculo dependunt, transversum digitum lata, Palmæ folium in modo substantiæ & contumacia fracturæ imitantia.

Locus.

In *Æquicolum* montibus supra D. Philippæ antrum Columnæ observatus, Maio florere incipiens. In montibus D. Mariæ à Monteferrato, & circumvicinis partibus ad montium radices juxta abunda & quæceta. *Dal.* April. & Maio florere.

- * 3. *Ranunculus gramineus persolatus* Park.

Park.

E radice parvâ fibrosâ *folia* aliquot emitte angusta, graminea, subglauca, duas uncias longa, quam præcedentis nonnihil latiora: è quorum medio exilit *caulis* vix altior folis, cui circa mediam partem adnascuntur bina folia oblonga, ad bases latiora & continua, eodem modo caulem cingentia quo Centaurii lutei folia. Summum caulem in ramulos aliquot divisum occupant duo trè *folioli* exigui, ex viridi luteoli, petalis conniventibus, rariis expansis. *Capitula* succedunt echinata Ran. graminei vulg. similia.

Habetur & alia hujus species seu varietas foliis latiusculis, floribus expansis, petalis acutioribus.

- * 4. *Ranunculus pumilus alter angustifolius* Park.

Park.

Hic major est & elatior nonnihil præcedentibus, qui in summo caule unicum tantum gestat florem, eumque ampliore quam sunt flores reliquorum Ran. gramineo folio.

De loco natali hujus aut præcedentis speciei nihil addit Descriptionis autor Parkinsonus.

§. 6. *Ranunculi montani vel floris colore, vel figura foliorum à reliquis generibus diversi.*

- * 1. *Ranunculus montanus foliis Plantaginæ* C. B. *Ran. folio Plantaginæ* Ger. *Plantaginæ folio* Park. *Pyrenæus foliis sublongis non laciniatis, albo flore* J. B.

Clus.

Pedali imò etiam ampliore assurgebant plantæ quas videbam altitudine; *Caule* rotundo, satis firmo, viridi, per quem alternis tria aut quatuor sparsa erant *folia*, satis lata basi caulem amplectentia, tres aut quatuor uncias longa, unciam verò lata, mucronata, multis venis ab infima sede ad extimum mucronem procurrentibus distincta, viridis coloris, qualis est ferè *Brassicæ* campestris, quorum ora tenui mollique alba lanugine obfusa. Summo caule ex foliorum, quæ minuscule erant, alis exibant tres, quatuor, vel etiam plures oblongiores pediculi calculum quinque foliolis constantem sustinentes, è quo *flos* prodibat pentapetalus, petalis semuncialibus, tenellis, prostris niveis, quos medium occupabant frequentissima parva stamina flava cum orbiculari capitulo, nullius aut perexigui odoris. Cum verò primum è terra emergebat hæc planta, & antequam in caulem excreveret, bina, duntaxat aut ad summum terna proferebat folia, tres uncias longa, unciam lata, crassiuscula & firma, multis etiam venis secundum longitudinem distincta ut quodammodo ad Plantaginem latissimam foliorum formâ accedentes. Caput radice hirsutum erat, quod deinde in multas crassiusculas albas fibras dividebatur.

Locus.

E montibus Pyrenæis eruta est hæc species. Invenitur hujus varietas cum duplii in flore petalorum serie; quæ *Ranunculus Pyrenæus* albus duplex *Park.*

2. *Ranunculus*

- * 2. *Ranunculus albus simplicis flore* J. B. *Alpinus albus* Ger. *montanus albus minor simplex* Park. *montanus Aconiti folio, flore albo minore* C. B.

J. B.

Radix cauli quasi apposita, palmaribus aliquot fibris, crassis mediocriter, rigidis & albis disparatis constat, ex qua surgit *caulis* sesquicubitalis & bicubitalis, pallido & virente levore nitens, supra communem sortem *Ranuncolorum* crassus, solidus, in ramos aliquot divisus, foliisque ad alas donatus. *Flores* gerit uncialibus & sesquialcubitalibus hirsutis pediculis, *Ranuncolorum* vulgarium formâ & magnitudine, sed candore nivem provocantes, suavescentes, pentapetalos, quorum medium occupant apices lutei. *Folia* Aconiti foliis similia, quinquepartita, profundissime serrata, inferne hilari viridis splendenda: superne viridia, squalida. Tabern. ait sapore calido & acri sed mitiore, & non ita urente ut in ceteris.

Hujus generis invenitur flore pleno niveo, in hortis cultus, qui *Ranunculus albus flore denso* Varietas J. B. albus flore pleno Ger. albus multiflorus Park. Ran. folio Aconiti, flore albo multiplici C. B. In Jura & Saleva montibus prope Genevam copiosè provenit. Maio mensis floret. Locus.

- * 3. *Ranunculus flore albo Alpinus major* J. B. *Ran. montanus Aconiti folio albus, flore majore* C. B. *montanus maximus albus* Park. *Aconiti folio* Ger.

J. B.

Hic in paucis à præcedente differt, nimirum magnitudine & staturâ elatiore: *foliis* non adeò levibus, minus atro-vire præditis: *floribus* frequentioribus majoribusque pediculis rectoribus inhaerentibus; quodque serius floreat.

Folia præmanfa nullam manifestam acrimoniam, sed amaritudinem potius habere deprehenduntur. *Caulem* Clusius tenuem huic attribuit, sed firmum, & certè quantum memini J. Bauhinus minus rectè crassum præcedenti ascribit. Capitulum ex seminis simul congestis, quemadmodum in reliquis *Ranunculis*, constat. *Radix* præmorfa videbatur, multaque longas & candicantes fibras habebat.

Abundanter provenire conspiciebat Clusius in acclivi montis Wechsell, Sneberg & aliorum montium sylvis locis: Floret Maio & Junio: Semen Augusto maturitatem assequitur.

Locus & Tempus.

Hujus etiam generis invenitur qui florem habet plenum & multiplici foliorum serie constans.

4. *Ranunculus montanus albus hirsutus* J. B. *montanus Pennæi* Park. *montanus hirsutus purpureus* Ger. *cinac. montanus hirsutus purpurascens flore* C. B.

J. B.

Nigra radice nictur, crassioribus fibris donata, quaque caulem emitte perennium plantarum more comolâ: ex hac *folia* nascuntur quatuor, quinque, vel sex, pediculis palmaribus herentia, ampla, circumscriptioe rotunda, sed in plurimas lachias ad pediculum usque divisa, hirsuta. *Caulis* unicus, cubitalis vel sesquicubitalis, pilosus, cujus summum in quatuor vel quinque ramulos, palmaribus plus minus facessit, quam divisionem *folium* ambit unicum veluti perforatum, sine pediculo, non minus profunde quam inferiora dissectum. *Flos* unicuique ramulo unus infidet, pulcher, quinque foliis orbicularibus constans, quæ inferius purpureascent, superius in lateribus ex albo purpurea sunt, reliqua parte albissima. Hinc oriuntur capitula è latiusculis, ex oblongo rotundis, levibus *seminibus* congesta, pluribus quam duodecim, ad semen Pastinacæ Germanicæ accedentia. [Pennæo semina ut in *Ranunculis* compacta, ex nigro purpurea & mucronata, parum compressa, paullo quam in aliis *Ranunculis* majora.]

In sylvis montis Jure prope verticem Thuiri copiosè provenit. Junio & Julio mensibus floret. Locus & Tempus.

5. *Ranunculus montanus hirsutus albus elatior* C. B. *montanus* 2. Clus. *montanus albus major vel elatior* Park. parad.

Clus.

Quina aut sena promit ex radice *folia*, magna, viridia, dura, *Ranunculi* bulbosi foliis haud ab similia, nonnihil hirsuta, tribus scissuris ad pediculum usque pertingentibus, & alis præterea minus profundius divisa, sapore initio dulci, postea aliquantulum amaro, pediculis crassius, firmis & pedem longis innitentia: *caulem* inter illa excurrente cubitalis longitudinis, nudum, singularem, firmum, aliquantulum hirsutum, intus cavum, qui in summo fastigio trina habet folia contigua, profundè laciniata præne infertur Anemonidum, supra quæ deinceps *caulis* dividebatur in quatuor aut quinque oblongos & teretes pediculos, quorum singuli sustinent unum *florem*, quinque foliis satis magnis & albis constantem, mediocriter odoratum multis havis staminibus *capitulum* occupans umbilicum & multis nigricantibus fibris prædita.

Frequens nascitur in Sneberg, Snealben & aliarum vicinarum pratis sublimioribus; florèque Junio: Locus & Tempus.

Perfimilis est hæc species præcedenti, ut descriptiones conferenti patebit, eandem tamen esse non ausim affirmare.

- * 6. *Ran. montanus hirsutus humilior Narcissi flore* C. B. *Ran. montani 2. species altera* Clus. *Ran. hirsutus Alpinus flo. albo* Ger. emac. *montanus maximus albus* Park.

Clus.

In celsioribus earundem Alpium jugis (inquit Clusius) multò humilior & magis hirsuta crescebat hæc planta, pedalem altitudinem non excedens, *flore* paulò majore, & qui Narcissi florem album, medium calicem flavum habentem aquare posset, eoque etiam magis odorato quàm prioris: ejus etiam *folia* majore amaritudine & acrimonia erant prædita, tamethi primo gustu quandam dulcedinem habere videretur. Serius florebat priore; nam eam duntaxat florentem reperiēbam, quum in inferiore jugo alteram jam semen seminaturn habentem observāsem.

- * 7. *Ranunculus montanus albus humilior* Park. *Ran. Alpinus humilis rotundifolius flore minore* C. B. *Ran. montanus flore minore* Ger. *Montani 1. species 1.* Clus.

Clus.

Multa, parva, rotunda, & quasi circino circumducta habet *folia*, aliquot cretis divisa, & in ambitu ferrata, atrā viriditate splendēteque superne prædita, satis crassa five carnosā, & fervidissimo sapore: inter quæ *pediculus* oritur, rennis, singularis, brevis dodrantēque minor, *florem* album, pentapetalon sustinens, modorum, cujus umbilicum crocea flamma occupant: deciduo *flore* apparet *capitula* immaturo frago simile, quod ex minuto semine simul congeffo constat. *Radix* multis albicantibus fibris prædita est.

- * 8. *Ranunculus Alpinus humilis rotundifolius flore majore* C. B. *montanus flore majore* Ger. *Ran. montani 1. species altera* Clus.

Clus.

Hujus *folia* in tres lacinias erant divisa, & allæ denuò aliquot incisuris donatæ: *Cauliculus* ab altero non differt, sed ampliorem *florem* gerens, eumque interdum duplici foliorum serie constantem: alioqui & colore superiori parem, eodemque tempore sese explicantem. *Radix* etiam, quemadmodum in illo superna parte nonnihil extuberat & fibris donata est.

Nascitur uterque in summis Sneeberg & vicinarum Alpium jugis confrigoso solo & pæne in ipsis petrarum fissuris, Junioque mense interdum isthic florebat, aliquando serius, ut videlicet nix serius aut maturius solvitur. In hortos translati maturè admodum & ante alios Ranunculos, Aprilis scilicet flores profert.

- * 9. *Ranunculus minimus Alpinus albus & luteus* J. B.

J. B.

*Radice*m obliquè agit pro plantulæ ratione magnam, fibris donatam crebris, longis, perparum cauliculo cendentibus, qui duarum aut trium unciarum altitudine est, uno alteròve *foliolo* donatus; reliqua enim tria scæta, vel profundè duntaxat circumquaque Geranii columbini modo ferrata, rotunda ferè, crassa. *Flos* summo cauli insidet albus aut luteus à Ranuncolorum aliorum *flore* non differt.

Loc.

In Rhætiæ monte Albula floret Junio.

J. Bauhinus Ranunculos montanos albos Clusii superius propositos ab hoc non distinguit. Huic non valdè dissimilis est

- * 10. *Ranunculus minimus Apulus Col. Park. arvensis parvus folio trifido* C. B.

Col.

Radice pusilla capillari; *caule* junceo, hirsuto parùm, sicut & foliorum petioli, oblongi respectu plantæ, in quibus *foliola* unguis magnitudine, trifida, hederacæ ferè divisurâ, sed ima parùm incisa, levia, *flore* luteo in summo caulis: capite & semine congenerum. Cirinola: in incultis agris observavit autor.

Loc.

- * 11. *Ranunculus Creticus albo flore, majore quàm Papaveris rhæadæ* J. B.

J. B.

Folia est Ranunculi pratensis repens, divisis specie trifoliâ, rariùs quinquefolia, per margines crenatis, pro terram sparsis: *caule* rotundo, pedali, qui duos vel tres *flores* sustinet magnos ex sex vel septem foliolis compositos, albos, Papaveris erratici *florem* magnitudine superantes, quibus succedit capitulum feminibus aliorum Ranuncolorum more confectum.

12. *Ranunculus montanus purpureus calyce villosa Falcis Plateri* J. B.

J. B.

Dodrantalis est plantula: *Folia* velut in digitos dissecta, partim à colicorum exortu longis pediculis herentia, partim ex ipsis pediculis pendencia. In summo *flos* insidet singularis Ranunculi, sed, ut sicca ostendit, purpureus, villosissimo & velut byssino, eique concolori lanugine oblecto calyce præditus.

In Alpibus Valfæ collectig Platerus,

Loc.

- §. 7. *Ranunculi*

- §. 7. *Ranunculi grumosa aut tuberosa radice.*

- * 1. *Ranunculus grumosa radice* 1. Clus. *Lusitanicus Autumnalis simplex* Park. *Lusitanicus Clusii* Ger. *Ran. latifolius bullatus Asphodeli radice* C. B.

Clus.

Hæc species quinque, sex, aut plura habet *folia*, circinata panè rotunditatis, in ambitu ferrata, per terram expansa, splendentia & veluti tumentia, bullatæque superne, nervosa & lanuginosa inferne, ingrati initio saporis, sed postea ferventissimi. Inter *folia* exiliebant aliquot *pediculi* verius quàm cauliculi, dodrantales ferè, vel breviores etiam, villosi & lanugine quadam obfiti, singuli sustinentes *florem* luteum odoratum, quinque, sex, octo interdum, aut pluribus foliis constantem; quibus vultu excussis vel sponte defluentibus *capitula* aliorum Ranuncolorum capitellis aut Fragi rudimento familia apparebant, pallida. *Radix* ex multis, crassis, longiuculisque grumis five tuberculis constabat, Chelidoni minoris longioribus radicibus non dissimilibus, quibus plurimæ tenuis fibræ erant intermixtæ: temporis autem successu succescēte planta ex adnatis separari & in plures plantas pangi posse ipsa experientia demonstravit.

Frequens erat circa Olyssiponem inter oliveta & plerisque Batiæ locis, ubi florentem Novembris & Januario collegit Clusius.

Reperitur interdum *flore* multiplici, quæ Parkinsono *Ranunculus Autumnalis flore multiplici*: Cornuto *Ran. latifolius multiplex serotinus*. Clusius duas habet figuras magno & parvo *flore*. Secundæ titulum inscribit *Ranunculus grumosa radice* 1. species 11. nulla illius in descriptione mentione facta.

- * 2. *Ranunculus Creticus latifolius* Clus. Park. Ger. emac. *Asphodeli radice Creticus* C. B.

Clus.

Quina aut sena promit à radice *folia*, impensè viridia, lata admodum, ut initio *monopodius* Pantonium esse censerem, formâ enim illius foliis non sunt valdè dissimilia, & Platani foliorum formam plurimum imitantur, multis venis prædita: inter quæ *caulis* exilit pedalis, satis firmus, aliquot foliis minoribus & valdè incis præditus, è quorum sinu prodibant ramuli minoribus adhuc foliis obfiti; inter quæ nascebantur *flores*, longo pediculo innixi, quinque foliis luteis, satis amplius constantes, quorum umbilicum occupant multa *stamina*, auri coloris apicibus prædita, & capitulum medium ingentia. Numerosa firmatur *radice*, è multis oblongis crassiusculisque grumis composita instar radicis Tripolitani Ranunculi, quæ longioribus grumis constat, colore ex albo & fusco mixto extrinsecus præditis. *Folia* ante hyemem promit, & adnatis se propagat.

Nata est semine è Creta accepto.

3. *Thora Valdensis* Ger. minor C. B. Park. *eorundemque major. Thora folio Cyclamina* J. B.

J. B.

Caulis habet singularem, palmarem, aut ferè etiam dodrantalem, junceum; *Folia* duo aut tria ex radice statim principio oriuntur; cauli quoque circiter medium adnascitur, nullo interveniente pediculo, folium unum aut alterum, unumquodque singulare, ordine caulem confendens, circinata ferè rotunditatis [imo latior plerunque] Cyclamini folio par aut etiam duplo majus, in medio per marginem aliquando sinuatum, interdum minus, rigidum, nervosum, glabrum, argutus denticulis concinne in ambitu crenatum, reliqua superiore caulis parte parva, oblonga, acuminata, simplicia, aut in lacinias aliquot fissa Thalictri folia æmulantur. *Flos* summo cauli insidet unicus, [interdum bifidus caulis in singulis ramis singulos gerit flores] Ranunculi & figurâ & colore luteo; nec dissimile Ranuncolorum echino capitulum, è feminibus coæcervatis conglobatum. *Radix* numerosis constat, habituculis, oblongis, Asphodeli imitatione ad caput unum obliquum annexis radicalis, in tenuia longæque filamenta desinentibus.

In altissimis jugis Montis Juræ propè Thuir copiosam invenimus. Provenit & in monte Baldo; Clusius in Etcheri præcipitis, & copiosius in Sneeberg, observavit, cujus *folia* breviora; super-nâ etiam parte latiora & magis incisa deprehendit quàm sint Thoræ Valentium & montis Baldi.

Loc.

4. *Ranunculus Illyricus minor* Park. *Illyricus* Ger. *Ran. lanug. angustif. grumosa rad. minor* C. B. *Illyricus, radicibus bulbosis, foliis longis* J. B.

J. B.

Radice donatus est ex plurimis bulbulis ceu Pini nucleis, albis, racematim quasi congeffis, quibus se mirum in modum propagando multiplicat. *Folia* germinatione prima ex pediculis longis, rubentibus, parvula, glabra, viridia, tam Plantagineis primigenis similia, ut internodi vix possint, nervis per folii longitudinem decurrentibus. Adolescenti scari incipiunt in longissimas portiones ternas quaternasve, variâ dein divisurâ adhuc amplius incisa, simulque molli & incana lanugine unâ cum pediculis pubescere. *Caulis* cubitalis & sesquicubitalis, in ramos aliquot brachiatus, retos candidos & pilosos, *flores* gerit majusculos, auro fulgore micantes, pentapetalos, interdum gemellos, imodoros: quibus succedunt *capitula* alpera, Fragarie instar, oblongiucula, *semen* continentia.

Clusius in Hamburgenfi monte duobus, supra Ponium Ungariæ milliariis observavit: Cherle. Loc.

rus propè Romam, florentem Maio.

Ecc *

Habe

Alia species.

Habeat alius multo majoribus foliis, caule & floribus, magisque incanus, tum etiam magis numerosius radicitus, ut commodè Illyricus major dici possit. *Clus.* quomodo & Parkinsonus nofter cum denominat. C. Bauhinus Ran. lanug. angustif. grumosa radice majorem.

Locus & Tempus.

Hunc in herbis ultra pontem Castri novi juxta Ladum annem Maio mense florentem & sese multum propagantem invenit D. Magnol, tum & in aliis herbis satorum marginibus, foliis latis, minutis laciniatis.

- * 5. *Ranunculus cherephyllus Asphodeli radice* C.B. *Asphodeli radice flore luteo* Park. *Ran. montanus leptophyllus Asphodeli radice* Col.

Col.

Autumno & hyeme exit & radice Asphodeli modo & pluribus bulbis, Oliva magnitudine, rotundioribus, in fibrâ tenuem desinentibus composita; Ex his *folia* ramosa, primis Bulbocastani emulâ, in terram procliva, vel recta, petiolis hirsutis rubentibus, trientalibusque, & cum foliis semipedalibus ferè, inuenta: in quorum umbilico antequam caulis exurgat *flos* botrus extuberat, in medio viridis; Martio verò caule ad dodrantis longitudinem se protendente explicatur, & *florem* aureum splendenter pulchrum edit, quinque foliis rotundis constructum, latis staminibus mediis densis. Quo defluxo caput remanet, quod perfectum oblongum est, Oliva insit ut magis productum, *seminibus* aduncis densis coherentibus, ut in congeneribus, minoribus multò etiam caput aequale. *Caules* verò hirsutius est, rotundus, repens, singularis, raro pluribus quam duobus vel tribus alis divisus; in quo circa summum foliorum lobi majores longiorisque sunt, brevi petiolo haerentes alternatim.

Tempus & Locus.

Martio flore & Veris fine perficitur; in collibus Campoclarensiū & Æquicolarum admodum frequens. Loca amat pingua, herbida. Acris est admodum, nec congeneribus cedit. Habetur etiam circa Monsipellum. Vide *Botan. Monsp.*

- * 6. *Ranunculus lanuginosus Apii folio, Asphodeli radice* C. B. *alter saxatilis, Asphodeli radice* Col. Park.

Col.

E radice multis crassis fibris summo caespite haerentibus Asphodeli modo, crassioribus juxta radice caput, semperque decrecentibus, parvis, pollicis longitudine, multis capillaribus fibris intermixtis composita, petiolis edit cavos, & in imo latos circa radicem, Umbelliferarum ritu alter magis amplectentes, quibus *folia* insident primùm lata, duabus tantum incisuris divisa, deinde alterum profunde tribus lobis, lobis ipsis postea tribus dentibus incisus, tandem ad nervum usque, ut tria folia videantur, illaque profunde incisâ caulem dentata, utrinque hirsuta inferne albiora. *Caulem* vere emittit teretem, hirsutum, semipedalem, alis divisum, in quo *folia* magis divisa & tenuiora, sine petiolo, ex quorum sinu ramuli, in quibus *flores* magni, pallidi, quinque foliolis unguis magnitudine constructi, staminibus inus luteis fructibus rudimentum virens circumdantibus Aprilis mense: Deinde longum caput squamosum, seminibus rotundis in apicem desinentibus.

Locus.

In Æquicolarum montibus observavit Columna laxos humentibus locis.

- * 7. *Ranunculus grumosa radice folio Ranunculi bulbosi* C. B. *Ran. grumosa radice Bononiensis* Park.

C. B.

Ex radice alba, grumosa veluti ex parvis bulbis sed firmiter compactis composita, fibris oblongis intermixtis folia Ranunculi vulgaris bulbosi folia similia, subrotunda, sed profundius dissecta, oblongis pediculis donata, levissimè pilosa prodeunt: inter quæ *caulis* pedalis, hirsutus, rarius in ramis divinis effertur, quæ folia in angulos lobos secta bis cingunt, cujus summo flos luteus aliorum formâ insidet, cui capitulum brevissimis aculeis armatum succedit.

Locus.

Agris Bononiensibus familiaris est.

8. *Ranunculus Asiaticus grumosa radice* 1. *Clus.* *Ran. Tripolitanus* Ger. *Tripolitanus flore phœniceo* J.B. *Asiaticus sive Tripolitanus flore rubro* Park. *grumosa radice flo. phœniceo minimo simplici* C.B.

Clus.

Folia aliquot à radice producit, unciam lata, duabus parvis laciniis divisa, per oras serrata, longis pediculis nitentia, crassifcula & succulenta, glabra vel quam levissimè hirsuta, venisque ex viridi pallentescentibus prædita, subacidi & ingrati initio saporis, qui brevi in acrem & linguam mordicantem convertitur. Folium caulem immo amplectens majus est reliquis, & in tres laciniis divisum, quarum singule cetera folia æquant, & tripliciter incisâ, simulque in ambitu serratae sunt. Medius inter hæc assurgit *caulis*, teres, viridis, non lævis, sed quadam lanugine obitus, quem per intervalla ambiunt bina aut terna *folia*, minora magis, laciniata illo quod imo cauli adhæret, summo fastigio amplum sustinent *florem*, Pannonici sive Illyrici *florem* magnitudine superantem, sicut ejusdem quodammodo formæ, & prorsus inodorum, quinque [aut sex interdum] foliis constantem, quæ fornicibus phœniceis sunt coloris, internè verò miniat elegantis & splendentes, medium *florem* occupantibus plurimis tenuibus & rubris *staminibus*, quorum apices crassifculi, initio palli, deinde cineræ coloris, extuberante inter media stâgina capitulo, purpure nigre villis obito, quod in unciam aut longiorem amplitudinem tandem excrefcens, frequentis feminis rudimento quidem obitum est, sed prorsus plani & inanis; mihi certè nunquam fertile fuit. Multas habet radicales, ex uno capite dependentes, breves & crassifculas, perinde atque Illyricus flos Lusitanicus, à quo

rum

rum grumosis radicebus non multum differunt, (sunt enim aliæ aliis longiores) extrema tamen parte non obtulit, sed singulæ in tenuem fibrâ paulatim desinentes, solide, fuscæ externis coloris, internis albi, ingrati initio saporis, deinde acris. Cum Illyrico porò grumosa radice Ranunculo illud ferè commune habet, quòd sub caule inter medios radices grumos crassifculus veluti ramulus enascitur, qui obliquè per radicem interstitia se porrigit in unumcaput extuberat, è quo multe radices superioribus paulò minores dependent, è quorum medio caulis exiit, sub quo deinde alius radices similiter prodit, in latum uti superior per radicem spatia se spargens, & novam radicem congenerem generans: quin & matri five primaræ radice adnascuntur contigui & quasi ipsi insidentes terni aut quaterni similium & quasi matri æqualium grumorum globi, quæ sane ratione satis feliciter se propagat. Habet præterea albas quidam fibras per crassiorum radicem spatia sese explicantes & spargentes.

Constantinopoli allate sunt hujus radices aliquot, Tripolitani pleni floribus nomine insignita.

Locus.

9. *Ranunculus grumosa radice ramifolia* Ger. C. B. *Ran. Asiaticus polyceras* sive *grumosa radice* II. *Clus.* J. B. *Creticus vel Asiaticus flore argenteo* Park. parad.

Clus.

A præcedente solo caule differt; qui ut plurimum paulò crassior & firmior est, atque etiam *polyceras*, ex foliorum quæ illi adnascuntur alis unum aut alterum proferens ramulum, qui *florem* primario paulò minorem sustinet.

10. *Ranunculus grumosa radice flore albo* C. B. *Asiaticus grumosa radice, flore albo* Ger. *Asiaticus vel Creticus flore albo* Park.

Clus.

Caule est pedali, in binos graciles ramulos diviso, summo fastigio singulares *flores* albos sustinentes, quibus (maxime circa oras) laevis rubens caput permixtus est; *staminibus* multis flavis oblongifculum capitulum cingentibus. *Caulem* antequam in alas diviserit amplectuntur alia folia in ternas aut plures profundas lacinas secta.

Reperitur & flore albo, oris rubris, atque etiam flore niveo. Alia denique species flore radiatim mixto ex rubro & flavo, venis flavis magna venustate rubrum colorem se cantibus.

11. *Ranunculus grumosa radice flore albo leviter crenato* C. B. *peregrinus grumosa radice* 2. *Clus.*

Clus.

A superiore differt *foliis* planioribus, caule gracili, circa medium partem foliis singularibus, nec laciniatis cincto: floribus petalis extima parte magis orbiculatis & leviter crenatis; capitulo brevi.

12. *Ranunculus grumosa radice, flore flavo vario* C. B. Ger. *Asiaticus flore luteo vario simplici* Park.

Clus.

A Tripolitano differt, *foliis* in caule in tenuiores & frequentiores lacinas divisis, superioribus præsertim, *florem* colore flavo ad viriditatem vergente, rubellis five purpureis venis virgatim distincto; staminibus *florem* purpureiscentibus.

13. *Ranunculus Asphodeli radice, flore subphœniceo rubente* C. B. *Asiaticus flore rubro pleno* Park. *flore pleno miniato* Ger. emac. *Asiaticus grumosa radice, pleno flore* 2. *Clus.*

Terna vel quaterna habet à radice prodeuntia folia Asiatici five Tripolitani foli, similia, & illorum instar incisâ, minora tamen; inter quæ emergit *cauliculus* dodrantem pedis altus gracilior quam Tripolitana, cui inhaerent bina folia, interdum & tertium pusillum, quorum infimum ternis profundis laciniis, per oras serratis divisum est; alterum, quod superum & angustius, quinque laciniis usque ad medium nervum incisus, quarum singule unicam cenam habent, nonnunquam binas aut plures, extima verò binas tantum. Summo cauli insidet caliculus quinque foliis præditus, gemmam *flores* amplectens, qui explicatus multiplici foliorum serie consistere conspicitur (centum enim & triginta habuit) foris subphœniceis initio coloris, deinde miniat, interius elegantis rubri miniat ad coccineum tendentis, quorum alia latiuscula, alia angustiora, umbilicum *florem* occupante foliaceo quodam capitulo, minus miniato. Radix Asiatico simplici similis, aliquot grumis minoribus constans, & illius instar propagines ad latera, sed rarius, spargens.

Ranunculus Asiaticus grumosa radice pleno flore 1. *Clus.* cujus descriptionem non ex viva planta, sed ex icone vivis coloribus expressâ nobis non videtur diversus à secundo, cujus descriptionem dedimus.

14. *Ranunculus Asiaticus grumosa radice, pleno flore* 3. *Clus.* *Ran. Asphodeli radice, prolifer miniatus* C. B. *Ran. Asiat. flore pleno proliifero* Ger. emac.

Clus.

Hujus radiculæ quinque aut sex, supremâ parte crassifculæ ex uno capite dependebant, superioribus paulò longiores; è quarum capite prodeuntur totæ non valde dissimilia superioris foliis, sed mi-

E e e j

nora

CAP. IV.

De Herbis quibusdam Ranunculi capitulo & calyce, flore polypetalato, & primo
De Ranunculo Ruta folio.

Ranunculus præcox Rutaæ fœve Coriandri folio Park. parad. Ran. Rutaceo folio, flore suæverberente
C. B. præcox Rutaceo folio Ger.

Clus.

Folia aliquot à radice producit multífida, Ruta foliis non valde diffimilia, molliora tamen & magis viridia: flores autem habet amplos, ante ipsa folia emergentes, fornicibus dum initio emergunt ad suæverberentem colorem tendentes, internè candidos, duodenis aut pluribus foliis constantes, umbilicum occupant capitulo viridi, ut in reliquis hujus generis, cincto multis albicantibus staminibus, quæ flavos apices habent, sine odore: Hos sustinet *caliculus* teres & initio purpurascens, deinde ex viridi pallescens, quem ambit unicum plerumque folium, (raro plura) exiguum, duabus aut tribus lacinis divisum, latè basi calicululum amplectens: Floribus deciduis succrescit illud capitulum, & in *femina* crassifolia evadit. Thoræ Valdensium femini penè similia.

Locu.

Nascitur in inferioribus Sneberg jugis & vicinis montibus, singulari radice crassifolia præditus, è cujus capite aliquot crassiores fibræ dependunt, in hortos autem translatus multis adnatis sese propagat, multoque frequentiores fibras spargit.

Tempus.

Floret in hortis plerumque Aprili, nativo loco ferius.

In Catalogo horti Regni Parisiensis habetur,

Ranunculus Rutaæ folio serotinus, flore aureo pleno.

CAP. V.

De Flore Adonidis.

Adonidis floris meminit Ovidius 10. Metamorph. qui Anemone esse à multis creditur; alii huic id nomen tribuunt. Quibusdam hæc herba *Adæ* Theophrasti à floribus flammeo igneo colore confertur; qui inter flores vernos & odore carentes eam recenset, 6. hist. 6.

A. 1. Flos Adonis Park. F. Adonis flore rubro Ger. F. Adonis vulgè aliis Eranthemum J. B. Adonis hortensis flore minore atrovirente C. B. Adonis florum, sive Adonis.

Radix ei alba, simplex, minimo digito requalis, sapore herbaceo & nonnihil nauseoso, f. B. Caulis cubitalis aut sesquicubitalis, inferius hirsutus, erectus, teretes, striati, tubulo angusto perforati, glabri, ramosi, ad intervalla foliis alternatim positis vestiti, ramulis crebris è foliorum alis exeuntibus, & caulium ipsius altitudine superantibus. Folia Chamamelinorum magnitudine & divisura, in angustas & acutas lacinias dissecta, hilarè viridia, glabra. Flores in summis caulibus & ramulis singuli, pediculis satis longis, è calice quinquefolio una cum flore deciduo, pentapetali, sæpius octapetali, intenso cruore saturati, cum multis intus staminibus apicibus cœruleis gestantibus. Florem medium occupat capitulum Ranunculi, in longitudinem productum, multis feminibus majusculis in acutis apicibus definitibus, per maturitatem etiam virentibus compositum. Flos hortulanis nostris *Phœacanthus cypræ*, i. e. Phasianus oculus, ob colorem dicitur.

Locu.

Inter segetes frequens in exteris regionibus; aiunt & in Anglia sponte provenire sed rarius, mihi certè nondum occurrit.

Adonis flore luteo non alia in re quàm floris colore à præcedente differt.

2. Flos Adonis 2. Clus. Adonis sylv. flore phæniceo, ejusque foliis longioribus C. B.

Clus.

Similes habet priori caules & folia, sed dilutiùs virent: caules etiam rarioribus alis præditi. Folia paulo molliora, nec adeò multífida: flores longioribus foliis constant, & coloris sunt phæniceis, dilutiores etiam quàm sunt Anagallidis flores, villis nigris similiter umbilicum occupantibus, in quo statim, vix etiam apertæ flore, caput exuberat, in majorem deinde longitudinem excrefcens quàm superioris, illique gracilior, *femine* tamen constants adeò simili, ut neutrum ab altero discerni queat. Radix superioris ferè similis, quodammodo flavescens instar radicis Fumariæ, sed fugacior altera, quemadmodum & tota planta.

Locu.

Sponte frequentissima nascitur inter segetes, in Gallia Narbonensi, universa Hispania, Italia, inque Austria & Moravia.

Vires.

Flores ejus qui flore est phæniceo in vino infusus & potos ad dolores colicos & nephriticos leniendos utiles esse experientiâ compertum scribit Parkinsonus in *Parad.*

CAP.

CAP. VI.

1. Bupththalmum Dodonæi, aliis Consiligo tenuifolia J. B. Bupththalmum sive Helleborus niger servulaceus Ger. Helleborus niger servulaceus Park. Hellebor. niger tenuifolius Bupththalmi flore C. B. Helios Oxyeye.

f. r.

NON ab similibus Hellebori radici hujus fibrosa radix, quæ sicca, qualis in Officinis prostat, sesquipalmaris, fibris nigricantibus constat, tenuioribus quàm Hellebori nigri radix, à capite magis etiam divulsè pendulis, sapore amaro præditis, non parvam tandem acrimoniam relinquentibus: caules aliquot proterens spithameos, striatos, tenues, in quibus folia, tenuissima dissecta, Floris Adonidis modo, sapore subamaro, odore ubi atterantur digitis insuavi. Flores pulchri, flavi, nullo excellenti odore, ex foliis sedecim, oblongis, striatis, acuminatis, circa mucronem nonnihil crenatis compositi: in medio amena plurimorum staminum partim herbidorum corona capitulum circumstat, oblongum, echinatum ut Ranunculus: in majorebus acutis compressis: subsunt flori quina folia viridantia hirsuta.

Clusius vulgarem ait omnibus apricis collibus, & siccioribus utriusque Pannoniæ & Austriæ gramineis campis. Maio aut Junio floret.

Radix amara est & acris, & venditur loco radicis Hellebori nigri, sed deleterium est. Verrucas Vires. tollit ut Ranunculus. D. Palmer.

2. Helleborus niger servulaceus sive Pseudo-Helleborus, caule geniculato, flore magno instar Tulipe Mentzel.

Differt omnino à præcedente: hic enim longè per omnes partes tenerior est & humilior nostro in Marchia Brand. circa Francofurtum copiosissimè crescente. Huic idem videtur

Bupththalmum peregrinum Alpin. exot.

Alpin.

Fruticat hæc planta multis caulibus rectis, rotundis, gracilibus, sed ab una radice obliquè actis, densis, triacubitalibus, colore viridi nigrescente. Folia plura habet, quadantenus Fœniculo similia, jucundo virore oculos delectantia: in cauliculis verò flores cernuntur, aurei coloris fulgescens, duplo Anthemidis majores, à quibus fiunt femina parva, oblonga, tenuia, nigra. Radices subsunt longæ, graciles, subnigrescentes.

Pernennis est, hyemisque frigora spernit. Vere & totà æstate, & usque etiam in hyemem floret. Plantam hanc præter rationem Hellebori nigri speciebus accensent, cum neque noris genericis, neque facultatibus cum Helleboro conveniat. Dodonæus enim hujus radices per inferna minime purgare experientiâ didicit.

CAP. VII.

De Malva.

Malva Latinis quasi Molva quòd alvum molliat, ut inquit Festus, secundum tritum illud Scholæ Salernitanæ vericulum,

Dixerunt Malvam Veteres quia molliat alvum.

Græcis etiam *Marady* dicitur ad eam quædam ob eandem rationem.

Utrumque Erymon improbat Casp. Hofmannus, nec tamen meliora substituit.

Notæ Malvæ characteristice sunt calyx octaphyllos, seu geminus, exterior in tres, interior in quinque lacinias divisus, folia integra, femina in rotulæ aut calcæoli formam circumacta.

§ 1. Malvæ sylvestres annuæ.

1. Malva crispa J. B. Ger. Park. parad. folia crispis C. B. Curled or French Mallow.

f. B.

Humanam altitudinem assequitur & in latiore solo etiam excolit, caule crasso, tereti (quamvis J. Bauhinus, nonnihil angulosum faciat) viridatè & non raro in apricis rubentibus, glabro, rigido, aquantulum concavo, alius medullâ copiosa fuscâ, ramoso. Folia palmaribus aut dodrantalibus pediculis, altera parte hirsuta, altera glabris, appensa, per intervalla caulem ab imo ad summum usque alternatim posita obveliunt, Malvæ vulgaris majora, brevibus pilis hirsuta, non tantum lacinata, verumetiam

verumtamen crebro flexu reflexuque per oras crispa & argute denticulata. Flores conferti ad pediculorum quae folia sustinent exortum brevibus plerumque petiolis [nunc singuli singulis, nunc communi pediculo plures] insident, haud majores quam Malva, sylvestris pumila aut provoluta, colore ex dilutissimo rubore albicante, quinque foliis cordatis, lineis intus purpureiscentibus, saturatoribus striatis, ad ungues ut in reliquis Malvis junctis, compositi: calice hirsuto virecente in quinque legemina acuta diviso: in quo etiam connivente succedunt in orbem congesta semina Malvae jam dicta. Calicis subultri tria angusta folia ut in aliis Malvis. Radix subest dodrantalis aut longior breviorve pro ratione folii, furculosa, alba, medioscior crassa, sapore grato, & ut reliqua planta glutinosa. Annua est plaga, semine deciduo se quotannis renovans. De loco natali nihil invenio.

2. *Malva trimestris* Clus. *trimestris flore cum unguibus purpureis* J. B. *estiva Hispanica* Ger. *Malva folio vario* C. B. Pin. *estiva sive trimestris* Park. *forte etiam Malva Hispanica flore carneo* amplo ejusdem.

Pedali altitudine crescit hoc Malva genus, caule rotundiusculo, tereti, viridi, lanugine tamen aliquantulum obito, quem rara, & nulla certa serie distributa ambiunt folia, tenella, viridia superne, inferne dilutiora; infimo cauli adnata, circinata, fere rotunditatis, in ambitu serrata; supremum caulium & ramulos amplectentia angulosa sunt, ad foliorum Althaeae formam panem accedentia. Flores minimis ramulis inherentes, satis magni, quinque foliis extima parte lunatis constantes, purpureiscentis coloris, unguibus saturiore purpura infectis, prodeuntibus ex umbilico flaminibus pallidis, villis purpureis: Semen in foliaceis capitulis planum. Radix parva est, candicans, tenuibus fibris praedita, annua tamen, aut potius trimestris, quam sublequens hyems corrumpit.

Malva Hispanica flore carneo amplo Park.

Forma externa & crescendi modo vulgari Malvae perfimilis est, caulibus rectis, duos tresve pedes altis, multis ramis brachiatis affurgens, ad imo ad summum usque foliis obitis rotundis, Malva vulgaris similibus sed rotundioribus, tantillo minoribus, minusque divisis, inferioribus majoribus. Flores e foliorum alis exeunt, copiosi, pentapetali, carnei, cum pistillo in medio concolore. A vulgari Malva florae praecipue forma, qui huic longior est & ad margines magis expansi Campanulae in modum, ejusdemque colore incarnato seu pulchre rubello differt. Floribus succedunt orbiculi, seminibus nigricantibus, vulgari similibus sed minoribus, adaeque stipatis compacti, Radix tenuis, longa, quotannis marcescens.

Ex Hispania ad nos delata est.

Miror cur Morisonus hanc Malvam perennem faceret, cum Parkinsonus annum esse affirmet.

3. *Malva folio vario* C. B. prod. *Malva stellata* J. B.

J. B.

Caulis huic tenues cubitales vel bicubitales, ramosi. Folia priora in tenella planta sunt ex longis pediculis parva, rotunda, serrata; ubi autem adolevit, per ramos ex brevioribus foliis in satis magna, [evadunt] in tres partes divisa, quorum quaedam sagittam expriment. Sapor ingratus, nonnihil viscosus. Flos magnus, purpureus, striatus, quinque foliis cordatis constants: in medio pistillum albus, ex multis apicibus compositus. Ejus calix prior membraneus, uti & secundus, in quo cuspidis quinque stellam quodammodo exprimentes. Semen quale vulgaribus Malvis. Tota planta hirsuta. [Radix subest alba, fibrosa.]

Locus.

Argentinae in horto Friderici Meier videt J. B.

Malva folio vario C. Bauhino in prodromo descripta & depicta diversa videtur à Malva trimestris Clus. quam in pinace Malvam folio vario appellat.

4. *Malva hirsuta folio cordato* Morisoni.

Morison.

Caulis edit multos, hirsutos, bicubitales & altiores; quibus adherent folia cordata, mucronata in ambitu leviter serrata, pediculis etiam hirsutis, brevibus innitentia: ex alis prodeunt pediculi alii breves sustinentes flores pentapetalos, floribus prima majores, secunda vero minores [quid per vocabula prima & secunda intelligat non capio] dilute rubentes: quibus succedunt, calcoli aut placentalium instar, multa semina semilunaria rotatum cingentia stylum nutritivum. Annua est planta.

Florat Julio & Augusto: semina perficit Septembri & Octobri. Semina huic ex Asia habuit Descriptions auctor.

5. *Malva annua rotundifolia, floribus omnium minimis albis pentapetalis, verticillatim genicula ambientibus* Morisoni.

Morison.

Hae Malvae species ascendit ad altitudinem quatuor aut quinque pedum, atque in singulis geniculis plurimos edit strobilos, albos, pentapetalos, omnium minimos; artate & verticillatim caules ad singula genicula amplectentes, quasi abique pediculis: floribus satiscitibus singulis singula succedunt capitula, ex plurimis feminibus semicircularibus, cortice rugoso rectis, rotatum fere circulariter ambientibus stylum nutritivum. Folia inferiora sunt rotunda, laciniata & crispa, superiora oblonga, sinuata. Flores sunt parvi, quibus parvis imò omnium minimis petalis albis constantes: quibus dense circa genicula dispositis succedunt calcoli fere calcoli minimi, artate geniculis adherentes. Planta est annua, quae postquam multiplicata, imò infinita semina ediderit, totaliter perit.

6.

6. *Malva annua hirsuta, foliis hederae instar angulosis* Morisoni.

Morison.

Caulis huic sunt admodum hirsuti, quin & folia eorumque pediculi quibus innituntur hirsute pariter scateant: flores habet minores, pentapetalos, at singula petala deliquium patiuntur, adeo ut bifida in extremitate appareant: hinc singulis singuli orbiculi caliciformes succedunt, in quibus conspiciuntur plurima semina circulariter ambientia stylum nutritivum. Planta est annua, florens aestate, atque semina versus ejusdem finem perficiens.

2. *Malva sylvestris perennes.*

- A. 1. *Malva vulgaris* Park. *sylvestris* Ger. *sylvestris folio sinuato* C. B. *vulgaris flore majore, folio sinuato* J. B. *Common Mallow*.

Radice simpliciter, alba, paucis fibris capillata atque in terram descendente, sapore dulci & viscido praedita firmatur. Caulis sesquicubitales & altiores, ex eodem radice plures, teretes, hirsuti, medulla fardi, ramosi, minimi interdum digiti crassitudine fere. Folia singulatum per intervalla caules vestiant, pediculis prelongis insidentia. Flores ex alis foliorum exeunt plures simul, pediculis longis, tenuibus, hirsuti, ampli, purpurei, saturatoribus lineis striati, quinque foliis cordatis ad ungues junctis compositi, [unde & flores integri decidunt] cirris purpureiscentibus medium occupantibus. Calix, qui florem antequam aperitur obvolvitur, quinquepartitus, artate connivens, & quinque lineas eminentes ostendit, quemadmodum Pentaphylli calix. Quinque haec calicis folia tria alia exterius circumstant. Semina simul juncta compressi orbiculi umbilicati seu calcoli formam imitantur. Folia Malvae vulgaris ima rotunda, in caulibus laciniata, atrovirentia, circum oras crenata, brevi & vix conspicua lanugine hirsuta.

Ad sepes & semitas inque locis ruderatis.

Variat interdum floris colore albo, quae Malva vulgaris flore albo Park.

Locus.

- A. 2. *Malva sylvestris minor* Park. *sylv. pumila* Ger. *sylv. folio rotundo* C. B. *vulgaris flore minore, folio rotundo* J. B. *Small white Mallow, or Dwarf Mallow*.

Hae omnis suis partibus praecedente minor est. Radix non minus atque in terram descendit, ut difficilius extirpetur. Caulis tenuiores, infirmiores & in terram reclinati, hirsutiores etiam verum lanugine breviori, medius tamen non raro erigitur. Folia minora, rotundiora, quae in summis caulibus sunt minus laciniata, praeterea nigricant magis, & canitum quandam ostendunt. Verum praecipua differentia est in floribus, qui multo minores sunt, & ex pallida purpura albicantes, purpureis lineis striati.

Hae non minus frequens est praecedente, in eisdem locis proveniens.

Herba humectat, emollit, lenit dolores, urinae acrimoniam mitigat: in tumoribus maturandis, Vires. doloribusque sedandis extrinsecus adhibetur in cataplasmatibus; ad alvum leniendam & dolorem nephriticum mitigandum in clysteribus. Praecipua ejus vis est in emolliendo, ut vel ipsum nomen arguit.

Ob lentorem succi syrupus & conserva medentur dolori calculosorum. Ob calorem illum modicum quem habet est remedium colicum in infantibus in butyro frixa. Hoc in propriis liberis expertum sum. C. Hofman. in De Medicam. Officin. Eadem habet S. Paulus. Decocti vel aquae destillatae foliorum Malvae sive cum syrupi violacei sive, urinae ardorem & acrimoniam mitigat & reftingit illico prima doct. Grulingius in praxi, nec fere aliud in hoc morbo praesentius remedium nosse scribit, cui nostra quoque experientia suffragatur. D. Hulse.

Ad Dysuriam, & Decoct. Malvarum cum Syrupo Violarum. Hoc remedio semetipsum curasse se testatur Forestus. D. Hulse.

3. *Malva Betonica folio* Bocconi & Zanoni.

Boccon.

Humilis est haec Malvae species: Cauliculo palmari & bipalmari, infirmo & per terram strato, seu versus terram reclinato. Foliis in longioribus pediculis Betonicae forma constat, minoribus in ambitu crenatis, circa cauliculos paucis; e quorum summi pediculus exit longus, strobilum sustinens Malvae vulgaris facie purpurascens, subeunte semine Malvaceo.

Hetruriae alumna est haec Malva, quam in pratis illustrissima Gaitanae gentis Terriocia dicitur, Locus. non sine taedio & molestia multarum circuitionum quasi latentem invenit Paulus Boccone.

4. *Malva Americana* C. B. prod.

C. B. prod.

Radice habet oblongam, albam, fibrosam; caulem angulosum, striatum, lanugine levi oblitum: folia viridia, tenua, pleraque semicircularia, uncias duas longa, tres lata, superne angulosa seu sinuata, pro ambitum leviter crenata, pediculis palmariis hirsutis donata: flores albi una cum semine Malvae sylv. pumila similes sunt.

5. *Malva*

* 5. *Malva montana* Park. *hederaceo folio* C. B.

Ima hujus *folia* Malvæ vulgaris foliis aequalia sunt sed longiora in subrotundis laciniis non tamen profundè incisâ, hederaceis foliis nonnihil similia. *Caulis* & minor est & humilior quam vulgaris Malvæ, foliis minoribus amictis, & superiora versus minoribus & rotundioribus. *Flores* & *semina* vulgaris Malvæ similia, nec *radix* dispar.

* 6. *Malva Sicula foliis moschatis crispis* Bocconi.

Boccon.

Caulis hujus plantæ non semper humi procumbunt: *Folia* undulata sunt & crassa, Malvæ vulgaris magnitudine, suavi quodam odore Moschi fragrantia ad basin: quin & eorundem pediculi singulis appendicibus five unguibus cinguntur. *Flos* pallidus, ad Citri colorem accedens. *Semen* Bammiae par.

Locus.

Ad Agrigentum & Saccam viget plurima locis arillosis.

Suspicio hanc plantam ad aliud genus pertinere nimirum ad Bammiam moschatam.

§. 3. *Malva hortensis seu Rosea.*

1. *Malva rosea seu hortensis* J. B. *Malva hortensis rosea simplex & multiplex diversorum colorum* Park. parad. *Malva hortensis* Ger. *Mal. rosea folio subrotundo* C. B. & *Mal. rosea fol. subrotundo, flore pleno ejusdem. Polyphocks single and double of divers colours.*

J. B.

Hæc fit, ut Rosæ, nares conciliaret, nulli dubium quin de præstantia & pulchritudine cum ipsis rosis certare possit. Cæterum Arbutulæ magnitudinem assequitur, stipite crasso, solido, hirsuto, ramis altius brachiato. *Folia* alternatim longis mediocriter & lanuginosis pediculis ex caule oriuntur, singula, lata, infima & primò erumpentia rotunda, superiora in caule angulosa, quæ ferè aut septem interdum divisuris infecta, in ambitu crenata, supra obscurius virentia, infra albidiora, utrinque pilosa [superne in nonnullis adeò brevi lanugine ut vix possit discerni:] ex quorum alia *flores* emicant [nunc singuli, nunc bini ternive pediculis brevibus] successivè plures, pentapetaloides, Rosæ magnitudinè: colore vel rubro, vel puniceo, vel saturo sanguineo, vel carneo, vel albo, interdum luteo, siquè modò simplices, medium occupante cono apiculis subulatis & purpurascensibus præditi, in multa foliola flori concolora se explicante: modò multiplici foliorum fœtu luxuriantes: insident autem hi calyci goniatò [utrique in quinque laciniis secto] cana lanugine pubescent, *femineque* post se relinquunt in pastilli formam compressum. *Radix* longa, alba, lentum mucorem remittit, non alio quàm Malvæ sylvestris sapore.

Hæc planta in hortis solo lætiorè satis & diligerè culta insignem altitudinem assequitur præ omnibus quas apud nos observaverim plantis erectis & suis se viribus sustentantibus superficie annua, seu sylvestribus, seu hortensibus.

Secundo à satione anno caulescit & floret. *Caulis* quotannis intereunt, *radix* perennat.

Hujus etiam species invenitur folio amplo Ficis, profundè laciniato, quæ Malva rosea simplex peregrina Ger. Mal. rosea folio Ficis C. B. Malvam roseam folio Ficis alteram C. B. in Prodomo descriptam ab hac non differre existimo, nec enim plantam integram vidit, nec sufficientes distinctionis notas adjecit.

2. *Malva hortensis seu rosea folio subrotundo caulescens flore simplici minore luteo pallido* Morisio.

A priorè differt parvitate partium, & florè pallidè luteo, duplo minore. *Semen* hujus communicavit D. Robertus Huntington, qui etiam semina sequentis plantæ Halepo transmissit.

3. *Malva rosea folio subrotundo Chalepensis, acaulis, flore pallidè luteo* Morisio.

Radice perenni, floribus eorundem magnitudine femininibûsque neutiquam à majore Malva hortensii, lutea, procerâ distinguitur, sed quòd flores plurimos, pentapetalos, pallidè luteos juxta terram producta, absque ullis ferè pediculis quibus innitantur: juxta terram etiam semina Malvæ hortensis feminibus in omnibus, etiam panè magnitudinè paria proferat, quæ aliquando exiguis & visu non perceptibilibus adherent pediculis, humi procumbentibus, aliquando caulibus pedalis & sesquipedalis donantur.

Planta dicitur *ægυῖο*, non quòd destituatur omnino caule, sed quod sit adeò brevis ut rarò aut nunquam appareat, ut in Carlina *ægυῖο*, &c.

Semen Halepo transmissum est.

Urs.

Malva rosea eisdem viribus pollet quibus vulgaris.

Ejus flores coquant in vino veteri, quò porrigenes absument & sanant. *Cam. hort.* Utuntur etiam ad Erythipelatis robores compellendos; imprimis rubentibus rosis, secuti coloris similitudinem. Ego (inquit J. Bauhinus) in siccitate & ardore linguæ & faucium horum decocto feliciter utor.

R. Malvæ herba Rad. Sem. q. v. (an. p. æq.) cum farina Hordeacea in aqua coquo; cui admisceatur oleum Olivar. vel Rosar. Ex hisce omnibus conficiatur emplastrum, & imponatur locis affectis; id quod non sine magna utilitate fiet in tumoribus hepatis, lienis & matricis: nam resolvendi, discutienti & emolliendi calidos abscessus vim obtinet hujusmodi medicamentum: idem emplastrum

Emplastrum sacris ignibus & aliis id genus inflammationibus auxiliatur, & impactos corpori aciculos refigit. Trag. lib. 1. cap. 119. p. 368.

Invenio in Adversariis meis idem emplastrum in frequenti usu esse in Noloscomis Italicis ad inflammationes & tumores arduos mitigandos & compellendos. D. Tancer. Robinson.

Novi ego unguentum simplex & Malvæ hortensis foliis in Butyro Maiali non salito decoctis & colatis paratum ad Erythipelata & ignes sacros magno successu adhibuit, ut post alteram vel tertiam inunctionem ea compellere, extinguere & sanare soleat & rarissime fallat.

§. 4. *Malva arborea.*

1. *Malva arborea* Park. J. B. *arborea, Veneta dicta, parvo flore* C. B. *maritima arb. Ven. dicta parvo flore* Morisio.

Stipite adulescit crasso, ligneo, quaternum aut quindm cubitorum, [aliquando denum aut plurimum, secundum solum cui committitur. Moris.] et interdum crassitudine, ut ambabus manibus vix illum complectaris Park. perenni, solido, brachiato, superna parte *folia* vestito amplissimis, subrotundis, Malvæ vulgaris similibus, circum ora interdum sinuatis & quodammodo crispis, superne viridibus, ad radium mollibus Altheæ modo veluti pannus holosericeus. His minora alia propè finis alarum succedunt. Alæ laterales inter *folia* frequentes ostendunt, pediculis oblongos, firmos, qui obduntur floribus Malvaceis, lætè rubentibus & circa media staminula capillacea, ungue tenuis maculis saturiore rubro infectis, ac radiatim dispersis notatis. *Radix* valida est, & multis crassis fibrarum processibus firmata. *Semina* tum formâ tum crescendi modo Malvæ vulgaris similia, sed duplò majora & crassiora.

Camerarius tum alibi in Italia, tum frequentem itinere quò itur Pisis ad Portum Liburnum à se *Locus* inventam scribit: nobis in itinere illo non comparuit.

Alii in litore Veneto inque Tyrreno & Africano nasci referunt, ubi per multos annos durat.

Secundo à satione anno apud nos floret, per hyemem recondi debet nè à frigore & pluvia corumpatur.

Et hæc est (inquit J. Bauhinus) Malva illa arborea, quam Rauwolfius Halepi ab incolis veteri Arabico nomine *Haur* dici scribit, sub cujus gratiosa umbra deambulare liceat.

- A. 2. *Malva arborea maximâ nostras* Park. *English Sea-Mallow.*

Priori non valdè dissimilis est, stipite secundo anno lignoso, humani brachii crassitudinem æquante, colore griseo aut canescente; *foliis* quam illius minoribus, superne magis incanis, & [superioribus] minus rotundis, [seu magis angulis] *Flores* non ita ampli, pallidi, seu dilute rubentes.

Multis in locis observavi, v. g. in insula Portlandia propè Weymouth Dorcestriæ oppidum: *Locus* circa tuguria propè *Hurham* arcem è regione Vectis insulæ. In Caldeia insula Walliæ adjacentis rupibus copiosè; in Bassa insula in æstuario Edinburgensi: Addit D. Morisio Denny insulam 3 mil. à portu Regio, quinque à Bristolia distantem.

Vulgare quidem, sed tamen magnæ efficacæ medicamentum, quod tonsillis magè habentibus ex *Vires* floribus Malvæ arboreæ & lacte paratur, quò gargarismatis loco utitur. *Sim. Paulus.*

Doctus quoque sum flores Malvæ arborecentis pulverizatos & cum melle despumato, & Aluminis tantillo, quantum lingua ferre possit multos, ac gingivis illitos, efficacissimum esse remedium contra omnem putredinem gingivarum, contraque ipsam Scorbutum. *Idem*. Habui ex excerptis D. Edw. Hulse.

C A P. VIII.

De Althea, seu Ibisco.

Althea *Ἀλθαία*, vel ut constanter apud Galenum legitur *Ἀλθα*, ab *ἀλθεῖν* remedium vel *ἀλθαίνον* medendo nomen accepit. Dioscorides lib. 3. c. 163. *Ἀλθαία ὅτι τὸ θεραπεύει τὸ πονόχρεον αὐτὴν*. Althea verò nomen inditum illi est à multiplici excellentie quam in medendo præstat utilitate. *Rad. à Stael.*

Althea folio productiore minûsque rotundo item molliore & magis incano, adde & loco natali in palustribus & maritimis à Malva differt.

Ff f

A. 1. *Althea*

- A. 1. *Althaea vulgaris* Park. *Althaea lificus* Ger. *Dioscoridis & Plinii* C. B. *Althaea sive Bifmalva* J. B. *Bartholomaeus*.

7. B.

Ex Malvarum familia prerogativam tulit Althaea, utilitatis multiplicis nomine commendatur; radicibus multis nixa, bene habitis, albis, mucagine, quam mansu maceratione deponunt; turgidis; caulis bicubitalibus & procineres, teretes, tenues, molli lanugine incani, angusto tubulo pervii: in quibus folia alternata Malvae vulgaris, longiora, sinuata, serrata, mollicello tomento incana, ex albis flores proferunt Malvae vulgaris, minores, colore albo tantillum ad carnem declinante, quinque foliis constantes, in quorum medio stylus quatuor apicibus purpurantibus & obsoletis floribus erigitur. Semen pastillii compressi ritu, ut in vulgari, relinquitur.

Apud nos in palustribus maritimis tantum (quod sciam) sponte oritur: in exteris regionibus in palustribus & mai procul remotis non semel observavimus.

Emollit, laxat, discutit, dolores lenit, tumores maturat, acrimoniam mitigat & corrigit, tum herba, tum etiam radix & semen. Usus praecip. in affectibus vesicae & calculo renum, in Asthma & Pleuritide. Extrinsecus ejus usus creberrimus est in clysteribus, cataplasmatis, &c. *Secund.*

In summa, ad quatuor praecipue utilis esse perhibetur

1. Ad calculum renum & vesicae, tum Symplicium Althaeae, tum decoctum foliorum sed praecipue radicum, seu ore tenuis assumptum, seu in clysteribus, tum denique semen quovis modo preparatum. Emolliendo & lubricando hoc efficit: Abundant enim succo lento & mucilaginoso.

2. Ad affectus pulmonum, Asthma, tussim, phthisin, pleuritidem.

3. Ad intestinorum erosiones, dysenterias, &c. [Decoctum radicum & mucilago seminum praecipue.]

4. Ad tumores duros emolliendos & maturandos [cataplasma foliorum aut radicum.]

Ex radicis mucilagine cum Saccharo fit confectio. Dialthaea, in catarrhis subtilibus, in raucedine, in aliis gutturis vitis utilis.

Mucilago Althaeae aq. ros. extracta eos dolores mitigat illita, qui arte & sinapismis & vesicatoriis excitantur, si hi nimis molesti sunt. *Sim. Psalli.*

Radix ad clysmata dysentericorum instar specifici medicamenti maxime commendabilis est. *Idem.*

Muticircularum nonnullarum certum experimentum esse novi, consolidari radicibus Althaeae papillarum fissuras, iis in limentis formam redactis, addito tantillo sacchari. *Idem.* Hæc ex collectaneis D. Edw. Hulse.

Ad renum affectus, R. Rad. Althaeae 3ß. Cicer. rub. Mß. fiat jusculum cum butyro aut melle. *Idem.*

Radicis Althaeae acrimonia praedita esse arguit ab experientia D. Segerus. Ex applicatione enim hujus radicis confusa & in aqua simpliciter decocta plurimae pustulae rubicundae & dolorificae membrum adeo exasperaverunt, ut undiq. planè exulceratum apparuit: quod tamen malum emplastro de spermate ranarum sanatum fuit. *Ephem. German. An. 9. & 10. Observ. 100. D. T. Robinson.*

Levamen manifestum notavi in septuagenario stranguria laborante assumpto decocto foliorum Bismalvae: idem expertus sum in alio qui gonorrhoea contaminatus videbatur. *Antonius de Haide in Centuria Observationum, Observ. 29. Transmisit D. Edw. Hulse M. D. Londini medicinam exercens.*

- * 2. *Althaea flore majore* C. B. *Pannonica* Park. *flore grandis Alcea, Thuringica Cameraria* J. B.

Clus.

Floribus amplis, Alceae floribus etiam majoribus, colore item illi vel respondentibus, vel omnino ferè candicantibus ab Althaea vulgari differt: in reliquis cum ea convenit.

- * 3. *Althaea Pannonica tertia* Clus.

Clus.

A praecedente foliis floribus differt, qui huic minores sunt, vulgaris tamen floribus aliquantulum majores.

- * 4. *Althaea laciniato folio* C. B. *profunde serrato sive dentato folio* J. B.

Clus.

Hujus folia licet incana & mollia, in tres tamen majores lacinas divisa sunt. Flores etiam paulo minoribus superiore, Belgicae seu vulgaris Althaeae magnitudine respondentes, sed colore dispares, nempe qui toti incanati coloris sunt, multis intus staminibus nigricantibus: cetera nota conveniunt cum vulgari.

Per Pannoniam & in Moravia tres haec seu species seu varietates Althaeae, humidis locis & secundum tumulos sitis, observavit Clusius.

5. *Althaea rosea peregrina, sive Rosa Moschensis Plinii* Cornut. *rosea peregrina* Park.

Cornut.

Ex radice vivaci, longa, albi, lenta circa Maium mensis quotannis erumpunt caules rotundi, virides, medulla pleni, uno verbo Malvacae, flosa sunt subrotunda, & aliquo modo Cyclamini, proprius

pius tamen Mori nostratis folia referunt: prona parte molli & tenui lanugine canescentes, olea foliorum instar, supina aliquanto magis virentes. Cujusq. caulis fastigium globulos admittit virides, non paucos, qui singuli singulis pediculis teretibus innutunt, & quamplurimis foliolis obdolis & angustis omni ex parte circumdantur. Oriuntur hæc foliola a basi globuli, distant inter se aliquo intervallo, egregioque ordine disposita, velut cancellis eandem globum obsepunt, qui dum maturitate delinquit, in quinque partes finditur, alveoque suo condita quinque fundit laciniosa folia, quae roscum florem exprimunt, similem atque etiam ampliore Malva rosea Lob. In hujus floris umbilico itat paricula albidula, pistillo tenui fulta qualis in floribus Althaeae fruticis conspicitur.

Floret circa finem Augusti, à sylvis Africanis ob floris gratiam in hortos nostros translata. *Lecc.*

C A P. IX.

De Malvis & Altheis frutescentibus & lignosis.

1. *Althaea frutex prima* Clus. *Althaea frutescens folio rotundiore incano* C. B. *Althaea arborea* Olbia in Galloprovincia Ad. Lob. *Althaea arborefcens* J. B. *arborefcens Provincialis Althaea frutex* Clusii Ger. Park.

Clus.

Arbustula instar affurgit, crassiusculo stipite, lignoso, in multos magnosque ramos diviso, qui in alios minores, duros etiam, lignosos & minime obliquos cortice cinereo, lentosque rectos, fidebantur. Eius folia Althaeae foliis similia, minorata tamen, magis rotunda, valde mollia, & profusa incana. Flos extremis ramulis & inter foliorum exortus nascens, dilute purpureus, quinque foliis constans, Malvae vulgaris flori non dissimilis, & major quam in Althaea vulgari. Folia non abijcit nisi aliis enatis, ut plerique stirpes perpetua virentes facere solent.

Hanc plantam describit J. Bauhinus Tom. 2. p. 956. cui folia, & recte, Malvarum minorum magnitudine, attribuit, pediculo satis longo, lanuginoso nixa: Flores purpurascens unguibus & ad radicem hirsutis.

J. Bauhinus cum Lobelio Althaeam fruticem 1. Clus. Hist. Althaeae suae arboreae Olbiae eandem putat: C. Bauhinus & ipse Clusius diverfam: Ego cum Lobelio & J. Bauhino sentio; siquidem Althaea illa quae Olbia in Galloprovincia copiose provenit ipsissima est Althaea frutex 1. Clusii: Species autem illa Althaea quae a Londinensibus nobis ostensa est pro Althaea Olbiae Lobelii, Althaea arborea altera vel Bryoniae folio 7. B. confenda est. Errat ergo C. Bauhinus, & eum sequuti plerique Botanici, dum Althaeam fruticem primam Clusii pro Althaea frutice flore specioso in hortis ob floris pulchritudinem culti habent. Confule J. Bauhinum loco laudato.

In rubis non longe à specu Frontignana, Olbia etiam in Galloprovincia & circa Tolonam observavimus. *Lecc.*

2. *Althaea frutescens Bryoniae folio* C. B. *Alth. frutescens, folio acuto, parvo flore* ejusdem. *Althaea species, quibusdam arborea altera, vel Bryoniae folio* J. B. *semper virens Bryoniae* folio Park.

Hanc ita describit C. Bauhinus; Caule est cubito altiore, rotundo, lanuginoso, albo: foliis Bryoniae similibus, in quinque lacinas utplurimum divisis, palmatis, & aliis multo minoribus, crassis, nervosis, lanugine nonnihil asperis, parte inferna canaliculis, & longis pediculis infidentibus. Flores habet purpureo-ceruleos, quinquefolios, superne semilunatos, flaminibus rufescentibus donatos; quibus singulis capitulum foliaceum, planum, semen Althaeae simile continens succedit.

Hæc est (ni fallor) Althaea frutex 3. Clusii, quam sic describit. Ex semine in Creta collecto provenit planta, quae sequente anno valde adolevit: nam ramos protulit bicubitalis, cortice viridi tectos, cui inspersa est plurima incana lanugo, seu potius tomentum: folia etiam habet incana, angulosa, & per oras dentata, quam praecedentis majora: flores minores, Althaeae vulgaris florum magnitudinem vix superantes, quinque foliis constantes instar reliquarum Malvarum, coloris rubri valde diluti, & ad carnem, (si ita vocare liceat) inclinantibus, multis staminibus ex albo pallascentibus, in oblongiusculo & crassiusculo stylo nascentibus, & umbilicum occupantibus. Floribus desinentibus succedunt plana capita, ut in vulgari Malva, semen in orbem ferè quadam distributum continetia. Idem sentit J. Bauhinus, quem laequer.

Hujus semen ad nos transmissum est Althaeae Olbiae Lob. nomine: & reverè icon Lobelii in Adversariis non inepte respondet huic plantae. Verum ut superius diximus, Althaea Olbiae Lobelii eadem est Althaea frutici 1. Clusii, quantumvis mala figura Clusius & C. Bauhinum decepti.

Althaeam fruticem 3. Clusii C. Bauhinus ad Ketmiam refert, & Ketmiae alteram speciem minore flore facit, verum erroneè nostro quidem iudicio: siquidem Ketmia semina fert localitatis inclusa, non in orbiculis rotata circa stylium disposita.

Parkinofus Althaeam fruticem 3. Clusii speciem ab hac diverfam facit, eamque Althaeae fruticose Creticae titulo proponit: verum erroneè etiam, ut nos opinamur.

Sequentes tres plantae an rectè hic collocavimus nescimus.

* 3. *Althææ species* Marggrav. *planta Brasiliæna.*

Margg.

Caulis rectus, teres, uno latere rufescens ad duorum aut trium pedum afforgit altitudinem, ramis multis hinc inde explicatis. *Folia* singulatum posita in pediculo tres aut quatuor digitos longo, in tres, vel quinque lacinias secta, crassa, in ambitu ferrata, nervis & venis rufescentibus, superne saturate viridia, inferne incana, hirsuta & ad tactum mollia. Ad caulem propè exortum foliorum, & in summitate caulis & extremitatibus ramorum proleat *flos*, egregie incarnatus, confans quinque foliis, flaminéque in medio incurvato. Florem sequitur semen, nimirum tot triangulares hispide capsulæ, grysei coloris, juxta se in orbem posite, quot folia *flos* habuit, in quibus *semen* triangulare, subrotundum, figurâ Lunæ gibbæ, coloris grysei, magnitudine farris.

* 4. *Rosa Batavico-Indica inodora seu Malva frutescens* Bontii.

Hortorum sepius contentendæ plantarum cum farnetosis & oblongis ramis è quibus corbes conficiuntur. *Folia* habet pyramidalia in circumferentiâ dentata: *florem* fert rubicundum planè, qualis est *Rosa* simplici flore apud nos. Sunt & fructus ejusdem speciei, qui carnei coloris flores gerunt.

Totus porro frutex inodorus est, & suo virore solum & pulchro florum rubro colore aspectum delectat amenissimum. Masticatus *flos* nigrum succum à se emittit, quapropter nobis aliquando denigrandis calcis intervit.

Fortè hæc planta pertinet ad *Alcææ* Indicæ seu *Bamiæ* species.

* 5. *Althæa arborecens Brasiliæna* Marg.

Margg.

In novem & non rarò decem pedum altitudinem excrevit, elegantis arbusculæ formâ; caudice recto & pollicem crasso, inferiori parte sine ramis, superiore verò in ramos distributo: in quibus folia fert *Malvæ* modo disposita, longis pediculis, magna, in totum hirsuta, inferiore parte albicantia, per ambitum ferrata & ad tactum glutinosa, quemadmodum & univèrsa est planta. In extremitatibus porro ramorum & capitellis hirsutis ad modum *Alcææ* enascuntur *flores*, insigniter incarnati, quibus petalis constantes, itidem glutinosi, in cujus medio *stamen* eminent flammulis multis veluti nigrum repletum, coloris flavi. *Semen* profert splendide nigricans, oblongum, quasi triangulare, magnitudine grani Fegopryi.

Ob descriptionis imperfectionem nescimus an hæc sit genuina *Althææ* species necne: excepto femine in omnibus cum *Malvâ* convenit.

* 6. *Althæa Americana pumila flore lateo spicato* Breynii.

Breyn.

Hæc planta lignosa, ramosa atque humilis est, molli lanugine hirsuta: *Folia* *Althææ* vulgaris minoribus, pediculo longo caliculum alternatim ambitibus; cujus in summo *stipuli* quibus foliis flavis constantes, densè in spicam congesti cernuntur; originem è calyculis geminatis ac villosissimis, quorum quisque in partes mucronatas quinque divisus petentes. Flosculis delapsis succedunt *femina* compressa, pericarpis lanuginosis inclusâ, quæ stylum nutritivum circulatim & arcuè ambiunt, & dimidio *Althææ* nostratris sunt minora.

Abundat in locis saxosis insulæ *Coracæ*.

Locut.

CAP. X.

De *Alcæa*.

Alcæa à *Malvâ* foliis lacinatis differt. Fortè sic dicta est ab *Alac* auxilio vel remedio, cum ejus radices dysentericis & ruptis auxilio sint C.B.

A. 1. *Alcæa vulgaris* J.B. *vulgaris major* C.B. *vulgaris, sive Malva verbenacæ* Park. *Malva verbenacæ*. Ger. *Verbain spallott.*

J.B.

Radice lignosa perenni plures emittit *caules* cubitales aut septicubitales, teretes, medullâ fungosâ fæctos, raris sed tamen longiusculis pilis hirsutos, glauco quodam poline, qui facile detergi potest, obductos. *Folia* quæ à radice exeunt, & in caulis inferiora subrotunda, per margines tamen inflexa, pediculis longis insident. Quæ in caulis sunt, alternatim sita, quod cacumini propiora cò brevioribus pediculis sulcata, altius incisa, in quinque plurimum lacinias insigniores, ad modum ferè *Napelli* foliorum, atroviorentia, hirsuta, avera præcipue parte. *Flores* è foliorum alis singulis singuli, in caules & ramulorum summitatibus conferti, pediculis quadrantalibus hirsutis insident, rosei, spiciferi, purpurascens carneose coloris, quinque foliis striatis, ad unguis junctis, quodammodo cordatis *Malvæ* vulgaris compositi. Calix hirsutus, quinquepartitus, cui terna alia angustula subsunt folia, floris dilapso connivens, & in valculum seminale degenerans. *Semina* hirsuta per

per maturitatem nigra, simul juncta compressi cæscoli formam imitantur, ut in hujus generis reliquis, non adeo dense stipata ut in *Malvâ* vulgari, umbone majore.

Ætate floret; ad agrorum margines inque vepetis & sepius frequens.

Varia interdum floris colore albo, quæ *Alcæa vulgaris* flore albo Park.

Locut.

* 2. *Alcæa tenuifolia crispæ* J.B. *Alcæa vulgaris minor* C.B. *minor* Park.

J.B.

A vulgari *Alcæa* in eo potissimum differt, quod solum habeat tenuissimè in creberrimis lacinias tenues *scissum* divisum, alioqui folio alterius *Alcææ* par. *Flor* purpureus magnus convenit cum orbiculata *scissum* subsequebantur placenta. An solus natura lusus, & an ex eodem semine proveniat præcedens & hæc considerandum.

3. *Alcæa minor, Sicula, flore minore.*

Ex radice alba, simplici plures emittit *caliculos*, humi procumbentes, hirsutos, superiore parte rubentes. *Folia* ina subrotunda, longis pediculis annexa; quæ in caulis sunt in tres aut quinque lacinias secta, hirsuta & circa margines crenata. *Flores* parvi, carnei. *Semina* qualia *Malvâ* vulg. In Sicilia ad prom. Pachynum, in insula.

Locut.

4. *Alcæa villosa* J.B. *hirsuta* C.B. *minor villosa* Park.

J.B.

Rami huic teretes, palmares & dodrantales [imo longè altiores] hirti, multi ex radice simplice, gracili, palmari statim exoriuntur. *Folia* parva, plerumque profunde in tres lacinias serrata dissecta, lanuginosa. *Flores* tam ex foliorum sinu, quam in ramorum extremis, mediis inter *Malvæ* sylvestris repentis & erectæ flores, purpurascens, è quinque foliis compositi, è calice magno, quem componit duplex foliorum acuminatorum, asperorum, pilosorumque agmen, in quo succedit orbiculata *femina* nigricantium placenta.

In vineis circa Monipelum, & in sepius non procul Geneva collegimus.

Locut.

5. *Alcæa major & procerior: An Alcæa amplissimo folio laciniato* J.B.

A vulgari *Alcæa* differt *caulis* crassioribus & elatioribus, ut qui humanam altitudinem non rarò superet, minus glaucis, nec adeo teretibus sed magis striatis, non ut in illa pilosis, ab imo ramosis. *Folia* majoribus, pallidius virentibus, neque in tam crebras & tenues lacinias dissecis: nec enim quæ superiorem caulis partem occupant in plures quam tres lacinias, ad pediculum usque pertinentes, dividuntur. *Florum* pediculis crassioribus & pro magnitudinis ratione brevioribus; *calicibus* in breviora segmenta divisus, tribus autem foliis quæ calici florem amplectenti subsunt majoribus & latoribus multo. *Seminibus* lavibus, non ut in illa hirsutis, pariter tamen nigris.

Semina hujus Londino habuimus ab Edwardo Morgano.

6. *Alcæa pentaphyllæ* Park. *Pentaphylli folio vel cannabina* J.B. *cannabina* C.B. *fruticosa cannabina*. Ger. emac.

J.B.

Herba hæc hominis altitudinem excedens *caliculis*, est asperis, lentis, in plures ramulos divisis: *Folia* Cannabinis satis similia, ex pediculis brevioribus in tres partes secta, longas, mediam longissimam, reliquis utrinque breviores, quæ sæpe iterum in minores subdividuntur, sic non tantum tripartita, sed modo quinquepartita, diversimodè crenata, hirsuta, nigricantia, minus aspera cannabinis, sapore viscido. *Flores* interdum singuli, interdum bini ex longis pediculis, vel ramulorum potius extremitatibus, *Alcææ* vulgaris similes, minores tamen; quibus excidentibus succedunt *capitula* qualia in *Malvâ* vel *Alcæa*, parva foliolis obvoluta, in quibus femina *Malvæ* crispæ, nigra. *Radix* perpetua, cujus pars una major, aliæ minores, extra & intus alba, gustu admodum viscido.

In aggeribus fossarum circa Monipelum & alibi in Italia & Sicilia hanc observavimus.

Locut.

* 7. *Alcæa folio rotundo laciniato* C.B. *peregrina* Clus. *Malva montana sive Alcæa rotundifolia* lacinata Col.

Col.

Hujus *folia* prima, antequam caulem edat, rotunda, infernè parùm hirsuta, atque *Malvæ* vulgaris modo quinquepartita, eam ita repræsentant; ut nihil ab illa differre videatur, & prætereunt vel colligentes fallat: sed cum caulescit ita incipiunt lacinias dissecari, ut longè ab illa diversa videatur; ut qui caulem tantum foliis vestitus viderit *Napellum* potius se videre censat, adeo cæruleo *Napello* simili divisurâ dissecta sunt folia; nec nisi florere incipientem *Malvam* judicaverit. *Flores* magni sunt, figurâ & colore *Malvæ*, sed roseo vivaci: quibus decidentibus *fructus* remanent folia: ceti ut vulgaris, *femina* intus habentes compressa, hirsuta, lunata & nigrescentia, ut congenerum. Sapor & effigies radices *Malvaceæ*. Hujus foliorum lobis, qui solum dividunt in quinque partes, si considerentur, & si tenuiores sint, *Alcææ* vulgaris diversum amulantur.

Octobri mensis perficitur. Supra Matelli montis Septentrioni oppositum, *Civita vec-* Locut.
chia appellatum, & etiam loco *Stazzo della Serra*, i. Manlio ovium; & in *Æguicolum* montium planis *Rosino* appellatus observavit Columna.

Clusus radicem minimi digiti crassitudinem æquare, inque ramos divaricari, & summo capite quasi nodofam esse scribit: virgas inde exire cubitales & ampliores: folia quæ in extremis caulibus & ramis sunt ad Verbenæ folia fermè accedere; quibus etiam ea comparat F. Columna.

Vires.

Ex emplasticorum & emollientium medicamentorum numero est Alcea, utque facie externa sic etiam viribus cum Malva convenit. Celebratur ab Empiricis ad caliginem oculorum. Aquæ decocta torminibus intestinorum remediò est. Brevis Alcea, Malva & Ibficus omnibus totius corporis calidis doloribus apprimè conducunt: ut rectè J. Bauhinus.

8. *Althæa seu Alcea peregrina semine rostrato, flore luteo minimo* Morif. prædul. *Carpini folio, stiloculis luteis* Bocc. annua, fruticosa, *Fernambucensis flo. luteo* Zanoni.

Morif.

Hujus folia sunt quasi Carpini foliorum æmula, bina è regione, caulem ambientia, rotundum, rectum sèquipedalem; cujus summis fastigiis innascuntur *stiloculi* lutei minores; quibus deciduis succedunt arcuè in circulum disposita *semina* aculeis pungentia, unde *rostrati* ei nomen imposuimus.

Perit singulis annis, in Italia Melochiæ spuræ nomine nota; ibidem & in Gallia colitur in hortis omnibus Botanici. Boccon.

Hanc Morifonus in Historia Oxon. mutato nomine, Alceam Pharnambucanæ Carpini folio, stiloculis minimis luteis, semine simplici rostro donato appellat; & addit caulem ei rectum esse, imò rigidum & firmum, stiloculos pentapetalos; semina aculeis singularibus pungentibus prædita, rostri instar, radicem fibrosam: totam plantam viscido esse sapore. Aprilis satum semen perficere ante Septembrem exactum.

- * 9. *Alcea Virginiana, Carpini folio, stiloculis minimis luteis, semine duplici rostro seu aculeo prædita* Morif.

In omnibus convenit cum præcedente, nisi quòd semina illius sint triangularia, minora, binis rostris seu apiculis in summo prædita.

Semen hujus plantæ habuit à D. Johanne Banister.

CAP. XI.

De Herbis cum floribus calice decaphyllo seu in decem lacinias diviso, seu cum duplici calyce.

De Caryophyllata.

Caryophyllata ab odore radicis dicta est, quòd vernali tempore eruta Caryophyllum aromaticum odore referat: vulgò Herba Benedicta & Sanamunda ab insigni quâ pollet facultate & efficacia.

Seminibus candidatis, foliis pinnatis, radice aromatica à congeneribus differt.

- A. 1. *Caryophyllata vulgaris* Park. C. B. *vulgaris flore parvo luteo* J. B. *Ævens, Herb. Zennet.*

Radix obliqua, fibras subinde in terram dimittens crassiores, sapore & odore aromatico Caryophyllorum. *Caulis* eadem radice plures, cubitales & altiores, teretes, hirsuti, modullâ farcti, tenuis, foliis alternatim per intervalla positos vestiti, in summo ramosi. *Folia* quæ à radice exeunt hirsuta, alata, seu potius pinnata, pinnulis minoribus ad costam mediam hinc inde adnatis, extremo folio in tria segmenta majora, per ambitum altius incisa desinente: Quæ in caulibus folia existunt duabus pinnulis majusculis ad pediculi basin cauli adherentibus velut auriculis quibusdam, & triplici in extremo lacinia Rubi ferè simili constant. *Flores* è foliorum sinibus non exeunt, sed ex adverso foliorum, longissimis pediculis, pentapetali, lutei, Tormontillæ floribus similes, calice decem foliolis, quinque majoribus, minoribus totidem, composito. Plurima staminula lutea in medio flore capitulum circumstant, quod in *echinum* subrotundum excrevit, numerosis dense stipatis feminibus compositum, quorum singula setâ, ceu caudâ quadam extremo reflexâ & uncinatâ, donantur, quâ vestibus adherescunt.

Locus & Tempus.

Ad sepes & in dumetis: floret apud nos Maio & Junio mensibus.

- A. 2. *Caryophyllata vulgaris majore flore* C. B. *Ævens with a large flower, vulgaris major* Park.

Flos huic major & speciosior quàm Caryophyllatæ vulgaris: an aliis accidentibus differat non meminimus, quamvis in hortulo meo Cantabrigiæ è vicinis sylvis delatam aliquot annos colui.

Vires.

Eandem invenit D. Martinus Lister in sylva *Teddington*, in *le Wald*, dictis Lincolnici comitatibus. Caryophyllum aromaticum oleo, sed neque in omnibus locis, neque omni tempore, inquit Casp. Hofman. Vino decocta ac calida pota dolorem ventriculi & intestinorum à frigideitate aut flatibus ortum sedat; purgat & mundat omnia vulnera. Schroderus cephalicam & cardiacam esse ait, & venenis adversari. Usus ejus præcip. esse in catarrhis exsiccandis, sanguine coagulato resolvendo

resolvendo, &c. Vinum in quo infunditur radix optimo & jucundissimo odore & sapore commendatur; eoque cor exhilarari, & obstructions jecoris aperiri, necnon frigiditate & crassitis humoribus affectum stomachum juvari multi testantur. *Trag.*

Cum manifestæ adstrictionis particeps fit, verisimile est epôtam prodesse cœliaci, dysenterici, feminarum profluvii, & cruetta expuentibus.

Radix insula Cerevisiæ summum tenet in roborandis articulis & visceribus. D. Halfe.

Radix insula aut herbe integræ manipulus] in Aq. fontan. aut Zythogali lib. ij. decocta ad 3. consumptionem, ad febres intermittentes, præsertim tertianas, duabus horis ante paroxysmum, vel etiam in ipso paroxysmo optimo cum succellu propinari solet. D. Halfe.

Menstruorum suppressio certis experimentis Simonis Lazii, Med. Vienn. præceptoris mei sublatâ est haud semel Doc. rad. Caryophyllatæ in vino. *Achilles Gasserus* in observ. à Velschio editis. Adnotavit D. Spæme & ad me misit.

- A. 3. *Caryophyllata montana purpurea* Ger. emac. *Caryophyllata montana sive palustris purpurea* Park. *aquatica nutante flore* C. B. *aquatica flore rubro striato* J. B. *Purple water or mountain Ævens.*

J. B.

Radix non admodum crassâ, obliquè actâ, plurimis fibris crassiusculis comosâ sub terra reptat, sapore amaraente [J. B. adstringente & tandem subdulci.] *Caulis* proferit nunc plures, nunc pauciores aliquando cubitales, [nobis vix pedales.] farctos, hirsutos, nigrumque rubentes. Ramulorum summis, subinde etiam privatis pediculis, brevibus, hirsutis, rubentibus, nutantibus flores insident, non parvi, prout eos describit J. Bauhinus, striati, non multum elati, & supra calicem parùm admodum se proferentes, extra intentius purpurei, intus dilutius, odore grato, ex foliis quinis, à tenui principio sensim in latum se diffundentibus, intra quorum sepra apices multi crocei, *echinatum capitulum* obvallant. Insidet autem flos quasi calacho patulo, rubenti hirsuto, in quinque lacinias capitulum, totidem, singulas in laciniarum spatia distributas, diviso. *Capitulum echinatum* pediculum suum privatum habet femunculæ; è fundo floris exortum.

Folia pinnata, venosa, hirsuta, circum oras serrata, Caryophyllatæ vulgaris foliis satis similia, alia à radice statim orta, alia in caulibus.

In montosis Septentrionalibus Angliæ, circa *Settle, Ingleten*, &c. inque Occidentalibus Cambrizæ *Locus*.

circa *Smowdon* montem & alibi plurima. Observavi insuper sponte provenientem in loco palustri prope rivulum quendam Altonæ viculi molendino vicinum in agro Warwicensi: & plurimis locis palustribus alibi in Angliâ ab aliis inventam novimus.

J. Bauhinus, quem hac in re libenter sequimur, huc refert Caryophyllatam montanam 3 *Clus.* & æquaticam alteram C. B. quam tamen per distinctâ speciem positam invenio in Catalogo Horti Regiæ Parisiensis. Jac. Breynius Caryophyllatam illam perelegantem, à Clusio per montana tertia *Exot. Cent. 1.* ex prædictam ac descriptam, in Borussia nasci refert, tam simplicibus quàm plenius, imò nonnunquam etiam proliferis floribus. Hujus autem (inquit) pulchritudinem & diversitatem a Caryophyllatâ aquat. *nutante flore* nutrimento tantum superfluo ac abundantius pluvii adscribendam, & mutatam ad breve temporis spatium raritatem minime durabilem, altero post anno pereunte hoc adsicco decore, in vulgarem suam faciem recedere existimo.

D. Hermannus Caryophyllatam aquat. vulg. & Caryoph. montanam foliis solum differre asserit, quæ uni rotunda, alteri oblonga. E Notis D. Palmer.

- * 4. *Caryophyllata montana flore pleno prolifero* Breynii. An præcedenti varietas?

iSrey.

Radix ejus Caryophyllatæ aquat. nut. flore in omnibus profus respondebat: ex cujus propaginibus folia, Hedera terrestris paria, orbiculata ferè, per ambitum modicè serrata, & leniter crispâ, pediculis fusciculis inmixta virebant; quorum unicuique duntaxat lobulo exiguo rotundo utring; circa basin auriculatum. Hæc inter folia *cauliculis* palaris, erectis & firmis eminebat, ternis vel quaternis, in lacinias tres latas serratasque, sed non utque ad pediculum divisis foliolis inferius septus; proximè à summo fastigio elegantissimum sustinent *flores*, lanugineum, seu hilaris cinnabaris fulgore ardentissimum, & multiplici foliorum textura ac serie constantem, Caryophyllatâ mont. 3. *Clus.* propemodum formam referentem, calyce excepto, è foliolis multo minoribus constructo. Ex dicti floris centro cauliculus ad sèquidigiti altitudinem transiiebat, flore alio minore ac minus foliolo magnificè ornatu. Tota planta lanugine Caryophyllatæ vulgaris modo pubescit.

Ex Cassibæ montibus nonnisi unicam plantam mensè florentem excepit Autor: unde verisimile est, a cædente potius varietatem fuisse naturæ quandâ lulum esse quàm speciem Caryophyllatæ distinctam.

Locus.

- * 5. *Caryophyllata montana minor flore nutante purpureo* Morif. prædul.

A Caryophyllatâ majore vulgari flore purpureo nutante differt quòd *folia* edat glabra, minutiusque dissecta, totaque plantam minor fit.

- * 6. *Caryophyllata Brasiliensis* Margg.

Margg.

Caulis ad trium pedum aut etiam majorem altitudinem assurgit, ad singula genicula quasi duos ramos oppositos habens, atque indè duo *folia*, quæ cum pediculo suo quatuor digitos æquant (superiora

riora sunt angustiora) in quinque alia singula facta, nimirum bina priora opposita, & quintum in extremitate. Sunt autem folia in ambitu dentata ac late viridia. In extremitatibus ramorum, in singulis provenit *flos* flavus, Tormentilla emulans, conflans quinque foliis angustis, quibus multa foliola viridia substrata. Post flores sequitur capitulum rotundum hirsutum, continens *semina* oblonga. *Radix* multa habet filamenta, & odore refert Caryophyllos, unde nomen meruit.

7. *Caryophyllata montana* Park. Ger. *montana flore magno luteo* J. B. *Alpina lutea* C. B.

Clus.

Simili propemodum [cum superiore] ratione serpit & hujus *radix*, superiore non minor, at raro in tam multa capita extuberans, è quibus similiter multæ *foliorum* alæ nascuntur, superioribus non breviores, sed frequentioribus minoribus foliis in ambitu serratis utrinque ornate, unico dumtaxat & quodammodo circinato folio, in tres tamen plerumque lacinias diviso, & in ambitu serrato, extremam alam occupante, quæ splendet & dilutius virescit quàm in primo genere. Nascuntur etiam inter eas foliorum alas pedales *caules*, graciliores quàm in præcedente, minoribus magisque lacinatis foliis ornati, qui singulares plerumque, nonnunquam etiam plures, *caliculis* sustinent, in quibus *flores* aurei, quinque foliis vulgari majoribus præditi, floris Cistii femine interdum amplitudinem æquant; medium occupant multæ *lutea* *flamina*, inter quæ later villofa quadam congeries, quæ excusso flore sese explicans, molliter est superiore & *semen* planum adnatum ostendit, quod maturitate fuscum fit. Tota etiam planta lanugine obita & atrictionis particeps est.

Hanc invenimus in altissimis montibus max. Carthusianorum cenobio in Delphinatu vicinis.

J. Bauhinus in monte Braulio Rhetorum eandem reperit: Clusius in summis duntaxat Alpium jugis, non tamen omnibus, sed inter gramin, vel sub fruticibus. Floret istic Junio, semen Augusto maturum. *Radix* J. Bauhino satis crassa, nigra, fibrata valde odorata.

* 8. *Caryophyllata Alpina minor* C. B. Park. *Alpina minima prima species* Ponce Ital. *Alpina minima* Ger. emac.

Vix alia in re à præcedente differt quàm partium omnium parvitate; an specie diversa sit viderint quibus utriusque copia facta fuerit: utramque invenio in Catalogo Horti Regii Parisiensis.

* 9. *Caryophyllata Alpina minor altera* Park. *Alpina Apii folio* C. B.

Pon.

Folia huic quàm præcedenti multò longiora, humi in ambitu strata, in plures partes divisa, quarum singula Paludarii folia quadrantes referunt: in quorum medio exurgunt duo trèves cauliculi tenues, imbelles & procumbentes, quatuor foliis obfisti minoribus quàm quæ è radice exeunt & tenuius incisus, quorum fastigia occupant folia singulares hexapetali & interdum octapetali, pallidè lutei caliculo viridi sustentati, cujus extrema funnium florem adæquant. Florem excipiunt capitula reliquorum familia verum molliora & lanuginosiora, cincinnis feminibus adherentibus. *Radix* oblonga, tenuis, ramosa, fibris aliquot donata.

In monte Baldo provenit, autore Jo. Pona.

* 10. *Caryophyllata Pemaphyllæa* Park. J. B. *Alpina quinquefolia* C. B. *Alpina Pentaphyllæa* Ger.

Lob. Ad.

In Rhatice Alpibus non procul Clavenna hanc primùm nacti, putavimus esse Tormentilla aut Pentaphylli speciem: verum *radix* Geranii fibrosior, forsique rubiginosa, parum quid suave redolens, Caryophyllatam testatur. Quinque tamen erigit *caules* pedales, qui hærent *folia* quinquepartita ambitu serrato Pentaphylli aut Tormentillæ flore lutesco pallentè, staminibus lanuginosis, croceis, papposis, minoribus Caryophyllatæ.

An Caryophyllatæ, an potius Pentaphylli species fuerit hæc planta, nobis non cedit confat. Tantis hic locum quem occupavit retineat donec de ejus notis characteristicis certius edocti fuerimus.

11. *Caryophyllata Alpina Chamædryos folio* Moris. *Chamædryos spuria montana Cisti flore* Park. *Alpina, flore Fragariæ albo* J. B. *Alpina, Cisti flore* C. B. *Teucrium Alpinum Cisti flore* Ger. *Mountain-Adonis with Germanander leaves.*

J. B.

Dura, lignosa *virgula*, palmaria aut dodrantalia per terram spargit, colore rubente [ex fusco rubente prædita Clus.] prædita, per quæ *folia* nullo nascuntur ordine, Chamædryos verioris foliis similia, minora, duriora, rugosiora, serrata, infernè incana, supernè atroviorentia, gustu adstringente. Pediculis, tenuibus, palmaribus hirsutis insident singulis singuli *flores* candidi, Fragariæ duplo majores, foliis senis aut pluribus constantes, quorum medium occupant cirri staminum numerosi; quibus delapsis succedit plumatum Pulsatillæ capitulum, semine oblongo, ruffo. Totius autem folia basin fulcunt folia hirsuta, oblonga, angusta. *Radix* longè latèque serpit, crassa, lignosa, ex ruffo nigricans.

In montis Juræ suprema parte *Thuri*, inque Alpibus Corinthiacis observavimus. J. Bauhinus in Rhatia monte Braulio. Frequens autore Clusio in Austriacarum & Striacarum Alpium jugis. In Hibernia etiam invenitur inter *Gore* & *Galloway*, unde & nos delatam vidimus. Floret Junio & Julio.

12. *Cary.*

12. *Caryophyllata montana Virginienfis* Park.

Caryophyllata montana seu septima major est, & elatior, in aliis parum differt: Semina producuntur plana, tenuia, nigricantia in folliculis inclusa.

C A P. XII.

De Fragaria.

Fragaria à fragro Latinis dicta videtur, quia hic fructus optimi odoris est. Vossius ita dictum existimari potius à *fragilis*, unde *mollia* *fraga* dixit Ovidius Metamorph. 13. Nobis prius Etymon magis placet. Fructus hic Græcè est *pyralis*, quæ tamen vox latius patet, & ad Arbuti fructum significandum extenditur.

Fragariæ notæ characteristice sunt. Folia venosa, in singulis pediculis terna, fructus molli esculenta pulpa constants feminibus exterius adnatiscentibus, odore fragrant, cauliculi reptantes.

A. 1. *Fragaria* Ger. *vulgaris* Park. C. B. *Fragaria ferens fraga alba & rubra* J. B. *Common Strawberry.*

E Pentaphyllorum genere est, quamvis trifolia sit, ut manifestè ostendant folia venosa, *fos* pentaphyllis calice è decem partibus seu segmientis composito, femina denique eodem modo congesta. *Folia* ei in longis pediculis terna, venosa, hirsuta, per ambitum serrata, superius viridia, inferius albicantia. *Cauliculi* palmum alti, teretes, hirsuti, in summitate ramosi, *flores* sustinent complures Ranunculi minores, Pentaphylli vulgaris floribus similes, quinque foliis candidis compositos, *staminibus* numerosis brevibus apices luteos sustinentibus, capitulum rotundum circumstantibus. *Fructus* globulosi inæqualis, per maturitatem ruber, odoratus, sanguineo dulci, vinofo, gratissimòque succo prægnans, cui adnascuntur extrinsecus *semina* multa, exigua. *Flagellis* seu loris tenuibus, plurimis hinc inde emissis, ad intervalla nodosis & foliosis, ad nodos radices agentibus, latè se propagat. *Radix* oblonga, subrussa, multis fibris capillata, gustu adstringens.

In sylvis & dumetis Maio mensè floret, & brevi semine maturat.

2. *Fragaria fructu hispido* Ger. emac. *Fraga aculeata* Park. parad.

Locus & Tempus.

Flos hujus petala alba non habet, sed ex duobus aut pluribus circulis foliorum viridum componitur. *Fructus* hispido est, seminum loco aliovis virentibus oblongis pulpæ rubenti innascentibus scaber.

Pro lusu naturæ habeo: Cantabrigiæ in orto per aliquot annos colui.

3. *Fragaria major fertilis seu Bobemica maxima* Park. parad. *The greater or Bohemian Strawberry.*

Præcedenti similis, nec ulla ferè in re, magnitudine excepta, ab ea differt. Est autem omnibus partibus, radice, foliis, caule, floribus, fructu vulgari Fragariæ propè duplo major. Fructus non perinde gratus est ac illius, dulciior tamen. An Fragaria fructu parvi Pruni magnitudine C. B?

4. *Fragaria Virginiana, The Virginian Strawberry.* Park.

A vulgari Fragaria differt *foliis* majoribus, magis glaucis, minus splendentibus, pilis paucioribus oblitis, nec nisi ad solem conspicuis, ut omnino glabra videantur: *caulibus* humilioribus, minus erectis: *Florum* pediculis brevioribus, nec adeo hirsutis; *floribus* ipsis majoribus, foliolis eos componentibus acutioribus: *Fructu* majore, colore minus saturo & ferè coccineo, sapore acido.

Si fructum ab hac planta desideras maturum & copiosum, radices raritas disponendæ sunt, nè folia interstitia tona occupent & inumbrent; deinde propaginibus seu flagellis continuè avulsis importuna ejus luxuries sedulo coercenda.

Fragariæ quoddam genus in Alpibus Bargeis visum est bis in anno fructificare, Vere sci. & Autumno, cujus fructus modicè compressus est & striatus, sapore Rubi Idæi. *Cef.*

Tragus & Gelsnerius singulare genus tradunt, quod *Harbeer* appellant. J. B. Fragaria minor hispido folio Parkinsonio dictum, foliis hispidis C. B.

* 5. *Fragariæ affinis sericea incana* C. B.

C. B. Prod.

Radice est lignosa, nigricante, ad quam *folia* plura, Fragariæ sylvestris familia, sed longè minor, unguem non exquantia, crassa, utrinque incana, molli & sericea lanugine tecta, in tres lacinias ad pediculum usque divisa, & supernè tærenata: *ramulis* habet breves, reclinatorum, *flores* parvos, luteos, stellatos sustinentes; quibus capitulum calyce quinquefolio sustentatum, minutum semen continens succedit.

C. Bauhinus ab Albino in Granadæ saxosis collectam accepit: D. Morisonus copiosè in sylvis adjectavit Pictavio reperit.

Non est hæc genuina Fragariæ species, sed ob similitudinem aliquam huc reducitur; ad sequens *Locus*.

* 6. *Fra.*

Fragaria bis fructum ferens. C. B. Frag. fol. hispida C. B.

Cultura.

Locus.

Locus.

* 6. *Fragaria Helvetica nana* Park. *An Frag. flore luteo* C.B? Fortè etiam *Fragariae affinis sericea incana* ejusdem.

Park.

Folia huic quae ad radicem peresigua, tripartito divisa, pediculis brevioribus nixa quam in quovis alio *Fragariae* genere; quae *caulem* vestiunt [humili stratum, quatuor uncias vix excedentem] minora sunt, & pediculis dehiscentia. *Flori* in extremo caliculo plerumque singularis, quibusque petalis subrotundis, *Fragariae* instar, compositae, majorem quam pro plantulae modo, colore fulbeo. Fructum nondum vidimus, necquamlen ferat novimus.

Leuc.

In Alpibus Helveticis à D. *Fleischero* Silesiano collecta, & ad nos delata est.

An haec Fragariae genuina sit vixne dubitamus. Ad praecedentem accedere videtur.

Vires & Ujia.

Fraga refrigerant & humectant, venter resistunt, picrocholis conveniunt & fisticulosi, sed copiosiore cibo caput tentant & inebriant (inquit *Casellianus*) quod tamen nos qui copiose satis ea multoties ingestimus, nunquam experti sumus. Habent quidem saporem vinosum etiam non affuso vino, verum debilem. Idem tamen à copioso eorum est abstinendum, quia in ventriculo putrescere apta sunt. Nec sola comedenda sunt sed cum saccharo & vino ad frigiditatem & humiditatem illorum corrigenda, ut nostrates facere solent.

In Gallia alicubi, teste *Brayer* [& in Anglia etiam passim] comedunt cum lactis cremore; qui praestat, inquit, id quod vinum: Nobis aliter videtur.

Aqua *Fragorum* destillata cor confortare dicitur, vitia thoracis expurgare, morbum arquatium discutere, sanguinem purgare, ulceribus oris & Anginae auxiliari gargarisato, calculum renum comminuire; alia etiam jumenta praestare, si *Trago* credimus.

Qui ex calida intertemperie habent faciem pustulosam, quin scabiem vel in toto, vel in parte faciem & pruriginosam, singulis diebus manè hauriant ejus ʒj. praeterpropter. Idem calculi juben- tur facere. Nam & refrigerat renes & arentulas abstergit. *Casp. Hysm.* Ad calculum, *Fraga* matura in phialam aqua ardente optima plenam conjicito, post horas quadraginta circiter colata, & rursus novis in eandem aquam ardentem injicito, ac sic reliquo optime recta ac munita nè ali- quid expirat. Prima autem *Fraga* quae post colaturam supersunt per lineum valide exprimere poteris, & expressum etiam liquorem scorum servare. Cum uti voles, ter aut quater in mense co- chelearum plenum fumes manè, & addes pulverem de saccharo cando. Quater, probatum, effi- caciissimumque hoc remedium est, quod ultra viginti annos calculo confecti, praeter ceteris omni- bus, qui innumera eis diversi medici praescribere, Gelsnero commendaverunt. *f. b.*

Herba refrigerat & fecat moderatè. Saporem cum sua radice est amaro, cum evidenti adstrictio- ne. Diuretica est, usulique crebri in ictero; ut & in gargarismis & balneis, in cataplasmatis, &c. ad sistendos sanguinis fluxus, ad dysenteriam, ulcera fordida purganda, ad catarrhos & destillatio- nes cohibendas.

Hujus decoctum cum tota (ut loqui amant Medici) hoc est, plantae integre cum foliis, radicibus & flagellis, optimo cum successu Ictericis propinat, vel scorum, vel aliis huic malo medicamen- tis appropriatis admixtum. M. *Rulandus* post corpus extract. Effusa purgatum illud praescribere so- lebat hac formula. R *Fragariae* manip. iij. passularum exsiccatarum ʒij. Bulliant in aq. fontan. ad sufficientiam & bibe. *D. Hulse.*

Vidi (inquit C. Hofmannus) in eo qui copiosius comederat *fraga* multas illarum particulas in ma- tula ut renes putarentur colliquari. *Renum hoc & incredibile.*

Idem assentit *Fragariam* praestare egregium diureticum in febribus colliquativis, cum volumus aquam abdomini insulum & hydropem mentientem ad renes derivare.

Incerto autore doctus sum *Fragariam* in vino rubro coctam, & aliquoties pubi & pectini impo- sitam intercataplasmatis album mulierum fluxum sistere; quod etiam in pollutione nocturna, & gonorrhoea non virulentae efficacissimum comperi. *Sim. Paulus.*

G. *Fabricius Hildanus* Cent. V. Obs. 38. cusuam femina mentionem facit, quae post ejusdem *Frago- rum*, jejuno adhuc ventriculo, horrendis symptomatibus statim vexabatur, ut lipothymia, vertigine, hypochondriorum intumescencia, dolore ventriculi, &c. Sed hic notandum est feminam comedi- disse hac *fraga* cruda & illota, sine vino aut saccharo. Ego plane censere has fruges venenatas fuisse ab urina, saliva, aut halitu serpentis vel bisonum, quae traxis summofero deleatantur; vel forte (ut rectè D. *Tancerinus Robison* qui Observ. transmisit) insectum aliquod succum quandam noxium & venenosum eis insuperlat.

Sunt qui ex *Fragorum* solo odore in animi deliquium incidunt, ut *Nosocomium praefatus* *Ellin- gius*. Virgo quadam Austriaca ex usu *Fragorum* epileptica facta est, argue exinde quoniam tem- pore quo efflorescunt paroxysmo obnoxia est. Ex *Observat.* *Achillis Gasseri* apud *Hieron.* *Velfchium* excerptit *D. Soame.*

C A P. XIII.

De *Fragaria sterili seu spuria.*

1. *Trifolium Fragariae foliis, luteo flore* *Berardi Hort. Joncg.* *Pentaphylloides majus erectum, flore luteo, ternis foliis Fragariae instar hirsutis* *Morff.*

Morff.

Numero, situ & textura foliorum antequam exscaletur, *Fragariam* quivis perfectam affir- mare: sed postquam caules suos pedales & sesquipedales ediderit, hirsutos & lignosos, *sefolios* lutos pentapetalos in fastigio gestantes, succulentibus *femibus* plurimis subruissis locis absque ulla pulpi humidit, velcà, ad *Pentaphylli* potius quam pertinere sese manifestat: quam-

vis

vis revera *Fragaria* & *Pentaphyllum* nativis generis convenient, nimirum calice decaphyllo, flore pentapetalo, *femibus* plurimis nudis singulis floribus succulentibus, et alia omittam.

- A. 1. *Fragaria sterili* C.B. *minimè vesca* Park. *minimè vesca* *five sterili* Ger. *emac. non fragife- ra vel non vesca* J.B. *Barren Strawberry.*

f. b.

Radice nititur lignosa, satis crassa, cortice ruffo adstringente obdusta, multis hinc inde enatis fibris capillat; *farnetus* fuis per terram serpentinus, tenuissimum fibrarum productione denotio radicis agens. *Folia* humi fusa, tripartita, in ambitu serrata, molli lanugine supra subtilique canelcentia, quam *Fragariae* fertili minor, & supina parte obscurius viridia, ex hirsutis pediculis duas uncias longis, ad exortum geminà utrinque mucronatà membranà eleganter alatis. *Caliculus* teres, hirsutus, nudus, uno aut altero folio tripartito stipatus, sextantialis, flosculum unum vel alterum sustinet pul- chellum, candidum, inodorum, quinque foliis in medio crenatis & velut cordatis compositum, ex calculo decem mucronatis hirsutis foliis ut in *Pentaphyllo* donato; quorum quinque flore evane- scente connivent & femina occultant in capitulis *Pentaphylli* similibus. *Staminula* in medio floris plurima.

Aprili mense apud nos florere incipit; estque in paucis sterilioribus frequentissima.

Tempus & Locus.

3. *Fragariae affinis sericea incana, vide descript. in Capite praecedente.*

C A P. XIV.

De *Pentaphyllo.*

Foliis venosis, in singulis pediculis quinis, aut interdum septenis, flore pentapetalo, ab albis omnibus hujus generis, primo statim aspectu facile distinguitur, ut plura addere non sit opus.

- A. 1. *Pentaphyllum rubrum palustre* Ger. *Pent. vel potius Heptaphyllum flore rubro* J.B. *Quin- quefolium palustre rubrum* C.B. *Purple Asarum Cinquefoil.*

f. b.

Valde proluxas habet *radices*, & saecundo reptatu luxuriantes, lignosas, fibras aliquot emittentes, albas, alias rubentes, pluribus fibrillis capillatas [Radix in aequalis exterioris nigricat, non rubet, ut vult Jo. Bauhinus.] *Folia* quina vel septena *Pentaphylli* vulgaris, sed non eo ordine sita, verum tunc in alam disposita, subius incana, suprema parte viridantia, vel glabra, vel lanugine vix conspi- cua hirsuta, profundè per ambitum serrata, pediculis non admodum longis nixa, quorum ima in vaginas amplas caulem amplectentes deperant. *Caules* glabri, rubentes, in terram reclinati, fo- liis per intervalla alternis vestiti. In lumnis caulis foliorum in furculis è foliorum alis egressis con- stant duo tresve simul, pediculis brevibus, satis grandes, è quibus latis mucronatis rubris calicis segmentis & totidem perangustis petalis compositi, pluribus intus apicibus concoloribus, & turbinato capitulo *Frage* amulo, tam figura, quam magnitudine.

In palustribus putridis multis in locis occurrunt.

Locus

- A. 2. *Pentaphyllum vulgatissimum* Park. *Pentaphyllum five Quinquefolium vulgare* J.B. *Quinquefolium vulgare* Ger. *majus* repens C.B. *Common Cinquefoil* o? *Five- leaved Stans.*

Flexilibus, longis, tenuibus, hirsutis, rubentibus *loris*, ad intervalla geniculatis, & è geniculis fo- lia & radices ageribus, latè se propagat. Radix in pediculis quadrantalibus & majoribus quina ad eundem exortum, nervosa, in ambitu albis incisuris serrata, oblonga extremis subrotundis, hirsuta, obscure viridia. Inter folia exant *sefolios* ex adverso foliorum, [ramuli è foliorum alis] pediculis per- longis, singulares, è quinq. foliis flavis, latiusculis, cordatis, & plurimis intus staminibus compositi. *Calix* floris decem segmentis componitur, & quibus quinq. convenientia tum florem antequam aperit- tur, tum femina flore dilapso pericarpit loco occultant & protegent. [Radix longa, castitudine in- terdum digitali, colore rubro, sapore adstringente & exsiccante; & exsiccata quadrata evadit f. b.]

Estatè apud nos flos in Autumno usque. Passim ad senatus.

Vulnerarium est & astringens. Sinit fluxus ubi & hemorrhoidum, nariumque hemorrhagiam. *Tempus & Locus.* Utile est in expuitione sanguinis, & ruffi. Commendatur etiam ad paralytin, phibidin, arthritidem, *Vires.* *sternum*. Prodest dicitur & in calculo & erosione renum, in hernia & febribus. Extrinsecus in oculis inflammatis succus instillatus, in oris putredine, laxitate dentium. Abstergit etiam ulcera maligna. *Schrod.* Praecipue notanda est vis ejus adstrictoria, quae mediante agit quicquid agit.

Pulvis radicis drachmè unius pondere sumptus paulo ante paroxysmum in febribus intermitten- tibus infigne febrifugum est. *D. Needham* ex relatione *D. Ballard.* Hujus facultatis febrem fugantem in- venio etiam apud *Tragum*. Quia & multis seculis ante *Tragum* Hippocrates ad febres fugandas hac planta usus est; (ut nos monuit eruditiss. Vir D. Edw. Hallius M. D.) qui Lib. de Morbis 2. pag. 64. editionis *Vander-Linden*, hac habet. Si tertiana febris convenerit, siquidem non omnis tribus *trivagionibus* quarta corripit pharmacum deorsum purgans bibendum dato: si vero pharmacum non opus ha- bere tibi videatur, radicem *Quinquefolii* trititum acutulum mensuram ex aqua bibendum dato. In quae verba D. *Spon.* lib. de Febribus & Febriatigis hac habet. *Pentaphyllum* est planta nonnihil amara, & valde astringens, unde proprietatem obtinet roborandi fibras ventriculi à febre relaxatas, & acidum ipsius edulcorandi & figendi: nec dubium est quin in Graecia, ubi Hippocrates vixit, efficacior fu-

et it

erit quàm hic loci, quandoquidem pleræque plantæ melius proficiunt viribus in locis calidis quàm in frigidis, præcipue illæ quæ aliquantulum aromaticæ sunt. Nihilominus novimus nonnullos & plebe Gallica literarum omnino rudes, traditione foliâ majoribus accepta edoctos, Pentaphylli decoctum ad febres intermittentes sanandas propinare, adeoque nimis ejus confici, Hippocratis discipuli fuerunt. D. Haller.

Ab experientia commendo decoct. rad. Pentaphylli in Aphthis, quo Thomas Thomafius mirabili cum successu & artificio oris ulcera sine ulla alia re sanavit. Jac. Cæf. Baricellus Hort. Genial. p. 148. Pentaphyllum, Tormentilla, Argentaria, Fragaria ut genere sic viribus convenire videntur.

- * 3. *Pentaphyllum Alpinum splendens aureo flore* J. B. *Quinq. folium minus repens Alpinum aureum* C. B. *Pentaphyllum incanum repens Alpinum* Park. *Quinq. folium minus flore aureo* Ger. emac.

J. B.

Pulchra Pentaphylli species in multa capita divisa, in quibus multæ squamæ: radices multæ, ruffæ, & quibus ex uncialibus aut longioribus pedicellis foliola quaqueversum denso agmine panduntur, Tormentillæ fere facie, mediâ parte ferrata, polita & fere lucentia, aliquot pilis vix ac ne vix quidem conspicuis in quibusdam partibus oblita. Cauliculi aliquot palmares, summo tenus divisi *flosculos*, sustinent pulchre luteos (quantum quidem ex sicca judicare licet) foliis latiusculis constantes; in quorum medio *stamina* saturiora, ac fere crocea.

Pentaphyllum tertium Clus. ramos promit humi se spargentes, & subinde oblongas alias fibras agentes: folia quam Quinq. folii vulgaris molliora, aliquantulum incana & splendentia.

Crescit (inquit Clusius) in fummis Alpicum jugis, quæ tamen herbosa sunt, & sub Junii initium floret, in hortis autem Maio.

Locus.

- * 4. *Pentaphyllum minus folio subius albicante* J. B. *An Quinq. folium minus repens luteum* C. B. ? *Pentaphyllum minimum repens* Park?

J. B.

Radix lignola minimi fere digiti crassitudine, in fibras tenuiores abiens, longè latèque vagatur, cortice nigro obiecta, sapore adstringente, ramulos emittens complures, etiam palmares, humi fusos, in alios ramulos divisos, hirsutos & nonnihil rubentes: in quibus folia quæ pollice tæxeris, quinq. partita, singulis segmentis circa micronem leviter incisus, superne virentia, inferne albicantia: *flosculi* parvi, lutei, quinque foliis constant, apicibus multis luteis medium occupantibus: subinde autem flori quinque folia hirsuta, foris viridia, intus ad luteum vergentia, quibus interjecta totidem foliola dimidio minora, viridantia.

De loco natali hujus plantæ nihil scribit. At Quinq. folium minus repens luteum C. B. in colle patibuli vâ pontis Caltri novi & in ficcis locis Salenovæ copiose nascitur. Botan. Monsp.

- * 5. *Pentaphylli minoris major species folio subius albicante* J. B.

Folius est multò majoribus quàm in præcedente, ex longis pediculis dodrantalibus, & quinque foliolis, ac multis septenis, oblongis, extremis subrotundis, ferratis, subius albicantibus: *caulibus* palmariis, in summitate floribus luteis multis, ex brevibus pediculis: radice nigra, longâ, cum fibris crassis.

Ubi collectum hoc Pentaphyllum nescivit Descriptionis autor J. Bauhinus. Utrumque hoc Pentaphylli genus nobis incognitum est.

Pentaphyllum minus repens aureum Ad. Tormentillam admodum repræsentat: folia ejus qua terram specant albicant. Non propagat se ramulis defixis Pentaphylli vulgaris in modum, unde miror cur repentem vocet C. Bauhinus, nisi fortè radicibus repetit, ut innuit Joannes frater de suo, si modo eandem plantam intelligat.

Admodum obfcuri sunt Botanici in historia Pentaphyllorum.

- * 6. *Pentaphyllum minus molli lanugine pubescens, flore luteo* J. B. *Quinq. folium repens minus lanuginosum luteum* C. B. *Pent. minus repens* Park. *Quinq. folium incanum* Ger.

Clus.

Multa exeunt ab una radice capita ramosa, humi fusa, aliquot foliis Pentaphylli vulgaris & elatioris formâ similibus prædita, h. e. quæ quinque foliolis in ambitu ferratis, mollique lanugine pubescentibus, constant, sed non ut illa [præcedens] incanis, gustu initio exsiccatante deinde linguam nonnihil vellitante: Ex iis capitibus procedunt dodrantales interdum caliculi, similibus sed minoribus foliis ornati, gestantes in summo multos flores luteos, elegantissimos, pentapetalos, mediâtem florem occupantibus multis *staminibus* luteis. Semen in caput & veluti Fragi rudimentum congestum, fulcum. Radix longa, dura, satis crassa, fragi nigricans & tenuibus fibris donata est: sed & rami illi humi fusi plerumque fibras agunt, & vicina loca occupant.

Nihil illo vulgatus locis ficcis & nudis Pannonia, Austria inferioris, Moravia & Bohemia. Flore incipit incunte propemodum vere.

Locus.
Tempus.

7. *Pentaphyllum parvum hirsutum* J. B. *Pent. minus repens lanuginosum* Park. *Quinq. folium minus repens aureum* C. B. *Quinq. folii quarti secunda species* Clus. *Pentaphyllum incanum minus repens* Ger. emac.

Clus.

Cum præcedenti nascitur atque etiam floret, minus tamen frequens, humi similiter fusu, cujus cauliculi non virent sed purpurei, & graciliores sunt: folia angustiora, magis villosa, & illorum oræ altius ferrate: flores etiam magis aurei; in cæteris conveniunt.

Radice

Radice donatur (inquit J. Bauhinus) crassa, longâ, nigra: foliis parvis hirsutis, ex pediculis duas uncias longis: cauliculis multis, humi fuis, quatuor vel quinque unciam.

Paffim provenit (inquit J. Bauhinus) [at non in Anglia.] Martio & Aprili floret.

Tethys.

8. *Pentaphyllum rectum majus* J. B. *majus erectum* Park. *Quinq. folium majus rectum* Ger. *rectum luteum* C. B.

J. B.

Non minus strenuè astringit hujus radix quàm vulgaris lupini, multis adnatis aucta, rubescens: Caulis cubitales & majores, plures, duri & rigidi, recti, teretes, subrubentes, villosi, circa summum in aliquot alas, modò longas, modò breves divisi. Folia hirsuta, Alceæ fere æmula, variante divisa, quintuplici, septuplici, singulis segmentis profundè ferratis. Flores odore Agrimonie, Quinq. folii lupini majoris instar, colore luteo, intensiore, dilutiore & albo interdum, sed rarius, unde Lobelio in Adv. *Pentaphyllum album & purpureum* inscribitur.

J. Bauhinus fere in Alfaria spontaneum observasse scribit.

Est &

Locus.

9. *Quinq. folium Canadense humilis*.

Morif.

Cujus folia saturatius virent: flosculos magnos luteos, & consequenter capsulas majores aliorum more gerit.

- * 10. *Pentaphyllum rectum majus, tenuius, villosius, Pannonicum* J. B.

J. B.

Cubitalibus & majoribus tenuioribusque est caulibus, longis pilis hirsutis, non ita firmis. Folia per caules longos habent pediculos, dodrantales, longis etiam pilis hirsutis, ad principium duæ pinnae foliorum instar, tenues, simplices, unciam circiter longas, dividuntur autem folia in sex vel septem portiones, profundè ferratas, quales in prædicto sed minores, villosiores, candidiores: rami dividuntur in tenuiores ramulos, qui desinunt in capitula minora quorum calices minores, cum longis pilis, candidiores. Cujus coloris sunt flores nos latet.

- * 11. *Quinq. folium montanum luteum erectum hirsutum* C. B. *Pentaphyllum montanum erectum* Park.

C. B.

Ex radice nigricante cauliculi exeunt tenuissimi & sesquipalmares, in summo multifidi, & molli lanugine pubescentes: folia inferiora longissimis pediculis donata, in septem (at quæ in caule in quinque) lacinias profundas, diversâ longitudinis, per oras ferratas, pilisque donatas dividuntur: quæ parte inferna, ut in vulgari, rufescunt, tantillum incana sunt, non tamen splendent. Flores habet parvos, aureos, quinquefolios, multis brevibus & croceis staminibus donatos, quibus capitulum aliorum more, semen minutum continens succedit.

In montis Crenzacensis ad pagulum ascensu provenit.

Locus.

12. *Quinq. folium rectum luteum Monspeliense*.

Folia huic longis insident pediculis, & circumcirca dentata sunt denticulis majoribus, non admodum hirsuta. Caulis ex eadem radice plures exeunt, dodrantales, minus crassi & firmi minisque erecti quàm Pentaphylli recti majoris vulgaris, in summitatibus suis in aliquot ramos divisi numerosos flores gestantes luteos.

In sylva Valena propè montem Lupi non longè Monspelio invenimus. A præcedentibus duobus specie differre videtur.

Locus.

- * 13. *Pentaphyllum seu Heptaphyllum albo-pallidum, seu flore ochroleuco, petalis singulis cordatis*. Morif. Hist.

Morif.

Humilis est hac species, foliis dilutius virentibus, hirsutioribus; floribus sulphureis seu albo-pallidis cordatis.

- A. 14. *Pentaphyllum erectum, foliis profundè scissis, subius argenteis, flore luteo* J. B. *rectum minus* Park. *Quinq. folium erectum folio argenteo* C. B. *Quinq. Tormentilla facie* Ger. *Tormentil Cinquefoil*.

Radix ei simplex, satis crassa, lignosa, exterius obscurè rubens, interius alba, plurimis fibris capillata, in numerosa capita divisa. Caulis inde emergunt plures, teretes, rubentes, hirsuti, in terram reclinati. Folia in caulibus alternatim sita, ad exortum summi geminâ appendice caulem amplectuntur, pediculis longis incanis, venosa, & profundis incisuris circa margines ferrata, superne obscurè viridia, hirsuta tamen, inferne incana lanugine obducta. Flores in fumis cauliculis parvi, flavi pentapetali, & calice quinque segmentis composito, quem alia quinque segmenta angusta

Ggg

Locus & Tempus.

gusta obvallant, ut in Pentaphyllo vulgari repente. Semina eadem modo nascuntur, parva, colore par maturitatem Olive immaturæ condite ferè.
In sterilibus arenosis aut glareosis pascuis sed rariis; interdum & in muris. Junio mensis floret.

15. *Quinqueseolum rectum* J. B. rectum flore albo nobis. An *Quinqueseolum album majus caulescens* C. B? *Pentaphyllum majus luteo flore vel albo* Park?

Radix ei crassa, cortice nigricante oblecta, [ruffa & subnigra, lignosa, astringens *J. B.*] in plura capita nonnunquam divisa. *Folia* pediculis longis hirsutis insident, brevibus pilis circa margines & in averfa parte donata, superne glabra, pallide viridia, quinquepartita, partibus singulis brevibus, latis, extremo subrotundis, in ambitu minime serratis sed extremis duntaxat oris duobus tribusve denticulis, interdum tamen ad medium usque, humorem glutinosum exsudantia, unde ad tactum viscosa sunt. *Caules* palmaris & sesquipalmaris, erectus, hirsutus, fibruber, folis vestitus tribus quatuorve, (quæ ex bino folio seu vaginâ quoddam caulem amplectente exeunt) in summitate in plures ramulos spargitur, unde & flores umbellam quodammodo mentiuntur, albi, è quinque foliis compositi longiutuli, cum flos expanditur, in tantum à se invicem distantibus, ut inter duo qualeslibet folia unum calicis segmentum appareat & florem componere videatur, ut in Fragaria. Medium floris occupant villi tomentosi innumeri, in fasciculum velut congesti, albi, nonnunquam etiam purpurascens, apicibus pullis inhiænes. Mensis Juli initio flores incept.

Locus.

E rupium hillis exit in altissimi montis Saleva propè Genevæ; itemque ad latus porte Max. Carthusianorum cenobii Gratianopolis ducentis. Invenimus & in Alpibus Carinthiacis.

Descriptio *Quinqueseoli* albi majoris caulescentis C. B. plantæ nostræ in perisque convenit: excepto quod folia serrata in ambitu faciat, & floris petala in summo divisa.

- * 16. *Quinqueseolum album minus* C. B. *Pentaphyllum album minimum* Park.

In paucis, excepta partium omnium parvitate, à præcedente differt, nimirum foliorum pedicellis brevibus, & foliis ipsis extremis tantum oris serratis.

Quinqueseolum 2. minus flore albo Clus. *Quinquese. sylvaticum minus flo. albo* Ger. emac. *Pentaph. album minus* Park. *album minus* alterum C. B. An *Pentaphyllum Alpinum argenteum flore albo nostrum*?

Clus.

Ex eadem radice quæ nigra est, multos plerumque caulescens proferre solet, confertim nascentibus secundum radicem incanis foliolis, formâ superiori [loquendi] similibus onustos, graciles, non humi fufos, sed rectos, & summo fastigio multos *foliolis* priori [loquendi] similes. Sequens genus videtur sed per omnia minus.

Locus.

Erit hoc inter saxa & scopulos summis Austriacarum & Stiriacarum Alpium jugis Clusius. Floret sub finem Junii, interdum Julio & Augusto, prout jam illa maturitas aut senilis nixibus fuit libera. Accedit ad nostrum *Pentaph. argenteum Alpinum* flore albo, in nonnullis tamen ab eo differt.

17. *Quinqueseolum album majus alterum* C. B. *sylvaticum majus flore albo* Ger. *Pentaphyllum album* J. B. *majus alterum album* Park.

Clus.

Ex radice multis fibris donatâ pediculi plures exoriuntur, palmares & sesquipalmares, tenues, angulosi, hirsuti, folium singuli sustinentes quinquefidum, superne glabrum virideque, inferne argenteo lanugine villis, cujus segmenta singula carinata ferè; quædam longiora quàm minimùm, alia minime serrata, in obtusum mucronem desinunt, quàm in Tormentilla argentea longiora, superna parte virore non ita obscuro, notata glabra. Ex calicibus hirsutis flores peculiaribus quoque pediculis longiutulis insident Fragarie, colore perinde lacteo, staminulis in medio luteis. Sapor herbe glutinosus.

Locus.

In Alpibus Scitiacis inter oppidum S. Michaelis & Knittelsfeld invenimus. Clusius in montosis felvis in Austria, Moravia & Pannonia iterarum observavit: nam *Pentaphyllum album* r. Clusii ab hoc non separo. Clusius autem cauliculos exiles & tenues, dodrantales ei attribuit: radicem crassiusculam, nigricantem, in ambitu sese diffusentem: *folia* extremis duntaxat oris crenata.

18. *Pentaphyllum argenteum Alpinum flore albo*. An *Pentaphyllum foliis superne & inferne incanis* J. B? An *Quinqueseolum minus album alterum* C. B? *Quinqueseolum sylvaticum minus flore albo* Ger. emac. *Pent. album minus* Park.

Radix crassa, lignea, nigricans, vel atro rubore perfusa, ex qua plura capita squamata. *Folia* confertissima, quinquepartita & interdum tripartita, exigua, lanugine molli, argenteâ tam supra, quam subius canentia, obtusa, & in extremo duntaxat duabus tribusve crenis incisa, pediculis brevibus mixta. *Caulescens* ex eadem radice plures exeunt, duarum unciarum pariter villis, tenues & infirmi, foliolis duobus tribusve tripartito divitis vestiti, quæ appendicibus duabus caulem amplectuntur; *folia* in summitate sustinentes duos vel tres, pentapetalos, albos, cum numerosis intus staminibus,

multis, apicibus purpureis capitatis. Vice styli congeries & veluti fasciculus filamentorum. *Calix* ex decem foliolis hirsutis in acutum exeuntibus confat, quinque laticioribus, quinque angustioribus, alternatim positus.

In summitatibus montium altissim. max. Carthusianorum cenobio imminuentium invenimus. *Locus.*
Planta J. Bauhino descripta ab hac nostra differt quod in singulis caulibus flores gerat singulos.

19. *Trifolium argenteum Alpinum* Ponz. *Alpinum argenteum Persici flore* C. B. aut certe ei similimum.

Eodem in loco cum præcedente planta à nobis inventum, non videtur ab ea specie differre. *Folia* duntaxat angustiora longioraque videbantur. Verum quicquid de eo sit, *Pentaphyllum* foliis inferne & superne incanis *J. B.* idem proculdubio est *Trifolium argenteo Alpino Ponz.* cum in eodem loco, monte Baldo nimirum, utrumque inventum sit, cumque in *Pentaphyllo* illo dicto *folia* observentur duntaxat terna, & in singulis caulibus flores singulares, quod idem de suo *Trifolio argenteo* observavit Pona.

Planta autem quam nos hoc titulo intellectam volumus, quàmque præcedenti specie eandem suspicamur, à *Trifolio argenteo Alpino* Ponz. h. e. *Pentaphyllo* foliis inferne & superne incanis diversa videtur, cum in eodem caule duos interdum aut etiam tres flores gestet, alioquin simillima.

Trifolium faxatile hirsutissimum *J. B. C. B.* huic plantæ simillimum nobis esse videtur, & fortè idem. Descriptionem videlicet apud utrumlibet auctorem.

- * 20. *Pentaphyllum minus argenteum* Park.

Park.

Ramulis plurimis albenibus, ad radicem multis & brevibus filamentis seu capillamentis potiùs quàm foliis vestitis, humi se diffundit; superius exeunt folia parva, extremis subrotundis & minime dentatis, superne obscure viridia, inferne argentea. Summos ramulos occupant capitula seu folliculi multo incerto numero & ordine, longos surculos circumdantes, à reliquis generibus multum diversi, è quibus exeunt minimi & vix discernendi folliculi albenes, quos sequuntur semina minutissima flavescencia. *Radix* parva, longa, dura, fibrata multos annos durat, in multa capita divisa, ut magnum terræ spatium occupet.

Ex feminibus è regionibus transmarinis acceptis Parkinsono succrevit.

Alchimilli potiùs quam *Pentaphylli* species nobis videtur.

- * 21. *Quinqueseolum Lupini folio* C. B. *Pentaphyllum* *Σιδικα* Thal.

Descriptionem hujus vide apud Thaliu.

- * 22. *Quinqueseolum tuberosum Indicum* C. B. *Pentaphyllum Indicum* Clus. exot. l. 4. c. 18.

Clus.

Bina duntaxat habebat *folia* eaque tenella, peracri tamen sapore prædita, ex tuberosa radice prodeuntia, gracili, septem aut octo nihilominus uncias pediculo subnixa, in quinque profundas & ad pediculum usque ferè peringentes lacinias divisa, nervo singulas lacinias à pediculo ad summum mucronem secundum longitudinem secanto, & venis quibudam ab eo nervo in latera excurrentibus prædita. Caulis & flores proferret mihi incompertum: sed radix quæ, ut dicebam, tuberosa infar radicis Tormentille, & solida, parte externa aliquantulum fulca, internâ verò alba, & cussidum acrimoniæ particeps duorum aliorum foliorum, quæ abrupta, vestigia adhuc retinebat, plenæque & aliquor fibris donata erat.

In sporulis Nicolai Colii M. D. reperta erat, qui cum iis quos Mercatorum societas Amstelodam. in Indiam Orientalem aromatum comparandorum gratiâ ablegaverat, Anno 1601. profectus in reditu extinxerat.

Non videtur pertinere ad hoc genus.

CAP. XV.

De Pentaphylloide.

A Pentaphyllo cum quo in aliis plerisque convenit, foliis lobatis, Agrimonie aut Caryophyllatæ ferè amulsi differt.

1. *Pentaphylloides erectum* J. B. *Pentaphyllum fragiferum* Ger. Park. Clus. *Quinquifolium fragiferum* C. B.

Radice prædicitum est plurium capitum, crassiusculâ, lignosâ, cortice saturatiùs rubente, strenuè adstringente, rectâ, è qua *pediculi* pluculi prodeunt, palmares, quorum extremo connectuntur *terna folia* hirsuta, serrata, Fragariæ amulâ, longè minora, rursusque eidem costæ una aut altera confimilium foliorum conjugato, quo longius à supremis illis absunt minorum. Inter hæc caulis nascitur cubito altior, hirsutus, semel atque iterum quinis junctis foliis insignis, superius in ramulos aliquot divaricatur, qui multos *flores* gerunt, albos, Pentaphylloidis supini duplo majores, subiectis radiatis foliolis viridantibus, hirsutis, floribus umbilicum occupante capitulo Fragum ferente, ut in cæteris Pentaphyllis, quod constat feminibus oblongis, ferè rufis.

In monte Saleva propè arcem antiquam jam ferè collapsam oritur. Clusius in Leytenberg locis umbrosis, inque Pannonia multis locis, non modò in cædis sylvis, sed etiam gramineis campis, &c. observavit.

Tempus. Floret Maio; fructus paulò seriùs maturefcit.

2. *Pentaphylloides supinum* J. B. *Pentaphyllum supinum* Potentillæ facie Ger. Park. *Quinquifolium fragifero affinis* C. B.

J. B.

Folia plurima pediculis longis, ex radice crassiuscula, longa, multorum capitum, annectuntur conjugatis, singula serrata, ad Gerani supini folia accidentia. *Caulis* cubitalis, inanis, numerosos gerunt *flores*, parvos, luteos, ex brevibus pediculis. Succedunt *capitula* parva Fragis immaturis similia.

Locus. In Germania prope Rhenum, infra Moguntiam invenimus. Frequens in agro Viennensi, in extensis prætorum marginibus, secundùm sylvas. Clus.

3. *Pentaphyllum pusillum repens foliis argenteis fragiferum* N. D. Hort. Lugd. Bat.

4. *Quinquifolium similis emephyllis* C. B. *Emephyllon* Park.

Radice habet crassam, nigricantem, in longas fibras abeuntem, à qua *cauliculi* plures ad exortum usque conglobati, per terram sparsi, capillacei, multifidi, tres quatuorve uncias longi prodeunt. *Folius* est oblongus pedicellis donatis, in novem lacinas angulissimas per margines incisas, & hirsute villosas, divisus. *Flores* parvi, aurei, & *capitula* parva Quinquifoliorum modo à pedicellis sustentur.

Locus. Ex Helvetiorum Alpibus.

- A. 5. *Pentaphylloides fruticosum*. *Schub. Cinquefoil*.

Totâ planta castaneo est colore, exceptis foliis & floribus, gustu subdulci, ligno solido. Radix ei fibrosa, undique juxta caulem turiones, seu mavis stolones, emittens. *Caulis* bipedalis aut altior, in plurimos ramos & sîrculos divisus & subdivisus; per quos ad singulos pollices pediculi feminales alterno ordine siti *folia* sustinent, subius lanuginosa, supernè glabra, viridia, quodammodo pennata, è pinnulis oblongis septenis (rariùs quinis) composita, ita dispositis ut ex uno quasi centro quaterne, ex altero (scilicet superiore) ternè prodire videantur. *Flores* lutei, amplii, pentapetali, unguibus tenuibus adnascetes, adeò ut citò decidant, novis tamen indies succrescentibus per totam ætatem. *Calix* Pentaphyllorum more è quinque (rariùs sex) foliis lanuginosis acuminatis constât, totidem tenuioribus interjectis. Semina aut proorsus nulla, aut saltem inconspicua; nec quicquam post exactos flores præter brevem quandam lanuginem multis staminibus interspersis reperias. *Caulis* singulis annis (nè dicam sæpius) cuticulam seu corticem exterioriorem exiit, adeò ut eodem tempore eidem cauli vel senas, vel fortasse etiam denas, cuticularum lacinas adherentes conspicias.

Locus. Repertur ad ripam Meridionalem Tæes fluvii qui Dunelmensem episcopatum ab Eboracensi provincia determinat, infra vicum *Thorpe* dictum variis in locis, nec minus infra cenobium S. Athelstani, *Eggleston-Abbey* dictum, in agro Eboracensi. Hanc plantam primus observavit, nobisque ostendit, & descriptionem à se concinnatam communicavit D. Johnson Eboracensis.

C A P.

CAP. XVI.

De Pentaphylloide Argentina dicto.

Argentina ab argenteo foliorum splendore dicta est. Germani *Genferich*, id est Anserinam, appellant, quod hac Anseres in cibo delectantur. Quo nomine Græci & Latini hanc herbam appellant à nullo proditum est. Recentiores quidam Potentillam ab eximio vinibus quibus pollet vocant, nonnulli Agrimoniam sylvestrem ob formæ affinitatem. *Trag.*

- A. *Argentina* Ger. *Potentilla* Park. C. B. *Potentilla seu Argentina* J. B. *Wild Canby, Silber-weed*.

A foliorum molli & argentea lanugine nomen accepit hæc planta. Radicem habet nunc simplicem, cortice nigricante testâ, nunc fibrosam, gustu adstringentem, undè plurima emergunt *folia*, in terram resupina, Agrimonie foliis similia, majoribus hinc inde pinnulis, obtusis, circa margines profundè dentatis, cum plurimis minuculis intermediis confantia. *Flagella* undique spargit, quibus insigniter se propagat, Fragariæ instar. Ex als foliorum, quæ appendicibus suis flagella amplectuntur, exeunt *flores*, singulares, pediculis longis hirsuti fusi, flavi, quinque foliis subrotundis non crenatis compositi, cum plurimis in medio staminibus & apicibus concoloribus, è calice hirsuto, quinque segmentis acutis, (quæ conniventia florum antequam aperitur, & semina iterum flore dilapso occultant) composito. Hæc autem folia alia quinque circumstant, nonnunquam segmentata.

Frequens est circa semitas & loca aquosa: Amat enim loca uliginosa & ubi per hyemem aquæ stagnant.

Ut genere sic viribus cum Fragaria, Pentaphyllo, Tormentilla convenit: quas summam recentet Schröderus his verbis.

Refrigerat moderatè, astringit fortius, siccit, coarctat.

Hinc languis expulsiōni medetur, diarrhoeam & reliquas tum alvi, tum uteri fluxus compescit: hæmoptici & hæmorrhoidis subvenit: renem calculum insigniter atterit: vulneribus ingui & ulceribus admodum conducit. Externè famosa est in doloribus dentium mitigandis, putredine pinguarum arcenda, æstu febrili sopiendo, quem potenter compescit, cum sale & aceto contusâ plantis pedum supponatur, vel carpis applicetur.

Aquam hujus stillatiam ad lentiginis, panos & maculas, fuscâque colorem sole contractum delendum Angliæ mulierculæ adhibent.

Hujus radices, quas *Agrostis* vocant, in agro Eboracensi circa *Settle* oppidum hyberno tempore effossas pueri escant. Sunt enim sapore suavi, nec minus grato quàm *Psaltinacæ*, ut à Pharmacopoeo quodam fide digno, ibidem degente certior factus sum. Postea observavi etiam porcos radices hæc rostro effossas libenter vorare.

Experimento egregio didicit Jo. Agricola Potentillæ succum unâ cum pulvere Colchici vulgaris mariscis ani mederi. *J. B.*

Castor Durantes jubet ut dysentericorum indatur calceis: Atque hac arte non solum dysenteriam, sed omne genus p.n. fluxiones infimi ventris, ut nimios menses, imò narium hæmorrhagiam dubio profectum sistere valebit. *Sim. Paulus.* Hartmannus eandem hoc modo usurpatam valuisse ad dysenteriam affirmabat, postquam medicorum opera nihil profuisset.

Hanc etiam pro Arcano celebrat Petr. Borellius Cent. 1. Observ. 12.

Diuretica aliquando cum fructu in febribus exhibentur, inter quæ Anserina (specificè prodest, sic etiam & Sal Anserinæ, quod mihi pro specifico est. D. Soume è Dolai L. 3. C. 7. S. 14.

CAP. XVII.

De Tormentilla.

Tormentilla, *Emelquon*, quod radices pulvis cum aluminis & Pyrethri momento cavis dentium inditum eorumdem tormentum five cruciatum sedet. *Lab.* Alii à Dysentericis torminibus sanandis à Recentioribus ita nominatam censent.

A Pentaphyllo distinguitur, foliis septenis in eodem pediculo, quod & Pentaphyllis nonnullis commune est, sed præcipue flore tetrapetalo, quod huic proprium.

- A. 1. *Tormentilla* Ger. J. B. *vulgaris* Park. Offic. *glycystris* C. B. *Tormentil oꝝ Septfoil*.

J. B.

Ex radice crassa, pollicem nonnunquam superante, aliâs rectâ, aliâs in obliquum actâ, rubente, fibrosa, sapore adstringente *visculæ* plures emittit humi fusas, nonnihil subinde erectas & cubitum interdum longas, hirsutas, rubescentes, tenues; in quibus ex intervallis *folia* caulem ambientia, Pentaphylli, hirsuta, sed divisa septemplex. *Flores* parvi, lutei, tetrapetali, aliâs Pentaphylli similes, Ggg 3

les,

les. In hujus colico observatur aliquando adnatum tuberculum quoddam, excrementitium, concretionem Pomorum Quercinorum, in cuius antro stabulantur vermiculi seu terebines.

Locus.

In pascuis ubique ferè, præsertim ficcioribus & montosis.

2. *Tormentilla Alpina major* Park. *Alpina vulgaris major* C.B.

Radix huic odorator, rubicundior ac major vulgari: *Folia* etiam majora: in reliquis conveniunt.

A. 3. *Pentaphyllum reptans alatum foliis profundius serratis* D.Plot. minus viride flore aureo tetrapetalo, radicales in terram è geniculis demittens Moril. An *Pentap. Tormentillæ facie repens* Hort. Leyd?

D. Plot.

Quinquefolium vulgare repens crescendi modo æmulatur, & in plerisque partibus refert: nisi quod folia nonnulla ad exortum plantæ è radice subrotunda & Alchimillæ modo integra & indivisa obtineat; alia quinquepartita superiore tantum medietate dentata. *Folia* non semper quina in eodem pediculo existunt, sed prout caules seu flagella in longitudinem excreverint paulatim pauciora, quaterna v.g. terna, bina & in extremis cauliculis singula; Omnia ad pediculi exortum binas appendices seu aurículas adnascentes obtinent, ut in vulgari Tormentilla.

Flores Tormentillæ instar tetrapetali; è mille vix unum reperies pentapetalon.

Ad margines arvorum inter *Hockley* & sylvas colli *Shatover* subjacentes, & alibi in agro Oxoniensi invenitur.

Locus.

Vires.

Tormentilla, cum Pentaphylli revera species sit flore tetrapetalo, easdem cum eo vires obtinet. Siccat & potenter astringit; hinc in fluxionibus quibuscunque alvi, uteri, &c. non aliud remedium usitatum quam Tormentillæ radix, quomodocunque exhibita: præterea diaphoretica est & alexipharmaca; unde & omnibus medicamentis quæ adversus venena, pestem, varolas & morbillos aliòve morbos malignos componuntur adhibenda, præsertim si cum fluxu alvi conjuncti sint. Tandem vulnerariis potionibus, unguentis & emplastris adjungi solet, nam vetera & putrida ulcera & abcessus sanat.

In insulis Ferroensibus Tormentillâ utuntur, defectu corticum in pellibus Animalium præparandis. Th. Bartholin. Aë. Med. An. 1671. Obf. 49. D. Tancr. Robinson.

Ad Diarrhœam commendat Etmullerus Extractum Tormentillæ, præmissi si opus est Rhabarbaro una alterâve vice: hinc exhibitum ana ʒiſs. ad ʒj. quod remedium præcellit omnibus aliis medicamentis in dysenteria epidemica. D. Hulse ex Etmulleri prax. cap. de Diarrhœa.

C A P. XVIII.

De *Plantagine aquatica*.

Plantago dicitur ob aliqualem foliorum similitudinem.

Loco natali, & flore tripetalo cum Sagitta convenit, foliis Plantagineis ab eadem differt.

A. 1. *Plantago aquatica* J. B. *aquatica latifolia* C. B. *aquatica major* Ger. Park. ~~Great Water-Plantain.~~

J. B.

Foliorum cum caulis imo quod involvunt ad tenues usque & numerosas radicum fibras turbina-tus coitus bulbi faciem aliquatenus mentiuntur: *caulis* autem striatus, angulosus, inanis, subrubri, plerumque cubitalis, non raro etiam procerior, alis indidem ortis in cœrem coronatur, atque hæc raris-simum in radiatis ex intervalis furculos facientes: quorum extremis insident *strobili*, dilutiori purpura palléscentes, fimbriatis foliis tribus constantes: totidem toti flori subiectis foliis minoribus, viridan-tibus, herbacei coloris, staminulis fœnis è medio strobulo exantibus. *Semina* Mille vix majora, utrin-que compressa, margine sulcato, in trigonum junctis lateribus disposita, copiosa. *Folia* Plantagi-nis, longiora, acuminate, nervosa, glabra, sapore subacido prædita.

Locus.

In & juxta aquas ubique ferè reperitur.

Johnfonus apud Gerardum hanc plantam Limonium Dioscoridis & Plinii esse contendit, quibus argumentis apud ipsum vide. Certè inest admodum Plantago appellatur, cum qua parum habet similitudinis.

Vires.

Refrigerare & ficcare dicitur. Schwenckfeldius procidentiam ani curare, rubentem podagram, capitis dolorem à causa calida mulcere, cruento spato urinxque mederi tradit. Summum secretum & expertissimum quo subito lac in mammillis consumatur esse ait Timotheus Rossin succum hujus Plantaginis illis applicatum.

A. 2. *Plantago aquatica minor* Park. *aquatica humilis* Ger. *aquat. humilis angustifolia* J. B. *aquat. angustifolia* C. B. ~~The lesser Water-Plantain.~~

J. B.

Gracili concavo, nudoque *caule* pedali & altiori prædita est; verticillatim circa medium pediculis quadrantalibus & trentalibus ex geniculo ortis radiato; consimiliterque aliis ejusmodi summum caulem

caulem coronantibus; quorum unicuique *flos* insidet fatis amplus, albus unguibus flavis, è tribus ca-ducis foliis compositus, glomerato in parvi echini modum capitulo relicto. *Folia* ex radice fœna sepepæne, junceo pediculo palmari & lequippalmari nixa, angusta, acuminata, glabra, tribus longis nervis distincta. Odor plantæ mihi non adeo gratus sed potius gravis, ad Castorei odorem accedens. Radix innumeris fibris albenbibus constat. Adde, quod capitulum in medio flore aliquot staminula breviter circumstant, acuminulis luteis.

C A P. XIX.

De *Sagitta*, seu *Sagittaria*.

Sagitta dicitur hæc herba, quod ejus folia alata sagittæ cuspidem proximè referant.

Sagitta minor J. B. *aquatica minor latifolia* C. B. *minor latifolia* Park. ~~Arrow-head.~~

J. B.

Sagittæ radices sunt multe, albæ, crassiusculæ, fungosæ, non sine capillaribus fibris, à quibus pro-pagines nascuntur longissima, interdum bicubitales, junceæ tenuitatis, subter aquam serpentes, si-miles radicibus Lyfimachia luteæ. *Folia* aquis innatant rare formæ, alata Sagittæ macronem æmu-lant, fuscis hinc inde in superna parte maculis notata, quadam ex primis in acumen non desinunt sed rotundantur. In eorum porrò singulas alas longi, terni aut quini nervi per longum porrigitur, obliquis à nervo in nervum venulis intercurrentibus, levore Plantaginis aquaticæ, pediculo mi-nimi digiti crassitudine, fungoso, striato, penè triangulo, duos aut tres cubitos longo pro aquæ profunditate in qua vivit. Folia sapore nonnihil subdulci & viscido, cum vestigio obicuro acrimo-niæ: *Caules* rectos duos aut tres emittit, non multo foliis altiores, rotundos ferè, striatos, crassos, fungosos, in quorum parte superiore plures flores exoritur, plerumque terni, caulem amplectentes, ex pediculis five ramulis, modò longiusculis modò brevioribus, pulcherrimi, mediocriter magni, tribus foliis albis constantes, ungue purpurascens notatis, florum Amygdalarum foliis paulo mi-noribus, in medio apices multi rubentes. Sub flore tria foliola viridia. Flores excipiunt echinata *capitula*, subpurpurea, magnitudine penè fructuum Arbuti vel Fragorum, ex aculeis velut constan-tia, quæ nihil aliud sunt quam *semina* lata compressa in acumen desinentia, unguibus Avium similia.

Locus.

In aquis leniter decurrentibus frequens est. Sagittæ tres species seu varietates constituent Botanici.

1. Sagittam majorem J. B. Ger. quæ aquatica major C. B. major latifolia Park. minori angustifolia jam descriptæ, excepta magnitudine, per omnia similis, verum folia non ulque adeo acunthnata habentur.

2. Sagittam latifoliam minorem, superius descriptam.

3. Sagittam minorem angustifoliam J. B. quæ aquatica minor angustifolia C. B. Sagittaria minor angustifolia Park. Hæc minori descriptæ per omnia similis, sed omnia minorâ sunt ei, foliisque angustiora multo, magisque acuminata.

Hæ tres varietates non videntur nobis inter se specie differre; siquidem promiscuè in eisdem aquis persepse oriuntur, unde & eidem semine ortum suum debere videntur.

LIBRI DUODECIMI

SECTIO SECUNDA.

De Herbis semine nudo polyspermis flore nudo seu nullo Perianthio tecto.

Herbe semine nudo polyspermæ, flore nudo, h. e. nullo perianthio tecto, sunt vel eodem

Quadrifolio seu cruciati, majores & farmentosa, gustu fervido, cincinnis seu plumulis longis villosis feminibus adnatis; CLEMATIS.

Polyphylo, caule

Indeterminatè foliato, speciosum florum thyrsum proferente, foliis pinnatis, radicibus

Tuberosi, bulbillis ab extremis fibrarum filamentis dependentibus, feminibus in circum dispositis; FILIPENDULA, Oenanthe.

Fibrosi, feminibus incurvis, in globulum congestis; ULMARIA.

Determinatè foliato, ex unica tantum distinctione, ubi terna hærent folia, floribus in singulis caulibus singulis; feminibus

Ranunculis, in capitulum congestis, nullo pappo aut lanugine vel adherente vel involvente, folio variè dissecto; ANEMONE nemorum.

In pappo absentibus, multiplici colorum varietate & pulchritudine; ANEMONE. Hujus flos vento flante potissimum aperiri dicitur, unde nomen.

Caudatis, cincinnis seu plumulis longis adherentibus; PULSATILLA.

CAP. I.

De Clematide.

Clematis dicitur à clematis farmentum, quoniam flagellis vitigineorum æmulis arborescendit.

Noce ejus sunt flos quadrifolius seu cruciatus, cincinnati seu plumulæ longæ villosæ in plerisque speciebus feminibus adnatæ, sapor fervidus.

A. 1. Clematis latifolia sive Atragene quibusdam J. B. Clematis sylv. latifolia C. B. Clematis sylv. latifolia, sive Viorna Park. Viorna Ger. Great wild Climber or Etabelers joy.

J. B.

Sarmentis aliquatenus vitigineis luxuriat, crassis, usque angulosis, rugosis, junioribus subhirsutis, subinde rubentibus, obsequio flexu lentis. Folia quina, Dulcamaræ æmula, aliis integra, aliis dentata & fimbriata, gustu acia, viticulae medietate tortili, quæ capreolorum loco vicinis arbutis implicata scandit, adnæctuntur. Flores racematim petiolis incanis insident, suavolentes, candidi, quaternis radiatis foliis constantes; quorum medullarum obidet muscosus staminum pallidorum cincinnus. Flores excipiunt acini complures, cuneatim indidem orti, pinnatæ lanuginis tomento barbati. Radix crassiuscula, fusca, fibris donata.

Illius sarmenta (inquit Clusius) in Pannonia conspicebam brachiali crassitudine, nodis carentia, recta, rimoso cortice vitis instar tecta, hæste interdum longitudine sub vastis arboribus, & læte ramos spargentibus (quibus se implicaverat) crescentia. Tantam magnitudinem & staturam apud nos raro assequitur. Ramuli ejus cinerei sunt lenti & tenaces, unde viminum aut funiculorum loco inserviunt januis aut craticulis colligandis, fasciculis vincendis, &c.

Varietas.

Vulgaris

Vulgaris est omnibus quas Clusius adiit provinciis, vicinis arboribus & sepibus sese implicans. Læti.

Julio mense florens; fructus plumis suis incanescens dependens.

Gustus fervidus & acris calidam vim arguit. Ulius ejus est ad circulos pro retinendo labente uti Vires & Ulin.

ro. Ad confringendos falces veluti Salices & alia vincula adhibetur. J. B.

Floris, semine, cortice & radice vim urendi habet.

Species illa quæ Flammula dicitur, digitis trita, acerrimo odore velut Fulgor momento nares ferit admoda. E Flammula utraque tam recta, quam scandente elicitur aqua, quæ Spiritus vini infra fervida est. Hanc compertum est (inquit Matthiolus) efficacissimam esse in morbis frigidissimis. At certe intra corpus non debet assumi, nisi aliis aquis probè mista & temperata, ne viscera lædat.

Sunt qui hujus oleum commendant ischiadici, articulorum illiusque doloribus, urinæ augmentum & renum calculis, in quibus morbis aut calidum illud inungunt, aut clysteribus infundunt. Id autem preparant hoc modo. Flammulae folia tenuissimè concisa in rosaceum imponunt, quod vitreum vas exceperit, ac inde per ætatem insolantibus obturato vase. Datur etiam in cibis hisce morbis affectis trium drachmarum pondere. J. B.

2. Clematis Batice Ger. Batice Clusio J. B. sylv. altera Batice Park. peregrina, foliis Pyri incis. C. B.

Clus.

Longa. habet sarmenta, lenta & ramosa, binos per intervalla capreolos, contrariis semper inter se pediculis nascentes proferentia, quibus vicinas arbores & frutices scandit: folia Pyri ferè, minora tamen, dura, viridia, in ambitu incila five serrata, acris & fervidi gustus, singularia in singulis pediculis, sed plurima simul ex claviculæ ramis procedentia, inter quæ ex utroque sarmentorum lateris pediculi exeunt calyculum Tichymali caveolis seu labellis similes sustinentes: ex cujus medio exilit capitulum ex multis feminibus Mitho aequalibus conflatum, quibus insident oblongi cincinnati, & albae quodammodo villosæ plumulae.

Hanc stirpem primum invenit Clusius inter Afundum (vulgo Medice Sidonia appellatum) & Calpen, secundum fluentia, vicinas arbutulas operientem & suo pondere imprimentem, deinde aliis Batice locis, Januario jam suis cincinnos explicantem.

3. Clematis sive Flammula repens C. B. Clem. sive Flammula scandens, tenuifolia alba J. B. Clem. urens Ger. urens flore albo Park.

Clematis hæc per se infirma, nonnisi proximis sulca in alium nititur: neque tamen id ullorum capreolorum ope facit, sed foliorum pediculis sepes amplectitur. Sarmenta habet striata, viridantia, geniculata: folia recticaulis Flammulae foliis similia, à Vitalba five Atragene differunt longitudine, angustia & soliditate; tota etiam planta minor. Flores albi, odorati, qui urida villosa si imprudenter attingerint inflammant. Semen succrescit plumacea cristâ insignis. Habetur flore pleno.

Circa Montepelium in collibus saxosis, & alibi in transmarinis observavimus: in Anglia, quod sciam sponte non provenit. Julio & Augusto floret.

Hujus minor quedam species seu varietas esse videtur Clematis maritima repens C. B. Park. De Species minor. Descriptiones enim in plerisque conveniunt. Addit insuper, Cauliculos atrovirente cortice vestitos: folia acuminata & nervosa, tria uni-pediculo communiter insidentia, qui velut in capreolum abit (quod non capio) quæ in summo caule floribus subiciuntur angustissima esse. Flores longis pediculis sustentari, habereque multa intus stamina villosa, alba. Semina plana, subrotunda, rufescentia, bina ternæ simul. Hæc accidentia, quamvis in descriptione omissa, præcedenti plantæ pleraque conveniunt: provide enim non separamus. In maris Adriatici littoribus invenitur. C. B.

4. Clematis sive Flammula surrecta alba J. B. Flammula recta C. B. Flammula Jovis surrecta Ger. Park.

J. B.

Fibrosam radicem demittit & albicantem: sarmenta nullius opis indiga, suâ vi in duorum & plurimum cubitorum altitudinem nituntur, lævia, teretia, propter terram nonnihil rubescentia, fistulosa & geniculis intercepta. Folia cujusmodi ferè in vulgi Flammula adversi parte subhirsuta & ferè incana, adversi verò atrovirentia. Flores confusiles, copiosi, quadrifolii, candidi, apicibus viridantibus. Non minus urida vi vesicas hæc excitat quam cognata repens.

Hæc ab eis qui diligentius observant (teste Clusio) duorum generum esse deprehenditur. Una duplex species armata rubescentia habet, quemadmodum & foliorum nervos & pediculos, præciorque est citi. & odoratum fert forem. Alterius autem sarmenta cum foliorum pediculis virent, & florem ferius proferunt. Humanam verò altitudinem utriusque sarmenta plurimum superant, & singulis annis nova, eoque frequentiora ineunte vere (marcidis & corruptis prioribus) renascuntur.

In sepibus ad montes propè Ratisbonam in Germania observavimus. Clusius in Austria & Pan-Loc.

5. Clematis

5. *Clematis Pannonica* Ger. *Pannonica flore cœruleo surrecta* J. B. *Clematidis cœrulea erecta* C. B. *Clem. cœrulea Pannonica* Park. parad.

J. B.

Complures radix latis crassa è lateribus spargit fibras, fulves, nervulo ligneo candido factas: Sarmementa inde complura [quaterna aut quina Clus.] ad cubitum & sesquicubitum exsurgunt, recta, dura, striata, angulosa, subhirsuta, nonnihil purpurascantia, geniculata: ad quorum singula genicula *folia* sine pediculis bina opposita, Plantaginis majoris fere paria, minora tamen, similiter per longitudinem nervola, acuminata, in ambitu lanuginosa, lupernè ex atro virentia, internè dilutiora, lanugine quadam per nervos repleta, [Clusio Alclepiadis panè foliis respondentia] non valde dura, fervidi gustus, quemadmodum Flammula *Morb.* folia. Ex superiorum foliorum alis pari incremento surgunt gemini adversi furculi, eodem modo se habentes quo sarmenta primaria, nisi quod minora sunt multis numeris folia: neque tam in primariorum sarmentorum, quam alarum furculorumve extremis *flor* nutabundus, unicus, magnus, quatuor foliis mucronatis, crucis in formam (inquit Clusius) decussatis confans, modicè sursum reflexis, foris saturatè cœruleis, canaliculatis, minis cœrulea lanugine per margines oblitus, intus vero glabris, neque tam intensè atque medium extimi folii cœruleis. Medium florem occupat villosius fibrarum ex luco albescens, quarum complexu continentur staminina alia glabra, viridantia, apicibus ex albo luteis, atque intra hæc tertia fibrarum virentium intorta phalanx. Semen compressum, magnum, Clusio Pullatille semini fere simile, plumatum, ut in Vioria: nullius acrimoniæ particeps Clusio.

Locus & Tempus.

Inventa est à Clusio sponte nascentis in pratibus supra Pannoniam Ungariæ miliaribus, & aliis ad Danubii ripas supra Pannoniam. Floret Maio & Junio, semen maturat Augusto.

Alteram hujus speciem depingit & breviter describit Gerardus quam majorem Pannonicam vocat.

6. *Clematis peregrina cœrulea sive rubra* Ger. *cœrulea vel purpurea repens* C. B. *peregrina flore rubro vel purpureo simplex* Park. *Clematis sive Flammula flore cœruleo & purpureo scandens* J. B.

J. B.

Concinnior est quam vulgaris Flammula, foliis ad Athragenes propius accedentibus, ut quæ quàm Flammula breviora sunt & latiora, & varia specie Athragenes foliorum modo ludentia, modò integra, alias divisa semel aut iterum, minimè tamen serrata, levia, atrovirentia, sapore acri, ex pediculis tenuibus, rigidis, subrubentibus, subhirsutis tera. Sarmentis autem suis innititur depactis pedamentis non secus ac Flammula vulgaris repens: sed præcipua est *florum* gratia, qui non tantum odore suavi placent, sed & colore purpurante oculos morantur; quatuor foliis, (quorum vel unum Flammula vulgaris florem integrum facillè superat) crucis modo dispositis confantes, in quorum medio cincinnus staminum ex viridi pallentium. Succedunt *Semina* tria, quatuor, aut plura in eodem pediculo, nullis plumulis lanuginosis adherentibus, compressa, subrotunda, acuminata.

Locus & Tempus.

Varietas flore pleno.

In Hispania & quibudam Italia locis sepes & agrorum margines sponte exit: Augusto mense & quandoque Julio floret.

Reperitur interdum flore pleno seu multiplici quæ Clematis purpurea flore pleno scandens *J. B.* Clem. peregrina flore purpureo pleno *Park.* peregrina flore pleno *Ger.* Clematidis cœrulea flore pleno C. B.

Item flore duplo minore, semini pariter minoribus, quæ Clematis peregrina flore parvo *Morif. prælud.*

Vires.

Folia Clematidis contusa lac è mammis extinctum educere, dicant D. Hermann, didicit D. Palmer. An hujus an præcedentis aliûve plantæ folia intelligamini non constat.

- * 7. *Clematis cruciata Alpina* Park. Ger. emac. *Alpina Geraniifolia* C. B.

C. B.

Ex radice sarmentosa & perenni caules plures lenti, lignosi, quandoque rufescente cortice tecti, duos tredecim cubitos alti exurgunt, qui æqualiter bipartiti in latera dividuntur: quibus singulis *folia* crebris & profundis divisiuris incila, trigemina coherentia, ut in Anemone Geraniifolia, insident. *Flor*es singuli singulis pediculis longissimis ac tenuissimis insident, qui coloris cœrulei albicantis aut obscurè purpurascens, ex quatuor foliis oblongis, mucronatis, nervosis, crucis in modum dispositis & nonnihil lanuginosis, in cuius medio *folia* plura, breviora, quæ quasi acervulum capillaccorum filamentorum alborum ambiunt.

Locus.

In monte Baldo provenit, inque montibus Austriæ frequens est.

- * 8. *Clematis Hederae folio* Morif prælud.

Morif.

Planta est cæjus & circa peritiam se involvens ad altitudinem quinquor pedum plus minùse ascendit; cujus folia sunt Hederae æmula, latiora. *Flor*es steriles minores, herbaceos. Fructum nunquam vidit.

C A P.

C A P. II.

De Filipendula.

Filipendulae notæ characteristicae sunt Flores polypetali, Radices tuberosæ, glandulis oblongis ab extremis fibrarum filamentis pendentes. Samina in circulum disposita.

- A. 1. *Filipendula* Ger. J. B. *vulgaris* Park. *vulgaris, an Molon Plinii* C. B. *Common Dropwort.*

Radice multiplici sumitur, exterius nigricante, intus albâ. Fibre in balbos turgescunt. *Folia* plurima ad radices, multifariam pinnata, Pimpinella Saxifrage fere modo, angustiora, profundius laciniata. Caulis plerumque unicus, erectus, dodrantalis aut etiam pedalis & altior, striatus, ramulosus, paucis foliis vestitus, *flor*es in fastigio sustinet, velut in umbellæ [paniculæ *J. B.*] formam dispositos, livaceolentes, albos, exterius rubantes, heptapetalos, [in quorum medio magnus apicum luteorum plexus seclè explicat. *J. B.*] quibus singulis succedunt *semina* undecim, duodecim, aut plura pauciorave stellatim disposita veluti totidem radii, nuda, vestibus tenaciter adherescentia.

Nomen huic fecit (inquit J. Bauhinus) radices glandularum olivarum aut longiorum, minutique Retionominis, ventriculorum, Aphrodisiaci more, foris ex rubro nigricantium, intus albescentium, acrimoniam quandam cum adstrictione, dulcedine & levi amaritudine sapientium per fibrarum filia penilis connexio.

In pratibus & pascuis montosis plerumque oritur: interdum in humilioribus, sterilioribus & ficiore. *Locus.* bus invenitur.

Hujus varietas esse videtur

2. *Filipendula minor* C. B. Park.

C. B.

Radice habet rufescentem, in filamenta extenuatam, sed per extrema glandulosam: *folia* duas tredecim uncias longa, semunciam lata, ex segmentis pluribus, tenuissimè divisis, ambitu serratis composita, veluti Potentillæ, duriora tamen & saturatius virentia: inter quæ *Cauliculus* palmo minor, in medio foliolo cinctus exurgit, aliquando simplex, aliquando in summo bifidus, cui comâ foliulorum albidiorum, flaminulis prædictorum, aliquando quasi in caputulum compactorum insidet: Succedunt *semina* insar recepti parvi coactum.

In alperis circa Monsplum se legitur dicit C. B. D. Magnol varietatem præcedentis hanc facit, *Locus.* que in alperis & arvis multis humilior nascitur.

Radix attenuat & falsasfrigat. Decoctum ejus urinam & calculos pellit, dysuriæ & urinæ stillicidio subvenit. Pulverem radices, epistole succum adversus morbum comitalem commendant nonnulli.

Alii Filipendulam proximè accedere qualitibus ad Peoniam scribere: & hinc epilepticos, analepticos ac vertiginosos juvare Filipendulae radices retulit Lobelius. Medetur & anhelosis & spleniosis, & ventriculi inflationibus, cum semine fœniculi.

In albo multum profusio, inque nimio lochiorum fluxu usus est eximii. D. Needham.

Pulvis radicum Filipendulae celebratur in fluore albo multum, omnibus aliis medicamentis incassum propinatis, ab experientia S. Pauli Quadrip. Bot. Class. 3. p. 100. Dof. 3j. in decocto Dau. Hæmaturia Corbæus pro experimento habet quotidie 3j. radices Filipendulae virentis cum vino nigro exhibere in fluore albo mulierum. D. Saane & Dolæ, L. 5. C. 4. S. 20.

Dysenteriam sepius à le curatam notavit Jo. Prævostus in Adversariis suis exhibitio 3j. pondere ex vino aut ovi vitello pulvere radice. Filipendula, quem ante ipsam Secreti loco commendaverat Ludovic. Mercatus Lib. 1. de recto prædictorum usu, C. 14. Est sane huic plantæ insignis vis adstringendi, ut hernias quoque ejusdem elsi curatas observavit Thom. Bartholus. D. Saane ex Observ. 33. Hieron. Vellichi transcripsit & ad nos misit.

C A P. III.

De Ulmaria.

Ulmaria à solorum quadam cum Ulmi foliis similitudine dicta, à Filipendula differt radicibus fibrosis, magnitudine quæ illam excellit, seminibus intortis, in globulum congestis.

- Ulmaria J. B. *vulgaris* Park. *Regina prati* Ger. *Barba capri floribus compactis* C. B. *Agrostolus* Sweet.

Radicum fibre rubentes, lignosæ. J. Bauhinus radice digitalis in finitissimis fibris rubentibus capillamentis ei attribuit. *Caulis* exurgit sesquicubitali & altiore, recto, anguloso, levi, rubente, firmo, concavo,

Locus.
Tempus.

fibras quasdam hac illac spargens, foris nigra, intus alba, quæ similiter fragmentis feri & pangi potest.

Hanc primum ex Italia habuerunt Belgici horti.

Floret novo vere cum Anemonidis latifoliae generibus. Semen Maio maturefcit aut paulo seriùs.

CAP. V.

De *Anemone genuina, hortensi & culta, seu Anemone semine papposo, & primò de latifolia.*

1. *Anemone Cyclamini seu Malvae folio lutea* C. B. *Anemone latifolia* Clusii Ger. *Anem. latifolia, flore flavo, 1. Clusii* J. B. *Anem. Lusitanica, sive hort. latifolia flore simplici luteo* Park. parad.

Clus.

Satis ampla habet folia, circinate ferè rotunditatis, in ambitu ferrata, dura, firma, longoque petiolo sulcata, supina parte intensiore viriditate prædita, pronâ plerumq. purpurascencia, ut Cyclaminis propemodum folia, fervidissimi saporis: inter quæ palmaris exit *caulis*, teres, subhirsutus, summâ parte ferens terna laciniata folia, deinde ex illis emergentem pediculus, qui *florem* sustinet decem aut pluribus foliis constantem, externa parte flavis, internâ aureis, umbilicum occupante *capitulo* multis aureis *filaminulis* septo. *Radix* tuberosa est, oblongiuscula, Tormentillæ vulgaris ferè æmula (talem certè eruebam) aliquot fibris prædita, foris nigricans, intus alba, solida, ingrati admodum saporis, quæ, gustantem, excitatâ nausæ, quodammodo strangulet, deinde suâ acrimoniâ linguam aliquantulum vellicet.

Locus.

Lapidosis quibûdam Lusitanie collibus juxta Tagum, atque etiam inter vepres eruebat Clusius.

- * 2. *Anemone latifolia flavo pleno flore* C. B. *An. latif. flore luteo duplici* Park. *latifolia duplo flore flavo 2. Clusii* J. B.

A præcedente differt, *Folii* aliquot à radice nonnihil laciniatis; iis verò quæ in caule sunt magnis & profundis lacinis divisis: *Flore* duplici foliorum serie constante, quorum externa sex aut septem orbiculatâ sunt mucrone, nonnulla etiam dentato, foris pallida, & tenuibus quibûdam purpurascensibus venulis quodammodo aspersâ, interna autem decem, duodecim, aut plura paulo angustiora, foris etiam pallentia, omnia verò interna parte flava. Reliqua cum præcedente convenit: à qua certè non differt specie.

Tempus.

Seritis aliis Anemonibus generibus & germinat & floret. Semen Junio maturum.

3. *Anemone Italica latiusculis spinosis foliis 3. Clusii* J. B. *latifolia purpurea stellata sive papaveracea* Park. *Geranii rotundo folio purpurascens* C. B. *Bulbocastani radice* Ger. Belgis *Anemone stellata*.

Clus.

Folia hujus ejusdem sunt amplitudinis cum superiorum foliis, sed Saniculæ foliorum penè divi-
sura initio, & pronâ parte nonnihil purpurascencia, mox multifida & tenuis incisa: deinde em-
ergit *caulis* nudus, lanuginosus, dodrantalis, nonnunquam etiam pedalis, tribus laciniatis foliis tan-
quam involucri florem occultans initio, ut in superiore, tandem excrefcens *florem* sustinet in duo-
decim aut quindecim folia divisum, angusta, acuminata, foris quasi cineracei coloris & hirsuta,
interius mista rubedine purpura nitentia, gratissimè aspectu: medium *caput* villosum, nigris fla-
minulis circumseptum, quod excusso flore velut primum emergentis A sparagi thyruslus intumescit,
& ex plano villosoque sive lanuginoso *florem* constatam per maturitatem levissimè aureæ flammæ decur-
titur, & ejus arbitrio fertur. *Radix* novellarum plantarum semine natum exigue olivæ similis est,
vestitus autem nodosa & articulata, foris nigra, intus alba, fibris aliquot, per quas alimentum at-
trahit prædita.

Locus.

Invire à Lericio ad Massiam Liguriæ ubem copiosam observavimus, postea multis aliis Italia in locis.
Clusius quibûdam Germaniæ locis secundum Rhenum inter vepres in aprico Martio florentem
conspiciebatur.

Varietas.

Invenitur interdum floris foliis exalbidi obsoleti coloris exterius, intus ex purpura diluore albi-
cantibus, quæ *Anemone hort. latifol. simplici flore* 4. Clusii.

4. *Anemone hortensis latifolia simplici flore* 5. Clus. *An. Geranii rotundo folio dilute rubens* C. B.

Clus.

Ante hyemem sua præfert folia, tertiæ foliis penè similia: inter quæ *caulis* ut in reliquis exori-
tur palmaris, nudus, lanugine pubescens, tribus foliis, vel quàm levissimè, vel non incilis, florem
(quod in Anemonibus generibus vulgare est) occulentibus, in summo præditus, qui tamen ad binas
uncias, sive binos pollices, vel etiam altius excrefcens supra illa foliola, in octona plerumq. raro
plura folia, diluore rubro & ad carneum quali tendente colore interius nitentia, albicantibus un-
guibus, foris autem obsoletè rubentia & lanugine pubescencia explicatur, multis in umbilico violaceis
filaminibus

filaminibus hirsutum capitulum ambientibus. *Radix* tuberosa & nodosa est, tenuibus aliquot fibris
donata, foris nigricans, internè verò candida.

5. *Anemone sylvestris alba major* C. B. *magna, alba, plurima parte anni florens* J. B. *sylvestris latifolia alba, sive tertia Matthioli* Park. *Anem. Matthioli* Ger.

J. B.

Radix minimi digiti est crassitie, plurimis fibris donata capillaribus, nonnullis præterea crassioribus,
quæ serpentes subinde novas ex lateribus plantas procreant, ingrati & acris saporis. *Caulis* dodran-
talis, tenuis, rigidus, densè lanugine canescens, subinde circa summam rubescens, concavus. *Flos* in
singulorum caulium summitate prorsum dehiscat hirsutus, postea magnus, nonnihil odor-
us, quinque, sex, septemve foliis constans, cupido orbiculata, internâ parte penitus albis & glabris,
externâ verò hirsutis, unguibus purpurascens: in medio *filaminum* croceorum corona ambic
capitulum tuberosum, ferè herbidum, quod maturo semine, parvo, plano, in lanuginem albam re-
solvitur. *Folia* Ranunculi ferè, triplici divisa ad pediculi usque extremitatem, inferius hirsuta &
albicantia, superne tineta, atq. horum quidem alia incerto numero radix
emittit pediculis palmaribus; terna verò in caule pediculis uncialibus & sesquincialibus caulem am-
plectuntur. *Folia* Clusio ingrati initio saporis, postea acris.

In Germania plurimis locis exit, in prat. V. Clus. & J. B.

Locus.

- * 6. *Anemone sylvestris alba minor* C. B. prod.

C. B. prod.

Ex radice nigricante fibrosa *folia* subrotunda unciam vix superantia, longis pediculis villosis
donata, terna aut quaterna, Ranunculi præteritis modo, tribus usq. ad umbilicum incisuris, dein
singulis, aliis tribus minoribus laciniata, pallide virentia, mollia & hirsuta exurgunt: inter quæ *cau-
liculus* candida lanugine pubescens, unciarum septem altus, in medio duobus foliis parvis lacini-
atis cinctus; cujus summo *flos* unicus, parvus, triplo quàm in vulgari minor, quinquefolius, candi-
dus; in cujus medio capitulum exiguum, multis brevissimis subulceis filaminibus cinctum, in-
sudet.

In summa ab *Anemone sylv. alba* majore, quam tertiam Matthiolus facit sola magnitudine
differe videtur.

Hæc propè Herbipolim fonte nascitur.

Locus.

- * 7. *Anemone Alpina alba major* C. B. prod.

C. B. prod.

Ex radice nigricante *folia* exurgunt acuta, Cicutarie modo multis divisuris secta, atro-virentia
& parte pronâ secundum venarum ductum villosa: inter quæ *cauliculus* tenuis, leviter hirsutus, un-
cias sex altus, cujus summo *flos* albus, major quàm in ulla *Anemone* sylvestri, vel etiam *Pulsatilla*
vulgari ex septem foliis compolitis, ex rotunditate in acumen desinentibus, & pluribus in medio
filaminulis luteis donatis, insidet. An verò tandem hujus, ut & sequentis *flos* in plumosi feminis
congeriem transcat, non constat.

- * 8. *Anemone Alpina alba minor* C. B.

Tota planta uncias quatuor non excedit, *radicalem* habens parvam, nigram; *folia* longè minorâ
quàm prioris, magisque villosa: cauliculo est biuncialis, villosa, quem circa medium *folia* similia
amplectuntur, cujus summo *flos* albus, sex foliis donatus, priore quadruplo minor, multis filaminulis
luteis præditus insidet: hæc, ad *Anemone* sylv. 2. Clus. accedit.

Utrique in Austria provenit, illa in Blankenstein, hæc in Taurero Raftadiensi.

Locus.

- * 9. *Anemone trifolia* Ger. *trifolia flore albo* J. B. *sylvestris trifolia Dodonæi* Park.

Dod.

Folia huic Trifolii instar terna in pediculo coherent, non magna, lata, acuminata, indivisa, mar-
ginè tantummodo crenato: cauliculus palmum altus, cui *flos* insidet candidus, aut ex candido pur-
purascens formam Ranunculi florum æmulatur, qui marcescens nonnihil purpurei coloris contrahit.
Radix etiam obliqua in propagines aliquot exuberat, non absq. capillamentis fibrosis subnatis.
Morionibus plurima *semina* spicatum annexa pappo involuta huic attribuit.

Sequentes *Anemones* tam latifolia quàm tenuifolia species partim è C. Bauhini pinace, partim è
Parkinsoni Paradiso terrestri, partim è Catalogo Horti Regii Parisiensis, nonnullæ è Flora Joan.
Rea desumptæ sunt. Quæ ex C. B. pinace mutuatæ pleræq. à consummatissimo Botanico Car.
Clusio accurate descriptæ fuere, quarum descriptiones in epitomen contractas C. B. titulis adje-
cit: reliquarum solos habemus titulos sine descriptionibus, quæ quidem necessarè non sunt, cum pleræq.
hæc varietates latine fiant; & natura in florum *Anemonos* coloribus non minus quàm in Tulipis &
Iridibus ludent.

Anemone latifolia simpliciflora.

- 1.
- Anemone latifolia simpliciflora carnea flore*
- C. B. incarnata Park. parad.

C. B. Pin.
Flos decem aut duodecim foliorum purpurei ferè coloris, unguibus albicantibus.

- 2.
- Anemone latifolia flore purpureo-saturo*
- C. B.

C. B. Pin.
Flos 8. foliorum, coloris purpureo-saturi, exterius splendentis unguibus magnis & ad pediculum purpureis.

- 3.
- Anemone latifolia purpureo-violaceo flore*
- C. B.
- viola purpureo*
- Park. parad.

C. B. Pin.
Flos octo foliis constans, externè dilutè purpurascens splendet, internè violaceus, unguibus magnis & argentei coloris.

- 4.
- Anemone latifolia flore purpureo-violaceo altera*
- C. B.

C. B. Pin.
Flos qui ex 12. foliis constat: foris ex purpureo albescit & splendet: interius ex violaceo purpureo splendet, unguibus albis.

- 5.
- Anemone latifolia violaceo flore*
- C. B.

C. B. Pin.
Flos octo vel plurium foliorum, externè subpurpureus & splendens, internè ex purpureo violaceus unguibus rubescentibus, orbe albicante cinctis.

- 6.
- Anemone latifolia flore violaceo saturo colore*
- C. B.

C. B. Pin.
Flos sex foliis præditus, violacei saturationis coloris, unguibus majoribus magisque candidis.

- 7.
- Anemone latifolia flore variegato*
- C. B.

C. B. Pin.
Flos qui octifolius, foris ex purpureo saturatus rubet, interius ad ungues usque albus saturo purpureo & quasi Kermesina nitet: oris coccinei, in quæ radii purpurascens sparguntur: ungues magnos & albos habet.

- 8.
- Anemone latifolia punctata flore*
- C. B.
- latifolia amano violaceo, & punctis albis versicolor.*
- Hort. Reg. purpurea striata Park. parad.

C. B. Pin.
Flos octifolius violaceus, interna parte maculis albis asperis.

- 9.
- Anemone latifolia flore carnea*
- C. B.

C. B. Pin.
Flos modò majoris, modò minoris, octo folia extrinsecus nonnihil purpurascunt, intrinsecus ferè carnei, vel saturationis, vel dilutionis, unguibus albis.

- 10.
- Anemone latifolia flore Orangei coloris*
- C. B. an
- Anemone Pavo major & minor simpliciflora*
- Park. parad. an
- Anem. latif. flore simpliciflora crocea pallescente? vivaci rubore radiato*
- Hort. Reg?

C. B. Pin.
Flos octo vel novem folia, externè carnei coloris, unguibus saturatè purpurascens, internè carnei diluti: Habetur major & minor.

- 11.
- Anemone latifolia flore coccineo*
- C. B. Ger. emac.
- coccinea*
- Park. parad.

C. B. Pin.
Flos octo folia, internè elegantissimo coccineo nitent, ungues orbis pallescens ambit, externè quadam lanugine pubescunt: Huc pertinet *Anemone latifolia flore coccineo simpliciflora* Eysf. ex sententia C. Baubini.

- 12.
- Anemone latifolia flore magno coccineo*
- C. B. Ger. emac.

C. B. Pin.
Flos octo folia, internè elegantissimo coccineo colore fulgent, nullis unguibus apparentibus, externè colore dilutior; & lanuginosa.

- 13.
- Anemone latifolia flore coccineo phæniceo*
- C. B.
- latifolia Byzantina*
- Ger. emac.

C. B. Pin.
Flos amplius octifolius, coloris ex coccineo phæniceo, ut in Rhœade, unguibus parvis subpallidis.

- 14.
- Anemone latifolia Sanicula folio*
- C. B.

Hujus C. Baul. meminit ex Horto Eysf. sine descriptione.

Anemone

Anemone latifolia simpliciflora à Parkinsoni Paradiso.

1. <i>Anemone carnea vivacissima simplex.</i>	6. <i>Anem. cramefina.</i>
2. <i>Anem. Pericli violacea.</i>	7. <i>Anem. incarnata Hispanica.</i>
3. <i>Anem. Cochenille.</i>	8. <i>Anem. rubescens.</i>
4. <i>Anem. Cardinalis.</i>	9. <i>Anem. Moschatella.</i>
5. <i>Anem. sanguinea.</i>	10. <i>Anem. Enfumata.</i>

Anemone latifolia flore simpliciflora emaculati coloris Hort. Reg.

Anemone latifolia flore pleno.

- 1.
- Anemone latifolia maxima versicolor*
- C. B.
- Chalcedonica max. versicolor*
- Park. parad. max.
- Chalcedonia Polyanthos*
- Ger. Hort.
- latifolia pleno flore*
1. Clusf.

C. B. Pin.

Folia florum externa & majora densa aut duodena, viridia sunt, eorum mucronibus coccineo colore leviter & virgatis infectis: interna minora & angustiora, dilutiora purpurea ex rubro nitent.

Aliquando, ex prædicto flore uncialis pediculus, minorem florem ex octo latorum foliorum partim viridium, partim coccineorum compositum, sustinet.

Anemone Hort. latifol. pleno flore 2. Clusf. non differt à prima, nisi quòd in hac floris umbilicium glomerata & reflexa folia non occupant. *Anemone* latifoliam fl. pleno 3. C. B. huc etiam refero.

- 2.
- Anemone latifolia Pavo dicta major*
1. C. B.
- tenuifolia (sed non rectè) flore pleno coccineo*
- Ger. emac.

C. B. Pin.

Flos unicus viginti, triginta, aut pluribus foliis constans, eleganti, saturato splendidoque coccineo colore præditis, unguibus sanguineis, orbe pallido cinctis.

Variat flore proliore.

Anemone latifolia Pavo minus polyphylla C. B.

C. B. Pin.

Hæc flos minus plenus profert, interdum simpliciflora, octo, novem, aut decem foliorum serie constantem.

Non differt specificè ab *Anemone* hort. latifol. pleno flore 1. Clusf., ex sententia C. Baubini.

- 4.
- Anemone Geranii rotundifolia plena*
- C. B.

Ab *Anemone* hort. latifolia tertia Clusf. sola multiplici foliorum serie differt.

Anemone latifolia flore pleno ex Horto Regio Parisiensis.

1. *Anemone latifolia flore duplo, foliis albo & amano violaceo virgatis.*
2. *Anem. latifolia Pavo dicta polyphylla, flore suaverubente.*
3. *Anem. latifolia flore pleno, arboris Perficæ, quoad floris colorem æmula.*
4. *Anem. latifolia multiplex flore violaceo.*

Anemone tenuifolia flore simpliciflora.

- 1.
- Anemone tenuifolia flore multifido dilutè purpurascens*
- C. B.
- tenuifolia flore dilutè purpureo*
- Ger. emac.

C. B. Pin.

Flos ex quatuordecim & pluribus foliolis dilutè purpureis, & quasi carnis, nullis unguum vestigiis constat.

- 2.
- Anemone tuberosa radice*
- Ger.
- tenuifolia purpurea vulgaris*
- Park. parad.
- Oenantes foliis flore violaceo hexaphyllo*
- C. B.

C. B. Pin.

Flos qui ex sex interdum septem & octo foliis compositus est, communiter est purpureus seu violaceus, externa parte lanuginosus.

- 3.
- Anemone tenuifolia coccineo flore hexaphyllo*
- C. B.
- tenuifol. coccinea simplex*
- Park. parad.
- Chalcedonica simpliciflora*
- Ger.

C. B. Pin.

Flos floridi coccinei coloris, unguibus magnis, ex pallido, fusco & albo mixtis.

4. *Anemone tenuifolia coccineo flore octophyllo* C. B.

C. B. pin.
Flos internè coccineus, unguibus albis, & externè coccineus, tenui lanugine pubescens & splendens.

5. *Anemone tenuifolia flore magno coccineo hexaphyllo* C. B.

C. B. pin.
Flos intus elegantissimus coccineo colore nitet, foris lanugine pubescit; unguis albi sunt.

6. *Anemone tenuifolia flore coccineo sanguineo* C. B.

C. B. pin.
Flos quinque, sex, interdum septem foliorum, coloris coccinei, ad sanguineum vergentis, unguibus magnis ex albidis, purpureis venis distinctis: aliquando flos ad cocti lateris colorem accedit, nec splendet.

7. *Anemone tenuifolia flore sanguineo coccineo* C. B. *tenuifolia flore coccineo* Ger. emac.

C. B. pin.
Flos sex folia, externè lanugine obducta, coloris sunt sanguinei saturatoris & splendentis, internè sanguinei coccinei permixti.

8. *Anemone tenuifolia flore sanguineo coccineo altera* C. B.

C. B. pin.
Flos major hexaphyllus, sanguineo colore, vel inter coccineum & cochinellem medio, unguibus minoribus, & albicantibus.

9. *Anemone tenuifolia flore ex sanguineo & coccineo medio* C. B.

C. B. pin.
Flos hexaphyllus coloris ex sanguineo, & coccineo medi, diluti, ei prorsus similis quam vulgus cochinellem appellat: unguis magni, albi & quasi argentei.

10. *Anemone tenuifolia flore amplo sanguineo hexaphyllo* C. B. Ger. emac.

C. B. pin.
Flos coloris sanguinei elegantissimi, unguibus magnis albis.

11. *Anemone tenuifolia flore amplo atrorubente* C. B.

C. B. pin.
Flos hexaphyllus, coloris sanguinei ex atro rubentis & quasi fericei panni villosi Kermesino colore præditi, cærulei.

12. *Anemone tenuifolia flore rubro saturo* C. B.

C. B. pin.
Flos hexaphyllus, ruber, seu potius sanguineus, unguibus magnis saturis, venis albicantibus distinctis.

13. *Anemone tenuifolia flore niveo* C. B.

C. B. pin.
Flos hexaphyllus niveus, cujus unguibus carnei quid aspersum: Apicibus ex obscura purpura nigricantibus.

14. *Anemone tenuifolia flore ample candido* C. B.

C. B. pin.
Flos hexaphyllus, prorsus candidus, unguibus externè virescentibus, apicibus nigris.

15. *Anemone tenuifolia flore albicante* C. B.

C. B. pin.
Flore est hexaphyllo candicante, staminibus albis, apicibus subcæruleis.

16. *Anemone tenuifolia flore ex albedo majore* C. B. & *minore ejusdem, tenuifolia flore ex albedo* Ger. emac.

C. B. pin.
Flos hexaphyllus, coloris primum ex albedi virescentis, dein ad carneum tendentis, unguibus externè virescentibus, internè albis, staminibus carnei coloris.

17. *Anemone tenuifolia flore furvo albicante* C. B.

C. B. pin.
Flos ex cineraceo sive furvo, albicans & tenui velut rubedine perfusus, ut ferè est Capuccinorum pannus.

18. *Anemone tenuifolia flore carneo striato* C. B. Ger. emac.

C. B. pin.
Flos hexaphyllus externè carneus, oris albicantibus: internè exalbidus, venis carneis ad medium folium sparsis, staminibus purpureis, apicibus nigricantibus.

19. *Anemone tenuifolia Cretica albo magno flore* C. B. prod.

C. B. prod.
Folius est Ranunculi pratensis, vel hortensis repentis, specie trifolia, rarius quinquefolia divisus, per marginem crenatis: Causæ pedali rotundo, flores duos vel tres albos, ex sex, vel septem foliis compositus, Papaveris erratici florum magnitudine superantes sustinente: quibus capitulum, seminibus aliorum Ranunculorum more contractum, succedit.
Hanc delineatum, Patavii natum, Laurentius Rosenauer Germanus Pharmacopæus, unâ cum aliis An-
mo 1595. transmissit.

20. *Anemone tenuifolia flore pallidè coccineo* C. B.

C. B. pin.
Flos hexaphyllus, foris tenui lanugine pubescens, coloris dilutè rubescentis, internè coccinei valdè diluti, unguibus amplis albis.

21. *Anemone tenuifolia flore magno suæverubente, unguibus albis* C. B.*Anemone tenuifoliae simplici flore è Parkinsoni Paradiso.*

1. Anemone carnea pallida.	8. Anem. coccinea dilutior.
2. Anem. carnea vivida unguibus albis.	9. Anem. alba staminibus purpureis.
3. Anem. alba venis purpureis.	10. Anem. carnea Hispanica.
4. Anem. coccinea abique unguibus.	11. Anem. alba carnis venis.
5. Anem. flore holosericeo.	12. Anem. alba purpureis unguibus.
6. Anem. lingua.	13. Anem. purpureis.
7. Anem. rubra fundo lutea.	14. Anem. facie florum pomi simplex.

Anemone tenuifolia simplici flore ex Horto Regio Parisensi.

1. Anemone tenuifolia flore simplici majore albicante.
2. Anem. tenuif. flore miniato venis albis distincto.
3. Anem. tenuif. flore albo, circa caulem purpureascente.
4. Anem. tenuif. flore simplici rubro pallentibus oris.
5. Anem. tenuif. flore simplici flammeo & albo splendoris partecipe.
6. Anem. tenuif. luteo pallore decolor.
7. Anem. tenuif. holosericeo magis pulla: seu foliis fusco rubore saturatis.
8. Anem. tenuifolia flore simplice albo.

Eadem flore

Amygdalino.	Igneo.
Aqueo.	Leucophæo.
Argenteo.	Miniato.
Atro-purpureo.	Pheniceo.
Cæruleo.	Puniceo.
Cæruleo-saturo.	Purpureo.
Dilutè cæruleo.	Rubundo sive sanguineo
Dilutè purpureo.	Rubro.
Dilutè violaceo.	Rubro-splendido.
Hyacinthino.	Suæverubente.
Ianthino.	Violaceo.
Ianthino dilutiore.	

1. *Anemone tenuifolia multiplex rubra* C. B. hort. *tenuifolia pleno flore* Clus. *coccinea multiplex* Ger. *tenuifolia flo. coccineo pleno vulgaris* Park. parad.

Ab *Anemone* hort. tenuif. simplici flore 2. Clus. sola multiplici foliorum serie differt.
Flore est rubro, cæruleo, albo.

2. *Anemone tenuifolia multiplex purpurea* C. B.

Flos 20. 30. aut pluribus foliis constans, eleganti purpureo colore præditis, unguibus albis.
Est etiam quæ purpureo-cæruleum florem, alia quæ suæverubentem & nitidum profert.

3. *Anem. tenuifol. multiplex atro-purpurea* C. B. *tenuifol. fl. pleno atro-purpurea* Ger. emac.

Folia *florum* externa & majora, rubra sunt, interna minora & angustiora, atro-purpureo nitent.

Anemone tenuifolia flore pleno ex Horto Regio Parisiensi.

1. *Anemone tenuifolia* flore duplici albo.
2. *Anemone tenuifolia* flore pleno fordidè albo, & subceruleo colore irrorata.
3. *Anemone tenuifolia* flore pleno albo nitidè fordido, margine suaverubente.
4. *Anemone tenuifolia* foliis lutescendis, foliis flammæ splendore lucentibus.
5. *Anemone tenuifolia* flore pallido pleno candore lactescente.
6. *Anemone tenuifolia* flore obsoleto rubro, foliis atro-purpureis, medio villo concolori.
7. *Anemone tenuifolia* foliis, & foliis vivaci cocco splendentibus, & nivis albedine virgatis.
8. *Anemone tenuifolia* flore pleno, foliis & foliis coccineis: coccinea holosericeo pleno flore.
9. *Anemone tenuifolia*, folis *florum* utrimque contractis cocco saturatiore nitentibus.
10. *Anemone tenuifolia* miniatò colore, & albo varia.
11. *Anemone tenuifolia* pleno flore, ignis fulgore ardens, innocentèrque flammæ.
12. *Anemone tenuifolia* pleno flore, foliis & foliis fulgentissimo cocco splendentibus oris niveis.
13. *Anemone tenuifolia* flore pleno rutilo, & argenteo candore bicolori.
14. *Anemone tenuifolia* phœniceo flore foliis interfuso candore lucentibus.
15. *Anemone tenuifolia* rubicundissimo flore, lacteis lacrymis asperso, & minus ardenti.
16. *Anemone tenuifolia* multiplex ranunculi flore.
17. *Anemone flore* pleno miniatò, cacumine albescente, foliis partim albidis partim miniat.
18. *Anemone tenuifolia* flore pleno violaceo major.
19. *Anem. flore* violaceo dilutiori præcox maxima.
20. *Anem. tenuifolia* flore pleno ex griseo dilutè violaceo minor.
21. *Anem. tenuifolia* flore pleno, Mali Perficæ rubello flori concolor.
22. *Anem. circumfusi* foliis obsoletis purpurea, umbilico blandè virenti.
23. *Anem. tenuif.* flore maximo foliis & foliis ex viridi pallente & purpureo violaceo colore pictis.
24. *Anem. tenuifolia* ianthino flore, lactis albedine foliato.
25. *Anem. tenuifolia* flore albo maximo.
26. *Anem. tenuifolia* flore amplo floras foliorum nivis grata viriditate diluens.
27. *Anem. tenuifolia* flore pleno carneo rutilis guttato punctis maxima.
28. *Anem. tenuifolia* maxima pallido candore lactea, & levi per oras rubedine confersa.
29. *Anem. lupina* & ferè jacens maxima languido rubore spectabilis.
30. *Anem. tenuifolia* amplo flore festili, carnis colorem emulante.
31. *Anem. tenuifolia* multiplex mutata florum facie quotannis nova.
32. *Anem. tenuifolia* flore maximo, flammæ & nivis colore vario, eminulis cirris blandè luteis.
33. *Anem. tenuifolia* multiplex alto & firmiori cauliculo amplum floris verticem promens, notabilen, mirè coloris suavitate.
34. *Anem. tenuifolia* minor flore niveo, & suaverubente semper elegans.
35. *Anem. tenuifolia* maxima foliis, & foliis fulgentis cocco splendentibus, oris niveis.
36. *Anem. gigantea* flore flammæ dilutiori.
37. *Anem. vivido* Cinnabaris rubore splendens, foliis albâ lineâ notatis.
38. *Anem. flore* pleno multiplici rubente, comâ fulcâ.
39. *Anem. tenuifolia* flore maximo sanguineo.
40. *Anem. tenuifolia* ruberrimo flore maximo.
41. *Anem. tenuifolia* flore maximo rubicundissimo, foliis albo candore radiatis.
42. *Anem. tenuifolia* multiplex ruberrimo flore, vittâ, seu staminibus violaceis.
43. *Anem. profundis* coloris amenum ruborem, interfuso candore vittâ suâ diluens.
44. *Anem. tenuifolia* multiplex flammæ, staminibus Citrii colore pradiis.
45. *Anem. tenuifolia* multiplex coccinea, vittâ viridi.
46. *Anem. tenuifolia* hilari Cinnabaris fulgore ardentissima, expanso pleno flore uggubus albis.
47. *Anem. tenuifolia* flore pleno, fulgentissimo minio, & rubro perfusis.
48. *Anem. tenuifolia* maxima purpureo flore.
49. *Anem. tenuifolia* propendente flore, ex violaceo & ferrugineo verficolori.
50. *Anem. tenuifolia* multiplex magno flore, violaceo & rubente colore mixto.
51. *Anem. tenuifolia* floribus dilutè violaceis, viridi colore, & rubro perfusis.
52. *Anem. tenuifolia* flore violaceo, foliis & foliis lactis albedine striatis.
53. *Anem. gigantea* flore cæruleo.
54. *Anem. tenuifolia* flore pleno cæruleo, foliis & foliis per oras interfuso candore pictis.
55. *Anem. altera* lupina, & floris mole ferè jacens amethystina.
56. *Anem. foliis* & foliis ex rubro purpureo & albo variegatis, comâ holosericeâ.
57. *Anem. prominulis* ligulis radicum longioribus, & contortis, instar capillorum Medusæ.
58. *Anem. tenuifolia* folis latioribus pleno flore flammæ.
59. *Anem. tenuifolia* flore cæruleo albis intersecto radiis.
60. *Anem. foliosa* toto interdum flore subrubente, & lateritia.
61. *Anem. tenuifolia*, foliis ad basim rutilis, cacumine albescente.
62. *Anem. tenuifolia* multiplex foliosa, sanguinea major.
63. *Anem. foliosa* candidis floribus diluto rubore umbilicatis, & latissimum in orbem patens.

64. *Anem.*

64. *Anem. Hermaphrodita* foliis circa basim, & media sui parte rubris, altora, lactis candore fulgentibus.
65. *Anem. foliosa* flore suaverubente multiplici.

Eadem flore

Albo.	Hyacinthino.
Amæno violaceo, & albo mixto.	Ianthio.

Anemone tenuifolia flore pleno è Parkinsoni Paradiso terrestri.

1. *Anem. tenuifolia* flore coccineo pleno variegato.
2. *Anem. tenuifolia* flore coccineo saturo pleno.
3. *Anem. tenuifolia* flore pleno suaverubente.
4. *Anem. tenuifolia* flore albo pleno.
5. *Anem. tenuifolia* flore pleno albicante.
6. *Anem. tenuifolia* flore pleno rosso.
7. *Anem. tenuifolia* flore pleno carneo vivacissimo.
8. *Anem. tenuifolia* flore rubro-fusco pleno coma Amarantina.
9. *Anem. tenuifolia* flore pleno tricolor.

Anemone tenuifolia flore pleno è Flora Joan. Rea.

1. *Anemone tenuifolia* flore pleno verficolor.
2. *Anem. tenuifolia* elegantiori flore pleno rubro.
3. *Anem. tenuifolia* flore pleno coccineo.
4. *Anem. tenuifolia* flore pleno coccineo variegata.
5. *Anem. tenuifolia* flore pleno coma scarlata.
6. *Anem. tenuifolia* flore pleno dicta Nacara.
7. *Anem. tenuifolia* flore pleno sulphureo.
8. *Anem. tenuifolia* flore pleno viridante.
9. *Anem. tenuifolia* flore pleno albo major.
10. *Anem. tenuifolia* flore pleno maxima albo.
11. *Anem. tenuifolia* flore pleno Columbina.
12. *Anem. tenuifolia* flore pleno Rosso.
13. *Anem. tenuifolia* flore pleno Rosso variegata.
14. *Anem. tenuifolia* flore pleno rubicante maculato.
15. *Anem. tenuifolia* flore pleno purpureo.
16. *Anem. tenuifolia* flore pleno Lavendulæ colora.
17. *Anem. tenuifolia* flore pleno cæruleo.
18. *Anem. tenuifolia* flore pleno coma purpureo.
19. *Anem. tenuifolia* flore pleno coma Amarantina.
20. *Anem. tenuifolia* flore pleno coma Amarantina-variegata.
21. *Anem. tenuifolia* flore pleno quinque coloris.
22. *Anem. tenuifolia* dicta Bel-Lizwaice.

C A P. VI.

De Pulsatilla.

Pulsatilla nominatur, quòd seminum tremuli pappi levissimo flatu huc atque illic agitentur, unde & Herba venti.

Nonem Pulsatilla Italicum est, siquidem inibi ita vulgo dicitur hæc herba. Est autem Pulsatilla nihil aliud quam Anemone seminibus cinninatis seu plumulâ caudatis.

1. *Pulsatilla vulgaris* Ger. *purpurea cærulea* J. B. *folio crassiore & majore flore* C. B. *Pulsat. Danica* Park. parad. *The greater or Danish Pasque-flower.*

J. B.

Tenuia folia sic facis Pastinacæ sylvestris foliis similia sunt, nisi ab iis magnitudine vinceantur, tenui divisa pilisque respondentia, ex pediculo longiore, palmari circiter, admodum villosa, & propter terram subrubente appenda. *Caulis* teres, cavus, densâ lanugine obductus, palmari aut dorantalis, delapsò flore pedalis & major nullis vel ramis, vel foliis donatus, unico excepto folio, quod paulò infra florem nascitur, densò mollique tomento comatum, circumcirca labri aut accetabuli instar caulem cingens, fibique inferiore parte continuum, quod mox in lacinias numerosas tenuisque finditur. *Caulis* summo fastigio *flor* sedet unicus, magnus, è tæx foliis acuminatis compositus, purpurascens, foris hirsutus, intus glaber, levem sed suavem odorem aspirans. Medium obliquet ex oblongo rotundum *capitulum*, fibris apicibusque luteis cinctum. postquam autem delapsis est

est flos, caulis supra folium supra dictum quintuplo aut altius excrefcit, proque flore succedit comolus capitulum flaminum hololeucomor molliore, argentei splendoris, appenso unicuique flammis femine oblongo, tereti: delapsis porro caducis feminibus cum flaminibus appensis caput relinquitur rotundum. Radix crassa, longa, nigra, in plura capita interdum divisa, superius ex reliquiis marcorum foliorum comata, sapore nonnihil amarefcens & tandem acrimonia lingua vellicante.

Pulsatilla Danica Park. major est vulgari nostrate tum radice & folio, tum etiam flore, qui colore est purpureo, hilarior minusque saturo, & culturae magis patiens, ut se saepius expertum scribit: nostras enim hortis non libenter affuefcit.

In transmarinis montosis frequens oritur in Germania, Italia, Gallia. Floret Veris initio circa finem Martii seu Festum Paschatis, unde & nomen Anglicum: *Pasque-flower*.

- A. 2. *Pulsatilla flore clauso caeruleo* J. B. *flore minore* Ger. *minore nigricante* C. B. *Anglica purpurea* Park. parad.

Lobelius florem caeruleum perpetuo clausum huic plantae attribuit: Clusius iconem Lobelii adhibet titulo *Pulsatilla vulgaris saturatioris* florem, cui folium tenuius incilum *floremque* minorem, purpurei coloris adeo fati ut niger videatur, ascribit. Clusius Pulsatillam nostram Anglicam vulgarem intelligere videtur: Nam alterum illud genus praecocius, crassius folio, ampliore flore dilutiorque Pulsatilla Danica Parkinsoni respondet, cui & ipse Danicam suam eandem facit.

- * 3. *Pulsatilla rubra* Ger. J. B. *flore rubro* Park. *flore rubro obtuso* C. B.

f. B.
Differt a vulgari, non solum floris colore, sed etiam forma foliorum, quae tenuius divisa, florum item foliis quae longiora & obtusa, cum in vulgari acuta sint.
Ex Aleppo Syriae urbe se habuisse Lobelius refert.

4. *Pulsatilla alba* J. B. *flore albo* Ger. C. B. Park.

f. B.
Folius est multo amplioribus quam reliquarum ulla, nec ita etiam minutim concisus, & ad Myrrhidis sylvestris foliorum diviluram quodammodo accedentibus, & nonnihil hirsutis. *Caulis*, qui cubito longior nonnunquam, medium cingunt confimilia quoque folia [terna]. Ceterum *flos*, qui summo cauli haeret unicus, lacteo est candore, quem villosum capitulum circumstansque consequitur, altiarum more. Radix item crassa. Planta est speciosa.

In summis Iurae montosis jugis copiosè oritur. Clusius in *Estcher & Durrenstein* Stiriae cellioribus jugis invenit, ubi Julio mense floret, &c. Difficulus circuari posse tradit idem.

- * 5. *Pulsatilla lutea* J. B. *lutea Alpina hispidior* C. B. *lutea prima Dalechampi* Lugd.

f. B.
Palmaris est planta, radice crassa, foliis caeruleae modo divisis, sed segmentis latioribus, valde hirsutis: caulis singularis unicum summo fastigio sustinens florem, colore luteo praeditum, foris hirsutum, intus glabrum, obidente medium, apicum magno numero.

Commemorat (inquit J. Bauhinus) Lobel in Adv. & Dodon. Pulsatillam luteam; qui an nostram intelligant ambigimus: siquidem eam a vulgari colore tantum distinguunt.

In Rhætiae monte Brailio florentem Julio reperit J. Bauhinus: Cherlerus sub finem Junii in monte Gothardi.

- * 6. *Pulsatilla lutea Apii hortenfi folio* C. B. J. B. *secunda Dalechampi*.

Lugd.
Radix est tenuiore, brevior, minus atra, foliis hortensi Apio similibus, paullo latioribus, hirsutis, radicem ambiens, nullis in caule, dodrantali, lanuginoso, media sui parte villosa glomo pubescente, e quo prodit flos aurei coloris.

- * 7. *Pulsatilla lutea Pastinacae sylvestris folio* C. B. *lutea seu 5. Ger. emac. tertia Dalechampi* J. B. *Anemone sylvestris* 3. Clus. Hist. *Pulsatilla flore luteo* Park. par.

Lugd.
Radix est quam in superioribus graciliore, folio Pastinacae sylvestris, apicibus in medio flore coarctatis luteis, quos in feminis conceptaculum tandem formatos spissa lanugo vestit.

Pulsatillae luteae secundum genus (inquit J. Bauhinus) vidi apud fratrem: Quod fit tertium nos latet: Icon nobis quidem inepta & falsa videtur.

Hanc Clusius ita describit: Ab radicis villosi capite multa germinant folia, Pulsatillae foliis paene similia, laciniata, & multis diviluris secta, mollia, parte lupina viridia, pronae autem paululum candicante & valde hirsuta; inter quae caulis emergit nudus, rotundus, lanugine oblitus, circa summum sustinens foliola, e quibus prodibat vulgari Pulsatillae similis pediculus, qui infidebat unicus flos major, ut plurimum Pulsatillae vulgaris flore, sex foliis constans, quae interiora parte valde flava erant, exteriora autem ob lanuginem dilutiora & pallentia: in huius medullitio orbiculatum

culatum caput eminebat, luteis flaminibus cinctum, qui villosa caesaries succedere videbatur: quam Augusto mense maturitatem consequi arbitrabatur Tobias Roelsius, qui in Alpium planis eam observabat, nullquam vero abundantius quam circa pedem montis S. Bernardi, quae Helvetios spectat.

- * 8. *Pulsatilla folio tenuius inciso & flore minore sive palustris* C. B.

C. B. prod.

Folius est ad radicem in tenuissima & angusta segmenta divisus, eorum pediculis hirsutis; inter quae caulis pedalis, rotundus, rufescens, levi lanugine aspersus, cuius medium folia capillacea acuta cingunt, ipsiusque summo flos unus, villosus capitulo ex capillaceis foliis composito sustentatus infidet, qui vulgari longe minor, ex foliis sex acutis Violer nigrae colore compositus, flaminibus in medio luteis. Capitulum villosa caesarie comolus & incanescens cum semine succedit.

In pratibus udis & paludosis Michelsfelde prope Basiliam provenit: & in hortum translata cum Lucc. vulgari vegetior quidem fit, sed formam & colorem reservat.

- * 9. *Pulsatilla Apii folio vernalis, flore majore* C. B.

C. B. prod.

Ex radice nigra longiuscula folia plura, pediculis oblongis pilosis donata, crassa, dura, rigida, Apii foliorum instar in quinque lacinas, & haec in alias divisa, margine piloso, prodeunt: inter quae cauliculus unciarum quatuor, nudus, ar hirsutus, incanus exurgit, qui florem magnum, trium unciarum, longum, latumque, ex sex foliis compositum, multique apicibus luteis, ut & duae sequentes, donatum sustinet, qui colore variat, aliquando ex albo & subpurpureo aureus, aliquando intrinsecus albus, extrinsecus subpurpureus, vernali tempore florens.

In sylvis circa Francofurtum ad Oderam.

Lucc.

- * 10. *Pulsatilla Apii folio vernalis, flore minore* C. B.

C. B. prod.

Ex hac ex radice consimili folia crassa, pauca, oblongis pediculis donata, Apii instar, sed in tres tantum lacinas, ad umbilicum divisa edit, quarum quilibet in alias binas ternasve lacinas, per marginem incisas secantur, & pilis vix conspicuis donantur; cauliculus villosissimus, uncias duas alto, flos priore media parte minor, & dilute purpureus infidet. Aprilis, foliis plerumque carens, floret.

Locus idem qui priori.

Lucc.

Has esse veras & genuinas Pulsatillae species ex descriptionibus colligi & concludi nequit: contrarium nobis obcaule nudum videtur; utcumque hic locum quem usurparunt, retinere permittimus, donec certius constiterit, quod referenda sint.

- * 11. *Pulsatilla Apii folio autumnalis* C. B.

C. B. prod.

Radix est longa, foris nigra intus candida: foliis ad radicem plurimis, Apii modo in tres tantum lacinas, & haec in alias, divisis, glabris; inter quae cauliculus triuncialis, albis pilis villosus, florem praecedente minorem, obsoleti coloris instar vulgaris, sustinens, qui ut & priorum flores, in capitulum hirsutum quod semen continet, abit.

Septembri mense florens in Lusatia reperitur.

Lucc.

Hae etiam species ejusdem farinae est cum duabus praecedentibus, quae si recte describantur caule nudo ad hunc locum nostro iudicio minime pertinent: siquidem nota Anemonarum characteristica caret, quae est habere caulem non solum novissimum, sed & determinate foliatum, ex unica tantum distinctione: haec autem folia flori dum adhuc tenerior est calycis vicem supplent.

- * 12. *Pulsatilla folio Anemones secunda seu subrotunda* C. B.

C. B. prod.

Radix crassa, nigra, aliquot propagines quandoque fundit: ex quibus prodeunt folia pediculis oblongis, hirsutis donata, instar Anemones Bulbocastani radice, subrotunda, inferne & per marginem levi lanugine candicante, semper in lacinis tres latas, & haec in alias bifidas vel trifidas, minus profundas secta: inter quae caulis emergit pedalis, subhirsutus, infra medium angustis foliis (qualia & flori subjiuntur) cinctus: florem subcaeruleum, septem foliis donatum, & reliquorum more in pappum abeuntem sustinens.

Ex Lusatia accepit C. Bauhinus. Miror Bauhinum folia in hac specie qualia in medio caule flori etiam subiecta scribere, cum Pulsatillae genuinae flos calice careat, nec ulla ei subjiuntur folia. In tribus praecedentibus generibus nullorum meminit in caule foliorum, quae sunt huius generis nota characteristica, omnibus in universum Anemones speciebus, quibus Pulsatillam accensum, conveniens. An forte is careant, ac proinde huius generis non sunt?

Flos proculdubio sex tantum petalis naturaliter donatus est, quod septem habeat accidentarium est & quodammodo monstruosum, Breynius etiam non nisi sex ei attribuit.

Pulsatilla

Pulsatilla polyambles violacea Anemones folio Breynii, eadem precedenti.

Breyn.

Radice nititur nigri, crassi, non admodum profunda, inferius in plures tenues ramos & fibras, superius in multa capita diffusa: quæ novo Vere statim post solutas nives, imo nonnunquam sub illis caules multos sesquipalmares & dodrantes, rotundos, inanes, albis tenerisque pilis plane hirsutos emittit: horum quavis paululum ultra medietatem coronulâ in lacinias plurimas dissectâ, extrinsecus perquam villosâ, intrinsecus glabrâ & venulis striatâ cingitur; in extremitate *florem* Pulsatillæ vulgaris quidem formâ & hirsutic æmulam, sed longè ampliorem, è foliis sex latis, cœruleis vel violaceis compositum gerens spectabilem, odoris dulcis; cujus medium globus ex densis *capitula* lutea gestantibus confutatus *staminibus*, occupat: Hujus è centro capillamenta rursus densa & mollia, in cuspidem, vel penicilli in morem conjuncta prorumpunt, sensim decedente flore altius sese ac latius, in globo villosâ casarie comoso & incanescente, expandentia; ac in ejusque infima casarie parte *semen* exiguum, longiusculum parvo in pericarpio villosò completentia. Folia præterlapso floris tempore primum se conspicienda offerunt *Anemones hortenſis latifolia simplicis flore* 2. Clus. latioribus foliis proxima, longis pediculis hirsutis suffulta in lacinias tres primarias ad pediculum usque divisa, & hæc in alias bifidas vel trifidas minus profundas, quarum unaquæque iterum in anteriore parte dissecta: hæc folia juxtam consecuta perfectionem venosa, dura, & præcipue subius sunt hirsuta.

Locus.

Aperis sterilibus & incultis Borussie ac Cassubie gaudet locis, ericetis sylvarumque marginibus. Variat floribus candidissimis, & interdum pulchrè rubentibus.

Hanc præcedenti eandem esse suspicatur Breynius, & merito, nam proculdubio eadem est.

Offendit nobis D. *Hansius Sloane* Pulsatillæ cupuldam à D. *Magnol* inventæ quinque circiter leucis à Monspelio, & in hortum suum translatae caulem cum flore exsiccatum; quam Pulsatillam polyanthon *Breynii* esse conjectabatur. Radix Pulsatillæ vulgaris similis: Florendi tempore & foliis postnatis cum ea convenit. Caulis elatior est, valde hirsutus coronulâ foliorum variè dissectorum, lanugine alba, longa pubescentium in medio cinctus.

* 13. *Pulsatilla flore obsoleto, caule nudo* Breynii.

Breyn.

Radice ac foliis Pulsatillæ vulgari flore obsoleto persimilis; præter *caules*, qui nudi planè, nec ulla redimiti coronulâ, cujus summo contra *stos* multo major, magisque patulus, è colossino obsoleto, foliis octo constructus, ac innumeris crocos flavos gerentibus *staminibus* præditus, gloriose infidebat. Huic plumosa congeries cum semine à præcedente nihil diversa tandem succedebat.

Locus.

Ex Cassubie montibus initio Maii ad Autorem descriptionis allata est hæc Pulsatillæ species, qualem nec antea nec post vidit.

Suspicio ego plantam fuisse monstrosam, & individualement, à congenerum norma abluentem; maxime quod nullam habuit in medio caule foliorum coronulam, qualem in omnibus quas vidimus hujus generis plantis semper adesse observavimus; nisi fortè ad Caryophyllatas referenda sit.

Vires.

Ab Empiricis id compertum habet Brunfelsius, quod Pulsatilla vulneraria sit herba. Quod per Alembicum destillatam aquam vulneribus mundificandis curandisque præster utilissimam, quæ & putridam carnem erodat. Cum autem gustu sit acerrimo magis externis quàm internis partibus corporis adhiberi debet, ut rectè Tragus.

Matthiolus radicem subdulcem esse ait, unde non longè abest à temperato. Sunt qui eam maxime præferant contra pestilentie contagia, & pota venena & virulentorum animalium ictus, si cum vino bibatur drachmarum duarum pondere, quare in Antidotis additur. Tragus radicem ficcitam sterutamentis cietæ, crudam verò manû pituitam elicere scribit, quæ arguunt eam procul abesse à temperate.

HISTO.

HISTORIÆ PLANTARUM LIBER DECIMUS TERTIUS,

Herbas Pomiferas & Bacciferas complectens.

PARS PRIMA.

De Herbis Pomiferis.

POMIFERAS voco quæ fructus plantarum omnium maximos producant [non omnes illarum species, sed aliquas] cortice crasso tectos quo à Bacciferis distinguuntur, quarum fructus membranâ duntaxat tenui vestiuntur, flores nudos, monopetalos, margine quinquepartito, summo fructui insidentes.

Herbæ Pomiferæ sunt vel

Capreolatæ, pulpâ seu carne

Dulci vel insipida, semine

Thyreoidæ, duobus in summitate eminentibus angulis velut cornuto, flore albo; Cucurbita.

Ad margines æquali absque eminentiis,

Magne, lato, rhomboide,

Albo, lineâ circa margines elatâ cinetâ, fructu maximo; Pepo.

Nigro, nulla in margine elatâ lineâ, in medulla fungosa aut rubente pulpâ latitante; Citrullus, Anguria.

Minore, semine per maturitatem

Albo, angusto, oblongo, nucleo pineo nonnihil simili, fructu majore

Æquali, tuberculis non exasperato, mollichem redolente, carne delicata; Melo.

Tuberculis spinosis bullato, carne magis insipidâ & aqueâ, seminibus pulpâ humida copiosâ contentis; Cucumis.

Nigro aut pullo, minore & brevior, fructu itidem minore

Undique hispido, Olivæ figurâ, qui per maturitatem à pediculo avulsus cum impetu semina ejaculatur, pulpâ purgatrice; Cucumis aspinus.

Verrucosis tuberculis asperato, minimo per maturitatem puniceo; Balsaminas seu cucumerina.

Amarâ, pulpâ intus fungosâ levissimâ, semine parvo albo duro; COLOCYNTHIS.

Capreolis carenti, fructu clypeiformi; Cucurbita clypeate seu Melo-pepo clypeiformis.

CAP. I.

De Cucurbita.

Cucurbitæ nomen huic plantæ inditum existimat Scaliger à curvitate, geminatâ primâ, ut in *Cucula populi*. Mihi (inquit Vossius) non displicet Nunniesii opinio, qui censet corruptum esse ex *Colocyntha* *gera purbitus*.

Nota ejus characteristicæ sunt semen thyreoides, duobus in summitate eminentibus angulis velu cornutum, flos albus, cortex fructus durus & q. lignosus.

Amant Cucurbitæ mitem in modum aquas, nam si propè in patens vasculum aqua subiciatur à quinque vel sex digitorum intervallo ante posterum diem adrepentes cognoscuntur descendisse.

Marth.

Sine femine nascuntur si per triduum antea spargenda femina oleo Sesamino macerentur. Mulieres mensitruæ vel solo aspectu tenellas enecant cucurbitas. Horum fides sit penes Autorem, nobis neququam probantur.

Cucurbitarum femina quæ proxima collo fuerint proceras pariunt, quæ in medio rotundas, quæ in lateribus crassas brevioresque, quæ in fundo latas, si Veteribus credimus.

Siquis in Cucurbitam crudam excavatam insulum vinum per noctem sub dio exponat, & temperatum jejunis bibat, leviter alium molliat: ut habet Dioscorides, & confirmat Tragus.

Caterum Zuccha nomen italicum quò Cucurbitam vocant, à Græco *Zukh* deductum videtur.

1. *Cucurbita longa*, folio molli, flore albo J. B. *oblonga*, flore albo, folio molli C. B. *longa* Park. *anguina* Ger. *The long Goutib.*

J. B.

Uiculas digitali crassitudine, angulosas, orgyias aliquot longas è radice tenera candida, in multas tenues partes distractâ emitte, quæ per terram sparguntur, aliqui pergulas & perticas capreolorum ope scandunt. *Folia* rotunda pedem aut sesquipedem lata [in secundo, aprico & humido solo] molli lanugine tomentosa, crebris subinde nonnullis per ambitum incisa, ex pediculo tereti, oblongo, concavo.

Flores nivei candoris, lilacei, quinquepartiti, intus villosi, exterius brevioris pilo obito. *Fructus* delapso flore in insignem adolefcit magnitudinem, pedes quinque aut sex longus, cervicæ crassa, in ventrem modicè turgescens, qui liquid quod resistat offendat, curvatur. *Cortex* recentis tener, herbaceus, adultus durus, flavescens; medulla alba insipida, modicè fungosa. *Semina* uncialis longitudinis ferè, longa, plana, compressa, una parte lata, duobus angulis conspicua, infernâ quâ germinare solent, plures angulos habentia, & sub tunica duriuscula, alba, medullam includentia albam, dulcem, esui gratam.

Accuratissimam omnium hujus plantæ partium descriptionem vide apud J. Bauhinum è Cordo descriptam.

2. *Cucurbita latior*, folio molli, flore albo J. B. *major sessilis*, flore albo C. B. *lagenaria* Ger. *major* Park.

Dodonæus hanc describit latiore, ventricosâ & crassâ, absque collo, & inferiore sede latiore, pyri turbinatam figuram quodammodo referentem.

3. *Cucurbita lagenaria* J. B. *lagenaria sylvestris* Ger. *lagenaria*, flore albo, folio molli C. B. *lagenaria minor* Park.

J. B.

Non variat foliis & flore à longa prius descripta, verum fructu plurimum differt, collo angusto, ventricæ crasso lagenas & phialas representans. *Semina* purpureis magis fulca esse quàm longuram.

Lagenaria hæc observavimus differentias.

1. *Lagenaria* mediocris magnitudinis, longiusculam valde virentem, maculis luteis conspersam. Hæc herbario conditur.
2. Minorem, maculis albidis insignem.
3. Magnam, longo collo constantem, virentem, maculis luteis notatam.
4. Collo multo longiore, colore pallido, absque maculis ornatam.
5. Mediam inter longam & lagenariam, corpore crasso, rotundo, magnitudinis circiter capiti, collo tenui, cubitum pene longo.

6. Vulgatiorem majorem luteam, albedine conspersam. Alias Cucurbitarum seu species, seu varietates tradit, & describit J. Bauhinus, quarum titulos hic proponemus.

1. Cucurbita longa, flore albo, protuberante ventre.
2. Cucurbita lutea cortice tenero. *Hæc ad aliud genus, Peponium puta, pertinet.*
3. Cucurbita ovalis ferè, variegata parva.
4. Cucurbita pilâ palmariâ non multo major, rotunda.

- * 4. *Cucurbita capitata Tabernæmontani*, sive *clypeiformis* J. B. *sylvestris fungiformis* Ger. *capitata* C. B.

A præcedenti [Cucurbita vulgaris] differt foliis in lacinias aliquot scissis Vitis instar; fructu subrotundo, superius depresso, fungiformi, subtus concavo (ni pictura fallat) cum ea convenit foliis mollibus, lanuginosis, floris colore niveo. Si modo rectè descripta sit, ad hoc genus propriè pertinet.

Cucurbita sitim sedat, urinam ciet & ventrem movet, semen genitale minuit, & Veneris appetitum extinguit.

In cibis usurpatur hoc modo præparatus. Interiorem & candidam substantiam una cum mollibus & immaturis feminibus bulliunt, posteaquè minutim concisa, cum cepa, butyro & sale coquant. Hic cibus cum Brassica capitata conficita & cocta ferè convenit, macilentisque hominibus prodest. Itali in frusta conficis, in jure decoquant. Boni laporis, & succi laudabilis, & febricitantibus etiam convenire hoc modo paratæ nobis vilæ sunt, frigeant enim & emolliunt.

Cucurbita convenit viribus cum Cucumere, tam in qualitatibus carnis quàm in seminis facultatibus. Folia recentia puerperarum mammis adhibita, monente Matthiolo lac imminuunt.

Semen recensetur in numero 4 frigidorum majorem.

Aqua stillatitia è fructu immaturo fert opem omnibus inflammationibus externis, oculorum, aurium, podagricis: intrinsecus quoque mirabiliter æstum corporis mitigat. *Schrod.*

Ad faciei ruborem, & Nucleorum Perficarum 3iij. Sem. Cucurbit. 3ij. Ex his fiat oleum per expressionem, quo facies liniatur. Experimento probatum ait Alexis Pedemontanus. *D. Hulse è Chêneau.*

- * 5. *Cucurbita Brasiliensis* Curuba dicta Marggrav.

Marggr.

Caulis sarmentosus est, humi repens aut scandens Cucurbitarum modo, ac capreolis suis vicinis arboribus aut pedamentis se annexens. *Folia* hinc inde Cucumerum modo ad semipedalia intervalla apposita habet, singula suis pediculis tres aut quatuor digitos longis, insidentia, in lacinias divisa, inferius hirsuta, ut & caulis & pediculus, albicantis, superne viridia & glabra, splendentia, circinnata, septangula aut octangula, sex aut septem digitos longa, & totidem lata aut paulo latiora. Inter folia in propriis pediculis nascuntur flores. Floris autem rudimentum est corpusculum conicum, ex viridi subflavum, in quinque foliola ex viridi flavescientia, deorsumquè incurvatâ desinens. Ex hoc corpusculo prodit flos magnus, crassili foliis, exterius glabris, interius hirsutis, dilute flavus, & exterius lineis seu striis virentibus secundum longitudinem distinctus; pluvium semidigitum altus, unico folio constans, verum ultra medietatem in quinque lacinias secto, ellipticæ superius figure; in medio corpus rotundum flavi coloris, magnitudine Avellana, quod speciem præbet infusorum vituli, constatque tribus partibus separabilibus. Fructus longus est circiter quindecim digitos, undecim crassus, cortice glabro ut Pepo, ex rubro purpureus. Caro seu pulpa ad hævadinem accedit, odoris dulcicacii instar Pyrorum agrestium, saporis ingrati, ideo non comeditur. *Semen* continet copiosum, figurâ & magnitudine Cucurbitæ feminis, sed quod exterius in superficie suâ fulco est punctulatum in obscure flavo.

CAP. II.

De Pepone.

Pepone dictum voluit *sed non meminerim* maturefcere, eò quòd maturitate flavescant C. B.

Pepo à reliquis pomiferis distinguitur totius plantæ foliorum, florum, fructuum magnitudine, ferè præcipuè femine rhomboide lineâ circa margines elatâ cincto.

1. *Pepo vulgaris*, Cucurbita foliis asperis sive Zuccha flore luteo J. B. *Cucurbita major rotunda*, flore luteo, folio aspero C. B. *The common Pumpkin, called by the vulgar, The Apelon.*

J. B.

Flagellis sarmentive longissimis, canaliculatis, modicè concavis, crassitudine pollicari, asperis, latè vagatur, & pernicis, siquis nacta est, capreolorum innixu & voluminibus scandit. *Folia* larga, Cucurbitæ flore albo longe majora firmioraque, ficulneis lacinis, alpera, atro virore splendentia, & per ambitum serrata, ex pediculis dodrantalibus, solidis, modicè canaliculatis & spinulis horrentibus. *Flores* nonnulli odorati, fundo acetabuli instar, in quinque folia Lilaceis majora difficantur, intus crocea & lanuginosa, foris ex croceo in herbaceam tendentia, costisque & venulis eminentioribus herbis rugosa, brevissimis pilis donata: medium florem occupant quæ aliarum plantarum apices respondent, crocea, bifiduli animalis pedem exsuperant. *Fructus* & formâ & magnitudine & colore subinde variant. Est enim vel longus, vel compressus, vel globosus, vel pyramidalis, cortice duro & velut lignoso, colore viridi, aut in viridi subnigro, notis albis maculoso, vel striato, carne tenera, albâ, subduli, non usque adeo insipida ut in Cucurbitis flore albo: semine cineraceo [pos-

quibus alio J. magno, oblongo, altera parte anguloso, altera obtuso, juxta cujus margines circueirca linea alata coxae insunt, pulpâ candidâ, dulci & suavi.
Varia hujus genera sunt, magnitudine, facie & colore differentia. Multa recenset J. Bauhinus, quæ specie inter se differre mihi vix persuaferint: cujusmodi sunt

1. Cucurbita luteo, flore luteo, fructu semiarctis in morem intorto.
2. Cucurbita verrucosa C. B. *Ger. Park.* quæ non alia in re à præcedentibus differt, quam fructu verrucarum modo nodis plurimis tuberoso.
3. Cucurbita scissilis, flavescens, folio aspero.
4. Cucurbita scissilis, albicans, folio aspero.
5. Cucurbita medio-crocea.
6. Cucurbita aspera medie magnitudinis, turbinata, variegati coloris.
7. Cucurbita turbinatæ majores.
8. Cucurbita aspera, pyriformis, parva, alba. Hanc foliis laciniatis describit: fructu albo, polito, quinque aut sex uncias longo, superius angusto, infra ventrioso, quem manu complecti possis.
9. Cucurbita aspera minima turbinata pallida.
10. Cucurbita aspera turbinata, subcrocea.
11. Cucurbita aspera ovalis, flavo crocea.
12. Cucurbita aspera pugillaris, ex rotundo oblonga.
13. Cucurbita aspera minuta sphaerica, crocea, variegata. An Pepo rotundus Melonis effigie?
14. Cucurbita alba aspera, fructu longo collo.
15. Cucurbita lagenam exprimens paiva aspera.
16. Cucurbita alba verrucosa.
17. Cucurbita verrucosa parva.

Harum descriptiones si desideras J. Bauhini historiam adeas: nos eas huc transcribere non necessarium duximus: siquidem (ut nobis videtur) natura in Peponum, Melonum, Cucurbitarum, aliarumque hoc genus stirpem magnitudine, figurâ, colore, aliisque accidentibus, infinitâ ferè varietate ludit, neque certus fit & determinatus accidentalium hujusmodi differentiarum numerus, sed novæ indes ex semine producuntur: ut in aliis nonnullis plantarum generibus, v. g. Tulipis, Caryophyllis, Anemonis, Auriculis Urli dictis, &c. contingit. Nec tamen huic sententia pertinaciter adheremus. Fortè enim in hoc genere, ut in Medicis coactis, Natura ingentem specierum numerum in regionibus calidioribus producit, quæ in se invicem, non permittuntur, sed semine factæ suam singule speciem perpetuò servant.

Vires.

Est, inquit Dodonæus, omnium Peponum natura frigida cum copiosa humiditate: habent autem vim quandam abstergendi, cujus beneficio urinam cient, & deorsum expeditis quam Cucurbitæ aut Melo pepones permeant, ut Galenus scriptum reliquit. Editur autem caro Peponum haudquaquam cruda, sed cocta: Descendit autem sic omnino facilius, alvum faciliem & quodammodo lubricum reddens. Alimento autem confort exiguum, tenue, humidum frigidiorem (vitiolum inquit Galenus) idque potissimum cum probè concocta non fuerit: quo casu Cholera morbo obnoxios efficere solet.

Nosfrates fulam in frusta conciam vel in iure carni decoquant, vel in lacte, atque ita vel cum ipso lacte, vel exempta & cum butyro condita costringunt. Alii exemptis seminibus & humidâ interiori pulpa, pomis concilis cavum replent, & operculo tectos in furno coquant, adeoque pulpa cum pomis mistam & probè subactam, butyroque conditam libenter comedunt: vulgus etiam in deliciis habet.

Semina sunt è numero quatuor frigidiorum majorum: eorumque usus est in emulsionibus ad temperandum febrem calorem. Urinas promovere & renibus calculo infestatis utilia sunt. Videtur autem renibus prodesse non tam absterione quam lenitione, ex sententia Casp. Hofmann. quam præstat, inquit, unctuositas eorum. Hæc ipsa faciunt opus suum in tussi calida & acri, in exulcerationibus & inflammationibus internis; quanvis in his suspecta sit oleositas.

- * 2. Cucumis, rectius Pepo, *Ægyptius reticulatus seu Luffa Arabum* Vellingii.

Velling.

Folia induit hispida, fuscâ viriditatem pallore hinc inde diluentibus, divisuris inaequalibus profundius laciniatis, Bryonia vel potius Balsaminæ maris folia amulantibus. Florem educat amplum, specie venustum, languidam flavadinem striatim inducto auro pigmento laevis circum oras saturante. Idem *stamina* capaci sinu plurima submittit, quibus appendices [forte apices] grandifolios flaventesque connectit. Caterum instructa numerosis capreolis plantâ, quaquaversum repabunda, proxima quæque cincinnis suis implicat. Fructum promit semipedalem ab angusto collo paulatim laxius tumente ventre gravidatum, superficie modico laviore, modo tuberculâ passim verrucosior. Cortice velatur tenui, ex obscuro virore pro maturitatis gradu plus minusve flavescente. Eam vel nulli, vel tenues saltem excavant sulci: in longitudinem tamen atris lineis eleganter inscriptis, à colli principio ad umbilicum tanquam centrum suum commeantibus. Cum fructus bene maturus, cortice remoto innumera in conspectum veniunt albicantia filamenta, succosiora medullâ stipata, miro adeo ordine contexta omnia, ut planè fateri necesse sit, non esse hoc rude & tumularium opus, fed quod egregius artifex cogitaverit prius quam fecit. Idque evidentiſſimum evadit, cum tabefacta jam pulpa simplicem plexum inspicit. Sinus plexus hic triplicem efformat in longitudinem, in quo femina copiosa, candida, cortice nonnihil inaequali, lactescente verò medulla Melonum amula junctum aservantur.

In orto Arabis cujusdam propè Cairum urbem crescentem vidit Velling, qui Luffam appellabat: Vellingius ipse ob plexum mirabilem quo femina inclusa circumdat Cucumerem *Ægyptium* reticulatum nuncupavit. Morionus noster rectius ob femina elatiore limbo circumdata Peponibus vulgò dictis annumerantiam censet.

Arabs

Arabs prædictus, in balneis publicis, dempto cum semine cortice, plexum filamentorum succo suo madidum tergendis corporibus adhiberi confirmabat, quorum cutem morpha foedæque vitiliginis infunderet, malum *Ægyptio* vulgo familiare.

- * 3. *Pepo Indicus minor angulosus Tabern. J. B. Pepo minor angulosus C. B. Indicus angulosus Ger.*

J. B.

Hujus fructus utrinque tuberosus & extamefens, latus est uncias quinque & quatuor ferè longus; petiolum habet inflexum exasperatum & quinquangulum, firiis per longitudinem aliquo sulcatum, regio amplior (cujus medius inflexus hæret petiolus) multis costis, modo majoribus, quasque geminis, modo minoribus, finitque aliquem latum inter majorum interstitia relinquuntibus inaequalior quidem, non tamen aspera reddita est: costæ ipsius majores plurimæque à medio petioli centro deflecentes, versusque ventrem excurrentes; undique prominent, altera verò parte, quæ floribus regionem spectat, iidem quoque sulcis à costis latoribus inculcatis, & zone infat transverſim Cucurbitam amplectentibus donata est, sed in eo distat à priori regione pediculus respiciente, quod hæc tuberosa cum sit, non tamen in fastigium ita strictum conflatur, sed latius, ut aliquo modo scissilis inibi evadat, circa verò ventris exuberantiam depressionem fortitur, quæ in altera regione ipsi adjacenti minime conspicienda exhibetur, quia rectâ ad pediculi cultum usque fastigiat.

De hac fe nihil habere certi & notati digni scribit J. Bauhinus, suspicari tamen se excone & nomine esse eam genus aliquid Cucurbitæ folio aspero, dubitare etiam an bene hic posuerit.

- * 4. *Pepo Brasiliensis Jarumum dictus, Luffianâ Baborâ Margg.*

Margg.

Folia tert ferè similia nostratibus Peponibus, & florem quoque flavum quinque foliis constantem [potius nonopetelon margine in quinque lacinias secto.] Fructus magnus est, orbicularis, compressus, friatilis, coloris exterius cinnabarii cum plurimo albo mixti, interius autem crocei: Semen album quale postratibus. Boni saporis est fructus coctus seu etiam affatus sub cineribus.

- * 5. *Maones (rectius Pepones) aquatici edules Virginiani Ger. emac.*

Ger. emac.

Sarmentis vite flagellis in longum excurrentibus & latè se diffundentibus, foliis, floribus & clavicularibus Peponi vulgari perſimilis est & aequalis hæc planta. Fructus ex obscuro viridi nigricat, in longum quatuor propemodum uncias extenditur, in latum tres, neque major neque longior Malo vulgari majusculi; secundum caules è foliorum sinibus à radice ad fumos usque ramulos exiens, carne, pulpâ inferiore & seminibus planis vulgaris Peponis. Radix albicans ramulis longè se diffundit in terra, & primis statim pruinis corrumpitur.

Descriptio est D. Goodyeri apud Ger. emac. à nobis Latina facta.

- * 6. *Maococi Virginiani sive Pepo Virginianus Ger. emac. Pepo Virginianus C. B. The Virginian Apocock, or Pumpion.*

Ger. emac.

E radice alba in ramos latè se spargentes divisa, ad primum brumæ accessum intereunte, *sarmenta* fundit aspera, angulosa, striata, humi procidua, octo aut novem pedum, & etiam longiora, in ramos divisa, colore ex viridi nigricante, latè solum occupantia. Folia lata, angulosa, aspera Peponis vulgaris magnitudine aequalia, & similia, crassius, longius, hirsutius pilosis pediculis insident: clavicularibus donatur. Flores amplius, flavi, rugosi, Peponis vulgaris similes: quibus secundum caules succedit fructus, non propè radicem, sed versus summitates plerumque, subrotundi, non in longum extensi sed compressi, longitudine tres uncias latitudine quatuor raro excedentes, colore per maturitatem ex viridi nigricante. Caro interior seu pulpa esculenta ex luteo albicat, copiosam substantiam mollem in medio continens seminibus multis seriatim dispositis intermixtis, Peponis seminibus similibus, sed minoribus.

Descriptio est D. Joan. Goodyeri. Vid. Ger. emac. à nobis in Latinum verſa.

Nos hoc anno [1685.] Peponem habuimus è femine Maococi Virginiani nomine misso ortam, quæ sarmentis foliis & floribus Peponem vulgarem adeo referebat, ut vix ovum ovo similibus esset. Verum fructus paulo minor erat, colore undique flavicante seu pallido, figurâ oblongâ, utrinque turbinata.

Fortè plura sunt hujusmodi Peponum genera apud Virginianos, quæ omnia communi Maococi nomine insigniunt.

Peponis species seu differentias sequentes recenset C. Bauhinus.

1. Pepo oblongus C. B. maximus oblongus Ger.
2. Pepo compressus minor C. B. minor sylvest. Ger.
3. Pepo rotundus Melonis effigie C. B. Indicus minor rotundus Ger. Melo Indicus parvus Park.
4. Pepo rotundus Arunti formâ C. B.

7. *Pepo maximus Indicus compressus* Lob. *Pepo compressus major* C. B. *Cucurbita aspera*, folio non fissis, fructu maximo, albo, sessili J. B. *Pepo Park* parad.

Fructus magnus, qui interdum pondere ad triginta libras accedit, albus, utrinque sessilis, costis c. minutibus & latis distinctus. *Folia* licet sint aspera admodum, differunt tamen ab aliis, quod non sunt laciniata & filia, sed rotunda, fere ad folia *Bartholomaei* accedentia.

Hic, autore C. Bauhino, corticis colore & substantia variat; qui enim albedo est colore substantia est molliore, qui obscure virenti durior.

8. *Pepo lagenarius folio molli, fructu virgato.*

Folia ei ampla, *Peponis* familia, verum mollia & minimè aspera. *Flores* magnitudine & colore flavo *Peponis* flores referunt. Fructus *Cucurbitam* *lagenariam* majorem, æmulantur collo oblongo angusto, ventre tumido & subrotundo, areolis pulchre viridibus & albenibus secundum longitudinem ductis elegantè depicti.

Ex femine ab ornatiissimo Viro D. *Hansl. Sloane* transmissa, præteritæ æstate in hortulo nostro succrevit. Locus natalis nobis incognitus.

C A P. III.

De *Colocynthis*.

PRobabilem hujus vocis *Colocynthis* rationem apud Grammaticos non invenio: nam conjecturæ Martini quod ita dicatur, quod sit *κόλον κωνία* seu *cibus canum*, vel quod *κόλον κωνία*, alium movet mihi non arident.

1. *Colocynthis* Ger. J. B. *Colocynthis vulgaris* Park. fructu rotundo minor C. B. *Colocynthis*.

C. B.

Notiora Officinis poma hujus quam herba, quæ per terram sparsa, striatis, asperis flagellis, folia per intervalla profert singularia, pediculis duarum triumve unciarum, vel etiam longioribus hærentia, aspera, incana & hirsuta, præsertim verò parte inferiore, punctis albicantibus notata, laciniata, Citrulli divisa, sed minore, ad quorum pediculos exeunt torales capreoli, & ipsi quoque hirsuti: flores luteoli; poma pugno aequalia Lob. subflava, virentia, viroscæque: deseruntur exempto cortice flavescere: pulpa candida, fungosa, levissima, amarissima, horrendo & ingenter amaro gustu fauces, viscera, intestinæque ladsens, cui immerfa semina [lex ordines feminum] parva, compressa, dura, polita, alba, vel rufescentes, vel, ut Dod. sordentis coloris, [Cucumerinorum magnitudine, verum rotundiora, tumidiora, duriora Park.]

2. *Cucurbita sive Colocynthis amara, pyriformis, variegata* J. B. *Col. pyriformis* seu *Pepo amarus* C. B. *Col. pyriformis* Ger. Park.

J. B.

Longitius paulo à *Colocynthis*, quam *Officinarum* usus recepit, formâ recessit, præsertim foliis: *semen* longissimis, asperis, canaliculatis, clavicularum beneficio ridicas topiarias confidentibus: *folia* Cucumeris, magis laciniato, atrovirentè superius & molliore, inferius herbido & aspero: *strobili* *Peponis*, crocei: *Fructus* succedunt pugillares, formâ pyri turbidatâ, viridatres, hirsique albicantibus virgati, confimilibus quoque notis temerè maculosi: carne candida, odoris gravis dum virent, saporis amari intolerabilis, cui semen emergit copiosum, compressum, candidum, *Peponis*.

Præter descriptas alias aliquot *Colocynthis* sive *Peponis* amari species præponit & describit J. Bauhinus.

1. *Cucurbita aspera* folio, amara, grandis, oblonga, viridis. Hæc, quod imprimis memorabile est, (si Cordo describenti fides) à genericis radicibus in terram demittit tentaculis, quibus intrinsecus fructui succurrit. *Colocynthis oblonga* C. B. *Park*.
2. *Cucurbita aspera* folio, amara, grandis, rotunda, viridis. A præcedenti duobus tantum differt.
3. *Cucurbita aspera* folio amara, turbinata, alba, candidantibus lineis inscripta, parva. Fructus quatuor feminum ordines continet: ipse autem pyriformis est.
4. *Cucurbita oblonga*, non angulosa, colore viridi, amara, folio aspero.
5. *Cucurbita amara magna*, folio aspero, colore vario.
6. *Cucurbita aspera amara*, fructu parvo, globoso, colore vario.
7. *Cucurbita amara parva*, medicis magnitudinis.
8. *Cucurbita sessilis* & compressa, flava, amara. Accedit ad *Melopepōnem* clypeatum, fructus autem non est fimbriatus.

Vires.

Colocynthis est medicamentum virosum, & tantum non mors ipsa, ut Prophetarum filii clamant. 2. Reg. 4. inquit *Casp. Hofman*. Non tantum enim *venosus* est, sed abrasis intestinis dy-

enterias facit. Violentiam ipsius vel hoc indicat, quod solo tactu & odore, abundè & cum magna perturbatione alvum deiecit; quod experiantur qui eam pinguent aut alioqui tractant. Non tantum enim validissime concutit totius corporis habitum, sed exagitat vi sua malefica omnia viscera, quantumvis diligenter præparetur & corrigatur. Diligentia imprimis illa est, ne detur nisi in malis pertinacissimis, & viribus adhuc integris.

Purgat pituitam crassam & glutinosam aliisque humores similes è profundis & remotissimis corporis partibus: ut cerebro, nervis, articulis, pulmonibus. Unde commendatur & cum fructu exhibetur in cephalalgia, hemicrania inveterata, apoplexia, epilepsia, vertigine, asthma, tussi, dyspnoea, morbis articularibus frigidis, dolore colico flatulento, hydroge, &c. ubi, inquit *Hofmannus*, malo nodo malus cuneus querendus est.

In his tamen malis, pergit idem, non subito oportet provolare ad *Colocynthis* substantiam per os dandam. Quæ enim in imo ventre sunt, in eis ferè sufficit inunctio umbilici partiumque vicinarum. Ubi verò inunctio præstat quod debet, clysteres defectum suppleant. Posthac antequam substantia detur, infusa vel decocta præsto sunt. Tandem substantia, sed bene correctæ. Ea verò valde operosa est. Prima & potissima consistit in exactissima pulverisatione. Nisi id fiat, partes quodam substantiæ intestinis hærentes, & valorum ora arrodentes, instar hirudinum sanguinem trahunt. Altera correctio, est per pinguiam & lubricantia, quæ obtundunt acrimoniam ipsius, ut *tragacantha*, *maisticæ*, *Bdellium*; sed nec lubricantia tantum verum & cordialia, & hepatica & stomachica, adhibenda sunt.

Semen Lobelio constat non tantâ violentiâ ad purgandum quam caro ipsa five medulla. Deimus namque (inquit) multo majorem dolin, quam medulla, majore commodo, nullo aut longiori tumultu.

C A P. IV.

De *Anguria* sive *Citrullo*.

Anguria Græcorum recentiorum vocabulum est, eo primum Aetium usum esse volunt; rationem nominis non invenio: Aliâs Citrullus à Citri luteo colore dicitur.

Ejus notæ sunt semina *Peponum* familia, nullâ in margine elatâ lineâ, in carne media seu pulpa rubente latentia, colore nigricante; Fructus magnus *Peponum* non dissimilis.

1. *Anguria Citrullus dicta* C. B. *Citrullus folio Colocynthis* dicto, semine nigro, quibusdam *Anguria* J. B. *Citrullus Officinarum* Ger. *Anguria* sive *Citrullus vulgarior* Park. *Citrullus*.

J. B.

Spargit per terram *semen* fragile, hirsuta, foliis vestita amplis, in profundas lacinas dissectis, aspersis & hirs, è quorum sinu exeunt capreoli, necnon pediculi, flores sustinentes luteos, quos fructus excipiunt magni & rotundi, quos ferè ambabus manibus ambas: Cortex durissimus sed levis, nullis tuberculis inæqualis, atroviridior, dilutissime virentibus maculis perfusus: caro Cucumeris vulgaris, alba, firma, grati saporis: Semen fungosa medullam occupante substantiâ immergitur, oblongum, latum, compressum, nigrum, rugosum, durissimum cortice præditum, sub quo medulla alba, elui grata ut *Cucurbitarum*.

Corticis colore variat, qui alius viret, alius subeandis maculis aspersus est: Caro alius rubens & dulcior, alius candida: Semina colore nigro, rubro, livido.

2. *Melo aquaticus*, Jacq. *Braffiliensis* Margg. *Citrullo affinis* *Melo Indicus* sive *Pateba* J. B. *Melo Indicus fructu oblongo* C. B. *Le Water-Melon*.

Margg.

Caulis habet filamentosum, hirsutum, humi serpente, & multis capreolis vicinis adminiculis se assigment. Folia profunde laciniata & incisa, longa, striata, *Anguria* Matthioli ferè similia, quodlibet insidet pediculo sesquidigitum ferè longo, & caule humo affixa erecta stant folia. Flos parvus, flavus, pentapetalos, umbilico flavo. Fructus rotundus seu globosus, vel etiam ellipticus, cortice viridi, magnitudine capitis humani, aut paulo major vel minor, carnem habens albam & in medio rubram (nimium ubi semina jacent) vi sanguineam, succulentissimam, boni saporis: tantum autem copiam aquæ dulcis frigide, ut inter edendum tanquam è poculo hauriri possit. Semina continet multa cucurbitarum magnitudine & figurâ [Simò *Peponum* non cucurbitarum figurâ, nisi late *Cucurbita* nomen sumat pro *Peponem*] in quibusdam coracini, in aliis rufi coloris, quæ inter frigida majora usurpantur.

Amat solum sterile & arenosum, sed si arenâ fimo mixta teratur felicissime provenit & fructus Læni ferè ingentis sunt.

Fructus hi sunt quos in plateis urbium *Italicarum* venales circumferunt æstivo tempore, *Cucurbitæ* & *Freddo* proclamantes. Pulpa rubente circa semina & seminibus eadem immixtis pleni funt, nulli in medio fungosa substantiâ aut cavitate reliqua.

Quære an *Melones* aquatici edules *Virginitum* Ger. emac. à D. Goodyere descripti, superius traditi caulibus farinosis late diffusis, foliis, floribus, clavculis *Peponi* vulgari similibus & æqualibus, verum fructu *Pomum* grandissimum magnitudine non excedente, pulpa & semina compressa *Peponis*.

Vires.

Peponis familia continente, huic idem sint, fructu ob climatis nostri frigiditatem in magnitudinem non proficiente.

Anguria fructus, (inquit Marthiolus) frigidus est & humidus, sibi accende aptissimus. Quo fit ut Itali, ardente Siro, ejus pulpâ internâ se refocillent. Confert ardentibus febribus & lingue arditati quàm maxime. [Species illa quâ Itali aestivo tempore utuntur, cuiusq. esum etiam febricitantibus permittunt, est Melo aquaticus dicta: Qu. an hæc, an diversa species sit quam in Ægypto in tantam excrescere magnitudinem aiunt ut unus requirat unum hominem. Ad quas certis Cuyri locis sedet venditor, qui prætereuntibus ex cochleâ præbet succum.]

Anguria usui illis convenit qui tenuis & imbecillis sunt temperamenti, macri & exangues; quibus acida potiones non conveniunt quæ naturam magis augent.

Semen Citrulli est & numero quatuor frigidiorum majorum, cum quibus temperamento & viribus omnino convenit, ut eadem repetere non sit opus.

Citrulo vel Meloni Indico accedens Camolanga, J. B. adeo breviter & obscure describitur ab iis qui de illo scripserunt, ut nihil certi & distincti quo innoscat indè colligere possimus.

Caf.

3. Anguria carne lignosa C. B. Park.

Carne est intus lignosa, atque adeo dura ut pilæ modo resiliat, nec frangatur projecta.

4. Anguria Ægyptiaca C. B. Park. cujus superius meminimus.

Fructus hi nostratibus Anguriis majores sunt: Inveniuntur tantæ magnitudinis, autore Bellonio, ut tres quatuorve Camelo, unus homini onerando sufficiat, cortice flavore, quæ intus semina tantum & aquam dulcissimam continent. *Alpin.*

5. Meminit insuper Parkinsonus noster alterius speciei, quam Anguriam Americanam vericorelorepelle vocat, quæ à Citrullo vulgari differt colore viridi maculis & lituris albis variegato; pulpâ seu carne interna nonnihil firmiore & durabiliore; semine deniq. longiore majore, rubicundiore, laviore & splendidiore.

C A P. V.

De Melone.

Hoc genus (inquit C. Bauhinus) Palladius Melones quasi *υβλανος*, i. e. pomeos à Malorum figurâ appellavit, vel fortè ab odore.

Semine albo, angusto, oblongo nuclei pinei æmulo cum Cucumere convenit; fructu majore non spinoso, mollium delolente, carne delicata ab eodem differt.

1. Melo Ger. J. B. Park. vulgaris C. B. The English-melon.

J. B.

Sarmentosis asperisque & longis caulibus per terram se spargit: foliis alperis, angulosis sed minus quam Cucumerum, quorum respectu rotunda dici possent, quibus magnitudine videntur cedere: è quorum sinu flores emittant lutei, Cucumerinis similes, floribus Pomorum Amoris pares [imò majores] indidem plures, unâ cum intoris capreolis; quos excipiunt fructus nonnihil pilosi, omnes ventriosi, modo sublongam, aliâ contractiorem rotundam figuram obtinent, majores & minores, to-rosi & canaliculati, in superficie aliquas velut à tinea corollas semitas reticulatas habentes, colore virente & cinereo, cortice duriore quam Cucumeris. Caro subest per maturitatem coloris Melini, mucilaginosâ, humida, defluens ubi nimium matura, sapore suavi, mollium subinde redolens, ut saccharum respiciens. Medullarum occupat mucilaginosâ quadam substantia, cui immerguntur semina, Strobilis quodammodo similia, minora, candida, lapida, numerosa.

Multiplex in fructu est differentia, non tantum colore cutis, carnis, saporeque & odore, verum etiam formâ oblongâ, sessili, &c.

2. Melo Hispanicus Ger. J. B. magnitudine sola à præcedente differt.

3. Melo rotundus parvus C. B. moschatellinus rotundus parvus & pyriformis J. B. Melo saccharinus Ger. Coleymibidem aut Arantiam vix superat, odore Moschi, sapore delicatissimo.

Meminit J. Bauhinus præterea *Melonis reticulati*; *Melonis turbinati*; *Melonis magni cortice virente levis*, *semine parvo*; & tandem *Melonis longi*, longitudinis circiter quatuor palmorum, incurvi ut cornu vaccinum, &c. quarum descriptiones qui desiderat, ejus historiam adæquat.

4. Melones

4. Melones Abdelawi Ægyptii J. B. Melo Ægyptius C. B. item Melo Ægypt. ejusdem.

Alpin.

Planta à nostratibus non multum differt, sed fructus fert oblongos, acutos extrema & medium valde crassum habentes, Baobab alibi narratis fructibus proximis.

Horum usus ad cibum haud multum jucundus percipitur, cæterisque omnibus insipidiore & molliori pulpâ observatur. Habent tamen semina quæ aliis omnibus ad refrigerandum magis prestare putant. Quæ de re omnes ea plus aliis in usu frequentiori habent; aliorum Melonum semina parvi facientes.

Vellinius fructum quâ parte ramo suo adheret angulo flexu prius incurvari scribit, sensim deinde ventrem gravidum intumescens, versus alterum extremorum denovo gracilesce; Sulcis tenuibus interdu in longitudinem exaratum esse, cortice molli tenui, maturoque jam fructu rufescente; non eâ saporis gratiâ ut lautiorum aliquis ipsum mensi dignetur.

Melones quamvis in deliciis habentur apud gulæ proceres, eorum tamen pulpa frigida est & humida, in ventriculo putrescere apta, febribus ac torminibus generandis idonea. Ego facile Dodonæo concesserim Melones difficiliori concoqui quam Cucumeres, quantumvis J. Bauhino contrarium videatur, hoc carnem odoratam; quodque ipse qui ventriculo laboravit frigido & pituitum coacervante, non semel observaverit, cucumeres sibi facile nocere, ventriculo difficulter eos concoquente, ructu dicta post esum cœdenti respicente; cum Melones semper sine manifesta comederit noxa. At nos è contra nullam unquam ex esu Cucumerum nocumtum sensimus, at ex Melonum maximum non semel. Quocirca hæc fortasse idiosyncrasta tribuenda sunt. Ne Melonum caro in ventriculo vitetur & noxam inferat, cum Sale & Pipere comedenda est (Alii Saccharo solo utuntur) & vinum copiosè superbibendum.

Semen est & numero quatuor frigid. maj. cum quibus viribus in omnibus convenit. Lac Melonum præstantissimum in febribus ardentibus remedium censetur. Seminum autem medullam aquâ fontanâ aut alio aliquo liquore congruo prius contusam per cribrum setaceum emulgent angustissimum, aut pannum ad institutum accommodatum. Seminibus hic cremor febricitibus utiliter, teste Marthiolo, ex hordeacea pitana propinatur. Datur etiam tussitentibus, tabidis & marasmo affectis, atque etiam contra urinae ardores valde proficet.

C A P. VI.

De Cucumere.

Cucumis vocem nonnulli à curvatura deducunt, unde Maro

— tortisque per herbam
Crescet in ventrem Cucumis.

Sed verius Scaliger à *κῠωδς* quæ vetus Græcorum vox est. *κῠωδς* autem inquit Vossius, suspicor esse ab Hebræo קָוָץ i. e. Cucumis.

Notæ Cucumeris sunt Fructus tuberculis spinosis bullati, semina pulpâ humidâ copiosâ, gelatinæ æmullâ contenta.

Fructum hunc non fuisse Cucumerem Antiquorum, verum iis incognitum multis argumentis probat Casp. Hofmannus. Vide *Medicam. Offic. lib. 2. cap. 76.*

Ego certè, cum in Italia peregrinor, miratus sum Italos hunc fructum Citrullum appellare, Melones autem æquicos & Pepones, Cucumeres.

κῠωδς nomen apud Græcos, quemadmodum Cucumeris apud Latinos generale nomen est omnium horariorum fructuum, videlicet Peponum, Melonum, Cucumerum, Anguriarum & cæterorum ejusdem generis, ut Guilandinus quoque notavit. C. B.

1. Cucumis vulgaris Ger. sativus Park. sat. vulgaris C. B. vulgaris, viridis & albus J. B. Cucumibidem.

J. B.

Ex radicibus rectis multisque candidis capillamentis fibratis; hirtis sarmentis, crassâq. humi fufis alternatim adnascuntur folia, palmi unius aut alterius quaquaversum amplitudine, tactu aspera, angulis hederaceis cæla, & serrata, scandentia, Melonum foliis asperiora, & majora latiorâq. [8c magis angulosa] & quorum alis capreoli exeunt & flores, Lob. lilacei, ex luteo pallentes, conniventisque noctu ut marcescentes Volubilis ritu, quæque partiti, semenciâ majores. Fructus oblongi, utriusq. turbinati, videntur colore aut albo. (Videntur autem ubi maturi flavescunt) semipedem longi, parum ventricosi, angulosi; verrucosis, subnigricantibus tuberculis asperati, cortice teneriore, carne duriculâ, candida, transparente, laxa, sapore non ita grato ac Melonum, sed peculiariter quodam & agresti Trug. semine copioso, pineolis putamine exutis accedente, Melonum seminibus adeo simili (teste Lobelio) ut neutiquam, nisi quia angustius, [non omnibus Melonibus] & pusillo apiculo subius protensio donatum est, discrepet, medullâ lactescente, admodum suavi & multis usûs Officinis.

Carnem

Carnem hic vocat pulpam illam interiorem seminibus intermixtam, cum caro potius dicenda sit substantia illa alba, crassior & firmior cuti proximè subiecta, ut in aliis Pomiferis: hanc autem substantiam totam (ut videtur) pro cortice habet.

Cucumis minor pyriformis *Ger. C. B. f. B.* à vulgari descriptis non alia in re quam fructus parvitate & figurâ differt.

2. *Cucumis flexuosus C. B. anguinus Ger. longissimus J. B. anguinus flexuosus Park.*

f. B.

Cucumis flexuosus, auctore Lobelio, sive anguinus profus similis est vulgari, flagellis, foliis & claviculis. Nos autem observavimus ei *folia* esse minus aspera quam in vulgari, quædam etiam subrotunda, parum laciniata & angulosa, alia magis. *Fructus* longi, instar serpentis se contorquentes, albi, quasi canaliculati & striati, pulpa albâ, sapore vulgaris *semine* albo.

Ego (inquit J. Bauhinus) nostros hos longissimos Cucumeres specie à vulgaribus differre asserere non veror, & tales naturâ non arte esse, quicquid dicat Matthioli, cui ut in plerisque aliis suis credimus. Vidi (inquit) Citrulos nostros adhuc florescentes in fistulas coniectos mira longitudine crevisse. E quorum semine qui postmodum orti sunt eandem reinuerunt formam, adeo ut in vite pendentes anguium modo contorti viderentur. Hæc ex Plinio habuit: qui tamen hos speciem suam semine satis servare non asserit. Matthiolo tamen suffragatur Dodonæus.

Semen Cucumeris est à numero quatuor illorum famol. seminum frig. maj. Abstergit, aperit, urinum ducit. Utius creberrimi est in emulsionibus antiepilepticis, antinephriticis & similibus. *Sched.* Ejus farina cutim splendidam reddere dicitur.

Ipse Cucumerum substantia frigida est & humida, succi excrementitii, adeoque nonnisi robustioribus ventriculis eunda. *Idem.* At nos quamvis ventriculo non admodum robusto sumus, ut qui vitam sedentariam agimus, per multos annos Cucumeres copiose ingestimus, quando tempestivi fuerunt, & celi idonæ, nec tamen ullam vel levissimam noxam aut incommodum inde sensimus, quamvis jam ferè hexagenarii sumus: quin & cum Florentiæ in Italia febri laborarem, præscribente D. Kintio Medico Anglico ibidem degente, pulpam Cucumerum jusculis nostris incoctam non sine insigni solatio & levamine comidimus.

Verum crudi cum comeduntur, in orbiculos tenues concisos & sale asperfos duplici paropside exceptos coque, agitare convenit; donec humor aqueus copiosus eliciatur & extillet, quo effuso, aceto, oleo & pipere condiendi sunt, quomodo & palato & ventriculo gratissimum evadunt, & certè non infalubres.

Parvi caute, sale, pipere & Anetho quotannis condiriunt; inferuntur etiam quandoque Caryophylli, & per totum annum conservantur. Mirè præter ceteras vires, appetitum excitando, astutiam ventriculo conferunt. *f. B.* Hos Germani *Sürlings* vocant, quod nomen & nos Angli ab eisdem mutuati sumus. Vox *Gurken* diminutivum videtur ab Anguria per aphæresin rejecta prima syllaba *An*, & addita diminutiva *kin* facta.

3. *Cucumis sativus major C. B. Hispanicus Park. parad. ex Hispanico semine natus Ger.*

* 4. *Cucumis Ægyptius, Chate J. B. Cucumis Ægypt. rotundifolius C. B.*

Alpin.

Folia habet minora, albiora, molliora ac rotundiora quam nostratos: fructus admodum differentes, longiores, viridiores, cortice plano, molli, equali, sapore dulciori.

Horum usum corporibus in cibo, ipsi tum crudis tum coctis velcentibus salubrem esse apud aures Ægyptios creditur: Sunt enim concoctu faciles. Medici aliqui ibi nonnullis febricitantibus crudos etiam mandandos concedunt, præsertimque peste affectis, quibus Cucumeres hos crudos effatus summe conducere omnibus (quâ ratione nescit Alpinus autor) persuasum sit. Coctos in ardentibus febribus utiles esse ratione confirmatur, quando refrigerant atque humectant. In renum & vesicæ calidis morbis cum lacte coctos Cucumeres multis diebus non sine multa utilitate in cibo sumuntur. Lac etiam ipsorum seminum pro eisdem malis per os sumere sæpe solent. Ad oculorum vero aliarumque partium calidas inflammationes pulpâ contusa Cucumerum, lacti mixta utuntur: Et ad sedandos podagricos dolores à causâ calidâ concitatos succum lacte oleoq. rosaceo mixtum partes liniendo adhibent. Scillitiam aquam ad libram, ad jecoris caliditatem corrigendam, & ad sanandos renes inflammatos, tum à calculis vexatos multis diebus agros bibere consilium, quibus ipsam satis in conferre experientia comperit esse. Sunt aliqui qui ad eandem hac mala aquâ stillatitiâ lacti eorundem Cucumerum seminum mistâ uti solent.

* 5. *Cucumis sylvestris Brasiliensis Margg.*

Margg.

Sarmentoso caule serpit super terram, in longis pediculis *folia* habens singulatim posita, quodlibet in tres lacinas sectum, ac in ambitu dentatum atque hirsutum. *Flos* flavus: *Fructus* ovi galinæ magnitudine, elliptice figuræ, tuberculis admodum acutis, maturus est pallidus: Intus Cucumeris modo *semina* alba transverse limba multa. Edulis est.

C A P.

C A P. VII.

De Balsamina.

Balsamina dicitur quod ex pomis ipsis immaturis, oleo injectis insolatione oleum seu Balsamum, ut Chirurgi vocant, ad vulnera consolidanda præstantissimum conficiatur. C. B.

Balsamina rotundifolia repens seu mas C. B. Balsamina cucumeraria J. B. Balsamina mas Ger. Park. Cucumis pumiceus Cord. hist. The male Balsam Apple.

f. B.

Ex radice parva, fibrata, semestri pronascuntur viciae unius aut duorum cubitorum, tenues, striatæ, angulosæ, quæ clavicularum ope, quas ad singula folia emittit, pericis se circumvolvunt. *Folia* Bryoniæ vel potius Vitis foliis similia, minora, conciniani divisa, hilari virore nitent, penitus glabra, pediculo unciam aut fescunciam circiter longo, amarore quodam & acrimonia levi prædita. E foliorum aliis *flores* prodeunt, ex quinque foliolis acuminatis compositi, colore ex albidio lutei, *flaminibus* etiam luteis, quos excipiunt *fructus* sublongi, qui maturi rubent; vel (ut ait Lobelius) superficie, carnæque nitentis purpureæ phœniceæ, turbinati, Cucumeris formâ, eodémq. modo tuberculis horridis bullati: *Semine* Citruli vulgò dicti, copioso, fusco, longiore quam latiore, modicè acuminato, compressoque & aspero.

Locus natalis non traditur, nec enim nisi fata provenit; melius & felicius in Italia calidisque regionibus proficit quam in Germania aut Anglia, ubi Augusto plerumque floret, & nunquam ut rarò & tardè fructus maturefcit.

Vulnera recentia conglutinare folia imposita feruntur, cum vino verò assumpta, coli intestino *Vires*. rimumque dolores sopire, & ruptis convulsivæ utiliter exhiberi. Oleum in quo fructus exempto semine, vel insolutus, vel in calentis aquæ balneo decoctus, vel in fimo equino maceratus, vulnorum inflammationes arceat: eadem & facile ac citò unit ac perfrat. Doloribus ac ulceribus mammillarum auxiliatur; uteri exulcerationes ac inflammationes injectum curare posse existimatur; punctis ac vulneratis nervis utiliter adhibetur: adversus combustionem ex aqua oleove fervente ferro ignito vel igne multum confert: cicatrices extenuat, rames quoque hujus inunctione fœscunt, si foliorum pulvis aliquot diebus interea exhibeatur. Steriles quoque hoc fœcundas reddi affirmat, si post balnei convenientis usum, partes circa pubem ac uterum isto inungantur, ac demum viro mulier miscatur. Ego verò (inquit J. Bauhinus) de ea peculiarem experientiam nullam habeo. Potenter itaque alii, si libet, earundem virum facere periculum. Addit Tragus ex Hermolao; oleum ex ejus seminibus exprimi ad vulnera præcipuum.

C A P. VIII.

Herbæ Pomiferæ capreolis carentes.

De Cucumere sylvestri sive Asinino.

Cucumis sylvestris sive asininus J. B. syl. asininus dictus C. B. agreßis sive asininus Park. aspinus Ger. Wild Cucumber.

f. B.

Melonis folium quodammodo refert, verum minus dissectum est non ita angulosum, in acumen productum: mollius quam Cucumeres vulgares, is etiam magis incanum, præsertim parte inferna, vel cineritium, crassius & asperius, longis & hirtis pediculis apæsum, ex flagellis ramolorum caulium teretibus striatis & hispidis enatum. *Flores* lativi floribus multis minoris sunt, pentapetali, calathi formâ, colore ex albidio herbaceo, tantillum in dilutiore flavedine declinante, saturatius tinctis *apicibus* medium occupantibus. *Fructus* majorem glandem Cerri æquat, cui & formâ olivari respondet, superficie spinulis crebris brevibus horrente, qui maturus levissimo tactu virosam succum cum lubrico semine violenter ejaculatur. *Semen* maturum pullo est colore, vel ex cinereo nigricans, Colocythidis non dissimile sed minus. *Radix* longa, crassa, alba, paucis adnatis donata, in plures annos vivax.

In locis ruderatis & viarum marginibus duplici incultis locis in Italia, Sicilia & Gallia Na- *Locus.* bonensis frequentissimum observavimus. Circa Autumnum fructus maturantur.

Hujus succus expressus & inspissatus Elaterium dicitur, cujus parandi modum ex medulla feminis *Vires* & candida, plurima, (quæ minus quam fructus ingrata est, quæque præsertim sole exsiccata flammis *Usus.* admoda tota urendo deflagrat) & pauca ei hærente mucagine medullolâ à vulgari diversum tradit Lobelius.

Hujusmodi Elaterium è semine se neque vidisse unquam neque audivisse apud nos factum ait Parkinsonus, quamvis ipse pharmacopœus fuerit. Se verò tum viride tum album Elaterium à Dioscoride & Melio memorata fecisse affirmat. Nam quod è pulpa seu substantia fructus quavis leviter pressa & per cribrum adaucta, viride erit, & per multos annos humida manebit, postquam primitus humore evaporato exsiccatum fuerit, ex aëre scilicet humorem contrahens & mollescens; ut ad humi- *ditatem*

ditatem ejus absumendam multi etiam anni requiruntur: Quod vero ex liquore albicante & seroso, è fructu dissecto sponte sua exillante, absque ulla pressura fit, per siccitatem albescit, quin & alba, dura ficcacè manebit, nisi vel aeri humido exponatur, vel in loco humido ut mollescat aperta relinquatur. Viride autem Elaterium minorum virium est, minùque violenter sursum deorsumve purgat quàm album. Hujus enim vel granum unum liquore aliquo solum in corpore tenerè potenter operatur; imò nòsse se ait dimidium granum medicamento cuidam cathartico inditum ad illud accendendum, ventriculùm conturbâsse mirum in modum, & vomitus crebros excitâsse, & postea per sedem violentius purgâsse, quàm granum integrum foris exhibitum credi possit.

Purgat pituitam serosâque humores vomitu & dejectione, atque idèò è juncturis mirificè trahit *Sylvestris*.

Moyet menses, fetumque interimit, unde rarus ejus usus, præcipuè cum nec malignitate careat. *Schroder*.

Omnium fucorum hic maximè durabilis est, adèò ut ultra centum annos efficax manere credatur. *Theophr.* Erat Empiricus qui pilij. Cicieris magnitudine ex farina triticea & fucis Cucum. A. fin. efformatas Hydopiscis exhibebat, unde copiosa purgatio aquarum sequebatur. Mox lotionè crurum ex dec. Caulium infusita materiam deorsum traxit, iterumq. pilulas dedit, & plurimos perfectè restituit. D. Soame ex Observationibus Hieron. Reusneri à Velschio editis.

CAP. IX.

De Cucurbita clypeiformi.

1. *Cucurbita clypeiformis seu Siciliana Melopepo latus à nonnullis vocata* J. B. *Cucurbita clypeiformis seu lacinata* Park. *Melopepo clypeiformis* C. B. *Pepo maximus clypeatus* Ger. *The Buckler of Simon-Denis*.

J. B.
Cucurbita hæc erecta provenit, absque capreolis. *Folia* profert Cucurbitis folio aspero non multum dissimilia. *Fructus* fungum repræsentans tenero est exteriore cortice; carne luteola, firmâ, saporis aliarum Cucurbitarum, *semine* parè circinato: palmam mandis ferè implet, [imo longè majorem vidimus] labra reflectuntur & crispantur.

Parkinsonus caulem crassum, angulosum, asperum, intus concavum, altitudine tripedali ei attribuit: folia viridiora, magisque lacinata quàm alius Cucurbitis.

2. *Cucurbita clypeiformis cortice molli, & ramosa* J. B. *An Pepo latus* Dod.

Hic fructus saturnæ flavedinis latam, planamque ferè circa petiolum viridem, asperam, angulosamque superficiem gerit, unciam circiter latam: mollem corticem habet, raris fulcis exaratum, extrinsecus circumferentiam multis quasi lobis mollioribus, rotundioribus, sibi invicem succedentibus exornatam obtinet, supremam partem dimidiæ sphaeræ, depresso tamen undique minùque convexæ similes exhibet, inque medio sui foveolam aliquam, decidui floris latiore asperiorèque sedem spectandam offert. Cortex corrugatur successu temporis.

Hæc species non surrecta est aut sponte sustinens, sed procumbens & latè se spargens, an capreolos habuerit observare neglexit J. Bauhinus.

Alias præter prædictas Cucurbitæ clypeatæ species seu varietates, aut plantas pomiferas ad eam accedentes exhibit & describit J. Bauhinus, quorum tituli sunt,

1. Cucurbitæ clypeatæ affinis, sive Sicilianæ genus parvum, utrinque obtusum, quibusdam Melopepo rotundus *J. B.* Capreolis non caret.
2. Cucurbitæ genus, sive Melopepo compressius alter Lobelio. Melopepo compressus *C. B.*
3. Cucurbita affinis, cortice molli, alba, magnitudine Arantii. Pepo rotundus Aurantii formæ *C. B.*

4. Cucurbita clypeiformis tuberosa & verrucosa.
5. Cucurbita lata, clypeiformi accedens, minùs tuberosa.
6. Cucurbitæ clypeatæ affinis, ovalis, angulosa, ad Citrum nonnihil accedens.
7. Cucurbitæ clypeatæ affinis, à pediculo in conum desinens.
8. Cucurbitæ clypeatæ affines, utrinque aliquo modo turbinatæ.

His admiscet Cucurbitas aliquot Indicas, quas an rectè disponat dubitat. Nonnullæ ex his aliò pertinent.

Latorum & clypeiformium Peponum, Autore Dodonæo, caro durior est, qui & idcirco duntius quàm reliqui incorrupti servari queunt. Eduntur autem hi non modò elixi, sed & in pingui aliquo fisci. Descendunt verò & per alvum haud segnitè; alimentum verò adferunt quale aliorum.

CAP.

CAP. X.

De Granadilla seu Murucua & Maracoc & Flore passivis dicta.

Granadilla Hispanis dicitur hæc planta à similitudine fructus cum Malo Punico seu Granato. Murucua & Maracoc sunt vocæ Americane, hæc Virginiana, illa Brasiliensis, quibus hæc planta indigenis innotescit, quarum significationem nescimus. Flores passivis circ dicta fit te docebit Jo. Baptista Ferrarius, nimirum, inquit, quod Divini Amoris manu vitabilis inscriptus doloribus fit, vulè de similitudine partium floris cum corona spinea, clavis, flagello reliquique quibus cælus, tortus, vulneratus & cruci affixus est Dominus Christus fuscè rhetoricatur.

1. *Granadilla Hispanis, Flore passivis Italia* Col. not. in Rech. *Maracoc sive Clematis Virginiana* Park. *Murucua* 3. *Malsiformis alia* Marggr. *Clematis trifolia flore roseo clavato* C. B.

Col.

Radice nititur vivace, repente, geniculata, fibrosa, fractu facili, colore ex pallido albicante, sapore subdulci, recentem Fabam imitata. *Sarmenta* emittit multa, tenuia, prælonga, ex viridi rubentia, quæq. terram tangentia facili se propagant, è geniculis sive alis foliorum fibris demissis; capreolis è foliorum sinibus egressis arbores aliæ fulcra proxima arripiens & scandens. *Folia* trifida, lanceam imitata aut Lupuli folia, mediâ lacinia productiore, quatuor aut sex uncias longa, latitudine ferè pari, minutum serrata, lævia, nervosa & aliquantulum venosa, diluto colore virentia, & circa petiolum binas quasdam extuberantias habentia magis virentes, & Milii magnitudine, odore gravi, Xyridis, & acri parum sapore, alternis disposita, ternosque inter se digitos distita. *Flores* ex singulis foliorum alis quotidie totâ Estate ad Autumnum usque emicant, odore jucundo Mellis vel Hyacinthi: effigie primùm antequam pandantur Nigellæ fructus folio virenti calyce imitantes, oblongi, angusti, longo petiolo, ferè trigono, insidentes, in quinque apices desinentes, totidemque folia non rostrata claudentes: quibus deinde dehiscitibus candida intus & cava foliola conspiciuntur. His insident rote densarum fimbriarum, filii crassitudine, duplici ordine dispositi, purpureis maculis suffusa, quarum superiores rectis filamentis, brevioribus parum expanduntur; inferiores verò rote longioribus, illique in extremo aduncis uno cursu, quia ob majorem illorum longitudinem cavis calycibus foliorum comprimebantur. Ambas quinquaginta aut sexaginta circiter filamentis dissectas observavimus in novella planta. Ex harum & internarum aliarum brevissimarum umbilico *stylus* five colus, effigie columnæ cum basi vel imo torulo, longitudine ferè unciali, affurgit, erectus, rotundus, lævis, dilute vires, globulum parum oblongum pro capitulo eodem colore sustinens; hic verò parte ima quâ heret columnæ luteis quinque lamellis pendulis, circumdispositis coronatur; ex obliquis crassiusculis ramosis petiolis, parum incurvis, rigidis, dependentibus, radiatum diadema rotundum emulantibus: ex globulo verò summo tres capituli clavi, erecti, oblongi affurgunt, ex viridi albicantes, trigono positi inter se distantes in summo, & parum contorti, literam S oblongam imitantes, capitibus crassis, saturiore colore distinctis, & supernâ parte leni incisurâ divisis, ut bifida capita videantur, quamquam eorum ambitus fit rotundus & veluti quinquepartitus. Manè se explicant flores, tota die hiantes manent, noctu clauduntur, nec amplius aperiuntur, sed flaccescunt & decidunt. *Fructum* gerunt extuberantem Mali Aprii magnitudine, rotundum, colore cinereo, tribus distinctum cellulis, quæ etiam in integro fructu observantur ob levem quandam extuberantiam, & trianguli effigiem in summo circa apicem. Acinos intus continet, oblique dispositos, centrum petentes, similes quodammodo illis Mali Punici vulgò *Granato* dicti, duplo majores, basi cavâ quâ petiolo hærent, in acutum desinentes, minime anguloso & lato capite, ut in Punico sunt, candicantes, diaphani & molliores, semine intus Mali forma & nigro, quod intra carnem acinorum diaphanum fuscolum & mollem apparet effigie quadam cordis amulâ & exceptum ab illa, cavis punctis impressis asperum cernitur, medullam habens candidam & ferè insipidam. Exsiccatâ *fructu semina* intus, ut in Cucurbita, si agitur crepant: Inveniuntur etiam dissecto fructu *semina* adhuc nigra, carne illâ obducta, exsucta, viscosa, nigricante dulcique sapore velut Cassia fistule, & alia drecta & soluta, ex flavo candicante, apriora, osseo veluti cortice, Porcici mali offibus data proportionè similia. Fructus hujus cortex est veluti coriaceus, ut Colocynthis, intus cartilagineus, candicans, odore suavissimo & gratissimo fide remisso. Acinorum recentium sapor in maturo fructu ex dulci ad acidulum vergit, admodum gratus, & jucundo odore palatum ferientem inter Fragum & Melopeponem. Aiunt multum comestum alvum lenire & subducere potius quàm gravare. Fructus in hac planta non ex imo fore, at neque ex columna five stylo foris, qui torulo distinctus apparet & striatus more columnarum Ionicarum; sed ex globulo illo superio, clavos proferente perficitur.

Granadilla dicta fuit hæc planta à similitudine quadam cum fructu Mali Punici cum internâ tum externâ, nisi quòd minor fit & careat foveâ illâ coronâ.

Marggravius & Parkinsonus huius plantæ florem & fructus paullo aliter describunt colorum respectu, qui fortasse in aliis & aliis plantis variant ratione cæli, aut soli, aut utriusque.

- * 2. *Murucua guacu* Marggr. *seu fructu pyriformi*.

Marggr.

Caulis contortus, quadratus, varius, coloris cinerascens seu grysei, pollicem crassus, seu etiam vitis & brachii crassitie, longè serpit, atque etiam arboribus & fruticibus se implicat. *Folia* habet læte viridia, lævia & splendida, quinque aut sex digitos longa, non serrata, inæqualis figuræ, quædam

dam enim sunt simplicia, quedam in duas, quedam in tres partes five lacinias inaequales secta: adherent autem cauli pediculis suis fibrillis, & nervus tendit per longitudinem laciniarum, transversum autem multae venulae intertexuntur. *Florem* fere insignem, magnitudine Rosae majoris plene, exterius foliis quinque dilute purpureis superne & inferne, & quinque viridibus inferius, superius rubris alternatim positis. Supra haec folia in orbem expanduntur filamenta insignia, sesquidigitum longa, crispata, medietate interiora tota purpurea, exteriora rubro seu purpureo & albo variegata: in centro floris extat columna ex flavo albicans, teres & quasi tornata, lata unum digitum, cui superius apex ovalis figurae, magnitudine feminis pyri impositus, & huic item clavi extremis suis cuspidibus infixi in uno puncto: infra ovalem autem figuram à fastigio columnae quinque brachia extenduntur, ad latera, quorum quodlibet continet spongiforme corpusculum, flavo pulvere aspersum, ut in Lilio.

Fructus pyriformis est, initio viridis, maturus flavescens ex viridi coloris, intus tribus lineis in tres partes dividitur secundum longitudinem, inter quas lineas multi processus, quibus *semen* cum pulpa fructus per tenues cuticulas annexitur. Pulpa alba succulenta, glabra, instar rudimentis avis in ovo, cui inhaerent in quolibet fructu femina 260. vel plura, nigra, splendida, compressi, quorum quodlibet suo folliculo includitur. Odor & sapor fructus dulcis & suavis. Cortex crassior, est quam Mali Aurantii.

Ufus.

Quando comeditur scinditur transversim (non secundum longitudinem) & pulpa paulum separatur à cortice, adhaerens illis processibus, ac dein una cum feminibus forbendo instat ovi tremuli exhaustur.

Quando autem animus est semen colligere & servare, pulpa cum feminibus per lintecolum leniter exprimitur, & ita à granis separanda, granaque deinde suis folliculis adhuc inclusa triduo aut quadrius chartae imponenda, ut ex parte ficeantur, postea summis digitis cuiusque grano folliculus detrahendus: aliis ita glabra sunt ut comprehendi nequeant, nec inter elendum ore separari.

* 3. *Murucua 2. seu maliformis* Marggrav.

Caulis & huic sarmentosus & subrufus: *Folia* pediculis digitalibus mixta, in quinque, lacinias secta, quae suos nervos & venas habent; Horum quadam interdum etiam lacinata, quadam non. Ad singulos pediculos foliorum provenit etiam pediculus continens *florem* Rosae circumferentia duplum, quinque, inferius tria folia viridia obtinet, supra autem haec, quinque, longiora, inferne viridescens, superne coerulesco-purpurea, & inter haec alia quinque in totum purpurea, deinde Solis uti pinguiter figuram radiatam multa filamenta crispata & in orbem explicata, exteriori medietate coerulesco-purpurea, interiori dilute coerulesca, vel etiam ex contrario; vel aliis modis, coloribus aut diversis aut transpositis varia, ut apud Marggravium cernere licet. In medio floris *columnellam* habet brevissimam, pallidam, superius in quinque, partes dissectam quae ad latera curvatae extenduntur; cuique parti spongiae-forme corpus, lutescens, pulverem luteum aspersum habens adhaeret. In medio autem *columnellae* pisiformis orbiculus, ex flavo albicans, & huic tres clavi superius infixi, & flavo albi, & punctulis minimis purpureis variegati, & deorsum inclinati ut brachia columnae. *Fructus* totus suavis odoris. *Fructus* aquat pomum nostras vulgare, rotundus, cortice crasso, flavi exterius coloris, confans pulpa succulenta, vinoso-acida; crocea, & linguam tingente croceo colore, & in illa multa granula feminis nigri, magnitudine feminis pomi vulgaris, sed varis tuberculis insigniti, & folliculo inclusi. Commendabilis est fructus tam odore quam sapore.

* 4. *Murucua 4. seu Pyriformis altera* Marggravii.

Marggr.

Folia huic in pediculo sesquidigitum longo cordis bubuli figuram, circiter quinque dig. longa, quatuor fere lata ubi latissima, in ambitu non serrata, late virentia & splendida. *Folia*, capreoli, florum pediculi eodem quo in aliis situ. Hi autem sesquidigitum longi tria folia continent sesquidigitum longa, in orbem instar floris disposita, viridia, & crasso modo serrata. Hinc foliis herbaceis infidet *flor* diametro plus quatuor digitorum, continens decem folia, quorum quinque superne & inferne rubri coloris, quinque vero superne rubri, inferne viridis coloris, ita alternatim posita. Supra haec folia filamenta sesquidigitum longa in orbem stant erecta, (cum in aliis speciebus incumbant) satis fortia & teretia, quorum inferior medietas est Lacca purpurea & albo variegata est, superior seu extrema tota purpurea. In centro floris itidem columna erecta tornata, digitum alta, superius ovale corpus cum tribus clavis infixis, ex albo flavescens, infra quod quinque brachia rubra, punctulata, ceterum flavescens, extenduntur in orbem, quorum quodvis ellipticum corpus habet, referens spongiam, compressum, albicans, cui pulvis luteus adhaeret. Floris odor suavis, fructus pyriformis.

Tempus.

Murucua omnes species ut plurimum florere incipiunt mense Augusto & florent usque ad Januarium. Fructus maturus copiose mense Januario & Febuario, Martio, Aprili invenitur. Maio & Junio folia amittunt, novis subnascuntibus.

5. *Murucua species foliis Hederae scandentis* Marggr. *Clematis seu Flos passionis flore viridi* Hort. Paris.

Marggr.

Caulis tenuis, in tria cornua diducta, superius serpit, & fruticibus se implicat. *Folia* Hederae scandentis foliis figuram similia, splendide viridia, inferius rotundo, viridi, herbosa ex viridi canescentia. Quodlibet folium distat ab altero circiter 2½ dig. suo petiolo infidens digitum longo, ex caule prodeunte, parvo foliolo dentato circumdatum: & prope petiolum habet etiam capreolos rufescentes, quibus se annexit.

Est. Florem non describit. Post florem provenit pomum ovale, magnitudine majoris Pruni, initio viride, cuius cortex haud ita crassus ut in ceteris speciebus, continens pulpa albicantem cum feminibus ut *Murucujaguacui*, lenticulari figurae, magnitudine feminum Pomi, nigra, splendida.

* 6. *Murucua ete Brasiliensis* Marggr.

Marggr.

Folia huic in totum dilute viridia, in tria alia secta: & in pediculo cui [*flor*] infidet tria folia in ambitu serrata, viridia: *flor* ipse decem foliis constat, nimirum quinque exterius viridibus, interius albis, & inter haec alia quinque alternatim posita, in totum alba. Ex medio floris prodeunt filamenta Solis figuram, quae ad medietatem anteriorem purpureo-coerulea, ad posteriorem alba sunt. In centro floris stamen in quinque brachia diductum, coeruleo punctatum, cum spongiae-formi corpore, quod pulvere luteo aspersum. In Piliformis corporis medio tres clavi, infixi.

* 7. *Murucua vesicaria lanuginosa odoris gravis* Marggr.

Marggr.

Longissime serpit caule suo, & capreolis se firmat. *Caulis* autem teres, hirsutus, rufus ac mollis: *folia* acuminata, cordis figura, ad caudam ut sericum mollia. *Florem* fere pataci magnitudine, decem foliis constantem, quinque inferius viridibus, superius albis, & quinque totaliter albis, alternatim positus: super his foliis multa filamenta alba in orbem expanduntur, ut in flore passionis, paulum contorta & interius in orbem purpurata: in medio *columnella* albicans, punctulata rubro, cui quinque spongiae-formis corpuscula cum tribus clavis imposita, coloris ex viridi albicantis. Post flores sequitur folliculus turbinatus magnitudine dactyli, qui intus cavus femina continet. Odor totius plantae fortior & penetrans ut Hyoscyami, sed cui dulcedinis aliquid admixtum deprehenditur. Planta manibus tractata odorem imprimit.

* 8. *Clematis seu Flos passionis Americana luteo flore* Hort. Par.

Foliis Hepatici Trifolii emulis, floribus luteis à reliquis hujus generis distinguitur.

* 9. *Flos passionis campanulatus pentaphyllus* Monting.

* 10. *Flori passionis seu Granadilla affinis Coenepellii seu Contrayerva* Hernandez. *Ferrum equinum volubile* Montingii.

Hernand.

Herba est folia ferens Lunae crescentis in modum aut solarum quibus calceantur jumenta, signata quoque clavis lunae colore: *caules* volubiles, teretes, exiles, ac ornatos per intervalla praeartati foliis: item capreolis & floris multicoloribus, Vetonice fere formam, sed longe minores; *radicem* vero proliam & convolutam, minimum digitum crassam, fibratamque. Baccarum color est castaneo ad nigrum tendit.

Nascitur multis in locis agri Mexicani, sed praecipue Xochitlani.

Radice tulam atque devoratum 3ij. pondere aiunt mederi pleni, restaurare motum impeditum; sedare dolores, appetentiam excitare, evocare urinam, calorem temperare, ventris dolorem lenire, semen retentum pellere, ac per somnos insomniare à suis jam pene sedibus divulsim, viperarum obfistere ictibus, venenatis potionibus, venenisque aliis vim omnem adimere, expurgatis statim per inferna, praeservare etiam à meretricum veneficis insidiis, nocuisse cibariis quia die fuerit devorata, denum venenorum omnium perniciosam vim hebetare.

Lacinae.

Vires.

LIBRI DECIMI TERTII

PARS SECUNDA.

De Herbis Bacciferis.

BACCAS hoc in loco appello fructus herbarum quoscunque membrana tenuiore vestitos, pericarpio seu pulpa intus humida aut molli semina ambiente eisdemve intermixta. Ex his nonnulli satis grandes sunt, ut v. g. *Poma amoris & Mala insana* dicta.

Herbarum Bacciferarum TABULA.

Hæ sunt vel

Baccis è pluribus acinis compositis, mora Rubi æmulantibus: CHAMÆMORUS, CHAMÆPERICLYMENUM.

Simplicibus acinis,

In racemos dispositis,

Scandentes,

Capreolis, cauliculis

Spinosis, foliis Tami lævibus: SMILAX ASPERA.

Non spinosis, foliis virginicis: BRYONTIA ALBA.

Caulibus volubilibus, foliis Convolvuli: BRYONTIA NIGRA.

Erectæ, foliis

Compositis seu ramosis, foliis

Ad Angelicam accedentibus, fructu per maturitatem rubro & suavi: ANGELICA BACCIFERA.

Ad Imperatoriam accedentibus, fructu venenato: ACONITUM RACEMOSUM, Christophoriana.

Simplicibus, Solani similibus, elata & grandis: SOLANUM racemosum Americanum.

Magis sparsis, foliis

Latiorebus & majoribus,

Nervosis,

Empoollægma

Cum lingua seu folio secundario in medio folio: HYPOGLOSSUM, Bislingua.

Fructu solo seu bacca è medio folio enata, foliis

Majoribus & latioribus non spinosis: LAURUS ALEXANDRINA.

Minoribus, myrti æmulis, in mucronem spinosum & pungentem exeuntibus: RUSCUS, Oxymyrsine.

In caulibus fructus gerentes aliarum plantarum more, flore

Cylindroide

Cylindroide oblongo, elatior, radice nodosa: POLYGONATUM.

Campaniformi, humilior, foliis binis ternisve: LILIUM CONVALLIUM.

Stellato, in spica, foliis singularibus è terra exiens, in caule tamen duobus, nata: MONOPHYLLON.

Minus nervosis, seu paucioribus nervis conspicuis, & mollioribus, fructu

Nudo,

Acaulis, nullo scilicet præter floris pediculum caule, pomo magno, radice grandi ~~dispermutata~~: MANDRAGORA.

Caulifera

Monococcos & plerumque tetraphyllos: HERBA PARIS.

Baccis pluribus, flore

Campaniformi, concavo & tubuloso, fructu nigro grandiore, venenato & lethifero: SOLANUM LETHALE, Bella Donna.

Stellato, in quinque aut sex segmenta acuta partito & expanso, apicibus in umbilico in umbonem quandam coeuntibus, fructu

Magno, seu foliis integris, flore etiam amplo: MALUM INSANUM: five foliis pinnatis Agrimonie anulis: POMUM AMORIS.

Minore, seu quæ caule est perenni, foliis Capfici, fructu rubro majore: AMOMUM Plinii: five quæ caule annuo, fructu in racemulis minore: SOLANUM vulgare.

Occulato, calycibus florum in vesicas excrefcentibus:

Alfines foliis & flore, fructu minore: ALINE BACCIFERA.

Solani foliis & flore, fructu rubro, luteo

Majore, Cerasi æmulo, vesiculis etiam magnis, per maturitatem rubentibus [in vulgari Europæo] ALKEKENGT, Solanum halicacabum

Minore, vesiculis etiam minoribus, in verticillis ad caulium nodos: SOLANUM SOMNI FERUM.

Tenuissimis & capillaceis, turionibus efculentis: ASPARAGUS.

Parvis, Serpylli æmulis, viticulis tenuibus, in palustribus nascens: VITIS IDÆA PALUSTRIS, Oxyocco.

Ad hoc etiam genus [Bacciferarum] retulimus Capficum seu Piper Indicum ob convenientiam cum Solano in partibus præcipuis, quamvis nonnulli fortasse bæccæ descriptionem huic plantæ minime convenire obijcient.

CAP. I.

De Chamæmoro, seu Chamærubo.

CHAMÆMORUS à foliorum cum Mori foliis similitudine dicitur; verum rectius medisententiæ C. Bauhini Chamærubum appellat, siquidem folia & fructus ad Rubum propius quam ad Morum accedunt.

A. 1. Chamæmorus Ger. Clus. Anglica Park. ejusdemque Chamæmorus Cambrobritannica Rubo Ideo minori affinis Chamæmorus J. B. Chamæmorus folio Ribes Anglica C. B. Vacciniæ nobis Ger. Cloude-berris.

Dodrantalibus prædita est viticulis, in quibus alternatim tria, quatuor, rarius quinque folia scabra Malvæ, vel potius Mori, [novella viz. & primum nata, moxvalde tamen Clusius (et non pariter) cum Ribes vulgaris foliis conferre.] foliis non valde dissimilia, in quinque præcipuas partes divisa & per ambitum serrata, longis pediculis innixa, qui ex binis alis five apophylis caulem amplectentibus exeunt. Summum caulem exornat flos unicus, quinque foliolis ex nigro [fortè ex albo] purpurascens constans. Fructus Mori fructui [Rubus Idæi vulgaris veris] similis (unde nomen) sed paulo minor, primum albicans & acerbus, postea ruber, ex acerbis dulcis. Radix utrumque nodosa, ex fingulis nodis paucas fibras spargens, mirè se propagans, & quam longissime serpens, adeò ut brevi tempore maximum spatium occupet.

K k 3

Descriptio

Locus.

Descriptio est Thomæ Pennæi Doct. med. Londinensis. In summitatibus montium altissimorum *Pendle* & *Ingleborough*, solo putrido & palustri oritur. Anno 1668. circa finem Julii in summitate montis *Eincklebaugh*, tres circiter mill. ab oppido *Settle* Eboracensis agri distantis copiosam cum fructu maturo inveni. Fructus autem figurâ suâ Rubi Idæi mora æmuletur, in eo diversis, quod singulares acini nonnihil majores sint. Color bacce ante plenam maturitatem ex parte soli obversâ ruber, cum jam perfectè maturuit è rubro in flavum mutatur; gustus quoque ex acerbis in dulcem, & mox saltem palato gratissimum, abit.

Parkinsonus Chamæmorum Cambrobritannicam seu Lancastrense Vaccinium nubes pro diversa specie proponit: verum nos sedulo inquirentes nullum præter superius descriptam Chamæmoni speciem (ponte provenientem neque in Cambria neque in Lancastria invenire potuimus, at neque de ea quicquam inaudire. Quid quoddam descriptio Parkinsoni plantæ nostræ adanussim quadrat, & ut verum fateamur, melius quam ipsius Pennæi à nobis adhibita?

Chamæmorum Norwagicum Clusii Park. J. B. *Chamarubum foliis Ribes* C. B.

Clus.

Superiori non valde affinem tantum (ut vult Clusius) sed eandem profus esse existimo: verum ne temere Lectori imposuisse videar, descriptionem Clusianam ex virgulis cum foliis & flore inter chartulas repolitis ab Hoiero missis concinnatam subijciam. Erant inquit hæ virgæ tenues, digitales longitudinis, fusci coloris, cortice obductæ, quibus inherebant uncilibus petiolis *folia*, vulgares Ribes foliis non valde dissimilia, sed paullo magis orbiculata, in breves aliquot lacinias divisa, tribusque eminentioribus nervis aversâ parte prædita, à quibus multa venæ ad circumferentiam sparguntur in ambitu dentata. E summis virgis exeunt oblongiores tenuioresque petioli, filitantes singularem calculum, è quo *stis* emergit candidus, nunc quaternis, modò quinis foliolis constans, umbilicum occupantibus multis exilibus *staminibus* albis cum flavis *apiculis*. Flori succedit *fructus*, Fragi magnitudine, rubens aut pallidus, cujus interior pulpa mollis, humida, mucilaginosa, exilium acinulorum plena, gustu non insuavis.

Locus.

Pallidioris & humidis locis gaudet, & maturitatem acquirit fructus mensibus Junio, Quintili, Sextili.

Vires & Usus.

Ex hoc fructu (inquit Hoierus) Electuarium ad Scorbutum rudi Minerva consuevit quotannis Norwagii & Finmarcii. Baccas in siccili aut ahenis per se ad mediocrem consistentiam coquit, nullo addito liquore; cum enim succi pleni sint & molles, alieno humore irrigari non expent. Quamquam in delicatioribus sunt nonnulli, qui melicari Fionensis (quo summe delectantur Septentrionales isti) aliquid affundunt. Hanc confectiorem idoneis valis exceptam, & ne corrumpatur ab ambiente aere butyro dissoluto obductam, usui studiosissime reservant; nobile sanè & probatissimum illis adversus Scorbutum remedium. Etenim non facile credas quæ miracula gens illa soli hæc medicina faciat quotidie, ut omnino facendum sit, nihil ad hanc esse vel Cochleariam illam tot encomiis hætenus celebratam, vel Bæcabungam, vel Sisymbrium, Cardaminem, & id genus alia, quibus Germani se effertur.

Nonnulli Scorbuticos, quamvis ridiculè, bene tamen atque utiliter hunc in modum curant. In viciniam aliquam insulam moris abundantem exponunt, ibidemque solos relictos domum non transferunt, priusquam sanitati sunt restituti. Tum enim illi, quasi ab omni humanitate exclusi, vitæ tamen (quod credibile est) cupidi, moris istius vesici coguntur, sive ut extremo remedio promissam sanitatem recuperare tentent, sive ut sitim, quæ ut plurimum torquentur, extinguant. Dumque hoc ad fatietatem agunt, sine dubio intra paucos dies oppidò convalescunt. Hyeme verò, quando id non licet, Electuario suo non minus feliciter utuntur sine certa dosi aut custodia.

Chamæmorus altera Norvegica Clus.

Huc non pertinet, sed Ribesii species est.

A. 2. *Chamarubus saxatilis* C. B. *Rubus saxatilis* Ger. *Alpinus saxatilis* Park. *Alpinus humilis* J. B. *The Stone-Drumle, or Naspis*.

Clus.

Pedalem non superat altitudinem, teretibus, subrubentibus & hirsutis viticulis, in quibus bina aut terna folia Rubo Idæo à plerisque nuncupato parè similia, hoc est, terna simul ex eodem pediculo nascentia, rugosa, non hirsuta tamen, nullisque spinis horrentia, valde exiccantia & adstringentia gustus, deinde amarulculi: in summis viticulis & supremis eorum alis flores quidem fert (sed quæ formæ aut coloris ignoro, verisimile est Rubo Idæo aut *humilis* pares) deinde fructum Rubo vulgari aut Idæo minorem, hoc est minore acinorum numero constanter: etenim binos tantum, ternos, quaternos aut ad summum quinos acinos habet, longè tamen majores quam in ullo alio Rubi genere, omnino rubentes, & adeo succi plenos, ut quodammodo transparent, acidi & palato gratissimi saporis. Continent singuli illi acini singula grana alba, rugosa & inæqualia, adstringentis gustus. *Radix* longè lætæque serpit, & longas interdum viticulas humi spargit, quæ subinde radices agunt.

Locus.

Montium altiorum incola est ubi in saxosis provenit. Nos in monte *Ingleborough*, & alibi in Eboracensis comitatibus montosis occidentaliibus & borealibus observavimus.

Parkinsonus flores tetrapetalos aut pentapetalos (proculdubio naturaliter pentapetalos sunt & ex accidentis solum tetrapetalos) colore roseo pallido aut albente.

C A P.

CAP. II.

De Chamæpericlymeno dicto.

Chamæpericlymenum inscribitur hæc herba ob aliqualem fructus ejus cum Periclymeni similitudinem. Est autem planta singulari; siquidem uni flori plures succedunt acini, non in unam velut baccam compacti, ut in præcedenti, sed fusi singuli disjunctis petiolis hærentes.

A. 1. *Chamæpericlymenum* Park. Ger. Clus. *Periclymenum parvum Prutenicum Clusii* J. B. *Periclymenum 3. sive humile* C. B. *The Dwarf Honey-suckle*.

Clus.

Radix est reptatrice; *caliculis* sesquipalmaribus [Pennæo apud Clusium dodrantalibus] quibus quatuor, sex, aut etiam octo, ex adverso per intervalla adherent *folia*, in imis cauliculis fusi succulis minora, in extimis ampliora, Alcyri foliis fatis similia, in mucronem inflexa, quinque nervis insignioribus ab ipso pediculo ad mucronem excurrentibus: E quorum summo ad latus pediculi florem fulminens aliquando unicus, ut plurimum bini, utrinque fci. unus, exsurgunt ramuli, binis aut quaternis foliis simili serie dispositis præditi. *Florem* porò summis cauliculis nudentem, quatuor petalis candidantibus constanter producit, in cujus medio multa bacculæ petiolis suis inherentes, per maturitatem rubentes, intus albæ, racematim coherentes [vacciniorum ruborum magnitudine Hoier.] succulente, sapore admodum dulci, [quæ manducatæ scabiem generatè vulgò creduntur. Hoier.] Prutenis rusticis circa Gedanum valde expetite.

In Norvegia & Suecia maritimis copiosè nascitur. In Northumbria Angliæ montibus Chevioticis *Locus*. dictis ad latus occidentale Septentrionalis partis altissimi montis abundè provenit.

Quin Periclymenum humile Pennæi & Hoieri atque etiam nostrum Northumbricum una & eadem plantæ species fit minime dubito, quamvis Pennæo descripta ex cæli fortè temperiem aut soli ubertatem, major & elatior fuerit.

2. *Chamæpericlymenum Brasiliæ*. *Camara tinga* seu *Camara flore rubro* Margg.

Margg.

Caulis hujus hirsutus in multis expanditur ramos: *folia* habet serrata, Mentha crispæ similia, sed magis splendida, leni hirsutie prædita, & ad tactum mollia, bina sibi invicem ubique opposita, quodlibet brevi pediculo insidens. In extremitate ramorum, uti & ad exortum foliorum ad caulem proveniunt oblongi pediculi aliquot, juxta fce positi, multos *stilos* habentes rubros. Post flores sequitur uvula, baccis plena viridibus, magnitudine baccarum Sambuci, & uvula cum baccis similis est fructui Chamæpericlymeni Clus. Flos insignis odoris, & ipsa herba superat odore Mentham.

Variat floribus colore flavo.

CAP. III.

De Smilacæ aspera.

Baccifera fructu racemoso scandens.

Smilax, si fabulis credimus, à Smilacæ puero in herbam sui nominis verso dicta est. *Ovid. Metamorph.*

Et Crocon in parvos versum cum Smilacæ flores.

Capreolis cum Bryonia alba convenit, foliorum formâ cum nigra, Caulibus spinosis ab utroque differt.

1. *Smilax aspera fructu rubro* Park. *aspera fructu rubente* C. B. *Smilax aspera* Ger. J. B.

J. B.

Longis, rigidis, striatis, contortis, valde implicatis, lentis, farmentosis *viticulis* excrevit, nunc in hanc, modò in alteram partem (inquit Clusius) certâ quadam serie servatâ inflexis, ex geniculis capreolos proferens, quorum ope vicinis arboribus alitè advolvitur, & ab imis ad summam reptat. Horret autem spinis duris rigidis, non tantum per farmenta furgentibus, sed etiam per pediculis uncialis plus minus, quibus *folia* ex intervallis singularia appenduntur. Cæterum folia Sigilli B. Maria dicti possident, sed longè crassiora, rigida, nervosa, spinis non tantum per margines horrentia, sed & in dorso secundum nervos, nunc ampla & viridia, modò angustiora & albis maculis confecta, autore Clusio. *Flores* è singulis extremorum ramulorum geniculatis tuberculis racematim coherentes crebri erumpunt, parvi, albi, odorati, hexapetali, exiguis in medio apiculis. *Holce* excipiunt

unt fructus rotundi seu Uvae, per maturitatem rubræ, vel, ut Clusius, rutilæ, in quorum singulis semina duo vel tria, vel unicum, lubrica, magnitudine, colore & figurâ seminum Paliuri vulg. sed duriora, pulpa albicante, nausæosæ ejusdam dulcedinis particeps. Clusius nucleos vocat duros osses velut Alparagi, foris nigros, addens radicem longè latèq. serpentes sub terra fibras habere, tenuis candidas, & germina summâ tellure spargere, minimi interdum digiti crassitudine, nodosa seu articulata, albicantia.

Lacm.
Vires.

In Sicilia, Italia & Gallia Narbonensi in sepibus passim.

Succedaneum est Salsaparillæ in curanda lue Venerea, inque articularum & nervorum doloribus: Noxios humores per sudorem & transpirationem evacuat, cutis vitia expurgat. Datur vel in pulverem redacta, vel in aqua alvæ liquore decocta.

Fallopium cum in monte Juliani Pisis vidisset Smilacem asperam, eâ usum esse loco Salsaparillæ per biennium quo ibi fuit, felici cum successu plurimos à lue Venerea liberans.

2. *Smilax aspera*, minus spinosa, fructu nigro J.B. C. B. *aspera fructu nigro* Clus. Park. *aspera Lusitania* Ger.

Clus.

Similibus cum priore farmentis & viticulis proxima quæq. amplexentibus nascitur, non est tamen adeo spinis horrida: folia etiam paulò breviora, atriora, molliora, nullis aut certè rarissimis aculeis obfita habet: flos alteri omnino formâ similis, sed colore differens, nam ex albo quasi carneus est; fructûque rudimentum, quod ex medio flore tanquam umbo prominens, rubescit, plenus autem & maturus fructus, non est rutilus ut in priore, sed omnino niger, & succulentior, quantum quidem Clusio videtur: Officula conveniunt.

3. *Smilax aspera* Peruviana sive Salsaparilla C. B. *aspera Peruana* Park. *Smilaci affinis Salsaparilla* J. B. *Smilax Peruviana*, Salsaparilla Ger. *Salsaparilla*. Brasiliensis Jussapeang Marggravii.

J. B.

Qualis reliqua sit plantæ facies vix certi quicquam asserere possum: Radices verò notissimæ sunt ad desidationes eorum quibus vagus concubitus lucem affricuit. Sunt autem flagella longissima, plurimarum unarum, juncti majoris crassitie, obsequiosè funicularum flexibilitate, itris per longum decurrentibus, colore exteriori fusco, cui substantia farinacea alba subest, crassiuscula, mollis, & digitorum attritu in pulvisculum solubilis, Agaricum ferè referens, sapore glutinoso, amaricante, non ingrato tamen; medullarum verò lignolum, nitidum, lentum, fractuq. contumax. Pendent porro flagella hæc ex pollicaris crassitudinis radice transversa, squammata, quæ farmenta crebra sursum mittit, virgines non abulmia, parique crassitudinis, veluti geniculis quibusdam intercepta, striata, aduncis spinis minacia, coloris buxi, substantiâ intus Palmæ instar fibrosâ, albicante, sapore nullo evidente.

Quæstio est an Salsaparilla dicta sit ipsissima Smilax ratione coloris & foli duntaxat differens, an planta eidem affinis. Nobis affinis potius videtur quàm eadem.

Salsaparillam Marggravius sic describit,

Caulis farmentoso, lignoso, lento, viridi serpit, aculeos seu spinas hinc inde habente acutas. Folia solitaria, quinque vel sex, vel etiam duodecim dig. longa, exteriori acuminata, & tres, quatuor, aut quinque digitos lata ubi latissima; in quibus tres nervi insigniter conspicui secundum longitudinem tendunt, transversim autem multas venulas minutas habent, vario flexu discurrentes; exteriori dilute, interiori virent saturate. Ad quemlibet cujuslibet folii pediculum (qui brevior) duæ clavculæ prodeunt, lente, longæ, quibus alii plantis se firmiter annectit. Flores fert racematim: sequuntur dein bæccæ, primò virides, mox cinnabæ, ubi autem maturæ nigre, rotundæ, magnitudine mediocrius cerasorum; quælibet in umbella consistit seu proprio brevi pediculo, quorum pedicularum decem aut duodecim uni longiori insident. Bæccæ autem rugosæ ut cerasa flicata, intus continent unum aut duos lapides albo-flavos, duos, in quibus durus, albicans nucleus.

Fr. Hernandez quatuor species Zarzaparrilla distinguit.

Prima Mecapalli Mexicensis dicta, eadem est (inquit) quæ apud Hispanos, ac præcipuè apud Hispanicis in valibus aggeribusque passim nascitur refertur, ac Herbaris peritis in Smilacem Dioscoridis asperam; quam quoniam affabre descripsit Dioscorides, de forma ejus nihil dicam.

Secunda species Quambecat dicta radicibus furculosis innititur, unde profert caules volubiles & spinis horridos, capreolos multos ac semen nullum; folia verò Ocymii acuminata, & nonnullis secta crenis, nervis verò discursibus secundum longitudinem excurrentibus.

Tertiam speciem invenit in radicibus Ætnæ, non longè ab oppido Attaraco, per omnia Quambecacocelli similem, fed radicibus tenuibus, nec fibris crassioribus.

Quarta Quambecapalli dicta illa species est Sarsaparillæ ejus radices in nostrum orbem deferuntur, foliis magnis, cordis figura, caulis volubilibus & spinosis, radice furculosa, fructu nullo [in hoc proculdubio erravit Hernandez] & capreolis hinc inde exoritentibus.

Ex hac etiam descriptione patet Sarsaparillam congenerem quidem Smilaci asperæ plantam esse, non tamen planè eandem.

Salsaparilla partium est tenuium & sudorifera. Specificum est ad luen Veneream. Omnes ejus species, inquit Hernandez, placandis doloribus articularum, alitq. à lue Gallica profectus utilis sunt; sudoribus item evocandis, curandisq. mali moris ulceribus, morbisq. inveteratis & insaniabilibus, & qui è crassissimè humoribus habent ortum, aut ad nervos pertinent, & tumoribus præter naturam qui rebelles sunt discutendis, curandis ulceribus, &c. Nam jure decocti per aliquot

Vires.

quot dies propinato, eâ mensurâ quæ à multis jamdiu præscripta est, cum nota quoq. victus institutione, cæterarumq. rerum quas non naturales vocant; aut pulvere radicum duarum drachmarum pondere, ex vino aut aqua devorato, aut evocato sudore, aut insensibili quodam perspiratu agrotantes restituntur.

Zarzaparrilla à similitudine quam cum Smilacæ aspera habet, nomen accepit, quæ Hispanis Zarzaparrilla, qui Rubus viticula dicitur: Zarza liquidem Hispanis, Lacuna testis, rubum: parva autem Mathiolo interprete vitem, & parilla parvam vitem, live viticulam significant: hinc aliqui Salsam parillam Smilacis asperæ Hispanicæ radicem censuerunt: cum tamen Peruviana, cœli temperati occasione & ipsius folii ingenio, longè effaciat sit quàm vel in Hispaniis, aut etiam Africa, nata: cujus usum primi Hispani ex Perù & novi orbis, five Americæ provinciis ante quinquaginta annos in Europam invexerunt C. B. qui ante sexaginta annos hæc scripsit.

Propter Alpinus Smilacem asperam quam in Zacyntho insula invenit veram Salsaparillam quæ medicis utitur ad luen Veneream curandam esse contendit. Hæbebat enim illa radices longas, crassas, alportatis Hispanicæ radicibus Salsæ parillæ omnino similes, reliqua apud ipsum, Lib. de plantis Ægypt. cap. 43.

C A P. IV.

De China.

Nomen habuit à China regione unde in Indiam Orientalem primum illata est, & inde in Europam.

1. *China radix* J. B. *China radix*, & *Lugd. Fragole* C. B. *China vulgaris* Officinarum Ger. *China radix* Officinarum Park. *Jupicanga* Brasiliensis Pisoni. *Olcacatan* Fabualamici Hernandez. *China*.

Radices hujus plantæ (describente J. Bauhino) magnæ crassitæ, sunt [pugni interdum magnitudine Acostæ] apophysis tuberosis inæquales, lentis fibrarum fragmentis hinc inde apparentibus, satis ponderosa, modò effræta non sint, colore foris ex fusco rubente, intus ex modica rubedine albescens, substantiâ mediocriter compactâ, nullis fibrarum pectinibus vel vestigiis apparentibus, quomodo ferè videmus Juglandium fungos compactiores, sapore nullo manifesto, unde amari, i. e. qualitatibus expertis, nomen apud nuperos meruit.

Figura Lugd. lust. demonstrat eam sub terram serpere, ac variis ex locis teretes ac lignosos procellos emittere, quibus nova radicum aliarum soboles adnascitur & incrementum capeffit, multis & tenuibus aliqui fibris capillata.

Optima est recens, sapore insipida, quod tamen improbat C. Hofmannus, densa, solida & ponderosa, quæ neq. terecinem neq. cariem sentit, plena humore quodam pingui & unctuofo, qui masticandis quidem satis evidens sit, in decocto autem evidenter: Decoctum autem sit aromaticum, cum flagellâ modò acri, modò amaro, cum adstrictione aliqua, cum odore etiam aliquo, modò non ab adjectis aromatatis traxerit, colore inter album & nigrum medio. Radicem candidam prærubente commendat Garcias.

Planta ipsa ab Acosta his verbis describitur,

Planta est multis tenuibus, spinosisq. farmentis prædita, Smilaci asperæ non dissimilibus, quorum maxima minimum manûs digiti crassitudine non superant, foliis Plantaginis latioribus magnitudine. [Garcias Mali Assyrie, Linchotanus Aurantie foliis ea comparat.] Juxta arbores ferendam esse perhibent, quoniam luo complexu hederæ modò eas scandit. Garc.

Huic eandem speciem esse existimo, & qualitativè tantum à loco natali oris differre Chinam India Occidentalis, quam ita describit * Guil. Pilo. Ejus Brachia spinis acutissimis hinc inde obfita sunt clematis instar, vicinas arbores earumq. summitates sinuosis flexibus amplectuntur. Folia fert Plantagini haud dissimilia, ac bæccas croceas ad aureum colorem vergentes, ac racematim proventientes.

Nec diversam quam describit & depingit * Francisc. Hernandez. Herba est (inquit) folia ferè oblonga, acuminata, & lineis secundum longitudinem discurrentibus insignia, caules volubiles & tenues, fructum acinosum ac racematim dependentem in summis caulis, qui sed maturi nigrescit: radicem contortam, geniculatam, fulvâ, & Arundinaceæ similem, cum demum ac graveolent. Arbores excelsas scandit atq. completitur.

Differat ab Orientali China, cujus radice levior est, rarior, albidior, tenera ac minùs astringens, & tamen eodem penè usui præstare periclitatum est. Cui figura & reliqua descriptio conveniant non tanti facio hæc differant, ut speciem distinctam putem.

Nascitur abundantisimè in Chinæ regno: invenitur tamen etiam in Malabar, Cochinchina, Locur, ganor, Coulant, Tanor & aliis locis. Acosta. Quæntiam in Brasilia America, inque regione Mexicana.

Quod ad facultates (verba sunt C. Hofmanni) conciliata sunt radici huic autoritas à mercatori-Chinensis post Annum 1535. Hi enim affirmabant, scribente Garcia & Acosta, curare illam luen Veneream, sine accurata illa vietus ratione quæ vulgo observatur, non tanto etiam tempore, nec tanto cum fastidio. Quare apud Indos cognita magno pretio fuit coempta. Hoc nomen cum commendaretur ab Hispanis Carolo V. Imperatori, ut est apud Avilam, lib. 1. Belli Germanici

Lib. 4. cap. 6. c. 55.

Locur.

Vires.

manici, & Vesalius in *Epist. de hac radice* usus est ille propria voluntate, sine ullius Medici cubicularii consilio: ideo sine successu, cum neq. servaret debitum vitæ modum, neq. continuaret. Quo factum est ut, facili momento relaberetur ad Guaiacum. Nihilominus negotio palam facto, non tantum Medici Principum volebant scire à Casarianis rationem exhibendi, sed Principes ipsi sollicitabant Casarem, pateretur rem innovescere. Tantum poterat inanitas spes adipiscendi sanitatem absq. methodo Medendi. Quæ cum apud plerofq. omnes decollaret, cæpta sunt verti licentia temere decantata, in rigorem Guaiacianum, simulq. laboratum, quomodo China ad temperamentum Guaiaci deduceretur. Hætenus Hofmannus.

De viribus & usu radices Chinæ vide Garcia, Acoftam, Monardem, Vesalius, qui integrum de ea librum scripsit. Extractum cum Sp. Vini rari usus est, adhibetur crebrius in decoctis, sufficit, una uncia vel duæ uncie pro lb. novem aquæ, inquit Schroderus. Quoniam omnis saporis expers est China gratissima est faciendo contra litem Veneream decoctio, quod recipit radices Chinæ in orbiculis concisæ 3ij, aquæ fontane. lb. sex aut septem macerentur, simul diem & noctem in fictili novo: postea lento igne coquantur in fictili bene operculato aut in MB, ut sit decoctum Sallæ aut Guaiaci, quoad satis videbitur [Garcia ad dimidii usq. humoris consumptionem, verum minorem Chinæ quantitatem præscribit, nimirum unicam tantum unciam pro septem aquæ libris.] Hujus decocti bibat quotidie bis quantum aggro & Medico satis videbitur. Prodest hoc decoctum non tantum in Lue Venerea, sed etiam in omnibus morbis sudores postulantibus. Explicatis Garciae utile præterea esse scribit ad paralytes, tremores, articulorum dolores, ficiaticam, podagram, tumores scirrhosos & oedematodes, tum etiam strumas extirpat. Succurrit ventriculi imbecillitati, inveterato capitis dolori, calculo & vesicæ ulceribus. Addit Acofta hemicranie, herniæ humoralis & ventosis, in colli vesicæ & penis callis eorumq. ulceribus. Monardes addit, iterum solvere, & omnem hepatis intemperiem emendare, ad quam valde celebratur; febris diuturnis, quotidianis & erraticis prodest. Venereum admodum excitare creditur.

J. Bauhinus certum esse ait Chinam rite administratam Litem Veneream superare, cutem mundare, dolores profligare, naves reparare, humiditatem habere oleosam, atq. firmiter substantiæ adherentem, ut hac ratione & diuturnam & multoties repetitam patiatur coctionem, si minime exarsit fuerit, neq. admodum gracilis & ficca, sed medicoriter gravis, colore inter album & rufum medio: præscribit autem unciam tantum Chinæ pro sex libris aquæ.

Præcipit Vesalius (atque etiam Monardes & Acofta) ut decoctum longo hoc calidum conservetur, vel singulis diebus recens fiat, aliqui ait acidum fieri & corruptum. Sed experientia docet oppositum, nec servatum quovis dies accedit. *J. B.* Potest secundò vel tertio decoqui.

Fallopius ex decocto usu homines valde pinguescere ait. Cujus rei oculatus testis fit Alpinus 3 *Med. expt.* 166. & iterum *lib. 4. cap. 1.* ubi testatur, vidisse se plurimos emaciatos decocto hujus usu corpus recepisse. Quin Turcas qui delectantur uxoris bene habitis, eodem decocto crasse facere delicias suas.

Piso tres Chinæ species reperiri scribit licet paucioribus cognitas, quæ omnes sub eodem nomine comprehenduntur: ob summam quam inter se habent similitudinem; verum ille non multò notiores illas facit, sed nos in media nocte relinquit.

2. China spuria pyramiformis C. B. spuria pyramiformis sive turbinata J. B.

Hujus descriptionem videbis apud Lobelium & J. Bauhinum.

3. China spuria nodosa C. B. Pseudo-china Ger. Pseudo-china radix Clusii J. B.

Clus.

Valde nodosa erat hæc radix & in aliquot tubera formata, subrutilo colore, fermenti aliquam partem summo fastigio adhuc retinens, quale in Smilace aspera conspicietur, duri, lignosi nullus venis, ut Smilacis fermenta præditi: ipsius radices substantia etiam subrutila, ut in Acori adulterini radice, falsi initio saporis sive gustus cum videlicet venusta, deinde exliccantis. E Virginia allata est pro radice Chinæ, quamvis (ut scribit Thuo. Harriotus Virginienfis historiae auctor) indigenæ nullum illic usum norint, sed aliâ radice utantur Chinæ Orientali valde simili & fortasse eadem, è qua concisa contritæque & cum aqua expressa ad succum eliciendum panem conficiunt: è decocto fit juleculum gelatinæ æmulum in cibis laudatum, præsertim si oleo contemperetur. Huic cauliculos spinulos attribuit, & juxta arbores satum eas scandere & in fastigia eorum summa evadere scribit; ut vix dubium sit ipsissimam Chinam Orientalem esse.

4. China Michuacensis Fr. Hernandez.

Herba est Arundinaceæ innitens radicibus rubraque, sed densè ac gravi, è qua caules insurgunt arundinet, lavis ac forulacæ, longi, pollicemque crassius, foliis ornati per intervalla magnis, cordis figura, ac nervis secundum longitudinem discurrentibus, quod evenit in cæteris, quibus etiam hæc viribus similis est.

Nascitur Michuacani, ubi Phaco vocant. An hæc eadem sit præcedentium alterutri nescimus.

C A P.

C A P. V.

De Bryonia.

Bryonia à *Cero pullulo*, germino dicta putatur, quia pullulat & spargit se, & luxuriat vehementer. Alii à *Cedo extollo*, exalto deducunt, quod in propinquo fructus scandens se extollat; verum cum v. scribitur quod huic Etymo repugnat. Vitis alba dicta est, non solum quod foliis & viticulis vitem sativam referat, verum etiam quod fructum in exigua uvæ similitudinem, acinis licet raris, conformatum producat. Melothron appellari videtur à colorum concinnatione: nam Græci *melothron* vocant *Edumam* & *xydoniæ*, id est, colorum infectiones & concinnationes, quod coris forte ex Bryoniae albae fructu accedebant, ut conjectatur *J. B.*

Bryoniae albae note sunt capreoli, caules non spinosi, folia virginea, vis cathartica vehementior.

A. 1. Bryonia alba Ger. alba vulgaris Park. aspera, sive alba baccis rubris C. B. Vitis alba sive Bryonia J. B. White Bryony.

J. B.

Brachiale interdum crassitudinem radix adipiscitur, alba (exsiccata similis Mechoaca, circulos enim habet, verum differt quod sit fungosa, sapore acri, amaro & virolo) unde flagella exeunt tenera, striata, subhirsuta, quæ longè latèque clavicularum beneficio se spargunt, & proxima quæq. scandunt: folia hederacea, angulosa, hirsuta, incana, viridantia, aut areis candidis discurrentibus undulata, ut in Cretica quam vocant recentiores: ex foliorum albis flores simul aliquot juncti, è quinq. foliis compositi exeunt, colore albedo in herbeum languente, quibus succedunt acini Sanibucinis pares, pro maturitatem rubri, succo croceo, nauleoso, granulique turgent.

Hujus duplex habetur species seu potius Varietas, altera *mas* seu *fertilis*, in qua Florum racemuli *Varietates* pediculo communi palmum longo insident, cum in femina seu fertili pediculo perbrevis, vix uncia *maris & fæ-* mine. donentur: flores quoque duplo majores sunt, medium occupant pro stylo umbilico brevi, in quatuor segmenta lata obfusa diviso, fimbria circum oras flavâ cincta: altera femina seu fertilis. Flos monopetalus in quinque segmenta acuta dividitur, è luteo albicans, lineis nigris striatus: Summe autem bæccæ insident pediculo brevi ex ipso apice bæccæ exeunte, & brevi postquam aperitur integer dilabatur.

Ad lepores frequens reperitur.

Locui.

* 2. Bryonia alba baccis nigris C. B. alba vulgaris fructu nigro Park. Vitis sive Bryonia nigris bæccis J. B.

Prolixam & particularem hujus descriptionem vide apud J. Bauhinum è Cordo descriptam. Differt à priore radicibus & bæccarum colore: hujus radices interius buxæ colore pallent, illius ex albedo sublate coloris est: hujus bæccæ maturæ nigricant, illius rubent. C. B. quæ nota pro descriptione aut distinctione sufficienti, nam reliquæ præterque à Cordo adhibita utrique generi communes sunt.

Radix Bryoniae purgat validè serofos & pituitosos humores: splenetica, uterina, & jecoraria est, *Vires*: utpote quorum obstructions aperit. Hydriopicon aquas per vomitum ac feculentum educit, mentes ciet, suffocationes uteri arcet, althama sanat, podagricis convenit insit & exitus. *Sebrad.*

Platerus, referente Hofmanno, accipit radicem antequam germinet, & detracto cortice in taleolas sectam folio trajicit, modico calore ficit, five is solis fit, five ignis. Mox insundit in vino generoso & iterum exliccat. Hoc repetit aliquoties. Ita preparata, aiebat, purgat fine molestia. Idem troch. parat hoc modo, Bryoniam ita correctam in pulverem redigit, & vino Malvatico, in quo Zingiber maderit, irroratam cogit in patillis tenuissimis: quos ficitos tenetur pulverisat, & utitur in infusionibus. Ita purgat instat Agarici trochiscati. *Hofmann. in de medicam. Officin.*

Conserva radicum magnitudine nucis Myricitæ bis in die sumpta, usu ejus pro longum tempus continuato, Epilepsiam vel etiam hysterica passionem perperam profligat & sanat. Idem præstat radices frustulum poculo quo ager ad bibendum utitur perpetuo inditum. *D. Bowle.*

Hujus alparagis, qui prima germinatione exeunt folebant Veteres vesci, ut docet *Culmella* l. 12. c. 7. Ab omnibus pro more per Ver edit tradit Galenus, edulicisque esse propter altitudinem stomacho gratum. De is etiam Paulus hoc modo scribit, ubi cum coquantur oleum alparagis in nutritio modati sunt, & urinum cient, parum tamen nutriunt, est cum coquantur oleum alparagis in nutritio efficaciores sunt. Quæ de Vitis sylvestris, five Tami quidem, sed nequaquam de hujus germinibus veritatem habent, inquit Dodonæus, nam hujus alparagi nequaquam alstringunt, sed alvum vehementius commovent, stomachoque gravem molestiam inferunt.

Circulares & Agryte nonnulli ex hujus radice mira quædam monstra effingunt, quæ cum aliquot dies sicca arena mandaverint, pro Mandragoris postea distrahunt. *Trag. J. B.* Hæc impostura nostratum etiam vulgo illudere solent epuloni pebulones.

Bryonia radix commendatur in Hydrope internæ, & externè applicata regioni renum. S. Grembs. p. 58. Hydrops enim interdum audit Lethargus renum. *D. Tancr. Robinjon.* Dolorem iliachidii radix recens tuta, cum Lini oleo mixta, & tepidè applicata mirum in modum pacat. Renovandus est labor donec tota materia morbifica transudetur. *Tachenius* de morborum principe, p. 184.

Hel.

Helmontius de vi & efficacia hujus radices in contusionibus lividis sanandis sapius agit; cui memorabile experimentum in quodam erudito amico nostro factum suffragatur, inquit *D. Boyleus in experimentis de corporum porositate* p. 18. Habui & Collectaneis *D. Tancr. Robinson.*

Ad lateris dolorem, R. taleolam radices Bryoniae, tosta calide lateri applicetur. *Chefneau ex libro Arcanorum.*

Ad scrophulas tam apertas quam non apertas, R. Rad. Bryoniae quae sit magna & bene nutrita lib. i. in taleolas minutiss. sectam frige in fartagine quousque contabescant, cola; adde terebinth. abietis lib. 3. ceræ 3v. F. unguentum, materiâ ab igne remotâ. De hoc unguento, quod est valde viscidum, supra frummas cum panno lineo appones manê & vesper; vel enim frummas resolvit, vel ad suppurandum deducit, tandemque sanat ulcera. Nunquam fallit, ait *Zacutus* cum iuramento. Vide curations processum lib. 1. *Prax. admirand. Oblior.* Communicavit *D. Edw. Hulsus*: qui & alias plurimas Observationes medicas Historiae nostrae contulit.

Luna crescente, tempore verno Radicem Bryoniae terrae adhuc immerfam excava, semper imponendo operculum ex superiore radice parte abscondi & omni manê duo vel tria exsudantia cochlearia habebis. Succum hunc singulis matutinis horis à cochleari uno ad 2, vel 3. Hydriopico exhibe; quo solo vili medicamine plures, Deo adjuvante, curavi. *D. Soame* è Dolci L. 4. C. 9. S. 21.

- * 3. *Bryonia alba maculata* J. B. *Cretica maculata* C. B. *Cretica dicoccos* Park. *Bryonia Cretica* Pon. Ital.

C. B.

Haec radice est longâ, sed ad vulgaris magnitudinem non accedente, & in eo diversâ quod circularis lines non habeat: foliis quam vulgaris minoribus, albis striis per medium discurrentibus vel maculis albis notatis: floribus majoribus, ex longis pediculis propendentibus. Caulibus flori ferus succedit semicircularis, superne in duas partes divilus, viridis primum, at per maturitatem ruber, femina duo continens, quare dicoccos appellari potest: in reliquis cum vulgari convenit.

CAP. VI.

De *Bryonia nigra*.

Hujus characteres generici sunt caules volubiles, folia convolvuli majoris.

- * 1. *Bryonia nigra Dioecioridis* Park. *nigra* Ger. quid?

Park.

Ex radice crassa, exterius nigricante, flavesciente intus, succo lacteo pregnante, viscido & digitis adherente, multa emittit *armenta*, longa, viridia, foliis obliata latis, acuminatis, integris & indivisis, per margines aequalibus, obscure viridibus; è quorum sinubus capreoli exeunt tortiles quibus obvia quaque apprehendit. Versus summitates una cum capreolis exeunt racemi longiusculi florum albicantium muscosorum, quibus succedunt baccae per maturitatem nigricantes.

Hanc plantam nec unde aut à quo habuit, nec ubi viderit, si omnino viderit, nos docet, sed in media nocte relinquit.

- A. 2. *Bryonia nigra sylvestris* Ger. *sylvestris nigra* Park. *Levis*, sive *nigra racemosa* C. B. *Vitis nigra quibusdam sive Tamus* Plinii, folio *Cyclamini* J. B. Sigillum B. Mariae Offic. *Diactis 25 pamp.*

J. B.

Radix magna, crassa, tuberosa, rotunda ferè, foris nigra, intus alba, profundè in terram demersa, ut non nisi altissime adacto ligone quis facile consequi possit: viridis à nobis gustata saporem acrem lingue imprimebat, non tamen ingratum aut amarum: siccata candidissima substantia accedit ad Dracunculi minoris radicem, nullis circulis donata quales apparent in Bryonia, quam facile in polinem redigi potest, nec rara ut illa sed compacta, in eo accedens ad Mechoacum, quae etiam diversâ circulis, sapore quoque est non ingrato cum aliqua acrimonia; plures viticulas emittit, quae proximis se circumvolventes in altum nituntur, nullis claviculis donatae: folia alternatim longissimis pediculis haerent, Cyclamini foliorum ferè formâ, saepe tamen acutiora, & duplo triplove minora, infra supraque lato virore splendentia, tenera, multis nervis sinuatis praedita, gustus viscidus. Flores inde oriuntur unde foliorum pediculi, racematum coherentes, in sex lacinias divisi, ex luteo virentes sive chlori: Summis autem baccis innascuntur pediculis tenuibus brevissimis, & antequam baccae maturecant defluunt. Succedunt racemi uvarum rubentium, aut ex robore fulcarum.

Ad sepes & in dumetis frequens oritur.

- * 3. *Bryonia*

- * 3. *Bryonia levis sive nigra baccifera* C. B. J. B. *Bryonia nigra baccifera* Park.

C. B.

Hæc à communi Bryonia sylvestri, quæ Tamus dicitur, potissimum in his differt, quod communis florem minorem habeat & racemosa sit; hæc verò flore sit majore & baccifera. In descriptione etiam flores albos huic attribuit, cum præcedenti ex luteo viridos sint: baccas Cerasis comparat, & singulati in singulis pedicellis è caule prodire scribit.

Provenit in sylvis circa pagum *Hunningen* Junio florens; at bacce Septembris fine naturæ Locust.

De viribus hujus plantæ non convenit inter Botanicos. Compertum est (inquit Lobelius) vel *Vires* mulierculis, vehementius urinam renūmq; sabulum, mensūmq; saburram impellere potu. Incidit & attenuat lentam pituitam, præsertim in thoracis affectibus.

De vi purgatrice nihil dum comperi, inquit Casp. Hofmannus. *D. Mart. Lister* nobis affirmavit se quamvis tum radicem ipsam in substantia, ut vocant, tum ejus extractum larga dosi sæpius exhibuerit, nunquam tamen observare potuisse eam vel per vomitum, vel per secesum, vel alio quovis modo sensibili operari.

Pulvis radicum cum aceto & stercore vaccino ad formam cataplasmatris redactus podagricos dolores lenit.

De hujus Asparagis accipit Dodonæus, quæ Veteres de Bryonia Asparagis tradunt, ejus scilicet aptos esse; nam hos Matthiolum verno tempore cum primum erumpunt Asparagorum more decoctos mandi præcipi. Sunt etiam, qui afferunt in Hispania Bética in cibaria recipi.

- * 4. *Leipo Brasiliensis* Marggr. *Bryonia species videtur. An Aparagua* Hernandez?

Marggr.

Circumvolvitur se arboribus, lignum ejus lentum, vimineum, cortice cinereo. Folia dilute virentia, hinc inde in ramulis posita, conspicuis venis transversum prædita, quatuor circiter digitos longa, acuminata. In ramulorum extremitatibus multi prodeunt *stipules*, quinque petalis albis deorsum incurvatis constantes: in medio autem multa habent staminula coloris lutei. Odoris sunt suavis.

Fructus non describit, unde de genere hujus plantæ nobis non certò constat. Cum Bryonia nigra conjunximus tum quod consimiliter caule scandat, tum quod fructus racemosos producat.

CAP. VII.

Baccifera racemosa erecta.

De Angelica baccifera.

Angelica à foliorum similitudine dicitur. Statura elatiore, foliis Angelicæ, baccis minoribus, obscure rubentibus, dulci sapore à Christophoriana distinguitur.

Panaces æquevar, sive *racemosa Canadensis* Cornut. *Panaces æquevar*, sive *Racemosa Americana* Park. *Angelica baccifera vulgo*, *Berry-bearing Angelica*.

Cornut.

Radix pollicari crassitudine deorsum fertur: effossam vidi pedem longam, & nè sic quidem solidam sed abruptam. Caulis rotundus, geniculis articulosis, ramosis, obscure purpureis, medullis cartilagine repletur. Folia ab eodem pediculo plura, ex rotundo in acumen gracilescunt, ambitu serrata. Ex geniculis prodeunt pediculi, caulem sinu amplexantes, cujus in finis cavitate oculis destitit sublequentis uvæ rudimentum: sique ramuli & caulis per genicula mediâ estate non floribus modo sed & gravidis baccis racematum contextus onerantur. Flos viiti emulus primum herbaceus est, postea paulo magis candicat: hunc uvæ excipit, acinis per initia virentibus, deinde satur rubentibus, quibus suavitas inest, gustui acceptissima, intus pleniori semine turgens. Sapor foliis & radici Panaci similis, uvæ grator.

Singulis annis caulem & folia deponit, sequenti anno nova producit.

Ubique provenit solo macro, pingui, limolo, etiam inter difficultates faxeas.

CAP. VIII.

De Aconito racemoso seu Christophoriana.

Folius Imperatoricæ, fructu majore, facultate venenata & deleteria ab Angelica baccifera discernitur.

- A. 1. *Aconitum racemosum*, *Aſtea* quibusdam J.B. *Ac. racem.* an *Aſtea* Plinii lib. 27. cap. 7. C.B. *Chriſtophoriana* Ger. *vulgaris* Park. *Herb* Chriſtopher, or *Wane-berries*.

Radice craſſiſſcula, foris nigra nictur, fibris donata, internis Buxi colore lutea. *Caules* ſesquicubitalis, ramoſi, teretes, geniculati. *Folia* rugoſa, infernè ſplendens, interdum utrinque & ſi tota confiderentur valde ampla; abeunt enim in tria ſegmenta, pediculis palmaribus & ſesquialpalmaribus donata, atq; hæc ruſum trifariam diviſa, ſæpiuſq; interdum triphici illa diviſiſſe ſecta, ut tandem terna ſimul folia ſingularia conſpiciantur, Imperatorie quodammodo ſimilia, oblonga, acuta, profundè ſatis incila, quorum medium ſolum, inciliſus duabus profundioribus diſſectum, tripartitum apparet. *Flores* racematim diſpoſiti, candidi, ex foliis quinque caducis compoſiti, intra quæ *ſtamina* candida, herbido nonnunquam apice. *Bacæ* ſuccedunt rotundæ, paulo longiores, per maturitatem nigra, ſtriæ lineæimæ ab una parte oſtendentes, uvarum acinis alioque ſimiles, & in uivæ modum coherentes.

Locus.

Plenique Germaniæ in locis, ſpeciatim circa Rhenum Moſamq; in ſylvis præſertim montioſis occurrunt, vivaci & diuturna radice, quotannis cauliculos & folia regenerans. Invenitur etiam in ſylvis *Hæſelwood* in agro Eboracenſi, non tamen copioſe.

- * 2. *Aconitum baccis niveis & rubris* Cornut. *Chriſtophoriana Americana* baccis niveis & rubris Park.

Cornut.

Verno tempore apud nos utrumq; hoc genus in pedalem *caulem* proſilit. *Radix* nigrior, nec inum petit, nec in latera ſpargitur; ſed coacta in ſe adnacentibus undiq; fibris capillatur. *Caulis* purpureſcit, pulch. pariter, qui multi ab radicibus germinant. *Folia* ni minora eſſent Vitiæ ac Ribes poterant videri, paulo rugoſiora tamen, ac in viridi colore ſunt obſcuriora. *Caulium* acuminata, Maio menſe, in uivæ ſe ſpargunt, mille apicibus verius quam *ſtoſculis* compoſitam. (quæquam ſi ſeorſim ſtoſculum ungue mollior præcidas nec viroles, ſex alba foliola apicibus ſubſtrata agnoſces) Innæſcitur ſingulorum umbilico turbinata quadam *pila*, quæ poſtquam pleniori incremento convaluit orbicularis eſt figuræ. Purpureum purpureum iſtus bacæ extremum ſignat, ſimilique coloris longior ſubeſt pediculus; *bacca* ipſa nivea; variat tamen interdum colore; vidimus enim etiam rubellæ.

Locus.

In opacis & ſylveſtribus locis in America parte Septentrionali frequentiffimum eſt.

CAP. IX.

Solanum racemoſum Americanum. *Solanum magnum rubrum Virginianum* Park.

Park.

*C*aulis ſurgit craſſo, firmo, tereti, rubente, quinque aut ſex pedes alto, *foliis* nullo ordine poſitis, amplis, levibus, venoſis, pallidiſ virentibus & interdum rubentibus, Solani ſerè figura, per margines æqualibus veſtito, in ramos multos diviſo, Solani lethalis in modum, E geniculis in ſuperiore caulis parte exeunt pediculi ſeu furculi *ſtoſculos* racematim diſpoſitos ſuſtinentes, exiguis, pallidè rubentes, tetrapetalos; quibus ſuccedunt *bacæ* per maturitatem atro-rubentes, quatuor ſingula nigra, ſubrotunda *ſemina* continentes. *Radix* cruris humani craſſitie, alba, pedem longa in pluriſ annis vivax: verum ni defendatur brumali frigore facilè corruptitur.

Locus.

E Virginia & Nova Anglia delata eſt hæc planta: nos eam in hortulo noſtro Cantabrigiæ aliquot annos alimus.

CAP. X.

* *Solanum racemoſum Ceraſorum forma* C.B. prod. vel *Ceraſa amoris racemoſa rubra*.

C.B. prod.

*E*X *radice* fibroſa *canes* exurgunt bicubitalis, anguloſi, aliquantulum hircuti, in multos ramos latè ſe ſpargentes diviſi, qui infirmi ſunt, & niſi ridicè ſuſtineantur in terram procumbunt, ſucci pleni. Ex caulis latere pediculi tres, quatuorve uncias longi, hiſpidi, *flores* ſuſtinentes prodeunt. *Folia* habet in multis lacinias acuta, impari ſemper numero, Agrimonie foliorum inſtar diviſa, & per margines incila, aliis foliis minoribus interjectis, pallidè virentia, aſpera & gravem odorem ſpirantia. *Flores* plures, quorum ſinguli ſingulis pedicellis inſident, luteoli, ex quinque foliis acutis compoſiti, à calyce viridi, quinquefolio ſuſtentati, in quorum medio *capitulum* parvum ruſcens, apicibus donatum, quibus *fructus* ſuccedunt, quaſi in racemo diſpoſiti, Ceraſorum formæ & magnitudinis, virides primum, deinde per maturitatem rubentes; in quibus non ſecus quam in Pomo amoris copioſa, humida medulla, & ſemen minutum albicans & planum continetur.

Planta annua eſt, & ſingulis annis ſerenda, quamvis in horto meo ex deciduo ſemine renata ſit. Hæc deſcriptio in omnibus ſerè, excepta fructuum in racemos diſpoſitione Pomo Amoris vulgari convenit.

CAP.

CAP. XI.

Plantæ epiphyllocarpe.

De Lauro Alexandrina.

*H*æc planta & Ruſcus, qui genere cum ea convenit, ab omnibus aliis cuiſcuſque generis ſunt unica nota facile diſtinguntur, quòd in ſiſ fructus è medio folio enaſcatur, unde & Græci *ἐπιφύλλοι* dictæ ſunt. Eas fortaliè rectius ad fructus reſtiterim. Verum, quantum memini, quamvis caules plures annos durent, non tamen germinant aut augentur poſt primum annum, ſed novi quotannis Alparagi ſeu cauliculi è radice exeunt.

Hippogloſſum ſeu potiùs Hypogloſſum & Bilingua dicitur à foliis ſecundariis, ceu lingulis, à mediis foliis enatis.

1. *Laurus Alexandrina fructu pediculo inſidente* C.B. *Hippogloſſum ſive Bilingua* Park. *Benificia ſive Bilingua* J.B. *Hippogloſſum mas & femina* Ger.

J.B.

Selquicubitalibus, lentis, hilari virore perſuſis, ſtriatis viminibus multis à radice adoleſcit, per quos alternata ferè *folia*, interdum plura veluti ex geniculis radiata viſuntur, nunc latiora nunc anguſtiora, pulchrè virentia, craſſiſſcula, nervoſa, verum obſequioſa, acuminata, quorum unicuique mirabili nature indutria in medio enaſcitur aliud foliolum, conſimili forma, non item magnitudine, cujus è ſinu folioli ita exigui, ac ita diſſecti ut veluti muſcoli videantur, emicant hexapetali colore herbido ſaltitantes, & in flavum ſeu pallidum inclinant, quibus delapſis *bacca* ſuccedit majuſcula, rubra, Ciceris magnitudine ut Ruſco. *Radice* Columna Ruſco ſimilem dicit, majorem tamen, à qua plures turiones, Alparagi vel Ruſci modo, exeunt. Fructum in Anglia non ſerit ob cœli inclementiam: imò in Italia rariùs cum perſicit.

Gaudet umbroſis & montanis, frequentiffima in Liguriæ Alpibus, Urbinati agro & quibusdam *Locis* ſylvoſis montibus. *Matth.* In Ungariæ montibus etiam naſcitur, autore Cluſio.

Herbam & radicem in pulverem redactam commendat ad exſiccanda manantia vulnera ac ulce. *Vires*, ra, præſertim ſaucium, ad columellam uteri ſuccurrere, herniis ab prolapſu interaneorum extuberantibus mira celeritate mederi. Cum genere cum Polygonato conveniat, non diſſimile veſi eſt eadem cum illo facultates obtinere.

2. *Laurus Alexandrina* Lob. Ad. part. alt. J.B. *Alexandrina genuina* Park. *Alexandrina fructu ſe inſidente* C.B. qui perperam hæc *Lauro Alexandrina* Col. eandem facit, Parkinsoni ſententiâ.

Hypogloſſo ſeu Bilinguæ perſimilis eſt, quoad ſcicendi modum; è radice fibroſa, durâ, ad caput noduloſa, multa emittit *vimina*, Alparagi modo, ſcilicet alternatim poſitis, utrinque nervoſis, rigidis ut Hypogloſſi, inferioribus latius & ſubrotundis, uncias duas longis, plus unâ latis, in mucronem Ruſci modo ſaltitantes, quàm Hypogloſſi pallidioribus. A medio folii non averſi (ut Lobelius) ſed averſi, autore Parkinsoni (qui plantam in horto ſuo nutritivè, & à quo ramulum ejus habuit Lobelius) craſſiore nervo ſtoſculus emicat ſtellatus, ex albo viroſcens, adeò brevi pediculo intercedente ut immediate adnatus videatur. Flori ſuccedit *bacca* rotunda, parva, per maturitatem rubra, in qua continetur ſemen durum medullâ albâ.

Hujus ſemen in horto Piſano collectum Parkinsono communicavit D. Flud M.D.

Lob.

3. *Laurus Alexandrina vera* Cluſ. *Laurus Alexandrina & Chamaedaphne* Col. An *Chamaedaphne vera Dioſcoridis* Park? An *Hippogloſſum Matthioli* Ger.

Col.

Ruſci effigie eſt, admodum majore, Hypogloſſo latiore, flores & fructus Ruſci modo proſerens ex medio folio, abſque ligulis. Folia quàm Hypogloſſi latiora, colore verò magis diluto & molliora, nec nervulis ſive venulis in longum tantum directis per folia, ſed divaricatis.

Parkinsonus hæc à præcedenti diſſerre ait foliis anguſtioribus & longioribus, ſuperne paulò viridioribus, inferne pallidioribus, cujus fructus averſa folii parti plerunque accreſcit pediculo non, nec tanto curto quam antecedentis; & C. Bauhinum reprehendit quòd *Laurum Alexandrinum* Lobelii *Lauro Alexandrinæ* Col. eandem facit. Nobis tamen C. Bauhinus minime reprehendendus videtur: tum deſcriptiones enim tum figuræ Lobelii & Columnæ conveniunt, ut nulli plane periſſimè utramque eandem ſpecie plantam deſcribere & deſignare. Utinque duas dari ſpecies conſeço, cum Parkinsoniſ ipſe utramque in horto ſuo ſimul colerit: verum ſecundum Parkinsoni, i.e. *Chamaedaphne* veram Dioſcoridis à *Lauro Alexandrina* Col. ſpecie diverſam puto.

Joan. Tradecantibus hæc Parkinsono communicavit.

4. *Laurus Alexandrina ramoſa, fructu è ſummitate caulium prodeunte* Hort. Pariſ.

Hanc in horto Regio Pariſienſi vidimus, verum alieno tempore, nimirum ſub exitum brumæ, cum neque fructum neque florem edidiſſet: Nec tamen eget proluxa deſcriptione, cum nota in titulo allata ad eam à reliquis congenitibus diſtinguendam abundè ſufficiat.

Lil 2

CAP.

CAP. XII.

De Rusco seu Oxymyrsine.

Hec planta genere cum Hypoglossio & Lauro Alexandrina convenit, ab hissem differt foliis minoribus, Myrti æmulis mucrone acuto & spinoso, unde & Oxymyrsine dicitur.

A. *Ruscus* J. B. C. B. Park. *Ruscus* sive *Bruscus* Ger. *Oxymyrsine*. *Linee-Holly* or *Dutchers* *hazoon*.

Duorum dodrantum, nonnunquam etiam duum cubitorum altitudine, densis *viminibus*, lentis, fractisque contumacibus & striatis fruticet, usque in multis ramulos ductis, in quibus confertissima *folia*, Myrtinis paria, rigidula, nervosa, mucrone infesto pungentia, nullo pediculo ramis herentia, parte prona ad latum inflexa, ut non sursum & deorsum, sed dextrorsum & sinistrorsum spectare videantur, dura & robusta, sapore amara, & adstrictoria vi efficacique pollentia; ad quorum medium *flor* minimus, perbrevis pediculo hærens, enascitur, qui ubi primum oritur, aculeum nodulum figuræ suæ exprimit: expansus verò tria laticula foliola, inferiore quidem foli averlicule parte folium, cui quasi stragulo incumbunt, respicientia, linitis in modum excavata, sinuataque ostentat omnia, reliquis interum tribus, quæ ternorum instar radiorum sunt efformata, in angustum apicem desinentibus. Florem deinde *fructus* sequitur rotundus, Asparagorum bacis major, rubescens, subdulcis, sub cuius pellicula bina latent *semina* magna, fulva, altera parte gibbosa, altera plana, insignis duritie. Succrescit quotannis nova Asparagorum simillima propago aromatica aliquantulum, amara, ut annotat Lobelius. *Radicis* crassa, oblique, implexx, fibras demittunt crebras, Asparagorum fibris similes, albas, longas.

Vires.

Radix recensetur inter quinque communes aperitivas. Ad infarctus & obstructions tollendas non parum conferre ipsi (inquit J. Bauhinus) multoties experti sumus. Utis eius præcip. in obstruktionibus hepatis [ictero] urinae [stranguria] mensium. Alii de his qualitatibus dubitant. Alii, ut Dozonæus, in ipsi hydropticis obstruktionibus magna utilitate præscribi posse & solere aiunt.

Jo. Bauhinus textorem quandam hexagenarium, cui pedes & abdomen totum in immensum propemodum tumbant, ipsumque adeo Scrotum capitis pueri amplitudinem æquabat; radicis hujus & Iridis atque Foeniculi decocto ex aqua usi [exhibitis interim etiam eradicatæ purgantibus aliquoties, administratisque cæteris ad rem pertinentibus, potissimum omni præter jam dicto interdicto] potu unius tantum mensis spatio D. G. tanta felicitate se pertransisse refert, ut ipsemet [textor] sub mensis finem pedes ad se, & sæpius postea gratias habiturus & relaturus profectus sit. Reliqua vide apud J. B. lib. 5. cap. 40.

In offibus fractis consolidandis non minus efficacem esse aiunt hanc radicem Polygonato aut Symphyto majore.

In Italia ipsum fruticem passim in scopas concinnari vidimus, inquit *Cherlerius*. Rustica plebs in carnario suspendit, tuerique eo à murum injuria pernas, & casei sui filicellas: neque enim acuminata in culpidem foliorum ejus cacumina penetrare animalia illa audent. *Marell*.

Barthol. Cabrolus non ignobilis chirurgus Monspelienfis, referente * J. Bauhino, Rusci radicem copiosè infusa in aqua, potaque manè & sero per se, & in passu vino permixta, aliisque cibis, ut juleculis, ipsique adeo panis, unius mensis aut quinque septimanarum spatio duas puellas ascite laborantes curavit, ut altera viginti annos sana & incolumis supervixit. Jo. Bauhinus ex vacationis modo ac impetu (nam ex vulva magno impetu profluxerunt fixæ octoginta aque sine ulla intermissione) potius hydropem matricis fuisse putat, cum vis credibile videatur tantam aquæ vim ex abdominis capacitate sine immensa virum, ac forte etiam vires, jactura tam impetuosa & continuo fluxu evacuari potuisse.

Exemplum mendicis hydropticis, in quo decoctum radicem Rusci mira perfecit, Vide apud Riverium Obscrv. Centur. 3. Obs. 52.

CAP. XIII.

De Polygonato seu Sigillo Solomonis.

Polygonatum Dioscoridi lib. 4. c. 6. quod radix crebro geniculata sit: vulgo Sigillum Solomonis hand dubiè à vestigiis pluribus radici ligati instar impressis. Foliis nervosis cum Lilio convallium & Monophyllo convenit: magnitudine sua, caule multis foliis vestito flore cylindraceo ab eisdem differt.

A. 1. *Polygonatum* Ger. *vulgare* Park. *latifolium* *vulgare* C. B. *Polygonatum* vulgè *Sigillum* *Solomonis* J. B. *Solomonis* *seal*.

J. B.

Summo cespite transversa vagatur Polygoni *radix*, digiti crassitudine, pyxidatà commixturâ inæqualis & tuberosa, candore marmoreo, denso fibrarum agmine capillata, sapore subdulci. *Caudex* cubitalis, & sequicubitalis, teretes, odore si rerant: discolorive nauloso, summitate recurva vel arcuati; in quibus alternatim disposita sunt foliola, Lili convallium, nervosa, superne in atro vi-

1012

rore splendens, infernè cæsa: ex quorum alis *flores* excurrunt pediculo semunciali aut unciali, in pediculis breves subinde diviso, singulares, bini, ternive, ab inferiore parte caulis unâ & continuè pendentes, cylindracei, albi, oris herbis, in sena segmenta divisi, quibus rotidem adnascuntur apices croci, stylo albo intus unâ cum apicibus latente. Hisce decedentibus bacce oriuntur virentes, mox glaucae, corymbis hederaceis pares, aut paulò etiam majores, rotas zonulis à summo ad immum mixtæ, in quibus semina sena vel septena, alba, dura, magnitudine Vicia.

In sylvis, locis umbrifis & juxta margines sæpium nascitur, in omnibus ferè provinciis: in Anglia tamen nostra rarius est.

Locus.

Variat bacis rubentibus, purpureis, nigris.

* 2. *Polygonatum majus vulgari simile* J. B. *latifolium maximum* C. B. *majus* Park.

Clus.

Formâ (inquit Clusius) vulgari parè simile est, in duplo majorem tamen altitudinem excrevit, crassiorisque habet *radices*: & caules, ampliora *folia* longè plures *flores*, majorisque *baccas*. Sponte nascitur vulgari permixtum in quibusdam Austria & Pannoniæ umbrifis locis.

A. 3. *Polygonatum floribus ex singularibus pediculis* J. B. *latifolium flore majore odore* C. B. *majus flore majore* Park. *latifolium* 2. *Clusii* Ger.

J. B.

Pedales huic sunt *caules*, striati, firmi, non valdè inflexi, sed recti firmè: *folia* vulgari familia, eodémque modo, hoc est, alternatim circa caulem disposita, brevioribus tamen quam in illo spatis, minoræ etiam, firmiora, ingrati gustus: ex singulis alarum sinubus duo aut tres exeunt *flores*, brevibus magnæque ex parte singularibus petiolis inherentes, vulgari tum formâ tum colore similes, verum majores, & odore (qui in vulgari nullus est) floris spinæ appendicis. *Baccæ* deinde, virides initio & sphaericæ, quemadmodum in vulgari, majores tamen, postea nigricantes, *semen* continentes offem, durum. *Radix* longa, obliqua, geniculata, candida initio dum recens eruta, deinde pallescens, nonnunquam etiam purpurascens, præsertim circa germina, vulgaris radici ferè par, tamen etiam aliquantulum tenuior invenitur, interdum verò amplior, ubi pingue & benè subactum solum nata est.

Flores Maio, bacæ maturæ sunt Augusto, interdum etiam multa hyeme, atque etiam ipsi bruta *Tempus* mæ è caule pendentes conspiciuntur. Nos in rupibus & petrarum fissuris invenimus in Anglia non & *Locus*. longè à *Seille* Eboracensis provincie oppido: & in monte Saleva propè Genavam. Clusius in nemorosis illis montibus vulgò *Leyenberg* nuncupatis, supra *Manderfoss*, &c. & in plerisque aliis trans-Danubianis Pannoniæ montibus inter saxa: item in sylva Quercubus constita ad laviam Mœni fluvii paullo infra Francofurtum.

Huius per simile est, & ut mihi videtur, idem

Polygonatum latifolium minus flore majore C. B. Park.

Radicem habet subrotundam, *flores* inodoros, *baccas* per maturitatem cæcias: reliqua conveniunt. In monte Creutzacho propè Basilicam provenit.

* 4. *Polygonatum latifolium Ellebori albi foliis* C. B. *Poly. maximo folio* Park. *amplitudinis foliorum Ellebori albi* J. B.

Clus.

Superiori similem habet *caulem*, ejusdémque vel majoris etiam altitudinis, non adeo tamen repletum, sed magis inflexum: *Folia* duplo ampliora quam reliquorum, ad Ellebori albi foliorum amplitudinem nonnunquam accedentia, dura, nervosa, levia, dilucis virentia, neque subtus incana, nonnihil acidi gustus initio, deinde paulatim acris: *flores* alteri similes, inodoros tamen, neque ex singularibus petiolis singulos, sed binos aut plures ex oblongiore pediculo dependentes, ut in vulgari, cui etiam similem fructum habet: *radicem* albam, longam, obliquam, geniculatam, dicto Polygonato magnitudine parem.

Crescit copiosè umbrifis locis inter Brunnam & Weyspach, aliisque vicinis montanis sylvis supra *Locus*. Viennam Austriæ.

* 5. *Polygonatum latifolium ramosum* J. B. C. B. *latif. ramos.* sive 4. *Clusii* Park. *ramosum* Ger. *Broad-leaved branched Solomonis seal*.

J. B.

Folia huic per *caulem* cubitali ramisque Polygonati foliis familia æqualique, acutiore mucrone, venosa, mollia, alternato posita, quos ima parte Perfoliata modo complectuntur: è quorum uniuersisque finu longus exit pediculus, unicus, nutabundus, tenuis, cui inhaeret *flor* majusculus, Lili convallium, lacinialis oris extrorsum reflexus, quem inferiore parte scribit Clusius nigricantibus quibusdam maculis aspersum, odore propemodum Oxyacanthæ. *Fructus* Polygonati minoris vis angustifolii fructui similis, trigonus initio & viridis, per maturitatem verò oblongior & rubescens, parvæque Cornæ interdum æquans, in quo multa grana albicantia congesta sunt. *Radix* à Polygonati vulgaris radicè differt: nam neque crassa est, neque adeo candida, sed exilis & nodosa, live in frequentes nodos extuberans pluribus crassis fibris constat, ut Thaliæti quadam genera.

Lecus.

In umbrosis montis *Wechsell* sylvis, deinde in *Durrenstein*, &c. invenit Clusius, ad quem etiam è Silesia transfusum est.

6. *Polygonatum minus* Lob. Ger. *angustifolium* Park. J.B. *angustifolium non ramosum* C.B. *Narrow-leaved Solomon's seal*.

7. B.

Alba radix geniculatim incodit, haud secus ac prioris Polygonati. *Caules* cubito altiorem, similes, sed in his *folia* multis numeris angustiora, Rubia foliis paria, levia, venosa, viridia cum aliqua caerulei tinctura, quaterna aut quina radiatum ex caulium geniculis enascuntur, ceu & herbaceae flores Polygonati vulgaris, succedentibus *baccis* minoribus: Clusio *fructu* initio vericolori, qualis est Graminis quorundam sive Unifolii fructus, deinde per maturitatem rubro, granulis albis, duris, reliquorum instar repleto.

Lecus.

In sylvis montosis propè Spadam urbiculam acidulis celebrem copiosissimum observavimus, inque sylvis montis Salevæ propè Genevam. In editis montanis sylvis & umbrosis locis provenit.

* 7. *Polygonatum angustifolium ramosum* J.B. C. B. Ger. Park. *Narrow-leaved ramose Solomon's seal*.

Clus.

Caulis habet cubitalem, angulosum, in multas tenues alas divisum, quæ aequaliter ex singulis angulis exoriuntur, quaternis interdum, nonnunquam & quinque, pro angulorum qui in caule numero: *ramuli* tenues, longis & angustis *foliis* obiti lunt, binis, ternis aut quaternis aequaliter in circuitu procedentibus, in quibus *foliis* Polygonato proximè descripto similes, paulo tamen minores, brevi pediculo dependentes inter foliorum alas sparsi sunt; quibus succedit *fructus* rotundus, ruber, pulpâ plenus, aliquot offea grana continens. *Radix* vulgari similis est, candida, nodosa, propagines ad latera fundens, & candicantibus fibris obrita.

Ex Silesia habuit Clusius.

8. *Polygonatum Virginianum* Park. Ger. emac. *spicatum sterile*, & *spicatum fertile* Corn.

Cornut.

Radix constat alba, tenui, quo à vulgari differt, ex longis intervallis geniculata, quæ Lili, quod convallium vocant, instar repit. Maio mense *Cauliculus* pedalis affurgit, è cuius utroque latere exeunt *folia*, inæquali situ disposita, vulgaris fide, acutiora tamen, pinguiora, & minus nervosa, imò nec subius incana, sed grata & pellucida viriditate utrinque, micantia. *Flos* neutiquam ex alarum fimo prodit ut in Europaei Polygonatis, sed summum caulis apicem occupat, ibique plurimus spicatum aggerit, unusquisque proprio petiolo in caulis fastigium desinente sustinetur. *Flos* exiguus est, & quique albis foliolis compositus, asteris figurâ cum expanditur, filamenta quomque tenuia quomodolibet foliolis inseruntur. Excusso flore globuli tenues succedunt, qui sensim eam magnitudinem assurgunt quam in separato folio appingitur curavimus. *Baccæ* istas [minores quam in ullâ ex predictis olygonati specie] subrotundas excurrentes, lineæ sex migræ, aequis intervallis utrinque in puncto velut in polo sese interfecantes, singulas, albas initio separant velut sphaeram Meridionales circuli, pari naturæ ingenio ac si Geometra composuisset. Hæ baccæ modicam subeunt maturitatem mutationem, sensim enim rufescunt donec omnino rubcant, rubore splendido coccineo, ac tum temporis signaturæ linearum penitus obliterantur. Egrè admodum gustatur, fastidiosum enim saporem obtinet, qui ferè ex dulci in amarum tendit, Solani lignosi more.

Lecus.

In Virginia & Nova Anglia sponte provenit.

* 9. *Polygonatum racemosum* Cornut. *racemosum Americanum* Park.

Cornut.

Radix firmatur crassâ, subalbâ, pluribus internodiis exuberatâ, nec paucioribus capillatâ fibris: *Caulis* aliquando simplicis, nonnunquam etiam, sed raro duplici, eoque rotundo atque atropurpureo in duo cubitos elevatur. *Folia* habet latissimè expansâ, & Nervis simili atque in Plantagine ordine per eorum latitudinem discurrent; vari coloris, nunc purpurei, nunc atroviridis. Ut autem folium quam in aliis speciebus durius ac nigrius est, ita & ejus ambitus rugosior lineâ obscuriore clauditur. In apice caulis vix floridæ simulachrum apparet. Mollia filamenta dilutè pallentia *filiculorum* loco petiolis insident: ferè vigent otiduo, quo elapso succedunt *acini* rotundi baccarum Juniperi magnitudinis eximiam vim componentis: flavescunt hi per initia, & nulle notis quasi sanguineis interperungunt, longè verò postea maturitatem adepti, evanescentibus maculis illi toti in Cerasorum ruborem transeunt. Eorum pulpâ dulci sapore linguam afficit, *seminâ*, alba continet subrotunda, quibus sars vel levissima adhibita operâ planta hæc facillimè pullulat.

* 10. *Polygonatum ramosum perfoliatum flore luteo majus & minus Americanum* Cornut. Park.

Cornut.

Huic statim gracilis in exortu *caulis*, teres & glaber, palmarem ferè longitudinem assequitur, mox in duos ramos diducitur, quorum singuli in plures postea divisi, cubitalem sæpe longitudinem superant. *Folia* caulem pervio utrinque ductu ita excipiunt, ut Perfoliatæ instar manifesti penitus obvalent: laviæ hinc sunt, oblonga, venosa, & extremâ parte obtusâ, pallidissimèque virent. E supremo caliculorum apice, & ipsorum etiam foliorum sinibus, incurvo decorsumque nutante pediculo *flos* lu-

ecus

teus propendit, sex angustis sed longioribus foliis compositus, quæ, ut in Tuliparum genere fieri solet, separatim dividuntur. In interna floris parte filiquæ rudimentum cum adnatis corniculis, sexque longa, sublateque stamina delitescunt. Cum defloruit pediculus sursum flectitur. *Semen* albidum filiquæ coriaceâ initio viridi, deinde survâ, triangularique formæ concluditur. *Radix* non adeo crassa est, nec adeo candida atque præcedentium, sed solâ fibrarum copiâ densius contextâ capillatur, nec proinde latius graditur ut superiorum. Florent ineunte Junio, Julio semina perficiuntur, quo tempore filiqua referatis commissuris trifariam hiat, ut conceptio semini exitum patefaciat.

Variat foliis angustioribus & longioribus & in acutissimo mucronem desinentibus: flore quoque multo pallidior.

Ex nova Francia delatum est hoc & superius genus.

Hæc planta Polygonati speciebus minimè accensenda videtur, quin potius Bulbosis affinium familiæ inferenda: at neque præcedentes duæ veræ & genuinæ Polygonati species sunt.

Lecus.

* 11. *Polygonatum latifolium, perfoliatum Brasiliæ* C. B. J. B. Park. *Accedit in multis ad præcedentem*.

C. B. prod.

Caulis est bicubitali, striato, *folia* Perfoliatæ modo transeunte: *foliis* pallidè virentibus, tenuibus, nervosis, uncias duas latis, quatuor longis: *flore* magno albo, ex foliis quinque angustis, binas uncias longis composito, qui ex longo, tenuissimo pediculo dependet. Fructum non vidit autor.

Hoc in Brasiliâ apud Toupinambaultis crevit.

Polygonati vires summam recentet Schroderus his verbis.

Vulnerarium est & attritens, fluxiones quasunque sistit; ossa fracta consolidat. Radix in vi-
na decocta & pota niua præsstat in contusionibus & fracturis ossium, in herniis, &c. Extrinsecus faciei maculas abstergit, cutim dealbat, &c.

Baccæ pituitam mucilaginosam per vomitum ac secessum educunt. Dof. 14. aut 15.

Ad menses albos, R Rad. Sigilli Solomonis saccharo condit. Est experimento probatum remedium sapientis utentibus. *Matthioli*.

In Cerevisia forti coctum optimè convenit in Arthritide. D. Palmer dictante D. P. Hermanno adnotavit.

Sylvius L. 2. C. 21. S. 131. inter Medicamenta antiepileptica Sigilla sexto in loco recenset, cuius acetum & oxymel infantibus epilepticis auxilio fuisse se novisse ait, & acrimoniâ suâ saltem furorem volatilem manifestare nemo negabit in arte peritus, inquit. D. Soame.

* 12. *Polygonatum latifolium cauliculis rubentibus non descriptum* Hort. Lugd. Bat.

* 13. *Polygonatum flore pleno odorato* Hort. Reg. Par.

CAP. XIV.

De Lilio convallium.

Lilium convallium Recentioribus dicitur hæc herba, quod in opacis & lucis vulgò nascatur. Lilium inter Spinas & Lilium convallium Solomonis. Notæ ejus sunt caulis nudus, flores parvi campanulati; baccæ rubræ.

A. 1. *Lilium convallium* Ger. *convallium vulgò* J. B. *convallium album* C. B. *convallium flore albo* Park. *Willy-convallij* & *Wag-Willy*.

7. B.

Radix tenui & alba, fibrata, summo cespite reptante donatum, *caliculus* profert palmarem circiter, angulosum, à cuius medio ad summum *flores* pulchri in unam ferè partem vergentes per intervalla, penduli & nutantes, in pediculis tenuibus curvisque nascuntur, parvæ notæ effigie, oris in sex laciniâs dissectis, totidem staminibus ex herbido luteo fundo adnatis, stylum triquetrum circumstantibus, odore suavissimo, sapore amaricante: quibus succedunt rubra *seminum* conceptacula globosa, ut in Asparagus. *Folia* bina aut terna, lata oblonga Orchidis foliis similia; potius nervosa Polygonati. Maio mense floret.

In ericeto Hampsteadensi propè Londinium copiosè provenit; item in umbrosis ad latera montis *Inglesborough* & alibi in Septentrionalibus Angliæ.

Lecus.

Lilium convallium flore rubente J. B. C. B. & *aliorum, floribus suavis-rubentibus* Ger.

Solo floris colore à præcedente differt. C. Bauhinus florem minorem esse ait & minus odoratum.

* 2. *Lilium convallium cum pluribus florum ordinibus* J. B.

Hujus *caliculus* non contentus est uno florum ordine, sed utrinque producit flores uncialibus & semuncialibus pediculis, appositâ unicuique ligulâ ad exortum pediculi parvis cum eo longitudinis.

Lilium

3. *Lilium convallium magnum* J. B. An *Lilium convallium Alpinum* C. B?

Foliorum dispositio, fibrosa striatæque textura cum nitido virore respondet foliis Lili convallium vulgaris, duplo tamen aut triplo majora sunt.

4. *Lilium convallium latifolium* C. B. J. B.

C. B.

Radix est tenuibus, longis, repentibus: *caule* pedali, *foliis* ternis, viridibus, nervosis, subrotundis, levibus, palmatis, uncias quatuor latis, basi sua caulem fistula modo ambientibus: *floribus* magnis, albis, rotundis, hianibus, reflexis & odoratis, quibus fructus rotundus, rubens, *semen* durum continens succedit.

In hortis quibidam colitur.

Vires.

Flores, ut & folia, adversus apoplexiam, epilepsiam, paralyfin, vertiginem, aliisque morbos capitis frigidis auxiliares esse feruntur. Sunt etiam qui velint cor roborare, ac cardiacis prodesse & li-po-thymia.

In Germania alicubi conflantur ex floribus per æstatem ficcatis vinum vindemiarum tempore, ipso calcatis uvis admiscentes, quo postea utuntur ad prædica.

Sunt & qui recentiores flores cum veteri & generoso vino destillant, vel solos, vel cum floribus Lavendulæ & Rosæ maris, vitreis organis in balneo aquæ. Qui fortiores volunt, repetunt infusionem, iterumque destillant. Sic parata aqua Matthiolo dicitur aurea, quia in valis aureis argenteis se servat, & in omnibus periculosis morbis exhibetur.

Non radices tantum, sed & flores exsiccati & in pulverem redacti insigne *Aquæ* habentur.

CAP. XV.

De *Monophyllo*.

Monophyllon dicitur hæc herbulæ quod radices inter reptandum folia singularia emittant; nam in caule duo plerumque folia sunt, interdu tria.

Monophyllon Ger. *Monophyllum* fere *Unifolium* Park. *Monoph.* fere *Lilium convallium minus* C. B. *Unifolium*, fere *Ophrys unifolia* J. B. *Oue-blade*.

Reptando fibrillas profert tenuis *radicula*, subulcus, candida: unde *coliculus* palmaris exurgit, tenuis, folio uno aut altero, rarius tribus donatus, formâ ad Sigilli B. Mariæ ducti accedentibus; minoribus, pro longitudinem nervosis, averisæque parte hirsutis. *Flosculi* candidi, odorati, quatuor foliolis, rotundæque staminibus concoloribus, cum stylo constant. *Bacca* succedunt Lili convallium per maturitatem rubentes.

Locus & Tempus.

In omnibus pæne editioribus Belgii & Germaniæ sylvis & dumetis invenitur. Primò observamus in Hollandia, in luco quodam prope Hagam Comitum. Floret Maio & Junio. Nos Maii 28. in flore invenimus.

CAP. XVI.

De *Mandragora*.

Mandragora dicitur, quòd solis fervidioris impatiens ad mandras pecorum, antia, aliaque speluncas umbratiles provenire aet. *Mandre* enim aprica loca quò se recipiunt & stabulantur armenta etiam hodie Itali & Græci significant.

Notæ ejus sunt quòd nullos caules producat præter pediculos flores & fructus sustinentes, radices grandes anthropomorphas quodammodo.

1. *Mandragora fructu rotundo* C. B. *Mandragoras mas* J. B. Ger. *mas vulgarior* Park. *The male Spantzake*.

J. B.

Anthropomorphon dixerit *Mandragoræ radicem*, crassam, longam, bifidam, incoxantem hominem, ut sibi persuaderent, referentem: [radix interdum simplex est & indivisa, interdum etiam trifida aut quadrifida] & cujus capite *folia* exeunt, mari quidem circiter cubitalia, sesquipalmum fere lata, principio & mucrone angustis, atro virore prædita, fetida: inter hæc à radice quoque [nullum enim profert caulem] pediculi exeunt crebri, duarum unciarum, aut palmares etiam, *flores* singuli sustinentes albidum, ac nonnihil purpureascentem, modicè hirsutum, Campanulæ fere formâ, quinis segmentis, est calyce foliato, laciniato, itidemque villosulo, odore fetido. *Pomum* sequitur rotundum, parvi Mespili magnitudine, ex luteo viride, *semina* continens alba, subrotunda compressa. [Pomum plene

plene maturum croceum colorem acquirit Park.] Radicum in Officinis prostant solummodo cortices.

In calidioribus regionibus Hispaniæ putâ Italia, Creta & Cycladibus insulis sponte in sylvis & umbratis locis exit, necnon propè ripas fluviorum; in frigidioribus & Septentrionalibus nonnisi in hortis facta oritur.

Mandragoras mas alter Park. foliis ex viridi subcinereis & nonnihil complicatis à præcedente differt.

2. *Mandragora femina* J. B. Ger. *flore subcæruleo purpureascente* C. B. item *Mandragora fructus pyri* ejusdem. *Mandragoras femineus* Park. *The female Spantzake*.

Clus.

Mandragora femina folia angustiora, minorâ & nigriora sunt quàm mari, magis etiam rugulosa crispâque, virola & graveolentia & humi exantia: inter quæ longi pediculi exiunt, per terram strati, quibus insident *flores* Melopeponum floribus formâ pane similes, coloris ex cæruleo purpureascentis, quibus succedunt *fructus*, non turbinati instar pyri, sed rotundi, Vesciariæ fructu triplo majores, initio virides, maturitate pallefcentem ex luteo colorem adquirentes, odorati, succi pleni, femine abundantes plano ut maris fructus, sed minore nigrioraque. *Radix* pedalem aut amphorem longitudinem aequat, interdum bifida, intus alba, foris verò fusca, cui aliquot fibræ adnascuntur.

Supra Gades itinere Hispanensi, non procul ab urbe *Xeres de la frontera* dicta, ad arvorum margines, quæ secundum flumina sita sunt, & quibidam alibi Betice locis uliginosis florentem observabat Clusius Februarii, &c.

Mandragoras inter narcotica & hypnotica medicamenta recenseri solet. Quod an de radicum *Vires* cortice (qui officinis in usu est) verum sit nescio. Fructus certe immerito suspectus est. Casp. Hofmannus, An quisquam Pomum ipsum cum vel sine cortice impune possit esitare se valde ignorare scribit. Actus omnem malitiam videtur rejicere in semen, quasi illo dempto caro sit indeminis, nisi nimis copiose ingeratur.

Verum, ô bone, pulsam etiam cum semine innoxie citari posse te docebit, *J. Faber Lynceus* Romæ Simplificum Professor, Vir eruditissimus, & fide dignissimus. Is, teste Joan. Terrentio Notis in *Hernandez de Plantis Mexicanis*, lib. 8. cap. 28. coram suis Auditoribus magnum *Mindragora* pomum, unâ cum seminibus jejunis absumpsit, sine ullo vel somni, vel alceris mali signo minimo, & ut experimentum esset certius, jejunis usque ad prandium, per aliquot nempe horas, permansit, & à vino, nè vis pharmaci debilitaretur, abstinuit. Idem experimentum se quoque perlapse fecisse testatur Jo. Terrentius.

Cum ergo *Mandragora* poma & esculenta sunt & odorata, non est cur aliam interpretationem vocis Hebrææ *Dudaim*, quæ matri suæ *Lie Reuben* attulit, queramus. Cumque veterum testimonio semen *Mandragoræ* potum uteros purget, verisimile est Rachelis hujusce facultatis consciam poma *Mandragoræ* explorasse, ut purgato utero aptior ad concipiendum redderetur, liberisque non minus quàm *Lia* foror & in ancilla *Zilpha* procrearet. *J. B.*

Cortex radicis, qui ad nos aliunde, potissimum ex Italia asportatur, narcoticus est ac fopiferus (inquit Schroderus) rari usus intrinsecus. Extrinsecus ejus usus est in oculorum rubore ac dolore, in Erythelate, in tumoribus duris, strumis &c.

Agyrtæ & impostores pro *Mandragoris* circumferre & plebi divendere solent fictitias quidam imagines ex aliarum stirpium radicibus recentibus efformatas, Altheæ, Arundinis, sed præsertim Bryoniæ.

CAP. XVII.

Ipeca coanna Brasiliensis Marggavio. *Herba Paris Brasiliensis polycoccus*.

Margg.

Ex radice ipthamæ longitudine & ampliori, flexuosa, nodosa seu geniculata, multis filamentis lacerabilis prædita, quæque corticem habet subrugum instar Tormentille, interius autem alba est & in medio habens medullam, à qua reliqua substantia viridis radicis derali potest, medullam, remoyeri, progeneratur unus aut alter *canalis*, semipedalis aut paulo longior, teres, lignosus, lentus, coloris cinereascentis, partim terræ incumbens aliisque radices agens, partim *furcibus*. In uniuscujusque hujus summitate sex, septem aut octo utplurimum folia insident modo *Herbæ Paris*, superius saturatè viridia, inferius dilutiora, nervo uno secundum longitudinem, & multis venis transversis prædita instar foliorum Lupini, ad tactum ut folia *Alari* fide molliora. E medio horum in proprio pediculo enascuntur decem, duodecim, aut quindecim *flosculi*, in capitulum congesti, parvuli, albi, pentapetali, cum totidem staminibus albis. Post flores sequuntur totidem bacce brunne seu saturatè læææ coloris, magnitudine Cerasi sylvestris: bacca intus continet pulsam albam succulentam, cum duobus granis seminibus duris, flavescens Lenticularis figure.

Amat planta humidam sylvas & in hortos transita nullum fumer incrementum. *Radix* contusa, & drachmæ unius pondere in poculo vini aquâ mixtâ macerata, deinde leviter bullitata, si bibatur, per vomitum & scæculum purgat, & non solum in dysenteria sed etiam in affectibus ventriculi datur optimo succellu.

CAP. XVIII.

De Herba Paris.

Herba Paris dicta caulibus non ramosis, unico in singulis flore & bacca, determinatè five extrema distinctione foliatis ab aliis omnibus plantis distinguitur.

A. 1. *Herba Paris* Ger. Park. J. B. *Solanum quadrifolium bacciferum* C. B. *Herb Paris* o. *Cruc-lobe, One-derry.*

J. B.

Radice obtinet tenuem, geniculatam, repentem; *caulem* mediocriter crassum, teretem, solidum, duos palmos alto, propè terram rubentem, superius viridem: *folia* duobus cis finium *caulem* digitis quaterna, rarius quina [tenere antequam hastam producat terra sunt] ex angusto principio lata, in acumen definita, rugosa & nervosa, per margines aequalia, infernè splendens, superne non item. *Flos* in hastula singularis, ex quatuor latiusculis, acuminatis, viridantibus foliis; inter quorum duo quilibet foliolum tenuissimum acutissimumque ejusdem coloris intercedit. *Stamina* pro foliorum numero octona, longa, acuta, viridia, adductantis crocei [alio albenibus] obita. In medio sessilis *baccula* quadrangula, & interdum pentagona, atropurpurea, ex cujus umbilico quaterna *filamenta* ejusdem cum ea coloris emicant. *Semen* acino inclusum album, minutum [magnitudine Papaverini aut Amaranthi] copiosum. Odor vnicus & ingratus.

Locu.

In montium, sylvarum, convallium & frutetorum opacis, ac perinde aliis umbrosis pingui aceto reperitur solo, ut rectè J. Bauhinus. Aprili mense è terra exit, & Maio aut Junio baccam perficit. De hujus viribus sic breviter Schroderus; Bacca & folia refrigerant & fificant. Uti bacca internus est alexipharmacus in peste, venenatis morbis, venenifuge assumptis (ex gr. Arsenico) Extrinsecus solum usus est in bubonibus pestilentialibus aliisque calidis tumoribus, in paronychia, in ulceribus inveteratis.

Plantam hanc non Aconitum credendum est, sed potiùs Alexipharmacum probat Lobelius experimento duorum canum, quibus Arsenicum & sublinatum dederat, quorum alter, cui pulverem Saxonum exhibuit, convulsi, alter, cui nihil dedit, extinctus est. Vid. historiam integram Ad. pag. 105.

An tutum sit pestilentialibus morbis applicare narcotica, meritò controversatur, inquit J. Bauhinus. Casp. Hofmannus ad fidem experientiam provocat Matthiolus adversus veneficia commendat, atq. se novissè quosdam veneficiis semistulos factos hujus plantæ semine ad viceffimum usq. diem haustu drachmæ pondere, pristina sanitati omnino restitutos esse. Nos contra pronunciamus eos semistulos vel planè stultos esse, qui credunt veneficia à sagis illata (si tamen intulerint) tolli posse per verba, herbas, aut ejusmodi prestigias.

Quod ad verba attinet & nos cum Bauhino sentimus: non videmus tamen cur herba non possint corrigere & sanare morbos, quos spiritus mali humores corporis depravando intulimus.

* 2. *Solanum triphyllum Canadense* Cornuti. *Herba Paris Canadensis vetanda radice* Park.

Corn.

In pedem surgit *cauliculus* teres & viridis, qui in medio sui tribus *foliis* adversè inter se, lateribus & in obtusum mucronem definitibus colorisq. obscure virentis intercipitur. Ultra hæc omnino nus transiit caulis, qui in summo *strem* unicum gestat, sex foliis constantem, quorum tria subjeta tota viridia sunt & brevita: tria verò superiora longiora & latiora atropurpurea ascunt. Nascitur in eorum medio *pomum* exiguum, quod maturitate pullum & nigrum redditur, *seminibus* parvis Solani hortensis annulis turgit. Sapor huic dulcis. *Radix* non per summam tellurem errat ut nostras, sed in tuberculum conglobatur.

Tempus.

Hujus flos colore nonnunquam variat, candidus siquidem reperitur. Ineunte Maio floret; Junio bacca maturefcit, Julio præter radicem omnia deficiunt.

* 3. *Solanum triphyllum Brasiliense* C. B. *Herba Paris triphylos Brasiliense* Park.

C. B.

Ex *radice* tenui, oblonga, oblique serpente *cauliculus* emergit singularis, glaber, palmum superans, circa quem *folia* terma, ex uno contro prodeuntia, & in latus parva, Solano tetraphyllo similia, latiora tamen, uncias quatuor lata, quinque longa, ex rotunditate acuminata, tenuia, levia, vincta, supra que *cauliculus* unciarum quatuor assurgit, cui tria alia *folia*, uncias tres longa, longèque angustiora insident calicis instar sustinentia *strem* magnum, album, venosum, ex tribus foliis, uncias duas longis, & ferè unciam latis, compositum.

Locu.

In sylvestris Brasiliæ apud Tououpinambauktios copiosè oritur. Habetur & in Canada, ut testat Parkinsonus.

A vulgari Herba Paris flore magno, tripetalo differt.

CAP. XIX.

Herbæ Paris affinis bifolia, Pomum Maiale Londinensibus.

Aconitum humile bifolium, five Aconitifolia flore albo unico Leucoii campanulato, fructu Cynosbati Mentzel.

Mentzel.

Ex *radice* Anemones albâ, fuscâ, tuberculosa, quæ ad sui propaginem juxta terræ superficiem late serpit, crassâque in terram altâque fibras demittit, exurgit *cauliculus* uncias quinque vel sex longus, albus, rotundus, firmulusque tanquam ferreum filum qui in duos iterum dirimitur cauliculos tanquam ramulos priori similes, uncias quatuor longos: quilibet ramulus folium unicum Aconiti pardalianchis Napellique foliis non abfime (licet non adeo minutum sit diffectum) sustinet. Duo hæc folia sex lacinis constant, quæ basi tenui juxta pediculum suffulta in latus foliolum saturatè viride deflunt, in extremo in duos apices, qui cum suis lateribus parum retrò flentur, divisa. Ex ala cauliculorum folia sustinentium sub finem Aprilis & principium Maii erumpit *flos* cum suo pediculo non infirmo, semunciam longo: hic antequam aperitur ob staminum intus latentium & styli crassitiei Cynosbati ferè fructum refert: at ubi flos expanditur Campanulæ pendulæ five Leucoii bulbosi speciem exhibet. Constat autem flos sex foliolis rotundis, concavis, candidis, ad margines parum plicatis & tactu facile decidentibus: Intus latent *stamina* duodecim lutea, stylum crassum, tribus in summitate filis muscosis præditum circumdantia, odorèque Pyrolæ minimè spirantia. Circa finem Maii cum flos decidit stylus incipit crassescere & demum Cynosbati formam & magnitudinem acquirere; cujus apex aliquid fungosum aut mucosum retinet. *Fructus* initio viridis per maturitatem flavescit parumque rubescit, cuticulae facti crassa intra se corpusculum Fragi maturi formâ, semina exigua in superficie sustinent & tenui basi innixum claudit. Planta *radice* per terram serpendo se propagat: primo anno unicum foliolum cum suo caule protrudit: sequenti anno caulis cum suo folio fit crassior; tertio verò caulis bifurcatur, quodque folia cum suo flore & fructu profert. Hanc plantam Londino missam Pomi Maialis titulo in hortulo nostro Cantabrigie aliquot annos alimus: Est autem (ut puto) Virginia incolæ.

Ad Herbam Parisid nobis videtur accedere.

CAP. XX.

Monophyllo affinis Brasiliense inominata Margg.

Margg.

Ex *radice* alba, succulenta, oblonga, & multis filamentis prædita producit quatuor, quinque, sex aut plures *caules*, rotundos, cavi, fistulosos, virides, spongiosos, bipedalis aut etiam majoris longitudinis: quilibet autem tantum unicum sustinet folium & superius unicam *spicam*, quæ prodit è latere caulis velut è vagina. *Folium* autem quodlibet quatuor vel quinque dig. est longum & splendide viride, figurâ cordis: Flosculi verò in spicam congesti, longiusculi & sex petalis constantes, quorum tria superiora coloris sunt cæruleo-purpurei, inferius vergentia obscure purpurei. Inodorus est flos.

Cum fructum non describit auctor, quod pertinet plantæ nescimus, ubicunque autem disponenda Monophyllum rectè dicitur, cum unicum tantum in uno caule folium obtineat.

CAP. XXI.

De Solano.

Solanum, *Sprengel* Græcis, quasi Sulanum, quod suisbus confert adversus febres ardentes, auctore Trago. *Martin.*

Solani notæ genericæ sunt Flores monopetali, quinquepartiti aut stellati, apicibus in umbilico oblongis, erectis & coitu suo umbonem quandam componentibus, semina parva compressa.

Est autem duplex vel fructu minore, v. g. Solanum vulgare, lignosum, &c. vel fructu majore, quod genus pomiferum dicitur; ut Pomum amoris, Mala insana, &c.

- A. 1. *Solanum lignosum* sive *Dulcamara* Park. *Solan. scandens* seu *Dulcamara* C. B. *Amara dulcis* Ger. *Glycyphora* sive *Amara dulcis* J. B. *Woody Nightshade* of Brit.weet.

Sarmenta lignosa, fragilia, tenuia, duos aut tres [imò quinquè aut sex] pedes longa, vicinis se-
pibus aut fruticibus se circumvolventia, aliàs humi procumbentia emittit. Cortex novellorum ra-
mularum vires, sed vetustiorum ipsorumque caudicis asperior cinereo subcandente colore, ex-
trinsecus quidem, nam intrinsecus pulchre etiam vires. Medulla intus fungosa. *Folia* alternatim
enascuntur, Solani hortenſis, atrovirentia, duabus pinnis nonnunquam imà parte aurita, pediculo
circiter unciali. *Flores* in mulcariis exiguis foetidi sed pulchelli, cæruleo-purpurei, quandoque candi-
di, in quinque folia angusta, acuminata, extorsum reflexa partiti, in quorum medio apices lutei
in umbonem compositi. Hisce succedunt *baccæ* per maturitatem coccinei coloris, sublongæ for-
mæ, molles, lenti & ingrati saporis parvis, *granulis* compressis albenſibus repleta. Radix fibrosa.

Locut.
Vires.

Aquola & aqua rigat, atque hinc circa scrobes & folias sæpe reperitur. Junio & Julio floret.
Sebizius viridem Dulcamaram contusam & cataplasmatam formâ applicatam ait mitigare mamma-
rum dolores, ac emollire eorum duritiem, dissolvereque in iis grumelens lac.

Urinam ciere dicitur, & contra hydropem cum fructu exhiberi. Accipe, præceptore Trago,
lignum de hac planta libræ pondere, ac minutim in frustula tali ludicri instar concisa cum mensura
vini albi, in novam ollam, eamque operculo (per quod tamen foramen in medio exiguum tranſ-
figito) probè contactam, ita quidem ut cum farina ex aquâ undique oblinatur, reponas superque
carbones lento igne decoquito lotura tertias, demumque his utare. Hæc potio manè una hora an-
tequam surgas, & vespere cum lecto te committere velis, cyathi vulgaris mensura sumpta mor-
bum regium, præsertim inveteratum leniter per alvum & urinam exigit. Fertur ruptis & ex alto
præcipitatis aut etiam cæcis succum utiliter bibi. Creditur siquidem concretum alicubi in visceribus
sanguinem dissolvere, & partium læsarum sanitatem procurare: Efficax etiam censetur ad aperien-
das obstructions hepatis & lienis. Ad Parkinsonius scribit quoties ex Medicorum præscripto illum
exhibuit se comperisse satis violenter purgare. Et Prævotius ligno Dulcamaræ decocto inter bilem
benignè evacuantia principem locum tribuit. Lib. *De medicina pauperum.*

R. Foliorum manip. quatuor concisos cum 3iij. femin. Lini subtiliter pulverisat. decoque in vino
moschato Cretico, aut lardo porcino ad consistentiam cataplasmatam calidam applicetur. Unius no-
ctis spatio tumorem capitis humani magnitudine resolvit, & contusiones deploratas musculorum sa-
navit. D. Hulle communicavit.

- A. 2. *Solanum vulgare* Park. *hortense* Ger. *S. bori.* sive *vulgare* J. B. *bacciferum* I, sive *Offi-
narum* C. B. *Common Nightshade*.

J. B.

Primariæ *radices*, quæ plerumque parùm altè agi solet, numerosæ fibræ majusculæ & oblongæ ad-
nascuntur: unde caulis affurgit unicus pedalis aut cubitalis, teres, quibuldam tamen velut alii mem-
branaceis angulosus, solidus, obscure viridis, seu ex viridi nigricans, in multas alas divisus. *Folia*
in caule ad intervalla singularia, pediculis longis appensa, ad folia Atriplicis accedunt, atroviren-
tia, modò sinuata aliàs integra, brevi & vix conspicua lanugine utrinque hirsuta, mucrone acuto.
Juxta folia è caule exeunt rami majores, & ex ipsis foliorum alis alii minores. Ex adverso foliorum,
plerumque tamen in caule aliquanto inferius, exeunt furculi seu pediculi majusculi, digitales aut
longiores, in summitate dispersi in plures minores pediculos, quorum singuli *flores* sustinent mono-
petalos quidem, verum in quinque lacinias acutas totidem folia imitantes reflexas ad unguem ferè
divisos, totidem pariter stamina cum apicibus suis luteis oblongis coeuntibus & stylum viridem è
media bacca exeuntem occultantibus ambientes. Flores excipiunt *baccæ*, corymbis hederaceis
pares, per maturitatem plerumque nigre, interdum flavicantes, aut rubre, succo prægnantes, in
quibus *semen* plurimum minutumque. *Calix* floris parvus quinquepartitus: Flocculi & baccæ deorsum
nutant.

Tempus.

Augusto & Septembri mensibus floret & semen perficit, superveniente hyeme primis statim pruini
corruptitur.

- * 2. *Solanum Brasiliense* Agnara quia dictum.

Per omnia ferè cum præcedente convenit, ut vix possum mihi persuadere specie diversum esse,
quin & Marggravius ipse idem facit. Verum folia Capici ei attribuit, duo, tria, vel quatuor
juxta se posita, quod in nostrate non observavi nisi intelligat germina è foliorum sinubus, (quod
videtur) cum inæqualis magnitudinis esse scribat: deinde femina purpurascens.

3. *Solanum lanuginosum hortenſi* seu *vulgari* simile. *Woody Nightshade*.

Solano vulgari major est & elatior, *caule* crassiore, lanuginoso, rubente: *Folia* lanuginosis, mol-
libus & incanis, mucronibus & legmentis obscurioribus, minutius profundius quam in vulgari Solo-
no. *Flores* eundem obtinent situm & figuram, verum duplo majores sunt & lanuginosi, teneriores
quoque & molliores. *Baccæ* per maturitatem croceæ.

Vires.

Locus ejus natalis mihi non innotescit, semen ejus Londino ad me misit Edvardus Morganus.
Solanum hortenſe erat olim edule. Refrigerat cum adstrictione. Ufus apud Dioscoridem est
in Erysipelatis foris. Hoc Dodonæus vehementer improbat, quod repellat. Adhibetur etiam in
dolore capitis & in parodontibus eternè.

Remedium

Remedium est præstantissimum in penis inflammatione ex hujus Venereæ orta curanda, cum al-
bumine ovi. Succus carpis applicatus febrem tollit, ut & in garganis; internè non fuaedo.
Communicavit D. Palmer, ex dictatis D. Hermannii Botanices Professoris & horti medici Leyden-
sis præfati.

Tumoris mamillarum frigidis linimentum ex succo Sempervivi, Solani & albumine ovi edi-
tum sæpius inunctum mirifice prodest. Ex observationibus Marcelli Camanii ab Hier. Velschio edi-
tis excerptit & misit D. Barn. Soame.

4. *Solanum fruticosum bacciferum* C. B. *fruticosum Americanum* dictum *Amomum* Plinii Park.
Amomum Plinii Ger. *Strychnodendros* J. B. *Tree Night-Made*.

J. B.

Arbustula trium cubitorum aut altiore proceritate, gracili stipite, quam cortex integit cinere-
us, in ramis viridis. *Folia* Euthymii, atrovirentia, sapore subacri, Flores Solani hortenſis, candi-
di, quinque foliis reflexis constantes, apicibus totidem in medio croceis conjunctis. Succedit singu-
lis floribus bacca fructui Halicacabi Solani aequalis, coccinea, seminibus similibus reſerta, luteis or-
biculatis, compressis. *Radix* multas fibras luteas annexas habet.

In nostris regionibus folia hyeme anticit. Tota planta [folia, flores, semina] odore & sapore
caet.

Locus ejus natalis non traditur, Americæ tamen indigena putatur. Julio plerumque aut Augu-
sto apud nos floret, rarius Junio. Vix ante Solstitium hybernum aut Natalitia Christi fructum ma-
turat.

5. *Solana fructu majore Pomifera* dista.

- * 5. *Solanum pomiferum fructu rotundo, striato duro* C. B. J. B. *Mala Æthiopica* Ger. Park.

J. B.

Caule est singulari Solani pomiferum dictum, crassitudine digitali, recto, cubitum alto aut ma-
jori, minus patulo seu ramoso, glabro latè virenti, medullâ albicante pleno, spinis subinde dona-
to, in ramos plures diviso. *Folia* Melanzane foliis paria, sinuata, atro-virentia, undique glabra,
spinis fortuitis, averſa parte costæ mediæ innatis, horrentia. *Flores* Solani vulgaris albi, como lu-
teo. *Poma* sequuntur rotunda, torulis canaliculata vix striata, dura, quam Pomi amoris vulgaris
minora, per maturitatem rubra, pulpâ intus acida, non adeo molli & humida quam illius: *Semina*
parva, compressa, pallide lutea, Pomi amoris similia.

Ex Æthiopia in Hispaniam primùm invecita existimatur Dod. inde ad nos venit.
Parkinsonius Solanum pomiferum herbariorum Lob. à Malis Æthiopicis dictis distinctum conten-
dit, quod scilicet nullas neque in caulibus, neque in foliis spinas habet. Nos cum Bauhino utro-
que Solanum illud Mali Æthiopici synonymum facimus.

6. *Solanum pomiferum fructu oblongo* C. B. *Sol. pom. fructu rotundo* J. B. ubi tamen mendum typ-
graphicum subesse suspicor, & fr. oblongo scribendum. *Mala insana* Syriaca Park. *Mala*
insana Ger. *Mad Apples*.

J. B.

Fibrosæ parùm altè designt *radices* (inquit J. Bauhinus) *Caulem* plerumque erigit singularem, do-
drantalem aut pedalem, teretem, rubentem, lanugine quadam, quæ facile detergi potest, obtutum,
crassitudine digitali, ab imo statim ramofum, ramulis creberrimis nullo ordine positæ, è foliorum
alis exeuntibus. *Folia* perampla sunt, palmaria scilicet aut crebripalmaria, palmum ferè latâ,
quercinorum quodammodo figura & circumſcriptione, per ambitum sinuata, non tamen crenata aut
dentata, pediculis palmariis crassissimis infidentia. Tum caulis, tum venæ majores foliorum ru-
bent: Folia ipsa saturatè virent, pulvisculo quodam ferè lanugine velut farina albicante aspersa: co-
stæ seu nervo folii medio spinæ nonnunquam innascuntur. Ex adverso foliorum exeunt *flores*,
nunc singuli, nunc bini ternive in eodem furculo, è calice spinulis rubentibus horrido, in quin-
que acuta segmenta diviso, monopetali quidem verum in quinque aut sex lacinias stelle in modum
expansi, ampli, sinuosi, purpurei aut albicantes: quibus succedunt *poma* ovi vel cucumeris, cir-
citer magnitudine, ex rotundo sublonga, colore purpureo virelcentere, lavi cortice, succosa albican-
teque intus pulpa, in qua copiosa *semina*, albicantia, compressa, Piperis siliquaſtri æmula.

Belngela Lusitanis, Tongu Angolenſibus, Macamba Congenſibus Marggr. ab hac planta non di-
versam specie esse cum Marggravio sentimus; quantumvis Jo. de Laet Marggravium in hoc decu-
ptum putet, falsus ipse.

Affinia cum essent Mandragoris hæc poma, quidam Recentiorum suspicati sunt marem Theop-
hrasti Mandragoram esse, eoque est lethalia rati, mala insana vocarunt; cum tamen nullos exci-
tent furores, verum in acutaris & bellariis iis utantur Itali & Hispani. Saporem habent Citri.
Marggr.

M m m

* 7. *Solanum*

* 7. *Solanum pomiferum fructu incurvo* C. B. J. B.

J. B.
De hoc Rauwolfius, Halepi reperiunt tria genera Melanzanorum, Arabibus etiam *Melange* & *Bedengiam* dicta, cinerea, lutea & rubella, longitudine & curvitate eadem, longis Cucurbitis similia.

An à precedente specie differat necne nos latet.

* 8. *Solanum pomiferum fructu spinoso* J. B.

J. B.
Rauwolfio poma longa sunt & rotunda, majora, colore nigra, lœvia, ita lucida ut splendeant. Melanzana nigra Lugdunensi Hist. inscribitur, fructus longus, altus, aliàs rotundus, colore nunc atro, nunc subnigro, cortice lavi & procul intuenti splendens.

* 9. *Pomum de Hiericho, Melongenii congener* J. B. *Solanum spinosum fructu rotundo* C. B. *Spinum fructu rotundo, sive Pomum Hierichonicum Imperato* Park.

Imper.

Folia producit candicantia, simillima foliis Melangianæ Italis dictæ, sed paulò minor. *Caules* & foliorum costæ spinosæ sunt: *flores* cœrulei instar florum Buglossi: *Fructus* rotundi pomini instar, quorum colore antequam maturecant viridis, maturorum flavus, sapore insipido & aliquantum odorato.

Huic eandem aliquando existimavi plantam illam, quam olim apud Jo. Tradescantium vidi Lambethæ in horto enutritam, nomine *Plantæ spinosissimæ Virginianæ Boraginis flore*, quàmque Morifonius noster in *Præhud. Botan.* breviter describit sub titulo *Solani, foliis & caule spinosis*, cujus tamen fructum se nunquam vidisse fateatur.

Verùm à Paulo Boccone oculato teste edoctus *Solanum isthoc dictum foliis & caule spinosis* capsulas feminales atque etiam fructum Capparis formâ obtinere, sententiam muto, idque non tantum à Solano descripto seu Pomò de Hierico diversum arbitror, sed & an omnino ad hoc genus pertineat dubito. Donec tamen mihi certius constiterit ubi disponi debeat, locum quem ei assignarunt Botanici recentiores taceatur. Descriptionem autem ejus Bocconianam, quoniam plenior est & accuratior, hic subijciam.

10. *Solanum spinosum Indicum Borraginis flore* Ico. Roberti Hort. Paris. *Sol. foliis & caule spinosis* Morif. præl. *Solan. spinosum, maximè tomentosum* Bocc. *Jurepæa Brasiliensis* Marg. grav.

Bocc.

Radix ejus longè latèque sub terra reptat. *Cauliculos* promit pedales, subinde sesquipedales, aculeis mordacibus seu pungentibus frequenter armatos. *Folia* per nervorum longitudinem infernè & superne paribus spinis infesta, in margine leviter sinuata, utraq; parte pingui tomento obfusa. *Flores* Boraginis facie. *Capsulæ* feminales atque fructus (ut Florentia vidimus) Capparis formâ.

E Virginia in Angliam intulit Jo. Tradescantius: eandemque ibi nuperimè observavit D. Bannister.

Locus.

Marggravius hanc sic describit, Planta est frutescens, quæ in quatuor, quinque aut sex pedum altitudinem assurgit, caule lignoso, eoque ut & ramis albâ lanugine vestitis, necnon raris hinc & inde spinis. Folia suo quodlibet pediculo rotundo, crasso & hirsuto insident, spithamæ longitudine, inferna parte lanuginosa instar foliorum Jacobææ, superna viridia, suntque præterea lacinata & quasi septem triangulis composita. In summitate ramulorum fert flosculos, umbellatim quasi congestos, lactei coloris cum paucis cœruleo mixti, qui exactè quinquangularem stellam repræsentant, consilantque unico folio in tot triangula effusio & quasi diviso: in medio autem quinque staminula stant erecta.

Pislo Floren Boragini simillimum ei attribuit sed odoratiorem.

Varietas.

Nuperimè inter plantas in horto Medico Leydeni à Viro eruditiss. D. Jof. Palmero M. D. Londinensi, demonstrante D. Hermanno, observatas invenio triplicem hujus speciem; unam *spinis violaceis, fructu croceo*; alteram *spinis flavescenscentibus*; tertiam, quam vocat Africanam perennem flo. Florensi, fructu croceo.

Descriptio Marggraviana, & nomina huic plantæ imposita in horto Leydeni Solani speciem arguunt.

* 11. *Solani species ex Apennino quibusdam* J. B. *Solanum peregrinum fructu rotundo* C. B. *Mela insana Europæa* Park.

Lugd.

Herba rara est, & foliorum & fructus figurâ insignis: *foliis* quidem oblongis, per ambitum sinuosis venosis, ternis fere simul ex intervallis per caulem producentibus teretem, digiti crassitudine, fere cubitali: *fructu* autem in caulium vertice rotundo exiguo Malo simili, Pruni magnitudine, semine pleno.

In Apennini sylvis umbrosis & densis reperiri retulit Dalechampius. Planta hæc nobis hæctenus incognita est: invenio eam in Catalogo horti Regii Parisiensis.

Locus.

* 12. *Solani species Fockii Fockii dicta Javanensis* Bontii.

Bont.

Quantum ex foliis, floribus, fructu denique hujus plantæ conicere licet, certo certius est hanc speciem Solani esse, nisi quod fructus longè grandiores sint quàm Solani nostri, utpote qui cubiti longitudinem quandoque excedant, corticèque tam lavi, ut speculi modo humanam effigiem remittere possit. Foliis quoque hirsutioribus est, & quasi lanam superinductam gerentibus. Crassitudine brachium humanum facile æquant [fructus]. Pleni intus sunt seminibus minutis: quales etiam in baccis Solani vulgaris inveniuntur. Fructus porro in his regionibus non solum sunt edules, verum etiam delicatissimi saporis, si coquantur cum vino & pipere eduntèque gustum obtinent quem Cinaræ bafis. Boni sunt nutrimenti, tum diurectici vim obtinent, ideoque calculo vesicæ & renum affectibus admodum utiles sunt.

Hujus est & alia species sylvestris, fructu planè spherico & ubi maturum flavo, cum domesticis *Species sive*, purpureo sit, vel grandinis instar albo, sapore amaro, ut nonnisi ab Apris & Rhinocrociis devoretur. Porro hujus plantæ caulis planè spinosus est, unde imprudenter non secus ac Rabus attingi non debet.

13. *Solanum pomiferum fructu rotundo striato molli* C. B. *Mala aurea odore fœido, quibusdam Lycopersicon* J. B. *Pomum amoris majus fructu rubro* Park. parad. *Poma amoris* Ger. *Apples of love.*

Caules ei infirmi, longissimi, intus concavi, pilis longiusculis hirsuti, humi procumbentes, ab ortu mox ramosi, ramis multis ipsam eam caulem longitudine æquantibus, & in plures adhuc ramulos divis. *Folia* è tribus fere pinarum seu loborum circa margines dentatorum conjugationibus ad mediam costam adnexis, cum impari majore in extremo composita, interpositis etiam aliquot minoribus lobulis Agrimonie foliorum quadrantes æmula, nisi quod pinnæ seu lobuli acutiores sunt, aut prostris glabri, aut paucissimis pilis costis aversis insistentibus hirsuti, pallidius virides. *Flosculi* in furculis non ex alis foliorum, sed spatio inter duo folia medio fere oriuntur, ut in vulgari Solano, decem aut duodecim simul, pediculis privatis uncialibus aut majoribus, quorum singuli nodum seu geniculum habent propè florem, ubi genuinus fructus pediculus incipit. *Flores* flavi sunt, monopetali quidem, verum in quinque segmenta ætenuis divisi ut pentapetali videantur; umbone in medio flavo, è quinque staminum apicibus arcte coherentibus composito. Figura floris Solani vulgaris, nec eo major, calix pariter quinquepartitus, hirsutus, uti fuit & florum pediculi. Floribus succedunt fructus Cerasi majores, aliàs figurâ non multum diffimiles, per maturitatem è croceo rubefcentes, carne seu pulpa humidâ efusulentâ, *semina* plura flavicantia, vinacorum fere figurâ continentes.

In hortis nostris fæta, quamvis seriùs germinat, luxuriat admodum, post median ætatem flo. Tempus, rens & Autumnus fructum perficiens: superveniente hyeme primis statim pruinis corripitur.

Aliam speciem proponit D. Morifonius in *Præhud. Bot.* titulo Pomii amoris fructu molli, striato, *Varietas* aureo, quæ folis fructibus fœidis à precedente distinguitur.

Succus herbe valdè opportunus est incipienti epiphora fluxionibûque oculorum fervidis, glauco. *Vires*, ma facturus, si per initia admoveatur. Non enim modò irruentis humoris impetum sistit, sed etiam calorem moderatur spiritus periculo à recentioribus facto. Quinetiam Erysipelatis ignibûsque facris vehementer obducatur.

Italici nonnulli escitantur poma cum pipere, fale & oleo præparata, non secus atque Cucumeres. Sed eduntur & cocta; nescio quò commodo: Nam teter quam halat tota planta spiritus, ea parum tuò in cibos venire satis prodit. Succo aëque abundant nobis gustantibus parum grato, & certè alimentum quod corpori præstant perexiguum est & vitiolum.

In oleo cocta ad scabiem sunt efficacia. Eadem arte Chynica oleum subministrant ad ambusta percommodum. *J. B.*

14. *Solanum tuberosum esculentum* C. B. *Battata Virginiana* Ger. Park. parad. *Arachidia Theophrasti* sortè, *Papas Peruanorum* Clus. *Papas Americanum* J. B. *Virginia Potatoes*.

Caulis bicubicitalis ac tri cubicitalis, aut sex interdum cubitos longus *Clus.* pollicari crassitudine, succulentus, subrotundus, striatus, fibrosus, viridis, crebris punctis rubentibus maculis, inanis, ramulos [ramis longis infirmis, in terram nisi administris sustinentur procumbentibus,] inaequalis propter eas quas habet inde ulque à foliorum pediculis adnatas membranaceas alas, atropurpureas, nonnunquam crispas. *Folia* deliquipalmaria ex tribus foliorum conjugationibus componuntur [interdum quatuor aut pluribus] quibus impar unum, reliquis majus fere, alam claudit. Sunt autem singularia folia subhirsuta, ortu quidem inaequali, non adeo tamen quin alam quoque modo deferant, altero tanto longiora quàm latoria, atrovirentia & splendentia superne, infernè abest & splendor & viroris intentio: conjugationes singulas intercedunt alia foliola rotundata, Lenti aut Lupino fere paria, ortu & positu perinde inaequali. [Quæ primo nascuntur folia Barbarea similia sunt ex atro purpurascencia, villosa, cæteris pallide virentibus, abique pediculis palmum longis. C. B.]

Rami in plures pediculos abeunt, crassos, angulosos, pedales, atque hi rursus in alios numerosos hirsutos, geniculo uno donatos, unde cum parte reliqua pediculi cadunt facile vel sua sponte flores, quorum singuli ex calyce viridante quinquepartito, floribus Malvæ sylvestris procerioris magnitudinis pares [uncialis amplitudinis aut majoris *Clus.*] Malorum infanorum formâ C. B. Nicotiana *Park.* Nobis Solani halicacabi vulg. singulari folio constantes, cum quinque apicibus obtusis in ambitu, exterius ex purpura candicantes, interioribus purpurascens, vel ex cœruleo purpurascens [interdum albescunt] Cæterum à stylo viridante quem circumstant quinque fibre croceæ in umbonem coeuntes ad unumquemque apicem excurrit radius virefcens. Florum in eodem pediculo numeros decem aut duodecim, aut etiam major, quorum alii clausi, pauciores aperti: odor florum tilia. Succedunt poma floribus numero paria, castaneæ circiter magnitudine, sed formâ orbiculatâ, immatura atrovirentia, matura atro-rubentia, rarius alba & striata, humida & albicante pulpâ plenâ, quæ seminibus multis parvis, plenis, subrotundis, Solanorum similibus referta est.

Radix tuberosa est, aliquando pugni magnitudine, aliquando oblonga, aliquando minima [palmarum longitudine & sesquipalmarum aut etiam multo minor *J. B.*] inæqualis, quibusdam vestigiis donata, unde germina anno sequente emerfura sunt, cute fusca aut atro-rubente tecta, medullâ sive carne firmâ & albâ, & quandoque tuber ex quo planta nascitur cum eruitur inane & flaccidum reperitur. Ad caulis exortum radices complures, fibrosæ, oblongæ, albicantes, per terram sparsæ, quandoque in profundum descendentes, quibus aliæ tuberosæ radices adnascuntur, ita ut plantam hyemem versus erutam ultra quadraginta [quinquaginta *Clus.*] tubera diversæ magnitudinis notaverimus, quos plerique erunt ne per hyemem putrescant, & sicco loco, calidiori tamen, alii in vale terrâ sicâ pleno reponunt, ut verno tempore rursus terræ committant.

Tempus
& Locus.

Ufus radicis.

Floret [inquit C. Bauhinus] apud nos mense Junio, & sæpe in Autumnum usque, & primis pruinis offenditur. E Virginia primum in Angliam, inde in Galliam aliisque regiones delata est. Hujus radices in Virginia *Openanck* dicuntur.

Indi, Acostâ referente, radicibus panis loco utuntur, quem *Chumo* vocant: quin & aliud edulium, eodem *Chumo* nomine nuncupatum, admodum diu durans, ex ejusmodi radicibus Sole siccatis, inque partes dissectis conficiunt: Sed & viridem vel coctam, vel assatam manducant. Nostrates [inquit C. Bauhinus] aliquando Tuberum modo sub cineribus assant, & cuticulâ ablata cum Pipere comedunt, ad Venerem excitandam, semen augendum. Alii & tabidis utiles volunt, cum bonum alimentum præbeant. Non minus quàm Passinacæ & Castaneæ alunt, & flatulentia sunt. Relatum mihi nunc apud Burgundos harum radicum usum interdixit, persuasis earum esse lepram causare. Hæcenus C. B. qui & Burgundos ramis reclinatis terræque tectis hanc plantam propagare scribit.

Nos in Angliâ radices hæc easdem modis præparamus quibus Battatas Hispanicas. Ebrodenensis historiae Auctores Casparum Bauhinum immerito carpunt, quod Plantam hanc Solanis annuumerant, qui sanè (quicquid illi ogganunt) non contemnendis, imo validissimis rationibus pernotius id fecit. Solanum [inquit] appellavimus propter formam aliquam florum cum malis aureis, florum cum malis infans; fructuum cum bacis Solani vulgaris; seminum cum Solanis pene omnibus; denique propter totius plantæ odorem, quem cum Solanis communem habet. Nec enim à viribus, sed à similitudine & convenientia in partibus præcipuis notæ generum Characteristicæ desumenda sunt.

Batata recens contusa, assuâ paucalâ aquâ, atque macerata, fermentando fit potus, quo Indigenæ utuntur, imò subinde abutuntur ad inebriandum. Hic potus nominatur *Mebby* & *Jetic*.

C A P. XXII.

De *Capisco seu Pipere Indico, quod Solani species videtur, aut ad Solanum accedere.*

K Alibi Aetuario à *capisco* mordeo, quod semen comestum mordeat, imò adurat. Siliquastrum Plinii esse vel inde constat [inquit J. Bauhinus] quod Plinius Castore Siliquastrum demonstrat caule rubro & longo, densis geniculis, foliis Lauri: semine albo tenui, gustu Piperis: & alio in loco, Panax Piperis: saporem reddit, & magis etiam Siliquastrum, ob id Piperidis nomine accepto. Plantam hanc ad Solani genus referendam putamus ob folia & flores similes, quanvis fructus non satis respondeat, nec tamen multum abluat, membrana enim internæ quibus semina adnascuntur humide sunt, & callosæ, adeoque fructus de bacca participat.

Differentia in foliorum latitudine vel angustia: in fructus colore & forma; & colore qui in initio alius viridis, alius niger, in maturitate aut ruber aut croceus, flavus, vel rarius albus: Figurâ alius longa, æque vel crassa, vel gracili, vel incurvata; alius brevis, æque latâ cordatâ, vel rotundâ Cerasi formâ, vel angulosâ: & vel erecta, vel dependente: denique & caule piloso. C. B.

Piper Indicum vulgatissimum C. B. Piper Indicum sive Calecuticum sive Piper Siliquastrum J. B. Capiscum majus vulgatus oblongis siliquis *Park.* Capiscum longioribus siliquis *Ger.* **Guimpe** **Pimper.**

J. B.

Caulis profert singularem, pedalem aut cubitalem, [in calidioribus regionibus sesquicubitalem aut bicubitalem] angulosum [teretem *Park.*] hirsutum, solidum, cætera virentem saturatius, eâ duntaxat parte quâ folia oriuntur rubentem: exeunt autem folia è dimidiatis geniculis, Persicariæ latorâ, acuminatâ, atrovirentia, aut ex viridi in flavum vergentia, crassiuscula, glabra, nervo secundum

cundum longitudinem decurrente, à quo ad margines oblique venæ divaricantur, pediculo unciam unam aut duas longo appenda, circa margines æqualia. Ex horum alii ramuli propagantur, foliis confimilibus ornati. Flores verò tum è foliorum alia, tum ad ramorum divaricationes, pediculo longiori, canaliculato, saturata rubedine tincto, deorsum contorto insident exalbidis, Solani vulgaris floribus majores, aliis inæsimiles, naturaliter pentapetali, aliquando tamen ob culturam aut soli uberatam luxuriante natura hexapetali, petalis acuminatis, stellæ in modum expansi, medium occupantibus violaceis apicibus [flavis *Park.*] totum autem florem subus amplectente calyculo viridi in mucrones aliquot acuminato. *Siliqua* succedunt nunc longæ, corniculorum instar habentes, vel rectæ, vel incurvæ; nunc brevès & contractæ, per maturitatem pinnantes, vel atro-rubentes, nitidæ: semen copiosissimum continentes, compressum, rotundum, fulvum [ex albo flavicans] *Radix* brevis, nec caule crassior, numerosissimâ à lateribus fibras circumquaque spargens. Nulla est pars plantæ quæ acrimoniâ non sit prædita, sed præter reliquas indomitus est feminum & filiquarum virus venenosissimum.

Frater Gregorius de Regio Capucinus apud Clusium in *cur. post.* hujus plantæ varietates seu species in tres classes redegit. Primâ continentur quatuor genera, fructum surrectum & sursum spectantem generantia. Alterâ quatuor etiam genera habet, sed fructu rotundo & ad terram inclinato prædita. Tertiâ quatuor genera describuntur oblongas & deorsum propendentes siliquas habentia.

PRIMA CLASSIS SEU DIVISIO.

1. Piper rotundum majus surrectum.

Fructus huic rotundus mali Apiani instar, surrectus & celum spectans, initio viridis, maturefcens rubicundus, plenâ maturitate ruber ut coralium expositum. Hoc genus C. Bauhinus Piper Indicum filiquis surrectis rotundis dicitur, cujus quatuor facit differentias, nimirum 1. Rotundum maximum obtusum. 2. Rotundum minus parum acuminatum. 3. Cordatum majus. 4. Cordatum minus angulosum.

2. Piper oblongum erectum majus pyramidale.

Fructus hujus corniculi similis est, tres aut amplius digitos transversos longus, mucrone surrectus & celum spectante, initio viridis deinde ruber. Hanc C. Bauhinus Piperis Indici filiquis surrectis & oblongis primam differentiam facit.

3. Piper erectum minus pyramidale.

Caulis huic humilior & folia minora quàm congeneribus: fructus dimidia parte minor quàm præcedenti nec adeo mucronatus. Hæc Piperis Ind. filiquis surrectis & oblongis C. B. secunda est differentia.

4. Piper oblongum exiguum erectum pyramidale.

Hujus filiquæ unciales erant aut paulò majores. Folia illi Lauri odorati vulg. caule constat recto, binos aut tres cubitos alto & in plures ramos diviso. Fructus primò virefcunt, dum maturantur nigredinem contrahunt, maturi rubent ut alii. His addit C. Bauhinus aliam adhuc differentiam filiquâ bifurcatâ ex Eysset. horto.

ALTERA CLASSIS.

1. Piper cordatum.

Folia majoris Ocymi hortensis foliis similia; caulis circiter sesquicubitalis: fructus è pediculo annuli modo nunc magis, nunc minus contorto propendens, cordis formâ & ad terram converfus.

2. Piper cum siliqua olivari. An Quauhchilli seu Chilli montanum Fr. Hernand?

Folia Solani hortensis: caulis bicubitalis: fructus olivæ formâ propendens & terram spectans.

3. Piper cum siliqua rotunda Ceraforum modo.

Folia Ciceæ: caulis bicubitalis; fructus Cerasi sylvestris proflus similis.

4. *Piper cum filiqua lata ac rugosa.*

Fructum gerit instar vesicæ rugosæ, aliquantulum latum ac longum, nec ullam cordis formam fert. Non est ingrati odor, sed Iridis sylvestris minoris five Armeniaci mali odorem refert.

TERTIA CLASSIS.

1. *Piper oblongum recurvis filiquis.*

Caulis sesquicubitalis: filiquæ 5½ digitos transversos longæ, contortæ interdum, eaque non valde crassæ, cuspidate mucronata instar cornu hinnuli.

2. *Piper longum minus filiquis recurvis.*

Folia quàm præcedentis minoræ; caulis cubitalis aut altior: filiquæ dimidiam superioris filiquarum longitudinem & crassitiem æquantes, mucrone etiã acuminato instar cornu.

3. *Piper bifurcatæ filiquæ.*

A præcedentibus hoc solo differt, quod filiquas gerat non admodum mucronatas, sed æqualis fere crassitudinis, extremâ tamen parte aliquantulum angustiore, & nervo præditâ, quæ illam velut bifurcatam efficit.

4. *Piper filiquæ flavæ.*

Hujus filiqua quamvis brevior sit & magna ex parte in mucrone definit, colore aureo profusâ t Aurantia mala probè matura; aliâs vulgari similis est, ut & ipsa planta.

Alias præter has Capfici species seu varietates præcipuè ex hortu Eyll. proponit C. Bauhinus, nimirum,

1. *Piper Indicum fructu dependente Pomi amoris formâ.*

Cui folia Solani vulg. fructus rotundi, sulcis aliquot distincti pendunt, rubore coralli.

2. *Piper Indicum fructu aculeato.*

Duplex est, inquit, majus & minus, illud rotundum, hoc orbiculatum, utrumque rubet & in innoxium quali aculeum abit.

3. *Piper Ind. filiquis surrectis, cerasi formâ.*

Clus.

Piper Brasiliæ Clusii in notis ad Monardem cubitalibus ramis, virentibus, quàm in vulgari gracilioribus: foliis hortensis Solani ferè, aliquantulum angustioribus, flore etiã dicti Solani in longis pediculis, surrecto: fructu minimo, initio viridi, deinde nigricante tandem rubro, continente multa semina laticula & plana, tam fervidi gustûs ut fauces aliquot dies incendat gustatum.

4. *Piper Indicum caule piloso, flore majore.*

Margravius quatuor recentest species in Brasilia observatas.

Prima vocatur Lusitanis *Pimenta Malaguetta* (quam de Angola primum venisse dicunt) Brasiliensisbus *Quiyagui*, in arbutulæ formâ & tres aut quatuor pedum altitudinem affurgens, caule lignoso, foliis in ramulis binis oppositis. Flores tres vel quatuor simul ad exortum foliorum exeunt. Fructus cylindrico-pyramidalis, majoris chordæ Violæ crassitie, cæteris speciebus acrior multo.

Secunda, *Quiya-cameri* Brasiliensisbus: à præcedente differt foliis paulo majoribus & solitariè positâ; fructu majore & crassiore & magis saturatè rubente.

Tertia, Brasiliensisbus *Quiya-apa*, magnitudine est fructus Cerasi nostratis acidi, coloris rubri. Hujus alia species habetur fructu dimidio minore, dilutiùs rubro, vel etiã flavescente.

Quarta, Brasiliensisbus *Quiya-ua* foliis est quam secunda angustioribus & longioribus, fructu tres dig. longo, cylindraceo, acuminato, cum maturuit rubro. Alia invenitur ejus species cujus fructus seorsum incurvare solet instar unci.

Franciscus Hernandez in Historia sua plantarum Mexicanarum multas Piperis Indici species proponit & describit.

1. *Quam.*

1. *Quam-chilli* Mexicanis dictum, omnium minimum, fructu Oleastris baccas forma & magnitudine imitante, cæteris omnibus acrior & urentiore.

2. *Chilcepin* à culicibus, quos fructus ejus colore & parvitate videtur imitari. Hujus tres differentie sunt, natali solum loco & tempore quo leguntur distinctas: vide si placet Autore, p. 136.

3. *Zonalchilli* dictum à sole: irriguis enim locis cessantibus jam imbris, i. e. Augusto & Septembri solet feri.

4. Dictum *Chilceozilli*, à colore quo tingit croceo quæ eo parantur condimenta: sex, septemve dig. longum est, mediocriter tenue, interdum ex albo rubescens, interdum verò inclians in paucum.

5. *Tzingualuyo* i. e. montanum, gracile est & quinque dig. longum, colore coralli.

6. *Tepo-chilli* vocatum à molitudine, longum est, amplum, particeps dulcedinis, rubri coloris atq. admodum acrimonice, ut cum *Tlaalli* seu placentis ex tritico Indico paratis mandi confuescat. Fumo exiccatum hoc genus in annuus usus reponitur.

7. *Milchilli* dictum haud minus præcedenti, sed in acutum tenuemque sensum mucronem desinens, tandem quoque rubescens.

Præter memoratas alias quoque reperiri species haud dubium: & fortè earum numerus incertus est, novis quotidie ex semine subnascentibus: ut in aliis Plantarum generibus: Nihil tamen affirmo, quoniam nondum periculum feci. Cum tamen omnium folia Solano similia & pæne paria sint, aut media inter Solani & Lauri folia; & flores pentapetali, candidi, Solani; è quibus filiquæ oriuntur, primò virides, mox majori ex parte in rubrum, & demum in passuum colorem inclinant, refertæ parvo semine, exili, candicante compresso atque in orbem efformato, acris gustûs atque urentis naturæ; totique ferè differentia in fructuum forma aliisque accidentibus consistat, verisimile nobis videtur non differre specie quæ pro diversis à Botanicis proponuntur generibus.

Est (inquit Fr. Gregorius Reg.) Piper hoc Americanum tantâ acrimoniâ præditum ut exulceret Vires & pustulas excitet ubicunque applicatur, neque solum id præstat, sed etiã filiquas tantummodo *Ursi* & aperiendo & semen eximendo admodum acris exhalat vapor, ut per nares penetrans cerebrum subeat, & ex eo eliciat tantam eamque lentam & viscidam materiam, ut admiratione dignum sit, quin & guttur ingrediens tussim excitat, & admodum vehementem vomitum ut omnia viscera rejici debere videantur; filiquas præterea & internas partes confringendo sternutamenta valde excitat, & manibus contractas tractando tantam in his inflammationem parit, ut aliquot horarum spatio aditus videantur, remediumque petendum sit ab aquæ frigida ut vini lotionem. Hæc omnia sum expertus, inquit, dum semen è filiquis eximebam. Quinimo in ignem injectæ filiquæ gravem & tetrum excitant odorem qui nauseam & fastidium adstantibus provocat. Imò si filiquæ particula primum injiciatur intra trichlinium aliudve conclavæ, fumus narius exceptus omnibus quotquot in eo adsunt cerebri membranas vellicando immania & continua sternutamenta movet, quæ non cessant donec vel fumus dissipetur aere externe admisso, vel paulatim evanescit, fuligine scilicet præcipitata, ut sæpius experti sumus.

Brasiliensibus hæc pimenta, ut vocant Lusitanis, continentur cum sale, & mixturam illam vocant *In-quiatya*, quæque usurpant ad cibos inter manducandum, ut nos Salem. Eandem quoque miscunt cum farina & picibus coctis exemptis spinis, ac mixturam illam appellant *Pira-quiya*, quam usurpant iter facientes. Bene sapit & durat ad aliquot dies.

Modum præparandi hujus filiquas ad usum docet frater Gregorius. In umbra primo ficcant, deinde cum eis uti volunt, cum farina in vase ad id apto lento igne exsiccant: Exiccatas & à farina ac pediculis suis liberatas forcipe una cum seminibus suis minutissimè incidunt, & ad singulas sic incitularum uncias pollinis farinæ libram addunt, & cum fermento panis instar pifunt, massam probè fermentatam clibano coquant, coctam in tales scindunt, & denuo coquant instar biscotti, tandem minutissimè terunt & per cribrum transmittunt.

Admirabilis, inquit, est hic pulvis ad condiendum omne genus cibi: valenter enim ventriculi & intestinorum flatus discutit, orexin excitat, cibis præsertim humidis & flatuosis imperfus bonum saporem conciliat, atque etiam vino; concoctionem juvat, urinam & menses evacuat, pituitosos humores undecunque, potissimum coxæ adherentes articulis discutit & evacuat.

CAP. XXIII.

De Solano lethali sive Bella Donna.

A Præcedentibus Solanis non specie tantum sed & genere differre nobis videtur, quantumvis nomen commune habeat. Flores habet campaniformes concavos, & tubulosos, reliquæ notæ ex descriptione peti possunt.

A. 1. *Solanum lethale* Park. Ger. *melanocerasus* C. B. *Sol. manicum multis sive Bella Donna. Deadly Night-shade.*

J. B.

Totum pulvillum opacat perniciofa Solani *Bella Donna* dicti luxuries: namque ex radice crassa tribus cubitis altiores caules erigit, pollice crassiores hirsutos, qui in tubercula efflorescentes, in multos ramos indidem ferè exortos brachiantur: folia Solani hortensis formâ, non sinuata, & plerumque duplo triploque majora, utrinque pilosa, superne atrovirentia, inferne verò herbida. Flores striati, ex foliorum alis concavi, Campanularum instar, in quinque lacinas divisi, colore intus quidem lurido,

lurido, purpureoque, fundo luteo vesiculoso, extra verò tantillum ex herbido rubefcentes, subfusi: occultant autem fibras quinas, ad exortum hirsutas, qualis & fundus est, *apicibus* albidis: *Stylus* verò productior extra floris oras promittitur capitulo viridante. Decedentibus floribus insident hirsuto quinquepartito calyci *baccæ* nitida Herba Paridis.

Locus. Juxta parietes sepimentaque agrorum, ad vias publicas, locis ruderatis & parum cultis reperitur; sed rarior in Anglia. Prope Cantabrigiam circa *Fulborn* vicum copiose provenit.

* 2. *Solanum somniferum* alterum Park. *somniferum bacciferum* C. B. *Solani lethalis* aliud genus Dod.

Dod.

Folia est quàm precedens angustioribus, venosis, deorsum reclinatis: *caule* anguloso: *floribus* oblongioribus calathi specie, marginibus crenatis & pediculo dependentibus, quibus succedunt singule *baccæ* nigrae, aut ex nigro purpurascens femibus referat, media sui parte calyci denticulato inhaerentes. *Radix* grandis, trumosa & albicans.

Locus. Mathioli *Solanum* istud ago ait exire Gortienfium, in monte Salvatino inter faxa.

Solanum lethale dictum five Bella donna *somniferum* est & malignum. Nota sunt Historiae de pueris ex isti baccarum ejus extinctis tum Wisbici in Anglia nostra, referente Gerardo, tum in partibus transmarinis, narrante Fuchio. Quin & nupero perquam tristi experimento confirmata est vis ejus lethifera.

In calidis inflammationibus sine periculo adhiberi possunt ejus tum radices, tum etiam baccæ & folia.

Bella donna Veneris aliisque Italis dicitur, quia ex ejus succo vel aqua destillata sucum conficiunt mulieres, quo faciem oblinunt, & ex rubicunda pallidam efficiunt frigoris vehementia.

Hujus herbae folia recentia mammis impuncta earum durities & tumores etiam cancerolos emolliunt, & discutunt: ut sapient expertus est generosus Vir, D. *Percivalus Willughby*. Quod à nemine haecenus, quod scimus, proditum publicè utilitatis causâ sine invidia communicamus.

Hortum & ipse non ita pridem effectum viis oppido mirabilem. Nobilis Domina mihi nota ulciculo cuidam paulò infra oculum, dextrumne an sinistram oblitus fuit, nec multum refert, quod cancerosum esse suspicabatur, folii recentis particulam imposuit; quæ noctis unius spatio ueam oculi tunicam adeò relaxavit, ut omnem explicandi sese & pupillam contrahendi facultatem ei adinueret: siquidem pupilla clarissimo luminis obverfa vehementer dilatata perstitit, socio & pari suo plus quadruplo amplior; donec amoto folio ueva musculosam vim suam & tonum paulatim recuperaret. Atque hoc ne quis casui imputet, tribus distinctis vicibus in se ipsa experta est eadem nobilis Domina, me quoque tunc temporis fortè fortuna praesente & spectante.

An *Solanum* hoc efficiat frigiditate, an potius vi quadam narcotica, considerandum. Chirurgus qui Cancrum eradica verat & ulcus sanaverat folii particulam loco imposuit ad humores repellendos, nè eodem rursus confluerent: verum ob symptoma praedictum eandem removere coactus fuit.

Pastor quidam in Chersoneso Cimbrica adversus dysenteriam morbum eò loci contumacissimum & contagiosissimum summo cum fructu & succellu decumbentibus propinavit vinum cui infusa sunt baccæ Solani. Non solum enormem fluxum sistunt & dolorem demulcent; verum malignitatem in sudorem resolvunt. *Ephem. Germ. An. 13. Observ. 64.*

Si per baccas Solani sylvestris illius furiosi, quod puto, intelligantur (inquit Luc. Schrock Scholio in hanc observationem) quadrabit huc quod Conr. Gelsnerus, Syrupum ex eis paratum pro magno arcano commendans, ad Achill. Galenum perscripsit: *Succum ex ejus fructibus expressum, & ad Syrii confitentiam cum pauco Saccharo decoctum, ita efficiam esse, ut vel ligule aut Cochlearii parvis mensuris somnum inferat, fluxiones sistat, dolores tollat, dysenteriam curet: gratus est palato, sed cavendum ne amplius detur; ego cum laude ejus sum.* Utantur quibus videtur; ego ab ejus usu abstinentiam censeo, nisi in tutiorum medicamentorum extrema inopia.

Accidit, mi fallor, tempore Pontificis maximi Urbani ultimi, ut quidam de famulicio Cardinalis magni nominis (ut mihi hic Augustia retulit ejus hortulanus) infunderet in vino Malvatico herbarum illam quam *Bellam Donniam* vocant, daturam alias, per noctem, ut ejus herbae effectus dicerent; insulsum hoc propinarum cuidam fratri mendicanti ex conventu S. Hieronymi qui Patavii Fratrum ignorantia dicitur; à primo breve delirium, cachinmi, gestulationes variae; dein infania vera, post stupor mentis, qualis est ebriorum vigilantium. Cardinalis pro ebrio in carcere includit; deinde à medico qui rem foliocecerat innocens pronuntiatur, qui aceti cyatho propinato à dementia quam *Bella Donna* causavit cum liberat. *Hechstetteri Decad. 7. Observ.*

Observationem transmissit eruditissimus & amicus Vir, D. Edv. Hulfé.

C A P. XXIV.

De *Solano vescario* five *halicacabo* & affinis.

Hujus nota sunt fructus in calycibus in vesicas intumescens occultati.

1. *Solanum halicabacum* vulgare J. B. *vesicarium* C. B. *halicabacum* Ger. *halicabacum* five *Alkekengi* vulgare Park. *Winter Cherry*.

Radix geniculata sub terra reptat, fibras tenues obiter de se spargens. *Cauliculi* pedales aut altiores, tenues, teretes, subrubentes & subhirsuti, medullâ farsâ, crebris geniculis intercepti; ad quæ folia bina simul ab eadem caulis parte, pediculis longis appensa, ocyms ferè figurâ aut Solani hortensis, sed majora, obscurius & sordidius virentia, per margines non crenata, brevis & vix conspicua lanugine hirsuta. E foliorum alis singulis finguli exeunt flores, pediculis feminalibus aut uncialibus tenuibus hirsutis fulti, amplii, albi, monopetali, in quinque laciniis divisi, apicibus concoloribus. Delapso flore calix ejus in vesiculam laxam intumescit & extenditur, pentagonam, per maturitatem miniatam, fructum continens. Cerasi parvi magnitudine & forma, colore minato, pulpâ humidâ repletam; in qua semina plurima parva, compressa, alba; Baccæ ob imbecillitatem pediculorum deorsum dependent.

Nascitur in parietinis, locis umbris aliquantulum humentibus, quandoque propè uliginosas fepes & circa agrorum margines: nos in sylvis in insula Danubii juxta Viennam Austria observavimus; item prope Romam in scrobibus. Maio, Junio & Julio flores apparent, sub Autumnum fructus maturantur.

* 2. *Solanum vesicarium* Indicum C. B. *Solanum* five *Halicacabum* Indicum J. B. *Halicacabum* Indicum vestitum Park. *Camaru Brasiliensis* Margg.

J. B. Park.

Caulis huic Solano cubitalis & bicubitalis, crassifolus [firmus & erectus, angulosus, nodosus Park.] in crebros ramos ductus, per quos folia Halicacabi vulgaris majora ponit, laciniata, atrovirentia, venulis ex medio nervo obliquis in laciniis exproctis, pediculo dudum triumve unciarum. Flores & ramorum divaricatione, foliorumque sinu prodeunt singulati, ex albidis lutei ut in vulgari, quodemque floribus similes, ex unico folio in quinque angulos exacuto, circa unguem quinquè maculis atropurpureis notati, *stomulii* purpurascens, *apicibus* atropurpureis donatis, medium occupantibus. *Vesica* Halicacabo pares sequuntur, virentes quoque acinus replet magnus, sedet ut vesicam interdum dirumpat, & in quatuor partes delinquit; per maturitatem etiam virens, aliquando tamen pars Soli obverfa ex obscuro virore purpurascit. Tota planta insipida est, succum tamen mucilaginosum ad geniculos exsudat, odore virolo Lycoperfici Park.]

In frigidioribus hisce regionibus annuatim radicibus perit, ad primum hyemis accessum: an in calidioribus, quarum indigena est, perennet, me latet.

3. *Halicacabum* five *Alkekengi Virginense* Park. *Virginian Winter-Cherry*. 2. *An species differat à precedente.*

Park.

Cauliculi huic infirmi & humi fusi, seu minis erecti quàm vulgaris, majoris tamen, quædammodum & folia, circa margines dentata & laciniata, atrovirentia. Flores & geniculis exeunt singuli singuli ut in vulgari, in imis magis quàm in summis caulibus, quàm illius tantillo minoris, quinque petalis albicantibus, propè unguem lineâ circulari rubente notatis compositi. Succedit *bacca* utriculo inclusa [seu vesicula tenui] quàm ferè replet, minore quam in vulgari spatio vacuo relicto; minor quàm Halicacabi vulgaris, per maturitatem non ut in illa rubra, sed viridis, semine parvo albente repleta. *Radix* sub terra se diffundit, hyemes tamen nostras non fert.

Coyotemal Fr. Hernandez seu vesicaria Mexicana à precedentibus non videtur multum differre. Folia illi Solani, altera parte sinuosa hirsuta & pinguia: *caules* prælongi, quadrati, purpurascens, & quaternis striis totidemque insignes dorsis: *fructus* in vesicis magnis & quinque angulorum contentis, glutinosus, orbicularis, & nucibus Ponticis par, refertus *semine* exili & longiungulo, paleis perispermii, initio amarus, cum adoleverit dulcis atque edulis: *Radix* magna & fuscifolia.

Coyotemal Fr. Hernandez præcedenti eadem videtur, judicent Lectores.

Radix cortex tulus & ex aqua devoratus duarum drachmarum pondere purgat interdum per superna bilem & pituitam.

Solani halicacabi baccæ nephritica, diuretica ac lithontripica insignes sunt. Earum vis non solum præstantissima habetur ad renem vitia, ad ciendam urinam, sed ad ejus quoque acrimoniam retundendam. Valet etiam fructus epotus ad expurgandum morbum Regum autore Dioscoride. Sumi autem possunt vel vino infusa, vel in sero lactis aut Zythogalo decocta, vel in pulvere redactæ in quovis liquore.

Baccarum folliculi vesicam inflatam referunt, unde ex signatura seu nota impressa colligunt eas vesicæ dicatas & salutare esse.

Civis quidam Augustanus morbo articulari gravissimè laborans, ita ut sæpe per integrum semestrem decumberet, cepit cujusdam suavis, singulis Lunæ mutationibus, in ipso illarum puncto octo fructus Halicacabi comedere, vel cotulis ex vino bibere. Ita expelli sibi per urinam materiam mirè fœdam totumque se ab hoc morbo liberum affirmabat. Alius ex consilio Ducis Ulrici Wirtembergici intra singula

singula decendia semel Majorana vel Origanum naribus indito extraxit magnam mucosam & pituitam copiam, nec unquam amplius sensit Podagram. Ex Observationibus Jeremiae Martis (Obl. 10.) D. Soame. In calculo renum maximo profectu usus sum non semel fructibus Alkekengi duodecim, bene dentibus contritis interioribus granulis, & superbibito bono haustu Vini Juniperini. Idem ex eodem.

Suffusus seu fumus ex fructu Halicacabi confuso, cum cera mixto facta inde pasta, in lumen ferream ignitam injecta fumum suggerit, quo ore excepto catervatim vermes (è dentibus) cum sputo copioso rejecti, & crudelissimi dolores sopiti observati fuerunt. D. Hulse ex Ettmulleri praxi.

4. *Halicacabum seu Alkekengi Indicum* Bontii, forte idem cum secundo.

Bont.

Circa fluminum ripas copiosè nascitur cum floribus suis pulchre flavis, quibus minores paulo quam Alkekengi vulgaris vesiculae succedunt, quibus fructus continetur.

Vires & Usus.

Indi & Chineses hanc plantam cum Mandragoræ pomis, & Chilli seu Ricino Americano comedunt. Succus viridis expressus in ulu est ad calidos renem & vesicæ affectus, tum in gonorrhoeis Venereis quæ hic eveniunt acerbissimè remedium est anodynum lumen.

5. *Solanum verticillatum* J. B. *semiferum* Park. Ger. *semiferum verticillatum* C. B.

Plures ex eadem radice producit caules cubitales aut ampliores, satis crassos, rectos, teretes, hirsutos in aliquot ramos candicantes & lanuginosos divisos, quibus inhaerent numerosa folia, bina semper ex adverso sita, Mali Cotonæi foliis similia, [J. Bauhino foliis Priapeæ proxima, sed minora] densa, mollia, lanuginosa, & gustu aliquid tunc calida, pediculis unciæ brevioribus herentia. E quorum finis flores caulem proximè verticillatum oriuntur terni aut quaterni, pallidi, longiculi, quadrifariam divisi [J. Bauhino Solani vulgaris pares, ex quinque foliis compositi, apicibus aliquot in medio] quibus succedunt acini, in molli lanugine pubescentibus folliculis inclusi, maturitate vel rubri coloris, vel ex rubro crocei. Radix subest longa, crassa, dura, fusci coloris cortice donata.

Locus.

Spontanèa vidit Clusius in inferiore arce urbis Malaga vulgò dictæ, loco petroso & inter rudera, florentem & semine maturo præditam Februario: ibi vivacem & plures annos durare certum est, nam superiorum annorum, caules adhuc retinentem conspiciebat Clusius: in frigidioribus quotannis perit.

Huic persimile est si non idem,

Solanum semiferum Antiquorum Alpin. exot. *semiferum Antiquorum verum* Park.

Alpin.

Altitudo est bicubitali & ampliore, ab una radice grandi, non multum crassa, lignosa, albo cortice vestita, fœtida & insipida tres aut quatuor, aut plures etiam caules producentes, rotundos, rectos, fructu difficiles, albicantes, è quibus sicculi alii exeunt, aliquando verò unus solummodo stipes oritur ex radice, qui in multos caules dividitur, qui longi sunt, recti, rotundi, albicantes, foliis vestiuntur non utrinque binis simul, sed singulis alternatim circum ramulos, à suis pediculis longis sursum pendentibus, Mali Cydonii folia magnitudine & figurâ emulantes, in quibus & in ramulis humiditas quædam resudat, quæ manu adheret. In cauliculis verò juxta foliorum sinus inter folia flores multi, parvi, rubri, Leucon figurâ, racematim circa caulem congesti cernuntur, à quibus folliculi parvi rotundi, in acutum terminantes, quadantenus striati succedunt, primò virides, & mox ad maturitatem perducti, rubri apparentes, figurâ planè imitantes Solani velicarii vesicas, sed multo tamen minores, intus habentes granum rotundum, fructui Halicacabi simile, minus tamen, & cum maturare rit rubri coloris evadit.

Locus.

Vires.

In Crete insula locis maritimis nascitur.

Hujus foliis confusis emplastri modo ad calidas inflammationes utuntur: atque illis ex ipsorum succo fronte, temporibus, ac aliis corporis partibus, in quibus pulsus sentiuntur, vel isdem confusis emplastri modo impositis ad somnum familiarissimè utuntur, necnon ad exultiones.

6. *Alfne baccifera* Ger. *scandens baccifera* C. B. *repens baccifera* Park. *Cacubalum quinsdam vel Alfne baccifera* J. B. *Berry-bearing Chikweco*.

Clus. J. B.

Sarmentis verius quam caulibus, usque numerosis prædita est hæc planta, infirmis, geniculatis, flexilibus, humanam altitudinem superantibus, [quæ novum transmittunt à quo cortex hirsutus facili strictu cedit, crebris geniculis tuberosis donata. J. B.] Bina singulis geniculis & internodiis adnascuntur ex adverso sita, Allines vulgaris foliis figurâ & colore similia, longè tamen majora, & ad Helxines folia, foliorum amplitudinem accedentia, mollia. Flores ex turgidis Halicacabi utriculis vix tantillum foliorum, quæ numero quinque, [Clusio lex] herbido pallore albescunt, apices bifidos proferunt, penitus latentibus staminibus simul & bacca rudimento, acini Piperis aut granorum Juniperi vulgaris magnitudine, quæ initio viridis, per maturitatem nigra, grana continet exigua, nigra, nientia, rotunda, compressa. Radix candida, valde fibrosa, longa & sarmentitia, quæ singulis annis novos caules promit, alii per hyemem marcidis & corruptis.

Locus.

In sepius primò non longe à Francofurtu ad Mœnum, postea in Italia quoque & Gallia Narbonensi observavimus: Copiosam Clusius Salmanticensi agro, umbrosis locis & circa sepes, &c.

C A P. XXV.

De Asparago.

ETI *Asparagus* vel *Aspēgus* Galenus 2. *Aliment.* omnes propemodum teneros caules & tenera germina, seu ex oleis & herbis, seu ex succis fructibus, seu ex fructibus arboribusque vocit; attamen peculiari generi plantæ etiam tribuitur, quæ sic dicta, quod cauliculis hos, qui prima germinatione è terra produnt, præcipuos habeat. C. B.

Asparagi nate generice sunt folia tenuissima & quali capillacea, turiones crassi, esculentis.

A. 1. *Asparagus* Park. *Sativus* Ger. *hortensis* & *pratensis* J. B. *Sativa* C. B. *Spanured Sparragus* or *Sperage*, corrupte *Sparrow-grass*.

Cord.

Caulis emittit primo vere teneros, longos, teretes, virides, glabros sine foliis, ab uno cespite plures, qui paulatim in numerosos, tenues, lentos dividuntur ramos & virgas, & circa has foliola frequentia, unciæ longitudine, individua, & capillorum aut setarum modo tenuia. Totæ itaque herba cum Fœniculo aliquam in foliis similitudinem habet, & dum cubitorum altitudinem petit. Flores Sole in Geminis transiente circa ramulos copiosos, parvos & pallidos producit, & post eos baccas Pisi quantitate, rotundas rubentelque, intus carne sua duo aut tria nigra & corneæ soliditatis semina claudentes. Radicibus nititur perennibus, numerosis, ab uno transverso, & propter caulium vestigia aspero villosaque dorso utrinque in obliquum descendentibus, longis, teretibus, lentis, foris cinereis, intus aurem candidis, quibus dulcis & glutinosus est sapor: Colicis item teneri admodum suavem saporem habent, sic etiam ipsa semina.

In pratis ad Rhenum & Danubium sponte & copiosè provenit: nos in Anglia ad Promontorium Locustæ dictum *The Lyxard point* in Cornubia invenimus.

Asparagus sylvestris tenuissimum folio C. B. vel ipso fatente solâ transplantatione & culturâ à sativo differt.

2. *Asparagus palustris* Ger. *marinus crassifore folio* Park. *maritimus crassifore folio* C. B. *marinus* J. B.

J. B. Clus.

Caulis est brevior, firmior, in tortuosos ramos divaricato: foliis brevioribus, crassioribus, latioribus robustioribusque in Asparago altis, ex ceruleo virentibus: Bacis duplo Juniperinis majoribus, non adeo corali instar intense rubentibus ut in illo, fed potius nigricantibus, semina quatuor aut quinque majuscula continentibus.

Montepeli in palustris propè mare copiosum observavimus.

Asparagum hunc palustrem non possum animi mihi inducere ut credam à sativo seu altis specie diversum esse: Siquidem folia crassiora latioraque habere & fœluginoso amaro sapore prædita, aliis plurimis plantis in maris vicinia nascentibus evenire solet, colorem etiam nonnihil mutare. Sola baccarum magnitudo & color obstat videtur. In hortis transferatur, & fiat experimentum, annon faciem mutabit.

Locus.

D. Magnol Asparagum maritimum à sativo seu sylvestri, quod pro eodem habet, non culturâ tantum, sed & specie differe verisimile putat. Licet enim (inquit) ambo circa *Aquas mortuas* vulgò *Aigues mortes* oppidum in iisdem ferè locis orientur, istius tamen turiones dulces sunt, maritimi amari, folia etiam in isto teniora sunt, in maritimo crassiora.

Asparagi turiones seu germina recentia, leviter decocta & butyro condita sapore delicato palato vires, se commendat, & in cibus magnè æstimator verno tempore. Ventrem emolliunt urinam, cient, fœtorem tamen mirum et communicant, ut quavis in seipso facile potest experiri.

Radix diuretica est, lithoniptica & ex aperitis quinque. Ejus decoctum copiose agere meientibus, Regio morbo laborantibus, nephriticis & ichthiadicis opitulatur. J. B. è Dioscoride.

Nota frequentiorum usum diureticorum quorumcumque vesicam exulcerare, ideoque D. Bowle traumatica diuretica admiscere solebat.

Asparagum alvum solvere non credit Casp. Hofmannus, quia est diureticum medicamentum.

In pituitosis Venereis stimulare posse & semen augere decernit idem, cum in biliosis subducta materî contrarium faciant.

3. *Asparagus petersen* sive *Corruda* Ger. *Asparagus foliis acutis* C. B. *Corruda* J. B. *sylvestris foliis acutis* Park.

J. B. Clus.

Duris, contortis, angulosis virgulis, candidis & lignosis ad hominis altitudinem fruticat, in frequentes ramulos striatos, alternatim ferè divisos, circa quosquina aut lœna foliola ex uno puncto exeuntes veluti in Larice, duriora & breviora quam Asparagi altis, & spinarum quam foliorum nomine aut digniora, quippe acriter pungentia. Flosculi parvi, pallidi, è tenui foliolis constantes, sub albis inter folia enascuntur, odore jucundo ut Violæ Martiæ. Bacce prima fronte Asparagi altis pellicula alba, pellicula, les, cinereæ, ingrati saporis, & terebini obnoxia, in quibus primò occurrunt pellicula alba, pellicula, deinde rubra densa, tertio nigricans, postremo semen unicum vel duo alba, læscencia, duriscula. Radices ab uno capite multas, crassæ instar Asparagi altis, fed breviores, nascuntur.

Locus.

In Italia ad sepes & in dumeris frequens: Provenit quoque circa Monspelium in Linguadocia: nec minus frequens in Castella & regno Granatenfi. Floret uvâ maturefcente, hoc est Augusto; semen Octobri maturum est.

4. *Asparagus sylvestris aculeatus* Ger. *aculeatus*, tribus aut quatuor spinis ad eundem exortum C. B. *petraeus* sive *Corruda aculeata* Park.

Clusf.

Et hic etiam fruticosus est, in viridibus & mollioribus ramis sive virgis ramosis tres aut quatuor spinas ab eodem ferè exortu prodeuntes, hinc inde sparsas pro foliis ferens, virides itidem uti rami sunt.

Florem nullum in hoc conspiciebam, sed frequentes baccae rotundas, ut in superiore, initio virides, deinde per maturitatem nigricantes, succo & pulpâ virente plenas, quibus semen includitur durum, foris nigrum, intus candidum, utplurimum unicum, interdum bina. Radices habet plures, crassas longas, superioribus non valde diffimiles.

Locus.

Ad mare propè Tauromenium in Sicilia vidimus. Frequens est, autore Clusio, ad Tagum fl. in Lusitania, atque etiam Batia solo petroso, in collibus & sepibus. Novembri semine onustum invenit.

5. *Asparagus sylvestris spinosus* Clusii Ger. *aculeatus spinis horridus* C. B. *spinosus*, sive *Corruda spinis horrida* Park.

Clusf.

Cubitales habet virgas, ramosas, candidas, lignosas, candicantibus, firmis, deorsum spectantibus spinis alternatis, & secundum virgarum ramorumque inaequalium inflexionem horridas: ad quas quina aut sena folia ex eodem capite simul prodeunt, ut in Larice, prioris Asparagi sylvestris foliis longiora molliorâque Larignis foliis non dissimilia, quæ commandacata subdulcia & aliquantulum gummosa deprehenduntur. Flos inter folia ex alarum sinu longo tenuique petiolo dependet, ex viridi pallescens, deinde fructus pene rotundus, sed qui tricoccus videtur (rametis unicum granum magna ex parte contineat, rarius bina, foris nigrum, intus candidum, firmum ut in superioribus) initio virefcens, maturitate rubescens & carnosus, sive succum & pulpam continens lentam & viscidam. Radice firmatur multiplici, instar aliorum sylvestrium Asparagorum, longâ, crassâ, intus albâ, foris flavescente. Fert initio veris aliquot turiones, instar alulis Asparagi, qui illorum modo manduntur crudi & cocti cum aceto, oleo & fale.

Locus.

In insula promontorio Pachyno adjacente & alibi in maritimis Siciliae invenimus: Clusius supra Olyfipponem, salebrosos locis, juxta vias, non procul à Tago fl. aliis etiam Lusitaniae locis & totâ ferè Batia.

CAP. XXVI.

De Vite Idæa palustri, seu Vaccinio palustri.

HAnc plantulam viticulae tenues, folia Serpylli, flosculi tetrapetali, locus palustris, baccae interdum sublongae à reliquis Bacciferis distinguunt.

Caterum Vaccinia ineptè dicuntur hoc genus plantæ, cum Vaccinia Veterum Hyacinthi fuerint, ut in capite de Hyacintho ostendimus.

CAP. XXVII.

- A. *Moschatellina foliis Fumariae bulbosæ, de qua Cordus J. B. Ranunculus nemorosus Moschatella dictus* Park. *nemorum Moschatellina dictus* C. B. *Radix cava minima viridis flore* Ger. *The Mush-Wood-Crotchet*.

Radicem habet semuncialem & uncialem, crassam, candidam, pluribus squamulis, caninorum dentium instar habentibus, quarum inferioris cavum superioris mucronem solidum excipit, succulentam, sapore nullo manifesto, è squamarum sinibus superioribus fibras emittentem plurimas, alias tenues, albas, prælongas, quibus alimentum haurit; alias majores, albissimas, filorum similes, ad intervalla rariora obiter denticulatas, tandemque in capita intumescentes, quibus sub terra repens latè se propagat. Folia tenera, pallide virentia, Fumariae foliorum divisiâ, duo aut tria, pediculis oblongis teneris & fragilibus insident. Cauliculus ut foliorum pediculis haud discolor ita non multo altior, palmaris, singularis, media parte foliis binis adversis cinctus, brevibus pedicellis appendis, reliquis supradictis, exceptâ foliâ quâ superantur magnitudine, similibus. In caulis fastigio capitellum cubicum, è quinque flosculis coagmentatum herbaceis, monopetalis, verum in quinquelacinias obtusas totidem folia imitantes divisus cum plurimis in medio staminibus luteis. Calyx floris triflorus. Vasculum feminale crassum, succulentum, quatuor intus semina claudit. Flores & folia molchum olent.

Martio

Martio mensè exeunte & initio Aprilis apud nos floret. In umbrosis sepibus & senticetis, aut etiam sub arboribus solo laxo & arenoso multis in locis invenitur. Postquam defloruit, superficies plantæ non diu durat. Floribus succedunt totidem fructus, etiam per maturitatem pulpâ humidâ molli cum quatuor plurimum intus seminibus parvis, alvis oblongis, compressis Lini seminum figurâ, constantes, ut hæc æstate [Anni 1685] observavimus, semina matura nobis subministrante D. S. Dale Amico & vicino nostro.

Cum plantulæ hujusce fructus etiam maturus pericarpio seu pulpâ molli humidâ & seminibus eadem inclusis confiter, Baccifera genuina & propriè dicta censenda est.

- A. 1. *Vaccinia palustris* Ger. Park. *Oxycoccus sive Vaccinia palustris* J. B. *Vitis Idæa palustris* C. B. *Whortle-berries*, *Whols-berries* or *Whooz-berries*.

Radices tenuibus rubentibus fibrillas capillares subinde emittentibus sub terra reptat. Cauliculis prælongis, filamentorum instar tenuibus, infirmis, atrorubentibus, in terræ superficie sparsis latè se diffundit: quos folia vestiunt non admodum crebra, sita alterno, dura, Serpylli foliis paria aut nonnihil minora, supernè viridia, subtus glauca seu, ut J. Bauhinus, ex cinereo virentia, glabra, marginibus plerumque reflexis, pediculis adeo brevibus infidentia ut immediatè adnata videantur. Flores è summis ramulis exeunt, nunc singuli, nunc bini aut fortè etiam plures, ex sinibus foliorum exteriorum cent squamarum singuli, pediculis prætenubus, digitum longis; purpurantes, Glycyptidibus floribus similes, petalis quatuor acuminatis ad ungues junctis, reflexis, cum octo in medio staminibus seu apicibus croceis & stylo in unum acutum corpus seu umbonem coeuntibus: Quibus decidentibus succedunt baccae quàm Vaccinia nigra majores, rubentes vel flavo-virides punctulis rubris creberrimis reperlæ, non exactè rotundæ sed peræque oblongæ, umbilico purpuralescente cruciformi insignes.

Floret Junio, fructus Julio maturefcit; in palustribus putridis.

Locus & Tempus.

2. *Vitis Idæa palustris Virginiana fructu majore*.

Hujus baccae à nova Anglia usque missas Londini vidimus & gustavimus. Scribitis seu tortis; Tartæ nostrates vocant eas inscienti.

Nnn

LIBER

HISTORIÆ PLANTARUM LIBER DECIMUS QUARTUS,

QUI EST,

De Plantis multifiliis seu corniculatis.

PLANTAS multifiliis voco quæ ad singulos flores plures producant filiquas seu corniculatas disjunctas: quibus tamen ob convenientiam in reliquis partibus, nonnullas filiquas conjunctas admiscemus.

Plantæ multifiliæ seu corniculatæ sunt vel foliis

Crassiss succulentis,

Majores latifoliae, foliis

- Ad radicem multis in globulos congestis, iis quæ in caule sunt majoribus & spissioribus, floribus in furculis reflexis in summis caulibus; SEDUM seu SEMPERVIVUM majus.
- Ad radicem nullis; cum hæ plantæ à prima statim germinatione, excaulescant, radice

Odorata, in summis montibus nascens, foliis glaucis serratis; RADIX RHODIA.
Immodica, folio aliis serrato, aliis æquali, radicibus aliis tuberosis, aliis fibrosis; TELEPHIUM.

Minores angustifoliae; SEDUM STELLATUM.

Textura rarioris & minus succulentis, quarum notæ generiæ sunt

Folius

- Graminea triangula, caules nudi. flores in umbella; JUNCUS floridus.
- Lata, integra & non dissecta, Althææ æmula, flores ex alis foliorum lutei; ABUTILON.
- Digitata, flores non decidui, radices cathartice; HELLEBORUS NIGER.
- Pinnata, Fraxini familia; Flores in spicas digesti; semina nigra, majuscula, splendentia; FRAXINELLA.

Flores,

Cucullati, folia circumscriptioe subrotunda, laciniata, semina rugosa, facultas plurimum deleteria; ACONITUM.
Corniculati,

- Unico cornu seu calcaris retrosum extenso, semina nigra triquetra, folia in tenues lacinas dissecta; DELPHINIUM, Consolida regalis.
- Pluribus corniculis recurvis, penduli, semina nigra lucida, folia umbelliferarum modo divisa; AQUILEGIA.

Expansi, aut planifolii; [Folia plana hic voco quæ non sunt fistulosa aut concava]

- Majores, rosei, semina majuscula rotunda, per maturitatem nigra, radices crassæ vel tuberosæ; PÆONIA.
- Minores, Ranuncolorum similes; Quæ vero hujusmodi flores producant plantæ sunt vel foliis

Integris, floribus nudis absque perianthio, aquosis gaudens; CALTHA PALUSTRIS.
Laciniatis; Aconiti aut Ranunculi,

Caulifera, flore globoso; RANUNCULUS GLOBOSUS.
Acanthis cum flore in medio folio, radice tuberosa; ACONITUM HYEMALE.

CAP.

CAP. I.

De Sedo seu Sempervivio majore.

Hujus notæ sunt folia in globulos oculi bovini æmulos congesta, lata & succulenta, flores in furculis reflexis in summis caulibus stellati.

1. Sedum majus arborecens J. B. Ger. emac. majus arborecens flosculis candidis C. B. majus legitimum Clus. Park. Tree-House-leek.

Clus.

Frutex est potius quam herba, duorum cubitorum nonnunquam altitudine, brachiali verò crassitudine, multos ferens ramos pollicaris crassitudinis aut majores, qui in multas alas dividuntur digitalis crassitudinis, summo fastigio velut in orbem desinentes, multis foliis confertim & imbricatum sibi mutuo incumbentibus constantem, perinde ac in Sedo majore vulgari. Carnosa sunt autem ea folia, succi plena, & lingue instar efformata, h. e. ab infima sede paulatim in latum sese dilatantia; in ambitu crebris & minutis veluti denticulis admodum leviter serrata ut vix appareant, gustu paulatim adstringente: cortice denso, carnoso, succulento totus frutex cinctus est, cujus membrana exterior subfœca, maculisque seu potius sedis foliorum vestigiis resperfa, ut in Tithymalo characia. Interdum summis majoribus ramis emergit crassius & veluti foliolis quidam pediculus, tanquam thyrsus gerens multarum gemmarum, quæ successu temporis in flores sese explicant, ex flavo pallentes, stellarum instar in aliquot folia divisis cum suis staminibus. Jam maturecere incipientibus floribus, & ad seminis efformationem properantibus gracilescit hic pediculus. Semen oxile est & nigrum. Semper viret hæc planta, nam antequam vetera folia abiciat, nova semper producit, & facile ramulis pangitur.

Sponte nascentem observavit hanc plantam Clusius prærupto & scopuloso colle, non procul à Locut. Scythiæ arce regia, quinto ab Ulyssipone milliari. In Italia frequentem in scitibus enutritam observavimus.

Legitimum id esse Sedum aut Sempervivum majus, Dioscoridi asserunt de vicia neminem in Stirpium cognitione mediocriter versatum inficias ire posse affirmat Clusius: Nam quod hactenus pro Sempervivio majore habitum est, nihil aliud est quam Coryledon altera Dioscoridis.

2. Sedum majus vulgare C. B. J. B. Park. Sempervivum majus Ger. Houseleek.

Folia edit terre ac radicibus proxima, crassa, pingua, lenti succi plena, acuminata, densa, per margines æqualia, & in orbem ad effigiem oculi disposita, atque hujusmodi orbiculos complures proferens, late atque in amplitudine sese diffundit, non raro & tenues fibras emitit, quibus latius serpat, atque novos orbiculos progignat. Assurgit quandoque in medio horum caulis pedem plus minus altus, erectus, crassifolius, similibus sed angustioribus & acutioribus foliis veluti squamis obtectus, superius in ramos ductus reflexos. Flores scæpiles, serie quadam succedentes gerit, stellatos, rubentes aut obscure purpureoscentes, polypetalos, quos excipiunt filiculae plurimæ seu corniculae femine minutissimo repletæ, in orbem dispositæ.

Inter petras in montibus sponte oritur, & ad macerias & muros. In Angliâ spontaneum non vidi, Locut. ubique tamen in domorum tectis, muris & maceris vetustis & imbricamentis seritur. Caulis floriferus est post Solstitium æstivum; cum semen Autumno perferat exareat.

Refrigerat valde & astringit. Usus præcip. intrinsecus in febribus biliosis, sedat fœc. sitim & Vires. compescit ardorem. Vulgare est plebi nostrati (inquit Schroderus) expressum succum cum Succo in febribus morbisque calidis propinare. Botanici nostrates præscribunt succum Zythogalo aut liquoris posseti infusum; sèque eum bono cum succu hoc modo propinatum noviss. ait D. Tanderden Robinson, tum in aliis febribus, tum præcipue in Erythipelatide & hædica; Abundat enim hæc planta, sale Alkali medicamentofo.

Tragus succum aut aquam destillatam, lintheolis in eis madefactis ac impositis in inflammationibus quibuscumque corporis, imprimis verò phrenetico morbo, apprinde condicere scribit, in inflammatione ac rubore oculorum, jecoris item & renum. Articulorum insuper morbo medentur, & ambustis auxiliantur.

Succus Solatri succo admixtus, & cum oculis Populei decoctus in axungia suilla, ac percolatus ut fiat unguentum, mirè efficax est, omnibuscumque populis unguentis Tragi judicio præferendus. Galenus cum Dioscoride Epithematis loco succum cum aceto Erythipelatis foris imponunt, quod hodie, inquit Casp. Hofmannus nemo auit.

Succus verrucis & pedum clavis illitus ut eo probè madefiant, deinde foliorum cuticulâ superimpositis, eos tollit & sanat.

Ad cornua pedum, & Folia Sempervivi majoris q. l. contunde & superpone sex diebus continuis. Chesneau.

Ad matricis & urethræ ulcera, & Succus Sempervivi majoris ʒiv. Litharg. ʒj. vitell. ovorum n° ij. diu agitat in mortario plumbeo, utere. Remedium erit Chirurgi consilium Paritensis. Idem. Habui ex collectaneis D. Edw. Hulse. Medici Londinensis.

In febribus linguam molestè aridam vel etiam fissam lenient folia Sempervivi majoris, membrana externâ denudata. Aquæ puræ aut Rosacæe induntur, hinc subinde linguæ imponuntur, atque dentium renovantur. D. Soume è Sylvi L. 1. C. 23. S. 64.

N n n 2

3. Sedum

- * 3. *Sedum majus montanum dentatis foliis* C. B. *Sedum 4. i. e. Cotyledon altera secunda* Clefti Ger. An *Sedum latifolium floribus magnis albicanibus* J. B? *Sed. majus alterum flore al-*
lante Park. quid velis vox illa Atlante non capio.

Clus.

Pingua, crassa, numerosaque habet folia, circa radicem densa, Acerabulo alteri five Sempervivo vulgari majori similia, minora tamen & in ambitu leviter dentata, succulenta & gustu acido: inter quae multa in ambitu capita, & similibus sed minoribus foliis congesta exoritur, longis pediculis inhaerentia, quae tandem aucta in novas plantas efformantur. Ex ipsius matris umbilico emergit caulis, dodrantalis, foliolis, rectus, ferens in ramulis florem alterius Cotyledonis instar albicanter, magnum, sex foliis constantem, cui succedunt fliguae seu vascula totidem angulis discreta, semine exili plena. Radix Sempervivo vulgari majori similis, minus tamen crassa, candicans, subinde novas plantas, prae ter jam dictas, & lateribus fundens.

Frequens est in omnibus jugis urbi Viennae vicinis, atque in Austriacis, Stiriacisque Alpibus. Floret Julio.

Locus.

Varietas.

Illis ipsis locis invenitur aliud genus huic valde simile, per omnia tamen minus & cujus folia magis sunt dentata: quod *Sedum majus montanum dentatis foliis* alterum C. B. *Sedum alterum minus magis dentatis foliis* Park.

Invenitur & alia hujus varietas praecedenti per omnia simile exceptis floribus qui purpurei sunt & odorati.

- * 4. *Sedum majus montanum foliis non dentatis, floribus rubentibus* C. B. *Sedum montanum latifolium flore purpureo* J. B. *majus angustifolium* Park. Ger.

Clus.

Confortis, frequentibus pinguibusque five crassis atque in orbem digestis est hoc etiam genus folia, superiore tamen minoribus, nec dentatis in ambitu, tamen aliquid humilidum apparet, sub quibus & radicis capite aliae similes plantae crassae fibris praedictae in orbem se propagant & radices agunt: & matris umbilico palmaris, nonnunquam etiam dodrantalis exili caulis, succulentis, rubescens, multis crassis fuscisque plenis & mucronatis foliis cinctus, angustioribus quam superiora & mucrone purpurascens, qui supremam parte in ramulos dividitur, multis floribus superioribus Cotyledonis alterius floribus forma similibus onus, minoribus tamen, duodenique, angustis, mucronatis, helleque instar decussatis foliis constantibus, coloris ex rubro purpurascens, totidem fluminibus in caput aut veluti coronam compactis, floribus umbilico occupantibus & vicinis quaternis fluminibus tam ambientibus. Semen illis filiquis five localis adeo exili inest ut oculorum aciem propemodum fugiat. Radix mediocriter crassa & fibrosa est, Cotyledonis alterius modo.

Plantae quae florent tunc in hac tunc in superiore intereunt, perinde atque in Sedo majori vulg.

Locus.

Crescit in Taurinarum Alpium jugis non procul Salzburgo, ubi floret Julio, in hortos transtalia maturus, viz. Maio.

5. *Sempervivum rubrum montanum variegatum* Col. *Sedum rubrum tomentosum* Park. *montanum tomentosum* C. B.

Col.

Singula hujus folia, dum planta sine caule est, Vere incipiente ad invicem tomentosa lanugine contextuntur: apices enim foliorum, relicti foliis intermedii, tenuissimis densisque flaminibus veluti Araneis intercipiuntur, ut semper angulos efformant, ita ut tota foliorum superficies operatur innumeris figuris trigonis, tetragonis, pentagonis & hexagonis interfectis ad invicem, ut ex quolibet extremitate folii apice efformetur. Autumnum & hyeme antequam caulem edat incana est aut cinerea, nec folia conjuncta tomento aut aranea sunt, sed aperta & disjuncta, ut in vulgari: cum caulem edat tota planta colorem mutat & rubra efficitur.

E radice pusilla, tenui veluti filum, inter saxorum rimas ubi parum terrae inherente, multa folia, veluti Cinarae fructus squamosus, in globulum composita, Nucis Regiae oblique dimidiatae magnitudine orbem complentia, linguarum angulatum effigie, parva, carnosa, vulgaris majoris Junci Sempervivi modo, per ambitum hirsuta parum, in summo arancosa multum, colore cinereo: Aestate caulescente plantae ita illi haerent densa ut pyramidem effigiant, atque nihil praeter summum caulem appareat, in quo folia minora alternatim separantur. Caulis semipedalis, in summo bifurcatus in alas, in quibus flores magni, rubentes, roseo saturo colore, stellati, in decem radices secti, cum totidem apicibus medium fructum habentes: staminibus vero circa illum viginti, quorum cacumen luteum, minutum est. Florum folia expansa & radiante, veluti plicata prius quam dehiscerent, caliculis vel plicam habent in lingulis radiis, colore magis saturato; calycem vero dilutiorum, subus hirsutum, totidemque oris distinctum.

Julio floret & Augusto perficitur, in Aequicolumarum montibus, & jugis altissimis, nudis, saxosis, meridie expositis supra montem Flaminianum, & Serone vulgo dictum, supercilium scilicet appellatum.

Tempus & Locus.

- * 6. *Sedum Alpinum roseum cauleculis rubentibus* Hort. Lugd. Bat.

In horto Regio Parisiensi habetur sub titulo Sedi Alpini medi rosei, aculeo rubente. Hanc plantam, nemo hactenus, quod sciam, descripsit, nec nos eam vidimus, ideoque nescimus an recte hic collocavimus.

CAP.

C A P. II.

De Telephio.

Telephium dictum volunt, quod ulceribus malignis & deploratis, qualibus Telephus Myrsae rex ab Achille vulneratus consenuit, (quae eam ob rem etiam Telephia vocantur) auxilium: Fabaria vulgo à foliorum cum Faba similitudine, Officinis Crassula major appellatur. C. B.

Folia in Telephio non conglobantur in capita, ut in Sedo majori; nam à prima statim germinatione excaulescit. Flores velut in umbella pentapetali, quibus succedunt thecae plurimum quinque.

- A. 1. *Telephium vulgare* C. B. *Telephium five Crassula major vulgaris* Park. *Crassula five Faba inversa* Ger. *Anacampteros vulgo Faba crassa* J. B. *Opine, oz Tide-long.*

J. B.

Pedalis est & altior Anacampteros, caulibus rectis, teretibus, solidis, quibus perquam crebra adnascuntur folia, furracea, succulenta, Portulacae foliis longiora, colore glauco, rubedine aliquo subinde perfuso, crenata. Flores in fumis caulibus & ramulis [in quos fummi caules dividuntur] in umbellis digesti, rubentes, pentapetali cum pluribus staminibus; medium florem occupant thecae aliquot, plurimum quinque semen claudentes praeparitate fere inconspicuum. Radix subest tuberculis glandulosis strumosa, unde Fabae inversae nomen. Nullo nec sapore nec odore excellit.

Folia interdum integra sunt & minime crenata, flores non raro albi, ut eos describit Bauhinus, apud nos tamen saepius purpurei: atque hoc est Telephium 3. purpurascens flore Clus. Hist. qui folia in caule rariora est attribuit.

In umbris maxime & ad sepes oritur, non raro tamen in agris & pascuis.

Locus.

- * 2. *Anacampteros purpurea* J. B. *Telephium purpureum majus* C. B. *floribus purpureis* Park. Ger. An *Repantium umbellatum* Col?

Clus.

Ex radice crassifolia, & bulbis instar parvorum naporum, multisque etiam fibris praedita, aliquot singulis annis producit caules cubitales, quibus innascuntur folia satis frequentia, inordinata, Telephii vulg. crassa, succulenta, in ambitu tamen nonnihil crenata & veluti sinuosa. Flores coloris gratissimi sunt rubro purpurascens: in reliquis cum Telephio vulgari convenit.

J. Bauhinus Anacampterosi seu purpureae caulem rectum & rigidum ascribit: folia quam vulgari angustiora, longiora, dilutiorque virore tincta: flores rubentes, quo etiam colore sunt staminum media & apices.

Telephium purpureum minus C. B. J. B. minus flore purpureo Park.

Non alia in re praeterquam partium omnium parvitate à praecedente differre videtur. Videtis descriptionem ejus apud Bauhinum in Prodromo.

3. *Telephium latifolium peregrinum* C. B. *Crassula major Hispanica* Ger. *Telephium five Crassula major Hispanica* Park. *Anacampteros maxima* J. B.

Clus.

Habet hoc duos, tres pluresve caules à radice prodeuntes, cubitales, succulentos, in latus se inclinales; in quibus ordinata sunt folia, h. e. ex intervallis bina, semper adversis pediculis nascentia, crassa, succi plena ut in vulgari, sed majora & magis carnosa. Flor. in extremis ramis quasi umbellatim nascitur, quemadmodum in Crassula majore, pallidus. Radices illi plurimae glandulose Crassulae vulgari similes.

Nascitur in Hispaniae umbris quibusdam locis, unde ad Belgiam delata facili comprehendit & au-

Locus.

cta est, valde enim vivax est, ut etiam rami in terram depacti statim radices agant.

Floribus est albis atque etiam rubris.

- * 4. *Telephium Portulacae folio* Morif. praedict.

Morif.

Sola crassitie seu spissitudine foliorum, Portulacae amulorum à ceteris suae classis facili distinguitur.

5. *Telephium semper vivens* Ger. *repens folio deciduo* C. B. *minus repens five Cepaea Panfisi* Park. *Anacampteros minor rotundior folio semper vivens* J. B.

J. B.

Inter Anacampterosa vulgo notum & hanc speciem hoc interest discriminis, quod non tantum minor haec, fed & radices fibrosae Sedi vicularis, non tuberosae: foliorum series non minus stipitata, verum ea excepto colore glauco ad Portulacae folia quam proximè accedunt magnitudine & circinata fere rotunditate, suntque admodum caduca, sic ut saepe major pars caulis ubi excedunt foliis vidua

N n n 3

eon-

conficiatur, relictis interim ubique foliorum ubi exiderint vestigiis. *Caules* graciles, teretes, nonnihil rubentes per terram repunt, dodrantem longi. *Flores* in umbella, Anacamptorotis vulgares, quorum singuli quinque foliolis ex albedine in purpureum vergentibus constant, *apices* verò sunt lutei: in medio autem flore coeunt quinque velut alabastrum mucronati.

Tota hyeme vivit: facile se propagat.

Vires.

Vulneraria est & aftringens: Præcip. usus in consolidanda intestinorum erosione per dysenteriam introducta, in curanda hernia, in ambustis medendis. [Aqua destillata exhibitæ, aut radix cum melle in vino decocta ac pota.]

Magna dolores sedandi facultate poller hæc herba, idque tam in recentibus vulneribus, quam in fordidis & inveteratis ulceribus efficiunt folia tusa & imposita.

Herba sub cineribus tosta & cum adipe suillo mixta & imposita paronychias egregie sanat.

Radix Telephii recens appenda, [aut aliquot saltem ejus nodi, prout nodi plures vel pauciores in ano protuberant] cum filo in dorso inter scapulas, hæmorrhoidum dolores illico levat, similitudine cum marcescente radice tabescit & evanescit omne tuberculum. V. *Ephemer. German.* Ann. 2. Ob. serv. 195. ubi D. Wedelius Amuletum hocce miris præconis celebrat, ejusque efficaciam duobus exemplis comprobatur. Nos ut non negamus Amuleti aliquam vim inesse posse, ita is non multum fidimus.

• 6. *Telephium indicum* Bontii.

Bont.

Caule est paulo elatiore quam *Telephium* nostras, foliis etiam aliquantum in figura variantibus. Incolæ Malai à forma *Moulti Bebec* vocant, quod Anatis rostrum significat, nam inversum Anatis rostrum admodum bene refert, præsertim illorum qui inciluras ad latus rostri habent. Semper vivit hæc planta.

Vires.

Incolæ eâ utuntur contrita ad ipsorum scabiem & cætera biliosa ulcuscula in cute, quæ hic nunquam desunt. Tum ad Erysipelata quoque utilis est cum aceto confusa. Malaica mulieres eâ quoque utuntur pro topico super bregma puerorum ubi futuræ nondum coaluerint, referentes id ad robur cerebri facere.

A. 7. *Rhodia radix* J. B. C. B. Ger. Park. *Rosewort*, or *Rose-root*.

J. B.

Tuberosa radice nititur, quam ob Rosarum consimili odore saporeque Rhodiam appellant, foris in fusco splendente, intus albâ, fragili, roseum odorem halante, gustu Rosæ simili, non ignaviter adfringente. *Virgæ* ab una radice plures oriuntur, tenues, numerofo foliorum agmine dense stipati, substantiâ & positu Telephii vulgò dicti, angustiorum, oblongorum, acuminatorum, & circumquaque ferratorum, colore glauco excepto mucrone purpurecente, sapore adfringente. *Flores* in umbella purpurascetes, quibus succedunt *silique* oblongæ, extra reflexæ, corniculorum, Aquilegiæ aut Aconiti instar, rubentes, in quibus semen minimum oblongum & paleaceum.

Locus.

In excelis montibus Cæsaræ, Eboracensis Com. Westmorlandiæ, &c. v. g. *Snowdon, Caderidris, Ingleborough, Hardknott*, &c. ex ipsis rupium fissuris, præruptisque in locis exit.

Vires.

Modernis prædictis vix in usu est, nisi quod interdum ad renum calculos decoctis incoquatur. Nos cum J. Bauhino judicamus eam non procul abesse à Rosæ aut Crassulæ temperamento, quæcum facie externa convenit, ut nulla ratio sit cur diverso nomine insigniatur.

8. *Rhodia radix foliis minus incisè* Hort. Lugd. Bat.

• 9. *Rhodia radix major purpurea* Hort. Lugd. Bat.

C A P. III.

De *Cepææ*, & *Sedis minoribus Stellatis*.

HÆ plantæ parvitate sua & foliorum angustia à præcedentibus differunt.

1. *Cepæa* J. B. C. B. Ger. *Cepæa Matthioli* Park.

Clus. J. B.

Spargit per terram folia succulenta, Portulacæ familia, minora, subrotunda. *Caulem* exserit dodrantalem, in terram procumbentem, atque in multos ramos fissum, cui ad singulas alas adnascuntur folia præcedentibus similia, angustiora, ex oblongo per extremum subrotunda. *Flores* in caulibus à medio summo tenus ex uncialibus pediculis plures congesti, suis tamen petioli minoribus nixi, parvi, albicantes, pentapetali; quibus succedunt tenuia ut in Crassulis *capitula*, exili scobis instar *semine* plena. Annua autem est, singulis annis deciduo semine sponte resurgens.

Locus.

Circa Monspelium & Genevam sponte oriri dicitur.

A. 2. *Sedum*

A. 2. *Sedum minus hamatodes* Ger. *minus flore luteo* J. B. *minus luteum folio acuto* C. B. *Vermicularis* & *Crassula minor vulgaris*, sive *Illecebra major* Park. The most ordinary yellow *Pricknabam*, or *Stone-crop*.

Radices in terram demittit plures, innumeras filamentis capillatas. *Caules* exserit teretes, crassos, pingues, medullâ solidiore, carne molliore, infirmos & humi procumbentes; ramosos; foliis vestitis creberrimis, nullo ordine positis, initio glaucis, per vescuatatem rubentibus, crassis & succulentis, quæ caulibus adhærent crassioribus, paulatim in acumen densiscentibus, molli in ipso apice spinulâ donatis, non exactè tamen teretibus, sed supina parte planioribus. *Caules* qui flores sustinent eriguntur, altitudine dodrantali, foliis jam descriptis similibus vestiti, verum rarius dispositi & brevioribus. *Flores* in summis caulibus in quasdam velut umbellas dispositi, flavi, hexapetali, & calice in sex partes diviso, cum plurimis intus staminibus apices concolores sustentibus. Singulis floribus succedunt vascula plurima *semine* repleta, qualia in *Sedumajæ* & *Telephio* cernuntur, minimum Aconiti aut Delphinii.

In muris & tectis ubiq. fere in Anglia occurrit.

Locus.

A. 3. *Sedum minus luteum ramulis reflexis* C. B. *minus luteum flore se circumflectente* J. B. *Aizoon Scorpioides* Ger. *Vermicularis Scorpioides* Park.

Summo caule in ramulos diviso sese inflectentes instar summitatum Scorpiurum sive *Heliotropium* majoris à precedente differt.

Varietas potius præcedentis videtur quam species distincta.

Inter acetaria multis locis recipitur (inquit J. Bauhinus) in quibus & sapit & palato gratum est; *urina* altissimi ventriculo confert, teste Dodonæo.

Cum *Sedo* majore temperamento & facultatibus convenire videtur, ejusque loco, si res postulat, usurpari potest.

A. 4. *Sedum purpureum pratense* J. B. *minus palustre* Ger. *Sedum arvense* sive *palustre flore rubente* Park. *palustre subhirsutum purpureum* C. B. *Small Amaryllis* Sengreen.

J. B. Clus.

Dodrantalem habet *caulem*, subrubrum, succulentum, tenerum: *foliola* longiuscula, subhirsuta, fucci plena, *Vermicularis* folia referunt nisi quod planiora sint. *Flores* in summis caulibus pentapetali, purpurascetes aut carnei coloris, cum aliquot internis staminibus pallidis. Totidem succedunt *cornicula* quot sunt in singulis floribus folia, initio viridia, deinde purpurascencia, *semen* exile continentia. *Radix* exigua est & inutilis, secundum quam ex infimo caule sircolorum propagines in orbem humi diffusæ sunt, multis exiguis foliolis Sedi minimi acris fere similibus, minoribus tamen, angustioribus & obtusiore mucrone præditis cinctæ, saporis insipidi & aquei.

In humidioribus ubi aquæ scaturiunt ad latera montis *Ingleboroug*, & alibi in montosis Septentrionalibus Angliæ. Nascitur humentibus pratis circa Norimbergam. J. B.

Sedum arvense flore rubente C. B. prod. huic idem videtur: confer utriusque descriptiones.

5. *Sedum echinatum vel stellatum flore albo* J. B. *Prickly-headed Sengreen*, with a white flower.

J. B.

Ex radice brevi, multis fibris capillata *caulis* unus vel plures prodeunt, spithamæ, pingues, supini, teretes, sæpe simplices, alias in duas alas divisi, non tamen facile fragiles. *Folia* Portulacæ, subacuta, carnosa & succulenta, coloris viridis, extremâ orâ (quæ latior etiam est) serrata, saporis Sedi vulgaris majoris: folia inferiora caulibus excrecentibus exsicantur & corrugantur. Caulibus ad certa intervalla adnascuntur flores stellati, Sedi, quinquepartiti, albi, apicibus purpurascens, quinq. folia acuminatæ, teretibus, viridantibus totum florem obvallantibus: *capitula* stellata succedunt ex radiis plurimùm quinque, rariùs sex, compressis, *semen* continentes minutum Aizoi vulgaris.

In mucosis sepium aggeribus non longè à Geneva, locus viam quæ inde ad oppidum *Jay* Locus.

Mediæ quoque, similibus in locis invenimus.

Ad Cepæam plurimum accedit.

6. *Sedum echinatum flore luteo* J. B.

Toto habitu simile est superiori [sed minus] foliis tamen variat, non sinuatis, magis ad Portulacæ folia accidentibus, minoribus: *Flores* item non albos sed luteos promit, eodémque tempore perficitur, gustu etiam simili.

Circa Portum Veneris & alibi in Italia plantam hanc invenimus; quia & ex semine Londino accepto ortam Cantabrigiæ in horto alimus. Nostra tamen planta ab hac F. Columnæ descripta nonnihil diversâ videtur: folia enim habet ad Allium accidentia, & ut memini, nonnihil crenata. Annua est planta.

7. *Sedum*

7. *Sedum migimum montanum flore purpurecente parvo, semine stellato.*

Radix ci alba, tenuis, pluribus fibris capillata, vix ultra annum vivax. *Caulis* ex eadem radice emergit, nunc simplex, nunc plures [tres interdum quatuorve] semipalmares, erecti, teretes, rubentes, foliis vestiti creberrimis, circumcrica nullo ordine positis, crassis, subrotundis, brevibus, apicibus obtusissimis, rubentibus: *Flores* in summo gerunt velut in umbellam dispositos, exiguos, pentapetalos, vix se pendentes, petalis acutis, saturatiore lineâ purpureâ per medium longitudinem decurrente, ad margines pallidioribus. Vascula seminalia quinquepartita, stellata, radiis pungentibus.

Circa medium mensis Julii in præruptis & altissimis montis Juræ scopulis florentem inveni. Huic non longè diffimilem invenit & descripsit in Indice suo plantarum circa Monspelium nascentium *D. Magnol* sub titulo *Sedi annui minimi stellati rubri*. Parvula, inquit, est planta, uncialis aut biuncialis, unico ut plurimum cauliculo surgens. Folia crassa & subrotunda sunt, inter quæ flosculi albi oriuntur, satis magni pro plantulæ modo, quibus stellulæ rigidæ, crebræ succedunt, in quibus parvum semen continetur. Annuæ est planta.

Maio mense cum flore & stellulis sæpius invenit descriptionis autor in ingressu luci Gramuntii sub Illicibus.

Locus.

CAP. IV.

Plantæ quædam exoticæ Chrysanthemum titulo à Jac. Breynio exhibite, Sedis stellatis affines.

1. *Chrysanthemum aizoides Africanum primum seu latifolium Breynii.*

Hujus caules cubiti altitudinem attingunt, glabri, teretes, succi pleni, & coloris ex viridi albicantis. *Folii* dilute non inventu virore pictis per longa intervalla frequenter binis donati, Portulacæ crassitie & succulentia; sed Calendulæ, quæ figuram & magnitudinem, respondentia: E quorum alii ramuli aliquot pullulant, minoribus foliis & gemmis jamjam onusti, sed eorum, florea spes [in horto Amstelodamensi] intempestivis prunis præstita decedit. Nam cujuslibet tantum caulis summitas *Florem* saltem unicum, peræmum, ex *capitulo* viridi, crasso, in folia seu lacinias quinque decessit, mense Septemb. vel Octobri offerebat, eadem quæ flos medicioris Calthæ amplitudine, Floris autem Solis figurâ, umbone citrini coloris, quem per circumferentiam concoloria, angustissima ac uncialis petala copiosè cingunt, constante. *Semen* mihi non visum sequentium par judico.

Ex semine à Promontorio bonæ Spei dicto delato in horto Caroli Chivry Amstelodami enatum est.

2. *Chrysanthemum aizoides Africanum secundum, seu teretifolium Breynii.*

Breyn.

Raritate & venustate primum antecellit, locis apricis & arenosis C. bonæ Spei proveniens.

Hoc ex semine ad fuscum inclinante, subrotundo, & eadem ferè quâ Hornimi magnitudine in horto nostro succrevit. *Radice* verò constabat dodrantali, digitum crassa, tereti & alba, Raphani minoris oblongi, quæ figuram & consistentiam, simili, sapore tamen aqueo. Ex hujus capite *folia* complura, succulenta, sesquipalmaria, digiti infantis ferè crassitie, teretia & flavo-viridi lavore nitida eadeb, quorum plurima convexa, ac in extremitatibus ficcata. Inter hæc duo, tres, vel etiam (ni fallor) plures *Caulis*, magnitudine & crassitie foliis penè æquales porrigebantur. *Florem* in *Bevernigiano* horto dedit, Solis radiati infert formatum, eadem quæ primi generis figurâ, nisi quod dæplo penè major, umbone aureo, petalis majoribus & latoribus sulphureis, ima parte flavis radiato fuerit. Folia insuper aut lacinia capitis stellata, teretes & falcate erant. Plantam annuam, flore semineq, edito evanescentem judico.

3. *Chrysanthemum Aizoides Africanum tertium, sive triangulari folio, flore aureo Breynii. After Aizoides Cap. bonæ Spei Zanoni.*

Breyn.

Hujus [in horto Autoris educat] *radix* secundo similis, sed grandior: quæ aliquot humi jacentia, aliquot inde le efferentia, in orbem, velut Aloe pumila esset, folio diffundebat, jucundo virore oculos delectantia, dodrantalia, digitalis verò crassitie & triangularis figuræ. Ex illorum medio *caules* rotundi, ex viridi albicantes tres aut quatuor plerumque pedales, binis ut plurimum, & ut inferiora triquetris, sed minoribus foliis præditi, prorumpentes. Horum unicuique, senescente Autumno, crassum, oblongum, in quinq, lacinias angustas dissectum, calycis callosi Avellanæ Lombardicæ simile alabastrum addebatur; quod occultum fuscum decus meo etiam, fuisse præcedens, horto invidit, quæ *Bevernigiani* maneret proprium ornamentum, ubi, stellæ in modum, in quinq, angulos resolutum *florem* aureo fulgore comantem protulit, primi generis minore, umbilico diluore, tres vixi jucundos, virides circulos exhibente ornatum, quantum ex pictura augurari licuit. *Semen* secundi generis minus.

Species

Species secunda, flore purpureo.

Breyn.

Rarissima est hæc, & quantum mihi constat, Europæ nostræ minis reliquis nota. Antecedenti persimilis, nisi quod plerumque major, & folia floris umbonem luteum circumdantia purpurei coloris sint.

Species tertia, flore carneo.

Breyn.

Secundæ speciei valde similis est; excepto quod petala, quibus umbo floris radiatur, carnei sint coloris.

Species quarta, minor flore flavo.

Breyn.

Hæc, quantum ex figura à *D. ten Rhyn* transmissa Autori nostro conjectari licuit, pedalis circiter erat; *caulibus* procumbentibus, articulatis, quos *Folia* triquetra, reliquis breviora & longè angustiora exornant. *Flores* in caulibus & ramis se solitarios ut in cæteris præbentes parvi sunt, *capitulo* trigono, petalis brevioribus ac paucioribus quàm primæ speciei, quorum color luteus seu flavus, cincto.

Totæ hæc planta cum congeneribus omnibus antedictis, præprimis folia earum cum capitibus ut Aizoon succulenta sunt. Sapor aqueus, nitrosi quid occultans, quod in ficcatis, quæ planè salsa clarior patet.

Cum plantæ hæ nobis nondum fuerint conspectæ, ac rectè Chrylanthemis annumerentur nec scimus. Paulus * Ammannus, cui cognita & examinata fuerunt, quò pertineant te certius docebit.

* Characteres Plantar. naturalis.

Chrylanthemum, inquit, aizoides Africanum (1.) latifolium Breynii. (2.) teretifolium, (3.) triangulari folio, flore aureo, (4.) flore purpureo, caulibus & ramis purpureascentibus, (5.) flore carneo & (6.) triangulari folio minus, flore flavo in *Cent.* 1. & *Prodr.* p. 21. ad classẽ Chrylanthemorum non pertinent, quoniam non ferunt semina quadrangula nuda, more Chrylanthemorum; nec ad *Asteres*, quia non habent semina papposa, sed magis Kali florido repenti Aizoidi Neapolitano *Cal.* dicantur *Kalia* Africana Kali florido repenti Aizoidi Neapolitano Columnæ affinia.

I. Habent enim vasculum pentagona coni inversi instar, in summo plana, per margines quinque carnosius apicibus circumvallata, totidemq, intus cellulis donata, quæ per maturitatem dehiscunt, semina parva, spadicæ, rotunda effundunt: apices hujus capsulæ dum maturere incipiunt, dehiscunt & flaccescunt, summo capitulo stellæ radiatæ figuram imprimunt.

II. Quædam ex hoc genere ferunt, vascula quindecim localitatis donata, totidemq, apicibus oblongis, fungosis, in conum coeuntibus circumvallata, ut Chrylanthemum aizoides triangulari folio, flore aureo.

Quantum ex his capsularum seu vasculorum seminalium descriptionibus colligere licet plantæ hæc Sedi seu Aizoidi exoticæ species sunt, non Chrysanthemum.

CAP. V.

De Pæonia.

Pæonia ἡ γλυκύρις, quibusdam *πνεύματι*, cujus radicem aliqui *ῥίζα δαρύνη* vocant. Pæonia dicta est a medico Pæone, qui cæ Plutone ab Hercule vulneratum, Homero Odysii. 5. fingente, curasile perhibetur. *Pæonia vetustissima inventa est, nonnèque autoris retinet, quam quidam Pentorobon appellant, aut Glycyfiden.* Plin. lib. 25. c. 4. Fortè (inquit Boëus à Stapel) à *παῖον* vel *παιονίον* hymnos cano, quod ob insignes virtutes multum laudaretur: nam Pæonias omnes herbas Veteres pro salutaribus habuerunt.

Pæoniæ notæ genericae sunt flores rosei maximi, semina majuscula rotunda, per maturitatem nigra, radices crassæ vel tuberosæ; folia composita.

1. *Pæonia mas Park. Ger. præcocior J.B. folio nigricante splendido, quæ mas C.B. The male Pæonij.*

J.B.

Pæonia mas præcocior, ut rarior, ita notabili foliorum & radices differentia à feminâ dissecitur: ea siquidem quam femina videtur altius assurgere, ad sesquicubitalem aut bicubitalẽ altitudinem; pluribus *caulibus* nonnulli rubentibus, in aliquot ramos divisis, *foliis* vestitis Nucis Juglandis ferè positu & figurâ, sed latoribus, crassioribus, langine quadam averâ parte pubescentibus, ternis, quaternis, quinis, rariis septenis, saturè virescentibus, glaucocœe pendebitis, caulium extremis ad committuras parte interna rutilis, ex longis rubescentibus pediculis obducitis. *Flores* supremis inficant fastigis singulares, patuli, quos carnata quædam folia sustinent, similes ferè floribus Pæoniæ femininæ, sed diluiores, non sine purpure tinctura, nervis reliquâ floris parte saturatioribus, in quorum medio *filamina* purpurantia apices croceos sustinent. Succedunt *cornicula* alba, villis in principio atque lucente langine pubescentia, rariis terna, sæpius quina aut circiter, crista sanguinea incurvâ supernè

supernè donata : juxta cornicula stamina rutila, apicibus luteis farinaceis donata. Cornicula verò jam grandiora reddita, atq; per maturitatem deficientia recurvantur, elegantissimæque granorum offendent seriem, utrinq; ordine positam, primum acinis granati colore similium, mox atroceruleorum, tandemque nigrorum, rotundorum, crassiorumq; quam in femina, colore & substantiâ alioqui similium, quemadmodum & sapore. Radix seu palus altè depangitur, recta, nonnunquam in adnata pauca divaricata.

Hujus flores Maii initio explicantur, moxq; decidunt. Gesnerus in Generoso dicto Helvetie monte reperiri audiverat.

Si seminetur Vere, ut plurimum per annum latitat, & post singulis annis foliorum divisiâ augetur.

2. *Peonia mai tardior* J.B.

1. A precedente differt foliis numerosioribus, quippe quinis aut septenis, impari aliquando bifido; dilutius quoq; virentibus, & aversâ parte, si cum prædictâ foliis conferantur, pallentibus, quâ & albi quadam lanugine donata sunt. 2. Non caulium modo extremis sed ipsi quoq; foliorum costis interna fea aversâ parte rutilantibus. 3. Floribus tardius erumpentibus, nec citius quam priores decidunt.

Floret hæc communiter sub finem Maii.

In usum Medicum veniunt radices & semina.

Ufus eorum præcipuus est in affectibus *cephalicis*, Epilepsia, Incubo, &c. *uterinis*, mensibus obstructis, lochiis purgandis, doloreque post partum mitiganda, epatis obstructione. Extrinsicus suspenduntur grana ac radix de collo pro arcenda epilepsia. *Schrad.*

* 6. *Simpli.*

Vidi (inquit) Galenus puellum quondam, octo totis mensibus morbo Comitiali liberum, ex eo quo gestabat radicem tempore. Ubi autem fortè fortuna, quod à collo suspensum erat decidisset, protinus morbo correptus est; rursusq; suspensio in illius locum alio inculpate se habuit. Visum ergo est mihi, satis esse denuo id certioris experientie gratiâ, detrachere: id cum fossicem, & puer iterum esset convulsus, magnam ac recentem radicis partem ex collo ejus suspendimus, ac deinceps prorsum satis effectus est puer, nec postea convulsus. Experimentum hoc Galeni confirmant Montanus, Fernelius, Apollonius Menubensis lib. de Alce, cap. 7.

Qua hoc qualitate seu proprietate effectus ambiguit. Quæcunque tandem (inquit Julius Alexandrinus à Neulstain suis in Galeni de simplicium Medicamentis, facul. librum notis) successus hujus spe frustamur hodie. Vel igitur tam efficax non est nostra hæc Pæonia quam aliarum regionum aliarum, vel leviora erant illius temporis mala hæc quam nostri hujus sunt, ob immutatam in deterius fortè victus rationem. Alii in effusione sui certo syderum posito totum negotium consilire assensunt. Quæ opinio Magica aut superstitiosa vanitate non vacat. An (inquit Casp. Hofmannus) Galeni radix non fuit naturâ suâ talis, sed quia *περὸς αὐτὴν, adjurata*, ut sic vertam. Diaboli enim in multis aut juvat naturam, aut impedit.

L. 2. C. 21, Scd. 128.

Sylvius nihil grandis (inquit) hæctenus ab hujus radice & semine sapissime à me usurpatis vidi præstitum. D. Soame.

3. *Peonia femina* Ger. *femina vulgaris flore simplici* Park. *communis vel femina* C.B. *femina vulgarior* J.B. *Female Peonion*.

J.B.

Radices glandulosas fibris quibusdam interceptas habet, ut Asphodelus, à quibus denuo & aliæ propagantur simili modo glandulosæ. Caulis viridis vix nisi ad exortum pediculorum foliorum rubedinem ullam offentat: folia variè & inconditè dissecta, modo trihda, modo bifida (de singularibus foliis intellige) aliâ etiam integrâ; supernè virentia, infernè albicantia aliquantulum & nonnihil hirsuta. Flor. qualis in masculâ [sed minor magisq; purpureus] cum staminibus & apicibus confimilibus perinde ut in *siliqua* [quæ tamen minores] à semen oblongum, per maturitatem nigrum.

Tempus

Floret mensè Maio: semen Julio ad maturitatem pervenit; multumq; se septatu multiplicat.

4. *Peonia femina Hispanica pumila* Park. *tenuis laciniata, subtus pubescens, flore purpureo* C.B. *femina pumila* Ger. *quoad iconem*.

Clus.

Tenuis dissecta & laciniata habet folia, magis mucronata, aversâ parte brevi lanugine pubescentia & candicante, adversâ verò virentia nec splendentia, multis venis à medio nervo in latera foliorum excurrentibus, ut in reliquis Pæoniæ generibus: Caulis graciles & dilutius virentes, singulis suffinentes unum florem, aliorum generum floribus paulò minorem, simplici octo foliorum serie constantem, purpureum, hoc est minus rubentem quam qui plenus est, sed non minus odoratum, multis staminibus candidis quorum apices flavi, bina cornicula medio cingentibus præditum, quæ maturitate deficientia semen continere conspiciuntur vulgaris Pæoniæ, initio subaculeum, seminis Tini instar. Radix superiori similis, minus tamen crassius sed gracilioribus bulbis constans.

Nata est Clusio femine ex Hispania missio: floret Maio mensè cum aliis.

* 5. *Peonia Poni Arantii* colore C.B. *tertia* Clus. *femina flore carneo simplici* Park. *parad.*

Clus.

Folia huic Pæoniæ femina, paulò dilutius virentia quam *perovsades*, splendentia, per oras nonnihil crispâ, infernè cineræi coloris: flor simplici sex foliorum serie constat, coloris carni dilutioris, in quo flovescens tenuiter elucere videtur: cornicula viridia medium florem occupant, & multis aliis staminibus cinguntur, quorum apices aurei. Semen in corniculis nigrum: radix bulbaceis Asphodelinisq; tuberibus constat.

Floret Maio.

* 6. *Peonia Aquilina foliis* C.B. *quarta Aquilina foliis* Clus. *femina Aquilina foliis* Park.

Caulis huic latis firmus: folia in ternas alas divisa, quæ totidem folia gerunt breviora & magis orbiculata quam aliarum, atque in aliquot lacinias Giffa, supernè dilutius virentia, infernè pubescentia & canescentia, adeoque similia Aquilina foliis, ut primo intuitu pro illis. accipi possint. Radicem habet multis bulbis longis præditam ut Pæonia femina. Florem non viderat Clusius.

7. *Peonia flore ex albidio pleno major & minor* C.B. Clus. *femina flore pleno albicante* Park. *parad.*

Clus.

Humilior est illa quæ amplum, ex rubro purpurascens, plenumque habet florem: Caulis item quam illi gracilior. Folia quidem multis lacinis ut alteri divisa, sed angustioribus: flores etiam minores, neq; adeo pleni, utpotè qui sexaginta aut septuaginta foliorum numerum rarò superent, cum in vulgaris plenæ flore aliquando quadrangente observare meminerim. Hujus color initio dilutè purpurascens, & quodammodo carneus, deinde paulatim elanguescens, exalbidus fit, tandem totus fere niveus, excepta foliorum basi & infima parte, quæ carneum quodammodo colorem retinet. Bina aut terna, ut plena vulgaris, habet in medio flore corniculâ, minora tamen. Peculiarem etiam habet ejus flos notam, ut illi folio non facillè defluant, sed diutissimè hæcant, imò deinceps temporis diuturnitate nigrescant, marcescant & fecitate contrahantur. Radices etiam habet hæc minores & graciliores quam vulgaris.

Reperitur hujus generis flore longè ampliore, ut quæ Purpureæ plenæ fiori non cedat magnitudine, ejusdem tamen cum descripto naturæ, diutissimè nimirum folia retinent, temporis successu etiam albescentia.

* 8. *Peonia folio subtus incano, flore albo vel pallido* C.B. *femina leucanthemos & ochranthemos* Park. *femina pumila* Ger. *quoad descr.*

Hæc, quæ in celsissimorum Crætæ montium convallis abunde provenit, promiscuæ nature esse, hoc est, quæ neque mas, neque femina esset, scribit Hon. Bellus ad Clusium.

Huc refert C. Bauhinus Pæoniam flore niveo Clus. in Navarræ montibus inventam, cujus flos simplici foliorum serie constat, vulgari minor, radices etiam habentem illâ minores.

Peoniam feminam flore albo pleno

Depingunt & describunt Tabernamontanus & Gerardus: Figura apud Gerardum est eadem quam Clusius exhibet pro *Peonia pleno flore albescente minore*.

Peonia flore variegato C.B. *femina versicolor* Park. V. Clus.

Hujus flores interdum carni sunt coloris, nonnunquam omnino rubri, aliquando etiam foliis vel media ex parte rubris, aliâ carni coloris, vel utroque colore radiatim distinctis. Dubitat Clusius annon artificio colores illi fuerint induci.

* 9. *Peonia promiscua* Ger. *promiscua striatior folio* J.B. *femina promiscua* Park. *femina altera* C.B.

J.B.

Multa tam cum masculâ, quam cum femina vulgari Pæonia communia habet. Radix glandulosa ut femina vulgari, sed crassioribus glandibus: at folia propius ad masculâ folia accedunt, magis tamen incondita, singulaque strictiora & longiora, supernè ut masculâ saturè virentia, infernè verò magis albicantia, minus tamen quam femina vulgari, quibus etiam aversâ parte multo minus sunt pilosa. Flores saturatiùs sanguineo coccineove colore rubent, septem aut novem foliis constantes: Apices ac femina & siliqua ut in aliis.

* 10. *Peonia promiscua Vormarij folio latiore* J.B.

J.B.

Pulchrè hæc variat à reliquis Pæoniæ speciebus: Folia liquidum quæ imis ramis hærent, latiora sunt quam cæterarum, rotundioraque, aversâ parte glauca, hirsuta, adversâ saturatiùs virentia, interdumque pilis obita, sed paucioribus quam in opposita. Folium in terna aut quaterna aut etiam quinquâ legemta divisum est, nullâ divisione certa, sed temerè variante. Flos à reliquarum flore haud ablimis: Siliqua vero retortæ hirsutæ alba totæ contextæ.

11. *Pæonia flore pleno rubro* J. B. *femina, flore pleno rubro majore* C. B. *Pæonia femina multiplex* Ger. *femina vulgaris, flore pleno rubro* Park. *Double-flowered female Pæony*.

J. B.

Omnium Pæoniarum specierum longè pulcherrima est, specioso *floris* sanguinei saturi incremento, tam denso foliorum stipatu luxurians ut fidei numero superet. *Folia* sane floris sunt plurima, magnitudine & formâ inter se discrepantia. Extrema enim caulem proximè amplectentia reliquis omnibus majora sunt, & adinstar Rosarum odoratarum circinata rotundicatis: reliqua internodia sunt variant; sunt enim quædam illorum graminea ferè, oblonga nempe & angusta, interque hæc alia quando colore albo tincta conspiciuntur, cum levi rubore, quædam verò fistulosa inferius & quasi tubulosa, arcto satis pervia meatu; quædam paulo majora, & ad latera utraque mirâ varietate modò magis minùsque profundè incisa, dissecta & alveoli ferrata, quædam adhuc majora latioraque majoribus quoque incisuris dissecta, quædam etiam, & quod observatu dignum, referunt suâ lectura & formâ ea omnia folia quæ viridia sunt. In medio flore duo assurgunt calices albi hirsuti, oblongi, inferius latiores, in medio ventriosi, in summo denique acuminati, cum inflexa quasi Galli cristam referente substantia rubra, seminum futurorum rudimenta intra se continente. *Folia* multum similia Promiscue Lobelii foliis, breviora tamen & utrinque latiora, nec vel tenui illa Promiscue lingue infernâ parte donata, sed instar mæculæ glabra & virentia.

Ex hujus femine Clusio natæ sunt plantæ, caule, foliis, radice matrem planè referentes, quarum una tertio anno florem dedit, matris flori quidem concolorem, sed simplicis sex foliorum serie constans. Altera autem Byzantina prioris florem imitantem, h. e. simplicem octo foliorum seriem habentem, colorem tamen magis rubrum & saturum, & ad nigredinem quodammodo tendentem: Tertia florem plenum tulit matri concolorem, vel etiam majorem, & singulis annis cornicula five nuce, quarum aliqua semine prægnante fuit.

Cæterum flos hujus plantæ omnium quos novimus multiplici foliorum serie constantium speciosissimus est & maximus, foliis numerosissimis compositus, non diu tamen durat, verum intra sex aut octo dies postquam aperitur desinit.

12. *Pæonia flore pleno rubro minor* Clus. J. B. *flore pleno rubro minore* C. B.

Clus.

Folia hujus alterius foliis haud absimilia; *Flor* tamen ejus flore minor, nec adeò plenus, illi parè qui carni coloris plenus est par, non minùs tamen saturi rubri coloris quam majoris, sed cujus *folia* inferiora venis quibusdam nigricantibus aspersa conspiciuntur, medium florem occupant cornicula nullis staminibus obfita.

13. *Pæonia peregrina flore saturè rubente* C. B. *femina Byzantina* Park. *parad. Byzantina* Ger. *emac. Byzantina prior* Clus.

Folia habet præcedentis foliis non dissimilia, paulo tamen crassiora; *caules* illi similes aut ampliores, *florem* summo fastigio sustinentes unicum, simplicem octo, decem, aut interdum plurium foliorum texturâ constantem, non purpureo, sed rubentium & elegantissimorum; *radicem* multum nodis oblongis, five Alphonelinis bulbis præditam Pæoniæ feminae instar, exterius pallidioribus.

14. *Pæonia peregrina flore dilutè rubente* C. B. *Byzantina altera* Clus.

Hujus germina recens prodeuntia non rubent ut in priorè, sed ex albo vireunt, ut etiam caules & foliorum pediculi, quæ in illo initio rubent. *Folia* superiore dilutius virentia levique, superne & infernè non minùs quam superioris splendent. *Flor* etiam paulò major dilutior magisque florido colore præditus est: ejusdem silique breviores, femina rotundiora, minùs nigra & splendens. Hæc non adeò liberalis est in proferendis floribus ac superior.

Utraque femine Byzantio misso nata est.

Florèt Maio cum aliis Pæoniæ generibus, aut cum illa florere desinant.

Tempus.

Cùm Clusio ex femine Pæoniæ feminae vulgaris flore pleno rubro enatæ sunt tres varietates, suspicamur, imò fidenter affirmamus, nonnullas ex superius traditis Pæoniis non species distinctas esse, sed varietates tantum, quæ sationi & culturæ originem suam debent.

CAP.

CAP. VI.

De Helleboro nigro.

Hellebori etymon superius tradidimus in capite de Helleboro albo.

Hellebori nigri notæ sunt folia digitata, flores non decidui, si modò flores seu florum petala, & non potius floris calyx dicenda sunt folia illa lata, speciosa, alba, purpurascens unguibus, quæ florum petala vulgò habentur, floris autem petala tubulosa illa foliola virentia quæ stamina & capitulum velut corona cingunt, quæ foliis prædictis calycis occultantur: radices cathartice.

1. *Helleborus niger verus* Ger. Park. *niger flore albo* C. B. *niger flore albo, interdum etiam valdè rubente* J. B. *True black Helleboe, or Christmas-flower*.

J. B.

Radicem habet numerosis fibris, vulgari paullo crassioribus donatam. *Folia* à radice pediculis spithamæo, crasso, succulento, tereti, punctis purpureis ut Dracunculi majoris notato appensa, divisa ut plurimum in folia novem, viridantia, levia, rigidiora, crassioraque quam in vulgari flore viridi, lata, obtusa, ferrata, in extrema folii ora & paulo inferius, crenis autem viduâ reliqua portione tota: pediculi singularium foliorum, ut & aversi folii nervus, purpurascens. Inter folia floris occultantur, pediculo plurimum palmari & sesquipalmari, succulento & maculoso, ex foliis quinque candidis, ungue purpurascens extrinsecus, subrotundis, striato venularum discursu præditis. Ad floris imum folium oblongum integrum, pauloque inferius aliud tanquam vagina, interdum diffusum in plura. Floris medium occupant staminula multa latea, brevioraque, cum corona decem, duodecimve tubulorum virentium. Succedunt silique corniculatæ intortæ, septenæ, in quibus semen parvum, rotundum nigrum: fit interdum ut eunte in semina floris ejus folia colorem contrahant ferrugineum tam intra, quam extra. Aliquando florem habet valdè rubentem, interdum albi pro anni constitutione.

In Alpibus non longè à Ponteba copiosum invenitur. J. Bauhinus se cum in variis sylvis Locni, observasse tradit.

In horto Blasensii aliam hujus speciem invenio quam Helleborum nigrum flore rosco, minorem *Alia Species*. Belgicum vocant; qui omnibus suis partibus, foliis, caulibus, flore, præcedente minor est; flore ex albo rosco.

Purgat potenter humores melancholicos, utile per consequens medicamentum est omnibus affectibus inde originem trahentibus, quales, Mania, Insania, Hypochondriaca passio, Elephantiasis, Herpes, Cancer, Quartana, Vertigo, Epilepsia, Apoplexia, Scabies. Sed cautè & nonnisi robustis, ut violentiam quam exercere aptus natus est, exhibere conducit. In decocto tamen minus est periculi. Corrigitur mastiche, cinnamomo, aniso, fenicè & sim. *Schedo*.

Alii Helleborum nigrum rectè præparatum innoxium esse medicamentum scribunt, ut tuò pueris, gravidis & debilibus corporibus dari possit.

Dosis in substantia à gr. 15. ad 3j. ʒij. robustissimis etiam ʒj. in infuso vel decocto à ʒj. ad ʒij. Exhibetur vel substantia ipsius, vel infusum, vel decoctum. Substantia exhibetur, 1. Formâ pulveris fumendo Helleb. nigri ʒij. zingib. multich. rosar. rubr. cinnamom. anis. ana gr. 4. Milce in jusculo.

In pueris sume ʒj. 2. Formâ pilularum, formando ex prædicto pulvere cum Syropy idoneo pilulas. 3. Formâ placentalium: vide Le Brun. 4. Formâ cydoniati. V. eundem, apud quem & reliqua.

Vis omnis hujus radicis est in cortice aut fibrillis rejectâ medullâ. Optimè corrigitur Caryophyllis aromaticis. D. Palmer è dictatis D. Hermannii Horti Leydenis præcetti. Jo. Hartmannus in fluxu mensium nimio Cingulum ex foliis Hellebori nigri compactum ita ut folia recentia affluantur fasciæ, circa lumbos corpori applicat.

2. *Helleborus niger hortensis flore viridi* C. B. *Helleborastrum* Ger. *Helleboraster minor flore viridante* Park. *Elleborus niger vulgaris, flore viridi vel herbaceo, radice diuturna* J. B. *Beaars foot*.

J. B.

Hic tum ab *hortensis flore albo*, tum ab *adulterino* manifesto discrimine sejungitur: licet enim radices fibrosæ, nigre, eaque numerosæ similitudinem magnam cum *hortensis flore albo* insinuent, dissimilitudinem verò cum *adulterino*, reliqua tamen plantæ facies differentie fidem faciet. *Folia* enim ampliora, viridis herbacei, teneriora quam illorum utriuslibet, in plura segmenta conciduntur, singulæque lacinie in acutum mucronem, non obtusum more *hortensis flore albo* desinunt, in ambitu serratæ, nec tam saturo colore tinctæ, nec tam rigide ut adulterini. Jam verò flores pediculis palmariibus & dodrantalibus herentes colore sunt herbaceo, adulterinis Ellebori æmuli, quinque majoribus foliis constantes, umbilicum obfidentibus apicibus crebris pallecentibus. Semen corniculis aliquot surrectis conjunctisque aliorum more continetur.

In montibus Euganeis, inque monte illo excelsò cui inedicatur S. Marini urbs, decem circiter Locni, mill. pass. Arimino distans, observavimus.

Folia cerevitiæ per ares aut quatuor horas infusa & pota, jejuno ventriculo, tribus matutinis, in *Vires*, signe prophylacticum censetur adversus variolas alioque morbos contagiosos. D. Johnson.

o o o

Pul.

Pulverem foliorum excoriatiorum, pauca quantitate, verminantibus pueris exhibent nostrates, vel in potu aut iulculo, vel in sicu, &c.

3. *Helleborus maximus* Ger. *maximus* sive *Confligo* Park. *Helleborus niger fetidus, Confligo* Plinii lib. 27. cap. 9. C. B. *Elleborus niger sive fetidus adulterinus, etiam hyems virens* J. B. *Ap. tom. 3.*

J. B.

Planta est cubitalis, odoris virosi, radice fibrosa, obliqua, cortice subnigro, nonnihil cum acrimonia levi amaricante, lignosam & duram medullam obducens: caule tereti, quem investit primum cortex mixto cum virore rubellus, alter pallide virelens, cui subest caulis lignosus, copiosam medullam viridantem complexus: folia pediculis palmaribus appensa, densissimo stipatu caulem ambiunt, in tria, quinque, saepius novem folia subdivisa, longa, striata, atrovirentia, in ambitu serrata, nullis intermedium crenis incisa, dura, rigida, nervo per mediam longitudinem valde conspicuo decurrente, à quo utrinque in latera obscuriores venulae prodeunt: at superiora folia, ut in pauciores portiones sunt divisa, ita & latiores sunt tum portiones ipsius folii, tum pediculus. Ex alis prodeunt ramuli multi dilute virentes, ob mollitiem floris ponderi imparum deorsum reflexi, paucis foliis pallidulis parvis, integris donati; quibus insident flares singuli, bini, terni, quaterni, ovales ferè, nec ita ut in *Hellebori* expansi, ex pediculis semipalmatis quadrantalibusve, ex foliis quinis herbae, extremè orà cum le magis explicant rubente, striatà compositi: in medio stamina plurima, capitulo sulcato exalbidò, extra quæ intra floris calathum, quatuor, rarius tres aut quinque, cæci tubuli concavi, magis virentes, brevioræque quam staminula, oris fimbriatis, leviter interdum purpurantibus: penitissimum floris medullitum occupant *cornicula* Aquilegiæ vel *Hellebori*, bina ternæve, tuberculo innixa, in quibus semen.

In Germania, lateribus montium quos elucatur Rhenus, inter Coloniam & Moguntiam copiosissimum observavimus & alibi in montibus regionum transmarinarum.

Veratrum nigrum 4. peregrinum Clusii, Helleboraster maximus alter Clusii Park.

In paucis à præcedente differt, nimirum foliis paulò attrioribus, & florum oris ex purpura nigricantibus, præsertim trium interiorum petalorum: idèoque nos specie diversum nondum agnoscimus.

Tragus & Dodonæus venenatam qualitatem huic plantæ tribuunt, idèoque ab ea cavendum monent.

Vires.

Radices hujusce particulam in pecoribus mendendis auriculæ perforatæ inserere soliti sunt Veterinarii antiqui. Recentiores omnibus ferè corporis jumentis partibus radicalem cam insingere solent, quavis etiam de causâ laborantis. Quamprimum etiam jumentum aliquod parùm latè vivere intellexerint, ad hoc medicamentum tanquam ancoram confugiunt, & plerumque successus votis respondet. *Kyberu* apud Tragum: qui tamen Veterinarios *Genzebaccenses* non Confligine, sed *Helleboro nigro* Dioscor. ad hanc rem uti ait. Germanos Veterinarios nostri etiam imitantur in hujus radices vel caulis usu.

4. *Helleboraster alter trifolius spinosus* Park. *Helleborus niger trifoliatu* hort. Farnel.

Folia tripartitò divisis, durioribus & rigidioribus; denticulis circa margines asperioribus & pungentibus incisís; & floribus pallidius virentibus à præcedentibus abundè distinguitur: cætera cum eis convenit.

In hortis curioforum enutritum vidimus, locum ejus natalem ignoramus.

Folia singulari Laurinis comparat & magnitudine & substantiâ & figurâ Petrus Castellus. Caudem ei attribuit cubitalem, teretem, digiti crassitudine, foliis circumcirca vestitum: Flores in summis caulis & ramulis *Hellebori nigri* vulgaris, dilute virentes, aut subalbidos.

Tempus.

Incipit florere Novembri, & in Martium & Aprilum usque florens perseverat: quilibet autem flos apertus & in suo vigore perdurat ultra quadraginta dies.

C A P. VII.

De Fraxinella.

Fraxinella à foliorum cum Fraxineis similitudine dicta est.

Folius Fraxini, floribus in spica speciosis, seminibus magnis nigris splendentibus ab aliis plantis discernitur.

Fraxinella. Officinis Dictamnus J. B. *Dictamnus albus vulgè sive Fraxinella* C. B. *Fraxinella* Ger. Park.

J. B.

Radices candidæ sunt, variòque implexu multifidæ: unde emergunt quotannis scapi plurimi, scilicet quicubito proceriores, hirsuti, rubelcentes, [in ea tamen specie quæ florem album profert pallidè virentes]

virides *J.* medullâ multâ farcti; foliis vestiti nullo ordine positis, alatis, tribus vel quatuor pinnarum conjugationibus ad costam annexis cum impari in extremo costam terminante, Fraxini similibus, superne atro-virentibus, inferne dilutioribus & splendentibus, laurinis aequalibus, crenatis. In summis scapis florum thyrsi pulcherrimorum ex intervalis positum, odore gravi, foliis quinque ex albo purpuralescentibus, striis saturatioribus notatis, aversæque parte nonnihil hirtis conflantibus, fibris ongis recurvis, densis numero, purpuralescentibus, subque apicibus luteolis ex purpureo herbidis, mutatis micantibus granulis atro-purpureis, resperitis, medium obidentibus, unâ cum stylo pentagono pericarpio insidente, quod in plures filiquas seu theculas dividitur. Semen nigrum, lucidum, paulo majus quam Mili Solis.

In praruptis montium Rheno fluminis vicinorum hanc non semel observavimus. Floret Junio, *Locus.*

Radix (quæ sola ferè in usu est) cardiaca & alexipharmaca censetur, contra pestilentia contagia utilis, quoquo modo sumpta. Autoritate Matthioli valet adversus venena, & venenosorum animalium ictus. Necat interaneorum vermes drachmæ pondere hausta. Datur contra frigidos uteri morbos: nam & menses & urinam movet, partum adjuvat, secundas & emortuum fetum educit tum supposita, tum cum Pulegio suffusa, tum ex vino meraco 3ij pondere pota. Valet quoque ad alvi torfiones, & ad eciendos renum calculos.

Additur quoque utiliter in potionibus internorum vulnerum. Datur comitialibus & aliis cerebri affectibus.

Aquam destillatam pro Cosmetica habent Romanæ mulieres, & utuntur in inflammationibus oculorum. Ex his apertum est neutiquam posse esse succedaneum veræ Dictamni (inquit Casp. Hofmann.) Verum cum acris sit & amara, non video cur non eadem possit præstare quæ Dictamnus.

Silique & flores contactu pruritum faciunt, & in calidioribus regionibus cutim exulcerant. Variat floris colore albo.

C A P. VIII.

De Althæa lutea seu Abutilo Avicennæ.

Folius Althææ mollibus, floribus è foliorum alii exeuntibus luteis, ab aliis hujus generis discernitur. Affinis & similis est Alceæ Venetæ, Sabdariffæ, Bammie moschatæ aliisque Alceis accenseri solitis plantis exoticis pentapetalis, cum conceptaculis in quinque cellulas dispersitis: verum in hac thecæ disjunctæ sunt & tantum contiguae, non conjunctæ unicum efficientes vasculum, ut in illis.

1. *Althæa lutea* Ger. *lutea* sive *Abutilon Avicennæ* putatum Park. *Al. Theophrasti flore lutea* C. B. *Theophrasti flore luteo, quibusdam Abutilon* J. B. *Yellow galloway*.

J. B.

Cum Althæa vulgari de mollitici palma certat quod Abutilon vocant, radice parvâ, albâ, fibris aliquot adnatis donatâ, subdulci. Caulis foris tomento molli totus est oblitus, pingue quid attritentis manibus allinens, incanus: cortici, qui facillè delibatur subest lignum Saliginis instar candidum & durum, medullam succulentam viridem continens. Ex caule folia nullo ordine nascuntur, pediculis palmaribus & minis, lata, circinata rotunditatis, nisi in mucronem acutiorem desinenter, lanugine incana & insigniter molli obducta: ex horum alii rami producuntur: indidem flores itidem prodeunt Caryophyllatæ aquaticæ, intensè crocei, striati, pentapetalis, medium occupantes apiculorum lutorum glomere: totum verò florem complectuntur quinque folia incana, lanuginosa. Succedunt tomentosa capitula, Juglande paulò minorâ, suprema parte plana ferè ex decem aut duodecim folliculis latiusculis, compressis, in mucronem acutum desinentibus, in orbem juxta positissimis: in quibus semina semicircularia ferè, compressa, fusca, medullâ albâ, dulci.

Annua est planta, non diu durans. In hortis feritur. C. Bauhinus inter Ferrariam & Bononiam observavit ad duos cubitos excrecentem.

2. *Althæa Theophrasti similis* C. B. *Abutilon Indicum Camerarii* Park. *Abut. Indicum* J. B.

J. B.

Flore est pallida, subcandido, sive medio luteo, pediculis nixo subhirsuto, sicut & novella folia ac caulis, non tamen ejus ad tactum mollitici quâ vulgò notum Abutilon Italicum. Pediculi in fibras divisi foliis venulis sparsas subministrant spicas, in aversa parte folio existente pallidiores, internæ verò saturatius virent. Caulis penes internodia subhirsutissimus. Florem excipit folliculus subniger, stellatim compactus, semen quoque continens nigrum: Exterior involucrium ex viridi flavescens. Radix pallida fibrosa.

CAP. IX.

De Caltha palustri.

A. *Caltha palustris* J. B. *palustris vulgaris simplex* Park. *palustris flore simplici* C. B. *palustris major minor* Ger. *Sparganthis*.

Radix plurimis fibris majusculis albenribus, è foliorum marcescentium alis egressis, fibrillis tenuibus capillatis confitat. *Folia* ima, quæ è radice exeunt, pediculis longis [semipedalibus aut dodrantalibus,] insident, fistulosis, Chelidonii minoris similia, verum multo majora, non maculosa, profundiore circa pediculum sinu, per margines crenata, glabra atrovirentia. *Caules* ab eadem radice plures, dodrantales aut pedales, teretes, glabri, concavi, geniculati, ramosi, foliis paucis singulatis positis, iis quæ è radice exeunt similibus, sed brevioribus pediculis insidentibus vestiti, ad singula genicula in duos ramulos divisi, quos membranacea sua basi amplectitur pediculus folii quod ad singula genicula adnascitur. *Floris* in summitatibus caulis & ramulorum singulorum singuli pentapetali, speciosi, flavi aurei, plurimis in medio staminibus & apicibus concoloribus, calice nullo: Floribus singulis plurimæ succedunt *siliquæ* seu *corniculæ* radiatim sitæ, quæ per maturitatem superiore parte dehiscunt, & binos seminum eidem superiori parte adnascuntur ordines ostendunt. Sunt autem femina oblonga, qua siliquæ adnascuntur viridæ.

Ad Rivulus inque palustribus & aquis ubique ferè nascitur. Habetur in hortis culta flore pleno.

Locus.

CAP. X.

De Aconito foliis & flore Ranunculi.

Hæ plantæ à capsulis seminalibus toto genere à Ranunculis differre, & ad hanc familiam pertinere deprehenduntur, nec tamen vera & genuina Aconita sunt, cum nec caulibus, nec floribus, nec seminibus cum eisdem conveniant, imò totus plantæ habitus ab Aconitis diversus est; sed sum & proprium genus constituunt.

A. 1. *Ranunculus globoseus* Ger. Park. *parad. flore globoseo, quibusdam Trollius flor* J. B. *montanus*. Aconiti folio, flore globoseo C. B. *The Globe-flower* of *Notcher-gobions*.

J. B.

Radice nigram, fibrosamque Hellebori æmulam habet: *folia* ferè Aconiti, in quinque segmenta divisa, idæ, ad ipsum usque pediculum dodrante longiore, nisi quod folia in caule nullo pediculo cauli adnascuntur, consimiliter tamen divisa. *Caulis* sesquicubitalis, lavis, inanis, ramosus, *floris* sustinet vulgari Ranunculorum sorte majores, iis tamen concolores, sed minus micantes, decem aut duodecim foliis constantes, intrò modicè reflexis, ut sessilem globum imitentur. Floribus succedunt *siliquæ* seu theculæ plurimæ, arcuè stipatæ, *seminibus* parvis rotundis splendentibus replete, quæ per maturitatem summâ parte dehiscunt & semina effundunt.

Ad latera montium, & in pratis montosis in Septentrionalibus Angliæ, inque Cambria copiosissimè. Ob floribus venustatem in hortis colitur, quibus facile assuecit.

Notandum (inquit J. Bauhinus) Matthiolum tribuere suo Aconito flore Ranunculi usum & vires Lycocotoni, quas nostro inesse Ranunculo globoseo flore vix credimus. Potest tamen in Animalibus fieri periculum. Schwenckf. quidem cæteris Ranunculis hunc minus acrem ait, propterea minus calefacere & ficcare.

Locus.

Vires.

2. *Aconitum hyemale* Ger. Park. *unifolium lutesum bulbosum* C. B. *Ranunculus cum flore in medio folio, radice tuberosa* J. B. *Winter Wolfs-bane*.

J. B.

Rara est elegantia hujus plantæ, quippe quæ nullum producit *caulem*, sed ex *radice* tuberibus, si adulter sit, Anemones modo inæqualibus articulata, alias Staphylodendri nucem magnitudine duntaxat adæquante, exterius nigra, acri admodum gustanti, *Dod.* fervente *Camer.* fibris nonnullis capillatis, *pediculis* aliquot promit palmares vel etiam dodrantales, teretes, cavi, nudos, præterquam quod extremum in umbilicum inferitur folii, quod pediculo singulare insidet, circumscriptione rotundum ferè, sed ad pediculi usque commisionem multifidum, in radios stellatos subdivisus scdum, glabrum, splendendum, saturo virore tinctum; è cujus medio sessilis sine pediculo *subdivisus* scdum, Ranunculi, luteo aut fulgore, vel ad virorem declinante, sensu longiusculis foliis constants, medium obfidentibus numerosis fibris, apicibusque luteis: horum delapsam excipiunt corniculatæ *siliquæ* Aconiti vel Hellebori nigri, quatuor aut quinque cretæ. *Semen* siliquis inclusum, rotundum compressum, flavescens.

Non ab re *Anemone Bononiensis* nonnullis dicitur, quippe circa Bononiam & per totam etiam Lombardiam copiosissimè provenit, Februarii mensis initio florens.

Radice

Locus & Tempus.

Radice cum magna prudentia exhibitam purgare perhibet Camerarius: sin verò non ritè aut ni-viret. mia quantitate usurpetur, esse valde nocuam.

CAP. XI.

A. *Plantago aquatica minor stellata* Ger. emac. *aquatica stellata* C. B. *agrat. minor muricata* Park. *Damaconium stellatum Dalechampii* J. B. *Star-headed Water-Plantain*.

J. B.

Aquaticæ Plantaginis fibrosas radicales in nodum collectas possidet, unde palmaribus nixa pediculis *folia* exeunt, Plantaginis aquaticæ æmula, multo minoræ, & ad pediculi inferionem interdum pinnata. Coliculi plures, sesquipalmares aut dodrantales, teretes, inanes, nodis ex longis intervallis geniculati; è quorum articulis inque summo caulium fastigio radiati in orbem exeunt pediculi unciales, quorum unicuique insidet quinim sensimve radiorum stella palcherima Aizoi peregrini *Cam.* stellæ æmulans. Harum stellarum radii nihil aliud sunt quam siliquæ seu vascula membranacea semen exile subileum continentia.

In aquis stagnantibus sed rarius invenitur: in stagno seu piscina quadam secus viam publicam, ad ingressum Rurnfordiæ oppiduli in Essexia copiosè oritur.

Parkinsonus huic plantæ flores albos tripetalos tribuit.

Locus.

CAP. XII.

De Junco florido seu Gladiolo palustri.

Hujus notæ sunt folia graminea, triangula, caules nudi, flores in umbellam in summo caule dispositi: Planta est singularis & sui generis bulbosis affinis, esse videtur; caule & florum situ ac forma ad Moly accedit.

A. *Junus floridus* J. B. Park. *floridus major* C. B. *Gladiolus palustris* Cordi Ger. *The flowering Rush* of *Water Gladiol.*

Cord.

Radices habet duas, quarum gracilior & nigrior descendit: crassior verò in superficie ferè terræ transversa fertur utrique: propagines aliquot & multæ fibræ adnascuntur. Habent radices saporem dulcem & glutinosum. [Radix quam crassior vocat, est (ut mihi videtur) radices pars recentior & hujus anni, quæ ut progreditur supernè folia, infernè fibras albas majusculas emitit.] *Folia* erigit multa, mollia, spongiola seu porosa medullâ, triquetra, longa, ad exortum concava, & membranæ appendicibus caulem aliquousque amplexa, lupina parte versùs apices planiora. *Caulis* bicubitalis & altior, teres, glaber, spongiosus, non tamen concavus, foliis nudus, in cacumine *floris* plurimus gestans in umbellæ formam dispositos, pediculis semipalmaribus nudis tenuibus fultis. *Floris* autem hexapetali sunt, è carne purpurantes, tribus exterioribus petalis carinatis & majoribus, quæ calycis esse videntur; tribus interioribus minoribus. *Vasculum seminale* sex thecis seu loculentis confiat, purpureis, in summo corniculatis, semine intus minutissimo repleto. Vasculum isthoc in medio flore circumstant *stamina* circiter novem, alias longis purpureis, alias brevibus apicibus capitata, peristylulo flavo atrectantium digitos inficientibus. Umbellæ basin tria insignia acuta foliola circumstant.

Nascitur autem (inquit Cordus) pinguis limosis & humentibus locis, quò fluviorum inundationes pervenire possunt. Apud nos plerumque in ipsi fluviorum alveis in limo propè ripas.

Junus floridus minor C. B. Park. huc non pertinet.

CAP. XIII.

De Aconito.

Aconitum dictum Plinio ab *Aconis*, quoniam in nudis cautibus crescit; Theophrasto ab *Aconis* pago Marianlynorum. Prius erymon Ovidius probat cum dicit,

Quæ quia nascuntur dura virona caute
Agrestes Aconita vocant.

Ooo 3

Alii

Alii novem quidem à cautibus deducunt, sed diversam ejus rationem assignant, quoniam sci. huic plantae eadem vis in morte effert, quae cohibet ad ferri aciem deterrendam, statimque admodum velociter sentitur. Plin.

Aconiti notæ sunt folia circumscriptione subrotunda, laciniata, flores cucullati, semina rugosa, vis in plerisque saltem speciebus deleteria.

1. *Aconitum magnum purpureo flore, vulgè Napellus* J. B. *Acon. caruleum, seu Napellus* 1. C. B. *Napellus verus caruleus* Ger. *verus flore caruleo* Park. *Wietz Helmet-flower* & *Spontis hood*.

7. B.

A radice (inquit J. Bauhinus) Napi parvi magnitudine, nigra, fibras è lateribus producente, caules emittit plures, bicubitales & altiores, teretes, laeves [versus summam tamen partem lanugine brevi pubescent] medullâ fæctos, rigidos, fractu contumaces, ab imo ad summum folia cinctos crebris, alterno aut potius nullo ordine positis, pediculis longis, lupina parte canaliculatis infidentibus. Sunt autem folia obscure viridia, glabra, nervosa, in quinque insigniores lacinias ad pediculum ferè divisa, rhagis sci. aut profundius laciniata quàm in quavis alia Aconiti specie, singulis lacinis primariis in plura segmenta angusta, acuta profundè diffectis. In summo caule flores existunt crebri, velut in spicam digesti, singuli pediculis uncialibus infidentes, quinque petalis compositi, quorum supremum galeæ aut cuculli monachalis in modum concavum, stylos duos occultat, duo lateralia latiora, infra duo florem medium occupant. Sunt autem flores cœrulei, saturationis venis striati, intus pilis obfusi. Succedunt thecule, non tres semper, sed quatuor aut plures, oblongæ, glabræ, semina multa continentes per maturitatem nigra, rugosa.

Vires.

Facultate est hominibus aliisque animalibus exitialis & perniciofa. Evidenti, sed perquam miserrabili experimento id Antverpiæ olim compertum in recenti adhuc est memoria (inquit Dodonæus) Cum enim ab imperitis hujus inter acetaria illata essent radices, quicunque eas ederunt, mox fevillimis corrupti symptomatis, brevi vitam cum morte commutaverunt. Quin & Turnerus perhibet, Gallos quoddam Antverpiæ pro Imperatoria in acetariis, comestis Napelli radicibus intra biduum omnes obisse, exceptis duobus histrionibus, qui eas revomerunt. Est utique Napellus venenorum præstanteorum facili principis.

Animal quod Napello nutritur, ejusque Bezoar seu remedium specificum ab Avicenna perhibetur, misse fit in aulca inter Botanicos non convenit. Consule Dodonæum & J. Bauhinum.

N. Napellus in jugis montium Alpinorum nutritus vires admodum noxias exercet, delatus autem in hortos parum suis venenis operatur: quod experimento confirmat D. Martinus Bernhardus à Berniz in Ephemer. Germ. Ann. 2. Obferv. 42.

Idem confirmat Pet. Joh. Faber in Panth. l. 1. cap. 43. Cicuta, inquit, & Napellus, quæ versus meridiem in montibus Pyrenæis venenata sunt, ita transplantentur versus loca Septentrionalia & humida omnem malignitatem deponunt. Observationes has transiit D. Tancrèd. Robinsonus. Ego tamen non libenter vellem in memetipso experiri Napelli in hortis culti vires, mihi enim masticatus, linguam nonnihil stupefecit; qui tamen stupor non statim sentiebatur.

2. *Aconitum Napello simile sed minus, caruleum, præcox* J. B. *Ac. violaceum seu Napellus* II. C. B. *Ac. Lycopodium præcox* Park. *Ac. Lycopodium IV. Tauricum* Cluf. *Ac. violaceum* Ger. emac.

7. B.

Unius aut duorum cubitorum proceritatem assequitur, caule gracili subhirsuto & subrubente, non ita recto. Folia Napelli, minus tamen crebrò parita, licet in quinque lacinias profundas, primarias divisa, quarum singule rursus varietè subdividuntur, colore atrovirente [superne] ex pediculis duas trèsvincias longis. Flores cœrulei, cucullati, pilosi, quorum galea lingulas duas occultat purpureascentes, quorum capitulis impositus utriculus liqoreum mellum continet: duæ horum alæ superpremo suo margine galeam ingreditur, infimos margines excipiunt duo subiecta folia, quorum quatuor complexu comprehenduntur atro-purpureorum flammium villi. Radix subest nigra, oblonga, fibrata; [exiguè Napi instar Clusio.]

Locu.

Invenitur in Tauricis montium jugis non procul à Salzburgo, ubi floret Julio; in hortos translatum maturius, citius Napello, à quo difficulter discernitur, inquit J. Bauhinus.

3. *Aconitum spica florum pyramidalis* Morif. Prælux. pyramidale multiflorum Hort. Paris.

Morif.

Quoad radices & folia aliorum Aconitorum more provenit. Solummodo spicam fert florum caruleorum cucullatorum, ad basin latiorum quæ tandem in mucronem definit pyramidis instar. Quæ notâ quam facillimè à cæteris suis fortis distinguitur.

4. *Aconitum caruleum Autumnale* Park. *Lycopodium Autumnale Napello simile* J. B. *caruleum Napelli flore* C. B.

Cluf.

Folia hujus media quodammodo sunt inter Aconiti radice bulbosa seu Thoræ Italicæ, & Acon. Neubergeri: folia Thoræ quidem Ital. foliorum quasi amula, nonnihil tamen ad Acon. Neubergeri cili foliorum formam accedentia, nec illius minus ampla, atrâ viriditate splendens superne. Caulis illi bicubitalis, crassus, firmus, striatus, virefcens & splendens, summo fastigio florum spicam Acon. Neubergeri.

Neubergerio ferè similem gestans, quibus etiam succedunt pares filique seu capita, & simile semen. Radix illius etiam radici par, perennis, & multis ad latera adnatis se propagans.

Floret feriùs, nempe Augusto. De loco natali nihil habet Clusius.

In sepibus non longè à Memmingæ Sueviæ urbe invenimus Aconiti speciem medio Augusto florentem, bicubitalem & altiore, valde ramofum, foliis minus diffectis quàm in Napello, cui figura quam habet Parkinsonus satis aptè responderet; tempore florenti cum hoc etiam convenit.

5. *Aconitum Lycopodium Napello simile, Neubergeri, foliis lasioribus, flore purpureo* J. B. *Aconitum purpureum seu Napellus III. C. B. Acon. purpureum aliud Park. Ac. purpureum Neubergeri* Ger. emac.

Cluf.

Latoria vulgari Napello habet folia, licet similiter incisa & laciniata, magis atra similiter & splendentia: caulem rectum, firmum, rotundum, trium interdum cubitorum altitudinem æquantem, & in multos ramulos superiore parte sæpenumero divilum, qui flores spicæ instar congestos ferunt, colore purpureo, Napelli vulgaris floribus planè respondentibus, hoc est quatuor foliis constantibus, quinto veluti galeola supereminente, & bina circumvoluta instar litui cornicula occultante: flammium tamen media congeris magis fusca est. Florum spica in extremo caule nascens, reliquis oblongior est, & magis expansa. Singulis floribus terna succedunt cornicula, interdum quaternæ aut quina in caput unum congesta, semen atrum & inæquale continentia. Radix illi, vulgaris Napelli instar, parvo Napo similis, cui in lateribus adherent alii Napi, fibræ præditi, quibus se propagat.

Crescit in Montis Neubergeri ducatus Stiriae jugo, ad vaccarum stabula. Floret Julio.

Locu.

6. *Aconitum Lycopodium Lynceanum Napello simile* J. B. *Acon. comâ inflexâ, foliis angustioribus* C. B.

Cluf.

Medium quodammodo inter vulgarem Napellum & genus Aconiti præcedens est: folia enim illis simillima obtinet; caulem inter illos medium, infirmiore tamen, & superna parte aliquantulum nutantem: flores utriusque floribus proflus respondentibus, nisi cassi supra quatuor folia emittens magis sublevaretur & haret, rostroque magis mucronato esset: semina in ternis corniculis simul junctis similia: radice etiam non multum variantem.

Est Lynceanis montibus erutum Clusio missum est. Floret cum superioribus, aut paulò etiam Locu.

7. *Aconitum caruleum minus, seu Napellus minor* Park. C. B. *Acon. Lycopodium caruleum parvum* Ger. *Acon. Lycopodium flore caruleo, galeâ elatiore, radice bulbosa* J. B. *Acon. Lycopodium X. Thoræ Italicæ* Cluf.

Cluf.

Præter fibras, quibus subinde radicatam terræ haret, bulbos gerit turbinatos, è quorum basi fibræ alæ exeunt. Folia ex caule alternatim producuntur, mediocri amplitudine, quæ in quinque profundas lacinias, rursus levius subdividas, confiduntur, splendent virore prædita, subhirsuta: flores galeati, rari, casside longam erigunt, colore dilute cœruleo.

Ex Italia ad Clusium transmissa est. Uberrimè nascitur ad Monasterium Neubergeri, secundum torrentem qui Monasterium alluit, &c. V. Cluf. Hist.

Locu.

8. *Aconitum Lycopodium flore maximo* J. B. *Acon. caruleo purp. flore maximo, seu Napellus IV. C. B. Acon. maximum Jadenbergeri* Ger. emac.

Cluf.

Folia habet in quinque lacinias alæ divisa, & illas denuò in ambitu concidas, Thoræ Italicæ foliis interdum adeò similia, ut si quis plantas antequam in flores abeant conferat, nullum ferè discrimenprehendere queat, nisi Italicæ Thoræ splenderent, hujus minime: Caulem bicubitalem nonnunquam, rotundum, non valde crassum, firmum tamen & rectum, ex viridi purpurascens, superne quinos aut senos ferentem flores, inter omnia Lycopodi genera maximos, quatuor foliis ut reliquorum generum constantes, supereminente galeâ longè majore & uncialis aliquando longitudinis, elegantis è cœruleo purpurei coloris, sub qua bina longa cornicula, extima parte latiora, & litui Veterum Romanorum ferè instar inflexa, coloris dilutius purpurascens teguntur, flammium nigris medium florem occupantibus. Floribus succedunt cornicula ut in reliquis, sed majora, semen inæquale & fuscum continentia. Radix parvi Napi formam æmulatur, nigricantibus fibræ prædita: alias præterea similes radices lateribus adnatas habet, tenuioribus adhuc fibræ, quæ singulis annis adhuc recentes caules proferunt: sed etiam infimi caulibus adnascuntur tubercula, non secus ac in Italia Thoræ.

Sponte provenit in Jadenberger altissimo totius Stiriae monte. Floret Augusto. Copiosè etiam Locu. oritur in quodam Schutzeberg jugo quâ difficillimè est ascensus.

- * 9. *Aconitum maximum* comā nutante Park. *Lycōst.* comā nutante maximum J. B. maximum nutante comā Ger. inflexā comā maximum C. B.

Clus.

Trium interdum cubitorum altitudine affurgit, caule tamen satis gracili, rotundo, superiore parte, in multos ramos diviso & nutante. Summo caule longam *spicam* fert, Napelli vulgaris floribus similium, sed paulo diluore purpura splendentium, quorum singulis succedunt *cornicula* & *semina* qualia praecedunt. *Folia* ampla & oblonga, in multas tenues profundasque lacinas magis dividuntur quam in ullo praeter id quod Delphinii flore dicitur Acon. genere, quae superne quidem atrā viriditate praedita sunt, non splendent tamen. *Radix*em habet crassam & longam, Napi ferè magnitudine, foris nigricantem, & per intervalla multis fibris donatam, & superiore parte in multa capita exuberantem, in quibus caules emergunt, subinde tamen recentes exiguis Napos ad latera enatos habet, quibus se propagat.

Lec.

Primum ex Italia ad Viennam delatum est & Clusio communicatum.

10. *Aconitum Lycōst.* *caruleum* calcari magno J. B. *Acon. caruleum hirsutum, flore Consolide regalis* C. B. *Acon. Lycōst. hirsutum flore Delphinii* Ger. *emac. Acon. flo. Delphinii* max. Park. *Acon. Lycōst. flo. Delphinii* 1. *Silefiacum* Clus.

J. B.

Altitudine vix cedit Napello, caule firmo, inani, purpurascēte, qui subhirsutus videtur. *Folia* Aconiti Lycōstoni lutei foliis simillima, in latera dissecta laciniis, hirsuta. Summus caulis in longam abit *spicam* *florum* pulcherrimorum *coruleorum*, longo, rostrato Aquilegiae vel Consolide regalis corniculo, libratis se Columbae aequali, cuius extremo hianti folia subfunt quaterna aliorum Aconitorum modo, & in horum medio *semina* multa. Ad florum verò exortum bina foliola angusta, seu cornicula quaedam erigunt. Hicce succedunt ternae junctae corniculatae filiquae, semen continentes nigricans, rugosum. *Radix* Clusio crassa, tuberosa, nigra, rugosa, concava, graviter olens, multis tenuibus, fuliginosaeque lanugine pubescentibus fibris praedita, ad quae latera secundum infimum caulem singulis annis novae germina repullant.

Lec.

Frequens est in montibus territorii Freywaldensis in Silesia, Augusto florens, at in hortos translatum Junio.

- * 11. *Aconitum Lycōst.* *flore Delphinii* Ger. J. B. *Acon. caruleum glabrum flo. Consolide regalis* C. B. *Acon. flore Delphinii minus* Park.

Dod.

Proceris affurgit caulis instar Napelli: *folia* variè similitur, & creberrimis incisuris divisa: *flores* secundum caulem superius veluti in longam compositi spicam, & puniceo ac obscuriore colore purpuream emulantur; formā ferè floris Regii, in posterius videlicet corniculum desinentes; Siliquae & semen ut majoris Lycōstoni lutei. *Radices* oblongae, crassae tres aut quatuor demittuntur, paucis adhaerescētibz filamentis.

12. *Aconitum folio Platani, flore luteo pallescente* J. B. *Acon. Lycōstomum luteum* C. B. *luteum Ponticum* Ger. *lat. Pontic. serotinum flore albedo* Park. an Ponticum *lat. praecox* ejusdem?

J. B.

Ex radice flexuosis, numerosis, nigricantibusque fibris cirriformis, implexis, satis jucundo odore praeditis constante *caulis* surgit leviter hirsutus, duobus cubitis altior, inanis, striatus, rotundus, tenuis, lentus & nonnihil flexuosus, in alas divisis. *Folia* ampla, quinquepartito primario divisa, singulis segmentis denuo subdivisis, superius ex atro virescentia, inferius albicantia. *Flores* ex pediculis uncialibus & pluriquam sextantalibus, quorum singulis apothecium foliolum oblongum interdum diffectum, septius integrum, lutei, aut ex luteo albore herbae, oblongi, concavi, inferius hiantes, & foliis quosque compositi, duobus lateralibus brevibus & latis, infimorum altero lato, altero acuminato, quinto in tibi modum concavo, in cuius intimo recessu duo cornicula, in spiram convoluta extremo, dorso brevem, huiusmodi canaliculum sustinentia, occultantur: ad quorum conum in floris hiatu *staminum* confpicitur congeries herbidiorum, apicibus vel albidis, vel herbidis, vel nigro mixto vesiculosioribus. *Siliquae* ternae vel quaternae, Aquilegiae, rectae, simul junctae, in quibus *semen*, rugosum, nigrum, nativè calidissimum veluti Pyrethrum, quod degustatum crebra iuxta provocat.

Lec.

In colle *la Bassie*, & montibus Genevæ vicinis copiosè provenit. In altissimis montium vallibus nascitur, in variis Germaniae, Austriae, Pannoniae & Helvetiae locis, in sylva Hercynia praefertim.

Varietas.

C. Bauhinus Aconitum Lycōstomum albis pallidissime floribus ab Aconito Lycōstono luteo separat. Idem facit & Parkinsonius: qui tamen non aliam inter eas differentiam notat quam in tempore tum germinandi tum florendi, quod illi mensuris minimum spatio ferius est quam huic.

Vires.

Maligna est & homini adversa vis Aconiti, succus inprimis radices non solum assumptus homini bruscus venenum est, sed & telis aut fagittis illius lethalia vulnera infligit.

Huius autem semen aut radix in pulverem redacta & cum oleo temperata ut unguentum inde fiat illius pediculos ac furfures enecat & abstergit: idem radix praestare potest si in aqua vel lixivio decoquatur, ac cum illa postea caput abluatur. *Trag.*

13. *Antithora flore luteo* Aconiti J. B. *Antithora* Park. *Aconitum saluterum seu Antithora* C. B. *Antithora seu Aconitum saluterum* Ger. *The counterpoppon to Adonis-hood, or salutory* Wolff: baue.

J. B.

Antithora perneccabili Thore veneno advefa, dodrantem inter, aliter, interdum & cubito procerior, caule est singulari, rigido, anguloso, subhirsuto, cui *folia* alternatim adnascuntur, Napelli emula, tenuius dissecta, & splendoris illius expertia, averfa parte albicantia, sapore amaro praedita *lobis*. Nigellae quadratenus similia: *flores* non ingrato odore praediti, cucullati, & rictu hiant Napelli penitus, excepto colore, qui huic ex flavo pallescens: Corniculata *semina* vascula eidem consimilia. *Radix* ex bulbis olivaribus constat, foris fuscis, intus albis, gustu amaris fibratis.

Clusius considerata diligenter partium huius plantae omnium cum Napello similitudine, usum ejus suspensum habet, & satis ducit ab eo abstineri, praefertim tantā copiam aliorum remedium, quorum facultates jam tunc exploratae. Jo. Bauhinus quoque rectè monet eā cautè usum.

Pesti specificè adversari dicitur hæc radix, & peculiariter radici Thore, ut nomen indicat. Omnium tamen consensu purgat satis vehementer. Considerent Lectores (inquit J. Bauhinus) an radix pargans conveniat commorissis à viperis & cane rabido, itémque peste laborantibus.

Vires.

CAP. XIV.

De Staphide agria.

Staphide agria à foliorum cum vitagineis similitudine nomen accepit. Folis & filiquis atque etiam viribus cum Aconitis convenit, flore cum Delphino, ad quod etiam semine magis accedit quam ad Aconitum. Latinis Pedicularis dicitur ab effectu.

Staphide agria J. B. C. B. Ger. Park. *Staphide-agre* & *Thoufe-hoet*.

J. B. Park.

Hirsutum habet caulem, cubito altiore, in multos ramos diductum; in his *folia* longis haerentia pediculis, ampla, vitaginea, unde toti plantae nomen comparatum, vel Ricini magnitudine & diffusura digitata, pilosa. *Flores* pediculis frequentibus, tum è foliorum sinu, tum ex caulis fastigio, tum ex ramis excurrentibus insident, corulei & quinque foliolis hirsutis compositi, apicibus & staminibus foliaceis medium tenentibus. Parkinsonus exactius flores Consolide regalis similes scribit cum calcari pariter retrorsum extenso, sed multo ampliores, colore obscurè coruleo, quibus succedunt *siliquae* tres quatuorve corniculatae, ut in Aconitis, sed majores, in quibus *semina* magna, rugosa, nigra, triangula, uride facultatis vi gustata os incenduntia. *Radix* longa, lignosa, annua.

Nascitur in opacis: in Ithria (inquit Matthiolus) Dalmatia, Apulia & Calabria frequentissimo.

Lec.

Vehementer calidam, acrem & causticam habet facultatem: hinc pro masticatorio habetur: purgat etiam sed cum metu strangulationis, ideo desistit ejus usus. Pulvis capiti inspersus pediculos enecat, aut cum oleo tritus & inunctus. Quæ de ejus viribus habent Veteres apud ipsos vide.

Semen Staphidis agriae exhibitum à gr. XII. ad ʒj. fursum & deorsum purgat, pyralissimum excitat, unde egregiè juvat in lue Venerea. *Franc. de la Boe Sylvius cap. de purgant. & salivam.*

Idem Lib. 1. c. 5. S. 25. Staphidis Agriae semina quindecim aiant, si trita cum hydromelle affumantur, potenter humores pituitolos, glutinosos per Vomitus cum suffocationis periculo expellere. [Dod. Herb. Belg. lib. 12. cap. 10. pag. 595.] Ab illis namque inflammantur fauces, ardore summus in eis accenditur. Eadem femina docent mania pituitam ex capite allicere in os. Unde facile patet eadem semina, si ex Aqua multa decoquantur, & illo decocto Os colluatur, posse levem sic excitari salivationem, quæ forsitan felicius fit si non simul & semel quindecim femina, fed unum vel duo diebus pluribus exhiberentur, sicque paulatim salivatio levis excitaretur. *D. Soame* excerpit & misit.

Vires.

CAP. XV.

De Aquilegia.

Aquilegia recens vocabulum est, quasi Aquilina ob florum mucrones aduncos ut sunt Aquilini ungues. Anglis *Columbine* dicitur, quia florum calcaria recurva columbarum cervicem cum capite & rostro tum figurā tum colore referunt. An veteribus Græcis vel Latinis cognita fuerit, aut quo nomine dicta nondum constat.

Notæ illius generice sunt folia Umbelliferarum modo divisa, flores penduli cum pluribus corniculis recurvis, semina nigra lucida.

Aquilegiam stellatam, quæ caret illis corniculis recurvis in flore, pro specie degenerare habeo.

A. 1. *Aquilegia*

- A. 1. *Aquilegia flore simplici* J. B. *vulgaris flore simplici* Park. parad. *Aquilegia glycyrris* C. B. item *Aquil. hortensis simplex* eadem. *Aquilegia cerulea* Ger. *Single Co-lumbines*.

J. B.

Plurimum pollicari crassitudine est *radix*, candida, atque in terram descendens, ima parte ramulos & fibrosi, sapore subdulci, in multis annos vivax. *Folia* ex longis, rigidis, hirsutis pediculis teretibus, interduo ter novena, pediculis nimirum primò trifariis diviso in ramulos & unoquoque ramulo in tres furculos, & singulis furculis tandem in tria folia lata, obtusa, per margines rarioribus incisuris velut crenata, duabus tamen profundioribus in tres non raro lacinias divisa, inferius glauca, superne obscurius viridia, cum quadam cerulei tinctura, Chelidonia majores foliorum in modum. *Caules* tenues, sed rigidi, hirsuti, geniculati, ramuli amenos flores sustinent, corniculis rostratis compositis, ut passis alis columbam (si cum lateribus alternatim interjectis flos unum ex corniculis exemeris) egregio naturæ artificio deformet: atque hi quidem vel sylvestres, [vix alterius coloris quam punice] vel hortenses, colore ceruleo, rubro, candido, carneo, herbaceo, versicolore infinitam pariter varietatem: omnibus tamen semen Consolida regalis nigrum lubricum, splendens in corniculis surrectis Aconitorum continetur.

In multis montanis sylvis ceruleo flore sponte nascens invenitur, in omnibus fere Europæ regionibus: in Anglia certe non infrequens est. Hujus varietas nobis censetur

Aquilegia multiplex Ger. *flore pleno sive multiplici* J. B. *vulgaris flore pleno* Park. parad. *hortensis multiplex flore magno* C. B.

J. B.

Ob floris elegantiam in hortis culta hæc stirps pluribus, densioribus & nitidioribus corniculis observatur: floribus etiam uberiore fœturâ multiplicibus, qui vel cerulei prorsus sunt, vel violacei, vel cineracei, vel blandè rubentes, vel saturè rubri, vel albi, vel ex albo & ceruleo, violacœve multifariam commixti, vel alterius coloris, quis enim omnes enumeret: cetera similia.

2. *Aquilegia hortensis multiplex flore parvo* C. B.

A priore (inquit C. Bauhinus) floris magnitudine & pullo colore differt. Verum nos hujus generis flore parvo multiplici, non pullo tantum floris colore, sed & albedo, & ex albo & purpureo variegato insignes habemus. Flores hujus reliquis Aquilegis magnitudine plurimum cedunt, eas tamen multiplicatae foliorum superant, ut dubitem annon à reliquis specie reverà diversa sit. Coræ femine lata, quantum quidem hæcenus observare potui, speciem suam servat, nec alterius generis plantas producit.

3. *Aquilegia rosea* Park. *flore roseo multiplici* C. B. *flore roseo* Ger. *flore simplici & pleno non corniculata* J. B. *roseo-columbines*.

Clus.

Hujus flores carent corniculis illis litui instar inflexis, & plana duntaxat habent folia, qualia sunt ea quæ in simplici cornicula ab invicem segregant; constant verò flores vel simplici octo aut decem foliorum ordine dispositorum serie, vel ea multiplicata ad senarium aut septenarium numerum, hoc est, ut singulis illis octo aut decem foliorum ordinibus [potius foliis] sèna vel septena alia incumbent, interdum etiam plura eleganti spectacula, non alternatim consuta ut in Rosa plenâ, paucis staminibus cum corniculis, quemadmodum in vulgariore, floris medium occupantibus, & simili nigro splendentesque femine plenis. In eadem planta conspiciere licet nonnumquam flores, quorum prima & secunda foliorum series calcari seu corniculo illo contorto caret, interiora reliqua, instar vulgaris, cornicula contorta habeant. Sed etiam hoc genus mirum in modum colorem variat: nam ex his quæ ceruleo flore est femine deciduo sponte natas plantas habui, quæ ceruleum, album, rubellum, flavè rubentem, cineraceum, purpureum remissum vel saturum, pullumque & quodammodo obsoletum florem tulerint, cumque vel simplici foliorum serie, vel multiplici constantem.

Hanc habeo pro specie *Aquilegia degener*: nam in eadem planta nonnullos flores observabis cum corniculis, alios sine eis.

4. *Aquilegia inversa corniculata* Park. *Aquilegia hortensis multiplici flore inverso* C. B. *Aquil. flore pleno inverso* J. B. *Aquilegia flore inverso* Ger. emac.

Non alia in re à precedentibus differt quam floris figurâ corniculis inversis constantes, h. e. corniculorum contortis mucronibus omnibus ex floribus contoritur. Hæc etiam species degener nobis videtur, non tamen quantum fidenter illud affirmamus.

Hujus generis flos non tantum colore variat quantum reliquorum solent; siquidem non ultra tres aut summum quatuor colorum differentias in eo observavit Parkinsonus, nimirum album, purpurascens, rubentem, cinericeum aut obscurè & obsoletè purpureum.

* 5. *Aquilegia*

- * 5. *Aquilegia degener* J. B. Park. Ger. *degener. virescens* C. B.

Clus.

Aquilegiam degenerem vocat Clusus exigua Rosæ formam amulantes flores ferentem, coloris vel omnino viridis vel ex viridi purpurascens.

Hujus florem Parkinsonus Aquilegiæ rosæ flore pleno similem facit, verum exteriora petala primæ scilicet seriei reliquis interioribus multò majora & latiora sunt.

Hanc quamvis alii speciem degenerem faciant Parkinsonus tamen veram & genuinam ab aliis distinctam Aquilegiæ speciem esse vult, nec infirma ratione nititur, siquidem semen ejus satum speciem suam constanter propagat, nec diversi generis plantas producit.

- * 6. *Aquilegia montana magno flore* C. B. prod.

C. B. prod.

In Aquilegiæ vulgaris altitudinem excrevit quidem, sed foliis plurimum differt, cum in lacinias tenuiores easque non obtusas ut in aliis, sed acutius dividantur, & folia penè subrotunda sint: sic & floribus ceruleis, vulgari similibus, sed multò majoribus.

In monte prope Thermas Fabarias copiose provenit.

Locus.

- * 7. *Aquilegia montana parvo flore, Thalictri folio* C. B. J. B.

C. B. prod.

Ex radice parva folia Thalictri formâ, sed exigua, pallidè virentia prodeunt, inter quæ cauliculus tenuis, palmò minor, duobus tribusve foliis brevibus, oblongis, minimè divisus exurgit, florem unicum corniculatum sustinens, formâ quidem vulgari similem, sed quintuplo minorem.

In Helvetiorum Alpibus reperitur.

Locus.

Aquilegia foliis Thalictri, foliis minutissimis albis, Menzel. quæ Fumariæ speciem primùm conspecta præstare videtur, quæque in Apennini locis petrosis & in Alpibus circa Tridentum provenit, non aliter à præcedente quam floris colore differre videtur.

- * 8. *Aquilegia pumila præcox Canadensis* Cornuti. *Virginiana flore rubescens* Park.

Corn.

Folia habet Thalictri pratensis figurâ & amplitudine paria, colore quadantenus similia, nam aliquanto pallidius virent. *Caules* tenuissimi, rubentes, vix palmum æquant. *Flores* in singulis apicibus crescent, quique corniculis cavis, non ut in nostræ aduncis, sed rigidis constantes: quæ cornicula à medio ad conum usque puniceo obscuri coloris sunt, infra autem qua parte hiant croceo colore tinguntur. Hæc inter cornicula quingue foliola punicea etiam coloris medium tenent, quorum mucro deorsum vergit. Floris in medio *stamina* sunt alba quamplurima; quæ luteis apicibus fastigiantur, simul cum flore desiliunt: Quæ in spinulam acuminantur in quatuor aut quingue recurvas siliquas formantur; Delphinii similes, in quibus *semina* nigra & nitida. *Radices* sub sunt tenuissimis filamentis fibratæ.

Tragus & Matthiolus scribunt seminum pulv. 5j. cum croco nummi pondere è vino bibitum certò Vires. sanare icterum, si lecto se contineat æger & sicut.

Camerarius in horto semen saccharocrustatum laudat in viscerum obstructionibus, in vertigine, &c. Aqua stillatitia Trago eadem efficit, præstaturque levamentum adversus syncopen: Abscessus proinde internos discutit, venenum quodvis expellit, ac tormina mitigat.

Clusus semen tenuissimè tritum & in vino datum mulieribus in partus difficultate optimo cum succellu exhiberi scribit. Si primus haustus non fit effectus repetatur.

Camerar. docet decoctum herbe totius cum momento Ambæ contra à *duas* facere.

Semen in expellendis variolis & morbillis viri mulierculis est creberrimum. Schrod.

Extirpatus frequens ejus usus est ad putredinem gingivarum forbiticam emendandam, ulcerâque, oris & faucium emendanda. Schrod.

Folia nostratibus in usu sunt in collutionibus & gargarismis contra affectus faucium & asperæ arteriæ calidos.

C A P. XVI.

De Delphinio sive Consolida regali.

Consolidam regalem Veteres inter flores coronarios reposuere, Hyacinthum nominantes, cuius Dioscorides l. 3. c. 85. in Delphinio altero, quod & Hyacinthum vocitetur, meminit. Siquidem Plinius l. 21. c. 11. scribit diffidentes notas inesse, ut Græcarum literarum figura A I inscripta legatur: quod in Consolida regali hortensi observatur, cum in floribus folium fit implicatum, quod in albo characteres habet occultatos ex virgulis cæuleis duas literas A I aut tres A I A exprimentes.

Delphinium duplex est Dioscoridi, cuius altera species Romanis buccinum dicitur. Quare si apud Dioscoridem vox *buccinum* ad flores referatur, tum Consolida regalis hortensis Delphinium erit, at Consolida regalis lægetum alterum ejusdem Delphinium. Hæc C. Bauhini Pinace.

Ob floris figuram Delphinium imitantem Dioscoridis Delphinium credita est hæc planta. Consolida regalis à consolidandis vulneribus dicitur.

Characteres

Characteres hujus generici sunt folia in tenuissimas lacinias dissecta, flores unico corniculo retrorsum extenso seu calcaris donati, semina nigra, triquetra.

1. *Delphinium elatius flore simplici diversorum colorum* Park. parad. item *Delph. elat. flo. pleno divers.* colorum ejusdem. *Consolida regalis erectior purpureo sive violaceo flore majore* J. B. item *Consol. reg. erectior flo. purp. sive violaceo pleno ejusdem.* *Consolida regalis sativa* Ger. *Barba capri*.

Clus.

In bicubitalem plerumque altitudinem assurgit, interdum etiam majorem, nonnunquam infra il- lam consistit. *Caulis* vero habet rectum, firmum, striatum, quem indifferenter ambiunt multicaulis folia, frequentiora quam in vulgari, è quorum alis prodeunt ramivirides, similibus foliis onusti, desinentes in oblongam florum spicam sex foliis constantium, quorum quaterni in latera expanduntur, quintum supernum caudà aut calcaris insignitum in posteriore parte prominens, reliquis majus; cui subest sextum medium florum occupans, extima parte longiusculum & bifidum; deinde per latera alarum multa stamina, umbilicum floris occupantia tegens. Flori succedunt, ut plurimum singularia, rarius plura, longiora & crassiora cornicula, semen inaequale, maturitate nigrum continentia. Color floris in hoc genere mirum in modum variat, nam aut niveus est, aut ex albidus, aut carneus, sive vel saturatus, vel dilutus, aut cineraceus, aut purpureus seu violaceus, atque is vel diluor, vel saturator, nonnunquam etiam varicolor, h. e. vel media ex parte purpureus, altera incarnatus sive suave-rubens, interdum etiam altera parte albus.

Hæc autem varietas ratione acquiritur: nam unius generis semine omnes hi colores mihi nati. Aliud præterea in hac planta animadversione dignum est, illam videlicet inveniri floribus multiplici florum numero constantibus, omnium supradictorum colorum, nullo aut peregrino calcaris præditi, quibus succedunt minora quam in superiore cornicula, bina, terna aut quaterni pleraque inania, raris, quæ paucum semen præbeant: è quibus terræ commissis rarè nascuntur plantæ plenum florem ferentes, pleraque simplicem, quarum tamen semine sponte deciduo denuo nascuntur quæ plenum florem proferunt.

Vires

Vitum acuit & roborat tum succus florum expressus, tum eorundem aqua destillata, inio vel continuus (ut aiunt) intuitus, unde nonnulli eorundem fasciculos in conclavibus suspendunt. Herba in potitionibus vulnerariis utilis esse perhibetur, consolidat enim & glutinat, unde & *Consolidæ* nomen adepta est. In pulverem redacta cum ejusdem aqua stillatitia pota confert cardiacæ, calorem præter naturam extinguit, bilem exaffuantem reprimi, necnon tussim & stillicidium, adversatur venenis. Succus expressus recentia vulnera sanat. *Matth.*

Conserva florum commendatur ad termina ventris infantium, & ad ardorem stomachi. *Schrod.* Attendat Lector censuram *Casp. Hofmanni*. In facultatibus vix aliud reperio quam superfluitates, & nullo fundamento nixas medelas.

Decocto florum *Consolidæ Regiæ* & *Croci* 5j. in vino ex suppressione menstruum convaluit mater & filia ejus. *Achill. Gasserus* Obf. 81.

- * 2. *Delphinium elatius caruleo flore* Clus.

Clus.

Hoc genus multò uberius est superiore, atque interdum adeò amplum, ut humanam altitudinem superet, numerosiores ramos proferens, & plura majoraque folia, sive foliorum alas, non minus tamen quam supra descriptum in tenuis lacinias divisas. Hujus flores superioris floris formâ simili sed longè ampliores, & coloris aut cœrulei elegantissimi, aut ex cœruleo purpurascens: Cornicula floris succedentia crassiora, nigrum inaequale semen quale alterius continentia; quod satum genus suum conservare semper cœsè vavi, nulla proflus coloris mutatione facta.

3. *Delphinium majus sive vulgare* Park. par. item *Delph. vulg. flore pleno ejusdem.* *Delphinium vulgatum* Clus. item *Delph. humilis sive vulgatum pleno flore ejusdem.* *Consolida regalis hortensis flore majore & simplici* C. B. item *flo. maj. & multiplici ejusdem.*

Clus.

Hoc genus ramis suis in latitudinem magis diffunditur quam superius, terram versus potius reclinat quam erectis, foliis multis obfistis viridibus, in tenues & oblongas lacinias dissectis feniculis ferè in præter. Rami in florum rariis dispositum spicas oblongas exeunt, magna colorum varietate: nam præter cœruleum qui in arvis, invenitur & albo flore, & candicante, & rubro & dilutius rubente. Hujus generis mihi (inquit) nate sunt qui simplici quidem sex foliorum textura constabant, sed terni, quaterni, quini simul commixti innaſcebantur, totidem brevissimis calcaribus præditi, majore tamen & grandiore in extimo illo flore qui reliquos veluti completēbatur. Sunt etiam in hoc genere quæ flores proferunt multiplici florum serie constantes unico tantum calcaris retrorsum extenso; magna colorum varietate. Parkinsonus purpureum, cœruleum, album, carneum, variegatum rececler.

4. *Consolida regalis arvensis* C. B. *Delphinium arvensis* Park. *Consol. regal. flore minore* J. B. *Consol. sylvestris* Ger.

Genere hæc non est diversa à proximè descripta, verum spontanea cum sit, nullòque mangonio latiore exulta, tota strigiosior evadit, nec temere dodrantalem magnitudinem quoad spontis suæ est excedit, nec adeò foliorum vel numero vel latitudine [vel segmentorum longitudine] luxuriat: magis etiam squalidus flos & minor, coloris cœrulei. Semen in corniculis non dissimile sed minus, non ita facile in hortis satum germinans.

* 5. *Consolida*

- * 5. *Consolida regalis maxima villosa* J. B.

Caulis est longiusculo, contorto, admodum villosus: folia ferè palmum longa, pilosa, multifida, segmentis latis, non multò Peucedani foliorum segmentis angustioribus, villosis, non sine oblongis quibusdam veluti foliorum ligulis. Flori unicuique pediculo infidet unicus, magnus, candidus, quorum calcar & folia extima foris tomentosa sunt, & virore quodam variegata; cornicula quæ succedunt densissimo villo sunt obfita.

Unde, inquit, hanc nacti sumus non recordamur.

6. *Consolida regalis latifolia parvo flore* C. B. *regalis peregrina parvo flore* J. B. *Delphinium Hispanicum parvum* Park. parad. *Consolida regalis latifolia ejusdem* Theat.

Ex radice fibrola, oblonga, rufescente *caulis* cubitalis, rotundus, striatus, levissima hirsutia albicans, in ramos brachiatis, exurgit. *Folia* prima quidem latifolia, tripartitè divisa, segmentis latiusculis laciniatis, alia verò in summo caule & per ramos, parvis secta [tripartitè divisa C. B.] quædam integra. Flores parvi quam strigose illius arvensis minores, colore cœruleo obsoleto [subcœruleo pallido & longundo Park.] qui alternatim surgentes spicam efformant: quibus excussis singulis terna succedunt erecta similitudine juncta cornicula semina parvum continentia.

In insula Melitæ circa urbem novam in rudibus & muris, inque Sicilia & Italia invenimus. *Leuz.* D. *Woeiler* in insula Corcyra *Consolidæ regalis* speciem fecitdam observavit, verum non descripsit.

- * 7. *Consolida regalis hortensis flore minore varicolore* Morif. prælad.

Folia habet hortensis *Delphinii* vulgaris foliis tenuius dissecta: Flores minores rubros, striis nigris maculatos; quo facillimè ab alijs distinguitur.

8. *Consolida regalis serotina flore albo multiplici & simplici.*

Humilior est multò quam *Delphinium* surcedum & ramosior, foliis tenuius incisus & delicatioribus. Florem non ante finem æstatis producit, [in orto nostro cum *Delphinio* surrecto una lata non ante flores cepit quam illud pene defloretur:] Erat autem floris color in omnibus quæ nobis, & amico cuidam nostro qui illud communicat, ex semine succreverunt plantis albus, ut putem eam * D. S. D. æ. floris colore rarissime variare.

C A P. XVII.

De *Ulmaria* majore seu *Barba capri*.

Barba capri J. B. Ger. emac. *R. capræ floribus oblongis*, *Melandryon Plumii* C. B. *Ulmaria major sive altera* Park.

J. B.

Radix fortita est mediocriter crassam, fibrosam, cortice inteream crassiusculo ad ruffadinem declinante, cui subest lignosa substantia cum copiosa medulla alba satia. *Caulis* duos tresve cubitos alti & majores, multis alis concavi, leves, teretes, medullosi, arbo rubulo (qui in alijs nullus est) perforati. *Folia* Castaneæ oblonga, acuminata, serrata, plura ad costam alligata, nullis intercedentibus minoribus foliis ut in *Ulmaria*; à qua & flores hujus plurimum differunt, in ligulis videlicet racematim collocatis, perpusilli candidi.

Nobis observantibus plantæ hujus folia bicomposita seu triangulata sunt & Umbellatarum modo divisa, rugosa & circa margines pulchrè dentata: Unicuique flores plures theculæ disjunctæ succedunt.

In colle la *Bastie* prope Genevam hanc plantam observavimus, & in Helvetia non longè à Sca. *Leuz.* phusia, loco humido.

HISTORIÆ PLANTARUM LIBER DECIMUS QUINTUS,

QUI EST,

De Herbis flore monopetalo vasculiferis.

SECTIO PRIMA.

De Herbis flore monopetalo uniformi.

HERBAS vasculiferas vocamus quæ præter floris calycem, aliud habent vasculum, in quo semina continentur. Quid per florem uniformem, quid per difformem intelligimus, Libro primo, cap. 11. explicuimus.

N. Nos in hoc opere flores monopetalos, laminâ eousque divisâ ut polypetalis videantur, pro polypetalis habemus.

Herbæ flore monopetalo uniformi sunt vel vasculo diviso in locumenta

Bina, foliis in caulibus

Athernis; vasculo

Operculo testâ, quod per maturitatem abscedit; calice oris quinquepartitis-acuminatis insigni, ut fructus glandem quodammodo referat; vi narcotica & virofa; Hyoscyamus.

Bivalvi, foliis pinguibus, vi narcotica præditis; flore è tubo longo in latitudinem expanso, margine

Integro, anguloso, colore rubente; vasculo oblongo, conoide; major & elatior; Nicotiana, Tabacum.

In quinque segmenta diviso, colore luteo; vasculo brevior & subrotundo; humilior & minor; Priapeia, Hyoscyamus luteus.

Ex adverso bini, nervosis; sapore amaro; GENTIANA.

Terna, seminibus in singulis cellulis

Bini majusculis; vasculo ipso floris calice contento, aut supra fundum ejus elato; vicinis plantis se circumvolvendo scandens, succo lacteo plerumque turgescens; flore campanam referente, margine integro; CONVULVUS.

Pluribus exiguis, lucidis, lactescentes & erectæ, flore

Campanam

Campanam referente, margine in quinque plurimum laciniis secto, flore ejusque calice vasculo feminali infidentibus; conceptaculis feminum

Oblongis, & in filiquas productis; SPECULUM VENERIS.
Brevibus & habitioribus; foliis

Hirsutis; TRACHELIUM.
Lacrioribus; radice

Carnosa esculentâ; RAPUNCULUS.
Lignosiore aut tenuiore; CAMPANULA.

Corniculato, flosculis parvis in florem quandam totalem seu compositum confatis; RAPUNCULUS corniculatus:

Quaterna, fructu spinoso, maximo; flore è tubo oblongo calathoidæ; facultate virofa; STRAMONIUM.

CAP. I.

De Hyoscyamo.

YOnolagis i.e. Faba suilla vel porcina, quod Apri ejus pastu resolvantur & convellantur, præsentis mortis periculo, nisi aquâ copiosâ statim se foris & intus proluerent, ut Ælianus prodidit, lib. 1. Notæ ejus sunt folia in caule alternatim posita: vascula feminalia operculo testâ, quod per maturitatem abscedit, calyx oris quadripartis acuminatis insignis, vis narcotica & virofa.

A. 1. Hyoscyamus vulgaris J. B. niger Ger. niger vel vulgaris C. B. Park. Common Henbane.

J. B.

Odore fetido facili se prodit Hyoscyamus niger, nusquam non obviis, Acanthii vulg. foliis, mollibus, lanuginosis, pinguibus, incanis, per margines altius incisâ, copiosis, nullo ordine in caulibus, cubitalibus ramosis, crassis, densâ lanugine obfritis. Flores confertim enascuntur calathi effigie, lutei, purpurecentium linearum crebro discursu vericillores, fundo obscurâ purpureo, in quinque obtusa segmenta partiti. Stamina quinque breviter purpureos apicem crassos & oblongos gestant; stylus longior apice rotundo albo, medium florem occupat. Calyx floris hirsutus, oblongus, margine in denticulis rigidos acuminatos quinquepartito, delapsâ flore in ventrem extumescit, & vasculum feminale continet in bina locumenta divisum, semine pusillo obscurâ cinereo refertum. Radix subest crassa, rugosa, intus alba, foris fusca, minus olida quam folia.

Secus vias ubique ferè gignitur in incultis, ruderatis & pinguibus locis.

Hyoscyamus refrigerat & emollit mirè, somnum inducit, dolores sedat, acrimoniam mitigat, at rationem perturbat: unde internus ejus ulus rarissimus est. Adversus acres calidâque oculorum defluxiones prodest: sanguinis eruptiones muliebrique profluvia compescit: Et ad restium aliarumque partium inflammationes adhibetur; necnon ad Podagram & dolorem ichthiadicum in fomentis. & fol. Hyoscyami, decoquantur in lacte bubulo, & fiat cataplasma, quod mirificè proderit, ut ait Duretus in Aderfar. supra Hollerium.

Vini Hispanici vel Græci in quo Seminis Hyoscyami modica quantitas per diem unum vel alterum infusum fuerit patera una horâ somni quietem suaviter conciliat.

Seminum Hyoscyami & Papaveris albi ana ʒij. Conferva Rosarum Rubrarum ʒij. in formam Elevari redacta, & nucis myrtilicæ magnitudine exhibita hæmorrhagiam quamcumque sistunt. D. Boyl. de Utilitate Philosph. Nat.

Apud nos (inquit C. Hofmannus) ex sem. Hyoscyami fit oleum, cujus ad parandum somnum mirâ sunt vires, temporibus illi. Est etiam in uli in gonorrhœa & nimis menibus, regioni lumborum & perina adhibuit. In doloribus aurium, ubi leviora anodyna non inveniunt locum cum Croco aut Calistoreo etiam infunditur. Itâ in dentium doloribus cum lana imponitur.

Andegavenles & Pictones adversus pruriginem illam molestam, & tumores manuum pedumque à frigore contractos Hyoscyami citinos carbonibus inspergunt, fumumque exhalantem manibus pedibusque excipiunt.

N. Expressus quoquo modo succus (ut rectè Calp. Hofmannus) tutior est illo qui ex incisa planta profluat. Est enim is Opiâ similis. Rursus expressus ex semine sicco assusâ aquâ, tutior est illo qui extorta planta viridi fit. Tandem aqua destillata omnium tutissima est.

Hyoscyami albi utilis mitior est & tutior multo quam nigri.

Ratio cur succus expressus mitior sit è vulnere inflicto effluente hac nobis videtur. Cùm in omni planta duplex minimum succus sit, alter aquosior magisque insipidus, alter plantæ proprius & specificus; hic autem incisione facta è vasis, utpote majoribus, sponte effluat, ille ob vasorum angustiam non item; qui fit per expressionem totam lympham continet, qui longè copiosissima est, & succam plantæ essentialē valde diluit & enervat: cum qui sponte effluat essentialis sit & specificus, syncerus & immixtus, in quo tota vis plantæ quâ talis refidet.

Ppp 2

Semen

Semen Hyofcyami prunis impositum fumum emittit feterrimi odoris, quo naribus vel ore per infundibulum excepto Empirici expellunt vermiculos, qui aliquando in naso aut dentibus nascuntur cōque in subiecta pelvi aqua repleta exsurgunt, ut melius oculis percipiantur.

2. *Hyofcyamus albus* J. B. Park. Ger. *albus major* vel 3. *Dioscoridis*, & 4. *Plinii* C. B. Item *Hyofcyamus albus minor* J. B. C. B. Ger.

J. B.

Non tantum flore alterius pari albo est, sed & *alabastri* striatis multo candidioribus magisque hirsutis, vasculum obvolventibus semine albedo refertum: adde folia hirsutiora, albidiora, que tamen Nigri foliis magnitudine cedunt, lacinata: *Caulis* quoque eadem alba densiori lanugine est oblitus, quem ut celeri ortu eodem quo fatus est anno protrudit, florēque, & semen perfrigit, ita perennitate vincitur, ut qui nonnisi semelstris sit vite.

In Norbonæ ad Aurantium, & inferius cis transque Rhodani ostia, variis satorum & vervacorum secus vias marginibus sponte adolefcit.

Pro eadem planta cum Parkinsono habeo *Hyofcyamum album* minorem *Lob.* quem Clusius quoque, *Hyofcyamum album* vulgare vocat.

Hanc speciem in muris & rupibus circa Genuam frequentem observavimus, que à vulgari nigro *Hyofcyamo* differt foliis brevioribus, viridioribus, [Clusio tamen & J. Bauhino candidiora & molliora ei attribuit] minis laevigatis, floribus minoribus, in nonnullis totis luteis, in aliis luteis cum fundo obscure purpureo.

3. *Hyofcyamus Creticus luteus major* C. B. *luteus minor* J. B. *Creticus alter* Clus. *Creticus* Park.

C. B. prod.

Caulibus est cubitalibus, robustis, ramosis, rotundis, molli lanugine oblitis: *Foliis* latis, subrotundis, sinuatis & circumscissis, hirsutis, longiore pediculo donatis: ex quibus alii pediculi lanuginosi emergunt, flores sustinentes ex calyce hirsuto, in quinque apices secto prodeuntes, oblongos, Lamii Meliophylli formā, quinquefariam divisos, quorum tria folia superiora majora & flava, inferiora duo pallidiora; ex quorum medio *stamina* quina purpurea, *apicibus* flavescitibus, una cum stylo oblongo ejusdem coloris, effertur. Floribus delapsis calyces indurantur, qui *semen* minutum, subrustum continent.

* Bot. Monsp.

Præcipua differentia inter hanc speciem & præcedentem, annotante * P. Magnol, est in floribus coloris ejus petala in hac ex albo sublutea sunt, fundo & staminibus obscure purpureis, in illa penitus lutea: proinde nobis non videtur specie differre.

Planta hac, cujus descriptionem è C. Bauhino Prodomo dedimus, quāque in Pinace pro *Hyofcyamo Cretico* altero Clusii habet, ipsissima est quam frater ejus J. Bauhinus pro *Hyofcyamo* 4. seu albo *Cretico Clusii* proponit. Quam enim describit J. Bauhinus ex femine Sturgardiam per Calabonam missa *Hyofcyami* lutei *Cretici* nomine in horto Montbelgardensi floruit: quam C. B. frater, ex horto Montbelgardiano à fratre J. B. primum accepit, semine à Calabona missa, ut ipse refert. Nos C. Bauhini sententiæ accedimus, & *Hyofcyamum* 4. five album *Creticum Clusii* pro diversâ specie habemus, ob flores aureos quos ei attribuit. Nam Pr. Alpinus in *exer.* duas *Hyofcyami* species semine flavescite in Creta insula nascentes agnoscit, alteram flore luteo diluto, alteram flore aureo, cujus descriptionem, prolixam satis, ex Alpino proponemus.

- * 4. *Hyofcyamus aureus* Alpin. *exot. Creticus luteus minor* C. B. 4. *seu albus Creticus* Clus. *albus Creticus* Ger. emac.

Ab una *radice* multos producit *caules*, longos, tenues, sursum oblique actos, quadam veluti lanugine obritos, fragiles, herbaceos, quos *folia* non plura, Hedera terrestris magnitudine & figurā, quoadentem ad *Hyofcyami* lutei *Cretici* folia incantantia, molli veluti lanugine obducta ambiunt. *Flores* verò & in *caulibus*, & in ipsorum cacumine producuntur parvi, aurei, ex parvis cytinis non duris, Leucosis luteis ferè similes, sed tamen majores, quinque, foliis impari magnitudine, ex interna parte deficientibus compositi, unde ex ea parte quasi deficiunt. In medio autem floribus umbilico veluti oculus niger conspicitur, à quo quasi à centro ad circumferentiam quadam veluti filamenta, parva, carnei ferè coloris diffunduntur. Flos haud gratum odorem expirat. His floribus succedunt parvi cytini, herbacei coloris, nigri *Hyofcyami* multo minores, non duri, *semina* minuta, colore flavescite continentes. *Radix* est parva, longa, crassa, mollis ac tenera. Planta est perennis.

- * 5. *Hyofcyamus Aegyptius* Park. *rubello flore* Ger. *peculiaris flore purpurascens* J. B. & *Hyofc. Syriacus* ejusdem *Hyofc. cauliculis spinosis. Aegyptiacus* C. B. & *Hyofc. rubello flore* ejusdem.

Peregrinus est & cubitalis altitudinis, minimique digiti crassitudinis *caulem* acquirit in hortis, firmum, molli incanque lanugine præditum; per quem hinc inde sparsa sunt folia, vulgaris foliis non valde absmilia, sed minora & frequentioribus lacinis divisa, tenuique (dum adhuc tenella sunt) & longa lanugine pubescentia. Summus caulis in aliquot ramos nutantes & inflexos dividitur, qui alternatim inter angustiora minoraque, nec laciniosa folia caliculos ferunt vulgari similes, in quinque, cuspides satis firmos desinentes, in quibus *flores* colore quodammodo similes vulgari, h. e. pallentes & purpureis venis distincti initio nascuntur, sed deinde in paulò majorem amplitudinem excre-

tes,

tes, in elegantem, ex rubro purpurascetem colorem mutantur, saturationibus tamen venis, nec stimblico purpureo, ut vulgaris nigri flores, sed candicante, styloque purpurascens ac quinque (ita minus) exornato. Floribus succedunt bullata, quemadmodum in vulgari, capitula, *semen* etiam simile continentia.

Ex hac planta iterum, mōnente Parkinsono, C. Bauhinus duas trêves facit. Utraque enim planta, (nimirum *Hyofcyamus Syriacus* Cam. & *Hyofc. Aegyptius rubello flore* Clus.) semine à Bern. Paludano accepto nata est; adeoque, verisimile est eandem fuisse. Deinde cur quælo separat C. B. *Hyofc. Aegypt. Clus. bist.* ab ejusdem *Hyofc. peregrino* in *Penn?* Nunquid utriusque eadem descriptio? Cur *Aegyptium Clus.* cauliculis spinosis. esse ait, cum *Clusius* spinarum non meminit? *J. B.*

Sic septem *Hyofcyami* species à C. Bauhino in sinace recensitæ ad quatuor facillè reducuntur.

Hyofcyamus albus Aegyptius Alpin. *exot.* huic idem videtur: cujus succum ad tussim ex acri vel fallâ calicis destillatione phthisis prænantium utilissimum esse scribit. Ad eandem (pergit) tussim molestissimam Aegyptii cum eunt dormitum assumunt cochlearis mensura semina tenuissimè trita cum pari mensura Sacchari pulverizati: plurimum enim juvant humoris acrimoniam & falluginem hebetant, atque somnum inducendo. Mulieres etiam eas detrita sumunt itidem ad mensum abundantiam.

Non in Aegypto tantum sed (ut videtur) etiam in Creta sponte nascitur: nam ex semine Cretâ Locut. allato ortam scribit Clusius.

C A P. II.

De Tabaco sive Nicotiana.

Nicotiana dicta est hæc herba à Joanne Nicotio Ulyssipone Lusitanicæ Regis Gallie legato, quam à Belga quodam è Florida allatam accepit, & in Galliam intulit, Anno 1559. Tabacum dicitur à Tabaco insula Floridae adjacente. C. Hofman. quod nomen aliis omnibus quibus insignitur prevaluit.

Brasilienses dicuntur vocare Petum seu Petum. Botanici nonnulli ob vim narcoticam ei cum *Hyofcyamo* communem *Hyofcyami* speciem faciunt, & *Hyofcyamum Peruvianum* appellant. Cum vero cum facie externa distet, & partium præcipuarum, floribus putâ & seminis, ejusque conceptaculi figurâ, quantunvis viribus conveniat, ab *Hyofcyamo* distinctâ & sui potius generis planta censenda est.

Notæ ejus sunt Flores è tubo longo in latitudinem expansi, vasculum feminale bivalve, seminibus minutissimis innumeris refertum, folia in caulibus alternatim posita.

1. *Tabacco latifolium* Park. *Nicotiana major latifolia* C. B. *Nicotiana major sive Tabacum majus* J. B. *Hyofcyamus Peruvianus* Ger. *Grand-leaved Tobacco*.

J. B.

Planta nobis æstiva est, *caule* tres aut etiam quinque, vel plures cubitos alto, pollice crassiore, tereti, hirsuto, copiosa medullâ albicante pleno: huic folia ampla, Helenio aut Hippolapatho majora, nullo pediculo, latis appendicibus cauli adnata, hirsuta, modicè in acumen desinentia, à medio nervo longitudinem percurrente transversis, nonnullisq. sinuatis productis venis, crassis, alternatim dispositis, sapore acido & fervido fed evando, masticata & contrita colore luteo inficientia: color tum cauli, tum foliis ex herbido in luteum pallens, utriusq. ad tactum glutinosi: caulis fastigium in furculos aliquot dividitur, ad quorum divaricationes folia longicula, quorum singulis foliis infidet, tres circiter uncias longus, tubulo hirsuto herbeque concolore, paulatim laxiore reddito, tandem in calathum explicato purpureo, indivisum, cujus margines tamen in angulos quinque, acuntur. Flore continentur cum pistillo *stamina*, quorum apices cunctâ aspersi sunt griseâ. Floris autem innum obvallat *utriculus* in quinque lacinias divisus. *Semen* copiosum minutum, simò pro plantæ magnitudine minimum & copiosissimum] rufescens, minus quàm in Præpacia, valculis claudiculis concavis, Avellane vulgaris oblonge minoribus. *Radix* alba, fibrosa admodum, insigni acrimonia est prædita. Tota planta odorem habet satis gravem.

In hortis nostris, hyemem interdum tolerat, ut ipse Cantabrigiæ expertus sum.

Tres alias seu species, seu varietates Tabaci latifolii proponit & describit Parkinsonus in Pa- Varietates seu species tres.

1. Prime folia crassiora sunt & sordidius seu malignius viridia, terram versus dependentia & non in directum à caule extantia, ut in descripta. *Flores* in hac specie ferè integri sunt & circinati, angulis parum exstantibus & vix apparentibus. Cætera cum præcedente conveniunt.

2. Secundæ folia ampla, crassa, pinguis, basi fusi laeviter ferè amplectuntur, latisrudo ad se invicem appropinquantibus velut complicata. *Flores* latiore purpureo seu potius rubente colore tincti sunt, & productionibus angulis inæquales magis quàm in quavis alio Tabaci genere.

3. Tertiæ folia minora & breviora, basi caulem minime cingunt, sed pediculis brevibus infident. *Flores* minores sunt, & tantillo pallidiores quàm primo in loco descriptæ.

2. *Tabacco angustifolium* Park. *Nicotiana major angustifolia* C. B. *Nicotiana sive Tabacum folio angustiore* J. B. *Sana sancta Isidorum* Ger. *Narrow-leaved Tobacco*.

Præcedenti latifolia omnibus partibus minorem esse volunt Herbarii, verum quæ in hortulo nostro ex semine Parisiis accepto orta est altitudine saltem latifoliam æquabat imò superabat: nec flores aut vascula feminalia minora nobis visa sunt: verum insignis est *foliorum* diffractio, quæ non, ut in illa, caul. apprimuntur, sed pediculis hærent satis longis, angustiora etiam sunt & magis acuminata quam illius. Flores saturatiore esse aiunt, quod nobis non animadvertimus; in reliquis satis conveniunt, ut plura addere non sit opus.

- * 3. *Nicotiana minima* C. B. *Tabacum minimum* Ger. emac. *Nicotiana sive Tabacum minus* J. B. *The least Tobacco*.

Peti maris & femine femine deciduo sponte nata est Clusio, superioribus paulò humilior, cuius folia, ut in priore, caules amplectuntur, sed multò angustiora, etiam infra secundi generis foliorum amplitudinem: floribus tamen saturatis rubentibus magis hoc quam illud æmulatur.

Icon quæ extat huius plantæ non respondet descriptioni Clusianæ, cum folia longis pediculis infidentia pingantur.

Johnston apud Gerardum flores ei virentes attribuit, etiam quàm Priapeæ minores, unde liquet pro Tabacco minimo diversas species plantas exhiberi. Tabacum autem Clusii minimum, cum quæ majorem semine ortum sit, degener quædam species, vel accidentalis Tabaci varietas fuisse oportet, quæ speciem suam non servat seu propagat semine fato.

De Nicotianæ seu Tabaci viribus & usu multi multa. Peculiarem Tabacologiam conscripsit Joannes Neander, Medicus olim Bremensis, & inde Alstedius in sua Encyclopædia: Chrylostomus in etiam Magnenus: Raphael Thorius hymnum composuit de Tabaco: Satis idem prolixus est in ejus descriptione Nicol. Monardes in simplicium Medicam. hist. cap. 14. Vires ejus fumum tradunt Schroderus & J. Bauhinus.

Herba recens abstergit, incidit, resolvit, aliquantulum astringit, resistit putredini. Sernutatoria est ac apoplethmatizans, anodyna, vulneraria, vomitoria. Usus præcip. externus, ad catarrhos cerebri exsicandos, somnum inducendum, lassitudinem ex labore discutiendum, uteri strangulatum compescendum. A peste præservat (in fustis) sedat dentium dolores; dissolvit tumorem uvule (in gargar.) medetur lichenibus, phthirias, pruriginis, achoribus ac favo; mundificat & consolidat vulnera & ulcera inveterata, sanat ambusta quoquo modo adhibita (balneatione scil. vel sola immersione foliorum recentium nostratis Nicotiana, &c.) Nec tamen proflus usum quod, refugit internum, dum pro vomitorio exhibetur sit violento, quâ ratione curat febres aliòq. morbos; sed cautio hic opus est.

Fumi Nicotianæ in tubo accensæ ore attractæ & redditæ per totam Europam usus est creberrimus; pituitam elicit & catarrhos exsiccat: unde evacuat oris & faucium glandium dentium dolori & capitis gravedini auxiliatur.

Verum quoniam calfacit & exsiccat, usus ejus minùs utilis est, imò nocivus isti qui calidioris fuit temperatura, biliosis & macilentis; ut in memetipso expertus sum, nisi cum dentes dolent & fauces humore turgent.

Sunt qui Fumi hoc modo accepti usum damnant, Audivi (inquit C. Hofmannus) à militibus in Belgio versatis vidisse se dissecta capita eorum quibus patera cerebri ab Anatomicis dicta tota intus esset nigra, licet à carnificis interfuissent. Audivi à Patricio Norico, qui in superiore bello Bohemico vidit omnes qui in conflictu cum hostibus interierint Anglos habere talia capita. Hinc discant sapere qui alias sapere nolunt. Idem nobis affirmavit D. Baubert Pharmacop. Londinen.

Si hac vera sint (de quo tamen est cur dubitem) non inde tamen sequitur fumum nocivum esse, cum multos novimus qui quotidie & copiose per plures annos eo usi sunt, sanos tamen & validos vitam ad extremam senectutem produxerunt, nec ullum inde incommodum, fed potius maximum venarum percipisse: alii enim ventriculum refocillat & concoctionem promovet, alii alvum leniter solvit: alii nullum inde incommodum, at neq. damnum sentiunt, quibus usus ejus adia-phorus est.

Ufum hujus fumi primus in Angliam intulisse dicitur D. Gualterus Raleigh, ex America redux, ubi fervos & mancipia eo usos observavit ad somnum conciliandum.

Foliorum pulvis inspiratus attractus, naribus (qui mos in Italia usitatus fuisse) verbera & cujusvis generis supplicia non finit sentiri, vires addit, auger animum, & ad labores tolerandos intractam vim. Verum in eo utendo cautos opus est, ne modum excedas Hernandez.

Folia Nicotianæ viridia confusa & applicata sedant dolorem podagricum & vim obtinent narcoticam. Inde etiam astum & pultus ab Urticæ excitatis Nicotianæ succus aut folium viride applicatum restingit & sanat.

Modum quandam purgandi cerebrum singularem refert Jo. Torrentius notis in Hernandez quem à Capucino quodam didicisse, qui se multos à podagra liberasse asserbat. Ex Nicotianæ arido folio quantum Juglandi possit includere sumitur, digitis, compressum linleo mundo, vel ferico includitur, & in nodulum n. cis Ponticæ magnitudine figuratur, filoque compingitur. Eum nodulum ori indimus & linguâ ad palatum sublevamus per dimid. horæ spatium statim effluit pituita tenacissima, fili instar ex ore dependens, quæ capite inclinato in vas subiectum excipitur. Et licet aliqua cerebri vertigo sequatur, ea tamen nisi Cerebrum admodum calidè sit nature, statim evanescit, & estque omnino innoxia.

Nonnulli Nicotianam ob vim narcoticam frigidam esse voluit. Verum calidam esse argunt, odor resinosis non ingratis, & summa acrimonia, quâ & fauces urit, & non minore purgat, per vomitum

vomitum violentia quàm ipse Helleborus, ut experientia multorum constat. Tandem nullum (inquit Joan. Torrentius) hætenus innotuit narcoticum, quod non sit calidum.

Ad calculem è renibus abigendum usus aquæ stillatiliæ Nicotianæ viridis plures tenaciter adherentes abegit. Chesneau ex Zacuti, lib. 2. prax. mirand. Observ. 66. E Collectaneis D. Hulse.

Ad dentium dolorem, & Tabaci probè calcinati in crucibulo, inde in cavum dentis, & statim dolor sedatur, ut plures expertus sum. Chesneau.

Olei Tabaci gutta una vel altera lingue vel ori Felis aliisve Animalis instillata ocyllimè illud interimit. Franciscus tamen Redi observat non omnia Animalia instillata ocyllimè illud interimit, eodem omnia temporis spatio: cum magna hoc respectu intercedat differentia inter Tabaci plantas, interq. Animalia in quæ agit. D. Tancer. Robinson.

Utuntur Chirurgi ad torporem ubi membra abscondunt. D. Palmer è dictis D. Hermann. Commendo usum Tabaci in peste; me enim liberat peste correptum; omnèq. ferè domus, in quibus hæc planta vendebatur & Noviomagi & Londini libere erant à contagio, cum vicinæ infectæ essent. Diemerbroeck de peste. Ex Adversariis D. Tancer. Robinson.

Ad Paralyfin, R folia Tabaci viridis, infunduntur in vino malvatico. Hoc vino fricentur partes resolutæ post sudores. Præstat omnibus externis remediis. Hartmannus. Communicavit ingeniosissimus vir D. Edo. Hulse.

Testatur Anton. Recchus fumum Tabaci in uterum inspiratum, in suffocatione ejus, in difficultate anhelitu, mulierum angustia, syncope, mira præstare, atque dicto citius. Ex excerptis D. Hulse.

Folia Tabaci si manus, chartæ aut linteo affricentur colorem pulchrè viridem præbent. Observante D. Merret. Notis in Anton. Neri p. 265.

Exemplum violentæ vomitionis semper immediatè sequentis insperionem pulveris Tabaci super femur contusum & laceratum habetur Ephem. Germ. An. 12. Obs. 108. ut me monuit D. Tancer. Robinson.

Nobilem virum adeò pinguem vidi, ut equo insistere nequiret quin statim sopiretur, nec loco ferè moveri posset: ille tamen nunc huc, nunc illic vadit, mole illa deperdita, & pristinum habitum recuperavit, quod sola masticatione foliorum Tabaci peractum fuit, ut ipse mihi asseveravit: piruitosis masticæ & frigidis corporibus utile est. Petrus Boerlæus Cent. 11. Obs. 11.

At masticæ Tabaci non semper & in omnibus eundem effectum habet, ut ipse experientia didici in amico quodam nostro, qui ob id nihilo macilentior effectus est: affirmavit tamen ejus usum dentis antea vacillantes firmasse.

Novi tres juvenes robustissimos à dyenteris liberatos propinando decoctum Tabaci, quod maxima fuit violentia totam mali causam evacuat, & reliquit anodynâ & narcoticam qualitem. Diemerbroeck Observ. Medic. Obs. 19. Quamvis hoc si bene essent, nimis tamen temerarium foret, me judice, illud in exemplum trahere, & Nicotianæ decoctum dyentericis promiscuè propinare, purgat enim violentè tam per vomitum quam per scæcesum.

Willisus noster Tabaci usum in castris commendat, posse enim comædatis inopiam, quæ inibi frequens esse solet, supplere, & multos laborum & periculorum minus sentientes efficere. Morbis insuper calidioribus, colicæ, diarrhææ, ulceribus, capitis & artuum doloribus, apprinne conducit, tam præservando, quàm sanando.

Lixivium Tabaci frequenter adhibetur in psora & lepra pecudum ac jumentorum. D. Tancer. Robinson, qui & præcedentem observationem misit.

Documenta & incommoda quæ usum Tabaci sequi solent videri possunt in Sereniss. Regis Jacobi tractatu de Tabaco, & Simonis Pauli de abusu Tabaci.

4. Priapeia, quibusdam Nicotiana minor J. B. Nicotiana minor & Esst. C. B. *Hysocyamus latens* Ger. *Tabacum Anglicum* Park. *English Tobacco*, *sp. some yellow* Hernandez.

Radix nunc simplex, digiti minimi crassitie, nunc multiplex plurimas fibris tenellas albescentes undique spargit, nec altè in terram descendit. Caulis simplex, rotundus, hirsutus, cubitalis & cubitalis, foliis, ramulos, digitum crassus in solo lactore, & ad tactum glutinosus. Folia in caulibus non admodum crebra, situ alterno, pediculis brevioribus donata, pinguia, atrovirentia, ad marginem aequalia, mucronibus obtusis, nec figurâ multum diffimilia foliis Solani lethalis, verum minorâ. Flores in fumis cubitalis & ramulis plures simul brevibus insident pediculis, herbacei seu ex luteo viridantes, oris extrorsum reflexi, & in quinque lacinias obiter divisi, calathi effigie, quinque intus flamma cum apicibus cineræis & stylo concolorè occultant. Insident autem hinc calati hirsuto, viscido, quinquepartito. Succedunt floribus vascula subrotunda, umbilicata, glandem virgæ viridis decedant representantia, in binas partes per maturitatem deficientia, semibus innumeris pusillis, fœdè flaventibus referta; gustu acris (ut vult J. Bauhinus.) Planta est annua, ex semine deciduo se renovans. America originem debet.

CAP. III.

De Gentiana.

Gentium Illyricorum regem omnes hujus herbæ inventorem faciunt, eique nomen suum impoluisse aiant.
Gentianæ notæ genericæ sunt folia nervosa, in caulibus ex adverso bina, flores calathoides, margine in lacinias aliquot totidem folia imitantes plerumque diviso, sapor amarus.

§. Gentianæ majores.

1. *Gentiana major* Ger. *major lutea* C. B. Park. *vulgaris major Ellebori albi folio* J. B. *The most common great Gentian, or Feltwort.*

J. B.

Folia Ellebori albi foliis paria, circa radicem multa, per caules ex adverso sita, eosdem pediculis connatis amplectentia, nervis tribus aut quinque Plantagineis distincta, glabra, polita, lucida, hisque notis ab Ellebori albi foliis distincta. *Caules* cubitales, bicubitales, ac etiam interdum hominis altitudinem assequentes, singulares, leves. E. foliorum superiorum minorum sinu flores verticillorum modo dispositi erumpunt, calycibus inclusi primū, postea intumescentes, explicantur, qui singuli longiusculi & lutei; sequuntur valcula oblonga, in duas se partes aperientia, in quibus semen numerosum, leviter rubens, ad Leucoti semen accedens, levius. *Radix* crassa, longa, multifida, intus flavescens, sapore insigniter amaro: quæ cum sit fungosa, ficcata insigniter corrugatur, ac externè rufescent.

Locut.

In montium pratis & pascuis variis in locis observavi (inquit J. Bauhinus) florentem Junio, & semen maturantem Augusto. Nos in montibus circa Genevam copiosam vidimus, nec minus in Alpium pascuis montosis.

Virei.

Radix hujus plantæ (quæ præcipuè in usu est) alexipharmaca censetur. Usus præcip. in peste aliisque venenatis affectibus; in obstruktionē epatis & lienis, &c. & hinc in hydrope, tum in suffocatione uteri, in imbecillitate ventriculi, lumbricis, febribus intermitentibus, morfu canis rabidi, &c. Externè adhibetur creberrimè in vulneribus ac fonticulis mundificandis, in morfu canis rabidi arcendo (cum Theriaco imposita) *Schrod.* Chirurgi ex ea efficiunt turundas ad ulcera & vulnera dilatanda. *D. Palmer.*

Ad canis rabidi moriū & ad ventriculi imbecillitatem exhibetur radicis pulvis è vino potandus. Ad febres pellendas aqua destillata, vel succus inspissatus magnitudine Castaneæ aut nucis juglandis, [dimidium ejus uno die, alterum postredie] deglutendus. *Schroderus* succum hunc creberrimè esse usū scribit in febribus intermitentibus, in quibus ante paroxysmum à 3j. aut ʒi. exhibetur felici cum succello.

Gentiana & solitaria & (vetus experimentum tentantibus) tantillo nucis vomicæ fosiata nobis quoque olim in gregariis haud parum certa, æquivalens aut constantius quid quam nunc carior illa China China: seu pulvis patrum præstitit. Dan. Ludovicus de Pharmac. moderno sæculo applicanda, p. 257. Communicavit *D. Tauerel. Robinson.* Dolæus Lib. 3. Cap. 12. S. 12. Inter febriifuga Chinae de China à plerisque æquiparari Gentianam scribit, quæ idem cum vino exhiberi potest, vel in forma extracti in pilulis, vel in decocto.

Putredine Gentiana hostis infestissima & veneni mors (inquit Lobel.) Pesti adeo præfens remedium, ut non modo homini sed etiam brutis, incolumitatem tueatur, & amissam restauret, eoque solita Helvetia istam cum Flammula porci propinare ne anima in vivo cadavere puteret.

Similiter in descriptione Alpium refert pastores uti Gentianis ad ubera vaccarum, si à muribus Araneis aut aliis bestis venenatis lædantur.

Puer quidam integro anno cæcus Rad. Gentianæ incisa & in vino ad dimidiam partis consumptionem coctæ decocto oculis siphunculo injecto manè, per tres vel quatuor dies, convalescit. Oculis autem vellicabat & dolorem excitabat. Ex * Observ. Reulmeri à Vellichio editis excerptit *D. Soame.*

* Observ. 175.

2. *Gentiana magna flore purpureo* & albo J. B. *major purpurea* C. B. *major flore purpureo, & major flore albo* Park. *major purpurea* L. *Clusii* Ger. emac. *Great purple Gentian.*

Clus.

A vulgari majore luteo flore nihil formā differt; etenim ampla habet *folia*, Ellebori albi foliis haud multum abfinita, sed teneriora & saturatio viriditate splendentia: *caules* digitali aut pollicari interdum crassitudine præditos, rotundos, cubitales, nonnunquam bicubitales, geniculatos, quos ambiunt filicula filia, aliquantulum tamen angustiora, ex adverso sibi opposita. Extremos caules ambiunt binæ aut ternæ confertorum *florum* coronæ, qui non sunt lutei aut stellati, ut in vulgari majore, sed purpurei, majores, concavi, in senas aut plures lacinias obtusas extremis oris secti, & purpureis quibuldam punctis, inferiore & interiore parte, quæ candidiores & dilutiores sunt, distincti, odoris expertes, totidem quot sunt lacinie staminibus longum & bifidum vasculum internè ambientibus, in quo continetur copiosum *semen*, planum, paleaceum, minus quam in illa flava majore stellato flore, subrufum. *Radix* crassa longa, foris plerumque flava, intus alba, impensè amara, digitalibus fibris subinde prædita est, singulis annis nova germina (quemadmodum major flava) profertens, & multos

multos caules ex eodem capite producents, præsertim cum adolevit, sed qui alternis duntaxat annis floriferi esse solent, interquiescente nimirum uno anno à partu matre.

In Sciria superioris Alpibus invenitur hoc genus flore albo *Clus.*

Gen. purp. in Pannonicarum Noricarumque Alpium jugis sponte & quidem copiosè exit. Verum neque hoc neque illud genus curare unquam potuit *Clusius*, aut illà diligentia efficere ut in hortis permanere vellent, nedum flores proferre. Quin cultura beneficio deterior evadit. Floret Augusto, semen Septembri maturefcit, nova nive cadere incipiente.

Locut.

Tempus.

3. *Gentiana major pallido flore, punctis distincto* Clus. *major flore punctato* C. B. *major flore pallido punctato* Park.

Superiori magnitudine & formā planè similis est: flores tamen paulò minores visi sunt, obsoletè lutei, plurimis maculis nigris intus & foris aspersi.

In Silésie montibus eruit *Achilles Cramerus*, medicus Nissenfis, & ad Clusium misit. Huic relationem ab illo qui eum deducebat, in alio quodam præalto monte, aliam formā non dissimili reperit quæ cæruleo flore esset. Hæc omnia Clusius. Verum hujusmodi ducum fides plerumque vacillat.

4. *Gentiana Asclepiadis folio* C. B. Park. *folio Asclepiadis vulgo credite* J. B. *major 2. cæruleo flore* Clusii Ger. *Gentian, with Swallow-wort leaves.*

Caules plures ab eadem radice ad cubitum altos tollit, graciles, articulatos, duos firmosque, quorum singulis juncturis (quæ crebræ sunt) bina ex adverso posita *folia* adnascuntur. Asclepiadis foliis formā & magnitudinem respondentia, mollia, quinque nervis secundum longitudinem excurrentibus insignita, mucronata, dilutius virentis coloris. A medio caule ad fastigium usque ex alarum sinu singulares ex adverso fiti exiliunt *fores* [interdum bini aut plures] oblongi, concavi, calathi formā, quinque lacinias per extremum diviti, colore nunc purpureo & saturatio cæruleo, modo diluore & velut cinereo, quinque pallidis staminibus umbilicum occupantibus. *Vasculum* sequitur bicorne, quo per maturitatem hiant *semen* conficitur planum, paleaceum, cineræci coloris, superiore minus. *Radix* lutea, digitalis crassitudine, multas oblongas fibras ejusdem coloris in latum spargit, singulis annis augescens & nova germina profertens, valde amari gustus. Fertior hæc est superiore, nec ut illa interquiescit, sed singulis annis, venustior videlicet, multos caules floribus ornatos producit.

Locut.

Copiosè in Sciria, Pannonia & Austria inferiore provenit, ad montium radices, umbricos collibus, nunquam verò in summis & apertis jugis. Nos eam in montosis humidioribus prope Lindaviam & lacum Acronium, & ad latera montium in Sciria, prope *Shadwin* & alibi copiosissimam observavimus, ad sepes plerumque & in umbris.

Pertinax quidem hæc est & ferè mitiora loca respuit (inquit Clusius) interdum tamen curā & diligentia effecimus ut in hortis comprehenderet, & singulis annis repullaret, & flores ferret: at tamen quæ nativo aere & pabulo privata, atque tanquam compeditis vincit lugere videbatur, ac pristini vigoris & elegantie plurimum amittere.

Slavonici rustici hujus radicis decoctum felicitè calculosis propinari experimento se compertum habere affirmant. Aretius & *Jos. Simlerus* tradunt eā pastores uti ad ubera vaccarum, si à muribus araneis aut aliis venenatis bestis lædantur, curanda.

5. *Gentiana cruciata* C. B. Park. *minor cruciata* Ger. *minor seu vulgi Cruciatu* J. B. *Cross-wort* Gentian.

J. B.

Reptant cum *radice* rami palmares, sesquipalmares & dodrantales, subrubentes, teretes: quos crebra ambiunt *folia*, bina semper adversa, vel potius unum continuum ad genicula, tanquam vaginā caulem involvens, cujus utrinque exit segmentum Gentianæ, quadruplo minus, Saponariæ folio simile, tribus secundum longitudinem nervis insigni, leve, pingue, amarum. *Flores* in ramulis extremis è foliorum alis conferti, cærulei, quinquepartiti, è calycibus vi eminentes. *Semen* copiosum, minutum, oblongum, fulvum, infidum, vasculis continetur oblongis, bipartentibus, folliculo membranaceo obvolutis.

Duas hujus differentias observasse videri (inquit Clusius) unam ramis humi procumbentibus & Varietati minorem, alteram firmis & erectis caulibus, eique majorem: flores item alterius magis cærulei spectantur, quæ illarum altera radicem in foramina secum minime habet.

Nascuntur verò ex per universam Pannoniam, tum in collibus montibusque apertis & gramineis, tum fœcioribus pratis & herbosis secundum vias publicas locis. Nos cum Dod. & Trag. in pascuis montosis inque collibus & incultis agris & secus itinera in Germania passim provenientem observavimus.

Locut.

Virei.

Hujus radices recentioribus magnis laudibus essentur contra pestilentiam, & venenosorum animalium ictus. Matthiolus radicem tulam & ventri emplastrum modo impositam ad vermes intestinorum, remedium expertum affirmat, necnon ad frummas ulceratas sanandas eodem modo tulam quæ nuper effossa sit, vel ficans in pulverem contritam valere.

Cum autem amara sit & foliis & radice verisimile est eadem præstare quæ reliqua amara.

6. 2. *Gentiana minores seu Gentianellæ.*

1. *Gentianella verna major* Ger. emac. *Alpina verna major* Park. *Alp. magno flore* J. B. *Alp. angustifolia magno flore* C. B.

J. B. Clus.

Graciles habet *radices*, longiusculas, plures coherentes, flavescentes, propagines è lateribus producentes: *Folia* humi fusa in orbem crebra [fusa aut octona Clus.] bina semper ex adverso se spectantia, duplo triplove Hippii majora, uncias duabus interdum longiora, semunciam aut unciam ferè lata, in acumen definentia, crassiuscula, unico nonnunquam, aliàs tribus per longitudinem nervis donata, levia, Myrti latissime foliis ferè aequalia, impenitè amara. Ex horum medium *cauliculus* exiliter uncialis, quaternis plerumque foliis multo minoribus, binis tamen alternatim semper contrario situ nascentibus oblitus, unde calyculus emergit unicum *florem* continens, magnam præ stirpis proportionem, calathi aut Campanulæ modo concavum, longum duas trêve uncias, in quinque angulos definentem [J. Bauhino in quinque lacinias divisum] mucronatus, cum duabus utrinque ubi lacinia findi incipiunt appendiculis, elegantissimo & maximè vivido ceruleo purpure colore, pallido piffillo tunc prominente, qui quinque quodammodo costis ex infima ipsius floris interiore sede prodeuntibus fulcitur. Florem subsequitur longum & mucronatum *vasculum*, quod selem in duas aequales partes aperiens *semen* ostendit exiguum, striatum terrei coloris.

Locus & Tempus.

Crescit in Sneberg & Etcher abundantissime alitque Alpibus continua serie productis, perpetuè quasi nive oblitus, ubi Junio & Julio, hoc est primo istius vere floret: Sub Julii verò finem & Augusti semen maturitatem adipiscitur: ac in montibus locis in quibus rariùs invenitur, atque in hortos translata, Aprilis & Maio. Clus. Nos speciem hanc in altissimo vertice montis Jure Thuri dicto invenimus. Quamvis autem nonnisi in editissimis summorum montium jugis sponte proveniat, culturam tamen patitur, & hortis nostris haud difficulter affluet; ob floris pulchritudinem ad hortulanis & florum amatoribus summo precepto & studiosissimè culta. Amarissimus est totus plantæ sapor (inquit J. B.) ideoque jecioris vitis nempe regio morbo & obstructionsibus auxiliatur.

- * 2. *Gentianella Alpina latifolia magno flore* C. B. prod. *major, sive Gentianella Alpina latifolia magno flore* C. B. Park.

C. B. prod.

Ad radicem nigricantem fibrosam *folia* humi sparsa quaterna quinque, subrotunda, crassa, Plantaginis vel Calthæ Alpinae formâ, unciam lata, duas longâ: inter que *cauliculus* uncias quatuor altus uno altero folio donatus, cui utriculus infidet, unicum *florem* oblongum, cœruleum calathò similem sustinens, cujus calyci utrinque folium oblongum adponitur.

Locus.

Ex Helvetiæ Alpibus habuit C. Bauhinus.

3. *Gentianella minor verna* Park. *Alpina verna* Ger. *Alpina verna major* C. B. *Gentianella quæ Hippion* J. B.

J. B.

Singulari affurgit *cauliculus* gracili, aut subpurpureo aut viridi, in quo fusa aut plura pauciorve *folia* trinervia, bina semper inter se ex adverso respondentia. Calyculus summo fastigio fert, equo *flor* longus inodorus exilit, extrema parte in quina velut foliola divisus, cœrulei coloris ad elegantius & viridi, ut ipsum cœlum quod imitatur provocare videatur: singula floris plicæ aut foliola ad laterum lineam candicantem habent, & alia quina tanquam mucronata foliola aut appendices lacinias floris ab invicem sejungentes: pallentia staminula medium florem occupant. Floribus fœcedit longiusculum *vasculum* mucronatum exile, durum rotundum *semen* continens. Ex eadem radice, que flavescentis & fibrosa est, & quodammodo summa tellure spargitur, plures alia plantule affurgunt, quarum nonnullæ in calyculum attolluntur & similem florem profertur, alia duntaxat producant *folia* humi strata & veluti in orbem disposita, interdum Lenticulæ non majora, interdum semicircularia aut longiora, nervosa.

Locus.

In montibus circa Genevæ copiosè provenientem observavimus: Clusius in cellissimis Sneberg, Snealben, Etcher & Durrenstein jugis herbido folio, ubi sub finem Junii floret, ac in montibus vicinis collibus & hieboribus pratis Maio, semineque subextremum Junium profert. Minus hæc hortum ferre potest quàm: superius & omnem culturam respuere videtur. Clus.

4. *Gentianella purpurea minima* Col. *Gent. Alpina verna minor* C. B. *The least purple vernal Gentian.* *Gentianella æfrosa minima Neapolitana* Park.

Col.

Eodem tempore iisdemque locis quibus proximè sequens invenitur & floret hæc etiam (inquit Fabricius Columna, descriptionis autor) que minor altitudine, sed frustior ab imo ad summum. Radice nititur longiore, fibrola, tantundem ferè intra terram ramosa & se extendente, ac superne affurgit & se expandit. Folia eodem modo in terram stratis, binis utrinque, dense in imo caliculi hærentibus cruciatim, oblongioribus admodum proximè describendâ, angustioribus tamen: *caule* brevior, ab imo singulis geniculis ramoso, purpureo, magisque quadrato. In summo flore ex calicibus parvis atque profundè admodum in quatuor apices divisis, oblongo tubo, mani, calathi effigie, multum exerto, atque in quatuor parvas hiantes parum lacinias se dividentes conspiciuntur colore ex rubro purpurante, quorum medium sive umbilicus villosus est atque candicans, sicut & dilutior

dilutiores laciniarum oræ. Utriculum habent medium oblongum, teretem, bifido capite atque femine turgido, flavescente, minuto, rotundo nitido, & reliquis omnibus pro proportionem plantæ crassiore, & ab illis diverfo, Irionis levis femini æmulo, Julio mensè dissecto per medium valculo effluente. Radices sapor acris & amarus.

Floret in quatuor lacinias divisio cum sequente planta convenit.

5. *Gentianella cœrulea oris pilosis* C. B. *Autumnalis fimbriata flore* Park. *Gentianella lanugine ad singulorum foliorum floris lacinias donata, flore quadripartito* J. B. *Autumnal Gentian with a fringed flower.*

Col.

Radice est longa, tenui, repente, perenni, nodosa & oculis habente, flavâ [J. Bauhino albida] gurgit amaro. Folia angusta sunt admodum & levia, Lini ferè paria, sed breviora, nec supra radicem densa, imò rara, & ab imo bina ex minimis [J. Bauhino uncia breviora] semper ad singula genicula majora ad medium usque caulem, deinde paulatim decrefcentia, nervo unico secundum longitudinem decurrente. Caulis fæpe singulares, aliquando plures, dodrantales & minores, quadranguli striis decedentibus ex quolibet foliorum geniculo utrinque, in ramos aliquot divisi. In summo calix extuberat ex rotundo quadratus, purpureus ex viridi, quatuor apicibus magnis florem circumdans oblongum, satis exertum colore cœruleo, calathoides, in quatuor duntaxat partes profundè divisum, non mucronatus, sed rotundus modicè & crenatus, quarum latera utrinque barbato donata cœruleo, nec ullam habent ad imum lacinia intrinsecus lanuginem, fimbriis tamen foliolorum circa centrum ob convolutionem elatis: foliolum enim alterum alteri infidet atque ex illo oritur ducere videtur. Medium occupant apices quatuor, obsoletè minio tincti, staminibus albidis infidentes. Vasculum feminale longum, quadrangulum, in duas apices albicantes deflexis, in quo semen continetur minutissimum nigrum, quod findente se ut in aliis, utriculo decidit.

Hanc speciem in Germania non procul Weissenburg invenimus cum ab Augusta ad Norimbergam Locustiter faceremus: J. Bauhinus plures locos meminit in Germania. F. Columna in Æquicolum montibus, le Fosse dicto loco observavit.

Mense Septembri in Germania floret; in Italia etiam Octobri & ad hyemem usque durat, nec Tempus. florida translata perit.

C. Bauhinus ex hac unica specie, ni multum fallimur, duas trêve facit, nimirum Gentianam Alpina V. seu Gent. cœruleam oris pilosis; item Gentianam pratensem VII. seu angustifolia Autumnalem minorem floribus ad latera pilosis: itemque ex sententia Chertler perennem VI, seu angustifolia Autumnalem majorem, quamvis sub hoc titulo duas species miscere videtur, ut Synonyma conferent patet.

- A. 6. *Gentiana palustris angustifolia* C. B. *Pneumonanthe* Ger. *Gentianella autumnalis Pneumonanthe dicta* Park. *Gentiana species, Calatiana quibusdam radice perpetua, sive palustris* J. B. *Marsh Gentian of Calatyan Dioet.*

J. B.

Udos amat pratorum margines & humientia ericeta, singularem, aliàs multiplici, supra cubitale altitudinem, recto, tenui, flexibili, geniculato caule accrescit: per quem æqualibus spatii adversa descendunt folia, palmari nonnunquam longitudine, culmum lata, superius atroventria, inferne dilutiora, trinervia, ut sunt omnium Gentianarum; eorum finis à medio ferè caule summo tenus prodeunt ramuli, flores jam singulares jam duos aut plures, elegantes, cœruleos, in quinque lacinias extrema parte divisos, calathi formâ, proferentes. Radices plures longe, luteæ, amara. Clusio radix crassifolia, circa summum caput in aliquot longas, lentisque & flavescentes fibras dividitur.

In agro Lincolnienf. & Eboracenf. in ericetis humidioribus copiosè provenit: Invenimus & in Locus. transmarinis v. g. in pratis humidis ad radices montium, Lindaviâ non procul, in Germania. Statura & magnitudine pro ratione loci insigniter variat.

- A. 7. *Gentianella species quibusdam, An Cordo Pneumonanthe aut Gentiana fugax altera Clusio* J. B. *Gentianella Autumnalis Centaurea minoris folia* Park. *Gentiana pratensis flore lanuginea* C. B. *Gent. fugax minor* Ger. *Wallard of Dwarf Autumnal Gentian of Felswoy.*

Radice nititur simplici, lignosa, subterreâ, rectâ descendente, paucissimis fibris donatâ: Caulis exurgit nunc unicis, interdum plures, altitudine palmari aut semipedali, quadratus, ex viridi saturate rubens aut purpureus, fracta contumax & valde ramifcus; foliis cinctus ex adverso binis, nullis pediculis immediatè adnatis, longitudine digitali, è latiore principio paulatim in acutum mucronem facientibus, tribus nervis insignioribus secundum longitudinem decurrentibus, obscure virentibus & in atrum nonnunquam vergentibus. Flores ex alis foliorum exsunt, prope summitatem caulis crebri, purpurei, è longo & majusculo tubo in quinque semunciales mucronatas lacinias expansi. Segmentorum basi in circulum disposita adherent foliola erecta, in tenuissima filamenta divisa [J. Bauhinus pilos barbifolias vocat] quorum cœcus tubulo occultata quinque lamina cum stylo viridante continet; sunt autem fæpe luculentius amara quàm folia, non sine armonia quadam. Vasculum feminale oblongum, teretisculum, per maturitatem summa sui parte bicarinatum diffilit, & semen effundit rotundum, obfcuri coloris, pro plantule proportionem satis grande copiosum. Sapor totius plantæ amarus & calidus, radicis autem fatuus.

Floret apud nos sub exitum Augusti, aut aliquanto citius.

Tempus.

Hæc est species illa in cretaceis collibus per totam Angliam frequentissima, quam Herbarii nostri in duas distrahunt. Consulte *Ger. emac.* Estque Gentiana fugax 2. Clusii, cujus nota characteristica est, quod singule floris lacinie infimâ internâ parte purpurea lanigine pubescent. Ab hac non differt specie (ut fuscipior) Gentiana fugax quarta *Clusii*, quam se in Britannia non procul Dovera, observasse meminit, ubi aliam à descripta diversam Gentianellæ speciem nasci, nihil perfracti vix patior, inquirent alii.

Gentianella fugax quarta Clusii, flore dilute purpurascens & cæruleo elegantissimo J. B. Gent. brevi folio J. B. Gent. fugax minor Ger. Gent. autumnalis Centaurea minoris folio Park.

Dolantem non superat *cauliculis* & ramulis exilibus, minoribus etiam *foliis*, Centaurii minoris folis penè paribus. *Flores* minores habet, licet formâ superioribus non abimiles, qui aut dilute purpurascunt, aut cærulei coloris elegantissimi sunt. *Cornicula* subflavo exili *semine* plena sunt. *Radix* licet tenuior à reliquis hujus generis non valde differt.

Hanc plantam à *Gentiana fugaci* secunda Clusii non differre specie suspicamur, ut superius monuimus: nec enim Clusius ipse ulla differentia notas adducit præter parvitatem omnium partium; quæ perlonge natalibus locis imputanda est.

* 8. *Gentianella annua seu fugax prima Clusii flore ex cæruleo purpureo exiguo J. B. Gent. autumnalis ramulosa C. B. Gent. æstiva purpureo-cærulea Park.*

Clusii.

Cubitale habet *caulem* firmum, geniculatum per quem ad singulos nodos sparsa sunt bina semper folia, sibi ex adverso opposita, trinervia, lata sedè & sine pediculo cauli inherentia, semineque in longum mucronem desinentia. Ab imo ferè caule & foliorum alis nascuntur dorsantes & pedales *ramuli*, tenues, minoribus foliis septi, quinos, septenos, aut plures *flores* foliis cinctos profertentes, in quinque mucronatas lacinias divisos, exiguos pro plantæ magnitudine, purpurascens ex cæruleo coloris: his succedunt longa & angusta valcula, tenui semine plena. *Radix* singularis est, exigua, paucissimis fibris prædita.

Nascitur in pratis herbidiisque locis ad radices montium sitis, Julio & Augusto flores profertens. Hæc omnia Clusius.

* 9. *Gentianella fugax tertia Clusii, flore virescente & subcæruleo, brevioris & majoris J. B. Gent. flore brevioris & majoris C. B. æstiva flore brevioris Park.*

Clusii.

Pari ferè (inquit Clusius) cum secunda [*i. e.* Gentianella fugaci nostrate] excrevit altitudine, nec minus frequentibus ramis est prædita: *caule* etiam quadrangulus: terni aut plures in singulis ramulis *flores*, superiori similes, *i. e.* secunde, sed breviores ampliorisque, virescentes initio coloris, deinde fuscocæruleo: quibus longa *cornicula* seu mucronata membranacea valcula, *semine* plena, ut in superiori, succedunt: *folia* in singulis nodis multo latiora, mucronata, trinervia, ex adverso inter se sita, viridis fatiunt & quodammodo nigrescentis coloris. *Radix* superiori [secundæ] similis.

Obvia est hæc in omnibus pratis in sublimi sitis & montium jugis, floretque serius, Augusto videlicet.

* 10. *Gentianella fugax quinta Clusii, flore cæruleo colore elegantissimo J. B. Gent. Alpina æstiva Centaurea minoris foliis C. B.*

Clusii.

Longè exilior [quàm quarta fugax] vix trium unciarum altitudinem æquat, licet multis alis prædita: *foliis* Centaurii minoris in singulis geniculis, aliarum more habet: *flores* minori Gentianellæ verne per similes, venustissimo cæruleo colore præditos: *cornicula* qualia superior, [fugax quarta *Clusii*] admodum exili & nigro semine plena: *radicem* quàm in superioribus minorem, sed frequentioribus fibris donatam. Impevit amara est.

Floret in Etchæri jugis Augusti initio.

Calabrianam venant Dalechampi C. Bauhinus huic eandem facit, Joannes ejus frater aut Cherlerus, diversant. Differt floris colore & caubus purpurascens, albis intus flaminibus.

Nos in ampla plantæ prope Augustam Vindelectorum quam pertransiunt qui Monachium Bavarie iter faciunt, copiosam invenimus Gentianellæ speciem Augusti mensis medio florentem, quam Gentianellam Alpinam minimam flore unico cæruleo elegantissimo denominavimus, quæ forte huic eadem fuit: aut potius

11. *Gentianella minima Bavarica Cam. minima elegantissima Bavarica Camerarii Park.*

Quæ dudum generum est, major & minor. Major ramulos aliquot humi spargit foliis crebris Centaurii minoris similibus obitos, verum nonnihil acuminatis; in quorum uniuscujusque fastigio flos unicus coloris cærulei amensissimi, in quinque folia expansus. Aliam hujus speciem exhibet omnium minimam foliolis subrotundis.

12. *Gentianella æstiva cordata Park. utriculi ventricosis C. B. cærulea calice turgido pentagono nobis; cærulea cordata Col.*

Col.

Radix huic pusilla, fibrosa, tenuis, ex albo pallens & lignosa: ex qua *foliola* unguis minimi magnitudine prorumpunt, bina ex adverso opposita, inferiora minora atque subrotunda, effigie Gentianæ majoris vel Arnoglossi, laviâ, unico per medium discurrente nervo, ex viridi flaventia. *Caulem* habet semipedalem ad summum, quadratum, striatum, purpurascens, foliolis binis in singulis geniculis ex adverso oppositis herentibus; à medio ad summum ferè alis divisiis brevibus, in quibus *utriculi* ventricosis, magni admodum respectu plantæ infunt, ex albo viridantes, manes, limbis quinque cartilagineis latis quinque angulos constitutentibus, & in totidem ora acuta desinentibus, in quorum summo primum flos emicat parvum se exeres, convolutus, colore ex albo purpurascens; deinde subferecens atque hians, quinquepartitus stellam foliolis representat, adeo præstante cæruleo colore atque ameno, ut vix fictitius ex lapide Lazuli, *Ultramarinus* dictus æquè pulcher fit: & inter quas illas floris lacinias majores alias habet intermedias parvas, cordis figuram imitantes, quæ aliis desunt quæ lineam veluti nervum albam habent, atque adeo floris centrum albicare cernitur. *Flos* enim non pluribus foliis sed unico tubuli instar cavo quod in extremo in stellam divisum est, constat, quamvis & pluribus componi videatur. In medio *filamentum* quinque & fructus caput cernuntur. Seminibus verò *conceptaculum* oblongum, teres, angustum, collo longo in summo capitato; in hoc ab alis differens, quod perfectum à summo induritur copiosiusque emittit minutum araneâ instar led oblongius duplo semini, nigrum. Sapor amarus, ingratus ut congenerum.

Copiosè provenit in ampla illa planitie prope Augustam Vindelectorum, quam pertransivimus veniendi à Monachio Bavarie. Floruit sub finem Augusti. Maturis floribus, nimirum Junio, in palcibus montium æquicolum, ubi eam invenit Columna, prope S. Angeli dirutum antiquum templum supra Villam *Flaminianum* dictum.

Hæc species ab aliis nobis observatis Gentianellis in eo differt, quod floris tubus non eminet omnino supra calicem, sed foliola tantum, in quæ summa parte dividitur, expanditur supra eum ut in Caryophyllis.

* 13. *Gentiana Pennæ cærulea punctata Park. punctato flore subcæruleo Pennæ J. B. palustris latifolia flore punctato C. B. Pennæ minor Ger.*

Clusii.

Caulem habet geniculatum, cubitale, supra radicem aliquidantum rubentem; folia Gentianæ similia, ex intervallis bina, sed multo minora, venosa, quorum inferiora majora sunt, & longiora, pediculis rubentes habentia, superiora vero cauli sine pediculis adherent, quinque ferè amplectuntur. A medio panè caule & foliorum cavis oriuntur *flores* pentaphylli, striati, atque tres, raris binis nisi circa summum caulem, foliis quinque subcæruleis constantes, nigricantibusque punctis elegantissime notati, [unde nomen] quinque *filamentis*, quorum apices lutei, præditi. Floribus succedunt *vascula* cum *seminibus* Gentianæ similia, minora. *Radix* parva, multis fibris prædita, ex fusco lutea.

Provenit copiosè in Bokemuto Sutenfium monte: floret Augusto.

* 14. *Gentianella Indica Bontii.*

Bontii.

Quoniam (inquit) herba hæc tum formâ, tum floribus cyaneis Gentianellæ patriæ optimè respondet, merito mihi Gentianellæ nomen illi indidisse videor; gustu tamen non amariacæ, namque Gularatis & Indis inter olera ac *Seir* suum reponitur: tum alvum modicè ciet, unnas mover, obstructioibus denique viscerum tollendis inservit, ut merito inter medicamenta alimentosa reponenda sit. Folia in usum sunt adversus tibiærum & pedum ulcera hic admodum familiaria, propter exsiccatam & abstergentem ejus vim. Aquam quoque ex illius foliis elicimus, quæ conducit colicis doloribus, diuturnis diarrheis, catæriticæ ventriculi & intestini affectibus à frigore ortis.

Hanc plantam veram & genuinam Gentianellæ speciem non esse suspicor. Hic maneat donec certius constiterit ubi disponi debeat.

* 15. *Bandura Cingalensium Gentianæ Indicæ species P. Amman. Planta mirabilis desiliatoria Grimmii.*

Amman.

Capillis & seminibus Gentianæ est conformibus: conspicuus est in ea præter capsulas feminales folliculis foliaceis folio appendis, ad medietatem aquâ potabili dulci plenus, penem exprimens, qui aliquando longitudinem pedis & crassitiem brachii longè excedit.

Hujus iconem *Ephem. German.* An. 11. Obf. 146. exhibuit Grimmus, & præterea de ea addit, Radix ex terra humorem attrahit, qui beneficio radiorum Solis in plantam ipsam ascendens, per caules & nervos foliorum defluit, & in hoc naturali vase recipienti tandem relevator, donec ad necessarium hominis usum adhibeatur. Receptacula hujus humoris quandiu nondum ad extremam proveniunt maturitatem superius operculo elegantius clausa sunt, quod interdum digitis pressum diffilit, hancque dulcem limpidam, amabilem, confortantem & frigidam aquam suppediat, ita ut interdum sex vel octo receptacula plus minus tantum aquæ contineant, quantum unus hominis situm, cum maxima delectatione, bene restinguere possit. Interdum receptacula ferè plena sunt, interdum semiplena.

femiplena & nonnunquam vel minus inest, nec etiam omnes eandem habent capacitatem, quod proficiscitur a constitutione aeris, propterea ille diu fuscus, calidus vel humidus existerit.

In medicina suas etiam habet virtutes. Radix adstringentis est facultatis. Herba frigiditatem & humectat, & potest succum cum proprio destillato liquore expressus interne usurpata ad febres ardentes, & externe ad inflammationes, Erysipelata & similia.

Crescit non longe a Columbo in humidis & umbrosis Sylvis.

C A P. IV.

De Convolvulo.

Convolvuli note sunt viticulae seu cauliculi perticis aut plantis vicinis se circumvolvendo scandentes, quamvis hac nota non perpetua est in omnibus speciebus, nam Dorycnium Creticum Alpini aliis notis essentialibus & genericis cum Convolvulis convenit, & tamen erectum est. Vasculum feminale in terna locamentis, quorum unumquodque femina bina masculula, angulosa continet, divisum; Flos campanulatus margine integro; succus in plerisque speciebus lacteus.

1. *Scammonia Syriaca* C. B. *Syriaca legitima* Park. *Syriaca, flore majore Convolvuli* J. B. *Scammonium Syriacum* Ger. *Scammony*.

γ. B.

E radice longa, crassa, [brachiali crassitudine, foris obscure cinerea, intus alba, fibrosa] lacteo succo pregnante, multas aliquot cubitorum viticulas profert, proximis radicis sese convolventes scandentesque: folia triangularia, seu hastatis barbata mucro, Smilacis lavis amula, sed minora, glabra, tenuia, pulchre viridia, pediculis brevibus infundita. Ex alis foliorum prope summos caules exeunt flores pulchri, calathoides, purpurascetes, Helminx Clissampeli floribus proximis; quibus succedunt capsulae feminales rotunda seu globosae, feminibus intus nigris angulosis.

Radicis fisse torulus five cor medium exsertum (inquit * Jo. Bodaus a Stapel) planè idem est radici communis & probatoris Turbith Officinarum: verum aliquanto facilius frangitur hæc, tametsi perinde gummosa succoque lacteo prægnaat atque Turbith.

In calidis pingui exit solo, velut in Asia Myfia, Syria aliisque similibus. Reperitur & in Creta insula, Belloiotele.

- * 2. *Scammonia macrorrhiza* Alpin. exot. *macrorrhiza Cretica* Park.

Alp.

In omnibus cum Scammonio Syriaco convenit, hoc excepto quod non habet radicem crassam, sed longam, solummodòque ut pollex crassam: lacteo verò succo purgatrice non minus quam Scammonium madet.

Ex insula Creta accepit Alpinus.

3. *Convolvulus Scammonie foliis* [et flore] *emulus* Morif. *An Scammonia rotundifolia Virginiana* Park?

Morif.

Radice est crassa, in terram se demittente, atque longè lacteqe repondo sese propagante alis radiculis, ex quibus pullulant novae plantae. Folia gerit Scammoniae, triangularia, multo latiora ad basin quam sunt Scammoniae folia, minus tamen acutis angulis. Flores habet dilute pallidos, campanulatos, herbarice omnino coloris, Scammoniae quodammodo æmulos: capsulas feminales trius locamentis, triplici membranarum serie separatas itidem, atque in singulis bina continentes femina angulosa, nigra aut potius fusca. Primo intuitu si juxta Scammoniam collocetur, ab ipsa primò foliorum structura, deinde radice longè lacteqe sub terra repente dignoscitur, cum Scammonia radice longam, crassam Napi aut Rhaphani majoris instar obtineat. Lactescit ut aliae pleraque sui generis.

Scammonium purgat valide humores biliosos acres, serosos è partibus remotis, adeoque creberrimi usus est non modo per se, sed cum aliis admixtum.

Verum cum magna sit acrimonia (inquit Schroderus) intense caliditatis & siccitatis, infensa malignitas, mordacis flatulentiae, excessiva attractio, ideoque aptum natum quod intestina erodat, viscera, cor, hepar, &c. conturbat, ventriculorum flatibus mordacibus lacessat, vi sua calefactoria ac escicatoria inflammer, & consequenter febres inducat; vi attractoria hypercatharticas causas, correctione opus habet.

Quinque vitia habere aiunt, quibus nisi occurrat laet ager tuus.

1. Est, quod flatus quosdam mordaces gignat, usque adeò ventriculum lacessentes, ut sumentibus nascantur commoveant. Noxa hæc tollitur, si in excavato cydonio malo cibano aut prunis inassectis, pasta undique circumdata, praesertim additis aut Dauci, aut Foeniculi, aut Apii semine, aut Galange.

2. Quod inflammer acredinis exsuperantia corporis spiritus, quo fit ut facile febres excitet, is praecipue qui obstructionibus viscerum & humoribus putrescentibus obnoxii sunt. Sed id nocumen-

ti aufertur admixtis inter coquendum quæ refrigerant & fervorem extinguunt, cujusmodi sunt mulcago Psylli, decoctum & pulpa Prunorum, succus aut aquæ rosar. violar. &c.

3. Quod eadem acredine sua recludat ora venarum, ut sequantur evacuationes nimis hypercatharticas dicat. Hæc noxa tollitur adstringentibus, Mastiche, Myrob. Pomo Cyd. præcipue Aloe, quæ inter purgantia ventriculo valde grata est.

4. Est, quod acrimonia abradat intestina, & exulceret reliqua viscera, quod ex crebris punctuonibus intellet. Hic damus partem ea quæ lubricant & lentore suo obstant, ut secundo loco dictum est, partim adstringentia, tum viz. cum jam incipit agere.

5. Est, quod malignitate quadam indicibili principibus partibus bellum indicit. Hinc addimus cortialia, hepatica, stomach. &c.

Scammonium five succus Scammoniae densatus per coctionem aut etiam per macerationem paratus Diagridum appellatur. Confectio autem ejus per coctionem hæc est.

Accipitur Coteoneum, extrahiturque durior ejus illa pars media quæ femina continet (resicā tamen superiori prius lamina) cujus loco in excavatam partem Scammonium inditur; mox lamina quæ prius fuerat resicā, pro cooperculo additè cooperitur, triticæque pasta circumquaque malo cotoneo obducitur ac ita coquitur in cibano. Pomo refrigerato Scammonium eximitur & usui reservatur.

Per macerationem paratur accipiendo Scammonii partes duas, succi Cydoniorum partem unam, & miscendo probè, deinde ponendo in locum calidum & quotidie movendo, donec mediocriter induretur ejus massa; è qua sunt pastilli qui quantum satis est excutiantur.

Vera autem (inquit le Brun) Scammoniae præparatio fit cum succo Limonium depurato, in quo dissolvitur in B. M. & servens adhuc per linteum transfilteritur, quo pacto crassa & imputra ejus substantia, quæ nonnulli noxam parit, secestratur.

Quod ad electionem Scammonii attinet, optimum est quod ex Antiochia advchitur, nitidum, splendens, (instar glutinis Taurini) citò liquefens, friabile, colore cum frangitur fusco, non valde ponderosum, tadu linguae lactescens, nec vehementer calefaciens (nempe hoc Tithymali admixti argumentum est).

At vulgare nostrum squallidum est & cinericeo colore & aspectu tristiore, quia non est liquor manans aut lachryma Scammoniae, sed succus vi expressus, non ex radice tantum sed ex tota planta.

Dosis Scammonii preparati à gr. vi. ad gr. xij. aut ʒi. Dioscorides & Rufus usque ad ʒi. exhibent. Paulus & Aetius usque ad ʒi. Quicquid fide Græcorum Scammonium in forte mixtur erat, nec ut hoc tempore succo Tithymali adulteratum: istandum itaque potius in dosi Melice.

Scribit J. Bodaus à Stapel se fæssime per. xx. etiam xxv. cum violaceo syrupo, non sine felicissimo succellu exhibuisse; pueris viij. x. xij. annorum grana x. xij. xv. non minori cum succellu: quinquennibus gr. vi. septemve.

Consulo (inquit Fallopius) ut semper exhibeatis paucam quantitatem, quæ quantitas sit potius pro calcaris: vocatur autem calcar paucam Scammonii quantitas addita medicamentis purgantibus pro rusticis, vel pro aliis robustioribus & cervicosis hominibus, aut etiam Monachis.

Denique cum nulla providentia sit satis, moneo denno (verba sunt Calp. Hofmanni in fine capituli de Scammonio) 1. Ne Scammonia dentur illis, quibus ventriculus (comprehendit intestina) est debilis, quales ferè sunt hypochondriaci. 2. Ne calidioribus & qui ad febres prout sunt. Valde enim turbant corpora. 3. Ne in specie is qui faciles sunt ad lipothymias. 4. Ne substantia detur in iusculis.

Verum quicquid hi contra Scammonium & Scammonia declamant, si modò Scammonium rectè præparatum, & debita dosi exhibetur, non est aliud præstantius remedium quod certis & etiam tutius operetur, præsertim aliis medicamentis admixtum. Neque qui hujus usum reprehendunt, ullum aliud medicamentum invenire possunt, quod ejus loco substituant in tantilla quantitate adeo utile & proficuum, tamè efficacie & tantarum virium. Audiri prædictis nonnulli essent, si plus huic medicamento scirent quam alii cuiusque cathartico; nec scirent esse posse de operatione aliorum purgantium, nisi Scammonia tantillum is admisceretur. Hæc autem per nunquam frustratur medicum, unde non immerito aliorum medicamentorum calcar appellatur: Quæ diximus confirmat Clarissimus Viri Franciscus de la Boe * Sylvius (ut nos monuit D. Soame) Scammonium, inquit, blandè purgat, quicquid gignant imperit; restatur utque Medicorum peritorum experientia quotidiana. Ego certè post alios multos, aliquot millenis vicibus eo sum usus, sed semper cum succellu optimo & operatione blanda.

Cæterum Scammonium quadam latente torius substantia proprietate operari creditur: Nam gustu quidem nullam in eo caloris vehementiam deprehenditur. Cuiusque siquidem liquori aut rei permiscetur, nullam ei vel amaritudinem, vel acrimoniam, aut alium ingratum saporem communicat.

Novi quid Ulmensem, qui toties recidivam hemorrhoidum passus est, quoties medicamentum ore assumptum quod ingrederetur vel Scammonium, vel flos Senæ. Horum ulli interdicto abacerbo hemorrhoidum dolore per multos annos immuns saluberrimè vixit. E. Scultetii Armamentar. Chirurg. Obs. 76. D. Tanc. Robinson.

4. *Convolvulus Americanus Mechoacan dictus. Feticum Brasiliensium seu Radix Mechoacan Marggr.* Bryonia Mechoacana alba C. B. *Bryonia alba Peruana sive Mechoacan* Park. *Mechocan* J. B.

Marggr.

Caulis sarmentosus est, longissimè serpens & scandens, multangulus, lentus, rufus, etiam viridis. Folia solitaria posita, quodlibet in suo pediculo digitum longo, figuram habens cordis uti pingitur, duabus ad latera auriculis, tenera ad tactum, unum, duos, tres & quatuor dig. longa, saturate viridia, inferius nervo & venis transversis confusca; nullum autem præter herbaricum habent odorem folia trita: Caulis verò incisus lactem succum præbet. Florem fert Convolvuli magnitudi-

dine & figurâ, unico folio constantem, album cum paucis incarnato dilutum, intris autem purpureum. Semen continet Pisi magnitudine, fulci coloris, verum haud rotundum, sed quasi duæ particulae exfectæ essent ita ut fore triangularem sit figurâ. *Radix* medium aut integrum pedem longitudine aequat, crassities plegmâ, eadem, & utrumque dupla & bifida est, una parte breviori altera, exterius obducitur cinerea seu fusca, recens resnam quandam fundit & est interius alba.

Hæc est descriptio Marggravii: cui ut oculato testi & veraci fidem potius adhibemus quam aliis sibi minus comperita ex aliorum relatu scribentibus: unde Mechoacanam veram & genuinam esse Convolvuli speciem minime dubitamus: non autem Bryonia, ut vult C. Bauhinus: Nam quæ Monardes habet de fructu, Coriandri magnitudine, racematim coerente, ex aliorum relatu scribit, non *diversis* eductus.

Mechoacana sylvestris Monardis à descripta non aliter videtur differre quam ut planta sylvestris à culta ejusdem speciei.

Missa sunt Clusio ex Hispaniis duo seminis Mechoacanæ genera; unum brevi calyculo five filiquâ, feminæque nigro, quale est Scammonia aut Convolvuli majoris: Alterum oblongiore aliquantulum calyculo & semine rufio, quàm superius longiore tenerioræque; utriusque filiqua parte anteriore lanuginosa erat. Posterioris speciei forte est quam Monardes describit, *flore* Mali aureæ, quinque petalis constanter majoribus, lufufulci coloris, & cujus umbilico protuberat calyx five vesicula quædam Avellaneæ magnitudine, membranis constans tenui, albicante, quæ in duas cellulas tenuissimâ pelliculâ fecerat dividitur, & in singulis bina grana, Cicercis exigui magnitudine, colore per maturitatem nigro, gustu insipido, continentur. Hæc etiam Convolvuli speciei videtur, quamvis (ut suspicor) flos minus recte descriptus sit: semen etiam nigrum; quo differt à Clusiana secunda. Prior Clusii speciei eadem videtur Marggraviana.

Mechoacana à provincia ubi primò reperta est nomen obtinuit: postea tamen in multis aliis Americæ Meridionalis regionibus, ut v. g. *Nicaragua, Quito, Brasilia*, inventa est.

Plantæ quæ describit Fr. Hernandez per radicem Michuacanicam *Tachuae* nomine, floribus oblongis, coccineis, fructu Peponis formâ & magnitudine, lanugine obducto candenti, ac semine albo referto, tenui, latèque non fine bombycinis quibusdam filis, argenteis & lentis, ab omnibus à Monardo & Marggravio propositis diversè videtur, & Apocyno potius affines quam Convolvulo.

Ex insula Novæ Hispaniæ Mechoacan dicta, unde delata est, nomen obtinuit hæc radix. De ejus facultat. libellum singularem edidit Æg. Everardus Antverpiæ, 1587. ut & Jac. Gorreus Gallicè Parisius. De eadem satis prolixè agit Monardes in Simp. Ind.

Pituitosis, aquolosis ferofolique humores ex toto corpore, ac imprimis ex capite nervosq. genere, ac pectore blandè ac sine molestia educit. Addunt alii purgando etiam partes roborare. Quin & bilem flavâque hydropicorum aquas purgat, ex quo ipso cognoscitur (inquit Casp. Hofman.) quàm non fit mitè medicamentum.

Tussi veteri, colico dolori, arthritidi, Lui Venereæ plurimum confert. Quia tamen calida & sicca, monet Schroderus, ne in calidis constitutionibus ejus usus sit continuus.

Sumitur in substantia ferè tantum, sumendo pulverem ipsius cum liquore idoneo, præsertim cum vino, quamvis etiam cum jusculo fumatur. In decocto non datur; nam experientia comperit esse, coctione vim ipsius perire & exsolvî. Liquor non solus exhibendus est sed pulvis insulus. C. Hofm. liquorem etiam solum purgare scribit.

In pulvere servanda non est: ita enim ut in aliis vis ipsius facile exhalat. Pulvis sit crassiusculus.

Dosis à 3ʒ ad 3j aut 5ij. Corrigitur cum Cinnamon. Anisi aut Mastich. tertia parte.

Eligatur recens, intus albicans non tamen candida, cortice cinereo tecta non cursola.

5. *Convolvulus Americanus Jalapum dictus. Mechoacanna nigricans five Jalapum* Park. Bryonia
Mechoacanna nigricans C. B. J. B. *Jalapum* Ger. *Jalap.*

C. B. prod.

Radice est Mechoacannæ similis, sed cortice nigricante vestita, interiùs rufescens, quæ tellurati incisa rotunda, magnitudine & figurâ calculo aleatorio respondens ex India Gelapæ five Celapæ nomine allata fuit. Ab Alexandrinis & Massiliensibus Jalapum vel Gelapo vocatur, & à Massiliensibus Mechoacanna nigra vel mas existimatur.

Gustu est non ingrato & gummoso, & ob copiosam gummositatem si carbonibus vel igni admoveatur flammam concipit [hoc se nunquam observare potuisse scribit Parkinsonus.]

Facultate vulgarem seu albam Mechoacam superat: nam ob gummi copiosum fortius humores ferofos purgat, cum ini ventris levi dolore, & præcipuè viscera, hepar & ventriculum roborat. Quare drachmæ unius pondere exhibetur tutò, & sine fastidio opus suum exsequitur. [Cautiores in granis subsistunt; Schroderus non ascendit supra 3ʒ.]

Vis purgatrix potissimum in refina Jalapi consistit, ideoque monet Schroderus, si Jalapam adhibere volueris, vel in substantia, vel in extracto aut magisterio utaris. Vino enim si infundatur vires pro voto non communicat.

Jalapî plantæ descriptionem apud Botanicos non invenio.

A. 6. Con-

A. 6. *Convolvulus major* J. B. *major albus* C. B. Park. *Smilax levis five lenis major* Ger.
Great Bindweed.

J. B.

Radices albis, tenuibus, sub terra reptantibus, & subinde fibras agentibus, sapore acrisculis, latè se propagat. Longissimis & velut contortis tenuibus, striatis *viticulis* subsidio proximi cuiusq. sustentaculi in altum nititur; ex quibus longis intervallis, pediculis unciâ longioribus hærentia prodeunt *folia*, hederaceis longè majora, acuminata, duas alas hinc & hinc juxta pediculum prominentia, lœvia, nitida, viridantia; ex quorum sinu proferuntur pediculus longus, singularis, cui insidet *flos* unicuique, magnus, nivei candoris, calathi formâ, cujus innum tubulum calix quinque foliolis oblongis compositus amplectitur. Duo insuper foliola oblonga, triangula, carinata, circa margines purpurascentia, florem antequam aperitur cuc folliculus excipiant & occultant, ut & calicem flore dilaplo. Tum *filamina*, tum *stylus*, tum eorundem *apices* albi. *Semina* in capitulo cerasi parvi magnitudine rotundo continentur fuliginosi coloris.

Ad sepes locis humeatis frequens est. Superficies plantæ quotannis emoritur, radice vivaci. *Locus.*
Æstare floret. Radix ut & planta ipsa lacteo succo turgent, & gratum subus alimentum præstant J. B. quod miror cum cathartica sit.

Convolvulus major albus maritimus, crassiori & auriculato folio, Helxine cissampelos Ad.

An à præcedenti specie differat, an accidentibus quibusdam duntaxat variat, inquirendum.

Vires huius plantæ ascriptæ vide apud Botanicos. Catalogus plantarum Aldordifinus Mauritii Hofmanni *Scammonium Germanicum* ob vim catharticam appellat. Prænotus in lib. de Medic. Pauperum, inter benignè bilem evacuantia enumerat decoctum à M. j. ad M. ij.

A. 7. *Convolvulus minor vulgaris* Park. *minor arvensis* C. B. *Helxine cissampelos multis five Convolvulus minor* J. B. *Smilax lenis minor* Ger. *Small Bindweed.*

Radices albis, lentis, tenuibus, raras fibras emittentibus longè latèque sub terra reptat. *Cauliculi* plures, tenues infirmi, vicinis plantis se circumvolvendo à sinistra dextram versùs in altum enituntur, interdum ramosi, alias cum nihil in propinquo est quod apprehendant in terram provolvunt. *Folia* singulatim posita, pediculis longis, triquetra quodammodo, inferiora & majora unciâ lata, fœscanciam longa, angulis ad basin utrinque productis vel auriculata, glabra, per margines aequalia. *Flores* ex alis foliorum exeunt, in pediculis longis tenuibus bini plerumq. campaniformes, albi aut purpurascentes & interdum varii; *stylus* intus albo, bifurcato & *apicibus* purpureis; *calix* floris brevis, integer. Flori succedit *vasculum seminale* subrotundum exiguum, quatuor *semina* majuscula, angulosa continens. Tota planta lacteo succo turget.

In arvis & hortis vel cultis, vel neglectis, & ad vias frequens oritur.

A. 8. *Convolvulus arvensis minimus* D. Dent. *The least Bindweed.*

App. ad Cat. Cant.

Folia habet hæc planta angusta, cuspidata Sagittariæ ferè in modum, foliis Convolvuli minoris vulgaris multò minorâ: Flores etiam obtinet minores. Videtur itaque ab illo specie differre, quippe quod cum in eodem solo juxta crescant, supradictas tamen differentias fortiantur.

In arvis inter Harlesden & Everden parvam vicos, in Comitatu Cantabrigienfi Angliæ observavit D. Dent. *Locus.*

* 9. *Convolvulus minor Africanus* Park.

Folius ad basin minime divisus verum integris & floribus purpureis à præcedente differt, cætera ei similis.

10. *Convolvulus Althææ folio* Park. *argenteus Althææ folio* C. B. Ger. *emac. peregrinus pulcher folio Betonicæ* J. B.

J. B.

Ex viticulis proxima fulcra arripientibus, tenuibus, pilosis, pedibus aut cubitalibus, longis pediculis hærent *folia*, argentei coloris, splendide tomento villosa, infima quidem & radici (quæ tenuis summo cespite vagatur) proxima Betonicæ purpureæ foliis similia, sed multò minorâ, crispis serratisque marginibus, reliqua etiam laciniata & profundè incisa, gummosa Clusio, si gustentur, subacria & subamara. *Flores* inter Helxines Cissampelis & Smilacis lævis flores mediis, his minores, illis majores, purpurascentes, calathi formâ, ex continuo unico folio constanti, longis pediculis hærentes, quorum basin ambit folliculus ex pluribus foliis compositus. *Radix* Clusio tenuis, exilis, fusca, per fummos cespites repit, & subinde alias plantas producit.

In hac plantâ præcipuè notabile est, quod non lactescat aliorum Convolvulorum modo.

* *Helxine cissampelos Dioscoridis* Zanoni.

Adeo in paucis à descripto differt, ut vix possum mihi persuadere specie distinctam esse. Viticulis tricubitalibus: foliis superne viridibus, subtus albis, pilis brevibus, rigidulis obfatis, unde & ad tactum aspera sunt: reliquæ notæ conveniunt.

11. *Convolvulus spicifolius* Park. *minimus spicifolius* Ger. *Linaria folio* C. B. *Volubilis terrestris* J. B. *Cantabrica Plinii quorundam* Clus.

f. B.

Ex radice crassa, lignosa & sicca, nigricante [Clusio candicante, singulari, infima parte ramosa] vivaci, multorum capitum, crebros, juncos, tenues *cauliculos* proferit, duos vel tres palmos ut plurimum longos, aliquando etiam cubitales, hirsutos, valentulos; per quos cernuntur nullo ordine folia, angusta, oblonga, pilosa, [Salicis foliis haud abfimilia Clus.] gummosa liquis mordeat & nonnihil amara. Extremis ramulorum unice ex calyculis hirsutis flores ex albo purpureascentes, Helxines Cissampeli, Calathi figurâ, [unico folio contentis, sed ita implicato ut quinque videantur, florum oris in totidem angulos definitibus, & dum clauduntur complicatis. Clus.]

In Italia, Sicilia & Gallia Narbonensi vulgatissima est.

Locus.

- A. 12. *Soldanella marina* Ger. *maritima minor* C. B. *vulgaris sive Volubilis marina* Park. *Brassica marina sive Soldanella* J. B. *Sea-Bindweed, Sea-Colewort, Scottish Drup-cats.*

f. B.

Per terram suas spargit viticulas, à quibus folia prodeunt subrotunda, retusis alis prædita, latiora quam longiora, Chelidonii minoris similia, crassiuscula, liquore lacteo manantia, pediculis longis innixa. Flores magnus, purpureus, quadrantaliter ferè, campanulatus, non abfimilis multum floribus herbe quæ pro Nil Avicennæ exhibetur, aut Smilacis levis, indivisus. Semen in loculis rotundis non tantum nigrum, sed & album, angulosum; [albo semine quæ fit nos nondum vidimus.] Gustu est fallo, subamaro.

Locus.

Vitæ.

In litoribus maris arenosis frequens oritur, tum in Anglia, tum in exteris regionibus.

Herba in totum ventriculo inimica, acris, vehementissimè alium ciet. Coquitur propter acrimoniæ cum pingui carne. Valide aqua dicit, præcipue prærogative: in acie; utilis etiam in Scorbuto; utendi modus varius, quidem folia ejus ex sale, aceto & lacte aceti modo ad quinquæ aut sex buccellas comesta, mirabiliter aquas per alvum educunt. Eadem in pure carniæ cota adjecto den faccharo aut melle propinquantur; Possunt & sicca in pulverem redacta ad 3ij aut iij ex jure pulbi bibi.

Fallopium asparagos hujus in hydrope commendat. Altomarius autem de Aficis curatione agens, Quidam ait ex rumoribus succum marinæ Brassicæ cum Sapa seu aqua lactis approbant cupus ulum non valde admitto. Namque ventriculo mirifice adversatur, & ipse pluries experientiâ vidi noxam potius inferre quam auxilium aliquid hydropicis præstare, imò quoddam citius perisse observavi.

Corrigitur stomachicis. Zingib. Mac. Cinnam. sem. Anisi, &c. Dof. in subst. à 3ß ad 3i. Scrob.

- * 13. *Soldanella maritima major* Park. *Soldanella vel Brassica maritima major* C. B. *Convolvulus maritimus Soldanellæ affinis* J. B. *The greater Sea-Bindweed.*

f. B.

Hujus folia inferiora, quæ uncialibus pediculis committuntur, falcata Phyllitis in morem sunt, adverso sine rotunda, vel lacunâ in medio exculpâ corculum imitantia, sescunciam circiter longum, unciam lata, nervis obliquis à medio rectâ in latus expositis: superiora vero folia Hemionitis alterius peregrinæ Clusii modo, auriculis pulchris geminatis, (in quas nervi excurrunt) pinnata. Flores ex foliorum alis prodeunt magni, ut in Convolvulo majore. Pericarpium & semen ut in Soldanella.

In Regno Neapolitano ad mare provenit. Imper.

Locus.

- * 14. *Convolvulus maritimus seu Soldanella Brasiliensis* Margg. *Brazilian Sea-Bindweed.*

Margg.

Ex radice lenta, longa, non crassa sed gracili, paucis fibris prædita, nigricantis exterioris coloris, intus alba & Lactis glutinosi plena nascuntur aliquot caules, longissime serpentes supra terram, qui hinc inde radices iterum agunt, teretes, lenti & virides. Adnascuntur illis folia alternatim posita, vel opposita, quodlibet suo pediculo quatuor aut quinque dig. longo insidentes, obtrondæ figuræ, instar clypei hemimachalis, lætè viridè & aliquantum crassum, elegantibus venis obliquis transcurrentibus, & nervo in medio. Hinc inde quoque, propè pediculum foliorum petioli florum prodeunt, tres, quatuor, quinque, interdum & unicum florem sustinentes, Campanula seu Convolvuli majoris figurâ, coloris dilute purpurei, & in basi nonnihil albicantis: in medio videtur breve stamen ut in Convolvulo solet. In hoc flore interius quinquangularis repræsentatur stella, nam totum

folio.

flos superius quasi in quinque angulos definit. Claudet le flos post meridiem. Tota planta copiose lactescit, lacte glutinolo.

Parum admodum si quid omnino differt à Soldanella vulgari.

15. *Convolvulus Siculus minor flore parvo auriculato* Bocconi. *Small blew-flowered Sicilian Bindweed.*

Cauliculos ab eadem radice plurimos promit prælongos, tenues, humi stratos, [præter medium firmiores qui initio eriguntur,] nisi in propinquo sint plantæ aut peticæ quas arripiant, tunc enim is, à dextra sinistrâ versus se circumvolvendo in sublimem scandunt. Folia modicis intervallis singularia, longiusculis pediculis insident, figurâ ferè foliorum Violæ, nisi quod acutiora sint & minorâ, circum oras æqualia, superne lanugine quadam vix conspicuâ pubescentia, inferne canescentia. Flores ex alis foliorum exsertunt, pediculis uncialibus tenuibus, singulares, campaniformes, pallide cerulei, omnium convolvulorum minimi. Ad basin calicis uniuscujusque floris apponuntur duo foliola oblonga, angusta, cœu auriculæ quadam. Flocculis succedunt vâcula subrotunda, quadruplici loculamento quatuor singula semina continentia, majuscula angulosa, pulla seu ex rufis nigricantia.

Annua est planta, per totam æstatem in Autumno ulque floret.

Circa Cataniam Sicilia urbem frequentem observavit & collegit Paulus Boccone, circa Panormum Locis.

16. *Convolvulus trifolius sive hederaceus purpur.* Park. *Convol. ceruleus* Ger. *ceruleus hederaceo anguloso folio* C. B. Nil Arabum quibusdam flos Convolvulus ceruleus J. B. An Cocostamatis seu lutea Tamatis Urinaria mirabilis Hernandez?

f. B.

Tortilibus viticulis, tomentosis, proxima quæque arripiens in altum nititur, texturis topiariis peridoneus, nisi longiorem vitam tenentudo frigorum male patiens negasset. Folia palmum circiter lata, paulo longiora, formâ hederacæ, in tres acutas lacinias sinuantur, lanuginosa, colore ex herbido in flavum vergente, priora ad folia Sigilli B. Martie accedunt: [folia lob. ternis angulis singulari in teneriusculis pediculis.] Flores Smilacis levis cyaneo colore adblauduntur. Extra tamen in singulas quinque laciniarum zona excurrit albidâ, quæ etiam colore totum floris infundibulum tam extra, quam intra cingitur, quinque foliis herbe concoloribus obvallatum, in quo flamma & apices lætè alitè reconduntur. Semen nigrum, angulosum, Vicie magnitudine. Radix subest parva, fibrosa, lignosis nervis, fractu contumacibus facta, Cyclamen Hederæve annosam imitatur, nonnihil hirsuta. Quid huiusmodi verba hæc postrema non satis acie, nisi fortè transposita sint.

Flores noctu le aperiant (unde Florem noctis vulgò quidam in Italia nominant) postridie vi Solis pereunt. Gesh.

Convolvulus hic (observante Parkinsone) circumvolutionibus suis motui Solis adversatur, seu contra motum Solis progreditur, quo cum alis Convolvulis vulgaribus convenit. De loco natali nihil certi traditur.

17. *Convolvulus trifolius Virginis* Park.

Folius est præcedenti perfoliatus, sed minoribus, segmentis seu angulis lateralibus rotundioribus, eorumque etiam altero paulo longiore & deorsum reflexo. Floribus multo minoribus, & pallide ceruleis cum marcescere incipiunt in purpureum saturatorem mutantibus: Seminibus etiam minoribus.

18. *Convolvulus purpureus folio subrotundo* C. B. *ceruleus major rotundifolius* Park. par. *ceruleus folio rotundo* Ger. emac. *Campanula Indica* J. B.

f. B.

Congener videtur præcedenti, tortilibus flagellis, hirsutis, rubescentibus, circum peticas convolutis in altum nitens. Folia hederacæ five Cyclaminis, acuminata, qualia nempe primum pullulantia esse solent præcedentis, ad pediculum unciâ longiorem, rubentem, hirsutum, falcata, subus fuprag, pilosa. Flores campanulati seu calathi formâ, calyce insident in quinque acutas lacinias diviso, villosi, nigricantes, tres ferè simul juncti in privatis pediculis unciam longis, & fastigio alterius communis pediculi palmum longi, è foliorum sinu exsertitis, enatis, speciosissimi, purpurei.

Semen ex Syria & Orientalibus delatum aium. Æstate floret, & Autumno semen perficit, deinde radicatus interit. Locis & Tempe.

Hæc planta Parkinsone in Theat. Convolvulus azureus five ceruleus major dicitur, & Conv. ceruleus major fol. rotundo, five Nil Avicennæ. Nonnullis flos noctis appellatur, quia flores ejus vesperi plerumque se explicant, totaque nocte aperti manent, donec tandem Solis calore contrahantur & marcescant.

19. *Convolvulus minor ceruleus Hispanicus* Park. parad. *ceruleus minor folio oblongo* Ger. emac. *peregrinus ceruleus folio oblongo* J. B. C. B.

C. B. prod.

Radice est singulari, oblonga rufescente, ex qua caules multi, tenues, pedales, interdum cubitales, flexiles, ramosi, levissimis pilis pubescentes prodeunt; quos folia oblonga, inferiora quidem unciatres quatuorve, vix unciam lata, inordinatè vestiunt, quæ sensum minorâ redduntur, & per marginem leviter

leviter hirsuta sunt. Ex omnium ferè foliorum sinu pediculi tenuissimi, oblongi, exurgunt, quibus singulis flor. cœruleus ad exortum pallidus, Campanula formâ, unico folio confans, & ex caliculo prodiens infidet. Floribus succedunt capitula membranacea parva, quibus semina parva nigricantia includuntur.

Flores hujus plantæ pulcherrimi sunt, & triplici colorum varietate spectabiles, circa margines cœruleo amœnissimum, media parte subluteo, fundo albo. [Morif. media parte albidio seu ochroleuco, deinde ad fundum usque luteo.]

Locus. Multis Hispaniæ & Lusitaniæ locis sponte oritur. Nos in Sicilia ad Promontorium Pachynum invenimus. In Mauritania circa Tingidem urbem copiosissimum observavit Robertus Spotswood illius urbis pharmacopœus.

- 20. *Convolvulus minor argenteus repens Rupellensis* Morif.

Mor.

Humilis est hæc Convolvuli species, in terram procumbens, foliis longis, angustis, argenteis & omnino incanis: floribus campanulatis, rubris aut colossinis. Ex hac nota florum coloris, juncta canitie argenteæ foliorum angustorum & longorum nullo quasi negotio distinguitur à cæteris Convolvuli minoribus speciebus. Lacte turget ut congeneres pleræque. Radice est reptatrice.

Locus.

Ad oram maritimam circa Rupellam provenit: semine raro ad maturitatem perducit.

- 21. *Convolvulus peregrinus cœruleus Elatine similis n. 2.* Hort. Lugd. Bat.

Flor. monopet. Semina in capsulis angulosis ut in aliis Convolvulis. Ex Italia semina huc transferuntur.

22. *Convolvulus Indicus Batatas dictus. Batatas, Camotes Hispanorum* Clus. C. B. Battata Occidentalis Indiciæ, & Inham Orientalis Lusitanorum Park. Sifarum Peruvianorum, seu Batata Hispanorum Ger. *Spamish Potatoes.*

Tria hujus plantæ genera observavit Clusius, colore externo inter se differentia, etiam gustus favitate: nam aut cortex externus rubescebat quodammodo, five purpurascens erat (& hoc genus præstantissimum judicabatur) aut palliscebatur, aut albus erat: singula tamen genera albam interius carnem habebant.

Producunt autem illa, (Cucumeris sylvestris modo) farmenta humi diffusa, fissa crassa [tenuia Margg.] succulenta, lævia, viridia, [in terram subinde radices agentia Margg.] quibus ad unius aut duorum digitorum intervalla, pediculis duos, tres, quatuorve digitos longis adherent folia utcumq; carnosa, Ari foliis seu potius Spinachiæ haud dissimilia, ex viridi utrinque canescentia. Florem an fructum ferat à nemine intelligere potuit Clusius: Margravius temere nimis ferre utrimlibet negat: Radice autem fit satio: ea plerumque dodrantalis est, grandis, librali pondere, inæqualis, cui raræ & breves adnatæ sunt veluti fibræ: biter autem, ternæ vel plures ex eodem capite aliquando dependent radices, sifari radicem instar, [Oenanthes odore virolo æmulas Morif.] varie figuræ, quædam enim quatuor, quinque, sex, digitos longæ sunt, Rapi instar crassæ, quædam rotundæ. Scritur vel integra si minor sit, vel in talcolas dissecta. Præbent de se succum lacteum incisæ.

Hanc plantam Convolvuli speciem esse verisimilimum puto, non tantum ob farmentorum & foliorum similitudinem & radicem lætescentem, sed & quia Fr. Hernandez cuidam hujus speciei, quam *Cacamotic Tlanquiloni* seu Batatum purgativum vocat, flores malvaceos, i.e. ut se explicat, Caliculorum formâ vel cymbalorum, ascribit & appingit.

Coquantur, aut sub cineribus aflantur, suntque optimi saporis & præferuntur nostris Rapis. Modum condiendi vide apud Clusium.

Batata recens contusa & affusa paucula aquâ macerata, scipsum fermentando fit potus quo Brasilienses utuntur.

Sponte nascitur in novo orbe & vicinis insulis, unde in Hispaniam primò, deinde in alias Europæ regiones delata est.

Alterius speciei meminit Margg. *Omenapo Ycima* Brasiliensibus dictæ, quæ humi serpit, caule farmentoso, viridi: folia habens cordis figurâ vel etiam aurita, solitarie posita, viridia, nervo & venis viridibus. Radix cruda est alba, sed cocta fit rubra, estque utplurimum rotunda.

Tertie adhuc speciei *Pararo* dicta præcedenti similis, nisi quod caule sit purpureo, & nervis atq; venis foliorum purpureis; item & radice.

- 23. *Cacamotic Tlanquiloni seu Batata purgativa* Hernandez.

Hernand.

Folia fert Hederæ formâ, sed angulis quibusdam insignia; caules exiles, teretes & volubiles; flores malvaceos & purpureos, caliculorum formâ cymbalorumve; radicem verò obrotundam, candentem & teneram.

Nascitur regionibus calidis temperatiquæ sponte fua, ac etiam culta pertinaci quadam vivacitate, quales sunt Pahuatlantenses & Mexicanes. Radices duarum mensurâ devorata cubitum tendenti alvum mira lenitate & securitate expurgant. Dulci sapore & grato consistit nec Pyris nostratibus cedenti.

- 24. *Cara Brasiliensibus*, Inham de S. Thome. *Congenibus* Quinquæqui congo Margg. *Inham* five Inham Lusitanorum Clus. *Rapum Brasiliense* five *Americanum* alterum C. B.

Margg.

Caule quadrato, ad angulos pennato, viridi, hinc inde rufescente, paululimque contorto longifimè serpit super terram, aut etiam sepes ascendit, tuncque late se propagat, ut integri hortuli duodecim decempedas in unoquoque latere habentis aream unica planta facile occupet. Caulis enim & ramuli ejus hic illic terram contingentes radices agunt, quoniam quamvis terram attingere nequeant, nihilominus fibras hæcæ protrudunt, sed ob defectum nutrimenti ad justam magnitudinem nequeunt pervenire. In caule septem, octo aut novem digitorum lateris duo pediculi nascuntur oppositi, quinque aut sex dig. longi, item quadrati & pennati, quibus infident folia Sagittalis nostratis aut Vomeris, posteriori parte circinati figurâ, novem aut decem dig. longa, circiter sex lata ubi latissima: læta viriditate splendentia, satis solida, septem aut novem nervis ex pediculi infertione prodeuntibus, & per longitudinem excurrentibus, inferius prominentibus, superius profundè jacentibus; in extremitate sunt acuminata, acumine molli, digium longo, ut in vomere, prominente. Copiosum liquorem aqueum fundit caulis incisus instar lachrymarum vitis. Radix crassa est plus uno pede, octo, novem, & duodecim dig. longa & plus quodvis, cuticulâ ex cinereo fuscâ vestita, cuius flavescit, intus carnem albam, succulentam & quasi lætescentem habens, non ingrati saporis. [Radices Clusio scabro & inæquali cortice tectæ, ut Aristolochiæ longæ legitime radices, & multis exiguis fibris sparsim nascitibus prædita.] Cocta cum butyro, vel oleo & pipere condita bene sapit, sicca tamen est, & farinam refert, unde & pro pane à Guineensibus utitur. Flores velut in spici gerit è superiore parte caulium egressi: verum Marggavio nec fœtus percipit, nec flores explicuit, unde ad quod genus plantarum referri debeat nobis nondum certò constat.

Clusius alterum genus agnoscit à priorè differentes cortice inæquali & tuberculis obstituto, cum viticulis spinosis, quam *Team Peru* nominant. Marggavius quoque aliud, *Cara-inham* Brasiliensibus dictum, caule longè serpente qui folia habet hinc inde solitarie posita, quorum quadam sunt cordis figurâ, quadam insuper aurita, nervo secundum longitudinem & venis obliquis conspicua. Radix illius est candida.

- 25. *Convolvulus heptaphyllos Indicus pilosus* Breynii.

Breyn.

Flagella ci rotunda & cava, res quas arripere possunt circumplectentia: quibus folia longis pediculis adherent, profundè in lacinas speciosas, inferius angustas, ad modicetam sensim latiores, & postmodum rotundiores, tandem in acuminatas desinentes distributa. Flores concavi & monophylli aliorum Convolvulorum more perhibentur. Planta tota villosa est, parte inprimis foliorum prona, & in farmentorum summitatibus.

Insulæ Zeilan indigena est.

Locus.

- 26. *Convolvulus Brasiliensis quinquefolius* Margg.

Margg.

Frutices atque arbores ascendit, usque se implicat, caulem habens rotundum, uno latere plerumq; brunnum, altero viridem, per totum autem punctis brunnis undique variegatum & pilosum: intervallo autem semipedis ferè in caule ad latus extenditur semper rarius faris crassius, semipedem circiter longus, item hirsutus, qui subrotunda & quasi tubinata corpuscula, suis pediculis innitens & hirsuta sustinet, quæ sese aperientia florem exhibent candidum, uno folio constantem instar Campanulæ: in eodem autem puncto è quo prodeit pediculus qui florem sustinet, item pediculus ejusdem crassitie, ac quatuor circiter dig. longus nascitur, quinque folia in orbem disposita sustinens ut in Pentaphyllo ad tactum mollia, superius viridia, inferius subalbicantia, ac ubique pilis albicantibus prædita.

- 27. *Totogexil seu Pes passerinus* Hern.

Hernand.

Folia producit Passeris pedibus similia, sinuosa nempe & in quinque aut plures cuspides more Quinquæfolii divisa. Radicem fundit ovis gallinarum Pyrorum formâ & magnitudine similem, læte affluentem, ex qua caulem proferet teretem lentum, repentem humi, aut plantis vicinis sese advolventem. Florem Malvæ purpureum sed minorem.

- 28. *Convolvulus foliis laciniatis vel quinquefolius* C. B. *Ægyptiacus quinquefolius* C. Bauhini J. B. *major Arabicus* five *Ægyptius* Park.

C. B. prod.

Viticuli est tenuibus, geniculatis, lævibus: ex quolibet geniculo solum, longo tenuissimo pedicello donatum præbit, quod in quinque laciniis angustis longiculis dividitur, & quandoque inferior una alterave bipartita; & cuilibet laciniæ tenuissimis mollifuge aculeis infidet. Super folia exortum, pediculis aequè tenuis, duarum triumve unciarum longus & nudus exurgens florem purpureo-ceruleum, aliorum Convolvulorum formâ sustinet. Hujus ramulum tantum vidit C. Bauhinus. A Pr. Alpino in Exot. describitur Convolvuli Arabici titulo, estque proculdubio

- 24. *Cara*

Convol.

* Notis in
Alp. de Plant.
Ægypt.

Convolutulus Ægyptius * Vellingii.

Ex cuius descriptione, eleganti sanè & ornata, nonnulla excerptemus.

Fruticat à radice ignola, longa, fibratque, cortice pallido, nodulis innumeris scabro, quorum operâ facili reptatu, adminicula omnia transcendens, quocunque trahes retrahesque sequetur. A caudice virgule exeunt numerosæ & lente, prompto flexu ductoris arbitrium admittunt. Folia longulè productis petiolis infidentia, latèque virore grata, septenis lacinis profundè discriminantur, quarum inferiores additamenta quoque sua nactæ sunt. Flos vulgaris Convolutuli amplior, collectus primùm contractusque donec refulsis oris amenam ceruleamque purpuram explicat: sinum obfcurior inunbrat color, in quo brevis exurgens columella lepidum caput innumeris staminibus & appendicibus onerat. Flos discussis umbris à Sole exasperatus sese dilatat, eodem in meridie inclementibus radiante collectis oris connivet. Emerito flore capsulæ sese proferunt Lini capitula emulantes, in quibus terna vel quaterna semina, orobi magnitudinem haud superantia, fusca levitèrque lanuginosa reconduntur.

Vix cultior est hortus in Ægypto cui non ornamentum commodet.

29. *Quamoclit* J. B. *fajminum* Millefolii folio C. B. *Convolutulus tenuifolius* flos pinnatis *Americanus* Park. *Quamoclit* sive *Convolutulus pennatus* Ger. emac. App.

J. B. Col.

Planta est anadendras, foliis prodiens oblongis & latiusculis, initio binis sibi invicem conjunctis, Accoris fructus referentibus, quæ diu durant, etiam sese peritice involvente jam ipsa plantæ; reliqua folia viticulis purpureiscentibus [atro rubentibus] alternatim herent, pinnata, tenui admodum divisa [Myriophyllo alteri apud Matthiolum similia] obscurè virentia, sed tenella pallentia, paucis primùm lobis seu pinnis, deinde pluribus utrinque ad terdenos usque, & unico in summo; at prioribus lobis bifurcantur. Flores elegantissimo rubore placent, in quinque angulos collectis oris Peti similitudine aut fajmini albi vulg. longo petiolo hærentes interdum singuli, alias bini, alternato situ ex geniculis viticulorum prodeunt, apicibus quinis pallidis. Fructus oblongus acuminatus ex squamulo calice exat, cartilagineo cortice, Convolutulorum modo, semina quatuor continens oblonga, nigra, dura. Sapor ipsius herbe est subdulcis & modicè nitrosus: capsulæ verò nonnulli Piper seu brafina Piperis gustatu referunt, ut & semen, quod parum abest quin haud minore caliditate fauces nonnumquam afficiat. Lactè quidem turget diluore. Pericis aut plantis vicinis se circumvolvendo scandit Convolutulorum more.

Augusti fine floret, & Septembri deinde fructus perficit. Americæ indigena habetur.

Quamoclit plantam novam ex India allatam Cæsalpinus primus Gellimini rubri alterius nomine breviter descripsit exhibuit: post eum Camerarius in horto & figuram & descriptionem ejus dedec sub titulo Quamoclit: eum secutus F. Columna accuratius descriptam & depictam edidit: tum J. Bauhinus, & tandem Parkinsonus & Johnsonus apud Gerardum, ut alios taceam. Vidi Florentie in horto magni Ducis.

- * 30. *Convolutulus Africanus minimus* Park.

Morif.

Hic non scandit, sed aut humi cauliculi sternuntur, aut aliquando erecti stant. Folia sunt minima, subrotunda, plurimis venis à nervo medio ad marginem foliorum tendentibus donantur: singula, & juxta appositionem singulorum foliorum alternatim positorum conspiciuntur petioli indidem exorti unciales, fulscentes, flosculos campanulatos. Singulis floribus marcescentibus & decedentibus succedunt exiguæ capsulæ subrotundæ, tribus loculamentis separatæ pellicula membranacea trifariam, ea dividente, atque in singulis bina minuta, angulosa interiùs, exteriùs rotunda continenter semina.

Locum titulus indicat.

- * 31. *Convolutulus ramosus incanus* filios *Pilosella* C. B. *Convolutulus ramosus minor* Morifoni; *Helxine cissampelos ramosa* Cretica Pona Ital. Park.

Morif.

Hic à cæteris omnibus antedictis hac notâ speciali distinguitur, quòd singuli cauliculi in plurimos ramos bifurcationibus suis findantur, atque ex sinibus inter caules & folia protrudantur flores campanulati, quibus succedunt capsulæ & semina, exterorum convolutulorum similia.

Nihil habet, neq. de florum formâ, neq. de florum colore, neque de semine, neque de loco natali, nisi quòd inter Convolutulos peregrinos eum reponat, quæ omnia adjecta oportuit. Supple ergo ex Parkinsono, qui descriptionem suam puto ex Italica Baldi editione Pona transtulit (nam liber ille ad manum non est.) Folia parva, ad singula genicula bina, pilosa, Auriculæ muris vulg. valde similia, superiora in caulibus minora. Flores ampli, pallide rubentes, Convolutuli minoris in modum expansi: semina nigricantia aut fusca. Radix fibrosa annua.

Planta Pona visa & descripta Cretæ insulæ originem suam debuit: alibi etiam inveniri veritissime est hanc speciem.

- * 32. *Convolutulus Brasiliensis* Marggr. foliis *Smilacis* in longis pediculis.

Marggr.

Humi serpit caule cavo, qui hinc inde folia obtinet in longis pediculis posita, cordis figurâ tque *Smilacis* æmula. Flos albus magnus, instar orbis mentarii minoris, uno tenui folio constans, in quinque angulos expanso, substratâ pallidâ stella quinquangulari. Sine odore est, nec lactescit hæc planta.

- * 33. *Convolutulus Brasiliensis foliis cylindraceis in brevibus pediculis* Marggr.

Marggr.

Longè serpit caule suo farmentoso, cinereo, paullum piloso, qui duorum circiter digitorum intervallo folium habet brevi pediculo infidens, quatuor plus minus digitos longum, figuræ cylindraceæ, nervo secundum longitudinem, & venis aliquot obliquis conspiciuntur, pallide viridis coloris. Prope quodlibet autem folium exoritur brevior pediculus, sustinens tria foliola figurâ cordis, quibus infidet flos Campanulæ figurâ, albus & in medio sex famina alba habens, apicibus Ambræ coloris.

34. *Convolutulus rectus odoratus* Pona, major, rectus, Creticus, argenteus Morif. *Dorycnium Creticum* Alpini, Park. *Dorycnium Imperati* J. B. *Crocen album* folio *Oleæ* argenteo molli C. B.

Mor.

Herba est fruticosa, multis ab eadem radice caulibus simplicibus, rectis, incanis ornata, altitudinem cubiti: numerosis foliis, Oleæ figurâ, cœdem circumdantibus, angustioribus, molli lanugine testis & quasi argenteis, unde Argentinam vocant vulgò: in summis virgis, bicubitalibus & tricubitalibus & altioribus in hortis bene stercoreatis, coma est prædens, in qua flores candidi, calathi effigie, & fructus Convolutuli minoris instar: Lactè caret aut modicum tribuit. Etiam si caules edat rectos, non vero scandentes, etiam parum aut nihil lactis habentes, in ficis & aridis arenosis proveniunt, tamen propter conformitatem in floribus campanulatis, capsularumque triplici divisa, & seminibus binis in singulis loculamentis contentis cum cæteris Convolutuli speciebus, aptius hic collocatur quàm inter Dorycnia dicta aut Jaceas.

Hyeme folia minimè abijcit, sed perpetua fronde vivit.

Nascitur in Cretæ insulæ locis maritimis auctore Pr. Alpino, à quo inter exoticas exactius describitur.

Ob notas características communes, quamvis non scandat, Convolutulus subjunximus.

- * 35. *Convolutulus ramosus incanus* foliis *Pilosella* C. B. *Helxine cissampelos ramosa* Cretica Park. Pona Ital.

Pon.

Caulis huic in multos ramos diducitur, in ramulos minores subdivisus, foliis ad singula genicula binis, incanis & pilosis Auriculæ muris persimilibus vestitis, superioribus minoribus: Flores ampli colore incarnato, Convolutuli minoris similes: Semina in capsulis subrotundis singulis singula, nigricantia. Radix valde fibrosa, annua tamen.

Si perpetuum ei sit in singulis capsulis singula dumtaxat semina habere, à reliquis Convolutulis genere differt.

CAP. V.

De Herbis flore monopetalo uniformi, vasculis feminalibus divisis in loculamenta terna, lactescentibus.

HÆ in quinque genera vel classes dividi possunt.

Vel enim flore sunt Campanam referente, margine in quinque plurimum lacinias secto: vel flore corniculato, flosculis parvis in florem quandam totalem confatis, quæ *Rapunculi corniculati* vocantur: vel flore galearo, ut in Trachelio Americano ruberrimo dicto. Primum genus vasculi feminalis respectu dividi iterum potest in eas quæ vasculum habent breve & habitus, five folio hirsuto sunt *Trachelia* dictæ, five glabro; *Campanulæ*: & eas quæ vasculum habent oblongum, & in squamam productum; *Speculum Veneris*.

Omnibus his plantis commune est capsulam feminealem habere in terna loculamenta divisam, seminibus plurimis, lucidis rufis repleta; florem fructui infidentem; succo lacteo scatere.

- §. 1. De Trachelio sive Campanula hirsuta.

Trachelium dicitur quòd in colli affectibus commendetur; hinc Cervicaria, imò & Uvularia & à forma Campanula C. B. vel ab asperitate Trachelium dicitur. *Tespa* enim à Græcis vocatur collum, atque adeo tota spina à capite usque ad os sacrum *ad hunc Tespa*, ab asperitate, quæ nominis ratio & huic plantæ convenire potest, inquit J. Bauhinus.

A. 1. *Trachelium*

- A. 1. *Trachelium majus* Belgarum Park. Lob. Clusf. *majus Belgarum sive giganteum* Ger. emac. *Campanula maxima foliis latissimis* C. B. *pulebra à Toffano Carolo missa* J. B. item *Trachelium candidum Anglicum majus, foliis ferè Digitalis vel Campanulæ* J. B. *Giant Throatwort*.

J. B.

Hujus radix non altè quidem in terram demittitur, sed innumeris tamen fibris latè cespitem occupat, candidantibus, lactifluis, dulcibus: *Caules* complures, duorum aut trium cubitorum altitudine, concavi sunt, minimi digiti crassitudine, striati, minimum hirsuti: *folia* Urticæ, Campanulæ majoris quidem formâ, hirsuta, palmari & sesquipalmari longitudine, latitudine palmari [folia nostratis Trachelii gigantei infra eam magnitudinem subsistunt, quatuor uncias longa, fœscumque aut duas uncias lata, rugosa] in ambitu serrata, alternatim ex certis intervallis cauli appenduntur: ex quorum alis singulis singuli flores, partim sursum vergentes, & partim deorsum inclinantes ex brevi pediculo purpureo, albidum cum ceruleo, calathi effigie, in quinque lacinias longas, acutas, & interdum extorsum reflexas partiti, foris glabri, intus hirsuti oriuntur: *apicibus* toridem-luteis, stylo diluore, qui supremâ parte in tres partes dividitur, quæ circumfœcuntur. *Calix* quinque cuspides longos habet. Flore marcescente succedit magnum capitulum, Mespilo simile, deorsum inclinatum, in quo semen.

Lobelius hanc plantam bis exhibet eodem in loco, nimirum Obs. p. 177. sub titulis 1. *Trachelii majus Belgarum*, & 2. *Anglici Septentrionalis majoris Trachelii candidi*: ut facile efficit probare, si operæ pretium foret. Gerardus quoque nostras bis eam descripsit & depinxit: verum error iste in Gerardo à Tho. Johnsono emaculato detegitur & corrigitur.

Locus.

In Septentrionalibus Angliæ montosis, agro v. g. Derbyensi, & Eboracensi copiosè provenit. Variat floræ colore, nam in montibus propè maximum Carthufianorum cœnobii latitudine ceruleo floribus colore observavimus, nulla aliâ in re à nostrate diversum, flore albo etiam in hortis satum variat.

2. *Campanula bortenensis folio & flore oblongo* C. B. *Viola Mariana* Ger. *Mariana flore purpureo* Park. *Mariana Dodonæi, quibusdam Medium* J. B. *Coventry Wells*.

J. B.

Radix vesca, dulcis, alba, longa, crassa: quæ caulem emittit plusquam bicubitalem, teretem, hirsutum, asperum, in ramos diffusum. *Folia* Trachelii majoris, angustiora, longiora, hirsuta, crenata, & modicè per margines crispâ. *Flores* ramorum extremitatibus insident, Calathi seu Campanæ formâ, majores quàm Trachelii, ventriosi, alis in quinque lacinias exterioribus reflexis divisis, colore ceruleo seu violaceo, raritus purpureo, ori obscuro, in quorum medio flamma latent lutea, florum erectior, luteo pulvisculo resperis.

Insidet autem totus flos calyculo crebris thorulis hirsutis inæquali, in quinque acuminatis lobis lateribus appressa dissecto. Semen exiguum spadicæum.

Secundo postquam fata est anno caulescit, cùmque semen perfecerit perit, & deciduo semine innovat.

Locus.

Nascitur (ut aiunt) in sylvis & montibus, necnon in opacis quibusdam tractibus, plerisque Italiæ & Germaniæ locis. Matth. Nobis neque in Italia, neque in Germania occurrit. Vasculi seminales respectu à reliquis hujus generis differt, quod in quinque loculamenta diffusum obtinet.

- * 3. *Medium Dioecoris Rauwolfii* J. B. *Viola Mariana laciniatis foliis peregrina* C. B. *Vi. Mariana peregrina* Park.

Rauwolf.

Viola Mariana perisimilis est planta, nec ita obvia cuius differentia apparet præterquam in foliis, quæ in hac divisa magis, Cichorii instar. *Flores* etiam magis panduntur, octo foliolis in orbem dispositis constantes. *Radix* austeritas major quàm capitulorum lœminum, quæ tamen nondum erant maturâ.

Locus.

Inter fruteta læpèque in alium affurgit, in profunda, tenebrosa & aspera valle Libani. Floribus in octo foliola expansis non lœsum à *Viola Mariana* differt, sed à quavis alia Campanulæ specie; eæ enim omnes in quinque tantum segmenta marginem partitum habent: ut mihi dubium sit an omnino ad hoc genus pertineat.

- A. 4. *Trachelium majus* Ger. *majus flore purpureo* Park. parad. *Campanula vulgarior foliis Urticæ major & asperior* C. B. *Campan. major & asperior folio Urticæ* J. B. *Great Throatwort, or Canterbury Wells*.

J. B.

Multum ad *Viola Marianam* accedit. Radix alba, vivax, Rapunculi sapore, non minùs grato. *Caules* cubitales [imo bicubitales non rarò & altiorem, minimi interdum digiti crassitudine, striati, concavi, purpureo] hirsuti: in quibus alternatim nascuntur folia Urticæ, pilosa, acutiora, [inferiora longis pediculis hærentia, superiora brevibus] *Flores* ex foliorum alis cerulei aut violacei, interdum albi, notæ similes, interius pilosi, calyce parvo, non ut in *Viola Mariana* totius cannulari, in lacinias quinque acutas, sicuti & flores, diviso. Stylus triceps, furettior, colore albedo, flaminibus circumfœpatur quinque luteolis. Vasculum feminale ut in reliquis hujus generis.

In

In sylvis & ad fœpes frequens oritur. Variat interdum floribus colore albo. Altitur etiam in hortis. Locus.

Meminit Dodonæus speciem quisdam, foliis aliquanto levioribus, floribus elegantioribus, coloris purpurei & ceruleo: quæ C. Bauhino Campanula urtica foliis oblongis nuntis aspersa.

Planta tota, sed præcipuè radix astringit & exsiccat, ideoque decoctum illius ad incipientes oris & vices tonsillarum inflammationes & exulcerationes, aliæque ejusmodi mala quæ adstrictione indigent confert. Utiles etiam effit haud dubiè ad alia quævis ulcera ob insignem quem obtinet in exsicando facultatem.

Radix alba, tenera, in acetaris apta jejuni verno præsertim. Lel.

- * 5. *Trachelium sive Cervicaria major* Levior, flore albo magno J. B.

J. B.

Folia glabris differt multum à nostrâ Campanula majore & asperiore, ea enim vix appareat habent pilos: serraturæ etiam minores, nec ita inæquales. Flor. Campanulæ, alioqui magnus, albus. Tota planta prædictæ minor atque tenerior apparet.

Plantam habuit ab Agerio *Cervicaria majoris flore albo* nomine: de loco nihil addit.

6. *Campanula repens flore minore ceruleo* J. B. *Camp. bortenensis Rapunculi radice* C. B. *Cervicaria* 4 Dod. qui eam rectè descripsit.

Perisimilis est hæc planta præcedenti [Trachelio majori] in nonnullis tamen manifestè differt. Viz. 1. Quod caules ejus teretes sint & ferè glabri, Trachelii verò majoris angulosi & hirsuti.

2. Quod in hoc floribus minores longa serie versus unam duntaxat partem vergant, cum in Trachelio quæquaversum diffundantur, & spica multo brevior sit. 3. Quod flores in Trachelio pluribus & longioribus intus pilis obfiti sint, in hoc paucis & brevioribus, quodque Trachelium in eodem communis pediculo duos trèves flores plerumque appensos habeat, cum Campanula isthæc ut plurimum unum duntaxat. 4. Quod in Campanula flores deorsum nutant, in Trachelio erectiores sunt. 5. Campan. mirificè per radicem serpit, Trachelium non item. 6. Denique Trachelium robustior est planta & procrior, ejusque folia profundius serrata & longioribus pediculis fulta, eaque è quorum sinibus flores exeunt quam in illa majora.

Hanc plantam in monte Saleve, inque agris non procul Geneva versis oppidum Jany copiosè Locus. crescentem observavimus.

- * 7. *Campanula sive Cervicaria Bononiensis parvo flore* J. B.

J. B.

Caules huic plusquam bicubitales, rotundus, fungosus, nonnihil asper. Folia per caulem sine pediculis hærent, cum ferè amplectentia, in quo differt à præcedente, sunt etiam is latiores, latitudinis pæne trium unciarum, longa quatuor plus minus, serrata, inferna parte albicantes pilos habent, valde exiguis: Summitas quæ floribus vestita pedalis est, & quamplurimis abundat Campanulis, quibusdam ex brevibus pediculis cauli hærentibus, aliis ramulis brevibus duarum aut trium unciarum.

Ab Agerio siccam habuit. Circa Bononiam copiosè provenire dicitur.

Locus.

- * 8. *Campanula foliis subrotundis* C. B. *Trachelium subrotundis foliis* Park.

C. B. prod.

Ex radice tenui, repente caulis sesquipalmaris, levi lanugine pubescens exurgit, quem folia pauca subrotunda, uncias duas pæne longa lataque, pediculo oblongo donata, tenuia, subsæpera, per ambitum crenata cingunt: in caulis summo flores pauci, dilute cerulei Campanulæ formâ, deorsum pendentes, ex quorum medio stylus exurgens eam florem fertur.

Hæc à Campanula bortenisi Rapunculi radice differe videtur altitudine, foliorum longitudine, florum magnitudine & numero, quæ pro radicibus multas tenues, transversas & oblique repentes fibras habet, à quibus radices longæ, candidæ Rapunculi similes demittuntur.

- * 9. *Campanula Drabæ minoris foliis* C. B. Park.

C. B. prod.

Ex radice Rapunculi minoris forma caules sesquipalmares, lanugine levissimâ alperfi prodeunt: quos folia Drabæ minoris foliis similia, subrotunda, viridula, unciam longa, semunciam lata, per ambitum crenata, & in acumen fastigiata, subsæpera, pediculis carentia alternatim vestiunt. Flores pauci, subcerulei, sexanguli [hoc præter aliorum hujus generis normam; fortè error est in numero] calathi formâ, mediocri magnitudine, & pediculis oblongis donati, summo cauli insident.

In pratibus circa Valesianorum thermas copiosè provenit.

Locus.

- * 10. *Campanula foliis Echii, floribus villosis* C. B. *Trachelium foliis Echii* Park.

C. B. prod.

Ex radice oblongiuscula folia angusta, quatuor aut quinque uncias longa, subsæpera prodeunt, inter quæ caulis palmaris, raritus pedalis, rotundus, subsæper, paucis, brevibus & angustis foliis vestitus exurgit;

R e r

exurgit; ex ejus summitate flores unciales, lati, Campanulæ formæ, quin, feni, cœrulei, alternatim dispositi brevibus pediculis dependent, quorum extremitates, quemadmodum & calices pilis oblongi, pappi instar ambiunt.

Locus.
Alia species.

Hæc in Baldo reperitur, & Helvetiorum Alpihus, Gothardo & monte Fractio.

Hujus & minor species, quæ minus hirsuta, semipalmatis foliis brevibus; cauliculo gemino, ex quorum quolibet reflexo *stos* uncis ille tamen minor, dependet.

Ex Helvetiorum Alpihus allata est.

* 11. *Trachelium altissimum, hirsutum asperius, foliis angustis, floribus parvis* J. B.

J. B.

Radice crassa nititur & subduli: *Caulem* erigit bicubitalem vel tricubitalem, crassiusculum, hirsutum, foliis ornatum angustis, longis, ad Echii folia accedentibus, asperis. Flores confertum conglomerantur ut in Trachelio minore, Campanulati sed minores, cum tamen planta major.

Inter Sultz & Zenne Allatie urbes, invenit descriptionis autor J. Bauhinus, mensis Julio florens.

* 12. *Trachelium saxatile foliis Pulmonariæ Gallorum* C. B. *Saxatile spicatum* Park. *Rapunculus Saxatilis* sive *pyramidalis* alter Ger. emac.

Clus.

Radice habet candicantem perennem, unde perfiliunt interdum plures *cauliculi* teretes, inæquales & contorti, palmares aut breviores longiorive pro vetustate plantæ aut loco in quo nata, candida lanugine lecti, singulis annis pereunt, novis forsq̃ue renascentibus qui summo fastigio multis elegantibus *trachelis*, cœruleis, spicæ in modum digesti sunt ornati, ut in Trachelio min. quibus succedunt *cauliculi* etiam illius similia, minutissimum *femine* plena, longiusculi tamen potius quam rotundo, coloris ex spadiceo fusci. *Folia* inæqualiter hinc inde sparsa caules ambiunt, ad Pulmonariæ Gallicæ foliorum similitudinem fatis accedentia, cum magnitudine, tunc crenarum in ambitu formæ, atque ipsa etiam candida lanugine ferme obita, pronæ præsertim parte. Tota plantæ lactescit, & ad Sonchi odorem proximè accedit, saporeque est dulci, præsertim radix, ut penè Rapunculus vulgaris.

Locus.

Nascitur in alperis & saxosis montibus Brixianis, circa specum oras, inter durissima saxa, ut non sine magno labore radices erui possint, nec ullam observavit F. Gregorius de Reggio Capuccinus, nisi in locis cavernosis ubi nullæ aliæ plantæ proveniant, nec humor penetrat.

* 13. *Trachelium majus petraeum* J. B. Ger. emac. *petraeum majus globosum* Park. *Campanula Alpina sphaerocephala* C. B.

Pon. J. B.

Radice lignosa & rugosa, colore pallido purpurascente exeunt *cauliculi* multi, striati, subhirsuti, cubitales & cum robore virides, [crassi, firmi, lignosi, incano tomento pubescentes, in ramos nullordine divaricati J. B.] qui inordinatè emittunt *folia*, oblonga, crenata, nigricantia, sua pariter hirsuti communia, parte prona potissimum, vi etiam albicant, & Salviæ folia referunt, magis tamen angusta & mucronata [quædam uncialia, longiora etiam, semunciam ferè lata, quædam breviora & angustiora præsertim quæ in summo constituta. Quæ verò ramis hærent prædictis multis numeris minoræ]. In summo caule sunt flores multi, acervatim congesti, & inferius ex eodem globuli quidam, at minori numero; & inferius adhuc inter caulem & folia alii, & adhuc pauciores, formam repræsentantes florum *Umbellatæ Cervicariæ* Penæ, sed minores, albi, in quinque & quandoq̃, septem mucronatas scissuras divisi, & eorum centro multa exeunt *stamina* subulæ, ipsorum unum modo probè dis egreditur, versus cacumen satis crassum, quod dum maturatur bifurcatum & aduncum evadit.

Temper
& Locus.

Decedente Augusto florens conspicitur, atq̃ talis per plures dies conservatur, unde Pona semen observare non potuit. Inter rimas illorum asperimorum lapidum Baldi solum circa Coronæ Templum pullulat.

14. *Trachelium divergens* Clus. *spicatum tenuissimum* Park. *Alopecurus Alpinus quibusdam*, Echium montanum Dalechampii J. B. Echium Alpinum luteum C. B. ejusdemq̃ Campan. foliis Echii.

J. B. Clus.

Pollicaris crassitudinis habet *radicem*, sensim gracilescentem, palmo longiorem, in apophyses aliquot abeuntem, teneram, rubentem rugoso cortice tectam. *Caulis* dodrantalis aut pedalis, crassius respondet radici, firmus, cævus, singularis, hirsutus, crebris foliis vestitus, alius palmum ferè longis, alii brevioribus, potissimum superioribus, latitudine semunciali, hispida, ad Echii folia accedentibus. Thyrsus seu potius *storum* inter foliola latentium, pulcherrimo ordine dispositorum, Trachelii aut Rapuntii floribus similium, sed minorum pallidiorum, coloris crassa spica nascitur. Evanescentes flores in capitula transeunt exilè subulæq̃, semen continentia.

Locus.

In altissimis jugis montis Juræ propè Thuri copiosum invenimus.

15. *Campanula foliis Anchisæ, floribus oblongis* C. B. *Rapunculus montanus, sive Trachelium montanum* J. B. *Trachelium montanum majus* Park.

J. B.

Folia multa propter terram, in quibusdam duabus uncis longiora, in aliis quadruplo, ad Echium accedentia, ex angulo principio sensim latefcunt, sensimq̃ deinceps in acumen desinentia, utriusq̃ lutea, nonnihil crenata, costâ medium secante. Inter hæc surgit *caulis* ferè cubitalis, hirsutus, uno

uno aut altero foliolo exiguo donatus. Flores in caulis capso superiore quinque aut plures, singuli in singulis pediculis non admodum longis, magni, Campanulæ utriusq̃ folio similes, ex cœruleo albescentibus, calyce hispido basin complectente. Radix crassiuscula & longiuscula, elui grata.

Barnonii in Rhætia invenit J. Bauhinus florentem Junio: Agerius in montibus Sciræ collegit.

Locus.

Huic eadem videtur quam

Campanulam minorem foliis Succisæ flore magno denominavimus.

Ad semipedalem altitudinem affurgit, foliis ad radicem oblongis, Succisæ ferè similibus quod ad figuram attinet, sed multo minoribus, hirsutis, per margines aequalibus, aut crenis vix conspicuis incisis. *Cauliculi*, tenues, teretes, hirsuti, non ramosi, uno vel altero folio vestiti antequam ad flores ventum est, qui alternatim caulem ad intervalla confcendunt, quatuor quinque vel sex, & quandam quasi spicam efficiunt laxam, nutantem, pediculis semuncialibus tenebuis, magni pro plantæ modo, & Trachelii majoris æmuli.

Invenimus inter Glucknitz & Merztzschlag in montibus Austriæ & Stiriam determinantibus.

Locus.

Siccam à D. Philippo Skippon asservatam descripsimus, nam virentem per festinat onem non licuit.

* 16. *Rapunculus nemorosus magno flore* Park. minor C. B. *Rapuntium sive Erinus magno flore* Col.

Col.

Radice est crassa, fibrosa, ex albo parum rufescente, sapore dulci ut Rapuntii vulgaris, lactescente, ac perenni, ut conjicere est ex novella sobole & radicis rugoso capite. Folia cum caule promit, primum exigua, rotundiora cacumine, vulgaris Pepli magnitudine, deinde longiora, quæ vix unciam aquant vel superant, semper longiora & angustiora, illam in extremo acutiora, quæ caulis modo hærent. *Caulis* tenuis est, pedalis, striatus, paucis foliis interceptus, in quibus deinde flores, post difficulos priores qui supra caulium cacumen producuntur ex quinquefoliata basi angustifolia, ut in aliis. Floris effigies ad Trachelii angustifolii Col. accedit, unciali longitudine, & semunciali ferè latitudine, in quinque lacinias oris margine inciso, obsoletè cœruleo purpurascente colore venulis purpureo-cœruleis per longum depictis est flos, lacinias habens colore magis saturo; apicem in medio trifidum, in torto cacumine, quin etiam *staminibus* circumdata. Fructus ut congenerum, & semen arenæ instar minutum decidit per foramina tunc pervia minutum. Tota planta cum floribus lactescit, dulci sapore, edulis, gratior in cibo quam Rapuntium.

In Alpernium colle quodam Castro subiacente.

Locus.

* 17. *Rapunculus nemorosus angustifolius magno flore major* C. B. *Rep. nemorosus* Ger. Park.

Folia minus oblonga habet, & circa margines dentata, succedentibus tamen breviora; quæ prælonga sunt, & marginibus pariter dentata, brevibus pediculis nixa, ad quorum exortum alia minoræ calia apponuntur. Flores aliorum Rapunculorum similes, pallide cœrulei. Radix alba, longa, minus tenera quam reliquorum.

A. 18. *Trachelium minus* Park. Ger. emac. *minus multis* J. B. *Trach. sive Campanula pratensis flore conglomerato* C. B. *Little Throatwort* & *Canterbury bells*.

Caulis ex cadem radice plures erigit pedales aut cubitales, hirsutos, teretes, rubentes. Folia quæ à radice exeunt longis infident pediculis, ipsa tres digitos interdum longa, sescunciam lata, in acutum mucronem desinentia, circa margines crenata & veluti crispæ, brevi & vix conspicua lanugine hirsuta, ad tactum aridiuscula: superiora in caule minoræ, abique pediculis adnata, situ æterno. In summis caulibus & foliorum alii sedent flores plures simul conferti, abique pediculis calathoides, erecti, pulchre purpurei, ad medium ferè in quinque lacinias acutas lecti, stylo intus oblongo trifido, quom circumstant quinque staminula alba. *Vasculum seminale* in imo calice infra floris fundum situm, in tria localementa dividitur.

In pascuis montosis & cretaceis plerumque nascitur, & post mediam æstatem floret.

Locus.

Gerardus nostras hanc plantam bis descripsit & deipinit, primò *Trachelii minoris*, iterum *Viola calathiana* titulo; unde J. Bauhinus malè figurâ deceptus, illam (ut ingenue fateatur) linguam Anglicanam, quæ eam Gerardus descripsit, non intellexerit, sub titulo Trachelii sive Violæ Calathianæ eam iterum proponit.

Trachelium minus album J. B.

Floribus est albis, non magnis, multis simul in extremitate *caulis* cubitalis, lavis: foliis longo pediculo uncias tres longis, duas latis, non in acumen desinentibus ut cæterorum Tracheliorum, ferratis, vix asperis, glabris. Ex sicca descriptio.

In horto Meier vidit. Quæ an alter quam floris colore differat à Trach. min?

- * 19. *Campanula media foliis inferius candida lanugine vestitis* C. B. Campan. frve *Cervicaria media* Thalo, floribus caeruleis parvis J. B.

Thal.

Locus montanis & Soli meridiano expositis nonnunquam prodit, caule tereti, aspero, foliis plurimis amplexu, minoribus multo, viridioribus superius, inferius candidis, lanugine vestitis, quali folia Althaeae, sicut & folia medium figuram inter *Urticae* majoris breviora folia & *Althaeae* referunt. *Caulis* ut plurimum unicus est sine ramosis adnatis, saepenumero tamen in plures dividitur brachiatis virgulis. Circa medium ferè caulis, ubi majora folia exoriri desinunt, frequentes *asperae* adnascuntur, ordine per certa intervalla usque in apicem caulis consequenter, ac ex alis peculiaribus adlateris erumpentes, tenuibus quibusdam foliolis, hisque incrispatis parvis, ac agminatim densèque sibi cohærentibus constructæ, ex quibus longa serie in *capo* flores crebri prodeunt, eleganter caerulei, finiles prioribus sed multo minores.

Planta hæc nobis incognita est, nec alii puto præter *Thalium* botanico visâ, & descripta.

- * 20. *Campanula hirsuta Ocimi folio caulem ambiente, flore pendulo* Boccon.

Boccon.

Caulis constat pedali, striato, hirsuto, in multos cauliculos divaricato, quos ambiunt folia ampla, & illa quoque non leviter hirsuta, *Viola* pentagonizæ æmula, caulem amplectentia, sed majora: *Flos* in summitate cauliculorum pendulus, purpureus, *Campanularum* formâ, variis foliorum longiorum & angustiorum appendicibus, quasi auriculæ ad florum basin appositæ, cinctus. Sequitur *semen* ut in aliis omnibus ejusdem classis. *Radix* nititur exili, quæ singulis annis perit.

Mellane in loco dicto *lo Ringo* nascitur.

- * 21. *Trachelium pumilum Alpinum, singulis floribus ex singulis ramulis satis magnis* J. B. *Campanula Alpina pumila lanuginosa* C. B. *Trach. pumilum* Alpinum Clus. Park.

Clus.

Dodrantalis est plantula, cauliculo striato, in plures ramulos diviso, quorum singuli sustinent *floribus* satis magni, cavum, *Campanulae* instar efformatum, in quinque angulos delinquentem, quemadmodum vulgaris *Trachelii* aut *Campanulae* flos, cinereo colore præditum. Floribus succedunt capitula, satis magna, trigona, nutantia, seu dorsum spectantia, quæ continent *semen* vulgaris *Trachelii* femini non dispar, sed minus & exalbidum. *Folia* quæ per caulem sparsa sunt latiusculâ basi cum amplectuntur, & in oblongum mucronem desinunt; quæ verò summi tellure stirpi adherent, latiuscula sunt & longiori pediculo innixa. *Radix* pro plantæ exilitate satis magna, candicans, superna parte in plura capita extuberans, & quibusdam fibris hirsuta. Tota planta lanugine pubescit lacteoque succo abundat.

Nascitur in Sneberg, aliarumque vicinarum Alpium jugis. Flores profert Julio.

- * 22. *Trachelium ramosum floribus plerisque singularibus* J. B. à precedente non multum diversum.

J. B.

Radix crassiuscula, uncias quatuor longa, parum fibrosa: *folia* ad radicem multa ex brevibus pediculis, unciam unam vel duas longa, mediâ lata: *Caulis* hirsutus, pedalis, in ramos divisus, quæ desinunt in folia breviora, lata, ex quorum medio oriuntur magnæ campanæ purpureæ, plerumque singulares. Ex *Tracheliorum* minorum genere est, (inquit J. Bauhinus) ex ficca quam nescivimus unde habuit descriptit.

- * 23. *Pyramidalis Valerandis hirsuta* J. B.

J. B.

Primo anno (inquit J. Bauhinus) mihi caulem non produxit, qui sequente demum anno in tantam excrevit altitudinem, ut facile lanceam æquaret, hirsutus, medullâ albâ sætibus, foliis vestitis infernè & superne hirsutis, acuminatis serratisque *Trachelio* majori accedentibus. *Flores* longâ serie campanulas imitati, *Rapunculi* vulgaris haud minores, caerulei, per oras lacinia, ex uno pediculo plures.

Ex femine per *Valerandum Dourez* ex *Slavonia* delato J. Bauhino nata est.

- * 24. *Campanula Alpina Tragopogii folio* C. B. *Trachelium Tragopogii folio montanum* F. Columna J. B. Park. *Trach. Tragop. folio* Clus.

Clus.

*Radix*em habet crassiusculam, albidam, lactescens, & ex ea plures propagines, habentes folia angusta, longa, duriuscula, Croci aut *Tragopogii* formâ & magnitudine: Veris fine caules pedales edentes, fibrubentes, atq; hirsutos, quibus folia alternatim rarâ, hærent; in quorum summo sex aut septem simul flores purpurei. Note formâ, *Trachelii* vulgaris modo, ex basibus singulis quinquè foliis viridibus constructis exeunt. *Fructus* atque *femina* *Trachelio* etiam similia æstate periclit. *Radix* perennis est atque dulcis, esui apta sicut vulgare *Rapuntium*.

In D. M. Virginis monte sic vulgo dicto exoritur.

Trachelium capitatum hirsutum foliis graminis Pauli Boccone.

Foliorum præcipue hirsutia à precedente differre videtur & statura pedali, hofcolorumque in capitulum congestorum multitudine. Verum his non obstantibus, cum ipsi P. Boccone dubitaret an eadem illi planta sit necne, non est cur nos separemus.

- * 25. *Campanula Lychnoidea* J. B. *Lychonis hirsuta* I, seu *syloestris Campanulae flore* C. B. *Lychonis* sive *species Myconi* Lugd.

Lugd.

Radix est fibrata, palmum longâ, nigricante, nervum intus habens, in profundum actâ, sapore dulci, cum adstrictione. Ex ea ramulus hirsutus multo, rotundus, villosus, incanus, vix palmum excedentes, in quibus folia angusta, pilosa, incana, per cauliculos incocto ordine distributa, leviter adstringentia. In summo caulium vertice flores exeunt *Campanulae* familes, quales in *Convolvulo*, rotundi, ex candido nonnihil purpurei.

Non alibi quàm in montibus D. Marie à Monteferrato à Mycono visâ est.

Qu. Annon *Convolvuli* potius species sit?

Leoni.

- * 26. *Campanula Urtice folio Brasiliensis* Margg.

Margg.

Caulis tereti, recto, paulum piloso, viridi, in tres aut quatuor pedum altitudinem assurgit, ac in longis pediculis bina semper folia opposita gerit, figurâ *Urtice* foliis similia, sed majora, in ambitu serrata, ad foliorum exortum etiam hinc inde rami opponuntur, qui eodem modo folia obtinent, in summitate caulis & extremitate ramorum minor. *Flores* ibidem fert in longam quasi spicam congestos, elegantissimos, pediculo digito longo insistentes, ac dorsum propendentes, figurâ mixtae *Polonicæ*, & in extremo ambitu habentes quinque incisuras, sunt autem coloris coccinei & interius pinctis saturatè rubris variegati, præterea habent in medio staminulum longum, pallidum, cum apice lilaceo. Tota autem planta cum flore odorem refert Marrubii.

§. 2. *Rapunculi* & *Campanulae glabrae*.

1. *Rapunculus Creticus* seu *Pyramidalis altera* C. B. *Rapunculus Creticus, Petromarula* J. B. *Petromarula Cretica* seu *Rapunculus Creticus* Park. *Petromarula seu Lactuca petraea* Pon. Ital. Bell.

J. B. Bel.

Herbam teneram, lacte turgentem, floribus caeruleis, visui gratam Imperati sic describit Honorius Bellus. *Folia* profert chioracea, magna profunde incisa, in orbem diffusa, saturè viridita, infernè splendens, ad purpuram aliquando tendentia ut *Cyclaminus*, levia; cum autem semine nata prode, prima ejus folia *Viola* nigra foliis simillima sunt, rotunda, & aut nihil, aut parum duntaxat serrata. *Cauliculus* autem multos habet, rotundos, striatos, bicubitalis aut tricubitalis: quibus innascuntur flores copiosissimi, purpurei, *Hyacinthi Orientalis* florum æmuli, densè compacti, ut spicam eamque magnam referre videantur; quibus succedunt semina minutissima. *Radix* firmatur magna, alba, in alas divisa, eduli, sapore *Rapunculi* radicem imitante. Tota planta lacte abundat.

In Creta ubique reperitur in arborum marginibus, secus vias lato solo, inter saxa, & supra parietes. Floret ibi æstatis principio, deinde exarefcit tota præter radicem, quæ Octobri folia profert & Tempus incipit & viret tota hyeme.

2. *Campanula Linifolia lutea montis lupi flore Volubilis* Ad. Lob. Camp. *Lutea linifolia* Ger. Park. *Linum sylvestre luteum foliis subrotundis* C. B. item *Rapunculus nemorosus angustifolius parva flore* ejusdem. Bis enim ponit hanc plantam sub diversis generibus. *Linifolia Campanula lutea* J. B.

J. B.

Folia per caules, ferè sesquipalmares alterno situ, oblonga, angustaque, Lini fativi foliorum æmula, levia. *Caulis* superius in ramos abeunt, qui flores gestant insignis magnitudinis, uncia longiores, croceo colore micantes, calyce in quinque longas angustas lacinias filio, capitulo sequente Lini sed magis turbinato. *Radix* longa, crassa lignosa, in plura capita tuberosa divisa.

In devexis montis Lupi propè *Monspeli*um collegit Lobelius, quâ ad Septentrionem vergit, cui nec Leoni, albi visâ, & usu minus cognita. Latioribus foliis in devexis montis Capouladou Junio mensè cum flore invenit P. Magnol.

Vera Lini species est (inquit Moriflossus) ex flore & semine: *Campanula* autem non est, quia nec lactescit, nec semen minimum lucidum, alarum *Campanularum* more fert. H. B. p. 432.

Postea Hist. Ox. p. 576. sententiam mutat, & sibi contradicere. Est enim (inquit) à hinc ultimo i. e. flore & capitula feminali *Campanula*, ergo malè collocata inter Lini species à C. Bauhino.

Hujus plantæ ramulum cum *Monspeli* ejusdem nobis communicavit D. Carolus Zuecker Dantiscanus.

An vera & genuina *Campanulae* species sit, an inter *Campanulam* & *Linum* ambigat, me latet, ut qui vasculum feminale non observaverim.

3. *Campanula Persicifolia* Ger. Park. *angustifolia caerulea & alba* J. B. *Rapunculus persicifolius* magno flore C. B. *Peach-leaved Bell-flower*.

J. B.

Ad sesquicubitale altitudinem affurgit caule anguloso aut striato, glabro, rigido, inani, crebris foliis vestito nullo ordine positus. Folia angusta longa, glabra, ex atro virore splendentia, ad marginem raris, nullo ordine positus & vix conspicuis denticellis incisa. Flores in summitate caulis ex alio-lorum exeunt in eodem furculo seu pediculo plures simul, pedicellis privatis brevibus, monopetalis, Campanulati, ampli, margine in quinque segmenta diviso, quam Rapuntii magis patuli, plerumque caerulei, interdum albi, & calice quinquepartito; infra quem consistit *vasculum* calicis figuræ, in tria locamenta dispartitum, *semina* continens parva, splendentia, tribus foraminibus per maturitatem pertusum, & quibus semina fundit. Radix quam Rapuncio minor, magis fibrosa tortuosaque.

Locus.

Observavimus hanc in dumetis propè Spadam urbiculam acidulis celebrem in Germania inferiore, flore albo: in montibus & collibus Genevæ vicinis flore caeruleo. In Anglia quod sciam sponte non provenit.

4. *Campanula latifolens pyramidalis* Ger. *Pyramidalis* Lewis J. B. *Rapunculus horti. latiore folio, seu pyramidalis* C. B. *Campa. major sive pyramidalis* Park. parat.

J. B.

Lacte turget radix, Rapunculi similis, restitibi fecunditate se multiplicans, etiam ex fructibus repullulans; ex qua caules trium quatuorve cubitorum surgunt, laeves; foliis vestiti glabris oblongis, fortius crebris incis, verum inferiora folia palmum aut sesquipalmum longa, palmo latiora, per extremum ferè obtusa, & ea quoque glabra, raris admodum castris dissecta & vixdum serrata. Flores in medio caule ad summum usque fastigium caerulei, campanulas oris lacinias exprimunt, quam Rapunculi vulgaris majores ac patentes.

De loco natali nihil certi traditur. Floret Julio & Augusto.

Morifono folia prima & terra proxima Violæ nigra forma similia, paulò tamen majora, quæ verò circa caules paulo longiore, utraque saturi viridis: caules validi & præalti: quæ quidem vera sunt.

- * 5. *Rapunculus Alpinus pyramidalis minor* C. B. *Rapunc. sive Campanula pyramidalis minor* Park.

C. B. Prod.

Radix Rapunculi formæ: Caulis unus, sesquipalmaris, foliis pallide virescentibus, per ambitum creatis, acuminatis, unciam latis, tres longis, alternatim cingitur. In summo flores pauci, caerulei, Campanulæ formæ, pedicellis annexi, & filamento oblongo ex eorum medio prodante donati propendunt: quibus singulis capitulum oblongum, pertusum succedit, cui semen minutum includitur.

In Italia provenit, sed locus excidit. C. B.

6. *Campanula Pyramidalis minor* Alpin. Exot.

Alpin.

A radice tres vel quatuor, vel plures etiam caules affurgunt, bicubitales & etiam longiores, recti, graciles, rotundi, ex quibus hinc inde ramuli multi ascendunt, infernè longi, supernè breves, ita ut servato aequali ordine in his ramulis, quasi pyramis cum ramulis floribusque appareat, unde nos *Campanulam pyramidalem minorem* nominavimus, ad differentiam *vulgatæ*, quæ longè amplior est. Ex summitatibus verò ramulorum flores propendunt numerosi, qui parvis Campanulis sunt similes, colore aut caeruleo diluente, aut candido, hæque campanulæ sunt cum suis filamentis tanto artificio à natura libratae, ut artifices peritissimus ita perbellè vix eas faceret, deorsum propendentes, figuræ florum qui in vulgaribus Campanulis spectantur, sed paulò majores, suaviter olentes. Hæc stirps infernè juxta terram admodum est foliosa: folia verò spectantur, longa, viridia, inferius latiuscula, & in acumen desinentia, magnitudine & figurâ quasi ad Rapunculos accedentia, vel ad Intybum sylvestrem; longè tamen extrinsecè undique serrata, supernè longè minora, tenuiora, ac magis mucronata cernuntur, singulæ ad uniusculumque ramum in caule exortum. Radix prægranda crassa, brevis, Nucis Juglandis ferè magnitudine, figura tamen longior, in acutum desinens, colore albo vel transillucido, ad Rapunculi itidem radicem maxime inclinans. Sapor verò infidus & viscidus observatus est. Stirps perennis est, & quo annosior eo radices habet numerosiores & craffiores.

Locus.

In valle S. Fidate duobus à Bassano oppido m. p. in locis opacis & humidis, nec alibi usquam, nascentem vidit Prosp. Alpinus.

- * 7. *Rapunculus petraeus* Alpin. Exot. Park. Morif.

Alpin.

Radix huic oblonga est, digiti minoris crassitie, carnosa & alba, Rapunculo vulgari valdè similis, sapore dulci, subacri, undè in acetariis Rapunculi modo (ut audio) est satis accepta gustui. Ex radice folia complura fert, longissimis pediculis, gracilibus inherentia, Hederæ foliis carnosis similia, minora tamen, longiora, magisque in acutum desinentia, tenuiora, colore viridi nigrescentia. E foliorum medio prodeunt tres furculi, graciles, recti, longi, rotundi, dodrantales, cum parvis foliis, longis, tenuibus, utrinque alternatim suis petiolis caulibus adnatiscentibus. In cauliculis cum

acumine capitulum parvum rotundum, aliquando oblongum extuberat, & *stigma* complurimis caeruleis, in unum congestis, inodoris, quibus singulis succedunt capitula exiles, tribus loculentis divise, in quorum singulis plurima minuta semina subrustra, splendentia.

Nascitur propè Bassanum in agro Maroficensi, à Brenta flumine vix tertia milliarii parte distans. Locum. te, in colle lapideo Septentrioni exposto, radice rimis saxorum infixâ, ut propterea magno labore eruat, vixque integra.

- * 8. *Rapunculus nemorosus angustifolius major majore flore* C. B.

Hic folia exhibet etiam angusta vulgaris Rapunculi efculenti in modum, profundè serrata: flores verò ampliores, nolæ alicujus patenteris in modum, quinquefariam in margine partitos: quibus succedunt capitula trifariam junctæ, singulæ singulis foraminibus pertusæ illius more.

- * 9. *Trachelium parvum folio Bellidis subrotundo*.

Radix ei alba, simplex, lignosa, annua: Caulis erectus, striatus: Folia alternatim posita, subrotunda, abique pediculis cauli adnata Flores Trachelii majores.

Circa Messaniam in montium urbi imminuentium lateribus observavimus.

Locus.

Ad § præcedentem pertinet.

- * 10. *Campanula Alpina glabra flore dilussissimè caeruleo* J. B.

J. B.

Nihil hirsuti aut asperi (inquit J. Bauhinus) nobis in hac planta apparet. Folia aliquid similitudinis habent cum Hieracio Sabauda, in circuto serrata, minora sunt quam Campanulæ repentis flore minore: flores etiam paulò minores videntur, in unum latus ferè, ex brevi pediculo nutantes.

Ramulum habuit ferè pedalem, datum ab Agerio, qui in vertice montis Tyrolensis collegerat.

Locus.

Excepta glabritie parum differt à Campanula repente flore minore.

- A. 11. *Rapunculus efculentus* C. B. *efculentus vulgaris* Park. *vulgaris campanulatus* J. B. *Rapuntium parvum* Ger. *Rampions*.

Rapunculo vulgari radix alba est nunc simplex, nunc furculosa: Caulis sesquicubitalis, gracilis, hirsutus, angulosus & striatus, nunc unus, nunc plures, foliis cinctus nullo ordine positus, angustis, acutis, pedicularum expertibus, cauli adnatis basi latiuscula, sensim angustioribus ad apices usque, per margines crebris vix conspicuis leviter incis, in summo ramosis, ramulis è foliorum sinibus exeuntibus.

In summis caulibus & ramulis, longis pediculis infident flores campanulati, in quinque lacinias acutas profundè divisi: singulæ autem lacinie tribus stris purpureis insignes sunt. Stylus in medio flore trifidus in tria cornua reflexa; quem *stamina* quinque tenuia breviora circumstant. Flores color ex caeruleo purpurascens: Calix ex quinque angustis acutis foliolis compositus. Infra florem ad imum calicem *vasculum* est seminale turget loculentis distinctum, semine repletum copioso, exiguo, lucido. Tota planta lacteo succo turget aliarum Campanularum instar.

Vernis acetariis (inquit J. Bauhinus) expetitur *herbæ radix*, minimi digiti ferè crassitudine, Napi *Ursi* parvi similitudine, alba, dulcis. Cum longo Pipere devorata lactis ubertatem facere perhibetur.

Estur non cocta tantum sed & cruda in acetariis, quod maxime gustui placeat, & appetentiam excitat: longe quam Rapi aut Rhaphani delicatior. Loh.

In aggeribus fossarum, inque arvis non cultis nascitur; in hortis etiam ad acetariorum usum feritur Locus. & colitur ut grandior evadat. Æstate floret.

- Erinos major* Fab. *Columnæ*, *Rapunculo affinis* J. B.

C. Bauhinus hanc plantam habet pro Rapunculo efculento vulgari proximè descripto, cujus sententia & nos quoque accedimus: nihilominus descriptionem ejus Columnianam proponemus, ut Lectori judicium permitamus.

Radice consistit carnosa, non magna, parvum Rhaphanum æquante ad summum, candida, gustu suavi, ex dulci acerbâ acetariis expetita, lactescente, in medio vel imo parum exuberante, à qua folia exeunt primo vere, Ocimi foliis similia, minora tamen, mediis Ocimi foliis æqualia, per ambitum serrata, supernè hirsuta parum atque viridia, infernè verò levia atque polita, albidiorque. Caulis postea ab radice emittit plures, secundum loci annique temperiem, pedales vel majores, angulosos, hirsutos: quos folia abque petiolis alternatim circumdant, longiora admodum angustiorque, minisque serrata, ita ut qui vident plantam sine caule, atque postea caule præditam, diversam absque dubio esse censent, nisi domi cultam observaverint. Folia quidem quæ antequam caules ederet habebat terram tangentia: marcia evanescent, nec in illa amplius inveniuntur. Ex foliorum aliis ramuli exeunt, in quibus sicut in caulibus flores etiam purpureascentes, intus thryllum habentes, qui in tres curvas partes dividitur: quibus siccatis florum basis extuberat, quæ hirsuta est & in quinque viridia folia desinit, semen periciens Junio & Julio fuscum, minutum, compressum, gustu acerbum, quod cum perfectum & siccatum est, per basis foramina, quæ tunc pervia sunt decidit. Tota planta lacte manat dulci dispersa. Hæc descriptio Rapunculo vulg. efculento per omnia convenit, nisi fortè floris colore, qui pro cæli aut soli diversitate variare sæpenumero solet.

- A. 12. *Campanula rotundifolia* Ger. minor *folio rotundifolia* Park. minor *rotundifolia vulgaris* C.B. *The lesser round-leaved Bell-flower.* Campan. parva, Angulatae Cantabrigiae J.B.

Radice est alba, crassiuscula, modice fibrosa, subdulci. *Folia* primo ortu aliquatenus *Viola Martia* primis minoribus foliis similia, minora, finuata, ex semuncialibus & uncialibus pediculis, quae mox lacinata fiunt hederaceorum instar: At quae in caule sunt longa, angusta, acuta ad margines aequalia, nec illis pediculis nixa. *Caulis* pedalem interdum altitudinem assequitur, teres, glaber, obscurus viridis, foliis vestitus crebris, nullo ordine positus. *Flores* in summitate caulis caerulei, campanulati, Rapunculi similes, margine in quinque lacinas diviso, penduli; & calice in quinque longa angusta segmenta partito exeunt. In medio flore *stamina*, & quatuor foliola parva, alba, quae introfurm ad floris umbilicum incurvantur. *Semen*, ut in hujus generis reliquis, valculo infra florem sito, tribus loculentis distincto includitur.

Locus & Tempus.

In agrorum marginibus, inque dumetis & ad sepes praesertim in montosis, ubi pascua etiam occupat frequentissima est. Aestate & in multum Autumni floret.

Descriptio est J. Bauhini à nobis interpolata.

13. *Campanula minor rotundifolia Alpina* C.B. *Rapunculus Alpinus minor rotundifolius* Moric.

Radice hujus plantulae non observari; Morisonus noster tuberosam ei attribuit; Clusius, (simodo eandem describat) radicales fibras valde serpentes & vicina loca occupantes, subinde germinantes & novas stirpes producentes. *Folia* ei ex rotunditate oblonga sunt & mucronata, circa margines serrata [longissimis pediculis inintenta] Flores Rapunculi vulgaris formae similes, [nunc eleganti caeruleo colore praediti sunt, vel saturato purpurea five violaceo nitentes, vel dilutiore purpureo colore & quasi cinereo confusci, interdum etiam nivei Clusio.]

Locus.

In Alpibus Striacis & Carinthiacis invenimus aut hanc, aut sequentem plantam. *Campanula* illa, quam in sylvis montosis prope Lindaviam urbem, & alibi in Alpibus Striacis & Carinthiacis invenimus, *folia* habuit qualia modo descripsimus; *caules* sesquipalmares & longiores, tenuis, paucis foliis vestitis, imis latioribus, reliquis sensim angustioribus, ad margines dentatis, exceptis his quae in summis caulibus sunt. *Flores* versus summos caules ex alis foliorum exeunt, longis pediculis, caerulei, & Campanulae minoris rotundifoliae similes. In uno autem caule tres, quatuor, & non raro quinque flores sunt; totidemque per sepe ex eadem radice caules exeunt.

14. *Campanula Alpina minima folio serrato oblongo.*

Plantula est semipalmaris, foliis angustis, oblongis etiam iis quae ad radicem sunt, circa margines serratis, in cauliculis crebris. In summis caulibus duo trique flores, praecedentium similes, pro plantulae proportionem amplius caerulei.

Clusius in hist. pro *Campanula minore Alpina* iconem habet Lobelii & Dod. Et revera descriptio ejus non convenit huic plantae sed potius praecedenti: ut dubitem adhuc quam plantam intelligat Clusius *Campanulae minoris Alpina* titulo, & putem J. Bauhinum recte fecisse quod non separet eam à praecedente.

- Campanula minor rotundifolia flore in summis cauliculis* C.B. i.e. *minor alba & purpurea* Ger. *minima sylvestris* Park.

An & quomodo differat à Camp. minore rotundifolia vulgari, examinent alii: mihi certe eadem videtur.

- * 15. *Campanula rotundifolia minima* C.B. prod. Park.

C.B. prod. Plantula est trium uncium, ex cuius radice alba, capillari, oblonga exurgunt cauliculi (sepe unus, plerumque terni aut quaterni,) tenuissimi, subrubentes, & ad radicem subirsuti, majori ex parte nudi, singuli unicum flosculum subcaeruleum, deorsum nutantem, calathi formae sustinentes. *Folia* habet ad radicem potissimum, exigua, subrotunda, serrata, rigidiuscula, quandoque rubentia.

Locus.

In Rhætorum Alpibus inter faxa, florentem adhuc Septembri invenit C. Bauhinus.

- * 16. *Campanula linifolia caerulea, vel Rapunculus campanulatus linifolius* J.B. *Camp. Alpina linifolia caerulea* C.B. *linifolia caerulea* Park.

C.B. Ex radice tenui alba, cauliculis quaterni, quini, plures paucioresve, palmares & sesquipalmares, graciles, rotundi, simplices emergunt; foliis oblongis, angustissimis confuso ordine septi. Flores in summitate caerulei.

Locus.

Rupes & summa iuga montis *Wasserfall* Julio mense florens exornat. Monet C. Bauhinus hanc cum vulgari Campanula minore minime confundendam. Diligentius conferant quibus montem illum adire contigerit, & plantam ipsam in situ videre.

- A. 17. *Campanula Cymbalariae foliis* Ger. emac. Park. *Cymbalaria foliis, vel folio hederaceo* C.B. *Camp. folio hederaceo, species Cantabrigiae Angulatae* J.B.

Tenella est plantula, radice exigua, capillacea & albicante: *caliculis* tenuibus, palmariibus & sesquipalmariibus; per quos *folia* tenera, hilari virore perfusa, Hederæ vel Cymbalariae, angulosa angulis acuminatis, longis pediculis donata. *Flosculus* pediculo filii instar tenui, longiusculo, uni uncis, insidet gracilis, oblongus, per summam oras lacinatus, caeruleus, cæteroque pallidus: [aliquando summo cauleculo, aliquando ex ejusdem lateribus prodeunte.]

In aggeribus udis ad aquarum margines in Occidentalibus Angliæ copiose provenit: invenimus & *Locus* in Septentrionalibus prope Sheffieldiam.

- * 18. *Campanula rotundifolia Catanæa longius radicata* Bocconi.

Bocc.

Radix hujus altè in terram depacta est: *caules* multi sunt, pedales, duri, rigidi: *Folia* Cymbalariae rotunda, leviter sinuata, ab imo usque ad fastigium ferme aequalia. Flos aliarum Campanularum formæ caeruleus; item & semen, lucidum, rufum.

E rimis faxorum erumpentem prope Catanam invenit. Differt ab ea quæ Cymbalariae foliis dicitur, radice, sed præcipue foliis superioribus minime angustis.

Locus.

- * 19. *Campanula serpyllifolia* C.B. Park. *Campanula Serpyllifolia* J. Bauhini.

C.B. prod.

Tota planta floribus exceptis Serpyllum refert, nam radice est tenui, obliqua, tenuissimis fibris capillata, & hinc inde repente: *cauliculis* plurimis rubentibus, in terram reflexis, cui novis fibellis adherent, qui in ramulos plures tenuiores dividuntur; quos *foliola* Serpylli vel potius Nummulariæ quæ flore est purpurascens, formæ subrotunda, duo semper opposita, quædam majora, quædam Serpylli minora, crenata, subus pallide virentia, pediculis brevissimis & levissimè pubescentibus, ambiunt. *Cauliculi* aliquando in pediculos nudos flores sustinentes desinunt: aliquando ex cauliculorum lateribus pediculi triunciales, in summo nudi, floribus ornati exurgunt. Flores bini vel terni, Campanulae formæ, ex caeruleo rubentes, deorsum nutantes, singuli singulis pedicellis donantur.

In Baldo cum floribus legit descriptionis auctor C. Bauhinus: in Rhætia florentem æstate invenit *Locus* J. Bauhinus.

- * 20. *Campanula Alpina latifolia flore pullo* C.B. Park.

C.B. prod.

Cauliculo est tenuissimo, palmo minore, qui ad partem usque mediam foliis uncialibus subrotundis, alternatim dispositis, leviter crenatis, pallideque virentibus cingitur: at pars superior nuda est, cui ferè semper unicus *flos*, mediae magnitudinis, pulli coloris insidet.

In Alpibus Austriacis, ut Sneeberg & aliis oritur. Fortè hæc non differt specie à Campanula rotundifolia minima ejusdem C.B. nam vix animum induco ut credam dari tot Campanulae rotundifoliae minoris distinctas species.

Locus.

21. *Campanula parva rotundifolia, flore caeruleo, pentagono, grandi.*

Folia huic Campanulae rotundifoliae minoris, in locis nonnullis hirsuta, alius glabra. *Cauliculi* non asurgunt in altitudinem prout in illa. Flos pro parvitate plantae grandis & insignis.

Invenimus primo in clivis maritimis prope Scalcam & portum S. Nicolai in Calabria; postea etiam alibi in Regno Neapolitano.

Locus.

22. *Rapunculi genus folio serrato rotundiore* J.B.

J.B.

Complures statim à radice tollit *caules*, cubito altiores, nonnihil angulosos, subhirsutos, simplices, quibus ab imo ad summum adnascuntur alternatim *folia*, nonnihil hirsuta, uncialia & sesquuncialia, semunciam circiter lata, pauca unciam attingunt, in acutum mucronem desinentia, per ambitum serrata, obliquis venis à medio nervo in margines exporrectis. Summus *capus flores* ex intervallis proferit Rapunculi vulgaris floribus similes, caliculo exiguo, pinnato, permissi, ex pediculis uncialibus & sesquuncialibus tenuibus. *Radix* alba, Rapunculi vulgaris crassitudine, multifida, longiuscula. Floris color caeruleus; pistillus longus extra florem prominens.

In monte Jura collegimus.

Folia hujus plantae quæ in caule sunt, nullis pediculis intercurrentibus eidem adnascuntur, latitudine ne unciam unam equant, inferiora etiam superant. Flores campaniformes sunt, pulchrè caerulei, non autem exeunt singulares è foliorum sinibus, prout eos representat figura J. Bauhini, sed tres, quatuorve simul in eodem communi pediculo.

Locus.

- * 23. *Rapunculus umbellatus latifolius* C. B. *Rapun. umbell.* 2. Cam. hort. *Rapunculus sylv. umbell.* lat. prima species Park.

Hujus folia femuncialia sunt latitudine, mucronata, in margine pilosa: *Caulem* erigit dodrantalem, pilis scatentem; in cuius summo fastigium proveniunt plurimi *flosculi*, in unum caput coarctati, cœrulei, integri in fundo, nolæ instar, singuli quinquefariam in margine partiti; quorum singulis deciduis succedunt *capsule* tribus loculentis distinctæ, atque in singulis loculentis pellucida rima continentur *semina*, subrusta, splendens.

- * 24. *Rapunculus umbellatus angustifolius* C. B. *Rap. umbell.* 1. Cam. hort. depictus. *Rap. sylv. umbellati* 2. species Park.

Folia habet quàm præcedentis multò minorâ & angustiorâ pauciorâque: *flores* minores, cœruleos, non tam patentes, plures simul in unum capitulum congestos, cum stylo in medio singulorum, qui in margine quinquefariam aliorum more dividuntur: *semina* in thecis tricapularibus pellucida tident producentur.

Duas hæc species J. Bauhinus uno capite comprehendit, quod ita inscribit,

Trachelii minoris due species, sive Rapunculus sylvestris major & minor Thelio.

Utraque lacteo est succo sicut reliquæ Rapunculorum species: major ex una radice numerosissimos proferit *coliculos* tenues, teretes, scabros, hispido, sesquipedales, *foliis* plurimis, oblongis, angustis, fimbriatis, ac hispidis præditis, in *umbella* parva *flores* cœruleos continentes: *semine* fulvente, exiguo.

Hæc rariùs obviam fit.

Minor species locis aridioribus ac Soli expositis frequens est, maximè verò arenosis, foliis & caulibus brevioribus, ut & umbellâ suâ cœruleâ.

- §. 3. *Campanula vasculo oblongo in siliquam producta, Speculum Veneris dicta.*

Speculum Veneris dictum puto à femine splendente, lucido, & speculi instar polito.

1. *Speculum Veneris* Ger. Sp. *Ven. majus* Park. *Onobrychis arvensis* vel *Campanula arvensis* erecta C. B. *Acicularia Sylvii quinquifida* J. B. *The greater Venus Looking-glass.*

E *radice* parvâ, albâ, lignosâ, singulari, fibris tamen majusculis furculosâ plures interdum caules fundit, infirmos, dodrantes & longiores, ab imo statim ramosos, *foliis* vestitis mollibus oblongis nonnihil serratis, per extremum rotundis, crispis; è quorum sinibus *flores* exeunt pulchri, purpureo-violacei, monopetali quidem, in quinque tamen segmenta totidem folia imitantia expansi, qui occidente Sole in figuram pentagonam, sagittæ parti alatæ similem coeunt, unde & nonnulli violæ pentagona dicitur. Floris umbilicus albus: *stylus* tricuspidis è medio flore exit; *stamina* quinque alba in ejus tubo occultantur. Floris basi pro *calice* quinq. folia angusta, viridantia circumponuntur, quæ summum postmodum coronant: fastigium clavæ quadratæ uncialis, *feminibus* parvis, rotundis compressis, per maturitatem lucidis & splendens colore leucophaeis repleta. Tota planta lacteo succum vulneratæ fundit.

Inter lægetes in exteris regionibus frequens occurrit.

Datur hujus varietas per omnia major, foliis longioribus latioribusq. cætera perquam similis, quæ Campanula f. Viola pentagonia folio oblongo latiori Morif. prælaud.

2. *Speculum Veneris flore amplissimo, Thracicum.*

Plantula est palmaris, *radice* simplici albâ; *caule* tenui, infirmo, ramulis crebris fruticosis; *foliis* digitum longis, angustis, longitudine latitudinis triplâ, pediculis nullis, immediate adnatis; inferioribus latioribus, ac Gratiolæ aut Hyssopi folia accedentibus superioribus angustioribus & acutis. *Flores* in summis caulibus & ramulis duplo majores quàm Speculum Ven. vulgaris, purpurei, quàm illius palidiores, fundo seu umbilico albo, minis tamen quàm in illo; umbilicum alium circulus latus cœruleus ambit, oræ extreme purpureant. *Flores* magis concavi sunt & campaniformes quàm Sp. V. vulgaris, in quinq. quidem segmenta minus tamen profundè divisi. Quinq. stamina inum florem occupant, cum stylo in medio longiusculo trifido. Florem circumstant pro *calice* quinq. foliola angusta, oblonga, acuta, ad margines nonnunquam setulis obsita. *Flores* antequam aperiantur pari cum reliquis congenerebus modo in quinq. rugas sagittæ alas referentes complicantur, *siliquis* quadratis oblongis infidentes. Ad basin siliquæ bina plerumq. fibi mutuo opposita folia & ex alis foliorum bini exeunt ramuli. Semina rotunda, in hoc genere majuscula, splendens, colore leucophaeo.

Hujus plantæ semen in Thracia collectum à D. Cœvill Cantabrigiensis nobis communicavit D. Dent, Pharmacopola Cantabrigiensis, rei herbariæ peritissimus, vetus amicus nosser.

3. *Speculum Veneris persoliatum, seu Viola pentagonia persoliata. Persoliatæ Venus Looking-glass.*

Caule simplici lanuginosâ & anguloso altius affurgit quàm reliquæ hujus generis, excepto parvo nostratæ, altitudine dodrantali. *Folia* in caulibus crebra, latitudine pollicari, subrotunda, circa margines dentata, pediculis nullis immediate cauli adhaerescunt, eumq. ferè amplectuntur, ut ab eo perforari videntur; situ alterno. Ex alis singulorum foliorum oriuntur *flores* tres plerumq. rariùs quatuor, nullis pediculis, non adeò expansi ut in vulgari majore, segmentis etiam rotundioribus, & colore dilutior. Calicis segmenta quinq. latiora sunt quàm in vulgari. Caulis interdum ramos emittit.

- A. 4. *Speculum Veneris minus* Ger. emac. Park. *The least Venus Looking-glass.*

Foliosum.

E *radice* tenui, lignosa *cauliculus* exsert rectum, in sterilibus duas trêse uncias altum, in lætiori solo pedum plerumq. striatum seu angulosum, concavum, *foliis* parvis, longiusculis, circa margines sinuatis seu crispis vestitis; è quorum sinibus versus summum caulem, & interdum etiam inferius, exeunt ramuli *siliquæ* parvas alas seu cristas sustinentes, fastigium suis *flosculis* parvos purpureos, minis pulchros aut speciosos, quinq. foliis virentibus pro calice cinctos, gestantes. Floribus delapsis *siliquæ* in longitudine & crassitie augmentur, & perampla evadunt, *semen* continentes minutum flavescens, foliola illa viridia flores obvallantia etiamnum retinentes. Planta est annua.

Extraneis scriptoribus nulla hujus mentio, quod sciam quamvis ipsè in transmarinis regionibus non minus quàm in Anglia inter lægetes observaverim.

- §. 5. *Erinæ Foliæ minor* J. B. *Rapunculus minor foliis incisissimis* C. B. *Erinæ sive Rapunculi minimi* genus Col.

Col.

Radice habet parvam admodum, fibris divisam, teneram, atque Rapunculo vulg. similem sapore, lactescenteque. *Folia* emittit parva admodum, digiti longitudine, parum hirsuta, oblonga, latioraque in summo, & per extremum serrata raris divisiis; nam quæ proximiora sunt radici octo dentes in circuitu habere videntur, superiora verò pauciores atque floribus herentia binos. *Caulem* emittit, ab radice ex singulis foliolis alis divisiis, ita ut fruticulatè videretur, angulosum, hirsutum, teneum, *Flosculi* edit Aprilis mense & Maio, inter folia ex calyce parum hirsuto, in quinque folia definite exeuntes, oblongos, cavos, similes Tracheliorum floribus, purpureos, intus apicem vel thyrsillum luteum, in summo triplici divisiâ intortum, ut in congenerebus continentes. Semen perfrigit Junio & Julio minutum admodum, fuscum. Tota planta lacteo succo dulci turgit uti Rapuntum.

In muris & siccoribus Messanæ & Monsipeli observavimus. Cum primum eam vidimus ad *Speculum Veneris* retulimus. J. Bauhinus hanc plantam iterum describit sub titulo *Alfinæ oblongo folio serrato flore cœruleo*. Caulis ei palmaris & sesquipalmaris hirsutis ascribit, *flores* parvos, cœruleos.

Nos plantam hanc cum primò Messanæ vidimus sic breviter descripsimus,

Radix ei alba, simplex, paucis fibris capillata: *Cauliculi* plures: *Folia* alternatim posita, verum ubi ramuli produunt bina ex adverso, profundius dentata, & foliis *Alfinæ* Chamædryoidis non longè dissimilia: *Flores* parvi, dilutè cœrulei, è simplici tubo in quinque apices seu folia expansi. Calyx pariter quinque foliolis herbaceis constat, inque ipsius ina parte infra florem continetur semen, ut in Rosa fit, inque Viola pentagonia.

- §. 4. *Rapunculi corniculati.*

1. *Rapunculus spicatus* C. B. *spicatus alopecuroides* Park. *spicatus sive comosus, albus & cœruleus* J. B. *Rapuntium majus* Ger.

J. B.

Radix tum magnitudine tum sapore Rapunculo vulgari similis *folia* emittit Violæ Martiæ, longis appensa pediculis, nonnunquam nigra maculâ notata, quanquam videas & stricta, oblongaque, in *caule* bicubitali, inani, anguloso, lac manante: in cuius fastigio spicatus pulcher *flos* cœruleus, aut purpureo-violaceus, ex multis corniculis circa basin in segmenta arcuata fissis compactus, quibus succedunt *capsula* parva, subrotunda aut nonnihil angulosa, Rapunculi vulgaris similia sed minorâ, circa caulis fastigium arcuè simul composita, in quibus *semen* minutum, subrustum, lucidum, copiosum.

In transmarinis invenitur sæpius in sylvis. Nos primò in dumetis propè Spadam urbiculum Acidulis celebrem, postea in montosis circa Genevæ & alibi. In Anglia, quod sciam, non reperitur, quicquid dicat Lobelius.

Flores colore albo & cinereo variant.

- A. 2. *Rapunculus corniculatus montanus* Ger. flore glabro purpureo J. B. folia oblonga, spicae biculicari C. B. *Alpecurvades orbiculatus* Park. *Rapuntium montanum rarius corniculatus* Col. *Hogued Hampions, with a round spike or head of flowers.*

Col.

Rotundum globosum caput atque purpureo-ceruleum conficiunt curvi atque in seipfos nutantes florum corniculi supra basin quinque viridantium foliorum in summo caule sitam, in orbem cinnati. Hi ex calycibus primum orbiculare initium oboleto colore dicunt, Orobis magnitudine crassifcentes, deinde in supinum atque curvum satis corniculum delincentes, atque inter seipfos, contrum perentes & annuentes, implacati. Paulatim vero se perficiantia cornicula levia illa ac simplicia aliud tenebris, dimidio brevius, & in summo trifidum [stylus illud est] exserere incipiunt, deinde circa tuberculum inum incipiunt se finosé & undatim in quinque partes per longum findere, ac posterius in tenues limbos se dividentes atque dilatantes, formamque nostratis colli cui limum apatur ad nendum imitantes, ita ab interno corniculo [seu stylo] separantur circa inum, & ventriolam formant effigiem, inter quos prorumpunt lutea staminula quinque. Perficiente se flore corniculorum [stylorum] apices trifidi etiam grandiores effecti torquentur, atque laciniae illi in totum ab interno corniculo [stylo] separantur, atque ita erectae permanent, donec tandem filamentum utriculi quibus insident turgescere incipiant & tunc inversae recedunt deorsum spectantes [seu reflexae]. Tunc similes Rapuntii vulgatis calyces, quinque apicibus ornati, foraminum notas ostendere incipiunt, qui postea perfecti non locis ac congeneres perforantur, *semperque copiosum, fulvum, parum latus* quam Trachelii angustif. montani decidit. Augusto floret. Radix nititur perenni, candida, crassifcula, recta Rapuntii instar, minore quidem, atque per terram brachiata admodum, ut plures ex una radice cespitae plantae perficiantur. Folia ima levia, Rapuntii vulgati emula, rotundiora, ad formam Violae Martiae vel Campanulae pyramidalis accedentia, majoris digiti unguis latitudine, per ambitum obtuse dentata. Caulis pedali striato in parte septem circiter f. l. duplo longiora adhaerent alternatim, vulgari Rapunculo similiora, per ambitum acutioribus dentibus divisa, & per medium caulem ad summum duo aut tria angustiora, acutiora, longis intervallis disposita, ut nudum caulem relinquant.

Tota planta dulci lacte turget, gustu favi.

In montibus Suffexiae & Southamptoniae The Downs dictis copiosè provenit.

Locus.

Non possum satis laudare diligentiam & industriam Nob. Fabii Columnae, qui tam curiosè & exactè observavit & descripsit hujus plantulae flores, eorumque partes & progressus, ut summo jure oculatissimus cum sit, Lyncei titulum & dignitatem, imò principem inter Lynceos locum sibi vindicet.

Cujus descriptionem quamvis satis longam transcribere non piguit, quoniam reliquis hujus generis corniculatis Rapunculis, mutatis mutandis, eam convenire puto, ut pro nota generica interire possit.

- A. 3. *Rapunculus Scabiosae capitulo ceruleo* Park. C. B. *Scabiosa globularis, quam ovina vocant* J. B. *Scabiosa minima hirsuta* Ger. emac. *Hampion with Scabious-like heads.*

Radix ei simplex, alba, lignosa, fibras breves tenues è lateribus emittens, in plura capita interdum divisa. Caulis exinde oriuntur plures pedales aut cubitales, tenues, hirsuti interdum simplices, aliàs ramoli, foliis vestiti crebris, angustis, digitum longis, mollibus, hirsutis, non incis, verum ad margines nonnihil sinuatis aut crispis, abique pediculis immediatè adnatis nullo ordine positis. Caulis & ramuli in praelongos pediculos, glabros, striatos terminantur, qui flores sustinent Scabiosae amullos, calicibus è plurimis foliolis latis in acutum mucronem desinentibus obvallatis. Flores hi merito compositi seu aggregati, five mavis totales dicendi sunt, constant enim flocculis numerosissimis, dense stipatis, ceruleis, monopetalis quidem, verum in quinque segmenta longa expansis, quorum uniusquisque pedicello suo privato insidet, & vasculo seminali, seminibus parvis lucidis repleto, praevius est. Tota planta lactescit, unde Rapunculus potius quam Scabiosus accensetur.

Locus.

In arenosis & sterilibus requiescit agris & pascuis. Aestate floret.

Accuratissimum omnium hujus plantae partium descriptionem vide apud F. Columnam, sub titulo Rapuntii alterius leptophylli capitati.

- * 4. *Rapunculus Alpinus corniculatus* C. B. Ger. emac. *Trachelium petraeum minus globosum* Park. *Rapunculo comoso spicato aliquatenus affinis* ex Baldo J. B.

C. B. prod.

Radix est tuberosa, inaequali, quasi ex pluribus grumis compacta, albè, digiti crassitie, [aliando lignosa, pallida, rugosa & sesquipalmari Pon.] ex qua Cauliculus, (modo unus, modo plures) rennis ac striatus, unciarum quatuor exurgit. Folia quae ad radicem aliquando ex rotundata oblonga, Bellidis ceruleae forma; communiter subrotunda, crenata, Alliaris formi, sed minora, saturate virescentia, tenuia, pediculis unciis quinque vel sex longis praedita, ex radice una cum cauliculis exurgunt: quae vero cauliculis & quidem pediculis brevioribus adherent longiora sunt & angustiora, profundius sed rarius incisa, quorum quina vel sena Umbellae subijciuntur felle in modum; quae cauliculi summo insident, & ex floribus viginti, etiam pluribus, atq. junctis & ex ceruleo purpureo-ferentibus constat, qui ex calycibus pediculis latis brevibus & striatis donatis prodeunt. Ex singulo calice flos unus, ad exortum tumidus, oblongus, sensimque angustatus, & in extremitate crenatus, formam Cucurbitae vitreae referens, in medio corporis tumore incisuras quinque obtinens,

obtinent, quae neq. ad collum perveniunt, nec totum corpus ad calicem usq. discindunt, in ejus medio multa filamenta nutriuntur, quorum unicum illius longitudinis est, ut aliquantulum crassum collum filamentum egrediatur, & quod maturitate bifurcatum sit. Semen non fuit observatum.

In Baldi montis jugis inter praecipitia propendit.

Locus.

- * 5. *Rapunculus Alpinus parvus comosus* J. B.

J. B.

Radix squamis veluti compacta, ex veteribus foliis residuis, ut in Nardo Celtica panè videre est, crassifcula, sensim attenuata praedita est; folia dissidente numerosa, unciam unam aut alteram longa culum lata, ad Nardum Celticam accedentia, longis nixa pediculis: inter quae Cauliculus surgit dum unciarum, non sine foliis, quae angustiora: cujus cacumini flores insident Rapunculi comosi, qui cerulei, quantum ex sicca planta J. B. colligere licuit, stylis longis, recurvis prominentibus.

Videtur nonnulla similia habere cum Rapunculo montis Baldi. In Stiriae montibus collegit Locus.

- * 6. *Rapuntium umbellatum* Col. An *Telephium purpureum majus* C. B? Tel. floribus purpureis Park?

Col.

Huic radix fibrosa, candicans, perennis, crassifcula, lactescens: folia Ocimi, per ambitum serrata magnis dentibus, vulgari Trachelio proximis, sicut etiam positi & raris, verum levibus, nitidis; caule multis alis diviso, in quibus minora & angustiora folia alternata, & in summo umbellae magna: modo sunt densi florum corymbi, desinentes in oblongos & tenues admodum tubulos, quorum extrema pars in quinque lacinias stellae modo divisa, purpureo-ceruleo colore micat, medium habentes oblongum flamen, tubulo pari, Valeriana live Nardo montano non dissimiles, minores & parum etiam odori, fructibus etiam insidentes, qui quamvis rotundi trigoni sunt. Junio mense incipientes, deinde per alas ali emittentes singulis mensibus, etiam Octobri: at prius & summae umbellae semen Augusto perficit, quod ex foraminibus una parte conceptaculi, tunc ut in congeneribus effluit, minutum arenae instar, obscurè flavicans. Tota planta lacte turget concretescente, sapore dulci ut congenerum.

Haec planta (si modo rectè à Columna describatur) omnes habet Rapunculi notas, ac proinde Telephium non rectè ab Herbariis denominatur. Verum vix possum mihi persuadere eandem esse hanc plantam quam sub titulo Telephii floribus purpureis depingunt & describunt Clusius, Lobelius, alique.

Trachelium umbelliferum caeruleum Ponx Ital. Park. *Cervicaria Valerianoides caerulea* C. B.

Nobis utriusque descriptiones exactius inter se conferentibus eadem omnino planta videtur cum praecedente à F. Columna descripta: notae omnes conveniunt, nisi quod Ponx radicem satis tuberosam suae plantae adscribit, & saporem acrem nonnihil additngentem, quae non invenio in descriptione Columniana.

Proinde si planta à Columna descripta eadem sit Telephio floribus purpureis herbariorum, & hanc quoque eandem esse oportet.

- * 7. *Rapunculus Sonchii facie umbellatus* J. B. *umbellatus Sonchii folio* C. B. Clus.

Clus.

Caulis in pedalem excrevit altitudinem, vel etiam brevior: plura quam primum [Rapunculus corniculatus montanus] habebat folia, breviori pediculo eoque plano subnixa, superne viridia, inferne exalbida, instar foliorum Sonchii, quibus forma valde respondebant, erant enim ut illa in ambitu dentata, sed minora. Summo cauli innitebatur veluti umbella longiorum caliculorum, striatorum, in quinque angulos desinentium, in quibus flos coloris mihi non comperit. Vidit se plantam duntaxat mutilam sine radice & floribus.

Considerandum inquit J. B. quantum hoc differat à Rapunculo montis Baldi ante dicto.

- * 8. *Rapunculus umbellatus folio gramineo* C. B. *minimus folio tenui gramineo* J. B. *Rapuntium aliter angustifolium Alpinum* Col.

J. B.

Omnium Rapunculorum minimum in montibus Rhaticis invenimus, (inquit J. Bauhinus) cui Radix crassifcula [longa, crassa, perennis, multos habens in summo cespites, annosos, ex quibus nova semper germina protruduntur. Col.] Caliculus tenuis, dum unciarum [unico latissimulo intercepso folio Col.] comosum gerit florum ceruleum, Rapunculi spicati. Folia caulem comitantur, ipso panè longiora, filii instar tenuia, numerosa.

Florentem observavit J. Bauhinus mense Junio.

6. 5. *Rapunculi flore galeato.*

1. *Trachelium Americanum rubrum* Ferrar. *Trach. Amer. flore ruberrimo, sive Planta Cardinalis* Park. *parad. Fl. Cardinalis Barberini* Col. *Annot. in Hist. Mexican.*

Col.

Ex radice perenni, vegetâ, fibrosâ, candidâ, lateribus repente, cespitè facili se propagante, tenera, lactescente, dulci cum pauca caliditate, plures caules sive foliobes juxta radices vetustatem & ubertatem promit Aprilî mensis [Romæ:] sed primo vere *folia* in terra strata erumpunt, vulgari Rapuntio non dissimilia, nisi quia minora & angustiora, serrata, lœvia, obscurè virentia, & in orbem juxta radicis caput expancta, quæ deinde in lavi, rotundo sed anguloso, concavo, candicante caule (tripedalem observavimus & aliquando multis alis divisum) qui crassior & vegetior est Rapunculo vulgari, minimi digiti crassitudine, majora & latiora sunt, illi alternatim hærentia, & cochlearum quino ferè ordine circumstantia, semperque majora, ut in medio caule semipedales fiant longitudinis, & duarum unciarum latitudinis, parùm incurva, per ambitum dentata, illâq, disrumpa lacte manantia, sicuti & tota planta, verum non ita copiosè ut in congeneribus, sed exigua. A medio caule folia decrescere incipiunt ad summum usque, in quo flores coarctantur in spicam crassam, longam, dodrantalem, & in summo duplici velut umbella coronatam coactos, Junii initio observavimus; illique se perficientibus spica producit, & flores rariore ordine inter foliorum alas densè exeruntur, brevi petiolo hærentes, & ex calyce quinquefoliato Rapuntii modo, tubulo oblongo scissurali, in summo coloris saturè coccinei, hilaris admodum, paulatim dehiscences, circa finem Junii in quinque foliola dividuntur, novo æquidistans ritu in hoc genere, ut tria foliola dependeant effigie barbularum, bina alia superiora & angustiora, veluti alæ oblique, tubulum medium exiguum ex illorum centro sive medio emicantem amplectuntur, colore etiam coccineo, in cujus summo caput cæruleum sive violaceum, aviculæ cuspidam rostrum incurvum amulans proferebat. Ab aliorum congenerum floribus hi variant, ut non Campanulas, sed galeculas potius flores imitari videantur, non parum ad Gladioli flores accedentes, quantum naturâ sint tubulosi, at in summa diffinitione differentes. Hujus floris medius tubulus, ex quo caput exeritur violaceum, supernam externi majoris floris tubuli partem disrumpit, relicto canali, sicut & medius internus *sylvii* fructui infidens. In floris externa parte ima supra fructum, hi tubulus eximatur, mellis liquor non paucus reperitur. Flores diu durant in statu aperti antequam marcescant, quod non paucam eis gratiam conciliat. *Fructus* in calycibus exuberantiores observantur profecti, *Viola* Marianeæ vasculis sem. perfimiles, *semina* flavicantia minuta ut in congeneribus continentes: Julio & Augusto mensis periciuntur, & ab imo planta denuo regerminat. Sapor dulcis in tota planta cum quadam caliditate, observatur.

Hæc omnia de planta Romæ culta intelligenda sunt; in frigidioribus regionibus semen rarè ad maturitatem producit.

- * 2. *Rapunculus galeatus Virginianus, flore violaceo minore* Morif. *Fl. Cardinalis cæruleus* Dodart.

Morif.

Hujus *folia* sunt prioris multò latiora, magisq, viridia, & paululum serrata: ex quorum alis sumum versus exeunt flores ex calycibus quinque-foliatis, hirsutis, integri in fundo, profundius in margine divisi, purpureo-cærulei seu violacei: quibus singulis subveniunt capsulæ, tribus locamentis distinctæ, atq, in singulis conspicitur foramen ex quo decidit semen minutum, lucidum. *Radix* alba, multifida. Tota planta lacte scatur, sicut reliquæ omnes hujus generis.

- * 3. *Rapuntium urens Soloniense* Bocconi; *Draba flore cæruleo galeato* C. B.

Boccon.

Radix huic minimi quasi digiti crassitudine, albicans, ex pluribus in apicem congestis seu concurrentibus Aclepiadis modo, non sine fibris. *Caulis* pedalis & bipedalis, atque in udis etiam major. *Folia* uncias tres longa, unam lata, tenuia, ambitu crenato, pallidè virentia, lata basi caulem cingentia. *Flores* è foliorum sinu exeuntes [in summis caulibus & ramulis plurimi velut in spicis] purpureo-cærulei, in fundo integri seu fistulosi, per oras quinquefariam divisi, Cardinalis floris aut Rapuntii coccinei quadantenus amuli, subsequente *semine* rufio, lucido, capsulis triangularibus (Rapunculum more) inclusis, ex foraminibus quibus capsulæ perunduntur effluente. Tota planta præservidi gustus est, atq, gustata linguam vellicando quasi accendit & urit: quin & è quacunque parte vulnerata lacteus succus emanat.

In humidis ericetis & sylvis amiofiss passim in agro Soloniensi, inque ericetis *Regie* intra septa *Chambori* passim in humidis viget.

Locus.

* 4. R^a

- * 4. *Rapuntium Æthiopicum violaceo galeato flore, foliis Pinastri* Breynii.

Breyn.

Ex radice lignosa virgulas dodrantales profert, interdum etiam ampliores, lignosas, tenues, non valdè ramulosas, *Folia* uncialibus, angustissimis, rigidis, triquetris, Pinastri æmulantibus, Chamæpeuces Alpini in modum, circumquaq, densè stipatas. *Flores* in vigularum & ramulorum summatibus, ex aliquando etiam lateribus, pediculis longis innixi haud multum à *Floris Cardinalis* dicti differunt, coloris autem violacei, Ajuce non multo majores; labello antè in lacinias quinque diviso, in fundo verò integro seu fistuloso, constantes: è cujus centro cuicilli loco *stylis* prominent longus, cujus extremitati crassum, oblongum, subulbalm, antennis pilosum caput, Rapuntiorum aliorum galeatorum ritu infidet. *Fructum* & *semen* non vidit Breynius.

- * 5. *Rapuntium Æthiopicum cæruleo galeato flore, foliis Coronopi* Breynii.

Breyn.

Perelegans & humilis est planta, plurimis viridibus, hirsutis & cæteribus prædita ramulis, per quos *Folia* nullo certo, sed consulo ordine posita cernuntur, pollicaria, angusta, hirsuta, in lacinias aliquot laterales, instar Coronopi, vel potius Leucanthemi Alpini *Claf.* divisa. Ramuli in pediculis abeunt graciles, nudos, laves, uncias quatuor vel quinque, longos: quorum apices sæpissime rursus in duos pedicellos unciales dividuntur, in quibus singulis flores altero tanto, imò & triplo major, Cyani five Lazuli cælestis decus æmulans, & longâ in medio maculâ alba notatus; qui antennis in fissuras breviores laterisq, divisi, & ex calyculo quinquefoliato, hirsuto, originem suam primæ in modum speciei petit.

Hoc cum antecedente primùm in Europam, anno 1663. Domino à Bevernigk ex promontorio Bonæ Spei siccum transfusum.

- * 6. *Rapuntium Æthiopicum cæruleo galeato flore, foliolis dentatis* Breynii.

Breyn.

Tenuis & humi diffusos habet hoc genus *cauliculus*, frequentes, sesquipedales, interdum ampliores, *Folia* parvis, crassiusculis, per circumferentiam crenatis, alternatim positos, & versus unam partem frequenter se torquentibus, amictos. *Flores* in extremis ramulis juxta longitudinem inter folia spicatum quadantenus exeunt, figura & magnitudine primi generis, coloris autem dilutè cærulei.

- * 7. *Rapuntio affinis Lini facie Capituli Bonæ Spei* Breynii.

Breyn.

In locis herbosis Promontorii bonæ spei nascitur hæc proflus nova & venusta planta, Lini sylvestris magnitudine & facie, sed magis lignosa, numerofioribusq, ramulis, quos *Folia* bina è regione ambiunt, lætè viriditate picta, & Lini effigie. *Flores* caulium & ramulorum cymis, ex albo suaviter rubentes, seu humani vultus formam temperiem bellè representantes, innascuntur, eodem ordine & figurâ, quâ Lini sylvestris, ex quinque foliolis constati. Aft oblongus, subrotundusque qui flori subest *fructus* plantam hanc Rapuntio alteri leptophyllo capitato *Col.* magis affinem declarat; quamvis calyculus ipsi subfideat parvus contra morem Rapuntii.

CAP. VI.

De Stramonio.

Stramonii notæ genericæ sunt Flores oblongo tubo calathoides; conceptaculum seminis grande, in quatuor locamenta divisum, in perispermie specibus spinulosum, facultas virofa.

1. *Solanum multis dictum seu Pomum spinosum* J.B. Stramonium peregrinum Ger. minus, sive *Nux Metel* flore albo Park. *Solanum pomum spinosum rotundo, longo flore* C. B. *Stramonium fructu rotundo, deorsum spectante & aspero* Col.

* 7. B.

Cubito altior est, radice multifidâ, lignescente. *Folia* per caulem longis appendis pediculis, ampla, sinuata, gravem odorem spirantia. *Flores* ex longo tubo calathoides, ampli, candidi, margine anguloso, quina in medio stamina cum longis apicibus occultant; quorum unumquodque sequitur pomum orbiculatum, Juglandis putamine calloso adhuc involutæ magnitudine, bullatum, brevibusque spinis asperatum, *semine* compresso, cinereo.

Parkinforus caulem simplicem, non ramosum huic plantæ attribuit. Ex Aegæ & Ægypto allata sunt ejus semina.

SSF 2

Fructus

Locus.

- * 8. *Mudela-nila-hummatu*, *Datura Malabarica* tertia species.

Hort. Mal.

A præcedente nonnisi in *floribus* differt, qui huic duplicati sunt vel triplicati, altero alteri innato, ut in *Datura Contarena*, quorum secundus ex primo, qui latior est orificio, duos ferme transversos digitos, tertius ex secundo ferme tres eminet. Sunt autem flores singulares orificio minus lato quam præcedentis, quinque cuspidibus longioribus, ac medio inter duos cuspides intervallo uniplicæ corrugati, & exteriores duo è fundo ad singulos cuspides tribus nervis parallelis paulum eminentibus striati, interior uno nervo eminente & duabus venis parallelis.

Intra hæc campanas, ubi se arctè in collo apprehendunt etiam oblongo-angusta foliola, quorum alia supernè, alia infernè exoritur, exteriori superficiei interioris campanæ arctius annexa, parte exteriorè quoque rubro-fusca; purpurascencia, interiori albicante conspiciantur.

In flore interiorè *stamina* quinque rubro-purpurascencia cum oblongis surrectis apicibus ut in *Nila-hummatu* proveniunt, parte inferiori, quæ quadrata, striata pilosâ & candida, collo campanæ annexa & agglutinata. *Stylis* in totum purpurascens, supernè crassior ex capitulo oblongo, nigricante, purpureo, quod rudimentum fructus est, emergens.

Calyx quinque cuspidibus quoque eminet, ac versus singulos cuspides uno nervo eminente in longum striatus est, colore rubro-nigricante purpureo.

Hanc speciem superioris tantum varietatem esse suspicor.

- * 9. *Datura Indica* foliis *Malabarici* Breynii.

Breyn.

Ramus hujus ex India sub nomine *Dotter* seu *Dutroa* ad autorem transmissus pedalis longitudinis, quadrangularis, hirtus, & frequentibus internodiis distinctus erat; cui *folia* ex adverso bina adnata sunt, uncias quatuor aut quinque longa, duas lata ubi latissima, nervis, venis & toto habitu *Malabathrum* exquisitè representantia, nisi quod substantiâ minus solidâ, magis herbaceâ, ac in utraq; planitie pilis albis, brevibus atque subasperis, sicut & petioli illorum parvi quibus innituntur, sunt oblita. E foliorum ortu ramusculi eodem ordine & serîe quo folia ipsa procreverunt, foliis isdem geminis, sed quadruplo minoribus condecorati. Geniculum autem superius ramulorum loco *florè* binos, & rami cacumen quaternos, in angulos quatuor aut quinque desinentes, *Hyoscyami* haud dissimiles, sed ex calyculis planè hirsutis, asperis & veluti argenteis prorumpentes, ostendat, quorum observare colorem non licuit; neque de fructu & semine, an *Daturæ* vel *Stramoni* rectius æquiparanda, quicquam certi habere potuit.

LIBRI

LIBRI DECIMI QUINTI SECTIO SECUNDA.

De Herbis flore monopetalo difformi.

Herbæ flore monopetalo difformi sunt vel Pericarpio seu Vasculo subrotundo, bivalvi; Flore

Rictum exprimente; major & elatior; caule multis foliis cincto; *LINARIA.*

Vlulam referente, pusilla, palustris; caule nudo, unico in summo flore; foliis humi stratis, pallidis, humore pingui madentibus; *PINGUICULA.*

Rictum exprimente absque calcari; vasculo in bina loculamenta diviso, è tribus foraminulis semina fundente, vituli nares referente; *ANTIRRHINUM.*

Semissifulari seu corniculato, cum labello in palæ formam producto; pericarpio grandi, in sona loculamenta diviso; *ARISTOLOCHIA.*

Auriculato parvo; pericarpio bivalvi; foliis in caule ex adverso positis; *SCROPHULARIA.*

Dactylotbecam referente, pendulo; floris calice itidem bivalvi; *DIGITALIS.*

Galeato; feminibus

Compressis, florum calicibus
Membranosis tumidis & velut inflatis, vascula seminalia occultantibus; *PEDICULARIS, Christa Galli.*
Tumidioribus,

Magnis, granorum Tritici æmulis, foliis paucioribus venis conspicuis; folio brevi laciniato & canaliculato pericarpium sinu suo excipiente; *MELAMPYRUM, Triticum vacinum.*
Minutioribus; foliis ad margines ferratis; *EUPHRASIA.*

Antirrhinum minimum dictum *Linariæ* species est, quia flos ejus rictum exprimit & calcari donatur; capsula quoque seminalis binis loculamentis distincta est. *Elatine* quoque dicta utraque eodem pertinet ob eadem rationes. Tandem *Cymbalaria Italica* nomine nota genuina *Linariæ* species est. Quæ flore sunt galeato omnes vasculo etiam sunt bivalvi, seu in bina loculamenta partiti.

CAP. I.

De Pinguicula.

PINGUICULA Gesnero dicitur quòd folia ejus ad tactum pingua sint ac si oleo aut butyro obliuerentur.

- A. 1. *Pinguicula Gesneri* J. B. *Pinguicula sive Sanicula Eboracensis* Ger. Park. *Sanicula montana flore calcari donata* C. B. *Butter-wort, Yorkshire Sanicle.*

J. B.

Fibris aliquot albis pro plantule modulo satis crassis, non admodum altè in terram demissis radicatur. *Folia* per terræ superficiem sparsa sex aut septem, & interdum plura, pallide ex luteo viridia, pinguicula & nitida ac si oleo aut butyro obliuerentur, binas uncias longa, unciam circiter lata, per extremum nonnihil obtusa, marginibus aequalibus & minimè crenatis. [Supina foliis superfices brevi admodum lanugine curiosè intuenti obducta cernitur.] Inter hæc surgunt *pediculi* aliquot palmares aut altiores, quorum unicuique in summo fastigio hæret *flos* unicus purpureo-violaceus aut albus, *Violæ*

Locut.

Viola similis, monopetalos tamen, calcaris longo donatus, in quinque segmenta divisus. [Nostratis flos ferè semper dilute purpureuscat aut ex pallida purpura coerulescit.]

In palustribus humidis, & montosis udis ubi aqua scaturitur sæpius occurrit.

2. *Pinguicula flore albo minore, calcaris brevissimo.*

Hanc in summitatibus montis Juræ locis udis reperimus.

3. *Pinguicula flore amplo purpureo, cum calcaris longissimo.*

Hanc unà cum priore isdem in locis observavimus. Floris colore saturè purpureo, ejusdemque magnitudine & calcaris prælongo, tum à præcedente, tum à vulgari nostrate differt.

A. 4. *Pinguicula Cornubiensis flore minore carne.*

Folia huic circa margines reflexa sunt & velut convoluta, pellucida ferè, & venis rubentibus striata. Flores quàm in vulgari nostrate multo minores pallidiores, & ad incarnatum colorem dictum accedentes.

I. cent.
V. cent.

In Cornubiis locis palustribus observavi circa *Kilkhamton* & alibi.

Vulnera recentia & plagas curare dicuntur folia trita & imposita. Succo ejus pingui & butyro illo tum manum rimas, tum tumores & fissuras in uberibus vaccarum rustici sanant. Hinc & Santicula Eboracensis ei nomen inditum. Plebs Wallica syrupum ex ea conficit, quo se uisusque purgant: quin & herbam jusculis incoquant in eundem usum. Purgat enim pituitam satis strenuè. Præterea unguentum ex ea conficiunt ad obstruções hepatis utilissimum.

Dalechampiis affert radicem pistam & pro malagmate impositam tertio die curare ichthiadicis, eandem tritam & impositam locis dolore affectis quovis dolores sanare. At radix nimis parva est quàm ut triti possit in hunc usum. Camerarius testatur vulnerariam esse herbam, præsertim ad ramem puerorum extimiam. S. Paulus.

Tingit crines flavedine, & inservit instar gummi ad contorquendos mulierum capillos. Idem.

C A P. II.

De *Linaria*.

Linaria dicitur à foliorum similitudine cum Lini foliis.

Character ejus genericus est flos rictum exprimens, calcaris donatus, cui succedit valculum bivalve.

A. 1. *Linaria lutea vulgaris* Ger. J. B. *vulgaris nostras* Park. *vulgaris lutea flore majore* C. B. *Common yellow Toad-flax*.

Radicibus albis, duris, lignosis sub terra reptando immensum se propagat, si locus suppetat. Caulis ex eadem radice plures surgit, pedales aut cubitales, glabros, glaucos, folia vestitos crebris, nullo ordine positos, angustis, acutis, Pityula: similibus adeo, ut nisi lac deesset difficile foret distinguere, antequam floreant planta. Caulis autem summa parte ramulosi, foliorum in summis caulibus & ramulis velut in spicas aut thyrsos digesti, singuli pediculis brevibus, & foliorum alis egressis infident, lutei, rictu croceo, labello trifido, erecto folio in duas velut auriculas divisos, postica parte calcaris seu corniculis, oblongo, acuto, Confolida regalis in modum producto, quo ab antiorum floribus differunt, quibus alias perfimiles sunt. Calix floris parvus, quinquepartitus. Vesculum feminale rugidulum per maturitatem in duas carinas dehiscit, seminibus planis rotundis. Sapor plantæ amarissimus & subacris.

Locut.

Ad agrorum margines & vias publicas, inque pascuis sterilibus frequens occurrit.

2. *Linaria latifolia triphylla major* C. B. *Cretica latifolia major* Clus. Hist. Park.

A sequenti planta (cui aliàs perfimilis est) differt calca altitudine cubitali aut ampliore, eoque in multos ramos diviso, quem ambiunt folia modò bina, interdum terna simul, aliquando incoadita & nullum ordinem servantia, latitudine interdum unciali. Vascula ut in aliis *Linariæ* generibus nigrum semen coagmenta. Descriptionem pleniorè vide apud Clusium & C. Bauhinum, sufficit nobis notas posuisse quibus à sequente differt.

3. *Linaria triphylla minor lutea* C. B. *Valentina* Park. parad. Hispanica 1. Clus. *Linaria trifolia* J. B. *Valentina Clusii* Ger.

J. B.

Caulis ternos quaternosque ab eadem radice profert, pedales & longiores, crassiusculos, succulentos, teretes, infero parte rubentes, superius viridantes; quos ambiunt folia ex certis intervallis pulchre disposita, ex eodem loco terna, caulem amplexantia, potissimum parte inferiore, circa fissum cum sparm nullo ordine digruntur: accedunt verò nonnihil ea ad Telephii folia, minus crassa, succulenta, minime tamen per ambitum incisa, circa exortum latiuscula, in obtusum desinentia,

tia, pari ferè latitudine cum longitudine, sinuatis nervis ad modum ferè plantaginis, postica parte minime apparentibus, donata, acerbali instar concava, coelestemque aquam & exceptam continentia, sapore amaricante. Verùm flores serie longa dispositi, *Linariæ* vulg. similes sunt, lutei, tinctiore tamen labello, & rictu lanuginoso, corniculo purpurascens, extra folia viridantia, quæ floribus basin ambiunt. porrecto: Floribus succedunt capitula rotunda, in quibus semen, quod nec Clusio nec J. Bauhino videre contigit. Radix singularis, crassiuscula, alba.

Circa Valentiam in pratis & locis umbris Martio florentem observavit Clusius *Linariam latifolia* triphyllam majorem C. B. *Linaria latifolia* Valentini Clusii nomine à Doldio misit nos cum J. B. non distinctè fulpiscamur à descripta. C. B. præter mentem Doldii à *Linaria* Valentini Clusii plantam à se in Prodomo sub titulo allato descriptam separat, & cum *Linaria* Cretica latifolia Clusii conjungit. Errevera Lin. Cret. latif. Clusii in omnibus ferè convenit cum planta nobis hoc in loco ex Joanne Bauhino descripta; præcipua & ferè sola differentia est, quòd caules in *Cretica* Clusii h. e. latifolia triphylla majore Bauhini in multos ramos divisi dicantur, cum J. B. in descriptione sua ramorum non meminit: quam notam ab eo fortuito omisitam putâsem, cum pictura ramulos exhibeat, nisi Paulum Boccone in *Linariæ* suæ *Sicula latifolia triphylla* descriptione hæc foli notâ exceptâ, Bauhianam *Linariam triphyllam latifoliam* cum sua omnino convenire observantem animadvertissem. Sento ergo, si videtur, *Linaria* Cretica latifolia Clusii & *Linaria triphylla latifolia* C. B. una & eadem plantæ species, & diversâ à *Linaria trifolia* J. B. h. e. *Linaria Sicula latifolia triphylla Bocconi*, Lin. Valentini Clusii, cum hæc caules habeant simplices & indivisos, illæ ramis brachiatis. Mihi tamen nondum satisfactum fateor.

4. *Antirrhinum minus flore Linaria lutea* inscriptum Ger. emac. App.

Ger. emac.

Multos hæc cauliculos seu ramulos, tenues, teretes, glabros humi sparsos initio à radice promittit uncias quatuor aut quinque longos, foliis crebris, viridibus, brevibus, acuminatis, Serpylli amulsi, nisi quòd longiora, glabra, tres quatuorve simul inter se opposita vestitis inter quos exurgunt quinque aut sex, interdum decem aut duodecim, recti, teretes, tenues, glabri cauliculi, cubum alti, in ramulis divisi, longis, angustis, tenuibus, virentibus, nullo ordine positos foliis amicti. Summis caulibus & ramulis innascuntur quinque, sex aut plures flosculi lutei, conferti, ab imo sursum versus paulatim florescentes, longam relinquentes spicam minutissimorum pericarpiorum, bifariam lineâ impressâ divisorum, ac si duæ valvule junctæ essent, altera ex valvulis alterâ paulo longiore: in quibus continetur semen minutissimum, nigricans. Radix brevis, exigua, alba, paucis fibris donata, annua.

5. *Linaria Sicula multicaulis, Molluginis folio* Bocconi.

Boc.

Caulis huic cubitalis ferè, rotundi, ramosi, subrubentes. Folia angusta, unciam longa, inferiora circum genicula flexuam radiata, Molluginis instar, superiora autem inordinatè disposita, illâ, Kali modo carnosa, sulco canulato per longitudinem decurrente. Flores lutei, & vulgaris *Linariæ* minores. Floribus satisficientibus succedunt Capitula rotunda, in quibus semen latet. Radix subest perennis, tepus & fibrosa.

Panormi tota æstate floret, & copiose etiam alibi in Sicilia.

Locut.

Cum dubitet Paulus Boccone annon *Linaria* Cretica angustifolia Clusii cum planta hic proposita specie conveniat, ejus descriptionem subiiciemus, ut Lector studiosus eas invicem conferat: nobis autem proxime accedere videtur ad *Linariam tetraphyllum luteam minorem* Columnæ, quam idcirco proximo [post *Creticam Clusianam minorem*] in loco proponemus: Sola differentia esse videtur in numero foliorum ad singula genicula caulem ambientium: & quòd caulibus Columnæ non dicatur ramulosi.

6. *Linaria Cretica angustifolia* Clusii Park. *Linaria quadrifolia exiguis flosculis cinereis* C. B. 2. an eadem præcedenti?

Clusii.

Virgæ initio profert ab unâ radice satis copiosas, rotundas, leves, sesquipedalis vel pedalis longitudinis, quos binis aut ad summum ternis intervallis quaterna simul ambiunt folia, vulgaris *Linariæ* foliis duplo angustiora, deinde alia singularia, nullo servato ordine. Virgæ innascuntur frequentes ramuli, foliis valde tenuibus donati, qui velut ex umbella exigua (cujus forma paulatim evanescit) flores protulit valde exiles, qui quinque foliis confite videntur, binis scilicet erectis supra cassidem albicantem vel cineraceam, binis latera occupantibus & uno propendente, caudâ insuper five calcaris sub illis confusio, antrosum reflexo. Semen in pericarpis vel valculis, Lino ferè similibus, cineraceum & planum, quod deciduo flore brevi maturis, etiam herbâ adhuc virente.

Florebat sub finem Julii.

7. *Linaria quadrifolia lutea* C. B. *tetraphyllum luteum* Col. Quintæ eadem videtur.

Col.

Plantula est pedalis, exigua radice, viticulis multis, supinis asurgens; sed caulis est rectus, geniculis singulis quaterna folia promens, in imo minora, atque à medio ad summum non quaterna, sed alternatim singula, & breviora: folia Lini aut *Linariæ* amula, colore Brassicæ, inferne canaliculata, cauli cruciatim erecta hærentia. Flores in summo pauci, & petiolis brevibus prodeutes, calycibus

Tempus &
Locus.

bus quinquefoliatis hirsutis infidentes, effigie atque postu Linariae vulgari similes, verum minores atque lutescentes. *Fructus* crassi, rotundi, sex lineis distincti, apicello in summo emicante, in quibus *semen* nigrescens, lunatum, ut in congeneribus. Sapor idem amarus qui in aliis. Aprili mense floret, & aestate pericitur. Anverſe Valvenſium in montium lateribus Soli expositis sterilibus oritur.

C. Baubinnus in pinace duarum Linariae luteae specierum meminit, quas tamen non describit.

Primam Linariam rectam angustifoliam IV. facit, titulo *Linaria lutea montana Genſive tinſloria folio*: quae inquit ad montem S. Bernardi, floribus aureis, mediae magnitudinis reperitur.

Secundam, Linariam rectam angustif. V. titulo *Linaria lutea flore minimo*: quae in agris Provinciae Galliae, brevibus & angustis foliis & minutissimis flosculis luteis occurrit. Hac Linaria minor aſtiva Ger. emac. App. hort.

Paulus Boccone Linariae ejusdem meminit, quam pumilam triphyllam Siculam appellat;

Cui pro plantae tenuitate radicem caſſiam attribuit, plurifariam in ramos diviſam, non sine fibris quibufdam etiam adnatis: *Cauliculus* tres aut quatuor, palmares, geniculatos, per terram ſtratos, circa quos *Folia* parva, ſubrotunda, Cruciatæ Dod. magnitudine, decuſſatum ad genicula composita. Hujus flosculos non observavit; quare nescio unde ei conſtare potuit Linariam fuiſſe quam describit.

Locus.
Vires.

Ad montes Hyblaos in oppido Melitiniſſima.

Linaria lutea vulgaris alvi turbatrix eſt, autore Trago. Urinam tam potenter pellit, ut indo *Harknart* Germanis appelletur. Aque quantum virtum exiguum capiat, admixta drachmâ corticis ebuli in pulverem redactâ sumpta potio urinam potenter cit, quare hydropicis tantum id medicamentum exhibendum erit. Eadem aqua deſtillata potius laxat, morbum diſcutit Regium, adverſus quem herba ipsa in vino decocta ac pota inprimis facit, ſicut & jecur obſtructionibus liberat. Eadem aqua aut ſuccus oculis inditus inflammationem ſorum & roborem tollit, quod ſe experientia & longa obſervatione didiciſſe ſcribit Tragus. Eadem lintheolis impoſita quavis ulcera emundat ſi cum ea colluantur loci affecti. Succus indit maculas & vitia faciei emendat. *Trig.*

Idem non recentibus tantum ſed jam ad hydropem ſpectantibus veriſſimum & efficaciffimum præſtat commodum, obſervante Lobelio in *Adv.*

Sunt qui herbam hanc intra calceos plantis pedum ſupponunt ad febrem quartanam abigendam.

Ad dolorem hæmorrhoidum, R. Herb. Linariae cum flor. q. ſ. decoquatur cum adipe porcino, quouſque adeps valde viſceſcat, ſiâque inguent. cui expreſſo & parum reſrigerato vitellus ovi admiſceatur. Ego non ſoleo vitellum ovi mittere niſi applicationis tempore, ulique comperi unguentum in hac regione viriditatem amittere poſt annum, & cum eâ virtutem: id quod Maſſia non contingebat. *Chelſean.* Habui ab ingenioſiſſimo viro mihiſque amiciffimo D. *Edw. Huſſe M.D.* Linaria ſanat incredibiles hæmorrhoidum dolores, Grembs & Cardilucio auctoribus, item Sennerto.

D. *Tancredus Robinſon.*

- * 8. *Linaria pumila* Hiſpanica Park. *pumila ſupina lutea* C. B. *lutea parva ſerpens* J. B. *Offryſ folio ſylveſtris* Lob. Ger.

Cluſ.

Palmaribus exit *virgulus*, frequentibus, humi ſparſis, quas veſtiunt *folia* vulgaris foliis ſimilia. Extremos ramulos occupant multi *flores* ſavi, ſparsi minores, velut in ſpicam congeſti; quibus ſuccedunt capitula minora quam in vulgari, exigui *ſemine* nigro plena. *Radix* tenuis eſt & candida; vulgaris modo ſerpens. Valde amara eſt, & quæ plerumque cum Chamæpity naſcens reperitur, adeoque pumila ſit, Salmanticenſes Chamæpitynos genus eſſe cenſebant.

Salmanticenſi agro, aridis locis provenit, ubi tota ſerè æſtate floret. D. *Magnol* Linariam illam quæ in ſaxoſis montis Lupi & montis Capouladou oritur pro hac habet.

- * 9. *Linaria latifolia* Dalmatica Park. *maxima foliis Lawi Dalmatica* J. B. *latifolia Dalmatica magno flore* C. B.

C. B.

Caulibus eſt lignoſis, rotundis, acutis, cubitum ſuperantibus, in ramos brachiatis, quos *folia*, præſertim inferiora, uncias duas, aut etiam tres longa, unciam lata, pediculis carentia, in ſummitate caulium ſemper breviora & anguſtiora, in apicem acutiſſimum delincentia nullo ſervato ordine ambiunt. *Flores* habet Linaria vulgaris floribus ſimiles, ſed triplo imò quadruplo majores, Anturhii majoris magnitudine ex luteo ruſcantes aureoſe, quibus vaſcula ut in aliis ſuccedunt.

Ex ſemine Florentia à *Cafalona* miſſo in horto Montebelgardico crevit.

- * 10. *Linaria Americana parva flore luteo* C. B. Park.

Ex radice *caules* plures ſeſquicubitales, rotundi, leves, ruſcantes, in ramos plures diviſi exurgunt; quos *folia* triplo quam in priore anguſtiora, in acutum apicem delincentia, atrovirentia, alternatim nulloque ordine diſpoſita, cingunt. *Floribus* eſt aureis iſſique longe quam in vulgari minoribus.

- * 11. *Linaria*

- * 11. *Linaria Panonica flore luteo minore quam in vulgari* J. B. *Pannonica major* Park. *Lin. flore pallido, riſtu aureo* C. B. *Pannonica 1. Cluſ.*

Cluſ.

Bicubitali interdum excreſcit magnitudine; rectum ſerens *caulem*, lavem, viridem, multis *foliis* ſativo Lino ſimilibus circumſeptum, qui ſuperiore parte in multos tenues brevèſque ramulos diviſus eſt, ſerentes raros *flores*, Linariae quidem vulgaris floribus reſpondentes, ſed minores & pallidiores, riſtu nonnihil villoſo & aureo: *ſemina* in vaſculis Linariae vulgaris ſimilibus exile, nigrum: *Radix* longiſſima, candicans, multis tenuibus & majusculis fibris in latera expanſis nixa, perennis, ſummo capite ſingulis annis novos caules proferit quidem; ſed ex lateralibus fibris non germinat ut vulgari. Tota amariſcula eſt.

Creſcit in montium declivibus ſecundum publicas vias & graminè nudis locis, ſupra Poſonium ad *Locum* & Danubium, Gumpoltkirchen, Leytenberg, atque etiam in Moravia. Floret Junio & Julio, inter. *Tempus.* dum etiam Auguſto & ſubinde ſemen proferit.

- * 12. *Linaria lutea parva annua* J. B. *pumila, foliis carnoſis, flosculis minimis ſavio* C. B. *lutea Moravia Cluſi* Park.

J. B.

Magnitudine varia mihi crevit, alias ſeſquipalmari aliàs pluſquam dodrantali, ex *radicibus* parvis, albicanſibus, pluribus: Sunt autem *caules*, qui tenues & numeroſi exiſtunt, & *folia*, quæ teneriora, anguſtioraque & craſſiora quam in vulgari Linaria, colore glauco, terna vel quaterna aut quina, ex certis intervallis, aliàs vero inſcondita, ſubamaro ſapore: *flosculi* in ramulorum faſtigijs Linariae formâ, crocei, fed quadruplo minores, odore nullo; quos excipiunt globuli oblongi *ſemina* continentes parvum, orbiculatum, compreſſum. *Radix* tenuis eſt & annua.

Naiſcitur plerique Moraviae locis in collium acclivitatibus: Lutetia etiam extra portam Honorii *Locus.* in arvorum marginibus & collibus. J. B. Floret quaſi tota æſtate in Autumno uſque. Ex ſemine ſponte decido in hortis facile renaiſcitur.

Reperitur in ſterilibus locis circa Boutonnetum, Sellam novam, *la Columbiere* aliſſique Maio menſe florens. *Botan. Morſi.* Nos in cacumine montis Lupi duabus Monſpelio leucis diſtantis Autumno florentem invenimus; diverſum à nobis ſentit D. *Magnol*: vid. Linariam 8.

- * 13. *Linaria annua anguſtifolia flore majore luteo* Morſi.

Morſi.

Hujus *folia* ſunt quaſi Phyllis foliorum æmula, longiora. *Caulem* producit ſeſquipedalem, cujus cymis innaiſcuntur *flores* lutei, multo majores quam pro tenuitate plantæ. *Semina* compreſſa, nigra.

Circa Burdegalam in ſatis arvis provenit.

Locus.

- * 14. *Linaria moritima minima, viſcoſa, foliis hirsutis, floribus luteis*, Morſi.

Folia edit hirsuta, viſcoſa, ſuperioris foliis multo dilutiùs virescentia, pilis ſcæntia: *caules* ſemipedales, in quorum cymis *flores* ſunt minimos, luteos: quibus evaneſcentibus ſuccedunt *capſula* rotunda, biſulca aliarum Linariarum more, continentes *ſemina* nigra, compreſſa ſeu foliaceâ.

Provenit in arenofis maritimis Armorice.

Locus.

15. *Linaria puſſilla procumbens latifolia flore pallido, riſtu luteo.*

Radix huic ſimplex quidem, fed multis fibris majusculis donata, ſublutea, annua: Ex qua *cauliculi* emergunt plures inſimi, teretes, palmares, humi procumbentes, glauci, quemadmodum & *folia*, quæ nunc ſingula, nunc bina ex adverſo, nunc terna & interdum etiam quaterna ſimul in caulibus oriuntur, unde & ramuli quoque nunc ſinguli, nunc bini, nunc terni ſimul exeunt. *Folia* Polygoni foliorum æmula ſed minora. *Flores* longis pedicellis ſubnixi, albi riſtu luteo, calcaribus tenuibus longiſſimis retroſum extenſis. Pars ſila ſloris quæ erigitur in medio ſiſſa binas veluti auriculas præſentat, ut in Linaria purpurea parva. *Florem* circumſtant quinquè foliola viridia pro calice. Poſtquam ſlos evanuit, pediculus ejus decurſum incurvat. Vaſculum ſeminale rotundum, bivalve, ſeminibus repletum puſillis, ruſſis. Quamprimum ſemen matureſcit deſiſcit capſula, ut difficile ſit ſemen colligere.

Frequens eſt Meſſanæ in vineis & hortis: Floret Maio & Junio.

Locus.
& *Tempus.*

- * 16. *Linaria minima erecta* Park. *An Linaria minor æſtiva* Ger. emac. Append.

Park.

Singulari aſſurgit *caule*, dimidium pedem altitudine vix excedente, *foliis* plurimis, puſillis, anguſtis, ex coruleo viridibus amictis, Linariae vulgaris ſimilibus; ſummo ſaſſigio *flores* multos geſtante exiguis, pallide luteis, riſtu ſaſſatioris, calcaris exiguo. *Semen* minutiffimum, compreſſum, nigricans. *Radix* puſſilla, annua.

De loco natali certi habet.

Linaria

Linariae minori affixa Johnsonus apud Gerardum *Caules* teretes, glabros, ex viridi albicantes, pedales, infirmos & vix se sustinentes attribuit: *folia* angusta, oblonga, acuminata, dorsum plerumque reflexa: *flores* in summis ramulis spicati, sed non confertos. Linariae vulg. similis est, sed multis numeris minor.

* 17. *Linaria seu Oxyris alba* Park. *Oxyris alba Lobelii* Ger.

Morif.

Ex radice oritur lignosa, multis bifurcationibus inferius divisa, multisque fibris inde emanantibus: Ex qua protruduntur multi *caules*, lenti, multis *foliis* angustis, oblongis, inordinatim dispositis onustis, haud ab similes foliis vulgaris luteae. In caulium cimis proveniunt *flosculi* multi, spicatum dispositi, albi fere pallidi, vulgaris formae, sed magnitudine eos excedentes. *Semen* in bicaulis parvis thecis, septo medio distinctis & separatis, foliaceum, compressum, nigrum. *Radix* est alba, longa, crassa, satis, multos annos durans.

Hac herba à Lobelio in Hist. Belgica describitur. C. Bauhinus Oxyridem albam *Lob. ico.* Linariae Pannonicae 1. *Clus.* Synonymam facit, verum debitanter: Nobis certe incognita est: Sulpiciamur descriptionem Morisoni partim ad iconem factam, partim è Parkinsoni Theat. mutuatam.

* 18. *Linaria annua Chalepensis minor erecta, flore albo, lineis violaceis notato* Morif.

Morif.

Ad pedalem altitudinem recti ascendit, *cauliculis foliis* compressis, uncialibus, raris dispositis vestitis. Ex horum sinibus oriuntur *flosculi* albi, lineis parvis, violaceis notati, & quod observata dignum, calyces sustinentes praeditos *flores* habet ex quinque foliis compressis, uncialibus constatos, & longitudine multum capsulas ipsas superantibus.

Semen huius à D. Rob. Huntington in territorio Chalepensi collectum & ad descriptionis autorem transmissum est.

19. *Linaria purpurea magna* J. B. *purpurea major odorata* C. B. *Lin. altera purpurea* Ger.

J. B.

Sesquicubitale è longa, nigra, contorta, lignosa radice caulem emittit, & quinque teretem, glabrum, firmum, in ramos praelongos diffusum, *foliis* ornatum longioribus latioribusque quam Linaria lutea, sapore nullo evidente. *Flores* longa serie per ramos nascuntur, antorsum hiantes, pollicae parae calcar prominentes, colore purpureo praediti, minores multo quam Linariae luteae vulg. *Semen* in capsulis parvis, bichidis continetur.

Locu.

Circa Neapolim & ad radices montis Vesuvii.

Maxima est omnium quas hactenus novimus Linariarum; flore parvo, intense purpureo.

A. 20. *Linaria odorata Monspessulana* J. B. *Linaria flore albicante Caryophyllata* Cam. Hort. *Linaria odorata* Lugd. *Lin. capillacea folio erecta, flore odore* C. B. prod. Q. *Lin. caryophyllata albicans* Park.

J. B.

Rectis & rigidis fiat *caulibus*, bicubitalibus, iuxta terram rubescentibus, quos Linariae vulgaris *foliis*, angustiora denso stipatu ornant, sapore amaricante: Summum caulis fastigium in furculis aliquot abrit, qui *flores* sustinent eodem quo in Linaria vulgata dispositos ordine, calcare longe breviori & parum apparente, quia in re differunt à planta Linariae aliquatenus simili, sicuti & in eo quod *flores* sunt majores, odore gratissimo, superiore folio pallido, purpureiscentibus stris variegato, inferiore in tres lacinas albidis diviso, recta lanuginosa, amethystina, croceoque colore picto. *Semina* parva in valculis subtrotundis, herbae Linariae jam dictae similibus, sed majoribus, sapore (ut mihi videtur) adstringente. *Radix* vivax, insigniter repens, colore candida.

Locu.

Circa Monspelium ubique occurrit: in Cornubia etiam Angliae provincia, non longe ab oppido Perin in sepibus invenimus, Occidentem versus.

Descriptio quam proponimus J. Bauhini penes est & exacta. Clusius (ut ille [J. Bauhinus] observat) *Linaria odorata* nomine pingit, & describit tantum flores: cetera sunt alterius plantae, nempe Linariae folio Bellidis. C. Bauhinus perperam folia capillacea ei attribuit: ni aliam, forte plantam intelligat.

* 21. *Linaria odorata Monspessulana minor caerulea* J. B. *arvensis caerulea erecta* C. B. prod.

Dodrantalibus & brevioribus, ex radica fibrosa mox ortis *caulibus*, tenuibus, rigidis; quos *folia* vestunt rara, alternatim ex longis intervallis, filii instar tenuia, semuncia longiora. *Flores* in eacumine serie quadam sibi invicem succedunt, Linariae odoratae majoris, caerulei, calcaris longo praediti.

An & quomodo à sequente planta differat considerandum. D. Magnol diversam facit, sequae prope portum Cetium in arvis Aprilis & Maio mensis legitur scribit.

22. *Linaria graminea floribus congestis caeruleis. An Lin. caerulea calcaribus longis* J. B.

Altitude ei dodrantis, *folia* graminea: *flores* in summo caule dense stipati velut in brevi spica. Hanc sic describit J. Bauhinus;

Radix.

Radix tortuosa, dura, alba, fibrata: *Caulis* singularis, simplex, pedalis, glaber, teres, gracilis: *folia* alia adversa, alia alternata, uncialia, angusta, acuminata, laevia: *flores* per summum capum eo ordine quo in Linaria vulgari, eademque forma, dimidio minores: calcar fere longiore, caerulei, quinque herbaei coloris angustis longique foliolis basin sufficiens: Valcula minora quam Lini vulgaris.

In pascuis ad radices montis Vesuvii copiose oritur.

Locu.

23. *Linaria purpurea parva* J. B. *quadrifolia supina* C. B. Ger. emac. *quadrifolia Alpina* Park.

J. B. Clus.

Radix subest tortuosa cum fibris longiusculis [tenuis, alba, multos ex uno capite ramulos profert, atque etiam summa tellure serpit *Clus.*] *Caules* complures, palmares & majores, in terram reclinati, ramoli, *foliis* amicti veluti ex geniculis, modò singularibus, modò ternis aut quaternis, vix quadrante unciæ aquantibus, crassius, succulentis, coloris ex herbaceo candidantis & veluti caesi. Extremis ramis *flores* multi, congesti harent, Linariae vulgaris, minores, longis calcaribus praediti, caeruleo-purpurei, folio superiore bifido, apicibus in latic luteis, concolori etiam labelli portunculæ penitior [Clusio elegantissimo colore praediti, ex violaceo quodammodo purpurascens, labro inferiore ubi hiat aut deducto rectu aperitur planè aureo.] Succedunt *vascula* panè rotunda, calyce ex quibus foliolis excepta, quæ continent *semina* longiuscula, compressa, qualia sunt Alyssi. *Dod.*

In Alpium præruptis per Striam & Carinthiam, inque monte Jura observavimus. Clusius per *Locu.* ennem esse scribit.

24. *Linaria purpurea parva foliis sine ordine dispositis* J. B. *Lin. caerulea repens* C. B. Park. *Moravica* 2. *Clus.* *Oxyris purpureo-caerulea repens* Ger.

Clus.

Tenuis & humi diffusus habet *cauliculis*, valde frequentibus, angustioribus, sine ordine dispositis, crassiusculis, & coloris caesi foliolis oblitus, in plures alas nonnunquam divisos, quarum fastigium occupant multi, spicæ instar confertum nascentes *flosculi*, colore superiori fere similes, sed multo minores: quibus succedunt parva *capitula* semine plena, de capis forma & colore nihil asserere possum (inquit Clusius) quandoquidem florentem & capitulum rudimenta duntaxat præbentem in Moravia collibus inveniebam. *Radix* multis fibris late sparsis constat, & perennem esse apparet. In alveis fluviorum & torrentum Alpestrum observavimus.

Locu.

Ab hoc genere parum admodum differt, quantum ego quidem perspicere possum,

Linaria Hispanica 4. *Clusii. Lin. foliis carnosius cinerei* C. B. *Lin. parva Hispanica altera* Park.

Multos graciles infirmos fundit *cauliculis*, quos ambiunt frequentia, carnosia, tenuia multoque *fillosa*, cineracei quodammodo coloris: extremis cauliculis insident aliquot *flores*, superioribus minores, coloris caerulei dilutioris ad cineraceum tendentis, quorum rectus flavus: illos sequuntur *vascula* maturitate hiantia, & cineraceum planum exiguum semen continentia. *Radix* alba, tenuibus villis praedita, annua.

Tota æstate & Autumno floret, & maturum semen profert.

Tempus.

* 25. *Linaria tenuifolia eruginei coloris* C. B. *Hispanica* 2. *Clus.* *Hispanica atro-purpurea repens* Park.

Clus.

Tenuibus frequentibusque ex eadem radice affurgit *cauliculis*, iisque imbecillibus & plerumque procumbentibus; quos vestiunt frequentia tenuisque admodum & mollia foliola, eruginei quodammodo coloris. Summis ramulis & cauliculis insident aliquot *flores*, Linariae vulgaris formae similes, sed paulo minores, elegantes, coloris ex purpurea fere pigricantis, circa rectum flavescens, tenui odore praediti. Floribus succedunt rotunda *capitula*, cineraceum planumque semen continentia. *Radix* candida est, tenuibus quibusdam fibris & quasi villis donata. Tota planta tenella est, & frigore facile corruptitur.

Floret æstate, semen Augusto maturitatem consequitur, interdum etiam diutius floret. Semine *Tempus.* ex Hispania mullò nata est.

* 26. *Linaria foliis angustis, ex viridi canescentibus* C. B. *Hispanica* 3. *Clus.* Hist. *Linaria Hispanica tertia* Clusii Park.

Clus.

Multis huic graciles pedalesque à radice *caules* proveniunt: hos frequentia ambiunt *folia*, angusta, longa, ex viridi canescentia, ejus fere coloris qui in Lavendule foliis conspicuus est, amari autem saporis. *Caulis* summum caulem multi nascuntur *flores*, utrunque odorati, spicæ in modum conferti, formâ superiori similes, quorum subterdum unum solum externa parte exalbid coloris est, interiora purpurei, rectus deinde *apiculus*, five albicans ex flavo coloris, hirsutus & purpureo labro, propendentibus tribus latiusculis, purpureiscentibus barbulis. Flori succedunt *vascula*, sed plerumque inania [Francofurti.] Vivax est, & ex radice singulis annos novos profert caules.

Tet

* 27. *Linaria*

- * 27. *Linaria triphylla caerulea* C. B. *caerulea Apula triphylla* Col. Park.

Col.

Radice alba, tenui firmatur; ex qua plures, teneri *caules* pedales fruticant [aliquando singulati caule inveniunt] laves, albicantes, *foliis* per genicula ternis, Rutaceis paulo majoribus, latoribus, acutioribusque, colore cinereo Ruta aut Brasica, circa summum verò caulis alternatim dispositis, ex quibus Martio mense *flores* primum coarctati, cœrulei, minuti, extrumescencia labra tantum lutea habentes, qui paulatim crescente caule decidunt, & *fructus* inter folia remanent rotundi; in quibus foliaceum, latum, compressum, nigrum, atque respectu plantæ magnum *semen*. April mense perfructur. Sapore est palatum excofaciente, nec dulci, nec amaro excedente.

Cirriolanis agris pratensibus incultis obvia est.

- * 28. *Linaria tenuifolia Lugdunensis* Park. *Lin. capillaceo folio altera* C. B.

Folius est angustis capillaceis creberrimis in *cauliculis* teretibus, pedalem altitudinem raro excedentibus, sapore amaricantis & austero, ut uter alteri pravealeat vix internoscas, ramolis quorum fastigata occupant *flores* pauciores & minus conferti quàm in aliis, dum adhuc clausi sunt rubentes, cum explicantur albi rubore diluti: quibus succedunt *semina* parva, plana seu compressa in capitulis parvis oblongis. *Radix* nigra, fibrosa.

- * 29. *Linaria flore pallido, rictu purpureo* C. B.

Hæc proceritate Linariam vulgarem non excedit, *foliis* autem planè latoribus est & latè virentibus; *floribus* albicantibus, rictu purpurascente decoris & multo rariùs dispositis quàm *flores* vulgaris Linariæ, qui densius & spicatum summas caulium cymas vestiunt.

- * 30. *Linaria minor caerulea erecta* Park.

Folia hujus plantule quæ & radice exeunt (si rectè pingantur à Parkinsono) præter normam aliorum sui generis omnium alata seu pinnata sunt, è tribus quatuorve pinnarum mediæ costæ annexarum conjugationibus cum impari in extremo folio composita: [in descriptione cauliculos aliquot ei attribuit parvis brevibus, binis sibi adversis foliolis vestitos, adeoque, ut videtur, folia hæc composita cauliculos foliosos vocat] inter quæ duo tresve *cauliculi* affurgunt, vix pedem dimidium alti, *foliis* longioribus & angustioribus obliquis, *flores* in fastigio gestantes quàm præcedentes [Linariæ minimæ erectæ ejusdem] ampliores, subcœruleos quibus succedunt semina illius similia. *Radix* fibrosa annua. Hæc est proculdubio

Linaria annua purpureo-violacea, calcaribus longis, foliis imis rotundioribus, minor caerulea D. Pellierii Lob. Illustr. quæ

Lobelio in *Illustrationibus stirpium* describitur, qui de florum calcaribus nihil dicit, quanvis longiores sint quàm in perisquæ aliis speciebus.

Locus.

In herbidis latorum marginibus intra lucum Gramuntium sitis Maio mense florentem vidit D. Mattheolus.

31. *Linaria semper virens* Alpin. exot. Eadem videtur *secunda*, seu *Linaria odorata* Monspessulanae J. B.

Alp.

Caulibus exit multis, bicubitalibus ac amplioribus etiam, rectis, rotundis, colore cœruleo nigricante, *foliis* utrinque alternatim longissimis, tenuibus, angustis, latitudine ad Linum accedentibus, vestitis: in quorum summis fastigiis spica modo *flores* producantur plurimi, parvi, cœrulei, elegantes, calcar posternis brevi, tenui, inflexo. Floribus hisce singulis succedunt *capitula* singula, bitulæ, & septo medio pellucido divite, continentes hinc inde *semina* rotunda, tenuissima, nigra. *Radicibus* mutur multis, longis, crassis, albicantibus, ab uno principio scilicet, apice radicis, ut in Phalangii ramoli & non ramoli radicibus observare licet.

Perpetuo viret, & per æstatem totam floret; ac ita luxuriat & se diffundit, ut vix extirpari queat, aut impediri quin hortum totum ubi semel facta est occupet.

32. *Linaria aliquatenus similis folio Bellidis* J. B. *Linaria Bellidis folio* C. B. *odorata* Park. *purpureo odorata* Ger.

J. B.

Ex vasculorum & superiorum foliorum argumento (inquit J. Bauhinus) in Linarum classem refero. *Radix* libet crassifolia, lignosa, alba, contorta, simplex, interdum multifida; ex qua germinant multa, per terram sparsa *folia*, fere Bellidis majoris aut Agerati, profunde in ambitu serrata, glabra, amara; reliqua per ramos tenuia, angustissima, longiuscula: *Caulis* ex radice statim plures oriuntur, cubitales, teretes, multum ramoli, quos fere totos unâ cum ramis optant longâ ferie *foliis*, & foliorum sinu prodeunt, exigui admodum, & quodammodo hiantes, præsertim cœrulei, pariter albi, nullo calcar donati: Vascula delapsis floribus succedunt, multa, parva, subrotunda, & veluti bipartita, quibus semen clauditur copiosum, minutum subraffum, amarum.

J. Bauhinus

J. Bauhinus hanc observavit in agris inter Lugdunum & Viennam; nos in agris Lugdunum inter Locum. & Gratiopolim, quinque aut sex leucis à Lugduno.

Descriptio Clusii *Linaria odorata* conveniunt plantæ à nobis descriptæ, si non diceret *florem habere hamulum incurvum*; sed & titulus odoris non convenit: Quare existimo una descriptione & uno titulo duas plantas esse ab ipso traditas, [nimirum Linariam odoratam Monsp. & plantam hic propositam] J. B.

Nos certe in hujus plantæ floribus nulla observavimus calcaria aut cornicula: & uterque Bauhinus eos calcaribus carere affirmat. Et quod ad odorem attinet, nos nullum in ejus floribus sentimus; quin & Clusius ipse in calidis regionibus aliquantulum duntaxat odoratam esse scribit, in Germaniâ verò & Belgicis hortis inodoram. Quocirca J. Bauhinii sententiam amplectimur, nimirum Clusium duas plantas tum in figura tum in descriptione sita miscuisse; quem secuti reliqui plerique Botanici eundem errorem errant.

Potest hæc non incommode ad Linariæ referri, verum propria & genuina Linariæ species cenferi non debet; nulla in flosculis fere convenientia nobis visa fuit, nec folia ullius nobis cognita Linariæ speciei foliis similia, cum è radice excutia ab iis que in caulibus plurimum sunt diverfa, unde cum primum plantam vidimus pro anomala & sui generis habuimus.

33. *Linaria arvensis angustifolia flore pusillo non descripta* Hort. Lugd. Bat.

Flores calyce donati. Semen in vasculis bivalvibus rotundis; quod omnibus Linariis commune est.

- A. 34. *Linaria Elatine dicta folio subrotundo*.

Elatine folio subrotundo C. B. Park. *mas folio sub rotundo* J. B. *Veronica fœmina Fuchsii* sive *Elatine* Ger. *Round leaved female Thuellin*, or *Speedwell*.

Radix alba, simplex, tenuis, paucis fibris donata, rectâ in terram descendit. *Caulis* tenuis, rotundus, vix palmum altus, verum flagella quæ ad latus supra terram spargit, longitudine non raro spitham excedunt. *Folia* quàm Alines mediæ majora, rotundiora, pallide viridia & canescentia, hirsuta & ad tactum mollia, circa margines plerumque aequalia, interdum tamen obiter dentata, pediculis brevissimis folia, situ alterno. Ex alia foliorum emergunt pediculi singulares, longi, tenues, singulos flores sustinentes, Linariæ similes parvos, cum calcar tenui incurvo, rictu amplo, labello ex herbido flavescente, superiore adversâ laciniâ bidâ, pullâ. *Calix* floribus pentaphyllos. Floribus succedunt *vascula* *seminalia* turigula, è binis localmentis composita semina continentia.

In arvis sponte & copiosissime provenit. Serius post mediam æstatem floret.

- A. 35. *Linaria Elatine dicta folio acuminato*.

Elatine folio acuminato, seu *fœmina foliis angulosis* J. B. ab hac præcipue differt foliorum figurâ quæ ei longiora sunt, in acutum desinunt & ad basin auriculas habent velut Acerola ovilla. J. Bauhinus Helxines cissampeli foliis comparat aut sagittæ mucroni. Hæc species, inquit idem, magis fœssilis est quàm illa, viticulis longissimas spargit. Flores consimiles sunt sed minores.

Cum priore.

In transfarinis plantulam hanc florum colore dilutè cœruleo variantem observavimus. Facultatis cum Veronica convenire aiunt. Succus herbe expressus ejus aqua destillata, tum intus sumpta, tum exterius applicata ulcera foridâ & cancrofa cohibere & perfectè sanare dicitur.

Nasum qui decreverant abscindere perdocti Medici complures, præceperantque ejusdem sententia Chirurgi valde exercitati id faciendum, quidam missellus Barbitonior, qui de quopiam suo hero eximio Medico didicisset diffusat: hujus liti & potu effecit, ut nec nasus abscindendus foret, & ut reliquo corpori in lepram prono optimè effecit. Amaricant folia adstringuntque siccitate non exasperante. Lob. Adv. p. 197.

Linaria Cymbalaria dicta.

36. *Cymbalaria* C. B. *Italica* Ger. *Italica hederacea* Park. *flosculis purpurascens* J. B.

J. B.

Ex parietum rimis pendulas fibras evibrat, tenues, purpurascens, teretes, laves, longas, nervo, quem facile stringendo linquit cortex, farctas, in variis variè filicillas facillentes; per quas *folia* est cernere longis appenda pediculis, hederacea, angulosa, supernè atrovirentia, internè Cyclamini modo purpurascencia, tenera, succulenta, obliquo quodam amaro prædita. Ad exortum porro pediculorum quibus hærent folia tortiles surgunt alii pediculi, quibus *flores* singuli insident, Elatines aut Antirrhini minoris, purpurascens, calcar brevi, rictu pallido. Succedit *capitulum* globosum, *semina* claudens parva, crispâ.

Basilæ observavimus in ipsius urbis muris: in Italia autem, uliginosis parietibus, maceris & saxis *Locus*.

Facultatis est humide frigidaque cum adstrictione quadam. In profectò hanc plantam pollere *Vires*.

facultatibus facto periculo constat quibus primi generis Coryledonem. Sunt qui cæ utuntur ad alba uteri profluvia, eandem recentem in acetariis propinantes, teste Matthiolo. J. B. Nolstratus qui acetanis rariùs utuntur conservam è folis factam potius commendat Parkinsonus.

T c c 2

Linaria

Linaria Antirrhinum dicta.

- A. 37. *Antirrhinum arvense minus* C. B. *minimum* J. B. *Antirrhinum repens* Ger. emac. *mal.* *sp.* *Antirrhinum minimum* Park. *The least Calves-foot, or Snapdragon.*

Radice nititur parva, albâ, simplici, durâ, longis & tenuibus fibris donatâ. *Caulis* ei palmares sunt, teretes, hirsuti, ramoli. *Folia* caulibus inferiora conjugata, superiora alternatim adnascuntur vix digitum longa, angusta, hirsuta, mucrone obtuso. *Flores* ex alis foliorum exeunt singulati, Antirrhini similes, pediculis semuncialibus aut longioribus, dilute purpureiscentibus, cum brevibus & tenuibus calcaribus, è calice tetrapetalo. Succedunt *capitula* oblonga, ventricosa, lepta crassifolia beneficio in duos loculos divisa, *semine* parvo, obscure rufio aut pullo repleto.

Locus.

In arvis sapius obvium fe dat, nonnunquam & in viis publicis, & locis cultis. Æstate floruit. Hac planta ob florem calcare donatum, & vasculum bivalve eodem cum Linaria modo hians & semina fundens, Linariae potius quam Antirrhini species censenda est.

C A P. III.

De Antirrhino.

Antirrhinum & *Antirrhinum* Dioscoridi l. 4. c. 123. dictum quod fructu sit vituli narium simili. Appellatur & *Ox leonis* Casalpino, qui existimat plantam hanc eandem esse quam intelligit Columella per illa verba, *Et hians secula leonis Ora feri*; Siquidem flores huius rictum leonini oris emulantur; quod verum est de huius plantae floribus, non de Aquilegia, quam alii à Columella denotatam volunt.

Note huius sunt flos rictum exprimens quo cum Linaria convenit, calcar carens, quo ab eodem differt, vasculum in bina loculamenta divisum, è tribus foraminibus semina fundens, vituli caput & nares referens.

1. *Antirrhinum vulgare* J. B. *purpureum* Ger. *purpureum sive roseum* Park. *maius alterum folio longiore* C. B. *Purple Calves-foot, or Snapdragon.*

Radice firmatur lignosa, albâ. *Caulis* cubitales & sesquicubitales, teretes, solidi, glabri propè terram, superius brevi lanugine hirsuti. *Folia* longa angusta, glabra Leucoii lutei, alterno aut potius nullo ordine posita, sapore subacri. *Flores* in lumnis (caps in thyris morem dispositi, amplii, monopetali, colore carneo albore, rictum leoninum exprimentes, bifido folio surrecto, labello trifido, antequam in lacinias dividi incipiat nonnihil luteo fimbriaque villosa donato, stylum & quatuor stamina apicibus flavis insignia continentes. *Calix* floris brevis, quinque segmentis obtusis, hirsutis confans; *Pediculus* eisdem brevissimus hirsutus, è sinu folioli exigit, brevis, concavi, acuminati exit. Flores versus eandem omnes partem vergunt, siveque exterius hirsuti. Summitates caulium, & florum calices ad tactum villosi sunt. Flori unicoque succedunt *vasculum* seminale grande, caput vitulinum quoddammodo referens, apice incurvo, in duo loculamenta divisum, quorum superius per maturitatem summa sui parte uno foramine, inferius duobus aperitur. *Semen* pusillum, angulosum, pululum seu nigrum.

Locus.

Descriptio est J. Bauhini, à nobis interpolata & aucta. In aggeribus fossarum & ad sepes circa Monspelium abundè oritur. Variat non rarò floris colore albo.

2. *Antirrhinum lateum* Ger. *luteo flore* C. B. *flore luteo grandi* Cam. *flore subluteo* Dod.

Locus.

Hoc à priore non floris tantum colore, sed & foliis variat brevioribus, latioribus, subhirsutis. Circa Messaniam urbem in muris sponte nascentem observavimus hanc speciem, unde Petrus Castellus in suo Messanenium plantarum catalogo Messanensem illam appellat; quamvis & alibi quoque sponte proveniat, in præruptis scopulis, ut Casalpino rectè observavit: nam & nos in rupibus non procul *Pietra Santa* Hetruræ oppido, cum Masà Lucam iter faceremus, copiosam invenimus: quin & in Germania spontanea occurrit.

Varietas.

3. Bauhinus *Antirrhini majoris rotundioris folio* Camerario in horto *Antir.* *maioris flore roseo* dicti, meminit; quod in agro Monspeliensi & Nemaufensi provenire refert. Nos à præcedente accidentaliter tantum differe putamus, ut qui neque in Monspeliensi neque in Nemaufensi agro huiusmodi Antirrhinum observavimus. V. C. B.

3. *Antirrhinum angustifolium sive* J. B. *arvense majus* C. B. *sive* *medium* Park. *minus* Ger. *The lesser wild Calves-foot, or Snapdragon.*

J. B.

Elegantula est plantula, tenui albicantèque radice; cauliculis palmaribus aut cubitalibus, teretibus, hirsutis, quos alternatim ornant folia Hystropi paria, simul plura, inferius nonnunquam rubescentia, pinguia & nonnihil acia, subamara. *Flores* ex foliorum alis bicolores, partim albi, partim purpureascentes,

purpureascentes, Antirrhini majoris, sed multis numeris minores, quorum basin obvallant quinque vel septem folia videntia, hirsuta, quadam longa, quadam brevina. Pericarpium calvariam catelli egregiè refert, ac oculorum fossas narèque corniculat inductas, in quo semen.

In arvis solo arenoso non rarò occurrit.

Locus.

Huius varietatem flore carneo, rictu striato in Italia & Sicilia observavimus.

Ex Hispania à Boslio allata habuit Parkinsonius flore sanguineo splendido, rictu luteo, aut pallido:

Item aliam quam vocat Antirrhinum alterum flore albo minimum.

4. *Antirrhinum album serrato folio* J. B. *Ant.* *folio dissecto* C. B.

J. B.

Unico, recto, ad cubitum, interdum duos, alto caule affurgit, in quo folia eo ferè ordine quo Lini disticha cernuntur, satis dura & aspera, pulchrè serrata, longa satis & angusta. Flores albi, fere similes sunt majori Antirrhino, satis magni proportionem plantæ; calycibus vituli narium æmulis succedentibus.

Propè Monspelium in ora maritima, vulgo *Plage*, quæ respondet prædio dicto *Arsquies*, inter *Locus* Juncos, versus Miramvallem & Frontignanum.

Accedit ad nostram Cristiam Galli Messanensem, & fortè eadem fuerit.

5. *Antirrhinum saxatile Serpylli folio* C. B. prod. *Saxatile Bauhini* Park.

C. B.

Radice est parva; ramis multis reflexis, tenuibus, leviter hirsutis: foliis Serpylli vulgaris formâ, sed minoribus: floribus rubris, aliquando pallidè cæruleis, pedicellis oblongiusculis insidentibus, formâ & magnitudine unâ cum capitulo insidente Antirrhino arvenfi minori similibus.

Folia inferiora sunt Antirrhini, superiora verò Serpylli, annotante D. Magnol, qui copiosum invenit inter rupes montis Capouladon non longè à Monspelio, tum & in locis *Garrigues* dictis inter *Laverne* & *Pignan* Maio & Junio mensibus cum flore.

Antirrhinum rari usûs est in medicina, sed propter floris elegantiam in hortis colitur.

Fabulosa sunt, frivola & superstitiosa quæ circumferuntur de viribus huius plantæ & aliarum nonnullarum contra spectra, incantationes, veneficia; ad conciliandam gratiam Principum, Magnatum, &c.

C A P. IV.

De Aristolochia.

Aristolochiam * Cicero nomen accepisse auctor est ab inventore Aristolochio, qua de causa dentem calumnix vix evitare potuit. Contendunt enim nomen huic inditum quòd puerperis profuit. Sed quid impedit quo minus ab Aristolochio nomen habeat, simulque salutaris sit puerperis? Credibile enim non videtur Ciceronem de suo hoc finxisse, sed ab aliquo antiquo auctore, cujus scripta deperdita sunt, desumpsisse. Quod eò magis sit verisimile, quòd apud * Galenum, in carmine Andromachi legatur *ἡ ἀσπὶς πύλον Ἀεσολόχης*. Nicandri etiam Scholiastes Aristoteli testem vocat à muliere inventam Aristolochiam. Nomen autem inventoris herbæ inditum fuisse verisimile est, qui sive vir, sive femina fuerit perinde est.

Rectius tamen inde deducitur nomen, quòd sit *ἀσπὶς τοῦ κορυδαίνου*. * Dioscorides, *Ἀεσολόχης ἀσπὶς* *ἡ ἀσπὶς τοῦ κορυδαίνου τῆς κορυδαίνου*: Aristolochia ex eo nomen accepit, quòd optimè puerperis optulari crederetur. * Plinius, inter nobilissimas Aristolochie nomen dedisse videtur, quoniam * *esse desinunt rixantibus; Nostri malum terre vocant*. Unanimi consensu omnes restitunt *κορυδαίνου*, quæ vox parturientes non gravidas denotat. Quomodo Jo. Bodard à Stapel Plinium defendit vide apud ipsum Comment. in Theophrast. hist. lib. 9. cap. 13. p. 1107.

Note Aristolochia diagnosticæ sunt flos semilifularis seu corniculatus labello in pale formam apertum, pericarpium grande in sèna loculamenta dispersum.

1. *Aristolochia rotunda* J. B. Ger. *rotunda vulgarior* Park. *rotunda flore ex purpura nigro* C. B. *round Birthwort.*

J. B. Clus.

Multa fundit ex una radice sarmenta cubitalia quadrangula, imbecilliora quàm Clematidis vulgaris; quibus alternatim adnascuntur folia, [media inter Malvæ & Hedera folia magnitudinis] admodum brevi pediculo hærentia, caulem alis suis penitus complexa, omnium maxime rotunda, mollia, [venosa] palliescentia [colore ex viridi nigricante Clus.] ex quorum alis flores exeunt semuncialis pediculo hærentes, tubulo ex luteo palliescent in palm ex rubro nigricantem delinquent, latiore quàm in longæ aut clematidis flore. [Succedunt fructus rotundi, parvi Melopeponis figurâ; qui multa grana continent ordine disposita, lata, nigricantia, intercurrentibus quibuldam membranis, & materiâ etiam fungosâ, albâ, singulis granis interpolatâ, quod reliquum Aristolochie generibus commune est.] J. Bauhino utriculi leguntur turbinati, striati, per maturitatem in sex partes dehiscentes. Radix lubet ampla, tuberosa [rotunda J. B.] rugola, foris fusco, intus buxo colore prædita, cortice crasso, tristi amarore gustum afficiens.

In Italia passim ad sepes & in aggeribus fossarum habetur, pingui solo: nec minus frequens in *Locus* Hispania & Gallia Narbonensi. Floret vere.

T t t 3

* 2. *Aristo-*

- * 2. *Aristolochia rotunda altera* Park. *rotunda altera Clusii* J. B. *rotunda, flore ex albo purpurea*. *sciente* C. B. *The other round-rooted Birthwort.*

Clus.

Ranunculus seu palmites habet priores, sed frequentiores & breviores: *folia* longe quidem formam & colorem emulantes, sed majora, longiorque pediculo quam superiores fulta: *florem* ex albo purpureo, interius fuscum, longe flori parè femilem: Eius *fructus* priore longior, pyri in modum turbinatus, graciliore quam in illa meta: *semen* planum, minus priore & rufum: *radix* superioris finilis, cortice tamen magis flavo.

Locus & Tempus.

Floret paulo maturius superiore, omnè semine ferè abiecit, quando priores maturefcere incipit. Hanc nonnisi campetribus & inter segetes sponte nascentem conspiciebat Clusius. Superiore hiemior est, & iniuriarum hyemis tolerantior.

3. *Aristolochia longa* J. B. Ger. *longa vera* C. B. Park. *Long-rooted Birthwort.*

Clus.

Huic etiam *cauliculi* quadranguli, duos palmos longi, interdum longiores [cubitali circiter longitudine *J. B.*] in multos ramos divisi, humi uti Rotundæ diffusi. *Folia* quam illius minor, firmiora, dilutioris coloris, longiore pediculo fulta, Soldanelle foliorum parè formâ. *Flos* similiter oblongus, concavus, ex viridi candicans, Rotundæ alterius florum effigie, sed extrema parte coloris magis herbaei, intus ut reliquorum villis obsitus. *Fructus* Pyri in morem turbatur, sed non adeo tenui metâ ut alterius rotundæ fructus, qui maturitate dehiscens *semen* ostendit, latum, rufum, & tandem fuscum. *Radix* adultiorum plantarum crassitudine est brachiali, longitudine pedem æquante: Adultæ verò omnes plerunque extrema parte obtuse sunt, & æqualis ferè per totam longitudinem crassitie, subinde tamen cuspidè ramosa: juniores gracilescunt, multasque fibras habent.

Locus.

Provenit campetribus locis inter segetes, & quibuldam vineis in Narbonensi Gallia; & novo Vere floret.

- * 4. *Aristolochia longa altera Clusii* J. B. *longa Hispanica* C. B. Park. *The other long-rooted Birthwort.*

Clus.

Hujus *flos* à Gallicæ flore diligentius inspicientibus nonnihil differre deprehenditur, quippe cujus extrema pars interiore parte purpurei coloris sit, qui in alia herbaeus. Hispanicæ etiam radix extrema parte non est gracilis in novellis plantis ut altera, sed plerunque obtusior, & radix ipsa brevior.

Locus.

Nascitur in Hispaniis inter vites regno Valentino frequentissima, ubi Martio florentem & jam semen perficere incipientem inveniebam.

Verum he differentie non sufficiunt, me iudice, ad diversitatem specificam, ut vocant arguendam; cum in plerisque speciebus plantarum majores observari possint.

Utraque frigoris impatiens est, nec hyemes nostras tolerat, nisi in scitilibus asseretur.

Phebium seu *Aristolochia Mexicana* II. *longa Hernandez* huic vel eadem est, vel simillima, quamvis ille *Aristolochiam clematidem* eam vocet; neque apud alterius Orbis colonos se vel vivam, vel pictam vidisse dicat.

5. *Aristolochia clematitis* Park. *clematitis recta* C. B. *clematitis vulgaris* J. B. *Saracenica* Ger. *emac. Creeping Birthwort.*

Clus.

Præcedentes magnitudine superat: *caulem* habet firmiorem, rotundum, striatum, supra cubitalem altitudinem asurgentem. Hujus *folia* reliquarum foliis multo ampliora, ex viridi pallidescens, longo, pediculo fulta, formâ Longæ vel potius Rotundæ alterius folia referentia. *Flos* pallidus, copiosus in singulis alis, qui in aliis generibus singularis, Longæ floris formam quodammodo referens, quo evanescente succedit *fructus*, reliquarum fructu major, exigui mali magnitudine, *semen* continens quale est reliquarum *Aristolochiarum*, sed majus. Hujus *radix*, quæ reliquis cum gravitate quadam est odorator, tenuis est & ad minimi digiti magnitudinem nunquam accedens, longè latèrque serpit, & sub terra altissime mergitur, adeo vivax ut etiam frustulatum concisâ facillime renascatur, & magna difficultate eruantur; sapore est amaro, adeoque tenuium partium, ut statim gustata fauces eo imbuat.

Locus.

Circa Monspelum in vineis fossis & aggeribus plus satis luxuriat; autore Clusio in vineis adeo ibi frequens, ut vina ab illius odore vitium contrahant. Invenitur & in aliis plerisque Gallia, Hispania, Ungaria, Germaniæ superioris & inferioris locis referente Clusio: Nobis tamen in Germania peregrinantibus nusquam est conspecta. Floret cum reliquis.

Alia species.

Aristolochia clematidis speciem teneriorem foliis in extremo bifidis seu mucronatis in monte Hymetto propè Athenas observavit D. *Georg. Wheeler*. Itinerar. lib. 6. pag. 414.

- * 6. *Aristolochia*

- * 6. *Aristolochia clematitis Baticea* Clus. Park. *clematitis* Ger. *clematitis non vulgaris* J. B. *clematitis serpens* C. B. *Climbing Birthwort.*

Clus.

Longa, carnosa, tenuia striatè habet *sarmenta*, quibus vicinas sepes & interdum arbutulas superat, isis se convolvens & implicans Convulvuli aut Lupuli modo. *Folia* illi reliquarum *Aristolochiarum* foliis similia, seu potius Scammonia Monspeliacæ, extremo mucrone acuminato, superne lævia & viridia, infernè ex purpura albicantia, longopediculo innixa. *Flos* *Aristolochiæ* Longæ, incurvus, oblongus, ex purpura nigricans, intus tenui lanugine plenus, longissimo omnium pediculo infidens, reliquarum *Aristol.* similis, æque magnus ac in vulgari *Clematide*, & à pediculo dehiscens; *semen* etiam simile. *Radix* prælonga, sarmenticula, Smilacis asperè instar, (cum cujus crassioribus fibris magnam habet affinitatem) nunc per summam sepiens, mox altè sub terra se condens, pallidi coloris, non ingrati saporis, gustata etiam aliquantulum adstringens deprehenditur, & manifestè acrimonia. Tota planta odorata est.

Circa Hispalin, itinere Ulyssipponensi, plurimisque aliis Baticeæ locis, in dumetis, vepribus & *Locus & Tempus.* vetustis quibuldam oleis, pingui solo sponte nascens observavit Clusius, semper istic vires, & Ja. Februariique florens.

7. *Aristolochia polyrrhiza* J. B. *Aristol. Pifolochia dicta* C. B. *Pifolochia* Ger. *emac. Pifol. vulgarior* Park.

J. B.

Ex *radicis* argumento nomen invenit, quæ ex plurimis, longis, junceæ tenuitatis, buxæ coloris radiculis, in unum tandem caput coeuntibus est compolita. *Cauliculi* doctantes habet aut pedales, rarò majores, graciles, angulosos seu striatos, ramulosi. *Folia* longè foliis similia, minor, magis rugosa, & aliquantulum in ambitu sinuosa: *florem* Rotundæ prioris formâ æqualem, minorem tamen & aliquando nigrum, interdum ex herbaeo flavescens: fructum rotundæ primæ fructus effigie, verum minorem, cum maturuit ei quæ pediculo adheret parte dehiscens ut in præcedente, [longè verò & reliquarum extrema] *semen* etiam simile.

In arvis propè *Sellam novam* agri Monspeliensis sub oleis invenimus: Clusius in oliveis & petro- *Locus.* sis Hispaniæ Galliaque Narbonensis locis. Serius floret reliquis *Aristolochiis*.

Folia in plantis nobis observatis brevissimis pediculis infesbant, erantque parva, acutiora quam figura Clusiana præferant, extimis marginibus undique eleganter sinuati, ita ut dentata viderentur, colore, præsertim inferiore parte, canescentia, & Scammonia Monspeliacæ æmula.

8. *Pifolochia Cretica* C. B. *Cretica semper vires* Park. *Cretica sive Virginiana* Ger. *emac. Aristolochia Pifolochia altera* J. B.

Clus.

Multa è summo radicum capite profert tenuia *sarmenta*, pedem aut plus vel minus longa, angulosa, striata, ramosa, lenta, frachu contumacia, humi sparsa, & ex alto virentia, in quibus incondito ordine nascuntur *folia* nervosa, superiori similia, magis tamen mucronata, & ad Smilacis asperæ foliorum formam quodammodo accedentia, minor, atrisque & immarcescibili virore prædita, oblongis pediculis nitentia, è quorum sinu nascuntur longi cavique *flores*, *Aristolochiæ* longæ floris formâ similes, saturæ tamen rubedine foris magis distincti, internè verò aliquantulum flavescens, oblongis pediculis adherentes. His succedit *fructus* *Aristolochiæ* longæ fructu non dissimilis, sed minor: numerosas autem hoc genus habet *radices* instar præcedentis aut Smilacis asperæ, verum graciliores, & fibris quibuldam tenuibus donatas, odoratas.

Flores profert Julio & Augusto.

Diligens & peritus Botanicus Thomas Johnstons Gerardi Historiæ emulatur *Polyrrhizon* illam famolam *Virginianam*, (quam è Virginia allatam in horto *Joan. Tradescanti* Lambethæ propè Londinam cultam & florentem vidit) cum descriptione Clusiana *Pifolochiæ* Studiosè collatam, eandem omnino specie plantam esse invenit, nec ullâ insigniore notâ diversam speciem arguente differre: quocirca Parkinsoni iudicium diversam statuentis non magni facio, sed potius cum Johnstons sentio eandem esse. Videtis descriptionem Parkinsoni in Theatro Botanico.

- * 9. *Aristolochia Maurorum* C. B. *peregrina Rauwolfii* Clus. *Aristolochia similis Rhausi & Ruzigii Maurorum* J. B.

Rauwolf.

Aliquem spirat odorem, sed ingratum. Ex *radice* surculi prædeunt plerumque quatuor, albicantes, fili modo tenues ad radicem, ex quibus parte superna herent foliola septem aut octo utrinque, cinerea, opposita, magnitudine & situ foliis Filicis Florida respondentia, nisi quod versis inia aurita sint, ad instar Salviæ minoris. Inter quorum una, superioribus magis aliquanto inter se distantia, *flores* herent *Aristolochiæ* similes, paulò majores, colore magis fusco, longiorèque pediculo. *Radix* altè depacta est, qualitate sicca calidique, ut amaritudinem ejus docere putat *Rauwolfius*.

Utriusque *Aristolochiæ*, tam longæ, quam rotundæ, radix calida & sicca censetur. Utraque *Vires* discutit, attenuat, aperit cum modica absterfione: rotunda tamen tenuiorum partium est, longa crassiorum. Quæ *Clematidis* vocatur fragrantior est (inquit Galenus) itaque ei ad unguenta utitur.

tur unguentarii, sed ad sanationes infirmior, & longè minus quidem tenuitatis obinet quam rotunda. Lobelius Polyrrhizæ Ariff. radicem reliquis duabus [longæ & rotundæ] præferendam ait, tum suavi aromaticitate, tum medicata efficaciore facultate: cujus causâ moriō Andromachæ & Galeni theriacis aptiore. Clematis tamen vulgaris utraq; reperitur ignavior.

Utraque Aristolochia Cephalica, Epatica, & Pulmonica imprimis est. Hinc prodest ad tartaream mucilaginem resolvendam expectorandamque, ad mentes ciendos, tumores internos rumpendos, venena discutienda. Insuper *Longe* infusio ad scabiem exsiccandam vel vulgo hic [in Germania] utilitissima est. Extrinsecus adhibetur usu creberrimo ad exsiccandam & mundificandam vulnura.

Rotunda efficaciore est, & imprimis mensibus ac secundinis ciendis celeberrima. *Schrad.*

C. Hofmannus ita distinguit virium respectu. Commendatur *Longa* in vulneribus & ulceribus sordidis, in vitis cutis, in purificandis dentibus: *Rotunda* in affectibus pectoris à crassis humoribus, in flatibus, in doloribus ventriculi, in guttibus, in ruptis, ubi sanguinis grumi dissolvendi sunt, in obstructionibus lenis, &c. Educit enim per urinas, menses, cutim, varia excrementa.

Præcipua utriusque vis est (ut nomen indicat) ad uterum à partu expurgandam, & menses movendos. Tam efficaces sunt (inquit * Lobelius) longa & polyrrhizæ præsertim, ut radices utriusq; pari momento, partim intro datæ, partim in pessario adnotæ, elicerent fetum, jam sequebatur erumpere conatum, fœtisque involucri lacerata enixam puerperam tridui cruciatibus penè enecatam.

Exhibetur ad affectus uterinos plerumq; in decocto.

C A P. V.

De Scrophularia.

Scrofularia à radice nodosa & ab affectu nomen accepit, quod ad scrophulas prodesse creditur C. B. Sunt autem Scrophule fivæ strumæ & cheraeres glandularum induratarum tumores in cervice, alis & inguinibus. Volunt ita dici quod portis sunt familiares, aut quod numerose sunt foliolis & prolifera veluti serofa. Est autem Scrofula Sus que fœtis causa alitur. Scrophularia nota sunt flos auriculatus, vasculum bivalve, subrotundum, acuminatum; folia in caulibus contrariis inter se pediculis bina, femina parva, fusca.

1. Scrophularia aquatica major C. B. maxima rad. fibrosa J. B. Betonica aquatica Ger. aquat. major Park. *Water-Scroimp*, rectius *Water-Figwort*.

Radix crassa fibris numerosis, majusculis, longis, albis donatur. *Caulis* bicubitalis sunt, quadrati, crassitudine minimi digiti, quam Scrophularia vulgaris majores, glabri, inanes, ramoli. *Folia* per intervalla longiora ex adverso bina, pediculis fescuncialibus insident, duobus plurimum lobis ad pediculum donata, tres aut quatuor digitos longa, duos lata, circa margines crenata, mucrone obtusiore quam Scrophularia vulgaris, & Betonica foliorum figurâ suâ æmula, verum duplo triplove majora. *Flores* in summitatibus caulis & ramorum, in eodem communi pediculo seu furculo plures, ex alis quidem foliorum quorundam, sed perexiguorum, angustorum, acutorum, non crenatorum & omnino dissimilium reliquis egreduntur, parvi, monopetali, turgiduli, oblique purpurei, duobus in summa parte extantibus latis & obtusis segmentis velut auriculis; *apicalis* flavis in ipsa floris apertura fe ostenduntibus; quibus succedunt *vascula seminalia* subrotunda, acuminata, è duobus loculis mentis composita, *femina* intus contentia parva fusca.

Ad ripas fluviorum copiose provenit, in ipsis aquis.

Hujus speciem quadruplo minorem, Londini alebat Thomas Bennæus, & Muttonus Belga Tornaci, referente Lobelio, quæ

- * 2. Scrophularia palustris non fatida, sive aquatica minor C. B. Betonica aquatica minor Park.

- A. 3. Scrophularia major Ger. major vulgaris Park. vulgaris & major J. B. nodosa fatida C. B. *Figwort*.

J. B.

Fœtidi odor tota est, Sambucum referentis. *Radix* oblique agitur, alba, crassifuscula, & tuberculis inæqualibus strumosa. *Caulis* firmus, rectus, quadratus, cavus, purpurascens, ad binos cubitos excrevit, in alas divisus. *Folia* Galceolis, majora, acuta, serrata, ex caulisgeniculis adversa, (quod tamen perpetuum non est) atrovirentia. *Flores* ex hirsutis pediculis calicibus quinquefoliis insident, Ancirrhini minimi hiantis oris instar habentes, supremâ lacinia in medio bifida, intus atropurpureâ, extrâ nonnihil virescente, lateraliibus duabus cum infimâ exteriorum reflexâ magis ex viridi pallentescentibus, prominulo è ridu stylo virente, altereconditis tortuosis flammis cum apicibus ochreis. [Stamina interdum in rectum exporriguntur, eorumque apices pallidi è floris hiatus apparent.] Vasculum feminalis bivalve, subrotundum, in summo acuminatum.

In lysis, dumetis & sepibus nascitur non infreq. Julio & Augusto floret.

Ex

Ex re nomen habet; siquidem radix ejus strumas & hæmorrhoidas sanat. Utiles insuper est in cancriosis ac similibus serpentibus ulceribus malignaq; scabiæ. Siquis hæmorrhoidum exacerbat infans dolore torquetur, minimum quid Scrophulariæ vel radices, vel foliorum cum cæbo aut potu capiendi statim dolo liberatur; sive ipsam plantæ substantiam fuscum aut viridem, sive decoctum ejus assumat. Hen. ab Heers in Oberv. qui se hoc sæpius expertum ait.

Sicce radices pulvis impositus hæmorrhoidas ficit: Idem drachmæ pondere potus lumbricos venis pellit.

Aqua è radicibus destillata faciei ruborem tollit.

Ex hac herba unguentum conficitur ad omnis generis scabiem utilissimum: quo ipse (inquit Traug.) herbas Lepre finillimas curatas vidi. Ejus autem compositio sic se habet, Maio mense sumatur caulis cum radice, foridibus diligenter expurgata ac lota, eaq; contundatur, post succum indit expressum in angusto vitro probè obturato per annum asseveretur. Cùmque unguentum parare volueris, tum expressi succi, cere & olei æquis portionibus tantum accipe quantum unguenti parandum erit, quod ubi feceris conjunctim ea super carbones decoquantur & eoque temperetur donec unguentum fiat. *Trag.*

Ad Scrophularia sequens Emplastrum præscribit D. Sibbald. *Prod. Hist. Nat. Scotiæ*. & Axung. porcin. lb j. solvatur moderato ignis calore. Tunc v. folior. Scrophular. Cynoglossæ. Lamii flor. alb. Digitalis an. p. æ. q. i. in minutas partes confindantur, & in Axungia coquantur igne temperato, repetendo coctionem ter aut quater, usque dum unguentum saturati viscosi sit. Tunc appendatur in librâ unguentum, sumendo dimidium ejus Cere & Resinæ tantundem, Terebinth. 5j. viridis aris 5j. dissolvantur simul omnia, tunc per lineatum coletur, & fiat massa, super alutam q. 3. extendatur, & parti applicetur.

- * 4. Hujus aliam speciem depingit & describit Parkinsonus titulo Scrophulariæ majoris alterius elegantis.

Park.

A. vulgaris differt floribus non ut in illa hiantibus, sed quatuor foliolis rubentibus compositis, seu majoris in quatuor foliola rubentia expansis: *vascula* feminalibus non acuminatis: *foliis* interdum pluribus ad idem geniculum, præsertim inferius, sitis.

5. Scrophularia folio Urticæ C. B. peregrina Cam. Park. flore rubro Camerarii J. B. *Pettite-leaved Figwort*.

Ex eadem radice fibrosa & tuberculis carente plures emittit *caules*, medium tamen reliquis multo majorem, crassitudine digitali, firmum, ab imo ramofum, ramulis ex adverso binis, è foliorum alis exeuntibus, cubitalis & altiores, quadratos, concavos, lanugine admodum brevi & vix conspicua hirsutos. *Folia* Urticæ æmula, sed pro latitudine breviora, oblique viridia, glabra & splendens, inferiora in caule pediculis longis appenda, superiora ordine breviora. *Flores* in furculis è foliorum alis egredientes sex, septemve aut plures, pediculis tenuibus hærentes, patentiores quàm Scrophularia vulgaris, nec adeo obsoleta purpureæ, sed rubicundiores. His succedunt *capsula* subrotunda, bivalves, *feminiis* intus exiguis pullis.

Olor plantæ fœtidis & ingratus Scrophularia vulgaris.

Circa Pisas copiose provenit, etiam in minus ipsius urbis, & alibi in Italia. Hæc est proculdubio *Locus*.

Scrophularia Greca 2. *Clus.* quod folio Urticæ esse dicit.

Aliam Scrophularia peregrinæ speciem describit Parkinsonus, quam peregrinam alteram appellat, altitudine bipedali; foliis pulchre viridibus & velut alatis: floribus subulceis cum staminibus pallidis.

6. Scrophularia flore luteo Ger. C. B. Park. lutea magna, amplis foliis J. B. *Lamium Pannonicum alterum sive exoticum* Clus. *Yellow flowered Figwort*.

Ex radice crassa, nigra, fibrosa, Scrophulis carente *folia* antequam caulem edat plura in terram convexa exeunt, magna, rotunda, hirsuta, uncias quinque vel sex longa, similiterq; lata, ob pilos brevissimos asperlos mollia, Urticæ foliis simillima nisi ampliora utplurimum essent, pingui & leno quodam veluti rore leviter aspersa, profundè per ambitum serrata, pediculis longissimis, [trium quatuorve unciarum] Altero anno *caulem* [C. B. caules plures] proferit, bicubitalem circiter, [cubitalis & fescuncibitales C. Bauhino, tripedalem Col.] quadratum [quadrangulum vel hexangulum Clus.] utriusque enim forme nascuntur] crassum, cavum, leviter hirsutum, [hirsute alba obtusum] rectum, geniculis distinctum, ad quos *folia* bina plerumque opposita, [interdum terna in caule scilicet hexangulo] ab imo caule ad summum paulatim decretescentia, & pediculis sensim brevioribus fusca. Ex unicuiqueque fere folio finis, ab imo fere ad summum, pediculus emergit palmaris circiter, C. Bauhino lavis, Clusio verò & Columnæ hirsutus, cujus circa fastigium foliola bina exigua conspiciuntur, supra que extremis pediculi cæminæ *flores* hærent complures [tres vel quatuor Col.] luteæ, Pisi minimi magnitudine, concavi, hiantes, quinque brevibus lacinis ora divisa parum habentes, apicibus interdum intus luteis, [tenet stylo cum staminibus emergente] Arbuti foliorum admodum similes Col. basin habentes luteo-viridem, quinque, foliolis constructam: quibus succedunt oblonga *pericarpia*, in acutum desinentia, Scrophulariæ humilis [capituli Hyperici familia J. B.] in quibus humilis *femina*, minuta & nigra continentur, Capitulum acuminis filamentum capreoli instar insidet.

Locus.

Maio floret, ac etiam Æstate, & Autumno perficitur, deinde iterum ex radice germinat. *Cal.*
In valle Campoclaresium atque etiam supra Matsum umbrosis Septentrionalibus, nivosis locis
invenit Columna; postmodum etiam in Æquiculatorum montibus, in villa *Plagis* dicta.
Quatuor celeberrimi omnium Botanici, Carolus Clusius, Bauhinus uterque & F. Columna hanc
plantam diligenter descriperunt, & eorum descriptionibus hanc nostram composuimus.
Galaeopsis altera luteo-pallida Park. huic plantæ eadem est.

- * 7. *Scrophularia Cretica* 1. Clus. *Cretica latifolia* Park. *Indica* Ger. *Ser. foliis Filicis modo laciniatis vel Ruta canina latifolia* C. B.

Clus.

Huic *folia* initio prodeunt humi expansa, Scabiose primis foliis non valde dissimilia: deinde se-
quibetibus affurgit *caulis*, quadrangulus, cavus, viridis, angulis purpureiscentibus, interdum etiam
totâ eâ parte quæ Sole illustrata est purpureus: cuius infimam partem ambiunt longè ampliora *folia*,
in multas lacinias divisa, ex adverso nascentia, deinde reliquum caulem alia, quæ alata sunt, & Fi-
licis aut Alektorolphi foliorum instar ferè, multis laciniis prædita, quæ rursus in alias longè mi-
niores, & in ambitu serratas secantur. A medio caule ad summum ex alarum sinu nascuntur rami
etiam quadranguli, minoribus foliis præditi, & illi similiter in alios ramulos divisi, sustinentes *flor-*
culos instar utriculorum cavos, Scrophularie vulgaris floribus non ab similes, ex flavo viridescens, sex
foliis constantes, quorum bina infima valde sunt exigua, & infernè aliquantulum reflexa, quæ in
lateribus sunt, paulo quidem altius arcuoluntur, & suprema parte aliquantulum purpureascent; sed bina
superna majora sunt reliquis, & quadammodo reflexa, purpureæque ex atro coloris, paucis & brevi-
bus *flavis staminibus* ex umbilico prodeuntibus. *Radix* pollicaris penè crassitudinis est, in multas
fibras divisa, candicans coloris.

- * 8. *Scrophularia foliis laciniatis* C. B. Prod. *Scrophularia Indica* Park. *An Scroph. Indica capitulis maximis* J. B?

C. B. prod.

Caule est crasso, striato, subrubente & levi: *foliis* atrovirentibus, levibus, tenuibus, oblongis pe-
diculis donatis, inferioribus palmariis, foliorum Raphani, in laciniis quinque oblongas,
crenatas, divisis: ex quorum sinibus *folia* minora, etiam laciniata, prodeunt. *Floræ* est magno,
elegantissimo, croceo inferiore parte, intrinsecus rubro.

Hujus ramulum duntaxat accepit descriptionis autor C. B. nomine *Scrophularie Hispanice* non
scripserat.

Adde ex Parkinsono, *Ramulus* hujus crassus esse, sed infirmus & humi plerumque hinc inde strato,
geniculis crebris interceptis: *capitula* majora & duriora quam in quavis alia Scrophulariæ
specie: *radicem* crassam fibris comosa, postquam planta semen dederit marcescentem, aliàs
durantem.

9. *Scrophularia altera Ruta canina dicta* Park. *Scroph. Ruta canina dicta vulgaris* C. B. *Ruta ca-*
nina Lob. Ger. *Scrophularia tertia Dodonæo tenuifolia, Ruta canina quibusdam vocata* J. B.

J. B.

Radicem habet longam, simplicem, mediocriter crassam: *caules* cubitales, striatos, teretes, ferè
nigricantes, medullâ fungosâ plenos, ramosos, per quos *folia* oblonga, angusta, profundè lacini-
ata, graviter odorata: flores eo ordine dispositi quo in Scrophularia majore vulgari, copiosio-
res, parvi nigri; quos vascula excipiunt Scrophulariæ minora, acuminata, in duas carinas deli-
tescentia.

Ad Rheni ripas propè Basileam primò, deinde in Italia, Gallia Narbonensi, & circa Genevam
copiosè nascentem observavimus. Radice est diuturna.

- * 10. *Scrophularia Ruta canina dicta minor* Morif.

Morif.

Pedalis est planta, duplo minor priorè: *folia* multò tenuius dissecta: *flores* integri in fundo,
quinque laciniis in margine divisi, *stamina* & *stylus* admodum brevia, ex ipsorum fundo orta ha-
bentes; quibus fasciculis succedunt *capsule* omnium minimæ, bifidæ, virides adhuc arcè junctæ
& stricte unitæ, pyramidalem exhibentes figuram, acumine pungente præditam, sed exciccata sponte
aperiuntur & *semina* plurima, reliquarum minoræ effundunt.

- * 11. *Scrophularia Scordonia foliis* Morif. *Lustrica* Hort. Leyd.

Morif.

Ad altitudinem bipedalem ascendit, caule quadrato, crebrisgeniculis intercepto & in multos ra-
mulos brachiato. Ad singula autem genicula bina è regione apponuntur *folia* mucronata, serrata,
scabra, Salviæ sylvestris instar, quibus adeo similia sunt, ut antequam flores & semen producat,
pro Scordonia haberi possit. *Florum* formæ unicuique pediculo inintertem, integrum in fundo, quin-
quefariarum in margine partium, laciniis quatuor ferruginei coloris, infimâ viridescens: ex fundo folo-
ris exeunt quatuor *stamina* subviridia, perbrevia, unâ cum stylo ejusque apice ejusdem coloris.
Hiis deciduis succedunt *capsule* pyramidales, mucronatæ, adhuc virides arcè ibi invicem junctæ,
exciccatae

exciccatae apertæ, inq. singulis cellulis *semina* continentes minuta, subfusca, cæterarum suar fortis more.
De loco, florendi tempore & duratione nihil habet.

- * 12. *Scrophularia Sambuci folio* Park. *Sideritis Sambuci folio* Alpin. exto.

Park.

Caules affurgit pluribus, quadratis, concavis, duos tréve cubitos altis, *foliis* aliquot alatis geniculis
excurrentibus cinctis, è pinnulis aliquamultis conjugatim ad costam mediam adnexis, foliorum
Sambuci instar, compoitis, Sambuci insuper ferè odore. È foliorum sinibus ad caulem ramiformi
nodos, & summis caulis exeunt *flores* multi, concavi, nutantes, obsoletè rubentis aut purpurei colo-
ris; quibus succedunt *capsule* parvæ, rotundæ, nigricantes, acuminatæ, *seminibus* aliarum hujus gene-
ris amulis repletæ. *Radix* longa, fibris aliquot aucta.

Ex Hispania transmissa est. Parkinsono è femine nata. Biennio tantum vivit & perfectis se-
minibus arefcit. *D. More*, ad quem cum Patavii commorabatur semina ejus cum aliis rarioribus
transmisit Parkinsonus, eam Alpino communicavit. Locis umbrosis & humidis gaudet.

- * 13. *Scrophularia peregrina Telepii folio* non descripta Hort. Lugd. Bat.

CAP. V.

De Digitali.

Digitalis à flore Digitale seu Dactylothemac referente dicta est, nec aliò opus habet charactere
generico quam hujusmodi flore concavo, labiato, pendulo, cum vasculo bivalvi.

- A. 1. *Digitalis purpurea* J. B. Ger. *purp. vulgaris* Park. *purp. folio aspero* C. B. *Purple for-globe.*

J. B.

Est ubi cubitos duos superat Digitalis purpurea, *caule* pollicem crasso, anguloso, hirsuto, subrubente,
concavo, ex radice fibroso, amara. *Floræ* in thyrsi longioris morem, frequentes, ab uno caulis la-
tere penduli, brevibus hirsutis pediculis, quorum singulis est appositum foliolum acuminatum, cala-
thi aut Digitalis fartori munimentum effigiatæ, colore foris coccineo, exceptâ inferiore parte, quæ
propter nonnullam admixtam albedinem carneæ est, intus verò similior purpureæ, inferiore parte quæ
& longis pilis obfusa est) vericore albis maculis nigro guttatis: floribus basi penitus adnascuntur
stamina alba aut purpureascentia, contorta, quæ apices didymos crocos guttatos sustinent: *stylus* to-
mis purpureis ex hirsutis oblongisque pericarpis bivalvis mucrone protenditur, cui postea includum
consequitur semen minutum. *Folia* Verbaschi opinionem re-
ferunt sustinent, oblonga, in acumen desin-
gentia, hirsuta, in ambitu serrata, supernè atrovirentia, infernè incana: quæ ad radicem sunt longis
sustinentur pediculis, quæ in caulis nullo ordine posita, crebra. *Calix* floribus plerumque quinquefolius;
floris margo in quinque dividitur segmenta.

Anat solum areolatum.

Variat interdum floribus colore albo, sed rariùs; nam è millibus vix unam plantam reperies flore al-
bo insignem: hinc Digitalis flore magno candido J. B. alba folio aspero C. B. major alba Park. al-
ba Ger.

1. Parkinsonus alterius adhuc Digitalis albae speciei meminisse, quam *Dig. albam alteram seu mino-*
rem appellat, cui folia præcedenti quidem similia tribuit, verum minorâ paulò & breviora, obscu-
rius virescentia; *caulem* humiliorē vix tripedalem: *flores* minores: in reliquis conveniunt.

2. Digitalis major flore carneæ ejusdem Park. à vulgari purpurea, *foliis* paulò minoribus differt:
floribus quoque minoribus, dilutius rubentibus seu carneis.

3. Digitalis media flore luteo rubente ejusdem. Media est magnitudinis inter Digitales maximas
& minores: *foliis* luteis minoris aliquatenus emulâ, quam præcedentis minoribus, *floribus* longis,
angustis Dig. albæ alterius seu minoris ferè magnitudine, colore luteo aut basico, rubore velut per-
fuso, quem colorem fibis Catuncy appellamus, & in Aurantiis nonnullis consistit. Cum semen de-
derit radicibus arefcit, secundo plerumque à latrone anno.

Hæc Digitalis varietates, quavis accidentibus potius quibusdam quam specie à vulgari pur-
purea differre putem, nolui tamen omittere, ut Lectori integrum sit de his iudicium ferre.

Digitalis herba emetica est. Sumerferti Angliæ rustica turba hujus decocto febricitantibus purga-
tiones & interdum purgationes & vomitiones humidioribus alvo molitur. Lob. Ob.

Parkinsonus efficacem esse contra Epilepsiam affirmat, si duo ejus manipuli cum ziv. Polypodii
querent in cerevisia decoquantur, & decoctum propinetur. Qui enim viginti & sex annos continen-
ter ex morbo laboravit ita ut singulis mensibus bis tæve caderet, hujus decoctum penitus liberati
fuit, saltem per integros sequeles menses nè unum quidem paroxysmum sentierunt. *Verum medicamen-*
tum hoc resistentibus tantum convenit, siquidem violentè admodum purgat & vomitiones imminuit excitat.

Stomachis condicere titam & impolitam succumque ejus in augendo experientia compertum est.

Novi plures (inquit D. Batellus in MS. nondum edito) qui in strumosis tumoribus Digitalis
floribus valde confidunt, quos quidam in butyro Maitali, quos possunt immittentes aurant inosolan-
dos per altatem. Alii cum adipè porcino miscunt, & sub tæra decoquant per quadraginta dies,
utrique flores cum unguento reservant, una lineis inducunt & tibiioribus applicant: hoc tumori-
bus dissolvendis vel maturandis, ulceribus detergendis vel exsulis sufficere ferunt se expertos. Quin-
to & sexto quoque die Diacarthamo purgant, interim continue decoctum Herbe Robertianæ præ-
stant

bent: pars ulceris rubens parte unguenti tenuiori illinatur: pars autem crassior unguenti lineamenti imponatur, quod nunquam muretur. Sunt qui novella & primò erumpentia plantæ germina accipiant, eorūque succum expremunt in butyro coquant ad succi consumptionem, atque hoc novo fucco addito bis tervè repetunt.

N. 1. Oportet ut paratur sufficiens quantitas unguenti eo anni tempore quo flores haberi possunt, cum nonnunquam integer annus aut eo amplius ad curam perficiendam requiratur.

N. 2. Quamvis ulcera primò majora fiant nē metus, fiquēdem unguentum postquam humores omnes absumpserit & exsiccent, ea demum sanabūt & cute obducet.

N. 3. Unguentum hoc in Scrophulis humidis & purè manantibus præcipue utile est in ficis parum valet; sed ad Balilicon & præcipitatum confingendum. Habui ex relatione viri amicissimi, tum rei Herbariæ tum totius Medicinæ peritissimi D. E. Hulse.

Proverbium est Italicum *Avalda tutte le piaghe salda*, i. e. Digitalis sanat omnia vulnera.

2. *Digitalis maxima ferruginea* Park. *angustifolia flore ferruginea* C. B. *ferruginea folio angustiore* J. B. *ferruginea major* Ger. emac.

f. B.

Tres aut quatuor cubitos altus est *caulis*, mediocriter crassus, firmus, teres, levis, cujus scapus summus in alas aliquot scinditur. *Folia* Digitalis (subtute angustifolia: folius proxima, longa, angusta, acuminata, atrovirentia, [ex viridi caulescentia Park.] nervola, averfa parte subhirsuta, levi crenaturæ vestigio per ambitum incisâ alternatim caulî adnascuntur. *Flores* longa ferie thyrsoidæ dispositi, Digitalis purpureæ, breviores, rigidiores, foris toti hirsuti, ferruginei, intus eodem colore saturatiore, & stris variegato picti, labro productiore villosa dependente, in medio intus hiance, latentibus rubi superioris folii margine apicibus luteis: infidet autem floris recurva basis calycis stellato quinque radiis constanti. *Capitula* quam in vulgari purpurea minora *semine* minuto, fusco repleta.

Catalogus Horti Regii Paris. Digitalis ferrugineæ duplicis meminit, nimirum 1. *Latifolia*, cui synonymam facit Digitalem maximam ferrugineam Park. & 2. *Angustifolia*, quæ est C. Bauhini Digit. angustifolia flore ferruginea; J. Bauhini Digit. ferruginea folio angustiore. An hæc duæ species distent necisum, examinent alii: certe Dig. fer. fol. ang. f. B. in parem cum Parkinsoniana Dig. max. ferruginea altitudinem assurgit. Verum quicquid sit de ferruginea latifolia & angustifolia, dari duas Digitalis ferrugineæ species certum est, cum Tho. Johnsonus vir summæ fidei & diligētia, utramque vidit & descripsit:

Alteram majorem appellat, *foliis* inuis pedalisbus, atrovirentibus, venosis: *caulibus* tribulatis: *floribus* hiantibus, amplis, cum labello sursum inflexo.

Alteram Dig. fer. minorem; cui folia multo minora, angustiora, levia & intensius viridia: *caules* pedales; *flores* parvi, superioris coloris similes. Hanc apud Tradescantium vidit medio Julio florentem.

Hæc species caule est quadruplo humiliore quam superior, proinde eadem esse non potest quam J. Bauhinus describit, quæ in parem cum illa altitudinem assurgit. Quocirca vel tres dantur Digitalis ferrugineæ (quod non credo) species, nimirum 1. *Major latifolia*, quæ est Parkinsonii maxima: 2. *Major angustifolia*, C. B. f. B. 3. *Minor* Ger. emac. vel Parkinsoni & J. Bauhino descriptæ specie conveniunt.

Hic insuper addit Catalogus Parisiensis quartam adhuc speciem, viz. Digitalem latifoliam flore ferruginea minore.

3. *Digitalis lutea magno flore* C. B. *amplo flore* Park. *flore majore, folio latiore* J. B.

f. B.

Minor huic quam purpureæ magnitudo; nec dissimilis *radix*: *Caules* angulosi, nonnihil hirsuti: *Folia* angustiora, longa, internè nervis hirsuti rugosa, superne penitus glabra, atrovirentia, in ambitu crenata, sapore subamaro & acri: *Flores* Digitalis purpureæ pares, foris intusque hirsuti, sed colore, extra quidem dilute luteo, intus verò croco laturatiore languideque luteo vericoloris.

In montosis circa Genevam & in Germania invenimus. Floret Junio & Julio.
C. Bauhinus pro Ephemeræ Dioicodorum Columnæ hanc habet: verum Columna flores albos Ephemeræ suo attribuit, qui huic lutei sunt. Fortè tamen Columna colorem pallide luteum pro albo habuit; in floribus color interdum variat.

4. *Digitalis lutea vel pallida parvo flore* C. B. *flore minore subluteo, angustiore folio* J. B. *minor lutea* fove pallida Park. parad.

f. B.

Diorum cubitorum altitudinem aequat vel etiam superat, *caule* digitali, ramofo, lævi, ex radice pollicari emicante: cui alternatim adnascuntur *folia* ipathamam longa aut breviora, duas aut tres uncias lata, acuminata, in ambitu crenata, superne glabra, atrovirentia, internè herbida, subhirsuta: *flores* tanquam thyrsium longa serie effigantes, quamquam ortu diverso, eodem tamen ferè omnes vergunt dimidio minores Digitalis purp. Foribus, colore luteo in herbaceum languente, idque tamen intus quàm foris, labro intrinsecus villosi; locum unicuique ad pediculum folium acuminatum penitus glabrum est appositum. *Semen* in loculis bivalvibus aliarum hujus generis more. *Radix* fibrosa, perennis, nec ulla cœli injuria aut gelu vehementer facile corrumpitur.

In montibus circa Genevam, itémque circa Salernum & Neapolin in Italia copiosè provenit. Junio, Julioque mensibus floret.

C. Bau

C. Bauhinus aliam adhuc Digitalem angustifoliam luteo parvo flore in Prodrómo describit: quæ an aliter quàm partium omnium parvitate à præcedenti differat Lectori considerandum relinquo: Descriptionem ejus videat apud C. B. in Prod.

- * 5. *Digitalis Virginiana, Lysimachiae facie, foliis subrubentibus, flore violaceo minore* Morif. An Digit. Virginensis seu Americana serratifolia Hort. Paris. & Lugd. Bat?

Morif.

Caules promit bipedales, rububentes: quos ambiunt per intervalla ad singula genicula bina *folia*, mucronata, Limonii majoris primo ortu foliis haud abfimilia, ex adverso adnascuntur, quæ à caule perforari videntur adeò arctè eum cingunt. Ex alis ad genicula superiora enascuntur pediculi alios procreantes; quibus innascuntur flores calyce & forma Daelythocæ seu Digitalis minoris, nili quòd *folius* integer in fundo tantum, in margine quinquefariam sinuetur, ut in Nicotiana femina, coloris violacei: in fundo autem floris quatuor *staminula* arcuata latent, quorum singulorum extremo, aliarum Digitalium florum more duo apponuntur testiculi rubelli, lentiformes in superiore floris parte: est enim *stylus* propendens versus inferiorem partem luteus, lanuginosus. *Floribus* succedunt thæca bicipalares, in mucronem acutum bifurcatum desinentes, continentes in se semina minuta, infinita, cæterarum Digitalium more.

Floret Æstate, quæ eadem exeunte & ineunte Autumno semen suum perficit.

Foliorum situs & florum figura diversam à Digitali plantam arguit.

Tempus.

CAP. VI.

De Pediculari seu Crifta galli.

Pedicularum Lobelius scribit vocari hanc herbam, quòd facultatibus sit virosis, pratis infesta, & pediculis hostis. Contra Dodonæus Pedicularum ab effectu nominat, quòd pecori ac jumentis, quæ in pratis ubi hæc provenit pascuntur, pediculorum copiam signat. Mihi hujusce herbe folia, pediculi tergo rugis suis perquam similia sunt, & inde forte nomen.

Noxæ hujus generis sunt præter flores galeatos & vacillum bicipalare, florum calyces tumide & velut inflatæ folliculos seminum occultantes, *Semina* compressa.

- A. 1. *Pedicularis fove Crifta galli lutea* Park. *pratensis lutea vel Crifta galli* C. B. *Crifta galli* Ger. *galli fovea* J. B. *Yellow-rattle or Cock's comb*.

E *radice* parva, alba simplici, furculos ad latera emittente, non altè in terram demissa *caulis* assurgit plerumque singularis, pedalis, rigidus, levis, quadratus, rectus, tenuis, inanis nigris non raro maculis & lituris variis, & versis supremam partem purpurascens, in ramos aliquot divisus, quos adverso situ posita bina semper ambiunt *folia*, sine pediculis, lata basi, exinde sensim angustata ad apices usque, longitudine digitali, acuta, per margines dentata, cristam galli imitantia, venis insignibus à medio ad singulos dentes hinc inde excurrentibus. E foliorum sinibus ramuli exeunt per paria fere duo adversi. In sinibus caulibus & ramulis conferti & spicam mentientes *stipules* è foliorum pariter sinibus singuli singulis exeunt, brevibus admodum pediculis; *calycibus* turgidis, compressis, in quatuor acuta segmenta summo margine incis. *Flores* monopetali, flavi, cucullati, stylum tenuem & quatuor stamina cum suis apicibus occultant. Delapso flore calix in majorem longè velicam intunescit, & vacillum feminale amplum, compressum intus continet, in duo locumenta per medium divisum, & *semina* plura, compressa, margine membranaceo cincta, colore pulvereo continens. Seminibus maturis illico dehiscunt vascula membranacea, & cum exicantur lucida fiunt.

Floret Junio, & semen brevi maturat, quòd statim effundit, & mox radicitus exarescit ante fructum.

In pascuis præsertim sterilibus exit, non rarò & in arvis, utrobique inutilis & vitiosa, ut rectè Lœus.

J. Bauhinus.

2. *Crifta galli mas* J. B.

A femina differt statura & altitudine, interdum sesquipedali: caule robustiore, foliis latioribus: *floribus* multo majoribus; summitatibus magis abscissentibus, utriculis hirsutis.

Hanc in pratis circa Genevam unà cum femina observavimus. In Anglia nondum invenimus. Lœus.

3. *Crifta galli spicata flore luteo magno* Messanenjis.

Radice est furculosa, annuà tamen: *caule* cubitali aut etiam altiore, recto, firmo, quadrato, nonnihil lanuginoso. *Folia* plerumque bina ex adverso sita sunt, longa, angusta, pallide viridia, rarius & majoribus circa margines dentibus, extantibus velut laciniosis, incisâ, Crataegoni Euphrosynæ facie foliis similia. Spica florum in summo congesta, grandis, quadrata, lanuginosa, & nonnihil etiam viscosa. *Flores* lutei, amplii, cucullati, figurâ florum Ladani segetum, ex utriculis latis amplis, vasculum feminale bivalve claudentibus. *Semen* non observavimus. Columnæ arenæ instar minutissimum est, copiosum flavum.

U u u

In

In lateribus montium Messanae imminuentium hanc & sequentem invenimus, Maio mense in statu & vigore.

4. *Trinago Apula unicalis, variegata* Col. *Crista galli spicata flore vario ex albo & purpureo.* An *Antirrhinum folio serrato* J. B?

Præcedenti simillima est, in his præcipue differt. 1. Quod minus procera sit: 2. Quod caules in ea & aliquando etiam foliorum margines rubeant. 3. Quod flores minores sunt & diversi coloris, cuculli v. g. rubent, labia in medio alba, ad margines rubore diluuntur.

F. Columna hanc plenius & exactius describit: Herba est unicalis semper, ab radice singulari prodiens, caule pedali aut ad summum sesquipedali, quadrato, hirsuto, albescente aut purpurascente, foliis cincto ad intervalla digitalia ex adverso binis sine petiolo hærentibus, angustis, oblongis, obtusis, crassis & carnosiss, ex viridi albicantibus, hirsutis, raris dentibus serratis, in medio caulis majoribus, triunciali longitudine. Summo cauli insidet spica quadrata, cristatis foliis rotundioribus, hirsutis, densis, Eufragia vulgaris similibus constructa; ex quibus flores galericulati, magni admodum proportionem plantæ latis barbulis, albis, pallentibus, capitulis verò purpurascensibus hirsutis, ex quibus luteum flammam veluti dens exerit, &c.

Cum priore, à quâ fortasse non differt specie.

- A. 5. *Pedicularis pratensis rubra vulgaris* Park. *pratensis purpurea* C. B. *Pedicularis* Ger. *Pedicularis, quibusdam Crista galli flore rubro* J. B. *Æd. Hattie.*

f. B.

Flores ut in Crista galli vulg. & vesiculosi laxis, glabris emicant, verum non ita compressi, canalculatis, tantillum cum multo virore rubescentibus: colore sunt rubro, rarius carneo aut albo, lacinia superiore rostrata, apices luteos quatuor bina cavitate insculptos stylumque purpurascens finis suo occultante, inferiore seu labello in tres lacinias circinatas profundè inciso. Folia cum Filipendula nonnihil habent simile, at longè minora, minutiusque incisa, colore viridi vel spadiceo, in caulibus angulosis, concavis, palmatis, aut dodrantalibus, infirmis. Radix nonnihil amaricat, alba, rugulosa, formâ radicem Petroselinis vulgò dicti, minimi digiti crassitudine vix attingens, in crassiusculas fibras dividit. Ex summa poro radice exoritur lata, crassa, in mucronem desinens, per ambitum serrata, est quorum sinu reliqua folia cum caule emergunt. Sic & primogenite plantæ folia prima Dryopteris, æmula formâ & lacinis, ut etiam aliquos fallere possit. Cæterum semen fuscum, rotundum in vasis magnis falcatis, in rostra desinentibus.

Locus.

In pratibus, pascuis & ericetis, locis humidioribus, abundè exit per totam Angliam.

- A. 6. *Pedicularis palustris rubra elatior.* An *Pedicularis campestris prior species* Trag?

Hæc præcedens plus duplo major est & elatior, caulibus firmis, erectis: Differt quoque & floribus calicibus, quæ in hac subhirsutæ sunt minisque turgidæ quàm in illa, & ipsi etiam seminibus, ut conferent paterit.

Locus.

In locis palustribus & aquis provenit.

Alectorophorum tertium Clus. huc refert; ejusdemque genus alterum ad præcedentem: nam & nota omnes conveniunt: & Clusius eam propè Londinum collegit, ubi certo certius non alia occurrat species.

Hujus herba (si Trago fides) inter cætera pabula à pecoribus devorata pediculorum in illis ingentem procreat copiam, quo morbo vix tandem citra magnum periculum liberantur.

7. *Crista galli montana, floribus pallidis in spicam congestis.*

Radix ei simplex, alba, paucis fibris donata, magnitudine & figurâ radicis Tragopogi, nisi quod longior sit, sapore non ingrato Nicotia Avellanæ, paullo amariore. Folia ad radicem unum vel duo, alata ex pluribus pinnarum conjugationibus Filices ferè in modum composita, inferius hirsuta, in acutum desinens, singulis pinnis ad margines serratis Cristæ galli vulg. luteæ folia benè imitantibus, viridis ad luteum tendentis. Caulis ab eadem radice singulari, dodrantalis aut pedalis, teres, firmus, nonnihil hirsutus, intus concavus, [minimè ramulos quantum memini] spicam in summitate gestans palmarem florum dense stipatorum, pallide luteorum, Cristæ vulg. luteæ similibus, nili majores essent & vix sese aperirent, & calyce ventricolo, pentagono emicantium, pediculis nullis. Ad singulos flores singula habentur folia iis quæ ad radicem similia, superiora tamen in spica pin-nata esse desinunt, suntque Pedicularis vulg. lut. foliis persimilia. In calice lateri feminis conceptaculum tubinatum, seminibus minutis, rotundis repletum. Unicum plerumque habet hæc planta in caule folium infra spicam.

Locus.

In summis jugis montium altissimorum Maximum Carthusianorum cenobium circumdantium invenimus. Differt autem tum à Pediculari majore Dalechampii J. B. tum à Pediculari bulbosa ejusdem.

- * 8. *Pedicularis major Dalechampii* J. B. *Alpina Filicis folio major* C. B. *major Alpina* Park.

Dalechamp.

Filipendula Alpina affinis est, radice foris nigra, Napi modo gracilescens, rugosa, nonnihil furculosa: caule ferme cubitali, virgato, unico & foliis Filicis, in longo pediculo ordine collocatis, per ambitum crenatis, exente per caulem alternatim unoquoque foliorum pediculo: flore pallido, picatim

catim in summo caule congesto, semine copioso, in latis corticosis vasis incluso, Alyfi modo.

In vertice montis aurei Gergobæ Arvernorum propinqui gignitur. Dalechamp.

A præcedente differt radice foris nigra; foliis in caule pluribus, alternatim positus: vasculo seminiali lato.

Locus.

- * 9. *Filipendula montana altera* C. B. *montana mollior altera* Park. *Alectoropholus* 11. Clus. hift.

Clus.

Sequenti per omnia ferè simile est, sed longè mollius, cujus flores modo pallidi modo purpurei sunt: radix etiam crassa, & fibras Asparagi radicibus similes agens.

Non in summis tantum Alpibus, sed & in inferioribus uliginosisque pratis nascitur.

Locus.

- * 10. *Pedicularis bulbosa* J. B. *Filipendula montana flore Pedicularis* C. B. *Filipendula montana major albidia* Park. *Alectoropholus Alpina major* 1. Clus. *Filipendula montana* Ger.

Complures ab una radice emittit caules cubitales, minimi ferè digiti crassitudine, laves, concavos: in quorum cacumine flores multi, acervatim congesti, oblongæ spicæ instar, quemadmodum in Orchidibus; cucullati, Pedicularis, majores, & calyculis pentagonis inter minutura folia prodeunt, exalbidio colore. Folia palmatis nixa pediculis, pinnata, Filipendulæ diffusâ, itatim ex radice prodeunt, qualia per caules pauca, præterquam in summitate, ubi florum spica incipit, quo loco satis sunt frequenta: Floribus succedunt mucronata capitula maturitate delascencia, semenque ostendentia exiguum inæquale, cineracei coloris. Radices capillaribus fibris intertextæ, multæ, principio angusto, sensim extuberantes, multum Filipendulæ radicibus cedentes. Vestigia veterum caulium demonstrant non esse annuum stirpem.

An Herba foliis Asplenio similis *Gefn. m. fr?* Radicibus tuberosis, & caulibus ab eadem radice pluribus à Pediculari montana nostra. differt.

- * 11. *Pedicularis Alpina lutea* C. B. Park. *Alpina, flore luteo, radice nigra* J. B.

Lugd.

Hæret radice crassa, nigra, multifida: folia exinde profert longo pediculo nixa, quæ foliis multis constant, toto ambitu minutissime incisæ ex adverso sitis ut in Filipendula, quæ causâ nominis fuit [Filipendula Alpina Lugd.] Caulis pedæ altior flores luteos spicatis ferè congestis in vertice sustinet, quibus delapsis vascula succedunt oblonga, Antirrhini loculis similia, minuto semine plena.

Eam gignunt summa Alpium juga.

Descriptio hujus plantæ imperfecta: Differt à Pediculari montana nostra, radice nigra, & foliis in caule pluribus (nisi pictura fallat) & minutissime ut in Filipendula incisus.

Locus.

- * 12. *Crista galli umbellata* C. B. prod. *galli lutea umbellata* Park.

C. B. prod.

Radice est tenui, parva; caule palmo parum altiore, tenui & erecto: foliis paucis, unciali longis, angustis, per ambitum crenatis: Caulis summo flores plures, quasi in umbella dispositi, triplo majores & latiores quàm in vulgari, quibus valvulæ late, membranæ, semen continentes succedent.

In Castiliæ agris collecta fuit.

Locus.

- * 13. *Crista galli angustifolia montana* C. B. Park.

C. B. prod.

Caulis est cubitali, anguloso: foliis oblongis, angustis, acuminatis, margine crenatis, binis sibi ex opposito correspondentibus; ex quorum alia foliola minora prodeunt, & plerumque cauliculus unam alteramve unciam altus, minutissimis foliolis cinctus: ipse verò caulis in ramis semipalmatis, etiam majores, dividitur: quibus flores pallidi, eo quo in vulgari ordine, sed longè minores insident, quibus valvulæ semen latiusculum includentes succedunt.

Hæc in montibus urbi [Basilæ] vicinis reperitur.

Locus.

C A P. VII.

De Euphrasia seu Euphrosyne.

Euphrasia (inquit Dalechampius) dicta est hæc herba, quia oculos juvat & delectat, quam vocem imperiti lingua Græcæ depravantes in Euphrasiam verterunt. Hunc refutat J. Bauhinus, quia nihil de hac herba apud veteres Græcos aut Latinos occurrit.

Hujus notæ sunt folia venosa serrata, semina albicantia.

- A. 1. *Euphrasia* J. B. Ger. *vulgaris* Park. *Officinæ* C. B. *Epe-bright*.

Plantula est palmaris aut sesquipalmaris, radice simplici, tortuosa tamen seu huc illuc reflexa, fibris paucis majusculis donata, lignosa, albâ caulibus teretibus subhirsutis & in apicis purpurascens

lcentibus, ramosis, ramulis crebris è foliorum alis exeuntibus, caulem medium interdum longitudine superantibus. Sunt autem folia bino ordine in caule adversa, sine pediculis adnata, Chamædrys aut Alfines chamædryfolia, saturo viriori splendentia, rugosa, dentata, averfa parte hirsuta, sapore pingui & subamaro. *Flosculi* in foliorum alis singulis singuli è calicibus quadrupartitis sessilibus exeunt, pulchelli, lactei, purpurantibus lineis intus striati, labello in tres bifidas lacinas diviso, & macula flavâ in medio picto; galea reflexa pariter bifida staminula aliquot occultat. Flori succedit *vasculum* *feminale* oblongum, compressum, bivalve, in duo loculamenta divisum, *femina* intus plura oblonga, cinerea continens.

In pascuis sterilioribus, vulgatissima, post mediam ferè æstatem in Autumnum usque floret.

Euphrasia quoque modo sumpta, seu in pulvere redacta, & cum vino albo pota, seu per se sola masticata & deglutita, seu succus ejus expressus, aut aqua destillata videndi potentiam mirifice roborat & adauget, debilem aut amissam reparat & restituit. Inflammationibus & caliginis oculorum adhibetur tula, & imposita, aut succus ejus oculis inditus, sed præcipue aqua destillata.

Fit ex Euphrasia, autore Arnoldo Villanovano, vindemix tempore vinum, cujus usû sœnum etiam oculi rejuvenescere feruntur, &c.

Casp. Hofmannus usum ejus despiciabilem facere ait incertitudinem herba, quodq; Arnoldus alius, usum ejus restringit ad pingues & pituitosos. Et quod ad vinum attinet male illud cessisse socio & comitioni suo Pena scribit. Nec mirum, non enim curat quamvis caliginem, sed illam quæ est à frigidityte, neque hanc omnem, sed positivè à pituita. Calidam enim & siccam esse plantam offendit gustus, qui amarorem quandam præ se fert. *Casp. Hofman.*

Verim si oculorum caliginis conducit, non illud efficit calore aut siccitate: multa enim calida & sicca oculis non possunt, sed vel tenuitate partium, vel specifica quadam proprietate. Tenuium autem esse partium vel illud argumentum est, quod Tragus vino decoctam ac calidam propinatam morbo arguto utilissimam comperit.

Æ Macis ꝑ. Euphrasie ꝑij. Fiat pulvis subtilissimus. Dosis factis debitis evacuationibus ꝑij. Valet ad Scotomiam & imagines. Maroldus pulverem Doctoris Helidai appellat. Dodonæus semen feniculi & faccharum addit. Fuchsius in catarractis & suffusionibus commendat.

Fabric. Hildanus Autor imprimis celebris & fide dignissimus *Centur. Epist. 103.* tantum esse ait Euphrasie in imbecillitate visus vim atque efficaciam, ut ejus ulum septuagenarios quosdam propter vigilas & studia plurima amisso visu, in decrepita ista ætate cum recuperâsse observaverit. *D. Tancred. Robinson;* qui oculistis quos vocant tum in Anglia, tum in transmarinis regionibus herbam ipsam exhibere tum in acetariis, tum in jusculis, tum etiam panis incoctam & potui ordinario insulam, extrinsecus autem in collyriis, & fomentis applicare adnotavit.

* 2. *Euphrasia latifolia* Col. part. 2. *foliis Lini angustioribus* C. B. *minima* Park.

Folia huic longè exiliora & angustiora sunt quàm Lino. Tota planta non excedit dodrantem cum radice. Vulgari Euphrasie flore, fructu, semine ac sapore similis est.

A. 3. *Euphrasia pratensis rubra* C. B. *Euphr. parva purpurea* J. B. *Cratægonon Euphrosynes facie* Ger. *Euphrasia pratensis rubra major* Park. *Red meadow Eye-bright, or Eye-bright Cow-wheat.*

Eradicè alba, lignosa, tenui, huc illuc reflexa, nunc simplici, nunc multiplici seu in plures fibras (parva *caulis* exurgit dodrantalis aut pedalis, firmus, teres, qui tamen quadratum simulat, lanugine brevi subhirsutus, solidus, ab imo statim ramulosus. *Folia* digitum longa, angusta [nam circiter tertiam partem digiti lata] à basi ad mucronem sensim angustata, nervola, nervis seu venis admodum confpicuis, denticulis per margines rarioribus serrata, Pediculus in modum, bina in caule conjugati, absque pediculis adnata. *Floris* in summis caulibus & ramulis in longas velutas spicas digesti, singuli ex alis foliorum singulis egressi pediculis brevissimis, galeati, purpurantes aut carnei, rarius albi, labello trifido. *Calix* pro floris modo satis grandis, summâ parte in quatuor acuta segmenta divisus, vasculum feminale intus continet oblongum, Euphrasie vulgaris.

Inter legetes & in pascuis, locis præsertim humidioribus frequens oritur & post mediam æstatem floret.

A. 4. *Euphrasia lutea latifolia palmifris. Yellow Adarts Eye-bright. An Crisæ galli affinis* *planta Romana, seu Crisæ galli major Italica* J. B?

Cratægonon Euphrosynes facie aut Crisæ galli non admodum dissimilis est. *Radix* ei simplex, alba, sapore nullo insigni: *Caulis* pedalis, teres, hirsutus. *Folia* in caulibus nunc bina ex adverso, nunc alternatim adnata absque pediculis, è lata basi in tenuem mucronem sensim desinentia, sescunciam longa, per margines dentata, rugosa. Ex alis foliorum emergunt *floris* Fistularis, galeati, flavi, labello latiusculo, & in tres lacinas diviso, è calice oblongo, striato, in quatuor segmenta expanso. *Vasculum feminale* oblongum, in binas cellulas divisum, gestans in apice stylum prælongum a flore residuum. *Semen* exiguum, rotundum, rufum. Tota planta, cum in statu est, glutine quodam seu lentore viscoso madet.

Floret Julio & Augusto. In agri Cornubiensis occidentaliore parte, ad rivos & in palustribus copiosè provenit: invenimus & in agro Staffordiensis. Planta hæc Euphrasie semen non habet. Nondum descriptam putamus, quod mirum, cum in Cornubia adeò frequens sit. *Crisæ galli affinis* J. B. diversâ videtur.

A. 5.

A. 5. *Cratægonon foliis brevibus obtusis Westmorlandicum. Short-leaved Eye-bright Cow-wheat.*

Radix huic (ut putamus non descriptæ Euphrasie speciei) alba, dura, fibris majusculis prædita, & (ut mihi videbatur) repens. *Caulis* semipedalis, gracilis, erecti, rigidi, non ramosi, nonnihil hirsuti, fragiles. *Folia* per paria sine pediculis caulibus adnascuntur, figurâ & magnitudine Alfines Chamædryfolia, rugosa, per margines dentata, viridis ad cinereum tendentes, & nonnihil splendentia. *Floris* in summis caulibus ex alis foliorum exeunt, brevibus pediculis nixi, figurâ florum *Crisæ galli*, tubo longiore, colore fœdè purpureo, calice quadripartito; quibus succedunt *vascula* *ventricosa*, in binas partes impressè lineâ divisa. *Semina* albicantia Cratægoni. Sapor plantæ acris nonnihil & amarus.

Prope Otore vicum in Westmorlandia, juxta rivulum, qui decurrit secus viam, qua inde Crosbeia itur. Post mediam æstatem floret.

6. *Euphrasia pratensis lutea* C. B. *prat. major lutea* Park. *Coris Monstrellana lutea* J. B. *Enf. lutea montana angustifolia major altera* Col. *Yellow narrow-leaved Eye-bright.*

Col.

Caulis est singulari, cubitali, tenui, lignoso, ferè rubente, quadrato sed obtusis angulis [J. B. rotundo] *foliis* cuneato angustioribus, Lino aut Hyslopæ paribus, crassius, per ambitum rarioribus densius, tenuis f. serratis, per rariora genicula binis calicibus herentibus: ex quibus alæ [ramuli] utrinque cruciati, æternis vestia oppositis binae panduntur oblique, oblonga, admodum caulis & plantæ proportionem: à quorum medio ad summum usque densi flores uno versu disponuntur duplicati, galericulati, galericulati, doorum spectantes, ex utriculis prodeuntes, sed colore luteo saturato seu aureo oculis recreantes. *Semina* perfricti Octobri mense, Euphrasie similia angulosa candida, quæ pericarpis siccis atque defluentibus ab imo incipiunt decidere.

Serius post mediam scilicet æstatem florere: atque durat hyeme lignosa planta, sicca, foliis nuda, acuminibus tantum racemosis adherentibus. Sapore amaro, adstringente, & extergente, linguam exasperant gustantibus nobis visa sunt Col.

Primo eam invenimus in Germania, non procul Aldorfio Norimbergensium Academia, deinde Locum: in Hetruria, tandem in Narbonensi Gallia.

* 7. *Euphrasia pratensis Italica latifolia*, C. B. *pratensis minor purpurea* Park. *Euphrasia tertia non scripta* Col. *The lesser broad-leaved purple Italian Eye-bright.*

C. B. *prol.*

Radice habet lignosam, parvam, nigricantem, in tenues fibras divisam: *caulem* semipedalem Col. Bauhino palmarem aut minorem, quadratum, rubentem, leviter hirsutum, sepius simplicem, aliquando statim ab exortu in duos, rariis plures parvos ramulos divisum: quem *foliis* pauca, crassa, hirsuta, rotunda ferè, & bina adversa, in crenas profundas, inferiora quidem quæ minora in ternas, superiora verò in quinque sensuè divisa sua basi cingunt.

Floris è foliorum sinu, aliquando à medio caule, aliquando tanquam ex spica comavè, ex utriculis velut oblongo calice prodeunt bini, galericulati, purpurascèntes, quibus *semen* oblongum angulosum candicans in utriculis succedit. Amaro est sapore. Ubi nascitur ita frequens invenitur, ut humum tapeto operam purpureo inspicere videaris. Annuæ est planta. V. *Botan. Monsp.* Variat in calidioribus regionibus v. g. in Apulia & Cirinola in pratis & pascuis Floris colore atque etiam comâ albâ: in frigidis locis collumque pratensis herbois florere est semper purpureo. *Varietas.* In via Romana, etiam Romæ in monte Testaceo provenit, passim etiam in Castilia, maxime circa Esvoriam reperitur. Circa Monspelium ultra pontem Sellæ novæ juxta viam qua itur ad pagum S. Jorâ in sterilibus istis locis dicitur *Garrigue* Maio mense florentem invenit D. Magnol.

* 8. *Euphrasia Italica latifolia altera* C. B. *purpurea latifolia* Park. *major sive strigosa purpurea latifolia* Col. *The greater broad-leaved purple Eye-bright.*

Col.

Radice est tenui, inorta, lignosa, bifurcata vel magis divisa: *Caulis* sesquipedalis, quadrato, hirsuto, subrubente, per genicula, digitalibus intervallis, *foliis* vestito unciam longis, latis verò tertiam illius partem, in acutum desinentibus, per ambitum serratis: ex quorum sinibus à medio ad summum usque *Caulis* alæ [ramuli] surgunt utrinque, oblique parum, minorioribusque foliolis ornati, quibus summa parte à medio usque densi *floris* insunt uno versu dispositi, ex alternatis tunc foliolis prodeuntes, galericulati, purpurascèntes, ex utriculis emicantes hirsuti, non dissimilibus cæteris; quibus *fructus* succulentum crassiores, multique congeneribus oblongi, *seminibus* turgidi angulosi, candidi, parum vulgari majoribus, quæ Septembri & Octobri mense perfriciuntur.

Augusto flore, amaro tula sapore. Equicolum collum semitis & Quiercetis, depressioribus etiam locum, an locis, umbrosis atque humidentibus gudet.

* 9. *Euphrasia lutea Alsinifolia radice squamata* C. B. *Anonymos radice Dentaria* Col. *Euphr. lat. minor radice squamata* Park.

C. B. *prol.*

Radice est velut bulbosa, alba, ex quatuor crassiusculis squamis coagmentata: *caule* pedali, ali-quando palmari, lavi, cavo & ramofo, ramulis ex alarum cavis prodeuncentibus, quem *folia* bina petiolis

petiolis carentia basi sua fitu adverso cingunt, Alifnes Trixaginis foliis formâ familia, sed acutiora. Flores lutei, Euphrasie floribus respondentes: quibus succedit semen nigrum rotundum, in apicem exiguum desinens, quod geminum parvo petiole infidet.

L. C. III.

Hæc montosis alperis & humidis gaudet. In Alpibus Helveticis & Austriacis, inque Pyrenæis montibus invenitur.

Semina quæ vocat *vassa* feminalia fuisse existimo; aliâ ab hoc genus minimè pertinet.

Dentaria Buguloides radice globosa Mentzel. eadem videtur præcedenti.

Mentzel.

Altitudine sua & foliis Bugulam luteam mentitur; at radice Dentariæ est, globosa, squamulis tantum denticulis murum alabastrinis circumcirca referta. Ex hac cauliculus nunc unus, nunc plures & in ramulis divisi exurgunt quadrati, ad singula internodia foliola Chamedryos bina bifida opposita sustinent. Ex horum alis *foliis* erumpunt aurei, oblongis calycibus in quinque foliola divisis, florum Euphrasie formâ. Eos sequuntur *pericarpia* rotunda, in quibus semen observare non licuit.

L. C. III.

Collegit hanc Mentzelius mense Maio in Alpium quodam excellissimò & prærupto jugo dimidi. Germanico ab oppido Mittenwald dicto mediâ viâ inter Inspruck & München.

* 10. Euphrasia purpurea minor C. B.

Mag.

Ex parvula radice fibrosa caulem emittit sæpius palmo minorem. Folia per caulem rara sunt, ex intervallis bina caulem cingentia, oblonga, rugosa, satis profunde crenata & leviter hirsuta: in summite spicam florum producit, qui bini semper oppositi nascuntur, purpurei, & Antirrhini flouculos imitantes: labrum superius triparticum est tribus punctulis albis notatum. Succedunt floribus longi utriculi, semine minutissimum subrufo pleni. Annua est planta. In feminis colore descripto C. B. nostræ non convenit.

L. C. III.

Maiò mense florentem invenit descriptionis autor ultra pontem Salenovæ, juxta viam quâ itur ad pagum Saint Jorâ in sterilibus illis locis dictis Garrigues.

Semina non sunt Euphrasie sed Antirrhini, quorum & florum convenit.

C A P. VIII.

De Melampyro seu Tritico vaccino.

Mελανύργον à μέλας & ὄργον. Ex tritici enim mutatione nascitur Melampyrum, ut ex melino nigrum fiat, teste Galeno. Nos ejusmodi in plantis specierum transmutationem dari non concedimus. Ceterum Melampyrum dictum putamus, quod semen ejus trineum referat magnitudine & figurâ, colore nigro differat: Cum autem inter segetes tritici frequens nascatur, ejusque grana triticeis expenunero admixta sint, hinc orta occasio fingendi ex tritici mutatione nasci.

Triticum vaccinum dicitur quod gratus pastus sit bobus & vaccis faginandis.

1. Melampyrum multisive Triticum vaccinum J. B. Melampyrum purpurascens comâ C. B. purpureum Ger. Cratægonon flore vario Park. Common purple Cow-wheat.

J. B.

Lignosa est & exigua radiculâ, aliquot confimilibus fibris donatâ: ex qua surgit caulis singularis, quadratus, hirsutus, purpurascens, multis alis concavus: Folia ex intervallis ex adverso posita, Linariæ alia, alia lata & profunde laciniata, alpera, atro-virentia: at quæ in supremo thyrsio sunt crebriora existunt, breviora, latiora, digitata, hilari purpurâ tincta: ex quorum alis galeati flores exeunt, subhirsuti, casside purpurante, labello luteo, rubore confuso, cervice penitus lutea, reliquo tubulo purpurascens: quibus succedunt in capsellâ oblongâ, turgida, in bina loculamenta divisa, tegmine membraneo in aristam desinente breviusculam, obvoluta semina duo aut tria, triticeis minora, nigriora.

L. C. III.

V. J. B.

Inter segetes passim reperitur in exteris regionibus: in Angliâ, quod sciam, non provenit.

Melampyrum (inquit J. Bauhinus) nondum, quod sciamus, in medicina usum obtinuit, sed plerumque negligi solet. Scribit Clusius, eam in Occidentali Frisia seu Flandria parte (ubi copiosissimum) panem vitare, & atriorem reddere: quinimo eos qui eo vescuntur plerumque capitis gravædine tentari solere, non secus ac si lilio victassent. Ego semine hujus sæpius quidem panem tinctum observavi, sed nullum pravam saporem ei adferre deprehendi, nec insalubriorem à rusticis ideo haberi animadverti, nec eam ullo modo separare studeo. Quin & Tabern. qui admodum sapientem panem ait, se sine ullo noxiamento sape comessisse testatur.

Gratus pastus bubus & vaccis faginandis, ut non incongrue forsan Pabulum bovinum aut vaccinum quis nuncupare possit. J. B.

2. Melam.

2. Melampyrum caruleâ comâ C. B. caruleum Ger. Melampyro affinis Parietaria carulea quorumdam J. B. Melampyrum 4. Park. quoad Synon. Cratægonon flore vario quoad iconem.

Clus.

Quadrangulo affurgit caule, pedali, nodoso, villis quibusdam hirsuto; in quo alternatim ad nodos bina semper ex adverso nascuntur longa folia, secundum pediculum lata, & sensim in mucronem desinentia, aliquantulum villosa. Summus caulis & rami desinunt in foliorum comam superioribus minorum, ad pediculum laciniatorum, molliques lanugine pubescentium, coloris purpurei, nunc dilutioris, modo saturatioris elegantissimi & violacei: inter quæ bini sibi semper oppositi flores nascuntur, longiores concavi, aliquantulum hiantes, superiore labro nonnihil reflexo & villosa, inferiore latiusculo & deorsum propendente, coloris initio lutei, deinde omnino aurei, omnes tamen, licet æternis contrario situ nascentes antroforis exporrecti & spectantes. Radix candicans est, annua.

In sylvis montosis non longè à Gratianopoli, quâ inde ad max. Carthusianorum cœnobium Locui, itur.

Hanc cum primò invenimus Parietariam sylvæ speciosorem denominavimus, cui Caulis quàm in vulgari nostrate erectior, summitates purpureæ, flores pulchri, aureo colore nitentes; addè tamen in paucis differt, ut nesciam an specie diversâ censenda sit.

Semen maturè colligendum antequam exiliat è vasculis, & statim telluri reddendum, ut sponte excidat: Nudum enim si contrectetur fecunditatem perdere existimatur. De omni genus Melampyro hoc intelligendum.

A. 3. Melampyrum cristatum J. B. an luteum angustifolium C. B? Park. Crested Cow-wheat.

Radice parvâ, lignosâ aliâs simplicis, aliâs multifidâ, albâ alimentum haurit. Caulis semipetalus est & altior, aliâs teres, aliâs angulosus valde ramulosus, ramulis ipso etiam caule longioribus, plurimum adversis, inæquali interdum ortu, foliis vestitus Melampyri Sylvatici flore luteo, verum longioribus & angustioribus, binis plurimum oppositis. Flores in caulis & ramulorum summis, in spici crassis, quadratis, longi, hiantes seu galeati, purpurei plerumque cum rictu luteo, quos sequuntur filique breves apicibus acutis, & Melampyri Sylvatici filiquis fimiles: Semina item parva. Calix floris brevis, margine in quatuor segmenta partito. Singulos autem flores & filiquas sinu suo cœu alveolo excipit folium sursum versus duplicatum, cujus superior margo utrinque figuram Lunæ falcate refert, arcu minutis denticellis continè crenato cristatòque: quin & apex hujus folii in longum & angustum mucronem protrahit. Ex his foliis ita duplicatis & squamatis incumbitis componitur spica: Sunt autem purpureo plerumque colore tinetæ.

In Sylvis Cantabrigienfibus & Bedfordienfibus copiosè provenit. Observavimus insuper in syl. Locui, vasis montium propè Genevæ.

A. 4. Melampyrum Sylvaticum flore luteo sive Satureia lutea sylvestris J. B. Mel. luteum latifolium C. B. Cratægonum vulgare Park. Cratægonon album Ger. Common wild Cow-wheat.

J. B.

Melampyri vulgarioris segetum radices habet, strigosius plerumque, coliculis dodrantalibus aut cubitalibus, quadratis, subhirsutis, in frequentes prælongos ramos conjugatim divisos. Folia geniculis adnectuntur bina opposita, atropurpureo colore maculosa, interdum culmum lata, interdum duplo latiora, uncias duas plus minus longa (ingrati & aliquantulum acris saporis Clus.) quorum quæ superiora floris opposita sunt vulgarioris Melampyri segetum modo laciniata sunt. Ceterum tubuli formâ flores hiantes alterius Melampyri, toti luti sunt, confectiores, bini & unam ferè in partem vergentes: è calycibus quadripartitis; quibus compressa succedunt valcula rostro adunco, semina tria, vel etiam quadrupla magna, oblonga, granorum Tritici æmula comprehendentia. In hac planta interdum observari colorem cœruleum vel dilute rubentem. J. B.

In sylvis, sylvarum marginibus, dumetis, sæpius umbrosisque locis circa Quercum aliarumque Locui, vetustiarum arborum radices, in omnibus ferè Europæ regionibus invenitur.

* 5. Melampyrum lanuginosum Batium C. B. lanuginosum Park. Parietaria montana Batia Clus. cur. post.

Clus.

Pedalis longitudinis caule prædita erat elegans hac planta, quadrangulo, & tenui molliques lanugine recto, in aliquot ramos secundum radicem divisos, quos per intervalla ex adverso semper nascentia ambiunt folia oblongiuscula & angusta, per oras serrata, perinde ferè ut Stachados serrate folia. Summorum ramorum fastigium in oblongiusculam, squammatam, molliques tomento constantem spicam definit: è qua flores elegantes, oblongi prodeunt, formâ quidem aliorum florum similes & in latus propendentes.

* 6. Scordis

* 6. *Scordio affinis Elephas cò florem* C.B. *Scor. af. Elephas Columnæ* Park. *Elephas Campocla-*
vensium Col.

Col.

Radicem habet parvam, obliquam, albescentem, teneris, crassiusculis, ex viridi albis, translu-
cidis foliis, triticeæ grani effigie ac magnitudine, paulo tamen latioribus, incisuram illam præferen-
tibus, veluti dentatam, ut etiam in *Scordio* observavimus: *Caulem* quadratum, virentem, succo-
sum, cavum, tenerum, nonnihil hirsutum, sicut & *folia*, quæ primo obtutu lævia videntur, bina ex
opposito cauli hærentia, primum parva, deinde cum caule grandiora, atque oblongiora, magnitu-
dine *Menthæ*, sed retusiora, ut etiam ferraturâ, quæ rarior est, ad *Scordii* folia accedentia, colore
albidiore, splendidiore atque succosa, sapore linguam vellicante. Ex eorum verò sinibus & caulis
geniculis utrinque à medio ad summum, & aliquando etiam ab imo ferè, alæ multæ exeunt, sed mi-
noribus foliis atque acutioribus, formâ & ferraturis: inter quæ folliculi bini ex singulis geniculis,
parvo petiolo hærentes, Narcissi ferè odore suavi flores emittunt luteos, aureo colore rostratos, E-
lephantis caput repræsentantes. Caput enim è folliculo exerunt cum cervicis incisura & crassitie
recurvum nasum sive rostrum proboscidis instar, semuncia longitudine producentes: in eius me-
dio ex inferiore parte superioris velut mandibulæ dentes bini sunt, recurvi: ex capitis verò fronte
utrinque dependent veluti maxillæ supercilia formantes; sub quibus maculæ sunt excavatæ ut
oculos purpureo, roseo colore repræsentent: inde ex inferiore parte & sub collo latum est lobum,
auriculas referens, quatuor divisum incisuris, ut in galericulatis floribus, sed longe latius, unciam
enim æquat latitudine. Floribus decisis, intra singulos folliculos parum hirsutos *utriculi* perfici-
untur ventriosi, quadrati, sed obtusis angulis, in quibus *semina* ob cutis tenuitatem & illorum copiam
exuberant, ut illorum crassities videatur quæ *Mili* vel *Anagallidis* est magnitudinæ. Colore sunt
cinereo, gibbosa & rugis circum delineata, numero ferè triginta in singulis pericarpis, quæ cum per-
fecta sunt utriculos dirumpunt, atque decidunt.

Ab imo florere incipit Junio, atque Julio perficitur.

Loca umbrosa diligit, frigida atque humentia Septentrionalia in Vallè Campoclaresium.

Temper.
Locu.

HISTO-

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER DECIMUS SEXTUS,

QUI EST,

De Plantis Flore uniformi tetrapetalo Siliquosis
& Capsularis.

ARUM notæ sunt calyx quadrifolius unâ cum flore deciduus, flores plures
simul in summis caulibus & ramulis, successivè se aperientes, nullis ad pedi-
culorum bases appositis foliolis, loculamenta in singulis vasculis seminari-
bus plerumque singula, rarius bina.

Dividi possunt in siliquosas & capsulatas seu siliculosas.

Siliquosæ voco quæ vascula habent in longitudinem producta, bivalvia
ferè & membranâ intergerinâ duplicem seminum seriem determinante se-
cundum longitudinem divisa; quibus etiam accensæ quæ vascula habent in
latitudinem diffusa, modo majora sint, & membranæ dissēpientes ad latitudi-

nem seu planum vasculorum parallela.

Capsulatas seu siliculosas appello, quæ vascula proferunt breviora, seu simplicia intus cavitate, seu dis-
secta, sive membrana alveolos determinans ad latitudinem seu planum siliquæ perpendicularis sit,
sive parallela.

N. Calycem habere unâ cum flore deciduum non est perpetua & constans nota omnium huius ge-
neris specierum; unam enim novimus, nimirum *Thlaspi Alyfion* dictum campestre minus, in quâ à
flore delapso restant calycis folia.

SECTIO PRIMA.

De Plantis flore uniformi tetrapetalo siliquosis.

Herbæ flore tetrapetalo siliquosæ sunt vel semine

Compresso, lato, foliaceo, in nonnullis etiam margine membranaceo cincto; siliquâ vel

Longâ, angustâ: hæ autem sunt flore vel

Majorè: radice

Equali, nec dentata squamosâve, nec tuberosâ; flore odorato

Flavo, in parietinis & rudibus rupibûsve plerumque nascens: *KETRI Leucoium*
luteum.

Purpureo, albo aut vario; foliis

Incanis: *LEUCOIUM vulgare purp.*

Virentibus: *LEUCOIUM folio virente.*

Dentatâ seu squamosâ, tuberosâve; caule non ramoso, foliis in uno pediculo ternis,
quinis aut septenis: *DENTARIA, Coralloides.*

Minore;

Minore; variis nominibus Hesperidis, Drabæ, Leucoii insignita: *LEUCOIUM filiquosum* flore minore

Lata, brevi,

{ Glabra, major, flore purpureo majore, *Urticæ* folio: *VIOLA lunaris*, *Bulbonach.*
 { Hirjua minor, flore luteo aut albedo, parvo, foliis incanis: *ALYSSON*, *Lunaria*.

Tumidiore & non compresso, filiqua

Lata, brevi: *PARONYCHIA*; item *Sedum petraeum luteum* dictum, & *Bursa pastoris* loculo ob longo.

Tereti longa; semine

{ Sublongo, majore; flore

{ Majore, odorato, præcipuè sub vespere, Leucoii æmulo: *HESPERIS*.
 { Minore, inodoro, foliis subrotundis, *Allium* olentibus: *ALLIARIA*.

{ Rotundo seu globoso

Majore, foliis feminalibus bifidis, filiquis

{ Secundum longitudinem, membranâ intergerinâ duplicem seminum seriem distinctante dissectis; foliis

{ Lævis,

{ Majoribus, glaucis seu subcæruleis, carnosius, semine mitiore & minus acri, per maturitatem nigro: *BRASSICA*.
 { Minoribus, lacinatis, odore fætido & ingrato, semine acriore & calidiore, per maturitatem fulvo aut pullo: *ERUCA* genuina.

{ Aspersiusculis, imis saltem ad radicem, nam superiora in plerisque glabra sunt aut glauca: semine

{ Mitiore & minus acri, radice

{ Carnosa, esculentâ,

{ Majore & rotundiore, substantia laxiore: *RAPA*.
 { Minore, longiore, & subacri, substantia solidiore: *NAPUS*.

{ Durior, minore, & minimè tuberosa; filiquis & seminibus *Rapæ*: *NAPUS sylvæstris*.

{ Fervido & acerrimo; foliis tam quæ ad radicem, quàm quæ in caulibus aspersis [excipe *Sinapi* genuinum, cujus folia in suprema glabra] *SINAPI*. Hujus generis humiliores, filiquis teretiusculis majoribus & longioribus, semine majore, minus acri *RAPISTRA* appellantur

{ Crassius fungosis & in quibusdam speciebus articulatis membrana non dissectis, radice

{ Carnosa, esculenta, acri, flore subcæruleo aut purpurascente: *RAPHANUS*.

{ Tenui, furculosa, dura, non esculenta. *RAPISTRUM articulatum*.

Integris floribus

{ Luteis, filiquis

{ Brevioribus & crassioribus: *ERUCA spuria*.
 { Longioribus & tenuioribus: *ERYSIMUM*, *Iris*.

{ Alba, vel purpurantibus, aut etiam ex luteo albidis; filiquis per maturitatem

{ Valvulis in spiras revolutis diffusilibus, & semina cum impetu ejaculantibus: *CARDAMINE*.
 { Non diffusilibus, foliis minimè dissectis, isdemque & caulibus imis asperis, summis lævibus;

{ Major, filiquis longioribus, erectis, cauli approximantibus; *TURRITIS*.
 { Minor, filiquis brevioribus à caule extantibus; *PILOSELLA filiquata*.

{ Angustis, curtis, exiguis, seu floribus albis, foliis amplis, integris, oblongis, radice reptatrice & vivaci, sapore & odore *Raphani* acri: *RAPHANUS rusticanus*: five floribus luteis minoribus, foliis magis lacinatis: *RAPHANUS aquaticus*.

CAP. I.

De Leucio folio incano.

Leucoion duplex est, aliud bulbosum, aliud frutescens. Prius à floribus candore nomen accipit; posterius à foliorum potius canitie cineraceæ albedine: illud ad Bulbosarum genus pertinet, hoc hujus loci est: estque duplex, vel flore purpureo albore; vel flore flavo. Note illius generis sunt Flos major odoratus purpureus aut albus; filiquæ longæ compressæ, bivalves, membrana intergerinâ secundum longitudinem in bina loculamenta divisa, semina itidem compressa.

Hujus duplex habetur genus, alterum folio incano, flore purpureo, alterum folio virenti, flore albo.

1. *Leucoion incanum majus* C.B. *Leucoion hyemale* & diu durans, purpureum, roseum, ac etiam album J.B. *Leucoion album*, five purpureum, five violaceum Ger. emac. *Leucoion simplex sativum diversorum colorum* Park. *Stock Gilliflower*.

J. B.

Non tam florum, quàm caulis & foliorum color Leucio nomen fecit: siquidem folia incondita semenciam aut unciam [imò interdum duas minimum uncias] lata, palmum unum aut duos longa, per margines aequalia, tota albescent, obtuso mucrone, incanâ molliorque lanugine pubescent. *Caulis* cubitalis & sesquicubitalis aut altior, lignosus, teres, in ramos multos fissus, incanus similiter & tomentosus. *Flores* extremis ramulis hærent, ex oblongo calice piloso erumpentes, amplius, è quatuor petalis oblongis in extremo subrotundis compositis, colore vel rubro vel purpureo, dilutior aut saturatior, vel etiam albo præditi, odore suavissimo fragrantibus: unde filiquæ nascuntur palmum aut semipedem longæ, compressæ quando maturæ, mucrone bifido, duos seminum versilis continentes, quæ compressæ, orbiculatæ, medio rufa, margine seu fimbria canente cinctæ, sapore acriculo. *Radix* lignosa, alba. Magna est in hujus plantæ floribus colorum varietas. Alii enim candidi sunt, alii incarnati, alii rosei, alii purpurei aut violacei, alii sanguinei, pulcherrimè rubentes, alii denique diversicolores, albi viz. maculis & lineis vel purpureis, vel suaverubentibus, vel roseis, vel violaceis picti & variegati; prout naturæ ludere placuit. Cærulei coloris in hoc genere hæcenus non vidimus. C. B. Et tamen *Tragus* Leucoii seu *Violæ* cæruleæ meminit. C. Bauhinus in *Phyt.* inter floris colores luteum numerat. Frater J. B. in hoc genere non putat extare luteum; nec nos unquam vidimus. At *Parkinsonus* noster in *Parad.* Leucoii speciem proponit titulo

Leucoii sativi albedo-lutei simplicis:

Cui folia viridiora: flores pallidè lutei & propemodum albi; in aliis à Leucio vulgari descripto nihil differenti.

Leucoion flore pleno diversorum pariter colorum

Ab eo quod simpliciter est flore specie minimè differt, siquidem ex ejus semine oritur: vel mango-nio repetitæ crebriore transplantatione (ut aiunt) ex simpliciter multiplex fit. Lugdunensis tamen transplantandum monet antequam floruerit. Hujus flos non petalorum tantum multiplicitate, sed colorum varietate insignis est. Reperiuntur enim colore albo, rubro, purpureo, variegato, ut in præcedente, insignes.

- * 2. *Leucoion incanum minus* C. B. *Leuc. æstrum* flore purpureo & roseo ac albo J. B. *The lesser Stock-Gilliflower* or *July-flower*.

Binis foliis emergunt, hyemalibus Leucoiis similibus, minoribus, tenerioribus, flore nunc purpureo, nunc roseo, nunc albo. A majore (inquit *Obelius*) non formâ, sed magnitudine folii differt: *Caulis* solidusque habet similia, sed minora: *flores* etiam non unius coloris: sed vel candidos, vel rubentes, vel purpureos, uti majoris: filiquæ etiam & semina similia.

J. Bauhinus

J. Bauhinus fratrem reprehendit quòd hoc & præcedens genus seu Leucoium majus solâ magnitudine differre scribit; in eo enim (inquit) etiam differunt, quòd hoc non arborecat, & folia etiam prima, ni fallor, differentiam aliquam habent.

Parkinsonus Leucoium habet, quod appellat Leucoii alterum genus ex seminio oriundum, quod à vulgari Leucoio majore differt, quòd majus multò & elatius non rarò evadat. Nunquam tamen flores variegatos edat, Hyemem etiam non ferat, quo cum Leucoio hoc minore æstivo convenit, quòd Vere factum flet Julio, Augusto, Septembris; Autumno perit, nec hyemem profert, etiam repositum. Duplex ergo (si his Autoribus fides) Leucoii æstivi genus est alterum Leucoio hyemali majus & elatius, alterum eodem minoris.

Leucoium melancholicum Park. *floris colore livide rubente melancholico* Eysl. *Leucoium livide rubente colore* C. B. *Heperidis species est, vide inter Heperidas.*

- A. 3. *Leucoium maritimum maximum* Park. *Leucoium maritimum Camerarii* J. B. item *Leucoium maritimum magnum latifolium ejusdem*: *maritimum majus* Park. *maritimum sinuato folio* C. B. L. *maritimum purpureum Lobelii* Ger. emac. *Wond-leaved Sea-Stock* Gilp-flower.

Park.

E radice alba, lignosa, longa, in multos ramos divisa folia promit longa, crassa, albicantia, mollia, in orbem circa radicem caput humi parva, rigidiora quàm hujus generis reliquorum, in profundas lacinias utrinque, coram cervi ferè in modum, incisa & velut dentata, pulchro aspectu. Secundò à latatione anno caulem protrudit, incana lanugine candentem, altitudine circiter tripedali, in multas alas divisum, crassum sed tamen infirmum & vix se sustinentem; cui innascuntur folia angustiora, parùm admodum laciniata, aut etiam aequalia, & in fastigio flores, alios supra alios, multos, minus odoratos quàm Leucoii incani hortensis, tantillo majores, colore purpureo obscure pallido: quibus succedunt silique reliquorum similes, semina claudentes majora, obscuriora. Postquam semen dederit radicatus interit.

Locus.

Hanc attulit J. Tradescantius in Angliam ex insula Cracina propè *Rupellam* in Gallia: eandem invenimus in litore arenoso insule Anglesie in Angliâ è regione *Caernarvan* oppidi in Wallia, atque etiam in extrema parte Cornubiæ, & alibi in litorebus arenosis: cui specie omnino inde putamus *Leucoium maritimum majus* Clusio descriptum, sed non rectè depictum; *Leucoium maritimum magnum latifolium* J. B.

Leucoium maritimum majus.
Clus.

Descriptio Clusiana sic se habet. *Caulis* est pedalis est, interdum major, ramosus admodum & humi procumbens: *folia* longa, crassa, mollia, canentia, & quodammodo lanuginosa, Cichorei aut Erucæ modo divisa, & velut præmorsa: *flores* secundum ramulos odorati, dilutioris purpureæ colore sed ad rubri vini faeces quodammodo tendentes: *Silique* longæ, crassiusculæ, planæ tamen ut vulgares Leucoii, plana & subrustra semina continentes. *Radix* multifida, sed non perennis; postea enim quàm planta florem & semen protulit (quod altero plerumque à satù anno interdum & tertio fieri solet) perit. Ætate floret.

Locus.

Nascitur in Mediterraneis maris litoribus in Hispania & Gallia Narbonensi. Nos ad Mare Mediterraneum propè Monsipellum invenimus ipsissimum illud *Leucoium*, quod in litoribus nostris oritur, quòdque ex Parkinsono descriptum dedimus, unde minimè dubitamus quàm una & eadem specie planta sint *Leucoium maritimum maximum* Park. & *Leucoium maritimum majus ejusdem & Clusii*.

C. Bauhinus è Keiri marino flore candido *Lob. ico.* (cujus figuram Clusius assumptit quanvis descriptioni suæ non conveniat) novam Leucoii maritimi speciem fecit, titulo *Leucoii maritimi candidi*, quàm rectè ipse videtur.

4. *Leucoium maritimum angustifolium* J. B. C. B. *maritimum minus* Lob. Clus. Park. Ger. *The icster narrow-leaved Sea-Stock* Gilp-flower.

Clus. f. B.

E radice crassa, lignosa, alba, cui plures crassæ fibræ & plura capita esse solent, multi caules exoriuntur, singulares vel ramosi, dodrantales, teretes, satis firmi, multò tenuiores [addit J. Bauhinus & candidiores quàm præcedentes, quod non probamus] *Folia* breviora, parva, candida, nullo aut obscuro laciniarum vestigio incisa, minus crassa quàm præcedentes. *Flores* in ramulis superiore minoris coloris pulcherrime rubentes, & dum flaccescere incipiunt saturatoris, quales Leucoii vulgaris rubri flores, & odorati quidem illi, verum minus superiore: *silique* succedunt tenuiores multò & breviores quàm in præcedente, teretes, semine copioso, minutissimo, ruffo resectæ.

Tempus & Locus.

Floret Julio & Augusto, eodem quo satum esse anno, deinde perit. In arenosis Maris Mediterranei litoribus propè Frontignanam & alibi observavimus, sat copiose.

- * 5. *Leucoium maritimum repens* C. B. *maritimum procumbens* Morif.

Cauliculis surgit pedalis, infirmis, atque idcirco humi facile procumbentibus, in plurimas alas divisis: *foliis* constat Leucoii vulgaris incani figurâ, è diluto virore albicantibus. *Flosculi* in carne colore modicè rubent: cætera cum præcedentibus conveniunt.

C. Bauhinus dubitat an ex semine prioris in hortis natum sit: cum (inquit) in hortis satum longioribus quidem sit cauliculis, sed in terram reflexis, folio latiore, flore purpureo, totaque ætate floreat.

Hoc genus, siquidem à præcedentibus diversum sit, nobis certè incognitum est, idèoque nec plura habemus quæ de eo dicamus.

* 6. *Leucoi-*

- * 6. *Leucoium sylvæstre inodorum, flore parvo, pallidioris* Eysl.

Radices oblongiusculas, albescentes in terram demittit, è quorum capite numerosa expanduntur folia, oblonga, fuscicantia, instar *Leucoii* majoris 4. Tab. varè inæqualiterque in ambitu circumvola aut quasi sinuata. *Caulis* inde unus aut alter allurgit, nonnunquam cubitum æquans, nonnunquam pedalis, in fummitate fasciculatim gerens flosculos, parvos, pallidiores, inodorus, Leucoii lutei vulgaris æmulos, sed minores, flavo-pallidos, quibus in longis, angustis, surrectis siliquis succedunt (semina flavescentia, minuta, plana, compressa, reliquorum suæ fortis more).

- * 7. *Leucoium maritimum latifolium* C. B. *maritimum latifolium* Ger. Park. *maritimum latifolium, flore cæruleo purpurante* J. B.

Morif. Lob.

Folia est latoribus, rigidioribus, hirsutioribus profundè laciniatis, quæ sursum versùs perforantur à caulibus. *Flores* ex cæuleo purpureascent in palmaribus & fœlqupalmaribus coliculis. *Silique* quàm Leucoii lutei vulgaris multo breviores & tenuiores, teretes, semina oblonga teretiuscula in se continentes. Unde pater plantam hanc ad *Heperidas* potius quàm *Leucoia* referendam esse.

Maritimus gaudet natalis. In declivibus etiam montis *Capouladæ* inter rupes primo vere floret in *Locus*. loco dicto las Cambretes *Botan. Monsp.*

- * 8. *Leucoium saxatile Thymi folio, hirsutum, cæruleo-purpureum* C. B. *Litboveleucoium minimum, spinosum Valvenerum* Col. *saxatile Thymi folio* Park.

Col.

Plantula est exigua, grata oculis propter florum copiam, colore venustorum, quos Maio mense profert, cæruleo-purpureos, variegatos, medium quid luteo-candidi habentes, flammulis intus parvis: *Silique*, illis deficientibus, è medio calice folioso profert parvas, breves, crassas, manes, in apicem longum desinentes, in quibus semina continentur exigua, copiosa, rufescentia, ætate perfecta. *Folia* sunt breviora, magnitudine durioris Thymi, hirsuta, colore cinereo, sicuti tota planta. Alternatim viticulis multis densè adnata, ut unaquæque planta comosa fit admodum, atque orbem viticulorum frequenter conficiat. Quamvis ætate floreat, nunquam perit, semper regerminans, novas è geniculis densis viticulorum boboles foliorum proferens, quapropter etiam hyeme reperitur. Tota humi odore gravi, ac sapore gustata putet.

Singulis viticulorum cacuminibus tres aut quatuor inflorescunt, aut silique, duratque ad Autumnum cacumine & filiquis. Acris est foliis & filiquis, linguam vellicans mania, fœlquam quàm *Leucoium* ad Thlaspeos gradus accedens.

Saxis præteritis montis Avenis oppido hærentis Septentrionalis frequentissima est. Plantulam hanc ad *Leucoii* genus non pertinere suspicamur ob filiquas crassas, teretiusculas, ut pictura eas repræsentat, & semina parva rotunda.

Locus.

- * 9. *Leucoium maritimum candidum* C. B. *maritimum flore candido Lobelii* Ger.

Hujus iconem vide apud Lobelium, Gerardum, & Clusium in Hist. sub titulo *Leucoii maritimi* majoris, nam descriptio alterius plantæ est.

C A P. II.

De Leucoio folio viridi flore albo, odorato.

Hoc genus foliorum & florum formâ cum præcedente convenit, illorum colore viridi, horum naturaliter albo differt.

Leucoium album odoratissimum folio viridi C. B. *hyemale, diu durans, flore albo, folio viridi & livido glabro* J. B. *An Keri simplex flore albo* Park. parad.

C. B. prod.

Radice est multifida; *caule* viridi, ramofo, aliquando minimi digiti crassitie: *foliis* glabris, atro virore splendens, crassis, *Leucoii* lutei [potius incani] foliis formâ respondentibus: *floribus* albis, *Leucoii* incani similibus, suaviter admodum, & quidem vespere, *Heperidum* modo, olentibus; quibus siquæ longæ, crassiusculæ, virides, semibus planis repleta succedunt.

Hæc per plures annos durat, si hyeme in cella asservetur.

Leucoium Hispanicum foliis latis Rapistræ perfoliatis, flo. purp. Mentzel.

Ultra pedem longum provenit.

Leucoia ob florum pulchritudinem & odoris fragrantiam in hortis cultur.

CAP. III.

De *Leucoio luteo* seu *Keiri*.

HOC genus non tantum foliorum colore viridi, sed & eorundem forma præcipue tamen floris colore à præcedentibus differt, qui in hoc luteus est, in illis naturâ purpureus aut albus, nunquam ne ex accidenti quidem, (quantum nos hactenus observavimus) luteus.

- A. 1. *Leucoium luteum*, vulgò *Cheiri*, flore simplici J. B. *luteum vulgare* C. B. *Keiri* five *Leucoium vulgare luteum* Park. *Viola lutea* Ger. *Wall-flower*.

Radices, furculisque seu ramulis ubertim fruticantibus luxuriat, lignosis, albicantibus quos obfident *folia* nullis appensa pediculis, crebra, unciali & ampliore longitudine, ex angulo principio sensim dilatata, virentia aut canescentia, idque maximè pronâ parte, sapore subacri. *Flor.* crebri, lutei valde odorati, sapore parum grato, staminibus sensu styloque chloris, in medio penitus ferè lactentibus. Succedunt *siliquæ* longæ, in quibus *semen* lacum, rufum, gustu acri & amaro.

In muris passim & copiosè provenit.

Locus.

Leucoium luteum flore pleno J. B. & aliorum

Non differt specie ab eo cui *fos simplex*, sed *cultus à tantum*. Cultu & mangonio talem evadere aiunt, præsertim si tenellæ plantæ antequam floruerint sæpius transferantur. *Lugd.*

Viret.

Florès *Leucoii* lutei partium tum tenuium, discutunt, extergunt, cordiales ac nervini sunt, dolores mitigant, menses cient, secundinas proutant, fetum pellunt; unde medicamentis, quæ Græcis *σπέρμα* dicuntur accensentur à Galeno 7. *Simpl.*

In ulu sunt conserva ex floribus, aqua destillata, & oleum ex floribus infusis, quod præservat ab Apoplexia, & paralytico juvat, estque insignè anodynum in vulneribus & inflammationibus partium nervosarum, ut & in malis uterinis interius.

Quæ de *Leucoii* viribus habent Veteres apud ipsos vide, vel, si placeat, apud J. Bauhinum Hist. Plant. Lib. 21. Cap. 13.

Episcopus Tridentinus ad præsertionem ab Apoplexia & Paralyfi feliciter utebatur conferv. florum *Keiri* in aqua sua propria assumptâ. D. Soume ex Observat. Hier. Reusneri à Velschio editis Obs. 11.

2. *Leucoium luteum magno flore* C. B. prod. *Keiri* five *Leucoium luteum simplex majus* Park. parad.

A vulgari *Leucoio* luteo differt magnitudine & colore, quia parvum fruticem valde ramosum & totum virentem refert. *Folia* est majoribus, viridibus, splendidibus: *floribus* magnis, ita ut huius folium unum vulgari florem integrum panè adæquet, odoratissimis, intensiorisque lutei coloris, [Park. aurei intensioris] quin & spica florum multo longior est quàm in illa, & diutius durant flores antequam marcescant aut contrahantur: *siliquæ* crassiores & breviores in apicem seu mucronem tenuem desinentes. Tenuius est quàm vulgare, nec adeo ramis luxuriat, nec ita facile ramulis aut furculis depauctum comprehendit & propagatur: nec hymes nostras faciliè tolerat nisi à gelu vehementer defendatur.

C. Bauhinus *Leucoium luteum maximum foliis inherens obfisis* ab hoc specie distinctum facit, cuius (inquit) flores magnitudine thalerum Philippicum superant. J. Bauhinus *Leucoium*, luteum arborescens proponit, cuius flos interdum pervenit ad amplitudinem monete quàm *Julium* vocant, quamvis ipsè tantæ magnitudinis non videtur. Nos non libenter agnoscimus differentiam quàm vocant speciem inter hæc plantas. Examinet alii quibus utramque varietatem colere contigerit.

Utrumque hoc genus, tum majus, tum maximum flore pleno reperitur: Hinc *Leucoium luteum pleno flore majus* C. B. & *Leucoium maximum luteum flore pleno* Park. parad.

Duas insuper alias *Leucoii* lutei flore pleno seu speciei seu varietates recenset & describit Parkinsonus in Parad. nimirum

Varietas due.

1. *Keiri* five *Leucoium luteum alterum flore pleno*.

Cuius flores non spicatum dispositi sunt quemadmodum præcedentium, sed in latitudinem magis diffusi: ut omnes simul & eodem ferè tempore aperiantur, non gradatim alii post alios ut superiorum; & colore sunt pallidiore.

2. *Keiri* five *Leucoium luteum majus flore pleno ferrugineo* Park.

Cuius flores non multò majores sunt quàm vulgaris lutei flore pleno, verum colore saturatiore tincti, petalorum averfa parte ex fusco rubente, unde veluti variegati apparent. Hanc varietatem & nos sæpius vidimus in hortis curiosorum nutritam. Ob floris elegantiam in pretio est.

3. *Leucoium luteum serrato folio* C. B. *Leuc. lat. ser. fol. flore grandiore* Pin.

C. B. prod.

A *Leucoio* luteo magno flore foliis potissimum discrepat, quæ duplo panè longiora, angusta, per latera crenis alperis serrata, & in aculeum finientia, quæ similitur crassa sed pallide virentia, mollia, quia parte inferna quasi lanugo alperfa est. *Flor.* lutei sunt & magni.

4. *Leucoium sylvestre* Ger. *luteum sylvestre Clusii* J. B. *Keiri* seu *Leucoium sylv. Clusii* Park. *Leuc. luteum sylv. angustifolium* C. B.

Clus.

Multa secundum radicem habet *folia* *Leucoii* lutei foliis similia, angustiora tamen, viridia, amaricantis gustus, inter quæ unicuique, interdum plures assurgunt caules pedales aut ampliores, angulosi, striati, multis alis concavi, carinatis foliis obliqui; multos suffinentes flores, flavos, *Leucoii* lutei æmulos, sed minores, minusque odoratos. Floribus succedunt oblonga *cornicula* ut in lativo, plano *femine* plena. *Radix* longa est, candicans, & multis tenuibus fibris prædita.

Invenitur in montibus illis supra Badentes thermas, & in Leytenberg, salebrosis præsertim & meri- *Leuc.* diei uberis locis. Floret Maio.

J. Bauhino *folia* alia quidem sinuata, semunciantia lata & angustiora, unciam & fescunciam longa, alia angusta nulloque modo incila, viridantia: in hortis cultu multo magis luxuriat, duplâ longitudine latitudineque. Habet & aliud *Leucoii* lutei sylv. genus, quod *Pannonicum* vocat *serrato folio* obtuso & acuto: An huius sit alia species, an varietas tantum asserere non audeat.

Morisonus noster semen huius plantæ teres, oblongum, rufum ascribit, unde ad Hesperidas potius referenda videtur.

Parkinsonus *Leucoium sylv. inodorum flore pallidiore* *Eysl.* quod C. Bauhinus *Leucoio suo luteo sylv. hieracifolio* synonymum facit *Leucoio sylvestri Clusii* eandem specie plantam esse verissimè existimat; cuius sententia nobis non improbat: verum descriptionem *Leucoii* illius Hieracifolii C. B. subijcimus, ut utriusque collatis Lectori iudicium ferat.

Leuc. lat. sylv. hieracifolium circa radicem crassifolium albicantem, in oblongas fibras capillatas abeuntem *folia* plura habet per terram sparsa, eaque oblonga, angusta, subaspera, sinuosa, & per ætatem in planta luxuriante Hieracii instar sinuata, quæ circa caulem pedalem, striatum, nonnulli incantum alternatim disposita, oblonga, latifolia, ut in *Keiri* vulgari pallide virentia, ob raras crenas inæqualia, tactuque ob levissimam hirsutem aspera. *Caulis* major pars floridus est. *Flor.* lutei sunt, *Keiri* floribus minores, oblongis pediculis donati, quibus *siliquæ* triunciales strictissimæ in summo utrinque parum reflexæ succedunt.

In sylvis prope Neustadium Hanciniæ reperitur.

Præter hirsutem: caulis & foliorum nihil video in hac descriptione, quod non conveniat cum præcedente. An caulis & folia hirsuta sint necne in præcedentis descriptione omissum, hirsuta aut subaspera esse non negatum. *Leuc.*

Keiri Alpinum foliis dentatis, flore flavo odorato Zanoni.

Non videtur nobis specie diversum à *Leucoio* luteo sylvestri Clusii *J. B.* nam & folia alia quidem sinuata, semunciantia lata & angustiora ei attribuit, alia angustiora, nulloque modo incila: & D. Agnerius (inquit) attulit Bononii *Leucoium sylvestre folio valde angusto* (quod eandem fuisse speciem quam D. Zanoni describit verissimilimum est) Cameranis etiam pulchram & raram speciem *Leucoii* sylvestris reperit Bononiæ. Quin & Morisonus noster *Leucoio luteo sylvestri Clusii* semen teres, oblongum, rufum ascribit; non planum ut Clusius.

Keiri Alpinum foliis dentatis Zanoni foliis est angustioribus quàm *Leucoium luteum sylvest.* Clusio descriptum; iisque ad margines sinuatis, & inferiore medietate rariis utrinque dentatis: [folia tamen superiora dentata non sunt.] Semen majus est semine *Leucoii* Clusiani quamvis planta ipsa minor sit. Verum hæc nota non speciem diversam, sed varietatem potius accidentalem arguit. Haud tamen præsertim negaverim specie distinctam esse à Clusiano *Leucoio*, sed ab omnibus J. Bauhino descriptis & memoratis, diversam neutquam concesserim. Descriptionem particularem & exactam vide apud Jacobum Zanoni, qui in Alpibus Bononiensibus invenit inter rupium fissuras.

5. *Leucoium luteum montanum altum* Ponæ Ital. *luteum montanum serrato folio* C. B. *Keiri* five *Leucoium montanum luteum* Park.

Pon.

Caule assurgit pluribus, rectis, firmis, lignosis, altitudinem humanam interdum superantibus; foliis obliquis brevibus, viridibus, acuminatis, circum oras dentatis. *Flor.* simplices sunt, quàm vulgaris *Keiri* ampliores, nec minus odorati. *Siliquæ* tenuiores sunt, semine rubento repleta. *Radix* lignosa, in multos ramos sparsa, & in calidioribus regionibus vivax.

xxx 1

6. *Leucoium*

* 6. *Leucium Creticum luteum utriculato semine* Alpin. exot. Park.

Alpin.

Frutex est pedalis altitudinis, ramulis multis, ab radice tenui, lignosa, in parvas radículas divisas exeuntibus, rotundis, albicantibus, alperis; in quibus folia multa, circum ramulos densa, similesque stipata, alba, Leucoi vulgaris minor, in extremis latoria, alperis pilis obfita, dura, quæ in germinum fastigiis in orbem veluti aguntur. Ramuli in summitatibus, ut in nostris Leucois, flores producant plures, circumstipatos, à suis longis petiolis pendentes, luteos, quinquefolios, parvos; à quibus fiunt foliiculi rotundi, colore flavescentes, femina suis loculentis continentes; Leucois similia, sed latoria tamen, albicantia. Planta non est annua.

Si hæc planta ab Alpino rectè describatur & depingatur cum quinque petalis in flore, in nostra Methodo ad aliud genus pertinet.

* 7. *Leucium terrestre majus frigidarum regionum* Col. *Leucium luteum* Erucæ folio C. B. Park.

Col.

Floribus est Leucoio maritimo non dissimilibus; odori sunt, suavemque ceræ novæ odorem remittunt, sapore acres, umbellatum ferè in summo alarum & caulis existentes; qui [caulis] parum hirsutus est, rotundus, cubitalis, tribus alis divisus, qui cum decidunt flores è petiolo *siliqua* emittit, multas, alternatim in summo dispositas, Leucoio similes. At folia è radice pedali vel longiore bifida aut trifida, candida, in terram strata inveniuntur, pedem longa grandiora & quæ proxima caulibus, vixim prima minora, & Erucæ sativæ vel Papaveris erratici folia lacinias profundius imitantia, colore virentia, parum hirsuta, mollia, succola & acri sapore, sicuti tota planta.

Junio floret inter laxa vallis Campoplaenium, supra locum vulgo dictum *il Colle di mezz locis umbrosisque humentibus & frigidis.*

In descriptione Columniana de floribus colore nihil invenio. C. Bauhinus luteum facit.

C A P. IV.

De Dentaria.

Dentaria à radice forma & colore denominatur, quæ candidissima ex pluribus quasi denticulis componitur. C. B.

Miror Clusium plerique hujus generis plantis semina Heliperidis tribuere, hoc est crassa, teretia, & oblonga, cum ex nostra & J. Bauhini observatione, in Dentaria heptaphyllo, tum siliqua tum etiam semina compressa sunt: mirum autem hanc speciem hac in parte à reliquarum omnium norma abluere.

1. *Dentaria triphylla* Clus. hist. C. B. Park. *enneaphylla* Clusii J. B. *Dentaria coralloide radice, sive Dentaria enneaphylla* Ger. *Cothythozot.*

Clus.

Caulis profert pedalem, firmum, rotundum, lævem, quem in summo ferè ambiunt terni pediculi, (rarissime plures) singuli terna folia sustinentes, ampla, mucronata, in ambitu serrata, satùre virentia, gustu fervido. Summum caulem exornant quini aut senis flores, Dentariae Heptaphylli florum æmuli, deorsum spectantes & propendentes, colore ex herbaceo pallescente. Flores sequuntur oblonga cornicula, torosa, mucronata, qualia sunt Dentariarum pentaphylli & heptaphylli cornicula, & in his etiam simile semen, hoc est Heliperidis ferè, sed crassius & virens, quod dissilientibus corniculis exiliter, antequam probè maturum videatur. Alia præterea folia à radice profert, terna tantum in singulis pediculis oblongis nascentia, superioribus multo ampliora, sed breviora: Radix novella alba est, vetusta nigricat, multis articulis sic distincta, ut è plurimis denticulis coagmentata videatur, Dentariae *apocynæ* radici non valde dissimilis.

Exit in umbris Austriae, Stiriae, Carinthiae, Pannoniaeque sylvis, non modò ad montium radices, sed etiam circa mediam earum regionem, ubi prælarum arborum sylvae in Alpibus humifundis plerumque desinere solent. Inveniebant & ultra Dravum in monte Greben humifundis, quæ etiam Harcinici sylvâ Bohemiam ambiente. Floret Aprilis, vicinis Viennæ Austriae sylvis, & aliis humilioribus; semine prægnans est Maio. At in montibus hæc omnia ferunt.

2. *Dentaria pentaphylla* C. B. Park. *pentaphylla* Clusii Ger. *Coralloides prima quinquefolia* J. B.

Clus.

A radice nodosa & in plurimos articulos distinctâ tenuibusque aliquot fibris ex articulorum distinctione productibus donatâ exeunt aliquot folia, longis pediculis nixa, in quinque profundas, & ad pediculum usque, lictas, lacinias divisa, in ambitu crenatas, scabra & tactu aspera, satùre virentia. Caulis pedalis & amplior, rotundus, quibusdam ex intervallo foliis, aliis paribus, donatus, summo fastigio quinque aut senos flores, bulbifera floribus similes gerens, colore tamen paullo magis saturatè pur-

purpurascens, qualis ferè in floribus Bulbonach: Succedunt longiora cornicula, semine quali præcedens plena.

Dentaria *mirapora* altera Clusii cum non aliter à descripta differat quàm foliis mollioribus, neque Dentaria penaeo fatura viriditate præditis & radice magis dentata, five inaequali, & pluribus crassis squamis exasperata; nos cum C. Bauhino eam à præcedente non separamus.

In sylvis jugis montis Juræ copiosè nascentem observavimus: Clusius ad Allobrogicarum Alpium locum radices supra Lemanum lacum.

3. *Dentaria heptaphylla* C. B. Park. *heptaphylla* Clusio Ger. *Coralloides altera sive septisfolia* J. B.

Clus.

Folia aliquot è radice exeunt, quina interdum, sed maxima ex parte septena, longè costæ inhaerentia, foliorum Fraxini instar digesta, h. e. ut ex adverso bina semper respondeant, folium impar extremam alam occupet, omnia in ambitu serrata, dilutius virentia quàm sextæ [Dentariae quinquefoliæ] folia, & subtus candicantia: caulem etiam pedalem, rotundum binæ aut ternæ foliorum alae, is quæ à radice prodeunt non dissimiles, ornant; ejus autem summum flores superioris floribus pares, candidi tamen coloris. Cornicula quæ succedunt etiam paria, simile semen continentia. Radix minus squamata quam præcedentis, & paucis crassioribus fibris firmata; [J. Bauhino Alabastris mariorum politi æmula, obliqua, tuberosus inaequalis] Semina compressa f. B.

In Jura & Saleva montibus copiosè exit.

Locus.

* 4. *Dentaria baccifera* Clus. *bulbifera* Ger. Park. *heptaphylla baccifera* C. B. *Coralloides minor bulbifera* J. B.

Clus.

Oblonga serpit radice, dentata quidem, sed veluti ex multis nodis constante, tenui, alba, interdum etiam purpurascens, subinde ex lateribus novas propagines generante, ingrato, & linguam primum ficcante gustu, deinde acri: Ex cujus lateribus prodeunt oblongo pediculo five costæ (quæ secundum terram purpurascit, postea viridis est) inhaerentia folia, quina plerumque, interdum plura, magna ex parte inter se opposita, alteroque latere tantum crenata, itè quod impari numerum facit, & extremæ alæ infidet, duntaxat utrinque crenato, gustu initio acido, postea acri & fervente. Caulis cubitalis est, gracilis, nudus, quem circa medium binæ aut ternæ alæ, interdum plures, ex tribus tantummodo foliis, jam descriptis respondentibus, constantes ambiunt, [J. Bauhino foliis quas ad rachin annexis compositæ, modò recta è regione positæ, modò alternatim, fescunciam aut duas uncias longis, semunciam latoribus] superna vero pars oblongis angustis, foliis, nunc levior, modò nihil crenatis, consilio ordine, obfita est. Extremo caulis infident quaterni, quini, aut plures flores, Leucoi aut Heliperidis quidem florum æmuli sed minores, albi aut ex candido leviter purpurascens; quibus succedunt siliqua seu cornicula, Sinapi corniculis similia, breviora tamen, quæ unâ cum suis pediculis marcescentia plerumque decidunt & pereunt, nonnunquam tamen crassescunt & matura semen ferunt Heliperidis semini ferè par, quod dissilientibus corniculis excutitur. Sed præter id semen, ad singulorum ferè foliorum quæ caulem ambiunt alas & exortum tubercula quadam adnascuntur, bulbis Lili cruenti bulbiferi haud abfimilia, ac velut è squamis compacta, initio viridia, deinde pulla, ingrati admodum gustus, quæ facillimè decutiantur, & præmatura sponte decidunt, terræque sepulta novellas plantas gignunt.

Reperitur hoc genus (ut putat Clusius) in omnibus Germaniæ montanis sylvis; v. g. in sylvis Har-
fiae non procul Marturgo, Misnia, Austria, Stiria, Carinthia, Pannonia, &c.

Flores autem solet Aprilis; bulbuli nigricantes Maio conspicui alarum cavis inhaerentes.

Tempus.

* 5. *Dentaria baccifera foliis Ptarmicæ* C. B. *angustifolia bulbifera* Park.

Eyff.

Radice constat oblique procedente, multis, carnosus, denticulis, subalbicantibus articulis coagmentata, indeque propagines fundit, atque caulem unum aut alterum erigit, rotundum, lævem cubitalem, circa quem arcta sedè articulatam folia longa, lævia, Ptarmicæ modo tenuiter serrata, in acutum mucronem finientia porriguntur, saturati viridis, ac juxta exortum singulorum in geniculis ipsis loboles, ferè improprè magis loquendo bulbuli, crassè squamati, subobscure purpurascens. Flores in cacumine emicant tetrapetali, albi, fasciculatim dispositi, floribus Bulbonach dictæ confimiles. Semina non vidit descriptis autor in corniculis, sed semina præcedentis paria & compressa esse conjectatur.

CAP. V.

De *Leucois* quibusdam flore parvo montanis aut peregrinis.

1. *Leucoium sylvestre latifolium flosculo albedo, parvo.* *Hesperis sylvestris latifolia flore albo, parvo* Park. *Hesperidi Alpina murariae affinis surrecta & magna* J. B.

Park. f. B.

Folia hujus plantae quae ad radicem ampla sunt & lata, ex crasso pediculo, circa margines sinuata & dentata, asperiuscula, tuberculata & lanuginosa, praesertim aestate. Secundo a fatione anno exoritur *caulis* bicubitalis & altior, nunc unus, nunc plures, crassi, hirsuti, recti, supernè ramulos rectos alternatim inter folia proferentes lato principio eum amplectentia. In extremis ramulis multi *flosculi* exigui, albi, ad luteum nonnihil vergentes, in longas ficas dum sensim aperiantur excurrentes; quibus succedunt *siliqua* plurimæ, sex, septemque uncias longe, latiusculæ, compressæ, multo tenuiores quàm *Leucoi* incani, idèoque dorsum nuntantes, glabra; *femina* compresso, latiusculo, & pane quadrato repleta. *Flores* parum odorati & ferè inodori: Foliorum sapor J. Bauhino amaricans, Parkinsono candidiusculis & exiccans. *Radix* alba, lignosa, non altè descendens, sapore acri J. Bauhino, quæ femine ad maturitatem deducto intent.

Locus.

In monte Saleva propè Genevam copiosè oritur. Collegimus etiam in montibus non longe à Lucà versis Massiam.

J. Bauhinus dubium movet annon hac sit Sinapi & Thlaspi media Provincialis planta Lob. Ad.

2. *Leucoium montanum minus flore parvo.* *Draba alba siliquosa* C. B. Park. *Draba prima repens* Ger. emac. *Hesperis Alpina, sive muralis minor repens* J. B. *restituit Leucoium montanum, quo nomine ab Alphonso Pancio ad Clusium missus est.*

Radix oblique serpit summo ferè cespiti hærens, fibras crebras subinde demittens, capita etiam plurima habet. *Folia* in orbem multa per terram sparguntur, ex angusto principio sensim latelentia, sinuata & serrata, candicante, & hyeme quodam rubentia, pilosa, Barbarea murariae foliis accedentia, sapore acri prædita, at quæ per caulos cernuntur, lata basi eos complectuntur, non minus jam dictis dentata. Cæterum *flores* in dodrantalis *caulis* ramorumque fastigii multi, coarctati, albicantes, quos longa serie sequuntur *siliqua* duas, tresve uncias longe, aliis ferè leuopalmares, angusta, compressa, in quibus *femina* foliacea rufa, saporis acris.

Locus.

In montibus Jura & Saleva propè Genevam, praesertim locis humidis ad aquarum scaturigines nobis observata est. In parietinis, murorumque rimis & inæx faxis nasci tradit Hist. Lugd. Floret April.

- * 3. *Leucoium montanum succulentum.* *Draba alba siliquosa repens* C. B. Park. *altera repens* Ger. *Hesperidi Alpinae sive murariae affinis, Draba succulenta* J. B.

Clas.

Frequentibus ramulis prædita est ex eadem radice prodeuntibus, tenuibus, deinde in caput extuberantibus; ex quo aliquot *folia* quasi in orbem disposita prodeunt, crassa, succulenta, atra viriditate splendens, Auriculæ urti flore carnei coloris foliis magnitudine & formâ ferè respondentia, sed nonnihil in lateribus dentata, acri gustu & illico linguam vellicante. Ex horum medio pedalis aut major exit *caulis*, gracilis, quem per intervalla ambiunt & amplectuntur folia superioribus minora & ad petiolum latiora. *Flores* spicae instar superum caulem ambiunt ut in priore, albi: quibus succedunt tertia & oblonga *cornicula*, rufum, pusillum & planum *femina* continentia. *Radix* tenuis & repens latè sese diffundit, novas plantas fingulis annis produciens, vivax & totâ hyeme vivens.

Locus.

Crescit in declivi montis *Herr enalben* supra *Zeehof* villam cœnobii Gaminensis: ubi ferè floret, at in hortos translata maturis cum præcedente.

- * 4. *Leucoium Creticum minimum folio subrotundo* C. B. *Creticum marinum caeruleum* Park. *Alpin.* exot.

C. B.

Cauliculo est palmo minore, viridi, striato, levissimis pilis asperso: *foliis* subrotundis, pallide virentibus, longis pediculis donatis, aliquando binis ex opposito, aliis alternatim sitis. *Cauliculi* summum in duos pedicellos abit [interdum plures] quorum singuli *flosculum* oblongum, caeruleum, quadrifolium, modò unum, modò duos [aut etiam plures] sustinent, parvos, oblongos, pulchre caeruleos, quibus succedunt in *siliquis* longis *femina* minuta, nigricantia. *Radix* exigua, tenuis à femine perfectò marcescens: verum Autumno sola hyemem perstet, & sequenti Vere in caulem abit. Pleniorè descriptionem videbis apud Alpinum.

Leucoium

Leucoium maritimum minimum C. B. *marinum minimum* Park.

Ab hoc non multùm differe videtur. In litore maris, inquit, propè Terracinam reperitur.

An hac sit vera & genuina *Leucoi* species femine scil. plano & compresso nescimus, verùm cum *Leucoi* nomen illi imposuerunt quæ de eo scripserunt, *Leucois* annuerandum censuimus; idem de frequentibus Creticis dictum esto.

- * 5. *Leucoium Creticum thlaspiifolium* C. B. *marinum Creticum majus* Park. *marinum Creticum* 1. Clas.

Clas.

Caulis habet procumbentes, rotundos & duriusculos, multis ramis donatos, in quibus *flosculi* initio rubentes, deinde ex cerulco purpurascens, petalis extremo bifidis, & cordis, ut vulgò pinguitur, effigiem propemodum referentibus, quasi ex umbella, Irionis vulgaris instar, sensim prodeunt, qui (ubi floris folia conjungebantur) radiantem imitabantur flavam stellam. Floribus succedunt duarum ferè unciarum *siliqua* five *cornicula* teretia, in quibus *femina* oblongiusculum cactanci coloris. Ipsius verò plantæ *folia* longiuscula sunt, à Thlaspi foliis non valde differentia, nullis (in caule praesertim) evidentibus crenis donata, crassiuscula & aliquid tantulum amara.

Josephus Calabon, ex peregrinatione Cretica redux semen ad Clusium mittebat, *Leucoi marini* appellatione, è quo tres diversæ plantæ ortæ sunt, hæc & sequentes duæ, quæ idcirco hujus potius varietates, quàm species distinctæ censendæ sunt.

Locus.

- * 6. *Leucoium Creticum floribus minoribus* C. B. *Creticum minus* Park. *marinum Creticum* 2. Clas.

Clas.

Hæc priori similis est, nisi quòd *flosculos* habeat dimidio minores, & initio prorsus albos, deinde tamen paulatim purpureum quidpiam contrahentes, sed nihilominus magis ad albedinem inclinant.

Flores utraq[ue] [hæc & præcedens] Julio, medio Vere, hoc est Aprili, lata.

Tempus.

- * 7. *Leucoium Creticum foliis oblongis crenatis* C. B. *Cret. oblongis foliis crenatis* Park. *Creticum* 3. Clas.

Clas.

Folia initio promit præcedentibus duabus longiora, evidentibus & conspicuis crenis secundum oras donata, *Leucoi* Dioscoridis Lobeliani [i. e. *Leucoi* incani vulg.] è quorum medio exit *cauliculus* rectus, palmari altitudine minor quàm *flores* incipit, nempe Augusto: A latere verò plures fundebat ramulos, in quibus *flores* secundo generi amplitudine pares, colore tamen differentes, nam propius accedebant ad *Leucoi* marini Lobeliani lasioli colorem, magisque purpurantes erant quàm in primo genere.

Turritim vulgarem Morifonius ad hoc genus refert; & rectè si femina compressa habeat prout ille asserit, quod nobis non observatum.

CAP. VI.

De *Leucoio siliqua lata, brevi, Viola Lunaria, & Alysson dicta.*

1. *Viola lunaria major siliqua rotunda* C. B. *Lunaria major siliqua rotundior* J. B. *Viola lunaria sive Bulbonach* Ger. Park. *Sattin, or Honesty.*

f. B.

Caulis assurgit sesquicubitali aut altiore, [digiti minimi interdum crassitie] colore glauco aut rubente, hirsuto. *Folia* Urticae, majora aliquando duplo aut triplo, hirsuta, serrata, opposita interdum, aliàs ad ramulorum propagationes singularia, sapore oleraceo. Ramis [sc. summitati] caulis] insident *flores* multi, [eodem ferè modo dispositi quo in Brassica], purpurascens aut carnei, striati [Brassicae vulgaris floribus pares, *Leucoi* minores, aliàs iis similes] odore debili, ungue intus conspicuo & albicante. *Stamina* quatuor virelcentia apicibus luteis seu chloris [vix è joribus totidem minoribus, compositis, [Leucoi calici similis]. *Siliqua* lata, subrotunda [nonnihil tamen longioris], compressa, bivalves, argentea bractea exteriores utrinq[ue] laminas intercontinentes, filum summa parte emittentes, *femina* orbiculatorem compressorum duplicem ordinem continent. *Radix* strumosa seu glandulosa, [unde nomen *Bulbonach*]. Semen ut in hoc genere maximum est, ex rufis nigricans, & cum aliqua amaritudine acerrimum. Folia per hyemem retinet: secundo a fatione anno caulem fundit, & cum semine maturum perit.

Copiofè

Locus.

Copiosè crevit in saltibus Thuringiæ sylvæ Cam. In montanis sylvis Austriæ, Stiræ, vicinarumque sylvis locis, atque etiam in Pannonia interamni sponte magnâ copîâ provenit. *Clus.*

Viola lunariâ majorem alteram & Cam. C. B. quam præcedente minorem & flore albo esse scribit à sequente planta non differre puto, nihil tamen temere affirmare ausing. J. Bauhinus Lunariâ majorem aliam flore albicante odorato perennem Cam. *hort.* sequentis plantæ synonymam facit.

Vires.

Calido, acricè & amaro gustu est, præsertim femina, sed tamen radices in acetariis ut Rapuntia manducatur. Absterget, modicè causticè, & urinam cit ut Rapunculus. Pulvis feminis anaristissimi cum aqua appropriata exhibetur in epilepsia. Cam. *Schwenckf.*

Quidam in Helvetia chirurgus ex Lunariæ perennis confusis foliis & Sanicula parabat unguentum vulnerarium non contemnendum. *Idem.*

- * 2. *Leucoium lunatum seu lunarium latifolium majus alterum, siliquâ rotundâ, flore albo Moril.*

Hoc priori foliis latis, & siliquis planis rotundis simile est. Perenni nimirum radice quæ hyeme non marcescit ei sunt cubitales, lignosi: folia multa, lata: siliquæ planæ, compressæ, rotundæ, utraque paulo minora quam prioris. Flores autem profert candidos instar Violæ matronalis.

Locus.

Provenit in sylvis nonnullis Germaniæ, ut Hercinia.

3. *Viola lunaria longioribus siliquis Ger. Viola lunaria major siliquâ oblongâ C. B. Lunaria major siliquâ longiore J. B.*

Latis hac est Lunariæ præcedentis foliis, serratis acuminatisque: flos confimilis purpureus: at quæ cum excipit siliqua oblonga est, & quæ prædictæ Lunariæ siliquis multum cedit latitudine, binis utrinque membranis mediam argenteam sponte per seminis maturitatem relinquentibus. Radice est perenni.

Locus.

In montibus Jura & Saleva propè Genèvam provenit quidem, sed non copiosè, quod nos vidimus. Maio mense in hortos translata flos.

4. *Leucoium Alyssoides clypeatum majus C. B. Alyssum Dioicoides Ger. Park. Alyssum siliquâ latâ aspera, quibusdam Lunaria flore luteo J. B. Dioicoides his Arabiz.*

J. B.

Radice simplici & lignosa candicante nitur, sapore prædita fervido: ex qua plures eriguntur caules, recti, rigidi, incanè lanugine hirti, qui cis fastigium in ramos aliquot abeunt: in quibus flores numerosi, parvi, melini, Erysimi floribus formâ & magnitudine similes: quibus de-lapsis siliqua oriuntur, ex oblongo rotundatâ, villo aspero rectè, compressâ, semen claudentes simpliciter compressum. Folia germinatione prima ex oblongo rotundâ, postmodum in longum porrectiora, in obtusum mucronem desinunt, nonnihil sinuata, Leucoii foliis similia, albicantia, hirsuta & tactu aspera, sapore oleraceo prædita.

5. *Leucoium Alyssoides clypeatum minus C. B. Leuc. pellatum Romanum minus Col. Alyssum alterum Dioicoides minus Park. Thlaspi incanum Mechliniense nobis videtur.*

Differt hoc à præcedente natalibus calidioribus: radice perenni; foliis minoribus mollioribusque, flore majore, candido, cum illis luteis fit, petalis in cordis figuram dissectis; peltis duplo minoribus. Ab imo flores & fructus Vere incipit proferre.

Locus.

Copiosè circa Romam undique in incultis fructat. Plenam omnium partium descriptionem si desideras, Columnam adeas.

Nos hanc plantam à Columna descriptam pro Thlaspi Mechliniensis habemus, nam & descriptiones per omnia, semine fortè excepto, conveniunt, & nos circa Romam Thlaspi illud citè solutum copiosum observavimus. Semen Thl. Mech. nec Clusius, neque J. Bauhinus, describunt, Lobelium autem, qui exiguum semen, ceteris minus ei attribuit non multum moror. Tale ei esse quale describit Columna mihi planè persuasum. Quod si ita sit, rectius hic disponitur planta quam inter Thlaspeos species.

Semina, describente Columna, ruffa sunt, rotunda, compressa, tenuia.

Thlaspeos Mechliniensis synonyma sunt

Thlaspi fruticosum incanum C. B. Ger. incanum Mechliniense Park. Thlaspi capsula sublongâ incanum J. B.

Thlaspeos

Thlaspeos capsula sublongis incani J. B. incani Mechliniensis Park. fruticosi incani C. B. Ger. descriptio sic se habet apud J. Bauhinum.

Ex radice latis crassa cubitum longos ac etiam longiores, lentosque ramos, & planè lignosos, rubentes, erectos producit, in ramulos aliquot divisos. Folia priora longa quatuor uncias, & unam lata, superiora Leucoii lutei, incana aut in nigro virentia, hirsutula, sapore oleraceo, subacri. Flores inaequali licet pediculorum tenuissimorum ortu, in umbella dispositi, albi, quatuor foliis cordatis confantes, staminibus in medio luteolis. Capsula succedunt sublongæ, hirsutæ. Radix sub terra late seipit Drabæ instar, autore Clusio.

In agro Romano abundat, ad hyemem usque florens.

Leucoii peltati Romani minoris descriptio apud Columnam cum hac egregiè convenit. Radix perennis; Flores albi, umbellatim nascentes, petala cordata; staminula luteola. Locus etiam suffragatur.

Locus.

- A. 6. *Leucoium seu Lunaria vasculo sublongo intorto.*

Radice habet albam, duram, simplicem, fibris majusculis donatam: Caulem erectum, teretem, striatum, hirsutum, altitudine dodrantali, versus summum ramulos hinc inde emittentem, in quibus, ut & in summo caule stoculi parvi, albi, petali in medio fissis. Floribus succedunt siliquæ oblongæ, latiusculæ, glabræ, & (quod huic speciei peculiare est) intortæ, membrana tenui dissilpæ, cui adnascuntur hinc inde quatuor aut quinque seminum oblongorum, compressorum paria. Folia in caule crebra, nullo ordine abique pediculis adnata, non tamen cum amplectentia, utrinque pilosa, rarioribus incisuris ad latera dentata, vix digitum longa, aut dimidium lata, in acutum definita. Sapor herbe vix ullus manifestus. Semen nonnihil acre.

In udibus ad scaturigines aquarum è lateribus montium Ingleborough, Hincelbaugh aliorumque vicinorum in Septentrionalibus Angliæ crepundium nascitur, & post mediam ætatem floret.

CAP. VII.

De Herbis quibusdam Siliquis latis, semine non compresso, flore parvo.

- A. 1. *Paronychia vulgaris Ger. vulgaris Alpinæ folio Park. Bursa pastoris minor loculo oblongo C. B. B. pastoria minima oblongis siliquis, sive verna loculo oblongo J. B. Common Whit-low grass.*

J. B.

Radice est tenui & tandem fibrosa: à qua per terram sparguntur folia multa, vix unciam longa, mucronata, hirsuta, virentia modò, modò rubentia, oris per extremum aliquot crenis incisus, sapore primum subastringente, tandem acro, nitrolo & vellicante: inter quæ caulibus nunc unus, aliis bini, terni & plures, teretes, palmares, aliquando vix sextantales, foliis nudi stoculis sustinent simul multos, albos, quatuor foliolis ad ungues ferè bifidis confantes, ex pediculis oblongis: loculo longiusculo, compresso, nullâ lacunâ, ut in Bursa pastoris distincto, sed in acutum desinente, membrana tenui valvas intercurrente dissilpæ, Semen minutum rotundum continente.

Floret mense Martio, seriùse aut citius prout hyems acrior aut mitior fuerit. In agris & hortis Locus & præsertim sterilibus & arenosis, nonnunquam & in muris & tectis. Annua est planta, semine Tempus. deciduo se quotannis renovans.

2. *Bursa pastoria Alpina hirsuta C. B. Park.*

C. B. prod.

Radice est unciali, foliis copiosis, pallidè virentibus, in orbem humi stratis, mollibus, incanis, Lenticule magnitudine, leviter crenatis; aliquando integris: cauliculis aliquot tenuissimis, leviter hirsutis, penè nudis, tres quatuorve uncias longis: stoculis parvis, albis: loculis flavelcentibus, oblongis, multo quam in vulgari majoribus, semen minutum, rufum continentibus.

In Alpibus Helvetiorum, ut monte Fracto & Spigel reperitur.

Locus.

3. *Paronychia Sediformis flore luteo Leucoium luteum Aizoides montanum Col. Sedum Alpinum hirsutum luteum C. B. petraum Ger. petraum montanum luteum Park. Phyllon thelygenon Dalech. J. B.*

Radix ei simplex [tenuis, sesquipollicem longa Col.] paucioribus fibris donata, superiore parte in plura capita divisa ut in Caryophyllis & Psyllio perenni. In singulis capitibus, sex ramulis in quos plantæ radix supra terram divaricatur, densum foliolorum agmen ceu calpes extat. Folia singula angusta, velut graminis aut Caryophylli, in acutum definita, ad latera utrinque brevibus pilis rigidiusculis hirta, ut Aloes folia, si magnis parva componere licet, quadatenus imitari videantur, liquidem setulæ hæc ad eodè concinnè dispositæ sunt, ut incuriosius spectanti folia dentata videantur,

tur. E centro seu medio singulorum caspitum, (seu ut Columna vocat globulorum) foliorum, emergit *cauleculus* triuncialis rarius palmaris, firmus, rotundus, laevis, viridis, foliis nudus, in summo gestans *foliuculos* quinque, sex aut etiam plures, luteos, tetrapetalos, petalis obtusis, longis petiolis ful-
 tur, reliquientes post se *vasculum* feminale oblongum, compressum, in acutum delinens, figura Paronychia vulgaris, nisi quod majus fit & longius membranā pariter ad planum filique parallelā dissectum.

Locus.

In monte Saleva ē scopulorum rimis exit, florēque sub finem Aprilis & initio Maii.

- A. 4. *Bursa pastoris major* loco oblongo C. B. *Bursa pastoris loco sublongo affinis pulchra* planta J. B. *Telaspis Veronica* folio Park.

J. B.

Per terram spargit folia Barbareae muralis aliquatenus familia, breviora, latiores, magisque rotunda, unciam [J. Bauhino duae unciae] lata, per ambitum ferrata, hirsuta, aspera nonnihil, cuiusmodi etiam per caules ramisque, sed portione minor a cernuntur, sine pediculis. Statim autem ē radice tenui plures emittit *caules*, alios alii felicius adolentes, cubitum altos & ampliores, nonnunquam in ramos plures divisos, quos non ut Barbarea cauli appropinquit, sed abcedentes diducit. Flores singulis alii multi coherent, parvi, albi, quos excipit ferie longa, loculi Paronychia vulgaris similes, bifores, qui in medio striam habent, quorum altrinsecus abcedentibus valvis *semen* apparet minutum, relicta desepiente membranula. In singulis filiquis plura continentur femina, sex aut octo utrinque numeravimus.

Locus.

Ad latera montium in Occidentali Comitatus Eboracensis parte *Craven* dicta non infrequens est: invenimus etiam in Italia, medio circiter itinere inter Lucam & Pisas ad fapes; & in Gallia Narbonensi circa Monspelium oritur.

C A P. VIII.

De Hesperide.

Hesperis unde dicta sit in ejus descriptione dicemus. Notae ejus genericae sunt flos speciosus Leucoi amulus, femina teretiuscula oblonga majora.

1. *Hesperis hortensis* C. B. *Hesperides flore purpureo, albo & vario* J. B. *Viola matronalis* Dod. *Loth. matronalis purpurea* Ger. *Eruca alba & purpurea* Lugd. *Dames Violet*, oz *Roeth.*

Radicebus aliquot parvis lignosis & albis nitiuntur; *caules* erigens cubitales & sesquicubitales aut altiores, [teretes] hirsutos, [medullā factos;] in quibus alternatim folia Erucae, sed non ita lacinata, in ambitu serrata, acuminata, hirsuta, in virore nigricantia, [quatuor digitos longa, pediculis brevibus nixa,] sapore acrisculo. Ex alis foliorum erumpunt ramuli, in quibus, [ut & in summitate caulis,] flores formā ad Leucoium luteum accedentes, odoris suavissimi, quadrifolii, colore nunc albo, nunc purpureo, alias confusis cum albedine maculis purpureis variato, [pediculis semuncialibus & longioribus infidentibus.] Semen in filiquis longis, [bivalvibus, membranā intergerinā dissepis] continetur oblongum, rufum, acre.

Tempus & Locus.

Aprilis, Maio & Junio mensibus floret. Provenit, inquit J. Bauhinus, in Sequanorum vallibus, qua Rhenus fluit sub sepiabus. In agro Neapolitano, cum Salerno Neapolin iter facerem, in pratis florentem observavi mense Junio. In Angliā nondum vidi spontaneam, quamvis Lobelius in Angliā pratis eam fructuare scribit.

Nominis ratio. Varietas.

Hesperis dicitur, quoniam ejus flos sub vespere praesertim grato odore nares feriat, interdum aut nullum, aut levissimum spirat, quod Theophrastus & Plinius de Hesperide tradunt.

Vires.

Ad hortulanis nostris *Roeth*, i. e. Erucae nomine colitur cum flore pleno purpureo albo, & vario.

Erucae ut sapore ita facultate proxima videtur tum foliis tum semine *Dod. Lob.* tuffi, convulsis & difficulter spirantibus modum traditur apud Clusium: urinas insuper & sudores propellere, incidere, abstergere & digerere. J. B.

2. *Hesperis flore viridi* C. B.

Magnitudine quoad omnes sui partes a vulgata differt. Flore est viridi & inodoro. In horto quodam Basilae legit C. Bauhinus. Degener quaedam prioris species esse videtur ē femine nata.

3. *Hesperis Syriaca* J. B. *Syriaca Camerarii* Park. *peregrina filiquis articulatis* C. B. *quibusdam Leucoium melancholicum, & nostrā sententiā recte.*

Dodrantaia *folia* aut minora, palmum lata, valde aspera & hirsuta, longis nixa pediculis, Hesperide flore obsoleto multo ampliora, nonnihil in ambitu finuata: *Flores* in brevibus sed castrifloribus caulibus, figurā quidem vulgaris Hesperidis, sed colore fusco & lurido, multis venulis per co-

rum petala discurrentibus, sub noctem valde odorati, interdiu odoris expertes. Sequuntur *filiquae* insignis longitudinis, recurvae torulae, multo quam Hesperidis colore obsoleto castrifloris: *Semen* paulo crassius: *Radix* non abissilis.

Locus.

In Syriae montanis crescit teste Clusio. C. Bauhinus à Parkinsono reprehenditur quod Hesperidem Syriacam Leucoio melancholico eandem plantam faciat. Alii Leucoium melancholicum Hesperidem montanā primae Clusii idem statuunt; & revera Hesperis Syriaca & Hesperis montana prima Clusii in paucis magnitudine excepta differunt. Syriaca scilicet multo vegetior est, ampliora habens folia, castrifloris caules majorēque flores, ejusdem planē coloris sub noctem valde odoratos, interdiu odoris expertes: Cornicula multo castriflora, semen paulo crassius. Hae autem diversitates caeli fortale & soli differentis tribuendae sunt.

- * 4. *Hesperis sylvestris flore parvo* C. B. *Sylv. angustifolia flore parvo* Park.

C. B. prod.

Caule est cubitali, viridi, striato, nodoso, multis alis ferē palmaribus donato & concavo: *foliis* quam in vulgari acutioribus in ambitu profundius serratis, viridibus, subhirsutis, & minus vulgari aspersis: *floribus* plurimis, quadrifoliis, subcaeruleis, parvis, ita ut hujus flos integer vix vulgaris foliolum adaequet, quibus *filiquae* stricissimae succedunt.

Circa Monspelium in horto Dei, ad aggeres riparum collecta fuit. D. Magnol in incultis circa urbem.

5. *Hesperis sylvestris Hieracii foliis hirsuta* C. B. *Sylv. folio sinuato* Park.

C. B. prod.

Tota planta hirsuta est, *caulem* habens pedalem, angulosum, hirsutum, pallide virentem, in summo in ramos aliquot alternatim dispositos divisum: *folia* Hieracii instar lacinata & sinuata, oblonga, angusta, acuminata, crassa, hirsute aspera, quorum superiora pediculis carent. *Flores* in calicibus hirsutis rubri, magnitudine Hesperidis vulgaris flores aequantes, quibus similes *filiquae semen* continentes succedunt.

In laxioris humidis Provinciae lecta fuit.

Locus.

- * 6. *Hesperis montana & prima* Clus. *montana, pallida, odoratissima* C. B. *Hesperis colore ineleganti* J. B. *Hesperis Pannonica* Park. *parad. Viola matronalis flore obsoleto* Ger. *emac.*

Clus.

Cubitali excrevit altitudine, multique ramis praedita est, quos confuso ordine ambiunt *folia* Matronalis Violae familia, paulo tamen latiora & castriflora, acidulculo primum gustu, postea acri & fastidiosa cliente: extremis ramis in oblongis pediculis infident *flores*, Leucoii aut Hesperidis foliis formā similes, non explicati tamen, sed se contorquentes, coloris admodum inelegrantis & obsoleti, hoc est, pallidi & furvi, infinitis venulis ex atro purpureis fingula foliola intercalantibus, odore interdum nullo, aut adeo tenui, ut vix naribus percipi possit, sub vespere autem gratissimum & suavissimum. Flori succedunt longa torosaeque, ut in vulgari, corniculata, ferē tamen quadrangula, in quibus continetur *semen* vulgari Hesperidi simile, subruissum. *Radix* fibrosa, quae uplurimum biennium non superat, sed postquam defloruit & semen tulit perire solet: si tamen praecis caulis ad frugem pervenire non finatur, nova germina interdum producit.

Sponte nascentem & femine praegnantem invenit Clusius in Prellenberg Hamburgensi monti vicino, Ungarique extremo quā Aulstriam spectat mense Junio.

Locus.

Solent quae femine nascuntur plantae floris colore multum variare, nonnullis maternum colorem retinentibus, aliis aut dilutius pallescentibus, aut magis obsoletum adquirentibus, omnia tamen folia crebris venis ex atro purpureis distincta habentibus.

Suppliciter Johnfonus apud Gerardum emaculatum plantam hanc minime diverfam esse à Leucoio Melancholico *Horii* Eyst. liquidum flores & filiquae Leucoii illius conveniunt hujus descriptioni, nec caules & folia multum abluunt. Consule si placet Gerardum *emac.* in hac planta.

Parkinsonus Leucoium illud melancholicum dictum Leucoio alteri faxatili obsoleto flore Columnae unam & eandem specie plantam esse fidenter affirmat: unde & iconem Leucoii faxatilis obsoleto flore Col. assumit, & proponit in Theat. Bot. sub titulo Leucoii Melancholici. C. Bauhinus ipse Leucoium melancholicum Hesperidis Syriacae synonymum facit; & revera Hesperis Syriaca ab Hesperide montana prima Clusii vix alia in re quam magnitudine differt, unde eadem specie planta videtur. Quae si ita sint, (ut mihi quidem etiam videtur) C. Bauhinus ex ea planta quatuor facit, nimirum, 1. Leucoium incano folio hortense VII. seu livide rubente colore: 2. Hesperidem montanam pallidam odoratissimam: 3. Hesperidem filiqua corniculatā, flore obsoleto. 4. Hesperidem peregrinam filiquis articulatis.

Certe planta illa Leucoium Melancholicum dicta, non est verum & genuinum Leucoium (ut & Parkinsonus recte monet) sed Hesperidis species. Quocirca & huc transferenda, & Hesperis flore obsoleto denominanda.

Leucoii autem Saxatilis alterius obsoleto flore Col. quod Parkinsonus Leucoio melancholico idem esse fidenter affirmat, descriptio sic se habet.

Hujus *radix* crassa, longa, foris pulla, intus alba est & nervosa. Caulis verò semipedalis, rotundus, viridis, hirsutus, alis duabus divisis [hoc non constans & perpetuum esse puto] in quatuor summo

Locus & Tempus.

summo flores alternatim Leucoio similes, hirsuti calycibus, colore ex luteo & viridi purpurante obsoleti, parum odori; è quibus *siliquæ* producuntur trientales, hirsutæ, nodosæ, corniculatæ, in terram deflexæ, sex aut septem semina intus habentes in singulis valvulis. *Folia* in imo longo petiolo, divisa Papaveris maritimi; vel etiam Leucoi in arenis orti, hirsuta, crassa velut albi Hyoscyami & magis, odore gravi: quæ caulibus breviora & absque petiolo, nec laciniosa, sed ferraturis & magnis dentibus divisa, Hyoscyamo similia, sed quadruplo minora, propè caulem laciata.

Maio floret & Junio siliquas perficit, in laxorum rimis & vetustorum mœnium Campoclaresensium, inque rupibus Vallis Soli expositis. Sapore dulci calfaciente Raphani ferè tota planta est, odore gravi non ingrato.

Foliis magis laciniosis ab Hesperide r. Clusii differre videtur, quæ differentia accidentalis potius est quàm specifica.

Leucoium melancholicum Parkinsonus sic describit:

Folia habet majora, longiora & viridiora quàm Leucoium incanum majus minùse, ad marginem sinuata, humi jacentia, alpera nonnihil & hirsuta; è quorum medio exsurgunt caules bicubiales, subasperè pariter, foliis confimilibus sed minoribus hic illic obfisi, summitatibus suis flores gestantes numerosos, amplos, priorum similes, majores, colore obscurè aut ferdidè lutescentes, quibus succedunt *siliquæ* oblongæ, teretiusculæ, *seminibus* oblongis, iidem teretiusculis & majoribus quàm Leucoi incani repleta.

7. *Hesperis Pannonica inodora* J. B. Park. *syn. inodora* C. B.

f. B.

Cubitali assurgit altitudine, duum generum foliis donatum: infima ex angusta cervice mox dilatantur, tandemque in acumen desinunt, sinuatis nervis prædita; alia lata scissiliquæ basi cauli adnascuntur, utraq; serrata, hirsuta, candidiora molliorâque quàm in Hesperide nostra vulgari: flores colore sunt exalbicante, vel purpuralescente, formâ tamen, unâ cum subsequenter longis torosis *siliquis*, *seminibus* ruffo cum vulgari Hesperide conveniunt.

Clusius solo floris odore, cujus in hac nullam gratiam percipere potuit, à vulgari differre asseruit.

Locus.

Crescit passim ad montium radices, & vinetorum in collibus sitorum margines Viennensium agro. Floret cum vulgari, nempe Maio & Junio. *Clus.*

CAP. IX.

De *Alliaria*.

Seminibus oblongis, teretiusculis majoribus cum Hesperide conveni; floribus parvis albidis, foliis subrotundis, odore Allii, unde nomen sumpsit, ab eadem differt.

Alliaria Ger. Park. J. B. C. B. *Jack by the hedge, Salve alone.*

Ex radice tenui, lignosa, alba, Allium obolente caules promit cubitales & sesquicubitales, tenues, subhirsuti [teretes, striati, folios]. *Folia* primum rotunda Hedera terrestris modo [verum his longè majora] mox nonnullum acumen affequantur per ambitum crenata [pallide virentia, glabra, pediculis longis nixa] sapore & odore Allii mitiore [ad intervalla longiora in caulis alternò aut nullo ordine sita] in summitate caulis & ramulorum stoculi multi, albi, quatuor foliolis exiguis constantes [brevibus admodum pediculis nixa] in quorum medio apices ex viridi flavescunt. Semen in siliquis longis, angulosis [bivalvibus membranâ intergerinâ disseptis] oblongum nigricans.

Locus. Vires & Usus.

In sepibus & aggeribus fossarum, Vere floret.

Alliaria dicitur quia Allium redolet digitis comminuta. Usus ejus est ad embannata five intinctus. Rustici pro fallamentorum condimento ununt. Recens urnam ciera dicitur, sicca veneno adversari si in vino coquatur. Contra veterem tussim ex resina & melle sicca lingitur. Podagras aciri aceto circumlita mulcet.

Singulari vim habet quæ putredini resistit, unde & herba ipsa ex melle, & succus ejus inspicatus ad gangrenam aliaque ulcera putrida atque maligna unguentis cataplasmatibusque inditur.

Semen emplatri modo impositum, vulvæque admodum mulieres uteri stragulatæ oppressis liberat & excitat.

Semen tritum naribusque impositum sternutamenta excitare cerebrumque purgare Tab. prodidit. Herbarum in oleo & aqua decoctam & potam asthmaticis subvenire scribit Cam.

Folia enematis incoquant nonnulli ad colicos & nephriticos dolores, & calculum.

Scordium legitimum ut odore ita & visibus refert. G. Fabr. Hildanus Centur. 2. Obs. 44. Succus (inquit) Alliariae in Gangrenis, ulceribus putridis & sordidis magnarum est virium, ut à frequentè experientia edoctus sum: mirum igitur nemini videri debet, quod nonnulli Antiquorum, Arabum præcipue, pro Scordio vero Alliaria aliquando substituerint, non quod verum Scordium ipsis fuerit incognitum, sed quod in Alliaria eadem ferè vires repererint: præterea Scordium minime crescit in multis regionibus, neque nisi siccum & obsoletum haberi potest, cum Alliaria ubique ferè locorum prodeat. Communicavit D. Tancardus Robinson.

CAP.

CAP. X.

De Leucoiis quibusdam spuris, Erysimi siliquis & semine.

Herbas hæc ob convenientiam cum Leucoiis in floribus, quamvis siliquis & seminibus differrent, iis subjungendas duximus.

1. *Leucoium maritimum parvum folio virente crassifolium* J. B.

f. B.

Caules ei tenues palmares: *folia* per illos rara, quadam uncia paullo longiora, nonnihil sinuata, succulenta & crassifolia, glabra, virentia: *flores* satis magni pro herba proportionem, purpuralescentes; quibus succedunt *siliquæ* tenues seminales circiter, aut paullo longiores brevioræ, *semina* minuta ruffa, verum non compressa, continentes.

2. *Rapistrum floribus Leucoi marini* C. B. *parvum Massiliense* Park.

C. B. prod.

Planta semipalmaris est, radice oblongiuscula, alba, fibrillis donata; *cauliculis* trium quatuorve unciarum: *foliis* vulgari Rapistro luteo similibus, uncialibus, crenatis & subasperis: *stoculis* parvis, subcaeruleis, Leucoi marini similibus, quibus *siliquæ* parvæ, angustæ *semen* minutum continentes succedunt.

Circa Massiliam in rupibus.

Locus.

3. *Sinapi maritimum Aegyptium* Alp. exot. Park.

Alpin.

Ex radice oblonga, gracili, lignosa, alba, caule unico vel duplici assurgit, rotundo, rubescente, pingui, Macropiperis crassitie, oblique sursum & non rectè in aere acto: qui hinc inde inaequalibus intervallis fert alios cauliculos, in apice habentes flores caeruleos ut in Leucoiis, parvos; à quibus deflorescentibus succedunt *siliquæ* parvæ, tenues, oblongæ, in acutum desinentes, quæ habent minuta *semina* rotunda, gustui acerrima, ad Rute odorem inclinantia. *Folia* habet hæc planta parva, longa & lata, utrinque foliolis oblongis, ordinatis, quinis, Senecionis aut Cinerariæ modo crenatis, crassis, pinguibus & succosis, Erucæ colore & quandoque rubescentibus. Tota hæc planta valde acris est, & ad erucæ odorem aliquatenus inclinare videtur.

Leucoium spurium Erucæ folio.

4. *Eruca purpurea alii caerulea sive Viola petraea* J. B. *Eruca caerulea* Park. *caerulea in arenosis crescens* C. B.

f. B.

Radice nititur recta, palmari, alba vel subrubra, tenui, subacri, fibris aliquot capillata, matrice lignosa. *Folia* per terram spargit plurima, oblonga, hirsuta, Bursa pastoris divisa profunda crebra, sapore oleraceo quodammodo, colore viridi, aliquando infernâ parte rubente. *Caules* modo singulari, modo terni, quaterni, seni & plures, palmum nonnunquam superantes, interdum cubitales, hirsuti, striati, propter humum purpurantes, superne virentes, concavi, brachiati: in quibus ex intervallis *folia* infimis alis breviora, latitudine nisi parum cedentia, nec tam altè ut plurimum laciniosa. *Flores* ex ramorum lateribus, & summo fastigio alterno siti multi insident pediculis semuncialibus tenubus, tantilla lanugine obfisi, odorati, suaviter caerulei, aut purpurei, vel purpureo-violeti, albivi, suavolentes, quatuor foliolis latiusculis constantes, *Stammina* lutea cum stylo continentes: quibus decidentibus suboriuntur *siliquæ* oblongæ, glabræ, in quibus *semen* minutum, subrotundum, acre.

Variat hæc ætatis ratione, necnon loci, prout lato solo surgit, vel squallido aut sabuloso nascitur, ac sæpe iidem in muris modo major, modo minor, foliis valde varians.

In muris & rupibus variis in locis invenit J. Bauhinus, ut circa templum & castellum Boffordiae, Lessa Bisantii, &c. Nos inter *Hertzach* oppidulum & Moguntiam urbem in Germania observavimus & collegimus.

5. *Rapistrum floribus Leucoi marini* C. B.

Plantula semipalmaris est, radice oblongiuscula, alba, fibrillis donata. Cauliculi trium quatuorve unciarum, foliis vulgari Rapistro luteo similibus, parvis, uncialibus, crenatis & subasperis: *stoculis* parvis, subcaeruleis; quibus *siliquæ* parvæ, angustæ, *semen* minutum continentes succedunt.

Circa Massiliam in rupibus inventum fuit.

Locus.

CAP. XI.

De Brassica.

Braffica, Catonis panacea, Festo seu Verrio dicta videtur à *praefcendo*. Dura sanè Etymologia, sed mollior videbitur, si duo sciamus; unum est composita à *seco* in compositione & solere mutare in *i*, unde *dissecio*, *subsecio*, aliæque de quibus fusc Aldus in Orthographia: Alterum est *B* in multis olim sonuisse ut *P*, qua de re vide Lipsium de Pronuntiatio. L.L. cap. 12. Quibusdam placet *Brassiam* dici quasi *Passicam*, quod ex capro praefectur & *passia* hat: immò hanc Etymologiam Varro ipsi tribuunt Grapaldus, Raderus & alii. Sed Varro idem scripsit quod Festus. Sic enim ille lib. 4. de L.L. *Brassica ut praefica*, quod ex capro praefectur. Sic enim locus is legitur non solum in nuperis editis, sed etiam Aldina Anni 1517. & Mediolanensi Ann. 1500. Tertia eorum sententia est, qui deducunt à *Cespio* i. e. *voru*, quia avidè ei Veteres vesci solebant. Quartum est etymon Jof. Scaligeri. Docet in conjectaneis Brassicam dici à Græco *πρασιν*, utpote hortulanum olus. Nam *πρασιν* notat areolas hortenses, unde & *pratun* nomen accepit. Hoc Etymon inprimis placeret, nisi esset Brassica vox à majori Græcia, qua pro ea dixit *Cesaron*. Helychius, *Βραχιν*, *Βραχιν* *Βραχιν*, ubi *Βραχιν* non sunt Latini sed Tarentini & alii. *Hæc omnia Vossius in Etymolog.*

Braffica Recentioribus Caulis dicebatur quod præ cæteris herbis insigni caule vigeat; Hinc nostrum **Cole & Colwort.**

Note Brassicae characteristice sunt folia in hoc genere maxima, glauca seu subcorerulea, carnosa, femina rotunda, minus acra.

1. *Brassica capitata alba* J. B. C. B. Park. Ger. **White Cabbage.**

J. B.

Caulis producit crassum, albicans, crasso cortice tectum, medullâ parum acri & subdulci. *Folia* quæ primum erumpunt lata habet & ampla, subrotunda, nullis effatu dignis lacinis sinuata, longis crassis pediculis hærentia, costis nervisque albicantibus crassis intertexta, colore cæso aut cinereo cærulescente, quorum inferiora avulsâ aut fortè decidua spitem relinquunt densa vestigiis ferè rugosum & inæqualem: Superna verò quæ remanent lata quoque & subrotunda, & ex viridi albicantia & cæta, mutuo incubitu in caput maximum durissimum conglobantur; tam arcto complexu ut difficilè separantur. Horum interiora planè albicant. Porro glomer appertente vere, quo tempore semini ergo translatantur folio, parum deficiens, è medio caulem erigente profert, *floribus* luteis aut luteo-pallidis, quibus delapsis *siliquæ* longæ nascuntur, teretes, acuminatæ, *semina* parvorum medullosorum intersepta claudentes rotunda.

Hæc interdum elegantissimâ naturæ varietate ad quinquaginta capitula minorâ fert, magni illius glomeris loco.

Radix alba, plurimis fibris donata, neque alè in terram descendit, neque in latitudinem multum se diffundit, unde gelu asperiore faciliè corruptitur.

Braffica folia (ut rectè C. Hofmannus) in superficie habent salsum quid, nitrosum & leviter amarum cum acedine quadam, cum in profundo aquæ & frigida sint.

Scribit Galenus Brassicam habere contrarias vires solvendi & stringendi alvum. Si enim (ait) illud voles, aut leviter coctum cum suo jure dabis, aut ipsi ipsam: si hoc, effuso jure primo, affundes aliam aquam calidam (hoc enim peculiariter monet) eaque post coctionem iterum effusa, edendam dabis ipsam Brassicam. Quod tanto melius fiet quò sapius effusa fuerit aqua, & repetita coctio. Hinc illud Scholæ Salernitanæ,

Jus caulis solvit, cujus substantia stringit.

Braffica in cibis ex sententia Galeni & omnium ferè Medicorum, quocunque modo prepararetur facit in corpore *χολη παραχρησθη* & *διουσι*, succum crassum & melancholicum; quod facile quisvis in seipso colligere potest ex ructibus fecidis & ingratis quos excitat.

Ipsè vidi verrucas illitas succo Brassicæ ingenti miraculo spatio quatuordecim dierum evanuisse in ancilla quadam, qui manus oblitæ erant verrucis, quas sinebat sponte exsiccare iuxta citra detractionem ullam. *Sim. Pauli.*

Julius Alexandrinus testatur se scire in longum sinuosum vulnus protensum ab humero prope modum ad nates usque ipsas, qua in parte extrema ejus ora plurimum semper remitteret fasciolarum materia ejusdem, nec profundum tamen, nec ultra carnosam membranam valde adactum, cum remediis aliis non posset, ex foliorum Brassicæ vino nigro & auctore incoctorum applicatione resicatum coalescere intra paucos dies.

Camerarius dicit folia ejus in ulceribus & lepra vino incocta admodum utiliter adhiberi. Tragus tantæ Brassicæ esse efficaciam ait, ut urina coram qui vescuntur Brassicâ, Fistulis, Cancro, Serpignis & similibus vitis mederi queat. *Sim. Pauli.*

Noto ex Plateno, quod in principio inflammationis faucium, ubi refrigerare & repellere simul studemus, aqua ex acido liquore in quo Brassicam capitatam condire & aservare solemus exstillata, vulgo magno successu usurpetur.

Cum quidam Scorbuto tam misèrè laboraret, ut maculis toto pectore & cruribus diffusis, membriculis rigentibus vix incedere posset, jussum est potu quotidiano uti ex Vini lb ij. quibus Brassicæ rubicæ concisæ m. iv. cum zingib. 3j. Cinnam. 3j. immaceratæ fuerant. Ex Observ. Ottonis

Hearnii

Hearnii Prof. Lugd. Bat. habuit *G. Hieron. Velfchius*: è cujus Observ. 51. transcriptis, & ad nos misit *D. Barnabæ Soame*.

Ad lateris dolorem, R fol. Brassicæ; butyro illinatur frustulum, & pulvere Cynimi asperum calidè imponatur. *Hariman.*

Brassicam ad arcendam ebrietatem valere Veteres unanimi consensu tradunt, confirmant etiam Recentiores. Fontanus Med. Pract. lib. 1. cap. 8. Brassicæ folia ebrietati mirè adferantur.

2. *Brassica capitata rubra* J. B. C. B. Ger. Park. **Red Cabbage.**

J. B.

Quod *folia* attinet albe similia quodammodo sunt: at colore magna varietate indunt. Quædam enim atro-purpurea, quædam atro-virentia, aut etiam dilutius virentia; nonnulla quoque cæso nebula aspersa glauca sunt, at omnes rubris costis ac nervis intertexta: in reliquis cum alba convenit.

Hyemem faciliè perfert autore J. Bauhino.

3. *Brassica Italica tenerima glomerosa; flore albo* J. B. *Bras. alba capite oblongo non penitus clauso* C. B. *Bras. Sabauda* Ger. Park. **The Savoy Cabbage.**

J. B.

Hæc caule & foliis adeoque tota stirpe inter albas candidior teneriorque videtur. *Folia* quoque, quæ ampla sunt atque rotunda, per se dilutius virentia, candicantibus vix intertexta sunt, quædam etiam modicè crispæ, ac vario contortum nonnihil rugosa: Foliorum quoque pediculis brevibus auricula quædam foliaceæ adherent. *Flores* albi, quadrifolii uti cæterorum, quos nonnisi tepidior Sole illustrata profert, quippe algidi frigoris impatiens, minis arcto foliorum implexu glomerem laxiorem minorumque efformans.

Lautior hæc, quippe tenerior, delicatioribus expetita, eorum potissimum qui ejus norunt gratiam, mensis apponitur.

4. *Brassica Sabauda rugosa* J. B. *patula* Ger. Park. **An Brassica alba crispæ** C. B.?

J. B.

Hujus *folia* rotunda, rugosa valdè, ac ita quidem rugis inæqualia sunt, ut singula ceu ex vesicis aut valvulis quibusdam confimilibus congesta videantur, subius exuberantibus atque prominentibus, aversa parte cavæ, ex brevibus pediculis hærentia: color foliorum ex luteolo quodam & atro vires, quæ pallidè viridantibus costis quoque intertexta sunt. Eadem etiam in densum globum coguntur, sed parvius & candicantem, dum extremitates interim obcurius virent. *Flos* luteus: *semen* ut in reliquis. Hyemem non fert. Brassica *patula* Ger. Park. diversâ videtur à J. Bauhino *Bras. Sabauda rugosa*, cum *Bras. patula* folia in caput non conglobantur: Synonymam feci quia utrique [Gerardus & J. Bauhinus] eandem adhibent figuram. Descriptio

Brassicæ rugosæ longioribus foliis J. B. melius convenit Brassicæ *patula*, quæ hujusmodi est. *Folia* ampla, sesquicubitalia ex longis pediculis inferiore parte hærent. Hæc quàm Sabaudicè scripte dilutior virore, candidiorumque costarum intercepto, candidior apparet, rotaque rugosa, ac veluti facculis referta est: tenera quoque magis videtur, nec in capita cogi solet ut Sabauda flore luteo. Hyemem vix fert.

5. *Brassica florida* Ger. *cauliflora* C. B. *multiflora* J. B. *caule florida* Park. **Colliflober.**

J. B.

Perampla hæc quoque fert *folia*, cubitalia, longiora quàm Brassicæ capitata albe, acutiora, nec ita lata, nullâ insigni laciniarum diversâ, dilutè virentia, quædam etiam colore magis glauco, exteriora præsertim, nervis candicantibus conspicua, per ambitum ex longiuscula distantia denticulata & veluti serrata. In *capite* glomeratur fere mollius, minis densis foliorum incubitu formatum: Inter quorum sinum *flores* densissimè stipati prodeunt exigui pallidi aut candicantes, velut in umbella positi, qui cum cauliculis suis asparagus tenellis germinibus teneritudine & gratiæ certare videntur: atque ob id lautioribus tantum patinis expetit.

Hujus semen è plantis in hortis nostris nascentibus collectum si feratur, mirabili metamorphosi calidioribus regionibus petere. Verum de hac degeneratione ex semine diximus in parte generali.

* 6. *Brassica caulorapa* J. B. *Rapacaulis* Park. *parad. gongyloides* C. B. *Caulorapum rotundum & longum* Ger.

J. B.

Hæc plantis foliis glomerem nullum facit, verum quo solo signo ab aliis faciliè separatur, brevis caulis, quæ foliorum comæ subest, in Rapum effulcentem exuberat. [*Flores* in caulibus tenuibus lutei, parvi, quos excipiunt siliquæ angusta, oblongæ, Seminibus Sinapeos ferè paribus repleta.]

7. *Brassica rubra vulgaris* J. B. *rubra* C. B. Ger.

f. B.

Procerior hæc reliquis esse videtur. Stipite namque velut arborefcit alto, duorum trium aut quatuor pedum aut etiam cubitorum, crasso, atropurpureo, imâ parte verrucoso, aliâ singulo, aliâ in ramos divaricato: quem *folia* fortuito positi stipant lata, ex viridi rubentia, aliâ sanguineo rubro aut obfusciore etiam tota perfusa, non sine obducta nebula cujusdam glaucæ: crebro crassum venarum discursu rugosa, patula sinuatæque. *Flores* lutei cauli erecto hærent: quos *siliques* excipit palmiæres, in quibus semen rufum, rotundum. Hujus *folia* patula manent ac expansa. Hyemem profert, ac sæpe, præsertim culta, arboream acquirat proceritatem firmitatemque, ac ita in plures durat annos. Sepe etiam laterales producit ramulos. Ramorum extrema adventante Vere delictioribus in acetaria expetuntur.

8. *Brassica laciniata rubra* J. B.

A præcedente vixdum magnitudine variat. *Folia* potissimam faciunt differentiam, quæ profundis lacinis sinuatis nonnihil variant, isdem modo in latiores, modo in minores rursus sectis, ut tota penè crispata videatur, idque potissimum propter minorum lacinarum contortum. Hyemem fert.

* 9. *Brassica rubra minor* J. B. *arvensis* C. B. *tertia* Fuch. *Sylvestris* Ger. Park.

Minutioribus est caulibus & tenuioribus foliis, flore luteo. *Fuch.* Omnium minima, sylvestris penè similis, *foliis* primæ rubræ, multò minoribus, aliquo minino similis. Scribitur propter semen, ex quo oleum paratur quod venditur pro Napi seminis oleo. *Dod. gall.* Confusio est inter Botanicos de hac planta, ut sulphur eos non satis clarè intellexisse quid scriberent.

10. *Brassica alba vulgaris* J. B. *alba vel viridis* C. B. *vulgaris sativa* Ger. *sativa* Park.

f. B.

Radix topofa est, ex qua stipes, qui foliis nervorūque divisurâ atque intertextu rubræ quodammodo respondet: *folia* tamen subrotunda, ex longis crassis pediculis delicatiora videntur, in quibus in circuitu præsertim serraturæ quadam apparent. Tota planta albicat, & cæcio quodam colore obducta est; auriculas habet uti prædictæ. *Flos* albus est, [potius pallidus.]

11. *Brassica laciniata alba* J. B.

Rubræ laciniatæ haud multum abissimilis proportionem est, non penitus alba, caule interdum purpurascens; cui *folia* pallide viridantia glaucâ quadam nebulâ obducta sunt. Foliorum quoque laciniæ profundæ quidem, minis tamen crispæ.

12. *Brassica fimbriata* C. B. *topofa* J. B. Ger. *nigra* Dod.

Morisf.

Hujus *folia* angustiora sunt & longiora antecedentis foliis ad costam usque mediam semel atque iterum profundius incisa, per margines verò admodum crispæ, quæ adversa parte bullis seu quali ampullæ numerosissimis protuberantibus, in aversa parte concavis inæqualia sunt. Tota quasi nigrescit aut ex atro virescit.

A. 12. *Brassica arborea seu procerior ramosa maritima* Morisfoni. An *Brassica arvensis* C. B? *Sylvestris* Ger. Park? *Albidu Colewort.*

Descrípito *Brassicæ rubræ vulgaris* superius è Joan. Bauhino historia proposita non inepte convenit huic plantæ, ut dubitem an speciem diversâ censenda sit necne: certè quod in maris vicinia oritur accidentarium esse puto: deinde in plures annos durare *Brassicæ* illi rubræ cum hac commune est, ut testatur J. Bauhinus. Hanc iniquis [Braf. foliam] per aliquot annos ex semine deciduo, in ramos divaricari *Brassicæ rubræ* ex æquo convenit. Vel ergo J. Bauhinus *Brassicam* maritimam proceriorem à rubra vulgaris specie revera diversam per errorem pro *Brassica rubra* habuit & descripsit; vel *Brassica rubra vulgaris* & *Brassicæ* hæc procerior maritima una & eadem specie planta sunt.

In clivis maritimis propè Doveram oppidum observavimus, & alibi etiam locis consimilibus. Hæc planta est quam in Cat. Ang. titulo *Brassicæ sylvestris* exhibuimus.

14. *Brassica Anglicana minima nivea* J. B. *fimbriata pumila* C. B.

Ad. Lob.

Meminimus (inquit Lob.) etiam in Angliæ hortis pusillam *Brassicellam*, totam niveam præterquam extremas oras lacinosas, fimbriatæque plicis crispantibus & undulis rugosis, purpureis aspersas maculis, quas etiam ad corollas & olfactoria nectenda dum tenella adhuc est, in hortis colunt.

15. *Brassica*15. *Brassica alba crispæ* C. B. *crispæ laciniatæ* J. B. *Sativa crispæ* Ger. *Caulis crispæ* Park. parad.

f. B.

Omnium hæc elegantissima fert *folia*, ex longis pediculis auritis oblonga, cubitalia, altiora, nervis albidis eleganter picta, atque multiplici corum divaricatione intertexta, ambitu quoque suo multiplicibus convolutionum spiris sinuato, ita crispæ ut Struthi avis plamas, multibus gloriosis cristarum loco expetias quodammodo repræsentent. Costæ etiam plerumque dilatæ purpureæ sunt, sicut & ipsi caules. *Flos* luteus. Hæc in cibo rubris non inferiores.

16. *Brassica thyrsoidea* J. B. *asparagodes crispæ* C. B. *epiphyllis.*

f. B.

E rubræ *Brassicæ* genere est, patulis, ex viridi atrorubentibus foliis, subinde *laciniatæ*, per quæ passim supina parte nova crisporum foliolorum foboles confurgit, pulchris lemniscis, naturæ lusu spectando, hinc inde exorientibus, nunc brevi amento tenuique appendis, nunc latiusculo petiolo hærentibus, arcente etiamnum in alia deinceps fertula struppique luxuriantibus. *Flores*, *siliques*, *seminæque* ad *Brassicam* rubram vulgariorum accedunt.

De hæc verè scripsit hist. Lugdunensis autor. *Folia* hujus nunc sunt laciniata & frequentissimis Varietates. divisuris incisa, qualia *Brassicæ* crispæ, nunc planè lata & expansa. Eadem nonnunquam tota virent, nonnunquam venis per ipsa *folia* dispersis & mediâ costâ rubent. Omnes hæc varietates & plures adhuc nobis ortæ sunt in hortulo nostro Cantabrigiæ: ex semine hujus plantæ deciduo.

Vivax est, & in multis annos durat, nec hyemes nostras reformidat.

* 17. *Brassica tenuissimè laciniata* J. B. *Brassica angustæ Apii folio* C. B. *Braf. Selinoides* Ger. Item *Brassica lato Apii folio* C. B. *laciniata* Park.

Huic *folia* crispæ & per ambitum profundè incisa ad mediam usque costam: in hoc genere quadam frequentioribus & profundioribus, aliæ rarioribus & minis profundius incisuris dilactæ apparent. Hinc duæ species C. Bauhino, altera lato Apii folio, altera angustæ Apii folio.

* 18. *Brassica spinosa* C. B. Alpini. Exot. Park.

Hujus solum binos ramulos habuit C. Bauhinus, quorum descriptionem dedit. *Caulis* lignosus, crassus, in ramulos duos, alterum palmo majorem, alterum minorem, rotundum, levem, striatum dividitur: circa quos *folia* biuncialia, & semunciam lata, per ambitum leviter sinuata, quibus & minora interjiciuntur: ramuli in spinas acutas, unciales & minores abeunt.

Pr. Alpini in Exot. eam plenius describit *caule* cubitali & ampliore; multis *ramis* longis, teretibus, molliibus *Brassicæ* colore, crassis & firmis, in altos innumeros ramulos subdivisis, in plures tenues albas acutas spinas exeuntes; juxta quas flosculi *Hyacinthinis* similes, in rubro albicantes, in singulis ramulis singuli, quibus succedunt *fructus* rotundi parvi, cicerum magnitudine, in ætatem desinentes, colore flavescientes, gustui non injucundi. Hæc planta à radice foliacea est *foliis* longis, crassis, *Brassicæ* similibus tum colore, tum sapore.

Hanc dum viridis est decoctam in aqua *Ægyptii*, *Æthiopes*, *Syri*, apud quos nascitur, comedunt.

* 19. *Napo-brassica* C. B. prod.

C. B. prod.

Radices habet Napo aut Carotæ pene similem, admodum fibrosam & villosam, ut barbata aut pilosa, propter multiples & minutas fibras, dici possit: & licet frequenter fibræ pollice crassiores habeat, atamen semper prima *radix* tuberosior & longior, quæ Napum imitatur, conspiciuntur. Ex hac *caulis* seliquibetialis, lavis, repens, in ramos brachyos exurgit. *Folia* ad radicem unâ cum pediculis oblongis palmatis, *Brassicæ* sylvestris modo & subrotunda, & in profundis lacinis divisa; quæ verò in caule oblonga sunt, angusta, sinuata, pediculis carentia. *Flores* lutei, intensioris coloris quam in vulgaris; magni, qui in caule palmum excedente inordinatè longis pediculis infident, quibus *siliques* angustæ, unciales succedunt.

In locis frigidioribus agri Norici, montanis potissimum & versis Bohemiam colitur. *Radix* effusi apta est, quare aliqui eam ut *Brassicam* floridam congiunt; pauperes minutim ut Rapas comedunt.

20. *Brassica campestris albo flore* Clus. *campestris perfoliata flo. albo* C. B. *Perfoliata siliquosa* J. B. Ger. *Perf. siliquosa vulgaris*, seu *Brassica campestris* Park.

f. B.

Selinacubitalis & altior est, [pedalis Clus.] *caule* tereti, tenaci, candicante, & in alas diviso è foliorum simi prodeuntes. *Folia* non divisa, oblonga, subrotunda, Napi, colore glauco, rigidula, pingula, fragilia, à caule videntur quasi transacti, sapore oleraceo, [tervido Clus.] *Flores* exalibis, [albi Clus.] *Brassicæ*. *Siliques* perquam longæ, angulosæ [quadrangulæ Clus. & Cord.] in quibus continetur (semine *Brassicæ* semine minus ex rufo fuscum Clus. *Radix* tenuis, alba, gusta *Brassicæ*.

L. 500.

Clusius hanc & sequentem in agris & campestribus nascentes conspiciat, & Martio mense flores in Murciano agro, juxta vias ad Eliocortam urbem, vulgo *Lorsa* dictam: J. Bauhinus in agris fegerit circa *Marbach* Ducatus Wirtembergensis. In Anglia, quod scimus, sponte non provenit, quantumvis Lobelius eam Perfoliatam Napifoliam Anglorum filiquosam appellet. An Brassica sylv. folio Bete *Thal*?

- * 21. *Brassica campestris purpurea flore* Clus. *campestris perfoliata flo. purpureo* C.B. *Perfoliata filiquosa purpurea* Clusii J.B. *Perf. filiq. flore purpureo* Park.

Clus.

Firmioribus est virgine nec adeo ramifosa, cujus folia in summo aliquantulum serrata. Flores prioris floribus similes sunt, majores tamen, Leucoti aut Hesperidis floribus magnitudine pares, colore autem Lunariae Graecae floris, purpureo vellicet: *Silique* & *semen* praecedenti similia. Radix licet dura sit, quibus quidam praedita sit, vivax tamen non est, sed prolatio semine perire solet.

L. 500.

Cum priore.

- * 22. *Brassica sylvestris Fabariae foliis* Bocconi.

Bocc.

Caulis huic pede longior est, tenuis, ramifosus, teres; quem amplectuntur (Perfoliatæ modo) leviter rotundique Telephii folia, ambitu nonnihil sinuata. *Flosculi* in summitate purpureo-caerulei, quibus succedunt *siliquae* angustae & longae.

Non differt à precedente nisi radice quæ in hac perennis est. Ad Tauromenium invenit Autor.

- * 23. *Brassica sylvestris latifolia foliis non sinuatis* C.B. *Bras. sylv. major latifolia* Thelio J.B.

Thal.

Radixbus constat inutilibus, lignosis, candidis: caule seliquipalmari, non admodum recto, rotundo, simpliciter, nonnunquam etiam brachiato: foliis mollibus, laevibus, subflavis, integris sine incisionis aut sinuosis crispaturis, mucronatis, duas uncias longis, unam latis. In summitate in exiguis pediculis racemus florum candidorum existit, ex oblongis valculis Braticarum sativorum modo prominentium: quibus deperditis *siliquae* oblongae pronalcuntur, *semina* Brassicae sativæ minora continent.

- * 24. *Brassica sylvestris Alpina* C.B. *Turritis Alpina* Park? *an Barbarea muralis* J.B.

C. B. prod.

Ex radice exigua alba, Caulis palmo altior, rotundus, laevis exurgit. Folia est tenuibus, pallide viridibus, leviter sinuatis, circa radicem oblongis, perisque uncialibus, in caule paucis, pediculo carentibus. In summo flores albi, quasi in umbella dispositi, longiusculis pediculis donati.

Lecur.

In montibus Austriae nata est. Quo pertineat hac planta ex imperfecta hac descriptione certo colligi nequit: locum ergo quem occupavit per me teneat, donec certius quid de ea edoctus fuero.

Das tresve adhuc præter superius propositas Brassicae sylvestris species adjicit Thalius, nimirum sylv. foliis membranaceis, sylv. mediam, & sylvest. minorem, quas cum se non novisset scribat C. Bauhinus, nec quicquam præterea Botanicus aliquid lucis in illustrandis, & ab aliis congeneribus distinguendis attulerit, non est cur nos illarum rationem habeamus.

C. A. P. XII.

Brassica sylvestris seu Brassicae affinis Turritis dicta.

Hæc in multis à Brassica differt foliis imis hirsutis, Hype minore albo, vel ex albo in luteum languente, siliquis erectis, cauli approximatis. Turritis autem nomen accepit ab extremorum caulium forma, qui in metæ aut pyramidis effigiem desinit.

1. *Brassica sylvestris foliis circa radicem Cichoraceis* C.B. *Glaustifolia Cichoroides* J.B. *An Turritis major* Clus. Ger. Park?

J. B.

Radix est annua, mediocriter crassa, alba, nonnihil purpurascens, fibrosa, subacri. Folia germinatione prima antequam caulem proferat, partim laciniata Cichorei vulgaris instar, vel Hieracii, partim nullo modo incisa, glauca, hirsutis foliis similia, palmo sæpe longiora, semunciam lata, lanuginosa, sapore acri & amaro: adula & quæ in caulibus sunt integra, nulla divisura incisa, glabra, utrinque glauca, oblonga, ita pinnis alarum cœnata, ut à caule perforari videantur, sapore Brassicae vulgaris. Caulis cubitalis & bicubitalis tenuis, colore herbaceo admixta aliqua purpura, multis ramis longis tenuibusque brachiatis. Ex aliis & summis ramis flores prodeunt multi simul juncti ex pediculis semuncialibus, ex luteo in albidum languentes, odore nullo manifesto, quaternis foliis constantes, quæ totidem foris circumstant, sed longe minora & virecentia, mucronatæque cum

cum illa subrotunda sint; in medio crocata stamina multa cum stylo viridi. Succedunt tandem siliquæ longæ, rectæ, graciles, in quibus semen.

Invenitur circa Basileam in fabuletis ad Rhenum & alibi.

Querit J. Bauhinus Annon hæc sit Turritis major five altera Clusii, & revera eadem videtur.

Lecur.

2. *Turritis pulchra nova* J.B.

J. B.

Caulis surgit tricubitali, striato, hilari virore perfuso, subhirsuto: Foliorum inferiorum quædam tres uncias longa, angusta, circumquaque integra, pediculo longo: alia longiora, quatuor aut quinque uncias colligientia, pediculum versus profundiusculè incisa: at enim quæ per caulem conspicuntur latiora & breviora sunt, sextantalia circiter, caulem pinnullis complexa, Myagri foliis aliquatenus similia, sapore nullo evidente: color omnium viridis. Porro ex foliis uniuscujusque per caulem sinu, cubicali serie sursum versus, ramulus prodit, ut in præcedente; cujus extremum occupant conferti flosculi exiles, foliolis oblongis albis constantes, satuo sapore. Succedunt siliquæ longæ.

Florentem mense Maio Argentinae in hortu Frid. Meier vidit J. Bauhinus.

Lecur.

- A. 3. *Turritis Ger. vulgarior* J. B. Park. *Brassica sylvestris foliis integris & bispidis* C.B. *Cotter-mustard*.

Radix nitur simpliciter, alba, lignosa, alè in terram descendente, paucis fibris capillata. Caulis singularis, seliquicubitalis & altior, firmus, teres, solidus, prope terram hirsutus, superne glaber. Folia ad radicem hirsuta, ad margines sinuata, obtusa duas uncias longa; quæ in caulibus sunt glabra, alternatim posita & nonnihil glauca, latè basi cum processu hinc inde velut auriculato, abique pediculis adnata, in acutum desinentia. Flores in summis caulibus parvi, tetrapetali, pallidi; quibus succedunt longa serie siliquæ, tres digitos longæ, teretes, membranâ intergeinâ duplicem seminum seriem determinante dissepitæ. Sunt autem semina parva, per maturitatem ruffa. Siliquæ non dependent deorsum, neque à caule extant; sed ei velut appressæ ad perpendicularium ferè eriguntur, pediculis semuncialibus aut longioribus insidentes, suntque crebræ admodum ut caulem ferè occultent.

In Anglia quatuor in locis Spontaneam observavimus, viz. 1. In agro Norwicensi, via inter Nordovicum urbem & Tarmouth portum in sepibus: 2. Circa Slongh vicum, via quæ Londinam ducit, in aggeribus terrenis: 3. In colle Dorsethill, non longe ab oppido Tamworth in agro Warwicensi: Et nuper 4. prope Colcestriam in Efflesia, in ascensu collis Lexdeni vici, ad viam utrinque, copiosè.

Floret Junio, & semine maturo radicitus exarefcit.

Tempus.

- * 4. *Brassica sylvestris minor seu Turritis supina folio Bellidis* Morif.

Morif.

Hæc à superioribus caulibus procumbentibus & folio omnino Bellidis simili, faciliè distinguitur.

De loco natali nihil addit, nec unde habuit.

- * 5. *Turritis major* Ger. Park. *Turritis major* Clus. *Brassica sylvestris ramosa, tota pene glabra* C.B. *Item Brassica sylv. foliis circa radicem cichoraceis ejusdem?*

Clus.

Multa promittit secundum radicem folia Turritæ vulgarioris foliis majora, in ambitu nonnihil crispâ & sinuosa, minus tamen aspera, & colore dilutius virente: inter quæ caulem promittit, interdum plures, bicubitalis est utplurimum, in aliquot ramos divisos; per quos inordinata nascuntur folia, valde latè sedè ex compediencia, foliorum Perfoliatæ siliquosæ dictæ parve instar. Summo caule multis similibus fert flores, * superioris floribus paulo majores, coloris ex albo interdum pallentis, aliando omnino nivei: quos subsequuntur conferta longa cornicula, semine altero aliquantulum crassiore plena. Radix est alba, prioris radice crassior & durior, paucioribusque fibris donata, nec vivax, verum altero à satione anno prolatio semine exarefcit.

Rarius invenitur priore, & umbrâ magis delectari videtur. Floret Aprilis & Maio.

Querit J. Bauhinus, annon Brassica sylvestris foliis circa radicem Cichoraceis C.B. huic eadem sit. Et revera nobis utriusque descriptiones diligenter conferentibus omnino eadem videtur.

- A. 6. *Barbarea muralis* J.B. *Erysimo similis hirsuta planta* Park. *Erysimo similis hirsuta, non laciniata alba* C.B. *Wall-erectis, or Cotter-mustard with Daisie-leaves*.

Radix lignosa, albidâ, tenuissimis fibris capillata, sapore oleraceo est: caulis teres, hirsutus, interdum rubescens, rectus, pedalis vel cubitalis, ac etiam major, ramifosus aliquando: ad cujus inum folia multa, circumquaque; procumbentia utplurimum, unciam longa, aliquando longiora, orientem uncia ferè lata, subrotunda, hirsuta, asperiuscula, serrata, pediculis brevibus aut nullis, interdum ubi calefcere potissimum incipit, satis longis pediculis adherent: in caule minora, nullo pediculo adnexa, pinnata, sapore eodem cum radice. Flores in ramulorum extremitate multi simul juncti, candidi, apicibus in medio luteis, quibus succedunt siliquæ copiosæ, longæ, tenues, secundum caulem surrectæ.

J. Bauhinus Barbaream, Herbarum S. Alberti Bononiensium *Lab.* unam eandemque cum hac plantam esse existimat, quamvis C. Bauhinus diversam faciat. Hanc olim pro Cardamine pumila Bellidifolia Clusii habuimus. Ostensa est nobis aliquando pro Turritia timore, & revera magnam habet cum Turritia vulgari convenientiam, ut non ineptè ita denominari possit.

In muris & rupibus in Borealiibus & Occidentalibus Angliæ partibus copiosè provenit.

Locus.

Brassica spuria minima foliis hirsutis & glabris.

- A. 7. *Bursa pastoria sive Pilosella filiquosa* J. B. *Bursa pastoria similis filiquosa major & minor* C. B. *Paronychia major & altera minor* Park. *Coddred Mountain* &c.

7. B.

Radix huic tenuis & fibrosa. Folia per terram sparsa, pediculis donata, nonnihil hirsuta & per margines nonnunquam sinuata, vulgaris Alfinis magnitudine sed longiora, & ad Bursa pastoriae folia accedentia, non lacinata. Caulis interdum adeò brevis ut unciam non excedat, alias etiam dodrantalis & major, juxta terram nonnihil hirsutus & ruber, superius glaber & viridis [seu potius glaucus.] Cum ramulosus est ad ramulorum exitum apponitur folium absque pediculo, aliis nudus. Flosculi ordine nullo è tenuibus & oblongis pediculis parvi, albi, tetrapetali, petalis subrotundis non bifidis. Siliquæ tenues teretes & oblongæ.

Locus.

In arenosis & fœccioribus, vere floret.

C A P. XIII.

De Rapo.

Rapum, Græcis *Γερραλον*, *Γερραλον*, item *Ράπος* & *Ράπος*. Rapa quòd ex terra ruert, quasi Rapum, Varrone teste, dicta est. Alii quod passim rapiatur nomen inditum esse putant. A Græcis tamen traxisse id nomen facile videri potest, qui Raphyn & Rhapyn, auctore Athenæo dicunt. 7. B.

A reliquis hujus generis Radice carnosa, dulci in grandissimum tuber excrecente faciliè à congeneribus distinguitur.

- A. 1. *Rapa sativa rotunda* C. B. *Rapum majus* Ger. *Rapum* Park. *Rapum sativum rotundum & oblongum* J. B. *Round and long Turneps*.

7. B.

Rapis folia per terram sparguntur ampla, ad Brassicæ rubræ folia quodammodo accedentia, atrovirentia, aspera, & ad costam usque ferè utrinque lacinata, saporis holeracei: flores lutei: semen in siliquis rufum, rotundum, Brassicæ proximum: radix sessilis in ventrem amplissimum capite humano interdum paulò minore exuberat, tuncem fibram alimentum lacturam demittens, alias pugillari par aut etiam suppar, quibus utrique caro candida, firma satis, sapore acri, magis minusve vegeto præcitat. Hactenus J. Bauhinus. Hs adde, *Caulem* hujus plantæ humanam altitudinem æquare: *folia* superiora quæ in caule sunt, oblonga esse, glabra, glauca, lata basi caulem amplecti & in acutum mucronem desinere: *Flores* quales Rapistris vulgaris, pediculis longis, tenuibus, glabris infidere: quibus succedunt *siliquæ* teretes, bivalentes, membrana intergerminâ dissepita: binos seminum rotundorum ordines continentes.

Locus.

Varietas.

Passim in agris & hortis feruntur radicem causâ tam in Angliâ, quàm in exteris regionibus. Variat colore radicis externo, viridi, puniceo obsolete nigricante: Habentur etiam non raro apud nos in Angliâ, quæ foris & intus flavescunt, qui color à coctione manifestior & saturatior evadit. Variat insuper radicis magnitudine & parvitate: Plinius & Tragus quadraginta, Amanus quinquaginta, & sexaginta libras, pendentes videntur: Matthiolus etiam in territorio Ananemini infinitos fuisse quinquaginta libras excedentes refert, & nonnullis in locis ad centum libras accedentes. Quam hoc incredibile? nec tamen temere rejiciendum, cum ad magnitudinem augendam multum conducatur solum pingue & regio calida, modò humor nè desit.

2. *Rapa sativa oblonga seu samina* C. B. *Rapum radice oblonga* Ger. emac.

Non aliter differt à præcedente quàm figurâ radicis in longitudinem productæ, & sapore delicatior.

3. *Rapa sylvestris & Cast.* C. B. *Rapum sylvestre* Ger. *sylv. non bulbosum* Park. *sylvest.* Matthioli J. B.

Rapum sylv. Matthiolus sic describit, exit folio, caule, flore, semine domestico simile, sed agrestioribus foliis. [Non ergo aliter differt à lativo quàm ut neglectum à cultis.] Radix illi inest Raphani modo longi, crassaque, sed sapore per omnia domesticum refert. J. Bauhinus suspicatur Rapum hoc Matth. non differe à Rapistræ, quem consule.

Lobelius in Adv. de Rapo sylv. non bulboso hæc habet. Est frequentissimum, præsertim apud Flandros, Germanos, qui ferunt hoc quo *folia* bobus pabulo cedant. Luxuriat enim tanto foliorum numero, ut *radix* jam non tuberosa aut Raposa, sed exilis nec ventriola uspiam sit, aliquæ sativa rotundæ

rotundæ turbinate non absimilis, sed discretu faciliè crispiorè ruguloreque & uberiore folio.

Apud nos in Angliâ, & ut puto apud Flandros etiam & Germanos, Rapum illud quod bobus faginandis in agris scribitur, idemmet est quod radicis grati vel in hortis colitur vel etiam in agris feritur. Verum quidem est, si vel nimis densè succrescat, vel etiam folis luxuriat, radicem non grandescere, aut in caput exuberare; sed exilè manere. Verum hoc accidentarium est & Rapo lativo evenit, nec speciei diversitatem arguit: idèquè hortulani nostri cum Rapas ferunt, plantarum exortientium plus dimidiam partem evellunt & extirpant ut locus reliquis suppetat, aliorum enim radices grandescere & in latitudinem se diffundere nequeunt: nec officit Raporum aucti à jumentis aut ovibus depasci, quin potius cum folia demorentur & coercentur, radices in magnitudinem magis proficiunt, ni à pedibus depascentium animalium violantur. Quocirca nullum adhuc sylvestre Rapum agnoscimus à sativo specie diversum. Nec moratur, quod Gerardus Nosstræ oleum nostratibus vulgò *Rape Oil* i. e. *oleum Rapi* dictum, ab hujus semine, (quod in insula Elienâ in hunc usum copiosè ferri affirmat) tuso & pressò elici scribat. Est enim (ni multum fallor) Napus sylvestris, qui ibidem feritur ad oleum *Rape Oil* dictum conficiendum, aut Brassicæ sylvestris species. Ex quo hæc scripsi, Indicem Plantarum circa Monspelium nascentium à *Petro Magnoli* M. D. editum nactus, invenio ibidem pro distincta specie propositum Rapum sylvestre non bulbosum, quod Autor se Septembri mense cum floribus collegisse afferit in herbis satis & pratenibus locis circa Boutonem. Urinam certas notas nobis desinisset quibus possemus distinguere Rapum sylvestre à sativo: nam quod ad radicem attinet, illa in sativo, ut dixi, non raro tenuis & gracilis evadit.

Radix culinaria est, modicum nutrit, inflationem parit, humentem ac laxam carnem generat. *Vires.* Quamobrem (inquit J. Bauhinus) ut id vitium emendetur, solent nonnulli eam cum lacte decoquere, ut palato magis arideat, & efficacius nutriat. Nostrates decoctæ succi aquei partem exprime-re, deinde butyro & pipere condire solent. Urinam ciet, & genitale semen auget: Ventrem nec silit nec movet.

Seminis usus præcip. est in Antidotis. Venerem excitat, variolique & morbillos expellit, semidachmæ pondere potum. *Matth.*

Raporum succus & jusculum in quo decoquuntur commendantur ad febrem quartanam abigendam. Raporum crudorem comestorum in Scorbuto sanando efficaciam experti sunt nostrates, qui primi in *Terra nova* dicta Americæ insula sedes fixerunt.

Raporum longorum assatorum succus cum saccharo ad tussim infantium usis est non contemnendi. *Solennus.*

Rapi orbiculati, sub cinere calente affi infimus orbiculus calidissimus, post aures applicitus magnâ efficaciam revellit, capitisque & dentium dolores citissime sedat, magno secreto. *Idem.*

Rapum extrinsecus adhibetur in ulceribus curum & c. optimo successe, ut in mammarum tumoribus, alibi in tumoribus scrophulosis & scorbuticis. *D. Needham.*

Desperata tussis orta ab assiduo usu succi limonis tandem curata erat ab usu decocti raporum. *Talpi Osler, p. 311.*

In ephidis plebs nostra (de Hollandis loquitur) usu & medicorum præceptis edocta, posthabitis omnibus operosioribus & sumptuosioribus medicamentis, tussinè utitur vel solo Raporum jusculo saccharo edulcorato, vel si tempestas anni id negat, solâ cerevisiâ tenui saccharatâ. Quæ duo ubi intemperunt, omnes oris partes alluendo, & in imas fauces descendendo, non modò aphtharum acrimoniam, si quæ sit, placant, sed omnes etiam qualitates excessivas mitigant, atque hoc pacto maturationem perficiunt. *Ketelaer in Commentario medico de Aphthâ.* Habui inter alia multa à Cl. viro *D. Edw. Hulse* M. D.

Rapum decoctum, tam crudum, quàm prius assatorum copiosius haustum est laudatum in Ileo: item pulcra decoctionis rapum, quæ & leniunt, & blandè simul abstergunt. Ab eodem ex Ettmulleri prax. cap. de Ileo.

C A P. XIV.

De Napo.

1. *Napus J. B. Napus sativa* C. B. *Bunias* Ger. *Rabætu gentile*.

7. B.

Caulis affurgit cubitali & altiore, multis alis concavo: folia parte infima pinnis caulem ramif. que amplectuntur pediculis destituta, aut iis membranis herentia, & inferiora quidem sinuata, superiora non item, in acumen desinunt: [Lobelio folia minis scabra quàm Rapo.] Flores lutei Brassicæ semen quoque simile aliquatenus in siliquis longis; à radice Rapi est, minus tamen in ventrem exuberans, altiusque demissa, sapore carnis compactoris candidæ acriculo, [juaviore quàm Rapi Longi, cibique delicatiorè *Lab.*] Color radicis plerunquè candidus, interdum luteus aut croceus.

In hortis feritur. Monspelii copiosè provenit, non tamen sponte, ut puto.

Radices Napi calidiores sunt quàm Rapi, iidem tamen viribus pollent, ut eadem repetere non sit *Vires.* opus. Semen potum venenosum vires habet, ob id & antidotis admiscetur, ut Theriaca.

Napi Grotlandici vires in Scorbuto ab experimentis deprædicat Th. Bartholinus A. d. Med. An. 176.

Locus.

- A. 2. *Napus sylvestris* J. B. C. B. *Bunias sive Napus sylvestris nostras* Park. *Bunias sylvestris* Lobelii Ger. *Wild Rabe*.

Flores, filique, femina fativæ proxima sunt, folia crebris dissecta laciniatæque, nullis itidem pediculis cauli adnexa. Verum radix sylvestrem naturam sapit, minor & pollicis articulum parum ferans, turbinata, saporis acris. *J. B.*

Folio ad Brassicas magis accedit quod ad Rapas; folia autem inferiora quæ è radice exeunt asperiuscula sunt superficie supina saltem.

Locus.
Ufus.

Inter segetes & in aggeribus fossarum sponte & quidem frequens oritur apud nos in Anglia. Semen hujus castum, trusculumque molis pressum magnam olei vim remittit, quo non ad obsonia modo, sed ad lumina quoque lucernarum utuntur. Aviculas caveis inclusas Carduales, Miliaris, Fringillas & id genus similes femine hujus apud nos Aucupes alunt. *Ruel.*

Ex hujus femine tulo & presso oleum *Rape-Oil* nostratibus dictum elici censemus, ut superius, quoque innuimus.

- 3. *Napus sylvestris Cretica* Park. C. B.

C. B. prod.

Folius est ad palmi longitudinem accedentibus, instar foliorum Rapiſtri albi vel Iriosis vulgaris, in laciniis octo vel decem divisus, per margines crenatis, asperis: caule albedo, rotundo, ramoso, subaspero, summitate, (cui flores non insident) aculeata: floribus (quos non vidit C. Bauhinus, ut nec radicem) filique angustissimæ, biunciales succedunt, quæ semen exiguum, nigricans continent.

Buniadis agrestis nomine ex Creta ab Honorio Belli accepit C. Bauhinus, à Cretensibus *αυαυα*, vocatur.

CAP. XV.

De Sinapi & Rapiſtro.

Sinapi dictum putatur *μαρὰ τὴν διὰ τὴν τοῦ ἑωσίου τῆς ἀπὸ τῆς* Quod olfactu oculis lædat, vel quasi *σινάπιν* videri. Atticis enim idem est *σινάπιν* cum *σινάπιν*. Nos potius exoticum esse putamus hoc vocabulum, cuiusmodi dictum *σινάπιν* & *σινάπιν* & alia nonnulla similiter terminata. Quod vero Gallis *Mustard* vocatur, ex eo factum videtur, quod cum musto Sinapi ad intinctum conteri soleat. Camerario Mustarda dicta placet quasi mustum ardens, quod ignea vi semen nares & cerebrum apprehendat, lacrymas excutendo, nullo asperimi saporis odore prævio. *J. B.*

Rapiſtrum dicitur ob similitudinem herbe cum Rapa.

Notæ Sinapeos generice sunt sapor foliorum, sed præcipue feminum, fervidus & acerrimus; folia tam quæ in caulibus, quam quæ ad radicem quadrata.

In hoc genere species illa elatior, filique quadrati, brevibus cauli appressis, femine minore & aciore propriè Sinapi dicitur: Humiliores filique teretiusculis majoribus à caule extantibus, femine majore, at minus acri, Rapiſtra appellantur.

- A. 1. *Rapiſtrum arvense* Ger. Park. *flore luteo* C. B. J. B. *Charlock or wild Mustard*.

Tanta Rapiſtri lutei, ubi adolevit, cum Sinapi affinitas, ut obiter intuentem fallat. Radix alba, lignosa: Caulis cubitalis & sesquicubitalis, in ramos crebros divisus: Folia Rapiſti, non tamen in tot laciniis utrinque divisa, extremâ etiam parte latâ & oblongâ; ætrea non acri illo Sinapeos odore nares feriunt, sed olerecent penitus; Flos luteus, minimè diversus: At in *filiqui* longè maximum discrimen; siquidem ex in Rapiſtro duplo longiores quàm in Sinapi, nec ut ille quadrangule, compressæ, sed multangule & turgidule, brevibus pediculis insidentes nec à caule multum extantes: quibus dehiscentibus femina comparet, similiter membranulæ mediæ adherentæ, sed numero plura, eaque lucida & nigra, cum Sinapeos sint ruffa, nec ullo nitore perpolita, minoræque, quibus tamen acrimonia parum admodum cedunt.

Locus.

Inter segetes copiosum nimis.

- A. 2. *Sinapi siliqua hirsuta, femine albo vel ruffo* J. B. *Sinapi album* Ger. *Api folio sive album* C. B. *si folia Apii non habet hoc genus, sed Rapi. White Mustard*.

Hujus radix simplex est, alba, lignosa, digitali crassitudine, longitudine palmari & sesquipalmari, multis, longas è lateribus fibras obliquas emittens. *J. B.* Caulis cubitalis aut sesquicubitalis & altior interdum, ramosus, hirsutus, inanis [J. Bauhinus ait tres cubitos altus, crassitudine pollicari: verum in nostris agris eam saturam & magnitudinem non assequitur, sæpius infra cubitum subsistit]. Folia Rapæ, profundè sinuata seu laciniata, præsertim inferiora, pilis spinulivæ supra infusæ donata. Flos luteus, Rapiſtri vulgaris, præterquam quod longioribus pediculis insideant, suavolentes: quibus succedunt *Siliquæ* à caule extantes, hirsutæ, & feminibus protuberantibus quodammodo nodosæ,

se, in latum tenue & oblongum mucronem desinentes, qui excidentibus duabus filiquæ partibus remanent appendis cum interjecta membrana lucida femina separante tria vel quatuor hinc inde, quàm Rapiſtri majora, alba, rotunda, quàm Sinapeos minus acra.

Quod in agris nostris abundat, & frumentorum vitium est, semen habet ruffum, & plena maturitate te fulcum, aliter non differre videtur à descripto.

- A. 3. *Sinapi sativum* 2. Ger. emac. descript. *Sinapi siliqua latiusculâ glabrâ, femine ruffo sive vulgare* J. B. *Common Mustard*.

J. B.

Ad cubitos aliquot excrevit, caule imâ parte hirsuto, superiore glabro, frequentibus ramis brachiato [imo omnium hujus generis nobis cognitiorum altissimo & ramosissimo] eoque tereti & fungosâ medullâ pleno. Folia inferiora quidem lata, dissecta ramena, Rapiſtis similia, hirsuta, superiore vero tenuiora & glabra, [hoc est, minus aspera quàm inferiora] odore si terantur eodem qui in femine percipi solet. Flores Erucæ minores, & Rapiſtri lutei, ex quatuor foliolis apicibusque medium occupantibus compositi, quos quatuor foliola, pallido herbaceo colore prædita obvallant, odore suavi. Hos excipiunt *siliquæ* glabræ, latis brevibus, Erucæ majores similes, sed minores, ex brevi pediculo, qui commissura ratione, ut in illa, dehiscent, femina claudentes plus minus octo; cum in Erucâ multo fere plura, colore minus obscuro & paulo majora, in hoc à Rapiſtri feminibus differentia quod ruffa sint, nec lucida, cum illa nigra sint & nitida. Radix candida, lignosa, fragilis, fibrata.

[Sinapi Rapi folio C. B. sativum Ger. fativum Rapi folio Park. pro Sinapi vulgari accipitur, varium male ab Autobius describitur, ut descriptiones eorum cum nostra conferenti patebit.]

Annotat J. Bauhinus ad hanc plantam, Nullum, quod noverit, botanicum bonam iconem exhibuisse Sinapeos de quo hic agitur, vixque ab aliquo ritè descriptam videri. Et revera mira est inter Botanicos consuetudo & obscuritas in historia hujus generis.

Thomas Johnsonus omnium optimè, quamvis breviter & succinctè Sinapi hoc vulgare, nostratibus *Mustard* dictum descripsit, in suo Gerardo emaculato. Sinapi nostrum vulgare (inquit) *folia* habet Rapacæ: Caulem teretem, superius glabrum, tres, quatuor, vel quinque cubitos altum, in multos ramos diffusum, foliis angustis, oblongis, deorsum dependentibus, superiore præsertim parte vestitis: *Siliquæ* breves sunt, cauli appressæ & fere quadrangulæ: Semen ruffum, aut ex ruffo nigricans.

Siliquas quadrangulas esse & cauli appressas, miror J. Bauhinum in descriptione omisisse: cum in Rapiſtri vulg. arvorum illius meminisset.

C. Bauhinus, annotante fratre, hic omnia turbare videtur, & Entia præter necessitatem multiplicare.

In hortis & areis, inque fossarum aggeribus, & terra recens effusa spontè & copiosissimè exiit. Locus.

Semen Sinapeos pro condimento usus est frequentissimus. Noſtri (inquit J. Bauhinus) mustum *Vires*.

semen nocte macerant aquâ, deinde manibus expremunt adjecto aceto pilâ terunt. In variis modis condimentum hoc præparant. Quidam Semen Sinapeos ad ignem exsiccat, deinde in mortario tundunt, tulum per seaceum trajiciunt; & farinam cum aceto probe permiscunt ad Eleosuarî propemodum consistentiam. Alii in mola ad id parata cum Agrestâ unâ conferunt. Confectio hæc Mustarda tam Anglis quàm Gallis dicitur, quod cum musto Sinapi ad intinctum conteri solet. Camerario Mustarda dicta placet quasi Mustum ardens, quod ignea vi semen nares & cerebrum apprehendat, lacrymas excutendo, nullo asperimi saporis odore prævio, ut superius monuimus.

Nihil hodie Mustardâ ad intinctum usque, hyeme præsertim, frequentius: nihil magis pules commendare videtur. Quod si vel assidua consuetudine, vel est gratia ciborum exoleat, hujus acrimonia fastidiosus gustum revocat, & hoc velut irritamentum elanguescentem appetentiam invitant, quo velut igniculo morosius palatum titillat, vorandi moluntur aviditatem. J. B. Sed hujus vis confestim in sublimem fertur, nec alio magis in nares & cerebrum penetrat, unde iterum tamentum ciet, & sensum vellicans lacrymas elicit. Hinc Comitialibus auxiliatur, & uteri stranguenti opæprellis excitat, quin & Lethargicis somnolentiam excutit, & omnibus in genere morbis cephalicis auxiliatur, paralyticis & apoplecticis, vel naribus inditum, vel in sinapismis adhibuit.

Multas præterea vires Sinapi tribuunt Medici & Botanici tum Veteres, tum recentiores, menses & urinam citandi, Venerem irritandi, accessus febres arcenti, catarrhos minuendi, rauceclinem curandi, pituitum expectorandi, alvum molienti, tumores discutienti.

Inter hæc est vis rubificandi, hoc est, cutim in ruborem attollendi, quod fit per phoenigmos aut sinapismos, inde dictos quod materia eorum fit Sinapi. Hoc fit iteò ut humores in profundo habitus latentes ad superficiem trahantur; quod vocantur Methodici *sinapismos*, & medicamenta inde *sinapismos*. C. Hofman.

Sinapi insigniter conducit iis quibus ventriculus ac intestina multis viscidis lentisque humoribus scatent, quos huiusmodi, fundit, atque abstergit, quâ ratione quoque Scorbaticis commendandum, cuius quidem nimis acrimonia aceto temperanda, nè nimis nares feriat. Qui edulcorant saccharo valeudini minus consulant, quippe Saccharum figit ejus acrimoniam, qui Scorbuto resistit. Simon Paulus.

Semen Sinapeos in mortario tritum & cum vino albo mixtum, multas centurias Scorbitorum & languentium hominum in obsidione Rupellensi sanitati restituit. Plerique enim oblescentum & urbe inclusorum famæ & inedia pressi, multa fordida & quæ natura abhorret escitare coacti, reprensam difficultatem, gingivarum putredinem, dentium nigritiem & vacillationem, aliisque Scorbati symptomata contraxerant, unde multi moriebantur, donec tandem Sinapi in fossis circa urbem copiosè inventum, & quo dictum est modo adhibuit omnes liberavit. Ex relatione D. Mercurii, qui toto obsiditionis tempore in urbe manebat. Communicavit D. Tancrède Robinson.

Sinapi

Sinapi cum vino calido magna quantitate potum curat febrem quartanam si exhibeatur duabus horis ante paroxysmum. D. Palmer ex relatione D. Hermann.

Danticanus quidam valde pronus ad Vertiginem & Apoplexiam consilio Medicorum solebat semina Sinapeos ad preservationem masticare. Cum verò propter senium ulterius id facere non posset, in pollinem redactum assumebat ore volutando. Tandem cum ne hoc quidem modo eodem frui posset, in lintheo ligatum olfaciebat. Hoc autem effiebat, ut diutissime vivens, ab his malis omnino immunis degeret. D. Soame ex Observat. Hieron. Reusneri à Velscho editis.

4. *Eruca Monspelica ebinata siliquâ quadrangulâ* C. B. *Monspelica siliquâ quadrangulâ* Park. *Sinapi eclinatum* J. B. Lugd.

C. B. prod.

Ex radice femipalmari, crassiuscula, leviter fibrata, albicante *caulis* ad exortum purpurascens, termi quaternive pedales, aliquando cubitales [J. Bauhino sequicubitales] teretes, striati, pilis rubris hirsuti, in ramos brachiati exurgunt. *Folia* ad radicem humi sparsa, pauca, oblonga, angusta, sinuata, hirsute alpera, bina ternive simul juncta; in caulibus, praesertim siliquis onustis, penè nulla, oblonga, leviter sinuata. *Flosculi* est luteis; quibus *siliques* succedunt brevissimæ, tridentem pollicis vix æquantes, in apicem acutum rigidissime desinentes, laves, oblongo pediculo insidentes, per maturitatem durissimæ, quarum quilibet latera quatuor habet, quæ ad formam alarum Perce piscis elevata in medio sinum ostendunt. His per longum diffectis utrinque *de capsula* distinctæ conspiciuntur, in quarum quilibet *semen* unicuique, rufum, cochleæ instar convolutum, acuminatum & acre coninetur.

Locus.

Floret in segetibus circa Monspelum Martio, Aprili & Septembri mensibus: Nobis conspecta est inter legetes non longè à Luca Italia urbe, secus viam qua inde Pisas itur.

Hæc planta in suo genere singularis est, & à reliquorum Rapiſtrorum analogia florum & siliquarum respectu abdicat, ut nesciam planè quò eam referam. Foliis quoque ab hujus generis reliquis differt; imò enim & e radice exeuca longissima sunt, angusta, utrinque ad medium usque costam incisæ, Cichorei sylvestris foliorum modo, in triangularia nimirum segmenta quorum basis costæ adnascitur; bina autem adversa fide mutuo occurrunt & coaptantur, & figuram rhomboidem efficiunt. Potest forte non incommode ad Erucam referri.

C A P. XVI.

De Rhabphano.

P^{Arabo} Sinapi i. e. *radix sinapis*, auctore Athenæo, i. e. quòd facile appareat, sibi nomen ascrivit: nam tertio à latu die proflit, & revera nullam hæcenus plantam novimus, quæ citius è semine germinat.

Radiceis nomen, ut autor est Varro, è Græcia venit in Latinum, cum veteres Græci radicem dixerint, quam nunc Rhabphanum. A Radice autem nomen Anglicum *Radish* deducitur, non à colore hujus radiceis rubro, ut nonnulli perperam imaginantur, quoniam corruptè *Reddish* pronuntiat & scribitur, quasi rubida aut subrubra.

Hujus note sunt siliques crasse, membranæ non interceptæ, at neque manifestè binales, in nonnullis speciebus articulata seu nodosa.

1. *Raphanus J. B. sativus* Ger. *vulgaris* Park. *Raph. major orbicularis vel rotundus* C. B. item *minor oblongus* ejusdem. *Radish*.

J. B.

Folia proximè ad Rapi folia accedunt, sic ut facillè verfatissimis imponere possint; paulò tamen magis sunt sinuosa: cætera etiam minis conveniunt, Raphano enim *flor* purpurascens, apicibus luteis; *Siliques* crassiores, breves, fungosæ, in loculos tuberosos convallibus interceptos, [minis manifestos] distinctæ, acuminatæ; in quarum spongiosa substantia medullis latent *semina* simpliciter, subrotunda, rubra, quam Braccia aut Sinapeos cujuscumque majora. *Radix* crassa & carnosa, longa, magnitudine varia exteriore cortice, praesertim parte quæ extra terram eminet rubro, raris albo, gustu acri & mordaci. Recto vix surgit *caule*, cubitum unum aut alterum alto, valde ramolo.

Raphani præter vulgarem jam descriptum tres aut quatuor sunt varietates, nimirum,

1. *Raphanus niger* C. B. *niger rotundior* radice Park. *pyramis, seu radice nigra* Ger. *Black Radish*.

Foliis, caulibus, floribus, siliquis & semine à vulgari Raphano non multum differt. [Parkinsonia folia è minima attribuit & profundius laciniata, flores & semina minima] præcipua differentia est in radice, quæ foris nigra est, seu cortice nigricante recta, intus alba, crassa, figurâ Rapi, aut potius Pyri turbinata, substantia duriore & firmiore quam vulgaris Raphani, nihilo tamen minis acri & mordaci.

Hujus semen satum Raphanos dedit quorum nonnulli nigricabant, maxima tamen pars foris cortice albo integebatur. Park.

2. *Raphanus*

2. *Raphanus orbicularis* Ger. *orbicularis vel rotundus* C. B.

3. *Raphanus minor præcox* Park. *parad. Radicula sativa minor* Ger. *Raphanus minor oblongus* C. B.

Raphani radix culinaria potissimum est, rarioris in medicina usus: ex iis quibus assidue vescimur *Vires*, (inquit Galenus) & obsonium potius est quam medicamentum. Acrem & calidam esse (sapor evincit; unde nos iis potius assentimur qui vim roborandi ventriculi concoctionemque promovendi ei attribuant, quam Galeno aliique contrarium afferentibus, ob eam maximè (ut puto) rationem quia ructus movet; unde cibis illiberalis Plinio dictus est.

Unis esse putatur ad calculos atterendos, urinæque & menses ciendos: ad tussim prodest cum melle. Salutaris esse traditur adversus fungorum & Hystocyami venena. Elixæ si sumatur valet ad melle. Cui tussi diuturna infestantur, quique crassiores succos in pectore cumulant, autore Dioscoride: cui libenter assentior, nam Rhabphani cocti (ut rectè Plinius) dulcescent & in Naporum vicem transmutantur. In tussi & asthma infantium succum Raphanum cum saccharo paratum per vices exhibendum præscribit Dolæus Lib. 5. C. 4. S. 18.

Raphanus domesticus esculentus (ait Fernellus) sine offensione ulla vomitione purgat, atque ventriculum blandè exinanit. . . . nulli etati, neque prægnantibus infensus. Teruntur autem radices ejus concisæ uncia duæ, affusæ nullâ succo exprimitur tepidus offendens. Seminibus [quod efficacius est] semina vel 3ij. similiter teruntur, additæ mulla, aut sero lactis, aut aquâ hordei.

Radicem cum sale tritam in malignis febribus sub pedibus ligari testatur Schwencckfeldius. Aqua Rhabphani per triginta dies manè ac vespert potus singulari visibus tribus aut quatuor uncis medetur calculo, scilicet ad aquam intercutem.

Non temendus est Rhabphani usus adversus pedum clavos, quippe qui decrefcente Luna post pedum lotionem eò usque rali ut doleant quidem sed non eruentur, plerumque evanescent si cubiti turorem clavis corticis Raphani id latius ac ea pars applicetur quæ à Raphano resecatur fabrica.

Qui plura de Raphani viribus velit J. Bauhin historiam adeat.

Ad calculum, R. Succ. radic. Raphani 3iv. Mel. 3℥. F. potio, tribus vel quatuor matutinis iteranda. Valde probatum remedium. *Liber Aneurysm.* Vel R. Radic. Raphani in raleolis incisæ q. f. Mellis quantum necesse est in lenio igne coquantur. Effluet inde aqua, quæ ad 3iv. data mirabilem præstat effectum. *Chesneau.* Has duas formulas inter alias multas à se ex variis amicis collectas ad me transmissit ingeniosissimus & eruditiss. Vir D. Edw. Hulsim, M.D. vetus Amicus noster: nem sequentem ad nephriticis affectus.

R. cortic. acerr. Rhabphani 3ij. Osm. Mespilorum 3ij. Blandè conuassat infund. horas octo in Vini albi 3iv. & modice calens propinetur. Est secretum quod vocant rhabphaninum. Ex Corbei pharmacæ, Autore Antonio Mizaldo multis probatum experimentis.

- A. 2. *Raphanum album articulatum* Park. *flor. albo, siliquâ articulata* C. B. *flor. albo striato, Sinapi album agreste* Trage J. B. *White-flowered Charlock with a jointed seed.* *Raphanus sylvestris* Ger.

Ex radice alba, lignosa, alias simplici, aliâ multifida *caulis* emergit pedalis & major, à radice statim ramulosus & spinulis rigidioribus asper. *Folia* utrinque hirsuta sunt, laciniata, praesertim inferiora, & propè exortum, nam eorum extrema lata sunt & integra, colore ad glaucum nonnihil tendente. *Flores* albi, Erucae majoris aut Leucoi lutei similes è calice rubente exeunt [non enim in hoc genere, ut in Sinapi & reliquis Rapiſtris quamprimum flos aperitur dehiscunt calices] striis cœruleis variegati. *Siliques* succedunt pediculis longiusculis hirtis insidentes, glabræ, oblongæ [longitudine digitali f. J. B.] nodis instar caudæ scorpionis distinctæ, sex interdum aut octo, in quibus per nodorum numero semina magna, rufa.

Locus.

Inter segetes passim & copiose reperitur.

Raphanum flore luteo, siliquâ, glabrâ, articulata.

Floris præcipue colore à descriptâ differt, nec minus frequens inter segetes reperitur.

- * 3. *Alfina nodosa Dalechampii* J. B. *Alfina nodosa Gallica* C. B. Lugd.

Lugd.

Radice constat simplici, longa, parum capillata, ex candido flavescente: *Foliis* propè terram multis, ex eadem radice oris, & in orbem radices capæ cingentibus, longiusculis, angustis, Alfinæ [Androsaces Matthioli Moris] haud multum distimilis: *caulis* multis, pedibus aut minoribus longioribus pro ratione soli: *flor* albo, non tamen quinque ut perperam Lugdun. sed quatuor petalis composito: semine in nodosis, striatiquè globulis, multis scilicet ordine consequentibus & quasi venticulis transixis, siliquam parvam, uncialem componentibus. In singulis nodis seu globulis striatis singula continentur *semina* rotunda, rufa.

In agro Monspelienti plurima gignitur. Nescio (inquit D. Magnol) ubi tantam viderit copiam *Locus*. Cui Monspelium cum nullus alius Botanici (quamvis sedula adhibita perquisitione) eam adhuc invenire poterit. Verendum ne parum hanc plantam perspexerit *Lugdunensis* historia autor. Forte non aliam viderit quam Rapiſtrum album vulg.

* 4. *Raphanistrum siliquā articulata, striatā maximā* Morif.

Non differt à Rapistro albo vulgari, nisi magnitudine florum & siliquarum propius ad Raphani lativi vulg. siliquis accedentium spongiosa suā substantia. Semina in articulis seu nodis contenta maior.

* 5. *Eruca palustris major flore albo* J. B. *Eruca palustris major* Tab.

Radice nititur crassa, lignosa, aspera: *cauliculus* donatā pluribus, magnis, rotundis mediocriter altis: quibus insident *flores* multi, exigui, candidi. His decidentibus succedunt *siliquae* oblongae, tenues, *femen* acris saporis includentes: *Folia* ejus magna, profundē ferrata, acuminata.

C. Bauhinus Erucam palustrem majorem *Tab.* Sinapeos sui 2. Apri folio seu albi synonymam facit. Verum si intelligit Sinapi femine albo descriptio Erucae pal. majoris ei nequitiam convenit, cum Eruca pal. florem habeat album, Sinapi verò illud luteum; & Sinapeos albi siliquae non tenues sint & oblongae, sed crassae fatis & nodosae. Verum in Sinapeos speciebus, earumque synonymis ordinandis admodum confusus est & obscurus C. Bauhinus: nec mirum cum apud Botanicos omnes qui ante eum scripserunt Sinapeos species breviter, imperfecte & obscure descriptae sunt, nec bene à se invicem distinctae: ut difficillimum sit, nē dicam impossibile, decernere quas plantas describant, aut intellectas vellent, imò nē ipsos satis scivisse arbitror. Confule J. Bauhinum in historia Sinapeos albi.

CAP. XVII.

De Eruca.

ERUCA *Ῥαῦκος*, eò dicitur quia erodit: nam si gustaveris os & linguam fatis acriter vellicabit. Aliis ab urendo, quasi Uruca, u in e verso, quòd igneae sit virtutis, & in cibo sumpta Veneris incendium moveat.

Hujus notae sunt folia laciniata, glabra, siliquae angulose, odor foetidus.

1. *Eruca major sativa, annua, flore albo, striata* J. B. *Er. sativa* Ger. *latifolia alba sativa* Dioscoridis C. B. *sativa alba* Park. *Garden rocket*.

Albā, lignosā, tenui radice est donata, sapore acri: *caules* subhirsuti, cubitales & sesquicubitales: *folia* Sinapi albi, minora, tenera, glabra, eisdem cum radice lapidis: *flores* è caeruleo [potius è luteo] J. albi, stris nigricantibus picti, ex calycibus hirsutis: *Siliquae* ex brevibus pediculis glabrae, quales in Sinapi siliquā glabra, sed longiores, à lateribus se aperientes: per membranā distinctae cui adherent multa *amina* flava, majora quā Sinapi jam dicta, minūque rotunda. Odor hujus plantae validus & ingratus nē dicam foetidus, nec minū sapor, quanvis Itali eo delectentur, & acetariis gustū gratiā Erucam perpetuò admittent: fore tamen viribus potius fati sapore se illis commendat initio, & postea usu frequenti palato etiam se conciliat.

Vires.

Eruca (ut recte Plinius) diversae est à Lactuca naturae, conciliatrix Veneris, idcirco jungunt illi fere in cibis, ut nimio frigori par fervor immixtus temperamentum aequet. Itali etiam nunc dierum Acetarii Erucae tantillum admittent, ejusque gustu mirifice delectantur.

Eruca non Medicorum tantum, sed & Poetarum testimonio stimulanā Veneri nata videtur.

Martialis,

Et Venerem revocans Eruca morantem.

Columella,

Excitat ad Venerem tardos Eruca maritos.

Ovidius,

Nec minū Erucae jubeo vitare salaces.

Folia (ut autor est Matthiolus) decoquunt, additoque saccharo tussientibus pueris propinant. Semen confusum, ex vino porum lumbicos interimit, tumentem lienem minuit. Folia contusa palpebris imposita visum acunt. Semen cum melle mistum maculas omnes & naevos faciei illitu tollit, efficacius verò addito felle vaccino aut bovino. Offium fragmenta extrahit radix in aqua decocta; & imposita *Ego praefero folia radici, quicquid scribit Matthiolus* J. B. At Matthiolus hoc & peraeque alia à Plinio transiit.

Sunt qui pro certo (inquit Camer.) affirmant, multos sece annos ab Apoplexia & ejusmodi affectibus immunes pertransisse pulvere ex Erucae & Cymini partibus aequalibus.

2. *Rapistrum*

2. *Rapistrum flore albo lineis nigris depicto* C. B. *album, nigris lineis* Park. *Lampfana Apula Plinii & Dioscoridis. An Eruca Romana seu gentilis siliquā angustā, folio lato* J. B.: Idem videtur Rapistro flore albo, articulata siliquā.

Col.

Folius, caule ac flore Erucae sativae adeo similis est, ut primo aspectu florida quemlibet falleret: differt solum duritie, atque nervorum asperitate inferna parte & caulis. Radice est candida, crassa, longa, sylvestris Raphani modo, acrique sapore. Folia emittit in terra jacentia, dura, virgentia, parum hirsuta, nervis aspera, magnitudine & divisa Erucae sativae, sapore oleraceo. Caulis edit plures, bipedales fere, alis divisos, sed summa alarum folia circa flores oblonga sunt Raphani modo, non ut in Eruca utrinque incisa, & in hoc ab illa etiam differt. Flores in summo albi, nigris lineis depicti Erucae sativae modo, magnitudine atque positi adsimiles: siliquis verò postmodum ab illa differt, quas non Erucae modo breves & ventriosas, sed longas & tenues profert.

Floret Martio & Aprili, atque Maio perficitur: margines aggeresque viarum atque agri Cirinola hanc fundunt. Tempus & Locis.

Foliorum sapor magis herbaceus quā acris, unde indigenae iis vescuntur, Lampfanam etiam appellantes.

- * 3. *Eruca Chalepensis caulibus & siliquis hirsutis, foliis inferioribus maculatis* Morif.

Hae caules protrudit cubitales & sesquicubitales, in multos ramos brachiatos, hirsutos, quorum summis fastigiis innascuntur flores fati amplii, albi, stris nigris picti. Folia per terram latius maculis insignuntur nigris. Floribus deciduis succedunt siliquae curvae, quadrangulares, hirsutae: quibus notis ab Eruca sativa vulgari fati distinguitur.

Hujus semina Chalerope transmittit ad descriptionis autorem D. Robertus Huntington.

- A. 4. *Eruca sylvestris* Ger. Dod. *sylvestris vulgarior* Park. *major lutea, caule aspero* C. B. *renissolia perennis flore luteo* J. B. *Wild Rocket*.

J. B.

Radice haeret albā, crassa, fati longa, ex qua multi prodeunt caules, crebris alis concavi, striati, parum hirsuti. Folia crebris incisuris Dentis leonis, aut argutioribus Hieracii minoris divisa, alias Nasturtii, cujus etiam folia colore atrovirente & glabro imitantur, sapore fervido sativae: cujus & flores, sed colore praedictos luteos, fere similes dispositos gerit odoratos: siliquis succedentibus longis, angulosis, erectis, seminibus Sinapis sylvestris similibus, acris & amarulculis repletis. Odor totius plantae fatidus & ingratus, nostris saltem naribus.

Circa muros, inque ipsis muris & rudentibus multis in locis observavimus, v.g. Cestriae, Tarmuthi, Tammioni, Lichfeldiae, &c.

- * 5. *Eruca sylvestris angustifolia, flore luteo* J. B. *sylo. angustifolia* Lob. Ger. Park. *angustifolia Auftriaca* C. B. *Narrow-leaved wild Rocket*.

Lob.

Promit inflexis cubitalibus cauliculis flores luteos Erucae sylv. Cornicula siliquarum Sinapi sunt aut Nasturtii sylv. ubi semen acre, uti folia angustiora, Erucae sylvestris concoloria, sed minime divisa, Tarraconis fere paria, quibus idcirco affinis naturā putatur.

Si à praecedente diversa sit nobis incognita est.

- * 6. *Eruca Bellidis folio* Morif.

Caulis edit pedales & altiores aliquando; in quorum cymis proveniunt stoculis lutei, tetrapetali, Erucae sylvestris foetida floribus magnitudine pares; quibus succedunt siliquae spicatum quasi diste longiores & crassiores siliquis Erucae sylvestris foetidae. Deinde hujus caules non sunt ut illius recti sed reflexi. Hisce notis distinguitur ab Eruca sylvestri foetida, sed praecipue foliis adeo Bellidis majoris similibus; ut siquis ea cerneret per terram in orbem strata circa radices caput antequam planta excaulescat & floreat, audacter assereret esse Bellidis majoris speciem, ni guttū in opem advocet.

CAP. XVIII.

De *Erucis spuris*.

His folia, ut reliquis, laciniata sunt, verum flores minores, filiquæ breves at strictiores quam in genivinis *Erucis*.

* 1. *Eruca Alpina radice serpente* Zonani.

Zanon.

Ex radice crassa, fibris scatente multa profluunt folia, superne obscure viridia, inferne subulula, undique lucida, carnosâ, crassa, multum sinuata: ex quorum medio proveniunt plures caules, fracti, faciles, versus terram cortice albicante tecti, qui sursum versus virescunt: Ex horum singulis geniculis, (qui sunt satis frequentes) præcipue in inferiore parte versus terram, singula exeunt folia, ceteris per terram stratis familia sed minora, minusque incisa, atque per singula genicula alternatim disposita, cauli duabus auriculis foliosis adhaerentia. Ex alis inter caulem & folia exiliunt interdum quaterna aut quina foliola, unciali pediculo innixa, paulo ceteris minutius incisa, imo quasi crispata, concurrentia in unum & idem centrum, pediculi sci. summitatem; atque in caulium cymis nascuntur plurimi *flosculi* albi, quorum singula petala in extremo sunt bifida, cum staminibus multis, tenuibus, luteis in medio. Floribus evanescentibus succedunt *filiquæ* seminibus flavis repletæ.

Provenit in montibus saxosis territorii Bononiensis & Mutinensis, præcipue in monte *Cimone* inter saxa.

Hanc plantam rectius fortè ad *Erysimum retuleris*.

* 2. *Eruca Monspeliensis filiqua aspera*. *Sinapi Monspessulanum filiqua aspera* hirsuta J. B.

J. B.

Stacim è radice lignosa folia exeunt frequentia, similia ferè *Erucæ* minoris foliis, acris, interque hæc caules aliquot palmares aut etiam cubitales, in ramulos aliquot divisi, floribus *Sinapos* luteis, parvis. Decidentibus *filiquæ* succedunt crebræ, unciam longæ, teretes, asperæ, aliquæ secundum caules ramisque ascendentes, aliæ longè ab his abscedentes, & veluti rectâ foras protendæ, semen claudentes minutissimum saturatè rufum.

Autumno invenit autor inter *Monspellum* & montem *Esperon*: Cherlerus in udibus fossis inter *Monspellum* & thermas *Ballerucanas*: *D. Magnol* inter *Lateram* & *Perauls* in humidis.

A. 3. *Eruca aquatica* Ger. emac. Park. *Eruca quibusdam sylvestris repens flosculo parvo luteo* J. B. *Eruca sylvestris minor, luteo parvique flore* C. B. *Sium alterum aquaticum luteum, vel Cardamine tenuifolia montana* Col.

J. B.

Spithamam unam aut duas alios habet caules, striatos, modicè pertusos, interdum rubentes: quibus folia adnascuntur Nasturtio vel *Erucæ* paria, consimiliterque crebris divisuris incisa, latiora in inferioribus partibus, gustu oleraceo, colore atrovirente. Flores parvi, lutei, quadrifoli, acris sapore; quibus succedunt *filiquæ* cylindraceæ, breviores quam in *Erucâ*, longiores quam in *Radicula* sylv. *Dod.* cum qua magnam habet affinitatem, semen continentes minutum. Radix insigniter repens albet, sapore magis signato quam *Raphanus*.

His addi foliorum lobos per oras dentatos esse ut rectè annotat *Columna*, quod florum calices una cum floribus ipsis delinquant, ut in *Rapistro* vulgaris: quod filiquæ pediculis modicè longis & à caule extantibus insident, quod filiquæ ipsæ nonnulli sursum recurvæ sunt.

Ad fluvios & fossas, inque alveis torquentur ficcatis saxosis oritur, & Junio mense floret.

Cùm C. Bauhinus *Sium* alterum aquaticum luteum & Col. ab hac planta separat, & specie distinctam faciat, *Columnæ* descriptionem subijciunt:

In excolitis montium planis inter *Mareri* Comitatus *Æquicolum* fines & *Tornempartis* quodam torrentis alveo saxoso, inter Septembri mense hanc invenimus inter saxa repentem, cauliculis per genicula aquaticarum more multo capillamentis hærentibus villiosis; foliis utrinque longis petiolis in lobos divisis ut in vulgari *Crescione* [Nasturtio aquatico vulgari] sed amplius per oras dentatis, minoribus & angustioribus; ex quorum finibus alæ exeunt in summo, densis botribus, parvis admodum onustæ, qui in luteos flores parvos delinquant, iisque defluentibus locum occupant *filiquæ* tenuiores, vulgari eodem modo dispositæ, in quibus semen exuberat minutum præ maturitate hiantè filiqua deciduum. Parum acris gustu est, colore flavicante.

Aprilis floret, Maio caulescit, & perficitur Junio.

Hac descriptio melius convenit *Erucæ* nostræ aquaticæ quam *Bauhiniana*, ut non dubitem eam esse quam describit *Columna*.

In secunda & nuperæ editione pinacis C. B. *Eruca palustris minor* Tab. sylv. foetida *Gesn. col.* separatur ab *Erucâ* sylvestri *Fuchii Tur. Lugd.* *Erysimum* verum *Lugd.* & sub titulo *Erucæ palustris* & *Nasturtii* folio, filiqua oblonga proponitur.

* 4. *Rapha-** 4. *Raphanus minimus repens luteus foliis tenuiter divisis* Moris.

Radicem edit longè latèque repentem *Raphani* rusticani modo, quin & uda humidique amat loca. *Folia* gerit tenuiter divisa, Nasturtii hortensis in morem: flores luteos, amplos satis pro tenuitate plantæ, caulibus vix palmaribus aut sesquipalmaribus innixos; post quos deciduos sequuntur *filiquæ* curvæ, vix seminales, ternæ, quaternæ semina acris, mordacia in se continentes. Q. quomodo differat hæc planta ab *Erucâ* aquatica *Ger.*

* 5. *Eruca sylvestris minor Bursæ pastoris folio* C. B. Park. Prod. *pumila Scula Bursæ pastoris folio* Bocconi.

C. Bauhinus in Prod. sic eam describit: Ex radice crassiuscula cauliculis palmo altior, subasper, brevis alis brachiatus exurgit. *Folia* ad radicem sparsa, sesquiunciam longa, Bursæ pastoris mediæ modo laciniata, subaspera, in caule nulla, nisi quæ alis, & vix quidem laciniata subijciuntur. Flores subaerati satis magni, longis pediculis insidentes, quibus filiquæ breves succedunt. *Monspeli* passim in vineis reperitur Æstate & Autumno florens. B. M. Paul Boccone *Erucæ* lux pumila Sculæ &c. caules numerosos, reclinosos tribuit, filiquas mediocriter longas, quæ (quod præcipue notabile est) semen maturum tacta distillando evibrant.

Exit ineunte Maio inter saxa oppidi *Montaperti*, non procul *Agrigento*: in agris etiam *Lutetie* vicinis frequens reperitur, ubi Novembri mense vix unciam caulis excedit.

Eruca minimo flore *Monspeliensis* J. B. ab hac diversa videtur, quam se *Monspeli* florentem observasse ait circa æstatem in quibusdam muris: foliis quicquid accedebat ad *Erucam* luteam sylvestrem: flores habuit minimos luteos; filiquas unciam longas.

Eruca *Monensis* laciniata lutea qu. an ab hac differat.

* 6. *Sinapi aquaticum Patavinum* J. B.

J. B.

Folia huic minutim dissecta divisurâ *Chondrillæ* à *Matthiolo* exhibite; quæ autem juxta radicem sunt latiora minusque dissecta existunt, per segmentorum oras serrata: radices parvi ferè digiti crassitudine, sesquipalmo longæ, teneræ, albæ, paucis fibris donatæ; sapore acris & amaro.

Patavii observavit J. Bauhinus ad *Portam Livanam* in aqua & juxta aquam, mense *Februario*. Cum radícula sylv. *Dod.* aliquid similitudinis habere videtur, potissimum quod folia inferiora attinet, non tamen eadem est.

Ex brevi hac & imperfecta descriptione ad quod genus pertineat hæc planta explicari nequimus.

* 7. *Eruca sylvestris minor incana* C. B. Park.

C. B. prod.

Ex radice cauliculis læves, virentes, quatuor, sex, & octo unciam, in plures alas unciales divisi prodeunt. *Folia* ad radicem plura, biuncialia, tenuissimè laciniata, quæ etiam cauliculis alternatim cingunt, omnia incana sunt. *Flosculi* plurimi, pallide lutei, quibus strictissimæ & breves *filiquæ* succedunt.

Monspeli allatum habuit C. Bauhinus: verum *D. Magnol* eam ibi non invenit.

A. 8. *Barbarea* J. B. Ger. flore simplicis Park. *Eruca lutea latifolia sive Barbarea* C. B. *Nasturtium hybernium* Thal. *Winter-cresset*.

Radicem albâ donata est, crassâ & oblongâ, perenni, sapore acriore. Caules cubitales, striati, firmi, medullâ farcti, multis alis concavi, in quibus folia *Raphani* minora, laciniâ extremâ Nasturtii folium extremum emulante, atro virore splendens, sapore minus vegeto quam radix. Ex alis foliorum versus summos caules ramuli creberrimi exeunt, in quibus, ut & in summo caule, flores in spicas longas excurrentes parvi, lutei, tetrapetali, quibus succedunt *filiquæ* tenues, teretes, unciam circiter longæ, caulibus appressæ in quibus semen exiguum & colore rufum. Totâ planta elata est. *Flosculi* pediculis brevibus insident.

In muris & aggeribus fossarum juxta rivulos & aquas fluentes, non rarè etiam in campestribus cultis, Maio & Junio mensibus floret.

Datur & hujus alia species distincta, cujus folia sunt minora, frequentius sinuata, caules pares, si Species alia? filiquæ crassiores, & semina grandiora, minus fulca & quasi subulbalencia: etiam planta est perennis, & à præcedente prædictis notis quam facillimè distinguitur. Hujus flus conspicitur in hortiis plenius.

Nasturtio ut sapore ita facultate affinis est, acris & calida. Acetaris additur, hyeme præsertim *Fiver*. cùm Nasturtii copia non est, unde Nasturtium hybernum dicitur; moderatè verò eadem & Scabuto non minus quam Nasturtium. Unguentis admiscetur succus ad fœdida & impura ulcera expurganda & fœcanda.

Semen acre est, diureticum & lithontripicum: in Herba quoque autore *Lobelio*, urinam ciet, calculos & fœtus vesicæ decocto aut cibo expellit, ut *Laver*.

Inexplicabili cum egrotantium juvamento apud *Franciscum* *Indie* de Gatta vomitorium medicamentum paratur cum aqua stillatitia *Aranciorum* immaturorum tepida, & (sufficiunt quantitate pulveris *Scopæ* regie (quo nomine quid intelligat nisi *Barbaream* velit nescit J. Bauhinus) podagricis, gonagricis & ichthadics affectibus præcipue præstanteaco & maximo juvamento. J. B. tom. 2. part. 2. lib. 21. cap. 12. pag. 869.

- A. 9. *Eruca siliqua caulis appressa Erysimum dicta. Erysimum vulgare* C. B. *Er. Dioecoris* L. *belio* Ger. *Er. Tragi foliolis luteis, juxta muros proveniens* J. B. *Iris fove Erysimum vulgare* Park. *Hege-mustard.*

Radice nititur alba, lignosa, simplicis, acri & Rapæ sapore; [minimi digiti crassitudinem rarius assequitur.] *Folia* alio lineata [poris diffusis] hirsuta, quorum forma ad Erucas aut Bursas aut Cichoreum sylvestre accedit, extremo tamen obtusa sunt. *Caulis* selsquicubitus altus, foliorum ortu alterno stipatus, hirsutus, ramosus. *Flores* pulilli, lutei, quatuor foliolis constant, qui cum successe aperiantur in spicas prælongas excurrunt. *Siliquæ* breves, vix digitum longæ, teretes, hirsute, cauli appressæ, pediculis brevibus nixæ, in acutum mucronem desinentes, geminam [seminum feriem] continent oblongorum, exiguum. In muris & rudibus, & ad sepes non raro invenitur.

Irisius usus est in mucilagine tenaci pulmonum, atq. tussi chronica.

Est (inquit Adversariorum auctores) moderata quædam totius substantiæ & incidentis cum humidis abstergentibus partibus permixto, cujus beneficio crassæ pituitæ citra exsiccationem nimiam indurunt, & incisæ propter flatum nonnihil commixtum non magno conatu expectorantur & absteruntur. Arteriacum igitur est laudatissimum, nempe idem unum præparans & educens. Exemplum succurrunt quamplurima, quæ secundissimè tum præceptoribus, tum nobis postea successerunt. Phonacos memini tum juvenes, tum ætatis provectæ, quibus sèrmè jam amissa voce & spiritu limpida sonorâ, vox pauculis diebus restituta fuit, unus Erysimi & opera eximi præceptoris Rondeletii, qui primus ulum monuit. R Erysimi totius recentis M. 6. Radicum Heleni, Tussilaginis succo adhuc prægnantium, Glycyrrhizæ ana ʒ iij. Boraginis, Cichorei, Capilli. Veneris an. M. ii ʒ. Florum cordialium, Anthos, Stechadis vel Betonicæ an M. ʒ. Anisi ʒv. Passularum mundatarum ʒij. Incisis & contusis fiat omnium decoctio in q. f. aq. Hordei, hydromelitis & succi Irisius ʒ vi. Ad lib. ij vel iij. Expressions dissolve Sacchari q. f. Fiat Syrupus: qui diu & continue utendum purgato corpore.

Extrinsecus utile est Erysimum in Cancro non exulcerato, tumoribusque renitentibus.

Erysimi decocto multos colico dolore laborantes curavit Riverius, quod etiam ex vino efficacissimum est remedium. Communicavit D. Hulst.

10. *Eruca foliolis pediculis carentibus. Erysimum alterum italicum* Ger. *verum sive montanum* Park. *alterum Matthioli siliquis parvis, quibusdam Dentaria* J. B. *Erysimum polyceration sive corniculatum* C. B.

Radix alba, nunc simplex, nunc furculosa & fibrosa lignescit. *Cauliculi* plures, non erecti, sed deorsum nutantes, teretes, striati, lenti, satis validi, cubitales. *Folia* quæ ad radicem Erysimi vulgaris aut Dentis leonis foliis non valde dissimilia, profundè ad nervum medium usq. propemodum dissecta, reliqua verò quæ caulem & ramos vestiunt Attriplicis folia primâ facie referre videntur leviter lacinia, unciam plus minus longa, crebra, nullo ordine posita. *Flores* è foliorum sinibus exeunt perpusilli, lutei, nunc unus, nunc duo trèfve simul, pediculis vel nullis, vel brevissimis; quibus succedunt *siliquæ* compressæ nonnihil, modicè in arcum curvata, ad imum crassiores & paulatim versus apicem gracilescentes, semen copiosum, minutissimum rufum continentes.

Hanc plantam propè Rhegium in Calabria invenimus.

Notabilis est in hac planta pediculorum carentia in floribus & siliquis.

11. *Eruca maritima Critica siliqua articulata* C. B.

C. B. prod.

Tota planta albicat, *folia* habens ad radicem brevina, angusta, in minores lacinias divisa & sub-alpèra; *cauliculi* est palmaribus, reflexis, striatis, (flores non conspècti) siliquis plurimis, incurvis, arcuatis, trium quatuorve unciarum, apertis, semen minutum, subrotundum continentes, quam ex Creta Honorius Belli misit.

C A P. XIX.

De Erysimis.

Erysimum aliis *amè de ispanum*, à foliorum multiplici sectione: aliis quasi *temperum*, quod sit proctosum; aliis *amè de ispanum*, quod ob suam caliditatem trahendi facultate prædictum sit, dictum videtur C. B.

Erysimum Latini ab irruendo nuncuparunt Iridionem, quod ignea vi & fervido sapore irruat in gustum. ʒ. B. Eadem habet Jo. Bodeus à Stapel.

Iridionem seu Erysimum hoc in loco appellamus Herbam hujus generis quamcumque flore luteo, siliqua longa angusta.

Difficile admodum est inter Erucas & Erysimum certas distinctionis notas constituere. Nos pro Erucas habemus herbas hujus generis flore luteo, siliquis brevioribus & habitioribus; pro Erysimis quæ flore luteo sunt, siliquis longioribus & strictioribus.

1. Erysi-

1. *Erysimum non laciniatum Draba dictum, Draba lutea* Park. *lutea siliquis frivissimis* C. B. *Draba* 4. Ger. *emac. lutea quibusdam* J. B.

ʒ. B.

Lignosa est *radix*, alba, minime digito minor, sapore Raphani rusticanti, minus fervido: ex qua *caules* aliquot attolluntur, recti, rigidi, cubitales & majores, ramosi; quibus *folia* ab imo ad summum crebra alternatim adnascuntur, omnia uniformia, longitudine quadrantali & majore, latitudine circiter unciali, acuminata ex angulo principio, quâ pedicello brevi adnascuntur, hirsuta, serrata, sapore remissiore quàm radix. *Flores* Erysimi, luteoli, quadripartiti, quibus succedunt *siliquæ*, quæ in sicca semen clauderent tenue, longum, rufum.

Alfurget interdum in humanam altitudinem: Superficies quotannis emoritur, radice restitili.

J. Bauhinus viridem vidit in montibus Rhætici Junio mense florentem. Nos in Italia aliquoties *Locus.* vidimus vis humidis ad sepes; in Germania propè oppidum *Weissenberg*.

- A. 2. *Erysimum Galeno & Theophrasto, Myagro affinis planta siliquis longis* J. B. *Camelina* Ger. *Camel. sive Myagrum alterum amarum* Park. *Myagrum siliqua longâ* C. B. *Creaticæ* *Myagris*.

Hujus plantæ *radix* lignosa, alba, simplex, fibris aliquot donatur. *Caulis* cubitales vel bicubitales, singulari, firmus, striatus, subhirsutus & nonnihil rubescens, medullâ subamarâ plenus, in furculos aliquot divilis: *Folia* Camelinae similia, alternatim posita, unciam lata, tres quatuorve longâ, ex angulo principio sensum dilatata, sensum deinde in mucronem desinunt, tactu alpèra, viridia, sapore amaro prædita: *flores* parvi, multi, conferti, lutei, *apicibus* itidem luteis, brevibus pediculis insident: quibus delapsis alternatim succrescunt *siliquæ* tenues, uncia longiores, quadrata, erectæ, in pediculis à caule extantibus, *semen* copiosum, havelcens, tenue, oblongum, amarum claudentes.

In insula Eliensi, in Salicetis propè urbem copiosam invenimus.

Parkinonius plantam hanc bis ponit. Primò, Pro Myagro sativo. Secundò, Pro Myagro al- *Locus.* tero amaro.

- A. 3. *Erysimum latifolium Neapolitanum* Park. *latifolium majus glabrum* C. B. *Iris levis* Apu- *lus Erucas folio* Col. *Smooth broader-leaved Hege-mustard.*

Col.

Autumno exit *foliis* parvis, per terram in orbem stratis, oblongis, [adulta in profundiores lacinias sex aut septem dividuntur, Erucæ sativæ minoræ, ad Erysimi vulg. magis accedentia, verum lævia, virentia, & in extremum angustius desinentia] *Caulis* edit unicum, bipedalem, quam illius crassiforem, lævem, teretem, solidum, candicantem sicut & foliorum nervos, foliis multis alternatim hærentibus vestitum, ex quibus alæ multe foliis referæ, angustioribus, paucioribusque lacinias divilis, longiore & angustiore cacumine, odore gravi, amaro sapore, statim acri. In summo insunt *flores* multi, simul congesti, parvi admodum, lutei; qui siliquis per caulis cacumen dispositas relinquent post se copiosas, duas minimum uncias longas, tenues, teretes, extuberante intus *semine* copioso utrinque, minuto, flavo, salso primùm & acri sapore. Differunt hujus siliquæ ab alcerius vulgaris longitudine quâ illas excedunt, & positu; non enim hærent cauli Sinapeos modo ut in illa, sed rectæ & elatæ sunt, sylvestris Erucæ modo dispositæ. *Folia* acriora sunt *semine*. *Radix* candida, gustu admodum fervido ut Sinapi.

Floret mense Aprilis, (serius apud nos) Cirinolæ frequens, locis aridis, marginum viarum atque *Tempus* *et* *Locus.* menium amantior. Circa Londinum in aggeribus terrenis & locis rudatis copiose provenit, v. g. inter urbem & Kensington vicum, itemq. circa Chelsey: invenimus & alibi in Anglia, nimirum in ipsis Bervici oppidi mœnis; & circa aedes D. Edw. Bullock Ar. Faulkburni propè Withamiam in Essexia.

4. *Erysimum angustifolium majus* C. B. *item Rapistrum italicum siliquis longissimis ejuld. angustifolium Neapolitanum* Park. *Rapistrum montanum Iridionis folio* *varius exiguus* Col.

Col.

Radix nititur longa satis, omnibus tenuiore, longiq. quæ fibris divisa atque candicante, gustu acri. *Folia* est Rapistrum aequalibus aut æmulis, aliquanto minoribus, in lobos binos aut ternos divisa, cacumine acuto Iridion multum similibus, sed majoribus, ex viridi albicantibus, hirsutis, mollibus, præsertim caulem ambiens, quæ longè tenuiora, longioribus lobis & cacumine, utrobi duas uncias longi, cacumen verò palmum fit. [Folia nobis Rapistrum Genevensi sylvestri similiora visa sunt quam vulgari Rapistrum, pediculis longis infidentia, quæ primò exeunt integra, nec omnino lacinia, succedentia & quæ in caule insunt inferiora duos vel tres vel etiam quatuor hinc inde lobos obtinent, cacumine in longum procurrente, quæ in fumis caulibus & ramulis angusta, oblonga, integra absq. lacinis.] Caudè unico tripedale, aliquando ab radice fruticoso, alius multis diviso, hirsuto, alpèro, à cujus medio ad summum semipedales, & deinde paulo nervos eriguntur siliquæ, admodum tenues, crasso cacumine [unde ob imbecillitatem & gravitatem deorsum nutant] brevibus & vix semuncialis pediculis insidentes, *semina* intus ab utroque latere continentes minuta, non multum acra, obscure flaventia: quas antecedunt *flores* lutei, parvi, coacervati, & caligibus parvis quadrifoliosis prodeuntes, minores congeneribus.

Juxta semitas laxolâs vel macerias, atq. juxta ædificia montana *Æquicolum* provenit. Maio *Locus.* mense floret.

* 5. Ery-

- * 5. *Erysimum flore pallido, Erucæ foliis.*

Erucæ inodora J. B. *An Erysimum similis herba* S. Alberti Cæf?

J. B.

Longa nititur radice, simplici, cum paucis fibris, lignescente, satis gracili: *Caulis* cubitus aequat, ramulosi: *Folia* dodrantalia ferè, Erucæ luteæ sylv. culce quodammodo divisura, quanquam inferiora Jacobææ penè modo lateant: *Flores* ex luteo pallidi: *Siliquæ* uncias duas longæ, graciles. Nul- lum ego in hac planta insignem five odorem, five saporem animadverti.

Locus.

In terra argillosa vitium quæ sunt ultra Rhenum ad *Burckheim*, uno milliari ab urbe *Briscavo* invenit J. Bauhinus.

- * 6. *Sinapi & Thlaspi media Provincialis planta* Ad. *Draba Erysimi flore & siliquis* C. B. Park.

Ad.

Provenit hæc non procul *Magdalena*: fano & cautes illis celsissimis, famigeratissimis Gallo- provinciæ; *flosque* Augusto promit luteos Erysimi, nec *siliquas* dispares; in gracilibus ramis ad sum- mum & imum, una è radice, digitum crassæ, fibrosæ, pedem longæ. *Rapistræ folia*, *Thlaspi* aut *Drabæ*, leviter laciniatæ, albida & hirsuta, sapore Erysimi aut *Bunadiis* Barbareæ. J. Bauhinus dubium movet annon hæc fit *Hesperis sylv. latifolia* flore albo parvo *Park*?

- * 7. *Sinapi Erysimi Tragi cognatum sive simile* J. B.

J. B.

Cubitalis est planta, radice nixa crassiusculâ, candidâ, paucis fibris donatâ. *Cauliculus* surgit pedales, cubitales, aliores, teretes, canæ & mollicollâ lanugine pubescentes, in ramos longos diva- ricatos: *Folia* inferna Erysimi vulg. profundis lacinis divisa; luperna angustiora, sagittæ minoræ in- star alata, paucis aut nullis lacinis dissecta. Per caulicorum extrema ex pediculis flores prodeunt lutei, quadrifidi, Erysimi prædicti floribus majores: quibus *siliquæ* etiam longiores succedunt, tri- entales ferè, angustæ, teretes, caulibus non appressæ, semen continentes exiguum, fuscum, acie.

Locus.

In Austria locus vias observatum & lectum est ab Agerio.

8. *Sinapi, potius Erysimum, Genevensæ sylvestre* J. B.

J. B.

Hæc ex radice simplici, alba, lignescente multi statim exoriuntur *caules*, propter terram nonnihil hirsuti, ramosi: per quos *folia* Eruca similia, divisura non minus frequentî dissecta, verum laci- tudine *Monspessulano* majori [proximè describendo] cedentia, divisura etiam diversâ; licet flores *Monspessulani* floribus sint majores: *Siliquæ* ex pediculo mediocriter longo graciles, tres uncias lon- gæ, semen bipatentibus valvis claudens minutissimum, rufum.

Locus.

In alveo fluvii *Arvæ* propè *Genavam* copiosè exit.

- * 9. *Erysimum Monspessulanum Sinapeos foliis. Sinapi sylvestre Monspessulanum, lato folio, flosculo luteo minimo, siliquâ longissimâ* J. B.

J. B.

Per hujus *caules*, sesquicubitalis ferè, nonnihil striatos, teretes ferè & solidos *folia* conspiciuntur *Dentis* leonis folia respondentia, tum magnitudine, tum laciniatâ divisurâ, glabra, aut nullis cerè effatu dignis pilis donata, odore & sapore acri prædita: *Flores* lutei parvi: *Siliquæ* dein oriuntur densissimæ & longissimæ, admodum acri semine replete.

Locus.

Floret & siliquas fert mense Martio circa *Monspesium* locis ficiis.

- A. 10. *Erysimum Sophia dictum.*

Sophia Chirurgorum Ger. Park. *Nasturtium sylvestre tenuissimè divisum* C. B. *Scripthinum Germani- cum sive Sophia quibusdam* J. B. *fluitans*.

J. B.

Alta est cubitus aut sesquicubitus, compluribus ramis fruticans, duris, lignosis, in multas alas divisis, teretibus, subhirsutis. *Folia* tenuiter incisa. *Abfinthii* Pontici *Officinis* dicti, sapore oleraceo, levi acrimoniâ prædita: *Flosculi* crebri, parvi, luteoli: quibus succedunt *siliquæ* unciam circiter longæ, sili inftar tenues, seminum loculos foris ostentantes: ipsum verò semen minutum, rufum. Radix alba.

Locus.

In veteribus maceris, locis rudatis, lapideis, ac non rarò arenosis, ac aliis incultis exit, ubi semel nata singulis faciliè recurrit annis, ut rectè J. Bauhinus. A Junio in Autumnum usque & qui- dem particulatim floret.

Vires.

Præstans habetur remedium ad *Diarrhoeas* 3j semine. *Sophiæ* *Chirurgorum*. Nec semen tantum verum etiam herba ventris fluores sistit, adversus dysenterias commendatur, & sanguinis profluvia reprimat. Ad vulnera & ulcera fordida ac maligna valere dicitur [in emplastris.]

In agro *Eboracensi* semen hujus plantæ exhibetur in affectibus nephriticis & calculosis, nec fine successu. *D. Tancredus Robinson.*

11. *Erysimum Germanicum Trinciellæ folio.*

Folius est ad radicem multis, oblongis, angustis, ad margines utrinque raris hinc inde extantibus laciniosis, seu dentibus donatis, *Trinciellæ* *Cordi* foliorum æmulis, subus saltem hirsutis. *Cauli- culi* semipedales confimilibus *foliis* sed multò minoribus cincti. *Flores* satis ampli lutei: *Siliquæ* longæ, graciles.

Locus.

Hæc ex ficca à *D. Phil. Skippon* aservata, nam virentem ob festinationem describere non licuit.

In arenosis & umbrosis propè *Rot oppidum* & inter *Donavert* & *Weissenberg* in *Franconia* Ger- maniz invenimus.

- * 12. *Erysimum latifolium foliorum lacinii triangularibus. Erucæ latifolia* C. B. Park. *An Erucæ tertia Anglica* Cam. hort?

C. B. prod.

Caulis est cubitus excedente, albo, crasso, striato, ramoso; *foliis* glabris, pallidè virentibus, ad ra- dicem pedalis, profundis incisuris lacinatis, per quorum medium nervus latus excurret, quem utrinque foliorum laciniaë biunciales, alarum inftar, triangulares, corollæ, figuræ diversæ, superne & inferne continue cingunt; quæ verò in caule breviora sunt, & horum quædam Erucæ vulgaris fo- liis similia, suprema verò angustæ & parùm sinuata. In caulis summo flores satis magni, aurei; sta- minibus plurimis donati; quibus *siliquæ* oblongæ strickissimæ succedunt.

Erucæ nomine in horto C. Bauhini fata est.

- * 13. *Erysimum fruticosum Indicum Tanacetii folio. Erucæ Indica Tanacetii folio* Zanoni.

Folia proferunt multa, per terram strata, viridia, *Tanacetii* foliis quoad dispositionem & divisuram haud dissimilia: ex quorum gremio exit *caulis* sesquipedalis, qui sursum versus in multos ramuscu- los finditur, inque horum cymis proveniunt *flosculi* multi, flavi, quibus percrentibus singulis super- veniunt singula *siliquæ* biunciales, bivalves, spicatum longis petiolis cauli adhaerentes. Tota planta gustu calida & acris est.

Floret versu Augusti mensis finem, Septembri exeunte semen maturat [in Italia scilicet.]

Tempus
Locus.

- * 14. *Erysimum Dioscoridis Zanoni, Erysimi annui Cretici nomine missum.*

Zan.

E radice capite cespitem foliorum exerit, longis & subrotundis pediculis annexorum, maculis fanguineis, per æstatem evanescentibus, hic illic aspersis. Sunt autem folia ipsa lacinata, duos circiter digitos transversos lata, palmo subinde longiora, in apicem dorsum reflexum desinentia, tenera & succulenta, superne viridia, subus pallida, Erucæ sylvestri similia. E folioli cespitis su- prædicti medio exurgit *caulis*, ramulos, medullâ viridi plenus, succulentus, frangi contumax, lavis & nonnihil splendens, colore viridi dilutiore, ad nodos ubi folia adnæctantur maculosus guttulis fan- guineis, crebris geniculis præcipuè versus radicem, distinctus, & quorum singulis singule enascuntur folia, & e foliorum sinibus ramuli, foliis confimilibus verum minoribus & magis incisus amicti. Circa finem Aprilis in summis caulibus & ramis apparent florum umbellæ seu noduli, qui explicati florum florum ostendunt cum apicibus concoloribus: quibus decidentibus succedunt siliquæ cornu- latæ *Foenugræci* figuræ, verum angustiores multò & tenuiores. Umbellæ floribus sese paulatim ex- plicantibus in spicam longam excrefcit siliquarum paululum compressarum, unciali circiter lon- gitudine aut majore, per maturitatem seminibus protuberantibus repletarum. Circa finem Augusti si- liquis dehiscenibus exidunt *semina*, flava, lucida, oblonga, Nasturtii feminibus similia. Radix lon- ga, alba, nodosa, tactu aspera, summa parte unciam dimidiam crassa, mediâ tenuior, lenta & obli- quosa odore valido, acuto, sapore subamaro & subacri: folia minus acria & amara sunt; semina acriora, & mordacia Sinapeos in modum.

- * 15. *Erucæ maxima Canadensis* Cornuti.

Cornut.

Inter dendrolachana hæc Erucæ numerari potest, siquidem hominis proceritatem implet: potis- simum quando radix ejus, quæ fibris albis constat, lactiori solo coheret. Sylvestres enim plantæ, quo levi magis & subacta terrâ differunt eò majus incrementum capiunt. Numerosis *caulis* ado- lescit, rotundis, & tomento quodam asperiore vestitis, quos undique *folia* exornant uti *Lysima- chie*, longa, acuta, in ambitu crenis inæqualibus serrata, tenui lanugine obrita; gustu subacido in- itio, tandem subacri. *Flosculi* in cymis mira fecunditate luxuriant, Junio ac Julio mensibus. Lutei sunt illi, quatuor foliis constantes, in quorum medio staminula quatuor & pistillum hæret, quod collapso postmodum flore in siliquam efformatur longiusculam, rectam & seminibus turgentem exiguâ, sapore dulcibus, maturis Augusto, Septembri deciduis.

- * 16. *Erysi-*

Locus &
Tempus.

seminum seriem disterrimante disseptra, quæ per maturitatem extremo tactæ cum impetu diffilunt, & semen undique spargunt. *Semina* parva, rotunda, nonnihil compressa, & subrufta.

Floret Aprilis & nonnunquam etiam Martio: nec in udis tantum & umbrosis, sed & hortensibus provenit. Ad acetaria utuntur plurimi etiam apud nos.

A præcedente differt sapore aciore; foliis hirsutioribus, mollioribus, fordidiis virentibus, paucioribus ad medium costam pinnulis & minus concinnis adnatis.

Si hac fit *Silymbrium* alterius five *Nasturtii* aquat. tertia species *Thal.* quod considerandum proponit J. Bauhinus; itemque *Cardamine* five alterum *Silymbrium* Dioscoridis *Lob.* ut idem dubitat, C. Bauhinus in *Pin.* tros ex ea species facit, ut examinanti patebit.

Nasturtium aquaticum minus C. B. *Park.* *Cardamines* species esse videtur & præcedenti eadem, ut ibi nonnihil. Hinc quatuor ex una species facit C. Bauhinus.

- A. 6. *Nasturtium aquaticum vulgare* *Park.* *aquaticum supinum* C. B. *aquat. five Cratæve* *Sium Ger. Silymbrium Cardamine five Nasturtium aquaticum* J. B. *Water-cress* *fig.*

Radix vicem supplant capillares fibræ candida, quæ intra aquas è geniculis demittit. *Caules* oblongi, procidui fere, satis crassi, concavi, striati, glabri, ramofi, ex viridi nonnihil rubentes. *Folia* viridia & atrovirentia, Erucæ facie, è duabus tribulæ pinnarum conjugationibus composita, cum impari in extremo, glabra, sapore *Nasturtii* hortensis niçiore. *Flores* in summis caulibus & ramulis parvi, albi, quadrifolii, apicibus in medio luteis, qui quoniam sensim aperiantur, in longas vel spicas procurrunt. Succedunt *siliquæ* in pediculis feminalibus unciales fere, à caule extantes, sursum nonnihil incurvæ, bene habite, duobus seminum exiguorum fulvorum ordinibus repletæ.

In aquis vadiosis circa piscinas & rivulos frequens Julio & Augusto præcipue mensibus apud nos in Anglia floret, interdum etiam maturius.

In acetariis utuntur, & julsula ad sanguinem purgandum verno tempore ex eo conficiunt noster.

Nasturtium aquaticum specificum contra Scorbutum medicamentum censetur: ad calculum etiam valere creditur: urinam ciet, menses educit, hydriopicos juvat.

Septentrionales, (ut verè Lobelius) in quadragesimo veris jejunio multum in acetariis vorant ad sanguinem purgandum; ac potionibus ad calculum admiscunt, nec male cedit; julsulis etiam incoquantur.

Viribus cum *Nasturtio* hortensis convenit, ut plura addere non sit opus.

Hoc modo Sennerius spiritum *Nasturtii* aquatici comparavit:

R magnam copiam *Nasturtii* aquat. contunde in mortario marmoreo: exprime manibus succum, in quo portio aliqua fermenti solvatur, ut succus consentiant sapor dilutioris acquirat. Ex hoc succo & *Nasturtio* manibus expresso, seu glebis aut pilis *Nasturtii* fiat quasi SSS. Pilenfer omnia fortiter manibus aut pistillo, reponantur in convenientem locum per octiduum: deinde l. a. per B. desillatur spiritus. Dosis C. j. aut ij. hybernæ mensibus Scorbuto laborantibus. Ad hunc modum sp. Chelidoni. Becabung. Cochlear. Trif. fibrini elici potest. *Sim. Paullus.* Ex notis C. I. Viri D. Edm. Hallii.

Modus præparandi saltem volatilem è *Nasturtio* aquatico, Cochlearia, &c. extat Ephemer. German. An. 6. & 7. Ex observatione D. Below. Obler. 21.

- * 7. *Nasturtium palustre rotundifolium* Zanoni. An *Nasturtium montanum Afari* solo Bocconi?

Zan.

Radix constat rotunda, durâ, tuberosâ, asperâ, exterius subrubente, multis fibris scatente, cortice ablato contraxente teçâ, quæ major & viridis sursum versus pennam asnerianam magnitudine excedit, at deorsum versus minor & fibrifera albescit. *Folia* inde proveniunt subrotunda, paululum sinuata, in margine parùm crenata aut dentata, spissa, membranæ, lævia, modicùm lucida, præcipue prima è terra exscutia, quæ multis scatent nervis à pediculi centro in circumferentiam decurrentibus, quæ inniuntur petiolo striato, ruptu facili, relicto intus filamento nervoso: ex mediocellulo horum foliorum à radice ortorum protruduntur *cauliculi* dodrantalis, succi plenus, terram versus viridius; cui alternatim ad singulas alas adherent fibræ, similiter rotunda, sed multo minor. In summis caulibus & ramulis pullantur mense Maio plurimi *flores* albi: quos sequuntur *siliquæ* breves, bivalves, tenues, ab initio virides, at exsiccate colorem mutant: Aperiantur Julio, & si tangantur illico semina per terram spargunt, imperfectè rotunda, flava, lucida, fervidius; guttibus; ut aliorum congenerum.

Locus.

Reperitur in loco aperto ubi palcutur pecora in territorio Mutinensi, prope fontem jugem aquæ limpide & frigidissima, qui ab indigenis pastoribus *Baccara* appellatur.

Huic nobis idem esse videtur

Nasturtium montanum Afari solo Bocconi; quod sic describit.

Bocc.

Folius est rotundus, Afaro similis, ambitu nonnihil sinuatis: *Flos* albus: *Siliquæ* longæ innuæ, quæ naturæ ad levissimum tactum diffilunt. *Radix* subest crassa, cava, nodosa, serpens aut repens, tenuibus fibris subinde ad nodos enatis terræ se affigens. Perpetuum est, & quibuldam Cochlearia Italica dici meruit.

Circa fontes & rivulorum margines montis *Bargæ* in Hetruria crebrò nascitur.

- * 8. *Car-*

- * 8. *Cardamine Alpina minor Reseda foliis* *Park.* *Nasturtium Alpinum minus Reseda foliis* C. B.

C. B. prod.

Ex *radice* alba, tenui & oblonga *cauliculi* leves, tenues & recurvi, communiter indivisi, palmog; minores prodeunt: *foliis* longis pediculis, instar *Resedæ* vulgaris, præditis, in lobos tres vel quatuor subrotundis divis: *flores* in cauliculis summis albi, mediocri magnitudinis, quibus *siliquæ* stridissimæ, sesquialceales succedunt.

In Rhetorum Alpibus Julio flores reperitur, inque Helvetiorum Alpibus & Pyrenæis minus.

Locus.

- * 9. *Nasturtium Alpinum Bellidis folio majus* C. B. *Park.*

C. B. prod.

Ex *radice* *caulis* cubitalis, rotundus, lævis, ad exortum statim divisus prodit. *Folia* habet tenuissima Bellidis formâ, uncias quatuor longa; quæ verò in caule sunt pediculis carent, & instar *Thalpi* vulgaris lato semine, leviter sinuata, cum ambitu. *Flores* albi in caulis summo, quasi in spica, uncias sex longa; quibus *siliquæ* trunciales, angustæ, *semine* rufescente, rotundo, plano refertæ succedunt.

Circa Fabarias thermas ad aquæ defluxum.

Locus.

- A. 10. *Nasturtium Alpinum Bellidis folio minus* C. B. *Sinapi pumilum Alpinum folio Bellidis* *Clusii* J. B. *Cardamine pumila Bellidis folio Alpina* *Ger. emac. Plantula Cardamines alterius amula* *Clusii* *Park.*

Clus.

Senæ aut septena humi secundum radicem expansa habet foliola, Bellidis foliolis non dissimilia, teneriora tamen, & levî acrimonia prædita: è quorum medio tenellus & gracilis prodit *cauliculus*, raris foliolis septus, palmaris aut paulò altior, in cujus summo senti aut septem erant foliolis [in planta Clusio descripta] albi, in quibusdam plantis totidem sine flore *siliquæ* live corniculæ, satis magna pro plantule ratione, duplici serie, quædammodum in *Cardamines* alterius & similium corniculæ, *semine* communia exiguum, planum, rufescentem, nonnullâ acrimoniâ præditi. *Radix* summa tellure ferens nova gemina subinde profert.

Observabat eam Clusius in Etcheriano jugo copulis inhaerentem. Eandem nuper in rupe S. Locus. Vincenti prope Bristolium in Anglia invenit D. Jac. Newton.

11. *Cardamine trifolia* *Ger. Alpina trifolia* *Clusii* *Park.* *Nasturtium Alpinum trifolium* C. B. *beridis Fuchii affinis trifolia* *Cardamine* J. B.

Clus.

Nigricantibus ex purpura ramulis per terram serpit, in quibus oblongo ejusdem coloris pediculo ternæ perpetuò folia immittuntur, circa pediculum angustiora, per oras latiora & quasi orbiculata, in ambitu nonnihil crenata, initio tenella & viridia, deinde dura, nigricantia, acidulo primùm gustu, postea acii: *Cauliculi* teretes inter folia erumpunt, ex purpura nigricantes, palmares, nullis aut rarissimis (quæ tenæ etiam ejusdem inhaerent) foliis præditi. *Flores* extremis ramis incidentes candidi, *Cardamines* præteritis vulg. perfimiles. His succedunt torose & oblongæ *siliquæ*. Dentariarum corniculæ fere similes sed minores, semine etiam minore, licet simili, plenæ. *Radix* summa: tellure serpit, & subinde parvulas candidasque fibras agit, sic ut facile ramulis terræ obstitis pangi possit.

Invenit Clusius in sylvis montibus, nudo solo potius quam herbidis, ad Abietum & præalarum *Locus*. arborum radices, tota etiam hyeme virentem. Floret Junio, in cultis verò etiam Aprilis.

- * 12. *Cardamine Alpina media* *Clusii* *Alpina media* *Clusii* *Park.* *Nasturtium Alpinum minus* *foliis in orbem sparsis* C. B.

Clus.

Folia habet elegantissimo ordine in orbem disposita, duarum fere unciarum longitudine, profundioribus crenis incisa, & lævina ut *Nasturtii* aquatici vulg. folia, hirsuta & aspera, superne veluti cinereo colore aspersa, inferne autem viridiora, gustu initio aliquantulum acido, deinde acrisculis; ex quorum medio prodeunt *cauliculi*, dodrantalis, tenuis, albos folculos in summis ramulis ferens, deinde corniculæ teretes, parvæ: Semen observare non licuit. *Radix* longiuscula est, alba, quibusdam fibris capillata.

Nascitur in Senæ inferioris copulis ad cornubium *Neuburg*, quod Alpinum ejus provincie jugo ipsi *Locus*. imminenti nomen imposuit. Florebat Augusto.

- * 13. *Nasturtium foliis Barbæræ* C. B. *Park.*

C. B. prod.

Radice est parvâ, capillaceâ, albicante; *cauliculi* pluribus, tenuissimis, fragilibus, reflexis, nonnihil villosis, nonnunquam in alas divis, semipalmariis, palmariis, & nonnullis cubitalibus: *foliis* ad radicem pluribus, parvis, tenuissimis, viridibus, foliorum *Barbæræ* modo, sed minus frequenter sinuatis: quæ in cauliculis rariora sunt & quædam minime sinuata. *Flores* est minis, albis; *siliquæ* oblongiusculæ & stridissimæ.

In finibus Bohemie versus Austriam collectum est.

A a a a

Locus.

- * 14. *Car-*

- * 14. *Cardamine Alpina inspida* Col. Park. *Nasturtium Alpinum inspidum* C. B.

Col.

Radice est admodum tenui, brevi, nullis præditâ fibris: *Foliola* habet pollicari longitudine, incursi Chondrilla, aut Sinapis echinati, verum æpera & hirsuta, sicuti & *caulis*, qui tenuis, dodruncalis, in summo ramis aliquot divisiis, alternatim *siliquas* in longis periolis elatas proferet, & exiles admodum, digitali longitudine, & magnas respectu plantæ, in quibus *semen* minutum, vel ut punctum siliquæ inscriptum. *Flores* in summo plures, parvi, Napacei, albi.

Locu.

F. Gregorius supra pontem quandam hanc reperit inter *Rosinabim* & *Abing*. arenoso aliquantulum loco, quam recentem suo gustui inspidam & inodoram cognovit.

- * 15. *Sinapi agreste flore purpureo* J. B. *Sinapi umbellâ purpureâ* C. B. *agreste Neapolitanum* Park. *Sin. alterum agreste nostras* Col.

Col.

Radice firmatur parvâ, tenui, fibrosa, parum altè in terram descendente, albida: ex qua *folia* exeunt Chelidonii majoris incisurâ, distant quod nec succum luteum edunt, nec casta, sed viridia sunt, æperâ hirsutie obrita, atque extremum folium non retusum ut Chelidonia fed acutum habent, atque minora sunt: *Caulis* angulosus est, atque aliis multis dividitur: *Flores* edit purpureos, umbellatos, Chelidonio pares: *siliquas* postea alternatim frequentèrque hærentes, rectas, quarum extreme partes cœlum versis tendunt, quibus spica confici videtur siliquarum duorum digitorum, quæ cum exaricari incipiunt flavescent, atque vento flante vel aliquo illas tangente disrumpuntur ab imo, atque *semina* ejaculantur flavâ Cardamines modo, parva, gustui acri, sicut etiam folia.

Locu & Tempus.

In agro Neapolitano oritur, in valle supra adem S. Mariæ vitæ inter rubos, cynocramben, &c. Floret Martio & April.

C A P. XXI.

De Rhabdano sylvestri cum siliquis curtis.

- A. 1. *Raphanus ruscicarrus* Ger. Park. C. B. *sylvestris sive Armoracia multis* J. B. *Hoffm. Radish*.

Radix crassa, furculosa, repens, sapore fervidissimo: *Caulis* singulares, bicubitales, concavi, striati, recti & rigidi: *Folia* inferiora antequam caulem proferat ampla, Lapathi, rugosa, ubi caulem autem proferat, in eo folia palmum longa unciali latitudine aut paulo majore, in ambitu profunde satis serrata, gustui minus fervido quàm radix, ex quorum aliis furculi tenues prodeuntes *flores* sustinent positi & formâ Nasturtii palustris cum apicibus luteis. Succedunt siliquæ parvæ, breves pro plantæ magnitudine.

Locu.

Gaudet solo humido. Copiosum observavimus sponte natum in fossis & ad rivulos in Northumbria circa Alnevicum & alibi. D. Martinus Lister ad ripas rivuli Skiptonenis & alibi in *Bolland* in ea Eboracensis comitatus parte quæ *Craven* dicitur.

Vita.

Eandem cum Raphano sativo facultates obtinet, sed fortiores. In condimentis appetitum facit, ac caput lædit. Urinam & arenulas violenter pellit. Commendatur & ad tussim & phthisim. Specifice scorbuticus prodest. Ciet vomitum si lixivus vel infusio in aceto cum melle tepida assumatur & aqua superbibatur. *Schrod.*

Hujusce radices in aqua prius maceratas ad acrimoniam tollendam Lemovicensis plebs oleo condita escitat, tum fressas, tum elixas, tum aliis modis præparatas. *Le Jardinier François.* Raphani rusticani vires in calculo ab experimentis deprædicat. Tho. Bartholinus, Act. Med. An. 1676. Observ. 38, 39. Affirmat succum Rhabdani resoluissè calculosum substantiam ex corpore humano exemptam. E collectan. D. *Tanc. Robinson.*

Radix Armoraciz merito commendatur à Gabelcofero Centur. 1. Cap. 14. ad Anorexiam. D. *Hulse* ex Euphrasii praxi.

- A. 2. *Raphanus aquaticus* Ger. Park. *aquat. Tabernamontani* J. B. *aquat. foliis in profundas lacinas divisis* C. B. *Water Radish*.

Caulis huic bicubitales aut altiores, striati, concavi subinde rubentes. *Folia* interdum profundè laciniata, aliâs integra & per margines duntaxat serrata, oblonga, acuminata, in caule alternatim posita. *Flores* in summitatibus caulis & ramorum pro plantæ ratione parvi, tetrapetalis è calice quadrisolio, lutei, tenuibus & longiusculis pediculis insident; quibus succedunt *siliquæ* parvæ, breves, à caule extantes, & rectos ferè angulos cum illo efficientes.

Locu.

In fossis lacustribus & fluvii sub finem Junii mensis & Julii initio floret.

Ego hanc plantam omnino specie eandem esse existimo ei quæ J. Bauhino describitur sub titulo Radiculæ sylvestris sive palustris, h. e. Rapistræ aquaticæ Tabernamontani. Confer descriptionem J. Bauhini cum ipsâ planta. Prondè Raphanus aquaticus *Tab.* & ejusdem Rapistræ aquaticæ non differunt specie.

Lib. XVI. De Tetrapetalis siliiculosi seu capsulatis:

819

Icon *Raphani aquatici* qui apud C. Bauhinum in *Prodr.* & alio; extat, minimè convenit plantæ nobis hoc in loco descriptæ: sed alterius ejusdem speciei esse videtur. Lobellianam iconem non multum improbamus.

3. *Raphanus aquaticus alter* C. B. Park.

Morf.

Caulis emittit tripedalem, aliquando altiore, in ramulos tenuiter divisum, glabriores multo cæterorum sui familiæ, ad quorum genicula nascuntur folia costis asperis prædita, profundius sinuata, serrata versus corundem partem inferiorem.

In fumis alis proveniunt flores albi, tetrapetali, cum staminibus luteis in medio singulorum. Radice constat longâ flexili, fibris scatenæ.

Si detur hujusmodi Raphanus aquaticus flore albo aut purpurascens, qualis describitur à Parkinsono & Morlono, nobis certè incognitus est. Figura Raphani palustris alterius apud Parkinsonum & C. Bauhinum in prod. bene respondet Raphano aquatico priore in loco nobis descripto qui tamen flores luteos minimis proferet, non albos aut purpurascens, quod ego unquam viderim. J. Bauhini Rapistræ aquaticæ *Tab. Ger.* pro Radiculâ sua palustris cui flores luteos tribuit, habet, hoc est ut nos existimamus pro Raphano aquatico vulgari nostrate.

Dux species esse videntur; altera folio in profundas lacinas diviso, quæ à C. Bauhino depicta est.

Alterâ folio plerumque integro, interdum ad pediculum laciniato, quæ apud nos vulgaris: utraque autem flore luteo.

LIBRI DECIMI SEXTI SECTIO SECUNDA.

De Tetrapetalis siliiculosi seu capsulatis.

Herbæ flore tetrapetalo capsulata seu siliiculose sunt vel

(Polysperme, capsulâ

Tumidiore & subrotundâ, feminibus

Rotundis aut tumidiorebus, flore

Luteo: MYAGRUM.

Albo: DRABA.

Compressis. LEUCOTIUM siliquâ subrotundâ: duplex est spinosum & non spinosum.

Tumidiore sed nonnihil compressâ, foliis crassiss & carnosiss, subrotundis, flore albo, semine globoso, sapore salso & amaro, in maritimis plerumque nascens: COCHLEARIA.

Compressiore & latiore, sapore

Acriore, foliis plerumque

Varie incisiss, odore acuto & nares torquente: NASTURTIUM.

Integris magnis, sapore & odore Piperis, radice reptatrice: LEPIDIUM vulgare, Piperitis.

Minus acris, membranâ cellulari disseptente ad planum siliquæ

Parallelâ: ALYSSON.

Transversâ: THLASPI, cujus varia genera, nimirum vel 1. Floribus & siliquis in longas spicas excurrentibus; vel 2. In umbellis dispositis. 3. Seminibus compressis, capsulis bifurcatis, cujus generis *Leucoia bifurcata* dici possunt; vel 4. Sapore fatuo: BURSA PASTORIS dicta.

(Monosperme, foliis

Icon

Aaaa 2

Levibus

Larvibus

Glaucis,

{ *Maritima*, flore albo, Brassicae foliis & facie : BRASSICA marina monospermos.
 { *Terrestres*, flore luteo, 1. Folii laciniatis, vasculo erecto, cauli appresso, tumido-
 re, per maturitatem albo : MYAGRUM monospermon. 2. Folii integris, ad tingen-
 dum utilis, filiquis compressis, latis, pendulis, per maturitatem nigris *Linguan*
avis dictam referentibus : GLASTUM, *Isata*, vel flore albo, foliis Glasti, capsulis
 rotundis : LEPIDIUM *glastifolium*.

Virentibus,

{ *Erucae facie* maritima : ERUCA marina.
 { *Myagri facie*, capsulis rotundis : MYAGRO AFFINIS.
 { *Nasturtii facie*, capsulis verrucosis : Coronopus Ruellii.

Hirsutis aut asperis

{ *Virentibus Rapistris facie* : RAPISTRUM monospermon.
 { *Incana*, Leucou facie : LEUCOLIUM *Siliculolum*, Lunaria peltata, &c.

CAP. I.

De Tetrapetalis filiculosis capsula tumidiore & subrotunda.

De Myagro.

MYAGRUM nomen accipit, quod insidentes vel pratervolantes muscas lentore suo implicet & retineat, necnon capiet.
 Nos hoc in loco Myagrum habemus pro herba tetrapetala filiculosa capsulis tumidioribus, floribus luteis, seminibus oblongis aut subrotundis.

A. 1. Myagrum Ger. *sativum* C. B. *syvestre* seu *Pseudomyagrum* Park. item *Myag. sativum* ejusdem. **GOLD OF PLEASURE.**

J. B.

Ex uno *caule* cubito altiore rami tenues, teretes, recti, subhirsuti, fungosi medullâ farcti, ramosi prodeunt; quibus alternatim latiore basi adnascuntur *folia* Drabæ, oblonga, mollia, non aspera & Rubiæ cui Myagrum Dioscorides comparat, pallida, pinnis caulem amplectentia, leviter in ambitu serrata, sapore oleaceo. Ex pediculis latis longis *flores* pusilli, luteoli, quadrifolii; quorum singulis singula succedunt *pericarpia*, gigantis ovarum aliquatenus similia, turgida, oblonga, cum quatuor angulis vel costis, *semina* continentia multa, oblonga, triangula, Nasturtio minorâ, coloris fere Foenugræci, sapore Nasturtii, quæ in ore retenta contrahunt mucilaginem quandam. *Radix* ubi adolevit lignola nonnulli & fibrosa.

Locus.

Inter fœgetes Lini non raro invenitur.
 Non est cur Parkinsonus Pseudomyagrum Matthioli à Sesamo Tragi diversam speciem faceret cum C. Bauhino qui in Phytop. & Matthiolo à se edito ea separaverat in Pinace iterum conjungat, & errorem illum emendet. Vide J. Bauhinum in hac planta, qui fratrem notat, quod ea in Phyt. & Matth. distinxerat.

Aliquis in locis (inquit C. Bauhinus) feritur olei causa, & latioribus foliis est, multis locis sponse provenit, & hoc strigosius : hinc figurarum varietas, ut in Matthiolo nostro videre est.

2. Myagrum *syvestre* C. B. *Myag. Turcicum* J. B.

Hoc longè tenerioribus virgulis quam præcedens nascitur, sed culturâ fruticosior fit, [ait Camer.] semen minus in vasculis vegetioribus profert.

Quia rarius est Myagri Turcici nomen sortitur ab hortulanis.

3. Myagrum *sativum* C. B. Park.

C. B. prod.

Ex radice *caules* cubitales, aliquando sesquicubitales, virides, crassi, rotundi & asperi exurgunt : quos *folia* pallidè viridit, subaspera, levissimè sinuata, quatuor vel quinque uncias longa, sesquiuunciam lata, alternatim cingunt, qui in summo in alas breves dividuntur, quibus *flores* pallidè lutei, longis pediculis donati, velum umbellæ, insident; hujusque urticuloribiculati minutum semen continent succedunt.

Locus.

In Alpibus Helveticorum, ut monte Fractò & *Spigel* reperitur.

CAP.

CAP. II.

De Draba.

DRABÆ notam genericam faciam capsulas tumidas & subrotundas, flores albos.

1. Draba vulgaris Park. *Dioscoridis* Ger. multis flore albo J. B. Draba umbellata, vel Draba major capitulis donata C. B.

Vix cubitum superat Draba, *caule* tenui, rotundo, striato, firmo, ex radice lignosa surgente, candicante, tenui, longè latèque serpente & quibusdam fibris prædita : quem *folia* alternatim basi suâ amplectuntur oblonga, unciam & sesquunciam lata, sinuata ex viridi cineracea. Caulium fastigia in creberrimos abeunt furculos, & ipsos quoque foliosos : quibus umbellatim insident *foresculi* candidi; quibus delapsis *capsule* subrotundæ, corculum imitata, ex cono stylum exiguum promentes, quæ binis suis loculis totidem *semina* parva, ruffa continent.

In agrorum marginibus, in Germania, Italia, Gallia non infrequens est. Nulli ferè agrorum *Locus.* margines circa Viennam, totaque adeò inferiore Austria hæc plantâ non sunt obliiti (inquit Clusius) quæ subinde in ipsâ etiam arva latè irreptit. Floret Maio & Junii initio : semen sub finem Junii maturum est.

2. Draba foliis Barbareæ. Camelina Myagrum Aldrovando J. B.

J. B.

Folia numerosa è radice exeunt, longo pediculo harentia, repanda, principio subangusto, oblonga, laciniata, qualia ferè sunt Barbareæ, costâ insigni, pallidè virenti donata, à qua nervi laceratione colore exeunt. *Caules* inter hæc prodeunt multi, pedales, teretes, ac crassi latis lentique, quibus *folia* præcedentibus ferè similia, sed superius nullo pediculo harent.

Summitatibus *foresculi* insident candidissimi, tetrapetali, quales Scorodolapsi, velut in umbellis dispositi. Succedunt vascula sublonga. *Radix* alba est, simplex, fibris tenuibus capillata. Odor foliorum herbudus, sicut & sapor, gratus tamen satis : radices verò ad Nasturtii saporem quodammodo accedunt, sed minus acris, ac minus palatum, & linguam vellicat.

Semen hujus ab Aldrovando acceptum in monte Honbelgardensi J. Bauhino succrevit.

* 3. Draba minor cum orbicularibus capitulis J. B. C. B. Park. minor Clus.

Clus.

Multa promit à summo radicis capite *foliola*, longis pediculis nixa, aliquantulum angulosa, villis quibusdam obita; inter quæ gracilis exilit *cauleculum*, palmare, paucis foliis longioribus obtutus, qui à medio, ferè ad summum orbicularum capitellis onustus est, membranulâ in binas partes divisus, *semen* exile, *stylum* continentibus. *Radix* pro plantæ exilitate satis crassa, paucissimis fibris donata. *Ægrè à nobis inspicitur, ut hanc plantam Historici nostra inferamus, cujus descriptio ex sicca planta desumpta est, cujusque floribus caret.*

* 4. Draba Chalepensis repens humilior, foliis minimis cinereis quasque viridibus Morici.

Morici.

A Draba vulgari triplici nomine distinguitur : 1. Parvitate, est enim humilior : 2. Foliis minimis cinereis & quasi viridibus : 3. Pluribus filiculis, utrinque etiam tumidis, onerantur cauliculi, qui copiose sic provenientes numerosiorem seminum copiam ad maturitatem faciliè perducunt, cum in Draba Arabum *semina* rarius ad maturitatem perveniant, ob nimiam rependi licentiam.

Semen Chalepo missio orta est Oxonii. Floret cum prima specie.

5. Thlaspi Alpinum minus, Nobis Draba Alpina minor, capitula rotunda C. B. Park. *petraeum minus* Ger. foliis Globulariæ affine, sive *Alpinifolia* cum Myagri foliis J. B.

Ad Thlaspi Globulariæ folio accedere videtur, sed hoc quàm illa exilius. Nam & *radix* longa, crassa in plura capita divisa, & *foliola* numerosissima quibusdam albidis pilis obita, quædam interdum sinuata, succulenta, crassifuscula & oblongifuscula, humi sparsa, atrovirentia : quibus præteritorum foliorum filamenta substrata. Ex quibus *furculi* emergunt palmares, aut etiam longiores teretes, glabri, per quos alternatim nascuntur *folia*, angusta, fusbunguia, atrovirentia, ex ima parte coliculum amplectentia. In furculorum divisorum cacumibus *foresculi* quoque plurimi, lactei, dicte plantæ floribus similes; Sapore est acri.

In rupibus humidioribus montium Juræ & Salevæ propè Genèvam invenimus. C. Bauhinus in monte Wasserfall collegit : J. Bauhinus in monte Nombre propè Burnium Rhatorum cum vasculis menfè Junio, &c.

Descriptio C. Bauhini in Prod. melius convenit Plantæ nobis inventæ in rupibus Juræ & Salevæ, quam superius posita è J. Bauhini Hist. Siquidem Plantæ nobis observatæ caules tenues erant, & in

A a a 3

plures

plures ramulos brachiati: *folia* ad radicem plura, breviter, acuta, leviter crenata, in caulibus pauca & angustiora: *Flores* in summo albicantes, oblongis pedicellis infidentes, &c.

* 6. *Thlaspi Alpinum majus* C.B. *Alp. majus capitulis rotundis* Park. Nobis *Draba Alpina major*.

Vix alia in re quam partium omnium magnitudine à precedente differre videtur. Fortè hoc est quod J. Bauhinus describit.

Sunt qui *Thlaspi Alpinum* petraeum myagryodes *Pone* ab utroque hoc *Thlaspi* distinguunt.

* 7. *Draba tenuifolia* Park. *tenuifolia, velut spicata* C.B. *Draba species glabra* J.B.

C.B. prod.

Radice est oblonga, tenui, albicante: *caulibus* pedalis, aliquando cubitum superantibus, fragilibus, brevibus, brachiatis: *foliis* paucis, pallide virentibus, nonnihil in ambitu dentatis, triuncialibus, unciali latis, basi lata caulem cingentibus, alatis, gustu ferventi & acri praeclatis: *floribus* albis, parvis, in *cauliculis* palmariis quasi in spica natis: quibus singulis *semen* rotundum parvum, longo pedicello infidens succedit. [J. Bauhinio capsula parva sflofculis succedunt.]

Uterque Bauhinus ab Agerio plantam hanc accepit fittam, in horto Bononiensi collectam.

C A P. III.

De Cochlearia.

Cochlearia à foliorum forma modicè cava, parvum & non valde profundum cochlear referre Recentioribus dicta: quam aliqui Telephium, alii Britannicum Plinii l. 25. c. 3. volunt (licet formâ & sapore *Thlaspi* & *Nasturtii* affinis sit) eò quòd ei malo, quod *Sonacacen* & *Sceloryben* vocant (Scorbutum esse volunt) auxilio esse Britannicum Plinius scripsit. C.B. Verum Cochlearia Britannica descriptionibus quae apud Veteres extant non respondet: proinde verisimilius videtur Hydrolapathum magnam Britannicum Plinii & aliorum esse, ut multis probare nititur Abrahamus Muntingius lib. de Britannica antiquorum vera.

Nota: Cochlearie genericae sunt Statura humilis, valcula modicè tumida, folia subrotunda, crassa, succulenta, femina gibbosa, locus maritimus.

A. 1. *Cochlearia* J.B. *rotundifolia* Ger. *major rotundifolia sive Batavorum* Park. *folio subrotundo* C.B. *Common round-leaved Scurvy-Grass* or *Garden Scurvy-Grass*.

J.B.

Cochleariae radix subest crassiuscula, recta, cui adnatæ fibræ aliquot longæ, albæ, tenuissimis capillamentis comatæ: à qua statim oriuntur *folia* multa, pediculis secundum terram purpurantibus, palmum longis, crassa, succulenta, modicè in Cochlearis ferè modum cava, saturato virore prædita, supina parte profundo nervorum discursu sulcata, rotunda, alias angulosa: at quæ in caulibus nascuntur magis sunt lacinata, longioraque & sine pediculis, geminâ alâ caulem amplectentia. *Caulis* à radice plures, angulosi, in apicis subpurpurei, alii virides, solidi, ramosi, infirmi & vix se sustinentes, dodrantes & longiores. *Flores* multi, candidi, quadrifolii, petalis angustis extremis subrotundis, minime bifidis, cum lex circiter in medio flammulis luteis, pediculis semuncialibus à caule extantibus. *Capsulae* feminales turgidulae bisis loculis contentis, in quorundam angulis ita aut quatuor plerumque femina parva, rotunda, rufa, continentur. Totius plantæ sapor cum amarore quodam acris, *Nasturtium* respiciens, sicut & odor.

Locut.

Ad litus maris sponte oritur variis in locis circa Angliam, præsertim in Cumbria & Lancastria, in ipsis etiam scopulis è saxorum fissuris & petrarum rimis exit: quin & procul à mari ad latera montium, secus rivulos aquarum ibidem defluentium observavimus plurimam v.g. in Montibus *Penigent, Ingleborough, Stanmore, Castleton, &c.* Hujus autem quæ in montibus oritur folia multo minorâ sunt & rotundiora planioraq, quam maritimæ & Cotyledonis foliis similia: Verum in hortis transilata faciem mutat plantæ & maritimæ magnitudinem assequitur.

Vires.

Cochlearia acris est & calida, sale volatili abundat, unde fixos & crassos humores spirituales ac volatiles reddit. Morbis illis medetur qui à sale fixo nimis copioso originem ducunt: in primis verò Scorbuto, cujus peculiare aut proprium huc specificum (ut vocant) medicamentum est, unde & Germanicè & Anglicè inde nomen sumpsit. Usurpari solet à nonnullis in lacte aut vino decocta. Verum quia partes illæ in quibus præcipua vis & utilitas herbe consistit, admodum volatiles sunt, & coctione facili evanescant, succus herbe expressus, aut ejus infusum efficacius esse videtur quam decoctum.

Recentis cerevisiæ infusa in vitro probè obturato brevi intra tres quatuorve dies totam viam antimorbuticam seu spiritum volatilem ei communicat: Nos experientiâ edocti ejusmodi cerevisiam pro potu ordinario Scorbuticis commendamus. Minus commoda est in qua Cochlearia dum infusa fuerit, nam diuturna infusione partes terræ & fixiores herbe eliciuntur & Cerevisiæ communicantur, partelque volatiles vel avolant, vel cum fixioribus complicata vim suam amittunt.

Scorbutus

Scorbutus populus qui in falsis & maritimis degunt. præsertim Septentrionalibus, ferè endemicus est, isque qui pifibus Sale conditis plurimum vitant. Hinc quæcunque Sale volatili abundat, ut *Cochlearia, Nasturtium, Raphanus, Beckungia*, ad hujus curationem maxime valent.

Tales plantarum species in quacunque regione à Deo creantur quales hominibus & animalibus ibidem natis maxime conveniunt, imò ex plantarum nascentium frequentia se ferè animadvertere possit quibus morbis [endemis] quæbet regio subiecta fit, scribit Solenander. Sic apud Danos, Frisos, Hollandos, quibus Scorbutus frequens, Cochlearia copiose provenit.

Qui Cochlearie succum fastidiunt is extat tinctura seu essentia liquida, quæ passim in Germania usurpatur. R. Cochlear. recentis q. v. Contunde in mortario marmoreo, eamque inditam vasi convenienti aquâ vix subtepidâ, vel, quod melius, proprio succo errora, in quo tantillum fermenti vel fecis cerevisiæ solutum est. Consperge raro sale. Ubi hæc probè l. a. remissa sunt, reponatur vas optimè operculato tandiu in locum subterraneum, usque dum acriorem odorem spirant quam cum recens Cochlearia contusa est: quod ubi advertis desillentur per Alembicum in *M.B.* & obtinebis Sp. Cochlearie. Postea R. nova Cochlearie folia, contunde & exprime torculari valido ex his succum, eumque levi aqua in *M.B.* in vase aut vitro optimè lutato defecæ, & per chartam bibulam filtra. Hujus hæc arte depurati succi tribus partibus assunde partem 1. Sp. Cochlearie paullo ante descripti. Digere vel circula l. a. quibus si addideris paululum Sacchari essentia Cochlearie parata est, quam præstantissimam & efficacissimam in Scorbuticis affectibus comperi, ubi in aquis defillatis convenientibus, imò vel vino Rhenano & similibus vehiculis, una itemque altera uncia diluitur, maxime si misturæ simplicis dictæ aut diaphoretici in peracutis aliquot guttulæ ad 5j. pro dosi remisceantur. Atque ea hæc & Trifolii fibrini essentia invicem remissa æquis partibus constat essentia liquida. S. Paulus.

Cochlearie fucus cum herba contusa imposita & alligata faciei maculas sex horarum spatio tollit, postea verò decocto furfuris est abluenda. D. Palmeri prælect. D. Hermann.

In Epilepsia contortas partes præ reliquis spirituosius aromatis fovere convenit, inprimis Spiritu Cochlearie, quo lassissimè hostem fugatum gloriarî possumus. D. Soame è Dolæ. l. 2. C. i. S. 19.

In excrementa gingivarum scorbutica succus Cochlearie cum alumine usto mistus perquam egregius est: ficuti ad hæc ipsa gingivarum vitæ ex scorbuto nulli cedat Vermicularis, cujus decoctum cum alumine & melle nobile experimentum est gargargizandum usurpatum. D. Hulse ex Etmulleri praxi.

A. 2. *Cochlearia folio sinuato* C.B. *Coch. vulgaris* Park. *Britannica* Ger.

Folia promit multa, crassa & succulenta, longiora quam lata, & interdum angusta, aliàs ad margines æqualia, aliàs nonnihil sinuata, interdum etiam plana, æqualia & acuminata, vel è contra in medio paulum concava, & subrotunda, obscurè viridia & nonnunquam subfusca, longis pediculis infidentia: inter quæ surgunt *cauliculi* tenues, paucis foliis cincti, longioribus & minoribus, *sflofculis* sustentibus multos, albicantes, cum *flaminulis* in medio luteis, *capitulum* viride ambientibus, quod augefcent fit valculum feminale, turgidulum, ac rem tamen maturum nonnihil compressum *Thlaspeos* in modum, cum inest *semen* minutum, rufum, acre. *Radix* multis fibris albenitibus constat, in limbo alte demissa.

Ad ripas Tamefis fluvii utrinque copiosè oritur, inque falsis palustribus quæ maris æstus aliquoties Locut. inundat, in Essexia, Cantio, & universâ orâ maritimâ Meridionali Angliæ ad Portlandiam & Pli-mosium usque. Ego equidem suspicor *Thlaspi hederaceum* Lob. Ger. Park. nihil aliud esse quam hoc genus Cochlearie, quæ non rarò foliis triangulis *Hederaceorum* æmulis provenit.

A. 3. *Cochlearia minor rotundifolia nostras, & Park. An Thlaspi hederaceum* Lob?

Hæc præcedenti per omnia ferè similis est, sed minor. *Folia* parva subrotunda, unguem minimi digiti magnitudine vix excedentia, angulosa, præsertim quæ in caulibus sunt. *Caulis* dodrantes tenues, infirmi: *sflofculi* parvi, purpureascentes.

Ad mare in insula Angleiæ invenimus.

Locut.

• Hæc quamvis in hortis lata, è semine decido se aliquoties renovans, statura & magnitudine augetur, nunquam tamen præcedentes dimensiones ullatenus assequitur, unde speciem distinctam opinamur.

* 4. *Cochlearia minor erecta* C.B.

C.B.

Ex radícula capillacea *cauliculus* tenuis, levis, palmo minor prodit: *foliola* habet ad radicem paucâ, exigua, oblongis capillaceis pedicellis donata; & quæ cauliculum alternatim ambiunt lente minorâ sunt, exiguis pedicellis donata, & instar Cochlearie Britannicæ sinuata. In cauliculo summo *sflofculi* albi, quibus *sflofque* parvæ oblongæ, *semen* minutissimum nigrum continentis.

In Dania: insula Amagria oritur.

Locut.

Cauliculis erectis; *sflofculis* albis, *sflofculis* oblongis, si modò rectè describatur, à præcedente differet.

* 5. *Cochlearia Danica repens* C.B.

Hæc unciarum trium est, radiculâ & foliis priori similibus, sed numerosioribus, inter quæ *cauliculi* femunciales, minutis *sflofculis* albis ornati. Hæc eodem quo prior loco provenit, humi instar Herbe Cancrî [Hernariæ] serpit, omnino foliis, floribus, seminum loculis & gustu priori respondens.

Si

Si hæc revera cauliculis serpat, omnino specie distincta est à præcedente, verum si duntaxat humi procumbat Herniaria in modum, fortè eadem fuerit vel præcedenti, vel Cochleariæ nostrati rotundifoliae minori.

6. *Cochlearia Arenaria* Thlaspi *hederaceum* Hist. Lugd. Cat. Parif. Thlaspi *hederaceum* J. B. Ger. Park. Thl. *exoticum* L. seu *repens hederæ folio* C. B.

Lab. Ob.

In Portlandiæ peninsula, Cornubiæ vicino portu Plimuthe aliisque maritimis Angliæ caulis repens herbulæ dodrantalibus & spithamæ gracilibus cauliculis, triatis, punctantibus; *foliis* sinuatis, hederacis, carnosis. *Flosculi* candidi, & *semen* exile in folliculis gustu & habitu Thlaspi exprimit.

Hanc plantam, nisi sit Cochlearia minor rotundifolia nostras (cujus folia quæ in caulibus angulosa sunt & hederacea referunt) neque nos, neque quicumque alius, quod scimus, Anglus in locis à Lobelio memoratis, aut alibi in Angliâ (quod mirum) invenit.

C A P. IV.

De *Lencio siliqua subrotunda*.

1. *Lencium cum siliqua rotundi flore luteo* J. B. Thlaspi *incanum maritimum* Hispanicum, *Erica peregrina* Clusii Park. *Lencium incanum siliquis rotundis* C. B. *Lencium maritimum luteum majus* Clusii & Lobelii Ger.

J. B.

Pures ex radice candida, fibrata, mediocriter crassa caules proferit, cubitum altos, teretes, leviter hirsutos, & in multas alas diductos. *Folia* semunciam plus minus lata, palmum longa, subhirsuta & nonnihil incana. *Flores* extremis ramis copiosè congesti harent, parvi, lutei; quibus superveniunt utriculi turgidi, medium dissepiente membranula tenui, cui adherent *semina* foliata orbiculata, rufa, Lencii gravis similia.

Tempus
Locus.

Aprilis mense floret, & in maritimis Istriæ & Illyriæ passim provenit. Dourez. Crescit quibusdam locis inculis & secus vias in Castella, ubi Maio floret. Claf.

2. Thlaspi *spinosum* Ger. *spinosum fruticosum* C. B. Park. *Lencium spinosum* sive Thlaspi *spinum* alius J. B.

J. B.

Dodranciales ferè est radice, crassifusculi, contorta, lignosa, foris propemodum fusca, intus buxeti, in plura capita facessente. *Stolones* lignosi, crebri, duarum triumve unciarum, aut paullo longiores, fusco aut incano, porraceove cortice vestiti, in ramos frequentes divisi, alii in spinas longiusculas, rigidas, mordaces rectales abeunt, positi & formâ Pimpinellæ spinosæ. *Folia* per imos ramos pauca, per superiores conferta, incondita, Thlaspos montani lutei, semiuncialia, atq. uncialia, vix culmum lata, mucrone obtulo, crassa, incana, sapore Brassicæ acriculo. Extremis ramulis harent ex mediocribus pediculis gemino ordine, viridantes *capsule*, capitulis Myagri similes, bifores, dissepimento membranule lucide in duos loculos distinctæ, *semen* continentes rufescens, rotundum, compressum, gustu acri.

Locus.

In summis rupibus montis Lupi non procul Monspelio copiosè provenit.

Cardamine pusilla saxatilis montana douzudæ Col. *Nasturtium pumilum vernum* C. B.

Ob fructum ovalem tumidum ad hoc genus pertinere videtur. Vide inter Nasturtia.

C A P. V.

De *Tetrapetalis siliiculosis capsulâ compressâ*.

De *Nasturtio*.

Nasturtium *ædæmar* Dioscoridi l. 2. c. 185. Theophr. 7. Hist. 1. vel quasi *ædæmar* quia *ædæmar caput domat*, h. e. purgat acrimoniâ suâ. Nam id quod nigris est capitis vitia purgare ait Plinius l. 20. c. 13. vel est id nomen à *ædæmar*, quod *cordatos facit*. Nam dicunt *res ædæmaræ dæmones tuos dæmones* *placida*. Hinc proverbium in pigros & desides *ædæmar* *id est*, *Nasturtium comede*. Quò Plinius respexit, cum verbis ante allatis subiungit: & *indè vigoris significatio proverbio id vocabulum usurpavit, veluti torporem excitantis*. Nasturtium autem quasi Nastor-

tium

tium dictum est, quòd nasum torqueat, odore & seminis acrimoniâ sternutamenta provocans. Plin. Varro, *Idior*.

Nasturtii notæ characteristicae sunt Sapor acris, odor acutus & nares feriens, folia plerunquevariè incisa.

1. *Nasturtium hortense* Ger. Park. *vulgare* J. B. *hortense vulgatum* C. B. *Common Garden-Cress*.

Radice est albâ, lignosâ, simplici, nonnunquam tamen multifidâ aut furculosâ, fibris tenuibus capillatâ, minus acri quàm sunt folia, quæ minutis incisuris scâta sunt: adulta & quæ in caulibus existunt, vel *Erucæ* modo dividuntur, vel integra sunt & oblonga, sapore acri, acetariis expetita. *Caulis* plerunque singularis, (interdum plures) teres, glaber, solidus, in alas multas divisis, ab imo statim ramosis, & crebra ramulorum subdivisiône admodum, glauco quodam polline obductus, qui facile detergi potest. *Flosculi* in summis caulibus & ramorum exigui, tetrapetali, ex albo dilutè rubentes, pediculis brevibus insident, qui dum successivè aperiuntur, in spicas longas excurrunt furculi feminibus onusti. *Semen* solum seu rufum in siliquis seu valculis parvis, compressis, rotundiusculis Thlaspos vulgatissimi, in summo fissis. Singula *vascula* in binas cellulas divisa, binâ duntaxat *semina* continent; in singulis scilicet cellulis singula.

Floret Maio & Junio, cùmque semen perfecerit radicibus exarscit.

Due præterea habentur Nasturtii hortensis seu Species sex varietates, altera folio integro æquali, J. Bauhino Nasturtium hortense latifolium seu Dioicordicum dicta; C. B. Nast. hort. latifolium; Gerardo N. h. Hispanicum; Park. N. h. latifolium Hispanicum. *Broad-leaved Garden-Cress*; altera folio crispis, quæ Nasturtium hortense crispum Joh. Bauhini J. B. hortense crispum C. B. hort. crispum latifolium & angustifolium Park. *Curled Cress*.

Tempus.

Caulibus, floribus, feminibus cum Nasturtio vulgari convenit, foliis plurimum differt, quæ huic miris modis lacinata & crispis oris fimbriata sunt: quin & folia feminalia in hac specie non sunt tripartito divisa, quemadmodum in vulgari, sed integra, unâ duntaxat utrinque in margine incusurâ scâta.

Acris & calida est tum herba, tum præcipuè semen: unde atten. aper. abstergit. Usus præcip.

est in tumido liene, mensibus obstructis, scæticæ mortuo expellendo: tartareum mucilagenem pulmonum conficit, & Scorbuto confert. Vulgo quidem ad expellendos morbillos inservit flegmen. Extrinsecus usui venit in apoplethmatismis, erinthis, phenigms; furfuris ac scabiem scædem capitis aliarumque partium sanat: tritum aut fruxum cùmque porci axungia liliatum. *Schedr*.

Usurpatur passim ad ciborum condimenta & incitans. Venit quoque vere & per æstatem cum lactuca atque aliis herbis oleo, aceto & sale, in mensas. Lactuce frigiditatem attemperat, ventriculum calore suo refocillat, & concoctionem promovet.

Belgæ Nasturtio cum pane & butyro Maio mense frequenter utuntur. Facit ad graveillud malum quod Scorbuto appellant: nec minor est hujus quam vel Cochleariæ, vel Nasturtii aquatici in hoc morbo vis & facultas.

In affectibus comatosi seu lethargici nil præstantius est quàm Nasturtium tam coctum, quàm in acetariis ab experientia P. Foresti Observ. Med. Lib. 10. Obs. 39.

Ex Parro observat Sim. Paulus, ad scædam crustosam puriorum scabiem nihil tam promptum esse & efficacius, quàm Nasturtium hortense tritum aut fruxum cum porci axungia: nam intra viginti & quatuor horas crustæ ut decidant perficit, quin etiam si eo quis utatur diutius, perlanat, ut ille experientia cognovit.

- A. 2. *Nasturtium sylvestre* J. Bauhini: Thlaspi *angustifolium Fuchii* J. B. Thlaspi *minus* Ger. *Nasturtium sylvestre* Osjridis folio C. B. Park. *Barrow-leaved wild Cress*.

Dodrante majus est, sativo simile formâ & odore & sapore, ni minor esset; radice satis crassa, lignosâ, fibris donatâ, albâ, saporis ferè: ex qua *caules* emittuntur plures, castratissime radices purpure, perquam carnosæ, duri. *Folia* infima caduca, Nasturtii vulgaris foliis similia, lacinata, multo tamen minorâ: ab Iberide huic absumi differunt, utpote cui folia infima per extremam oram serrata duntaxat aut crenata existunt, & latorâ: nam superiora tenuia, angusta, Iberidis pene sunt odore, & sapore vehementer acri. *Flosculi* minimi, albidii, visum ferè fugiunt, ad Iberidis flores accedentes: quos necdum delapsos *filices* numerosissime excipiunt, ex longiusculis pediculis parvis, rotundæ, compressæ, & supremo margine fissæ: quibus dehiscentibus duo *semina* rufa, oblonga cum valvulis exicidant, relicta membranâ albâ dissepiente.

Spiritus Nasturtii (nescio an de hoc intelligat) exhibetur à Danicis medicis maximo cum succo *Vireæ*. su. Sed hic spiritus fermentatione elicitur, circulator, & unum cum proprio suo sale fixo & oleo. Modus præparationis extat in *Theo. Bartholini At. Med. An. 1671. Obs. 184*. hæc nobis suggestit D. Tancerus Robinfm.

Castra ego in Germania secutus observavi complures meorum commilitonum hydrope vel dysenteria laborantium pristina sanitate esse restitutos, quibus suadui Chirurgi castrensis singulis vicibus seminis Thlaspos 3℔. propinabatur. S. Pauli Quadrip. Bot. Claf. 3. p. 505.

3. *Nasturtium Alpinum capsulâ Nasturtii vulgaris* Joh. Bauhini J. B. *Alpinum capsulâ Nasturtii hortensis* C. B. Park.

J. B.

Vix tres uncias altum est, radice lignosa, paucis fibris donata: *Coliculi* duo aut tres, per quorum summa *capsule* Nasturtii vulgaris, non dissimili ordine posite: *Folia* parva, simplicia, crassa, angustâ, unciâ, quantum animadvergi, breviora: *flosculi* parvi, albi, ut exitimo.

In

Locus.

In Rhætia monte Nombre, propè balnea Wurmbæ ætate florebat & siliquas habebat. Ex herba sicca descripti.

4. *Nasturtium Alpinum tenuissimè divisum* J. B. C. B. *Cardamine Alpina* Ger. *Alpina minima* Park.

Aliàs trium unciarum plantula est, aliàs ferè dodrantalis, [Clus. uncialis.] *Foliola* habet minutifima, terna, quina, septena ad costam annexa [Clusio viridia, gustu acri & fervido] sic ut tota intermella semina interdum non sit longior, aliàs uncias duas excedat, sapore fervido Nasturtii. *Cauliculi* habet plures, nonnunquam unicum: in cujus fastigio *flores* multi sunt coarctati, candidi, pro plantæ proportionem magni, è quatuor foliis Pastoris minimæ. *Radix* alba, crassiuscula, longa, fibrilis longius donata.

Locus.

In ipsi scopulis summi jugi Snerberg invenit Clusius, Augusto mensis florentem. Invenitur etiam in Tirolensibus & Salisburgensibus montibus, teste Camerario.

In planta nobis observata in monte Jura *silicula* succedebant oblongæ, compressæ, mucronatæ, Paronychie vulgaris similes, verum minores: fortè cum adultiores sunt in crassitiem intumescunt. Huic aut potius proximè sequenti similis est si non eadem planta.

5. *Thlaspi montanum minimum* Monspeliensium folio laciniato J. B.

cf. B.

Lignosis, albis prolixis, multifidis *radiculis* nictur, ex quarum capite *furculi* emergunt numerosi, interdum vix unciales, aliàs trium, quatuorve unciarum altitudine, ramosi; *Flores* congesti, exiles, albi; quibus paulatim delabentibus sensim succedunt longiore intervallo distitæ *siliquæ*, mili grano aequales, ex rotundo oblongæ, in duos loculos interveniente candida membranula divise, ex pediculis longiusculis pendentes; *Semina* minuta, ruffa. Folia tum ex radice statim, tum ad caulium ramorumque divisiones uncialia vel semuncialia, in profundas angustissimas lacinias ad costam usq; incisa.

Locus.

In Boutonet propè Montpelium à Cherlero collectum est. D. Magnol nec ibi nec alibi circa Montpelium invenit.

Flore exili à præcedente planta differt & cum sequenti convenit; verum siliquæ formâ præcedentem potius imitari videtur.

6. *Nasturtium Alpinum folio alato*, *Thlaspi montano minimo* Monspel. J. B. simile, si non idem. An *Cardamine pusilla saxatilis montana* Desvoss. Col.

Ex radice simplici, albâ, lignosa, fibris majusculis donatâ *cauliculus* exurgit nunc simplex, nunc multiplex, ab imo statim ramifolius, palmi interdum altitudine, sæpius tamen duarum duntaxat triumve unciarum, rotundus, foliis vestitus alternatim positus ad ramulorum exortum. Sunt autem *folia* tum quæ à radice exeunt, quàm quæ in caulibus existunt, ad modum Valerianæ Græcæ, septem vel octo vel etiam pluribus, (interdum paucioribus) pinnularum mediæ costæ adnexarum conjugationibus cum impari in extremo folio composita. Sunt autem pinnule figuræ ferè rhomboidæ & à se invicem remotius seu rarius sitæ. *Flores* in summitatibus caulibus & ramulorum, eodem modo dispositi quo in reliquis hujus generis, minutissimi, albi, quadrifolii, cum *staminibus* in medio luteis. Valsula feminalia Thlaspeos minoris, compressa, exterius gibba, interius concava, *semen* continentia exiguum, rufum.

Tempus & Locus.

Initio Maii floret, & maturo semine (ex quantum quidem ego ex habitu plantæ conjicere potui) exarscit. In Saleva monte, locis udis, observavi.

Cardamine pusilla, saxatilis montana Desvoss. Col. ab hoc non diversâ videtur; siquidem descriptiones conveniunt, nisi quod Columna fructui ovalem figuram attribuit. Vide descriptionem apud Columnam, quæ in nonnullis nostrâ paullo plenior est. Montibus umbrosis, & humentibus locis terrens invenit.

- * 7. *Nasturtium pumilum supinum* vernum Botan. Monsp.

Magn.

A pumilo verno præcipue distinguitur, quod ramulos supinos habeat, divifuras foliorum inæquales & ultimum ac impar folium majus. *Flores* & *capsule* eadem sunt.

Locus.

In humidis versus Lateram & Peratilis invenit D. Magnol.

- * 8. *Nasturtium sylvestre* Erice affine C. B. *Nast. syl. Valentinum* Clusio J. B. Park. *Erica Nasturtio cognata* tenuifolia Ger.

Clus.

Unico hæc planta assurgit *caule*, sed statim à radice supra solum multis alis diviso, hirsuto & aspero, virente, rotundo, pedalis longitudinis: inferiora *folia* qualia sint pronunciarè non possum, quæ jam in semen magna ex parte cævalerat plantæ cum observabam; quæ tamen sub alis caulibus inhaerent, tenua erant & multifida, Nasturtii vulgaris & legitimi foliorum præ æmula, tenuiora tamen & viridia, acri gustu, ut Nasturtium. Extremis ramis fert multos spicæ in speciem congestos *foresculi*, quatuor foliolis palliscentibus constantes, in quibus rotidem *stamina*; quibus evanescentibus succedunt *siliculae* brevès, duabus valvulis five utriculis constantes cum lingua prominente, non quidem sursum erectæ ut reliquorum congenerum; sed deorsum inflexæ, in quibus Nasturtii æmulum *semen*. *Radix* est singularis, candidans, latis crassa, non tamen vivax, sed quæ singulis annis perit.

In

In regno Valentino Martio mensè, florentem hanc plantam & semine jam plenam inveniebat Locus. Clusius.

- A. 9. *Nasturtium petraeum* Tab. Ger. *Bursa pastoris minor* Park. *minor foliis incisè* & *Thlaspi C. B. B. pastoria minima* Ger. *parva folio glabro* spisso J. B. *The lesser Shepherds Purse*, or *Rock-cress*.

Radix ei alba, lignosa, simplex, fibris paucis majusculis donata, languido sapore Nasturtii. *Folia* primò erumpentia simplicia, rotunda, parva; reliquæ Bursa pastoris modo nonnihil laciniata, crassa, glabra, vix sextantalia, à radice crebra. *Cauliculi* plures semipedales aut dodrantales, interdum nudi, aliàs foliis parvis, nullo ordine positus vestiti, non ramosi. *Floresculi* plurimi in summis caulibus parvi, albi, tetrapetali, successe aperiuntur; quibus succedunt *capsule* minores & rotundiores quàm in vulgari Bursa past. duo plerumque seminum paria continentes.

In solo arenoso apud nos plerumque provenit, nonnunquam & in petrosis.

Nasturtium petraeum Tab. Ger. huc refero, cum J. Bauhino.

Locus.

- * 10. *Nasturtium minimum vernum foliis tantum circa radicem* Botan. Monsp.

Magnol.

In isto foliola in orbem disposita tantum circa radicem oriuntur, leviter incisa, quædam etiam sine incisuris. Cauliculum unum, aliquando duos producit, uncias duas altum, in cujus summitate folioli albi sunt, ex quibus capsule oriuntur sicut in Thlaspi, pro plantæ parvitate satis magna.

Primo vere floret in ingressu luci Grammontii.

Locus.

CAP. VI.

De Nasturtio Iberide,

Iberis vox Latina est ab Iber Iberis vel Hiberis, quòd in Hispania copiosè nasceretur. Nasturtii species est, à flore, siliquis & odore.

1. *Iberis J. B. lb. Cardamantica* Lob. *Iberis latiore folio* C. B. Park. Ger. emac. *Scitica cressifera*.

cf. B.

Statim è radice alba, lignosa, mediocriter crassa, paucis fibris donatâ plures profert *caules*, dodrantales & altiores, duos, frequentibus alis concavos. *Folia* quidem prima longis pediculis appendita, semunciam lata, duas trève uncias longa, pro extremo serrata: superiora verò & quæ in caulibus ramifolii Linariæ foliis paria, angusta, acuta, nullo pediculo donata, nec crenâ ullâ incisa: sapor omnibus fervido Nasturtii. *Flores* extremis ramulis coarctati harent, candidi, Nasturtii floribus similes. *Semen* continetur minutum in parvis thecis oblongis, quarum valvulas dissepit membranula.

In incultis, ruderalis & secus vias ubique ferè tum in Germania, tum etiam in Italia, Sicilia & Locus. Gallia Narbonensis.

2. *Iberis Nasturtii folio* C. B. Park. b. e. *Iberis* Cam. ep. & *Matth. mag. fig. Cardamantica tenuifolia* Ger. emac.

Nihil aliud est quam Thlaspi angustifolium Fuch. five Nasturtium sylvestre cf. B. ex sententia J. B. cui & nos libenter suffragamur: idèòque Iberidem in duas species non distinguimus.

- * 3. *Iberis humilior, annua Virginiana ramifera* Morif. Aliis *Piperitis* seu *Lepidium Americanum*.

Morif.

Hæc faciliè distinguitur à priore 1. Duratione: 2. *folia* producit latiora, viridiora, magis crenata: 3. *caules* humiliores & ramiferos: 4. tandem *Flores* duplo majores, & consequenter majores idem capsulas.

Iberis dicta odore & sapore est Nasturtii, proinde etiam viribus cum eo convenire videtur.

Veteres, Dioscorides, Galenus, Plinius, Damocrate ad dolorem ichiadicum eam commendant. Vireni Radix contusa magna copiâ (difficiliter autem tunditur ætate & recens, tunc enim fortissima, & usus efficator) cum modica axungia, adhibetur toti cruri & maxime coxendici: finitur per quatuor horas in vino, minus in mercurio, deinde auferitur & crus in balneo ponitur, post inungendum ex oleo & vino, ac demum teritur pinguedine & sudore, tegendum molli lana, ut æger ambulet: Si opus fuerit repetendum post dies viginti.

CAP. VII.

De Lepidio.

Λ *Emidos* Dioscoridi l. 2. c. 205. sic dictum quod *λεπίδα* seu squamas & maculas faciei delect; vel *ἀπὸ τῆς λείαντος*, id est, *λεπίδων* quod sua acrimonia urenti ulceret, excoriet, eaque facilitate vel ferro notas frontum servorum *λεπίδα* delect, de quo forsitan Columella lib. 10. Lepidium Plinio lib. 20. c. 17. C. B.

Lepidi notæ genericæ sunt Folia integra magna, flosculi parvi albi, siliquæ itidem parvæ, sapor & odor Piperis, & in vulgari specie radix repatriat.

- A. 1. *Lepidium latifolium* C. B. *Lep. Pauli* J. B. *Piperitis* sive *Lepidium vulgare* Park. *Raphanus sylvestris* Officinarum, *Lepidium* & *Agnetæ* Lobelio Ger. **Dittander, Pepperwort.**

Radix digitali crassitudine & major, alba, gustu acri & calido sed qui subito evanescit, sub terra reptat. *Caules* emittit plures, bicubitales, teretes, laves, medulla farctos, ramulos, minimo digito minores, glauco quodam polline, qui facile detergi potest obductos. *Folia* longa, lata, in acutum definita, Mali Citræ similia, sed sæpius majora, glabra, pingua, obscurius virentia, alternatim adnata, per margines serrata: quæ e radice exeunt & in imo caule sunt, pediculis longis suffulta.

Flosculi in summis caulibus & ramulis pro plantæ proportionem minimi, tetrapetali, albi, conferti & copiosi, pediculis tenuissimis insident; quos excipiunt *vascula seminaria* minutissima, compressa, apice acuto, *semina* continentia.

Locus.

Reptat iuxta humilis inuisa est. Semen autem ad maturitatem rarò perducit. Ad fluviorum ripas sed rarius apud nos provenit: ut v. g. prope pontem Hithenense Colcestræ, necnon Camalodunum, ad pontem *Hybridge* dictum copiose & alibi prope *Fulbridge*.

2. *Lepidium glaberrimum* C. B. *Lepidium non repens* J. B. *Lep. annuum* Lob. Ger. Park. sed *perperam*. **Annual Dittander, or Pepperwort.**

Moris.

Radix fibrata, ex qua *folia* oriuntur, primùm palmaria & sesquipalmaria, angustiore principio penes pediculum sextantalem aut quadrantalem, sensim dilatata ad ternas circiter uncias, sensim denudò in obtusum mucronem definita, nullis per ambitum crenis dentata, sapore Lepidi fervido. *Caulem* proferit bicubitalem & altiore aliquando, qui superne in multos ramulos fuditur, *flosculi* omnes plurimis, albidis, majoribus multo quam sint præcedentis *flores*; quos sequuntur *siliquæ* rotundæ, planæ, bifidæ, membranæ per maturitatem pellucidæ & albæ disseptæ, *semina* plurima, sub-ruffa continentia, sapore acri Thlaspeos æmula. *Folia* inferiora glauca, *Glossi* foliorum colore & glabritie æmula; superiora, caulibus alternatim aut nullo ordine adnascuntia, perquam angusta sunt & tenuia.

Quamvis annuum dicatur Lob. & aliis: *radix* tamen hyemem perfert interdum, & in plures annos durat, etiam postquam semen perfectum dederit.

Locus.

In agris prope Ratiponam in Germania observavimus copiosè enatum. Verùm quam ibidem collegimus planta capsulas habuit numerosissimas, perexiguas, sphericas monospermas, unico in singulis semine ruffo: unde specie ab hac diversa fit oportet.

- * 3. *Lepidium Dioscoridis* Zanoni; *maximum Chalepense* Moris.

Radice demittit fasci crassam, longitudine circiter palmari, albam, ruptu difficilem, superius videntem & asperam, plurimis radiculis longis, rotundis à majore hac exeuntibus, quæ huc illuc repentiò alias plantas producant, more Lepidi vulgaris, quibus undique scætere conspicitur locus in quo plantatur, ut difficulior inde erui & penitus eximi possit. *Caulem* edit simplicem aut aliquando diplicem, rotundum, lævem, lucidè virentem, qui in pingui solo proveniens superat cubitalem altitudinem; ex cujus singulis geniculis exiliunt *folia* caulem ambientia, quemadmodum fit in Lepido vulgari, sed Laurinis foliis similia. In summis caulibus ramatim prodeunt *flores* tetrapetali, albi, cum staminibus & apice in medio, quibus flaccescentibus totidem succedunt *capsule* rotundæ, bivalves, includentes in se *semina* ruffa, Nasturtii vulgaris siminibus minora.

Sapor hujus plantæ acrior est quam Lepidi vulgaris, ac proinde potentius remedium est contra dolorem Ichiadici, Lepram, & dolorem Splenis.

Floret æstate: *semina* Chalepo transmissa sunt à D. Rob. Huntington.

Vis foliorum acris & excalescens (inquit Dioscorides) quapropter trita herba iſchiadici præsentissimum est auxilium, si cum Heleni radice quatuor horis illinatur lenitosis simili modo prodest, lepras eximit. Radix appensa collo [adalligata brachio Plin.] dolore dentium liberare existimatur.

Muliericæ nostrates Burie seu S. Edmundi burgi in Suffolcia, referente Parkinsono, ad partum facilitandum decoctum in cerevisia propinant.

CAP.

CAP. VIII.

De Thlaspi.

Thlaspi à fructus forma, qui veluti infractus & contusus est, à *θλάψω* *infringo, conquasso*, nomen accepit.

Thlaspeos notæ characteristicæ sunt capsulæ seu vascula seminaria compressa. Duo autem Thlaspeos genera sunt, vel enim membrana cellulas seu locamenta dissepiens ad planum seu latitudinem capsulæ parallela est, & quæ ejusmodi capsulam habent *Alyss* dicuntur; vel ad latitudinem siliquæ transversa seu perpendicularis, quod genus *Thlaspi* simpliciter dicitur.

De Thlaspi Alyss dicto.

Alysson ab α privativa & *λύσσα* rabies dicta est, quod demorfo à cane rabido mirifice juvet. Alysson Galeno 2. de Antid. herba est Marrubio similis, orbes habens in furculorum summis alperiores & magis spinolos, flores ad cœruleum vergentes: unde specie diversa est ab Alyssio Dioscoridis & Plinii, quæ foliis est rotundis, & fructu duplicium Scutulorum effigie.

1. *Thlaspi Narbonense* Lobelii Ger. *Thlaspi Alysson dictum maritimum* C. B. *Nasturtium* vel *Thlaspi maritimum* J. B. **Sea-Creale, Mustard.**

E radice alba, simplici, lignosa, perenni, paucis fibris capillata *ramulos* emittit plures; imbelles, humi procumbentes striatos [lignolos satis, fragiles, hirsutos, subrepentes J. B.] quos *folia* occupant alterno aut potius nullo ordine posita, [uncialia, perangusta, incana hirsute obtusa, sapore Nasturtii] *flosculi* in summis ramulis congesti, albi, quadrofidi, medio fere umblico obscure, in universum floribus Nasturtii aquatici vulg. simillimi. *Vasculum* seminale parvum, compressum summa parte acutâ [J. B. utrinque acuminatum] *semina* duo vel tria continentia pusilla, ruffa.

Ad mare Mediterraneum ubiq. ferè occurrit, & Leucoi quædam similitudinem habet, nisi *locus*, quod ramuli infirmiores sint & procumbant, quodque tunc ramuli, tum folia multò minora. *Semina* in hac specie compressa & plana sunt, in singulis vasculis bina; Nam siliculæ membranâ intergerata, in duas cellulas discretæ sunt, in quorum singulis singula semina.

Parkinsonus hanc speciem cum Thlaspi Cretico alio umbellato majore confundit.

2. *Thlaspi minus quibusdam, aliis Alysson minus* J. B. *Thl. Alysson dictum campestre minus* C. B. *Thl. arvense minus luteum* Park. *Thl. Gracum* Ger. **Small Mustardwort.**

J. B.

Plantula hæc è semine deciduo se quotannis renovans crebris *virgulis* fruticat, duris, teretibus, asperis & incanis, in ramos filis, & in terram aliquando reclinatis. *Flosculi* in summis caulibus & ramulis crebri, [è calice quadripartito,] veluti in spicas excurrentes, ut in Thlaspi minore & hujus generis albis, pediculis brevibus insident, flavi tetrapetali, adeò exigui, ut vix aperiantur, nec eorum partes facile possint discerni: quibus serie longâ (ut in hoc genere fieri adsolet) *capsule* succedunt, à caule extantes, Lenticulæ grano formâ non dissimiles, verum multò minores, supina parte concavi, circumactò circulo in medio protuberantes, ubi *semina* subsunt pusilla, quaterna, singulis locellis membranâ disclusis bina, ruffa. *Folia* infima ad Thymi aut Alfinis minima folia accedunt, femuncialis longitudine, pediculo angusto, versis apicem dilatantur, incana, ad tactum aspera, minus tamen quàm ea quæ in caule sunt, crebra, oblonga, & pro longitudine angustiora iis quæ ad radicem. *Radix* demittitur lignosa, alba, simplex & interdum furculosa. Sapore est Nasturtii, sed multo remissiore, radix tamen satis acris est & mordax.

Aprili & Maio floret, serius citiusve pro veris temperie.

Circa Genevam in glareosis passim, atque etiam circa Moguntiam in Germania, Monspelium in *Tempus.* *Locus.*

Gallia Narbonensi.

Non unum semper facie occurrit hæc planta, aliàs pusilla admodum, aliàs dodrantæ majore. Variat etiam non floribus colore albo, autore J. Bauhino, qui Montbelgardi in sua vinea copiosè provenire flore albo scribit. Clusius qui florem pentapetalon hujc attribuit proculdubio fallus est.

C. Bauhinus duas hujus species facit, minorem hic propositam, & majorem: verum distinctas esse non fidenter affirmat, quin potius unam & eandem suspicatur: Morisonus in Prelud. Thlaspi Alysson minimum habet: ab Alyssio majore & minore partium omnium parvitate discretu facile.

At nos majoris speciei ramulum habemus vasculis duplo quàm descriptæ majoribus quæ fortè

3. *Alysson Anguillare* J. B.

J. B.

Fruticosa est, ramis duris, lignosis, teretibus, hirsutis: *folia* similia Thlaspi minori Alyssio dicto, latiora, alperiora, hirsuta, subrotunda, in obtusum acumen definita. *Siliquæ* ei sunt disposite serie quæ in jam dicto Thlaspi, hirsutis pediculis herentes, compressæ circinatè rotundatis, in umbonem modicè protuberantes, triplo majores quàm Thlaspi modò dicti, multum alperæ, stylum exiguum è summo proferentes, membranulâ lucidâ valvulas determinante.

Ex ficci planta descripti, unde nec quale semen animadvertere potuit, nec quales flosculi asserere.

B b b b

Dubitat

Dubitat J. Bauhinus & querit, Annon hoc fit Thlaspi Græcum propinquius fortè Diofcoridis, Polygoni folio aut Oleæ, Lentis semine Lob? h. e. Thlaspi Alyfion dictum campestre majus C. B. quod à minore specie non differre iple C. Bauhinus suspicatur.

4. *Thlaspi montanum luteum* J. B. *montanum luteum majus* Park. *montanum incanum luteum* Serpylli folio majus C. B. *jupinum luteum* Ger.

J. B.

Non pauca huic cum præcedente [Alyfio minore] communia, potissimum verò folia oblonga, incana, maxime infernâ parte, aspera, ad Oleæ formam nonnunquam accedentia: Radix longa, lignosa, multifida, numerosa, humi fusa, lignosa caules proferit, cinericeos, dodrantales & longiores. Flores copiosi, eo ordine digesti quo in jam dicto Thlaspi, multo majores, & saturate lutei: capsellæ quoque non dissimiles, stylum è capite proferentes, umbilico prominulo, semen claudentes.

Locus.

C. Bauhinus invenit propè Basileam, circa Bursæcken supra rudera in monte.

Magnitudine excepta nihil invenio in descriptione hujus plantæ quod non conveniat præcedenti. Verum quam accepit J. Bauhinus à Vossiano Carolo ex Champagnole. Burgundia, folio erat multo majore, ad Oleam accedente; floribus Leucioi lutei, ejusdemque odoris. Floruit toto Junio ac Julii principio.

D. Magnol in Botan. Monsp. in priore juxta capsulam quatuor foliola viridia adesse observavit, in hoc verò nulla, capsulas etiam multum differre. In iisdem locis cum priore reperitur, & eodem tempore floret.

Nos in Ætna Siciliæ monte hujus generis plantam observavimus palmarem, plurimis cauliculis, stoculis albis qui ut in reliquis succellare aperiuntur, non tamen in longas picas excurrunt, sed velut in capsula conglomerantur, ob loci frigiditatem ut puto, nam habemus alibi collectas hujus generis spicas prælongas. Ab omnibus aliis hujus generis plantis differt, quod folia calycis una cum flore non decidunt, sed maneant vasculo subjecta, quod P. Magnol Thlaspi Alyfio dicto campestri minori proprium facit.

5. *Thlaspi verum primum Diofcoridis* Zanoni.

Zan.

Mirum in modum ludit natura in productione foliorum hujus inferiorum, versùs terram provenientium, & superiorum caulis ejusque ramorum geniculis adhaerentium: prima enim folia densè protrudit, longis costis innitenta, quorum lobi alternatim costis singulis adhaerent, quique sunt tenuiter divisa foliorum Hypocot admissa, à radice ulque ad tertiam caulis partem, deinde quedam folia latiore basi cingunt caulem divisa in aliquot lacinias, superiora autem folia sunt integra, mucronata, ac Perfoliatæ modo cingentia caules & caulium ramos ad singula genicula; quod in nulla alia Thlaspeos specie observatur. In summis fastigiis caulis & ramulorum flores proveniunt minutuli, albi, quorum singulis foveolæ subveniunt siliculis, rotundæ, bifidæ. Hæ capsellæ secundum ramorum cymas spicatum proveniunt, reliquæ (post femina matura & valvas delapsas) septa media pellucida exiccata petiolis adhaerentia, ut in aliis.

Provenit hoc Thlaspi non solum in Persia sed & in Syria.

Locus.

C A P. IX.

De *Thlaspi* membranâ cellulas determinante ad latitudinem silique transversa, & primò

§. 1. De iis quorum surculi floriferi stoculis paulatim se explicantibus in spicas longas excurrunt.

- A. 1. *Thlaspi vulgatum* J. B. *Vulgatissimum* Ger. *Vaccaria folio* Park. *arvense Vaccaria incano folio* majus C. B. *æstivitate æstivata*.

J. B.

Ex radice satis crassa, fibrosa, lignosa, alba, subacri caules exsurgunt hirsuti, teretes, rigidi, brachiat: quibus folia sine pediculis adherent, longa, sensim angustiora reddita, serrata sive crenata, geminis pinnulis caulem amplectentia, sapore cum mortu acri. Stoculi minimi, albi, multi, ut in Bursæ pastoris dispositi, quatuor foliis virefcentibus sustentati, apicibus candidis. Capsellæ præmature ortu flores occupant, foliaceæ, subrotundæ, infraactæ, in summo fissa, in quibus semen acre Sinapi aut Nasturtii.

His addit, Folia quæ è radice exeunt longis pediculis inniti; siliculas seu vascula sem. longioribus pediculis insidere quam in Nasturtio hortensi, deorsum reflexis, & bina duntaxat semina, hinc inde unum, continere.

Inter segetes præsertim solo areoso aut glareoso frequens oritur.

Thlaspeos semen calidum est & sicco. Utus præcipue in internis abcessibus rumpendis, mensibus cendis, Ichthiacis affectibus curandis. Extrinsecus abstergit ulcera quæcumq; manantia, insuperq; parnicum est, sed minus vulgare. Schrod.

Gravids, quia sætum necat, infestum censetur. Idem.

Ingredditur hoc semen Theriacum.

A. 2. *Thlaspi*

- A. 2. *Thlaspi Vaccaria incano folio perenne*. An *Thlaspi capsulis hirsutis* J. B? An *Thlaspi villosum capsulis hirsutis* C. B. prod? Park.

Hæ species præcedente humilior est & minor, aliàs ei admodum similis. Radix pariter simplex, alba, plurimos caules fundit, humiliores quam illius, & vix se sustinentes quin humi procumbant. Folia in eo differunt quod & minorâ sunt & altius sinuata. Verum differentia maxime conspicua est in floribus, qui in hac specie triplo majores sunt quàm in illa, & in vasculis feminalibus, quæ & longiora & hirsutiora, habentque in summo apiculam seu spinulam longiore. Semina quàm præcedentis minorâ.

Floret cum priore. Maio mense in Wallia primò observari hanc plantam, quæ hyemem per Lecum tulerat.

Thlaspeos capsulis hirsutis descriptio apud J. Bauhinum in plerisque convenit nostræ huic plantæ; verum, quod miror, nullam in floribus magnitudine differentiam notavit. Folia quoque inferiora in nostra planta (quantum memini) Erucæ modo divisa non sunt, sed integra & per margines duntaxat leviter sinuata; neque capsellæ pilosæ sunt, sed potius brevi lanugine & veluti tomento incana. C. B. radicem tenuem, oblongam suo Thlaspi villosa attribuit, caulem unicum, pedalem, quo à nostro differt: folia ad radicem humi strata, longis pediculis donata, orbiculato cuspidate: reliqua conveniunt.

- * 3. *Thlaspi Vaccaria incano folio minus* C. B. Park.

C. B.

Tota planta villosa & incana est: Ex radice crassiuscula rufescente cauliculi semipalmares, etiam minores, recurvi & quasi repentes, villosi & incani prodeunt, foliis parvis, incanis, Vaccariæ similibus, pediculis carentibus & alternatim dispositis vestiti; quorum summitate stoculi plures, albi, quasi in subrotunda spica niti, quibus thecæ parvæ succedunt.

In agris Monspelienfibus repens, & in Provincia propè Massiliam paulò majus & erectius re-Lecum peritur.

Suspicio hoc non differre specie à præcedentibus. Fortè parvitas & foliorum canities loco natali debetur. Verum nihil affirmo. D. Magnol copiosè in sylva Valena, viâ qua itur ad pagum Viols, invenit Maio mense cum flore.

- * 4. *Thlaspi Vaccaria folio, Bursæ pastoris siliquis* C. B. *Vaccaria folio Monspelicam Park.*

C. B.

Caulis est cubitali, rotundo, striato, levi, viridi, ramoso; quem folia Vaccariæ similia, atrovirentia, glabra, pediculis carentia cingunt: flores parvi, albi: siliquæ Bursæ pastoris formæ, sed majores.

Non longè Monspelio in horto Dei dicto collectum est.

Locus.

- A. 5. *Thlaspi Diofcoridis* Ger. *Drabe folio* Park. *Thl. cum siliquis latis* J. B. *arvense, siliquis latis* C. B. *Creacle-mulard, Penny-cress.*

J. B.

Vulgaris notitiæ est hoc Thlaspi, radiculis obliquis, albis, lignosis, sapore oleraceo, tandem subamaro: caulibus sesquipalmaribus & cubito altioribus, angulosis, striatis, alatisque. Folia sine pediculis adnascuntur sinuata, pinnulis acutis productioribus, in aut virentia, sapore inter Brassicam & Cepas, odore ad Allium accedente: Flores pusilli, Bursæ pastoris, albid: quibus succedunt siliquæ late, rotundæ, compressæ seu foliaceæ, glabræ, supremâ ortu fissa, in medio magis eminentes propter femina contenta, rotundæ cum stris circulanbus, apicibus acris. Flores in summatibus caulibus & ramulorum (ut in reliquis hujus generis) succedunt expansi in spicam quandam longam percurrunt, nullis ad eorum pediculis (qui in hoc genere unciales sunt) appositis foliolis aut ligulis: Folia mollia & glabra sunt.

In agris inter segetes occurrit, sed rarius in Anglia: invenimus Worminfordæ in Essexia propè Lecum fluvium Sturam; item propè oppidum S. Olfæ, Saxmundhamæ in Suffolcia, & circa oppidum Stone in Staffordiæ comitatu.

- * 6. *Thlaspi arvense Acetose folio* C. B. *Thlaspi majus* Tab. Ger. Park.

Hujus folia inferiora longa angusta, Glasti aut potius Acetose prætenfis foliorum emula esse dicuntur: caules pedales & altiores, foliis crebris longiusculis vestiti, summa parte ramosi; in quibus stoculi parvi, albi, quos sequuntur capsellæ bivalentes, prona parte convexæ, supinâ cavæ, seminibus rufis repleta.

Mihi hæcenus non fatisit de hac planta, an sci. detur ejusmodi in rerum natura. Tabernæmontani auctoritati non multum tribuendum est.

7. *Thlaspi arvense perfoliatum majus* C.B. Park. *rotundifolium* Ger. *oleraceum* Tab. *Bursa pastoris* foliis *Perfoliatæ* J.B.

J.B.

Radix huic tenuis est, supra unica, mox fibrosa; aliquot *cauliculus* palmares & breviores (interdum unicum) emittens, colore in fusco leviter rubente & virente, veluti glauci, leves, teretes, ex foliorum alis ramulos interdum producentes. *Folia* superiora alternatim caules sine pediculis amplexantur, alie eorum fere concurrentibus, ut à caule perforari quadatenus videantur, unciali longitudine, dimidio angustiora, densiuscula, glabra, glauca ut *Perfoliatæ*. *Flosculi* positi florum *Bursæ* vulgaris, parvi, albi, involucri quatuor foliorum in fusco viridum circundati, ex pediculis tenuissimis semuncialibus; in medio *stamina* crocea. Decidentibus floribus, imò antequam etiam in totum decident subnascuntur *siliquæ* parvæ, *Bursæ* pastoris, formâ cordatæ, veluti infra, ut in *Thlaspi*, *seminâ*, continent parva, compressa, rotunda, subrufla. Sapor plantæ subacris.

Locus.

Circa Bresciam in Italia, & Genevam in Gallia observavimus. Occurrit etiam variis Germaniæ in locis, & circa Monspelium.

Thlaspi alterum mitius *rotundifolium* *Bursæ* pastoris fructu *Col.* huc proculdubio pertinet; quo C. Bauhinus rectè illud refert.

8. *Thlaspi arvense perfoliatum minus* C.B. *Tbl. perfoliatum minus* Park. *Tbl. minus* Clusii Ger.

Clus.

Aliquot habet *foliola* per terram sparsa, *Brassicæ* campestris foliorum formam & colorem panè imitantia, sed longè minora: quæ verò per *caulem* sparguntur (qui singularis est & palmaris altitudinis, raro major) rara sunt, latiorèq. pediculo ipsorum quodammodo amplexantur, *Brassicæ* campestris foliorum instar, & gustu aliquid tantulum acri. *Flores* pusilli, albi, summis *cauliculis* insident, quos subsequuntur compressa *vascula*, is que in Cretico *Thlaspi* conspiciuntur similia, superiore parte fissâ, duobus utriculis planis prædita, in quorum singulis bina aut terna *granula*, flavescencia, acris saporis.

Locus.

Crescit in petris, & ficcis quibusdam, umbrosis tamen, Austriæ collibus. Floret Aprili: Semen Maio maturum *plantæ*.

Q. An hæc planta reverà specie differat à præcedente. Fortè (inquit J. Bauhinus) eadem est cum nostra [præcedente] sed minor ratione loci ubi provenit.

- * 9. *Thlaspi montanum minimum* *Monspeliensium* folio laciniato J.B.

J.B.

Lignosis, albis, prolixis, multifidis *radiculis* nictitur, ex quarum capite *furculi* emergunt numerosi, interdum vix unciales, alias trium quatuorve unciarum altitudine, ramosi, congesti, exiles, albi: quibus paulatim delabentibus sensim succedunt longiore intervallo distictæ *siliquæ*, Milii grano æquales, ex rotundo oblongæ, in duos loculos interveniente candidâ membranâ divisæ, ex pediculis longiusculis pendentes: *semina* minuta, ruffa. *Folia* cum ex radice statim, tum ad caulium ramorumque divisiones uncialia vel semuncialia, in profundas angustissimas lacinas ad costam usque incisa. Sapor acer.

Locus.

In Boutonet juxta Monspelium à Cherlero collectum est. Diligentissimus P. Magnol quid sit se ignorare scribit.

10. *Thlaspi folia Globulariæ* J.B. *Alpinum* *Bellidis ceruleæ folio* C.B. *Thlaspeos albi supini* vni-
cisi Ger. *Tbl. montanum* *Glasi folio minus* Park. C.B. app.

J.B.

Longè lætque serpit *radiculis* longis, crassiusculis, in aliquot capita divisis nixum, quæ subinde reptando demissis fibris denudè radicantur. *Folia* per terram sparsa, aut in eam reclinata, satis crebra, Globulariæ foliis quodammodo similia, pediculo unius aut duarum etiam unciarum, ad exortum rubente nitentia, vix totam unciam longa, subrotunda, crassiuscula, atrovirentia, potissimum hyberna, sapore amaro: *Caules* palmares, aut etiam longiores, teretes, glabri; per quos alternatim nascuntur *folia*, coloris fere glauci, pediculorum expertia, ima parte caulem amplexa, quo fere modo *folia* *Bursæ* pastoris perfoliatæ, acuminata. Summum caulis cacumen confertos sustinet *flores*, Iberidis Fuch. in modum nec ita diffimiles, majusculis, lacteis, plusculis etiam apicibus in calyce viridante latentibus: Quibus succedunt *siliquæ* latiusculæ, compressæ, Bursularum pastoriarum æmule, ex sinu suo apicalis exiguas emittentes: *semen* completentes subruflum, exiguum, acriculm & subamarum.

Locus.

In montosis pascuis inter *Settle* & *Malham*, & versus *Ingleborough* in provincia Eboracenfi plurimum. Clusius in declivi montis urbi Badenfi imminens quarto à Vienna Austriæ miliari invenit.

- * 11. *Thlaspi siliquis cordatæ peregrinum* J.B.

J.B.

Pedalem altitudinem assequitur. *Caulis* in aliquot ramulos divisus, *foliis* stipatur lini facie, in summo obtusis, glaucis, temere oppositis. Cujus ut & ramulorum ejus extrema *flosculi* ornati exigui purpurei, quos excipiunt *siliquæ* foliaceæ, cordatæ, elegantiori virore conspicuæ, minimi digiti unguem late, lineâ quadam bipartitæ, & ut uno verbo dicam, siliquis *Thlaspeos* *Drabæ* folio figurâ

rà perimiles. *Radicula* duriuscula est & alba. Plantæ sapor subamarus, non sine acrimonia quadam. Semen ejus parvum, oblongum, luteolum, acriculm est sapore, minimè ingrato. Floruit Julio & Augusto in orto Zuingeri, Basileæ.

Tempus & Locus.

- * 12. *Thlaspi Alpinum repens* C.B. Park.

C.B. prod.

Ex radice oblonga *cauliculi* plures, per terram repandi, trium, quatuor vel quinque unciarum; *foliis* parvis, subrotundis, inordinatè dispositis vestiti prodeunt, floribus copiosis, magnis & albis ornati, quibus *siliquæ* *Thlaspi* *Bellidis* folio similes succedunt. Sapore est *Erucae*.

Ad Thermas Fabarias Helveticorum collectum est; Variat ratione loci: illud enim foliis est leniter hirsutum, floribus communiter purpureiscentibus rariis albis: hoc verò foliis est glabris, floribus albis.

Locus.

- * 13. *Thlaspi saxatile rotundifolium* C.B. Park.

C.B.

Ex radice alba, longa, fibris carente, subignosa *cauliculi* plures, tenues, pedales, reflexi, & fibris capillacis dorsum missis terræ affixi prodeunt. *Folios* est parvis, subrotundis, tenuibus, inter quæ *cauliculi* palmares, nudi exsurgunt, *flores* paucos, pallidos sustinentes, quibus *siliquæ* parvæ tenuissimò filamento donatæ, semen minutum concludentes succedunt.

In locis petrosis circa oppidum *Lauffen* reperitur. Suspicio hanc plantam *Veronica* speciem esse.

Locus.

- * 14. *Thlaspi parvum saxatile flore rubente* C.B. Park. *montanum carnosum rotundo folio* Park. *Lisotblasi* *quartum carnosum rotundo folio* Col.

Col.

Saxorum rimis etiam hæc gaudet; verum locis magis depressis invenitur, propè Castrum Podium Poponici *Æquicolum*: cujus *radix* longa satis, lavis, candida, dura; ex qua tres, quatuorve prodeunt *viticuli*, in diversa tendentes, recti, rotundi, rubentes: circa quos densa, carnosâ, rotunda, parva admodum *folia*, nec fructus magnitudinem superantia, circa radicem in imo rubescencia aliquando, sed colore *Brassicæ* reliqua, ac per viticulos semper angustiora, longiora, densiora, ad flores ulque. In summo verò parvæ umbellæ huic proferuntur botris ex viridi rubentibus, circa quos exterius in orbem aperiuntur *flores*, velut coronantes umbilicum ac compressi, flaverubentes, sanguineis lineis eleganter depicti, *staminibus* suis luteis, deinde succrescentibus paulatim mediis floribus & se aperientibus, viticuli ad pedalem interdum longitudinem producentur, succedunt fructus, dispositi ut in superiore, sed minores, & circa summum serratis vel dentatis oris purpurantibus. Sapor radicis & foliorum amarus; *seminis* verò parvi acris, quod minutum *Irionis* modo atque flavescens est, copiosum in folliculis utrinque, à superioribus differens.

Locus.

Maio floret.

In declivibus montis *Capouladen* à *las Cambrettes*, non procul *Monspelio* inter rupes cum flore & semine Maio & Junio mensibus collegit D. Magnol.

Tempus.

Parkinsonus plantam eodem capite repetit: primò eam ponit sub titulo *Thlaspeos* parvi saxatilis flore rubente; deinde *Thlaspeos* montani carnosâ rotundo folio; aut certè titulos confundit.

Locus.

- * 15. *Thlaspi saxatile Polygalæ folio* C.B. Park.

C.B.

Cauliculus est pedalis, foliis *Polygalæ* formâ, sed longè minoribus, flosculis exiguis albidis; *specis* rotundis, infractis; semine minutissimo. In laxosis circa Monspelium.

In Appendice ad *Pinacem* C. Bauhinus hanc videtur substituere pro *Thlaspi* montano nono, i.e. saxatili vemiculato folio, si eum rectè intelligimus, & tamen describit pro diversa specie; fortè pro nono interlerendum vult inter octavam speciem & eam quæ pro nona ponitur in *Pinace*, quæ jam pro decima habenda est, &c.

- * 16. *Thlaspi montanum semper virens* C.B. Park. *Thlaspi semper virentis species candida* J.B.

Caulis hujus crassus est & lignosus, à radice ad ramos usque cortice subfusco scabro tectus, multis *foliis* oblongis, incanis five candidis cinctus. *Flores* in umbellis albi: *Siliquæ* parvæ, subrotundæ; *semen* acre.

- * 17. *Thlaspi fruticosum alterum* Lob. J.B. *Thlaspi fruticosum folio Thymbræ hirsuto* C.B. *Thlaspi fruticosum* *Hispanicum* Park. *fruticosum minus* Ger. *VI. Hispanicum albo flore* Clus.

Multas statim à radice emittit virgas inæquales, frequentibus ramis donatas. *Folia* illius angusta, mucronata, nullo servato ordine caulem & ramos ambiunt, satis manifestè acrimoniæ. Extremi ramuli quales albos *flosculos* in caput congestos ferunt: quibus excussis subsequuntur planæ *thecæ* in spicæ speciem nascentes, superioribus similes, duobus utriculis constantes, in quibus semen. *Radix* crassiuscula dura non vivax.

J. Bauhinus sicca plantæ ramulum Heidelbergæ à Sprengero accepit pro *Thlaspi* fruticoso *Lobelia* albeo: cujus *folia* alternatim disposita, rara, uncia breviora, vix culmum lata, in acumen desinentia, & albidâ live cinerea: capsulæ cum cuspidè in extremo, similes *Thlaspi* *Mechliniensis*; *flosculi* majusculi albi, illius similes, similiterque dispositi: *folia* tantum diversa. Hæc autem planta vel eadem est, vel similis Clusio descriptæ.

- * 18. *Thlaspi fruticosum folio Leucoi marini* Ger. frutic. folio *Leucoi marini minoris* J. B. frutic. *Leucoi folio angustifolium* C. B. Park.

Lob.

Virga huic numerosa, sparsa, crebris *Leucoi minoribus foliis*: flores candidi, copiosi, & semen compressum *Thlaspi*, parvi. *Radix* lignosa, fibrosa.

- * 19. *Scorodolthaspi Ulyssis Aldrovandi* J. B.

J. B.

Radice nititur singulari, alba, paucis fibris donata. Ea veluti in capita divaricatur, numerofo foliorum stipatu longis pediculis prædiorum, que ex principio angusto sensim ovata figuram acquirunt, & subrotundo ambitu finiuntur; quorum priora foliis Bellidis quodammodo respondent, quædam leviter laciniata, quædam paucis denticulis, alia ferè nullis donata. Color viens est, plusculus ex costa nervis excurrentibus. At que alterno positi cauliculis hærent folia, præsertim suprema, minimis seu alii *caules* amplectuntur. Cauliculorum fastigio *flosculi* insident albi, parvi, Bursa pastoris vulgaris; quos burse sequuntur oblique, subrotundæ, cordatæ, non multum compressæ, ad *Thlaspeos* cordati burfulas accedentes. Tota cæterum planta Allium redolet manifeste odoratu, ac etiam non tacta. Radicula & folia oleraceo gustu prædita sunt, grato & vel tantillum acridinis lapide in faucibus relinquentes, non sine halitu Alliarie.

Flores & liquas produxit Julio.

Tempus.

- * 20. *Thlaspi Alexandrinum* C. B. Park. *Alexandrinum Cortusi* Job. Baubini J. B.

J. B.

Herba est dodrantalis, ex radice singulari quaternos [aut etiam plures] caules emittens, teretes, glabros, multis alis concavos: ad quorum divaricationes, propagationisque, superiore præsertim parte, folia lingula, velut Perfoliata, ramos amplectuntur, subrotunda. Ramorum extremis longa serie utrinque ex brevibus pediculis appenduntur *silique* circinata, quales ferè *Thlaspeos* tenuissimis Fuchsi, majores, in mucrone leviter obœulum desinentes, que secundum longitudinem percursi costa, à qua utrinque valvula biparentis *silique* dehiscences abscidunt, dissepimento medio relicto, inque singulis valvulis lingula *semina* compressa, ruffa, ex latiore basi in acutum desinente.

21. *Thlaspi spanspermon Americanum* Park. luteum *spanspermon* Cornut.

Huic plantæ *radix* est durior, multisque fibrillis hæret: *folia* sunt digitali longitudine initio, admodum angusta, humi sparsa, & subpinguia: *cauliculi* semipedales, non sine adnatis ramulis longiusculis & capillaribus, foliis quidem vacuis, sed mille *flosculis* luteolis, tetrapetalis ornatis: qui postmodum, relicti aridis cauliculis quibus appendebantur, omnes decidunt; fructûque unus tantummodo aut alter sparsim hinc inde spectatur, folliculi scilicet compressi & oblongi, quales sunt *Glastrati*, in quibus *semen* concluditur acri sapore. Sapor plantæ subacris vulgaris instar *Nasturtii* leviter linguam pungit.

- * 22. *Thlaspi clypeatum arborescens Creticum* Park. Alpin. exot.

Alpin.

Cubitalis altitudinis ramulos multos à brevi caudice digiti crassitie producit, longos, teretes, lignosos, à quibus alii ramuli exeunt, qui in summis utrinque ex opposito *flosculos* parvos, albos habent, crebros, à quibus *silique* parvæ, oblongæ, depressæ, lœutorum figuræ à suis pediculis parvis pendentes, *semen* inter continentes rotundum, depressum, acre: Ramuli superius *folia*, pauca habent, longa, incana, tenuia, infremis acuta; sed ramuli inferius ferunt furculos tenues, multos, ex quo una parte *foliola* oblonga, tenuia, densa simul stipata pendunt, que incana sunt. *Radice* nititur hæc planta multiplici, tenui, lignosa, inutili; *Semina* acria sunt, calida & sicca.

Hæc planta eadem videtur *Thlaspi fruticoso* alteri *Lob. J. B.* superius è Clusio & J. Bauhino descripto, aut *Thl. fruticoso folio Leucoi marini minoris* J. B.

2. *Thlaspi umbellatum.*

In hoc genere petala florum exteriora duo duobus interioribus plus duplo majora sunt, capsulæ binæ tantum semina continent, hinc inde unum.

1. *Thlaspi Creticum* quibusdam flore rubente & albo J. B. *umbellatum Creticum Iberidis folio* C. B. *Creticum umbellatum flore purpureo & albo* Park. *Thlaspi Candie* Ger. *Candy*. *Cistif.*

E *radice* alba, simplici, furculosa, satis crassa pro plantæ modo, sapore acri & amaro, *caulis* emergit pedalis aut dodrantalis, teres, solidus, ab imo statim ramulos, ramis creberrimis, duris, lignosis, glaber, viridis. *Folia* in caulibus & ramulis crebra, alterno aut nullo ordine posita, oblonga, angusta, glabra, Iberidis foliis æqualia & majora, paucis & majusculis crenis seu denticulis & margines incisa. Summi caules & ramuli striati flores sustinent velut in umbellis dispositos, speciosos, retrapetalos petalis duabus exterioribus plus duplo majoribus quam sunt interiora, successivè se aperientes,

tes, pediculis somnialibus nixi, colore plerumque purpureo, rarius albo. Singulis flosculis succedunt thecæ compressæ, oblongæ, mucrone bifido, cum stylo oblongo à flore residuo: *Semina* bina ruffa in singulis.

Annua est planta. Sapor totius acris & vehementer amarus. Floris gratiâ in hortis colitur.

In sylvis montosis præpè Salernum in regno Neapolitano, & Viterbum in Etruria spontaneum in- *Locus.*

2. *Thlaspi umbellatum arvense amarum* J. B. *umbellatum arvense Iberidis folio* C. B. Park. *Tbl. amarum* Ger.

J. B.

Sequitur palmaris est & altior planta; *cauliculis* pluribus, ramosis, striatis, subhirsutis: quibus adnascuntur *folia* oblonga, Iberidis, ex angusto principio sensim dilatata, & circa extremitatem crenata, crassiuscula, subhirsuta, sapore perquam amaro, subacri. Flores tanquam in umbella dispositi, quamquam inæquali ortu, ex albo purpurascetes, aut etiam penitus albi, quatuor constant foliolis, quorum duo majora longiora, ita ut ex iis unum simul utrunque inferius æquet aut etiam superet. Capsulæ filis, infractæ, *Nasturtii* vulgaris *semen* continent minutum, acre. *Radix* lignosa, albidia, fibrosa.

A *Thlaspi* Cretico differt foliorum angustia; & floribus sensim expansis summis caulibus & ramulis in spicas procurentibus; cum in Cretico seminalia etiam vascula floribus delapsis umbellatum disposita sint: florum colore ex albo leviter purpurascente: omnium denique partium minore magnitudine.

Morisonius in Prædidiis *Thlaspeos* quandam speciem habet, Iberidis folio tenuissimè diviso, cui *Alia species*. folia multo tenuius dissecta sunt quam *Thlaspeos* Iberidis folio; flores & semina: cæteræque partes minores.

Inter segetes in monte Saleva prope Genevam & circa Thuiri vicum prope Juram montem. *Locus.* Variis locis occurrit inter segetes in Germania.

- * 3. *Thlaspi umbellatum Creticum flore albo odore minus* C. B. *umbellatum Creticum, flore albo* odorato Park. *parvum, umbellato flore niveo odorato* J. B.

Clus.

Humile est, ex semine natum, singularibus *virgulis* assurgit, rotundis, in plures ramos divisus, per quos, ut & per caulem, sparsa erant angusta, & extremo mucrone serrata *folia*, Cretici florum æmula, acri gustu prædita. Summo caule & extremis ramis nascebantur veluti quædam in unum caput congestæ umbellæ florum niveorum, odoratum, quibus successerunt thecæ Cretici *Thlaspi* vasculis similes, in quibus *semen*. *Radix* etiam Cretici instar non vivax.

Considerandum proponit J. Bauhinus quantum differat *Thlaspi* hoc ab ejusdem Clusii *Thlaspi* in Allobrogibus invento, flore niveo.

4. *Thlaspi umbellatum Nasturtii folio Monseliacum* C. B. Park. *umbellatum Narbonense* Ger. *umbellatum tenuiter diviso folio amarum Narbonense* J. B.

J. B.

Planta est multum accedens *Thlaspi* umbellato arvensi amaro: *foliis* crassiusculis cum aliquot parvis laciniis five portunculis: *floribus* ferè iidem, sed paulò minoribus: altitudine semispithamæ; *cauliculis* aliquot firmiusculis in ramulis divisus: *radice* singulari, crassiuscula, in fibras distributa. Hæc J. Bauhinus, qui plantam è semine Mompelio misso *Thlaspi* umbellati nomine natam fuisse describit his verbis:

Præcedenti anno fata per hyemem eduravit, & sequenti ineunte Aprilis *cauliculis* primum protrudere cepit ex una radice plurimos, striatos, longè serie florum ad extremam usque prominentiam caulis donatos. *Folia* autem ima sustinentur petiolo unciali, supernè in quatuor portiones crassiusculas, latiusculas, mediæque sui parte fuscata desinente: media porro folia summæque petioli duas circiter uncias plus minùse longo producantur, crenarumque impari numero pro petioli longitudine brevitateque differunt, ita ut longiores pediculi quatuor vel quinque portionibus à se invicem impari intervallo è regione collocatis distitque content: breviores verò, modo duobus, sed rarissime, modo tribus, Tui foli in modum, modo quatuor, modo quinque quos; sed rarius dispari, longitudine donantur. Florere porro cepit jam declinante Maio: in reliquis cum *Nasturtio* prædicto convenit: quæ si placet vide.

- * 5. *Thlaspi Creticum flore albo majus* C. B. *Creticum album umbellatum majus* Park.

C. B. prod.

Radice est oblonga, paucis fibris donata: *cauliculis* palmum superantibus, rotundis: *foliis* paucis, oblongis, angustis, levibus, alternatim caulem vestientibus. In cauliculorum summo flores candidi, magni, quibus thecæ magnæ, apice medio donatæ succedunt.

- * 6. *Thlaspi*

- * 6. *Thlaspi saxatile vermiculato folio* C. B. *montanum vermiculato acuto folio* Park. *Libothlaspi montanum fruticosius vermiculato acuto folio* Col.

Col

Radix lignosa, alba, ligna, inter laxorum rimas fe infinuat; ex qua crassa, lignola, rugulosa propagat multos *cuticulas* breves, palmares emittit, angustis, parvis, carnosos, vermiculatis, rotundis *fe folia* nigrescentibus, acutis in fummo, atque per ambitum huius parum, demum circa illos haerentibus; at circa flores rarioribus & brevioribus. *Flores* verò in magnis velut umbellis rotundas contentis, canidi vel suave-rubentes, petalis superioribus parvis, inferioribus maioribus, Thlaeosis creciti florum ritu, quibus paullo minores sunt; flammibus inter quatuor luteis. *Flores* autem adeo crebri & densi sunt, ut planta tota his obiecta videatur cum floret. Succrescentibus medius floribus atque deficientebus, exteriores & ini, *fructus* per caulem brevibus admodum petiolis, minoribus corpore fructus infidentes relinquunt, lato admodum, cavis Cochlearis modo, atque Thlaeosis vulgaris Vaccaria folio dicti majores, parum elatos, cavum caulibus, convexamque nobis partem ostendentes. *Fructus* hi lati sunt, fuperna parte filis, non rotundi sed angulofi. Guttis admodum acris sunt folia, at *semina* aciora, quae lata, compressa, fulva, alvis minora, finguia medio folliculo vel dico, ut duo insunt lignis fructibus integris.

Tempus &
Locus.

Maio floret, ac ætate perficitur. Reperitur Anversæ Valvæ saxosis montibus, in quibus nihil terreni reperitur.

7. *Tblaspi marinum Bæticum* Park. parad.

Park.

A Thlaspi Cretico umbellato vulgari differt foliis primis quæ à radice exeunt antequam excaulescat nonnihil dentatis seu ferratis circa margines, caulibus minùs ramosis; umbellis tamen florum purpurascenscentium similibus; *femine* pallidiore flavo,

6. 3. *Thlaspi seu Leucojum biseutatum.*

Hujus generis plantæ ob femina compressa rotunda ad Leucoia accedunt, & Leucoia filiculosa seu biscutata dici possunt.

1. *Tiblasti biscutatum asperum hieracifolium* & *majus* C. B. *clypeatum Lobelii* Ger. *clypeatum hieracifolium majus* Park. *Lunaria biscutata* L. B. **Buchler** **Drusford**.

F. B.

Caules habet erectos, pedales aut dodrantales, ab eadem radice plures, uno vel altero *foliis* ad ramulorum divaricationes donatis; ca enim magna ex parte statim ex radice oriuntur, per terram sparsa, palmum longa aut breviora, paulo femicula latiora, crassifolia, rufi, rufoque virore praeclata, ad latera finium, aspera & brevibus pilis utrinque hirsuta. Summis caulibus & ramulis fere inaequaliter coarctati, tenuissimis, ciliatis harentes, parvi, luteoli: atque hos sequuntur *pericarpia* pulcherrima, ovata, densifolia, ad pediculi, extra Scutulum quorundam prominalia, adnexa, quorum singulis in singulis laudantur. *Fructus* ovato, compressi, rufi: a sapore & effigie *Lauroi* pariter similes, rei & albi potius quam Naffurtii *Lok.* *Radix* alba in terram descendit, medioctior crassa, per plures annos vivax, & hyeme folia retinens.

In Germania, Italia, Sicilia & Gallia variis in locis observavimus, Maio, Junio, & reliquis æstivis mensibus florentem.

- * 2. *Leucium Alyssoides umbellatum montanum* Col.

An ad præcedentem plantam, cujus eam synonymam facit C. Bauhinus, referre debeam dubito: quocirca descriptionem ejus è Columna hic proponam, & rem Lectoris Botanici judicio submittam.

Folia hinc longa, Leucio luteo magnitudine proxima fed minor, per ambum magis figurata, hirsuta, carpolia, dura acule aspera, *et radice* longa, nodosa, candicante ex pullo, nervosa, licco fapore, simul ex pluribus germinibus prodeuntibus Leucioi more; ex quibus *caulis* tenues, hirsuti, bipedales aliquando, raris interceptis foliis, in cuius summo parum dividitur, & *floribus* veluti Corymborum modo densi, in umbellam dispositi emicant, lutei, ampli: quibus succedunt *fructus* laves, rotundi, duplices, latere conjuncti, compressi, apicem habentes medium, in medio exuberantes: quo *semina* singula, compressa, parva, flava, continentur; ut bina singulis duplicibus fructibus infint, sapore etiam hinc. *Folia* gustu dulcia, non acri.

Augusto mense floridam & semine repletam invenit autor in excelsis Æquicolum frigidisque jugis herbis *Cornino* dictis, inque *Valvensium* montibus in valle supra Anversam præruptis umbrosis saxis juxta fluminis decursum.

- 3. *Thlaspi*

- 3. *Tblaspi bifscutatum asperum minus* C. B. *clypeatum asperum minus* Park. *Iondraba Alyf-*
foides Apula spicata Col.

Col.

Martio mense exit, *radice* admodum exigua, alba, ex qua *folia* et terra parum alba fed convox, hircitae alba, molli, densa obdita, digitali latitudine majora, oblonga formæ, nervuli crassii, pilosis; quorum aliqua circa petiolum, radicem versus, laciniam habent, reliquam partem raris & magnis respectu folii serrata dentibus. *Caulis* est medio emittit rotundum, hirsutum, aperisculum, pedale aut paulo majorem, admodum mollem, sed in medio angustius, et in apice magis dilatatum, nec in medio, sed in reliqua parte nudum, nisi quibz humum duo aut tria hircitae, et in summo *hircitae* emittant sinuata modo, lutei, exigui, quibus deficientibus ab imo paululum locum implet *foliuli* duplices, rotundi, Lentis magnitudine, simul latere conjuncti, compressi, parum hirsuti, in apice modo sursum alati, quae Aprilis fine perfricantur.

Cirinatae in sylva prope D. Rocchi *Mezzana* appellata, inter Pyraistros, Oxyacanthas & Afpho- *Locus*
delos. Sapor plantae totius acris.

- * 4. *Tblaspi biscutatum villosum flore calari donato* C. B. Park. *Leucoium montanum flore peda-*
to Col.

Huic folia sunt Napi diu circa caulem, atque etiam à radice prodeuntia, quae hirsuta, profundè imela, candicante ex viciis, parum carnosà, mollià, gustu acriscula, linguam mansa diu velcant, et florum in fummo caulis hirsuti, craffi, albicantes, & coherentium alarum densos profert, quorum externi primò dehiscunt, Leucosi rita, colore luteo, minus saturo, tetrapetali, apice inter quatuor flammula in medio prominente, caliculis habentibus hirsutos, ut in Leucocis: sed his accedit, quod vna appendices rotundas, inanes demittant inferna parte, quæ petiolo hærent. His succedunt exigui cythreoli effigie *fructus*, in apicem desinentes, Lenticulæ magnitudine. *Radix* carnosà, nemine longa, candicans, lignosa, ex dulci parum arca, minimi digiti crassitudine.

In faxolis Gallo-provinciæ, Bormii non procul ab infulis Stoechadibus provenit. C. B. Columna Lecov.
Maio floridam habuit ex oppido *Fielettino* in montibus Romanæ ditionis ortam, cujus flores & fru-
ctus gustu acres esse percepit.

9. *Thlaspi biscutatum* flore sulphureo Hort. Oxon. An *Thlaspi biscutatum* annuum asperum Hort. Paris?

Folius est asperis, & canescentibus, non saturè viridibus, ut in vulgari *Thlaspi bifcutato*: *Floribus* etiam sulphuris colore tinctis non ut in illius flavis. *Radice* insuper annua, non ut illud vivaci. *Q. An-*
non hoc sit *Leucoium Alyssoides umbellatum montanum* *Col.*

- 6. *Thlaspi bicutatum* Raphani aut Irionis folio Bocconi.

Cum reliquis biscutatis Thlaspeos speciebus convenit hæc nostra *Caule, Flore, Fructu*: Folii solummodo discrepat, quæ Raphani aut potius Ironis formâ & magnitudine sunt. *Radice* est admodum exili & imbecilla, ex qua sæpenumero plures *cauliculi* exeunt. Annuum est hoc nostrum.

Circa Panormum, Agrigentum & Maffiliam copiosè gignitur locis incultis & asperis.

- * 7. *Thlaspi fruticosum Persicum foliis* Keiri Zanon; *latifolium platycarpon Lencoi foliis* P. Boccon. *fruticosum Lencoi folio* C. B. Park.

Zan.

*Ex radice longa, fatis cissa, fibrillis plurimis in terram demittente oriuntur quasi in cespere multa fascis longa, crassiuscula, flava, obscurè viridi, subtus paleolenta (occurrent per medium nervo subtili & percipiente ad extremum subrotunda; inter que oriuntur caulis pedalis, firmibus foliis fere minoribus, ad genicula alternatim dispositis vestitus, qui in plurimos ramos se findit; atque in summis fastigiis ramorum proveniunt umbellari pluri *florae*, albi, petalis duobus majoribus, & duobus duplo quasi minoribus; in horum medio apparent pluri *stamina* *flamma* *ruia*, *apicibus* totidem luteis ornata. Florum odor fatis gratus ad *Viola*: nigrae odorem accedens. *Florae* evanescentes relictum post se *capsulas* peltatas latis, in mucrone obtusum definentes, colore obscuriore, versus petiolum quadratas, bifidas *femina* continentes compressa, lata, Cinnamomei coloris, sapore amaro, acuto & pungente, velut Sinapi.*

Florēt per totam ætatem, ſed copioſius vernâ tempeſtate, & frigore durante. Sponte provenit *Locus & Tempus.*
in Perſia.

Huic proculdubio idem est *Thlaspi latifolium* *platycarpon* *Leucoii* *foliis Bocconi*, quamvis *Jac. Zanoni* dubitet, quoniam *P. Boccone* neq; *florum ullius odoris*, neq; *foliorum amaroris* (qui in *Thlaspi* infignis periculis observatur) non meminit. Verum hoc est argumentum tantum negativum & nihil concludit. Potuit enim *Boccone* has qualitates, aliavse quam in descriptione praterit, vel non animadvertere, vel oblivisci, vel brevitati studens omittere. Descriptio *Bocconiana* facit se habere :

Sarcocolla frutescens fragilibus, cubitalibus, subinde majoribus, rotundis, circa quos *folia* plura nullo ordine servato dense congesta sunt, crassa, glabra, indivisa, Leucoii amula, per extremum retula bifurcata, in quibus flosces utrinque compressiflori. *Radix* subest crassa, vivax.

§. 4. *Thlaspi fatuum* Bursa pastoris dictum.

Bursa pastoris J. B. Ger. *major vulgaris* Park. *major folio sinuato* C. B. *Shepherds purse*.

Nonnunquam palmaris, pedalis interdum & cubitalis [aut etiam sesquicubitalis] est planta. Radice nititur exili, rectâ, albâ, fibrosâ, sapore subdulci & nausaeoso; è qua prodeunt folia oblonga, modò integra, plerumque tamen profundè utrinque laciniata, laciniis in acutas cuspides desinentibus, Dentis leonis ferè in modum, nonnihil hirsuta, pediculis uncialibus [potius ex angulo principio sensim dilatata] cum superiora quæ in caulibus sunt latâ basi, absque pediculis iis adnascantur, laciniâ ceu auriculâ utrinque productâ eos velut amplectentia, nec omnino laciniata sint. E foliorum medio *caulis* unus, duo, tres, quatuorve, aut plures exsurgunt, in ramulos alternatim positos divisi, medius ab imo statim. Summi caules & ramuli in longas veluti spicas excurrunt flosculorum pediculis tenuibus semuncialibus infidentium. Sunt autem flosculi parvi, albi, quatuor petalorum rotundis minime bifidis compositi, cum *faminulis* aliquot apices luteos gressantibus. Flosculi delapsis pediculis in uncialem longitudinem excreverunt, & seminum receptacula sustinent, ex acuto principio in latiusculam bifidam crumenumulam desinentia, à caule extantes, & rectos cum eo angulos efficientes, aut etiam deorsum nonnihil reflexi. *Semina* in singulis vasculis continentur multa minutissima, per maturitatem sulva aut subrusca.

Hæc planta foliis mirè ludit, unde illam quæ folio est integro & non sinuato pro diversa specie non habemus: atque idcirco cum J. Bauhino ad idem caput reducimus B. pass. folio sinuato primam, secundam & tertiam species C. B.

Locus. Secus vias locis desertis & incultis, inque areis, campis ac rudibus passim provenit, totaque ætate floret, viget ac semen perficit.

Vires. Afringit & confipat, hinc valet in hæmorrhagia narium [si pessum è cotone factum & ejus succo intinctum naribus indatur *Brux.*] diarrhæa, dysenteria, lienteria, [vino rubro vel aqua fluviâ in qua chalybis candens extinctus fuerit decocta ac pota, vel ejus succus expressus] in mutatione creuenta & gonorrhæa [succo expressi §i, epotâ aut herba scibata juris duplo *Manb.*] menstruum fluxu nimio. Externe vulneribus solidandis à plebeis adhibetur, nec sine successu. Quinimo additur sepius cataplasmatibus fibrifugis quæ carpis imponuntur.

Bursa pastoris non tantum hæmoptocicis opitulatur, sed etiam certò medetur gonorrhææ; quam singularem observationem post Tabernamontanum celeberrimo Seberio practico insigni debemus *Sim. Pauli*.

CAP. X.

De *Tetrapetalis siliculosis monospermis*.De *Brassica marina monosperma*.

Folii carnosis cæsiis cum Brassica convenit, floribus albis, capsulis subrotundis, monospermis ab eadem differt.

Brassica maritima C. B. *marina monosperma* Park. *marina Anglica* Ger. *monosperma Anglica* J. B. *Æra-Colewort*.

Folia aliquot è radice ampla, lata, crassa, circa margines undulata, & veluti crispa, fragilia, pediculis crassis infidentia, colore cæso seu ex viridi cinereo promit: è quorum medio *caulis* exsurgit crassus, bipedalis aut altior, foliis aliquot vestitus, summa parte in multos ramulos & furculos variè divilus & subdivilus, *florum* pallentium alborum congeries densâ & umbelliferas sustinentes, quibus succedunt *siliquæ* breves & crassæ, aliæ nuclei cerasi magnitudine, aliæ altero tantò majores, figurâ utrinque turbinatâ & acuminatâ, & thorulis quibusdam secundum longitudinem donatæ, vel aliâs tuberculis exasperatæ, colore cinereo, quibus singulis singulum inest *semen*, pullum, vicæ ferè magnitudine. Radix crassa in multos ramos divisa, multos annos vivax: quin & folia per hyemem virorem suum retinent.

Locus. In arenosis maris litoribus circa Angliam ubique ferè invenitur. Verno tempore pro olerè estur.

CAP.

CAP. XI.

Myagrum monospermon J. B. *monospermon majus* Park. *monospermon latifolium* C. B.

§. B.

Crassa & alba est radice, annua tamen: quæ caules profert aliquot cubitum aut sesquicubitum altos, glaucos, teretes, laves, solidos, medullâ candidâ farctos, multis alis concavos, superiore parte valde ramulos, ramulis prælongis à caule extantibus & angulos ferè rectos cum eo efficientibus. Folia Glastii sativi superioribus foliis nonnihil similia, plerumque tamen laciniata, præsertim inferiora, [parva, cum Brassicanis magnitudine nequitum conferenda,] similiterque illis cæsa, pinnis suis caules amplectentia, sapore oleraceo. Flores lutei, quadrifolii, minores multo quam Brassicæ (imo Erysimi vulgaris pares) paulatim nec eodem tempore sese explicant, aliis primum è calice erumpentibus, aliis in *semen* abeuntibus, quod singulare in singulis spiculatis bursulis sursum spectantibus, & caulibus ramulique apressis.

J. Bauhinus spontaneam observavit in agro inter *Dampierre* & S. Mauritium. Junio mensis apud *Locus* & Tempus.

CAP. XII.

Myagro affinis capitulis rotundis J. B. *Myagro similis siliquâ rotundâ* C. B. Park.

§. B.

Multos (inquit ille) ex radice simplici, lignosa producit caules: [Quæ in nostro hortulo vere sæte sunt plantæ & singulis radicibus singulos producerunt,] cubitales & bicubitales, [Quæ apud nos proveniunt cubitalem altitudinem non excedebant,] teretes, fragiles, hirsutos, ab imo statim ramulos, frequentibus ramulis è foliorum alis egressis: per quos floribus tenuissimis, minoribus quàm in Myagro, pallidis, longa serîe succedunt alternatim disposita capitula exigua, Coriandro minora, semuncialibus pediculis tenuibus à caule extantibus herentia, per maturitatem nigra, in apiculum desinentia, à quo quatuor costulæ: minimum alata ad pediculum usque porriguntur. In singulis capitulis *semen* inest unicum flavum, oleaginosum, nullo sapore manifestum. Folia Myagro similia, minora, aspera, obscurius virentia, nonnihil fusculeta; quæ per caules & ramos alternatim disposita, nullis pediculis, amplexicaulia, alas utrinque pinnatas profertur sapore viscido, & nist obset leviuscula acrimonia [quæ postea sentitur & linguam calefacit] fatio: infima ex longis pediculis leviter sinuata sunt. Descriptio est Jo. Bauhini à nobis interpolata & aucta.

Annua est planta, semine deciduo se renovans. Hujus ramulum invenimus inter plantas nostras siccas, ubi collegimus jam non recordamur. Ex semine Londino missio in hortulo nostro succrevit, floruit & semen perfectum.

CAP. XIII.

Myagro similis flore albo J. B. *Myagrum monospermon minus* C. B. Park.

§. B.

Numerosa statim à radice fundit folia, glabra, uncias tres longa, ad Iberidis folia accedentia, laciniata nonnihil: Inter quæ caules surgunt medullâ farcti, alis concavi: Quorum exortum folia ambiunt alata & veluti denticulis laciniata. Flosculi in fastigiis candidi, exigui, quos vascula sequuntur subrotunda, acuminata, longo pediculo herentia, ad Myagrum cum rotundis capitulis accedentia. Radicula longa, alba, simplex, vel cum paucis fibris.

Inter Bononiam & Florentiam reperit J. Bauhinus. Passim in satis circa Monspelium reperitur *Locus* & Tempus.

CAP.

CAP. XIV.

Eruca marina Ger. *marina Anglica* Park. item *maritima Italica* ejusdem. *Eruca maritima Italica*, *siliqua baste cuspidi similis* C.B. *Cakile quibusdam*, aliis *Eruca marina* & *Raphanus marinus* J.B.

Quamvis tenuis longa tamen fatis est *hujus radix*; numerosos *caules* proferens, dodrante altiores: *folia* Resedæ minora, pinguiora, gustu acri, subalfo. *Flores* peculiaribus *surculis* lateralibus insident, *Eruca* aut *Raphanica* positu & formâ, colore purpureo. *Siliquæ* crassiusculæ, breves, bina *semina* singulæ continent. Nos unicam in valculo cellam seu cavitate observavimus.

CAP. XV.

Lepidium glastifolium C.B. *Lep. non repens* J.B. *Lep. annuum* Lob. Park. minus retid. Wood: *leaved* Dittander.

Hæc herba ex observatione nostra hujus loci est, siquidem *capsulas* producit monospermas; numerosissimas, sphaericas cum apice in summo, perexiguas, scabras, pediculis tenuibus semuncialibus, acuto, cum caule angulos facientibus, insidentibus, qui *flosculis* parvis, albis succedunt. *Flosculi* autem successivè se aperientes paulatim in prælongas spicas excurrunt. Miror Morifonium *siliulas bifidas*, membranâ per maturitatem pellucidâ & albâ dissepitas ei attribuire, nisi fortè aliam plantam describat, nobis incognitam.

Loci.

In agris quibusdam propè Ratisponam Germaniæ urbem copiosum observavimus.

CAP. XVI.

Rapistrum monospermon J.B. C.B. Park.

Ex *radice* longiuscula, albicante, parùm fibrosa, *caules* pedales, aliquando altiores, rotundi, tenues, ramosi, eleganter virentes, levitèrque hirsuti exurgunt. *Folia* humi sparsa crassa sunt, Rapi foliis similia, ad principium laciniata, deinde subrotunda, leviter sinuata & hirsuta. *Flores* secundùm cauliculos palmares & tenues velut in spica dispositi, eleganter lutei aurei, quibus *siliquæ* succedunt rotundæ, elegantes; propter strias [per eas quemadmodum in semine Coriandri discurrentes] in filamentum oblongum abeuntes, quæ quasi geminæ sibi insident, parte tamen superiore majore, cum in ea *semen* parvum, oblongiusculum, sed unicum (unde eino-men) contineatur.

Loci.

In Italia non procul à Liburno portu; circa Genevam etiam & Monspelium spontaneum invenimus.

- * 2. *Rapistrum maximum rotundifolium monospermon* Hispanicum Park. *maximum rotundifolium monospermon* Cor.

Præcedente elatior est, foliis majoribus in lacinias dissectis, extremo majore, subrotundo, marginato piloso. Quin & ramulis crebrioribus, floribus amplioribus, albis in calycibus subulreis, minimibus [potius valculis feminalibus] rotundioribus, summa parte minime acuminatis ab eodem differt.

Hanc speciem plenius describit Jacobus Cornutus in historia Plantarum Canadensium his verbis: Omnes hujus generis species *foliorum* amplitudine superat: hæc verò sunt, Raphani modo, extremâ parte rotunda, & ambitu crenata, supinâ variis asperitibus in spinulas setaceas leviter exuberant, amplitudine palmari. Circa caulem subsuscantur his utrinque in eodem pediculo minora.

Caulis ad duo cubita elevatur, striatus, angulosus, ut folia hispida in multiplices surculos divisus, in quibus longe minora quàm in caule folia glomeratim aggeruntur & sine ordine locantur: sunt enim illa & magnitudine & figurâ urticæ Græcæ similia; onusti sunt surculi innumera florum propagine, adeo ut integrâ vigeant æstate; *Flores* ex rotundo capitulo subflavo in quatuor candida foliola separatur, inter quæ tenuia filamenta & pistillum viride cum apicibus luteis apparent. Cuiusque flori succedit *semen* unicum, parvum, subflavum, rotundum, rotundâ quoque capsulâ membranacâ Coriandri magnitudine inclusum, quamvis initio dum viret paulo longior appareat, per maturitatem tamen orbicularis est figurâ.

In Hispania nascitur.

Loci.

CAP.

CAP. XVII.

De Leucoio siliiculosiflo monospermo.

1. *Leucoium siliiculosifum flore luteo umbellatum monosp.* *Tblaspi saxatile incanum, luteum, Serpyllis folio minus* C.B. *lombaspi luteo flore incanum diacodæ, montanum, umbellatum* Col. *Tblaspi montanum luteum minus* Park.

Col.

Folius exit incanis, asperis, parvis, angustis, oblongis, formâ & effigie congeneri plantæ à Martioli pro Alvis depictæ, minoribus duplo, circa *viticulos* rotundos, purpurantes, in terra stratos, hirsutie albâ asperâ obritos: in quorum summo *flores* odorati, non parvi ut in congeneri, sed magni respectu plantæ, atque non in umbellam, sed veluti longum corymbum in orbem per viticulos disponuntur, colore luteo, hilari aureo, petalis infractis in cordis figuram: quibus ab imo *fructus* succedunt, alternatim etiam per orbem circa viticulos longis petiolis harentes, figurâ rotundâ, Lentis magnitudine, incanâ hirsutie asperi, longum habentes apicem, in quibus unicum *semen* compressum fulvumque continetur.

Maio & Junio floridâ & frequentissima in Æquicolum montibus habetur: plana juga diligit. *Tempus* Folia dura & veluti humore carentia siccò sunt fapore, herbaceo, nec acrimoniâ exferere videntur, sicuti & semina. Eadem radice regerminat post *flores*, semperque vivit. *Locus.*

2. *Leucoium siliiculosifum monosp. fructu compresso. Lunaria peltata minima quibusdam ad Tblaspi referenda* J.B. *Tblaspi minus clypeatum* Ger. *clypeatum minus Serpyllis folio* Park. *Tbl. cisp. Serpyllis folio* C.B. *lombaspi minimum, spicatum, lunatum* Col.

Col.

Hujus *radix* exigua, tenuis & albicans, fibrillis aliquando divisa invenitur: plures emittit *viticulos*, tenues, asperos, dodrantales ad summum, spinos, aliquando rectos in unicaule plantæ: quos *folia* circundant alternatim disposita, candicante, exigua admodum, duplo minora quàm Thymi durioris dicti, asperiusculi uno versu quandoque disposita. A medio verò viticulorum, (qui aspera hirsutie & candicante obducuntur) ad summum usque *fructus* cartilaginei rotundi, Lentis magnitudine, compressi, velut in longam spicam dispositi dependent, uno etiam ferè versu penduli & petiolis incurvis exiguis, minimi, in quatuor foliola divisiim calycem habentes, oculos ferè fallentem. *Flores* velut in umbellam confertos in summo semper habet exiguos, & omnium minimos, luteolos, qui statim *folliculos* proferunt è medio rotundos, hirsutos [J. Bauhino non rectè glabros] in medio parum ventriosos, limbo circumductos, in ima parte veluti fillos Thlaspeos modo. Hi profecti palæ colore sunt, ab imo decedentes, Maii fine; *semen* intus unicum habentes ovali figurâ, compressum, flavum aut rufum. Plantæ sapor parùm acris, Leucoii modo ficans.

In montium radicibus & collibus Soli orienti expostis sterilibus frequens Anversæ Valensium, Aprilis mensis fine & Maio. Circa Monspel. collegimus: Cherlerius in Nemausensi agro. *Locus & Tempus.*

CAP. XVIII.

Tblaspi montanum Glaspi folio C.B. *montanum Glaspi folio majus* Park. *Tblaspi Pannonicum Clusii* Ger. *Tbl. folio Alliarie* J.B.

J.B.

Hujus *folia* infima lata & rotunda sunt: quæ autem superius in caulibus, quos à fibrosa, oblique acta, serpente, alba, tenui, lignosa, Altitimque obolente *radice* plures emittit, teretes, laves, cubitales altioresque. *Folia* interiora sunt Alliarie similia, alia ad Napi folia quodammodo accedunt, oblonga, averfa parte casta, adversâ in luteo virescentia, duabus pinnulis subrotundis caulem amplectentia, sapore oleraceo, nonnihil ad Cepas quoque, accedentes è quorum alis rami enascuntur, similiter foliati. *Flores* Nasturtii aquatici albi, quadriolii. *Siliquæ* uno loculo donatæ, subrotundæ, nullâ fissurâ, *semen* continent singulâ singulum, flavum, gustu amaro & acri.

Invenitur umbratis locis ad arcem Stichenstain, & quâ iter est ex ea arce ad Snerberg: nusquam alibi Clusio observatum. Floret Junio, semen Julio & Augusto ad maturitatem pervenit. *Locus & Tempus.*

Cccc

CAP.

CAP. XIX.

De Glasto seu Istade.

Glastum Latini, *Vitruvio*, *Mela*, *Casare* & *Marcello Empirico* testibus, vitrum dicebatur. Vitrum idem à Latinis dictum existimo quod Gallis & Britannis antiquis *Glassa* dicebatur, quod vitrum rectè interpretati sunt. *Glassa* autem fortè dicta est à colore vitreo seu

daivp.
Glasti nota sunt folia ad tingendum utilia, filiquæ compressæ, lata, pendulæ, per maturitatem nigrescunt. *Lingua avis* dictam imitantur.

Glastum sativum Ger. Park. *Istatis sativa vel latifolia* C. B. *Istatis sive Glastum sativum* J. B. 1300ad.

Pollicaris hujus *radix* alba & lignosa ad cubitum & sesquicubitum descendit, inquit J. Bauhinus. *Caules* surrigit minimi digiti crassitie, bicubitales, rigidos, teretes, læves, subrubentes, in summo valde ramulosi; *foliis* creberrimis, nullo ordine positis vestitis. *Flores* in ramulis lutei, crebri, exigui, quatuor foliis longiusculis, obtusis, minimè bifidis compositi, pediculis longis, tenuibus subnervi [J. Bauhinus octo folia flori tribuit, verum quatuor illa quæ minora vocat calicis sunt non floris]. *Stamina* flava, exigua. *Capisula* seminum per maturitatem nigricantes, lata, obtusa, *Lingua avis* similes sed minores, costa longitudinem percurrente, secundum quam etiam aperitur, singulæ singula semina flavicantia continent. Ob pediculorum tenuitatem capisula deorsum dependens ac si pilis appendæ forent. Folia ima ad Cynoglossum accedunt, nonnihil glauca, oblonga, glabra. Quædam tamen ex prioribus interdum hirsuta, inquit J. Bauhinus, ac etiam nonnunquam linuata, ad Hesperidis folia accedentia. Quæ in caulibus & ramis nullo pediculo interveniente adnascuntur, pinnatis barbulis ad basin donata, oblonga, angusta, in acumen desinentia, glauca, glabra, quædam tamen ex inferioribus averfa parte ad margines præsertim & nervum medium rarioribus pilis hirsuta. Tum caules tum folia quoad pollinem obducta sunt, quæ facile detergi potest. Secundo à satione anno caulescit & flores, & postquam semen perfecterit radicibus exarefcit, semine deciduo se renovans.

Locui.
Seditur in Mediterraneis Angliæ. Sylvestris à Sativo nonnisi culturâ differre videtur.
Vires & Usus.
De Istadis cultura & præparatione ad lanas tingendas integrum librum scripsit Henricus Crolachius. Glastum facillimè & copiosissimè præbet silem volatilem, imò sine igne, egregii usui in Scorbuto Angina. Hæc planta multò melius tingit lanas quam *Indigo*, quod admixtione salis corrosivum evadit. *Wedelius de Sale volatili plantarum*.

Cultura & præparatio.
De cultura & præparatione Istadis lubet huc transferre quæ habet *Wedelius* loco citato. Optimè inquit crescit in arvis, quibus prius Linum satum fuerat; sin minus antecessore hoc gaudeat, stercoreari eadem probè possunt.

Alterutro horum facto, aut foditur terra ad sationem, aut aratro ad id aptato quadrangulari profundius aratur. Sin communi aratro præstare id liberit, lentè festinandum est, morâ enim eget.

Quod Autumno aratro præparatum est arvum hyemalibus feriis ad Purificationis Mariæ festum relinquatur uberi irrigationi.

Semen ipsum perinde est, recensine an vetustum sit, modò non fumi accessione (quod notabile est) corruptum fuerit.

Post festum Purificationis, molliori cælo, feritur, & ex voto quidem magis modicâ nive posita, & ea quidem cautione, nè dense nimis fiat.

Elapso uno alteroque die, quæ mora non de nihilo est, studiosè mediante occasione, terrâ obteguntur. Post Pentecosten diligenter repurganda ab aliis herbis.

Post festum S. Joannis ad primam mensem maturefcit: cum extrema folia flavescerent præ se ferunt, vel metus est flores ipsum medicari, ferro ad id parato in terra herba detrunctur in cunilum hinc colligitur & ad loturam fertur.

Factâ lotionè pabone ad locum aptum mittitur, sparsim dispergitur, & vertendo stecatur: marcor hic seu colono, si minor fiat & superficariè, seu entori, si iustus, lucrum fœnerat, illi quidem aucto globulorum numero, huic meliori præparatione. Sin inconstans tempestas minus faveat, ut modò siccetur, modò imbris irrigetur, quæ liberari ab extraneo humore debebat, periculum subit corruptionis, & restis hujus, nigredinis, quod sæpe unâ nocte contingit.

Absumpta superfusa humiditate congeritur, & crustatilibus molis inferitur.

A conuassatione seu comminutione & tritura hæc, qualis quidem succulentis adhuc convenit, in acervum obtusum seu rotundum compingitur, superna parte recta pro arcenda pulvis, circa latera verò ventillabra fabricantur, ut herbacea sanies residua per noctem excludatur.

Abacto liquore digeritur in magnos globos, & recto patulo ad id facto, ad machinam illam vecta imponitur, ut siccetur, adeò omni studio superfusa humiditas abigitur, nè in putrilagine marescat. Relinqui hic loci potest, quandiu id forte occasio; ut globuli jam leniter exsiccati proprix infiori domui, vel ad ulteriorem præparationem mercatoribus vendi possint.

Globuli enim hi, quos sexagenos vendi videas, tabulatis ingesti & accumulati, semine incalescunt, & urinosum sal volatile de se exhalant, eo citius quo calor ambientis æstivo tempore & eorum copia major; illud verò non solum quo continentur spatium, sed totam sæpe domum & vicinas odore suo replet. Tandem aqua etiam affusa magis intenditur calor, donec non in cineres, ut quidam volunt, sed pulverem grossum tinctorum usus aptum faciat, quod hinc Glastum *ἄγριον*, seu præparatum audit.

Secunda

Secunda vice propullulans, non, uti prius, foliicis unguiculis ab immixtis aliis herbis repurgatur, sed oves in agrum mittuntur ut pasci interito hoc gramine repurgent istidem, neque enim illi vel edere nocent, vel concalcando in terram, nisi pastoris negligentia diutius ac præstet inhereant agro.

Exactis sex septimanis à prima messe demum ut superiori tempore detrunctur, & iterum clapsis totidem hebdomadis, si cælum Autumnale faveat, tertiâ vice; licet hæc minori bonitatis notâ, tum ob caloris Solaris divergentis insufficienciam, tum ob tempus loturæ minus aptum.

Sequenti anno istdem arvis, quæ prius istidem tulerant hordeum infestatur.

Sin semina desiderantur, tertiâ messe pars intacta relinquatur; unde ventente anno in semine exit.

Hætenus Wedelius.
Nostrates in præparando Glasto methodum hanc non per omnia observant, ut ab amico, quem super hæc re consului, certior factus sum.

Seritur circa initium Martii apud nos, solo pingui, calido & bene stercoreato; circa medium Maium seriis citiusve pro anni temperie & herbe maturitate decipitur.

Quamprimum demittitur ad molam silico defertur & molendo comminuitur tandiu donec in globulos formari aptum fit absque ulla mixtura.

Globos hosce craticulis vimineis (*burdles* nostrates vocant) imponunt ad exsicccandum; cùmque penitus sicca evaserint, molæ iterum subjiciunt & in pulverem quam possunt subtilem comminunt.

Pulverisatum in area complanata, seu tabulato in acervum componunt, & copiosâ aquâ affusâ irrigant seu madescent, donec concalescat & vaporem emittat; adeoque per plures septimanas calentem & effumigantem sinunt ut paulatim maceret & maturefcit, humore aëreo evaporante, medicamentoso concocto. Ad calorem autem moderandum nè nimis inalefcit, per tres, quatuorve hebdomadas palâ quotidie versant; mucedinem autem inter exsicccandum & canemem contrahit, quam iterum deponit, antequam plenam maturitatem adipiscitur, perfectum facies inferunt, & dividentur.

Æstare calida & serena succo melius concocto ad pigmentum conficiendum nobiliss & præstantius evadit; pluvia autem & humidâ foliis magis luxuriat, & uberiore proventu ferentem ditat, cum citâ regerminatione ad quatuor aut etiam quinque messes eadem æstate adolescat. Prima messis omnium præstantissima habetur, reliquæ ordine, sequentes antecedentibus, deteriores.

Glastum autem non solum colorem cæruleum de se præbet, verum aliorum ferè omnium colorum basis & fundamentum est. Verum pro institui nostri ratione de Istade satis: qui plura desiderat (nec enim hæc ad artis hujus prorsus rudem & ignarum instruendum sufficiunt) eos consulat qui hanc materiam ex professo tractant, nimirum Crolachium prædictum, & Auctorem anonymum *Artis Agriculture* Anglicæ conscriptæ.

Joanni Bodæo à Stapel non assentio agrum Glasti proventu non emacian sed latificari potius, quamvis frumento producendo magis fortasse idoneum evadat: nec enim triticum solo valde opulento satum fertilissimum est; siquidem foliis & culmis supra modum luxurians vim omnem in ea effundit, nec granorum admodum ferax est, neque plena & farinâ prægnantia procreat.

CAP. XX.

Coronopus Ruellii Ger. recta vel repens *Ruellii* Park. *Coron. Ruellii sive Nasturtium verrucosum* J. B. *Ambrosia campestris repens* C. B. *Swines Crested*.

TErræ apprimt *caules* nunquam surgentes, spithameos, ramulos, rigidulos; per quos *folia* laciniata, cæsurâ foliorum Nasturtii, nec ita diffimili aut odore, aut sapore: *stipuli* secundum caules minuti, albi; *seminum loculi* scabri, inæquales, lappulas imitati, quasi echini parvi muricati, quorum singulis *granum* unicum, nigrum, gigarto vitigineo ferè par inest. *Radix* longiuscula, latis crassa.

In uliginosis & ad vias tam in Angliâ quam in exteris regionibus reperitur.

Locui.

Cccc 2

HISTO-

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER DECIMUS SEPTIMUS,

QUI EST,

De Herbis flore tetrapetalo anomalis.

Pro floribus tetrapetalis hoc in loco habeo monopetalos etiam profundè in lacinias petalorum amulas ad ungues ferè filios, nè à recepta Botanicorum sententia nimis recedam.

Herbæ flore tetrapetalo uniformi anomala & sui generis variae.

Harum notæ Characteristicæ, generum indices sunt.

Florum petala tenuia, ampla, fugacia; succus lacteus aut flavus, acer, vis narcotica; & in plerisque speciebus calix bifolius seu bivalvis caducus; PAPAVER, cujus duo sunt genera; Alterum, valculis feminalibus brevibus in plurimas cellulas divisus, operculo stellato; iisque vel glabris; PAPAVER Saivum & sylvestre plurimarum specierum; vel hispidis; ARGEMONE; Alterum fistulosum; PAPAVER corniculatum; cujus omnino species est Chelidonium majus dictum, siquidem succo flavo acri turget, & calicem habet bivalvem caducum.

Vasculum feminale in quaterna locamenta partitum, locamentis superiore parte aliquouq; distinctis, & in angulos eminentibus; foliis in plures lobos seu segmenta divisus, glaucis, glabris, odore vehementi; RUTA. Rutæ interdum pentapetalos est, & vasculum quinis locamentis compositum: verum hoc accidentarium esse puto & luxuriantis nature lusu tribuendum: naturaliter enim & ordinarie quaterna tantum petala, & totidem in feminis conceptaculo locamenta obtinet.

Vasculum feminale tricoecum in summo stylo, & succus lacteus in plerisque speciebus acer & fervidus; TITHYMALUS.

Flores flammosi, in spicas congesti, flosculorum tubi in vascula feminalia elliptica, (quæ per maturitatem horizontaliter rumpuntur) intumescences, feminibus intus binis, puliciformibus. Hujus generis alia caulibus sunt

Nadi, foliis vel

Latiioribus, nervosis; PLANTAGO.

Angustis, in nonnullis etiam ad margines dentatis aut lacinatis; CORONOPUS.

Foliastris, foliis angustis, binis oppositis, florum spicis è foliorum alis egressis; PSYLLIUM.

Siliqua flores antevertentes, quæ per maturitatem quadrifariam partiti & dehiscences, quatuor feminum series ostendunt. Flores summi filiquis insident, & integri unâ cum calicibus decidunt; LYSIMACHIA filiquosa. Hujus species quas novimus omnes præter Virginianæ luteas filiquas producant lanigeras.

Vascula feminalia in bina locamenta divisa, & plerumque compressa: flosculi parvi, petalis ad ungues junctis, ita ut integri decendant, suntque vel floribus

E foliorum alis exsertibus,

Singulatim, ita ut è singulis alis singuli egrediantur flores; ALSINE spuria, nimirum foliis Chamædrys, Hederulæ, Veronica.

Spicatim, ita ut è singulis foliorum alis egrediantur singuli furculi flores multos in spicas dispositos sustinentes, vasculis sem. compressis, Bursa pastoris amulis; VERONICA.

In summis caulibus spicatis; VERONICA spicata.

Anagallis

Anagallis aquatica dicta major & minor tam rotundifolia, quam longifolia, itemque Anagallis aquatica quarta Lob. floribus & feminum conceptaculis cum Veronica conveniunt idèoque Veronicae potius quam Anagallidis speciebus annumerantur. Ad idem etiam genus pertinent Chamædrys spuria dictæ species omnes.

Papaveris singuli, si rectè accipio mentem Botanicorum qui illud descriperunt, calix trifolius est, quæ in re differt à reliquis Papaveris speciebus nobis observatis. Loculamentorum valculi feminales respectu plurimum inter se differunt Papaveris species; Nam Chelidonii majoris filiqua simplex est & indivisa, unicâ intus continuâ cavitate; Papaveris corniculati lutei in bina locamenta secundum longitudinem dividitur; Pap. corniculati flo. phæniceo in terna; ejus quæ flore est violaceo in quaterna. Papaveris vulgaris tam Hortensis quam Sylvæstris capitulum in plurimas cellulas dividitur incerto numero, usque ad duodecim aut interdum quindecim, prout planta vegetior est aut languior. Operculi autem stellati radii indicant numerum cellularum in quas capitulum dividitur.

Hinc patet à numero loculamentorum in quæ dividitur feminis conceptaculum solo & per se plantarum genera non rectè semper distinguui.

Huc etiam referenda sunt Pentaphyllum filiquosum primum & secundum Morrifoni, nec non Trifolium Lysitanicum bivalve flore rubro ejusdem, quæ filiquarum respectu cum Chelidonio majore conveniunt.

C A P. I.

De Veronica.

Veronica Recentioribus quasi *gessivula* dictam existimat C. Hofmannus, quia triumphat inter plantas noviter repertas.

Veronica notæ sunt, flosculi parvi tetrapetaloides, nam quæ videntur petala distincta ad ungues juncta sunt, adeo ut flos integer decadat, unde stricte & propriè loquendo flores monopetalii sunt non tetrapetalii. 2. Vascula feminalia in bina locamenta divisa & plerumque compressa Thlaspeos instar.

In hoc genere calycis folia non decidunt unâ cum flore, ut in Tetrapetalis filiculosis, Nasturtio, Thlaspi, &c. sed à flore delapso restant ad feminis usque maturitatem: præterea flores è sinu foliorum exeunt, præter illorum normam, in quibus nulla ad florum exortum apponuntur foliola.

Veronica autem in triplici sunt differentia. Aliæ enim flores spicatos producant, spicis summos caules & ramulos terminantibus quæ Veronica spicata dicuntur. Aliæ florum spicas producant è foliorum alis exeutes: quod genus Teucrit seu Chamædrys spuria nomine insignitur.

Aliæ denique flores singulares seu solitarios secundum caules, è foliorum sinibus proferunt, quæ Alinæ spuria censentur.

§ 1. Veronica spicata.

1. Veronica spicata latifolia C. B. Ger. major latifolia foliis splendebus & non splendebus J. B. spicata latifolia major Park. Great broad leaved spiked Speedwell of J. Ruellin.

Clnf.

Cubitalis proferit caules, interdum etiam ampliores, non valde ramosos, certè quam rarissimis alis, sed multis nodis præditos; folia contrariis inter se petioli ad singulos nodos nascenda, duas aut tres uncias longa, unam lata, crassa ex atro viridia, splendentiâque, raris & vix conspicuis crenis serrata, gustus admodum astringentis & exsiccantis, deinde acris. Summo caule spicatum crescent multi conteri spicati Veronica rectæ dictæ floribus formâ similes, sed colore paulo dilutiores, ab infima parte spicarum explicare læ incipientes quemadmodum Teucrit & aliarum spicarum flores. Semen in planis vasculis continet, exile, fuscum. Radix crassa est, multisque fibris donata, singulis annis novos ex lateribus caules producent.

2. Est alia hujus species cubitale altitudinem non excedens, multisque in summo caule ramis secunda prædicta, cujus folia superioribus non minus ampla & crassa sunt, sed neque splendens, neque adeo cren. atra sunt.

3. Conspicitur & tertia species, secunde non valde dissimilis, cujus folia evidentioribus crenis Tertia species, serrata sunt, ramulique oblongiore florum spicâ præditi: in reliquis conveniunt; utrique sapor idem qui prior.

Invenitur hoc genus cum suis speciebus in multis Pannonia sylvis montibus, & ad radices Striaca. Locum Austraciarcumque Alpium, gaudetque umbra.

Floret Julio, aliquando etiam Junio, in hortis præsertim: Semen Augusto & Septembri matu. Tempus. tum est.

2. Veronica spicata recta, profundè serrata, quam Lysimachiam cæruleam quidam vocant J. B. Lysimachia spicata cærulea C. B. cærulea Ger. emac. cærulea spicata Park.

7. B.

Cubitalis, teres, glabra, ex certis intervallis terna aut plura folia ad nodos habet, Parmicæ foliis similia, uncias duas aut tres longa, culmum lata, valde serrata, glabra. Spica longa floribus dense congestis constat, cæruleis, quibus deciduis remanent longa staminula. Succedunt plura exigua

Cccc 3

maritima

marfupiola in quibus *semen* minutum. Parvâ & fibrosâ *radice* nititur, non reptante, sed plures à capite turiones seu germina novella protrudente quotannis, quibus valde se propagat. In Pannoniâ & vicinis Austriæ atque Stirie regionibus vel secundum rivos, vel in montanis pratis sponte nasci narrat Clusius.

Locus.

- A. 3. *Veronica spicata recta major & minor* J. B. *spicata minor* C. B. *astrogens* sive *spicata* Ger. Item *Veronica spicata angustifolia* C. B. *erecta angustifolia* Park. *The lesser spiked Sturtell* oz *Speedwell*.

f. B.

Obliquam *radicem* agit, fibratam; *caulem* rectum tollens, interdum quatuor unciarum tantum, aut pedalem vel cubitalem; interdum altiore multo, simplicem plurimum, ad cuius nodos *folia* nascuntur angustiora, acutiora quam *Veronica* vulgaris, leviter crenata, hirsuta, ad radicem latiuscula. *Caules* in spicam longam desinit, plerumque vili simplicem, interdum *floribus* *Veronica* vulgata cœruleis densissime stipatum, paullatim florescentibus, primum inferioribus denique summis; quibus excidentibus staminula remanent longa: *Semen* autem planis bifidis *capsulis* continetur.

Veronica spicatam majorem à minore magnitudine tantum variare existimat J. Bauhinus, Clusius & Lobelius specie diversam faciunt. Altera (inquit Clusius) major est, latiorâq; habet folia & longiorem florum spicam: altera minor graciliorem breviorâq; caulem, angustiora folia, minorâq; spicam. Ego equidem non libenter multiplo species prater necessitatem, idcirco cum J. Bauhino sentio has duas non distingui specie; nihil tamen fidenter affirmo.

C. Bauhinus *Veronicam* secundam erectiorem angustifoliam Clus. ab ejusdem *Veronica recta* vulgari majore non distinguit. J. Bauhinus quoque *Veronicam* secundam majorem angustifoliam Clus. multum convenire scribit cum *Veronica sua* spicata recta. Descriptio Clusii sic se habet:

Fibrosa *radix* lateribus se propagat, novos singulis annis stolonem promens, cubito non minores, rectos, virides, veluti nodis aut geniculis distinctos. *Folia* in singulis nodis bina ex adverso nascentia, oblonga, Lyfimachia cœruleæ dictæ paræ similia, sed crassiora & in ambitu minus serrata, gustu adstringente & ingrato, postea acriusculi. Summi rami in spicas desinunt cœruleorum stolonculorum quatuor foliis constantium, in quorum umbilico duo staminula cum exiguo stylo. *Semen* in bifidis vasisculis, planis quidem, sed aliquid tantulum tumentibus & pulvinatis, exilis admodum & rufum.

Variat foliis paullò latioribus, prima tamen specie angustioribus, caulibus minus ramosis, dilatio-req; florum spicâ. Sapor quidem astringit & exiccatur, sed non adeò vehementer ut in prima specie.

Locus & tempus florendi eadem quæ primæ speciei. Clus.

Cætèrum *Veronica spicata* minor nobis observata est in pascuis quibusdam medio circiter itinere inter Cantabrigiam & Novum Mercatum.

J. Bauhinus Genevæ & in Sabaudia observavit florentem Julio: Montbelgarli etiam in agris prope Audincourt.

- A. *Veronica parva saxatilis cauliculis nudis. Teucrium minimum* Clus. hist. *Chamædrys spuria minima* Park.

Eodem modo per terram sese expandit in varios divisa cespites, quo *Cotyledon Matthioli* altera aut *Sedum* ferratum. Clusio instar minoris *Gentianæ* vernæ elegantis, ex eodem radicalum capite breves ramusculos in ambitu fundit, humi recumbentes & sustinentes quaternâ aut sena foliola, alternis quidem sibi opposita, sed ad eam arcuè congesta, ut eodem exortu nasci videantur, quæ parva, subrotunda, hirsuta, per margines crenata. E. foliorum medio, ut in *Sedo* serrato dicto, exit cauliculus, duarum triumve unciarum, teres, gracilis admodum, foliis nudos flores in summo fastigio gestans, non binos tantum (ut vult Clusius) sed quinque, sex, aut etiam plures *Chamædrys spuria* aut *Veronica*, cœruleos cinereosve, quadrifolios, qui tamen ut in reliquis integri decidunt. Ad singulos florum pediculus singula foliola oblonga. Vascula feminalia magna, compressa, bifida.

Locus.

In montis Juræ vertice *Thuri* copiosum invenimus: Clusius in summo *Sneberg* jugo.

An *Chamædrys Alpina minima* hirsuta C. B. Prod?

- * 5. *Teucrium sextum* Clus. *Chamædrys Alpina saxatilis* C. B. Park. *Teucrium petraeum* tamum Ger. enac.

Clus.

Pumilum est admodum, semipalmariibus *virgulis*, quadam lanugine pubescentibus, quas bina semper inter se opposita vestiunt *folia*, minoris *Chamædrys* foliis satis respondentia, inter quæ summus *virgulis* oblongisculi nascuntur & barbati *calyculis* flores, à superiorum formâ diverſi, concavi enim sunt extremis oris lacinati, latiores, cœrulei tamen etiam coloris, & quibus duo staminula cum longo stylo exeunt. Desinentibus integris *foveolis* succedunt crassiores & majores *siliques*, ex quo semine plena. *Radix* etiam per summa serpit, tenuibulq; fibris prædita est.

Locus.

Veronica petraea semper virens Ponce.

In summo Etcheri jugo nec usquam alibi invenit Clusius. C. Bauhinus *Veronicam* petraeam semper virentem Ponce in Baldo huic synonymam facit: At Descriptiones non satis conveniunt. V. Ponce.

* 6. C.

- * 6. *Chamædrys spuria minor angustifolia* C. B. J. B. Park.

C. B. prod.

Radix est nigricante, lignosa & fibrosa: ramulis plurimis in terram reflexis, palmariibus, rotundis, rufescentibus, nonnihil pilosis, rigidis, duris, & in ramulos plures subdivisis: *foliis* ad radicem nonnunquam oblongis, latiusculis, obtusis, minime crenatis: reliquis vero ad cauliculos, brevibus, angustis, crenatis & in apicem desinentibus. Flores habet copiosos in spica oblonga dispositos, modò pallide cœruleos, modò carnos, staminulis & stylo donatos, quibus ut sylvestri *semen* minutum succedit in parvis thecis.

Astare florere in agris nostris ficcioribus & incultis; copiosè circa balneum *Bruglingen* occurrit. Locus.

- * 7. *Chamædrys spuria hederacea repens, sive scutellata repens* C. B. *Chamædrys hederacea, sive Teucrium pratense foliis hederaceis* Cat. Aldorf. *Jungermanni*.

Nomen sine descriptione. Circa Aldorfiam in Germania oritur.

- * 8. *Veronica Alpina Bellidis folio hirsuta* C. B. *minima Bellidis folio* Park.

C. B. prod.

Radix est per terram transversim repente, fibris oblongis nigricantibus donata: cauliculo semipalmari vel paulò altiore, tenui, hirsuto, duro, flexili, reclinato: cujus folia ad radicem plura, Bellidis cœruleæ foliis formâ respondent, parva, subrotunda, atrovirentia, hirsuta & crassa, in cauliculo pauca, binis ex opposito fitis: Cauliculorum summitatibus *foveolis* alioque cœrulei, quasi in umbella, ex parvis hirsutis calyculis prodeunt, quaternis quinifve foliis & staminulis binis cum stylo compositi insident: *Semen* vero in vasisculis brevibus, compressis, ex medio veluti umbone stylo prodeunt, continentur.

Hanc in Helvetiorum Alpibus reperimus.

Locus.

- § 2. *Veronica cum floribus foliis intermixtis, & singulis eorundem alis singulis.*

- * 1. *Veronica terrestris annua, folio Polygoni, flore albo* Morif.

Morif.

Plantula est palmari, cauliculis rectis: foliis ad singulos nodos oblongis, angustis, Polygoni æmulis: & quorum sinibus singulis singuli exeunt *foveolis*, albi, tetrapetali; quos sequuntur *capsulae* cordiformes, tumidae, septo medio distinguente duplicem feriem *seminum* compressorum, ruforum. *Radix* tenuis est, inutilis: post semina ad maturitatem perducta exsiccat tota planta.

Floret Maio, & semina perficit Junio; ubi sponte oriatur nescimus, sed semine deciduo singulis Tempus annis sese propagat in hortis nostris copiose.

- A. 2. *Alpine foliis Veronicae* Ger. *foliis subrotunda Veronicae* Park. *Veronica foliis, foveolis cauliculis adhaerentibus* C. B. *Serrato folio hirsutior, foveolis & loculis cauliculis adhaerentibus* J. B. *Speedwell-Clutchwood*.

Radix nititur tenui; simplici, fibrillis aliquot tenuibus oblongis capillata. *Caules* proferunt plures, [interdum unicum] palmarem aut dodrantalem, ima parte ramulum, rubentem, hirsutum, *foliis* velutium infra folios conjugatim binis, triangularibus, minimi digiti ungue minoribus, hirsutis, circa margines serratis, pediculis brevibus aut nullis donatis. Verum folia illa & quorum sinibus flores exeunt alternatim adnascuntur, sicutque longiusculis, non crenatis, thymi similia. Flores perexigui, monopetali, quadripartiti, cœrulei, intus strati calice quadrifolio continentur, pediculis brevissimis in foliorum alis sessiles singulis singuli; quos excipiunt *loculi* bipartiti *Veronicae* aut *Thalipaeos*, pluribus *seminibus* compressis, per maturitatem fulvis repleri.

Ad margines agrorum ficciores, non rarò & in muris antiquis, hortorum areis & locis ruderais. Locus.

Planta est annua; Maio plerumque mense floret.

- A. 3. *Alpine foliis Trifaginis* Ger. Park. *Chamædrys foliis, foveolis pediculis oblongis insidentibus* C. B. *Alpine serrato folio glabro* J. B. *Sermander-Clutchwood*.

f. B.

Pumila est planta & *radice* alba fibrosa *caules* aliquot surrigens rubentes, nonnihil hirsutos, articulatos, ad quorum singula genicula oriuntur *folia* parva, bina semper adversa, nervis rubentibus interfecta, longiora quam latiora, serrata ut *Chamædrys* vulgaris, brevissimis pediculis appenda. Ex alis singulis singuli pediculi semunciales foliolis quatuor glabris circumceptum sustinent *foveolam* ex quatuor foliolis cœruleis, rariùs albis, inferne continuis, *staminula* paucâ & stylo tenuem circumstantibus. Floribus decidentibus succedunt *loculi* bipartiti, turgiduli, in quibus *semen* rotundum.

In hortis & areis locisque cultis tota astare florere.

Locus.

A. 4.

- A. 4. *Alfine bederacea* Ger. *bederule folio* C. B. *bederule folio minor* Park. *Alfines genus* Fuch. *folio bederule hirsuto* J. B. *Thy-Thickweed or small Denbit.*

J. B.

Radices habet superius singularem & glabrum, rubentem, sine ullis adnatis, inferius verò quampluribus fibris tenuissimis, albicantibus capillatam, parve terrestris. *Ramulos* per terram spargit draconales & longiores, infirmos, angulosos, lanuginosos, nonnunquam in alios ramulos lubridos, nervulo medio separabili factos; in quibus folia alternatim sita, lemuncialibus pedicellis, hirsuta appensa, prima germinatione rotunda, mox in Hederacei folii modum angulata, sed crebrius incisa in tres, quinque, septemve portunculas, cernosa, superna parte atrovirentia, internè dilutiora, adnata interdum obscurè purpurà, utrinque hirsuta: Ad uniuersumque folii exortum pedicelli fulci aut purpurascetes, unciales ferè, in avertam partem intortì, sustinent quatuor foliola cordata, glabella, margine lanuginoso, quæ completuntur *foleolum* pallide cæruleum, quaternà divisurà inflectum, internè continuum, striatum, *staminulis* binis tantillum cœruleis donatum, qui facillimè excidit. Succedunt didymæ *capsellæ* per transversum futurà commixtæ, in quibus *semina* bina, terna, quaterna, aliquando unicum, oblonga, gibba foras, intus concava, naviculæ instar in cujus medullis tuberculum prominens, malum cymbulæ æmulans.

Locus.

In arvis inter fata primo vere floret.

- A. 5. *Alfine recta triphylla* sive *laciniata* Park. *triphyllus cœrulea* C. B. *folio profunde fessis, flore purpureo seu violaceo* J. B. *Alfine recta* Ger.

J. B.

Aliquando duarum aut trium unciarum est plantula, non rarè etiam palmaris, aut dodrantalis, *coliculis* non, ut vult J. Bauhinus, lupinis sed rectis ferè & pilosis; in quibus folia opposita, in aliquot profunda laciniata cæsa, alia integra, potissimum inferiora, pinguiscula; ex quorum sinu orti petioli *foliosus* gestant purpureos, qui bifidas post se relinquunt *capsellas*: alias inter folia sedent flores. *Radix* parva, fibrosa.

Locus.

In transmarinis inter fegetes sæpius observavi: in Anglia rariùs invenitur; loca vide in Catal. Angl.

Hæc plantam bis ponit Parkinsonus, primò sub titulo allato *Trib. 6. cap. 17. n. 5. p. 760.* secundò sub titulo *Alfine recta flore cœrulea* *Trib. 14. cap. 32. n. 6. p. 1260.*

- A. 6. *Veronica pratensis minor* Park. *minor* Ger. *pratensis serpyllifolia* C. B. *femina quibuldam, alia Betonica Pauli, serpyllifolia* J. B.

J. B.

Plurimas fibras longas, tenues albas in terram demittit. Cauliculi quoque & ramuli in terram reclinati è geniculis radices agunt. *Coliculi* attolluntur aliquot semipalmares aut palmares, tenues, geniculati: ad singulos articulos folia bina opposita Serpylli, oblonga, subrotunda, nonnulli interdum crenata. *Flores* ex foliorum supremorum alis tenui & brevi pediculo singulatim exeunt, hoc est, ex singulis alis singuli, pulchelli, inodori, quatuor foliolis ad ungues junctis constantes, quorum tria cœrulea aut albicantia, striata, quartum reliquis minus albidum, nullis fittis pictum: *stamina* in medio alba, apicibus cœruleis. Succedunt *Utriculi* Veronicae fimiles.

Locus & Tempus.

In pratis ac humentibus exit, inque sylvis, locis arenosis, & agrorum limitibus: Maio & Junio mensibus viget ac floret, sed per totum annum durat.

- * 7. *Veronica maxima* Lugd. *Chamadrys spuria major latifolia* C. B.

Lugd.

Radice est nigra, pluribus fibris capillata: *caulibus* multis, fruticoso, cubitalibus: *foliis* Quercis, multum crenatis, semper geminis caulem quadratum Chamadryos instar amplexantibus, furculis multis ex alarum sinubus provenientibus, minime foliosis. *Floribus* constat minoribus, Veronicae more tetrapetalis, puniceis, densè & quasi spicatis in summis caulium digestis: quibus succedunt *capsellæ* cordiformes, bivalentes, rotundiores, septo medio junctæ, *semina* hinc inde à latere ejusdem septi continentes. Floret incunte æstate & paulo post semina perficit.

Locus.

In Sequanis gignitur ad montium confragolâ præcipitia inter saxa.

8. *Veronica saxatilis* J. B. *minor Alpina* Park. *serpyllifolia omnium minima* Ponz. *Alpina frutescens* C. B. *frutescens Serpyllifolia* Ger. emac.

J. B.

Multis *ramisculis* furculosis, rotundis & levibus exoritur, altitudinis ad summum unius palmi cum dimidio. Fert *folia* Serpylli modo, sed aliquanto longiora, in nigro colore virentia, obiter subinde crenata, sed rariùs glabra, per extremum rotunda, bina opposita. Summos caules ornant *flores* mascululi, tetrapetali, colore cœruleo dilutior, Chamadryos spurie vulgaris floribus fimiles. Succedunt *capsellæ* compressæ, cordatæ, Veronicae vulgaris repentis fimiles.

Locus.

In summis jugis montis Juræ propè *Thuri* invenimus: Pona in altioribus summitatibus Baldi Orientem versus.

Uterque Bauhinus huic synonymam faciunt Veronicam serotiam fruticantem Clus. quam sic describit.

Pedibus est *furculus*, duris, lignosis, lentis & flexibilibus, humi sparsis & diffusis, ac veluti cinctis frequentibus nodis, unde ex adverso semper utrinque *ramuli* enascuntur virentes, in quibus bina inter se opposita *folia*, viridia, crassiuscula, splendida, longiuscula & minutulis crenis serrata, amari saporis. Extremis ramulis sèni aut octoni insident *folesculi*, ex alarum sinu prodeuntes, tetrapetali, cœrulei coloris elegantissimi, pallente umbilico & rubro circulo eum ambiente, unde duo *stamina* prominent, & ex medio velut umbone *stylus* mûlcæ proboscidi ferè similis. *Semen* in latoribus majoribusque vulgari Veronica vâculis & compressis, exiguum, planum, fulvescens. *Radix* lignosa & multas fibras spargens: quin & ipsi furculi proximè radicem, atque etiam longius à radice (si paulum terrâ oporiantur) ad singulos nodos fibras & radices agunt.

Provenit in Sneberg & Alpestribus Stirie jugis, ubi Junio floret.

Locus.

Parkinsonus, & rectè quidem meâ sententiâ, separat Veronicam fruticantem Clusii ab Alpina minima serpyllifolia Ponzæ: Hæc enim non fruticat, neque pedalem longitudinem assequitur, sed palmaris est & herbacea semper: quin & florum colore differt. Veruntamen si non conveniant specie, admodum affines sunt, & vix ulla alia in re quam magnitudine differunt hæc duæ.

- * 9. *Chamadrys spuria tenuissimè laciniata* J. B. *Cham. Austriaca foliis tenuissimè laciniatis* C. B. *Austr. laciniata* Park.

J. B.

Sanè quàm elegans hæc est Chamadryos species. *Caulis* erigit pedales & altiores, teretes (præterquam crassiores qui ab ima parte quadrati videntur) firmos, ramulos, lanugine quâdam modicâ obritos. *Folia* secundum genicula singula plerumque hærent utrinque plura tenuissimè ac profundis segmentis laciniata. *Ramulorum* extrema *vâculæ* ex longiusculis pediculis gerunt singularia, cordata, Chamadryos vulgaris spurie, foliaceo caliculo comprehensa, in quibus *semen* exiguum coloris spadiceo, compressum. *Radix* crassiuscula, multis nigris fibris donata.

In Gortienfi agro ab Agerio lecta ad J. Bauhinum transmissa est.

C. Bauhinus Hirculos subcœruleos in spicam oblongam dispositos huic ascribit.

Locus.

- * 10. *Chamadrys Hispanica foliis tenuissimè divisis* C. B. Park.

C. B. prod.

Hæc caule est priore multò teneriore, rotundo, leviter piloso, geniculis pluribus distincto; *foliis* brevioribus angustiusque divisis, & ad singula cauli genicula junctis: ac cauliculis in tenuissimum & parvorum foliorum quasi cespitem absistunt; & ad summum geniculum in duos pedicellos, triunciales, foliis nudos dividitur, quibus *folesculi* parvi, stylo oblongo donati insident. Plura non licet.

- §. 3. *Veronica spicata, spicis è foliorum alis egressis*, Chamadryos spuria dista.

1. *Chamadrys spuria angustifolia* J. B. *spuria major angustifolia* C. B. *Veronica supina* Ger. emac. *Ver. Teucris facia* Park. *Teucris tertis quarta species* Clus.

Multas ab una radice, tenui sed longâ, repente, lignosa, fibrosa *virgulas*, per terram diffusas, interdum nonnulli humo elatas profert, teretes & hirsutas, itidèque lignosas, tenues, longitudine palmari & dodrantali: in quibus bina per intervalla folia opponuntur, oblonga, in ambitu serrata. *Virgulæ* in ramulis aliquot circa extremum divixæ *flores* sustinent in spicam digestos, non simul tæ expandentes, sed inferiores primùm, cœruleos, *staminibus* concoloribus & *stylo* tenuissimo, quorum pedicellis brevibus & tenuibus appositum est foliolum tenuissimum, oblongum, viride.

Nascitur pluribus locis in pratis, juxta flumina, rivulos, fiores ac fontes, subinde & in nemoribus spontanea. In Anglia non invenitur.

Locus.

2. *Chamadrys falsa maxima, an Teucrium 1. sive majus Pannonicum* Clusio J. B. *Chamadrys spuria major altera sive frutescens* C. B. *Cb. m. p. frutescens* Park. *Teucrium majus Pannonicum* Ger. emac.

J. B.

Congener vulgari Chamadryi spurie, verùm multis numeris ei major est. *Folia* longa acuminata serrata per hirsutos *caules* bina: *Rami* itidè ex adverso positi longam sustinent florum spicam, Chamadryos vulgate similem, majorem, succedentibus compressis, bifidis capsulis.

In sylvis Germaniæ atque etiam circa Genevæ plurimis in locis oritur.

Locus.

Clusius *caules* cubitales, quadrangulos, subhirsutos Teucris suo quarto attribuit: *folia* Chamadryos spurie vulg. bina semper inter se opposita, per ambitum serrata, amari saporis. *Flores* in spicis longos è foliorum superiorum sinubus egressis cœruleos, quatuor foliis constantes, quorum quod superiorum partem obtinet latiusculum semper est venisque distinctum: *Radice* fibrolam admodum & vivacem, quotannis novos caules producentem, qui infima parte secundum matrem radices agunt & se propagant.

Hujus

Uterque

Hujus genus invenitur inter vepres, non minoris longitudinis virgas ferens, tenuiores tamen humique diffusas, adeo frequentes ut magnos caespites interdum late tegant, minoribus foliis & diluore flore.

- A. 3. *Chamedrys sylvestris* Ger. *spuria* Sylv. Park. *spuria latifolia sive femina* J. B. *spuria minor rotundifolia* C. B. *Wild Germander*.

Numerosis fibris *radicator*, & reclatis in terram ramulis subinde radices agit, lécque réptando propagat. *Caules* furrigit spithamam & interdum cubitum altos, lanuginosos, teretes, tenues & infirmos; quibus adversa inter se per intervalla adnascuntur *folia* sine pediculis, serrata, hirsuta, satirè viridia, rugosa, è lata basi in mucronem non admodum acutum sensim desinentia, Chamædryos legitima familia, unde plantæ nomen. Ex alis foliorum exeunt *flores* in thyrsium digesti, qui quadrisoli videntur cum sint revera monophylli, peralis ad ungues junctis, hilaræ cereuleo colore nitentes, saturatioribus lincis striati, umbilicis albis: in medio stylus prætenus, violaceus cum duobus *faminula* apices albos sustententibus. *Calix* floris quadrisolius. Flores autem pediculis brevibus insident è sinu folioli exigui seu ligulæ exeuntes. *Vascula* seminalia compressa didyma, Veronicæ familia.

Locus. Maio mense floret, in pascuis frequens. Sapor huic plantæ amariulculus; odor ferè nullus. Folia quæ in summis caulibus sunt, contra aliorum plantarum normam, pediculos habent longiores quàm quæ in imis.

- A. 4. *Chamedrys spuria foliis pediculis oblongis insidentibus*. *Alysson Discoloris montanum* Col. *Chamedrys spuria affinis rotundifolia* [scutellata C. B. *Wild Germander with leaves standing on long foot* Italica.

Plurimis exiguis prælongis fibris in terram demissis *radicator*. *Caules* teretes, hirsuti, tenues, in terram resupini, & subinde radices agentes, *foliis* vestiti per intervalla binis oppositis, pediculis femuncialibus insidentibus, hirsute longa candicante subulperis, circum oras serratis magnis dentibus, brevioribus & pallidioribus quàm Chamædryos spuria vulgaris. *Flores* in thyrsos digesti ex alis foliorum similiter exeunt, rarius dispositi [tres aut quatuor ex tenui admodum petiolo ac hirsuto] semuncialibus pediculis insidentes, monopetali sed in quatuor segmenta ad ungues ferè fissi, pallide purpurei aut cereuli, saturatioribus lincis striati: [quibus succedunt fructus depressi, ex duobus ovalibus folliculis scutulorum formâ constructi, latere inter se conjuncti, ipsique per oras hirsuti, foliola bina utrinque basii habentes, atque intus depressa femina fulva quina aut sena singulis lateribus continentes.]

Locus. In sylvis humidis ad aquarum præcipuè rivulos nascitur. *Vires.* Chamædryos spuria [de præcedenti specie intellige] optimum est remedium in Rachitide, si ex ea fiat decoctio. D. Palmer.

- * 5. *Chamedrys falsa species Teucrium quintum* Clusii J. B. *Cham. spuria minor latifolia* C. B. Park. *Teucrium Pannonicum* Ger.

Claf.

Multas statim à radice fundit *virgulas* dodrantes, purpurascens, humi procumbentes, quas alternatim bina semper ex adverso sita amplectuntur *folia*, Chamædryos foliis formâ & colore similia, & eodem modo per oras serrata, minora tamen, gustu linguam exsiccat, deinde amariulculio: summæ virgulæ in ramulos divise numerosos *flosculos* in spicæ formam nascentes gestant, quatuor foliolis constantes, eo quod superiorem floris partem occupat reliquis majore & latiore, cui circa umbilicum duo *faminula* inherentes, *stylisque* è medio umbilico protuberat: integri deinde *flosculi*, qui sunt aut cereuli coloris elegantissimi, aut dilutioris & quasi cineracci, sponte decedentes *siliquulas* relinquant planas, exili subrotundo *femine* pennis. *Radix* valde fibrosa est & vivax, singulis annis novas virgulas producens: quin & ipsæ virgulæ nonnunquam secundum radicem fibras agunt.

Locus. Nascitur omnibus ferè siccioribus agris incultis, herbosisque aggeribus & colliculis secundum vias publicas inferioris Austriæ.

- * 6. *Veronica tetragona montana recta minima* Col. *Chamedrys spuria latifolia minima* C. B. *Cham. spuria minima* Park. g.

Col.

Pratenfi Teucrio Veronicæ facie dicto admodum similis est, at minor omnibus sui partibus præter *flores* qui in hac plantula majores omnibus congeneribus sunt, colore cereuleo saturatior, brevibus insidentibus petiolis, circa summam duas alas, quibus dividitur *caulis* palmaris, quadratus, rubescens, hirsutus, geniculis senis divisis, quibus *folia*herent bina alternatim [caulis laterum respectu] disposita, in imo tritici grano magnitudine paria, atque in singulis geniculis [paullatim] majora, donec indicis unguis magnitudinem assequantur, hirsuta, oblonga, circumferrata obtusis dentibus multis, Chamædryos ferè modo, sed abque petiolis & circa caulis genicula latiora: in summo duas alas emittentia, caulisque foliolis intermediis parvis admodum veluti detruncatum terminantia. Jus proficitur, atque *rhecas* apice longo Chamædryi spuria vulg. similes promit duplices per alas dispositas, tenuibus ramulis etiam divisis. *Radix* reptet ex geniculis composita ex quibus dependet. Sapor foliorum exicans.

Locus. In fumis frigidisque montium Æquicolorum pascuis oritur, loco dicto S. Angelo.

- A. 7. *Veronica*

- A. 7. *Veronica mas supina & vulgarissima* C. B. *mas vulgaris supina* Park. *vulgarior folio rotundiore* J. B. *vera & major* Ger. *Male Spectuelli* o: *fluellin*.

7. B.

Vitucula supinis, è geniculis radices agentibus in terra superficie reptat. Sunt autem *cauliculi* seu viticulae hætenus, teretes, longe, hirsute, geniculatæ, *foliis* binis adversis, ad singulos articulos enatis, hirsutis, in ambitu serratis, Pruni foliis similibus, sapore amaro & acri, donatæ. *Flores* ex alis foliorum spicatum oriuntur Chamædryos adulterinæ more, è quatuor foliolis ex dilutâ purpurâ cœrules, striatis compositi, staminibus concoloribus mediis occupantibus: quibus decessis semen relinquunt Chamædryos adulterinæ localmentis parvis Burse pastoris amulis includunt.

Flosculi revera monopetali sunt, nam quæ foliola distincta videntur ad ungues coalescunt, unde & flos integer decedit. Ad singulos autem flosculos apponitur ligula.

In pascuis licioribus & ericetis copiosè provenit. Locis apicis, arenosis, & sabulosis delectatur. *Locus.* Ætate floret.

Est & alia (inquit J. Bauhinus) mihi hujus generis, foliis duabus uncis longioribus, & uncia latioribus; caulibus cubitalibus, & alia multò minor foliis ad Veronicam foeminam serpyllifoliam accedentibus.

8. *Veronica mas erecta* C. B. Park. *recta mas* Ger.

J. Bauhino eadem est præcedenti, & revera si vel figuram ejus, vel descriptiones quæ extant attendas, parum variare animadvertas. *Caulibus* dicitur esse erectioribus & aspergentibus, Gerardo tamen repentibus; *foliis* magis dentatis; (icon tamen pauciores dentes ostendit) in summis caulibus longis & angustis: *floribus* & capsulis minoribus.

Vulneraria insignis ac sudorifica est. Usus præcip. in erosione ac obstructione pulmonum ac lie. *Vires.* hinc & imprints in colica, phthisi, scabie, pruritu, peste, vulneribus. Extrinsecus famossissima est in vulneribus asstergendis, in duritie lienis, & in colica. *Sched.*

Summatim intus sumpta valet 1. Adversus tussim & vitia pulmonum. 2. Adversus pestem & morbos contagiosos. Extrinsecus ad vulnera, ulcera, scabiem, cutis vitia commendatur.

Decoctum Veronicæ satis magnâ dosi aliquando assumpsum curesim quandam calculi, quem per sedecim annos in rene sinistro aluerat liberavit. Calculus nempe primo ad ureteres protrusus est, deinde in vesicam delatus, tandemque continuo ejusdem decocti ulu foras ejectus. *Ephemer. Germ. An. 1. Observ. 107.*

Insigniter Veronica sterilibus prodest. Nobilissima quadam femina post septennium sterilitatis meo consilio pulverem Veronicæ in aqua ejusdem per multos dies sibi propinabat, & statim concepit. Postea illa hoc consilium aliquot alius dedit, & X. vel XII. ex illis ex sententia profecit. Syrupus Veronicæ ulceribus pulmonis est admirabilis. *Hofman.*

Cum immedicabili tibiurum ulcere illustrissimus Juniperus per aliquot annos laborasset, ac serpentis ulceris tamen propemodum tibiis obfidentis cacoethis dolores per intervalla septimanarum aut mensium recrudescens mitigari deberent, nullum præsentius percepit levamen quàm si maledacore lineæ aqua Veronicæ, eaque tibiis applicaret. Collabat enim inflammatio, & alia quæ eam comitari solebant symptoma.

Veronica vim insignem traumaticam obtinet: Fistula thoracis quæ balnearum industriad, omnimodique medicamentorum vires elusit, tandem sanata est solus aquæ hujus plantæ usu interno. *Ephemer. Germ. An. 13. Observ. 166.*

Extractum Veronicæ mixtum cum extracto baccarum Juniperi in obstructionibus viscerum & petoralibus morbis est præstantissimum remedium; maximo cum fructu non raro eo usus sum: materiam morbosam per urinam expellit, sed præmittenda sunt laxativa & aperitiva. *D. Tinner. Robinson, & G. Fabric. Hildani Epist. 75.*

Ingenue fateor cum aliquando variis medicamentis adversus crustosam scabiem puerorum usus essem incallum, me ad recentis exempli imitationem iussisse parentibus dicto modo aqua Veronicæ intincta lineamina applicare compressa nè stillarent suis brachiisque pueruli ejusdem, meque sic cum ex voto restituit pristinae valetudini; iussi tamen ut nutrix decoctum Fumarie ex sero lactis quotidie hauriret. *Sim. Paulus.*

In colica, calculo, ipsa peste Crato plurimi fecit hanc herbam: imò vel simplex decoctum Veronicæ longè præfert omnibus aliis generosioribus intermixtis medicamentis contra calculum, cujus hæc sunt verba. *Idem.*

Ulus clysteris ex solo decocto Veronicæ cum Saccharo magis quam ulla medicamenta per os sumpta proderit. In decoctum vel adeps vervecinus ad renes, vel cuniculi, vel capri adiacitur, ut ita lubricitatem faciat. Si ista non sunt ad manum parum vitæ perit recentis addatur. *Idem.*

Ipsæ sanctæ testare possum faculè per commodi & levaminis percipere multos aegros, five colicis passionibus, five nephriticis doloribus tortos, ad usum simplicis clysteris, ex lacte vaccino & saccharo parati, in quo ad exemplum Cratonis, vel Veronicæ, vel florum Chamæm. non Romanæ sed vulgaris temperatioris decoxi, quàm ex aliis majoris apparatus, v. g. ex pulegio, origano, ruta, calamintha, &c. confectis: Cum hi sepe exagitant humores. *Idem.* Ex collectaneis D. Edv. Hulsii cui ob plurimas Observaciones communicatas ego & Lectores mei, si qui futuri sunt, multum debemus.

4. *Veronica*

§. 4. *Veronica aquatica Anagallis aquatica dista.*

- A. 1. *Anagallis rectius Veronica aquatica minor folio subrotundo C. B. aq. flore caruleo, folio rotundiore minor J. B. aq. vulgaris sive Becabunga Park. aq. sive Becabunga Ger. Common Brooklime.*

f. B.

Radix nititur albis, fibrosis, quas ex geniculis subinde demittit. *Caules* rubentes, rotundi, fungosi, in terram reclinati, quam ubi attingerit, fibris enatis radicantur denique. *Folia* ex adverso bina singulis geniculis, longiusculis pediculis herentia, adnascuntur, pinguicula, atroviolenta, ad uncias duas longa, subrotunda, crenata: e quorum sinu ramulus prodiens flores sustinet spicatos, coerulescos, ex quatuorfoliis compositos. [verius unifolios in quatuor lacinias totidem folia nementes divisos] ltriatio umbilico albo, apicibus dilutissime coerules, ternis; ex *calicibus* quos quaterna folia viridia component. *Semen* capsulis supervenientibus didymis clauditur copiosum. Sapor plin-
tae nullus manifestus.

In rivulis & ad fluviorum margines exit.

2. *Anagallis rectius Veronica aquatica folio rotundiore major J. B. aq. major folio subrotundo C. B. aq. sive Becabunga major Park. Anagallidis sive Becabunge varietas major Ger. The greater round-leaved Brooklime.*

Anagallis hæc aquatica est jam dictæ omnino similis, nisi quod *caulibus, foliis* (quæ ubi maxima trientem longa sunt & sextantem lata) & *floribus* major est ac latius diffusa.

3. *Anagallis, rectius Veronica, aquatica major folio oblongo C. B. aq. flore caruleo, folio oblongo major J. B. aq. major Ger. aq. folio oblongo crenato Park.*

f. B.

Folia similis & hæc *radicibus* fibrosis ex articulis caulium hærens. Verum *caules* recti, angulosi, crassi, cavi, cubitales & majores, inferne rubentes: *folia* bina opposita, sine pediculis caulem amplexa, longiora quam jam dictæ Anagallidi, palmi longitudine, latitudine unciali & scissurali circiter, crenata, sapore nullo insigni: *Caulis* in ramulos finitur e foliorum alis ortos. *Flores* spicati, crescenti modo figuræ prædictæ Anagallidis similes, calyculis & capsulis didymis itidem respondentibus.

- A. 4. *Anagallis, rectius Veronica aquatica minor Ger. aq. min. folio oblongo C. B. aq. flore purpureo, folio oblongo minor J. B. aq. folio oblongo crenato Park. The lesser long-leaved Brooklime, or Water-Pimpernel.*

Radices fibrosæ, ex articulis caulium demissæ hæret. *Caulem* erigit crassum, teretem, concavum. *Folia* bina opposita, sine pediculis caulem amplexa ad singulos geniculos; [vidimus & terna ad geniculum naturæ lusu] longa, angusta, in acutum desinentia, circa margines crenata. *Flores* in furculis ex alis foliorum exeuntibus spicati, spicis laxis, dilute purpurascens, parvi, monopetali, in quatuor tamen segmenta totidem folia imitantia ad unguem ferè divisi, minores quam in Becabunga, brevibus infidentibus pediculis, quorum singulis ad exortum ligula apposita est. *Calix* floris quadrisolus. Succedunt *capsule* didymæ quales in Becabunga, *feminibus* exiguis turgidæ. Planta hæc pedalem altitudinem vix superat.

Loc.
Vires.

In rivulis & aquis vadosis non infrequens est. Viribus [Becabunga] cum Nalturico aquatico convenit, nisi quod imbecillior sit. Calfaci & humedat moderate. Ulius præcip. in Scorbutico. Calculum renum & vesicæ insigniter expellit: menses ciet; fetum mortuum præcip. Exirsecus opitulatur phlegmonis & erysipelati. *Schrod.*

Rufici certo experimento vulnera recentia consolidare norunt Becabunga recenti, si ei modicum salis & relæ aranearum miscant, atque ita duplicato linteo instar cataplasmatibus obducant ac vulnera applicant. *Sim. Pauli.*

Muliebris experientia doctus sum foris formâ miracula edere in condylomatibus & hæmorrhoidum cæcærum doloribus. Resulti mihi honestissima matrona, cum nullis anodynis sibi mitigari hæmorrhoidum cæcærum dolores potuissent, cessasse eos illico dummodo per horæ quadrantem Becabungam in aqua coctam cataplasmatibus formâ hæmorrhoidibus applicuisset. Et testatur Fabricius in notis Crollianis fere tibiæ occupans, & ad os ferè profundum feliciter in scorbutico quodam sublatum fuisse. *Idem.*

- A. 5. *Anagallis rectius Veronica, aquatica angustifolia J. B. angustifolia scutellata C. B. aquatica 4. Lobelii Ger. emac. aq. angustifolia sive 4. Lobelii Park.*

Radices pluribus fibrosis terram apprehendit. *Caules* palmares & longiores [J. Bauhino cubitales] teretes, infirmi & humi procumbentes, crebris geniculis intercepti, e geniculis subinde radicantes agentes quibus fere præparat. *Folia* ad singula genicula ex adverso bina, oblonga, angusta, acuminiata Graminis leucanchemi minoris figurâ & magnitudine, & interdum majora, [J. Bauhino trium quatuorve unciarum longitudine, latitudine culmi, nervo unico per longum donata] ad margines interdum denticulis quibusdam vix conspicuis incili, aliis omnino æqualia, in aquis glabra, in ficcio-

ficcionibus & extra aquas hirsuta, uti sunt & caules, & subinde rubentia. *Flores* in pedicellis tenuibus ex alis foliorum exeuntibus, ramosis, singuli privati pedicellis præteritis infident semuncia brevioribus, parvi, tetrapetali petalis tamen ad ungues junctis, plerumque lactei, interdum dilute purpurascens, e calice quadrisolio. *Flores* succedunt *capsula* compressa, didyma Veronicæ aut Thlaspeos, *feminibus* intus parvis. *Sarculi* flores sustinent singulatum plerumque ex alis foliorum exeunt, non bini ex adverso, & paucos omnino flores sustinent, ad singulorum autem pediculos apponitur ligula. Sapor plantæ herbaceus.

In aquis & ad rivulos, inque palustribus & fossilibus per æstatem exiccatis sæpius observavi.

Locu.

- * 6. *Anagallis aquatica, Pulegio similis, caulibus quadratis Trag. Anag. aq. foliis Pulegii Park. foliis Pulegii, Seryphice C. B.*

Flores coerules esse dicitur Anagallidis terrestris similibus; *radicibus* albis reptatricibus, reliquarum in modum.

Si à præcedentibus distincta sit, nobis certè incognita est.

CAP. II.

De Papavere.

Papaver dictum censet Vossius à *Papo*, quomodo *cadaver* à *cado*. Nomen ex eo fuisse, quod inderetur *Papæ* ad conciliandum sonum. *Papa* (pro quo vulgò minus rectè *pappa* scribunt gemino pp) puerorum est cibus, quem & nos hodie *Pap* appellamus; unde verbum *pap* apud Persum, — *pappare minutum* *Poisic*, &c.

Græcis *Μακρον* & *Μικρον* dicitur, (utroque enim modo scribitur) *Μακρον* à non miniftrando dicitur, quod velentes eo suis muneribus fungi non possint.

Ex his aliud *Rhoea* dicitur à *ρῆο* fluo, quod ab eo liquor emanat, ut aliqui volunt. *Gaza* *flu*idum verit, quia hos statim defluit postquam semel explicatus fuerit.

Papaveris characteristicæ sunt florum petala ampla, tenuia, fugacia; succos lacteus aut flavus, acer; vis narcotica; & in plerisque speciebus calyx bifidus seu bivalvis, caducus.

Papaver duo sunt genera, Alterum conceptaculo seminis brevioris & crassioris in plurimas cellulas diviso, operculo stellato tecto; idque vel foliis integris majore; *Papaver sativum*: vel foliis dissectis minus, seu flore minore, & in nonnullis speciebus capitulis hispids, in Argemonis dictis, seu flore majore, in Papavere rheade.

Alterum *Silicquolum*, Papaver corniculatum: cujus revera species est Chelidonium majus dictum, squidem succo flavo acri turgit, calycem habet bivalvem caducum & florum petala tenuia fugacia.

Papaver sativum J. B. Poppy.

f. B.

Digitali crassitudine circiter *radicem* habet, amaro lacte, sicuti & tota planta, turgentem. *Caulis* surgit bicubitalis, in alas divisus, lavis plurimum, nonnunquam modicè hirsutus: cui *folia* adnascuntur *Lactuca*, oblonga, lacinata, crispâ, colore glauco. *Flores* alias simplices, alias multiplices, fimbriati & non fimbriati; colore albo, rubro, carneo, variegato: quibus *codia* succedunt globosis, ventriola magis, magisve oblonga, alias pugno parâ, alias juglandi, stellato operculo tecto, septis membraneis *femen* nunc atrum, nunc fuscum, nunc album disciformi continentia: ac odorem spirat virens planta viridum & *resinaceum*. Hæc est Descriptio Papaveris sativi in genere, cujus aliquamultæ sunt seu species seu varietates, quæ ad duo genera, (quantum mihi videtur) reduci possunt; Alterum

1. *Papaver sativum petalis circa margines æqualibus, unguibus coloratis capitulis clausis.*

Hoc genus vel est femine albo, vel femine nigro; quorum utrumque tum floris colore, tum petalorum multipliciter variat.

Alterum

2. *Papaver sativum, petalis lacinatis, unguibus albis, capitibus ad opercula per maturitatem foraminulis hiantibus.*

Hoc etiam genus femine albo, vel nigro: floribus simplicibus vel plenis: utrisque vel albis, vel purpureis, vel pulchrè rubentibus & penè coccineis, vel ex diversis coloribus mixtis variat.

In C. Bauhini pinace hæc species invenio.

1. Papaver hortense femine albo: sativum Dioscoridi, album Plinio.
2. Papaver hort. femine nigro: sylv. Dioscoridi, nigrum Plinio.
3. Papaver flore rubro, femine fusco.
4. Papaver cristatum floribus & femine albis.

D d d d

§. Papaver

5. Papaver cristatum floribus rubris, semine nigro.
 6. Papaver pleno flore album.
 7. Papaver pleno flore nigrum.
 8. Papaver laciniatis floribus.
- Quæ omnes ad genera superius posita facile reduci possunt.

3. Papaver spontaneum sylvestre Ger. emac. vulgare, cujus capitula foraminibus hiant, semine incano dyedymæ, Dioscoridi C. B. Wild Pöpp.

Radix ci. alba, simplex [interdum furculosa] crassifuscula. Folia sinuata, glabra, glauca, per margines dentata, absque pediculis caulibus adnata, singulatim posita. Caulis cubitalis aut altior, digitum interdum crassitie, teres, glaber, solidus, ramosus. Flores in summis caulibus & ramulis nascuntur singulares, pediculis longis, amplissimis, quadrifolii, ex albo purpureascentes, petalis prope ungues maculis amplis saturæ purpureis notatis. In medio flore capitulum styli loco circumfatis numerosissima stamina alba, apices nigricantes sustentia. Calix floris bivalvis, qui quamprimum flos aperitur quot sunt in umbilico radii, innumeris (fimbriis) repleta.

Tota planta succo lacteo amaro turget; qui incisione facta emanat.

Tempus.
Vires.

Junio mense apud nos floret.

Succus papaveris inspissatus Opium dicitur: est autem succus ille qui sponte emanat vulnere in capite facto, nam qui est tulo Papavere exprimitur Meconium appellatur [Cum capita ipsa & folia de-coquantur succus Meconium vocatur, multum Opio ignavior. Plin.]

Est autem cum aqua Papaveris destillata, tum oleum, tum maxime Opium narcoticum & anodynum, soporem utique conciliat, & sensum doloris aufert. Hoc efficit, non frigidiæ suæ, ut nonnulli volunt, (siquidem sapor amarus, virosus odor, inflammabilis, & vis exulcerandi plane contrarium arguit) sed qualitate hætenus incomperata. Usus est eximii in diarrhæa, dysenteria, catarrhis, tussi, &c. Verum in eo sumendo summa cautio adhibenda est.

* Quæ Bellonius de Opio habet meretur legi, idcirco huc transferemus: Opium nunc fit in Turcia, maxime in Achæa, Carachæa, Spartada, Emetelinda, & aliis urbibus vicinis Paphlagoniæ, Cappadociæ & Ciliciæ. Conserunt agros Papavere albo ut nos Tricis. Serendo observant, ut uniuersique rusticus tantum ferat, quantum purat se habiturum homines qui colligant. Ubi papaver capita produxit leniter dissecant, unde effluunt aliquæ lactis guttæ, quas concretescunt: nullus autem ferit Turca qui non comeat, etiam pauper, & secum circumferat, tum tempore Pacis, tum Belli. Mercator quidam Judæus ex Natolia certò nobis affirmavit nullum elabi annum qui effluerent ex Paphlagonia, Cappadocia, Galatia & Cilicia omnes quinquaginta Camelorum, ut transferrentur in Persiam, Indiam & Europam, & alias regiones longinquas, atque in uniuersum Dominium Magni Turcæ. Dicebat præterea in majori aduque usu esse apud Persas quam Turcas. Semel experiri volumus qui dosi exhiberi posset una vice sine nocimento. Iuvenimus quandam consuetum quotidie comedere, qui nobis presentibus comedit pondus 3½: sequenti die dedimus ei una vice drachmam unam, nec illum ei detrimentum evenit, nisi quod quædam ebrius videretur. Turcæ commendant, qui sibi persuadent se magis strenuos & minus timidos periculorum belli reddi, id ut Turcæ exercitum colligente ita consumatur, ut regio vacua eo remaneat.

Nos Opium experti sumus, verum nullum symptoma animadvertimus, nisi quod excalesceret pectus, & nonnulli caput turbaret, & insomnia pareret. Credimus quod hi in Europa, ut Gallia, Germania & Italia ea diligentia adhibebat quam adhibent, posset etiam fieri sicut in Asia. Natolæ dicti æquæ frigidum atque Galliarum.

Optimum Opium valde amarum est, gustu calidum, ita ut os inflamment. Coloris est lutei, inclinantis in colorem pilorum Leonis, simul coacturatum massâ velut ex multis parvis granis diviti coloris. Odor gravis est & vehemens.

Quamvis autem verum fit Turcæ, Persiæ aliisque nationes Orientales Opio, ut ad spiritus recreandos, addendos animos, audaciamque in bellicis conflictibus augendam (inherbat enim non fecit ac vinum aliquæ generosi liquores) potissima tamen causa cur illud assidue ingerunt, est ad appetitus veneros excitandos; ut in lecretis colloquiis is fatetur quibus familiaris utuntur. Et ad Sachinus in Ephemer. German. Ann. Observ. 69. plurimorum testimonio sibi relatum narrat, quod post pugnam in Hungaria ad Levenæ oppidum commissam, Christiani milites Turcas occisos spolantes plerique erecta hæstâ & Priapismo fœdatis inveniunt, quod ex sumptione Opii ante prælium proculdubio contigit. Quod verò Sachinus Opium in quibuldam, puta Orientalibus, Venereum stimulare, in aliis vero, ut Occidentibus aut Septentrionalibus, eandem frenare existimet, nulli non probatur: in utroque enim stimulare minime dubio.

* Ex Opio (inquit * Job. Jacob. Saar novennali Indiz peregrinatione celebris) parant Indi Ele-
ctuarium, quo Chineses utuntur ad excitandum Venereum, cujus usu adeo Veneris cæstro irritantur, ut per totam noctem ei litent, sæpe assupientes, nec ulteriores vim sustentibus sortis. Apud Persas & Indos ad eodem usum crebrò adhiberi Opium testis est Olearius in Itinerar. Persic. l. v. cap. 15. & 18. Et cum Mandestlo apud Cham in urbe Amadabat convivio interesset, variæ oblate fuerunt præparaciones Opii in cistâ aureâ; de qua convivæ ad Venerem irritandam sumplerunt. Papaveris semen olim, ut ex Dioscoride, Plinio, & Apuleio liquet, in sanitatis tulum complacitarius panibus, quod & nos etiam novimus ab aliquibus factitatum (inquit P. Gassendus.) Scribit Matthiolus gentes Alpinas quæ Tridentinis valles, Siciam, superioremque Austriam incolunt, semine Papaveris placentalis misto velci, oleoque expresso in cibis continuè uti, nec tamen ob id veteranos fieri, aut diuturniore somno capi. Et Wagnerus Hist. Natural. Helvetiæ p. 262. In Argovia, inquit, Papaver uberrime satum provenit, ac oleum & semine ejus exprimitur, cujus usus in lampadibus præcipuè loco olei Olivarum: nonnulli etiam id butyri loco in cibis adhibent, cum summa
etiam

etiam subigunt, laganaque conficiunt, quæ sine noxa comedunt [D. Tamer. Robinus historiolam misit.] utcumque ulum ejus sine necessitate nomini inasulto confulerent. Silit enim spiritum motum & in morbis acutis concoctionem impedit, adeoque materiam peccantis separationem & sanguinis depurationem.

Ad dolorem acerbissimum ophthalmis, & emulsionem factam ex sem. Papaveris cum lacte, aqua lactuce & decocto Foenugreci: est efficax remedium. Sæpius.

Laudam opiatum eximii usus est in medicina ad dolores leniendos, humorum orgasmos seu motus effrænes & inordinatos sedandos & coercendos.

- A. 4. Papaver rhaas Ger. erraticum rhaas sive sylvestre Park. erraticum rubrum campestre J. B. erraticum majus, fœus, Dioc. Theophr. & Plinio C. B. Red Pöpp., or Cozto tole.

Radice nictur albâ simplici, paucis fibris donata, minimi digiti crassitudine. Caulis ab eadem radice in solo latere plures allurgunt cubitales & altiores, teretes pilis rarioribus rigidifusculis hirsuti [pili versus summities caulis & ramulorum non videntur & extant ab ipsis, sed appressi sunt] solidi, ramoli, ramulis alternatis & foliorum sinibus ortis. Folia in multis laciniis hinc inde secta, Smeconis majoris aut Jacobæe vulgaris, aut Coronopi divisi; laciniæ singulares in acutum terminantur, hirsutæ, circum oras dentata. Flores in fastigiis caulium & ramulorum (qui in longifimos pediculis excurrunt) singulorum singuli & conici, bivalvi, viridante, hirsutisque involucrio, perquam caduco se explicant, perampli, quadrifolii petalis ex angusto principio in circularem circumferentiam dilatatis, puniceo colore insignes, qui brevi decidunt. Capitulum in medio flore plurima densa agmine circumvallant stamina obscure purpurea, cum apicibus concoloribus, pulvisculo flavo intus repleti. Est autem capitulum oblongum, glabrum, cum umbilico seu operculo stellato, in tot cellulas divisum quot sunt in stella radii, semine copiosissimo ex obscure cæruleo purpureascente repletum. Caulis incisus lac amaram fundunt copiose, odore virolo.

Inter legetes passim, Junio mense inuenit floret.

Duas hujus plantæ seu speciei, seu varietates observavimus. Alteri radix subulæta, alteri alba: Species distinximus illi in caule alba, hinc rubra; illi calix longior, flos amplior, colore saturatiore, unguibus plex-nigris; hinc calix brevior, flos minor, pallidior, petalis ad ungues angustioribus, absque ulis maculis.

Dodonæus, Bauhinus aliique duplicem hujus speciem faciunt, majorem jam descriptam, & minorem, foliis minoribus oblongis, non Erucæ per margines divisis, sed tantummodo serratis, reliqua majori similes.

Varat insuper interdum hoc genus Papaveris floris colore albo, & petalorum multiplici serie: Varietas, quæ ob raritatem & elegantiam in hortis coluntur.

C. Bauhinus aliam adhuc habet speciem, quam vocat Papaver erraticum Pyrenæicum flore flavo: quam cum fœcam tantum videret & imperfectè descripsit, nec nos aliunde ejus notitiam habuimus, omittimus.

Hujus flores præcipuè Officinis in usu sunt. Refrigerant validè, somnum conciliant, dolorem fœ-virent. Usus præcip. in febribus, pleurit (cui specificè profunt) angina, aliisque morbis (inprimis pectoris) refrigeratione opus habentibus; in inordinato mensium fluore (insul. florum in Sp. vini.)

Extrinfecis sunt qui herbæ hepatis impositæ hæmorrhagiam natium sistere conantur: quam vin & radici ascribunt. In usu sunt pulvis florum, aqua stillatitia, syrupus & conserva eorumdem. Schrod.

Aquam destillatam florum si eorumdem colore phœniceo unctam desideras, cum aqua inter destillandum in vas recipiens incipit desfluere, sublatò Alembici capitulo in ejus rostrum florum manipulum immittas, qui ob humorem roridum rostri lateribus adherentes ibidem manebunt. Respondatur deinde capitellum. Aqua destillata elegantem Rubini colorem contrahet. Hoc modo aliorum quoque florum aquæ destillatæ eorumdem coloribus imbui possunt. D. Hufsch.

Decoctum corticis mediani. Sambuci vel Ebuli cum syrupo Papavere ad sudores movendo: efficacissimum est. N. B. Narcotica addita diaphoreticis vel diureticis, sudores magis promovere, ut patet in Thoriaca & Mithridatio cum Opio. D. Bowle.

De papavere Argemone dicta.

Argemone dicta est, quod ἀργαῖα oculorum & nubesque exurgit.
Argemone a reliquis Papaveribus foliis dissectis, floribus minoribus differt.

- A. 5. Argemone capitulo rotundiore Park. capit. breviori C. B. capit. breviori bispidio J. B. cap. rotundo Ger. stound rough-headed bastard Pöpp.

* F. B.

Folio est Adonis, aut Papaveris corniculati violaci tenuiter dissecto, pilos: caulibus ex radice simplici gracili multis, pediculis & majoribus, tenuibus, hirsutis, remosis: Flores sunt puniceo, valde caduco, paulo Adonis floris majores, formâ papaveracæ. Capitula turbinata, nucleo Avellanæ paria, rigidulis spinulis undequaque obfusa, denticulata stellâ operculata, semine fæcâ copioso, minutissimo, rotundo, nigro.

Inter legetes, inque agris restitilibus & fossarum aggeribus, solo præsertim glareoso non raro Læti invenitur.

- A. 6. *Argemone capitula longiore* C.B. Ger. Park. *capitula longiore spinosa* J.B. Hong rough-
headed *basilard Poppy*.

Folia huic minora & tenuius incisa quam Papaveri erratico vulgari. Caudex ex eadem radice plures, [interdum unicus] longis pilis hirti. Flores pheniceis, unguibus nigris, multis numeris minoribus quam Papaveris rheodas, admodum caduci. Succedit capitulum oblongum, canaliculatum, stellato operculo obtectum, spinulis multifidis, albis, rarius dispersis, sursum spectantibus obtitum: Semina minuta, per maturitatem nigra, rugosa. Radix longiuscula, simplex.

Lecus.

Inter segetes & ad agrorum margines reperitur, sed non ita frequens.

- A. 7. *Argemone capitula longiore glabra* Morif. præclud.

Morif.

Folia habet magis dissecta quam sunt Papaveris rheodas folia; minus autem quam sunt Argemones capitula hirsuta. Florem fert pheniceum, qui succedit capitulum biunciale, glabrum, per locamenta triangularia continens minuta semina aspera, aliorum Papaverum & Argemoneum more.

Lecus.

Plantam hanc in agro Cantabrigienfi observavit & ad nos ejus capitula transmisit D. Pet. Dent, medicus & pharmacopæus Cantabrigienfis, insignis Botanicus, & vetus amicus noster: & nuper etiam in vicinia nostra invenit & ad nos attulit D. Sam. Dale vicinus & amicus noster qui Brantzie pharmacopæiam & medicinam exercet, rei Botanice, apprime gnarus. Nobis virentem & florentem nondum videre & observare contigit. Quod si hæc planta Argemone dicenda sit capitulum hirsutum habere non erit Argemones nota characteristica.

8. *Papaver spinosum* J.B. C.B. Ger. emac. *Spinof. Americanum* Park. Ficus infernalis Italorum, an *Glauicum Dioscoridis*?

C.B. J.B.

Ex radice tenui, oblonga, fibrosa caulis sesquipalmaris, aliquando altior [dodrantalus, unicus J.B.] ramulosus, rotundus, striatus, minimis aculeis donatus, [minacibus spinis armatus] alba medulla plenus exurgit. Folia omnium prima ex semine prodeuntia oblonga, angusta sunt, subsequeantia vero, quemadmodum & ea quæ in caule sunt, Papaveris corniculati instar laciniata, succo luteo prægnantia, mollia & nitida, medium caulem amplectentia, palmum aut sesquipalmum longa, duas uncias lata: laciniarum mucrones in flavescentes spinas acutas exeunt. Parte supina folia virorem interceptum macula lætæ: ut in Carduo Marie [que supina viridi, at nervis quasi tenui pulvere asperso albicantibus] postica parte neutiquam conficienda, ubi tamen nervi acuti spinulis horrent, & colta, quæ supina parte innocens, caulem versus nonnihil rubelcit, inde ad mucronem usque alba. Caulis & ramulorum summis insident flores Papaveris corniculati lutei, tetrapetali, & capitulis papaveraceis fœtiosis in tria cornicula aculeata desinentibus exeuntes, concoloribus fibris de more medium occupantibus, odorem Chelidonii majoris quodammodo referentes: quos excipit capitula oblonga, hexagona, pentagona & tetragona, quæ tenella summa parte rubelcent, matura vero nigricant, spinis frequentibus & firmis horrida; semine nigro, sextuplo aliorum majore, rotundo, in apicem desinente & elegantissime striato plena. Julio & Augusto floret.

- A. 9. *Argemone Cambro-britannica lutea* Park. *Camb. lutea capitula longiore glabra, paucis spinulis ad loculentorum juncturas ornata* Morif.

Folia à radice longâ, exterius fuscâ, in ramulos aliquot divisi cum fibrillis appendis, in plures angulos vivaci, promit multa, humi fusa, ampla, alata, seu ex pluribus pinnarum medice costæ annexarum conjunctionibus composita, impari in extremo folio alia claudente, pinnulis circa margines altius incisis, saturatius viridia & (quantum memini) subglauca: inter quæ plures exurgunt cauliculi, cubium alti, foliis confimilibus, sed minoribus ad intervalla vestiti, in alia aliquot divisi, in quibus singulis singuli flores satis ampli & speciosi, pulchre lutei, quatuor petalis subrotundis constructi, multis in medio staminibus luteis capitulum ambientibus oblongum, viride, glabrum; quod flore delapso extumescit, donec per maturitatem majus evadat Argemones capitulum, conimuliter tamen ima parte angustius, summa latius & majus, operculo stellato tectum, & in multis cellulas aliorum Papaverum more divisum, in loculentorum juncturis paululum hispidum, plurima semina minuta, per maturitatem nigra & rugosa continens.

Lecus.

Ad latera montis *Sneadon* in Wallia locus viam quâ à *Cænarvan* oppido ad *Llanberris* vicum itur, spontaneam observavimus.

10. *Argemone Alpina lutea* Park. *Alpina lutea Scandicis foliis* C.B.

C.B. prod.

Huic folia sunt ad radicem parvam multa, in multifidas tenuisque alas instar foliorum Scandicis incisa, viridia & lævia: inter quæ cauliculi bini ternive, palmares, nudi, levissimis pilis vestiti rectè affurgunt, qui florem unicum medice magnitudinis, luteum, quadrifolium sustinent: ex floribus umbilico plurimi apices flavescentes emergunt. Flori capitulum, parvum subrotundum, asperiusculum, semen continens succedit.

Lecus.

In monte *Sneberg* inter saxa reperta est.

11. *Argemone Alpina Coriandri folio* C.B. *Argem. lutea* Pona.

A præcedente differre videtur, si modò utraque rectè descripta sit, quantumvis Parkinsonus eandem esse asserat.

Huic enim folia *Ranunculi Coriandri folio* formâ similia esse dicuntur, longis hirsutis pediculis nixa, leviter hirsuta.

- A. 12. *Papaver corniculatum luteum* J.B. Park. *cornutum flore luteo* Ger. *corniculatum luteum, æstivum* Diosc. & Theophr. *sylo. ceratiti* Plinio C.B. *Bellou hørned Poppy*.

J.B.

Digiti crassitudine est radix, longa, nigricans, luteo succo, sicut & tota planta, eoque viroso & amaro prægnans. Folia crassa & hirsuta, spithamam longa, digitos verò quatuor lata, Verbalci Monsperlenis foliis similia, per ambitum serrata & profundius incisa & sinuata, ac veluti crispâ, glauca & pingua. Humi autem procumbunt, & hyemis injuriarum contumaciter perferunt, quæ; ad radicem oriuntur crassos pediculos habent, potissimum primo anno cum caule desituntur, quem sequenti æstate primum fert, robustum, solidum, glabrum, geniculatum, & in multos ramos diffusum, foliis è geniculis prodeuntibus, prædictis minoribus & parvis incisis quo summitas propiora sunt, æquâ hederaceorum similitudine: E cujusq; autem sinu binâ plerumq; erumpunt germina, unum individuum, florem fructumq; ferens, alterum juxta alterius folii sinum rufus in binâ prædicto modo dividitur, eaq; divisio ad summam ramulorum ab hac herba servatur. Minora igitur & individua germina seu pediculi singulis ferunt flores, colore luteos, Papaveris fativi floribus æquales, quatuor laeis tenuissimisq; foliis constantes: in quorum medio ejusdem coloris multifida stamina capitulum constituunt, ex quo deinde incurva, gracilis, corniculatq; filiqua, tangenti aspera, digitali longitudine [imo sesquipalmar] erumpit. Fœnugræci filiquæ æqualis, non tamen adeo in acumen desinens, & in summitate nigricans, capitulum alata sagittæ quandam similitudinem præ se ferens habet, sed obtusa acumine filiquæ utrinque lineam profundam seu incisam per longitudinem habet, quæ communiore ejus lutei, quibus matura aperitur. Semina intus continentur Papaveri similia, colore admodum nigro, duplici ferie, nam siliquæ per longitudinem disseptæ sunt.

In sitoribus maris arenosis sponte oritur, & non alibi apud nos in Anglia. Æstate floret & filiquas maturat.

Lecus.

13. *Papaver corniculatum phœnicium hirsutum* C.B. item *phœnicum glabrum* ejusdem, *corniculatum rubrum* Park. *cornutum flore rubro* Ger. *corniculatum Phœnicum glabrum* Ger. emac.

Clus.

Folio est Erucæ foliorum instar laciniato & altè inciso. * vulgari minore, teneiore non adeo incano, sed hirsuto. Caudex interdum vulgari non minor, teneriores tamen & graciliores procumbunt in terram: flores minores, nonnuncum intenso colore rubent, & illi primi lutei, quos planta florere incipiens producit, interdum languidiore & quodammodo pallente colore medius foliis ad phœnicum tendentibus, qualis ferè in Adonis flore dicto cernitur, nimirum quando mediam ætatem superans planta jam defecere incipit, & hirsuta illa in caule & foliis dilabi: alioqui siquis vigentem plantam & flores primum producentem conspiciat, deinde jam adultam & senescentem, ex florum colore, & caulis ramorum foliorumque hirsutic vel glabracia facili se diversas esse stirpes sibi persuadeat. Prælonga autem floribus succedunt cornicula, tribus loculentis distincta, quibus insident latiuscula quadam opercula fere capita, in quibus triplici ferie semina nigra, rugosa, papavere majora. Radix longa est, alba, satis crassa, & in ramos divisa, quæ tamen perennis non est, sed plerumque prolato semine, sequente hyeme perire solet.

Nascitur agro Salmanticensi, secundum vias & agrorum marginibus, ubi floreat bipon, semen autem Julio proferbat: Viennensi etiam agro & per Moraviam atque Bohemiam sponte nascitur, in arvis, &c. Succo croceo minimè turget hæc planta.

Querendum an hæc sic ejus meminit D. Wheeler circa Trojam à se observatæ, flore nigro in fundo, superius rubro, paulatim in aureum languente, circa margines.

- A. 14. *Papaver corniculatum violaceum* J.B. C.B. *cornutum flore violaceo* Ger. *corniculatum flore violaceo* Park.

Clus.

Folia huic multò sunt minora, teneriora, valde minutim dissecta, non candicantia sed viridia: Cauliculi tenelli, subhirsuti: Flores superiore non minor, coloris ex purpureo cœrulei exlaturati, & nigra: Viola parè æmuli, fugax admodum & qui levissima aurâ excutitur. Huic succedunt cornicula digitali duntaxat longitudine, plerumque etiam breviora, exilia, duriuscula rigidiorque hirsutic prædita, in quibus continetur semen valde exile, coloris ex cinereo nigricantis. Radix tenuis est & inutilis, nec supra annum spatium perdurat.

Invenitur (autore Clusio) multis Hispaniæ locis, sed nonnisi inter segetes; Maio mense floret. In agro Cantabrigienfi inter segetes spontaneum observavimus inter *Swafham* & *Burwell* vicos.

Lecus & Tempus.

De papavere dicto Chelidonio.

Chelidonium à *χελιδών* hirundo dictum est. Chelidonium visui saluberrimam hirundines monstrare vocatis pullos oculis ed medentes: quibusdam sic dictum quod in hirundinum adventu floreat, & discessu marcescat. Plin.

Cum autem Chelidonium notis genericis cum Papavere conveniat, ut in hujus capituli initio ostendimus; ejus species confenda est.

D d d d 3

A. 15. *Chelidonium majus* Ger. *majus vulgare* C. B. Park. *Chelidonia* J. B. *The greatercelandine*.

J. B.

Radix minorum digito crassior, fibrosa, rubra, rubrum croceumve succum, ut & folia cauleque, fundit. Aliquot caules producit teretes, hirsutos, propter radicem & genicula tuberosos, ut in ea planta quam *Noli me tangere* vocant, rufum mordacemque & ingratum illum succum fractos remittentes. *Folia* cum *Aquilegia* foliis similitudinem aliquam habent, utcumque tamen majora, longiora, numerōque plura, ad costam ex intervallo adnexa, plurimum sena, Septimo alam claudente, non raro tamen quaterna cum quinto in extremo impari. Singularia folia Quercinorum æmulum diffusum habent, Trago tenera, colore herbarico, altera vero parte ex caelo viridi. *Florum* furculi ad genicula ex adverso foliorum exeunt; ramuli ex ipsis foliorum alii in summitate autem furculi seu pediculi communis flores quatuor aut quinque privatis suis pediculis ex ipso furculi fastigio orti unciam aut sexunciam longis infidentibus, umbellam quandam efficiunt. Flores croci, quadrifolii, cum multis intus flammibus coloribilibus. Hos calix bivalvis regit, qui quamprimum flus aperit deficit ut in Papaveribus, est quorum genere hac planta esse videtur. *Siliqua* oblonga, bivalves, minime dissilpta, quibus *semina* utrinque adherent parva, longiuscula, per maturitatem nigra & splendens.

In parietinis & maceris, ad Sepes, & in locis ruderalis, umbrosis potius quam apricis, gignitur. Ab Aprilis mense in multam ætatem floret.

16. *Chelidonium majus laciniatum* Park. *majus foliis magis dissectis* Ger. emac. *majus folius quernis* C. B. *folio laciniato* J. B.

Qui vulgatus illud *Chelidonium majus* novit facile oblatam hanc ejus varietatem discet: Cetera similia, *folia* minor, concinnius crebriusque incisa: *florum* item folia aliquibus incisuris scissa, & velut fimbriata, accedentia ad flores plantæ, quæ quibusdam dicitur *Cuminum siliquosum* & *Hypeocum*.

Variet. interdum foliis tenuissimè laciniatis.

Calidum est & ficcum: Bilem per alvum & urinam educit, visum acuit. Hinc conducit in ictero [sympus & succo cum toto] obstruktionem hepatis, henis & ureterum. Radix quantum ejus inanus capere potest, purgata, in sextario rosacei aceti decocta, ita ut dinceps percoleatur, decoctio, adjuvatur Theriaca 3j. cyathiq. vulgaris mensura exhibita, ad peste correptos attestante certâ experientia (inquit Tragus) liberabit, si postquam biberint in lectum se composuerint, & sudaverint. Aqua ejus destillata oculis induta, claritatem is adfert, maculas eorum rubras emendat, facie & faciei si inde colluantur: eadem per aliquot dies pota obstrukto meatus hepatis adaperit, morboque regio mædeter. Herbar pulvis ulcera & vulnera purgat fanatque insperat.

Succus herbe illius Herpetem miliarem efficaciter compescit & sanat. Herbam tritam cum axungia verrucas abluere refert Rondelietus. Hoc multoties expertus est Zacutus.

Lobelius raro intus fumendam sentit *Chelidonium*, sed commodius foris utendam ad impetigines & ploras puerorum. Nos etiam ob acrimoniam plantæ in Lobeli sententiam propendimus. Unde nec suffum, cum acerrimus sit, ad oculorum affectus adhibendum cum J. Bauhino alique consensu, nisi iis additis quæ acrimoniam ejus retundant, cusuimodi dicitur esse lac muliebre.

Succi hujus magna quantitas ingreditur compositionem Aquæ illius ardentis, quam *Mirabilem* vocant.

Chelidonium majus in curanda tæbe magnopere celebrari nos monuit D. *Tancredus Robinson*; esseque egregium illud specificum D. *Garcieri* de tæbe Anglica; idem affirmat (inquit) Simon Pauli *Quadrupart. Botan.* p. 46.

Succo *Chelidonie* verrucam lingue sublatam narrat Zacutus Lusitanus Prax. Acadm. lib. 1. obs. 7. Folliculum Nattræ & Ranulæ sub lingua ejusdem uli extirpavit nostro tempore Pet. Marchettus exp. Med. & Chir. Patavii Professor. Ex observ. Marcelli Cumani à Velichio editis excerptis D. *Soame*.

Ulicus Gasserus Pater meus impetigines & maculas manuum volarumque, necnon scissuras ex morbo Gallico relictas experimento sequenti in multis sustulit, & *Chelidonie* cum toto M. iij. Coch. in luvio consorio bono, & teneantur manus quotidie à jeuno in hoc fomento per duas vel tres horas, ut sudent, idque continetur per quatuor vel quinque hebdomadas. Idem ex Observat. Achillis Gasseri.

Sæpius à nostris in dysenteria cum successe probatum est experimentum Cratoni adscriptum, quod sic habet, Aq. *Chelidonie* datur ad 3ij. vel iv. cum pulvere radicis ejusdem ʒij. vel ʒj. Hieron. Roussierus in * Observ. à Velichio editis. D. *Soame*. An de *Chelidonio* minore hoc accipiendum?

* Obs. 71.

Extractum *Chelidonie* non solum in externis nubeculis, verum incipiente suffusione præstantissimum esse hæpissimè expertus sum; incidit enim & attenuat crassos humores visum obscurantes. Sed quia utcumque acre est, non ultra magnitudinem capitis aciculæ pro vice oculo imponendum est, idq. fiat manè in lecto. Fabric. Hildani Centur. Epistolæ. 59.

17. *Orobancha vera* Dioscoridis Zanoni, *Chelidonie majoris species*.

Zan.

Radix ei satis crassa, per duorum digitorum altitudinem æqualis descendens, aliquantulum crispâ substantiâ mediocriter dura, deinde attenuata, in varios ramos & fibras minores undique diffusâ spargitur, colore intus & foris è flavo rubefcente velut *Chelidonie* majoris, sapore mordaci & esciccante. E cujus capite exit foliorum cespes, pediculis nixorum concavis satis longis, superâ parte

parte canaliculo per longum extenso excavatis, costâ elevatâ inferna parte oppositâ subrotundâ, unde pediculi quodammodo triangulares evadunt. Folia autem ramosa sunt, ramis majoribus minoribusque, in quos dividuntur & subdividuntur, Erucæ foliis satis similibus, verum circumscriptiōne subrotunda sunt, adeo ut ad Geranii primi Matth. similitudinem propius accedant, tenera, flaccida, succosa, hirsuta, crebris nervulis fibris satis elevatis, & variè divaricatis, alius rectis, alius tortis, ad margines undique excurrentibus prædita, sursum reflexa, unde ad tactum à spera redduntur, partim ob pilos, partim ob nervulos supradictos, qui superna parte apparent deprepsi in toridem sulcos tenues, colore clariore, dentibus majoribus, minoribus, aliis acutis, aliis in extremo subrotundis, nullo ordine positis cincta. Foliorum incisuræ admodum irregulares sunt, nonnullæ adeo profundæ ut ad medium usque costam peringant. E medio foliorum cespitè *caulis* exit, nunc unus, nunc plures pro radicis magnitudine, inferna parte præcipue hirsuti admodum & pilosi, tunc tres, à nodo ad nodum concavi, lenti & obsequiosi, nodis crassis raris tuberosis intercepti, teneri, succulentis, ruptis aut incisuris succum flavum stilantes *Chelidonie* majoris in modum, in ramulis divisi, & subdivisi, qui summitatibus suis foliola aliquot sustinent oblonga, angusta, acuta, in stellæ formam disposita, e quorum medio enascuntur pediculi aliquot tenues, oblongi, singuli florem sustinentes calice è quatuor foliolis ovatis composito inclusum, tetrapetalon, petalis variè incisîs & laciniatis, incisuris ad ungues ferè pertingentibus, coloris flavi, multis in medio flammulis flavis apices pariter flavos fulgentibus in rotundum diffusis, ut flos *Anemones* cujusdam florem parvum præsentent. Delapsis floribus restant *siliquæ*, aliæ longæ, aliæ brevæ, aliæ rectæ, aliæ incurvæ, primò virides, postea per maturitatem flavicantes, *seminibus* replete nigricantibus, *Chelidonie* majoris seminibus similibus, quæ pariter ab una parte oculum habent velut pupillam unde cristulam emittunt ex albo flavicantem.

Hoc modo satis prolixè describit hanc plantam Jacobus Zanoni, quæ nihil aliud est quàm *Chelidonia* majoris species, nec satis scio an distincta à *Chelidonia quernis* foliis, quicquid ille contradicit. Suspicio illam lapsam in numero foliorum ex quibus calix componitur, quæ in *Chelidoniis* ex nostra observatione bina tantum sunt.

C A P. III.

De *Pentaphyllo siliquoso*.1. *Pentaphyllum siliquosum Brasiliense Tareraya Brasiliensis*: an *Fraxinella siliquosa*? an *Quinquifolium*; folio Caprifoli Margg?

Margg.

EX radice longa paucis filamentis prædita, lenta, albissima affurgit *caulis* tres circiter pedes longus, multis ramis præditus: *folia* ejus in longis pediculis alternatim positis quatuor, quinque aut septem juxta se in orbem posita, oblonga, viridia, nervo & multis venulis intersecta, foliis Caprifoli haud ab similia, sed ad tactum mollia & glutinosa. In summitate *caulis* primò parvis foliis alternatim positis ornatur, brevibus, obrotundis; dein alternatim prodeunt ad ea pediculi longi, ad quodlibet unus, continens cylindraceum corpus album, quatuor foliolis viridibus, parvulis, acuminatis infidens, hoc corpus sunt quatuor *floris* petala, quo se aperiente inferius primò prodeunt filamenta septem, tres aut quatuor digitos longa: hinc quatuor foliola floris expanduntur, quæ stant erecta, figuram habentia cochlearis, filamenta autem septem barbe felinæ modo, directè ad latera vel antrorum extenduntur, egregie purpureæ: foliis albis decidentibus decidunt & sex stamina, septimum in medio manet, ac ab it in hiliquam teretem semipedem longam, continentem semen viæ magnitudine Sinapis, rotundum quidem, sed quod in uno latere incisuram habere videtur. Tota planta ad tactum glutinosa est, & ad cussibilem ramum seu pediculi foliorum annexum acuta est spinula. Flos inodorus est, sed folia referunt odorem Majoranæ.

Fert flores & semen toto anno.

2. *Pentaphyllum peregrinum siliquosum bivalve minus* Moris. *Lupinus peregrinus pentaphyllos* C. B. *Lup. Arabicus sive pentaphylon peregrinum* Ponæ Ital. *Pentaphyllum siliquosum Arabicum* albidum Park.

Moris.

Plurima *folia* per terram strata obtinet, longis pediculis innixa, quina *Pentaphyllorum* more in idem centrum i. e. summum pediculum cœquentia, mollicula. Ex horum medullis oritur *pediculus* pedalis aut fœmicubitalis, qui in alios ramulosque dividitur, rotundus, reclus, gracilis, mollis totus, à principio ad fastigium usque foliolis trifoliatis densè convolvitis, inferioribus majoribus multo, & pentaphyllis, petiolis satis longis infidentibus; superioribus trifoliis & brevibus admodum pediculis innixis. In *caulis* alis superioribus umbellæ in modum multi pediculi longi satis & æquales apparent, in quibus singulis quaterna *petala* parva, alba, longa, tenuia satis sub exortum è capsula, & versus finem formam seminis Ferule aut Pastinacæ latifolia prærepresentantia, alba, leviter olentia, constituenta florem album, cum *staminibus* quinque sensive, uncialibus, subnigris: quibus singulis succedunt *siliquæ* singulæ, bivalves, unciales, crassæ satis pro proportionem plantæ, nullâ siliquæ cavitate in loculos dirimente membranâ intergerinâ secundum longitudinem productâ, *seminibus* infinitis nigris, rotundis, minutissimis repleta.

Floret

Tempus.

Floret per totam æstatem, floribus citò evanescentibus, filiquis uncialibus crassius residuis. Annua est planta: Autumno se ferens, ineunte æstate pullulat, & circa finem æstatis aut initium Autumni semen perficit.

Locus.

Ex femine Chalepo Syriæ urbe transmissio enata est.

3. *Trifolium corniculatum Lufitanicum flore rubro Park.*

Park. Moris.

Folia aliquot longa, angusta, in eodem pediculo terna, humi strata è radice emitit; è quorum medio protrudit *cauliculus* rotundus, hirsutus, dodrantes, in plurimos ramos brachiatus, ima parte confimilibus foliis vestitus, superius singularibus, longiusculis, angustis, è quorum sinubus egrediuntur pediculi uncialis, singuli singulis flores suffinentes, pentapetalos [tetrapetalos Moris.] rubros, flammula quina senave continentes, corniculi rudimento in medio apparente, quo sensim augecente & productiore facto flores tandem decidunt, relicti filiquis cum jam perficiuntur longis, angustis, teretibus, hirsutis, bivalvibus propendebus, innumeri minutissimis feminibus repletis, nulli membrana intergerina in duo loculamenta divisus. Radix tenuis, annua.

CAP. IV.

De *Lyfimachia*.

LYFIMACHIA à Lyfimacho rege inventore, teste Plinio, nomen accepit; vel à pugna diuimenda, id enim est *ἀνὰ τὴν μάχην*. Est namque vis ei (si verberis fides) belluarum etiam animos feroces & mutuos hostiles congressus placandi. Et hoc autorem habet Plinium, cujus lib. 25. c. 7. verba sunt, *Invenit & Lyfimachus herbam Lyfimachiam, quæ ab eo nomen retinet. Uti quæ tanta est, ut iumentis discordantibus iugo impoſita aſperitatem cohibeat.*

Hujus nota sunt filiquæ flores anteverentes, quæ per matur. quadrifariam partiti & delincentes, quatuor feminum series ostendunt; Flores summis infidentes & integri una cum calycibus decidentibus unde tetrapetali proprie dicti non sunt. Hujus species quas novimus omnes præter Virginianas luteas filiquas producant lanigeras.

A. 1. *Lyfimachia speciosa, quibusdam Onagra dicta, filiquosa J. B. Lyfim. Chamænerion dicta latifolia C. B. Chamænerion Ger. Chamænerion flore Delphini Park. Kotschy Willow-herb.*

J. B.

Lyfimachia species reliquas proceritate superat, tres, quatuorve aut plures cubitos alta, *caule* glabro, canaliculato, subrubente, copiosâ medullâ alba, fungosâ pleno, foliis multis ab imo ad summum, sicut & in ramis donato, ad Salicis aut Neri folia accedentibus, oblongis, mediocriter angustis, acuminatis utrinque glabris, rara quadam per ambitum crenaturâ vestigia ostendentibus, obliquis ad latera venis à nervo medio secundum longitudinem decurrente deductis, sapore subatringente & glutinoso, non sine aliquâ obscurâ acrimonia. In ramis rubentibus longa serie nascuntur *filiquæ* longæ, quadratæ, rubentes aut ex rubore in cinereum declinantes, subhirsutæ, per maturitatem in quaternas carinas delincentes, quatuor feminum pappo tomento delicatissimo involutorum perpuſillorum, oblongorum cinereorum ordines continentes. Silicarum porò fastigia in quaterna foliola angusta explicantur flores lutescentes Leucocis, purpurealcentes, quorum medium occupant *stamina* candida apicibus rubentibus aut luridis, pistillo longiore in quatuor crucula desinente. Radix alba, crassa, longè lateque reptit, gustu insipido viscosoque.

Locus.

In pratis prope Sheffieldiam Eboracensis provinciæ oppidum, & alibi in Septentrionali Angliæ parte provenit; invenitur & circa Bahlem in monte *Moutet*, &c. Ob florum pulchritudinem in hortos sæpe transfertur, verum ob effrenem reptandi licentiam odiosa est.

2. *Lyfimachia filiquosa, speciosa, angustifolia J. B. Chamænerion alterum angustifolium Ger. Lyfim. Chamænerion dicta angustifolia C. B. Lyfim. filiquosa angustifolia, Chamænerion Geseiro dicta Park.*

Superiori tota quidem facie similis est. Foliis confertim multis simul coacervatis, Linariæ foliis & longitudine & latitudine paribus. Flores confimiles, purpurantes, longis, incanis jam dicti corniculis infident, minores [non tamen multo.] Radix repens cum præcedentis radice convenit.

Locus.

In alveis torrentum & fluviorum in Foro Julii Italiæ, & ad Arvam & Rhodanum fluvios prope Genevam copiosè spontaneam observavimus.

* 3. *Lyfimachia Chamænerion dicta Alpina C. B. Park.*

C. B. prod.

Ex radice fibrosa *cauliculi* rotundi, supernè albicantes, palmares, nonnunquam pedales exurgunt, foliis duplicitus cincti, alii Rosifarinari formâ, sed brevioribus & angustioribus, nullo ordine dispositis, alii brevissimis, usque vel prædictis interjectis, vel ex eorum sinu prodeuntibus. Cauliculorum summis foliis longis pediculis subcæruleis vel candicantibus infident, elegantes, purpureo-cærulei vel albo-cærulei quadrifolii, satis magni, quibus foliola quatuor breviter & viridia subijciuntur, & ex eorum

eorum medio *stamina* aliquot exurgunt: *filiquæ* longæ, angustæ, semen minutum cum lanugine continentes, succedunt.

In Alpibus Helvetiorum provenit.

Non video, magnitudine excepta aliisque accidentibus à loco natali ortis, quid differat à præcedente.

Locus.

A. 4. *Lyfimachia filiquosa hirsuta majore flore purpureo J. B. Siliquosa hirsuta magno flore C. B. Filios ante patrem Doct. Lob. Lyfimachia filiquosa Ger. Ecat hairy codded Koots-Strife of Willow-herb, called also Codlings and Cream.*

Radice est firculosa fibrillis capillata, è cujus capite plura erumpunt germina majuscula, rubentia, in summa tellure reptantia, quibus se latè diffundit & propagat. *Caules* tenues, sed tamen rigidi, bicubitalis & altiores, teretes, hirsuti, medullâ farcti, ab imo ad summum usque ramofi. Folia ex adverso bina, oblonga, modicè lata per margines argutè denticulata, utrinque hirsuta, & Salicis cuspidam aut malis Persicæ foliorum æmula, absque pediculis caulibus adnascuntur. Flores ex alis foliorum versis caulis & ramulorum summitates exeunt singulares, filiquis quadratis hirsutis rubentibus, duas trève uncias longis infidentes, purpurei speciosi, ex quatuor foliis cordatis striatis compositi, in quorum medio *stamina* aliquot apicibus albidis insignia cum stylo productiore albo, quadrifariam in summitate diviso, reflexis segmentis. Calix floris quatuor acutis laciniis constat. Flos & calix unâ decidunt. Siliquæ præpropere ortu flores anteverentes, per maturitatem in quatuor partes reflexas à mediâ erectâ diffiliunt, quatuor feminum exiguum lanugine candida adherente alatorum ordines continentes. Odor plantæ compressæ suavis; sapor amarus & nonnihil acris.

Juxta scrobium, fossarum, fluviorum, rivulorumque margines aliisque humidis locis reperitur, ut Locus & rectè J. Bauhinus. Serius apud nos & post mediam æstatem floret. Tota superficies hyme marcescit Tempus. Radice restitibi.

Trago Salicaria, nostratibus Willow-herb à foliorum similitudine dicitur. Hæc autem species privatim Codlings and Cream ab odore foliorum paululum compressorum, Poma elixa flori lactis immixta referent.

A. 5. *Lyfimachia filiquosa hirsuta parvo flore C. B. filiquosa hirsuta flore minore J. B. 12. sive Sylvatica Ger. An Lyfim. filiquosa sylvæstris hirsuta Park. The lesser hairy codded Koots-Strife of Willow-herb.*

E radice fibris creberrimis albis comosa *caules* erigit cubitales aut etiam bicubitales, teretes, hirsuti, foliis velutis imâ parte ex adverso binis, salignis, utrinque molli lanugine hirsutis, ad margines perexiguè denticulatis incisitis, modicè in acumen desinentibus. Siliquis longis infident *stoculi* exigui, longè minores quàm supra descriptæ filiquæ hirsutæ, coloris ex rubro pallentis vel albidis.

In aquis & ad rivulos invenitur.

Locus.

A superiore statura humilior, foliis minoribus nec pariter rugosis, floribus longè minoribus & palidioribus differt.

A. 6. *Lyfimachia filiquosa major Park. filiquosa glabra major C. B. campestris Ger. Lewis J. B. The greater smooth-leaved codded Willow-herb or Koots-Strife.*

Caules huic bicubitales & altiores, teretes, rubentes, ramofi: Folia per intervalla bina opposita pediculis perquam brevibus infident, selquidigitum lata, duos trève digitos longa, in acutum mucronem desinentia, figurâ fere foliorum Urticæ aut Asclepiadis, glabra, aut adeo raris pilis obita ut oculorum aciem fere fugiant, per margines serrata. In summatibus caulis & ramorum folia sigillatim sita sunt, è quorum alis singulis singuli exeunt flores, oblongis filiquis infidentes, calice in quatuor acuta segmento diviso, foliis quatuor in medio bifidis compositi, minores dulcioreque quàm in prima specie. *Stamina* intus octo albicantibus apiculis capitata, cum stylo in medio exili, apice crasso quadrifido infident. Radix subest multifida, fibrillis quamplurimis capillata.

In humidis & uliginosis faxosis hortis, arvis, sylvis; æstate floret.

Locus.

A. 7. *Lyfimachia filiquosa glabra media sive minor Ger. emac. filiquosa 4. sive glabraminor C. B. The lesser or middle smooth-leaved codded Willow-herb or Koots-Strife.*

Radice est fibrosa, & ut mihi videbatur, repatrice: Caulibus cubitalibus & bicubitalibus, rigidis, quodammodo quadratis, prope terram rubentibus, foliis per intervalla cinctis ex adverso binis, semuncialis latè, duos digitos longis, absque pediculis lata basi cauli adnatis, glabris, per margines serratis, in acutum mucronem sensim desinentibus. In summatibus caulium & ramorum folia sigillatim sita sunt, è quorum alis singulis singuli exeunt flores, parvi, quatuor foliis bifidis compositi, pallide purpurei, saturatioribus lineis striati, è calice in quatuor acuta segmento divisa. Stylus non ut in præcedente quadrifidus est; *stamina* quoque multo sunt breviora. Flores filiquis infident prælongis, quadratis, brevi lanugine hirsutis, rubentibus, Folia inferiora in furculis primò erumpentibus breviora sunt & pro longitudinis ratione latiora quàm superiora, non serrata, ad prunellæ aut Anagallidis luteæ folia accedentia.

- A. 8. *Lysimachia filiquosa glabra minor angustifolia* Ger. emac. *filiquosa glabra angustifolia* C. B.
The least smooth coddled Willow-herb.

Radice videtur esse reptatrice, quæ è superiore sui parte fibras tenues, prælongas, purpureas in terram demittit. Folia primò erumpentia exigua, angusta, Hyslopi aut Anagallidis quartæ Lobeli foliorum æmula. Caulis pedales, interdum etiam cubitales, teretes, tenuis, rigidi, fragiles, brevi & vix conspicua lanugine hirsuti. Folia ex adverso bina, præterquam in summis caulis, ubi (in reliquis) alternatim nascuntur, duos digitos longi, vix semunciam lati, nullis pediculis, ad oppositionem angustiora, medio latiora, in acutum deinde paulatim mucronem desinentia, ad margines reflexa plerumque, ut averfa parte quodammodo concava videantur, vel omnino glabra, vel brevi ad eam lanugine hirsuta ut visum ferè fugiat. Ad margines interdum nescio que dentium rudimenta habere videntur, interdum omnino æqualia sunt. Siliquæ quadratæ, hirsutæ, rubentes, digitales, aut semidigitales, pediculis uncialibus infidentes, flores in summitatibus suis gestant tetrapetalos, pallide purpureas, saturatioribus lineolis striatos, è calice quibuscumque petalis in medio profundius fissis.

Hæc humilior est multò quàm præcedens foliis minoribus, obscurius virentibus nec per margines dentatis.

In palustribus oritur. Hyeme ad radicem sparsi cernuntur foliorum brevissimorum subrotundorum, crassiorum dense stipatorum globuli quidam Sedi imminuti summitates mitantes, quæ sunt prima plantæ Vere exorituræ germina.

- A. 9. *Lysimachia filiquosa glabra minor latifolia nostræ.*

Folia huic glabra, atrovirentia magnitudine & figurâ Ocymi ferè aut Origani. Caulis infirmi, bipalmæres: Siliquæ longæ nutantes.

Ad rivulos in lateribus montis Cheviotæ in Northumbria Angliæ observavi, nec dubito quin & alibi in montibus ad rivulos nascatur.

10. *Lysimachia lutea Virginiana* Ger. emac. *lutea filiquosa Virginiana* Park. *lutea corniculata* C. B.
App. Cree Primrose. Lys. Americana Col. Asociatori Hernandez.

C. B.

Ex radice oblonga, alba, digitalem crassitudinem superante, paucis fibris capillata caulis exurgit initio rotundus, ad supra medium ob plurimos ramos angulosus, subcinerus, levis [hirsutus] crassitudine digitali, medullâ factus, & superius punctis rubentibus variè notatus. Folia longa, angusta, in caule crebra, alternatim posita, ad margines sinuata & obiter dentata. Flores Lysimachie modo summis filiquis infident magni, tetrapetali, lutei, Primulæ veris floribus similes, è calice quadrifolio, pediculo rotundo, articulo donato. In medio flore stylus conspiciatur, qui viridis usq; ad articulum descendit, & apicibus quatuor sulphurei coloris crucis in modum dispositis donatus est, quem flamma octo circumstant, quorum quatuor singulis foliis adposita, alia quatuor ipsis interjecta sunt; hisque singulis capitulum oblongum albicans infidet. Flos odoratus est, ultra diem non persistens, cum is qui sub vespere aperitur ad sequens diei vespeream flaccescat, unde Ephemerum dici meretur. Flore cum pedicello ad articulum delapso altera pediculi pars sesquuncialis, sensim ad uncias binas, etiam ternas, oblongatur, & in siliquam sive corniculum abit, & propter semen copiosum, parvum, angulosum, pullum quod continet, intumescit; quod ubi maturuit, ipsa corniculâ, (quæ utrinque ad caulis latera numerosa sunt) in quatuor partes dehiscunt, quaternis loculantibus quatuor seminum ordines continentia, nullâ intus lanugine seminibus adhaerente. In singulis foliorum alis singuli flores sedent: corniculâ sessilibus pediculis carent, ad basin crassiora, sensim versus apicem tenuiora, raris pilis hirsuta.]

Plantam hanc *Lysimachia Americana* titulo describit & depingit F. Columna, Annotat. ad *Ris medicas Novæ Hispaniæ* Nard. Ant. Recchi: & *Asociatori seu Florem aque prædicti Recchi* seu Hernandez, lib. 7. cap. 48. Hist. Mexicana, descriptum & depictum esse existimat, quod & nobis etiam videtur.

Primâ qua facta est æstate caulem non edit, verum anno sequente, semine autem ad maturitatem perducto radicitus exarscit.

Camaranbaya Brasiliensis altera species Marggr. huic eadem esse videtur.

11. *Lysimachia Virginiana altera, foliis latoribus, floribus luteis majoribus* Cat. Altdorf.

Hæc præcedente elatior est & major, ut quæ humanam interdum altitudinem multum superet, foliis latoribus, & pro magnitudine brevioribus, ad margines minus sinuatis & propemodum æqualibus: floribus etiam multò amplioribus.

In hortis nostris frequentior est præcedente.

12. *Lysimachia frutescens Brasiliensis, Camaranbaya indigenis* Marggr.

Marggr.

In quatuor pedum altitudinem assurgit, & dividitur in multos ramos rufos, pilosos. Folia solitaria posita in brevibus pediculis oblonga, hirsuta, ad quorum quodlibet *stipulus* provenit, calyce ferè duos digitos longo, cui infident quatuor foliola viridia, & cuius ex his superfidet foliolum flavum, constatque

stærque quilibet flos quatuor foliolis flavis. Ex calice floris fit *siliqua*, ut in congeneribus, quæ semen continet minutulum, rotundum splendens, coloris ex pallido sublavescens:

Fert florem & semen ab Augusto in Novembrem.

Præcedentibus perfamilis est, si non alteri eorum eadem.

Temp.

13. *Lysimachium Indicum* Bontii

Bont.

Crescit in Java circa fluminum ripas. Florum colore albus, & totius plantæ facie à vulgaribus Lysimachis multum ablutit: Est enim Lysimachio Europæa posterior, unde unico, duro, firmo, in coronam aliquot foliorum novitiorum desinente, quem ambiunt ordinatâ quadam serie ab imo ad summam *siliqua* bina ex adverso posita, longiora, & folio angustiora, unico nervo recto, multis venulis obliquis divisa. Circa horum pediculos ad caulem alii cauliculi emergunt longiusculi, in quorum extremitatibus flores nascuntur, Periclymeni flores, quos vulgò *Lalia sylvestria* appellantes, non male referentes.

Inter olera à Mauris recipitur. Ad Malvæ naturam quàm proximè accedere videtur: nam in clymatis ad ventrem & intestina eluenda in frequenti est usus.

An propriè ad Lysimachia genus pertineat ob descriptionis imperfectionem nescimus. Icon florem tetrapetalum representat.

C. A. P. V.

De Tithymali

Tithymalus & Tithymallus cum duplici // à *θη* mamma & *μα* tener dictus putatur, quod tenerum lac non secus ac mamma quædam effundat. Lobelius Adv. autor est hanc vocem scribendam esse per diphthongum Tithimalus, quod mammam viæ papillam ubi-
ris exciliam virosamve non ineptè interpretatur. Nam *μα* vocem exciliam significare Eustathius docet. Hujus una species Characias dicitur, id est, vallis, sic dicta quia vallis sepiusque muniendis apta fit, aut quod plerumque his in locis proveniat.

Notæ Tithymali characteristice sunt vasculum feminale triocicum in summo stylo, & succus lacteus, acer in plerisque speciebus, in una alterave insipidus.

Pityula, Apios, Peplus, Peplis, Lathyrus, Chamæfœce, Efula, Cataputia nomina sunt variis Tithymali speciebus imposita.

Pityula dicitur quasi *ambrosia*, quod folia Picæ similia ferat.

Apios à radice pyriformi.

Peplus & Peplis à peplo sive flammeolo, quod ramulorum ambitu & quasi rotundo amictu velum efformet, ac tellurem operiat. Lob. & alibi, quia fruticat ubiorem undequaque ramulorum comosa concinnaque sobole, in pepli speciem collecta.

Lathyrus, quod folia duo, quæ caulis partem summam amplectuntur cavitatem satis magnam ostendunt. Etenim inter duo folia quæ umbellam ambiunt semen quasi inter duas januas seu bivalvi continetur. *J. Bod. à Stapel.*

Cataputia, quod semen in pilulis quibusdam sive catapotis ferat: vel (quod magis aridè), quod semen in catapotis sumptum purget. *Stapel.*

Chamæfœce à lacteo Fici succo & humilitate nomen accepit. *Idem.*

Efula non invenio etymon probabile, nam quod J. Bodeus adfert non placet.

- A. 1. *Tithymalus Characias Amygdaloides* C. B. Ger. emac. *Characias vulgaris* Park. *Tithymalus sylvestris* toto anno folia retinens J. B. Wood-*Spurge.*

J. B.

Radice nititur albâ, validâ, lignosâ, intortâ, variè divisâ, multis fibris donatâ, à qua exurgunt rami lignosi, cubitali longitudine majores, flexiles, cortice exteriori insigniter rubente & hirsuto, interiore virente; foliis supra rami medietatem crebris, quatuor ferè uncias longis, semunciam aut paulo plus latis, infernè canâ lanugine pubescentibus, excurrente per longum nervo ad medium usque folium rubente, deinceps viridi, supernè quoque pilis sed minus evidentibus leviter hirsutis, atro virore splendentibus. Ex summis ramis oriuntur pediculi in umbellâ formam, rubentes similiter & hirsuti, singuli singula folia ad exortum, is quæ in ramis sunt minora, reliquis similia habentes, semunciam longi ad geniculum quoddam, ubi rursum duo folia præcedentibus minorâ, opposita, pedicellique bini ex præcedentium pediculorum unoquoque explantantur, igitur rursum cum foliis suis minimis bipartiti *stipulus* sunt foliis circumdatos, minimos, herbaceo colore præditos, ita compositos ac si quatuor semilunulis, gibbis omnibus introspèctantibus rhombum aliquo modo quis imitetur. Tota planta odore gravi est præter lignosam radicem, & lac fundit.

In sylvis & dumetis copiosè provenit, tum in Angliâ, tum in exteris regionibus.

Loc.

2. *Tithymalus Amygdaloides* sive *Characias* J.B. *Characias rubens peregrinus* C.B. *Characias Montpellierensis* Ger. Park. *Characias* 1. Cluf.

Claf.

Unicus huic magna ex parte est *caulis*, interdum plures, cubitales & ampliores, rubente cortice tecti, minimi digiti craffitudinem æquant, infima parte glabri, foliorum duntaxat vestigii insigniti, veluti insecti ac vulnerati essent, superâ vero foliis duris, lævibus, viridibus, majoribus quidem longioribusque quam flint *Olea* folia, minoribus tamen quam *Amygdalæ*, ornati, deinde in plures junceos & firmos ramulos, umbellæ in modum divisi; quos ambiunt veluti acetabula aut cavole, foliis balnearum fimiles, & in his *flos*, non sublevis aut pallidus, ut in aliis, sed niger: postea *fructus* triccocus, in quo *semen* per maturitatem exiliens, reliquarum *Lactiarum* seminis instat. *Radix* dura est & lignosa.

Locus. In faxosis circa *Monspeliu*: in Italia quoque, propè *Lericium* & alibi in asperis & montosis observavimus. Martio flores profert, autore *Clusio*.

3. *Tithymalus Characias folio lanuginoso* C.B. Park. *Tithym. Characias vulgaris sylvatico* idem est, ut nobis videtur.

Præcedenti ferè similis est, plures tamen ei caules ab una radice prodeunt: folia molliora & lanugine pubescentia; flores pallidi.

Locus. Crescit etiam in Hispanis, deinde tamen in Narbonensi quàm reliqua Gallia, tum etiam apud Helvetios cæteroque Germanos.

J. Bauhinus eandem facit *Tithymalo* *Characiæ* nostrati vulgari *sylvatico*, cui & nos suffragamur, adeoque C. Bauhinus ex una plantæ specie duas facit. Verum Morisonus *Tithymalum* *Characiam* lanuginosum pro distincta specie ponit in Prælod. Bot. quem passim in sylvis Galliæ Soloniensis provenire & ad foliis lanugine obductis à cæteris suæ sortis faciliè dignosci scribit.

4. *Tithymalus Characias radice repente* Morif. prælod.

Morif.

Folia gerit oblonga, radicem longè latèque serpentem producit, quâ notâ distinctu est facili.

5. *Tithymalus Characias radice pyriformi* Morif. prælod.

Morif.

Sola radicem tuberositate pyriformi dignoscitur inter omnes *Tithymalos* *Characias* dictos.

6. *Tithymalus Characias Salicis minoris folio* Morif. prælod.

Morif.

Hic à similitudine foliorum *Salicis* longifoliæ vimineæ notu facillimus.

7. *Tithymalus arboreus* Alpin. exot. Park. *dendroides* J.B. *myrsifolius arboreus* C.B. *Myrsinites arboreus* Ger. Cæcæspurge.

Cæf.

Frutex est cubitali altitudine & ampliore, lignosus, arboris emulus, uno quasi caudice pollicem & amplius crasso, in ternos aut quaternos ramos perpetuè fisso, digiti crassitie; foliis circa furculos novellus longioribus *Myrsinites* ac virentioribus [Lobelio folia *Efulæ* majoris foliis paria & admodum similia, imò *majora*] comâ luteâ, fructu *Characiæ*.

Locus. In scopulis nascitur & præruptis, copiosius in præcipiti qui *Salus Cerviæ* vocatur inter *Masiam* & *Petram* sanctam, ubi & nos eum observavimus: invenimus & in montosis supra *Messanam* Siciliæ urbem. Folia figurâ suâ & magnitudine accedere videbantur ad *Mezerei* Germanici folia. Flores [Alpino] velut in umbellis parvis.

- A. 8. *Tithymalus magnus multicaulis, sive Efula major* J.B. *Tithymalus palustris fruticosus* C.B. *Efula major* Germanica Ger. Park.

J.B.

Mirum quàm luxuriet fecundior solo enatus *Tithymalus* iste, quem vulgè *Efulam* majorem Germanicum vocant. Lignosa enim candidaq; *radix*, non brachii modò humani craffitudinem assequitur, sed & suræ nonnunquam superat, longè latèque vario implexu propagata perennat. Nec minor casium quos emittit luxuriosa ubertas, minimi digiti circiter crassitie, rubescentes, & plummis alis concavos. Folia Cataputæ minoris oblonga, multum illis magnitudine cedentia, hinc declinant. *Flosculi* umbellati, concavi, luteoli, quatuor petalata foliola surgunt, cum totidem staminibus. Semen in loculis triquetris reliquis non diffimile.

Locus. Rarior est in Italia, Gallia & Anglia, nisi in hortis colatur. In Germania vero superiore & inferiori ad Rhenum, ut & in Silesia ad fabulosâ fluminum crepidines, copiosè oritur.

Utreq; Bauhinus *Tithymalum* palustrem Cæsalpini hujus Synonymum faciunt. Verum *Tithymalus* ille quem nos in paludibus Pisanis frequentem observavimus ab hoc diversis videbatur, quidem folia ejus hirsuta erant, & ad *Tithymali* *Characiæ* *Amygdaloidis* nostratis folia accedebant, quibus

quibus & ea comparat Cæsalpinus: folia autem *Efulæ* majoris Germanicæ dictæ *Tithymali* parali foliis similia sunt. Est ergo palustris noster *Pisanus* (utputo) idem qui

9. *Tithymalus Characias pratensis incanus* Botan. Monsp. *incanus hirsutus* C.B. inscribitur. An *Tithym. Characias lanuginosus* Morif. prælod.

Magnol.

Cui *radix* crassa, multos caules pedales & cubitales, rubentes proferens; in quibus plurima folia indiscriminatim oriuntur, caulibus adherentia, longa & lata, leviter in ambitu serrata & sinuata, supra & infra molli lanugine pubescentia. Flores aliorum more velut in umbellam congesti, ex luteo rufescentes, loculi triquetri, villosi & verrucosi in quibus semina continentur.

In pratis circa *Lateram* Junio mense cum flore & semine plurimis in locis reperitur. Morisonus *Tithymalum* suum *characiam* lanuginosum in sylvis Galliæ Soloniensis provenire scribit, unde videtur potius varietas *Tithymali* *sylvatici* toto anno folio retinens. *Locus.*

- A. 10. *Tithymalus paralius* J.B. Ger. *paralius sive maritimus* Park. *maritimus* C.B. *Scæspurge*.

Virgæ aliquot lignosæ, rubentibus, ad pedalem aut cubitalem altitudinem assurgit, foliis crebris ab imo ad summum usque obtusis, angustis, oblongis, medio tamen latioribus, linei foliis nonnihil similibus, verum crassius & cævis, succo lacteo acerrimo turgidis: summis virgæ innascuntur umbellatim ferè ut in aliis *Tithymalis* flores pallide lutei, quibus singulis subsunt folia bina lata furculos & pediculis cingentia: sequuntur capitula triccoca ut in hujus generis reliquis. *Radix* subest satis crassa, oblonga, lignosa, vivax.

In arenosis maris littoribus frequens est.

Dubitat Gesnerius hort. an *Tithym.* *paralius* à *Matthiolo* & *Trago* pictus sit *cyparissias*: idque sanè summa ratione: Nam descriptio *Tithym.* *Cyparissias* similis *Pityulæ* multis *J.B.* qui aliorum Botanorum *Tithym.* *cyparissias* est, *Tithymalo* paralo convenit: & planta illa que in fabulosis ad Rhenum copiosè provenit, (qui locus *Tithym.* *cyparissias* simili à J. Bauhino assignatur) mihi non alia visâ est quàm *Tithymalus* noster *paralius*. Alii curiosius examinent, & plantas invicem conferant. *Locus.*

11. *Tithymalus fortè dictus Luca Ghino Pityula, quibusdam Characias Pannonicus* J.B. *Tithym. Characias 4, sive rubens Germanicus* C.B. *angustifolia* *Tithym. Characias 5, seu angustifolia* *Tith. Characias angustifolia* Park. Ger. emac.

J.B.

Radix est magnâ, longâ, crassâ, è qua crebri nascuntur caules, inæquales, dodrantes sextantes ac fortè dodrante majores, foliis multis amicti, parali foliorum latitudine, longitudine majori, interdum brevior, acuminati, spissis, colore ferè myrsinitis.

Hunc *Clusius* titulo *Characiæ 3. Austraciæ* sic describit:

Multos ab una radice profert caules pedales, nonnunquam etiam cubitales, firmos, leves, infima parte nonnihil purpureascentes, & foliorum que deciderunt vestigii notatos. Hos deinde ambiunt confuso ordine nascuntur folia, crassiuscula, lævia, duas interdum uncias longa, mucronata. Summi caules in multas virgulas inter folia emergentes dividuntur, quæ bina subrotunda ferè quodammodo circinata foliola, & quasi valculum seu labellum imitantia sustinent, in quibus flores reliquorum *Tithymalorum* floribus similes, qui cum suis virgulis & valculis pallido subluteove colore præditi sunt: succedunt triangula capitula. *Radix* longa, digitalis craffitudinis, infimâ parte in aliquot fibras divisa. Maturo semine caules singulis annis emoriuntur, novo autem Vere recentes alii è radice germinant, qui subsequente anno flores ferunt.

Nascitur plerique *Pannoniæ* locis, sed *Viennensi* agro tantâ copîâ in gramineis & ficioribus palustribus, ut Junio mense (tum enim flores) omnino pallescere videantur.

D. Magnol in umbris circa pontem Castri novi *Salenovæ* & *Lateræ* passim reperiri asserit.

12. *Tithymalus serratus Dalechampii* J.B. *Characias serratus* Ger. *Characias folio serrato* C.B. *Char. serratus Montpellierensis* Park.

J.B.

Cubitali caule præditus est, per quem folia uncialia, alia culmo latiora, alia etiam minùs lata, pleraque non acuminata, sed subrotunda, denticulis per ambitum crenata, glabra: at verò que umbellæ pediculis ad coitum subijciuntur folia, multo latiora quàm longiora, nonnulla quoque orbiculata, nihilque secius in ambitu serrata. Flores acetabulorum cavo insidentes mucosi, lutei: capitula majuscula, triquetra, ex tenui pediculo *Myrsinitis* ferè paria.

In Gallia Narbonensi passim & copiosè oritur, circa *Nemaulum*, *Monspeliu*, &c. nec alibi (in *Locus.* quæ J. Bauhinus temere reperit: Verum *Clusius* *Tithymalum* *myrten* *Valentinum* appellat, unde *Valentino* etiam regno communem esse colligitur.

13. *Tithymalus Myrsinites* J.B. Park. Lob. *Myrsinites latifolius* Ger. C.B. item *Tithymalus angustifolius* *Myrsinites* corundem.

J.B.

Rami dodrantalibus crassiusculis per terram maximâ ex parte funditur, quos ferè quadam ambiunt folia Myrti, pinguiuscula, colore glauco prædita, in acumen desinentia. Ramorum extrema in furculos abeunt indidem oros, pyxidata folia rotunda transadigentes, umbellatim dispositos: quibus

bus inter folia infident flores colore herbido, quorum singularia foliola pulvilli instar habentia, an-
filiis croceis donata sunt. Pericarpia triquetra, totidem genera continent.

Locu.

Juxta arcem Rhegii in Calabria sponte ortam invenimus.

Tithymalum latifolium & angustifolium C. B. pro eadem planta habeo: siquidem figuræ Lobelii, quæ in *Adv.* habetur titulo *Tithymali Myrsinitis*, quæque in *Obf. ut. Myrsinitis myrsifolia* unius & ejusdem plantæ sint, cum in *Observationibus ad Adversaria Lectorem* referat: nec refert quod utramque ponat in *Icon. Plant.* alteram nomine *Tithymali myrsifolia* *Obf. p. 192.* alteram titulo *Tithym. myrsitis* *Diag.* *Adv. p. 150.* cum ipsemet in *Obf.* utramque iconem pro ejusdem plantæ habuerit.

14. *Tithymalus maritimus* Juniperi folio Bocconi. An *Tithymalus cyparissias vulgaris* Park?

Bocc.

Hic (inquit) Tithymali arborecentis facie fruticat: pedali & altiore quandoque est caule, superne variis ac multiplicibus ramis distincto, valde comoso; tenuibus foliis copiosissimis, longissimis, Juniperi formæ, sed mollioribus & minoribus circumvestito, ad Tithymali leptophylli figuram accedentibus. Flores & capsulæ seminales aliorum Tithymalorum more (id est fructum tricoccum) proferunt. Perpetuus est.

Locu.

Prope Massiliam in arenosis ad mare invenimus, ubi & Paulus Boccone.

Tithymali cyparissifolia vulgaris tum figura tum descriptio apud Parkinsonum ab hac planta non multum abluunt, ut examinanti patebit.

- * 15. *Tithymalo marino affinis Linariæ folio* C. B. *amygdaloides angustifolius* Tab. *limfolius paralis* congener Park.

Hic (inquit C. B.) à Linariæ antequam floreat solo lacteo succo distinguitur: quomodo ergo differt ab *Esula* Officinaria sive Tithymalo pineo?

Locu.

In declivibus montis Caponadous soli expostis, inter rupes versus *las Cambrettes* & in aliis campistris lapidosis copiose oritur. *Botan. Monsp.*

- * 16. *Tithymalus maritimus spinosus* C. B. *maritimus creticus spinosus* Park. An *Tithymalus spinosus creticus* Alpini?

Bel.

E Tithymalorum genere est (inquit Bellus) spinas proferens, floribus luteis, foliis parvis rotundis, lac copiosum effundens, radice (sicet memini) carnosa.

Tithymalum suum spinulosum Alpini ita describit, Planta est dodrantalis, primo ætatis suæ anno ramulis & foliis Apios Græcorum maxime æmulatur. Radice nititur in principio carilla, tuberosa, sed longi, in acutum desinente, non abscissi Apios radici. Anno vero secundo ramuli breves, tenues dodrantales in cymis fruticant, & in crucium modum ramulorum extrema dividuntur, & desinunt in spinulas tenues, acutas. Ætate foliola ramuli abscidunt, quo spinulæ duriores & nigre evadunt. Lacteo succo acri turget.

17. *Tithymalus maritimus Venetus* Park. *maritimus purpurascens floribus* C. B. *Esula rara* in *Lio* Venetorum insula Lob. *Es. Veneta maritima* Ger.

Lob.

Sesquicubitum duobus cubitos longos caule, fungos, rugos, fuscus, crassus minimum digitum, multus ramulis divisis emittit pedalis; & foliis sita binis per intervalla, majoribus quam terribilis Alypi, ad Glycyrrhizam proximis, lentis, pinguibus Thymolæ; flores pendulos prominentibus purpureis & fuscis, obsoleto Aristolochiæ, Vincetoxicæ effigie. Radix foris pulla, intus villosis lineisq; pelliculis, cujusmodi in *Tartar. raris*, cineris, sesquicubitum longi, digitum minimum crassa, succo densa: Univerfa planta lactescit, & prorsum Tithymali parali cui convixit fere semper visitur æquiparatur.

Locu.

Sed non alibi quam in litoribus & insulis sinus Adriatici facile reperitur, & in *Lio* insula exigua, quæ obex est maris alluvionibus.

18. *Lathyrus major* C. B. *Cataputia minor*. *Lathyrus major bortenensis* Park. *Latb. sive Cataputia major & minor* Ger.

Radix huic simplex, fibris aliquot capillata. Caulis sesquicubitalis, teres, solidus, crassitudine pollicari, foliis vestitus crebris, tres digitos longis, falcis similibus, cæruleo-viridibus in crucis formam dispositis. Primo à statione anno hyemem tolerat, sequenti ætate in ramos dividitur, in quibus folia ad singulos flores bina, iis que in caule sunt multum dissimilia, nimirum à lata basi in acutum mucronem sensim desinencia, nonnihil initio concava, aliàs ad foliorum Hederae aut Al. lepidias formam accedentia, colore ex viridi flavicante & minime cærulea. Ad flores singulos ramuli in furculos duos divaricantur, adeo ut flos in ipso ramulorum divortio seu divaricationis angulo collocetur: in plures deinde furculos minores intus concavos singuli majores dividuntur. Flor quatuor foliolis componitur. Vasculum feminale majusculum, tricoccum.

Ab hac non alia in re quam partium omnium magnitudine differt *Lathyrus minor bortenensis* Park.

Lathyrus

- * 18. *Lathyrus minor conglomerato flore* C. B. *minima* C. B. *Lathyrus minor Dalecham-pii* Lugd.

19. *Tithymalus cyparissias* J. B. C. B. Ger. *Pityusa* Tithym. pinea sive *Esula minor* Park. *cupressinus* J. B. *Common Cyparissias* Spurge. *Tithymalus pineus* Ger. huic idem videtur.

J. B.

Radix minimo digito crassior, sæpe tenuior, fibrosa, lignosa & nonnunquam serpens. Caules pro-mittit dodrantales & cubitales, primo simplices, postea ramosos, in quibus folia primo Linariæ, mol-lia, quæ postea tenuiora multo cum in ramos dividitur. Flores in umbella quasi formam dispositi, longis pediculis folia quibus donantur perforantibus, lutei, ex quatuor quasi semilunulis conjuncti, extoritur videntibus corollis compositi, apicibus item luteis: quibus triquetri succedunt leucli, in quibus semen. Ab eadem quoque radice exurgunt cauliculi (ego pro abortu habeo, licet à non-nullo pro privata specie proponatur) quorum folia breviora multo, pinguiora, subrotunda, avas-que parte plurimis punctulis seu stigmatibus rufis notata, in quibus ramulis non memini florem observare. Hinc patet quid sentiendum sit de Tithymalo stictophyllo Thal. i. e. cyparissia foliis punctis creosis notata C. B. foliis maculatis Park. Lactæ autem partibus omnibus turget.

Hic Tithymalus pro anni tempore & ætate insigniter variat: non raro enim verno tempore co-ma rubente aut flavâ exite.

Prætorum margines & sepium istam sepius alunt *Eslam*. In Anglia sponte non provenit, quod sciam. Mirum nobis videtur Botanicos de Tithymalo pineo, sive *Esula* minor, planta passim cognita & vulgo in hortis culta tam confusè & obscure scribere, ut nesciam planè quid sibi velint, quæ titulo illum proponant. Ab aliis speciebus, mihi saltem notis, discreti facili est, radicibus repatri-tulo illum proponant. Ab aliis speciebus, mihi saltem notis, discreti facili est, radicibus repatri-tulo illum proponant. Ab aliis speciebus, mihi saltem notis, discreti facili est, radicibus repatri-tulo illum proponant.

- Tithymalo Cyparissia similis*, *Pityusa multis* J. B. *Tith. foliis Pini*, forte *Dioscoridis Pityusa* C. B. *Tithymalus pineus* Ger. *Pityusa*, *Tithymalus pinea* sive *Esula minor* Park. potius *Tith. cyparissias* vulg. ejusdem.

J. B.

Tithymalus hic rarus est Cyparissia vulgè dictæ similis, ab eo tamen alius est, radice longiore, crassiore, minisque fibrosa: Caules multi, fere cubitales, simplices, interdum in ramos multos do-drantales diduci; per quos folia conferta, crassiora, firmioraque quam Cyparissia & magis glauca: extremis ramorum infident umbellæ magnæ, foliis pelatis, non majoribus Cyparissia.

De Tithymalo cyparissia & pineo dictis confusè admodum scribunt Botanici, ut mihi parè per-suadeam unam eandem specie plantam esse. A hoc loco in loco à J. Bauhino descripta, videtur esse Tithym. paralius, aut alia quædam species nobis incognita. Notandum tamen plantam Parkinsono sub titulo allato descriptam esse Tithymalum cyparissiam J. Bauhini superius proximè descriptam de-queque hoc in loco à J. Bauhino describitur, sub titulo *Tithymali Cyparissia vulgaris* à Parkinsono de-scribi; siquidem foliis brevioribus & crassioribus & in caule crebrioribus magisque confertis seu den-sius sitis à Tithymalo pineo differre scribit, Lobelium fecutus.

Crepides fabulosi aluminum & vicini colles frequentius hunc alunt, inquit J. B. Abundat in *Locu.* planitie arenosa prope Argentinam, & Batilæe ad Rhenum versus *Haltingen*, ut & prope *Monspel-*i. Planta autem illis in locis frequens nobis non alia vifa est quam Tithymalus paralius, ut superius diximus.

Omnia Tithymalorum genera adurendi vim obtinent (inquit Tragus) imprimis verò lacteus co-*Vier.* rum succus, quare raro citra noxam sumi possunt. Dodonæus Tithymalorum omnium succum per infærga purgandi validam vim habere scribit, Bilem, pituitam & aquosos humores ducere, etiam in exigua quantitate sumptum; sed ventriculum vehementer conturbare, & interna viscera inflamma-re; eamque ob causam ab ejus usu doctos ac prudentes præterire, unde & Rusticorum Rhubarbarum audit. Est autem acris, ignea & erosiva, adeo ut impudentium mendicorum fraudi infertur, qui ejus succo cutem sibi exulcerant fabricati specie. *Sævad.*

Esula pituitam validissime, præcipue per inferiora, purgat, unde & Rusticorum Rhubarbarum audit. Est autem acris, ignea & erosiva, adeo ut impudentium mendicorum fraudi infertur, qui ejus succo cutem sibi exulcerant fabricati specie. *Sævad.*
C. Hofmannus lo nunquam consuluisse ait, sed fuisse tantum spectatorem audacie vulgaris quæ to-ta Cochlearia admittit. Si quis tamen (inquit) ut velis, *Esula præparata* Offic. utatur, quæ per viginti quatuor horas iteretur in infusione acerrimi aceti, iterumque exsiccata. Hujus dosis est à ʒij. ad ʒj. & sine noxa purgat. Calp. Dormavius ita corrigit, R. *Eslule* præp. ʒiv. Macis, Galangæ a ʒij. Spodii præp. ʒj. Trag. Bdellii ana ʒij. Fiat pulvis, cujus dos. à ʒʒ. ad ʒ.

20. *Tithymalus Cyparissias* Alpin. exot.

Alpin.

A radice crassa, quatuor digitos longa, lacteo succo turgente, (ut & reliqua planta tota dum re-cens est) caules producit multos, tenues, junceos, parvis capillamentis, brevibus, multis, tenuibus, Pini foliis similis vestitus, prope radicem nudo, sed punctis nigrescentibus crebris maculatos, quorum singuli umbellam ex tribus aut pluribus furculis constantem obtinent, & in principio um-bellæ unum utrinque foliolum, oblongum, parvum, extremo acutum, Myrti folio simile, præ-dius tamen & tenuius, quilibet etiam umbellæ furculus circa medium utrinque folium prædi-
catus amittit & minus; à quo furculus usque ad extremum spicæ modo fert foliola, ex una parte mol-
Eccc 2

nantia, aliis longè breviora latioraque cum floribus parvis, Leucoii filimilibus, atque fructibus parvis triquetris, *femina* terna parva, rotunda, alba, Piperi minora continentibus. Inter caules prædictos graciles nonnunquam unus vel duo, crassitie minoris digiti videntur, qui in plures iidem cauliculos foliolos dividuntur, ad exortum antequam dividantur nudi & punctis emaculati.

Cretam insulam agnoscit matrem hæc species.

Loc. n.

21. *Tithymalus annuus* Lini folio acuto Botan. Monsp. An annuus Pityusa folio Lob. An *Tithymalus* *linifolius* Cam?

Magnol.

Dodrantalæ & interdum pedalem altitudinem acquirit, quamvis modò minor, modò major conspicitur. Secundum caulem plurima oriuntur folia, longa, Lini folia æmulantia, in aculeatum quasi apicem desinentia. Flores ut in aliis speciebus. Folia circa flores disposita, latiora sunt & multis apiculis donata. Radix lignosa est, quæ singulis annis perit.

Locus.

In marginibus latorum circa Salenavam, la *Colum. Oleræ* & alibi pluries vidit D. Magnol. Nos in Sicilia inter fegeres observavimus, & pro *Tithymalo* *linifolio* Cam. habuimus.

Tithymalus Linariæ folio, lunato flore Morif. prælud.

A foliis Linariæ similibus, & flore Lunæ crescentis referente figuram faciliè dignoscitur.

At hæc nota *Tithymalo* cypariiffiæ J. Bauhino superius descriptæ conveniunt, ergo illi idem videtur.

- A. 22. *Tithymalus segetum longifolius* Append. Cat. Cant. *Long-leaved Corn-Spurge*. An *Efula minor* sive *Pityusa* Ger. emac?

Altitudinem dodrantalem vix æsequitur. Folia oblonga in acumen desinunt. Tota planta colore est luteo-viridi præter caulis partem terræ proximam, quæ rubescit.

Hæc species cum præcedente fere XXI. convenit magnitudine, foliorum figurâ, colore, loco, ut eandem esse suspicet, non tamen fidenter affirmaverim, cum plantam nondum viderim.

Locus.

Inter fegeres prope pagum *Kingston* dictum ultra sylvam via quæ *Gamingay* ducit reperitur: observavit etiam D. Dale inter fegeres circa *Comberton* cis *Kingstoniam*; ostendit etiam nobis ficcam plantam à se collectam, cujus altitudo semipedalis, ad dodrantalis, caulis firmus, foliis non admodum crebris cinctus, neque ut in *Efula* exigua. Tragi in acutos apices terminatis, sed obtusioribus & subrotundis. Summis caulis ut in reliquis congeneribus velut umbellæ quadam florum infident: umbellarum autem basin totidem folia acuminata cingunt quot sunt umbellam componentes radii. Vascula seminalia parva & ut in reliquis tricoeca. Radix parva, annua, paucis fibris donata.

Tithymalus foliis brevibus aculeatis C. B. j. e. *Pityusa Matthioli* & aliorum, nobis incognitis est, quærat apud Auctores à Bauhino citatos.

- A. 23. *Tithymalus leptophyllus* Park minimus angustifolius annuus J. B. *Efula exigua* Tragi Ger. emac. *Tithymalus* sive *Efula exigua* C. B. *Dwarf Spurge* or *small annual Spurge*.

J. B.

Palmaris aut semipalmaris est plantula, *radiculâ* nitens tenui, tres aut quatuor uncias longa, *cauliculis* & ramulis multis eâ quâ jam dixi longitudine, ac etiam dodrantales obtinens, *folioli* stipulæ seminiunciam uncieque trientem longis, femiculorum latis, in acutum mucronem productis, crebris, sursum spectantibus, lacte turgidis. *Flosculi* herbidî, & pericarpium ut in reliquis congeneribus triquetrum, *femina* rotunda, cæcatis continens.

Locus.

Planta est annua: inter fegeres frequentissima.

- * 24. *Tithymalus* sive *Efula exigua foliis obtusis* C. B. J. B. Park.

Radice est exili, oblongiusculâ, capillatâ: *cauliculis* pluribus, ad terram resupinatis, aliquantulum repentibus, biuncialibus, aliis palmo minoribus, rotundis, lacteo succo turgentibus, qui *folioli* oblongis angustis, sed sæpè in summo obtusis & velut abscissis inordinate vestiuntur.

L. ym.

In agris Patavinis & Massiliensibus reperitur.

Tithymalus exiguus saxatilis C. B. J. B. Park.

C. B. prod.

Radiculam habet capilli modo tenuem, longiusculam; *cauliculis* tenuibus, unciales & biunciales, angustissimis & brevibus *folioli* cinctos: *flosculi* exigui, rubentes.

Hæc planta non alia esse videtur à *Tithymalo* leptophyllo fol. obtusis, partium omnium paritate solâ diversâ, quam soli sterilitati deberi verissime est.

Locus.

Circa Monspelium locis asperis provenit, vide Botan. Monsp.

- * 25. *Tithymalus Siculus polycoccus, Portulacæ folio* Bocconi.

Bocc.

Caule affurgit pedali aut altiore, superne amplo & valdè ramoso: *Folii* ad Portulacæ aut *Tithymali* *heliocopii* figuram circumvestito. *Flores* & *femen*, ut in cæteris lux claffis, in alarum finibus atque ipsis ramis infident, & ordine distribuantur; rotundis sublequentibus *capitulis*; binis, tenuibus apicibus donatis, in quibus *femen* Cannabis figurâ atque colore concluditur. Ea est plante ejusque alarum durities & contumacia, ut modica hyeme arida & foliis spoliata perduret adhuc, & capitula *femini* (quod notatu dignum) unguibus frangere aut evellere (adeo pertinaciterherent) sine ramis particula non possit. Ex femine deciduo quotannis nascitur.

- A. 26. *Tithymalus heliopsis* Ger. Park. C. B. *heliopsis* sive *solifolius* J. B. *Small Spurge* or *Dwarf Spurge*.

Radix ei simplex, alba, rectâ descendens, fibris aliquot donata, unde *caulis* exurgit singularis, semipedalis aut pedalis, teres, raris pilis hirsutus. *Folia* in caule frequentia, nullo ordine posita, Portulacæ aut *Peplidis* familia, digitum & interdum sesquidigitum longa, extremitate subrotunda, argutis denticulis circa margines crenata. Sarculi [quinque fore] e summo caule nati umbellam quodammodo efficiunt, quos totidem circumstant folia, si quæ in caule majores & rotundiores. Singuli sarculi in tres alios pariter sparguntur, quos tria circumstant folia. Flores in ipsis caulis & sarculorum divaricationibus singulati sibi, parvi, herbidî, tetrapetali, petalis subrotundis & minime lunulatis. E medio flore egreditur *stylus*, cujus apex in *vacuum* seminales tuncgetric triquetrum, tricoecum, ad floris latus reflexum. Tota planta succo lacteo acri turget.

Æstare floræ & femini maturat; hyeme perit.

In hortis olereæ & arvis pinguioribus, nec raro in rudibus ad urbium moenia, &c. occurrit.

Tempus & Locus.

- A. 27. *Peplis* sive *Efula rotunda* C. B. Ger. J. B. *Efula rotunda* sive *Peplis* Park. *Petty Spurge*.

Dod.

Dodrantalibus herbulæ est, lacteo succo manans, *Heliocopio* *Tithymalo* similis, ejusque quadam veluti species, sed omnibus partibus minor. *Cauliculis* subrotundis: *Folia* exigua, in rotunditate oblongiuscula, circa margines aequalia, (quæ certâ notâ *Tithymali* *Heliocopio* distinguuntur, cujus folia crenata sunt) inferne majores, superne minores. Coma circinata, seu in umbellæ formam coacta. *Capitula* tribus loculis discreta *femina* continent reliquis familia. Radix tenuis, fibrosa, annua.

In hortis & vineis exir, & subinde in agris neglectis aut non cultis. Æstare viger, ac usque ad Hyemem perdurat.

Locus & Tempus.

28. *Peplis minor* J. B. Tab.

J. B.

Patulis in orbem ramis varièque divaricatis terram subjectam inumbrat, *foliis* *Pepli* majoris, rotundis fere, in modicum acumen leviter desinentibus, dimidio minoribus: *pericarpia* pusilla majoris, aut *Chamaelyces*, triquetra, lævia, tribus locellis totidem claudunt *femina*.

In arvis requiescit circa Monspelium observavimus.

Locus.

- A. 29. *Peplis* J. B. Ger. Park. *maritima folio obtuso* C. B. *Small purple Sea-Spurge*.

J. B.

Terræ faciem ceu muliebri flammeum patulis ramis, variè divaricatis, palmaribus & sesquipalmaribus, rubentibus, crassiusculis operit, per quos veluti ad articulos *folia* adversa nascuntur, rubentia, duplo triploque *Chamaelyces* majores, crassiora paulo, longiora, per extremum rotunda, quorum pars ea quæ sub nervo (qui solus folium per longitudinem medium dividit) productior est quam quæ supra nervum, & veluti pinnata. *Flosculi* luteoli proximè ramos oriuntur. *Capitula* tricoeca, lævia, duplo majores quam *Chamaelyces*. Radix longiuscula, crassiuscula, simplex.

In litore maris arenoso inter Penlantiam & *Markeisen* Cornubiæ oppida. In maris Mediterranei Littoribus frequens reperitur.

- * 30. *Peplis annua foliis acutis, flore muscose* Bocconi.

Dodrantalibus est huic *caulis*, subrotundus; dum in hortis colitur amplè laxatè umbellâ & quasi comosâ, alioqui contractior donatur, ubi natali solo spontanea est. *Folia* exigua, & rotunda acuminata sunt, Herbæ terribilis minor. Flores muscosos gerit. Semina verò in capitulis ad oclum formam aliquatenus involuta suis accedunt.

In agro Lugdunensi frequens inter fegeres reperitur.

Locus.

J. B.

31. *Chamaelyce* Dod. Lob. J. B. C. B. Ger. Park.

Gracilem *radiculam* habet, longitudine circiter palmari, fibris aliquot tenuissimis donatam: *ramuli* quadrantes, ac etiam pedales, in alas subdivisos, rubentes, subhirsutos in orbem terræ appaunt: quibus ad genicula adnascuntur *foliola*, conjugatim disposita, subrotunda, quæ terram spectant rubentia, superne viridantia, nisi quod in medio purpurei notâ sunt maculosa; quadam tamen extremis ramulis supra infusque omnino saturâ rubelina tincta sunt. *Flosculi* ad ramulorum divaricationes

Eccc;

cationes inter folia emicant purpurei. *Pericarpia* triocca. *Efulæ* exigua: *Trago* dictæ sub foliis latitant.

Locus. In agris & vineis tam Siciliæ & Italiæ quàm Galliz Narbonensis frequens oritur, quicquid contradicat Lobelius.

- A. 32. *Tithymalus platyphyllos* Fuchs J. B. *arvensis latifolius* Germanicus C. B. *Tithymalus peregrinus* Clus. Hist.

J. B.

Radix nictur simplicis, alba, lignosa, adnatis aliquot donata. *Caulis* inde exurgit sesquicubitalis & bicubitalis rectus, teres, glaber, rubescens, intus concavus, singularis modo, modo plures, inter quos eminet medius inter contractioris altitudinis focios, per quos tamen omnes frequentes obervantur rami, quorum exortu *folium* magnum semper apponitur, duarum unciarum longitudine, latitudine unciali, talia quoque fortuito ortu crebra per caules ramifque spectantur: at caulis fastigium in pediculis aliquot seu radiis umbellam mentientes abit, unico in medio sedente flosculo, quorum cotum coronat rosa fohorum oblongorum, crenis parum conspicuis denticulorum: è quibus pediculis unusquisque subdividitur pari modo in alios, & horum quilibet denuo in alios, flosculis singularibus singulas divaricationes occupantibus. *Flosculi* cotylis infident perexigui, luteoli, quatuor petalis exiguis, flavis, non cordatis compositi: quos sequuntur vixdum delapsos triocca fructus, minores & minus asperi quàm *Vernucio* dicto, sex sulcis ita insculpti ut hexacocchi videantur. Anna est planta ex femine deciduo sese quotannis reparans: interdum tamen hyemem tolerat. In agris non admodum infrequens est. In hortulo nostro & pomario hic Noctæ in Efflexa sponte provenit.

Locus.

- * 33. *Tithymalus platyphyllos* Clus. Ger. *latifolius* Hispanicus C. B. Park.

Clus.

Pedali, interdum majore altitudine affurgit, in aliquot à radice divisus ramos, nonnunquam simplicia caule prædix, quem ambiunt ampla folia, rotundiora & quasi orbiculato mucrone prædita, ad standis novellæ foliorum formam accedentia, viridia, crassifcula & aliquantulum carnosa, pallentes & acri succo turgentia. *Flos* ramulis infidet ex flavo purpurascens, ac veluti acetabulis sive balinearum foliis comprehensius, utin aliis. *Radix* crassa est & candida.

Uno Valentino regno inter *biar* & *Huentinensis*, viâ salebrosa inter medios frutices, Martio mensis florentem duntaxat observabat Clusius.

34. *Tithymalus non acris flore rubro* J. B. *montanus non acris* C. B. qui huc refert *Efulam dulcem* Tragi, & *Pyrulam* sive *Efulam* minorem alteram floribus rubris Lob. Ger. Park. *Sweet red-flowered Spurge*.

J. B.

Tuberculis inaequalem habet radicem, longiusculam, fibratam: caules pedales vel cubitales, primò purpurascens, non sine adnatis ramulis, foliis amicti Tithymali verrucosi, modicè in acumen rotundum desinentibus, glabris. *Pediculi* è caulis fastigio aliquot exeunt (subiecta foliorum oblongorum rosula) umbellæ formâ, in furculos subdivisi; singuli flosculi in medio fohorum duorum simulum acetabulis, parvi, quadripartiti, rubentes: E medio flosculo rubro exoritur ex brevi pediculo fructus, parvus triquetus, tuberculis exasperatus, ex ejus medio stylus, & ad latus pediculus vel ramulus sustinens folia alia duo & in medio alium florem ac fructum. Cæterum emanat è vulnere lacteus liquor, ut in reliquis Tithymalis, verum nequaquam acer aut fervidus, sed adstringens, unde Tithymali aut *Efulæ* dulcis nomen meruit.

Locus.

In montibus circa Genevam observavimus.

- * 35. *Tithymalus tuberosus* Germanicus C. B. Park.

Hujus meminit Camerarius in horto. An & quid differat à præcedente inquirendum.

- * 36. *Tithymalus Ragusinus* non descript. Hort. Lugd. Bat.

- * 37. *Peplis major Brasiliensis flosculis albis* Caecia indigenis Marggr.

Marggr.

Ex radice alba, lignosa, lactescente, paullo majori semipede, multi prodeunt caules, teretes, nodosi, virides, uno latere rubescens, multis ramis donati, qui partim humi jacent, partim stant erecti: ad nodos caulium & in ramulis bina folia opposita reperiuntur, in ambitu subulter serrata; ramulorum paulo minora usque ad caules. In extremitate caulium & ramorum multi nascuntur flosculi subtilissimi, albi, retrapeati, quos excipit triangularis capsula, in qua semen. Totâ planta copiose lactescit, quod lac commendatur à Lusitanis ad oculorum rubedinem & dolorem aufe-rendum.

Tithymali non acris species esse videtur.

38. *Apios* J. B. vera Ger. *Apios* seu *Tithymalus tuberosus* Park. *Tithymalus tuberosa pyramiformis* C. B.

J. B.

Facilis à radice est Apii cognitio, quæ quia oblonga, turgida, inque Pyri modum turbinata, plantæ nomen fecit, quam Napi radici rectè comparaveris. Hujus capite ramuli aliquot exeunt palmobreviores, foliis latis frequentibus amicti *Efulæ* rotundæ seu Pepli, à minoribus, ex angusto principio sensim dilatatis, perque extremum rotundis.

Adfer-

Adfertur ex Creta, sed & Apuliz peculiarem esse monet Imperatus. Apios à radice pyriformi *Locus*. Græcis dicitur.

- * 39. *Peplis montana folio Nummularie* C. B. altera Ang.

- * 40. *Apios radice oblonga* Ger. emac. *Apios* sive *Ischus altera* J. B. *Tithymalus tuberosa oblonga radice* C. B. *Apios* sive *Tithymalus tuberosus oblonga radice* Park.

Clus.

Radix constat tuberosi, non in Pyri formam turbinata instar prioris, sed æquali propemodum ubique crassitudine, unciam, interdum etiam binas uncias, longâ, cupis extrema pari in quatuor alias radices five crassas fibras sensim gracilescentes definit, & paucis fibris prædita est, colore foris fusca, intus candida, lacteo succo turgens ut Tithymali. Ex summo ejus capite exeunt quini aut seni ramuli, in terem procumbentes, palmares aut ampliores, secundum radicem nonnihil purpurascens, folia viridibus non magnis, sed prioris foliorum instar, & incondito ordine ac ambiensibus præditi; illi deinde in minores, & gracilioribus dividuntur; bina folia paullo rotundiora & contrario situ nascencia sustinentes; in quorum medio exoritur *flos*, ex flavo rubescens; cui succedit capitulum trigonum, rugosum & tuberculis oblitum, in quo semen.

Semine peregrè accepto Jacobo Plateau nata est.

41. *Tithymalus lunato flore Columnæ* Park. *glysticus lunato flore* C. B.

Col.

Hujus radice exigua respectu plantæ, foris nigra, plures edic caules, pedales ab imo rubentes & leves, à medio (ubi plura simul folia in rotæ ferè speciem herentia) ad summum ubique virefcentes, & hirsuti, foliis brevibus, rotundioribus, alternatim dispositis vestitis, [circa imum foliis denudantur Characiz ritu.] E summis foliis alæ aliquot exeunt, cava folicularum modo; in quibus flores, ex quibus bina alia, petiolis juncceis infidentia exeunt, cava peticularum modo; in quibus flores ex herbaceo lutei, quatuor foliolis constructi Lunæ effigiem experimentibus nuper crescentes, corniculis extorsum converfis, gibbis intro spectantibus & sibi invicem adnotis, *flaminibus* intus quatuor luteis, ex quorum umbilico exit *stylus* in summo fructum sustinens deorsum nutantem, trigonum, apicibus aliquot in summo villorum. *Folia* mollia, hirsuta, cinerea ex viridi, latitudine ferè unciali, & longitudine quadruplo majora, reliqua verò minora eadem proportionem. Comæ basis quinquelobata est, quinque etiam petiolis cacumen divisum, in quo flos & fructus comam effigiant ut in alpis.

In valle supra D. Mariæ sanitatis Neapoli reperit Columna copiosam, Martio mensis florentem, *Locus*, inque Aprenibz Sabinorum vallibus. Loca diligit parum umbrosa, edita, atque f. mentia.

Accedere videtur hæc planta ad Tithymalum Characiam nostratrem vulgarem. At verò florum petala lunulata non sunt huic speciei propria, sed aliarum nonnullarum communia.

42. *Tithymalus verrucosus* J. B. *verrucosus Dalechampii* Park. *myrsinites fructu Verruca simili* C. B.

J. B.

Plures hujus radices, tenues, in unam tandem coeunt, minimi digiti crassitudine, ac etiam majore, lignosam, cubitalem ferè, cortice externè nigro, internè albo, lacte viscido prægnante: virgæ multæ, lentæ & fractu contumaces, tenues, fibrantes, pedales ac etiam cubitales, alternatim adnata folia sustinent, deorsum ferè secundum caulem reflexa, uncia longiora, femunciam ferè lata, tenui lanugine oblecta, magis tamen infra quàm supra, quò fit ut inferior quoque pars magis quàm superna albiceat: inferiora folia interdum rubent, necnon etiam superiora. Flores in umbella flavescent, foliolis petatis, ut Umbilici Veneris primulum à fatu è terra prorumpentes: quibus succedunt capitula rotunda, crispa ceu arenularum minutissimarum congesta, ut verrucarum instar asperata, quæ matura ubi se aperuit in tres partes dividuntur, in quibus terna semina, colore & figura ferè similia Gallitricho medullam habentia albam, oleaginosa valde.

In aridis & sabulosis gignitur propè Lugdunum ad Rhodani fluentia *J. B.* Nos circa pagum *Thou* *Locus*, iri duabus à Geneva leucis invenimus, & in Germania aliquoties.

43. *Peplis altera species* C. B. *Tithymalus Epithymi fructu* Col.

Col.

Saxorum rimas, montium & vallium incolit hæc planta, perenni fruticans radice, pluribus tenuibus ramulis, pedalis, in imo lignosis, rubentibus amplam comam efformans. *Folia* alternatim exigua, lino æmula, in imo minora harent, & circa summum semper majora latoraque, ut propè capitula sint ferè rotunda, Helioscopii modo, sed minora. Comam proferit ex basi quinquelobata, Tithymalorum ritu, & flores non ex pelvicolis cavis, sed ex binis oppositis foliolis distinctis brevi petiolo procedunt, quinis rubescentibus foliolis compositi, ex quibus longo petiolo fructus eriguntur, crinit, orbiculati, Ciceris vegetioris magnitudine aut magis crassi, hirsute obducti, pilulis Cynorrhodi, aut potius Cuscute pares: quibus ob siccitate hiantibus terna semina veniuntur, cellulis distincta ut in congenentibus. Ramuli à medio ad summum virefcent teneioresque sunt, & folia mollia ex cinereo virentia. Totâ plantæ acri lacte turgens.

Maior mensis florum, & f. state perfcitur.

Tithymali verrucosi species est, à præcedente tamen, ut mihi videtur, distincta.

In floris descriptione vel Autoris vel Typographi errore pro quaternis foliis quinis positum est.

Tempus.

44. *Tithymalus folio longo glauco, caule rubro, capsulis verrucosis, elatior, Siculus.*

Elatior & major est multo Tithymalo verrucolo vulgari, foliis longis, dimidium plus unciam latis, in mucronem acutum sensim definentibus, in caule crebris, alternatim positis, colore glauco. *Caule* cubitales & altores, teretes, rubentes minores loci graciliores multo quam Tithym. Characx Monspeliensis, foliis minus crebris obliq; nec ut in illo abscidentibus & vestigia sui relinquuntibus. Propè summum caulem ramuli aliquot è foliorum sinubus exeunt, in quibus ut & fastigio caulis horum coma qualis in aliis sui generis. Flores eorumque pediculis & acetabula describere negligimus; in sicca atque non possunt discerni. Fructus verruculosi est.

Propè Messianum invenimus.

C A P. VI.

De Euphorbia.

Euphorbium unde dictum sit nos docet Plinius lib. 25. cap. 7. *Invenit (inquit) Rex Juba quem appellavit Euphorbium medici sui nomine & fratris Musae, à quo Divus Augustus concessit*

suit. Lege, monente Jo. Bodæo, frater is fuit Musa. Dioscorides Euphorbium Libyam arborem esse scribit Ferule speciei; Plinius foliis Acantidis spectari ait: * Galenus spinosam arborem dixit; quod (inquit Stapelii) experientia comprobat. Verum quam pro Euphorbio proponit Dodonæus herba potius esse videtur quam arbor.

Bodæus à Scapeli Dodonæum tenellam plantam describere ait Euphorbii nomine, Lobelium adultam Cerei spinosi titulo, vidisse se tenellam bis in Horto medico Lugluno-Batavo; adultam semel ibidem.

At neque Euphorbium *Dod.* neque Cereus spinosus *Lob.* five diversæ sint plantæ, five una & eadem, vera & genuina Euphorbia plantæ sunt: Ea enim est quam describunt Horti Malabici Auctores sub titulo *Schadida-calli.* Quæ quoniam notis præcipuis succo lacteo acri, & valculo feminali tricoeco cum Tithymalo convenit ei merito subiungitur; quavis flore, si rectè describatur, pentapetalo ab eodem differat.

Ut olim, ita nunc dierum Euphorbium è mediterraneis Africa à mari remotissimis delatum est. Falsum est quod de fructu refert Leo Africanus, & Jul. Scaliger, exire eos è radice cucumerum specie, sed oblongos adeo, ut binos interdu pedes expleant, viginti aut viginti quinque numero, qui ubi maturuerint ferro punctim aperiantur.

1. *Euphorbium vulgè sed falsò creditum. Euphorbium* Ger. Park. C. B. *Euphorbii tenella planta* Bod. à Stapel.

Bod.

Hinc folia longa, crassa, virentia sunt, in rotunda ac tereti nonnulla plana figura angulosa, cucumerem referent si non anguli & eminentiores partes albicantibus spinis plurimis duplici bæt ordine obsidentur. Effluit ex his vulneris liquor vehementer acris & mordax, facili concrefcens. Folia exsiccata ex cinereo albicant.

Euphorbium est succus concretus acerrimus, non tamen plantæ descriptæ (de paulo inferius describenda titulo *Schadida-calli.* Genera Euphorbii duo sunt. 1. Sarcocollæ modo pelliculam, flavum, Pili magnitudine, in guttas æquales densatum, modicè cavernosum. 2. In utriculis quibus excipitur in massam densatur candicansque, aut vires colore. *Schrad. è Dialcor.* Dof. à gr. ij. ad x.

Eligendum est purum, translucidum, candidum aut flavum & acre, quod levi linguae contactu os accendit diu detinet. Annotinum, nimirum per eam perfectionem fulciperè ceditur, acrimoniam cum tempore mitiorè reddidit. Recens improbandum, cui virium violentia suspicetur.

Insignem quidem vim obtinet serum à aqua ex toto corpore purgandi. Verum enimverò non sine violentia ac molestia, quam præter substantiæ proprietatem malignam, vi inflammandi exserit. *Schrad.*

Monet C. Hofmannus non tutum esse Euphorbii usum interiore non in visceribus refrigeratis. Monet autem, 1. Ne detur ulli calido & sicco, præsertim in morbo tali. 2. Ne tenerius pulveriscatur; contra enim quam in Colocynthide faciendum esse.

Euphorbii usum egregium in carie ossium & vulneribus vide apud *Fabrie, Hildanum & Wessemanum* nostrum. Sed cavendum est ne inspergatur ulceribus faucium, narium, palati ac lingue, aut in locis ubi tendines aut nervi patent & denudantur, ne mordicando & vellicando symptomata periculosa excitet. *D. Tamer. Robinjon.*

2. *Cereus Pernanus spinosus fructu rubro, nucis magnitudine* C. B. *Cereus spinosus* Ger. *Cereus spinosus Americanus* Park. *Euphorbii adulta planta five Cerei effigie Lobelii* Bod. à Stapel.

Lob.

Hæstis surgit quaternas & quintas, novendecim & viginti cubitorum, virgatis & ad normam directis fruticulis: in externis extantibus stinarum angulis obtulis exsternuntur stellatæ, cornes filis radiatim è suo centro quoqueverum minacibus, uno duntaxat prominulo horum, æque directo longius tota quadam effigaturam Echino-melocacti præfert & concolorem superficiem, sed brachium aequabili ductu æquante; Columnellæ aut Cerei funalis prælongi instar. Ejus è medio & tri-

arum

arum dorsis, anslant, angustiore cervice, cucumeris ventre, surriguntur brachia terna, quasi folia teretia, crassa, eundem commensum proportionis & figuram forat. Intus torulus ligneus prædurus, carpi crassitie, obducit est callosi carne & succo Aloes: gummeo enim turget parquam amaro lentore. Flores in fastigio fummo promit, referente qui attulit, Digitalis purpureæ. Fructus hilari purpura miniat rubet, Ficis fore effigie, gustu non insipido.

Bodæus ut diximus, hanc plantam à precedente non aliter differre scribit quam ut juvenem ab adulta.

3. *Euphorbium verum Antiquorum, Schadida-Calli* Hort. Malab.

Frutex est altitudine duorum hominum, nascens in arenosis, radice crassa, rectà in terram descendente, fibras hinc inde emittente, intus lignosa, cortice exterius fulco, intus candido & lacteo tecta. Stipes qui ex radice simplex exoritur, diversis nodis distinctus, ac inter nodos in tres oras angustas eminentes, quæ planis lateribus terminantur extenuatus; in oris angulis extuberat, inter angulos sinuatus, & in angulis spinis rigidis, acutis & rectis fuscis & nitentibus, quæ binæ & binæ, ac cuspidibus à se mutuo averfis prodeunt, munitis, cortice crasso, exterius viridi-fusco, etiam cum effe vestitus, vestitus: intus sub cortice pulpâ humidâ & albicante; nullo ligno; ex qua, ut & è suo cortice incisio lac copiosum emanat. Folia in oris in extuberantibus angulis, supra ex spinis furectæ prodeunt, & quidem rara in singulis angulis unum numero in uno parvo, crasso plano, viridi ac lacteo pediculo, suntque minuta, rotunda, crassa, lactea, nullis striata venis, oris versus spinas nonnulli indoles. Flores in oris prodeunt maximè ex sinubus cavis inter angulos extuberantes seu spinarum ordines intermedii ex parte eorum profundioris, terni simul in uno pediculo parvo, ferme semidigitali rotundo, viridi, lacteo, crasso, ex sinubus rectà exsurgente, qui duos minores pedunculos laterales transversim versus oppositas partes emittit; estque medius hos pedunculo communi infidens, reliqui duo pedunculis lateribus: constant autem foliis quinque curtis, crassis, solidis, rigidis, planis in superiore parte, medio corculo rotundo-plano, piloso, exterius ex viridi flavo circumpositis; suntque etiam lactei & viridi-diluti seu ex viridi fluviali coloris odor nullius; habentque in medio stamina quatuor, quinque aut sex, furectæ, bifurcata, supernè rubra, quæ ex corculo inordinatè prodeunt, suntque etiam lactei. Floribus prodeuntibus folia decidunt. Fructus qui ex horum corculo medio pedunculo furecto, crassillo, semidigitali, rotundo & viridi prodeunt, sunt pluri, ac tribus eminentibus rotundioribus ungulis constantes, lactei ac colore viridi, dein ex parte parum rubefcentes, saporis quoque adstringentis, continentur in unoquoque angulo, tantum propriâ capsulâ fœtus, quod rotundum effe ac cinereum, intus albicans.

Tota planta lactiflua effe lacte acri & linguam adurente: semel in anno floret, Januario aut Fe- Tempus.

bruario maximè.

Jo. Commelinus qui in Horti Malabari Partem secundam commentatus est, hanc plantam verum esse Euphorbium fere exinde scire scribit, quod sibi frustum hujus cum gummi ex Barbaria ferat allatum, & deinde inveniret complures capsulas feminales, flores & frusta plantæ in succis coriaceis inter Euphorbium.

Videtur autem Malabaribus modus colligendi gummi esse incognitus, & lacteus succus Medicis tantum esse in usu.

Non est ergo cur C. Hofmannus fabulosum putet, quod Cordus 4. Hist. 108. tribuat huic plantæ fructum in triliolo folliculo, ternis utriculis conjunctum, Lathyridi similem.

4. *Efula Indica* Bontii.

Bont.

Precedenti plantæ affinis & similis esse videtur. In tantam (inquit) altitudinem affurgit ut intergentes arbores scandat, crassitudine saepe brachiali & amplius: plena est spinosis extuberantibus, quæ tamen utpote molles puncturas non inferunt, foliis hinc inde excrecentibus quæ admodum similia sunt foliis Sali majoris vulgaris. *Caule* est trigono, quod vulnerato succo lacteus qualis est Efula desiliunt exire; ut nili tibi caveas facile vellem, & quod pejus est, faciem & oculos commaculet, quibus propter vim causticam admodum inimicus est.

Ex hoc succo confectum extractum utile ad Cachexiam, hydropem, paralyfin & reliquos stupi- Vici.

dos & frigidos affectus, qui levi pharmaco non moventur.

Ab hac planta neq; forma, neque figura, neque crescendi modo differt ea, quæ lachrymam istam flavam à se emittit, quæ officinis nostris *Gutta Gummi* corruptè dicitur, Indis *Lenan Cambodia* vocatur; quod in Cambodia vicinâ Chinæ regno Provincia proveniat, ubi etiam copia Aloes hepaticæ exprimitur. Succus hic preparatus longè tutius quam crudus sumitur; nam eo modo vomitum suum & insectum ventriculo facultatem maxima ex parte deponit. Modus autem preparandi talis est. R. Gutta Cambodie sibi contundatur grosso modo: contusa inf. in vitrea phiala capaci, in aceto acerrimo destillata, ut materiam superet tres digitos circiter, expone dein Solaribus radiis qui propter fervorem nobis in multis ignis Chymici ulum præstant: post octo aut decem dies rursum archissime coctæ, & rursus f. a. inspissetur in extracti debitam consistentiam. Huius extracti gr. 12. ad 20. exhibentur in forma catapotiorum solida, vel vino diluta, & sic materiam peccantem educunt copiosè & sine molestia per alvum solummodo: Hoc extractum ego longè prætulim Scammonio in his calidis & humidis regionibus.

De viride Schadida-calli apud Horti Malab. Auctores hac habes.

Ex radice addito paxillo Aste fetide vulgo Emplastrium, preparatur, quod ventri puerorum pro lumbicis commode superimponitur. Cortex radices contritus & sumptus cum aqua purgatus effe. Lignum ejus contritum & decoctum cum aqua juvat in doloribus podagræ, si ejus fumus flos vapor excipiat in parte affecta.

CAP. VII.

De Ruta.

Ruta, *Πήρων*, haud dubie Græcæ originis est, siquidem *Ῥῶτῆ* apud Athenæum legitur, & Nicandri Theriacorum interpres & Iolas Græcorum scriptor antiquissimus & ejus nomen vel olim tantum audiebatur, in Peloponnensibus suis, scribunt, quam tota Græcia *πήρων* vocant in Peloponneso *Ῥῶτῆ* appellari: & Helychius *Ῥῶτῆ* τὴν *Ῥῶτῆ*, & *πήρων* ὁδὸν interpretatur. Varro denique l. 4. de L.L. *Quæ in hortis nascuntur alia peregrinis vocabulis, ut Græcis, Ocimum, Menta, Ruta, quam nunc πήρων appellant, &c.*

Est autem *Ῥῶτῆ* à *Ῥῶτῆ* servo, quia (ut Dioscorides docet) valetudinem conservat. *Ῥῶτῆ* Etymolog. *Ῥῶτῆ* δὲ ἢ τὸν πήρων ἀπὸ τῆς δυνάμεως ἀναμύσσειν πήρων γὰρ ἐστὶν διὰ δυνάμειν τὸ σπέρμα, ἢ δὲ τὸν λυμὸν ἐν τοῖς κόκκοις. *Αἰντ* facultate sua πήρων distum, quod fecit sua & calore condensi & coagulet semen. Hinc utrum geremibus inimicum est. Plutarch.

Rute characterifice sunt, Vascularum seminale in quaterna locamenta partium, quæ superiore parte aliquoties; disjuncta sunt & in angulos elata; folia in plures lobos seu segmenta divisa, glabra, glauca, odore vehementi.

1. Ruta sativa vel bortenfis J. B. bortenfis latifolia C. B. bortenfis major Park. bortenfis Ger. Garden Rue.

Cord.

Frutex est [potius Suffrutex] caudice cubitali aut bicubitali, crassitudine digitali, colore cinereo, in multos ramos divisus: Ex his veris initio multos emittit longos, teretes, egregie virides & flexiles *furculos*; in quorum summitate Veris exitu & Estate in aequali ordine *flores* lutei, Leucotomiales, minores tamen, quatuor & interdum quinque, luteis & Cochlearis modo concavis foliis constantes, sursum spectante eorum concavitate: in medio flore quadripartitum & nonnuncquam quinquepartitum est *capitulum*, colore viride, exiguum quandam apicem habens: *Stamina* ab ima ejus parte exeunt lutea, octo aut decem, in latitudine resupinata: ex his medius numerus supra foliorum concavitatem extenditur; reliqua autem quatuor foliorum spatii interposita sunt. Semen in mediis capitulis fert parvum, in rotundo modicè oblongum, colore nigrum. *Folia* omnibus ramulis adnascuntur, in longis pediculis incerto ordine disposita, parva, in plures & inaequales partes secta, virentia, [potius subcærulea] mollia & pingua; ex his maxima pars seminaum longitudine non excedit, latitudine paulò minore. *Radice* nititur ex uno principio multifida, numerosa, capillamentis fibratâ, colore flavâ. Viret tota hyeme, non flaccescitibus foliis, antequam nova Vere alia enascantur, quo tempore etiam furculi qui semen protulerunt in summitate exarulescent. Coma ejus acrem, aromaticam, intermixque gravem spirat odorem; eadem sapore amaro, fervido & tenui palatum exalcescit, maxime viridia adhuc florum capitula.

2. Ruta bortenfis altera C. B. bortenfis minor Park.

Parkinsoni sententiâ sylvestris majore mox describenda non differt specie, sed culturâ tantum. Virgus humilioribus minoribusque assurgit quam præcedens: *foliis* est minoribus & obscurius virentibus. Rarius apud nos floret, odore est minus gravi, & sapore non adeo amaro. Ita eam describit Parkinsonus: paulò alter Cordus, Ruta latifolia per omnia respondet, præterquam quod nullo minoribus consistit omnibus partibus: *folia* siquidem Fumarie modo in exiles partes divisa habet, non tamen in tantam latitudinem diffunditur. Semen habet oblongum, nigricumque, gustu vehementer acre. Parkinsono descripta non alia esse videtur quam Ruta sylvestris major in hortos translata & culta. Si detur Ruta species inter vulgarem sativam & sylvestrem majorem media, tum foliorum tum capitulorum respectu, nobis certe incognita est.

3. Ruta sylvestris major J. B. C. B. Park. montana Ger. Wild Rue.

Hæc hortensis majorem omnibus partibus refert verum minor & humilior est multo; *folia* quoque in angustiora longiorque segmenta divisa habet, colore obscurius viridi, nec adeo cæso; odore est graviore magisque nullo, sapore quoque aciore. Flores expiciuntur capitula multo sunt quam in sylvestri altera majore, nec ut illius quadrangulo ut vult J. Bauhinus, cui contrariatur Parkinsonus & ipsa etiam experientia, nam & hujus capitula quadrangula sunt quamvis minus manifestè quam illius.

In collibus petrosis circa Monspelium & Nemaufum provenit. Observavimus etiam in Hetruria non longe ab oppido Masia.

De Ruta minore sylvestri Park. & Dod. non habeo quid dicam: consulat Lector Dodonæum.

4. Ruta sylvestris minor C. B. J. B. sylv. minima Ger. Peganium Narbonensium Lob. Ruta montana Park.

Chf.

Herba est multis foliis per terram stratis, multifidis, tenuissimèque divisis, ex pallida viriditate candidantibus, gravissimè acerrimèque odoris: ab radice, quæ longa est, candida, lignola, & minimi interdum digiti crassitudine, binos aut ternos aliquando fert caules, in ternos aut quaternos ramulos sese

fese superiore parte dividentes, qui florem sustinent hortensi similem, minorem tamen, & ex luteo pallidescem, deinde *capita* quadrangula, multò quam præcedentes minora, in quibus semen continetur exile, nigrum, acre. Frigoris valde impatiens est.

In agris herilioribus non circa Monspelium tantum, sed per totam Narbonensem Galliam invenitur. Siccis petrosisque & Sole adultis locis (inquit Clotius) sponte nascitur, tum in Hispaniis, &c. Floret Junio & Julio: Semen Augusto maturum est.

Tota planta gravissimi odoris est, tantæque acrimoniæ ut per triplices chirothecas ad legentes manus penetrare non semel expertus sum: & siquis quâ cum decorsit manu faciem demulcat, ilico vehementem inflammationem excitat, quemadmodum rectissime scripsit Dioscorides. Chf.

Ruta (inquit J. Bauhinus) ut experientia testis est, ferulis abdicatur, nec culina servit, propter injucundum quem habet odorem, & saporem quem obtinet ferventem, quo homines graviter afficit. Quia tamen omni veneno resistit, ideo peculiaris fit pauperum Theriaca. Est enim tantarum virium, ut eas neminem satis describere posse arbitratr Tragus.

Ruta omnis digerit & incidit vilcidos & crassos humores, status discutit, à peste aliisque affectibus malignis præservat, vilum acuit, somnia venerea arceat & lasciviam reprimat, pleuritidis medetur, imbecillitatem ventriculi corrigit, colicam discutit, morbum canis rabidi curat, menses & urinam movet.

Extrinfecus ejus usus est in ictibus serpentum, carbunculis, febrium paroxysmis accendis (inunct. dor.) cephalalgia ex crapula, hemicrania, in febribus malignis (pro epithemate pulviscum cum sale & aceto) in dolore capitis, febrium ardentium ac malignorum, (similiter pedum plantis adhibita.)

Ob tria autem præcipuè celebratur Ruta, 1. Ob castitatem præservandam, & libidinem reprimendam, secundum illud Scholæ Salernitanæ, *Ruta facit castum*. Quæ autem *Ruta visum cotum minuat*, ret mulieribus auget, ratio est quod viri calido sunt temperamento, mulieres frigido. Interim tamen aut revera res ita sese habeat merito ambigunt.

2. Ob visum acuendum: quod & Scholæ Salernitana docet,

*Nobilis est Ruta quia lumina reddit acuta:
Auxilio Rutæ vir luppe videbit acut.*

Et alibi,

*Feniculum, Verbena, Rosa, Chelidonia, Ruta,
Ex his fiet aqua quæ lumina reddit acuta.*

3. Ad pestem aliisque morbos malignos & contagiosos præservandos & curandos. Vel vino itata, juxta illud ejusdem Scholæ Salerni.

Salvia cum Ruta facient tibi pocula tuta.

Vel alio quovis modo usurpata.

Rutæ preparationes quasdam è J. Bauhini historia proponemus.

1. Ruta conservata hoc modo fit. R. Comarum Ruta recentis & foliorum 3j. Sacchari albissimi 3ij. Comæ cum foliis in mortario lapideo tundantur cum pistillo ligneo. Deinde is optinè tuis Saccharum in pulverem tritum adjiciatur, Rursus omnia simul tantisper tunduntur, donec in unum corpus redigantur, & deinde pyxide vitrea insolentur per mensem.

De hoc fume jejunus contra pestem 3j.

2. Acetum ita conficiet, R. comas cum foliis; Pone super linteam 24 horas, ut aliquo modo flaccescant: postmodum conscinde, phialam imple, superaffunde Vini acetum optimum, obtura & infusa; Post duos menses cola & serva ad usum.

3. Ut Oleum conficias, R. Rutæ recentis incisæ & contusæ 3ij. Olei veteris lib. 1. Macera ad Solem aut in loco aliquo calido diebus quindecim, deinde in duplici vase coquito, & abjecta Ruta priori recentem injicito, & iterum quindecim diebus macerato, postea simili modo coquito, & tertio demum idem repete, & colato.

Si vel Oleum Ruta, vel defectu illius expressum ex recenti Ruta succum capias, & infilles aliquot guttulas in aquam Graminis, Rutæ, Scordii, &c. & pueris propinaveris, feruntur certo experimento lumbri ad unum omnes emori. Sim. Paulus.

Ad Epilepsiam, R. succi Rutæ 3j. Mel. Scyllit. 3j. M. Est præsens remedium Epilepticis. Valeriolæ.

Sylvius Prax. L. 1. C. 46. S. 80. inter medicamenta antepileptica, quæ ibi ordine recenset, primum locum tribuit Ruta: tam hortensi quam sylvestri, quarum utraque Sale volatili acri & mordicante, adeoque convenienti spiritus acidi correctorio turget. D. Saame.

Doleas enim L. 2. C. 1. S. 19. consulit ut in Epilepsia Ruta digitis teratur & naso indatur quomodo applicandum Polium montanum; aliæque salia volatilia naribus admoveantur, quæ inservunt abbreviando paroxysmo. Idem.

Et Fabric. Hildanus Observ. Centur. IV. Succum Ruta in Epilepsia sibi in frequenti usu fuisse scribit, ejusque efficaciam & successum se non raro invenisse.

D. Bowle Syrupum à succo Rutæ paratum in omnibus capitis & nervorum affectibus summopere commendat in Observationibus ad nos transmissis.

In mensum diffcultate Anton. Mizaldus Rutam cum vino Hyssopi coctam & haustam commendat. D. Saame è Dolai L. 1. C. 14. S. 14.

Ad matricis suffocationem, R. Fol. Ruta minutim incis. cum albo & luteo ovi agitentur & coquantur in sartagine in formam *Aumelette*, & calidè supra umbilicum applicentur. Experimentum erat ejusdem quæ etiam ovarum testas imponebat.

Calculo

Calculo arenulifque pellendis efficaciffimam deprehendi dec. Rutæ Sylvestris quam lapideam vulgo vocant. Achilles Galenus Obf. 70. D. Soame.

- * 5. *Ruta Sylvestris flore magno albo* C. B. *Harmala* Ger. *Ruta quæ dici solet Harmala* J. B. *Ruta Sylvestris Syriaca, five Harmala* Park.

Fruticosa hæc est planta, multos ab una radice emittens cauliculos, pluribus ramis donatos, pedales, ex viridi nigricantes: in quibus folia oblonga, densa five pingua & carnosa, saturè virentia, multifida, Anthoræ foliis non valde dissimilia, gustu lento, gummoso, amaro, aliquantulum tamen mordaci: flores in fumis ramis candidi, pentapetali, multis in medio fibris luteis præditi, deinde capitula hortenfis Rutæ capitibus majora, molliora tamen quam illa & triangula, semine referta inæquali, anguloso, ex rufo nigrescenti. Radix dura est, minimi interdum digiti crassitudinem & quans, fibrosa, colore ex luteo pallescente. Tota autem plantæ graveolentis atque ingrati odoris est.

* Bellonius ait arenosis circa Alexandriam Ægypti locis nasci. Plurimam in Castellâ nova circa Madritum & Guadalaiara collibus & læto folio provenire prodidit Clusius: florere Julio & Augusto, semen Septembris maturefcere. In frigidioribus regionibus vix aut rarè admodum ad florem pervenit; est enim frigidus valde impatiens. Ruta aliquibus in locis excrevit in magnitudinem & proceritatem arboris æmulam. Ipsi etenim vidimus baculum satis grande è stipite Rutæ factum. Et Joiephus Rutæ cujusdam Machæarum in ipsâ Regia plantatæ meminit quæ à nulla Ficu vel celsitudine, vel magnitudine vincebatur.

C A P. VIII.

De Plantagine.

Plantago à latitudine foliorum plantam pedis æmulantium dicta existimatur. Ἀργύρεον à lingue agrinæ similitudine.

Hujus notæ genericæ sunt flores staminosi in spicas congesti; flosculorum tubi in vascula seminalia elliptica (quæ per maturitatem horizontali sectione in medio diffiliunt) intumescentes; semina intus bina puliciformia.

Hujus generis aliæ caulibus sunt nudis foliis vel latioribus & nervis insignibus *Plantagines* simpliciter dictæ, vel angustis, & in quibusdam speciebus dentatis aut laciniatis, *Coronopi* & *Holosteæ* nominibus notæ: Aliæ caulibus sunt foliosis, foliis angustis, binis oppositis, florum spicis è foliorum alis egressis, ut *Psyllia*.

§. 1. Plantago simpliciter dicta.

- A. 1. *Plantago latifolia vulgaris* Park. *latifolia sinuata* C. B. *latifolia* Ger. *major folio glabro non laciniato ut plurimum* J. B. *Great Plantain* & *Wap-dræad*.

Radix ei digitali crassitudine, oblique acta, brevis & velut abscessa, plurimas fibras albescentes in terram demittit. Folia lata, ad margines interdum propè pediculos nonnihil laciniata aut velut dentata, aliàs æqualia, brevi lanugine hirsuta, in teneris & primò erumpentibus admodum conspicua in explicatis & vetustioribus vix apparet, adeò ut omnino glabra videantur, septem nervis æquali præcipue parte conspicuis distincta, pediculis longis nixa, quo ab *Arnoglossis* differt. Caulis ab eadem radice multus, teretes, hirsuti, breviores quam illius, ad terram reflexi, verùm spicæ florum multò longiores sunt, stamina breviora cum apicibus purpureis. Semina singulis flosculis succedunt bina.

Ad vias ubique.

2. *Plantago latifolia minor* Ger. Tab. J. B. *latifolia glabra minor* C. B.

In omnibus excepta magnitudine præcedenti similis esse dicitur. Fortè strigosior in sterilibus nata planta Tabernamontano visa & descripta est.

- Plantago rosea* J. B. *rosea spicata* Ger. *latifolia rosea multifloris* Park. *latifolia rosea, flore expanso* C. B. *eisdem, latif. rosea, florum quasi in spica dispositis. Rose Plantain*.

Plurquam pollicari radice perennat, folia per terram spargens Plantaginis latifolia, pilosa & nervosa: inter quæ caules surgit satis crassos, hirsutos, in quorum fastigio folia crebra, inferioribus dimidio minorâ, interiore orbita Alines, admodum parva, virecentia, rosam deformant. Hæ foliorum congeries aliquando in spicas longas pyramidales excurrunt. E foliorum sinibus nascuntur flosculi & semina.

Plantago

- Plantago incana latifolia* Gareti Clus. *rosea exotica* Ger. emac. *rosea flore expanso* J. B. *latifolia incana spicis variis* C. B.

Folia hujus præcedentis, magis tamen incana, uti est & tota planta. Capita mirum in modum variant: nam quedam Rosæ Plantaginis capita æmulantur, alia spicæ instar sunt efformata, nonnulla ex media rosa brevem veluti spicam producunt, in quibusdam ex infima spicæ parte alia capitula dependent; alia aliter sunt efformata.

Videatur esse *Plantago incana* seu *Arnoglossus rosea*: & variè ludere in spicæ forma.

- * 3. *Plantago maxima Hispanica, quam Hispani caulescentem vocant* Cornuti. *Plantago maxima tota glabra* C. B. *latifolia maxima* Park. *Plantago marina magna* J. B. *Great Spanish Plantain*.

C. B. prod.

Ex radice nigricante, fibrosa folia sex, septem, octo, glabra, carnosa, & nervosa, uncias sex longa, quatuor lata, pediculis parè palmariibus, initio rubentibus donata, prodeunt: inter quæ pediculi nudi, tres, quatuor, quinque, bicubitales, atrorubentes, rotundi, striati, spicam pedalem sustinentes exurgunt.

Circa Monsipellum reperitur, in maritimis versus *Persault*. D. Magnol.

Non video quâ in re, præterquam magnitudinem & caulium altitudinem, à Plantagine majore latifolia differat.

Reperitur quoque foliis tenuibus, laciniatis, glabris, pedilibus, uncias sex latis; caule etiam superante, & ad spicæ exortum folia habente.

Cornutus pedalem foliis longitudinem assignat, latitudinem semipedalem, pediculum palmarem, colorem ex viridi obscure rubescentem.

Floret, inquit, apud nos sub exitum Septembris.

- A. 4. *Plantago major paniculâ sparsâ* J. B. *latifolia spicâ multiplici sparsâ* C. B. *latifolia spiralis*, Park. *Plant. paniculis sparsis* Ger. emac. *Delome Plantain*.

Sola differentia [inter hanc & latifoliam vulgarem], in paniculâ spicatum sparsâ, onusta innumerâ herbaceorum flosculorum racematum coherentium fecurâ.

A. Th. Johnsono Gerardi emaculatore in insula *Thamet*, & à Th. Willifello in eadem insula circa *Reuver* inventa est.

- A. 5. *Plantago incana* Ger. *major incana* Park. *latifolia incana* C. B. *major hirsuta, media à nobis cognominata* J. B. *Hoary Plantain* & *Wamb-tongue*.

Radix crassa & velut præmorsa plurimis fibris è capite exeuntibus terram apprehendit. Folia resupina & terræ incumbantia, pediculis brevioribus quam *Plantago major*, septem nervis insignioribus prædita, densa & incana lanugine utrinque hirsuta, per margines æqualia. Caulis inter folia exeunt plures, pedales, teretes, hirsuti, nudi, minimè striati aut sulcati, in fastigio spicas sustinentes duos digitos longas, flosculis densè stipatis compositas, longâ & densâ coma staminum pallidè purpureascentium cum apicibus albis insignes. Vascula seminalia parva, subrotunda, singula semina bina Psyllis æmula sed minorâ continent. Flosculi summis vasculis insident, è quatuor foliolis acutis arduisculis & velut membranaceis compositi.

In glareosis & ad vias passim.

Plantago Salmanticensis villosa seu *incana* lanuginosa Clus. quid differat à descripta non video, nisi quòd maxima anni parte caule viduam & floris expertem esse scribat.

- * 6. *Plantago exotica sinuosa* Park. *peregrina sinuosa* C. B. *umbellata* J. B.

Lab. Park.

Radix ei Plantaginis vulgaris simillima, spithamam longa, creberrimè fibrata: è cuius nodulo five basi, primò à statione anno, plantagineum, latum, unicum, admirabili naturæ officio expantum solum prodiit, paulatim propagando in latum gyrum simpliciter excrefens, & Cochleis instar per circuitum ascendens, in ipsas duas tantum, aut semiternas convolutum, ac veluti ex pluribus conjunctis in unum contiguisque Plantaginis majoris foliis conflatum, spithamæ altitudinis aut pedalis ferè, quos summum solum Plantaginis latifolia servat figuram, sinuosam tamen & rugosior. Foliis hoc hyememarefcente vere proximo plura folia exorta sunt archè stipata, ac si plura folia in unum conjuncta essent, singula formam Plantagineam gerentia, verùm rotundiora & per margines sinuata & rugosa; è quorum medio caulis exortus est cubitalem altitudinem superans, summi parte capitula spicata, crassa, breviora, paululum compressa gestans, in quibus semina.

Semine à Calp. Pillertore ad Lobelium Monsipello misso succrevit Londini in horto J. Nisim Scoti, Chirurgi & Archibotaniæ Regi.

- * A. 7. *Plantago quinquerivis* Ger. *quinquerivis major* Park. *lanceolata* J. B. *major angustifolia* C. B. *Stibwort* & *Stibwort Plantain*.

Radix huic qualis latifolia: Folia longa, angusta, acuta, nervis quinque insignioribus longitudinem percurrentibus, hirsuta, minus tamen quam *Arnoglossis* dicti, & obscuris viridia, obiter nonnunquam dentata, aliàs per margines æqualia. Caulis pedales, nudi, striati & anguloli, ab eadem radice plures, semipedales & dodrantales, in cæcunne spicæ gestant breviores & habitiores quam latifolia

F f f f

latifolia vulgaris, è *stoculis* pariter densè stipatis composita. *Stamina* longa tenuia apices sustinent majores, è luteo albos. Spica ab omnium versus sensim floret, unde & pauciora unà stamina apparent quàm in latifolia; antequam floret nigricat fœcus quàm in illis, in quibus virefcit. *Semina* pyllii majora & longiora quàm prædictis. In paucis ubique invenitur.

Locus.

Plantago angustifolia minor C. B. Park. *quinquenervia minor* Ger.

Parvitate sola omnium partium à præcedente differt. Qu.annon loco natali debeat hæc definitas.

Plantago quinquenervia rosea Ger. emac. *angustifolia rosea* & *multiformis* Park. *angustif. major caulium summitate foliis* J. B. C. B. item *angustifolia prolifera* C. B.

Clus.

Multa ex radice promit *folia* Plant. angustifolia foliis non dissimilia: inter quæ emergunt nudi pediculi seu potius *cauliculi*, summo fastigio sustentantes *capita* multis longiusculis foliis (minoribus tantum & angustioribus quàm ea quæ ex radice nata) constantia: deinde interdum ex illis foliosis capitibus plures alii pediculi, quorum fastigio innascuntur spicarum loco alia foliacea capita: prodeunt tamen & alii ex radice pediculi foliacea duntaxat capita sustentantes.

Variant hujus capita Rolas imitantia foliorum componentium angustia & latitudine; alia enim foliis longioribus & angustioribus rarius stis componuntur; alia latioribus & brevioribus densius stipatis, concinnioribus & pulchrioribus Rolas efformantibus. Videbis descriptionem J. Bauhini.

Nos Rolas quinquenerviam Gerardii & C. Bauhini, & angustifoliam exoticam Clusii pro una & eadem specie habemus: utramque autem pro Plantaginis angustifolia varietate.

8. *Plantago quinquenervia cum globulis albis pilosis* J. B. *angustifolia paniculis* Lagopi C. B. Park.

J. B.

Ex radice oblonga, fibris oblongis capillata & rufescente numerosa per terram spargit *folia*, quinquenervia hirsuta, cœnuntibus pediculis in caput radices, ita ut propter tomentum cotius vix appareat. *Cauliculi* plurimi, aliquando supra viginti, alii erecti, alii supini, nudi, leviter hirsuti, rotundi, altitudine impares, alii palmares & psithamæ, alii duas, tresve uncias non superantes *capitula* gestant tomento albo villosulo Salicis imitata [C. Bauhinus capitulis Lagopi ea comparat in quibus ad latera *stoculi* rufescentes, parvi, tenuissimis pedicellis insidentes conspiciuntur, quibus *semen* minutissimum succedit.]

Locus.

Circa Messaniam, Monspelium & Nemausum hanc observavimus.

* 9. *Plantago angustifolia fruticans* C. B. Park. Clus. cur. post.

Park.

Folia huic quam Plantaginis angustifolia lanceolata albidiore; *caules* elatiores & lignosi, folioli exigui vestiti; *spica* admodum breves, & quàm illius molliores.

Locus.

Nascitur ad ripas fluminum in Hispania, Bœt.

10. *Plantago trinervia folio angustissimo* C. B. Park. *angustifolia Alpina* J. B.

J. B.

E radice crassiuscula, longa, [albicante C. B.] parum fibrata, circa caput crassescens, *folia* oriuntur ad lanceolata Plantaginis *folia* accedentia, sed multo angustiora, & trientem circiter uncia lata, sesquipalmaria, quinquenervia [C. Bauhinus trinervia] parum hirsuta, nigricantia, solidiuscula. *Caules* plures exurgunt, ad radicem hirsuti, [aliquando villosi, glabri nonnunquam C. B.] foliis longiudine aequalis *capitula* gerunt feminalia, Plantaginis nigriora.

Locus.

Nos cum J. Bauhino hanc in monte Thuri invenimus. C. Bauhinus sepius ad vias, maxime ad rudera, suam notavit.

Plantago trinervia altera minima montana incana Col. *trinervia montana* C. B. Park.

A nostra foliorum canitie præcipue differt, in reliquis satis convenit, ut vix dubitem eandem esse. Lector si placet descriptiones invicem conferat.

11. *Plantaginella aurea Alopecuroides Brasiliensis foliis gramineis* Breynii.

Breyn.

Radix ex exigua, mille fibris niveis comata: *Foliola* multa, graminea & angusta Graminis Luzule minoris *J. B.* sed omnino glabra, in orbem diffusenda: ex quorum gremio *coliculi* quinquaginta vel plures proflunt, tenuissimi, plantæ exilissime globulis oblongiusculis lanuginosisque *Plantaginis angustif. paniculis* Lagopi minoribus uberissime compenantes, singuli singulis coliculis trinucialibus vel brevioribus insidentes, compositi ex pilis lenissimis leucophæi coloris, inter quos *stoculi* flavi permixti, summâ amœnitate, veluti punctula aurea, emicant, quod jucundissimum huic plantæ in Brasilia vigenti aspectum conciliat.

Viret.

6. Simplic.

Plantago (ut habet Galenus) aquosum quiddam frigidum obtinet, & quiddam austri, quod terreum est, & ficcum, ut refrigeret simul ac ficeat. Vulneraria est herba. Utiis præcip. in fluxionibus cussilunquæ generis, v. g. alvi, expuitione sanguinolenta, gonorrhœa, mictione involuntaria, mensium profluvio, &c. Extrinsecus in mundandis consolidandisque vulneribus & ulceribus Schrad.

R. Radicum.

R. Radicum Symphyti majoris recentium uncias sex, foliorum Plantaginis manipulos duodecim. Horum succo expresse sufficunt cum radicibus prædictis sufficienti quantitate Sacchari exceptis, & in mortario lapideo aut ligneo contusis fiat Electuarium. Adversus vomitum aut expuitionem sanguinis nullum certius & præsentius remedium. *D. Boyle de Utilitate Philosoph. nat. part. 2. p. 150.*

Succus Plantaginis vel merus, vel cum succo Limonium mixtus insignie est diureticum. *D. Needham.* Ipse recordor quendam ex impuro concubitu gonorrhœam cruentam sibi parasse, post univerſaliſimum ulum solâ Plantaginis essentia in decocto Sarzæ & Salsarissâ diluta restitutionem in integrum esse consecutum, cum parum abesset quin nescio cujus partis deminutione pati coactus fuisset. *S. Paul.*

Radix loca, recens ex terra extracta, tantillum cultro rafa, auris meatui indita observatur instar incantantis quandoque dolores dentium filtere. *Sim. Pauli.*

Heurnius videt in Hydropre intumescensibus curibus plantaginem atquaticam humorem in vesicas evocasse, quæ maximam vim aquarum profundæant. *Idem.* Ad febrium chronicarum rigorem, R. succi Plantaginis q. l. bibatur cum aqua mellis. Est mirabile medicamentum, inquit *Bayrin.*

In hernia & umbilicis eminentia cataplasma Joelis commendatur, quod conficitur ex Angrostolâ & Mulco qui supra frutices Prunorum sylvestrium nascitur: simul in vino cocta & contulâ instar cataplasmati imponantur.

Non differor æquè feliciter consolidatam fuisse non solum puerorum, sed etiam natu majorum, imò honestissimarum matronarum umbilicalem herniam à Plantagine seu Angrostolâ & mulco Quercino quàm ab illo qui Acaciam German. seu Prunum sylv. investit: sed ille, qui tener & friabilis albacat, & cui non trunco sed frondibus Quercus innascitur, qui æquus est, nec terram sapit, nec redolet. *Simon Paulus.* Ex excerptis *D. Hulsii.* Hæc omnia. Mulierculæ Gallicæ toto gestationis tempore ad abortum præcavendum singulis fere diebus sumunt sem. Plantaginis 3℔. in juleculo aut ovo, & non sine fructu. *River, prax. pag. 479.*

Quidam cum per mensem gonorrhœa laborasset, in fluxum sanguinis è pene incidit; quapropter petie intinctæ in Aq. Rolarum & aceto applicatæ fuere; & à quibus nihil fuit aditus, tandem justissimum succum Plantaginis per Syringam immitti, Unguento Comitissæ renibus applicato, cessavitque fluxus. *D. Soame ex Observ. Hieremie Martis.*

Ego curu puellas impetigine laborantes butyro loto in aqua violarum: post hoc butyrum misceo succo Plantaginis, & linitur facies. *D. Soame* ex observationibus Marcelli Cumani ab Hieronymo Velschio editis. *Observ. 21.*

§. 2. Plantago Coronopus dicta.

Coronopus, id est, Pes cornicis, dicitur à foliorum figura; quæ ita in orbem disponuntur ut eum quadrantes repræsentent.

Differt à Plantagine foliis angustis, & in nonnullis speciebus dentatis seu laciniatis.

1. *Plantaginella affinis Bibinella Siciliæ herbula* Cæli. J. B. *Coronopus foliis acutis in margine dentatis* nobis. *Coron. Prochyta insula* Col. Park. *Coron. sylvestris hirsutior* C. B. *Plantago angustif. serrata* Clus. Park.

Cæli.

Minor est Lanceolâ & viridior: *Folium* medio quodam modo se habet inter Lanceolam & Plantaginem; parvis circumquaque apicibus ut Coronopus, frequentioribus. *Coliculus* fert palmares, plenos semine ut Plantago. Herba assumitur inter olera.

Huic omnino eandem puto *Plantaginem* illam alteram *angustifoliam* Clus. cur. post. quæ circa Hispaniam crescit, cui à radice multa exeunt *folia*, valde serrata & quodammodo aculeata: inter quæ dodrantales emergunt pediculi, sustentantes oblongam florum spicam instar Holostei ferè.

Coronopum Prochyta insulae sic describit Columna. A vulgari differt foliis parum latioribus carnosioribus, hirsutis admodum, atque parum alperis, dentibus sequenti plantæ & similibus. Cætera non differt à vulgari.

Prope Messaniam in lingua illa quæ portum efficit, & alibi in Sicilia invenimus.

Locus.

2. *Plantago Apula laciniata bulbosa* Col. *Apula bulbosa* Park. *pilosa bulbosa* C. B.

Radice (inquit Columna) nititur crassis admodum fibris composita, Ellebori crassioribus, longis, semipedalibus, nigrescentibus, coriosis, tenuibus capillamentis adherentibus terram undique amplexantibus, è crasso, rotundo veluti bulbo Avellane nuci magnitudine dependentibus: Ex quo *folia* multa in orbem in terra strata, Plantaginis quinquenerviae similia, ambitu verò Coronopi vulgaris modo in illa, dentata magnis lobis, inter quos alii luti internedii, parvi admodum, Coronopo maritimo Prochyta insulae rupibus frequentissimè similia, pariter hirsuta, sed minus alpera. Thyrsos emittit ætate plures (septem invenimus) pedales, teretes, tenues, quorum tertia aut major pars in *spicam* teretem floribus Angrostolæ modo referatam abit, *staminibus* pallentibus dependentibus.

Copiosa hæc in incultis Apulie præsertim Cirinola, quibus pro Armentorum pascuis utuntur.

Locus.

A. 3. *Coronopus vulgaris sive Cornu cervinum* Park. *Coronopus hortensis* C. B. *Coronopus sive Cornu cervinum vulgo spica* Plantaginæ J. B. *Stuckia-horn Plantain.* *Cornu cervinum* Ger.

J. B.

Uplurimum tenuis est *radix*, adultior tamen digiti crassitudine reperitur, alba, vix ullo excellenti sapore excepta adstrictione. *Folia* statim à radice crebra, longa, angusta, nervosa, in laciniis alioque laterales, cui cervini cornu ramos, unde nomen, divisa, sapore nonnihil adstringente. Inter hæc *caules* surguntur Plantaginis, rigiduli, tenues, teretes, hirsuti, dodrantales & cubitales, thyrsulum Plantagineum sustentantes, flores & semen Plantaginis proferentes.

F f f 2

In

In hortis colitur, nec aliter à sylvestri differre videtur, quàm magnitudine aliisque accidentibus à cultura ortis.

Qui sponte provenit folia per terram spargit numerosa in orbem, Coronopi vulgaris modo, divisis & lacinis crebrioribus, longioribus, rigidis pilis hirta, eoque nomine ferè incana: in umbilico ad foliorum veluti radiorum in centro concurrum multa lanugo, mollis, candida. *Cauliculi* complures, palmares & dorsales, rigidi, alperi, hirti spicam gerunt Coronopi vulgaris spicæ similem. *Radix* singularis, fibrata, crassiuscula, mediocriter longa, lignosa matrice facta, C. Bauhino Coronopus sylvestris hirsutus appellatur: non est tamen Coronopus Prochyta insule *Columnæ*, ut nobis videtur.

Nascitur (ut rectè Dodonæus) locis incultis, aridis, præsertim arenosis & glareosis, in Anglia frequentissimè. Quoniam arenosa loca amat in maritimis ubique ferè reperitur.

* 4. *Coronopus minimus tenuifolius maritimus* Col. marit. tenuif. Lævis C.B. *tenuifolius maritimus* Park. Col.

Hanc plantulam invenit Columna in menis & locis contra *Cæstrum Ovi* dictum Neapoli, *Folia* in terram stratis, exiguis admodum, ut maritimi Abrotani foliorum lacinias latitudine sua minime superarent, quatuor uncias longis, tribus utrinque barbulis dissectis, longis, incutris, effigie laciniam nobis dictam Tragopogona referentibus, sed longè minoribus: *radice* vulgari simili sed minore; *Thyrsum* spicatis non dissimilibus, qui exsiccati in terram procumbunt, eodem modo quo in congeneribus; sapore astrigente. Tota planta levis est, nec hirsuta.

Suspicio hanc plantulam non differre specie à Coronopo vulg. sed ratione loci tantum: observavimus enim in maritimis & humidioribus locis proveniente foliis levibus variare.

Ejusdem farinae est & Coronopus maritimus minimus hirsutus C. B. Park. cui *folia* in tenuis lacinias Scabiosæ minoris sive Scæbes foliorum instar divisa, parvitate sola à Coronopo sylv. vulgari diversa.

A. 5. *Plantago marina* Ger. *marina vulgaris* Park. *Coronopus maritima nostras* J. B. *maritima major* C. B. *Sea-Plantain*.

Radix brevis, nigricans [at Parkinsonio longæ, & albicanti] crassa, fibris aliquot donata. *Folia* quàm in Coronopo vulgari crassiora sunt longè, & succulentiora, stratiore interdum penè juncea, plerumq. ad margines aequalia, nec ullis dentibus donata, interdum tamen uno vel altero; quadrantalia acetum palmaria, sapore salso: *flor* purpureus; spicatus vulgati, ut & *semen*.

In maritimis & salis palustribus ubique ferè per Angliam reperitur, ubi luxurians valde, foliis prelongis, obiter dentatis; spicis etiam longis. In Cornubia & Episcopatù Dunelmensi etiam procul à mari copiosè provenit, ubi foliis est angustioribus & brevioribus, nullis denticulis, spicis etiam brevioribus, ut minus attentis facile possit imponere pro diversa specie.

capitulum à mollitie foliorum & caput per antiphrasin dictum volunt, ut fel dulce *Plin. lib. 27. cap. 10.*

6. *Holosteum Plantagini simile* J. B. *Salmanticense primum* Clus. *hirsutum albicans majus* C. B. *Salmanticum* Ger. Park.

J. B.

Radix huic longa, crassa, nigricans, lignosa, plurium capitum: *folia* per terram sparsa, tota alba, hirsuta & tomentosa palmaria quadam, quadam multò minor, non totam semunciam lata, quinque nervis per longum distincta, gustu astrigente; exsiccata convolvuntur & in acumen desinunt: *caules* spithamæ aut breviores, [reperiuntur etiam cubitales] similes hirsuti, *thyrsus* gerunt longum aliquot unciarum, interdum unus, Plantagini & Cornu cervino *floribus* & seminibus similes.

Circa Monspelium in aridis olivetis & ad vias, Clusius aridis collibus Salmanticæ vicinis observavit, ubi flores proferebat Maio. Mompeli flores Aprilis & Maio, & nonnunquam Autumno. Frigoris impatiens est.

* 7. *Holosteum Salmanticense minus* Clus. *Crescit isdem in locis, foliis Psylli foliorum latitudinem non excedentibus, longioribus tamen & minus incanis, in cæteris prorsus simile est præcedenti. Diversæ sunt species Holosteum majus & minus Clusii asserere non ausim.* J. B.

Holosteum Alpin. exot. non multum differre videtur à Salmanticensi Clus. *folia* longè ferè affimat Alpinus & icon quam exhibet demonstrat.

8. *Holosteum stritissimum folio majus* C. B. *Holost. angustifolium majus sive Serpentina major* Park. *Coronopus* Ger. *Coronopus Serpentina* J. B.

J. B.

Insignis crassitudinis & longitudinis est *radix*, in capita aliquot subinde divisa, ex qua foliorum fegs magna pullulat, longitudine Coronopi æquivalenti, sed latitudine orientem aut quadrantem non adæquantum: *Caules* inter ea plures, palmares & altiores, nudi, enodes, thyryo Coronopi insignes. Provenit in montibus Gallo-provincia, Arvernia, & passim in Italia, autore Lobelio.

Locus.

Coronopus Maffilensis Lobelii Serpentina fortè varietas J. B. *Coron. sive Serpentina minor* Ger. *Holost. Maffilense* C. B.

Lob.

Destitissimum sparsiq. foliorum fipatu luxuriat, Sedi minimi faxei montani vel Pinastris ritu, posito & rigiditate; innumera etiam sobole cauliculorum dorsantalium *semen* pusillum Plantaginis aut Serpentinae vulgaris spicis includentium. *Radix* longiuscula, lignosa, crassior, gustu nonnihil calida aromatica.

Collibus

Collibus & caubus Maffiliæ vicinis ad Maris alluviones inter Tragacantham passim luxurians. Mihi sanè videtur (inquit J. Bauhinus) iconem Lobelii esse lufum Coronopi Serpentina, & non respondere descriptioni Lobelii quæ videtur convenire nostro Coronopo maritimo Rainaudeti.

Titulus Lobelii, nimirum *Coronopi & Sedi montani media planta Maffilensium* opinè convenit Coronopo maritimo Rainaudeti J. B. qui quidem in arenosis ad mare propè Maffiliam copiosè provenit, non tamen icon, quæ (ut rectè J. Bauhinus) videtur esse Coronopi serpentina: icon Serpentinae omnium minime Lob. meliùs convenit Coronopo illi maritimo Rainaudeti dicto J. B. at folia cauliculis perperam appicta sunt.

Ego equidem duas duntaxat dari Coronopi stritissimum folio species suspicio, nimirum Coronopus serpentina J. B. dictum, & Coronopus minimum maritimum Rainaudeti ejusdem.

* 9. *Coronopus serpentina omnium minima* J. B.

Radice est crassa: *caulibus* verò & floribus Coronopi serpentinae, sed *foliis* latioribus A. J. Bauhino mense Junio Burnii Rhatorum collecta est. Eadem videtur præcedentibus.

Dubitat J. Bauhinus an tres plantæ quas figuris exhibet Lobelius ab invicem sint distinguenda, vel non potius varietates. Hæc sunt, 1. *Serpentina Adv.* Coronopus sylvestris sive Serpentina Matthioli Obf.

2. *Coronopi & Sedi montani media planta Maffilensium Ad.* quoad iconem.

3. *Serpentina omnium minima Obf.*

10. *Coronopus maritimus Rainaudeti* J. B.

J. B.

Huic *radix* fæsq. palmaris, crassa, fusca, fæca, infipida, è qua innumera oriuntur radiariorum foliorum stellæ, tali verò ferè dispositione, quam in Phyllo Dalechampi videntur vel Erica *Matth.* confertiorum, repandorum, semuncia breviorum, angustiorum quàm Serpentinae *Matth.* Radiorum umbilicus totus villosus, Lupini latitudine, è quo coliculus exit uncialis, nudus, hirsutus, *thyrsus* ferè totus obfusus.

In arenosis ad mare propè Maffiliam invenimus.

Locus.

* 11. *Coronopus Siculus fruticosus platyphyllus* Bocconi.

Boc.

Nihil differt ab aliis Coronopi speciebus nisi quòd crassa *radice*, atque in summo multipliciter brachiata quasi frutescat. *Ei folia* sunt hirsuta, lata, brevina, paululum in ambitu divisa, quæ densò cespite plantam coronant.

In plaga maritima *Brazzetto* dicta propè Pachynum promontorium videre licet.

An differat specie à præcedente dubio.

Locus.

* 12. *Coronopus maritimus roseus* Bocconi.

Boc.

Spicas fert foliaceas, depressas; Florem herbaceam (ut in Plantagine rosea majore & media) ex densa frequentique foliorum dilute viridum structura compositum: *Folia* subus glabra, in lacinias aliquot per latera incisa exhibet, hortensis Coronopi foliis per terram stratis paria. *Radix* illi est crassa, altè in terram depacta.

Lusus naturæ esse videtur, ut hoc genus alia.

* 13. *Holosteum sive Leontopodium Creticum* C. B. Park. Ger. *Leontopodium Cretense* Clus. C. B. prod.

Ex *radice* rufescente & quasi squamata, paulatim gracilescente & in fibras divisa *folia* viginti, etiam plura, palmaria, angusta, nervis tribus per longitudinem discurrentibus distincta, & hirsute subsæpe prodeunt: inter quæ pedicelli plures, molli, rufescente langvine pubescentes, duarum triumve unciarum conspicuntur, quibus singulis capitulum crassiusculum, rufescent infidè: *foleculi* albicantes, umbilico nigricante præditi, quandam foraminum speciem præbent: at in senescente & arescente planta pediculi crassiores & rigidi facti unà cum capitulo, terram versus ad radicis caput adæcurvantur, ut poeum leoninum quodammodo referant. *Semen* parvum, Psyllio simile, autore Bello.

Holosteum Creticum alterum C. B. Leontopodium Creticum aliud Clus. *hisp.* Parkinsonus præcedenti canem facit. Nobis nondum constat an eadem sit necne, in Parkinsoni tamen sententiam magis propendimus.

¶ 3. *Plantago canifera Psyllium dicta.*

Psyllium à figura seminum Pulices referentium, magnitudine etiam parium dicta est.

1. *Psyllium vulgare* Park. *majus erectum* C. B. J. B. *Psyllium sive Pulicaria* ber. Ger. *Flæwagt.*

Radice altius simplicia, alba, fibris tenuibus capillata. *Caulis* ab eadem radice exoritur nunc simplex, nunc multiplex, teres, hirsutus, erectus, solidus, ab imo ad summum usque ramosus, pedalis aut altior, *foliis* vestitus ad intervalla ex adverso binis, angustis, acutis, pilosis, Hyssopi aut Draconis herba foliis figurâ suâ non multum dissimilibus, verum angustioribus, nervosis & plantagineis, obiter nonnunc quondam dentatis. Summi caules & ramuli ad tactum pingues & villosi sunt. E foliorum alii pediculi exeunt oblongi, tenues, spicas gestantes breves è pluribus foleculis compositas. *Foleculi* autem in quatuor segmenta acuta totidem folia simulantia divisi, colore pallido; *stamina* oblonga, apicibus his insignia,

Ffff 3

signa, ut in Plantagine, exserunt. *Flores* cuiusque tubus turgescens in vasculum seminale degenerat, *semina* intus bina, compressa, splendens, polliciformia, unde herbae nomen, continens, quod per maturitatem in medio horizontaliter rumpitur.

Sapor plantae amarus; odor nullus manifestus.

Circa Monspelum in agris copiose provenit.

Locus.

2. *Psyllium Dioecoris vel Indicum crenatis foliis* C. B. *Indicum foliis crenatis* Park.

In Prodro mo descriptum, à præcedente non aliter differt quàm foliis crenatis aut Coronopi foliorum instar nonnihil lacinatis. Hunc describit Paulus Boccone sub titulo *Psyllii foliis lacinatis*.

2. *Psyllium majus supinum* C. B. J. B. *majus semper virens* Park. *semper virens* Lobelii Ger.

Lob.

Idem in tractibus, sed marginibus & squalidis olivetorum incultis collibus farmentosis lignosisque, prolixâ *foliorum* & *surculorum* caudatâ comosâque setuâ densissima implexa fruticat, & rependo calspitem ornat latiore aspectu, sed hirsutie ex viridi albicante: *Semine* haud dissimili, sed majore fulcôque five Castaneæ corticis colore: *Radice* lignosa dura, fibrarum procurfu prolixa.

Circa Monspelum & in Italia frequens habetur.

Evacuat bilem flavam, mucilaginesque sua acrimonia humorum obtundere aptum est. Hinc commendatur maximopere in Dysenteria & corrosione intestinorum.

Semen Psylli hoc peculiare præ ceteris purgantibus habet, quod qualitate refrigerandi sit præditum. Verum enimverò non tamen extra reprehensionem positum est, quam incurrit ratione virulentie suae. *Schrod.*

Dubitat C. Hofmannus an sit venenatum necne: Interim inquit valde me movent Aegyptii, de quibus scribit Alpinus 4. Medic. 1. uti illos Psyllio in febribus ardentibus.

Nimius usus stomachum offendit & animi deliquium inducit, una cum mortis periculo.

Ad Ophthalmia dolorem, & mucilag. sem. Psylli & Cydoniorum in aq. ros. & plantag. factæ ana ʒj. album. ovi bene conquassat. tantundem Camphoræ gr.v. mista in oculis instillentur à causa calidâ affectos *Chesteau*. Ex collectaneis *D. Hulst.*

Experientia scio in excoaratione palati vel uvulae & linguae ex materia calida adusta Aq. Portulacæ vel Psylli conferre. Ex Psylli tamen semine præstaret fortassis lentum illud & viscidum humorem elicere Mucilaginem Officinis datam. Excerptis ex Observationibus Marcelli Cuman ab Hieron. Velschio editis, & ad me transiit *D. Barnhamus Soame*.

Dolores capitis maximos ex causa calidâ fibortos, quos alia remedia non mitigabant, felici successu curabat Sebastianus medicus Argentinenis applicato fronti epithemate ex sem. Psylli cum Aq. Rosarum infus. extractâ mucilagine & pauculo aceto mixtâ. Idem *D. Soame* ex Observ. Hieron. Reusneri.

CAP. IX.

De Coride.

Coris cerulea maritima C. B. *cerulea Monspelica* Ger. *Monspelisum* Park. *Monspessulana* purpurea J. B.

Clus.

Multis fructat *ramulis*, palmaribus ut plurimum, interdum dodrantalibus, firmis, rotundis, purpureis, qui densis foliis stipantur. *Erice* [majoris sci.] crassiusculis, succulentis, amariaculis, serie quadam interdum dispositis, aliquando autem inordinatis & inconditis. *Spice* aut *capitulâ* extremis ramulis imbrexis, constantia; & quibus *fos* emicat non inodorus, purpureus aut ex purpurea ceruleus, elegantissimi & quasi immarcescibilis coloris, quatuor foliolis bifidis constans, quorum duo superiora reliquis majora sunt. *Semen* deinde in calyculis nonnihil pungentibus continetur, rotundum, nigricans. *Radix* crassa est pro plantæ proportionem, palmaris longitudinis, foris rubra, ut quâ interdum lineæ panni etiam infusi possunt. Nullum ego (inquit J. Bauhinus) in illa parte plantæ five odorem, five saporem manifestum sentio.

Floret Maio mense nonnunquam etiam Martio, sicis quibusdam circa Saltanicam & Monspelum locis; maritimis item Valentia & Gallia Narbonensis, ubi tota major, crassior & succulentior.

Tempus & Locus.

HISTO.

HISTORIÆ
PLANTARUM

LIBER DECIMUS OCTAVUS,

QUI EST,

De Herbis flore papilionaceo, seu leguminosis.

LORES papilionacei dicuntur, quia Papilionem alis expansis quadratenus referunt. Folia seu petala his difformia sunt, nec figurâ, nec litu inter se convenientia, numero quatuor, verum ad ungues juncta; unde tetrapetali propriè dicti non sunt, sed monopetali tetrapetaloides: Sed ut alias diximus, nos in hoc opere flores monopetalos profundè & ad ungum ferè in lacinis petala emulantes divisos pro polypetalis cum Botanicorum vulgo habemus. Quod si quis hoc nolit, ad monopetalos flore difformi facile transferuntur hæ plantæ. Florum petala, seu maxis lacinia quatuor sunt, ex quibus unum erigitur reliquisque ferè latius & majus est, *chypus* seu *vesillum* nonnullis dictum.

alterum ei inferius opponitur carinatum, tum flamina, tum filiquæ rudimentum protegens & occultans, bina lateralia sibi invicem similia sunt.

Nos clarior doctrinæ gratia librum hunc in tres sectiones dividemus. Prima erit de Leguminibus seu Herbis flore papilionaceo scandentibus.

Secunda de leguminibus non scandentibus, seu erectis seu provolutis, non trifoliatis.

Tertia de Leguminibus non scandentibus trifoliatis. Quibus subiungemus filiquas quasdam anomalas filiqua bivalvi, tum floribus tum filiquis ad Papilionaceas accedentes.

SECTIO PRIMA.

De Leguminibus & leguminosis seu Papilionaceis scandentibus.

Herbæ flore papilionaceo scandentes sunt vel

Volubiles, quæ peticis aut plantis vicinis se circumvolvendo à dextra sinistram versis, in altum enituntur, suntque trifoliae, femine reniformi; PHASEOLUS plurimarum specierum. Capreolatae, quæ capreolis aut claviculari intortis plantas aut fulcimenta vicina arripiunt, & se sustentant: suntque vel foliis

Glancis glabris, è pinnis paucioribus & majoribus in hoc genere compositis, caule

Equali, h. e. nec compresso, nec membranulis aucto, foliis

Simplicibus, seu integris, ex adverso binis, triangulis; APHACA.

Pinnatis, pinnis paucis, in hoc genere maximis, duabus præcipue ad *pepore* exortum caulem amplexantibus, caulibus majoribus & fistulosis; PISUM.

Membranulis secundum longitudinem excurrentibus aucto, compresso, anguloso, foliis

Simplicibus, seu integris & non pinnatis, nisi pro pinnis accipiantur quæ in summis foliis sunt auriculæ aut lobi; OCHRUS five *Eroilia* Dod.

Pinnatis,

Unico tantum pinnarum pari, filiquis

Secundum longitudinem aversâ parte duabus membranulis extantibus alatis; LATHYRUS *arvensis*.

Planis & aequalibus, nullis in dorso extantibus membranulis, radicibus

Suberosis;

† *Taberosi*; *CHAMÆBANUS Leguminosa*; *Terra glandes*.
† *Fibrosi*; *LATHYRUS Sylvestris*.

Pluribus pinnarum conjugationibus; *CICERULA*.

Viridioribus & plerumque hirsutis, è minoribus & pluribus pinnis compositis, semine

† *Tumidiore, globofo*, siliquis pro plantæ modo longioribus; *Vicia plurimarum specierum*.
† *Comprefso*, & pro plantæ modo grandi, siliquis brevibus; *LENS*.

Faba Sylvestris & *Græcorum seu Veterum* vulgo dicta, cum capreolis scandat, ob siliquarum conformitatem *Vicia* speciebz potius quam *Fabe* ascendenda est, quamvis foliorum figurâ & pinnarum paucitate *Fabam* potius quam *Viciam* imitetur.

C A P. I.

De *Phaeolus*.

Phaeoli nomen acceperunt ab effigie & longitudine siliquarum aut fructus, qui lintrem lembumque naviculam, Phaeolum dictum expriment, hinc etiam *diagei* dicuntur. Phaeolum autem à Phaeolo diversum esse monet Galenus: Phaeolum enim inquit Lathyrum esse vel illius speciem.

Phaeolorum notæ sunt caulis scandere, trifolios esse, semina habere reniformia, siliquas simplices.

His ob convenientiam in reliquis notis nonnullas non Trifolias subijcimus.

1. *Smilax hortensis* J. B. Sm. hort. seu *Phaeolus major* C. B. *Phaeolus albus* Ger. *Phaeolus vulgaris* Park. *Common Kidney-bean*.

Convolvulorum more periticas & perulas proximas conscendit, *sarmentis* à sinistra dextram versis circumvolutis. *Folia* ad intervalla exeunt in communi pediculo oblongo terna Trifoliorum more, è lata basi in acutum mucronem desinentia hederaceis ferè similia, per margines aequalia, glabra, obscurè viridia. E folio-um alse exeunt *stipuli* duo tréve, interdum plures ad sex ulque simul in eodem communi pediculo seu furculo brevifusculo, purpurascetes, albi vel pallidi, in quibus petalum superius non reflectitur retrorsum, sed concavum est, & ad latera striatum; lateralia duo ampla sunt & concava. Ad basin unicujusque floris præter calicem duo folia concava triangularia, nullis pediculis ionata, ad florum nondum expansorum tutelam apponuntur. Floribus succedunt *siliquæ* palmium & sesquipalmium longæ, angustæ, compressæ, crassæ & carnosæ, cum teneræ adhuc sunt edules, sex, septem aut plura semina continentes, renis figurâ, sinum in medio inpressum habentia labore eximio, colore mirum in modum vario, albo, cinereo, luteo, glauco, rubente, cæruleo, amethystino, albo nigris venis & lituris distincto, &c.

Tempus.

Æstas & Autumno flores, frigoris impatiens est, & pruinis facillè corrumpitur.

2. *Phaeolus niger* J. B. *Phaeolus Æthiopicus, lobis flavescensibus, fructu nigro* C. B. *Phaeolus peregrinus* 14. Clus.

Clus.

Sarmentis, foliis, floribus cum vulgari Phaeolo convenit. Pediculi seu furculi floreri Cluso oblongi esse dicuntur, *floræque* bino, ternos, quateros, senos, interdum etiam octonos, ex adverso ut plurimum nascentes sustinere: quibus succedunt totidem, oblongi, teretes lobi, initio virides, deinde maturate flavescetes, in quibus bina, terna, quina, sena, vel etiam octona grana vulgarium quidem formam referentia, sed tantillo minorâ, & coloris quando maturâ nigri. Phaeolum hunc in ho loco nostro alumnus aliquot annos, & à vulgari specie distinctum existimamus, cum aliquoties satis fructus seu seminis colore non variavit.

3. *Phaeolus flore coccineo* Park. Ger. emac. *The Scarlet Kidney-bean*.

Hic in multis à Phaeolo vulgari primo in loco descripto differt. Ille enim seminum valvas seu lobos & terra exortit foliorum formâ: hic autem minimè. Deinde hujus flores majores sunt & ex alis foliorum exeunt plurimi simul in furculo seu pediculo communi prælongo, velut racematim; cum illius longè pauciores sint in furculo triplo brevior: color florum in hoc coccineus pulcherrimus, in illo albus aut purpureus, minus venustus aut spectabilis. Hujus porro *siliquæ* eminentissimis seu tuberculis asperæ sunt, illius laves; breviores quoque sunt & crassiores hujus quam illius. *Semina* in utroque ejusdem propemodum figuræ sunt, verum in hoc majora & crassiora purpurea, nigris ductibus & lituris, varia. Quin & folia hinc minorâ & acutiora rugosioraque esse videntur quam vulgari Phaeolo; flores autem amplores. Duobus denique concavis ad basin floris foliis caret hæc species.

Phaeolum puncteo flore Jac Cornuti esse videtur. Ob florum pulchritudinem & durabilitatem potius quam ob fructum in hortis colitur: nec dedignantur Matrone nostræ satis suis & corollis eos intexere.

4. *Pha-*

4. *Phaeolus vulgaris italicus humilis, seu minor albus cum orbita nigricante* J. B. *Smilax siliquâ sursum rigente: vel Phaeolus parvus italicus* C. B. Item, *Phaeolus niveus minor circa hilum nigra maculâ insignitus* J. B. *Phaf. peregrinus, minore fructu albo, nigra maculâ insignito* C. B. i. e. *peregrinus* 4. Clus. *Phaeolus erectus* Park. *peregrinus fructu minore albo* Ger. emac.

Math.

Hoc genus passim in campis feritur mense Maio, & quandoque post messem, sine pedamento per se subsistens, & in latum sese expandens, foliis hederaceis, majoribus tamen & mollioribus, venosis, ternis ex uno pediculo prodeuntibus. Flores emittit candidos, Pilo majores, è quibus palmaria corniculæ prodeunt, teretia, & in acutum desinentia, primo quidem exortu viridia, & per maturitatem albicantia. In his semina plura continentur reniformia, alba, præter umbilicum, qui tantum in his nigricat.

Clusius Phaeolo suo peregrino quarto brevem firmumque caulem tribuit, pedalem longitudinem raro excedentem, in brevissimos ramos divisum: folia breviori pediculo inaherentia: pediculis ex alis prodeuntibus longos, crassifusculos, firmos, bino flores magna ex parte sustinentes: fructum niveum, circa hilum maculâ nigra insignitum.

Cum Clusius bino tantum in uno pediculo flores habere hunc dicat: Matthiolus autem in icones plures eidem appingat, colligit J. B. Phaeolum Clusianum à Matthiolino diversum esse. Verum cum descriptiones conveniant, ego mallem dicere Matthioli iconem falsam esse, aut Clusium fortè errasse in numero siliquarum eidem furculo inaherentium, quam species tenere multiplicare. An Matthioli icon falsâ sit necne Itali facillè determinabunt, apud quos Phaeolus illic in agris magno proventus feritur. Nos plenos facos Romæ in foro venales vidimus, & totos agros eo confitos in vicinia urbis, ut & Florentiæ, non satis tamen curiosi fuimus in eo observando.

Variant (si C. Bauhino fides) hoc genus Phaeoli. Sunt majores & minores, sunt albi, subnigri: illi maculâ nigra, hi albâ notati: est & minor albidus cum orbita rubente aut nigricante. At unus erant generis quos nos in Italia vidimus, nimirum candidi cum macula circa hilum nigra, ex quibus Itali iulcula conficiunt.

Memorat insuper J. Bauhinus duos congeneres descripto Phaeolos; primum vocat Phaeolum parvum album cum orbita minima rubente & parvo hilo albo; alterum Phaeolum minimum album cum orbita magna rubente, & hilo in medio albo: quales nobis nondum videre contigit.

Quin & Morisonus duas seminum species è Tingi Africæ urbe sibi missas narrat maculâ circa hilum nigra notatas majorem & minorem: altera alterius magnitudine duplâ.

5. *Phaeolus tumidis minoris nivæ* J. B. *Phaeolus peregrinus* 2. Clus. *Phaeolus peregrinus bortenfi affinis* *Phaeolus tumidiore, minore nivæ* C. B. *peregrinus* 2. Clus. Park.

J. B.

Magnitudine vulgatis Phaeolis minores sunt, nec ut illi sinuati circa umbilicum, interim pulvinati magis & tumidiore omni ex parte proportionate varia. Colore nivæ sunt & splendentes, ac si ex ebone tornata essent. Planta autem ipsa totâ formâ & nascendi modo à vulgari haud differt, at non opus sit eam pluribus describere.

E Guatimala novi Orbis provincia delatus esse dicitur.

6. *Phaeolus tumidus minimus niveus siliquâ brevi, Virginianus. The Virgin, or Virginia-pease or Kidney-bean*.

Præcedenti persimilis est, nec scio an specie diversa: siliquâ brevi latiusculâ, fructu Pisi majoris magnitudinem vix excedente, nec tamen perfectè sphaericâ, sed in longitudinem productiore.

- * 7. *Phaeolus latè siliquâ, fructu exiguo nigro, umbilico candido* J. B. *Brasilianus alter, fructu nigro, Pisi magnitudine* C. B. *Phaf. Brasilianus alter* Clus. ad Monard. *Brasilianus alter Pisi magnitudine* Park.

Clus.

Est hoc genus vulgari simillimum flore purpureo: at *siliquæ* scabre sunt, breviores & latiores quam nostri vulgares: fructus est exiguus, Pisi vulgaris magnitudine, totus niger, nisi quâ parte siliquæ adhæret, quæ candida est.

Brasilianis frequentem esse audivit Clusius.

- * 8. *Smilax hortensis seu Phaeolus Anagyridis similis ferè colore rubescens*, J. B. *Phaf. peregrinus Anagyridis fructus similis, colore rubescens* C. B. *Ph. peregrinus* 3. Clus. tertius Clus. Park. *bortenfi rubra* Ger.

Sarmenta habet oblonga ex singulari caule statim secundum radicem ipsam prodeuntia, & in multos ramos divisa: purpurascunt ea juxta alas, ad quas etiam adnascuntur terna folia, minimis amplâ quam vulgariis, & dilutioris colore virentia, longo pediculo inaherentia, qui ex parte quæ folia sustinet, contrariâque quæ sarmentis inhaeret ex atro purpureo. Flores in oblongis petiolis plerumque bini, magni, Pisi formâ, foris ex candido pallascetes, interiore verò parte ex purpura cærulei. His succedunt totidem prælongi lobi, teretes & quasi cylindrici, in quibus fructus reliquis Phaeolis minor, Anagyridis legitime fructu pæne similis, rubescens coloris.

Semine ex Hispaniis missio Clusio natus est.

* 9. *Pha-*

* 9. *Phaseolus Africani parvi, nonnihil albicantes* J. B.

De Phaseolorum more scandit. *Folia* terna, minora strictioneque quam in vulgaribus obtinet, paulo duabus uncis longiora, non tamen semicinnam lata, nervosa, glabra, crassa. *Flores* ex obsoleta quadam fulgine in luridum pallorem languescunt, vix dehiscentes. *Siliquæ* sesquialpinum longe, vulgaribus angustiores, vix cummin late grana claudunt nonnihil candicantia, dimidio minor Phaseolis nostratibus, circa germen fusca.

Ex Africa & insula D. Thomæ semen delatum est.

- * 10. *Phaseolus Laburni fructu ex nigro subvirescente, sive Ægyptius flore luteo* J. B. *Phaseolus peregrinus, Anagyridis fructu similis ex nigro subvirescente* C. B. *peregrinus* 5. Clus. *quintus Clusii* Park. *peregr. fructu minore frutescente* Ger. *emac.*

Clus.

Sarmenta tenuia habet Phaseolus peregrino tertio Clusii familia: *folia* aliorum Phaseolorum vulgarium longe minora, & trifolii * mœniantis foliorum perquam similia, ex atq. virentia, circa pediculus purpurascencia. *Flores* in spicæ modum congesti, magni, pili vulgaris formæ & magnitudine ferè, coloris flavi, in oblongo crassiusculoque pediculo ad foliorum exortum prodeunte nascuntur. Lobos breves angustioresque esse intelligebam ab his qui confecerant, & terna aut quaterna grana continere, parva, Laburni granis non minora, utroque tamen mucrone plerumque obtusiore, pulli coloris seu potius ex nigro subvirescentis.

11. *Phaseolus peregrinus Purkicherianus* 1. Clus. *Phaseolus lato, striato sive radiato semine* J. B. *Phaseolus peregrinus bortenii affinis, semine lato, albo, multis nigris venis striato* C. B. *peregrinus primus Clusii* Park. *niger* Ger.

Clus.

Caules huic & sarmenta reliquorum similia; *folia* vulgaris foliis similia sed atriora: è quorum alis breves ramuli prodeunt, multis floribus, vulgaris haud ab similibus, minoribus tamen, albis, vix in modum congestis onusti: quibus succedunt oblongæ *siliquæ* seu lobi, vulgaribus multo latiores, continentes ternos aut quaternos fructus planos, communibus Phaseolis latiores, albos, sed multis nigris maculis sive venis ab hilo in latitudinem ductis elegantissime depictis.

In frigidioribus regionibus ob defectum Solis radiorum fructum non faciliè ad maturitatem perducit.

Huiusmodi Phaseolum habemus à J. Bauhino Tom. II. p. 267. iconè eleganter expressum, qui potius niger dicendus est cum albis stris seu venis, quam albus cum nigris.

- * 12. *Phaseolus peregrinus* 6. Clus. *peregrinus angustifolius, an idem cum Smilace bortenii minore?* C. B. Ger. *emac. peregrinus* 6. *Clusii* Park.

Folia angustioribus à Smilace minore differt. Fructu est vulgaris Phaseoli fructu minore & planiore subrubri coloris.

- * 13. *Phaseolus peregrinus* 7. Clus. *peregrinus angustifolius alter, fructu ex albo & nigro vario* C. B. *peregr.* 7. *Clusii* Park.

Sarmenta huic Purkicheriani similia, non tamen adeo luxuriant aut alè affurgunt: *Folia* quàm Phaseoli vulgaris multo angustiora, præcedentis non valde dissimilia. *Flores* in uncialibus pediculis parvi, vix in modum congesti, albi initio, sed ubi fenescent pallidiores: *Siliquæ* planæ: latæque sunt, Purkicheriani lobis ferè pares, breviores tamen, per maturitatem fulvescentes, semen continentes planum, illius granis minus, sed similibus coloribus albo & nigro varium, nunc in longitudinem extensis nigris stris, nunc confuso ordine sparsis maculis nigris majoribus aut minoribus per univermum Phaseoli corpus, nonnunquam integro fructu nigro, vel exiguis maculis albis confusio aut dimidia duntaxat ex parte.

Exigua nobis esse videtur inter hunc & Purkicherianum differentia.

- * 14. *Phaseolus peregrinus* 8. Clus. *peregrinus foliis minoribus, fructu exalbido, nonnunquam variegato* C. B. *peregr.* 8. *Clusii* Park.

Folia ci Purkicheriani foliis similia, sed paullo minora: *Flores* etiam illius floribus similes, vix instar nascentes; quibus & planæ, ut in præcedente, succedunt *vaginæ*, duo, tria aut quatuor grana continentes, superioribus magnitudine respondentia, non adeo candicantia, sed coloris interdum exalbescens aliquando nigricantibus maculis secundum longitudinem vel confuse notata, interdum toto etiam panè fructu nigricante.

Præcedenti adeo similis est ut nobis non videatur specie distincta.

15. *Phaseolus peregrinus* 9. Clus. *peregrinus Purkicheriano similis, fructu lato, albo, striato* C. B. *peregr.* 9. *Clusii* Park.

Fructus Purkicheriano major, sed totus albus, nisi quidam radii sparsi varium quodammodo effecissent. Sarmentis, foliis, floribus & vaginis eidem similes erat. Quid ergo vetat quin eundem specie dicamus?

15.

- * 16. *Phaseolus peregrinus* 10. Clus. *peregrinus lobo & fructu nigro* C. B. *peregr.* 10. *Clusii* Park.

Sarmenta huic ut in aliis: *folia* octavi generis Clusii similia, secundum articulationes quibus connexa sunt purpurascencia; *Flores* in ramulo digitali superiorum similes, vix quoque instar congesti, sed quorum galea obsoletè purpurat, bina lateralia flava coloris sunt floridioris: His succedunt planæ, latæ, fulcæ & nigricantes *vaginæ*, semina continentes plana Purkicherianis minora, per maturitatem proflus nigra.

- * 17. *Phaseolus peregrinus* 11. Clus. *peregr. fructu variegato* C. B. *peregr.* 11. *Clusii* Park.

Cætera præcedenti similis flores habet octavi floribus pares, albos, *vaginæ* septimi & octavi generis lobi similes; in quibus *semina* tria vel quatuor, plana, dilutè rubedine prædita, quæ nigris venis seu radiolis secundum longitudinem distincta sunt, nonnunquam magnis vel exiguis maculis nigris confusæ alperæ, interdum etiam utrinque proflus, vel altera duntaxat ex parte nigra, emittantibus sparsim parvis rubentibus maculis, ut ex marmore aliquo munda tornata videantur.

- * *Phaseolus peregrinus* 12. Clus. *peregr.* 12. *Clusii* Park. *Phaseolus lati, coloris regularum, cum stris per medium nigris* J. B. *Phaseolus fructu subrubente, nigris stris variegato alter* C. B.

Præcedenti per omnia ferè similis est: sed flores ejus Decimi floribus valde similes sunt, paulò tamen dilutius purpurascunt: fructus autem magis diluta rubedine præditi, regularimque colorem quodammodo referunt, quem rare per longitudinem nigra stræ varium faciunt; aliquando autem plurimæ totum panem arum reddunt.

- * 18. *Phaseolus peregrinus* 13. Clus. *Phaseolus Ethiopici lobi nigris venis aspersis, fructu atro splende* C. B.

Decimo cætera non dissimilis est, Lobis tamen longioribus & quasi cylindraceis, non fuscis aut nigricantibus ut illius, sed per maturitatem nigris duntaxat venis confusæ sparsis insignitis, octo, novem, aut plura interdum continentibus *seminibus*, renis quidem formam expriuentis, sed longiora, tumidiora, atrî omnino & splendentis coloris. Floret paulò maturius superioribus, eam ob causam Jensen facilius ad maturitatem pervenit.

- * 19. *Phaseolus peregrinus* 15. Clus. *Phaseolus Ethiopici lobo saturo purpureo, fructu atro* C. B. *Clusii*.

Hujus sarmenta purpurascunt: terna illa longo pediculo inherentia *folia*, pro parvis appendicibus, quæ in aliis generibus, bina interdum foliola adjuncta habent: *flor* etiam magis satur [quàm decimi quarti] & proflus Amethylinus: lobi præterea, initio quidem virides, paulatim purpureum colorem contrahunt, maturitate tandem purpureum saturum & ferè nigrum. Fructus in ipsis comprehensius initio purpurascens, deinde atrî omnino coloris.

- * 20. *Phaseolus peregrinus* 16. Clus. *Phaseolus Guinensis fructu fusco spadiceo* C. B.

Clus.

Hujus lobum non conspexit Clusius, sed tantum fructum, qui semunciale magnitudinem non superabat, satis densis & crassius, coloris fuscis cum spadiceo commixti: Satus crevit ad palmarem altitudinem, cauliculo satis firmo & rotundo, binisque aut ternis foliorum alis protulis, in quibus ut reliquis Phaseolis terna *folia*, sed valde crassa & pingua, trifolii Alphonis foliorum magnitudinem non excedentia.

- * 21. *Phaseolus Zurratenensis siliqua hirsuta, Couhage dicta. Phaseolus siliqua hirsuta* Park. *Phaseolus pruriens excitans hirsute siliquarum* Ger. *emac. An Nicotiana Brasiliensis* Marggrav?

Hujus siliquæ ex India Orientali ad nos delatæ, variaz magnitudinis, aliæ breviores & rotundiores Phaseoli vulgaris lobis, aliæ etiam multò is longiores, brevè & densè hirsute villosa oblitæ sunt, noxæ citi affricæ pruriginem quandam molestant. Utriculus instar excitat, brevè sine ulteriore cumento evanescentem; siliquæ hæc confertim & quasi racematim nascuntur, & semina continent fusca, punctata [Parkinsonio nigra, splendentia] Fabe equine magnitudine, hilum habentia album in parte laterali, non verò in umbilico aliorum Phaseolorum more. Terræ commissa in horto D. Caroli Hatten plantas produxerunt.

Hujus plantæ siliquæ duodecim duobus Cerevisiæ sextariis infundæ, & infusum propina, ad ½ Viræ sextarii singulis matutinis; certissimum est Hydropsis remedium. Communicavit D. Samuel Hufbands eques auratus, qui in insula Barbados aliquot annos vixit, ejusque sæpe in fœvis suis Ethiopibus experimentum fecit.

* 22. *Planta*

* 22. *Planta leguminosa Brasiliana Phaseoli facie, flore purpureo maximo Breynii.*

Sarmentorum longissimum beneficio arbores & fructus proximos, fefe is circumvolvens, scandit. Ramuli ejus juniores, per intervalla unciarum duarum triumve, *Folii* tribus oblongis ex uno pediculo, uncialibus vel scēcularibus ad summum, Terebinthi foliorum instar durisculis & admodum venosis, ornantur. Ex foliorum apicemum sinu petioli exeunt singulares, *Flores* gemmæ unicæ, valde speciosissimæ, Lathyræ Narbonensis facie, sed vel quadruplo majorem, gratioreque purpurâ coloratam, cujus bafis calyculus, foliolis duobus membranaceis, rigidifculis confectus ambit; & huic alius adhuc calyculus subfeq. qui medio petioli appofitus, & quæ formam prioris fimilis. Oritur in falibus & dumetis Braxiliæ.

Oritur in saltibus & dumetis Brasiliae.

* 22. *Phaseolus minimus fructu rubro, siliquis longissimis erectis* Moric.

Morif.

Phaeolus hic minimus *siliquis* fert longas, tenues, palmares & sesquipalmares, petiolis curtis in-
nixas & per consequens erectas, continentes in se *semina* dena aut duodena, reniformia rubra mi-
nima, magnitudine Phaeoli minoris Italici.

* 24. *Phaseolus minimus fructu viridi, exiguo, ovato* Moril.

MariC.

Caulis confat pedali aut felquipedali : *folia* etiam edit terna subviridia, minora, tenuiora, singulis distinctis petiolis innitenta, maiorum Phaeolorum more. Petiolis curvis junguntur *flores* parvi, ex luteo virides : quibus fatiscitibus succedunt *siliqua* tenues, teretes, tres uncias longe, recentibus adhuc virides, intumescentes ubi apparent femina, in quibus singulis continentur *femina* ovata viridia, decem aut duodecim, nunc plura, nunc pauciora, Pili minoris magnitudine, sed figurâ ovata seu oblongâ.

25. *Phaseolus Lablab* Alpini J. B. *Phaseolus Aegyptiacus nigro semine* C. B. *Item Aegypt. semine ruffo ejusdem.*

Arbor est sarmentosa (inquit Alpinus) quæ crescit ad Vitis magnitudinem, sarmentisque Vitis modo extenditur. *Folius* figuræque similis est omnino vulgari Phæolo. *Flores* fert bis anno.

Vere & Autumno, Phaeolorum floribus aliquatenus similes, à quibus *siliqua* longe, inflatq; Fabarum latissime cernuntur, quæ *semina* Phaeolis planè familia continent, quorum alia niger, alia subrubra cernuntur.

Hæc arbor vivit annos 100. & amplius, perpetuoque vestit, Ægyptiis frequens in cibo, nostrisq; non minus suavis. Hoc (inquit Clusius) creditu difficile est eis qui Phaeolorum & leguminum naturam nōrunt.

Vellinius notis in *Aspini lib. de Plant. Egypt.* *Leblab* hunc in modum describit. *Folia* obscurius viridescita ramulis infident ad nigrum tendente purpurâ coloratis: Nec diffimilis *florum* tinctura, qui copiosi, ac spicæ veluti congesti, non circa circumsum tantum caudicem, sed ipsarum junctura foliorum exortus virgulâ suâ prodeunt: alibi candido colore lactescente nascuntur, cætera vix ab alii Phaeolis specie mutantes. *Semina* in filiquis rectè notavit Prosper Alpinus, alia nigricantia, sub-
rabra alia fere maculis fere nigris infusata. hisque candidissimis insignitur.

Descriptio hæc in omnibus, excepto femine, cum ea quam Honorius Belli elaboravit ad intuitum plantæ sibi ex femine Ægypto transmissio enatæ, aded exactè convenit, ut nemini dubium esse possit, eandem specie plantam fuisse quam uterque descripsit.

Quin & ex Vellingiana descriptione consistere arbitror, utramq; Clusii Leblab, [ut & Belli] ejusdem specie planta femina fuisse. Non enim alter differentium quam colore, qui in altera niger est, hinc admodum longo albo eminenti; in altera rufus [J. Bauhino spadicose, maculis nigris ut Bellus, saturè rubentibus ut J. Bauhinus, asperus] hilo pariter eminente candido.

Descriptio Alpini in filiquarum longitudine à Clusiana recedit. Fortè ex brevioribus fuit quam Clusius à Paludano recepit.

26. *Phaseolus Brasiliensis* foliis molli lanugine obsitis, fructu magno C. B. *Phas. Brasiliensis* multis, spadiceis, magnis, cum magno hilo nigro plurimum ambiente J. B. *An Macouna Brasiliensis* Marggr? *Brasiliensis* Ger. *Brasiliensis* magnus Park.

7. B.

Callanx magnitudine est, orbiculatus, unciali plus minus latitudine, pulvinatus, cortice rectus rugoso, spadiceo, diluore laturioreve, circa hilum vero diluore & fere albicante; cujus orbem fere totam ambit hilum pullum, calum latum, sulco medio secundum longitudinem exaratum, in principio punctum impressum habens.

Planta Clusio è femine nata *foliis* Phaseolo vulgari ferè similis erat, nisi quòd minora erant & averfa parte hirsuta, præsertim teneriora folia, & extremi caules tenui mollique lanugine fulvescente obfiti.

Habetur & hujus varietas cinerea aut ex cinereo nigricans.

An planta Clusio descripta eadem sit *J. Bauhino* descriptæ dubito. Certè nos fructum habemus ei qui à *J. Bauhino* describitur non dico simillimum sed eundem prorsus; alium etiam cinereum, hilo non eminente, adèò politum ac splendentem ac si torno elaboratus esset.

Singulare est & inigne in hoc fructu quod hilus totum ~~ferè~~ in circulum ambit; quod miror à Clusio tam sicco pede præteritum, si quem nos & J. Banhinus intelligimus describat. Marggravius Brasilianorum Macunam his verbis describit:

Sample

Caulis farmentoso, fatis crasso, lento, altis apud arbores, & implicat fætanis; in quolibet verticillo tres aut quatuor digitos longo tria ubique *folia* bisi invicem apponuntur, phalcolorem præterea aut quatuor digitos longo, nervo & venis oblique prædita, superius saturate viridia, inferius alba, & fibrillifima lanugine ad tadium feribis quantia. In pediculis tres, quatuorve digitos longo, qui superius in plures breviores dividitur, proveniunt *flores* quatuordecim aut sedecim, iuxta file, calycibus infestantes infati filiquarum Pisi. Figura floris est quasi due filique Pisi aperte, una alteri infert efferent: nam quique foliis constat flori quilibet, quorum quatuor duos digitos singula longa, quinta unum digitum; fides odore, coloris flavi: in medio tamen titulosum pallidum, superius multipliciter divifum in fila, quorum quodlibet apicem habet fulcra. Flores fequuntur *filique*, spithamam longe aut etiam longiores, tres dig. circiter late, exterius rugola, apertæ floris punctibus rufis prædite, que non folim adherent & pungunt, sed etiam pustulas ardentes excitant; que vix octiduo sanantur, & insignem excitant pruritum. Siliquæ maturæ exterius nigrefcunt, & apertæ fæ æque diffilunt: interior eorum superficies est infat maris perlarum, alba, splendida & quique polia: in quolibet continentur utplurimum tres phalcol obiculares, compressi, coloris luridi, cum semilunari macula nigra in uno latere, majores verticillo. Floret plerunque mense Junio & Julio.

Si hæc planta rectè à Marggravio descripta sit flore pentapetalo à reliquarum Papilionacearum seu Leguminosarum norma recedit.

Siliquarum fetæ pruritum excitandi facultate cum Phaseoli Zurratensis, *Conhage* dicti filiquarum villis conveniunt. Differre videntur specie à Phaseolo Brasiliiano nobis è J. Bauhino descripto, & forte Zurratensi idem est.

• 27. *Phaseolus Brasiliensis* Jaroba indigenis dictus Marggr.

Altissimas arbores ascendit *cane* lento tereti, qui hinc inde in longis pediculis tria folia apposita habet Phaeoli modo, sunt autem planè familia foliis *Macuna*. Fructus autem similis fructui * *Cure*, * *Higuero* Ovied. sed utriusque minor. eadem pulpa, iidem seminibus, ejusdem quoque usus.

Ubique provenit, sed præcipuè hortensibus locis sara atque excolta.
Ufus est radicum ad menses secundas.

U.S.

28. *Phaseolus Indicus ruber* Bontii. *Pisum Indicum minus*: coccineum: G. B. *Pisum Americantum* coccineum. alius *Abrus* L. B. *Arachis Indicus* sive *Africanus* Park.

Clus.

Huius femina atra Clusio, aliusque, Vicia aut Lentis modo produbus, dumtaxat castrifluctis foliis natis, ipso videlicet femine bifariam se dividente, et in folia formante, ut in albis nonnullis leguminibus accidere solet: inter ista verò folia natebant *tandem*, sustinentes aliorum foliorum alas, quæ ex multis foliis, intransit vix semper natebantibus constabant dens, duodenis aut pluribus, nullo impari alam finiente, insar Vicia sylvestris aut Lentule: valde caduca est planta quæ nisi fulciatur circumbit, Pisiformi insar: inter foliorum alas, quæ sarmata aut caules amplectebantur, fasci formi et oblongifolii exoriebantur pediculi, sustinentes alterius decem aut duodecim *flores*, [Phaeoli] florum figura fortè, aut Vicia seu Lentis, nam nihil ceteri de illis traditur.] Istis pediculis inharabant (floribus sc. clapsis) decem, duodecim aut plures pediculi, breviusculi, rufi crassi et rugosi, è quorum singulis gracilioribus vix adhuc petiolo dependebat *triquetrum*, rugosa, spadicis foris coloris, unciam aut paulo amplius longa, semunciam lata, illaque aliquantulum plana, mucronem insar habens curvo, interna parte alba, in qua continetur quaterna aut quinque *femina* durissima, orbiculari fere vel ovalis figure, probris rubra, et nitentia insar Corallii expoliti, quum probè matura sunt, summa autem parte, quæ silique inharerant omnino atra, et præterea opulenta.

Alpinus lib. de Plant. Egypt. arborem appellat, at valde improprie Cistifera, & etiam nō strā, cūm volubilem, *Lechitis* modo serpentem, aliū se arrolentem, laūisq; dependentem, effe scribat, & radicē se convolventem pingat.

[illegible]

Alpinus ex Arabia in Ægyptum delata scribit hac Pifa: Proveniunt tamen cum in Africa, tum in America.

Hoc Pifum rectius in puellarum cultum, quam corporis alimentum vel ornamentum esse (necquit Pifo) nec morum unquam in Brasilia hac, sicut cetera luxuria advenit, vel indigenis, etiam probe elixa accepta fuisse, quod ea pravi nutrimenti & diffinitionis esse deprehenderent.

G g g g

- 29. Pisum

29. *Pisum Americanum aliud, magnum, bicolor, coccineum & nigrum simul, sive Phaseolus bi-color Anacocks dictus* J. B. *Phaseolus peregrinus ex rubro & nigro distinctus* C. B. *Phaseolus Aegyptius* Ger. Park.

f. B.

Fructus hic durus, qui dentibus frangi non potest, resistens etiam malleo: injectus in aquam subsidet instar lapidis, colore miniatu sicuti Abrus, eleganti atque splendente, verum media fere parte, [in aliis vix tertia] niger est, compressus, nec exquisitè rotundiratus, sed in oblongum vergens, cui praesertim parte ubi umbilicus est. Hic diversarum magnitudinum est ac formae; magnus, qui Lupini semine duplo fere major; mediocris cum eodem aequalis fere, & parvus eodem minor. Est eis omnibus velut umbilicus sublongus, qua parte adhaerebat siliquas ut existimamus. Apertis cum difficultate medulla est durissima, ex albo flavescens: laporem notabilem non profert.

Fructus hoscè vidimus, qualis stirps eos producat nescimus; putamus ex Phaseolorum genere esse.

Breyn.

30. *Flos Clitoridis Ternatenfibus* Breynii.

Lepidissimum sui spectaculum oculis offert anadendras etiam hæc per se infirma, sed tortilibus virentibus ramis proxima adminicula quæ arripere potest conscendens planta, quam folia multa alterno situ ambiunt, Glycyrrhizæ sylv. Herbariorum quodammodo æmula, minora tamen, pulcherrimè viridia, ac bina tantum vel terna, ac totidem ex adverso uni costæ inherentia, uno impari extremam alam occupante. E quorum appendicibus pedicellus tener & parvus circa medietatem, ubi nonnihil reflexus, foliolis duobus tenuissimis cinctus exurgit, Florem sustinens admodum magnum, hiantem ac speciosum, quasi papilionaceum, cujus tamen inferius labellum superiori folio videatur adaptatum. Hic Flos ex magno calyce subviridi, membranaceo, in quinque lacinas desinente, & foliola duo rotunda ac membranacea circa basin habente, prorumpens, tam saturè profundo cœruleo est colore, ut etiam multos fucos post annos, aquam in qua maceratur, brevi temporis spatio, colore adeo fermè cœruleo tingat veluti Anil quod ex Indis in Europam transfertur. Floribus labentibus succedunt (ut fertur) *siliquæ* longe & tenues, feminibus formam Phaseolorum parvarum exprimentibus referta.

Flores coctos Ternatenfibus cibo esse aiunt.

31. *Phaseolus quadrangulus* Bontii.

Bont.

Mirum hoc leguminis genus foliorum magnitudine & fructus infusurâ figurâ ceteris præeminet: licet crescendi modo & qualitate isdem similis sit. Ex uno eodemque caule tria folia sibi conjuncta emergunt, atque ex eadem quasi centro pediculus provenit, ex quo Phaseolus quadrangularis dependet, Pisis rotundis repletis, qui ubi maturaverint dehiscit & fit edulis.

C A P. II.

De Pifa.

Pisum à *Horis* tundere dictum existimatur. Frangere legumina Veteribus solenne fuit: Aliis à Pifa quæ inter Ossam & Olympum, in qua copiosissime nascitur. *Gessend.* Verum non memini usquam legisse de alia Pifa quam quæ ita erat, ad Alpheum amnem in Elide Peloponnesi: Aliis dumtaxat *amr de mæris*, quod humi procumbat.

Nota Pifæ generice sunt folia glabra, glauca, pinnis amplissimis caulem adeo arctè amplectentia, ut ab his transadigi videatur, & paucioribus & majoribus in hoc genere lobis composita, caulibus quam congeneribus major & fistulosior.

f. B.

Pifæ Descriptio generalis.

Generali quadam notione Pifa circumscribimus, quorum differentias petat studiosus Lector ex Synonymis. In genere ergo hoc legumen, sicuti alia, brevis durationis, tenui est radice, fibrosa: caules fistulosi, dum adhuc teneri sunt, fragiles, longè alienæ opis indigi, & nisi palis sustententur prociui. Pifæ genicula adverso situ ita complectuntur, ut ab eo transadigi videantur, quamquam in annatis furculis eorundem sit pinnata dispositio, eo quod furculi superest in capreolos tortiles, quibus proxima quæque arripit, abeunte. Flores ad genicula: e foliorum sinubus exeunt duo tresve simul in eodem furculo seu pediculo communi, formâ ad Genistæ flores accedentes, sed colore albo, vel purpureo, vel ex albo virecente, vel variegato. *Siliquæ* succedunt binæ fere, teretiusculæ, persiles, antheses, & carnosâ pulpâ, minus tamen multo quam in Faba, in quibus reclusis ad commisitram annectuntur Pifâ, alias majores, alias minores, nunc rotundæ, nunc quadratæ, aut alias inaequali superficie, interdum alba, flava, rubra, fusca, subcœrulea aut virentia. Color totius plantæ glaucus aut ex viridi canescens.

1. *Pisum vulgare, parvum, album, arvense* J. B. *Sylvestre primum* Park. *arvense flore candido, fructu rotundo albo* C. B. *Common white field-pease.* *Pisum minus* Ger.

Flores huic albi, duo tresve simul in eodem communi pediculo; quibus totidem succedunt *siliquæ*, minores quam hortensium, *semina* continentis parva, rotunda, alba. Hoc genus vulgè in agris seritur; & ad julcula hyberno tempore expetitur.

2. *Pisum arvense flore roseo, fructu fusco, aut ex cinereo nigricante.* An *Pisum minus fructu subnigro* Matth? *Gray Pease.*

Hujus *flos* roseo aut purpureo est colore [folio erecto seu clypeiformi pallidior, lateralibus, quæ quasi umbonis locum obtinent, saturatioribus] *Fructus* fusculus aut subniger, Pifo albo vulgari aliquanto major, per maturitatem non adeo exactè rotundus, sed valleculis depressis inæqualis & interdum nonnihil angulosus. Seritur in agris.

3. *Tertium genus arvense, quod in Catalogo Plant. Angl. Pisum flore roseo, fructu variegato Anglicè Whipple-Pease denominamus.* An *Pifâ minora rubra variegata* J. B.

A præcedente fructus tantum colore differt, qui ex cinereo & rubente colore variegatus est.

f. B.

Parva hæc sunt, nec Vicis puncta majora, in quibus tamen puncta quædam ex cinereo purpureo conspiciuntur, ut in Vicis vulgaribus, à quibus ideo non ita faciliè distingui possunt. Herba vero caulibus & *siliquæ* multum à Vicis vulgaribus differunt, quia angustiores, rotundiores, nec hirsutæ.

5. *Pifâ parva, viridius* J. B.

C. B. Pifâ viridia, minora, rotunda, ejusdem valde magnitudinis cum Pifis ex purpureo variegatis, ni minora, quætera vel quina in una siliqua, coloris ex albo virentis, unicoloria demptâ eâ parte qua siliquæ herent, quæ pars nigricat. In foliis discrimen non animadverto.

6. *Pisum sylvestre nigrum maculatum Batavum* Park. *Pisum maculatum Boelii* Ger. emac. App.

Flores è luteo pallido virescunt: *Semina* fusca seu obscurè cinerea, maculis nigerrimis velut holsericeis punctata. Annua est planta.

7. *Pisum erectissimum comosum* J. B. *umbellatum* C. B. Ger. *Rose-pease.*

Erectius est vulgari Pifo, caule firmiore, crassiore, potissimum parte superiore, striato, inani, sua vi assurgit; ex intervallis foliorum alas, costâ mediâ cui annectuntur in tortiles capreolos abeunte, producens, sed nullo flore, nullo fructu, præterquam in summo caulibus fastigio, quod floribus albis, numerosis, in orbem positis densè stipatur, quos *siliquæ* vulgato sativo eadem, radiata serie comantes excipiunt, geminæ aut tergeminae, eidem pediculo appendæ; Pifâ continentis alba, sativis vulgaris minora paullo, orbiculata, ad arvenfa accedentia, permixtis pinnatis foliis quam in reliquo caule minoribus. Radix fibrosa ut in cæteris.

8. *Pifâ sine tunica durius in siliqua magna alba* J. B. *Pifâ sine cortice duriore* C. B. *Pifâ leptoloba quæ simul cum folliculis comeduntur* Cam. hort. *Pisum escortiatum* Ger.

In magnam altitudinem excrevit: *Siliquæ* magnæ, albæ, sine duriore tunica, totæ mandi possunt. In cæteris vulgari Pifo correspondet.

Huic fortè idem est

9. *Pisum siliquâ carnosâ incurvâ seu falcata, eduli.* *The Sicke Pease.*

Flos huic albus est: *Siliquæ* late crassæ & carnosæ, incurvæ, quæ Phaseolorum modo coctæ atque maturæ, edules sunt. *Folia* maculis albis quam in aliis generibus latoribus infecta sunt. Pifâ rotunda, alba, hortensibus albis præcibus minor.

In horto nostro aliquot annos altimus. Fructuum autem aviculæ valde avidæ sunt, ut ab earum rapinis eas agrè possis defendere.

10. *Pisum flore rubente, striato, pro coccineo missa.* *The Scarlet Pease.*

Ex Pifis majoribus est, *siliquis* longis, teretibus, rectis, multa intus *semina* continentibus, ad octo, na, albicantia aut flaventia, rotunda.

11. *Pisum majus quadratum* C. B. *majus* Ger. *The Hounchall Pease.*

Dod.

Caule habet longos, fistulosos, fragiles, ex candore virentes, ramosos, humi sparsos, nisi propè appositis adminiculis sustentantur. *Folium* frequens amplum & longum, ex multis rotundis, levibus ac candidis, uni costæ adnatis, & ex adverso suis compositum, extrema parte in capreolos ac claviculos definit, quibus juxta assistentibus adminiculis sese implicat. *Flos* candidus circa umbilicum purpuream notam habet: *siliqua* longe fuit, teretes, cylindri figurâ, in quibus grana continentur Ochris, id est, Pisif minoribus majora, quæ exficcata angulosa sunt, inaequalisque angulos habent, colore aliâs candido, aliâs fardio. Radices subsunt parvæ.

12. *Pisa majora alba* J. B. *The white Hasting.*

J. B.

Pisa alba maxima, Pisif vulgaribus sunt similia, flore albo. *Semina* quidem alba, non ita angulosa ut illa [*Pisa* magna rubra variegata J. B.] majora quàm sunt *Pisa* comola, nec ita rotunda.

13. *Pisa magna rubra variegata* J. B. *Pisum hortense majus* C. B. *Pisum majus* Matth.

J. B.

Hominem magnitudine multum excedit. *Florem* fert purpureum in medio, & in latiori parte roseum. *Siliqua* magna, fucculenta: *Pisa* intus valde magna, non rotunda ut minora, sed angulosa, vel potius compressa pulchri coloris variegati ex albedine & rubedine, cortice crasso ubi coquantur, à Germanis magni fiunt in cibo.

14. *Pisa Virginiana* C. B.

Hoc *Pisum* ex nobis hætenus cognitum longè maximum & altissimum est, ad hæste ferè altitudinem affurgens, flore præcedentis similit. Fructus magnus, per maturitatem compressus nonnihil & angulosus, superficiei valliculis inaequali, colore cinereo, cum hilo nigro: *Siliqua* magna, teretes, longe, octo, novem aut decem interdum *Pisa* continent.

Sapore & bonitate (ut rectè scribit C. Bauhinus ex Descr. Virgin.) *Pisa* nostratia longè superant, potuissent addere & magnitudine.

15. *Pisi pulchra species folio anguloso* J. B.

Hujus *viticula* multò quàm vulgaris teneriores, delicatiorisque apparent: Ad foliorum origines *foliola* bina lata, Aphaces *Dod.* folia quodammodo æmulantia, obtusiora, imâ utrinque parte angulosa, & quasi serrata. In pediculis vero, qui in capreolos desinunt, quaterna tantum folia herent, geminâ oppositione, Pisi vulgaris minora, plerumque etiam denticulata. *Flores* singulares tenuibus pediculis herent quàm in Piso vulgaris multo minores, rubelli in sicca planta, quibus singulis singule succedunt *siliqua*.

16. *Pisum sylvestre* Clus. *sylvestre perenne* C. B. Ger. *sylv. alterum* Ger.

Nec farmentis nec foliis à vulgari Piso, quod in arvis feritur multum differt: numerosa enim & oblonga ab eadem radice profert *farmenta*, angulosa, striata, fractu contumacia: *folia* deinde uncialia, membranacea, viridisque, bina semper, modò hinc, modò illinc ipsa farmenta amplectentia, & quorum medio ala extenditur quatuor aut sex foliorum, contrario semper situ nascentium, quæ in capreolos, quibus sese vicinis plantis implicat, definit. Summa farmenta in multos deinde ramos dividuntur, qui ex foliorum alis oblongas tenuisque virgulas promunt, in quibus multi exigui candicantesque *flores* spica instar congesti nascuntur, Cicenis sylv. Matth. hoculis perissimiles; quibus excussis succedunt *lobi* Pisi vulgaris vaginis paullo graciliores, continentes grana Clymeni Matth. granis similia, fusca, ingrati saporis. *Radix* lignosa, nigricans, minimi digiti crassitudinem interdum aequat, & tenuibus fibris donata est, perennis & singulis annis nova farmenta, longe fere terram fere condentia profertens, antequam germinet.

Varis Pannoniæ in locis invenit Clusius & circa Viennam sylvosis montibus. Floret Junio, semen Julio maturum est.

A. 17. *Pisum maritimum* Ger. pag. 1250. *Spontaneum maritimum Anglicum* Park. item *Pisum aliud maritimum Britannicum* ejusdem. *English Sea-Pease.*

Caule est angulosus [triangulus] crebris geniculis interceptis, humi procumbentibus, ramosis; binis ad singulos articulos & ramulorum exortus appositis *foliis*, & quorum medio (ut cum Clusio loquar) ala extenditur quinis aut senis pinnularum viridum, subrotundarum paribus, mediæ costæ adnexis composita, extremâ ala in capreolos abeunte. *Flores* propè summis ramulis octo aut decem simul juncti in eodem furculo seu pediculo communi, & foliorum sinu egressi, ut in reliquis Leguminibus, dilute rubri, cùmque omnino aperti sunt in medio pallide cœrulei, quos sequuntur totidem *floresque*, breviores & minores quam in Piso vulgaris, octo aut decem interdum *semina* continent, hilo albo ad dimidiam ferè partem semicirculi in modum cincti, per maturitatem olivacei fere coloris, aut paulo obscurioris, Pisi albo vulgaris minora, non tamen rotunda, sed nonnihil angulosa & inaequalia, sapore amaro, uti est & tota Planta.

Radix

Radix inter filices & lapillos in maris litore aggestos ad vltra altitudinem se infinuat, donec ad *Locus* arenam ulque penetret, ibidemque longè latèque vagatur filix tenuibus longissimis, quibus immen- mine fata citata in hortis haud difficulter provenit, & feliciter adolescit, ut ipse superius sum, quicquid repugnat Parkinsonus.

Refert *Gesner* lib. de *Aquatilibus* 4. p. 256, ex Epistolis D. Caii, & post eum *Joan. Stow* in Chronico suo, litoris Aldeburgici & Orfordensis accolæ, tenuioris conditionis homines in magna annonæ caritate, quæ contigit Anno 1555. pisif hinc se luosque sustentasse. Quæ [verba sunt Gesneri] laxis infidentia (mirabile dictu) nullâ terrâ circumfusa Autumnali tempore sponte nata sunt, adeò magnâ copiâ, ut sufficerent vel millibus hominum.

Quòd *Pisa* hæc miraculo quodam ad fulevandam inedia tunc primùm enata sint mihi vix persuaserint, quòd solito copiosior fuerit eo anno illorum provenit non abnuerim. Proculdubio enim tam hic, quàm alibi, confimilibus in locis multis antea seculis existerunt, quamvis in usum non fuerint recepta: Et certè nisi urgente famè & in melioris alimentii inopia, ob amarorem nemo illis libenter velletur, cùm etiamnum ab hostibus sint neglecta, quamvis locus eorum nunc satis notus sit, & ubertim quotannis proveniant: quin & ab Avibus ipis plerumque intacta manent, quamvis in nudis silicium & lapillorum cumulis marini æstus impetu aggestis eorum vilui exposita sint.

Candenus autem nosfer aliq̃ue à scopo nimium aberrant, cùm *Pisa* hæc feminibus è naufragiorum reliquis in litus fortè fortuna vi tempestatis aut æstu maris eiectionis tunc temporis orta suspicantur; cùm sint radicibus prælongis, perpetuis, fructu minore, amariorè, & ut verbo absolvam, totâ facie à Pisif sativis cujuscunque generis diversa.

J. Bauhinus Pisi sylvestris titulo hanc speciem intelligere videtur, quamvis eam cum Piso sylvestri Pannonico perperam confundat. Folia rectè Capparium foliis similia, modo leviter acuminate, obliquis venis striata esse scribit, reliqua etiam descriptio bene convenit.

In crepidine sui aggere illo è lapillis & silicibus æstus marini impetu coacervatis composito, qui ab Aldeburgo Suffolciæ oppido in longum ad Orfordiam ferè usque procurrit, portumque Orfordiensem ab Oceano dividit, copiosè provenit; invenimus etiam non longè ab *Hastings* Suffexiæ portu, & alibi in maris litore saxoso, sed rariis.

Pisa cujuscunque generis statulenta sunt, ideoque Turnerus omnibus quotquot ventriculum habent aut lienem flatibus obnoxium nimium earum usum quacunque ratione preparatorum fugient. *Ufus.* *Pisa* suadet, nisi addatur Anisum, aut Cyminum, aut Mentha, aut aliud aliquid *speciosum*.

Pisa alba & hortensia, viridia adhuc, antequam plenam maturitatem adepta fuerint, in aqua cocta, & deinde butyro condita æstivo tempore delicatissimum nostratibus habentur ferculum, & nobilius mensis præcoxia & verna inferuntur; nec valde statulenta sunt. Dodonæus medium quodammodo locum obtinere ait inter ea quæ boni ac pravi fuit succi; multum ac parum nutriti; facile ac difficile concoquantur; tardè & citò descendunt; statulenta sunt & flatûs experta.

Eadem sicca tempore Quadragesimali julecis incoquantur, & ex iisdem pulvis tenuis, vulgo & etiam ditioribus acceptæ. Verum sicca nobis multò statulentiora videntur quàm viridia & recentia, palato & ventriculo delicatiorum minus grata.

Scholæ Salernitanæ *Pisa*

Sunt inflatiora cum pelibus atque novicia;
Pelibus ablatis sunt bona Pisa sativ.

Pisa nigricantia cum Avena mixta à nostratibus pro equorum pabulo usurpantur; in frequentissimo etiam usu sunt ad porcos saginandos. Dodonæus totâ substantiâ quandam cum Fabis similitudinem habere scribit, duobus ab eisdem differre, tum quòd non æquè ac Fabe sunt statulenta, tum etiam quod detergendi facultatem non habent, ideoque segnius quàm illæ per alvum fecedunt.

Pisa viridia cruda comesta in Scorbuto à piscium & carniū salitorum esu contracto inter navigandum, summopere commendantur.

Mart. Rulandus, referente J. Bauhino, in Balnear. Lib. 1. Clafs. 3. c. 1. ad Scabiem, lepram, ulcera, & omnia cutis vitia balneo utitur sapienti experto ex Pisif cum foliis Quercus in aqua fluviali decoctis.

CAP. III.

De Lathyro.

Δ *Λαθυρος* q. d. *Λαθυρος* dicitur, quòd Venerem maximè excitet, à *λα* particula augmentiva, & *θηρος*, quod significat *agrestis*, *insuavis*. J. Bod. ad *Stapel.* At nobis non arduum illud etymon.

Lathyrus notæ genericæ sunt caules membranulis secundum longitudinem extantibus aucti, compressi & angulosi. Folia ex unica tantum pinnarum mediæ costæ annexarum conjugatione composita.

Locu.

Floret promiscue cum præcedenti mense Julio inter segetes eundo Blasis ad villam Domini de la Noue.

- A. 12. *Lathyrus siliqua bifida* J.B. *Rough-rodded Chickling.* An *Lath. angustif. sil. bifida* C.B?

f. B.

Radice est singulari, tenui, annua: angulosi caules cubito longiores sunt: folia bina Lathyri flore rubro albiv: ac solum purpureo-centium pediculi longi sunt, sesquipedales aliquando, licet & vix palmares interdum existant, in quorum fastigiis plures dispositi flores, qui delapsi folia relinquunt, breviores & latiores quam in majore Germanico, sesquialtem ferè longas, non totam semunciam latas, hirsutas, alperas, femina comprehendentes majoris Germanici seminum familia, minor, ruffa, vel nigricantia, rotunda, superficie crispâ.

Circa agrorum limites in *Hockley, Ralegh* & alibi sponte nascentem invenimus in Essexia: necnon in transmarinis propè Genevam inter segetes.

13. *Lathyrus sativus flore fructuque albo* C.B. *Lathyrus anguloso semine* J.B. *Cicerula fœve* *Lathyrus sativus flore albo* Park. *angustifolius flore albo* Ger. emac. *Manured Chickling.*

f. B.

Angulosi, prolixis latis caulibus præditus, in ramos multos divisus. Folia pediculo hærent latiusculi, duabus ad exortum appendicibus caulem amplectentibus: sunt ea verò gemina, oblonga, acuminate, glabra, striata, inter quæ prolixius pediculi reliquum in tortiles abt claviculari, quibus proxima apprehendit. Ex pinnatarum appendicum sinu pediculi exeunt singulares, solum gerentes unicum, majusculum, album; quem excipit *siliqua* lata, compressa, duabus membranulis extantibus aversa parte secundum longitudinem alata, femina claudens angulosa, candida: Radix fibrosa, gracilis.

Circa Genevam in agris copiose feritur; & etiam in Germania.

14. *Lathyrus sativus flore purpureo* C.B. *angustifolius flore purpureo* Ger. emac. *Lath. flore rubro* J.B. *Cicerula flore purp.* Park.

Dod.

Flores habet ex rubra purpura in puniceum inclinantibus: grana angulosa, obsoleta nigroque proxima. C.B. cætero præcedenti similis.

Hic est, ni fallor, Lathyrus æstivus Batius flore cæruleo Boelii Ger. emac. App.

- * 15. *Lathyrus angustifolius semine maculoso* C.B. *Lathyrus quadam, quibusdam Ægyptia Aracus* J.B. *Lath. Ægyptiacus* Ger. emac. *Cicerula Batia & Ægyptiaca Clusii* Park.

f. B.

Lathyrus albo similis est, infirmus, clavicularum ope bacillis juxta depactis sese implicans; caulibus angulosis, quibus membranulæ secundum longitudinem adnatæ: folia culum latius, acuminata, crassiusculi pediculo adnexis, binis, striatis, inter quæ capreoli oriuntur: ad basin autem pediculi duæ veluti alæ, & flores ex longo petiolo inflexo singulares insident. Pisi floribus æquales, supremo folio lato sursum expanso, foveæ carneæ, intus cæruleæ, exceptâ infimâ ora rubente, colore præditi, alis duabus foris coccineis, maculâ coruleâ medium pingente, intus cæruleis exceptâ angustâ purpureo-cente orbicâ, carina ex herbaceo albicat. *Siliquæ* late, sesquialtem longæ, compressæ nonnihil, insigni sulco fimbriato altius exarate, femina continens bina vel terna, magnitudine Lathyri albi angulosi, ac ferè quadrata, à crassiori latere ad oppositum dexava, & in angustum compressa, coloris fusci, minutissimis maculis anthracinis conspersa, gustu Pisorum dulcescente, & denitum attritu substantiâ qualis Pisorum æquali.

Reperitur non in Ægypto tantum sed & Hispania.

- * 16. *Lathyrus folio tenuiore floribus rubris* J.B. *angustissimo fœve capillaceo folio* C.B. prod. An *Lath. major angustissimo folio* Park? *angustifolius brachyplatulobus flore rubello* Morif.

f. B.

Hæc aliàs est cubitalis, aliàs vix palmaris, radice tenui, fibrosa: Coliculi crebri, per quos folia tenuissima, longa, Caryophylli hollofesti vel graminis. Flores rubri pro plantæ proportionem magni, similes Lathyræ flore rubro, cui forte eadem est, foliis tantum ludens. *Siliquæ* late sunt, femina continentes tria quatuorve, Orobi existimati magnitudine, parvè rotunda, alperata, fuscis maculis obita, hilo laevis fuscis picto.

Quæ itur Monspelio Frontignanum invenit J.Bauginus fœcis & sylvestribus locis Aprilis mense florentem. Hujus descriptionem Parkinsonianam vide in fine hujus capitis inter Lathyros Parkinson.

17. *Lathyrus flore coccineo.* An *Cicerula flore rubente* Park? *Lath. Batius miniatus* Boelii?

Hic inter segetes nobis inventus circa Genevam, atque etiam circa Liburnum portum in Italia, caulibus assurgit semipedalibus, erectioribus ferè quam aliorum, folia vestitis in oblongo pediculo binis oppositis, angustis, acutis, unciali aut sesquialtem longitudine: Ad exortum pediculi bina appenduntur foliola, pro plantæ magnitudine majora latioraque quam aliis plerisque Lathyris. Flores & foliorum sinibus exeunt in pediculis uncialibus aut longioribus, tenuibus singulares, coccinei. *Siliquæ* non observavimus.

Lathyræ Beticæ miniatæ Boelii descriptionem accuratam vide inter Lathyros Parkinsonianos, à Johnsono elaboratam, & à nobis Latine factam ex Appendice ad Gerardum emaculatam, huc translata.

Præter

Præter hunc & alium adhuc observavimus Lathyrum flore coccineo, foliis gramineis, ad radices montis Vesuvii propè Neapolin, in Italia: An

18. *Lathyrus angustifolius hamulior Ervum Monspelienfium* C.B?

Fortè inquit D. Magnol intelligit C.B. Lathyræ speciem quam in sterilibus circa Boutonnetum & in aliis sterilibus satorum marginibus habemus humilem cum foliis gramineis, venosis, & floribus pheniceis.

19. *Lathyrus Tingitanus flore amplo ruberrimo.*

Caulis ex eadem radice exeunt plures, bicubitales & longiores humi præcumbentes hiis adfinit plantæ aut fulcimenta quæ arripiant & icandant; compressi, appendicibus duabus membranaceis secundum longitudinem productis donati. Folia ut in reliquis congeneribus ad singula genicula singula, è binis pinnulis ad medium costam annexis composita, Lathyræ perennis dumetorum magnitudine & figurâ: costa cui adnectuntur pinnulæ in capreolos exit. Tum caules tum folia glauca sunt, ut in plerisque congeneribus. Ex alis foliorum exeunt furculi palmares & longiores, duos plerumque, interdum tres flores amplios, pulcherrimos saturo rubore & velut sanguineo tinctos sustinentes, quibus succedunt *siliquæ* tres digitos longæ, latiusculæ compressæ, læves, flex vel etiam octo femina continentes compressæ, oblonga, pulla, obtusioribus lineis variâ. *Siliquæ* ubi femina sunt protuberant paulum, ut in Orobo. Planta est annua & semine renovanda.

Semen hujus plantæ cum aliis rarioribus D. Alexander Balam primus, quod sciam, à Tingi Africa urbe in Angliam intulit.

CAP. IV.

Lathyræ Parkinsoniani, quorum nonnulli Johnsono etiam descripti sunt in Appendice ad Gerardum emaculatam.

1. *Lathyrus anhuus major Batius.* Park.

Park.

Duos tresve cauliculos producit, bicubitales, compressos, membranulis secundum longitudinem excurrentibus utrinque veluti alatos: ad quorum genicula in pediculo oblongo, in capreolos desinente folia bina adversa, maculata lata & oblonga, & ad pediculi exortum duo minora, cauli apposita. Flores in pediculis oblongis quadratis singulares, saturatiore purpurâ tincti quàm Lathyræ majoris perennis flores, verum minores; quibus succedunt *siliquæ* longæ, pallidæ, Lathyræ prædicti similes, ut sunt & femina.

Radix neque altè in terram descendit, neque in crassitudinem excrefcit, sed quotannis emittitur.

2. *Lathyrus major siliqua brevi* Park.

A Lathyræ annuo siliquis Orobi nascendi modo parum differt; Floris duntaxat petalum exterius seu cretæum albicat, interiora seu lateralia purpurea sunt: quæ sequuntur *siliquæ* breves sunt & crassæ, femina continentes parva, rotunda, nigricantia.

3. *Lathyrus minor siliqua brevi* Park.

Hic à præcedente parvitate sua præcipue differt, & quod *siliquæ* ejus subasperæ sunt. Alium adhuc minorem habemus siliquâ longiore & angustiore.

4. *Lathyrus major angustissimo folio.* An *Lathyrus major angustissimo folio* C.B. prod?

Caulis hujus tenuis est & infirmus; folia longa gramineis angustiora, bina & interdum terna similes. Flores in singulis pediculis singuli, cæruleo-purpurei, & interdum rubentes. Semina parva nigricantia *siliquæ* parvis extremitatibus incurvis contenta.

Hunc eundem esse existimat Lathyræ majori angustissimo folio C. Bauhino in Prodro mo descripto: cujus descriptionem superius positam vide.

5. *Lathyrus palustris Lusitanicus* Park. *palust.* *Lusitanicus* Boelii Ger. emac. App.

Hic initio parum admodum à prima specie differt. Flores plerumque bini in eodem pediculo; petalo exteriore splendente purpurâ tincto, mediis pallidioribus: *Siliquæ* graciliores quàm primæ speciei, & longitudine pares, colore pallidi, femina intus continentes septem aut octo, parva, ante maturitatem incana & nigris maculis notata, per siccitatem nigricantia. Caulis, folia, *siliquæ* earumque pediculi nonnihil pilosa sunt & hirsuta.

6. *Lathyrus*

11. *Vicia sylvestris* sive *Cracca major* Ger. *Aracrus* seu *Cracca major* Park. *Vicia vulgaris* sylvestris *semine parvo & nigro frugum* J. B. *Vicia semine rotundo nigro* C. B. *Strangle Tare* q2 *Wild Detch.*

Radix ei nunc simplex, nunc ramosa, caules emit plures, infirmos, humi procumbentes nisi quando capreolis suis vicinis stirpibus se alligant, dodrantes aut pedales. Folia ut in *Vicia sativa* hirsuta, angustiora tamen, nec in extremitate adeo obtusa, paucioribus etiam conjugationibus ad eandem costam adnexus [lex ad summum] composita. Flores ad fingulas foliorum alas singuli, in latiore folio bini ternive, hilari purpura nitentes, non bicolores ut in *Sativa*, pediculus bignivus aut nullus harentes. Succedunt silique longæ, graciles, teretifculæ, per maturitatem nigrae, feminibus parvis, rotundis, vicia fativa triplo ferè minoribus, copiosis (ad decem aut duodecim eximere memini) repleta. Color feminum non penitus niger (ut voluit Botanici) sed ex pallide viridi & nigro varius.

Vere floret & per totam deinde ætatem. Ad sepes & in aggeribus, locis præsertim arenosis, sæpius provenit apud nos quàm in arvis & cultis: imo verò in pascuis arenosis non rarò invenitur. Hinc & quia semen non perfectè nigrum est, aliquando dubitavimus, an hæc planta sit *Cracca major* Botanicoz necne, necdum planè nobis satisfactum est, putamus tamen eandem esse.

12. *Vicia angustifolia purpureo-violacea siliqua lata, glabra* Botan. Monsp.

Magn. Folia multa habet, oblonga & angusta, obtusa, florem magnum, purpureo-violaceum, cui succedunt siliqua fusciculis longitudinis, femuncialis latitudinis, glabra.

Hæc est (inquit) proculdubio quam invenit J. B. ut dicit cap. de *Vicia vulgaris* sylv. inter *fasa* mensè April, quæ itur Frontignanæ foliis angustissimis, flore pulchro purpureo: ego ad præcedentem potius retulerim *Viciam* illam J. B. quin ni siliquarum latitudo obfaret hanc illi eandem dicere.

13. *Vicia sylvestris flore fusco.*

Hanc in Sicilia invenimus ad pedem montis Ætnæ.

14. *Aracrus minor Lusitanicus* Park. *Legumen pallidum Ulyssipponense Nonii Brandonii* Ger. emac. App.

Caulibus foliis, siliquis Araco majori Bætico similis est, verum minor, minùsque aut potius non omnino pilosa: Flores pallide lutei: Siliquæ minores, glabræ: Semina minora.

- A. 15. *Vicia segetum cum siliquis plurimis hirsutis* C. B. *Vic. parva* sive *Cracca minor cum multis siliquis hirsutis* J. B. *Vic. sylvestris sive Cracca minima* Ger. emac. *Small wild Tare* q2 *sine Tare.* *Aracrus sive Cracca minor* Park.

J. B. E radice exili & tenui quadrati, tenues & infirmi exeunt cauliculi, dodrantes & longiores, importuna alarum ubertate luxuriantes. Folia Lentis foliis paria, levia, pinnata, rarò sibi mutuo respondentia, ad medium nervum adnexa, ad octo aut novem paria, qui in tortiles capreolos variè partiti faciens, segetem infesto complexu arripit & strangulat. E foliorum alis hinc inde enatis pediculis fusciculi insident racematim, septem aut octo interdum, eodem spectantes, pusilli, dilute cærulei, quos siliquæ exapiunt femunciales, hirsutæ, quarum singulis bina grana insunt, rotunda, nigricantia, Rapistræ vulgaris majora.

Inter segetes nimis frequens.

- * 16. *Vicia pratensis verna* seu *præcox Soloniensis, semine cubico seu hexaedron referente* Morif. hist. Morif.

Florem fert exiguum, rubentem, papilionaceum, ex singulis geniculis ortum; atque singulis floribus singula succedunt siliquæ, curtae, tenues, pollicares: in quarum singulis continentur femina angulosa, minuta, terna aut quaterna, hexaedron referente.

Præcociate & tenuitate partium, denique feminibus cubicis à cæteris *Viciis* nullo negotio distinguitur.

Sub exitum hyemis in pratis neglectis & minimè herbidis, contra regiam *Chambort* in agro Soloniensi intra septa ejusdem nominis sitam viget.

- A. 17. *Vicia sive Cracca minima species cum siliquis glabris* J. B. *An Vicia segetum singularibus siliquis glabris* C. B. *sine Tare with smooth pods.*

Præcedente minor est & tenerior, tota glabra, foliis longioribus & angustioribus, paucioribus ad mediam costam, quæ in capreolos facillit. Pediculo tenuissimo, longo ex foliorum alas exeunte, innascitur flos unicus, sæpe vel duo, vel tres, majores quàm præcedentis, pallide cærulei lineis purpureis saturatoribus striati; quibus succedunt siliquæ glabræ, nonnihil compressæ, femina tria quatuorve continentes.

Inter segetes, non rarò & in sylvis locis humidioribus oritur.

* *Vicia cum siliquis plurimis hirsutis.*
Locus.

- * 18. *Vicia*

- * 18. *Vicia parvum genus folio longo* J. B.

J. B. Cubitale; Monselio allatum dedit ramum frater C. Bauhinus angulosum, foliis alatis, costâ in capreolos facillente; singularia folia fuscicula & duarum unciarum, graminea, vix cultrum lata, in acumen desinentia. Flosculi longo fusciculo peculiari haerent, multi, oblongi. Sequuntur siliquæ *Cracca* minores, nonnihil longiores.

Circa Monspelium in plurimis ficcioribus fatorum marginibus occurrit. Bot. Monsp.

Locus.

- A. 19. *Vicia multiflora* C. B. Ger. *sylvestris multiflora sive spicata* Park. *multiflora nemorensis perennis* seu *dumetorum* J. B. *sylvestris spicata* C. B. *tuffed Detches.*

Radices huic longæ, tenues. Caules cubitales aut bicubitales, ramosi, infirmi, ut hujus generis omnium, striati, brevi lanugine hirsuti. Folia componuntur è plurimis pinnularum conjugationibus ad mediam costam quæ in capreolos definit, annexis. Sunt autem pinnulae longitudine digitali, angustæ, utrinque hirsutæ, obscure virides, mucronibus acutis. E foliorum finibus exeunt spicae prælongæ florum purpurascensium longiusculorum, deorsum dependunt, quibus succedunt siliquæ unciales, latiusculæ, deorsum dependentes, femina continentes subrotunda, per maturitatem nigra, Lentis magnitudine, tria aut quatuor in eadem filiqua.

In dumetis & sepibus, non rarò etiam in pratis ætate floret. Floribus deorsum dependentibus cum Galega convenit, unde nonnullis Galega sylvestris dicitur. C. Bauhinus ex una specie ni multum fallimur duas, imò tres facit. Sunt enim ex sententia fratris *Vicia* ejus multiflora h. e. Galega sylvest. Dod. & *Vicia sylv. spicata*, i. e. sylvestris secunda Clus. una & eadem *Vicia* species: nec diversa videtur *Vicia* Onobrychidis flore ejusdem C. Bauhini, ut & D. Magnol arbitrat.

- A. 20. *Vicia sylvestris multiflora maxima. The great tufted Wood-Detch, Vicia perennis multiflora spicata* major Morif. hist.

Hæc præcedenti perisimilis est sed elatior & ramosior; foliis latioribus, pariter hirsutis; floribus subalbidis, aut dilute admodum cæruleiscentibus, saturatoribus lineis cæruleis striatis.

In sylvis sed rarissimè invenitur. In sylva quadam propè *Caerwent* in Wallia primum observavi: D. Johnlon copiosam invenit in sylvis propè pontem *Greta* in confinibus Comitatus *Eboracensis* & *Dunelmensis* Episcopatus.

21. *Vicia maritima multiflora alba* Messenensis.

Hæc floribus colore à sylvestri multiflora vulgari differt. Invenimus spontaneam in lingua *Stia* Fretum Siculum & portum *Messanen* intercedente. Circa Neapolim tandem observavimus flore vario ex albo & cæruleo. Aliter etiam, ut putamus, differt, verum nos non satis curiosi fuimus in differentis observandis.

- * 22. *Vicia perennis incana multiflora* Botan. Monsp.

Magn.

Vicia multiflora vulgaris magnitudinem assequitur, à qua differt quòd folia villo incana & quasi argentea sint: flores similiter spicati, purpureo-violacei, sibi invicem propinquoiores; & antequam explicati sunt spica recurva est.

In pratis circa *Lateram* Junio mensè floret: Siliquas nondum viderat D. Magnol.

Locus.

- * 23. *Vicia pulchrum genus multifolium, sive Galega species quibusdam* J. B.

J. B.

Costæ longæ in capreolum desinenti alligantur folia interdum viginti, in acumen desinentia, glabra: Florum idem positus ex longo pediculo, qui pauciores, ut animadvertere adhuc liceat, paullo majores singuli, quales ferè *Vicia* sepium, purpurascens, nisi fallat sicca planta.

Agerius dedit nomine *Galega* alijus ex monte *Appennino*.

Vicia Onobrychidis flore C. B.

C. B.

Caules habet pedales, teretes, striatos; quos foliorum alæ, ut in *Vicia* vulgari, sed breviores & angustiores, una costæ ex adverso respondentes ambiunt, capreolis extremum occupantibus. Ex foliorum alas superioribus pediculi sempalmæres, nudi exurgunt, quorum summitatibus spicae prælongæ, galericulati, Onobrychidi tertia Clus. formæ similes, infernè pallidi, superne violaceæ coloris insident.

Floribus succedunt siliquæ planæ, deorsum reclinate, femina lena, septena numero continentes. Monspellili provenit. *Vicia* multiflora eadem videtur D. Magnol & nobis.

- A. 24. *Faba sylvestris Græcorum sive Faba Veterum* Park. *sylv. fructu rotundo atro* C. B. *Aracrus fabacens* & *Faba Kairina*, cui femina minora J. B. *Faba sylvestris* Ger.

J. B.

Legumen plinquam cubitale, cujus caules satis crassi, angulosi, inanes, nonnihil hirsuti: Folia quaternæ vel sena [rarius] conjugationibus duabus digesta, costæ adhaerent longiusculæ, Faba vulgaris foliis similia, hirsuta, nigricantia, neque ullum est folium quod impariter faciat, pediculus enim flos in capreolos abijt, quibus proxima apprehendit: verum ubi cauli pediculus adnectitur, pinnæ adnascuntur binæ, veluti in *Pis*; atque ex eodem oriuntur loco flores purpurei, similes ferè floribus

H h h 2

foribus Viciae vel Aphacae, ex singulis foliorum sinibus singuli, pediculis brevibus & ferè nullis, albidis, saturatoribus lineis purpureis striatis, umbone è purpureo nigricante; quibus decedentibus superveniunt *filiquae*, mediocriter longe, magnae, hirsutae, latiusculae, per maturitatem nigricantes, quibus *semina* continentur, Pisi ferè magnitudine, gravissimi & ingratiissimi saporis & odoris, nigra & Holoserici in modum splendentia, rotunda, sex aut septem numero.

Planta est annua, aestate florens: provenit sponte in Apulia, campestribus locis, inque Gallia Narbonensi & Aquitania.

25. *Aracus fabaceus serratus* & *Cocco viciae semine majore* J. B. *Faba Veterum foliis serratis* Boelii Ger. emac. App. F. *Veterum serratis foliis* Park.

Præcedenti similis est caule, flore (ut existimo) purpureo, Viciae sepium, & filiquis, quæ, ut illi, late, uncias tres longæ, singulares, ex brevi pediculo herentes, in circuitu hirsutæ. In foliis tres conjugationes, pulchrè dentatæ, præter alas binas. Folia in capreolos desinunt, ad quorum latus præter conjugationum foliolum unum solum adest, minus cæteris.

Cocco viciae Bello dictum, J. Bauhino satum, plantam produxit, quæ florebat Maio, similis autem erat præcedenti Araco fab. verum flores binis, omnino purpurei, internè non striati: ternus ordo parvorum foliorum, quorum quædam similia sine serraturis, alia verò cum serraturis: Alæ in principio pediculi rotundæ cribratæ ut in descripto. Sapor non dupliciter. In filiquis latis numeravi septem grana: Sapor in virentibus leguminosus cum aliqua ingratitudine. Mense Junio filiquæ maturæ, latiores multo quàm in Faba Veterum vulg. Pila autem duplo majora, minus nigra cum hilo albo.

Hoc genus cum serrato supra dicto idem esse puto; obstant filiquæ binæ ad singulas alas: verum, seu idem sit illi, sive diversum, ipsissimum est quod nos inter fructus circa Baia inventimus à vulgari veterum Faba multum diversum, ternis in singulis alis foliorum conjugationibus eorumque majorum, & circumseriaturum. Floribus binis in singulis foliorum sinibus utique non striatis, filiquis latoribus, seminibus majoribus.

CAP. IX.

De Lente.

Lens vel ex *lentis* factum est, vel ex *lentis*, quomodo Vett. dixisse in recto, ait Priscianus in VII. Ratio nominis esse creditur quia comela lenes & lentos faciat. Invenio (inquit Plinius lib. 17. cap. 12.) apud Auctores æquanimitem fieri videntibus ea.

Lens à reliquis viciis distinguitur, semine compresso & pro plantulæ modo grandi, filiquis latis, brevibus.

Cæterum Lens minutum & vile est legumen, unde proverbium *mira de Lente*, apud Græcos dici solitum, quoties res humilis & pusilla splendidis encomiis magnificisque laudibus attolleretur cui Anglicum nostrum responderet *Great matter of a wooden Platter*.

Pauperum & tenuium cibus est, quæ fastidit simul ac lautior fortuna contigit, unde Proverbi-um *Dives factus jam desit gaudere Lente*, in eos dictum, quibus ad uberiorem conditionem erectis fastidio sunt ea quæ prius inopes boni consulebant.

Quod ad vires attinet, Lens ex Veterum autoritate oculorum aciem obtundit, agrè concoquitur, stomacho incommoda est, eumque & intestina inflat: alvum autem sistit si cum cortice edatur inducit gravia insomnia, ad nervosa & pulmonem & caput incommoda est. Galeno corpus Lentium ficit & ventrem sistit, Decoctum verò propellit. Quapropter prior aqua diffunditur cum cohibendis gratia sumuntur. Præcipua vis adstringendi est in cortice, detergendi in succo. Lens ergo decocturata illam adstringendi vehementiam & ea quæ ipsam consequuntur amittit; magis tamen nutrit quàm quæ cortice spoliata non est, verum succum crassum ac pravam gignit, tardèq, commeat, non tamen alvi fluxus deficiat uti ea cui cortex non est ademptus. Externè in cataplasmatibus ad multà adhiberi solebat à Veteribus. Vide Dioscoridem & Plinium.

1. *Lens* J. B. minor Ger. Park. vulgaris C. B. *Uentilis*.

Planta est annua, radice tenui, alba, paucis fibris donata. Caulis ei satis crassus pro plantulæ modo, dodrantalis, hirsutus, angulosus, infirmus & procumbens nisi in propinquo sit quod candat, à radice statim ramulos. Folia è quorum sinibus ramuli exeunt alternatim posita, ut in reliquis ferè leguminibus, quoniam aut sex pinnularum mediæ costæ adnexarum conjugationibus composita, costæ media in claviculam exeunte. Singulæ autem pinnulæ oblongæ, angustæ, hirsutæ in acutos apices desinunt. Ex alis foliorum exeunt lunculi tenues, oblongi, duos aut tres flores gestantes, parvos, albescentes; superius tamen solum, quod clypeum appellant, cereuleis intus, lineolis striatum est. Flocculis succedunt *filiquæ* breves, late, compressæ, glabræ, duo vel tria semina, quàm pro plantulæ modo majora, compressa, per maturitatem flavicantia continentis.

2. *Lens* major J. B. C. B. Ger. Park.

Lente vulgari omnibus partibus speciosior est & major, herba, foliis, flore albo, filiquis, ut & semine, quod Lentis vulgaris duo aut tria grana facile æquat.

* 3. *Lens*

* 3. *Lens Hungarica major perennis* Hort. Leyd.

Reliquæ omnes Lentis species singulis annis intereunt, hæc perennat.

* 4. *Lens maculata* Park.

* 5. *Vicia sylvæstris cum Lentis filiqua* J. B.

Dodrantalem habet caulem, gracilem, angulosum, glabrum, ramosum: folia duarum triumve unciarum, tarli effigie, singularia Cræcæ minimæ foliis non majora, per extremum obtusa & veluti cordata: costæ extremum in tortiles cirros abit. Ex alæ finu enatus pediculus *filicem* gerit unicum Lentis flori similem, quem excipit *filiqua* uncia longior, seminiarum lata, glabra, compressa, duo aut tria claudens semina, orbiculata, Lentis majoris.

Nemauti collegit Cherlerus.

Locum.

SECTIO SECUNDA.

De Herbis flore papilionaceo seu Leguminosis non Scandentibus.

Hæc vel sunt filiquis simplicibus, vel filiquis geminatis duplici alveolo duas seminum series continentibus. Prioris generis plantæ sunt vel filiquis articulatis, vel articulis carentibus utique vel erectis, [aperitis aut utriculis inclusis] vel propendentibus. Quocirca Sectionem hanc in quinque membra seu subsectiones dividemus.

Prima erit, De leguminosis filiquis erectis.
Secunda, De Legum. filiquis propendentibus.
Tertia, De Legum. filiquis utriculis inclusis.
Quarta, De Legum. filiquis articulatis.
Quinta, De Legum. cum filiquis geminatis.

SUBSECTIO PRIMA.

De plantis leguminosis non scandentibus filiquis simplicibus erectis: *Lupino, Faba, Glycyrrhiza, Galega, Onobrychide, Orobo, &c.*

Herbæ flore papilionaceo erectæ seu non scandentes sunt vel filiquis ad singulos flores

Simplicibus, unico alveolo unicum semen aut unicam seminum seriem continentibus; suntque vel

Monosperma, floribus in spicas è foliorum alis egressas dispositis, filiquis

Rarioris & à se invicem remotius sitis,

Echinatis seu aculeatis; *ONOBRYCHIS vulgaris*, *Caput gallinaceum*.

Lævis, orbiculatis fere peltatis; *Polygalo Gesneri affine*, *CAPUT GALLINACEUM, J. B.*

In capitulum conglobatis, asperis, *Glycyrrhizæ* facie; *GLYCYRRHIZA echinata*.

Polysperma, filiquis

Articulatis non interceptis, calicibus

Expansis, filiquis visui expositis

Erectis, foliis

Digitatis, caule tereti, floribus in summis caulibus & ramulis in spicas digestis, semine amaro; *LUPINUS*.

Pinnatis, pinnis

Hhhh 3

Majoribus,

- Majoribus*, conjugationibus paucioribus, floribus è foliorum alis excurrentibus, filiquis & seminibus maximis, caule anguloso inani; *FABA*.
- Minoribus* & pluribus, radice
- Dulci* repente lutea, caule procerò, filiquis brevibus compressis; *GLYCYRRHIZA*.
- Insipida*, saltem non dulci, floribus spicatis, filiquis
- Tenuioribus* seu strictioribus; *GALEGA*.
- Habitioribus*; *OROBUS Sylvaticus* filiqua erecta.
- Propendentibus*,
- Nodosis*, torulis seminum protuberantibus velut articulatis; *OROBUS sativus*.
- Equalibus* seu planis,
- Longis* & minoribus,
- Teretioribus*, foliis
- Pinnatis*, aliàs cum, aliàs sine impari in extrema ala folio; *OROBUS Sylvaticus* filiqua propendens.
- Integris*, longis gramineis, caule erecto tereti; *CATANANCE*.
- Compressis*, floribus corollae in modum confertis, seminibus compressis quadratis; *SECURIDACA*.
- Brevibus* tumidis & vesicarum instar inflatis; *CICER sativum*.
- Membranaceis* tumidis & vesicarum instar inflatis filiquas occultantibus; *LOTUS AFRINIS*, *Anthyllus leguminosa*, *Trifolium balicacabum*.
- Articulatis*; v. Tab. sequentem.
- Gemellis* seu duplicatis.

CAP. I.

De Lupinis.

LUPINUS nonnulli à *lupus* dici existimant, rationemque hanc adferunt, quòd *lupinus* quadam naturâ terram vorat. Nam (ut Plinius ait lib. 18. cap. 14.) Tellurem adeò amat, ut quamvis frutetoso solo conjunctum inter folia vepræque, ad terram tamen radice perveniat. Sed rectius *Idorus* lib. 17. Orig. cap. 4. qui Græcum esse origine docet. Est enim *λῦπος* *λύω*, quo respiciens *Maro* 1. *Georg.* ait *trifolij lupini*.

Nempe quia, ut loco dicto *Idorus* ait, *Vultum gustantæ amaritudinis contristat*. Aquâ tamen si macerantur amorem exuunt: unde *Zeno* *Cittius* rogatus unde fieret, quòd cum naturâ adeò teretricus esset, vinum si biberet, fieret suavior, sibi hoc cum *Lupino* commune esse respondit. Meminere *Athenæus* lib. 3. & *Laertius* in *Zenone*.

Ex *Lupino* macerato fiebant nummi, quorum in *Comædiis* usus erat. *Plaut. Poen. Act. 3. Sc. 2.*

AG. Agite, inspicite aurum est. Col. Professio spectatores Comicum.

Macerato hoc pingues sunt auro in Barbaria boves.

Verum ad hanc rem agendam Philippium est.

Hinc *Horat. Lib. 1. Epist. 7.*

Nec tamen ignorat quid dissent ara lupinis.

Ubi, ut *Turnebus* à *Mureto* edoctus scripsit lib. 1. *Adverbi. cap. 15.* per *era* intelliguntur nummi *erei*, per *lupinus nummi Comici* è *Lupino* confecti, ut omnino fallantur qui corrigunt, *quid dissent era Lupinus*. Hæc omnia è *Clariss. Vossii* Etymologico.

Lupini notæ sunt folia digitata, caules teretes, flores in summis caulibus & ramulis in spicas digesti, filiquæ erectæ.

1. *Lupinus sativus* Ger. *sativus* flore albo C. B. *sativus albus* Park. vulgaris, semine & flore albo, *sativus* J. B. *White Lupines*.

Caulis huic cubitalis & sesquicubitalis, mediocriter crassus, teres, hirsutus, erectus, ramulosus, medullâ factus [quamvis alii concavum faciunt] folio nullo ad alterno ordine positus vestitus. Folia pediculis duas tréve uncias longis innituntur, ex septem plerumque segmentis oblongis angustis, è pediculi

pediculi fastigio eodem puncto enatis, *Pentaphyllum* in modum composita: (Folia huiusmodi *Junio* non ineptè digitata dicuntur) è glauco obscurè virescentia, ad margines aequalia, subius hirsuta lanugine incanè & quasi argentea ad margines præcipiè. Horum latera noctu contrahuntur, ipsaque insuper ad pediculum terram versus reflexa dependent. Flores in summis caulibus & ramulis in spicas digesti, papilionacei, albi, pediculis brevibus. Floribus succedunt filiquæ, tres uncias longæ, hirsutæ, erectæ *Fabacearum* instar, pulposæ, compressæ, quinque vel sex *semina* majuscula, orbiculata & nonnihil angulosa, compressa, qua parte filiquæ adherent cavitatem quandam velut umbilicum exiguum habentia, foris alba, intus lutea, sapore amaro, continentes. Radix subest dura, alba, multifida.

In Italia in agris feruntur: non modò ad alimentorum usum, sed (si *Matthiolo* credimus) ad *Locus* agros impinguandos.

Lupinum alterum album *Park.* huc refero.

Seruntur in *Hetruria* (inquit *Matt.* & nos etiam id observavimus) non modò ad alimentorum usum *Vren.* sed ad agros impinguandos, & *Plinius* pinguefcere hoc satù arva vineæque dixit, ità ut optimi vini vicem repræsentet.

Semen in aquâ dulci calida maceratum amaritudinem deponit, & gustui gratum redditur ut citra aliam edotionem eliceatur. *Galenus* elixum cum garo ac oxygato, vel etiam sine his sale mediocri conditum mandi scribit, & fieri tunc nutrimentum succi crassi, & tardè descendere. At ubi nativa etiamnum amaritudo manet extergendi digerendique vim obtinet, interficit lubricum tum illius tum addito melle linctus, tum in polca potus; quin & decoctum eius idem præstat. Foris impositus ex emplastrico genere est; unde & decoctum in fori, & farina in cataplasmatibus vitiliginis, achoras, pustulas, ploras, gangranas, ulcera maligna juvat, partim extergendo, partim citra mordacitatem digerendo. Sunt qui farinam ischiadici cum aceto illinunt. Elicit menses & fecum cum *Myrrha* & melle impositum, & alia multa præstat, quæ vide apud *Dioscoridem*, *Galenum* & *Plinium*.

Quod *Theophrastus* dixit viridem à nullo animali mandî propter amaritudinem, de fructu intelligendum est: nam hodie etiam pro boum pabulo ferunt inter rapas. *J. B.*

2. *Lupinus ceruleus major villosus* C. B. *exoticus hirsutissimus* J. B. *ceruleus maximus* Park. *major flore ceruleo* Ger. *emac. Indicus* Cornuti. *The greatest blew Indian Lupine*.

Radice est lignosa, rufescente, fibrosa: Caule cubitali, rotundo, firmo, striato, molli lanugine obfito, (nam in hoc longè major est hirsuties quàm in aliis *Lupinis*) in summitate in paucos ramulos diviso, [Cornuti multis ramulis brachiato] ramulis quandoque etiam subalaribus rudimenta floris futuri habentibus, qui rarò nostro cælo perfriciuntur. Folia septena aut octona, [Corn. novem aut undecim] molli lanugine obfita & quàm in cæteris latiora, stellæ in modum d'posita, pediculis villosis, tres quatuorve uncias longis, insident; quæ decidua sunt, maxime ubi semen perfrici incipit. Flores magni sunt, eleganter cerulei & inodori, semper quini in ordine seu verticillatim dispositi, ita ut quamplurimum quatuor, rariùs quinque ordines conspiciantur, & quo planta perfectior fit eo etiam magis à se invicem distinguuntur, & quintus ordo plerumque perit, dum inferiores semen perficere student. Siliquæ sequuntur hirsutæ, unciam lata, duas longæ, sed pauca, cum ex quinque ordinibus vix binæ singulo ordine proveniant (quod raritatem & peregrinam plantæ naturam ostendere videntur) quæ semen vulgaribus majus, compressum & rufescens, alperum, J. Bauhino totum luridum continent. [Cornuti Siliquæ trium ad summum seminum capaces sunt; semina non lavem, ut reliquæ, superficiem habent, sed pumicosa alperitate rudem.]

Hæc planta tum à *Clusio* in *Hist. describitur*, tum à C. Bauhino in *Prodro.* cujus etiam descriptionem adhibuimus, & tamen (quod mirum) à *Jac. Cornuto* in *Hist. Plant. Canad.* pro non descripta habetur.

3. *Lupinus medius ceruleus. An Indicus medius ceruleus* Park?

Præcedenti similis est sed minor & humilior, pariter villosus. Flores etiam minores, colore itidem ceruleo ameno lucentes, cum maculâ in medio albicante, vultustate, antequam flos marcescit, in rubellum colorem mutatâ. Siliquæ villosæ, minores: semina etiam minora, valdè compressa, per maturitatem contracta cavitatem quandam utrinque obtinent, pulchre variegata, minime ut superioris aspera, sed levia ut in reliquis.

Londino semen habuimus, quod in hortulo nostro *Cantabrigiæ* satum plantam produxit, quæ se *Locus* men maturum dedit.

4. *Lupinus ceruleus minor* Park. *flore ceruleo* Ger. *sylvestris flore ceruleo* C. B. *sylvestris purpureo flore, semine rotundo vario* J. B.

J. B.

Ex *sylvestrium* *Lupinorum* genere est, caule cubitali, robusto, recto, tereti, striato, solido, alis satis frequentibus concavo & ramoso. Folia *Lupini* sativi, nonnihil hirsuta, multò minora, in quinque, sex, vel septem radios longos, angustos fissa; pediculo inlarent longo, sapore ingrato & odioso. Flores longæ serie crebri, agminatim ascendentes, Circularum & Piforum flores referunt, coloris purpurei [potius cerulei] quibus succedunt siliquæ rectæ, semina continentes parva, stigmatibus variata, rotunda. Radicem porro demittit satis profundè, non magnam tamen, glandulis ad fibras adnatis strumofam.

In Sicilia circa *Messanam* sponte & copiosè provenit: alibi etiam tum in Italia tum in *Narbo* *Locus* nensi Gallia, locis arenosis & inter segetes invenitur.

Semen hujus *Lupini Gadenfis* titulo nobis communicatum est.

* 6. *Lupinus flore flavo Indicus* Bontii.

Agrestes sunt, & in hortis (quod sciam) non coluntur.

*Folia & saepe Lupinum indicant, at sicca pendulae ad aliud genus pertinere arguunt: Lupinus est an-
malus.*

7. *Lupinus flore luteo* Ger. Park. *Sylvestris flore luteo* C. B. *luteo flore, femine compressio vario*,
J. B. **The yellow Lupine.**

Hic prima species minor est & humilis, vixum & ramosior, & in latitudinem magis diffusus. *Folia angustiora longioribus pediculis insidens, utrinque hirsuta, & in acutis mucrones delineata. Flores in pedunculis caulis & ramulis in spicas paucas digesti, & plurius florum varietellis compositos, [sex septemve interdum] in singulis vix ciliatis quinque plurimum flocculis, pediculis brevissimis mixti, flavi, odorati. Ad exortum pediculi uniuscuiusque floris antequam aperitur apponitur foliolum lanuginosum, concavum, quod explicato flore decidit [Hoc & alius Lupini specubus communne est] Flores eisdem figura cum precedenti, nec pro planta minore. Floribus succedunt siliquae surrectae, hirsutae, compressae, falcinantes aut duas unguis longas, & unguis femina compressa, colore ex albo flavicante & fulvo varia continentibus : Rami in hoc, sed magis in precedente, supra florum thyrsum, qui in summo caule est, affligunt & in altum emigunt. siliqua contrahunt se noctu inflant prima specie, non tamen dependent deorsum reflexi, sed potius sursum eriguntur.*

C. B. prod.

Ex radícula oblonga capillacea, cauliculus tenuis, palmaris, quàm minimùm hirsutus exurgit, circa quem foliola quina, sena, septena, brevia, angustissima, subhirsuta, quæ oblongis pedicellis insident. Flores & semina nondum vidimus.

Ex horto Contareni *Lupini Africani minimi* nomine habuit C. Bauhinus

Fructus, annotante * *D. Palmer*, rotundus, orbiculatus & in lateribus crenatus. Ex eo farina in
 . Officinis conficitur pro cataplasmate.

* 9. *Lupinus caruleus minor perennis Virginianus repens* Mořif.

Moris.

Hic quoad caules, folia, flores, filiquas, seminâque cum sylvestri cœruleo minore convenit: sed (quod notatu dignum) à duracione & rependi sub terram facultate à cœruleo minore (cum quo prima facie maximam habet affinitatem) ceterisque suae familiae quam facillime discernitur, ut prolixior descriptio ei opus non sit.

1. *Lupinum alterum album*, cui florum petala media, superiore seu gibbâ parte; supremum cavâ, cœruleo colore tincta seu maculata sunt : major est vulgari.

2. *Lupinus minimus ceruleum*, qui partium omnium parvitate præcipuè à sylvestri cæruleo minore differt. An fortè idem Lupino peregrino minori C. B.?

3. *Lupinum flore carneo*, à Lupino Indico medio (cui aliàs similis est) colore floris, parvitate omnium partium, & hirsutiae minore diversum.

Verum cum hæ nobis nondum videretur, nec à quoquam alio descripta, nihil amplius habemus quod de illis dicamus, nisi quod femina à *Gustavo Boelio* collecta fuerint, quodque valde teneræ essent, & semen post primum annum ad maturitatem non perducerent.

D. Magnol Lupinum flore purpurascente latifolium hirsutum C. B. in *Matth.* fe in fatis in luco Gramuntio fitis & in aliis circumpofitis inveniffe fcribit. *Botan. Menf.*

Faba, Græcis *υβα* ^υ, à Faliscis, Hetruriæ populo, *Haba* dicta est, unde vocabulum sumptum videtur. Martinius à *πιδ*, i. e. *vescor, pascor*, deducit, ut sit quasi Paba. Isidorus à *εβα*.

I A Dodonæ hoc genus leguminis *Boona* Latine dicitur, qui Germanis fultus, idiomatice Alemannico abufus, at aliis doctior videretur, nomenclaturam hanc novam excogitavit (inquit J. Bauhinus). Cæterum *Boona* five *Bean* nomen à Baiata Italico deductum videtur, quæ totâ Infubriâ & Liguria recentes Fabas venditum voce appellari auctor est Hermolaus.

Fabæ notæ genericæ sunt siliquæ erectæ, crassæ; semen maximum, ad latera compressum oblongum cum hilo magno in extremo, caules angulosi, firmi, concavi.

A. 1. *Faba* C. B. *Faba*, *Cyamos leguminosa* J. B. *major hortensis* Ger. Park. **Garden-beans.**
 F. B.

Radice parit̃ eff̃ rect̃ in lator̃ serpente, frum̃os̃ & fibr̃is donata, ex qua *caules* surguntur duobus cubitis altiores, [im̃o in part̃i lõi humanam altitudinem fupantes, vel finguli vel bini ter-
ritive pro fertilitate foli] quadrati, inanes, *folia* averſa, cæſi, ex oblongo rotundis, ad unam co-
lumñ adnexis: ex quorū alii *flor̃* oriuntur ſimil̃ liquor̃ tenui, congenieris Piti finiles, quorū
ſupremum folium ungue purpurea abſidit, fibr̃is purpurantibus p̃ictum eſt; duo latera in
medio nigra, in ambitu alba, flamm̃is occurrunt, quod eſt ex herbae. *Semen* in *ſiliqua*
oblonga, ſubrotunda, hirsuta, furcata, oblongum, latum, planum, compreſſum, maximum, di-
midiam drachmam interdum pendens, colore plenum albo, interdum rubente, hilo in ſumma
parte longo, nigro.

Postquam semen dederit radicitus exarescit.

Faba fructu albo & fructu rubro, non sunt duæ distinctæ Fabarum species; siquidem experientiâ nostrâ, Fabe rubræ satæ non semper rubras producant, sed interdum, imò sæpius albas. Hæc coloris mutatio accidentalis est varietas, quæ vel solo, vel culturæ debetur.

2. *Faba minor* sive *equina* C. B. *minor sylvestris* Park. 3. *sive communis* Ger. emac. Field-beans, or Horse-beans.

Caulibus, foliis, floribus & siliquis hortenſi ſeu majori Fabæ ſimilis eſt, ſed minor. *Folia* tamen pluribus pinnarum conjunctionibus conſtant, magiſque conferta ſunt. *Flores* 6 foliorum finibus exeunt in pediculis parvis, ſex plerumque in eodem pediculo, qui elapſi totidem reliquunt *siliquas*, minores & rotundiores quam præcedentes, *femina* claudentes minora, tumidiora, rotundiora & modicè oblonga, alia pallidiora, alia nigriora. Fœcundus eſt plerumque hoc genus Fabæ majori ſeu hortenſi, tum hiliquarum ad ſingulas alas numero, tum ſeminum in ſingulis ſiliquis.

Fabæ [hortenſes intellige] in cibis utimur frequentiffimè: ſuntque in multis regionibus (ut rectè *Uſus* Adverſariorum auctores) vere & tota æſtate magnum annonæ ſupplementum. Nos Trago ſubſcri- *Uſus*

bimus recentes innoxias esse in cibo, & bonum luccum gignere. Veteres eoque locuti Diodorus,
 Calp. Hofm. & e recentioribus etiam, Fabas statulentas esse aiunt, & tanto statulentiores quo viridiores,
 quos consequens est, difficilis esse concociōis; quod tamen nos non experimur quamvis aestivo
 tempore Fabis frequenter vescimur; nec probamus sententiam Dudonæi aridas & exsiccatas recentibus præ-
 ferentis, quod scilicet minus statulentas putet, sed potius cum Trago eas operariis relinquimus. Nec video cur
 porcos aliæ animalia saginent, & non æque homines.

D. *Mundy* de eulcentis p. 121. fe novissè scribit rusticum quendam pauperem, qui in gravi annonæ difficultate fabis solis elixis, nec alia re, liberos aluit; pueris tamen ita palis melius coloratos aut habitiores vix alios videres, unde constat copiosè nutrire fabas aridas, postquam ventriculus eas ferre assueverit. D. *Tancredus Robinson*.

De facultate adstrictoria farinae fabarum, ejusque proinde usu in dysenteria medicos dissentire video. Calp. Hoffmannus à farina fabacea, vel Fabae fœla Vericribus dicta & lomento fabae, quæ paratur sine cortice non oportere ut ullam expectare adstrictorem, quæ corticis est, non autem substantiam. Quæ, pergit, ex limitatione intelligit unumquisque, quo in errore versentur illi, qui hac farinâ vel in aceto solo, vel in aceto & aqua decoctâ utuntur in alvi fluxibus ex debilitate re-tentis; nisi enim totæ deconquantur nihil fit.

Dodonæus è contra Fabam cum putaminibus descendere ait nec omnino faciliè, nec omnino tardè; abque his autem alium confringere; Nos in Dodonæi sententiam propendimus, cum videamus in frumento flosorem farina furfuribus excussis potentius affringere, & furfures extergere, farinæque descensum promovere: rem tamen experientiâ determinandam relinquimus. Faba minor facultate ac temperamento admodum finilis est majori; non tamen tam hominum cibo quàm equorum fagina; servit ac utilis est.

Farina Fabarum non tantum intra corpus utilis est in diarrhoea & dysenteria, sed & extra in maculis & Sole contractis, aliisque cutis foribus extendendis (si illa fricetur) in fugillatis discutendis. Aqua destillata ex floribus diuretica est, maxime usum in maculis faciei extendendis eique facienda. Flores autem suavissimum odorem exhalant, ut agri aut horti Fabis contra, cum in flore sunt, odor etiam est longinquo sentitur.

An Boona live **Bean** fit Veterum Faba non levis est inter botanicos controversia. Vide sis Do-
donæum, J. Bauhinum & Casp. Hofman: in *De Medicam. Officin.* Certè Veterum Faba parva fuit
&

5. *Lupinus angustifolius cæruleus elatior*. An *Lupinus Gadenfis marinus flore caruleo* Park? *Lupinus minor cæruleus Tingitanus* Moisl?

Lupinus sylvestris cæruleo similis est, sed erectior & elatior multo, ut qui ad cubitalem altitudinem affurgat, ipsum etiam *Lupinum sativum* proceritate aequans vel excedens: *Folia* ut in *sylvestri* minore angusta, novena plerumque in eodem pedicelo, extremis obtusioribus quam in aliis *Lupinis*, ut quasi abscissa videantur. *Semina* *Lupini sylvestris* cærulei seminibus *similia*, sed colore nonnihil diversa, maculis nimirum ex fusco flavicantibus varia.

Semen hujus *Lupini Gadenfis* titulo nobis communicatum est.

- * 6. *Lupinus flore flavo Dulcis* Bontii.

Bont.

Sapore est fastidiosus & amaro. *Flores* fert flavos, quibus *siliquis* succedunt *Pisorum* nostrorum siliquis similes. *Pediculi* ex ipso caule satis longi & recti exten- emergunt, qui desinunt in quinque vel sex *solia* oblonga, tenuia. *Flores* autem & *siliquæ* etiam cauli cum tenui pedicelo adnascuntur.

Agrestes sunt, & in hortis (quod sciam) non coluntur. Decoctum eorum alvum movet & urinas, idcirco magis inter medicamenta quam alimenta locanda veniunt.

Folia & *sapor* *Lupinum* indicant, at *siliquæ pendulæ* ad aliud genus pertinere arguunt: *Lupinus est anastrum*.

7. *Lupinus flore luteo* Ger. Park. *Sylvestris flore luteo* C. B. *Luteo flore, semine compresso vario*, J. B. *The yellow Lupine*.

Hic prima species minor est & humilior, verum & ramosior, & in latitudinem magis diffusior. *Folia* angustiora longioribus pediculis insident, utrinque hirsuta, & in acutos mucrones desinentia. *Flores* in summis caulis & ramulis in spicas longas digesti, & pluribus florum verticillis compositos, [sex septenve interdu] in singulis verticillis quinque plurimum folliculi, pediculis brevissimis nudi, flavi, odorati. Ad exortum pediculi uniuersique floris antequam aperitur apponitur foliolum lanuginosum, concavum, quod explicato flore decidit [Hoc & aliis *Lupini* speciebus commune est] *Flores* epuldem figuræ cum præcedentis, nec pro planta modo minores. Floribus succedunt *siliquæ* surrectæ, hirsutæ, compressæ, salsicium aut duas uncias longæ, quatuor vel quinque femina compressæ, colore ex albo flavicante & fusco varia continentes: Ramuli in hoc, vel magis in præcedente, supra florum thyrsum, qui in summo caule est, assurgunt & in alium emicant. *Folia* contrahunt se noctu instar primæ speciei, non tamen dependent deorsum reflexi, sed potius fursum eriguntur.

- * 8. *Lupinus peregrinus minor, sive angustissimo folio* C. B.

C. B. prod.

Ex *radicula* oblonga capillacea, *cauliculis* tenuis, palmaris, quam minimum hirsutus exurgit, circa quem *foliola* quina, sena, septena, brevia, angustissima, subhirsuta, quæ oblongis pedicellis insident. *Flores* & *semina* nondum vidimus.

Ex horto Contareni *Lupini Africani minimi* nomine habuit C. Bauhinus.

Fructus, annotat * D. Palmer, rotundus, orbiculatus & in lateribus crenatus. Ex eo farina in officinis conficitur pro cataplasmate.

- * 9. *Lupinus cæruleus minor perennis Virginianus repens* Moisl.

Moisl.

Hic quoad caules, folia, flores, siliquas, seminæque cum *sylvestri* cæruleo minore convenit: sed (quod notari dignum) à duracione & rependi sub terram facultate à cæruleo minore (cum quo prima facie maximam habet affinitatem) cæterisque sue familiæ quam facillime differuntur, ut prolixior descriptione ei opus non sit.

Præter descriptas alias adhuc *Lupinorum* species exhibet & describit Parkinsonus: nimirum 1. *Lupinum alterum album*, cui florum petala media, superiorem seu gibbâ parte; supremum cavâ, cæruleo colore tincta vel maculata sunt: major est vulgari.

2. *Lupinum minimum cæruleum*, qui partium omnium parvitate præcipuè à *sylvestri* cæruleo minore differt. An forte idem *Lupino peregrino* minori C. B.?

3. *Lupinus flore carneo*, à *Lupino Indico* medio (cui alias similis est) colore floris, parvitate omnium partium, & hirsutæ minore diversum.

Verum cum hæc nobis nondum vilæ, nec à quoquam alio descriptæ, nihil amplius habemus quod de illis dicamus, nisi quod semina à *Gualtero Boelio* collecta fuerint, quodque valde teneræ essent, & semen post primum annum ad maturitatem non perducerent.

D. Magnol *Lupinum* flore purpurascens latissimum hirsutum C. B. in *Matth.* & in facis in luto Gramuntio fritis & in aliis circumpositis invenisse scribit. *Botan. Monsp.*

C A P.

C A P. II.

De Faba.

Faba, Græcis *βίβη*, à Falicis, Hetruriae populo, *Haba* dicta est, unde vocabulum sumptum videtur. Martinius à *βίβη*, i. e. *vescor, pascor*, deducit, ut fit quasi Paba. Idoridus à *βίβη*.

À Dodonæo hoc genus leguminis *Boona* Latine dicitur, qui Germanismo fultus, idioma- tèque Alemannico abusus, at aliis doctior videretur, nomenclaturam hanc novam excogitavit (inquit J. Bauhinus.) Cæterum *Boona* five *Bean* nomen à Baiana Italico deductum videtur, quæ totâ Infubriâ & Liguriâ recentes Fabas vendentium voce appellari autor est Hermolans.

βίβη Græcis dicti creduntur quia sunt *ut in vicia dicitur, ut dicitur in vicia*.

Fabæ notæ generice sunt siliquæ erectæ, crassæ; semen maximum, ad latera compressum oblongum cum hilo magno in extremo, caules angulosi, firmi, concavi.

- A. 1. *Faba* C. B. *Faba*, *Cyamus leguminosa* J. B. *major hortenfis* Ger. Park. *Garden-beans*, J. B.

Radice partim est recta, partim serpente, strumosa & fibris donata, ex qua caules surriguntur duobus cubitis altiores, [imò in latiori solo humanam altitudinem superantes, vel finguli vel bini ternive pro fertilitate soli] quadrati, inanis, *foliis* adversis, exsitis, ex oblongo rotundis, ad unam costam adnexis: ex quorum alis *flores* oriuntur simul aliquot juncti, congeneribus *Pis*is similes, quorum supremum folium ungue purpurascens albidum, stris purpurantibus pictum est; duo lateralia in medio nigra, in ambitu alba, stamina occultans colore est ex albo herbaceo. *Semen* in *siliquis* magnis, crassis, carnosiss, hirsutis, surrectis, oblongum, latum, planum, compressum, maximum, dimidiâ drachmam interdum pendens, colore plerumque albo, interdum rubente, hilo in summa parte longo, nigro.

Postquam semen dederit radicitus exarefcit.

Faba fructu alio & fructu rubro, non sunt duæ distinctæ Fabarum species; siquidem experientia nostra, Faba rubræ late non semper rubras producit, sed interdum, imò sæpius albas. Hæc coloris mutatio accidentalis est varietas, quæ vel solo, vel cultura debetur.

2. *Faba minor sive equina* C. B. *minor sylvestris* Park. 3. *sive communis* Ger. emac. *Field-beans*, or *Hoise-beans*.

Caulibus, foliis, floribus & siliquis hortenfi seu majori Fabæ similis est, sed minor. *Folia* tamen pluribus pinarum conjugationibus constant, magisque conferta sunt. *Flores* è foliorum sinibus exeunt in pediculis parvis, sex plerumque in eodem pedicelo, qui delapsi totidem reliquunt *siliquas*, minores & rotundiores quam præcedentis, *semina* claudentes minora, tumidiore, rotundiora & modicè oblonga, alia pallidiora, alia nigriora. Fecundus est plerumque hoc genus Faba majori seu hortenfi, cum siliquarum ad singulas alas numero, tum seminum in singulis siliquis.

Fabis [hortensibus intellige] in cibis utimur frequentissime: suntque in multis regionibus (ut rectè Adversariorum auctores) vere & tota æstate magnum annonæ supplementum. Nos Trago subscibi- bimus recentes innoxias esse in cibo, & bonum succum gignere. Veteres eoque se aut Dodonæus, Casp. Hofm. & è recentioribus alii, Fabas flatulentas esse aiunt, & tanto flatulentiores quò viridiores, cujus consequens est, difficilis etiam esse concoctionis; quod tamen nos non experimur quævis æstivo tempore Fabis frequenter vescimur; nec probamus sententiam Dodonæi aridas & exsiccatas recentibus præferentis, quòd scilicet minus flatulentas putet, sed potius cum Trago eas operari relinquitur. Nec video cur porcos aliæ animalia sibi, & non æquè homines.

D. Mundy de esculentis p. 121. se novissè scribit rusticum quemdam pauperem, qui in gravi annonæ difficultate fabis solis elixis, nec alia re, liberis aluit; quævis tamen ita pascis melius coloratos aut habitiores vix alios videres, unde constat copiosè nutrire fabas aridas, postquam ventriculus eas ferre assueverit. D. Tancrèdus Robinfen.

De facultate adstrictoria farinæ fabarum, ejusque proinde utilis in dysenteria medicos dissentire video. Casp. Hofmannus à farina fabacea, seu Faba Fera Veteribus dicta & lomento fabæ, qui paratur fine cortice non oportere aut ullam expectare adstrictionem, quæ corticis est, non autem substantiæ. Qua, pergit, ex limitatione intelligit uniuersique, qui in errore versentur illi, qui hæc farinam vel in aceto solo, vel in aceto & aqua decoctâ utuntur in alvi fluxibus ex debilitate retentis; nisi enim tunc decoquantur nihil fit.

Dodonæus è contra Fabam cum putaminibus descendere ait nec omnino facillè, nec omnino tardè; abique his autem alvum constringere; Nos in Dodonæi sententiam propendimus, cum videamus in summento sorem farinæ surfuribus excelsis potius asstringere, & surfures extergere, farinæque descensionem promovere: rem tamen experientia determinandam relinquitur. Faba minor facultate ac temperamento admodum similis est majori; non tamen tantum hominum cibo quam equorum saginæ servit ac utilis est.

Farina Fabarum non tantum intra corpus utilis est in diarrhæa & dysenteria, sed & extra in maculis à Sole contractis, aliisque cutis sordibus extergendis (si illi fricentur) in lussillatis dicuntur. Aqua destillata ex floribus diuretica est, maximeque usûs in maculis faciei extergendis est facienda. Flores autem suavissimum odorem exhalant, ut agri aut horti Fabis consiti, cum in flore sunt, odor etiam è longinquo sentitur.

An *Boona* five *Bean* fit Veterum Faba non levis est inter botanicos controversia. Vido fide Dodonæum, J. Bauhinum & Casp. Hofman: in *De Medicam. Officin.* Certè Veterum Faba parva fuit &

& rotunda, ut patet ex innumeris ferè locis Theophrasti, Dioscoridis, &c. E contra impossibile videtur, certè vix credibile est legumen adeò vulgare & quotidiani usus in destitutum abesse, aut nomen mutasse, inque ejus locum & nomen Boonam successisse nemine conficio. Hæc enim nobis pro Faba, & Faba Latinis pro *vicia* unanimi consensu tradita est. Contra sententium argumenta (inquit C. Hofman.) peccant in eo quòd comparationem insistant cum Faba nostra majore, cum deberent cum minore. Fortassis illa tum non fuit deducta ad id magnitudinis mangonio.

Ad renum Affectus, & Cinerem è truncis Fabarum. Fiat ex his lixivium, coletur per manicam Hippocratis, dulcoretur saccharo & aromate cinnamon. de quo 3vi. propina. Ab atroci dolore renum in feb. dupl. tertiana subintrante sum liberatus hoc auxilio. *Guido à Cauliaco*. Provocat urinas vias mundificando, pus & arenulas expellendo & menstrua provocando. Communicavit *D. Edw. Halesius* M. D. Philolophus & Medicus insignis, cum aliis multis ex variis Autoribus in gratiam nostram à se collectis. Effectum autem, & rectè, tribuendum sentit salubris in lixivio contentis. Nam & ego (inquit) aliquando femine cuidam Nephriticis doloribus obnoxio, cujus pedes valde intumuerant diatami præscripti in qua bona quantitas cinerum geniste incocta est, quæ magno numero calculos & renibus deturbavit, verum dolore adeò atroci, ut usum ejus omittere coacta sit.

Hinc ad provocandam urinam præscribit *Chesterus* Silem ex truncis fabarum extractum, ad gr. viij. in aliquo liquore convenienti sumendum; vel si sal in promptu non sit, lixivii ex cineribus facti & clarificati ad 3vi. cum Syrup. de Althea 3i.

Memini quendam alvi cruenta excretionem jugi per tres vel quatuor menses laborantem folio usâ Fabarum rubrarum pulmenti in modum in lacte coctarum, manè & vespere devoratarum sanatum fuisse, aliis medicamentis nil juvantibus. *Sim. Paulus* Quadrip. Botan. p. 30.

Symbolum illud Pythagoricum *αὐτὸν οὐκ ἐσθίει* variè interpretantur Veteres & Recentiores. Alii de Fabis simpliciter accipiunt, à quibus idè abstinere præcipit Pythagoras, quia sunt flatulentia, Venereis incentive, & mentis tranquillitati contrariæ, insonantia turbulenta efficientes; vel ut alii volunt, (teste Plinio lib. 18. cap. 12.) quia mortuorum animæ sunt in iis, & quia in floribus earum literæ lugubres repertiuntur. Alii *vicia* symbolice & enigmatica testiculos appellatos aiunt, quia sunt *zervi vel vicia*, unde non à Faba comedenda, (quæ ipse frequenter vescabatur) sed à rei Venereæ proluvio voluisse philosophum homines deducere. Tandem alii, ut Plutarchus ipse, à muneribus Reip. tractandis abstinendum interpretantur. Nam Veteres vice calculorum in magistratibus eligendis Fabis utebantur.

CAP. III.

De Glycyrrhiza.

Glycyrrhiza, id est, radix dulcis, recentioribus Græcis, Theophrasto Scythica radix dicta est, quia Scythæ hac & Hippace, id est, castrò equino, ad duodecim dies durare posse dicuntur in fame & siti. Hippacen nonnulli Plinium secuti pro herbe nomine perperam habuerunt. Plinius hac de re sibi non constat ut patet loca conferenti: nam lib. 28. c. 14. *equinum coagulum quibusdam hippacen vocari* ait; at l. 25. c. 8. herbam eam facit, inquit, *His duabus herbis, Scythicæ scilicet & Hippacæ, Scythas etiam in duodecim dies durare in fame, sive tradunt*. Reprehendendus etiam est Plinius, quòd Scythicam radicem Theophr. vocatam fecerit à Glycyrrhiza.

Glycyrrhiza insuper à sedanda siti nonnullis Adipion vocatur. Columella. Et quæ famem sitimq, sedat glycyrrhiza, hoc *244* vocata est: nonnulli ipsam hydropicis dedere, teste Galeno, nec sitirent: Hoc (inquit Jo. Bod. à Stapel) non parvo egorum levamine fieri recentiorum comprobatum est experimento.

Glycyrrhizæ notæ sunt radices dulces, repentes, luteæ, caules proceri, filiquæ breves compressæ, erectæ.

Glycyrrhiza vulgaris Ger. emac. *vulgaris* Park. *siliquosa vel Germanica* C. B. *radice repente, vulgaris Germanica* J. B. *Aiquozier*.

J. B.

Sarmentose radices longè latèque implexu vago reptant, colore buxo, foris nigricantes, sapore melleo, cui stipes multum dulcedine cedit, subfistulis, nonnulli purpurascens. *Folia* in alam Fraxini instar disposita, quorum singularia minora, per ambitum integra, atrovirentia, modicè viscosa, dum adhuc tenera; sapore acerbò & subacido (i Tragæ autore, Dictamno vulgari aut Cicori sunt similia.) *Flores* racemosi, purpurascens, Dod. dilactæ cœrulei, singularibus Trifolii bituminosi floribus permixtis. Hæc expiunt *siliquæ* glabræ in quibus *semina* parva, rotunda, compressa, dura, tria aut quatuor.

Apud nos sentit Pontefracti in Comitatu Eboracensi, & Worklopi in Notinghamia. Glycyrrhiza autem Anglica præcipuè æstimationis est, & ex transmarinis regionibus advecta præfertur. In Germania quoque multis in locis, in agris colitur. Rarius autem in Germania & Anglia floret, idèque sterilis à nonnullis, sed temere, credita.

Tam folia quam caules hyeme quotannis pereunt, & novæ sequenti vere proveniunt.

Non paucis Gallicæ Narbonensis locis autore Lobelio multum sponte oritur, etiam propè *Latras oppidum*. Floret Julii & mensis fort Septembris.

Glycyrrhiza caliditate & frigiditate temperata est, in reliquis ad humiditatem inclinat, pulmonica ac nephritica, acrimonia mitigat, expectorationem promovet, alperitatem lenit, (humores scilicet).

incrassanda) alvum infantium leniter molli. Usus præcip. in tussi, raucedine, phthisi, pleuritide, velicæ erosione, urinæ acrimonia. *Sched.*

Succus Glycyrrhizæ inspissatus ad hæc præcipuè æstimationis est.

Tragus Glycyrrhizæ radicem ejusque succum extractum ipsi etiam Saccharo præfert. Nemo enim (inquit) ignorat amara & Saccharum situm excitare, quam dulcis radix & succus ejus restinguunt.

Cortex ejus (inquit Dodonæus) amaritudinem quandam habet, & calidioris est qualitatis participis, quam icterico abraderè oportet. At C. Hofmannus hoc nihil esse ait, nam Amaror est interior (augetur is etiam à diuturna coctione ut in aliis dulcibus) ab eo verò est absteris. Estne ergo, pergit, semper tutus in leniendis asperis? non est, quantumvis reclament ignari. In univèrsum omnibus malis succurrit ab acerbis, salis & mordacibus humoribus excitatis.

Ex hujus succo cum aromatibus mixto sunt parvi panes seu rotule ad tussim & pulmonis viiti.

Glycyrrhiza cum tantillo Cinnamomi in aqua decocta, inservit nonnullis pro potu ordinario, & post fermentationem inebriat non nimis quàm Cerevitiâ.

CAP. IV.

De Galega.

Galega Herbariis cur dicatur ignoramus. C. B. quasi Gallica Fracastorio dicta putatur. Verum Galega Italica vox est testibus Matthioli, Dodonæo, aliis. Quod nomen apud Veteres obtinuit non constat. A quibusdam Rutæ nomen inditum ab effectu & viribus, non verò odore.

Galegæ notæ genericæ sunt Flores spicati penduli, reliquæ erectæ teretes, tenuis.

1. Galega Lob. Ger. J. B. *vulgaris* C. B. Park. *Ruta capraris* Gesn. *Goats Rue*.

J. B.

Hinc inde per terram spargit tenues radices, albas; *Caules* verò tollit bicubitales, & altiores, striatos, inanes, ramis compluribus brachiatis. *Folia* Viciæ, pinnata, impari alam claudente, longiora, spinulam mollem ex extremitate præferentia, sapore leguminaceo. *Flores* peculiaribus infident succis, ex foliorum alia exortis, viciæ multifloræ, jubam longam efficientes, colore albo, vel ex albo violaceo. *Siliquæ* teretes, tenuis, longæ, erectæ, in quibus *semen*.

In Italia passim provenit, ad aquarum rivos præcipuè; & ut aiunt, in Hispania. Clusius in *Locu*, Pannonia abundantissimam vidit, inter Muram & Dravum flumina, paulò supra eorum confluentes. Radix multos annos durat.

Celeberrimum est Alexipharmacum ac sudoriferum, venenum, imprimis pestilentiali, insigniter *Virei*. discutiens. Usus ejus præcipuus in petechiis expellendis, aliisque morbis pestilentialibus, ipsaque peste curanda, in morbillis, in Epilepsia infantum (exhibetur succi coch. i.) in icibus serpentum, in lumbricis, quos etiam extrinsecus applicata fugat. Estur & herba ipsa cruda vel cocta ad hos usus. *Sched.*

Herba hæc, secus ac aliæ [Alexipharmacæ] citra saporem est, & insuper qualitatibus primis temperata. *Idem*. quod imprimis notabile est.

Galegæ planta tota, & totius illius aq. stillaticia commendatur ad pellendos contagiosos, pestilentes & malignos morbos, cujus adeò certa experimenta volunt nonnulli, ut qui Galegæ solum sit instructus vindicari ab his malis certò queat.

Nobiliss. Vir. Patriæ suæ decus, D. Robertus Boyleus in tractatu de *salubritate & insalubritate aeris*, tres quatuorve paginas impendit Galegæ viribus celebrandis in pestilentialibus & malignis morbis ex propria observatione & experientia; ut nos nonnisi D. Tancrèd. Robinson.

Galegæ sylvestris succus Epilepsiam sanat. D. Palmer ex dictatis D. Hermann: Quam plantam intelligat Galegæ sylvestris nomine non satis scio, fortè viciam sylvestrem multifloram.

Varias Galegæ præparaciones ad usus prædictos vide apud Hofmannum, Schroderum & alios.

2. Galega Indica minor hexaphyllus.

Sophæræ species est (inquit P. Ammannius.) Est enim planta siliquosa pentapetala floribus aureis, quasi in globum contortis, *siliquæ* angustis, recurvis, *seminibus* flavescens propemodum, ex oblongo quadratis.

3. *Sesera* Alpini & Belli J. B. *Galegæ affinis Sophæræ dicta* C. B. *Sophæræ sive Securidacæ Aegyptiaca villosa* Park. *An Hoxocoquandis* Cam. hort?

Belli.

Suffrutex est, ad duorum triumve cubitorum altitudinem affurgens, *caule* firmo, recto, fibroso, multos ramos firmos è foliorum alis undique spargente, in quibus *folia* Myrti foliis similia quidem, verum angustiora, alata, h. e. in longo pediculo utrinque sita contrariis semper inter se petiolis, nemorèque paria, ut in Lentific folio conspiciere licet, superne latè virentia, inferne verò saturâ viriditate prædita, graviter olentia, vespere superna foliæ partè, quæ petiolo inhaerent cunctis, inferna parem terram spectante, siquæ clausa totâ nocte permanent, nam verò circa Solis ortum de nuo expanduntur. Croceos fert flores, inodoros, plures in uno ramulo pendentes, multaque intus stamina

flamina cum *siliqua* rudimento continentes, in caulis & ramorum summitatibus nascentes: quibus succedunt *siliqua* rotunda, digitum longæ & cælium spectantes, plurima *semina* continentes rotunda, aliquantulum compressa. Ductilissime floret, subinde novæ & recentes flores profertens, semperque virens. *Radice* habet multifidam, lignosam. Non ultra sæna in eodem folio pinnarum paria observavit Bellus.

Hon. Bello videtur fiam plurimum ab Alpini Sophera differre, quod ex descriptione & icone colligere licet. Equidem Alpini figura variola, duplici potissimum nomine (inquit C. Bauhinus) primum quod in costæ extremitate male posuerit folium quod impariter faciat; dein quod *siliqua* dependentes pinnarum, cum omnes oblongæ, cylindricæ, sursum spectant. Non tamen differe facio, cum ab Hon. Belli integram plantam ex Creta, & à Prospero Alpino femina (unde plantæ enata) acceperim, in utraque solam differentiam in foliis notavi, quæ in Ægyptiaca acutiora & atrovirentia sunt. C. B.

Alpinum defendit Cl. Vellingius *Observ. in lib. P. Alpini de Plant. Egypt.* Utriusque iniquis culpe [quam Bellus scilicet & Bauhinus Alpino imputant] facile & fidenter Prosop. Alpinum purgo. Quamvis enim frequentius paria sint foliorum agmina, interdum tamen adjectum extreme virgule privum folium: imò in eadem plantæ & parum foliorum ordinem & impariter observavi.

Siliqua cælium sanè spectant. At nec hoc perpetuum est, cum cælestis caloris inæqualis dispensatio humiditatemque modò copia, modò inopia positum illarum permuet. Hac Vellingius, cui ut oculato testi & veracissimo libenter fidem adhibemus.

Camæranus Noribergæ suæ decus Sopheram circa ramorum exortus, seu in alarum cavis, qua parte costarum latior extremitas caulem amplectitur, verrucis parvis rubentibus, quæ astu intensissimo liquorem candidum, pellucidum exudabant, spectabilem in horto alui. C. B.

CAP. V.

De Orobo Sylvestri *siliquis erectis*.

- * 1. *Orobus Brasiliensis flore luteo* Paiomirioba dictus Marggr.

EX unica radice multi prodeunt *caules*, circiter tres pedes longi, lignosi, virides, nodosi, in multos ramos divaricati, qui è nodis prodeunt: in quolibet ramulo octo vel novem folia, nimirum quatuor vel quinque paria, sibi invicem opposita, planè similia Orobi Pannonici Clus. In extremitate ramorum enascuntur *stipules*, pentapetalæ, planè similes illius Orobi Pannonici sed omnino levæ. Flores sequuntur *siliqua*, quatuor, quinque, sex, aut septem dig. longa, teretes, paulum compressæ, haud crassæ, incurvate ut Enlis Polonicus; quæ per maturitatem sunt fuscæ & sponte rumpuntur, atque effundunt *semen* rotundum, latiusculum, compressum, fuscum, paulò majus Lentibus. In quolibet *siliqua* 30 & interdum paulò plura continentur semina. Toto anno floret & fert *semen*. *Radix* longa, recta, multa superius habet filamenta, flavi coloris.

Aqua destillatur ex hac planta, quæ conminuit & expellit calculos Vesicæ. *Radix* contra venena & straguriam: folia contra *Bichos de Cu*; *semen* cum aceto contra impetiginem valet: Plantæ quoque contusa & calidè applicata laterum doloribus auxiliatur. An *siliquas* erectas producat, non dicit autor, ut in icone erectas appingit; Puto Marggravium errasse in numero petalorum folioris, nisi fit error Amanuensis aut Typographi.

- * 2. *Orobus Brasiliensis Tareroqui dictus, Metapho Lusitanis* Marggr.

Species est Payomirioba, ejusdem *figure* & eadem radice, caule, ramis, flore quoque sed paulum minore, eadem dispositione foliorum & ejusdem coloris, differunt tantum foliorum figura: nam hujus sunt digitum aut paulo plus longa, figura ovalis, ad exortum suum angustiora, superius viridia, inferius nonnulli incana, nervo secundum longitudinem & venis oblique pradiata. *Semen* rotundum, nigrum, minutum, & multum diversum à semine Payomirioba.

Post Solis occasum folia sua componit & quasi marcescit, manè iterum explicat. Hoc & alii fere omnibus *Leguminibus* convenit.

3. *Orobus sylvaticus purpureus vernus* C. B. *sylvat. purpureus major* Park. Pannonicus 1. Clus. *sylvat. vernus* Ger. emac. *Galega nemorensis verna* J. B.

J. B.

Veris munus Galega sylvat. pedem altos habet *caules* cum incipit florere, *siliquis* satis angusta & mollia, postea majores, angulos, ex radicibus multiplicibus, fibrosis, nigris, perennibus numerosos surgentes: in quibus *folia* ex duabus tribusve conjugationibus composita, quorum singularia Parietarie foliis paria, unciam aut seiscunciam lata, uncias circiter tres longa, in longum mucronem definita, tribus secundum longitudinem decurrentibus costis; bina quoque foliola caulem foliorumque pediculos amplectuntur veluti pinnula. Flores in longo pediculo veluti spicati, sex vel septem aut octo, quales Leguminibus, purpurei primum, postmodum cærulei, quos *siliqua* excipiant, uncias duas longa, nigra, erecta, in quibus *semina* rotunda, exigua, interdum verò oblongiuscula, amaricantia. *Radix* quotannis iterum pullulat.

In diunctis à la Bassie, & alibi circa Genevam inque Germaniæ & Helvetiæ sylvis frequens.

C. Bauhinus

Lib. XVIII. De Herbis flore papilionaceo, seu leguminosis.

C. Bauhinus Astragalum Columnæ hujus plantæ synonymum facit: J. Bauhinus valdè dubitat an sit eadem necne, quoniam majorem florum numerum Astragalo suo tribuit Columna, (viginti nimirum) quam unquam in Orobo descripto observavit: in foliis præterea non depinguntur, nec describuntur nervi ad Plantaginem accedentes.

4. *Orobus sylvaticus pallido flore* C. B. *Galega montana Dalechampii* J. B. An *Orobus Alpine latifolius* C. B. Park?

J. B.

Cubitalis est planta, *caule* striato, ex quo per intervalla orti pediculi longitudinis mediocris quas senas annexas densò agmine sustinent foliorum conjugationes, quæ Galegæ vulgo notæ foliis quam simillima: Flores in peculiari appendice spicam æmulantur, colore præditi luteo-pallescente, figurâ florum Genistæ quoque. *Radix* subest multiplex, tuberosa & longissimis fibris donata. *Siliquas* (quas mihi, inquit J. Bauhinus, observare non licuit) testatur Dalechampius esse nigras *seminibus* plenas Lenticulæ similibus.

Invenit J. Bauhinus in monte Thuri non longè à Geneva: nobis ibi plantas indagantibus non comparuit.

Sibi persuadet Parkinsonus, & mihi unà, Orobum, Alpinum latifolium C. B. in Prodomo descriptum non differre specie à planta hic proposita. Vide & confer descriptiones Bauhini & Lugdunensis.

5. *Galega nemorensis verna similis flore albo* J. B. *Orobus Pannonicus* 4. Clus. *Orobus sylvaticus annuus flore albo* Park. *Orobus montanus flore albo* Ger. emac.

Clus.

Aliquot ab una radice prodeunt *caules*, cubitales, striati, recti, *folia* alternatim proferentes pennata, quaternis foliis satis amplis & mucronatis constantia (quibus adnascitur aliquando extremâ alâ quintum) viridibus, per quæ aliquot venæ transversim à medio nervo excurrunt, subacidi quidem initio gustus, sed postea amariusculi. Flores ex alarum sinu brevi petiolo insidentes prodeunt quini aut seni, antrorsum spectantes. Vicæ floribus non dissimiles, albo colore præditi, qui in binis foliolis sursum reflexis [atque unum duntaxat folium in floribus papilionaceis sursum reflectitur] pallescit, odoris expertes. Lobi quales in primo genere ferè, in quibus *semen* fuscum majus quam in reliquis generibus. *Radix* minimè vivax est, sed prolato fructu perire solet ut plerique Leguminum generibus accidit.

In Alpibus Austriacis nascentem invenit Clusius: itémque in Pannonia interamni in monte quodam sylvo Greben arci vicino. Flores protulit Aprilis & Maio in hortos translatus, deinde semen.

Orobum Pannonicum 4. Clusii C. Bauhinus Galegæ montanæ Dalech. eandem facit: J. Bauhinus, cui potius accedit, distinguit. Nam in Galega montana plures sunt in foliis pinnarum conjugationes. Judicet Lector.

- * 6. *Orobus sylvaticus angustifolius Aphodeli radice* C. B. *sylvaticus angustifolius* Park. *Orobus quorundam radice bulbosa, flore albo* J. B. *Orob. Pannonicus* 3. Clus. *montanus angustifolius* Ger. emac.

Clus.

Graciles promit *cauliculi*, rectos, firmos, angulosos, pedales & cubitales: *folia* per intervalla uni costæ inherentia, quaternis plerumque, ex adverso sita, erecta, angusta, trium ferè unciarum longitudinis, gustu aliquantulum acido initio, deinde amariusculo, nullis capreolis prædita, quod *caules* satis firmi adminiculis non egent. Flores in longis nascuntur furculis, spicæ instar congesti, florum pisi aut Vicæ formæ, sem aut octoni, candidi coloris: deinde oblongi lobi nigricantes, prioris lobis partes, *semine* nigro, interdum etiam maculoso pleni, qui per maturitatem cum strepitu dehiscunt *semen* abijciunt. *Radices* nigræ quinis aut senis, minimi digiti longitudine, crassiusculis, Aphodeli aut Peoniarum feminae minoris oblongis bulbis ferè similibus, minoribus tamen, foris nigris, intus albis.

In pratibus Austriæ Thermis Badenibus vicinis, inque montosis ultra Danubium locis ad cædua Locum, rum sylvarum margines invenit Clusius. Floret cum superioribus & semen Junio perficit.

Aracti vel Apies *leguminosæ* species Tossano Carolo J. B. excepto floribus colore purpureo in omnibus cum descripta planta convenit.

CAP. VI.

De Leguminibus *siliquis aculeatis seu echinatis monospermis Onobrychide & Glycyrrhiza echinata*.

Onobrychis nonnullis ab *Onos* Asinus & *Onos* affini palmes dicta putatur: aliis ab *Onos* & *Onos* fremde, ab affini ruditu, quod eo depalto fremant affini, nec injuria, siquidem cum semine jam maturuit depalcantur: Semen enim rigidis suis aculeis eorum palatum & os compungit.

Notæ ejus generiæ sunt floris spicati, *siliquis* aculeatæ monococcos.

- A. 1. *Onobrychis* sive *Caput gallinaceum* Ger. *Onob. vulgaris* Park. *foliis Viciae, fructu echinato major* C.B. *Polygonum Gessneri* J.B. *Medick Detchling*, or *Cocks-head*, & nunc vulgo nota nomine *Saint-foin*.

J. B.

Multarum notarum argumento *Polygonum* indigebat *Gesnerus* herbam è radice mediocriter crassa longa, vivaci, cortice obiecta nigro, intus albâ, ramis proferentem multos, palmasve vel etiam cubitales, rubentes, in terram reclinatos; è quibus orti pediculi *folia* conjugatim disposita sustinent *Lentis*, inferius magis albicantia & pilosa, superius viridantia magis, plurima, cum impari in extremo, mucronata: E foliorum alis exeunt pediculi prælongi, florum spicas sustinentes in longum excurrentes unde & femina non coarctata sunt sed rariis disposita. Flores pulchre rubent supremo folio (quod plerumque reflectitur) lineolis saturatioribus eleganter striato, è calice hirsuto. Sequuntur seminum conceptacula subrotunda, modicè compressa, spinulis alperata, & per ambitum gibba, cristam serratam, membranæ erigentia, femina singularia, reniformia continencia.

Ad latera collium *Gogmagog* dictorum prope Cantabrigiam, inque satorum ibidem marginibus necnon campestri plantie prope Novum mercatum, inque ejusmodi planitie montola *Saluberrima*, ut & alibi in Anglia sponte provenit, semper tamen solo cretaceo & fisco, locis apricis, ut circa *Royton* oppidum. In transmarinis prope Genavam copiosè provenientem observavimus in prati, ubi & J. Bauhinus.

Hæc est quæ non ita pridem feri apud nos cepit pro jumentorum pabulo *Saint-foin*, i.e. Sancti fecit nomine, femine è Gallia petito, maximo multorum emolumento. Multam enim ejus elu Vaccis & aliis animalibus lactis copiam contingere compertum est, unde *Polygonum* & merito *Gesneri* vocatur dicitur. Præterea solo gaudet sterili & cretaceo, aut ficcore, nec graminis neque frumenti admodum feraci; unde à quo feri cepit hujusmodi agrorum annui redditus foli Dominis multoties iterantur.

Dienfilius Allobrogum, ubi pratorum copia non est, in asperis & lapidosis locis, pauculâ terrâ tectis, vidente tantum icalpis, injecto fimo & diligenter comminuto ea gens ferit, & humo inperfo stercore operit. A satum berbi f subsequeat facillimè comprehendit, & optime proficit, dispersis hæc illuc cauliculis, fæ vestiens & operiens solum, ut in jejuno & lualidissimo solo latissimi prati speciem ostendat. Secatur singulis annis ter, cum adolevit & corroborata est, & pecori gratissimum pabulum est. Gaudet præcipue locis aridis & sabulosis, in quibus floret ætate & femina perficit Autumno. *Novi*.

Ingeniosissimus Vir & rei herbariæ peritissimus *D. Sloane* exhibuit nobis ramulum ficcum *Onobrychidis* ejusdem quam majorem non descriptam vocat. Vulgarem *Onobrychidem* foliis & spicâ refert; sed florum color videtur esse cæruleus.

2. *Onob. minor flore parvo purpureo, siliquâ echinata, majoribus aculeis.* An *Onobrychis fructu echinato minor* C.B.

Omnibus sui partibus, siliquis exceptis, præcedente minor est foliis brevioribus & angustioribus, paucioribus ad medium costam adnexis, non ultra sex paria numeravimus; cauliculis procumbentibus siliquis palmariis ubi etiam interdum dodrantalibus, geniculatis, internodiis longioribus, ramosis. E ramorum sinibus pediculi exeunt unciales aut sescunciales, flores aliquot congestos sustinentes, parvos, purpureos, quibus succedunt siliquæ echinata & cristatæ, præcedentes similes, verum majores, spinulis crassioribus & longioribus munitæ, sex septemve in eodem pediculo, æque satis confertæ, unicum intus sèmen continentes singule, petiolis brevissimis hærentes.

In insula ad Promontorium *Sigilæ* *Pachynum* invenimus. Repertur etiam circa *Monspeli*.

Miror C. Bauhinum fructus parvos *Onobrychidi* suæ minori tribuere, cum nostræ hujus Capitæ gallinacei vulgaris (ut diximus) majores sint.

- * 3. *Polygonum minus saxatile* J.B.

J. B.

Tota quanta est vix palmum superat. Radicula candida est, longiuscula, modicè pro plantule modulo crassa, divisa in capita, palis fibris donata. Ex qua foliola statim emergunt, costæ herentia, repanda, Capitæ gallinacei, sed obtusiora, latioraque, pilis candidis obrita. Cæliculi graciles sunt, confusilibus foliis vestiti, supernè divisi: quorum extremis siliquis insident, luteoli, aut palliduli, hiantes, exigui, pauci, Altragalorum politi, nec in spicam abeunt, ut in *Polygalo Gesneri*: Capitula sequuntur exigua, rotunda, aliquot apiculis supernè donata.

Collegit *Cherlerus* circa arcem *Episcopi* *Monspeliensis*, in locis incultis, asperis & saxosis: Non dum invenire potuit *P. Maguol*.

4. *Glycyrrhiza echinata* Park. *echinata Dioscoridis* Ger. *Glyc. Dioscoridis echinata, non repens* J.B. *Glyc. capite echinato* C.B. *Hough-headed Liquorice*.

J. B.

Ut minus nota ita minoris hodie usûs *Dioscoridis Glycyrrhizæ*, cui non, ut vulgata, radices tenues, circumquaque repentes, sed crassæ, latæ, rectæ depactæ, simplices, brachii longitudine ac crassitudine, buxæ (inquit *Dod.*) luteive intus coloris, foris rari alterius, sed tamen quodamque nigricans, minori vero dulcedinis gratia (*Dod. ait*, dulci sapore cum austeritate quadam) stolonibus autem plures virgultei hominis proceritatem subinde assequuntur: Folia *Lentidis* majora, acuminata, conjugatim rachi alligantur, viroris saturati, & tactu nonnihil glutinosi. Flores è foliorum alis exeunt parvi,

parvi, cærulei: sequuntur fructus ex pluribus oblongis siliquis echinatis glomerati, ad imum coherentibus, quorum singulis singula insunt femina.

Ubi sponte proveniat ab idoneo aliquo autore traditum non invenio: verisimile tamen est circa *Locus*. Antiochiam Syriæ nâci: Nam *Lobelius* à *Valen.* Dourez sc Glycyrrhizam spinosam Antiochenam accepisse scribit, quæ J. Bauhini sententiâ non erat diversa ab echinata.

SUBSECTIO SECUNDA.

Legumina non scandentia siliquis simplicibus, non articulatis propendentibus.

CAP. I.

De Orobo vero seu genuino credito.

O Robus dicitur *ὄρος τὸ ἰσχυρὸν καὶ ἡλ. ὄρος*, quod boves eo velfcantur & faginentur. *Dioscor.* lib. 2. cap. 131. *ὄρος δὲ λεγεται ἐπὶ τοῖς πεντακτύλοις, boves autem saginat si elixum apponatur.*

An Orobus vulgo creditus seu Mochus Italarum fit verus Antiquorum Orobus ambigitur: non esse arguit quod nulla huic insit amaritudo, nullisque ingratus sapor, sed leguminosus & pilosorum vulgariis. Inter legumina præter Lupinum nullum amarum invenio, inquit J. Bauhinus. Orobus ergo Antiquorum huic avo incognitus videtur. Adde siliquam non esse cylindraceam ut Orobi Theophr. E contra Honorius Belli ex Cydonia Crete ad J. Bauhinum misit sèmen (ut ipsi videbatur) Orobi vulgaris, hæc addita inscriptione Orobus *ὄρος* sive *ἄρος*, quod rustici serunt singulis annis & boves eo faginant Antiquorum more.

Hujus nota est filiqua nodosa, torulis seminum protuberantibus velut articulata.

1. Orobus sive Erucum multis J.B. Or. receptus Herbariorum Ger. vulgaris Herbariorum Park. siliquis articulatis, femine majore C.B.

Cauliculi infirmis, ab eadem radice pluribus affurgit, pedalis ut altioribus, angulosis glabris, ab imo statim ramosis. Folia longa, decem aut duodecim, aut etiam pluribus pinnularum obtusarum extremo crenatarum conjugationibus ad medium nervum seu *ἄρος* adnexis, composita, nullo in extremo impari pinnâ, neque verò claviculâ. E foliorum alis ut in hujus generis reliquis, exeunt pediculi flores in summo gestantes nunc singulos, nunc binos, exiguos, quàm *Lentis* tamen majores, foliis clypeiformi exterioribus purpureiscentibus, interioribus albo, purpureo cæruleis lineis striato. Flosculi succedunt siliquis unciam longe, tenues, cylindraceæ, per maturitatem albescentes, articulatis torulis, in quibus sèmen rotundum, (angulolum redditur ubi ficcum) leguminosum duntaxat gustu, non amaro.

In agris circa *Monspeli* & Genavam vulgaris est.

Locus.

- * 2. Orobus Creticus Park. Math. femine minore C.B.

Hunc præcedente majorem facit *Parkinsonius*: At *Matthiolus* femina minora ei attribuit. Verisimile est eundem speciem esse, & siquid intercedat discriminis, ad loco & culture debere, autor *Parkinsonius*, quem & nos libenter sequimur. Idem etiam videbatur J. Bauhino, qui sèmen ejus ab Honorio Belli è Cydonia Crete missum accepit.

Orobo similis *Lathyrus Cretensis* Belli J.B.

item,

Orobo similis *Aracis Cretensis* Belli ejusdem.

Horum femina Orobi feminibus simillima erant. Primi solum discrimen erat in colore, qui medius erat inter Orobum & Aracum ab eodem Bello missum: Secundi femina paulò majora erant, & colore ad glutum accedente.

Cæterum cum Orobus Veterum hodie incognitus est, vires ei adscriptas omittimus, siquis curiosior eas scire *Dioscoridem*, *Galenum*, *Plinium* consulat.

3. Cicer Orobum Park. Orobum Theophrasti Ad. Iob. Orobus scæne obtuso triangulo C.B.

Ad. Lab.

Culmo affurgit sesquipedali, geniculato lateratim, quasi in obliquum flexo, leviter striato, fistuloso: foliis in imo nervulo prolixo herentibus *Lentis* aut *Araci*. A medio autem ramulus donatur & foliatis pediculis: & juxta summos alarum geniculos complures confertæ siliquæ, uno ferè exortu mixte, sese tangunt & spant, cylindraceæ, unciam longe, rectæ, teretes, inter transveria pusilla intervalla foras protuberantibus singulis quasi torulis, ternis & quaternis, articulationi distinctis: ipsa

intus femina nullâ membranalâ distinctâ Pifum Arietinum fermè æquant, obtusè triangula, Orobo duplo majora, colore albidâ, pallidâ & subfulva, non ingrati faporis Ciceris aut Pifi. Norbonæ & Gallo-provinciæ plerique fati per melleſes flavet.

CAP. II.

De Orobo ſylvatico ſiliquis propendentibus.

- A. 1. *Astragalus ſylvaticus* Ger. *ſylv. foliis oblongis glabris* C. B. *Astragaloides ſive Astragalus ſylvat.* *Astragalo magno ſylveſtri vel Chamabalano leguminose affinis* planta J. B. *Lathyrus ſylveſtris lignoſior* Park. *Wood-peaſe, or Heath-peaſe.*

ſ. B.

Ex radicibus longis, quaſi repentibus, varièque implicatis, partim tenuibus, partim tuberofis, Chamabalani Doſon. perquam ſimilibus, niſi è tuberibus plures capillares fibræ prodierint, externè nigris, internè albis, ſapore ſubdulciſſimo, *caules* exurgunt multi dodrantales aut pedales, anguloſi. *Foliorum* ad eandem coſtam adnexorum duo aut tria præter ea quæ ad caulem ſunt, nullo in extremo neque impari folio, neque capreolo, coſtâ mediâ in pilum tenuem percurrente. Ex aliſ foliorum emergunt *ſarculi* floriferi, non admodum longi, duos aut tres *flores* ſiſtentes pallidè purpureos, & ad carneum dictum colorum tendentes. *Siliquæ* flores exapiunt ſequidigam aut duos digitos longæ, angulæ, teretes, primum ſubrubræ, deinde per maturitatem nigræ *femina* octo aut plura parva, ſubrotunda, ex vindi flavicantia continentes.

In ſylvoſis & dumetis Aprilis florēt, & Maio ſemen perficit. Saporem habent huius radicis tubera ad Glycyrrhizam accedentem, iſque utuntur Scoti montani ad eodem thoracis affectus quibus Glycyrrhiza convenit. *Karemyle* illis dicitur, & ea tubera cum aqua temperata ad ſanem & ſitum diutius tolerandam utuntur, & uſiſſima experiuntur: dulci enim ſua ſubſtantiâ humores in ventriculo acidos & acres corrigi & mitigat, imò figit & compellit, adeoque ſanis & ſitis remedium eſt. Et propterea ſi non ſit eadem planta quæ Theophrasto *Seychia* dicitur (quæ Glycyrrhiza eſſe communiter à doctis cenſetur) ei certe conſimilis eſt, leguminofa, ſiliquoſa quoque & facultatis ejusdem. Et veriſſimè admodum Autori noſtro videtur, huius plantæ tubera cibum eſſe à Dione in Severi Imperatoris vitam memoratum, quo uſos dicit Britannos, ut per aliquot dies (ab hoſtibus preſſi) famem & ſitum tolerarent. Hæc enim vires Glycyrrhizæ pares habet, palſumque in montibus noſtris ſponte provenit planta, & ad hunc uſum diem montaniſ noſtris (qui priſcorum Scotorum mores & vivendi rationem retinent) ad eodem uſum ejus tubera uſurpantur. Glycyrrhiza autem (quod ſciam) nullibi in tota inſula niſi plantata naſcitur.

D. Sibbald, in Prodr. nat. Hiſt. Scotiæ.
Siliquæ huius plantæ erectæ vix poſſunt dici, ſed potiùs propendentes, aut ſitûs inter erectum & propendentem mediû. Quæ ſequuntur etiam an ſiliquis erectas, an propendentes obtineant non fatiſ ſcio. Nonæ autem & undecimæ ſpeciei Cluſius ſiliquis propendentes appingit. Verum quia Orobi nomine à Botaniciſ ingignuntur illis ſubjiciendâ cenſui.

- * 2. *Astragalus quibſdam, Araco Toſſani Caroli ſimilis* J. B.

ſ. B.

Huius flores vario conſtant colore, albo quippe, luteo, & leviter ruſcente. *Radix* bulbofa ut *Pæonia*: *Caules* cubitales, anguloſi: *Folia* duas, tres, quatuorve conjugationes habent, quæ Arachi foliis longiora ſunt, de cætero eis valdè ſimilia, ſed non in capreolos deſinentia. Florum pediculi palmo minores, anguloſi, in quorum extremitatibus flores plures, quales Lathyro luteo ſylveſtri. Juxta principium foliorum & pediculorum appendices acutæ.

In editioribus pratis circa Bononiam collegit Agerius.

3. *Astragalus ſylvaticus* Vicæ foliis C. B. *Pannonicus* 2. Cluſ. *Astragaloides* Ger. *Astragalus Herbariorum* Park. *Astragalus major* Fuchſio J. B.

ſ. B.

Radix eſt ſatis longâ & craſſâ, dulci: *Caulibus* rectis, cubitalibus, ſtriatis anguloſis: *Foliola* Vicarum modo diſpoſita, novem, vel undecim, interdum unguibus longiora, aliâ multo minorâ, ex rotundo oblonga, ad coſtam unam adnexa, ſubcerulea, quæ exſiccata nigreſcunt. *Flores* ex pediculis longis ſatis magni, purpurei, ex eodem pediculo plures; formâ Vicarum: quibus ſuccedunt *siliquæ* longæ, teretes, admodum affines ſiliquis Aſtragali ſylvatici *Thal.* Cluſio flores purpuræſcentes ſunt colore, qui veſtuſtate in cæreuleum commutatur.

Abundat in colle la *Baſtie*, ad ripas Rhodani, & in montis Salevæ ſylvoſis propè Genevam: in Germania quoque non admodum rarus eſt.

- * 4. *Astragalus Alpinus* Helveticus C. B. *Astragalus Alpinus* Park. *Aſtrag.* 2. Cluſ. *Astragaloides* Helvetica Park.

Cluſ.

Hanc plantam in Cantabris, Helvetiorum Alpiſ atque etiam Pannoniciſ obſervabat Cluſius, ramulis aliquot ex una radice prodeuntibus, gracilibus, interdum ſurrectis, utplurimum autem procumbentibus, foliis Ciceris foliorum miſtar in ala ordine diſpoſitis, ſed rarioribus & longioribus, nec

Lib. XVIII. De Herbis flore papilionaceo, ſeu leguminofis.

nec in ambitu ferratis, ſed valdè accedentibus ad Orobi primi folia: flore Vicæ aut Ciceris flori ſimili, ex cæreuleo purpuræſcente, cui ſuccedunt *lobi* Arachi ſiliquis ferè pares, in quibus *femen* continetur. *Radix* eſt tuberofa, nigra, dura, cui propagines adnaſcuntur ſarmentis radiculis inhzrentes, illi ſimiles ſed minores.

Hanc Cluſius habet pro Aſtragalo Dioſcoridiſ legitimo *Col.* quem C. B. (ut diximus) Orobi Pannonici 1. *Cluſ.* ſynonymum facit.

- * 5. *Orobus Venetus* Cluſ. Ger. emac. *Sylvaticus* Venetiſ Park. *latifolius parvo flore purpureo* C. B. *Galega nemorensi� vernæ ſimilis multiflora, flore purpureo & albo* J. B.

Multos ex eadem radice fundit ramos pedales, & ad ſingulas foliorum alas modò in hanc, modò in illam partem inflexos, humique utplurimum diſfuſos: *folia* ad ſingulas alas quaternâ ſena, uni coſtæ inhzrentia, bina ſemper ex adverſo ſita, nullo extremo imparum numerum faciente, Orobi Pannonici 1. foliis penè ſimilia, ſed dilutè virentia. *Flores* oblongis virgulis, ex alarum cavis prodeuntibus innaſcuntur, numeroſi, in comam inflexi, puſilli, coloris purpurei. Oblongi *lobi*, mucronati, Vicæ loborum paræ æmuli, rotundiores & magis teretes, maturitate ruſcentes, ſemen continent Orobaceum, oblonguſculum, albicantis coloris. *Radix* dura, lignoſa, multis fibris in diverſa tendentibus donata, vivax eſt & ſingulis annis frequentiores caules profert.

Hæc ſpecies femine Venetiſ miſſo Cluſio enata eſt, & Maio menſe floruit.

Differt à Pannonico primo *Cluſ.* foliis dilutiùs virentibus, paulò obtuſioribus, nec trinerviis: *ſtrobilum* pluribus in eodem ſurculo, minoribus, in utramque partem converſis, non in unam tantum ut in illo: addit Morſonius, & ſiliquis propendentibus.

- * 6. *Orobus Americanus luteus ſiliquis incanis* Breynii.

Breyn.

Rara, inquit, ad nos ex *Curacao* inſula delata eſt planta, Vicæ inſtar naſceris, penitus autem hiſcuta ac incana; *caules* vero proſerens rectos, pedales cubitalive: quos *Folia* veſtiunt alata, dena & aliquando duodena, ex adverſo ordine uni rachi buncialis inhzrentia: ſingularia vero folia à Polygalo Geſneri in eo tantum diſcedunt, quò tam inferiore quam ſuperiore parte incanè denſa, larugine ſunt pilofa. *Flores* puſilli, Medice ſimiles, ex calyculo viſſo in plumatas cupides inſtar Lagopi exeunte provenientes, quadrantalibus & longioribus inflexo pediculis, eſe foliorum aliſ exortis, ſpicam longam efficientes, flavi: quos *siliquæ* excipiunt incanæ, teretes, uncias ternas longæ, & acinacis in morem contortæ, in quibus multa *femina* oblonguſcula, parva, ceu Faboſa minute formata, obſcurè cinerei coloris, nigricantibus maculis interſtricta & ſubdulci guſtu, continentur. *Radix* eandem fermè vim quam Cocci Orientales ad piſces antonitos reddendos obtinere dicitur.

7. *Orobus Alpinus latifolius* C. B. Park.

C. B. prod.

Ramis eſt cubitalibus aut altioribus, anguloſis, viridibus: foliis in ſingulis aliſ octonis, uni coſtæ adnatis, & ſibi invicem oppoſitis, uncias tres longis duas latas, viridibus, nervoſis, & cæteriſ Oroborum foliis minis acutis: è virgulis ex alarum cavis, palmaribus, & ſedis prodeuntibus *flores* unciales, Geniſte formæ, pallidè lutei, ad folio ſuperiore ruſcentes, dependent, ſtylo ex illorum medio prominentes. Lobos & ſemina non vidimus.

Ex Helvetiorum Alpiſ habemus.

Locu.

CAP. III.

De Cicere ſatavo.

LAtini nominis ratio incerta eſt. Cicer à Græcis eſſe ait Iſidorus, lib. 17. cap. 4. Sed Græcis eſt *ἑλκνός*. Forſtallè ramen ſit à Græco *κίωρ*, i. e. *robur, vires*, ob vim quam habet; ſolum enim ob falſiginem ſuam urit: idèoque nonniſi pridie madefactum ſeri debet, ut ait Plinius lib. 18. cap. 12. Ab eo dicti *Cicerones*, ut à *Piſo Piſenſi*, à *Faba Fabii*, à *lente Lentuli*, ut teſtatur Plinius lib. 18. cap. 1. ubi ait prima hæc cognomina inde eſſe, ut quique genus aliquod optime ſereret. *Voff. Etymolog.* *ἑλκνός* Græcis dicitur, vel quod ſemina in vaſculo quaſi ſtatu diſſento bina ſerat ad inſtar ſcriculorum, vel quòd maxime Venerem excitet. *ἑλκνός* enim, teſte Suida & Ariſtophanis ſcholiaſte, *ἡ τῆς ἀνδρὸς αἰδώς*.

1. *Cicer ſatavum* C. B. Ger. *arietinum* J. B. *ſatavum ſive arietinum, nigrum, rubrum, vel album* Park. *Chicheſ, or Chich-peaſe.*

ſ. B.

Suâ vi ſurgitur Cicer, *caulibus* hiſcitis, durioribus, ramoſis. *Folia* pinnata, hiſcuta, claviculæ expertia, quorum ſingularia haud malè foliſ Ononidiſ comparaveris, denticulata ſive ſerrata: ex quorum aliſ *vellos* emicant ſingulares, colore purpuræſcente vel albo. *Siliquæ* teretes, breves, turgidæ, ac velut ſtatu diſſente vehicrum inſtar, *femina* ſarctæ, Piſo æquali, colore albo, ruſto aut nigro, cujus capiti apoſitum corniculium. Sapor ad Piſa accedit, ut & *radix*. Bina aut ad ſummum terna ſunt *femina* in ſingulis ſiliquis.

CAP. V.

De Legumine floribus spicatis, siliqua tumida semine reniformi.

Siliquis tumidis & vesicæ instar inflatis cum Cicere convenit, semine reniformi & floribus spicatis necnon magnitudine sua & duratione ab eodem multum differt.

Astragalus Batiens Clusii Park. *Astragalus Lusitanicus* Clusii Ger. *Astr. Batiens lanuginosus, radice amplissima* C. B. *Astragal. foris lanuginosus Batiens* J. B.

Clusii.

Caulibus aut ampliores sunt huic *Astrag. caules*, minimi fore digiti crassitudinem æquantes, pentagoni sive angulosi, duri, subrubentes & lanuginosi: *folia* lanuginosa & incana in longa costa ex adverso semper inter se opposita, veluti in *Vicia* aut *Ciceris* foliis, gustu primum adstringente, deinde fervido. *Flores* copiosi, Lupini aut Fabe vulgaris florum æquali, secundum oblongos ramulos seu virgas, ex alarum sinu prodecentes nascentur, serie quadam digesti, albi omnino, sed antequam aperiantur & explicentur ex luteo foris nigricantes. Fructum ferre dicitur (nam florentem duntaxat observabat Clusius) in lobis, qui gustus fauces, os & linguam inflammatione torquent. *Radix* pro stirpis magnitudine amplissima, brachialis nonnunquam crassitudinis, palmaris verò longitudinis, deinde in duos aut tres ramos divisa, foris nigra, rugosa, intus candida, dura & lignosa, ingrati saporis, quæ arefacta cornu duritie superat.

Collibus quibusdam supra Ulyssipponem, quos Tagus alluit, inter vepres observavit Clusius: item, sylvestris locis non procul Hispalis.

Honorius Bellus, (si modò eandem plantam intelligat, quod opinatur Clusius, titulo *Phaseli novi generis*) *siliques* ei attribuit rotundas, pollicari crassitudine, tumentes & multo aere plenas, colore rubras, in quibus continentur sex aut octo *semina*, ad luteum tendentia, compressa, Phaseli figurâ.

CAP. VI.

De Leguminibus nonnullis incertæ sedis.

* 1. *Onobrychis* 5. Clusii. *Onobr. Tragacanthæ foliis, floribus in globum congestis* C. B. *Onobrychis glabro capite* Park. *An Astragalus Syriacus* Lob. Ger. Park. J. B? *Syriacus bristatus* C. B?

Folia huic mollia, incana lanugine pubescentia, ut *Tragacanthæ* legitime folia, & eodem modo uni costæ inherantia, quindecim & plura, interdum etiam viginti quinque, aut extremam costam occupante. *Cauliculi* in hac oblongiores sunt [quàm in *Onobr. 4. Clusii*] fusco cortice recti, lenti, fractu contumaces, humi fusi & plerumque nudi, qui extrema parte frequentes ramulos suis alatis foliis onustos proferunt, & in unciali villosque pediculo multos *stilos* in caput & globum congestos, *Tragacanthæ* floribus proximis, candicantes; deinde membranaceas *siliques* Ervi filiculis minores & *Dorycnii* Hispanici valvulis pares, singularia semina Fœnugræco similia continent.

Londini in horto J. Richæi pharmacopœi Regii observavit Clusius Julio & Augusti initio florentem. Descriptio Lobelii in *Oberv.* adeo brevis est & generalis, ut nihil ceru ex ea colligi possit videtur.

* 2. *Astragalus Alpinus* magno flore C. B. *Alpinus claviculatus magno flore* Park.

Radix edit nigram, lignosam, dimidium pedem longam, supernè in multa veluti caulium principia divisam, crassifusculâ, laminulis corticosa; ex quibus *foliola* multa exeunt, longa, humi strata, Lenti similia, utrinque ex adverso ordine digesta. *Flores* in cacumine nudarum virgularum emicant oblongi, lutei: deinde *siliques* oblongæ, nigrae, bivalves, in quarum vertice tenues villus oritur, capreolo, vticuleve similis.

C. Bauhinus flux hujus generis plantæ Florem ex cœruleo purpurascens esse scribit. In solo macro & labuletis Alpinum apricis gignitur; floret vere, & semen suum perficit æstate.

* 4. *Hedysarum argenteum* Alpin. exot. *argenteum Creticum* Park.

Alpin. Plantæ edit fruticulosa, foliâque habet complura, Ciceris similia, & flores argenteos, Trifolii proximis, multos in cauliculorum cacumine simul congestos, parum olentes, sapore subdulci amarescentis: Floribus tenuia cornicula succedunt, in quibus sunt *semina* parva, rotunda.

Plantæ est perpetua, & nunquam vel etiam hyeme foliis se exipoliat.

* 3. *Onobrychis minima* Park. *Astragali perispermii palmaris pusilla planta* Ad. Ferro equino Gallicæ affinis C. B.

Ad. In collibus quibusdam Gallo-provinciæ (inquunt Adversariorum auctores) hanc sublegimus, elegantia nequaquam spectatu indignam: *radicibus* namque prorepit lignosis, implexis, corticosis, densis exortu,

exortu, numerosos *cauliculos* fruticantes, duros sed breves, vix binas aut ternas uncias excedentes, & *foliola* emittentes: pusilla, Lentis, Astragali aut potius *Tragacanthæ*, quam tota refert, rigidifuscula, incana hirsutie: Rosculis luteolis aut albidis, Ornithopodi gustu præficcis & æquè duro.

De hac nihil habemus quod dicamus, nisi nobis incognitam esse, si modò rectè describitur floribus luteolis.

CAP. VII.

De *Securidaca genuina*.

Securidaca, Græcis *μακρόσπερος*, à forma feminis in utraque lingua dicitur securem ancipitem æmulante, quæ & hujus generis nota esto: nullius enim plantæ semen Clusii judicio, Veterum Securini aptius refert quàm hujus.

Securidaca lutea major C. B. *major, sive Securidaca major vera* Park. *Securidaca flore luteo, siliquis latè oblongis* J. B. *Hedysarum majus* Ger.

J. B.

Ex *radice* multos statim emittit *caules*, cubito longiores, ramosos procumbentes: *folia* lævia, Lentis majoris, sensim lateſcentia, sex, octavo conjugationibus ad costam annexis, uno in summa alâ impariter faciente: indidmque adeò unde foliorum pediculus appendix peculiaris, in fastigio umbellatim *flores* sustinent Melliori nobilis *Tragi*, luteos, quibus succedunt *siliques*, palmo longiores, nonnihil fuscate, rostro recurvo, compressæ; valde brevi pediculo hærentes, duobus hinc & inde ageribus veluti fossam interceptientes, *seminum* receptaculum, rufforum, quadrangulorum, membranis distinctorum.

Nullius plantæ semen Clusii judicio aptius Veterum securim refert, quàm hujus, quam aliquot locis inter segetes in Hispania observavit. Nam infra Madritum secures videre meminit quæ essent huic semini simillimæ, nempe in medio quâ manubrium trajicitur & adaptatur crassiores & utrinque in planam aciem desinentes.

CAP. VIII.

De *Catanance leguminosa*.

Catanance dicta creditur quasi amoris illicium effect necessarium seu necessitate inconcussa & fatali adigere ad amandum. Hæc folia integris graminibus, caulibus erectis teretibus ab aliis omnibus leguminibus abunde distinguitur.

Catanance leguminosa quorundam J. B. *Erveum sylvestre* Ger. *sylvestre sive Catanance* Park. *Lathyrus sylvestris minor* C. B.

J. B.

Lathyrus ut familia congener legumen est, tenuibus firmis, erectis, ramosis *caulibus*, quibus nullæ membranæ apte. *Folia* & longitudine & latitudine graminea, interdum angustiora pediculis destituntur, venosa, acuta. *Flores* tenuibus pediculis infident & foliorum sinu ortis, palmum nonnunquam longis, *Siliques* tres uncias plus minus longe, angustæ, rectæ, *grana* decem, duodecim aut plura continent, nigricantia, rotunda. *Radice* nititur simpliciter, parva, alba, intus.

Flores ex singulis foliorum alis exeunt in pediculo prælongo plerumque singuli, rariùs bini, colore cremelino seu fagineo anteco splendentes.

In agrorum marginibus & inter vepres non rarò occurrit.

CAP. IX.

Sagittaria cordialis Brasiliensis Margg.

Margg.

In tripedalium altitudinem assurgit, *caule* tereti, hirsuto, alato, foliis in illum insertis Sagittæ figurâ, eo ſci. modò quo plume sagittis inferi solent, ex caule prominentibus, in utroque latere hirsutis. *Folia* præterea habet caulis & ramuli ejus angusta, oblonga, superius viridia, inferius incana in totum autem pilosa, & majora sunt cauli inferius adnata. In summitate caulis pediculi aliquot longi erumpunt, in quibus *folioli* proveniunt, figurâ florum Pisorum, lutei, tribus foliis constantes, quorum superius secundum longitudinem stris purpureis est variegatum. Post flores sequuntur *siliques* fusce aut nigrae. Pisorum siliquis similes, continentes *semen* splendens, vireſcens seu Olivaceo colore, figure quasi semilunulæ, seu rectius cordis, ut pingi solet. Admodum autem vermicibus obnoxium est, & vix inter decem unum reperitur, quod non sit perforatum. *Radix* recta est, tres aut quatuor digitos longa, tenuis, unam atque alteram prolem adjunctam habens.

SUBSECTIO TERTIA.

De Leguminibus cum siliquis utriculis seu vesiculis inclusis.

Hujus generis siliquæ in calycibus in vesicas membranaceas intumescitibus occultantur.

1. *Loto affinis Aegyptiaca* C.B. *Absus* Alpin. Velling. *Absus seu Lotus Aegyptiaca* Park. *Alpin.*

Herbula est palmi magnitudine, vel aliquanto major, foliis trifoliis sed rotundioribus, quaternis fingulae alae appendis. Flores parvos albos & semina Pyri feminibus proxima ferens.

Vellingus foliis nivi candoris producere scribit, & diluore flavedine lactefcentes: nec circa summum tantum caulem, sed etiam inter foliorum exortum dispositos. Semen atro colore splendens parvis includit siliquis cicerum amulis; & caulem suum raris brevibusque spinulis innocenter obarmat.

Planta hæc ad Cicerum potius quam Anthyllidis genus pertinere videtur: quamvis nos C. Bauhinum secuti huc retulimus.

- A. 2. *Anthyllis leguminosa* Ger. *leguminosa vulgaris* Park. *Loto affinis Vulneraria pratensis* C. B. *Vulneraria rustica* J. B. *Kidney-Deitch* & *Radix finger.*

Radix ci simplex, longa, recta, lignosa, nigricans, sapore leguminoso. *Caules* semipedales & altiores, ex eadem radice plures, in terram reclinati, teretes, tenuis, hirsuti, rubentes, foliis paucis alternatim positos vestiti. *Folia* pinnata est quatuor aut quinque conjugationibus composita cum impari in extremo, pinguicula, infernè hirsuta, modicèque canescitula, supernè ex luteo virefcentia, sapore subdulci & subacri: At quæ in extremis ramis floribus subjecta sunt, lata sunt, digitata, oblonga, membranacea. *Flores* in ramulorum fastigio in capitulum latum conglomerati, luteoli, odore nullo excellenti, quorum singuli ex vesicula laxa, lanugine argentea villosa emicant, parvi, papilionacei. Succedunt *siliquæ* in folliculis latitantes, parvæ, quarum singula singula semina, rarius bina continent, subulata, sapore leguminoso.

In pascuis ficioribus, præsertim cretaceis & arenosis, macro solo, frequens oritur. Descriptio est J. Bauhini, à nobis aucta.

3. *Anthyllis leguminosa purpurea* Ger. *flor. Clus.* *Loto affinis hirsuta flore subrubente* C. B. *Anthyllida leguminosa vulgaris varietas* Park. *cujus sententia nobis etiam aridet.* *Purple-flowered* *Radix finger.*

Engl.

Radix est tenuis, modicè fibrata; *foliis* multis, humi quaquaversum jacentibus, quæ ex multis aliis foliolis constant, inæqualiter dispositis, supremâ parte grandioribus & latioribus: *caule* dodrantali, flores multos sustinente, antequam aperiantur subrubentes, postquam reclusi sunt luteos: *semen* fert parvum in brevibus siliquis, quarum singula vesicâ includuntur, ut superioris.

Verum non opus est tanta verborum ambage, nec enim alia in re à præcedente differt quàm floris colore, ceteris saltem intuenti observabili, nec enim nos utramque inter se curiosè contulimus cum utraque simul ad manum non fuerit.

In agrosum marginibus circa portum Liburnum & alibi in pascuis Italiæ observavimus.

4. *Trifolium halicacabum* sive *Vesicarium* J. B. *Anthyllis leguminosa vesicaria Hispanica* Park. *Latus pentaphyllos vesicaria* C. B.

J. B.

Caules fundit cubito longiores, villosi lanugine obductos, in ramos alternatim ortos divisos: *folia* ternâ, non raro quaternâ, sennâ aut septennâ, hirsuta, ita certè ut extremum folium longè reliqua magnitudine excedat, Oleæ folio majus: Ex alarum ortu prodeunt pediculi, quorum cacumini insident *filiculi* lutei, parvi, quibus succedunt insignis magnitudinis turgide *vesicæ*, fulcæ, lanuginosæ singulas claudentes in quibus *semina* bina aut ternâ, compressa, satis crassa pro plantæ tenuitate. *Vesiculæ* dicte florum calces sunt, imâ parte latè, summâ ad acutum vergentes.

Circa Messinam & alibi in Sicilia observavimus & in Italia.

5. *Anthylla muris Camerarii* J. B. *Anthyllis leguminosa marina, Batia vel Cretica, sive Auricula muris Camerarii* Park. *Loto affinis hirsuta circinata siliquis* C. B.

J. B.

Radix nictur parva, colore buxo, sapore dulci; ex qua *caules* pedales circiter, numerosi supini, in terram reclinantes, teretes, hirsuti. *Folia* alternatim è caulis exeunt, modicè crassa, rigidiuscula, rictu aspera & pilosa, pinnato; eo quidem ordine, ut extremum impar sextuplo ferè conpagitum dispositis in alam foliis majus sit, principio angustior, medio ampliore, denique in mucrone desinens; sapor urticæ aliquantulum ferens. *Flores* cujusmodi Leguminibus, parvi, crocei, hirsutis viridantibusque foliolis amati. *Siliquæ* luteæ, compressæ, fimiles Medicæ lunatæ, sed paulo minores, in se convolutæ, hirsutæ, *semen* claudentes figurâ renis, alterâ parte gibbosum, alterâ finu inculcato cavum.

In insula ad Promontorium Pachynum & alibi in Sicilia invenimus.

Hæc

Hæc planta anomala & sui generis esse videtur, nec nota generica cum Anthyllide leguminosa convenit: ob convenientiam tamen in foliis ei subjungendam duximus.

6. *Anthyllis falcata Cretica* Park. *Trifolium falcatum* Alpin. exot.

Alpin.

Falcata admodum est, versùs radicis caput foliosa: *folia* enim longa, lata, rotunda & aspera, ex albo nigricantia, densè & conferunt humi procumbunt, quæ ex tenui exortu in latitudinem femipollicarem versùs extremum desinunt oblique seu femicirculariter. *Cauliculos* ex radice protrudunt plures, graciles, longos, humi stratos, oblique actos: quorum geniculis ternâ aliquando nunc quina adnascuntur folia, ternâ superius simul juncta, & bina inferius, quæ cingunt caulem. *Folliculi* sunt lutei, aut ex albo pallide lutei, fastigii cauliculorum insunt, papilionacei; quorum singuli succedunt *siliquæ* membranaceæ, bivalves, in margine fimbriatæ & sinuatæ, exterius circinatæ, unguis humani magnitudine, rotundæ, simul junctæ, unum eundemque exortum è caulis summo habentes. Radicibus nictur parvis & tenuibus.

Hæc planta perfimilis videtur præcedenti, si non eadem.

SUBSECTIO QUARTA.

De Papilionaceis seu leguminosis non scandentibus quarum Siliquæ per maturitatem articulatim rumpuntur.

Herbæ flore papilionaceo siliquis articulatis, sunt vel iisdem

(*Levibus,*

{ *Ad alterum latus dentatis,* seminibus arcuatis aut sinuatis; FERRUM equinum.
{ *Equalibus* ad margines,

{ *Rectis,* seminibus oblongis, teretibus, rectis POLYGALON; *Coronilla.*
{ *Recurvis;* ORNITHOPODIUM.

(*Asperis,* foliis

{ *Spinatis,* floribus spicatis, siliquis longis, isthmo loculos dirimente; HEDYSARUM cheyranum.
{ *Integris,* siliqua campoide; SCORPIOIDES *Bupleuri* folio.

CAP. I.

De Colutea, Scorpioide dicta.

Quamvis Colutea frutex lignosus sit, ob convenientiam tamen cum hoc genere in floribus & siliquis, ab iis non separandum putavimus, sed principem inter Leguminosas siliquis articulatis locum ei tribuendum.

1. *Colutea scorpioides* Ger. J. B. *Scorpioides major* Park. *siliquosa sive Scorpionides major* C. B. *J. B. Clus.*

Suffrutex est ex radice se spargente, satis lentis & fractu contumacibus *ramulis*, majoribus cinereo cortice obductis, minoribus viridantibus, striatis & angulosis. *Folia* quina, septennâ aut novennâ, ad Lentis folia accedentia, rotundiora, pinguicula, Coluteæ Vesicariæ, si magnitudinem excipias, confimilia. *Flores* inter folia ex pediculis femuncialibus, & uncialibus lutei, bini ferè, rarius singulares aut terni, unciam circiter longi; Genitæ floribus fimiles, labello duplici, inferiore rotundæ, integro, striato, superiore bifido & quasi alato, duobus circulis innixo: galea in Rostri acutiem mucronata, ex luteo virefcentis apicem albicantium cirros occultit, quos subsequuntur *siliquæ* longæ, siliquis Telephii sive Scorpionidis *Marit.* fimiles, teretes, quibundam velut articulis distinctæ, quæ oblonga, lavia, subulci coloris & ingrati saporis, *semina* quingula singulis articulis inclusa habent. *Flores* nonnihil odorati. Folia ingrati & amari admodum Saporis.

In colibus circa Genevam, Monspelium & Salernum observavimus spontaneam. Maio & Junio

Locus & Tempus.

2. *Colmea*

Locus.

2. *Colutea Scorpioides humilis* Ger. J. B. *siliquosa minor* C. B. *Colutea humilis* Park.

Clusf.

Est jam dicta humilior, humique diffusa, neque foliorum numero, aut situ, aut formâ, neque florum formâ & colore à superiore diffrens: sed hujus *virgæ* palmares aut pedales duntaxat hyeme interdum marcescere solent, & novo Vere denuo & radice nova germinare: siliquæ & femina paria: *radix* similiter dura & lignosa late se spargit.

Sponte nascitur ad Calenberg vicinisque Viennæ montibus abunde, tum etiam in nonnullis Pannoniæ montanis locis; in hortis culta paulo major fit, & ut plurimum virgas hyeme retinet. Floret Maio.

3. *Colutea Scorpioides humilis, siliquis & seminibus crassioribus* Morif. hist.

Morif.

Folia est glaucis, *virgis* pedibus aut cubitalibus, lignosis, rotundis, rugoso & rufescente cortice vestitis, in frequentes ramos divisis. *Folia* alata, terna, aut aliquando plura, uni costæ, binis semper ex adverso fitis, adherent, uno impari extremam alam occupante, *Coluteæ* vulgaris foliis similia, sed majora, glaucique vel castii coloris. *Flores* & forma & colore *Coluteæ* vulgaris similes, sed majores & quos excipiunt *siliquæ* breviores & crassiores, magis & distinctius articulate quàm vulgaris *Coluteæ*, atque in singulis internodiis siliquarum singula femina cylindracea majora & crassiora continentur.

Ad aram maritimam, Tingitanam virgæ, unde ejus femina habuit descriptionis autor, ut & ex Italia ab Alexandro Balam communicata.

4. *Colutea siliquosa minor coronata* C. B. *Col. scorpioides montana* Clusf. Ger. *Colut. scorpioides quedam, sive Polygala Cortusi similis planta, sed major* J. B.

Clusf.

Radice nititur crassa & lignosa, lente lamina, & flavescens cortice obducta, multisque fibris prædita: ex qua plures singulis annis, ineunte Vere novas producit *virgæ*, pedales, nonnunquam etiam cubitales, lentas, vimineas, leves, virides, & in his temere sparsa alata *folia*, quina, septena aut novena uni costæ inherencia, exiccantis primùm gustis, deinde nonnihil acrimoniæ in fummis labris relinquentis. *Flores* in foliorum oblongis virgulis inhaerent copiosæ, leguminacæ, in orbicularem coronam dispositi, flavi, nullo grato odore commendati: quibus succedunt articulatim distinctæ *siliquæ*, superioribus breviores, *semen* in singulis articulis continentes, *Coluteæ* parvæ sive Polygalæ Valentini Clusf. modo.

Crebit in montium qui à Danubio & Calenberg illi imminenti ad Alpes extenduntur radicibus inter vepres & ad vinetorum margines. Floret Junio, nonnunquam etiam Maio: subsequens hyems virgas corrumpit.

5. *Colutea minima sive Coronilla* Ger. *Colutea parva species Polygala Valentina* Clusf. J. B. *Polygala Valentina* Clusf. Park. *Polygala altera* C. B.

Clusf.

Fruticosa est hæc planta, binos palmos alta, multas ferens virgulas lentas, Sparti aut Junci instar. *Folia* singulis costis inhaerent, impari plerumque numero, quina, septena aut plura, Lenticulæ similia, magis tamen carnosa, & ad Rutæ colorem accedentia, adstringentis & ingrati gustus. *Flores* Meliloti similes, lutei, coronæ in modum fummi virgulis [quæ magna ex parte nuda sunt & maturo femine exarefere solent] insident. Incurvæ deinde, longæ & teretes succedunt *siliquæ*, tribus aut quatuor internodiis distinctæ, quæ *semen* continent durum, oblongiusculum, nigrum, ingrati saporis. *Radix* longa, dura, lenta, crassiuscula est.

Clusf. agro Salmanticenti, Murciano & Valenzino regnis, locis arenosis & collium declivibus observavit. Floret Aprili, Maio & Junio: Semen Julio maturum est.

J. Bauhinus *Coluteæ* suæ, cujus titulum inter Synonyma præmisimus, virgulta tribuit dura, lignosa, crebro velut articulata, &c.

Nos plantam hanc in clivis maritimis propè Salernum in Regno Neapolitano, atque etiam in Hetruria collegimus.

6. *Polygala Valentina secunda* Clusf. An *Polygala major Massiliotica* C. B? *major montana* Park. *Colutea scorpioides Coronata* Lob. Obi.

Clusf.

Præcedenti admodum similis est, majoribus *virgis*, firmioribus & utcumque rubentibus; majoribus etiam, viridioribus, frequentioribus & carnosius *foliis*; majoribus & dilutioris coloris *floribus*: *siliquis* etiam paulo crassioribus, *semine* verò omnino simili.

In collibus sylvestris Valentini Hispaniæ vicinis invenitur. Viret perpetuò & diutissime floret & Vere & Autumno. In monte Cæzio inter alia arbuta versus mare Maio florentem legit D. Mag-nol, & in sylva Valena circa Caravetere. Botan. Monspeli.

7. *Colutea scorpioides maritima glauco folio* C. B. prod.

C. B. prod.

Virgis est pedibus, rarius cubitalibus, lignosis, rotundis, rugoso cortice vestitis, in frequentes ramos divisis: *folia* alata, septem aut novem uni costæ, binis semper ex adverso fitis, adherent, uno impari extremam alam occupante, *Coluteæ* foliis similia, sed multo minorâ, obtusa & cordata, glaucique vel castii coloris. *Flores* & formâ & colore *Coluteæ* similes, sed minores, pediculis tenuibus

nubibus *siliquæ* tennes oblongæ, unciales, articulis distincte insident, quarum singulis articulis singula femina parva inclusa sunt.

Hæc in maritimis propè Terracinam collectæ.

Locus.

8. *Colutea caule Genistæ fungoso* J. B. *Polygala major Massiliotica* C. B. *Polyg. Valentina* 3. Clusf. Val. marina Park.

Oblongis, lentis, fungosis seu medullosis & omnino virentibus virgis prædita est, quas rara obspiciunt *folia*, superioribus adhuc crassiora & molliora: *flor* secundæ par. Semen observare non licuit.

Invenitur in Valentini Hispaniæ urbis maritimis. Hæc descriptio apprime convenit plantæ illi Locu. quam in clivis maritimis propè S. Chamas Gallo-provinciæ oppidum invenimus.

J. Bauhinus *floribus* exiguis fati huic attribuit, in orbem coagellos: *Siliquas* angustas articulatas, ut in Scorpioides folio Portulicæ, in tenuissimum, Scorpioidis simillimum spiculum terminatas.

9. *Colutea scorpioides Cretica odorata* Alpin. exot.

Alpin.

Suffrutex hic totus argenteo colore lucidus, crescit cubitali altitudine & majore. *Folia*, *flor*es & *siliquæ* vulgaris *Coluteæ* Scorpioidis more proveniunt. Differunt, primò quoad *folia*, quæ in extremo latiora sunt, & costæ nuda pauciora adherent. Differunt, primò quoad *folia*, quæ in extremo latiora sunt, & costæ nuda pauciora adherent, quippe quinque utrinque binatim seu conjugatim appositæ, & unum in costæ mediæ extremo, coloris argentei. *Flores* & figurâ & colore similes videntur floribus *Coluteæ* prædictæ, odore tamen differunt qui his suavis est & fragrans, illis ætatem & ingratus. *Siliquæ* insuper vulgaris sunt exiliore & tenuiores, albæ, breviorisque, Crescæ autem siliquæ crassiores sunt & nigricantes, atque articulis magis evidenter apparentibus conspiciuntur; & consequenter *semina* ibidem contenta sunt multo majora.

Vere & ineunte æstate flores fert, toto mense Maio: Julio & Augusto *siliquæ* maturefcunt & Tempus. sub finem nigrescunt.

Frugoris est impatiens hæc stirps, unde ægerimè hyeme vivit, nisi summâ curâ custodiatur sub tecto.

C A P. II.

De Coronilla herbacea.

1. *Ferrum equinum Gallicum* Park. *Gallicum siliquis in summitate* C. B. *Polygalon Cortusi* J. B.

J. B.

Rassæ huic, lignescens duræque *radices*, dodrante longiores, nunc simplices, nunc multifidæ, intus albæ: quæ statim plurimas emittunt *virgulas* lignosas, dodrantes aut breviores, humi stratas: quibus conjugatim hærent folia, ut plurimum novena, similia Ornithopodio quorundam, nisi essent breviora & rotundiora, solidiora, spissiora & magis albâ, saporis adstringentis, nervo unico secundum longitudinem prædita. *Flores* ramulorum nudorum extremo insident lutei ut Ornithopodii jam dicti vel Polygalæ Valentini primæ Clusf. *Semina* item consimiliter in *siliquis* longis, crebris internodiis interceptis.

Ad latera montis Salevæ propè Genevæ & in Delphinatû propè Gratianopolin, & alibi in trans- Locu. marinis inveni: J. Bauhinus in Rhætiæ monte Nembre.

2. *Securidaca major articulata* Park. *dumetorum major, flor* vario, *siliquis articulis* C. B. *Medicula quinta Tragi* J. B. *Hedysarum majus siliquis articulis* Ger. emac.

J. B.

Vivaci *radice* reptat, multis adnatis variè se propagans: fibris aliquot donata, crassitie radicum convolvuli majoris, lignosâ candidaque matrice factâ, sapore amaricante: hinc emergunt longissimi caules, crassitudine cum radice pari, striati, intus concavi, ramosi: *folia* pinnata, Securidacæ, pinguicula, atrovirentia, octo, decem, aut duodecim foliorum conjugationibus constantia, impari uno extremam alam claudente. Ex foliorum alii pediculi producuntur palmares & breviores, angulosi, quibus pendule impositæ sunt coronæ folium Securidacæ, quorum folium supremum purpureis sursum explicatur, lateralia bina in album languescunt, carina penitus albet, sub rostro atropurpureo flamina occultans argentea: *flor* interdum totus albet, solo carinæ rostro purpureo. *Siliquæ* succrescunt uncias duas aut tres longæ, angulose, tenues, crebris nodis articulate, *semine* longo, mediocriter amaro.

Ad agorum margines in Germania passim, inque pratis, agris & secundum vias, per universam Locu. Pannoniam, Aultriam, Stiriam, Moraviam atque Bohemiam. Clusf. Floret Junio & interdum totâ etiam æstate.

K k k k

CAP.

CAP. III.

Seiban Alpini. Seiban sive Securidaca Aegyptiaca articulata Park. Galega Aegyptiaca filiquis articulatis C.B.

Alp. Velling.

Fluteus est in Aegypto, Myrti magnitudine; foliis Securidacae, sed longioribus & angustioribus, virgarum latera pari fere numero stipantibus, si maturior planta fuerit: Ramis habens dilata virore nonnihil rufescentes, apertitudine quadam ad contactum inaequales. Flores fert croceos, Anagrydi perquam similes, racematum multos ab ala vel ramulo pendentes; a quibus filiquae longe producantur, Foenugrae proximae, in quibus semina sunt Foenugrae feminibus non parum similia. (Siquid adnotante Vellingio) Seminibus inclusis praegnantibus pro illorum numero distinctis velut loculis coarctatae sunt. Idem truncum ipsum fruticis raris brevibusque spinis aculeatum observavit; unde non mirum Aegyptios eo uti ad fepes texendas pro agrorum distinctione.

Vires.

Semina humentem stomachum ficcare & roborare aiunt, & ad cohibendum quemcumque fluxum alvi, nec minus ad menses immoderatos sistendos utilis esse, in decocto, seu in pulvere sumpta.

Morifonus in Hist. C. Bauhinum & Parkinsonum reprehendit quod filiquas articulatas huic plantae tribuerint, cum non satis intelligerent quid sit filiqua articulata proprie loquendo. Siliqua enim articulata (inquit) in multos articulos suis interstitiis distinctos dividitur transversim, & in singulis interstitiis exsiccatat filiqua & rupta lingua continentur femina.

Nos plantam nondum vidimus, at nec Morifonus se vidisse ait, ideoque an Siliquae ejus revera articulatae sint, an nodosae tantum seu protuberantes ubi semina sunt, & in interstitiis depresso seu angustata, nescimus.

CAP. IV.

Nil sive Anil, Glastum Indicum Park. Coluteae foliis Anil nominatum J. B. Herva de Anil Lusitanis Margg. Phaeolus Americanus vel Brasiliensis VI. C. B. at perperam Phaeolum vocat. Ameri Hort. Mal. Polygala Indica frutescens Hermannii.

Qualisnam planta sit ex qua Indigo vulgo dicta conficitur inter Botanicos non convenit. Verior sententia est fruticem leguminosum esse, Coluteae affine. J. Bauhinus quia habuit ramulos pedales similes fere ramis Cytisi filiqua lata fuisse scribit, rigidulos, incanos, ac fere argenteos, in folia divisos Coluteae vulgaris, ovata, glauca, quinquefolia communiter, raris trifolia ex communi costa incana. D. Finchius apud Parkinsonum folia Senae ei attribuit, sed breviora & latiora, qualia & Parkinsoni icon representat. Marggavius Anil plantam sic describit:

Ex radice gracili, longa, in multis ramis distributa lignosa ea lenta plures assurgunt caules duos, tres, & quandoque plures pedes longi, teretes, humi serpentes, & hinc inde filamentis in terram demissis se firmantes, versus extremitatem autem se surrigentes: ex hisce maximam partem jacentibus caulibus alii plures in altitudinem assurgunt, ex quolibet octo, novem, saepius & decem, iidem teretes, lignosi, uno latere paulum rufescentes. Caules omnes ornantur ramulis unum digitum longis, alternata serie dispositis, & quilibet habet septem cinerascientia foliola, bina sibi opposita, & extremum solum. Foliola in medio secundum longitudinem nervulum habent, non serrata, similia foliis Trifolii corniculati Desl. Juxta ramulos enascuntur breves pediculi, & in his flosculi quatuor, quinque, sex aut plures, plane parvuli, purpurei cum albo diluti, figura cassidis apertae, ut in Hedera terrestri vel Urtica mortua, odoris jucundi.

Male comparat flores hujus plantae floribus Hederae terrestriis aut Lamii, cum hujus flores proculdubio papilionacei sint.

Er. Hernandez stipites multos, sex cubitos longos, ac minimum digitum crassos ei attribuit, coloris cinerei, leves & folia Ciceris & flores ex albo rufescentes, filiquas acervatim caulibus appendas, alcaridibus crassiusculis similes, semine nigro plenas, sapore nonnihil amaro & leguminoso.

Parkinsonus fruticem hunc Seiban Alpini affinem facit, filiquis teretibus, uncialibus, Foenugrae seminibus, sed utraque extremitate acutioribus.

Siliquula Anil quam Terentius ad C. Bauhinum transmissit angusta erat, vix uncialis, cui grana aliquot exigua, subviridia cum hilo albo in medio, ut in Phaeolis, incrant.

Cum ergo in florum colore, & siliquarum parvitate consentiant hi Autores, unam eandem plantam speciem esse quam describit mihi persuaduit: quamvis in descriptione solum non bene conveniant. Nec diversam esse puto quam sub Ameri titulo proponunt & describunt Horti Malabarici Autores pro Arboris specie, cum tamen hac planta vix frutex, nedum arbor censenda sit, siquidem duos duntaxat [Finchius apud Parkinsonum tres annos durare scribit] annos vivat, ut Hernandez afferere videtur. In magnitudine certe insignis est differentia: quocirca Ameri descriptionem subiciemus.

Arbuseula

Arbuseula est altitudine humana, brachiis crassitie, ligno duro, ramis maxime transversis; foliis alatis, & quinq. aut sexag. pinnarum in media costa adnexarum conjugationibus compositis cum impari in extrema costa folio; sunt autem singulae pinnae fere foliola oblongo-rotunda, textura tenui & densa, nervo medio percursato aequali parte, clato, nullis, saltem conspicuis, venis emittentibus, colore ex viridi subcaeruleo, parte adversa obluciore, avari, clamore, sapore subamaro, & languido ardore viridis masticata. Flores in brevibus furculis & foliorum finibus excurrentibus plures simul spicati aggregati, parvi, papilionacei, quatuor; petalis compositi, quorum inferius & carinatum stylum vixdem occultans viride, lateralia duar angula, inferiori ora laturo nullo rubore tincta, superius & clypeatum reflexum est ac viridi dilutius. Sunt autem flores odoris nullius. Calyx florum quinque calypudiorum & viridium florum est.

Floribus deciduis succedunt parvae, fere unciales, testae, rotundiorae, & angustae filiquae, suis furculis brevibus, tenuibus pedunculis appendae, spadiceo-fuscae, semina oblongo-rotunda, per maturitatem alba & nientia continentur.

In arenosis & petrosis locis nascitur.

Parandi pigmenti, quod Latini caeruleum, Mexicani Mohuili & Tecobuilli appellant, referente Hernandez, hic est modus. Folia incisa in ahenum cortinae ferventis aquae sed jam ab igne seposita repentissime aut melius (ut rei affirmant periti) frigidiferae neque ignem expertae concutuntur, concutunturque vehementer rutris, ac paulatim aqua infecta transfunduntur in testam aut dolium, & tandem per foramina paulo sublimiora effuso humore, quicquid & foliis dissilire permittitur residere. Fax illa pigmentum est: siccatur id sole, & sacco cannabino percolatur, mox efformantur parvae rotae, quae catinis superpositis carbonibus solidantur, ut recondi tandem queat in annos usus.

Pigmenti hujus parandi modum paulo aliter describit Autor anonymus historiae gemmarum ad D. Chapezeau editas; quem apud ipsum vide, vel apud Wedelium in Experimento novo Chymico de Sale volatili plantarum. Descriptio enim Hernandez mihi verisimilior videtur.

Ceterum Wedelius non levi errore tenetur, cum Indigo & Glastum ex eadem prosapia propullulare scribit, neque nisi preparatione differre: cum certissimum sit plantas ipsas diversissimas esse, nec minus naturam quam loco distare, cum hujus respectu toto caelo, illius toto genere differant.

Datur & alia Nil sive Indici species, quam Marggavius describit, toto genere a praecedente diversa, & Corymbiferis plantis annumeranda; Hernandez quoque aliam describit speciem, & forte diversam a Marggaviana; Nos inter Corymbiferas dictas plantas de iis agemus.

Quod ad vires attingit, Ad dolores calculi nephriticis mitigandos servit radix in decocto data. Virg. Eadem & viribus veneni oblitit decocta cum aqua Lanie, scilicet teneri Cogui Indici, & opota. Folia in difficultate mingendi juvant, sitrita cum aqua ventri applicantur. Amē vulgo dicta Indigo pro exsiccatissimis tumoribus proficua est. Horti Malab.

Hernandez scribit pulverem moderi plagis veteribus si ante urinā abluantur. Folia contusa & emplastri modo applicata dolorem capitis mitigare dicuntur, maxime in infantibus, etiam in aqua macerata & cerebro applicata.

Ingeniosissimus Vir * D. Martinus Lister M.D. in Ictericis affectibus pilulas ex Indigo Barbadosi ad drachmam quotidie fumendas praescripsit aliquoties; quae id effecerunt ut agri copiosius urinam redderent. Et revera verisimile videtur Indicum non minus quam Crocum huic morbo profligando idoneum esse; cum paritum tenuium sit & facile penetret, quemadmodum alia tingendo apta. Observeat D. Tancred. Robinson confectioem hanc venenosa qualitatis participem a Medicis antehac haberi solitam.

Color vulgo dictus Indigo fluxiones mirè sistit, nam valde astringit; ut lochii nimium fluentibus, & alvi, uterique proclititia decantatum remedium praebeat. Ex observatione D. Muralti. Ephem. German. Ann. 17. 113.

Plantam hanc ob convenientiam in multis cum Colutea eidem subjungendam duximus, quamvis revera siliquarum respectu, quae ut puto articulatæ non sunt, ad hoc genus non pertineat.

CAP. V.

De Hedyfaro clypeato Lævi.

* 1. Onobrychia clypeata Lævis Park. semine clypeato Lævi C.B.

C.B. prod.

Ex radice rufescente, paucissimis fibris donata, caulis unus [nonnunquam duo] petalis, nodis distinctis exurgit: circa quem folia alata ex tenui sphenitico fibris, oblongis, glabris, ubi costa inherentes, unòque extremam alam occupant composita. Ex alis tenues & oblongae virgulae flures purpureo-caeruleas, velut in spica dispositos sustinentes prodeunt: quos sequuntur fructus plani, leves, clypeiformes, communiter terni, sibi invicem per longum coherentes, semine minutum includentes.

In Helveticorum Alpibus, ut monte Fracto & ad thermas Fabariae provenit.

Hujus descriptio in multis excepto siliquarum labore, Hedyfaro nostro clypeato minori convenit: specie tamen diversam esse vel locus convincit.

K k k k 2

* 2. Onobrychia

- * 2. *Onobrychis incana foliis longioribus* C. B. *Astragalus incanus siliquis incurvis* Botan. Monsp.

C. B.

Caulis habet rotundum, ramosum, incanum; *folia* plura, acuminata, angusta, uni costæ adnexa, incana velut cinere aspersa: *Cauliculi* sempalmari, nudi spicam *florum* purpureascentium, aliorum formâ sustinent: quibus succedunt *siliquæ* oblongæ, incanæ, incurvo mucrone donatæ, duabus valvulis constantes: *Semen* minutum, nigrum, planum & semicirculare continentes. In Provincia Gallie reperitur.

Locus.

- * 3. *Onobrychis incana foliis rotundis* C. B.

Hujus meminit C. Bauhinus in Prodomo his verbis.

Alteram non minus incanam, sed minorem, sempalmarem, foliis brevioribus & rotundis, ex Aragonia & Castiliæ laxofis D. Albinus attulit.

Hujus & præcedentis an siliquæ articulatae sint non meminit C. Bauhinus; nec nos aliunde earum notitiam habemus, prout in plantæ ipsæ ad hunc locum pertineant nescimus. Ob nomen commune impositum huc retulimus.

4. *Hedysarum triphyllum Canadense* Cornuti Park.

Cornuti.

Hujus altitudo in frigidis locis duorum fere cubitorum est, in apricis in unum tantum erigitur. *Caulis* numerosus ab radice pullulat, angulosus & medullifolius: fibris ille multis striatur, aliis virentibus, aliis pallentibus, aliis rubentibus. Mediâ cerniculâ spicatum *florum* prodeunt Hedysari legitimi facie, ampliores multo. Horum superiora folia saturatius rubescunt, laterum alæ & subiecta carina dilutius ac pallidius rubet. *Siliquæ* per floris marcidis centrum oriuntur, falcatis per internodia discriminata, asperissima, quæ lineis supra & infra rubentibus clauduntur. *Radice* nititur fibrosa, subnigra, maxime vivaci. Aprili pullulant folia, intra quidem rubentia, quæ tandem atroviolaceis, & Trifolii Aphalitis more dividuntur. Tota planta inodora est. Sapor virenti non ita conspicuus, siccatæ subacris.

Locus.

Mediis in sylvis nasci dicitur in Americæ Septentrionalis regione nova Francia dicta. Siliqua, annotante Morlono, constat pluribus siliulis hic loculis triangularibus articulatis junctis, asperis: Ob conformitatem siliquarum quamvis planta trifolia sit, Hedysariis adjunximus; ut & sequentem.

- * 5. *Polygala Gelsevii affinis Caput gallinaceum* J. B. *Securidaca Pennæ, sive Securidaca 2. altera speciei Clus.*

J. B.

Prolixam agrædicem & crassiusculam, lignosam & in fibras filamentorum instar ductilem, lentam, fracturæ contumacem, foris nigricantem, intus albam, simplicem aliâs, aliâs multifidam, & in numerosa capita diductam; ex quibus densa pullulat foliorum cauliumque seges: *Caulis* autem palmari, aut etiam dodrantalis, tenuis, subhirsutus, ad medium usque foliosi, cætera nudi, spicam gerunt unus, duarum aut trium fere unciarum, *floribus* congestis purpureis Polygalæ Gelsei, quæ tamen hic in latum diffunditur per extremam, non autem in metæ formam fastigiatur: *floribus* etiam adhuc non omnino delapsis succrescunt siliquæ, Acaciæ siliquarum quodammodo formâ, unico aut duobus petalis orbiculis constantes, quodam velut ihusculos loculos determinante; quod si unicum eff. conceptaculum, brevem mucronem proferat (id quod etiam in extremo ubi plura sunt observare licet) margine aliâs æquabili, nec cristato, umbone protuberante ob contentum *semen*, Cracæ minoris par, nigricans, rotundumque, nisi quippiam uncinuli instar inaequalitatem faceret.

Singuli porro orbiculi præter tunicam semen integument extrinsecus reticulatum habent obductum plexum, circa oras hærescentem, aliâs liberum, spinulis minutis asperum, radius rectis in margines exportectis. *Folia* quædam à radice mox germinant, alia per caules, trium plus minus unciarum longitudine, foliolis conjugatis dispositis constantia, duplo minoribus quam Polygalæ Gelsei, acuminatis, utrinque hirsutis, & argenteo splendore subinde micantibus. Foliorum per ramos pediculi longiusculi squamulas habent appollas rubentes.

Locus.

In fabuleis & campestribus ad fœnitæ prope montem Lupi Monspeliensium eruit Cherlerus. Hæc eff. proculdubio Securidaca Pennæ Clus. i. e. Securid. dumetorum minor pallide cœrulea C. B. Ger. Securidaca articulata minor Park. Item fortasse Onobrychis clypeata aspera minor C. B. prod. V. Hedysarum clypeatum minus superius positum.

Pennæ Securidacæ sive siliquam securis formam quam nos Willhook (ea vox, putatoriam sive arborariam falcem significat) vulgò appellamus, probe referentem, vel cultri genus, quo nostri & Belgici fœtores uti solent.

- * 6. *Trifolium Americanum spicatum* Marggravii.

Margg.

Ex radice lignosa, lenta, gracili aliquot assurgunt caules sesquidigitum circiter alti, qui unum atque alterum ramulum nanciscuntur. *Caulis* rotundus, pilosus & quasi geniculatus: ad geniculum autem in brevi periculo nascuntur juxta se tria folia, superius viridia, inferius pilosa & cænescentia. *Flosculi* fort in spicam congesti, purpurei coloris. Post quos proveniunt siliquæ compressæ, hirtæ, curvæ seu lunatæ, ut in Ferro equino, & quasi decilæ; nam matura in tot concedunt partes, quot grana continent seminis. *Semen* est magnitudine Sinapi, sed figurâ Phaceli, ex albo flavescens, & punctum

punctum falcum parvulum loco hili habens, sapore quasi Pisi. Inter eundem hæ siliquæ facillimè vestibus adherescunt, idèoque Lusitani vocant hanc *herbam Amoris*. Passim in Brasilia nascitur.

Locus.

C A P. VI.

De Hedysaro clypeato aspero.

Hedysarum à Suaveolentia dicitur; odorem enim emittit. Fœnugræco, Lupino & Meliloto non dissimile. Hujus notæ sunt flores spicati, siliquæ oblongæ, asperæ, articulatae, isthmo loculos dirimente.

1. *Hedysarum clypeatum* Ger. emac. *clypeatum minus* Park. *Astragalus 1. omanus sive Hedysarum clypeatum, siliquis asperis* J. B. *Onobrychis 1. sine clypeato aspero minus* C. B. *French Hemp-tuckie*.

J. B.

Ramus est cubitalibus, bicubitalibus & tricubitalibus, concavis, procumbens, hirsutus, glabris, & assufulis, multis ex radice istam ortis: per quos alternatim fere nascuntur *folia* palmari, tria & fere dodrantalia, alæ instar hærentia, quinque aut sex conjugationibus, extremoque folio impari constantia. *Folia* singularia Glycyrrhizæ foliis quodammodo similia, paulò breviora, latioque & glabra, exceptis marginibus brevibus pilis ornatis, sapore nullo manifeste, nisi tantillum adstringente. Ex alarum sinu prodeunt furculi singulares, qui in spicam digestos ferunt *floribus* amœnis, Genistæ, tist, clypeatis: è quibus siliquæ compressæ, asperæ, ternis aut quaternis aut quinque seminis orbicula. *floribus* oli effigie in eadem rectâ locatis complures videntur. [Siliquæ ex pluribus orbiculis clypeatis asperis sibi invicem articulatum commissis componuntur.] In plures annos vivit, nisi hyems acrior fuerit, quam non facile tolerat.

In montibus Messanæ imminutibus provenit, ubi & flore albo observavimus. Frid. Meyer. in pratis Senenium copiosè enatum observavi.

Locus.

Ob solum pulchritudinem in hortis colitur.

2. *Hedysarum clypeatum minus flore purpureo. An Onobrychis semine clypeato aspero minor* C. B? *Onob. clypeata aspera minor* Park?

Radice nititur tenui albâ, lignosâ, simplici cum paucis fibris. *Folia* exigua admodum, oblonga, angusta, bina ex adverso, ad quatuor vel quinque paria, eidem pediculo seu costæ adnectuntur, cum impari in extremo. *Cauliculi* ex eadem radice duo aut tres, palmari, in summitate & in pediculis oblongis *floribus* gestantes in capitulum coarctatos, quinque vel sex, aut fortè plures, purpureos, majores, conformiter ex multis clypeolis hirsutis aut asperis, sibi mutuo in eadem rectâ commissis compositis, quorum singulis singula insunt semina.

In insula parva ad promontorium Siciliæ Pachynum dictum, nunc Capo Passaro, collegimus.

Locus.

Onobrychis clypeata aspera minor C. B. sic rectè descripta sit, radice crassa, foliolis brevibus, siliquis parvis & rubentibus, semine minutissimo in clypeolis exiguis, à nostra diversâ est, quod tamen mihi non videtur verisimile.

- * 3. *Onobrychis major annua siliulis articulatis asperis, clypeatis, undulatis (id eff.) antrosum & retrorsum junctis, flore purpureo-rubente* Moris.

Moris.

Caulis producit non tam proceros, nec tam crassos quàm Hedysarum clypeatum vulg. Is ad eundem modum costæ adnascuntur, quibus pariter *folia* adherent, dilutius multò virentia, foliis Hedysari prædicti flore albo similia. *Floribus* in cymis caulium spicatum proveniunt, à floribus dicti Hedysari colore diversis, sunt enim multò dilutius rubentes, admixto paucò cœruleo aut violaceo colore: deinde siliquæ longè articulantur siliulis asperis clypeatis, non rectâ junctis, ut in priore perenni, sed undarum in modum ante & retro plicatis, seu angulos obtusos in singulis articulois plicis efficiuntibus.

Semine ex Aleppo missò à D. Huntington enata est Oxonii in Horto Academico.

Locus.

C A P. VII.

De Ferro equino.

Ferum equinum à figura seminis soleam equinam referente dicitur, quæ & hujus generis nota characteristica est.

K k k k 3

1. Fer.

1. *Ferrum equinum* Lob. Ger. *equinum majus* Park. *equinum siliqua singulari* C. B. *Solea equina* J. B. *Hoefe-Hoore* Detchy.

¶ B.

Radix hujus alba, paucis donata fibris lignescit, [Math. gracilis quatuor digitorum longitudine] à qua statim plures proferuntur *caules*, palmares aut dodrantes, angulosi [Math.] unde *folia* exeunt Securidacae minoris, pinnatim digesta, & per extremam oram telescencia, leviterque in corculi morem fissa: Hinc ex finis, viz. foliorum *stoculi* exeunt lutei, singulares, quos *siliqua* etiam excipit singulares, nullo pediculo, tres circiter uncias longae, culmum late, nonnihil incurvæ, compressæ, artificis naturæ rarum spectaculum. Dorsum hæc continuum, opposita pars imbricatis finibus laciniola, vel (ut Matthiolus ait) *siliqua oblonga*, pressæ altera parte, incurvæ, incisis divitæ, foraminum rotundorum speciem referentibus, prominente utrinque foraminibus orificio; *semen* lunatum bicornis, *Solea* equina figurâ; *siliqua* pro contenti seminis figurâ numerâque totidem equinæ *Soleæ* simulacra representent.

Circa Liburnum & Neapolin in Italia observavimus.

Locus.

- * 2. *Ferrum equinum montanum* Col. *Ferrum equinum siliqua multiplici* C. B. *equinum polyceraton* Park.

Col.

Totius figuræ brevitas distat à vulgari ferro equino, ac etiam *siliquarum* copia, quas inter foliorum alas longo percho insidentes, non ut in vulgari hærentes, quaternas aut plures proferunt, tenuiores, rufescentes incurvæ, C licetiam lunatum experientes, velut resupinas iterum crescentes Lunæ modo.

Locus.

In Vallis montibus Soli expositis tenuibusque locis reperimus, atque etiam Cirinola. D. Mag. nol pro: Monspelium in locis sterilibus dictis la garrigue dan Tarra, & depressis inculis montis Ceti. Vix cum flore & siliquis sæpius legi. Botan. Monspel.

- A. 3. *Ferrum equinum Germanicum siliquis in summitate* C. B. Ger. emac. *equinum consensum* Park. *Ornithopodia affinis vel potius Solea vel Ferro equina herba* J. B.

¶ B.

Longissima radice nititur, crassa, lignosa, fibrosa, nigricante, subdulci; *viticula* producens multas, palmo longiores, interdum dodrantes & cubitales, in terram reclinatas, ramosas, tenues, subfribentes, in quibus *folia* Lentis pinnata, paullo quam Ornithopodii majora, [primènt] btea utrinque pediculo seu *stoculi* adnexa, deinde terna, postmodum quina atque sena, & in *stoculi* extrema aliud, ut 12 numero infinit non continua usque serie costæ ad caulem usque adherentia, ut in Ornithopodio Dod. jam dicto, cum costæ quæ caulis adnascitur sit aliquotusque foliis vidua, ut in Ferro equino, subamara. E summis foliis & caule producuntur petioli nudi semipedales & longiores, in quorum summis flores octo aut novem, coronæ instar radiatim penduli colore luteo saturato & effigie Melliloti quam nobilem vocant, quibus succedunt *siliqua*, crebris internodiis interceptæ, aduncæ, in acutum desinentes, siliquis Ferri equini similes, minores tamen, minuscule incurvæ, nec ita late, nec adeo sinuatæ ut veluti perforatæ videantur ut in vulgari, sed minus dimidio circulo, in quibus *semina* oblonga minus incurvæ, ut Lunulam referant.

Locus.

In Anglia variis in locis occurrit solo cretaceo inque montosis Septentrionalibus. Nec tamen loca calidiora refugit; nam J. Bauhinus Monspelii propè patibulum invenit, florentem Aprilis & Maio. Columna in Æquicolum montibus & sylva Capucinorum.

CAP. VIII.

De Scorpioide bupleuri folio.

HÆc planta Campoides rectius diceretur quam Scorpioides, siquidem siliquæ ejus erucam in se convolutam proxima similitudine referunt, suntque plurimum hirsutæ.

1. *Scorpioides siliquis singularibus villosis: an Scorpioides majus* Park. parad? *The great rough Caterpillars*.

Ex radice plerumque singulari, ferè buxæ, exili, rectâ, longiusculâ, dodrantes vel pedales (& læto folio etiam longiores) ramulos per terram sparsos, subhirsutos emittit; ex quibus nascuntur *folia* Bupleuri pinguora, minus nervosa, locis calidis albidia, mediocriter pissa, brevibus & raris pilis nonnihil hirsuta, longiusculis pediculis, duobus longis angustis auriculis ad exortum donatis, appenda, alternatim posita, sapore herbacæ cum aliqua acrimonia, & ex eorumdem alis pediculi singuli palmares & selqui-palmares; aut etiam longiores, tenues, quorum summitatibus singulis singulis flores insident, papilionacei, flavi, similes Melliloti Germanicæ Fuchsi: Quibus succedunt *siliqua* hispida, non tamen asperæ, majores quam in vulgari Scorpioide, per maturitatem citrinæ, in se convolute erucarum instar, tuberculis fere continenteribus [minus tamen conspicuis quam in vulgari] gibbosæ, quæ per maturitatem articulum rumpuntur.

2. *Scor-*

2. *Scorpioides siliqua campoides hispida* J. B. *Bupleuri folio* Ger. C. B. *Bupleuri folio minor, pluribus corniculis aspersis* Park. *Pickly Caterpillars*.

¶ B.

Delcriptio quam ex J. Bauhini hist. desumptam præcedenti accommodavimus hujus plantæ erat. Scorpioides enim non aliter inter se differunt quam numero siliquarum in eodem pediculo, earumdem superficie magis minuscule asperâ, ipsique magis minuscule contortis & convolutis; & fortè etiam totius plantæ magnitudine. Huic ergo in eodem pediculo duæ trève *siliqua* hærent, magis convolutæ, magisque hispida seu asperæ quam præcedentis, per maturitatem fulcæ, tuberculis *semen* falcatæ Lunæ effigie continenteribus gibbosæ.

Hac species frequentissima est circa Monspelium & alibi in Gallia Narbonensi.

Locus.

Scorpioides multiflorus Boelii Ger. emac. App. idem videtur præcedenti.

- * 3. *Scorpioides siliqua crassa* Boelii Ger. emac. App. *An Scorp. majus* Park. parad?

Hujus flores nonnihil ampliores sunt quam reliquorum cujusvis, in singulis pediculis singuli vel bini: *siliqua* contorta, non tamen villosa aut aspera ut præcedentium, sed striata duntaxat elegantè & velut reticulata, quam alterius cujusvisque Scorpioides siliquæ septuplo majores, Erucæ densius pilosæ maximæ magnitudine. Semen rotundum fed paulo oblongius, Pisi arvensis ferè magnitudine, obscurè luteum.

- * 4. *Scorpioides Bupleuri folio, siliquis lenibus* Park.

Hoc genus per omnia præcedentibus simile est, exceptis floribus, qui in singulis pediculis singuli, rarius bini; & siliquis quæ angustæ sunt & læves, absque ulla omnino asperitate aut hirsutis. Morifono idem habetur sequenti seu Scorpioide Bupleuri folio, corniculis aspersis & rugosis foliis rigidis striatis, ferè sulcatis à sese dicto: male ergo siliquis lenibus à Parkinsono inscribitur.

5. *Scorpioides siliqua coarctata & striata Obliquipennis* Hort. Paris.

Siliquis in eodem pediculo plures gestat, valde contortas & in se convolutas, nullis neque spinulis asperas, neque villis hirsutas, sed secundum longitudinem duntaxat striatas, graciles, per maturitatem nigricantes.

6. *Scorpioides Matthioli* Ger.

A nobis Trifolius siliquosus, Fœnugræco & similibus annumeratur. Possit tamen hic non ineptè collocari ob siliquis articulatas longas & conserpentes: apertus sane quam inter Trifolia.

- * 7. *Scorpioides Vieie folio minima* Morif. hist.

Canaliculos edit pedales, humiles, & per terram stratos: ex quorum geniculis oriuntur costæ mediæ, alternatim cauli adherentes, & bis quatuor foliis longis, mucronatis, glabris, alternatim etiam sitis, uno impari extremum costæ claudente, onusta; atque ex alis inter costam & caulem oriuntur petioli binauciales aut triunciales, sustinentes in eorum fastigio binos aut ternos, nunc plures, nunc pauciores *stoculos* papilionaceos, luteos; quorum singulis singula succedunt siliquæ longæ, tenues, articulatæ, continentes *semina*, minuta, rotunda, longa, in singulis interstitiis singula.

CAP. IX.

De Ornithopodio.

Ornithopodium à siliquis aviculæ pedes cum unguiculis referentibus dicitur.

- A. 1. *Ornithopodium radice nodosa* Park. *tuberculis nodosa* C. B. item *Ornithop. majus* Ger. C. B. Park. item *Ornith. minus* eorundem. Orn. flore flavescente J. B. & Orn. *tuberosum* Dale. campis epuldem. *Birds-foot*.

Radice donatur, alba, simplici, fibras aliquot majusculas subinde emittente. Tum radix ipsa, tum fibra majores fibrillis tenuibus capillatæ sunt, quibus tubercula seu granula quedam appenduntur. *Canaliculos* emittit plurimos, humi ferè flos, aut paululum extantes, in lætiori solo semipedales aut longiores, tenues, hirsutos, teretes, foliis per intervalla vestitos alternatim positis, pinnatis per coctam totam ad ejus usque cum ramis aut caulibus connexum, quinque aut sex fere conjugationibus, impari extremum occupante. Flores tres, quatuor aut quinque, rarius plures, simul juncti umbellæ ferè in modum, furculorum ex alis foliorum emergentium fastigiis insident, pediculis brevibus aut nullis, foliolo alato ad umbellulæ basin apposito, perpulsi, leguminacei, folio supremo purpureo albis lineis striato, lateralibus duobus albidis, medio siliquam occultante vix conspicuo, subluteo. Floribus

bus totidem *silique* succedunt, compressæ, sursum reflexæ, hirsutæ, articulis seu nodis quinque, sex, septemve distinctæ, in acutum vel unguiculatum desinentes, omnes simul pedem avicular digitatum exprimentes. Singulis nodis singula infusa, parva, flaventia.

Hæc proculdubio est *Ornithopodium tuberosum* Dalechampi, quamvis in nonnullis minis rectè describatur: *Ornithopodium* etiam perpusillum *Lob.* ut vel locus arguit: nam in marginibus herbi Greenwici ad Tamefin fluvium non procul Londino oria affert. Nullam autem præter hanc neque ibi, neque alibi in Anglia *Ornithopodium* speciem sponte provenire audacter affirmaverim.

In arenosis & glareosis plurimis in locis occurrit, æstate florens.

Videntur Herbarii tres ex una planta species fecisse.

2. *Scorpioides leguminosa* altera J.B.

Plures ex eadem radice emittit *cauliculis*, tenues, teretes, dodrantales, humi procumbentes, ramosos, *foliis* cinctos quatuor aut quinque pinnularum ad medium costam annexarum conjugationibus compositis, impari extremam claudente costam, Ferri equini foliis similibus [quippe quæ cordata ferè, notabili nervo donata sunt.] Ex alio foliorum egrediuntur pediculi, duas uncias longi, in summitate flores duos, tres vel etiam quatuor gestantes velut in umbella, flavos, quibus succedunt totidem *silique*, tenues, recurvæ, interdum in circulum flexæ, quas cornicula vocat Jo. Bauhinus, minime articulatæ [Jo. Bauhinus obscuris quibusdam articulis distinctas scribit] quæ quamvis rotundæ videantur incurvius spectanti, sunt tamen paululum compressæ, multò angustiores quàm *Scorpioides leguminosa* vulgaris, glabræ, nullis interim neque striis, neque lanugine donatæ, *semina* oblonga, flavicantia claudentes.

In vicinis & hortis ad latera montium Messanæ imminuentium observavimus & collegimus Maio mense florentem. Agerius in agro Neapolitano propè *Fundi* collegit, ad vias inter Scillas.

3. *Ornithopodium simile hirsuta Scorpioides* C.B. *Scorpioides leguminosa* J.B. Ger. Dod. Park.

Radices habet longam, tenuem, simplicem, in capita aliquot subinde divisam: ex quibus non tantum prodeunt *cauliculi* palmares, & sesquipalmares, hirsuti; verum etiam *folia*, quæ *Ornithopodium* foliis æqualia, exigua, hirsuta, acuminata, & nonnihil incana, pinnatim digesta in conjugationes decem aut plures, ad costam adnæctuntur: quanquam & ex ipsis caulibus confimilia quoque folia oriuntur. *Flores*, extremis ramulorum hærent coarctati, *Ornithopodium* floribus haud absimiles: quibus superveniunt intortæ *silique*, sensim attenuatæ, modicè compressæ, striatæ.

Circa Messanam Siciliæ & Neapoli Italix urbes frequens oritur.

SUBSECTIO QUINTA.

Legumina non scandentia siliquis geminatis.

Herba flore papilionaceo, siliquis geminatis, duplicem seminum seriem continentibus sunt vel floribus

Luteæ aut pallidæ, siliquis

Glabræ, crassioribus & durioribus,

Angulosi, nonnihil incurvis, dorso falcato,

Major perennis, folio dulci, GLAUCUS vulgaris, Glycyrrhiza Sylvæstri.

Minor annua, siliquis

In foliorum alis sessilibus; VICIA Sesamea Apula Col. Astragalus marinus Batium Park.

In spicis & foliorum alis egressis; SECURIDACA Sicilia siliquis falcatis BOCCONI.

Teretibus,

Rectis mucronatis, floribus radiis nigris notatis; ONOBRYSCHIS 3. Clus.

Recurvi falcem referentibus; SECURIDACA minor.

Pilosis, membranaceis,

In alis foliorum sessilibus, oblongis; FOENUGRÆCO Sylvæstri Tragi in quibusdam accedens plantis J.B.

In spicis & foliorum alis egressis, tumidis & vesicæ instar inflatis; CICER Sylvæstre Matth.

Purpureis vel caruleis.

Scandens

Scandens, Americana, major, radice tuberosa; APIOS Americana Corn. Terræ glandes Amer. seu Virginianæ Park.

Erectæ seu non scandentes, siliquis

Turgidulis, floribus confertis in spicis

Produrioribus, ex alis foliorum egressis; ONOBRYSCHIS 1. Clus.

Brevioribus & in rotundum coactis, summos caules & ramulos terminantibus; GLAUC Hispan. Clus.

Tenuioribus & angustioribus, floribus in spicis rariis sitis, & paucioribus, siliquis

Brevioribus; ONOBRYSCHIS 2. Clus. Huc etiam refert Onobrychidem 4. Clus. quæ à secunda vix aliqua notâ characteristica differt.

Longioribus & arcuatis; ASTRAGALUS Monspessulanus J.B.

Compressis, latius, ad margines serratis; SECURIDACA peregrina Clus. Lumaria radiata Robini J.B.

C A P. I.

De Tragacantha.

Tragacantha i.e. hirci spina, folia habet pinnata, vicæ in modum, costâ mediâ cui pinnule annexæ sunt in longam, rigidam, acutam spinam procurrente; siliquis geminatis, duplici alveolo duplicem seminum seriem continentes.

Eit & Tragacantha gummi è vulnere radicis incisæ emanans: quale autem ad nos adfertur (inquit J. Bauhinus) est glutinosum, candidum aut flavum, aut ex rufis pallens, contortum in erucarum vermiculorumve formam, tanquam violentiore pressu per densius colum transmissum, sapore subdulci & ferè satuo aquam cui infunditur in lentam sequecæmque mucaginem convertens.

Vim habet, autore Discoride, meatus obstruendi, & acrimoniam obtundendi. Usus ejus est ad *ocul.* medicamenta ocularia, & ad tussis & arteriæ asperitates, & vocem retusam, & desillationes in elegmate cum melle. Subdita etiam lingvæ liquecente succo devoratur. Sed & macerata in passo drachmæ pondere bibitur ad renum dolorem & vesicæ rosionem, admixto cornu cervino usco ac loto, aut modico alumine scisso. Extrinsecus (inquit Schroderus) ad dysenteriam valet (in dysenteribus) ad rubredinem & acres desillationes oculorum (soluta in aqua rosacea vel lacte) ad palpebrarum scabritiem.

Aqua calidâ solvitur, mucilaginemque exhibet, aliis medicamentorum formulis, e.gr. trochiscis formandis, convenientem.

1. *Tragacantha Mossiensis* J.B. *Tragacantha* C.B. *Trag. vera* Park. *Trag. seu Spina hirci* Ger. f. B. Ad.

Frutex est *virgæ* mediocriter crassus donatus, extremum versùs magis crassescens, iisque albidis & lanuginosis, cubitalibus, è quibus squammatum prodeunt spinæ candidæ, creberrimæ, sextantales, rigidæ & infestæ, *siliques* utrinque quasi pinnis donatæ, parvis oblongis, incanis, quæ per hyemem etiam retinent, vere sequente abijciunt, novis succrescentibus foliorum alis. [Spinæ hæc dum adfuerint foliorum costæ seu nervi mediæ sunt molles sunt & vix pungentes, postea decidentibus foliis pinnatis crassescunt & in spinas rigidas abeunt.] In summo inter spinosa folia & spinas stipantur multi *folioli* invicem collecti, Genistellæ similes, sed albi. *Siliques* etiam numerozæ, rectæ, Cicris aut Genistellæ spinosæ modo, curta, gemellæ, duplici alveolo binos seminum ordines continens [exilium, albicans, Sinapi magnitudinis, angulorum. Radix alba, longa, lignosa, crassitie digni, prolis flexibus subter humum mersa. *Lob.*]

Propè Massiliam ad maris litus invenimus. Quin & in Sicilia in ascensu montis *Ætnæ* quatuordecim supra Cataniam miliaribus propè nivis repositoria vel hanc vel aliam *Tragacantha* speciem invenimus, quod mirum in loco tam frigido.

Eandem vires cum gummi obtinet.

* 2. *Tragacantha altera Poterium* fortè Clusio J.B. *Trag. altera seu minor, Poterion* fortè Discoridis Park. *Tragacantha affinis lanuginosa, seu Poterium* C. B. *Trag. Granatensis foliis incanis deciduis, flore albo* Monf.

Clus.

Præcedenti *Tragacantha* simillima est, fruticosa admodum, multos pedales habens ramulos, flexibiles, latè circumquaque sese diffundentes, candicantes & dum adhuc tenelli sunt lanuginosos, multis, longis, canescentibus spinis horrentes. *Foliorum* plurima simul junctæ alæ, Lenticulæ aut *Tragacantha* proximæ, exigua, candidæ, lanuginosæque primo vere exeunt per intervalla, dulcis saporis. *Folius* hinc decidentibus nervi illi mediæ quibus folia inherant in rigidas & acutas spinas evadunt, ut eo tempore tota planta sine foliis conspiciatur, contra quam in præcedente.

Itam neque florentem, neque semen ferentem vidi sed sub ea plurimos folliculos bombycinis similes aut *Hypeci* *Matth.* folliculis panè pares, inanes, inventi, quos ab illa excidisse & florem ex similibus prodire album, non magnum incolæ referebant: de femine nihil certè intelligere potui.

Radix

Locus.

Radix lenta, longa, in multos ramos divisa, nigro cortice foris obducta, materie intus candida fungosa, dulci: interior pars gummosum quiddam & subdulce refert.

Nascitur plurima circa *Gudix* & *la Venta* al peral Granatenfi regno, in collibus, arido & inutili folio; nec alio loco confecti.

Johnfonus in Gerardo suo emaculato iconem hujus plantæ accuratam exhibet, & Clusio ut ait, in qua flores & filiquæ foris pictæ exhibentur. Siliquæ autem crassæ & curvæ, duplicem intus seminum repertorium feriem continent, ut figura ostendit.

- * 3. *Tragacantha humilior floribus luteis* C.B. *Syriaca flavescens* Park. *Trag. Rauwolfii* J.B. *An Tragacantha* Alp. ex?

Paulo humilior est prima [*Tragac. præcedenti*] per similes tamen, nisi quod flosculos fert luteos, confertos, pediculis longis herentes, quorum singulares rotundi & flavescuntibus folliculis insident.

- * 4. *Tragacantha tertia* Rauwolfii. *Trag. Syriaca purpurascens* Park.

Huic altitudo præcedenti par; virgæ robustæ, rubientes, in quibus conspiciuntur alba, lanuginosa Poterii capitula, purpureis *filiculis* ornata speciosis.

5. *Tragacantha altera* seu *Potquium densius ramificatum* Alpin. exot.

Ramulus nigris in latum diffunditur, esoque & breves habet & longè plures, & spissos, ita ut in planta nihil vacui appareat. A ramorum cymis proveniunt spinæ horridæ, & veluti spinis crebris densis tota planta est undique stipata, ut tota ipsi planta tegatur, & nulli rami extra folia & spinas conspiciantur: cymæ etiam omnes lanugine pissa infatæ, latiores apparent. Hic frutex parvus, incanus totus, per terram sparsus terram ipsam attingit, & vix et terra sese erigit, ipsiusque rami subter spinas obriti, nigrescunt & lubuliores sunt.

Cretæ insula: indigena est. Hæc planta esse videtur quam in Sicilia ad pedem montis Ætnæ vidimus & collegimus: *Caules* satis crassi erant, nigricantes, creberrimis spinis horridi, summa parte valde ramosi. Spinæ tenuiores brevioresque quam *Tragacanthæ* Massiliensis: folia etiam minora, angustiora, breviora, minus incana, longiore tamen lanugine pubescentia. Ramuli à terra non assurgunt. Flores & siliquas non observavimus.

Ad pedem montis Ætnæ loco satis frigido invenimus, unde à loco sequenti potius eandem dicere mus, verum nec icon respondet, neque descriptio per omnia.

- * 6. *Tragacantha altera* Alpin. exot. *Cretensis* aut *Idensis* nigra, tota echinata Morif.

Alpin.

Radix nititur longâ, crassâ, lignosâ, nigrâ, à qua quatuor aut plures exeunt *caules*, nigri, rotundi, duri, lignosi, qui in complures ramulos dividuntur, nigros, breves, subtiles, totos spinis albis armatos, sed in summitatibus habent spinas quasdam germinum instar, multis foliolis parvis tenuibus, ex una tantum parte præditas, in quibus furculorum summatibus flores parvi, priores *Tragacanthæ* proximi. Tota hæc planta est veluti similis Echino. *Radix* insipida est, sed aliquantulum quasi odorata.

- * 7. *Tragacantha altera humilior & spinosior Echinus dicta* Alpin. exot. *Echinus Creticus* Park. Alpin.

Planta est parva, Echini terrestris magnitudine, & figurâ orbiculari tota, terræ inhærens, vix palmari altitudine supra terram emittens, atque radicem ulque ad furculorum medietatem terræ infixam habens: in parte interna qua terræ adhaeret, apparent ramuli breves, subtiles, nigri, multi densè simul stipati, à multis, parvis, tenuibus, simul conjunctis, terrâ occultatis proficiscentes, desinentes in spinas parvas, breves, acutas, tenues, albiances, in extremo stellatim compositas, nudas & spoliatas foliis, unde superficies partis extrinsecus non plana sed ad rotunditatem inclinans cernitur, tota spinis densissime stipata & undique horridis armata; quæ spinæ ex germinibus ramulorum, qui innuuntur sunt, in orbem stellatim modo desinentes, totam superficiem complent ex germinibus. Numerosi flosculi papilionacei, ac veluti *Hycinthi* floribus figuræ fere similes, sed longè tamen minores, quibus theca parva, oblonga, & geminis cellulis præditæ succedentes, totum Echini dorsum exornant.

CAP. II.

De *Asragalo* seu *Vicia sesamacea*.

Sequentes plantas siliquis geminatis seu duplici alveolo binos seminum ordines continentes non ineptè *Asragali* nomine donat Morifonius, quem sequimur, à forma seminum, in perispermio Talam seu *Asragalum* aut officula sesamoide articuli digitorum substrata referentium. His nois à reliquis leguminibus facile distinguuntur, à *Tragacantha* autem quod herbaceæ, nec spinosæ.

A. 1.

- A. 1. *Glaux vulgaris leguminosa* seu *Glycyrrhiza sylvestris* Park. *Glycyrrhiza sylvestris floribus luteo-pallentibus* C.B. *Fenugreek* *Glycyrrhiza*, seu *Glycyrrhiza sylvestris quibusdam* J.B. *Hedysarum Glycyrrhizatum* Ger. emac. *Wilde Liqueur* & *Liqueur* DeCay.

Crassâ radice nititur, cubitum & sesquicubitum longâ, albâ, sapore dulci: ramos vinivinos per terram spargens, tres aut quatuor cubitos longos, atque etiam interdum longiores, teretes, glabros, fractu contumaces. Folia instar *Glycyrrhizæ* disponuntur, conjugationibus quatuor, quinque, aut sex, uno impari alati claudente, quod tamen non est perpetuum. Sunt ea verò, si singula foris contempleris, Pisi sylvestris foliis familia, superne ex viridi glauca & glabra, inferne ex viridi flavescens & hirsuta, sapore eo quem radici inesse dicebamus. Ex foliorum porro alis pediculus circiter palmari enfasciatur, qui leguminaceos crebros flores ex flavo pallentes sustinet. Siliquæ non minus floribus frequentes, incurvæ, dorso sulcato; unde si incurvum aures ex duabus compositæ videntur, quarum lingulis suis membranis dissepuntur, semen claudentes *Fenugræci*, minus, lucidum, cui finis insculptus.

In dumeris & ad latera montium, lingue pratorum marginibus non raro obviam se dat. Quam plantam intelligit Adversariorum Auctores *Glaux* vel *Glaucis cuneifoliam leguminosæ herbariorum floribus purpureis*, titulo me fugit. Cur in titulo *floribus purpureis* ponunt & tamen in descriptione flores non rarius flavere aiant? Cur juxta agrorum viarumque obviam sese dare in Angliâ scribunt, cum nobis nihil ejusmodi in Angliâ nec visum, nec auditum? Videntur *Anthyllidem* leguminosam describere, quæ quidem satis frequens in Angliâ, verum neque descriptio huic bene convenit, & alibi eam proponunt.

Locus.

2. *Cic. sylvestre* Matth. Ger. *Hyv. multifolium* J.B. *Hyv. majus* Park. *Hyv. foliis oblongis bispidis majus* C.B.

J. B.

Perenni radice, crassâ & dulci donatum est, ramos bicubitales & altiores proferit, striatos, tortuosos, concavos: folia hirsuta, pinnata, sativi *Ciceris* positi, sed longiora, angustiora, nec per ambitum serrata, ad Lentis majoris folia propius accedentia, nisi in obtusum & subrotundum mucronem desinent, subulcula: conjugationes multæ, ad tredecim supputavi. Ex foliorum alis pediculus palmari exit, rigidulus, spicam brevem sustinens florum subulteriorum, quibus racematim coherentes succedunt folliculi breves, ventriosi, hirsuti, geminati, femina continentes duplici loculamento, autore Dod. exigua, dura, plana, splendens, gustu Phaceli.

In agris inter segetes copiose crescentem vidimus, inter *Genevam* & oppidum *Jay*. Hæc planta sapore dulci, florum colore & filiqua geminata, alitque accedentibus *Glaucem* vulgarem five *Glycyrrhizam* sylvestrem refert, unde & primo aspectu *Glaucem alteram* perennem folliculis turgidis eam denominavimus.

Locus.

3. *Securidaca Sicula siliquis foliaceis* Bocconi. *Asragalus marinus Lusitanicus Boelii* Ger. emac. App. *Asp. marinus Basticus* Park.

Johnfon.

Ex eadem radice quinque vel sex, aut etiam plures exserit *caules* [in hortis letiore solo facti] teretes, striatos, rubentes, modicè crassos, erectos, siliquarum tamen pondere subinde versis terram reclinatos, cubitum altos: foliis multis viridibus per intervalla obsoletis, nullo ordine, *Glaucis* vulgaris similibus, sed minoribus, unoquoque folio ex quatuordecim aut pluribus foliolis in apices rotundos delincentibus, media costæ, novem aut decem uncias longe utrinque conjugatim adnexis, compositis. Flores pediculis longis teretibus, striatis, hirsutis, ex foliorum cavis versus summos caules excurrentibus insident, plures simul, in spicas breves conferti, colore pallido seu ochroleuco, *Securidacæ* minoris similes, sed multo majores, qui in spicas abeunt femipalmares circiter, & multis siliquis uncialibus per maturitatem albenantibus, modice incurvis, triangulari, dorso sulcato, arcte stipatis *Glaucis* vulgaris in modum, constans. Singule autem filiquæ binos seminum ordines continent, in singulis ordinibus femina tria vel quatuor, obscure fere ex luto liventia, *Securidacæ* minoris familia, sed quadruplo majora, sapore nullo insigni. Radix parva, tenuis, alba, paucis fibris donata, rectâ in terram descendens, & semine maturo inarescens.

In lingua illa inter fretum Siculum & portum Messanensem hanc invenimus, & à florum colore siliquarum tum figurâ, tum crescendi modo, & foliorum similitudine *Glaucem peregrinam annuam* denominavimus; & per errorem pro *Vicia Sesamea* Apulæ Columnæ habuimus, proque *Fenugræco* sylvestri Tragi in quibusdam accedente planta *J. B.* quas jam pro distinctis tum ab hac, tum à se invicem speciebus agnoscimus. Ejus semina olim Londino accepimus, nescio quo titulo.

Mior *Parkinlonum* pro *Asragalo marino Bastico* Boelii nobis exhibere *Viciam Sesameam Apulæ* Col. cum Johnfonus Gerardi emaculator plantam quam proposuimus hoc in loco apud ipsum viderit, & pro *Asragalo marino* Lusitanico Boelii descriptit, ejus etiam descriptionem omnibus numeris absolutam Latinam factam mutuati sumus.

Ex quo hæc scripsi, re serio perpensâ, & consideratis quæ de *Fenugræco* *Hyv. Tragi* in quibusdam accedente planta observata sunt à D. Magnol, sententiam muto, & *Parkinlonum* exculco: Veritissimum enim puto hanc etiam plantam florum & siliquarum situ variare, alias nimirum eas caulibus adnatis pediculis brevibus aut nullis, in ipsis foliorum sinibus sedentes; alias pediculis longis ex uisdem sinibus egressis insidere, [in diversis plantis, intelligo, non in eadem] unde eundem Boelii *Asragalum marinum Basticum* *Parkinlonum* cum floribus & siliquis in foliorum alis sessilibus descriptit, Johnfonus cum eisdem longis pediculis insidentibus.

4. *Vicia*

4. *Vicia Sefameacea* Apula Col. *Astragalus maritimus* Baticus Park. Ornithopodio affinis hirsuta semine stellato C. B.

Col.

Hujus radix tenuis est & epusilla, lignosa, flavescens, pluribus furculosa *cauliculis* rotundis, pedibus aut paullis majoribus, albicantibus, pilosis; *foliis* pinnatis, *Vicia* modo cauli alternatim habentibus, novenis utrinque pinnulis, atque in cacinne singulis, auriculis circa caulis genicula utrinque angustas ut in congeneribus habentibus. Inter illorum & caulis sinus congesti sunt *fores* parvi, leguminosis admixtis, ex pallido albicantes, vix conspicui, atque statim ex illis *siliqua* sex vel septem, vel octo succrescunt gibbosa, oblonga, pilosa, curvo cacinne, sylvestris *Nigella*, *Hyoscy* aut *Sesamo* similes, siliuram grani *Tritici* modo habentes, per quam siccata dividuntur, *semine* intus harente *Pisi* vel *Sesami* modo, fulvo, parvo, minore atque compresso. Maio mensis perficitur, & ab ima flore incipit ala.

* cusu.

Cirinoles in Reguli vinea *Aequum* dicta & sterilibus agris, nec alibi Columnae via. Hanc periculum quidem similis est, verum tum florum & seminum paritate, tum siliquarum hirsute, tum situ seu modo crescendi, manifeste differt, ut specie diversam esse minime dubium sit. Ast jam mutata sententia, suspitor vel eandem omnino esse, his non obstantibus, ob rationes in precedente planta dictas; vel potius *Foenugraeco* sylvestri Tragi in quibusdam accedenti plantae *J. B.* ut & *Sicula leguminosa* dicta, ut recte C. Bauhinus.

5. *Onobrychis quibusdam flore pallido, vel Polygalen J. B.* *Onob. spicata floribus pallidis, nigra radiis* notatis C. B. *Onob. foliis Viciae longioribus* Park. *Onob. 3. Clul. Onob. 3. Clusii flore pallido* Ger.

Clus.

Selcuicubitalibus affurgit ramis, rectis, firmis, duris, viridibus, in quibus *folia* Lentis five *Viciae* sylvestris, longa angusta, duodecim aut quindecim, & totidem ex adverso, eidem costae harentia, uno etiam (quod extremæ costae infidet) impari, lanugine obita, gustu ingrato & amaro, deinde nonnulli acril: Ramuli extremo caule ex alarum sinu prodeuntes palmares, striati, in dodrantales *spicas*, *fulculos* Trifolii flores æmulantur, oblongiorum, pallidorum desinunt, quibus impressi nullis constantibus, in quibus *semen* *Foenugraeco* pane simile, sed minus & nigrum. *Radix* crassa, dura, lignosa, longa, aliquot fibris donata, candicans, perennis.

Locus & Tempus.

Valde rare est, invenit Clusius ad Hamburgum urbem duobus supra Pofonium mill. & ad oppidum *Fischmunz*, ad Elcham flumen situm paulo supra quam in Danubium se exonerat, publica via. In hortos translata mense Maio floruit atque tota deinceps ætate: Augusto fermen protulit.

6. *Astragalus Africanus flore luteo odorato* Botan. Monsp. Breyne.

Breyne.

Folius gaudet pennatis, Hedyfari clypeati positi, sed multo angustioribus, minoribus, magisque pilosis, in quibus etiam conjugationes longè plures supputantur. *Flores* in spicam circiter dodrantalem fert, Hedyfari clypeati panter qua formam respondentem, flavos autem & odore cerebrum mirifice oblectantes: Quos *siliqua* excipiant uncales, subalbida, Coluteæ instar tumentes, corticosa, dura, intrinsecus cuticula duplici membranacea in duas distinctæ cellulas, in quarum singulis semina tria vel plura, Coluteæ majora, ex glauco sublatea, ac molli lanugine alba pubescentia pedunculis suis inferiori siliquæ margini adherent.

Locus.

In Barbata juxta *Gigeri* sponte nascitur.

Ad Cicer sylvestre Matthioli accedit.

D. Magnol eandem hanc plantam (ut videtur) sub eodem titulo describit his verbis, *Radix* ejus longa & crassa est: *folia* ex varis capitibus orta plurima habet, in orbem disposita, lobata, semineum lata, unciam longa, superius & inferiori glauca, in marginibus tantum pilosa; in quarum costis quæ etiam pilosæ sunt, quindecim & viginti foliorum conjugationes numerari, folio ultimo semper impari: inter quæ scapi plures oriuntur pedales, spicam florum papilionaceorum sustinentes, quæ ex luteo pallidi & odoratissimi sunt: ipsique succedunt siliqua tumida villosa, paulo maiorem quam filiqua Ciceris, subter per longitudinem concava, in extremitate mucronata, duos seminum ordines continens, quæ majora sunt quam semina *Astragali* Batici *Clusii*.

Locus.

In Barbata circa propugnaculum dictum *La Tour de France* sponte nata inventa est, & *Monspeli*um delata hæc planta; ubi nos in horto Regio à *D. Mich. Chycoem* cultam vidimus multos ante annos cum *Monspeli* commoraremur, Anno 1665.

7. *Securidaca minor* Lob. minor lutea Ger. emac. altera five minor J. B. lutea minor corniculis recurvæ C. B. *Hedysarum minus* five *Securidaca minor* Park.

J. B.

Lignosa simpliciter radice & candida nititur; ex qua emergunt caules striati, cubitales, aliquando vix duas uncias longi. *Folia* pinnata, *Securidacæ* majoris, minoræ, per extremam oram lætescentia, sepe & filia. *Flores* singulares, pediculi fastigio ordine ascendentes insident, ex luteo pallidi: quibus succedentes *siliqua*, ut minores quam *Securidacæ* siliqua latè oblonga, ita multo magis incurvæ; parum abest quin utriusque finis coitu circumum efficiant, torosiores quam *Securidacæ* jam dictæ, & propinodum, rotundæ, in quibus geminis granorum crassorum, quadrangulorum, ruforum verius, intergerere membranâ dilectus.

Locus.

In collibus circa *Meislanam* & *Monspeli*um collegimus.

Hæc

Hæc planta pro *Astragalo* *Monspeli*ano à nonnullis habita est, ob iconum transpositionem apud *Lobelium* & *Clusium*.

8. *Apios Americana* Cornuti. Terra glandes Americanae five Virginianae Park.

Cornuti.

Radix hujus in multis subrotundas & oblongas olivarum magnitudine glandes mediis inter se nervulis coherentes exit. Veris initio *seculis* multis viribus, non validioribus *Convulvulo* pululatur, quibus proximis quibusque circumvolvitur felle, & illaqueat pedamentum aut pericis, quarum proceritatem vel summam crescendo assequitur. *Folia* his hinc inde nascuntur non è regione cauliculorum disposita, sed inæquali situ, in amplas lacinias diffecta, nunc septem, nunc novem, numero semper impari ex eadem costa oriuntur: Singula sunt *Aclepiadis* figura, breviora tamen pediculo fulcuntur. *Flores* fert papilionaceos, coloris obscure carnei vel potius obsolei seu fuliginis, in spicam digestos; quibus succedit *spica* brevis, constata ex pluribus siliquis gemellis in unum centrum, caulis *filii* fastigium coeuntibus, siliqua spectantibus, atque uniuicuique *siliqua* duplex est series seminum: seu potius unaquaque *siliqua* duplex est, ex duabus secundum longitudinem coherentibus & veluti agglutinatis composita. *Folia* simul Octobri mense decidunt, cauliculi tamen tabesunt. Tubercula radicum sub terra adolefunt, & Hyeme tota interquiescunt donec sequente Vere regerminant.

Descriptionem Cornuti è *Monfioni* nostri historia supplēvimus, additis verbis unciis inclusis.

Hæc planta caulibus scandit, adeoque incerti laris est: Nam caulium respectu ad scandentes spectat, siliquarum verò ad hanc classē.

- * 9. *Onobrychis flore purpureo* Ger. *spicata flore purpureo* C. B. Park. *Onobrychis quibusdam purpureo flore* J. B. *Onob. 1. Clul.*

Cubitalis plerumque habet caules, frequentes (si vetusta sit planta) rotundos, duos, humi procumbentes; in quibus frequentia *folia*, *Lenti* similia, angusta, hirsuta, seu lanugine quadam obducta, quindecim subinde, & totidem alia ex adverso uno costae adhærentia, uno impari extremam alam occupante, gustu amaro & ingrato. Ex alarum cavis exoriuntur ramuli, similibus foliis septi, ex quibus dodrantales exeunt pediculi, striati, ferentes multos *fores*, *Trifolii* florum annulos, oblongiusculos, eleganti purpurea nitentes, inodoros, confertos, & veluti spicam trum interdum unciarum longitudinem apertam efficientes, nonnunquam etiam longiorem, præsertim quando in semen abeunt, quod biduis, brevibus, turgidiusculis *vasculis* continetur, exile, nigrum, durum, sapore ingrato, ut alia legumina. *Radix* illi magna, longa, dura, in obliquis nonnullas fibras sese spargens, & subinde ad cauliculorum exortus recentes fibras agens, vivax & perennis.

Frequentem ad Danubii ripas, supra Pofonium, arido solo, apud *Petronellam* oppidum invenit *Locus*, *Clusius*, &c.

- * 10. *Onobrychis floribus Vicia dilute caruleis* C. B. floribus caruleis Park. *Onob. quibusdam subcaeruleo flore* J. B. *Onobrychis 2. Clusii* Ger.

Clus.

Multos ex eadem radice promit vimineos *cauliculos*, pedales, nonnunquam etiam longiores, humi fufos, crebris nodis distinctos, & in his alata *folia*, h. e. tredecim, quindecim, septendecim, aut pluribus & oblongis foliis uni costulae inhaerentibus confertis, extremo semper imparē numerum faciente. Prodeunt deinde ex alis tenues pediculi vel virgulae, *fulculos* in spicam confertos ferentes, *Pisi* aut *Viciae* florum formæ, sed longè minores, colore dilute caruleo, vel ex caruleo purpureo: Hæ succedunt exiles *siliqua*, quasi duplicatae, continentes pusillum *semen* renis formæ, nigrum. *Radix* minimi digiti crassitudinem ferme aequat, dura, lignosa, contorta oblique se spargens, & altè sub terra condens, rarissime fibris donata, quæ summa parte in aliquot capita extuberat, è quibus singulis anni novos cauliculos fundit.

Rara est: infra Viennam invenit *Clusius* viâ publicâ, secundum orbitas, inter *Schnecker* & *Gut-Locus*, *zeffor* paucas duntaxat plantas, Junio florescentes; item non procul à *Znaim* Moraviae oppido.

11. *Astragalus quidam montanus* vel *Onobrychis alius* J. B. *Onobrychis 4. Clusii* Park. *Onob. montana 4. Clusii* Ger. *Onobrychis floribus Vicia majoribus caruleo-purpureis* centibus, vel *foliis Tragacanthæ* C. B.

Clus.

Multa flora promit ab eadem radice, Lenticule aut *Tragacanthæ* foliis proxima, uni similiter costae inherantia, molliora tamen, viridia quidem illa, sed lanugine quadam candicante pubescentia, lento primum gustu, deinde nonnullam amaritudinem relinquente, postmodum linguam vellente. Nascuntur inter foliorum alas *cauliculi* ferè dodrantales, supini, exiles, quadam lanugine obducti, aliquot *fulculos* onusti, *Viciae* sylvestris aut *Lenticulae* florum magnitudine, quod ex caruleo purpureo: quos excipit *siliqua* pusilla, geminis cellulis constantibus, quales quæ caruleo purpureo non esset, observare non potuit *Clusius* plene. Multas ex eadem radice, quæ longa crassiusculæ est, & obliquis fibras agit, propagines & ramulos dodrantales, humi fufos in latera emittens. Crevit in summo *Sneberg* jugo, atque in *Elstheri* summis *copulis*.

Vel hanc plantam, vel ei valde similem invenimus in altissimo vertice montis *Juræ Thuri* dicto. Descriptio *J. Bauhini* satis bene convenit nostræ plantæ, non item figura: nostra caules habet rufentes, folia in acutum desinentia.

LIII

* 12. *Afra-*

* 12. *Astragalus Monspeliensis* J.B. *Securidaca minor* Ad. descr.

J.B.

Radice est durā, lignosa, crassitudine digitali & crassiore, longitudine cubitali, dulci, intus alba, quibus cortex crassus, subfusus, quæ antequam è terra erumpat dividitur in aliquot portiones five capitula, tres quatuorve digitos longa, ut nulli quis profundè fodiat, multas esse plantas existimet: ex quibus prodeunt *coliculi* simplices, concavi, rubentes, vix palmares *foliola* vestiti brevibus, in mucrone exaratis, pilosis, amarefcentibus, crebris, sic ut ad costam unam adnexa Polygala 21. in mucrone J. Bauhinus. In virgularum extremitate flores multi, non multum floribus Polygalæ Gœneri dissimiles, purpurei, interdum albi; non in spicam digesti, sed conglomerati, trifolii floribus fimbriis fide majores: quibus succedunt *siliquæ* duas uncias longæ, incurvæ, rubentes, teretes.

Lobelius, Clusius, alique Botanici Securidacam minorem pro Astragalum Monspeliensem habent, & ob id à J. Bauhino reprehenduntur. Verum & nobis, cum Monpeliensem Anno 1665, Securidaca minor ab ipsis Monspeliensibus pro Astragalum Monpel. ostensus est. Utuncque Planta J. Bauhino sub titulo Astragali Monspeliensis descripta & depicta à Securidaca minore diverfa est, *foliis* primo, quæ mucronata, non obtusa, radice dein crassâ, numerosâ: *Floribus* denique quæ in Securidaca & minores, & alterius coloris.

Ex quo hæc scripsimus D. Magnol Botanico Monspeliense seu Indicem plantarum circa Monpeliem nascentium nacti sumus: à quo moniti Astragalum hunc Securidacæ minoris nomine à Lobelio in Ad. describi, librum illum consulimus, & rem ita se habere compemimus: siquidem Securidaca minor eo in loco à Lobelio descripta floribus purpureis esse dicitur, & toto anno in aridis & glareosis Frontignani florere, quod Securidacæ lutæ corniculæ reflexis non convenit; quamvis per errorem ejus figura pro Securidaca minore posita fuerit in *Obs. & Icon. Plant.* quod nobis alitè, imposuit.

In locis fœcis vulgo *Garrigues* circa Salenovam, & in elato colle dicto *Ferrand* ad levam Ladi amnis, quæ respicit Castrum novum, multo copiosius crescit quam loco à J. Bauhino designato, fœcis vias itinere Narbonam versus, prope *Gigani*, uno à Monpeli milliari, ubi florentem vidit mense Aprilis J. Bauhinus.

* 13. *Astragalus incanus* siliquâ incurvâ D. Magnol. *Onobrychis incana* C.B. prod.

C.B.

Caulem habet rotundum, ramulosum, incanum: *folia* plura, acuminata, angusta, uni costæ adnexa, incana velut cinere aspersa: *cauliculi* semipalmares, nudi, spicam florum purpurealium aliorum formâ sustinens: quibus succedunt *siliquæ* oblongæ, incanæ, incurvæ mucrone donatæ, duabus valvulis constantes, *semen* minutum nigrum planum & fœmiculare continentes.

In Provincia Gallie reperitur. C.B. In via quæ itur ad montem Lupi Aprilis mense cum flore reperitur, & abunde etiam inter vicos *Astes* & *Fontanes*. D. Magnol.

14. *Fœnugræco sylvestri* Tragi in quibusdam accedens planta J.B. *Ornithopodio affinis* hirsuta, *Stella leguminosa* Botan. Monp.

J.B.

Palinari est altitudine, *caulibus* donata teretibus, hirsutis, striatis, crassiusculis: *Folia* Tribuli terrestris parva, perquam hirsuta, conjugatim costæ duum unciarum ex caulis geniculis ortæ adherent: indidèque flores copiosi, dimidiatum verticillum efficientes, parvi, palliduli, quorum unicuique succedit *siliqua* hirsuta, in acumen densens, in duas partes fœdis facili, quarum unaquæque suis undique membranis convoluta *semen* continet copiosum, Fœnugraci fœvis minus. Radix duum unciarum, fimplex, gracilis.

Circa Monpeliem, ad Episcopii Monspeliensis castellum, loco arido, vix unam atque alteram plantam observavit Cherlerius.

Hujus duplicem differentiam observavit D. Magnol: in plerisque flores & siliquæ pediculis infident, sicut in figura Stellæ leguminosæ; in aliis vero cauliculi adherent ut in figura J.B. exprimitur, in reliquis fœviles sunt, & flores habent purpureo-cæruleos, non pallidulos, quales suæ plantæ tribuit J. Bauhinus. Sunt ergo (ut videtur) Fœnugracio sylvestri accedens, &c. J.B. & Stella leguminosa una & eadem species plantæ.

Stella leguminosa J.B. Park. Ger. *Ornithopodio affinis* hirsuta, fructu stellato C.B. Arturo Cortusi.

Folia exit leguminosæ Scorpionidæ, *folesculi* Lamplanæ. *Semen* exile, pullum in corniculis tantillum fœcatis, uno pediculo aptatis & radiatim congestis, stellam experimentibus, gustu leguminoso & glutinoso.

C. Bauhinus Viciam Sesameaceam Apuliam Col. hujus Synonymam facit, sed malè; siquidem Vicia sefam. Ap. flores & us succedentes siliquæ in ipsis foliorum sinibus sedent, pediculo brevi aut nullo: hujus autem in longis pediculis è foliorum alis egressis, ob quam etiam rationem diverfa sit oportet à Fœnugracio sylvestri Tragi in quibusdam accedente plantâ J.B. [Hæc ratio non concludit: Variat enim hæc species florum fœdis respectu, qui, nonnunquam in foliorum alis sessiles sunt, brevi aut nullo pediculo, aliis in longis pediculis è foliorum alis egressis plures simul stipati nascuntur ut nos docuit D. Magnol; unde nec reprehendendus est C. Bauhinus.] Quod si rectè descripta batur *folesculi* Lamplanæ, anomala est & sui generis plantæ: quod non libenter concederimus.

Hanc persequens eandem statuit D. Magnol, cui sanè multum debemus quod Stellæ hujus nebulosæ illustranda aliquam lucem attulerit.

Reperitur (inquit) copiosè in fœribus locis ultra pontem Salenovæ, tum & in loco dicto *la garigue diti Tarrall* Maio mense cum flore.

15. *Astra-*15. *Astragalus Monspeliensis candidior* & *Onobrychis alius* J.B. *Astrag. purpureus montanus* Park. villosus floribus globosis C.B.

Folia huic multò candidiora quàm precedenti, pili longiores: caules non multum majores quibus; infident flores multi, purpurei, multò plures quàm in Astragalum Monspeliensi, conglomerati, densa florum lanugine hirsuti.

Genevæ in monte Salevæ collegit J. Bauhinus florentem mense Junio.

Nos in eodem monte in faxosis Soli expositis hæc ut putamus plantam invenimus; erat autem nostra radice crassâ, in multa capta divisa, unde propagines multæ, crassæ, lignosæ, in ramos creberrimos divisæ, variè intortæ & scabræ, densò veluti cespitè terram operiunt. Germina inde erumpunt plurima quæ in folia explicantur alata, decem aut duodecim pinnularum, molli & incana lanugine pubescentem, quàm Lentis minorum, acuminatam, ad mediâ costam seu nervum adnexarum conjugationibus composita. *Cauliculi* multi, fœsciculosi, interdum tamen palmares, teretes hirsuti, mediâ parte, interdum etiam imâ, foliis cincti in eodem pediculo coarctati, ut vix alata videantur. *Flori* in summis cauliculis numerosissimi, in capitulum Anthyllidis leguminosæ simile conglomerati, ad basin, pariter ut illius, duobus foliis latè & in multos ramos acutos divisi, cæu calice quodam, cinctum. Florum color rubescens: Vascula seminaria non vidi, nondum enim delescorat, Junio mensis.

J. Bauhinus Astragalum 3. Clusii huic similem si non eandem putat; & revera descriptio Clusiana in omnibus, excepta fortè radice, huic plantæ convenit; æ autem humiliora est:

Folia habet pullula Ciceris aut Lentis, tota incana; *cauliculi* breves, duos, & in his fœculos Pisi formâ, pilulos, congestos & purpureos, summis pediculis inhaerentes: *radicem* tamen ut plurimum singularem.

Descriptio autem Astragali purpurei herbariorum quorundam, quæ habetur in *Hist. Lugd.* huic exactè respondet, ut non dubitem eandem esse, cum & locus etiam suffragetur. In Jure montis faxosis collibus provenit, radice grandi, foliis Ciceris sylvestris, villosis, gustu adstringentibus; flore ex albo purpureascente.

Tandem descriptio Astragali perfoliatis pulliæ palmaris apud Lobelium in *Adv.* excepto floris colore, huic etiam plantæ quadrat. *Radix* (inquit) prorepti implexis, corticosis, densò exortu numeroso prodeuntibus *cauliculis*, fruticantes, duos, sed breves, vix binas aut ternas uncias excedentes, & *foliola* emittentes pullula, Lentis, Astragali, aut potius Tragacanthæ, quam tota refert rigidiusculâ, incanâ hirsutè; *folesculi* luteolis aut albidis Ornithopodii, gustu præstico & aequè duro.

Suspicio hæc plantam non rectè hic collocari, verum quoniam J. Bauhinus cum Astragalum Monspeliensi affinem & similem facit, tantisper locum quem ei assignavit tueri permittimus, donec certius nobis innoteat ubi disponi debeat. Foliola digitata capitulis subjecta Anthyllidi leguminosæ potius congenerem arguunt, ut & ipsa capitula numerosis floribus densè stipatis composita. Vidi descriptionem.

16. *Securidaca siliquis planis dentatis* Ger. emac. *siliquis planis utrinque dentatis* C.B. peregrina Clusii Park. *Lunaria radiata* Robini J.B.

J.B.

Radix huic longa cum aliquot fibris, *coliculi* plures proferit, angulosos, in ramulos subdivisos: *Folia* dodrantalia, Viciarum ac Securidacæ minoris modo disposita; in quibus foliola multa, sibi invicem apposita, nonnihil cordata, (ultra viginti novem supputavimus) desinent in unicum foliolium sine capreolo. Inter superiora folia exoritur pediculus longus, in cuius extremitate *folesculi* hiantes, quales fere in Vicia Cracca minore dicta, rubelli, plures simul. Sequuntur *siliquæ*, unciam longæ, recurvæ, ex rufis subcinereæ, utrinque dentatæ, nervo per medium decurrente distinctæ, in quibus gemino versu continentur *semina* exigua, compressa, Lentis colore ac rotunditate, verum multis numeris minorâ, sapore leguminoso. Septem supra unum pediculis supputavimus. J.B.

Hæc est descriptio in hortis cultæ, in sylvestribus multo frigioris erit. In lingua illa inter fœtum Siculum & portum Zancleum procurrit, atque alibi circa Messanam frequens oritur. In horto nostro æstate præcedenti Anno 1685, lata, hyemem perulicè, unde perennis esse videtur, de quo tamen dubito, cum æstate ad frugem vix pervenerit & subsequens hyems admodum clemens & mitis fuit.

A. 17. *Glaux montana purpurea nostras. Purple mountain-Hishwort.*

Radix ei parva, lignosa, fibras subinde per intervalla in terram demittens; ramulos per terram spargit plures, infirmos, hirsutos, *foliis* crebris vestitis, octo aut novem pinnarum conjugationibus cum impari in extremo compositis, exiguis, hirsutis, sapore nullo manifesto. *Flori* summis cauliculis fastigiis insunt, in spicas breves digesti, Glycyrrhizæ sylvestris in modum, pro plantula modo amplius, purpurei: Singuli autem è calice longiusculi villosi in margine quinque-partito exeunt. *Siliquæ* succedunt breves [vix quantam digiti partem longæ:] tumidiusculæ, hirsutæ, latiusculæ, muti duplici membrânâ intergerminâ [archè tamen coherent hæc membrânæ] in duo locamenta divisæ, ut singulæ siliquæ in duas digitis facile diduci & dividi possint. In utrovis locamento quatuor aut quinque *semina* continentur parva, subrotunda, nonnihil compressa.

In montosis & campestribus Cantabrigienfis Comitatus *Gogmagog-hills*, *Newmarket-heath*, *Royffor*. *Lieu.* *heath*, &c. Observavimus etiam similibus in locis in Comitatu Eboracensi.

Hanc olim habuimus pro Glauce Hispanica Clusii: verum ab eruditissimo & amissimico viro D. Hanjo Slane diversissimam plantam pro Glauce illa accepimus quam idcirco fœscum nunc proponemus, & differentias ostendimus.

LIII 2

18. *Glaux*

18. *Glaux Hispanica* Clusii Park. *Hispanica* J.B. Glauz *Dioscoridis* Ger. qui pro *præcedente* eam habet. *Ciceri sylvestris* minoris affinis, si non idem C.B. Dioscorides *His* *ægilistwort*, et *Spanish* *ægilistwort*.

Clus.

Ternis vel quaternis à radice affurgit *cauliculus*, dodrantem altis, gracilibus, incanâ lanugine pubescentibus: *foliis* serie quadam secundum costâ longitudinem utrinque digestis, sive alâ foliorum illos vestiente, Onobrychidis aut Altragali prioris in modum, mollioribus tamen, superne virentibus, inferne canâ lanugine obfitis, gustu nonnihil amaro. *Flos* extremo cauliculorum fastigio innascitur, confertus, capituli spicæ brevioris & obtusæ instar, Glycyrrhizæ vulgaris florum formâ & colore perquam similis. *Radix* candicans & exilis, quæ an vivax sit asserere nequeo. Hæcenus Clusius.

In planta sicca ad nos à D. Sloane transmissa radix erat simplex, rectâ descendens, ima parte in furculos (unum vel alterum) divisa; unde exibant cauliculi quatuor vel quinque, quales describit Clusius, rubentes, firmiores & robustiores multo quam præcedentis; foliis vestiti à decem aut duodecim pinnularum oblongarum, obtusarum, averâ parte hirsutarum conjugationibus cum impari in extremo compositis. *Flores* quales describit Clusius, non tamen summos caules terminant, sed è foliorum alis in pediculis oblongis hirsutis egrediuntur. Singulis foliis succedunt *siliquæ* breves & velut triangulæ, lineæ ab uno latere rectâ, ab altero incurva terminatæ, exterius mucosâ quodam sub-ruffo densâ innascente scabræ, geminatæ, & in duas faciliè separabiles, quarum singulæ unicuique duntaxat intus *semen* continent, latè grande, compressum, subulvum, præter mucum villosum siliquæ etiam lanugine pubescent.

Locus.

Nusquam alibi quam ad ripas fluminis Thormis Salmanticam alluentis, paulò infra eam urbem observabat Clusius, nomine vulgari carentem, mense Junio. Verum (inquit) is locus procul à mari distat, juxta quod Dioscorides Glaucem nasci tradit.

19. *Glaux Catalonica* non descripta.

Elegantissimæ hujus plantulæ ramulus ad me transmissus idem ingeniosiss. Vir D. Sloane. Qualis fuerit radix ut ima folia nescimus: ramulus transmissus vix palmaris erat, foliis, ut in hoc genere, seu foliorum alis, crebris vestitus. Folia autem quatuor duntaxat aut quinque pinnularum, oblongarum, angustarum, acutarum, lanuginosarum, (subtus præcipue) conjugationibus constant, impari folio alam terminante. *Flosculus* in glomeulis seu globulis in foliorum alis sessilibus, aut certè brevissimis pediculis donatis, quantum in sicca discernere licet, cerulei, quorum singulis succedunt *siliquæ*, stru-cturæ & figuræ insolitæ, breves, & propemodum quadrangulæ compressæ: in acutos apices productæ, incanæ & hirsutæ, è duabus siliquis sibi mutuo commissis propemodum ut in Thlaspeos bifurcatis vasculo, compositæ; non enim, ut in aliis hujus generis siliquis, planis lateribus commissis coherent, sed dorsis tantum lineâ rectâ conjunctis, versis apicem ad se mutuo retrorsum reflexæ, imis lateribus sursum recurvis. An plura an singula semina sit in singulis siliquis nobis non constat.

- * 20. *Astragalus perennis*, foliis hirsutis, caule recto aphylo, flore ochroleuco odoratissimo Moris.

Moris.

Hæc planta plurima edit *folia*, alata, hirsuta & per terram strata, binatim seu conjugatim *per se* ex adverso adherentia, uno impare extremum costæ claudente. Ex medullis foliorum per terram sic stratorum oriuntur *cauliculi* hirsuti idem, pedales & altiores, sustinentes plurimos *flores*, luteo-pallidos seu ochroleucos, fragrantissimi odoris, ad longitudinem trium unciarum in summis caulium spicatum digestos, quorum singulis succedunt *siliquæ* gemellæ, crassæ admodum, triquetrae, vix unciam longitudine superantes: harum singulæ bina vel terna continent *semina*, ossa selsamoidica reserentia, seminibus cæterorum lux sortis crassiora. Planta est perennis.

SECTIO TERTIA.

De Leguminibus trifoliatis.

LEGUMINA trifoliata sunt vel Trifolia propriè dicta, quæ terna duntaxat habent folia in extremo pediculo; vel minus propriè sic dicta, quæ præter folia terna in extremo pediculo bina insuper habent ad ejus à caule exortum seu basin, quæ *Loti* appellantur, & quodammodo pentaphylla sunt.

Trifolia propriè dicta sunt vel floribus in capitula aut spicas congestis, vel eisdem magis sparsis & rariis sitis.

Quæ floribus sunt in capitula aut spicas congestis, sunt vel 1. *Seminibus & siliquis in calycibus plerumque occultatis*, floribus erectis, capitulis aut spicis summos in plerisque caules terminantibus, seu spicæ lanugine nulla aut rariore obfita sunt, calycibus florum vel strigolioribus & striatis nec à delapso aut marcescente flore in veficas intumescitibus ut in *Trifolio pratensi montano*, &c. vel in *vesicæ tandem intumescitibus*, ut in *Trifolio fragifero*, &c. five spicæ molles sunt & villosæ mollitie sua pedem leporinum referentes, ut in *Lagopo*. 2. *Seminibus & siliquis visis expositis & extra calyces apparentibus*, floribus pendulis, capitulis aut spicis è foliorum alis egressis, siliquis seu folliculis scabris aut rugosis, in *Melilotis*.

Quæ floribus sunt magis sparsis & rariis sitis sunt vel siliquis *rectioribus*, seu *productioribus* in *Fenu-græco*, seu *brevioribus* in Anonide, vel eisdem *imortis & coccleatis* in *Medica*.

Herbæ flore papilionaceo non scandentes trifoliæ sunt vel

Propriè sic dictæ, quæ terna duntaxat folia habent in extremo pediculo, suntque vel floribus

In spicas congestis, seminibus & siliquis

In calycibus occultatis, suntque vel spicis

{ Mollibus & villosis; LAGOPUS dicta, quia mollitie sua pedem Leporis refert.
{ Lanugine nulla aut rariore obfita, calycibus

{ Delapso flore in veficas intumescitibus; TRIFOLIUM Fragiferum seu vesicarium.
{ Strigolioribus & striatis, in veficas membranaceas non intumescitibus; TRIFOLIUM spicatum plurimarum specierum.

Expositis, & extra calices apparentibus, floribus in spicis è foliorum alis egressis, pendulis, odoratis; siliquis seu vasculis seminalibus scabris aut rugosis; MELILOTUS.

Sparsis & rariis sitis, siliquis

Rectis aut nonnihil incurvis,

{ Productioribus, compressis, seminibus lineâ ab angulo ad angulum depressâ sulcatis, FOENUM GRÆCUM.
{ Brevioribus, semine reniformi; ANONIS.

Imortis, gyris paucioribus aut pluribus, fructu lævi aut spinoso, scutellato, doliato, orbiculato, plurimarum specierum; MEDICA, seu Trifolium coccleatum.

Minus propriè dictæ, quæ præter folia terna in extremo pediculo, bina habent adejus exortum cauli adnata, adeoque etiam pentaphyllæ dici possent; LOTUS herbæ plurimarum specierum.

Species illæ Medicæ quæ jumentorum pabulo seruntur, radice sunt perenni & vivaci; Siliquis imortis quidem sed paucioribus volutis, nec fiji invicem contiguæ ut unum glomerem efficiant.

SECTIO

CAP. I.

De Trifolii capitulis minis mollibus, calycibus strigosis,

§. 1. Trifolium pratense montanum album.

- A. 1. Trifolium pratense album Park. C. B. minus pratense flore albo, sive 2. Ger. pratense flore albo minus, & fœmina glabrum J. B. White-flowered Meadow Trefoil.

Contraiore est habitu quàm mas; caliculis brevioribus, infirmis, per terram sparsis, per quos folia terna, parva, rotunda, glabra, retusa. Flores glomerati, minores, ex longioribus appen- diculis, coloris albi, gustui dulces. Semina in exiguis & curtis siliquis bivalvibus, quaternis aut quina minuta in singulis conspiciuntur, quo à Trifolio purpureo vulg. differt. Folia præsertim inferiora maculâ lunulatâ albicante pinguior.

In pascuis non minus vulgare est quàm Trifolium pratense purpureum.

Ab hoc specie diversum esse non concesserim

2. Trifolius affine Quadrifolium phœum Lobelii J. B. Quadrif. borense album C. B. Lotus quadrifolium Ger. Quadrif. fulcum Park.

Folia huic supinâ superficie colore nigro-purpureo tincta sunt, quatuor non rarè in eodem pediculo, quod ubertati foli, aut loco umbræ, aut ali cuiusdam accidenti primò deberi fuisse, quamvis flagello plantatam speciem retineat.

A matronis nobilibus summo studio in hortis colitur pro præsentaneo remedio purpureæ puerorum febri.

3. Trifolium pratense album, siliquâ bivalvi, caule fistuloso, folio subius nigropurpureis maculis notato Morif.

Canaliculos proferunt procumbentes, cavos seu fistulosos, pedales & sesquipedales; in quorum summis alis exeunt flores papilionacei, magni, subalbi vel ochroleuco colore præditi; quorum singulis succedunt siliquæ parvæ, bivalves, singule continentes fœmina bina aut terna minuta. A præcedente distinguitur foliis latoribus, & subius maculis nigro-purpureis notatis; caulibus multo longioribus & fistulosioribus; siliquis brevioribus cum paucioribus intus feminibus.

In humidis pratis, præsertim ubi hyeme aque stagnant oritur, & cum præcedente floret æstate.

- A. 4. Trifolium quadrilobum supinum foliis albis P. B. An. Trif. parvum, album, Montbesculsum, pilosum, cum paucis floribus J. B.?

E radice annua plurimi exeunt canaliculi semipedales & longiores, resupini, & terre velut appressi, ramosi, ramulis è foliorum alis egressi, villosi, folia alternatim adnascuntibus per intervalla vestiti; quo pediculis longis [in lætiori solo sesquipalmariis] hirsutis, duabus ad basin veluti auriculis membranaceis caulem amplexis, insident, terna simul ut in reliquis Trifoliis, villosa, cordata, maculâ albicante lunulatâ in medio picta. Versus superiorem caulium partem è foliorum alis exeunt pediculi palmares & breviores, in summo foliolorum sustentantes quatuor vel quinque, albos, papilionaceos, tubo longiusculo, è calycibus striatis, zonâ rubente cinctis, & in quinque longa & tenuia segmenta divisis. Flosculi delapsi aut marcescentibus calicibus ad pediculum reflectuntur & capitula sub terra condunt, æquè summo seu extremo pediculo in medio caliculorum emergunt radij plurimi, seu pili rigidi, compressi, ima parte latiores, versus apicem continuè angustiores, apicibus ipsis, quinque spinulis longiusculis in stelle dimidiatæ modum expansis & cum primùm apparent ad latera villosi, radiatis. Radij hi non omnes unâ erumpunt; sed, successivè alii post alios, & versus pediculum reflectuntur, ut tandem capitulum quoddam æquatum componant. Singulis calycibus singula insunt fœmina capitulâ inclusa majusculâ spadicæ.

Multis in locis, solo arenoso aut glareoso, tum in Anglia tum in exteris regionibus observavimus rarum hoc Trifolii genus.

D. Morifone hæc planta titulo Trif. albi tricocci, subterranei Gustonii reticulati: D. Magnol tit. Trif. subterranei sive folliculosi hunc terram condentis descripta est. Nobis ante triginta annos observata est aut Poiræ Phytologie Britannica, ut patet ex Appendice ad Catalogum plantarum circa Cantabrigiam nascentium. Maio floret.

5. Trifolium minimum supinum flosculorum & seminum globulis plurimis confertum ad radicem nascentibus.

Folia omnium Trifolorum minima, prælonga & tenuissimis pedicellis insident, triangula ferè, obliqua, crenata. Globuli quamplurimi denso capite radice caput conferti, terre incumbentes & flosculi corticis calycibus, (quorum tamen neque formam neque colorem observavimus) compositi.

Circa Messaniam in sterilibus & arenosis invenimus.

- * 6. Trifolium montanum album C. B. mont. majus albo flore Park. majus albo flore incanum Clusii J. B. majus flore albo Ger. emac.

Clusj.

Ternis aut quaternis interdum affurgit virgis aut coliculis, pedilibus, firmis, rectis, teretibus: circa quos nascuntur rara folia, oblonga, angusta, dura, nervosa, carinata, & dorso elatiore, terna semper ab uno exortu prodeuntia ut in reliquis Trifoliis generibus, incana, in ambu veluti dentata, ab radice frequentiora & majora. Flores extremis ramulis, in quos cauliculi separantur, inherant, parvi, frequentes, conferti, & spicam quodammodo formantes albo colore & nonnullo odore præditi. Radix vivax, minimi digiti crassitudine æquans, fusco & denso cortice tecta, longa, aliquot fribis donata.

In pratis ficcioribus Viennæ Austriæ vicinis, tum in Moravia & Bohemia floret Maio & Junio. Loc. In herbis Sylvæ Valenæ D. Magnol sæpius occurrit. Botan. Montf.

7. Trifolium pratense album à Fuchio depictum, sive mas J. B.

F. B.

Folia huic hirsuta, oblonga, venosa, crenata, terna ex longo pediculo appensa, per caules cubitali, simplices, plures ex radice crassiuscula, inque plura capita interdum divisa: exorti flores glomerati, albi, Trifoli pratensis purpurei aliqui similes.

Circa Genevæ in pascuis & agrorum marginibus observavimus: J. Bauhinus aliis etiam in locis variis florentem Augusto, Septembri & Octobri.

Alii Botanici speciem hanc cum Trifolio albo vulgari confundunt, à quo tamen diversissima est.

- A. 8. Trifolium pratense hirsutum majus flore albo-sulphureo seu ochroleuco The great white or pellowish Meadow Trefoil.

Ex radice nigra, minimo digito tenuiore caules exurgunt plures, pedales vel cubitales, teretes, hirsuti, ad terram inclinati. Folia etiam hirsuta sunt, neque crenata, neque ullo modo incisa, inferiora minora & rotundiora, longis pediculis hirsutis insidentia, superiora longiora, cauli propius adnata. Florum spica longiuscula, acuminata, congesta, colore pallido seu ochroleuco & in aduolioribus plantis ad sulphureum accedente. Ubi spica pediculus incipit bina aduersa oriuntur folia, cum inferioris semper alternatim cauli adnascantur.

In pascuis ficcioribus & dumetis frequens reperitur. Observavi & in transmarinis propè Genevæ, v. m., unde mirari subit à nemine hæcenus descriptum.

A præcedentibus duabus plantis differt florum colore albo-sulphureo seu ochroleuco, foliis non crenatis, imis minoribus, summis majoribus ut alias notas omittam.

§. 2. Trifolia floribus purpureis in capitula vel globulos congestis.

1. Trifolium bituminosum Ger. Asphaltites sive bituminosum Park. bitumen redolens C. B. Asphaltites sive bituminosum odoratum J. B. & non odoratum.

F. B.

In fruticem excrevit cubitalem & sesquicubitalem, virgulis rigidis, incanis, ac etiam nigricantibus, striatis. Folia terna, per primam adolescentiam rotunda, mox oblongantur in acummatum mucronem definitiva, incana itidem & hirsuta, odore Bituminis fastidioso, tactu glutinoso. Flores non planè glomerati congesti, sed oblongiori capitulo dispositi, colore purpureo-violaceo, ex calycibus oblongis, striatis, villosis. Semen nigrum, asperum, hirsutum, in cuspidem definit foliaceum, ejusdem cum reliqua planta odoris, saporis Celsi modicæ.

Congener huic totoque adeo vultu idem jamduco colo, excepto eo quòd folia quidem odore omni penitus destituta sunt, flores verò suavitè, licet obcure, redolent. Quod huic plantæ unde accidat C. Bauhinus ostendit.

Semen (inquit) fructum in Germania terræ mandatum proferat plantam odore bituminoso: à semen plantæ in Germania educatæ rursus satum lapore & odore deficientem producit, & si iteretur satio verisimile est fobolem degeneraturam tandem in plantam omni odore & sapore destitutam.

In Italia, Sicilia & Gallia Narbonensi, in faxosis collibus non procul à mari abunde provenire observavimus.

In Paralyti oleum ex hujus femine expressum valdè commendatur. D. Soame è Sylvii L. 2. C. 21.

Hujus varietas habetur magnitudine omnium partium, præcipuè florum & seminum, differs. Morif. prælat.

- A. 2. Trifolium pratense purpureum C. B. pratense purp. vulgare Park. pratense Ger. purp. vulgare J. B. Common purple Trefoil or honey-suckle Trefoil.

F. B.

Ex radice crassiuscula, aduoliori ferè digitali, fibratâ, viticulis tenues, striatæ, partim hujus re-punt, partim furcigunt, subhirsutæ. Folia terna in eodem pediculo, nunc rotunda, alias oblonga, interdum piculatis albis lineis notata, nonnunquam obliquis candidantibus striis virgata. Flores glomerati piculæ purpureæ seu rubri, rariis & ex accidenti albes, odore non insuavi, gustanti fœcitate affertentes. Flosculorum tubi melleum liquorem continent quem pueri foliulis è caliculis evulsis exugere solent. J. Bauhinus refert se observasse Trifolium hoc in area arci Montbel.

CAP. I.

De Trifolio capitulis minus mollibus, calycibus strigosis.

§. 1. Trifolium pratense montanum album.

- A. 1. *Trifolium pratense album* Park. C. B. minus *pratense flore albo, sive 2. Ger. pratense flore albo minus, & femina gladium* J. B. *White-flowered Meadow Trefoil.*

Contrafore est habitu quam mas; *caliculis* brevioribus, infirmis, per terram sparsis, per quos *folia* terna, parva, rotunda, glabra, renata. *Flores* glomerati, minores, ex longioribus appensi pediculis, coloris albi, gustui dulces. *Semina* in exiguis & curvis *siguis* bivalvibus, quaterna aut quina minuta in singulis conspiciuntur, quo a Trifolio purpureo vulg. differt. *Folia* præsertim inferiora maculâ lunulatâ albicante pinguntur.

In pascuis non minus vulgare est quam Trifolium pratense purpureum.

Ab hoc specie diversum esse non concesserim

2. *Trifolium affine Quadrifolium phœum Lobelii* J. B. *Quadrif. borienae album* C. B. *Lotum quadrifolium* Ger. *Quadrif. fuscum* Park.

Folia huic supinâ superficie colore nigro-purpureo tinctâ sunt, quatuor non rarò in eodem pediculo, quod ubertati folii, aut loco umbroso, aut alii cuidam accidenti primò deberi suspicor, quamvis flagello plantatam speciem retineat.

A matronis nobilibus summo studio in hortis colitur pro præsentaneo remedio purpureæ puerorum febribus.

3. *Trifolium pratense album, siliquâ bivalvi, caule fistuloso, folio subius nigropurpureis maculis notato* Morif.

Caules proferunt procumbentes, cavos seu fistulosos, pedales & sesquipedales; in quorum summis alii exeunt *flores* papilionacei, magni, subulbi folii ochroleuco colore præditi; quorum singulis succedunt *folia* parvæ, bivalves, singulæ continentes *femina* bina aut terna minuta. A præcedente distinguitur *foliis* latiores, & subius maculis nigro-purpureis notatis; *caulis* multo longioribus & fistulosioribus; *siguis* brevioribus cum paucioribus intus feminibus.

In humidis pratis, præsertim ubi hyeme aque stagnantem oritur, & cum præcedente floret æstate.

- A. 4. *Trifolium pumilum supinum sterculis longis albis* P. B. *An. Trif. parvum, album, Montbesculanum, pilosum, cum paucis floribus* J. B.?

E radice annua plurimi exeunt *cauliculi* semipedales & longiores, resupini, & terræ velut appressi, ramosi, ramulis & foliorum alis egressis, villis, *foliis* alternatim adnascantibus per intervalla vestiti; quæ pediculis longis [in leviori solo sesquipalmariis] hirsutis, duabus ad basin veluti auricularis membranaceis caulem amplexis, insident, terna simul ut in reliquis Trifoliis, villis, cordata, maculâ albicante lunulatâ in medio pictâ. Versus superiorem caulium partem & foliorum alis exeunt *pediculi* palmares & breviores, in summo *sterculis* sustinentes quatuor vel quinque, albos, papilionaceos, tubo longiusculo, & *calicibus* striatis, zonâ rubente cinctis, & in quinque longa & tenuia segmenta, divisi. *Flores* delapsis aut marcescentibus *calicibus* ad pediculum reflectuntur & capitula sub terra condunt, æque summo seu extremo pediculo in medio caliculorum emergunt radii plurimi, seu pili rigidi, compressi, ima parte latiores, versus apices continuè angustiores, apicibus ipsis, quinque [pinulis] longiusculis in stellâ dimidiatæ modum expansis & cum primis apparent ad latera villis, radiatis. Radii hi non omnes unâ erumpunt; sed successive alii post alios, & versus pediculum reflectuntur, ut tandem capitulum quoddam æchinatum componant. Singulis calicibus singula insunt *femina* capitulâ inclusa majusculâ spadicæ.

Multis in locis, solo arenoso aut glareoso, tum in Anglia tum in exteris regionibus observavimus rarum hoc Trifolii genus.

D. Morifono hæc planta titulo Trif. albi tricocti, subterranei Guftonii reticulati; D. Magnol tit. Trif. subterranei sive folliculos sub terram condendis descripta est. Nobis ante triginta annos observata est post Auctores Phytologia Britannica, ut patet ex Appendice ad Catalogum plantarum circa Cantabrigiam nascentium. Maio flore.

5. *Trifolium minimum supinum sterculorum & seminum globulis plurimis confertim ad radicem nascentibus.*

Folia omnium Trifoliorum minima, prælongis & tenuissimis pedicellis insident, triangula ferè, obpala, crenata. Globuli quamplurimi denso capite circa radicem caput coarctati, terræ incumbentes & sterculis corticis calicibus, (quorum tamen neque formam neque colorem observavimus) compositi.

Circa Messanam in sterilibus & arenosis invenimus.

6. Trifolium

- * 6. *Trifolium montanum album* C. B. *mont. majus albo flore* Park. *majus albo flore incanum* Clusii J. B. *majus flore albo* Ger. emac.

Clus.

Ternis aut quaternis interdum affurgit virgis aut *caliculis*, pedalis, firmis, rectis, teretibus: circa quos nascuntur *radia folia*, oblonga, angusta, dura, nervosa, carinata, & dorso elatiori, terna semper ab uno exortu prodeuntia ut in reliquis Trifoliis generibus, incana, in ambitu veluti denticata, ab radice frequentiora & majora. *Flores* extremis ramulis, in quos cauliculi separantur, inharrent, parvi, frequentes, conferti, & spicam quodammodo formantes albo colore & nonnullo odore præditi. *Radix* virax, minimi digiti crassitudinem aequans, fusco & denso cortice recta, longa, aliquot frbris donata.

In pratis ficiobris Viennæ Austriæ vicinis, tum in Moravia & Bohemia floret Maio & Junio. Læm. In herbis Sylvæ Valenæ D. Magnol sapius occurrit. Botan. Monsp.

7. *Trifolium pratense album à Fuschio depictum, sive mas* J. B.

J. B.

Folia huic hirsuta, oblonga, venosa, crenata, terna ex longo pediculo appensa, per caules cubitalis, simplicis, plures ex *radice* crassiuscula, inque plura capita interdum divisa: exortu *flores* glomerati, albi, Trifolii præsentis purpurei alioqui similes.

Circa Geneviam in pascuis & agrorum marginibus observavimus: J. Bauhinus alii etiam in locis variis florentem Augusto, Septembri & Octobri.

Alii Botanici speciem hanc cum Trifolio albo vulgari confundunt, à quo tamen diversissima est.

- A. 8. *Trifolium pratense bifurcatum majus flore albo-sulphureo seu oxycardus* The great white or yellowish Meadow Trefoil.

Ex radice nigra, minimo digito tenuiore caules exurgunt plures, pedales vel cubitales, teretes, hirsuti, ad terram inclinati. *Folia* etiam hirsuta sunt, neque crenata, neque ullo modo incisa, inferiora minora & rotundiora, longis pediculis hirsutis infidentia, superiora longiora, cauli propius adnata. *Florum* [pica] longiuscula, acuminata, congesta, colore pallido seu oxycardus & in adultioribus plantis ad sulphureum accedente. Ubi spica pediculus incipit bina adverfa oriuntur folia, cum inferioris semper alternatim cauli adnascantur.

In pascuis ficiobris & dumetis frequens reperitur. Observavi & in transmarinis propè Geneviam, unde mirari subit à nemine hæcenus descriptum.

A præcedentibus duabus plantis differt *florum* colore albo-sulphureo seu ochroleuco, foliis non crenatis, imis minoribus, summis majoribus ut alias notas omittam.

§. 2. Trifolia floribus purpureis in capitula vel globulos congestis.

1. *Trifolium bituminosum* Ger. *Asphaltites sive bituminosum* Park. *bitumen redolens* C. B. *Asphaltites sive bituminosum odoratum* J. B. & non odoratum.

J. B.

In fruticem excrecit cubitalem & sesquicubitalem, virgulis rigidis, incanis, ac etiam nigricantibus, striatis. *Folia* terna, per primam adolefcentiam rotunda, mox oblongantur in acuminatum mucronem desinentia, incana itidem & hirsuta, odore Bituminis fastidioso, tactu glutinoso. *Flores* non planè glomeratim congesti, sed oblongiori capitulo dispositi, colore purpureo-violaceo, ex *calicibus* oblongis, striatis, villis. *Semen* nigrum, asperum, hirsutum, in cuspidem definit foliaceum, ejusdem cum reliqua planta odoris, saporis Cæspali medicati.

Congener huic totoque adeo vultu idem jamduclum co, excepto eo quòd folia quidem odore omni penitus destituta sunt, *flores* verò suavit, licet obscure, redolent. Quod huic plantæ unde accidit C. Bauhinus ostendit.

Semen (inquit) Italicum in Germania terræ mandatum proferit plantam odore bituminoso: at semen plantæ in Germania educatæ rursus satum sapore & odore deficientem producit, & si iteretur latius versimile est lobolem degeneraturam tandem in plantam omni odore & sapore destitutam.

In Italia, Sicilia & Gallia Narbonensi, in saxosis collibus non procul à mari abunde provenire observavimus.

In Paralyti oleum ex hujus femine expressum valde commendatur. D. Soame è Sylvii L. 2. C. 21. S. 124.

Hujus varietas habetur magnitudine omnium partium, præcipuè *florum* & *seminum*, differens. Morif. præstat.

- A. 2. *Trifolium pratense purpureum* C. B. *pratense purp. vulgare* Park. *pratense Ger. purp. vulgare* J. B. *Common purple Trefoil or honey-suckle Trefoil.*

J. B.

Ex radice crassiuscula, adultiori ferè digitali, fibratâ, *cauliculis* tenues, striatæ, partim humi repunt, partim surgunt, subhirsute. *Folia* terna in eodem pediculo, nunc rotunda, alias oblonga, interdum spiculatis albis lineis notata, nonnunquam obliquis candidantibus striis virgata. *Flores* glomerati plerumque purpurascunt seu rubent, rarius & ex accidenti albescent, odore non infuavis, fragrantia fœcatam afferentes. *Flores* tubi melleum liquorem continent quem pueri sterculentis & caliculis evulsis exugere solent. J. Bauhinus refert se observasse Trifolium hoc in area arces Montbel.

L. C. C. C.

Montebgard, in horto & extra urbem habere maculata folia; maculas autem esse albicantes, semicirculares, ad cordis formam nonnihil accedentes, quod pro re insolita habere videtur, cum nihil apud nos sit usitatus.

In pratis & palcuis ubique vulgatissimum habetur.

Sunt Hiberni, qui suo *Chambree* (quod est *Trifolium purpureum pratense*) aluntur, celeres, & robusti, ut nos monuit D. *Tancredus Robinson*.

A. 3. *Trifolium pratense purpureum majus*. *The greater purple Meadow-Trefoil*.

Radix hujus lignosa, minimum interdum ferè digitum crassa, superius in multos veluti ramos dividitur, qui sub terra undique reptantes, & hic illic germinantes latè plantam diffundunt, & magnam spatium occupant. *Cauliculi* inde emergunt dodrantes aut pedales, in terram reclinati, purpurei, crassiores quam in purpureo vulgari, ramuli foliorum alii exsertuntur, quæ alternatim ut in illo posita, sed crebriora. *Folia* ipsa parva longiora & acutiora quam in vulgari, brevioribus pediculis, notis albis semilunaribus non semper picta. *Flores* in summis caulibus & ramulis majores, saturatius purpurei, in spicas seu capitula majora & breviora coarctati quam in illo; quin & spica longiore pediculo infident quam in illa. Venæ seu nervi obliqui manifestiores sunt magisque conspicui averla præcipue folii parte in hac planta quam in illa.

L. C. C. C.

In palcuis satis frequens est, minus tamen quam *Trifolium purp.* vulg. Seritur etiam in agris pro boum & jumentorum pabulo; quibuldam audit *Common Clover-grass*.

* 4. *Trifolium pratense minus flosculis purpureis* C. B. *prat. min. purpureum* Park.

Cauliculi huic tenues, rigidi, pedales, ramuli crebris divisi. *Folia* parva brevibus pediculis modo terna, modo quaterna habent. *Flores* in summis ramulis multi, perexigui, velut in umbellis laxas congesti, purpureo-rubentes. *Radix* tenuis, alba, fibris capillata.

5. *Trifolium purpureum majus folio & spica longiore* J. B. *montanum, spica longissima rubenta* C. B. *Lagopus major folio pinnato* Park. *major, spica longiore* Ger. *Trif. majoris tertii altera species* Clus.

J. B.

Ad cubitum & sesquicubitum excrefcit, *caulibus* crassiusculis, valentibus, variè divaricatis. In *foliis* libere ludit, interdum semunciam vix excedunt, subrotunda, frequentius oblonga, acuminata, trium unciarum, semunciali latitudine, concinne per ambitum crenata, admodum veshola, crispata, tergemina, pediculo nixa in vaginam valde latam, pinnatam, trium unciarum aut longiorem, caulem complectentem desinente. *Flores* rubentes in spicam palmarem & majorem, satis crassam dispositi, ex *calycibus* in pinnas longas, tomentosas dissectis.

L. C. C. C.

In collibus circa Genevam invenitur spontaneum. *D. Magnol* observavit copiosum in umbrosis, herbidis locis sylvæ Valenæ, viâ qua itur ad pagum *Viols*, non longè à Montipelo.

* 6. *Trifolium montanum purpureum majus* C. B. Park. *Trif. majus Clusii secundum, non album sed rubrum* J. B. *majus flore purpureo* Ger.

Clus.

Trifolium majori albo non valde diffimile est, vel amplitudine, vel formâ: *folia* tamen paulò angustiora, & crassiora *flosculorum*, qui conferunt nascuntur, spica, eaque summo caulis fastigio inherens, sine ullo petoli vestigio, & quasi inter folia latens, cui plerumque adnascitur alia brevior, rarissime tertia. *Flosculi* vero differunt colore, qui non albus est sed ruber, & odore cujus sunt expertes. *Radix* illius radici ferè par.

L. C. C. C.

In Hamburgensi monte & aliis Pannoniæ & Austriæ montibus Alpestribusque pratis, præsertim iucioribus Viennæ vicinis, tum pariter in Moraviæ & Bohemiæ sylvis copiose invenitur.

* 7. *Trifolium spica oblongâ rubrâ* C. B. *Trif. majus flore purpureo* Ger. *montanum majus purpureum* Park. *majus tertium purpureum Clusio* J. B.

Clus.

Majore multò excrefcit altitudine, quæ plerumque cubitalis est: *caules* etiam habet crassiores, nodulos. *Folia* ex singulis geniculis alternatim prodeuntia, longa, striatque, dorso magis eminente & elato, laxâ quadam veluti vaginâ, in binas appendices desinente, caulem amplectentem, deinde terna numero ex eodem pediculo nascuntia, superioris duplo longiora, illis tamen non minus dura & per oras denticulata, gustu nonnihil adstringente. Huic spica longior & major, elegantissima rubrorum flosculorum est caliculis hîpidis emergentium serie composita. *Radix*em habet superiorum radici similem, vivacem & singulis annis plures caules proferentem.

L. C. C. C.

Cum priore invenitur. Vide loca: non multum differt, ipso Clusio fatente, à *Trifolio purp. majore*, folio & spica longiore J. B. loco penultimo descripto.

* 8. *Trifolium montanum purpureum minus* C. B. *montanum minus Thalo purpureum* J. B.

Brevioribus constat cauliculis, & foliis acutè mucronatis, & capitulis etiam, estque flore quadræque purpureo, quandoque candido.

Ex brevi hac descriptione an hæc sit species à reliquis distincta certò colligere nequimus.

* 9. *Trifolium*

C. B. prod.

* 9. *Trifolium montanum purpureum folio acuto crenato* C. B.

Cauliculi est pedales, firmis, rectis: *foliis* rarioribus, oblongis, angustis, nervosis, acutis sursumque spectantibus, in ambitu dentatis, aliquando profundius incis. In cauliculi summo flores purpurei, quasi in globo conferti.

In montosis pratis Maio Juniùque florens reperitur.

L. C. C. C.

* 10. *Trifolium montanum purpureum folio obuso crenato* C. B. Park.

C. B. prod.

Caule est ramifloro, *foliis* oblongis, angustis, sed obtusis, & supernè & utrinque crenatis, cujus ramuli frequentioribus & angustissimis *foliis* donantur. *Flores* quàm in priore rariore & purpuralescentes.

In pratis montosis circa Genevam.

L. C. C. C.

Utraque hæc planta nobis incognita, nimis breviter tamen descripta est.

A. 11. *Trifolium stellatum glabrum* Ger. *emac. capitulis Diplasi quorundam*. *Smooth Starry-headed-Trefoil*, or *Crescent-headed Trefoil*.

E radice alba, simplici, annua *caules* emergunt plures, palmares aut dodrantes, in terram ferè procumbentes, teretes, hirsuti, ramoli. *Folia* longis pediculis infident, lanugine molli pubescentia, non crenata, longiuscula, extremitatibus subrotundis, & quorum alii oriuntur *ramuli* alterni. In summis caulibus & ramulis *capitula* Diplasi aut Eryngii similia, pediculis brevibus infident, ad quos folia bina opposita appendicibus suis caule amplectuntur. *Flosculi* pallide purpurascunt, quorum calices in quinque radios seu spinulas terminantur, quorum infimus maximus longissimisque.

In palustribus maritimis pluribus in locis occurrit, in aggeribus maximè. Vidimus & collegimus prope *Hollandiam* vicum non procul *Harvice* in Ellexia copiosum; circa *Leigh* non procul ab ostio *Tamensis* fluvii in eodem Comitatu. *D. Johnston* Gerardi emaculator in paludibus salinis *Darfordie* in Cantio. Observavimus etiam in transmarinis circa *Messaniam* Sicilia. *D. Balam* è Tingide Africa urbe misit.

12. *Trifolium stellatum* C. B. *stellatum Montipellanum* Park. *stellatum purpureum Montipellanum* J. B. *stellatum hirsutum* Ger. *emac. Rough Starry-headed Trefoil*.

J. B.

Palmares & interdum bipalmares, non planè surrectos, interdum etiam in terram prociduos, fundit ex gracili, alba, lignosa, capillatâ *radice* *caules*, rotos densâ lanugine obitos, inanes, quandoque rufescentes, rarissime in alas divisos: *folia* longis nixa pediculis, cordata, tantillum per oras superiores crenata, penitus hirsuta. *Florum* glomeris subrotundi, coloris purpurei, perquam villosos constant calycibus, quorum pinne ductæ radiatam stellam repræsentant. Planta est annua. Pleniorum descriptionem videlicet apud C. Bauhinium in Prodr. qui flores interdum sed rariis luteos esse scribit, quod nunquam vidimus.

Ad radices montis Velsvii copiosum observavimus, nec minis frequens in Sicilia circa *Messinam*, & Gallia Narbonensi circa *Montipellum*. Hoc genus est (ni multum fallimur) quod depingit & describit *Alpinus* in *ext.* *Trifolii* clypeati argentei titulo, cui *semina* nigra, oblonga, lata, renuia, foliacea, figurâ ad antiquos clypeos Venetos maximè accedere visâ tribuit; quod observandum an huic *Trifolio* conveniat necne. C. Bauhinus semen plantam esse scribit. Descriptio *Alpini* in floribus colore, quem argenteum facit, à planta nostra albidit, cui flos rubescens. Fortè per florem capitulum intellexit.

* 13. *Trifolium glomerulifolium Personæ Cherleri* J. B. *globosum repens* C. B. prod. Park.

J. B.

In humum reclinat palmares *caules*, quos à reptante capillacea, rufescente *radice* emittit plures, hirsutos, *foliis* vestitis per extremum latioribus, pilosis: uniuersusque colliculi fastigio *capitulum* hæret unicum, amplexum, in *Personæ* modum glomeratum, & aristis longis, sed lanugine quadam albicante intextis horrens, *flosculi* inter aristas apparentibus parvis, purpureis: basin autem amplectuntur *terna* folia, magna, squamatis incumbentia subeuntiaque, lata, albicantia, per margines purpurascencia, similibusque striis virgata, nescio quid *Garyophyllatæ* aquaticæ foliis simile habentia.

Montipeli in squalidis & siccis locis circa *Episcopio* castellum legit *Cherlerus*. Provenit etiam in luco *Gramuntio* copiosè. C. B. *Botanic. Montip.* Descripionem. C. B. vide & confer.

A. 14. *Trifolium parvum hirsutum, flore parvo diluti purpureo, in glomerulis oblongis, semine magno*. *Small large-headed Trefoil*.

J. B.

E radice alba, simplici, adnatis aliquot donata, annua *caules* emittit plures, teretes, hirsutos, ramulos, in sterilibus vix palmares, in latoribus folio cubitalis & longiores, in terram reclinatos, ad geniculâ nonnihil recurvos. *Folia* hirsuta, per margines equalia, obscure viridia; quæ à radice exeunt minora, obtusiora, interdum etiam cordata, pediculis longis infident: quæ in caulibus sunt inferiora breviora & obtusiora, longioribus pediculis fida: superiora paulatim longiora, acutiora, brevioribus pediculis. *Flores* exigui, pallide purpurei, evanidi, in capitula dense stipata glomerati, summis caulibus & ramulis infident. *Capitula* in sterilibus in globuli formam coacta, læto folio in longum excurrunt; ad singulorum capitulorum basin unum semper, interdum duo opponuntur folia,

folia, pediculis in membranas striatas dilatatis. E latere capituli majoris seu primarii subinde erumpit capitulum aliud secundarium pediculo donatum. *Calices* five valcula feminalia singularia striata, trigloba, hirsuta, in quinque spinulas delincentia, singula singula *semina* flavicantia, majuscula, folliculis occultata continent. Planta est annua.

In pascuis sterilioribus frequens occurrit in Anglia.

A. 15. *Trifolium parvum rectum, flore glomerato cum unguiculis* J. B.

Longis tenuibusque fibris radicum multos simul *caules* supinos emittit, palmares & sesquipedales, teretes, glabros, propter terram albescentes, cetera atro-rubentes aut virentes: *folia* minuta, tergemina, glabra, venosa, leviter ferrata, nonnulla etiam cordata, longis pediculis caulem membranaceis appendicibus ima parte amplexibus nixa, brevibus interdum, praesertim in fumis ramis, haerentia. *Flores* tum summo caulium fastigio, tum ex eorum lateribus glomeratim coherentes minuti, unguiculati aviculae imitati, ex calycibus majusculis, glabris, striatis, per extrema denticulatis, duris.

Nemauis ex locis hispidis & saxosis evulsi Cherlerus, ubi rarior occurrit: Maio floret: ingruente aestu, ut alia multa, facit & exsiccat abire.

D. Magnol *Trifolium capitulis Thymi* C. B. huius synonymum facit: merito autem quaerit cur J. Bauhinus rectum dicat, cum in descriptione caulem supinum et optime attribuat.

Vel hanc speciem, vel ei simillanum observari prope *Novum Mercatum* oppidum, juxta Molendinum, alibi etiam in arenosis ad mare. Quint & D. Sam. Dale idem vel ei proximum *Trifolium* invenit in agro quodam dicto *the Parsonage Field* quam transiit semita Cressingham duces, dimidio à Brantia milliari.

Infanti estis re, Deo dante, hanc speciem curiosius observabimus, quod si differre comperietur Lectorem ejus rei in Appendice certiore faciemus.

16. *Trifolium cuius caules ex geniculis glomerulos oblongos proferunt* J. B. A. 13. in paucis differt.

Tenuem hoc sed duram & lignosam agit *radicem*, quae plures quidem emittit *stipules*, sed pedales, teretes, rigidos, pallide virentes, & ad singula genicula recurvos. *Folia* quam in precedente altero tanto majora, longiora, neque cordata, neque ferrata, longiusculis pediculis infidentia, qui ex membrana quadam articulos velientes appendice prominent. Geniculis porro *capitula* etiam oblonga, densa flosculorum purpureorum agmine stipata insident, quatuor, quinque, aut plura, sed pro singulis geniculis singula, quorum calyculorum nullis stris donatorum apices recurvi, rigidi, interim in acutum fatiscunt mucronem, nec tamen ita durum, ut spinosum dicere auserim, nulli item denticulis praeditum.

Nemauis in incultis rupetis legit Cherlerus. In plenisque cum sequente convenit, [in omnibus inquit D. Magnol,] nisi quod C. Bauhinus flores luteos illi attribuat: at J. Bauhinus huic recte purpureos. Nec Lectori imponere videamur C. Bauhini descriptionem subiciemus.

Trifolium capitulo oblongo aspero C. B. Park.

C. B. prod. *Radix* habet capillaceam albam: *cauliculis* plures, pedales, laves, rotundos, & quasi articulos, paucis *foliis* rotundis vestitis. Ex singulis articulis *flosculi* plures simul junci, iique lutei prodeunt. His succedunt *capitula* oblonga, pluribus quasi spinis recurvis donata, & per maturitatem exasperata, quibus singulis folium tripartitum subjicitur. *Semen* exile est.

Patavii in edito monte prope *Arqua*, quod longe minus altero (quod Monspellio habemus) legitur.

Secundo *floris colore* precedenti non admodum dissimile est: quod notavimus antequam D. Magnol Botan. Monspel. videremus.

17. *Trifolium capitulis Thymi* C. B. Park.

C. B. *Radix* est oblonga, alba, tenui, capillacea: *cauliculis* femipalmaribus, humi sparsis: *foliis* obtusis, in ambitu serratis, cujus virgulis *capitula* rotunda, ut in Thymo, flosculorum rufescentium insident: quae per maturitatem indurantur, minutumque *semen* subrufum continent.

Monspellii locis siccioribus provenit.

Vide *Trifolium parvum rectum* flore glomerato cum unguiculis J. B.

6. 3. *Trifolia calyculis in vesicis intumescens seu spumosis, Fragifera diila.*

18. *Trifolium fragiferum* Ger. emac. *fragiferum* Frisicum C. B. Clus. Park. *Strabberri-cretoli.*

Cauliculis supinis ad nodos radices agentibus late se propagat. *Folia* singularia ad exortum suum appendicibus latis membranaceis in duo oblonga & acuta segmenta exeuntibus caulem amplectuntur: pediculis autem longis hirsutis infident, terna simul ad eundem exortum, parva, obscure viridia, argute denticulata, mucronibus obtusis, non tamen cordata. *Florum* spicae ex foliorum alis egrediuntur, pediculis femipalmaribus aut palmaribus infidentes, parvae, subrotunda, Trifolii pratenfis aemula, *flosculi* exiguis, pallide purpureis gradatim fere aperiuntibus, evanidis compositae: quibus marcescentibus calices in *vesiculas* turgidas hirsutas, deorsum flexas, bicornes extumescunt: unde capitulum augeat in magnitudinem Nucis myristicae, Tragi figuram imitatum. Singulae *vesiculae* singulas *filiculas* unicum *semen* claudentes continent.

Julio & Augusto mensibus floret in locis aquosis ubi per hyemem aquae stagnant.

19. Tri-

19. *Trifolium pratenfe folliculatum* C. B. Trif. *Salmanicum* Ger. *pratenfe* *Salmanicum* Clusii Park. *folliculatum* sive *vesicarium* minus purpureum J. B. An Trif. *vesicarium* ampullatum rubello flore Morif.?

J. B.

Humi fufos producit ex tenui simplicique *radice* *caules* dodrantales, *foliis* ornatos ternis, parvis, per extremum obtusis, circumcirca crenatis, pediculo longo appendis: è quorum finu exit pediculus, uncia longior, *flores* sustinens, in orbem glomeratos, parvos, rubentes, quos membranae excipiunt *utriculis*, latis laxi, bicorni fastigio delincentibus. *Semen* exile, subrotundum.

Hae pulchella planta se per terram spargit, degustata nullum habet manifestum saporem. Clusius flosculos elegantissimè purpuræ rubere scribit, quod & nobis observatum, cum plantam circa Liburnum & alibi in Italia primò videremus, unde *Trifolium fragiferum* sive *vesicarium* *floribus nitidis rubellis* eam denominavimus. Figura Clusiana non exprimit folliculos membranaceos in capitulum Fragi annulum conglomeratos.

Circa Monspelium in hortis inter olera; in pratis etiam aliisque quamplurimis humentibus & *Locus*.

herbosis locis oritur. Botan. Monsp.

An *Trifolium fragiferum* Lulitanicum tomentosum Park?

20. *Trifolium caule nudo glomerulis glabris* J. B.

Ex *radice* crassiuscula *caules* exeunt simplices, nudi, glabri, pedales, in glomerum *florum* purpureorum fastigiat, subiectis *foliis* exilibus videntibus. Sequuntur *utriculi* flosculorum numero respondentes, laxiusculi, fusciculi, veluti nervuli intertexti, albidis, è quorum orificio adhuc flosculorum prominent reliquiae. *Folia* tergemina, glabra, subrotunda, fere uncialia, fere uncialia, haerent palmari & sesquipedalari & *radice*.

Vià quā Nemaus ad Gari pontem itur collegit Cherlerus haud ita frequentem.

Locus.

21. *Trifolium capitulo spumoso levi* C. B. *vesicarium* *levis* Park.

C. B. prod.

Radix est albi, oblonga, fibrosa & capillata: *cauliculis* multis, humi sparsis, tres, quatuor, rarius sex uncias longis: *foliis* parvis, oblongo petiolo haerentibus, per marginem acutiusculè crenatis: *floribus* parvis, luteis; quibus *capitula* incana, veluti ex pluribus *vesiculis* sibi invicem infidentibus composita, squamisque referentia succedunt; quibus *semen* parvum rotundum & planum inclusum est.

Circa Monspelium in agris & luco Gramontio reperitur: circa Neapolin Italicorum in maritimis. *Locus*.

22. *Trifolium capitulo spumoso aspero minus* C. B. *vesicarium* *asperum* minus Park.

C. B. prod.

Huius *radix* transversim fertur, & fibris capillaceis terrae insignitur: *ramulis* suis per terram capit: è quibus pediculi biancales & triunciales, nudi eriguntur, qui *capitulum* parvum, subrotundum, ex rufescentibus *floribus* compositum sustinent; quibus capitulum quasi ex *vesiculis* pluribus compositum, subasperum & initio virens, minutum *semen* subrotundum continens succedit. *Folia* parva sunt, rotunda & crenata.

Hoc apud nos ad Rheni ripam herbido & arenoso loco, & circa Monspelium provenit. *Locus*.

23. *Trifolium glomerulis tomentos per caulum longitudinem* J. B.

J. B.

Angulosi & glabri *caules*: *folia* parva, ex oblongo rotunda, glabra, crenata, pediculo donata fere uncialia, cujus exortui adnata gemina pinna, majuscula, ex lato mucronata, caulem complexu suo comprehendit; indidemque *flosculi* minuti, palliduli, glomerati oriuntur, quos sequuntur glomeruli folliculorum tomentosorum, candicantium, conculorumque: in quorum singulis *semen* unicum, pullum, rufescentis, nudum, apophyli veluti donatum, quemadmodum in Foenugraci semine animadvertimus.

In Iqualidis Gallo-provinciae quibusdam locis legit Cherlerus, mense Julio.

Hanc plantam D. Magnol in Botan. Monsp. accuratius describit & depingit *Trifolii fragiferi tomentosi* titulo.

Radix (inquit) alba & fibrosa est, ex qua plures oriuntur *cauliculi*, palmares, humi sparsa: in articulis duae sunt appendices latis late, inter quae pediculi *folia* sustinent trifolia, venosa, glabra, ferrata. Ex quolibet articulo *flosculi* glomerati purpurei productunt, similes floribus pratenfis folliculati, brevissimis pediculis nixi, quibus *globuli* succedunt magnitudinis fragorum, veluti cotone incani, pluribus utriculis vel glomerulis compositi: in quolibet utriculo unicum *semen* continentur, parvum, subrotundum, cerei coloris. Multitudo globulorum aspectu pulcherrimum reddit.

Maio & Junio reperitur variis in viis herbidis, praecipue ubi aquae per hyemem stagnant, circa Gramontium quā itur *Grabels* & alibi.

An *Trifolium capitulo spumoso levi* C. B. prod? verum C. Bauhinus flores luteos illi attribuit, forte per errorem.

D. Magnol tribus Trifolii parvi speciebus flores luteos, quos illis C. Bauhinus attribuerat, abjudicat. 1. Trifolio capitulo oblongo aspero. 2. Trif. capitulo spumoso levi. 3. Trif. capitulo Lago-pi rotundiore, seu globoso flore.

A. 24. Tri-

- A. 24. *Trifolium supinum cum glomerulis ad caulum nodos globosis, floribus purpuratis. An Tr. nodosum capitula Thymi Morif. prælud.?*

Radix ei alba, simplex, fibris majusculis donata: ex qua emergunt ramuli complures, in terram procumbentes, glabri, versus radicem supina parte nonnunquam rubentes, *folia* alternatim positus, in pediculis longiusculis ternis, subrotundis & ad margines dentatis vestiti. *Globuli* testiles ad alas foliorum, non spinosi, ex quibus emergunt flores pallide purpurei, rarius dispositi. Semen nondum maturat.

Locus. In marginibus arenosis propè Saxmundam Suffolciæ oppidum inveni: postea attulit Thomas Willfells circa Londinum collectum: tandem etiam in transmarinis circa Messanam Siciliæ urbem inveni. Capitula seu globuli & calicibus arcè stipatis congesti sunt.

- * 25. *Trifolium capitulo glomerato rigido J. B. globoso flore, vel capitulo Lagopi rotundiore C. B. capitulo globoso Park.*

C. B. prod.

Radicem habet longam, tenuem & capillaceam, fibrosam, albam: *caules* plures, tenues, rotundos, palmo minores, quandoque pedales, in ramulos leviter hirsutos divisos; quos *folia* parva, nonnihil pilosa, longiora quam stellati majoris, per extremum rotunda, crenata cingunt, [quibus juxta pediculum communiter duo alia subiunguntur.] Caulium fastigium ornant capitula lingularia, glomerata, compa'diora quam majoris stellati, Bottonaria paria, sed Bardanz echinorum asperitate hispida. *Flores* parvi, lutei, rufescentes D. Magnol.]

Locus. Maio mense Monspeliuli circa Castellonovum copiosè provenire observavit C. Bauhinus. In satis copiosè oritur, sed semper cum floribus rufescentibus. *Botan. Monsp.*

C A P. II.

Trifolia spica molli & villosa Lagopi dista.

1. *Trifolium albo-incarnatum spicatum, sive Lagopus maximus J. B. Lagopus maximus Ger. max. flore rubro Park. Trifolium spica subrotunda rubra C. B. The greatest Hares-foot Cretail.*

* J. B.

*S*atis proluxa radice donatum est, gracili, fibrata. *Caules* plures, dodrantes & cubitales, hirsuti, simplices. *Folia* ex piloso pediculo, vaginâ suâ brevi, hirsuta caulem complexo, terna, subrotunda, latiora quam longiora, crenata, non cordata. Spica duarum aut trium unciarum, floribus confatis albis dilutâ purpurâ remissis ex calycibus admodum villosis, in quibus pinnulas definitibus. Semen majusculum, subrotundum, lucidum, pallidum, accedens ad Meliloti vulgaris, sapore Pisorum.

Annua est planta, ex semine deciduo, siquidem maturo Julio & Augusto, se conservat.

In Italia circa Neapolin observavimus cum floribus pulchrè rubentibus aut coccineis: Quod prope Genetam oritur albo-incarnatos obtinet.

- A. 2. *Lagopus vulgaris Park. trifolius quorundam J. B. Lagopodium sive Pes leporis Ger. Trifolium arvense humile spicatum sive Lagopus C. B. Hares-foot, or Hares-foot Cretail.*

* J. B.

Nomen ex argumento spica indeptus est, quæ molli villo cinereo, purpurascens tene porinos pedes imitatur, *stoculis* albidis & minutis, tantillum prominulis, quos semen excipit exilis fulvum. Spica pediculis longis insident, & foliorum alis exeuntibus. *Caliculi* plurimi palmum aut sesquialtum alti, [imò in lactoribus dodrantes aut pedales] ramofi, toti incana lanugine pubenti, in quibus hirsuta Trifolii folia, unciam circiter longa, culum lata, acuminata, villosa & incana, averfa præsertim parte, pediculis lata & striata basi, in duas prælongas velut aurículas exeunt, caulem amplefringens & tenevæ exiccans.

Locus & Tempus.

Frequens est inter segetes, maximè solo arenoso, serius autem & post mediam plerumque ætatem floret.

Alpin.

A radice stipes assurgit rectus, tricubitalis & amplior, argentei coloris, è quo plures rami exeunt, sursum ex obliquo in rectum acti, foliis Cytisi, sed longioribus & tenuioribus, in acutum desinentibus, ternis simul junctis, retis candidis. In summitate verò caulum flos visitur rotundus, flori præfatis Trifolii figura & magnitudine quam similes, coloris purpurei, & in aliquibus carnei, ex multis flosculis Cytisi florum armulis congestis, qui circumquaque intermixtos habet quosdam villos, albos, tenuissimos, velut sericeos, quorum mixtione ex rubro colore flos redditur longè visui elegantior. *Radix* istius plantæ est longa, gracilis, lignosa, nigra, bifida.

- * 3. *Ebenus Cretica Alpin. exot.*

- * 4. *Lagopus*

- * 4. *Lagopus minor flore ruberrimo Park.*

Park.

Folia habet mollia, incana, angusta, in acutum mucronem desinentia, breviora tamen quam Lagopi angustif. Hispan. Clus. *Caules* ad semipedalem altitudinem vix ascendunt. *Spica* gerit tenuem, barbulis multo tenuioribus quam prædicti Lagop. frequentior. *Flores* protrude elegantissimos, rubicundi coloris; quibus singulis flaccescentibus succedunt capsule singule, villosæ, pluribus radiis in margine eandem stellatim dispositis onustæ, quando semen in capsularum fundo est maturum. Planta est annua.

Semine ex Hispania accepto J. Parkinsono exorta est.

- * 5. *Lagopus supinus Park.*

Ex Hispania attulit Boelius.

- * 6. *Trifolium lagopoides annuum hirsutum pallide luteum seu ochroleucum Morif. hist.*

Morif.

Folia edit terna acuta, incana lanugine obsita, atque ex vaginalis aliorum more pediculis biuncialibus ortis immitentia: in fastigio caulum pediculi erectorum, nonnunquam reclinantium, proveniunt spica longe, unciales & biunciales, Lagopi vulgaris instar, coloris pallide lutei, seu potius æquidistant floribus compositæ. Floribus hinc evandis singulis singule succedunt capsule, quinquepartiti in margine divise, & singula semina subrotunda continentes in fundo. De loco nihil habet.

7. *Trifolium angustifolium spicatum J. B. Trif. montanum, angustifolium spicatum C. B. Lagopus major angustifolius Park. Lagopus altera angustifolia Ger. emac.*

* J. B.

Radix huic uncia, tenuis, longiuscula, lignosa: *caules* ex ea plures, satis firmi, palmares aut pedales, simplices; in quibus *folia* terna, graminea, hirsuta, pediculo nixa unciales, caulem longè, striatâ vaginâ obvolvante: spica duarum circiter unciarum longitudine aut major, ex floribus purpureis congesta, in calicibus lanuginosis, pinnas quinque protendentibus. Vidimus hujus generis altitudine cubitali, foliis angustissimis duas tréve uncias longis.

In montibus supra Messanam, atque etiam circa Monspeliuum, utrobique copiosè provenit. *Flores* *Locus.* in nostra dilutè rubent.

8. *Lagopus angustifol. Hispanicus Clus. Ger. emac. Park. Trif. angustif. Hsp. sive Lagop. angustif. flore dilutè rubente J. B. Trif. Hispanicum angustifolium spica dilutè rubente C. B. Clus.*

Uncia fere caulem, gracilem & satis firmum, nodis quibusdam distinctum & in aliquot ramos divisum, nascentibus ad singulos nodos pediculis, satis laxa sed caulem & ramulos amplectentibus, quorum extremis terna insident *folia*, non orbiculata, sed longiuscula & angusta, carinata, five dorso elatiore, canescencia instar foliorum vulgaris Lagopi: Summi rami desinunt in longas calycularum spicas, & quibus emergunt *stoculi* vulgaris floribus formâ similes, & fere concolores, hoc est, dilutè rubentes.

Semine ex Hispaniis accepto natum est: cui simile, vel fortè hoc ipsum genus se observasse meminit Clusus Salmanticensi agro ad Vinetorum margines.

Nos in montibus Messanæ imminetibus, item circa Monspeliuum observavimus. A præcedente *Locus.* tota specie diversum agnoscimus.

C A P. III.

Trifolia spicata flore luteo.

- A. 1. *Trifolium luteum lupinum Ger. emac. pratense luteum semina flore pulchriore sive Lupulino J. B. pratense luteum capitulo Lupuli, vel agrarium C. B. Hsp. Cretail.*

*P*lures cauliculos spargit, infirmos, & vix se sustinentes, palmares, aut dodrantes, hirsutos, rubentes ramis creberrimis fruticosos. *Folia* parva, latiuscula obtusa, glabra, præsertim supina parte, venulis creberrimis, si luci obiciantur, vel ex adversa parte facile conspicuis, striata, pediculis longiusculis appenda. Versus caulis & ramulorum summitates *florum* spica ex alis foliorum exeunt, lupulorum capitula imitata, sed minores multo, flosculis luteis compositæ, per maturitatem deorsum reflexis, minimè deciduis. Petalum in flore superius & erectum amplum est & striatum. Singuli autem flores singula semina occultant. Ab aliis plerisque Trifoliis differt quod flosculorum lingularum calycès perexigui sunt & vix visibiles.

In agris inter segetes, solo præsertim arenoso aut glareoso.

Locus.

- A. 2. *Trifolium lupulinum alterum minus. An Trif. luteum, flore Lupulino minus J. B? The lesser Hsp. Cretail.*

A radice simplici, furculosa tamen & minutissimis etiam fibris capillata, & quibus tubercula quadam

dam feu granula dependent, plurimos fundit ramulos, parís cum præcedente longitudinis, aut etiam majores, tenuiores, glabros, inferne rubentes. *Folia* quam illius minora, viridiora, obtusiora, & ad cordis formam propius accedentia. *Flores* spicæ longis pariter & tenuibus pediculis è foliorum alis egressis insident, plus duplo minores, minoribus spiculis compositæ, saturatus flavæ. Folliculi pari modo per maturitatem deorsum reflectuntur. *Semina* quam illius majora, in singulis folliculis singula.

In pascuis inter gramina frequens occurrir.

C. B. prod.

Rami est cubitalibus, glabris: *foliis* rarioribus, parvis, subrotundis, levissimè denticulatis, longissimo pediculis donatis: *Rami* fastigio capitulum Lupuli formæ, sed oblongum ex folliculis spadicis compositum insidet.

In montibus supra Ilfeldam provenit.

Ob formam capituli Lupulinis Trifolius adjectimus quamvis colore florum differat.

4. *Trifolium capitulo spumoso aspero majus* C. B. prod. *vesicarium asperum majus* Park.

C. B. prod.

Radice est oblonga, fibrosa: *Caulibus* bicubitalibus, tenuibus, flexibilibus, à vicinis fruticibus sustentatis: *Foliis* rotundis, Trifolio vulgari similibus, crenatis, prælongis pediculis donatis: inter quæ pediculi nudi, palmares, quandoque pedales afferuntur: qui singuli capitulum subrotundum, ex floribus aureis compositum, nonnunquam parvæ & vellane magnitudine sustinent. Hos folliculi membracei, sibi invicem incumbentes, nonnulli à filamentis quibusdam exasperati sequuntur.

Hoc in Salicetis Michelfeldæ Huningam versus, iis se sufficiens reperitur.

Nos ob floris colorem ad Trif. lupulinum potius quam ad folliculaceum seu vesicarium reulimus, quamvis & Trifolium lupulinum quodammodo vesicarium & squamosum seu spumofum sit.

Trifolium saxatile hirsutissimum C. B. prod. Park.

C. B. prod.

Radici lignosæ, transversim repenti, rufo cortice tectæ quasi truncus ex multis plantulis simul junctis, caule carentibus insidet, tota planta duas trèves uncias non superante. *Folia* habet Trifolii, parva, mollia, incana & velut argentea, superne crenata & pedicellis brevissimis infidentia: inter ipsa *folia* capitula parva, rotunda, longiculis pedicellis donata, in quorum medio ipsi breves mollissimi flavescerentes conspiciuntur. Nec florem, nec semen vidimus, & in altissimis Helvetiorum jugis legimus.

Ex imperfecta hac descriptione, quò referenda sit hæc Trifolii species colligere non possumus.

Trifolium erectum annuum capitulis sublongis è calycibus magnis constatis, Calabrese.

Cauliculi huic semipedales, teretes, recti, rigidi, hirsuti, ramosi: *folia* parva, modicè lata, extremis subrotundis, argutissimis denticulis circumcirca crenata, in summis caulibus & ramulis *flores* in capitula sublonga congesti, è calycibus majusculis, in summo, ut moris est, quinquepartitis, segmentis singulis latoribus quam in hujus generis plerisque, exeunt: quorum nec formam, nec colorem observare potuimus; jam enim, circa medium Junium, præterierant. Singuli calyces singulas occultant *filiquas* breves, latiusculas, bina intus semina subrotunda, compressa [in planta sicca] continentes.

Hanc speciem in Regno Neapolitano ad maris litus collegi, cum Messanâ Neapolin redirem.

C A P. IV.

De Melilot.

A MÊN & ARIË, quasi Lotus mellea, vel à flavo colore florum, vel ab odore melleo quem siccata emittit; vel, ut vult, Jo. Bodæus a melleo sapore, qui in caule ejus & radice deprehenditur dum comeduntur: verum hæc de Melilotò Ægyptiaca intelligendum.

Nota hujus generis characteristica sunt Flores penduli in spicis è foliorum alis egressis, filiquæ feu folliculi breves, scabri rugosæ.

1. *Trifolium odoratum* Park. Ger. *Lotus kortenensis odora* C. B. *Lotus sativa odorata*, annua J. B. *Sweet Trefoil.*

Radix ei gracilis, simplex, alba, lignosa, fibris aliquot donata. *Caulis* cubitalis & altior, rectus, gracilis, striatus & nonnulli angulosus, glaber, inanis, ab imo statim ramosus. *Folia* cauli alternatim adnascuntur in pediculis longis ternâ simul, pallidè viridia, glabra, circum oras serrata, inferiora in caule breviora, obtusiora & rotundiora, superiora longiora & acutiora, ut in aliis Trifolius ferè sit. E foliorum superiorum alis longis pediculis nixæ egrediuntur *spicæ* seu globuli, *folliculi* papilionaceis dilutè cœruleis, (quorum in odore pertinaci præcipua gratia) compositi. Singulis fol-

culis

culis singula succedunt *vascula*, duo aut tria intus *semina* continentia, fulva, odorata. Semine ad maturitatem perducto quotannis perit.

A. 2. *Melilotus vulgaris* Park. Germanica Ger. emac. descript. Officinarum Germaniæ C. B. *Trifolium odoratum* sive *Melilotus vulgaris flore luteo* J. B. *Common Melilot.*

Radix albâ, tenui, lentè, fibrillis brevibus capillatâ, à in terram descendente firmatur. *Caules* emittit plures (interdum unicum) cubitales, sesquicubitales & altiores, glabros, teretes, striatos tamen, infirmos, inanes parva intus cavitate, ramulos, *folia* ad intervalla alternatim nascuntur vestitis, teretibus in eodem pediculo tenui, sesquialia, oblongis, denticulatis & plerumque circumfrosis, glabris, obtusè virentibus. *Flores* in spicis longis ex alis foliorum exeuntibus, rariis flvi, exigui, flavi, pediculis brevibus, tenuibus penduli, quibus succedunt *filiquæ* breves, pendulæ, rugosæ, per maturitatem nigra, *semina* singula aut bina flavicantia continentia, sapore leguminoso.

Junio & Julio mensibus florer, & ad sepes & in vepretis, interdum & inter segetes copiosè *Tempus* & *Locus.*

Leniter resolvit, digerit, emollit, dolores sedat. Hinc emplastris & cataplasmatibus digerentibus ac *Vires.* resolventibus, necnon coarctantibus, tum & acopis omnibus utiliter admiscetur. Utuntur eâ vulgò Officinæ pro vera Veterum Melilot.

Ad Pleuritidem mitigandam hunc solum prodest experiri, R. Herbe Meliloti, Parietarie veræ ana M. ij. Betonice M. j. mista & decocta in aq. sepe pectori superponantur. *Simon Paulus.*

Emplastrum de Melilot Mesue egregium est anodynum, discutientum non flatus tantum, sed & frigidam crassamque materiam in tumoribus externis, necnon hepatis lenisfic.

Cùm Dioscorides dixit Meliloton esse boni odoris, intelligendus est de exsiccata herba, quia nulum ferè odorem viens habet, sed quum aruerit fragrantissimum, quod neque Theophrasto prætermisum, lib. 6. de causis Plantar. Sertula (inquit) campana siccata plenus olet. *Marantha.*

Trifolium caballinum Camer. & Italis dicitur, quia equi herbam hanc avidissimè in pabulum sequuntur. Apud nos etiam in Anglia subinde lenitur pro equorum & jumentorum pabulo. *Method. Cogn. simp. 12. c. 6.*

3. *Melilotus flore albo* Park. Germanica Ger. *major candida* Trag. *White flower'd Melilot.*

Præcedenti per similes est, differt tamen *caulibus* crassioribus, firmioribus magisque lignosis, altioribus etiam & erectioribus; *foliis* minoribus vestitis, minus odoratis: *floribus* candidis, minoribus, pluribus simul in spicis longioribus, succedentibus capitulis parvis, subrotundis, non ut in præcedente incurvis. *Radix* subest lenta, tenuis, albicans, quæ plerumque secundo à satione anno, postquam planta semen dedit, præsertim si copiosius fuerit, iterit.

A præcedente reverà specie differt, quantum plerique Botanici utraque eodem titulo comprehendant, & hanc illius varietatem tantum accidentalem faciunt, solo floris colore diversam.

In Germania, Italia & Gallia Narbonensi frequentem observavimus; in Anglia, quod sciam, non *Locus.* occurrit spontanea.

Dodonæus quinque Meliloti differentias recenset. 1. Flore luteo. 2. Flore candido. 3. Pere-*Quinque spe-* grinaum flore purpureo-cæruleo inodoro. 4. Flore luteo, longioribus filiquis. 5. Flore luteo foliis per *cies.* circumferentiam non crenatis.

Tertiam & quintam species invenio in Catalogo Hort. Reg. Parisiensis.

4. *Melilotus magno semine [rectius folliculo.] rotundo, rugoso* J. B. *Mel. Italica folliculis rotundis* C. B. *Italica* Park. *Italica & Patavina* Ger. *Italian Melilot.*

J. B.

Duorum cubitorum altitudinem assequitur, *radice* simplici, rectâ, lignosâ, alba, gracili. *Caulis* angulosus, purpurascens, rigidus, lævis, arcto tubulo pervius, plurimis ramis brachiatus. *Folia* trigemina pediculis rubicentibus sesquialibus & longioribus appendiâ, inferiora lata, cordata, per margines æqualia, superiora minora, angustiora, crenata. *Flores* melini, vulgaris Meliloti sed majores, in spicis longas ex alis foliorum egressas digesti. *Pericarpia* rotunda, Pili minoris magnitudine rugosa, semen modò unum, modò duo continet. Radicibus quotannis emouitur & semine deciduo re-novat.

5. *Melilotus angustifolia repens, folliculis rotundis* C. B.

C. B. Prod.

Radix habet albam, oblongam, tenuem, capillaceam: à qua *cauliculi* plures semipalmares, rariis palmares, per terram ipsam prodeunt: circa quos *foliola* oblonga tribus petiolis pediculo infidentia, quæ lævia sunt & per margines crenata: ex quorum alis pediculi emergunt tenues, oblongi; quibus *flores* parvi, luteoli, octo, novem, decem, & quandoque plures, alternatim dispositi affiguntur. His totidem folliculi rugosi, singuli semen unicum continentia succedunt.

Montepessili in arvis & ad pedem montis Lup.

Locus.

6. *Melilotus nova Berardi, seu erecta folliculis rotundis minor. The lesser round-robb'd Me-lilot.*

Præcedente [Italica] omnibus suis partibus minor est; *caulibus* cubitalibus & altioribus, erectis, rotundis, virentibus; nec enim caules, nec foliorum pediculi rubent, ut in præcedente. *Folia* multò quam in Italica minora, minùs glauca, aliàs similia, inferiora nempe lata & cordata ferè, per margines

M m m 2

gines aequalia; superiora longa, angusta, circum oras crenata, superemis mucronibus obtusis & velut albicifis. *Flores* similiter melini, at minores, in spicis ex alis foliorum superiorum egressis, crebriores quam in precedente, quibus succedunt *Pericarpia* rotunda rugosa. *Radix* alba simplex quontans emoritur.

Locus. Provenit in montosis pratis Delphinatus Gallia.

- * 7. *Melilotus lutea minor, floribus & siliculis majoribus, spicatum & raris dispositis, foliis angustioribus, maculis sub exortum notatis Morif.*

Morif.

Caules proferunt ejusdem altitudinis cum precedente, sed magis ad rubedinem inclinantes: *Folia* quam illius angustiora sunt, & sub exortum maculis subrubentibus afficiuntur. In summis ramulis proveniunt spicatum *siliculi* lutei, precedentis majores, quorum singulos *siliculae* sequuntur *siliculae*, majores & raris dispositae, spicatum pariter pendulae, in quibus continentur *semina* duplo majora seminibus precedentis.

Ex seminibus Chalepo transmissis Oxonii orta est.

- A. 8. *Melilotus minor* Trag. *Trifolium luteum minimum* Ger. emac. Park. *pratense luteum capitulo brevior* C. B. *prat. luteum mas flore minore, semine multo* J. B. *Small yellow Trefoil, or Melilot Trefoil.*

Radice nititur simplici, lignosa, alba in terram descendente, fibris aliquamultis tenuibus, quibus granula seu tubercula subinde appensa sunt, donata. *Cauliculos* fundit plurimos, humi procumbentes, pedales & longiores, striatos, brevi admodum lanugine hirsutos, ramulos, *foliis* ad intervalla vestitos in eodem pediculo ternis, obscure virentibus, obtusis, per margines crenatis, brevi & vix confertis, lanugine avera precipue parte obtusis. Ad imum folii pediculum ubi cauli apponitur appendices duae in acutum terminate membranaceae caulem amplectuntur. Quae & radice exeunt & in imis caulibus sunt folia, minora lutea, longioribus pediculis, & plerumque cordata. Ex alis foliorum pediculi exeunt *seunciales*, tenues, *spicas* sustinentes *siliculas* parvis, luteis aggestas, quos excipiunt *pericarpia* compressa, rugosa, per maturitatem nigra, *semina* continentia.

Locus.

In pascuis frequentissimum est.

- * 9. *Melilotus vulgaris nostrati affinis, folio minore & angustiore* J. B.

J. B.

Angulosos & prolixos *caules* proferunt, minores quam vulgaris Meliloti, divisione pari: *folia* item tergemina & odorata, sed non parum tum longiora, tum angustiora, quam nostratis vulgaribus, per ambitum crenata: *flores* lutei, confimiliter spicati, sed singuli minores: *pericarpia* circularibus lineis rugosa, singula unicum *semen* continent. Adeo coactae brevitatis reperitur interdum, ut palmum non superet, *radice* proluxa & simplici.

Hujus figura quae habetur apud J. Bauhinum recte refert plantam quam D. Magnol pro Meliloti angustifolia repente folliculis rotundis C. B. habet, in saxosis la Colombiere prope Monspelum inventam & fortasse una eademque planta est quae C. Bauhino describitur sub titulo alato, & J. Bauhino sub titulo initio proposito. Descriptionem C. B. quinto in loco propositam vide & confer.

- * 10. *Melilotus corniculatus reflexus major* C. B. *Mel. Syriaca* Park. *Syriaca odora* Ger. *Trifolium Italicum* sive *Melilotus Italica corniculatus recurvus* J. B.

J. B.

Præcelsum est hoc Meliloti genus, trium quatuorve cubitorum, & altius interdum, alis multis brachiatum, itque crassius fatis & firmis. *Folia* terna, ex brevibus pediculis, Meliloti vulgaris haud multum dissimilia, oblonga, serrata, glabra: è quorum sinu pediculi exeunt palmares, in cuncamine comantibus onusti *floribus* Meliloti Syriacae, luteis, odore fragrantibus & percinatis: quos *siliculae* sequuntur falcatae, unciales, compressae, striatae, gemino versu alato pendulae.

In Syriaca *silicula* videtur magis curva falcatae, in Italica minus, propter degenerationem, ut vult Lobelius.

In Gargano Apulie monte provenit, Matthiolo referente. Seminibus Syriacae Patavii satis corniculatis exiit minus falcatis, & ignaviores odore.

Melilotum alteram pusillam Londinensem *Ad. Lab.* C. Bauhinus huc refert.

11. *Melilotus Messanensis procumbens, folliculis rugosis sublongis, spicis florum brevioribus.*

Plantam hanc in lingua illa fretum Siculum & Potum Messanensem interjacente observavimus, loco humido. *Rami* in terram procumbentes: *flores* lutei in spicas breves congesti: *Siliculae* sublongae, sed breviores quam Meliloti Syriacae, circularibus lineis rugosae, per maturitatem ex flavo albicantes: *semina* quam vulgaris Meliloti majora.

In lingua potum Messanensem à Fretu Siculo dirimente, loco humido collegimus.

- A. 12. *Trifolium Meliloti affine Ornithopodis siliquis, rectius ad Trifolium siliquosum refertur.*

E *radice* alba simplici multos emittit cauliculos in terram reclinatos: in humidior aut pinguiore solo palmares aut lespiculpalmares, alias vix quadrantes, fatis crassos pro plantulae modulo, solidos & non concavos, ramulos. *Folia* perexigua, & membranacea appendice cauliculos amplectente exeunt,

eunt, pediculis prælongis circa margines velut spinulis dentata, obtusa aut extremis subrotunda. E foliorum sinibus exeunt pediculi *seunciales* aut breviores, tres plerumque *siliculae* pallide purpureos sustinentes, (interdum binos vel etiam unicum,) quibus succedunt totidem *siliculae* crassiusculae, curvae, recurvae, seminibus majusculis archè stipatis ad octo aut decem farctae, per maturitatem pallescentes.

In aggeribus ad mare arenosis, & alibi etiam in Mediterraneis occurrit.

Locus.

- * 13. *Melilotus Aegyptia Albimelch vocata* J. B. *Melilotus Aegyptiaca* Park. *Mel. corniculatus reflexus minor* C. B.

Alpin.

Supra terram expanfa planta est, parva, modicè repens, ferè nihil aut parum in altum se attollens: *folia* trifolii siliquosi minoribus tamen, floribusque parvis, multis, longis, racemi modo ordinatis, croceis, odoratis, à quibus promanant *siliculae* parvae, obliquae: *semen* continentes minutum, rotundum, lubrigum, declinans ad rubrum, odoris non omnino expers, sapore stiptico cum aliquo amaro.

Park.

- * 14. *Melilotus India Orientalis* Park.

Semipedalem altitudinem vix superat, *caulibus* tenuibus, fuscis, *foliis* viridibus, in eodem pediculo ternis, parum aut non omnino dentatis obtusis, non ramosis: quorum fastigia occupant *siliculae* multi, perexigui, flavi: quibus succedunt *capitula* rotunda Meliloti Italici, *semen* parvum, nigricans, odore valido Meliloti, claudientia. *Flores* valde remissum aut potius nullum Meliloti odorem exhalant. *Radix* tenuis, annua.

Plantam hanc cum nondum viderim, an sit vera & genuina Meliloti species me nescire fateor: ex descriptione Parkinsoni nihil certi concludi potest. Capitulis & *siliculis* cum Melilotis convenit, sed non eorum situm in summis caulibus.

Parkinsonius se femina hujus sub titulo superius posito inter alia rariora ex Italia accepisse scribit.

Hanc eandem esse puto Meliloti minimae recte luteae, *siliquis* crassis curtis in capitulum congestis, *semine* Foenugraeci Morifoni, cujus idcirco descriptionem subiciemus.

Melilotus minima recta lutea, siliquis crassis curtis in capitulum congestis, semine Foenugraeci Morif.

Morif.

Reliquis Melilotos parvas, procumbentes excedit magnitudine & latitudine foliorum, quibus proximè accedit Meliloti luteae Italicae folliculis rotundis rugosis. Vix pedalem attingit altitudinem. In cymis caulium *siliculas* proferit plurimos, fatis raris, luteos: quibus succedunt *siliculae* parvae curvae, crassiores prædictarum omnium Melilotorum *siliquis*: in quarum singulis continentur *semina* bina, ternave, fatis magna, ab angulo ad angulum Foenugraeci modo cavata.

- * 15. *Melilotus Syriaca seu Chalepensis, major, coronata, siliquis curvis binoculis* Morif.

Morif.

Caules producit pedales, rectos: in quorum cymis proveniunt *flores* lutei, capituli in modum digesti, ejusdem cum ceteris magnitudinis: quorum singulis deciduis succedunt *siliculae* singulae, ulque ad numerum denarium, compactè junctae, communi petiolo propendentes, curvae, binas uncias longae: in singulis continentur plurima *semina* recentia flavescentia, quae tandem subruissa evadunt.

E femine à D. Huntington Chalepo Syriacae emporio transmissio Oxonii in Horto Botanico Academ. enata est.

16. *Trifolium Americanum* C. B. J. B. Park. *Americanum* Ger.

Trifolio bituminoso simile, *caules* fert à radice complures, rotundos, ramulos, in latus declinantes: *folia* colore in virore subnigra, figura rotundiuscula, primis & è radicibus exeuntibus bituminosis Trifolii formae, colore & odore quoque quadrantes similia, latiora tamen & per ambitum magis crenata. *Flores* in summo ramulorum exeunt exigui, subcandidi, spicatum digesti. *Fructus* inde rotundi, aliquantulum plani, Aphacae à nobis (inquit Dodonaeus) descripte femini fere similes. *Radix* in plures dividitur.

Melilotis annumeravimus quia *flores* in spicis è foliorum alis egressis pinguntur.

17. *Melilotus vesicaria Cretica* hort. Aldorfo.

Hujus ramulum habemus ex hortu Aldorfino. Perfolius videtur Meliloti Italicae, verum, major: valculus seu filiculus vesicae instar inflatus, majoribus, pendulis.

M m m m 3

CAP.

CAP. V.

De Trifolia floribus magis siliquosis, siliquis angustioribus & productioribus, & primò

De Feno Græco dicto.

FOENUGRÆCUM, ita enim in Columellæ & Plinii codicibus scribitur, Græcis *φένυς*, à Veteribus pro jumentorum pabulo feri solum est.

Notæ ejus sunt siliques productiores, incurvæ, compressæ, feminibus angulosis, lineâ ab angulo ad angulum depressâ fuscatis, replæte.

1. *Fenum Græcum* Ger. *Fœnugræcum* J.B. *Fenum Græcum sativum* C. B. Park. *φένυς* græc.

Dod. J. B.

Caulem emittit singularem, tenuem, virentem, intus concavum, in alas ramisque divisum, [semitubum non excedentem *Cæf.*] *Folia* pratensî Trifolio similia, rotundiora tamen ac minora, [majuscula, crenata, modò oblonga, modò latiora quam longiora J. B.] quæ superiore parte virent, inferiore verò parte ad cineritum inclinant. *Flores* ex foliorum alis exeunt, Lupinorum pares, aut potius minores, subcandidi: *Siliquæ* longas palmares & sesquipalmares profert, brevissimis pediculis herentes, falcatas, graciles, angustas, compressas, mucrone tenui, longo, inani, in quibus *semina* non magna, formâ oblongâ, fere quadrata, flavescentia, odorata [cum gravitate nonnullâ] cavitate quadâm singulis oblique impressâ. *Radice* nititur tenui, candida, simplici, lignosa.

Multis in locis feritur, ubi sponte oriatur proditum non invenio.

Vire.

Farina feminis (quod solum in usu est) emollic, digerit, maturat, discutit, paregoricum est, usulque adeò famosi, ut cataplasma dictarum intentionum Chirurgis vix usitatum sit, quin *Fœnugræcum* vel hujus mucilaginem recipiat. Crebrius usus est in chyliferis emollientibus; mucilaginosâ quippe suâ substantiâ obtundit acrimoniâ, intestiniquæ erosâ oblini: insuper conducit ejus mucilago ad oculorum fustillationes discutientes imposita. *Sched.*

Decoctum, secundum Veteres, quos consulæ, feminarum malis plurimis subvenit.

Ad Hæmiadæ; R. *Fœnugræci* in melicrato cocti usque ad dissolutionem q. v. quod deinde contundatur & cum melle iterum coquatur, extensilongue super pannum applicitur: confestim juvat & ad podagram, & ad omnem dolorem articulare inquit Bayrius. Hanc observationem inter alia multas à se ex variis Autoribus collectas ad me transiit Eruditissimus & amicissimus Vir D. Edv. Hulsius, M.D. Londinensis.

Cerastium est *Fœnugræcum* optimum esse ophthalmicum, & notavi in quodam puero, qui post purgationem scilicet foliorum Senæ cum tanillo radice Mechoacanæ sequenti remedio spatio triduo omnino oculumque etie fustillationem adnatæ oculi tunicæ, quam violentior Epilepsie infusus invexerat. R. pulp. pomorum dulcium ad consistens, pulvis in f. q. aq. Fœniculi & Verbenæ coctæ f. b. agita per setaceum novum. Deinde add. mucilag. *Fœnugræci* aq. ros. extract. ʒj. Lapidis hæmatitis exquisitè triti ʒj. Camphoræ, Tutie præparate ʒj. Boli Armeniacæ parum, Aq. rosæ q. f. f. epithema pro oculis. Ex ejusdem notis & Sim. Paulli Quadrip. Botan. excerptis.

Tumoribus mammarum frigidis applicitur farina *Fœnugræci* cum succo Apii mixta. D. Barnh. Soame ex Observationibus Marcelli Cumanî & Vellchio editis. Obl. 44.

2. *Fœnugræcum sylvestre* Dalechampii J. B. *sylvestre* C. B. Park. Ger. emac.

J. B.

Minus est sativum, *caule* tamen dodrantali interdum. *Folia* gerit terna, & inter hæc flores per totum caulem contortilatos: *Siliquæ* multò breviores, sesquicuales, recurvo vacuòque & tenui mucrone donatas, quàm in sativo tamen latiores; *semen* quidem continens minus: *Radice* longam, lignosâ, furculosâ.

Locus & Tempus.

Montepio attulit Cherlerus collectum in via Frontignana versis *Balleruch*, florens Maio & Junio, Julio siliquis ferens. Copiosè etiam oritur ad lavani Ladi amnis ultra pontem *Castri novi* in colle dicto *Ferrand. Buani, Montp.*

3. *Fœnugræcum sylvestre alterum* polyceration J. B. *Fœnugræcum aliud sylvestre* Park. *Fœn. Græc. sylvestre alterum* Dod.

Lob.

Folia *Fœnugræci* æmula, nonnihil etiam ambitu serrata. *Flores* exiles Scorpioidis leguminosæ Narbonicæ: agro calidiore, iidem natalis quibus Scorpioides gaudet. *Siliquæ* succedunt oblongæ, graciles, minus adnæ, quaternæ aut quinas, *semen* parvum claudens.

Hortis hic duntaxat quibuldam reperitur, Hispaniâ delato femine.

Hedyarum minimum *Lugd.* C. Bauhinus hujus synonymum facit, J. Bauhinus sequens, ut & *Fœnugræcum* sylv. alterum *Dod.* sed dubitanter: unde venisimile est has non differre specie. Certe Montepiensis plantam sequentem nobis ostenderunt pro *Fœno Græco sylvestri*.

Quod si ita sit, icon *Lob.* & *Dod.* minus proba est, neque descriptio exacta. Breynius *Hedyarum* minimum *Lugd.* à *Fœno Græco sylvestri* altero *Dod.* specie diversum esse concludit: Nobis nondum constat: maneat tamen interim, si videtur, separata.

4. *Securidacæ*

4. *Securidacæ* genus triphyllum J. B. *Hedyarum minimum* *Lugd.* An *Fœnugræcum sylvestre* alterum *Dod?* *Fœn. græc. sylv.* Herbariorum *Lob?*

J. B.

Pedales habet, graciles, sed robustos *caules*, *foliis* donatis ternis simul junctis, per extrema brevioribus, crenatis: quibus veluti ad caulium articulos, mediocribus intervallis distantes *siliquæ* falcatae verticillatim apponuntur, Moliori Italicae siliquis pares, denæ aut duodenæ *caulem* coronantes, femenciâ longiores, graciles, striatae.

In collibus propè *Casselmey* cis Ladum Montpelicacum amnem.

Locus.

* 5. *Fœnugræcum sylvestre polyceration majus* Creticum Breynii.

E *radice* alba, oblonga, in multas fibras divaricata *caulem* sesquipedalis aliquando longitudinis emittit, qui statim propè radicem in plures ramos virentes, ac terræ plerunque incumbentes dividit: à quibus alii minores exeunt ramuli, qui ut ceteri *foliis* vestuntur numerosis, *Fœnugræci* sylv. polycerati Montpelici paribus, nisi aliquanto majora, cordata, venis eminentioribus prædita, ac per extremum minus crenata essent. E foliorum alis *stipuli* luteoli, plerunque terni vel bini tantum, Montpelici multò majores, longioribusque pediculis innixi emergunt: hi in *siliquis* dependentes, falcatas & admodum venosas, triplo Montpelici majores. *Semina* lutea, itidem grandiora, Galegæ non malè convenientia continentes, abeunt.

In Creta sponte provenit.

Locus.

CAP. VI.

Reliqua Trifolia siliquosa miscellanea continens.

* 1. *Tripholium Asphalion Canadense* Cornuti.

Corn.

FRUTEX hic ad cubiti altitudinem in America Septentrionali attollitur: *Virgam* habet tenuem juncæam, atro-purpuream, quæ statim ab infima parte *Stipulis* h. e. ramularum propagines emittit; Summitate in plures diducitur, à quibus *folia* Loto arbori similia prodeunt, acutiore tamen & angustiora, qualia *Ægopoda* Dioscorides nominare consuevit, leviter etiam hirsuta sunt, ac velut oleosa pinguedine obita, ex uno longiori pediculo nascuntur. Hæc defracta aut ex attritu non oleant, verum cum levis attritu, oleosus hic humor digitis apprehitur, molestus gravitate odoris, qui quidem odor in novella planta Rute est, in adultiore hirci aut bituminis. Cujusque rami extremum *stos* occupat purpureus, ut in *Scrophularia* tribus exeris foliis constans, & uno semper intus reflexo, quod postremum superant tenuia filamenta tria, albo apice donata. Floris foliola intus alba sunt, licet à tergo sint purpurea. Flori succedunt *siliquæ* digitum longæ, æque quàm *folia* hirsutæ, oleosæ, virides, extremo purpureæ, in quibus alveolis discretæ conduntur *semina*, lata, oblonga ut *Cytisi*, medio sinu excavata, ut *Faba* purgatrix, aut renes Animantium, quo fit ut intortum veluti corniculum efforment. *Radix* longa fibrosa, insigni fervore prædita est, ac fere parâ acrimonia linguam mordicat quæ Anemone.

Annua est, & nonnihil satu perennat.

* 2. *Mungo sive Phasolus orthocaulis* Col. Annot. in res medicas Novæ Hisp. *Fructus niger* *Coriandro similis* C. B. *Mungo Garcia* Park.

Col.

Mungo apud Indos Orientales, à Persis ac etiam à Turcis dicitur *Masse*; quod ab Hispanis dicitur *Mox*. Planta est tripedalis, hirsuta tota, folia Phasoli nostratis efficit & magnitudine, albicant hirsutis obtusis, *caule* erecto non procumbente, angulis quinque distincto, singulisque geniculis auriculatis ut in Phasolo, nunc in dextram, nunc in sinistram inflexo, alternatim longis petiolis herentibus, & ad cacumen usque semper decretescentibus. In summo ex foliorum alis breves prodeunt petioli Septembri mense; in quibus flores parvi, ex viridi lutescente colore longulo, Phasolo similes, ex quibus *siliquæ* hirsutæ, triunciales, in rostrum incurvum desinentes, per maturitatem rufescentes, in quibus densa *semina* distincta continentur, primum virentia, oblongâ, teretia, ut in Phasolo latere herentia, in quibus est linea alba, sed non incurva; & perfectâ nigrescentia, exiguis Castaneis maculis variegata.

Apud Orientales cibo frequens est elixum semen & butyro conditum, uti alia legumina, è quibus *Ujia* hoc in deliciis habetur, & suavius ac jucundius alis videtur.

Sato semine post aliquot dies germen extra terram exurgit, turgidum capite bifido, fere ex petiolo purpureo rubente. Postea hians emittit parumper foliola in limum feminis corticem deferentia; tertio magis emissâ foliola conjuncta ostenduntur, adhuc feminis corticem habentia: quarto expansâ foliola ex germinis medio erupta: deinde caulem emittit, & in singulis geniculis terna foliola, plantagæ perficitur.

Garcia semen Mungo viride per maturitatem nigrum fieri tradit, Coriandri sicci magnitudine; eorumque pabulum esse, interdum etiam ab hominibus edi. *Nihil habet quo quis legumen esse suspicari possit.*

Guzarate & Decan incolæ, eodem Garcia referente, in febribus hoc modo utuntur. Fabricians cibo abstinent per decem, nonnunquam per quindecim dies, post quos hujus fructus decoctum illi propinat,

- * 6. *Anonis purpurea procumbens verna seu procox fruticosa annua, viscosa, siliquis crassioribus lentiformibus, raris dispositis Morifoni.*

Morif.

Caulis protrudit pedales & longiores, ligneos, duos; ad quorum singula genicula oriuntur folia tergemina, rotunda, valde crenata; atque pediculis curvis, ex geniculis o-itis innituntur folioli papilionacei, dilute rubri: quorum singulis succedunt filique singula, bivalentes, continentes *semina* satis magna pro proportione plantae.

Junio & Julio florentem observavit descriptionis autor: Verum nec huius, nec praecedentis locum natalem novit.

- * 7. *Anonis lutea sylvestris minima Col. Anonis spinosa lutea minor C.B. montana spinosa lutea minor Park.*

Col.

Puella hac satis est, nec semipedem superat caulis altitudine; è radice dodrantali, tenui, nuda, nigra. Ex illa plures fruticantes tenues *cauliculi*, veluti squamosi auricularum cartilaginibus exictis: è quibus folia exigua, vulgaris Ononidis modo tera, & per ambitum dentata exeunt: inter quorum & casculorum: sinus quinquepartiti oriuntur singuli *calycei*, respectu plantae magni, rigentibus foliolis, angustis, oblongis, aculeatis constructi; in quibus post flores luteos, exiguis ut à calyce occludantur, *siliqua* suboriuntur rotundae, breves admodum, *semina* renum effigie incurva, exigua, Phaeocoli familia continentes.

Angusto floret in Aequicolum inculis, depressis aridis locis, à Villa Mercato via ad molendinum. Quarit D. Magnol, annon hac sit Anonis puella glabra fruticans Trifolii affinis J. Bauhino?

Locus.

8. *Anonis lutea, parva, procumbens, maritima. Anonis maritima mitis folio lucido serrato Bocconi fortè.*

Radice altit albâ, longâ, simplici, raris fibris capillatâ [in nonnullis fibræ plures sunt & majores] *Cauliculi* inde exorti plures, teretes, villosi, nonnihil rubentes, humi procumbunt. *Folia* parva, tripartito divisa, pediculis nullis: (verum inferiora duo foliola caulem amplectuntur ut in Lotus fit, ac proinde hac planta eodem modo trifolia est quo Lotus quinquefolia) futurè viridia, splendentia, in margine eleganter dentata, alternatim posita. *Floris* lutei Anonidis. *Siliqua* breves, tumidae, teretiusculæ, duobus intus feminum reniformium ordinibus. Annuæ est planta, mitis nec aculeis prædita.

In arenosis maris litoribus in Sicilia frequentissima est, Catanie, ad Promontorium Pachynum, Ponto Cerculo, &c. Addit Bocconus, Sacce Agrigenti & alibi passim. In Mœrenna Hetrurie etiam nota est.

Ni trifolia esset, ad genus Leguminum siliquis geminatis referri deberet. Planta est singularis & sui generis.

Locus.

9. *Anonis viscosa spinis carens lutea major C.B. lutea non spinosa, Dalechamptio Natrix J.B. Natrix Plinii sive Anonis non spinosa lutea major Park. Anonis sive Spina lutea Ger. Helioti sive Harrotu.*

Caulis ex eadem radice plures exurgunt, rotundi, pedales atque etiam cubitales, in multos ramos divisi, spinarum expertes. *Folia* Anonidis vulgaris, hirsuta, pallide viridia, alternatim posita, per extremum crenata seu potius dentata. *Flores* Genistæ vulgaris, lutei, pediculis oblongis insidentes, qui ultra florem nonnihil protrudunt: nam petiolus ille è quo flos immediatè dependet, ex hoc modo dicto pediculo longo erectoque exoritur. His succedunt *siliqua* longiores stricteiorisque quam in vulgari Anonide, [unciales J.B.] teretes, hirsutæ, *semen* continentes pullo colore, *Cam.* Herba tota hirsuta est & ad tactum glutinosa seu pinguis, graviter odorata, ut reliqua congeneres.

Primo hanc observavimus in arenosis insulae exiguae à Promontorio Siciliae Pachyno dicto, nunc Cape Passaro, vi maris nuper abrupte: deinde ad fluvium Arve prope Genevam; tandem circa Montepellum copiose.

Planta quam in Sicilia observavimus major & elatior videtur ea quæ circa Genevam & Montepellum oritur, foliis etiam majoribus, floribus, quantum ex sicca discernere licet minimè striatis.

- * 10. *Anonis non spinosa flore luteo variegata C.B. non spinosa lutea variegata Park.*

A descripta differt floris colore, qui luteus sed pallidior est, & lineis subrubris variegatus.

11. *Anonis pusilla, glabra, fruticans, Trifolii affinis Cherleri, J.B. An Ononis sylvestris lutea minima Col? superius posita.*

J.B.

Lignosis palmaribus & brevioribus fruticat *seculis*, subrubentibus, tenuibus, glabris: quos *folia* sitant crebra, tergemina, glabra, viridantia, circumcirca crenata, oblonga, Medice nostratis foliis quadrantes similia: ex quorum sinu prodeunt per totos ramos *folia* majusculi, conformatione leguminolorum, lutei, calyce in quinque segmenta flore longiora, acuta, ex rubro nigricantia divisa. Succedunt *siliqua* turgida, nigricantes glabræ, Cracæ minimæ minores, *semina* quatuor aut quinque sinuata continentes.

In collibus sterilibus Narbonensis Gallia, inter Ilices, Thymos aliisque frutes multa:

Locus.

* 12. *Anonis*

- * 12. *Anonis non spinosa floribus luteis Brasiliæ Marggravii.*

Mulci *caules*, teretes, lenti, pilosi, ex una radice enascuntur, longi, partim humi procumbentes, partim fureti, ad tactum quasi pinguiculi seu glutinosi: è quibus hinc inde alternatim, & quasi se amplecterentur in exortu, prodeunt ramuli, quos eodem modo hinc inde petioli breves complectuntur, atque quilibet tria *foliola*, quidam etiam tantum unum continentes: suntque foliola oblonga, angusta, nervo secundum longitudinem & venulis obliquis inferne prædita, & leviter pilosa. *Floscauli* ex sinu prodeuntes fert luteolos Ononidis modo.

- * 13. *Trifolii affinis Anonis minima hirsuta Cherleri J.B. An Anonis viscosa spinis carens lutea minor vel An. viscosa minor flore pendulo C.B?*

J.B.

Pari cum lutea minima glabra affurgit altitudine, lignosâ durâque & albicante demissa radice, in multos ramulos hirsutos, rubentes, vel incanis filia: *folia* terna, angustiora, longiora, per extremum duntaxat crenata, alioqui calære ignara, hirsuta: *calycei* per ramos crebri, magni, pilosi admodum, in quinque longas aristas delincentes, pediculo contorto, deorsum terram spectantes, cancellis suis florem complexi parvum, cætera albidum, rostellis ferrugineo. Tota est tactu viscida.

In rupetis Montpeliciacis & Nemausinis utrunque obviam animadvertit & legit Cherlerus. In aff. Locis peris versus Miravallum circa rupes quæ antro imminet, & supra Boutonetum versus Monferrier. Botan. Monsp.

Anonis viscosa minor flore pendulo C.B.

Quam Morifoni præcedenti synonymam & eandem facit, in Prodr. sic describitur,

Plantula est sempervivens, totaque hirsuta: *radicula* albâ oblongâ, tenui, parvum fibrosâ; à qua *cauliculi* plures, duarum triumve unciarum, exurgunt, iisque tenues, rotundi, foliolis parvis, plerumque ternis ex uno pediculo prodeuntibus, forma & situ vulgaris Anonidis similibus, villosis, *folia* parvi sunt, lutei, propendentes, quibus minutum *semen* in exigua siliqua succedit, & nullis spinis donatur. Ex Gallia Narbonensi habuit.

- * 14. *Anonis lutea annua recta hirsuta, viscosa, siliquis hirsutis brevioribus Morif. An Anon. viscosa spinis carens, lutea, latifolia annua. Botan. Monsp?*

Morif.

Ad pedalem altitudinem ascendit, *caulibus* rectis, ad quorum singula genicula alternatim appendiculi conspiciuntur folia longiora, trifoliata, vilcosa simul & hirsuta, crenata: [latiora & majora quam in Natrix]: atque in cymis caulium proveniunt *siliqua* papilionaceæ, luteæ, minores, è longis pediculis propendentes; ex quorum summitatibus prostant filamenta rigida, uncialia. Floribus singulis evanescentibus singule succedunt *siliqua* bivalentes, hirsutæ, villosæ, *semina* in se continentes reniformia reliquarum Anonidum more.

Anonis viscosa spinis carens lutea latifolia annua Botan. Monsp.

Magnol.

Caulis habet elegans ista Anonidis species pedalem & sesquipedalem, in plurimos ramos divisum, villosum: *folia* terna ex eodem pediculo prope ramum foliaceo prodeuntia, villosa, latiora & majora quam in Natrix Plinii. In summitate ramulorum spicae velut Horum oriuntur, qui lutei sunt, *calycei* foliorum viridum villosorum circundati. *Siliqua* parva, late, leviter pilosa unum, duo, & aliquando tria *semina* rotunda, subnigra continentes: radix pro plantæ magnitudine satis crassa, sed quæ singulis annis perit. Tota planta villosa est.

Copiosè reperitur partim ultra antrum Frontignanense sub jlicibus, iuxta viam, Angusto & Septembri mensibus cum flore.

Locus & Tempus.

- * 15. *Anonis lutea annua siliqua glabrâ brevior Morif.*

Morif.

Caulis emittit pedales & altiores, quorum geniculis singulis adherent longis pediculis terna *folia* villosa, longa, crenata: in caulium cimis longis etiam pediculis propendentes *folia* lutei, satis magni pro proportione plantæ, raro seu singulatim petiolis insistentes: quibus deciduis succedunt *siliqua* curte, glabræ, propendentes ex calycibus quinquefariam divisis. Anonidis vulgaris siliquis crassiores multo, in quarum singulis bina ternave continentur *semina*.

Hujus femina ex Syria habuit, communicata à D. Huntington.

- * 16. *Anonis latifolia Cicer sylvestris trifolium J.B. dicta. Cicer sylv. latifolium triphyllum C. B. Cicer sylv. triphyllum Park. sylv. latifolium Ger.*

J.B.

Digitalem demittit radice, singularem aliquando, aliàs in paucas fibras divisam, lignosam, do-drantalem, quæ terram versus in plura capita squamata dividi incipiens, ex singulis unum vel plures tollit *caules* cubitales & in ramos aliquando subdivisios, lignescentes, hirsutos: Pediculi autem longis tria hærent conjunctim *folia*, majora quam lativi Ciceris, rotunda, hirsuta, ex unco longo pediculo, uncia longiores, hirsutæ.

Genevæ provenit in monte Salovæ J.B. & alibi in Alpibus.

Locus.

* 17. *Anonis*

17. *Anonis purpurea* præcox frutescens flore rubro amplo Morif. Cicer sylvestre alterum Lugd. Cicer arboreum Indicum perenne Zanoni. C. sylv. alterum triphyllum Park. Morif.

Suffrutex est lignosa materia constans, radice crassa, lignosa, multifida, cortice nigro tecta, intus candida: ramulis multis furculosis: foliis ternis, subrotundis, simul junctis & serratis: flore amplo, rubro Pili inflat, ineunte Vere seculo expandente, unde Verna seu præcox dicitur: quibus singulis evanescentibus succedunt silique singule, propendentes, hirsute, villosæ, biunciales & bivalves, cum parvo auleo ad extremitatem, Naticis Plinii siliquis multo crassiores, femina in se continentes pane duplo cæterarum suarum familiarum majora, & deliquium Anonidum cæterarum more patientia. Bipeditali altitudine affurgit, & perpetuâ fronde viret.

Provenit in montibus Delphinatus, à D. Berardo Apothecario Gratianopolitano detecta. Hujus ramulum in orto Regio Parisiensis collectum ad me transiit D. Hans Sloane M. D. &c. rei herbariarum peritissimus.

- 18. *Trifolium fruticosum spinosum Brasiliense* Margg.

Ex radice recta, paucis filamentis prædita ad unius aut duorum pedum altitudinem arbuscula pene figurâ affurgit, in multos ramulos expansa: suntque caulis ramuli lignosi, atque hinc inde acutis spinis muniti. In pediculis propriis in quolibet ramulo tria foliola sibi sunt apposita, more Trifolii. Hinc inde prodeunt in pediculis digitum longi, ex viridi albi, magnitudine florum Anagallidis, subtilia staminula in medio habentes. Flosculi sequuntur siliquales teretes, circiter duos digitos longæ, in quibus semen rotundum referens Limacis concham, coloris epatici. Quando senescit eff maturum silicula sponte diffiliunt & effundunt semen. Herba odorem habet instar Foenugraci.

Copiose nascitur in sinu omnium Sanctorum. Ob floris descriptionem imperfectam an ad hoc genus propriè pertineat necne non asum asserere, aut negare. Staminula tamen subdila in medio flore huic generi minime conveniunt.

CAP. VIII.

De Medica Sativa & frutescente radice perenni.

Medica natales suos ipso nomine fatetur, locumque unde venerit vocabulum indicat, inquit J. Bauhinus. Externa olim Græciæ (verba sunt Plinii) à Medis est advecta per bella Persarum, quæ Darius attulit: hinc Gentile nomen obtinuit.

Gallis *Saint foïn* & *Foin de Bourgogne* & *grand Trèfle* dicta est: Onobrychis autem vulgaris *Luzerne* seu *Luserne*; quam Auctor Hist. Lugd. perperam confundit cum Medica sativa. Hinc patet quanto in errore versentur tam Spermatopola, tum etiam Agricola nostrates, qui pro Fœno sancto seu Burgundico, Onobrychidis seu capitis Gallinacei fœnem habent.

Hoc genus siliquis paucioribus volutis intortis, iisque non contiguis sibi invicem sed paulo remotioribus à Medica minore annua differt.

1. *Medica major erectior floribus purpureiscentibus* J. B. *Trifolium siliquâ cornutâ sive Medica C. B. Trif. Burgundiacum* Ger. *Fœnum Burgundiacum sive Medica legitima* Park. *Burgundp* & *trèfle*, or *Medick-fodder*.

Valde quàm luxuriat, obsequioso fœnore cultorem fovens, caulibus ut numerosis ita prolaxis: folia terna, oblonga, per extremam oram, quæ obtusa est, crenata: flores copiosi, velut in spicam digesti, purpureiscentibus: silique cornu caprini inflat contorta, in quibus semen minutum & candidum. Radix subest longa, tenuis & lignosa, in multis annos vivax.

Circa Genevæ & Avinionem in Provincia in agris satam vidimus pro jumentorum pabulo. Circa Monspelium spontaneam observavimus.

Silique hujus intortæ quidem sunt sed paucioribus volutis, iisque non contiguis sibi invicem ut unum glomerem efficiant, sed paulo remotioribus.

- A. 2. *Medica frutescens, sive flavo flore Clusii* Park. *Medica sylvestris* J. B. *Trifolium luteum sylvestre siliquâ convexâ, vel Medica frutescens* C. B. *Trif. siliquâ cornutâ* Ger. emac. Clus.

Multos ex eadem radice profertur ramos, cubitales aut longiores, humi plerumque fuso, teretes, viminalis & flexibiles, in multas alas diviso: Folia terna aut peritolo inherantia, legitime Medice folius respondentia, & dorso eminente, sed longè minora. Flores in extremis ramulis confertos, altius florum formâ pares, flavo tamen colore, non inodoros: cornicula deinde plana, contorta, corniculorum legitime Medice inflat, angustiora tamen quàm illa: in quibus grana sativa granis familia continetur, sed paulo minorâ. Radix legitime radici par, crassifcula, late parva, fibrosa, perennis, singulis annis novos caules profert.

In montosis & campis patentes inter segetes, inque aggeribus terrenis flores Junio & Julio. Flore purpureiscentibus ex viridi variantem observavimus propè Nordvichium urbem; nisi forte ea fuerat Medica legitima, cum hac specie promiscuè orta, quæ eo loci copiosissime provenit.

Medica

Medica sativa & legitima non modò in variis Hispaniæ locis sponte oritur, sed etiam diligenter colitur in pecudum pabulum, sed maxime æquorum, vice Fœni communis, quippe quod propter ubertatem singulis annis plures demeti possit. Gallis, ut diximus, *Saint foïn*, & *Foin de Bourgogne* dicitur, inque meridionalibus Galliarum regionibus rigua sua prata ejus seminibus conferunt, ter eundem singulis annis fecantes, restitili radice & inextingui fecunditate. Agro pingui & bene stercoato delectatur; è contra Onobrychis arido & glareoso flos fabuloso, edito tamen. Quomodo nostrates harum duarum plantarum nomina permutarunt, superius diximus Morifonius, & rectè, nobilibus & Viris generosis consiliis, ut ex agro Turnonensi aut Burgundico seminum involvula cochleata [aut ipsa femina nuda] Fœni verè & propriè Burgundici *Saint foïn* dicti acquirant, & serant in agris suis, quæ cum triplici fœnore perlovent ipsi pretium, modò in aquis bene subactis & pinguibus seratur. Cum enim apud Gallos ter quotannis leceat, quidni etiam hic in Anglia? ubi terra pinguior, magisque rigua, & ubi humor magis abundat ex frequentibus imbribus. Qui in Hispania rem observant (annotante Camer. in hort.) ubi quotidianus ejus usus est, referunt nullò cibo tam virili, quam arido, prius magisque letari, saginari & pingue fieri jumenta percussio omne, parvis tamen dari, quoniam inflat, & multum flatulentiam creat. Agrum stercoat, ac adeo suavis est ac nutrens, ut pecus arcare necesse sit, nè vel distumpatur aut sanguinem detrahare oporteat. Animalium vitis plerique medetur. Ad Maciem mulatum, ut Columella prodidit, nulla res tantum quantum Medica prodest. Semen (ut tradit Diosc.) ficcatum jucundi saporis gratia conditaneo flos admiscetur. Viride quibus refrigeratione opus est illud suffragatur. J. B.

Semel satâ in multos annos durat: Plinius tricenot (inquit, mendum in codice subesse suspicor,) rectius Palladius denos.

3. *Medica frutescens perennis fructu orbiculato* Slozii.

Ramulis numerosis, longissimis, in terram prociduis, nisi vicinis plantis sustententur luxuriat. Folia parva, ima laciore, summa angustiora & productiora, utraque obtusa, & circa margines dentata. Flores verticillati summos caules è foliorum sinubus exeunt, in pediculo communi plures, ad quatuor vel quinque parvi, lutei, quos excipiunt silique orbiculata, Medice orbiculata majoris seu J. B. similes & æquales, laxiores tamen paulo, nec spiris adeo arcte sibi mutuo commissis, per maturitatem nigricantes; femina continentes non reniformia ad modum Medicarum annuarum, sed quadammodo triangula, & si parva magnis componere licet, Mayzii seu frumenti Indici grana similia. Sero florum ortu, quos non ante mediam ætatem promittit, nec minùs tarda fructuum maturitate, quos Autumnum denum perficit redivivam & perennem pollicetur plantam, quamvis superfluous hyme marcescat.

Ex femine ab ornatifimo Viro D. Hansio Sloane missò nobis enata est.

CAP. IX.

De Medica cochleata minore seminibus reniformibus.

1. *Medica scutellata* J. B. *Trifolium cochleatum* Ger. *Trifolium cochleatum fructu latiore* C. B. *The most common smooth Snail-Trefoil*.

Ubitales, robustos hirsutulosque habet caules, non tamen semper erectos (ut vult J. Bauhinus) sed interdum procumbentes. Folia longiora, acutiora, profundius circa margines dentata, pediculis longis fulta. Flores singuli aut bini, in eodem pediculo è foliorum alis exeunte, flavi, tantillo minores quàm Medice turbinatæ spinulis recurvis, minutisq; striati, quibus succedunt silique cochleata magnæ, laves velut è scutellis quatuor aut quinque compositæ, ut inferior major superioris convexum suo cavo excipiat, cochleas terrestres bene imitantes, per maturitatem nigres, femina plura, majuscula, reniformia, per maturitatem flavicantia, continentes.

Ad agrorum margines propè Liburnum Etruriæ portum observavimus. Folia hujus maculâ in medio lorde flavicante interdum notantur, quæ tamen nisi curiosus intuenti non facili est observabilis. In hortulo nostro singulos duntaxat in singulis pediculis flores profert, non binos. Fructus magnitudine, & figurâ cochleæ terrestres armulâ ab aliis omnibus hujus generis faciliè distinguitur.

2. *Medica orbiculata* J. B. *Trifolium cochleatum vel scutellatum fructu latiore, folio minus obtuso* C. B.

Subest ei radix parva, lignosa, multos fundens ramulos, palmares, aut in latiore loco pedales, per terram sparsos: Folia terna, parva, glabra, ferè triquetra, per extremum lata & nonnihil crenata, maculis introrsum nigris resperata. Flores exigui, flavi, oblongis pediculis donati. Silique helicoides, compressæ, membræ, ex tribus quatuorve orbiculis, altero alteri imposito constantes, magnitudinis ferè ungui [& majores] ubi maturuerunt nigricantes; femina continentes ruffa, plana sed recurva. Ejuus filique in ambitu nonnihil undulatae vel crispæ sunt.

In insula ad promontorium Pachynum & alibi in Sicilia hanc observavimus.

N n n n

3. Medica

Locut.

3. *Medica orbiculata* ~~medica~~ fructu minore.

Cauliculi huic dodrantes aut pedales: folia parva, triquetra, ut in præcedente, per extremum lata & crenata: Flores in pediculis oblongis, tenuibus, è foliorum finibus egressi, plures simul (quinque vel sex interdum numeravimus) lutei, quibus rotidem succedunt *silique*, præcedentes fimiles sed duplo minores & per oras aequales, minime undulata, maturitate pariter nigricantes.

Loc. ut.

Prope Messanam in Sicilia invenimus.

4. *Medica orbiculata* fructu lato, simplici voluta.

Ramulus duntaxat hujus vidi cum fructu inter plantas ficas *D. Philippi Skippon*. Folia brevibus pediculis insidiant, ipsa etiam brevia, extremo lata, circumscriptioe lobatula, circa margines dentata, glabra, nervosa, non maculata. Flores ex alio foliorum exeunt singuli aut bini in eodem pediculo, flavi, quibus succedunt fructus pro planta magnitudine latissimi, circinate rotunditatis, è sesquigyro vel duobus gyris membranaceis, quorum inferior duplo angustior est quam superior, compressi, parvi in medio foramine, oris minime fimbriatis aut undulatis sed planis. Semen non vidimus.

5. *Medica orbiculata* minor spinosa, simplici majore voluta.

Folia huic admodum sunt exigua, circa extremum dentata. Flores tres quatuorve in eodem pediculo prælongo & tenuissimo. Fructus pro plantæ proportionem magni, lati, duobus gyris constantes, uno integro, lato, in medio duarum medietatum, alterius supra, alterius infra multo angustiorum; circa margines spinis raris, brevibus duplici ordine huc illuc vergentibus, muniti. Verum (quod præcipue notabile est in hoc fructu) nervi supra ejus superficiem eminent, veluti totidem rugæ, variè huc illuc reflexi & inœquali. Fructus autem per maturitatem non nigricat.

Loc. ut.

Circa Messanam in Sicilia observavimus.

6. *Medica orbiculata* elegans, orbiculus circum oras rugosis.

Folia huic, ut reliquis congeneribus ima obtusiora, summa acutiora, minis tamen quam *Medica* scutellata, circa margines denticulata denticellis rarioribus majoribusque. Flores è foliorum alis duotresve simul in eodem communi pediculo exeunt, lutei, quam præcedentium pallidiores, omnium minimi, quibus succedunt fructus orbiculi aut rotule figuræ, per maturitatem albicantes, aspectu pulchri, rugis circum oras eminentibus eleganter veluti crispatis; semen reliquorum simile flavicans.

Loc. ut.

Hanc speciem in Sicilia prope promontorium *punto Cercio* dictum, non longe à *Puzosia* collegimus, ubi & multas alias rariore plantas.

Orbiculus circum oras rugosis ab aliis omnibus Medicis faciliè distinguitur, præsertim si colorem per maturitatem è flavo albicantem adspicias.

7. *Medica dolata* seu *orbiculata*, orbiculorum gyris circa margines utrinque rugosis, per maturitatem nigricantibus.

Folia huic ampla, superiora acuminata, inferiora extremitate subrotunda. Fructus parvi, in longis pediculis bini, dolati potius quam orbiculati, è tribus vel quatuor circumvolutionibus constantes, ad spiarum margines utrinque profundis rugis fuscatis.

8. *Medica dolata* *Levis*, tornata major & minor *lenis* Park.

Fructus hujus laves sunt, duri, per maturitatem nigri, doli figuræ, plures simul in eodem pediculo congesti, minores: reperiuntur tamen, Parkinsono autore, majores, singuli & bini in eodem pediculo nascentes.

Loc. ut.

Hanc etiam in Italia & Sicilia invenimus.

9. *Medica Catalica* elegans Edwardi Morgani.

Fructus figuræ dolaris est, & crebris tuberculis scaber, similis ligno illi quo brachia manûque muniant Itali, ad pilam inter ludendum defendendam & ferendam propellendamve. Hanc ubi collegimus jam non recordamur.

10. *Medica coccinea* spinosa, echinis magnis utrinque turbinatis cum spinulis reflexis. *Medica* *major* *Batice* species prima, spinulis intortis Ger. emac.

Caulis fundit cubitales aut sesquicubitales, quadratos, hirsutos, striatos, satis crassos, ramosos, infirmos tamen, nec le sustinentes, rubentes interdum, maxime prope terram. Folia in caulibus alternatim posita sunt longioribus intervallis, plana simul in pediculis longis, que prope radicem obtusiora, versis summitatibus caulium in mucrones acutiores exeunt; singula singulis maculis nigris mediam partem occupantibus insignita, circa margines leviter crenata. Ad exortum uniuscujusque pediculi hinc inde opponitur veluti auricula quadam dentata & in acutum extens. E foliorum finibus prope summitates caulium exeunt pediculi, *flosculi* lutescentes duos vel tres, rariis plures, flavos, satis grandes, clypeiformi petalo nigricantibus lineis striato. Flosculi succedunt fructus echinati grandes, nucis myrsinitæ parvæ magnitudine, utrinque turbinati, singulis volutis duplici serie spinularum

spinularum intortum, hinc inde reflexarum & recurvarum, non extantium sed fructui appressarum munitis; semina continentes magna, reniformia colore rubro seu spadiceo splendens.

Hæc species foliis maculosis, echinorum magnitudine, spinulis recurvis, seminibus spadiceis à reliquis suis fortis distinguitur.

11. *Medica magna echinata*. An magna turbinata J. B? *Medica major* *Batice* spinosa species altera Ger. emac. *Hedge-hogs*.

Hujus etiam cauliculi seu ramuli humi procumbunt, striati, glabri, quadrati, subinde rubentes, tres vel quatuor pedes longi: Folia pariter levia, circa margines eleganter crenata, acutiuscula, nullis maculis notata: flores parvi, lutei, reliquorum similes: Fructus echinati magni, nucis myrsinitæ parvæ magnitudine, & interdum etiam figuræ, elliptici scilicet, aliis rotundi, turbinati, sex aut plurium circumvolutionum arcu commissarum; unaquaque spiræ gemino spinularum [rigidiuscularum] acutarum oblongarum utrinque extantium] ordine munita est, medium secante zonula perpetua. Semen compressum renis instar sinuatum, colore spadiceo obscuro seu nigricante, & velut pilato. Fructus seu echinus hujus nonnihil lanuginosus videtur, quod in nullo alio genere hæcenus observavimus.

In insula ad Promontorium Siciliæ *Pachynum* dictum invenimus. Apud nos ob fructus echinatis Loc. elegantiæ frequens in hortis feritur.

Fructus magnitudinem & hirsutem, spinulis crebris rigidis, & seminibus colore spadiceo ab omnibus nobis hæcenus cognitis *Medicæ* speciebus faciliè distinguitur.

A. 12. *Medica echinata glabra cum maculis nigricantibus* J. B. *Trifolium coccineum* folio cordato maculato C. B. *Trif. cordatum* Ger. *Medica Arabica* Camerarij, sive *Trifolium cordatum* Park. *Heart-Crested*, or *Claber*.

J. B.

Bicubitalis per terram spargit caules [in solo lætiore aut hortis culta fortasse, apud nos enim spontanei caules vix pedalem longitudinem superant] glabros, & in eis folia terna, glabra, per extremum latiuscula & serrata, quorum quedam cordis effigiem nonnumquam exhibent, quam, cum planta primùm provenit, asperæ macule nigricantes representant [Apud nos folia maculas hæcæ ex rubro nigricantes perpetuo retinent] Flores lutei, parvi, duo, aut tres: *Siliquæ* coccineæ, parum compressæ, spinulis per margines non tamen admodum rigidis aut pungentibus obstitæ, magnitudinem mediocri. Semina per maturitatem flavicant.

In pascuis siccioribus & arenosis maritimis præcipue, in Angliâ nostrâ, nec minis in regionibus Loc. transmarinis, frequens est. Folia cordatis, maculâ in medio fingulorum ex rubro nigricante pictis, *siliquæ* parum compressis, spinulis minis rigidis armatis, temis quaternive in eodem communi pediculo lue fuscato, minoribus, ab aliis speciebus faciliè discernitur.

Medicæ speciem habemus nescio ubi collectam, fortè circa Messanam, cum hac inscriptione.

13. *Medica folijs & semine Medicæ cordatæ echinata, echinis durioribus.*

Fructus majores sunt, spinis longis, crassis, duris & rigidis muniti, è quatuor aut quinque volutis compressi.

14. *Aliam adhuc foliolis minimis, echinis satis magnis pro plantæ parvitate, compressis, quatuor volutis constants, spinis longis, crassis rigidis horrentibus.*15. *Medica dolata* spinosa major *Hedge*.

Hujus caules & folia reliquorum similia sunt, [in sicco hirsuta videntur] Flores eoque sequentes fructus in pediculis uncialibus singuli aut bini; hi maculosi, figuræ dolaris, spinulis brevibus rigidis, non extantibus, sed fructui fere appressis, horridi è quatuor, quinque, aut sex summum spirarum voluminibus compressi, arcu junctis.

Circa Messanam observavimus.

Aliam hujus speciem habemus fructu majore & longiore, spinulis brevibus acutius appressis. Loc. ut.

16. *Medica magna turbinata* J. B. *Trifolium coccineum* turbinatum sive fructu compresso, oblongo C. B.

J. B.

Cubitalis & sesquicubitalis caules emittit, hirsutos, multis ramis fissos, folijs tergeminis, hirsutis, Trifolij præteritis purpurei paribus, aliis veluti triquetris, per oras incisis, quorum pediculi longiusculi pinnis caulem ambiunt. Flores parvi, lutei, pediculo hærent unciales & fuscunciales; quos sequuntur fructus turbinati, sex aut plurium circumvolutionum, arcu commissarum, duri. Unaquæque spiræ gemino denticellorum ordine cæcata est, medium secante zonula perpetua. Semen compressum, renis instar sinuatum, Foenugræci semini par, aut etiam paullo longius.

Hæc planta, si descriptionem rectè intellego, mihi hæcenus incognita est: accedit tamen ad *Medicam* nostram magnam echinatam.

17. *Medica spinosa* *Hedge*, fructu ovali spinulis brevioribus & rigidioribus.

Caulis huic glabri, vel raris admodum pilis hirsuti, rubentes. Folia prælongis pediculis insident, quam *Medicæ* *dolata* spinosæ majora, breviora, obtusiora, argutius denticulata, avera parte glauca, brevi

brevi & vix conspicua lanugine hirsuta. *Flores* duo tréve simul in eodem pediculo è foliorum alis exeunte, flavi, exigui. È foliorum singulorum finis una cum pediculo florifero ramulus etiam exire ut in aliis congeneribus. Quæ primò exeunt folia cordata sunt, posteriora, quæ in caulibus sunt, lata & obtusa, non tamen cordata, nervis seu venis plurimis conspicuis parallelis à media costa versus margines tendentibus pulchrè striata. Floiculis succedunt *echini* figuræ ovalis, spinis brevibus, rigidis, extantibus horridi, duri, pilò majores, [semina intus reniformia, flavicantia continentes] per maturitatem nigricantes.

Locus.

Propè Messanam Siciliæ hanc speciem invenimus.

18. *Trifolium coeleatum spinosum Syriacum foliis laciniatis* Breynii. *Trif. fructu echinato, foliis eleganter dissectis* Botan. Monip.

Bryon.

Radix humum non admodum profunde nixa petio alba & fibrata : à qua cauliculis lignosi, rotundi, virides, pediculi vel etiam cubitales, in terram reclinati, plurimis præditi ramis, prodeunt : in quibus hinc inde sparsa sunt *folia*, angusta, terna semper unum petiolo longo inherens, dilute viridia, Medice frutescentis, sed profundius ferrata, vel potius laciniata. *Flores* ex foliorum alis in oblongo pediculo frequenter bini tantum simul enascuntur, flavi coloris, à Trifoliorum coeleatorum floribus nihil differentes : quibus fructus coeleæ modo circumvoluiti, longis & rigidiusculis spinulis rectæ extantibus vel non multum reflexis, exasperati, Trifolii coeleati fructu spinulo majore, sed dimidio minores succedunt, *semina* flava, compressa, renis instar formata continentes.

Locus.

Circa Haleppum Syriæ à Rauwolfio inter segetes observatum. D. Magnol libi Montpellier in orto sponte enatum est; verum, ut probabile nobis videtur, è semine è Syria allato ibi forte fortuna sparsò : nam alibi (quod sciam) circa Montpelum non invenitur : Suspicio enim D. Car. Sweikerum à D. Magnol communicatum habuisse, non invenisse in vicinia Montpellier spontaneum.

19. *Medica dolata spinosa*, *medica* *tornata spinosa* Park. *Wickip tun-trefoil*, *oz Medick*.

Caulis huic hirsuti, minores & breviores quàm Medice scutellatæ. *Folia* longioribus pro magnitudine pediculis infident, circa margines dentata, minora quàm illius, quadrata fere, in acutos mucrones desinensia, lubglauca, media parte macula oblonga, luteo-viridi notata, aversa parte hirsuta. È foliorum alis exeunt pediculi *flores* luteos fere septemve confertos gestantes : quibus succedunt dioliolum figuræ *pericarpia* parva, coeleata, spinosa, spinulis brevibus, raris, per maturitatem nigricantia & *semina* hulta contentia. *Pericarpia* imà parte quæ pediculo junguntur latiora sunt, summa angustiora, utraq; plana, con sègmentum cui vertex abscissus est, imitantur, quinque circiter spiris seu circumvolutionibus constantia.

20. *Medica dolata spinosa, hirsuta minima*.

Hujus folia plus quadruplo minora sunt quàm præcedentis, hirsuta, prona præsertim parte, non raro cordata. Fructus præcedentis fimilis, plus quadruplo pariter minores.

21. *Medica echinata, magna, hirsuta* J. B. *Trifolium coeleatum polycarpon* C. B. ex *sententia* D. Magnol. At C. Bauhinus inter Trifolia coeleata hispidula id non reponit.

Folia huic prima subrotunda, postmodum nonnihil acuminata & serrata, terna unum pediculo innixa, *caules* ad duos tréve cubitos per terram sparguntur. *Flores* multi, coacervati, ex longo pediculo, lutei. *Siliquæ* simul aliquot coherens, spinis duabus aut tribus, vel etiam quinque ferruminatæ, brevissimis velut spinis obtusis exasperatæ.

22. *Medica hirsuta echinis virgioribus* J. B. *Trifolium fructu compresso, spinis horrido* C. B. ex *sententia* D. Magnol.

Per terram se expandit cubitalibus & longioribus caulibus. *Folia* parva, hirsuta & per extremam oram lata : *flores* lutei : echini coeleati, pauci & fere singulares, longis fusque deque vergentibus rigidiusculis spinis horrent, non admodum densis : convolutiones sunt tres aut quatuor.

23. *Medica marina spinosa* (species) Ger. emac. *marina major spinosa* Park.

Ger. emac.

Hujus caules seu ramuli omnium [intelligit species majores de quibus antea scripserat] minimi sunt & brevissimi, vix pedem unum aut alterum longitudine excedentes, quadrati, virides, subhirsuti, humi strati. *Folia* Medice scutellatæ similia, mucronibus paulo obtusioribus, non maculata, mollia & pilosa. *Flores* secundum ramulos è foliorum sinibus exeunt, pediculis præternubus infidentes singuli singulis, perexigui, lutei : in ipsi caulium fastigiis & propè summos caules nulli. Floribus succedunt *pericarpia* parva, rotunda, intorta, pilò non majora, brevissimis acutis spinis horrida, in quibus *semen* continetur flavicans, renis figuræ, exemptu difficillimum. *Radix* ut superiorum albicat : & sub Hyemis adventum emoritur.

Cum præcedente convenit floribus in singulis pediculis singulis, ab eodem differt spinis echinorum brevibus.

Descriptio est Goodyeri apud Gerardum emaculatum, à nobis in Latinum versâ.

24. *Medic*

24. *Medica echinata hirsuta* J. B. *Trifolium echinatum arvense* C. B. *Tribulus terrestris minor* reperiens Lugd.

J. B.

Crassifolia est & proluxa, sed singularis *radix*, alba. *Caulis* multi, tenuis, per terram sparguntur, dodrantales & cubitales, striati, hirsuti. *Folia* terna, subrotunda, ad Trifolium pratense luteum accedentia, nullo notabili sapore prædita, pilosa, albescencia, maximè parte inferiore. *Flores* parvi, lutei, simul aliquot congesti : eodemque modo simul coacervata ex eodem pediculo longiusculo *capitula*, pilò non majora, contortis helicibus constantia, globosa, quatuor, aut quinque, atque etiam plura, mollihus spinulis echinata.

Pallium provenit maximè inter segetes propè patibulum Montpellier & alibi. Floret & semina per-
ficit mensè Aprilis & Maio. Locus & Tempus.

- A. 25. *Medica echinata minima* J. B. *echinata parva* rella Park. *Trifolium echinatum arvense fructu minore* C. B.

J. B.

Hæc est *caulibus* circiter pedibus aut minoribus, tenuibus : quos ornant *folia* terna, Medice echinatae foliis similia penitus, parva, hirsuta : *Floiculi* pusilli, lutei, multi congesti. Sequuntur eque pediculi fastigii herentes quàm proximè glomerati *echinuli* muricati, tres aut quatuor vel quinque juncti, Orobi grano non majores : *radices* tenues.

In arenosis & sabulosis locis Dalechampi legit, & nos etiam sæpius in Angliæ & transmarinis : *Locus*. ni forte altera præcedens species sit quàm nos observavimus, nostra enim plerumque procumbit non erigitur : locus tamen exigere videtur ut hæc sit : nec enim alibi unquam nostram quàm in arenosis & sabulosis invenisse meminimus. Revera, nisi J. Bauhini auctoritas obstaret, utramque speciem eandem dicerem.

26. *Medica marina* Clus. Park. *Trifolium coeleatum marinum* Ger. *Trifol. cochl. maritimum tomentosum* C. B. *Trif. cochl. marinum, sive Medica marina* J. B. *Æra-Clader*.

Quantum quantum est totum villosa incana, lanugine obductum est. *Caulis* tres aut quatuor, pedales atque etiam cubitales, ramis frequentibus brachiati, humi fusi & procumbentes. *Folia* ex brevibus pediculis terna, parva, obtusa, frequentia. *Flores* extremis ramis inhærentes, suis petiolis ex alarum sinubus exiliunt quasi aut feni simul congesti lutei, Trifolii lutei fere similes : *siliquæ* deinde glomeratæ & contorta sunt inflexæ, spinulis oblitæ, doliole fere figuræ [J. Bauhini orbiculares] in quibus *semen* continetur subrustum, Medice femini simile. *Radix* crassa, cubito longior, tenera, perennis seu vivax, ex candido pallescit, gustu quodam ingrato, saluginoso & amaricante.

In litoribus arenosis Maris Mediterranei frequentem observavimus.

Locus.

27. *Medica ciliaris* Guilandini.

Radice est perenni longè latèque repente : *caulibus* bipedalibus, succrectis : *foliiculis* pluribus in eodem pediculo congestis, compressis, orbiculos aut rotulas imitantibus, mollihus & oblongis spinulis seu fetis, chlorum æmulis in circumferentia donatis, per maturitatem nigricantibus.

Hanc in Alpibus Carinthiacis invenimus, ad sepes.

Folia parva sunt pro magnitudine plantæ, brevina obtusa.

Locus.

28. *Medica ciliari Guilandini similis sed minor, medice* *annua*. An *Trifolium fructu coeleato ciliare* Botan. Monip.?

Flagellus est pedalibus aut cubitalibus, procumbentibus, reliquorum instar : *Folia* oblongis, per extremum latis & obtusis : *Floribus* eisque succedentibus *siliquæ* in pediculis uncialibus pluribus simul coacervatis, (lex septemve numeravimus) compressis & latiusculis, duabus fere circumvolutionibus compositis, spinulis longiusculis, minus rigidis, non rectæ extantibus sed incurvis, per circumferentiam, Medice ciliaris instar, cinctis.

Circa Messanam in Sicilia invenimus.

Locus.

29. *Medica cum orbiculis laxis echinatis minoribus, non extantibus spinulis*.

Hujus *folia* parva sunt, per extromum lata, crenata, & interdum in mucronem seu angulum leniter producta : *caules* tenuis : *flores* in pediculis è foliorum sinibus egressi multi, coacervati, quibus succedunt totidem *capitula* echinata, compressa, exigua, tribus fere spirarum circumvolutionibus, non tamen arcu junctis, compositæ. Spirarum zonulæ utrinque dentatæ sunt, denticulis non extantibus, sed in zonulæ aut fructus supericiæ plano jacentibus, duplicem coronam imitatur.

Circa Messanam invenimus.

Locus.

Octo aut decem siliquis in eodem pediculo observavimus. Huic perissimilis est, & fortè eadem

30. *Trifolium folio obtuso, foliiculis cordatis* C. B. *Medica coronata* Cherlerii parva J. B. An *Trifolium foliiculis coronæ similibus* C. B. prod.?

J. B.

Pedalibus donata est *caulibus*, tenuibus, subrubentibus : è quibus alternatim ex longis intervallis *furculis* exeunt singulares, unciales & longiores, qui extremo mucrone ternos quaternove gestant *echinulos*, aut fere aut selqualiter circumvolutione constantes, utrinque denticulatæ, gemellam coronam

- A. 7. *Loti corniculati major species* J.B. *Lotus pentaphyllus flore majore, luteo, splendens* C.B. *Trifolii filiquosii varietas major* Ger. emac. *Trif. corniculatum tertium* Dod. *The greater Birds-foot-Trefoil.*

7. B.

Altiore est multo quam vulgaris: caulibus enim cubito ac etiam sesquicubito altioribus affurgit. Folia per ramos tribus ex uno pediculo, uncialibus circiter, duobus tamen pediculis expertibus caulem complexis. Flores peculiariibus furculis, & in summo caule in orbem congesti, majores, lutei foliis quibusdam coronæ subiectis. Siliqua numerosa, recta, unciales & sesquunciales. Hujus caules & folia, sed præcipue umbellæ antequam flores aperiantur incana lanugine hirsuta sunt, seu pilis molli-bus canescentibus obrita. In pratis humidis & ad sepes.

Videtur hanc describere D. Magnol sub titulo *Loti pentaphylli majoris hirsutæ candicans* C.B. *Vide Botan. Monsp.*

- * 8. *Lotus pentaphyllus major hirsutæ candicans* C.B. *Melilotus vulgaris alter sylv. Ca.*

In sylvestribus & veteribus ædificiis nascitur, brevior, foliis subhirsutis, candidioribusque: flore ve-lut in capitulis copioso, odoris exigui, Lotum emulantis, siliquis fert incurvas.

Quam plantam intelligat Cæsalpinus nescimus: nullam enim Loti speciem novimus floribus in capitula congestis, filiquis incurvis. Rectius fortasse ad Melilotum retuleris.

9. *Lotus pentaphyllus minor hirsutus, siliqua angustissima* C.B. *Lotus corniculata siliquis singularibus vel binis tenuis* J.B. *Lot. corn. minor pilosus* Park. *Trifolium corniculatum minus pilosum* C.B. prod.

7. B.

Multifida, infirmâ radice terræ hæret: caules emittens rectos, numerosos, pedales, ramulos, sub-rubentes, longis albicantibus pilis obitos: ad quorum nodos terna folia Meliloti nobilis, oblongiora, acutiora, binque mihi minora caulibus pediculis exortum adnata. E foliorum sinu pediculus exit singularis, tenuis, uncialis & longior, in cuius cacumine flos luteus ex calicibus hirsutus. Siliqua ple-runque singularis, rarissime binæ, unciam longe, teretes, semine copiosissimo, ad vicenarium fere numerum, tenui, Portulacæ pari, ruffo, rotundo, sapore leguminoso referta.

Prope Neapolim in Italia collegimus. Invenitur & in Gallia Narbonensi.

10. *Lotus pentaphyllus frutescens tenuissimis glabris foliis* C.B. pin. *Trifolium corniculatum frutescens tenuissimis foliis* C.B. prod. *Lotus corniculatus frutescens* Park.

Locus.

C.B. prod.

Caulibus est tenuibus, viridibus, glabris, pedilibus, in plures ramos palmo minores brachiatis, foliis angustissimis cinctis. Cauliculorum summitatibus, quemadmodum & pedicellis ex foliorum alis prodeuntibus, flosculi bini terni, rariis quini, in orbem dispositi, lutei coloris insident; quos siliqua binæ, ternæ, breviores & crassiores quam in præcedente, in longum apicem desinentes, in quibus semina exigua, sequuntur.

Monspelio habuit C. Bauhinus & ex Italia. Hoc persimile est, si non idem Trifolio nostro corniculato angustifolio fruticosiori, cuius superius meminimus sub prima specie. Flores tamen, eodem, sequentes siliquæ, in hoc pauciores sunt in eodem pediculo quam in illo.

11. *Lotus siliquosus glaber flore rotundo* C.B. *Trifolium hæmorrhoidale alterum minus, sive Lotus Libyca Dalechampii* Park. *Trif. rectum Monspelianum* J.B.

7. B.

Caulis habet rectos, robustos, bicubitales, ramulos, nonnihil angulosos, glabros penitus, aut parum hirsutos: folia quina, bina minuta, caulibus apposita ad pediculorum exortum, reliqua tria extremo herent pediculo, quibus folia Trifolii albi Dod. magnitudine cedunt & rotunditate, superant vero lanugine. Flores confertim conglomerati privatis furculis ex foliorum sinu ortis, corollæ instar penduli, albicantes, inferioris folii rostellum atropurpureo. Siliquæ in orbem radiatæ, numerosissime, re-nues, viginti quatuor interdum, omnium pediculis medioctere brevibus, in furculi capite coeuntes, uncia breviores, teretes, glabræ, fuscæ, seminibus refertæ nigricantibus, Papaverinâ aquan-tibus.

Ad rivos & in locis humidis, circa Messanam Siciliæ, Tropiam Calabriæ, & Monspeliæ Gallie Narbonensis hanc observavimus.

Oxytriphylum Scribonii, Lotus sylv. Clus. hist. i.e. Lotus fruticosus Granatensis Park. huic eadem videtur.

12. *Lotus pentaphyllus siliquosus villosus* C.B. *Lotus incana sive Oxytriphylum Scribonii Largi* Ger. *Lotus hæmorrhoidalis major sive Trifolium hæmorrhoidale majus* Park. *Trifolium album rectum, hirsutum* valde J.B.

7. B.

Multus ex eadem radice stolonibus rectis, cubitalibus & bicubitalibus fruticat, gracilibus, lignosis, te-retibus, hirsutus & ramulos. Folia canâ lanugine pubescent, terna, quædam subrotunda, potissimum priora & parva, cum parvis duabus appendicibus: superiora in obtusorem mucronem desinunt, & ex his quædam majora, ad quæ appendices etiam magnæ, ita ut sint quina folia, sapore infingitæ citra morsum ullum aliamve alacritatem qualiterque asfringente. Flores extremis ramulis emicant, plures

plures juncti, positi parvo: singularium forma quæ Trifolio: Asphalito, sed color candidus, ex calice valde hirsuto & virolo. Juxta calices & flores foliola longe: breves, crassicaule superveniunt si-liqua, coloris spadiceo, formâ stercoris magni muris cunctis: semen in eis, rotundum exiguum flavescens.

Inter Monspeliæ & Perouli: Circa Messanam Siciliæ major & lignosior habetur. D. Magnol in Locu. Valenâ Sylva fere bicubitalem & tricubitalem observasse refert.

13. *Dorycnion Monspelianum fruticosum* J.B. *suppositum Monspeliense & Hispanicum* Park. *Hispanicum* Ger. *Trifolium album angustifolium, floribus velut in capitulum congestis* C.B.

7. B.

Totum albidum est, ad sesquicubiti altitudinem excrefcere solitum, cuius novelli adhuc ramuli obsequio, fractæque contumaces existunt, adulescentes, aut loco asperiore nati, multum durescunt: Folia ex intervallis terna, quaternæ, sed sæpius quina, radiata sine pediculis adhzrent, oblongæ, angusta, albâ lanugine pubescentia, Clusio adstringentis gustus. Flores extremis ramulorum innas-centur, in orbem glomerati, albi, quorum singulares ad Trifolii præteritis albi flores accedunt, fla-pore, ut nobis quidem videtur) nonnihil adstringente. Hæc excipiantur siliquis plures simul juncti, parvi, quibus singulis semina continentur singula, verlicoloria (ut prodidit Clusius) seu varia, qualia fore Trichymali parali semina tum figurâ, tum colore, tum etiam magnitudine. Radix satis crassa, dura & lignosa, exterius nigra, intus alba.

In faxolis collibus & ad sepes prope Monspeliæ nascitur.

Locus.

14. *Dorycnion congener planta* J.B. *Dorycnion congener Clusii* Park. *Lotus pentaphyllus incanus* C.B. *Doryc. Monspelianum* Ger. *quoad iconem, nam desct. est alterius plantæ.*

7. B.

Cubitalibus & viminalis modo obsequiosis virgis, superioris gracilioribus, nec ut illius lignosis, ab eadem radice pluribus oritur, in frequentes ramos divisis, foliis cinctis crebris, quinque simul ab eodem puncto ortis, quam præcedentis longioribus, angustis, acuminatis, minus etiam quam illius incanis. In summis caulibus inque pediculis longis è foliorum alis egressis flosculi parvi, plures simul in capitulum subrotundum congesti, quantum menijni ex albo rubelcentes; quibus succedunt sili-quæ parvæ subrotundæ, per maturitatem spadiceæ, singula singula semina continentes rotunda, Sina-peos magnitudine.

In palustribus prope stagnum marinum Lestang dictum non prole Monspelio copiosè provenit. Locu. In Germania juxta fluv. Lycum Augustam Vindelcorum præterfluentem invenimus. Dorycnion congener Clusii species à nostro diversâ esse videtur: quàm folia longè majores sint & diversi colo-ris: folia breviora latioraque. Glauca Alpina in Exot. cum folia & florum colorem, & locum na-talem cum planta nobis descripta convenit; differt paucitate florum in eodem capite, & numero se-minum in eadem siliqua: in his accedit ad Trifolium album rectum hirsutum valde J.B.

15. *Trifolium argentatum floribus luteis* J.B. *Lotus asperior fruticosior* Park. *Lotus fruticosus incanus siliquosus* C.B. *An Trifolium glutinosum saxatile argenteum flore odorato Zanoni?*

7. B.

Basis hujus singularis, lignosa, gracilis caules fundit palmares & longiores, tenues, hirsutos: Folia terna altera parte argenteo nitore splendens, pilosa, altera vero viridantia. Flores cacumini cau-lum hærent, magno, lutei, hirsuti, & lacinia villosa calice.

In collibus circa Monspeliæ collegimus.

Locus.

Secundum Zanoni floribus succedunt siliquæ hirsutæ unciam longæ, continentes semen planum, ovale. Ad pedem Montis Baldi crescit & locis faxolis gaudet.

16. *Lotus sylvestris Dioscoridis* Pona Ital. *Sylv. Creticus* Park.

Pena.

Caulis ferrugine pedales foliis vestitus ad singula genicula quinque, quorum duo minora cauli hinc inde adnascuntur, reliqua tria intermedia ejusdem originis brevissima & fore nullis pediculis intercedentibus hærent, parva, obscurè viridia. Flores parvi, lutei, parvi, terna & foliorum alis exeunt, partim flum-mos caules terminant, bini plerumque simul; quos totidem sequuntur siliquæ valde tenues & longæ, semina continentes Sinapeos non majora. Radix parva, dura, annua. Sapor totius plantæ legumi-nosus cum aliqua amaritudine mox evanescente.

- * 17. *Melilotus quadam Cretica* Alp. exot.

Alpin.

Ex radice tenui, longa, gracili, in aliquot tenuiores radicales divisa cauliculos fert longos, graciles, foliis, Trifolii corniculati Cretici similibus, sed longioribus pediculis ininttentibus, vestitis, & per terram stratos, ac veluti circa radicem luxuriantes, in quorum summitatibus proveniunt bini flores lutei, Trifolii falcati floribus magnitudine & figurâ similes, quibus singulis singula cornicula, longa, recta succedunt, inque his continentur semina flavescencia, parva & rotunda, gustui primò subdulcia, mox cum modico calore aliquidulum asfringentia.

- * 18. *Lotus waldsteigi* fruticosa Cretica argentea, siliquis longissimis propendentibus rectis Moris.

Moris.

Caulis edit fruticosus, bicubitales, aliquando altiores, incanos, ad quorum singula genicula exeunt bina folia, in mucronem obtusum terminata, atque in summo pediculo terna majora & obtusiora, omnia tam lubus quam supra argentei lucidi coloris. Ex singulis alis inter pediculum foli & caulem exiliunt pediculi unciales, gerentes in cymis summis ternos, quaternos, nunc plures, nunc pauciores

pauciores flores luteos; quorum singulis delapsis succedunt *siliques* singulae, Loti vulgaris glabrae siliquis duplo crassiores, sesquicentiam longae, rotundae, rectae non curvae, quo à Trifolio corniculato Cretico *Alpini* distinguitur.

Semina Chalepo usque Syriæ emporio transmissa hanc plantam descriptionis auctori produxerunt.

19. *Lotus flore luteo, corniculis articulatis, Sicula. An Trifolium Scorpioides Park?*

Radix alba, simplex, in nonnullis plantis in fibras spargitur imò parte: *Cauliculi* plures, in terram procumbentes: *Folia* glauca, è quinque foliolis composita, si annumeras pinnas seu aurículas ad pediculum exortum hinc inde cauli adnatas, ut in reliquis *Lotis*. *Flores* parvi, lutei, Trifolii corniculati, sed minores, ad nodos vel singulares, vel bini & interdum terni simul. *Siliques* longae, tenues, corniculatae seu contortae spirae in modum, aut Scorpioides Telephi, articulatae, *seminibus* oblongis, filicantibus in singulis internodiis.

In Sicilia propè promontorium dictum *Punto Cercio* non longè à *Pazallu*. Hæc nobis ostensa est *Montfeli* (quantum memini) pro *Coronopo* ex codice *Cæsareo*.

20. *Lotus siliquis Ornithopodii J.B. C.B. An sylvestris Creticus Park? cuius icon non bene respondet Plantæ.*

J.B.

Unica ex *radicula*, albâ, duriusculâ, paucis fibris donatâ, *cauliculi* exeunt aliquot, teretes, in aliquot ramulos ex sesquicentiam intervallo divisi: Ex quorum geniculis *folia* harent quina quorum infima duo superioribus tribus magnitudine cedunt, nullo sapore manifesto prædita: Extrema *foliolum* uno geniculo duæ, tres aut plures, [imò tæc plerumque] sesquicentiam aut ad summum duas uncias una siliqua ad quatuordecim femina animadversâ compressa.

Propè *Messanum* Siciliæ in lateribus montium ubi imminentium invenimus, & in insula ad promontorium *Pachynum* nunc *Capo Passaro* dictum.

* 21. *Melilotus, rectius Lotus, Hispanica foliis maculatis C.B. Park.*

C.B. prod.

Ex *radice* parva ramuli palmares, aliquando pedales, tenues, emergunt, quos ambiunt *folia* bina hinc inde: ex quorum alis petiolum prodegens tria *folia* sustinet, obtusa, atrovirentia, & ob venas candidas per ea discurrentes maculata. *Flores* parvi, pallidi.

Locus.

In montibus *Castiliæ* frequens.

22. *Dorycnium Dioicoides fortè Ponæ Park. Jacq. Oleæ folio affinis; C.B. item Cucero albo affinis ejusdem.*

Pon.

Ad sesquipedalem altitudinem assurgit, multis ramis fruticosus, quibus adnascuntur *folia* crebra, parva, longa, angusta, rugosa & venosa, quàm *Oleæ* minora, nullo ordine posita. *Flores* papilionacei, nunc albi, nunc pallidi. Semen non vidit auctor; verum leguminosa fuisse oportet siliquis inclusa congenerum modo, *Radices* fibrosæ.

Hujus semina è *Creta* ab *Honorio Belli* ad se missa *Lago-chymice* nomine scribit *C. Bauhinus* in *Pm*.

Imperfecta *Ponæ* descriptio nobis non satisfacit.

23. *Lotus sativa Græca maculato folio C.B.*

Lotus sativa, & cum solum modò maculâ rufâ, modò nigrâ notatum sit, & caligini oculorum mædeatur, à quibusdam *τεχνολογισταις*, id est, Trifolium oculatum vocatur *Ang*.

C A P. XI.

De *Cytis*.

Cytisum à *Cythno* insula in qua inventus est dictum volunt. *Plin. lib. 13. cap. 24. Invenitur hic frutex in Cythno insula, inde translati est in omnes Cycladas, mox in urbes Græciæ, magno casu provenit, propter quod maxime minor varium esse in Italia. Non estium, non grandium, non nixis injuriarum expavit: Adjicit Hyginus, ut hostium quidem ob nullam gratiam ligni.* Jo. Bodæo à *Stapel* nomen impositum videtur. *Ex ætate nostrâ, quod mammillis lactæ equaliter distensa faciat.* *Lacopolum* generare *Cytisum* docet *Columella lib. 5. c. ult. Cytisum in agro esse quamplurimum maxime referet, quod Gallini, apium, capri, bubus quoque & omni generi pecudum utilissimum sit, quod ex eo citò pinguescit, & lactis plurimum præbet ovibus, tum etiam, quod octo mensibus viridis eo pabulo uti, & postea arido possit. Mulieres quidem si lactis inopia premuntur *Cytisum aridum* in aqua macerare oportet, & cum tota nocte permaduerit, postero die expressi succi ternas herminas permisceri modico*

modico vino, atque ita potandum dari, sic & ipse valebunt, & pueri abundantia lactis confirmabuntur. Eadem ferè habet *Plinius loco supra citato*.

Cum *Cytisus* nihil aliud sit quàm Trifolii siliquoli genus frutescens, non obstante lignæ substantiâ qui constat, is subjugendum duxi.

1. *Cytisus hirsutus J.B. Cyt. foliis subruiffa lanugine hirsutis C.B. Hispanicus arboreus Park. Pseudo-cytisus hirsutus Ger. Schreb. trefol.*

J.B.

Trium & quatuor cubitorum *virgis*, nigricantibus, hirsutis, non admodum fruticosis, neque lentis, donatus est. *Folia* terna, nonnihil oblonga, hirsuta utrinque: [Clusio supina parte viridia, pronâ subruiffa lanugine hirsuta] *Flores* in ramulorum fistigis potissimum fert, licet & ad latera interdum habeat, plures simul congestos, magnos, luteos, [aureo colore fulgentes *Clus*] è *calicibus* longis, lanuginosis: *siliques* verò longis pilis obitas, sesquicentia longiores, paulo triente ungue latiores, per maturitatem nigricantes, femina claudentes Genistæ seminibus paria, subnigra, ex observatone *Parkinsoni*.

Hanc speciem *Clusius* solummodo ad montium radices circa *Calpen*, & in *Bæticæ* maritimis flo. *Locus*. *reuten* invenit: Nos in Italia & Sicilia frequentem observavimus.

2. *Cytisus incanus Ger. incanus folio oblongo Austriacus C.B. incanus Germanicus Park. Cyt. Clusii Pannonicus alter foliis omnino incanis J.B. Cytisus V. Clus. hirs.*

Clus.

Cubilis nonnunquam fert *virgas*, rectas, tenues, vimineas, lentas, quas ab infimo ad summum usque exornant *folia* terna, uti petiolo inaherentia, *Cytis*o *Gelsneri* ferè similia, sed omnino incana, angustiora, gustu amaro, quævis trita pinguis esse videntur. Ex singulis interdum foliorum finibus ramuli prodeunt, similibus foliis sed minoribus obstiti, ferentes in summo quinos aut senos *flores*, *Loti* præteritis herbæ [quam à prægrandibus siliquis nonnulli siliquosam cognominant] floribus permissis, coloris aurei, odoris non expertes: & ex folliculis deinde siliquis planas, oblongiusculas, hirsutas omnino, atque in his semen lubrum, planum, nonnunquam tumidiusculum & rotundiusculum, durum, quod maturitate deliscentibus siliquis excidit. *Radix* dura est & lignosa, nigricans & summi tellure sparsa.

Clusio frequens est toto *Vienienti* agro, & multis aliis cum *Austriæ* superioris & inferioris, tum *Lecus* & *Pannoniæ* locis aridis propter vias. Floret *Julio* & subinde ulque in *Autumnum*; semen *Iulio* Augusti *Tempor.* finem & Septembris maturificat.

Parkinsonus *Cytisum* album sylvestrem *Cord. hist.* huc refert, quam *C. Bauhinus* pro distincta specie proponit sub titulo *Cytis* albicantis folio trifolii vulgaris.

* 3. *Cytisus hirsutus major foliis pinnatis C.B. Cytisus pinnatis Ger. incanus major foliis pinnatis, fere quini species altera Clusii Park. Cytisus secundi species altera Pannonica Clusio, hirsuta valde J.B.*

Clus.

Multo major est, crassioribus *virgis* [quam quinta species *Clus. hist.*] admodum hirsutis, foliis duplo amplioribus, siliquis seu lobis majoribus: ipsi etiam *flores* colore magis aureo rutilant.

Juxta *leges* in *Pannonia* & *Austria* nascitur hoc genus, sed rarius est, & minus obivum superiore *Lecus*. [V. *Clus.*] illius etiam semen vermiculis obnoxium.

* 4. *Cytisus incanus siliqua longiore C.B. Cytisus olearius Ger. Cytisus montis Cælearis J.B.*

J. Bauhinus è ramo sicco ita describit, Teretes, tenues propagines alternatim producit, tantillum hirsutas, in extremis, per quas *folia* terna, *Dorycnii* ferè *Montfeliensis* paria, quædam brevissimæ & penè nullo pediculo: inter *Cytis* genera minora folia non observavi. Qui colligerent dicant ad aliquot cubitos excreverit. *Flores* pediculo brevi harent, longo per ramulorum extrema agmine, Genistellæ pares, lutei, calyculo subhirsuto, in acutas lacinias diviso. Rami interdum candidi cum desherescit.

Adversariarum auctores sequentibus verbis, Quæ quis *Romæ* regiâ viâ *Florentiam* adit, oppidulo cui nomen *Aquapendula*, declivi & depressa etiam plantis feracissima *Cytisum* fruticem quinque fève cubitis præciorerem, Genistæ farmentis pluribus, gracilibus, præduris, striatis, vidimus statim ab imo, aut paulo superius lignosa radice, è tenuibus pediculis *folia* terna, non ita numerosa, similia *Fœnugræco*, angustiora, habitiora, *Rutacæ*: Genistæ vel *Spartii* vel *Pili* *Flores* lutei, sed minores. Siliqua Genistæ par, cinericea, gracilior, compressior; intus loculis sunt dissepta femina nientia ex atrove, Genistæ. Est cana universa planta, ut *Rhamnus* *Montfeliensis* aut *Halymus*, Sapor *Ciceris* aut similis leguminis. Reliqua vide apud auctorem.

J. Bauhinus *Cytisum* hunc *Boblii* non separaret ab *Hispanico* primo *Clus.* nisi ipse *Clusius* ac etiam *Boblius* separarent: in quam sententiam & nos etiam propendimus. *Parkinsonus* extra scopum jaculari videtur, cum hunc habet pro *Cytis*o incano folio oblongo *Austriaco* *C.B.*

* 5. *Cytisus incanus folio medio longiore C.B. Cyt. tertius Hispanicus cum brevi pediculo J.B. Cyt. Hispanicus incanus fere sextus Clusii Park. Cyt. semper-virens Ger.*

Clus.

Pedalibus, rarò cubitalibus assurgit ramulis, tenuibus, omnino incanis, quos exornant terna semper folia, brevi pediculo inaherentia, quorum medium duplo longius est reliquis, cinerei & canescentis coloris, adtringentis verò & linguam exsiccatos saporis. Ramulculi ferè ab imo ad summum

nam per singulorum foliorum exortus, *filibus* luteo colore fulgentibus, jucundi odoris onusti sunt, binis aut ternis simul nascentibus, ex molli quadam & candida lanugine hirsuta vaginula, simul cum superioribus formæ, sed minoribus. Semen non observavit Clusius.

Invenitur variis Hispaniæ locis, præsertim Bætica, sed nusquam abundantius quàm Valentino regno, ubi plurimus ejus usus est: nam illius ramis nudis & à suis foliis liberis, supra tegetes ab his qui bombyces alunt sparis, jam facturi Mori foliis bombyces ferica sua flamma his ramis advolvunt, quæ deinde à mulieribus & pueris explicantur. Valentini *Boga* & *Bosa blanca* appellant.

6. *Cytisus supinus foliis incana lanugine inferni pubescentibus* C. B. *hirsutus* Ger. *Austriacus*, sive *se-primus* Clusii Park. *Cytisus tertius* Clusii *Pannonica* *sparsis ramis* J. B.

Clus.

Aliquot *ramis* præditus est, sparsis & humi fuis, tenuibus, lentis, fractu contumacibus, qui nulli aut certe rarissimis foliis sunt obstiti, multos autem ex lateribus ramulos proferunt, tenellos, hirsutos, in quibus *folia* longis pediculis nixa, tergo semper numero, superioribus breviora, elato dorso, lupernè viridia, infernè canâ lanugine pubescentia, amariulculi saporis & herbacei odoris. Ex alarum in extremis ramulis, & per totos interdum ramulos sparsarum finu prodeunt terni aut quaterni simul juncti, nonnunquam singulares *flores* Quinti [Clus.] *foli* forma fimiles, lutei coloris, qui tamen dum marcescere incipiunt aureum colorem adæ facturum contrahunt, ut purpureas videantur: folliculi unde flores emergunt pallent & lanugine pubescent. *Siliquæ* planæ & hirsutæ subscissum exiguum *semen* continent. *Radix* dura, lignosa, juxta quam rami per terram sparsi subinde fibras agunt.

Sponte provenit sylvulâ quadam ad *Lacum* pagum primo ab urbe Vienna milliari, & plensique aliis locis ubi vicinis: crescit etiam in utroque Pannoniæ sylvis, & in Interamni ultra Dravum fluvium. Maturius flores reliquis Pannonicis, Maio videlicet, nonnunquam etiam April, & novos interdum ex ramulis flores per totam deinde æstatem profert.

7. *Cytisus supinus foliis inferni & siliquis molli hirsutæ pubescentibus* C. B. *Cytisus Pannonicus* sive *septimi* species altera Clusii Park. *Cytisus tertius* Pannonicus *tertia species* Clusii *supinis ramis* J. B.

Clus.

Pedalibus exit *virgis*, tenuibus, viridibus, supinis & humi fuis, quas ambiunt familia *folia*, *flores* etiam pares extremis virgibus quini, feni aut plures simul congesti innascuntur, nulli autem per virgas sparsi ut in superiore: *Siliquæ* & *femina* non differunt. Virgarum foliorumque pars inferior & siliquæ molli hirsutâ pubescent.

Hunc in solis Pannoniæ sylvis Maio mense florentem invenit Clusius.

8. *Cytisus supinus sylvestris Ratiponensis floribus luteis ad exortum foliorum prodeuntibus* Hort. Aldorf.

Hanc plantam in Suevia, inque Bavaria propè Ratiponam invenimus. Folia utrinque hirsutâ, acuminata, pediculis oblongis insident.

- * 9. *Cytisus minoribus foliis, ramulis tenellis, villosis* C. B. *Cyt. Hispanicus primus* Clusii, *folio vire-jcente* J. B. *Pseudo-cytisus primus* Ger. *Hispanicus primus* Park.

Clus.

Hic interdum arbutulæ magnitudine excrevit, duro stipite, cujus materia flavescit, sed cor five pars interior nigricat: is autem cum majoribus ramis & virgulis candicante cortice obducitur: tenelli ramuli toti villosi obstiti: *folia* numerosa ramos ambiunt, terna uni pediculo inherentes, Medicæ modo, dilutionis viriditate, sapore viridium leguminum, amari tamen. Aliquot *flores* extremis ramulis quasi ipice instar nascuntur, Genistæ fimiles, lutei, nonnihil odorati: deinde lobi Genistæ pares, oblongi, asperi tamen & hirsuti, in quibus exiguum *semen* tumidiusculum, nigricans, Genistæ simile. *Radix* lignosa, & in diversâ tendens.

Crescit in Salmanticensi agro, & aliis utriusque Castellæ locis secundum publicas vias. Floret Junio; semen profert Julio & Augusto.

10. *Cytisus foliis angustis, incanis quasi complicatis* C. B. *Cyt. Hispanicus Clusii secundus* J. B. *Pseudo-cytisus* 2. Ger. *Hispanicus secundus* Park.

Clus.

Hic duorum cubitorum duntaxat altitudinis, fruticosus, virgas profert candidas omnino, tenues, ramosas: *folia* superiori similia, terna semper ex uno pediculo nascentia, minora, proflus incana, nunquam expansa, sed semper quasi complicata, prominente dorso, impenle amara. *Flores* ut in altero, extremis ramis insident, superioribus formâ fimiles, sed intensior & planè aureus color; *siliquæ* etiam longiusculæ, asperæ, ex purpura nigrescentes, mucrone dorsum inflexo. *Semen* paulo majus est & subnigris simile. *Radix* similis.

Loco & florenti tempore cum præcedente convenit.

Nos in sylvis montosis propè Viterbum viâ quâ Romam itur Cytisii speciem invenimus cortice glabro candicante; foliis parvis, obscure viridibus, glabris, minime expansis, sed quasi complicatis, pluribus simul, siliquis oblongis, compressis, asperis seu hirsutis, parvo intus semine; quam hinc eandem dicere, in magnitudine & foliorum color obstat. C. Bauhinus tamen adnotat hunc circa Montepesulum foliis esse viridibus; qualem & D. Magnol se copiosum observasse ait in Gramunio luto, Maio mense florentem.

11. *Cytisus glaber nigricans* C. B. *Cyt. Gelsneri*, cui *flores ferè spicati* J. B. *Cytisus* Ger. *Pseudocytisus niger* Park.

J. B.

Virgula est cubito longioribus, lentis & multis alis tenuibus concavis, brevi pilo circa fastigium ramulorum hirsutis. *Folia* semper terna uni pediculo inherentes; prona parte hirsuta, quarum longitudinem nervus percurrit, Clusio folia saporis amariulculi, Ramorum extrema in longas abeunt spicas *florum* luteorum Pili floribus similia, sed minorum & brevibus pediculis herentium, odoris grati, Clusio mellum quiddam spirantis; quibus *siliquæ* supervenient unciam aut fescunciam longæ, planæ, culum late, compressæ, hirsutæ, *Semen* parvum, spadicum, Clusio flavescens, continentes. *Radix* dura, lignosa, longa, rarioribus fibris donata.

In Austria & Stiria, tinere à Vienna ad Venetias copiosum observavimus.

Locus.

- * 12. *Cytisus glaber viridis* C. B. *glaber siliquis angustis* J. B. *Cytisus siliquosus* Ger.

J. B.

Folia huic Cytisio terna quidem illa, ex rotundo sublonga, ut Cytisio Gelsneri, verum glabra. *Flores* ad virgularum angulosarum latera ex foliorum alis singulares, quantum animadvertere licuit, satis magni, longiore calyce quàm in Cytisio glabro siliquis latâ, à quo & siliquis distinguunt, ex latere, ut mox de floribus dicebamur, prorumpentes, culmo angustiores uncias duas longæ, pediculo brevissimo hærentes, glabræ, quæ sicca nigra; inter Cytisios tenuiores siliquis non observavimus, in quibus *semen* orbiculatum, rufum, compressum, Lentè minus.

Thomas Johnsonus in Gerardo suo emaculato hanc speciem parum admodum vel non omnino à præcedente differre scribit: sed *florum* situs repugnat. *Ni folia glabra essent*, Ratiponensem nostrum existimarem.

13. *Cytisus glaber siliquis latâ* J. B. *Cytisus* 2. Ger. *glabris, foliis subrotundis, pediculis brevissimis* C. B. *Pseudocytisus foliis subrotundis* Park.

J. B.

Accommodus est tonsilibus arearum marginibus, reliquisque topiarii operis delicis, obsequiosis virgulis, quæ alicubi ad tertium & quartum cubitum assurgunt, glabræ, & ubi tenuari occupant angulosa: per has *folia* terna, semper juncta concinna & rotunda, uncia brevioribus pediculis hærent; at verò in ramulorum qui *folia* siliquis sustinent extremis non jam ea terna, sed bina aut singulæ, sortito positi, latiora & in acumen densientia. Verum tum hæc, tum illa læto virore arident, nullis obstita pilis. *Flores* fummitatibus ramulorum acervatim insident, lutei, Genistellæ æmuli, ex pedicellis femuncis brevioribus, quibus succedunt *siliquæ*, unciam unam aut alteram longæ, femunciam late, compressæ, glabræ, in quibus *femina* fusca, subrotunda, compressa.

Hanc plantam in clivis maritimis propè Salernum in Italia sponte nascentem observavimus: Can-
Locus. tabrigie in hortulo nostro aliquot annos columus. Folia in virgibus inferiora pediculis satis longis insident.

14. *Cytisus foliolis glabris, siliquis Ornithopodii hirsutis* C. B. *Pseudocytisus Hispanicus Bauhini* Park. C. B. prod.

Hic virgibus est rotundis, striatis, duris, tricubitalibus, in varios ramos, nonnihil lanuginosos brachiatis, quos *folia* numerosa, terna uni pediculo inherentes, in summis ramulis exigua, dilute virentia ambiunt. *Flores* parvi, lutei, Genistæ fimiles, quibus *siliquæ* unciales, molli hirsutæ testæ, ternæ, quaternæ, quinquæ uni pediculo inherentes, quibus *femina* parva, plana, nigricantia inclusa sunt.

In Hispania ad agorum limites frequens est; non tamen cum Cytisio primo Clusii, cujus pars in-
Locus. terior nigricat, confundi debet, & ramuli toti villis obstiti sunt.

Nescio an hæc species ad legumina siliquis articulatilis potius referri debeat.

15. *Cytisus hirsutus flore luteo purpurascens* C. B. *magnus flore luteo purpurascens* Pona Italic.

16. *Cytisus serratifolius seu glaber Dioscoridis Laugerio flore rubro* Hort. Aldorf.

17. *Cytisus incanus siliquis falcatis* C. B. *Cyt. siliquis incurvâ, folio candicante* J. B. 7. *Cornutus* Ger. *Galenus* credit *Marambæ*, *cornutus* Park.

Marant. J. B.

Cytisus Maranthæ frutex est totus candidus, æm altitudinem attingens ad quam Myrtus crescit. *Folia* singulis pediculis terna, retusa & nonnihil fida, quæ si digitis terantur odorem Erucæ proximam, glutata verò Cicor recens amulanur. *Florem* excludit in ramorum cacuminibus, lætum aspectu pulcherrimum, colore luteum sed saturatior, [parvum, Genistæ pilosæ flori proximam, ex longo pediculo.] *Siliquæ* producit pulchras, lates, contortas unâ & nonnunquam pluribus fibris, in quibus *femina* parva, vix ineunte æstate maturefcentia. Caudex nigrum cor retinet Ebero simillimum, quod evocit ratione venustatis; nam inadulescente non observatur. Ad Batis propè Neapolin in Italia copiosum invenimus. Marantha eum sapius collegit propè
Locus. Neapolin, in colle quodam, quâ ad Nesidem insulam itur. Honor. Bellus in insulis Rhodo propinquæ & Rhodo ipsâ nasci tradit.

Ex hujus ligno ensium manubria Turcæ faciunt; & *Caloieri* Patmi sphaerulas precatorias effor-
Locus. mant. *Bellus*.

Appendix ad Legumina,

Continens plantas quasdam, ob siliquas bivalves quas producunt, Leguminosae affines.

HÆ vel sunt foliis pinnatis Leguminum instar, vel foliis variè dissectis, floribus tamen ad papilionaceos accedentibus.
Prioris generis plantæ sunt vel foliis bicompositis seu ramosis Filicum nonnullarum in modum, vel foliis tantum pinnatis.

SECTIO PRIMA.

De Siliquosis anomalis, Leguminosae affinis, foliis variè dissectis, floribus ad Papilionaceos accedentibus seu

De Fumariis siliquosis.

FUMARIÆ note sunt Flores spicati ad Papilionaceos accedentes, calcaribus retrorsum productis, quorum medio circiter tubo pediculus inferitur, Siliquæ bivalves velut Leguminosarum, folia dissecta aut pinnata.

A. 1. *Fumaria alba latifolia* Park. *alba latifolia claviculata* Ger. emac. *claviculata donata* C. B. *Fumaria capreolus* J. B. *Climbing fumitory*.

E radice simplici, tenui, sublutea, paucis fibris capillata, gustu amaricante *Cauliculus* emittit plures, tenellos, infirmos, angulosos, humi procumbentes, nisi in propinquo sint frutices quos clavicularis suis apprehendunt. *Folia* ex intervallis alternatim oriuntur, tenella, pallide virentia, acuminata, Lentis quodammodo figurâ, integra, nec lacinata neque ullo modo incisa, quinque aut sex pinnulis ad eandem costam adnexis composita, extremâ costâ in claviculum prætenuem exeunte. *Flores* in spicis ex adverso foliorum oriuntur, Fumariæ vulgaris floribus figurâ similes, sed minores breviorisque, colore albo nonnihil virente, duabus partibus compositi, alterâ sursum, alterâ deorsum reflexâ, marginibus velut crispis aut fimbriatis. Succedunt *siliquæ* breves, nonnihil compressæ, tria vel quatuor *semina*, exigua, nigra, splendens, reniformia continentes.

Floret circa finem Maii: inque uliginosis laxosis, arenosis & ad ripas lacuum & fluviorum reperitur, sed raris.

C. Bauhinus aliam præter hanc Fumariæ viticulis & capreolis plantis vicinis adherentis speciem habet quam & *D. Magnol* April & Maio mentibus florentem circa Themas Ballerucanas, & sub magnis rupibus ultra pontem *S. Jean de Vede* propè primum molendinum fè invenisse asserit. Nos tamen fuscipannum non diversum esse à præcedente quam intelligit *D. Magnol*. Quod si C. Bauhinus Fumariam nostram majorem fuscipannum flore pallidiori intelligat, perperam viticulis & capreolis ei attribuit. Nos dubios & suspensos relinquunt, qui Entia sine necessitate multiplicare odimus.

2. *Fumaria siliquosa semper vivens* Cornuti. *Siliquosa Americana* Park.

Corn.

Reçâ surgit *caule* pedali, rotundo, glabro, tenui velut cinere asperso, qui leviori tactu facile defloratur. In *foliis* cæsius levior & divisiura finibus vulgari, amplitudo tamen est major. Brumale tempus ea non metuit. *Cauliculi* altum pullulant: *floribus* in apice spicantur, *radici* cavæ similibus, colore autem diversis: horum enim *canaliculus* carneus, os autem parvum ulque atque areo colore splendet. Floribus succedunt *siliquæ*, falcate in modum comitæ, hævescentes, in quibus *semina* Mili, modo compressa, rotundiora tamen concluduntur. *Radix* fibrosa est, vulgarique densius capillata.

Planta hæc acris simul & amaræ qualitatis est particeps.

3. *Fumaria que Split dicitur* J. B. *Fumaria lutea* Ger. C. B. *lutea montana* Park. *Helioto fumitoy*.

J. B.

Numerosos, teneros & delicatos profert *caules*, dodrantales, per quos *folia* spectantur Radicis cavæ vel Adianti, sed minora multo, mollicella, glauca, potissimum parte inferiore, sapore indigner

guiter acris & fauces vellicante, paucis adjuncto amarore. *Flores* lutei vel albi corincola relinquunt Fumariæ bulbosæ, minora, *femine* plena nigro, nitido. *Radix* crassiuscula nigricat.

De hac herba Achilles Galenus in Observationibus ab Hier. Vellchio editis, Observ. 99. hæc ha. *Vires & Usus*.

bet: Cùm in Italia Audiorum gratia versarer, in magno usu & fama erat herba quam *Split* in Slavonia, Venetiis autem herbam Sclavonicam vocabant, amara & foliis Rutam ferè emulantis, quæ causâ est ut quibsdam illius genus, aut *Harmel* Arabum videretur. Hæc copiosè nata in finibus Bosniæ, circa Castrum dictum *Bosmagrin* mirè laudabatur ad varios affectus, Podagram, Archritidem, Ichthidem, nervorum affectus, Spasmodum, Paralyfin, Epilepsiam, Apoplexiam & similes. Quod cum clariss. Viro Georgio Laubio Med. Aug. & amico meo literis signifiçassim, hoc modo respondit: Mitto tibi pro *Arndt* quæ habeo de herba *Split*, ex Vencellao Lavinio Moravo hom. liter. Est species Fumariæ seu Corydalis. Invenitur in montibus Bosniæ inter faxa; folio, sapore & flore Fumariam referens: Semen habet in siliquis. Est semper viridis, plurifera radices agit, inter fè commixtas: possit Fumaria Alpina nominari. Usus ejus in omnibus nervorum affectibus frigidis: Cerebrum confortat, leniter purgat, urinam movet, oppilationes mesenterii aperit & hepatis. Radix amara & acris est: Formula hæc.

R. Radic. *Split* ʒj. vel *Mj*. contunde minutim; pone in Vini albi *M. j.* in olla vitreata sat magna: integre crusta panis bene oblita in circumferentia: Bull. lento igne per horam j. Daturne pro vice ʒj. huius decocti tepide, & per quinque dies continuetur. Prima vice sumptum inebriat, post leviter exhilarat & morbum citò levat, victu convenienti infusito. Tamen vice sumptum inebriat, post Melancholicis ac Maniacis conveniat credit quidam Medicus. Greg. à Klo Medicus in Bavaria asserit hæc omnia vera esse, & ipsemet cum esset debilitatis artubus, ut vix ambulare posset, timens præterea Epilepsia superventum curatis est hac herba, ita ut in alium quasi novitium hominem se conversum putaret. Hic verò dat ʒij. decoct. Ex excerptis *D. Soame*.

4. *Fumaria bulbosa radice cava major* C. B. *F. b. radice cava flore purpurascens & albo* J. B. *Radix cava major alba* Ger. Item *R. c. major purpurea* ejusdem. *R. c. ma. flore albo* Park. Item *R. c. ma. flore carneo* ejusdem.

J. B.

Radice est bulbosa, cava, lata & sessilis, fibris aliquot donata, colore intus forisque buxæ, sapore amaro, interdum non major nucè Juglandæ, aliàs pugno maximo major, quasi ex compulsiis bulbis compacta, continuis tamen ei formâ quæ Brutorum renes nonnumquam conspiciuntur. Hinc exurgit *caulis* unus aut plures, teneri & magni sui parte sub terra latentes, angulosi, compressi, dodrantales & altiores, foris obsoletè purpurâ colorati, intus pallidi, nervorum agmine rubentium in circulo sitati, succum remittentes, qui primo statim occurrit linguam cum amarore & acrimonia vellicat. *Folia* in caule bina ortu inæquali, pediculis crassius, caulis concoloribus & longis; colore glauco prædicta, quæ trifariam rursus cum peculiaribus pediculis subdividuntur: singularia folia divisiurâ Aquilegiæ minoris: A caulis medio ad summitatem usque in thyrsi modum digesti flores pulcherrimi, ex brevibus pedicellis, veluti Consolide regalis, calcaris extremo recurvo & veluti nucleato obtusule, ut in Aquilegiæ, purpurei vel albi, labris utrinque divallibus rictum offendentibus, singulari tanquam in ore latente, binis foliolis ad capita coeuntibus, foris albis, intus puncto coccineo saturato in fimbriatè notatis, id quod commune est tam ei quæ flore albo est, quàm ei quæ purpureo: qui etiam utrinque inter flores qui eorum pediculi oriuntur pro singulis pediculis singula folia oblonga, striata, mucronata, integra & modicè concava. *Siliquæ* maturo ortu sequuntur oblongæ, in quibus *semen* parvum, nigrum.

Plantula ex femine deceduo folium unicum producat oblongum, subrotundum, simile Auriculæ Leporis primum provenienti.

Lam quæ flore est purpurascens in agro Mediolanensi copiosam invenimus primo vere, cùm Mediolano Taurinum iter faceremus. Flore albo prædicta utique fere ad sepes, inque scrobibus umbrosis Alpium Helveticarum nobis observata est.

Radiceam cavam viridi flore *Lob.* à descripta non separat C. Bauhinus, quem nos hac in parte non inviti sequimur.

5. *Fumaria bulbosa radice solida, calcaris & folio cristato* J. B. *F. bulb. radice non cavâ major* C. B. itaque minor ejusdem.

J. B.

Radice est bulbosa, non cavâ, rotundâ, Avellana magnitudine, interdum majore, non tam albe defixa ut ea quæ radice cava, membranula quæ facile trahenti cedit investita, foris buxæ, intus sub-alba, amara, cui fibræ capillares aliquot adnæte. Planta sepe palmaris & minor, interdum dodrantalis & pedalis, nec multo minor Radice cava, *caule* lavi, subrotundo, binis foliis prædicto, ex oblongis pediculis caulis concoloribus, non adversis, in tria alia subdividit, quæ tenuius deinde subdividuntur. Juxta radicem aut paulo altius folliculus unicus carinatus, calcaris gallinacæ instar, membranæ, in quo alorum foliorum rudimenta. Extremo cauli insident *flores* Radicis cavæ, purpurei, qui pediculo mediocriter longo tenuique adhærescunt, albi, tres, quatuor, novem, duodecim aut plures, conferti in spicæ formam; inter quos ad singulorum pedicellorum exortum folium unum, dissectum variè, fimbriatum & cristatum. Succedunt *siliquæ*, ut in præcedenti.

In hoc genere flores albos nondum observavi.

In Belgio, Germania & Sabaudia arborum quorundam sepes & margines hac scaterere videtur. *Loew*. Non separabimus nos unquam (inquit J. Bauhinus) has duas Fumarias radice solida non cava (majorem & minorem C. B.) siquidem magnitudine tantum variant. C. Bauhinus diversâ affirmat, & florum herbae rudimentis differre ait. Nos fratris senioris sententiam amplectimur.

* 6. *Fumaria tuberosa* insipida Cornuti. *Tuberosa Americana* Park.

Corn.

Insipidam ideò appellamus hanc quod gustanti & olfacienti omnis pance saporis & odoris expers esse percipitur. Ramosum huic & velut pennatum folium nascitur, tam tenui divisurâ quam est Juniperi: ejusdem coloris est cum reliquis Fumaris. Pediculi ab radice ad folia usque dilutissime purpurascunt. Radix in duo tubercula rotundatur, quæ geminum vel testiculum repræsentant, villis quampluribus velut adnata pube vestitum, ac ferè ei similis est Satyrio, quod ab eadem radice figura Cynoforchidem nominant. De flore nihil statuo (inquit) necdum enim apud nos floruit, cum tamen album esse intelligo.

A Canadensi solo repetitur.

SECTIO SECUNDA.

De *Siliquosis anomalis folio bicomposito seu ramofo, flosculis in globulos coactis.*

PLANTAS hæc ob lobos seu siliquas binales conformes Leguminibus subjungendas duximus quamvis foliorum compositione, sed præcipue florum figurâ, situ, aliisque accidentibus ab eisdem plurimum differant.

Harum pleræque ad tactum aut frigidioris aeris appulsu folia illico contrahunt ac si sensu præditæ essent, unde Æschynomene & Mimosa & Sensitive dictæ sunt: quæ facultate, quamvis obscuriore, fortasse etiam Acacia Ægyptiaca & Indica possent, quæ foliis & floribus cum Æschynomenis conveniunt; atque idcirco ab iis minime separandæ sunt, quantumvis lignescant & in frutices satis grandes aut etiam arbores evadant. Primum ergo de Acacia agemus, deinde de Æschynomenis.

CAP. I.

De Acacia.

1. *Acacia vera* J. B. *Acacia foliis Scorpioidis leguminose* C. B. *Acacia Diofcoridi* Ger. *Acacia vera* sive *Spina Ægyptiaca* Park. *Acacibus Theophrasti*.

J. B.

Acaciæ plantam adolescentiorem, ex semine natam à se Patavii visam describit J. Bauhinus spinis horrentem simili ferè spinis Berberis, eodemque ferè ordine dispositis, binis utplurimum simul junctis, à se invicem divaricatis albis, cortice ex nigro cineraceo, ligno ex luteo pallidissimo, foliis ad lentis folia accedentibus, pinnatim multis, ad costam unam coherentibus, ut pollice, teste Bellonio, possis tegere 35. folia. Siliquæ, quas hæcenus habere contigit, Lupini siliquis quodammodo similes, nigricantes sive fuscae, compressæ, angusto isthmo interceptæ (an pluribus quàm duobus locis isthmis distingui, *avertens* non habeo quod dicam: *Asterudis* *Veslingius* ex *avertens* siliquarum ejusdem arboris alias digitis, alias manibus quaque *spithamæve mensuram* superasse didicit, nec tamen tantum aut quaternis, sed octenis, etiam dens, pluribusque seminibus, inter aristas lobulos invicem subornatis) eoque fragili: in unicuique loculo, ad latera apertili *semen* inest unicum, minus quàm Carobæ, spadicem, circulo in uingum ducto, ut in Tamarindis, dentium contemptric duritie in eo modulla. Cæterum siliquarum intrinsecus fuscæque pellicula rufescens, inter quam & extrinsecus corticem concretus liquor apparet, qualis ferè in *Cajonis*, sed valde paucus. Flores pulcherrimi sunt, sphaerici rotunditate globuli, in corollarum contextum olim recepti, staminum innumerabilium *densa phalange*, *Cerasi ramorum ambitum æquantes*, ex se nigro remittentes. Coloris sunt flavi, pediculi singulorum globulorum tenues unciales. Alpinus ait odore esse non ingrato, Cayri quidem flavos vel pallidos; in montanis verò Arabiæ albos: Arborem magnitudine esse Mori, ramisque latius expansis, caudice Pruni, trunco equali. Veslingius caudicem spinis carentem non rarò ampliore ferè deprehendit ait, quàm ut brachio suo circumdari potuerit: non *epedens*, teste Theophrasto, sed à medio: si saltum altitudine, densiore sylva ramorum, in latus magis quàm in rectitudinem se exporrigentem.

Hujus arboris, Alpinus auctore, mas atque femina reperitur. Mas quidem spinis est horridus, & fructum non edit: Femina spinis paucioribus mollioribusque referta est, eaque extra ramos tantum habet, non autem intra: quæ arbor est fecundissima, floribusque orientibus Pleiadibus, Novembri scilicet mense, incipit; & rursus inde occidentibus, mense scilicet Martio, bisque in anno fructus fert atque maturat.

Vires.

Ægypti, ex observatione Alpini, Acaciæ arboris utuntur succo, ex siliquis immaturis expresso, vel etiam ex floribus vel foliis, ad oculos roborandos, atque ab inflammationibus, quæ ibi sunt frequentissimæ, tuendos, ad oris auriumque omnia ulcera, necnon ad laborum fistulas, ad dentes colabentes roborandos atque firmandos, succo in pulverem redacto, post ablationem ex decocto ejusdem

dem succi vel florum, vel florum parato, factam, utuntur supra gingivas asperio, ac eo dentibus confricatis. Sanguinem spuentibus drachmam singulo mane, aliquo liquore dissolutam potandam offerunt, miralque ad quamcunque sanguinis fluxionem firmandam semper vires habuisti apud eos cognitæ est. Ego sapissimè hoc folo auxilio multas mulieres ab æmmodico uteri profluvio præ mortuas revivisse atque sanatas fuisse certò scio. In iis quidem quæ has immoedicas patitur vacuationes, clysteribus ex Acaciæ foliorum florumque decocto paratis in uterum injectis utuntur, atque etiam succo pulverisato prædicto cum decocto dissoluto atque immisso. In alvi fluxionibus eodem modo tum clysteres frequentant, tum per os succum scilicet exhibent. Ad anum uterumque foras procedentem succo dissoluto cum foliorum florumque decocto nihil habent præstantius ac frequentius quo utantur. Ad eos qui ex quacunque causa articulos debiles habent fomentum ex istdem omnibus paratum pro præsentando auxilio habent. Omnes ejus fomento utuntur ad defendendos articulos ab humorum decursu, atque non minus in eisdem tumefactis atque inflammatis, præsertim in principio dum humores adhuc in cursu sunt. Hincque usus ad podagricos dolores frequentissimus est, maximèque vim habet Acacia, ut à podagricis incurribus homines præservet. Non desunt qui ad ea mala non modo foris fomenti vel balnei modo Acaciæ utuntur, verum etiam succi modicum per os sumere ante fluxionis tempus per aliquot dies consueverunt, ut ipsæ internæ viæ angustiores factæ minus cursui humorum pateant. Aliqui etiam ex succo Acaciæ atque aceto linimentum parant ad limentos articulos debilitatos, quo sanè mirificè eos roborant ac firmant. Multos novi recentem à podagra tentatos usui assiduo Acaciæ planè convalescere, qui singulis diebus per horam ad minus, pedes in decoctum Acaciæ calidum detinebant, eoque fomentabantur, pedesque abstergerentur. Difficilius debilius ulcera difficilia succi aquâ pluris loti pulverizati usui est illis familiarissimus; decocto etiam utuntur ad exciscandas pustulas omnes, præsertimque Gallicas, sed decoctum parant, etiam cum modico ligni Guaiaci. In pueris etiam ad achoris in capite orientes & decocto, & pulvere utuntur. Hæc omnia Alpinus.

Acaciæ vim validam adstringendæ inesse veteres & recentiores consentiunt: qua mediante prædicta pleræque præstat; ad quæ Diofcorides eam commendat. Pro succo Acaciæ Officinæ olim Pruniflystris succum substituere solebant.

De Gummi Arabico dicta.

Cortices, spinas, siliquas & semina quæ reperiuntur cum gummi Arabico satis demonstrare censens gummi illud provenire ex Acacia, inquit J. Bauhinus. Accedit Bellonii & Alpini testium idoneorum id assensum autoritas; quibus potius fidendum quam Matthioli & aliorum ratiunculis in contrarium adductis, quibus retutandis immorari non erit opere pretium. Scio (inquit Alpinus) totam gummarum quantitatem quæ ex Ægypto convehitur esse Acaciæ arborum, quando nulla ibi arbor sit excepta hæc, quæ gummas educat, ac Ægyptus & Arabia Prunis, Cerasis atque Pomis caret.

Vim habet gummi meatu obducendi, acria medicamenta quibus admiscetur hebetandi, & in am- *Fires*. buitis pustulas excitari non sinit illitum cum ovo, autore Diofcoride.

2. *Acacia Indica Farnesiana* Aldini.

Ad Avellana: nucis magnitudinem in horto Farnesiano succrevit, cubitorum duodecim altitudine, caudicis diametro sempalmari [palmum Romanum intellige] figurâ suâ & cortice dictam Nucem omnino æmulans si aculeis careret, dum scilicet sine foliis spectatur hyemali tempore. Rami insunt longi, alti atque erecti, sed punctis haud in rectum sibi respondentibus, fractu contumaces & flexiles cortice lavi, ut in Avellana. Ad ramuliculi novelli ex parte terram aut Septentrionem spectante viridi cinerei, superiore Solique opposita obliquo rubentes atque albis punctis commaculati apparent, qui tandem solidiores effecti cinerei cum diluto virore toti videntur. Folia Maio mense alteram in ramis, modo ex una parte, modo ex altera ante primos flores elucescunt, ramosa, pinnatæque Filicis femine in modum, quatuor, quinque, sex, septem, aut octo ramulorum paribus composita, nullo in extremo impari foliorum ramulo; in quorum unoquoque parva & oblonga sunt foliola viridia, instar foliorum Lentium, invicem opposita, sese ex ordine contingentia, interdu expanla, noctu ad se mutuo adducta [opposita scilicet] Aculei cultibet folio in lateribus pediculi consuecuntur bini, initio colore carneo, postea albescens, validi, unciam & amplius longi, qui remanent dum in ramis & caudice etiam decedentibus foliis.

Flos Quintilis mensis initio apud nos, postquam folia pauca à vetere ligno emerferunt, apparet, Tempus. non quidem in multa copia, sed qui fructura perficiat: Septembre autem incipiente, post plurima etiam alia enata folia, iterum fleret copiose ex novellis furculis: Ad fructum ex his non edit, forte ob frigis insequens: nam Alpinus bis in anno Acaciam in Ægypto fructus ferre & maturare scribit. Verni flores pauciores sunt numero, & singulatum oriuntur, brevique annectuntur pediculo: Autumnales verò copiosissimi prodeunt, atque tres, quatuor, quinque, vel sex prope toti & quasi simul, longoque pediculo pendentes hærent, cæterò non differunt. Porro flos iste cum parvulus est viridi cernitur colore, parvumque figurâ imitatur Fragum, deinde lutescit, & post duos vel tres dies albescens, fit cano hominis capillo haud abimilis, parvæ etiam pile in modum est rotundus: apparere quodammodo tomentosis ac lanuginosis, quasi ex pluribus flocculis confarctatus: dum ferè revera à medio prodeunt infinita quedam, mirum in modum tenuissima filamenta, in summo leu apicem parvum, rotundumque, ac arene granulo similem habentia, quæ circumposita cum luteum apicem parvum, rotundumque, ac arene granulo similem habentia, quæ circumposita cum suis appendiculis globum luteum efformant, fructus Cerasi magnitudine ac figurâ. Adhuc autem exactius hanc florem examinans, reperi parva & oblonga valcula [scilicet potius caliculos] optime

simul confarcit in perfectam rotunditatem, numero aliquando 95, 100, 110, & plus, & minus, quæ omnia oculata sunt viridia, aperta verò, scilicet cum efflorescunt, singula quilibet quadrangula vel quinquaginta, tenuissima brevique & larea filamenta (seu capillamenta aut porus pilos) in summo foros, parvulum granum luteum pro apice continent atque emittunt. Sapore est flos iste parum adstringente cum leviscula amaritudine: odor verò gratus & suavis, nec dissimilis Keiri, at paulo acutior: quem siccatus diu perinatitatem retinet. Per mensem integrum prima vice, secunda per duos & plus florens conficitur, floribus aliis marcescentibus, aliis subnascentibus.

Siliquæ & floris centro prodeunt, numero varia, foliariæ interdum, aliquando verò binæ, ternæ, quaternæ, senæ, septenæ, denæ etiam, nec raro plures ab uno eodémque flore. Cum enim ortum ducant siliquæ ab illis vasculis in flore dictis quæ centenæ quandoque numerantur, nec etiam erit impossibile ab uno globoso tantum flore centenas oriri siliquas: positi autem figuræque similitudinæ conspiciuntur Piperi Æthiopico *Math.* sed sapore & internis seminibus differunt; per maturitatem nigerrimæ dum parvæ adhuc valde adstringentes sunt, contortæ, rotundiores & veluti corniculæ, maturalescentes paulatim minus adstringentes, magisque acres; maturæ figuræ & magnitudine Lupinorum siliquæ emulantur, aliquantulum contortæ, sex uncias longæ, digiti minoris crassitie, rotundiusculæ & tuberculosa ob semina inclusa, Cortex ficus validus est.

Semina Carobæ similia; matura dura atque nigra, non rotunda sed longiuscula, medullâ bivalvi, in quolibet loco plura, incerto numero, sine ordine posita & confarcita, substantiâ quadam candida & levi interposita. Mirum, vel unum semen tantum paululum ore mansum adeo calefacit os & palatum, atque Alhii odorem adeo emulatur, ac taliter eo odore os inficit, ut etiam à longè mirè fœtetur halitus ejus qui hujusmodi semen parum mandierit.

Semen ab infula S. Dominici dicta seu Hispaniola transfusum fuit. Plantæ & semine Indico enatae post triennium florere ceperunt.

Acaciæ alterius nymphae Diofcorides in Cappadocia & Ponto nascentes, similis Ægyptiæ, multo tamen minoris, & ad humum depressæ ac tenerioris, sed spinâ aculeorum specie rubens simile habentis Rutæ similis: Semen autem in folliculis conjunctis, trium aut quatuor capacibus, minus Lentæ.

Hæc tota in succum expressa atringit, verum inferior est facultate, & ad ocularia medicamenta inepta.

Halepi in mercatorum tabernis nomine *Carden* reperitur Rauwolfius siliquis venales, castaneæ modo fuscæ, quæ duos aut tres fasciculos habent compressos, & in unoquoque *semen* rubens simile Balsamici nostræ man, ex Ægypto maximè allatas. Quidam existimant veram Diofcoridis Acaciæ.

Quædam Acaciæ congener est, foliis & spinis juxta concoloribus, cui furculi tortiles per crebra intervalla geminis aculeis donantur, cornua Limacis exerta referentibus, interque cirri exiles foliola Acaciæ primæ positi & similitudine gerunt. *Lib. Adv.*

Ex Peruvianis insulis alia, quæ non foliis dissimilis, in viminibus sesquipodalibus spinulis aduncis donatur, concoloribus Uvæ crispæ. *Ad. Lob. & Pena.*

CAP. II.

De Plantis Æschynomenis seu vivis & mimosis dictis in genere.

Facultas sentiendi Animalibus tam propria censeri solet, ut eorundem differentia essentialis à Philosophis constituitur. Verum Plantæ nonnullæ *Æschynomene* Veteribus dictæ, Recentioribus *vivæ* & *insensivæ* & *mimose*, haud obcuræ sensus indicia produci: siquidem folia earum manu aut baculo tacta & paululum compressa, pleno etiam meritis, splendente Sole, illico se contrahunt; in nonnullis etiam species baculiculi teneriores concidunt & velut marcescunt; quod idem ab aere frigidiore admisso patitur. Quomodo hæc fiant si sensum omnem & motum spontaneum iis denegemus mechanica aliqual ratione explicare perdifficile est. Quid si dicamus spirituum nervos & vasa replentium contractioni aut ingressui prohibito ea deberi? Quæmadmodum enim Animalium pulmones aere inspirato repleta extenduntur & attolluntur, sic pariter folia spiritibus & vaporibus per nervos influentibus; quæmadmodum etiam idem pulmones aere seu expirato, seu per poros elapso vacuæ concidunt & contrahuntur, sic iridem folia spiritibus exhausta. Jam verò spiritus folia diffidentes cum in continuo fluxu sint, pèrque eorum poros expiunt, nisi novè juxta à radice subministrantur, flaccescant ea & contrahantur necesse est, ut in avulsis videmus.

Fieri ergo potest ut tangentis manus, nervorum compressu spirituum influxum impediatur ad tempus, aut fortasse etiam repercutitur nonnulli, unde iis qui nervos implebant evaporantibus folia necessario contrahantur aut collapsa cent. Fieri etiam potest, ut tam digitum quam ambients frigus, spiritus contrahat & condenset, eorumque motum sistat, adeoque folia contrahi & collapsa faciat. Valvula enim in plantarum vasis, nisi quæ eas ad oculum demonstraverit, non libenter admittitur.

Hujus plantæ Theophrastus nomine Æschynomene circa Memphin Ægypti nascentis meminisse creditur. Verum hodie in Ægypto non invenitur, siquidem Bellonius & Alpinus nullam ejus mentionem faciunt; & Guilandinus se istam diu multumque in Ægypto circa Memphin, Helopolin,

polin, Tanaim & Alexandriam quæciam nunquam offendere potuiss. Verisimile ergo est alium de advectam ibi olim plantatam fuisse.

Plinius Lib. 24. Cap. 17. ejus meminisse videtur his verbis, *Adjecit* his Apollodorus sectator ejus [Democriti] herbam Æschynomemem, quoniam appropinquante manu folia contraheret.

CAP. III.

De Plantis Æschynomenis foliis bicompositis seu ramosis.

1. *Caaco Brasiliensis*; Herba vivæ vulgo Macgravr. *Æschynomene spinosa II. seu foliolis Acaciæ latioribus, siliquis longis hirsutis* Breyn. An *mimosa spinosa Fernambucensis* Zanoni? *The Sensitive Plant.*

Caulis habet striatum, viridem, longum, haud crassum, lignosum, aculeatum, fragilem tamen & medullosum, qui partim terre incumbit, partim affligit & alius le implicat. In varios panditur ramos, & rami in ramulos, duos aut etiam quatuor digitos longos, aculeatos: quilibet autem ramulus quinque, sex aut octo costas habet sibi semper oppositas, quælibet unum aut sesquidigitum longam, quæ costæ continent foliola latè viridia, ordine posita & sibi opposita, angusta, oblonga ut Lentium, line pediculis, ad tactum tenera, in medio secundum longitudinem subtili nervulo donata, qui non potest videri nisi foliolium lumini obturbetur. [Nobis folia sunt quæ Macgravius ramulos vocat.] Folia autem in plantula nobis vîsa, quæ ex semine provenit, observata bicomposita fuere *Filicis femine* in modum, primò ex duabus tribubus costarum paribus medio nervo adnexis; secundò ex sedecim, octodecim, aut etiam viginti pinnarum paribus singulis costis adnexis, abique impari in extrema costa: Ad caulem ubi ramuli prodeunt brevis provenit pediculus, (raro plusquam unus in uno loco, sed in uno habens multos [flores] & in summitate, caulis quali spicati congesti sunt globuli) utrum digitum longus, qui capitulum producit rotundum magnitudine Globulariæ Montpeliensium *Clusii*, vel etiam majus, constans ceruleo-purpureis, (vel etiam incarnati coloris) foliulis egregiis, arctè junctis, ita ut capitulum hirsutum videatur. Post flores proveniunt siliquæ, tenues, striatæ, hispida, mollibus aculeis munitæ, tres circiter digitos longæ, in quibus semen nigrum splendens, oblongum, figuram ferè habens cordis, magnitudinis grani filiginis. *Radix* hujus plantæ perennis est, & semper protrudit caules recentes: Est autem pedalis aut paulò majoris longitudinis, quatuor circiter digitos crassa superius, sed quæ paulatim attenuatur versùs inferiora; est autem contorta instar funis, & multa habet filamenta ad latus è sui medio, unum aut duos pedes longa, exterius coloris Umbrae, interioris alba, lignosa, medullosa, lenta, filamentosa: tota fortem odorem habet, planè similem Raporum nostratum diu in cella tempore hyberno servatorum. Herba inodora sed saporis subdulcis: Mirabilis autem, nam manu, pede aut baculo tacta, statim contrahit se & componit, brevi autem post iterum se explicat. Etiam circa Solis occasum quasi tristitia affecta se componit.

Eandem huic omnino plantam esse mihi plane persuasit *Mimosa spinosa Fernambucensem* Jacobi Zanoni, quamvis ille diversam velit, figura duntaxat feminis, (quod summa parte per longum sulcatum scribit, frumenti nostratis similitudine) repugnare videtur.

2. *Caaco seu Herbe vivæ tertia species* Macgrv. *Æschynomene spinosa tertia seu foliolis Acaciæ angustioribus, siliquis parvis echinatis* Breynii. *Planta humilis hortulanis nostris.*

Breyn.

Validioribus spinis undique horret hic frutex, Rosarum magnitudine; ramis multis rotundis, hirsutissimo cortice, atrobentibus obductis: quos frondes nullo ordine & tenere nascentes, fuscantiam longæ, tenues hirsutæque ambiunt; tubus ad exortum duobus hamaticisque semibus armatæ, & superius in quovis latere quatuor aut subinde quinque suffraginibus foliolis obscure viridibus, Acaciæ angustioribus habentibus, densè adeo in orbem alut ut tabellum & plumis confectum perminutum non male exprimere videantur. Globulos secunde fert minores, *floribus* rigidioribus & magis patulis congestos, ternos, senos, vel nonnunquam plures simul junctos: quibus siliquæ superveniunt plis rigidis echinata, tenues, in tres distinctæ loculos, quorum singulis singula *semina*, præcedentium paria, sed aliquando minora, coloris ex spadiceo fuscis, inclusa.

Margravius siliquas & semina ita describit. Semen continetur in siliquis parvulis, teretibus, hispida, fuscis, quarum multæ conjunguntur, figurâ Rosæ: quilibet autem siliqua habet tria grana & pedem tubercula; Semen autem coloris est olivacei, paulò obscurioris, rotundum & paulò compressum, instar lentium, sed minus. Siliquæ etiam sponte distillant in tot partes quot semina continent.

Hæc fortè est *Pinali* Guizeli seu Herba verecunda Fr. Hernandez, quæ imperfectè admodum describitur Lib. 4. Cap. 32. Hist. Mexic.

Hæc ex feminis figura ea esse videtur quæ hortulanis nostris Plantæ humilis nomine colitur, ad frugem tamen, quæcumque curam adhibueris in regionibus nostris ob ambients frigus non pervenit.

Ex Libris (Haud) Gilbert.

JOANNIS RAII

Societatis Regiæ Socii

Historiæ Plantarum

TOMUS SECUNDUS.

CUM

DUPLICI INDICE,

Generali Altero

Nominum & Synonymorum præcipuorum;

ALTERO

Affectuum & Remediorum :

ACCESSIT

NOMENCLATOR BOTANICUS

Anglo-Latinus.

LONDINI:

Impensis SAMUELIS SMITH & BENJAMINI WALFORD Regiæ Societatis
Typographorumi, ad Insignia Principis in Cæmeterio D. Pauli. MDCXCIII.

P. R Æ F A T I O.

Quamvis initio hujus operis præfatus fuero, quæ tum sufficere arbitrabar, nonnulla tamen ab ejus editione quæ Lectorem monitum oportuit à me omiſſa animadverto, alia interea temporis quæ ad Hiftoriam illuſtrandam, augendam aut etiam emendandam pertinent, vel ab exteris prodita, vel ab amicis communi-
cata ſunt, vel mimetipſi inter legendum occurrerunt, quæ novam exigunt Præ-
ſationem, nec permittunt ut Tomus hic ſecundus acephalus prodeat, qui aliàs id non requi-
ſſet, cum ejusdem velut corporis medietas ſit, non aliam ob cauſam bipartiti, quàm ne ſi
in unum volumen compingeretur, nimis id ſpiſſum miniſque traſtabile eſſet.

Primo ergo noverit Lector, me omnes de nomenclaturis concertationes ſtudio declinaſſe,
nec valde ſolicitem aut induſtrium fuiſſe in exquirendo quo quæque Planta nomine Veteribus
diceretur, cum in multis ob notas adſcriptas, paucas illas, generales, & pluribus ſpeciebus
communes, illud cerid deſignari nequeat, in aliis controverſis id tentare majoris eſſet operæ
quàm fructus, cumque ab aliis me longè doctioribus in hac paleſtra jamdudum abundè de-
certatum fuerit, nec quicquam ferè dicendum reſter quod non dictum priùs, oportet autem
ut Controverſarum etiam aliquis modus ſit. Hinc nomina recepta & diuturno uſu appro-
bata ubique retinui; nec temere ſolicitanda aut locomovenda duxi quæ initio fortaiſe injuriâ
impoſita fuerint, ne præſcriptionis jure nobiſcum experiantur.

Deinde cum nominum non miniſ quàm rerum non neceſſariam multiplicationem oderim, in
iis etiam ſpeciebus quas à genere ad genus tranſtuli perſæpe nomina antiqua, novis nullis
impoſitis, reliqui: hinc ut nonnulla fortaiſe videar, multiplicandi metu à neceſſaria etiam
omniſſione abſtinuiſſe, & illorum cætui me aggregaſſe qui dum vitant vitia in contraria
currunt. Indicis tamen & exoticis nominibus quæ auribus Europæis duriore & abſona
poſſint videri, lemmata ſeu titulos deſcriptorios aliquoties adjeci, quod Lectori nec inutile
nec ingratum futurum ſpero.

Proximo in loco monere convenit, me non pro meis venditare omnia quibus Autoris no-
mine adſcriptum non eſt: illud enim in multa incuriâ aut ſeſtinatione omiſſum & ſentio &
oleo: imprimis Jo. Bauhini, à cujus Hiftoria plurima mutuatus ſum eo non laudato; quod
hic palam & ingenuè agnoſco; ne quis ob ſcripta aliena clam ſurrepta gravem mihi plagii
dicam meriti impingat. In mutuatis ipſa Autorum verba ſcrupuloſè ſervavi; non tan-
tum mihi in aliorum ſcripta licere ratus ut ea immutarem; veritus inſuper nè ſi id facerem,
(ut eſt proclivis in errorem lapſus) ſenſum corrumperem, novamque & ab Autoris mente,
fortè etiam veritate, alienam malè intellectiſ ſententiam aſſingerem, & Lectori obtruderem.

Porro, In Fructuum exoticorum, quorum ingens numerus à Carolo Cluſio, Jo. Bauhino,
Jo. de Lact, Olao Wormio aliſque deſcribuntur, Hiftoria, me planè, peregrinum eſſe, &
velut in Sylva quadam aut Labyrintho verſari fateor, unde nullâ induſtriâ memet expedire
poſſum, ſingulaſque ſpecies ad ſua genera reducere. Quocirca in iis ordinandis C. Bauhini
potius methodum, quamvis non nimis accuratam, ſequi malui quàm in nova & commodiore
inveſtiganda me fruſtra fatigare. Alias à Bauhino non traditas, nullo ferè ordine ſervato,
prout ſeſe obtulerunt exhibui, minimè dubitans quin nonnulli arborum in Hiftoria deſcrip-
tarum fructus ſint, alii ſub diverſis nominibus bis terre repetiti. Qui in magnis Empo-
riis degunt, ipſosque fructus à nautis redimendi opportunitatem habent, quibſque curioſiſ-
ſimum Muſæa ejusmodi æmuliſ reſerta patent, obſequè coram inſpicere, invicem conferre, &
curioſè examinare conceditur, faciliſ diſcernent qui quarum arborum fructus ſint, quique ob
nominum varietatem & deſcriptiones imperſectiſ idem cum ſint pro diverſis fallant: om-
niumque convenientiſ & diſſerentiſ adnotatiſ, ſuis ſingulos locis diſponent & in ordinem
reducunt.

Tandem, nè quid diſſimulem, dum ſchedas à prelo tranſmiſſas ad examen revoco, ab Ope-
ris Typographicis ſæpius, à meipſo aliquoties, & pluries equidem quàm vellem, erratum de-
prehendo. Nec tamen mirum in tam longo opere homini veteruſo diuturni laboris tædio
ſomnum quandoque obrepiſſe, inque tanta ſeſtinatione præcipiti calamo multa utique delenda
exciſiſſe. Quæ in rebus ipſi Errata obſervavi in Appendice emendata reperies, quæ in
verbis & ſyntaxi inter ~~typographicæ~~ Typographicæ. Quintimo præter huiusmodi ~~typographicæ~~ à
me obſervata, in diſpoſitione ſpecteram ſæpius erratum vereor, cum multas mihi nondum
videre contigit, quodque olim vidi non ſim curioſè contemplatus, ut notas generum chara-
cteriſticas inveſtigarem (nec enim jam tum de Hiftoria Plantarum condenda per ſomnum
quidem cogitabam.) In aliorum autem deſcriptionibus partes præcipuæ ex quibus notæ modo
diſta

P R Æ F A T I O.

dicta desinenda sunt, flores scilicet & fructus, eorumque calices & conceptacula, non raro omittantur: unde in his coniecturas probabiles sequi coactus sum, quodque suspicabar potius quam quod compertum habebam.

Miraberis fortasse, Lector, Appendicem in tantam molem excrevisse: Illud autem duabus potissimum de causis accidit; quarum prima obliuio & oisitantia nostra. Cum enim ut Opus hoc conseruarem, Historias Plantarum euoluerem, multisque inibi species locis alienis dispositas inuenirem, easque idcirco differrem & in presens omitterem, nec tamen, memoria nimium sibi, & ignauie libenter indulgens, eas studiose exciperem, & in schedis diligenter adnotatas reseruari, cum ad loca ventum esset quibus inseri deberent, è memoria facile clapsæ & per obliuionem omisse sunt. Altera Appendicis aucta causa fuit noua multe necesse descripte Plantæ post Tonum primum & secundi etiam magnam partem absolutam & impressam conglata, tum ab aliis, tum præcipuè à Celeberrimo viro & rei Herbariæ longè peritissimo D. Paulo Hermannio in Academia Lugduno-Batava Medicinæ & Botanices Professore, in Catalogo stirpium Horti Medici illius Academiæ. Horum quidem pars magna in hortis circa Londinum colitur. At nobis ob rationes hic non dicendas Londinum adire vel non licuit, vel non placuit. Quin si id licuisset, cum Catalogi mox laudati editionem propediem expectarem, satis dixissem labori meo parere, quàm iis describendis inutilium operam nauare; siquidem accuratiorè pleniorèque earum historias quàm ego possem texere me inibi inventurum confiderem; cum ego semel tantum & breui temporis spatio isdem interesse poterim, D. autem Hermannus semper & xxi. dui æploxv Bægræw ex tñs yis, & æploxv, & æploxv. Plurimas certè crudissimè hunc Viro gratias debeamus, tum ob ea quæ jam præstitit in Opere prædicto nuper edito, tum ob ea quæ pollicitus est in Mulco Zeylanico breui edendo. Hic cum animaduertisset multos lucro intentos negotiandi causâ magnis quotannis classibus Indiarum Orientalem adnauigare, neminem ad id habilem & idoneum Plantarum indagandarum & Historiæ Naturalis promouendæ studio illic proficisci, quauis regio, celo soloque stirpium generationi propitio, innumeras fore species è secundissimo suo sinu effunderet, nouas, raras, facie & viribus admirandas, ipse ad opus se accinxit, spretisque magnanimitè tam longinquè timoris difficultatibus & periculis, per immensum æquor in Indiam contendit, ibidemque aliquot annos subsistens & institutum perinatè arguens, quæ ad Historiam Naturalem pertinent curiosè rimatus est, tandemque Orientis diuitiis omnis in Europam rediit.

At neque, cum in hoc sumus, reticendum Illustrissimæ Viri & immortalis fama dignus, D. Henricus van Rheede, van Draakenstein, qui rebus pace belloque per Indiam Orientalem gestis clarus hoc sibi ad laudem non sufficere arbitrabatur; verum ingenti & ætæ Historiæ Botanice illustrandæ & amplificandæ zelo flagrans, in stirpibus per totum Regnum Malabaricum nascentibus conquirendis, describendis, delineandis nullis laboribus, nullis sumptibus pepercit, ut huius beneficio iconas non tantum omnium quæ extant pulcherrimas habeamus, sed etiam descriptiones non minus accuratas & fideles, præcipue species in lucem prolatas, quàm ego per uniuersam Indiam sponte oriri unquam credidissem.

His adungere liceat & tertium, non minoris in Botanici nominis & fame, D. J. Banister, qui in India quàm vocant Occidentali idem studium decurrit, & Virginie, ubi nunc degit, Historiam Naturalem meditatur. Nemo certè hætenus ex nostra gente Botanice scientiæ omnique literaturæ genere et similis aut secundus in Novum Orbem pedem intulit, nouo omnibus requisitis ad talem Historiam conscribendam paratior accessit.

Horum industria Indię utriusque montes, glæ, ualles, litora, campi, prata, uiridaria perlustrata, eorumque stirpes nativæ & alumnæ oculis nostris exposuit. Hinc ut discamus, Indiam ab Europa non minus naturâ quàm loco distare, ejusque regionis genium tantopere à nostrate abdicare, ut quis hinc illic per quietem transferretur, experietus vix credere se vigilare, addè omnia noua, insolita, admiranda ubique oculis occurrerent; ut uerbis gr. Arborum nonnullarum stupenda proceritas, altissimarum Europæarum dupla triplice, ut quæ trecentes pedes adegret, vel etiam superet; aliarum enormis crassities, ut earum candelæ vel sexdecim hominum amplexentium ulnas extensas implant: Hujus folia in eam longitudinem extensa & latitudinem fusa, ut singula vicinis hominibus innumbrandis & à pluribus protegendis sufficiant: Illius ligni durities ferri æmula, nec grauitas nullò inferior. Quid mirabilius quàm arborem cernere, quæ cum per triginta quinque aut quadraginta annos neque fructum, neque florem protulerit, tum demum nouam uelut arborem è vertice emittat, & deinde folia omnia excutit, uelut altissima quedam navis malus (naturâ enim igneæ, est, ut reliquæ Palmæ) erecta & in sublimè elata appareat; donec noua hæc arbor paulatim comam explicet, ramisque & fureculis numerosissimis quaquauerum diffundat, incredibili forum isque succedentium fructuum multitudine onus, quibus ad maturitatem perducit mater ipsa radicibus interit.

P R Æ F A T I O.

Quis crederet in una provincia Malabara, eaque non admodum vasta, trecentas arborum & fruticum species spontaneas inueniri? & tamen plures adhuc dari uersimile est. Quis tot uspiam terrarum herbas frutescentes & lignosas provenire sperauerit quot in Indiis obseruata fuerint? Vix ullum certè herbarum genus est in quo non dentur plures hujusmodi species.

Si cuiquam Europæo per sylvas iter facienti arbores quedam in conspectum uenirent corticum suorum interuolu Incentium splendore, tum claro ut uis illustrandis sufficeret & ad eum litera legi posset, quem non supere percelleret tam insolens spectaculum? & tamen hujusmodi in America reperi idoneos testes habemus Illustrissimum Dominum D. Joannem Comitè de Carbery Jamaycæ Insule nuper Proregem, Regiæ Societatis nunc Præsidentem dignissimum; & D. Thomam Trapham M. D. in insula jam dicta medicinam facientem.

Illud insuper singulare, Indiæ proprium, & miraculo affine, Arbores nonnullas, inò non paucas ibidem crescere, quæ cum florere incipiunt folia omnia amittunt, atque interim dum florent nude isque uideæ manent, nouis tandem decusso flore uâ cum fructu erumpentibus: Fortè nè solares radii quibus illustrari cessant flores foliorum obiectu interciperentur; fortè etiam nè flori ornatu quo superbiunt arbores ostentationi folia offerrent, ejusque parte aliqua occultata impedirent nè adstantium oculi tam pulchri spectaculi integra uoluptate fruerentur.

Quis jam crederet in mediis Indiis Europam reperi? & in regione feruida, quæ nihil ferè cum temperatioribus commune producit, frigidioris etiam celi patiensibus plantis alendi locum esse? Hujus tamen rei fidem nobis fecit insignis peregrinator D. Bernier. Cum enim in terris magno Mogorum Imperatori subiectis iter faciens montes excellos transiret, à latere meridicè spectante, Palmæ, Piper, Arundines saccharinæ, breuiter Indicæ & Exotica omnia; Verum post sex septemue horarum iter, cacumine sperato cum ex aduerso latere descenderet, ecce noua rerum facies, & uelut momento temporis in Europam transiit fuisse, Quercus, Ulmi, Pinus, Hysopis, Majorana, Rosmarinus, nec alia quàm nostro Orbis quadranti familiares stirpes conspiciende.

Sed ut è diuerticulo in viam redam, non illustratè tantum prædictorum operâ Indiæ, sed & in Europam quadatenus translatæ sunt, ut si in hortis nostris cultioribus obambulet, te in ipsis Indiarum uiridarum spatium credere, tot ubique Indica & Exotica oculis obseruatur.

Horum denique hisque similium per Europam plantas indagantium & colentium, D. Pauli Bocconi, D. Jacobi Breynii, D. Petri Magnoli, D. Josephi Tournefortii, quos honoris causâ nomino, indefessis studiis & laboribus Botanice scientia, quæ à Clusii & Bauhinorum temporibus paulatim elanguit, resuscitata est, mirisque intra hos viginti annos proximè claspos progressus fecit. Vigilans scilicet seculi nostri Botanici, nec maiorem inventis contenti ad ulteriora tendunt, nec alios sibi inquisitionum terminos & columnas sicut quàm quæ natura terris fixit, uniuersum orbem curis suis complexi.

Unum adhuc in excusationem nostram præstandum superest, nimirum Plantas multas quarum nomina in Catalogo Horti Regii Parisiensis aliisque extant à me omisissæ, quod scilicet pingeret tot nuda nomina vel paucis Epithetis aucta, nullis additis descriptionibus aut figuris, Historiæ inferre, cum mihi non constaret, annon earum aliquæ sub aliis nominibus jam editæ & descriptæ fuissent, alia jam descriptarum varietates potius quedam quàm nouæ species essent.

At nec ante finendum quàm, præter initio laudatas, eorum qui Tomo huius secundo symbolas suas contulerunt honorificæ mentio facta fuerit. Hi autem sunt 1. Illustri Viri D. Guiljelmo Courtine Medii Templi Londinensis Armeri. 2. Præclaro Viri, & in stirpium cognitione nulli secundus, D. Leonardus Plukenet, M. D. 3. D. Samuel Doody, & 4. D. Jacobus Pettiver, Pharmacopæi Londinenses, Botanices apprime gnari. Horum frequens mentio tum in Historia, tum in Appendice, quâ quisque contribuerit Lectorem certiorum faciet.

His addè quauis initio dictum, non tamen sine ingratitude nota in fine operis reticendum doctissimus & amicissimus Virum D. Tancredum Robinson M. D. cuius perpetuâ & eruditâ industriâ, quàm mihi per totum compositionis & editionis tum primi tum secundi Voluminis decursum beneuolè comodatui, Historia nostra multis & speculis & obseruationibus auctior, & mendis repurgatior quàm abique eo fuisset, proditura est.

Sed & enumeratio Auctorum alteri Tomo præmissa, imperfecta cum sit, eorum adiectione supplenda venit quæ à nobis per obliuionem omisse, quorumque scripta post id tempus edita, vel nobis saltem tradita sunt. Primo in loco Clariss. Viri D. Christophori Merret, annis & scientiæ grauior, de Professione sua deque Repub. Botanica epistole meriti: E cuius Pinacæ rerum naturalium Britannicarum, Annotationibus in Antonii Nerii Arceæ vitæ riam, aliisque scriptis non pauca in Historiam nostram transiit.

P R Æ F A T I O.

Desinde D. Pauli Hermanni, de quo supra, è cuius Catalogo Plantarum Horti Academici Lugduno-Batavi Appendicis magnam partem mutatus sum.

Tum Joannis Baptistæ Trummetti, è cuius Observationibus De Ortù & Vegetatione Plantarum aliquamuldas novarum Plantarum descriptiones sumptas Appendici inserui.

Post Jo. Commelini, cuius Catalogum Plantarum Indigenarum Hollandiæ editum An. 1684. in 12. vidimus, & ex eo species nonnullas in Historiam nostram transcripsimus. Idem Horti Malabarici Tom. 2, 3, 4, 5, 6. notis adauxit & commentariis illustravit. Idem Tractatum de cultura Limonium & Aurantiorum emisit in 8.

Tandem Pauli Ammanni, cuius Character plantarum naturalis Francofurti 1684. impressus notis & descriptionibus nonnullis Historiam nostram auxit.

Ejus Hortus Bosianus 1687. editus ad manus nostras nondum pervenit.

Denique D. Rochefortii, cuius Histoire naturelle des Antilles nos debitores agnoscimus.

Nec minus Mauritii Hofmanni Catalogo Plantarum Horti Medici Altdorfensi, & Catalogo Plantarum circa Altdorfium nascentium.

Item Jacobi Surherlandi Horto Edinburgensi.

Atque nec omittendæ Roberti icones fol. Parisiis. Neque D. Rob. Plot Historiam naturalis territorii Oxoniensis edit. An. 1677. & Staffordiensis An. 1686. fol. è quarum parte ea quæ de plantis agit historiam nostram locupletavimus.

Joan. Baptistæ Ferrarii Hesperides, sive de Malorum Aurantiorum, Citrionum & Limonum varietatibus, cultura & usu. fol. Romæ. 1646.

Joan. Eusebii Nierembergii Historia Naturæ. Antwerp. fol. 1635.

Joan. de Lact Historia Indiæ Occidentalis. fol.

Museum Olai Wormii. fol.

Museum Regiæ Societatis Londinensis. fol.

His addi possunt libri nonnulli Botanici quos nobis nondum videre contigit, nimirum,

Hyacinthi Ambrosini Phytologiæ partis primæ Tomus primus.

Mich. Boym, S. J. Flora Sinenfis Viennæ 1656. fol.

Francisci Steerbeck Citri cultura. Eiusdem Theatrum Fungorum 4.

Georgi Turre Historia Plantarum fol. Patav. 1684. Hic liber agit solummodo de facultatibus & viribus Plantarum è Theophrasto, Dioscoride & Galeno.

Poss Opus absolutum & typis impressum literas accepi à Botanico non incelebri D. Tho. Lawfon in Westmorlandia degente, quibus Catalogum inseruit Plantarum à se observatarum in Septentrionalibus Angliæ sponte nascentium, quarum nonnullæ novæ & nondum editæ, aliæ à nobis in Catalogo Anglicanarum præteritæ & inditæ.

Primi generis sunt

1. *Cerasus* sylvestris fructu minimo cordiformi, *The Icast wild Heart Cherry-tree*, Rusticæ Cestriensis, *The Cherry-tree*, cuius in Phytologia Britannica mentio. Hanc circa *Buriam* & *Mancunium Lancastriæ* oppida, & alicubi etiam in *Westmorlandia* inveniri scribit D. Lawfon; circa *Stockportum* & alibi in *Cestria* D. Stonehouse, qui hanc *Cerasum* sylvestrem Ungarorum *Clusi* à nomine *Cherry-tree* conjectaretur, ni color fructus dilutè ruber, qui *Meraso* Ungarico niger est, obfisteret. Verum errat D. Stonehouse; *Clusius* enim *Meraso* sylvestri fructum nigrum non attribuit sed rubrum; *Meraso* autem simpliciter dicto nigrum; unde color fructus non impedit quo minus *Merasus* sylvestris Ungarorum *Clusii* esse possit.

2. *Cochlearia* marina folio anguloso parvo, in *Walney* vulgò *Waney Lancastriæ* insula. Huic nulla quæ extat mihi saltem visa neque icon, neque descriptio respondet.

3. *Geranium* hematodes flore eleganter variegato: in insula *Walney* prædicta copiosissimè provenit. Hanc speciem pro varietate *Geranii* hematodis vulgaris in Historia pag. 1061. habuimus, at nunc, ex observatione plantæ in horto cultæ melius edocti, diversam agnoscimus; non enim floribus duntaxat variegatione quam etiam culta retinet, sed & parvitate sua & humilitate, aliisque accidentibus ab eo differt.

4. *Lilium* convallium angustifolium; ad pontem *Waterfall* in *Westmorlandia*.

5. *Hieracium* macrocaulon hirsutum folio rotundiore, prope *Shap* vicum in *Westmorlandia*.

6. *Gramen* sparteum capite bifido vel gemino D. Merret. In *Westmorlandia* copiosè.

Secundi generis sunt

1. *Gramen* sparteum montanum spica foliacea graminea majus, à nobis in summis altissimorum *Cambriæ* montium verticibus copiosè nascens observatum, quamvis in Catalogo per oblivionem omisissim.

2. *Lunaria* minor ramosa.

3. *Lunaria*

3. *Lunaria* minor foliis dissectis, utraque *Stricklandia* majori in *Westmorlandia*.

4. *Pyrola* Alfinæ flore Brasiliæ, prope *Gisburgum* oppidum in *Clevelandia*.

5. *Sambucus* foliis laciniatis prope *Mancunium Lancastriæ* in sepibus.

6. *Scabiosa* pratensis minor flore carneo Park. in *Westmorlandia*.

7. *Sorbus* sylvestris Anglica English wild *Sorbus*, *Cherry-Apple*, *Sea-Onions*. Asserit *Parkinsonus* eam in *Witberlake Park* sponte nasci. Verum arbor eo loci hoc nomine vulgo dicta *Aria* est *Theophrasti*.

8. *Viola* folio *Trachelii* D. Merret.

9. *Viola* palustris rotundifolia D. Plot Hist. nat. Oxon.

10. *Geranium* columbinum maximum fol. dissectis ejusdem, quorum descriptiones in Historia nostra exhibuimus; ut &

11. *Adiantum* foliis bifidis vel trifidis.

12. *Helleborine* minor alba Park. *Westmorland*.

His adde Varietates quarundam Plantarum insignes, v. g.

1. *Carduus* monstruosus Imperati.

2. *Corula* non foetida flore pleno *Westmorl*.

3. *Gentianella* flore lacteo ibid.

4. *Geranium* batrachoides flore eleganter variegato, in old Deer-Park by *Thornthwait Westmorland*.

ER

Disjunctis, colore albis;

{ *Bifidis*; *ALSINE gemina*.
Integris

{ *Alfines foliis*; *ALSINE minima*.
Folia angustissima,

{ *Binis* in caule oppositis; *SAXIFRAGA pusilla*.
Caules ad nodos stellatis ambientibus; *SPERGULA*.

Ad ungues junctis, adeo ut flores integri decendant; in singulis foliorum alis singulis; *ANAGALLIS terrestris*.

Hexapetalo, in aquis nascentes,

{ *Erebia* & *protera*, floribus in spicis longis in summis caulibus; foliis ad genicula interdum ternis; *LYSIMACHIA purpurea spicata*.
Humilis & *supina*; foliis Portulacae rotundis, flosculis & seminibus in foliorum alis sessilibus: *ALSINE Portulacae folia*.

Androsamon & *Alyson* sub *Hyperici* titulo comprehendit; omnino enim genere conveniunt, cujus nota sunt flos flavus, coma teretium digitos velut cruentans, & pericarpium tribus carinis compositum.

Ad hoc genus pertinent *Holothium minimum* dictum & *Saxifraga graminis* pusilla, ob folia in caulibus ex adverso bina, & valculum feminale in metze formam turbatum, quamvis floribus sint tetrapetalis.

Graven leucanthemum majus & minus & *Caryophyllus holothium* uterque *Alfines* species censende sunt ob florum petala bifida, & valculum feminale conforme.

Hyssofolia hujus etiam loci est, cui D. Morifolus florem pentapetalum tribuit, capsulam feminalem longam innumeris feminibus minutis refertam. At Jo. Bauhinus florem hexapetalum eidem affribit. Utri quoque subscribam nescio, nec enim ipse florem adeo exacte & diligenter observavi, ut recorder quot petalis constet.

Globularia lutea montana F. Columnæ Lychnidis Speciebus annumeranda videtur.

C A P. I.

De Caryophyllo.

Caryophyllus ab odore Caryophyllum aromaticum referente dicta est haec planta, fortè etiam ab aliqua similitudine, quam habet flos expanfus cum suo calice cum Caryophyllo dicto. Nonnulli Veterum Vetoniam feu Beroniam à Vetonibus Hispanie populo dictam esse arbitrantur. Officinis Tunica à Bertonica per aphoresin denominatur.

Ego Veteribus incognitum fuisse credo. Si enim flos tam eximie pulchritudinis & fragrantie quam est Caryophyllus altius & hortenfis, eis innotuisset, proculdubio non minoribus cum encomiis celebrasset quam Rosam ipsam, cui odore quidem æquiparanda est, vensitate & durabilitate etiam præferenda.

Caryophylli note characteristice sunt, calyx foliorum oblongus, cylindraceus, lavis, integer, in margine duntaxat summo dentatus, valculum itidem continens oblongum, cylindraceum; Petala margine ex-terno infima ad laciniata, femina compressa, rugola, per maturitatem nigra.

Duplex est 1. Angustifolius folio gramineo, glauco: 2. Latifolius, calyce foliolis oblongis cincto, Armeria dictus.

§. I. Caryophylli angustifolii calyce non barbato, sed ad basin squamis brevibus cincto.

1. Caryophyllus hortenfis Park. Caryophyllus altilis major C. B. Bertonica coronaria sativa, sive Caryophyllus flos J. B. *The Clove-Tulip-flower*.

Folius est & singulis geniculis binis, angustis, graminæis, duris, per extremum acuminatis, cæso quasi fimo glauco colore: caulibus levibus, teretibus, cubitalibus, raro altioribus, geniculatis, nodosis, in ramos divisis: in quorum fastigijs longiusculis spectantur calices teretes, glabri, orbiculo superiore denticulati, quibus dehiscuntibus paulatim diversa apparent florum genera, candida scilicet ex candido purpurea, coccinea, nigricantia, variegata, diversæque colore variegata, idque non alia sed variis ratione. Invenas siquidem in quibus candidus & coccineus color ita miscetur, ut in alio candida in alio rubra foliola numero superiora evadant. Quod quod nonnullis videas ita candidos, ut minutissimis rubris punctulis sint redimiti, contra qui rubent lacteis notis alperfi videantur. Postremo ex uno & eodem caule non raro duo florum genera, quod ad colorem attinet, hoc est par-

tim candidi rubrifque maculis notati, partim verò toti rubri seu coccinei profluunt, & quod mirum magis videri possit saepe uno pediculo diversi coloris flores suffultas deprehendas. In florum medio stamina emittant cum apicibus candidis & bina cornicula recurva supra florem eminentia seminali interdum longitudine. Cornicula hæc nihil aliud sunt quam stylus geminus summo ovaseculo feminali innatus, oblongo, tereti, semen continens per maturitatem nigro, rugoso, compresso, Radices simplices, fibrosæ.

Caryophylli vulgò dividuntur in hortenses seu altices, & sylvestres: nec præter rationem, figiunt hortenses & latvi dicti à sylvestribus & spontaneis revera specie differant: quamvis nugandum non sit quod latvi etiam alibi sponte proveniant, & nos ipsi in Italia observavimus Caryophyllos sponte nascentes, quos sativorum primos ut ita dicam parentes fuisse suspicamus: ex his enim iterata satione, transplantatione, irrigatione, aliisque cultu & mangonio paulatim immutatis & cicuratis hortenses tandem & sativos primitus factos opinamur. Quotidiana enim experientia docet Caryophyllosum semen in solo pingui & bene subactò satum, præsertim loco calidiorè, soli expositò & ab aeris iniuriis tuto, soboleni producere florum magnitudine & figurâ, necnon petalorum multiplici serie, & colorum varietate à matre diversam, quæ diligenti culturâ & mangonio dicto adeo adhuc immutari & (si ita loqui liceat) meliorari possint, ut novum tandem vultum & habitum induant, nec pro primitivæ plantæ progenie ab harum artium ignavis & minus exercitiatis agnoscant possint.

Caryophylli hortenses à nonnullis dividuntur in maximos & minores, & utrumque genus in eos qui multiplici petalorum serie donantur, & qui simplici. Alii Caryophyllos hortenses seu sativos primò distinguunt in eos qui flore sunt simplici & flore multiplici seu pleno, & utrumque genus in plurimas species subordinatas. Nos hæc omnes varietates pro una & eadem specie habemus, adeoque his recensendis non immorabimur. Nec tamen ita maxime vellemus ut unquam efficerè possemus, cum hujusmodi varietates, novis indies emergentibus, infinitæ sint. Si quis species celeberrimas scire desiderat Parkinsonum & C. Bauhinum consulat, necnon Hortum Eystettensem, Theodori de Bry florilegium, Crispini Palzti hortum floridum, Emmanuelis Swertii florilegium, alioquin.

Innumeros (Deo benedicente) solo decocti florum Caryophyllosum vindicari à febribus malig. Vires. nis; & hoc omnibus Medicinis studiosis jurato veluti asserim, vel potenter sudores movent, vel urinas pellunt citra magnos naturæ motus, simulque cor corroborant, sistimque sedant. S. Pauli, Quadvip. Botan. p. 242.

Flores Caryophylli cephalici sunt ac cordiales; unde usus eorum præcipuus est in capitis malis, Vertigine, Apoplexia, Epilepsia, Paralyti, aliisque nervorum affectibus; in syncope, palpitatione cordis, &c. in ventriculi imbecillitate, cardialgia, &c. in febribus pestilentibus, dato vel succo expresso totius herbe ad §. iij. vel pulvere parato ad §. iij. Eodem tempore nares contingere oportet aceto caryophyllato, gestare lincola eadem madescentia. Fugant lumbos, partum facilitant. Externis scilicet adhaerent in vulneribus capitis, extrahunt ossa crani fissâ, leniunt cephalalgiam & odontalgiam. In usu sunt succus inspissatus, essentia dictus. Schrod. 2. Conserva ex floribus. 3. Aqua stillantia ex floribus. 4. Syrupus ex infusione florum. 5. Acenium ex infusione florum.

In facultatibus (inquit C. Hofmannus) componere florum nostrum cum rosa. Quemadmodum enim illa inestimabilem odoris gratiam habet, ita etiam flos noster, estque pariter gustu amarus, sine tamen ungue suo. Quemadmodum in Rosa odor & sapor in superficie est, perique in flosca; ita in flore nostro. Quare quemadmodum Rosa sunt cordiales, reparatis spiritibus animalibus ob benignas è ventriculo ad caput evaporationes; ita hec. Veruntamen hac differentiâ. Rose calidis affectibus sunt aptiores, Caryophylli frigidis. Hoc enim asserim ut Rosa temperata vis est, ita Caryophylli superant temperiem.

2. Caryophylli arborecens Creticus C. B. Bertonica coronaria arborea Cretica J. B.

C. B. prod. 7. B.

Ex radice crassa, alba, dura & lignosa caules cubitum superantes exurgunt, albi, rotundi, leves, geniculati, lignosi, in alas brachiati. Folia glauca, seliquantiam circiter longa, angusta, rigida, in acutum & pungentem mucronem desinentia, in stolonum & circulatorum extremis duntaxat confertim posita conspiciuntur, ut muscaria totidem videre videaris; nam in reliqua ramorum parte caduca, veltigis relicta nodosam illam alpreditur efficiunt. Calyculi antequam in flores explerentur exigui, echini instar spinulis horrent, ipsèque adeo ejus mucro pungit: interim manentibus istidem spinulis calyx productior redditus florem exhibet simplicem cinctatè rotunditatis, è quinque foliis consistunt, per extremam oram incisus, colorem dilute purpuree præditis, striatis, paulo ultra medium lineolâ guttatè saturatis rubente pectis, ex quarum omnium concursu circulus describitur, infra quem lanugo quadam apparet. Medium occupant stamina florum concoloria.

Floret mensè Julio & Augusto, inque multis annos durat, hyeme in hypogæum reponen-

das. Nobis planta hæc Caryophyllus arboreus sylvestris Alpin. Exot. videtur, quamvis icones non bene convincant.

Vel hæc ipsa planta, vel ei valde similis nobis inventa est in Provincie monte S. Balmæ dicto prope cryptam S. M. Magdalene.

* 3. Caryophylli sylvestris flore magno inodoro hirsuto C. B. Caryophyllus sylvest. 2. Clus.

Hujus breves sunt cauliculi, tres uncias raro excedentes, geniculati: folia in singulis geniculis bina, superioribus breviora, molliora, viridia, deorsum reflexa, splendentia, in novellis autem gemminosis, satis copiose ex eadem radice nascentibus, majuscula, latorisque: flos è nigricante & crassiore caliculo emergens summis cauliculis infidet, unicus, superioribus major, quinque etiam foliis constans, paulo saturatior priore, circa umbilicum longioribus villis hirsutus, & eleganti ex lacte purpureo albo

mista varietate gratus, inodorus tamen. *Semen* in longis *vasculis*, quæ maturitate hiantia paleaceum fulcum aliorum Caryophylleorum modo continent. Radix superior similis est.

L. 301.

Frequentissimum est in Sneberg & alius Auftriacarum Striacarumque Alpium jugis; ubi sub finem Junii & Julio floret.

Illi per omnia fere simile crescit in altissimo Jugo *Escher* vocato, nisi paulo longioribus esset *foliis* & *cauliculis*, flore plerumque majore, nec eo unico fed frequenter aut triplice; præterea sub villis umbilicum ambientibus inæqualem quandam & in finem autem nascentes flores, priori non multum ab similes, quinque *foliis* per oras laciniatis, atque circa umbilicum carnea calyculis pubescentibus constantes, rubri coloris, nullis corniculis inflexis præditi, odorati, qui è calyculis primum emergentes candidi futuri videntur. Floribus succedunt *cornicula* satis crassa, *semen* nigrum plenum, ut ceteri Caryophylli, continentia. Radix oblonga, fibrosa, à capite plures furculos in orbem diffundit, qui plerumque fibras agentes adeo se propagant, ut brevi tota areas occupent.

Unde primum illatus ignoro: sed in omnibus Auftriacis, Ungaricis, Bohemicis, etiam Germanicis perleque hortis colitur, & Maio mense cum reliquis floret.

Hic est etiam, fortasse, qui in hortis nostris nomine *Pink* ubique fere enutritur, floris colore plerumque ex purpura rubente; interdum etiam albente ex carne, cum corolla circa umbilicum macularum atro-rubentium saturatorum. Habetur etiam flore pleno seu multiplici. Flos odoratissimus est, adeo ut cum floret odorem exhalat suavissimum, qui è longinquo percipitur, & non tantum flore naribus admoto. Verum in nonnullis Caryophyllis sylv. *Pink* nostratibus dictus à Clusiano Caryophylleo tertio differre videtur, viz. quod non (quantum quidem hæcenus observavi) eo modo, furculis radices agentibus se propagat: deinde quod in cauliculis radicibus plures ternis flores gestat. Esto ergo Caryophyllus *Pink* nostratibus dictus.

A. 5. Caryophyllus simplex flore minore pallide rubente C. B.

Qui in muris lapideis & lateritiis eodem fere modo oritur quo Keiri seu Leucoium luteum.

A. 6. Caryophyllus minor repens nostras. An Virginis Ger? *Sylvest.* humilis flore unico C. B? *Betonica coronaria* sive *Caryophylla repens rubra* J. B. *Spalden Pink*, flor.

Radix tenuis, longa, paucis fibris donata, plurimos per terram ramulos spargit, in terram reclinatos, & subinde radices agentes. *Cauliculi* flores sustinentes selsquialmares sunt aut dodrantales, teretes, tenues & vix se sustinentes, geniculati, *foliis* crebris, binis ex adverso positis, absque pediculis caulem amplexis, digitali interdum longitudine, sed plerumque brevioribus vestiti, in summitate duos vel tres flores sustinentes rubellos, circulo seu corolla punctuorum saturatorum circa umbilicum insignes, è calice longo, oris in quinque segmenta acuta divisis, ut in reliquis caryophyllis. Ramuli seu cauliculi illi in terram procumbentes qui flores non proferunt, crebris foliis vestuntur brevioribus is que in caulibus sunt, angustis, nec admodum acutis. *Semen* in calyculis paleaceum, fulcum.

L. 301.

Locis fabulosis duntaxat apud nos in Anglia sponte provenit. Ætate ad Autumnum usque floret. In collibus fabulosis prope Nottinghamium oppidum secus vias copiose provenit. Observavimus præterea in ejusmodi collibus arenosis prope Sandy vicum in agro Bedfordiensis, iteque in colle quadam non longe ab Hilderham in agro Cantabrigienfi monstrante D. Deni. D. Willoughby eundem invenit non procul Bridgenorth Salopiæ oppido: Denique D. Horsnell in colle quadam *Mant-hill* dicto prope Slough vicum selsquimillari remotum à Vindeola oppido, viâ quæ Londinium itur.

Caryophyllus qui his in locis oritur duos aut tres & interdum etiam plures in uno caule flores proferit, cum qui Clusio & Bauhino describitur unicum plerumque (interdum binos flos) in singulis caulibus producere dicatur, ut dubitemus an specie convenienter necne, quamvis aliis & figura & descriptione illius huic nostro fatis bene respondeant; Descriptionem Clusii subijcimus.

Dodrantales huic sunt *cauliculi*, teretes, geniculati: *folia* in singulis geniculis bina, inter se opposita, oblonga, angusta, dura, mucronata, colore quasi cæcio. *Flos* è calyculo rubante emergens, singulis calyculis unicus plerumque infidet (interdum bini) quinque foliis constans, lentè immixtis, coloris in dilutâ purpurâ rubentis, circa umbilicum hirsutus, & saturatior purpurâ nitens, atque inodorus, ex ejus medio umbilico duo brevissima *stamina* prominent: *Semen* in calyculis paleaceum fulcum. Radix longa, tenues fibras spargens, è ejus capite plures cauliculi latè in ambitu & confertim sese diffundunt.

L. 301.

Invenitur in Hamburgensi monte duobus supra Polonium, octo infra Viennam Auftrix milliaribus. Floret isthic Maio, in hortos verò translati etiam April. At nostras serius multo florere incipit, & ad Autumnum usque florere perçervat.

* 7. B.

* 7. *Betonica coronaria* sive *Caryophylla*, corollâ purpureâ insignis J. B.

J. B.

Non altè affurgit & hæc Caryophylli species. *Rami* supra terram sparsi, ut in præcedente, denso foliorum stipati muniti, minus cæliorum: qui imâ parte duriculi & fere lignosi. *Caulis* in duos, aut ad summum tres ramulos divisi, quorum quilibet singularem sustinet *florem*, elegantissimum quæpartem, in ambitu pulchrè dissectum, & in medio amenâ corollâ saturatius purpurascens decoratum: ejus odor suavissimus gratissimisque.

Præcox est & reliquos anteverit: Maio f. floret.

Hujus descriptioni melius convenit Caryophyllo supra proposito, apud nos in arenosis nascenti quam Clusiana Caryophylli sylvestris primi: nosster tamen serius floret quam vel hic, vel præcedenti loco propositus; ut putem ab utroque diversum esse.

8. *Caryophyllus sylvestris* *Corinthiacus* ruber C. B. *Caryoph.* sylv. 4. Clus.

Clus.

Crassiusculam habet *radicem*, nigro cortice tectam, satis fibrosam, supernè in aliquot *folios* divisa, qui summâ tellure multa capita gignunt, è tenuibus, gramineis, virentibusque ramulis conflata: inter quæ profluit aliquot ramuli *fve cauliculi* tenues, geniculati, palmares, & ad singulos nodos bina exigua *foliola*. *Calices* in singulis cauliculis singulares, majusculi, è quibus *flos* ruber diluor quoniam foliis nonnihil per ambitum crenatis constans, è ejus umbilico bina interdum albicantia *cornicula* exeunt cum aliquot staminibus. *Semen* ut in cæteris nigrum, paleaceum.

Crescit in Tauro Carinthiæ monte. Floret Julio, mens Augusti maturum est.

Hoc genus Caryophylli in monte Jura prope Genevam, invenimus.

Locus & Tempus.

* 9. *Caryophyllus sylvestris* tertius flore laciniato, *staminibus* corniculatis odoratis C. B. *Betonica coronaria* minus *ramosa*, flore tenuiter fimbriato, albo, *coniculis* duobus emergentibus J. B. *Caryophyllus* sylv. 5. *Clus. montanus* albus Ger. emac.

Clus.

Huic crassa & nigra *radix* est, dura, lignosa, multos ramulos humi sparsos fundens, nigros item illos lentosque & subinde fibras agentes: ex his *cauliculi* exeunt dodrantales, geniculati, infima parte gramineis quibuscumque, brevibus, angustis, colore cæcis *foliis*, binis semper ex adverso inter se oppositis, deinde secundum genicula aut nodos alius rarioribus onusti: extremis cauliculis insident longi *calices*, *florem* continentes album, odoratum, quoniam foliis valde laciniatis constantem; è quorum umbilico bina emergunt *stamina*, longiuscula, corniculorum Papilionis instar inflexa. *Semen* deinde in longioribus capitulis plenum, quale reliquorum Caryophylleorum.

Provenit in Hamburgensi monte inter faxa, quæ Austrum & Septentrionem spectat. Floret Locus & Tempus.

Maio. 2. Istius etiam genus ihidem invenitur, longioribus *cauliculis*, & plures flores proferens, superiori quidem formâ & candore similes, sed inflexorum corniculorum expertes, atque eorum loco decem staminula, ipsius floris superficiem paululum exuperantia habentes: capitula etiam in quibus semen continetur longiora. *J. Bauhino* *Betonica* coronaria minus *ramosa*, folio tenuiter fimbriato, planè albo, sine corniculis. *C. Bauhino* Caryophyllus sylv. floribus lanuginosis hirsutus.

3. Aliud tertium paulo majus inveniebamus (inquit Clus.) ad radices montis oppido *Mödeling* imminentes, tertio fere à Vienna milliari. Firmioribus & longioribus est *cauliculis*, majore etiam *flore*, licet non minus profunde per oras laciniato, nec odorato, aut lactei candoris omnino, aut dilutius rubentis, & quodammodo carnei coloris, brevibus villis purpureis umbilici circumferentiam in utraque specie occupantibus, nullis similiter corniculis, sed decem staminibus ut in superiore prominentibus, alioqui foliis, radice & florendi tempore conveniunt. *J. Bauhino* *Betonica* coronaria five Caryophylla, flore tenuiter laciniato, minore albo & dilutius rubente. *C. Bauhino* Caryophyllus sylvestris laciniatus 1. seu flore tenuissimè dissecto.

10. *Caryophyllus* sylv. alter flore laciniato odoratissimo C. B. *Betonica coronaria* tenuissimè dissecta, sive *Caryophylla* superba elatior vulgaris J. B.

J. B.

Caulis huic sunt multi, cubitales & bicubitales, ramosi, geniculati, *foliis* inferioribus pluribus, latiusculis, dodrantalibus, virentibus, superioribus cæterarum *Betonicarum* coronariarum similibus, binis geniculis amplexentibus, saporis amari. *Flores* sparsi, ex pediculis longioribus, multi, longioribus caliculis inclusi, quinque foliolis, nunc albis, nunc purpurascens constantes, in longissimis & tenuissimis laciniis dissectis, umbilico virentes, & purpurascens lanugine hirsuto, suavissimi odoris & è longinquo naves ferientis. *Vascula* succedunt dâs penè uncias longa, tenuia, superna parte in quatuor partes crenata, extra calicem eminentia, qui tunica consistat & aliquot brevibus foliolis juxta pediculum *temine* abundans nigro, compresso, paleaceo. Radix fibrosa.

In montibus *Geneve* vicinis sed parcius nascitur: invenimus etiam in Germania, in quibusdam *Leucis* sylvis non procul *Weissenberg* Franconie oppido. Sponte nascitur (inquit Clusius) in humidioribus Viennensis agri pratis, atque etiam ad caduam sylvarum pratis vicinarum declives margines, plerique Auftrix locis. Serius reliquis floret, nimirum Julio & toto Augusto.

Reperitur etiam flore pleno, qui J. Bauhino *Betonica* coronaria five Caryophyllus flos, flore tenuissimè dissecto, pleno, purpurascens.

- * 11. *Caryophyllus simplex supinus latifolius* C. B. *montanus humilis latifolius*. *Betonica coronaria* sive *Caryophyllus minor folio viridi nigricante repens*, flore argenteo punctis notato J. B. *Caryophyllus sylv.* 7. Clus.

J. B.

Foliorum hujus *Caryophylli* raritas descriptionem promerita est: ea enim tam sunt *Hyslopi* foliis toto vultu similia, colore, figurâ, non tamen odore & sapore, ut legenti impoiant: ceterum *cauliculi* palmares, *Caryophyllorum* sylvestrum instar geniculati, nonnihil asperi, subhirti, flores sustinent *Caryophylli* sylvestris, quinquepartiti, supina parte hirsutos, suaverubentes, argenteis punctis guttatos, quorum singula folia lambdoides linea saturator coccinea pingit, ora autem crenata sunt: porro prona parte color est ex luteo viridens, levi robore perfusus marginibus. Reptatrix est planta.

Locus.

Crescere audio (inquit Clusius) in monte illo non procul à *Niclasburg* Moraviae dissito. Umbrosos locis delectatur.

Hujus speciem, [potius varietatem,] flore pleno in hortis quibusdam observavit & descripsit Clusius: cui an *Betonica coronaria* minima, rubello flore pleno repens J. B. eadem sit necne dubii sumus: *caules* ei in aliquot ramulos divisos attribuit, in eorumque extremitate singulares flores, parvos, plenos, rubellos; *foliis* est brevibus, latiusculis.

12. *Caryophyllus caeruleus Monspeliensium* C. B. Park. *Aphyllanthus Monspeliensium* J. B. Lob. *Caryophyllus caeruleus sive Aphyllanthus* Ger.

J. B.

Multos juceos enodes *caules* emittit, quorum singulis *flor* latis magnus insidet, unicus in summo, quinque denticulatis *caeruleis* foliis confans, ex *calice* oblongo erumpens, gustu dulci. *Radix* fibris multis, longis, contortis, lignosis, duris, albis constat: circa quam *folia* multa graminea, celeriter marcescunt.

Locus.

In collibus juxta *Castelmus*, alitque sterilibus *Monspelio* vicinis abundat.

13. *Armeria prolifera Lobelii* Ger. *Caryophyllus prolifer* Park. *sylvestris prolifer* C. B. *Betonica coronaria squamosa sylvestris* J. B.

J. B.

Rectos complures emittit *caules*, laves, geniculatos, dodrantes, interdum cubito longiores, ad quorum singulas juncturas bina *folia* graminea, angusta: summo cauli extremâque ramuli *calyx* insidet squamas habens albas, *florem* promens parvum pallide rubentem, quo marcescente alius quoque *flor*, subinde plures, suis singuli calicibus obvoluti subnascuntur, tanto numero, [ad septem aut octo] ut tandem prægnanti calici, qui reliquos juniores cum suis *foseculis* complectitur, alius lobulis multitudine rumpatur. Flores parvi admodum sunt, plerumque singuli rarissime bini aut aperiuntur & e *calyce* apparent.

Locus.

In Italia, Sicilia, Gallia, Germania frequens occurrit, in pascuis, præsertim sterilibus.

- * 14. *Caryophyllus pumilus latifolius* C. B. Park.

C. B. prod.

A radice cauliculus, statim in duos ramulos sex uncias altos, tenues, rotundos divisus prodit, cui ad radicem *folia* brevia, latiuscula, in ramula longiora, mollia & pallida, binis fiti invicem ad geniculos respondentibus. Cuilibet ramulo *flor* unus, sequente multo minor, pallide purpureus, magisque albens, ex brevi calice prodiens insidet. Habuit ex Austria.

- * 15. *Caryophyllus sylvestris biflorus* C. B.

C. B. prod.

Ex radice parva *folia* pauca, angustissima ut prioris [*Caryoph.* *sylv.* repentis multiflori C. B.] sed multo longiora exurgunt, & inter hæc cauliculus tenuis, plus minus palmum altus, in summitate in duos pediculis semper distinctus, quorum singuli *florem* magnum, *Caryophyllo* *sylv.* vulgatissimo multo majorem, quinquefolium, leniter laciniatum, colore pallide rubentem sustinet.

Locus.

Circa Genevæ Cherlerus collegit.

§. 2. De *Caryophyllo latifolio barbato sive Armeria*.

1. *Armeria alba rectius rubra* Ger. *Betonica coronaria*, sive *Caryophyllus sylvestris vulgarissimus* J. B. *Caryophyllus sylv. vulgaris latifolius* C. B.

J. B.

Hinc *caules* plures, & de diversis capitibus, recti, rotundi, strigosi, nunc palmares, nunc pedales ac etiam cubitales, non ramosi, nisi interdum in summitate: *folia* graminea, viridia, ad genicula bina, propter terram numerosiora: *radix* longa & satis crassa, colore foris fusco, intus albo, sapore subamato. Flores modò singulares, modò plures simul, suave-rubentes, odore nullo eccellente, per obtusum marginem crenati, ex vasculo oblongo, tereti, atro-rubente, cui ad basin *foliola* acuta, calyci æqualia, sæpe breviora apposita.

Locus.

In pratis, pascuis & incultis campis per Germaniam, Italiam & Siciliam frequentissima est. Hujus aliam speciem habet C. Bauhinus sub titulo *Caryophylli sylv. vulgaris angustifolii*, *Caryophylli montani albi* Tab. Ger. apud quos vide ejus descriptionem.

2. *Armeria*

2. *Armeria rubra latifolia* Ger. *Armerius latifolius simplex*, flore rubro Park. parad. *Caryophyllus hortensis barbatus*, latifolius C. B. *Betonica coronaria latifolia petraea*, flore punctulatis albis notato J. B.

J. B.

Lignosa *radix caules* emittit cubitum unum aut alterum altos, laves, teretes, geniculatos, inanes; ad quorum singula genicula *folia* liliacea, atro-virentia. Flores in caulium & alarum extremis, suaveolentes, multi simul in umbella formam juncti, ex oblongis rubentibus calicibus, coccinei, crenati, circulum & punctis albis, satiusque purpureis circa inani foliorum partem obtinentes.

Genus in petrosis collibus & alperis, saxosis, sabulosis apertisque locis nasci solet. Hæc planta *florum* colore insigniter variat: nimirum 1. *Albo*, hinc *Armerius latifolius simplex* flore albo Park. 2. *Variato*, hinc *Armer. latif.* variegatus five *vericolor* Park. Huic in eadem umbella flores habent nonnulli purpurei, alii albescentes, alii carnei, cum circulo five corollâ punctulorum albescentium five argenteorum, aut purpureorum vel saturatorum vel dilutorum, &c. aut sine illo. 3. *Rubro saturo lalofereis*, ut nos etiam cum *Parkinsono* observavimus. Variat insuper hoc genus flore multiplici seu pleno. Hinc *Armerius latifolius flore rubro multiplici* Park.

Uniuscujusque floris calicem circumstant *foliola* sex, angusta, mucronata, calice ipso longiora: *Semina* in vasculis cylindraceis per maturitatem nigra, *Caryophylleorum* æmula. Flores qui cum primò aperiuntur albescent, postea paulatim purpurascunt.

3. *Caryophyllus barbatus hortensis angustifolius* C. B. *Armerius angustifolius rubens simplex* Park. *Betonica coronaria minus latifolia flore profunde dissecto* J. B. *Armerius suave-rubens* Ger.

J. B.

E radice alba fibrosa plura prodeunt capita *foliorum* palmum longorum, unciam ferè latorum, atro-virentium, similibus quodammodo *Plantagini angustifoliae*, in quibus duo nervi exigui juxta costam secundum longitudinem extenduntur. *Caulis* selicquibales, recti, glabri, in plures ramos divisi, per quorum genicula gemina *folia* alterno posito discrepantia, angusta, surrecta. Summitates ramulorum *flor* stipant suaviter olentes, accedentes quantentes ad Superba dicta *florem*, minus tamen profunde atque tenuiter secti, sed profundius multo quam in precedente, purpurei, possimum circa foliorum media & umbilicum, extremitatibus atque segmentis ad albedinem tendentibus, in quibusdam etiam saturatius candicantibus, in quibus apicali eminenti gemini, candicantes, exigui: Sapor radices & foliorum amarus.

C. Bauhinus *Armerium* simplici flore *Pannonicum Clus.* huc refert, cujus differentie quinque: 1. Eleganti est flore, eoque aut plane rubro aut lactei candoris maculis asperso, aut niveo onis carmine coloris. 2. Omnino niveo. 3. Flores pauciores, dilutius rubentes, & carnei coloris. 4. Flor purpureis onis albis. 5. Flores die primo & secundo quo aperti sunt lactei prolix candoris, sequentibus paulatim albedine evanescunt, tandem omnino purpurascunt, sic ut in eadem umbella flores lacteos, alios exalbidos & media ex parte purpurascences, alios omnino purpureos conspiceret licet.

Mihi equidem videtur *Armerium* hunc simplici flore *Pannonicum Clus.* præcedenti *Armerio latifolio* eundem esse ob florum conformitatem, qui in hoc uti in *Armerio latifolio* umbellatim nascuntur & eodem modo colore variant, quavis minus recte pingatur folio nimis angusto. Hinc & *Armerium* pleno flore *Clusii* superioris speciem seu varietatem esse oportet.

Ceterum & *Armerius* hoc in loco è J. Bauhino descriptus floris colore alio variat, quæ varietas *Parkinsono* describitur sub titulo *Armerius angustifolius albi simplicis*; Utraque etiam varietas flore pleno reperitur per potius duplici, quæ *Armerius angustifolius duplex* Park.

- A. 4. *Armeria sylvestris altera calyculo foliis fasciatis cincto* Lob. *Caryophyllus pratensis* Ger. *pratensis noster major & minor* Park. *folia barbata angustifolia Dalechampii* J. B. *Caryophyllus barbatus sylvest.* C. B. *Desfont.* Pin.

E radice alba, lignosa, simplici, fibellis innumeris tenuissimis capillata *caules* exeunt plures, tenues, teretes, satis firmi & rigidi, obscurè virentes, imò parte glabri, summa brevi admodum & vix conspicua lanugine hirsuti, nodosi, longis intermediis, in spontanea non multum palmum excedentes, in culta cubitales & altiores. *Folia* ad nodos bina adterâ, angusta, oblonga, acuta & velut graminea, caulibus adnascuntur. *Caulis* ad nodos in ramos frequenter divaricatur, in quorum extremis *caliculi* plerumque plures conferti, nullâ tamen umbellæ formâ, pediculis brevibus aut nullis insidentes, cylindracei, tenues, unciali longitudine, striati, foliolis binis angustis, acuminatis, æqualibus aut etiam longioribus obvallati: è quibus *foseculi* emicant parvi, pulchrè rubentes, petalis angustioribus, quorum latera flore expanso se mutuo non contingunt, minus obtusis quam in aliis *Armeriis*, per extremum subrotundis, & unâ alterâve crenâ incisâ, punctulis saturatoribus circa umbilicum aspersis, quibus in vasculis oblongis cylindraceis, quæ summa parte per maturitatem in quatuor denticulos aperiuntur, succedunt *semina* parva, angulosa, nigra. *Folia* quæ primò à fatione anno è radice exeunt latiora multo sunt & ferè unciam dimidiam excedunt, quæ propemodum latitudinis ab exortu ad extremum, quod subrotundum est, duos plus digitos longa, obscurè viridia, glabra, nullis præter costam mediam nervis conspicuis.

Secundo à fatione anno caulem edit, & postquam semen perfecerit radicitus exarefcit.

In pratis & pascuis plurimis locis invenitur, solo præsertim arenoso aut glareoso, ætate floret.

Locus & Tempus.

CAP.

CAP. II.

De *Lychnide*.

Lychnids nomen accepisse contendunt hanc herbam *ἡ λυχνίς ἢ ἡ λυχνία*, quod *nebras solvas*: Vel quod tomentosis ejus foliis Veteres ad lucernarum usum pro ellychnis uterentur. Antiquius enim Gossifii copia non dabatur, ejus ergo vicem quarundam herbarum folia, ut Verbasci & Lychnidis, præstabant. Placet aliis nomen Lychnidis huic datum, non a frondum tomento, sed a flammæ rutilantæque floris colore: Lychnis ergo quasi lucidus luculentusque flos. *Jf. Bod. d. Stapel*, qui & alia adfert.

Lychnidis notæ sunt Calyx floris integer, striatus plerumque & tumidior: Vasculum feminale plurimum, pyriforme, interdum tamen oblongum & propenodum cylindraceum, summâ parte per maturitatem hæc aperiente in duas dentatas, feminibus turgidioribus, non latis, compressis & rugosis, ut in Caryophyllis, in medio fittis ea ambiente undique & protegente vasculo.

Florum petala in Lychnidibus sæpius bifida sunt, raro integra, rarissimè laciniata, nunquam, quod sciam, in margine crenata, quo à Caryophyllorum distinguuntur.

§. 1. *Lychnides umbellatæ.*

1. *Lychnis hirsuta flore coccineo major* C. B. *Lychn. Chalcedonica flore simplici miniatu* Park. *Lychnis Chalcedonica* Ger. *Flos Constantinopolitanus miniatu, albus, & varius* J. B. *Doneseuch, or flower of Constantinople*.

J. B. Numerosis fibris crassioribus, & in alias subdivisis, radicator, gustu subacri: *caules* tollens bicubiales interdum & altiores, alias cubitales, pro ratione foli aut loci in quo oritur, teretes, hirtos, inænes, crebris geniculis interceptos: ad quorum singula bina *folia* conjugatim, alternatè conjugiorum seu, adnascuntur, pediculo nullo, sed latiore basi caulem amplectentia, Lychnidis sylvestris æmula, verum nigriora, rigidiora, magisque aspera lanugine obfita: priora cum Armeris magnum similitudinem habentia, gustu acri. *Floris* in caule summo & ramulorum extremis umbellam deformant, odore suavi quamquam obscuro, sed colore perquam ameno miniatu aut cinnabaris factiti, interdum carnei aut albo, petalis oblongis bifidis, utrinque cis medium alatis, & ad exortum binis appendicibus incumbentibus auctis, sic ut integrum & explicatum petalum Papilionem occultato corpore exprimere possit videatur: inter hæc *filamina* purpurascuntia *apiculis* violaceos sustinent. Emittat autem flos ex *calyce* oblongo hirsuto, viridante, *vasculum* oblongum occultante *semine* sub-ruffo repletum.

Flos colore variat, albo, carnei, variegato: petalorum etiam multiplici ferie.

Peregrinus est flos: feritur in hortis semine à Constantinopoli advecto. Junio & Julio altero à statione anno floret, deinde pluribus sequentibus. Radice enim constat vivaci, diutè durat, hyemis & frigoris patiens.

Lychnis flore coccineo minor C. B. nobis incognita & suspecta est. Solâ parvitate à præcedente differt.

2. *Lychnis Auriculae Ursti facie* C. B. *Lychnis sylv. latifolia Clusii, sive Multicapula Cretica Auriculae ursti facie* Cretica J. B. *Lychn. sylv. latifolia Clusii* Ger. emac.

C. B. prod.

Radice est alba, longa, & fibrosa, foliis ad radicem pluribus, etiam viginti numero, per terram sparsis, incanis, lanuginosis, Auriculae ursti flore luteo foliis formâ & crassitie similibus, uncias tres etiam quatuor longis: quæ ex longissimo & latissimo pediculo sensim rotundam figuram acquirunt, & raritus unguem latitudine superant. *Caulem* secundo à statione anno productum, sesquicubitali & altiore, ramulorum, rotundum, hirsutum, firmum, in summo lento succo glutinosum. *Floris* ex viridi flavescentes, plures quasi in umbella congesti, quinquefolii & bifidi, fittis tamen exigui per plantæ magnitudine, quibus *vascula* parva semen minutum nigricans continetia succedunt.

3. *Lychnis viscaria maxima Cretica Alpini. Viscaria maxima Cretica Alpini* Park.

Plantam hæc præcedenti eandem esse suspicor, quamvis nec descriptiones, nec icones per omnia convenient. Alpini diversam esse contendit, quod nimirum præcedens uniculis sit, at hæc multicaulis: quod caulis illius sit tres cubitos longus & ramosis: hujus autem caules vix cubitum atollantur nullæque ramos circumferant, si exceptis in quibus flores producuntur: amplius illius folia pauca sunt, & radix fibrosa, Primulæ veris per similes, hujus folia innumera ferè sunt simul densissime stipata, & radix crassa & longa, minimè fibrosa.

4. *Lychnis montana flore luteo globoso. Bellis montana flore globoso luteo* C. B. *Globularia lutea montana* Col. Park.

Col.

Radice habet longam, pedalem, minimi digiti crassitudine, crasso cortice ex fusco pallido testam, medullâ intus lignosâ, durâ; fibris multis circa foliorum exortum tenuibus, inferius rarioribus crassius longio-

longioribusque donatam: sapore fisco, odore gravi, acuto: *Folia* ad illam densa (plura namque germina fundit) oblonga, *Globularia* similis, digitali in summo latitudine majora, minora verò sunt reliqua, levia, elata, carnosa, rigida, oculis nevis intra carnem & minimis extuberantibus, sapore amaro cum acrimonia quadam: Inter quæ ex singulis propaginibus pedales exeunt juncei rotundi *caules*, aut majores parum, æqualiter crassi, unico geniculo, binis foliis rectis adversis cincto, supra medium longitudinem intercepti, in quo purpurascunt. In summo verò sunt *capita* obscure latius apicibus foliorum duorum cincta, quæ caule perforata videntur: quibus hiantibus copiosi *arturuli*, hirsuti, purpurascetes in globum compressi *floris* emittunt luteos, stellatos, odore Geniste non ingrato, pentapetalos, cum decem intus *filaminibus* oblongis, & *stilo* crassiusculo, bicornis, pallente, & lato, *fructibus* induratis: qui intra florem adhuc latens, ovalis est, & teneri pelliculi tegitur, ut *Semina* extuborare videatur, deflexius per maturitatem floribus hirsutius fir, atque utriculi modo apertus alium habet intra se duriorum; ovalem fructum parvum, Lychnidis modo, in quo *semina*, nigra, compressa, rotunda, sed parum incurvata quadam divisa, quæ aperto in quatuor partes pericarpium ore vento excutiente decidunt.

Junio floret, Augusto perfructum semina. Montium altissima juga supra Villam Flaminianam *Tempus & Locu.* Aquicolis Marerii Comitatus, loco lo Serrone dicto, quod est supercilium montis, incolit, loco herbasido & plano; nec alibi invenit descriptionis aut F. Columnæ.

Planta hæc inter Lychnidem & Caryophyllum ambigere videtur: calicibus florum hirsutis & pericarpis ovalibus cum Lychnidibus convenit. Pericarpium ore in quatuor partes hiantes, & seminibus compressis Caryophyllos æmulatur.

5. *Lychnidis Chalcedonica umbellæ Phlomis Lychnidis altera Syriaca* Lob. *Verbasum acutum Salviae folio* C. B. *Verbasum Lychnites Syriacum incanum summitate floris Hierosolymitanae* J. B. *Verbasum foliis Salviae tenuifolia Syriacum* Park. *Phlomis Lychnitis Syriaca* Ger. emac.

Lob.

Hæc nova planta speciosa differt à Verbasco Monspelienfi florum ortu & modo: sunt enim Lychnidibus sylvestris vel Chalcedonica, coloris flavi, foliis item angustis, & virgulis quadratis, tomentoso crasso incanis, & radice lignea. Lob.

6. *Camara flore albo Brasiliensis* Marggr.

Marggr.

Caule lignoso, duro, quadrato, hispido, in duorum aut trium pedum altitudinem, atque in multos expanditur ramos; partem etiam caules longi in terram procumbunt, serpentes cum suis ramis. *Folia* autem habet rugosa, hirta & ad tactum dura, in ambitu ferrata, splendens, saturatè viridia, bina semper sibi invicem opposita, & ad exortum ramorum sparsim. In extremitate autem ramorum & summitate caulis umbellatim proveniunt *foveolæ* parvi, infar florum Lychnidis Chalcedonica, coloris candidi, sc. lactei, suavis odoris. Tota planta odorem habet ferè intus Menthastris.

Ad hoc genus pertinet *Muticula* Lobeliae Bæ. rubra dicta, verum ob caules infra genicula admodum viscosos, ac si glutine persufi essent, eam Lychnidibus viscosis annumeravimus.

7. *Lychnis umbellifera montana Helvetica* Ja. Zanoni. *An Lychnis coronaria sylv.* C. B? *Lychn. coronaria rare nata* Ad. Lob?

Ex radice magnam cespitem foliorum per terram stratorum emittit, ejusdem formæ cum *Oxy-*modis albi foliis, crassiora tamen, duriora, cartilaginea, magna & villosa, atamen viridia. Ex horum medio protruduntur *caules* plurimi, villosi idem, quadrati, albi, in medio cavi, nodis sive geniculis exceptis, quæ rarè disponuntur & crassescunt, ex quorum singulis exeunt bina *folia*, ex opposito disposita, nunc à dextris & sinistris, nunc ante & retro, ut cernitur in plantis omnibus caule quadrato donatis. In summis caulium ramis nascuntur plurimi *floris*, umbellatim dispositi, singuli quibus petalis rubentibus, cordatis seu bifidis constantes; in quorum medio exit *stylis* ejusdem coloris: Flores, inquam, in capitulum congesti, pulchri aspectui cernuntur. Hicce evanidis succedunt capsulæ simul junctæ, oblongæ, fuscate exterius, & virides, utque ad numerum denarium: capsula interior cartilaginea, superius quinque cristatis denticulis donata, unâ cum foramine, ex quo decidunt *semina* sub-ruffa, paululum plana cum parvis protuberantibus.

Floret Maio: semina perfruct Julio & Augusto.

Hæc fortè est quam Gelsnerus in Rheætæ Alpibus flore hortensi odoratiore reperiri ait.

Tempus.

§. 2. *Lychnides sativæ & sylvestres minimis viscosæ.*

1. *Lychnis coronaria vulgo* J. B. *vulgavis* Park. *Dioc. Sativa* C. B. *alba & rubra* Ger. *Barren Campions, or Rose-Campion*.

Ex radice simpliciter multum fibrosa plures exeunt *caules* cubitales & altiores, teretes, tomentosa lanugine incani, in alas aliquot divisi, *foliis* vestiti per intervalla ex adverso binis, ad genicula caulium amplexis, lanugine densa, molli & incana obfatis, tres aut quatuor digitos longis, (scilicet) longius latis, in acumen desinuntibus: [quæ tamen ad radicem obfusa sunt.] *Floris* in summis caulibus & ramulis eodem fere modo dispositi quo *Oxyindibus* vulgaribus, obscure rubentes, & calicibus oblongis, striatis, quinque in singulis fittis eminentibus, ac si angulosi essent, totidem minoribus interjectis. Florum *petala* subrotunda sunt & versutis subulicem fittata, & ad ipsum umbilicum duos emittunt

emittunt processus denticulatos, satis rigidos, sursum erectos. *Vasculum seminale* succedit crassum, ventriculosum, pyriforme, copiosius *femine* intus referunt ad modum Ocymoidis albi.

Flos colore albo & ex candido carneoque mixto variat.

Colitur in hortis multiplici petalorum serie infans.

In Italia passim provenit, ubi & flore albo medio incarnato interdum cernitur sponte orta.

Locus.

A. 2. *Lycnis sylvestris flore albo* Ger. emac. Park. *sy. alba simplex* C. B. *Ocymoides album multis* J. B. *Wild white Champion*.

F. B.

Perenni nititur radice, cubitorum duorum aut trium longitudine, interdum brachiali fere crassitudine, multifida, albâ, acri & subamara, quæ antequam è terra emerget in numerosa capita pollicaris crassitudinis aut minora, dodrantalia aut palmaria dividitur. [Apud nos tantum longitudinem aut crassitudinem non assequitur, in terram tamen profundè descendit.] *Caules* emittit crebros, cubitales & lescubitales vel etiam majores, teretes, hirsutos, inanes, geniculatos, ramulos, propè terram rubentes: ad quorum singulas juncturas *folia* bina adversa, acuminata, pilosa, duos aut tres digitos longa, selquidigitum lata, nervis aliquot insignioribus secundum longitudinem excurrentibus, in acutos apices sensim angustata, per margines aequalia. *Flores* in summis caulibus, & ramulis ex alis foliorum excurrentibus, pediculis admodum brevibus, è calice oblongo, canaliculato stribus purpurantibus, turgidis, albi, pentapetali; petalis in medio profundè fissis, latis, fibrotundis. Circa centrum floris corolla quadam lacinia cernitur. Flori succedit turbinatum, Nicotianæ æmulum, crenatum denticulativè [decem denticulis recurvis] dehiscens vasculum; in quo *semen* copiosum Hyoscyami par, rotundum, compressum nonnihil, coloris cinerei.

Locus.

In pascuis & ad sèpes passim.

Flore pleno reperitur ob raritatem & elegantiam in hortis culta.

Vires.

In liquare polleri decocta optimum est remedium in convulsione puerorum. D. Palmer ex relatione D. Herniani.

A. 3. *Lycnis sylvestris rubello flore* Ger. *sy. flore rubro* Park. *sy. five aquatica purpurea simplex* C. B. *Ocymoides purpureum multis* J. B. *Red-flowered wild Champion*.

Ex radice minimi digiti crassitudine, alba, sapore subacri & subamara, fibris multis donata, *caules* emittit aliquot cubitales & bicubitales, geniculatos, hirsutos, concavos, nonnihil subinde rubentes. Ad quorum singula genicula *folia* bina oriuntur opposita, foliis Plantaginis aliquatenus similia, oblonga, lata, acuta, tactu mollia, hirsuta. *Flores* simul aliquot in caulum summitate fert, inter folia simul junctos, sed non simul se expandentes, è quinque petalis flavo-rubentibus, bipartitis compositis, *stamina* quinque alba, flore altiori ambiente, *calyce*, ltriato, lanuginoso, partim rubente, partim virescente, pediculis brevi, villosis, in quo seminis conceptaculum oblongum.

Locus.

Ad sèpes & fossas, inque sylvis humidioribus passim invenitur.

Varietas.

Flore pleno habetur, quæ ob speciem & venustatem ab hortulanis nostris colitur, nomine *Red Dutchclogz button*.

Datur & prolifera flore viridi, quam Lobelius Lychnidem agrestem abortivam, multiplici viridi flore appellat, Camerarius ep. Match. Ocymastrum flore pleno viridi.

A. 4. *Lycnis sy. hirsuta annua flore minore carneo* Morif.

Morif.

A priore differt, 1. Duratione: 2. Floris parvitate & colore carneo, quodque citò evanescat, cetera similis, nec plura de eo habet. Videtur esse *Lycnis sylvestris annua angustifolia flore purpurea* nostras, quam D. Dent invenit inter segetes propè fossam illam famolam in agro Cantabrigienfi *The Devils ditch* dictum & D. Newton etiam alibi.

5. *Lycnis noctiflora* C. B. Park. *Ocymoides non speciosum* J. B. *Night-flowering Notch-Champion*.

E radice alba, simplici [interdum multifida] satis crassa, lignosa, fibris aliquot capillata, non altè descendente *caulis* exurgit simplex, cubitalis & altior [in viridaris culte] teres, hirsutus, solidus, firmus, ramulosus: *foliis* ad nodos bini adverso situ positos, Ocymoidis albi, atro-virentibus, hirsutis, acuminatis; imis latiores, summis oblongis & angustis. Ramuli ex alis foliorum sinu-egrediuntur plerumque singuli alternatim, interdum bini oppositi, in fastigio duos teretes *flores* sustinentes, pediculis uncialibus innixos & calicibus oblongis, villosis, canaliculatis, æqualibus, Ocymoidis albi minores, parte supina albos, levi rubore tinctos, prona ex languendo luteo pallascentes, petalis bifidis, noctu expansis; Sole illicescente flavescentes illico, petalis introflecti se conservantibus.

Flore præterito *vascula* seminalia intumescunt valdè, & pro plantæ modo grandiora evadunt quàm in reliquis plerisque Lychnidibus, adeo ut interdum calycem distumpant, plerumque tamen calyx extenditur & extumescit ad percipiam intus contenti modum; quod per maturitatem in sex summi caules & ramuli, ut & *semen* effundit atro-purpureum, copiosum. Planta est annua.

Provenit in agris circa *Bold* in Germania, & alibi. Floret Augusto & Septembri. Flos æstate noctu odoros est; Autumno odoros.

A. 6. *Lycnis*

A. 6. *Lycnis major noctiflora Dubrensis* Newtoni.

E radice alba, simplici rectâ in terram descendente, furculos aliquot transversos obiter emittente, plura exeunt germina crebris foliis terram operientia, inter quæ multa in caules exerescunt cubitales, & lescubitales aut altiores, medio erecto & sursum rigente, reliquis in ambitu terram versis reclatis, teretes, firmos, medullâ fractos, brevi sed tamen densa lanugine hirsutos, geniculatos inter-nodiis longioribus, ramulos, ramulis brevioribus quàm in Ocymoides albo vulgari, quin potius furculis floriferis quam ramulis dicendis, binis ordine ad singula genicula, ab imo fere caule ad summum, ad quinque aut sex paria in eodem caule. *Flores* in singulis furculis crebri, eodem situ quo in aliis Lychnidibus è calyce angusto, ltriato, oblongo, minore multò quàm in Ocymoides albo, minimeque hirsuto, stribus etiam minus rubentibus emicant, albi, minores quam in prædicto Ocymoides, petalis profundè ad ungues fere fissis, segmentis quàm in illo multo angustioribus. Singula autem petala ad umbilicum duas habent appendices seu processus acutos adnatos quæ quandam quasi corallam efficiunt in medio flore, è quo exeunt quinque *stamina* prælonga, initio alba, postea purpurascientia, apices sustinentia primò pallidos, deinde pariter purpurantes. Floribus succedunt *vascula* seminalia turgidula, quæ calyces rumpunt, turbinata, feminibus copiosis, minutis, per maturitatem nigro-purpureis replent. *Folia* lata, obtusa, crassiora & breviora quàm in Ocymoides albo, obscurius viridia, nervis minus conspicuis.

Noctu aperitur, Sole illicescente contrahitur non tamen penitus marcescit sed nocte sequente denovo se pandit.

Summitates caulium cum vasculis feminalibus ad tactum nonnihil viscidæ sunt.

Mais mens flore & semen brevi perficit: In clivis maritimis quibus inaciditatur Arx Dubrensis observata est à D. Newton, à quo & semen ejus accepimus.

Locus.

7. *Ocymoides repens* Park. *Lycnis vel Ocymoides repens montanum* C. B. *Lycnis montana repens* Ger. emac. *Saponaria minor quibdam* J. B.

F. B.

Radix habet crassas, longas, multifidas, fibratas, in multa capita divisas, molles, exterius nigras, intus albas; *Caules* pro terram supini procumbunt, hirsuti, rubentes, geniculati, ramosi: quorum nodis adnascuntur ex adverso posita *folia* bina, Polygoni aliquatenus figura, hirsuta. *Flores* purpurascens, Saponariæ minores, ex calice oblongo, hirsuto, rubente, quinque, & petalis & apicibus in medio confantes.

Delectatur locis ad Meridiem sitis, arenosis, & collibus ad Rhodanum & Arve fluvios Genevæ: Locus in Italia etiam observavimus inter Mailam & Lucam.

* 8. *Lycnis Cretica angustifolia* Park. *hirsuta angustifolia Cretica* C. B. *Ocymoides flore rubro minus Creticum* J. B. *sy. 7. Clus.*

Clus. F. B.

Statur à radice in multos ramulos palmares vel etiam minores dividitur, teretes, tenues, geniculatos, hirsutos. [J. Bauhinus cauliculos exortus, pedales ex radice pullulare scribit.] *Folia* ad singulos nodos enascuntur bina contrario exortu, exigua, crassiuscula, villis quodammodo tacta oblonga, mucrone obtuso. Singuli rami sustinent membranaceum *calyculum*, ltriatum, lanugine obtutum, infima parte angustiore, superna laxiore, è quo exilit *flos*, quinque, foliis constans, in summo bifidis, coloris initio rubelli, deinde leviter candicantis; in quo *stamina* aliquot flavescens apicibus prædita. Flori succedunt capitula *semen* continentia simile Lychnidis hortenensis semini. *Radix* tenuis, in varios ramos divaricata, non tamen vivax.

9. *Lycnis parva, flore rubello è calyce oblongo angusto, Messanensis*.

Ab aliis speciebus distinguitur *calyce* floris prælongo & tenui; *flore* pulchrè rubello, ejusque petalis in medio profundè ad ungues fere fissis, quemadmodum in *floris* majore aut *Gamine* leucanthemo, &c.

Juxta Messanam in primo montium ascensu hanc observavimus.

Superius proximè descripte similis est; non tamen eadem.

Locus.

* 10. *Lycnis sylvestris hirsuta* Lob. *sy. hirsuta* 5. *Clus.* Ger. *sy. hirsuta major* Park. *sy. lanugine canescens flo. majuscula rubescens, Clus.* 5. *J. B. sy. lanuginosa major* C. B.

Clus.

Multos *caules* ex una radice proferunt rotundos, longiusculos, ceteris infirmiores, in terram procumbentes, geniculatos; *folia* in singulis geniculis bina, longa, mollia, & lanugine quadam canescente, inter quæ *flores* alternatim secundum ramulorum longitudinem enascuntur; superioribus formâ similes sed majores & dilutior colore rubescentes, vel ut ita dicam, incarnati. *Seemen* in vasculis superioribus par, lustrissimum. *Radix* crassa & fibrosa, quæ tamen plerumque alterum annum non superat.

11. *Lycnis sylvestris lanuginosa minor* C. B. Park. *sy. 6. Clus.* *Lycnis parva* J. B. *hirsuta minima* 6. *Clus.* Ger.

Clus.

Cauliculo assurgit circiter palmum alto, geniculato, tenui, lanuginoso: ad quorum singula internodia bina tenuia, longiuscula, lanuginosa *folia* nascuntur. Alternatim ex singulis geniculis prodeunt flores parvi, purpurei coloris, pulcherrimo rubro mixti, longo lanuginosque caliculo inclusi. *Radix* tenuis est, lignosa, fibrata.

Plantæ

Locus & Tempus.

Plantæ quam C. Bauhinus Joanni fratri Lychnidis parvæ titulo misit folia infima propter terram ungue non multo longiora, at superiora longiora & latiora paulo extiterunt, Polenionij petræ foliis similia sed minorâ, magis hirsuta. A caule medio summo tenuia foliola & flōculi alternatim confunduntur, oblongi, tunicâ striatâ, rubente longis pilis obfita involuti, &c.

Flores colore variant, purpureo, mixto ex albo & rubro, &c. Accedit ad lychnidem nostram hirsutâ flore eleganter variegatâ.

Locus. Præcedentem plantam in marginibus quorundam Castellæ agrorum invenit Clusius: hanc, non nisi in collibus Salmanticæ vicinis, inter laxa provenientem, atque utranque Maio florentem.

12. *Lychnis segetum meridionalium annua, hirta, floribus albis, uno versu dispositis* Morif. *An Lychnis sylv. alba spicâ reflexâ Botan. Monip.*

Morif.

Caules emittit pedalem, erectum, cuius singulis geniculis bina è regione adnascuntur folia angusta, hirsuta: versis cymas plurimos fort. flores albos, quinque angustis petalis ad medium bifidis donatos, stellulâque quasi emulantes, atque uno versu dispositos: quibus succedunt capsulæ oblongæ, pericarpio exteriori hirsuto, capsulâ interiore cartilagineâ, continente in se semina minuta, lignifera.

Locus. Plantam à D. Morifono descriptam & depictam circa Neapolin & Messaniam invenimus.

Lychnidem suam albam sylv. ipicâ reflexâ D. Magnol. sic describit.

Radix ex alba est & fibrosa: è qua *Cauliculus* oritur, [aliquando duo] sesquipalmaris. *Folia* circa radicem per terram sparsa, Bellidi minori similia sunt, pilosa: quæ verò ad singulos cauliculi geniculos bina opponuntur angusta & oblonga sunt: In caulis summo oritur florum spica, quæ initio caudæ Scorpii modo recurva est, sensim tamen post floris lapsum erigitur, & utriculos prodegit aliarum Lychnidum more. *Flos* quinq. petalis albidis profundè bifidis constat, quæ cum marcescere incipiunt intro recurvantur. Planta est annua.

13. *Lychnis flore albo minima.*

Folia lutea angusta, inferiora & quæ è radice exeunt tres uncias longa, vix unam lata: superiora in caulibus sensim breviora & angustiora: supina facie raris pilis & longioribus, inferna seu pronâ crebrioribus & brevioribus hirta. *Caulis* cubitalis, teres, infirmus, hirsutus, inferius propè radicem rubens, geniculis ut in hoc genere satis crebris interceptis, foliis binis, ex angustis petalis ad medium dilatis, absque pediculis adnatis, ad singulos nodos cinctis, in mucrone tandem contrahitis. E foliorum superiorum sinibus exeunt flores singulati & alternati, brevibus pediculis, inferioribus vix semuncialibus, è calycibus longis pilis hirtis, striatis ut aliarum congenerum, perexigui, pentapetali, petalis angustis, & in extremo vix bifidis, tenuibus, fugacibus & rarè expansis, marginibus intus flexis, albi plerumq. interdum tamen purpurascens in eadem planta. Coma & vascula feminalia, ut in plerisq. aliis Lychnidibus humorem quandam viscosum exudant, quo stringentium digitis adhærescunt. Folia figura sua Armeriz præcipientis dicte folia emulantur.

Ex semine ab eruditissimo & amicissimo Virò D. Hanfio Sloane ad me transmissio enata est. Unde aut à quo illud semen habuit non adscripiti.

14. *Lychnis sylvestris, pluribus foliis simul junctis* C. B. *L. sylv. angustifolia* Park. *sylv. foliis angustis & pluribus è geniculis singulis* Clusio 1. in *Hisp.* 8. in *post. bist.* J. B. *sylv.* 8. *Clusii* Ger.

Clus.

Geniculatus habet caules, tennes, in plures alas divisos, pedales aut majores: folia in singulis geniculis bina ternæ, interdum plura, angustiora quàm reliquorum, viridis candido perfusi & quasi casti coloris. *Flores* in summis ramulis nascentes, quinis foliis bifido mucrone prædicti constant, interna parte candidos, externa aliquid tantum purpurascens, & antequam omnino tabescent scilicet contrahentes & circumvolutes: calyces admodum duros, breves, fibrotundos, semen parvum, rotundum Papaveris rheados continentes: radicem satis crassam, albam, multifidam, altero anno perentem.

Locus.

Non modò in cædis sylvis, sed etiam ad restibulum agrorum margines nascitur per universam Austriam, infra Anisium, Moraviam, Bohemiam, Pannoniam, utraque Muram & Dravum: abundè etiam sylvis Francofurto vicinis. Ubi adolevit lento quodam & glutinoso humore, superiore parte illa videtur.

Lychnidis cuspidam verbo meminit C. Bauhinus, quam flore obsoleto Autumnalem calyculis turgidis vocat, nulla addita descriptione aut Synonymis.

- * 15. *Lychnis sylvestris hirsuta perennis foliis Cochlearie Britannicæ, flore amplo Saponariæ, Morif.*

Morif.

Caulibus est hæc sesquipedalibus aut pedalibus, partim humi procumbentibus, partim erectis, geniculis crassioribus: quibus adnascuntur folia oblonga, hirsuta, forma Cochlearie Britannicæ: in sursum caulibus conspicuntur flores ampli, Saponariæ florum æmuli, quibus singulis deciduis succedunt capsulæ pares continentes paria semina [Lychnidi sylv. albæ]

De tempore florendi nihil habet.

- * 16. *Lychnis*

- * 16. *Lychnis Chalepensis annua, foliis parum hirtis & angustis, flōculis carnis, pediculis infirmis biuncialibus insistentibus, capsulis fort. rotundis, Morif.*

Morif.

A longitudine pediculorum, scilicet biuncialium, è quibus dependent flores & capsulæ feminales succedentes notu facilis est à cæteris suis fortis.

Hæc & præcedens ex feminibus Chalepo usq. à D. Rob. Huntington missis enata: sunt in Horto Botanico Academiæ Oxoniensis.

Plantam hanc, si modò rectè pecta sit, ad Alsines genus potius quàm ad Lychnidis pertinere puto, ob calycem in segmenta divisum, & ad modum floris expansum.

- * 17. *Lychnis glabra annua, foliis oblongis mucronatis flore amplo rubello, capsulâ oblongâ pyramidalis* Morif.

Morif.

Florem gerit amplum, eleganter rubellum, cui succedit capsula versus fundum crassa satis, in longum acumen desinens pyramidis in modum.

18. *Lychnis erecta parva, flore rubello, folio longo angusto.*

Inter Gegetes Lini invenimus Aprilis mensè florentem, medio circiter itinera inter Massam & Locum.

19. *Lychnis hirsuta flore eleganter variegato. An Lychnis Hispanica viscosa minor hirsuta, floribus maculis sanguineis notatis* Hort. Leyd.

Radice alba, simplici, rectâ in terram descendente paucis fibris donatâ caules surgit plures, interdum unicum, pedales, teretes, foliosos, ab imo statim ramulosos, hirsutos, infirmos, fragiles. *Folia* in caulibus per intervalla ex adverso bina, ab angustis principio sensim dilatata, duos circiter digitos longa, medium digitum lata: superiora in caulis angustiora, mucronibus acutis, utrinq. hirsuta. Summi caules & ramuli ad tactum viscidî & pingues, floribus ex albi folio uno singulatis exeuntibus alterno ordine, pediculis admodum brevibus insidentibus, onustis. *Flores* è calicibus oblongis striatis rubentibus exeunt amœni, quinq. foliis subrotundis non crenatis, medio purpurantibus, circum oras albi compositi. Delapsis floribus calices striati in ventres utrinq. turbinate extumescunt Vascula feminalia occultantes glabra, turbinata, feminibus exiguis purpurantibus repleta.

Æstat flore & semine ad maturitatem perducto radicibus interit: semine deciduo sequenti vero Tempore se renovans in hortulo nostro: non raro etiam: Autumno è semine deciduo oritur, & per totam hyemem viret, & sequenti vere in cubitale altitudine affurgit.

20. *Lychnis minima rigida* Cherleri J. B.

J. B.

Rigidula est planta, duum triumve unciarum altitudine, rarè palmum attingit, caliculis duris rigidis, ramosis. *Folia* ad nodos bina opposita, semuncia breviora, perangusta, pilosa: è quorum alis nascuntur calices semunciales, perquam graciles, æquabiles, hirti & asperi: è quorum apice plicatus profluit, quem præ exiguitate vix vilis capit, purpureus. *Radix* dura, lignola.

In collibus prope Exiguitatem nobis observata est, Cherlero prope Nemautum juxta molen-Locum: dimum.

21. *Lychnis sylvestris calyculis striatis* Park. *calyc. striatis* 2. *Clusii* Ger. *sylv. latifolia calyculis turgidis striatis* C. B. *Muscipula major calyce turgido ventrioso* J. B.

J. B.

Cubitalis emittit caulem, rectum, statim à radice ramosum, crassiusculum, hirsutum, striatum, fragilem folia Ocymoidis non speciosi, hirsuta, mollia. Ex ramorum divaricationibus, foliorum sinu ramisque extremis flores ex pediculo satis longo appensi, quinq. petalis bifidis purpurascens, orto Sole flaccidius constant apicibus in medio albis, ex calyce oblongo, hirsuto, pulchre striato, quem in immensum distendunt seminum vascula, è lata scissile bafe ventriosa, in mucrone desinentia, semen continenta pulchrum, nonnihil ad papaverinum accedens, sed majus, compressum, striatum, cinereum. *Radix* robusta est, recta, ex lateribus fibras producens. Tota planta ad tactum viscosa: foliorum sapor glutinosus. Herba est annua.

In Germaniâ palcius & agris locus Rhenum copiosè provenit.

Locus.

22. *Lychnis sylvestris angustifolia calyculis turgidis striatis* C. B. *Muscipula majori calyce ventrioso similis* J. B. *sylv. incana calyculis striatis* Park. *sylv. incana Lobelii* Ger. *præcedenti est varietas.*

J. B.

Multum similitudinis habet hæc herba cum præcedenti: radice alba, crassiuscula, paucis fibris donata: caules crassiusculi, rigidi, pedales, purpurascens, geniculati: Ad genicula folia bina caulem amplectentia, superiora unciam longa, angusta, hirsuta, candicantia: caulium superæ partes dividuntur potissimum in ternos breves ramulos, in quorum extremis calyces turgent, magni, breviores multo quàm in præcedente: in iis vascula breviora: tunicis divisa, semina Papaveris modo parva cinerea continentia. Hæc ex sicca.

Monipeli secus vias observavit Cherlerus.

Hæc, autore D. Magnol qui vidit sponte ortam in loco à Cherlero designato, præcedentis varietatis tantum censeri debet.

§. 3. *Lychnis calyculæ, ceu utriculis, membranaceis, laxis & velut inflatis.*

1. *Lychnis sylvæstris* quæ Ben album vulgo C.B. Ben album Offic. Ger. Ben album Officinæ J.B. *Papaver spumeum* sive Ben album vulgo Park. *Spitting Poppy.*

J.B.

Lignola radix, crassa & alba, caules emittit cubitos & sesquicubitos altos, tenues, teretes, læves, geniculatos, in alas circa summum divisos: Ad singulos articulos folia bina opposita nascuntur, Lychnidis formâ, sed penitus glabra, cum dulcedine quadam acris affatim & subamarâ. Flores ex laxis utriculorum inflar habentibus calycibus, quinquepartitis, rubro herbidoque & albo vericoloribus, glabris parum prominent, vel albi, vel ex albo purpurascens, quinquefoliis bifidis constantes, staminibus purpurascens medium occupantibus. Calyces postea pericarpia continent Lychnidis femine plena.

Locum.

In palcibus & inter segetes frequens oritur.

Hæc planta foliis est plurimum glabris, nonnunquam tamen hirsutis; staminum quoque apicibus plerumque albis, interdum purpureis reperitur.

In horto medico Lugduno-Batavo hæc invenio varietates.

1. *Lychnis* seu *Papaver spumeum* flore pleno. N.D.
2. *Lychnis* montana seu *Pap. spumeum* flo. albo: item flo. ex albo obsoleto.
3. *Lychnis* hirsuta latifolia flo. albo seu *Pap. spumeum*.
4. *Lychnis* sylv. angustifolia, Ben album dicta.

2. *Lychnis frutescens myrtifolia*, Ben albo similis C.B. Ben albo Officinæ similis; planta semper virens J.B. *Lychnis sylv. semper virens*, sive *Ozymoides arborescens semper virens* Clus.

Clus.

Huic multi ab eadem radice prodeunt ramuli, palmares, crassiusculi, lignosque quidem, sed fragiles: in quibus nascuntur bina semper adversa inter se folia, Bellidis foliis non majora, ab imo paulatim in latum expansa, sed summo mucronata, viridia admodum & splendentia: & summis aliquot ramis alii enascuntur dodrantes aut pedales interdum ramuli, geniculati, graciles, bina inter se oppositis angustioribus foliis ad singula genicula donati, & summo in alas contrario situ utrinque, nascentes divisi: quibus insident membranaceis pinguibus calycibus inclusi flores, quinque bifidis foliis constantes, coloris quodammodo carni, & quorum medio terna gracilia incurvæque prodeunt stamina. Radix candida, pauciflexa fibris prædita est, pereans tamen, Floret Junio.

Semine ex Italia misso Clusio enata est.

Hanc P. Boccone sub titulo *Saponaria frutescens acutis foliis ex Sicilia* depingit & describit: & circa Panormum & Agrigentum inter saxa ubique erumpere monet.

- A. 3. *Lychnis maritima repens* C.B. *marina repens alba vel rubra* Park. *marina Anglica* Ger. *marina Anglicana* J.B. *Englisch Sea Campian.*

J.B.

Præcedenti apprime similis est, ut haud à quoquam ita facile discerni queat. Nam ut in illa bina quoque geniculis hærent folia, multò tamen minora, crassiuscula, glabra, glauca, per oras cum pilis brevissimis albis serrata: Cauliculi teretes, dodrantes & longiores, glabri, humi sparsi: Flores ex turgidis folliculis prodeunt speciosis, triatis & Avellanam magnitudine ferè æquantibus, pauciores, foliis constantes quinque, bifidis, nives, quam in illo latioribus, & ita geminatis, ut flos plenus illius respectu videatur: in medio stamina totidem sine apiculis, & plura quoque cum capitulis geminis ex sulco luteolis: Ad hunc modum in horto Monbelgard. statim atque cultam descripsit J. Bauhinus: in spontanea florum petala non adeò lata sunt & geminata. Observavimus interdum cum foliis præsertim primulum erumpentibus tomento candido hirsutis.

Locum.

In toto litore Meridionali Angliæ inter silices & Braccias marinas, quæ ferè undæ alluvit enasci & nos cum Lobelio observavimus; verum non in Meridionali tantum sed & in Occidentali, ut Lancasteri, &c.

Quæ de staminibus habet J. Bauhinus illius fide tradimus: nobis enim non observata sunt. An specie revera differat à Ben albo vulgari mihi nondum planè constare fateor.

§. 4. *Lychnis segetum.*

- A. 1. *Lychnis segetum major* C.B. L. sive *Lychnoides segetum* & *Nigellastrum* Park. *Pseudomelanthium* Ger. J.B. *Cockle.*

Simplici & albi radicula nititur. Folia ei in caule opposita, angusta, longa, per margines aquilata, latè basi caulem amplexa, & in acutum mucronem sensim desinentia, longis albicantibus pilis hirsuta & incana. Caulis teretes, hirsuti, cubitales & altiores, geniculati, inanes, in ramos aliquot divisi, in summitate gestantes flores pentapetalos petalis bifidis, purpureos, circa umbilicum laturioribus lineis striatis cum punctulis in stris nigricantibus, & calice oblongo, striato, villosulo, in quinque oblonga segmenta, flore altiore diviso. Succedit vasculum feminale oblongum, glandis ferè hirsutis; in quinque partes per maturitatem delinens, femina magna, angulosa, striata, per maturitatem nigra, sapore amaro in se continens.

Inter

Inter segetes passim observatur Maiò & Junio mensibus flores.

Locum.

Hujus lomen microscopio inspectum Echinum in se conglobatum non malè exprimit. Quidam folii facultates huic herbe tribuunt, & hinc misicè eam commendant in sanandis viris. Impetiginibus, alisque scabiei generibus: item vulneribus glutinandis, ac fistulis curandis, compellendoque sanguine utilem esse tradunt. Fusch. quæ ut incerta in medio relinquimus.

Radice Nigellastrum in sistenda hæmorrhagia à D. Sennerio recordor commendatam fuisse discipulis suis, cuius usus est, ut lingue subdita ægri ore aliquandiu detineatur. Hujus radicis stupendam vim expertus fui in hæmorrhagiis epidemicis per Daniam sevientibus, adeò ut me magum aut Dæmonem nonnulli suspicarentur. S. Paul. Quadrip. Botan. Class. 2. p. 93.

2. *Pseudomelanthium glabrum Siculum. Lychnis foliis glabris, calice duriore* Bocconi.

Radix ei alba, lignosa, unde plantam annuam esse colligimus. Caulis nunc simplex, nunc multiplex, teres, gracilis, lævis, pedalis aut cubitalis, ab imo statim ramulosus, magis minùve pro ratione foli in quo crescit, nodosus. Folia ad nodos ex adverso bina, longa, angusta, acuminata, Graminis leucanthemi foliis nonnihil similia, raris pilis hirsuta. Flores in caulis & ramulorum fastigio pediculis longis insident, ut in Pseudomelanthio, pentapetalis, pallide purpurei, Pseudomelanthii dicti similes, circa umbilicum velut calycem quandam habentes & foliis seu petalorum appendicibus quinque, surrectis, bifidis compositum, ut in Lychnide coronaria. Calix floris striatus seu canaliculatus Pseudomelanthii inflar. Succedit pericarpium oblongum, semine minuto fusco prægnans.

In lateribus montium Messanæ imminuentium, inque agris ad promontoriolum Puntio Cerciole locum, ætiam non longè à Pazzallo observavimus.

Huic eadem nobis videtur

Lychnis segetum, Nigellastrum minus glabrum dicta, flore eleganter rubello Morif. hist.

3. *Lychnis segetum rubra foliis Persoliatæ* C.B. *Lychn. seg. Vaccaria rubra dicta* Park. *Vaccaria* J.B. Ger. *Red Corn-campion, improperly called Cow-Pastil.*

Caulis surgit singulari, cubitali & altiore, lævi, terete, concavo, glauco quodam polline, qui facile detergi potest, obduco: qui ab imo statim ratiocines emittit alternos, circa fastigium in oppositos divaricatur, atque hi in alios, ita semper contrario. Folia ad caulis genicula bina ex adverso nascuntur, ex glauco pallentia, oblonga, acuminata, lata basi absque pediculis albi suis ita caulem amplectentia, ut ab eodem transadagi videantur. Ex ipsi divaricationum angulis exeunt pediculi prælongi flores sustinentes, qui extremis etiam ramis insident, parvi, dilute rubentes, quinque foliis bifidis compositi; paulum è calice prominentes, qui canaliculati, glabres, pentagonus, angulis viridibus, cæteroque pallet. Pericarpium eodem obvolvitur turbinatum, semine plenum rotundo, nigro, Sinapese majore. Radix lignosa, candida, recta, fibræ à latere spargit.

Tempus.

Junio & Julio floret, & brevi semen perficit, quo perfectæ radicibus exarefcit.

Ob coloris, ut puto, similitudinem *Isardis* species à nonnullis censetur, nam ad tingendum omnino inutilis est. *Vaccaria* dicta est quòd vacce eam libenter depascantur.

§. 5. De *Lychnide Saponaria dicta.*

Saponaria Recentioribus ab extendendi facultate dicta est hæc herba, quòd Saponis ritu pannos eluat purgæque: Struthium Veterum nonnullis creditur, quòd à verbo *σπῆλαινα*, id est, lanas purgare & candidas facere nomen accepit.

- A. 1. *Saponaria Anglica convoluta folio* Park. *Sap. concava Anglica* C.B. *Gentiana folio convoluta* J.B. *Gentiana concava* Ger.

C.B. prod.

Plantæ est elegans, radicibus fuscis, crassis, longis, lentis, repentibus, fibrillis paucissimis adhaerentibus: unde caules exurgunt cubitales, rotundi, laniati, glabri & albi, geniculis distincti, in terram reclinati & concavi, circa quos folia viridia, glabra, rotunda, nervosa, uncias duas late, paulò longiora, rarius ex singulis geniculis bina, sed ex quolibet geniculo unum tantum, nullo certo ordine vel numero enascitur, quod antequam expandatur fistule inflat: inflat caulem amplectitur. Flores in summo cauliculis ex superiorum foliorum sinu, tenerissimis pedicellis subnatis, ex calycibus oblongis, nonnihil bifidis prodeunt, Saponariæ vulgaris formâ, ex quinque foliis per oras crenatis commixti, quo ab illius floribus differunt, qui colore albi sunt, levi carneo colore aspersi, in quorum medio staminula quedam exigua. Semen non videt C.B. at neque Parkinsonus, neque nos.

In spineto quodam prope *Liechtenow* oppidum in Northamptoniæ agro cum invenit Joan. Gerardus: ad in loco illo eam indagantibus hodie non comparere. Nobis Lufus nature seu Saponaria quedam degener esse videtur.

- A. 2. *Saponaria Ger. vulgaris* Park. J.B. *major lævis* C.B. *Sopelionot.*

Radices tenuibus geniculatis cortice rubenti textis sub terra repit. Caulis sesquicubitalis & altiores, teretes, glabri, [J. Bauhino hirsuti] subrepentes, vix se sustinentes, crebris geniculis intercepti, medullâ fæditi. Folia ad genicula ex adverso bina, plantagineis similes [J. Bauhino Gentianæ cruciatæ] tribus nervis insignioribus secundum longitudinem decurrentibus, glabra, sapore nitrofo, brevibus aut nullis pediculis. Flores in summis caulis velut in umbellis digesti, singuli brevissimis

brevissimis pediculis nixi, e calice tenui, unciam longo, glabro [J. Bauhino hirsuto] non striato, qui marcescente flore in ventrem turgescit, pallide rubentes seu carnei, odorati, petalis quinque compositis, nec lacinia nec bifidis. Succedunt semina in vasculo oblongo, circa medium crassiore, parva, penè rotunda, compressa, spadicæ.

Locus. Juxta torrentes, fluvios & stagna locis apricis & arenosis sponte nascitur, florens Junio, Julio, Augusto & Septembri, ut rectè J. Bauhinus.

Vires. In usum medicum veniunt Folia sed rarè & radix. Saponariæ radix attenuat, aperit, sudorifica est. Ufus in Asthmate, utero & mensibus ciendis. Decoctum ejus in lue Venerea commendat Sydenhamus: Extrinsecus psoriarica est, tumores ac præcipue panos discutit. *Sehrad.*

3. *Saponaria Lychnidis folio, flosculus albus* C. B. *Lanaria sive Struthium Dioscoridis Imperatoris* J. B.

Imper.

Ortus hujus plantæ similis ferè est Saponariæ vulgaris aut Lychnidis. Folia Caryophylli, bina ex adverso sita, angusta fuscicincta: Caules cubitales valde ramosi & ad ramos angulosi, tenuibus admodum ramulis, quorum extremis flosculi breves pentapetalii, albi, minimi. Semina minimis involucribus continetur nigra, magnitudinis grani Milii, lapidis amariculi.

Locus. Nos in præruptis montium Melfanè immixtum invenimus. Imperator auctore provenit in Calabria & in regione Basilicata, Regni Neapolitani provincis, ubi Lanaria à paganis dicta est, quod hujus radice ramisque commodè utantur ad mundandas lanas.

Suspensor hanc genuinam Lychnidis speciem non esse.

Huc eadem nobis videtur, quamvis C. Bauhinus distinguit & separet, Saponaria altera fruticosior ex Sicilia, angustioribus foliis quasi Oleæ Castalpino, lato cespite floribus distantibus.

§. 6. *Lychnis petalis laciniastris palustris.*

- A. *Lychnis plumaria sylvestris simplex* Park. *Armerius pratensis* Ger. Flos cuculi, Odontis quibusdam J. B. Caryophyllus pratensis laciniastris flore simplici sive Flos cuculi C. B. *Æthiops pink*, Wild Williams, *Cuckoo-flower*: rectius *Æthiops-campion*.

J. B.

Subinde reptante fibratæque radice se propagat: caules attollens cubitales & altiores, inanes, hirsutos, geniculatos, striatos; in quibus folia ad genicula bina, striata, oblonga, acuta, glabra, abique pediculis. Flores Caryophylli superbi dicti, rubente carneæque colore, eodem modo in ipsis angulis divaricationum caulium in ramos siti, quo Alfinis vulgaris, pediculis longis insidentes, fimbriati, apicibus cinereis, ex calice oblongo purpureo striato & quasi canaliculo.

Locus.

In pratis humidioribus & ad rivos ubique ferè cernitur. Variat interdum floris colore albo. *Habeat etiam in hortis flore multiplicato.*

§. 7. *Lychnis viscaria.*

- A. 1. *Lychnis sylvestris viscaria rubra angustifolia* C. B. Park. *Odontidi sive Flori cuculi affinis* Lychnis sylvestris, 1. Clusii in Pannon. 4. in Hist. post. J. B. *Muscipula angustifolia* Ger. emac.

J. B.

Caulem tollit cubitalem, rectum, cavum, longis internodiis distinctum, tactu circa cacumen glutinosum: ex singulis geniculis bina folia ex adverso sita. Floris cuculi, oblonga, acuminata, clathrata, saturatiusque ventria: ad eadem genicula à medio ferè caule ad summum fastigium pediculi à foliorum sinu exorti longi flores crebros sustinent, pulchrè purpureascentes, quinque foliis constant, Saponariæ floribus accedentes, ex calice oblongo. Semen rufum sequitur in valculis ex principio angusto paulatim dilatatis. Radix crassiuscula, nigra, singulis annis novos celsiores numerosiores caules proferit.

Locus.

In rupibus in vivario Edinburgensi. In omnibus fere Pannoniæ & Austriæ inferioris cædis sylvis provenit (auctore Clusio) editisque & herbis locis. Floret Maio, semen Junio maturefcit. Cum floret, flores multi simul aperti & elegantissimo colore rubro ad purpuram tendente rutilantes pulchram speciem exhibent.

D. Lloyd eam invenit ad latera cuspidae montis Craig Weidlin dicti in comitatu Montis Gomerici in Walliâ, ut nos monuit D. Tancredus Robinson.

2. *Lychnis viscaria purpurea latifolia* Lævis C. B. *Muscipula Lobelii* Ger. Park. *Centaurium minus adulterum*, quibusdam Lychnidis viscidæ genus J. B. *Lobelii Cataglyphis*.

Radice nititur albâ, lignosâ, simplici, paucis fibris donatâ. Caulis plerumque singularis [interdum plures] altitudine pedali aut cubitali, tenues, teretes, rigidi, glabri, ramosi, prope terram interdum rubescentes aliâ casti, geniculati. Folia ad genicula ex adverso sita, lata basi caule amplexantur, & in acutum desinunt mucrone, glabra, glauca, sapore ferè oleaceo, magis nitrofo. Flores in summis caulibus & ramulis in umbellis quodammodo dispositi videntur Centaurii minoris æmulis, fluviatubentes: verum si accuratius eos inspicias observabis omnes in ramorum divaricationibus figillatim ordi, quomodo & Lychnidum aliarum & Alfinis: ex calice prælongo, striato purpureo exescentes & quinque petalis obtusis nonnulli bifidis compositi. Circa floris umbilicum singula petala duos processus acutos recurvos obtinent. E medio flore staminula aliquot exeunt cum apicibus

bus purpureis. Vascula seminalia oblonga, & prope cylindracea, calice tamen duplo tere breviora. Paulo infra genicula superiora è caule exudat, humor quidam viscosus quo mulcè capiuntur. Semen minutum subrotundum, J. Bauhino cinereum. Vasculum per maturitatem in quinque segmenta acuta lumbata parte finditur & aperitur.

Spontaneam invenit D. Magnol solummodo circa Sumenes sub castaneis Junio & Julio mensibus Locis. florentem. *Botan. Monsp.*

3. *Lychnis viscaria rubra altera* Sylv. C. B. *Muscipula viscaria sive Lychnidis species* J. B. *Lychnis viscaria sive Muscipula* Ger. *Lychnis viscaria rubra minor* Park.

J. B.

Crebris statim à radice fruticat ramis, multis caulem ipsum cubitalem altitudine æquantibus, geniculatis, foliis, rotundis: per quos ad genicula nascuntur folia adversa, duobus plura, oblonga, acuminata, quibus latiora & obtusiora sunt infima, ad Bellidis accedentia, viridia, glabra. Flores tum extremis ramulorum, tum è foliorum sinu prodeunt rubelli, ex calyce simili Polemonio petraeo oblongo, striato, qui delapsi floribus à pericarpio & vasculo in ventrem turgente distenduntur, femine fimbriati. Radix lignosa, alba, multifida.

Sponte nascitur in arvis inter segetes, pingui solo, auctore Clusio, plerisque Castellæ veteris locis, *Locus* Floret à Maio usque in Autumnum eodem quo lata est anno, & superveniente hyeme corrum- *Tempus* puitur.

4. *Lychnis viscaria foliis lanuginosis, floribus carneis* C. B. *Lychnis viscaria foliis lanuginosis* Clus. *Muscipula Italica flore carne* Park.

Clus.

Ex una radice tenui aliquot proferit caules, tenues, nodulos, quadam lanugine pubescentes: quibus ex adverso semper inhaerent bina lanuginosa folia. Summis ramulis alternatim inter folia innascuntur caliculi tumidiusculi, striati & pubescentes, è quibus emergunt flosculi coloris ex albo purpureascentes sive carnei, in quibus exilia stamina.

- A. 5. *Lychnis montana viscaria alba latifolia* C. B. *Sylvestris alba* 9. Clusii Ger. *Sylv. alba minor* seu *Ocimoides minus album* Park. *Polemonium petraeum* Gesneri J. B. *Adida luyte* Cataglyph.

Radice nititur crassiusculâ, lignosâ, albâ, simplici (interdum tamen ramosa) profundè in terram descendente, fibris aliquot donata, in plurima capita divisa; unde exorta folia plura densè capite terram opacant. Folia singularia hirsuta, atro-virentia, unciam circiter lata, trieta, quatuorve uncias longa, figurâ foliorum Ocymoidis albi, sed minora, pediculis longis carinatis stipata. Caules ex eadem radice plures cubitales, tenues, rotundi, hirsuti, foliis vestiti ad singula genicula ex adverso binis hirsutis oblongis, summa parte ex alio foliorum ramulos emittunt binos semper, inter se oppositos; quibus ut & summitati ipsius caulis innascuntur flores pediculis uncialibus aut brevioribus albi, evanidi, petalis bifidis, è calice rubenti striato, staminulis quinque calice longioribus. Succedit vasculum seminale pyriforme, femina intus parva, pulla, reniformia continens. Pars caulis superior humorem pinguem glutinosum exudat, unde & Muscipula dicitur. Junii mensis initio & Maii fine floret. Maturo femine vasculum seminale summa sui parte aperitur in fere segmenta dentata.

Singula petala binas mucronatas appendiculas circa umbilicum obtinent.

In muris arcis Notinghamiæ provenit. Genevæ in muris ipsius, inque montibus vicinis abundat: in Germaniæ quoque meridionali parte nusquam non obvia est.

6. *Lychnis viscaria foliis brevi lanugine asperis* C. B. *viscaria flore albo Italica, sive Muscipula Italica alba* Park. *Sylv. Clusio* 1. è femina nata, folio lanuginoso, flosculo niveo, vivivradix *Muscipula Italorum* J. B.

Clus.

Cubitali aut ampliore caule excrefcit, nodoso, bina folia alternatim ad singula genicula semper ex adverso proferente, oblongiuscula, extremo mucronata, è quorum alis exeunt tenues ramuli, lento quadam rore, ut extimus caulis, obliqui, sustinentes tenues, longiusculos, striatoflosculos, è quibus emergunt elegantes flosculi, profus nivei, quinque foliis, à summo mucrone orbiculati ad medium usque per longitudinem sectis constantes, in quibus decem stamina alba, tenuia, quorum quinque flores sècè explicante statim conspicua sunt, & albicantibus apicibus prædita, alia demum exeunt contrahente sècè Milvinorum ungum inflat flore. Duriore capitula floribus succedunt, in quibus semen quale in reliquis. Radix multifida est, è qua ramuli enascuntur purpureascentes ferèntes adversa inter se folia, quâdam brevi lanugine aspera, quæque faciliè propagari & pangi possunt.

7. *Lychnis viscaria floribus foris purpureascentibus, intus albis* C. B. *Sylv. Clusio* è femine nata, folio lanuginoso, 2. flore foris ex fuligine purpureascente, intus albo vivivradix J. B. *Muscipula altera purpureascenti* Park.

Clus.

Huc brevior est caulis & cubito minor, rotundus, multis nodis cinctus, è viridi purpureascent. Folia paulo majora quàm in superiore, non minùs tamen lanugine oblita: ex quorum alis exeunt ramuli, lento humore (quemadmodum & extimus caulis) obducti. Ex radice secundum caulis latera enascuntur alii ramuli, frequentibus foliis præditi, æqualibus ferè præcedentis foliis, omnino purpureascentes, qui non minùs quàm superiores pangi possunt: Summo cauli & extremis ramulis, qui valde purpureascent, insident striati ex atro-purpureascentes caliculi, è quibus emergunt flosculi, petalis

petalis angustis per medium in longitudinem sectis compositi, foris ex fuligine purpurascentes, internè albi, cum quinque longis *flaminibus*, extrema parte craffiusculis & purpurascentibus, & totidem brevioribus in candidos apices desinentibus. In reliquis cum precedente convenit: & revera quicquid intercedit discriminis minoris est momenti quam ut speciei diversitatem arguat, nostro iudicio.

- * 8. *Lychnis sylvestris peregrina*, noctiflora odorata Zanoni.

Zan.

E radice alba, longâ, raris fibris donatâ, substantiâ tenerâ, unum aut plures *foliorum* cespites emittit, Sclamoides Salmantici magni *Clus.* pertimiliun, nisi quod paulo minorâ sunt, crassiora, lodiora, magis cartilaginea, glabra & undique lucida: [quæ & radice prima exeunt lata sunt & extremo subrotunda] nervo medium percurrente elato, locundum cupus ductum supinâ parte folia leniter sulcata sunt, alios laterales nervulos emittentes, quæ superius vix comparant. Folia isthac fimbria tenui transparente coloris argentei circumdata sunt. Ex unoquoque foliorum cespice emanantur *caules* multi, propè terram arcuati, deinde in directum surgentes, altitudine fere ulnæ [Bononiensis] calami ipsiorum crassitie, fragiles, colore viridi lordido, glabri, viscosi, maxime prope nodos superiores & æstivo tempore, humore glutinoso, & caule exudante, crebris geniculis intercepti, præcipuè terram versus, albicantibus, quamvis Autumno appetente rubescant, nodosis adeo ut reliquum caulem crassitie multum superent. E quorum unoquoque *folia* exeunt bina opposita, caulem simul amplectentia, atque insuper unus & interdu bini foliorum cespites, qui plantam foliolam & densam efficiunt, & quibus ramuli egerminant foliis cincti ad nodos binis, & in foliolium cespitem desinentes. *Caules* principales supra parte *floribus* producunt duos trêve interdu simul in eodem communi, eoque brevi pediculo, aliis singulares, & *calice* oblongo striato fere canulato, hirsutis viridibus, sulcis albis, piloso, quinque foliis compositi, contractis & unitis antequam aperiantur flavicantibus, quæ postquam explicantur candida evadunt, latis & subrotundis, extremo tamen bifido, fere arenâ in medio excavato: medium florem occupant *flamina* aliquot apicibus albis insignita. Flos isthic sub vesperam & Solis occulatu sc̃ explicat, faviissimum, Gelsemini vulgaris satis similem, minis tamen acutum, odorem spirans. Manè sequente, illucescente Sole, fere iterum contrahit & occuldit, nec amplius denno aperitur. Florem excipit capsula Olivaris, viridis, *semen* claudens angulatum, minutum, rufescens.

Tempus.

Circa finem Junii flores, Augusto & Septembri semen perficit.

- A. 9. *Lychnis viscaria flore musco* C. B. *Sclamoides Salmanticum magnum* Ger. *Muscipula Salmantica major* Park. *Muscip. muscosa flore sive Ocyroides Bellifera* J. B. *Spanish Catchfly*.

J. B.

Folia primum pullulantia Bellidis folia vel petiis Globulariæ referunt, satis densa, fibrosa, obscure virentia, sapore nullo insigni; reliqua per *caules* angustiora oblongiorque conficiuntur, & ad genicula multo breviora & tenuiora enascantia. *Caules* pedales aut cubitales, in culta etiam duos cubitos sæpe excedunt, teretes, hirsuti, inanes: à caulis medio fere ad summum florem aliquo modo racemosi, ex longiusculis pediculis spicam longam mentiuntur, pluribus ad genicula ortis mucariis, singulares autem parvi, ex luteo herbaceo, pentapetali petalis parvis angustis, cum plurimis intus flaminibus prælongis, concoloribus, *calyculo* striato infidentibus; quos *vasculum* excipiunt turgidula, semine cinereo, Papaverino fere simili, insipido plena. *Radix* longa, mediocriter crassa, alba. Tactu glutinosa est herba, potissimum circa superiora.

Locus.

Circa Newmarket locis glareosis, & in campetribus cundo à Bartonæ molendinis ad Thetfordam Norfolkæ oppidum provenit. Clusius lapidoso & arido solo circa Salmanticum observavit.

10. *Lychnis sylvestris minima flore musco* Botan. Monf.

Magnol.

Primo vere *folia* producit Caryophylli sylvestris proferi æmula: *Caules* est pedalis, tenuis, in alios tenuissimos subdividit, in quorum summitate *capitula* producuntur, ex quibus tantum *flamina* viridita cum apicibus, sicut in vilcolò flore muscolò exurgunt. *Semen* parvum fulcum: Vilcidea est planta, annua duratioris.

Locus.

In luto Gramuntio Julio & Augusto mensibus occurrit.

Plantam hanc in sylva Gramontia & agris vicinis invenimus, & in Catalogo plantarum transmarinarum *Lychnidem viscosam erectam* annuum *caryophylloidem* denominavimus. *Folia* ei angustissima erant & Caryophylleorum similia: *Caules* tenues led tamen firmi, erecti. *Capitula* in summis caulibus & ramulis. *Florem* non vidimus, jam enim Augusti mensis medio præterierat.

- * 11. *Lychnis viscaria alba angustifolia major* C. B. *Lychn. repens folio viridi, flore albo* Clusii J. B. *Sylv. 10. Clus. Caryophyllus humilis flore candido ameno* Ger. emac.

Clus.

Singulis annis ex eadem radice novi prodeunt *cauliculi*, per terram sparsi & subinde circa internodia radices agentes, deinde sursum denno fere erigentes palmari altitudine, geniculati, bina folia in singulis geniculis ex adverso opposita ferentes, longiuscula, angusta, obtuso mucrone, viridia, prominulo dorso: *floribus* in summis cauliculis & lateralibus ramulis elegantibus, candidi, quinque laciniatis foliolis constantes, inodori: quibus succedunt obtusa *vascula*, exigua, nigricante planoque semine (quâ notâ quandam affinitatem cum Armeriis floribus habere videtur) refocta: Fibrosam habet *radicem* quam faciliè pangere licet.

Locus.

Provenit ad Striacarum Alpium & Snealben supra cœnobium Neuberger radices: abundantius tamen in Etichero.

Alii

Aliud hujus genus multo minoribus & angustioribus foliis, minore etiam flore, cæteris notis non *Altera species* differt, invenitur in copuloso illo præruptoque juga Durreffian nuncupato, secundo supra Gaminam miliari. *Lychnis sylv. alba angustifolia minor* C. B. dicitur.

- §. 8. *Lychnides aliquot miscellaneæ incerti sitis, & exigue.*

1. *Caryophyllus Alpinus calyce oblongo hirsuto* C. B. *Caryoph. montanus Clusii* Ger. Park. *Betonica coronaria, quæ Caryophyllus pumilio Tauricus Clusio* J. B.

J. B.

Longiusculâ *radice* squamosâ, subfuscâ, aliquot fibris donatâ figitur, in capita aliquot divisa: ex quibus exeunt *pediculi* unciales & sc̃lunciales, uno altero modo articulatib, binis graminibus ad singula genicula foliis vestiti; *florem* sustinentes purpurascens, magnum, pentapetalum, ex *calice* unciali striato, hirsuto, in quinque laciniâ diviso, quem non ineptè Gentianellæ Helvetice flori comparas. *Folia* ad radicem craffiuscula, succulenta, Caryophylli marini foliis fere similia, frequentissima & confertissima, amariusculti saporis. *Semen* Clusio observare non licuit.

Provenit in Tauro Carinthiæ monte, Solo tenui & arenâ splendens referto: Floret sub finem *Locus*. Julii & Augusti *Clus.*

- * 2. *Caryophyllus arvensis glaber minimus* C. B. Park.

C. B. prod.

Ex radice capillacâ, rufescente *cauliculus* unus vel altor, tenuissimus, geniculatus, pedalis prodit; in summo valde ramulos, ramulis capillo tenuioribus; quorum singuli singulos *foveolâ* albos, minutissimos, in duos apices abeunt sustinent. *Folia* habet pauca, longa, angusta.

Variat magnitudine: nam & sempalmaris est, paucissimis, capillaceis, brevioribus foliolis: illum ex Euganeis collibus habemus; hunc verò Montpelho.

Circa Montpeliam non invenit *P. Magnol.*

An *Lychnides* an potius *Alfines* species sit nescimus.

- * 3. *Lychnis Alpina glabra minima*: i. e. *Auricula muris Alpina glabra, aut Caryophylli minima species flore albo* J. B. *Alpine Alpina glabra* C. B.

J. B.

Duriusculi & pro plantule modo etiam craffiusculi *radicibus* nititur, albis, non admodum fibrosis, sapore nullo manifestis. *Cauliculi* plures, palmares, tenues, laxes, inferius rubentes, rotundi, geniculati, in ramulos aliquot, hique in alios divisi: *Folia* oblonga, glabra, acuminata, pallide virentia, Lini formâ sed breviora: *Floribus* surrecti, candidi, totius quinque per extremum denticulatis compositi, flaminibus aliquot donati. *Calyculi* in *Lychnide* sylvestriorem morem formatus, striatus, superius nonnihil fimbriatus. *Vascula* succulentia ubi dehiscunt denticellis sectas habent oras, in quibus *semina* tenuia. Herba perennis est.

In Alpibus variis in locis oritur. Locis faxosis humidis gaudet.

Locus.

4. *Caryophyllus gramineo folio minimus* C. B. *Betonica coronaria sive Tunica minima* J. B.

Radix hujus pro plantule modulo craffiuscula est, multorum capitum: *Coliculi* numerosi, palmares & altiores, ramulosi, ad quorum singula genicula sunt *foliola* bina, ex adverso posita, perangusta, unciam circiter longa: extremis ramulis *foveolâ* majusculis, singulares superant, ex albo purpurascens, pentapetali: in singulis petalis striâ purpurea; *calice* ambiente ex squamis oblongis, lineis viridantibus striatis.

Circa Lansbergam in Bavaria, Genium & Florentiam in Italia, atque alibi tam in Italia quam *Locus*. in Germania copiosum observavimus.

An ad *Lychnidum* an potius *Alfinarum* genus referendum sit dubito, quoniam non memini, an *floribus* calyx integer sit, ut in *Lychnide*, an in plura segmenta ad fundum fere divisus, ut in *Alfine*.

5. *Betonica sive Tunica minima similis planta* J. B.

Dodrantal est plantula, aliquando pedalis, gracilis, plurimâ ramulorum divisiâ stipata, haud secus fere ac *Alfine* angustifolia, à qua tamen pluribus notis manifestè differt, quemadmodum à *Betonica* minima quoque. *Foliola* rara & ad singulos ramulorum geniculos bina, angustissima, longiora quam in *Alfine* dicta. Extremis ramulorum *foveolâ* appensi subpurpurei, puchelli *Betonice* modo dictæ aliquatenus similes calyce foliolo, qui & *vascula* sequentia *foveolâ* sustinet, quæ nullis fribus prædita sunt, ut *Alfines* tenuissimæ: *Semina* continent exigua, valde nigricantia. *Radix* exigua tenuissimæ alba, sed dura ac lignosa in aliquot divisiâ secta. Annua est.

Florebat & semen gerebat mense Augusto in agris montis *Rosberg* propè *Majmünfer*: Montbel-*Locus*. gardi Junio supra nueros. Non etiam, quantum memini, hanc plantam invenimus in agris propè Moguntiam copiosè. Rectius ad *Alfines* genus refertur.

- * 6. *Lychnis sylvestris minima exigua flore* C. B. Park.

C. B. prod.

Ex radícula oblonga tenui *cauliculus* rotundus rufescens, geniculatus, trium quatuorve unciarum, in alas minimas brachiatus exurgit, *foliola* binis exiguis, acutis, ad quemlibet geniculum & alam, & ex quolibet ala pedicelli oblongi, angustissimi, rigidi, quibus *foveolâ* purpurascens, ex quinque foliolis, singulis cordis formam retinentibus, compositis infidet.

Hæc

Locus.

Hæc circa Monspelium, in pede montis, qui est prope Boutonet, copiosè reperitur, quam Centaurium minimum appellabant.

* 7. *Lychnis Lusitanica hirsuta non descripta* Hort. Lugd. Bat.

Semen in capitulis oblongis verrucosis aliorum ejusdem generis simile. *Flos* incarnatus.

* 8. *Lychnis noctiflora minima, flore exiguo* Bocconi.

Bacc.

Eradice parva, leviter fibrata *Cauliculus* plures tenues emittit, primum per terram in orbem stratos: *folia* ad genicula bina, è regione opposita, angusta, uncialia, linearia minimæ seu Spergule æmula genitæ, quorum in sinu subinde foliola alia duo nascuntur, brevissima & tenuissima: eriguntur demum *cauliculi* stipatu numeroso geniculati, multiplices, in ramos divisi, nonnihil pilosi, ut & folia, quorum quæ ad summitatem accedunt sensim breviora sunt & latiora. In summitate & foliorum ultimis alis subrubri exeunt *foeculi* quinquefolii, Alines magnitudine, capsulis minimis Lychnidium formâ inferti. Tota planta viscido quodam glutine manus inficit.

De loco & florendi tempore nihil addit.

* 9. *Lychnis omnium minima ex monte Argentario* Bocconi.

Bacc.

Rectus huic *cauliculus*. Folia, flos & capsula quoque quibus femina includuntur Alines hirsutæ sunt, singulis tamen multo minoribus.

Locus.

In monte Argentario inter saxorum rimas & hiatus frequenter pullulat.

* 10. *Lychnis parva palustris, foliis acutis, lanceolatis, flosculis purpureis* Mentzel.

Locus.

Hæc uncialis quandoque, rarè trium aut quatuor unciarum.

In udis circa oppidum Marchia *Befcoria*, & in aliis Silesiæ & Crotinæ locis reperitur.

A. 11. *Lychnis Alpina minima, Caryophyllus 9. Clusio. Caryophyllus pumilio Alpina* Ger. emac. *Muscus Alpina flore insigni, dilutè rubente* J. B. *Ocymoides muscosus Alpina* Park. *Lychnis Alpina pumilio folio gramineo, sive Muscus Alpina Lychnidis flore* C. B.

J. B. Clus.

Craffiusculus habet *radices*, in multa capita divisas, numerosis fibrillis donatas, unde *folia* infinita, angusta, vix unciam longa, terræ incumbente nascuntur. Phyllum Dalechampi magnitudine æmula, sine ulla asperitate; inter hæc *pediculi* exeunt vix unciales, tenues, quorum unicuique *flos* infidet, quinque bifidis foliis constans, magnus, coloris rubri dilutioris sive carnei ex *calice* oblongo, striato; *Semen* in capsellis fuscis & splendentibus renis formâ, exiguum, subruustum.

Locus.

Hæc planta tum flore tum semine fæ genium Lychnidis speciem esse fatetur.

In altissimis verticibus montium max. Carthusianorum cenobium cingentium observavimus: Clusius in summis Austriacarum & Sinicarum Alpium jugis. Floret Junio; *Semen* Augusto plerumque maturitatem adipiscitur.

Nuperrimè in Cambria Septentrionalis altissimo monte *Snowdon* dicto, à D. Lloyd detecta & observata est; ut nos monuit D. *Tancredus Robinson*.

12. *Lychnis arvensis minor Anglica* Park.

Folia infima parva, hirsuta seu pilosa Auriculæ muris simillima: quæ *cauliculo* gracili, vix pedem alto, (qui nunc simplex à radice, nunc multiplex affurgit) bina semper ad nodos opposita, adnascuntur, minora sunt, maculis albis infecta: è quorum sinubus alia enascuntur bina multo adhuc illis minora, sapore nullo manifesto prædita. *Flores* parvi, albi, aliarum Lychnidium sylvestrium similes; quibus succedunt *capitula* oblonga, cancellatis *feminibus* repleta. *Radix* parva, alba, quotannis marcescens.

Locus.

In arvis prope Colcestriam oriri tradit Auctor.

13. *Lychnis exilis rubra* Park.

Caryophylli minoris species censerî posset, ni capitula cum feminibus obtarent: Multa enim ad inum caulem foliola parva, graminea obtinet & ad geniculos, (qui crebri sunt) singulos bina vel plura, similia, sed minora. *Flores* in summis caulibus duo trève simul è longis tenuibus calycibus exeunt, Multiplicæ Lob. seu Ben rubri similes, colore rubente petalis in extremo crenatis. *Radix* minima, longa, non diuturna.

14. *Lychnis tenuifolia altera* Park.

Parvitate sua, tum foliorum situ & nascendi modo à præcedente parum differt, nisi quod bina duntaxat plerumque folia ad singulos nodos habeat. Præcipua differentia est in floribus qui æquè parvi sunt, verum non summos tantum caules ornant sed & à superioribus eorum geniculis exeunt, suntque colore pallide viridi, petalis integris absque ulla in extremo crena. Semina eorumque conceptacula parva & præcedentium similia. *Radix* fili instar tenuis velut præcedentis.

Has

Has duas species in Anglia spontaneas inveniri tradit variis in locis. Et revea præcedens nobis sup erius sub titulo Lychnidis sylvestris hirsuta annua flore minore carneo Moris; descripta similis est si non eadem. Huic autem ultimæ nihil à nobis simile in Anglia nec visum, nec auditum.

CAP. III.

De Cisto montano seu Ledo Alpino.

Hæc plantæ veræ & genuinæ Cisti species sunt ex flore & vasculo feminali, loco tantum differunt.

1. *Ledum Alpinum hirsutum* C. B. *Ledum Alpinum sive Rosa Alpina* Park. *Nerium Alpinum quibusdam aliis Ledum hirsutum* J. B. *Cistus Ledum Alpinum Clusii* Ger.

Clus. J. B.

Mules *foliolum*, duris ac lignosis, cubitalibus aut paulò longioribus, vix unquam surrectis fructicat. *Folia* potissimum per ramorum extrema conficiuntur, & illic quidem conferta, breviora quam Ledi Alpini glabri, & obtusiora, Chamæleæ Italice foliorum æmula, utrinque virentia, sed virore saturato & splendente, infernè dilutiora, per ambitum pilis, cæu ciliorum, longis & confusis obfatis, saporis non ingrati, aromatici & nonnihil resinosi cum adstrictione quadam. Germinum extremis infidet coma *florum*, pediculis hirsutis inherentium, deorsum inflexorum & propendentium, Campanulæ modo concavorum; qui summa labra quinque divisuris secta habentes, foris intensius rubent, & argenteis veluti guttis (cum ipsis unde dependent petiolis) conferti sunt, interiore verò parte dilutius glabri, aliquot *staminibus* intra latentibus, suaviulculi odoris. Iis succedunt exigua *capitula* quinque cellularum constantia, in quibus *semen* fulvum minutissimum Scobis instar. *Radix* dura, lignosa, oblonga; sed rami per terram sparsi interdum radices agunt.

In flumis *Sneberg, Snealben, Wecheln, Durrenstein* & vicinarum Alpium jugis inter saxa ad de-
vexa plerumque latera invenitur. Nobis in præruptis Alpium scopulis prope *Pontebam* oppidum, quod Venetianum & Imperiale territorium determinat, observatum est.

Floret Junio & Julio: semen Augusto maturificat aut aliquanto serius.

Tempus.

2. *Ledum Alpinum foliis feræ rubiginis nigricantibus* C. B. *Nerium Alpinum quibusdam aliis Ledum glabrum* J. B. *Chamarhododendron Alpigena* Ger. *Ledum Alpinum sive Rosa Alpina* Park.

Clus. J. B.

Rami huic contorti, digitali crassitie, cortice vestiti extimo quidem cineraceo, interiore autem nigricante; at minimi *ramuli* subinde etiam rubente cortice teguntur; per quos *folia* circa fastigium conferta, glabra, brevibus hærent pediculis, Lentifolii paria; nec formâ dissimili, nisi quod crassiora; nervosiora, minimè in ambitu hirsuta, superiore parte virent, inferiore ferruginei sunt coloris, saporis adstringentis & quodammodo resinosi. *Flores* habet superiores similes, sed paulò dilutiores: *Capitula* & *semen* similia. *Radix* oblonga, lignosa, dura, subnigro cortice.

Hujus *Folia* Clusio rariora nec ita conferta, majora, duriora, admodum venosa, longiore mucrone prædita quam præcedatis.

Hujus porro circulatorum summitatibus *capitula* quadam increfcent squamis foliaceis congesta, oblonga, & gemmæ majoris speciem exhibente, colore ruffo foris, intus flavescens, cujusmodi in Salicibus cernuntur. Foliis verò ramisque adnata aliquando reperiuntur tubercula nunc nucis Ponticæ, modo Pisti magnitudine, inæqualia, foris rutilante aut pallidescens nonnunquam coloris, intus fungosa, albâ, gustuque adstringente pulpâ plena, quæ Gallorum vicem præstare possint, cujusmodi pilule Quercuum foliis sæpissime accrescunt. Perpetua fronde virent.

Invenit Clusius in *Snealben* supra *Neuberg*: nos in summis jugis montis Jura prope *Geneviam*: *Locus*. J. Bauhinus utrumque in montibus Rhæticis ut Burmio. Floret utrumque Junio & Julio: *Semen* sub Augusti finem aut paulò serius maturificat.

Utroque Ledo Alpino tinctoris, qui montium *Sneberg* & Alpium vicina inhabitant ubi provenit *Ujus*, utuntur ad lineas nigro colore inficiendas, auctore Clusio.

3. *Cistus pumilus montis Baldi, fortè Austriacus myrsifolius* J. B. *Cham. hirsuta* C. B. *Cistus humilis Austriaca Clusii* Ger. *Chamæcistus hirsutus* Park.

J. B.

Compliculifolium scuncialibus & quadrantalibus affurgit *virgulus*, lignosis, tenuibus & hirsutis. *Folia* virentia, crebra satis, similia Myrto Tarentinæ, vel Lentis foliis paria, nec ita dissimili circumfcriptione, ortu & positu diversissimo, quippe bina, incondita tamen, fortissimè pilis supra, subtusque donata, per margines copiosioribus ut in Nerio Alpino: *Flores* extremis ramulis unicis, satis magni, cum multis *staminibus*.

Eadem forte est (inquit J. Bauhinus) cum Chamæcisto 8. Clus. quem sic descripsit: Palmaris est aut paulò amplior, [à nobis observans semipedalis erat aut altior,] superioribusque stirporum, multis, lignosis, rectis & nigricantibus ramulis præditus, quos numerosa & adeo conferta ambiunt folia ut quærens veribus digesta videatur, Myrti minoris foliis non dissimilia, minora tamen & hirsuta, licet atra viriditate superne splendens, quorum gustus adstrictionis particeps est. *Flos* unicis, interdum & alter extremis ramulis exit, satis crasso pediculo subnixus, unico quidem constans folio, sed quinque profundis crenis, eisdemque velut circinctis diviso ut quæque *folia* ha-
bere

- * 6. *Cistus mas foliis Chamædrys* C. B. *mas* 5. *foliis crispis & quodammodo sinuosis* J. B. *mas dentatus* Ger. *mas humilis* Park. *mas* 5. *Clusf.*

Clusf.
Humilis est & supinus ut plurimum, pedalis ramis aut paulo amplioribus, multis ex eadem radice prodeuntibus: *Folia* crispata sunt & quodammodo sinuosa, candicantia & hirsuta, gustus acerbi & astringentis. *Flores* ramulorum summis aequali altitudine & quasi umbellatim nascuntur, superioribus paulo minores, sed elegantis ex rubro purpureo coloris, intensioris quam in quarto. *Capitula* reliquis minor, suis involucriis plerumq. contexta, *semen* continent reliquis simile, magis atrium.

Locus & Tempus.

In solâ Lusitaniâ nascentem vidit Clusius, nec usquam frequentiore quam apud monasterium *Pera longa* dictum, quinto supra Ulyssipponem milliari. Floret Aprilî serivale aut citius pro loci natura & temperamento: Semen Augusto, Septembri aut Octobri maturefcit.

D. Magnol hanc speciem invenit in sterilibus locis vulgò *Garrigues* inter *Pezenas* & *Beziers* Maio mense florentem copiosè.

CAP. V.

De Cisto fœmina.

Cistus fœmina folio Salvie C. B. *fœmina* Ger. *fem. vulgaris* Park. *fœmina Monspeliâna flore albo & Hispanica luteo* J. B.

Clusf.

Frutex est ramulosus, cubitum interdum altus & erectus, nonnunquam supinus & humi stratus, gracilibus, nigricantibusque *ramis*; folio non minore quam in maris quarto genere, circinatè ferè rotundatis, rudi & aspero, viridi tamen, saporis adstringentis & acerbi. *Florem* habet paulo minorem quam *mas*, quinti generis flori panè similem, album, nonnunquam etiam flavum, luteis fibris, ut in *Rosa* sylvestri, medium florem occupantibus, non minoribus quam maris, multo majoribus quam *Ledi*. *Capitula* minorâ sunt maris capitulis, nigriora, non mucronata sed nonnihil compressa superiore parte, pentagona, *semen* paulo nigrius & satis magnum continentia.

Locus.

In sterilibus & saxosis collibus & dumetis per Italiam, Siciliam & Galliam Narbonensem vulgatissima est.

Duplex habetur, elatior & humilior, ut rectè notat C. Bauhinus.

CAP. VI.

De Cisto Ledo seu ladanifera.

Hoc genus humore pingui, Ladano dicto, quem copiosè exsulant folia à præcedentibus distinguitur.

De Ladano.

E foliis Cisti *Ledon* appellati exudat liquor quidam, *Ladano* dictus, in massas graves ex purpura folijs coactas, odore valido sed suavi, inflammabilis, accensæque gratum odorem halans.

Me. int. cist. Geradi.

Tradit Dioscorides succum hunc hircorum barbis dum fruticem depalcuntur adhaerescere, indeq. depecti; nec barbis tantum sed & femoribus villosis. Quidam etiam (inquit) funiculos per frutices trahunt, & adhaerentem ipsis pinguedinem derafam efformant. Qui modus cum colligendi idem ferè est quem Bellonius in Creta observavit, & accuratius ita describit. Græci colligendo Ladano peculiare instrumentum parant rastro dentium experti simile, *Ergastri* illis dictum. Huic affixæ sunt multæ ligulae sive zonæ & corio rudi nec preparato contextæ: eas leniter adficiant ladaniferis fruticibus, ut inhaereat liquidus ille humor circa folia concretus, qui deinde à ligulis per fumos ardores Solis cultris est abradendus. Itaque *Ladano* colligendi summus, imò intolerabilis, est labor, cum rotos dies ardentissimo canalicæ astu in montibus herere necesse sit: neq. facile quicquam aliud ad id colligendum operam sumit præter *Calobrotos*, i. e. Monachos Græcos.

Siquis tamen in Hispaniâ huic colligendo operam navare vellet, multo minore (ut Clusio videtur) negotio magnam ejus longè purissimam, resinofam & odorati copiam colligere posset: cum integrè aliquando sylvae inveniantur omnium purissimæ illius *Ledi*, quod *Cistus Ledon* flore maculâ nigricante notato inscribitur.

Viret.

Ladano emollit, digerit, maturat, attenuat, aperit, officina venarum referat, inspissat. *Quomodo autem emollendi & aperiendi, cum spissandi & adstringendi facultate convenire possit?* Vetus præcip. (inquit Schroderus) est in capite humido ac catarrholo, inque dysenteris. Laudant Veteres in tussi à crassa pituita, in franguria, &c. Extrinsecus ejus usus est in emplastris emollientibus, anodynis, tussim sedantibus, in Alopecia (inunne vel coque in vino & lava) in odontalgia & cardialgia doloreque ventriculi (cum modico Bdelli pilulas faciunt dandas numero 1. vel 2. hora 1. ante passum. *Crato*) in suffocatione uteri (intraforium adhibuit) cicatrices curat, *Schrod.*

In

In suffumigijs efficax est, in pellendis secundinis & fecibus immortuis, in scirrhis uterinis: peculiariter ad uteri vitia convenit. *Diosc. Galen. Plin.*

Maximè celebratur in ulceribus antiquis & cavis cum magno laborum tumore & duritie. Galenus *Ladano* defluentes capillos retinere posse concedit, non tamen Alopecias aut ophthalmias sanare, utpote magis difficilioras vires quam quæ *Ladano* insunt potentes.

1. *Cistus Ledon foliis Laminis* C. B. *Cistus Ledon latiore folio* J. B. *Ledon 1. latifolium* Clusf. *Cist. Ledon latifolium* Park.

Clusf.

Superatâ Calpe, litore marino, quâ Malacâm iter est, nascitur hoc genus, latiore folio, quasi ad Lauri angustifolij foliorum formam & amplitudinem accedente: non minùs tamen pingui lentôq. illo humore abundat quàm id quod angustiore est folio, proximè describendum.

In horto Botanico Monspeliaco hanc pulchram Cisti speciem vidimus, è vicinis montibus (ut nobis retulerunt) delatam: cujus plenioris descriptionem è Parkinsoni Theatro Botanico mutuatam dabimus.

Virgæ aliquot lignosæ, quinque aut sex pedes altis, in plures ramos divisas affurgit, foliis ad genicula binis oppositis cinctis, latioribus paulo quàm proximè sequentis folia, & ad Laurinorum formam proximè accedentibus, supina parte colore viridi obscuriore splendentibus, infernè canescens, ad tactum pinguibus & glutinosus unâ cum caulibus & furculis tenellis; oïore valdè suavi è longinquo nares feriente, æstivo præsertim tempore & natalibus locis calidioribus. E summis ramulis erumpunt flores simplices, candidi, peralis quinque latis, subrotundis compositi, interdum maculis carentibus, aliàs ad ungues maculâ atropurpureâ in angulum sursum versus productâ notatis, in aliis minore, multis *flaminibus* luteis medium florem occupantibus. Succedunt *capitula* grandiora, quinquepartita, dura, subrotunda *semina* parva fusca continentia.

Quærendum annon hæc species Cisti sit quam observavit D. Wheeler in monte Olympo Asiæ, & describit Itinerar. lib. 3. pag. 219. in qua cuticulas varias facillè separabiles (quas ut verisimile est quottannis exiit) observavit.

- * 2. *Cistus ladanifera Hispanica incana* C. B. *Cistus Ledon 1. Clusii* Ger. *Cistus Ledon flore maculâ nigricante notato* J. B. *Cistus Ledon angustifolium* Park.

Clusf.

Hoc (inquit Clusius) omnium per Hispaniâ nascentium vulgatissimè & pinguisimam *Ledon* fruticat ad hominis altitudinem, quam etiam interdum superat, *ramis* frequentibus, lignosis, duris, nigris. *Folia* quemadmodum & *rami* ex adverso sita sunt, oblonga, transversum digitum quandoq. lata, nonnunquam etiam latiora, supernè ex viridi nigricantia, infernè candicantia, quæ cum renellis ramulis pingui quodam odorato, calido & transparente liquore adeo copiosè alpesia sunt, ut procul etiam ex splendore conspici & agnoscî possit, odor autem ostendit Germanicis nullius parte nariibus percipi. *Flores* est inter reliqua Cisti genera & pulcherrimo & amplissimo, magnæ *Rose* instar, simplici quinquefoliorum texturâ, omnino interdu albæ, sed cujus singula folia circa unguem ex purpura nigricante maculâ rhomboide, nunc majore, modo minore & angustiore, ut plurimum infecta sunt, floribus umbilico multis croceis fibris pleno. *Capitula* in longis pediculis solitâ, vis denudatis, omnium maxima, rotunda ferè & plana, non mucronata, & sæpenumero decagona, dura, internis flavescentia, quibus dehiscitibus *semen* decedit copiosum, subrotundum, omnium minutissimum.

Tota planta, dum seccata est, quandam candorem contrahit, pinguem tamen illum suum lentorem & suavem odorem non amittit per multos annos.

Crescit frequentissimè multis Hispaniæ & Lusitaniæ locis, pistoribus ad calefaciendos fornaces & tenuioris fortunæ hominibus ad struendos ignes inserviens. Nusquam tamen abundantius quàm in collibus eorundem declivibus inter Tagum & Anam flumina; & toto ferè monte *Sierra Morena* nuncupato. Reperitur etiam unâ cum præcedente versùs *Carponiram* & *S. Jardi* in incultis. *D. Magnol.*

Locus.

- * 3. *Cistus Ledon foliis Populi nigre major* C. B. *Cist. Led. Populi nigre foliis Clusii major* J. B. *Cist. Led. Populeæ fronde major* Park. *Cist. Led. 2. Clusii* Ger.

Clusf.

Brevius est & bicubitalibus duntaxat affurgit *foliis*busque *ramis* sunt fragiles: *folia* omnium inter Cisti genera quæ observabat Clusius maxima, supernè viridia, infernè nonnihil candicantia, Hederæ foliorum formam interdum, & Populi nigre plerumque æmulantia, latis rudia & carnosa, hyme rubedinem nonnullam contrahente, subacidi & adstringentis saporis. *Flos* candidus, Cisti femineæ flori par: *Capitula* pentagona, mucronata, exili & nigricante femine referat sunt.

Tenellæ plantæ neque pingues, neque odoratæ sunt, sed annoticæ duntaxat & venuliores, Autumno præsertim, quo tempore omnes Cisti species, quæ pingues sunt, abundantioris succo, crassiore saltem & magis tenaci, prægnantes esse mihi visæ sunt.

- * 4. *Cistus Ledon folio Populi nigre minor* C. B. *Populeæ fronde minor* Park. *populeæ fronde* Ger. *Pop. nig. foliis Clusii minor* J. B.

Clusf.

Præcedenti per omnia similis est sed humilior, neque cubitum excedens: folia etiam minorâ: flore, femine gustu conveniunt.

Utrumque genus nascitur in ea montis Mariani (vul. *Sierra Morena* dicti) parte, quæ superanda est in quâ Ulyssipponè Hispani iter faciunt, & in quibusdam collibus Granatæ vicinis.

Locus.

- * 5. *Cistus Leden Cretense* C. B. *Cist. Led. latifolium Creticosa* J. B. *Cistus ladanifera* Cypria Park. & *ladanifera Cretica vera* ejusdem. *Cist. Leden* 4. *Clusii* Ger.

Clus.

Cubitalis & interdum majore altitudine affurgit, fruticosum, nigricantibus ramis, carnosus foliis & prae saturata viriditate nigricantibus, mediae inter primi & secundi generis [secundi & tertii nostri] folia magnitudinis, brevioribus tamen & rhomboidis quodammodo figura, quae cum novellis ramis lento & roscido humore oblita sunt, non adeo tamen abundant & densa, neque etiam adeo odorata ut in eodem genere. *Flos* albus est, secundo generi similis; *semen* etiam exile nigricans in rotundis capitulis.

J. Bauhinus folia infernè candicantia, tribus secundum longitudinem decurrentibus nervis plantagineis describit: capitula Ciceris circiter magnitudine, Olive ferè five oblonga figura, hirsuta, cum quinque angulis, membranis distincta, plena *seminibus* minutis, papaverinis, fulcis, angulosis.

Locut.

Nascitur in Creta & Cypro insulis.

An Alpinus de hac ait? Plantam ex qua Ladanum Cretenses colligunt, planè differentem ab ea quam hactenus ferè omnes prodicere, inplexi; Cistum feminae perimilis est, foliis tamen Cisti longioribus prædita, Salviae proximis, florisque ferti sylvestribus rosis omnino similes, roseo etiam colore, quam Cisti feminae majores. *J. B.*

Hunc in exoticis describit Alpinus, quem consule.

- * 6. *Cistus Leden birsutum* C. B. *Cist. Led. 4. Clusii* Ger. 4. *Clusii flore candido* J. B. *birsutum* five 4. *Clusii* Park.

Clus.

Mulus *ramis* fruticat, cubito longioribus, lentis & flexilibus, hirsutis, albicantibus. *Folia* reliquis Ledi generibus molliora, ad Cisti feminae folia accedunt, verum paulò longiora, angustiora, hirsuta, nigriora, & lentè pinguedine conspersa, non modo verno tempore, sed etiam per totam aestatem conspiciuntur. *Flos* albus est, Cisti feminae flore non minor, nec ei abimilis; *capitula* exigua, membranaceis quibuldam & laxis involucribus tecta, *semen* continent omnium inter Cisti genera maximum, nigrum.

Locut.

In sola Castellà veteri hoc genus observabat Clusius, vicinis pago S. Martini del Castanera locis.

7. *Cistus ladanifera Monspeliensium* C. B. *ladanifera, five Ledum Monspeliacum, angustio folio nigricans* J. B. *Cistus Leden 5. Clusii* Ger. *Cist. Led. Olea folius* Park. *Cist. Led. folius Olea sed angustioribus* C. B.

J. B.

Frutex est bicubitalis, odoratus, in ramos plures brachiatus, cortice nigro obductus: foliis sesquiuunciam longis, angustis, nigris, rugosis, ex brevibus intervallis sibi mutuo oppositis. *Flores* albi, parvis rosis sylvestribus affimiles, in quorum medio apices lutei. Succedunt pericarpia hispida [nobis observantibus, parva, quinquepartita, per maturitatem colore spadiceo splendentia, non hispida, calycibus tamen hispidis occultata] & semina minora quam in Cisto mare Monspeli.

Nos cum J. Bauhino, cui etiam assentitur P. Magnol, M. D. Monspeliensis existimamus Leden V. Clusii idem esse huic Monspeliensi, namque & descriptio & locus conveniunt: ait enim in his Ledi genere vulgatus esse toto Valentino regno & Narbonensi Gallia, ubi aliud utiq. Ledum non observavit. Hinc C. Bauhini *Ledum 9. folius Olea sed angustioribus*, huc reducendum est. Foliorum varietas ex locorum diversitate dependet.

Ad hujus radices Hypocistum adnatam observarunt tum Clusius tum J. Bauhinus.

- * 8. *Cistus Leden angustis foliis* C. B. Park. C. *Leden VI, minoribus angustioribusque foliis Clusii* J. B. *Cist. Led. 6. Clusii* Ger.

Clus.

Quinto pene simile est, brevius paulò, minoribus, angustioribusque foliis lento humore aspersis quemadmodum illius folia. *Flos* major est, albus item & quinque foliis constans; *semen* etiam respondet.

9. *Cistus Leden folius colore cinereo* J. B. *Cist. Leden folius Rosmarini hispida* C. B. *Cist. Led. 7. Clusii* Ger. 7. *Clusii five Rosmarini hispida folius* Park.

Cubitalis est, multis & frequentibus *ramis* fruticans cinereo colore præditi: quos sepiunt frequentissima folia, Rosmarini coronarii foliorum æmula, omnino canescentia & hispida, nec minus pingua & lento succo perfusa cum suis tenellis ramulis quam quintum genus. *Flos* lammis ramis copiosus, candidus, superiori similis, nec *semen* dissimile.

Locut.

Valentino regno hac duo postrema Clusio tantum observata sunt circa Xativa.

10. *Cistus Leden folius Rosmarini subtus incanis* C. B. *Cist. Led. folius Rosmarini coram. Clusii, flore luteo* J. B. *Cist. Led. 8. folius Rosmarini subtus incanis* Park.

E' dem quæ superius magnitudine crescit, *rami* tamen magis expansi sunt, *folia* videntur, superna parte ex fulco viridia, infernè verò candicantia, ut Rosmarini coronariae folia videntur, gustu tamen adstringentia, licet lento quodam & pingui humore sint cum tenellis ramis oblita. Numerosi *flores* secundum ramorum longitudinem nascuntur, exigui, postremo tamen descriptis pares, lutei coloris. *Semen* in pusillis capitellis ex cinereo nigricans.

Inve

Invenitur frequens incultis illis locis citra Tagum supra Ulyssipponem cum Cisto foliis Ha- *Locut.*
limi, &c.

- * 11. *Cistus Leden folius Rosmarini, sed non incanis* C. B. C. *Led. Rosmarini foliis subtus non incanis* Park. *Cistus Leden ix. Clusii* J. B. *Cistus Leden folius Rosmarini* Ger. emac.

Clus.

Minus est superiore, folia paulò majora, neque subtus incana, ut in præcedente, sed rariora & magis glutinosa sunt: ramulos quibus flos inhæsit tenues, exsuccos, planèque retortidos; aliquot inania capitula & omnino hiantia jam excusso semine, sustinere deprehendebat Clusius.

- * 12. *Cistus Leden folius Thymi* C. B. Park. *Cist. Led. Thymi foliis Clusii* J. B. *Cist. Leden x. Clusii* Ger. emac.

Clus.

Pedali duntaxat est altitudine, ramulis exilibus, lignosis, satis tamen fragilibus, nigricantibus; pinguibus, & quodam lento humore madentibus: foliis longè minoribus quam in præcedente, non multum à Thymi foliis distidentibus. *Flores* non observavit Clusius, quemadmodum nec in superiore, sed in oblongis ramulis quasi umbellatim prodeuntia capitula, exigua & superiore parte aperta, inania jam, & cum suis ramulis arida.

Nascuntur hæc duo postrema in extrema Bætica parte qua Castellam novam spectat.

Locut.

- * 13. *Cistus Myrsifolius Bælicum Pennæ, Myrsicifolius Pennæ* Park. *Clus. C. B. Myrtoc. Th. Pennæ* Angli Ger. *Myrtoc. Pennæ, floribus luteis oblongis* J. B.

Clus.

Frutex est interdum tricubitalis, scabro admodum cortice, & veluti quibuldam tuberculis obfuso, qui in vetustis ramulis facili abscedit & sponte decedit. *Folia* sunt pæne Myrti (quorum dorsum non minus scabrum est quam ipsi ramuli) supernè laviæ, conjugatim ut in Cisti & Myrti generibus circa ramulos nascuntia. *Flores* summis virgis insident lutei, quinque oblongis foliis constantes, & multis in medullitio longiunculis staminibus præditi: His succedit oblongum & pentagonum capitulum semine plenum.

Tota stirps odorata est, & lentorem five pinguem quandam succum, quali Cisti Ledi genera madent, effundere videntur.

Ex Bælicum insularum majore Majorica vulgò dicta eruit Pennæus.

Locut.

C A P. VII.

De Cistis vasculis trigonis, & primo De

§. 1. Majore & fruticose, Cistus femina dicto.

- * 1. *Cistus femina folio Sampsi* Park. *folio Sampsi incano* C. B. *folio Sampsi Clusii, cui macula in flore* J. B. *Cistus folio Sampsi* Ger. emac.

Clus.

Frutex est multos graciles ramulos proferens, in quibus folia parva, quasi circinata, incana, Samplucho similia, paulò minora & dorso eminente, contrariis inter se pediculis, ut in cæteris Cisti generibus, nascuntur, & adstrictionem habent cum quadam aciditate & asiditate conjunctam. *Flos* in summis ramis copiosus, albus, medullitium peralorum macula ex purpurea nigricans inficit, villis & staminibus flavis medium florem occupantibus: Capitula deinde lutei ferè exigua, trigona, in quibus *semen* minutum Hyoscyami, ex nigro candicans five cinereum continetur. Totus verò oblongus ille ramulus qui florem & capitula sustinet, semine maturo arefcit, ut in singulis Cisti generibus.

Copiosum invenit Clusius circa Caracæjo & toto Bætico agro inter Tagum & Anam flumina.

Locut.

- * 2. *Cistus femina folio Thymi* Park. C. B. *folio Thymi Clusii sine macula in flore* J. B. *folio Thymi Ger.*

Clus.

Pedali fruticat altitudine, ramulæ ex purpurea nigricantibus, duris, lignosis, qui magna ex parte sine foliis conspiciuntur præterquam circa eorum summities, in quibus confertim nascuntur, exilia admodum, viridia, Thymi foliorum æmula, adstringentis gustus. *Flores* summis ramis fert, lupari similem, minore & nullis maculis infectum. Semen non observavit Clusius.

Solium autem conspectus est extrema Bætica parte, qua Castellam & Lulitaniæ spectat.

Locut.

- * 3. *Cistus femina folio Halimi major* Park. *fem. Portulacæ marine folio, latiore, obtuso* C. B. *folio Halimi Ger. folio Halimi, flore luteo* J. B. *folio Halimi 1. Clusii*

Clus.

Cubitalis aut ampliores proferit *ramos*, graciles, latis fruticosos; in quibus folia Portulacæ marine similia, sed omnino incana ut Halimi, obtusiore macron, subacidi & adstringentis gustus. Summis ramis multi inhaerent *flores*, flavi coloris, minores quam in superioribus, Helianthemum similes, suas fibras in medio continentes.

His succedunt longiuscula & triangula capitula exiguum subfructum semen continentia. Ad hujus radices Hypocistidem observavit Clusius.

Cistus femina folio Halimi minor Park. *fem. Perulaceae marine folio angustiore mucronato* C. B. *folio Halimi longiore incano* J. B. *fol. fel. Halimi* 2. Clus. *Cistus folio Lavendulae* Ger.

Clus.

Procerior est priore, firmioribus ramis & incanis ut prior. *Folia* etiam habet Halimi, patillo tamen longiora, angustiora, magis mucronata & doso elatior, incana tamen tota & ficca, subacuti etiam & adstringentis saporis. Hujus neque florem, neque semen vidit Clusius.

Locus.

Uterque frequens est in Lusitania arenoso solo, & aurā marini afflato inter Ericas non procul Olytippone, nusquam alibi Clusio confectus.

* 4. *Cistus femina Lavendulae folio* Park. *folio spicae* C. B. *folio Lavendulae Clusio*, forte idem cum *Helianthemum recto* J. B. *mas tenuifolius* Ger.

Clus.

Cubitali plerumque altitudine est, plurimis ramis usque brevibus praeditus; circa quos confertim nascuntur *folia* angusta, incana, Lavendulae foliis proxima, adstringentis gustus. *Flores* superiores floribus non multum abimiles, parvi, candidi: Semen non observavit Clusius.

Locus.

Adeo Lavendulae similis est, ut excepto odore & sapore cum non floret pro ea sumi possit. Solo Valentino regno, aridis & petrosis locis quarto à Valencia mil. Aprilis initio invenit Clusius.

5. *Chamaecistus Halimi folio oblongo* Moris. praedid.

Hic suffrutex ad pedalem altitudinem usque, aliquando ad bipedalem affurgit. *Folia* proferit, oblonga, mucronata, incana, Halimi instar. *Flores* fort. luteos, quibus delabentibus succedunt capitula triangularia, minuta multa subfissa immixta in se continentes.

Locus.

In glareosis & arenosis circa caput Cenomanorum.

6. *Cistus Lido folio Myrti* C. B. *ledon angustifolium* Ger. *ledum Myrtifolium* Lobelii Park.

Virgis, fuscis, foliis multo crassioribus, latoribus & longioribus est quam mas, femina, aut lamifera vulgaris, Sumachi Plumii aut Ruscii modo fruticosa, semine item tricoeco.

Multa lascivit quopiam in monte calissimo agri sterilis Sevenae, cui nomen S. Columbae. Alioqui gustu Cisti Ledi, & fragrantia graviulius.

Sufficior hanc non differre specie à Cisto Ledo 1. seu latifolio Park. quantumvis Lobelius semen tricoecum ei attribuat.

§. 2. *De Cisto capsulis trigonis annuo.*

1. *Cistus folio Plantaginis* C. B. *Tuberaria major Myconi* J. B. *An Tuberaria nostra ejusdem.*

J. B.

Caulis pede altior, teres, alioqui glaber, imò duntaxat parte tomento candicante obtusus, interlucente levicula quadam rubedine. *Folia* circa infimum caulis crebra, Plantaginea, ex totum oblonga, latitudine feminali, longitudine ferè unciali, supra subulque incana lanugine pubescentia, nervis tribus Plantaginis in morem dispositis distincta. Per reliquum caulem ex longis intervallis bina folia adverso situ velut ex geniculo nascuntur, (aut alterum altero paulo inferius) angustiora, longiora, acutioraque quam infima, glabra, nervosa. In supremo caulis fastigio *flores* plures, interdum 12, plurimum foliorum voluminibus contexti, quorum basin fulcunt foliola perpulilla, acuminata.

Locus.

In monte D. Joannis propè Pisas collecta fuit inter plantas Storchadis Arabice.

Mycono *Radix* lignosa per summa caespitem spargitur: *stres* color luteus: semina folliculo inclulsum.

D. Magnol in *Indice plant. Monsp.* Tuberariam majorem & minorem Myconi pro eadem plantae specie habet, pro loci humidioris vel ficioris natura variante.

2. *Cistus flore pallido, punicea macula insignito* C. B. *annuus flore maculato* Ger. *emac. annuus flore guttato* Park. *Ponae Tuberaria minor Myconi* Lugd. J. B. *Helianthemum flore maculoso* Col.

Folia in terram frata promit, tribus nervis distincta, oblonga, Centaurii vulg. min. modo, sed acutiora. [*Mycono* plantaginis similia sed minora, humi repentia, villosa: *Ponae Olea* effigie] Unico caule observavit Columna, nec ramoso, [Binos caules appingit Mycomus] pedali altitudine, tenello, recto, nec admodum ramoso Clus. quadrato, hirsuto, virentes *Ponae*. *Folia* per genicula bina, alterno situ, parva, hirsuta. In summo ex petiolis longis *flores* plures, pentapetali, lutei, petalis singulis puniceo Columnae ex nigro rufescente macula circa unguem insignitis, antequam aperiantur nuntantes, sicuti & fructum habentes, & hiantes eriguntur, paulatim, in medio apicem habentes crassum, quem plurima *filamina* circumdant. Tenella admodum & triquetra capitula pusillum & cinereum semen continent. *Folia* diluta viriditate praedita una cum ramulis per Camuleae affus pingui quodam & lento humore sunt obrita. Clus.

Locus.

Nos ad radices Vesuvii montis invenimus flore non maculato, quales & F. Columna observavit quamplurimas eodem loco una cum maculosis nascentes. Maio mense floret.

In

In Madritiana sylvā invenit Clusius secundo ab urbe Lutetia milliari. Myconus ex Hispania misit, ubi passim, inquit, in pratis reperitur locis pinguibus & torrens. Radice simplicis, lignosa, tenui, & nonnihil fibrosa alitur.

D. Magnol (ut diximus) Tuberariam majorem & minorem Myconi pro eadem plantae specie habet, pro natura duntaxat loci humidioris aut ficioris magnitudine variantis; utraque autem in luco Grammatio abunde provenire ait, quin & foliis angustissimis se invenisse plurimis alius in locis, valde accedentem ad Cisti speciem annuum angustifolium J. B. Nos ejus sententiae libenter assentimur, ut qui species temere multiplicare odimus.

Sunto ergo, si videtur, Tuberaria nostras J. B. Tuberaria major & minor Myconi. Cistus annuus secundus Clus. Cistus annuus flore guttato Ponae, denique Cisti species annua angustifolia J. B. una & eadem plantae species.

3. *Cistus annuus* Ger. *annuus folio Salicis* Park. *annuus 1. Clusio folio retundior* J. B. *folio Salicis* C. B.

J. B.

In hortis cultus ad cubiti interdum altitudinem & majorem excrevit: ab una radice lignosa & nigra, modò coheulo uno, modò pluribus, quinque, ac etiam sex, medio cretior, omnibus hirsutis, teretibus: *folia* veluti per genicula binis, Majoranae similibus, longioribus, potissimum circa medios caules, inferiora enim rotundiora sunt, superiora verò angustiora, pilosa. Ad latera singulorum geniculorum, ad unumquodque *folium* duo parva foliola. In extremis ramis duo, tres, quatuorve *flores*, pallidi aut albicantes, uniusquis, in suo geniculo, ex brevi pediculo, hirsuto, uno folio longo & duobus parvis ad ejus exortum appositis. Floribus succedunt *vascula* triquetra, brevia, magna, Ciceri ferè aequalia, quae matura in tres dehiscunt veluti corylas, latas, corticolas, rufas, quas cingunt foliola tria hirsuta, costas habentia. Intus membranula, tenuis, lucida, cui adherent multa *filamina* minus ruffa, papaverinis minora, inaequalia, matura Augusto.

Locus.

In vinetorum apud Salmanticensis marginibus, & Granatensis regno Clusio observatus est.

Castellani *Timmeram* hunc vocant, autore Clusio, i. e. Tuberariam, forsitan quia ubi haec nascitur Tuberaria, quae illis *Turmas* dicuntur, crescunt. Eadem scribit Myconus de Tuberaria sua minore, quae ab hac tamen diversa est, nimirum Cistus annuus 2. Clusii.

Hujus alia species invenitur, longioribus alyquantulum *virgis* non tamen minus hirsutis, angustioribus etiam *foliis*; cujus *flos* minor, pallidus, valde caducus: capitula & semen similia. Huic similis est, si non idem,

* 4. *Cistus Ledi folio* C. B. *annuus folio Ledi* Park. *annuus folio Ledi, flore luteo* J. B. *annuus longifolius Lobelii* Ger.

Park.

Elatior est praecedente, *virgis* crassioribus, non minus tamen hirsutis, *foliis* ad genicula duobus tribusve cinctis, longioribus, angustioribus, mucrona acutiora, hirsutis nonnihil, colore viridi latiora. *Flores* evanidi, versus summos caules ex alis foliorum exeunt singulatim, pari cum superioris floribus magnitudine, pallide lutei. *Capsulae* & *semen* illius similia.

Annua est planta; in hortulo tamen nostro aliquando hyemem pertulit, cum superiori aestate non floreret, inquit Parkinsonus.

In loco dicto *La garrigue dau Terrall* & circa Salenavam in herbis incultis ultra pontem saepius *Locus*.

collegimus, inquit D. Magnol in *Botan. Monspel.*

Eidem Cisto annuo Clusii similis etiam est

* 5. *Cisti species annua angustifolia* J. B.

J. B.

Dodrantalis est, vel etiam major ac cubitalis: *radix* unica, leviter fibrosa, satis tenuis, recta: *caulis* uncis, teres, hirsutus, gracilis, quatuor aut quinque geniculis distinctus; ad quorum unumquodque *folia* bina, duobus uncis longiora, angusta, hirsuta, ad Ledi Monspelliani accedentia, ad radicem breviora. Subdividitur in aliquot ramulos, inaequaliter non ex adverso fittos, quod observaverimus, quatuor aut quinque uncias longos; *capitulis* multis (ad quindescim numerum) parvis triquetris, Ledi Monspelliani similibus, minoribus tamen, ex pediculis ferè uncialibus in unam partem instar jubea vergentibus. [*Flos* circulum in medio nigrum habet cujus interiora alba, punctulis nigris aspersa, aliquando etiam fittis intercurstantibus nigris, folia flava Chert.]

Inter Monspellum & Peroul invenit C. Bauh. D. Magnol pro Tuberaria minore Myconi hunc habet: vide supra quae ad illam plantam annotavimus.

Locus.

§. 3. *De Cisto capsulis trigonis humilioris & perenni seu*

De Chamaecisto & Helianthemum.

A. 1. *Chamaecistus vulgaris flore luteo* C. B. *Helianthemum vulgare* Park. *vulgare flore luteo* J. B. *Helianthemum Anglicum luteum* Ger. item luteum Germanicum ejusdem. *Dwarf Cistus*, or little Sun-flower.

E. *radice* alba, lignosa *caules* plures, tenues, teretes, humi fusi, hirsuti emergunt, *foliis* vestiti oblongis, angustis, ex adverso binis, pediculis brevibus insidentibus, superne viridibus, subius incanis, mucronibus obtusis. *Flores* in summitatibus in longas veluti spicas dispositi, alii super alios, pediculis feminalibus appensi, lutei, pentapetali, cum plurimis intus *filamentis* flavis, & calice trifolio lineis

Rrrr 3 rubris

tribus striato exeunt. *Flori* succedit vasculum trigonum, grande, *semina* aliquot trigona, ruffa continent. Ad floris uniuscuique pediculum apponitur foliolum longum angustum. Delapso flore *semina* deorsum dependent. Floret Junio.

In montosis ficcio-ibus præsertim cretaceis abundat.

Helianthemum foliis majoribus flore albo *J. B. Chamæcistus vulgaris* flore albo majore *C. B.* à priore folia magnitudine & floris colore albo differt, inventu rarissimum est.

Vulneraria est & asfringens hæc planta, unde in spuo sanguinis, alvi profluvio, uvula (& ut numero dicam) omnibus affectibus quibus fluxus nimis conjunctus est, Symphyti aliarumque consolidarum more, usurpari potest *J. B. Hinc Panax Clavonium* nonnullis credita est, & Herbariorum Germanicorum vulgo *Consolida aurea* dicta.

Exhibetur decoctum in vino rubro cum Symphyto & Plantagine ad sanguinis sputum, diarrheam, dysenteriam, &c.

Ad ulcera oris & genitalium decoquitur in vino rubro addito momento Aluminis, decoctioneque eos collutur aut ulcera partium dictarum.

- * 2. *Cistus humilis Clusio* sive *Helianthemum omnino candicans flore nunc albo, nunc pallido J. B. Chamæcistus foliis minoribus & incanis C. B. Chamæcistus 4. Clusii.*

Clus.

Exigua est plantula, tenuibus, lignosis, humique sparsis virgulis prædita: *foliis* primo generi, quod Helianthemum, putant, similibus, minoribus tamen, omnino candicantibus, gustu adstringentibus. *Floris* extremis ramis insident, coloris interdum albi, ut plurimum pallidi, *flaminibus* medium florem occupantibus. *Semen* triangulis capitulis, lino paribus inest, exiguum, rufum. *Radix* lignosa & fibrosa.

Salmanticensi agro frequens est: *J. Bauhinus* Monspelii vidit florentem in monte prope *Castelnuf*, & in montibus prope *Gigan*, mense Martio & April.

Mentzelius in Pugillo Plantarum rariorum Helianthemum speciem in monte Apennino collectam depingit quam

Helianthemum fixatile, caulibus & foliis incanis, oblong. fl. albisissimis, Apenninum inscribit.

3. *Chamæcistus foliis Thymi incanis C. B. Helianthemum flore albo folio angusto hirsuto J. B. An Chamæcistus V. Clus? Helianthemum angustifolium Park. Ger.*

J. B.

Plantula esquipalmaribus dodrantalibusve ramis donata, interdum paulò majoribus, Monspelii verò & Lugduni nunquam ferè cubitalibus, partim erectis, partim repandis. *Folia* mediocriter magna, semunciam longa, angusta, pilosa, incana ut Lavendula, insipida, nonnulli villosa. *Floris* ex longa serie plures, quales Helianthes vulgaris, nisi quod albi, fibris luteis medium occupantibus. *Calyces* hirsuti, *vascula* quæ, cum plura in quibus *semen*. Quæ *Chamæcistus* provenit radicem habet crassiusculam, lignosam quæ in frequentes abt propagines.

Prope Monspelium in collibus Castro novo adjacentibus observavimus atque etiam circa Nemausum. *Folia* ei oblonga sunt, incana, & figurâ sua ad Rosmarini folia accedentia, nisi quod breviora sint.

J. Bauhinus dubitat an hæc planta sit Chamæcistus *J. Clus. hist.* & revera descriptio Clusii non videtur exactè respondere.

- * 4. *Chamæcistus repens Serpyllifolia lutea C. B. Serpylli folio nigricante & hirsuto, flore aureo odorato J. B. Serpylli folio, flore luteo Park. 2. Clus. Cistus humilis Serpyllifolia Ger.*

Clus.

Multos promit ex eadem radice *ramulos*, tenues, oblongos, summâ tellure sparsos, subrubentes; in quibus exigua *folia*, ordine quodam ac duplici serie disposita, Serpyllo ferè similia, nigricantia & hirsuta, crassaque: sub florum autem partum in novellis ramis longiora & candidiora. *Floris* in extremis eisdem novellis ramulis tenet aut quaterni, oblongis & hirsutis pedicellis inhaerentes, Helianthemum vulgaris floribus magnitudine pares, sed auri plani coloris & odorati. *Semen* observare non licet. *Radix* multistida, aliquot fibris latè sparsis capillata.

Nulquam nisi in summis Austræ & Siciæ Alpibus invenit Clusius, idque semel, mense Augusto florentem: in hortos translatus Maio mense floruit; sed *floris* cum suis pedicellis nimium caduci, omnem observandi seminis occasionem plane ademerunt.

Cistus Helianthemum flore parvo luteo J. B.

Florum parvitate qui triplo minores quàm Helianthemum vulgari, & loco nascendi circa Nemausum à superiore differt.

- * 5. *Chamæcistus angustifolius flore luteo Clusii J. B. Chamæcistus angustifolia C. B. Chamæcistus 6. Clus. Cistus humilis angustifolius Gott. Helianthemum angustifolium Park.*

Clus.

Dodrantales aut majores humique fûlos ramulos habet, multis oblongis angustifolia *foliis*, nullo certo, sed consulo, ut plurimum, ordine dispositis septis, præter vulgarem in omnibus Cisti generibus foliorum frum, *saporis* initio velut gummosi, deinde amaricantis. Extremos ramulos bini aut terni occupant *floris*, lutei cum suis in medio flaminulis coloris: quibus succedunt trigona *capitula* satis magna, majusculum & inaequalia *semen* continencia. *Radix* lignosa, dura, vivax, foris nigro cortice obducta, & in aliquot ramos sparsa.

Rarior

Rarior est, nusquam enim nisi in monte Badenibus thermis imminente, quarto à Vienna AU-*L. 12. m.* stric militari, atque in Hamburgenfi duobus à Polesio Ungariæ urbe mil. pauculis plantis inveniebatur Clusius florantes mense Junio, & brevi semen periclitens.

- * 6. *Chamæcistus foliis Myrti minoris, incanis C. B. foliis Myrti Tarentinæ canis vel cinereis J. B. Chamæcistus 3. Clus. Chamæcistus latifolius Park. Cistus humilis latifolius Ger.*

Clus.

Dodrantalibus est ramulis, humi diffusis: quos bina semper contrario inter se situ sepiunt *folia*: Myrti Tarentinæ foliis aequalia aut angustiora, superne cinerea quadam lanugine obducta, inferne verò omnino incana, gustu adstringente & nonnulli amaro prædita. Pedicellis postea exierit duas aut tres uncias longos, quibus insident quinque aut sex *floris* Chamæcisti serpyllifolia ferè formâ similes, lutei coloris. His succedunt trigona parva *capitula*, *semine* inaequali, minuto, ruffo plena. *Radix* lignosa, dura, vivax. In hoc etiam ramuli flores sustinentes, maturo & deciduo semine, excicari & confringi plerumque solent.

Nascitur maximâ abundantia in omnibus illis montibus, qui à Calenberg Damio imminente ad Alpes Austriacæ continua quadam serie procurunt, &c. Floret Maio; *semen* maturum est Junio. *Locus.* Invenitur etiam in monte Capouladon non procul Monspelio Butan. *Monsp.*

- A. 7. *Helianthemum Alpinum folio Pilosellæ minoris Fuchsi J. B. Item, Cistus Helianthemum folio Pils montani ejusdem fortè: item Cistus pusillus folio candido, flore luteo ejusdem.*

J. B.

Fruticosa est herba, cui *folia* oblonga, Pilosellæ minoris Fuchsi similia, inferiore parte magis candicante, superiore viridia & pilosa, sed minus quàm in inferiore. *Flos* luteus, qualis Helianthemum vulgari.

Plantula nobis collecta in monte Saleva prope Genevam, *cauliculos* surgit palmares & longiores, tenues, teretes, incanos, non ramulos, *foliis* per intervalla longiora binis adversis cinctis, summa sui parte quatuor aut quinque flosculos singulatim caulem confcendentes, pediculis tenuibus appendiculis, sustinentes, parvos, colore luteo. *Folia* via uncialia ferè aut minora, oblonga, in acumen delincentia, cinerea & ferè alba: quæ cauliculos vestiti breviora sunt & pro magnitudine latiora. In montosis Septentrionalibus Angliæ à se inventum nobis ostendit *D. Jac. Newton.*

Ad latera & radices montis Saleva prope Genevam copiose oritur.

Locus.

- * 8. *Helianthemum sive Cistus humilis folio Samplicis capitulis valde hirsutis J. B.*

Plantæ nobis descriptæ & intellectæ eadem esse videtur. Radicem lignosam crassiusculam ei attribuit *J. B.* Majoranae foliis paria. Vide & confer.

Hunc Monspelii collectum habuit *J. Bauhinus*. Juxta Monspelii patibulum magnâ copiâ fruticat *Cisti folio Majoranae* nomine notus. *Rotam. Monsp.*

- * 9. *Chamæcistus Serpyllifolia floribus carneis C. B. Cham. 7. Clus. Cham. Serpylli folio, flore carneis Park. An Chamæcistus Alpin. ex? Serpyllifolius Ger. emac.*

Clus.

Oblongis, quandoque dodrantalibus tantum serpit ramulis, humi diffusis, nigricantibus, in multos alios breves ramulos divitis. *Folia* frequentia & conferta sunt, bina semper inter se opposita, exigua, Serpyllo minora, Thymi durioris foliis haud majora, crassa, superiore parte viridia, inferne candicante, amaricantis saporis: extremis ramulis inaequaliter bini aut quaterni *flosculi*, simul juncti, perispermii, pentapetali, carnei quasi coloris: His succedunt *capitula* in quinque crenas maturitate seles aperientia, & semen exilè admodum ostendentia. *Radix* dura, lignosa, aliquot fibris donata est: quinqueam rami subinde tenues fibras agunt. Excicata planta non injucundo spirat odore.

Nascitur tenui folio inter saxa, in summis Sneberg, Snenberg, & aliis Austriacarum Striacarumque Alpium perispermis. Floret Junio aut interdum paulo maturius.

Vasculo feminali ab hoc genere differre videtur.

10. *Helianthemum tenuifolium glabrum flore luteo J. B. Chamæcistus Ericæ foliis Park. Cham. Ericæ folio luteis J. B.*

J. B.

Ex radice crassa, lignosa, cortice nigricante contexta *ramuli* plures exurgunt, lignosi, dodrantales, nonnunquam erecti, interdum per humum sparsi, *foliis* donati valde tenuibus & angustis, ut in Cori Monspellulana, vel Erica arborecente, viridantibus & subrubentibus, glabris, nec sibi oppositis ut in vulgari, sed alternatim ramos confcendentes, & singularibus. Ramulos videtur quàm Thymifolium sequens. *Floris* multo minores quàm in vulgari, auri, caduci, quibus succedunt *vascula* majuscula, lucta, quæ semine maturo in tres veluti scutellas triquetras dehiscunt; ea autem vascula ambiunt tres tunicae. *Semen* copiosum, ferrugineum, triquetrum.

Ad radices montis Juræ & in collibus faxosis Erica Genevam & Monspelium multus oritur. *Du-Lecq* plex habet erectior & humilior. Hi (inquit *D. Magnol*) non tantum magnitudine differunt led & modo conservandi seminis, siquidem erectioris capitula dum aperitur decidit statim semen, sicut aliis accedit, at in humiliori quamvis capitula aperta sit & prona versus terram, manet tamen semen quasi capitula adherens.

11. *Helianthemum folio Thymi incano* J. B.

J. B.

Virgulæ plures, tenues, incanæ, quæ in alios repandos mox dividuntur ramulos. *Foliola* Thymi duriora, minuta, brevia, hirsuta, cinerea, terna, quaternaria, interdum plura ex eodem geniculo enata. *Flos* & capsellæ in tres carinas dehiscentes cum involocris hirsutis, ut in *Helianthemum* vulgari. *Radix* crassifuscula, contorta, lignosa, multifida, multorum capitum.

Fortè (inquit J. B.) hanc miscet & intelligit Lobellus cum *Helianthemum tenuifolium* glabro: similes sunt plantæ, differentes tamen diligentius considerant.

Nos circa *Monspeli* observavimus in eadem planta *folia* inferiora in caulibus tenuissima, qualia fere *Camphorata* *Monspeli*. superiora vero longe diversa, viridia & *Helianthemum* proximè descripti foliis similia, unde & Lobellum non imperite aut temere has duas plantas miscuisse opinati sumus: postea tamen circa *Maffiliam* *Chamaecitis* speciem observavimus cujus omnia folia tenuissima erant *Camphorata* similia & glabra, plura simul nascentia; aliam etiam speciem, folio Thymi longiore, cujus tamen florem & vasculum feminale non vidimus.

His adde, anomalas quasdam & parum cognitæ species.

1. *Helianthes species rara, comâ inflexâ ut in Heliotropio* J. B. *Telephium repens folio deciduo* C. B. *Telephium legitimum imperati* Cluf. Ger. Park.

Radix crassitudine digitali, longitudine sesquipalmari, lignosa, fibris paucis sed validis donata, foris buxæ, intus alba, vivax, ramosa, octo, aut plures per terram spargit, palmares & spithameos, teretes, tenues; quibus *folia* nullo insigni sapore prædita, crebra, alterno situ utrinque, adnascuntur, Majorana: glabra, & ex viridi luteola, unico nervo per longitudinem decurrente: at priora folia & quæ proximè terram non parum ab iis quæ per ramos videntur differunt, utpote longiulcula. *Flores* in extremis ramulis perquam conferti, & Scorpioides instar reflexi quinis foliis albis constant, *apicibus* luteolis, quinque viridantibus extrinsecus obvallati: *capitula* sequuntur triquetra, fulca, *semine* exiguo, papaverino pari, atro, cavitatem impressam altera parte habente, altera gibbo resecta amaro.

Monifonus hanc plantam *Polygoni* speciem facit, verum cum Clusius & J. Bauhinus diversis verbis affirmet fructus ejus triquetros non semina esse, sed vascula feminalia, minus feminibus resecta, cum illo sentire non possumus; verum ob flores pentapetalos, & vascula feminalia triquetra, quibus cum *Chamaecitis* convenit, iis cum J. Bauhino subiungendam duximus, quamvis foliorum situ alterno ab iisdem differat.

2. *Cistum folio Stachadis citrinæ* C. B.

Cujus neque descriptionem, neque synonyma datur.

3. *Cistum folio Majoranæ* C. B.

Eadem videtur *Chamaecisto* octava, id est, *Helianthemum* five *Cisto* humili folio *Samplici* capitulis valde hirsutis J. B. quam D. Magnol *Cisti* folio *Majoranæ* nomine *Monspeli* notum scribit.

Item,

4. *Chamaecistum quadrifolium* C. B. i.e. *Helianthemum Sabaudicum* Park. Tab. Ger.

Foliis quaterno ordine in caule positis, viz. ad singula genicula quatuor, à reliquis congeneribus præcipuè differt: in quo convenit cum *Pseudo-cisto* *Ledo* altero *Alpin*. exot.

5. *Pseudo-cistum Ledum Alpin*. exot. *Pseud.* 1. Park.

Alpin.

A radice longa crassaque mittit plures sículos rectos, rotundos, graciles, foliis fere *Ligustri*, sed minoribus longis intervallis paucissimis vestitos, qui utrinque, inordinatim in plures parvos fasciculos dividuntur, in quorum summitatibus flores *Cisti* floribus longe minores apparent, a quibus *filiquæ* rotundæ, oblongæ, in acutum delincentes, nigra; minutum semen continentes. Tota planta modora & insipida est.

6. *Pseudo-cistum Ledum alterum* Alpin. exot. *Pseudoc.* 2. Park.

Alpin.

Herba est frutescens ab una radice parva caules plures, molles, obliquos producens: foliis Myrti sed minoribus, & mollioribus, in nigrum albicantibus utrinque bini ad intervalla; a quibus foliis simul exeunt flores albescentes, parvi, à parvis petiolis pendentes; quibus succedunt *folliculi* parvi, rotundi, in acutum delincentes, Ciceris magnitudine, colore flavescetes, qui semina minuta continent, colore idem flavescencia.

Cretæ indigena est.

Locus.

CAP. VIII.

De Hyperice, Androsamo, Ascyro.

Hypericon, Androsamum, Ascyron non aliter inter se differunt quam ut Genus & ejusdem speciei. Hypericum enim Generis nomen, Ascyron & Androsamum quarundam ejus specierum.

Hyperici nominis rationem non invenio. Ascyron Grammatici per Antiphrasim dictum volunt cum mollis herba fit, *ascy* enim Græcis asperitatem significat. Androsamum autem ab *andros* *dips* dictum constat, quod comæ ejus trita terentium digitos velat cruentent.

Notæ Hyperici characteristicae, præter foliorum in caule situm adversum, sunt flores flavi staminibus multis; vasculum feminale è tribus partibus, [in uno genere quatuor] compositum, triplici stylo, comâ attritu sanguineum succum reddens.

1. *Helianthes Constantinopolitana flore maximo* Wheeler. *Ascyroides* Alpin. exot. *Ascyroides Cretica* major Park.

Hujus folia consistentiâ & colore sunt foliorum Androsami vulgaris, longiora & magis lenta, cauli quadrato, fruticosa, rubenti, non ultra spithamæ longitudinem assurgenti adnascencia. Caulis fastigiatus infidet flos amplissimus, pentapetalus, petalis incurvis seu arcuatis; è quorum umbilico staminula infinita, flava, oblonga, in formam globosam composita, apicibus veluti punctis notatis, exurgunt. *Siliculae* succedunt pyramidales, è loculentis quinis, dum adhuc viridia sunt arcte junctis, per maturitatem dehiscentibus compositæ, cæterarum hujus generis capsulis triplo majores. *Radix* longè latèque scripta, & plantam stolonibus emissis propagat.

Floret Junio & Julio, semina perficit Augusto & Septembri mensibus.

Hæc nobis eadem planta videtur quam describit & depingit *Prosper Alpinus* in Exot. titulo *Ascyroides*. Et rectè nostro judicio Ascyroides potius quam *Hypericum* appellat, ob capsulas in quinque, loculamenta dispartitas, præter normam hujus generis reliquorum.

Non est autem reticendum, D. Wheeler unicam tantum florem summo hujus plantæ cauli aspingere, nec plures in descriptione ei videri attribuisse: cum Alpinus, & Morifonius etiam, plures ei dant. Morifonius autem plantam ipsam è semine à D. Wheeler missa ortam in horto Academico Oxoniensi coluit. Fortè in loco ubi eam invenit (prope Constantinopolin) ob soli fecitatem aut sterilitatem unum tantum florem produxit. Odore est Terebinthinæ optimæ fragrantior.

Hujus plantæ folia & virgas Vincæ pervincæ foliis & virgis comparat D. Covel, inque eodem caule unum vel duos (interdum etiam plures) flores gestare scribit, odore Sciricum crudum referentes.

- * 2. *Hypericon Olympi montis* Wheeler. *An Ascyron magno flore* C. B. Park?

Hanc plantam D. Wheeler ab Androsamo suo Constantinopolitano diversam facit. Hæc etenim caule est pedali aut altiore, cum illud ultra spithamæ altitudinem à terra non assurgat. Hujus folia Hyperici vulgaris similia sunt sed minora: illius consistentiâ & colore Androsami vulgaris, dumtaxat longiora & tenaciora. Hujus denique, (quod præcipuè est notabile) vasculum feminale rotundum est Androsami vulgaris instar, illius oblongum, & in quinque, loculamenta divisum.

Descriptio Alcyci flore magno apud C. Bauhinum in Prodromo plantæ nostræ satis bene convenit, nisi quod plures in summo caule flores ei attribuire videatur, cum nostrum Hypericon unicam tantum gesserit. Descriptio Bauhini sic se habet:

Alcyron vulgari seu Hyperico dumetorum simile est, caule sesquicubitali, rotundo, glabro, rufescente, quem tota pallide virentia & infernè albidiora, unciam longa, semunciam lata, subrotunda, bina semper sita adverso cingunt. In caulis summo flores calyce viridi sustentati, pallide lutei, magni, quinquaplo vulgaris majores, ex quinque foliis uncialibus compositi; è quorum umbilico staminula plura, flava, veluti puncto notata exurgunt. Siliquæ & semina non vidit Bauhinus.

In Pyrenæis D. Barlerius legit. In Olympo Alpiæ monte D. Georgius Wheeler.

Locus.

3. *Androsamum fatidum* Park. *capitulis longissimis filamentis donatis* C. B. *Ruta Hypericoides quibusdam Siciliæ affinis* sive *Tregum* J. B.

J. B. Bel.

Frutex est rectus, aspectu pulcher, ad tres, nonnunquam & quinque, cubitos assurgens, caule tereti, levi, ramoso, rubente, brachial interdum crassitudine: foliis ad articulos adversis, duplo Hyperici majoribus, glabris, neutiquam partitis, ferendis. [Bellus foliis Glycyrrhizæ aut Terebinthi ei comparat] Sapore ut J. Bauhino videtur, acidulo: Floribus magnis, Siciliæ proximis, [sed quadruplo majoribus Bel.] luteis, densi cirrurum, luteorum, tenuissimorum longiorumque mitoris apiculis, legeme medium occupante: capsulae sequente oblongo, rotundo, Terebinthino fructui aequali, tenuissimo semine repleto, [è ejus summo emicant flamma longa J. B. quod observati dignum.] Capsula hæc à planta non decidit, sed ei perpetuo inhaeret.

Sæcis fontes & rivulus provenit non in Creta tantum, sed & in Sicilia & Calabria frequens. Tota planta hæc hircinum virus olet ut longius percipi possit: æstate resinam fundit, sed paucam. Perpetua fronde viret, Bello teste, Junio mense floret.

Locus.

In aquosis & ad rivos sed rariùs invenitur.

Loess.

Clus.

[illegible]

Crescit in Alpium Auetriacarum aliarumque vicinarum regionum convallibus & pratensibus locis plurima: ut Clusio & nobis observatum. Floret Junio.

Col.

Folia obtinet ad singula caulis genicula terna, hirsuta quàm *Lyf. lut.* vulgaris minima; è quorum & caulis fimi perulis duas uncias longas dependentes lutei *flores*, quibus non diffimiles, emicant, pentapetalè à calyce quinquepartito. *Caulis* lenis angulis triatus, quibus, non fallimur, *flores* respondeant. In lummo foliolium cacumen representabantur, quo caulis definiebat, dense atque in acumen spihatum. *Fructus* concipit deciditibus floribus folioso illo conceptaculo tectos, Cortiandrino fœminipares atq. fimiles, in quibus *fœmina* que ob imperfectionem observare nequimus. *Radix* est oblique repens, tenuis, plures emittit foboles: Colore est extrinsecus carneo, intus vero flavicantem, fibris oblique frequentibus, crassitie ipsius respectu, humum fidentibus, propè summam tellurem hærentibus dividâ: Sapore adfringente, odore gravi terreo.

Differt hæc à vulgari, foliorum brevitate & ramorum inopiâ, quibus illa in summo dividitur, in quibus flores ramosis etiam petiolis elati atque plures simul infidentes producuntur.

Plantam hanc cum precedente specie eandem esse fuscipor. In horto cultam vidit Columna, non in loco natali crescentem: Clusius tamen petiolos florum longos neq. dixit, neq. pinxit: & præterea ramulos floribus onustos è foliorum sinu provenire scripsit, non semper flores singulares.

Alpin.

Semicubitalis & amplius frutrex eff, ferens ab radice *cavum* longum, geniculatum, ferè ex toto rotundum, cavum, intra habentem medullam albam ut Sambucus, colore fulvescentem, ramulos, ramulis ex opposito exeruntibus, rectis, geniculatis, è quorum geniculis utrinque duo ascunt furculi, subiles, *flores* ferentibus magnitudine & figurâ florum luteæ Lyfimachia, quibus succedunt parvi *folioli* oblongi, in acutum definentes, nigri, *semen* nigrum & minutum continentes. *Folia* parva bina in singulis caulibus geniculis utrinque ex opposito posita cernuntur, oblonga, lata inferius, in acutum definentia, sine petioli adhærentia cernuntur, Lyfimachia foliis similia, sed minora tamen. *Radix*

*Hæc planta (inquit) videtur similis ex tota Lyfimachia lutea. Caules ejus craffiores non superant
crassitudo, quædam minores, qui succiscentes medullâ siccâ, ut calami cavi evadunt, colore ful-
vescenti, facili franguntur, intusq; habent medullarum substantiam albam, que in ore agitata
rescit: inodori sunt, vel exigui admodum neque ingrati odoris, præsertim radix: lignum cum ali-
quanto acrimonia est amarum: Quibus notis convenit cum Calamo aromatico Dioscoridis: pro
quo eo unantur Arabes & Ægypti.*

In Ægypti locis humidis nascitur.

5. *Lyfimachia lutea flore globofo* Ger. Park. *bifolia flore globofo luteo* C. B. *altera lutea Lobelii, flore*
quafi fpicato J. B.

Clus

Pedalem habet *caulem*, tenuem, striatum, cavum, multis nodis septum : ab imo brevibus binis *foliis* vel potius vaginulis, ad singulos nodos ex adverso nascentibus cinctum : quae circa medium caulem nascuntur longiora sunt, angusta, ex viridi pallentia, tenuibus quibusdam venis oblique flecta : ex quorum finu emittuntur uncia, longiusculi, fulminantes *sternum* multicolorum, & aureo) veluti ipicam. *Radice* nititur longa, hac illac se spargente, ad cuius internodia frequentes creuntur tenues & quasi capillares fibrae, quolibz plerazque aquatice stirpes donatae sunt. Adnatæ se pronapat.

In fossis palustribus circa *Sevenhuys* in Hollandia invenimus: Lobelius in humentibus fossis circa Gandavum, atq. inter Teneramundam & Gandavum, necnon in Hollandia circa Amstelrodamum: Schlickius riguis locis ad Alpium Kaubornio vicinatum radices.

Nuperrine

N.1 perrimè peritissimus Botanicus D. Dodsworth, in Anglia, Comitatus Eboracensis orientali parte hanc invenit.

Lyfimachiae luteæ flore globoso similis Brasiliana innominata Marggr.

Marggr.

Caule lento, anguloso, ruffo, ferpente, & trium aut quatuor digitorum intervallo, in pediculo digitorum longa tria femper folia bipposita habet, quinque aut sex digit. longa, in ambitu serrata, late viridia, nervo & venis obliquis conspicuis praedita. Ad pediculum foliorum alius pediculus, quinque aut sex digitos longus provenit, rufus, qui umbellam habet mistar Sambuci, foliis minimis qui nullis foliis constant; in totum sanguinei elegantissimi coloris; quilibet eorum figuram habet rhopalii quo leprosi medicantes circumcurant.

Ephemerum Matthioli J. B. Ger. emac. *Ephemerum Matthioli*, vel potius *Ephemerum spurium* Lob.
Dod. C. B.

Prodit foliis oblongis, latis, duriusculis, veluti Isatidis, sed tamen minoribus: *cauliculis* compluribus, rotundis, cubito altioribus, non abique adnatis: quos superius quinquifolii candidi convolvunt *flosculi*, haud magni successeus prodeunt. *Semen* succidit in rotundis capitulis exiguum. Crassus & multis fibris capillate *radices*.

In Ananiensibus montibus, tam in pratis, quàm in sylvis copiose nascitur, autore Matthiolo.

Locus.

C A P. X.

De Anagallide.

[illegible]

A. 1. *Anagallis mas* Ger. flore phœniceo C. B. Park. *phœnicea mas* J. B. Dale Wimperley.

Radix est alba flexilis, cunctis fibris prædita. *Cauliculi* infirmi & humi fusi, palmarum aut femi-
pedales, quadrati, leves, foliis cincti per intervalla
binis, oppositis. *Alfines* modice parvas, abque
pediculis adnatis, inferna superficie creberrimis punctis ex rubro nigricantibus guttatis. *Flores* ex
dem folia imitantia ad unguem ferè divisi, è calice quinque angulis, oblongis, acutis segmentis
compositi. Succedunt *phæricæ* ferè rotunditatis, valicula feminali, pro plantule modo grandia
semine repleta, quæ per maturitatem transferri ferè horizontaliter disrupta semen effundunt. *Flo-
rum* stamina purpurea, apiculatè luteis. Sapor totius plantæ acris.

In arvis & hortis. Serius & circa mediam æstatem floret; Semine perfecto marcescit eadem qua *Locus* provenit ætate.

Anagallis moderatè calida est & sicca, quantumvis C. Hofmannus repugnet, unde & pro vul. *Vires.*
neraria habetur, adhibeturque usu interno & externo.

Adversus pestem mirifice conducit, ita usurpata, ut postquam ex illa (in vino sc. decocta) mediocrem haustum acceperis, in lectum te componas probe connectis ac ludes, *Trag.*
Mulier quædam Lutetia aquâ c Phenicea Anagallide destillatâ multos suffusione laborantes curavit.

Ad Phthifim, tabem pulmonum, sputum fetidum & purulentum bibat ager singulis diebus mane & vespere aquae Anagallis maris destillatæ cum pari lactis è vacca rubra emulsi quantitate permixtæ & Sacchari optimi q. f. edulcoratæ cochlearia duodecim. Expertum multoties medicamentum.

Basilæ in frequenti usu est pro torminibus recens natorum. Ejus decocto utuntur Westphalicæ mulieres in mensibus movendis. C. Hofman, de Medicam. Offic.

Vulgus decoquit eandem in urina, & cataplasmatis forma, calide applicat pedibus ubi podagricis doloribus infestantur: quod Nobili Angelo præ omnibus aliis pretiosis profuit, teste Gualtero. Inò multo pediluvium ex urina cocta faciunt cum quo à paroxysmo sepe liberari videntur. Difficilè urina ob falem fnum volatilen *D. Tacer. Robinson.* Cavendum est maxime in hoc morbo à repellentibus: Semper enim pessima symptomata potè ducunt: Quippe, ut inquit *Hofmannus*, tum videre nos podagricos mori, si humores influentes repellantur ad viscera, aut si viscera tum debilitata, tum humores ad superficiem pellere non possint. Itaque si diu superflue podagricis diutine, & diu,

S f f f 2 relicis

reus & viscera corroborantibus medicamentis eis opus est: topicis & repellentibus omnino eis interdicendum.

Epileptics quibusdam Aq. Anagallidis phœniceæ certo experimento dedi. Ex Observ. Achillis Gafferi D. Barn. Soame.

Willifius in mania pro specifico vendit decoctum Anagallidis flore purpureo, item summitatum Hyperici. D. Soame de Dolæo.

- A. 2. *Anagallis famina* Ger. *ovata* famina J. B. *cœrulea* flore C. B. Park. *Femiale* & *Wiew-howered* Pimpernel.

Solo floris colore à præcedente diversa est, ideoque ulteriore descriptione non indiget.

In transmarinis regionibus, Italia & Gallia ubique obvia est, nec superiore quæ flore est phœniceo minus frequens.

Nec aliter quàm floris colore à præcedentibus, & inter se differunt.

1. Anagallis flore obsoletè purpureo Clusii Park.
2. Anagallis flore carneo. Park.

3. *Anagallis omnium minima* Moris. prælud.

Moris.

Planta est in humidis proveniens, vix biuncialis. *Flores* gerit cœruleos, vulgaris Anagallidis triplo minores; capsulas feminæ pariter minores.

- A. 4. *Anagallis lutea* Ger. *flore luteo* Park. *lutea nemorum* C. B. *lutea*, *Nummulariæ similis* J. B. *Peltio* Pimpernel.

Numerosissimis fibris albenibus aut subrubentibus è geniculis demissis raditur. *Caules* plures per terram spargit infirmos, teretes, rubentes, *foliis* per intervalla vestitos ex adverso binis, quàm Nummulariæ acutioribus & minoribus, Alines aut Anagallidis maris similibus, glabris, internodiis splendentibus, pediculis brevibus nixis. *Flores* ex alis foliorum exeunt, singulares, tenuibus & oblongis pediculis, lutei, monopetali quidem, in quinque tamen segmenta acuta ad unguem fore divisi, ut pentapetali videantur; magnitudine & figurâ florum Anagallidis vulgaris terrestris: quibus succedit calycum feminae rotundum, parvum, quinque calicis acutis foliis obvallatum.

Locu.

In sylvis post mediam ætatem floret.

- * 5. *Anagallis cœrulea foliis binis ternisve ex adverso nascentibus* C. B. *tenuifolia* Ger. *emac. tenuifolia flore cœruleo* Park. *tenuifolia* Monelli Clus.

Plures statim à radice ramos spargit, pedalis longitudinis, quadrangulos, ut aliæ Anagallides, qui deinceps alios minores à latere procreant, cinctos per intervalla longiusculis & angustioribus foliis quàm aliæ Anagallides habeant, & ad Græciæ foliorum formam plurimam accedentibus, atque ex adverso semper nascentibus, ut plurimum binis numero, interdum etiam ternis, rarò pluribus, iisque aliquando in eodem ramulo: è quorum alis magna ex parte totidem exiliunt petioli, quot folia cauliculis per intervalla simul ambiunt, summo fatisagio sustinentes flores pentapetalos, coloris cœrulei, umbilico tamen purpurascente, & phœniceis majores, è quibus exiliunt exigua staminula. Abundè flores profert, & plerumque toto trimestri spatio. Floribus succedunt orbicularia *vascula*, ut in reliquis, simile *semen* etiam continentia, quo deciduo sequente anno novæ plantæ generantur; annua enim five æstivalis duntaxat est planta.

Locu.

Semine Gadibus accepto Monello orta est.

C A P. XI.

- A. *Anthyllus maritima lentifolia* C. B. Park. *Anth. lentifolia*, sive *Aline cruciata marina* Ger. *emac. Anth. lentifolia* Pepsii *effigia maritima* J. B. *Aline littoralis foliis* Portulacæ C. B. *Aline genus pelagicum* Clus. *See-Christweerd*.

Clus.

Longè latèque summa arenâ serpit, multique ramis humi jacentibus prædita est, tenuibus, lentis, flexilibus, quadrangulis; quos multa ambiunt folia, Anagallidis aut Alines foliis non dissimilia, sed crassa admodum & succi plena, (ut sunt pleræque Pelagicarum stirpium) bina semper ex adverso alternatim nascentia, viridia, glabra, salso gustu; inter quæ extremi ramuli *foliis* virelcentes, quinque foliis constantes, & in his quinque staminula pallida floribus succedunt valcula grandia, in quibus *semina* quam pro plantæ modo multò majora.

Locu.

In arenosis maris litoribus ubique ferè in circuitu Angliæ.

Hæc planta quamvis Alines nomine innoscat, nec flore tamen, neque semine cum Aline convenit; ideoque scorsim eam collocavimus.

CAP.

C A P. XII.

De Aline.

Aline dicta est quòd *ἀλιν*, id est, lucos & umbrosa loca præcipue amet. Alines notæ genericæ sunt folia conjugatim in caule sita, calyx ad modum floris in plura segmenta, seu mavis folia expansus, valcula feminalia simplicia, hoc est, in plures cellulas seu loculalementa minimè divisa, seminibus medium occupantibus exterius protegente vasculo. Harum nonnullæ præter reliquarum normam tetrapetalæ tantum sunt, atque hoc respectu anomale, quas scorsim collectas primo in loco exhibemus. Quæ pentapetala sunt, vel petala habent in medio bifida, vel eadem integra.

§. I. Aline tetrapetalæ anomale.

Has pro Alinis habendas ducimus ob convenientiam in reliquis notis, quamvis petalorum numero ab his differant.

- A. 1. *Aline tetrapetalos Caryophylloides*, quibusdam *Holosteum minimum*. *Aline verna glabra* Ind. Monsp. *Aline montana capillaceo folio* Park. C. B.

Radicalis ei alba, tenuis, fibris donata: *Cauliculi* plures, semipalmares, tenues, teretes, infirmi, rubentes, crebris geniculis intercepti. Ad singula genicula apponuntur folia ex adverso bina, caulem ferè amplexa, dimidium vix digitum longa, è basi latiuscula in acutum mucronem sensim definientia. *Flores* in summis ramulis, albi, tetrapetali, & calyce quadrifolio, quâ notâ à reliquis Holosteis dictis discretu facilis est.

Vere floret in glareosis sterilioribus frequens. Hæc planta eadem proculdubio est quam describit D. Magnol Aline vernæ glabræ titulo: cui radicalem exilem attribuit, circa quam aliquot foliola angusta, oblonga, glabra oriuntur: *cauliculus* uncias tres altum, duobus aut tribus articulis distinctum, binis foliis articulum amplexentibus, ad secundum vel tertium articulum in duos vel tres ramulos divisi, quorum quilibet *stemon* unicum habet foliis albis constantem, quibus quatuor foliola viridia, acuta supposita sunt: Succedente loco oblongo minuto femine pleno.

Circa pratulum luci Gramontii copiosam invenit vere cum flore & semine.

- * 2. *Aline Alpina minima glabra* C. B. Park.

Plantula est flosculis elegantissimis plæcone, ex cuius radice rufescente, in fibras oblongas abeunte *cauliculi* plures in terram reclinati, *foliis* multis, prioribus similibus, sed glabris vestiti, prodeunt: ex quibus pedicelli unciales rarius triunciales nudi efforuntur, qui in summo in duos, tres & plures petiolos dividuntur, & singuli *stemonem* elegantem, stellatum, quadrifolium, punctulis insignitum, album, vel tamen purpurascens, ex calyculo emergentem, sustinent.

In Helvetiorum montibus, ut monte Fracto, & ad Thermas Fabarias, ætate florens, repe. *Locu*, ritur.

3. *Aline muscosa* Park. Lugd. *muscosa* quibusdam J. B. *tenuifolia muscosa* C. B. *An Aline saxifraga angustifolia minima montana* Col?

Col?

Tenella admodum & infirma est plantula, veluti musco terræ superficiem operiens, palmaribus & bipalmaribus *coliculis* interdum duas aut tres uncias longis, prætenubus, ramosis, quorum nodis folia adnascuntur uncialia & sciscuncialia, aliquando vix semuncialia, fili instar tensa, latè virentia; *Flores* minimi, ex quatuor foliolis constantes, albi, spargulæ facie & formâ, quorum media *apiculi* albidissimi, nodulo viridanti insidentes, occupant. *Flosculus* sequitur calyculi exigui, spadicæ aut atro-rubente femine, Portulacæ ferè, factu. *Radix* gracilis, inutilis, articulatum fibrata. In hac planta tantillum amaricantis laporis percipimus.

Montium summis aditibus umbrosis udiq̃ue ferè gaudet. In montibus Stiriz, itemque in Jura & *Locu*, Saleva prope Genevæ, locus humidus & umbrosus ad fontes & aquarum scaturigines observavimus. *Tempus*, Julio & Augusto floret.

- * 4. *Aline montana capillaceo folio* C. B. Park. *Aline Saxifraga angustifolia minima montana* Col. Item *Saxifraga montana Neapolitana* Park. p. 428.

In saxorum rimis rupium præruptarum, & eorum cavis umbrosis, circa D. Philippæ atrium æquolorum, ab aquæ pluvialis impetu tuta oritur hæc plantula tenera pusilla, quæ angusta oblonga folia profert, Saxifragiæ magnæ Matthioli modo, paulo latiora, albicantia, molliora, è viticulis geniculis bina prodeuntia: ex quorum finu alæ, & in summo flores, candidi, quatuor foliolis constructi, *staminibus* intus multis, candidis, tenuibus admodum, florentes Maii fine & Junio: quibus utriculi succedunt ferè orbiculares, parvi admodum, Mili seminis magnitudine, cartilaginei, in quibus oras divisi, Ocyroidis modo, in quibus fulvum, obscurum *semen*, minutum.

Folius tantum latioribus & albicantibus à præcedente differre videtur.

Alicia spec. Alteram huic similem sed majorem duplo in mienis maritimis Neapoli observavit Columa, Autumni fine florentem, suave-rubente flore, pericarpio oblongo, acuto, in quo semen exiguum, Vulgari colore simile. Planta est repens, sed cum floret resupinatur: flante Africo alluitur unda illaque gaudere videtur.

Hec etiam planta Parkinsono bis describitur, primò p. 428. sub titulo Saxifragæ maritimæ Neapolitanæ: deinde p. 763. sub titulo Alfinis repentis angustifoliae flore suaverubente.

- A. 5. *Saxifraga graminea pusilla flore parvo tetrapetala. Caryophyllus minimus muscosus nostras* Park. *Saxifraga Anglicana alfinifolia* Ger. emac. delscr. **Perl-wort.**

Folia ad radicem in orbem disposita, angustissima, graminea, glabra, obscure viridia, mucronata, semunciam longa. *Caules* ex eadem radice plures exeunt, semipalmares, tenues, infirmi, rotundi, humi procumbentes, ramosi, glabri, crebris geniculis intercepti, & ad singula genicula binis foliis cincti. Ramuli verò è foliorum alis alternis semper exeunt. *Flores* quoque è foliorum alis alternatim enascentur, singulares, pediculis longis tenuibus fulti, tetrapetali, albi, perexigui, è calice quatuor drisifolio. Succedit *vasculum feminale* rotundum Alfinis, per maturitatem membranaceum, pellucidum, seminibus perexiguis rufis repletum. Radix nunc simplex nunc multifida pluribus fibriliis capillata. Sapora plantulae acris & calidiusculis.

Locu. In uliginosis, inque pascuis sterilibus & hortorum areis frequens occurrit. Per totam fore æstatem floret.

Flore est plerumq. mutilo, folioli illis albis seu petalis quæ floribus propria sunt, carente; y unde eam in Catalogo plantarum Cantabrigienfium flore herbido & muscolo denominavimus.

- A. 6. *Saxifraga Anglica annua Alfinifolia* D. Plot.

D. Plot.

E radice parva, fibrosa *cauliculus* diffundit tenues infirmos, sciscunciales, geniculatos; *folioli* exiguis angustis ad singula genicula cinctos, ut in præcedente. E geniculis superioribus versus extremos caules exeunt *folioli* herbacei, tetrapetali, *vasculo* feminali membranaceo, petalis illis ceu calyce incluso.

A præcedente differt foliis & caulibus fœdè viridibus ex fusco fere brunno; *radice* annua; quodque non repetat ut illa, aut ex cauliculorum geniculis radices agit.

Locu. In ambularis hortensibus Collegii Balioensis, inq. novalibus & arvis requietis circa *Heddington* & *Cowley* agri Oxoniensis.

- A. 7. *Millegrana minima* Ger. *minima* sive *Herniaria minor* Park. *Polygonum minimum* sive *Millegrana minima* C. B. *The least fluytture-wort*, or *Will-seed.*

Radice nititur parva, alba, simplici. *Caulis* digitalis aut altior, simplex, rotundus, valde ramulosus. *Ramuli* prætenues, rubentes, foliis veltit Thymi aut Alfinis minimæ figuræ, sed multis numeris minoribus, absque pediculis immediate adnatis, ex adverso binis, glabris. Tum caulis tum etiam ramuli bifariam dividuntur & subdividuntur sæpius. Ex ipsis ramulorum divortis aut divaricationum angulis oriuntur *flores* singulares, pediculis pro plantulae ratione satis longis, tenuibus infidentes, tetrapetali, albi, minutissimi: quibus succedunt *vascula feminalia* rotunda. *Semina* præ exiguitate vix conspicua.

Locu. Æstate viget in ericetis fabulosis & humidioribus præsertim.

8. *Paronychia sive Alfinifolia incana* J. B. *Anthyllus maritima incana* Park. *marit. Alfinifolia* C. B. *marina incana Alfinifolia* Ger. Lob.

J. B.

Humi spargit numerosos *cauliculus*, palmares, subrubentes, crebrò geniculatos, subinde in ramos divisos: quorum articulos folia veltunt verticillatim, Alfinis minoræ, per extremum rotunda, glabra, incana, bina & etiam quaternæ, foliolis membranaceis luculentibus pubescentibus. *Folioli* albi, copiosissimi extremis caulium ramulorumque acervatum congesti harent, pubescentibus, fustilli. *Radix* simplex, brevis.

Locu. In vineis circa Mellanæ & Monspelium per totam fere æstatem floret: folia tamen ut rectè D. Magnol, non incana sunt, sed pallide viridia.

9. *Polygonum angustifolium gramineo folio erectum* Botan. Monsp.

Magnol.

Ex *radicula* tenui palmares & sesquipalmares cauliculos producit, erectos: *folia* habet ex articulis bina, angustissima & oblonga, & quæ in florente planta ut plurimum sicca sunt: *flores* ex ramulis plures prodeunt, tetrapetali, albi, quibus totidem folia viridia supposita sunt. *Semen* parvum est & nigricans.

Annua est planta, quæ Julio & Augusto mensibus floret in marginibus fabulosis satorum Boutonneti præpè Monspelium.

Tempus & Locu. Plantam huic similem si non eandem cum Monspelii esse observavi satis frequentem in agrorum marginibus, cui *radix* simplex, lignosa, alba: *caules* plures, semipedales aut dodrantales, teretes, tenues, satis firmi tamen & erecti, crebris geniculis, ad quorum singulos *folia* bina angustissima, vix uncialia, & versus summum caules duplo breviora. *Caules* supremæ parte ramulos fundunt non binos ex adverso sed alternatim singulos, in quibus ut & in summis caulibus ex axis foliorum utriculi paleacei exeunt, parvum, pullum, nonnihil compressum & subrotundum *semen* continentes. Florem non vidimus, jam enim præterierat, Septembri mensè.

§. 2. Ab

- §. 2. *Alfina pentapetale genuina petalis bifidis.*

- * 1. *Gramen leucanthemum marinum maximum* Hort. Lugd. Bat.

- A. 2. *Caryophyllus holosteus arvensis glaber flore majore* C. B. *Gramen leucanthemum* Ger. Park. *Gramen Fuchsi sive leucanthemon* J. B. *Stitchwort.*

J. B.

Tenui & infirma *radicula*, summo cespice geniculata reptat, demissis tamen aliis fibris. *Coliculi* inanes, quadrati, dodrantales & cubitales, geniculis distincti, ad quorum unumquodque bina *folia* graminea, acuta & rigida: ex quorum alis pediculi exeunt tenues, hirsuti, quibus insident *flores* ameni, candidi, è quinque foliis profunde filis & striatis compositi, in quorum medio apices croci. Dehinc autem calicis quina folia virefcentia toti flori subsunt. *Capitulum* succedit piliforme, sex paribus coagmentatum, semen continens.

Hæc J. Bauhinus, quibus adde, Caulem propè summum in binos ramos dividi, utrumq. deinde ramum in alios binos, &c. Ad singulas autem caulis & ramulorum divaricationes ex ipso angulo exoritur flos unicus longo pediculo nixus; qui florum situs huic cum Caryophyllo holosteo arvensi alique hujus generis plantis communis est.

In lylis, sepibus, & dumetis passim: Vere floret.

Locu.

- * 3. *Caryophyllus holosteus, foliis gramineis acutis, floribus albis* Mentzel.

Marchie Brandeb. incolæ est: non describit sed tantum depingit Autor.

- A. 4. *Caryophyllus holosteus arvensis glaber flore minore* C. B. *Gramen leucanthemum alterum* Ger. *leucanthemon minus* Park. *Gramini Fuchsi leucanthemo affinis & similis herba* J. B. *The lesser Stichwort.*

Serius hoc floret, tenuioribus, quadratis *viticulis* nervo medio tenaci & valido fæctis. *Folia* bina opposita, breviora & viridiora quam in vulgari *Leucanthemo*. *Caules* eandem observant divisionem, & *flores* eundem situm cum illius floribus: verum longe minores sunt, & pediculis prælongis insident: quinde pariter foliis constant, verum ad ungues ita fissis, ut incurvius spectant decem videntur apiculis rutilantibus. *Calicis* folia quinque acuta. *Capitula* minora, oblonga: *radix* similiter fibrosa, serpens.

In pascuis & vepretis, interque genistas, præsertim solo arenoso, exi. Ratione loci in quo crescit faciem insigniter mutat, siquidem in aggeribus paludum Eliensis insule colorem glaucum Caryophyllorum obtinet, & caules firmiores breviorisq., ut diversam quis posset suspicari plantam.

Locu.

- A. 5. *Caryophyllus holosteus* Ger. *holost. arvensis hirsutus* Park. *hol. arv. hirsut. flore majore* C. B. *Auricula muris pulchro flore albo* J. B. *Chickweed, Moult-eear, with a large white flower.*

Radix ei geniculata sub terra reptat, ad nodos fibras demittens, & sîrculos promens. *Caules* per terram spargit complures, teretes, hirsutos, infirmos & humi procumbentes, *folia* cinctos ad singula genicula contrario situ binis, hirsutis, Alfinis *Myosotidis* angustioribus, exceptis quæ in caulibus florigeris existunt, quæ aquè lata sunt; absque pediculis caules amplectentia, qui in summitatibus suis in binos ramulos dividuntur, & uterq. ramulus in binos sîrculos, & unusquisque sîrculus deinceps ordine in alios binos, donec ad extremum ventum fuerit, appposito flore in uniuscujusque divaricationis angulo, pediculo oblongo insidente. Sunt autem *flores* amplius, floribus *Graminis leucanthemi* dicti pares & similes, pentapetali petalis in medio bifidis, striatis, cum staminibus in umbilico plurimis apices pallide luteos sustinentibus. Calix pariter quinquefolius. Folia quoque & florum calices hirsuti.

In aggeribus terrenis propè Cantabrigiam ut v. g. colle *Sanitatis* dicto; in planitie propè *New-market* inter vepres, in via quæ Londinum ducit inter *Trumpington* & *Hawtham*, & ultra *Fulmere* vicum, alique locis plurimis copiosè. Floret æstate.

Locu.

6. *Alfina Caryophylloides tenuifolia montana, Lini flore. An Auricula muris pulchro flore, folio tenuifolium* J. B?

Radix ei lignosa, vivax. *Cauliculi* seu ramuli multi, ut in Caryophyllis, lignosi, cortice cinereo recti [virescentes intellige] geniculis crebris intercepti: ad quorum singulos *folia* ex adverso bina, *Tunica* minimæ vel *Spergule* purpureæ, angusta, Laricæ. Cauliculi ramosi, inferius glabri, superius hirsuti *flores* gestant in summitatibus longis pediculis hirsutis infidentes, magnos, albos, quinque petalis integris striatis, subrotundis, non fissis in extremo *Lychnidum* in morem, adeo ut flos integer *Lini* florem referat, non tamen perinde caducos esse, sed dum durat, *femina* plurima continens tubulosa, vel ex albo ad herbaceum colorem tendentia. *Calix* hirsutus, quinquefolius, ad modum floris expansus. *Vasculum* feminale longiusculum, crassum.

In monte *Thoiri* mensis Junii sine floruit.

Locu.

Locus.

In sylvis in ascensu montis Saleve invenimus. Hec est proculdubio *Alfine* montana hederacea maxima *Col.* parvitate tantum differens; nam *Columnae* planta folia habuit majora, duas nimirum uncias lata, atque tres longa. Flores petiolis longis insident, eodem quo in aliis hujus generis situ, nimirum in ramulorum florum divaricatione. Vasculum seminale pyramidale cum fulvo intus semine, minuto, copioso.

Tempus.

Augusto floret, & Septembri perficitur.
Huic recti fructus, atque elati remanent petioli eorum, non ut in vulgari doerum spectantes.
In umbris excellens montium Campoclaresium atque Aegicolorum densis sylvis collegit F. Columna.
Hec non alia in re (ut modo diximus) quam magnitudine à nobis observata & descripta differt, quae loco debetur.

- A. 19. *Alfine major repens pervenis J. B. Alfine altissima nemorum C. B. item Alfine aquatica major ejusdem. Alfine major Park. item Alf. aquatica sive palustris major ejusdem. Alf. major Ger. & Alf. palustris ejusdem. Great Marsh-Clackweed.*

f. B.

Ex radice perenni, repente, fibrosa caules profert plures, qui latè se diffundunt, cubitos aliquot longi, teretes, subrubentes; lanuginosi & ramosi; ad quorum singulos nodos folia ex adverso lita nascuntur, quorum majora Parietariae folia aquant, formâ eadem, secundum nervos & per oras hirsuta, minora verò ut *Alfines* vulgaris, pediculo aliâ nullo, alio mediocriter longo, pilolo, sapore flatuo. Flores speciosi Graminis leucanthemi, quinque folioli constant, singulis ad imum ulque fissis, candidis, striatis, flammula niveis medium occupantibus cum capitulo viridi, & ejus summo quinque, reflexe flos emittit, totidemque flori tori sustinentur subscinduntur folia viridantia, villosa, quae vasa subsequenter obvolvunt, Hyperici vasculi similia, turbinata, in quibus grana continentur Papaverinis paria, rufia, circa clavam racematis coherentia.

Locus.

Folia in hac planta interdum nonnihil sinuata sunt per margines & veluti crispa.
In locis humidis & palustribus, itémque propè fontes & defluentes aquas reperitur.
Haud dubium est quin Dodonaeus *Alfines* majoris titulo hanc plantam describat: Dodonaei autem figuram assumunt Lobelius, Gerardus & Parkinsonus, pro *Alfine* majori, eandem ergo plantam intelligunt, idèoque hi duo ex una specie duas faciunt, nimirum *Alfinem* majorem, & *Alfinem* palustrem.

Lobeliûm autem in Adv. non cognovisse *Alfinem* majorem suspicatur J. Bauhinus.
Hanc etiam esse puto quam describit & depingit Christianus Mentzelius, in Pugillo rariorum plantarum, ad calcem Indicis sui nominum Plantarum multilinguis, titulo *Alfines* maximæ Solanifoliae *March. Brandenburg.* Hec enim (ut dixi) folia habet ad margines non raro parum sinuata.

- A. 20. *Alfine vulgaris fere Morfus Gallinae J. B. Alf. minor sive media Ger. Alfine media C. B. minor Park. Common Chickweed.*

Locus.

Non multùm dissimilis est majori, aliofio locis perinde gaudens; radiculis capillaribus [potius singularibus in plurimas fibrillas divisis, quae adeo fortiter terram apprehendunt ut extirpantur difficiles sint] humi stratis, tenellis, hirsutis, subrubentibus, geniculatis vitiisculis. Folia Anagallidis, minora quam in majore, subhirsuta, ex geniculis similiter adversa, gustu flatuo: flosculi candidi, stellati, minores: Semen in pericarpis non dissimile.

In uliginosis ad sepes & vias, itémque in vineis & hortis inter olera passim provenit, & per totum fere annum floret.

Hæc planta ratione loci aliorumque accidentium magnitudine adeò insigniter variat, & faciem mutat, ut pro diversis à Botanicorum vulgo habeatur. Hinc *Alfinem* marinam *Dod. Ger. Park.* pro eadem habeo. J. Bauhinus suspicatur *Alfinem* marinam *Dod.* convenire posse cum *Alfine* Plantaginifolia: & dubitat an Dodonæus exhibuerit figuram fæ *Alfines* marinæ: Siquidem imago quæ pro *Alfine* marina ab illo ostenditur à Lobelio pro *Alfine* majore ac passim nascente accipitur.
Nos Dodonæum *Alfinem* cruciatam marinam intelligere suspicamur.

- A. 21. *Alfine longifolia uliginosis proveniens locis J. B.*

f. B.

Radicalis est tenuibus, serpentibus. Caules pedales, quadrati, infirmi; ad quorum genicula folia bina, Gratiolæ foliolis paria, minora, nec per ambitum serrata, in acumen desinentia, glabra, nervo unico medium decurrente, circa medium latiora quam in Gramine leucanthemo minore, cui tamen flores satis similes, aut *Alfines* vulgaris, extremis herent ramulis, stellati, albi. Caterum foliola floræ ambientia quinque sunt viridia, alba autem decem & præterea apices.

Locus.

In palustribus putridis & rivulis provenit non rara.
Petala huic in flore decem revera non sunt, sed duntaxat quinque, usque adeò ad unguem fere fissâ ut decem videantur, & minis cauto facile imponentur.

- * 22. *Alfine inaperto flore seu unicaulis noctiflora Morif. prælud.*

Morif.

Caules producti triunciales, quorum nodis apponuntur bina foliola, è regione disposita, mucronata, Lingue passerinae similia. In caulium summis nascuntur flores, singuli quinque petalis albis, ad medium bifidis constantes, aliarum hujus generis more, qui vix interdu lucente loco conspicuntur, propter tenuitatem partium. Hoc valde familiare est pluribus *Lychnidi* speciebus.

Locus.

Crescit in arvis, inque sylvis humidis & udis. Quam plantam intelligat nescimus.

- * 23. *Ocymoides Lychnitis reptante radice J. B. Lychnitis incana repens C. B. Ocymoides Lychnitis Col.*

Col.

Radice tenui admodum firmatur, parum sub terra descendente, atque circum reptante, ex qua plures fruticant vitiis, rotundi, incani, hirsuti, bina foliola singulis geniculis hærentia habentes, quæ in imo minora sunt, deinde majora in medio vitiis, quod contra evenit in plantis ab radice statim foliatis ante caulis eruptionem; ut in Theophrasto legitur, hirsuta, carnosa, incana, *Lychnidi* similia, sed magnitudine & formâ *Ocymoides* *Polemonii* dicti. Cujus etiam, sicuti & aliarum congenerum ritu flores edit Aprilis atque Maio mensis candidos, quinque foliis bifidis conciliagineisq; perficit, fulva, angulosa, hirsutula. Pericarpia vero non calice obducta sunt ut in *Lychnidi*bus, sed tantum basin quinque foliolis constructum ut in *Alfine* habent. Radix admodum vivax est, idèoque multùm fructicat, terramque ipsius comâ operit.

Sponte ac frequens oritur in monte D. Mariæ virginis appellato, locis humentibus petrosis. Sapor plantæ dulcis est; quare non ineptè Herbariorum foemellarumque vulgus ad eliciendum lac Vires. copiosum utitur; atque plantam sicuti cætera alia jussulis admixtis ovis disrumpit decoquant, non sine Piperis atque Amaraci modico, vel (ut alii solent) in placentam efformant, cujus ulat magnam lactis copiam provenire experimento se habere asserunt. Ab hac lactis eliciendi facultate Herbaris Neapolitanis vulgo *Herba Lattaria* dicitur.

Boc.

- * 24. *Alfine Bononiensis non aculeata Bocconi.*

Humi procumbit, atque cauliculis tenuibus, rigidulis, geniculatis, in plures ramulos distributis prædita est, circa quos folia tenuia, angusta, Tithymali leptophylli æmula, densò stipati invicem coherent, quæ in senescente planta dum contrahuntur aculeata videntur. Flosculi albi & capsula aliarum more.

Bononiæ & ad vicum Chantilly observavit Autor.

Locus.

- §. 3. *Alfine petalis integris, aliæque miscellaneæ incertæ sedis.*

1. *Alfine minor multicaulis C. B. minima Ad. Lob. Dod. Ger. J. B. aquatica minima Park. The last Chickweed.*

Tota facie *Alfine* minori seu mediæ similis est; [Lobelio in Ad. Anagallidem admodum præfert] verum per omnia minor, tenellis ramulis & hirsutis donata; foliis minimis *Alfines* mediæ minoribus, nigricantibus, paulum hirsutis, pediculis brevissimis nixis, & flore similiter albo: Semen in pericarpis minutissimum, rufissim.

Folia hujus plantæ *Serpylis* folia reterunt: Flos quinque petalis indivisis constat, unde ab *Alfine* majore & medio nullo negotio discernitur.

In iisdem cum præcedentibus locis invenitur, non raro etiam muris innascitur.

Locus.

Alfine minor Lini capitulis C. B. petraea Ger. Park.

Mihi sanè à præcedente non videtur differre.

Alfine minor foliis rotundis C. B. Alfines minoris alia species Thal. nobis incognita, q. apud Thaimum.

- * 2. *Alfine Alpina glabra C. B. prod. Park.*

C. B. prod.

Ex radice alba, oblonga, fibris capillata cauliculis plures, ique palmares, tenues, laves, rotundi & geniculati in ramulos aliquot, hique in alios divisi, prodeunt: qui foliis pallide virentibus, Lini formâ, sed brevioribus & acutis, binis ex adverso liti cinguntur. Flores plures, albi, staminibus aliquot donati, pedicellis insidentibus, è caliculis prodeunt, capitulis minuto semine referens succedentibus.

Hæc locis saxosis humidis gaudet, quam copiosè circa balneum Sultzbergense in Marchionatu Loen. observavimus.

C. B.

- * 3. *Alfine Alpina janceo folio C. B. Park.*

Ad palmi altitudinem accedit: ejus cauliculus statim à radice in duos, hique in alios ramulos breviores dividuntur; inter quos unus vel alter femipalmaris exurgit, in summitate florem unum sustinens, vel in uno alteroq; pediculo donatur, & culibet unus, isque albus, pentapetalus, satis magnus, ex calyce prodiens insidet. Foliis est capillaceis, viridibus, rigidis & inordinatè dispositis Julio floret. In Helveticis & Genevensium montibus reperitur. Nobis in montibus illis non occurrat.

- A. 4. *Alfine tenuifolia J. B. An Alfine nodosa Germanica C. B. prod. Park.*

Radices habet numerosas, albicantes, lignosas, multifidas: ex quibus surgunt cauliculi palmares & sesquipalmares, aut etiam altiores, teretes, ramosi; ad quorum nodos folia bina nascuntur, Tunice minimæ, longa & tenuia; Flosculi fastigii hærent ramulorum pediculisq; longiusculis è foliorum sinu

* *Alfua minor* sinu ortis; * *Alfines* tertie Fuchsi minores, candidi, stollati. Sapor huic plantæ nullus conspicuus. *vis multicares* - *Lino* cathartico cum flore similis est.
In arvis ad margines collium Gogmagogi, & ericeti *Triplon* in agro Cantabrigiensi provenit, necnon alibi in eodem Comitatu. J. Bauhino Monspelii in agris Aprilis florens occurrat.

A. 5. *Alfne Plantaginis folio* J. B. & nobis. An *Alfne fontana* Ger? i. e. *aquatica media* C.B. Park? *Plantain-leaved Chickweed.*

E radice tenui fibrillis numerosis tenuissimis capillata, *cauliculis* fundit plurimos, dodrantales, teretes, tenues, humi procumbentes, geniculatos, ramulos, brevi lanugine hirsutos ut ferè obtutum fugiat. *Folia* ad radicem parva, pediculis longiusculis infidentia, in caulibus minora, pediculis brevioribus, ex adverso bina, nonnihil productiora & acutiora quam *Alfines* vulgaris, in quibus præcipue notabiles sunt nervi secundum longitudinem decurrentes, plantagineis similes, quinque plurimum, in averfa parte elati & facile conspicui. *Flores* in caulium & ramulorum divaricationibus singulis singuli, pediculis uncialibus & longioribus infidentes, parvi, albi, pentapetali, petalis integris, acutis, minime bifidis ut in *Alfne* vulgaris, quinque *calicis* foliis longis, angustis, acutis circumvallati. *Vasculum* seminale quale ferè *Alfines* vulgaris, fastigiatum, seminibus copiosis parvis, nigris, splendentibus, ad renis figuram accedentibus, repletum, summa parte per maturitatem se aperientes, Lychnidis more.

Planta hac nullo neque sapore neque odore notabilis est. Floret mense Maio Junio, & semen brevi ad maturitatem perducit. In sylvis cædus & sepium aggeribus frequens occurrat, locis præsertim uliginosis.

* 6. *Alfne Lasoides Sicula* Bocconi. *Alfne palustris minor folio oblongo* C. B.

Boccon.

Hujus plantula subrubentes, geniculati & invalidi *cauliculi* humi sparguntur. *Folia* quoad substantiam fere texturam & figuram, non numerum, quadantenus ad *Loti Libyce Dalech.* five *Triplon* vesicarii five *halicacabi Cam.* folia accedunt. *Flores*, *capitulæ* & *semen* *Alfines* vulgaris modo verticillati cauliculis ambiunt.

Locus.

Prope Catanam in palustribus & humentibus locis invenit Paulus Boccone. C. Bauhino fide describitur.

Radice est tenui, oblonga, capillaceis fibris prædita: *cauliculis* frequentibus tenuibus, humi fufis, & subinde ad internodia fibris se firmantibus: *foliis* oblongis angustis, pallidis, binis ex adverso nascentibus: *flores*, *capitulæ* parvis, racemi modo junctis, & tenuissimis pedicellis infidentibus, quibus *semen* minutum succedit.

Folia hujus non respondent descriptioni Bocconi, ut nisi ipse affirmaret eandem esse præcedenti, mihi quidem non videretur. Ego in *Catalogo plantarum Angliæ* *Alfinem* palustrem minorem folio oblongo C. B. *Alfines* rotundifolia five *Portulacæ aquaticæ* nostratis & *Græcæ* synonymam feci: Verum si rectè descripta sit C. Bauhino *Alfines* racemi modo junctis, & tenuissimis pedicellis infidentibus, falsus fuit; quamvis reliqua descriptione conveniat.

* 7. *Alfne facie Paronychie secundæ Matthioli* Bocconi.

Boccon.

Tribus aut quatuor ramulis humi jacentibus, *Alfines* foliis numerosis, copiosis etiam *flores* in summitate coherentibus donatur, ad formam accedens *Paronychie secundæ Matth.* Annua est planta.

Locus.

Exit passim in maritimo litore Modicæ civitatis. *Suspicio* hanc plantam eandem esse *Millegræ minime*.

* 8. *Alfne maritima longius radicata Herniarie foliis* Bocconi.

Boccon.

Radice nititur pro plantæ modulo longa, crassa, dura, Caryophyllorum ac Lychnidum more, adnatis etiam appendicibus quasi ramosa, aut potius multis modis furcata: Ab hac *Caule* denso cepite plures gignuntur, circa quos *folia* sunt varia; uni quidem [in Sicilia] *Herniarie* formâ & magnitudine, alteri verò *Alfines* maritimæ Neapolitanæ Col. *Flores* & *semina* sunt profus *Alfines* vulgaris. Capsulas non observavit Autor.

Alam hujus generis plantam pingit P. Boccone quam inscribit *Alfinem maritimam alteram angustis foliis*.

A. 9. *Saxifraga palustris Anglica* Park. *Alfne palustris foliis tenuissimis; five Saxifraga palustris Alfnefolia* Ger. enac.

Radice nititur alba, multiplici, fibris majusculis donatâ. *Folia* quæ ad radicem graminea, angustissima, uncialia aut sesuncialia. *Caule* ex eadem radice plures, palmares, tenues, infirmi, glabri, crebris geniculis intercepti. Ad singula genicula *folia* ex adverso bina, angustissima, brevia, acuta, inferiora digitem longa, superiora brevissima, sedentibus in foliorum alis glomerulis foliolorum minusculorum velut ramulorum germinibus. *Flores* in summis caulibus & ramulis *Alfines* florum situi, pediculis seminealibus, tenuibus, majores quam pro plantulæ modo, albi, pentapetali petalis concavis acutis, è calice quinquepartito. *Stamina* in medio flore decem alba cum apicibus concoloribus *capitulum* circumstant *Alfines* simile, *semina* parva, per maturitatem obscure rubentia continentis.

Locus.

In palustribus mense Julio floret.

* 10. *Saxifraga*

* 10. *Saxifraga Bavaria* Park. Ponæ.

Humi se spargit *ramulis* plurimis teretibus tenuibus, in alios minores subdivisis, foliis crebris ad singula genicula binis, angustis, oblongis, crassiusculis, pallide virentibus. In ramulorum summitatibus singulis singuli *folios*, calyce è foliolis albenitibus composito obvallati, pentapetali, nives, petalis acuminatis, interdum fimbriati & purpure diluore tincti, stellæ in modum exstanti, cum flammibus in medio pallidis. Semen vasculis parvis è rotundo oblongis includitur minutum, compressum, nigrum, splendens. Radix parva, alba, altius in terram descendens.

A. 11. *Alfne pusilla pulchro flore, folio tenuissimo nostras: seu Saxifraga caryophylloides pusilla, flore albo pulchello.*

E radice simplici furculosa *cauliculis* fundit numerosos, tenues, teretes, infirmos & humi procumbentes, geniculatos, foliis ad genicula binis adverso cinctos, angustis, vix dimidium digitem longis, è basi latiore in acutum mucronem sensim delinentibus. Caryophylleorum in modum; versus summitates in ramulos aliquot sparsos, qui *folios* gestant candidos, pulchellos, pentapetalos, longis pediculis nixos, in divaricationibus caulibus & ramulorum eadem modo sitos quo *Alfines* vulgaris, apicibus intus rubentibus. Succedunt *Vascula* *Alfines* æmula *semine* referta exiguo ruffo. Nullo insigni neque odore, neque sapore excellit.

In montosis Eboracensibus propè *Settle*, necnon Derbiensibus copiose.

Locus.

* 12. *Saxifraga Antiquorum quibusdam J. B. magna Matthioli* Ger. Caryophyllus Saxifragæ C. B. *Saxifraga major Italorum Matthioli* Park.

J. B.

Digni patris magnitudine five crassitudine observavimus *radicem* lignosam, palmo longiorem in numerosa capita divisam, unde *stolones* pullulant innumeri, palmares & longiores, geniculati, foliis ad juncturas binis ex adverso positos, Hystroli similibus, minoribus amicti. *Flos* uniuscujusque foliis cacumini infidet unicus, multis in medio *staminibus*, è calyce albedo, seminealibus, ftris viridantibus virgato, inferius angustiore.

Ex hac descriptione Lychnidis species esse videtur.

Locus.

Rara est hæc planta, nec nobis unquam occidit vel in Angliâ vel in transmarinis regionibus, quicquid dicat Lobelius. J. Bauhinus ex Gallia Narbonensi habuit.

* 13. *Caryophyllus stylosis strigosus, vel Caryophyllus stylo flore minimo* C. B. *Saxifraga Antiquorum Lobelii* Park.

Lobelii sententiâ eadem est præcedenti, verum strigosior ob locum; non est ergo sufficiens ratio cur Bauhinus ea separat. Lobelium tamen memoriâ lapsum fuit, cum magnam hujus copiam in Angliâ provenire scribat; Nobis enim nunquam visâ aut audita est.

14. *Arenaria J. B.*

J. B.

Delicatulâ plantula, vix palmaris, ex *radiculis* longiusculis albis, crebris geniculis intercepta, ramulis satis frequentibus profert tenuissimos: *folia* ad radicem multa, uncialia; & geniculis inferioribus circumposita, seminealia longiora, sed insignis tenuitatis, unâ cum minoribus quibusdam adjunctis; at per articulos bina; in superioribus verò radiatim parè disposita, brevia minutique ut nihil supra, verticillis imitata. Hirsutiem interdum per colicolum exhibet, extremisque ramis florem *Spargula* album, minorem, calyci infidentem viridi, foliolo.

15. *Rubia linifolia aspera* C. B. *Juncaria Salmanticensis* Clus. Park. *Juncaria* J. B. Clus.

Habet in singulis geniculis bina *folia* ex adverso sita, Alperule odoratæ foliis quodammodo similia, breviora tamen & lini sativi foliis non absimilia: frequentes ramuli ex alarum sinu prodeunt similibus foliis præditi, copiosos, paleaceos candicantēque profertens flores: *semen* deinde exile nigricans. Radix tenuis est, candicans, non vivax, sed singulis annis semine decem novellæ plantæ enascuntur illo ipso anno etiam sub finem mensis Augusti.

Provenit locis arenosis inter vinea, secundo à Salmantica milliari. Floret Julio: semen Augusti maturum est.

Locus & Tempus.

* 16. *Caryophyllus saxatilis Ericetifolius umbellatis corymbis* C. B. Park.

C. B. prod.

Ex radice tenui lignosa, contorta & reclinata, *cauliculi* plures, geniculati, rufescentes, sinuipalmares attolluntur: ad quorum exortum *foliola* brevia, angusta, erice similia, & ad genicula singula bina, brevissima & rigidiuscula: cauliculorum summitatibus, veluti umbellæ ex corymbis compositæ, infident, unde *folios* candidi ex quatuor, aliquando quinque, foliis constantes prodeunt.

D. Magnol flores semper pentapetalos observavit, inque descensu montis *Capuladeu à Las Cam-*

Locus & Tempus.

brettes Junio cum flore frequentem vidit.

In Gallo-provinciæ locis saxosis in monte edito propè *Pigan* reperitur.

T t t t

* 17. *Caryophyllus*

- * 17. *Caryophyllus saxatilis ericifolius ramosus repens* C. B. *saxat. ericifol. ramosus repens*, aut *et similis* Park.

C. B. prod.

Hic infiar mucici clavati per terram repens ex radice caulem lignosum emittit, in ramos plures & hos in alios subdividit, quos folia exigua Erice foliis similia cingunt, quorum summitatibus flores copiosi, nivi, magni, elegantissimi spectaculo insident.

Locus.

Ex Pyrenæis. Hunc floribus rubris, sed majoribus, foliisque ad cauliculos longioribus & latioribus ex Hispania habemus.

- A. 18. *Spergula purpurea* J. B. *alsineformis* fve 5. cap. 436. lib. 2. Ger. emac. *Sagine* *Spergula minima* Park. *Alsine* *Spergula facie minor*, fve *Spergula minor flore subcaerulea* C. B. *Purple Spurrey*.

f. B.

Radice est singulari, longâ, crassiusculâ, apophyses quasdam è lateribus emittente, sapore betaceo. Caulis multi, per terram sparsi, dodrantales & minores, in ramulos divisi, ad quorum singulos nodos folia stellatim anascuntur. [Quamvis folia caulium nodos stellatim ambire videantur, curio si radicem rimantur duo tantum plerumque folia apparebunt ad singula genicula, ex eorum autem finibus reliqua oriuntur,] angusta, acuta, quàm *Spergula* vulgaris breviora, obscure viridia, semina alia ciceris, plurimum glabra, rarius hirsuta, quibus ad exortum velut squamulæ duæ albæ ut in Polygono circumponuntur. Sapor herbaceus. In divaricatione ramulorum *foliis* singuli; in summis etiam cauliculis ad singulos nodos singuli oriuntur, purpurei, Anagallidis pheniceæ oblongis similes, è quinque foliolis compositi, alii recti expansi, alii penduli oculi, calice quinquefolio, oblongo, herbaceo, hirsutis nixi. *Pedunculi* oblongi hirsuti nixi. *Semen* in capsulis coarctatis, per maturitatem in tres carinas dehiscens, minutissimum arenâ infiar, fuscum aut rufum.

Locus.

In arenosis & glareosis frequens; Maio & Junio mensibus floret.

Quærit C. Bauhinus, annon hæc sit *Asterias* seu *Stellaria Lugd.* i. e. After. five *Stellaria*. *Monspeliensis* Park. D. Morisonus duarum aliarum *Spergula* specierum meminit, solo semine à vulgari differentium, quorum tituli,

1. *Spergula annua*, semine foliaceo, nigro, circulo membranaceo albo cincto.
2. *Spergula annua*, semine compresso foliaceo minore, in medio fusco, circulo pariter albo cincto.

Utraque hæc species Autore nostro detecta fuit in arvis fegetalibus circa Rupellam, & in arvis arenosis intra septa *Chambort* sitis.

Verum cum *Spergula* marinæ semen foliaceum sit & fuscum cum circulo foliaceo albo, cavendum ne multiplicentur *Spergula* species, ut rectè monet D. *Magnol* in Botan. *Monspel.*

- A. 19. *Spergula* J. B. *Sagine* *Spergula* Ger. emac. *Sag. Spergula major* Park. *Alsine* *Spergula dicta major* C. B. *Spurrey*.

f. B.

Palmaris & sesquipalmaris est planta, ad cubiti etiam altitudinem excrefcens: *caulibus* multis teretibus, frequenter geniculatis, subhirsutis, ramosis. *Folia* ad singulos articulos numerosa, radiatim ut in Gallo caulem ambiunt tenuitate quoque pari, sed nequaquam ita rigida, verum flaccescentia; superiora cum colico leviter hirsuta, averfa parte falcata, sapore nullo evidente. *Capitula* in ramulorum fastigiis multa, singula singulis pedicellis donata (quorum unus aut alter deorsum pendet, alii surriguntur, ut in *Holosteio Caryophyllo arvensi* Tab.) *Alfines* similia, hirsuta, quæ in *foliis* albos è quinque foliis integris compositos explicantur, *apicibus* luteis; quibus succedunt *vascula* *Alfines*, *femina* continentes pusilla, nigra. *Radix* subest singularis, recta, raris fibris albis donata.

Locus.

Inter legetes ubique ferè nimis frequens.

- A. 20. *Spergula marina nostras* J. B. *marina Dalechampii* fve 4. cap. 463. lib. 2. Ger. emac. *Alsine* *Spergula facie media* C. B. *Sagine* *Spergula minor* Park. *Sea-Spurrey*.

f. B.

Crassiflore est radice quam mediterranea *Spergula*, ex qua caules similiter multos proferit, palmares & pedales; ad quorum genicula nascuntur radiata in orbem *folia*, *Spergula* jam dicta modo, crassiuscula, fassa. Ramulorum cacuminibus flores è calyculis hirsutis cruciunt, similes quodæ formâ sed colore purpurascens [apud J. Bauhinum legitur: luteo, errore forte Scribæ aut Typographi, neque enim unquam vidi *Spergula* flore luteo, aut de ea audivi.] *Vascula* nonnulli turbinata *femina* continentes foliaceum.

Adeo similis est *Spergula* purpureæ in Mediterraneis nascenti, ut aliquando totam diversitatem loco natali imputandum censui; verum postea semen hujus compressum & planum esse animadvertens, sententiam mutavi.

Locus.

In salinis palustribus & maritimis passim provenit.

- * 21. *Alsine Batia* Clus. Park. *Alsine* *Symphyti petrei capitulis* C. B.

Clus.

Caulis simpliciter usque singulâ & singulari donatur, interdum multiplici, geniculato, pedis dodrantem alto, subsistente, aliquot ramulis præditus: *Folia* satis angustis, secundum petiolas caulem latioribus, & extrema parte mucronatis, dorso magis eminente, nullâ lanugine oblitis infiar, sed levibus & saturatè virentibus, geminis semper ad singulos nodos ex adverso nascentibus: extremi ramuli

muli velut capitulis infiar *Symphyti* petrei onusti erant, quæ oblongis & purpureis floribus relecta: *radix* medicioris, candida.

Circa *Xeres de la frontera*, aliisque Bætice locis observabat Clusius.

Locus.

- * 22. *Alsine maritima Neapolitana* Col. Park. *maritima flore rubente* C. B.

Col.

Folia ei angustissima, nec latitudine viticulas ipsas, in quibus hærent geniculatim bina, superantia, ipsaque cruciati ordine ex foliato geniculo prodeuntia, longitudine pollicari & majore: *flores* habet in summo è longis petiolis prodeuntibus cum calyce foliato, ut in congeneribus, colore livaverubente, frustis oblongo & femine similibus. *Radix* admodum tenui, fibrillis divita, candicante, ex qua in orbem repunt viticuli fruticantes, humi jacentes, sed cum florent resupini. In bene viticuli medium stamen, ut in congeneribus.

Oritur in maritimis Austro expositis circa Neapolin Italiae urbem.

Locus.

- * 23. *Saxifraga altera* Alpin. exot.

Alpin.

Ab una radice multis affurgit *furculis*, longitudinis dodrantalis, tenuissimis, ex intervallis geniculatis, ex quorum singulis geniculis utrinque ex opposito bina *foliola* exeunt, tenuissima, longa, in acutum admodum desinentia *Caryophylli* minimi foliis proxima, sed minora tamen & tenuiora, *Tunica* minimæ verius similia, aut sola, aut unâ cum ramulis binis tenuissimis ex istem *furculorum* geniculis itidem prodeuntibus: in summitatibus verò *stoculi* purpurei, parvis *Caryophyllis* non dissimiles emicant, & in *furculorum* cymis parvorum velut umbellarum modo, quibus *semen* minutum, nigricans succedit. *Radix* longa est, in acutum desinens, lignosa, utrinque demittens aliquot radicales longas, tenues, fibrosas, per latum in terra superficie actas: Tota planta inodora est, gustu modice astringit abique ulla amaritudine aut acrimonia, siccitque. Ex Creticis seminibus *Alpina* nata est.

- * 24. *Alsine Alpina cauleculis nudis prolifera* C. B.

Neque describit, neque synonyma addit, duntaxat quærit, an sit *Saxifraga* 3. Col.

Alsine succulata Tab. Ger. *aquatica minor* & *fluviatilis* C. B.

Nobis incognita & suspecta. Videbis ejus iconem & descriptionem apud Tab. & Ger.

- A. 25. *Alsine rotundifolia* fve *Portulaca aquatica* Ger. emac. *aquatica minor folio oblongo*, fve *Portulaca aquatica* Park. *Water Purslane*, or *round-leaved Water-chickweed*. *Anagallis Serpyllifolia aquatica* J. B.

Plurimis fibris albenibus è geniculis in terram demissis *radicatur*. *Caulis* palmares, teretes, *foliis* infirmi, rubentes, *foliis* vestiti crebris, ex adverso binis, *Portulacæ* æmulis sed longè minoribus, ex *quadratis*, angulo nimirum principio paulatim dilatatis, & in extremum rotundum desinentibus, glabris, non *f. Bambino* crenatis, luteo-viridibus. *Flores* in alis foliorum singulorum singuli sedenti, nullis pediculis, sex purpurantibus foliolis compositi, quibus succedunt *vascula* subrotunda seminibus repleta, minutis rufis.

In palustribus & aquis ubi per hyemem aquæ stagnant, per totam Angliam frequentissima *Locus*. est. Hanc olim habuit pro *Alsine* palustris minori folio oblongo C. B. verum nunc mutata sententia pro *Alsine* palustris minore *Serpyllifolia* ejusdem eam habeo, sed neque hujus descriptio per omnia respondet, nec enim nostræ folia sunt *Serpylli* multo minora. Plenam & accuratam hujus plantule descriptionem vide apud J. Bauhinum lib. 29. cap. 113. Sub finem affatis floret.

Tempus.

- A. 26. *Alsine palustris Portulacæ aquaticæ similis*. An *Alsine aquatica succulata* J. B.? An *Alsine palustris Serpyllifolia* Ger. emac. *Small water Chickweed*, by some called *Wink*.

Radix plurimis fibris capillaribus constat. *Caulis* indè emergunt plures, rotundi, rubentes, in terram reclinati & subinde radices agentes, duorum triumve digitorum longitudine, ramosi & crebri binis geniculis intercepti; quos vestiant folia ad nodos bina opposita, pallide virentia, ad *Serpylli* vulgare accedentia, verum angustiora pro modulo suo & longiora, faris carula, pallide virentia. Versus caulum summitates ex alis foliorum egreduntur *flores*, aliis ex singulis pediculis feminalibus singuli, aliis plures in eodem communi pediculo, perexigui, pentapetali, albi, quibus succedunt *vascula* tricocca, semina tria rotunda nigra continentia, quæ in tres carinas per maturitatem dehiscunt, & semina ostendunt: Carinule deinde se contrahentes *femina* suum cum impetu ejaculantur. Sapor plantæ amaricans.

Amat loca humida & palustria, sed nec aridiora aspernatur vere præsertim pluvioso: observavi *Locus*, nus enim non raro in arvis inter segetes.

Hæc planta est, ni fallor, quam in *Prælad. Botan.* describit Morisonus sub titulo *Portulacæ* minimæ flore albo. Est autem plantula singularis & fii generis.

Descriptione *Portulacæ* exigue five arvensis *Camerarii* cum nostrâ hujus herbule diligenter collatâ, eandem omnino judicamus plantam.

* 27. *Alfne palustris* Serpylli folio Bocconi.

Bocc.

Parvis est foliis, carnosis, Gratiolæ Hyssopifoliæ angustioribus, ad cauliculorum humi jacentium nodos binis ex adverso positis: Floribus in foliorum finu rubentibus, exiguis capsulis & femine Alitine vulgaris. Integra planta dimidiæ palmæ magnitudinem vix æquat.

Locus.

Locis palustribus circa Syracusas nascitur. A precedentibus diversâ videtur.

* 28. *Alfne palustris minima*, flosculus albus, fructu Coriandri exiguo Mentz.

Locus.

Unciæ quadrantem non superat. Foliola Lentis magnitudine longa & lata. Flosculi vix conspicui. In Boruffia locis udis crescit.

CAP. XIII.

De *Lyfimachia purpurea spicata*.

- A. 1. *Lyfimachia purpurea spicata* Ger. Park. *purpurea*, quibusdam spicata J. B. *spicata purp.* fortè Plinii C. B. *Purple spiked Willow-herb*, or *Root-Strife*.

J. B.

Laures spargit radices digitales, lignosas, albas. Caules ad hominis altitudinem latiore solo adolefcunt, rigidi, in alas divisi, angulosi, subrubentes. Folia plurimum bina ex certis intervallis, aliis terna, Saligna, quàm luteæ Lyfimachiae strictiora & saturatius viridia, acuminata, fisco gultu. Flores in spicis dodrantalibus aut brevioribus, è pluribus vel verticillis compositis; hilari purpureo oculos perfringunt; quorum singuli senis foliis constant, staminibus concoloribus medium occupantibus, ex cauliculis oblongis striatis subpurpureis, in duodecim segmenta divisis.

Præcipue notabile est in hoc flore, quod petala non exeant ex imo calice circa basin vasculi seminalis (quod in eodem ferè occultatur) sed è summo calicis margine, ut statim patebit ea avellenti cum jam marcescere incipiunt.

Locus.

In palustribus & ad fluviorum ripas abundè provenit. Æstate floret.

Vires.

Aqua hujus destillata ad vulnera, puncturas & suppuraciones oculorum, necnon ad obscuritatem aliaque eorum vitia præsentaneum est remedium autore Parkinsono: specificum est in inflammationibus.

- * 2. *Lyfimachia purpurea* 2. *frœ minor* Clus. *Lyf. rubra non siliquosa* C. B. *purpurea Pannonica* J. B. *minor rubra sive purpurea* Park. *purpurea minor Clusii* Ger. emac.

Clus.

Humilior est precedente, cubitalem altitudinem rarè superans: Caules illi teneriores, graciliores, quadranguli, cacumine in plures ramulos ex adverso inter se nascentes divisi. Folia vulgaris minoræ & angustiora, sibi invicem etiam opposita, lenta & quodammodo gummosa, deinde nonnihil acrimonia & amaritudinis exferentia. Quæ in summis ramis nascuntur consilium habent ordinem, neq. seriem ullam servant: inter quæ calyculi emergunt rariores, minores, neq. adeo barbati, aut verticillorum instar caulem ambientes ut in precedente, plerumq. hexagoni, ex quibus flor. prodit hexapetalos, ruber, aliquot staminibus ex umbilico prodeuntibus. Radix dura, lignosa, non repens ut in superiore, sed ex eodem corpore multos caules singulis annis proferens, & subinde lateribus se propagans, multique fibris inhaerens.

Locus.

Provenit multis Pannoniæ locis in humidis pratis & Danubii insulis. Floret cum vulgari Junio & Julio.

- * 3. *Lyfimachia rubra minima* Clus. *linifolia purpureo-caerulea* C. B. *purpurea sive rubra minima* Park.

Clus.

Dodrantalis est altitudinis. Statim secundum radicem ramulos in latera fundens, graciles, virides, frequentibus foliis angustis instar foliorum Lini, sed brevioribus obitos: inter quæ nascuntur singulares, interdum gemini calyculi, longiusculi, quales ferè in precedente, è quibus emergit flosculus quinque petalis constans, ex purpurea cœruleis, quibus defluentibus succedunt capitula membranacea caliculis inclusa, exili femine candicante plena. Radix longiuscula, fusca, aliquot fibris donata.

Gulielmus Mera Clusio offendit, ex Italia rediens in itinere lectam.

CAP.

CAP. XIV.

De *Trifolio spinoso Cretico*.

Trifolium spinosum Creticum C. B. Clus. Park. Ger. emac. *aculeatum Creticum* J. B.

J. B.

Arum est hoc Trifolium (inquit J. Bauhinus). Crète munus, cui caulis in ramos alternatim oriundos, creberrimos, angulosos, denso in minores ramulos divaricatos, humiq. fustos striatoseque dividitur: ubiq. verò quâ rami fursculiq. dividuntur duo exeunt pedicelli breves, oppositi, singuli folia terna, parva, oblonga, in acumen spinosum definitia glabraque fulscentibus: iidemque divaricationibus sublinti, adunci, rigiduli, mordaces, deorsum spectantes aculei [Clusio ad singulos nodos quatuor spinulæ, binis superne, totidem inferne spectantibus.] Superius verò ex ipso ramorum coitu pediculus exit brevis, cui ex calyce viridante emicans infidet flos amœnus, magnus, purpureo-violaceus, Lyfimachiae speciosæ similis è quinque foliis compositus, medium obidentibus apicibus luteis. Siliquæ quatuor aut quinque costis canaliculatis, latiusculis ad mucronem turbina-tum coeuntibus constant, femine in singulis contento lato ruffo.

Semen hujus misit ad Clusium Honorius Belli *Orbigenæ* nomine.

CAP. XV.

De *Caryophyllo marino*.

Hæc planta pentapetala quidem est, verum quale semen producat, nudumne an vasculo includum nondum discernere potuimus, revera quamvis diligenter quasivimus nullum hæcenus semen in ea invenimus, quo tamen proculdubio non carer, ut nec alia planta quæcunque.

- A. 1. *Caryophyllus marinus minimus* Ger. Lob. *montanus minor* C. B. *Caryophyllus flos aphyllocaulos vel junceus minor* J. B. *Gramen marinum minus* Park. *Thrift*, or *Sea-Tulip-flower*, or *Sea-cushion*.

J. B.

Folius est Serpentinæ priusquam floreat, brevibus duarum unciarum, ubi verò caulis excrevit & floret quatuor vel etiam quinque unciarum, & paulò latioribus: radice crassa, non brevi, ut vult Dodonæus, in planta sicca rubente, ubi folia protrudit in aliquot capita divisa, ex reliquis veterum foliorum quasi capillata: Caulis primò aliquot unciarum, deinde palmaris, tenuis, infra capitulum (quod Scabiola ovina accedit) vagina longiuscula ab ipsa capituli basi enascente, & deorsum ad digitalem longitudinem producta inclusus. Exterior facies capituli constat foliis membranaceis, extre-nis virentibus, interius argenteo colore lucentibus. Totum capitulum scater membranaceis foliolis lucentibus, inter quæ exoriuntur flores in calycibus summa parte membranaceis, quinque petalis purpurantibus compositi, cum totidem staminibus eisdem annexis apices albescentes gestantibus. Semina nondum in conspectum nostrum venerunt, nam quæ pro feminibus habet J. Bauhinus membranaceo umbilico, forum calycis sunt & vascula etiam, ut opinor, feminalia.

In palustribus maritimis inque scopulis ad mare per totam Angliam ubique frequentissima ha-betur.

Hac (ut rectè Lobelius) Angli & Belgæ arearum margines ornant; est enim vivax admodum, denso caespite terram operit & per totam æstatem floret.

2. *Caryophyllus montanus major flore globo* C. B. *Caryophyllus flos aphyllocaulos vel junceus major* J. B. *Caryophyllus Mediterraneus Ger. Gramen marinum Mediterraneum majus*, *Staitice quibusdam* Park. *Great Thrift*.

J. B.

Præcedenti eadem, vel valde similis, caules dodrantales emittit, rectos, enodes, quorum unius-cusque cacumini (quod uncialis & longior vaginæ membranacea obvolvitur) flos infidet item glomeratus, Schoenoprafi ferè similitudine, ex albo purpureo, foliicarum squamarum vallo circumdatus. Radix longa, lignosa, teres, crassiuscula in multa capita dividitur, unde terram proximè magna seges foliorum emergit, gramineorum, glaucorum, latitudine paulò subinde variantium.

Parkinsonus caulem non profus nudum esse affirmat, sed duobus parvis perbrevis foliis ad nodum quem habet unicum cinctum, quæ præter aliorum omnium foliorum normam non sursum crescendo attolluntur, sed deorsum vergunt. Præterea flores non unâ omnes aut etiam multos simul aperiri, sed eosdem plerumque singulos, alios post alios, ut diu fit antequam totum capitulum deflorescit.

In locis Mediterraneis & à mare procul remotis oritur. Nos propè Moguntiam Germaniæ urbem invenimus, & alibi etiam in Germania frequens habetur. Consule si placet J. Bauhinum: unde C. Bauhinus non sine ratione montanum eum denominavit.

Ceterum licet Dodonæus usum in medicina nullum habere testetur, sed flosculos in coronis so-lum gratiam aliquam obtinere dicat, Dalechampius tamen saporem totius Staitices plantæ adstringentem perhibet, ac facultatem habere ad miraculum usq. delicandam, & erumpentium humorum impetum

impetum cohibendi, five trita admoveatur, five succus ejus bibatur; Dysenteris succurrere, mentium abundantiam, sanguinis è naribus profluvium sistere, sanguinem exsiccantibus opulari, denique vulnerariam esse, & maligna ulcera ad cicatricem perducere.

* 3. *Statice Americana* Park. *Sea-Gill-flower*, or *Thrift* of America.

Park.

Folia habet superiori familia, sed obscurius viridia, nonnihil splendentia, duobus secundum longitudinem decurrentibus nervis, mucronibus obtusis. *Canaliculi* pariter tenues confimilem foliolorum glomerem gestant, colore tamen albo, è membrana erumpentium, quæ deorsum circa caulem reffectitur. *Radix* longa, paucis fibris donata.

LIBRI DECIMI NONI SECTIO SECUNDA.

De Herbis pentapetalis foliis in caule alterno aut nullo ordine positis.

Herbe flore pentapetalo aut polypetalo, foliis in caulibus nullo aut alterno ordine positis, sunt vel vasculo feminali

Simplici, i. e. non diviso in loculamenta, quod per maturitatem horizontaliter rumpitur; *flore* flavo, calice bivalvi; foliis crassis, levibus, extremis subrotundis; *PORTULACA*.

Bicorni; foliis in nonnullis speciebus crassis; *SEDUM*.

Triquetro, seu è tribus carinis composito, *flore*

Pentapetalo,

Uniformi specioso, in uno caule unico, albo; vasculo conoide; foliis parvis hederæ; in palustribus nascens; *GRAMEN Parnassii*.
Difformi, calcari donato, odorato; *VIOLA*.

Hexapetalo, cujus partes difficulter admodum discerni & distingui possunt; vascula feminalia vix unquam perfectè clauduntur; *RISIDA*, *Luteola* & *Phyteuma* Monspeliensium hujus species sunt.

Pentacocco, rostrato; *GERANIUM*.

Quinquemartito, seu in quinque cellulas plura semina continentes diviso,

Breviore & *habitiore*; foliis *Alceæ*, flore specioso, calice tunido & velut inflato vesicæ instar; *ALCEA Veneta*, *Malva boraria*, quia flos nonnisi splendente sole & circa meridiem aperitur.

Longiore & in filiquam producto; foliis in eodem pediculo binis ut in *Faba*, *Portulacæ* similibus; floribus albis staminosis, velut *Cappareos*; *CAPPARIS leguminosa*, *Fabago*.

In decem loculamenta totidem semina continentia dispersito; flore caduco; seminibus oblongis compressis splendentibus, colore melino; *LINUM*.

C A P. I.

De Portulacæ.

Portulaca Græcis *Ἀνθεῖον* & *Ἀνέθιον*. Turnebus Portulacam etiam Voltulatam dicendam existimavit, quod foliis portulas mitteret; sed exempla antiquorum voluminum desunt. Aliorum sententia est, Portulacam appellatam esse quasi Porculacam, nomine à porcis imposito, idque quod à Gallis *Porcelia*, vel *Porcelina* vocetur (unde & Anglicum *Purslane*) Apuleius etiam Porcastrum appellatam scribit: & Græcis junioribus *καρχῆδον* (quod *porculacam* sonat) vocatur. Exemplum vide apud *Jo. Bod. à Stapel*.

Portulacæ nota characteristica sunt vasculum simplex, seu non divisum in loculamenta, quod per maturitatem horizontaliter rumpitur, flos flavus, calyce bivalvi inclusus, *folia* crassa, succulentia, levia, extremis subrotunda.

1. *Portulacæ*

1. *Portulaca latifolia* seu *fativa* C. B. *hortensis latifolia* J. B. *domestica* Ger. *hortensis* Park. *Sar-den Purslane*.

J. B.

Simplici fore est *radix*, progressu temporis lignescens, cui fibræ paucæ appendæ. *Caulis* plures emittit, pedali longitudine, non raro breviores, reteres, crassos, subrubentes, non erectos sed teretibus versis reclinatos. *Folia* incondita, crassa & succulenta, ex angusto principio, quo canli adnascuntur sensim dilatata, extremitate subrotunda, levia & per margines aequalia, sapore subacido: inter quæ oriuntur *stipuli* lutei, stellati, pentapetali, apicibus concoloribus. Hæc succedunt *pericarpia* oblonga, grano hordei paulo majora, quæ per maturitatem mediâ parte transversim seu horizontaliter rumpuntur, & *semen* effundunt pusillum, pullum.

In hortis ac eorum areis subactis ac stercoreatis commodè scribit Martio aut Aprilis initio, Junio *Locus* Tempus. vero ac deinde in Autumnum usque, viget ac viret.

2. *Portulaca sativa lutea* seu *aurea*. *Golden Purslane*.

Nescio an specie à præcedente differat, certè tenior est illa, foliis latioribus flavicantibus.

3. *Portulaca sylvestris* Ger. Park. *sylvestris minor* seu *spontanea* J. B. *angustifolia* seu *sylvestris* C. B. *Wild Purslane*.

J. B.

Multis numeris minor est quàm *fativa*, tota terræ appressa, nec humo surgens: radice crassiusculâ, sicuti & ramis succulentis, multifidis. *Folia* unguis digiti minimi fere paria, succulenta, crassa, atrovirentia: *stipuli* pubili, muscoli. Summâ vix alta in re quàm partium omnium parvitate à *fativa* differt; ut suspicer *fativam* è *sylvestri* culturâ initio factam.

In Italia, Sicilia, Gallia Narbonensi & Germania in vernaçis & ad vias frequens occurrit. *Locus*. In ardore & dolore stomachi *Portulaca* ejusque succus & *Syrupus* aut ipsa planta recens comestæ *Vires*. experta est.

In acetariis frequens usus est *Portulacæ*: Stomachi ardorem lenit, & bilis fervorem compescit, *Usus*. & hinc in febribus putridis ac malignis, ardore urinae & Scorbuto prodest: Venerem inhibet, Venereaque insomnia. Dentium stuporem recens commanducata tollit, & mobiles dentes stabilis. Verminantibus pueris cum successu exhibetur. Verùm eius nimis cavendus est, quoniam obrigiditatem suam & humiditatem in ventriculo putrefcere apta est, ejusque & reliquorum viscerum totum dissolvere, ut in nobismetipsis non semel experti sumus.

Solet apud nos cum sale, aceto & aromatis condiri ad intinctus, eodem modo quo *Cappares*, *Geniste* flores, *Lingua avis*, *Cithmum*, &c. condiuntur: quomodo parata ventriculo magis grata & amica est quàm cruda.

4. *Portulaca exigua* seu *arvensis* Camerario J. B. *arvensis* C. B. *exigua* Camerarii Park.

Herbula est non ab aliis ut (ut autor perhibet) demonstrata, pinguis, sublutea; *cauliculis* incurvis, aliquantulum procumbentibus, *foliis* minutis *Portulacæ* sylvestris, pallidioribus tamen, semper geminis nigro *semine* in vasculis parvulis, *Portulacæ* similibus, sed quæ longioribus pediculis & gracilibus nituntur, & maturè incipiunt hiare antequam semen plenè perficiatur. Sapor illi nullus qui notari queat, præterquam herbaceus ut in *Alline*.

Primo vere in agris frumentaceis frequens est circa Lipsiam ante Cremensem portum. *Locus*. Hanc herbam eandem esse *Alline* nostræ palustri *Portulacæ* aquaticæ simili superitis diximus. Vide & confer.

5. *Portulaca Brasiliensis* Caaponga dicta Margg.

Margg.

Ex *radice* brevi, in multa filamenta alba desinente producit *caulem* rotundum, crassiusculum & succulentum, qui statim propè terram in multos alios caules dividitur, & hi porro in suos ramos, qui vestuntur foliis instar *Portulacæ* succulentis atque alternatim positis: in extremitate aurem cujubilhet rami, octo folia in stella modum disposita sunt, ex quorum medio *flos* enascitur luteus, pentapetalus, magnitudine floris *Portulacæ* nostratis. Post florem denique remanet corpusculum quoddam obrotundum, pappo albo circumdatum, in quo *semen* continetur nigricans, rotundum, *Papaveris* semine paulo minus. Rami hujus plantæ tomento albo circumdati conspiciuntur instar lanæ ovium. Cocta comeditur hæc herba.

C A P. II.

De Sedi.

A *Ἐξῶν* Græcis *δὲ τὸ ἀνθὸς ἢ φύλλον*. Tralis *Sedum* vel à sedere quia folia habet ad radices exiles sessilia, ut vult Martinus, vel forte à sedandis doloribus nomen impositum. Note autem *Sedi* genericæ sunt *folia* crassa angusta non serrata aut dentata, vascula feminalia bicornia.

N. B.

N. B. Sedum latissimo sensu accipi pro planta quacunque pentapetala aut polypetala vasculo bicornis, imò plantas etiam succulentas multifloras complecti; à nobis autem hoc in loco tum à succulentis multifloris, tum à plantis vasculo bicornis foliis minus succulentis, quales sunt Coryledon, Sanicula guttata & Saxifraga alba dicta, distingui.

Notata dignissimum est plantas perfoliatae crassas & succulentas in petrosis & ficcoribus provenire, ibidemque sine humore diu durare; cuius ratio esse videtur, quod folia cuticula densiore minimèque porosa, quæ humorem evaporare non sinit, involvantur.

§. 1.

- A. 1. *Sedum minus teretifolium album* C. B. minus, folio longiusculo tereti, flore albo J. B. minus *Officinarum* Ger. *Vermicularis flore albo* Park.

¶ B.

Vermiculari huic nomen fecerunt *folia*, quæ pinguibus caecorum putrescentium vermicibus sunt simillima, alternatim in *caulis* spithameis & dodrantalibus disposita, atrovirentia, vel punctis crebris guttata. Flores conferti velut in umbella, stellati, quinque foliis constantes, internè albis, apicibus multis atro-purpureis umbilicis conoidem albidum, circumstantibus. *Radix* tenuis fibrosa.

In hoc Sedo nullam percipio acrimoniam, quicquid dicat in Adversariis Lohelius.

In veteribus muris & tectis non raro invenitur. Mensibus æstivis florere promit.

Clus.

Hujus *folia* præcedentis similia sunt, sed frequentiora & densius in caule stipata, in muris & maceris etiam nascens, sed priore minus frequens, humi procumbens & fibris subinde se firmans.

3. *Sedum parvum folio circinato, flore albo* J. B. minus folio circinato C. B. *Vermicularis dasyphyllum* Park.

Lugd.

Radix est brevis, capillata & pallida, gracili, in exigua terra & parietum rimis hærescente: ramula plurimis, quatuor digitos altis, perquam spissè congestis: foliis numerosissimis, crassis, teretibus, albicantibus seu glaucis, confertissime stipatis, gustu fatui, cum levi quadam adstrictione: flore in virgulis tenuibus candido, copioso: semine exiguo, subrufo.

Circa Monspelium, Genevam, Lugdunum, &c. in muris & rupibus copiosè oritur.

J. Bauhinus & Clusius *folia* hujus Sedi min. acris foliis comparant, quibus paulo crassiora & candidiora sunt.

¶ B.

4. *Sedi minoris albi Monspessulana species major, folio acuto* J. B.

Parietinis hæret passim Monspessulensis & remanentibus Sedum quoddam fatis magnum, caulibus crassiusculis, frequentibus ex una radice subulescentibus; quos *folia* vestiant *Sedi minoris vulg.* flore luteo foliis similia, sed majora, crassiora, longioraque, in acumen desinentia. Floribus ornatur albis.

Floret loco natali mense Julio.

5. *Sedum Alpinum ericoides purpurascens* C. B.

C. B. prod.

Ramis est palmaribus, lentis, flexilibus, densè geniculatis, per terram sparsis; quos *folia* brevia, crassiuscula, Ericæ formæ vestiunt, & hi in plures alios duarum triumve unciarum & etiam breviores dividuntur, hique foliola frequentia, sibi ferè incumbenda & rotundiora habent. In singulorum summitatibus, velut ex squamolo calice flos latus magnus purpurascens, ex quatuor, aliquando quinque, foliis, & aliquot in medio flaminibus compositus insidet.

Ex horto Dei habuit C. Bauhinus.

C. B.

- A. 6. *Sedum Alpinum Ericoides cæruleum* C. B. J. B.

Ex præruptis jugis ac faxis humidis propendit, radicem habens oblongam, fibrosam, rufam: ramis plures, foliolis quam in priore brevioribus, crassis, cinereis, velut *Saxatunda* 2. Clus. vel *Erica Alexandrina* compactis cinctæ. Singulis caulibus uncialibus, foliaceis flos magnus, cæruleus, quadrisolus, aliquot flaminibus brevibus donatus insidet.

In rupibus ad latus Septentrionale montis Ingleborough copiosissime provenit. Primo vere, nimirum Martio mense floret. C. Bauhinus in Alpibus Rheticis, inque Gothardi summitatibus, & in Valesia ad thermas Leccenses supra Gemme invenit. Florum magnitudine & eleganti colore cæruleo oculos reficit & delectat valde: rarissima sane est plantula, cujus flos præcox in frigidissimis illis montium jugis & rupibus humidis vere ipsam antevertat: verum an ad Sedi genus referendum sit dubio cum florem explicet quadrisolium, vasculum autem feminale non observaverim.

7. *Sedum Alpinum minimum, foliis cinereis, flore candido* J. B. *Sedum Alpinum album foliolis compactis* C. B. Sed. minus 9. Clusii, *minimum Alpinum muscoides* Park. *Sedum Alpinum* 3. Clusii Ger. emac.

Compactis & sibi invicem insidentibus est foliolis, minimis, rigidulis, crassis, cinerei coloris ad cæruleum quodammodo tendentis, ut tota planta (quæ acidi saporis est) nihil ferè nisi muscus

muscus quidam videatur: Pedicelli è medio foliorum exeunt duas penè uncias longi, graciles, juncei, in quibus terni perlonge *stipuli*, pentapetali, candidi, cum aliquot intus flaminibus luteis. Cum in semen abeunt flores cauliculi aliquantulum excreverunt. Mirum in modum propagibus serpit & radices agit Coryledonis alterius ritu, integros cespites, cuspudam mulci instar, interdum occupans.

In Baldo, Braulio & Monte fracto five Pilati juxta Lucernam reperitur: Inque præruptis *Snealben* Loc. & Tempus.

J. Bauhinus *cauliculus* tres, quatuorve uncias altos huic attribuit, fili instar graciles, hirsutos, raris foliis angustioribus donatos: radices lentas, lignosas, crassiusculas, nigricantes.

8. *Sedum montanum minimum Caryophylli folio, lætæ flore.* An *Sedum musciforme* J. B?

Densò cespite terram operit. *Folia* habet graminea, angusta, acuta, glauca, non pilosa, neque crassa, Caryophyllorum similia, sed multis numeris minor, & pro magnitudine etiam breviora, confertissima: è quorum medio exsilit *cauliculus*, vix duos digitos transversos altus, obscurè rubescens, villulosus, brevis & rubentibus foliolis vestitus, unum & alterum in summitate *stipem* gestans, candidum, quinque foliolis rotundiusculis, tenellis compositum, cum flaminibus in medio luteis.

In montibus non longe à Bolzano supra Tridentum, Martio mense florens nobis observatum Loc. fuit. A præcedente specie diversum videtur, cui tamen in multis persimile est; ipso florendi tempore ab eo satis distinguitur.

9. *Sedum musciforme* J. Bauhinus his verbis describit,

Cespites totos operit luxurie fecunda, Sedorum in morem, radicularum reptatu. *Folia* majora quam Sedi Alpini cinerei, acutiora, molliora, muscum terrestrem imitata. *Cauliculus* ex umbilico natus, unum aut duas uncias, foliolis crebrioribus vestitus unicum plerumque in fastigio gerit *stipem* magnum.

Propè rivulos in Alpibus crescere dicitur.

Sedum montanum perpusillum luteolis floribus Park. A Sedo muscoso J. B. fortè non differt: Loc. descriptio enim convenire videtur. Florem ei attribuit pallidè luteum.

10. *Sedum Alpinum grandiflorum* Park. *Alpinum Saxifragæ albae flore vel grandiflorum* C. B. *minimum* Syriacum luteolo flore, *Saxifragæ albae*, J. B. minus flore amplo Ger. An *Sedum Alpinum* 11. Fr. Gregarii Rbergensis Col?

Lab.

Omnium [Sedorum] huic longè minimo, ex Syria asportato *folia* quam superioris [Sedi minoris] majoris facie & foliis Lab. & petraei montani Sedi minor. *Cauliculi* sequinquianciae æquant, in quibus luteoli flores majores quam pro planta modo, Saxifragæ albae aut Sedi petraei montani. *Radix* implicata, fibrata.

11. *Sedum Alpinum rubro magno flore* C. B. minus *montanum flore rubro* Park. *Aizoides montanum* Lugd.

- A. 12. *Sedum parvum acre flore luteo* J. B. *Sempervivum minus vermiculatum acre* C. B. *Vermicularis* sive *Illecebra minor* acris Ger. *Illecebra minor* sive *Sedum* 3. *Discozidis* Park. *Wall-pepper*, oz *Stonectrop*.

Obvium in muris est, capillaribus radicularum fibris appensus, unde ramuli plurimi palmares aut breviores, tenues oriuntur, foliis exiguis admodum, densitate cum longitudine ferè palmari. Flores in extremis ramulis plures, lutei, quinque foliis radiatis constantes, apicibus in medio similiter luteis. Sapor plantæ acris.

In muris, tectis & aggeribus ficcoribus passim reperitur.

13. *Sedum minimum lateum non acre* J. B. *Sempervivum minus vermiculatum inspidum* C. B. *Illecebra insipida* Park.

Cord.

Cauliculus & foliis multò minoribus & exilioribus constat quam præcedens. *Flosculus* habet illius similes, cum quinque exiguis acuminatis in medio apicibus semini ferendo natis, iidemque decem flaminibus circumvallatis, non tamen illius modo umbellam seu capitulum constituentes, sed deinceps ab uncialibus aut longioribus coliculorum adnatis utrinque alterno situ exeunt.

Iisdem cum priore acris locis invenitur.

Ad multiflucitas pertinet & non est hujus loci, verum ibi per inadvertentiam omisissim.

- A. 14. *Sedum minimum non acre flore albo*, *White flower'd Stonectrop*, oz *Wall-Pepper*.

An à præcedente [12.] aliter quam floris colore differat mihi non constat, nec enim utraque inter se studiosè contuli.

In sterilibus suffocia, toto ferè itinere à Yarmouth ad Dunwich oppida plurimum observavimus: nec minus abundat in rupibus Westmorlandicis & Lancastrensis juxta lacum *Winnandermere* dictum.

Locus &
Tempus.
Vires.

In muris & tectis locis ruderatis & ficcioribus copiosè provenire solet. Floret mense Maio, & brevi semen perficit, inde radicitus exarefcit.

Herba infusa in cerviti tenui seu leptomera, & per aliquot dies pota, absque ulla evacuatione sensibili leprophulis medetur, humorem absumendo, dolores mitigando, tumores discutendo, & ulcerosos exsiccando. D. Boyle, de utilitate Philoph. Nat. ad Medic. p. 203.

§. 2. Plantula quædam Sedi nomine à Columna descriptæ & depictæ, quas tamen ad aliud genus pertinere censet.

* 1. *Sedum Alpinum* F. Gregorii Røegiesii, 1. Col. Alp. exiguis foliis C. B.

C. l.

Radice habet tenuem admodum, aequalem, ex fusco rubentem, quinque uncias longam, ex cujus cespite, qui prius novellæ plantæ caput fuit, ramos duos vel tres edit, tenues, cannabini filii crassitie, ex fusco rubentes, raris exiguis foliis, angustis alternatim interceptis, & in summo in densum foliorum capitulum, quod dimidiam unciam diametro æquat, desinentes: quibus vultibus alios ex illis producit ramos, eodem ordine regeminentes, ut plantulam censamus esse multorum annorum; ex ramis verò in terram procumbentibus iterum radicem fundit similem, sed hirsutam, quod non in prima observatur radice. Florem non habebat, sed inter ramulos superiores binos petiolos observavimus fructum habere, ex calyce produdentem quinque-foliato, oblongum, cartilagineum, nec abfimilem nimis fructui Lychnidum aut Armeriarum, sed semine longe ab omnibus differens, quod binum intus, oblongum, ovali figurâ continet, colore ex fusco rubescens, cavum intus, sed antequam dividatur veluti parvum & nigrum Tritici granum. Sapor in ficca partem non apparuit. Foliola non admodum carnosa aut vermiculata visa sunt.

Sui generis planta esse videtur.

* 2. *Sedum Alpinum* alterum ejusdem. *Sed. Alp. angustifolium folio, carneo flore* C. B.

Col.

Priore majus esse, ejusdem effigiei, nisi quòd nova germina foliorum supra vetustiora emicant immediate longè quæ *cauliculis* tenues, atque paleares, sequentiunciam longos duos vel tres in singulis foliorum cespitibus exferit, in quorum cacumine florem, [interdum duos] ex calyce virenti, apicibus quinque diviso promit foliorum quinque in summo filorum cordis figurâ. Radix tenuior & brevior ex cespite cinereo, fusca, & etiam ex procumbente ramulo exit. Folia eodem modo quo superiores densa, in caput conglobata sunt, supra cauliculos elata.

Ex ficca descripsit Columna.

§. 3. Seda aliquot è C. Baubini Prodro. quorum descriptiones nimis breves & generales, nec iconibus illustratæ.

* 1. *Sedum saxatile hirsutum purpureum* C. B. Park.

Plantula est triuncialis, radiculâ capillacæ, cauliculo tenui, leviter piloso, cujus summitas in breves ramulos dividitur, qui singuli florem purpureum sustinent: Foliola ad radicem plura, hirsuta & Lente minora.

Ex Pyrenæis allatum est.

* 2. *Sedum saxatile atrorubentibus floribus* C. B. Park.

Hoc tres, quatuorve uncias non excedit, radiculam habens exilem, longiusculam; unum alterinve cauliculum biuncialem, foliis paucis, exiguis, longiusculis alternatim vestitum, flusculis atro-rubentibus, velut in umbella dispositos sustinentem.

* 3. *Sedum saxatile variegatæ flore* C. B. Park.

Radice est capillacæ; cauliculis plurimis, tenuibus, biuncialibus, per terram repentibus, & fimbriis capillaribus terzè adherentibus: foliis multis, pallide virentibus, subrotundis, Lente minoribus vestiti. E ramulorum summis pedicelli plures, capillacæ, oblongi exurgunt; singuli florem quadrifolium, varium, album, purpureum & atrorubentem sustinent, elegantis spectaculo, cum plantula hæc cespitis mulicque instar laxa exoriet.

Inter Valesiam & Augstam vallem in monte Sletsburgh dicto copiosè provenit.

Ob florem tetrapetalum aliò quam ad Seda referenda videtur hæc planta.

* 4. *Sedum Alpinum foliolis crenatis asperis* C. B.

Radice est capillacæ repente; Cauliculis tenuissimis, semipalmaribus, etiam brevioribus, ramis palmaribus, in summo in ramulos aliquot scissis: Folia habet longiuscula, angusta, acuminata, crenis utrinque exasperata, & parte averâ candicantia. Flores quadrifolii, purpurascens & flammibus donati cauliculis sustentantur; quibus capitulum subrotundum, membranaceum, apice donatum, minutulum semen continens succedit.

Julio mense floret in ascensu montis S. Bernardi majoris & Gothardo.

Hoc etiam, cum florem tetrapetalum habeat, ad aliud genus pertinere videtur.

5. *Sedum*

§. *Sedum arvense flore rubente* C. B.

Radice est lignosa, fibris capillata: cauliculis aliquot palmaribus, rotundis, rugoso rufescente cortice tectis, qui in ternos, quandoque plures, ramulos (quorum aliqui recurvantur) dividuntur. Hos folia longiuscula, angusta, fuscicula fine ordine ambiunt. Ramulis superioribus flores plures, vulgaris Sedi floribus similes, sed rubentes insident, semineque vulgari simile succedit. Non longè Basilea in agris Hunengensibus Autumno jam exiccatum reperitur.

Locus.

6. *Sedum Alpinum floribus luteis maculosis* C. B. Sedi minoris generis flusculis luteis vel croceis maculosis Geln. fra.

Consule Gesnerum.

C A P. III.

De Sedi foliis latioribus minùs succulentis serratis aut crenatis &

§. 1. De *Cotyledone dicta*.

Cotyledon à figura folii acetabulum referente ὀξύς Dioscoridi Anglicè a *Saltuer*, est enim acetabulum sinus in quo caput senioris vertitur, & in genere quodvis cavum. Faluntur ergo (inquit Jo. Bodeus) Botanici maximi nominis, quod nomen hoc accepisse putant, quòd plantia hæc folia habeat circumacta in orbem, concavitatem humani umbilici forma leni descensu referentia, nec talem formam Cotyledoni tribuit Dioscorides à quo describitur primum genus, &c.

Cotyledon ergo propriè accipitur de primo genere seu Umbilico Veneris vulgari. His autem plantis de quibus nunc agimus Umbilici Veneris nomen melius convenit quàm Cotyledonis: nam eorum mulce foliis in globulos compactis umbilicum seu oculum referunt, ad instar Sedi majoris, cujus folia *mirum in modum* *mercedem*.

1. *Sedum serratum alterum foliis longis angustis. An Sed. Pyrenæum serratum longifolium Hort. Blas? An Sanicula montana longifolia serrata C. B? An Sed. serratum majus foliis trium quatuorve unciarum J. B?*

Longitudine & angustia foliorum, fortè etiam & aliis accidentibus à Seda serrato vulgari differt.

Invenimus in Alpium præruptis non longè à Ponticha, postea in horto Regio Parisiensi cultum vidimus, utrobique Autumnali aut Hyberno tempore, unde nec flos, nec caliculum feminale nobis conspectum est.

Eandem plantam esse suspicamur quæ in Cat. Horti Reg. Paris & Horti Leydensis, inq. Prælad. Bot. Morisoni *Sanicula Alpina crenata umbilico pallido* dicitur, cujus infra è Morisoni Præl. Bot. descriptionem dabimus.

2. *Sedum serratum J. B. Cotyledon media foliis oblongis serratis* C. B. *Cotyledon altera Matthioli J. B.* Park. parad. Cor. alt. *versicoloribus floribus* ejusdem in Theat.

Tenuis, nigra est radix, subinde productis fibris latius se propagans. Folia plurimum per terram sparsa, rarius humo se tollunt, Sedi, pingua, oblonga, extremo rotundo, atque etiam quadam in acutum desinentia, unciam unam aut duos longa, colore glauca, argutissimis in ambitu denticulis rigidulis, reliquoque folio candidioribus crenata, sapore strenuè adstringente: è quorum medio exurgit *caulis*, palmum unum aut alterum altus, foliosis, in alas aliquo divisis. Flores albi, petalis longum non mucronatis sed subrotundis, circa umbilicum punctulis rubentibus notatis constant, umbilico viridi J. B. [potius flavo] apices croceos habent.

In montibus Tyrolensibus & Helveticis, inque Saleva & Jura Genevæ vicinis observavimus.

Locus.

* 3. *Cotyledon altera minor* Park. quoad icon. *Cotyled. altera* & sive *Matthioli* Clus. *Cotyled. media foliis subrotundis* C. B.

Clus.

Huic numerofa & conferta sunt folia, oblongis ligulis similia, crassiuscula, mucronata, nonnihil per ambitum crenata, candicantia, acido & lubsaltringente gustu: è quorum centro seu medio foliorum exortu *caulis* interdum cubitalis, plerumque pedalis duntaxat assurgit, superiore parte hirsutus, brevioribus foliis inordinatè nascentibus septus, summo fastigio ex singulis foliorum alis pedicellis emittens, quibus insident bini aut terni flores, albi, pentapetali, interne veluti fanguineis guttis aspersi, umbilico pallido & splendente, decem flammulis cincto. Semen continetur in capsulis, exile, nigrum. Radix subest fusca, tenuis, fibrosa, cui secundum matrem mulce aliæ in orbem adnascuntur plantæ, ut integrum cespitem aliquando regant vulgaris Sedi majoris instar.

Uuuu

Nascitur

Locus.

Nascitur non modò in *Sneberg*, sed & in reliquis Aultrix & Stirix Alpibus, faxis & scopulis in-herens, in quibus floret Junio & Julio.

Dubitat J. Bauhinus an hac non eadem sit *Sedo* ferrato: verum si icon proba sit, non erit illi eadem, cum floris petala acuta pingantur; que illi obtusa & subrotunda sunt: descriptio etiam hic non ulquequaq; illi respondet. An *Sedo* ferratum majus *J. B.*?

- * 4. *Cotyledon altera* V. Clus. *Sedi species sive Cotyledon altera Etscheriana, lanugine alba, hirsuta* folijs J. B. *Cotyledon media subhirsuta foliis punctatis* C. B.

Clus.

Præcedenti affinis est, sed mollius, angustioribus & longioribus folijs, non dentatis, sed alba dun-taxat lanugine hirsutis, minus etiam incanis, breviori crassiorèque pediculo, & multis foliis septo, quo plerumq; tam supernè quàm infernè nonnulli hirsuta sunt; paucioribus floribus hinc inde secun-dum caulem ad singulas alas sparsis.

Locus.

Observavit Clusius hoc genus in Etscherianis jugis mense Junio suis floribus onustum.

Miror C. Bauhinum *Sedum* foliis minoribus albicantibus ferratis hujus synonymum facere, cum Clusius expressè scribat hujus folia minime dentata esse.

- * 5. *Cotyledon minor folijs subrotundis ferratis* C. B. C. Bauhini J. B. *Cot. alter minor folio sub-rotundo* Park.

C. B.

Radix subest tenuis, fibrosa, fusca; circa quam *folia* multa, semiungue minora, non ut in præcedentibus oblongis ligulis similia, sed subrotunda, margine crenato, crassiuscula, candicantia & nonnulli adftringentia: è quorum medio *caulis* semipalmaris, quandoque palmaris, subulper, minimis & paucis foliis cinctus allurgit: in cuius summo pedicello *flores* multo quàm in prima specie minores, pentapetalos cum apicibus in medio sustinentes, qui albi, aliquando punctis rubentibus aspersi, nonnunquam extrinsecus lineis ternis foliola floris percurrentibus, ita ut *flores* pallide pur-purascetes appareant: hos *capitula* exigua nigra *femen* continentia sequuntur.

In Helvetiorum Alpibus ipsis faxis ac scopulis adhæret. Junio & Julio floret.

Locus & Tempus.

6. *Cotyledon sive Sedum ferratum latifolium montanum guttato flore* Park.

Radix hujus filamentis pluribus nigricantibus composita, eodem modo se diffundit quo sui generis reliquæ, multa capita leve germina protrudens & plurimis foliis non in ocellos conglobatis, ut in *Sem-pervivo* majori & *Sedo* ferrato, sed in superficiem fere planam Rose amulam expansis, congesta. Sunt autem *folia* cum adoleverunt majora, laetiora & tenuiora quàm cævis præcedentium, pedi-culis uncialibus, latiusculis donata glabra, obscure viridia, inferius tamen per maturitatem rubentia, præcipue secundum venulas seu nervos, que ibi innumera: fere apparent, ex rotundo oblonga, un-ciam vix, aut fuscunciam longa, vix unciam lata, longitudine fere ad latitudinem sequaliter, et a margines crenata crenis rarioribus, ut denticulis crenas interjacentes latiores & obtusiores sunt, macronibus obtusis. E foliorum medio, Maio exeunte, emergunt *cauliculi* tenues, rubentes, po-liolis minoribus ad medium fere cincti, ubi in ramulos dividi incipiunt, in quorum fastigijs, *foliuli* existunt numerosi, quinque petalis, exiguis aliquantulum acuminatis, interna parte dilutius rubentibus, plurimis punctulis sanguineis eleganter guttatis compositi, *staminibus* carnis capitulum subv-ride obvallantibus, quod delapso flore extumescens fit valculum feminale, in summo bicornie, *femen* continens pusillum nigricans.

Dux hujus species seu varietates habentur, altera flore medio & altera minora.

In hujus nostris frequentissima est: ubi tamen sponte occurrit nobis nondum constat, est autem proculdubio montium incolæ.

7. *Cotyledon minor foliis rotundioribus, guttato flore.* An *Cotyledon altera* olim Matthioli J. B.

Planta quam hoc nomine intellectum volumus in hortulo nostro Cantabrigiæ aliquot annos enu-trita est: *Folia* ei plana, ex oblongo & latiusculo pediculo fere rotunda, imò (si male meamini) laetiora interdum quam longa, circumscira crenata, denticulis crenas interjacentibus magnis, quam in præcedente acutioribus, glabra & fere splendens, minora & pallidius virentia quam præceden-tis folia, nec adeo conferta.

Cotyledonem alteram olim Matthioli, quam huic eandem esse existimamus, J. Bauhinus sic de-scribit.

Quicquid habet foliorum id omne per terram spargit: Sunt ea verò numerosa, pediculis unci-ali latiusculis, unde veluti ex cervice incipiunt dilatari, ut tandem circumscriptioe fere rotunda, pulchre crenata, femuncialis magnitudinis, crassiuscula, & ne vel siccata quidem corrugari solita. *Caulis* unicus, tenuis, septem vel octo digitorum altitudine, nudus plurimam, rarissimè una supra radi-cem unciali folio donatus, superius in aliquot tenues ramulosque divisis, quorum extremis hærent *stipulæ* parvi, pallide rubentes, saturatioribus punctis sanguineis creberrimis aspersi.

Reperitur in montibus circa Comum & Gorchardum, itaque in Stiria Alpibus. *J. B.*

Locus.

- A. 8. *Cotyledon æquatica hirsuta.* An *Sanicula Alpina aliquatenus affinis* J. B? An *Sanicula montanae alterius species* 2. Clus? *Wairp Sidney-Woer.*

Radice oblique fusi terram aggit, ubi locum invenit, satis crassam pro plantæ modo, fibras lon-gas, albas, crebras emittentem. *Folia* in orbem spargit brevia, viridia, pilosa velut Auriculæ muris, pilis rarioribus, quatuor vel sex denticulis majoribus serrata, in acutum desinentia, unciam aut fuscunciam

fuscunciam longa, sinuantiæ versis macronem lata. E foliorum medio *cauliculi* exurgunt pal-mares & altiores, teretes, pilosi, foliis nudi ad locum usque ubi in ramulos spargi incipiunt: gestant autem in summitate *flores* aliquot, quinque petalis albis, acutis, duabus maculis flavis prope ungu-es notatis compositis, *staminibus* in medio decem, purpurantibus *apiculis* capitata continentes. *Vasculum* feminale crassum, bicornie, ut in reliquis hujus generis, *femen* parvum, rotundum, rufum.

Loca humida montium altiorum sæctur, ut rivulos & scopulos udos, & aquarum scaturigines, *Locus*. Saxifragæ aureæ modo. Ad latera montium *Snowdon, Carnedd-Llewellyn, Caderidris*, &c. sæcus ri-vulus delinquentes: necnon in montibus *Harleken & Wrenge* in Westmorlandia.

9. *Sanicula Alpina aliquatenus affinis* J. Bauhinus sic describit.

Ex *radiculis* sparsis capillaribus, dodrantalibus surgit *cauliculi*, sine nodis, cavis subhirsutis, supe-rius in ramulos acutibus; quorum extremis hærent *flores* *Saniculae* Alpinae guttate, quinque can-didulis constantes *foliis*, *apicibus* cum bifido *umbilico* turbinato medium obtinentibus, circumpectis toti flori foliolis viridantibus. *Folia* per terram sparguntur subhirsuta, unciam aut fuscunciam longa, sensim dilatata, femuncialia, serrata superiore potissimum parte, crassiuscula, gustu adftringente.

Reperit J. Bauhinus in rivulo fontis pulcherrimo, qui est in cacumine Vogeli montis, dicti *Balen*, *Locus* & Tempus.

Descriptio satis bene convenit *Cotyledoni* nostræ æquaticæ hirsutæ, ut & *locus*, nonnulla tamen omis-sa sunt: icon non respondet; *folia* enim non satis conferta & in orbiculos composita, neque pilosa pinguntur.

10. *Sanicula montanae alterius speciem secundam* Clusius his verbis describit.

Sanicula guttata minus est, angustiore folio & per extremum serrato, hirsuto etiam, & adftrin-gentis gustus, coloris ex herbaceo pallidescens. E medio foliorum prodeunt *cauliculi* triunciales, nudi, qui circa summum fastigium in plures ramulos finduntur, candidis *stipulis*, *Sanicula* guttata similibus, onustis, verum nullis languineis guttis, ut illi, asperlos. Bifida succedunt ut in illa *capitula* exigui nigricans *femen* continentia.

Floret etiam Junio, in hortis Maio; in *Snealen*, &c.

Sanicula montana minor C. B. prod. in omnibus fere cum *Sanicula* mont. alterius specie 2. *Clus. Tempus* convenit, exceptis *foliis* punctatis: non dicit tamen cujus coloris puncta sint, si sanguinea, Clu-siana *Sanicula* esse nequit, si flavæ, ut in nostra *Cotyledone* æquatica, hirsuta, non obstant quin Clusianæ *Saniculae* dictæ eadem esse possit.

Nos ergo pro eadem specie habebimus *Cotyledonem* nostram æquaticam hirsutam, *Sanicula* AL-pinae aliquatenus affinem J. B. *Sanicula* mont. alterius speciem secundam *Clus.* & *Sanicula* mont. minorem C. B. prod. donec quis certiora docuerit.

11. *Sanicula Alpina crenata umbilico pallido* Hort. Reg. Paris. & Hort. Lugd. Bat. Morif. præhul.

Morif.

Species est *Saniculae* montanae guttatae, cujus *folia* sunt oblonga, tenuia, serrata, è quorum me-dio folijs crenatis (Rose instar) septo exit *cauliculus* dodrantalis, ruber, sustinens plurimos flores albos, punctatos, umbilico pallido, quorum singulis succedunt siliquæ bifurcatae.

12. *Sanicula montana rosea flore guttato* Hort. Reg. Par.

- §. 2. De *Sedo folijs subrotundis dentatis Sanicula dicto*.

1. *Sanicula montana rotundifolia major* C. B. *San. Alpina guttata* J. B. *Sanicula guttata* Ger. Park. *Spotted Sanicle*.

Clus.

Multa habet *folia* cincta: fere rotunditatis, Saxifragæ aureæ foliorum æmula, longis pediculis inherencia, altis per ambitum inclivis serrata, sic ut minima folia tanquam digitata videantur, pin-gua, hirsuta, superne viridia, infernè aliquantulum exalbida, & valde hirsuta, adftringentis gustus: *Caules* deinde pronit pedales, aut interdum amplores, virides, hirsutos & nonnulli tortuosos, & in his folia superioribus respondentia. Summi caules in plures alas dividuntur, & singulis ramis infiden-terni aut quaterni *flores*, *Oxyacanthæ* odorem referentes, quinque foliolis albis, languineis punctis inferiore parte notatis constantes. Bifida *vascula* cum decem *staminibus* medium florem occu-pant, quæ matura exile & minutum admodum nigrumque *femen* continent. *Radix* quodammodo squamata superne, & crassiuscula, multis candicantibus fibris prædita est, & à lateribus propagines agit.

In Alpibus Helveticis, inque montibus Jura & Saleva prope Genevæ: Crescit etiam, autore *Locus* & Clusio, in omnibus Aultrix & Stiria Alpibus, umbroso loco, &c. Floret Junio, in hortis etiam *Tempus*.

2. *Sanicula montana rotundifolia minor Hispanica*.

Minor est præcedente, *folijs* multis è radice exeuntibus, cincta: rotunditatis, aut nonnun-quam latioribus paullo quàm sint longa, circum oras crenata, rarioribus crenis, Saxifragæ albæ in modum, lacinias aut segmentis crenas interjacentibus latis & subrotundis, minime acuminatis, ut in Saxifragæ modo dicta, raris & brevibus pilis superne hirsuta, colore obscure viridi, pediculis tenui-bus

bus longis. *Cauliculi* & flores Sedi ferrati montani latifoli guttato flore Park. quantum quidem memini.

Cantabrigie per multos annos hanc plantam alii quæ umbrosis delectatur, hortis facile afflicte & se propagat, nec hyemes nostras reformidat, quamvis ex nomine Hispanicæ originis sit.

Sanicula rotundifolia crenata pilosa Hort. Lugd. Bat.

Quam pro non descripta habent precedenti fortè eadem est; nec enim illa à quoquam (quod sciam) hactenus est descripta, & nomen convenit.

§. 3. De Sedo foliis subrotundis crenatis Saxifraga alba dicto.

1. *Saxifraga alba* Ger. *alba vulgaris* Park. *rotundifolia alba* C. B. *alba radice granulosa* J. B. *White Saxifrage*.

J. B.

Radix illi plurimis bulbulis, Coriandri feminis magnitudine, purpurantibus, amaris, tenuibus fibris inter se commissis constat, quamquam & alis præterea fibris longioribus crassioribusque sit donata: *Caulis* proferit singularem nonnullum, alias ternos, quinos & plures, teretes, hirsutos, purpureos, ramulos brachyos: quibus insident *flores* albi aliquot, quorum non idem omnium tempus florendi, quinque petalis subrotundis, non bifidis ut in *Aline*, *flaminibus* luteolis & stylo viridi constantes, odore nullo evidente. *Flores* includuntur foliolis quinque viridantibus cum ora purpurea, hirsutis, & tactu nonnihil vilcosis, cujus lentoris particeps est cum foliis caulis. *Folia* ex pediculis palmariibus aut brevioribus, hirsutis, ferè rotunda, cristata, ad *Hederæ* terrestis folia quodammodo accedente pingua: eorum verò que in caule sunt, videas aliqua nullam dissectionem experta, integra, lanceolata, mucrone spadicæ: alia fimbriata quidem, sed non ita propè orbem complentia. Vascularum feminale bicornè est, velut Sedi cuspudam.

Flores circa finem Aprilis & initio Maii in argeribus sepium, pascuis & pratis scicioribus. *Hujus* herba in cineres redacta sal fixus spiritum præbet nitrosum qui multum calculo conducit. *D. Palmer*.

2. *Saxifraga angustifolia Autumnalis flore luteo guttato* Breyer.

Breyer.

Locus & Tempus.

Rariorem hanc elegantemque Saxifragam humidâ & muscosa fundunt prata quædam Borussia & Calabris, præsertim secundum arcem *Klein Krakow*, ubi ab Augusto in serum usque Autumnum floret, in hortis autem udo nec aprico nimis loco reposta aliquanto maturius, à Julio nempe ad medium Septembrem.

Ex radiculis capillaceis, subcandido colore & sapore adstringenti, *propagines* multæ rubentes, pilis ferrugineis lanuginosæ, integros sepiissime cespites serpendo occupantes, emittunt: circa quas *folia* angusta, carnosa, subtilissimis decurrentibus nervulis, sunt atro-virentia & rigidifuscula, per marginem subinde pilosa, cum Polygalæ & Nardi Celticæ foliis mediocriter conspirantia, quorum nonnulla Autumnum ficeccere incipientia pro viridi suo tristrem seu flavum induunt colorem, insit Nardi Celticæ. Inter *propagines* *Cauliculi* dodrantes, ut plurimum summâ tellure sparsi, tenues, rotundi & virentes, inferiore parte subrubicundi, superiore molli, ferruginea seu pallidiorè lanugine leniter hirsuti, procreant; qui foliis parumper minoribus temere & confuso ordine, circa radicem dense, in superna autem cauliculi parte subinde rarenter & parcè velliuntur. Cauliculorum fastigia in ramulos duos, tres, quatuor, plurève absuntia, *stipulos* admodum elegantes Saxifragæ albæ, sed luteo colore tinctos gerunt, quos foliis nervolis, in ungue appendiculas binas Gentianæ duodecimæ seu punctatæ *Clus.* in modum habentibus constantes; in quibus non sine ingenti voluptate est cernere, quàm nitidè & curiosè dædala natura punctulis innumeris saturè croceis densissime illos consperserit, & quidem à medio usque ad umbilicum: unde *stipula* subvirescens bifurcata, localitèntibus binis Saxifragiarum more distincta, inter stamina decem, crocis capitulata, prominet: quæ deciduo flore magis magisque intumescit, iustamque maturitatem consecuta, per cornicula finditur, ac *semine* exiguo, subrutilo & micante sese exonerat. Flos æquè ac folia, imprimis verò cauliculi, amariuscule & adstringente sunt gustu.

Variat: quædam enim foliorum petala magis sunt obtusa: quædam magis acuminata: præterea foliis majoribus & minoribus, dilutioribus & obscurius virentibus invenitur.

In multis cum *Hirculo* *Efrico* *Clus.* convenit, à quo tamen differt: si modo *Hirculi* flores feminis petalis constantes duplici tantum punctulorum serie interstincti; ac folia circa radicem ac in caule tantum lata, & unico saltem nervo plurimas laterales venulas fundente, prædita sint, sicut in *Clusii* cur. post. planta delineatur.

Saxifraga alba petraea Ponæ Park. Ger. emac.

Hanc C. Bauhinus in pinace ad Sedum tridactylites Alpinum majus album refert, quod superius posuitum, unde Parkinsoni reprehensionem incurrit. Verum siue ad Sedum tridactylites, siue ad Saxifragam album referas perinde est, siquidem & Saxifraga alba dicta Sedi propriè dicti speciei est.

Saxifraga alba Alpina Park. Lugd.

Saxifragam Alpinam Lugd. C. Bauhinus Saxifragæ Alpinæ eandem esse suspicatur.

3. *Saxifraga*

3. *Saxifraga alba altera bulbifera* Park. *Sax. bulbosa altera bulbifera montana* Col. *Saxifraga ad folia bulbos gerens* C. B.

Col.

Hujus radici adnascuntur non acini ut præcedentes, sed veluti squamosi bulbuli. Lili modo se propagant, duplo superioris grumis seu *bulbis* majores, foris rubescentes, intrinsecus albi, sapore primum adstringente, postea amaro & ingrato, paucis in imo fibrillis terram amplexantibus. *Folia* huic minor, rotundiora, brevioribus purpurascens petiolis, pilola, per ambitum rotundis crenis divisa, tactu gummosa sicuti caulis, florum calyces, & tota planta. *Caulis* edit crassiores, parum hirsutum, purpurascens, cui densa alternatim folia, absque petiolo, per ambitum cristata, veluti Euphrasie folia acutis crenis divisa, in quorum sinibus bulbuli oriuntur, quibus propagatur, feminis vicem suppletes, citius enim sati erumpunt, atque nedum in foliorum sinibus, sed in florum petiolis atque juxta flores ipsos, qui in summo caulis veluti corymbi uno ortu è caulis summo procedentes, ramoli, petiolis insidentes, Aprilis mensè atque Maio in quinque foliola candida dehiscunt, calyces veluti cythos hirsutos habentes, vel *Hyoscyami*, quinque etiam oris divisos, in quibus fructus bicornes, staminibus pluribus flaventibus circumdati, qui pectetè per cornicula diffeantur, copiosa, arena instar minutissima femina extendentes, supervacua.

Pratenfibus montium gaudet, & saxolis herbis umbrosis Campocleri & Æquicols.

Locus.

C A P. IV.

De Gramine Parnassii.

HUjus nota sunt Pericarpium conoides, è tribus carinis compositum: Flos uniformis, speciosus, albus in uno caule unicis: Folia parva hederacea, Locus palustris.

Gramen Parnassii Lob. Ger. *Parn. vulgare* Park. *Parn. flore albo simplici* C. B. *Parn. Dodonæo*, quibusdam *Hepaticis* flor. J. B. *Grass of Parnassus*.

E radice fibrosa modice crassâ [ex albo rubente, cum vestigio levi caloris adstringente] folia prodeunt satis frequentia, pediculis longis [rubescens] appensa, violaceis similia sed minorâ, glabra, pallidius virentia, mucrone acuto: [J. Bauhino *Hederaceis* non angulosis similia, multa minorâ, crassiuscula, sinuatis à pediculo nervis excurrentibus, non ignava adstrictione prædita] *Caulis* ex eadem radice exurgunt plures, spithamæ, angulosi, rigidi, unico folio non longè a radice, coque basi sua caulem amplectente, cincti, quorum unicuique flos unus insidet, speciosus candidus, quinque foliis compositus concavis, subrotundis, intus striatis. Medium occupat conicum capitellum purpurascens, dum generum flaminibus circumdatum, quinque majoribus, longioribus, albis, cum apicibus concoloribus: totidem minoribus, apiculis luteis, in margine virentibus & cochlearis figuram referentibus. [Tandem conicum illud capitellum paulatim in Ciceris majusculi molem excreverit, quod in quatuor carinas dehiscens semen ostendit copiosum, minutum, rufum.]

Vix temere alibi quàm in palustribus putridis occurrit. Augusto demum mensè floret, & vix se ante hyemem perficit.

Habetur etiam duplicato seu pleno flore.

Locus & Tempus.

C A P. V.

De Viola.

Viola per diminutionem à Græco *ἰω* dicta est, spiritu leni in *ν* literam converso, ut in aliis multis.

Notæ ejus genericæ sunt flos pentapetalos difformis, calcari donatus, vasculum feminale ternis localitèntibus distinctum.

Duplex est, alia foliis rotundis, alia foliis oblongis, quæ & Jacca dicta.

§. 1. Viola Martia folio rotundo.

- A. 1. *Viola Martia purpurea* J. B. Ger. *Martia purpurea, flore simplici odore* C. B. *simplex Martia* Park. parad. *Purple Violet*.

J. B.

E radicibus fibrosis, aliquando in plura capita divisis, *clomata* emittit multa, quæ fibris subinde demissis radicanitur, & plantam propagant. *Folia* è radicibus & farnentis exeunt multa, ex rotundo nonnihil oblonga, serrata, longis pediculis appensa: inter quæ *peris*, è radice quoque, enati alii, singuli *florem* sustinentes: ex coruleo purpurascens, odoris suavissimi, calcari donatum, è quinque foliolis compositum; quo evanescente ex aliis pediculis (quod notatu dignum & singulare est

Uuuu 3

est in hac planta) ad radicem oriuntur subrotunda capitula, in tres carinas dehiscencia, femine plena parvo, rotundo.

Valcula feminalia extrinsecus hexagona videntur intus in terna loculamenta dividuntur, quorum unumquodque binos feminum ordines continet.

In aggeribus sepium invenitur sed raris.

Lecm.

- A. 2. *Viola Martia alba* C. B. *Martia flore albo odorato* J. B. *flore albo* Ger. *simplex Martia flore albo* Park. *parad. White-Diolet.*

Non aliter quam floris colore a precedenti differt. Ad sepes & in aggeribus fossarum, & sic. quentius multo quam precedens invenitur, a qua non videtur specie differre, sed forte ob fictitatem aut sterilitatem soli florum color in albam languet. J. Bauhinus folia minora & magis hirsuta huic attribuit, flores etiam minores, quos quidem nobis non observata, si tamen vera sint, holo manifeste debentur, ut in aliis multis sylvestribus cernitur.

Tum hac tum precedens flore multiplici seu pleno inveniuntur in hortis cultæ. J. Bauhinus observavit, *Violam Martiam intente purpuream, flore minore pleno*: item *alam flore ex albo & ceruleo mixto multiplici, odoratissima*. Costius *com. in Mesum* Violas speciem Byzantii coli scribit Martie familiam, sed flore infinitis foliolis constructo, & Rosam Damascenam aquante, non solum magnitudine sed & odore nostrates superante.

Vires.

In Viola odorata, ut & in aliis compluribus plantis, multe sunt partes viribus distinctæ. Radix enim, umbilicus & semen vim habent cathartica: radicum enim tres uncia concisæ, & in aquam trivirentem, cum ab igne remouetur injectæ, aut vino per noctis spatium infusæ, vim purgatricem ipsi conferunt. Semen pulveratum & liquori immixtum selquidragma ponderis idem præstat. Umbilicus multo est debilior, eamque vim communicat aquæ cui infunditur ex qua fit syrupus violarum quem ex infusibilibus vocant: humores autem deiciunt biliosos, serosos, nec admodum pertinaces.

Folia vero subgracilia & aequam substantiam habent superantem: itaque phlegmonas mitigant, astutem in ventriculo & oculis calorem sedant; in olerè sumpta leniunt alvum. P. Renaldi.

Flos recens refrigerat, humectat, emollit, laxat. Cordialis est & quatuor illorum famosorum numero & pectoralis. Utis præcip. in fœnore febrium compellendo, dolore, capitis inde nato, in tussi, asperitate gutturis & pleuritide. Syrupus creberrimi usus est ad situm febrem reslinguendam & alvum leniter subducendam.

Violarum semen est lithontripcticum insigne, D. Butero Cantabrigienfi medico celeberrimo olim inter arcana. D. Needham.

Diofcorides & Plinius id quod in flore purpureum est cum aqua potum angina correptis & Comitialibus maxime pueris mederi affirmant. Quod autem aut Comitialibus mederi (inquit Paul. Renalms) experientia docuit non vacare impostura: Antiquorum scripta non sine mendis ad nos traducta malit asserere.

- A. 3. *Viola Martia inodora sylvestris* C. B. *camina sylvestris* Ger. *cerulea Martia inodora sylvestris*, in cacumine semine ferens J. B. *Viola sylvestris* Park. *Wild. or Dogs-Diolet.*

J. B.

Radix est famentosa, tenui, lignosa & longa, vario reptatu hinc inde penetrante, densi & longi fibrarum comæ per intervalla prædictæ. Folia circinate ferè rotunditatis, nisi in mucronem acutorem delincent, lupinæ parte leviter hirsuta, viriditatis, pronæ verò glabra, dilutius virentia & ferè luteola, interdum subpurpurea, in ambu serrata, gustu viscido, pediculis tenues, quadrantalibus. *Cauliculi* pauci, quos ad alas involuta foliola, acuta, in ambitu hirsuta complectuntur, *filiculis* in ramulorum luminatibus proferunt Viola Martie odorata similes, ex quinque petalis constantes, quorum supremum longius protensum reliquis, calcar deformat, purpureum utrinque, fœcane fasci alba, quæ ipsa albedine reliquorum quatuor foliorum saturatæ purpuræ tincturam unguis colorantur, nullæ odoris grati: in medio *flamma* lutea cum stylo virente. *Caulis* subinde cubitaliter nanciscuntur longitudinem, inq. ramos ducti folis vestiuntur; flores, ut mox diximus, gerentes; quos subsequuntur *silique* longæ, in tres carinas dehiscences, femine lætæ copioso, ex rotunditate oblongo.

A Viola Martia purpurea differt præcipue foliis minoribus & magis mucronatis; floribus languidiorè purpurâ tinctis & inodoris: valculo denique feminali productiore triquetro.

Ad sepes & in dumetis passim & abunde oritur; ubi floret cum priore aut paulo seriùs, sed diutius durat in multam ætatem.

Lecm.

- A. 4. *Viola palustris rotundifolia glabra* D. Morif. & D. Plot.

Morif.

Itius radix alba, geniculata, multis fibris ex singulis geniculis exeuntibus, horizontaliter non doctum tendentibus, prædicta; ex cuius superiori parte protruduntur pediculi tenues, quorum singulis singula innituntur folia rotunda, glabra, atq. exinde etiam exeunt alii pediculi tenues, fulgentes, ferè saturatè violaceos, duplo aut triplo floribus Violæ Martie minores: quibus flacculentibus subveniunt *capsule* oblongæ, tenues, tribus loculamentis distinctæ; in quorum singulis continentur plura femina, subulca.

In humidis & paludosis locis, musco obductis invenitur: ut v.g. ad margines fluvii Chervill inter Oxonium & Water-Eyton.

Lecm.

* Hist. Nat. Oxon.

Nos in palustribus & aequalis locis multoties observavimus Violæ sylvestris speciem, quæ (quantum meminimus) foliis habuit tenuiora quam sunt Violæ camina vulgaris, flores minores, rubentes, saturatioribus lineis striatos; quam eandem putamus Parkinsonio descriptæ sub titulo *Violæ rubræ striatæ Eboracensi*.

- A. 5. *Viola Martia major, hirsuta, inodora* Morif. D. Plot. *Viola Trachelii folio nonnullis.*

D. Plot.

A Radice fibrosa foliis emittit plurima, hirsuta, aversâ præcipue parte, majora, longiora, magis, acuminata quam sunt Violæ Martie vulgares folia, pediculis satis longis inæntia. Inter folia exiunt flores, ut in reliquis, palide cærulei, lineis seu radiis albis & medio exeuntibus striati, inodori. Hæc species neque repit flagellis emissis Violæ Martie vulg. rotundifolia modo, nec in ramos dividitur ad instar Violæ canina.

In sylvis cædis prope Oxonium copiosè provenit: ut in Shotover colle, Stow-wood, Col. Lecm. legi Magdalenensis sylvis, &c.

Item a D. Dale observata est in Essexiâ ad dextram viæ Tilburia Claram Suffolciæ oppidum ducentis, prope Tilburiam; item in viâ quadam umbrosa Oxinton & Belchamp-S. Pauli differantem, & a Nalgreen in Parocia Belchamp prædictæ ad Claram ducente ad dextram. In confinis Cantabrigienfis comitatûs vortus Suffolciam, Viâ publicâ ab Apley ad Silveston-Heeples tendente, in aggeribus.

6. *Viola Martia lutea* Ger. Park. J. B. *Alpina rotundifolia lutea* C. B.

Claf.

Folia habet nigra Violæ ferè similia, minora tamen, breviora, & & viridi colore pallescentia, calido gustu: [J. Bauhinio folia circinatæ ferè rotunditatis sunt, ad pediculum longum, tenuem falcata, parva, cæterarum Violarum foliis delicatiora, tenuiora, quod & nobis compertum] angulose *cauliculis*, in quibus bini aut terni flores, ex alarum sinu procedentes, violâ minores, flavi, inodori, quinque foliis constantes, quorum infimum majusculum est, & quinque radiolis five nervis nigris interiore parte distinctum; reliqua verò exteriorè parte. Semen in triangulis capitulis quæ maturitate dehiscunt, exiguum, nigricans, aliis Violis simile, præsertim tricolori. Radix alba, crassiuscula, multas propagines & lateribus procreat, candidique & longis fibris hirsuta est.

In supremo vertice montis Juræ Thuri dicto nobis inventa est. Clusio in omnibus Austria & Lecm. Strix Alpibus abundanter nasci dicitur; Junio autem Julio florens. Idem in Borealiâ etiam Angliæ montibus inveniri se intellexisse scribit: nobis in illis montibus plantas indagantibus nusquam comparuit.

7. *Viola lutea Virginiana* Park.

De hac nihil habet quam quod Violæ luteæ in Paradiso suo descriptæ simillima sit, & flores parvos similes habet. Ego autem in Paradiso illa non aliam Violam luteam descriptam invenio quam montanam luteam flore magno C. B. quæ est Jaceæ tricoloris species.

8. *Viola Alpina purpurea exiguis foliis* C. B. *montana purpurea, solidiore folio* J. B. *montana* 2. Cluf.

Cluf.

Exit hæc in summi Sneeberg jugi vertice, perquam exiguis foliis & quasi circinatæ rotunditatis, in ambitu leviter serratis, crassiusculis, longiusculo pediculo inherentibus: *Cauliculus* asurgit & medio foliorum duæ uncias longus, unicum florem sustinet, purpureum, vulgari similem, sed longe majorem & inodorum, cui succedit triangula *siliqua*. Radix nonnihil serpit & aliquot fibris donata est. Floret foli finem Junii.

9. *Viola Alpina folio in plures partes dissecto* C. B. *montana folio multisido* J. B. *montana* L. cinnato folio Park. Viola 7. Ger.

J. B.

Rarum hoc violæ genus J. Bauhino in monte Nombres Rhatorum prope balneum Warmi inventum simpliciter ferè radice hæret. Folia pediculis longiusculis nitentur & radice statim ortis, in decem longiuscula & angusta segmenta [singula Linaria folium referentia, nervo secundum longitudinem decurrente] ad pediculum usque diffecta, gustu glutinolo, reliquarum Violarum more. Florem, qui tum deciderat non observavit, superfluitibus adhuc *siliquis* in tres carinas hiantibus, quas pediculi breviores quam foliorum sustinebant.

10. *Viola Americana foliis Granadille* Hort. Parif. *Viola Novæ Angliæ Maracoci facie* Londinensis.

Flore, femine & capsula feminali Violæ nostrati Martie omnino conformis est: Floris item color violaceus. Folia summummodo habet lata, sinuosa, in ternos lobos hederaeos profunde fatis divisa, Granadille ferè floris passionis triphylli modo, unde et nomen impositum. Hæc D. Morifons; est tamen etiam differentia in flore, quantum memini: per aliquot enim annos Cantabrigiæ in hortulo meo plantam alii, Londino acceptam triginta circiter abhinc annis.

§. 2. *Viola Martia folio oblongo.*

- * 1. *Viola surrecta purpurea* Park. *Mar. arborescens purpurea* C. B. *Viola affurgens tricolor* Ger. *Jacea tricolor surrectis caulibus, quibusdam arborea dicta* J. B.

J. B.

Surrectis est *caulibus*, cubitum altis aut etiam altioribus, angulosis. *Folia* priora vulgaris *Viola* tricoloris similia, subrotunda, cætera longa ad uncias quinque, alia longiora vel breviora, angusta, quæ cultu variant, & latiora reddita *Viola Martia* folia æmulantur, ad quorum gemmula foliola alia emicant, modò parva, modò majora, quadam etiam laciniata, & per ambitum serrata, colore *Jaceæ* vulgaris: *flores* quoque dictæ *Jaceæ*, quinque foliolis constantes, in ambitu dilute violaceæ, longis insident pediculis, & foliorum sinibus oris, quorum folia duo lateralia, in parte albis villos obita, & cum imo pulchellis striis decorata. Quibus succedunt *siliquæ* longæ, in ternas carinas dehiscences, *semen* continentes album, parvum. *Radix* tota fibrosa est, ac perennis. Tota planta sapore viscido est.

Locus.

Frequens occurrit in Austria & Stiria nemoribus *Clus.* inter vepres in limitibus Montbelgardensibus, itinere versus Matthæi arcem florentem Maio observavit J. Bauhinus.

Viola tricolor erecta, an Jovis Flos Theophrasti 6. hist. 6. C. B. huic eadem videtur.

- A. 2. *Viola tricolor* Ger. *tricolor major & vulgaris* Park. *tricolor bortenſis repens* C. B. *Jacea tricolor sive Trinitatis flos* J. B. *Panſies or Hearts-ease*: vulgo *Three faces under a hood*.

J. B.

Pulcherrimi *flores* eorumque varietas effecit, ut in hortos translata cultu digna judicaretur; quos quinque foliis constantes delicias suas adversa facie spectatori offerre videas, modò totos purpureos, modò luteos cæruleos & purpureo variegatos, aliterque etiam verticillores, in pediculis longis concavis, ex *foliorum* alis, quæ modò *Hederæ* terrestris instar rotunda, modò oblonga, in ambitu serrata, in *caulibus* reptantibus, ramosis, ex *radice* tenui & fibrosa exortis. *Semen* in pericarpis turgidulis, fere triangulis minutum, splendidum, copiosum.

Locus & Tempus.

In montosis Septentrionalibus Angliæ inter segetes, & in maceris & sepum aggeribus frequens oritur. Vere unâ cum *Viola nigra* aut paulo post emicat, æstate deinde tota & in multum Autumnum floret.

- * 3. *Viola montana tricolor odoratissima* C. B. *Jacea tricoloris sive Floris Trinitatis genus flore luteo & purpureo magno, repens non annuum* J. B. *Viola montana* 3. *sive tricolor* *Clus.*

Clus.

Plurimos ex una radice profert *caules*, pedales, angulosos, valdè ramosos: quos per intervalla ambiunt *folia* tricoloris *Viola* foliis fere similia, longiora, crassiora, succa plena, leviter & raris dentata, apophyibus ad latera oblongis & profundè laciniatis, amariculi gustus & nonnihil acii. Ex summis alis longi oriuntur pediculi, triangulares, tenelli, singuli sustinentes *florem* omnium quos in hoc genere viderim maximum, quinque foliis constantes, quorum duo superiora extremis oris ex cæruleo purpurascebant, circa umbilicum pallidi erant coloris; bina illa in latera expansa, illis minora, lutei coloris, maculis ex cæruleo purpurascentibus respersa, trinisque purpureis radiis ex umbilico emicantibus insignita: inferius folium reliquis latius erat, auri fere coloris, septenis radiis purpureis ab umbilico intercurrentibus, maculæque ex cæruleo purpurascente infimo labro notatum; odor suavissimus: crassiuscula *capitula* quæ in ternas partes dehiscencia, *semen* ostendebant alis simile, pusillum, rotundum, maturitate fuscum, tricoloris *Viola* semini proximum. *Radix* fibrosa & durabilis, quæ faciliè etiam ramulis pangi possit.

Locus.

Sponte in Helveticis montibus nasci ferunt.

- * 4. *Viola montana lutea grandiflora* C. B. an *Viola mont. lutea foliis non crenatis* ejusdem? *Viola montana tricolor* 2. *Clus. Viola flammea lutea maxima* Park.

Clus.

Hoc genus, autore *Clusio*, præcedenti per omnia simile est floribus colore excepto: nam qui in superiore varius est color, in hoc omnino flavus est, purpurascentibus radiis ex umbilico emicantibus, qui magnam gratiam flori adferunt: aliquantulum etiam odorator videtur. Audio & totum purpureum reperiri: quam varietatem seminio accidere puto.

Parkinsonus hanc speciem hyemes nostras melius tolerare scribit quàm reliquas *Violas* tricoloris: ramulis avulsis faciliè propagari qui in humido solo depacti illico comprehendunt; semen raro aut nunquam ferre in hortis satum, quantum quidem ille observaverit.

- * 5. *Viola montana lutea grandiflora nostras: flammea lutea, seu* §. Ger.

Hæc species quæ in montosis pascuis Derbentibus, Eboracensibus aliisque Septentrionalibus Angliæ putrido & palustri solo subinde occurrit, *flore* est amplissimo luteo, circa umbilicum lineis vel radiis nigricantibus striato, nec unquam spontanea, quod viderim, colorem variat. Planta ipsa parva est, & humilis, nec assurgit ad humo attollitur, fore ob sterilitatem soli, & loci natalis intemperiem nimis frigidam, siquidem locis humidis montium altiorum delectatur: an verò in hortos translata faciem mutet, & in magnitudine proficiat (quod verisimile est) aut floribus colore variet me nondum experiri fateor: unde autem eadem sit quàm ex *Clusio* descriptam dedimus necne determinare nequeo, puto tamen specie differre, nullum enim in nostra odorem percepi.

Gerardus

dum autem hanc intelligere tum Descriptio tum locus convincunt. Perennem esse puto, neque id tamen compertum habeo.

- * 6. *Viola montana pumila* *Clus. mont. pumila angustifolia* Park. *mont. pum. angustif. flore niveo odore* C. B.

Gulielmus Boelhus in Hispania observavit *Viola* montanam quandam valdè pumilam, adeò ut binas uncias altitudine vix superaret. Satis crassa *radice* constabat: cujus foliis angustiora videre non memini. Nam quæcunque alias videre mihi conigit orbiculata folia habebant; hujus verò ut Rosmarini coronarii angusta erant, & unciam duntaxat longa. *Flos* inter folia exili pediculo insidens, niveus, odorosus.

- A. 7. *Viola bicolor arvensis* C. B. *tricolor sylvæstris* Park. *Jacea bicolor frugum & bororum vitium* J. B.

Folia huic ad radicem breviora & latiora, in *caulibus* longiora & angustiora, alternatim posita, pediculis donata, raris incisuris circa margines crenata. *Caules* palmares, striati, concavi, crebrisgeniculis intercepti. Ex alis foliorum egrediuntur *flores* singulati, longis pediculis, violaceis similes, quinque petalis parvis constructi, calice quinquelobio. Succedit flori *vasculum* seminale, grandius, in tres carinas per maturitatem dehiscens, *semina* plurima, oblonga, ovata, albicantia fundens.

Ad pediculorum qui *flores* sustinent exitum præter folium medium due appendices seu auriculæ laciniatæ folio primario non multò minores ad caulem hinc inde adnascuntur.

Floresculi huic multò minores sunt *Viola tricoloris* hortensis floribus, colore albedo & luteo, minime venusto aut vivo.

In arvis inter segetes ubique occurrit.

Locus.

CAP. VI.

De Reseda, & Luteola.

Reseda à sedandis doloribus dicta est: nam collectiones & inflammationes omnes discutit, ut scribit *Plinius lib. 28. cap. 22.* Qui curant ad addunt hæc verba, Reseda morbos, Reseda, scilicet, scilicet quis hic pullos egerit, radices nec pedes nec caput habent; Hæc tunc dicunt, totique desunt.

Reseda note sunt *Floris* hexapetalos, cujus partes difficulter admodum discerni & distinguere possunt, *Vasculum* seminale in terra longevitate divitum, quæ vix unquam perfecte clauduntur sed perpetuò hiant, & in nonnullis adeò diducta sunt ac si discerata se disjuncta essent.

Lutea & Luteola dicta, quod æ panni lanei & tolæ lineæ, candidæ quidem, colore luteo, virente verò, quæ ante cæruleo tinctæ, inficiantur, Reseda notas characteristicas habet, ideoque genuina ejus species habenda est.

1. *Reseda alba* J. B. *candida* Lugd. *major alba rectè inscribitur. Great white bastard Stocket.* An *Reseda foliis Calcitrapæ, flore albo* Hort. Blas?

Caule surgit cubitali aut altiore, firmo, rotundo, striato, recto, ab imo statim ramoso, *foliis* vestito crebris, nullo ordine positis, laciniis utrinque pluribus ad medium fere costam dissectis, *Valerianæ* in modum, glabris, obscure virentibus. *Flores* in summitatibus caulibus & ramorum in spicas longas digesti, albi, hexapetali sex calicis foliis inclusi, plurimis intus *staminibus* cum *epicibus* majusculis. Singula *foveolæ* petala in tres lacinas dissecta sunt.

Invenit D. Magnol Maio mensè prope pagum *Balleruc* juxta stagnum, quâ itur ad thermas. Bo. Locus. in. Monsp.

Reseda maxima C. B. ed. 2. Ger. *major* Park.

Præcedenti eadem videtur.

- A. 2. *Reseda vulgaris* C. B. *minor seu vulgaris* Park. *Plinii Ger. lutea* J. B. *Wale Stocket.*

Tenuem quidem, sed longam satis habet *radicem*, albam, lignosam, notabili acrimoniâ præditam; unde *caules* exurgunt plures, striati, hirsuti, solidi, [J. Bauhino filitulosi q.] infirmi & vix se sustinentes, pedales aut cubitales, ramosi, *foliis* vestiti alternatim positis, *Eruce* marinæ fere diversâ profundâ, inordinatâ, crispâ seu undulata, angustâ, obscurius viridia, sapore oleraceo. *Flores* in summitatibus caulibus & ramulorum in thyrsulis spiciformi dispositi laxiores, ochroleuci, fere foliolis compositi, quorum supremâ duo maxima, lateralia minora, infima minima & vix conspicua, omnia figure singularis, ac si ex uno folio duo alia emergent; medium floris occupant *staminibus* numerosa cum *epicibus* luteis. *Flores* delapsi *vascula* relinquunt trigona, 3 digiti unius longa, summâ parte hiantia, *seminibus* repleta, parvis, nigris: capsularum anguli hirsuti sunt; calyx floris hexaphyllus.

In arvis cretaceis frequens occurrit; Reperitur & in muris.

Locus.

3. *Phyteuma* J. B. *Refoeda* affinis *Phyteuma* C. B. *Ref. aff.* *Phyteuma Monspeliensium dicta* Park. *Valeriana* 7. Ger.

J. B.

Radix huic singularis, nullis aut perpaucis fibris donata, satis crassa, lignosa, alba. *Caulis* emitit plures, pedales, in ramos multos fissos, partim rectos, partim reclinatos: per quos folia oblonga, paucum obtusa, subinde filia, mollia, quamquam infima nullam agnoscant divisionem, quatuor unciarum circiter longitudine. *Flores* per ramos crebri, aibi, è meris flaminibus compositi [in hoc *Bauhini* deceptum puto] quibus radiata folia viridantia subiecta. *Siliqua*, turgidula, seminum longae, striatae, superiore parte perforatae, *femen* claudunt copiosum, nigrum.

Locu.

Circa Monspeliu passim provenit; in Italia quoque, circa Romam & alibi.

4. *Refoeda alba minor* C. B. *Sesamoides parvum Salmanticae* Clus. *Muscipula Salmantica minor* Park. *Sesamoides Salmanticae parvum* Ger.

Clus.

Dodrantales tres aut quatuor ab una radice producit *virgulas*, teretes, circa quas folia Lini existunt, crassa, inordinata, & in summis plurimos *stipulos* spice aut racemi instar confertos, ex herbaceo purpureo initio, deinde tenuibus capillamentis ex albo pallentibus ornatos, in quorum medio veluti quatuor grana viridia conspiciuntur, quae exscisso flore in *vascula* excreverunt, exili nigricante *femine* plena. *Radix* crassifolia, candida, dura, vivax, subinde etiam ante hyemem repullulat.

Locu.

In collibus Salmanticae proximis lapidoso solo provenit. Maio floret & deinde semen profert. Planta haec, si recte à Clusio describitur, quatuor vasculis semine repletis unicusque flore ductibus, à multisiliquis pertinet & non ad hoc genus, quò *Bauhini* lequiti eam retulimus.

5. *Refoeda Linariae foliis* C. B. Park. an *Sesamoides Salmanticense parvum alterum* Clus?

C. B.

Ex radice candida, longiuscula *caulis* cubitalis, rotundus, in ramos palmaris divisis, foliis Linariae strictissimis, oblongis, viridibus vestitus exurgit: rami singuli in forum oblongum veluti pinace abunde, quam *stipules* parvi, nesciosi, tenuibus capillamentis ornati, ut in precedente, pallide flavescens constituunt, quibus capitula vel *vascula* angulosa, bifida, exili semine pallido plena succedunt.

Locu.

Haec in solo arenoso convallium montium Pyrenaeorum collecta fuit. Nobis siccam communicavit Montpelii D. Carolus Sueker Danticanus.

6. *Lutea maxima Cretica Honorii Belli* J. B. *Luteola herba folio Cannabino* C. B. max. *Cretica secunda & sterilis* Park.

Belli apud J. B.

Radices maximam profert, lignosam, in multas divisam, crasso & lento cortice vestitam. *Stemnes* plures ab una radice nascuntur, brachiali crassitudine, qui ad quinque, sex, atque etiam ad decem usque cubita atolluntur, qui hyeme exsiccantur. *Folia* fert magna, pinnata, ex multis foliis magnis constantia, longis, serratis ut Cannabae, alterno positu haerentia, sine tamen ordine certo. *Flores* minui ex viridi pallescunt. Trunci pars superior in magnam *spicam* fastigiatur, duos & amplius cubitos longam, ex vasculis quibuldam longis & angustis densisque constata, similibusque quae *Refoeda vulgaris* gerit, *femine* plenis ad rufum tendente. Procul intentibus Cannabae esse videtur. Tota herba & radix ita amara est, ut Aloem etiam & Colocynthidem ipsam meo iudicio superet. Colore luteo inficit Autumnus, ideoque Luteum vocabere.

Locu.

Nascitur in rivulo inter montes, tertio ab urbe Cydonia lapide.

Luteola herba sterilis non aliter à descripta differt quam Cannabae aut Lupulus fertilis à sterili.

7. *Luteola vulgaris Cretica* Park. *Luteola Cretica* C. B. *Struthium legitimum Dioscoridis*, quae *nam in tota Graecia appellatur quò succosus in tingendo serice utuntur* Hon. Belli ep. 2. ad Clusium.

Hanc Bellus à Melchior Guilandino epistoli ad Maximilianum II. Caesarem anno 1572. descriptam dicit. Camerarius vulgari eadem facit.

- A. 8. *Luteola* Ger. *vulgaris* Park. *Lut. herba Salicis folio* C. B. *Lutea Plinii quibusdam* J. B. *Wild Wood, Diers* tuerb.

Radice nititur simplici, albi, lignosa, paucissimis fibris donata, crassitie interdum pollicari, sapore Nasturtii acri. *Caulis* bicubitalis, teretes, striati, glabri, viridantes, arctiori tubulo perfracti; ramoli, foliis crebris longis, angustis, glabris, non crenatis, verum obiter interdum sinuatis aut crispis, nullo ordine positis velant. *Folia* antequam excalescat humi in orbem spargit nitentia. [J. Bauhinus longitudinem palmarem, latitudinem semianalem foliis attribuit, saporem fuscarem cum lentore.] *Thyriflora* prolongi, teretes, magnam caulium & ramorum partem occupant. *Flores* singuli brevibus stipati pediculis, quatuor pedalis latitudine componuntur, cui pluribus intus apicibus pallid. tunc; quibus succedunt *vascula* triplicitate, huius, tribus localitatis, quae vix unquam exade clauduntur, sed in medio desiccant, & *femina* parva nigra, rotunda continent, composita. Ad singulos forum pediculos ligula apposta est.

Locu.

In muris & locis rudioris, non raro etiam in arvis requietis: seicit etiam in agris ad usum tectorum.

Quae de hujus plantae viribus in medicina à Matthiolo traduntur pro incertis habemus. Nonnulli *Vires & contumacem vulneribus recentibus imponunt. Lanarum insectoribus* (ut J. Bauhini verba usurpem) *Ulen* adde & forice, usui magni esse quotidiana testatur experientia: rudes enim & albas cum alumine decocta colore luteo tingit, ceruleas autem viridi, idq. magis minuisse intento, quo saturatione diluere fuerit colore ceruleus. Ita panni bicolores, uno eodemque tempore, uno eodemque decocto, ex eadem cortina extrahuntur.

- Gratiola angustifolia* Ger. emac. *angustifolia sive minor* Park. *Hyssopifolia* C. B. *Hyssopifolia aquatica* J. B.

Caulis multi, dodrantales vel etiam longiores, striati, virides, foliis amicti alternatim positis, *Hyssopi*, aliquando brevioribus, brevis vite, nervo unico secundum longitudinem distinctis, sapore nullo manifesto: è quorum sinu ab imo ferè ad summum usque, cacumen *stos* unus vel duo, longiusculi, cerulei, sex foliis [lapius quinque, qui puto naturalis est numerus] striatis constantes, è calyculo viridi, cauli adnato: succedunt pro florum numero *siliqua* longe, teretes, membranula viridante involuta, quae detracta, calyculum propriè constitutus tunica fusca *femen* continet copiosum, minutum. *Radix* brevis fibrosa.

In aquis & ubi per hymen aquae stagnant non raro invenitur tum in Anglia, tum in trans. *Locu.*

Hyssopifolia minor vel potius Thymifolia maritima J. B.

Simplice, lignosa, contorta *radicula* nititur, *caulem* tollens palmarem, aliàs dodrante altiore, in ramos diductum, per quos crebra folia, Camphorata, sursum vergentia: ex quorum singulorum sinu ab imo ad summum usque, cristatae *siliqua* perexigua, rubentes, *Hyssopifoliae* majoris, semine referta: minuto, ex albo flavescens. *Flos* ut alterius minor, qui vix facile discerni possit.

In vineis maritimis, & ad vinearum margines propè Grammontium in agro Monspeliensi colle. *Locu.*

Nos in Sicilia insula propè Messanam duos invenimus *Hyssopifoliae* species simul nascentes, alteram triplo elatiorem, omnibusque suis partibus majorem altera, aliàs similem. Verum minor species erat, quam solam in Anglia hactenus observavimus.

- Ageratum purpureum Dalechampii* J. B. *purpureum* Park. *serratum Alpinum* C. B.

Radice est brevi, capillata, subflava: foliis parvis, numerosis circa radicem sparsis, *Agerato* similibus, gustu subamaris, antrosum subobtusis: *cauliculis* plurimis per faxi crepidibus pendulis laxum, aliorum instar ornantibus & contegentibus; *flore* copioso, purpureo, pentapetalo, suavissimè olente; *femine* copioso, minuto, in oblongis vasculis.

In rupibus ad radices montis Salevae, inq. ascensu montis Juræ prope Genevam, utrobique copiose oritur. *Locu.*

Datur hujus varietas foliis & caulibus villosis, quod *Ageratum purpureum villosum Morifono*.

C A P. VII.

De Geranio.

Geranium à gruini capitis & rostri imagine quae summo ejus plantae capitulo inest, aptissima similitudine dicitur: nec aliam querere necesse est notam Geranii characteristicam quam valculum pentacoccum rostratum, quo ab omnibus cuscumq. generis plantis distinguitur, si addas florem pentapetalon.

- §. 1. *Geranium foliis paulo productioribus, Althæae æmulis.*

1. *Geranium Althæae folio* C. B. *Althæoides majus* Park. *malvacoides* Ger. *malvacum* J. B. *spargan-mallow-leaved Cranes-bill.*

Folia huic malvacis magnitudine, colore & mollicie proxima sunt, nonnihil oblonga, subhirsuta, in ambitu serrata, pediculis appenda duas trève uncias longis, interdum ferè dodrantalibus. *Caulis* ex eadem radice, solo latiore & finetis, multi, hirsuti, mediocriter crassi, dodrante aut cubitum alti. E foliorum sinu pediculus exit duas trève uncias longus, multifidus, cui *flores* invidet multi, cerulei, pentapetali, quibus decidentibus *rostra* oritur unciam aut fuscum longæ.

Circa Genavam in Italia, Monspeliu & alibi in Gallia Narbonensi sponte & copiose oritur. *Locu.*

Haec planta (inquit J. Bauhinus) aliquando vix tentalis est, foliis ovatis, crenatis & Beticis ferè similibus: quae fortè eadem est Geranio nostrati pusillo supino maritimo Althæae aut Beticis ferè proximè deservendo.

In Sicilia quadam insula ad Promont. Pachynum nunc dierum *Capo Passaro* dictum, aliam hujus speciem minorem observavimus quod

2. *Geranium procumbens* *Althæa folio* denominavimus, *Cauliculis* ex eadem radice pluribus, humi procumbentibus, rotundis, rara & brevi lanugine obfita: *Foliis* *Althææ*, binis ex adverso [ubi in ramulos caulis dividitur] in margine crenatis, non autem laciniatis, ne illis quidem quæ in summis caulibus sunt. *Floribus* purpureis parvis: *Rostris* brevibus.

Fortè hæc eadem est alteri illi speciei cuius meminit Parkinsonus, quàm, *Geranium Althæodes* minus vocat, quæ non alia fere in re à primo in loco descripta differt quàm humilitate partium, omnium parvitate, & quòd folia albiora sint.

In horto Leydeni invenio *Geranium Althææ folio odoratum*: item, *Geranium Africanum arborescens*, *Althææ folio* purpureo.

A. 3. *Geranium pusillum supinum maritimum Althææ aut Betonicæ folio nostras.* *Small Sea-Cranes-bill.*

Radix crassiuscula, simplex, rectà in terram descendit, paucis sed majusculis fibris donata, cortice subflavo, sapore nauseoso. Cum primò exit, *folia* crebra per ambitum spargit in terram reclinata, pediculis crassis, hirsutis nonnihil compressis, duos digitos longis innixa. *Caulis* seu ramuli crassi, luccu-quaduplo minora, profundius laciniata, pilis brevibus raris hirsuti. *Flosculi* herbei & vix conspicui [D. Morifono purpureo-rubentes], hirsuti, in terram resupini. *Flosculi* herbei & vix conspicui [D. Morifono purpureo-rubentes], hirsuti, in terram resupini. *Flosculi* herbei & vix conspicui [D. Morifono purpureo-rubentes], hirsuti, in terram resupini.

Rostris semunciam longa, duo vel tria in eodem furculo seu communi pediculo. In arenosis & glareosis propè litus Angliæ Occidentale, v.g. in insulis Mona & Prestolma, in Wallia circa oppidum *Carnarvan*, in Cornubia circa *Pensans* & alibi.

Locus.

4. *Geranium Creticum* Ger. Park. *latifolium longissimum acu C. B. speciosum annuum longissimis rostris Creticum* J. B. *Candy Cranes-bill.*

J. B. Latè terram obumbrat *ramulorum* hirsutorum, nodosorum, longorum, teneriorum congerie, *foliis* prædiorum longis, hirsutis, nonnihil rubentibus, sinuosis & serratis, sapore acido & adstringente.

Flores cerulei ameni, pentapetali, cum *stilo* in medio purpureo, quos circumstant *calicis* deli- scens folia quina è striatis filis mediâ membrulâ albâ pellucidâ commissis composita. Aem- pliusquam palmari longitudine, ad basin crassiusculæ: *Semina* majora quàm aliis Geraniis, acuta & pungentia.

In Sicilia propè Messanam speciem hanc spontaneam invenimus; unde Cretæ insule non esse pe- culiarem novimus. Mompeliano agro, Clusio teste, provenit.

Locus.

5. *Geranium foliis pinnatis aut varie dissectis, Coriandri, Myrrhidis aut Cicutæ.* *Horum pleraque, duobus ultimis exceptis, flores habent in com- muni pediculo plures, velut in umbella dispositos.*

6. *Geranium Cicutæ folio, acu longissima C. B. Mompeliacum laciniatum Park. French long beaked Cranes-bill.*

Caulibus est bicubitalibus, hirsutis, asperis, angulosis, in varios ramos brachiatis, foliis Geranii mol- chati five Cicutæ modo divilis, floribus subpurpureis vel violaceis, quinquefoliis: cuilibet acus uncas quinque longa, hirsuta succedit, quæ ex utriculo hirsuto, quinquefolio, apicibus donato *semen* continens prodit, quod per maturitatem exilit, & cum utriculorum mucronibus sursum primum, dein deorsum alioque modo circumvolvitur.

Ad agrorum margines & in aggeribus circa Mompelium observavimus. A Geran. Apulo Cori- andrifolio specie diversum putamus. Mompelienibus, cum ibi efflemus *Geranium Creticum* dicebatur sed perperam. Huic forte idem fuerit

Locus.

* 6. *Geranium Salmanticense rostratum Clus. parvum foliis Ranunculi C. B. parvum Salmanticense Park.*

Perpusillum hoc genus (inquit Autor) Ranunculi ferè *folia* habebat, purpureum exiguum *florem*, & longissima crassissimaque (pro stirpis tenuitate) capitula rostrata, Geranii rostris pene æqualia.

Salmantica agens in vicinis ultra Thormim amnem collibus nudis ferè & petrosis, aut saltem te- nuis gramine rectis observavit Clusius.

Locus.

Ex brevi hac & imperfecta descriptione nobis non constat an hæc sit distincta species.

* 7. *Geranium Apulum Coriandrifolium Col. Apulum odorum Park. Coriandri folio odorum C. B. Mashed Cranes-bill of Apulia.*

Aliquam cum Cretico putato similitudinem habet; prima namq. *folia* cum illius quadrare viden- tur, at reliqua latorum multum, laciniata magis, Matricariæ vulg. divilior, nisi parum essent retusiora, ad Coriandri propter caulem folia accedentia, mollia, hirsute vix apparente obducta, odorata ut *Acus* mollissima dictæ ex eodem genere Geraniorum, longis petiolis lubricundis fulta, circa radi- cem parvam, flavam, vel rufescentem, brevem, è terra parum elata, auriculæ five alas in imo pe- tiolo circa radicis caput unce oruntur habentia, rubra. *Caulem* proferit Martio hirsutum, geniculis distinctum ut Creticum & congenera, in quibus bona folia, minora, brevioribus petiolis ex geni- culo,

culo, & binis illis etiam barbulis cartilagineis rubentibus, ut in congenera, sed majoribus donata. Ex quorum finit semipetalis *cauliculis* hirsutis atque vilcosis exit, basin infidentem habens quinque- partitam, ex qua petioli quatuor aut quinque, prodeunt *flores* emittentes, colore violaceo-purpureo diluto, pentapetalos, ex hirsutis foliolis quinque calycis vicem gerentibus, acutis in summo sed non pungentibus. His longa tridentalia *rostra* succedunt in imo crassiora, in summo tenuiora, ac quinque, apicibus tenuibus divisa, quæ cum ficeantur disrumpuntur, & in semicopis contorquentur vitiolo- rum modo, atque tunc oblongis fetis hirsuta falcatis apicem relinquunt, in imo *semen* oblongum hirsutum continentia. Sapore est admodum astringente.

Maio perficitur. Cirriole nec alibi vidimus in agrorum & hortorum marginibus elatis frequens. *Locus.*

A. 8. *Geranium cicutæ folio inodorum Ger. cicutæ folio minus & supinum C.B. moschatum in- odorum Park. moschatum folio ad myrrhidem accedente minus J. B. Field-Cranes- bill without sent.*

Radix ei alba, simplex, carne tenera, cum nervo intus diuore & tenaciore, sapore ad Rapha- num accedente. paucis fibris donata, satis crassa, & in terram altè descendens: *Caulis* ex eadem ra- dice plures crassiusculi, teretes, hirsuti, in terram reclinati, ramoli, foliis crebris, vestiti. *Folia* pin- nata, ad Pimpinellæ Saxifragæ minoris accedentia, crebris & profundius incutibus divisa. *Flores* in furculis vel pediculis duas aut tres uncias longis è caulis lateribus ubi in ramos finduntur exeuntibus, quatuor vel quinque aut etiam plures simul velut in umbella, pedicellis privatis semuncialibus aut longioribus infidentibus, purpurei, pentapetali, petalis angustis, obtusis, minime bifidis, è *calice* quinque- folio: Stamina apicibus rubentibus insignia. Succedunt *vascula* pentaloba, rostrata, rostris unciali- bus aut longioribus acutis. *Semina* quina oblonga, pulla aut fulca.

In arenosis provenit sponte, & circa mediam aestatem floret.

Locus.

A. 9. *Geranium cicutæ folio inodorum album Ger. flore albo Park.*

Hujus varietas est, quæ nobis etiam specie differre videtur à præcedente, flore albo majore, pe- talis latoribus; *caulibus* etiam crassioribus, brevioribus & pallidis, cum illius rubcant; *Foliis* deniq. majoribus & minus angustè sectis.

In iisdem cum præcedente locis reperitur, sed rarior multò.

Locus.

A. 10. *Geranium moschatum Ger. Park. cicutæ folio moschatum folio ad Myrrhidem accedente majus J. B. Mashed Cranes-bill, Aquiloby.*

Superiori (verba sunt J. Bauhini) affinis & illa species, inventu rarior, tota major, odore Mo- schi, foliis non ita altè incisib. & perlepe tantum ferratis.

In montola regione *Craven* dicta quæ pars est Occidentalis Eboracensis comitatûs sponte & co- *Locus.* piose provenit: invenimus etiam non procul Britolia eundo ad rupem S. Vincentii.

In horto Leydeni invenio *Geranium Cicutæ folio* speciem minorem, supinum, floribus pallidis.

11. *Geranium triste* Cornuti: *triste, sive Indicum noctu olens* Park. *Sweet Indian Cranes- bill.*

Cornut.

Radice habet ex multis coherentibus fibris quæ in nodulos extuberant, Liliaphodeli puniceæ modo. Statim è terra furculolum in altitudinem palmarem exit. *Caulis* teres est, tener invalidif- que hirsutus, sine enodis, sed per trium digitorum intervalla articulatus. *Folia* in universum quatuor aut quinque è geniculis prodeunt, initio humi jacentia, subhirsuta, pluribus segmentis divisa, formâ filispindulæ; breviora tamen, pinguiora, molliora, & ampliora multò: horum medius nervus (quam vocant costam) purpurascit, cætera atrovirescent. Caulium fastigio infidet densa umbel- læ coma. *Flores* nihil à cæteris sui generis differunt formâ; quinque enim foliolis constant toti- demque *staminibus*, & *pistillo*, ut *Geranium Robertianum*; color tamen buxeus est, singulæque foliola gemina velut acini macula purpurascens inficit; *staminibus* & *pistillo* succedente rostri ru- dimenta concoloribus. Cum defloruit longior & acutior *stylis* prodit, rostro grævis amulus, in cuius basi quinque sunt exigua & subrotunda seminum conceptacula. Alveolis maturitate dehiscenibus *semina* rufa oblongaque exeunt. Flos noctu est suaviatè inenarrabili, interdu nullo: influxum enim illucens Solis adeo aspernari videtur, ut integro die odorem neget, cum Luna accessu gratif- imo odore moschato quasi thure liber, qui odor intemptat quoque nocte ad Auroram ulque per- severat, statimque Solis præsentia evanescit. Sapor huius plantæ acidus, quæ & palatum bellè afficit, unde inter olea recenseri potest: vim namque possidet alimentis refrigerantibus & humectantibus com- potem. Apud Barbaros etiam audio radices ejus, ut apud nos tubera, bulboficanum & ejusmodi, maiores inter epulas apponi. Floret integra propemodum æstate, nec nisi incuria foliis per hye- nem omnibus exiit.

* 12. *Geranium noctu olens Æthiopicum radice tuberosa, foliis Myrrhidis latoribus Breyn.*

Tuberosam agit *radicem*, obsoleti coloris purpurei, peramplam & crassam, crassiusque balanis, co- lore & formâ junioribus Carotæ Havæ radicibus haud absimilibus, præditam: quæ antequam è terra erumpit in furculos aliquot velut propagines subinde facillè palmares, *Folia* emittentes *Geranium tri- ste* Cornuti majora, atque asperiora. Ex horum gremio *caules* deinde in pedalem majorémque ele- vantur longitudinem, rotundi, inanes, ternis ac quaternis longè distantibus, foliolo margine fimbria- tis intercepti geniculis, in quorum singulis folium conspicitur, inferioribus tercia proximis longè mi- *z.*

X x x x

BIB

nus, in primis quò altiores in caule gradum obtinet. Sequuntur *flores* caulium & pediculorum in acumine quibuldam foliis radiato (se repræsentantes, novem vel decem in umbellam dispositi, *Geranii trifidis* Corn. nonnulli majores, qui in *fructu* longos, rostri grinalis instar formatos abeunt, *semen* oblongum continentes, coloris (nisi me fallit memoria) olivacei.

- 13. *Geranium noctu olens* *Æthiopium*, radice tuberosa, foliis Myrrhidiis angustioribus Breynii.

Præcedenti in omnibus simile est, nisi quod *Flores* ad purpureum obsoletum inclinent colorem, *foliisque* in lacinias plures & angustiores dissecta, quorum pediculus nonnunquam magis purpurascit.

- 14. *Geranium noctu olens* *Æthiopium* radice tuberosa, *Aquilegie* foliis Breynii.

Radice habet tuberosam; *folia* verò *Aquilegie*; nec plura de eo addit. Colitur in horto Leydeni, ut à D. Palmer habeo.

- 15. *Geranium* *Æthiopium* Myrrhidiis folio, flore magno striato Breynii.

Breyn.

Pedales & cubitales profert *caules*, hirsutos, partim virides, partim rubentes, geniculatos, ramosos, quorum articulo juncturis pinnae duæ cartilaginee annexæ, & *folia* longis pediculis adherent subhirsuta, plurimis segmentis divisa, crenata, & per oras aliquantulum rubentia, faciem mediam inter *Geranii Apuli* *Coriandri* folio Col. & *Geranii trifidis* Corn. folia minora habentia. *Flores* in umbella pauci, carnei, speciosi, striis purpureis insigniti, foliis quinque amplis, ad imum angustis conflati, & *calyces* longis, hirsutis, quinquepartitis exeunt: quibus *Fructus* rostratus & *semen* *Geranii Apuli* *Coriandri* folio succedit.

Omnes hæ *Geranii* species à Promontorio bonæ spei ad D. Beveringb transfussæ sunt.

16. *Geranium fatidum* Park. Strong-sented Cranes-bill.

Folia emittit aliquid multa è viridi canescentia, in tenues lacinias plurifariam dissecta; & quorum medio duo trèse *cauliculi* exurgunt tenuis, hirsuti, ad nodos foliis paucis, exiguis vestiti, tres quatuorve *flores* majusculos rubentes in summo gestantes aliorum *Geraniorum* similes, in hortis nostris fuaveolentes, verum in calidioribus regionibus, ubi sponte oritur, graveolentes. Succedunt *semina* oblonga rigida. *Radix* altè in terram descendit, coloris exterius rubentis, interius albi, odore graviore quam vel *folia*, vel *flores*, & in multa capita dividitur.

Ad latus Boreale montis *Lupi* prope Monpelium sponte oritur, referente Parkinsono. A nobis quidem ibi frustra questum: verum D. Magnol Monpelienfis M. D. Rei herbari penitissimus collegit & nobis ostendit: unde & exsiccatum habemus ex dono D. Zuecher Dantiacani.

Hanc plantam Lobelius in stirpium Illustrationibus describit, *Radice* illi tribuens crassissimam, rubro-nigricantem: *folia* palmaria, parum villosa: *cauliculis* palmares: *flores* amoenè cæruleos, lineis plurimis obscurioribus distinctos.

Odorem habere qualem habet angustifolium ac longissima deprehendit D. Magnol, nec tantum fetere ut lithophyiam inducere valeat, sicut dicit • Lobelius.

- A. 17. *Geranium Robertianum* C. B. Ger. Robertianum vulgare Park. Robertianum murali J. B. Herb Robert. Robertianum à rubore caulium & florum dictum creditur.

J. B.

Obvium ubique in rudibus *Geranium Robertianum*, radice tenui, colore buxo, quæ *caules* surgit dodrantales & cubitales, hirsutos geniculatos, rubentes, maximè circa articulos & propter terram, ramosos. *Folia* partim à radice, partim ex geniculis hirsuta, pediculo rubente hirsuto, Matricariae fere divisa, segmentis primariis duntaxat tribus, odore ubi tenentur Pastinacæ, sapore ad stringente, per oras aliquantulum rubentia, interdum tota. *Flores* purpurei, diluore purpuræ striati, pentapetali, & calyce hirsuto, atro-rubente, quinquepartito exeunt, apicibus in medio croceis: succedunt *rostra* mucronata, *semen* appendum habentia.

In veteribus muris, cæcis arboribus, aggeribus sepium & locis ruderatis passim provenit, tota æstate flores.

C. Bauhinus, quique cum sequitur Parkinsonus nostras, alteram huius speciem constituunt. Verum nota à Lobelio in Adv. allata nostro iudicio non sufficiunt ad speciem distinctam arguendam; nec putamus hæc inventas aut descriptas duas species. Certè C. Bauhinus perperam & sine necessitate entia multiplicat, cum *Geranium* 4. *Fuch.* Grinalum Dod. Lsgd. *Geranii Anem.* nisi folio rotundo speciem VII. facit sub titulo *Geranii batrachiodis*, Coll. græc. *Geraniorum*, & postea eademmet nomina adhibet pro Synonymis *Geranii* sui Robertiani alterius.

Geranium grinalum J. Bauhini, cui eadem synonyma accommodat quæ *Casparus* frater Geranio Robertiano alteri, *Geranii Robertiani* species esse non potest, cum *folia* ei *Pedalis columbini* attribuit rotunda: videtur potius accedere ad nostrum *Pedem columbinum* foliis lacinatis.

Valdè vulnerarium est *Geranium* tum columbinum, tum Robertianum, tam potionibus vulnerariis inditum, quam exterius applicatum. Fluxum sanguinis sistit, ipsique sanguinem coagulatum resolvit: vulnera quoque & ulcera mundificat, calicem vesicæ & arenuas pellit, colicos dolores sedat, autore Lobelio. Decoctum in vino arthricos dolores lenit [in fomentis] Ad heriniam & rupturam commendatur.

Ulus est vulgò ad erysipelatam, ad oris, mammarum & pudendorum ulcera & vulnera. Rarò intus assumitur ob frigiditatem. *Fuch.* Vix credo plantam frigidam esse posse à quo odor adeo veheemens, iter & ingratus exhalat.

Simplex

[Simplex decoctum *Geranii* Robert. mammis cancerosis applicatur sæpe non infelici successu. *Fabr. Hildm. Chirurg.* Relatum est mihi de cancro quadam unicum habere solatium in dolore ab aqua huius. C. Hofman. De Med. Officin. Decoctum palliores præbent jumentis cruenta mingentibus.

- §. 3. *Geranium folio circumscriptioe subrotundo in nonnullis tamen speciebus ad pediculum fere laciniatò.*

- A. 18. *Geranium columbinum majus flore minore cæruleo. The greater blew-flower'd Doves-foot Cranes-bill.*

Radix alba, simplex plurimos *cauliculos* fundit, infimos, & fere procumbentes, dodrantales aut longiores, crassifuscos, teretes, geniculatos, brevi admodum & vix conspicua lanugine hirsutos, nonnulli interdum rubentes, multo tamen minus quam vulgari caules. *Folia* Malvæ, altius tamen nichil, interdum segmenta divisa, longis pediculis mixta, brevi lanugine ad tactum mollia. Ad genicula exeunt *furculi* binos gestantes flores, suis singulis pediculis uncalibus nixos, parvos, pentapetalos, ex cæruleo diluto purpureantes. *Rosella* foliulis succidentia vix feminalia. *Semina* quina, ad basin rostellii, suis singula loculamentis inclusa, ut in reliquis omnibus *Geranis*, per maturitatem fusca.

In locis ruderatis & glareosis sepiumque aggeribus provenit.

Locus.

- A. 19. *Geranium columbinum* Ger. columbinum vulgare Park. folio rotundo multum serrato five columbinum J. B. folio Malvæ rotundo C. B. Doves-foot, or Doves-foot: Cranes-bill.

Cum priore convenit radice alba, simplici, furculosa, caules emittente plurimos, in terram reclinos: *Folia* malvaceis, in plura segmenta [septem plerumque insigniora, aut saltem quinq, etiam in summis caulis] divisis: *Floribus* pariter, ut in illa binis in eodem furculo, seu communi pediculo, nec unquam pluribus, prope summitates caulium & ramulorum ex adverso plerumque foliorum sitis. *Rosella* paria; *Semina* quina familia sunt. Ab eadem differ. 1. Parvitate sua. 2. Hirsute caulium & foliorum; Caules præcipue lanugine molli, alti præbunt, imò quoque parte multo magis rubent quam illius. 3. Floribus multo majoribus, & hirsutis purpuræ nitentibus. 4. Surculis seu pediculis communibus flores sustententibus plerumque brevioribus. 5. Folis minoribus, mollioribus, villosis, longis pariter pediculis fuscis.

Vere floret in glareosis & sterilibus, non rarò & ad vias & sepes.

Locus.

- 20. *Huius speciem minorem majori flore, folia floribus bifidis præponit D. Magnol in Botan. Monip. passim juxta vias cum superiore nascentem circa Monpelium, à quo facile distinguitur cum floret.*

- A. 21. *Geranium columbinum majus dissectis foliis* Ger. emac. malacoides laciniatum five columbinum alterum Park. An Ger. Malvæ folio II. five columbinum tenuis laciniatum C. B. Malacoides five columbinum tenuis laciniatum Park. Doves-foot Cranes-bill, with jagged leaves.

• *Caules* huic infirmi, pedales aut cubitales, ramosi, foliis per intervalla longiora ex adverso binis sessili. *Folia* illa & quæ è radice exeunt pediculis longis [palmaribus] imident, duriora quam præcedenti, minus hirsuta, altius in quinque lacinias ad pediculum fere divisa, ut in *Geranio batrachiodis*. *Flores* ex alis foliorum exeunt bini fusi in eodem communi pediculo, semidigito breviores; ad pediculi privati quibus singuli flores insident, longiores sunt, & prope forem sursum recurvi, ut in huius generis reliquis. Color florum purpureus amarus, nullis lineolis striatus: *Rosella* nonnulli longiora quam in præcedentibus duobus; valcula feminalia turgidiora, adeo ut calycis *folia* non è ulque conniventes occultent femina ac in aliis plerisque *Geranis*. *Semina* fusca seu pulla.

In hortorum ambulatoriis, arvis requietis, inque paucis sterilibus & ad sepes, locis præsertim Locus.

- 22. *Geranium grinalum folio tenuiter diviso* J. B.

Aut eadem species est, aut mihi nondum cognitum. Repugnat quòd flores *Geranii* Robertiani paulo majores esse dicat, cum in hoc is minores sunt; folliculo etiam laxiore obitos.

D. Magnol in Botan. Monip. *Geranii* columbini speciem ponit, quam majorem, foliis tenuiter dissectis, petalis bifidis appellat, quam in omnibus convenire dicit descriptioni *Geranii* prædicti grinali J. B. nisi quòd in isto petala bifida sint, quòd fore à Bauhino non fuit animadvertum. In præter Lateræ.

- A. 23. *Geranium columbinum dissectis foliis, pediculis florum longissimis.*

Tota planta aliquanto glabrior est quam præcedens, foliis viridioribus, calycis segmentis triplo quàm illius amplioribus. Rostris longioribus. Præcipue verò notabilis est longitudo pediculorum quibus insident flores, palmaris interdum aut major. Planta est annua ut præcedens.

Xxxx

Hanc

Lcuv.

Hanc speciem primò nobis offendit Jacobus Bobertus Oxoniæ à se inventam in agris circum-
centibus; postea & ipse copiosam observavi in agro Cantiano circa vicum *Swanley* non procul Der-
fordia: Postea intellexi à D. *Goodyero* pridem inventam in Southamptoniæ comitatûs locis plu-
rimis.

A. 24. *Geranium columbinum maximum foliis dissectis* D. Plot. *columbinum majus foliis imis lon-
gis, usque ad pediculum divisis* D. Morif.

D. Plot.

Huic *folia* quæ primò exeunt non rotunda sunt & sinuata, ut præcedentium, sed uncialia & se-
senculata, ad pediculum ulque divisa, saturatius virentia; omnia pediculis longis insident, suntque
multo quàm hujus generis reliquorum majora: inter quæ *caules* exoriuntur, digitali fere crassitie, al-
titudine sesquicubitali, propemodum erecti, ramoli, ad genicula in nodos protuberantes, & foliis con-
similibus amplius profunde dissectis, ad summities confertis, vestiti: inter quæ *flores* brevibus pedicu-
lis, bilari rubre micantes, quàm præcedentes majores, exeunt.

Lcuv.

In sepibus propè *Marfian* vicum, & in calceti Botleyensis extremitate Oxonio proxima copiosè
oritur.

A. 25. *Geranium saxatile* Ger. emac. Park. *lucidum* J. B. *lucidum saxatile* C. B. *Shining
Stone-Cranes-bill*, & *Douglas-foot*.

J. B. Col.

Radice est minima, parùm flavicante, interdum vix humo hærente. *Folia* in petiolis rubentibus
subrotunda, Geranii columbini æmula, ex virore obscuro [interdum etiam pallidiora] pulchrè li-
centia, nihil aut parùm hirsuta candidis rarissime pilis, in quatuor profundas lacinias fere semper tri-
partitas divisa, rotundis crenis per ambitum incisâ. *Cauliculi* multi sunt, lucidi, rubentes, lupini fere,
pedales & longiores, in variis ramos divisi. *Flores* Geranii Robertiani floribus similes & pars
J. *Bauhino*: fere *Columne* rectius minores, rubentes potius quàm purpureascentes: quibus breves admo-
dum, nec rigentes suboriuntur corniculi sive rostra.

Lcuv.

In locis saxosis, muris & maceris antiquis, umbrosis præsertim, sponte & abundè luxuriat.

* 26. *Geranium tuberosum* J. B. Ger. *tuberosum vel bulbosum* Park. parad. *tuberosum majus* C. B.
Bulbous, & *Knobbed Cranes-bill*.

J. B.

Nomen invenit à *radice* tuberosa, sublivida, insipida: cujus *folia* semipalmari & palmari, subtri-
fido pediculo donata, lata sunt, diffusior octonâ novenâve ad ipsum usque pediculum, singulis seg-
mentis minutis dissectis, colore ex viridi canescente. *Caulis* pedalis aut altior: *Flores* in petioli
teretibus subrubrisq; ac hirsutis pulchri, purpureascentes, ex quinque foliis in summo divisis aliquan-
tulum, intensiore purpura striatis, & circa margines nonnulli hirsuti compositi. Circumjecta autem
sunt flori quina itidem folia acuminata, inter nonnulla rubescentia, glabra, foris virentia & lan-
ginosa. *Rostra* tenuia acuminata. *Radix* de se fibras undequaque emittit, quæ ad intervalla in bul-
bulos extumescunt, qui brevi folia & caules emittentes, à matre se emancipant & plantæ novæ sunt:
unde immensum fere propagat hæc species.

Lcuv.

In Illyrico provenire dicitur: Junio & Julio floret.

* 27. *Geranium radice grumosa* C. B. *bulbosum Pennæi*, fere *grumosa radice* Park. *Aspicul-
radice* J. B. *bulbosum Pennæi* Ger. emac. *Tuberous-rooted Cranes-bill*.

Cluf.

Radicem habet ex multis parvis longiusculis bulbis constantem, versùs summum fibratum, necnon
ab imis bulbulis: *Caulis* cubitalis, geniculatus, juxta radicem & genicula parùm rubentem. E
singulis geniculis duo *folia* longiusculis pediculis nitentia, in quinque præcipuis partes dissecta, quæ
singule in ambitu inæqualiter incisæ sunt. E singulis juncturis juxta foliorum eorum quæ
folia micronata exoriuntur. *Flores* in summis ramulis conjunctim parvis pediculis insistentes, rose
pentapetali, colore ex purpureo rubescentes, Geranii batrachiodis vulgaris floribus similes sed paulo
minores.

Lcuv.

In Dania provenit agro Hafnienfi, unde Turnerus Clusio attulit & dono dedit.

* 28. *Geranium tuberosum minus* Cam. C. B. *tuberos. minus Camerarii* Park. *tuberosum mi-
nus* J. B.

Est *folio, stilo, & tota facie* vulgaris *Pedis columbini* attamen multo minus: *radice* Avellana
magnitudine, rotundâ, tuberosâ, nullis fibris, sed veluti acetabulis aut oculis e parietinis alimentum
hauriens.

Lcuv.

In mucorum rimis nascitur. Præter Camerarium nemo hujus meminit, nec habemus quod de eo di-
cimus dubii hærentes.

29. *Geranium nodosum* C. B. Park. *nodosum Plateau Cluf.* Ger. emac. *magnum folio trifido* J. B.
Annoted Cranes-bill.

Cluf.

Aliquot à radice promit folia satis firma, in quinque lacinias altè divisa, inter quæ bini aut terni
affligunt *caules* pedales, graciles, ex fusco purpureascentes, geniculati & nodosi, bina ad singulos no-
dos fere articulos ferentes *folia*, ex adverso lita, in tres duntaxat lacinias secta, deinde è mediis ali-
longiores pediculos, in quibus bini, interdum tres quatuorve *flores* simul nascentes, quinque foliis bi-
fidis (ut Malvacei) constantes, purpurei coloris, sed quibuldam saturatioribus venis distincti, pro-
tuberante

tuberante in medio rubro umbone, fummo fastigio in quinque partes fissa, qui in longiusculum inde
apicellum transit, quæ inferna parte in tumentibus utriculis *semen* continet, maturitate, ut in reliquis
generibus, sponte exiliens. *Radix* nodosa est & geniculata, aliquot præterea fibris donata.

Nos hanc plantam sponte provenientem observavimus in Delphinatu, eundo à Gratianopoli à Locut.
de fontaine quæ briste, ad sepes.

* 30. *Geranium argenteum montis Baldi* J. B. *argenteum Alpinum* C. B. Ger. *argenteum Alpi-
num longius radicans* Pennæ Park. *Silber-leabed Mountain Cranes-bill*.

Radicem protrudit tuberofam, longam, rectâ in terram descendentem, sursum versùs terræ super-
ficiem in bina aut terna capitula brachiata; ex quorum singulis exiliunt quina lenave *folia*, lon-
gissimis pediculis nitentia, in quinque lacinias præcipuas ad pediculum ulque fila æque trifariam
versus mucrones sectas, molli & incana lanugine obducta, Argentine colore. Inter folia oriuntur
pediculi alii, longi, in fastigio sustentantes flores binos ternosve, satis amplos, petalis quinque bifidis
constantes, pallide rubris lineis notatis. In medio apparent stamina cum stylo. *Rostra* brevia sunt.
J. Bauhinus altitudinem ei ascribit palmo paulò majorem; folia parva & quæ pollicis articulo te-
gas: *florem* purpureum.

Nascitur Alpibus rupibus majoris montis Baldi, Orientem aspicientibus, ac ibi passim floret initio Locut.
Junii, semen calendis Augusti perficitur.

31. *Geranium batrachoides odoratum* C. B. *batrachoides longius radicans odoratum* J. B. *batra-
choides alterum longius radicans Lobelii* Park. *batrachoides longius radicans* Ger. *Long-
rooted Crowfoot Cranes-bill*.

J. B.

Spectabili florum amentitate nulli Geranio cedit, qui ex calice globoso, striato, rubente hirsutiq;
odorati emicant, purpureo-violacei, è quinque foliis compositi, surrecto staminum purpurea *filamentis*
aliore cincinno, in caulibus geniculatis, dodrantalibus cubito altioribus interdum, & hirsutis. *Folia*
diffusa quodammodo Santicula, ex virore incana pilosa, odorem spirant non ingratum. *Radix* obli-
que acta serpit, longa, minimi digiti crassitudine, fibris & geniculatis tuberibus donata foris rubens,
intus alba, cum adstrictione valida nescio quid aromatiati gustui offerens.

In hortis alitur, verùm de loco natali silent Botanici, nec nobis constat.

A. 32. *Geranium hamatodes* Park. *sanguineum* Ger. *sanguineum maximo flore* C. B. *sanguineum
fere hamatodes crassa radice* J. B. *Bloudy Cranes-bill*.

J. B.

Crassa habet *radice* multis longis, crassiusculis appendicibus auctâ, rubrâ, [aliquot fibris donatâ,
novas fusi terram propagans singulis annis ad latera spargente, quæ non modò fibras similiter
agunt, sed etiam cretiosis radices iterumque iterumque] *Caulis* emittit plures cubitos altos,
rubentes, hirsutos, geniculatos in multas alas divisos. Ad singulas juncturas bina nascuntur *folia*, cir-
cumscriptione rotunda, sed in quinque punctis lacinias, trifidas plurimum, ad pediculum fere dissecta, hir-
suta, superne virentia, subtus canescentia, siccò & adstringente sapore prædita. Ex superioribus alis
oblongi nascuntur pediculi, unicum sustentantes singuli *flores*, inter reliqua Geranii genera maxi-
mi. Cisti maris flori fere parè, colore eleganti rubro, quinque foliis compositum, decem in-
tus *filamentis*, quæ totidem [quinque] nervosis, hirsutis, viridantibus foliolis, subtus natis suffulci-
untur. *Rostra* suboriuntur pentagona *semen* intumescens utriculis fere torulis continencia, quod
matrum cum sonitu exiliit, circumvolvitur fere utriculorum mucronibus.

In ericetis & montosis cedus sylvis & dumetis frequens occurrit, alibi inventu rarius.

Hujus alterum genus simili flore, disparibus tamen foliis & Batrachiodis Geran. foliorum potius
similis invenit Clusius ad pratorum margines & inter vepres propè Norimbergam.

In horto Leydensi colitur alia adhuc species Geranii sanguinei, quam *Geranium sanguineum cau-
liculis assurgentibus* vocant.

Lcuv.

A. *Geranium hamatodes Lancastrænsis flore eleganter striato*.

Cum Geranio hamatode vulgari in omnibus convenit præterquam floris colore, qui albus est ri-
bris finis variegatus.

In Insula Wahney Lancastræ adiacente à D. Lawlson inventa est, & D. Newton ostensa, solo Locut.
arenoso ad maris litus nascent.

A. 33. *Geranium batrachoides* J. B. Ger. *batrachoides flore ceruleo* Park. *batrachoides Gratia Dei
Germanorum Lobelii* C. B. *Crowfoot Cranes-bill*.

Radix ei crassa, obliquè acta, rubenti cortice recta intus buxæa, fibras crassiores emittens, saporis
amari & adstringentis. *Folia* inde emergunt plura, pediculis dodrantalibus nixa, circumscriptione
rotunda, Aconiti similia, [in profundas lacinias divisa, [septem insigniores] ad pediculum fere, venis
profundioribus rugosa. *Caulis* tenuis, pedem aut cubitum alti, teretes, brevi lanugine albicante
obviti, quæmadmodum sunt & folia, & eorum pediculi; foliis nudi quoadulque in ramos dividuntur,
ubi duo plerumque folia adversa. *Caulis* in binos ramos divaricatur, singuli deinde rami in alios
binos. Ex angulo uniuscujusque divaricationis exit furculus duo tresve *flores* sustinentes amplos, pen-
tapetalos ex ceruleo purpureascentes saturatioribus lineis striatos, petalis subrotundis, è calice penta-
petalo, hirsuto, striato. Succedunt *rostra* brevia, crassa, hirsuta, quinque ad basin localmentis tere-
bus oblongis circumvallata, totidem *semina* oblonga, sinuata, colore pulla continentia.

Lecm.

In pratis & pascuis humidioribus non raro occurrit.
Geranium batrachoides flore variegato C. B. & Park. ab hoc non differt specie sed accidentaliter tantum.

- A. 34. *Geranium batrachoides montanum nostras. An Geranium batrachoides minus Park? batrachoides alterum Ger. emac? batrachoides minus sive alticum Cluf. hist. batrachoides folio Aeonii C. B? batrachoides aliud folio Aeonii nitente Cluf. J. B. Mountain-Crowfoot-Cranes-bill.*

Radix huic fatis crassa, oblique acta, fibrosa, *saporis* amari & adstringentis: *Folia* Geranii fulci, longius pediculis innitentia, in quinque vel septem vel novem lacinias divisa, minis tamen profundè quam Ger. batrachoides vulgaris folia, molliora insuper & flaccidiora, minisque folia, utrinque hirsuta. *Caulis* pedalis vel etiam cubitalis, rotundus, hirsutus, uno vel altero folio donatus antequam in ramulos dividatur. *Flores* in fumis ramulis numerosi, quinquefolii, Geranii batrachoidis minores, coloris inter Geranii sanguinei & batrachoidis flores medi, pallide scil. purpurei, quibus succedunt rostra Geranii.

Lecm.

In montosis sylvis, dumetis, sepibus & pratis agri Westmorlandici & Eboracensis copiosè provenit.

Geranium suum batrachoides minus Clusius sic describit: Prodeuntibus è radice frequentibus longèque pediculis nitentibus *foliis* prædictum Cluf. Ranunculii platyphylli aut Aeonii Lycosteni pallido flore folio respondentibus ferè, rugosis, subhirsutis, in aliquot profundas lacinias divitis, deinde in ambitu serratis, quæ gustata initio adstringere & linguam excicare, deinde nonnihil calidiores deprehendunt. *Caulis* cubitali utplurimum, firmo, rotundo, geniculato, in multas alas diviso, quibus subnascuntur *folia* superioribus minora, paucioribus lacinis divisa, perinde tamen in ambitu serrata. Summi rami in oblongis pediculis flores gestant quinque, foliis constantes, Geranii batrachoides quod in Belgicis hortis altior floribus formâ pares, paulo tamen minores, nec ut illi cæulei, verum ex purpurea rubentes, decem staminibus cum stylo ex umbilico floris prodeuntibus: deinde oblonga erectaque rostra, non inflexa, quinis utriculis ad eorum basin turgentibus, & semen continetibus, quod maturitate exilit, aliorum Geraniumum more. *Radix* superiori [Geranio pullo flore] ferè respondet, & lumina tellure in plura crassa, internecque rubentia capita extuberat; quæ fibras etiam agentia singulis annis augentur.

Lecm. & Tempus.

Crescit hoc in Pannonicis Striacifolia Alpibus, nunquam tamen abundantius quàm supra Gammang in illo ascensu ex Herrenalben jugo ad sublimes scopulos Durrenstein, in quibus floret Julio & Augusto in hortis autem Maio.

Hac descriptio in plerisque nostræ plantæ convenit, nisi quòd folia rugosa, profundè lacinata & minus hirsuta faciat. Conferant inter se diligenter, quibus utriusque copia facta fuerit. Hinc persimile est & fortasse idem specie Geranium batrachoides alterum flore purpureo Park. parad. Verum si folia (ut ille describit) in plures lacinias & profundius incisâ sunt quàm Geranii batrachoides vulgaris, h. e. ad centrum usque, omnino oportet ut specie diversum sit. Author nulla adfert Synonyma, nec an nomen descriptum putet mentiri.

Ab hac denique specie non multum differe nobis videtur Geranium Moscoviticum purpureum Park. quod tamen ob foliorum maculas ad Geranium fuscum, aut Romanum striatum, magis accedere merito censatur.

35. *Geranium phae sive pullo flore Clusii J. B. Ger. batrachoides hirsutum flore atrovirente C. B. Ger. pullo flore Park. batrachoides pullo flore Ger. emac. Dusky Cranes-bill.*

Cluf.

Cubitalis frequentique ex una radice producit *caules*, firmos, geniculatos, virides, sanguineis tamen velut quidam albescentes, lanugine pubescentes, in aliquot ramos divisos: in quorum fastigio ad singula genicula longi nâscuntur *pediculi*, in quibus bini flores, quinque, lacinatis (præter reliquorum Geraniumum hirsutum formam) foliolis constantibus, colore saturatius rubente, & quasi alto, medium florem occupantibus multis *femina* circumvoluunt cum *stilo* prominente. *Semen* deinde succedat in *vasculo* huic catad. *Caulis* maturitate ut in reliquis Geranii dissiliunt & circumvoluntur fuscum. *Folia* tri- & quadrilobata, ampla, mollia, lanugine obducta, externa parte nervosa, Geranii batrachoides foliis similia, quinis, tenuis aut septenis profundioribus incisuris divisa, non tamen usq. ad umbilicum, deinde per ambitum serrata, qualia etiam ad singulos nodos sub ipsi ramis nascuntur, minora tamen, atque subinde ad singulas incisuras nigricantibus maculis insignita. *Radice* nititur magna, in multa crassa rubentiaque capita, & multas fibras spargentia, extuberante, singulis etiam annis augescit & novos stolonos producente.

Lecm.

Invenitur in Scintæ Alpibus ubi sylva definire solet, & floret Junio; in hortis verò in quibus scilicet provenit & luxuriat, Maio: quo etiam mense suis floribus onustum in sylvis illis montibus Pannonicis inter Dravum & Savum litæ, & propterea Interamnis cognominatæ, observavit Clusius.

Geranium hoc à vulgari fusco, flore reflexo, quod in hortis nostris altior, specie diversum esse mihi perscrutæ vix possum; adeo omnibus suis partibus cum eo convenit præterquam flore non reflexo, usq. petalis lacinatis. In vulgari autem interdum observavi flores petala sinuata ad margines & veluti crispâ. Nobis suffragatur J. Bauhinus, quem consule. Quid quod Parkinsonius vocat Geranio folio vulgari folia floribus ad margines nonnihil incisâ tribuit.

Verum ne duas diverfas species temere miscuissè videamur, Geranii fulci flore reflexo descriptionem è J. Bauhini historia mutuam proponemus, ut liberum hac de re Lectori iudicium relinquamus.

36. *Geranium*

36. *Geranium phaeum flore reflexo J. B. Geran. montanum fuscum C. B. Geranium fuscum sive maculatum Park. parad. maculatum sive fuscum Ger. Dusky Cranes-bill.*

J. B.

Speciosum est apprime hoc Geranii genus, *foliis* amplioribus quàm Batrachoidis, in octo plus minus segmenta, angusta in extremis, sed versus pediculum lata divitis, subhirsutis, nigricantibus venis asperis, per ambitum latiusculis crenis conspicuis, nullo odore præditis. *Flores* summitatibus insident purpurei & penè fuscus, satis magnus accedens ad florem Geranii folio olorato, qui inversè contorquetur atq. reflectitur: in medio *apices*. Floribus decidentibus *rostra* ocidentur inciam longa.

Folia huic ad singulas incisuras nigricantibus maculis, ut in Ger. pullo flore Cluf. insignita sunt: in universon folio integra tam figurâ quàm colore & maculis Ger. fulci foliis simillima sunt, in eo duntaxat differunt quòd minora sunt. Inter folia exurgunt *caules* aliquot pedales & altiores, geniculati & nodosi, in summitatibus suis duos trétre flores proferentes, pentapetales, albos, lineolis seu venulis purpureo-rubentibus creberrimis, flexibus arcuatis sibi invicem occurrentibus, & quasi per anastomoses junctis, pulcherrimè variegatos, ut in quocunque folio viridi vix tot nervos discursantes invenias. Medium floris occupat *stylus* exiguus, qui flore delapso fit *vasculum seminale*. *Radix* multis fibris exiguis, luteis constat.

Plantam hanc in altissimo cacumine montis Jure prope Thuiri sponte ortam vidimus & collegimus. Floris color in planta quam in sylvis montis Jure cacuminibus observavimus, multo dilutior erat quàm Geranii phæi, & purpureus potius quàm fuscus: totaque planta hirsutior quàm illa visa.

37. *Geranium Romanum versicolor sive striatum Park. parad. Variable striped Cranes-bill.*

Park.

Pulchro huic Geranio *folia* à radice fibrosa exeunt plurima, lata, pallide seu ex luteo viridia, in quinque aut sex segmenta divisa, verum non ad centrum fere pediculum usque, ut in Ger. batrachoides. *Folia* singula ad singulas incisuras fere incisionum angulos maculâ atropurpureâ insigniuntur: in universon folia integra tam figurâ quàm colore & maculis Ger. fulci foliis simillima sunt, in eo duntaxat differunt quòd minora sunt. Inter folia exurgunt *caules* aliquot pedales & altiores, geniculati & nodosi, in summitatibus suis duos trétre flores proferentes, pentapetales, albos, lineolis seu venulis purpureo-rubentibus creberrimis, flexibus arcuatis sibi invicem occurrentibus, & quasi per anastomoses junctis, pulcherrimè variegatos, ut in quocunque folio viridi vix tot nervos discursantes invenias. Medium floris occupat *stylus* exiguus, qui flore delapso fit *vasculum seminale*. *Radix* multis fibris exiguis, luteis constat.

- * 38. *Geranium Moscoviticum purpureum Park. Purple Cranes-bill of Muscovy.*

Folia habet lata, in quinque plurimum segmenta divisa, circa margines dentata, Geranii fulci similia, verum tantillo minora, ad Geranii Romani striati folia propius accedentia, sed obscurius viridia, & quibusdam pariter maculis nigricantibus ad incisuram angulos notata. *Caulis* ad bipedalem altitudinem assurgit, agnuntibus aliquot *foram* majusculorum & purpurea cœruleorum aut rubentium onustus. *Semina* succedentia Romani versicoloris feminibus tantillo majora. *Radix* in plura capita dividitur quibus propagatur: verum folia omnia hyeme amittit, quo à reliquis congeneribus diffinitur.

Hanc speciem in Moscovia sponte proventientem Joannes Tradescantus primus in Angliam intulit. *Lecm.*

39. *Geranium Bohemicum, batrachoides annuum.*

Sempedalî altitudine assurgit. *Folia* longissimis insident pediculis, Geranii fulci quodammodo similia, verum minora, pallidius virentia, molli & incana lanugine utrinque obfita. *Caulis* in binos dividitur ramos, ad quos hinc inde apponitur folium, è quo ipso divaricationis angulo pediculus longissimus exit, bicornis, binos in summitate flores gestans, pedicellis privatis uncialibus sustentatis, purpureo-cœruleis, saturatioribus lineis purpureis striatis, petalis latis, obtusis, crenâ in medio incisâ bifidis & velut cordatis. Flores delapsi relinquunt *rostra* uncialia, crassiuscula, in mucronis acutos sensim tenuata, per maturitatem nigrescentia, quorum bases circumstant utriculi quini, ut in reliquis congeneribus, turgiduli, pariter nigrescentes, totidem *femina* fusca, majuscula reniformia continentes. Semine ad maturitatem perducto planta ipsa radicibus exarefcit. In ramulis ad singulos nodos bina apponuntur folia, ex eorum autem finibus pediculi alternatim exeunt, non bini oppositi, semina breviores ad summitatem usque.

Floribus delapsis tum *caules* summi, tum præcipuè florum calices pulchrè rubescunt.

- * 40. *Geranium Alcea vesicariae foliis Park. Geranii Batlici species Boelii Ger. emac. app.*

Goodyer.

Multa huic è radice exeunt *folia*, lata, circa margines dentata, paululum diffecta aut divisa Geranii universon in modum, verum pallidius virentia & minora; inter quæ exeunt *cauliculi* seu ramuli plures oblongi, teretes, infirmi, pilosi, in alios minores divisi, folia prædictis similia gestantes, sed minora, nec magis divisa. [Parkinsonius folia Alceæ Venetæ similia, sed magis divisa et attribuit.] *Flores* parvi, Geranii molchati similes, verum latitudo purpurea tincti, quinque petalis parvis extenso fibrotandis compositi. *Semina* parva, oblonga, pilola. *Rostra* Geranii molchati amulii basin ambiunt. *Radix* oblonga, lignosa, perfectio Semine vigore exhausta una cum superficie exarefcit, & interit.

Hæc species Geranii Alceæ seu Malvæ folio annuamora est.

CAP. VIII.

De Gossipio seu Xylo.

Gossipium seu Xylon duplex est arboreum & herbaceum. Theophrastum lanigeræ arboris in Tylo insula nascentis nomine arborem intellexisse verisimile est, ut & Plinium. Erratæ ergo videtur Botanici nonnulli ipsi, dum Plinium & Theophrastum erroris insinuant, quasi Xylon herbaceum peregrinam & incognitam sibi stirpem pro arbore habuerint. Horum sententias vide apud J. Bauhinum.

Xylon recentioribus Bombax & Cotoneum dictum est, ut Ruellio videtur à mali cotonei similitudine. Caterum Xylon tum foliis, tum etiam flore Alceam Indicam dictam refert; vasculo feminali in terna tantum loculamenta divisa, & mollissima lanugine candida seminibus intermixta aut adharente repleto.

1. *Xylon seu Gossipium herbaceum* J. B. *Gossipium frutescens annuum* Park. *Gof. frutescens semine albo* C. B. *Gossipium seu Xylon Ger.*

J. B.

Brevis vite herbaceum Xylon caule cubitali vel altiori, lignescens, cortice rubente hirsuto tecto, in ramos alique breves diducto, foliis vitiginis, primaria divisione triplici, Aceris minoris folia æquantibus hirsutis, ex pediculis duas trêve unius longis, pilosis. Flores diluta flavedine pallidi, & circum oras umbilicæ sinum eleganti robore purpurascens, figuræ florum Malva. Fructum fert barbulis quibusdam florem tegentibus inclusum, amplitudine Nucis Avellanæ, per maturitatem in tres vel quatuor fragiles atque punctatas carinas dehiscens, qui mollissimam delicatissimamque offendent lanuginem in fila ducibile, qui involvuntur semina strobilis supparia, tenero fragilique cortice, qui lanugo pertinaciter adhæret, nucleo intus dulci. Ipse fructus uncia longiore pendet pediculo, ex calice crassifculo emergente. Carinæ singulæ singulum interstitium inferunt in medio fili secundum longitudinem habent, quasi ante maturitatem in fructus medutello coissent.

In Creta insula Lemno, inter Hierosolymam & Damalcum magnâ copiâ feritur, ubi pleni agri conspicuntur, magnique ex eo sunt redditus. Seritur & hac ætate in Cypro, Melita & Sicilia insulis, ubi copiosissime provenit, quemadmodum & in regno Apuliz. J. B. In Campaniâ Felice observatum fuit à D. Tancr. Robinson.

Solum amat tenue magis quam pingue; solum utique siccum, non alter habitum Melitæ arum. Miratur sum hoc quamquam calidus solum est, fimo miseri ab agricolis & stercorati, quum sole statim inarescant omnia. Vere feritur, nec nisi probè madefactum, & in arvo statim restitit [illo enim agrum pinguescere ferunt] mox aratum integre crate, vel raster quod supersuperant: suo feritur tempore, & runcatione quadam inutilibus herbis liberatur tam manu quam sarculo. Dum velint tur pluvias horrent J. B. è Quintino, qui plura habet. Certe insule Melitæ solum siccissimum est & satis calidum, nam tota insula nihil aliud esse videtur quam rupes ingens pauca terra cooperta, nec frumenti ferax sed hordei tantum; ex Anisi, Cumini, sed præcipue Xyli proventus quæstum uberrimum faciunt: hujus enim 14000 Cantaras annuatim dividendunt & in exterar regiones transmittunt. Cantara autem Melitenis 116. libras Anglicas aquat.

Quod ad usum attinet, nullum Lini genus est quod huic candore & mollitie præferatur (inquit J. Bauhinus) quamquam firmitatis in eo parùm esse videatur. Hallucinatur autem nonnulli putantes Bombacem arte dealbari, nam naturâ candidissima cum lavatur non accipit (quod nec potest accipere) aliquid albedinis, sed è contra amittit magnam partem nivei candoris, secus quam Linum, quod quæpius lavas eo candidius efficit.

E. Cotone autem Camisæ, femoralia, aliaque vestes fiunt; eaque lanugine passim hodie utuntur ad faciendas vestes, fovendi caloris ergo.

Quod ad usum in medicina attinet, Usta sistit sanguinis profluvia, & præsertim in vulneribus. Seminibus medulla tussientibus & difficulter spirantibus mirifice auxiliatur; præsertim in vulneribus, proinde venerem stimulat. Oleum è seminis medulla expressum lentiginis, alphas & cæteras cutis infectiones delet, palpebrarum quoque asperitates lenit. Lanugo accensa, & naribus subita uteri frangulas averit.

Ægyptii lanugine Xyli arborei (nam herbaceum apud ipsos non feritur) utuntur, linearum peciarum loco quibus nosstrum tantum utuntur ad ulcera vulneraque omnia sananda. Adhibetur & ipsa, ut nosstrum faciat ad fluentem sanguinem sistendum. Seminibus quoque mucilagine ulus est frequentissimus ad omnes febres ardentes, atque venena erosionem ventriculo & intestinis inferentia. Ad tussientes ex acrimia salisformis humorum destillationibus plurimus apud eos usus.

Semina in Xylo herbaceo nobis observata Strobilis multo erant minora, & ordinatè posita, non tamen coherentia, neque nigra ut in Xylo Brasiliiano.

2. *Xylon arboreum* J. B. Park. *Gossipium arboreum caule lævi* C. B.

Vesling.

Ad decem usque cubitorum altitudinem crescit, stipite ramisque duris lignosis. Folia ramulis infident violaceo tinctis, quæ perfectius adulta quique velut lacinis profundius divisa reperiuntur, è quibus tum inferiores duæ, tum superior & longior exiguo folii additamento auctiores habentur. Florem illum diluta flavedine pallidum, &c. (qui in vulgatore Xylo notatur) in hoc vastiore Gossipio videre non contingit, sed glomum tantum laneum Pomi magnitudine intra vicescentem membranam collectum, quâ denticulatis veluti segmentis hirscente, Gallica nive candidior fœtus, in

amris

auras elucatur. Is interiore bombyce maturior semina continet fusco colore umbratâ, non uvatum congestu invicem contigua, sed intervallis suis nonnulli dirempta. Folis glabris à Xylo herbaceo differt, adnotante J. Bauhino, qui plantam adolescentiorem quam à Zaingero habuit in orto enatam describit.

3. *Xylon Brasiliianum* J. B. *Aminia Brasiliensis, Lusitanis Algodon* Marggrav.

Mægg.

Ercrescit fere in magnitudinem Coryli, ligno molli, cortice fere ut Sambucus. Folia tenera & mollia, superius dilute viridia, inferius saturatiora, in tres lacinias secta, quarum quilibet longe nervum 3x venas habet. Hinc inde inter tria foliola profunde serrata & punctulata, similia foliolis quæ Avellanas virides circundant, provenit elegans flos, major Rosa, constans quinque foliis latis, elegantè flavis, interioris in medio unguibus purpureis, habens in medio flammæ flavum, tuberculis ejusdem coloris insignitum. Post florem sequitur ovale corpus magnitudine Pruni, una extremitate acutum instar corni, & tribus lineis notatum, & in totidem partes separabile, viride, nigris punctulis in externa superficie variegatum; quam autem maturaverit fuscum est, & sponte diffilit in tres partes, & ex qualibet trium capsularum prominet albissimum Gossipium, in cuius quolibet flocco continentur septem nigri fructus, magnitudine simul Pistaceorum, & ejusdem planè figuræ, sed cute sua nigra habentes nucleum carne alba flavescenscente constantem, pingui instar Amygdalæ, dulcis sapore.

J. Bauhinus hujus fructum exactius describit his verbis: In fructu grana duobus versibus, quos lanugo xyli vulgari similis intercedit, distincta, oblique per superficies planas, sine ulla lanugine media, inter se incubito disposita, oblonga, strobilorum formâ, minora, nigra, glabra, bombace ut in xylo herbaceo toto grano non adherente, quorum extremum agmen granum unum singulare cogit: intus cuticula membranacea priori subcæcis exalbidâ, medullam continens candidam, pinguem, dulcem ut in vulgari. Seminibus nigris, arctè junctis seu conglomeratis à præcedentibus manifestè differt, ut non opus sit plures distinctiones notas exquirere.

Ab hoc arbore diversâ videtur Bombax Indica Pome lial, quæ caulibus est spinosis, foliis in septem lacinias Staphilis agræ modo divitis; quamvis C. Bauhinus eas conjungat, & sub titulo Gossipii arborei caule spinoso utramque comprehendat. Nam spinarum apud Marggravium nulla mentio, * Quia Lævi nec, ut pnto, apud Lerium, qui, ut ex nomine Brasiliiano & descriptione apparet, eandem cum Marggravio plantam intelligit.

- * 4. *Xylon Malabaricum* Cudr. pariti dictum.

Arbustula est duorum hominum altitudine; radice pinniformi, cortice albicante tecta, fibras emittente, stipite duos in ambitu palmos crasso, cortice communi cum corculo in medio ligni. Folia sunt instar manû in quinq. digitos seu foliola oblongo-angusta & cuspidata incisa, media lacinia longissima, quinque media utrinque proximâ, crassitie mediocri, ad tactum lenia, colore utrinque ex viridi fusco, costis quicunque ex viridi albicantibus lacinias medias percurrentes. Flores in summis ramulis præcedentium finitum tum formâ tum colore, sed qui magis ad virorem vergit, minores cæteris, in averâ parte venis minus eminentibus striati, minime vero alperii, minus quoque, fere crispant: in inferiore parte colli, in umbilico rosâ purpureo-obscuro-rubra notati sunt. E medio emicat stylus albus, penicillo staminulorum tenuium & rubrorum, apicibus flavis & lunularibus insignium circundatus, superiore parte quâ supra penicillum eminet albicante. Calyx rotundus, æctus, viridi-albicans, & punctulis ex viridi fuscis notatus, ac ad inferiorem partem tribus foliis viridibus, grandifculis, oblongis, cuspidatis, quæ singula quatuor vel quinque cuspidibus anterioribus eminent, & nervulis in exteriore parte in longum striata sunt, circumamictus. Flores ut in reliquis, cum per aliquod tempus aperti fuerint, rubescunt, aut in rubro-perficuum colorem mutantur. Capsula feminales trilatere sunt, & in summitate striatæ ac cuspidatæ, lateribus nonnulli rotundioribus, viridi dilutis, quæ punctulis lacunosus viridifuscis efflosa, ac in angulis sulco striata sunt in inferiore parte à calyce arctè apprehensæ, constantque cortice crasso ac durifculo, qui odoris est instar fructus Mangæ Indicæ: in iis tria loculamenta sunt per intersempentia membranacea, quæ singula è medio cusplæ lateris oriuntur, & in medio stylis lignosis concurrunt inter se distincta, continentia singula in se tria quatuorve semina, ac densâ filamenta candida, lanuginosa, quæ semina arctissime ac densè involvunt. Semina oblongo-rotundiora sunt, colore in cortice primum albicante, deinde fusco, nucleo intus albicante, laporis nonnulli ardentis & acris. Ex filamentis candidis Gossipium conficitur.

In arenosis nascitur, & per totum annum floret.

Folia trita & cum lacte vaccæ mixta in unctione capitis adhibita somnum conciliant, atque tunc eodem etiam modo sedant dolorem capitis ac ejus vertiginem. Fructus triti, & in aqua epoti fluxui dysenterico sistendo conferunt, serviuntque pro fuscis oris.

Lævi.

CAP. IX.

De Alcea Indica dicta.

Hæ plantæ à Malvis quocunque nomine notis toto genere differunt, suumque ac proprium genus constituunt: adeo ut, si res integra foret, patrio potius nomine Partici quam Alceæ eas appellarent.

Eaurum

Earum notæ sunt Folia Malvacea, Flos amplus, pentapetalos, fundo purpureo aliòve saturatiore colore tincto; vasculum feminale majusculum, in quinque loculamenta divisum, feminibus lacinis reniformibus.

- 1. *Althea Sida dicta quibusdam J. B. palustris C. B. palustris Cytini flore Lob. Pa:k.*

F. B. Ad.
Folium habet circumscriptiōne Abutili putati, ex rotundo in acutum mucronem desinens, delicatissimum, molle, villulosum, & per ambitum serratum. Flos magnus, pentapetalos, Malvæ rosæ florem æquat, oblongus in sicca planta, flammibus in medio longis, colore prædictis, ut volunt Adversaria, purpureo, saturatiore quàm Pæonia, aut Malvæ sativæ aut Cytini. Juxta & in summis cauliculis vixit tempore vindemiæ utriculi rotundi, oblongi, phæo vel pullo colore, Aristolochiæ effigie, prægnantes Symyrii semine, aut Milii colore & magnitudine. Radix hortensis Malvæ; caulibus cubitorum duorum.

Dodonæo xanthus tuberosus, rotundæ ferè ac globosæ, quinqueangulari tamen specie [& in quinque, partes per maturitatem dehiscentis.]

Locus.

Camerarius ad trajecum Amelis fluvii propè Angularam in Italia copiosissimam observavit.

2. *Alcea Indica parvo flore C. B. Ægyptia Clusf. Bamia J. B. Bamia seu Alcea Ægyptia Park. parad. Alcea Ægyptia Ger. emac.*

Clusf.

Rotundo assurgit caule, recto, virecente, sesquicubitali, cui inhaerent nulla etiam serie disposita folia, circa infimam quidem caulis partem Malvæ foliis penè similia, in tres postimas lacinias divisa minus profundas, & in ambitu serrata: à medio vero caule ad summum in quinque profundas lacinias instar foliorum Sabdariffæ minus tamen altas, testè, dilutius virentia. Flores in alis nascuntur, Sabdariffæ quidem formâ & colore ferè similes, pallidescentes videlicet, minores tamen sed non minus fugaces. His succedunt crassifolia; longa pentagona, villis oblita, & mucronata capitula, rectè secundum caulem lirecta, quæ in quinque per maturitatem segmenia disiliunt; & quorum uniuscujusque medio secundum longitudinem intergerminis paries enascitur, unum utrinque versus annexum habens seminum, Orobo minorum, rotundiorum, cortice crassifolulo, nigro, crispo, pulpâ alba dulci. Radix in aliquot fibras sparsa, non vivax tamen; nam primæ etiam pruinæ totam plantam corrumpunt.

Locus.

Alpinus frequentissimam in Ægypto nasci tradit. Bamia Æthiopica filiqua decagona Clusf. app. alt. capitulis tantum magnitudine, quod quatuor uncias longum erat, & decem angulis prædictum à præcedente ferè differt.

3. *Alcea Ægyptica villosa C. B. Balsamifera Ægyptia Honorio Bello J. B. Alcea Ægyptia moschata Yark. Ab el mosch seu Mosch Arabum Velling.*

Velling.

Semini odorati fragrantissimi moschum provocat. Surgit à radice multiplici copiosè quaquaversum venulis diffusæ, caule triangulari, amplo, surrecto, cubitali mensuram confecta caule superans, qui juxta cum ramulis suis rotundis, ab ipsa protinus infantiâ albicantibus veluti pilis hispidis canescit. Folia impari magnitudine, ad contactum alpera Bammie folia non tantum majora, sed profundioribus etiam lacinis secundum oras, & frequentibus sinuosa. His flores succedunt aurea flavine decori, quinque in stellam divitis petalis radiantes, productis fusi flammibus appendices aureas adjungunt. Floribus tandem flos rerum cedentibus seminum cutodens capsulæ sese proferunt, rotundum ambitum inducta nigredine obfufcantes, in quibus illa tenuem suavitissimamque spiritum prodigè exhalantia spermatum conservantur, pusilla quidem, sed compacta, quæque in sinum utrinque recurvata, levi amaritudine gustantium linguam imbuunt.

Viret.

Inter Ægyptios hodie fasti nota est hæc planta. Seminis leviter exiccati pulverem Caoræ ad inter, ut roborandi capitis, ventriculi, cordisque majorem acquireret efficaciam. Sabotis etiam intemperant salubri effectu, quibus sumptum tenuitas Ambræ Moschivæ usum denegavit.

Ab el mosch & simpliciter mosch, non bel mosch, semen autem aspirazione adauctu Hab el mosch, i.e. granum moschi ab Arabibus appellatur.

Cui Moschus noster Abel mosch Ægyptiorum Pone ab Alcea Ægyptia Park. separet rationem non video; cum ipse Parkinsonus eas conjungat.

Mosch, i.e. Bammia moschata Alpino in Exoticis dicitur.

4. *Alcea arborefcens glabra, Keemia dicta J. B. Althea frutex 2. Clusf. Alcea arborefcens Syriaca C. B. Althea frutex flore albo vel purpureo Park.*

Clusf.

Fruticis modo assurgit stolonibus lignosis, cortice nigricante obductis, quali etiam vestiti rami in quos stiones dividuntur: his nullo ordine distributa adnascuntur folia angulosa, in paucis lacinias dissecta, in ambitu serrata, superne admodum viridia, inferne quodammodo pallidescant. Summis ramis innascuntur flores, Rosæ instar ampli, elegantes, quinque foliis constantes, albis, quæ multis purpureis venis prædita sunt. Ungues purpuræ floridior quàm in Sabdariffæ flore infecti. Ex umbilico prodeunt multa flamina flava, & stylus albus multitudine.

Hujus flores (inquit C. Bauhinus) è rubro purpurascunt, ad vetustate ad cæruleum colorem vergunt: habent etiam flore candido.

C. Bauhinus (ut alias diximus) Altheam fruticem 3. Clusf. hist. erronei hujus speciem facit flore minore, cum plantæ sint toto genere diversæ.

Hæc est quæ in hortis nostris Altheæ fruticis titulo studiosè colitur, ob floris venustatem.

• 5. Alcea

- 5. *Alcea hirsuta flore flavo & semine moschato. Marggr.*

Marggr.

Ex femine fato primò surgunt duo foliola Nummulariæ æmula, dein provenit caulis rotundus, unâ parte viridis, alterâ rufus, hirsutus, duos circiter pedes altus, crassitie pennæ aserina. Hinc inde in pediculis quatuor, quinque, aut etiam sex dig. longis, hirsutis, uno latere viridibus, altero rufescentibus, folia apposita circinata, quinqueangularia, in ambitu serrata, hirsuta, ac parum rugosa, quadam & triangularia, duos dig. longa & totidem lata, atque etiam minora: quinque nervis è centro ubi pediculus inferitur procedentibus, in exortu rufescentibus, secundum longitudinem prædita, & multis venulis varè intertexta. Ad pediculus foliorum unus atque alter enascitur pediculus brevior cum foliis minoribus, & in pediculo duos dig. longo flos inodorus, magnitudine & figurâ ferè floris Gossipii, eleanor, quinque, petalis constans, sesquidigitum longis, latè flavis, ac flavis venulis secundum longitudinem conspicuis, interius unguis foliorum insigniter ex rubro & brunno purpurascunt, ut & exterius ubi pediculus inferuntur: in centro floris est flamen erectum, semidigitum altum, flavum, cui superius quinque clavi infixi suis cuspidibus, brunni seu purpurei coloris. Flores se aperituri bichorium aut trihorium ante meridiem, & statim à meridie corrugantur & decidunt. Post florem provenit corpus pentagonum & turbinatum, duos & semis digitos longum, hirsutum, interius in quinque cellulas distinctum; in quolibet duodecim, tredecim, aut quatuordecim grana ordine leviter adherent. Semen autem est figurâ Lunæ gibbæ, aut renis ovillum, exterius griseum, quasi leviter striatum, interius albam substantiam habens, odorem fragrantissimum Moschi referentem si multiter cutur. Radix longa, alba, lenta, in multis ramulos & filamenta dispersa, ita ut longitudine sua plantam aquet, & profundè inferitur terræ.

Colitur in hortis. Sevi (inquit Marggr.) sexto Aprilis & floruit fine Augusti & Septembris, & tunc semen copiosum.

Alcea Venece seu Malvæ horariæ C. bonæ spei affinis & similis est.

6. *Sabdariffa seu Alcea Americana Park. Bamie aliquatenus affinis Sabdariffa J. B. Alcea Americana Clusf. Alcea Indica magno flore C. B. Sabdariffa Ger.*

Clusf.

Caulem habet rectum, striatum, purpurascens, binos aut ternos cubitos altum vel etiam altior, in hi hortu pingui solo feratur, quem ab imo multa ambiunt viridia folia, nulla observata serie, hinc inde sparsa, infima serrata quidem in ambitu, sed non lacinata, quæ medio cauli inhaerent in tres lacinias dentatas divisa, suprema autem in quinque, Cannabinorum foliorum instar, dissecta, summo fastigio velut in gemmularum & angustiorum foliorum spicam desinentem. Singulares ferè in fingulis alii calices, molliter echinatos, & quibus exit flos magnus, quinque foliis prædictis, coloris ex albo pallidescens, quorum unguis saturâ & nigricante purpura, radiatum in folia se spargente infestè, ut in Malvæ horariæ. Floris umbilicum occupant multa flamina, apicibus flavis prædita, & stylus medius superne parte ramulosus, albus. Floribus valde fugacibus (nam veniens sunt) succedunt breviter, echinata, acuminata capitula, pentagona, interius villis albis oblita, semen continentia qualè ferè Stramonii. Radix multis candicantibus fibris utplurimum constat, sed non est vivax, apud nos saltem, quibus rarissime fert semen: liquem sub Autumni initium floret. Solis orientis radiis delectari videtur & frequenti irrigatione.

7. *Alcea vesicaria sive Veneta Park. peregrina Ger. vesicaria C. B. Alcea solisæque, multis Veneta J. B. Malva horariæ vulgæ.*

J. B.

Candidissimum sed tenue, fibratam agit radicem, caulibus dodrante altioribus, teretibus, asperis & hirsutis, cuspidati sunt & pediculi quibus appenduntur folia, Alceæ vulgaris æmula, in tria segmenta sinuata subdivisa, superius atro-virentia, inferius remissius colorata, sed magis pilosa, gustu viscido & lento. Flores quam Alceæ vulgaris minores, sed peregrinè elegantia acceptiores, ex luteo herbidi, unguibus purpurantibus, quorum medianum occupat cunculus, apicibus croceis & coccineis stipatis, quibus circumjicitur utriculus membranaceus hirsutus, striatus, quinque tholis à medio sursum versus radiatus. Nec semen nec vasculum seminale describunt, sed proculdubio cum sequens vasculus & semine conveniunt, & revera parum intercedit discriminis inter totas plantas, nisi quod hac illa elatior & erectior sit.

Quamvis nonnulli plantam hanc Italicam & Venetam dicant, frustra tamen in Italia nedum Venetiæ eam alibi quàm in hortis quæviseris.

8. *Alcea Veneta Capitæ bonæ spei, potius Alcea vesicaria C. B. sp. Four-Mallow, from the Cape of Good-hope.*

Caulem erigit in solo latiore cubitalem, teretem, firmum, spinulis rarioribus asperum, foliis per intervalla vestitum singularibus, pediculis longis innixis, Alceæ æmulis, in tres lacinias innigro-vires divisis, superne atrovirentibus, pilis brevibus & vix conspicuis per nervos hirsutis. E foliorum alii singuli exeunt pediculi, palmares flores sustententes quing, petalis amplis compositos, ochroleucos, unguibus obscure purpureis, flaminibus in medio pluribus, confertis, asperis croceis sustentibus. Exterior margo uniuscujusque petali externe è purpura rubet. Calix floris amplius floris in quinque, segmenta acuta dividitur, quæ & antequam flos aperit, & postquam decedit, convivunt. Delapso autem flore calix in vesicam grandem, striatam, hirsutam, ut in Solano vesicario, intumescit, quæ seminis conceptaculum, contegit & occultat, grande, oblongum, hirsutum, per maturitatem nigricans, in quinque, cellulas secundum longitudinem divisum, quarum unaquæque, duos seminum ordines continet per maturitatem ex coroleo nigricantem, figurâ ferè seminum Alceæ vulgaris. Calicem aubet

ambit ceu vallum quoddam, foliorum angustissimorum acutorum circulus. Ex alis foliorum ad latus pediculorum flores fulgentium exeunt rami propè terram prælongi, ad humum reclinati.

Circa meridiem, splendente sole, uvidâ præsertim tempestate, flos aperitur, & post unam vel alteram horam iterum clauditur.

Alcea Veneta flores habet punctatos, circuli albis inter se distinctos; Africana purpureos, punctis inter se non ita distinctos; observante D. Hermann Botanicæ Professore Leydeni. *D. Palmer.*

- * 9. *Alcea Brasiliensis, Quingombo Lusitanis dicta, Congensibus & Angolensibus Quiloba.* Margg.

Margg.

In duorum aut trium pedum altitudinem affurgit, caule crasso, rotundo, hinc inde nodoso & crasso: pediculis protrudit variis locis alternatim positos, sex aut septem dig. longos, partim rufos, partim virides, quorum quilibet sustinet *solum* laciniatum, in quinq. lacinas sectum, ac toto ambitu vel raturum, magnitudine ferè simile folio Ficis, superius obscure, inferius dilute virens ac ibidem neraturum rufum ac venas virides habens. In superiore caule, in pediculis brevibus crassis tres aut quatuor magni nascuntur flores, quinq. foliis roseis majoribus constantes, sulphurei coloris, unguibus brunno-purpureis, qui intus & extus apparet: in medio stamen crassum, confans albi & parum glutinosa carne, vis & summitas staminis purpurea. *Fructus* ejus pericarpium est tres digitos longum, pyramidale, novangulare, initio viride, per maturitatem fuscum, confans albi & parum glutinosa carne, cortice crasso instar Mali Aurantii; intus in octo loculamenta longa divisum; in quovis duplex ordo seminum rotundorum magnitudine seminis Cannabis continetur, & quodlibet granum suo petiolo est appendum.

Pericarpium hoc viride odoris est leguminosi, & saporis subdulcis. Coquitur totum cum aqua & comeditur cum oleo, aceto & pipere: quo immaturus eo melius ad coquendum.

Radix alba est haud magnæ molis, multas radicales & filamenta habens, lenta & nullius manifesti saporis.

Flore & foliis cum supradictis Alceis Indiciis convenit, fructu ab eisdem differt.

- * 10. *Corchorus Plinii C. B. Corchorus sive Melocia J. B. Park. Melochia Alpini. Corchorus Ger. Olus Judaicum nonnullis.*

F. B.

Cubitali, lævi caule hanc plantam observavi; foliis Cynocrabes ferè vel Mercurialis, majoribus, duarum aut trium unciarum longitudine, seluncium lata, per ambitum serrata, quæ parte maiora barbulum utrinque unam, seu apophysem ligule instar tenuem possident. Folia circa laterum exortus corniculato quodam additamento recurvata sunt, quorum extrema in purpureo cincinnifolium, contortum filamentum attenuantur. *Stylus* brevi pediculo hærent singulares, quatuor aut quinque, uncias longæ, striatæ striis subluteis, sensim ad mucronem usque attenuatæ, in quinque secundum longitudinem porciones dehiscences, semen claudentes copiosum, cinereum angulolum, parvum, gustu viciдум. Flores, teste Alpino, parvi sunt, croci, Leucolis minores, quinque, petalis latissimis, mucronatis compositi.

Ægypti indigena est hæc herba.

In cibis nihil est ipsa Ægyptis familiaris, vel gratius: decoquunt enim in aqua vel jure carniū: ex ejus tamen est multi male se habent, nam parum nutrit & succum viscidum gignit, ex quo in difficiles obstructions incident qui eam in cibo frequentant. Attestatur Vellingus, inquis, Ferulicum ex decocta Melochia paratum omnino plebeum sapit, viscidum, gustui fatuum, nisi à multo, ut solet, Limonum succo condimentum accedat. Semina sunt in maximo apud Ægyptios usu ad omnes affectus quibus semina Althææ conducere competunt est; habet etiam majorem visciditatem ejus mucilago quam Althææ; pondere sij sumpta copiosissime purgant omnes humores. Est autem totius plantæ, vel maxime foliorum decoctum pectori amicum, ipsum enim humectat, ex quo liccis asperisque tussibus præsentaneum cum Saccharo candido est auxilium. *Alpinus.*

- * 11. *Alcea Javanica arborescens flore pleno rubicundo* Breynii. *Schem-Pariti* Hort. Malab.

Breyn.

Frutex paramenus jucundusque est, ad pergas texendas valde idoneus, in Rosarum excrecens altitudinem, qui compluribus obsequiosis, tenuibus & lentis, Ligultri in modum, divaricatur vinnibus: per quæ folia cernere licet longis innitenta pediculis, auricular circa caulem habentibus, lævia, tenera, læte virentia, digitorum tres vel quatuor transversorum longitudine, latitudine duorum triumve, crasso modo in ambitu dentata, Alceæ junioris Syriacæ figurâ; aut si minoræ tantum confideres cum *Gelsemini Indici flore pheniceo* Ferrari foliorum extremis lobis tam formâ quam contenti admodum convenientia. E ramorum extremitatibus & foliorum proximorum fede albastris circa tempus floriferum germinare incipiunt virides striatæ, longis subtili petiolis, & à basi usque ad medium foliis angustissimis, veluti cancellis ita obsepi, ut calyculos eorum geminos jure mentioque existimare possis. Horum alabastrorum singuli cum maturitate in quinq. lacinas dehiscences, *florem* admodum spectabilem & amplum, Alceæ arborescentis Syriacæ similem, petalis quinque, rubicundis constantem, expandunt: cujus medium occupat triangularis ferè *stylus*, crocis pavonino in apice coronatus, & ad imo usque ad summum modò multiplici foliorum lætu luxurians, modò quinque quaternis foliis triplici, quadruplici aut numerosiore serie ita cinctus, ut flos vel densissima foliorum compage omnino plenus, vel quasi tres, quatuor, aut quinque flores, alii ex aliis enati spectatulum intuentibus jucundum oblectationemque præbeant.

Variat floribus colore carneo perameno.

Utique in hortis India colitur.

Sati-

Satis convenit cum Rosa Batavico-Indica Modori, seu Malva frutescente Bonni, excepta multiplicitate floris, quod proculdubio accidentarium & individuale est.

- * 12. *Malva Rosa arborea Indica Park. Rosa Sinenfis Ferrarii.*

E radice albidâ, lignosa, in ramos parâ, numerosis implexisque fibris ad summum usque tellurem capillata caudex pallidus, simplex & lævis, frequentibus subinde distinctis oculis, affurgit, summa parte in ramos frondentes læte exproctos divisus, materic ficulne instar candida & carnosa, folia per intervalla bina opposita æternò ordine caules vestiunt, magnitudine pampinæ, asperitate ficulne, figurâ utrisque, aut potius hederacæ angulosis confimilia, sed tamen crenata, in ipsa rotunditate angulos ac sinus habent: superiore parte herbido virent colore, inferiore candicant: ramosis utrinque, nervis ac venis ex viridi pallentibus distinguuntur: sua ipsa utrinque lanugine asperantur: aporis idem crassis, prælongis, ac sepe palmariis, primò virentibus, tum superiore parte pediculis subvirentibus nituntur: ante Solstitium hybernum desunt.

Secundo à fatione anno non raro floret. Florum pediculi, quæ præsertim parte Solem aspiciunt, subrubicundi, quæ calycibus annectuntur crassiores, tandem panduntur foliaceas in stellas, octonis dense virentibus lisse planis radiis florum calyces excepturus, quinque compactis & quasi cristatis eminus commixtis, læpis quinquepartitis, & in patere formam nonnulli finuolos: quibus insidentes flores ad Batavæ rosæ amplitudinem sese expandunt, colore primùm lacteo extimis foliis intimiorumque nonnullorum oris subrubentibus varia ferè foliorum ramulosis rugis crispantium speciosis, triplicisque coloris vicissitudine speciosiores, primò scilicet lactei; Albo deinde rubroque temperati coloris sunt; tandem purpurei evadunt: de qua colorum mutatione fuscè rhetoricatur Ferrarius; quæ tamen non usque adeo insolita est in floribus, ut miraculo sit; cum & nos in Echii scorpioidis & in Penelliarum Rondeletii floribus eundem aut similem observavimus, à colore ad colorem transitum; ut in earum historis monuimus.

Variat interdum hic flos simplicis quinque foliorum serie.

Floris caput seu globulus pediculo adhærescens, inter 5 florum calycis jam aridas foliaceas lacinas, ad eundem adulti calycis magnitudinem extumidis, eminus pulvinorum toris orbiculatim fructus, canaliculis in summa iniquæ parte stellatam in figuram coeuntibus, aridi præterea colore folii, qui ex viridi inclinat in flavum decoloratur, brevique subalido pilo hispidus inhorrescit. At vero totus interior folliculus candicat: Sex circiter carinata loculamenta [natura potius, ut suspicor, quinque] intercursantibus membranulis discriminantur, quæ strias inter exortæ in duriculis mediam cartilagineam coeunt. Intersecta membranâ concava pars lanugine densa longicula & candida pubescit. Pediculi alba cuspis ad medium usque folliculum pertinet, cui media cartilago adherescit; huic femina ipsa numerosissima, rufula, minutula, rotundè longula, modicè incurva, & quæ parte gibbum habent pilosa, æqualis longitudinis petiolis alabancibus ac tenuissimis, acutioris sui parte liratis adnectuntur. In uno tantum folliculo tria & sexaginta supra centum numeravi, lex in loculos five sinus pari ferè numero distributa.

Semen hujus ex Occidentali India missum est, nomine Fuyò.

Tum foliorum figura, tum florum colore à Javanica superius descripta Alcea Breynii, & à Malabaricis proximè describendis differt, ut ab omnibus specie diversam putem.

- * 13. *Alcea Malabarica Abutili folio, flore majore, ex albo flavescente: Bipariti Malabaricum.*

Arbor est excellâ, densis opacisque frondibus, caudice hominis amplexum superante, ligno albicante molliore velut Abicis, verum nullis venis undulato, medullâ idem molli, cortice Tulie. Folia petiolis longis, teretibus, viridibus, tenuibus appenda cordis formam emulantur, magnitudine unius palmi & amplius, in oblongam & angustam cuspidem producta, textura molli & solida, plana & glabra, superne viridia & parum nientia, subtus dilutiora, tribus costis conspicuis à petiolo ad margines excurrentibus, quæ in supina flos ad versa folii parte eminent, sed in avera lœva prona magis. Odore & sapore carent tum folia, tum etiam cortex & lignum. Flores è foliorum finibus exeunt, pediculis longis, campaniformes, quinque petalis oblongo-rotundis, calyci arcto, rotundo, profundiolo & crasso, ex viridi fusco, margine quinquepartito, insident, coloris ex albo flavescentis, qui nonnulli ad viorem vergit, odoris nullius; petala supra se invicem convoluta sunt, exterius venis seu nervis eminentibus in longum striata, & ad idem latus in parte inferiore valde aspera, suntque ad calycem crassiola, anteriora versus tenuia, rugis valde crispâ & contractâ, & cum unguiculis versus unam partem inflexa; inferius in collo flores rosâ insigniti sunt, purpureo-rubicundo fusca, quinque foliorum, quæ singula in singulis unguiculis foliorum distinctè notata sunt. *Stylus* medium occupat fibratus, albicans, penicillo numeroso ramulorum, tenuium, albiancium, apicibus lunulatis flavis rotatorum cinctus, supra quem digito ferme transverso eminentes tortuosi insectiles. Flores post aperturam ex albo magis & magis flavescent, & spatio trium dierum ex fusco rubefcentes contrahuntur & decidunt. Floribus deciduis capitula flavo-rotunda & pentagona in conspectum veniunt, in calyces florum profundè demersa, habent, latera nonnulli introrsum inflexa, suntque per interseptionem intermedia in longum distincta in quinque capulas, quæ singule per interseptionem eminentem corticis laturam in duo loculamenta divise sunt, femina continentes oblonga, trilatera, uno latere rotundo, in quo argenteo lanuginoso cortice circumdata sunt, coloris spadicæ-fusci nucleo intus albicante.

In areosis nascitur, & per totum annum flores fert ubere proventus.

Capitula ipsa flavum gummosum liquorem, *Gutta Gambe* similem, saporis autem & odoris Ufus. debilis ac sylvestris exudant. Lignum ad conficienda muscorum instrumentorum opercula adhibetur. Folia ulcerum sanationi servantur ipsa applicata.

Y y y

* 14. *Alcea*

Lotus.

- 14. *Alcea Malabarica, Abutili folio, flore minore ex albo flavescente, exterius subsæpero: Parviti seu Tali-pariti Malabarenlibus.*

Alciutius est trium ferme hominum, caudice unius hominis amplexu minore; *radice* fibris capillaceis in latum se diffundente; ramis fulco cinctis, interiori viridi, tectis; *Folia* foliatis in petiolo mediocribus, teretibus, crassiusculis, viridibus, superne etiam rubescentibus, præcedenti latioribus & rotundioribus, pariter cuspidatis, ad petiolum oris per incisuram diductis, tenuissimis crenulis per & margines incis, textura solidiore, & crassiore, superne ex viridi fuscis, subus albicantibus, lanuginosis & lenibus infat *Veluti*: [Costæ mediæ & nervorum in foliis discursum videtur apud autorem.] *Flores* in superiore furculorum parte & foliorum alis egrediuntur, petiolo uncialibus, crassa & viridibus, forma & colore præcedentis similes, verum minores, & in exteriori parte subsæperi, nec tantopere se crispant ac corrugant; in inferiore parte colli, non rosâ quinque foliorum, sed maculâ gloriâ rotundâ, purpureo-rubro-valde fuscâ notati. *Stylus* albicantibus & subflavis gemmulis seu glandis circumdatus est, in summitate quæ supra glomos eminet, nodo oblongo crasso, & purpureo rubro & valde fulco exuberat. *Calyx* quinque foliis viridibus, cuspidatis oblongis, in medio costâ eminente in longum striatis, decem minoribus cuspidatis arcuè comprehensis constat, pede crasso digitali subiecto, qui inferiori duobus parvis, cuspidatis & viridibus foliis ad inflexuram petioli cui annexus est, fuscipungit. Floribus delapsis & calyce erumpunt *Capitula* oblongo-rotunda, à foliis calycis; quæ tum colore perisico sunt, ferè in totum comprehensa, pilis minutis albicantibus obrita, in longum quinque lineis seu fuscis striata, ac in quinque capsulas feminales per membranas intermedias distincta.

Flores tritici cum lacte mulieris auribus induntur pro doloribus capitis.

CAP. X.

De Melanthio five Nigella.

Melanthium, Gith Plinio, Recentioribus Nigella à feminis colore nigro dicta, foliis tenuiter dissectis, flore magno, conceptaculo itidem feminis magno, membranaceo, in plura loculamenta, quinque plurimum, diviso, singulis loculamentis summa parte corniculatis, à reliquis pentapetalis distinguitur.

1. *Nigella flore majore pleno cæruleo C. B. Nigella Damascena flore multiplici Park. Melanthium capite vel calice & flore majore pleno J. B. Double blue Nigella, or Fœnicul-flower.*

Radix est lignosa, lutea. *Caulis* pedalis aut cubitalis, tenuis, teres, striatus, concavus, glaber, rigidus, obscure viridis, ramulosus. *Folia* per intervalla alternatim cauli adnascuntur nullis pediculis, [Quæ à radice exeunt latiora sunt, & pediculis longis infident] angusta in tenuis lacinias Umbelliferarum ferè in modum divisa, [aut Consolideæ regalis]: Singule autem lacinie in acutos mucrones desinunt. In summis caulibus & ramulis *flores* singulares, speciosi, calicis loco quinque foliis, iis quæ in caule similibus, obvallati, plurimis petalorum laciniarum ordinibus compositi, ex cæruleo pallido albicantes, petalis interioribus circa margines & lacinias herbaceis. *Stamina* numerola cærulea herbaceis apicibus donata *capitulum* circumfinit ventricosum, membranaceum, velut vestem quandam inflatum, in quinque plurimum loculamenta divisum. Singulis loculamentis bini sunt ordines *seminum* majusculorum, oblongorum, rugulorum, nigrorum. Quot autem in unoquoque, pericarpio *seminum* conceptacula seu loculamenta sunt, totidem ejus summitati innascentia cornicula arctiorum in modum contorta.

2. *Nigella angustifolia flore majore simplici cæruleo C. B. Melanthium capite & flore majore J. B. Nigella sylvestris five Damascena inodora Park. Melanthium Damascenum Ger.*

Cum præcedente cætera convenit, *flore* solo differt, qui huic simplici quinque foliorum serie constat, ex cæruleo albicantium: medium occupant multa *stamina* apicibus viridantibus cum pericarpio rudimento, quæ omnia cingit corolla ex bulgulis operculatis, melleum liquorem continentibus.

3. *Nigella arvensis cornuta C. B. arvensis Park. Melanthium sylvestre Ger. sylvestre five arvensis J. B.*

Huic cum Melanthio Damasceno magis quàm cum ullo alio convenit, sed longè strigosius natalis suos testatur, ad palmarem aut dodrantalem magnitudinem pertingens, caulibus modo simplicibus, modò à radice istam, (quæ ramosa) lignosis, striatis: *Folia* Anethina, vel potiùs Damascenæ Nigellæ, sed non ita læta, rara, in tenuissimis filamenta dissecantur. *Flores* stellati quinque foliis constant, colore cæruleo vel pallente, luteæ Nigellæ floribus non majores, nullis foliorum tenuium barbulis ut Damascenum suffulti. Hiis succedunt *capitula* Aquilegiæ, quinis corniculis, in diversâ quidem superius abeuntibus, sed à medio ad junum quæ connatis. *Semen* nigrum, exigui odoris.

Per Germaniam, Italiam & Galliam Narbonensem inter segetes passim invenitur.

Nos quidem cum per istas regiones peregrinaremur, hanc pro specie à Melanthio Damasceno flore simplici distincta non habuimus, sed quicquid discriminis intercederet culturæ debere putavimus, non tamen curiosè animadvertimus, an foliis illis viridibus dissectis florem calicis loco suffulgentibus caret necne, quorum carentia differentiam plurquam accidentalem arguere videretur. Parkinsonius reperiri in hoc genere tradit quæ illa viridia florem obvallantia obtineat. Clusius illi [Cretico] non valde dissimilem si non eandem inveniri scribit in arvis post demessas segetes, totâ Pannoniâ, Austriâ, reliquæ Germaniâ & Belgio.

4. *Nigella flore minore simplici candido C. B. Melanthium calice & flore minore, semine nigro & luteo J. B. Melanthium Ger. Nigella Romana five sativa Park.*

Folia latiuscula divisurâ, licet singula interim segmenta culmum latitudine non æquent, medium percurrente tempor nervo, striatis pedibus caulibus hærent. *Flores* ramorum extremis hærent singulares, ex albo pallentes, minores quam cærulei, è quinque foliis compositi, multis apicibus medium occupantibus, *capitulumque* ingentibus, quod delapsò flore minus quoque apparet quàm in Damasceno, quinque aut sex corniculis præditum, semine refertum anguloso luteo, vel nigro, odorato.

5. *Nigella flore minore pleno & albo C. B. Melanthium capite minore, flore multiplici J. B. Nigella flore albo multiplici Ger. cirræa flore albo multiplici Park. parad.*

Ex radice exili simplici *caulis* surgit singularis cubitalis & sesquicubitalis, teres, striatus, hirsutus, inanis, in alas divisus: alternatim *folia* oriuntur longis carinatis pediculis appensa, colore ex viridi in luteum vergente, divisurâ multò latiore quàm in vulgari Melanthio, hirsuta. *Flores* ex albo herbacei coloris, multiplices foliorum stipatu pleni, apicibus multis herbidis, & pentagono hexagonove capite, in totidem cornicula inflexa superne diviso, quod intercurantibus internæ membranæ plenum est semine nigro, odorato ut vulgaris.

Nigella latifolia flore pleno, quam in hortulo nostro columinus femine est citrino odorato, capitulis minoribus cute seu membrana crassiore quàm Nigellæ Damascenæ tectis, corniculis primò rectè affligentibus, deinde aliquantulum inflexis.

6. *Nigella Hispanica flore amplo Ger. emac. Hispanica flore simplici Park. parad. latifolia, flore majore, simplici cæruleo C. B.*

Ex radice tenui, oblonga, flavescente *caulis* cubitalis, rotundus, viridis & lævis, in summo ramulosus exurgit: folii ad radicem tenuissimè lacinatis, in caule verò aliquando in latiores partes, aliquando inferiorum inflat tenuissimè divisi: *flores* autem quàm in cæteris ampliores sunt, pentapetali, petalo quolibet unguem æquante, superne eleganter cærulei, inversa parte pallidi, venis elatis pericarpibus. Floribus succedunt *capita* pentagona hexagonove, dura, in totidem cornicula in latera reflexa superne divisa, quæ membranæ internæ intercurrentibus *semine* subnigro inodoro plena sunt. [Capitulum circumfinit septem aut octo foliis cæruleo-virides hiantes *Park. Ger.*]

7. *Nigella Cretica C. B. Melanthium simplici flore Creticum Clus. Nigella Cretica inodora semine Park.*

Hujus prima *folia* Delphinii foliis non multum dissimilia sunt, angustiora tamen. *Caulis* deinde brevis emergens, [cubito minor C. B.] paulò supra radicis caput in plures ramos dividitur, tennes & teretes, bipedales vel amplioris longitudinis, valde infirmos & vix se sustinere valentes, quibus innascentur *rami* *folia*, paucis incisuris prædita: dividuntur rursus illi rami in alios minores ramulos, qui singuli singularem sustinent *florem*, in quinque folia plurimum divium, è viridi candida initio, ut Nigellæ vulg. deinde exalbida, postremò cærulei nonnihil contrahentia, mucronis interim suam viriditatem retinentibus: è floribus medio exit caput in quinque, sex, septem densis cornua, inflat cornuum hirci intorta ut in vulgari Nig. & in ambitu frequentia *stamina* viridia quorum apices cærulei: infra *stamina* porro super ipsi folii expansa recumbunt octo alia foliola bifida, parva distantia ab invicem sejuncta, quorum petioli cum sua basi cæruleus est, binæ transversæ venæ fulcæ; quod inter venas medium est è viridi flavescent. *Radix* etiam flavescent inflat radices Nigellarum, [longiuscula, tenuis, parum fibrosa C. B.] nec vivax est, sed hyeme perit.

Clusius plantam hanc Nigellæ arvensi valde similem si non eandem scribit.

8. *Nigella Cretica latifolia odorata Park. Pona Ital. alba simplici flore Alpin. exot. Park.*

Ex radice fibris capillata, lutescente, annua *caulis* exit singularis, tenuis, infirmus, in aliquot ramos divisis, foliis longis oblongis, in partes seu segmenta aliquot divisis, non tamen, ut in reliquis hujus generis, Fœniculi aut Delphinii modo incisus, sed in lacinias multò latiores, Senecionis aliquatenus similes, verum minores & tenuiores. Summos ramulos terminant *flores* singulares, albi, reliquarum Nigellarum similes; *capita* quoque similia succedunt, *seminibus* nigris, odoratis repleta.

9. *Nigella Cretica altera odorata, tenuifolia Park. Cretica folio Fœniculi C. B. Park.*

Radices huic duriores seu lignosiores esse dicuntur quàm cæteris generibus, annua tamen: *caules* plures, recti, tennes, *folia* paucis vestiti, in plures alas divisi. *Flores* minores è pallido albicantes. *Semina* angulosa, nigra, acris & nonnihil odorata in vasculis parvis quodammodo bipartitis baccas duas parvas referentibus.

Y y y 2

Vires.

Semen *Nigellæ* præcipue in usum medicum venit: in mucilagine scilicet pulmonem resolvenda & expectoranda, lacte augendo, urinâ ac mensibus ciendis, moribus venenatis corrigendis. Specificè, in febribus quartanis & quotidianis. Extrinsicè crebri usûs est in Cephalalgia sedanda, catarrhis excisicandis, in cucuphis, epithemat &c. applicatum. *Sched.*

Radix fîstit proprietate sua hamorrhagias, si dentibus masticetur, naribusque imponatur. *Idem.*

Exprimitur ex semine isto oleum, quo imperiti Pharmacopei plerique pro oleo Nardino non absque utuntur errore.

Viride excrementitiam humiditatem plurimam habet, ob quam non nisi cum periculo intus sumitur, ut *Tragus* monet. Ideo (inquit *Casp. Hofmannus*) ut semen Carui post abluentionem laboriosè fîccari debet: ita *Melanthium* quoque. Quam ob causam frictum potius quam crudum in Catarrhis & Coryzis usurpatur, Frixa aut usculata incredibili successu in Catarrho aut Coryza usurpatur: in his casibus commendo hunc nodulum. R. Sem. *Nigellæ* tost. Tabac. styrac. calaniti. ana ʒij, ambra griseæ gr. ij. M. ac inde sydonii rubra. F. l. a. nodulus subinde naribus admoventus. *Sim. Paulus.*

Ad amissum odoratum, R. *Nigellæ* Romanæ q. f. redigatur in pulverem, & cum oleo veteri subigatur in mortario. Ex hoc liquore, capite supino & ore aquâ pleno immitte in nares attrahendo spiritum. *Galenus.*

Nobilissimum Dominata à gravi Coryza liberavi, postquam ei illud errhinon, cujus in historia Majorana facta est mentio, commendavi hunc nodulum, R. Sem. *Nigellæ* tost. ʒss. Abelmosch. Carvi folior. Majorana ana ʒij. Styrac. calaniti. Tabac. ʒj. Ambra griseæ gr. vii. Olei ligni Rhodii gut. ij. M. F. l. a. nodulus, quo postea catarrhis valde obnoxia se ab eis præservavit. *Sim. Paulus.*

Nigellæ flores, quamvis cæreuli sint, si manibus chartæ aut linteæ eos affricas colorem pulchrè viridem reddunt. *D. Merret. Observo. in Anton. Neri p. 318.*

C A P. XI.

De Lino.

Linum à Græco *Λίνον*, à quo non aliter differt quam modulo syllabæ: nam priorem Græcis corripit, Latinis producit. Sæpe utuntur Græci pro rebus & Lino confectis, ut pro *Lino* ac velis.

Lini notæ genericæ sunt vascula seminalia subrotunda, in decem loculamenta totidem semina continentia dispersita, semina melina plerumque, flores caduci.

A. 1. *Linum sativum* Ger. emac. C. B. Park. *Linum* J. B. *Manured flax.*

J. B.

Tenuiradiculâ nititur, paucis fibris donatâ: caule tereti, plurimum simplicis, inani, tenui, glabro, cubitum aut sesquicubitum alto, alis circa summum diviso. Folia acuminata, culmum lata, uncias duas plus minus longa, alternatim aut potius nullo ordine cauli apposita, mollia, glabra. Flores cæreuli, pentapetali, petalis extremo subrotundis, striatis, & calicibus in quinque segmenta acuta divisus, pediculis tenuibus longiusculis insidentes, admodum caduci. Capitula succedunt rotunda, [Ciceris magnitudine, in quibus semina decem continentur, loculis in circuitu propriis distincta, depressa, in angulum acutum desinentia, superficie valde lævi & splendente, mellei coloris *Cesl.*] J. Bauhino fusi.

In agris feritur tam in Angliâ, quam in transmarinis regionibus.

Vires & Usus.

Plinius proemio Libri 17. de Lini usu ad vela navium agens, in qua (inquit) non occurrat vice parte? quodvis miraculum majus? herbam esse quæ admoveat Ægyptum Italiam? herbam esse quæ Gades Herculis columnas septimo die Ostiam afferat, & citiores Hispaniam quarto, Provinciam Narbonensem tertio, Africam altero? Audax vires, scelerum plena, aliquid ferit ut ventos procellasque recipiat: & parum esse fluctibus solis veli: denique tam parvo semine nasci, quod orbem terrarum ultro citroque portet, tam gracili avena, tam non altè à terra tolli: neque id viribus suis necesse, sed passum tumescere, & in mollitiem linguæ coactum, injuriâ naturæ ac summa audaciâ. — At nos priore libro imbres & flatus cavendos frugum causâ fructuque præmonebamus, ecce feritur hominis manu, metitur ejusdem ingenio quod ventos in mari optet. Hæc Plinius, quibus addit J. Bauhinus, At Hoc loci detergemur, hoc foras effluat, si ad reliquum Lini usum per omnem vitam confutetur: omnes interitui velimus, noctu fragilis inde facta incubamus ac integimus. Rusticana gens [in Germania] utriusque sexus pallia & tunicas ex ipso gestat, & mundus muliebris magna ex parte ex hoc constat. Sed omnes has necessarias vires utilitates facile superat Lini chartarum dono. He minimi nulla ex præparandis chartas opera, in papyracis (ut vocant) molendinis se nutriant. His chartis & literarum notis omnes bonæ artes, leges, tota Philosophia, & vitæ piæ ac rectæ agenda rationes excipiuntur, conservantur. Harum utilitatem vix animo quis concipere possit, nedum pro dignitate explicare, quamvis longa instituta oratione. Hactenus Bauhinus.

Liber impressus ex solo Lino consistit, si papyrus ad nigredinem usitam, & oleo Lini intractato mistum pro atramento utaris. *Michael Mayerin in lusu serio.*

Quanta,

Quantas injurias, quot tormenta hæc herba præ aliis omnibus ab hominibus patiatur, legat qui vollet *Garonium* luculentè & rhetoricè demonstrantem. *Hermath. lib. 2.*

Quidam olim Galeni tempore utebantur semine Lini tosto pro obfîonio cum garo, item melle admixto. Sed flatuosum est, inquit, stomacho incommodum & ægrè concoquitur. Quod paucis abhinc annis Middleburgi in Zelandia (inquit *Tragus*) animadverti potuit, cum propter frumenti aliarumque frugum inopiam plerique ex civibus pane & cibis ex hoc coctis vescerentur. Distenta enim his valde citò hypochondria fuerunt, & facies aliaque partes tumidæ factæ, quorum non pauci sic affecti etiam mortui sunt.

Oleum Lini, quod ex semine ejus exprimitur, multiplicem usum habet, neque enim à pictoribus aut statuariis, aliisve artificibus appetitur solum, vel ad lucernas tantum utile est, sed etiam mmedico usui servit. Nam & durities omnes emollit, nervorum tensiones contractionesque laxat, dolores illitum sopit. *J. B.*

In Angina & Pleuritide alii addunt Phthisi & Colicæ, datur nonnullis bibendum: verum cum cautela ut recens sit. *C. Hofman.*

Oleum Lini est magnarum virium in peripneumonia, phthisi, doloribus colicis. Ego multoties in pleuritici doloribus nihil melius expertus sum quam Oleum Lini propinatum: hoc enim statim respirationem facilitavit spiritumque promovit: in hæmoptycis etiam idem Ol. exhibui cum optato successu: Consolidat enim partes affectas vi sua balsamica & emplastica. *Ephem. Germ. An. 6. & 7. ex Observatione D. Raygeri, Obl. 209.*

Oleum Lini partes habet adeo subtilis, ut in fistilibus servari nequeat quin exudet. *Michael Meyerus de lusu serio.*

Atramentum typographicum est fuliginè lampadis & Oleo Lini compositum.

Silex politus in Oleo Lini coquitur duritiem invictam acquirit, unde terendis iis quæ opus est in tabula marmorea evadit aptior. *J. B. in histor. fontis & balnei Bollenst. ex relatione D. Lutz Pharmacopæi Kirchwist.*

Tumores ventris felicissime curantur ab Oleo Lini usu. *Ephem. German. An. 2. 216.*

2. *Linum arvense* C. B. *syvestre vulgatus* Park. *syvestre, sativum planè referens* J. B. *Common wild flax.*

Trag.

Sativum planè refert formâ, nisi quod caules habet & folliculos crassiores, & majores, & in summo furculis multis brachiatis. Maxima autem inter hæc duo Lini genera in eo consistit differentia, quod folliculi sylvestris Lini calore Solis non aperiantur perinde ut alterius: nam quamprimum efficcari Sole fuerint, excutere semen ut aliarum frugum oportet, autore *Trago*.

Inter segetes Avenæ reperitur.

* 3. *Linum perenne majus cæreulum, capitulo majore* Morif.

Locut.

Non alias in descriptione notas ponit quam in titulo posuerat.

* 4. *Linum perenne minus cæreulum, capitulo minore* Morif.

Hoc caules emittit non rectos ut præcedens, sed reclinatos, foliis angustioribus cinctos: flores & capitula quadruplo minora producit.

* 5. *Linum syvestre latifolium birsutum cæreulum* C. B. *syv. latif. birsut. flore cæreulo* J. B. *syv. latifolium* Ger. *syv. latif. cæreulum* Park. *syv. latifolium* 1. Clus.

Clus.

Ex eadem radice, quæ crassiuscula est & candicans, unicum, interdum plures profert caules, modo pedali, nonnunquam etiam majore altitudine asurgentes, crassos, firmos, filutos, superiore parte in plures ramulos divisos. Folia quæ eos ambiunt reliquis generibus majora, venosa, filutosa, minimum digitum lata, gummoso gustu: deinde amaranthæ. Ramuli ab infimo ad summum floribus onusti omnium maximis, Malvæ vulgaris fere æmulis, cæreuli coloris, aut vegetioris aut dilutioris, cum quinque internis flammulis apicem habentibus: quibus succedunt capitula dura, mucronata, quinque foliis five apophyibus inclusa & comprehensa, quæ maturitate hiant, semine, continent sativo Lino simile, latum, nigricans, splendens. Radix perennis est & vivax, singulis annis repullans, cauliculolique etiam ante hyemem profertens tenellos, foliis multa lanugine hirsutis onustis.

Frequens est multis Pannoniæ superioris & Austriæ inferioris locis editoribus & siccioribus graminibus tamen: loca particularia vide apud Clusium. Floret Junio & Julio: semen maturum Augusti.

* 6. *Linum syv. latif. birsutum candidum venis in umbilico purpureis* C. B. *syv. latif. lanuginosum, flore candido, purpureis lineis striato* J. B. *syv. album purpureis venis* Park. *syv. latifolium* 2. Clus.

Clus.

Pedales, graciles, lanuginosos ternos aut quaternos ab una radice promittunt caules, in quibus Lini latiuscula folia, trinervia, ad Aescyri formam ferè accedentia, nec multum à prioris foliis discrepantia, lanuginosa. Extremi cauliculi in binos aut ternos ramulos divisi, & Heliotropii majoris quodammodo instar circumflexi, pleni sunt floribus, qui ab imo aperti incipiunt, Lini florum diversis, sed majoribus, superiori fere æqualibus, candidis, quos multe purpureæ venæ interscindunt.

Y y y y 3

dunt. *Semen & capitula* Lini familia. *Radix* perennis est, crassifolia, longa, candicans, raris fibris septa.

Apid Lusitanie urbem Colibriam celebri Academia clarum hanc stirpem duntaxat observare meminit Clusius.

- * 7. *Linum sylvestre minus* C. B. *Linum pumilum, foliis semper binis, albo flore, vel luteo palente* J. B. *Chamaelinum perpusillum* Ger.

Claf.

Exili, rotundo, dodrantalique aut paulo majore affurgit *cauliculus*, quem adverso fitu, ut in Hypoerico, bina semper amplectuntur folia, Lini fativi foliis fere paria. Supremus cauliculus in aliquot ramulos dividitur, qui in oblongis pediculis exiguis stoculos albos proferunt, luteis intus *staminibus*. Flosculis succedunt parva *capitula*. Lini vasculis non absimilia, minora tamen, in quibus semen. *Radix* tenuis, aliquot exilibus fibris donata est, sed an perennis & reditiva ignoret.

Locus.

Provenit in herbosis collibus & montanis Austrie atque Pannonie: florit Junio & Julio. Pedale & erectum vidit D. Magnol in herbis montis *Capadocum*, juxta fluvium *Heran* Julio mense florens; *folia* angustissima habet, flores velut in umbella dispositos, luteos, parvos: aliud invenit palmare Julio mense in herbis *de la Garrigue de Perault*, quod forte *Linum perpusillum* Lob. Obs.

8. *Linum sylvestre carneolum folio acuto* C. B. prod. *sylvestre angustifolium carneolum amplo flore* Botan. Monsp.

C. B.

Caule est pedali, rotundo, lignoso, statim ad exortum in ramos palmares diviso: quos *folia* atrovirentia basi latiore alternatim cingunt, & in exquisitissimum & veluti aculeatum mucronem desinunt. Ramorum summmitatibus * cauliculi multi, quasi in umbella dispositi, *calices* aliquot apicibus donatos sustinent, & quibus *flores* magni, cœrulei, in medio staminibus donati, prodeunt, quibus *vacuola* fibrotrunda succedunt.

Locus.

In saxosis Provincie non longè Massilia provenit. Variis in locis sterilibus circa Monspelium Junio mense cum flore reperitur, sed præcipue in via quæ itur *Grabels*, propè prædium dictum *la Teuilliere de Massanes*.

9. *Linum sylvestre angustifolium densifloris foliis, flore minore* C. B. *sylvestre 4. angustifol.* 1. Claf. *sylv. angustifolium flore minore* Park. *sylv. tenuifolium* Lob. Ger.

Claf.

Complures sunt huic *cauliculi*, teretes, firmi, pedalis longitudinis, virides, frequentibus foliolis, Lini fativi similibus, ex viridi subcœruleis onusti, summo fastigio in aliquot ramulos diviti, quibus insident *flores* intense cœrulei, fativi Lini floribus similissimi, quinque in medio *staminibus*, totidemque apices separatos continentes. *Semen* in capitulis crassioribus, subrotundis, Lino fativo non minoribus, nigrum, oblongum, planum, fativi semini fere par. *Radix* candicans est, perennis, aliquantulum fibrosa, anaxauli gustus, dende suavis, acrimonie particeps.

Locus.

Variis circa Viennam Austrie locis nascitur, præsertim in graminis acclivitatibus & juxta vias. Floret Maio & Junio interdum etiam tota æstate, semen verò maturum est Julio.

Linum sylvestre angustifolium foliis rarioribus C. B. descripto idem videtur, ex sententia D. Tho. Johnsoni Gerardi emaculatoris.

Huic persimile est si non idem

- A. 10. *Linum sylvestre carneolum perenne nostras.*

Cui *radix* altè depacta, perpetua: *caules* ex eadem radice plures, in terram reclinati, pedales aut longiores, saturatius virentes. *Folia* brevia, acuminata, cauli concoloria, unciam circiter longa, modice lata, Lini fativi familia, crebra, nullo ordine posita. In summis caulibus *flores* pentapetalis, Lini fativi, cœrulei saturatioribus lineis striati, ungibus flavis. Succedunt capitula Lini fativi, paulo minor, non exactè rotunda sed nonnihil furfus productiora.

Locus.

In agro Cantabrigiensis ad margines satorum in collibus *Gogmagog* dictis copiosè provenit.

In Catalogo Plantarum Angliæ hoc genus habui pro sequenti seu Lino sylvestri angustifolio flore magno C. B.

- * 11. *Linum sylvestre angustifolium flore magno* C. B. *sylv. 5. angustifolium 2.* Claf. *sylv. floribus albis* Lob. Ger. *sylv. angustif. carneolum vel albo flore magno* Park.

Claf.

Dodrantales, nonnunquam etiam pedales, habet *cauliculus*, graciles, firmos, rectos: *folia* fativi Lini, angustiora, dura, mucronata, virentia, amaricantia: *flores* in summis cauliculis multos, magnos, quinque foliis albis præditos, circa umbilicum quocumque purpureis lineis distinctos, totidem staminibus, & quinque separatis apicibus ex medio umbilico prodeuntibus, odoratos: *Semen* in rotundis vasculis planum, nigricans, splendens, fativo Lino simile: *radicem* candicantem, duram, aliquot fibris donatam, perennem & singulis annis novos cauliculos proferentem.

Locus.

Magnà copîa nascitur totis Viennensi agro, plerique aliis Austrie & Pannonie editionibus locis, atque secundum publicas vias. Floret Junio, semen perit Julio & Augusto. Junio & Julio mensibus copiosum reperit D. Magnol cum flore in sterilibus herbis circa S. Martin versis montem Lupi.

12. *Linum sylvestre angustifolium flore quasi cinereo, capitulis magnis* J. B. Lini *sylv.* V. Clusii *varietas.*

Claf.

In Austriacis Alpibus, præsertim verò Sueberg, aliud genus invenitur, huic omnino simile, cauliculis & foliorum gracilitate & tenuitate florumque formâ & radice: in *florum* duntaxat colore est differentia, qui nivei non sunt, sed cœrulei in candidum languescetes, & quasi cineracei. *Capitula* etiam floribus succedentia longè ampliora, nec minora quàm in fativo. Florebat isthic sub finem Junii. *Semen* extremo Julio & Augusto maturum.

- A. 13. *Linum sylvestre angustifolium floribus dilutè purpureiscentibus vel carneis*, C. B. *sylv. angustifolium* J. B. An *Linum sylv. 6. angustifolium* Cluf.?

J. B.

Duram lignosamque possidet *radicem*, latis crassam, ex qua germinant multi simul *caules*, tenues, qui ad cubitale altitudinem ascendunt, *folia* thipati confertissimis, tenuissimis, longitudine fere Lini fativi. Ex calycibus longiunculis *flores* extremis ramulorum brevium nascuntur, magni, albi, vel quasi cinerei, fortissimi cœruleis stris sublucentibus, tam caduci ut vix attingi possint quin delabuntur: vacula minora quàm Lini fativi, quadripartita, Semine Lini minore.

C. Bauhinus *florem* ex diluta purpura candicantem, vel carneum huic attribuit: Clusius *flores* formâ & colore superiori fere similes sed minores: *virgulas* dodrantales, firmas, licet valde graciles, *foliola* Lino paulo angustiora & minora; *capitula* & *semen* Lini, sed minora; *radicem* exilem, candicantem, perennem tamen.

Clusio observatum est hoc genus in anteriore Madritianæ sylvæ parte, quæ secundo ab urbe Lutetia lapide distat, inter gramina loco aperto & nullis arboribus confito, florens Julio, matum seminem proferens Augusto.

Nescio an huic, an præcedenti Lino idem sit quod in Cornubiæ pascuis propè oppida *Tyro* & *S. Ives* expiosè provenit, à nobis etiam propè Genèvam observatum, cui folia (quantum memini) non adeo conferta aut crebra fuere in caulibus; duriora tamen & mucronata: reliqua autem descriptio quam ex J. Bauhini historia dedimus, & Clusiana satis aptè conveniunt. Planta ipsa, (quam ad manum non habemus) inspicenda, & cum descriptionibus conferenda est. Putamus tamen proximè descriptæ eandem esse speciem illam Lini quam in sterilibus circa montem Lupi non longè à Monspelio, Septembri adhuc mense copiosè florentem observavimus. Erat autem is in locis perexigua, foliis angustissimis, densis seu confertis in caule, flore satis grandi, coloris ex purpureo albicans.

- * 14. *Linum fruticosum niveum* C. B. *sylvestre 7. fruticosum* Cluf. *fruticosum semper virens* Park.

Claf.

Fruticosum est, atque dodrantalibus pedalisque ferè ramulis semper virentibus præditum: quos numerosa *folia* exornant, mediæ inter Thymi & Psyllii magnitudinis, subalbida; *flores* deinde superiore paulo majores, omnino nivei summis ramulis insident: quibus succedunt capitula semine plena. *Radix* dura & lignosa est.

Exit desertis quibusdam Hispaniæ locis, sole illustratis: floret Junio & Julio.

Locus.

15. *Linum sylv. latifolium, caule viscoso, flore rubro* C. B. *sylv. latifol. flore rubro* Park.

Hujus meminit C. Bauhinus in pinace, verum non describit. Nos in planitie quadam propè Augstam Vindelicorum, per quam Monachium Bavarie iter est, pulchram hanc invenimus, Lini speciem, verum, quod dolet, in ea exactius describenda minus curiosi sumus.

Folia habet pilosa, longitudine foliorum. Lini, modicè lata, acuminata, nervis quinque per longitudinem decurrentibus. *Flos* pentapetalos, coloris incarnati, saturatioribus & veluti sanguineis lineolis striatus. *Radix* lignosa est, & per plures annos durare videtur.

Augusto mense florentem adhuc invenimus.

16. *Linum latifolium luteum* J. B. *sylvestre latifolium luteum* Park. C. B. *sylv. 3. latifolium* Cluf. *sylv. latif. 3. Clusii* Ger. emac.

J. B.

Caulibus adolefcit angulosis, firmis, cubitum altis, aliquantulum rubentibus, pluribus ex una radice ortis, & superius in ramos breves divis, quos *folia* vestiant alternata, glabra, crassifolia, uncia longiora, semineantia lata, in obtusum mucronem desinentia, perquam amari saporis. *Flores* numerosi extremis ramulis innascuntur, magni, perelegantis flavi coloris, quinque *staminibus* totidemque villis luteis medium obfidentibus. *Semen*, recte Clusio, in capitulis compressioribus reliquis paulo minis, nigricans quidem sed non splendens quemadmodum illorum. *Radix* fatis crassa, contorta, albicans, aliquot fibris donata, singulis annis repullulans, novotque caules producents.

Exit abundè in monte Badenfibus Austrie thermis imminenti locis graminis, secundum septa, *latus*, inque vicinis, &c. Floret Junio & Julio; *semen* maturat Augusto.

17. *Linum luteum Narbonense* J. B. *maritimum luteum* Ger. *maritimum luteum* C. B. *sylvestre angustifolium luteum* Park.

J. B.

Ab una radice *caules* surgunt plures, cubitales, qui superius in ramos dividuntur; per quos *folia* mollicella, latifolia, breviora quàm Lini fativi, insipida. *Flores* extremis hærent ramulis, Lini, sed coloris

coloris lutei, amaricantis; quibus succedunt *capitula* minora quam *Lini* fativi, amara, *femen* continentia. In pratris circa *Montepelium* & *Sellam* novam observavimus etiam Septembri florentem. Hujus varietatem duplo grandiores invenimus ad mare, quam tamen à priore specie differre nequaquam concedimus. Flores nempe, caules, capitula, femina utriusque eadem: Differentia tantum in magnitudine & statura, quæ ratione loci evenit. Instinctu J. Bauhini hæc duo *Lina* inter se studiosè contulimus, cum *Montepelii* essemus. *Linum frutescens* subulavum C. B. prod. Idem fortè est majori hujus varietati: Descriptio in omnibus convenire videtur.

- * 18. *Linum luteum ad singula genicula floridum* C. B. *luteum sylv.* latifolium Col.

Col.

Hyemali gaudet tempore planta hæc, ex pratensis, argillosa humentisque tellure eruta, Decembri mense. Radice nititur lignosa, parva, inortia; ramis pluribus & caulibus in summo trifidis, & duorum digitorum interstitio ex geniculis prodeuntibus folia. In singulis geniculis florem habet luteum, & postea fructum acinofum ut *Lini* fativi vulgaris, qui etiam *femen* compressum simile, nitidum, fulcum, amaro parum sapore. Flos & fructus incident quinquefoliati basi, exiguis angustis foliolis constructi. Folia in imo exigua, & per caulem semper majora & *Lino* latiora duplo, & in ramis postea semper ad cacumen usque decrefcentia & angustiora.

- * 19. *Linum arborum Creticum luteum* Park. *arborum* Alpin. exot.

Alpin.

Planta est arborefcens quasi, constans ramis obliqui actis, gracilibus, rotundis, cortice nigro tectis: folia *Lini* fativi latioribus, ut ad *Myrti* folia magis accedant, densis & undique ramos contegentibus. In cacumine producuntur flores flavi, pentapetali, & folioli multicaupulares, suis pediculis singuli adherentes, magnitudine *Cicerum*, figurâ pyramidalis, cæterorum *Linorum* modo, femina continentines *Lini* fativi seminibus omnino similia, sapore amaro. Provenit in *Creta* insula: Floret æstate, atq; eadem durante semina sua perficit.

- * 20. *Linum sylvæstre minus luteum annuum folio latiore & angustiore* Morif.

Morif.

Vix palmarem aut ad summum dodrantalem excedit altitudinem. Flosculi fert luteos, pentapetalos: capsulas feminales cæterorum angustius conformes, feminæque ibidem contenta paria sed minora. Duplex est, aliud foliis latioribus, aliud angustioribus, nullo alio discrimine intercedente. Utrumque sponte crescit in sylvis humidis circa *Bleias*.

Locus.

21. *Linum sylvæstre catharticum* Ger. emac. pratense flosculis exiguis C. B. *Chamaelinum Clusii flore albo, sive Linum sylv.* catharticum Park. *Alpine verna* alba flosculis albis, vel potius *Linum minimum* J. B. *Purging* or wild *Swart-flax*, or *Whill-mountain*.

E radice tenui, alba, lignosa, fibrillis aliquot donata, cauliculos emittit nonnihil reptantes, mox humo ad palmum & altius se exaltantes, sæpe recumbentes, fastigio sursum ramulo, nutante. Folia infima mucrone obtuso & subrotunda sunt, superiora que in caulis hinc opposita, crebra, exigua, fœmenciam longa, culmum lata, glabra, abique pediculis adnata. Flores pediculis longis tenuibus insident, albi, pentapetali, petalis acutis, minimè bifidis, cum apicibus totidem in medio luteis, & calice quinquepartito. Vascula succedunt *Lini* parva, canaliculata, in quibus *femen* lucidum & lubricum *Lini*, compressum & oblongum J. Bauhini. Sapor totius plantæ amarus & nauseosus.

Floret initio Junii, & deinceps per totam æstatem, & in pascuis ficcioribus præsertim montosis abundat.

Hujus herba integra cum caulibus & capitulis vino albo per noctem super cineres calidos infusa ferosos humores purgat facis validè.

Sumi potest vel herba confusa, vel ejus exsiccatæ pulvis, cum tantillo cremoris Tartari & seminum Anisi, & purgat sine molestia. D. Boyle.

22. *Linum minimum stellatum* C. B. *Chamaelinum stellatum* Park.

C. B. prod.

Tota plantula duarum, rariùs trium unciarum est, radiculi capilli instar tenui, albicante, cauliculo uno vel altero tenuissimo: foliis brevibus in exquisitissimum apicem desinentibus; inter quæ *flosculi* parvi, pallide virentes, stellati, ex quinque radiolis exiguis circulum velut umbonem cingentibus compositi.

I. cur.

Montepelii in Gramuntio & Boutoneto & aliis plurimis in locis provenit, ubi vere floret. An vera & genuina *Lini* species sit ex descriptione hac non facis constat: nobis autem nondum videre contingit.

23. *Linum foliis asperis umbellatum luteum* Botan. Monsp. *Libantherum Linariae folio* *Montepelici* cum C. B. Park. *Passerina Lobelii* J. B. *Pos. Linariae folio* *Lobelii* Ger.

J. B.

Folia est per caulem dodrantalem confertis, *Lini* similibus, viridantibus, acuminatis, uncialibus, circa superiora minoribus, rarioribus: floribus in summis ramulis brevibus, acervatim congestis, luteis; quos excipiunt valcula exigua, turbinate *Lini*, dimidio aut triplo minora, foliolis quibusdam acutis undique obvoluta, femine plena lubrico, lucido, fusco, multo *Lini* seminibus minore. Radix latis longa, tortuosa, alba, lignosa.

Circa *Montepelium* in squalidis locis *Garrigues* dictis observavimus: at prociorem in *Sicilia*.

C. A. P.

C A P. XII.

- A. *Plantaginella palustris* C. B. *Plantago aquatica minima* Clus. Park.

Radicibus fibrosis albis terram apprehendit: est ubi radicem simplicem profundè in limum demissum fibræ plures cingunt. Folia ex eadem radice plura, *Plantaginis* aquaticæ similia, sed multis numeris minora, pediculis longis donata. [duarum interdum triumve unciarum] in terram reclinata. Quò folia majora sunt eò longioribus pediculis insident, cuò minora eò brevioribus. Inter folia plurimi è radice exeunt flosculi, singuli singulis pediculis insidentes (aliàs enim caulem non producit) nonnullis semuncialibus, aliis multò brevioribus, tenuibus, in terram reclinatis, quinque petalis exiguis, acutis, albis compositi, calice quinquepartito. Succedit vasculum feminale turgidulum, ovale quodammodo aut glandiforme, seminibus exiguis rufis copiosis repletum, per maturitatem in duas carinas dehiscens.

Sapor plantule initio herbaceus, postea nonnihil acris gustanti sentitur. Flagellis emissis ad intervalla radices agentibus immensum se propagat locum idoneum nata.

In fundis piscinarum, aquis æstate exsiccatæ, aut alibi ubi per hyemem aquæ stagnarant provenit, verum non admodum frequens.

Alfine palustris exigua foliis lanceolatis *Plantaginellæ* aquaticæ instar, flosculis albis vix confusis huic eadem nobis videtur.

C A P. XIII.

- Pentapetalis Brasiliæna floribus luteis minimis.*

IN duorum aut etiam trium pedum altitudinem affurgit caule tereti, geniculato, subrufo: cente paululùmque piloso: ex geniculis emittit ramulos & bina folia semper sibi opposita, brevioribus pediculis innitentia, quinque aut sex dig. longa, aliquando crasso modo dentata, interduam etiam non. In extremitate ramulorum flores nascuntur solitarii, lutei, umbilico conico odorem habet suavem, ferè ut *Chamæmeli*.

C A P. XIV.

- Pentapetalis Brasiliæna flore Lychnidis.*

Morggr.

IN quatuor aut quinque pedum altitudinem affurgit, caule rotundo, lignoso, leviter piloso, quia superius in multos se dispelcit ramos sursum elevatos. In caule autem & ramis solitarie posita sunt folia angusta, brevibus pediculis innitentia, quatuor aut quinque dig. longa, similia foliis *Salicis*, atque pilosa, diversè magnitudinis, in summitate enim plantæ angustissima sunt & parvula. Flores fortè magnitudine florum *Lychnidis*, albos, pentapetalos, ungibus in medio purpureis & filamentis luteis. Radix haud longa est, sed habet multas proles ad latera extensas, atque etiam filamenta.

C A P. XV.

- Rhabarbarum lanuginosum, sive Lapathum Chinesè longifolium* Munting. *Rhabarbarum* J. B. *Rhabarbarum* I. seu *Officinarium* C. B. item II. quod *Matthioli* pingit ejusdem.

Munting.

E Radice longeva, crassa, fermè rotunda, parum ultra semipedem longa, fibris quibusdam brevibus ac crassiusculis undique enatis onusta, externè fusca vel quasi è rubedine nigrescente, internè lutea rubris nonnullis striis vestitus permixtis, fusco ex parte viscoso, è rubedine flavescente plenè, amarà, necnon gustui ingrata. Folia protrudit numerosa, arde conjuncta, & quasi simul è radice supremo, ferie rotunda, mirabili unum supra aliud paulò elatus provenientia, manus longitudine aut majore, inferiori parte adeo angusta, ut ultra digitum unius latitudinem vix obtineant, in medio tamen latiora & supremo latissima, ubi tres plus minus digitos latitudine aquant, in mucronem planè rotundum desinentia, molli lanugine, in marginibus maxime vilibi obducta, non dissecta, neque plicata, verum plana, superne late viridia, inferne pallidiora; unica in medio latiori ac majori venâ, è qua plurimi minores in latera undique excurrentes.

tes, & circa ea parum incurvatè dispositæ proveniunt, prædita; naturâ quidem sursum tendentia, anteriori nihilominus parte, Struthiocameli plumarum instar, quod magnam plantæ venustatem addit, parum deorsum sese incurvantia; substantia modicè crassâ, gustu amara, necnon tactu mollia.

E foliorum medio Pediculus unicus, ad tres, quatuorve digitos supra folia eminens nascitur, tenuis, teres, è viridi purpurascens: cujus summo flores octo, decem, aut duodecim numero, brevibus pediculis nitentes, & modò ex hac, modò ex illa caulis parte provenientes, pallido colore cæruleo non ingrato donati, formâ & magnitudine Leucoii arborecentis floribus non valde diffimiles, quinque petalis subrotundis constantes, odore admodum ingrati, cerebrum non parum perturbantes, & succum ferè cæruleum edentes visuntur, qui brevi in his oris nullo relicto semine marcescunt & decidunt.

De Rhabarbari viribus & usibus superius egimus in capite de Lapath.

HISTORIE

HISTORIÆ
PLANTARUM

LIBER VIGESIMUS.

QUI EST

De Herbis flore pentapetaloidè vasculiferis.

Erbas hoc Libro comprehensâs pentapetaloides potiùs quàm pentapetalas vocamus, quoniam quæ videntur petala distincta, reverà non sunt, sed ad ungues juncta, adeò ut flores integri decendant, & strictè loquendo monopetalis annumerandi sunt. Verum ne à recepta sententia nimis recederemus hujusmodi flores pentapetalis potiùs quàm monopetalis annumeravimus.

Herbæ flore pentapetaloidè anormale.

Florem pentapetaloidem dicimus potiùs quàm pentapetalon, quia folia seu petala florem compositione ad ungues juncta sunt, adeò ut flores integri decendant. Hæ vel sunt

Terrestres, foliis

Simplicibus, h. e. in singulis pediculis singulis, caulibus

Nudis, flore è tubo oblongo in quinque lacinias seu folia bifida expanso; foliis

Rugosis, texturæ rarioris; floris calice oblongo, concavo, striato; PARALYSIS.
Levioribus seu planis, succulentioribus, densioribus, calice floris breviori ut & vasculo feminali; AURICULA URSE.

Foliis vestitis

Adversis, seu binis in caulibus oppositis,

Siliquosæ & lanigeræ,

Lactescentes, siliquis plerumque binis; APOCYNUM.
Succo limpidis,

Elatior, flore parvo, siliquis singularibus, Ciconiæ rostrum referentibus; ASCLEPIAS.

Humilior, provoluta & repens, foliis glabris, colore & consistentiâ heracearum, flore amplo, siliqua bicorni; CLEMATIS daphnoides.

Pericarpia semine minutissimo refertis, nullâ intus lanâ, floribus in summis caulibus & ramulis crebris, sapore amaro insignes, flore

È tubo oblongo in quinque segmenta acuta expanso; CENTAURIUM minus.
Sine tubo in octo ferè lacinias seu petala diviso; foliis in caule adversis in unum coalescentibus ut in Diplacæ, glauco colore conspicuis; CENTAURIUM luteum.

Alternis, floribus in thyrsis oblongis confertis; pericarpio bivalvi

Conico aut turbinato; VERBASCUM.
Globofo; BLATTARIA.

Compositis, in uno scil. pediculo ternis, vasculo pentagono, per maturitatem si tangatur dissiliente, & semen ejaculante, sapore totius plantæ acido; TRIFOLIUM acetosum, Oxytrifolium.

Aquaticæ foliis

Integris

Integrè simplicibus subrotundis, seu quæ est

Flagella reptantibus, in alis foliorum florens, foliis subrotundis per margines æqualibus; NIMMULARIA.
Caulibus erectis, foliis in eodem pediculo ternis, floribus luteis filamentosis in summis caulibus in thyrsim depositis; TRIFOLIUM paludifolium.

Tenuissimè dissectis, floribus speciosis; VIOLA aquatica.

Auricula usq; in summo caule, unde pediculi florum singularium exeunt, quædam habet foliorum rudimenta, quæ quoniam perexigua sunt, nec ejusdem figuræ cum iis quæ ad radicem, pro foliis perfectis non habeo; ac proinde caulibus nihilominus nudis nobis censetur. Paralytis Alpina dicta auriculis usq; accenscenda est.

Quod Clematis daphnoides filiquam producat lanigeram mihi non constare fateor: quod filiquam satis longam bicornem & velut geminam producat (ut recte Cæsalpinus) mihi compertum est: unde ob convenientiam in filiqua cum Apocynis, five lanigera sit, five non, cum eisdem merito copulatur.

Ros folia caules producit nudos flores sustinentes longa seriè versùs unam partem spectantes, è calice tubo oblongo in quinque segmenta divisis; valcula seminalia oblonga, seminibus minutissimis repleta; atq; idcirco ad hoc genus pertinere videtur.

Herbe flore pentapetalo & polypetalo feminalis vasculi respectu commodius dividi possent in *uncapulares* & *multicapulares*. *Uncapulares* ob defectum commodioris vocabuli dicimus vasculo simplici & in loculamenta non partito contentas, quibus feminis sedes in medio est, exterius protergente vasculo; *Multicapulares* vasculo è pluribus cellularum loculamentis conjunctis composito donatas.

Prioris generis sunt *Caryophyllus, Armeria, Lychnis, Alsine, Spargula, Anagallis, Paralytis, Auricula usq; forte etiam Centaurium minus luteum & purpureum, Lythamachia lutea, Portulaca, Nimmularia, Viola aquatica*. Verùm quoniam de nonnullis hujus generis mihi nondum constat, quomodo vasculum feminale conformatum, & semina in eodem disposita sint; alias notas magis obvias & expostas pro characteristicis generum subalternorum tantisper adhibere coactus sum dum vascula feminalia omnium de quibus dubito videndi & curiosè examinandi occasio dabitur.

CAP. I.

De *Primula veris* & *Paralyti*.

Primula veris dicitur hæc herba quod primo vere floreat; & Paralytis quia Paralyti morbo medendo adhibetur à peritis medicis.

Note ejus generis caules foliis nudi, flores è tubo oblongo in folia seu potius lacinis quinque bifidas expansis, cùmque calyces oblongi, concavi, laxi, striati; folia rugosa texture rarioris.

- A. 1. *Primula veris vulgaris* Park. *veris minor* Ger. *veris floribus ex singularibus pediculis, majoribus, simplicibus* J. B. *Verbasculum sylvarum majus singulari flore* C. B. *Common Primrose*.

Fibris numerosis, albicantibus, majusculis, profundè in terram demissis, & fibrillis aliquot tenuibus capillatis, è radice modicè crassa squamola, rubente exeuntibus firmatur. *Radicis* liquor subatringens: *squamæ* autem è foliis quotannis marcescentibus residue sunt.

Folia plus palmum longa, sesquidigitum aut duos digitos lata, obtusa, rugosa, ad margines denticulata, supina parte glabra, pronà hirsuta, nervis crebris hirsutis eam percurrentibus, ex angulo principio sensim dilatata, pediculis propriè dictis carentia. Inter folia emergunt flores ab eadem radice plures, pediculis tenuibus, teretibus, aphyllis, hirsutis, radicem versùs leviter purpurantibus, semipalmatis aut palmaribus nixi; in singulis pediculis singuli, è calicibus oblongis, pentagonis, angulis hirsutis, margine in quinque segmenta acuta diviso; monopetali, amplè, è tubo oblongo, angusto, in quinque segmenta cordata totidem folia imitantia divisi, è lingueculæ tubo palliduli, unguibus flavis, in quorum medio reconditur *staminula* lutea, pistillo herbaceo capiteulum viride nunc albidum infra stamina reconditum proferente, nunc in summa tubi parte supra stamina emittente. Odor valdus & non ingratus. Vasculum feminale in calice reconditum.

In sylvis, sepibus & dumetis verno tempore ubique est.

Hujus multiplex habetur varietas. 1. *Flora nivea*, quæ Parkinsono *Primula veris flore albo*. Adv. Sylvano *Primula alba*. In hortis nostris frequens est. 2. *Flora viridi simplicis*, cujus tum Lobelius, tum Parkinsonus meminere. Flos ejus calyci ferè concolor est, magisque expansus quam vulgaris *Primula*. 3. *Flora viridante & albo simplicis* Park. 4. *Flora viridi duplici* Park. quæ ab ea quæ flore est simplicis flos secunda flore tantillo saturiore, è duplici petalorum serie composito differt. 5. *Flora multiplex, separatim diviso* Park. quæ *Primula veris Hesketi* dicitur. Hæc præter flores quos propter singulares in pediculis seu cauliculis singularibus *Primula vulgaris* modo, alios etiam producit caules qui

qui in fastigio suo plures flores gestant ex uno calyce erumpentes, interdum plurium duntaxat florum fragmenta seu partes in eundem calycem confitiparæ. 6. *Flora plena seu multiplex* omnium ferè Autorum. 7. *Flora duplici* Park. quæ præcedente omnibus suis partibus minor est, flores autem duplici duntaxat petalorum serie compositos proferit. His addere possumus octavam adhuc varietatem, cujus calycem è quibus flores exeunt segmenta in foliola viridantia excreverunt & degenerant; seu mavis dicere, calicum segmenta in magnitudinem aucta viridanti margine foliaceo velut fimbriata sunt.

2. *Carchibee Turcarum seu Primula veris Constantinopolitana* Cornuti. *Primula veris Turcica Tradescanti flore purpureo* Par. *New Primrose*.

Folii à vulgari nonnisi mollitie distinguuntur. Foliorum medium discriminant costæ alba, infima parte latior, ac levi rubore aspersa: margines ut in *Lactuca Romana* modicè crenantur: numerosè ac confertim in orbem crescent ex crassa ac fibrosa radice subalbida. Hanc solent herbarii ob plantæ raritatem multifariam dissectare, ut præter semen hæc etiam ratione propagatur. Inter folia pediculi mavis vix ultra digitum longitudinis effertur; calices suntque subvixi, tot sinibus striatos quot postmodum folia in flore succedere debent: non plura quinque illa esse consueverunt: singula cordis effigiem præsentant, & dilutè purpurè colorantur, nisi quæ unguiculus est, colorem enim in hac parte variat, in radium aureum croco adumbratum efformatus. Diceret medium floris umbilicum stellam esse, adeo radius quinque fulgentissimis internit. *Pistillum* edit medio stellæ concolor. Integro prope anno floribus ornatur. *Pistillum* edit medio stellæ femina alba, Papaveris albi facie, quæ levi capsula inclusa maturefcunt. Multa deinde boboles juxta decido femine germinat.

Apud Turcas audio nominari *Car chibee*, quasi quæ nivalem florent nuncuparet: Argumentum nominis floris vivacitas dedit; media quippe hyeme supra nives etiam caput exlerere solet.

Calida est & sicca, gustuque non mediocriter adstringere percipitur. Usû efficaci pollet ad melancholicis & pituitosis affectibus: cohibendo alvi profusio magnopere confert: ventriculorum atque adeo vniuersa intestina soluta roborat.

Floris colore infinitum variat, cœrulescente, purpureo remissiore, & intensiore seu violaceo, carneo, ferrugineo, obsoleto pallido, miniat, albo, &c. Repertur etiam flore geminato seu altero alteri innato, variorum colorum. Hæc omnes aliæque adhuc plures varietates semini debentur.

3. *Primula veris Constantinopolitana seu Carchibee polyambos*.

Hæc plures in eodem caule gestat flores velut in umbellam diffusos, *Primulae* pratensis inodora luteæ modo; sunt autem flores nonnihil minores præcedentis floribus. Flores pariter colorum varietate ludunt, & non raro geminati observantur.

- A. 4. *Primula pratensis inodora lutea* Ger. *veris concolera, pallida flore inodoro aut vix odore* J. B. *Verbasculum pratense aut sylvaticum inodorum* C. B. *Paralytis altera odorata flore pallido polyambos* Park. parad. *Great Cowslip, or Cowslip*.

Folii & radice cum *Primula vulgaris* convenit, flores insuper, & pediculorum hirsute: differt, quod plures in caule flores gestet in umbellam quandam digestos, *Paralytis vulgaris odorata* in modo, cœrulescente tantillo minoribus & coloratioribus. Cum *Paralyti* vulgari convenit, quod plures in eodem caule flores gestat: ab eadem differt foliis *Primula vulgaris* similibus; caule zonâ rubrâ ad petiolorum basin cincto; caulibus & pediculorum hirsute, horum etiam longitudine; *Flora* pallidiorè, majore, magis expansa, minus odorato; calicibus minus tumidis. Differt denique quod præter flores quæ in umbellis alios producit singulares, è radice exeunt in privatis pediculis, quod in *Paralyti* odorata nunquam accidere observavi.

In sylvis & ad sepes non admodum infrequens, interdum etiam in pascua descendit. Aliquanto *Lactucæ* sentis floret quam *Primula vulgaris*.

Hujus etiam varietates aliquot habentur in hortis emittunt. 1. *Paralytis flore flavo simplici inodoro*, abique calycibus *Park*. Flos huic nudus est abique ullo omnino calyce. 2. *Paral. flore geminato inodora* *Park*. 3. *Paral. inodora calycibus dissectis* *Park*. 4. *Paralytis flore fatuo* *Park*. Hæc floris loco in summo caule congeriem gestat foliolorum angustiorum viridantem, luteis nonnullis intermixtis.

- A. 5. *Primula veris major* Ger. *veris odorata flore luteo simplici* J. B. *Verbasculum pratense odoratum* C. B. *Paralytis vulgaris pratensis flore flavo simplici odorato* *Park*. parad. *Common Paigies, or Cowslips*.

Radicem cum *Primula veris vulgaris* convenit. *Folia* per terram sparsa, quam illius minora, breviora, obtusius virentia, rigidiora, glabriora, non crenata, pronà parte languine adeo brevi obita ut vix perceptibilis sit. *Caulis* ab eadem radice unus [interdum plures] sesquipalmaris aut dodrantalis, nudus, teres, firmus, solidus, brevi & vix conspicua languine hirsutus: in cuius fastigio flores sex, septem, aut etiam duodecim, aut plures [in nonnullis 24. numeravimus] velut in umbella diffusis, singulis singulis pediculis è caulibus fastigio enatis fult, è calyce majusculò, pentagono, albicante, in quinque segmenta acuta, non tamen profundè, inciso; minores quam *Primula vulgaris*, magisque concavi, & saturatius flavi, ungues maculæ crocæ verum exigua notatis, valde odorati. Valcula seminalia in calice occultantur.

Agili mensis apud nos floret in pascuis frequens.

Z z z z

Locus & Tempus.

Hujus

tis five carnei coloris, è fimbriato *caliculo* obtusiore prodeuntem, inodorum, intes etiam circa umbilicum candidâ lanugine pubescentem, nullo prominente stylo. Neque hujus *femen* observare licuit, cum in hortum cum suo capite translata ad frugem nunquam pervenit. Adnatis mirum in modum se propagat & interdum magnos cespites occupat candicantes fibras è singulis propaginibus demittens. In summo Sneberg jugo, inque Tauro & Judenberg montibus invenitur. Floret eodem tempore cum reliquis.

Locu.

A. 8. *Paralytica Alpina major* Pack. *Verbasculum Alpinum umbellatum majus* C. B. *Primula veris flore albo* Ger. Clusf.

Clusf.

Fibrosis candicantibus *Primula veris radicles* hæret, ad quarum caput alie novæ plantulæ secundum matrem fundum germinant. Ineunte vere folia densa aut duodena emittit, initio quasi in globum contracta, quæ successu temporis fere explicant, & humi sparguntur, suntque exteriore parte incana, & veluti farinâ quadam aspersa, nervorum viridantium discursu virgata; interna verò ex viridi pallentia, sextantali longitudine, latitudine unciali, circumcirca serrata, aliquantulum crispâ & densiuscula, Auriculæ urfi, quàm *Primula veris* similiora, acris saporis. Ex horum medio uno aut plures assurgunt *cauliculi* dodrantes, interdum pedales, nudi, graciles, enodes, in quorum cæcimine umbella sedit florum numerorum, feminalibus pediculis hærentium, floribus Auriculæ urfi respondentium, magna ex parte eleganti diluitorumque purpurâ nitentium, aut carnei coloris, interdum saturatius rubentium, nonnunquam (sed rarò) omnino candidorum & etiam exalbido- rum; omnes autem circa umbilicum luteoli sunt, & aliquantulum odorati. Semen deinde in oblongis valculis admodum exili fulvescens continetur.

Tempus
Locus.

In pratis montosis, locis humidis & palustribus, in Septentrionali comitatus Eboracensis parte & in Westmorlandia copiosè provenit. Floret Maio.

In hortos translata, quæcumque curam adhibeas non diu durat. Magnâ copiâ teste Clusio provenit in uliginosis & vicinis urbi Viennensi pratis.

* 9. *Primula veris minor purpurascens* J. B. *Paralytis minor flore rubro* Park. parad. *Primula veris flore rubro* Ger. *Verbasculum umbellatum Alpinum minus* C. B. *Widg. & Arn.*

J. B.

Præcedenti per omnia similis est, caule trium quatuorve unciarum; foliis pæne Alfinis vulgaris & etiam dimidio minoribus, vix apparentibus crenis; floribus paucis, uno fci. duobus vel tribus.

* 10. *Auricula urfi Myconi pilosa carulea* J. B. *Auric. urfi flore caruleo, folio Boraginis* Park. *Sanicula Alpina foliis Boraginis villosa* C. B.

Lugd.

Radices multas emittit forè capillaceas, fuscas, petris inherentes, gustu adstringentes; circa quos folia per humum repunt, Boragini quantenus similia, in ambitu nonnihil laciniata, aspera, rugosa, crassa, nervosa, pilosa, maxime prope radices: ex his enim ad foliorum exortum magna pilorum congeries, tomento cuidam & veluti jubæ admissiles enascitur. Eadem folia tam superne quàm inferne villosa sunt, atque etiam in ambitu pili ubique rufescent. E foliorum medio duo aut tres *cauliculi* emergunt, rotundi, dodrantes, hirsuti, solidi, succosi, purpurascetes, cum dulcedine adstringentes, in quorum fastigiis flores sunt cerulei, pentapetali, & in horum medio stamina lutea, veluti ex valculo, grani Hordei figurâ, sed majore, in imo floris posito exeunt.

Locu.

Nascitur in umbrosis montosisque locis, nonnunquam etiam humidis. In Pyrenæis præcipue reperitur.

CAP. III.

De *Cortusa*.

Foliis tenuioribus, latis angulosis seu in lacinias divisis, floribus parvis à *Paralyti* & *Auricula urfi* differt.

1. *Sanicula Alpina* sive *Cortusa Matthioli* Park. *San. Alp. Clusii*, sive *Cortusa Matthioli* Ger. *Cortusa* J. B. *Sanicula montana latifolia laciniata* C. B. *Weng. & Arn. Sanicle*.

Clusf.

Multa folia promittit novo vere, satis crasso pediculo nitentia, adeò sese per oras initio contracta, pronâ parte, ut orbiculata videantur; admodum nervosa & rugosa, lupina verò parteumentia crispâque ut Lusitanici Ranunculi aut Lactuce capitata folia, deinde ubi fere explicantur, in ambitu non modo serrata, sed etiam in sex aut plures lacinias divisâ, omnino virentia, superne quodammodo splendens, inferne nequaquam, fervido gustu; inter quæ palmaris exit *cauliculus*, firmus, rectus, nudus & sine foliis, subpurpurascens, qui in summo Primularum & Auricularum instar, è medio quorundam foliorum capite octo, novem, aut plures proferit *filculos*, Campanulæ modo peniles & deorsum spectantes, quos crenis divisis, elegantissimo rubro colore saturâ & ad purpuram tendente, fundo interiore albo, in quinque angulos desinente, prodeuntibus ex imo quodque *staminula* luteis, album fundum non superantibus, & medium oblongum stylum completentibus, suavis odoris ut ferè Auriculæ urfi rubræ flores: quibus desluentibus succedunt succreata *capitula*, tenue, fuscum ut illa *femen* continentia: *Radix* numerosis, longis tenuibus & nigricantibus

fibris

fibris ex uno capite prodeuntibus constat, singulis annis ad latera augescens & incrementum lumen, ut temporis successu, veluti Auriculæ & Primulæ alique similes in plures stirpes dividi & pangi possint. Tota planta hirsutior lanugine pubescit.

Promiscuè nascitur cum *Sanicula Alpina* guttata in Austria & Stiria Alpibus umbroso loco. Singularis esse videtur & sui generis planta, tum ab Auriculis urfi tum à *Sanicula guttata* differre.

Locu.

2. *Cortusa Indica* vel *Hedera terrestris Indica* Bodai à Stapel in Theophr. hist. An *Sanicula* sive *Cortusa Americana frutescens* Park.

Bod.

Ex *radicibus* capillaceis *cauliculus* promit repentes, subhirsutos: *Folia* *Cortusæ* *Matthioli* similia. Maio mensè *cauliculus* promit exiguum, digiti majoris longitudine, in quibus *filculi* palliduli, antequam pandantur figurâ Hyacinthi Melici, postea stellares ac candidi, intus multis staminibus præditi. Hanc speciem nonnulli *Cortusam Americanam* flore fimbriato appellat ad differentiam sequentis. *Valcula* feminalia (observante * D. Hermanno Botanices Professore in Academia Lugduno batava, & Horti medici ibidem præfecto dignissimo) cum *Sanicula* non conveniunt. Ego olim Cantabrigiæ plantam hanc flagellis repentem aliquot annos colui, verum minus tum diligens fui in observandis feminibus aut seminum conceptaculis. Anomala est planta, neque ut suspicor, genere convenit cum *Matthioli Cortusâ*. Verum quoniam *Cortusæ* nomen usurpavit, hic maneat donec ejus copia mihi facta fuerit.

* Exrelat.
one D. J. J.
Palmer. M.
D. Palmer.

3. *Cortusa Americana flore spicato, stellato* Hort. Lugd. bat.

Hæc à nemine descripta est, & D. Hermanno autore ad *Pyrolæ* classem referenda.

Folia ima longis pediculis insident latis fere planis, *Sanicula* guttata ferè in modum dentata, nec fimbria illis valde dissimilia, circumscriptione scilicet subrotunda, sed paulo longiora, majora. In caule breviter ex adverso fibris respondent folia, minorâ modo his quæ ad radicem sunt, in acumen producta. Florum spica sesquipalmaria è raris *filculis*, brevibus admodum pediculis insidentibus composita: qui quales fuere nescimus, jam enim cum planta collecta fuit præterierunt. *Filculos* succedunt valculis compressis, bicipularia, *Thalpeos* æmula, quæ eodem modo desiccant quo *Pedicularis* luteæ valcula, femina in utraque cellula nigra lucida seu splendens angulosa & oblonga continentur.

Plantam hanc in horto Regio Parisiensi collegit, & exsiccata ad me transmisit doctiss. Vir D. Hens Sl. me. Anomala est planta.

4. *Cortusa Americana altera foliis minutim fimbriatis* Meitzel. *Sanicula sive Cortusa Americana* alt. & c. Hort. Reg. Paris.

Filculos albi, capillacei vix conspiciuntur. Semen in capsulis rotundis nigrum, splendensque continetur.

Sanicula sive Cortusa Indica flore spicato fimbriata Dodari, an à præcedentibus distincta?

Radices obtinet subrubentem, capillatam, sapore adstringenti: multa inde protrudit germina, densò cespite foliorum angulorum, denticulorum utrinque hirsutorum, & pediculis pilosis insidentium, triunciali longitudine, solum umbrantia. E medio cespere exeunt *cauliculi* plures hirsuti, pedem alti, & ad medium altitudinem nudi, ubi binis foliis sibi mutuo oppositis, albesque pediculis adnatis, acutioribus magisque dentatis is quæ in imo seu ad radicem sunt velutunt: reliqua pars caulis versus summam spicam producit *Auricularum* altentium caliciformium, in quinque lacinias divisorum, colore albo ad rubrum tendente, pediculis brevissimis adnexorum. Medium florem occupant octo aut decem *stamina apicibus* flavis instructa. Præterito flore calix grandescens fit capsula seu valculum, quinque aut sex grana ovata, nigra splendens continens.

Aprili & Maio mensibus floret: umbrâ gaudet. Americanæ originis est, unde ad nos translata.

Tempus
& Locus.

CAP. IV.

1. *Chamaejasme Alpina* J. B. *Sedum Alpinum* 4. *Clusii* Ger. emac. *minimum Alpinum villosum* Park. *Alpinum hirsutum lætæ flore* C. B.

Radix huic exigua, nigricante cortice testâ, in superficie terre in multa capita se spargit. Sedorum minorum instar, quorum singula densò cespite foliorum constant, [capitula hæc oculos vocat J. Bauhinus] *Folia* autem perexigua sunt, oblonga, angusta [J. Bauhinus longitudinem feminalium, latitudinem culmi is attribuit] acuta, per margines æqualia, admodum villosa, præcipue circum oras, Paronychie vulgaris foliis figurâ nonnihil similia: Inter quæ emergunt *cauliculi* duarum triumve unciarum, teretes, rubentes, villosi, rigidi, foliis nudi, gestantes in summate *filculos* umbellatim dispositos pro plantule modo magnos, eodem fere modo quo in *Paralyti* montanâ dicti. Singuli *filculi* pediculis brevibus insident, & *caliculus* exiguis turgidulis, quinquepartitis exescentes: sunt illi revera nonoperati, in quinque tamen segmenta fœ folia expansa ad ipsum usque centrum fœ umbilicum adeo divisi, ut pentapetali videantur, *Primulæ* veris in modum; singula autem segmenta (seu petala magis dicere) circumscriptione subrotunda sunt, non bifida seu cordata ut in *Primula*. Color carneus est, circa centrum tamen saturatius rubent.

Z z z z 3

Stamina

CAP. VII.

De Asclepiade seu Vincetoxico.

Asclepias dicitur ab antiquo medico, nec dubium quin illud nomen ei impositum sit à vi quæ venenis resistit. *Jo. Bod.*
Nomen Vincetoxici vel Vincetoxici barbarum est, & à recentioribus huic impositum, quod illi insignis adversus venena vis insit. Vox conflata est ex *vinco* & *toxicum*, rectius *vincetoxicum* utraq; voce Græca dissilient. *Idem.*

Hirundinariam etiam vocant à fructu seu potius siliquis quas producit, quæ deficcentes plumosum ostendunt semen, atq; Hirundinis figuram referunt. *Idem.*

Ab Apocyno differt succo limpidio, siliquis singularibus Ciconia rostrum referentibus. At Columna Asclepiadem succo dilute lacteo turgere scribit, non limpidio seu aequo.

1. *Asclepias flore albo* Park. Ger. C. B. *Asclepias sive Vincetoxicum multis floribus albicantibus* J. B. *Swallow-wort.*

Jo. B.

Numerosæ radix demittit fibras, bene habitas, longas, albas, gustu nauseoso, *caules* surgentes lentos, cubitum & sesquicubitum altos, hirsutos, geniculatos: ad quorum genicula bina semper *folia* adversa, ex brevibus pediculis sursum vergentibus, nonnihil per extremos margines & nervos hirsuta, formâ hederaceorum, longiora, rugosiora: Ex quorum alis pediculi prodeuntes, *flores* privatis insuper pedicellis donatos sustinent, albicantes, pentapetaloides, quinque apicibus concoloribus rotule modo, sessilib; pistillo viridi medio occupantibus. Hisce succedunt *cornicula*, sesquicentiam aut amplius longa, *semen* tomento involutum continentia rufum.

Locus.

Per Germaniam, Italiam & Galliam Narbonensem non in montosis tantum, sed etiam in dumetis & sepibus ubiq; ferè invenitur.

Vires.

Radix hujus herbe alexipharmaca ac sudorifera est insignis. *Ufus* præcipui in peste aliisq; venenosis affectibus, in obstructionibus mensium, in palpitatione cordis ac lipothymia, in Hydropere. *Semen* commendatur ad calculum. Extrinsecus usus tam florum, quam radicem ac seminis est in ulceribus foetidis ac malignis purificandis, ad ictus insectorum venenatorum, in ulceribus mammarum, &c.

De vi ejus ad Hydropem vide J. Bauhinum & Tragum, item Ephemer. German. An. 1. Ob. serv. 156.

Radix pondere semilibræ per noctem in vino macerata, & deinde usq; ad tertias decocta, manè jejuno stomacho calida pota, sudore interim provocato, mirifice expellit aquam intercutem, adeo ut illa per pedum plantas erumpat, estq; hoc singulare experimentum.

Nobis interim mirum videtur Apocynum malignam & lethiferam esse herbam, Asclepiadem autem ei planè congenere salutarem. At Pena & Lobelius in Advers. se certum exploratumque habere aiunt jam diu Apocynum latifolium saltem aliis venenis à cane devoratis antipharum tuisse: quibus contraria scribit Clusius.

- * 2. *Asclepias angustifolia flore flavescente* Hort. Reg. Paris. & Blaf.

3. *Asclepias flore nigro* Ger. Park. C. B. *flore nigro quorundam* J. B.

Col.

Radice nititur fibrosa, Asclepiadi non dissimili: *caulibus* seu viticulis flexibus, lavis, duos aut tres cubitos longis, in multas alas divisis, quælibet fulcra, Periploce instar se circumvolvendo, condescendentibus, in altum enititur. *Folia* habet succulenta, mollia, viridia, lavia, Asclepiadis similia, nonnihil in summo acuminata. *Flores* Apocyno repenti vulgari similes, sed colore pullo, parum in purpureum vergente, quamobrem nigrum florem habere dicitur. *Siliquas* & *semina* papposa, ut aliud vulgare Apocynum, compressa & nigra Augusto mense perficit. Tota planta succo turgere luteo, ingrato.

Locus.

Hanc in collibus Monspelienfis agri Frontignanæ vicinis nasci tradit Lobelius.

- * 4. *Asclepias Cretica* Clusii J. B. Park. *Asclepias siliquâ bifido mucrone* C. B.

Ab Asclepiade vulgari flore albo in paucis differt, ut descriptiones conferenti apud J. Bauhinum patebit. *Folia* nimirum dilutius virentibus, *siliqua* brevioribus sed crassioribus, striatis, bifido mucrone, interdum singularibus, nonnunquam geminis. *Flosculi* terni aut quaterni simul prodeunt, pediculis brevibus nitentes.

C A P.

CAP. VIII.

De Clematide Daphnoide seu Vinca peruviana.

Clematis hæc dicitur quia instar *καλάνης* repentes proferat cauliculos, quos *καλάνης* [*farmenta*] Græci vocant: Daphnoides verò, cum à Lami soliorum figura, tum ad differentiam aliarum cognominum. *Dod.* Vinca peruviana, quod humi serpat, & se in modum fruticulis porrigit, vicina quæque vinciens. *Fuch.*
Notæ ejus sunt farmenta longa, repentia, folia glabra, colore & consistentiâ hederaceorum, flos amplius, siliqua ad singulos flores gemina non lanigera.

- A. 1. *Clematis Daphnoides minor* C. B. J. B. *Vincapervinea minor* Ger. *vulgaris* Park. *Petri vinifera.*

Jo. B.

Flagellis reptatricibus, humi fufis, latè se propagat. *Radix* fibrosa est: farmenta multa, tenuia, teretia, virentia & geniculata, è geniculis emissis hirs rursum radicanantur. *Folia* è geniculis bina opposita, Laurinis similia [colore & consistentia Hederaceorum ut nobis quidem videtur] minora tamen multò, acuta, rigida, lavia, brevibus pediculis appensa, superne saturato virore nitentia, inferne dilutiora, sapore adstringente, subamaro. *Flos* pediculo è geniculis enato, duas uncias longo, singulari singularis infidet, oblongus Gellimini modo, nunc simplex, in quinque lacinas alculculas & latas dissectus, nunc auto soliorum numero multiplex, quorum interiora modo bina, modò ternia, ad imum integra, superius ut extima lacinantur duntaxat, aliàs penitus separata. Colori simplici cæruleus cum apicibus concoloribus, sed dilutioribus parum, vel albus cum staminibus luteis, pistillo albo, fundo candidis veribus striato; vel pulcherrimo spectaculo violaceum florem per singulas lacinas à summo ad imum linea decurrit lactea, id quod & in multiplici observatur. Verum quæ multiplici est flore eam non alio quam purpureo aut purpureo-violaceo colore observari, & bicoloris ut dictum. Flori succedit sed rarissime *siliqua* bicornis, Cæsalpinus. *Cornicula* tenuia sunt, arcuata, utraq; extremitate coherentia, bina plerumque semina continentia, oblonga, sessilib;.

Locus.

Ad sepes & in aggeribus fossarum.
Vulneraria insignis est. *Ufus* præcip. in fluxionibus alvi, dysenteria, hæmorrhoidibus, expuitione Vires. sanguinis, hæmorrhagia narium, vulneribus sorsito liquore manitibus. Extrinsecus in profluvio mensium, in laxitate ac dolore dentium: lac extindum vocat. *Sched.*

Folia ore retenta sanguinis fluxum è naribus erumpentem compressisse frequenter vidimus, inquit Costrux libro suo de stirpium differentiis.

Folia recentia super chartam bibulam vel emporeticam imposito superius lino pexo interbasta, & turis odore suffusa, consilio muliercule cuiusdam in strum adhibita, discutere tumorem brevi tempore, qui per anni spatium aliis medicamentis à medico docto præscripsit contumax obstiterat. Eodem medicamento ejusdem mulieris monitu pro deplorato relicto curatus est anica. *D. Hulse.*

Vinum turbidum, quodque colorem amisit, hujus herba q. f. vasi imposita, intra quindecim dies purum clarumque & gemini coloris reddet. Expert. Trag. Præstabit tamen ut vinum prius in aliud vas transferatur.

2. *Clematis Daphnoides major* C. B. Cl. *Daph. major flore cæruleo* & albo J. B. Cl. *Daph. sive Pervinea major* Ger. *Clem. Daph. latifolia sive Vinca peruviana major* Park.

Jo. B.

Per omnia major est Pervinea vulgari. *Folia* quæ opposita, ex semuncialibus & longioribus pediculis appensa, è viticulis junco crassioribus oriuntur, tres circiter uncias lata, paulò longiora, nunc acutiora, nunc obtusiora, cum acrimonia amarefcentis saporis ingrati. *Flores* ex soliorum alis, pediculis hærent semuncialibus, longo corniculo, divisione & formâ florum Pervineæ vulgarioris, sed, ut par est, multò majora, coloris cærulei vel interdum albi. In hac siliquas sive cornicula singularia observavimus. Apud nos frigore interdum absumitur.

Circa Monspelium frequens reperitur.

Locus.

CAP. IX.

De Centaurio minore, purpureo, luteo non persiliato.

Centaurium unde nomen accepit diximus in capite de * Centaurio majore.
Note: Centaurii minoris non persiliati sunt flores è tubo oblongo in quinque segmenta * Lib. 7i
acuta expansi, in summis caulibus & ramulis crebri, sapor amarus, semina minutissima. cap. 143
Centaurium luteum persiliatum toto genere ab hoc differt, sapore duntaxat anaro & seminum parvitate convenit.

- A. 1. *Centaurium*

CAP. XI.

De Verbasco.

Verbascum nonnullis quasi Barbascam dictum putatur, quia folia ejus pilosa sunt: Italis enim *Barbasso*, & prima species vulgo *Tapsius barbatus* dicitur. Plinius à Verbena deducit. Græcis *ῥάβδος* appellatur, ἀπὸ τῆς φλόγης à flamma, quod ejus foliis & caulibus in laticoribus pro ellychymis uterentur.

Note ejus sunt folia in caulibus alterna, flores in thyrsis oblongis conferti, non horizontaliter fitti sed potius ad horizontem perpendiculares; capsulæ bivalentes conicæ aut turbinate.

- A. 1. *Verbascum mas latifolium luteum* C. B. *vulgare, flore luteo magno, folio maximo* J. B. *Verbascum album vulgare, sive Tapsius barbatus communis* Park. *Tapsius barbatus* Ger. *White Asplein, High-taper, Coles lungwort.*

Radix alba, lignosa, simplex fibras aliquot grandiores è lateribus emittit, minor quam pro plantæ modo, crassitie pollicari. *Folia* ad radicem multa, dodrantem longa, quatuor pollices lata, molli & incana lanugine utrinque hirsuta, per margines leviter crenata. *Caulis* plerumque unicus, bicubitalis aut tricubitalis, teres, hirsutus, rigidus, medullâ factus, foliis nullo ordine positus, crebris, immediate adnatis, iis quæ ad radicem similibus vestitus, longis appendicibus hinc inde productis caulem velut alatum efficit. In summo caule flores in longo thyrsi conferti clavæ figuram referunt. Flores autem singulares non maximi sunt, monopetali, in quinque tamen laciniis obtusis, eodem folia imitantes divisi, cum quinque intus staminibus villosis, flavis, apicibus rubentibus, & stylo in medio virente. *Pediculi* florum brevissimi sunt, calices hirsuti, in quinque segmenta acuta divisi. *Vasculum feminale* non sphaericum, sed oblongum, acuminatum, rasili lanugine hirsutum, quod per maturitatem in binas carinas dehiscit, seminibus parvis, pullis repletum.

Ad agrorum margines, & in aggeribus fossarum, nonnunquam in muris & rudiculis.

- * 2. *Verbascum maximum Meridionalium odoratum duplex luteum & album* J. B. *Verbascum femina flore luteo magno* C. B. item *Verbascum femina flore albo ejusdem. Verbascum album* Ger. & *Verbasco* lycnite ejusdem. *Verb. mas foliis longioribus* Park. & *Verb. femina flore albo vel pallido ejusdem.*

Lob. Ad.

Excellit maximus odoratus Meridionalium *Tapsius barbatus*, ut magnitudine foliorum, sic etiam odore suavi, omnibus Verbalcis, varietas tamen tantum videtur descripti communis Phlomi: floribus quippe luteis & interdum albis exit, sensu foliis, quæ arantur rubis lineolis, odore suavissimo; folio longiore, latiore: *radice* crassa, nec alibi diffinitis tota planta.

Cum Lobelius ipse fateatur hanc varietatem tantum esse communis Phlomi; nec nobis in agro Pedemontano, Italia aut Gallia Narbonensi eam contigit videre, in Angliæ autem campestribus non inveniri certum sit, non immerito dubitamus an detur hujusmodi planta. Verum mentio ejus à tot Botanici facta, & icon quæ extat à planta ipsa, ut verisimilimum est, desumpta contrarium suadet: quin & utraque varietas habetur in Catalogo horti Regii Parisiensis.

3. *Verbascum pulverulentum flore luteo parvo* J. B. *mas foliis angustioribus, floribus pallidis* C. B. *Hoary, or dusty Asplein.*

Radix pro plantæ ratione non admodum crassa, alba, furculosa, sapore amaro. *Caulis* bicubitalis & tricubitalis, teretes, una cum foliis & floribus pulvisculo candicante, qui facile detergi quos obducti, ex singulis radicibus finguli, ab imo ad summum usque ramuli, qui in longos florum thyrsos caulem undique obvallantes ipsamque ferè altitudine æquantem exeunt. *Folia* ima pedem & interdum cubitum longa, palmum aut semipedem lata, pediculos manifestos non habent, à principio tamen angustiore paulatim in latitudine funduntur, deinde rursus in acumen sensim desinunt, circa margines obscure crenata, in caule creberrima, alternatim adnata, quæ primo exunt utrinque lanuginosa, posteriora ferè glabra [gravis si fricentur odoris, sapore herbaceo cum tantillo amaro]. *Flores* in summis caulibus & ramulis conferti, & velut racematim nascentes, pediculis admodum brevibus, monopetali, in quinque subrotunda segmenta partiti, pallide flavi, cum aliquot intus staminibus lanuginosis, croceos apices fulgentibus, cum stylo. *Flos* minor equidem est quam Verbasci vulgaris, non tamen quadruplo, ut vult J. Bauhinus.

Circa Nordvicum urbem, Buriam oppidum, invenitur, & alibi in Anglia.

4. *Verbascum crispum & sinuatum* J. B. *laciniatum* Park. *nigrum folio Papaveris comiculati, & Cam. C. B.*

J. B.

Huic infima folia selsquialpalmum circiter longa, Papaveris corniculati modo sinuata, candicantia, superiora verò breviora, in acutiorem mucronem delinientia, ferè hederacea, pulvere aspersa utrinque magis tamen inferne, videntur, nullo pediculo, alis caulem, qui sunt continua, amplexantia. *Flores* parvi, lutei, Blattariæ floribus non absimiles, caduci, in quinque segmenta laciniati, staminibus totidem villosis purpurascensibus medium occupantibus, apicibus croceis.

In Italia ad vias passim invenitur. J. Bauhinus Monspeli observavit, ibi Autumno (inquit) passim flores.

A. 5. *Ver-*

- A. 5. *Verbascum flore albo parvo* J. B. *Verb. Lychnites flore albo parvo* C. B. *Verb. Lychnite Matthioli* Ger. *White-flowered Asplein. Verbasco mas foliis longioribus* Park.

J. B.

Haud aliis oriundum natalibus, nec facie multum diversa ex Verbascis luteis cognoscendum: *radix* compar, & *caulis* alis concavus, lanuginosus. Verum folia inferne tantum incana illâ lanugine pubescent, superne verò, si tenella illa & exigua floribus appolita excipias, glabra ex atro virescent, acuminata: *Flores* verò parvi, in alis digesti, Verbasci pulverulentis modo, colore albo. *Stamina* hirsuta buxi sunt coloris, apicibus miniat.

Flores in hoc ut & in aliis generibus petalorum seu segmentorum in quæ finduntur numero ludunt, quippe in eodem ramulo & ex eodem puncto orti modo quinis, modo senis constare deprehenduntur.

In agro Cantiano secus vias frequens cernitur. Quotannis fe propagat semel satum ex semine de Leew. cido: primo anno caulem non fert, sed folia per terram sparsa: caule producto perit.

- * 6. *Verbascum angustifolium ramosum, flore aureo, folio crassiore* J. B.

J. B.

Folius dodrantalibus, uncias duas & semis latis, spissis, albis, veluti lanugine pulverulenta obductis; floribus aureis, minoribus quam in vulgari à precedente differt. Dedit Agerius in Austria collectum.

- A. 7. *Verbascum nigrum flore parvo, apicibus purpureis* J. B. *Verb. nig. flore ex luteo purpurascens* C. B. *Verbasco nigrum* Ger. delc. *nigrum vulgare* Park. delc. *nigrum Salvifolium luteo flore* Lob. *Sage-leaved Black Asplein.*

J. B.

Radix Verbasci vulgaris, ut & *caulis*, non minus altus, brachiatus, striatus, purpurascens, minus hirsutus. *Folia* minora, rariora, alternatim posita, pediculis rubentibus duas aut tres uncias longis appenduntur, *Salvia* æmula sed multo majora, festida, at virentia, minus villosa, leviter crenata. *Flores* situ & crebriteate pares sed minores, saturatiore croco tincti, Blattariæ vulgaris, purpurantibus staminibus villosis. *Semen* ut in vulgari. Superficies hyeme perit.

In agro Cantabrigienfi pluribus in locis occurrit, & alibi etiam in Anglia. J. Bauhinus Basileæ & Locw. Montebelgardem frequentem esse scribit.

- * 8. *Verbascum perenne nigrum floribus albis* Morif. præclud.

Hæc Verbasci species folia gerit subviridia; & flores albos minuti, quibus pariter succedunt capsulæ bivalentes, multa semina minuta, ut cetera suæ familia, continentes. Perennis est planta. Miror Morisonum nullam hujus inter Verbasca mentionem facere in Historia sua universali.

- * 9. *Verbascum subrotundum Salvia folia* C. B. *Salvisolium exoticum cistoides* Park. *Sylvestre Salvisolium exotico folio rotundioribus* J. B.

Lob.

Hæc foliis rotundioribus, densioribus candidioribusque, minus tamen lanugine canis, sed *Salvia* æmula concretionem: alioqui lignosa fibratque *radice*, caule & facie non ita diffimilis, isdem gaudet Syriæ natalibus quibus Verbascum lychnites Syriacum. Flores descriptori Lobelio videre non contigit, quia, ut refert, marcidi jam erant. Parkinsonus, nescio unde doctus, flores luteos quinque foliis subrotundis compositos ei attribuit, & appingit.

Verbascum nigrum odoratum Park.

Blattariæ species esse videtur, & fortasse à vulgari lutea non diversa: verum descriptio Verbasco nigro Salvifolio melius convenit quam Blattariæ, ut nisi ille expressis verbis id venisset & negasset eodem campum plantam credidissim.

Spontaneum in Anglia quamvis minus frequentem inveniri tradit: nos nondum tam felices fuimus ut illud ipsi reperiremus, at neque quisquam alius à fe inventam nobis hactenus ostendit. Descriptionem & historiam integram vide apud Parkinsonum.

- * 10. *Verbascum Danicum humile* Park.

Lob.

Foliorum figurâ & hirsutia, & florum colore aliisque accidentibus cum *Tapso barbato* communi convenit: verum humilior est & minor multo, caule pedem altitudine non excedente: foliis quam illius duplo minoribus: floribus tamen pro plantæ proportionem amplissimis.

Observavit Lobelius inter Cronenburgum & Hafniam prope Ellenoriam in Dania.

Verbascum [summitates & lanugo] in hamorrhoidum doloribus à Godartio & Riverio, item à Vres. Dan. Sennerto & Weikardo commendantur.

Tapsius barbatus specificum est contra tympanitem, autore Grembs.

Verbasco primum præcipue utile est in morbis pectoris, tussi, expulsiione sanguinolenta, torminibus ventris. Ad pulmonum affectus in juvenis & vacis à Veterinaris nostris adhibetur, unde nostratum vulgo *Coles lungwort*, id est, Pulmonaria vaccarum appellatur. Extrinsicus flores & folia præcipue asthmationis sunt in sopiendis doloribus quibuscumque, imprimis in affectibus ac tum moribus ani, hamorrhoidibus, in capillis luteo colore tingendis. *Schrod.*

A a a a a 2

Hujus

Hujus folia plantis pedum nudis intra calceos supposita, paucis diebus ante debitum purgationis tempus menses remorantes leniter movent & educunt.

CAP. XII.

De *Blattaria*.

Blattaria, monente Plinio, lib. 25. c. 9. Est similis Verbasco herba, quæ sæpe fallit pro ea capta, foliis minus candidis, cauliculis pluribus, flore luteo. Hæc abjecta blattas in se contrahit, ideoque Romæ Blattarium vocant.

Blattaria vulgaris, ut rectè Plinius, à Verbasco foliis minus candidis differt; at certior distinctio nota est capsula feminalis spherica seu globosa, cum Verbasci nonnihil turbinata sit & in acumen producta.

1. *Blattaria lutea* J. B. *lutea minor seu vulgaris* Park. *lutea folio oblongo laciniato* C. B. *flore lutea* Ger. *Yellow Spotted-mullein*.

J. B.

Firmum tollit *caulem* & rectum, altitudine interdum humana, levem, crassitudine pollicari, densissimo ramorum stipatu fruticantem: in quibus alternatim positi flores Verbasci, ex pediculis hirsuti, uncia longioribus, flavi sed saturati, sic ut nonnihil rutilantis ruboris sit assutum, unguibus intrinsecus villosa lanugine pubescentibus; *staminibus* similiter lanuginosis, apices miniatos sustinentibus, nonnihil odoratis. Succedunt *femina* nigra, in valculis rotundis, bivalvibus, è vertice stylum proferentibus: cæterum uniuscujusq. floris pediculo appositum est folium acuminatum, unciam circiter longum aut majus: reliqua autem *folia*, quibus multis scatur, Verbasci sunt, angustiora, atrovirentia & superius splendens, nulla lanugine donata, in ambitu laciniata, odore ingrato. *Radix* Napi figurâ, alba, sapore nescio quid aromatici respiciens.

Locum.

Varis in locis hanc observavimus, tam in Italia & Gallia Narbonensi quam in Germania, juxta aquarum margines, in lutosi aggeribus, & haud longè à fluviorum ripis, ut rectè Dodonæus.

Tempus.

Floret à Junio mense in Septembrem usq.; *semen* interea perficitur.

Gerardus & Parkinsonus nostrates ex unica hac planta duas fecerunt, quarum alteri *Blattaria Plinii* Gerardus, *Verbasci nigri vulgaris* Parkinsonus nomina dederunt, alteri *Blattaria flore lutea*. C. Bauhinus hanc duplicem facit, alteram quatuor cubitorum, tria, quatuor, quinque, aut plura vascula conjuncta habentem; alteram humiliorem, singula vascula proferentem, foliis multo viridioribus.

Varietates.

Quæ flore albo est, externè violacei quiddam habente ab hac non differt (specie, siquidem ex hujus femine decido oritur, ut in hortulo nostro Cantabrigie aliquando experti sumus).

Blattarium flore viridi à Lobelio in *iconibus* vocatum C. Bauhinus ad Blattarium flore albo refert itémq. Blattarium flore viridi purpurascens *Lob. ic.* item Blattarium alteram *Lob. ic.* Variat, inquit, Blattaria alba flore parvo, eoque albo, vel viridi purpurascens, & magno flore. Nos C. Bauhino libenter assentimur: nec enim sine necessitate species multiplicandas ducimus.

Blattarium flore luteo purpurascens *Park.* è luteæ vulgaris femine ortam esse. Autor ipse haud dubitat, & tamen (quod mirum) radicem vivaciorem ei attribuit.

- * 2. *Blattaria magno flore* C. B. J. B. *flore amplo* Ger. *Blat. lutea major seu Hispanica* Park.

Park.

* *Blat. lutea*
seccata.

Folia habet longiora & viridiora quam * præcedens apicibus rotundioribus: *caulem* elatiorem & robustiorem, superiore parte præter folia flores etiam gestantem copiosius, colore aureo relucens, minus confertis, ampliores tamen quam luteæ vulgaris, staminibus purpurascens medium occupantibus, mulcæ similitudinem quandam referentibus: quibus succedunt capsula rotunda, bina nervæ aut plura interdum simul, plurimum tamen singula; *femina* fusca claudens. *Radix* non admodum crassa, fibrosa, femine perfectæ exarefens.

3. *Blattaria flore cæruleo vel purpureo* J. B. *flore purpureo* Ger. Park. *purpurea* C. B.

J. B.

Radix crassa est & longa, succulentæque, cortice obduca rubente, albâ medullâ intus referta, sapore subdulci: *foliis* per terram expanxis ad Conyza Matthioli majorem [Baccharin Monipensium Ger.] accedit, non tamen ita villosa sunt, sapore subacri cum aliqua acrimonia. [Parkinsono folia latiora & breviora sunt quam Blattaria luteæ, magis canescens, paucis aut nullis per margines ferratis, mucronibus acutis] *Floris* & *capsula* Blattariæ vulgari similia fert secundo anno. C. Bauhino *foliis* est nigrioribus non laciniatis, parumque ferratis. *Flos* modo obsoleto colore purpurascit, modo nigre Violæ colore eleganti nitet, quandoq. dilute rubet: & hanc vocamus Blattarium flore pheniceo. Flore cæruleo purpureoq. florēt Junio & Julio. *Stamina*, annotante Parkinsono, in medio flore flava; *capsula* minorâ quàm in Blattaria lutea; *caules* humiliores, non rarò tamen ramosi; *radix* in multos annos vivax.

Folia in planta à nobis culta non nigrescunt, sed ut rectè Parkinsonus potius canescunt, & ut verè J. Bauhinus, folia Conyzae majoris Matth. referebant, tum colore, tum serratura, &c.

* 4. *Blat.*

Morif.

Folia hujus præcedentis foliis multò sunt majora, & Symphyti foliis quàm proximè accedunt. Flores edit satis amplios, eleganter coloratos, è carneo seu dilute rubello gilvos; in reliquis cum præcedentibus convenit. Natura adeo intenta esse videtur hujus propagationi per radices ut agrè in Gallia Meridionali, multò magis in Anglia, semen suum perficiat.

Park.

- * 5. *Blattaria lutea odorata* Park.

Folia huic plura, per terram strata, è viridi canescens, latiuscula & oblonga, parùm aut nihil serrata, in acutum delincentia: *Caules* duos trè pedes alti, foliis minoribus vestiti, à medio sursum in plures oblongos ramos divisi, *stems* pallide luteis, odoratis, crebris onusti. Semen rariùs perficit. *Radix* est vivaci & perenni, quod paucis hujus generis plantis contingit. Præcedenti eandem esse suspicor.

- * 6. *Blattaria pilosa* Cretica, *seu Arctios quorundam* J. B. *Verbascum humile Creticum laciniatum* C. B. *Verbascum Brassica folio* Col. *Blattaria Cretica incana rotundo laciniato folio* Park.

Col.

Longa & pedalia ferè profert *folia*, alternatim ex caule exstantia, appendicibus five lobis circa petiolum, ut in Brassica foliis observatur, quæ summum folii habent magnos, uncias quatuor latum, longum quinque, & amplius, ratione uberatis loci, in medio pediculo lobos digitales, & reliquum nudum; suntq. ex viridi incana, lanugine crassè obducta, dura tactu, & pilosa, sicuti & *caulis*, qui rotundus, bipedalis, & alis multis è foliorum sinubus prodeuntibus divisis. *Flores* in summo caulis & alarum profert, sed in caule prius, deinde in alis, ita ut diutius floreat, & ab ipsis incipiunt *fores*, quæ magni sunt & pollicari diametro, colore aut hulari, quinquepartiti, Verbasci vulgaris figurâ, purpurascens habentes umbilicum, & pilis illis hirsutis capitatis obtutis: *Apicem* etiam habent rotundus in acutum delinens ut in vulgaribus Verbascis, in quo *semen* exiguum non diffimile continetur, & satum exit. Maio mense floruit.

Hæc est Arcturus Creticus Belli. Verbascum fruticosum auriculatum *Ponæ Ital.* Variat (inquit C. Bauhinus) nam aliud foliis est latioribus, capitulis rotundis: est & alterum longioribus & angustioribus foliis, capitulis longiusculis, & hoc est Arcturi secunda species *Ponæ Ital.* Blattaria Cretica incana longiore laciniato folio *Park.* Provenit inter saxa, & super parietes, autore Bello.

Locum.

- * 7. *Ab hac diversam facit* C. Bauhinus, cumq. *sectus Parkinsonus* Verbascum suum foliis subrotundis, flore Blattariæ, quod in *Prodromo* sic describit.

C. B. prod.

Caulibus est cubitalibus, viridibus, rotundis, striatis, leviter villosis, nec ramosis: *foliis* inferioribus oblongis, reliquis omnibus subrotundis, parvis, caulem basi sua alternatim amplexantibus, infernè incanis, superne nigricantibus: ad quorum ferè singulorum exortum duo minora adjucentur, ex quorum suu *pediculis* unus, duo, tres, rariùs quatuor, prodeunt, quibus singulis *flos* unicus, luteus, parvus, pentapetalos infidet, cujus medio *stamina* aliquot purpurea, quasi ex calyculo ut in Blattaria emergentia, insident. Huic vasculum *semen* minimum, rotundum continens succedit.

Flore minore à præcedente differt, & partium omnium parvitate. Morifon noster hanc annum facit, illam perennem: verum Parkinsonus utramq. litem apud nos, annum, Chabreus apud J. Bauhnum pro eadem cum præcedente habet: verum si C. Bauhino rectè descripta sit, *foliis* superne nigricantibus, *caulis* non ramosis, *floribus* luteis, parvis, oportet ut sit diversa.

- * 8. *Blattaria Cretica spinosa* Park. *Leucoium Creticum spinosum* Clus. J. B. *Creticum spinosum incanum luteum* C. B. *Galatfrida Cretensium* Belli. *Leuc. spinosum cruciatum* Alp. *Spinifum* Creticum Ger. emac.

Belli.

Radice habet multifidam, lignosam, firmam, longam, multos caules conjunctim proferens: in orbem diffunditur, & latè fruticat, pedem altitudine non excedens: *caules* albi sunt, crebris firmisq. spinis præditi: juxta quos *folia* Leucouii albi foliis similia, licet minorâ & quadam lanugine obita: *fores* Verbasci aut Blattariæ similes, albi, paululum ad flavum tendentes, in quorum medio *stamina* quedam purpurea: Floribus succedunt exiles *stipes* rotundæ, tenuissimum semen continentes.

Rustici ad struendum ignem calefaciendâq. fornaces ei utuntur, ob similitudinem verò quam cum Scæbe habet, & album colorem galam stividam vocant, non quod lac emanet. Hactenus *Hon. Bellus*.

Clusius descriptione sua flores tetrapetalos statuit. Leucouii lutei similes, sed minores: *stipes* oblongas, plano semine plenas; quibus notis à Belli Galatfrida in tantum differt, ut plantæ toto genere diversæ videantur Leucoium Creticum spinosum Clusii, & Galatfrida Cretensium Belli; quamvis Clusius & C. Bauhinus eas specie convenire putent. Plantam ipsam non vidit Clusius, ideoque excusandus si eam minus rectè descripsit.

Zzzz 3

* 9. *Blat.*

* 9 *Blattaria incana multifida* Bocconi.

Bocc.

Capfula, semen & flores Blattariam esse arguunt. *Folia* verò magna, multiplicibus & profundis divisionibus incisa, colore è virore candicante, Abinthii Pontici vulgaris aliquatenus amula sunt.

Ramum unicum hujus plantæ abfq. radice à *Joanne Maria Ferro*, Veneto aromatario habuit D. Boccone; qui à *Ragula* allatum esse affirmabat.

C A P. XIII.

De *Trifolio acetoso*.

A B acido sapore voce diminutiva *Acetofella* dicitur: *Oxys* Plinii creditur. Calabris *Juliola* dicitur, ridiculè Barbari corrupere in *Lajula* & *Alleluia*. *Scal. in Theopr. de causis Plant.* Notas insignes habet quibus ab omnibus aliis plantarum generibus facile distinguitur, nimirum *Folia* in eodem pediculo terna, florem pentapetaloidem, saporem acidum, valculum feminale pentagonum, quod per maturitatem levi tactu diffiliens cum impetu semina ejaculatur.

A. 1. *Trifolium acetosum vulgare* Park. C. B. *Oxys alba* Ger. *Oxys sive Trifolium acidum flore albo & purpureo* J. B. *Acetofella* & *Lajula sive Alleluia* Offic. *Wood-Sorrel*.

J. B.

Ex crassifuscula, squamata, alba, vel ex albo rubente *radicula* longæ & crebræ pendent fibræ albicantes, indidèmerque emergunt pediculi infirmi, tenues, rotundi, palmares & longiores, terna gerentes *folia* satis magna, latiora quàm longiora, cordata, hirsuta, ex viridi flaventia, sæpe reflexa, ut capitulum ad pediculum coitus turbinatam reddat formam, sapore acido. Inter hæc alii surgunt pediculi, *florem* singuli sustinentes unicum, magnum, albicantem, striatum, tenerum [quina, petalis ad ipsos tamen ungues junctis compositum, unguibus (præsertim interius) flavicantibus] *Folliculum* pentagonum, quo attracto *semen* exilit rufum, nucleo Perfici simile, striatum.

Opacis plurimum provenit locis, in sylvis & ad sèpes. Ut sapore ita & viribus cum *Acetosa* convenit, ideoq. æstum febrilem mitigat, sitim sedat, & ventriculi ardore, jecur refrigerat & cor roborat, quoquo modo sumpta. Fit enim ex ea syrupus, conservæ, aqua distillata ad hos usus. Extrinsicus adhibetur aqua destillata ad collutiones oris, ad Erysipelata, ad ulcera fordida mundanda, &c. Observavit autem sèpe scribit *Fuchsius*, atq. adeo multorum experientia comperit, quòd ejus herbe copiosi flores crebras illius anni pluvias & aquarum inundationes ceterò portendunt: pauci contra siccitatem.

2. *Oxys lutea* Ger. J. B. *luteo flore* Park. *Trifolium acetosum corniculatum* C. B.

J. B.

Serpendo per terram spargit *coliculos* palmares aut selquipalmes, graciles. *Folia* tenuissimis nixa pediculis terna coherent, minorà quàm *Oxys* vulgaris, magisque per extremum fissâ, corculum (ut vulgò pingi solet) expressius effigiantia, hirsutiora, ex brevibus pediculis à coliculo prodeuntibus dependantia; gustûs acidi. *Floris* forma stellata eadem, sed color luteus: quæ *cornicula* sive *siliquæ* sere unciales sequuntur, sursum spectantes, crassifusculæ, foliolis, ex quinque loculis constituta; quæ ubi ad maturitatem pervenere, levissimo tactu semina plurima, parva, rufa, aspera exili lateribus, oculis quam primum conniventibus, ut nè appareat siliquas distillasse. *Radix* longifuscula, gracilis, fibrata.

Planta est annua, semine deciduo fe propagans, in Italia & Sicilia, umbris præsertim, ubique fere è obvia. Æstate tota flores producit.

* 3. *Oxys affinis planta bulbosa Africana, flore purpureo magno* Breynii.

Hujus *flos* ex cinereo in quinque lacinias angustas profundè dissecto subhirsuto *calyculo*, primum pyramidalè formâ convolutus, postea verò in quinq. folia ampla, ex rubro suave-purpurea, cum cæruleo colore mixta explicatus, forma florum *Convolvuli* Indici majoris (præterquam quòd non monophyllus) fe diffundebat. Fulcrum ejus *cauliculus* erat subviridis, teres, duas trève uncias longus, carnosus, debilis & tener: *Folius* circa medium compluribus, pediculis longis insidentibus, latè viridibus, crassifusculis, tergeminis, Trifolii similibus, comitatus. Hujus origo ex *bulbo* nigerimo, *Avellana* magnitudinis, multis squamis compacto, cui etiam plantæ aræ, capillacæ, oblique appendebant longissima fibræ.

E promontorio Bonæ Spei in Belgium delata est, ubi in orto Beverningiano florem explicuit.

4. *Trifolium bulbosum flore albo prement.* Bonæ Spei Bod. à Stapel.

Folia tria in unoquoq. pediculo crassifuscula, saporis aciculè habet. Bulbus ejus oblongus est, cortice nigricante: *Flos* albus quinis, sensive foliis constat.

A Justo Heurnio accepti Bodæus.

C A P.

C A P. XIV.

De *Trifolio palustri, fibrino nonnullis dicto*.

A. *Trifolium palustre* J. B. C. B. *paludosum* Ger. Park. *Trifolium fibrinum Tabernamont. & Germanorum. Marsh Trefoil, Duck-weed.*

J. B.

G Eniculata *radix* longa, alba, prorsum incedit, fibris subinde demissis firmata; pediculi infirmus latiores vaginæ instar, dodrantales, tria habent annexa *folia*, magna, fabaceis formâ & magnitudine respondentia, lavia; inter hæc *caulis* surgit cubitalis, levis, gracilis, virens, thyrsus gerens florum, ex albo purpurascens, speciosorum, qui antequam aperiantur exterius rubent, reclusi in quinque segmenta acuta expanduntur (sunt enim monopetali) superficie interna tenuissimis & candidis filamentis crispis, velut lanugine seu pube quadam obducta. E singulis floribus exeunt *stamina* quinque alba cum *apicibus* flavis; in medio *stylus* brevior & viridior. Succedunt *capitula* seu *valcula* fibrotunda, in quibus *semen* Helianthemum simile ex fusco flavescens.

In palustribus & aquosis frequentissimum occurrit: Extra aquas non diu durat. Maio & Junio *Locus*.

In morbo articulari debellando vires insignes exerit hæc planta, nulli hæcenus Botanicorum *Vires*, proditas, sed *Thoronis* Prussie in nonnullis agris feliciter expertas. *Folia* herbe in *Cerevisia* decoquant, & bis aut ter de die cum doloris sentiant, decoctum bibunt, quamvis ingratissimi odoris & saporis sit. Qui autem eo utuntur levamen omnes percipiunt. Quin & matrona quadam *folia* in aqua decocta, & calidè paratè affectæ applicata in Arthritide vaga admodum deprædicat. Gratiôr reddi poterit herba preparatione usitata in spiritum, extractum liquidum, & Syrupum. *Ephem. Germ. Ann. 4 & 5. Observ. 123.*

D. Tancredus Robinson *Trifolium paludosum* in hydropicis affectibus commendat; sèpe serpius observasse ait oves tabidas in paludibus hac herbâ abundantes compulsas, ejus esu sanitati restitutas: quin Germanicos nonnullos scriptores eam laudare in Scorbuto, febribus intermittensibus & catarrhis.

Simon Paulus cum succum Cochleariæ Scorbuticis valdè prodesse scripsisset vel cum sero lactis vel per se exhibuit, sed tamen *Trifolium fibrinum*, inquit, ei præferendum est.

P. Tilingius præparat varia medicamenta è *Trifolio paludoso*, ut spiritus, salia, essentias, tinturas, olea, que in morbis chronicis egregie deprædicat, omnibusq. aliis plantis hanc longè præfert. *Ephem. Germ. An. 12. Obs. 74.* Rectè observavit *D. Tancredus Robinson* herbam hanc Germanis, aliisque gentibus Septentrionalibus nunc diem unice charam & in magno pretio esse, & assiduo usu frequentari in omnibus ferè morbis, ut certissimam panaceam, ad quam etiam in deploratis affectibus velut ad sacrum antioram confugunt.

C A P. XV.

De *Numularia*.

N ummularia à foliorum figura rotunda nummi æmula dicta, flagellis reptatricibus, floribus è foliorum alis exeuntibus, loco natali in aquosis, ab aliis hujus generis distinguitur.

A. 1. *Nummularia* Ger. *vulgaris* Park. *major lutea* C. B. *Num. sive Centimorbia* J. B. *Нер-вогъ, or Herb Two-pence.*

Longis sed tenuibus viticulis angulosis, è geniculis fibras longas demittentibus proferit; quibus ex brevioribus intervallis *folia* bina opposita adnascuntur, fibrotunda & nonnulli crispâ, gustu vehementer citra morsum ficcante adstringentique: ex quorum alis flores ampli, flavi, quinque foliis acuminatis compositi, [quæ tamen ad unguem juncta sunt, ut *flos* integer decidat,] totidem in medio staminibus cum suis apicibus luteis, stylo tenui non capitato valculo feminali insidente. Pediculi florum feminales aut longiores, ex alis foliorum singulis singuli exeunt, ut ad singuli genicula bini plerumq. flores sint. In nonnullis ramulis terna *folia* & totidem flores ad singula genicula observavimus. Delapso aut marcescente flore calicis folia connivent ut in *Convolvulo*, & valculum feminale rotundum, admodum exiguum, femine intrus minutissimo & vix conspicuo resecretum occultant.

Juxta *Scrobes* & fluenta, aliisque ligula loca provenit, subinde & in humidis reperitur sylvis, ut *Locus*. rectè J. Bauhinus. A Maio mense in multam ætatem floret.

Sicca est & adstringens, vulneraria è præcipuis. Flores & *folia* trita & imposita vulnera & ulcera *Vires*. quævis glutinare valent: Eadem cum vino sumpta dysenterias, ventris imbecillitates, fluxusque ac humiditates sanant. Conducunt & ad sanguinis rejections profluvia muliebris, & ad omnia interaneorum vulnera & ulcera, posticium pulmonis. Commendatur & in Scorbuto. Precipuum autem vim ejus esse dixit *Mathiolus* ad puerorum enterocelas tum illite, tum in pulvere haustæ.

A. 2. *Numm.*

- A. 2. *Nummularia minor flore purpurascens* C.B. Ger. emac. Park. *Nam. rubra* J.B. Purple-flower'd *Sponep-wort*.

Caulibus tenuissimis per terram reptat, fibris albicantibus è geniculis demissis. Folia ex brevibus intervallis conjugatim bina, subrotunda, pallide virentia, glabra, non crenata, brevissimis pediculis fulta, Serpylli vulgaris foliorum magnitudine aut tantillo minora, Chamælyces paria. Flores ex alis foliorum exeunt singulares, pediculis longis tenuibus, pro plantula ratione grandes, in quinque oblonga segmenta ad unguem juncta partiti, cum staminum in medio lanuginosorum glomere. Succedit vasculum feminale parvum rotundum. Calicis folia angusta sunt & acuminata. Paludosis gaudet, & Julio demum mensis floret.

Locus & Tempus.

3. *Nummularia mucronata* Promont. bon. spei Bod. à Stapel.

Folia habet lanuginosa.

CAP. XVI.

De *Rore Solis*, five *Rorella*.

- A. 1. *Ros Solis folio rotundo* J. B. C. B. Ger. Park. *Rosa folijs oz Sun-dew, with round leaves*.

Folia è radice fibrosa tenui plura exerit, pediculis longis superne hirsutis mixta, circinata ferè rotunditatis, auriculæ figurâ, modicè concava, pallide viridia, æquum, rubescentiūque staminum velut cilio circumquaq. fimbriata; aspergine torrida guttularum etiam per ferventissimos æstus pilis adherescentium madida. Ejusmodi stamina sed breviora mediam quoque folii partem supinam obfident: prona namque superficies omnino glabra est & pilis destituta. E medio foliorum exurgunt caules duo aut tres teretes, graciles, rubentes, foliis nudi, palmares aut semipalmares flores sustinentes longa serie, versis unam partem spectantes, brevibus pediculis fultos, candidulos, è calice oblongo in quinque segmenta diviso exeuntes. Floribus succedunt vascula seminaria oblonga, figura & magnitudine ferè granorum tritici, seminibus repleta.

Ros pilis seu fetis adherescens tenax est & viscidus, inque filamenta ductilis digitorum attactu. Floret mensis Julio, & in humidis palustribus oritur, non raro inter muscos aquaticos.

Locus & Tempus.

- A. 2. *Ros folio oblongo* C.B. J.B. Ger. *Ros folijs sylvæstris longifolius* Park. *Long-leaved Rosa-folij, oz Sun-dew*.

Magnitudine sua, & foliorum figurâ quæ sensim ab imo ad summum usque dilatantur, nec in rotundum velut auriculæ figurâ desinunt, & multo quam illius longiora sunt, à præcedente differit.

Non procul Cantabrigia in palude quadam *Hinton near* dicto provenit. Præter descriptas & à nobis observatas tres adhuc alias *Rorellæ* species invenit, inque literis ad me datis sic breviter descripsit Tho. Willifellus, transmissis etiam earundem iconibus rudè manu à se delineatis.

3. *Rorellæ* species tertia, seu *rotundifolia perennis* vulgari *rotundifolia* major est, radice perenni, foliis erectis, non ut in vulgari in orbem super terram ltratis, pediculis propè exortum è radice al- quousque nudis, superiore tantum medietate ad margines pilosis. *Devonia* natales suos debet.

4. *Rorellæ* species quarta, seu *longifolia perennis* Radice est perenni seu vivaci; siquidem eam sæpius vidit cum caulibus superioris anni exsiccat adhuc eidem manentibus. Foliis est duplo pluribus quam vulgari longifolia, ima parte prope terram teretibus, & postquam dilatari incipiunt al- quousque adhuc nudis h. e. nullis ad margines fetis fimbriatis. Provenit in agro *Eboracensi* inter *Doncastriam* & *Baustriam*.

5. *Rorella quinta*, seu *longifolia maxima*, foliis est longissimis, ab eadem radice pluribus, utrinq. ab exortu usque pilosis. Tribus à *Carleolo* milliaribus *Scotiam* versus eam observavit & eruit. Hac magnitudine præcipue à secunda specie seu vulgari *rotundifolia* differre videtur.

De viribus hujus plantule non convenit inter Botanicos: Sunt qui ad phthisin, ad pestem, ad vuln- nera, ad epilepsiam eam commendant: alii nec sine ratione, usum ejus internum verant, quoniam caustica est, & cum imposita ipsam exulcerat. Hinc

Planta *Roris* foliis ovibus maxime noxia censetur. Pulmones enim ovillis adurit, & tussim letha- lem excitat: Hinc & nostratibus *Chæred* dicitur. Ex Obf. Olai *Borrichii* in Act. Med. Tho. *Bartholin*. An. 1676. Obf. 53. Non tamen hoc procius observavit aut prodidit Ol. *Borrichius*: si- quidem *Camerarius* in horto annotat, in Anglia observatum esse ab opilionibus oves quæ crebro hac herbâ vescuntur, hepar & pulmones male affectos & marcere quodam vitatos habere. *D. Tur credus Robinson*.

Aquam vitæ seu ardentem cui *Rorella* cum Aromatis nonnullis infusa est, olim in frequenti usu fuit pro cordiali in lipothymia & deliquio.

Multa traduntur superstitiosa de hac herbula, quæ consultò prætereo: cujus fortassis commatis est, quod amico quodam suggerente subijcimus.

Ros Solis collectus quando Sol est in medio Leonis exsiccat, & sacculo reconditus pectori ap- plicetur. Arcanum est ad hæmorrhagiam narium.

CAP.

CAP. XVII.

De *Viola aquatica*.

- A. *Millefolium aquaticum dictum Viola aquatica* J.B. M. *aquat. seu Viola aquat. caule nudo* C.B. M. *aquat. floridum, seu Viola aquatica* Park. *Viola palustris* Ger. *Water-Violet, oz Spilfoil*.

Plurimas fibras tenues albas, altè in limbum demittit. Caules oblique sub aquis feruntur, foliis crebris pinnatis pinnis angustis uncialibus, nullo ordine positis vestiti. Caules flores susti- nentes surrecti supra aquas eminent, inanes, striati, geniculis aliquot per summa nodosi, ad quorum unumquodque quini aut seni verticillatim nascuntur flores pulchri, majusculi, Leucois simi- les, quinque foliis albis, apicibus in medio luteis constantibus, pediculis uncialibus & fœscuncialibus hærentes. Florem calicis vice obvallant foliola oblonga, viridia, ipsique pediculis apposita foliola ali- quot longiora, acuta, radiata. Succedit vasculum feminale parvum, subrotundum, semina parva continens.

N. Flos revera monopetalos est, in quinque segmenta adeò profunde ad unguem ferè divisis, ut pentapetalos videatur.

In aquis residuis ut & fluentibus vadolis lubens nascitur, & Maio mensis flores prodit.

Locus.

CAP. XVIII.

De *Anagallide aquatica rotundifolia non crenata*.

- A. *Anagallis aquatica rotundifolia* Ger. *aquat. 3. Lob. folio subrotundo non crenato* Park. *aquat. rotundifolia non crenata* C.B. *Samolus Valerandi* J.B. *Round-leaved Water-Pimpernel*.

Radices ei albae, fibrosæ. Folia ad radicem ex angusto principio sensim dilatantur, extremitate subrotunda, duas uncias longa, unciam lata, pallide viridia, per ambitum minime in- cisa, crassa, glabra. Caules semipedales aut dodrantales, altiorive, tenues, rigidi, teretes, foliis per intervalla alternatim positis vestiti, absque pediculis, sursum spectantibus, brevioribus & rotundioribus iis quæ ad terram sunt. Caulis superius in ramos finitur. Flores in summis caulibus & ramulis in singulis pediculis semuncialibus, singulis, rariis dispositi. Ad exortum pediculorum è caule nullum apponitur folium, at in ipso pediculo non longè à flore semper habetur folium. Flores autem parvi, albi, in quinque segmenta lata divisi; sunt enim revera monopetali, & integri decidunt. Succedunt in calicibus quinquepartiti, à flore residuis vascula rotunda, semine parvo, per ma- turitatem subrustro repleta. Sapor plantæ amarus est.

Amat loca paludosa, & Junio mensis floret.

Locus.

CAP. XIX.

- A. 1. *Pyrola Alpinæ flore Europæa* C.B. Park. *Herba trientalis* J.B.

Consilio affurgit simplici, tenello, gracili, palmum plus minus alto, tereti, nudo, glabro, qui summo tenus velut in umbella folia sustinet ex brevi pediculo sex, septemve, pallide virentia, ovata [nostratis folia oblonga sunt & acuminata, ut in iconè C. Bauhini] uncia vix lon- giora, latitudine proportionata ad figuram ovatam, quadam etiam minora, nonnulla majorem vix mediam aut tertiam partem æquantia; è quorum costa venule eminentiores alterno positi exeunt ad ambitum: sed & minimum quoddam unum aut alterum Serpylli foli facie & magnitudine cau- liculo adnascitur. Porro è medio foliorum exortu pediculi communiter bini surguntur fœscunciales aut duarum unciarum ac ferè capillares, subrusti, fœscunciales sustinentes singulares, stellatos, albi- cantes, quos foliola prædictis foliis concolora, & stellam pulchre positi experientia ambiunt, octo- na plus minus. Radix quamplurimis, tenuibus, prælongis, alentibus fibellis constat. Flos (quan- tum memini) simplici laminâ constat, in quinque laciniis totidem folia imitantes divisis.

Tho. Willifellus cum invenit nobisque ostendit ad orientalem extremitatem *Rumles-mear* propè *Melwich* in agro *Eboracensi*, loco paludoso inter juncos: inque Northumbria trans murum Pæto- rum quinque m. ultra *Hexham* oppidum Boream versus: necnon inter ericas in montosis palustribus non longè ab oppidulo *Harbottle* ad Occidentem. Nascitur etiam in montosis humidis non- nullis Germaniæ in locis; vide *J. B.*

Duplex est, autore C. Bauhini, major & minor. Primus, inquit, Val. Cordus in Observ. sylva- rum herba trientalis proposuit: deinde Jo. Thalus in sua Hærcynia Saxonicæ-thuringica sub *Alpinar- ium* descriptit: & tandem Casp. Schwenckfeld in suo catalogo plantarum Silesiæ *Alpinum* Alpi- nam nominavit, nullâ differentia offensa, &c. vide apud C. B.

2. *Pyrola*

2. *Pyrola Alfinis flore Brasiliiana* C. B. Park.

C. B. prod.

Ex radícula alba, tenui, capillata *cauliculus* effertur singularis, sex, septemve unciarum, inferiore parte nudus, circa medium duobus foliis parvis, sibi oppositis donatus, superioris verò foliis sex vel septem per ambitum cinctus, quæ magnitudine imparia sunt, aliquibus unciis duas, alis unam longis; unciam vel semunciam latis, Plantaginis quinquenerviæ formâ, (cum & per hujus folia quinque nervi discurrant) sed glabra, tenera & viridia, in acumen fastigiata; ex quorum medio pedicellus tenuis, uncialis exurgit, *florem* singularem, pallidè luteum, ungui pollicis æqualem, quadrifolium, striatum, cujus folia (stellæ modo disposita) lateralia aliis duobus latiora sunt: ad floris umbilicum staminula plura, exigua, rufescentia occurrunt.

In Brasilia apud Tououpinambaultios reperta est. Ab Europæa foliis quinquenerviis, flore quintuplo majore differt. At Brasiliiana minor ab Europæa minore solum foliorum magnitudine, quæ in Brasiliiana longiora angustioraque sunt differt.

Locus.

C A P. XX.

Valeriana Græca Ger. Park. *Græca quorundam colore carneæ & albo* J. B. *cærulea* C. B. *Greek Valerian, called by the vulgar, Ladder to Heaven, or Jacob's ladder.*

PYxidata *radice*, tenui, fibrosa, albicante, evidenter amara proserpit, inquit J. Bauhinus. Plura è radice *folia* emittit, per totam hyemem virentia, è multis pinnularum ad mediam costam adnexarum conjugationibus composita [decem interdum aut duodecim] cum impari costam terminante. Singulæ pinnae digitum longæ sunt, dimidium latæ, è lata basi in acutum mucronem sensim angustatæ, tribus nervis insignioribus secundum longitudinem excurrentibus, glabræ, virides, per margines æquales. *Caules* ab eadem radice plures exeunt, teretes, striati, inanes, hirsuti, digitali crassitudine, altitudine sesquicubitali, ramosi, foliis ornati ad intervalla singulis. In summo caule & ramulis flores conferti, pediculis brevibus, tenuibus, deorsum nutantes, è calice in quinque, acuta segmenta diviso, ipsi satis speciosi, cærulei, quinque, foliis obtusis, ad ungues junctis constantes, adeo ut integri decendant; quinque intus stamina apicibus luteis donata continent, cum stylo oblongo in summitate trifido & saturatiùs cæruleo, odore niminè commendabiles. Vasculum feminale turbinatum Alfinis modo, in tria loculamenta divisum, quod per maturitatem in summitate dehiscit, *semina* oblonga, parva, nigricantia continent. Sapor herbe lentus & amaricans.

Maio mense floret.

Tempus.

C A P. XXI.

1. *Glaux exigua maritima* Ger. J. B. *maritima* C. B. *maritima minor* Park. *Sea-Milkwort, or Black Saltwort.*

J. B.

PUffilis & gracilibus est *colicula*, subinde reptantibus, & fili instar tenuium fibrarum è geniculis propagatione radicatis. *Folia* per articulos Herniariæ, bina contrario situ, ex quorum uniuscujusque sinu *semen* perpusillum nudum fuscum [Parkinsonius & Gerardus capsulas seminibus repletas flosculis purpurascensibus succedere scribunt.]

In salis palustribus mari conterminis ubiq; ferè reperitur.

Locus.

2. *Glaux maritima major* Park. *latiore folio Thuringiaca*. C. B.*Glaux major palustris flore herbaceo* Moris. præl.

Moris.

Hæc in fluviis & ad margines fluviorum per prata labentium provenit: *caules* habet pedales aquis innatantes, à quorum geniculis nodifere demittuntur fibræ in aquam, quarum beneficio nutritur tota planta. Ad singula genicula oriuntur bina *folia*, Pulegii regalis foliis latiora, glabra, mucronata: in caullum alis superioribus emergunt *flores* herbacei coloris, qui relinquunt in capsulis oblongis Caryophylli aromatici magnitudine; [in singulis] infinita *semina* minuta, subviridia.

Planta hæc nobis incognita ad hoc genus minimè pertinet; verum ob nomen Glaucis ab Austrore inditum eum huc retulimus, donec certius innoscat ubi disponi debeat.

C A P. XXII.

Quadrifolium annuum Persicum Zanoni.

Zan.

MULTOS fundit *cauliculus*, palmum circiter longos, tenues, lignosos, fragiles, membranâ tenuissimâ in viridi rufescente testos, medullâ albicante plenos, crebris nodis prominentibus, annularibus distinctos, ad intervalla circiter uncialia, ad quorum unumquemque appposita quaternaria folia, crucis formâ, brevi & tenui pediculo intercedente, supernè viridia, subius alba, hic illic aspera, & lanugine quadam albâ punctata, quæ ea visui grata reddit, nervo tenui per mediam longitudinem divisa, Anthyllidis Valentiniæ Clusii similia, sed paulo latiora, & extremo nonnihil excavata & incisa. Ex singulis geniculis præter folia exeunt ramuli foliosi, & ex his denuo alii minores, & deinde tertii, foliis minutissimis vestiti, geniculis adeo vicinis, ut plantæ foliis & ramulis creberrimis admodum densa videatur, sapore exiccante & acerbò ficiis immaturi. E geniculis præter folia dicta egreditur etiam gemma quadrata, quatuor costis valde elatis, intercedentibus sulcis satis depressis & concavis, parte inferâ, præcipuè secundum costas, rubescens & punctis supradictis variegata, quæ circa principium Junii *florem* explicat pulcherrimum, colore Amethystino, quinque petalis subrotundis, extremo (foliorum instar) crenâ excavatis, compositum. Flore delapso restant in conceptaculis *semina* minutissima, quæ microscopio spectata figuræ ovalis tritici similia apparent, extremo minore nigra, cum fissura in medio ad modum tritici, Tabaci colore aliquantulum lucido. *Radix* tenuis est, aliàs simplex, aliàs in ramulos divisa, tenuissimis fibris donata, colore ad ferrugineum obscurum tendente.

Planta est annua.

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER VIGESIMUS PRIMUS.

QUI EST

De Herbis radice bulbosa donatis, iisque affinibus.

Herbæ quarum plantula feminalis bifolia seu bivalvis, seu mavis binis cotyledonibus instructa non est, sed unicâ tantum vel nulla cotyledone seu folio feminali donata, sunt vel flore imperfecto seu flamineo, vel flore perfecto seu petalode. Hæ vel sunt radice bulbosa, vel tuberosa fibrosave, quas bulbosis affines dicimus.

De bulbosa radice præditis hac in Parte agemus, de Bulbosis affinibus in sequente.

PARS PRIMA.

De Herbis radice bulbosa præditis.

Radicem bulbosam voco quæ unico constat tubere seu capite, fibras multas ex ima sede seu basi emittente. Non me latet dari etiam alias herbas præter eas quas intellectas vellem, quarum radicibus hæc definitio conveniat, ut v.g. Ranunculo bulboso, verum ex in diverso genere sunt, quarum ici plantula feminalis binis cotyledonibus instructa est.

Hujus autem generis herbæ plantulam feminalem unico tantum cotyledone donatam obtinent, & aliis præterea insignibus notis à reliquis tuberosis differunt, nimirum foliis sine pediculis in longitudinem productis, vasculis feminalibus in terna loculamenta dispersitis: Floribus plurimum hexapetalis, aut cerè in sex lacinias ad margines scissis.

Hæ vel sunt bulbo squamoso, seu ex pluribus imbricatis incumbentibus squamis composito; vel bulbo solido, substantiâ continuâ, nec in squamas aut tunicarum involucria divisa.

Secundi generis plantæ quarum bulbi tunicati sunt dividi possunt in graveolentes, & odore nullo aut minus gravi præditas.

SECTIO PRIMA.

De Herbis bulbo squamoso.

Herbæ radice bulbosa è squamis compactili.

Herbæ radice bulbosa donatæ sunt vel eadem squamosa, vel tunicatâ, vel solidâ, hoc est substantiâ continuâ, nec in tunicarum involucria aut squamas divisa.

Quæ radice squamosa sunt dividi possunt in eas quarum bulbus componitur è squamis

Multis imbricatis incumbentibus, caule

Foliofo, florum petalis

Reclitioribus, floribus etiam ipsis erectis: LILIUM VILGARE.

Reflexis, floribus ipsis pendulis seu deorsum nutantibus MARTAGON, LILIUM montanum.

Nudo, flore Hyacinthi; HYACINTHUS LILIFOLIUS stellatus

Pancioribus

Pancioribus & majoribus majores & elatiores, caule

Supra flores assurgente, floribus ipsis pendulis caulem coronæ instar in orbem cingentibus, radice vulpem olente: CORONA Imperialis.
In florum thysum terminato, floribus parvis, deorsum nutantibus: LILIUM PERSTICUM.

Binis duntaxat, humilior, flore Tulipæ, pendulo seu deorsum nutante, caule foliofo: FRITILLARIA.

Herbæ radice bulbosa tunicata sunt vel graveolentes, flosculis multis è summo caulibus fastigio enatis & in umbellam aut corymbum diffusi; vel odore nullo aut minus gravi prædita.

C A P. I.

Corona Imperialis Ger. Park. Corona Imperialis sive Tusai aliis J. B. Lilium sive Corona Imperialis C. B. *Chc Croton Imperial.*

f. B.

Radix bulbosa, rotunda, crassa, diversa à Liliorum forma, est enim compressa, ex magnis, crassissimis & succulentis squamis compacta, colore interdum albo, nonnunquam etiam purpurascens, sæpe pallido, odore foetido & viroso, ut & folia, Colchicum olente, Clusio verò hircum [nobis potius vulpem] nares etiam procul feriente, qui eruit binas & amplius libras pendentes. Caulem tollit singularem, bicubitalem aut etiam altiore, digitali crassitudine, inferiore parte plusquam pollicari, firmo, intus fungoso, viridi, rotundo quidem, sed ad cubiti altitudinem striato, foliis magna parte stipatum numerosis, splendore viridanti nitentibus, Liliaceis, modò æquali, modò confuso ordine cum ambientibus, nullo nixi pediculo, sed latiore fide parte cauli adnatis, ita ut appendices paulum eminentes ab eis propagati caulem reddant nonnihil angulosum. Supra autem densius hoc foliorum agmen caulis ad pedem, nonnunquam etiam cubitum protenditur nudus, sine foliis, gracilior quam inferius, & teres, neque striatus & viridis sed levis & purpurascens coloris, Serpentina instar maculosus, qui in summo totidem panem in angulos definit quot flores sustinebit, nempe binos, ternos, quaternos, quinos, senos aut plures, omnes Vere quasi æqualiter & contrario fide nascentes, singulosq. inter bina folia, inferioribus longè minora & angustiora, æquali fere longitudine. Quum flores primum erumpunt, inter folia latent, candicantesq. sunt, deinde paulatim incrementum sumunt, unâ etiam succrescente ea caulibus que illos sustinet nuda parte: florum vero pediculi, qui fescunciales, in augmento deorsum inflectuntur, è quibus flores penduli sunt circumcirca, regum coronas imitatis, Lili candidi pares, flammeo colore rutilantes [Lobelio ex pneonico rubentes] patuli, lenis constant foliis lævis, per extimum mucronatis, pulchra striarum latorum five purpurearum discurrentium picturâ variegatis, laciniatâ cæsurâ subinde ludentibus, ungue autem (inquit Clusius) singulorum petalorum nonnihil foris eminente, & ex nigro purpurante, quorum uniuscujusque fundum obscuriore colore pictum obsidet gemmantis liquoris margaritæ argentea limpidissima & dulcissima, pertinacis durationis, post multos etiam dies à refectioe; [Lobelio Visci grano fere pares] Ea deinde tubercula marcescentibus floribus in albas lacunas abeunt. Ex ipso penitus floris umbilico prodeunt pro foliorum numero flamina candida adeo conjuncta, ut pro uno fallant obiter intuentem, apicibus masculis in Ochram vergentibus, breviori tritido stylo inter ea latitante. Supra flores Caulis denuo attollitur dodrantali plerumq. aut majori amplitudine, foliis exilibus & angustis onustus: nonnunquam supra flores nullus cauliculus eminet, sed conferta duntaxat angustorum foliorum coma: interdum etiam (inquit Clusius) mihi nati sunt supra flores non unicuique cauliculus five ramulus, sed bini, terni aut plures, suis etiam foliis singuli ornati.

Flori succedunt magna trigona capita, interdum etiam tetragona ut in Lilio puniceo, quorum singuli anguli utrinque pinnati sunt, & alati; excusso autem flore statim silium eriguntur quæ fructu futura sunt capita: Semina plana sunt, liliacea, paullo oblongiora, cartilaginosa, subrugosa, duplici serie in singulis angulis digesta, quemadmodum in Lili generibus, &c.

Hujus plantæ multiplex habetur varietas, nimirum

1. Lilium five Corona Imperialis duplici corona C. B. Caulis enim in hac planta nonnunquam supra priorem illam florum æqualiter propenduntium seriem dodrantali longitudine attollitur, aliamq. florum seriem gestat, aliquando etiam tertiam, & tum demum foliorum comam supereminentem: eas verò stirpes unicuique florum ordinem subsequentes annis plerumq. ferre observari (inquit Clusius) ut peculiare genus non sit censendum, sed Naturæ luxuriantis quidam duntaxat lusus.

2. Corona Imperialis flore luteo cum stirpis purpureis: qualem Clusius primo in loco describit. Variat in nonnullis plantis florum color, est enim vel medius inter utrumq. genus, vel ad priores fecundæ coloreum quam proxime accedit.

3. Lilium five Corona Imperialis multiflora, latoq. caule C. B. Caulem latefcere & multos deinde flores proferre, aliis etiam aliquam multis plantis accidit.

4. Lilium five Corona Imperialis flore pleno.

5. Lilium five Corona Imperialis foliis angustioribus, non fetens Clusius.

6. Lilium five Corona Imperialis ramosa C. B. Tulia sive Clusius.

Hæ aliæque varietates quarum meminit Lobelius accidentales nobis videntur, & vel soli luxuriæ, vel culturæ & mangonio debent, nec speciei diversitatem arguunt.

B b b b b

De

De Corona Imperiali per omnia majore Cat. *Parif.* & Corona Imp. *Sinenfium* seu folio vario *quidem*, cum mihi nondum fuerint conspectæ, quid dicam non habeo.

Constantinopoli allata est hæc planta: ex Persia vero Constantinopolim delatos illius bulbos omnino sibi persuadet Clusius, quoniam cum accipiebat inter reliquas hæc fuit inscriptio, *Tufai* seu *Persiano rosso* de *discolorato con la testa abasso*, hoc est, Tufai sive Flos Persicus ruber aut decolor mutante capite.

Floret Aprili, interdum etiam Martio si aeris temperies paulò calidior fuerit.

Corona: Imperialis guttis in flore utuntur Turcæ ad vomitum excitandum; alii ad fœtum excludendum. *D. Palmer*, è dictatis D. Herman.

C A P. II.

Lilium Persicum Ger. Park. C. B. *Persicum* sive *Sufianum* J. B. *The Persian Lilip.*

C. B.
Caulis ei procerus, non multum crassus, cubitalis & altior, rotundus, foliis ab ima parte sursum versus dense stipatus, Lili crocei foliis angustioribus, acutioribus, digitalis longitudinis, longè quam Coronæ Imperialis angustioribus, illis ferè similibus quæ in summo ipsius capite nascuntur, virecentes ex cinereo coloris, sive quodammodo æruginosi (inquit Clusius) qualis in Tulipa foliis conspicitur; contortuque verò illa, buxique sunt odoris. Summus caulis longum gerit thyrsium *florum*, sesquicubitalis & longioribus pediculis hærentium, numerorum, pendulorum, terræque spectantium, Leucoii bulbi nolas imitantium, saturâ purpurâ tinctorum, sive (ut ait Clusius) foris purpurâ valde obsoleta colore prædiorum, interne autem dilutiorum, unguibus subvirescentibus, odore nullo insigni. Ex umbilico fex inæqualia *stamina* prodeunt, purpureis apicibus primùm confusica, qui obversi flavo polline conferti apparent: tria deinde longiora *stamina* coeunt, *staminaque* medium florem occupantem emulantur. Sequuntur deinde sexangula capita trietrigula, quorum singuli anguli binis alis sunt præditi, Coronæ Imp. capitibus ferè similia, sed minora & breviora; *semine* etiam simili, paululum tamen breviora. Radix bulbosa, Pomi Arantii magnitudine, subrotunda, fissa, magnis squamis lorica, ex albo hævescens, tenui membrana cincta; substantia ejus qualis in reliquis bulbis: ima parte fissilis, foramine plurimum pertusa caulis vestigio. Sapor substantiæ peramarus horribilis; nullo tetro aut gravi odore nares feriente prædita est.

Floret Aprili, semen ejus maturum cum Tufai semine aut paullo post. Apud nos etiam perduræ hyeme non nimis aridæ, sed bulbis semper decrevit, nisi calido in loco feratur, aut in hictis per hyemem reponatur.

Clusio Lilium Sufianum dicitur, quòd Sufis Persiæ urbe delatum sit.

C A P. III.

De *Fritillaria*.

Fritillaria à tabula Scaccaria seu abaco in quo Scaccorum lusus exercetur, quem Fritillum dici existimant, nomen accepit. Verum Fritillum non est propriè tabula Scaccaria, sed vasculum aleatorum fux pyxis cornea lignæve narticula aut infundibuli specie, è qua mitteretur alex vel tesserae in tabulam ad cavendam fraudem.

Gesnero & alius Meleagris dicta est, à Meleagris avis plumis, quas si non coloris specie, tamen varietate & dispositione, & macularum magnitudine refert. C. B.

Meleagris nomen sunt Radix in duas velis partes divisa, Morifono è duabus velut magnis squamis composita; flos Tulipæ æmula, deorsum nutans vel pendula, maculis quadratis tabula Scaccaria in modum pictis.

1. *Fritillaria vulgaris* Park. Ger. *præcox purpurea variegata* C. B. *Meleagris* sive *Fritillaria dilutior* & *saturatior* J. B. *Common Fritillary*, or *chequer'd Lilip.*

C. B.

Ex radice emergit bulbosa, candida, solida nullis tunicis septa Clusio, sed veluti in binas, easque ut plurimum inæquales partes secta; è cuius medio protuberat quasi pulvinus quidam, unde caulis emergit, fissili parte multis fibris donata. *Caulem* promit teretem, tenuem, singularem, distantem & pedalem, interdum etiam majorem, foris ex viridi purpurascens, vel fusco obsoleto colore præditum, levem, intus fungosum; ad quem fine pediculis adnata hinc inde, nullo ordine, folia Thyropogonis purpur. quinque, sex, septem, mediocriter longa, angusta, carinata, subacido sapore prædita. In summo caule *flos*, saepe unicus, aliquando bini, interdum terni [Clusio eodem tempore fè aperientes] ex pediculis uncialibus, cauli concoloribus incurvis nutantibus dependent, pulchri, Campanæ instar, magni, hexapetali, tessellato emblemate fritilli seu tabula latruncularum distincti, plagis æterno rubore, carneo sanguineo & albedine pictis, aspectu pulcherrimo, interiore superficie saturatior purpurâ splendens: singula petala ab uno costam elevatam habent, ad petali usque medium abeuntem, in tantillo puniceo luteolum: in floribus medio *stamina* sex, capitula

farinâ crocæ asperso, *stylum* ambiunt tricuspide, coloris herbacei, odoris nullius. Florem verò excipit *capitulum*, triangulare, unciam plerumque longum, suprema parte crassius & sine corona, alioqui Narbonensis Tulipæ capiti simile; quod in fè continet *semen* pallidum, compressum, Tuliparum semini accedens, vel, ut ait Clusius, Tulipæ Narbonensis semen quasi reserens, membranaceo margine latiore, in quo nullum, contra quàm in Tulipa, germen conspicitur.

Floret cum præcocioribus Tulipis, interdum etiam Martio in hortis. Sponte quibusdam pratis *Tempus* & ad Liguriam flumen, non procul Aurelia urbe Gallie celebri oritur.

Duplex est, altera speciosior & colorator, paulò citius florens; altera colore dilutiore est, minus speciosa & nonnihil tardius florens. Ob soli luxuriam interdum florem geminatum producit, five decapetalon. Hinc

Fritillariam flore magno pleno C. B. *Cam. Eysf.* Fritillariam flore duplici albicante Park. pro lascivientis naturæ lusu habeo, non pro specie aliqua Fritillariæ distincta.

Qui naturalem & stabilem hanc speciem esse affirmant non varietatem accidentalem & mutabilem, observent, an hujus semine sato ortæ plantæ hujusmodi semper vel maxima ex parte flores producant.

2. *Fritillaria alba præcox* C. B. *alba* Park. *albo flore* Clus. App. alt. & auct. & cur. post.

Præcedens varietas potius esse videtur quàm species distincta: siquidem, annotante Clusio, caules & folia vulgaris habet similia, & præcocius unâ cum illa floret. Notæ præcipue quibus ab ea differt, observante Parkinsono, hæc sunt. 1. Caulis & folia proflus viridia sunt, non ut illius ima parte purpurascens seu fusca. 2. Floris color albus, qui tamen in nonnullis variat, interna parte minus modum solum dividit, per longitudinem. 3. Ungues petalorum virides sunt, costa etiam viridis.

In plerisque hujus generis plantis tessellæ quadam obscuriores apparent, in nonnullis etiam color purpurascens dilutior: unde manifestum est eas non aliter differre à vulgaribus Fritillariis, quàm alia plantæ flore alio interdum variantes ab eisdem flore rubro vel cœruleo vel alio quocunque naturaliter & usitate præditis. Hinc neque Fritillariam albam ex phæo purpureo tessellatam Lob. Ad. part. 2. cuius flos interne rubicundior est, unguibus albis prædictus, à vulgari Fritillaria specie distingui concedimus.

3. *Fritillaria serotina atro-purpurea* C. B. *Xanthonica serotina* Lob. Ad. part. 2. *An Fritil. flore atro-rubente* Park?

Lobelius hanc sic breviter describit. Serotinæ Xanthonicæ flos pulcherrimus est, & satiatione nitidiorque purpureo-violaceo nigro colore gratissimus. Parkinsonus fufius, si modo eandem intelligat, hunc in modum.

Radix hujus nonnihil rotundior est magisque coacta quàm præcedentis; caulis brevior & humilior quàm alterius cujusque Fritillariæ speciei, folia inferius unico vel altero donatus, suprema parte duobus tribusve arcibus junctis, latoribus & brevioribus & abscutioribus quàm reliqua, Fritillariæ luteæ foliis ferè similibus, inter quæ exit pediculus *florem* sustinens deorsum nonnihil nutantem, fex potius prosum extrantem, quàm vulgaris amplior, & Fritillariæ luteæ flori magnitudine ferè æquali, foris obscurè cinereo seu per totum ex cinereo fusco, interius atro-rubentem, variè striatam seu maculatam. Hæc species neque radice libenter fè propagat, neque semen perficit apud nos.

Cum præcocioribus floret: Flos autem ejus citius evanescit quàm cujusvis alterius Fritillariæ.

Park.

4. *Fritillaria flore luteo puro* Park.

Radice habet rotundior, minus planam seu compressam quàm superiora genera, mediocriter magnitudinis: *caulem* sesquipedalem & interdum altior, foliis aliquanmultis, oblongis, latiusculis, ex viridi cæsis seu albicantibus, Fritillariæ nigre similibus sed duplo angustioribus, vestitum: *florem* minuscule, oblongum, Fritillariæ nigre figurâ suâ non valde dissimilem, petalis tamen minoribus & mucronibus rotundioribus, pallide seu ex viridi luteum, nullis neque foris neque intus maculis seu tessellis variegatum, *staminibus* & apicibus intus luteis. Semen primi generis simile. Hanc in hortulo nostro Cantabrigiæ alimus; Ad Fritillariam nigram accedere videtur.

5. *Meleagris* sive *Fritillaria flavo* J. B. *Fritil. flore luteo vario* sive *punctata* Park. *Fritil. flavo rubris maculis distincta* C. B.

Alfurgit ad altitudinem præcedentis æmulum, foliis cinereis, latoribus, brevioribus & obtusioribus; floribus majoribus, quorum petala flavi sunt coloris, rubris maculis distincti, illorum medio nervo prominulo & virecentis coloris.

6. *Fritillaria lutea maxima Italica* Park. *Meleagris flos maximus Italian* Eysf.

Park.

Caulem surgit teretem, ex fusco virentem, foliis aliquot latiusculis brevioribus obtusum, quæ bati sua cum amplexantur, coloris obscurè viridis. Propè summum caulem, qui deorsum nonnihil incurvatur, folia exunt tria vel quatuor, è quorum sinu emergit *flos*, plurimum singularis, quàm præcedentis longior, deorsum nutans reliquorum instar, colore è luteo obscuro purpurascens, maculis parvis rubris tessellatus.

Serò & post reliquas tandem omnes floret.

Tempus.

7. *Fritillaria lutea junceifolia* Lusitanica Park. An *Fritil. angustifolia variegata* major C. B?

Park.

Caulis allurgit tereti, oblongo, tenui & infirmo. foliis rarioribus, oblongis angustis & fere junceis vestito. Florem edit parvum, luteum, maculis tamen rubris crebrioribus segmentatum quam quodvis aliud *Fritillaria* luteæ genus.

Fritillaria Lusitanica Claf. cur. post. huc referenda videtur. C. Bauhinus tamen distinguit, & re. vera nota nonnullæ sunt in Clusiana descriptione quæ non bene conveniunt, nimirum caulis firmus, foliola breviora, color floris foris purp. obsoletus, in venas quasdam ad extimas oras vergentes distinctus.

8. *Fritillaria flore minore* C. B. item *Fritil. serotina floribus ex flavo viventibus* ejusdem. *Meleagris* five *Fritil. Pyrenæa flore minore* J. B. item *Meleagris* five *Fritil. Aquitanica reflexis oris* ejusdem. *Fritillaria Pyrenæa* five *Apeninica* Park. *Fritil. Aquitanica major flore luteo obsoleto* Ger. emac. *Œge black Fritillary*, or *Meathec-root*.

Bulbum habet [Clusio] *Fritillariæ* cap. x. lib. ii. *Hist.* descriptæ formâ similem, minorem tamen. [Parkinsonius] hujus bulbum in eam molem & magnitudinem interdum excrecere scribit, ut Coronæ Imperialis radicem mediocrem mentiat] ex quo prodit pedalis *cauliculus*, gracilis, viridis, senis aut septenis foliis septus, ex viridi cineraceis, qualia forè sunt in aliis *Fritillariis*, in quibus summum fastigium nascitur *flor.* aliarum *Fritillariarum* flore minor, sex petalis constans, quæ extimas oras nonnihil reflexas habent, ut parvi tintinnabuli formam exprimat, quorum terna exteriora internis angustiora sunt, omnia obsoleta foris coloris, circa oras tamen (præsertim interiora) venis quibuldam flavescens distincta, internæ verò ex viridi flavescens & splendentis; à mediis porro foliis ad ipsos usque ungues (qui similem colorem habebant) plurimis maculis saturatæ purpureis testellatim distinctis notata. Ex umbilico prodeunt sex breviora *stamina*, longis apicibus pallidis prædita, trifido filio è medio illorum procedente. Odor ejus gravis, quasi Phalli odorem referens, & proximè ad eum qui in Spatula fetida percipitur accedens. Semen *Fritillariæ* vulgaris femini simile.

In earum porro *Fritillariæ* plantarum quæ è Pyrenæis montibus eruntur (loquitur Clusius in *hyst. app. alt.*) floris non minor observatur diversitas quam in illis quæ vulgares in diversis Gallie provincis reperiuntur: nam licet omnium, (quos mihi quidem videre contigit) forma quodammodo similis sit, sex viz. petalis constans, eorumque terna interna magna ex parte tribus externis sint latiora & ampliora, quidam tamen flores illa repanda habent, h. e. illorum extimas oras reflexas, nonnullorum verò ore vel non sunt reflexæ penitus, vel certè quàm minimum: rursus illi flores qui extimas foliorum oras reflexas habent alii alius saturationis sunt coloris, quidam etiam adeo fatiuri ut nigri videantur, præsertim externa foliorum parte, quæ nec splendet, nec testellis distincta apparet, at internâ purpureis quibuldam maculis distincta vel frequentioribus, vel minus frequentibus, aut magis saturis, aut dilutioribus, eoque splendet. Illi verò flores qui folia repanda non habent, vel quorum oras paululum duntaxat sunt reflexæ, externa parte ut plurimum virentes sunt coloris, internâ autem ex viridi flavescens & splendentis quali penè prædixi est tenuior illi fericeis pannus, quem vulgo *Tafetas* nuncupant, ex flavis & viridibus fericeis *staminibus* contextus, atque in illis testellatum illa distinctio obscurior apparet. Singulorum autem foliorum ungues interni nonnihil cavi subviridem maculam impressam habent; ex floris verò umbilico sex alba *stamina* prodeunt, quorum apices pallidi, inter quæ trifidus exilis stylus paullo supra *stamina* sese exeret.

Florent paullo ferius quam vulgares ferotina *Fritillariæ*, & semen forunt in thecis fere capitulis triangulis, vulgaris *Fritillariæ* instar, plantum, vulgaris femini proflus simile, in quo nullam etiam geminem conspicitur. Interdum hæc planta binos flores in eodem caule profert quemadmodum vulgaris.

9. *Fritillaria Aquitanica* Clusii & Boissii *serotina*, i. e. *Fritil. serotina floribus flavovirentibus* C. B.

Videtur Lobelio Adv. part. 2. quadrare cum varietatibus *Fritillariæ* nigre: nonnullæ tamen notæ reclamant videtur, 1. Quòd in florum petalis dorsi nervus exuberabat paululum atque virebat. 2. Quòd petala omnia ab imo ad extimas oras obsoleta purpureæ radiis, fiv quibus nonnihil flavi conspiceretur, distinguerentur. 3. Quòd folia angustiora magisque herbacea. 4. Tenuior erat & frigoris impatientior.

Odore *Fritillariæ* quam Clusius Aquitanicam vocat hæmorrhagiam in juvene Belga suppressam observavi Lugduni Batavorum. Est verò terribili odor, cui similem putidissimum ovum spirat. S. Pauli Quadrip. Botan. Claff. 2. p. 83.

10. *Fritillaria umbellifera* C. B. Hispanica *umbellifera* Park.

Fritillariæ nigre haud dubiè congener est, adeo partibus omnibus ei similis est, major duntaxat, quod forè solo latiori debetur. Flores in fastigio quatuor vel quinque simul penduli Coronæ Imperialis instar caulem ambiunt, colore intus flavo-viridi, rubentibus maculis notati, foris nigricantes.

Fritillaria II. seu ramosa C. B. item *Fritillaria* III. seu polyanthos flavo-viridis, si à præcedente specie differant nobis certè incognitæ sunt.

II. *Fritil.*

II. *Fritillaria Lusitanica* Claf. cur. post. ambigere videtur inter *Fritillarias* vulgares & *Fritillarias* nigras, liquèd petalorum mucrones in ea non reflectebantur, coloris tamen erant foris purpurei obsoleti, in venas ad extimas oras vergentes distincti, nullis maculis testellatim dispositis apparentibus, singulorum mucrone ex viridi paululum flavescente. Floris pars interior subflavi coloris erat, ungues verò virentes maculâ infecti. In flore odorem nullum deprehendere potuit Clusius, quò à *Fritillaria* nigra differt.

11. *Fritillaria minima pluribus floribus* C. B.

A Swertio pingitur.

12. *Fritillaria Indica maculato caule*, *Viperina dicta* Hort. Reg. Paris & Lugd. Bat.

Fritillariæ flos (autore Paul. Renealmo) non tantum ardentibus febribus confert, sed & sedandæ *Vire.* flet ex hujus succo fit unguentum ad carcinomatosa ulcera præstantissimum. Vim præterea hic flos roborandi cordis & cerebri non parum possidet, meconique (ut me docuit experientia) malignitatem infringit. Aqua ut decet destillata oculorum inflammationibus succurrit.

C A P. IV.

Martagon Canadense maculatum Park. Mart. seu *Lilium de Canada*, auri colorem referens flore intus nigris maculis asperso Bry.

Ambigere videtur inter *Lilia* floribus reflexis & erectis. *Folia* ut in illis per intervalla rotam caulem ambiunt. *Radix* parva, squamosa, fibris tenuibus longis ex ima sede dependentibus. *Caulis* satis crassus, sesquicubitalis aut altior, foliorum longorum, angustorum, viridium, pauciorum tamen quam in *Martagone* Imperiali, triplici aut quadruplici per intervalla serie circulariter cinctus. Ex supremo foliorum circulo una erumpunt quatuor aut quinque flores, *Lilii* rubri penè pares, singulis pediculis longis tenuibus fidei, deorsum nonnihil incurvati, pulchro colore flavo fiv auro tincti, internâ parte maculis seu stris atro-purpureis picti, cum sex *staminibus* totidem apices sustinentibus & pistillo in medio.

C A P. V.

De *Lilio simpliciter dicto floribus erectis*, & eorundem petalis non reflexis.

Lilium Latinis à Græco *λίον* deductum est, & literâ in *l* mutatâ.

1. *Lilium album* Ger. *album vulgare* J. B. Park. *album flore erecto & vulgare* C. B. *Common white Lily*.

J. B.

Florum delicia *Lilium* ex radice bulbosa, multis nucleis constante caulem surrigit rectum, cubitalem & sesquicubitalem, vel etiam altiore, singularem, teretem: cui ab imo ad summum adnato folia nullo pediculo, oblonga & latiuscula, viridia, glabra & splendentia, versus summum caulem sensim minorâ & angustiora. Flores in scapo serie quadam plures, non eodem tempore panduntur, odoris suavitate eximia, colore lacteo, senis pinguis repandis foliis calathum imitati, in quorum medio stylum longiusculum, ex albo viridantem, trifidulum circumstant *stamina*, foliis numero & colore paria, quibus apices insident crocei.

Stillaticum florum aquam dari utiliter potendam agere parturientibus, & ad pellendas secundas *Vires*. addito croco & cassia scribit Matthiolus: Crocum & Cassiam ad augendam penetrantiam addi non concessit Camerarius; qui aquam stillaticam solam ad hos usus efficacissimam ait, unde non temere in aliis affectibus dandam. Tragus duo aut tria cochlearia restituere animo lenientis scribit ex aliorum sententia. Schroderus usus crebri esse in affectibus pulmonum, asthma, tussi & similibus scribit. Virgunculus familiaris & expedita est, ut eæ faciei nitorem conciliant, cantillum Camphoræ & Olei Tartari per deliquium destillati in ea dissolventibus. Sim. Paulus.

Oleum ex floribus per insolationem fit. Cavendum autem nè folia relinquuntur in oleo vetere ad quindecim dies: Cum enim tota planta turgat succo mucagineo, facile putrescant, & oleum jam redolent non *Lilia*, quæ prima bonitatis nota est, sed græve & foetidum quid. Sufficit igitur triduum, quo exacto imponentur alia, tum denique iterum alia. Sufficit enim tertium reperitiss.

Hoc oleum maximas habet vires in quibuscunque doloribus & affectibus frigidis: tensa remittit, dura emollit, dolores sedat. Usus ob id est in doloribus colicis & nephriticis, in pleuritide, Sec. Usus etiam est in induratis uteri præcipue, in schirrho uteri & inde dependente mensium mora. C. Hofmannus.

Radix usui internus rarus est, externus crebrior in tumoribus leniens & maturandis, in clavis pedum tollendis [axungia vetere exceptæ & illitæ] in pudendis parturientium emolliculis, in anibustis emendandis, &c. Schrod.

B b b b b 3

Staniina

Stamina exhibentur ad facilitandum partum cum aqua Verbenæ vel simili. *Idem.*
 Guilelmus Goderus, Elizabethæ reginæ Chirurgus, referente Gerardo, multos hydropes laborantes sanavit radicis succo cum farina, Hordeacea mixta pane scilicet ex istiusmodi massa confecto agro per mensem aut sex hebdomadas continuas exhibito; quo solo & non alio pane per totum id tempus veleretur.

Idem eodem referente, Radicis tuse succum expressum cum vino exhibitum & per duos trefce dies potum venenum pestilentialia expellere, & facere ut foras erumpat in pustulis & veficis cutem externam occupantibus.

2. *Lilium album Byzantinum* Clus. Park. Ger. *Lil. album floribus dependentibus sive peregrinum* C. B. Sultan Zambach & Martagon Constantinopolitanum albo flore Clus. hist. *Lilium album Syriacum* Ranswolfii J. B.

Clus.

Lilii albi genus est vulgari proximum: Ejus tamen caules licet vulgari non breviores, à diligentius observantibus graciliores, rarioribusque & minoribus foliis septi deprehenduntur, ipsiusque flores paulo minores, æquè tamen ac vulgari flores odorati. Nonnullæ verò radices in tantam molem excreverunt, ut vix utraq; manu comprehendi possint. Horum nonnulla in plano & lato caule sexagenos flores protulerunt. Lobelius in caule palmaris latitudinis, humanæ proceritatis, 200 & plures candidissimos & suavissimos flores observavit.

3. *Lilium rubrum vel croceum majus* J. B. *purpureo-croceum majus* C. B. *Lilium aureum* Ger. Park. fortè. *Martagon Chymifarium* Lob.

J. B.

Pac est magnitudine Lilio albo, nisi quòd folia incondita minus sint lata, ac firmiora, nervosiora, atro-virentia, splendientia, longiora quàm in bulbifero. *Caulis* maculatus, bicubitalis; summitas in pediculis aliquot facessens, singulis singulis inhaerentes flores sustinet, Liliaceis magnitudine formæ foliorumque numero similes, verum colore rufo coniscentes, saturatioribus intus lignatis punctati. *Radix* subest bulbosa, è squamis compactis, alba, ex qua ramuli repentes novos generant bulbos.

Nusquam non sponte provenit (teste Matthiolo) in Italia, quandoquidem circa messem in arvis inter segetes, in pratibus, in montibus & in vallibus auro colore emicat. Nos in sylvis supra Neapolin propè Camaldulensium cenobium observavimus.

Locus.

4. *Lilium phæniceum* C. B. *phæniceum ditum* J. B. Lob. *rubrum* Ger.

Clus.

Longo & præalto affurgit *caule*, valdè dilutos fert flores, serotinaque est, cum Lilio albo duntaxat florens: in quo sexagenos aliquando flores uni cauli inhaerentes observare memini.

Hanc speciem Clusius vulgarem & omnibus notam scribit. Parkinsonus quoque sub Lilii auri titulo hanc describere videtur. Nos à præcedente specie diversam non putamus.

Huc fortè referendum est Lilium Sandeis colore polyanthos C. B. cruentum polyanthos Hort. Eyll.

5. *Lilium rubens vel croceum minus* J. B. *Lilium purpureo-croceum minus* C. B. *pusillum cruentum* Park. *purpureum minus* Ger. emac.

J. B.

Squammatum *bulbus caulem* promit angulosum, striatum, altitudine sesquicubitali, cui temere *folia* numerosa adnascuntur, atro virore splendida, perquam angusta, secundum longitudinem nervosa. Caulis fastigium in aliquot pediculos firmos, punctis rubris variegatos, modicè hirsutos dividit, quorum unicuique *stos* infidet Liliaceus, colore ex rubro flavescente seu croceo, folia minus sulcata & saturatioribus punctis notata habens, odore suavi, *staminibus* & *pistillis* flori concoloribus.

Præcocior est priore: Singulare etiam habet hæc planta, quòd ex majore bulbo oblique & in latera propagines sub terra graminis modo spargat.

Flore pleno in hortis colitur.

6. *Lilium cruentum latifolium* J. B. *cruentum Plantaginis folio* C. B.

Bulbo innititur omnino tali quali Lilium album: *caule* verò donatur, non ut cætera Lilia, crasso, qui *florem* producit unicum, cruentum, sex foliis latis constantem. *Cauli* folia rara, valdè lata, Plantaginis similia. C. Bauhinus dubitat an detur hujusmodi planta & quenam sit.

7. *Lilium bulbiferum latifolium majus* C. B. *bulbiferum majus* J. B. Park. *cruentum bulbiferum* Ger. emac.

Clus.

Bicubitali interdum affurgit *caule*, firmo, crasso, foliis septo Liliaceis, subatris, in summis albis cras-flores bulbos gestans & amplos flores rubros, Lilio puniceo minori non bulbifero concolores. Tèneriores hujus plantæ ante quam flores ferre incipiunt, bulbis secundum caulem inter folia nati non minus donatæ sunt quam reliquæ duæ species, sed quando robustiores sunt, florèque aliquot annis protulerunt, vix, nisi in summo caule ubi in alas dividuntur & secundum flores majores bulbis nasci solent.

Floret hæc planta cum duabus subsequentiis Junio, alia aliâ paulò maturis, semèq; perfect Augusto. Bulbi in alihærene solent donec vento aut contactu excutiantur; immò interdum plantæ adhuc inhaerentes fibras deorsum spectantes agere solent, tanquam ad communem matrem terram aspirantes, & illa se condi cupientes.

Invenitur

Tempus.

Invenitur apud Eobelum in iconibus Martagon cruentum angustifolium, C. Bauhino Lilium bulbiferum angustifolium dictum.

Lilium bulbiferum incanum J. B. C. B. Clus. *cruentum latifolium* Ger.

Clus.

Vix cubitalem excedit altitudinem; *caule* etiam est firmo, striato, ex viridi nigricantibus foliis prædito, quo tamen cum summo caule incana lanugine pubescunt: Ejus flores igneo rubore non rutilant, ut in superiore, sed magis pallescunt, & ad Lili puniceum non bulbiferi majoris colorem plurimum accedunt. Ejus adultioris caules paucos etiam bulbos eoque superiore minores nisi in summis alis gestare solent.

9. *Lilium bulbiferum minus* C. B. Park. *bulbiferum repens* J. B. *cruentum secundum caulem bulbulis donatum* Ger. emac.

J. B.

Inter Lilium bulbiferum majus & incanum media est magnitudine, nonnunquam etiam primum aequat. Bulbo squammato cum reliquis hujus generis convenit. Cæterum *caulis* firmus, striatus, cubitalis [Clusius caulem infirmiore & graciliorem ei attribuit] ac major multo, maculis nigris notatus, lanuginosus & in alas divisus, *flores* multo profert amoenos, Lili formæ, necnon aliquatenus colore, ex sex repandis aliquantum peralis, multo croco tinctis, intrinsecus multis lris asperatis, (qua pars & color folii medi dilucior) punctisq; saturatè sanguineis notatis, extrinsecus lanugine levi profusis: quorum nonnulla elatiorem, latiorè, saturatiorèq; costam, profundo utrinque, ad latera sulco, habent: medium florem obident reliquorum instar sena *stamina*, *pistillumque* triquetrum, eodem cum flore colore prædita. *Folia* fert Martagonis, quorum alii bulbi frequentes infident. *Radix* perlonq; è lateribus propagines spargere solet, quæ ad singula genicula in candidos bulbos excrecentes, subinde novas in circuitu plantas producant, Lili rubri minoris non bulbiferi modo.

Ferunt omnes hæc plantæ in capitibus triangulis *semen* latum, cartilagineum, subfiscum, quemadmodum Lilium vulgare, quod non sterile est, sed sui etiam generis plantas profert, verum quæ ex bulbis in aliis natæ crescunt plantæ longè citius adolefcunt.

Hæc & præcedens species in montanis Austria & Stiria pratis sponte crescunt, hæc tamen rarior inventu. Clus.

Solent verò cum hæc, tum aliæ non bulbifera, cum primum florum gemmas ostendere incipiunt, à formicis admodum infestari, &c. *Idem.*

Locus.

C A P. VI.

Bulbus Liliaceum vomitorius Capitis Bonæ Spei Breynii.

Breyn.

Hujus bulbus Lili miniati Byzantini valdè similis est, nisi quòd plerunq; major, & ex majoribus, crassioribus, saporis initio viscidè & aquosi, mox autem acerrimi, ac linguam instar Ari fermè vellicantis, purpurascensibus squamis compactus; in quibus Soli observis punctula obscure purpurea densè inspersa, & lineolæ quædam per longitudinem excurrentes cernuntur. *Folia* Lili foliorum colorem, formam & totum habitum æmulantur, sed longè angustiora sunt. *Scapum* ex bulbi centro teretem, diluto virore albicantem, bipedalem sesquicubitalève impellit. *Floribus* creberrimis, ex subviridi albescensibus, à tertâ inferiori parte ad apicem usque in spicam longam congestis, decoratum: Quorum nondum aperti, immatris Hyacinthi flore alio foliis similes, reliqui autem folia sua tam mirâ & variabilè explicabant formâ, ut numerum eorum figurâq; enucleare haud valeret Autor: in quorundam umbilico *stylus* longus, quadrangularis, antè obtusus & velut resectus; in aliorum è contrario reflexus, & quasi ex multis orbicularibus arcè conjunctis globulis contractus apparebat.

Descriptio caulis ad imaginem pictam à D. Beverningh missam composita est.

1. *Bulbus ruber Promont. Bonæ Spei* adhuc incognitus *squamosus* Swartzii?

Naturam calidam & siccam, atq; vim abstergentem & provocandi habere [nisi quid virosi illi in *Vires* sit] existimo. Tres aut quatuor hujus bulbi squamas cum nonnihil carnis concisæ famelico cani devorandas obijci, qui elapsis quibusdam post sumptum hoc ferculum horis multam tenuem escam sineque pituitam evomuit: tandem & materiam pituitosam per alvum rejecit, quamquam non sine magno languore. *fac. Breynius in Ephemer. German. Ann. 4. & 5. Obs. 134.*

C A P. VII.

Hyacinthus Lilifolius stellatus J. B. *stellatus foliis & radice Lili* C. B. *stellatus latifolius* Ger. emac.

Clus.

Bulbo est Liliaceo satis simili, sed minore & oblongiore, flavescens ut Martagonis. Sena aut plura fert folia Lili albi (antequam in caulem abeat) foliis similia; & quorum medio caulis exilis pede brevior, multos flores in summo sustinens, Hyacinthi stellati vulgo nuncupati

cupati floribus omnino pares, sex foliis constantes intensè cœruleis five violaceis, eminentem ex umbilico quodam veluti umbone. Flori succedunt triangularia capitula in quibus semen.

Locus. In montibus Pyrenæis nascitur, necnon in quibusdam montibus Gallie Aquitanica, & locis humentibus gaudere dicitur.

Palliores animalibus hanc plantam depascentibus caput intumescere Joachimo Venerio asserere. *Clus.*

Invenitur etiam sed rarius flore niveo.

C A P. VIII.

De Lilio floribus reflexis Martagon dicto.

1. *Lilium floribus reflexis montanum* C. B. flore nutante ferrugineo minus J. B. *Lilium montanum* sive sylv. 2. minus Clus. *Lil. montanum minus* Ger.

J. B.

Floris hujus bulbis ex squamis acuminatis compactis, subdulci & viscido sapore, fibris donatus albis, aliis in imo, aliis quæ caulis committitur, quem erigit bicubitalem, teretem, punctis rubentibus maculofum: cui ex intervallis radiata circumnascitur foliorum Liliaceorum, atrovi- rentium series: circa caulis etiam summum foliaria folia temere quæ fors tulit apponuntur. Caulis fastigium ornant Liliacei penduli flores sex foliis pinguibus purpureiscentibus, sanguineo saturate guttatis, reflexis admodum constantes, quorum medietatem occupant totidem ferruginei apices cum pistillo, odore gravi.

Locus. In montibus Germaniæ oritur, præsertim sylvis: Montbelgardi sponte & copiosè in monte Bar, Bafilæ in monte Moutetz. Genævæ in montibus abundat *J. B.* Nobis in monte Saleva prope Genevæ observatum non visum est differre à sequente, at in observando minus curiosi sumus: differt enim insignibus notis, si J. Bauhino fides, nimirum floribus paucioribus, eorumque petalis admodum reflexis, colore etiam diversis.

2. *Martagon Imperiale sive Lilium montanum majus* Park. *Lilium sylvestre sive Hemerocallis moschata polyanthes*, *Martagon Imperiale nuperum* Loh. Ad. par. 2. *An Lilium flore nutante maximum* J. B? *Lilium pyramidale moschatum* C. B.

Bulbi huic ex squamis acuminatis compactis reliquorum Liliorum instar, pallidiùs tamen flavus, minor interdum quàm pro plantæ modo. *Caulis* erigit bicubitalem & altorem, ex purpureo fuscum superiore parte, & brevi lanugine hirsutum, *florum* pyramidatum acervum, 120 & plurius, punctulissimè spectaculo, suavissimè Rosæ moschatæ odoris æmuli, fastigio sustentem. *Flores* penduli seu dorsum nutantes, sex petalis pinguibus, unciam longis, medium digitum latis, colore in pallido rubentibus, fortitius ex fusco purpureo maculis latoribus aspersis compositi, per extortus quinque, aut sex variè & fuscæ caulem ornant. *Folia* ex intervallis radiata serie caulis ambiunt seu coronant: bini aut terni, & interdum quaterni, foliorum circuli caulis circumnascuntur; & præterea circa caulis summum singularia folia reliquis minora multo, tenerè quæ fors tulit apponuntur. Sunt autem folia glabra ex rotundo turbinata, juxta annexum angustiora, eminentibus ramosisq; à tergo in mucrone coeuntibus venis. *Stamina* ferunt singuli flores fena, petalis numero respondentia, in quorum extremitatibus apices oblongi, in ruffo purpurei, rubiginoso pulvisculo flammig, pereunte conspersi. E medio staminum prodit incurvus apex, in triquetrum rubensq; capitulum desinens, viridi & triquetro folliculo infidens, qui defluentibus florum partibus solus remanet, & resupinus sursum incurvatur, paulatim, increfcit, donec uncia longior & senescit lator fiat, qui inferius angustior existit: idem sex eminentibus angulis totidemq; latoribus constat, intus autem tribus membranis seu parietibus in tres cavernulas per longitudinem dividitur, in quibus bini contigui parvorum, latorum planorum, sibi invicem superjacentium & flavorum seminum series continentur.

Hanc plantam, ni multum fallimur, invenimus in sylvis montis Salevæ prope Genevæ.

Florum petala in hoc genere non usq; ad refectum ac in minore proximè describendo.

Hoc fortè Quartum Liliæ montani genus est Clusio, cupus flores ferius scilicet explicare soliti sunt, illic, non in suavi odore præditi.

Vires.

Martagonis radix urinam ciet.

3. *Lilium montanum seu sylvestre minus* Park. *An Lil. mont. seu sylvestre I. majus* Clus? *Lil. floribus reflexis alterum lanugine hirsutum* C. B? *montanum majus* Ger.

Bulbo est majori seu Imperiali permissi, ut difficulter possit inde distingui. Differt 1. Quod mentis plerumq; spatiosè feris terra exeat, & tamen maturius floreat. 2. Quod folia angustiora sint & acutiora, viridioraq;. 3. Quod florum petala aliquanto longiora sint, saturatius rubescant, minoribus maculis confpergantur, interdum etiam maculis careant multoq; magis reflectantur. 4. Quod flores in eodem caule multo pauciores obtineant & rarius dispositos. 5. Quod florum capita antiquam floræ aperiantur hirsuta sint & lanugine incana. [In nonnullis hujus generis plantis, Autore Parkinsono, nulla hujusmodi canities cenitur, verum capitula glabra sunt & purpurea.] 6. Quod summi caules in hoc glabri sunt & virides secus quàm in illo. 7. Denique vascula feminalia longiora multo & duplo fere majora sunt.

Lilium

Lilium flore nutante albo *J. B.* floribus reflexis albis non punctatis C. B. *Lilium mont. flore albo puro* Clus.

Non species Lili distincta, sed accidentalis hujus varietas, à semine orta, nobis videtur. Hujus inquam, non primi generis, ut vult Parkinsonus. Florum enim gemmæ, referente Clusio, antequam expandantur, multà candidà lanugine sunt obste, quæ una est ex notis quibus hoc genus à priore distinguitur.

Lilium florib. reflexis variis C. B. i. e. *Lilium montanum seu sylv. 3. Clus.* cui flos antequam explicatur foris carneus, explicatus intus albus notis purpureis insignitus.

Item,

Lilium floribus reflexis albis punctatis C. B. i. e. *Martagon flore albo mac. lato* Park. *Item Lil. flor. reflex. polyanthos* alb. punct.

Et alias quas recentior varietates Clusius & Lobelius, pro accidentalibus vel hujus vel præcedentis generis differentis habemus. Parkinsonus pro præcedentis differentis reputat, ob notam characteristicam quam cum eo communem obtinent, eæ autem est, squamas radicis eo modo congestas seu dispositas habere, ac si duæ trèsvè simul, altera alteri innascerentur.

4. *Lilium Byzantinum minutum* C. B. *item Lil. Byzant. minutum polyanthos* C. B. *flore miniatò nutante, sive Hemerocallis Chalcœdonicæ quibusdam* J. B. *Lilium rubrum Byzantinum sive Martagon Constantinopolitanum* Park. *Byzantinum* Ger.

J. B.

Ex radice bulbosa emergit *caulis* bicubitatis, minimi digiti ferè crassitudine, ima parte punctis rubentibus guttatis, cætera virefcens, concavus, paullo postquam è bulbo eluctatus est radiatis fibras circumquaq; emittens: per quem frequentia oriuntur *folia*, indigesta, Lili Martagonis, striata, acuminata, per marginem nonnihil veluti pilosè obtusantia, sapore oleaceo prædita. *Flores* caulis summo reflexo infidet, plerumq; unus, aliquando duo aut plures, colore phœniceo pulcherrimo, quorum singuli Liliacei similes, fenis foliis constant, utcumq; angustioribus quàm Lili albi: hæc stris notata, quæ extroflum reflexa ceu Martagonis, apicibus circa caulem coeunt, prominentibus nudis miniatè apicibus, quos pallida *stamina* sustinent, quorum medium obtinet pistillum apicibus color. *Semina*, Clusio teste, sunt in angulo capite plana, aut Lili sylv. semini ferè similia, sed nigriora, minora, neq; adeò spongiosa; terræ commissa prodierunt, planaq; foliola tulerunt. *Radix* ut plurimum non est adeò magna ut quidam existimant, sed Lili semetris radicem haud multum superat, coloreq; dum recens enata est adeò illi permissis [etenim si diutius extra terram afferretur purpurea ferè tota est, & subinde quibusdam notis saturatè rubentibus inspergitur] ut etiam in stirpium cognitione admodum exercitatis, nisi eas inter se conferat difficilè discernere possint.

Hujus tamen radix è tenuioribus squamis contexta est, nec minus fibris supra & infra quàm illa donata.

Duplex est, una dilutioribus floribus prædita, altera saturatioribus. Ego fanè (inquit Clusius) longa experientia didici, eas plantas quæ dilutiores ferunt flores, caulem & folia viridiora habere suis quibus saturatiores sunt flores & postremis enim caulis & folia plerumq; ex purpurea nigricant.

Lobelius etiam duas varietates memorat, alteram præcocem, quinque, sex, decemq; ut plurimum flores proferentem; alteram serotinam, quandoque diu multiq; annis unicum florem edentem.

Floret Junio aut paullo serius, Constantinopoli, Viennam ad Clusium delatum ex hortis supra si. *Tempus.* nam in cornu Byzantino vulgariter *Pera* nuncupato sitis *Zufiniare* appellatione.

Martagon Constantinopolitanum maculatum Park.

A descripto differt magnitudine & proceritate: flore ampliore & saturatiore, maculis & stris aliquot nigricantibus variegato.

Lilium purpureo-lanugineum flore reflexo C. B. *Byzantinum flore purpureo-lanugineo* Ger. *emac.*

Cum Lilio Zufiniani idem esse vult Clusius.

5. *Lilium rubrum præcox* Clus. *rubrum angustifolium* C. B. Ger. *emac. An Martagon Pannonicum vel exoticum flore spadiceo* Park? *Lilium præcox nutante flore rubro* J. B.

Clus.

Floris color minus satur est & longè dilutior eo qui in floribus præcedentis apparet: Caulis gracilior & brevior Byzantinis adultis, cubicalem videlicet altitudinem non multum excedens. Uno, duobus, tribus est floribus: & quia aliquando angustioribus est foliis vel latoribus, idcirco Clusius in *Lilium rubrum* 1. & 2. distinguit. Primum folia multò breviora habet & paullo latiora quàm Constantinopolitanum, secundum verò angustiora.

Sub finem Maii aut initium Junii floret.

Tempus.

6. *Lilium rubrum præcox 3. angustifolium* Clus. *Lil. brevi & gramineo folio* C. B. *Lilium præcox nutante flore rubro tenuifolium* J. B. *rubrum angustifolium* 2. Ger. *emac.*

Clus.

A præcedente (inquit Clusius) valdè diversum est, non quidem floris formâ, sed colore, qui Lilio cruento major non bulbifero similis est, tum situ foliorumq; per caulem ipsarum diffimilitudine; multa enim & conferta fert folia, cubicalem & amphoren caulem confusè vestientia, admodum angusta & longa, instar panis foliorum Tragoopi: quales item fastigium flores proferunt, eodem ortu, ut in Byzantino, sed in summis caulis alis, inter angustissima foliola nascuntur. Hæc ex aliorum relatu.

Postea

Postea hujus floris colorem plurimum ad Mali Aurantii pramaturi colorem accedere observabat Clusius; odorem autem non adeo suavem ut præcedentis, sed potius Lili montani flavo flore odorem referre. Plurimos interdum flores in caule fert. Ab hoc non differt, ut puto, specie

7. *Lilium miniatum odorum angustifolium* C. B. Martagon Pomponii Clus. cur. post. Martagon Pomponium sive *Lilium rubrum præcox* & *Lilium Macedonicum* Park.

Quod longè nitidioribus est floribus, nam proflus miniatos illos fert ut Byzantinum, cerè magis saturos quàm descriptum, necesse inodorus. Folia etiam licet angusta ut illius magis tamen satuta viriditate prædita & magis splendens Clusio videbantur, atque inordinatè quemadmodum flores in caule nascebantur. Observabat etiam prædictus Autor ejus caulem non adeo brevi marcescere ut illius, sed diutius perdurare.

Parkinonius nostras plantam hanc plenius & accuratius descripsit, idèq; non pigebit descriptionem ejus Latinam facere & huc transferre.

Radice habet squamulam, squamis acutè compactis, latioribus & tenuioribus quàm reliquorum congenerum, atate grandescens, colore luteo saturatiore tinctam. *Caulis* inde exilit viridis, plurimum teres, rarius planus, sesquicubitalis aut bicubitalis, foliis plurimis, angustis, oblongis, Caryophylleorum annulis sed viridioribus, creberrimis, nullo ordine positus gradatim minoribus, ad fastigium ferè vestitus: cui insident flores plures paucioresq; pro atate aut vigore plantæ, in junioribus pauciores & rarius dispositi, in vetustioribus multo plures & densiores [in uno caule flores sexaginta & plures numeravi, in altero ad centum usque, confertim nascentes.] Color florum ex luteo rubescens, minus saturatus seu incensus quàm Martagi Constantinopolitani: flores ipsi quàm illius tantillo minores, alias formâ similes: Seminum theca triangularis illius etiam similis sed minor, in qua sexuplici serie continentur *semina*, plurimum inania, quæ verò solida sunt plana: orbiculata, parva, subrubentia. Adnatis rarissimè se propagat.

Hujus tres quatuorve varietates recenset Parkinonius.

1. Primam foliis in caule minus crebris, seritis aliquantulum florentem.
2. Secundam foliis brevioribus paullulum & latioribus, maturius nonnihil florentem.
3. Tertiã floribus pallidius rubentibus & ad flavum tendentibus, foliis etiam præcedente latioribus & brevioribus, serotinam.

8. *Lilium flavum angustifolium* C. B. *Lilium nutans flore flavo* J. B. *Lilium mont. flavo flore maculis distincto* & *non distincto* Clus. Martagon luteum punctatum & *non punctatum* Park. mont. flo. flavo punctato & *non punctato* Ger. smac.

Caules huic bicubitalis & ampliores, rotundi, virides, quos incondito ordine plurima ambiunt folia, longa, angusta, viridia, trinervia, oris albicantibus & velut lanugine quadam obditi, flores in fastigio sustinentes ternos, quinos, septenos aut plures, cum primùm aperiuntur coloris ex viridi pallescentis, deinde pallidi, tandem flavi, petalis sursum reflexis & convolutis instar reliquorum hujus generis, à medio ad umbilicum internè punctis seu maculis ex atropurpureis distinctis. [Reperiuntur hujus generis flavo flore puro, seu nullis maculis notato] sex *staminibus* virulentibus, miniatò apice præditis cum pistillo triangulari crassiusculo ex umbilico prodeuntibus, quo pistillo nonnulli flores carent etiam in eadem planta quâ alii: Odor medius inter gravem & suavem, qualis fere in Sambuci & quarundam Iræum florum. *Radix* crassa, multis squamis prædita instar radicis Lili albi.

Montium Pyrenæorum incolæ est. Byzantino & miniato Martagone maturius floret.

Lecm.

SECTIO SECUNDA.

De Herbis bulbo tunicato graveolentibus.

Harum caules è summo fastigio plurimos fundunt petiolos flosculos sustinentes in corymbi aut umbellæ formam dispositos.

Herbe radice bulbosa graveolentes, flosculis multis è summo caulis fastigio enatis, & in umbellam aut corymbum diffusis, sunt vel foliis

Fastigiosi, capitulis

{ Proliferis, seu è multis bulbillis, quibus flores intermiserunt, compositis, unde & hujusmodi plantæ amphicarpe nonnullis dicuntur; ALLIUM SYLVESTRE Ger.
{ E flosculis sola compositis, radicibus seu bulbis

{ Non proliferis, grandibus, esculentis, major & elatior, caule in ventrem utrinque turbatum intumescens; CÆPA.
{ Proliferis; vel

{ Minor, florida; PORRUM SECTILE.

{ Major, non florens, aut saltem rarius florens; ASCALONITIS.

{ Solidis & planis,

{ Longis, graminicis, bulbo

{ E multis nucleis seu spicis composito, odore

{ Graviore, caule recto, sativa; ALLIUM.

{ Remissiore, caule summo in gyrum inerto; OPHIOSCORODON.

{ Simplicis, non composito ex nucleis, floribus

{ Speciosis; MOLY.

{ Minus pulchris,

{ Elatior & major, radice angusta, odore miore, flosculis plurimis in sphaeram conglobatis; PORRUM.

{ Humilior & minor; ALLIUM SYLVESTRE.

{ Latis, brevioribus;

{ Montanum, floribus minus speciosis in globum aut corymbum circumactis; VICTORIA:
ALIS LONGA.

{ Aquaticum, floribus albis speciosis in umbella; ALLIUM URSINUM.

Allii Sylvestris plurimæ sunt species, quæ ad duo genera reduci possunt; alterum capitulis proliferis, seu è multis bulbillis, quibus flosculi intermiserunt compositis; alterum capitulis è foliis floribus coagmentatis.

CAP. I.

De Cæpa.

CÆPA, Græcis κέφαλον, teste Isidoro ita dici videtur, à capitis magnitudine: eaq; causâ est cur per æ scribitur. *Κέφαλον* Græcis est Cæpa condimentaria, quæ opponitur capitatæ, nam Gethyon caput non habet, aut vix habet. Recentiores Græci *κίμω* dicere. Ac censet Salmastius *Æoles* pro *κίμω* dixisse *κίμω*, inde esse *cæpe*: vel venire illud ex *Æolico κίμω* vel *κίμω* pro *κίμω*: *Æoles* enim *κίμω* in *κίμω* convertebant, ut pro *κίμω* *κίμω*, unde scena: Simile sit pro *κίμω* *κίμω*, inde *cæpe*. *Κέφα*. Hæ mæx conjecturæ nobis videntur. Ego Isidori sententiam magis proba.

Cæpe

SECTIO

Cepæ notæ caractéristicæ sunt folia fistulosa, radices magnitudine insignes non proliferæ, caulibus in ventrem utrinque turbinatum intumescens.

1. *Cepa vulgaris* C. B. *Cepa alba & rubra* Ger. Park. *Cepæ sive Cepa rubra & alba, rotunda ac longa* J. B. *Onions*.

¶ B.

Bulborum quantum uspiam est in natura ditione notissima Cepa est, cujus radix acerrima, oculos mordicando lachrymas elicit, ex tunicarum involucris contexta, modò rubra, [potissimum tunicæ exterioris] modò alba, interdum orbicularis, aliàs bulbo longo, pendulis ab imo fibris albis. Folia pedalia fistulosa, parum acrimoniæ videntur radici cedere, si recentia fuerint. Caulis nudus, rectus, pedalia cubitorum altitudine, circa medium in ventrem utrinque turbinatum turgescit, duorum triduum cubitorum gestans florum caput, pugni magnitudine, adeò ponderosum cum semine prægnans est, ut à caule nisi fulciatur, agrè possit sustineri. Semen angulosum, atrum.

Cepa ab aliis omnibus bulbosis differt quòd ejus radix nullam omnino loboalem edat, undè & *Unio* Latinis dicta est olim, referente Columella; unde Anglicum *Onion*.

Ceparum variet habentur species seu potius differentie accidentales, v. g. 1. *Cepa vulgaris* alba & rubra.

2. *Cepa oblonga*, nostratibus *St. Omers Onions* dici solita, i. e. Sancti Audomari *Cepæ*: *Cepa Hispanica oblonga*.

3. *Cepa radice candida dulci* C. B. Hanc *Cepam* edulem Parkinsonus *Cepam Hispanicam* vocat, tum longam, tum planam, atque tam dulcem esse ut Pomi instar mandi possit, & à multis mandatur. Hispanis tamen ipsis in cibo non adeò familiaris est, qui *Cepis* albis vulgaribus velci amant.

4. *Cepa candida* tum oblonga, tum plana seu lata, quæ per maturitatem in terra jacentes lapidum cretaceorum speciem exhibent.

5. *Cepa Argentinensis* rubra, cujus exteriores tunicæ rubræ, interiores albæ, acres admodum & vehementes.

Cepæ calidæ sunt, partium crassarum, adeoque statulenta. Utiles sunt iis qui frigidis & viscidis abundant humoribus, in quibus somnum faciant, coctionem jvant, acidos ructus ledant, alvum modò movent modò fistunt, obstructions expediunt, menses & urinas cient, transpirationem insensibilem promovent. Contra in biliosis omnia mala inducunt, caput præcipuè valdè petunt, somnia inquietata faciunt, oculis adversantur, &c. *Hysman*.

Osclatu ipso (inquit Plinius) & delacrymatione caliginis medentur, magis verò succi inuncti one: & Diolcorides, Succus cum melle illitus oculorum hebetudinibus, argemis, nubesculis, & incipientibus suffusionibus auxiliatur; Cepæ tamen in cibo usurpatæ modernorum medicorum consensu oculis nocent.

Qua qualitate Cepa lacrymas eliciat queritur: non acrimoniâ solâ, cum alia acriora, ut Allium & Piper, id non faciant; sed acrimonia & lentore. *Cardanus* de variet. rerum.

Aniculae postea crudam cepam conscindunt, ac in aquam fontanam injiciunt, pèrque noctem in ea macerant, postea eam aquam pueris & infantibus potandam exhibent ad efficiendos ventris humores sane haud infelici successu. J. B. Decoctum puto melius est. Allium hoc præstat efficaciss.

Cepa magna excavata, theiaca deinde repleta & recta, ac postea in calidissimo cinere affusa, demum detractis exterioribus tunicis fusa, ac cataplasmatim ritu imposita, postea ac venenosa ulcera reliquæque collectiones malas & duritias efficacissimè emollit & aperit.

Ambrosius Paræus ad ambusta, modò ne epidermide pars sit spoliata vel ulcerata, mirè commendat cepas crudas cortice liberatas, & cum momento salis subito applicatas, empyreuma enim extrahere, vesiculas prohibere. * Fernellius quoque cepas cum sale contusas parti impositas ambusta miraculo sanare scribit.

Cepas contusas ad Alopecias commendant tum Veteres tum Recentiores. Post fotis inunctiones præscribit Fernellius, ut manè & vespere caput iis confricetur dum prorsus rubescat, & mox melle oblinatur vice cataplasmatum. *Schæb. Salern.*

Contritius cepis loca denudata capillis

Sape fricans poteris capitis reparare decorem.

Ad cephalæam, R: *Cepam* albam, per medium incidatur, & in Sp. vini infusa applicetur supra partem dolentem. Valde prodest, ut mihi nobilis mulier communicavit ad antiquos capitis dolores & hemicraniam. *Chesteau*. Porcioni confectum cepæ cum adipæ coctæ & impositæ. Cepa non solum ac Allium Rusticorum theiaca est, & præservare creditur à peste reliquisque morbis contagiosis manè comesta.

Calor ignis in aspectum producit literas scriptas succo cepæ prius delitescens.

Ad dolores post partum, R: *Cepas* q. v. coctas cum vino; cum oleo postea fixæ in sartagine prius contusæ applicentur calide supra ventrem, statim dolorem sedant, inquit Bayrius. D. *Hulfe*.

Ad pedum inflationes, applica cepas contusas, vel succum ceparum cum adipæ gallinæ multum. *Liber Arcanor.*

Bubonis attractivum, R: Rad. Liliorum alborum aut *Cepam*: coque in aquæ paucæ, & porcino adipæ non, salso contunde cum theiaca 3ij. & applica serò & manè. *Chesteau*.

Intensissimus hemorrhoidum dolor quæ occultæ externis se non proferebant filiam meam graviter afflixit. Appositis tamen *Cepis* à pelliculis liberatis & contulis proratito fluxu sanata est. Achilles Gasserus Observ. 88.

Novi anum quandam, quæ plurimum curabat pleuriticos fomento ex cepa incisa & sub cineribus affata mixta cum cremore lactis. Hieron. Reusnerus in * Observ. à Velichio editis.

Dolores calculi jam præsentis, & accelerandæ excretioni nullum præstantius in seipso expertus est remedium Decanus capituli Augustani ad S. Mariæ ex omnibus topicis quàm cepas in vini & olei

olei olivarum part. equal. coctas, & tribus sacculis injectas, quorum unus Dorso, alter & tertius Iliis fortiter alligandus est. Ex * Observationibus Hieron. Reusneri à Velichio editis. In tussi desperata & hæmoptysi concurrente Doleus laudat decoctum ex alio vel cepis. Lib. 2. * Obs. 167. Cap. 1. Sect. 18. D. Soame.

CAP. II.

De Bulbosis graveolentibus, foliis fistulosis, radicibus proliferis.

1. *Cepa Ascalonica sive fistilis* J. B. *Cepa Ascalonica sive Ascalonitides* Park. *Ascalonitides* Ger. emac. *Cepa sterilis* C. B. *Warren Onions, Eschalottes*.

¶ B.

Laures simul conjunctos bulbos, Porraceis mediocribus suppare; fibrosos habet, sapore *Cepæ* vulgaris. Folia exeunt fistulosa, teretia, glabra, eodem sapore prædita. Caulum & florem rassistimè profert. Nobis certe florentem nondum videre contigit: non tamen idcirco nunquam excaulescere & florere existimamus.

Eschalotas autem Gallicas Antiquorum Alcalonitidas five Palestinas cepas arbitrantur Adversario autem auctores, quas Francigenæ *Appetiz* vocitant, quòd appetitum ad cibum excitant & accunt.

2. *Porrum scitvum & Schoenoprasum quorundam* J. B. *Porrum scitvum junceifolium* C. B. *Schoenoprasum* Ger. Park. *Cibes, et Chives*.

¶ B.

Conferunt in fasciculos plures nascuntur hujus plantula, implexu mutuò coherentibus bulbis albis, odoris cepacei, quo etiam prædita lunc juncea folia fistulosa *Cepæ* adolescentis, sequejunctum aut dodrantem etiam lata. Flores ex utriculo albedo umbellatim prodeunt, quorum singuli foliis constant sensu acuminatis, colore dilute purpureo, striâ saturatiore medium folium percurrente. Stamina alba apicibus flori concoloribus.

Feliciori successu plantantur plures conjunctæ terræque insertæ, sic enim hyems frigora facilius ferunt.

Minutim incisa pro olera usurpantur: Acetariis quoque admiscuntur ad saporem acutum com. Usut. municandum.

Viribus cum cepis conveniunt, ut eadem repetere non sit opus.

3. *Allium bicorne proliferum flore intus abscente cum striâ purpurascete externè* J. B. *Sylvestre bicorne flore obsoleto* C. B. *An Allio montanum* 3. Clus.

¶ B.

Diffidit hujus radix ab Allii radice, non tantum odore minus viroso, sed & quòd non è spicis constata, verum simplex Cepacearum tunicarum involucris tantum confect, sublonga, candida, nucii Moschata par, pedulis fibris tenuibus donata, superacris. Caulum producit cubitalem, bicubitalem & ampliore, firmum, teretem, nonnihil striatum, [apud nos sponte ortum pedalem altitudinem raro superat] quem involvunt cæu vaginâ pedem aut cubitum longa folia, quæ ubi à caule abscedunt pedalia, vel etiam cubitalia, Cepaceis similia, fistulosa, striata, sed trifloriora multò & compressa, in terram reflexa. Cæterum caulis in folliculos duos desinit, in corniculatum mucronem desinens, palmum circiter longos, globum continentes cauli continuum, Avellana rotundè parem, & multis bulbis rubentibus congestum, inter quos frequentes exeunt pediculi, unciam unam aut alteram longi, quibus insident *stoculi* sensu foliis contexti externè viridibus, intus albicanibus, purpurascete lineâ striatis, apicibus medium occupantibus. Superveniunt capitula sexangula.

Genevæ passim provenit.

Moly montani 3. Clus. tum figura, tum descriptio per omnia ferè huic plantæ conveniunt, ut rectè J. Bauhinus.

C. Bauhinus Allium sylv. tenuifolium *Ad. Lob. Dod.* ab Allio canino altero *Tragg.* Sylv. altero *Fuch.* diversum facit, illud sub titulo Allii campestris junceifolii capitati purpurascens majoris disponsit, hoc sub titulo Allii sylv. bicornis flore obsoleto. J. Bauhinus ad idem caput utrumque reducit, nec tamen in hoc sibi ipsi satisfacit, cum *Tragus*, inquit, ita obscurè hanc tradat historiam, ut nihil certi affirmare auserim.

Lac & præcipuè butyrum hujus odore & gustu insectum iri certum est, si ubi pabulantur vaccæ *Quintus*, hoc genus Allii creverit graminis intermixtum: quod multò magis de Allio urtino verum est.

- A. 4. *Allium Sylvestre* Park. Ger. emac. *Sylvestre tenuifolium* Ad. Lob. *campestre junceifolium capitatum purpurascens majus* C. B. *Common Crow-Satich*.

Folia huic juncea similia, teretia, glabra & interius vacua: inter quæ medius exit caulis cubitalis aut altior, interdum tamen pedalis aut brevior pro ratione loci, duobus tribusve foliis, imæ parte vaginæ instar cum obvolvuntur, cinctus, superiora versus nudus, gracilis, teres, glaber, durus ac solidus: in ejus fastigio femina multa, triticeis granis magnitudine paria aut majora, purpurascens, densò stipati in globum collecta; odore saporeque Allii. Pro radice est bulbosus, non quidem è nucleis compositus, sed adnatis nonnullis donatus.

Semina è quibus capitulum componi diximus, nihil aliud sunt quam nuclei seu bulbilli, qui plerumque germinantes, & foliola tenuia viridia emittentes capitulum comolium reddunt.

Capitulum in hoc genere unico tantum & simpliciter non bicornem involucre includitur, quo cepam imitatur.

Nos in hoc genere folios nonndum observavimus, verum in omnibus quas hactenus videre conigit plantis capitula ex foliis nucleis seu bulbillis intermixtis flosculis constant.

In falfigio caulis genium caput seu genium nucleorum globulorum non raro observavimus, unde Porrum sylvestre genium capite C. B. id est, Ampeloprasum seu Porrum sylvestre Lob. & aliorum ab hoc non diversum opinamur.

Locu.

Genitum non raro in arvis inter segetes, quin & in pratis locis aridioribus & in muris antiquis. Segeti innatum tritico pravam odorem & saporem communicat, quo deinceps tum farina, tum panes imbuuntur.

Folii fistulosi capituli folliculo seu theca simplici, ut in Cepa, capitulorum globulis è foliis nucleis compositis, nullis intermixtis flosculis ab aliis omnibus nobis cognitis Allii speciebus differt.

5. *Allium sphaerocephalum purpurascens.*

Bulbus ei simplex, albus, veluti parvæ Cepæ, folia cepacea, fistulosa, glauca, culmo minor, tria, quatuorve. Caulis dodrantalis aut paulo altior humiliorve, in cacumine flores gestans in orbiculare fore capitulum conglobatos, è membranaceo involucre, purpureo, striato, in duas carinas dehiscens erumpentes. Flosculi singulares brevibus pediculis nixi, sex foliis constant, longiusculis, acuminatis, pallida purpurâ obiter dilutis, per medium decurrente linea purpureâ saturiore: intus occultant stamina sex, brevia, totidem apices purpureos fulgentia.

Locu.

Florentem inveni Junii initio, in arenosis ad Rhodanum annem paulo infra Genavem. Hæc planta quantum observavi, non est capite profero seu bulbifero, quo à precedente differt.

6. *Allium flore luteo sive pallido J. B. Allium montanum bicorne flore pallido odore C. B. Allii montani 4. species prima Clus. Clusii Ger. emac. Moly Pannonicum odorato flore Park.*

Clus.

Terna habet juncea folia; caulem cubitalem, rotundum; cui insidet caput duabus membranaceis tunicis caudatis concludum, quo utrinque dehiscens magna explicatur florum ex longis pediculis dependentium coma, qui sex pallidis foliis constant, totidem etiam staminula cum stylo in medio obtinent; qui cum suo caule refecti, & in cubiculum illati, suavissimi odoris (qualis in præcorioribus Cyclamini floribus percipitur) sed fugacis admodum esse deprehenduntur. Iis succedunt trigona capitula, in quibus semen nigrum, planum, Caryophylleorum florum semini non multum absume. Radix globosa est, superior [Allii 3. Clus.] similis, & eodem modo capillata, nucleos interdum, in lateribus deponens.

Locu.

Circa Posonium Ungaricæ & locis Niclasburg in Moravia vicinis, omnium autem abundantissimè supra Badesen thermas crescit.

Allium juncifolium bicorne luteum C. B. ab hoc non videtur specie diversum; quamvis bulbum oblongum ei attribuat C. Bauhinus, caulem brevior, umbellam parvam.

Ætate conspicitur in satorum marginibus supra Boutonem & alibi propè Monspelium sed rarior. D. Magnol.

7. *Allii montani quarti species 2. Clus. Allium montanum bicorne flore obsoleto C. B. An Allium sylv. bicorne flore viridi J. B? Moly montani 4. secunda species Clusii Ger. emac.*

Clus.

Pari ferè cum precedenti altitudine excrevit, similibusque propè foliis prædita est; cujus coma inter laxas membranaceasque & longum mucronem habentes tunicas latè sese explicat, floribus coloris valde obsoleto plena. Radix superiori similis, nucleos etiam in lateribus proferit.

Allium fylv. flore viridi J. B. Allii sylvestri nostri Crow Carlick dicto radice & foliis simile erat, comam non proferbat cæruleam, sed viridem, copiosiores etiam flores, nec bulbulos ad flores.

Locu.

In sterilibus herbis propè La Valette sub magnis rupibus juxta Ladum annem Monspelicum Augusto mensis cum flore collegit D. Magnol, tum & in vinearum & satorum sepibus circa rivulum dictum Rinconan. Botan. Monsp.

8. *Gethyoides sylvestre Col. An Allium montanum bicorne flore exalbido C. B? Moly moschatum tertium Clusii Ger. emac?*

Col.

Ampeloprasii vulgaris est effigie, bulbo oblongo, parvo, cortice tenui fusco, intus candido; folia cavis five fistulosis, ut Cepæ sunt, dimidiata virgæ figuram æmulantibus, striatis parum dorsoque elato in rotunditatem, altera parte planis quæ caulem respicit, sapore herbaceo, parum dulci, nullo gravi odore nares ferientia, aut gustu infidentia, tantillum vix calorem exerentia. Caulis albicans est, rotundus solidus, succosus, leviss, tripedalis aliquando, & tenuis, in summo folliculum oblongum proferens, longis binis apicibus veluti foliis emicantibus, quorum alter pedem longitudine adequat, alter brevior est. Maio flores edit in orbem dispositos, corymbi figurâ, albicantes, effigie cavos ut congenerum, stellatis, sex foliis constructos, nervulis virentibus distinctos, staminibus intus sexparum exsertis, capitellis tantum pallentibus, medium verò locum fructus obtinet oblongus, qui Junio & Julio proficitur. Radix fobolem è latere emittere solet, eodem cortice contextam, sapore parum acri absque fetore aliquo.

Locu.

In Alpibus observavit Columna atque etiam alibi.

9. Moly

9. *Moly moschatum capillaceo folio C. B. moschatum vel Zibetinum Monspeliense Park. parad. Allium sylv. perpusillum juncifolium moschatum J. B.*

Lob.

Aridis Nitiobrigum agri Monspelio vicinis collibus exiguis hic bulbus convictor & alumnus, parili bulbo Hyacintho Autumnali. Cauliculo palmari, recto, rigidifculo, exili; è cujus summo sex circiter erumpunt propagines, è quibus flosculi veluti in umbellam positi prodeunt, quinque aut sex foliis constantes, parvis, angustis, & oblongis, Ornithogali floribus similibus, acuminatis, lineis fuscis in medio per longitudinem interstinctis Alphodeli albi instar: coloris albi obscurioris, staminibusq; in medio, Moschi planè odorem suavissimum spirantibus, præditis: quibus succedunt capitula rotunda, in quibus tres vel quatuor, triquetra, oblonga, nigraque semina continentur. Bulbi lora, tenuissima, quaterna aut quina numero, vix unciam longa.

In collibus propè Monspelium & Sellam novam, aux Guarnier copiosè provenit.

C A P. III.

De Bulbosis graveolentibus foliis solidis & planis, & primò

De Allio Sylvestri planifolio.

1. *Allium montanum bicorne latifolium flore dilutè purpurascens C. B. Moly montanum latifolium primum Clusii Park. Ger. emac. Allium sive Moly montanum latifolium J. B.*

Clus.

Caulis habet duorum cubitorum altitudine excrecentem, quem ad medium usq; ambiunt folia, multò quàm in Allii generibus latiora, longa, Porraceis proxima. Summo cauli, qui leviss & juncus est, insidet caput è multis bulbis ex atro purpureis, simul congestis, satiq; crassis constatum: inter quos in oblongis petiolis nascuntur flores dilutè purpureas; quibus succedunt trigona capitula in quibus semen. Radix bulbosa, crassa, ex multis nucleis constans, multis albis fibræ prædita est: sed & bulbi rotundi radici inhaerent, iis ferè pares qui in capite nascuntur, quique terrâ excepti plantæ sui generis producant. Toti stirpi Allii gravis odor inest.

Junio & Julio flores & bulbos fert.

Tempus.

2. *Allium sylvestre bicorne purpureum proliferum J. B. montanum bicorne angustifolium, flore purpurascens C. B. Moly montanum 2. Clusii Ger. Moly montanum Pannonicum bulbiferum secundum Park. parad.*

J. B.

Tenuis, sed duro, tereti, glabro & singulari est caule, cubitum alto, in quo folia tria quatuorve, sesquialmariæ & dodrantalia, admodum angusta, crassifcula. Scapo summo insidet capitulum, è bulbillis virentibus glomeratum [duabus laxis membranaceis involucri longiore mucrone præditis obvolutum] è quorum [bulbillorum] commissuris emicant tremuli pediculi, numerosi, sextante circiter longi, punicantes, flores concolores fulgentes, sed dilutiores, è senis foliis, quorum medium tria saturatur percurrunt compositi, è medio proflibentibus staminibus purpurascens. Radices bulbosae plures simul coherent, oblongæ, albæ, fibratæ, sapore Porri.

In Germania inter Lodelhemium & Balileam collegimus: Clusius in Striacis Austriacisque Alpibus.

A. 3. *Allium sylvestre bicorne flore ex herbaceo albicante cum triplici stria atro-purpurea, An Allium sive Moly montanum tertium Clus? Al. montanum bicorne flore exalbido C. B?*

Radix huic Cepæ figurâ, nucis Myrtillicæ parvæ magnitudine, alba, è multis tunicarum involucriis Cepæ in modum composita, sapore & odore Allii non admodum vehementi. Caulis cubitalis, tenuis, volut Allii corvini Anglis dicti, duobus tribulæ foliis cinctus, quæ cum tubi in modum aliquotq; amplectuntur, angustis, carinatis, planis tamen & solidis, minime teretibus aut fistulosis, ut in Cepa aut Allio corvino, spithamam longis. Summo cauli, ut in aliis hujus generis insidet capitulum, bulbillis crebris, paucioribus tamen quàm in Allio corvino, granorum Hordei figurâ ferè & magnitudine aut tantillo majoribus compositum. Inter bulbillos emergunt pediculi tenues, sesquialmariæ aut longiores, flosculi sustinentes quaquaversum diffusos, petalis oblongis, colore obsoleto, nimirum ex herbaceo albicante, cum stria in medio secundum longitudinem & duabus aliis ad margines dorsoque purpurascens. Capitulum autem antequam fæ explicat folliculo herbaceo striato bicorni, seu ex duabus carinis in acutos cuspides procurrentibus composito obvolvitur. Flores inter chartas repositi & leviter compressi post paucos dies colorem obloletum in pulchre rubentem mutantur.

Invenimus inter segetes Notleia in Essexia Augusto mensis florentem. Excepto floris colore à precedente non multum differre videtur.

Locu.

C c c c c 2

4. Scor.

4. *Scorodoprasum alterum bulbosum & convolutum capite* Park. *Opbiscorodon* Ger. *Allii genus*, *Opbiscorodon dictum quibusdam* J. B. *Allium sativum alterum sive Allieprassum caulis summo circumvoluto* C. B.

J. B. Cluf.

Hujus bulbum multis nucleis constantem, fibrif, numerosis exalbidis capillatum sessili parte circumvestiunt tunica cepae: binae aut ternae, ex albo purpurascens. *Caulis* singularis, minimi digiti crassitudine, sesquicubitalis aut bicubitalis, *foliis* ab infima parte ad medium usque, porraceis, ut plurimum quinque circundatis, quae postquam caulem aliquotum involverunt, ab eo abscedentia reflexa terram spectant, medio inter Porrum & Allium odore. Reliqua caulis pars nuda, viridis, laevis, summo fastigio *caput* sustinet & multis bulbis ut in Moly Indico congestum, & candicante membranaceo involucri, cuspidate longa, viridi praedito contextu, quod deinde bulbis excrecentibus rumpitur, nudisque bulbis initio purpurascens, postea exalbidis detegit, inter quos *stipules* quidam nascuntur. Summa pars caulis in gyrum unum aut alterum spirarum serpentinarum more intorquetur, donec tandem caput erigat.

Junii initio fenum caput contorquet, Julio vero erigit, eodemque mense bulbos ad maturitatem perducit qui terrae credit sui generis plantas procreant.

J. Bauhinus Moly serpentinum *Lob.* hic refert, sed dubitanter: C. Bauhinus speciem diversam facit, titulo *Moly angustifolius folius reflexis*.

Parkinus noster in *Parad.* Moly serpentinum in hunc modum describit. Hujus bulbilli ex quibus componitur capitulum summo cauli infidens rubicundiores & aspectu hilariores sunt quam Moly mont. Latifoli primi vel secundi *Cluf.* *Caulis* humilior & tenuior: *folia* graminea, reflexa & contorta (unde nomen obtinuit) minora & pallidius virentia: *Flores* ex interstitiis bulbillorum enascentes pariter purpurascunt, sed pulchriores sunt: odore multo quam illius remissior. *Radix* parva, rotunda, albicans, plurimis bulbillis, pito non majoribus, albicantibus, circumcirca adnatis se propagat.

5. *Allium sphaerocephalum purpureum* Sylvestre J. B. *Allium seu Moly montanum* s. *Cluf.* *Allium montanum capite rotundo* C. B. *Moly mont. quintum Clusii* Ger. emac. *Moly purpureum Neapolitanum* Park. parad.

Cluf.

Caulis altissime cubitali aut sesquicubitali, nudo, viridi, [colore & forma junceo, folio tamen & firmo,] *foliis* tribus, quatuorve, palmum longis, interdum minoribus pro natalium ratione oblit; cuius fastigio infidet *caput* obiculare initio, [ovo columbino par aut majus] & multis *floribus*, brevis petiolo, praeditis congestum, qui sex foliolis nonquam sese prorsus explicantia habent, sex in medio flammibus & stylo, elegantis purpurei coloris. *Radix* bulbosa, alba, nucleis interdum tenui membrana tectis, & proximè caulem lateribus adnatis habens, & sessili parte multis albicantibus fibris. Eius odor & laetebus varis in locis reperitur, circa Genevam, Monspelium, Francosurtum ad Menum, Pofonium in Hungaria, etc.

In vineis & laetebus varis in locis reperitur, circa Genevam, Monspelium, Francosurtum ad Menum, Pofonium in Hungaria, etc.

Junio & Julio mensibus floret.

- * 6. *Allium sphaerocephalum bifolium Italicum* J. B.

J. B.

Vix sesquipalmarem altitudinem adaequat. *Radicalis* nititur olivari, fibrata, alba, nullo tunicae foris conspicuo vestigio praedita. *Coliculus* rigidus, & pro plantae proportionem sic satis crassus teretisq; surgit, atrovirens, binis *foliis* crassis & canaliculatis vestitus. In summo *flores* gerit, in glomem congestos, eleganti purpurea conspicuos, ex quibus *stamina* quaedam muculosa proflunt. Sapor Allii haud dissimilis.

Romae hujus bulbillos aliquot attulit Cherlerus. Floret toto Maio; ingruente tandem aestu fatiscit donec plane marcescat.

- * 7. *Allium petraeum umbelliferum* J. B. *Allium montanum sive Petrocorodon* Gesn. hort. *Al. mont. folius Narcissii minus* C. B. *Moly Narcissii folius tertium* Ger. emac.

J. B.

Inter *folia* graminea, complura, angusta, compressa, dodrante longiora, in retusum mucronem desinentia, oblique virentia, sapore Cepae acri, *Caulis* surgit singularis, palmaris vel pedalis, nudus, enodis, angulosus & nonnulli compressus; cuius extremo *flores* infident numerosi, terram versus coactum capitulum circumstantibus. *Radix* bulbosa, porracea, alba, tuberculis adnatis nonnullis novum bulborum sobolem profert, fibris longiusculis capillata ac veluti repens, mucum le multiplicat.

Burmi Rhetorum Junio mense florentem invenit J. Bauhinus.

J. Bauhinus hanc plantam pingere existimat Clusium pro Allio sive Moly Narcissii foliis secundo, C. Bauhinus Petrocorodon Gesneri ab Allio Narcissii foliis secundo Clusii diversum facit. Nos cum J. Bauhino sentimus.

8. *Allium umbelliferum pratense* J. B. *An Allium sive Moly Narcissii foliis* 1. *Cluf?* *Allium montanum folius Narcissii majus* C. B. *Moly Narcissii folius primum* Ger. *Moly Narcissii folius* Park. parad.

J. B.

Udis pratis Genevae ultra flumen Arve oriundum Allium umbelliferum nobis dictum, *radice* m

titur Porri sublonga, fibrata, alba, sed quae ex bulbo radicem obliquam fibratam, Valerianae herentis radici aliquatenus similem producat, odore Allii. *Folia* primum penè triangula, paulatim compressiora evadunt, cubito longiora, *cauli* aequalia, qui nudus, angulosus, in *caput* albicans oblongum desinens, eo dehiscente umbellam explicat Allii urini umbellae similem, *stipules* sex foliis apicibusque compositis, colore purpurascens.

Floret mensis Junii principio: Loco à J. Bauhino memorato nobis etiam observatum est hoc Allii genus. Et, inquit J. B. magna similitudo cum Allio umbellifero petraeo superius proxime descripto. Considerandum an forte tantum ejus variatio fit ratione loci; vel an idem cum Allio sive Moly Narcissii foliis 1. *Cluf.* cujus descriptionem subijcimus, ut Lector botanicus eas invicem conferat & judicet.

Moly Narcissii folio 1. *Cluf.* *Bulbus vomitarius nonnullus.*

Quina aut fena ex radice promit oblonga *folia*, plana, succulenta, Narcissi alterius niveo flore *Cluf.* similia, viridia admodum & splendentia, inter quae cubitalis plerumq; exit *caulis*, nudus, firmitus, striatus, ferens in summo multos *flores*, sex purpurascens foliolis, totidemque interius in Cepa; quibus succedunt trigona *capitula*, quae maturitate deficiente, rotundum, nigrum *semen* continere deprehenduntur. *Radix* nodosa fere, antennis progrediens Polygonati modo extrema parte globosa, candida, multis tunicis circumvoluta, plurimis albis fibris praedita, & adnatis feliciter se propagans.

Aliud ejus genus est, non valde ab simile, mollioribus & magis cineraceis foliis, dilutioribus etiam *Tempus* floribus. Floret utrumque, sub extremum Junium & Julio. Nascitur in Leytenberg supra Manderfhorff *Locus*, (ubi tepidae sunt aquae) & aliis montibus urbi Vienna vicinis.

- * 9. *Allii genus forte Scorodoprasum alterum Lobelio* J. B. *An Allium sphaerico capite folio angustiore* C. B. *Scorodoprasum minus* Ger. emac. *alterum Lobelii* Park.

J. B.

Sesquialteri est aut longiori *bulbo*, fibrato, turbinato, tunicis multis ruffis compactis; ex quo *folia* duo aut tria, tenuia, palmum longa, caulem aliquotum, obvolvunt pedalem, firmum, teretem, enodum; cui umbella infidet parva *florum* pallidorum minorum quam Allii petraei.

Ab hoc non diversum videtur

Allium montanum radice oblonga C. B. prod.

In hujus descriptione nihil singulare invenio, nisi quod capitulum rotundum pallide purpurascens. Non longe Monspelio in loco montoso, qui Hortus Dei dicitur observavit C. Bauhinus.

Allium montanum minus

A C. Bauhino in Prodomo descriptum an ab aliis omnibus superscriptis Allii speciebus distinctum sit necne, mihi non constat.

10. *Scorodoprasum dictum* J. B. *Scorodoprasum*. 1. *Cluf.* *Allium sphaerico capite, folio latiore, sive Scorodoprasum alterum* C. B. *Scorodoprasum primum Clusii* Ger. emac. *An Porrum sylvestre folio latissimo* C. B. *Syracum* Tab?

Cluf. J. B.

Oblonga & lata profert *folia*, Porraeis majora, carinata: *caulem* sesquicubitalem, nonnullumq; bicubitali [J. Bauhino tres, quatuorve cubitos altum] infima parte digitalis crassitudinis, superiore parte nudum, paulatim in juncum tenuitatem desinentem, ferentem in summo *caput* membranaceo involucri tectum, ut cepa, sub quo florum glomer purpurascit, multos *stipules* simul congestos, Cepaeis similes, sex exalbidis foliolis constantes explicans ostendens: quibus succedunt trigona capitula, in quibus nigrum semen, Cepae semini par. *Radix* subest crassa, parva Cepae aerebus compositis, odore & sapore remissior, [Clusio gravi odore, mediocriter inter Allium & Porrum, vestitute in alios majores bulbos sese dividens] adnatis etiam extrinsecus bulbillis, triangularibus fere, tunica dura involutis.

Junio & Julio floret.

Tabernamontanus iconem habet sub titulo Porri Syriaci, nulla addita descriptione: Gerardus iconi *Tab.* quam assumit descriptionem Clusii accommodat. C. Bauhinus Porrum hoc *Syr. Tab.* Bauhinus dubitat an ad hanc Scorodoprasii speciem referendum sit necne. Nos cum J. Bauhino & Johnsono sentimus Porrum Syriacum *Tab.* non aliam plantam esse quam Scorodoprasum 1. *Cluf.* nihil tamen affirmare audeamus, praesertim cum videamus Parisienses in Catalogo horti Regii Porrum latissimo folio C. B. pro distincta Porri specie ponere.

Hanc plantam olim Cantabrigiae alui nomine Allii Romani. In Italia observavi in horto quoque *Locus*, dam in urbe S. Marini, nescio an sponte natum. Florum corymbus minor est quam plantae magnitudo promittit. Byzantio Viennam delatum est, autore Clusio.

* 11. *Scorodoprasum* Ger. Park. *Alioporum* sive *Scorodoprasum* C. B.

Radix bulbus Copaceo major, candidus, splendens & ferè pellucidus, rarioribus adnatis sæcundis, folia aliquot edit magna, Porraceis multo longiora, crassioraq; interdum etiam *caulem*, non tamen quotannis, mollem, succulentum, digito crassiorum, bicubitalem, summam partem ad medio usq; nudum, in fastigio gestantem *florum* glomerem membranaceo involuero tectum, quo disrupto etiam parent *stipulae* multæ quàm *Moly* Homerici pallidiores aut potius albicantes: quibus succedunt *capsulae* triangulæ *seminibus* nigris repleta.

A. 12. *Allium sylvestris latifolium* C. B. *ursinum* Ger. Park. *ursinum bifolium vernum sylvaticum* J. B. *Hammons*.

J. B.

Radix est oblonga Porri, tenuiore, longis & frequentibus fibris capillatâ, membranâ mediocri crassitudinis involutâ, *Allium* redolente: à cuius imo statim exoriuntur bina aut terna *folia*, odore vehementi *Allii*, & gustu fervido, lato virore splendentia, striata, tenera, sesquipalmum longa, in acumen definita, duas uncias lata, pediculo dodrantali, virente, qui post in membranam tenuem, lucidam striatamque faciens, floris alteriusve vicini folii pediculum ad radicis usque fibras vaginæ Cyperi modo, dilute virentes, in bulgam sextam latitudinali, exalbidam, mucrone virente striatam, definitens, quæ ubi se explicaverit umbellam offertat, numerosis flosculis, etiam ad quadratam, confitentem, candidis, stellæ in modum radiatis, quos constituunt folia sena, oblonga, mucronata, intra quæ *stamina* totidem alba, *stylisq;* concolor, ex umbilico tribus tuberculis virentibus compactis. *Semen* succedit parvum, rotundum, nigrum, læve.

In pratis & ad rivulos frequens oritur. Aprilis plurimq; mensis & initio Maii floret.

13. *Allium J. B. montanum latifolium maculatum* C. B. *Alpinum latifolium*, seu *Victorialis* Ger. *anguinum* Park. *Victorialis longa* Clus.

Radix nonnihil obliqua est, in longum bulbum definens, multâq; fibras perplexas emittens, multiplici cortice, variis fibris transversim coeuntibus quodammodo reticulato involuta, singulis annis (auctore Clusio) feliciter aliis bulbis circa ipsam adnatis se propagans, fibris adeo implicatis, ut difficile sit bulbos conjunctim natos & coherentes sejungere. Hinc emergit *caulis* cubitum altus, minimi digiti crassitudine, propter terram rubescens, enodis, lævis, superius viridis, striatus, fungosus, qui insident glomeratim congesti *flores*, Ceparum floribus similes, uncia longioribus pediculis haerentes; candidi (in planta nobis observata flores non candidi prorsus erant sed ex albo palliduli) quibus trigona succedunt *capsulae*, *seminibus* rotundis, pullis repleta. *Folia* duo aut tria vaginâ suâ caulem amplectentur, formâ foliorum *Allii* urfina, nervosa, sublonga & lata, acuminata, edit majora, rigidiora, Gentianæ majoris foliis penè similia, ut non male censet Clusius.

In fumis jugis altissimorum montium maximo Carthusianorum cenobio in Delphinatu immunitum. Viribus cum reliquis *Alliis* sylvestribus per omnia convenit.

Plebi nostrati (inquit Schroderus) Judæisq; amuletum est familiarissimum, quo à spectris aëreæ infecto le tutos fore persuasi sunt, unde & *Victorialis* nomen ei inditum.

C A P. IV.

Allium flore specioso Moly dictum.

1. *Moly vulgè Lilium Indicum* Bontii.

L illis nostris rubris figurâ & coloris elegantia haud cedit. Si tamen ulli *florum Indicorum* comparandus, certè *Moly* montano latifolio, flore flavo *Clus.* similis existit. *Caule* unico, enodi, firmo sed tenui, ad altitudinem nostratis *Lilii* assurgit: cui infra tria quatuorve *folia* oblonga, surrecta, supina parte carinata & contorta adnascuntur. Summo autem fastigio ex membranaceo folliculo, bifariam diviso quindecim aut plures *flores*, uncialibus vel longioribus pediculis, senis foliis, stellæ in modum expansis emergunt, qui simul eleganter juncti Coronam Imperialem repræsentant.

2. *Moly Theophrasti magnum* J. B. *Moly Theophrasti* sive *Homeri* Park. *Moly Homericum* Ger. *Moly latifolium*, *hispidum* C. B.

E radice bulbosa pugni interdum magnitudine, foris nigricante, intus alba, *folia* emitte quinq; cubitum longa, duos aut tres digitos lata, crassiuscula, supina facie concava, invicem amplectentia, in mucrones acutos definita, colore viridi, glauco quodam polline, qui facile detergitur, obducta: *Caules* teres, concavus, bicubitalis aut tricubitalis, nudus, foliis concolor, in fastigio flores gestans in umbellam dispositos, minores quàm pro planta modo, pediculis sesquicubitalibus aut longioribus milident, sex & non raro septem foliis mucronatis compositos: totidem *stamina* breviuscula, apicibus pallidis insignia capitulum circumstant naturaliter trigonum, non raro tamen tetragonum. *Florum* umbellæ intus membranâ crassâ includuntur, quâ disruptâ explicantur. Color *florum* albus est cum diluto

diluto rubore. Exterius linea viridis petala media dividit ab ungue ad apicem. Addit Clusius, (quod & nobis observatum) juxta caulem inter folia alius plerumque exit cauliculus planus & foliaceus, seu verius folium, summo velut *Allii* nucleum gerens initio candicantem deinde pallescentem, qui terrâ exceptus germinat, & ejusdem generis plantam profert. De loco hujus natali nihil certi traditum invenio.

* 3. *Moly Indicum* sive *Caucasum* Park. J. B. *Moly latifolium Indicum* C. B. *Moly Indicum* Ger. *Clus.*

Superiori foliis & reliquâ formâ simile est; nunquam (inquit Clusius) flores apud me, neque apud multos alios protulit: sed eorum loco *caulis* pedalis, ferè planus, adeo infirmus ut nisi aliquo fulciatur adminiculo attolli non possit, summo fastigio conglomeratum caput fert, multis velut *Allii* spicis, Mespili vulgaris magnitudine, constans, initio viridibus, deinde pallescentibus, quæ etiam in terra non repocita germinant, telluri tamen commissa in majores bulbos adolefunt, foliæque & caules (non tamen singulis annis, quemadmodum nec ipsa etiam parens) producent. *Radix*, ut alterius, cepacea, rotunda, alba, multis tunicis amicta, quarum externa fulca, vetustate se separans, & in alios bulbos pangens.

Constantinopoli allatus est hujus bulbis; Neapolitano etiam in regno sponte nasci auctor est Fer. Locui, rantes Imperatis.

4. *Moly latifolium flavo flore* Ger. *montanum latifolium flavo flore* Clus. *montan. latifol. luteo flore* Park. *latifolium luteum odore Allii primum* C. B. & secundum ejusdem luteum Botanico-rum latifol. *Allii odore* J. B.

Clus.

Cum non floret unicum duntaxat folium emittit latum & oblongum, cum caulescit & floriturum est bina, infimâ parte sese mutuo amplectentia, decem aut plures uncias longa, unam lata, surrecta, firma, supina parte nonnihil carinata, Porracei coloris, & odoris *Allium* referentis: inter quæ assurgit *caulis* enodis, & satis gracilis, firmus tamen, virelens, pedem altus aut paulo amplior, flutens summo fastigio producentes, ex membranaceo folliculo, bifariam diviso triginta aut plures *flores*, uncialibus & longioribus pediculis, usque firmis nixos, senis petalis, stellæ in modum expansis constantes, foris pallescentes, interiore parte proflus flavos, occupante umbilicum triangulari capitulo, sex flavis staminibus cincto, quorum apices etiam flavi. Floribus succedunt trigona capitula *semen* nigrum inaequali contentia. *Radix* alba, bulbosa, interdum gemina, ut *Orchidis* radicem quodammodo amuletur.

Quodam mense Junio: è montibus Pyrenæis erutam esse aiunt.

* 5. *Moly Pyrenaicum purpureum* Park. *Allium Pyrenaicum* C. B.

Park.

Folia emitte duo aut tria, precedenti nonnihil similia, sed angustiora, nec adeo alba: Flores in summo caule pauciores, colore purpureo obsoletiore. *Radix* albicat, odore *Allii* satis vehementi prædita, frigore facile corrumpitur.

* 6. *Moly montanum latifolium purpureum Hispanicum* Park. *Clus. cur. post. ad. Moly latifolium Hispanicum* C. B.

Clus.

Bina cum excaulescit lata, prælonga, viridia producit *folia*, infimâ parte sese mutuo amplectentia *Moly* latif. lutei in modum; inter quæ assurgit *caulis* teres, firmus, bipedalis aut altior, summo fastigio flores sustinens plurimos, è membranaceo involuero erumpentes, amplos & speciosos, oblongis pediculis subnixos, petalis sex, stellæ instar expansis compositos dilutius purpurascens, *stamina* totidem concoloribus, apicibus luteis donatis, *capsulum* medium cingentibus. Inter caulem & folia ima bulbos aliquot adnascens obinet, qui faciliè comprehendunt. *Radix* parva rotunda, fibrosa; alba multos edit bulbulos. Nec radix, neque folia aut flores *Allium* redolent, aut resipiunt.

Sub exitum Maii floret.

7. *Moly Dioscoridis parvum quibusdam* J. B. *Moly angustifolium umbellatum* C. B. *Moly Dioscoridem* Park. Ger.

J. B.

E radice bulbosa, nucis Avellanæ parvæ magnitudine, cortice nigricante tecta, plurimas prælongas fibras ex ima fede emittente, *Allii* odore ingrato, caulem erigit pedalem aut cubitalem, teretem, levem, solidum, in cacinime disruptâ membranâ umbellam gerentem *florum*, candidiorum, flores cedunt *causula* *seminibus* ternis loculentis contiguis composita, quæ per maturitatem semina effundunt.

Folia profert graminea, in terram nonnihil reclinata, bina ternæve caulem amplectentia, hirsuta, [quæ in caulibus superiora, lata sunt, glabra, carinata] *Allium* obolentia & resipientia. Quæ ad terram sunt media hyeme mense Januario exeunt.

Flores explicati diutissime durant antequam marcescant.

Juxta sepes umbrosas propè Frontignanam viâ quâ itur *Balerne* Maio mense cum flore collegit P. Locui, Magnol.

8. *Moly Dioscorideum Hispanicum* Park. parad.

Præcedenti per omnia simile est, verum majus & speciosius multò; floribus candidis, duplo majoribus. Frigoris impatiens hyemes nostras agere tolerat.

9. *Moly minus* Clus. minus flore orbiculato majore J. B. *Dioscorideum minus* Park. *Moly angustifolium floribus majoribus* C. B. *Moly minus flore albo* Ger. enac.

Caulis hujus palmatis, viridis, decem aut plures sustinet flores, sex niveis foliis, non mucronatis, ut superiores, sed orbiculatis & majoribus cunctis, sensu in medio *staminibus*, inter bina Porracea quodammodo, sed angustiora folia emergit. *Radix* rotunda candicans, nucis Ponticæ magnitudine, albicantibus fibris prædita.

10. *Moly parvum caule triangulo* C. B. *Moly caule & foliis triangularibus* Park. parad. *An Moly folio albo, foliis viridis coloris* Swert?

Folia edit quatuor vel quinque, oblonga, latiuscula, pallide viridia, superne plana, subius in angulum elata seu carnata, unde & triangulara videntur, inter quæ *caulis* attollitur sesquipedalis aut major, triangularis pariter, flores aliquamullos in fastigio gestans, è membranaceo folliculo erumpentes, albos, satis amplos & oblongos, campaniformes fere, unumquodque petalum exterius linea viridis per longitudinem medium dividit. *Staminibus* capitulum medium cingentia apices luteos sustinent. *Semen* parvum nigrum. *Radix* exterius alba, Moly lutei perquam similis.

Radix, folia, flores Alii odorem fedi mitem & vix perceptibilem exspirant.

Plantam hanc inter Massam & Sarzanam Etruriæ oppida Aprilis mense florentem invenimus, nec multo post circa Baia in agro Neapolitano.

11. *Moly Africanum umbellâ purpurascens* C. B. *Africanum umbella purpurascens* Park. C. B.

Ex radice bulbosa *caulis* (modò unus, modò plures) cubito altior, nudus & cavus exurgit, unum cum foliis aliquot latiusculis, in acutum definentibus, palmatis & etiam sesquipalmatis, per margines instar graminis hirsuti pilosis. *Umbella* *caulis* summo insidet, cujus flores communiter è quinque folliculis dilute purpurascens oblongis pediculis & firmis insident: quibus vesicula duo triæ *femina* nigra rotunda includens succedit.

Male Bauhinus flores communiter pentapetalos huic plantæ attribuit, cum bulbosæ in universum omnes flores hexapetalos obtineant, aut saltem monopetalos in sex lacinas divisos.

12. *Allium sive sive Moly minus roseo amplo flore* Botan. Monf.

Magnol.

Bulbosa *radix* plurimos alios bulbosos producit, in qua folia angustifolia umbellati foliis latiora, oblongiora & omnino glabra oriuntur. *Caulis* habet pedalem & sesquipedalem, cum insidet velum umbella florum, sex foliis roseis multo quam Moly Dioscor. latioribus & amplioribus constantibus, cum totidem staminibus & apicibus luteis. Antequam marcescant flores plures in eodem capite simul roscati, albi alii videntur gratum odorem spirantes.

Plurimum oritur in vineis, quæ sunt circa *Colombiere* & *Mommar*, & Maio mense floret. In Germania huic similem invenimus capite bulbifero.

* 13. *Moly flore subviridis* Bocconi.

Boc.

Bulbum habet oblongum: *Folia* Asphodeli albi familia: *Caulis* rotundum, lævem, non raro tribulati proceritate eminentem; cujus summum occupant in umbella quasi Flores è luteo virentes, longissimis pediculis innixi.

Gaudet opacis locis & sylvis umbrosis. In montis Mudonæ convallibus copiosum occurrit.

* 14. *Moly humile folio gramineo* C. B. *Chamemoly an Moly Dioscoridis* Cl.

Cok.

Radix bulbosa parva, nucis Avellanæ magnitudine, flavo cortice duro obducta nititur. *Folia* quatuor vel quinque, ab radice, per ambitum hirsuta Autumnum emittit, Graminis formâ, magnitudine (gradu) inter fere distantia, maximum verò non excedit pedem. Primo coeli tempore, ipsa etiam Hyeme, flores folliculo simul inclusos inter folia terram tangentia, caule nequaquam à terra elato, emittit; qui aperto folliculo septem aut decem erumpunt stellati, albi, singulorum petalorum dorso purpurascens aut virente. In florum umbilico fructus exuberant apicem habentes, luteis sex staminibus circumdatis, quibus cum petalis marcescentibus crescent fructus in Pili vel Cicoris magnitudinem, per maturitatem in sex partes divisi, *femina* ostendunt nigra, angulosa, vulgaris Moly similia.

Circa per semitas & agros non procul ab oppido floruit Januario. Floribus evanescentibus titutus in terram incurvatur. Odor inter Brassicam & Allium.

15. *Moly angustifolium foliis reflexis* C. B. *Serpentinum* Ger. Park.

Lob.

Dioscoridis Moly per simile ortu, folio ad terram item reflexo, odore & bulbo: sed flos candore rubens, cui subiacent nitidi bulbuli Indici Moly ritu. *Radix* Cepaceo præterito involucri obteguntur *Caulis* pedalis & sesquipedalis. Belgis hortense est.

CAP.

CAP. V.

D2 *Allio sativo.*

Allium nonnullis dictum videtur ab *ἀλλαν* exilire, quòd exiliendo crescit. Sunt qui ab *ἀλλαν*, i. e. Alliorum capita lutea nudi.

Græcis *Σκωθρον* dicitur quali *σκαθρον* flor. i. e. rudis rosa, propter odorem gravem: vel quòd comestum vapores excrementos ad cutem pellat & vesicentibus pandiculationes moveat.

Allii latvi note sunt bulbis à multis nucleis seu spicis compositis, odor gravis vehementior, *caulis* rectus singularis.

1. *Allium* Park. Ger. *sativum* C. B. *vulgare & sativum* J. B. *Common Garlic.*

Scapus Allio procerus, enodus, concavus, glomeratim congestos in magna capita flores sustinentes, Cepaceos, rupto folliculo apparentes, postmodum & nucleos parvos quibus possit propagari. Verum *folia* non ut Cepis fistulosa, sed graminæ: *bulbus* denique non simplex sed numerosis nucleis, sub uni communi tandem membrana collectis constat, sapore peracri, odore gravi, unde flore candidè dependet.

Allium passim & vulgò omnibus notum ubique ferè gentium feritur.

Allium eximè calidum est & caustica facultatis particeps, quippe quod non tantum vesicas excitat, sed cutim corrodit, Costæ observatore. Nec obstat, quod in censu alimentorum est: nam & alia sunt foris quidem caustica, intus autem minime; quia intus miscetur cum aliis edulis cumque acido ventriculi antenter: & præterea ventriculus humore mucoso facis densò oblitur; ut cutem ejus interiore non tangant ingesta.

Incidit & discutit, Alexipharmacum est. Usus præcipuus internus & externus est in colica flatulenta, lumbicis, peste [cum aceto] tussi, calculo. *Schrod.* Et ad prædictos effectus spiritum à vulgo vel in lacte, vel in jusculo decoctum exhibetur, unde & *Theriaca rusticorum* appellatur. Verum usus ejus frequenter molestus est & noxius, partim ob fetorem intolerabilem, præcipue verò quia capitis dolorem infert, sitim excitat, oculis nocet, insensuumque omnium instrumentis.

In thoracis affectibus pituitosis egregie facit ad expectorationem. In lacte coctum & tritum sistit catarrhos & prodest ad rucedinem. Mulierculi nostratibus ad hoc affectus in pueris in frequenti usu est; ut & ad lumbicos ventris enecandos & expellendos.

Allium (inquit Platerus de Febribus) in hydromelic decoctum, & ad 5 ii. vel paulò plus exhibitum potenter sudores & urinas elicit in peste laborantibus. Hungari (inquit Joh. Boeckius de Peste) pestis tempore non habent certum remedium quam Allium: exsiccat enim corpora humana & putredinem impedit.

Refert historiam Zacutus Lusitanus de quodam sereno, qui cum in tempore hyberno per nivosa loca diu iter fecisset, innato ventriculi calore pene extincto lethaliter decubuit. Pro quo iustaurando vivificando cum calidissima remedia nequaquam proficerent: tandem Zacutus admonitus ab Avicenna Allium siccum melle delibutum exhibuit. Hoc cum quadriduo usurpasset melius habere cepit, & cum ejus usum mensuri unum continuasset, sanitati restitutus est. Atque id ipsum Theriacalet populos natura docet, qui propterea Allium in continuo usu habent. *Sennert. Instit. lib. 4. part. 1. cap. 3.*

Allium cum adipè suillo tulum, si plantæ pedum eo inungatur, multum conducit ad pulmonum canas aperiendos & ab infarctu liberandos in Athmate, &c. D. *Hulse.*

Si emplastrum ex Allio confuso plantis pedum applicetur, oris halitus Allium spirabit. Tradit etiam *Pet. Laurentbergius in Appar. Plantar. lib. 1. cap. 2.* Allium gallinis & aliis alchibus cum elca objectum saporem & odorem suum in eorum carne & ovis prode. Denique Christophorus Berner M. D. Londinensis in *Theat. tabidorum exerc. 29.* asserit fenticulos ægorum membris vel incisione horam odorem reddere. Verum (ut rectè D. *Lower* contra *Edm. de Meara*) istiusmodi odorem vapores totum corporis habitum penetrantes non produciunt; sed corporula quædam ex sanguinis effluvis per expirationem emittuntur.

Allii fuscus potius hominem non modò turbat, sed etiam interficit *Spigel. Itag. lib. 2. cap. 16.* Arnulphi Imperatoris vitam terminarunt vermiculi in ejus carne ex nimia Allii comestione generati. *Crantz. hist. Sax. lib. 3. cap. 3.*

Allia cum excaulescent plenius quam recens edita olent. *Maramba method. cogn. Simp. l. 2. c. 3.* Gilbertus noster de Magnete lib. 1. figmentum aut et mendacium esse, Magnetem non attrahere ferrum si alio illius fuerit, aut si Adamas propè.

Ad cornua pedum, & Allium sub cineribus coctum, pluries calidissimè supponatur: est viri religiosi experimentum. *Chebeueu.*

A. 2. *Allium montanum majus Anglicum* Newtoni.

Radix nucleis aliquot majusculis constat Allii vulgaris in modum, tunica duntaxat subfissa tecta, quam facile exunt; de reliquo integra est, & candida, è basi multis oblongis, validis, albis fibris demittens. *Caulis* firmus, medullâ quadam spongiosa faretus, quatuor pedes altus, parte inferiore

ad cubiti circiter altitudinem per intervalla foliis quatuor cinctus imā sua parte cum amplectentibus, reliqua superiore parte nuda & glabra; cujus fastigio infidet corymbus amplus flosculorum purpureo-roseorum tenuibus pediculis fulgorum. *Semen* parvum, album, sublongum, triquetrum, vasculo tricapitulari exiguo inclusum.

Aegitio floret. In parva insula *Holms* dicta supra *Bristolium* in *Sabrinæ* æstuario copiosè provenit.

Ob convenientiam cum *Allio* sativo in radicibus seu bulbis è multis nucleis compositis eadem subjunximus.

CAP. VI.

De *Ampeloprasfo*.

A. *Ampeloprasum* J. B. Park. *Ampel.* sive *Porrum sylvestre* Ger. Lob. *Porrum sylvestre gemino capite* C. B. *Porrum sylvestre vinearum* C. B. quomodo differat aliis inquirendum & examinandum relinquimus.

Lab. Obj.

V Ineris, arvis, marginibus, fenticotis & dumetis *Gallia* & *Belgii* gaudet. *Folio* exit *Allii* sylv. tenuifolii non absimili, sed majore & acriore in bicubitali caule. *Radix* bulbosa, non ex nucleis, sed singulari capite constans. *Porri* minor, durior, acrior, nonnullis admixtis sepe propagans. *Flore*, & nucleis feminis vice triticeis granis paribus, in glomeratis capitulis non dispersis *Allii* sylvestris tenuifolii.

De *Ampeloprasfo* mihi nondum satisfactum fateor. *Allii* genus in *Borealis* Angliæ præruptis montium faxis sponte proveniens observavi, quod *Ampeloprasum* esse aliquando suspicatus sum. *Folia* ei neque fistulosa, neque teretia, sed supernè plana, subius carinata, angusta, glauca, tria aut quatuor in caule. *Capitulum* duplici foliolo membranaceo in acutum mucronem desinente clauditur. Huic simile, si non idem in pratis & umbrosis sepium aggeribus propè *Cestriam* copiosum vidi. Hujus bulbis simplex cortice nigro tegitur, mitem & vix perceptibilem *Allii* odorem spirans. Hujus flos mihi non conspicuus; cum enim *Cestria* sui *Mai* mensis initio nondum floruerat.

CAP. VII.

De *Porro*.

Porrum Latinis dictum volunt nonnulli quod porro eat & longè latèque grassetur. Sed est (inquit *Vossius*) à *περσιν* facta secundæ tertique literæ traiectione & quartæ mutationis in R. quomodo à *περ* est turris, à *σιν* celer.

Porri notæ sunt radix angusta, florum corymbi magni, seu flosculi plurimi in capitulum sphaericum grande conglobati.

Porrum scitile in nostra graveolentium divisione ad aliud genus pertinet: foliis enim fistulosis cum *Cepa* convenit.

1. *Porrum* Park. J. B. capitatum Ger. commune capitatum C. B. *Aetlis*, oz *Porret*.

J. B.

Folia luxuriantius adhuc *Porrum* semunciam circiter latis, alternatim positis, inferiore sepius seu vaginā aliquotque completente: adultis idem positus, sed longitudo cubitalis, latitudo sextantialis, forma carinata, color sæpe glaucus, fapor cepaceus. Ubi cauleis *scapum* digitem & crassiflorem ad tres, quatuorve cubitos surgit, solidum, fusculentum, glomeratis in pilam, quam utraq; manu vix complectaris flosculis sustinentem, suo unumquemque pediculo innixum, ex albedo purpurascens, apicibus saturatiore tinctis purpurea. *Semen* triangulum, atrum, *Cepæ*. *Radix* bulbosa, tunicis albis compactis, fibrata, sapore mitiore quam *Cepæ*.

Porrum scitivum latifolium C. B. *Porrum* scitivum aut tonsile Ger. à precedente non differt specie, cum ex eodem semine utraq; generentur, sed culturā tantum: quia id quod ad culinaria jussula sæpius deronderi solet, scitivum aut scitile Columellæ & Palladio nominatur: quod vero capitatum fieri debet, non tendendum, & autumnali tempore transferendum; etiam *Plinio* mōnente C. B.

2. *Porrum sylvestre inodorum* C. B. Lob.

Omnia *Porro* similia sunt sed exiliora & inodora. *Lieræ* *Brabantorum* in horto D. Joannis Dissi altius. Hæc *Lobelius* in *Observationibus*, nec plura habet.

Porrum ut gustu sic viribus cum *Allio* & *Cepa* convenit, attenuat, aperit, incidit, resolvit. Usus præcip. in serpentum moribus & ulionibus, nucligale pulmonum. Extrinsecus in aurium tinnitu & supurationibus: in hæmorrhoidum tumore, &c.

Ad dolorem *Pleuriticorum*, & ex albedine *Porri* minutim incisi q. f. frige parum in sartagine, & applica supra partem dolentem. Multos juvisse testis sum, inquit *Chesteau*. D. *Hulfe*.

Ad

Ad *Polypum*, & succi *Porri* non scitilis q. f. cum paucis tartari & cere vitilis. F. ung. de quo aliquid sæpius in nasum intromittatur. *Alexis Pedemont*.

Prævors *Porrum* confixum undiq; radiculis *Hellebore* nigri coctum aliquoties jejuni mensis instans eficitur in eorundem difficultate commendat. D. *Seame* è *Dolco*.

N. Frequens *Porri* usus somnos turbulentes inducit, vitæque officit.

Nonnulli ad vocis claritatem & splendorem inducendum *Porri* esum commendant. Vitari tamen debet (inquit J. Baulhins) assiduus aut multus ejus usus, quia visus obcurritatem efficit, stomacho adversatur, multaque alia incommoda facit: capropter nonnisi robustis admodum, decoctum, cum melle, vel in Præana erit exhibendum.

CAP. VIII.

De *Bulbosa Africana anomala Moly affini*.

Narcissus Indicus Serpentinus Col. notis in Recchum. *Indicus puniceus gemino latiore folio* Ferrar. *Africanus foliis Bifolii* C. B. *marinus Africanus sive exoticus Lobelii* Park.

Ferrar. Col.

Bulbosa radix, *Pineæ* nucis par, oblonga, squamosa, imi fibrati verticis orbe angusto coronata, fibris instar botryodis *Hyacinthi*, quem *Muscari* vocitant, crassis latèque prorepentibus subnixa, deorsum porrecto tubere callosa. Septembri mensē caulem protrudit crassitudine digitali, pedalem aut majorem, in rotundo utrinq; planum, ex viridi pallentem, maculicq; distinctum. Inde flos emicat nudus, ipis foliis floris in conti effigiem convolutis, post primas æstatis sine pluvias, qui dehiscens magnus fit admodum, trium sæpe unciarum diametro, magnis foliis carnosis, duris, parum striatis, septem externis, & tribus majoribus internis, colore sanguineo rubente, interna verò parte dilutiore, magnum calycem efformans, intimos flosculos confertissimos, nonnihil hiantes, rubicundulos, brevibus subalbidisq; pediculis nixos completentem. Horum singuli præter medium stylum oblongiorem, oblongo, candicante capite micantem, sena exilia stamina, rubentia, ferunt. Flosculus postea dilapsis [marcescentibus & dependentibus floris foliolis] subiecta capitula turgent in folliculos ardenti colore rubros, trigonos, *Olivæ* nuclei magnitudine, raceni seu corymbi aspectu conglobatos, singulos in ternis cellulis divisos, in quibus singula semina nigella, minutissimi Phascoli figura & magnitudine. Bina post excussum florem folia existunt, flaccoscenti atque in semen exuanti scapo adnata & superinducta, ovata, in duos circiter palmos longa [bipedalis longitudine Col.] in palmi dimidium lata, Scyllæ foliis crassitudine aequalia, plana sive aequalia & minime carinata, nigricantia, primò succida, humi denum jacentia.

Africana originis est, planta anomala ad Moly nonnihil accedit, verum calyce polyphylo florem mentiente, & flosculis pentaphyllis fructu innaescentibus non à Moly tantum & Allio, sed & ab omnibus aliis bulbosis differt.

SECTIO TERTIA.

De *Herbis bulbo tunicato odore vel nullo vel minus gravi præditis*.

Herbe radice bulbosa tunicata, odore nullo aut minus gravi præditæ sunt vel flore

Ennepetalo, foliis illis quæ reflectuntur sursum in flore

{ *Bifidis*; IRIS BULBOSA.
{ *Integris*; SYSTIRYCHIUM.

Hexapetalo floribus

{ *Folliculo seu perianthio inclusis*, summo pericarpio infidentibus,

{ *Cum calyce tubæ in medio flore* quem sex folia circumstant: *NARCISSUS*.
{ *Nullo in medio flore calyce à sex petalis distincto*, floribus

Majoribus

{ *Liliaceis*; LILIO-NARCISSUS.
 { *Colchici*; COLCHIGO-NARCISSUS.

Minoribus, pendulis, petalis albis cum apicibus viridibus in plerisque, speciebus: LEO-COTIUM-BULBOSUM.

Nudis, fructus seu vasculi seminalis basi coherentibus caulibus

{ *Foliosis, floribus erectis, amplis, in singulis caulibus naturâ singulis, colorum varietate & pulchritudine insignibus, seminibus compressis tenuibus, radice esculenta*: TULIPA.
 { *Aphyllis, floribus in singulis caulibus pluribus*

{ *Maritima, radice grandi, floribus folia antevergentibus, SCYLLA.*
 { *Mediterranea, staminibus floribus*

Tenuibus seu angustis & teretibus, florum petalis plerumque puris seu unicoloribus: HYACINTHUS.

Latis, spicatis aut quoad dens, quorum tria acuminata, tria bifida seu sinuata sunt [stamina hæc capitulum feminis seu stylum includunt arcu cœuntia, etiam explicatis foliis exterioribus] *radice lactea, florum petalis in plerisque, speciebus, averfa parte lineis virentibus notatis*: ORNITHOGALUM.

CAP. I.

De Iride bulbosa.

IRIS Dioscoridi à cœlestis arcus similitudine nomen accepit, quem vario colore floris quadantenus figurat.

Notæ Iridis sunt flores enneapetali, petalis sursum reflexis bifidis.

1. *Iris bulbosa latifolia acaulis odora* C. B. *bulbosa latifolia flore cœruleo & candido* J. B. *bulbosa latifolia* Ger. *emac. bulbosa latifolia prima* Clusii Park. *parad. 23. round-leaved bulbous flower de luce.*

Clas.

Sena ut plurimum habet folia, longiuscula & latiuscula, Hemerocallidis Dodonæi five Liliaphodeli foliis ferè similia, breviora tamen, alternatim invicem amplectentia, mollia, in terram prona, supernè ex viridi pallentia, infernè verò incana: è quorum medio flos exilit, è membranaceo involucrio, unicus, odoratus, cœruleus (interdum lactei candoris) novem foliolis constans, Iridis figurâ, quo marcescente utrinque alii singulares succedunt. Nullus est illi caulis, sed flos longo duntaxat pediculo infidet, ut in Croco. *Radix* bulbosa, candida, Avellanæ instar dulcis, multiplici cortice nigricante involuta; Cui (præsertim dum floret) aliquot præter fibras crassæ longæ radiculæ subnascuntur, ut in Hyacinthi radicibus interdum fieri solet.

Invenitur in Lusitanie Beticæque collium radicibus non procul ab Ana flumine sitis, & copiosè circa Antequeram & Cordubam. In Lusitania porro Januario: in Batica autem Februario observabam & eruebam, inquit Clusius.

Iris Bulbosa Persica Park. *parad. Iris Persica variegata præcox* Ferrar.

Park.

Ad præcedentem accedit tum radice, tum foliis, que tamen breviora sunt & angustiora. Floris figura non multum dissimilis, color diversus nimirum pallide cœruleus rufescens, petala tamen repanda ferè toto colore obscure purpureo inficiuntur, cum macula in medio flava.

Raritas apud nos floret.

Ferrarius eam sic describit:

Hujus radix proximè superiori persimilis minorem nacta est modum. Folia pauciora, diluto viore veluti rorulenta, atque in canalibus effigiem concava, sex digitorum longitudine, dum latitudine desinunt. Exiguè post foliorum exortum flus extremum Februarium flores existunt, supradictis conformatione pares, numero autem & colore dispares. Hi enim quaterni tantum quinnive pro cuspide, bulbi viribus funduntur; totique sic albicant, ut folia terna surrecta diluore fuso cœruleo interfecto pulchre liveant: totidem verò hæc subiecta cum prominula crocea linea intercurrente distincta, tum violaceis guttis circumlita, grandiorè janthini coloris velut holoserica maculâ devesum labrum infuscante, splendide nigrescant.

Denique ejusdem formæ folliculus Junio mense maturefcit in semen.

2. *Iris bulbosa tota violacea vel cœrulea* J. B. *bulbosa foliis cepæcis maculatis, flore purpureo inodoro* C. B. *bulbosa purpurea & purpureo-violacea* Park. *bulbosa Anglica* Ger.

Clas.

Crassiore & latiore est folio, ac veluti cepaceo, parte interiore carinato, multisque, quasi bullis argenteis persperso, exteriore striato: crasso inhiर्मq, caule, quem quaternia aut quina folia amplectuntur: binos ex vaginulis ut plurimum promittit flores, invicem succedentes, interdum unicum duntaxat, novem foliis constantem, violacei prorsus & elegantissimi coloris, interdum diluitoris, inodorum tamen, quorum tria majora sunt ad terram inclinata & prona, ut in vulgari Iride, & laborum instar propendunt; tria alia angusta & extima parte bifida alataque, his incumbunt, usque ad lateam maculam (quæ majoribus pro fimbria est) pertingentia: tria alia surrecta supremâque, parte latiuscula, infimâ verò valde angusta: floribus succedunt trigona laxâque, capitâ, quibus semen inest rugosum fulvescens Ervi magnitudine, quod maturum in capitibus crepat, si moveantur. *Radix* majus plurimis membranis tenacibus nigricantibus circumvoluta, intus alba, & fossili parte fribis prædita, quæ singulis annis multos nucleos circa latera deponit. Hujus folia non vere demum germinant.

Hujus generis plantam in horto nostro alimus à Clusiana in nonnullis discrepantem. Plura etenim in caule [ad decem usque] folia habet: Floris petala extima & repanda maculis ex cœruleo nigricantibus perbellè pinguntur: petala etiam intermedia varia sunt: è cœruleo aut purpureo-cœruleo saturatiore & diluore. Flores insuper persepæ tres in eodem caule profert.

Hujus varietates nobis esse videntur,

1. *Iris bulbosa major five Anglica cœrulea* Park. *parad. Sweeti.* *bulbosa Anglica* Ger.
 2. *Iris bulbosa major purpurea variegata five striata* Park.
 3. *Iris bulbosa major flore rubente ejusdem.*

Has aliaque, C. Bauhinus sub titulo *Iridis bulbosæ latifoliæ caule donatæ* complectitur: quam tamen specie distinctam ab Iride hoc in loco à nobis proposita constituit.

3. *Iris bulbosa major five latifolia alba* Park. *bulbosa latifolia candida* C. B.

Integro mense feriùs quàm præcedens è terra emergit, foliis nonnihil majoribus latioribusque, caule crassiore & breviori, binos plerumque, peramplios flores gestante, quorum alter altero prius aperitur, posterior tamen persepæ ante explicatur quàm prior contractus fuerit, colore antequàm explicatur albente cœruleo diluto, quem argenteum vocamus. Aperit candidioribus fuit, non tamen proflis nivei, sed aliquam languidiorem cœrulei tincturam ostendentes. Petala florum propenduntia peramplia sunt, maculâ illâ in medio flava insignita.

Hujus varietates aliquot proponit Parkinsonus, nimirum Iridem bulbosum majorem albam variegatam, & majorem five latifoliam violaceam.

4. *Iris bulbosa angustifolia tricolor odore Coriandri* C. B. *bulbosa 3. five versicolor* Clusii *bulbosa cœruleo & albo versicolor* J. B. *bulbosa variâ* Ger.

Huic quinq, aut sex sunt folia, angusta & tenuia, cubitalis longitudinis, interna parte striata & candicante, externa rugosa, viridis cum cinereo commixti coloris, caulem amplectentia cubitalem, interdum etiam majorem, nodosum, unicum plerumque, florem, raro binos, è membranaceis vaginulis proferentem, Iridis angustifoliæ formâ similem, cujus tria latiora & ad terram inflexa folia extima parte ampliora sunt & candicante, lateâque, maculâ insignita, eâ videlicet parte, qua folia his incumbuntia & ligulam occultantia, bifidaque, & in parvas alas reflexa, desinunt, illique subcœrulei ex candido coloris; reliqua tria erecta sunt, oblonga, & diluitoris ex cœruleo purpurascencia. Totus flos jucundo spirat odore, præmanfi Coriandri obducti saccharo five preparati instat. Flori succedat longum triangularem caput, altero gracilius, neq, laxum, semen angulosum, subrufum continens. *Radix* bulbosa, candida, subdulcis, spadicis aliquot membranis involuta, minor superioris radice, & illâ liberalius nucleos produens, quibus facillimè feri potest.

Variat flore latiore & radice brevi, binis plerumque, floribus, altera flore angustiore radice oblonga: utraq, diluitoris aut saturatiore coloris. Vide Clusium.

In nonnullis Castellæ collibus non procul Pinciâ sponte nascitur.

Iridis bulbosæ violcoloris quinq, varietates è semine enatas proponit & describit Clusius, quarum descriptiones à C. Bauhino contractas dabimus.

1. Trium foliorum [floris] inclinatum labra flava sunt, maculâ aurâ magnâ in labro reflexo insignita, ad quam venæ purpurascences excurrunt: at trium incumbuntium dorsum & ale palent, latera candicant: tria erecta alba, venis subcœruleis saturatiore vel diluitoris distincta.

2. Tria inflexa pallent labro flavâ maculâ notato, internè quibusdam venulis purpurascences distincta: tria ligulam regentia albicant, vel ochri colore sunt tria surrecta exalbida, nervo flavo excurrente.

3. Flore est latiore breviori, ternis foliis inflexis latis, & propendente labro aurâ maculâ insignito, & alio orbe cincto, per oras crispis, cœrulei coloris, nervo extrinsecis virente, intrinsecis pallente, venis purpureis in latera excurrentibus: at tria gibba purpurea sunt gibbo albicante, alis cœruleis: tria erecta ex cœruleo purpurascunt.

4. Tria reflexa flava sunt, macula aurea in labro, à qua venæ diluitoris purpurascences sparguntur: folia incumbuntia exalbida, nervo pallido divisa: tria surrecta inferius venis cœruleo-purpurascens distincta, supernè candicant.

5. Terna inflexa lactei coloris, aurea maculâ labro impressâ: folia incumbencia & terna erecta alba, & circa ungues subcorulea.

5. *Iris bulbosa lutea inodora major* C. B. 4. *five lutea* Clus. *bulbosa lutea* J. B.

Iridi bulbosâ 3. seu versicolori Clus. per omnia ferè similis est, brevior tamen *caule*, gracilioribusq; & ex viridi pallecentibus foliis: *flor* unicus, interdum bini, contractiores, latiores tamen ex vaginulis summo cauli inhaerentibus prodeunt, lutei coloris, inodori, mediæ inter secundum & tertium genus magnitudinis quemadmodum & filique, seu caput trigonum, in quo semen superiori simile continetur: radix tertii generis radici similis, quæ nucleis non secus acilia propagatur.

Sed hæc in flore quandam etiam differentiam habet, licet exigua: nam invenitur latiore aliquantulum saturatioreq; & magis rutilante auro colore: radice item breviori & crassiore, membranacea præterea illa vagina, unde primum folia emergunt, sanguineo colore à summis vaginæ oris in inferiorem illius partem radiatim desinente magis infecta est, quam illius quæ dilutiore est flavo colore: nam illa interdum sanguineo hoc colore caret, utriusq; autem, quemadmodum & tertia folia ante hyemem germinare solent.

Nascitur pingui solo & petrosis collibus ad Tagum sitis supra Olyssipponem. Floret paulò maturiùs tertio genere, eodem quo secundum tempore.

Clusius multas proponit varietates ad tredecim usq;, è semine flavæ-varia ortas, quarum descriptiones qui desiderat apud ipsum videat. Nec enim eas huc transcribere operæ pretium putamus, cum & alia multa nullo certo aut definito numero à semine fato obtineri possint, quas si quis omnes describere vellet, de unico hoc flore integrum volumen componere possit: quod idem de Tulipa dictum intelligatur.

CAP. II.

De Narcisso.

Narcissus non à Narcisso adolescente, nimium seipsum adamante (ut poete fabulantur) sed à vi stupefaciendi, quam *valerium* Græci vocant, dictus est: seu, ut Plinius, à narce, quam vim Narcissus inesse L. 21. c. 19. testatur: hinc Plutarcho in Sympolio quasi nervos hebetans, & torpidas gravitates efficiens, dicitur. C. B.

Narcissus à reliquis bulbosis tunicatis certissima notâ, calyce in medio flore distinguitur, ut plures addere non sit opus.

Narcissus clarioris doctrinæ gratia dividemus in latifolios & angustifolios seu juncifolios, Latifolios iterum partemur in monanthes seu unicum in uno caule florem gerentes, & polyanthes seu pluribus in eodem caule floribus donatos. Monanthes demique subdividemus in 1. calyce seu tubo longissimo præditos, 2. calyce mediæ longitudinis & 3. calyce brevi.

§. 1. *Narcissus calyce seu tubo longissimo latifolius Pseudo-narcissus & Bulbocodium dictus.*

1. *Bulbocodium flore pallido, tubo flavo, serotinum.* An *Narcissus minor pallidus amplo calyce flavo non descriptus* Swert? *Narcissus alter crasso bulbo* C. B.

Folia huic breviora sunt quam vel vulgari Pseudo-narcisso vel Hispanico, duplo tamen latiora, planiora nec adeo carinata, minus glauca, pallidiora, mucronibus obtusis, selsquialpina aut semipedalia. *Caulis* semipedalis, latis crassus & firmus, è membranaceo folliculo *florem* exserens, in sex folia pallidiora quam Bulbocodium vulgaris, albidâ, latiora tamen expansum, cum tubo in medio prælongo, flavo, fundum versus tumidiore & quasi ventricolo, summo margine circumcirca fœtuato non tamen fimbriato aut incisio, nec extrorsum reflexo campanæ in modum, ut illius. *Folia* tubum circumstantia propius ad illius basin sita sunt quam in vulgari Bulbocodio & expanduntur magis. *Stylus* in medio flore pallidus ad summum propè tubum extenditur, quem sex *stamina* longitudine eadem ferè aequalia arctè cingunt.

Serius floret quam vel vulgare Bulbocodium vel Hispanicum, viz. non ante initium Aprilis. E singulis autem bulbis quatuor exeunt folia. Ungues foliorum floris & fundus tubi intensius flavent seu croceolant.

De loco natali nihil certi habemus, bulbum accepimus inter alios multos ab eruditissimo & amicissimo viro D. Uvedale.

2. *Narcissus major totus luteus calyce prælongo* C. B. *Pseudo-narcissus Hispanicus aureus maximus* Park. *Bulbocodium Hispanicum* J. B. *Pseudo-narcissus Hispanicus* Ger. emac.

Elatius est & omnibus partibus majus Bulbocodio vulgatiore, *caule* pedali aut altiore, *foliis* digitum latis, dodrantem longis, in hortulo nostro è singulis bulbis binis. *Flor* longè major est vulgaris Pseudo-narcissi flore, [undè miramur Clusium florem paulo minorem huic attribuisse] totus flavus & quasi aureus, tam calix, quam folia eum cingentia, alioquin ei similis. *Radix* hujus crassior, est quam illius.

Florebat

Florebat nobis circa initium Martii.

Parkinonius *Pseudonarcissum aureum Hispanicum flore pleno* è semine ut conjectatur præcedentis *Varietas flore pleno* sibi natum describit *Parad.* pag. 103.

3. *Narcissus albus oblongo calice* C. B. *Pseudonarcissus albo flore Clusii* J. B. Ger. emac.

Hic præcedenti per similes est foliis & caule. E singulis tamen bulbis tria prodibant folia. *Flos* totus, tam tubus, quam folia cum circumstantia, albus est, aut potius pallidus. Aliquanto serius floret quam præcedens; *flos* quoque tenior est & citius marcescit.

Clusius speciem hanc exactius describit his verbis. Valde elegans hæc planta terna è *radice* bulbosa oblongiore, nigroq; cortice five membranâ recta (à cujus sede frequentes tenuellicæ oriebantur candidæ fibræ) proferbat *folia*, dodrantem vel paulo amplius longa, Narcissi angustioribus foliis valde similia, lupina parte carinata, inter quæ nudus prodibat *caulis*, latis exilis, non crassus, albus, Pseudonarcisso vulgariori formâ quidem similis, paulo tamen minor [imò potius major] sè & oras nonnihil fimbriatas habente, in quo sex alba stamina flavescente apice prædita, & medius stylus longior. Nullum vero peculiarem odorem in eo flore observabam, apice prædita, & medius deinde Junio semen proferbat in triangulari capite five theca orbiculare, nigrum & splendens, quale Narcissi juncifolii albo flore reflexo, sed majus.

4. *Bulbocodium minus* J. B. *Pseudo-narcissus minor Hispanicus* Clus. Ger. emac. *Narcissus parvus totus luteus* C. B.

A Pseudo-narcisso Hispanico majore differt *foliis* longè minoribus & angustioribus, *flore* pusillo infidente digitali, tenui, viridi *cauliculo*. *Capitellum* trigonum obtusis est angulis & ferè rotundum, in quo semen inaequali nigrum, latis magnum pro plantæ proportionē. *Radix* bulbosa, exigua, foris nigricans.

A. 5. *Narcissus sylvestris pallidus calice luteo* C. B. *Pseudonarcissus Anglicus* Ger. *Anglicus vulgaris* Park. *Bulbocodium vulgatum* J. B. *Wild English Daffodil*.

Radix bulbosâ ex multis tunicis compacta, mediocrius magnitudinis, tactu & gustu viscidâ, cum aliqua dulcedine, acrimoniam tandem aliquam relinquens, qui sub sunt multæ capillares fibræ, nonnunquam unica, aliis plures ubi se propagat. *Folia* longa, angusta, è viridi casta, caulum ad nunciat unâ cum caule statim è radice exorto parte prædita, terna, quaternâ, quina tursitata, fistulosis, cui insidet *flos* singularis, deorsum nutans, duas uncias longus, fex, pallidus & rari protuberans, aureus, splendens fimbria comata & lacinata, in cuius medio apices sex lutei circa intermedio cauli flos adnascitur membranula exalbidâ florem antequam explicetur involvit: paucodico infra folia medium sex folia pallidula, micantia, mediocriter lata, mucronata ex ipso floris principio recta foris se pandunt. Succedunt pericarpia rotunda, in quibus semen *Camer.* nigrum, in Varis in locis sponte oritur, circa margines agrorum & vervactorum, humido præsertim solo, *Locus* inque fylvis & dumetis, locifex arboribus confusus. Martio ineunte apud nos in Angliâ floret, aut ferius citiusve pro anni constitutione, & aeris temperie.

1. Bulbocodium flore pleno five multiplice calice carente: item

2. Bulbocodium floris calice seu tubo duplici, triplici & pleno: item

3. Bulbocodium pleno flore speciosum genus Venerio Clus. f. B. pro luxuriantis naturæ lufibus ha-Varietates. benda censeo, non pro speciebus Bulbocodii distinctis. Horum descriptiones si quis desiderat, Clusium, Lobelium & J. Bauhinium adeat.

Non distat hic à Dioscoridis Narcisso facie vel viribus: Is autem vomitorius est & nervis inimicus: *Vires* extrinsecus tamen prodesse dicitur ambustis, vulneribus & herniis.

Narcissi cuspideque radice vomitum ciere Clusius se sæpenuero expertum esse scribit: quin & Lobelius hujus plantæ radicibus rusticam plebem vomitione molli alient.

Folia consula in Erysipellate conducunt. D. Palmer dicit. D. Hermann. Meminit C. Bauhinus Narcissi totius lutei floris foliis reflexis C. B. i. e. Narcissi tot. lut. oblongo calice & reflexis foliis *Eysf.*

Item, Narcissi albi, fimbriâ luteâ C. B.

Item, Narcissi lutei repentis, i. e. Pseudo-narcissi lutei repentis *Eysf.*

§. 2. *Narcissus amplo calyce, mediæ longitudinis.*

6. *Narcissus maximus pallidus amplo calyce flavo* Clus. *latifolius pallidus calice amplo alter* C. B. *latifolius omnium maximus amplo calyce flavo, five Nompaveille* Park. *omnium maximus* Ger. *The great Nompaveille, or Donchley Daffodil*.

Ex singulis bulbis quatuor aut quinque emittit *folia*, pedem aut selsquipedem alta, unciam lata, carinata glauca, longiora latioraq; in hortulo nostro quam aut Bulbocodii vulgaris, aut Hispanici. *Caulis*

Caulis elatior, unicum in summo *florem* gestat, duplo fere ampliorem Pseudonarcissi vulgaris flore, magis expansum, sex foliis amplis, pallide luteis cum medio tubo flavo compositum. Tubus dimidii brevior est quam Pseudonarcissi vulgaris, inferna parte angustior, versus margines continue latior, oris circumferentia finuatis & inequalibus, minus tamen incisus quam illius. Floris tubus à vasculo seminali ad locum ubi exoritur folia angustus est, digitali longitudine secus quam in Bulbocodis. Stamina in medio flore à stylo recedunt.

C. Bauhinus ex hac planta duas species facit, nimirum Narcissum maximum pallidum foliis incanis & Narciss. latifolium pallidum amplo calice alterum.

Narcissus omnium maximus flore & calice flavo Park. qui flores interdum binos conjunctim ex uno membranaceo folliculo prodeuntes obtinet: item

Narcissus max. griseus calice flavo Park. non sunt species Narcissi à reliquis distinctæ, sed varietates duntaxat præcedentes è femine natæ, quæ lata denuo speciem suam non propagant.

Habemus etiam in hortis nostris hujus generis Narcissum floris calice pleno seu multiplici: qui

7. *Narcissus latifolius flavo flore, amplo calice* Clus. cur. post. *latif. flavo flore amplo calice sive Muntense* Park. parad. *latif. pallidus, calice amplo & aureo, striato* C. B.

Radix bulbosa, oblongiuscula: *Folia* tria aut quatuor latiuscula, sesquipiedem longa [tantillo breviora & angustiora quam præcedentis] *Caulis* pedalis, striatus, *Floris* petala pallida, sex dilute admodum flava, calix femunciam longus, oris valde fimbriatis, coloris auri. [Parkinsonius calicem pallide flavum petalis concolorem facit, & fere natura in his ludit.] Sex breviuscula *stamina* flavis apicibus prædita: medius *stylus* staminibus longior. Olor fatis obscurus, nonnihil tamen Spinæ appendicis hujus odorem referens, qui Aprilis & Maio aperitur.

Calice brevior & angustiore, nec ita à fundo ad margines sensim dilatato, marginibus etiam minus fimbriatis à præcedente differt, nec tamen ob hac specie differre concedimus.

8. *Narcissus montanus albus apophysis præditus* Park.

Folia è singulis bulbis emittit tria vel quatuor, lata & oblonga, glauca seu ex viridi canescentia; inter quæ *caulis* exurgit cubitalis, unicum in fastigio *florem* sustinens amplum, [rarius binos] sex petalis albis compositum, absque ulla vel levissima flavi tinctura, non admodum latis, quorum tria avera parte ad exortum ex uno latere apophysin quandam foliaceam vel auriculam obtinent singula; reliqua èarent. *Calix* non multo minor Narcissi incomparabilis minoris calice, ad fundum angustus, ad oras fere margines latus & peramplius, pulchre flavus, marginibus interdum saturatioribus & velut croco tinctis. Olor floris gratus & valde suavis. *Bulbus* magnus, albus, cortice exteriore pallido potius quam nigricante. Adnatis rarius se propagat in hortis nostris, nec semen ad maturitatem perducit, ob ténertudinem & frigoris impatientiam.

9. *Narcissus oblongo calice* Clus. *albus oblongo calice luteo serotinus major* Park. *albus calice flavo* Mulsari odore C. B.

Clus.

Terna habebat [Clusio] oblonga & satis angusta, carinataque *folia*, cæsi quodammodo ex viridi coloris; inter quæ prodebat *caulis* pedalis longitudinis aut amplior, levis, enodis, satis gracilis, firmus tamen, summo fastigio folliculum membranaceum sustinens, è quo emergebat unicus *flos* longiusculus, summa parte in sena folia alba, satis ampla & in mucronem desinentia divisus, cujus umbilicum occupabat *calix* flavus, femunciam longus, oris alquantulum incisus, & quodammodo fimbriatis, habens in medio *stylum* pallecentem, ejusdem cum calice longitudinis, cinctum sex *staminibus*, flavâ veluti farinâ conspersis, eorum præsertim apicibus; valde autem suavis erat odor & Mulsari hujus odorem pæne referentis. *Radix* bulbacea, longiuscula, digitalis crassitudinis, alba, è multis tunicis constabat, quarum exterior subfusa, aliquot crassioribus fibris albis infima sede donata.

Caulis duplicis præterea hujus varietatis neminit:

1. Alter flore præcedenti proflus simili, calicis tamen oris magis croceis. Hunc Parkinsonus *Narcissum pallidum oblongo calice serotinum* vocat, & *florem* summa parte magis flavum ei attribuit, paulo ampliorem, calicis marginibus intensius flavis seu croceis.

2. Alteri petala ex albo pallecebant, aut *æxanthema* erant, calix verò multo latior quam descripto & oras planè croceas habens.

His addit Parkinsonus duas alias varietates:

1. Narcissum totum pallidum oblongo calice serotinum minorem.
2. Narcissum album oblongo calice flavo serotinum, duobus floribus in caule.

10. *Narcissus albus calice flavo alter* C. B. *Narciss. albus oblongo calice præcior primus* Clus. ad. cur. post. *albus oblongo calice luteo præcox minor* Park.

Lata & carinata habet folia, non incana sed viridia, tria vel quatuor, fere qualia Leucoii bulbosi vulgaris, pedem alta. *Caulis* viridis, foliis brevior, unicum in fastigio *florem* gestans, mediæ magnitudinis, minorem tamen quam præcedentis primo loco descripti, petalis albidis, ad cremoris seu floris laticis colorem accedentibus. Medium *florem* occupat tubus exactè luteus seu flavus, femunciam longior cum stylo intermedio, sex *staminibus* farinâ luteâ conspersis cincto, interdum longioribus ipso stylo, interdum brevioribus. Olor non ingratus, sed obscurior.

Extremo Martio & ineunte Aprili flore.

Autores Addicamentorum ad Clusii curas posteriores duas hujus varietates proponunt;

1. Altera

1. Altera folia habet angustiora, non tamen ita angusta ut juncifolia dici queat: *caulis* aliquo & floris magnitudo & forma conveniunt cum priori. Floris folia in utraque hac specie alba sunt, ita tamen ut pallorem aliquem occultant, quâ notâ præcipue à ferotinis feceruntur.

2. Tertia à prioribus duabus differt foliis rubum ingentibus non albis sed planè pallidis, paulo angustioribus & acuminatis. Parkinsono Narcissus pallidus oblongo calice flavo præcox dicitur.

- §. 3. *Narcissus latifolius monanthes brevi calyce.*

11. *Narcissus medio-purpureus* J. B. Ger. *medio-purpureus serotinus* Park. *albus circulo purpureo* C. B.

Radix è bulbosa & fibrosa, sapore amaricante *folia* à radice statim exoriantur caulem tanquam vaginaeque involventia, latitudine femuncialis, pari cum caule longitudine. *Caulis* singularis, sesquicubitalis, compressus nonnihil, utring, acutus, fistulosus; in ejus fastigio *flos* unicus, amoenus, suave-olens, candidus, nutans, pedicelo per articulum cauli juncto, vaginâ membranaceâ obvoluto, cujus cervix in triquetram saturatè virentem floris quasi basin definit: hinc cancellulata fistula explantatur, cui sena illa floris candidi folia coherens, fibrosa, quorum tria aculeum molliculè pluri proferunt, totidem alternatim eo desistuntur: *florem* medium obtinet corona fimbriata, ora rubenti, infra quam circulus exalbidus, aliusque, huic subiectus luteus: sena in fistuloso canali *stamina* lutea, tria modice elata, reliqua tantillum apices præferentia.

J. Bauhinus in Italia. Narbonensium pratis observavit Clusius sponte provenientem: *Locus* Tres hujus species habentur formâ, colore aut odore nequaquam differentes, sed florenti tempore: magnitudine etiam nonnihil sed parum diffidentes. Majores medijs præcoces & serius prodeuntes minores sunt. *Dod.*

Parkinsonus 4 species proponit, nimirum

1. Narcissum medio-purpureum præcoxem.
2. Narcissum medio-purpureum serotinum: cui folia tribuit quàm præcedenti latiora: *florem* etiam majorem, petalis latioribus & sibi mutuò contiguis: radicem etiam crassiorum.
3. Narcissum medio-purp. maximum: qui omni sua parte, foliis, floribus, radicibus reliquis major est, & cum ferotinis flore.

4. Narcissum medio-purpureum stellarem: cujus folia quàm præcedentium tantillò angustiora sunt & viridiora: floris petala angustiora, nec sibi invicem contigua, unde & longiora videntur, & stellam referunt. Olor huic remissior est quàm primæ speciei.

Prima species Martio mense floret, reliquæ Aprili aut Maio. Secunda species in Italia, Gallia Narbonensi atq. etiam Germania sponte provenit, reliquæ Constantinopoli nascuntur.

Narcissus albus circulo croceo vel luteo C. B. A priore potissimum circuli colore differt, ideoque distincta ab eo species non est censenda.

12. *Narcissus medio-croceus serotinus* Park. *albus circulo croceo minor* C. B. *medio-croceus minor serotinus* Ger.

Folia huic minorâ & breviora quàm præcedentibus: *caulis* etiam humilior: floris petala angusta, spatio intermedio relicto à se invicem disjuncta, stellatim expansa, nivea, calice circum oras croceo colore tincto. Maio floret.

13. *Narcissus medio-purpureus magno flore folio latiore* J. B. *albus magno odore flore, circulo pallido* C. B. latif. 7. Clus.

Clus.

Latiora reliquis *folia* habet, coloris fere æruginei pallecentis: inter quæ satis latus prodebat *caulis*, nudus ut reliquis Narcissis, paulò infirmior, foris striatus, intus concavus, summa parte sustinens magnum, laxum, membranaceum folliculum, quo dehiscente exit unicus ut plurimum *flos* magnus, odoratus, sex albis foliis medium calicem pallidum ingentibus constans, cujus fimbria ex pallido purpureo. Flori succedit satis crassum triangulum *caput*, nigrum semen continens. Radix crassior superiore, & cum Narcissi medio lutei vulgaris radice comparanda, etiam lobulos fatis feliciter procreans.

E Stiria aliam aiant. Serius reliquis floret, nempe Maio mense. Eadem videtur Narcisso medio-purpureo 3. seu maximo Park. superius posito.

14. *Narcissus niveus odoratus circulo rubello* C. B. *medio-purpureus minor* J. B. *latifolius* 6. Clus. *Narcissus medio-purpureus stellaris* Park.

Clus.

Huic quaterna aut quina Martio mense erumpunt *folia*, oblonga, angusta, inter ea deinde *caulis* nudus, rotundus, intus fungosus; in ejus summo è tenui membrana prodebat unicus, nonnunquam & alter, *flos*, sex niveis foliis stellæ modo decussatis constans, parvum calicem pallidum ingentibus, cujus oræ rubellâ fimbriâ exornata, sex in eo inequalibus *staminibus* flavescens. Flori suavitatis bulbacea, multis candicantibus tunicis constans, extima quæ reliquis ambit fusca, è cujus testili parte plurimæ subfusse fibre procedunt.

Provenit magno milliari supra Geringam Cathusianorum monasterium, pratis quibusdam altissimo lacui vicinis.

Hic flore est omnibus partibus minore quam præcedens, foliolis ejus angustioribus & acutioribus: tardius etiam florens: eundem esse putamus Narcisso medio-purpureo stellari Park. Narcissus coruleus solo floris colore à Narcisso medio-croceo differt. Lob.

15. *Narcissus medio-croceus gramineo folio* C. B. *medio-croceus tenuifolius* J.B. Lob. Ad. part. 2.

Lob.

Palmaribus & quinque-uncialibus, tenuibus Hyacinthi Autumnalis foliolis exit, viridibus, bulbo cæteris, caule dodrantali, & flore præcoce medio-croceo Narcisso non dissimili, minore tamen.

16. *Narcissus parvus albus fimbriat suavo-rubente* C. B. *parvus stellatus albus medio suavo-rubente vertice*. Lob. Ad. part. 2. J. B.

Nullam hujus descriptionem invenio. Lobelius à N. de *Quelet* accepit.

17. *Narcissus maximus flore caruleo albicante, fimbriat croco-aurea* C. B. *maximus medio-purpureus aut coruleus latifolius Hispanicus* Hort. Eystl.

6. 4. *Narcissus latifolius polyanthes seu pluribus in eodem caule floribus.*

18. *Narcissus multos ferens flores medio-luteus Narbonensis* J. B. *medio-luteus copioso flore, odore gravi* C. B. *Narbonensis vulgaris Park.* *medio-luteus polyanthos* Ger.

Clus.

Tria aut quatuor producit folia, virentia, oblonga. Porri foliis ferè similia: *caulem* concavum, striatum, nudum & sine foliis, pedem altum, interdum altiore; in cuius summo sex aut octo pluresve nascuntur flores, triangulis pediculis insidentes, & è tenui membranaceo involucre erumpentes, mediocriter amplos, cum gravitate quadam odoratos, sex foliis constantes albis, interdum etiam *hexadactylis*, quorum medium flavus omnino calix occupat, sex brevissima *stamina* cum suis apicibus pallidis continens. Floribus succedunt triangularia *capita*, in quibus *semen* nigrum, angulosum. *Radix* illi fatis ampla, bulbosa, nigricantibus aliquot tunicis septa, fibrisq, multis capillata, intus omnino alba, & si præcidiatur lentum quendam succum, ut reliqui bulbi, exillans, amara.

Locus.

Nascitur plerisque Hispaniæ quæ Mediterraneæ mari obiecta est locis, & omnibus ferè circa Monspelium pratis. Nos in Italia, *timere à Lerico ad Massam, & à Massa ad Lucam* inter segetes copiosè observavimus Aprilis mense florentem. Circa Monspelium Martio, & interdum etiam Februarii flore.

Hujus duas præterea species seu varietates proponit Parkinsonus in *Parad.* alterum vocat *Narcissum Narbonensem* *prope medio-luteum præcocius*; alterum *Narciss. Narbonens.* *majorem amplo flore*: qui fortè Narcissus medio-luteus petalis longioribus circulo paulo Botan. Monsp.

19. *Narcissus medio-luteus majoribus floribus* C. B. *Narc.* *plures ferens flores majores præcocius medio-luteus* J. B. *latifolius Byzantinus medio-luteus* 2. Clus.

Clus.

Præcedenti ferè similis est, sed paulò præcocior, lationibusq, foliis & amplioribus floribus, cui plerumq, nonnisi terni, quaterni aut ad summum seni supremo cauli insident. Major ei odoris fragrantia quam superiori.

Locus.

Adfertur Constantinopoli & in scitilibus colitur, ubi flore Aprilis, interdum etiam Martio, si veris temperies paulò calidior fuerit.

20. *Narcissus niveus calice flavo odoris fragrantissimi* C. B. *latifolius simplex medio-luteus* 3. Clus.

Flores huic superiore ampliores, omnino nivei præter medium calicem flavum, odoris fragrantissimi, septeni & plures summo caule simul nascentes. Folia carinata nec minùs lata habet quam qui plerum fert flores & radicem crassiore.

21. *Narcissus albus circulo croceo polyanthos* C. B. *mediocroceus serotinus cum aliquot floribus* J. B. *mediocroceus polyanthos* Park.

Foliorum latitudo & magnitudo eadem cum magni Narcissi lutei Hispanici, sed obscurius virent. Maio præfert flores, duos, tres, quatuorve, pulchros, magnos ex uno pediculo. Lob. Brevis hæc & obscura descriptio nobis non satisfaciunt. Parkinsonus folia cæcia seu ex cinereo viridia huic attribuit, Narcissi Narbonensis latitudine paria, Floris calicem ampliore, luteum, margine croceo cinctum.

In pratis quibusdam ad dextram Lani amnis Monspelici, in loco dicto *en gramens*, elegantissimis floribus etiam statim distinguitur. Botan. Monsp.

22. *Narcissus Pisanus* Park. *medio-luteus Pisanus plures flores ferens* J. B. *pallidus medio-croceus* C. B.

Park.

Folia habet Narcissi vulgaris Narbonensis paria vel majora: *caulem* nonnihil altiore, flores multos, albos sustentem, valde pulchros, Narcissi prædicti similes sed tantillo majores, calice etiam medio-luteo, ampliore & rotundiore.

A. 23. Nar-

- A. 23. *Narcissus medio-luteus vulgaris* Park. *medio-luteus* Ger. *pallidus circulo luteo* C. B. *Nar. albidus medio-luteus cum aliquot floribus* J. B. *Common pale Daffodil, or Primrose periclyt.*

Bulbus huic satis crassus & subrotundus, multis tunicis compositus, plurimis fibris albis è basi ex-euntibus. Folia dodrantalia, interdum cubitalia & longiora, vix digitum lata, mucrone non admodum acuto, è viridi glauca, quatuor ferè, caulem aliquotq, amplectentia. *Caules* inanes, striati, paulo humiliores, è membranaceo folliculo duos aut tres flores prominentes [interdum unicum] am-plos, sex foliis latis, obtusis *hexadactylis* compositos, cum vehementia quadam odoratos, corollâ seu ca-lidis. Floret circa finem Aprilis, aut ferè citius pro anni temperatura. In Anglia sponte prove-nire creditur, & nos quidem extra hortos florentem aliquoties observavimus, verum hortorum re-jectamentis originem suam debuisse suspicamur, non tamen negamus cum alibi sponte nasci.

Matronæ nostrates *Primulam veris incomparabilem* hunc vocant, ob colorem floris non dissimilem *Primulæ veris*. Hanc speciem esse puto quam Clusius majorem appellat, amplis foliis, & in eodem caule binos ut plurimum, interdum ternos & quaternos flores magnos sustentem, sex foliis albis constantes, & calicem pallidum cingentes, odoratos; quam in Anglia sponte nasci à viris fide dignis se intellexisse scribit: quem C. Bauhinus Narcissum totum album l. facit, & Narcissum album majorem odoratum appellat. Verum Clusius calicem non album, sed pallidum ei attribuit.

Hic etiam Narcissus flore sulphureo medio-luteus, odore gravi Botan. Monsp. videtur. Hanc speciem esse puto quam Clusius majorem appellat, amplis foliis, & in eodem caule binos ut plurimum, interdum ternos & quaternos flores magnos sustentem, sex foliis albis constantes, & calicem pallidum cingentes, odoratos; quam in Anglia sponte nasci à viris fide dignis se intellexisse scribit: quem C. Bauhinus Narcissum totum album l. facit, & Narcissum album majorem odoratum appellat. Verum Clusius calicem non album, sed pallidum ei attribuit.

24. *Narcissus pallido flore medio-aureus* seu 5. Clus. *pallidus circulo aureo alter* C. B.

Clus.

Hujus bulbus satis crassus est, externo cortice spadicei coloris præditus. Folia Clusio protulit Ja-nuario, quatuor, lata & quodammodo carinata, viridia, cubitalis longitudinis, inter quæ caulis pro-dit cubitalis aut altior, deinde duorum cubitorum altitudinem superans, (quam in reliquis Nar-cissorum generibus observare non meminit autor) viridis, striatus, intus cavus, summo fastigio su-sex, septem, aut plures, coloris flavi, nonnihil quidem pallecentis, floridi tamen, quorum medius calix aureus, suavis valde odoris.

Martii initio florebat.

25. *Narcissi pallidi medio-aurei varietas, seu Narc. sulphurei coloris minor* Clus. ad. cur. post. *Narcis pallidus medio-aureus* C. B. *Narc. sulphureus minor* Park. parad.

Clus.

Folia habet qualia vulgaris Narcissus medio-luteus, latiuscula, pedalia ferè: *Caulis* altior, ex unica vagina seu membranaceo folliculo proferit tres plerumq, sed interdum plures flores, illis qui similis ferè generis Pisâ Italiæ aut Byzantio transmissi sunt, itém, vulgariorum juncifoliorum floribus non majores, sed collo breviori, sex foliorum valde pallidorum seu sulphureorum texturâ constantes cin-gentium coronam longiusculam, sed patulam, nec tubi aut calicis formâ præditam, croceam seu auream, cum apicibus plurimis quasi farinâ confertis. Odor non ingratus.

E montibus Pyrenæis erutus est.

Locus.

26. *Narcissus præcox sulphurei coloris majusculus* Clus. ad. cur. post. *Narc. angustif. pallidus calice flavo* C. B. *sulphureus major* Park. parad.

Clus.

Folia habet fœsquipedalia, viridia, non incana, angusta pro longitudine: inter quæ emergit *caulis* brevior ipis foliis, sed tamen plusquam pedalis, plures ex uno folliculo flores protrudens, sex foliis pallidis, ac propriè sulphurei coloris constantes, intermedio calice proflus flavo, brevi, sed ta-men tubiformi, cum stylo breviculo & parvo intermedio, tribus tantum apicibus cincto. Odor gratiss.

His addit C. Bauhinus ex Horto Eystettensi Narcissum Orientalem calice rotundo aureo-luteo.

27. *Narcissus albidus polyanthos calice amplo luteo. An Narcissus sulphureus major* Park? *An Narc. orientalis albus calice luteo, campanulæ similis maximus* C. B.?

Folia huic ab unico bulbo quatuor exeunt, dodrantalia, pedalia & altiora, interna parte con-cava, glauca quidem, minùs tamen quam Bulbocodii Hispanici, longiora latoriq, quam illius. *Caulis* pedalis aut fœsquipedalis, firmus, crassior quam Bulbocodii Hispanici, flores in summitate è vagina membranacea plures promens, [in hortulo nostro tres tantum primo postquam satus fuerat ciso medio-croceo elatiore seu longiore, circa margines sinuato.

Hujus ut & sequentes flores jucundum odorem spirant.

28. Nar-

28. *Narcissus albidus polyanthos calice amplo luteo minor.* An *Narcif.* orient. albus calice luteo minor C. B? an *Medius* ejusdem?

Hic precedenti per omnia similis est, sed multo minor. *Folia* angustiora habet & viridiora, quatuor ab eodem bulbo. *Caulem* minorem & infirmorem, *flor*es in summitate gestantem albidos, cum calice flavo, dimidio ferè minore, breviorque quam precedenti.

29. *Narcissus luteus polyanthos Africanus C. B. Africanus aureus major Park. Africanus flavus polyanthos* Addit. ad Clus. cur. post.

Folia habet lata valdè, bipedalia aut pede altiora, non adeò cana; inter quæ latet *caulis* brevior, crassus, rotundus, firmus, ex uno membranaceo folliculo *flor*es producens duodecim aut plures, quorum singuli majores sunt quam reliquorum *Narcissorum* qui plures simul unico cauli innascentes *flor*es producant, & paulò minores vulgaribus medio-luteis aut medio-purpureis *Narcissis*, prorsus flavi & splendentes lutei coloris, è quorum medio exiit *calix* longus, seu tubus patulus, magis flavus quam ipsa *folia*, minor tubo *Narcissi* juncifolii 1. *Clus.* major autem illo calice qui in *Narcisso* pallido medio-aureo conspicitur, admodum grati odoris minimè crenatis & incis marginibus, sed præfèctis quodammodo & aequalibus planè oris: in cujus medio *apices* sex lutei formâ quasi conspersi, non conspicuo stylo seu pistillo.

Tempus. Extremo Martio & ineunte Aprili floret. Parkinsonus *Narcissi* Africani aurei minoris meminit, qui non alia fere in re quam omnium suarum partium parvitate & pallidioris floris colore à precedente differt.

30. *Narcissus luteus polyanthos Lusitanicus C. B. Narcissus Aegyptius J. B. Narcissus d' Argiers aut Aegyptius* Lob. ad. part. 2.

Lob. Bulbo est *Narcissi* mediolutei Narbonensis pari & simili, sed externis involucris nigrioribus. *Flor*es, *caulis*, *folia*, *Narcisso* Pisano similia, sed *flor*es variant, alius minoribus, rotundioribus & veluti decurtatis: alius vero unâ pluribus & longioribus. In Lusitania erutus est propè D. Uve.

31. *Narcissus luteus Constantinopolitanus C. B. latifolius flore prorsus flavo sive* 4. Zerincada catamer nomine allatus Clus.

Clus. *Folia* huic proximè descripto [latifolio niveo 3. *Clus.*] similia. *Flor* variat, nam vel totus flavus est, vel omnino pallens, præter calicem, qui in hoc planè aureus est. *Semen* in trigonis capitibus *Narcissum*, inaequale, nigrum. *Radix* tunicis spadicæ coloris tecta.

Locus. Byzantio allatus est.

32. *Narcissus angustifolius totus luteus C. B. totus luteus, semper florens Caccini* Clus. ad. cur. post. *angustifolius luteus semper florens Caccini* Park.

Folia habet angusta, pedem aut circiter longa, coloris obscurè virentis, & aliquo modo carinata, media quodammodo inter *folia* Pseudonarcissi Hispanici & vulgarioris medio-purpurei *Narcissi*, saltem latiora quam ut juncifolius accenseri debeant: idèoque angustifolius *Narcissus* vocari non incommode poterit. Inter hæc *folia*, quæ satis numerosa ex una radice prodeunt, *caules* aliquot affurgunt, singuli duos aut tres *flor*es proferentes [imò multò plures usque ad quindenos] parvos, luteos, mediâ coronâ seu *calice* brevi, prorsus flavi coloris, odoris obscuri: quodque mirum est sæpius in anno *flor*es proferit, itâ ut nunquam desinat *flor*ere, quin & ex adnatis suis bulbis, quos eodem quo terræ commissa est anno plures habere solet, illo ipso anno alios *caules* & *flor*es proferit.

Locus. E Florentia missus est.

33. *Narcissus angustifolius albus minor C. B. prod.*

C. B. prod. Ex radice bulbosa tunicâ subnigrâ tecta & paucis fibris capillatâ *folia* bina vel terna oblonga, angusta, porracea exurgunt: inter quæ *cauliculus* palmaris, cujus summo bini *flor*es parvi, albi, *calice* oblongo, angustio donati insident.

Locus. In sterilibus collibus circa montem Lupi & in monte Cetio Aprili mensè cum *flor*e invenit D. Magnol.

34. *Narcissus totus albus major C. B. latifolius simplicis flore prorsus albo* 1. Clus. *Narcissus cum pluribus floribus totus albus major J. B. totus albus* Ger.

Clus. *Folia* habet terna aut quaterna, viridiora paulò quam *Narcissi* mediolutei nivei, longiora & angustiora, è quorum medio exiit *caulis* latifolius, angulosus tamen & concavus, qui insident seni, septeni, interdum deni *flor*es, prioribus similes, sed oblongiores paulò, & omnino nivei, quorum videlicet calix ille medius, qui in prædicto flavus etiam albus est: odor illius similis, similis etiam pingui solo nonnullis Lusitanicæ & Batice locis, & uliginosis, multaque adhuc aquâ stagnantem cum florentem observabat, tum etiam Februarii initio in summa Calpe.

* Narc. med. luto Narbon.

35. *Narcissus totus albus minor C. B. foliis candidantibus cum pluribus floribus, totus albus minor* J. B. *Narc. latif. niveus alter* Clus.

Clus. Superiore minor est, firmioribus magisque candidantibus *foliis*, qualia ferè in *Narcisso* marino Pancratio dicto, *caule* breviori, & duos, tres aut quatuor duntaxat *flor*es proferente. Reliquis *Narcissis* ferè, h. e. Maio mensè floret.

36. *Narcissus niveus C. B. niveus latifolius Byzantinus J. B. latifolius niveus* 3. Clus.

Clus. *Folia* primo generi similia proferit; *Caulem* inter *folia* pedalem, qui ternos & quaternos *flor*es gerit, ejusdem cum superiore magnitudinis, nivei prorsus coloris, id est, calice etiam niveo, è quibus emergunt fena *flamina*, terna alia longiora, flava.

Hic Byzantio allatus est. Alius præterea adeò illi in omnibus similis, ut vix quipsiam discernere potuisset, nisi differentiam fecissent *flor*es illo minores & frequentiores in summo caule nascentes, odorem & fragrantiam J. B. minime referentes: Hujus semen in trigonis capitulis inclusum, nigrum, inæquale. Utriusque *radix* minor paulò priorè, & nigris tunicis septa.

Locus.

Maio mensè floret. Hic addit C. Bauhinus, 1. *Narcissum* Orientalem majorem album, i. e. *Narcif.* Orient. major. totum album polyanthem. *Eyff.*

Tempus.

2. *Narcissum* Orient. medium album, i. e. *Narc.* Orient. medium totum album polyanthem *Eyff.* qui à priorè *folia* magnitudine differt. Est autem prior latifolius, floribus copiosis albis per amplius, odoratis, tribus staminibus luteis brevibus donatis.

3. *Narcissum* Orient. album odoratum, calice stellato *Eyff.*
4. *Narcissum* album maximum, calyce luteo brevi *Hort. Eyff.*
5. *Narc.* latifolium sulphureum vel album brevi calyce C. B.

§. 5. *Narcissus juncifolius.*

1. *Narcissus juncifolius præcox* Ger. *juncifolius flore luteo* J. B. *Narc. juncifolius* 2. Clus. *juncifolius oblongo calice luteus major* C. B.

Radice est bulbosa, tunicata, tunica seu membrana exteriore nigra aut fusca, plurimis fibris ex ima sede seu basi prodeuntibus stipatâ. *Folia* ex eodem bulbo plerumque duo, pedalis longitudinis, angusta, tenuitate & virore junceo, interiore tamen seu supina superficie nonnihil concava, inter quæ *caulis* exurgit teres, nudus, tenuis, parvis ferè altitudinis cum *foliis*, in cæcimine è theca membranacea tres aut quatuor *flor*es promens, penitus flavos, è longo & angustio tubo in sex *folia* expansos, cum parvo & brevifolulo in medio calice circum oras sinuato, tria intus flaminula, cacuminula flava gestantia continente. His (inquit Clusius) succedunt triangula *capita*, obtusis angulis ut reliquorum *Narcissorum*, nigro & anguloso semine plena, minore tamen quam aliorum.

Aprili mensè floret. Sponte nascitur in montanis pratis non procul Toletis & circa Guadalupe.

Tempus & Locus.

Clusio in Hist. *Narcissus* X. qui angustifolius II. & juncifolius I. dicitur.

Narcissus juncifolius flore rotundæ circinatis rosæ Lob. huc refertur; à C. Bauhino pro diversa specie proponitur titulo *Narcissi juncifolii* flore rotundo rosæo.

2. *Narcissus juncifolius minor* Clus. hist. *juncifolius luteus minor* C. B. *juncifolius flore luteo* J. B. *juncifolius serotinus* Ger.

Clus. Hoc præcedente minus est, gracilioribus, rotundioribus frequentioribusque *foliis*; *cauliculis* è medio prodeuntibus pusillis, unicum plerumque aut alterum *flor*em duntaxat sustinentibus, flavam & odoratum ut alterius, sed *foliis* constantem firmioribus & magis odoratis.

Uliginosis inter Hilpalim & Gades locis cum ipso flore Januarii mensè eruit Clusius: In hortis nostris nonnisi Aprili aut Maio floret.

Locus & Tempus.

3. *Narcissus juncifolius flore luteo variegato* C. B. *juncif. luteus albicanibus lineis distinctus* Park. *juncif. luteo albicanibus lineis distinctus, brevi calice* Swer.

Park. *Folia* habet teretia, viridia, oblonga, *Juncifolii* *Narcissi* vulgaris similia; *caulem* duos tresve *flor*es sustinentem luteos, petalis extremo lubrotundis, lineâ albâ per uniuscujusque medium decurrente variegatis, *calice* brevi, corollâ simili, oris nonnihil crispis seu sinuatis, cætera à precedente non differt.

4. *Narcissus juncifolius flore pallido reflexo, juncifolius minor flore pallido* J. B.

Huic in hortulo nostro *filium* è bulbo unicum exibat palmare. Non tamen dubito quin plantæ vegetiores solo lato plura & majora producant. *Caulis* palmaris firmus, teres, viridis è folliculo membranaceo binos protulit *flor*es, pediculis longis pendulos. *Floris* *tubus* à vaticulo feminali qui insidet angustis ad *flor*em usque digitum aut amplius longus. *Calix* *floris* meatus semidigitalis ferè, campaniformis, marginibus aequalibus, nonnihil sinuatis, cum *stylo* in medio paris longitudinis, quem

quem circumstant *stamina* breviora. Floris folia reflexa sunt. Totus autem flos tam folia quam calix pallide lutea sunt, ejusdem scilicet coloris cum foliis tubum circumdantibus in flore Bulbocodii vulgaris.

5. *Narcissus juncifolius Autumnalis flore viridi* Park.

Park.

Folium unicum duntaxat promit, praelongum, teres, viride, saltem in omnibus quas Descriptionis auri videre contigit plantis, quo tandem marcescente & evanido emergit *cauliculus*, folio praedicto similis, teres, nudus, viridis, summa parte *flores* tres quatuorve sustinens ex involucrio tenui membranaceo erumpentes, petalis sex angustis, in mucrone acutissimum & veluti spinulam desinens, cum calice in medio rotundo parvo compositis. Floris totius tum calicis medii, tum petalorum ambientium color viridis, odor suavis admodum, reliquorum hujus generis similis. Florem non ante menslem Octobrem explicat, qui primis brevi supervenientibus non ita multo post apud nos corrumpitur. Planta est tenera, nec hyemes nostras facile tolerat.

E Barbaria Africa delatus est.

Locus.

6. *Narcissus juncifolius flavus amplo calice* J. B. *juncifol.* 1. *amplo calice* Clus. *angustifolius flavum magno calice* C. B. *angustif.* sive *juncif.* *maximus amplo calice* Park. *parad. juncifol.* *amplo calice* Ger. emac.

Clus.

Bina aut terna huic *folia*, pedalis aut majoris longitudinis, crassa & succulenta, carinata & viridi colore praelata, proximè ad juncifolii Narcissii foliorum viriditatem accedente. Prodit inter folia *caulis* gracilis instar ejus qui subsequitur, firmus, pedalis longitudinis, qui summo fastigio ex membranaceo folliculo binos aut ternos *flores* promit, valde elegantes, majores & laxiores quam reliquorum Narcissorum junceo folio, sex praeditis foliis flavis, quorum medium *oculorum calicem* major quam in ullo Narcissorum genere, semunciam namque longus & per oras veluti sinuosus, paulò futurioris lutei coloris, continens brevem *stamina* flava, apicibus aureis praedita, & *stylum* flavum, extrema parte crassiflorem. Odonatus est is flos perinde ac Narcissii juncifolii flores. Radicem habet Narcissii sequens bulbo aequalem.

E montibus D. Jacobo Gallacæ vicinis à Nic. le Quelet ad Lobelium devectus est. Aprili mensis floret.

C. Bauhinus hanc plantam Narcissii juncifolii non acenset, verum Narcissii totis luteis quos vocat.

7. *Narcissus juncifolius minor* Clus. *minor flore pallido* J. B. *juncifolius flore pallidior, calice flavo* C. B.

Clus.

Ex bulbo aliorum Narcissorum junceo folio bulbo non dissimili, valde tamen pusillo, quinque aut sex folia, producta, angusta quidem illa & juncea, aliquantulum tamen planiora, dodrantem aut pedem longa, nonnihil procumbentia, viridia; inter quæ prodiit unus aut alter *cauliculus*, gracilis, nudus, viridis, pedalis longitudinis, summo fastigio gestans folliculum membranaceum instar aliorum Narcissorum, è quo exilhebat unus aut alter *flos*, longo pediculo innixus, formâ juncifolii vulgaris floribus similis, sed paulò minor, sex foliis pallidioribus constans, cum medio *calice* flavo, majore aliquantulum, & majus patente quam in illius flore; è cujus umbilico pallidula brevique *stamina* emergunt, medio *stylis* prominente. Odonatus quidem est flos, paulò tamen gravior est ejus odor quam vulgaris juncifolii.

Locus.

Sponte nascitur in illa Galliae parte quæ vulgo *Rovergne* appellatur. Aprili floret.

Clusio describitur in Appendice ad Hist. plantarum rariorum.

8. *Narcissus juncifolius totus albus* C. B. *juncif.* *flore albo alter* Clus. App. alt. auct. *juncifolius albus* Park.

Clus.

Hujus multò longiora sunt *folia* quam Narcissii juncif. flore albo reflexo, & viridia; *caulis* etiam longior, summo fastigio sustinens binos aut ternos *flores*, diversè tamen ab eo formæ: nam Narcissii juncifolii minoris floribus valde similes sunt; horum tamen color albus, tam ipsi calices quam sex foliorum illam ambientium. *Radix* non valde magna est, longiuscula, membranâ eam cingente prostrata fusca.

Floret Aprili: è Pyrenæis autem montibus erutus est.

Narcissii juncif. albi Park. folia magis ad casum tendebant, parè ut foliorum Pseudonarcissii, quales erant plantæ à Venerio ad Clusium missæ.

Parkinonius aliam adhuc hujus varietatem proponit calice majore, cætera similem.

9. *Narcissus albus Autumnalis minimus* C. B. *serotinus sive Autumnalis minimus* Clus. *Autumnalis minor* Ger.

Clus.

Unicum *caulicem* digitalis longitudinis, gracilem, vacuum habet hic Narcissus, in cujus summo florem Narcissinum, odoratum, sex foliis albis constantem, & in medio exiguum *calicem* flavum continentem: *Folia* succedunt exilis, trigonum *caput*, exiguum, nigrum, angulosumque *semen* continens. *Radix* Narcisso juncifolio valde similis, minor tamen, multis candidis tunicis, lentòque succo prægnantibus constans, sed nigra quâdam membranâ tecta. Tota planta amara est.

Nascitur plurimum ad Anam flumen in Turduli, ubi florentem, & suis capitulis jam maturescere incipientibus erubum sub Octobris finem, nullis è bulbo natis foliis, nec ulla eorum vestigia ob-
servans.

10. *Narcissus*

10. *Narcissus montanus juncifol.* *calice flavo* C. B. *Pseudonarcissus juncifolius primus* Clus. *juncifolius montanus minimus* Ger. emac.

Clus.

Folia huic valde angusta, sive potius juncea; *caulis* tenuis, nudus, palmum altus, cujus extremi-
tati insidet *flos* è vaginula emergens, qui sex foliis ex herbido pallentescentibus & expansis constat,
quorum medium calix flavus, calathi instar oblongus, oris praeditis non sinuosis & fimbriatis ut su-
periorum sed æqualibus: *radix* exigua Narcisso similis, intus candida, foris nigricans.

Nascitur quibusdam Lusitanie Bæturicæ collibus, ubi Januario florentem invenit Clusius.

Parkinonius triam adhuc specierum seu varietatum Narcissii juncifolii flore reflexo meminit, ni-
mirum,

1. *Narcissii juncifolii flore luteo reflexo foliis majoribus & longioribus* quàm Narcissii juncif. flore albo
reflexo; *caule* tantillo elatiore *flores* duo trève, totos aureos sustinente.

2. *Narcissii calice albo, reflexis foliis luteis, caule* pedali, viridi, duos, trève *flores* sustinente pe-
talis pallide luteis, calice pallide albo.

3. *Narcissii juncif. calice luteo, reflexis foliis albidis.*

11. *Narcissus montanus alter flore fimbriato* C. B. *Pseudonarcissus juncif.* II. *flavo flore* Clus. *mon-
tanus juncif. flore fimbriato* Ger. emac.

Clus.

Tenuiora paulò quàm præcedens, licet surrecta habet *folia*; florem flavum, hoc est, *calicem* per
oras leviter & tenuiter fimbriatum, & sex illa foliola calicem ambientia ex herbido pallentescentia: in
capitulo flori succedente nigrum rotundiusculum *semen* profert. *Radix* pusilla, foris nigricans, bul-
bacea, tenuibus fibris è sede prodeuntibus firmata.

12. *Narcissus montanus albus minimus* C. B. *Pseudonarcissus juncif. tertius* Clus. *omnium minimus
montanus albus* Ger. emac.

Clus.

Quaterna aut quina *folia* protulit [Clusio] tenuissima & capillaria, viridia, humi procumbentia
& sparsa: inter quæ *cauliculus* emerit infirmus, palmaris, tenuis, nudus, unicum in summo florem
è membranaceo folliculo prodeuntem sustinens tenellum, candidum omnino & calicis oris fimbria-
tis. Semen non potuit observare Clusius. *Radix* superiori similis.

Hujus & superioris radices è Cantabrorum jugis erute fuere.

Locus.

13. *Narcissus angustifolius albus, calice oblongo strobæ reflexo* C. B. *juncifolius albo flore reflexo
Clus. app. alt. auct. juncifolius flore albo reflexo* Park. *juncifolius reflexus flore albo* Ger.

Clus.

E radice bulbosa, nucis Ponticæ magnitudine, candida, fusca membranâ obducta, cujus sedem
plurimæ tenues albe fibræ occupabant, quædam aut quina exilhebant folia, dodrantem longa, angusta
& penè juncea, aliquantulum striata, & supina parte nonnihil carinata, viridia; inter quæ prodi-
bat dodrantalis *caulis*, viridis, lavis, non valde crassus, summo fastigio sustinens in membranaceo
involucro binos, ternos, interdum quateros oblongos *flores*, nivei quidem candoris, sed odoris ex-
pertes, deorsum propendentes & nutantes, sex longiusculis & satis angustis foliis constantes, sursum
reflexis florum Cyclamini instar; è quorum umbilico prominēbat *calix*, semunciam longus, vel etiam
longior, inæqualibus oris, continens tria *stamina* alba, quorum apices flavescētes, & tenuem lon-
gum *stylum*, calicis oras multum superantem. Succedebant triangulares *siquæ* sive thecæ, exiguo
orbiculari, nigroque & splendēte *semine* plene.

Floreat Aprili. Nicolaus le Quelet ex Hispaniis aut Pyrenæis montibus attulit.

Locus.

14. *Narcissus Autumnalis albus* C. B. *juncif. foliis albus Autumnalis, medio obsoletus* Swertii.

15. *Pseudo-narcissus gramineo folio, sive Leuco-narcissus asivus* C. B. prod.

Ex radice oblongum, angustum bulbum imitante, exiguis capillacis fibris prædita, membranâ
fusca tecta *folia* bina crocis æmula oblonga exurgunt, quæ sæpe cauliculum superant, qui nudus
tenuis, quatuor, quandoque quinque unciarum, qui foliolis tenuis, quaternis brevissimis cinctus
foliolis sex compositum, sustinet, in cujus medio caliculus brevissimus in *stylum* abiens, quem *stam-*
ina apicibus candidis donata cingunt, cui capitulum triquetrum semen continens succedit.

In Alpibus Helveticorum & Rhetorum, ut monte Spigel & ad Themas fabarias Julio mensis Locis.

16. *Narcissus montanus coronatus* C. B. *Bulbocodium minimum coronato* J. B. *Narcissus juncifolius
reflexus minor* Ger. emac. An Pseudo-narcissi genus admodum exilis Hispaniâ missum per Re-
gis Hispanie hortulatum Clus. Pan?

CAP. III.

De Lilio-narcisso.

Lilio-narcissum dicimus hanc plantam, quia flore Liliū refert radice narcissum. Flores autem membraneo involucre Narcissorum modo exeunt, unde ad Narcissum propius quam ad Liliū accedit, & secunda species, si recte descripta sit, vera & genuina Narcissi species videtur.

1. *Narcissus maritimus* C. B. *marinus* Clus. hist. app. alt. *Pseudonarcissus marinus albus*, *Pancretium vulgo* Park. parad. *Pancretium maritimum* Ger. *Monspelsellum*, multi *Scilla alba parva* J. B.

7. B.

Radice nititur bulbosa, minore quam Scilla vulgaris ruffa; Lobelio Advers. cum maxima est quanta maximi Lili, aut Arantii vel Limonii, oblonga, fibris donata, cortice Cepe obiecta pullo, intus candida, tunicis vestitis cepaceis, pellucidis, leniter friatis, aliquot detractis candidissimis, etiam in medullis satis crassiss, minus tamen quam Scilla dictæ, albis, viscidis, lento humore plenis, sine acrimonia amaris. *Folia* septena vel octona, Porraceis similia, cubitalia, pollicem circiter lata, coloris glauci, in obtusum mucronem desinentia, [planiora & firmiora quam Narcissina Clus.] Intæ hæc *caulis* attollitur, parum foliis longior, crassitie Alphodeli, tenerior, nudus, enodis, qui e fastigio folliculo membranaceo flores quinos, fenos & interdum plures proferit, magnos, Pseudonarcisso vulgaris similes, unciis tres vel quatuor longos, albos, præter externorum sex foliorum nervum & extremos mucrones, qui viridi colore nonnihil aspersi videntur. E medio oblongo protuberante *calice*, per oras laciniato exeunt candida sex oblonga *stamina*, suis *apicibus* flavis ornata, & medio longæ *stilo*, ut Lilio alio fere, quibus succedunt *pericarpia* aliquot trigona maxima plena *semine* nigro, magno, lato, compresso, fungulo.

Legit.

In maritimis circa Valentiniæ Hispaniæ frequens, ut toto illo maritimo tractu infra Monspelium, ubi Maio mense florentem, Julioque & Augusto semen maturum ferentem observavit Clusius. Nos in litoribus arenosis prope Neapolim florentem invenimus Junio & Julio, necnon in Sicilia.

Mutato natali folio nunquam aut rarissime florere solet, cum viz, concepto jam in ipso bulbo flore eruitur & transfertur.

Variat hinc colore; (ut aiunt) apud Monspelienfis est albo, est subluteo, & est pallefcente, apud Italos rubro & purpureo quandoque punicante C. B. Clusio alterius coloris flores videre non contigit quam albi, uti nec Parkinsono.

2. *Narcissus Ilyricus Liliaceus* C. B. *marinus sive 3. Matthioli* Park. *Narcissus tertius Matthioli* Ger. emac. *Pancretii Monspeliani vel Hemerocallidis Valentiniæ facie Lilio-narcissus, vel Narcissus 3. Matthioli* J. B.

Radix hujus Narcissi, si in eodem loco per multos annos quiescere permittatur, nec aliò transfertur, in magnitudinem Scillæ mediocris amulas, reliquorum cujusque generis Narcissorum bulbos longè superantem excrefcit, tunicis aliquot nigricantibus exterior obiecta, multis ex ima sede exeuntibus fibris longis, crassiss, variè ramosis, aliis prope terræ superficiem diffusis, aliis deorsum tendentibus, quæ non, ut in reliquis fere omnibus Narcissis, quotannis marcescunt & intereunt novis subnascentibus, sed perpetuo durant, unde planta hæc non amat transferri, sed in eodem (ut diximus) loco persistere sinenda est, si velis ut floreat & vigeat. *Folia* emittit sex, septem, aut plura, duplo latiora quam Narcissina reliqua, pro latitudine tamen brevia, ut quæ dimidiam longitudinem nonnullorum Narcissorum vix attingunt, ex viridi casia aut caulescentia. Ex horum medio & interdum etiam ad eorundem latera emergunt *caules* nunc singuli, sæpius plures, pedales aut altiores in cacumine filiformes octo, decem, duodecim, aut plures *flores*, è membranaceo folliculo egressos, sex petalis albis expansis compositos, cum brevi in medio calice seu corolla, in sex partem fere segmenta divisi, & unoquoque segmento in tres denuò lacinias, [in univèrsam octodecim] in petala supradicta resupina. Ex singulis hujusce calicis segmentorum angulis singula exeunt *stamina* alba longa, extremitate sursum reflexa aut incurva, apices luteos gestantia, è medio flore *stylus* albus. Flori delapsi succedunt *capitula* trigona, semine magno, nigro, rotundo, aliorum Narcissorum simili repleta. Floris odor suavis, minus vehemens.

Planta hujus generis Parkinsono à semine orta, non ante decimum quartum à satione annuum flores produxit.

Locut.

In Ilyricio sponte nasci dicitur, aliè altissimis Sardinie insulæ montibus, & in locis etiam maritimis, quæ ratione Narcissus hic vel maritimus, vel montanus nuncupari possit.

Nos hanc speciem observasse putamus in maritimis Siciliæ arenosis, ut à bulbi magnitudine conjectabamur, nam florem non vidimus.

Part.

3. *Narcissus marinus exotius* Park.

Quinque aut sex *folia* longa longæ, emittit, pallidè viridia; inter quæ *caulis* exurgit firmus & satis crassiss, summo fastigio plurimos sustinens *flores*, è folliculo membranaceo tenui erumpentes, per amplos, sex longis & acuminatis foliis, pallidè purpurascens tunicis compositos, cum *calice* in medio amplo, rotundo, patulo, colore saturiore quam folia prædit. Radix præglandis, reliquorum tamen Narcissorum similis, tunicis exterioribus leucophaeis aut nigricantibus.

Locus hujus natalis ignoratur.

2. Nar

4. *Narcissus Indicus Autumnalis* C. B. *Pancretium Indicum aut Narcissus Indicus Autumnalis quorundam Lobelii* Park. *Pancretium aut Narcissus Indicus maximus autumnalis quorundam non amarus, albus* J. B.

Lob.

Radice est spithamam longâ, brachialis crassitudinis, multis Cepaceis subalbidis tunicis squamosâ, extimif, cuticulis ex rusto subfufcis aut Castanææ diluti coloris: sessili parte majore mediocrem aut nodo collectis & appensis, fulta. Septembri aut Octobri octo aut decem stellatis floribus, Colchici albi Anglici paribus, sed longioribus, subluteis, ex albo luridis, fenis longioribus *staminibus* albis præditis, latoribus & membranæ tunicis, Moly Didymoridis modo, pendulis, brevioribus, sine caule, penurâ fortè alimenti inherebunt. Foliorum rudimentâ retusa apparuerunt, Pancretii Monogrudinis similia, duas uncias lata, breviora tamen, fortè nondum profus enata, aut perfectam longitudinem affecuta.

Ex Hispaniola advectus est hic bulbus.

5. *Narcissus Jacobæus Indicus* Ger. *Indicus totus ruber* C. B. *Indicus latifolius rubro flore* J. B. *Indicus flore rubro, dictus Jacobæus* Park.

Locut.

Clus.

Radix huic bulbosa, Cæpæ rotundæ similima, verum supernâ tunica pullâ. *Folia* primū emittit crassa, oblonga, Narcissi marini 1. æmula, secundum verò folia, atq, adeo ex latere pedalis & longior etiam emicat *caulis*, plerumq, unus, aliquando verò & alter, nonnunquam pariter (quantum subalbidus, qui in membranæ definit vaginulam saturatè rubentem, & ad extremum acutè & nutans, minus tamen quam in Leucio bulboso aut Lilio rubro, sex munierit petalis, elegantium minui colore rubentibus, tribus superioribus, totidem inferioribus, quorum quod è superioribus incurvantur, cunctis ita concinnatis, ut enis etiam rubri, qui ab ordinis S. Jacobi equitibus in veste indutum. Sunt porro in hoc elegantissimo flore *stamina* septem, similitur rubra, quorum medium superiusc verò luteo pulviculo obducti; cuncta verò ad medium fere eorum longitudinem medium ex inferioribus folium ambit; idem etiam à reliquis duobus inferioribus complexum: atq, ubi non valde absimilem dicit.

Ex India Orientali adfertur.

6. *Narcissus ex albo rubescens* C. B. *Narcissus Gareti flore albo, exteriori parte rubicundo* Swertii.

Locut.

In Catalogo Horti Regii Parisiensis extat.

7. *Narcissus Virgineus* Park. parad. *Lilio-narcissus Indicus pumilus monantes albus* Morif. Atamuscus dictus.

Locut.

Part. par.

Caulem edit spithamæum, unicum in fastigio *florem* gestantem Liliaceum, album, hexapetalum, Tulipæ instar erectum, cum *stilo* in medio, quem *sex stamina* circumstant. Flore præterito *folia* demum prodeunt duo vel tria, longa & angusta, viridia ad modum Violæ bulbosæ majoris & splendentia [Narcissus similia, magis mucronata Mor.] Bulbus subest cepaceus, oblongus, è multis turba, nigricantia, compressa.

Maio mense floret; è Virginia America Septentrionalis provincia ad nos delatus est, ubi copiose provenit: in hortis nostris raro floret, nec cælo aut solo facili affuescit.

Tempus & Locut.

8. *Narcissus Indicus Liliaceus saturato colore purpureo* Ferrarii.

Fer.

Magnitudine formæ candido Lilio par est, *floreis* foliis magis continuatis minisque resupinis dispar, forum numero superior, quibus albo rubrâ, blandè temperatis circiter Septembres calendas expungitur, ut ipsius pulchritudo lacte & sanguine coaluisse videatur. Albide membranæ rupto involucre, convinentis primū folia floribus modicè rubent, coloratoribus tantum lineis in longitudinem virgata: in calachi deinde imaginem diducta adulto pædore suffundunt. Toto deniq, sensili vultu rubundiora, dum deflorescunt floridiora sunt. Imus umbilicus intus florisque flavet. Sex inæqualia *stamina* ima parte candicantia, summa subrubentia, lunatos in crocos ex viridi flaventes [hoc] Viceni plurifere flores, è pediculis satis crassis, binos fere ternos digitos longis, ex atro virentibus, & five deversis five arctis, modò in orbem pendulis, modò in stylum prominulis, necnon particulatim desinentes summum caulem coronant. *Caulis* ipse rotundus, digitum crassiss, ac prope jam flore, à latere *caulis* enata in ipsum caulem incumbunt. Bulbus Neapolitano in repore Scillam prope exaequat, Romano sub cælo minustumet; instar Ephorhii summo sub cortice membranaceo lanosus extra pallet, nec florem fert nisi ad justam Punci mali molem adolevit. Et hic Narcissus more cætorum seminat, paucò tamen provenit.

Eccc

Nag

Alia species.

Narcissus Indicus Lilaceus diluto colore purpureus Fer. à præcedente, contractiore bulbo, caule tenuiore pedali & inæqualiter rotundo, florum quoq; minore & numero & magnitudine facièq; diluore degenerat.

Cornut.

Inter omnes Narcissos, qui hæcenus invisi apud nos extiterunt, prima ut arbitror auctoritas nobilissimæ huic generi debetur.

Specieabilis thyrsus, per initia nudus, foliis paulatim se in pedis altitudinem subrigit, superiore parte virens, inferiâ 1000. atro-purpureis notis infuscatus: in cuius fastigio novem aut decem florum gemme totidem petiolis hærentes in umbellam disponuntur, quæ prius oblonga & rotunda quadam vagina celabantur. Hæc dum florem patefaciunt in sex folia diduci solent, si potissimum planta hæc resoluta & pingui humo feratur; nam si sicca aut confecta posita sit, foli macies plerumq; nonnullos uño aut altero folio mutilat. Singula cuspis, floris folia duas uncias sunt longa, admodum angusta & exigua veluti lacunâ sulcata: juxta floris centrum levi acuminè gracileculum, extremâ parte inflexa relinquantur (pro more Lili montani quod Martagon vocant) Color floris est Cinna-baris aut Læce elegantioris, venâ sanguinâ tamen lacunarum media discriminante. Sex flant in medio *filamenta*, foliis longiora, & pallidius rubentia, totidem apicibus atropurpureis ornata. Unus odor abest, ejus defectum naturâ supplet vivacitate coloris, quem non modo pigmentorum mixturæ artificio quisquam assequi nequit, sed nec ullis hæcenus floribus similem concessisse naturam observatum est. Nam præter eximium hunc colorem, quo intentum obtutum hebetat, si forte serenus dies affuerit, florèq; radiis Sol meridiano illustraverit, mille velut scintillas cibrat, quas pertinax oculus, inconvénisq; vix momentis sustineat. Subest *bulbus* prioribus simile, *Folia* verò nonnisi tabido caule erumpunt: quorum color non glaucus, nec obscurus, sed gratâ viriditate renidet.

Cornut.

Radix est carnosior majorq; bulbus: *folia* octo aut novem, palmum longa, lata pollicem, glaucè virentia, non recta ut reliquorum sed modicè flexuosa, juxta terram nata oblique prodeunt. Inter quæ non medius *caulis*, sed relicti ad latera foliis nudus & liber erumpit. Hic non rotundus ut reliquorum, sed semunciam latus, postquam mediis palmi proceritate implevit, membranam turbationem, quâ veluti capite clauditur aperit, apparèq; tandem eximia novendecim aut viginti *florum* umbella, qui pro foliæ cœlique ratione languidius aut saturatius rubescunt. Singuli est Colchici præteritis & figura & magnitudo; sex enim etiam constant foliis, quæ ab angustis in latitudinem paulatim sese laxant. Foris sinus secundum totam eorum longitudinem, fertur, qui & in subiectum folii capitulum producit, tot pariter crissis exuberans quot folia stris excavantur. Sex flant in medio *filamenta* longiora apicibus cœruleis donata. Subsunt quibusdam floribus pediculi triangulares, hic cum inter se caulis in apice committuntur, admirando prorsus ordine dispositi naturale sed vix imitandum icosædum formant. *Flor* quoq; ut aspectu istâ suavitati est inenarrabili, præcocior est etiam reliquis: floret siquidem ante Arcturum, octiduo post autem apud nos semine viduum collabatur.

11. *Narcissus Indicus major duplex præcox & serotinus* Cornut. An *Narc. Indicus totus ruber* C. B?

Præcocior floribus est ex rubro candicantibus & odoratissimis: caule dum semina maturescunt virenti.

Alter vero florem edit post Arcturum, longè rubentior, sed ignaviùs odoratum, caule semper atro-purpureo.

Communem autem habent florendi modum, siquidem utriusq; caulis exit sine foliis, subnascentibus tantum clapo flore, in cœque maxime differunt à pumilo jam descripto, cujus non solum uno eodèq; tempore caulis & folia prorepunt, sed etiam per hyemem tabido caule eadem virere perseverant, reliquis differentias vide.

12. *Narcissus Indicus flore Lilaceo sphericus* Fowatii. An *Narc. Ind. obtuso latiss. folio, bulbo vasilissimo* C. B?

Ferrar.

Bulbus longè Scillino major ventrem prope rotundat: ferrugineum & quamvis tenue durissimum tamen corium superinducit: imam partem ut in botryode odorato Hyacintho, protuberantem, pro corporis amplitudine latè circinat: fibras minimi vice digiti præcrassas, prælongas, immortaleque diffundit. Floris vagina ad calendas Septembris existit in lanceam cuspidata, ternos lata digitos, quinos longa, exuberante cinnabari saturata. Post decem dies subnascente scapo in palmum exerta, argente primò convivendum florum confertissima congeries, quæ ramoso paulatim incremento rotundam istâ rarefcit in sylvam. Scapus exurgit propè bipalmis, binos digitos latus, ex rotundo pressior, ex viridi rubens, qua parte Solem aspicit colorator, summâ capitatus. Funduntur è capite densioris more capillitii, frequentes, prolaxe, suavique rubore visende lacinie, quibus internati radiati rotunditate porriguntur *cauliculi* triangulares, palmo longiores, minusculem digunt lati, interis rubore virentes, in capita exumidi Tuliparum triquetro folliculo seu præterata trise de clava similima. Pleriq; instar candidi camelinio collo Narcissi cervicem descedunt; recto rigidoque nonnulli statu circumstant. E singulorum verticibus eminent sursum versum spectantes elegantissimi

gantissimi flores, rubro convolutiq; montium Liliæ æquales, nec absimiles, quippe pheniceo rubore colorati, & foliis quinis natos in cirros reflexis calamistrati, exteriore folio cum flaminibus affurgente, quæ sanè conspicienda stamina sic extant: Sena lato colore punicea in totidem veratiles apicem primum flavos & grandiuolos, deinde contractiores, subter subulculos, supra exalbidos & veluti farina confertos degenerant. Septimum sine apice pistilli facie, productius, crassius, longâ utring, rimulâ interfecante striatum, summâ parte recurvum, pariter purpurat. Omnes inter se flores ternis quaternisve digitis intervaccantibus distant. Per partes dehiscunt, nec prior ante desolescit quam vement univerfi. Senium illos non contrahit, sed infuscat ac demum decutit. Mente ipsa vixit & ver Autumnale: September eosdem parit oriens, perimit occidens. A florum interitu triangula capita grandescunt, pleraq; inania; perpaucâ nonnulli abortivi seminis rudimento facta, five quod peregrina planta nostratis autumnî frigus reformidat, five quod eadem apud nos nondum robustè fecunditatis est. Folia circa Octobris exitum apparent flore non proveniente; in ejusdem proventu serenis, extremo sci. Novembri mensis existunt. Pauciora innot, sex tandem flori prolusere. Longitudo illis bipalmis, latitudo palmaris, dimidiati ferè digiti seu cultri crassitudo, retusa forma, lata viriditas & fulco per oras rubore circumlata; corpus humi erraticum, lætèq; procumbens; vita usque ad extremum Martium five ad primos calores produca.

13. *Narcissus Indicus folio latissimo triquetro* C. B. *Narc. sive Pancratium Orientale* Swert.

CAP. IV.

De Colchico-narcisso.

Hæc planta radice Narcissum refert, verum tum flore, tum florendi tempore aliisq; accidentibus Colchicum; ideoq; de utroq; participare, vel inter utrumq; ambigere videtur.

1. *Colchicum melino flore* C. B. *Narcissus Persicus* Clus. Park. Ger.

Clus.
Angus. planè est hæc planta, & floris duntaxat pediculo prædita, veluti Crocum Colchicimq; exilit ergo è membranaceo cucullo tanquam ex valculo aut theca flori oblongus, Croci aut Colchici floris æmulus, sex foliis constans, ex flavo pallescentibus, quorum tria interiora paullo angustiora sunt, externa latorâ, & summo mucrone nonnihil incurva five *angulus* quandam habentia, quâ inlentis. *Stamina* sex medium florem occupant, in foliorum unguibus nata, sed internorum foliorum Valentinæ non multum ab similia. lata, plana, *epulidatq;* cum illis coloris, h. e. ad æruginem tendentis, quæ ut plurimum convolvuntur, aut lece circumagunt. *Radix* crassa, bulbosa, à basi (quæ multis fibris donata est) statim exuberans, intus candida, foris pallidior quidem sed aliquantulum etiam nigrescens. Æstate breve inter folia caput, pollicem crassum, brevi pediculo inhaerens & summâ tellure vix erumpens ferè aliquoties observavi, quod cum inane esset, seminis inhaerens & summâ tellure vix Sub finem Septembris flos emersit Clusio.

2. *Colchicum luteum majus* C. B. *Narcissus Autumnalis major* Clus. Park. Ger.

Clus.
Præcedenti valdè affinis est, tamen neuter flore Narcissum æmuletur, sed foliis foliis & radice. Quina autem aut sena habet *folia* oblonga, pollicem lata, præ viriditate ferè nigricantia, splendens, humi plerumque sparsa; inter quæ brevis exit *cauliculus*, viridis, rotundus, vix supra terram se attollit, cui infidet *flor*, superiori formâ similis, sed brevior, flavi omnino coloris, ex membranaceo omnia autem mucrone sunt magis orbiculato quam Persici folia: sex *stamina* suis apicibus ornata, & *stilis* è floris umbilico erumpunt. *Radix* crassa est, rotunda, intus candida, foris, ut Narcissus, nigrescens.

Sub finem Augusti & Septembris germinare incipit & plerumque floret. Gaudet montanis qui-
buldam Hispaniæ pratis. Invenitur foliis angustioribus.

3. *Colchicum luteum minus* C. B. *Narcissus Autumnalis minor* Clus. Park. *Colchicum parvum montanum* luteum Ger.

Clus.
Octobri mensis, quemadmodum Persicus, nudum è vaginula membranacea profert *florem*, sex oblongis & angustis foliis constantem, non æqualibus, nam exteriora paullo longiora & latorâ sunt, omnia autem mucronata, foris flavescentia & splendens, interius flava, ad majorem colorem magis accedentia, flava *stamina* medium florem occupant. Odoratus est hic *flor*, solumque pediculo innitens, supra terram non attollitur: Flore jam marcido emergere interdum incipiunt *folia*, ut plurimum autem inecunte vere duntaxat, terna aut quaterna, plana, viridia & splendens infoliorum majoris, sed longè angustiora, & præter aliorum morem se contortentia & cincinnorum instar convoluta. *Semen* fert in capitulis uncialibus ferè trigonis, rotundum, nigrum, cui adheret albicans quædam & spongiosa ab uno latere materia. *Radix* pusilla, nigrâ tunica tecta, inferiorèque sedè tenuibus fibris firmata.

viridiâq. folia. *Radix* bulbosa, satis crassa pro plantæ exilitate, & multis glutinosis tunicis compacta & amara, quæ candicante membrana integitur.

Leuco. Extremâ Beticâ, quâ Lusitanie confirmata est, non procul *Badaioz*, ad flumen Anam situm sub finem Octobris & Novembris initio cum flos erubeat Clusius.

Vires.

De *Leucoii* bulbosi temperamento & viribus P. Renalimus hæc habet, De foliis *Erangelie* [Veris nunciæ] i. e. secundæ speciei temperamento & viribus nobis agendum: quid enim aliæ possint ipsarum raritatem explorare nobis non licuit. Temperamento ergo bulbos est calido & sicco secundæ gradus initio, præterea subtilium partium, vomitumq. movere, quare iis quibus ventriculus crassus & viscidus humoribus est infarctus magnopere prodest. Urinas ciet, menseserum obstructionibus liberat. *Flores* minus calidi sunt, sed partium subtilitate præstant, sudoreq. movent: tam flores quam bulbi ad ionthos delendos, & scrophulosos tumores discutendos admodi conferunt, sed bulbi floribus præstantiores hac in re.

Leucoio bulboso affinis duplex C.B.

Bulbus quatuor aut quinque flores gestans in modum Campanulæ albæ *Clus. bist.*
Alterum addit bulbum flore magno, Campanulæ formâ terram spectante, intus luteo, foras purpureo. *Ibid.*

CAP. VI.

De Tulipa.

C. B.

Tulipa, cujus descriptionem & figuram primus Gesnerus, Anno 1560. in Append. ad Cordi hist. dedit, à pileo Dalmatico, vel amulco capitis, ab ipsis gestari solito, Tulipam dicto nomen accepit, idque propter floris cum pileo similitudinem. Sunt qui Anemoneum æquival Theophrasti velint, cum ibi Pulsatillam intelligere videatur: alii Cynorrhodon Plinii l. 21. c. 5. censent: alii ad *Satyrion* trifolium referunt. Dodonæus, quem sequitur C. Bauhinus ad *Androsæ* Theophrasti.

Genera prima tria sunt: præcocius unum: serotinum alterum: dubium tertium, modum tempore florens. * Alii & rectius duo tantum genera constituunt, præcox & serotinum, tamen enim inveniuntur quædam veluti dubia (verba sunt Clusii) quæ medio inter utrumq. genus tempore florere solent, potius tamen inter serotinas habenda sunt quam inter præcoces, quod & foliorum colore pariter virente cum eis conveniunt, & caulem procerum florēq. amplum earum instar proferunt, quodq. è mediarum femine serotina, è serotinorum mediæ enascantur, nunquam tamen quod observavit Parkinsonus, è mediarum femine præcociæ accedunt, quamvis Clusius contrarium affirmet; cui potius ut diligenter & veraci fidendum. Nos certe omnes Tuliparum majorum differentias & varietates è femine primitus oriundas suspicamus, ideoque unam tantum Tuliparum majorum speciem agnoscimus.

Tulipe Note.

Note Tuliparum characteristice sunt Caules foliosi, flores ampli, hexapetali, nudi, in singulis caulibus natura singuli, erecti, colorum pulchritudo & varietas inexplicabilis, unde à nonnullis *Lilia agrorum* creduntur de quibus affirmat Salvator noster, nè Solomonem quidem in omni gloria sua amictum fuisse quemadmodum unum ex illis; semina compressa, tenuia, Liliaceorum æmula, unde à nonnullis, planta Liliacearum dicitur, minus rectè cum nihil ferè cum Narcisso commune habeat.

1. Tulipa præcox in genere.

Clusio sic describitur: Unicum fert caulem, pedalem maxima ex parte, interdum ampliorem, rotundum, virentem, & brevi quadam incanâq. lanugine asperum, non concavum, sed firmâ medullâ plenum. Hunc plerumq. terna amplectuntur *folia*, nonnunquam quaterna & quina, inferiora lata admodum, ut etiam palmarem latitudinem explere viderim, & Liliacea, longiora tamen & crassiora, carinata, supra terram fere pandentia & contorta, superiora autem minora & angustiora, eaq. vel propendens & nutantia, aut interdum surrecta, omnia autem colore ex cereoleo virente aut virgineo, & velut farina aspersa. Summo cauli insidet magnus flos unicus, (geminos etiam aliquando vidi [hoc præter naturam ob luxuriam soli accidit] vel summo caule conjunctim nascentes, vel bifido inhaerentes) sursum spectans, flos plurimum foliis constans (quamquam & septenis & octonis confpeximus) ejusdem initio cum caule coloris, & interdum ad terram sese inflectens, illicque incubens, ut colubri aut serpentis caput in terra decubentis ementiatur, deinde paulatim sese sublevars & colorem mutans, atque tandem sese explicans, & calathi cyathive instar in fundo pandens, ex quo sena, aut totidem quot foliis constat stamina prodeunt, modo lutea, modo pallida, modo nigricantia, pediculis etiam quæ staminula sustinent mirum in modum variantibus. Excusso flore succedit membranaceum triangulare caput, satis magnum, oblongiusculum, vel brevius, ventræque magis prominulo, quo in tres partes à summo desulcente, conspiciuntur sex ordines, feminis plani, cartilaginosi, Liliacei ferè, & circinate propemodum rotunditatis interdum, altera tamen parte quæ capitis centrum & interiora pertingit, oblongiusculi, utplurimum pallidi, fulvi aut rubescentis, & si imbres frequentiores ceciderint, etiam fusci. *Radix* bulbacea est, interdum brevior, nonnunquam oblongior, crassa, inferiore sede nonnihil prominente, uti Colchici radix ferè, flos aliquot

aliquot tenuibus donata, & foris vel fulvescente, sed magna ex parte nigrescente membrana obducta, quæ interna parte lanuginosa est, castaneorum corticis instar, aliquando autem adco denso tonimento, ut mollissimè recubet bulbis, qui solidus est, firmus, & velut albumen ovi coctum candidus, gustantique dulcis, saltem non ingratus.

2. Tulipa serotina.

Describente Clusio, major est amplitudine, cubitalem enim & tripedalem interdum habet caulem, firmiorem, crassorem, rotundum, fungosa materie plenum, & brevi etiam incanâq. veluti lanugine, five efflorescentia quadam asperum. Hunc alternatim amplectuntur quaterna plerumque nutantia aut ad terram inflexa, atque oris interdum adco reflexis, ut sinuosa videantur, aliquando enim aequali. Summo cauli, qui pedali vel majore plerumque longitudine, imò cubitali nonnunquam nudus supra folia eminet, unicus insidet flos magnus & oblongus, cyathi modo concavus, sex foliis constans, extremo apice omnium mucronato vel orbiculato, aut tribus exterioribus duntaxat mucronatis, interioribus orbiculatis, ut in præcoci, & è contra: caput ut in illa triangulare, membranaceum, crassius utplurimum & prominulo ventre, quo à summo desulcente, sex ordines feminis plani, cartilaginosi, fulvi aut rubescentis, majorisque quam in præcoci conspiciuntur. *Radix* præcoci similis, longiore tamen majoreq. bulbo constat plerumque, in reliquis cum illa convenit.

Caulis huic interdum *ramosus* est, quod proculdubio accidentarium est, & soli uberant plantæque luxuriæ tribuendum.

In hoc genere tam insignem colorum varietatem non deprehendit Clusius, sed flavas duntaxat, vel ad auri colorem inclinantes, & rubras, unguibus plerumq. nigris, orbe aureo cinctis; cæque vel odorato vel inodoro flore.

Cæterum harum serotinarum Tuliparum, quæ vel flavi, vel rubri coloris flore præditæ sunt nullæ hæcenus (inquit Clusius) varietatem in facione mihi pepererunt, nisi quod interdum ex rubræ semine flavæ, contra ex flavæ semine rubræ nate sunt, unguibus sæpenumero variantibus.

3. Tulipa dubia.

Tulipa medio inter præcociem & serotinam tempore florentes, videlicet quæ marcescente præcocium flore suos explicant, & serotinis florere incipientibus jam senescunt, imò interdum cum illis verò inter eas nonnullæ, quarum flores & ipsa planta serotinarum magnitudinem æquant: alie quæ vel præcoci non superant, nec illis formâ sunt dissimiles, & illæ quidem vel amplissimis floribus præditæ, servatas late persequitur Clusius.

De Tulipa Observationes generales.

Nobis non videtur operæ pretium singulas enumerare, multo minus accuratius describere, cum eas pro specie distinctis non habeamus, quippe quod seminio ortum suum debeant, nec semen earum satum easdem perpetuo varietates producat. Hinc novis quotannis è femine exoriantibus earum numerus infinitus, certè indefinitus aut indeterminatus est, unde etiam constat eas species distinctas non esse, cum specierum numerus in natura certus & determinatus sit, ut * superius dixi. * Lib. 1.
Quibus addi potest hujus generis plantas colorum varietate & pulchritudine maxime spectabiles, fit in eodem loco absq. cultura diu restare sinantur, degenerare paulatim & colores mutare, & è variegatis unicolores evadere. E contra habuisse se refert Clusius Tulipam cujus flos cum præcedentibus annis elegans ruber fuisset, postea variè commixtus ex rubro & flavo inter se confusus colore, fuerit. Similiter flavam quæ flavum & rubrum, & purpuream quæ album & purpureum colores variè inter se commixtos & radiatim folia secantes habuerunt. Ac illud etiam observabat quæ totor flos nativum colorem mutarunt subinde corrupti solita; voluisse tamen antea hac colorum varietate heri flos oculos oblectare, tanquam postremum valedicturæ.

Hinc probabiliter colligitur colorum varietatem in Tulipis morbide constitutionis potius symptoma esse, quam luxuriantis nature lusus, debere.

Præterea, observante Clusio, non omnes Tuliparum flores diu in sua coloris elegantia & venustate perdurant; verum nonnullarum magis caduci brevis marcescunt, aliorum firmiores sunt, & hunt, & pluvio facile corrumpuntur, etiam ante quam expandi possint interdum, si continuè eam æquæ ardore nimium excocti, & suo humore exhausti facile desunt. Ac illud etiam observat tam præcoci quam serotina, singulis annis eandem coloris gratiam perpetuo retinent, sed alternis variare sæpè observavi. Infantias seu exempla vide apud Clusium.

Cæterum, pergit Clusius, tamen feminibus terræ mandatis Autumno (inutiles enim bulbosarum & tuberularum maxima ex parte verna est facio) hujus plantæ genus conservari solet: interdum tamen & nucleis majori bulbo adaptis propagatur, sed nulla inter præcocias Tulipas ferè tior rubra & alba, omnium autem maxime serotina rubra, quæ add secunda est, ut etiam femine lata, & vix bina alia proles generet, biennio aut triennio antequam florere incipiat, quod etiam faciunt pleræque dubia. Solent enim omnes Tulipæ nondum adultæ, & antequam flores proferre incipiant, utplurimum singulis annis rectâ & quasi ad perpendiculum in dodrantalem & palmarem altitudinem profundius

profundius descendere, (Apennineas excipio & quasdam alias, quæ non in altum, sed in latus & obliquum antequam floriferæ sint, proles & longis venis dependentes spargunt) ferotina autem illæ & dubiæ jam dictæ etiam in veteris bulbi exuvio aliquid substantiæ relinquere, quæ in alium bulbum efformata similiter in exuvio substantiæ quidpiam relinquit, quæ ex primo exuvio ortum ducentium inveniat, licet interitum accidat, ut Radix ferotina jam grandior, nondum tamen plantæ adulta, insit Tulipæ Apennineæ five Bononiensis proles in latus spargat, ut non semel observavi.

Mementi & bulbos in infima ala, quasi summa tellure natos, in ferotinarum & dubiarum generibus præsertim, qui telluri commissi, ejusdem coloris cum matre flore subsequente anno protulerunt: eundem etiam colorem retinent bulbi matri adnati. Ex feminibus verò quæ fit propagatio planè incerta est, in præcibus nimirum & dubis, nam ferotina magna ex parte suum genus conservare videtur, aut si aliquam mutationem adquirant exigua ea est, & plerumque in unguem & flammum varietat, aut coloris intensio vel remissio consistit.

Solet caulis & medio bulbo erumpere, sed ipso cum foliis jam marcido & ficcato, si bulbum eruas, ad latus illius adnatum conspicies, (quod etiam evenit in Iride bulbosa, Colchico & congenitibus aliis) novo bulbo paulatim succrescente, & rotius plantæ succum ad se recipientem, quo tempore commodissime erui potest, erutus bulbos diu extra terram adservari, & in alia loca etiam procul distita sine noxa transferri.

Omnes ejusmodi generis Tulipæ, quandiu florem non ferunt, æquales planè sunt, & unicum folium singulis annis proferre solent: at si dum emerit sese explicare incipiens secundum etiamtè inclusum appareat, illo anno florem prolatum spes est, nisi pruina aut aliud ab insectorum erosionem incommodum eam interceptat.

Petalorum figura in Tulipis variat, in nonnullis enim omnia acuta sunt, in aliis omnia obtusa aut subrotunda; in multis tria exteriora acuta sunt, tria interiora subrotunda, in aliis vice versa interiora acuminata, exteriora subrotunda. Præterea in nonnullis petala omnia longa sunt & angusta, in aliis breviora & latiora. E præcibus nonnullæ flores habent peramplas & ferotinarum fere pares, alie cossim parvos, nec Bononiensis Tulipæ majores. Quin & petalorum fundi in Tulipis plurimum differunt, uti & stamina & apices, in aliis enim nigri sunt, in aliis albi, &c.

Est & in florum odore diversitas, nonnullarum enim flores valde odorati sunt, aliarum prope modum inodori, aliarum odore remissiore non ingrato inter utrumque ambigunt, aliarum denique odore flos vehementi sunt & ingrato.

Afferit Parkinsonus se nunquam observare potuisse, quicquid alii scribunt, è semine præcocium Tuliparum medias aut ferotinas nasci, sed semper præcocos, multo minus præcocos è semine medicarum aut ferotinarum, quod argumento est eas speciem differre.

Quod ad electionem feminum, Clusius è præcibus ex albe semine prognatas plantas insignem colorum varietatem præ reliquis nasci experientia & diligenti observatione didicit. Parkinsonus pro semine exhibendo albo puro flori præfert cum aliquid rubri aut purpurei admiscetur; præ aliam autem & ad hunc ubi purpureo flore insignis semen commendat, post eum purpurei marginibus albis, tandem rubri marginibus flavis.

E mediis pro semine præfert albas flavas, purpureas rubras, flavas & rubras omnino rejicit. Albis puris maculis præponit. Verum in his fundi floris præcipue rationem habendam monet. Nam si flos albus sit aut albidus, maculosus vel striatus, fundo cæruleo vel purpureo, hæc omnium longe præstantissima est, ad producendos ex semine lato plantas colorum varietate & raritate spectabiles.

Tempus ferendi Autumnus est, ut superius è Clusio innotuit. Parkinsonus ferotinas potius stationem probat circa finem Octobris, quam Autumnii initio, aut cum semina jam penitus matura & exsiccata sunt. Nam quæ maturius feruntur, præcoci ortu interdum ver antevenerunt, & supervenientibus pruinis corrumpuntur.

Semina non nimis densa seu crebra ferere convenit, præter laxa & opulenta. Nam quo solum pinguis & uberius est eo major florum elegantium & variegatorum proventus sperandus.

Præcocium Tuliparum folia observante Parkinsono, hæc notà à dubiarum & ferotinarum foliis discerni possunt quod è terra tota extent, pediculum qui insident ostenduntia, cum dubiarum & ferotinarum folia è terra nunquam penitus emergant & appareant, verum inferior eorum pars terre perpetuo immerfa latitat.

Tulipæ è semine ortæ cum jam trimæ sunt (nonnullæ etiam bimæ si solum & cœlum faveat) è terra erudente sunt, & vel aliò transferenda, vel eodem loci iterum deponenda, postquam paululum exsiccata & mundata fuerint; nam naturâ suâ alie in terram descendunt ideoque elevande sunt subinde versus ejus superficiem. Cavendum autem nè nimis dense ferantur, sed modico spatio interposito pro bulborum magnitudine, ne sibi mutuò impedimento sint. Sate biennio relinqui possunt, aut singulis annis transferri pro libitu, modò id tempestivè fiat, nimirum circa finem Julii aut Augusti initio. Quinto plerumque à statione anno florem producant, rarius quarto, interdum non ante sextum & septimum, aut etiam forte octavum & decimum. Ad Tuliparum rariorum & teneriorum bulbos à frigoris & pruinarum injuriis defendendos consilium Parkinsonus ut paulo altius in terram demergantur, & eorum morem probat, qui hyberno tempore foli superficiem stramine operiunt.

Tulipas transferre cum jam fibras novas ex ima sede seu basi egerint, (hoc est à Septembri mensè ad florenti tempus) valde periculosum est. Verum cum desoluerint, foliisque & caules exsiccati sint, tutissime è terra eximi possunt, & per sex mensem spatium, modò in loco sicco, solaribus tamen radiis aut ventis minime expolito ferunt reposita, extra terram servari aliquæ insigni noxa.

Notandum hic in genere bulbos omnes quorum fibræ imæ quotannis emoriuntur novis subnatis absque ullo detrimento vel injuria è terra eximi posse, quo tempore fibræ emarcuerunt & novæ nondum

dum subnatae sunt, & diu extra terram, (ut jam diximus) servari; quæ vero fibras perpetuò servant sine detrimento è terra erui nequeunt.

Notandum etiam Tulipas si colorum elegantias diu tueri nec degenerare velis, quotannis è terra opportuno tempore emendas esse, & exemptas aliquandiu detinendas, antequam iterum dependantur.

Tandem quod de Tulipæ bulbo observavit ingeniosissimus Ferrarius minime prætereundum videtur. In intimo (inquit) bulbo, unde caulis & flos eminet, novus quoque bulbos, veluti gemellus fraterculus, ejusdem ætate floris adnascitur, pariterque cum illo, non modò per materni bulbi fibras teras alimentum, sed ipsum quoque succum matris exigit, ubi verò defecit jam flore, lateri coheræntes in exuvias, nempe in recentis involucri deficiente. Mirandum jam non est, vel eruto bulbo novum bulbum parte planiore inveniri, cum idem utrumque partus conjunxerit, vel altera parens cum flore partu juventem reparat & semet intra se parturit. Si cui libeat quod affirmo oculata fide credere, tulipæ bulbum cum jam cepit eggerminare intercidat, invenietur inter convoluta folia pusillum foliuli rudimentum, adnatumque surgenti cauliculo novi bulbi nucleum.

Simile quid à Clusio observatum superius proposuimus; verum Clusius obscure de eo scribit, nec rem clare perspexisse videtur, aut certe mendum subest in verbis. Est ergo Tulipæ, ut & aliarum bulbosarum tunicarum, bulbos nihil aliud quam gemma grandis subterranea, ut in libro primo diximus, quæ præter adnatas externas intra se concepit alium bulbum seu gemmam, qui matri bulbo succedens ei idem videtur, cum revera non sit, sed diversus, ipsiusque foboles; cūque intra ipsum bulbum conceptus & nutritus sit, adnatis extremis grandior & habitior evadit ipsiusque parentis æmulus.

Bonitatis nota in Tuliparum floribus sunt, 1. colores petala penetrantes & utrinque conspicui, 2. tres vel quatuor diversi in eodem flore colores.

4. Tulipa dubia pumilio J. B. Clus. pumilio latifolia rubra C. B. Park. parad.

Clus.

Pedalem altitudinem non superat, imò ut plurimum infra eam consistit, foliis & flore ad præcocos proximè accedens, floris autem folia omnia mucronata, sed exteriora multò longiora, foris obscure rubra, extremis tamen oris virentibus; interiora omnia folia intensè rubent & splendent, ungues flavi, radiati, sed quos nigerima macula fic inficit, ut orbis aureus & radiatus eam duntaxat ambire videatur, & oculum quodam modo ethentiat: stamina cum suis apicibus nigricant. Hujus radix bulbacea interdum eriophora est, nam tenerior illa membrana bulbi substantiam amplectens & tegens plurimo denso, candido mollique tomento suffulta est ut mollissimè bulbum recubare necesse sit.

5. Tulipa pumilio altera J. B. Clus. pumilio angustifolia C. B.

Clus.

Tota planta (quantum ex icone comprehendere potuit Clusius) palmo major non est, quatuor promens folia angusta, caustosa, Tulipæ Montpellieræ foliis similia, inter quæ cauliculus prodiit uncialis aut paulò longior, nudus, (præter aliarum Tuliparum morem) ex viridi purpureiscentem, summo fastigio florem gerens hexapetalon, foris nonnihil purpureiscentem, intus candidum, umbilicum occupante oblongo capitulo, sex flavis staminibus septo. Florem mense Aprilis protulisse inde conjecit Clusius, quoniam sub Maii initium pictura missa fuit. Bulbus ei exiguus, bulbi tamen aliarum Tuliparum formam referens, ex spadiceo nigricante cortice tectus.

Hanc cum C. Bauhino habeo pro Tulipæ pumilionæ angustifolia alba Lob. quantumvis J. Bauhino diversam faciat.

6. Tulipa pumilio gramineo folio C. B. pumilio alba altera Lusitanica J. B. Lusitanica sive pumilio versicolor Park.

Uncialis aut fescuncialis hæc plantula, exilioribus brevioribusque, angustifolia Tulipæ superioris foliis, flore alio exili brevique pediculo. Bulbus valde parvus erat, effigie aliarum Tuliparum, durior involucri, externè pullo, squamoso obductus, interiore autem rubens.

Sponte in monte D. Oue ad maris litora provenit. Parkinsonus Tulipam suam Lusitanicam versicolorem Tulipæ minor Bononiensis & Italico similem & congenerem facit, floris duntaxat colore diversam, qui venas aliquot rubras eam percurrentes obtinet, unde à Lobeliana quam descripsimus diversa videtur. Lobelius tamen florem duntaxat fœccum vidit.

7. Tulipa minor lutea Narbonensis J. B. minor lutea Gallica C. B. Narbonensis sive Montpellierensis vel pumilus Park. parad.

Lob.

Folius est angustioribus & ferè porraceis, bulbo & caule Narcissii, minore, tenuiore, delicatior, flore unico luteo, ad Lilium, aut potius ad Liliaphodoli lutei florem accedente, filamentis luteis è medio enatis. Bulbus exilior multo, nucleum oblongum Allii æquat, sibi que sæpius adnatum Allium exili folio adnexum habet.

Minor est in omnibus Tulipæ Apennineæ, flores foris magis virentes, intus flavi, delicatius quiddam spirant: Radix etiam è tenuibus nervis in latera foboles & bulbillos spargit. Clus.

Lobelio è Cebennis montibus primum eruta est.

Locus.

8. *Tulipa Hispanica Narbonensis paulo minor* J. B. *minor ex luteo purpurascens* C. B.

Narbonensi paulo minor est, ejus florem non vidit Clusius sed Narbonensis similem esse intellexit, qui folia tamen habeat foris non omnino viridia, verum purpurascens etiam colore perfusa.

9. *Tulipa lutea Bononiensis* J. B. *Bononiensis flore luteo* Park. *minor, lutea Italica* C. B.

J. B. Mediocriter magno bulbo prædita est, oblongo, fibroso, sapore dulci & grato, qualis est Tuberum terre, spadicæ (ut ait Clusius) cortice tecto, qui in binas aut plures foboles singulis annis dividitur, proximo anno flores daturas: quin & alias subinde obliquè & in latera spargit (præsertim que non dum florem tulit) non in altum rectè mergit. *Caulis* proferit cubitalem & bicubitalem, nonnunquam in ramos binos aut ternos *Clusi* ac etiam plures ab una radice (ut asserit Camer.) divinum, angulosum, colore herbaceo, fastigium versùs purpurante: *Folia* dodrantalia aut ampliora, aliqua minora, unciam lata, partim à radice statim, partim à caule exeunt, nullo pediculo, carinata, calore glauco. Flos unicuique ramo odore suavi, Leucoi Cheiri dicti, sed imbecilliore, mediocriter magnus, foliis sex constans, quorum exteriora tria extrinsecus è luteo purpurascunt aut virefunt, intrinsecus lutea, tria reliqua penitus lutea, nisi quod mucrone tantillum rubent. In medio apices lutei feni cum stylo triquetrorum viridi, qui in filiquam magnam abit. *Semen*, teste Clusio, ut in reliquis Tulipis, sed longè minus.

Parkinsonus in Paradiso præter Bononiensem Tulipam aliam Italianam majorem & minorem proponit, quæ tamen mihi à præcedenti non videntur differre. Vide apud ipsum earum descriptiones.

10. *Tulipa Bononiensis sive bombycina flore rubro major* Park. *parad. item Tulipa pumilio rubra, sive Bergomensis rubra media & minor ejusdem. Tulipa minor rubra* C. B. *forte etiam Tulipa bombycina Cretica ejusdem.*

Hujus bulbus quàm Tuliparum majorum longior est, neque ad basin eminentiam habet qualis in illis cernitur, præcipue vero ab eis differt, quod summities ejus copiosa lanugine sericea flavicante intrinsetur: quin & cortex seu membrana exterior lucidiore seu pallidiore rubro colore tingitur, neque adeo facile delabatur: nec tantum rectè deorsum sed ad latum etiam se extendit, Tulipe Bononiensis luteæ mox descriptæ in modum. *Folia* edita longaque, angustiora tamen & obscurius viridia quam Tuliparum ferotinarum, nec pariter glauca seu canentia, tria quatuorve in *caule*, florem in fastigio gestante reliquarum similem, petalis tamen longioribus & angustioribus fundo nigro, colore pallide rubente, minis hilari quàm in Tulipis majoribus, odore tamen gratiore, & ad Tulipæ luteæ Bonon. accedente.

Tulipa bombycina Cretica C. B. Tulipam Bononiensem facie & formâ refert, sed bulbus lanugine obsitus & velut tomentosus est.

11. *Tulipa bicolor* Park. *bicolor tribus luteis & tribus rubris foliis Caccini* Clus. cur. post. ad.

Folia habet valde angusta, Hyacinthinis non latiora obscurè viridia. Floris petala tria rubra sunt, tria verò lutea.

12. *Tulipa variegata Persica* C. B. *Persica præcox* Clus. cur. post. *Persica* Park.

Clus. Caulis Clusio pedalis duntaxat longitudinis protulit, at Matthæo Caccini, à quo bulbum accepit Clusius, bipedalis, satis gracilem, quatuor foliis non valde latis præditum, imò angustis, & Narbonensis Tulipæ foliorum latitudinem haud superantibus, non adeo tamen virentibus, & ad præcoxiorem Tuliparum colorem magis accedentibus ac carinatis, qui supremâ parte florem fulminebat delicatulum, Narbonensis vel Hispanice Tulipæ flore paulo majorem (quin altius assurgat, & majorem florem libero loco nata proferat planta non dubito) sex foliis binas uncias longis constantem, quorum terna exteriora paulo longiora & mucronata, foris quidem suave-rubentis coloris, oris tamen albis, internè vero prorsus albis, tria autem interiora folia, quæ aliquantulum breviora, mucrone habebant nonnihil orbiculatum, niveique planè erant candoris, omnium autem ungues purpurei maculâ insigniti; stamina nigra; apices etiam nigri. Bulbus exiguis, ut qui exigua nucis Avellanæ magnitudinem non excedebat, cortice foris nigricante & fusco tectus, interiore parte molli lanugine fusci & quodammodo ferruginei coloris obsitus, quali fere Rhododendri semen est, aut castaneorum cortex ipsum nucleum tegens. *Semen* in hortis nostris rarè ad maturitatem perducit, Bononiensis tamen Tulipæ simile esse aiunt. Post primum annum rarius apud nos floret ob aeris inclementiam, sed bulbus paulatim languet, & singulis annis minuitur, donec tandem penitus intereat.

Præter descriptas duas tres adhuc alias Tulipæ minoris species habet Parkinsonus, nimirum Tulipam Creticam Tulipam Armeniacam, & Tulipam de Cassâ, quarum descriptiones apud ipsum vide.

Virei.

An iidem facultatibus cum Satyrio Tulipæ prædix sint, neminem periculum fecisse intellexi, inquit Clusius. Jo. Muller Pharmacop. Vienn. multos Tulipe bulbos condit, radicem Orchidis instar, quibus longè suavioris, & palato gratioris deprehendebam: an verò id præstarent quod Satyrio tribuitur nondum intellexi. Parkinsonus etiam scribit se Tuliparum radices cum Saccharo condidit Eryngii aut Orchidum in modum, easque sapore delicato Eryngii radicibus vix cedere compense: an verò veneræ facultatis aliquid obtineant nec ipsum magis quam Clusium scire, nec ab aliis discisse: quod si Orchidum radicibus hujusmodi facultas insit, verisimillimum judicare & has etiam ejusdem participes esse,

Tuliparum

Tuliparum innumeras ferè varietates recensent florum cultores, quas enumerare radio Lectori esset; consulantur Parkinsoni Paradisus, C. Bauhini Pinax, & Flora D. Rea. Harum accidentalium varietatum causas explicavimus. Nec enim eas huc transcribere operæ pretium putamus, cum & alie multæ varietates novæ nullo certo aut definito numero à femine lato obtineri possint, quas siquis omnes describere vellet, de unico hoc flore integrum volumen componere possit: quod idem de aliis bulbosis intelligatur.

CAP. VII.

De Ornithogalo.

O. Prædix propter lacteum colorem qui in flore nitet, similem ei qui in aliis aut oris gallinarum observatur, nomen accepisse videtur C. B. Alii potius à radice lactea dictum arbitrantur. Note Ornithogali generica sunt staminula florum lata, spicata, quorum tria acuminata, tria bifida fere sinuata sunt. Stamina hæc capitulum seminis fere stylum includunt arctè coeuntia, etiam explicatis foliis exterioribus: radix lactea; florum petala averfa parte lineis virentibus notata.

A. 1. *Ornithogalum angustifolium majus floribus ex albo virefcentibus* C. B. *Alphodelus bulbosus* Ger. *Alphodelus bulbosus Galeni, sive Ornithog. majus flore subvirecente* Park. *parad. Alphod. bulbosus Dodonæi, sive Ornithog. spicatum flore virente* J. B. *Spiked Star of Bethlehem, with a greenish flower.**J. B.*

Similis Ornithogalo Monspelienfi spicatum implet hujus bulbis, albus, subdulcis, è quo exeunt prægrandia folia porracea, carinata, humi ferè fusa, sapore viscido: inter quæ surgit rectus *caulis*, unicus, levis, nudus, teres, duobus cubitis altius, porissimum cultus, in quo dodrantalis spica florum Alphodeli & Ornithogali spicati, ex longis pediculis folliculo aliquoquæ inclusis, colore herbaceo vel ex luteo pallido, odore grato, ex tenuis foliis stellatis constantium, in quorum medio rectè surrectæ fibræ, latiusculæ, foliis numero pares, albiore, in mucrone acutissimum desinentes, apices sustinent, ex luteo albidis, capitulum ambiens triquetrum, oblongum. [Pericarpium tria in-tertusia habet plena femine Ornithogali albi spicati ita simili, ut distinguere non possumus.] Semen ovum parvum est nigrum, angulosum, sapore leguminoso, vel potius rugosum Staphidis agræ modo, solidum, intus candidum sapore quasi leguminoso, quo maturo pericarpia se aperiant in tres partes.

Propè Genevæ versùs Saleyam montem inter segetes invenimus. Tho. Willisellus eam observavit in colle quodam tribus cis Bristolum milliariis, inter vepres, viâ quâ inde Bathoniam itur. *Clusius* inter segetes Pannoniæ satis frequentem observavit. Floret Maio & Junio mensibus, aut serius paullo. *Locus & Tempus.*

2. *Ornithogalum majus spicatum album* Park. *spicatum flore albo* C. B. *spicatum* Ger. *emac. spicatum albo flore Monspell.* J. B.*J. B.*

Hujus radix bulbosa unica est, magna, Cepam imitata, Clusio candidior quàm præcedentis flore virenti, & longior interdum, in amplam magnitudinem extuberans: *folia* cubitum longa, pollicem lata, extremo mucrone acuminato: *Caulis*, quantum hactenus observare datum est, singularis, robustus cubito longior, ac etiam bicubitalis, teres, firmus [Clusio viridior præcedente] à medio ferè ad summum fastigium compluribus ornatur sensim fere aperientibus *floribus*, tam densò agmine circa fastigium spicati ut prois fallant ementiantur, quorum singulares tam propè ad Ornithogali albi minoris flores accedunt, ut prois fallant decerpit, intus albi, foris herbacei, apicibus in medio luteis, foris præter oras quæ albae sunt omnino virides, internis verò dum explicati funt lactei omnino candoris. *Semen* in triangulari capitibus alteri simile, sed paulo majus & oblongius, nigrum, rugosum, inæquale, ut in Staphide agria, fed parvum admodum.

Inter segetes Monspeliano agro & per Hispanias observavit Clusius. Maio floret. Castalpinus inveniri ait interdum flore luteo.

Locus.

3. *Ornithogalum majus spicatum alterum* C. B. *Byzantinum Clusii* J. B. *Spicatum minus* Ger. *emac.*

Paullo humilior est præcedente, dilutior etiam caule & foliis (inquit Clusius) quod cepit Byzantio deserti albis bulbis permixtum, nullo addito nomine.

4. *Ornithogalum spicatum flore viridi lactescente* C. B. *Pannonicum albo flore* Clus. *Pannonicum* Ger. *Park. Creticum & Pannonicum albo flore* J. B.*Clus.*

Hujus quinque aut sex ante hyemem, ut Arabico, fed præter reliquorum consuetudinem, germinant *folia*, humi expansa, angusta, digitalis longitudinis, ex viridi cana, & Caryophylloorum florum altum foliis formâ & colore valde similia, aliquantulum hirsuta, herbacei gustus & insipidi: Subsequente Aprilis, foliis flaccescere incipientibus, inter illa exilit dodrantalis *cauliculus*, leno: aut plures spicatum coherentes sustinens *flores*, qui è tenuis foliolis compositi Maio mensis aperiantur, interiore parte non minus lactei candoris quàm in * secundo genere, foris nervo viridi illorum dorsa * *Ulgari.* occupante

occupante ut in vulgari: triangula deinde *capita* nigrum, rotundum *semen* continentia. *Radix* subest bulbosa, longa, candida, lento humore plena, gustus primū infideli, deinde acris, foris cinerea, tenui membrana obducta, & sessili parte multis candidantibus fibris capillata. Illud peculiare habet hac planta, ut natali loco, ubi sponte nascitur, magna ex parte cum floribus onusta est, sine foliis conficiatur, aut saltem iam ferē evanidis & flaccidis. At in hortis culta diutius plerumque folia retinere solet, & in maiorem amplitudinem excrevit, spicam vicinam aut plurimum florum nonnunquam profert.

Locum natalem titulus indicat.
J. Bauhinus Ornithogalum Creticum, quod ab Honorio Belli accepit, huic idem putat. Addit in finu floris velut glomulum esse staminibus cinctum: *Semen* parvum, nigrum, rugosum, ac velut araneosis punctulis eleganter impressum, rotundum nisi quod una parte modicē acutum sit, durum, intus candidum, sapore subulci.

5. Ornithogalum maximum floribus profus niveis Clus. J. B. latifolium & maximum C. B. maximum album Park.

Clus.
Multa id ineunte vere ab radice producit *folia*, longa, dilutiū virentia, latioraque quam Narbonensis aut Byzantinum: inter quae prodit seculicubitalis & amplior interdum *caulis*, viridis, laevis, magnam longamque *florum* spicam gerens, ut centenos & plures in eadem spica numerare meminimus, sex foliis acuminatis constantes, nivei profus candoris, & nullo nervo viridi ut aliorum flores insignitos [in hortulo nostro floribus qui primo aperiebantur petalorum apices virebant] qui interdum explicantur, sexque *filamina* breviter & latiuscula, alba, flavis apicibus praedita, *capitulumque* trigonum cingentia, & umbilicum occupantia ostendunt, nodū verō contrahuntur aliorum instar. [Singuli flores pediculis duas uncias longis infident, & si uno folioli oblongi exeunt.] Floribus exficcis succedunt trigona *capita* semen rotundum nigrum continentia. *Radix* bulbosa, crassa, candida, & lata fere multis fibris emittens. [Folia marcescere incipiunt atque flores aperiantur, & si serius flores penitus exsiccantur atque florum definit.] Floret cum aliis maioribus Maio, interdum etiam Junio pro anni precocioris aut magis serotini ratione.

6. Ornithogalum latifolium alterum C. B. Ethiopicum Clus. cur. post. Park.

Clus.
Ex radice Ornithogalo majori vulgari (quod nonnulli Asphodelum Galeni cognominant) paret simili, teste Davide Mofari, qui hujus folia cum aliquot floribus ad me mittebat, multa producebant *folia*, pedalem longitudinem habentia, unciam aut paulo amplius lata, mollia, quae contracta tunc lanugine praedita apparebant, perinde ac Eriophori folia, (quam similiter notam in aliquo aliarum bulbacearum plantarum foliis non semel observare memini) inter quae cubitalis assurgebat *caulis*, satis firmus, viridis: ac a cyus medio ad summum usque fastigium prodibant *flores*, uncialibus & longioribus, illic crassiusculis & viridibus pediculis inherentes, sex foliis niveis constantes, Ornithog. Arabici floribus penē similes, nec iis multo minores, quorum ungues aliquantulum flavescerant, ex eorum autem umbilico prodibant sex candida *filamina* flavis apicibus praedita, quorum terna latiore basi *capitulum* medium crassiusculo brevius *silo* praeditum amplectebantur, ac illud trigonum, quod succellit temporis oblongum evadere, *semen* continens.

Propē promontorium Caput bonae spei dictum collectum fuit.

7. Ornithogalum Neapolitanum Ger. J. B. Park. exoticum magno flore, minore innato C. B.

Clus.
Folia huic carinata, longa, Hyacinthinis non valde dissimilia, verum angustiora, viridia. *Caulis* crassus, satis firmus, dodrantem altus, laevis, viridis, sustinens suprema parte *flores* denos, duodenos aut etiam plures, pediculis femuncialibus pendulos, in anteriorem partem propendentes, tamen si alternis in singulis caulis lateribus nascentes ēe cussidam membranula sinu; foliis sex acuminatis, internā parte candidis, externā autem ex cinereo virentibus, orāque alias habentibus constantes. Floris umbilicum occupat alius strobilus sex etiam foliis minoribus furectis, & vasculum quoddam seu tubulum efformantibus compositus: in quo apparebat sex alba *filamina*, flavescerant apicibus donata, & medius stylus albus. Flores porro profus sunt inodori; quibus succedunt trigona *capita* crassiuscula, in obtusum mucronem desinentia, caulem propter gravitatem deprimentia *semine* nigro rugoso repleta. *Radix* bulbosa candicans, fusca tamen membranā tegitur, in conum superna parte fastigiata, inferna autem plana, perinde ac Ornithogali Arabici radix, minus tamen ampla sedē, fere multis candidis fibris in ambitu praedita.

Hae planta Hyacinthus arvorum Ornithogaloides dicitur; quam in agro Neapolitano frequentissimam, eodemque tempore cum comolo Hyacintho vulgari botryode florere scribit.

8. Ornithogalum Arabicum Park. Clus. majus Arabicum Ger. emac. umbellatum maximum C. B. Lilium Alexandrinum sive Ornithogalum magnum Syriacum J. B. Great Arabian Star flower.

Clus.
Oblonga habet *folia*, viridia, carinata, Hyacinthi Orientalis foliis adeo similia, ut ab iis vix discernat quispian nisi in hoc studio bene exercitatus, praesentim in planta suo caule ac floribus viduatā, minime autem Narcissi foliorum emula: inter quae cubitalis emergit *caulis*, laevis, nudus, gracilis, virens, quem aliquot in summo nascentes confuso ordine ambiunt ramuli, five longi pedicelli *flores* magnos sustinentes, Narcissifinis magnitudine parvi, sed Ornithogali formā praeditos, illorum, modo huius vespemā ēe claudentes, sex foliis profus albis constantes, medicati odoris & praeplanum Coriandrum ferē referentis, triangulari capitulo nigro, splendente, medium florem occupante, quod

quod ambiunt sex alba flamina flavo apice coronata: Semina nunquam adhuc observare licuit, licet singulis annis Byzantio cum aliis stirpibus ejus bulbi Viennam missi fuerint, quorum nonnulli *flores* dederint: *capitula* tamen incrementum capientia senescere flore, & ex nigro viridem colorem contrahunt, ut semen data viderentur, paulatim contabescere ceperunt. *Radix* bulbosa, Hyacinthi spargente.

Floret Maio.

Mira est (inquit Clusius) hujus bulbi natura, nam plerumque experti sumus vix ulla folia promere, nisi singulis annis exemptas aliquanto tempore adfuerit, deinde Autumno terrae denuo concredat, tum enim denum germinare solet etiam ante brumam: nullus autem flore mihi conspectum est nisi in uero florem habente, nullum den in frigidiore provinciis translati. Frigoris valde adnatis felicitate se propagare solet.

- A. 9. Ornithogalum vulgare & verius J. B. vulgare Ger. Park. umbellatum medium angustifolium C. B.

J. B.

Radix bulbosa, candida, quae multos bulbulos adherentes habet, veluti racematim compactos, fibrosos, se plurimum multiplicantes, gustu amaro, lentā spumosaque mucagine multatis os lactei discurrente linea, tenui, femipedalia, caulem superantia, carinata, medium eorum tenerum, teretem & nudum, qui circa fastigium pediculus emittit, quorum unicuique, subcapitulo folio, in mucronem acutus fastigiata, quibus infident apices pallidi: in eorum medio capitulum stycaulis velut in umbellis expansi sunt.

In Germania, Italia & Gallia sponte provenit: aiant & in Anglia spontaneum inveniri, & nos Locum quidem in pomariis ad sepes vidimus copiosum, forte tamen olim ibi latum. Habetur major hujus species si C. Bauhino credimus.

10. Ornithogalum vulgari simile latiore folio J. B. Ornith. umbellatum album medium latifolium C. B. Ornith. aliud vulgare Clus.

J. B. Clus.

Hujus caulis J. Bauhino brevis, flores ampliores quam praecedentis, exterius virides interius albi, folia latiora duplo, linea albicante destituta; bulbis paulo major.

E Tyrolensi comitatu allatus est; quin & Neapoli ad Clusium misit Fer. Imperatus.

Locum.

11. Ornithogalum album minus C. B. Ornithogalum minus ē Pyrenaeis Clus. J. B.

Clus.

Ab Ornithogalo Hispanico minore Clusio in eo duntaxat Clusio videbatur differre, quod istius flores paullo majores apparent, petalis singulis foris nervo seu venā subterculei secundum longitudinem per medium essent distincta, & sex staminulorum apices in hoc furvi qui in illo violacei.

12. Ornithogalum Hispanicum minus Ger. Park. Clus. J. B. Ornith. umbellatum strobilis ex albo subterculis C. B.

Clus.

Ex parvo, orbiculari, albicante bulbo sena aut septena novo vere profert *folia*, Ornithogalo vulgari ferē similia, sed paullo angustiora, nullā venā candicante per longitudinem secta; & quorum plures *strobili*, alternatim quidem nascentes, fere quasi umbellam quandam efformantes, adeo aequali totidem, candidis *filamentis* & medio *capitulo* subterculo umbilicum occupantibus constantes, capitula vel semen observare potui, totā comā brevi a floribus marcescente.

Floret Aprili.

Ornithogalum caeruleum pallens Lob. Olf. flore Hyacintho Autumnali penē pari & simili J. Bauhinus praecedenti idem esse suspicatur; Calpurnius frater diversum facit & Ornithogali spicatis ascribit. Non tamen dicit Lobelius spicatum esse, sed tantum flores ejus singulares illius floribus similes.

- A. 13. Ornithogalum luteum C. B. Park. luteum sive Cape agraria Ger. Bulbus sive strobilis Eufus flore luteo, sive Ornithogalum luteum J. B. Yellow Star of Bethlehem.

J. B.

Veris minus Ornithogalum luteum radice est bulbosa, Ornithogali albi bulbum aequante, albi, praetenuis filamentis fibrati, gustu viscoso & subulci, non amaro & adstringente, ut annotat dracalis circiter longitudinis, in terram caducum, coloris glauci, in teretem mucronem desinentes, glabrum, superius laeve, inferius costis Plantagineis donatum, modū unum, modū duo aut tria; plura interdum flata sunt, pinguicula, angusta, triquetra: comitatur ipsa ē bulbo quoque ortus *caulis* singularis,

Tempus.

Tempus.

2. *Hyacinthus stellaris albicans serotinus* J. B.

Hunc C. Bauhinus cum *Hyacintho stellari* albo eundem facit: frater J. B. distinguit. Lobelio in Ap. serius flores & folia exiliora habet: Flos aspectu jucundus albicat, septem interdum aut pluribus floribus luxuriat.

Locum.

In Belgium delatus est & Biscatae montibus.

Perperam pictus est à Lobelio cum flore pentapetalo.

3. *Hyacinthus stellaris vernus parvulus, flore ex caeruleo cinereo* J. B. *stellaris minimus* C. B. *parvulus stellaris vernus* Lobelii Ger. emac.

Lob.

Flores terni aut quaterni, stellati, ex caeruleo cinerei, fenis foliis totidemq. staminibus & apicibus caeruleis conferti, piltillo in medio cum umbone ex caeruleo cinereo. Vix palmaris est plantula foliis angustis, succotis quatuor aut quinque. Radix parva, alba, oblonga, parum fibrata, Johnfonus apud Ger. emac. hanc speciem tertiam ponit in capite de *Hyacintho* Autumnali.

4. *Hyacinthus stellaris major* J. B. Lob. *stellaris purpureus* C. B.

Lob. Ad. p. 2.

Omni sui parte duplo major est *Hyacintho stellari* Germanico; flores intensioris purpureae. Radix bulbis albet.

His addit Parkinsonus *Hyacinthum stellatum Martium* five praecocem caeruleum, eundemq. flore albo & flore flave-rubente.

5. *Hyacinthus stellaris flore cinereo* Park. *stellatus multiflorus cineracei coloris* J. B. *stellatus Someri* Ger. *stellaris spicatus cinereus* C. B.

Lob.

Facie tota, sparsis foliis & cauliculo spithameo *Hyacinthum Anglicum* quadantenus emulatur; sed umbellae instar initio stipitum stellati, subcaerulei, pallidi flores [ad triginta interdum aut plures] Plantaginis Rosae modo in latam expressam aut aliquantulum depresso spicam, & tandem in longam fastigiatam. Floribus succedunt capitula trigona semen continentia. Radix bulbosa, candida, inflexa radices *Hyacinthi* Anglici.

Flores cum vulgari sub extremum Martium, vel etiam Aprili, paulo tamen serius vulgari.

Locus hujus natalis non traditur, quod sciam; in hortis tamen nostris frequens est.

6. *Hyacinthus stellatus Byzantinus major flore Boraginis* Ger. *stellatus Byzantinus alter, sive flore Boraginis* Park. *stellatus Byzant. alter elegantissimus serotinus bullatus* J. B. Lob. item *Hyacinthus varius* J. B. Hyac. p. charis caeruleus amarus C. B. qui & *Hyacinthum latifolium Dalechampi* huc refert, quoad iconem.

J. B.

Radice nititur bulbosa, magna, fibris donata, alba, alicubi purpurascens, sapore subdulci, viscido & nauseoso. Folia à radice quaterni aut quina, per terram sparsa, unciam lata, *Hyacinthi stellaris* dumetorum latiora [à quo differt licet affinis] longitudine cubitali, carinata, striata & splendentia: Caulis tenuis, unus vel duo, interdum quaterni, cubitum alti, [alii palmum, sesquipalmum & palmos duos longi] purpurantes, nitentes, angulosi, flores fulscent in summo fastigio quatuor, quinque vel sex, à lateribus, petalis 6, sublongis, acuminatis, caeruleis, vel potius violaceis, ungue albicante, decurrente per longitudinem lineâ saturatore violâ tinctâ, ita à se invicem ad pediculum usq. distantibus ut radiatam stellam emularent. Medium occupat capitulum rotundum, canaliculatum Pili parvi magnitudine, album, molumentum feminum rudimentum, quod ordine circumstant stamina rigida, fœna, violacea, circa ipsum albicantia; & medio autem capitulo stylis violaceis emicat: pediculi inferiorum quidem florum plus quam duas uncias longi, purpurantes splendidi, surrecti, superiorem verò vix culmum latum longi, mediocrius medio modo se habent.

Tempus.

Locus titulus indicat, mense autem Aprilis flore.

7. *Hyacinthus stellatus Byzantinus* J. B. *stellatus Byzantinus nigra radice* Park. parad. *stell. Byzant. nigra radice, flore caeruleo* Ger. *stellaris obsolet caeruleus vel major* C. B.

Clus. Park.

Quaterna huic aut quina sunt folia, humi fusa, longa, carinata, dilute virentia, *Hyacinthi* Anglici foliis aequalia sed breviora: inter quae caulis affligit digitalis fere longitudinis, gracilis & infirmus, quinque aut sex *stipules* sustinent, stellati, dilute caeruleos, modoros, petalis à se invicem distansibus cum flores succedant nec adeo contiguis & admotis ut in aliis congeneribus: staminum apices purpurei. Succedunt capitula trianguia, qualia in vulgari sed inania: raro etenim semen ad maturitatem perducit, quoniam capitula plerumq. ob gravitatem suam à calibus infirmis sustineri nequeunt, sed humi strata, vel ab humore vel à puinis corrumpuntur. Radix bulbosa est non magna, nigro cortice tecta, & fibris nonnullis longis, crassis, albis subris praedita.

Magnam cum praecedente affinitatem habet.

8. *Hyacinthus stellaris Byzantinus major* Park. parad. *stellaris Byzantinus major flore caeruleo* Ger. emac.

Park. par.

Praecedenti omni sua parte major est, aliis ei perfimilis. Folia ad radicem plura & multo majora obtinet: radicem triplo quam illius majorem, non tamen exterius nigricantem, sed albam.

9. Hyacin.

9. *Hyacinthus stellatus caeruleus striatus* C. B. Hyac. *stellatus Porreti* Clus. cur. post. *stellar. Perreti, flore caeruleo, striis purpureis* Ger. emac.

Clus.

E crassifolculo & quasi nucis juglandis magnitudine bulbo quaterna duntaxat promebat folia latiuscula, praecedentis foliis non valde dissimilia; inter quinque aut sex exiliebant dodrantalis longitudinis cauliculi, firmiores quam in illo, purpuralescentes & striati, sustinentes & longis petiolis dependentes septem aut octo flores expansos, caeruleos, venâ media petala secante saturatore & quasi violacei coloris. Floris umbilicum occupabat trigonum capitellum, virelens exiguo stilo prominente praeditum, sex violaceis staminibus cincto, quorum apices nigri.

Flos Aprili aperiebatur, & tenuem quandam apicem evanidum odorem habebat. Excusso flore trigona autem capita maturitatem adepta pusillum nigrum semen continere deprehendebantur. Radix autem non valde dissimilis erat *Hyacinthi* sub Autumno flores proferentis bulbo.

Proximè accedit ad *Hyacinthum rarum* J. B. superius descriptum, si non idem sit.

10. *Hyacinthus stellaris satire caeruleus* C. B. *Hispanicus stellato flore* Clus. cur. post. *H. span. stellar. flore satire caeruleo* Ger. emac.

Clus.

Terna aut quaterna producit folia, humi expansa, pedem longa, viridia, carinata, semunciam verò lata, atque sensim in mucronem desinentia: inter quae sub extremum Aprilis praeant caulis dodrantalis aut paulo longior, viridis, firmus, sustinens ex intervallis octodecim aut viginti pares, sex foliis stelle in modum expansis praeditos, coloris caerulei saturi, praefertim circa umbilicum, nec valde dissimiles Eriophori Peruani floribus, & quorum umbilico prodibant sex pallida, aequante medium capitellum violacei coloris amplectentia, trigonum. Semen quale esset Clusio ignotum.

11. *Hyacinthus stellatus aëviens major* Park. parad. Ger. *stellatus aëviens* J. B. Clus. *stellaris aëviens caeruleo-purpurascens major* C. B.

Clus.

Quaternis, quinis aut pluribus foliis praeditus est, viridibus, carinatis, palmum longis, satis angustis, humique quasi in orbem stratis, alioqui satis firmis, instar foliorum *Hyacinthi stellati* flore cinereo; inter quae affligit palmaris cauliculus, satis firmus, sustinens in oblongis petiolis inter appendiculas purpureascentes prodeuntibus decem aut duodecim *stipules*, ex caeruleo purpuralescentes, nullius aut certe perexigui odoris, umbilicum occupante umbone five capituli rudimento mucronato, cincto sex staminibus ex albo purpuralescentibus, quorum apices caerulei. Fiebant tandem ea capitula trianguia & mucronata, qualia fere in *Hyacintho Belgico*, quae maturitate deficiente semen continere deprehendebantur rotundum, nigrum, splensens, illius semini prorsus simile. Radix bulbosa est, pene obiculari & candidis, infima five sessili parte in ambitu frequentibus & tenuibus albis fibris in latera sese spargentibus donata, & interdum etiam magis crassiores, digitum parè longæ, atque in profundum se mergente, ut aliquotes in aliis etiam *Hyacinthorum* generibus observare memini.

Ex Lusitania allatus esse dicitur.

Locus.

12. *Hyacinthus stellatus aëviens minor* J. B. Ger. Park. parad. Clus. *stell. aëviens minor stipulatus alternatim suis* C. B.

Clus.

Cum primum è terra prodit, septem aut octo è radice promit folia, angusta, plana, viridia & quadammodo splendentia, circiter septem uncias longa, quae sese humi diffundunt & in orbem spargunt, atque veluti contorquent: inter quae affligit cauliculus teres, brevis, binarium unciarum longitudinem non excedens, summo fastigio sex aut septem *stipules* alternatim ferens, veluti in spicam congestos, formâ & colore praecedentis parè fimbriae, sed longè minores & dilutiores. His succedunt trianguia etiam capitella, extremo mucronata, nigrum semen continentia. Radix bulbosa, fere obiculari, Avellanae Hispanicae magnitudinem aequans, candidâ sed fusci membranâ tecta, è cuius infima sede numerose exiliebant fibrae, magna ex parte valde tennes, si tamen admixtae septem aut octo paulo crassiores.

Floret Maio mense cum majore; & è Lusitania pariter allatus est.

Locus.

A. 13. *Hyacinthus Autumnalis minor* Ger. Park. *autumnalis minimus* J. B. *stellaris autumnalis minor* C. B. The Autumnal Star Hyacinth.

J. B.

Folia vix pollices quinque excedunt, tenuissima, tria quatuorve ex albicante bulbo exorta: Caulis palmo brevis, tenuis: Flores à medio ad summum parvi, caerulei, stellati, quos excipiunt concavata parva.

Florere incipit antequam folia emergunt, sub initium Septembris. In rupe S. Vincentii propè Tempus & Bristolham observavimus, & in promontorio Lezard point dicto in Cornubia copiosissimè: Clusius t. 1. in colliculis Monselpo vicinis invenit, & in Madritana sylva propè Lupetiam, necnon circa Silmanticam in colliculis ad Thormium fluvium sitis lapidoso admodum sole.

14. *Hyacinthus stellaris Autumnalis major* C. B. *Autumnalis major* J. B. Clus. Ger. Park.

Clus.

Quina aut fœna habet latiuscula & flexuosa folia, viridia, aliquantulum carinata, Colchici montani Hispanici instar: inter quae prodit unus, nonnuncquam bini, terni aut plures, cauliculi, palmo majores, satis firmi, multis *stipulis* sex foliis stelle instar expansis constantibus, & pene purpureis stipati, in quibus quaedam staminibus nigricantibus apicibus praedita. Marcescentibus huiusmodi succedunt

succedunt tenuia admodum & trigona *capitula*, quæ brevi maturefcentia & hiantia pusillum nigrum *semen* ostendunt, quod terræ gremio statim exceptum sui generis plantulas generat, quæ mihi tertio anno flores dederunt. *Radix* crassifolia, candidans, infima sede multis fibris donatur.

Hoc genus nudi interdum cauliculos dedit ramosos, quorum finguli ramuli suis floribus erant onusti. *Sæpe natura non vidit Clusius, sed in hortis duntaxat cultum. Nobis præcedentis varietas esse videtur.*

Hyacinthus maritimus minimus C. B. prod.

Tota (inquit) planta unciarum sex est: ex bulbo parvo oblongo, cortice villosa testæ cauliculi duo vel tres nudi inter folia angustissima exurgunt; quibus capitula minuta, rotunda, sursum porrecta insident. Foliis minutis, cæruleis, quibus veluti filiquæ oblonguifculæ semen minutum continentes succedunt.

Leuc.

Monspessuli in litore maris.

Hyacinthi Autumnalis minoris varietatem tantum esse cum D. Magnol suspicamus.

§. 2. *Hyacinthi stellati eriophori.*

15. *Hyacinthus Peruanus* Ger. *Peruvianus* J. B. *stellatus Batavicus major*, vulgò *Peruanus* Park. parad. *Indicus bulbosus stellatus* C. B.

Claf.

E *radice* bulbosa & oblonguifcula, nec Muscari bulbo valdè dissimili (nam subfusco cortice testæ erat, prominentemq; sedem habebat, supra quam in ambitu crassifolius fibras spargebat) quina aut sena novo vere prodibant *folia*, viridia, pene unciarum lata, carinata, dodrantem longum, humi in orbem flata: inter quæ dodrantalis affurgebat *caulis*, [pro plantæ magnitudine brevis admodum] tubi pennæ scriptoriae crassitie, qui circa fastigium frequentes longiuculos petiolo ex purpurea quali nigricantes producebat, quorum finguli sustinebant *semen* sex mucronatis foliis constantem, illud insitit expansis, coloris nunc è cæruleo purpurei, modò purpurei saturatioris & quasi violacei, è quorum umbilico crassifolius exit umbo, coloris impensè purpurei, cinctus sex *staminibus* latuiculis, dilutioris in quibusdam cærulei, & quasi albescentis coloris, in aliis paulò saturatioris, quorum *apices* flavi: tota autem florum congeries aequalis ferè erat altitudinis & velut umbellæ formam referebat. [Spica atqueam flores aperientes quos Cinci formam refert] nullam vero fuitavitatem odoris in floribus observabam; sed cortex & folia abrupta in tenuissima staminula distrahiebantur non minus quam in bulbo eriophoro.

Variat floris colore albo & siuve-rubente seu carne. Maio mensè floret. Cæterum Gulielmus Boelius Clusium ut & Parkinsonum monuit, non fuisse necesse hunc bulbum ex America aut Africa peti, quandoquidem circa insulam Gades atque adeo in ipsa insula, [atque inde incipiendo in prætis maritimis ad portum usque *Sancitæ Mariæ* dictum] copiosissimè nascitur.

16. *Bulbus eriophorus Peruanus* C. B. J. B. Claf.

Multa ex radice promit *folia*, succrecta initio, deinde in terram sese inclinantia, densa, carinata instar foliorum Hyacinthi, viridia splendensque, quæ minutim contracta tenuissima stamina præbent. Inter folia sesquipedalis nascitur *caulis*, teres interdum & gracilis, firmus tamen, nudus, virens, qui summo fastigio plurimos fundit *flores*, initio quasi in spicam congestos, deinde ab infimo sese explicare incipientes & in latitudinem expandentes, sex folioli stellatim decussatis constare deprehenduntur, coloris purpurei, circa umbilicum autem cærulei, ut & prominens umbo, atque sena quæ illum ambiunt *stamina* lata, flavis seu pallidis *apicibus* prædita & prominens umbo, pro longitudine secante venâ ex atro purpureo. Olor valdè tenuis & exilis: oblongis vero gracilibusque innituntur flores pediculis, ex viridi purpurascens, quorum finguli ex appendicularum candidarum & membranacearum suu prodeunt. Floribus successeunt trigona mucronataque *capitula* *semen* continentia rotundum, nigrum, femini Hyacinthi Anglici par. Bulbus ex crassius, longiuculus, & quodammodo pyramidalis, ex albo flavescentis, cujus squamæ molli lanigine plenas, infima sede multis crassifolius fibris prædita.

Floret extremo Maio.

Magnam inquit Clusius cum præcedente affinitatem habet, huius tamen folia duplo latiora, caulis quoque, elatior: flos purpureus, circa umbilicum cæruleus, venâ atro-purpurea floris folia percurrente.

17. *Hyacinthus eriophorus* Park. parad. *Bulbus eriophorus* Clus. Ger. *Bulb. eriophorus Orientalis* C. B.

Claf.

Sunt ei multa oblonga *folia*, Hyacinthinis ferè similia, non Narcissinis, minus carnosa & succulenta, duriora etiam, viridia, mucronata, ingrati saporis, quibus minutissimè etiam contractis tenuia quedam stamina instar telæ anæcarum deduci possunt. Ex horum medio *caulis* ex cubitalis aut amplior, rectus, Scillini caulis æmulus, levis, nudus, virens, suprema parte ad cæruleum colorem tendens, oblongamque & densam veluti spicam, in densos vel plures versus atqueam explicatur distinctam, primum viridem sed paulatim (dum sese explicat in flores) cæruleum colorem contrahentem sustinet. *Floris* tenuis foliolis stellatim expansis constant, triangulo umbone in medio protuberante, Hyacinthi autumnalis floribus valdè similes, modori, cærulei, cum suis, quibus insident, pediculis & internis *staminibus*, quorum *apices* initio purpurei ubi sese expandunt, palliscentes quadam veluti farinâ aspersi sunt. Incipit floreat ab initio, ut Scilla, & reliquæ magna ex parte bulbosæ stirpes, flores racemi aut spicæ instar confertos habentes, solent. *Semen* observare volumus, sed flores admodum caduci statim marcescere coeperunt, & relicti tantum in caule pediculis deciderunt.

derunt. *Radix* crassa & bulbosa est è plurimis tunicis albis contexta, tomentosa & velut aranearum telis obdita, multos ut plurimum bulbos ad latera adnatos habens, & crassis oblongisque fibris nitens.

Constantinopoli sæpius missus est. Rarissimè excaulescit & flores proferit in nostris regionibus; licet bulbis mirâ fecunditate plurimas soboles procreet.

Bulbum eriophorum minorem C. B.

Quem Clusius cur. post. Hyacintho obsoleto Æthiopico subiecit videtis ibidem.

§. 3. *Hyacinthi flore oblongo.*

18. *Hyacinthus Orientalis*, quibusdam Constantinopolitanis J. B. *Orientalis caule maculato*, &c. C. B. *Orient. cæruleus* Ger.

Claf.

Radice est bulbosa, magna, multis tunicis composita, gustu viscido dulci, cui subsunt fibræ longæ, teretes, mediocriter crassæ: A qua *caulis* exurgit singularis, dodrantalis, levis, foliis nudus, ad imum diluto virore palliscentis, superne fuscus: a cuius medio ferè ad summum scapum prodeunt semuncialis pediculis, ex viridi subnigris, deorsum nutantibus appendi folios tres, quatuor, quinque ad undecim aut duodecim & plures, odore suavi; hilari, cæruleo aut mixto, aut rariis albo, omnino speculando colore, unciales, teretes, concavi, è longo tubo in sex lacinias nonnihil reflexas divisi, *stamina* luco pulvere conspersa, brevina, penitus recondita continentes. *Folia* sex, septemve aut etiam plura, à bulbo statim exorta, latuicula, carinata, inferne herbaceo colore, propè cacumen flaturis virentia. Succedit *capitulum* tribus localentis compositum, quorum singula duos *semina* nigrorum, rotundorum ordines continent.

Huius Hyacinthi plurimæ sunt seu species seu varietates. Alii enim latifolii sunt, foliis amplis Li-laceis, & hi ferè præcociores sunt, & floribus majoribus, caule & foliis imis Draconiti instar maculatis: Parkinsono Hyacinthus Orientalis major præcox, dictus *Zumbul Indi*.

Alii angustifolii, floribus coloris respectu vel purpurei, vel albi seu nivei, vel exalbidi qui antequam aperiantur albi sunt, aperti oras tantum albas habent, reliqua parte carni sunt, flavescentes toti nivei, vel variegatis, &c. Utriusque generis alii polyanthes sunt, multos ferentes flores ad vicenos & plures, eoque vel in unum latus propendentes, vel in omnem partem aequaliter sparsi; alii pauciores producent folios: Clusius plantam *polianthes* seu ramosam flos in femine natam scribit, verum hæc sequenti anno *caulis* & aliis similis facta est. Idem Clusius cur. post. Hyacinthi Orientalis foliolo caule meminit, quem non fecus ac præcedentem pro monstro flos naturæ à scopo aberrantis aut saltem ludentis effectum habendum censet. Differunt insuper magnitudine florum, alii enim majores sunt, alii multò minores. Habentur etiam flore pleno rariorum colorum, cæruleo, purpureo-violaceo, niveo, &c. Tandem respectu temporis quo florent, alii præcoces sunt, alii serotini. Præ aliis præcocius insignis & fortè etiam à reliquis specie diversus est.

19. *Hyacinthus Orientalis brumalis* seu præcox purpureo Park. parad. *brumalis albus* J. B. *brumalis Orientalis albus* Lob. *Orientalis albus* C. B.

Foliorum & florum formâ cum aliis plerisque huius generis convenit, id tamen sibi vindicat singulare, quod statim sub folis hiernum trapon è terris erumpat, *caulem* quoque protrudens interdum per medias nives. Florem venustissimum laxat circa principia Januarii. Non gaudet humidis locis, sed ab humore prius quam frigiditate corripuitur, ideoque & in tertia fidelis affervatur. Sunt illi *folia* non ut cæteris laxa & mollia, sed succulenta, spissa ac ferè semper erecta, ut in generibus Aizoi. Nervi in his nulli conspicui: sed stræ solummodo rectæ ac veluti tenues fibræ. Durant autem virore constante usque ad finem Julii mensis, ac multò diutius quam cæteri usu venit. Tamen bulbi initia & circa suprema oras subcærulei præ se ferens, quo quidem evanescente, sensim Februarii mensis totus fit lacteus, odore fragrantissimo, in specie deinceps mensis plus integro perseverans. *Radix* bulbosa, intus candida, foris ruffa, circa foliorum exortus maculas qualdam, quales in Serpenteria majoris caule spectantur, effundit, interfusâ purpurâ nigrâ. Verum id mixtâ sub Veris auspiciis, & cum terræ rursus mandata caulem ementum gerit. Hæc Cornelius Gemma apud Lobelium.

Tempore germinandi seu è terra exeundi, & florendi, florisque colore, [addit Parkinsonus foliorum angustia & florum parvitate] à reliquis differt: cætera notæ plerique aliis Hyacinthi Orientalibus communes sunt.

Folia cum vino in forma cataplasmati adhibita pubi & mento crinium excrescentiam impediunt, *Vires*. & semina cum theriaca in fluxu alvi conveniunt. D. Palmer.

- A. 20. *Hyacinthus Anglicus* Ger. *Anglicus* seu *Belgicus* J. B. *oblongo flore cæruleus* major C. B. *Anglicus*, *Belgicus* vel *Hispanicus* Park. parad. *English Hyacinth*, & *Hare-bell*.

Radix huic bulbosa oblonga, candida, tunicata, plurimas ex ima sede fibras in circuitu emittens, quæ radice exeunt tenues, mox crassifcentes. *Folia* sex & interdum plura, oblonga, ac caule plerumque breviora, semunciam lata, carinata, hilare viridia, levia & splendida, in acutum mucronem terminata. *Caulis* è bulbo unicus, foliis viduus, semipedalis aut dodrantalis & altior, teres, culmi

crassitudine, Hyacinthi Orientalis caule minor, cujus coma florum pondere, cum primum flores incipiunt, gravata deorsum recurvatur. Flores odorati, cœrulei aut violacei, rarius carnei aut albi, oblongi, penduli, octo aut decem & interdum plures [Clusius in pratis Londino vicinis eruiere meminit qui tricenos flores haberent] non eodem tempore se pendentes, neque integri ut in Orientali Hyacintho, (quamquam tales obiter inveniendi videri possint) sed ex squammatis incumbenibus & lubratis foliis, oris multum reflexis, quorum singulis adnata sunt flamina singula ejusdem coloris, cum apicibus albidis, compositi. In medio flore stylus tenuis valculo feminali insidens, per maturatorem crasso, trigono, in tria locamenta divisio. Semina parva, rotunda, nigra. Florum pediculi feminales; ad singulorum exortum apponuntur ligulae binæ violaceæ, altera major, altera minor pediculo longiores.

In sylvis & dumetis vulgarissima planta. Vere floret.

21. Hyacinthus Hispanicus Clus. J. B.

Superiori non valde abfinitis est; folia tamen profert non adeo splendentia, nec humi strata, sed potius surrecta; breviorum caulem, flores dilutius purpureascentes, & ad cœruleum colorem quodammodo tendentes, quorum odor etiam magis obscurus. Semen, radix forè conveniunt.

C. Bauhinus hunc non separat ab Hyacintho Anglico, sed pro eadem specie habet.

Florēt eodem tempore cum præcedente.

22. Hyacinthus Hispanicus obsoletus Park. obsoletior Hispanicus, Anglico similis J. B. obsoletio flore C. B. obsoletio flore Hispanicus major Ger. emac.

Clus.

Quinta aut fœna habet folia, oblonga, carinata, succi plena, coloris ex cineraceo virescentis, Muscari foliorum amula ferè, angustiora tamen, flexibilia, orbiculato fermè mucrone, candida venè anteriore parte per longitudinem excurrente, ingrati faporis. Prodit caulis ē medio foliorum pedalis longitudinis, vel etiam amplior, gracilis, firmus tamen, nudus, decem, duodecim, interdum etiam viginti flores per intervalla ferens, deorsum spectantes, Hyacintho Anglico non multum abfinites, sex petalis constantes, quorum terna exteriora valde reflexa sunt, interiora non adeo, sed veluti tubulum quendam imitantia. Color in his valde obsoletus, ut qui ex purpureo, pallido & virescente permixtus videatur: Odor nullus: Semen fert in triangulis capitulis planum, nigrum, cartilagineum, crenatè ferè rotunditatis, Scillæ semini pene par, Radix globosa & rotunda, multis candidantibus tubiculis confita, & numerosis fibris fœssit parte prædita est.

Serò germinat & folia in Autumnum fervat: Junio autem cum Liliis floret: Flores etiam semine ex eodem capite excepto naturam stirpium variare observabam, ut alii aliis obsoletiore conspiciantur, quidam etiam pene virescentes.

23. Hyacinthus Mauritanicus Clus. hist. ap. 1. J. B. Hyac. oblongo flore fusco C. B.

Præcedenti non valde dissimilis est tum foliis, tum floribus, omnia tamen paulò ei majora. Folia & radix ad Ornithogali Arabici legitimi valde accedebant. Caulis crassior quàm in præcedente, impenitè viridis, viginti, interdum etiam plures flores sustinens, coloris magis obsoleti & fuscii.

Ex ea Mauritanie parte, ubi urbes Fessil & Marochum, delatus est.

24. Hyacinthus obsoletus Æthiopicus Clus. cur. post. Hyac. oblongo flore flavo-viridi C. B.

Clus.

Caulis crassifuscus erat & firmus, virides decem aut plures flores sustinens, dum adhuc florum gemmis onustus esset aliquid tantum nutans, sed floribus sensim se se aperientibus erectus. Flores unicubitus pediculis appensis, hexapetali, ternis petalis internis ad oras dentatis & albidis, aliquo toti lutei, sed interna parte virides. Folia quæque, aut sex, impenitè viridia, quàm Hyac. obsoleti Hispan. paulò firmiora, aliis eis valde similia.

Ab extremo Æthiopie promontorio cui Bonæ Spei nomen à Batavis delatus est.

Aliarum adhuc varietatum meminit C. Bauhinus, v. g. 1. Hyacinthi obsoletio flore alterius: ferotini in obsoletio flore Esyl. 2. Hyacinthi ferotini albicantis: ferotini facie Orientalis Esyl. 3. Hyac. oblongi flavo flore, in fummitate Pontis Gari reperti: quos accidentibus quibusdam potius quàm specie à præcedentibus differre opinamur.

25. Hyacinthus minor Hispanicus angustifolius J. B. oblongo cœruleo flore minor C. B. Hysp. minor, Orientalis facie, flore cœruleo, albo & rubente Park. parad. minor Hispanicus Ger. emac.

Clus.

E. radice bulbosa, olivæ pusille magnitudine, fuscâ membranâ tectâ, & multis fibris donatâ quinta aut fœna promit folia, longiora & angustiora quàm Hyacinthi Anglici, striata & carinata, viridia, humi plerumque parit. Cauliculus gracilis, dodrantalis, teres, lavis, glauco subinde polline obductus in fummitate flores sustinens fœnos aut septenos [interdum duodecos aut plures], pedicellis femuncialibus insidentes, deorsum nutantes, nonopetatos, concavos, in sex parvas acutas lacinas per oras divisos, colore cœruleo ameno, sed dilutior nirentes, [sex lineis saturatioribus per longitudinem ad lacinarum apices excurrentibus striatis] Hyacinthi Anglici floribus minoribus, inodoris, sex intus flaminula perbrevia apicibus luteis ex umbilico prædientia cum exiguo in medio stylo continentes. Floribus succedunt capitula trigona, mucronata. Variat floris colore albo, interdum mixto, dilute flavicèque rubente.

Florēt Maio mense, semen Julio maturat, autore Clusio.

Variat flore cœruleo, albo, interdum mixto, dilute suavitèque rubente, variis saturatioribus per foliorum externo:um longitudinem excurrentibus.

26. Hyac.

26. Hyacinthus floribus campanulæ uno versu dispositis C. B. Hispanicus major flore Campanulæ instar Park. parad. Hyacinthus totus albus, Campanilla J. B.

Park.

Hyacintho Anglico vulgari perfimilis est, sed omni parte major. Flores in summo caule multi, deorsum nutantes, majores, latiores, orificiis amplioribus Campanarum instar, colore cœruleo obscuro, odore nullo.

Hyacinthus floribus Campanulæ utring, dispositis C. B. à præcedente non videtur specie diversus.

27. Hyacinthus palustris vernus stolis fimbriatis albidis.

Hanc speciem ad fossarum margines & in humidioribus inter Liburnum & Pisas in Italia observavimus, necdum descriptum putamus.

§. 4. Hyacinthus racemosus.

28. Hyacinthus botroides minor cœruleus obscurus Park. racemosus cœruleus minor juncifolius C. B. botryod. cœruleus Ger. vernus botryoides minor cœruleus, angustioribus foliis, odoratus J. B. The lesser Grape-Hyacinth.

Bulbus huic qualis Hyacintho stellari vulgato oblongus, fibris multis capillatus, tunicis compactis, [exterius nigricans] sapore viscido & amaro. Folia fœna, novena, dena, juncea, carnata, striata, viridia, propter terram purpurascientia, [humis strata] caule palmo nonnunquam longiora. Caulis unus, interdum duo, dodrantales, tenues, laves, propterq. terram ut folia lubrescentes, per reliquum herbaceo colore præditi, excepto scapo saturo cœruleo tincto qui flores sustinet, ex brevibus pediculis in racemum duas uncias longum congestos, odoratos, in urceoli modum concavos, deorsum nutantes, purpureo-violaceos, oris albidis crenatis, quorum qui extremum botrum claudunt longè minores dilutior purpurâ infecti, nulla tamen albedine oras pichi, non ita nutant, sed vel surrecti, vel rectâ foras protenti comâ explicatâ subiectos flores innumbrant. Serius hic floret quàm botryoides qui mox sequitur.

Hispanis & Gallie Narbonensi vulgaris & passim obvius est in agrorum marginibus & secundum Locut. vias. Clus. Nos in agro Pedemontano in Italia copiosissimum observavimus juxta viam, cum ipse illic faceremus, Aprilis initio florentem.

Hujus aliud genus habetur crassioribus longioribusq. foliis, florum etiam racemo longiore, densiore & odoratore Clus. qui Hyacinthus racemosus cœruleus minor latifolius C. B. Hyac. botroides alter major cœruleus obscurus Park. parad.

Hyacinthus racemosus cœruleus major C. B.

Nobis non videtur à sequente diversus.

29. Hyacinthus botryoides vernus minor latifolius cœruleus inodorus J. B. botryodes purpureus 3. Clus. racemosus latifolius speciosior C. B. botryoides cœruleus major Ger. An Hyacinthus botroides cœruleus amœnus Lob? Park?

J. B.

Planta est sesquipalmaris, radice bulbosa fibrosa, sapore ut præcedens amaro & lento. Folia profert bina aut terna, striata carinataque, interdum & potissimum primò proveniens, non multum diffusa non folent, nec flexuosa sunt ut superioris, sed surrecta [que humi diffusi non folent, nec flexuosa sunt ut superioris, sed surrecta] nec caulis altitudine attingens, sed non ita odoratos, rariores, breviores, minores, magisq. ventriosos, oris similiter crenatis coloratissime.

Montebeldardi provenit sponte: citius floret præcedenti, foliaq. non retinet tamdiu.

Pro hujus varietatibus habeo

1. Hyacinthum racemosum album C. B. botroidem album Park. parad. botryoden albo flore Clus. qui superius descripto minor est & tenerior, foliis dilutius virescentibus & quasi pallidescentibus, floribus niveis, cætera similis.

2. Hyacinthum botroidem flore albo rubente Park. parad. Hyac. flore ē niveo purpurascente Clus. cujus flori niveo profusa est tenuis quadam & dilutissima purpura, qualis in Rosis albis nondum planè expansis, præsertim circa ungues, hæc vestitus & maturescens flore interiori redditur: Caulis ē viridi purpurascit: folia viridiora sunt & infima parte quodammodo purpurascientia. Radix (autore Parkinsono) nullas aut raras adnatas soboles producit.

3. Hyacinthum botroidem ramosum Park. Hyac. uvâ ramosâ majorem & minorem C. B. nam duas hujus species facit.

Qui ramosam profert florum uvam, hoc est, qui uvæ in modum plures habet congestos racemos, alios alia minores & graciliores.

Cum hæc omnes varietates ex Hyacinthi botryodis cœrulei aut albi semine (ut refert Clusius) enate sint, eas inter se & à parente specie differre nullatenus concesserim, quantumvis J. Bauhinus Hyacinthum botryoidem album pro distincta specie ponat, & Camerarium reprehendat quod Hyacinthum album & cœruleum pro uno & eodem habeat. Ego enim in descriptione Hyacinthi botryodis

Locut.

Locut.

Locut.

Locut.

Locut.

§. 6. *Hyacinthus Indicus anomalus.*

1. *Hyacinthus Indicus minor tuberosa radice* Park. parad. *Indicus tuberosus* Ger. *Indicum tuberosum*, flore *Hyacinthi Orientalis* C. B. *Indicus tuberosa radice* J. B. Morif.

E radice tuberosa Ari Ægyptii aut Colocasiae simili sed longè minore & graciliore, adnatis se propagante, multisque fibris prædita prodeunt folia multa humi in orbem sparsa, oblonga, angusta, carinata, mucronata Allii foliorum æmula; à quorum medio plures exurgunt caules, teretes, graciles, bicubitalis interdum aut longiores, duriusculi, laeves, minimi digiti crassitudinem nunquam superantes; unde ob nimiam illam longitudinem & tenuitatem quo tempore florent se contorquent, ac humi plerumque procumbant, nisi bacillis, fulcris, alivise adminiculis sustineantur. Hos autem caules per intervalla singularia folia alternatim lata basi velut Perfoliata folia ambiunt, breviora multo sed magis acuminata iis quæ circa radicem atque in eorum summo per multi spicatum coherentes infident flores candidi, Hyacinthi Orientalis floribus omnino similes.

Folia avulsa & contracta non secus in stamina deducuntur quàm Bulbi eriophori folia.

In America seu India Occidentali oriuntur: in frigidiorebus hinc regionibus si omnino vix ante medium Augustum florent.

2. *Hyacinthus Indicus major tuberosa radice* Park. parad. *Indicus Autumnalis*, flore amplo albo odoratissimo, radice partim tuberosa, partim bulbosa Morif. *Indicus tuberosus flore Narcissi* C. B. *Tuberosa*.

Florem habet omnium maximum, album, odoratissimum, Narcissi albi in modum expansum, cum apicibus in medio luteis. Caules pedales, robusti & firmi, quos deorsum versis radicem ambiunt folia plurima, dilute virentia, palmari longitudine, mucronata, quo altius sita in caule eo minora. Radicem habet inferiori sui parte tuberosam, superiore autem bulbosam seu tunicatam, [gemmae scilicet transversa radice erumpentes tunicatae sunt bulborum instar.] Ex inferiore tuberosa parte plurimæ crassæ fibræ in terram demittuntur.

Eisdem gaudet natalibus cum præcedente. Folia rupta pariter in filamenta ducuntur.

CAP. IX.

De Scilla.

Notum est discrimen, Scyllæ marini monstri *ἀνὰ τὴν αἰσίδα* dicti, & Scillæ plantæ, de qua agimus quavis Græci nonnulli & plantam ipsam *σκύλλα* scribant, minus rectè.

Nomen accepit quod inter han: & testaceum piscem à tunicea squamarum compadi serie maxima similitudo intercedit, vel *αἰσίδα* nomen obtinuit *ἀνὰ τὴν αἰσίδα* i. e. viriditate, quod in fabuleis marinis sole retorridis oritur; cuiusmodi sunt in Hispania, & propè aride Lusitaniae tesqua maritima. Latini Scillam dicunt & Squillam etiam antiquissimi. Jo. Rod. à Stapel.

Cepæo generi tantopere est compar (inquit Lobelius) ut multi eam *Cepam marinam* vocent. At nos Hyacinthus, ut puto rectius, cum adjudicamus.

Notandum Scillam Græcis veteribus etiam *πρω* dictum fuisse nomine cum Lentisco communi. Idem Veteres tria Scillæ genera tradunt; duo medica, masculum albis foliis, fœminam nigris, & tertium genus, & tertium cibus gratum Epimenidium vocatum. *Plin. lib. 19. c. 5.* C. Hofmannus Epimenidium corrigi.

1. *Scilla rubra magna vulgaris* J. B. *Scilla vulgaris radice rubra* C. B. *Scilla rubra* sive *Pancratium verum* Park. *Pancratium Clusii* Ger. *Θρε red Squill*, οὐ *Σκα-Onion*.

7. P.

Bulbus habet magnum Pomo Adami vel Citrio majori sæpe parem, multis crassis fibris donatum, è minimis tunicis, rubentibus, viciis contextum, sub bulbo multa fibræ, è quo folia emergunt læves, virentia, cubitum longæ, palmum fere lata, succulenta, crassiuscula, cum multa viciatate emana: inter quæ surgit *caulis* Asphodeli, floribus insignis, serie longa dispositis & succulenti se aspericulis, candidis, Ornithogali spicati flores æmulantibus. *Fuchs.* Caulis ut in croco prius proilit, tum ex eo flos in luteo candidus, qui cum senescent folia demum multis post diebus emicant lata, in flo nixa pediculis, Cepitæ quadam specie, & pleraque ex iis in terram deflexa. Matthiolo amara est Scilla & acris.

Clusius Pancratium suo amplitudinem majorem tribuit quàm Scillæ, extimas tunicas rubentes, folia ampliora, longiora, magis carinata & quodammodo surrecta. Verum quod ad bulbum attinet, non aliter à Scilla alba differre quam colore J. Bauhinus & Lobelius consentiunt, cum tunica extime huic rubeant, ut Cepis oblongis, illi albeant.

2. *Scilla radice alba* C. B. *Scilla magna alba* J. B. *Scilla alba* Park. *Sc. Hispanica* Clus. *Hispanica vulgaris* Ger. emac.

Clus.

Caulis huic plerumque cubitalis est aut major, rectus, nudus, absque foliis, plurimis candidis & stellatis

latis floribus ornatus, Asphodeli minoribus, Ornithogalo majori (quod quidam Scillam Epimenidium putant) valdè similibus, qui ab imis (uti verissime Theophrastus Hist. 1. 7. c. 12. scribit) explicari incipiunt, quemadmodum Asphodeli & quarundam aliarum bulbacearum, stirpium flores. His succedunt triangula capitula compressis angulis & velut inania, in quibus tamen nigrum, planum, densa five carnea, humi expanla, nonnihil carinata. Radix crassa est, multis tunicis albis lento quodam tempore plenis prædita, multique crassiusculis fibris capillata.

Copiosè nascitur supra Olysioponem & perlicis aliis Lusitaniae & Hispania locis. Floret Augusto *Locus* & Septembri, semen Octobri & Novembri maturæcit. Folia maturo jam semine & exarido caule Tempus.

J. Bauhinus in Scillis albis discrimen à vulgari rubra non potuit animadvertere: præterquam in colore magnitudo eadem, squame crassæ ac late; ex quibus apparebat folia aque late esse atque rubris. Non placet ergo duplex descriptio Scillæ albidæ tradita à Dodonæo.

Præterea, cur (inquit) Dodonæus & Clusius Scillam albam verius Scillam censant quam ruffam non possimus adhuc intelligere.

De Scillæ viribus & preparatione multa habent Plinius, Dioscorides, Galenus, quæ apud ipsos Viret. vide: Incidendi, aperiendi, discutiendi vi præditam esse Recentiores consentiunt: unde usus ejus est in obstructionibus hepatis, meatus biliarii, lenis, mensium retentione, urinæ & in mucilagine pulmonis & tussis.

Maximus ejus usus est (inquit C. Hofmannus) pro Trochiscis Scilliticis qui Theriacam ingrediuntur.

Habemus in Officinis duplex Oxymel Scilliticum, simplex & compositum, utrumque Melusæ, ad affectus præcipue pectoris ex pituita crassa, &c. Habemus & Loch ejusdem duplex, simplex & compositum, utrumque ad crassos & frigidos in pectore humores. *Hofm.*

Tupa ipsi Brasiliensis, Lusitanis Cebola albae Marggr.

Bulbus habet album, rotundum, Pomi nostratis magnitudine, cuticulâ tectum umbræ coloris, qui inferius multas ægis radicales, quasdam ad novendecim digiti longas: producti porro duo, tria, aut quatuor folia, pedalis aut sesquipedalis longitudinis, quatuor digitos lata ubi latissima, succulenta, dilute viridia, splendens: lineis secundum longitudinem & latitudinem viridioribus quasi texta.

CAP. X.

Tigridis flos C. B. Dod. Lob. Ger. *Tigridis flos Dracunculi species putata* J. B. *Oculoxochitl seu Flos Tigris* Hernandez.

Hunc florem signentum esse suspicati sunt multi Botanici, nec dari in rerum natura ejusmodi plantam putarunt: verum *adversus* & fide dignis potius credendum, qui dei ascribit; Virentibus, oblongis, angustis & acuminatis est foliis è pullo radicis bulbo: flore luteo exiguis quamplurimis mortalis fortuitis panicantibus variato, è cuius medio suave rubens stylus exierit.

C. Bauhinus radicem ait habere porraceam, folia Gladioli, florem egregie rubentem, circa medium tamen album, & instar pellis Tigridis maculatum.

Cum C. Bauhino consentit Franc. Hernandez, qui plantam sic describit, Herba est folia fundens Gladioli, nervis discursibus densis, & secundum longitudinem procedentibus. Florem rubrum, magnum, ternis constantem foliis: sed circa medium pallentem albumque & Tigridis pellis more maculatum, unde nomen. Additur in corollas floresque manipulos ob floribus præstantiam. Radix vero porracea est, quæ frigeat ac febrem extinguit §i: pondere ex Viret: aqua devorata, & punctis adversatur quæ ardentes febres sequi solent. Sunt qui dicant devoratum, efficere fecunditatem; edulis etiam est, frigentique nec omnino injunctum nutrimenti, lubrica & pectori confersens.

Nascitur clementi cœlo, quale sortitur urbs Mexicana, hortensibusque præcipue, humidisque & culis locis.

Bulbus oblongus Æthiopiens foliis guttatis & ciliis instar pilosis Breyer.

Narcissiflorum aliqua ex parte similis est hic bulbus, nisi quod sesquipalmaris propemodum longitudinis, ad proportionem haud crassus, fibris autem validis ima basi Hyacinthi instar Muscari diffusis. Hic in Beverningum horto folia quinque proferebat, glabra, crassa, carnea, in mucrone parumper exstantia, supra parte saturè viridia, pronè dilutiora, quinque vel sex unguis longa, sed ne duas quidem lata, nimirum circiter medium ubi latissima; quæ contracta subamarè nauseabundum odorem (quavis fapor singularem amaritum haud præ se ferat) atque ex venularum cavitatibus in carne delitescunt, tenuissima, araneæ instar subtilia stamina, in modum Eriophori Peruvian præbent. Digna verò spectatu hæc folia redebant margines, pilis subrigidis spadicis, duplici fere, admodum curvæ, & fere ita fimbriati, ut pro ciliis innumerabilium in altera folii parte apparentium guttularum five ocellorum haberi queant.

Notandum floruit apud D. Beverningh.

CAP. XI.

De *Sisyrinchio* aut potius *Sisyrinchia*.

Sisyrinchio non solum suillo pabulo bulbosae aque carnosae radicis aptitudo, sed rostrata forma radicis rostro suillo similis, monente flagrantissimo Columna, nominis causa fuit.

Nos in hoc capite duas toto genere diversas plantas conjunximus, nimirum *Sisyrinchium* Clusii, & *Sisyrinchium* Columnae, alteri enim folia in flore novem, alteri sex tantum; altera, id est *Sisyrinchium* Clusii, ad Iridem bulbosam accedit, à qua tamen differt radice fe bulbosae observante altera alteri infidente ut in *Xiphio*, & petalis illis quae sursum reflectuntur minime bifidis, observante *Jungio*, altera, id est, *Sisyrinchium* Columnae, *Croco* similior est, verum foliis canaliculatis, & radice cum epiphylli rostrum suillum referente distinguitur, geminum autem bulbum habet precedentis modo.

Utravis planta satis aptè respondet descriptioni Theophrasti & Plinii. *Peculiare Sisyrinchio datum est* (inquit Theophrastus) *ut una radix primo augatur hyeme, tum inveniunt vere quod in imo excreverat contrabatur, supernumq. crescat quod manditur.*

Sisyrinchium Columnae ob dictam radicis epiphyllin melius convenit nominis interpretationi, quod rostrum porcinum significat; & praeterea edule est, quod de *Sisyrinchio* Clusii negat Boelius.

1. *Sisyrinchium majus flore luteo maculâ notato* C. B. *Sisyrinchium majus* Clus. Ger. *Iridi bulbosae affinis Sisyrinchium majus* J. B. *Sisyrinchium* Park. parad. *Spanish Put.*

Clus.

Oblongus est angustifolius, mollioribus quam *Iridis* bulbosae folia, & ad *Allii* aut *Hyacinthi* botryodis folia proxime accedentibus, striatis, viridibus, & humi plerumq. fuscis, rotundo, dodrantali, striato firmoq. *caule* qui ex multis involucribus tanquam ex vaginulis flores promit quatuor aut quinque, alternatim prodeuntes, h. e. ut primo marcescente alter succedat, deinde tertius, & sic deinceps. *Xyridis* potius florem referentes quam *Iridis*, ex novem foliolis compositis, quorum tria dorsum inflexa, pro fimbria, luteam maculam habent; alia tria sursum aliquantulum attolluntur; tria vero reliqua, quae in aliis ligulam tegere solent, surrectâ, summa parte divisa & bifida. Est vero totus flos pulcher aspectu, coloris caerulei, praeter maculas illas, & odore quidem praedius fide valde fugaci. Floribus succedunt folliculi, vaginis quibuldam cuticeis inclusi, adeo tenni membrana constantes, ut semen rotundum, parvum, lubrum, quod in illis continetur, conspici possit. *Radix* bulbosa, gemina, planta ipsa florentes, & altera alteri insidens *Xiphii* modo; superior plena, candida, dulcis, edulis, & pueris expetita, inferior flaccida; totam nimirum substantiam ad se trahente superiore, ut in *Croco*, *Xiphio*, & tandem evanescens cum adhaerentibus fibris: multiplici vero cortice reticulato, crasso, nigro integitur *Xiphii* radicem instans, & adnatis sese propagat; nam quinque, interdum etiam plures plantas, quarum singuli bulbi suo retorsum tegmine involuti erant, alio villosi capacioreq. tegumento simul comprehensa erueri memini in collum supra *Olyssippe* nem utrumque acclivitatis, atq. etiam *Gadibus* non procul à ponte qui eam insulam continet nunc conjungit.

Tempus.

Florebat Martio natali solo, sed apud Belgas Maio duntaxat, interdum etiam Junio, sed, valde raro, utpote quod alternis ut plurimum annis duntaxat prodire soleat, imò paulatim plerumq. contabescens prolium tandem saepenumero pereat.

Hoc genus (inquit Clusius) Lusitan. *Nozelbas*, quasi nucas aut parvas nuces diceret, appellant, quia pueri istius ejus bulbo, perinde atq. *Avellanas*, vescuntur, eumque in deliciis habent.

Clusio contradicit *Gulielmus* Boelius, referente Parkinsoni in Parad. & hujus plantae bulbosus in locis *Nozelbas* appellari negat, infidius enim eos esse, minimèq. edules, verum *Croci* parvi folii vulgaris variegati radices ita dici, asserit, quae & gustui dulces sunt, & à pastoribus puerisq. avidè appetuntur.

Locus & Tempus.

Nos plantam hanc in lingua portum Messanensem à freto Siculo dirimente observavimus florentem circa medium Aprilem, & in Insula ad Promont. Pachynum.

Huc refer *Sisyrinchium* flore albâ maculâ notato C. B.

2. *Sisyrinchium minus* Clus. Ger. *Iridi bulbosae affinis Sisyrinchium minus* J. B. *Sisyrinchium* Park. parad. *Sisyrinchium medium* C. B.

Clus.

Superiori (inquit Clusius) simile est, minus tamen gracilioribusq. foliis. Flores è vaginulis prodeuntes colore superioris floribus similes, sed magis odorati: tenuiores etiam folliculi minore & exiliori semine pleni; *radix* item minor, non minus tamen quam superioris reticulato cortice tecta & gemina.

Crescit Valentino Hispania: regno, sed Murciano frequentissimum observabam, praesertim tribus leucis supra *Murciam* Antiquis Murgin, ejus regni metropolin.

Floret cum priore.

Vires.

Ad ventris tormina utile esse referebant incolae, sed devorata radice illico corpus salutatione esse exercendum.

Clusio iterum contradicit Boelius, & duplex *Sisyrinchii* genus dari negat, nec enim majus à minore aliter quam magnitudine differre quae major est plantis in parvis vicinia nascentibus ob undam alluvionem, aut auræ marinæ afflatum.

3. *Sisyrinchium*

3. *Sisyrinchium Mauritanicum* Clus. Park. parad. *Sis. flore albâ maculâ notato* C. B.

Hoc genus flores Clusio protulit *Sisyrinchio* majori Lusitanico formâ profusius similes, non tamen caeruleos ut illos, sed purpurei dilutionis coloris, valde etiam fugaces & ephemeros, quorum terna majora folia inflexa & terram spectantia albâ maculâ erant insignita.

4. *Sisyrinchium Theophrasti* Col. minus angustifolium C. B.

Radix habet bulbosam, parvam, *Avellanae* nucis medullae parem, cortice *Colchici* modo obductam rufis, qui facile avellitur, rotundâ formâ oblongâ verò, & inferiori non ut aliae bulbosae rotundam planam & fibrosam basin habentem, sed in oblongum productam, sinuosam & in acumen definentem, *Delphinii* vel *Suis* rostrum effigientem, levem veluti arte elaboratam, superiorem mandibulam imitantem, atq. palati cavam partem: ex alia verò velut inferiorem alteram demis velut capillamentis quibus terrae adhaeret densis: ex lata in tenuissimas fibras divisa, tandem fibra rotunda longa exit, ex qua fe propagare videtur: inter ambas vero linguae modo carnosae sequenti efficitur. Cujus rei signum est cortex inanis bulbi qui supra vegetum bulbum paulo superius invenitur. Fibra pulla, diaphana ut *Orchidum* duas, non solidæ ut bulbis, qui densis, duris, albus, splendidus est, *Castaneæ* immaturae sapore. Dux uncias infra terram occultatur, & supra folia emittit quatuor, quinque, aut septem inaequalia, tenuia, dura, carnosâ, minora & breviora *Croci* sativi, neclata, sed *Xiphii* modo tota dorsum, solida, dunscula, striata. Binos emittit flores observavimus, stellata inter folia terea haerentes sex foliis constructos è folliculo exeuntes: quorum tria exteriora virentur vel violacea sunt, reliqua alba, & lineis tribus violaceis per longum ductis depicta, sylvestris *Croci* modo, brevibus intus staminibus. His marcescentibus fructus remanet obpericior propter cutis tenuitatem exuberantia apparent; siccatus disrumpitur & copiosa, minuta, rotunda & flavescentia ostendit.

Novembris fine observavimus in hac planta bulbulum emittere supernè, uti *Gladioli*, qui tunc Tempus. parvus admodum erat, duobus foliis emissis, atq. hyeme postea crevit, foliaq. alia emisit. Quare hyeme bulbum crescere & pinguescere certum videtur, astate vero contrahi exsuccum, nam Vere fructus perficit Aprilis mense cum floruit Martio. Hac omnia F. Columna.

Per viarum margines herbidos Cirinola observavit Columna.

Locus.

5. *Sisyrinchium alterum latifolium* Col. minus latifolium C. B.

Col.

Hujus *radix* simili formâ, sed duplo major oblongior, ac multiplice cortice nigrioreq. inferius barbata ut superior, sed ex altera menti parte oblongus, planus, rostratus & flavescentibus adhaeret bulbosae, qui anni precedentis erat vetustior, cortice supra vegetum novum bulbum relicto, ut in respectu latitudinis, levia, splendida, oris parum pilosis, fructu inter folia, & terra haerente, ut vix sunt, quatuor singulis angulis, crassiora, Orobis aut Vicis fere magnitudine, in quo duodecim semina insunt. Via quâ ad Acquianiam vineam iur inter *Orchides* sphegodes.

Locus.

6. *Sisyrinchium Africanum angustifolium alterum* Col. minus angustifolium flore majore variegato C. B.

Col.

Itac minimo aeris tepore emicat, florentemq. Januario mense observavimus in Castro *Africa* dicto, in Sabinis, olim *Casperis* appellato. Bulbo est crassiore precedente *Apulo*, cui folia similia quatuor ponti, canaliculata, sed ita tenui scissura ut nisi animadvertatur, juncea videantur, & costae effigie. Florem edit *Croci* figurâ & odore, magnum respectu plantae, sed *Croco* minorem, candicante colore, & in alibus summae floris parvis purpureo-caeruleis, & imâ veluti ungues luteo colore, & staminibus intus tria, crasso & oblongo capite praedita, lutea, medium verò apicem album, oblongiorem, in sex tenues brevèq. lacinas in summo divisum, ex pallido candicante colore. Variat flos, nam tria ex sex foliis exteriora dorsum habent vel rubens & lineis variegatum, vel luteo virente linea inter purpureum colorem, aut obioletâ purpurâ. Radice bulbosâ barbata *Apulo* simili, fed majore duplo, eodem sapore *Castaneæ*, etiamq. fe bulbo superiore propagante. Idem locis congener altera *Apulo* oriebatur.

Corn.

7. *Sisyrinchium Indicum* Cornuti.

Huic *radix* bulbacea, Nucula magnitudine, *Croci* effigie *Musiaci*, quam incolae libentius escant (sicut ejusdem generis indigena Hispani opilonem edunt, quas *Nozelbas* appellant vocabulo vernaculè *Avellanam* significante.) Postrema estatis parte, quam *apron* vocant folia fundit in singulis caulis non singulares, nunc etiam plures, sex foliis variè coloratis compositos: Internæ, mediâ vero que in mucronem porrigitur longuè caeruleum. Elapso flore femina in folliculo lubrotundo & carinato, ut *Gladioli*, concepta subnascuntur. Folia ut *Iridis* bulbosae aut *Alphodeli* lutei minoris, teretia sunt, & per longitudinem striata.

Ex India Orientali delatum est.

G g g g g 2

8. *Sisyrinchium*

8. *Sisyrinchium* ex phœnice suaverubente flore *Æthiopicum* Breyn.

Breyn.

Alcudine plesqum pedali asurgit, *bulbum* possidens rotundum, Croci aut *Sisyrinchii* Indici *Cornuti*, cortice ex fulco cinereo & filamentoso obductum: è quo *caulis* viridis, ut exultimo *carneolus*, altitque, *foliis* patum longissimis, partim brevioribus, angustis, nervosis, vegetissima viriditate coloratis, in modum ferè *Sisyrinchiorum* *Clusii*, amictus, quos superior pars papaveris erratici instar hirsuta, *florem* sua venustate aspectum delectantem suffulcit, Croci aut *Sisyrinchii* *Aprentium* *Col.* grandiore, *foliis* sex teneris, è carne & phœniceo, necnon dilutâ *Rolarum* purpurâ blandè rubentibus, ad ungum croceis, congestum; cujus in medio quadrangularis, crassus, phœnicei coloris occulatur.

Ex utrius figure *vis* coloribus ad vivum depictæ, à *D. van Beverningk* (in cujus orto floruit ipsa planta) transmissæ descriptæ Ja. Breynius.

Lecu.

Locus ejus natalis Promontorium Caput Bonæ Spei dictum.

Variat flore tristitius & obolentius rubente, & languido collo deorsum dependente, velut *Polygono* nati ramoli flore luteo *Cornuti*, pari quoq. formâ & convolutis foliis.

9. *Sisyrinchium* ramosum *Æthiopicum* foliis plicatis nervosis & incanis, radice tuberosa phœnice Breyn.

Hujus *radix* tuberosa, Iridum quadantenus similis, vix fescunciam in longitudine, ac pollicem transversum in latitudine contingens, non adeo inconvenienter Cygni corpus representabat; substantia carnosa, ex phœniceo crocea lentam mucilaginem continere, & cuticulâ firmiter inherente, tenui, languineâ, cincta; cui insuper cortex, colore & substantia *Colchici* similis obductus fuerat, [cui *bulbum* accepit Autor à *D. van Beverningk* missum] jam resolutus, quo sanguineus perpulcher radice color fine impedimento melius oculis lustrari possit. Eâ enim *Radix* hæc est naturâ, ut illo quo planta optime augeatur tempore imminuta, venustissimum coloris splendorem deperdat, formamq. suam in pedis figuram convertat, sub qua emissas inter fibras nova propaganda tandem procrelcat.

Hujus tuber mensè Julio terre commissum paucos post dies *folia* octo aut decem producebat, pollicaria, palmaria, vel etiam pedalia, Iridis facie, & quæ eo etiam modo in latum expansa, mutuoque fæ amplexando nascebantur, obcurius autem viridia, incana, hirsuta, nervosa, plicata, & ab imo ad medium usq. carinâ amplâ prædita: E quorum medio *caulis* pedalis, rotundus, viridis, & hirsutus effundebatur, parte inferiori rubicundus; ima medietate geniculatus, singulis genicula folio angustiore brevior, cinctis; supra verò pluribus ramis, (quorum quævis circabam longum angustumq. comitabatur foliolum) brachiatus; quos *Sisyrinchii* *Theophrasti* *Col.* pares, sed grandiores duplo ornabant *foliis*, sex foliolis purpureis, aliqua flavedine ex phœniceo colore intermixtis, foris, leniter hirsutis, constructis. His marcescentibus *fructus* enascebantur quidem trigoni, nec tamen ut *Sisyrinchii* *Col.* oblongi, sed *Hyacinthorum* in modum subrotundi, quæ perfectionem debant non affectu, virides erant, & pilis brevibus, velut *caulis* foliaque, hirsuti, intrinsecus verò glabri, in tres separati partes, singulas *semina* singula tantum complectentes, quorum ex fructu sicco enucleare licuit.

10. *Sisyrinchium* *Persianum* C. B. *Flos Persicus* *Sisyrinchio* congener *Clusii* hist.

Hujus stirpis flos (quem solum cum suprema caulis parte coloribus suis duntaxat expressam vidit *Clusius*) pulcherrimus erat, summo caulis satis gracili & virecenti innitens, & ex membranaceo involucri, instar folliculorum qui Iridum floribus ambiunt, emergens, tribus tantum foliis (si picture fides est adhibenda) constans, mucronatis, binis uncias longis, minimum digitum latius, dorso elatiore, cærulei coloris adeo elegantis ut cum *Gentianellæ* cæruleis floribus contendere possit: interna parte ramosa quadam *stamina*, in multis tenues fibras fæcta continere videtur, rufi coloris, *apicibus* verò albis infra illum adacta erat alterius floris gemma, vix membranaceo folliculo etiam involuta.

Hujus pictura Constantinopoli expressâ erat ex altera pictura è Persia allata.

CAP. XII.

De *Gladiolo*.

Gladiolus ad foliorum formâ dictus, *Dioscoridi* *επιον*, foliis ensiformibus, floribus in singulis caulis pluribus longa serie & forma peculiari à congeneribus distinguitur.

1. *Gladiolus* sive *Xiphion* J. B. *Gladiolus* *Narbonensis* Park. *Italicus* Ger. *Gladiolus* floribus uno versu dispositis major C. B. *Cornu-flag.*

Corn.

Rectum & mucronatum emittit *folium*, è quo alia duo aut tria erumpunt, Iridi similia, multò tamen angustiora, utrinque striata, & Iridis modo sibi inserta, junceum, teretem, cubito longiorem & glabrum *caulem* amplectentia; in cujus summitate quinque, sex, aut septem, egregie figure & coloris

coloris flores, Sols. Cancrum ingrediente se proferunt, à se invicem distantes, in unam partem caulis se inclinant, & deorsum nutantes: constant hi sex petalis, uncia parum longioribus, simul ab uno exortu proceduntibus: ex quibus quatuor semunciam paulò latiora sunt, colore roseo, sed multò latiore & pulchriore; interdu, cum Sole tanguntur, ignis & Gintillarum modo exteriori superficie foliola prædictis multò tenuiora sunt, ac intra forem constituta, inferius aliquantulum prominent, cumscibit & terminat: superiori floris folio *stamen* subest trifidum, & inter hoc & folium singula est flore inferior flaccescit & clauditur. Floribus singuli *folliculi* succedunt, in rotundo modicè obdividuntur, & tenuia, paleacea, flavâque *semina* ostendunt, in quibus rubens, cartilagineus & parvus est *nucleus*. *Radice* habet non profundam, parvam, rotundam, bulbosam, ab inia basi versus germen turbinatum, aliquot crinitis & reticulatis tunicis veluti lorici vestitam; quibus detractis duo exigui, candidi, carnosique apparent *bulbi*, uno alteri insidente, superiore quidem Veris initio minore sed vegetiore; inferiore autem majore & latiore, verum flaccido & fungoso: perit enim & flaccescere incipit prioris anni *bulbus* Veris initio supernascente alio: itaque simul decrefcentem & increscentem radicem habet: nonnunquam etiam inferiori bulbo tertius *bulbus*, sed adeo flaccidus & inanis, ut inter fodiendum (quia non est spectabilis) negligatur; dum flores superior & minor *bulbus* increlcat, vincitque soliditate & qualitate inferiorem; nam cum flaccescere flos incipit, digiti crassitudinem & globuli figuram acquirit; fibras ab inferiori bulbi basi emittit tenues candidaque. Saporem *radix* habet præ cæteris herbæ paribus excellentem, nempe dulcem & modicè elicientem [flores & folia idem faciunt *J. B.*] acrimoniam.

In calidioribus regionibus frequens inter segetes reperitur. Nos circa Liburnum in Italia copiosè *Lecu. &* Aprilis etate & Maio flores, in frigidioribus Junio & Julio.

Variat floris colore pallidiorè & interdum planè albo.

2. *Gladiolus* utrinque floribus C. B. *binis* florum ordinibus Park. *Gladiolus* *Italicus* *binis* florum ordinibus distinctus. *Gladiolus* *Narbonensis* Ger.

Vix aliqua in re à præcedente differt quàm florum duplici ordine in caule; quamvis *Parkinsonus* radicem minorem & nigriorem ei attribuit; caulem item obscuriorem; flores pariter coloratiores & tantillo minores.

3. *Gladiolus* floribus uno versu dispositis minor C. B. *purpureus* minor Park. *minimus* Lob. Ad. part. 2.

Lob.

Minor est quàm vulgaris *Narbonensis* *Gladiolus* floribus concoloribus, minoribus, uno versu dispositis in pedali gracili caule: foliis item duplo minoribus. *Radix* *Sisyrinchii* aut *Gladioli* parvi.

C. B.

4. *Gladiolus* angusto gramineo folio C. B.

Folius gramineus, angustissimus, palmaribus: floribus paucioribus, [ternis aut quaternis] pallidè rubentibus supra se invicem ad caulis summum utrinque: *folliculis* minoribus à præcedentibus differt.

In Murena Hispania collegit *Albinus*.

A præcedentibus non aliter differre videtur quàm magnitudine; quæ fortè loco debetur.

Lecu.

5. *Gladiolus* *Byzantinus* Park. *major Byzantinus* C. B.

Partium omnium magnitudine; floribus uno versu dispositis, atro-rubentibus, seriis post reliquos omnes fæ apertientibus; radice teniore & frigoris minus patiente à *Gladiolo* *Narbonensi* differt.

6.

Gladiolus *Æthiopicus* flore coccineo *Cornuti*. An *Gladiolus* *maximus* *Indicus* C. B?

Corn.

Bulbum habet unicum, (non duplicati ordinis ut vulgaris) eumque longè habitioris & adultioris amplitudinis, planum tamen, ac ut *Nux vomica* depressum: ejus caro intima facis vini colorem refert, & gustat acerrimè linguam pungit. *Bulbus* hic multis tunicis obductus, singula nervis filamentis ductis in sese & in plexum veluti retiformem textis fimbriantur. Aliæ aliis insident, ut in *Croco* *Myiaco* usu venit. *Folia* sunt Iridi nostrati magnitudine & figurâ similia, longitudine inter se disparia, qualia in *Gladiolo* vulgari. *Thyrus* inter folia medius erumpit, nunc unus, nunc raris in coccineum velut spicam fastigiatur: adeo bellè florum germina utroque versis disponuntur, crescant, tuncque corniculorum modo leniter incurvantur & tubulum sinuatum formant lutei coloris; pediculus tamen quo tubulus cauli adnectitur ruber est, nec nisi propius intuenti appareat, cùm genio foliato atro-virente hinc inde tegatur. Dum tubi hujus extremum hinc, in sex lacinas dilatum, totidem quoque folia format, quorum tria longiora sunt & obtusa, coccineo colore nullo, reliqua tria breviora admodum & acuta: extra puniceo colore tinguntur, intus croceo, nonnullis lineis coccineis striato splendent. Eo autem disposita sunt ordine: supremum amplissimum

G g g g g

est;

est; subiectum utrinque minimum; quæ deinceps posita magna; infimum autem valde exiguum: uno verbo breviora longioribus interlunantur. A cavo hujus floris quatuor *flamma* fluunt, quæ per supremi folii finem deducuntur inaequali longitudine: inferiora duo humiliora sunt, tertium elatus est; singula purpureis apicibus ornantur, fissis parte supina, pronâ verò duplici linea ex pulvere luteo confectâ distinctis. Quantum stamen sine apice est, & linguae serpentis modo trifidum aparet.

Lochl.

A Promontorio bonæ spei dicto delata est egregia hæc Gladioli species.

7. *Gladiolus Africanus, radice tuberosa, Cæpe foliis* Breyn.

Tuberosa constat *radice* crassâ, panē pugillari, foris ex cinereo fuscâ cum aliqua flavescēte fordescēte, intus carnem solidam cerini coloris habente, in superiore parte colliculi instar subrotundæ elevata, ac fibris multis ex ima circulari ferè planaque basi diffusis, de qua binæ radices plerumque itâ conjunctæ ut facili tamen negotio separari possint. *Folia* ex colliculorum verticibus proluxa emittit, Cæpe vulgaris formam, colorem ac magnitudinem emulancia, concava, aut matena levi, spongiosâ, ut & spumâ quâdam glutinosi saporis farctâ: hæc folia tenues veluti glauci coloris halitus suffundunt, qui levissimo tactu desolantur: Horum primum emergentia inferiore parte incumbunt terræ, superiore autem eâ se erigunt figurâ, ut cornua panē tauri representent. Caulum (ut ferunt) impellit rotundum, foliis minoribus vestitum juncis, & floribus suave-rubentibus, cacumen onerantibus densissimè spicatum: hi Gladioli Æthiopiis *Cornuti*. dimidio breviores, nec eo modo incurvati, in medio *flamma* apicibus luteis donata, completentes, è calyculo binorum foliorum membranaceo Canariæ Indice progengerantur.

An *Radix tuberosa Promont. bonæ Spei, collo eximie crassâ* Swertzi?

C A P. XIII.

De Colchico.

Colchicum dictum est quodd plurimum in Colcho nascitur.

Magnitudine sua & foliis latis Liliaceis, vasculis feminalibus majoribus, à Croco cui aliâs persimile est, distinguitur.

- A. 1. *Colchicum commune* C. B. *Colch. Anglicum purpureum, & Anglicum album* Park. Ger. *Colchicum* J. B. *Woadwort-Saffron*.

Cord.

Autumno edit quincunciale, nonnunquam etiam dodrantale, gracilem, glabrum, candicantem, atque egregie teneritudinis *caulem*, in cujus summitate *flos* Lilio non dissimilis, sed minime repandis & reflexis deorsum foliis, sex petalis, longitudine sequiunciam aut bessem aquantibus, latitudine verò uncia paullo angustioribus, utrinque acuminatis, glabris, nitidis, pinguibus, in atria gluriosis, primum clausis & convolutis, postea fe explicantibus constans, colore in subrubente purpurea albicans; in medio luteo colore *flamma*, numero ipsa floris folia non excedentia continens, qui postquam unum atque alterum diem duraverint flaccescunt: deinde paulo post sequentes Vera initium *folia* profert, longitudine dodrantali, latitudine verò uncia aut sequiuncia, acuminata, crassa, Liliaceis formâ & substantiâ lentore similia, sed longiora, sub terra coeuntia, & teretere, tenebrâ, candicantemque pediculum constituentia; in quorum medio propè terram utriculi extuberat, acuminatus, triquetrus, longitudine ad sequiunciam plerumque accedens, latitudine verò unciam utplurimum aequans, rotundo, milioque majori, primum candido, æstate deinde post Solstitium maturescēte, ad rufum in nigro colorem transiente *semine* plenus; quo sparsa folia flaccescunt. Inveniuntur nonnunquam duo aut tres utriculi simul conjuncti, & ab una radice prodeuntes, cum eadem radix totidem flores produxerit, sed unus tantum ex his magnitudine præstat, alii veluti abortivi sunt. *Radice* nititur longitudine sequiunciali, modicè in planum compressa, latitudine unciam plerumque quarta ejus parte excedente, superius turbinatâ, inferius autem latifuscula parte veluti in parvum unguem desinente, & candidas fibras in terram demittente, & parvis bulbis circa latera emittens se propagante, foris multis in ruffo nigris tunicis vestita, ex quarum numero ejus ætatem cognoscere potes: Singulis enim annis singulas superinduit tunicas, quibus detractis reliqua radices pars carnosa, totique candida, & succo lacteo plena est, eadem ab una parte rimam veluti habet, per quam floris colliculus transivit; hunc enim non è superiori & acuminata parte majoris radices Autumno promit, fed ab inferiori flaccescētis unguis & latiore, contra reliquorum bulbosorum morem. Eâ verò radice à cujus mucrone flos & folia emittuntur, sulco caret ulque in Autumno, donec subnascentes parvula alia emissio flore priorem fulcet. Hinc est quodd radices, quibus Vere & Æstatu principio folia insident canaliculatum illum sulcum non habeant. Eadem radix quæ priore anno germinavit, sequenti flaccescit, Autumno succedit alia admodum parva, inferius adnascens, à cujus superiori parte Autumno flos prodit: (num hic minime à majori exit) minor hæc radix una cum flore adolescit; in Vere autem & æstate sequenti simul cum semine ad justam magnitudinem pervenit, quo tempore prior omnino perit. Siccata radix tam foras quam intus fusca fit; saporem habet dulcem, simulque amarum teneum salivam provocantem, & aquantulum nauseosum. Odores verò omnes herbe hujus partes gravem & nauseabundum spirant.

Nascitur in pratris tam planis quam montanis, solo pingui, tam in Occidentalibus, quam Boreali-bus Angliæ partibus: nec minus in transmarinis regionibus.

Colchicum

Colchicum Anglicum album Park. candido flore Anglicum Lob. à descripto non aliter quam floris colore differt, quicquid dicat Lobelius. Hoc autem merè accidentarium est, nec speciem mu-chici genus in Angliâ sponte natum inventum unquam. Certe nihil tale in montosis & collibus propè Brighthelm occurrit.

Forè Lobelius Colchicum polyanthum album Cluf. sive Pannonicum, quod in hortis cultum vidit, per errorem pro Anglico & specie distincto habuit.

2. *Colchicum album cum purpurascētibz lineis* J. B. *Colch. μυκασθὲς alterum* Cluf. ex albo purpurascēte varium C. B. *variegatum alterum* Park.

Floribus candidis purpurascētibz lineis & notulis eleganter perspersis à præcedente differt; in reliquis ferè convenit.

J. Bauhinus in Helvetia in convallibus ad radicem montis *Wasserfall* invenit Septembri florentem.

Reperitur flore pleno.

3. *Colchicum purpureo-lacteam variegatum* C. B. *versicolor* Cluf. Park. *μυκασθὲς* Cluf.

Non minus crasso est bulbo quam Pannonicum *μυκασθὲς*, vel etiam crassiore. Octobri paullo seri-us quam superiora binos, ternos aut quaternos producit *flores*, vulgari breviores & brevi pediculo innixos, ut vix supra tellurem attollantur, quorum interiora tria folia ex purpura quodammodo rubent, aut Hispanici montani floris concoloris sunt utplurimum: exteriora autem tria vel omnino lactei candoris sunt, vel internæ mede ex parte purpurea, aut crassioribus purpureis venis radiatim distincta, vel purpureis maculis aspersa, omnia verò mucrone magis orbiculato & obtuso quam in vulgari. Hujus folia ineunte vere germinantia ex viridi purpurascunt, deinde explicata saturatiùs virent vulgari foliis.

4. *Colchicum Pannonicum album* Park. *polyanthum album* J. B. *candidum multiflorum* C. B.

Bulbo majore; foliis dilutiùs virentibus; floribus lactei candoris, ab eodem bulbo pluribus ad sep-tem, denos aut duodenos, &c. à Colchico communi differt.

Autumno pratris quibuldam Viennæ Austriæ vicinis non procul à Danubio eruit Clusius.

Lecur.

Colchicum polyanthes sive multiflorum purpureum Lobelii J. B.

A præcedente non aliter quam floris colore differre videtur.

5. *Colchicum Byzantinum latifolium polyanthes* Cluf. J. B. *Byzantinum* Park. lato Hellebori albi folio polyanthes C. B.

Novo vere germinat, ternaque aut quaterna producit folia amplissima, Ellebori albi foliis nec formâ nec magnitudine valde ab similia, nec illis minus nervosa, magis tamen viridia, & sese mutuo amplectentia. Autumno cum vulgari numerosos fert *flores*, ut viginti aliquando observare meminerim ex eodem bulbo prodeuntes, vulgari quidem floris formâ & colore propè similes, sed ampliores, crassioresque pediculo subnixos, foris dilutiùs, internè saturatiùs purpurascētes, & tanquam venis quibuldam per folia sparsis notatis, in quibus *flamma* ut in vulgari. Satis copiosum *semen* fert interdum in triangulari, laxis, brevibusque capitulis sive folliculis, triplo crassius vulgari. Ejus radix crassissima pugnum aequans vel etiam amplior.

6. *Colchicum Lufitanicum Fritillarium* Park. *Lufitanicum purpurei cum albo mixti coloris* Cluf. J. B.

Hujus plantæ florem tantum describit Clusius, Parkinsonus reliquas etiam partes accuratiùs, ideoque descriptionem ejus adhibebimus.

Flores hujus majores & longiores sunt quam vel Anglici, vel Pannonici, ad præcedentis flores proximè accedentes, ejusdemque ferè cum illis coloris, paullo duntaxat saturatiore, maculis tessellatis (ut in Fritillariæ flore) dispositis purpureis, fed floridioribus, & vel è longinquo conspicuis. *Folia* hujus ortu suo reliqua omnia Colchica Autumno alia prævenit, squident ante hyemem sem-canaliculata seu concava, quasi in circulum disposita: & sese mutuo ima parte amplectentia, colore Pannonici persimilis, paulo duntaxat major. Floret Autumno omnium primum.

Colchicum latifolium Boissoti Cluf. Clusius ipse huc referendum suspicatur.

7. *Colchicum Neapolitanum Fritillarium* Park. *flor. Fritillariæ instar tessellatis* C. B. *Colchicum* Neap. Cluf. hist. App. 1.

A præcedente, cui aliâs persimile est, differt florum colore saturatiore, adeo ut macula tessellata longinquo etiam conspicua sint, floribus Fritillariæ alcius intensius coloratâ similibus, & quam præcedentis pulchriores & speciosiores. *Folia* post flores brevi exeunt, suntque, nonnihil longiora quam illius & obscurius viridia, ad cinereum tamen tendentia; nec adeo decenter in orbem diffusa, sed erectiora, & velut inter se complicata.

Clusius

Lecur.

Clusius Neapolitanum suum paullo alter describit. Flores, inquit, quaternos aut quinos protulit, non adeo altè infurgentes ut in vulgari, sed breviores, quorumq. folia luci opposita testellatim distincta apparebant, perinde ferè ac in diluore Fritillariæ flore. Semen etiam abundè præbet id genus, sed in minoribus brevioribusq. capitulis quàm vulgare.

8. *Colchicum Fritillarium Chiense* Park. *variegatum* Cornuti.

Cornut.

Autumno statim ineunte supra terram *flos* emergit, mille variegatus maculis, dilutè purpurascens, quadratis & in quincuncem dispositis, ut in Meleagride Dod. Singulis illis petalis inest albaeas quadam vena, quæ per eorum medium ab infima parte ad mucronem usq. præcepit. *Filamenta* sex longiora, cæruleis apicibus donata, à cavitate floris oriuntur. Bulbus huic plantæ pro radice est, tunicas habens plures, coloris ex nigro rufescentis, interior multa bombace munitur: conspicuum id est si quis delibret. Post florem *folia* fert atro-virentia, angustiora & breviora nostratium. Æstate media feminibus turget rufis, quæ siliquæ coriaceæ virides cellulatim coarcent.

Park.

Folia huic plerunq. tria è bulbo exeunt, pallidiora seu hilarius viridia quàm præcedentis, humi appressa, ad basin lata, leviter mucronata, ad margines sinuata, seu undulata & veluti crispula seu serrata. *Radix* parva, oblonga. *Flos* pulcherrimus reliquis ferè minor, seriis Autumno adulo, nec ferè ante Novembrem se aperit. Hyemes nostras agrè tolerat, sed paulatim ferè languet, bulbo quotannis immutato, donec tandem plane emoritur & evanescit.

9. *Colchicum montanum angustifolium* C. B. *mont. flore purpureo* J. B. *montanum Hispanicum* Clus. *mont. Hispanicum minus* Park. Ger.

Clus.

Terna aut quaterna huic sunt *folia* digitalis longitudinis, carinata, firma, humi tamen sparsa, saturatius virentia & splendens, vix senunciant lata, acidi gustus, rufescentem colorem contrahentia dum tabescere incipiunt. *Flos* sine foliis primum exit Septembri, aliquando etiam Augusto, sex longis, angustis & ex purpura rubentibus foliis, totidem in medio *staminibus* continens. Hunc statim (præter aliorum Colchici generum morem) *folia* subsequuntur, & totam deinde hyemem perdurant, usq. in mensem Maium vel etiam Junium. *Radix* bulbosa, non magna, multis ex rubo nigricantibus tunicis amicta, intus alba, solida & cum quadam adstrictione dulcis, longiuscula sede, quali in cæteris generibus, & adnatis in lateribus se propagans.

Collibus Salmanticæ vicinis, solo valdè lapidoso eruit Clusius cum suo caule dodrantali firmo & triangulari capite, in quo semen ex rubro nigrescens sive fuscum, laeve exiguum subrotundum.

Datur hujus varietas in floris colore, cujus interiora petala tota alba, exteriora media ex parte viridia, altera carnei quodammodo coloris.

10. *Colchicum pratense Salmanticum* Clus. J. B.

Flore erat diluore & in nonnullis plantis lactei omnino candoris. Hoc vulgari minus est, ineunte vere *folia* duntaxat profertens.

11. *Colchicum vernum* Clus. J. B. Park. *vernum Hispanicum* C. B. *vernum* Ger. emac.

Novo vere cum Dente canino Crocòq. verno hoc Colchici genus prodire, & unum aut alterum florem unà cum foliis producere solet, primis quidem diebus antequam sese explicare & pandere incipiat, coloris albi, sed qui paullo post in purpureum diluorem mutetur, brevi pediculo subnixum, sex petalis constantibus & angustioribus quàm in vulgari flore, & Croci verni albi flori formâ valdè similem, singulis foliis ex infima sede album *stamen* præferentibus cujus apex flavus: exteriorum trium foliorum *stamina* interiorum *staminibus* sunt breviora. E medio floris umbilico oblongiusculis exilit *stylus*, *staminum* longitudinem superans, albus, in tres partes summo divisus. Nascetur vero *flos* ille inter terna *folia*, carinata, sese mutuò complectentia, Colchici vulgaris foliis longè angustiora, montani tamen Hispanici foliis paullo latiora. Flori succedebat triangulare membranaceum capitulum, haud magnum, semen continens rotundum, subrotundum. Radix Colchici vulgaris radici fivè bulbo, formâ quidem similis erat & fusca pelle obducta, sed longè minor, multas candidas fibras ex infima sede protuberante spargens.

Non convenit inter Botanicos an Colchici radix sit Hermodactylus Officinarius, aliis id affirmantibus, aliis negantibus. Doctiores & peritiores diversâ faciunt, inter quos J. Bauhinus & J. Bodard à Stapel. Hermodactylum non esse Colchici radicem probant, quòd Hermodactylus reificatus albus permaneat, nequitiam rugosus, modicè durus tuncq. facilis sit, pulveremq. habeat candidum, quæ omnia Colchici radix siccata non habet. Addit Jo. Bauhinus Colchici radicem venenatam esse, Hermodactylus præcipuè veteres innoxie gustari posse. Interim tamen, annuente Trago, admonet illos quorum interit pilulas pro podagricis describere, ne suis confectionibus Colchicum seu Hermodactylum adhibere velint, quod, inquit, hætenus magno cum errore commissum fuit. Caterum Arthritide laborantes Colchici radicem unum esse Arabes scribere, & nos aliqua ex parte experti sumus, sed tunc cum forisfecus imponitur.

12. *Colchicum pumilum Croci foliis* C. B. *minimum tenuifolium Gallicum* Lob. Ad. part. 2. J. B.

Lob.

Pumilum hoc Colchici genus *foliis* est Croci montani minoris, humi sparsis, uncias binas aut sesquunciam longis (nisi *folia* duo solum deducit J. B.) *radice* Colchici, Avellanae parvæ nucleum æquantè, flore unà cum foliis prodeunte, senis constante petalis angustioribus, purpurantibus, toridemq. flammulis, apiculis luteis præditis, & brevi pediculo, parum è terra emergente.

Ex Hispaniæ regione Gallicia opera Le Quelt rhizotomi Luteriani delatum est hoc genus,

Locus:

CAP. XIV.

De Croco.

Crocus à Croco puero in hunc florem versò dictum fabulantur Poetæ. Ovid. Metamorph. 4.

Et Crocon in parvos versum cum Smilacæ flores.

Potius *respo* dicitur à *respo* vel *respo* trama, filum, villus, id quod stamini inseritur, cuiusmodi sunt Croci *stamina* seu villi, qui *respo* appellantur, qui plerunq. terni, nonnunquam etiam plures in floris medio conspiciuntur, & cum soli in usum veniunt, per excellentiam Croci nomine donantur. Nec Croci tantum sed & aliorum etiam florum *stamina* *respo* appellantur, Nymphaeæ v. g. apud Dioscoridem l. 3. c. 131. Liliorum apud Plinium l. 21. c. 5. Croci notæ sunt flores nudæ, erecti ab ipsa statim radice orti albi, pediculis herbaceis, *Folia* angusta, graminea, linea in medio alba secundum longitudinem decurrente.

1. *Crocus vernus latifolius albo versicolore flore* 1. Clus. J. B. *Cr. vernus minor albicans* C. B.

Clus.

Hujus *folia* Croci fativi & legitimi *folia* satis referunt, nisi breviora essent: inter quæ bini aut terni prodeunt flores. Croci albi floribus majoribus, petalis mucronatis, quorum terna exteriora (quæ pallidula sunt foris) tribus radiis ex atro purpurascens ab infima basi ad extremum folium ductis striata, internè alba sunt, ut & tota interna tria petala, *staminibus* in modiculis habent Croco montano similia, sed magis pallentem *filum*. Liberalius hæc semen præbet in triangulis capitulis rotundum, ex fusco candicans. *Radix* aliis similis, foris membranâ fuscâ obducta, fibris infima sede donata, & intus alba.

Reperitur hujus species per omnia minor, quæ Croc. vern. latif. albo versicolore flore II. Clus. Crocus vern. minor purpurascens C. B.

Crocus vernus latifolius albus vel cinereus C. B. An Crocus vernus flore cinereo striato Ger.

2. *Crocus vernus latifolius albo flore* Clus. *vernus latifolius albus variegatus* C. B. *vern. latif. albo flore, interdum purpurascens vernis vario* J. B. *vernus flore albo* Ger.

Quaterna plerunq. habet *folia* latiuscula & brevia; venâ albâ supernè unâ, subus duabus per eorum longitudinem excurrentibus prædita; inter quæ prodit è membrana *flos* unus aut alter, brevi pediculo nitens, sex foliis constans albis, imò parte cum pediculo (qui in hac specie brevior foret est quàm in aliis) purpurascens, tria *stamina* cum apicibus oblongis, luteis, *stylum* breviorè in tria folia fimbriata crocea divisum circumstantibus continens. *Flos* in hac specie magis concavus est & ventricosus quàm in flavo-vario, petalis latioribus, obtusioribus, concavis, adeo ut vix unquam aperiantur, ad ungues purpurantibus lineis striatis: interdum etiam tria *folia* interiora tribus lineis purpureis per totam longitudinem ductis striata sunt. *Radix* candida, tenui cortice amicta, plurimis fibris candidis infima sede prædita.

3. *Crocus purpurascens saturatioribus lineis striatus*. *Cr. vernus latif. purpureus versicolore flore* Clus. J. B. *vern. latif. purpureus variegatus* C. B.

Folia quatuor aut quinque; brevia, viz. quatuor aut quinque digitos longitudine vix excedentia, culmum lata, carinata, linea lactea medium percurrente. *Flos* è membranaceo involucre duplici folio constans: exit, hexapetalos, petalis penè paribus, quorum exteriora tria pallide admodum purpureiscentibus, striis tribus insignioribus saturè purpureis ab ungue ad apicem per totam folii longitudinem ductis, quæ ad latera virgulas spargunt, tria interiora exterioribus nonnulli breviora latiora; & colore exterioris saturatioribus tribus pariter lineis majusculis purpureis ad latera strias longas seu radios ad marginis usq. foliorum exteras emittentibus, insignia. *Linea* hæc utrinq. conspicua sunt, b. e. tam interna quàm externa foliorum superficie. *Folia* exteriora interna superiè intensius purpurea sunt quàm interiora, utraq. autem oblonga, concava, mucronata, scaphoidea. *Stylum* croceum seu rubentem, trifidum, non admodum longum, tria *stamina* circumstant, longis mucronatis apicibus erectis donata, flavis & multo pallidioribus quàm *stylus*, eo tamen nonnulli productioribus. *Radix* majuscula, reliquorum similis, numerosa foliole succunda. Hujus bulbem Ferraria Italiæ ad Clusium misit Alphonſus Panſius.

15. *Crocus vernus capillari folio* J. B. C. B. Cluf.

Cluf.

Exiguam habet radicem, bulbosam, duro spadiceo cortice tectam: è qua prodeunt duo aut tria, angulissima & quasi capillaria folia, viridia, surrecta: inter quæ pediculus verius quam cauliculus, uncialis longitudinis aut paullo major, ab una parte planus, sustinens semuncialis magnitudinis *stemonem*, petalis tribus exterioribus paullo longioribus & purpurei coloris, tribus vix saturatoribus *stemonem*, petalis tribus exterioribus distinctis, tribus interioribus brevioribus & dilutiore colore præditis, cundum longitudinem interne dilute purpurascens, & unguis habentibus pallidis, ternis vix distinctis, prodeuntibus ex umbilico tribus *staminibus* brevibus, longo *apice* flavo præditis, & medio *stilo* extrema parte diviso.

Florem profert initio Maii, qui Sole splendente aperitur, sub noctem clauditur, & paucos dies durat, nullus aut tenuis odor.

16. *Crocus vernus angustifolius variegatus* C. B. *vernus aureus variegatus* Eysl.17. *Crocus* J. B. Ger. *sativus* C. B. *versus sativus Autumnalis* Park. parad. *Saffron*.

J. B. Ger.

Constat hic bulbo dulci, Avellane, (interdum etiam Juglandis) magnitudine, tunica incana seu cinerea in tenuia & oblonga capillamenta fililli foris obiecto, multis fibris capillato: *Folia* quinquem aut octo, palmum aut etiam dodrantem longa, admodum angusta, striata. *Caulis* inter hæc oritur brevis sub finem Augusti aut Septembris mense, florem sustinens unicum, Colchici folii similem, sex petalis ex purpura rubente cœuleis constantem, in quorum medio *stamina* sex, tria erecta *apicibus* flavis donata, inutilia, brevia & superficie pulveracea sunt; reliqua tria longitudine ipsa floris folia paulum excedunt, cum etiam ex clauso convolutoque flore jam ex terra prodeunte exitis capitibus perficiant: eadem inferioribus angusta, superioribus vero latiuscula existunt, & subtilissimis crebris nonnullorum oculis subterfugientibus incisa; color est in rufo puniceo, [*J. B.* *stamina* hæc flammæ ruboris sunt] Ea collecta aroma celebre faciunt, omnibus *Crocus* seu *Crocum* appellatum, gustu amarulicolum, odore jucundo, acri, late spirante, oculos aliquantum mordicante, lachrymas profundere cogente, & modice cum suavitate non ingrata caput aggravante, somnūque conciliante. Ejus tam triti, quam integri parva portio magnam aquæ aut vini quantitatem luteo aut citrino colore ad puniceum inclinant tingit. Flores unum aut alterum tantum diem postquam aperti fuerint durant. Cum defloruit, vel cum adhuc flores folia emergunt, quæ hyeme non flaccescunt, sed sub ipsa nive vident. Radix Autumnum cum planta florēt bulbo constat singulari, sequenti autem vere & æstate duplici, æque altera alteri superius insidente. Cum enim vere initio folia increscant superior radicis pars è qua folia exeunt increscit pariter, donec æstate parentem huius se retentam quantitate æquet. Hæc itaque vigentem, solidam succosamque constitutionem nacta ipsa parens languida & flaccida redditur, atque Autumnum toto evanescit. *Hoc omnibus Crocis commune esse putat.*

De loco natali ubi sponte oritur nihil certi traditur: feritur autem in plerisque provinciis, ut Sicilia, Italia, Pannonia, Gallia, Germania, Anglia. De femine autem apud Botanicos est silentium: Seritur autem depositis radicibus bulbis. Semen apud nos quantum aucti nunquam fert, nec alibi, ut puto, in frigidioribus; in locis autem ubi sponte oritur semen perficere minime dubium est.

Crocii electionem vide apud Casp. Hofmannum. Qui vulgo venditur, fere est corruptus Cartamo seu Cnico, quem *Crocum* Sarracenicum vocant. Laudatur in Croco summa partium tenuitas, & trahitur in dubium (inquit Casp. Hofmannus) annon illa vincat omnia alia simplicia.

Moderatus ejus usus cerebro prodest, sensus vegetiores reddit, somnum & torporem excutit. *Dos.* Per copiosior vigiliis inducit, & capitis dolorem; omnium consensu corroborat cor, & lætitiæ gignit; quod experimento confirmat Amatus Lulianus asserens fere mercatorem vidisse, qui cum in olam in qua carnes coquebantur multum *Crocum* incidisset, post earum usum, in tam profusum horum erupit, ut parum abfuerit quin rufi nimio & cachinno è vita excefset. Simile exemplum est apud Julium Alexandrinum in *Salubr.* Nos, ait, nobillem fœminam Tridenti vidimus exoratum circiter trium spatii immodico risu concuti, eliciendorum fortè mensium causâ. Iusto plus croco usum Thoracis crudos humores ad concoctionem perducit, pulmones aperit, & ab obstructione liberat, & ad hæc tam efficax est remedium, ut subinde phthisicis in summo vice discrimine, & propemodum animam agentibus spiritum reducat, & vitam ad aliquot dies proroget, scripti dimidi, aut ad summum integri, cum Passo aut vino Pramnio vel alio dulci exhibitus; quomodo etiam datus gravissimas subito irruentes citra fœbrem dyspnœas statim & momento temporis tollere non semel à nobis comperit esse. Capulam autem accere hoc modo sumptum Diofcorides refert. Laudatur ad hepatis & fellis obstructiones, necnon ad regium morbum; atque hinc bonum colorem *Crocum* efficere Diofcorides scribit. Additur eodem autore ad omnes quæ interaneorum causa temperant potiones, sed nostra ætate ad eas potissimum quæ menses, fœtus & secundas educunt. Urinam cit, Venerem excitat, ad Vulturæ & sedis cataplasmata additur; necnon ad emplastra & cerata veteres tumores & dolores discutientia, inflammationes erysipelatodes mitigat; compositionibus auricularibus utiliter admiscetur: oculos ab ecchymatis & exanthematis cum lacte aut Fœniculi Rosarumve liquore præservat illitus, & humorum in eos influxiones reprimat. Hæc è Dodonæo.

Nos efficaciam ejus in ictero, si tempestive bibatur, sæpius experti sumus, ad quem morbum quæ partium tenuium sunt & tingendo apta plerique conducunt.

In partibus difficultatibus adeo visus est fortiter egisse (inquit C. Hofmannus) ut totus infans apparuerit croceus. Hoc experimentum est à Rhazi, quem Serapio laudat. Fuit mulier quædam, inquit, quæ aliquot diebus laborabat in partu & dedi illi in potu 3ij Croci, & peperit filium. Et expositus fuit hoc postea statim sæpe, & semper fuit ita. *Verisimile est librorum errorem pro 3ij, 3ij, scripsum.*

Apud nostros ad variolas expellendas in frequenti usu est; item in sacculis suspenditur sub mento vel gutture, ad dissipandam scilicet materiam putridam & venenatam, nè ibidem stagnans inflammationem excitet, ægrumque strangulet.

Crocus in nimia dosi noxiis & lethalis censetur. Sed quæ tandem est illa dosi à qua periculum est? 3ij. vel ut Julius Alexandrinus 3ij.

Crocum non dilatando esse solum gravem sed & obstruendo & strangulando C. Hofmanno videtur.

Idem Dodonæus erroris insinuat quod *Crocum* vigilias facere scribat in nimia dosi, cum è contra somnum faciat, & caput gravet. Nec probat quod Diofcorides & Plinius *ἀνεγγιστον* esse afferunt; cum Arabes & etiam experientia contrarium doceant.

Crocus paralyticis membris ac induratis nervis apprimè confert: quare Oxyroceum emplastrum ex Croco conficitur ad emolliendam nervorum duritiem accommodatissimum. *Trag.* In Apoplexia gutta una aut due tincturæ aspergitur lingua. *Schrad.* *Heriodius* integrum librum de Croco conscripsit, quem consulat Lector. Pro cultura Croci vide Philosph. Tranfact. N. 138.

18. *Crocus Alpinus Autumnalis* C. B. *montanus* I. Cluf. *mont. Autumnalis* J. B. Park. Ger.

Cluf.

Flore est sativi Croci, sed minore & dilutiore, tribus intus croceis *staminibus*, & *stilo* luteo summa parte in aliquot staminula diviso. *Folia* illi quatuor, Crocinis similia, breviora tamen, interiore parte lineam quandam candicantem secundum longitudinem, exteriori vero binas tanquam canaliculos flos fulcos, utrinque secundum nervum excurrentes habentia. *Radix* minor quam in sativo, candida, plena, & velut internodiis distincta, densio quodam cortice è multis villis contexto involuta & recta, tenuibusque fibris per corticem se exerentibus sessili parte donata: subdulis porro illa est initio, deinde ingrati saporis.

In nonnullis Lusitanis rupibus, præsertim iis quæ non procul à mari absunt Novembri observavi, *Locus.* & cum suo flore eruit Clusius.

19. *Crocus Autumnalis florem sine foliis promens, odoris* C. B. *montanus* 2. Cluf. *montanus* 2. *flore purp. foliis orbiculato mucrone* J. B.

Præcedenti ferè simile, *florem* sine foliis promit Septembri, unciali aut longiori pediculo innitentem, satis odoratum, sex aequalibus foliis orbiculato mucrone præditis saturatoris purpur. coloris penèque violacei constantem, tribus ex umbilico prodeuntibus flavis *staminibus* & *stilo* extremum mucronem multifidum crassifidulumque habente. *Radix* prioris radici valde similis, cortice è multis villis contexto involuta, oblongus interdum nucleos satis procul à matre spargens.

20. *Crocus Autumnalis subcavulus multiflorus* C. B. *montanus* tertius Cluf. J. B. *Crocus Byzantinus argenteus* Park. *montanus Autumnalis flore majore albidio cæruleo* Ger.

Cluf.

Flos inodorus est, vel tenuis admodum & evanidi odoris, petalis interioribus paullo brevioribus, omnibus autem orbiculato mucrone præditis, albicantis initio coloris, sed in quo deinde temporis succellu dilutus quidpiam cœruleum persulfum videatur. *Stamina* ex umbilico prodeunt terna, flava, & in medio *stilis* five penicillis in tria vel plura staminula divisus, flavi etiam coloris. Flaccescente vel jam marcido flore quina, sæna, raro plura emergunt in ambitu *folia* ex tenui membrana quæ florem initio obvolverat, Croci verni latifolii foliis panè similia, h. e. paullo latiora quam sativi, albâ lineâ singula per longitudinem supinâ parte distinguente, & prona binis. *Radix* digitalis, vel etiam pollicaris est crassitudinis, orbiculata ferè, alba, solida, tunica spadicea coloris obducta, multis albis fibris sub ea nascensibus prædita, quæ florum satis foras est; nam & ternos, & quaternos, interdum etiam quibus seorsum profert flores.

Constantinopoli allatus est, estque proculdubio idem Croco syl. Byzant. ferotino *Lob. Ad. part. 2. Locus.* quavis Parkinsonius distinguit: qui florem plerumque unicum rariis binos proferre scribit.

Octobri demum mense floret.

Temper.

21. *Crocus Pyrenæum Autumnale* Cluf. ap. 2. *montanus Pyrenæum Autumnale* J. B. *Crocus Autumnalis flore minore* C. B.

Cluf.

Florem fert Primi Croci montani flore ampliore, colorisque saturatoris, & quodammodo medii inter illud & secundum genus, cujus medius *stilis* multifidus summa parte perinde ac illius, magis tamen diluti coloris & prorsus flavi. Hujus item folia marcescente flore non statim prodeunt ut in primo.

E Pyrenæis montibus à quodam Rhizotomo erutum redemit Clusius.

Locus.

22. *Crocus montanus Autumnalis* Portæ. *Autumnalis, flore majore variegatus.*

† H h h h h

C A P.

CAP. XV.

De Dente canino.

1. *Dens cavis latiore rotundioréque folio* C. B. *Dens caxinus* Ger. *Satyrium quorundam Erythra-
nium bifolium flore unico radiato albo & purpureo* J. B. *Dens caninus flore purpurascente, &
Dens caninus flore rubro* Park. parad. *Dogs Tooth-violet.*

F. B. Clus.

Radice est duas uncias longa, alba, crassiuscula, & infima parte crassiore, superiore verò parte gracilescente. Folia promit bina, raro terna inquit Clusius, opposita, primò mutuo seu complectentia, & florem occultantia, per terram fusa, Lili convallium aut Allii urfni for-
mâ, crassiora & magis carnosa, ex angustiore principio in ventrem sextantem latum dilatata, dein
sensim in mucronem delincentia. [aliquando subrotunda & latiora si, quòd interdum fit, unicum
habeat folium] longitudine palmari, maculis ex fulco rubentibus, vel, ut ait Clusius, ex albo pur-
purascens, latis, magnis variegata: teres, inter quæ surrigitur *calculus* unicus, lavis enodilique,
ruber, palmaris, cui infidet *fles* unus, deorsum nutans, ex sex foliis oblongis, mucronatis, nonnun-
quam albis, nonnunquam purpureis cum unguibus intus albis compositus, qui ubi acris [Solis radiis
excalfacti] tepore se explicat, radiato positi foliorum vilendū ea sursum reflectit, Cyclamin in-
star: *Stamina* in medio fena purpurea *stylum* circumstant longiorem, album, tricuspitem: nulli
odoris gratiâ (inquit Clusius) placens, sed solâ elegantia commendabilis. Succedit siliqua trian-
gularis, nutans ut flos, in viridi spadicea. *Capitulum* sive filiqua, teste Clusio, continet aliquot *se-
mina* Leucoti bulbosi præcocius alterius seminibus ferè respondentia, sed longiora gracilioraque flave-
scentis coloris. Quando nullum florem dat hæc planta unico duntaxat exit folio.

Flos ex purpura ruber, aut candore micat, aut purpura & candore confusus pallet; qui flore rubro
est maculis rubris; qui albo lacteis maculis variegatur: sic folia aliquando maculata, aliquando ma-
culi: carent. C. B.

Nos flore purpureo insignem copiosum observavimus propè Augustam Taurinorum ad latera
montis quem transito Pado ascendimus, eundo inde ad Astam urbem, Aprilis initio florentem: cum
quæ flore albo est in Liguriæ montibus eundo à Nova oppido ad Genuam, Jo. Bauhinus copiosè
propè Genevam florentem Martio in colle *la Bassie*; alibi etiam in montosis invenitur non raro;
loca vide apud F. B.

Stiriacas muliculas radicis exsiccatæ pollinem pulvis puerorum inspergere ad enecandas eli-
ciendâque ventris tineas Clusio relatum est. Ex vino autem haustum ministræ coli dolores mi-
igare expertum est, insuper corporis vires reficere & nutrire, ex aqua verò pueros epilepticos re-
vare.

Ad excitandam, autore Lobelio, Venerem magnam vim habere ostendit humida & calida ex-
stantia cum acrimonia paululo juncta. Hinc nonnulli Satyrium erythronium Dioscoridis cre-
tur, sed erroneè Parkinsoni iudicio, qui Tulipam pro Satyrio erythronio habet.

2. *Dens canis angustiore longiore folio* C. B. *Satyrii Erythronii aliud genus* J. B. *Dens caninus
flore albo angustioribus foliis* Ger.

Clus.

Folia huic longiora quàm præcedenti, maculas albas diutius retinentia, initio dum exeunt *florem*
etiam amplectentia, qui superiore major plerumque est, vel lactei omnino candoris, vel mistis pur-
purascens albôque coloribus constans, *staminibus* albis, *apicibus* nigricantibus: Huic succedit trigo-
num *caput*, *femina* alteri paria continens; *radix* etiam longa & superiore crassior.

3. *Dens caninus flore luteo* J. Rea.

A prima specie differt foliis obcurvis virentibus & flore pallido seu dilutè luteo, cætera similis.

LIBRI

LIBRI VICESIMI PRIMI
PARS SECUNDA.

De Herbis bulbosis affinis.

HERBAS bulbosis affines voco quæ cum hujus generis sint foliis, floribus, pericarpis aut ra-
dicibus Bulbosas imitantur.

*Herbæ foliis, floribus, pericarpis aut radicibus Bulbosas affines
distinguendæ sunt vel ex*

Numero Petalorum in flore, in

Emmeapetalas, folio gladii figuram referente cum acie cauli obversa; IRIS.
Hexapetalas, radicibus

Tuberosi aut crassius,

Maxime, foliis

Crassius succulentis, ad margines aculeatis, radice succum crassum flavum insigni-
ter amarum fundente; ALOE.
Tenioribus & aridioribus, concavis, marginibus æqualibus; YUCCA.

Minores, flore

Majore Liliæ æmulo; LILIASPHODELUS.
Minore stellato, semine triquetro; ASPHODELUS.

Fibrosi foliis

Iridis; PSEUDO-ASPHODELUS.
Graminis, flore specioso; PHALANGIUM.

Pentapetalas, florum petalis reflexis ad ungues junctis, radice orbiculata; CYCLAMEN.
Tripetalas; PHALANGIUM Virginianum.

Monopetalas, flore sedî fructibus coherente, radice tuberosa, pistillo pro stylo in medio flore
nudo, sapore, acri, foliis

Laciniatis, hujus generis maxima, caule pellis serpentinæ in modum maculato; DRACON-
TIUM.
Integris,

Major; ARUM.
Minor; ARISARUM.

Figurâ floris galeatâ aut labiatâ: Hæ vel sunt

Aphyllæ, nullis neq. à radice, neq. in caulibus foliis virentibus; radicibus

Squamosis; OROBANCHE.
Denticulatis; DENTARIA aphyllis, Anblatum Cordi.
Fibris multis majusculis implexis constantibus; NIDUS AVIS.

Foliosis, radicibus

Tuberosis, gemino plerumque tubere adherente; ORCHIS.
Fibrosis, foliis

Nervosis

Binis, in caule oppositis; BIFOLIUM.
Pluribus alternis; HELLEBORINE.

Planis virentibus, perpetuis; PYROLA.
Hhhhh 2

CAP. I.

De Iride tuberosa & fibrosa.

Nominis rationem dedimus in capite de Iride bulbosa: Notæ characteristicae sunt flores cneae-petali, folia gladii figuram referentia, acie cauli obverfa.

1. *Iris vulgaris* Ger. *purpurea* sive *vulgaris* Park. *Germanica* Fuch. *vulgaris Germanica* sive *gl. vestris* C. B. *vulgaris violacea* sive *purpurea, hortensis & flosvestris* J. B. *The most common purple flower-de-luce.*

Cord.

Ab uno cespite plura & erecta erigit cubito longiora *folia*, duum digitorum latitudine, recte-
nia, inferius in radicem capitibus conjuncta, ceu ex omnibus unum fiat, & sibi invicem inserta,
singulorum apertæ & incito ventre seu carinâ alterius dorsum expiciente, superius verò alæ modo in
latitudinem explicitæ, & in mucronem gladii figurâ definitia: è quorum medio *caulis* allurgit sel-
quicubitalis, rectus, teres & giaber, veluti cinereo polline conspersus, facile abstergentibus cedente,
quinque aut sex geniculis interceptus, ex quibus folliæ exeunt sine pediculo caulem amplectentia
folia, inferioribus cò minorâ quò summatis propinquiora; in tres vel quatuor ramos divisis. *Flores*
in summitate post medium *Veris* per intervalla erumpunt, primum convolutis in turbinem men-
branis paullatim se in novem folia explicantibus: ex his tria inferiora digitali sunt longitudine,
circa exortum angustula, reliquâ sui parte uncâ multò latiora, deorsum reflexa lingue figurâ, foris
lividi coloris in cinereo & circa principium viridia, intus verò purpurea, seu violacea, latis & lacteis
venis propè exortum, à fimbria productis varia. Adhæret his in interiori sinu, mediâ folii parte, per
longitudinem exporrecta lanugo, oblongis pilis inferius albis, summâ parte luteis composita, La-
nuginem cujusq. folii aliud parvum obteggit follium, in summitate in duas partes dissectum, ab utroq.
latere herbarie coloris [in nobis observato pallide cœrulei seu cinerei] in medio livido extante dorso:
reliqua tria folia & ipsâ lingue aut cochlearis formam habent, primis tamen latiora & paullo brevi-
ora existunt, & sursum reflexa junguntur: color his utrinq. in cinereo lividus [imo purpureus,
paullò tamen dilutior quàm in propendentibus petalis] quâ verò prioribus alterno positi adne-
ctuntur purpureis & albis lineis à medio petalo ad latera utrinque productis striata sunt. Triadum
vel quatuoriduum durat aut longius pro aeris constitutione, deinde contrahitur & decidit, inferius ob-
longum ac sexangularem folliculum relinquens, intus in tria loculamenta interseptum, in quibus
rotunda sunt & oblonga *semina*. *Radicibus* nititur multis, invicem in latitudinem hinc adnatis,
duum digitorum crassitudine, geniculatis, in transversum fibratis, per superficiem terre sparsis, foris
modicè in flavo rubentibus, intus candidis, ex inferiori parte longas tenuèq. fibras in terram
agentibus. Graviter tota herba, ut Sambucus ferè, dum tectur spuat, præsertim radix, gustu acia,
consumptorè superfluo humore tandem odorata.

Sylvestris ab hortensis non videtur alter differre quàm accidentibus à cultura ortis: foliis mino-
ribus, & hyemâ marcescentibus, caule breviorè, floribus præcocioribus & saturatis purpu-
reis, &c.

Nascitur editis & clivosis locis inter abusta.

2. *Iris flore albo* J. B. *hortensis alba Germanica* C. B. Park. item *alba Florentina cornulem*. *Iris alba, & Iris Florentina* Ger.

f. B.

Qui præcedentem rectè nôrit, & hanc novèrit, nullam quippe in radicibus, foliorum florinq.
forma differentiam notabilem animadvertimus, in quibus tamen utrisque coloris non modicum est
discrimen. *Folia* enim colore ad glaucum magis accedunt. *Flores* paucos, sed eos tamen grati,
odore præditi, lacteo candore perfusi sunt, extimiorum costis non minus quàm purpureæ, extra
virentibus, quibus intus lutea crocomata respondent, interiorum autem foliorum margines luteæ fibræ
percurrunt.

Nos Iridem albam Florentinam à vulgari flore albo specie diversam non facimus. Differentia
sola est in radicibus, quæ in Florentina majores, crassiores, foliiores, candidiores, odoratos, et
rectè J. B. Regioni rectè calidioris diversitas debetur. Sic Fœniculum dulce & Apium dulce in fri-
gidiores regiones translata paulatim in vulgaria degenerant. Forte etiam Florentina dicta latiori
primam suam originem debuit, nam ab eodem semine proveniunt fides flore odorato & inodora,
cur non & radicibus.

Non videtur J. B. propter colorem albi particulatim vocanda *Iris Florentina*, cum utriq.
abundent Florentini, & utramque indifferenter fumant; à bonitate autem potius (utramq.
Florentinam) denominari, non propter colorem.

C. Bauhins Iridem Illyricam à Florentina specie diversam facit. Differentia est in floribus colore
qui in Florentina candidissimus est, in Illyrica dilutè cœruleus pallidescens, & odore remissiore.
Nobis, his non obstantibus, eadem videtur.

Iridis radix in vino aut cerevisia suspensa hanc dulcem conservat, illud junculo tum odore tum
sapore commendat, illius plane amello quem morbi Ictici communicant, et non vni ubi
sepius experti sumus. Sed & pituitosus ad parandum fermentum criticis panis inagapæro dicta est.
Hæc partim è Trag. hist. desumpta, partim nostra sunt observatio.

Plurimæ hujus plantæ radicis virtutes à Verebriis & Neoceræis attribuntur. Sic breviter Scro-
derus, Uti præcip. in mucilagine seu tartaro pulmonum, tussis, asthma, obstructione manant,
tonant.

torminibus ventris infantum. Extrinsecus abstergit cutis maculas & lentigines (cum Helleboro &
melle mixtus) Creberrimus usus modernis est in pulveribus qui capillis insperguntur. Vagus vo-
cat pulveres de Cypro. Quin & Hydropsi confert & Ictero.

In Hydropsi ad Iridem in specie purgandum commendatur radices Ireos succus ab 3 β. ad 3 i β. dan-
dus. Honesta matrona mihi nota se plures hydropicos curasse affirmavit solo ulu hujusce succi, ex-
hibendo quotidie manè jejuno quatuor cochlearia in fcs cochlearibus vini albi.

In desperata alvi obstructione succus radices Ireos recens ad 3 i. propinatus expertus fuit, teste
Schenchio lib. 3. Observat. D. Edw. Hulse. Purgat, autore Casp. Hofmanno primario pituitam &
aqua, secundario bilem, non contra. Hodie fere solus succus frequentatur in hydropicis: in qui-
bus cum sepe ardores faciat, non in faucibus tantum, sed & in toto corpore, quidam proflus ab-
horrent ab illo. Sed distinctione opus est. In Germanica id fieri verisimile est; in Florent. non
est. Deinde verum est de succo crudo, per residuum non depurato. Id autem fieri debet si modo
toto colore vultum. Succus crudus non ultra 3 ij. exhibendus est, depuratus & imprimis Italicus in
majore dosi sumitur. Casp. Hofmanno videtur 3 ij. superari non posse.

E Flandria advehitur ad nos in corticibus testive Tellinarum pulcherrimum quoddam pigmen-
tum, quod vulgari eorum idiomate dicitur *Verdelis*; ipsum verò ita paratur. Iridis florum summita-
tem colligit ante maturitatem perfectam, quam tundunt in mortario lapideo cum pistillo ligneo:
indè massam sic tulsam recondunt in vitro vase, & in cella vel alio loco humidiori collocant per
dies quiddecim, ut digeratur atque putrefcat: quibus elapsis eliciunt materiam è vase, & linreo ve-
ter percolant; nam versa erit fere tota in liquore, quem igni exponunt in ollâ vitreâ ut fer-
veat, donec decreseat tertia pars, cui tunc additur Aluminis Rochæ modicum, plus minùve donec
dissolvatur, magis clarescat, & delectetur color, quem experiri poteris, si in ipso liquore madeat
frustum albæ paginæ [chartæ] & conspicietur pulcherrimus color, qui servari potest in Tellina-
rum testis juxta Flandrorum morem. *Canepar. de Avramentis Londini impress. p. 306.* Ipsemet idem
observavi quater vel quinque in locis Belgii Hispanici & Fœderati, ut in Diario meo invenio. Hoc
pigmento ulso observavi Belgas ad chartas colorandas, & ad vasa tum lignea, tum scilicet pingenda,
cujus non meminit Caneparus. D. *Tancredus Robinson.*

3. *Iris altissima bicolor, cœruleo obsolete, cinereove mixta* J. B. *hortensis pallidè cœrulea* C. B.

f. B.

Rarior hæc Iris, proceritate vulgarem superans: *folia* non minus lata: *floris* autem suaviter odo-
rati & vulgari minoris non obvia amenitas, cujus tria extrema folia repanda summâ arâ saturâ pur-
pureâ tincta sunt; inde usque ad fimbriam crocatam, humani supercilii æmulam saturis lineis purpu-
reis longis, campum album percurrentibus, utrinque autem à fimbrie lateribus oblique ferrugineæ
lineæ luteos margines distinguunt: terna quoq. folia, ut in hoc genere fieri solet, interiorum curvata
ferrugine guttata: penultima & ultima terna in costa foris, intusq. leviculâ & fordida purpurâ pal-
lent, utrinque lateribus luteo lurido infestis.

Hæc nobis latifolia major vulgaris obsoleta Clusii esse videtur, hortensis pallidè cœrulea C. B.

4. *Iris Chalcedonica* Ger. *Chalcedonica* sive *Susiana* major Park. *Susiana, flore maximo ex albo nigricante* C. B. *latifolia major Susiana vel Chalcedonica, flore majore variegato, Clusio* 1.

J. B.

Clus.

Sena aut octona habet *folia*, Iridis Lusitanicæ bifloræ foliis non abfimilia, mutuo scilicet ut in aliis
Iridum generibus amplectentia: è quorum medio *caulis* exit cubitalis aut amplior, rotundus, goni-
culatus, digitalis crassitudinis, *florem* sustinens omnium quo unquam in Iridibus confexerim maxi-
mum, novem ut reliquorum foliis constantem, colore tamen ab illis differentem: nam tria ad ter-
ram inclinata folia crassa sunt, interiore parte omnino nigra, nisi quadam venæ ex purpura candi-
centis intercurant, ab infima basi ad medium ulque nigris villis late obrita, macula nigra, ferice
villofi nigri panni insunt, medium folium occupante; foris multo dilutiora sunt: terna illa minora
est incumbencia, quæ ligulas regunt, fornicata & bifida sunt, & eisdem fere coloris paullo tamen
dilutiores, licet ad obscuram purpuream accedentis; tria surrecta palmaris sunt amplexibus, &
membranaceæ pæne tenuitatis, plurimis lineis ab infima basi ad extremum usque folium ex-
currentibus, partim nigricantibus, partim ex cinereo candidantibus, ut Americani Pavonis
expansam caudam fere imitentur, internè circa ungues nonnihil hirsuta. Nullum odorem in
hoc floreprehendit Clusius, sed solâ coloris varietate & raritate commendabilis est. Illi succu-
dunt, sed raro admodum capita trigona, crassa, uncias tres, quatuor, & quinque interdum longa,
numerosum *semen*, rugosum, fuscum, Pisi fere insunt magni continentia.

Constantinopoli delata est. Hyemis injuriis difficillis fere in hortu reposita, reliquis Iridis ge-
neribus: Rarior etiam cæteris florere, & unicum, ut plurimum, florem proferre Maio: semen matu-
rum Julii initio.

5. *Iris Asiatica cœrulea polyanthos* C. B. *Asiatica cor. omnium Iridum amplissima, Dalmaticæ af-
finis* J. B.

Clus.

Sena, septena, octonâq. habet *folia*, omnium Iridum amplissima, & in latum expansa, viridis
cum ærugo permixta videtur, coloris, mutuo se amplectentia; è quorum medio *caulem* promit
sequebitalitatem, interdum etiam cubitalitatem vel amplioiorem, firmum, crassiorum superiore, lævem,
muculatum, multique alio concavum, è quibus copiosi (nullam enim feraciorum conspexi) vagi-
nulisque inclusi prodeunt *flores*, magni, petalis deorsum inflexis dilutè purpurascens, & ad cœru-
leum tendentis coloris, multis purpurascens venis ab infima parte, & stamineâ fimbriâ flavâ
t

in longitudinem & latera excurrentibus: bifida petala exalbescunt, gibbo tamen illorum dilute purpureo: tria surrecta, angustiora, & in parte quibusdam purpureis brevibus venis distincta sunt, ubi vero se in latum expandunt subceruleum habent colorem, dilutiorum adhuc quam inflexa, & florum Sambuci odorem, graviorem tamen, quodammodo amulantur. Iis succedunt rariores *filique* five capita crassa, magna, triangularia, & obtulo mucrone praedita, quae maturitate dehiscentes *semen* continere deprehenduntur, crassum, angulosum, durum, flavescens, superiori ferè par. *Radix* crassa est, magna, nodosa, multis longis crassisque fibris donata, lateribus ut reliquae se propagens, & si repurgata siccetur odorata.

Hanc Constantinopoli accepit Clusius.

Huic persimilem in hortulo nostro habemus, cujus tamen flores vulgaris Iridis floribus minores sunt; petalis reflexis & dependentibus ima parte purpureis, lineis ex flavo albenibus ab ungue folii sunt; petalis reflexis in margines undique productis. Fimbriae quoque juba villosa ab ungue per medium petala & juba villosa in margines undique productis. Fimbriae quoque juba villosa ab ungue per medium petala & juba villosa in margines undique productis. Fimbriae quoque juba villosa ab ungue per medium petala & juba villosa in margines undique productis.

6. *Iris Dalmatica major* C. B. Ger. *Dalmat. major, flore vulgari minus violaceo* J. B. *major latifolia tertia* Clus.

7. B.

Spectata pulchritudinis & magnitudinis est haec *Iris*, caule bicubitali, tereti, minimi digiti crassitudine, alis crebris donato: in quorum extremis flores multi, magni, toti cyanei, exceptis paucis in unguibus alis Iridis obliquis, verticilloribus, alternorum foliorum fimbria crocea, angusta quidem, sed elati: folia vero quam in ulla alia [quam coluit 7. B.] latiora, uncias tres lata interdum, explicatas Aquilae alas referunt, ultimo proximum sinu suo semper excipiente, ut in aliis, colore glauco.

Clusius hanc à precedente floribus in summo caulis fastigio magis confertis, semine in breviori capite, minore, pallido, anguloso, rugoso, praecipue differe scribit.

7. *Iris Dalmatica minor flore purpurea dilutior* J. B. *Iridi biflorae affinis minor* C. B. *Iris Dalmatica minor* Ger.

7. B.

Iridi Lusitanica seu biflorae similis (inquit Clusius in Hisp.) quam Pancius ad nos misit nomine *Dalmatica minoris insignitum*, nisi quod paulò angustiore folio videatur. Flores purpurei dilutioris, & terni aut quaterni in singulis caulis, oblongiori pediculo inhaerentes: *semen* in breviori triangula *filique* angulosum, pallidum & rugosum. Floret serius Vere.

8. *Iris major latifolia Byzantina Dalmatica à Pantio missa, i. e. minori similis* J. B. *Byzantina purpureo-cerulea* C. B. *major latif. 18.* Clus.

Clus.

Folius est quinto generi [Afiaticae purpureae] non dissimilibus, sed breviori aliquantulum caule, in aliquot ramos divisio, qui sustinent flores & vaginulis emergentes jam dictis paulò minores, quorum color medius inter secundum & quintum generis flores.

9. *Iris latifolia humilior purpurea* C. B. *major latif. angustioribus foliis, purpureis floribus minoribus* Clusio 19. J. B.

Clus.

Præcedenti magnitudine par est, angustioribus tamen foliis; caule gracili, pedem & semissem, interdum etiam cubitum alto, in ramulos divisio, quibus insident flores, omnibus praedictis minores, tribus petalis ad terram inclinatam dilute purpureis, tribus vero erectis obsoletis purpurei coloris, qualis in vulgaris quodam genere conspiciuntur. *Radix* non magna, nodosa.

Ab hac non differt specie quam Clusius majorem 20. facit sed floribus coloris tantum qui in plantis hujus generis à semine ortis plurimum variat.

- Iris latifolia humilior verticillor* C. B. *major latif. surrectis floribus foliis flavis & purpureis lineis distinctis* Clus. 20. J. B.

Clus.

A decima nona nec gracilitate caulis, qui in ramos etiam divisus, nec angustia foliorum, nec radice differt: flores similiter magnitudine pares habet, sed diversi coloris; nam terna ad terram inflexa diluti & quodammodo obsoleti purpurei sunt coloris, multis saturatioris purpureae venis à fimbria ad oras se spargentibus: fimbria flavis staminibus constat: bifida folia illam tegentia obsoleta flavescent: terna surrecta inferius angusta: flava effusa sed purpureae venis distincta, latiore autem parte pallescentes coloris, quodammodo tamen lussu levissima & quae vix apparet purpurea. Sambucinum odorem refert, sed paulò graviorem.

Nec magis à precedentibus differt *Iris* major latifolia 21. Clusio à semine deciduo sponte orta, quam C. Bauhinus Iridem latifoliam Germanicam candido-purpuream vocat; J. Bauhinus Irid. maj. latif. purpuream, foliis repandis candicantibus, purpureis venis distinctis.

Quae non minus ampla habuit folia quam superior, inter quae caulis allurgit pedalis, teres, geniculatus, viridis, sustinens membranaceas thecas minores, per oras leviter purpurascens, è quibus emergunt bini aut terni flores, jam descriptae paulo minores, petalis terna spectantibus ab imo angustioribus, candicantibus interioribus, saturae purpureae venis eleganter distinctis, latiore vero parte omnino purpurea: Villosa fimbria inferius parva flavescit, superna purpurea, bifida foliola sub quibus latet floribus purpurei sunt coloris, ut & terna folia surrecta. Flor tenuiter odoratus.

10. J. B.

10. *Iris Damascena polyanthus* C. B. *major latifolia 4. five Damascena* Clus. *major latif. five Damascena cerulea* J. B.

Clus.

Dalmaticae majori non dispar est foliis & radice. Caulis cubitali aut paulò majore: floribus numero, magnitudine, colore Afiaticae ceruleae respondentibus, petalis tamen ternis inflexis paulò dilutius purpureis, & ad ceruleum tendentibus; ternis bifidis & gibbis angustioribus & cinerei quodammodo coloris; ternis vero surrectis cerulei coloris, & latis interdum candicantibus venis exteri parte conspersis, odore Afiaticae simili.

11. *Iris Afiatica purpurea* C. B. *Afiatica purpurea major latifolia* J. B. *major latif. 5. five Afiatica purp.* Clus.

Clus.

Folia habet secunda [Afiaticae ceruleae] similia, paulò tamen breviora & angustiora, inter quae exit caulis rotundus, cubitalis, digitalis crassitudinis, in aliquot ramos divisus, qui promunt è membranaceis thecis flores superiore minores, nonnihil odoratos, quorum labra five folia ad terram inflexa, saturatioris sunt purpureae, & infra circa unguem, quae videlicet hirsuta illa & pallescentes fimbriae excurrunt, variis venis distincta. His incumbunt tria alia latiuscula bifida folia, quae candicantes ligulas tegunt: deinde è lateribus surgunt terna etiam folia, elegantiori purpureo colore praedita, flori latiuscula biflorae ferè similia, latiora tamen. Succedunt triangulares *filique* obtulo mucrone, in quibus *semen* inaequale. *Radix* tuberosa, secunda similis.

Hec etiam Constantinopoli missa fuit: Maio floret.

Huic congener fuit latifolia major 6. Clus. peregrina rubens inodora C. B. maj. latif. flo. purp. cum aliqua rubedine 7. B.

Cui Caulis paulò major: flores similes, aliquantulum majores, inodori, quorum terna surrecta folia aliquid rubedinis habere videbantur.

12. *Iris latifolia Germanica odore suavi* C. B. *latif. major. purp. quibusdam Illyrica* J. B. *major latif. 7.* Clus.

Clus.

Longa latius folia habet, Dalmaticae majori parè paria: caulem non minus grandem, nec rariores minoresque flores proferentem, petalis inflexis & terram spectantibus plane purpurei five violacei, dilutioris tamen coloris, nullis nisi circa infimam partem venis distinctis, fimbria medium folii nervum occupante, albis staminibus flavo apice praeditis donata; surrectis ejusdem ferè, sed magis diluti coloris, ut & ternis bifidis ligulam tegentibus & fimbriae incumbentes; odore satis suavi.

In hortis Francofurtensibus observavit Clusius.

13. *Iris latifolia Germanica odore Sambuci* C. B. *major latif. cui in flore crasse venae purpureae* J. B. *major latif. 8.* Clus.

Clus.

Similia habet folia, ab exortu autem circa radicem purpurascens: caulem cubitalem aut ampliore, multos è vaginulis, purpurascens radis insignitis, proferentem flores, petalis ternis incurvis multis crassis venis purpureis notatis, fimbria ad labrum inflexum protensa, capillaribus staminibus flavo apice praeditis donata; ternis erectionibus plerumque bifidis, colorumque, habentibus obsoletum in quo purpureum quidpiam magis vel minus saturum elucet: alata angusta folia fimbriae incumbentia ejusdem cum surrectis sunt coloris, praeter nervum medium in longitudinem excurrentem, qui ex ceruleo purpurea. Odor florum Sambuci. Breviter Iridi obsoleta Belgica valde similis est.

14. *Iris latifolia Belgica odore Sambuci* C. B. *Iris Clusii major latifolia 1x. cum venis purpureis* J. B.

Clus.

Breviora quam superior habet folia, aliqui non dissimilia, nec minus circa radicem, quàm invicem amplectuntur, purpurascens: caulem cubitalem & ampliore, in alas divisum, in quibus multi flores, totidem quot praecedentes foliis praediti, quorum terna dorsum inflexa, per oras subcerulea, circa unguem ex flavo candicant, deinde multis crassissulis saturae purpureae venis ab imo in longitudinem excurrentibus sunt praedita: staminum fimbria superiori similis est: terna erecta petala candicantis ex ceruleo sunt coloris; eorum orae quodammodo flavescent, unguis tenuioribus venis distinguuntur: bifida & alata petala fimbriam tegentia ferè ex flavo candicant. Odor praecedenti similis.

Iconem eandem habet Lobelius pro Iride Lusitanica verna violacea.

15. *Iris latifolia Belgica verticillor odore Sambuci* C. B. *latif. major, cui. ora ad flavum obsoletum accedunt* J. B. *latifolia major 10.* Clus.

Clus.

Paulò humilior est praecedente; nec ejus folia circa radicem purpurascunt: Caulis gracilior in alas tendit, flores gestantes superiori formam quidem similes, diversi tamen coloris: nam terna inflexa folia, licet illius foliis non sint disparia, oras ad flavum obsoletum accedentes habent, vernali paulò dilutiores; terna sursum erecta obsoleti sunt coloris, ex flavescente & purpurea diluta mixti, Verticilloribus, quam à Camerario accepit Clusius, foliis non absimilia, paulo tamen dilutiora, circa unguem etiam magis flavescentia, & tenuioribus purpureis venis notata; angusta alata folia,

folia,

Iris latifolia candida purpureis venis distincta C. B. *major latif. 27.* Clul. *major latif.* *latifolia candida* tam
multis fibris purpureis J. B.

Clus.

Cluf. radice caulis ftru cum XXV. convenit : At flores in eodem caule fingulares aut gemini e vaginulis ex pallido virefcenibus prodeunt, forma precedebitis fimiles, fed colore vari- gemini e vaginulis ex pallido virefcenibus prodeunt, forma precedebitis fimiles, fed colore vari- gemini e vaginulis ex pallido virefcenibus prodeunt, forma precedebitis fimiles, fed colore vari-

Hanc ex femine 25. deciduo natam fuisse minimè dubitat Clusius, tametsi hujus floris odis grati commendabilis non fuerit, qui tamen in illa deprehendebatur. Mirum enim in modum variant, quæ ex femine nascuntur Irides, non secus ac præcoces & dubia: Tulipæ atq; Papavera, ut longâ experientia didici, inquit Clusius.

23. *Iris latifolia* Germanica ochroleucos C.B. major latifolia 28. Cluf. *Iris major latifolia* ochroleucos J. B.

Clus.

Cuscut. Multa habet folia invicem amplectentia, cæterarum Iridum instar, unciam lata: inter quæ pedalis, geniculatur, teres, viridis exiit caulis, fummo fastigio luffinent binas membranaceas vaginas, ad viridi palefcentes, è quibus emergit flos reliquis Iridum generibus forma fimilis, colore autem diverfus, nam ex albo palefcit fuis *dichrodis* est & terna repanda folia ab imo ad extrimas oras flavefcientes venis fub diftincta, fimbria albicante: fed quatenus à bifidis foliis (quæ fimilia sunt) folia ab imo gracilia, interna parte mulsis in latera fparsis venis obfoletè purpurafcentibus fuis diftincta, ubi verò sese in latum expandeantur *dichrodis* coloris. Nullum in hoc flore odorem deprehendit Clufius.

A. 24. *Iris palustris lutea* Ger. *palustris lutea* frve *Acorus adulterinus* J. B. *Acorus adulterinus* C. B. *palustris*, frve *Pseudo-iris* & *Iris lutea palustris* Park. Yellow water flower.
De-luce.

7. B.

In obliquo *radices* apic. complicatas & multum hibratas, quæ præter rhorum venæ, & cuius
 nenofas reliquias foris villofa, nigrefcunt, intus vero rubentes, fubftantia porofa, & cuius
 quibufdam venofa, fapore ftrenuè adfringente novis quætopniis oculis, inflat Typhæ aquacæ
 gemina. *Folia* Iridis, longa, mucronata, quorum ea quæ præter radicem fila lutea fubftra nonnun-
 quam apparent. *Caulis* duos cubitos aquat, & interdum fuperat, rectus, lavis, teres, fpongiofus
 & interdum aliquoties inanis, in alas diffulus. *Floris* Iridum luteis, inodori; quorum tuta folia re-
 liquis fex majora, extorfum repanda, lutea, fimbria fupercilium imitantis loco, & utrinque ad
 centibus foliis margibus, lineis nigris variegatis : hæcce intercedunt terna alterno pofitu furrecta
 valde angufta & brevia, tota lutea : ficut & intima, quæ criffa bifida, reliquaq. formâ cum iride
 violacea vulgari conveniunt, folo colore luteo excepto, quibus à dorfo aprefla *flamina*, ex luteolo
 albedine quadam prædita. Sapore eft flus totus fervidiffimus, non quidem primo occurrenti verum
 paullo poft fauces omni pipere ardentius urit. Silique longe ut in Spatula femen continere ruffum.
 Odorem tota herba non fpirat.

Calidanea ad frigida fit hujus plantae radix inter Botanicos non bene convenit, quod verò infirmam adfringenti facultatem obtineat ferè omnes consentiunt & gustus abundè confirmat: unde ad dysenteriam alioq. fluxus alvi & uteri commendatur, sanguinem etiam undecunq. manentem cohibet. Hinc extractum ad dysenteriam alioq. sanguinis fluxum praecavendus appenditur: unde patet quanto illius in errore versati sunt Pharmacopei, cum hujus pro Acori verè radicibus facultate plane contraria dotatis usurpant.

Scribit J. Bauhinus, se Tiguri aliquando degustasse hujus flores, qui tantum ei ardorem & fervorem excitaverunt in faucibus, ut summam ejus acrimoniam vix potuerit mitigare Oxycrato. Unde (inquit) nulli suaserim cum Trago usum tam acris floribus ad inflammationem oculorum.

Scotmontani (*Higlanders* vocant) ex hujus plantæ radice, per viginti quatuor horas in aqua infusa aut parum cocta, perpetuo in illa aqua fricando calculeum album alperioris superficiæ super cultellum aut purioris chalybis frustum per aliquot horas atramentum optimum conficiunt; ex relatione D. Georgii Mackenfilii. Sibbald. Prodr. Hist. Nat. Scotiæ. Transact. Philolph. N. 117.

§. 2. *Irides humiles seu Chamæirides.*

1. *Chamaeiris variegata* C. B. *Iris humilis latifolia* colore violaceo J. B. *Chamaeiris latifoliae* genui
1. Clus. *Iris violacea* Ger.

T. B.

J. B.
Puffula plantula est, radice crassa, albâ, rugosâ, acri, à qua *folia* exeunt aliquot *Iridis vulgaris*
foliis similia, semunciam lata, duas trêve uncias longa: *Caules* brevissimi, quadrantes: *Flores*
violaceus & *purpureus* ut in *Iride* vulgari sed per omnia minor, nec odore aliquo excellens. *Labelis*

Lobelia:

Lobelius hanc natalitiis caule nullo esse scribit, *flor.*, *femine*, *filiquâ* *Xyndis* *fœda*: verum in Belgium aut Angliam translata, frigidoque & humenti solo exceptam caulem producere do- drantalem, nonnunquam pedalem, flores albidos, aut luteos, aut violaceos, dilute rubentes, stri- atos, &c.

Clufius fe in Lufitania, faxofis & marinâ aurâ afflatis locis fuprà Olyffipponem obfervatfe fcribit, foliis eadẽ fere cum Lufitanica bifora latitudinis fed brevioribus; radice illi fimili, genuculata & obliquâ, capitulis acuminatis in humilis & vix fuprà terram affurgente cauliculo, triangularibus, magnis pro feminis proportionẽ. De varietate colorum in floribus ex femine nata in Belgio eadẽ habet quæ Lobelius.

Nos in rupibus maritimis prope Liburnum in Italia, & aux Garrigues propè Montpellierum in Gal- Leuci.

2. *Chamaeiris flore saturo violaceo* C. B. *Cham. humilis latifolia major acaulis* Clusio J. B. *Cham. latifolia major* Cluf.

Clus.

Folii est brevis, interdum tamen etiam pedalis, Iridis vulgaris modo latis, & secundum radicem magnâ ex parte purpurascens: inter quæ multi *flores* & vaginulis prodeunt, fingulari pediculo dodrantali, folio, vulgari paullo minor. Luffitane bifloræ æmuli tum magnitudine, tum colore, qui laturioris nigra: viola est, præsertim tria folia terram spectantia, quæ villosam fimbriam, ulq. ad bifida lila: quæ ligulas tegunt folia, ex cœruleo purpurascens habent, liliæ ligulis vero fivè flaminibus luteis: omnia autem petala, tum quæ sursum purpureum habent, liliæ ligulis vero fivè spectant, inferiore & fœssil: parte albis quibuldam radiis variata sunt. Sunt autem quæ flores vel alicantulum odorati, vel inodori: triangula *capita* magna, inornata, in quibus *semen* Orobi magnitudine palefcent, quod exsiccatum rugas contrahit & fulvescit. *Radix* nodosa est, reliquam Iridum modo le: & adnatis fivè propagat.

Semine nata interdum variat floris colore cœruleo.

3. *Chamaeris saxatilis* Gallica C. B. *Iris perpusilla saxatilis latifolia*, acaulos ferme Lob. Ad.

Ad. Lob.

Minima & rarissima omnium est hæc, radicis plexu, substantiâ densâ & colore Illyricæ non ab-
 similis: *caule* verò nullo, præsertim natalicis; folio latiusculo, rigido, mucronato, palmum alto,
 cujusmodi Gladioli: flore, femine, siliquis Xyridis foetida.

Plurima oritur in agro Narbonensi locis aridis & saxosis [Garrigues dictis] secus specum illam scilicet *Locus*:
quimilliare Monspelio cussitum viâ quâ Frontignanam itur; in cuius cautibus & rupium commissa-
ris frequens adolescit prope Ferulam.

4. *Chamaeiris latifolia minor* Cluf. *Iris humilis latifolia minor* J. B. *Chamaeiris minor flore purpureo*
C. B. *latifolia flore rubello* Ger.

Clus.

Breviora huic angustioraq. paullo sunt folia, qualia Chamæiridis primo in loco descriptæ: flores paullo minores; *capita* triangula & mucronata etiam minora: fœmen minus. In floribus summa varietas: licet ferè omnes fimbria villos supra staminum cœruleos obrineant, infra verò, ut in modo dicta luteos. Ex his paucis duntaxat adnotavit Cl. Fourn.

1. Flore est saturatius purpureo & odorato; interdum tamen dilutiore & inodoro, surrectis pe-

2. Odorato est flore, deorsum reflexis petalis nonnihil purpurascenscentibus, surrectis verò coruleis.

3. Flos quodammodo rubet, interdum dilutiori & suavi quadam rubedine velutiq; carneo colore, præfertim petalis surrectis: Villosæ fimbriæ superior pars albicat, inferior lutea est. Est autem odoratas aut inodorus. Harum omnium stamina cœrulea.

4. Flos major, pallescens, nonnunquam exalbidus; petalis surrectis in utroq; ab ipso statim exortu purpuralescentibus lineis notatis, deorsum inflexis in pallescente exalbidis, in albicantem viridibus; pallescens item *Oxyacantha vulgaris* floris odorem prorsus æmulator: alterius etiam odoris.

5. Solo floribus colore flavescentibus, surrectis petalis purpurascens virgulis radiatis propendens vel nigrescent vel diluata purpurea in medio notatis, a quarta differt. Oudatus hujus etiam el flos.

Nafcutum omnes in nodis et apertis collibus Pannoniae et Austriae, vi. Clusii. Ceterum tam insignem varietatem ex femine decedens, non agniti non est dubium, inquit Clusius: infinitum ergo variare possunt, et novae quotannis ex femina facit varietates obtineri. Minus recte ergo a C. B. pro definitis speciebus ponuntur. Numerus enim specierum, si has species distinguere concederemus, omnino incertus et infinitus esset.

A precedentibus nec radice, nec foliis, neq. floribus figurâ differt, proinde nec specie.

Chamaeiris latifolia minor G. Clusf. *Iris humilis latifolia minor tenerrima* J. B. Cham. flore obsoleto pallido C. B.

Clus.

Cujus petala propenduntia obsoletum colorem pallido permixtum habent, & ab eorum ima parte usq. ad extremam fimbriam, quæ pallida est, purpureæ excurrunt venæ: pinnata terna petala, quæ alba filamenta tegunt ex pallido albescent, sursum verò erecta pallida sunt, circa imum tamen obsoletæ purpuræscensibus radiis aspersæ.

Circa Budam in Pannonia Mœsiae finitima eruta fuit. Clusio enutrita brevem admodum caulem, vix ternos digitos supra terram eminentem habuit, cui infederunt bini flores. Nec magis specie differre confendit reliqua Chamæiridium varietates à semine ortæ, quas describit Clusius septimo, octavo, nono, decimo, undecimo loco.

Chamæiris latifolia minor 7. *Clus.* *Ch. minor flore varietate picta* C. B. *Iris humilis latifolia minor elegantissima, varietate picta* J. B.

Huius flori tria petala deorsum inflexa variis radiis ex pallido purpurascens, ab imo sursum & in latera sparsa sunt distincta, per oras etiam tenui quodam ceruleo colore aspersa: fimbria medium folium ad inflexionem usque occupans multis villis constat, quæ bifido folio integuntur flavis, reliqua parte dilute ceruleis: petala gibba illam & ligulam tegentia coloris sunt ex ceruleo candicantis, cui in costa & oris paullo saturatio: terna flos attollentia folia ex ceruleo flavescent abdicantis, & multis purpureis venis in latera excurrentibus prædita, quæ verò in latum expanduntur purpurascens maculis aspersa sunt. Flori succedebat longiusculum triangulare caput.

Florem cum aliis Chamæiridibus dedit Aprilis, nullæ odoris gratiæ commendabilem.

Chamæiris latif. minor 8. *Clus.* *flore purpureo flavescente* C. B. *Iris humilis latif. minor, flore vario, ejus foliis valde incurvis* J. B.

Chamæiris latif. minor 9. *Clus.* *Chamæiris flore pallide luteo* C. B. *An Iris humilis latif. flore pallido, albicante & vario* J. B.

Chamæiris latif. minor 10. *Clus.* *Ch. minor flore purpureo* C. B. *Iris humilis latif. minor vario violaceo* J. B.

Chamæiris latifolia minor 11. *Clus.* *Ch. candicans venis variis distincta* C. B. *Iris humilis latif. minor flore vario, foliis ejus inflexis candicantibus* J. B.

Harum descriptiones omisimus, & Clusii *hist. plant. rarior.* si quis eas desiderat, petendas. Cum enim hujusmodi varietatum numerus (novis quædam & semine lato subnascentibus) certus & definitus non sit, infinitum esset singulas persequi, & si id aggredieremur, plantarum histoniam in infinitum tandem excreveret, nec Elephantinis voluminibus posset comprehendi. Verum certus & definitus est, ut sæpius diximus, in rerum natura specierum numerus, à prima creatione ad hunc usque diem, ut credi par est, constans & immutabilis.

6. *Chamæiris flore luteo* C. B. *Iris minor lutea* Dod. *Chamæiris lutea* Ger.

In sterilibus Garrigues dictis, Momman, la Colombière & aliis prope Monspelium abundat. *Botan. Monsp.*

§. 3. *Irides angustifoliae.*

1. *Iris Tripolitana* Clus. *Tripolitana, folia longissimis, flore aureo* J. B. *media longissimis foliis lutea* C. B.

E celsiorum aut altius assurgentium genere est hæc, folia habens reliquis quas conspexerat Clusius, multo longiora, bicubitalia videlicet, medietate inter latifoliam & angustifoliam latitudinis, unciam scilicet lata, reliquarum Iridum foliis magis viridia, non tamen splendensia ut Xyridis: *Caulem* habebat inter folia prodeuntem, quinque pedes longum, vel etiam longiorem, rotundum, firmum, licet non valde crassum, nodosum, & aliquot brevioribus foliis præditum, in cuius summo bini & terni flores, & vaginis prodeuntes, petalis sinuosis, Iridis bulbosæ flavo flore floribus formâ non dissimiles, aurei coloris, quorum tria majora versus terram valde reflexa, & eis incumbencia tria alia minor, alata, ligulam flavam tegentia; tria reliqua & lateribus majorum prodeuntia, assurgebant instar illorum quæ in Iridibus bulbosis conspiciuntur, bifidumque mucronem habebant. Floribus succedebant trigona capita, in singulis lateribus geminâ costâ sive nervo secundum longitudinem eminentes, non dissimilia capitibus Iridis angustifoliae majoris, similibus etiam *seminibus* plena. Radix digitalis crassitudinis, nigricans & nodosa, instar radices angustifoliarum.

2. *Iris pratensis angustifolia folio setido* C. B. *tenuifolia Michelfeldensis spontanea* J. B. *angustifolia major sive* 1. *Clus.*

Multa profert folia, longa, rigida, angustiora & nigriora quàm Tripolitana, quæ compressa vel contracta ingratum retrumque odorem spirant, propemodum ut Spatulæ foetida folia, minus tamen graveolentem: inter quæ *Caules* teretes oblongi & cubitales, interdum etiam longiores exsurgunt, quatuor aut quinque flores ex vaginulis lateralibus promentes, Iridis bulbosæ viridioris floribus formâ non admodum dissimiles, colore ceruleo saturatiore præditos: quibus succedunt oblonga capita trigona, subfusa, multo firmiora, magisque cartilaginosa quàm latifoliarum Iridum, usque parva quæ in Tripolitana, angulis etiam eminentibus & quadammodo geminis, quæ desinunt *seminibus* duplici serie digestum, aliquidantum compressum & angulosum, ossæque duritiæ, subfufescente membranâ testum ostendunt. Radices obliquæ, longæ, nodosæ, graciliores quàm in latifolia, Tripolitanae radices aqualis, foris nigricantes, intus candicantes aut pallescentes, sapore acri & fævido, multas longasque fibras præferentes. Invenitur etiam foliis non graveolentibus.

In Germania & Hungaria in pratis invenitur.

3. *Iris pratensis angustifolia non setida altior* C. B. *tenuifolia major flore ceruleo & striato, angustifolia* 2. *Clus.* J. B. *angustif. minor sive Pannonica versicolor* Clusii Park. *Iris sylvæstris Byzantina* Ger.

Clus.

Cubitalia, interdum etiam longiora folia habet, admodum angusta, minimi digiti five semuncie latitudinem non excedentia, viridia, non tamen splendensia, summa parte mucronata, infima verò, quæ sub terra latent, purpurascens, nullo ingrato odore, [J. Bauhino olereacum quid redolent.] *Caules* habet fæsciculatales, nonnunquam bicubitales aut ampliores, rectos, teretes, firmos licet intus cavos, geniculatos, virides, summo fastigio in binos aut ternos rânulos divisos, quorum singulis infident anguli flores, Iridis bulb. verfic. latif. floribus formâ similes, odorati, quorum terna petala deorsum inflexa, infima parte, & quatenus bifido alatoque folio ligulam occultente teguntur, furvo colore sunt, reliqua verò parte (quæ in nonnullis brevior & latior est) in albis oblongior & angustior) nunc candicante, modo purpureo fere violaceo colore, venis saturatiore purpurâ nitentibus per folii longitudinem & latitudinem excurrentibus, & fimbriâ fere supercilio carentia: tria sursum crecta angustiora sunt, & cum bifidis illis exalbidis ligulas tegentibus, purpurei fæuri five violacei sunt coloris. Breves deinde succedunt *filique* five capita triangula, breviora quàm in præcedente, neque adeo mucronata, neque geminâ costâ eminentem prædita, quæ per maturitatem nigricentem colorem contrahunt & desinunt. Semen inaequale, angulosum, nonnulli compressum & durum continentia. Radix nigra, tenuis, dura, nodosa infar superius, fibris duris & tenuibus prædita.

Clusius in pratis nonnullis & locis pratensibus Austriæ & Ungariæ eam invenit: Loca particularia *Locui*, apud ipsum vide.

Clusius Iridis angustifoliae secundæ speciem alteram meminit, ejusque iconem dat, sed nullam *Varietatis* addit descriptionem. Hanc C. Bauhinus. Iridem pratensem angustifoliam humiliorem appellat, apud quem reliqua Synonyma vide.

Iris candidis floribus angustifolia *Lob.* ab hac non aliter quàm floris colore differre videtur.

Iris angustif. flore albo J. B.

4. *Iris angustifolia maritima major* C. B. *angustif. 3. Clus.* *An Iris tenuifolia flore violaceo* J. B? *Iris maritima Narbonensis* Ger.

Clus.

Ex radice nodosa multa producit folia, firma, longiora quàm præcedens, & prioris foliis magis angusta, saturatius viriditate prædita, nonnulli etiam foetida; inter quæ cubitalia assurgit *caulis*, hinc, aliquot flores proferens secundæ floribus longiores, & Primæ panem filioses, sed longe saturatiore purpurâ & quasi nigra præditos: quibus succedunt capita, primæ capitibus panem similia, *semine* etiam simili plena. Radix, ut dictum, nodosa, dura, foris nigra, minimi digiti crassitudine, internâ parte ex albo flavescent, antrosum & in latera progrediens, aliarum angustifoliarum Iridum instar, & tandem velut in orbem sese spargens, (quod omnibus Iridibus commune est) multis fibris donata gracilibus, duris, fœcis, lentis tamen & fractu contumacibus, quarum anteriores & novellæ crassiores, molliores & candidæ.

Ab hac mihi non diversa specie videtur.

Iris angustifolia maritima minor C. B. *angustif. minor Clusii quarta* J. B.

Clus.

Præcedente humilior est, floribus paullo minoribus & angustioribus, atque etiam dilutioribus, Primæ tamen floribus saturatiore; cætera similes. Nascitur utrumque hoc genus Hispaniæ & Gallia Narbonensis locis maritimis.

5. *Iris angustifolia hortensis versicolor* C. B. *angustif. flore violaceo, reflexis foliis lævis & purpureis venis variis* J. B. *angustif. 5. Clus.*

Clus.

Nec foliorum formâ, nec radicibus multum differt à majore marina, nisi quod folia habere non videtur tam atra viriditate prædita: flores etiam plurimum differunt; nam tria folia surrecta purpurei sunt coloris & violacei; tria verò reflexa & terram spectantia paullo latiora sunt, & multis lævis purpureis venis, alternatim permixtis, ab ipso folii ungue exorientibus, atque secundum longitudinem & in latera se spargentibus gratissimam varietatem efficiunt.

Floret cum marina, ferius primâ, Junio videlicet mense: Semen maturitatem acquirit Septembris initio.

Hanc maritimam varietatem fuisse suspicor, à semine deciduo in hortis enatam.

6. *Iris graminea qui pereunt quotannis folia* J. B. *Iris angustif. primum redolens major & minor* C. B. *angustif. 6. Clus.* *Chamæiris tenuifolia* Ger.

J. B.

E radice inodora, tenuiore & graciliore quàm cæterarum Iridum, nodosa, nigro cortice testâ, obliquâ, brevi tempore magnam cespitem occupante, ut cum diffcultate erui queat, *caules* palmares [uni pedales, alteri vix dodrantales. *Clus.*] tenues surgunt. Flor amœnus est subiecto calice, sed profundius fuscis totidemque acutis porcis exarato, emicat, novem petalis aliarum more constans, fex multum diversis nam tria extima repanda extremâ orâ albis violaceisque fœtris oblique variata sunt, inde contractus folium quasi ex iltimo eluctatum paulatim latefcit, purpurascens in lateribus, nullâ in medio hirsutâ fimbriâ, cujus locum supplet linea lata lutea, fœris purpureis picta; cui extrinsecus respondens costa ex luteo virefcit. Hicce incumbunt similiter repanda tria illa bifida folia, quæ in medio quidem è viola purpurascunt, à lateribus autem è diluto rubore fere cinerea

rea sunt, quibus averla parte apprimuntur stamina latiuscula, cultrata, coloris ferruginei: hisce alterno posita interjecta sunt tria reliquis minora duplo, colore violaceo, neutiquam in summo relicto more coeuntia, sed apicibus convolutis à se invicem diffisa. Odor nobis gratus Prunorum, Clusio Armeniaci mali. Succedunt capita sublonga & turgida, valde eminentibus costis praedita.

Virescentes.

Clusius duas hujus differentias deprehendit: Unam pedali interdum altitudine, caule tereti, binos aut ternos plerumque flores gestante: Alterum caule vix dodrantali, unicum magna ex parte flore proferentem.

Locus.

Provenit in pratis Viennæ Austriæ vicinis, ad radices montium sitis. Hujus folia hyeme accrescunt, suntque tenuia, angusta valde, non rigida, sed mollia, & superioribus dilutius virentia.

A. 7. *Xyris* Ger. *Xyris* five *Spatula fetida* Park. *Spatula fetida*, plerisque *Xyris* J. B. *Xyris* I. five *Gladiolus fetidus* C. B. *Stinking Gladdon*, or *Gladwyn*.

J. B.

Radix incurva Dod. in novellis plantis rotunda, & veluti bulbi aut cepæ alicujus caput, & quæ fibræ dependent crassiusculæ, veteribus & multorum annorum plantis multa, longæ, geniculatæ, sibi invicem implicatæ, magnum veluti cespitem constituentes, denique ut formâ ita & acrimoniâ intensâ ad Iridem accedit. *Folia* multa cubitalia & sesquicubitalia, in cultratum mucronem desinunt, angustiora quam vulgaris Iridis, atro virore splendentia, fetidum cimum odorem attritu obolentia: inter hæc *caules* plures, glabri, crassitie mediocri, per media folia recti assurgunt, quorum singuli canaliculato calici insidentem ferunt florem Iridis, sed minore, novem foliis constantem, quorum tribus repandis ex purpurea obsoleta albicantibus, virgatis, nulla fimbria villosa donatis, terna modico intervallo imposita, fuliginoso colore, bifida, ligulas concolores occultantia: reliqua tria modicè erecta, ab exortu ad medium usque circiter sulca, deinde ex albedo leviter purpurascuntia. Floribus succedunt *siliqua* oblongæ, vel (ut ait Cordus) Iridis sylv. similes utriculi, sed paullo majores & triquetri, quæ per maturitatem Pæoniae instar desiliences *semen* ostendunt rotundum rubrum, minoris Pisi magnitudine, gustu fervido.

Locus.

Ad fæpes & in dumetis apud nos provenit, sed rariùs. Observavimus cum Lobelio & ad lixores maris aggres: Passim Monspelii locis similis invenitur.

Vires.

Ea vi & acrimonia prædita est radix; tanetsi Cotulam aut cimices oleat, ut contra capitis vulnera Diosc. teste, faciat & fracturas, educat aculeos & omne telum extrahat citra dolorem: admixta floribus æris tertia parte, radicis Centaurii quam & melle sanet tumores & inflammationes cum aceto imposita. Radix cum passo confusa bibetur ad convulsâ, ruptâ, coxendicium dolores, urinae stitilicia & alia profluvia. Semen ad ciendam urinam efficacissimum est trium obolorum pondere in vino potum: Idem & lienem absbluit cum aceto potum.

Lobel. Ad alvi profluvia bibitur non secus ac Rhabarbarum & Asarum: ventris fluores materiam per urinam deducendo & averiendo supprime. Cæterum opilionibus & rusticorum plebi in præfectura Somerseti Angliæ hujus radicis decoctum aut etiam infusum purgationes Iridis modo molitur.

In omni alvi profluvio nolimus experiri hanc fervidam radicem, inquit J. Bauhinus; fortè possit tolerari usus in profluvio alvi pituitoso.

Hujus radices maximarum sunt virium in Scrophulis insunt sumptæ. *D. Needham.*

Pulvis radicis efficeatur in hysterica passione, orthopnea & hypochondriaci affectibus similis est. *D. Bowle.*

8. *Iris tuberosa* C. B. Ger. Park. *tuberosa Belgarum* J. B.

Folia illi tria aut quatuor, sesquipedalia & longiora, angusta, striata, quadrangula, cum primò erumpunt rigida, verum postquam in justam longitudinem excreverint, infirmiora & terram versis reclinata, in acutos mucrones desinentia, colore glauco, ad exortum gracilia, & duobus tribusve foliis seu lequibus membranaceis obvoluta: inter quæ exurgit *caulis* pedalis aut altior, gracilis, teres, striatus, duobus foliis ætè ei adnascensibus, & sinibus suis cum amplexis & involventibus ab imo ad summum fere. In summo autem nodi duo observabiles sunt sibi invicem proximi, & quibus totidem folia membranacea acuta, carinata exeunt, alterum superius & angustius, alterum inferius & latius, tum folium superius, tum *florem* ipsum antequam aperitur includens & occultans. Flors petala extrema tria versus terram valde reflexa, supina parte nigricant mollitie & splendore pannum nigrum holosericeum referentia: iis incumbunt tria eriguntur magis quam in aliis Iridibus, & in duas acutas lacinias auriculas imitantes profunde dilescantur: tria reliqua in aliis erigi & supra florem esseri solita, brevissima sunt & perangusta, ut foliorum potius rudimenta quam folia genuina conferri mereantur. Omnium, exceptis apicibus extimorum, color pallidus aut herbaceus, nigro quodam diluto obiter tinctus. Flori subest vacellum seminale oblongum teretiusculum quod flore dilapso grandæscit, & ob gravitatem suam & pediculi infirmitatem deorsum dependet, semina continens rotunda, albicantia. *Radix* tuberosa, variè depacta, quæ in plura interdum tubera, velut totidem digitos ab uno frustulo exeuntes, excrecit.

Locus.

Oritur in Orientalibus regionibus & in Arabia.

CAP. II.

De *Liliasphodelo*.

Liliasphodelus dicta est hæc planta à flore Liliæ & radice Asphodeli.

1. *Liliasphodelus luteus* Park. *Lilium luteum Asphodeli radice* C. B. *Asphodeli radice luteum*, five *Lilium-asphodelus quorundam flore luteo* J. B. *Lilium non bulbosum* Ger. *The Day-Lily*.

J. B.

Ad unum vel duos cubitos excrecit, *caule* tenui sed rigido, tereti, cavo, lævi, absque foliis, in summo in aliquot ramos diviso; *radice* fibrosa, glandulis apensis donata, Asphodeli radicem æmulâ, multa, oblonga, ab uno capite descendunt j foris buxæ, intus alba, sapore subdulci. E glandularum annexu fibræ quadam crassiores serpunt, quibus in plures plantas multiplicantur. *Folia* ei sunt numerosa, Porri aut Asphodeli, longa, carinata, striolis per longum donata. Flores odore planè & formâ Liliæ, sed colore penitus luteo. Post flores (inquit Dodonæus) crassæ, triangulares gignuntur siliquæ, in quibus *semen* nigrum & splendens. Pæoniae paullo minus.

Floret cum Lilio purpureo majore, & paullo ante, Lilia candida præcedens. In Ungaria maximâ copiâ sponte nascens, in multis uliginosis pratis, non procul ab oppido municipio Nemetzwyar invenit Clusius.

2. *Liliasphodelus phoeniceus* Park. *Lilium radice Asphodeli phoeniceum*, five *Lilium-asphodelus quibusdam J. B. Lilium rubrum Asphodeli radice* C. B. *Lilium non bulbosum phoeniceum* Ger. *The red Day-Lily*.

J. B.

Non admodum absimilis est hæc plantæ præcedenti, sed in singulis partibus major. *Radix* quippe confimuliter glandulis oblongis filo connexis strumosa, alba, gustu propemodum fatuo: *Caulis* digiti crassitudine, duos cubitos altus & major, fistulosus, enodis, cujus fastigium in aliquot alas dividitur: *folia* majora, carinata, latiora quam lutei: *flores* in caulium ramis altero tanto majores, Liliaceis parvis, colore tristiore rubent intrinsecus, luteæ linteæ per medium decurrente ad ungues usque totos luteos: extrinsecus folia ad luteum magis divergunt.

De loco ubi sponte exit nihil invenio apud Botanicos qui de eo scripserunt: Quod semen apud ipsos non protulerit quotquot eum coluerunt consentiunt; non dubito tamen quin loco suo natali producat. Radicibus adeo se multiplicat & propagat, ut ob id hortulanis minus acceptus & gratus sit.

Ob flores unum duntaxat diem durantes non ineptè Hemerocallis dici possit.

CAP. III.

De *Asphodelo*.

Asphodelon dictum volunt quasi ἀσπιδον, διὰ τὸν πῦρ κρηθρὸν νεκρῶν ἀσπίδων, à mortuorum comburitione cinere. Enenim in tumulis Veteres Asphodelum ferebant, ne deesset cibus mortuis, ut Porphyrius in quodam epigrammate scriptum reliquit, ubi tumulum his verbis inducit, Νεκρῶν τὸ μακάριον τὸ ἐξ Ἀσφιδέων παύσις, καὶ τὰ τὸν θῆτα ἔχον. Foris quidem *Makran Asphodelumque habeo, intus verò mortuum claudo*.

Asphodeli nodi sunt radices multis tuberibus uno capite dependentibus constantes, flores stellati, femina triquetra.

1. *Asphodelus major ramosus flore albo* J. B. *major albus ramosus* Park. *albus ramosus* mas C. B. *ramosus* Ger. *The great white branched Asphodel*.

Clus.

Multa habet oblonga *folia*, angusta, triangula & veluti carinata, fungosa & lenta, mucronata: *caulem* rotundum, lævem, bicubitalem interdum, in ramulos supernè filium, quem à medio fere sursum vergendo exornant multi, stellati *flores*, coloris intus albi, foris vero nervo purpurascente singula folia secundum longitudinem quasi distinguente (ut Ornithogali flos virefcente linea distinctus est) sex staminibus medium occupantibus. *Semen* durum, lignosum, rugosum, acrum & figurâ triquetra, capitulo orbiculari fere, sed tribus eminentioribus costis prædito, & ex viridi purpuraceo continetur, quod illo per maturitatem desiccante cadit. Floret per partes, ut verè dicit Theophrastus, & incipit ab imis. Radices ab uno capite numerosè exeunt, oblongæ, exiguis Napis similes, sed inferiori sede crassiores, atque in fibras desinentes, succi plenè candicantes, ingrati & acris gustus.

Istius (inquit Clusius) radices videre memini, dum Olyssippone Hispalim proficiscerer, aratro erutas, quæ 200. aut plures, ab eodem capite pendentes, eoque crassos admodum napos haberent, ut 50. aut amplius libras totam plantam pendisse putem. Radice nihil mirum si Plinius, 80. simul acervatis sæpe bulbis referat.

Radicis nititur longa, reptante, tenaci, caule non caffiore, nodofa, è fingulis nodis fibras emittente longè lateque fub terra repentes teretes, pallide luteas, quæ facile delibrantur, medullâ intus folidâ, fucculenta, fapore initio dulci tandem mordicante, Raphani æmulo. *Caufis* è radicis capite exiliter glaber, cubito paulo altior, lentus & frangi contumax, medullâ densâ, viridi, fucculentâ repletus.

dic est crassa, longa, curva, veluti internodiis articulata, è quibus ad latera enascuntur alie plantæ alternis, ut in Arundinum nodis germina seu gemmæ sunt dispositæ.

Planta hæc brevi intermedium temporis spatio, celerissimo auctu, miræ proceritatis caulem emitit.

* *Alit. ad
Chrysica pft.*

Jacobus Fontanus in *Epistola ad D. Blasium Capifila Avenionensem gubernatorem, de quadam Aloes planta Avenionis in horto D. Dami enutrita, quæ per 100 (ut credebatur) annos ibi manserat, necdum floruerat hæc habet. Caulis ex ori cepit Sexto Nonas Maii 1599. quæ intra 45 dies crevit ad 32 palmos. A medio fere hujus caulis ad summum usque ramos five furculos emittit 29 perinde efformatos ac brachia candelaborum quæ illuminationis causâ in aliis Magnatum suspensurum, origine recti, tandem sursum recurvi, in quorum fastigio summo valge enatae sunt plurimæ, Hafulae regie valgis non abfimes, quibus suprema parte harebant Flores croci, Flores Rosarum capillamentis inhærentium non dispares.

Petrus Borellus Aloes plantæ caulem, cum per longum tempus sine eo remanferit, tandem erumpere scribit cum fragore & strepitu, ut impetu facto tota in truncum fere converteretur; & coram mirantibus hominibus incrementum tantum fuscipere, ut etiam Quercum mediocrem æquet, & 30 circiter palmarum altitudinem, & femoris crassitinem acquirat, fibrulofque in lumnitate decoretur. Quodque magis mirandum intra paucos dies, [quatuor vel quinque] hanc molem attingere, adeo ut incrementum ejus etiam oculis percipi possit. Tale quid visum nuper apud Monspelienfes, &c. Credat Judas Apella. Nos anno 1663. Aug. 20. Monachii Bavariæ, in horto Illustri Ducis octo aut decem hujus generis plantas vidimus quæ jam caules prodixerant hæstæ altitudinis, brachii crassitie, summa parte plurimus floribus onustos, eodem fere modo è caule exercentibus quo describit Jacobus Fontanus, nondum tamen planè explicitis: de caulium eruptione & celeri auctu nihil prodigiosi nobis ab Hortulanis relatum. Verum eadem est, intra unius æstatis aut semelste spatium caulem erumpere inque eam altitudinem & crassitiam excrefcere, ut arbor quædam videatur, quod quamvis mirum, non tamen si foliorum & reliquæ plantæ magnitudinem consideres, omnino portentofum & incredibile apparebit. Proinde in ratione hujus phenomèni exquirenda frustra se fatigant fupradicti autores. Flores hexapetali huic sunt: *semina* tribus cellulis distincta.

Planta hæc unica (inquit Franc. Hernandez) quicquid vite esse potest necessarium præstare facillè possit, si esset rebus humanis modus. Tota enim illa lignorum sepiendorumque agrorum usum præstat, caules tignorum, folia verò recta tegendi, imbricum, lancium: eorundem nervuli & fibræ eundem usum habent ad linteamina, calceos & vestimenta consicienda quem apud nos Linum, Canabis, Gossypium, &c. E mucronibus fiunt clavi, aculei, subula; quibus perforandis auribus, maccæ, corporis gratiâ Indis uti mox erat cum Demonum vacarent cultui; item aciculæ, acus, tribuli militares, & rastilla idonea pectendis subtegminibus. Præterea è succo manante, cujus erullis germinibus internis foliolis tenerioribus cultis [*Tralimis*] in medium cavitate fillant planta unica ad 90. interdum amphoras (quod dictu est mirabile) Vina, Mel, Acetum ac Saccharum parantur. Succus namque deffillatione fit dulcor & ipsior donec tandem cogatur in saccharum. Vinum fit ex eodem succo diluto fontanâ aquâ, additis corticibus Malorum Medicorum Limonumque, & aliis. E faccharo dicto paratur acetum, nempe resolutum in aqua, & novem diebus infusato. Idem fucum mensis ciet, alvum lenit, urinam evocat, renes & vesicam emundat. E radice quoque resiles fiunt firmiffimæ. Craffiores foliorum partes trunculique decocta sub terra edendo sunt apta, sapiuntque Citrea frusta saccharo condita: quin & vulnera recentia mirè conglutinant. Fit enim fucum assilione glutinosus, qui suapte naturâ frigidus ac humens est. Folia quoque alba & affecto loco imposita convulsionem curant, ac dolores leniunt (præcipuè si fucum ipse calens bibatur) quamvis ab Indica proficiantur huc, sensumque hebetant atque torporem inducunt. *Radix fucum laem* *Peneram curat apud Indos.* D. Palmer.

6. Aloes Americana minor Munting. An Theomel sive Maquet divinum Hernandez?

Munting.

Radix nititur digito interdum crassiore, nodulis diversis geniculatim distinctâ, colore planè albidopradicâ, necnon innumeris fibrosis, primò albescentibus, postea verò ad helvum declinantibus radicalis ditatâ.

Folia protrudit sese mutuò amplectentia, pedum Romanorum duorum longitudinem nunquam excedentia, pro illorum autem brevitate admodum lata, sex nimirum octo aut novem digitos non raro superantia, ceteris obtusiora, & in brevem mucronem definitina, reliquarum specierum more crassa, circa margines tenuiora, necnon frequentioribus ibidem atque exilibus planè spinulis cævenata.

Ex Hispania nova allatam Muntingio obtulit naucleus quidam, qui ab Indigenis Americæ Theomel vocitari retulit: eadem videtur Theomel five Maquet divino à Fran. Hernandez descripto & depicto *Reum medice. Novæ Hist.* lib. 8. cap. 19. namque & nomen & vires conveniunt: inquit ejus fucum optimo cum successu trium quatuorve cochlearium mensurâ fabricantibus omnibus exhiberi predictis naucleus ab Hispana quadam muliere edoctus est.

7. Aloes serrata major umbellifera Munting. Mel five Maquet Hernandez.

Munting.

Radix huic brevis est, crassa tamen, subfusca, fibris frequentissimis undique obrita; Planta ipsi præcedente omnibus partibus major, * prima tamen specie minor est, eique effigie ac foliorum dispositione pertrahis, nisi quod folia paulò fiant laciata ac magis canaliculata, attamen breviora, viridiora, atq; ad utrumque marginem parte spinulis crassioribus horridioribus, & modicè longis, ac serræ in modum bellè admodum, non tamen adeo arctè dispositis, necnon in apice seu horrido ac crasso quodam mucrone è purpure colore obscuro prædita, quatuor plus minus pedes longa, vix unum lata. E quorum medio *Caulis* in adultâ plantâ brevius tempore, ad duodecim, quatuordecim, & non raro fædè cum pedum proceritatem assurgit, unicuique, una sui parte coxendicis humanæ crassitie, pyramidalis, numerosioribus quàm in *Mucronato solo* majore foliis eum arctius amplectentibus cinctus. E quorum

rum sinibus in superiore parte ramuli undique enascuntur, non adeo multi, umbellæ in modum dispositi, quorum apicibus insident flores, pediculis brevibus & tenellis nixi, vix plures conjunctim, sed viridi quadam coronula externè cincti, in supremo verò in sex foliola divisi, quorum interiora tria lutea, exteriora è pallido lutescunt, culmum lata, mucronata, digitum plus minus longa, necnon radiantem stellam palchre efformantia, circa Hyalum albidum fusc luteis staminibus, læpius explicitis, interdum fide coloratioribus, fuscis prominentibus apicibus onustis, emergentibus. Flores temporis progressu nullo succedente semine in frigidioribus regionibus marcescunt. Semen Alphon delino simile. *Hernan.*

Hæc planta esse videtur quam describit Gomara, (referente Clusio) nomine *Mel*, nonnullis *Maquet* aliis *Cardon*. Cui ut eadem nomina ita eadem fere virtutes ascribit, quas Hernandez; eas autem superius posuimus fusc Aloes Americana Clus.

8. Aloes purpurea Lewis Munting. Pari, seu Mel lenissimum Hernandez.

Munt.

Radix nititur copiosâ, stramenti instar crassa, longa, externè fusca, internè candescente, fibris tenuioribus hinc inde emergentibus prædita. Folia duo, tresve pedes pro ætate plantæ longa aut etiam longiora, tres quatuorve digitos lata, ad basin angustiora, in medio latissima, indeque in angustiora ac modicè longum mucronem spinula quadam è fusco nigricante vel purpurascante armatum finientia, marginibus tenuibus, lævibus ac planis, nullisque omnino spinulis obita donata Yuccæ in modum carinata, externâ maxime ex parte è viridi purpurascencia, aut purpureis quibusdam maculis hinc inde contaminata, internè vero ad albedinem quandam vergentia, solida, rectâ semper fursum tendentia, necnon permultis filis internè albicantibus, cæterisque Aloes specibus omnibus tenuioribus ac pretiosioribus repleta.

Caulis octo, decem, vel duodecim nonnunquam pedes altus, unicuique, raro plures, foliis minoribus, carinatis, crebris ab utraque parte eum arctè amplectantibus septus supremo apice varios in ramulos umbellatim dispositos sparsos. Flores & sentina non vidit Autor.

9. Aloes Brasiliensis Caraguata dicta Marggr.

Marggr.

Radix cum Aloes Americana Dodonæi, foliis cum vulgari convenit: nimirum ex radice crassa, brevi assurgit folia viginti aut plura, crassa, succulenta, acuminata, utroque latere dentata seu spinosa, unum vel etiam duos pedes longa, pallidè viridia, atque hinc inde griseo colore maculata. Inter folia prodiit *caulis*, tres aut quatuor pedes altus, in duos ramos divisis, quorum quilibet sustinet spicam *florum* flavorum: est autem quilibet flos cavus, digitum longus, ad oram sextipliciter fissilis, continens totidem *stamina* flava *apicibus* flavis: insident quilibet flos suo petiolo brevi, & apertus propendet totidem, adhuc autem clausus directè ad latera: est inodorus.

Suspensior nonnulli (qui de rebus Indicis scripserunt) Ambram gryseam Anglicè *Ambergreece* esse fucum concretum ejusdem *Caraguatæ*, *Marggræ*, seu *Mel* laxis & copiosis copiolè nascentis, qui vi maris & piscibus abreptus huc & illuc agitur, coagulatur, & interdum in magnam molem conglomeratur variis partibus coalescentibus. *D. Tancred Robinson*; qui ulterius addit *D. Tripham* observasse in hac succulenta plantâ materiam quandam viscosam, crassam, & bituminolam, quâ folia turgent, Ambræ gryseæ valdè similem.

10. Caraguata secunda Marggr. lib. 2. cap. 16. primo in loco descripta.

Marggr.

Ex radice filamentosa, super caudice & ramis arborum fundata, proveniunt novem, decem aut plura folia, ab uno ad quinque pedes longa, & crassa ut folia *Namæ*, tres aut quatuor digit. lata, & cava instar canalium, atque in ambitu dentata, aculeis brunnis, acutis, fursum erectis. In medio autem horum foliorum prodiit *caulis* albicans, teres, minimum digitum crassus, duos circiter pedes longus, lignosus & medullifolius, ad quem bina & bina capitula posita, in summitate autem plerumque quinque, tris coloris incarnati.

11. Caraguata guacu Marggr.

Marggr.

Est major species, ex fabulosa radice, quæ magnitudine, figurâ & colore plane cepam æmulatur, atque interius multa habet filamenta, primò assurgunt tria, quatuor, aut quinque *folia*, crassa, succulenta, viridia, cava; dein proveniunt plura, figuram habentia trianguli acutissimi, stantque erecta, in orbem adnata, octo, decem, quindecim pedum longitudinem æquantia, pedem lata, in extremitate acuminata, & in lateribus versis inferiora acutis denticulis rufescentibus munita. Ex una radice 30. aut 40. folia prodeunt. In medio foliorum, quando planta bonam ætatem habet, assurgit *caulis* seu truncus, superioris tibiæ humanæ crassitie, rectus, spongiosus seu mollis, hinc inde triangularibus foliis, minoribus vestitus, altitudine circiter octodecim aut viginti pedum; in summitate autem explicat tenerum & fastigiatum truncum instar arboris cum suis ramis; & rami iterum ramulos habent, & multa conica corpuscula, pene digitum longa, quæ fide aperientia *florum* exhibent, quinque, petalis compositum, magnitudine florum *Isabrahæ* ex viridi flavescens, ac aliquot staminibus in medio; refert flos figuram stellæ. Brevis tempore in summam altitudinem excrefcit.

Ex foliis hujus plantæ optimus pannus confici potest, qui præstat bonitate panno lino. Ex substantia conitorum corpusculorum, antequam in flores abeat, alba filamenta, Gossypium æmula extrahi possunt. Radix aut etiam folia hujus plantæ recentia trita ac aquæ injecta pices ita examinant, ut statim desuper nate & manu prehendi possint. Lignum siccatum instar funiculi sulphurati ardet; ex eo ignis elici potest duriori ligno applicato.

12. *Carag.*

* *Aloe Americana Clus.*

12. *Caragana acanga* Margg.

Margg.
Folia è terra protrudit septem aut novem pedes longa, sesquidigitum lata, instar canalis cava, lætè viridia, & propè exortum unguis habentia miniatos, crassa, in extremitate acuminata, duorum circiter digitorum intervallo per ambitum aculeis munita. E medio foliorum proximè ad terram multi flores juxta se in orbem positi proveniunt, ex cæruleo purpurei, & in medio alba stannina habentes: quilibet folis digitum longus constat tribus foliis. Fructum fert edulem, quinque digitos longum.

Hæc planta plurimum accedere videtur ad *Mexocotil* seu *Magwei* prunorum Fr. Hernandez, ut eandem suspicemur. Ad hoc genus minimè pertinet: verum ob foliorum similitudinem locum quem occupavit tenere permisimus, donec certius constiterit quò referenda sit.

13. *Aloe ferox* Munting. An *Mexcalmetl* Hernandez?

Munting.
Hujus *radicula* cinereo erant colore obscuro, tenera, modicè longæ, planè fibrosa, è basi crassa, rotunda, retula, nonnihil striata, atq; ex parte tuberculosa pullulantes. Folia max. 2½ pedes longa erant, circa basin latiora & crassiora, indeq; Cupressi modo, in pyramidalem angustiam sensim tenuata, semipedem plus minus lata, ab utroq; gracili latere spinis digiti unius transversè longitudo, emittentibus, admodum crassis ac ferocissimis, colore è nigro purpurascens, quæ cum circiter possidentibus, naturâ omnino atro-virentia, inq; mucronem longitudine sua, latitudine atq; crassitie terribilè desinentia, ore commanfa palato non ingrata, nènon filis quibusdam albescentibus internè donata.

C A P. VIII.

Aloes Americanæ quædam species è Fr. Hernandez historiâ.

1. *Mel Coztli* seu *Mel luteum* Fr. Hernandez.

Hernand.
Folius est modicis si cum * præcedentis foliis comparentur, ad margines luteis, spinis parvis & nigris: *caule* bicubitali, digito lato & rubro, cum *flore* cæruleo pallescenti cacumen ejus occupante, & *radice* sursulosa.

Campestribus locis Mexici nascitur, quamvis sola æstate floreat. Seritur ex germinibus ortis juxta parentem.

Jus trium quatuorve foliorum, additis Siliquastris ternis, frigentes ac crassos humores per secessum & urinam paulatim vacuat.

2. *Mexcal mel* seu *Magwei aptum ut assum comedatur* Fr. Hernandez.

Hernand.
Species est parva, valdè spinosa, & virore admodum exaturato tincta; cujus *folia* eduntur assa, & sunt præ cæteris gustui grata.

Offenditur ea in montibus Tepoztlanensibus.

3. *Mexocotil* seu *Magwei prunorum* Fr. Hernandez. An *Caragana acanga* Marggav?

Hernand.
Planta est spinosa, fructu dulci, acido; Prunis simili, multiplici, & in orbem Indica Pineæ quadrantenus parem composito, eduli succo pleno & grati saporis. Folia sunt Metl, aut illis potiùs Pineæ Indicæ similia, spinosa, fulva ac velut marida. *Caulis* verò brevis, teres ac crassus: *Radix* fibrata crassaq; Pruna sunt oblonga, glandibus similia, & ex candido pallescentia, obducta membrana, intra quam continetur callus candens, ac ut diximus dulcis & acidus, Pinearum Indicarum sapore rebus; *semine* principio candido, ac postea nigro, obrotundo & duriusculo.

Nascitur in faxolis regionum calidarum *Tepēcuaniculi*.

Ad Nanas potiùs referenda videtur hæc planta ob fructum.

4. *Nequametl* seu *mellis potatris* Hernandez. *J. de Laet* depingitur & * describitur.

Hernand.
Rarâ est formâ, *folia* namq; digito transverso paulò crassiora profert, aspera juxta latera, ac impensè acuminata circa cuspidem: *caulem* brachii crassitudine: cujus cacumen *fructus* occupat oblongus, Pyrorum parvorum formâ, undiq; sepiens caulem. Nascitur in calidis. V. J. de Laet Hist. Amer. lib. 17. c. 7.

Sunt & aliæ quamplurimæ species, quarum, quoniam facultate similes sunt, & formâ parum differentes, nomina ac nonnullarum partium differentias subijciam.

1. *Mexocotilli* seu *Metle* viride.

2. *Nexmetl* à cinereo colore dictum.

3. *Quametl*, seu *Magwei* montanum, squalenti colore, fibrata radice, & longo crassoque infigni sursulo.

4. *Hoib*.

4. *Hoitzatzimel*, aculeis longis, purpureisq; radicibus & spinis.

5. *Tapayaxmetl* seu *Magwei* tapayaczin præcedenti simile.

6. *Acametl*, seu *Magwei* arundineum, albidioribus juxta radicem foliis & rubescentibus spinis atque radicibus.

7. *Magwei* nigrum, ob colorem atrum, quamquam spinæ radiceq; ex nigro fulvescant.

8. *Xilometl*, seu *Metl* pilosum, rubeis spinis & radicibus.

5. *Tepehexcalli* seu *Magwei montanum* aliud. Hernandez.

Formâ Metl constat sed tenuibus spinulis.

Montosis faxolisq; gaudet locis calidarum regionum qualis est *Tepoztlanica*.

Contusa atque devorata, illitave curat eos quorum artus motu privati sunt ob nervorum convulsionem. Locu. Vires.

6. *Tlacametl* seu *Magwei luteum*. Hernandez.

Eadem pæne formâ & viribus est quibus cætera, aut eisdem quoq; usibus, sed inter reliquos vigorem ac robur addit fœminis syncope tentatis, aut imbecillibus. Nomen habet à magnitudine.

7. *Theometl* seu *Magwei divinum* Hernandez. v. *Aloe Americana minor* Munting.

Eadem pæne cum reliquis facultate est & formâ, longâ radice, fibratâq; & exilibus spinis: duas spithamas longa sunt tantum folia: succus verò epotus aut illitus febres extinguit.

Nascitur in frigidis & calidis locis editis atque campestribus. Plentiùs & exactiùs describitur à Mun- Locu.

8. *Pati* seu *Metl lenissimum* Hernandez. *Aloe Americana foliis angustioribus alsq; spinis*.

Folius est angustioribus, minoribus & tenuioribus, magnâque ex parte purpurascens, è radice fibrata crassaque. Parantur ex eo fila tenuissima, in magno habita pretio, pannisque lineis preciosis texendis aptissima.

9. *Quetzalichtli* aliis *Metl* Pita. Hernandez.

Assurgit in arboream altitudinem; *radicem* fundit crassam fibratâq; & sensim gracilescens; folia verò spinifera & Metle similia. Fit ex ea quicquid ex *Metl* fieri consuevit.

Xolometl seu *Magwei servi*. Hernandez.

Species est *Metl* tribus veluti orbiculis aggregatis; *radice* constat firmata & fibris auctâ rufescentibus, unde proferuntur folia coccineis horrida aculeis, raris, & à medio usque ad mucronem prolores & præcipuè articulorum tollit: verum quo bibitur tempore corpus est magnâ curâ operiendum.

Nascitur *Haexovinci* juxta fauces fluminum.

Locu.

C A P. IX.

De *Yucca*.

Yucca seu *Yucca Peruana* Ger. *Yucca nova gloriosè elata & opinata planta* Lob. Ad. part. alt. *Yucca* seu *Yucca* Park. parad. *Yucca foliis Aloes* C. B. *Pucca*, or *Indian Yucca*.

Radice nitor crassa, tuberosâ, grandi, successi temporis in multa capita protuberante, intus candida, foris rufa, Rapi substantiâ sed diutiori, succi plenâ, sapore subdulci, folia emittente plurima, in orbem se mutuo amplectentia, cubitum longa, dura, carinata, è cinereo viridia, in acutum & fuscum mucronem convoluta utriusq; camine desinentia, æterno virore, lenta insuper & fractu contumacia: in quorum medio, postquam planta adoleverit, at ne tunc quidem innalescunt flores plurimi, satis ampli, hexapetali, albi, deorsum dependentes, tribus exterioribus petalis venis multis dilatè rubentibus aversâ parte striatis, è petalorum unguibus ad medium eorum partem extensis, non ad margines usq;. Flores in Septentrionalibus & frigidioribus regionibus nulli succedente *semine* aut pericarpio increscunt & decidunt: verum in locis natalibus, Indicè scilicet Occidentales provincis plurimis triangulares capsulas in tria locumenta dispersitas producere dicitur, *seminibus* rotundis aut quadammodo angularibus repleta.

Abrahamus Muntingius in Herbario Belgico aliam depingit & describit *Yuccæ* speciem quam vocat

Jucam Americanam & Brasilianam stellatam eamq; folio mucronato & folio obtusâ.

K k k k k

Alteram

Alteram Yuccæ speciem exhibent Muntingius & Morisonus quæ donatur foliis filamentosis, seu potius foliis filamentis albis interpersis.

Nullus in medicina usus, imo venenatus esse dicitur sed perperam; cum non solum ad vitæ sustentationem conducatur, sed etiam ex radice in farinam comminuta panis esculentum conficiatur. Radix insuper fere omni injuria, imò cum commodo comeditur absq. ulla ejus preparatione. D. *Palmer* ex dictatis D. Hermanni.

Non est autem hæc planta ex cujus radice panis in America usitatissimus *Cassavi* dictus sit, ut nonnulli per errorem crediderunt.

CAP. X.

De *Canna* seu *Arundine Indica florida*.

1. *Canna* seu *Arundo Indica*, quibusdam *Flos Caneri* J.B. *Canna Indica flore rubro & flore luteo* punctato Park. *Arundo florida* Ger. *Arundo Indica latifolia* C. B. *Meers Brasiliensis* Marggr.

J. B.

Inquiliam orbi nostro *caule* geniculato, cubitum & sesquicubitum alto surgit: *Folii* quam pro plantæ modo majoribus, corniculæ chartaceæ convoluta primo pullulata emulantes, quæ ubi explicantur insigniter apparent ampla, duorum palmorum latitudine, trium quatuorve longitudine, tenera, membranacea, modicè in acumen desinentia, à nervo medio secundum longitudinem decurrente exporrectis in margines agmine prædento venulis obliquis. *Caulem* funnium oriant *flores* minio saturatiore tincti, Gladioli haud ita absmiles, capitulo verrucoso insidentes, quod delapsò flore grandescit, triangulūq. fit & veluti spinosum (inquit Clusius) ut Ricini fructus, in quo continetur *semen* per maturitatem fuscum, atrum & rotundum, Fabæ Veterum dictæ magnitudine. *Radix* nodosa & crassioribus fibris stipata, alios radices nodos adnascens habens, qui stolonem etiam matri similes proferunt.

Frigidioris cæli impatiens hyemes nostras non fert, nisi in fictili deponatur & in hypocauftum recipiatur.

Marggravius plantam hanc in *Historia sua rerum naturalium Brasiliæ* plenius describit. *Caules* (inquens) in octo aut decem pedum altitudinem assurgit succulentis, viridis, digitum crassius, quem per intervalla ambiunt *folia* solitaria posita. *Flores* tribus petalis linguæformibus constant, circiter duos digitos longis, erectis, quæ circumdantur ab alius foliis acuminatis & convolutis; in medio autem sunt duo angusta paululum contorta; & in horum medio adhuc unum, instar ligulæ, habens ad latus fiamen fuscum in quadam prominentia. *Flos* est inodorus. *Fructus* dividitur interius in tres cellulas, habens in qualibet utplurimum duodecim grana seminum, durissima, quæ malleo contusa continent intus durissimam substantiam albam, quæ cavitatem intra se habet instar viti vinarii, & in illa corpusculum instar vermiculi casei, ex quo progerminatio fit. *Radix* humanam crassitudinem acquirit, longa, splendide ex albo flavescens, instar Cephæ squamas habens rufas, atq. succulenta: per intervalla autem hinc inde habet tubera seu prominentias fastigiatas, undè novos profunde caules. Observat Clusius è vetustis hujus stolonibus cum marcescentes in vaporario præfciuntur lachrymam exstillare albam, Tragacanthæ amulam, subdulcem & lentam: atq. in ipsi etiam foliis senescentibus existere tenue quoddam excrementum, natri sapore.

Marggravius eam quæ flore flavo est specie diversam facit, & sic describit. *Folii* est angustioribus, magis acuminatis, ac utplurimum circa unum caulis è vaginis erumpentibus: *Flores* paulò majoribus, quorum uniuersis, tribus petalis cochleariformibus (puta Liliaticis) consistit, tres digitos longis, incurvatis, in quorum medio adhuc angustum foliolum, sesquidigitum longum, instar cuspidis directè extendum. In postica parte floris post tria illa majora folia idem talia foliola duo mucronata extant, ita ut totus flos octo confert foliis, & adhuc in medio, more Gladioli, staminulum flavum extremitate sua fuscum obtinet. Cætera cum præcedenti convenit.

2. *Canna Brasiliensis confisera* Paco Caatinga dicta Marggr.

Marggr.

Caulem habet arundinaceum digitalis crassitudinis, rotundum, & intus continentem succulentam medullam subulcis sapore, consistentiæ ferè ut *Canna Saccharifera*. Hunc porro ambiunt sine pediculis hinc inde *folia* solida, septem, octo, vel novem dig. longa, circiter brevia lata ubi latissima, interdum & majora, figurâ linguæ, nervo in medio secundum longitudinem donata, nullis secundum latitudinem venis, sed subtilissimis lineis oblique discurrentibus ut in foliis **Meers*; suntq. superius glabra & dilute viridia, inferius molli hirsutie prædita, & subalbicantia. In summitate caulis provenit *conus* (ut in Pino) octo aut novem dig. longus, in fastigio paulo acutior, squamis præditus ut *conus* Pini, quæ in prominentibus extremitatibus aurei sunt coloris, in partibus ubi sibi invicem incumbunt miniati. Successu autem temporis squamæ illæ à se invicem dilatantur, & sub quo, apparet *foveolæ* cavæ, instar alveoli apertæ dilute purpurascens coloris; flos flosculi verò cuticula est albescens, rotundum facculum præbens, & quilibet continens 24 aut plura grana seminis nigri splendens, magnitudine seminis ceparum, multangularis, suntq. grana albis filamentis, quasi lineis involuta & illis adherent.

Caulis

Caulis hujus plantæ masticatus detrahie humorem è capite, calefacit insuper & frangit calculi. *Vires* deglutito succo intra octiduum ferè curat Gonorrhœam, quam frequenter de die masticata, culo infestus est, ideoque frequens ejus usus vietur.

Reperitur & alia hujus speciei, foliis inferius lavibus, flosculis rubris.

Item tertia, floribus cæruleis, retrapetalis.

Pilo radicem huic Arundini bulbosam attribuit, eamq. semper vivere scribit.

3. *Paco-Seroca Brasiliensis* Marggr. Pilo. *Canna Indica ad unum caulem racemifera*.

Marggr.

In sex, septemve pedum altitudinem assurgit, *caule* recto, spongioso & viridi instar **Meers*; & **Canna* br. *dicta* *viridis*. habetq. folia eodem modo alternatim disposita, & ejusdem magnitudinis, figuræ, coloris, ac similibus lineis striata, sed in summitate folium convolutum ut in *Paco*. Ad exortum autem caulis propè folium provenit pediculus crassius, verum brevis, in aliquot ramulos superius divisis, qui multos habent *flores*, sesquidigitum aut circiter longos, cavos floribus *Paco* quidem similes, sed incarnatè rubentes. Flores hosce sequitur *fructus* in uvam congestus, Pruni magnitudine & figurâ, habens prominentem umbilicum, èstque adhuc immaturus saturatè viridis, maturus verò subulcus, triangularis figuræ, & cortice Aurantii malti cortici panè aquali cinctus, qui sponte finditur in tres partes, atque facillè separatur, minus verò habet paucam pulsam, filamentosam, magnitudine nucis Avellanae, in tres itidem partes divisibilem per cuticulam flavam. Pulpa autem hæc Cinnabari est coloris, odoris vinosi ferè ut nostras cydonium, in qua continentur supra 30. grana seminis triangularia, fusca, cum macula cinnabaria in acutiore parte, magnitudine seminis Canolæ, & albisissimum nucleum habentia: Cortex exterior succulentus, qui cutem tingit colore brunno, ut Cerasa nostrata nigra vel Viola Martiæ, atque ideo usurpatur loco atramenti.

Folia recentia, ut & *caulis* & fructus immaturus si fricentur odorem de se fundunt Zinziberis & luavem admodum; ac proinde defectum aromatum supplent. Balnea quoque calida ex iis conficiuntur.

4. *Bulbus Indicus squamosus flore*. *Tamoatarana Brasiliensis* Marggr.

Marggr.

Ex *bulbo* albo, splendente, triangulatis tunicis constante, figurâ & constitutione ut Tulipa, ovali vel etiam rotunda, magnitudine ovi Anserini vel etiam minore, producit *caulem* duos aut tres pedes altum, inferius in longis pediculis duo vel tria folia habentem, ut & in summitate unum aut alterum, foliis *Coti trepoba* figurâ & aspectu similia, sed paulò minorâ. Sub folia autem quod in summo caulis est pediculi duo, tres, quatuorve proveniunt, duos circiter digitos longi, qui quatuor ferunt *flores* splendide albos, sesquidigitum longos, ex triangulatis obtusis squamis more pineæ nucis compositos, inodoros. Bulbus coquitur, & more Battatæ comeditur, boni saporis.

CAP. XI.

Acutigepo-obi Brasiliensis Marggr.

Marggr.

Ex *radice* superius rotunda, subulsa & esculenta, quæ inferius sex, septem, octòve dig. in terra oblique distenditur, & multa crassa habet filamenta; quæ inferius sex, septem, octòve dig. in tres pedes altum, arundinaceus, rectus, digitum crassius, hinc inde habens in pediculis duo, tres, vel etiam quinque aut sex dig. longis, *folia* unum aut sesqui aut etiam duos pedes longa, quatuor dig. lata, acuminata, eleganter viridia, splendens, ad tactum instar membranaceæ chartæ, aut foliorum *Paco-eira*, nervo secundum longitudinem, & subtilissimis lineis oblique incarnatis & ignei coloris, tribus vel quatuor petalis constant: apud quodlibet folium tria, quatuor, aut quinque *stamina* extant ejusdem coloris, figurâ ut dens Apri.

Radix contusa ulceribus medetur, mundat ea & implet carne: assata autem & coctæ comestiva.

Kkkkk 2

C A P.

Sub æstatis finem aut Autumni initium flores promit, deinde folia, quæ postquam tota hyeme perfluerint, sub Aprilis finem aut Maio amittit.

Nulli sunt Pannoniæ & Austræ sylvestri montes, nulli saltus, aut interdum in montium acclivitatibus uia præta quæ iis non abundent.

Nos in montibus Striacis, inque Allobrogicis propè Genevam observavimus, ubi Junio & Julio floret.

Cyclamini hujus caput interdum in longitudinem excrevit, & in duo velut cornua dividitur, ut nos cum J. Bauhino observavimus cum in Alpibus Striacis ejus radices aliquoties erueremus, idè quod C. Bauhinus frustra multiplicat species, cum Cyclaminum longius radicatum & radice instar capitis arietini *Gefn.* speciem ab hac distinctam facit. Confule, si tibi satisfactum non sit, J. Bauhini historiam.

Variat interdum hæc species floris colore albo.

Cyclamen orbiculato folio infernè ex viridi pallente C. B. Cyclaminus odorato flore 2. Cluf.

Cluf.

Priori planè similis est, pauciora tamen semper folia proferre conspiciuntur, eaque non purpureis sed subitis coloris, sed albicantis quodammodo aut pallescentis cui viridis mistus, ut in Asari averfis foliis.

Nos hanc à præcedente non separamus.

3. *Cyclamen Hederae folio C. B. Lob. Ger. folio anguloso J. B. Autumnale foliis Hederae Park.*

Dod.

Folia, describente Dodonæo, viret latis, angulosis, ac hederae similibus, ambitu leviter serratis, tunciore parte in virore nigricantibus, albicantibus tamen maculis variegatis, & umbilico sive medio subalido, inferiore verò ac pronâ parte purpureis, & subinde colore saturato, aliis sicutiore. Foliis & tenellis pendens pediculis, deorsum nutantibus, foliis eorum sarsum reflexis, & purpureo viret nigra colore, non tamen intenso splendent; odoris exigui; succedunt capitula feminifera, in ipris pediculis contractis. Radix bulbi aut Rapæ modo in orbem circumacta, & aliquantulum in latitudinem pressa, folis nigricat, intus candida, rugas inarecentes contrahit.

In collibus sylvestris non longe à Roma abundat, Septembri mense florens. Nascitur & in Veromanduo, Verocassum ac Atrebatum finibus autore Dodonæo.

Hæc est illa species, quæ passim in hortis nostris in Anglia colitur, flore purpureo & albo, Autumno florens, cujus semen vix ante æstatem sequentem ad maturitatem pervenit.

J. Bauhinus, quem non inviti sequimur, huc refert

Cyclaminus odorati varietatem duplicem Cluf. Cyclamen odoratum, æstivo Solfitio florens, folio maculato C. B.

Quantum priori folia albis maculis obscurè notata, aversâ parte rubentia, aliquantulum angulosa, flores saturatius purpurascens.

Alteri folia aversâ parte virentia, adversâ maculis albis, iisque valdè conspicuis aspersa, rotundiora superiorem; flores saturatioris; utroque autem suavissimi odoris, nares etiam procul ferientis.

Item, *Cyclamen folio hederaceo palumbis C. B. Byzantinum polyanthes Cluf.*

Magno & palmaris latitudinis tubere, quod florens tulit 20, 50, 200, singulis annis.

Non aliter quam magnitudine omnium partium, & florum ab eadem radice multitudine, ab Hederaeo Cyclaminum vulgari differre videtur, à quo nec præcedens aliter differt quam tempore floriendi, & odore foliorum. Nos in Italia cum effensus tota æstate florentes Cyclaminos observavimus, quos tum aliter à vulgari folio hederaceo quam floriendi tempore differre arbitrabamur. Imò neq, quos verno tempore, initio scilicet Aprilis, florentes copiosius observavimus in montosis, itinere à Lucam, vel flore, vel folio ab Autumnali vulgari folio hederaceo differre vixi sunt, sed floriendi tempore tantum. Verum quia plantas ipsas inter se non diligenter contulimus, nihil certò definire audeamus. Eist ergo (si cui videtur) Cyclaminus radice Caltaceæ magnitudinis C. B. i. e. Cyclaminum Byzantinum Cluf. à Cyclamino Autumnali hederæ folio specie diversum. Ejus autem radices (describente Clusio) valdè tersum exspoluntque corticem habebant, quæ statim ante hyemem folia producunt, Cyclamini vernali foliis ferè similia, pronâ parte pulcherrimè purpurascens, & supina candidantibus maculis insignita, paucioribus tamen angulis prædita: Martio sequente flores tulit: Verum quoniam subsequenter annis non tantum folia, sed nonnunquam etiam flores, mitiore præsertim auri, protulit, plurimum hæsit Clusius, & an Autumnali Cyclamino an Vernali attribueret, dubitavit.

Pluribus in locis montis Caponadon sub buxis inter rupes reperiri hunc ait D. Magnol, præcipuè à la côte de Saucelle & à la Cambrette Martio mense cum floribus purpurascens & albis. Verum Clusius (ut vidimus) dubius hæsit, an Vernus esset an Autumnalis, quem Byzantinum vocat, Cyclaminus.

Cyclaminus parva radice C. B. J. B. & aliorum quænam planta sit nos latet, & an à præcedentibus specie distincta. De ea certè confusè & obscurè scribunt Botanici.

4. *Cyclamen vernum Lob. Ger. folio anguloso C. B. Cyclaminus flore rubro graciliore vernus J. B.*

Cluf.

Flores proferit odoratissimos & vulgari saturatioris, paulloque graciliores: folia aliis minora, in ambitu ferè crispa, & foliorum Hederae formam imitantia, teneriora tamen, supinâ parte candidantibus maculis aspersa, angulorum etiam mucronibus albicantibus, pronâ omnino purpurascens. Variat floris colore albo; cui Clusius folia attribuit circinate ferè rotunditatis. Lobelius commilitones suos flores luteos ad se attulisse meminit in Adv. p. 264.

5. *Cyclamen Antiochenum Autumnale flore purpureo duplici Park.*

Folia huic subrotunda Cyclamini æstivi, minùs angulosa, maculis albis plena. Flores perampli, decapetali interdum aut dodecapetali, colore florum Perficæ aut Cyclamini vernali purpurei, ad ungues saturatioris.

Quod flores tot petalis luxurient accidentarium est; nam inveniuntur hujus generis usitato petalorum numero.

CAP. XV.

Ornithogalo affinis radice tuberosa, Cyclamini folio C. bonæ spei Breyn.

Breyn.

Radice nititur tuberosa, crassa, pugnū panē æquante, coloris purpurei obsoleti, infra in tubera alia, ut futuros heredes divisa. Ex qua folia inter Cyclaminis & Dracunculi palustris mediam faciem obtinentia, petiolis longis suffulta prodeunt, atro-viridia: inter quæ caulis sesquipedalis, rotundus, viridis, gracilis & penitus nudus exurgit: quem à medio usque ad extremum apicem confuso ordine ambiunt longi pedicelli, flosculi parvos, ab Ornithogali Hesperidis constantes. Fructus non vidit Autor.

CAP. XVI.

Flos Indicus è violaceo fuscus radice tuberosa Ferrar.

Ferrar.

Radice tubis effigie rapuli, colore est intus albo, extra fufco, corpore binos ternosve digitos lato, superio infernoque umbilico angusto, & nonnihil intorsum actò.

Septembri mense in sicili primū depositum, germinavit Octobri, tum verno tempore turgere cœpit in florem. Folia exeunt è tubere longa & sape cubitalia, lata, nervosa, striata, gladii modo in mucronem exacta, dilato virore albicantia, propter humum candida, rubrisque guttis interstincta. Medius deinde capus exilit, dense ramulosus, & bulbosus iridis more articulatus, at brevioribus mucronatis foliis articulatum armatus: ut licet Idem non nemo vociet, Gladioli tamen propior hæc planta videatur. Flores simplici Narcisso grandiusculo proflis albo suppare, in sex folia decussantur, subter virentia, supra è violaceo fusca, nativo tanquam holoserico villosa, furvis & velut fuligine obsitis, per ambitum cirris seu fimbriis crispa & corrugata, atris albidisque unguibus maculosa, prominula linea intermeante distincta. Medium præterea stylum surgunt inanthi atque albicantibus maculis notatum, filamentis tenuissimis in imo violaceis in summo luteolis capitulum, quaternis quoque majusculis bifidis crocis exterioriorem in decussim demissis digestis coronatum. A medio caule ad cacumen usque summis ex ipso foliorum complexu mense Martio atque Aprilis particulatim existunt: Medicamento cuiusdam aut mellis excocti integram odorem expirant. Diem aut paulo diutius vivunt, deinde contrahuntur & decidunt.

Mira est hujus tuberi fœtura; ex imo enim umbilico fibra prodit, modò longior, modò brevior, narcissinæ instar candida & modicè crassa, cujus summa pars & tuberculum paulatim lobofciscit. Quare factum est non semel, ut ejus fibræ jam corruptæ soluto nexu procul à matre præter morem natus foetus inobservat adhuc miraculo inveniretur: interdum quoque brevioris fibræ ligamine adhuc integro soboles matri coherens & contigua, vel etiam de more adnata deprehenditur.

CAP. XVII.

Iris uvaria Promontorii bonæ spei Bod., à Stapel.

Florem habet coloris phœnicei qui uvulis deorsum dependentibus capitelli vel cunei formam habet. *Caulis* bicubitalis, rotundus, fusci coloris. *Folia* longa, digitum lata, utroque latere acuta.

Nobis ad Hyacinthum botryoden accedere videtur, minimè ad Iridem: verùm ob imperfectiorem descriptionis quod referenda sit certo definire nequeo.

CAP. XVIII.

De Aro.

DE Ari Ety mo ità Lobelius, Quin si è Græco non fit **Aer' troy*, quasi Sacrum, ut in Iride factum; plebecula quæ Barbam Aronis vocat, videtur agnoscere ex Palæstino vernaculo & ornamento Aaronis Pontificis sumptum.

Notæ Ari generica sunt pistillus in medio flore pro stylo nudus, flos monopetalos sed fructuum coherens, baciferum esse, fructus enim pulpa humidâ semina ambiente constat. Foliis integris & minimis dissectis à Dracontio differt.

Dracontium à caule Serpentinâ pellis instar maculato dicitur.

A. 1. *Arum* J. B. *vulgare* Ger. *vulgare maculatum* & non *maculatum* Park. *Arum* 2. & 3. *free maculatum maculis candidis vel nigris*, & *vulgare non maculatum* C. B. *Wake-Robin*, *Cuckoo-pint*.

Radice est tuberosa, teretifuscula, oblonga, transversa, fibras undiq, in terram demittente, intus candida, pollicem crassa, tuberculis è lateribus egerminantibus se propagante: è cuius altero extremo folia unâ cum caule tria vel quatuor, rarius quinque exeunt, quibus hyeme marcescentibus vere insequente è contrario extremo nova folia germinant. Sunt autem *folia* oblonga, triangularia, Sagittæ dicta, sed latiora, minusque alata, lavia, supra infraque splendens, sed hinc minus, inde magis viridantia, maculis nigris interdum perspersa, gustu, ut & radix, acerrimo, & linguam acis instar transfigentes idque per longum tempus postquam gustaveris: inter quæ *caulis* exurgit palmaris, teres, striatus, in cuius fastigio è membranæ vaginâ, longâ prominente pistillum nudum, oblongum, atro-purpureum, infima parte apicularum coronâ arctè cinctum, sub qua racemus baccarum, per maturitatem miniato colore picturum, densò spatato confertarum Vagina membranacea & pistillus quum aliquandiu duraverint, marcescunt & decidunt.

Ad lèpes è in umbrosis primo vere exit ubiq, ferè.

Ari cuiuscunq, sed præcipuè maculati, radix insigni acrimonia pollet, ita ut semel gustata verno tempore cum succo maxime turget, integro die linguam vellicet. Quantumvis autem acris sit, si penitus exsiccata fuerit & aliquandiu asservata, acrimoniam omnem amittit & insipida evadit.

Radices omnium dum tenere sunt lactem succum stillant incisæ.

Ari radices & folia, testibus * Theophrasto & Dioscoride, olim cibum præbuerunt satis gratum, sed prius in aceto coquebantur ad acrimoniam tollendam. Non credo nostratis Ari radicem, quæ prope caucasicæ esse, ultra in Aëro maceratione fieri posse esculentam.

Arum, quod * Galenus in Ægypto edule esse ait instar rapum, proculdubio erat genus illud quod Colocasia vulgò vocant: & tamen monuit me D. Tamerdes Robinson, ex observatione Helbigii ex Indiâ reducis, Radicem Ari coctam ab Indis quibusdam loco panis haberi: maximam enim & crassissimam ibi crescere. Forè intelligit Colocariam dictam, quæ revera Ari species est, & in India Orientali copiosè oritur, ex qua & Indi Javanenses, Malaii, Chinenfès panem conficiunt; referente Bontio: qui hæc de ea scripsit: Alpinus Colocariam edulem esse ait, quod quidem verum est, sed cum cautione est intelligendum, nè ignarus quidam vite periculum incurrat, cum planta hæc naturâ suâ venenata sit. Itaq, radices ejus crassas & in taleolis dissilias Javani per triduum aut quadriduum in profuenti macerant, ut mucilaginosâ que in eis substantia abluatur. Nam in hac mucilagine deleteria ejus vis consistit. Tunc expressas torculari easdem radices Soli siccandas exponunt, & dein eas in pollinem terentes, placentas eas in loco panis & oryza conficiunt. Præterea dum hæc radicem coquant, ejus decoctum abijciunt, & additâ aquâ recentî recoquant, & tam is quoq, vescuntur cum aceto & oleo nucis Indicæ & pipere: ut nos radicibus Betæ rubræ.

In Febre quotidiana continua loco digestivi palmam alis præcipit Facula radices Ari. D. Soame è Dolai Lib. 3. C. 14. S. 18.

Radix, ejus maximè quod maculata habet folia, sive sicca, sive recens, tusa, ac ad minus drachmæ pondere sumpta, remedium est præsentissimum ac minimè fallax adversus venenum & pestem: quidam tantumdem addunt Theriacæ. Trag. & paulo post, ad pestem & Anthracem vix præstantiorem ac salubriorem herbam novi quam folia Ari recentia sumpta.

Decocta radix melle excepta medetur pectoris morbis omnibus pituitosis: expectoratur enim valè diffimè

diffimè crassas lentisque excretaiones, adeoque athmaticos maximè juvat: hernias curat, & urinas ciet.

Eadem siccata insigne medicamentum est in Scorbuto; nec minis efficax in affectibus lienis & uteri, frigidis; præsertim in flatibus. D. Needham.

Ad Arthritidem, & fol. Ari, contundantur & cum stercore vaccino applicentur calidè. Valdè prolut, inquit Matthiolus.

Nostrates mulieres ex Ari radicibus stillatitias aquas ad fucum parant, quas ad faciem erugandum illustrandumque magnis laudibus effertunt.

Id quod etiam efficacius præstat infolatus radicem succus, cerussæ speciem referens, quem *Gerfa* corrupto ut videtur à Cerussa nomine vulgò vocant: is liqvidem mirum in modum cuti splendorem & nitorem conciliat. Martb.

Hujus herbâ & radicibus circa Maidston Cantiani agri non ignobile oppidum ad linteamina nutritanda laponis loco, aut certè eidem admixtis utuntur. D. Phil. Skippon.

Radices Ari cum floribus Sulphuris commixtis B. Beynon, misericors ille Samaritanus tanquam summum remedium, dum adhuc viveret nobis in Phthisi revelavit. Dolæus L. 1. C. 5. S. 16. D. Soame.

2. *Arum* venis albis C. B. *magnum rotundiore folio* Park. *majus Veronense* Lob.

Folius est viridibus, venis albis distinctis, quàm Ari vulgaris duplo majoribus, & in hyemem usq, durantibus, alias Aro vulgari simillimis. Acini, (observante Dodonæo) minis saturato, sed ad croci inclinate colore rubent. Cætera Aro vulgari respondent.

Primò in insulis circa Venetias se nobis in conspectum dedit, etiam Novembri mense virens: *Locu*. postea in Lombardia peregrinantibus occurrebat.

3. *Arum Byzantinum* Clus. J. B. C. B. Park. *Dracontium minus* Ger. quoad icon.

Clus.

Hujus folia, referente Clusio, primis duobus annis postquam tuber Constantinopoli acceperat, ad Arisari latifolia folia satis accedebant, nec valdè mucronata erant, sed potius orbicularem figuram referebant, nec radix valde diffimilis. Verùm postquam ea augeri cepit, digitalem longitudinem adquisivit, multis tuberculis inaequali, & unciale aut ampliore crassitudine, multaque protia, nec illis minus splendens superne & inferne. Interdum ante brunum folia emittit. In vernis foliis quandam differentiam observavit Clusius, quod ad formam & figuram attinet, sunt enim illa profus similis formæ, sed inaequalis magnitudinis: & in quibusdam plantis licet ex eadem matre abruptis folia erant nigris aliquot exilibus maculis distincta, alia minimè: tum etiam flos colore variat, nam plantæ maculis nigris notata folia habentes penicillum purpureum folliculo inclusum habuerunt, alia verò candicante, atq, postrema folia ante hyemem plerunq, germinare solebant, alterius novo vere duntaxat.

Alpin.

Radices majores quàm in hætenus descriptis Ari speciebus, radiculis fibrosis aliisque prorsus parvis Colocasis strongylorhizis perfimiles, sex septemve ad plus singule folia producant ampla, longis pediculis prædita, ad Personatæ quam Ari vulgaris magis accedentia, elegantiorisque viriditatis: inter quæ caulis exit rectus, dodrantalis, crassitie ferè digiti minoris, cum involucri Ari vaginæ simili, sed longiore & latiore cum flore Ari & fructibus, sed longè minoribus. Radix rotunda, & in germen ad acutum declinans, exterius tenui cute tegitur ad obscurum fulvescente, intus candida, eximie acrimoniæ: exterius etiam quosdam globulos parvos per totam superficiem sparsos habet, qui suo tempore germinant, non secus quàm in Colocasis.

5. *Arum maximum Ægyptiacum, quod vulgo Colocasia* C. B. *Ar. Ægypt. rotunda & longa radice, vulgò Colocasia dicta* Park. *Colocasia* Clus. J. B. *Ægyptiacum* Ger.

Radix tuberosa, crassa, magna, Clusio & J. Bauhino duplex, altera alteri imposita, intercedente cervice ut lagenulari initiari videatur. [P. Alpinus radices duplicis figuræ observavit quasdam longas, quasdam rotundas, magnitudine mali Cotonei; hæc exterius rubelcent, intus candicant; & gultu acres cum adstrictione observantur.] Vescit, intus alba, fibris adnatis se propagans. *Folia* terna aut quaterna Nymphaeæ foliorum figura, & magnitudine, longis, utrinque subrotundis alis similiter donata, crassa, lavia, sed avera parte nervi obliqui in margines excurrunt crassissimè, à nervo per longum diffusante producti, quos venule intercedunt undatim: pediculus autem crassus non extremo folio, sed aliquot digitos integro folio inferitur.

Hæc in locis natalibus Ægypto, Creta & Cypro insulis, ubi sponte & copiosissimè provenit nuncquam florere dicitur. Alpinò, Bellonio aliisque attestantibus se nunquam, hoc sedulo perquirenti, rogârunt ut flores fructuales Colocasiarum ipsis ostenderent, quod videlicet cum flore omni & viri doctissimi Per. Imperatus & Fab. Columna Alpinum monuerunt, tum experientia propria olim contra sententiam convicit.

Hunc plantæ in secretori Alpinî horto primùm *cauliculus* exit rectus, rotundus, Alparagi crassitie, cum foliis ejusdem coloris, in cuius apice vagina seu involucrium longam Ari involucris simillimum

Radicem Columna describit bulbosam, magnam, Scilla æmulam in vetustiore, foris rufescentem, intus candidantem, bulbulis le oblique propagantem, non Arundineam, geniculis asperis, sed lavem & orbiculatam.

fed lavem & orbiculatam.

Alpinus radices forma differre observavit: ac alteram quidem *minoriffimam*, alteram *serpyllifoliam*, i. e. longā & rotundā radice præditam. Macrochirizis folia longe minora cernuntur, tenuiora & magis in acutum definentia, coloris viridis dilutioris; pediculi tamen sunt longe subtiliores, gustus multo acrioris acutiorisque. *Radix* vero longē gracilior, exterius obscurior intus non ita alba ut alterius; faporis tamen acrioris: quin & recta in terram descendere videtur, veluti Betæ radix. Hanc speciem non admodum frequentem esse tradit, nec unquam, quod audiverit, in Italia florem produxisse.

produxiſſe. Rotunde à prioribus differre viſe ſunt, quod iis longè majores in latitudine quadatenus fuerint, & veluti compreſſe & late, quæ id proprium habent, ut non omnes in apicis radicis medio germinant, at circumcirca, nihil germinis in apicis radicis medio producentes : [prius dixerat quod germinant harum nonnullæ in apicis radicis medio, ut omnes aliæ bulbosæ faciunt : Columnæ quoque radix hujus plantæ bulbosæ eſt.]

radix hujus plantæ bulbosa est.]
Hujus radix & tota planta acris est, non alio quàm Ari modo, quamvis mitior; & ideo in cibo
& aliis æquæ usus est. Differt ab Aro vulgari, quòd Julus medius est fœculis ornatus dimidia mai
& aliis æquæ usus est. Differt ab Aro vulgari, quòd Julus medius est fœculis ornatus dimidia mai
parte, & reliquâ in tenuitate abiri, in vulgato verò Julus in imo tenuis & in summo crassior,
pitillii figurâ, abque fœculis, sed lavis. Hanc æquæ plantam non esse Colocasia[m] seu Babam
Ægyptiam Antiquorum manifestum est, quàm ut contrariè opinioni refutande tempus infumere
operæ pretium sit. Vide si placeat F. Columnam de hac re. Nomen Ægyptiacum *Cilicæ* Recentiores
usitâ sentirent induxisse videtur.

Plantæ hæc in rivulis & aquis apud Ægyptos sponte oritur, quæ magnâ curâ & diligentia eam colunt. At neq. in Ægypto duntaxat spontanea est, sed & in Creta, observante Bellonio, & in Syria, referente Rauwolfio: atq. etiam in Cypro, & Sicilia ut alii annotarunt: quin & in Italia, apud Salernitanos frequentem invenit in quadam vallecula F. Donatus de Eremita, aquo loco delevi supra portam dictam *dell' Annunziata*, ut refert F. Columa.

Radix in Ægypto, Syria, aliisque regionibus Orientalibus in cibis expetitur, eâq, costâ frequenter veltuntur incolæ, nec minor hominum numerus eâ ali dicitur quam in Germania rapis, (licet illis & האבא Pasticinacâ non careant) quibus tamen minus grata fit. Addit F.Columna radicem hanc Neapoli à Turcis & Africanis mancipiis expeti, atque in cibo celebrari. Bontus naturâ suâ venenatam esse scribit nec nisi aquâ per triiduum maceretur, edulem esse.

6. *Dracunculus aquaticus* Ger. J. B. *noster aquaticus* Park. *palustris* sive *radice arundinacea* Plinii C. B.

7. B.

J. h. Non bulbiformis, aliorum Dracunculorum Arigue more *radicem* habet, sed digitalis castrifrudinis, praelongam, geniculatam, transverso fusi limbo palustrium locorum flos incumbenter, cui figuræ acris densitas, fibrarum fobole numero, boftrichi fex cincinnati infat. *Folia* ex eildem canafcutur, pediculis dodrantalibus harentia, Hederaceis paria [iuniora] figurâ quod, fimilia, nullis per ambitum angulis, in acutum delinientia, polita, venola. In foliis iunior quod fummo caule innafcutur racemus comprehenditur ei fimilis quem Aron profert. Dodonæo fructus initio quidem exiguus candidifque ftaminibus, que pro flore iun circumdant excrefcit, inde in racemum, primum viridem, cum maturat rubentem. Nafcutur iuxta rivulos & in foliis paludofis.

Nos in fossis palustribus propè *Sevenbuys* Hollandiæ observavimus.

7. *Arum Orientale* Ardabar dictum Zanon. hist. bot. cap. 12.

Hæc herba (defribente P. Matthæo) facit radicem similem Aro vulg. cum aliquibus parvis radicibus appendis. Ex hac nascitur virga aculeis viridibus circumdata, que extollitur ad sex palmos: In vertice gignit pyramidem, ex bacis viridibus compositam ad similitudinem cupressi, que dum sunt maturæ rubescunt cum palla in medio. *Folia* sunt duo, & à radice unde habent originem, aequaliter tuberculant, unum in aliud infusum, ex quorum medio exit virga vel caulis habens *folia* ad formam fœmirculi, coloris qui in viridi rubescit, nigris maculis aspersa, & sunt pulcherrima visu. Fructus & radix sunt calidissima, quibus Indi utuntur contra morbos frigidos.

Pater

De Herbis bulbosis affinibus.

Pater Matthaeus observavit hanc plantam in horto D. Salada in Artafa, in urbe Balfora, quæ ad Euphratem sita est.

Ob insolitam & enormem foliorum figuram suspecta est nobis hæc planta.

8. *Arum Indicum* Rumphal dictum Zanoni Hist. bot. cap. 92.

Rumpha¹ vulgò dicitur Ignome; producit florem oblongum, unico folio, pictum ad modum Type coloris flavi, ex rubro maculatum, odoris acuti, ex cujus medio exit lingua ad modum Serpents, fed non pictum, coloris fufilavi: truncus altus, æqualiter maculatus, coloris lupradicti: fucus ebbitus noxius est: utuntur radicibus ad fanandos morfus serpentum, si vulnus est recens: quod si non ferro vulnus iterum aperient & fic curant.

Eft etiam remedium infigne trita & impofita fupra partem morbo Gallico affectam: expurgat enim & fanat.

9. *Arisarum latifolium* Park. Ger. *latifolium* quibusdam J. B. *latifolium alterum* C. B. item *latifolium majus* ejusdem. The broad leaved Friars Cowsl.

Clus.

Hedera ut Smilacis ferè folia habet, tria aut quatuor, viridia, mollia, fatis tamen carnosa, acris
 faporis, oblongo pediculo innixa, anteriore parte quâ pediculo adherent, utrinq; pinnata, Ari fo-
 riorum umbra, sed obtusioribus & quasi orbiculatis angulis: inter quâ pediculus duas uncias longus,
 multis rubra maculis distinctus emplet, qui oblongus *flos* infidet, monachalis cuculli fies Aristolo-
 chiae floris modo efformatus, amplior tamen, extremâ parte fuscâ coloris, qui deorsum radiatim ten-
 dit, in cæteris albis caninum oleis, pitillum obtusum incurvum, & veluti ex cucullo proficiens
 continens. *Radix* rotunda, globosa, Ari minor, foris nigricans intus alba, aliquando etiam tûbe-
 ra & oblonga, initio dulcis, deinde acris, minus tamen Ari radice (licet Veteres contra sentiant)
 fibrâ aliquot supra eam expansis, ut in Orchidibus.

Aliud etiam ejus genus invenitur paulò amplioribus foliis, & rotundioribus aliquantulum atque mollioribus, pluribus tuberculis se propagans, oblongâq; & crassas radículas sæpius in latum obliquum spargens.

Fructum non describit Clusius, at neq. nos observavimus. In aggeribus sepium & umbrosis, itine à Massa ad Lucam copiosam vidimus, Aprilis initio florentem: postea etiam in Gallo-provincia, non longe à Tolona portu, ad montium latera. Clusius in collibus Lusitania frequens, saepebro & lapidoso solo, ad sepes & juxta vias observavit, &c. Frigoris admodum impatiens est, neque in hortos nostros translatum florere.

10. *Arisarum angustifolium* J. B. Ger. *longifolium* Park. *angustifolium*, *Dioscoridis* fortè C. B.

Clus

Folia longa sunt & angusta, instar ferè *Plantaginis angustifoliae* foliorum, viridia, splendentia, quina aut fœna : post quæ *flos* seu cucullus longior & mucronatus, retrorsum inflexus & albicans prodit : & ejus rami oblongus veluti vermis exiit, spithame interdum longitudine, inflexus, coloris aut purpurascens, aut ex purpura virescens, non ille quidem obtulus extima parte, sed mucronatus: *Fructus*, racemi instar conferens, albus, vi terræ emergens, suo tempore subsequitur. *Vivax* magis est quam *superius*, neq, tantâ curâ indiget.

In agro Romano inveniri aiunt spontaneum Clusius ab Imperato accepit missum Neapoli: ipse *Locust.*
sponte nascens non vidit, uti neq. nos.

Fructum in horto nostro vere tandem è terra protulit.

C A P. XIX.

De Dracontio.

DRaconcium five Serpentaria à caule Serpentinæ pellis instar maculoso nomen traxit. Folii multifidis seu in plures lacinas divisus, caule maculato, seu membranaceo folliculo maculoso inferius vestito, ab Aro distinguitur.

1. *Dracontium majus* Ger. *Dracunculus major vulgaris* J. B. Park. *polyphyllus* C. B. Dragons.

f. B.

Dracunculus majori profundè in terram depacta *radix* est, ferè orbiculata, volam implens, cujus lateribus parvi bulbi plures, quibus fe propagat adnasci confueverunt, foris colore luteo, intus candido, lapore fervido. *Caulis* unicus, reëctus, pollicaris & crassior, cubitos alto, maculosa colubri tergora affabre mentiens, è tunica convolutis confans: ipsa ferè *folia* pediculis dodrantalibus fungolis donata, in segmenta digitata finduntur, lavore & splendore Arii, crassitie & colore parvi: è quorum medio eluctatis caulis vigi digiti minimi crassitudinem aquat, è cujus scapo vagina pedalis exit, coloris foris herbeæ, intus in purpura rubentis, è sinu pistillum promens nigrum, Arii pistillo majus, in mucronem acutiorem definens: sublequitur fructus racemosus, granis per maturitatem rubentibus. Olor floris valde fetidus.

2. Dra-

- 1212

Folia habet lata, pingua, Lili foliis propemodum similia : *caulem* pedalem aut altiore, angustum (lobis sesquipedalem, glabrum, nitidum, cavum in summo) & in eo flores copiosos, spicati digestos, colore rubentis dilute purpure, *cucullo* aut *galeæ* parenti similes, ex quibus parte superiore

inferiore laciniosum quiddam canis aut alterius animalis quadrupedis exuvio simile dependet, dilute & ipsum purpureum, punctulis magis purpureis repletum. Lobelius florem odoratum, purpureum, maculis albicantibus atque pullis variegatum ei attribuit. Quæ de bulbis & fibris habent, omnibus fore Orchidibus communia sunt.

Quamquam Orchidis speciem describant Dodonæus & Lobelius nos nescimus, & an à quoquam præterea æcenico alio nomine descripta sit: certe notæ quæ tradunt generales sunt, & nos incerto relinquimus. Quid quod Lobelius in pratis rigis frequentissimum scribit: Ubi quælo terrarum? nobis in Angliæ & regionibus transmarinis plantæ scdulo indagantibus nullibi conspicitur. C. Bauhinus huc refert Cynoforchadem marem quædam Tragi: J. Bauhinus eam separat, & sub titulo Orchis albis purpureis, alias ex rosco candidus fivæ quartus Trago proponit. Hujus sententia nobis magis probatur: inquirendum tamen proponit, annon Tragus forte intellexit Orchin majorem totum purpureum, cui revera descriptio Tragi convenit. Magna confusio & obscuritas.

6. *Orchis magna, latis foliis, galeâ fusca vel nigrescente* J. B.

J. B.
Folia habet quatuor aut quinque, magna, Lilacea, palmaria, & sesquipalmaria, uncias circiter tres lata, striata, nitida, & præter hæc duorum foliorum in terra rudimenta. Causis striatis, sesquipalmatis, superiora versus purpureis, in quo *florem* thylus majusculorum, galeâ brevi, atropurpureis, striatis, quibus apprimuntur binæ alæ concoloris, calcaris parvo ad pediculum longiusculum contortum angulosissime apertis: Ex pediculo pendet labellum, exuvias Martis aut Zabellini expantibus egregie exprimens una cum craticulis & causâ, a dorso parte ex albo purpureis. Intima floris penetratilia rubro candidoque variata sunt. Orchi levis non ingratus: sapor vilcidus non insuavis.

Ad latus lyfoly cujusdam collis propè montem *Salève* non longè à Geneva invenimus, Maio mensis florentem.

A. 7. *Orchis morio mas foliis maculatis* C. B. Park. *Cynoforchis morio mas* Ger. emac. *Orchis major, tota purpurea, maculoso folio* J. B. *The male fool-stones.*

Radices geminæ, olivarum modo rotundæ; una novæ & plena, altera fungosa, rugosa & flaccida. Folia ad radicem sex septemve, & interdum plura, modicè lata, levia, lili foliis similia, superius maculis aliquot ex rubro nigrescentibus signata, nonnunquam his carentia, quorum unum & subinde alterum caulem quoque circumplectitur. Causis dodrantalis aut pedalis, teres, striatis. Flores in spica longè purpurei, numerosi, odorati & aspectu grati, circa umbilicum albidiores, & punctis paucis purpureis saturatioribus picti, postterius calcanem habentes brevius & crassius. Folia illa augusta & acuta quæ à galeæ lateribus exurgunt, & in hoc genus foliis alæ dici solent, nonnulli extant velut auriculæ quadam, & in acutum mucronem desinunt. Ad pediculum foliis uniuscujusque apponitur folium acuminatum, purpureum. Flosculi in spica non admodum arctè stipati sunt.

Floret circa finem Aprilis & initio Maii, æstivè frequens in dumetis & pratis; & vel inde à reliquis hujus generis dignoscitur potest, quod omnium quæ apud nos sponte oriuntur prima floret.

Orchidem majorem totam purpuream non maculatam *J. B.* cum ipse considerandum proponat: qui in re, descriptis maculis nigris in foliis, differat à descripta, non nisi accidentibus quibusdam ab ea differre existimamus, non aliter quam Arum vulgare non maculatum à maculato: quibusvis (ut verum fateamur) nonnullæ sunt in descriptione notæ quæ diversim arguere videntur: v. g. floris conferti, odore ferè nullo, calcaris satis longo.

A. 8. *Orchis morio femina* Park. C. B. *Cynoforchis morio femina* Ger. *Orchis minor purpurea & aliarum eadem cum alia virginitibus* J. B. *The female fool-stones.*

Radices geminæ, rotundæ, nucis myrsificæ parvæ magnitudinem æquant, altera superior, altera inferior, cum fibris aliquot superius adnatis, ut in hujus generis aliis. Folia quatuor aut plura limbariore jacenta, non admodum longa, neque grandia, retlexa plurimum & quadammodo intorta; minime maculosa: in caule palmari duo plerumque existunt cum amplexa. Spica *florem* brevior est quam in Cynoforchis morione nati; flores pauciores, purpurei, & interdum carnei aut albi, fuscilentes, labello latiore punctis purpureis saturatioribus notato. Alæ huic latiores, concavæ, minus quam in * illo extant, cuspidate demum coloris fivæ virentibus lineis striatæ, quæ notæ ab omnibus quæ hæcenus vidimus Orchidibus distinguunt. Folliculorum pediculis apponitur folium purpureis. Floret circa finem Maii, & pro viris constitutione interdum maturius. In pascuis ubique ferè obvia est.

Orchis calf. & hum. saporis est dulcis. Usus præcip. (ex signatura lasciva) ad virilem fortitudinem restaurandam: Si & uterum confortare creditur & ad conceptionem disponere. *Schrod.*

Ad conceptionem juvandam R. Sal. Satyrion. Scrup. β. cum vino Malvatico aut Aq. vitæ Micheri tepius post Menstruorum fluxum. Multas feminas hoc remedio curavit Hartmannus. D. Hæff.

9. *Cynoforchis latifolia spica compactâ* C. B. Park. *Orchis sive Cynoforchis tertius* Dodonæi, Lobelio major alter J. B. *Cynoforchis palustris.*

Folia solit angusta, striata, Plantaginis angustifoliæ foliis quadammodo similia: caulem dodrantalem: *flos* in brevi densa spica copiosus, colore fivæ puniceo & obscuriorum purpuram retinente, minus verò albicante, ejusdem cum * superioris formæ sed tamen minores; dependente quoque ex ipsis rudi & informi exiguâ Quadrupedis veluti animantis rudimento. Radices sublimæ aliorum Orchidum similes.

Icon *Dod. & Lob.* tantam habet similitudinem (inquit J. Bauhinus) cum Cynoforchide majore Lobelii & priore Dodonæi, ut insigne aliquod discrimen statueri non possimus. Nobis idem videtur.

In herbis locis Valenæ sylvar, viâ quæ itur ad pagum *Viols*, Maio mensis copiosè florentem col-*Locus* *legit D. Magnol.* Utinam notam aliquam characteristicam nobis dedisset, quæ eam ab aliis omnibus Tempus, pene similia huic tribuere, adeoque sibi ipsi contradicere.

10. *Orchidis genus parvum flore profusus purpureo, odoris suavissimi* J. B. *Cynoforchis montana, purpurea, odorata* C. B. *forè etiam Cynoforchis obscurè purpurea, odorata ejusdem. Cynoforchis militaris purpurea odorata* Park.

Folio vestita est, describente Trago, Lilio simili: *Flore* emicans purpureo profusus, (nec enim ul- las ostendit litras) eoque instar frumentorum in spicatum desinente cacumen, quod in hoc ge- nere minimum exiit livissimum commendatur odore, & ad Caryophyllem accedente. Nascentur plerumque in asperis montibus inter Juniperos, terrâ forti & albâ gaudens.

11. *Orchis Pannonica tertia* Clus. *obscurè purpurea odorata* C. B.

Hæc binis bulbis crassis prædita est: *foliis* longis, angustis: *caule* interdum pedali: *spica* florum elegante, odorata, quorum galeola obscurâ purpurâ niter: hiatus cum propendente labro candicans, purpureisquæ maculis insigniuntur.

J. Bauhinus perpendendum proponit annon hæc præcedenti eadem sit. Differentia est in flori- bus quorum labellum in illâ purum est sine maculis, in hac maculis purpureis insignitum; unde nos species diversas verum simillimas existimamus.

A. 12. *Orchis Pannonica 4. Clus. Orchis parvis floribus multis punctis notatis, An Clusio Or- chis Pannonica 4. J. B. Cynoforchis militaris pratenfis humilior C. B. militaris Pannonica* Park. *Cynoforch. minor Pannonica* Ger. emac. *Little purple-flowered Orchis.*

Bulborum altero olivari, altero rotundiori fibræ adnascuntur ut in cæteris. Causis sesquipalmaris & dodrantalis, qui circumjecta folia quina, septenque latitudinali latitudine, longitudine palmari, quorum aliqua repanda, alia caulem involvunt. Flores in spicam satis brevem confertim digesti, ferrugineum conum in fastigio causis antequam explicenter emulantes, odore melleo. Flores sin- gulares exigui, calcaris herbido brevissimo, galeâ ferrugineâ, alis vel totis herbidis, vel ex dimidio partium vel quadripartium alatum, foris penitus albicans, intus creberrimis punctis saturatè purpu- res notatum; apicibus in rictu luteis.

Clusii descriptio melius congruit Orchidi apud nos in collibus ficioribus & sterilibus, præfer- tim cretaceis, frequentissima, quam militarem Pannonicam appellare solemus. Foliis est quinis ut senis: spica elegantium pusillorum florum, purpureiscentè galeâ testorum, prominulo labro, & in odoris.

Hæc à præcedente (quantum ex descriptionibus colligere licet) magnitudine præcipuè differre videtur.

13. *Orchis parvo flore rubro sive pheniceo* J. B. *An Cynoforchis Militaris media* C. B? *militaris rubra* Park? *An Orchis 2. flore rubro elegantissimo* Clus?

J. B.
Palmo major est; *foliis* pluribus, non magnis, caulem multum amplexantibus: floribus velut in spica fusciculis longa, & pene unciali latâ, parvis, rubris, & pene unius coloris. Circa Montebelgardum mense Junio florentem vidit *J. B.* Orchidi secundæ *Clus.* folia sunt plura quam latifolia alteri *ejusdem*, angustiora; *caulis* gracilior, pedalis: flores rubri, pulcherrimi, quales ferè in Belgico illo Orchidis genere videre meminit, quod e pratis Lovanio vicinis eruebat.

Hanc olim habui pro Orchide nostra purpurea spicâ congesta pyramidalis: verum in tanta de- scriptionum brevitate & imperfectione nihil audeo definire: inspicior tamen me fallum fuisse, fal- tem quod ad Clusium attinet, ni ferè bis eandem plantam tradiderit, siquidem Orchæos Batavicæ vi. Clusii descriptio melius videtur convenire Orchidi nostræ spica pyramidalis, quam secundæ flore pulcherrimo superius posita. J. Bauhino descripta à Clusiana fortasse diversâ est, & nostra spicâ pyramidalis eadem.

A. 14. *Orchis purpurea spicâ congestâ pyramidalis. An Orchis Batavica* vi. Clus? *An Or. par- vo flore rubro sive pheniceo* J. B? *An Cynoforchis militaris spica rubente conglomerata* Park? *Purple late flowering Orchis.*

E gemino bulbo orbiculari, non palmato, *caulis* exoritur palmaris & major, erectus, *foliis* multis, angustis, plerumque cum amplexantibus non maculatis, pallidis virentibus cinctis: cupis fastigio in- fidet spica *florum* brevis, densa, pyramidalis, pulcherrimis foliis purpureis vel suave-rubentibus nullis maculis notatis, cum longis calcaribus retrorsum extensis composita. Horum cuculi reliquo- rum more quique foliis confant, quorum duo velut alæ nonnulli extant: labellum propendens in- feriore

feriore parte in tres lacinas dividitur, superiore duobus processibus albescentibus huic Orchidi propriis donatur, qui processus in finem exiguum seu cavernulam flexi auriculam quodammodo referunt. Variat interdum flore albo.

Floret mensis Junio, omniumque quae apud nos sponte oriuntur Orchidum, Triorchis & Monorchis exceptis, postrema in pascuis siccioribus & cretaceis satis frequens.

Cynorchis militaris montana spica rubente conglomerata C. Bauhino in prod. descripta huic odore videtur, magnitudine folia differens. Orchis Batavica vi. Claf. huc referenda est, i. e. Orchis odore huius minor spica purpurascens C. B.

15. *Orchis globosa* flore C. B. *rotunda* Dalechampii J. B. *Cynorchis capitata* globosa Park.

Radice constat gemina, exigua & oblonga non exacte orbiculata: caule cubitali, rotundo, recto, gracili. Folia, ex nostra observatione, longa sunt, angusta, carnosa, subglauca, tria vel quatuor in caule, ad radicem nulla: Flores summo cauli insident in capitula globosa & aliquid tantulum compressa coacti, non aliorum generum modo in thyrsium longum & spicatum digesti: [Thalio in umbella parva ferè modum explicati.] Descriptio Thalii plantae à nobis in monte Junio inventae & observatae melius respondet quam Lugdunensis.

J. Bauhinus fratrem Casparum reprehendit quòd in Phytopinae Orchidem rotundam Dalechampii luteam appellat, cum is, inquit, non fit flore luteo sed puniceo. Verum, quantum memini, nusquam fuit in iis quas nos observavimus floris color: at memoria non mulum fido, cum in ficca, quam observavimus, color purpurascens & quasi carnes appareat, & C. Bauhinus in Pinace luteae epitheton omisit; & inter notas de ea nostras haec verba invenio: Labella florum saturatioribus punctis purpureis notantur.

Clivosis pratis montium frigidiorum gaudet, ut rectè Lugdunensis.

* 16. *Cynorchis angustifolia* biante cucullo C. B. prod. Park.

C. B. prod.

Huic radices subsunt duae globosae: caulis cavus striatus, cubito minor, foliis aliquot pallide virentibus, levibus, striatis, uncias sex longis, femunciam latis infernè, & uno alterove superne, amplexantibus: spicam habet oblongam ex floribus raris, candore purpurascens, ex oblongiusculis pediculis dependentibus hiantem cucullum referentibus.

Hanc in pratis Patavinis legit C. Bauhinus.

* 17. *Cynorchis militaris pratensis* elatior floribus variegatis C. B. prod. Park.

C. B.

Hae priore [Orchide spica pyramidalis] testiculis est minoribus; caule brevior; foliis latioribus, uncias duas longis, etiam caulis summum tubi instar cingentibus: spica brevior, ex floribus priore longè minoribus, iisque ex albo & rubro eleganter variegatis.

In pratis humidis Michelfeldensibus & trans Rhenum reperitur.

* 18. *Chamaeorchis Alpina* folio gramineo C. B. prod. Alpina flore viridi Park.

C. B.

Planta palmaris est, ex cuius radice gemina globosa, oblonga, folia angustissima, utrinque quater, cauliculis nulla, triunciale, qui inter ea fertur, superantia exurgunt: spica unciali, cui utrinque foliolum brevissimum subiacet.

In monte Helvetiorum Gothardo copiosè & accervatim Junio florens reperitur.

* 19. *Monorchis Ophioglossifolides* unifolia Mentzel.

Mentzel.

Ex radice bulbosa, globosa, parva cauliculus protendit tenuem, uncias duas longum, & unam cum dimidia latum, Ophioglossi folio perispermale. Cauliculus in spicam florum definit, foliolis florum minutissimis, capillaceis, figuram (si per microscopium florum intuearis) Orchidum exactè representantibus, coloris herbacei. Spica haec cum suo folio adnato eminens intuenti Ophioglossium mentitur.

In udis & paludosis Borussiae circa pagum Schreicklaken in ditone Samlandia mensis Augusti; item circa Gedanum urbem reperta.

Invenitur interdum cum altero foliolo radici adnato.

* 20. *Monorchis bifolia* floribus viridibus Moschum olemibus Mentzel.

Hec unico radicis testiculo caule affurgit biunciali, quem inferius duo investunt folia, unciam excedentia, striata & in rotunditatem acuminata. Superius eminenti foliulo Orchidum virides, odorem Moschi suaviter spirantes.

In Alpibus inter Trevisanum & Inspruck secus vias in scopulis nemorosis & umbrosis. Non videtur quid differat ab Orchide vulgaris odorata moschata, excepta parvitate.

Reperitur haec foliis similibus, floribus pallide virentibus: item floribus luteis prioris similibus, suave-olentibus, citra tamen Moschi odorem.

21. *Monorchis foliis pluribus angustis, floribus luteis ceram olemibus* Mentzel.

Copiosè circa Berolinum sedem Electoralem Brandeburgensem in pratis provenit.

Locus.

A. 22. *Orchis odorata moschata* sive *Monorchis* C. B. *pusilla odorata* Park. *parva autumnalis* lutea J. B. *The yellow, sweet, or musk Orchis*.

J. B.

Diobus aut tribus foliis, Plantaginis quinquerivae similibus, venosis, glabris, imum caulem complexa donata est: ipse verò caulis junceus pedalis, [nunquam vidi apud nos ea altitudine, sed plenius palmatè aut sesquipalmatè] thyrsium gerit longum florum pusillorum, tribus apiculis constantium, ex herbido colore in luteum vergentium, suavi Moschi ferè odore fragrantium. Flosculi ut in reliquis Orchidibus summis vasculis feminalibus insident, quae eis marcescentibus augentur, in sinu folioli est quo exeunt nullo pediculo, sessilia, cauli appressa, conferta. Bulbus cauli imo bulbulis pendulis adhaerescit. Bulbus quotannis marcescit & novus producitur.

In pascuis sterilibus, maxime cretaceo solo, sed non ita frequens nascitur.

Locus.

* 23. *Orchis Frisia* hirsuta J. B. *lutea hirsuta* folio C. B. *Frisia* literalis Park. *Frisia* lutea Ger.

Duo habet folia bifolia similia, paulò minora quam Plantago angustifolia, aspera & hirsuta tactu: caulis palmum altus: Flosculi multi, ex luteo virides, ut in Hyacintho majore: Radices duae, parvae, rotundae.

Orchis sive Triorchis lutea altera, nonnihil hirsuta J. B. lutea altera C. Gemmae Lob. Park.

Labello ipso autore videtur eadem aut congener cum praecedente. Folio est rotundiore & latiore: quam superior [Orchis spiralis alba odorata] virentiore & nonnihil hirsuta.

* 24. *Triorchis lutea* folio glabro C. B. *Orchis minor Leodensis*, *Triorchis lutea*, flore luteo C. Gemmae, sive *Basilica minor* Lob. *Orchis Leodensis* Ger.

Lob.

Terna folia angustiora Quinquerivae Plantaginis amula promittit, lavore & viriditate Auriculæ urinae. Flos idem in cauliculo exili Testiculi odorati pari. Radix ternis & quaternis pusillis pendulis testiculis subest.

C. Bauhinus ex hac planta duas facere videtur; Alteram Triorchin luteam folio glabro, alteram Triorchin luteam alteram.

* 25. *Triorchis lutea* tertia C. Gemmae Lob. *lutea radice oblonga* C. B. *Orchis sive Triorchis lutea* tertia oblongioribus radicibus J. B.

Oblongioribus est radicis olivaribus bulbis, nec plura habet Lobelius.

Nobis suspectae sunt tot Triorchidis luteae species, praesertim cum nemo haecenus Botanicus praeter Gemmam & Lobelium eas accuratius descripsit, aut à se visas meminert. Utinam eximerent nobis hunc scrupulum herbarii Frisii & Leodenses.

A. 26. *Orchis spiralis* alba odorata J. B. *Triorchis* Ger. *Triorchis alba* odorata minor atque etiam major C. B. Park. *Triple Radix* traces.

J. B.

Duplici radice nictur bulbosa, oblonga, villosa, alia versus acuminata, aliquot fibris donata, [imò pedape triplici & interdum etiam quadruplici.] E cuius summo folia vaginato pediculo unciali furgunt, viridia, pingua, femunciam lata, unciam aut amplius longa, dorso crasso averfa parte, quae ex atro virentes venulae ab imo ad summum conspiciuntur. Juxta haec coliculus quoque erigitur dodrantalis aut pedalis, teres, foliis acuminatis, ceu vaginis, vestitus, iisdem tamen vix ac ne vix quidem prominentibus. Flosculorum odoratorum thyrsus, albidiorum, clavulatilimque haerentium ita nutat, ut spirarum instar summa versus circumagatur. Hi internè parte ex luteo virent, ad latus verò duo foliola candida veluti ala haerent. Utriculi succedunt ut in reliquis ferè Orchidibus, parvi, pulverulento semine repleti. Thyrsus florum amaricatus, & jucundi odoris est.

Autumno floret, & in pascuis siccioribus, arenosis & cretaceis, interdum etiam in humidioribus reperitur.

Locus & Tempus.

27. *Orchis antrophophora* oreades Col. *antrophophora oreades* femina Park. *flore nudi hominis effigiem repraesentans, femina* C. B.

Col.

Hae nudi hominis aut potius mulieris effigiem integram veluti umbram imitari videtur, floribus caput habentibus tegumento quinquepartito tectum, [duabus lacinis angustis, nec nisi manibus apperantur conspiciendis] virecente, purpureis oris circumdato, est quo dependet labelium, in quo non solum omnis humana proportio circumscribitur, sed & faciei ferè. Flores autem pallido colore & veluti arenulis aureis impressi micant, eodemque modo in ceteris modo in spicam per caulis fastigium dispositi circum dependent. Caulis sesquipedalis, leviss, rotundus, duobus foliis interceptus,†

dum paludi illi seu marisco *Teverham-moor* dicto adjacentē, &c. Monbelgardi, autore J. Bauhino, abundat, florens Maio.

33. *Orchis myodes flore grandinisculo* J. B. *muscam referens major* C. B. *myodes altera* C. Gemmæ, *folio laviore & flore grandinisculo* Lob. *myodes major* Park.

An & quid differat à precedente nescimus. D. Magnol in pratis inter pontem Castrī novi & lucum Grammontium sitis, & in aliis plurimis herbidis locis oriri & Maio florere scribit, in *Botan. Mompel.*

34. *Orchis muscam majorem cauleam representans* Breynii.

Radice, caule & foliis à priore Apem referente nihil aut parum differt. *Flos* verò discrepat multum: namq. ejus galea foliis subviridibus, angustioribus constat; extuberatio quoq. galeæ subest carnosa non adeo distinctè aviculam exprimit, & labium hirsutum, saturè cœruleum, perbellè splendens, pilis circum margines fimbriatum subruissis Muscam majorem tam accuratè representat cœruleam, ut non tantum in admirationem summam rapi spectator; sed faciliè etiam decipi queat, quò putatiam hanc fordidam muscam à planta abigere alaboret.

35. *Orchis myodes lutea* J. B. *muscam referens lutea* C. B. *myodes lutea* Narbonensis Lob. Park. *myodes lutea* Ger.

Hujus color, inquit Lobelius, luteus totus, nec alias notas addit. In æstuosis & aridis sterilibus, declivibus inter Cistum marem & Ilicem occideram prope specum quæ redeunt Frontiniana Mompeliensis ad lavam est, etiamque in herbidis aridis Gramuntæ sylvæ vicinis observavit Lobelius. Variis in locis circa Salenovam, *lou Tarral* & pontem Castrī novi invenit D. Magnol. Unam hanc accuratius nobis descriptam & depictam exhibuissent.

36. *Orchis myodes lutea Lusitanica* Breynii.

Breyn.
Flores hujus præcedentis floribus non malè respondent, excepto quòd eorum labellum Fucum majorem luteum representans, latus, brevioribus atque obtusioribus quam illius laciniis præditum, intensiorè, aureo colore tinctum, ac maculâ in medio holosericâ, villosâ, majore, magisque purpurea, & spectabiliore est donatum: extuberatio galeæ ex flavo viridi subnata aviculam longè crassiorē ac Testiculi apud Lobelium vulpini majoris refert.

37. *Orchis myodes fusca Lusitanica* Breynii.

Breyn.
Thyrum hæc emittit aliquanto altiore, colore obscurius virescenti, *foliis* nonnunquam latioribus interceptum; cuius summo *flores* insunt nonnihil subinde majores, cæterum ab Orchidis myodis luteæ florum figurâ penè nihil aut parum recedentes, præter foliolum holosericum demissum, quod pulli seu fuliginosi coloris, Scarabæum melius quam Fucum exprimere videtur. In Phytologia Britannica duas adhuc invenio Orchidis myodis species, Altera

- A. *Orchis myodes elegans purpurascens denominatur, & in sylva Brodsworth à D. Stonehouse inventa fuisse dicitur.*

- Altera A. *Orchis myodes flore coccineo elegans inscribitur & in sylva Swanscombe sponte oriri traditur.*

Neutra nobis hæcenus in conspectum venit: posterior tamen hæc amico cuidam nostro ostensa est.

- A. 38. *Orchis fusciflora galeâ & alis purpurascens* J. B. *sphegodes five fucum referens* Park. *Orchis five Testiculus vulpinus* 2. *sphegodes* Ger. Or. *fucum referens major, foliis superioribus candidis & purpurascens* C. B. *The common Humble-Bee Satyrion, The Bee-flower, i. e. Orchis melittas nostratibus vulgo dicta.*

J. B.

Foliorum hujus, quæ Plantaginis angustifolia foliis respondent, alia reflectuntur, alia caulem ambientia surguntur. In *caule* palmari & dodrantali *flores* rari, calcaris expertes, galeâ & alis purpurascens, lineâ virescente à summo ad imum decurrente: quod labelli loco est amplum existit & pingue folium, fucum pulchrè exprimens, colore fuliginoso, & ad objectum lucis hilarior vel tristior, eleganti luteolarum linearum discursu variatum, sic ut areolæ tres circulos, medio ferrugineo describat: rictu concavo, viridi, supra quem in rostellato latent apices lutei; ima labelli ora luteola, cux cauda, sursum reflexa: averfa parte albet, in ambitu ad ferrugineum declinans; pediculus incurvus, ventriosus, cui appositum folium succreum, sesquialtitudinem circiter longum, angustum. *Radix* subest gemina, satis magna, dulcis, succulenta.

In pascuis siccioribus frequens reperitur. Junio mense floret.

- A. 39. *Orchis*

- A. 39. *Orchis five Testiculus sphegodes hirsuto flore* J. B. *Orchis fucum referens colore rubiginoso* C. B. *Orchis sphegodes altera* Park. *Testiculus vulpinus major sphegodes* Ger? *Humble-Bee Satyrion with green wings.*

J. B.

Galeam alâq. expandit virentes, tristiorq. & obsoletiore fuliginoso colore fucum potius quam apem præfert: folium infimum hirsutum, quod pro labello est, in quo non luteorum linearum, ut in illa, discursus ullus conspicitur, sed solummodo livide duæ reliquo folio leviores depressiorèq. transversâ lineolâ conjunctæ: H majusculam Romanorum efformant; alias verò duobus locis coeuntes insulam ovali figurâ hirsutam circumscribunt.

In Anglia sed rarius invenitur, solo siccio, in locis ubi sabulum seu glarea effusa fuerit, ut v. g. *Lecus*, in sabulosa quadam prope *Shelford* vicum non longè à Cantabrigia. Floret ante præcedentem, integro mense.

Hanc esse suspicor quam Orchin Arachnitem Herbarii nostrates vocitare solent.

40. *Orchis alba calcaris oblongo* J. B. *cujus descriptionem omnibus numeris absolutam mutuat sinus.* Or. *Serapias bifolia vel trifolia minor* Park. *alba bifolia minor calcar oblongo* C. B. *hermaprodica* Ger. *Butterfly Satyrion.*

J. B.

Hermaproditum Orchidem hanc haud temerè dicas, ut quæ Cynorchideis inter & Serapiadibus distas medium quiddam obtineat, quod quidem ad formam radicem attinet: Radix enim duplici constat bulbo sublongo, pyriformi, productiore demissâ fibrâ, quæ in capite alias plures aquæ crassas quaquaversum exsertit: A qua in imo statim folia insignita produnt duo vel tria [rarius tria] lata, plantaginea [vel lilacea] minus tamen nervis insignita superna parte, laviâ, pallidius virescentia: Reliqua verò octuplo vel decuplo minora angustioraq. caulem nullo ordine decorant pedalem interdum aut altiore, angulosum, striatum: Cujus summa flores spicati occupant, odoratissimi, albi, [rarius discolori] Papilionem expansis alis emulantes; quorum foliorum supremum leviter erectum obtuso mucrone sub fœ bina in summo, inclinatione quadam coeuntia, colore ex luteo herbaceo prædita comprehendit: lateralia duo alarum instar expanduntur; propendat autem longum folium, angustius reliquis, album, ima parte ex luteo herbicum. Stylus obtusus galeæ occultatus, ut in aliis Orchidibus, medium florem occupat. Averfa floris parte prominet calcar longissimum, prope floris basin album, cætera ex luteo viride: Unicusque autem pediculo intorto herbidoq. appositum est folium acuminatum. Sapor foliorum amarus; Radicum aqueus insipidus.

In dumetis, non rarò & in pascuis occurrit. Mense Junio apud nos floret.

Locus & Tempus.

Orchidem Serapiada trifoliam majorem C. B.

Ipsò non diffidente Orchidi præcedenti eandem statuimus.

- Orchis Hermaprodica bifolia* J. B. *Hermaprodica secunda* C. Gemmæ, *five Orchis psychodes diphylla* Lob. Ob. *Orchis bifolia altera* C. B.

Lob.

Oblongis cruribus, solo gaudens palustri, cuius flos erumpit mense Julio, omnino candidus, tener, qualis Oreadum; quantum & in quibus differat à precedente perquirendum proponit J. Bauhinus. Nos antea ad Orchidem 1. amplissimis foliis *Clusia* dubitanter eam retulimus. Cere C. Bauhinus cum perperam confundit cum Orchide latifolia altera *Clus.* ut superius monuimus. Ego jam cum J. Bauhino à precedenti non differre suspicor.

Orchis psychodes Ger. sphegodes five Testiculus vulpinus 1. Park. dicitur.

41. *Orchis montana Italica, flore ferrugineo, linguâ oblongâ* C. B. *Orchis five Testiculus maximo flore* J. B.

C. B.

Testiculus habet parvos, rugulos. *Caulis* cavus, nonnunquam pede altior, quem *folia* angusta, paucaque, uncias tres vel quatuor longa basi sua vestiunt: at cuiuslibet flori folium breve quidem, sed latius & in apicem densens, subicitur. *Flores* quinque, seni, alternatim in caulis summo dispositi, coloris ferrugini, obliqui tubuli formâ, quorum lingua propendens oblonga est, & ex basi latiore in apicem abit, cui tegumentum pallidioris coloris, velicæ instar, impositum, etiam in apicem: & communiter bifidum finit. Floribus utriculi *semine* pulverulento repleti, ut in cæteris, succulent.

In pascuis, variis Italiæ in locis observavimus.

Locus.

42. *Orchis macrophylla* Col. *montana Italica linguâ oblongâ altera* C. B. *Orchis macrophylla Col. lumnæ* Park.

Col.

Hujus *radix* unico bulbo seu testiculo nobis inventa est, (nec melius an unico vel gemino bulbo consistere observare licuit) colore fulvescente, parum rugoso, supra quem fibræ eodem colore, atq. etiam per cervicem alia dependunt, quod in aliis non observatur, [& forsitan illi bulbis novellis conspiciuntur.] *Folia* in imo duo, sed nec paria; plura per caulem disposita, quorum longiora sesquipedalem ferè longitudinem assequuntur; reliqua minora pedalia, ac deinceps decrescentia, verum latiora. *Caulis* longus admodum, tripedalis ab radice, in cuius summo *flores* insunt obliqui veluti tubuli, longam atque latam barbam habentes, flavæ-rubentes; at circa tegumentum

tum veluti folliculum magis purpurascens, per caulem in longam spicam pedalem disponuntur: quibus utriculi magni succedunt, aliis similes, semine supervacuo pulverulento repleta.

43. *Orchis Ornithophora folio maculoso* Lob. ico. Ger. Park. *Orchis papilionem referens foliis maculatis* C. B.

Hujus, teste Lobelio, differentiae accidentales plurimae sunt. *Floribus*; purpureis, purpurascens, albis: *Foliis*; praegrandibus, parvis, ovalis figura, ex lato in acutum desinentibus, ex acuto in amplum & rotundum.

Tabernaemontano folia lata sunt cum nervis apparentibus, multis maculis aspersa: flores aviolanti similes purpurei. Suspicio eum ex icone descripisse.

44. *Orchis Ornithophora floris colore herbaceo* J. B. Or. *papilionem expansum herbacei coloris referens* C. B. *Ornithophora* Ger. *psichodes herbacei coloris* Park.

In hujus descriptione nihil invenio quo ab aliis omnibus Orchidum speciebus certo queat distinguui, quod non ex titulo & icone statim possit colligi. Si tamen detur aliqua *Orchis caule multis foliis ei velut appressis cincto, flore herbaceo, papilionem alis expansis referens, distincta omnino species est, nobis tamen incognita.*

- * 45. *Orchis Ornithophora candida* J. B. Lob. Ger. *Orchis papilionem referens angustifolia alba* C. B.

De hac praeter iconem & titulum nihil invenio.

- * 46. *Cynorchis Delphinia maculosa foliis, flore purpureo-violaceo* J. B. *Orchis morio foliis sessilibus maculatis* C. B.

Sessilibus est & maculosis obtusioribusq. foliis; flore purpureo-violaceo; *Caule* sesquicubitali, majusculo olivari gemino bulbo.

- * 47. *Orchis morio minor foliis maculatis* C. B. *Cynorchis minimis secundum caulem [pedalem & cubitalem] maculosis foliis, floribus purpureis* J. B. Lob. ico.

Plura non invenimus.

- * 48. *Orchis minor angustifolia in suprema parte longis foliis* J. B. *Orchis Serapias 13. sive angustifolia* C. B. Ger. emac. *myodes angustifolia* Park.

Hac non satis valido tibicine Tabernaemontani auctoritate nititur, qui, ut ait J. B. more solito nulum exhibet descriptionem. Si icon ad plantam facta, notabile est *Orchidis* genus, in eo differens à ceteris, quod folia superiora juxta flores sint longa, cum aliis sint brevia.

- * *Orchis melittias* J. B. *melittias sive Apis cadaverulam exprimens* Lob. *fucum referens, flore subviride* C. B. *Serapias secundus minor* Dod. *melittias sive aspera* Park. *melittias* Ger.

Hujus descriptionem videmus apud Dodonaeum. Nobis ab Orchidibus fucifloris superius descriptis non diversa videtur.

- Orchis Araneum referens* C. B. *Arachnitis* Park. *Andrachnitis* Lob. ico. Ger. *Spider-Orchis*.

In Ephemer. German. Ann. 2. Observ. 41. *Orchidis Serapiadis* seu *Arachnitis* iconem invenio, nulla addita descriptione, nisi quod ejus flores Araneum purpurei coloris affabre exprimebant, quodq. in sylvis apud Patres Camaldulenses prope Warlowiam Poloniae eam invenerit Martinus Bernhardtus à Bernitz; qui iconem Dodonaei secundum *Orchidis Serapiadis* Fucum referentis ab *Arachnitis* sua parum declinare, imo eandem se credere scribit. C. Bauhinus tamen ad *Orchidem Melittiam* eam iconem refert, ut superius vidimus. Cum ergo Dodonaeus ad fucifloram eam reuulerit, C. B. ad *Melittiam*, Auctor hic noster, ut & nostrates Botanici ad *Arachnitem*: nobis equidem verisimile videtur, unam & eandem *Orchidis* speciem esse *Melittiam*, *Fucifloram*, *Arachnitem* dictas.

- * 49. *Orchis trifolia minor* C. B. Ger. emac. *Orchides, culices minores triphyllae* J. B. Lob. ico. *Orchis minor culicem exprimens* Park.

Vide descriptionem in hist. Belgica Lobelii.

- * 50. *Orchis Hermaphrodita* C. B. *batrachites* J. B. Lob. Park. *Serapias batrachites* Ger.

Ranula à floris figura dicitur. Ex eorum genere est quae sexus ambigui sunt, ut & *Hermaphroditicum* testiculum non male appelles. Sunt enim media inter *Serapiadas* & *Cynorchides*, maxime quoad formam radicem. Lob.

51. *Orchis castrata* C. B. Park. *Serapias castrata* Ger. *Satyrium castratum* seu *Eumachium Bernhardtii* à Bernitz. *Orchidis* genus, quibusdam *Satyriis castratum* J. B.

Martinus Bernhardtus à Bernitz sic eam breviter describit. Planta est elegans, coloris purpureo-violetae, & punctulis ornata. In nostris partibus in pratis mensis Junii conspicitur. Bulbum habet divinum in duas, aliquando in tres partes. Unde verisimile est aliud illud genus *J. B.* caule palmari & pedali, cum quatuor radicibus crassis, uncialibus & sesquuncialibus, &c. ab hoc non diversum esse.

- §. 2. De *Orchide palmata, quae geminum habet bulbum, velut in digitos divisum.*

- A. 1. *Orchis palmata non maculata* J. B. *palmata major mas, sive Palma Christi mas* Park. *Palma Christi mas* Ger. *palmata praetensis latifolia longis calcareibus* C. B. *The male-handed Orchis, or male Satyrion Royal.*

Radix gemino bulbo, in quatuor fere digitos diviso constat, sapore fatuo. *Caulis* dodrantalis aut pedalis, ab imo ad spicam fere foliis vestitus oblongis sesquunciam latis, mucronibus acutis, nullis maculis notatis, pallidius virentibus. *Flores* in spicas nec almodum densas, nec valde productas congesti, purpurascens, alas utrinque erigunt purpureas; Folium quoque supremum erigitur, quae autem ei sublimi coeuntia calicem emulantur: labellum latum, tripartitum, lineis & punctis purpureis saturatioribus striatum seu guttatum: calcar retro extenditur semunciale. Ad singulos florum pediculus intortus, ut in hujus generis omnibus, in vasculum feminale turgescit & retorquetur, longitudine femunciale.

In pratis humidis, & locis palustribus patridis, & ad aquarum rivos oritur. Mensis Maio floret. *Locus*. Variat floris colore purpureo saturatiore & dilutiore, carneo, & interdum albo. Variat etiam magnitudine & spicae longitudine insigniter.

Hac est proculdubio quam * observavit Clusius in pratis urbi Londinensi proximis: quin & * Hist. lib. 2. *Orchidis V.* descriptioni huic egregie convenit, nisi quod bulbos seu testiculos rotundos, non palmato cap. 61. p. 263. respiciat: quid intelligat per illam aliam grandiore paulo florum purp. spica, teterissimi odoris, quam in iisdem pratis eruit, nos nescimus.

- A. 2. *Orchis palmata speciosiore thyrsis, folio maculato* J. B. *palmata praetensis maculata* C. B. *palmata mas sive Palma Christi mas* Park. *Palma Christi mas* Ger. *The female-handed Orchis, or female Satyrion Royal.*

J. B.

Caulem pedalem & interdum cubitalem aut altiores erigit, viridem aut subpurpureum; in cuius fastigio spicatum dispositi flores rubentes vel dilute purpurei, calcar tridentem pollicis circiter longo, cristis duabus erectis, galea à duobus foliis quibus tertium oppressum incumbit compositi, labellum in tres lacinias diviso, purpurea saturatioris lineolis & punctis guttato, pediculo purpurascens aut viridi, cui semper appositum acuminatum folium viride aut purpurascens. Hujus flores observantur & intensius purpurei & penitus quoque albi. Folia plura, & à radice orta caulem ambienda, & à caule ipso nata, inferna sublonga, satis lata, superna angustiora & breviora, altero situ posita, crebris maculis nigris notata. *Radix* ex gemino bulbo lato, utroque in digitos fere quatuor abundans, nulla amaritudine: folia multo amariora. Descriptio est J. Bauhini.

Spica florum in hac planta plerumque densa est floribus confertis, interdum rarior. Statura & spicae longitudine insigniter variat: nam in sylvis & pratis pinguibus maximo & vel palmum longo thyrsi prodit, in palcos sterilioribus (nam utrobique oritur) spica est dimidio minore & brevior.

Mensis Junio plerumque floret.

Palmata maculata J. B.

Tempus.

In paucis à precedente differt, altitudine minore, foliis evidentius maculosis, foliolis acuminatis ad flores apertis saturatis purpureis. Haec autem differentia non tanti sunt ut speciem diversam existimem.

Palmata alba J. B. *Serapias candida flore montana, maculatis foliis* Lob.

Hanc quoque folio floris colore à precedente (quam flore albo interdum variare observavimus) differt cum J. Bauhino suspicatur, ideoque nec ejus tanquam speciei distinctae rationem habebimus.

Hanc C. Bauhinus *Orchidem palmatam* vicissim facit, titulo *Orchidis palmatae montanae maculatae*.

3. *Orehis Pannonica* VIII Claf. Or. *palmata Sambuci* edere C. B. *palmata*, sive *Orehis Pannonica floribus exalbidis* J. B. *palmata Pannonica* 8. Clusii Ger. emac. *palmata Pannonica Clusii* Park.

Clus.

Lili. Lili primum enascensia folia tria aut quatuor habet, dilutioris & quasi pallentis viriditatis, nullaque macularum aspergine notata, ingrati faporis. Palmareum caulem amplectuntur aliquot foliola, in cuius summo fastigio flores spicam digesti nalcuntur, exalbidí & quasi pallentes coloris, nullis in cuius summo fastigio flores spicam digesti nalcuntur, exalbidí & quasi pallentes coloris, nullis punctis distincti, anteorii morionum hiantibus cucullis fimiles, utrinque auriti, & latifuculo pallido propendente, posteriore vtro parte corniculum habentes, in Confolida regalis aut Linaria, digitatus latus & obtusum, graviter odorati, florum Sambuci odorem referentes : ad horum exortum singula foliola nalcuntur, pallentia, & floribus colore respondentia. Radices geminæ velut palmæ in binos ramos se dividunt, & sic, Glicia, nascitur supra carum exortum nascensibus fibrís.

Variat floris colore purpureo.

In Leytano saltu supra Manderstorf, aliisque Austriae inferioris sylvis, inque editoribus quibusdam pratis Viennensi saltui proximis invenitur. Floret autem Aprili & nonnunquam etiam Maio.

4. *Orchis palmata montana maxima* C. B. Park.

C. B. prod.

C. ad. prod.
Radicem habet geminas, infiar palmarum duarum sibi invicem iundatam, & velut in plures digi-
 tos dividitur. *Caulis* est bicubitalis, striatus, vacuus, cum *folia* pedalia primum, niox palmaria,
 seqüentiam lata, nervis distinctis completuntur : in cujus lumnio *flores* in spica palmari digesti,
 coloris diluti purpurei, qui parvi sunt, galeolâ tecti, labrio exiguo propendente, in angustissimas
 barbulas diviso, & a tergo oblongo, capillaceo calcari donati : ad quorum exortum foliola singula,
 quasi in filamentum abeuntia, observantur : his capitulum oblongum, striatum, *semen* exiguum co-
 his infiar continens succedit.

In montibus vicinis [Bafileæ] potiffimum Muleto, copiosè Maio menfe florens provenit.

5. *Palmata angustifolia maculata purpurea* J. B. *An palmata angustifolia minor* C. B? Park?
quam tamen ad sequentem refert J. Bauhinus.

Folii est angustis, maculatis & non maculatis, quinque vel sex alternatim per caulem provenientibus: inferiora latiuscula, uncia tamen multo angustiora, retroflexa, quatuor aut quinque uncias longa, superiora breviora & valde angusta: *caule* cubitali, albis majore, interdum etiam minore. *Florer* multo, spicam breviorum exprimentes, purpurei. *Radices* pluribus digitis constant. In valle, quæschachiana, acidorum fontium florentem luno principio observavit J. Bauhinus.

In valle Griesbachiana, acidorum fontium florentem Junii principio observavit J. Bauhinus.

A. 6. *Orchis palmata rubella cum longis calcaribus rubellis* J. B. *palmata minor calcaribus oblongis* C. B. cui & eandem suspicatur J. Bauhinus *Palmatam angustifoliam minorem* C. B. *Serapias niteute flore* Ger. **Red handed Orchis, with long spurs.**

7. B.

J. B.
 Duplici nititur *radice* palmata, vigore vicissitudinario annuatum in its pulcherrima observatione (e
 exerente: nam ea que calcei palubum pariter & fulcrum subministrat, tora flaccida apparet effectiva,
 que verò frequentius annuati cauleni productura, plena fusculentique, sapore vivido: plurimis alioque
 digitis, & longis *radicibus* sunt: Observati fane nobis in uragae ad 24. [Rarum hoc nec niti
 solo latissimo] *radice* palmatas *radices* (ut in reliquis Orchidibus) alia crassitudine fibrarum Hel-
 lebori. *Caulis* prodeunt palmum longa, calcem complectentia, angusta, pallide viridia, non macu-
 lebori. *Caulis* pedalis aut cubitalis, quem parva & angusta quadam foliola stipant: *suprema* verò *thyrus*
 occupat perennans, palmaris aut fempidialis fofculorum rubellorum, *nec aliis* *nec labello* *illis*
nullis aut punctis faturaribus notatis, calcaris praelongo, tenui & ungualicis avium finili, recurvo,
 praeditorum, quibus succedunt utriculi friati, feminio pulverulento ferrugineoque repleti. Olor
 non velenens, nec ingratus. Foliorum fapor amarus; *radicis* viscidus, nescio quid hircinum re-
 ficiens.

Hæc species spica longitudine, flosculorum rubellorum unicolorum parvitate, foliis non maculatis, calcaribus flosculorum longis & tenuibus à reliquis palmatis faciliè distinguitur.

A. 7. *Orchis palmata flore luteo-viridi*. An Or. palm. flore viridi Park. C. B? An Or. palmata batrachites vel nyodes Lob. Park? *Serapias batrachites altera* Ger. emac? The frog-Orchis. Banded Orchis with a green flower.

Ex *radicis* duobus *testiculis* palmatis, in duos, [interdum quatuor] digitos divis *caulis* exurgit palmatis, & nonnupquam fempedalis atq; etiam dodrantalis, superiore parte striatus, foliis vefitus dilute virentibus, oblongis, modice latis, non maculatis; *spicam* in cacinime fufitinem medioerem pro plantulae modo, *foveolis* raris difpofitis, pediculis intortis, quæ in vafcula feminalia turgelcent, infidentibus. Ad exortum uniuafculæ pediculi apponitur foliolum oblongum, acuminatum, ut in aliis *Orchidibus* ferè fit. *Flores* ipfi (qui, ut & tota planta digitis comprefsa, odorem fpirantem grauiorem) pro calcaribus veficulas obtinent pellucidas, in duas partes impreffa lineâ dyvafas, adeo ut vinacea non male æmulentur. Galea vix cucullus, ut in plerisque aliis, è quinque foliis conficitur, quæ æqualis ferè fuit longitudinis: bina interiora quæ fupremo adflant exterioribus multo fuit anguftiora. Pro flylo occultat galea quoddam quafi corpus infecti. Color galeæ viridis, margibus &

& nervis ex fusco purpurascens. Subest labellum longiusculum retrorsum flexum, coloris ex fusco purpurei & interdum luteo-viridis (nam saepe varietur) in tres lacinas dividitur, quarum media longe brevissima. Univerfa floris facies Bisfolii similis, nisi quod flores Bisfolii veticulis illis quae calcarium loco fulvo omnino careant, et in suis labiis propendunt in duas tantum barbas dividitur.

Floret circa finem Maii & Junii initio. ip. epifcensis

Descriptio C. B. in plerisque huic nostræ convenit: differt, quòd flosculos in spica paucos habere dicit, labro in duas duntaxat barbularum diviso.

Orchin batrachiten ab Herbariis nostratibus dici solitam intelligo, unde & Lobelianæ Serapiadi batrachiti eandem existimo.

8. *Orchis palmata minor odoratissima purpurea sive nigra* J. B. *palmata angustifolia Alpina* Park.
palm. angustif. Alp. nigro flore C. B.

Folius constat Croci: *caule* dodrantedi, junceo leviq. e: in cujus cacumine *flos* emicat purpureus, Amaranthi amulus, qui recens odorem quam suavissimum reddit.

In pascuis niontosis Jura & Saleva montium propè Genevam copiosam observavimus.

* 9. *Orchis palmata pratensis angustifolia major* C. B. prod. Park.

Radices habet parvas, veluti palmas geminas, in binos digitos distributas, fibris paucis annexis : *folia* hiliacea, angusta, laevia & palmata, per quæ veluti tubum caulis cubitalis cavi offertur, cui fipula ferè palmaris, angusta, ex floribus dilutè purpureis, brevi calcare donatis composita, quibus fingulis foliola oblonga, acuminata subjiciuntur, & capitulum oblongum, semen aliarum infar continens succedit.

Hæc in pratis udis Michelfeldensibus ipsa æstate reperitur.

15. *Orcelis palmata angustifolia minor odoratissima* C. B. Park.

15. *Oreocis palmata angustifolia minor odoratissima* C. B. Park.
C. B. prod.
Radice est geminā, oblongā, angustā, palmæ similī, in tres, quatuorve fibras crassissimas divisa, supra quas ex uno caule fibree aliquot orti expanduntur. Ex radice folia quinque aut sex, oblonga, graminæ prodeunt; inter quæ *caulis* unus, palmatis, paucissimis & exiguis foliis donatus, qui velut in *spicam* bincientem abit, cui *flores* dilute purpurei, odoratissimi insident, qui galææ recti, labro prominulo, in quatuor barbular divisi sunt, & parvo calcarē à tergo prominente donati.
In pratis humidis Michfeldæ provenit & Autumno flescere.

11. *Orchis palmata caryophyllata* J.B. C. B. Park. *Serapias caryophyllata* Lob. Ger.

Vide Lob. Hist. Belg.

A. 12. *Orchis pusilla alba odorata*, radice palmata. White handed musk Orchis.

Ad latus montis *Snowdon* dicti in Wallia, secus viam quæ à *Llanberris* ad *Carnarviam* oppidum ducit, hanc observavimus; non tamen, (quod dolet) descripsimus.

§ 3. Orchides quædam palmatæ vel breviter & obscure descriptæ, vel quarum nudi duntaxat tituli aut icones traduntur absque descriptionibus: ut nobis incertum sit an à superius propofitis & descriptis specie differant necne.

1. *Orchis palmata palustris latifolia* C. B. Park. *palmata* sive *Serapias palustris latifolia* flore albo subpurpurascente C. B.

Lobelius præter notas in titulo positas non alias habet, quàm quòd sit folio levi latóque, violaceâ præcocior. Ego equidem hanc non differre suspicor à vulgari Orchide palmata non maculata, quæ non alibi apud nos quàm in pratis humidis & locis palustribus oritur.

2. *Orchis palmata palustris altera* C. B. *palmata Serapius palustris leptophylla, violacea maculata & non maculata* J. B.

Lob.
Seriùs floret, comâ violaceâ, foliis interdum lævibus, interdum maculosis.

3. *Orchis palmata palustris* *tertia* C. B. *palmata angusto folio vilissima palustris* J. B. *Cynorchis palustris* *Levi folio*, seu *leptophylla omnium vilissima* C. Gemma Lob.

Icon Lobelii, observante J. Bauhino, non demonstrat folia angusta.

4. *Orchis palmata palustris tota rubra* C. B. *palmata floribus impensè rubris* J. B. *Cynosor. Dracontias foliis & floribus impensè rubris* C. Gemmae Lob.

Floret circa finem Aprilis & initio Maii. Nascitur in humidis & uliginosis pratis, præsertim ubi nigrior terra est. Lob.
Hanc etiam à vulgari *Palmata* non maculata specie non differre conicio.

5. *Orchis palmata palustris maculata* C. B. *palmata palustris nephelodes* J. B. *Cynosor. palustris lophodes vel nephelodes* C. Gemmae Lob.

Flos illi communis ferè cum cæteris maculosis. Orchidi palmatæ feminae in palustribus nascenti eandem suspicamur.

6. *Orchis palmata Serapias montana folio levi* J. B. *palmata montana altera* C. B. *palmata montana Lobelii* Park. *Serapias montana* Ger.

7. *Orchis palmata pratensis maxima* C. B. *palmata, sive Cynosorchis macrocaulis galericulata* C. Gemmae J. B. *Cynosorchis macrocaulis, vel conspæa, vel galericulata* C. Gemmae Lob. *Orchis palm. prat. maxima, Conspecta dicta* Park. *Palma Christi maxima* Ger.

Floret circa medium finemque mensis Maii usque ad Junii ferè medium.
Flores in huius iconè, observante J. Bauhino, multum habent similitudinis cum Orchide palmata rubella cum longis calcaribus.

CAP. XXI.

De Pseudo-Orchide.

Foliis & floribus cum Orchide convenit, radice non tuberosa sed repente aut fibrata ab eadem differt.

1. *Pseudo-Orchis* C. B. *Orchis radice repente* J. B. *minor radice repente* Cam. Park. *Palma Christi radice repente* Ger.

Hanc sic describit Camer. in hort. *Orchis minor* flosculis albis, foliis crassis nigris: radice repente geniculata; & ubi folia emergunt apparent pusilla rudimenta, tanquam naturæ testiculos effingere conantis.

Nascitur sponte in opacis sylvis in ramentis arborum quæ longa vetustate emaruerunt. Ad hortos translatus durat, sed colorem acquirit magis pallidum, nec tam crassa manent folia.

2. *Pseudo-Orchis rad. repente, foliis maculis nigris aspersis* Mentzel.

Folia Cyclaminii aut Fritillariæ instar eleganter sunt maculata.

Hæc raro in memoribus temperatis circa Fursenwaldiam, Berolinum & alibi in Marchia Brand. crescit.

- A. 3. *Pseudo-Orchis bifolia palustris. Orchis bifolius minor sabuletorum Zelandiæ & Bataviæ* J. B. Lob. Ad. in append. p. 506. *Chamaorchis bifolia* C. B. *latifolia Zelandiæ* Park. *Dwarf-Orchis of Zealand and Holland.*

Radice[m] habet bulbosam, è squamis compactam, intrus si dissector viridem, & Orchidum planè diffimilem; nam fibræ è bulbo prodeunt infra, non supra & iuxta bulbum è caule, & præterea reptando se propagat, fibris in novos intumescitibus bulbos. Folia profert bina, pallide virescentia, inter quæ caulis palmaris & major exurgit, angulosus, in summitate flosculos tres vel quatuor & interdum plures sustinens, dilute virides seu herbaceos, sex petalis compositos, cum stylo in medio viridi, albi maculâ in apice notato, & paululum incurvo, ac si cuculli vicem suppleret. E petalis quod dependet labelli loco cæteris multo latius est, è reliquis quique tria ejusdem ferè sunt longitudinis, duo longè angustiora alarum loco sunt. Vascula seminalia in Lobelii iconè optime pinguntur.

In aquis palustribus propè Hinton & Teversham vicos, non procul Cantabrigiâ. Pseudo-Orchis quædam Clus. huic permissis est, eandem dicere[n] nisi oblatret monophylli epitheton. Forte tamén Clusius non integram vidit.

CAP. XXII.

De Orobanche.

Orobanche dicta est *ὄρος ὄραν τὴν ἑσέως*, quia Vicias strangulat.
Florum figura ad Orchidem accedit, foliorum, viridum & herbaceorum carentia differt tum ab Orchide tum ab alii plantis. Est autem vel radice simplici non repente squamola, *Orobanche* simpliciter dicta; vel radice denticulata repente, *Dentaria*; vel radice multis fibris crassiusculis implexa composita, *Nidus avis*.

- A. 1. *Orobanche sive Rapum genistæ* Ger. Park. *Orob. flore majore* J. B. *major, garyophyllum oleis* C. B. *Woon-hape*.

J. B.

Cubitali altitudine exsurgit & majore, caule recto, tereti, hirsuto, pallido aut luteolo, aut sub-ruffo, concavo: in quo non tam folia, quam foliorum rudimenta, angusta, longiuscula, seu ligulæ celerrimè marcescentes, rara, quorum etiam singula fingulis floribus sunt subiecta. Flores in thyrso Orchidum more, sed ex longioribus intervallis, Melistæ Fuch. magni, impensè hirsuti, colore ex purpureo obsoleto pallido, rictum effigantes, è quo prominent apices nigricantes staminum albidorum: labrum autem quod demittunt in tres lacinas est divisum, ipsæque floris fundus melleo succo viscido madet. Radix fibrosa, è squamis compactis, non admodum altè demergitur: sapor ejus admodum amarus. Flores odorem spirant haud ita ingratum.

Genistæ radicibus frequenter adnascitur unde & Rapum genistæ vulgò dicitur: invenimus & Locust. inter segetes.

Herba condita aut ejus syrupus ad splenicos & hypocondriacos affectus usus est eximii; unguen. Virer. tum ex eodem cum Axungia ad tumores duros & scirrhosos. D. Bowle.

Orobanche flore minore J. B. adeò parum differt à præcedente, ut specie diversum esse mihi persuadere vix possum.

2. *Orobanche magna, purpurea Monspessulana* J. B. *major Monspessulana* Park. *major Monspeliaca floribus oblongis* C. B. Ger. emac.

Huic digitalis crassitudinis, altitudinis autem bicubitalis caulis adolescit, totus purpurascens, cui serie quadam sursum versum apprimuntur folia fatis brevia, amplexicaulia. Scapum obfident flores purpurei, Orchidis floribus similes, calcaribus brevibus, singuli foliolo intrecti. Radix superiorem refert partem radicum Orchidis, nullis testiculis tamen aut bulbis donata. Sapor amarus, teterimus.

Propè Monspelium in sylva Gramont mensè Aprilis florentem observavit J. Bauhinus.

Clusius huic meminit sub titulo Pseudolimodori Monspeliari.

Hanc loco prædicto se sæpius collegisse scribit D. Magnol Aprilis & Maio mensibus: verum figuras ejus quæ habentur apud Clusium & J. Bauhinum non probat: nam in figura Clus. labrum inferius bifurcatur, quod (inquit) in nostra non fit: in figura J. B. nulla est proportio caulis cum floribus.

3. *Orobanche majore flore* C. B. Ger. emac. *Orobanche subcæruleo flore sive* 2. Clus.

Cardui vulgaris, inter segetes nascentis radicibus inherentem olim eruere meminit Clusius cum Monpeli viret.

D. Magnol in herbis maritimis sæpius collegit.

4. *Orobanche flore majore & cæruleo purpurascente* C. B. flore majore purpurascente Park. C. B. prod.

Radice est crassa, longa, fibrosa: caule sempipalmari, foliis paucis, brevissimis, crassis & acutis cincto, qui in quinque, sex, etiam plures pediculis, nudos, triunciales absunt, quamvis etiam ex foliorum alis pediculi prodeant, quorum limbo calice unciali; sinuatus infidet, & ex quolibet flos unicus, cæruleo-purpurascens, longo pediculo donatus exit; qui magnus, uncias duas longus, formâ galericulatus, & veluti rostratus, ut in Alektorophoro, ex quo filamentum oblongum reflexum prodit: quod flori succedat non constat.

In Pyrenæis montibus collegit Burius.

5. *Orobanche ramosa* Ger. Park. C. B. *minor purpureis floribus, sive ramosa* J. B.

J. B.

Ramosa est caule: sæpe etiam plures, dodrantales aut breviores emittit caules, multo tenuiores quam Orobanches vulgares, rigidioresque, duros, rufescentes, hirsutos, in ramis subinde divisos, foliorum duntaxat veltigis quibusdam ornatos. Flores spicati, minores, purpurei, oblongi, hiantes, è multifido calice emergunt, qui singulo singulum appositum foliolum acutum. Sequuntur capitula turrida, pulvisculo plena. Radix tuberosa Avellanæ magnitudine, fibrarum propaginibus donata. Sapor plantæ aliquantulum amarus.

In arvis demissa segete primò circa Ratiponam Germaniæ urbem observavimus, postea etiam in Locust. Italia & Gallia Narbonensi.

6. *Orobanche parva radice coralloide ruberrima* Mentzel.

Corallia rubra & colore & specie externa magno naturæ miraculo in hujus plantulæ radice efformata ad vivum exemplar conspiciuntur.
In scopulo Mittenwaldensi reperta est.

7. *Orobanche hypopitys lutea* Mentzel.

In Pinafretis vulg. altissimis Marchiz Brandædis nascitur. Cum mensibus Maio & Junio erumpit corpusculum luteum in se contortum, tanquam esset fungulus orbicularis luteus, ostendit. Ac deinceps ultra spithamam longa exsurgit. Radix sapis ultra longitudinem ulnæ in terram demissa radicet arboris inheret. Planta cum marcescit nigrum colorem acquirit, saporémque Ulmarie habet. Aliarum etiam plurimarum arborum radicibus infixam observavit Autor.

8. *Orobanche que Hypopitys dici potest* C. B. prod. *Hypopitys* Park.

C. B. Vulgari similis est, sed humilior & nigricans, caule unciarum quatuor, quasi squamis contexta. Flores in summo velut in parvam spicam congesti, Nido avis similes, albidiores rariores ac duriores. Sub piceis, Abietibus & Pinafris provenit. Sapore est aliquantulum adstringente.

9. *Orobanche que Hypocistis dicitur*. *Hypocistis* Ger. Park. J. B. C. B. & aliorum. *Shape of Cistis*.

Hypocistis est variorum Cisti generum radicibus excrevit. *Orobanches* seu *Limodori* quoddam genus videtur; cæcium est, pingue, carnosum, succi plenum, ex multis veluti *Hypocymis* utriculis, aut Mali *Punicæ* cytinis totum confans. Hæc *Bodæus* ad *Stapel*. Multis, describente Parkinsono, exsurgit caulibus erectis, foliis parvis crebris undique obvis, vix pedem altis, multos in summitate flores confertos gestantibus crassos & succulentos, albescentes, Mali *Punicæ* cytinis similes, relinquentes post se semina in capitulis duris pulveris instar tenuissima.

Clusius sub Cisto mare primo hypocistidem nasci refert elegantissimam omnium quas unquam viderit. Nam quando primum è terra emergit, purpureum five Kermesinum fericum esse dicunt, deinde paulatim affurgens & sese explicans multum de pristini coloris elegantia remittit, & cytinis suos proferat candicantes, turgidos & lento succo plenos.

Idem ad radices Cisti Halimi folio *Hypocistis* observavit omnino luteo seu ochræ colore ipsius plantæ florem referentem.

Idem ad Ledi Narbonensis radicis adnatam inveniebatur, multis veluti squamis, ut quod in aliorum Cisti generum radicibus crescit, compactum, pallenscentis coloris, quibuldam tamen lineis purpureiscentibus & nonnihil virelcentibus distincti, cytinis suos summa parte proferens, lento & glutinoso succo totum prægnans.

Quin & aliarum etiam Cisti specierum radicibus adnata hypocistidem in calidis regionibus verisimile est.

Admodum efficax remedium est ad omnes fluxiones putæ sanguinis rejections, profluvia muliebria, coeliacos dyentericisque affectus. Quin siquam partem roborare consilium sit, quæ viz. plurculo humore exoluta fuerit, robur & firmitatem illi non infrenuè addit. Sic sanè stomachicis epithematis, hepaticisque commiscetur, & ex viperis confecto Antidoto inditur. *J. B. è Galeo*.

Hodie ad hunc ferè preparatum modum, Cytinum contundunt recentem, ex eodem eliciunt succum, qui subinde insolatur ac densatur servaturque ad usum. *Bod. ad Stapel*.

C A P. XXIII.

De *Nido avis*.A. 1. *Orobanche affinis nidus avis* J. B. *Orchis abortiva rufa* sive *Nidus avis* Park. *Satyrion abortivum* sive *Nidus avis* Ger. *Orchis abortiva fusca* C. B. *Whitney's Orchis*, & *Birds-nest*.

J. B. C. Aulem furrigit modò singularem, modo duos vel tres, pedales aut cubitales, albicantes; foliis vestitis concavis, pellucidis, striatis, neutiquam acutis, sed obtusis, superna parte quodammodo cordis formam exprimentibus: quorum summa florum thyrsum Orchidum modo & formâ occupat coloris helvi aut pallidi, qualis & foliorum tabidorum; ac oculis quidem è brevibus pediculis, ad quorum exortum foliola parva, singula sese exerunt: ubi verò se aperient, Orchidum modo hiant. Galea exigua sub qua pitillum breve cum apiculis albicantibus, quod utrinque ad latus bina foliola cingunt: *Labellum* magnum, ima floris occupans, cavum intus: nullus odor notabilis. Dehiscentibus floribus utriculis pulvicolurum succedunt striati, angulosi, residuis florum petalis marcidis infigniti. Radix crassus fibris, succulentis, fragilibus tota perplexa, nidorum avium struaturam imitans, quorum extrema obtusa observamus. Sapor radicis ac totius plantæ amarus horridus.

In sylvis & opacis invenimus in Cantio prope *Maidston* oppidum, inque Suffolcia non longè ab *Aldeburgo*. In transmarinis etiam in montibus & sylvis opacis reperitur.

A. 2. *Orobanche*A. 2. *Orobanche Verbaſculi odore* D. Plot.

D. Plot.

Radix hujus plantæ obtusa est & squamosa, cui appenditur glomus aut velut fasciculus fibrarum complicatarum *Nidi avis* dicti similitum. Caudem exierit tenerum, teretem, valde fragilem, vix octo digitos altum, foliolis parvis, brevibus, squamolis, tenuibus & ferè membranaceis, proximè adnotis seu appressis obtusum. Propè fastigium caulis flores exeunt parvi octo aut decem interdum, ab *Orobanches* vulgaris floribus longè diversi, petalis scilicet quatuor majusculis exterioribus, quæ totidem interius minora continent, compositi. Vasculum seminale fundo globoso, collo angusto cum foramine in apice, ambiunt stamina tenuia purpureis apiculis insignita.

Tota planta caules, folia, flores cum florere incipit colore est pallide luteo seu stramineo; & fracta vel compressa odorem exhalat Primulæ radicis emulans.

Ad radices arborum in sylvis propè *Stoken* templum oritur, in Comitatu Oxoniensi.

Locus.

A. 3. *Orobanche & Nido Avis affinis Pseudo-limodori Austriacum violaceum* J. B. *Orchis abortiva violacea* C. B. *Nidus avis purpureus* Park. *Nidus avis flore & caule purpureo*, an *Pseudo-limodori Clusii* Ger. emac. *Purple Birds-nest*.

Clus.

Pedali affurgit caule, frequentibus secundum radicem foliolis tanquam vaginulis involuto, spicam gestans florum tetrapetalon, superiore petalo in corniculum desinente, & promiscue quadam inter media folia prominente, cui adnata sunt due tenues barbule. Floribus striata & longa subsunt capitula, semine exili & Orchidum simili plena. Subrotundam radicem non habet, sed crassas longas & obliquas fibras quemadmodum *Helleborine*. Tota stirps saturè purpurea & planè violaceo colore prædita est.

In montanis supra *Badenses* thermas observavit *Clusius*. In *Southamptoniæ* comitatu propè *Locui*, *Alton* oppidum invenit *D. Goodyer*.

C A P. XXIV.

De *Dentaria aphylla*.A. 1. *Orobanche radice dentata major* C. B. *Dentaria major Matthioli* Ger. *Orb. radice dentata* sive *Dentaria major Matthioli* Park. *Anblatum Cordi sive Aphyllon* J. B. *The greater Toothwort*.

J. B.

*E*X radice multiplici, mira squamarum denticularum congerie stipata, alba, molli & succosa; caulem erigit minimi digiti fere crassitudine, dodrantalem aut altiore, teretem, succulentum, fragilem, tenui membranâ vestitum, aqueâ pulpâ abundantem. Juxta quem ex longis intervalis auriculæ quadam membranaceæ, foliorum æmule prodeunt, adversæ quidem, sed alterâ tantillum eminentiore. Tertiam & supremam cauliculi partem flores occupant plures, hiantes, eodémque modo nutantes & antrorsum spectantes omnes, brevi pediculo appendi, à quorum tergo pediculorum quaque exortum foliola muniunt. Floris color ex rufio vel purpureo candicans. Illis succedunt valcula *Avellanæ* ferè magnitudine, à pediculo ad medium calice foliaceo, subhirsuto, tenello, succoso & quadripartito vestita, lineis quibuldam ac canaliculis quadripartitis, semine rotundo, ova piscium minima emulante densissime farcta, quod maturum totum nigrum est, papaverinum amaritudinis sapore, quæ tamen in semine magis conspicua.

In umbrosis sepium aggeribus & sub arboribus solo friabili in Anglia invenitur, sed rariùs.

Locus.

2. *Orobanche radice dentata minor* C. B. Park. *Dentaria aphylla altera* Clus.

Clus.

Tota tenella est, radicemque habet candidam, è multis veluti denticulis congestam, cauliculum seu potius pediculum proferentem dodrantalem aut paullo majorem, succi plenum, & quasi transparentem, candicantem, foliorum expertem, quibuldam tantum veluti articulis distinctum: qui flores summo fastigio gerebat binos aut ternos, alternatim dispositos, ex albo purpureascentes, nigræ Violæ aut venis *Orchidis* seu *Limodori* florum æmulos & valde tenellos.

Florentem Augusto mense invenit *Clusius* ad radices *Elchieri* jugi sub *Abietibus* aliisque hujus *Tempus* & generis arboribus, quo Sol vix unquam penetrat, nullaque aliæ stirpes nascuntur: Ampliorem & *Locui*, pluribus floribus onustum in sylva *Francofurto* ad *Mænium* vicina Junio mense.

3. *Orobanche radice coralloide* C. B. *Dentata aphylla minor Tabernamontani* J. B. *Dentaria coralloide radice sive aphylla* 3. Clus. *Dentaria minor* Ger.

Clus.

Huic flores sunt quinque aut sex, minores, *Orchidis* pumile floribus pares, similiter ex herbaceo pallenscentes (labro tamen propendente exalbido, & circa umbilicum purpureis venis insignito) in odori, spicæ in speciem in palmari pediculo enascentes, foliis carente & subsuccis veluti vaginulis recondito. Radix illi ramosa Coralli instar, proflus alba, succi plena, nullis fibris contexta, amaritudinis saporis.

Hanc duntaxat observavit Clusius Maio mense florentem in sylva recens caesa paullò supra *Entezosif* im *Langenthal*.

4. *Oronche radice dentata, aliis radicata, foliis & floribus purpureis* Mentzel.

Mentzel.

In Borussia & Marchia frequens terræ erumpit fertili, sub Fagis umbrosis, primò instar cristæ ad terram reorta, postea maturior erigitur, spithamam exsuperans. *Radix* squamata & altissime radicata, superius furculos emittit, qui intra terram emorantur, medio & supremo furculo extra terram tantum se erigente.

5. *Dentaria aphyllis flore purpureo.*

Densò cespite terram operit Sempervivi majoris in modum. Ex singulis squamis singulos proferunt flores, pediculis feminalibus insidentes, è calyce amplo, striato, argidulo, quinquepartito, galeatos, magnos, purpurascens, cum staminibus intus plurimis.

In Italia locis humidis & umbrosis fecit fluvium quandam medio circiter itinere inter Massam & Lucam observavimus. Plurimum differt à reliquis Dentariis. Nos ob festinationem in ea observanda & describenda minus diligentes fuimus.

CAP. XXV.

De Helleborine.

A Foliis nervosis Hellebori albi quadantenus similibus nomen sortita est. Radice fibrosa, foliis nervosis ab Orchide differt, cui quoad flores & vascula feminalia similis est.

A. 1. *Helleborine latifolia montana* C. B. *Helleborine* Dod. Ger. *Elleborine* Dodonæi J. B. *An Elleborine flore viridante* Park. *Æhe most common* Bassard Hellebore.

J. B.

Numerosis fibris radicitur, albidis, quàm Ellebori habitioribus, & ad Rusci radices accedentibus, sapore amaricante: *caulis* modò unicis, modò plures, pedales aut etiam cubito altiores, nullis ramis donati, teretes, & farinà quadam aspersi, quibus sine pediculo adnascuntur *folia*, Hellebori albi instar nervosa, sed multis numeris minorâ, & vix ad foliorum Polygonati magnitudinem pertingentia, sapore idem amaro. *Caulis* à medio ferè ad summum usque, fastigium, per intervalla alternatim floribus ornatur, Orchidum floribus non multum dissimilibus, quos constituit folia bina albidâ, terna herbacea, utraq; expansa, quorum medio ceu exenteratum muscæ cadaverulum ex albo purpurascens conspicitur. Flori subest canaliculatum capitulum, pediculo inhaerens brevi, quo aucto *semine* clauditur minutissimum & pulvisculi instar.

In sylvis cædis, lucis & opacis sæpius occurrit. Estate floret. Variat floribus colore hæc species: nobis observata flore erat herbaceo, * D. Platt & Oxoniensibus botanicis, flore purpureo, etiam saturatiore quam Helleborines flore atro-rubente dictæ. Hinc nonnunquam dubitavimus an Elleborine quam nos invenimus sæpius tum in Anglia, tum in regionibus transmarinis sit Helleborine Dod. necne, & non potius Damafonium flore herbaceo, intus nonnihil candicante J. B. necdum nobis plane constât; Hujus idcirco Synonyma & descriptionem proximo in loco dabimus.

2. *Damafonium flore herbaceo, intus nonnihil candicante* J. B. *Elleborine recentiorum* 3. Clus. *Helleborine angustifolia palustris sive pratensis* C. B. *Helleb. flore viridante* Park.

Clus.

Pari est cum præcedente magnitudine, paullò latioribus foliis, minoribus floribus, qui etiam quinque petalis constât, & galeolam cum prominente labro amplectuntur, colorisq; sunt herbacei, interius nonnihil candicantis, nullius odoris: quibus torola contortâ, *capita* subint. *Radix* nominatè similis.

Invenitur in quibusdam Austria & Pannoniæ ficioribus pratis, & in Norimbergensi sylva urbi vicina ad latomas.

Miror cur C. Bauhinus hanc angustifoliam appelleret, cum Clusius folia illi latiora tribuat quam sint Helleborines Dod. quam tamen idem C. B. latifoliam vocat.

Suspiciamus hanc non differe specie ab Helleborine Dod. uti nec sequentem.

3. *Elleborine flore carneæ* J. B. C. B. *Elleb. flore purpurante* Park. *fortè*. 4. Clus.

Clus.

Huc minor est altitudo, similia nonnunquam folia, interdum multò latiora; flores aut omnino purpurascens, aut prope carnei, *Helleborines* Dod. floribus proflus similes, nec *radix* differt. Crescit in montanis pratis in cædis sylvis Austria.

4. *Elleborine montana angustifolia spicata* C. B. J. B. *Elleborine* 5. Clus.

Clus.

Cubitalem altitudinem superat, & amplissima omnium sunt illi folia, atq; oblonga purpurascens florum spica. Nascitur

Nascitur in multis Pannoniæ & Austriæ sylvis, & ad montanorum pratorum margines, &c. Loc. Hanc non differe specie suspicatur à sequente.

A. 5. *Helleborine altera atro-rubente flore* C. B. *Elleborine flore atro-rubente* Park. *Elleborine botryodes sive Alisma racemosum* J. B. Wild. or Bassard white Hellebore.

Sesqui-dodrantalis est planta: *caule* geniculis discretis: ex quibus continuo ordine folia sua exsunt, Plantaginem majorem fere imitantia, sescunciam lata: flores verò racematim quasi in longo recurvâq; capto dependent plurimi rubicundi.

Species illa Helleborines quam nos pro Hellebor. flore atro-rubente habemus, quàmq; sæpius in montosis Angliæ & regionum transmarinarum observavimus, ab Elleborine Dodonæi nobis credita differt, foliis angustioribus, in caule crebrioribus, florum colore atro-rubente, quamvis hoc non sit perpetuum, & tempore etiam florenti, menstruo minimum spatio serius quàm illa, ut nos movuit D. Plot.

A. 6. *Helleborine flore albo* C. B. Ger. vel *Damafonium montanum latifolium*. *Damafonium Alpinum sive Elleborine floribus albis* J. B. *Elleb. minor flore albo* Park.

J. B.

Radices ei fibrosæ, tenues: *Caulis* modò dodrantalis, modò major, modò minor, gracilis foliis, alternatim amictus, Plantaginis lanceolata, angustis, aliàs etiam uncia latioribus, sed Hellebori albi modò striatis, nitidis. Flores per caulis summa spicantem & velut Orchidum modo dispositi, è sinu foliorum exiguorum, singulares, majusculi, lactei, longi calyces capitulo impositi, tribus in ambitu foliis præditi, intrâ quæ duo alia minora, his verò oppositum tertium hians & labellum luteum velut alis quibusdam munitum; ex hujus hiatus pistillus albus, nitidus, brevis, capitulum sustinet nitidissimum, tenerimum, oblongum, summâ parte per longum hili impressione notatum.

In sylvis prope summitatem montis Salevæ Genævæ vicini invenimus. J. B. in montibus ad Locum. S. Uryum florentem Maio, item prope Tigurum urbem. Reperitur etiam in Anglia, viz. in sylvis prope templum Stokenis agri Oxoniensis, non procul viâ quæ Londino Oxonium ducit.

7. *Helleborine angustifolia montana purpurascens* C. B. *Damafonium purpureum dilatatum sive Elleborine* 6. Clusii J. B. *Helleborine angustifolia* 6. Clusii Ger. *Elleborine angustifolia spicata versicolor* Park.

Clus.

Cubitali caule, tenui, rotundo, quem in singulis geniculis alternatim ambiunt angustâ folia, Elleborines Dod. foliis non dissimilia, eruerè meminit Clusius: cupis summis caulis desinens in spicam sex, octo, aut plurimum interduum florum, quinis foliis, elegantissimè diluteque purpureæ coloris constantium; inter quæ latebat quedam velut galeola, majusculum proboscidi similis, labrum inferiore parte adnexam habens, æqualis ferè cum foliis longitudo, candicans, intus striatum. Sustinebantur illi flores anguloso, toruli, hirsutis, nonnihil capitulo. *Radix* illi fibrosa, sparsa, subterfucatis coloris.

Ad radices montis Salevæ versùs Genævam copiosè oritur. Floret Junio nonnunquam etiam Julio. Loc. & In Ungaria sylvis Zollonock vicinis observavit Clusius. Tempus.

8. *Elleborine ex albo sublatea* J. B.

J. B.

Caulis surgit recto, sesquicubitali plus minus. *Vestitus* pluribus, alterno situ positus, perforatis, latioribus quàm Elleborine, flore albo, venosis & striatis ut Ellebori albi, sed multis numeris minoribus, saturè virentibus. *Caulis* summa thyrsus occupat florum ex albo luteorum, galeâ albâ, labello luteo & subcreoso præditorum; è quorum sinu pistillus firmus, crassus cum apiculis farinaceis. Ad quorum pediculos semunciam longos singula extrorsum conspiciuntur foliola parva, angusta acuminata. *Radix* fibrata, ad Elleborum accedens, valde profundè radicata. Sapor amarus admodum in foliis & floribus.

In sylva quadam monti Salevæ versùs Genævam vicina invenimus. J. Bauhinus observavit florentem mense Maio in linitibus Montebelgardensis ditiosis versùs Matbai arcem in vepribus & in Tempus. monte dicti Monbar. Floret omnium quas novimus hujus generis prima.

Hæc & præcedens pauciores proferunt flores quàm reliquæ pleræque Helleborinæ, eòq; (quantum meminimus) majores & summos caules occupantes: nec multum à se mutuo differunt præterquam florum colore.

9. *Elleborine tenella, tribus in caule foliis prædita* J. B. *Helleborine* 7. Clusii C. B.

Clus.

Hanc siccam tantum vidit Clusius. Erat autem pedalis ferè altitudinis, gracili caule, tribus foliis præditi, Elleborines vulgaris foliis formâ similibus, & quinq; nervis per longitudinem eorum excurrentibus, sed longè minoribus, ut quæ circiter unciam longa sint duntaxat, semunciam lata. Summus caulis in spicam florum desinit, Orchidis & Elleborines vulgaris foliis imitanti, sed minorum. *Radix* summa quasi tellure sparsa crassifusculas fusculentâq; fibras egerat.

A. 10. *Helleborine palustris nostras, Martii Hellebore.*

Radix obliquè sub terra reptat, fibras albas crassas subinde emittens. *Caules* dodrantalem & interduum pedalem altitudinem assequuntur, teretes, non ramosi, summa parte purpurascens. *Folia* sex

campus.

OCIS.

Locust:

Tempus.

12. *Calceolus Marianus Canadensis* Cornuti.

Tempus.

C A P. XXV.

De Bifolio.

J. B.

zero

*Locus &
Tempus.*

Locus.

Park.

Losni.

De Pyrola.

A. 1. *Pyrola* Ger. J. B. *nostras vulgaris* Park. *rotundifolia major* C. B. Common Wintergreen.

F. B.

Virex.[®]

A. *Pyrola folio serrato* J. B. *folio mucronato serrato* C. B. *tenerior* Park. *secunda tenerior* Clusii Ger.

F. B.

Tenior est altera, *radice repente, caule breviori, infirmiore, foliis circa imum ornatò, dimidio minoribus, tenuioribus, oblongis, acuminatis, tantillum in ambitu crenatis. Flores per caulem thyrioides, præcedenti similes, minores, capitula relinquunt angulosa, stylum ex umbilico proferentia.*

In montibus Geneve vicinis, *in sylvis montosis non longe à Constantia urbe Scaphusiam* *versus nobis inventa & observata est.* 1866.

Hanc esse suspicor quam in sylva *Hazelwood* in Comitatu Eboracensi nascentem observavit nobisq; ostendit D. Wicham: nam & folia minora erant quam in *Pyrola* vulgari, & mucronata & circum oras leviter crenata, & in umbrosis oriebatur.

3. *Pyrola fruticans* J. B. Park. Clus. *frutescenti*, *Arbuti folio* C. B. 3. *fruticans* Clusii Ger. emac.

Clus.

Elegantissimum est hoc genus, interdum quodammodo fruticans: nam novelli brevissq; ramuli, singulis annis succrescentes, aliquot annos firmi viridissq; permanent, & supra tellurem eminent, donec tandem pondere suo depressi humi procumbant & musco se condant, fibrissq; interdum ad quaternam habet, carnosa, superne saturatius virentia & splendentia, Laureolae foliis formâ & magnitudine propè similia, in ambitu tamen serrata, gustu admodum exsiccante, deinde amaricante, ut reliquarum. Ex horum medio solent Aprili nova germina prodire, quae foliolis veluti squamulis praedita, in virgulas tandem desinunt, quibus terni, quaterni, interdum etiam quini insident flores, vulgaris *Pyrola* floribus similes, paulò tamen majores, ex albo purpureascentes; quibus excussis succedunt pentagona capitula, tenui semine instar scobis plena, quae cum suis virgulis hyeme exarescunt. *Radix* five potius cauliculi sub musco latentes longè latèq; summa tellure sparguntur, & subinde fibras agunt.

Abunde provenit in sylvis Entzestorf arci vicinis, vulgari interdum permixtum.

HISTORIAE

HISTORIAE
PLANTARUM

LIBER VIGESIMUS SECUNDUS.

QUI EST

De Herbis Graminifoliis flore imperfecto culmiferis & non culmiferis.

LOREM imperfectum voco qui merè stamineus est, hoc est, solo calyce & staminibus constat, foliis illis fugacibus coloratis, quae petala dicimus, caret. Calycis nomen hic latè accipio pro glumis etiam acerosi, è quorum sinibus stamina exeunt, quaque semina aliqua saltem ex parte tegunt.

Cùm autem Graminifoliae flore imperfecto duorum sint generum, culmiferæ scilicet & non culmiferæ, Librum hunc in duas partes dividemus, quarum Prior ager de culmiferis, Posterior de non culmiferis.

Herbæ Culmiferæ sunt quæ caulem teretem geniculatum & plerumque concavum edunt, foliis cinctum ad singula genicula singulis.

Hæ vel sunt grano majore, vel grano minore.

Culmiferæ grano majore, frumentaceæ & Cereales dicuntur, sint vel grano homini

Esculento, quæ propriè Frumenta, sũntque vel

Spicatae, grano iidem vel

Majore & oblongo

Nudo, glumis vel

Triturando facillè abscedentibus, seu quæ grano est

Turgidior & lucidior, sulcato, farinâ candidior & levior, nutrimenti optimi;

TRITICUM.

Strigiosior & fusco, farinâ crassior nigrior & viscidior; SECALE.

Artius adherentibus, ut eas triturando non deponat; ZEA.

Corice crassiore tecto, Spicâ

Compactâ simplicî; HORDEUM.

Laxâ & ex pluribus compositâ, ORYZA.

Minore & rotundior; PANICUM.

Paniculatae seu jubatae, grano

Oblongo, seu nudo seu gluma crassiore tecto; AVENA.

Subrotundo

Majore, nigro plerumque aut fusco, culmo arundineo sex septemve pedes alto; SOA-

GIUM.

Minore & splendente; MILIUM.

Paniculatae simul & spicatae, Paniculâ in cacumine cassâ, spicis maximis è geniculis ad culmi latera exeuntibus; MAIZIUM, Frumentum Indicum.

Non esculento,

Spicatae;

Spicatae; Spica

{ Longa compressa, strigosa, semine caput tentante & vertiginem inducente; Lolium.
 { Brevis & habitior e squamis compacti; Phalaris.

Paniculata, glumis cassis, seminibus à glumis aliquantum remotis, perforatis, maximis, polii
 levioris & invicta durities, culmo & foliis arundinis; Lachryma Jobi.

Herbe culmiferæ grano minore sunt vel

{ Majores & elatiores; ARUNDINES.
 { Minores & humiliores; GRAMINAE: quæ vel

{ Spicata; quæ in plura adhuc genera subdividi solent, à similitudine denominata, nimirum
 { Triticum, Secalinum, Hordeaceum, Phalaroides, Loliaceum, Panicum, Typhinum, Alopecuroides, &c.
 { Paniculata; quæ pari modo vel à similitudine cum frumentis vel à loco natali aliisve accidentibus, in plura adhuc genera subdividuntur, nimirum, Pratenſe, Miliaecum, Avenaceum, nemorosum, aquaticum, &c.

PARS PRIMA.

De Herbis Culmiferis.

Culmiferas vocamus herbas quæ caulem teretem, geniculatum, & plerumque concavum edunt, foliis cinctum ad singula genicula singulis, longis, angustis, acuminatis, quarum etiam femina glumis acerosis tecta sunt.

Culmiferæ sunt vel grano majore, vel grano minore.

Culmiferæ grano majore Frumentaceæ & Cereales dicuntur, quia earum grana hominibus in cibum veniunt, si non omnium certæ plurimarum, cujusmodi sunt Triticum, Secale, Hordeum, &c.

SECTIO PRIMA.

De Culmiferis grano majore, seu Frumentaceis & Cerealibus.

C A P. I.

De Tritico.

Triticum inde dictum creditur quod ex spicis trititando facile excutitur, Græcis τριτῖς, quasi *trivē* à *trivē* semen. Pro qua Etymologia facit, quod Herodianus scribit, à Syracusanis τριτῖς dictos fuisse τριτῖς quasi *trivē*. Quibusdam τριτῖς dicitur ab acutis & pyramidalis spicæ figura.

Est autem Triticum frumenti genus, grano majore in hoc genere, oblongo, nudo, hoc est glumis non arctè adherentibus, sed trititando facile abscidentibus tecto, turgido, lucido & flavescente, ab uno latere sulcato, farina candidiore & levior, nutrimenti optimi.

A. 1. *Triticum spica mutica* Ger. Park. *Triticum hybernum aristis carens* C. B. *vulgare, glumis trititando deponens* J. B. *White or Red Wheat without awns.*

Ex radicibus multis, tenuibus, culmi plures, geniculati assurgunt proceri, trium cubitorum & non raro humana altitudine, quatuor plerumque geniculis nodoli, latis crassis, intus concavi. Summo culmo spica insidet palmaris circiter, aristis carens, aut brevibus admodum cincta; circa festum S. Joan. Baptiste florens. Ubi defloruit grana subrotunda succedunt, per quorum longitudinem rimula discurret, superiore parte hirsuta, quæ aliis candida, aliis subrata, figurâ etiam & magnitudine pro genio loci nonnihil variant, triplici glumarum, quas tribulorum verberè deponit, vallo clausa, ita ut gibbus duabus, sulcus unâ murmurant.

Provenit

Provenit in omnibus ferè orbis culti regionibus, solum latum & pingue amans idq. apricum magis & sicum quam humidum: pro terra enim bonitate & diligenti cultura mirè luxuriat. Tritici mutici seu aristis carentes duæ apud nos in Anglia species seruntur, nimirum

A. 1. *Triticum spica & grani rubentibus*

Quod & ponderosius est, & farinâ cum furfures excussis sunt candidiore.

A. 2. *Triticum spica & grani albis.*

Quod levius est precedente, & grano plerumque turgidiore: fortè Triticum filigineum C. B. cui granum mollius, levius, extrinsecus nitidum, medulla laxiore & candida, farinam omnium candidissimam & levem faciens. Nostrium quoq. farinam omnium candidissimam reddit, dum recens est à mola; verum postquam furfures diligenter secreti fuerint præcedentis farina seu potius farinæ flos candidior habetur.

Has duas species in se invicem nonnunquam transmutari non inficias iverim.

Utraq. autem spicam aristatam interdum, sed rariùs, producit; quod quidam, (C. B. verba sunt) frugis proprietati, quidam agri conditioni tribunt, ita ut in pingui & stercoreto agro aristis careant, in macro & non stercoreto idem horreat. Addunt & cæli statum, quo leges adolescit, humidior aristis carere, ficiore aristis miniri. Sunt qui leges densitatem raritatemq. ad id facere velint, densiore segere spicis muticis, rariore verò cum aristis prodire.

Nos in his quæ ordinariè & naturaliter spicas seu aristatas producant, id frugis proprietati ascribendum esse, non agri conditioni, non culture, affirmamus. Quod verò quæ naturaliter spicis sunt vel muticis, vel aristatis, nonnunquam varient & diversas producant, soli ubertati aut luxuriei imputandum censemus, aut alii cuidam nondum nobis cognitæ & compertæ causæ aut accidenti.

Alias præterea Tritici rubri varietates observavimus, alteram nimirum spica mutica albicante, aliam spica aristata albicante.

Not. Nos in Anglia Triticum Autumno semper serimus, nunquam Vere: nisi quis animi aut experiendi causâ aliter faciat. Minime autem dubium censemus, quin Triticum quodecumq. Vere satum tum proveniret, tum semen perficeret antè Autumnum; verum id Autumnali infirmius esset. Quodecumq. enim frumentum hyemem tolerat Autumno satum multo lætius & uberius, grano quoq. firmiore & copiosiore evadit quàm si Vere sereretur.

Nos cum Columella & Bapt. Porta Triticum æstivum seu trimestre proprium genus non esse opinamur: verum agricolas si quando Autumno malè cessit, hanc rationem pro subdilo commentos esse. Itæ apud Samnitæ, aliaque gentes Alpinas, quæ Triticum hyemis rigores & imbres neutiquam perferre possit, rationem in vernum tempus differri; non quod exigent, si alibi ubi celum indulgens sit feratur non provenire, vel quod proprium genus sit. Et alibi, Genus trimestre Theophrasti vel Italici incognitum est, vel Triticum pluribus annis Vere satum quoddam genus constituit. Nam continuatio unius rei ejus naturam mutat; unde non specie, sed imbecilliore quadam constitutione hoc trimestre Triticum à vernaculo differt.

2. *Triticum rufum grano maximo* C. B. *rufum grano maximo, Far seu Adoreum Veterum putatum* J. B.

Spicam fert muticam, granum maximum & amplissimum, sed ad conficiendum panem minus utile, ex quo decorticato cum lacte puls fit, in cibo rusticis gratissima, quare ad eas delicias colunt.

Haud procul Lugduno in pagis monti alto seu aureo propinquis colitur, & ob incolis *Blé rûne, Locui*, & *Gros blé* vocatur. *Lugd.*

Cum non alium habeat autorem præter Lugdunensem, nobis suspexitur est: fortè ob ubertatem soli & calis temperiem in locis Triticum vulgare grano majore & turgidiore proveniat.

3. *Triticum rufum hexastichon* C. B. J. B.

Ex eadem est Officina: Spica est rigidissima & firmissima, sex ordinibus distincta, cum in aliis quatuor tantum reperiantur.

Circa pagum Etium in Allobrogibus habetur, ubi *Blé regnet*, id est frumentum rigidum dicitur; alii *froment à six quarrés*, i. e. sexangulum vocant.

Notatu dignum est, Triticum quamvis omnium frugum præstantissimum sit, & in cibo tum sapidissimum tum saluberrimum, utriusque extremi frigoris & caloris patientissimum esse, nec in regionibus tantum temperatis provenire, sed hinc in frigidis & Septentrioni subiectis, Scotia v. g. Dania, &c.

Indè in fervidis & Meridionalibus, ut *Ægypto, Barbaria, Mauritania, India Orientalis provinciis, Gumea, Madagascar*, &c.

Nec minus observabile est, & cum Divinæ Benignitatis agnitione commemorandum. Tritico (ut rectè * Plinius) nihil fertilius esse, quod ei natura, [rectius Naturæ Parens] tribuit, quoniam * Lib. 10. c. 10. eo maxime hominem alit: utpote cum è modio, si & aptum solum, quale in Byzacio Africæ campo, centeni quinquaginta modii reddantur. Misit ex eo loco Divo Augusto procurator ejus ex uno grano (vix credibile dictu) 400 paucis minus germina: misit & Neroni similiter 360 stipulas ex uno grano. Verum de Tritici fertilitate libro primo, dixi, ad quem locum Lectorem remitto.

N n n n

Notan-

Notandum præterea solum pinguiſſimum & opulentiſſimum Tritico aliſque frumentaceis peſi-
ciendis non convenire, uti nec pauperiſſimum & graciliſſimum: ejuſmodi enim in folia & ſtipulas
vim ſuam totam effundit, quæ mirè luxuriant & excreſcit, ſpicis interim gracilibus & forè vacuis
paucis intus granis, iſque malè nutritis & ſtrigioſis. Herba ſcilicet & culmi alimentum præſcripuit
& ſpicæ defraudant, forte etiam propitios Solis radios arcent, qui ſucco nutritio excoquendo & in
materiam ſemini idoneam evehendo neceſſarii ſunt. Huius rei experimentum habere noſtrates,
cum Triticum vulgare in America ubere gleba ubi & colum favebat, primo ſerebant, in haſte enim
cuius altitudinem ſurrexit, ſpicas tamen ſemè vacuas & ſemine caſſas produxit. Quocirca Agricola: tam
Veteres quam moderni ſata latorum pecudibus inmiſſis depaſcere & coercere ſolent. *Lucania ſegetem caſtigat dentē pectoris, in herba dumtaxat, & depaſta quidem vel ſepius nullam in ſpica injuriam ſentit.* Plin. l. 18. c. 7.

Notandum denique humorem nimium frumento nocivum eſſe apud nos in Anglia, non aſtum
& ſiccitatem: unde diverſio jaſtatum eſt, Siccitates in Anglia annonæ caritatem nunquam effi-
cere: quod experientia nupera confirmavit, cum Anno 1664. æſtate omnium memoria noſtra ſic-
ciffima, Triticum aliq̃ue frumenta fatis ſeliciter adoleverant, & granum protulerant plenum, &
ponderoſiſſimum.

4. *Triticum multiplex ſpica* C. B. Ger. Park. *Trit. cum multiplex ſpica, glumas faciliè depo-
nens* J. B.

J. B.
Radice fibroſam, culmum geniculatum, foliisque cum vulgati uſus Tritico habet communia: at
ſpica faciliſſimum diſcerni, quæ in hoc præter quatuor illos verſus ariftatos, qui in ſumma ſpica ſoli-
tari, circa medium complures undique ſibi adjungit, multipliceque congeſtione in ventrem creſcit:
granum etiam multo candidius & delicatius. C. Bauhinus Tritici ruſi ſpeciem facit. Hoc Neapoli-
tani, quibus familiare eſt, ut cætera genera ſerunt & colunt, referente Porta.

5. *Triticum ſpecioſum grano longo* J. B. *An Triticum oblongo ſemine* C. B?

In ſpica exiſt ſpicâ Tritici vulgati longè majorena, ſex, aut ſeptem unciarum, ariftis dodrantali-
bus, pedaliſſimè plus minus. Glumæ unciales ſerè granum oblongum, uncia triente, & quàm vul-
gati duplo ſerè longius continent, è glumis faciliè ſeparabile, in quo cum vulgato & cinereo con-
venit.

Ex horto Stutgardiano habuit J. Bauhinus.

A. 6. *Triticum ariftis minutis, rubentibus granis & ſpica, glumis lævibus & ſplendentibus,
red-earæ beardæ* Wedg. *An Trit. ariftis circumvallatum* Ger. & Park.

Hæc ſpecies apud nos in Anglia ſeritur, eſt ſpicis minoribus quàm Triticum cinericeum, glumis
lævibus & ſplendentibus, caſtaneis quodammodo per maturitatem coloris ſeu ruſi, granis etiam ru-
ſeſcentibus. Hæc ſpecies ariftas ſponte non deponit etiam poſquam maturuit, verum ex pertina-
ciis adhæreſcunt quàm in Tritico cinericeo.

7. *Triticum cinericeum maximis ariftis donatum, glumas triturando deponens* J. B. *An Triticum ty-
phinum ſimplici foliolo* C. B? *Triticum typhinum* Ger? *Typha Dodonæi* Park?

Specioſum viſendæque magnitudinis eſt, calamis proceris geniculatis, folioſis, ſpicâ maximâ, ſerè
ſeſquipalmari, duobus granorum ordinibus compactâ, glumis hirsutis, cinericeis, in longiſſimas aſper-
ſimalque ariftas deſinentibus, quibus tribuli verberè in area faciliè excutuntur ſemina. Huic nobis
idem videtur

A. *Triticum ariftatum, ſpicâ maximâ cinericeâ, glumis hirsutis, noſtras. Gray Pollard, in
ſome places* Duck-bill wheat.

Hoc genus apud nos in Anglia frequens ſeritur: Tritico ſpica muticâ majus eſt & elatius, ſpicis
majoribus habitioribus ariftis longis circumvallatis, quas tamen non raro ante maturitatem amittunt,
glumis cinereis hirsutis.

Noſtrum hoc non ſimplicem habet foliolum, qualem Tritico ſuo typhino tribuit C. Bauhinus;
ideoque ſi deur ejuſmodi Triticum typhinum quale deſcribit C. Bauhinus noſtrum hoc eſſe non po-
teſt. Verum Hiſtorie plantarum Ebrodunenſis Auctores C. Bauhinum erroris inſimulant multi-
plices in ſynonymis hujus aliorumque Tritici generum, quos conſule.

Triticum longioribus ariftis, ſpicâ cæruleâ C. B. *Triticum lucidum* Ger. Park.

Spica eſt eleganti & magna, & cum maturuit ariftis denſis longis horret, cærulei aliquando co-
loris ſecus quàm in aliis frugum generibus, quarum ſpica ſaveſcunt: grana ſunt magna, durâ, atro-
purpureo colore nientia, cujus coloris & ſarina.

Tragum frumenti genus ſpica cæruleâ *Lugd.* quod hujus ſynonymum facit C. Bauhinus ad præ-
cedentem ſpeciem refert Hiſtor. Ebrodunenſis: quod & nobis etiam placet.

Triticum

Triticum longioribus ariftis, ſpicâ albâ C. B.

Priori ſimile eſt grano excepto, quod pulchrius eſt & album, ex quo farina alba & delicata fit.
Triticum quo ponderoſius cæteris paribus eo melius. Hinc apud nos Londinenſes inſtitores pon-
dere Triticum emunt: habet aliquid lentoris & obſtruſitæ naturæ.

Note optimi Tritici ſunt quod recens, & perfectè maturum ſit, quod colore luteum, quod den-
ſiſſimum & ponderoſiſſimum, quod aquâ maceratum diſſimè & maximè intumefcat, quod copio-
ſiſſimum farinam præbeat, quod ab omni vicio immune, ut Lolio, Melampyro, uſtilagine, &c.

Triticum inter omnia Cerealia tanquam præſantiſſimum commendatur, non ſolum ob inſignem
nutriendi vim, ſed quod etiam adverſus multos morbos & intrinſecos & extrinſecos utiliter ulſupe-
tur. C. B.

E Tritici farina probè fermentata optimus conſicitur panis. Verum & Amylum ex ea fieri Plin. *Vires*
nuiſerit. Pulves quoque infantibus commodiſſime ex ea in aquâ aut lacte decocta ſunt, quæ & *Uti.*
optimè nutriunt, & in canina appetentia & Veneris defectu commendantur. Eadem in faucium &
pectoris aſthetibus, Renum & Veficæ exulceratione, fluxionibus alvi, præſertim dyſenteria, perutilis
ſunt, vel ex juſculis cum butyro conſectæ. Crudi Tritici eſu alvus inflatur; nec faciliè conſicitur.
Galenus Tritici elixati in cibis uſum damnat; verum nos ab ejus butyro conditi, & Saccharo edulco-
rati, uſu frequenter nullum damnus aut noxam ſenſimus.

Græcæ Triticæ conſectio apud Catonem, (ſic vocat præſentem triticæam pulſenve ex ea para-
tam) parum diſſert à preparatione pulvis triticæ apud nos in Anglia uſitata, *Frumentum dictæ.*
Sed ſubram tritici puri in mortarium parum indat, lavet bene, corticemque detrahat bene, eluâque bene, poſtea
in ollam indat & aquam puram, coquâtque, ubi coctum erit, lac addat paulatim iſque add donec cinerem
crallus erit factus.

Extrinſecus ad viſum & debilem & obſcurum & ad maculas tollendas collyrium quod Triticum
ingredietur vide apud C. B. in *Theat.* Ad maculas tollendas ſuccus è Tritico expreſſus valet. Faciem
erugat farina Tritici, ſi cum aqua Fabarum calida ſolvatur.

Ad lichenas recentes in mento aut alia faciei parte Criſpi apud Galenum è Tritico medica-
mentum.

Tritici grana multa in incudem imponento, deinde laminam aris [aut ferri perinde enim eſt]
igne calefactam Tritico ſuperponito, & reſolutum ab eo liquorem calidum adhuc aſſerto ac ſuper
lichenas linito. Hoc ſolo multis curatos ſcinus, nec ſolum ad lichenas faciei, ſed experientiâ no-
ſtrâ ad omne genus herpetas & impetiginis valet. Idem ad ulcerum ſinis, pedum & manuum ri-
mas à frigore, & cutem aſperam lævigandam facit.

Farina cum oleo mixta & in forma cataſtaphmatis impoſita, ſed meliùs in aqua cocta, oleo addi-
to, mammarum duritiem emolliat. Eadem Apoſtemata hepatis, lienis, aliarumque partium ma-
turat.

Nervorum contraſtationibus & mammis dependentibus ex aceto cocta & impoſita prodeſt.
Triticum crudum commanducatum & impoſitum comoriſis à Cane rabido auxiliari dicitur. Idem
oculorum apoſtemata maturat.

Ad alvum irritandam, è farinæ partibus duabus & unâ falis cum albumine ovi paſta conſicitur,
in formam ſuppoſitorii reducitur, oleo vel butyro inungitur & ano inditur. Podagræ conſerre
dicitur pedes ad genua uſque in Triticum mergere, quo levatus eſt inopinatò Sextus Pompeius re-
ferente * Plinio: meliùs ſuccedit curatio, ſi Triticum conquaſſatum in vaſe ad ignem caleſcat.

Ad omnes quoruncunque artuum dolores mitigandos valet cataſtaphma ex farinæ Triticæ & ** Lib. 22:
cap. 25.*
Hordeaceæ, florum Chamemelii & Roſarum, ſingulorum uncias duabus, in aqua decoctis, dein olei
Chamemelini & Roſacæ ſingulorum uncia una additis, ac in modum cataſtaphmatis calidè parti
impoſitum.

Fermentum ex farina triticea calefaciendi, extrahendi vi prædiximus eſt, privatum
callos in plantis pedum extenuat, & cum alia tubercula tum etiam ſtirunculos ex ſale maturat atq̃
aperit.

Furſurum multiplex uſus eſt. Inſerviunt manibus purgandis ſaponis vice, ſi aquæ in qua ablun-
tur immiſcantur, quin & manus molles albâque reddunt.

Furſuribus purgandis inſervit aqua in qua caleſceta per diem & noctem inſuſa fuerint. Garga-
rima ex decocto faucium aſperitatem & dolorem lenit.

In aqua decocti & ſacculo inditi omni humore expreſſo ſi calidè applicentur, Pleuriticorum pun-
ctiões mitigant, modò ſacculus refrigeratus in eadem aqua calefactus & expreſſus ſapius appli-
cetur.

Alia præterea multa juvamenta præſtant quæ ſi placet apud * C. Bauhinum vide.

De Pane.

Panis multiplex Etymon adfertur. Vel enim deducitur à *Pannus*, i. è *Tessum* five ſili glomus ad
cujus ſimilitudinem panes ſingi ſolent. *Varro.* Vel dicitur Panis quaſi paſcinis à paſcendo. Vel eſt
panis à *Deo* Pane, quod Pan primus conſparſas fruges coſiſſe perhibetur. *Caſſiodor.* Vel ab Adje-
ctivo *panis*, quaſi à *panis* *panis* *panis*. Panis dictus quod cum omni cibo apponatur, vel quod omne
animal cum appetat iſidor. Vel quod inſtar omnis cibi fit.

Sed omnium (inquit Voſſius in Etymolog.) horumce ſententias diluit Athenæus, ex quo diſcere
eſt Romanis panem vocari quod Dores dicunt *panis*. Vel *diſcus* panem à *diſco* deducere li-
cebit.

Panis, deſiniente C. Bauhino, eſt cibus ex frumentaceis molitis, aquâ maceratis, pinſiris ac coſtis
apparatus.

N n n n n

Quatuor

Quatuor panis genera apud antiquos à tritico fiebant.

1. *Siliginis panis, anaptyxus*, ex siligine, id est, flore farinae, sive purissima, mollissima & tenuissima parte, ab omnibus furfibus exactissime repurgata.

Tener & niveum molleque siligine facit. Juvenal.

2. *Similagineus, otydaxalus*, ex simila seu similagine, id est, farinae parte tenui quidem, sed siligine impuriore, utpote ex quo non omnes excussi sunt furfures, sed crassiores tantum.

3. *Consutaneus, avratus & solutus*, ex farina omnes frumenti partes in se continente, cui nihil vel floris, vel furfurum decessit.

4. *Cibarius*, gregarius, sordidus, *ἀγναῖος, πυρραῖος*, & furfuracea farina coactus, ex quo mollissima purissimaque farina excussa est. Nonnulli hunc addunt quintum genus, quod furfuraceum vocant, *ἀφύλας* seu *ἀφύλας* Athenaeo, qui Canicaceus panis dicebatur, quod in Canum fere gratia confici solebat: Et hic ex Tritici extis constat, quae Latini furfures, canicas & apuldas vocant.

Fiebat & olim (Marcello fides) & polline frumenti tenuissimo, ad molem parietem adhaerescere indeque multis cum fordibus detergo.

Optimus est saluberrimus panis est qui concoctus facillimus; talis autem est, monente Galeno, qui plurimum est fermentatus, & pulcherrime subactus, quique in cibano igne moderato fuerit affatus.

In summa (inquit C. Bauhinus) panis optimus commendatio constat Tritici bonitate, iustique eius molitura ac pultura, cribri tenuitate, molitione plurima, fermenti, salisque modico; dein apparatu subactioneque exacta, & proba coctura, de quibus copiose differere nostri non est institutum.

Notandum tamen in Anglia spumam Cerevisiae concretam utatissimum fermentum esse, nec nostrates alio fere uti, nisi in huius inopia. Hoc autem fermenti genus (teste Plinio) apud Septentrionales olim in usu fuit. *Galliae & Hispaniae frumento in potum resolutum, quibus diximus generibus, spumam istam concoctam pro fermento utuntur. Quae de causa levior illis quam ceteris panis est. Plin. hist. lib. 18. cap. 7. Est ergo, Plinii testimonio, laudatissimum hoc fermenti genus.*

Certum est furfur vires absterforias obtinere, quibus intestina, si sintus sumatur, ad dejectionem stimulantur. Hinc panis qui fit ex farina cui furfures omnes excussi non sunt, modò probe fermentatus sit salubrior nobis videtur, sapidiorem autem quam qui ex mero flore seu siligine. Ex tritice micas panis ad eadem fere utilis est ad prae farinam triticam. Galenus scribit cataplasmata ex pane factum magis digerere, quam quod ex Tritico fit, eod quod Panis salem & fermentum adjuncta habeat, cuius sententia rationi consentanea videtur, & experientia etiam esse confirmat.

Chondrus & Alica quid sint diximus in explicatione terminorum quantum sufficere videtur: cum enim jam in delictuendum abierint, non est cur de eorum preparatione aut usus in cibo & medicina admodum solliciti simus. Qui pleniorum eorum explicationem desiderat C. Bauhini Theatrum & J. Bauhini historiam petat.

Anaptyxum autem quid sit ibidem dictum est: cuius vires & usus vide apud Bauhinum utrunque. Far duplex est, naturale & factitium: naturale est certum quoddam frumenti genus: factitium Far pro Farris farina, sive pulve, sive grano decoratissimo sumplisse videtur, cum ex Verrii sententia scribit Populum Romanum farre tantum esse frumento recentis anni usum fuisse. Far ex Aetio ostenditur esse quoddam frumenti genus, decoratissimum, & ab utriculis repurgatum ac deinde in partes aliquot contractum & siccatum.

Athera, puls & gluten consistentia tantum differunt, Athera enim pulicula liquida est, infantibus conveniens quae ex farina tenuiore cum cerevisia tenui aliòve liquore coquitur.

Athera crassius & solidius est gluten, *Gracis ὀπλῆς*, ex similagine & farina Tritici, quo charte glutinantur: quod propter eam quam habet glutinandi vim sanguinis excretionibus prodest.

In utriusque medio *ῥῆμα* sive puls est, solidior quidem ac spissior Athera, liquidior vero Glutine, proinde minus glutine, plius autem quam Athera viscera obstruens. Athera aut potius pulsus genus est, eodum quod Galenus ex multa Tritici farina lacti permixta fieri scribit, quo hac aetate universa inferior Germania frequentissime utitur. [Pulsem puto intelligit quam nos *Wally-pudding* vocamus.] Cibis boni fucci & multi alimenti, fere eos qui ad assidue utuntur offendens. Nam in hepate obstruções parit, & calculos in renibus gignit, autore Galeno. *J. B.*

Tragus est res factitia. Fiebat autem ex diversis Frumentorum generibus, ut ex Dioscoridis, Galeni, Plinii locis ubi de eo agunt inter se collatis patet. A Chondro & Alica preparatione potissimum differt. Chondrum liquorem gypsum & arena perficiunt: Halicam creta emundat, Tragus solus aqua maceratus excorticatur.

* 8. *Triticum Creticum* Park. *Sylvestre Creticum* C. B.

Herba est Tritico similis, folia & caules Tritici ferens, spicisque aliquantulum asperas, nigriores & aristas breviores, quae grana Tritici sativo minora sunt & altera parte obtusa, ita ut Secales grana potius quam Tritici, emulcentur.

Frequentissime in Creta invenitur, & negligitur unde Honorius Belli ejus semina ad Clusium misit *Agrostaria*, quod Triticum sylvestre significat, nomine. Quare non abique cretenses, Dioscori Siculo referente, sibi persualerunt Triticum primò à Cerere in Creta inventum fuisse.

* 9. *Triticum Tripolitanum* Park. *Zea Theophrasti forte*.

E semine Tripoli allato in Anglia satum culmo surrexit bicubitali, foliis quam Tritici nostratis latioribus cincto, spicis palmum longis, aristis praelongis circumvallatis, granis Secales instar nigricantibus.

C A P. II.

De Secali.

Secale à secando dicitur. Nam cum duo sint genera frugum, *Frumentum* & *Legumen*; legumina quidem manu leguntur vellunturque: *Secale* ac frumenta alia secantur. *Voss. Etymolog.*
Secale à Tritico differt grano strigiosiore, tenuiore & nigriore, glumis non operto sed nudò: culmo elatiore.

A. 1. *Secale* Ger. J. B. *vulgatus* Park. *hybrum vel majus* C. B. *Stie*.

C. B.

Radices est multis, tenuibus, fibrosis: *foliis* cum primùm prodeunt rubescentibus, dein ut reliquorum frumentorum virentibus, Tritici tenuioribus, longioribus; *culmi* numerosis, senis, septenis, etiam pluribus (si enim ante hyemem à pluviosa tempestate illarum radices egerit, & in cespitem quasi evaserit, magni proventus spem facere solet: quo plerumque adeo non fallit ut ex uno grano duodeni & plures quandoque spicati culmi exeant) qui Tritices graciliores, at firmiores, longiores, & ex vagina alpera graminea Arundinaceae, quatenus utplurimum, nonnunquam quinque internodiis distincti prodeunt, spicis in versus digestis, aristis brevibus, nequaquam innocentibus cinctis, & aliquot quasi hamulis ferratis (caveat ergo quis ne ori spicam indat) quod & in reliquorum frugum aristis notavimus. *Flore* est luteola, qualis in plerisque frumentis observatur; & die floret, adeo ut quadragesimo tantum die à flore maturecat, postquam enim desoruit septimanis quinque maturatur. At spica cum floret erecta est, quare rubigini cum imbris retinetur opportuna: Semine vero praegrans procumbit & deorsum propendit quia longior. Granum est oblongum, strigiosum, tenuius & nigrius Tritico, glumis non operum sed nudum, inde caducum & saepenumero sponte exalens.

Duas hujus species constituit C. Bauhinus, *hybrum* scilicet seu *majus*, & *vernum* seu aestivum & *mi-* *Species seu Varietates.*
In Germania, Gallia, Anglia, aliisque regionibus, potissimum Septentrioni subjectis nascitur quae *Locum*, licanque solo, etiam gracili, macro & arido (arenoso sabuloso & levi) in fecundioribus tamen & latiore melius & praestantius.

Apud Anglos lentius Autumno, nunquam (quod sciam) Vere, etiam ante aequinoctium; quo maturius eo melius & uberius evadit.

Proximum inter frumenta à Tritico locum vendicat. Panis ex eo factus ater & ponderosus est, *Vires & lentioris* atque obstruens naturae nonnulli habens, concocti difficilis & ventriculo gravis, praesertim *Ujus* si furfurum expers fuerit: quin is qui non affueti sunt alvum plerumque movet non sine torminibus.

Agricolis persualum est huius panis usu corpora validiora fieri. Beneveneris asserit in Lugdunensi tractu & vicina mulieres quae pane Secalino utuntur validas, & breve curatas, formaeque egregias conspici, qui tamen admodum spernendum alimentum hominibus praestare censet.

Panis secalinus ob humiditatem suam à nonnullis praefertur ei qui vel ex Tritico vel ex Zea conficitur, cum non ita facile & subito ab aere exsiccus & aridus reddatur.

Solent nonnulli tantumdem Triticeae vel ex Zea confecta farinae admiscere, ut panis teneritudinem suam diutius retineat, leviorque & gratior evadat: sique paratus etiam medicorum consilio ad alvum emolliendam etiam Magnatibus in usu est, maxime aestate. *C. B.*

Apud nos in Anglia, & ut Ruellius refert, apud Gallos etiam, Secale non tantum solum & simplex lertur, sed cum Tritico mixtum, aquis fere paribus. Miscellaneam hanc segetem Latino nomine *Miscellaneam* appellamus, & alibi *Spung-com*.

Que de Secalis ejusque partium viribus & usus in medicina traduntur vide apud C. Bauhinum Theat. Botan. lib. 1. Sect. 4. cap. 17. Quibus adde & Sim. Pauli Quadripartit. 1. Illud verissimum & experientia confirmatum, quod farina Secalina confusanda diuturniores capitis dolores leniat, in linteo capiti circumligata; quae etiam delirantibus prostruile observatum est, praesertim si ei resusit fuerint abintus corymbi. *Sim. Paulus.*

Vulgus doctum est ubi Erythelate infestatur siccam farinam Secalinam indere mundo linteò, ac loco affecto applicare, idque successu satis felici discurrere. *Idem.* Habui ex excerptis *D. Hulse*.

Per frequentes pluvias grana spicarum inferiora in Secali per maturitatem in grana atro-purpurea excreverunt [C. Bauhino semina quaedam longius ex utriculis suis seu glumis protruduntur, ac in medium colorem foris contrahunt, intus verò candida farina densioris materiae continent,] quae substantia farinacea, saporis Malti, Norici *Butterkorn*, i. e. Secalis mater dicitur, & singulare praerians C. Bauhino appellatur, Clavi Siliginis Loniceri. Annon insecti alicujus puncturae originem debeant hujusmodi excrecentiae inquirendum.

C. B.

2. *Secale latifolia peregrina* C. Bauhini J. B. *Secale latifolium* Park.

Culmi exurgit candicantibus, rotundis, striatis, quibus spica palmum longa, crassa, aristis longissimis, & ut in vulgari, tenuissimis denticulis asperis armata, nitidet: *Folia* habet cubitum longa, uncinam lata, & per marginem leviter exasperata: grana non vidit, spicam & folia habuit & Contarini Veneti Sen. horto.

Ustilago Sagetum sive frugum, praesertim spicatarum, Secales, Tritici, Hordei, atque etiam Avena vitium est. Ipsis autem accidere solet, antequam & gramineis vaginis penitus sese expiant ac

4. *Hordeum exoticum causticum* C. B. *Cevadilla* sive *Hordeum causticum Americanum* Park.

Planta est à Nicolao Monarde propofita, quæ in Hispania nova *Cevadilla*, id est, Hordeolum vocatur, à similitudine quam cum nostro Hordeo habet, in spica & vaginulis quibus semen includitur, sed eo minus & Lini femine neutiquam majus; & longè aliis facultatibus præditum.

Hujus semen adeò urente vi præditum est, ut in gangrenis, putridis & impuris ulceribus eisdem quos sublimatum & cauterium ignitus effectus præbet: pulvis sensim inasperus vertitur in ulceribus necat, ulcera putrida expurgat, pro ulceris magnitudine, majori minorève quantitate inasperus, modo præservativa, quæ in horum remedium usus usurpari solent, adhibeantur. Ad hujus facultatem infringendam pulverem aqua rosarum aut Plantaginis excipiunt, & Linum intinctum ulceribus & gangrenis imponunt, dein medicamenta sarcotica adhibent. Hæc omnia Monardes.

C A P. VI.

De Oryza.

Oryzæ ut semen ex India primum fuit allatum, sic & indidem nomen Lobelio ascriptum videtur.

Oryza gluma seu cortice crassiore arctè adhaerente gravis, spica laxa, è pluribus compo-

sita à reliquis frumentis distinguitur.

Oryza J. B. C. B. Ger. Park. & aliorum omnium. *Sicc.*

C. B.

Radix est triticeis, *culmis* bicubitalibus & tricubitalibus, striatis, triticeis & hordeaceis, crassioribus ac robustioribus, geniculatis: *foliis* longis, arundinaceis, carnosis, Porraceis haud absimilibus: in culmi cacumine non spica sed *juba*, Mili aut Panici modo, in ramulos divisa, in quibus semen utrinque impari ortu & alternatim provenit, cortice subilavo, aspero, & angulosis ftris in longitudinem donato, superne villosa, ovi figurâ, testum, & asperâ aristâ armatum est, quo exuto granum quovis præstantissimo Tritico candidius, pellucidum, durum, Avenâ brevius & crassius conspicitur. Flores ut in Mili purpureos esse, & eodem tempore flores & semen proferre dicunt.

Oryza præcipua omnium Indiæ Orientalis regionum annona est, indeque primum allata in Græciam & Italiam. Hoc etiam seculo in universâ India frequentissimum ejus usus est, ut in omnibus fere ejus regnis, provinciis, insulis copiosissime feratur & colatur, ut *Bengala, Pegu, Cambaja, Ceylon*, &c. Quætiem in Ægypto magno provenit feritur, alibi etiam in Syria, & Fortunatis insulis: inque Hispania & Italia, ubi nos in Ferrariensis ditionis locis palustribus satam observavimus.

Humidis locis deleatur, & in ipsis aquis crescit. In insula *Zeilan* aquas in stagnis reservant ad Oryzæ sata irriganda: & ibidem, (ajunt) terra pinguis perpetuis exundationibus ita mollescit, ut Oryzæ messem faciri ad dimidium genu in aqua versetur. Sic, auctore Porta, in Salernitino agro, ubi patenti, vnde plantæ maximo provenit feritur, euripis & illicibus & fluvii ductis quoties opus est rigant, alias nullam aut cassam segetem laturam: ita ut mirum sit tam siccum & exliccum granum tam humidum requirere solum, & terramque humidam & uliginosam tam præstantis saporis & salubris nutrimenti tanq, siccum frumentum procreare.

Maturæcit æstivis Solibus, ejusque messis ferotina est circa æquinoctium Autumnale: quare Septentrionales regiones, licet humentes magis, tamen ut aliofas respicit, nec ibi ad frugem pervenit.

In cibus Oryza admodum est familiaris, apud omnes nationes Orientales præcipuè apud Indos; concoctioque facilior evadit & ori gravior, ubi ex lacte bubulo aut Amygdalarum cremore, aut carni pinguî reu decocta fuerit. Datur utiliter in cibus dysentericis, coeliacis & diarrhœa affectis, præsertim ubi prius torrefacta, in lacte, in quo igniti calidi fuerint extincti, decoquatur. *Matth.*

Oryza Indus panis loco est, variis modis preparata; Preparandi modos vide apud C. Bauhinum *Theat. Bot. lib. 1. Sect. 4. cap. 29.* Potum quoque in multis Indiæ locis ex Oryza conficiunt. Vide C. B. loco cit. Turcæ quoque ex Oryza pulvis efficiunt, & multa ex ea fercula parant. Varios Oryzam ad cibum preparandi modos in Europa, ubi Triticum in panem venit, vide apud prædictum autorem loco laudato.

Vulgi animos opinio pervasit Oryzâ frequenter vscientes obefiores reddi; quare in quibusdam locis femine graciliores & macilentiores ac frequentius utuntur ex lacte & largiore saccharo alimentos. Sed Veterum medicorum sententia contradicit: ut qui inter *dysspreza* seu leviter alentia, & *dysspreza* five quæ difficulter conficiuntur eam retulere. *Nobis aliter videtur: & vulgi potius opinioni accedimus, nec eandem damnare edulium tot gentium, tot seculorum usu approbatum: Atrum modicè asfringere concedimus: unde & in hepatico flore & mitione sanguinea, inque tussu utile esse aliis asfringentibus additis non abnuimus.* Farina etiam cataplasmatas repellentibus admiscetur, & is quæ mannamur incipientem inflammationem arcens floribus Chamameli & rosarum additis. In hæmoptysi laudat Helmontius Oryzam Aq. vel Lactè chalybeato coctam. *Dol. 1. 3. C. 8. S. 16. D. Soame.*

Oryzæ tenuius decoctum, in aqua, usitatissimum est apud Indos multorum medicamentorum vehiculum.

Liquorem vinosum ex Oryzâ extractum *Arak* aliqui vocant.

C A P. VII.

De Panico.

Panicum, Græcis *ἔμμηλον*. Etymon Plinius adfert, lib. 18. cap. 7. *Panicum*, inquit, à *panicula dictum*. Ac paulo post ait, quoddam Panici genus esse à *pano* parvis racematum *panicula*. At Panicum non *aulos* à panicula dicitur; *Ἀνάζω* enim repugnat, sed à *panos* cujus diminutivum *panicula*, ut *panicum* & panicula ejusdem sint originis. Panus autem à *πῶς* pro quo *Doros* & *Ἄρως* πῶς: à *πῶς* autem *πῶς* ἔμμηλον & *πῶς*. *Voss. Etymolog.*

Panicum spicâ laxiore, & velut è racemis composita, gravis minoribus à reliquis frumentis spicatis differt.

- 1. *Panicum Germanicum* sive *panicula minore* C. B. *Panicum vulgare* J. B. Ger. *Panicum album vulgare* Park. *Panick*. In Gerardo emaculat, icones duas ultimæ sunt transpositæ.

C. B.

Radice nititur valida & fibrosa, è qua plures erigit *culmos*, Arundinaceos, duorum plerunque cubitorum (silo tamen faciendo proceriores) rotundos, solidos, geniculis tumentibus, decem nunquam, præcinctos, ac sensim extenuatos, cacumine languido & nutante: quibus adnata *folia* arundinacea, Mili asperiora & acutiora, tritici latiora, uncialiq, latitudine, Arundinaceis non multum dissimilia, è geniculis exeuntia, plerumq, cubitalia. In culis summo *spica* oblonga, dodrantalis rariis pedalis, teres, crassa, non ut in Mili divulsâ, sed racemi instar compacta, ex gravis Mili minorioribus & minoribus, rotundioribus, splendentibus, folliculis quibuldam subileis obvolutos. In eo differentia quoddam flavis, alterum purpureis aut nigris spicarum fastigiis emicat, & hoc quoque avicularum injuriis obnoxium est.

Increfcente spica à duobus geniculis inferioribus culmi undiq, in orbem excrefunt, & in terram fibra descendunt, quibus culmus fulcitur nè pondere spicæ nutantis sternatur & humi procumbat.

Seritur in agris in Germania, Gallia, Italia. Solum & terram qualem Milium desiderat, nimis levem solutâq, arenosam item & sabulosam, modò humentem. J. Bauhinus hujus varietates duas describit & depingit: nimirum

- [1. *Panicum panicum vel rubrum*

Quod, uti provenit in horto, *radices* habet fibrosas, sed validas, subrubentes; *caules* verò dudum aut trium cubitorum altitudine loco fecundo, firmos, ex viridi rubefcentes, crebris geniculis interceptos, ramosos & leves præterquam sub spica, quæ sèquialpalmum longa, spiculis compluribus dense congestis componitur [in minoribus plantis spica non apparet ita ex spiculis composita] in quibus semen Panici vulgaris copiosum; gluma etiam non alia, sed aristis quæ inter grana plurima emicant purpurascens. Folia Arundinacea, frequentia, vaginis longis caulem involvunt, adeoque & inferior vagina superiorem excipit, tactu aspera.

- 2. *Panicum spicâ insigniter divulsâ.*]

- 2. *Panicum Indicum paniculâ villosâ* Park. *Panicum Indicum* Ger. *Panicum Italicum* sive *panicula majore* C. B. *Indian Panick*.

Hoc radice, culmis, foliis priori, ut & Mili per omnia simile, sed omnibus sui partibus fecundius existit, maximèq, paniculâ differt, quidem in hoc pedalis longitudinis est, & duorum digitorum crassa, ad terram versa, gravis numerosis hirsutisq, color panicule etiam variat, in quibusdam candidat, in aliis rufescit, in pluribus verò flavescit: sic & feminis color variat.

Ego hanc speciem potius Indicam quam Italicam dicendam puto; quidem à quodam chirurgo Britissimum Angliæ, cum Lobelius ibi commoraretur, ex novo orbe delatum est; & ipse etiam in horto coluit è semine pro Panico Indico misso ortam.

- 3. *Panicum cæruleum* Ger. *cæruleum vel Indicum* J. B. *Indicum cæruleum* Park. *Indicum, spicâ ob-*

C. B.

Radix est validis, fibrosis, amplioribus quàm sint vulgaris: *culmis* harundinaceis, rectis, crebro geniculatis, & veluti articulis præditis, lanugine obfuit, vulgari Panico longè & quidem digito crassioribus, firmioribus, altioribus, humanam altitudinem sæpe superantibus, & juxta radicem cæruleo eleganti & nitido purpurascens, medullâ fungosâ, pallente farctis, & velut in ramos divisis: quidem inter folia è geniculis alii breviores culmi prodeunt: *foliis* vestiantur arundinaceis, ex singulis geniculis prodeuntibus, magnis, longis, latis ac duris, medio nervo divisis, & per ambitum levissimè instar Mili Indici (is non valde dissimilibus) dentatis: culmibus culmo spica crassa infidet, quæ aqualis ubiq, propemodum crassitudinis, instar clavæ Typhinar dense compacta, aliquantum hirsuta, nonnullam digiti digitalis, interdum solum pollicaris longitudinis, specie cylindri seu conici, fastigio retulo ad effigiem Mayzili, subcærulei coloris, & in regionibus calidioribus lætiorioribus, capillaceis utriculis, quæ ipsam spicam hirsutam efficiunt, inclusa, quæ extrema parte è glumis prominente vulgaris crassiora magniq, rotunda, lævia & subcærulea sunt.

E Peruvia in Europam pridem fuit allatum.

codeni grano potum efficiunt coquendo aut aliter miscendo, gustui gratissimum & saluberrimum. *Addit. ad Classi cur. post.*

Milium suum argenteum ex Cayro J. B. sic describit, Vulgari Milio magnitudine cedit, magis rotundum in acutum umbilicum terminatur: tenui, argenteo, valdeq. lucido cortice & à Medulla levi атаду separabili. Medulla Milii vulgaris, alba, insipida ferè, dentibus friabilis. Româ ab amico acceptam attulit Cherleus, nomine Milii ex Cayro.

C A P. XI.

Milium arundinaceum, multis Lacryma Jobi J. B. Lacryma Jobi Ger. Park. Lithospermum arundinaceum C. B. Job's tears, or Heeb-millet.

J. B.

Culmis donata est cubitum unum aut alterum altis, geniculatis: folia autem habet Turcici frumenti, cubito subinde longiora, uncias duas lata, quibus minora sunt illa quæ in ramis nascuntur, ex quorum alis petioli emicant, quibus transfadiguntur singulis grana utplurimum singula, rarius bina, levioris pollicifimili, nitida, ante maturatam favescentia, matura ex nitido rubescentia, duritie lapidea, Cicer æquantia, superiore parte turbinata, unde exit inanium glumatum spica mutica.

Locui. In hortis colitur. Parkinsonus in Creta insula, Rhodo, Syria aliisq. Orientalibus regionibus sponte provenire ait. In Anglia & frigidioribus semen agrè maturat.

Semine maturo & aqua ferventiincto globulos parant quibus funiculo trajectis utuntur ad numerandas preces.

Vires. Est etiamnum, si expertus hæc scribat Lobelius, ad calculum renum & vesicæ saburram poline & decocto præsidium vulgatum.

C A P. XII.

De Sorgo seu Milio Indico.

Hoc genus Italis *Sorgo* vel *Surga* dicitur (auctore C. Bauhino) à proceritate, qua inter suas cognatas fruges, Milium scilicet & Panicum, surgit: Infubribus *Melegus*, Melica dicitur.

Culmi crassitie & altitudine, granorumque magnitudine inter frumenta paniculata eminet. Descriptio Milii Indici Pliniana notas ejus characterísticas continet. *Milium (inquit) intra hos decem annos ex India in Italiam invehitum est, nigrum colore, amplum grano, Arundinaceum culmo: adulescit ad pedes altitudine septem, prægrandibus culmis, lobas vocant, omnium frugum fertilissimum.*

1. *Sorghum* Ger. J. B. Melica sive *Sorghum* Park. *Milium Arundinaceum sive Indicum semine subrotundo* C. B. *Indian millet.*

C. B.

Tota planta Arundinem tam formâ, quam proceritate refert, ita ut agri in quibus ad maturationem usque adolevit procul distantibus Arundinetæ esse videantur. *Matib.* Hoc radiobus fibrosis multis ac validis nititur: culmis est quatuor, quinque, aut pluribus ex uno grano asurgentibus, octo, decem, nonnunquam tredecim pedes altis, dignum crassis, fuscis, utplurimum novem geniculis tuberosis interceptis, medullâ candida, subdula, Sambuci modo, fardis, & maturæcente femine rubentibus, foliis Arundinaceis è singulis geniculis cubito longioribus, tres, quatuorve digitis, superius mucronatis, per ambitum minutissimis sed acutis dentibus armatis, ita ut si deorsum mulceantur, teneros etiam digitos vincerent. In summitate juba erecta dorante plerumq. longior, latitudine quatuor aut quinque unciarum, plurimis paniculis constans; quæ Junio Juliiobis mense è graminæ vaginâ emergens flores luteos, exiguos, oblongos & pendulos profert, quibus desiliuntibus spica rubescere incipit. Succedunt grana numerosa, Milii aut Cannabis femine duplo majora, oblonga rotunditatis, colore utplurimum subrubra, vel in rufo nigricantia, rarius subalbicania & lutea, duplici tunica involuta, quibus excussis petioli, quasi crassa filamenta, ex quibus scopas concinnant, remanent. At inerescentibus caulibus & spicis turgentibus, radix ex inferioribus geniculis undiq. quasi fulcra demittit, quæ in terram figuntur fibrâq. agunt, quò culmos sustineant, ut facilius vento resistant.

Locui. Solum amat pingue & humidum, unde à nonnullis in ejusmodi solo ad agrorum Inxuriam castigandam feritur. Ex India primum adductum est in Hispaniam, Italiam, aliâque calidiores regiones. Nos in Foro Julii Italiæ copiosè satum observavimus. Ex æstivis sementibus est. Autumno maturefcit.

Semen Panico sapore & temperamento simile est. Italia infima plebs & Patavini rustici ex graminis in farinam molitis panes conficiunt, qui friabiles sunt, & parum alimenti subministrant, nigri, dura concocionis & alvum confringentes: ex farina cum lacte pultes conficiunt frequentius. At in Hetruria gallinarum, columbarumq. sagina feritur potius quam ad hominum alimentum. Suum & boum

boum & equorum pabulo etiam servit. Si boves, auctore Cæsalpino, herbam videntem depascantur, intumescunt & pereunt, si culmos exsiccatos proficiunt.

Ex culmorum medulla medicamentum ad frumas præstantissimum fit: vixus conficiendi modum *Vires.* vide apud *Matib.* J. B. & C. B. Idem Matthiolus flores ad fluorem muliebrem & dysenteriam commendat. Vide locum.

Ex summis Sorghi viticulis rigidioribus arefactis scopas Itali conficiunt, vestibus & capiti detergendis, quibus in variis Gallia & Italia, nunc & Germaniæ, locis utuntur. C. B. Hujusmodi scopas Venetis venales observavimus cum in Italia peregrinaremur.

2. *Milium arundinaceum semine plano & albo* C. B. *Sorghi album, Milium indicum, Dora* J. B.

C. B.

Hoc radices fibrosas & duras habet, terram à summo petentes, eique infixas, quo plantæ moles firmis contra ventorum impetum firmetur: quare quindenis diebus singulas radices è geniculis profert, e terræ proximioribus incipiendo gradatim sursum ad quartum tendens: *culmis* Mayzio vel potius Cannæ Saccharinæ similibus, (qui sex vel octo cubitorum) medullâ albâ, dulci, Arundinum Sacchariferarum modo, fardis: quorum summitatis *speciosa* (speciosa, Milio prædicto major, alba, semipedalis longitudinis insidet: ex qua post flores delapsos è filamentis capillaceis exiguis & rigidis grana dependent, foliulo albo inclulâ, candidissima, Lentis modo compressa, (Orobi magnitudine in Arabia) fractu durissima, nigro puncto, quo spica vel petiolo, è quo agrè divelluntur, hærent.

In Arabia circa urbem Anam, cum Babyloniam veterem flumine peteret, utring, ad fluminis ripas agras confitos Rauvolvis observavit: & quidem folio areoso, tenui & satis robusto, quod Octobri mense jam maturum & partim collectum erat. Et Bellonius in Cilicia & Epiro, ubi rustici magnos succos refertos Corcyram in forum devehunt, notavit.

Hæc planta *Dora* Arabum censetur: quæ ficca est, parum nutrit, & ventrem stringit. Grana *Ussis.* candidissima farinam panificis aptam promunt, ex qua, ut Rauvolvis habet, panem bene sapidum cinericeum conficiunt, placentarum formâ, circa digitos quatuor transversos latos, sex longos, & duos crassos: & ut Bellonius, molas habent domi, quibus grana conterunt, & ex farinâ massam duram pinfunt, quam tenuiter admodum complanatam radiis Solaribus coquunt: aut veteri Romanorum militum more, qui regulæ ab igne calefactæ, & lapidibus utrinque sustentatæ, massam pistam complanatam imponentes coquebant: eadem ratione rustici panem coquunt: & at urbani in cibano. Incolæ ex culmis, eo quo ex Cannis Saccharinis modis, masticatis, succum suavem & dulcem eliciunt, qui in his magis in superiore parte, in Saccharinis autem in inferiore continetur. Corcyre insula incolæ hoc columbas alunt: in Cilicia ab lignorum penuriam sciunt, cujus calamos pollicari crassitudine incolæ diligenter colligunt, & ex illis ignem servant.

C A P. XIII.

De Avena, seu Bromo.

Ut ab habeo est habena, sic ab ævo (inquit Vossius) videtur esse *Avena*, sive ab occupandi aviditate, quod Agrarius scripsit: sive potius quod avenæ illud edore pecudes ac equi. Avena paniculâ sparsâ, semine angusto oblongo nunc nudo, nunc glumia crassiore teuto, in locustis bifidis, à reliquis frumentaceis distinguitur.

A. 1. *Avena alba* J. B. *vulgaris seu alba* C. B. *vesca* Lob. Ger. Park. *White Oats.*

C. B.

Radibus copiosis nititur: ex quibus culmi aliquot ex graminis vaginis prorumpentes assurgunt, geniculis distincti, ac triticeis nodosiores [quatuor aut quinque articulis in eodem culmo:] *foliis* Tricici aut Zeæ. In cacumine paniculâ se explicat seu juba Arundinis, ex qua folliculi veluti parve locustæ bipedes, longis ac tenuibus pediculis dependent, flore candidante, in quibus *semen* Hordeo longius, tenuiusque, acutum & subalbicans continetur, quod genium (altero tamen semper grandiore) & superiori parte exiguis capillis hirsutum est, glumis crassis ac duris involutum, & inclulatum: at in maturitate membrana dehiscens maxime nudum seminem ostendunt: medullâ est molli, candidâ & dulci. Aristas habent grana laterales, interdum tamen is caret.

Quæ lata nascitur (inquit C. Bauhinus) culmo est crassiore & proceriore: quæ sponte tenui stipula & spica jejuna sterilis est.

In omnibus regionibus tam calidis quam frigidis feritur: apud Germanos [& etiam Anglos] *Locui* & communiter initio Martii, aut etiam Februarii exeunte. Virgilius Avenæ segetem campum urere *Tempus*, & emaciare adnotat.

Urit enim Lini campum seges, urit Avena.

A. 2. *Avena nigra* J. B. C. B. *Black Oats.*

Hæc ipsa (inquit C. Bauhinus) albâ aspectu sylvestrior est, stipulâ quinciam crassiore & folio nigriore: granum huic strigosius, longius & pilosius est quam præcedent, glumâ pilosâ & nigra teutum, & ejus dorso arista intorta nascitur.

O o o o o 3

Parkinsonus

Parkinsonus & Gerardus vel hujus non meminere, vel cum præcedente miscent: à quâ J. etiam Bauhinus esse specie diversam non facit. In Anglia multo frequentius & copiosius feritur quam Avena alba.

A. 3. *Avena nuda* J. B. C. B. Ger. Park. *Baked Oats*, & in Cornubia, ubi copiosè feritur. *Pilliss* & *Pill-cozn*.

Hujus semen durum corticem non habet ut Avena vulgaris, sed plures glumas tunicasve tenues, paleaceas; porro autem granum ipsum habitiis est & ex albo fulvescens, quodammodo simile Avena.

Quod J. Bauhinus Avenæ nudæ granum minùs pertinaciter glumis herere affirmat nobis non probatur, quin potius contrarium videtur.

In extrema Cornubia prope Bolerium promontorium copiosè feritur ubi non minori pretio venditur quàm Triticum ipsum.

A. 4. *Æglops quibusdam arifis recurvis* five *Avena pilosa* J. B. *Festuca utricularis lanugine flavescens* C. B. *Æglops bromoides* Ger. emac. *Æg. bromoides* Belgarum Park. *Scarded wild Oats*, or *Haber*.

J. B.

Folia sunt Avenæ foliis æmula, spica verò siquæ alia ejus generis Cerealium, admodum speciosa, pedalis, rarius tamen, glumis stipata: hæ quippe alias binæ, aliæ ternæ, longis & trium unciarum pediculis hærent perquam elegantes, glumis utrinque, munitæ oblongis, lucentibus, striatis, pallide parum virentibus, partim virescentibus, latioribus quam in vulgari Avena, cui similia grana, intra binas communiter, rarius singularia, fulvo ac panis ruflo colore prædita, pilis flavescens, ac pulchre byssini, instar lucentibus, oblecta, quæ ferè Avenæ gravis longiora sunt: secus quas ariste exeunt glande hinc, longæ, duarum aut trium unciarum, atque incurvæ, uti crura Locustarum sylvestrium, rigidulæ. Spica Avenæ spicam pulchrè æmuletur; nam ad ejus modum, ex granorum, uti conjicere est, pendere, pedicillorumque, subtilitate ita pendula: atque tremula hærent glumæ, ut nec pendulas nec surrectas quis simpliciter dicere queat.

Inter segetes nimis frequens est; nec agri qui eâ semel infecti sunt faciliè hæc peste liberantur: etenim ante messim maturefcens, semen in terram effundit, quod per hyemem ibidem restans, aut per integrum annum si satio intermittatur, cum segete denno succrebit.

Avena in qualitatibus primis temperata est; delicatè, modicèriter digerit, & adstringit nonnihil: in usu frequentissimo est apud nos tum in cibo, tum in medicina. Seritur quidem pro equorum utriusque pabulo, quin & anseres eâ saginantur, & gallinæ aluntur: Ex ea tamen non solum pro ruficis, sed etiam pro magnis farinis optima & varis pulvis & forbesiones conficiuntur. Ex ejus farina, (granis decoratis) interdum sola cum falc & pulvis aquæ incoctâ, sed frequentissime una cum carminibus, juscula & forbesiones parantur: nec alia ferè juscula apud nos in Angliâ in usu sunt quam avenata nam apud nobiles quam plebeios, quæ sanè cum ægrotis quam famis saluberrima sunt, faciliè coquantur, & optimum alimentum corpori subministrant. In annonæ caritate tenuioris conditionis homines hisce jusculis præcipuè viætant: & tamen meliore valetudine fruuntur, quam qui delicatissimis variisque arte confectis cibis utuntur: bene nutriti, floridumque satis colorem infantibus efficiunt. Oribatio quoque Avena maxime omnium leguminum ad concoquendum accommodata est, & ejus optima est forbesio. Rectè ergo Plinius (inquit C. Bauhinus) Germaniæ populos Avenam ferere scribit, quibus frumenti instar fit, cujus etiam pulve vivunt.

Solent & Saxones farinam Avenæ craffiorem, quam ipsi *Grote* vocant omnibus ferè obsonis nisi cum falc aspergere & sic simul coquere. Nos quoque in Angliâ Avenæ grana deglubita integra *Grotes* vocamus, illicque utitur ad farcinina & botulos cretore diftenta parandos.

In montosis Septentrionalibus Angliæ, inquit Cambria, Avena decorticata & molita panes & placentas vari generis conficiunt, nec alio pane utuntur rusticis, & tamen optima valetudine fruuntur, & maxime feni longævi. Et feni minime dubium est, quin panes hi saluberrimi sint, quævis non afflictijs ob amarorem minis granis.

Cereviam quoque ex Avena non solum quàm ex alijs frugibus Angli non minùs quàm Lithuani conficiunt: quæ hordeaceæ bonitate non mitium cedit, aliquo etiam respectu ei præferitur.

Walli ex Amylo Avenæ in aqua ad gelatinæ quædam decocto ferculorum parant *Lummary* eorum lingua dictam, quod magno, non in Wallia tantum, sed per totam Angliam in pretio est. Gelatinam hanc Amyleam Avenaceam ferè *Lummary*, calidam in talcolas dillectam cum lacte, vel cum cerevicia aut vino albo saccharo edulcorato mixtam consunt.

Crenor Avenæ non minùs utilis est ægrotantibus quam Prizane ex hordeo. Medici nostrates in morbis acutis non alijs ferè forbesionibus ægrotos alunt quam Avenatis. Farina Avenæ extrinsecus ad cataplasmata non minùs utilis est quàm Hordei, dehcæ & digerit modicèriter, ac sine morbo.

Avenâ, dum colica nos affligit, cum medicamento potissimum utuntur, quod conspersa pugillis aliquot Salis communis torretur in tartagine, tosta verò falc tenuioris tela indita abdomini ægrotantis applicatur, & plerumque nisi colon & intestinum rectum excrementis sint repleta, ingens levamen ab illius usu percipi solet. S. Pauli.

Qui calculo renium laborant in commendandum balneum ex polenta trita, Lupulo & Avenæ frumme, quod insigniter mitigat dolores nephriticis, calculum & urinam ita pellens lumbis, frumme calente & probè percocto circumdato, in vasso confidentes mæturant: & fasciule sine dolore calculum excreant. Quod Euporizon libens publici juris faciit, quod jam per 30. & amplius annos compluribus commendavi agris, multis alijs remedijs incassum adhibitis. Simon Paulus.

SECTIO

SECTIO SECUNDA.

De Culiniferis Grano minore seu De Graminibus.

GRamen à gradiendo seu progrediendo, serpèdove, quòd geniculatus viticulis per terram mirificè repat, nomen habet: vel à gignendi fecunditate, siquidem crebro à se novas radices spargat, idque non tam ut terram ameno virore ornet, quam ut ejus perenni raventu bobus & jumentis pabulum suppeditet. C. B. Verum non omne gramin viticulis ferpi, sed caninum præcipuè, quod ob id Gramen simpliciter & *gr. ἁγρὸν* dictum.

Gracis *ἁγρὸς* dicitur quasi Agrestis *μετ' αὐτὸν ἄγρην*, eò quod in agris ubique sponte, quovis cælo, & solo etiam non satum, nec cultum luxuriat.

Gramina in duo genera dividemus, spicata nimirum & paniculata.

Primum Genus

Gramina spicata continens.

Hæc à similitudine cum Frumentis aliisque rebus à Botanicis in plura subalterna genera dividuntur. Nos à Graminibus caninis dictis partim ob spicam Triticæ similem, partim quia Graminis nomen à gradiendo seu rependo dictum is præcipue & maxime proprie competit, incipimus.

CAP. I.

De Gramine canino.

A. 1. *Gramen repens*, Officinarum fortè, spicæ Triticæ aliquatenus simile J. B. An Gramen caninum Ger? caninum vulgatum Park? caninum arvense, seu Gramen Dischoridis C. B. *Common Dogs-grass*, or *Quich-grass*, or *Couch-grass*.

J. B.

PROCERUM est gramin, interdum tribus cubitis altius; *Folius* è longa vagina, plerumque asperis, rariùs glabris, quatuor vel quinque in eodem culmo, è totidem geniculis exeuntibus. Spica summo culmo infidet duarum versutum, eodem cum Triticis situ, sed omnibus modis strigosior, cum aristis perbrevis subnatis, semine oblongo fusco. Radices pro Graminum ratione crassiusculæ, longe latèque reptantes, extremis germinibus acutis, duris & pungentibus, sapore dulci præditæ sunt.

In agris & hortis reptatu suo & importuna luxurie odiosum, molestum, & extirpatu difficile est. Locu. Hujus aliam seu speciem, seu varietatem observavimus cum aristis multò longioribus, circa *Settle* *Forsetii*. oppidulum in agro Eboracensi, & alibi in Septentrionalibus Angliæ.

Si C. Bauhinus eandem nobiscum plantam intelligat, spica minùs rectè picta & descripta est. Gramen viride, non tantum *gr. ἁγρὸν* Officinis dictum, sed quodcumque, dissolvit calculos præ *Fices*. fertim biliosos: Oves & boves calculis vexati in hyeme Verno tempore liberantur à Gramine recenti, ex Oblierv. *Fran. de la Boe Sylvii*, p. 300. Idem jampridem observavit D. Glissonius in libro de Anatomia hepatis.

A. 2. *Gramen caninum maritimum* Ger. *caninum maritimum spicatum* C. B. *caninum geniculatum maritimum spicatum* Park. *Gram. repens maritimum spicæ exiguæ* J. B. *Sea Quich-grass*, C. B.

Ex radicibus oblongis, tenuibus, albicantibus, lignosis, levissimè capillatis viticellis plures, repentes, rotundi, laeves, pedales, cubito etiam longiores, frequenter geniculati, unde ramuli plures *fulcula* arundinaceis, brevibus & angustis cincti, prodeunt, quorum superioribus spica triuncialis, ex cinereo nigricans infidet.

In toto litore prope Montepelium frequens invenit D. Magnol. Hæc descriptio minime convenit Gramini nostro canino maritimo spicæ triticæ, idèque alto. Locu. rius, & nobis inobservate plantæ sit oportet: nihil tamen fidenter affirmo. Nam Johnstons Gerard amulatorem Gramen geniculatum caninum maritimum Lob. i. e. Gramen caninum maritimum spicatum seu 8. C. B. idem esse conjectatur Gramini nostro canino maritimo spicæ triticæ, quamvis icon minùs proba sit.

A. 3. *Gramen caninum longius radiculatum maritimum alterum* Lob. *Gr. can. maritimum spica foliacea* C. B. *can. marin. alterum* Ger. *can. marin. alt. longius radiculatum* Park.

Ex singulis radicibus oblongis capillatis, priori similibus culmus unus & alter tenuis breviusque inter folia sempalmaria affurgit, qui in spicam crassam, foliaceam, velut squamulam & duram abis, & sapore cum priore convenit. [C. Bauhinus in Theat. Botan. cap. 2. duas habet species Graminis canini

CAP. III.

De Gramine Secalino.

SUB hoc titulo comprehendimus Gramen illud, Hordeum spurium dici solitum, cujus spica Secalis non Hordei spicam refert.

- A. 1. *Gramen Secalinum & Secale sylvestre* Johnsoni apud Gerardum. *Hordeum spurium vulgare* Park. *murinum* J. B. *Gramen hordeaceum minus & vulgare* C. B. *An Herba Phœnicea* Græcorum Plinio lib. 22. cap. 25? *Wild Ric, or Ric-grass*. Wall-Barley. *Verum spica propius accedit ad Secale quam ad Hordeum*. Wap-Wennet.

C. B.

Radice est capillata, parva, candida: *foliis* graminæis, & quidem primis palmaribus, angustis, nunquam articulatis: *culmi* frequentibus, sesquipalmaribus, & interdum cubitalibus, geniculatis: *spica* longis, Hordeo similibus, [aut potius Secali] at tenuioribus, mollioribus, frequentibus aristis horridis, glumisque inanibus.

Locus.

Ad muros, macerias & femitas plerumque oritur.

Hæc species differt à proximè sequente brevitate sua, ut quæ dodrantalem altitudinem rarè excedat: spicarum aristarumque longitudine, quæ in hac multum superant: loco denique nimirum in licioribus ad muros, macerias & femitas, cum illa in pratis & pascuis plerumque humidioribus duntaxat proveniat.

- A. 2. *Gramen Secalinum* Ger. emac. lib. 1. cap. 22. n. 4. *Gr. Secalinum majus an minus* Park? *Ric-grass*. An Gr. *spica* Secalinâ C. B.

Culmo affurgit tenui, bicubitali, tribus quatuorve nodis distincto ad quos singula *folia*, culmum ut in aliis ima sui parte involventia, à quo ubi recedunt, in palmarem longitudinem, extenduntur. Caulis fistigium *spica* occupat sesquialibus, Secalini æmula, aristis paulo brevioribus quàm in præcedente, purpureiscentibus, circumvallata.

Eloquis exerit oblongos, luteos.

Locus.

In pratis frequens oritur. A præcedente proceritate suâ & spicarum aristarumque brevitate præcipue differt.

- A. 3. *Gramen Secalinum palustre & maritimum*.

A vulgari Gramine Secalino seu Hordeo spurio differt *spici* brevioribus, pyramidalibus, è latiore scilicet basi in angustum apicem sensim tenuatis, squamis crebrioribus & magis confertis compositis, isdem & *aristis* magis extantibus, imis longioribus, superioribus ordine brevioribus omnibus purpureiscentibus. *Radices* quæstiam vel quod minus firmiter terram apprehendant, vel quod in laxo & spongioso solo plerumque oritur, faciliores extirpatu sunt.

In palustribus frequentissimum est.

Locus.

J. B.

4. *Gramen bulbosum ex Alepo* J. B. C. B.

Ex olivaribus, multis laceris tunicis vestitis, *bulbis* pendunt fibræ robustæ. *Culmi* pedales, crassiusculi, *foliis* insignes angustis, palmaribus. Summo scapo gerit *spicam* Hordeo murino similem, palmarum minorem, glumis densis, longis, calamo appressis, sursum spectantibus, in brevem aristam singulis desinentibus.

CAP. IV.

De Sparto & Gramine Sparteo.

Quoniam horum pleraque spicam habent Secalinæ similem, ideoque proximum Secalini graninibus illis locum dedimus.

Spartum à verbo *σπείρω* dicitur, quod non tantum terræ semen mandare, sed & texere aliquid vel inter senectere significat. *Σπείρω* & *σπείρω* funiculi vel lineæ sunt, sic dicta non quod ex herbis sarvis nectantur, sed quod ad vincendum idonea sint à *σπείρω* nectere, complicare. Hinc herbas quæ funiculis, retibus, strobis, aliisque rebus texendis aliquem usum exhibent, inter quas principem locum obtinet de qua nunc agimus, hoc nomine donarunt Veteres.

1. Gramen

1. *Gramen spartum Plinii, sive spartularum ficum* J. B. *Spartum primum paniculâ comosâ* C. B. *Spartum herba Plinii Clus.* *Spartum Plinii Clusio* Ger. *Spartum Plinii, sive Juncus Hispanicus* Park. *The true Spartweed* of Pliny.

Clus.

Numerosa, tenuia, viridia, juncæque habet *folia*, cubitalis longitudinis, ex eadem radice prodentia, quæ dum novella sunt latiuscula conspicuntur, & interiore parte canescentia, fuscisculi verò temporis contrahuntur & convolvuntur, fiuntque juncæ. Dura, flexibilia tamen, & marginibus ita conjunctis ut vix rima appareat, nisi diligentius observes. Inter hæc *culmi* exiliunt, ipsi foliis paulo longiores, qui vere & æstate parvam, Arundinaceam paniculam ferunt, simili propemodum cum illa ratione florentem: deinde oblongum *semen*, nonnulla Graminis genera. *Radices* nititur fibrosæ & perennibus, è quibus multe simul enascuntur plantæ contigæ. Junci modo, ut interdum una planta, five multarum simul congestarum cumulus, duorum pedum spatium, vel illo etiam amplius, in ambitu occupat.

Frequens nascitur collibus arenosis inter *Vaena* & *Alcala-real*, atque aliis Batice locis, sed omnium abundantissimè ab initio Granatensis regni five Batice limitibus usque ad Murgin urbem, vulgò *Aurcia* dictam, ut non sine causâ totus ille tractus Veteribus appellatus sit *Spartarin campis*; quo etiam Nova Carthago, vulgò *Cartagena*, urbs maritima continetur: hæc etiam à nonnullis Spartaria cognominata est, ob Sparti (ut credibile est) ævo agros natiuitas abundantiam. Nascitur & Valentino regno, atque illud quidem superiore longè uberius & latius.

Est verò Spartum hoc, quod Hispani, apud quos nascitur, etiam nunc *Sparto* dicitur, illud ipsum quod *Plinius*, lib. 19. cap. 11. describit. Eodem enim in usu nunc est apud Hispanos, quo fuit *Ursi*. Plinii tempore. Nam ex crudo & exsiccatæ rapetes fere aulea, flores, corbes, rudentes aliisque fines conficiunt: Corbes etiam illi in quibus ficus & Uvæ passæ advehuntur, ex Sparto contexti sunt. Sed ex illo aquâ instat Lini macerato, deinde fuscato & tulo calcamenti genus, quod ipsi *Alpergates* appellant, paratur, funes etiam & alia subtiliora opera. Præfertur autem id quod Valentino regno crescit.

2. *Gramen spartum 2. Clusio* J. B. *Gr. spartum secundum, paniculâ brevi foliisculis inclusâ* C. B. *Spartum alterum Plinii* Ger. *Spartum Plinii alterum mollius* Park. *Hooded Spart-weed*.

Clus.

Superiore tenerius, ejusque valde rarus est usus, ut quod flores aut hujusmodi operibus conficiendis minus sit idoneum, plurimum autem ejus usus est Murciano regno ubi nascitur, ad lineos saccos, quos lectis subternunt, implendos, ut nos stramine uti solentur, quoniam molliore tenuiorque sit juncus quàm primum genus, paniculam fert brevem, & pericarpio quodam, five membranaceo foliisculo includam, ut Narcissorum & similibus ferè flores.

Nascitur eodem quo superius modo, paulo tamen maturius flores producit: nam Martio suis floribus onustum conspiciebam.

- A. 3. *Gramen spartum spicatum foliis mucronatis, vel spica Secalinâ* C. B. *Spartum spicatum pungens Oceanicum* J. B. *marinum nostras* Park. *Anglicanum* Ger. *English Sea-Spartweed, or Sparram*. Flandris *Halm*.

Culmi affurgit cubitalibus & altioribus, duobus tribusve geniculis interceptis, totidemque foliis vestitis, quæ eos aliorum Graminum in modum aliquoque involvunt. *Spica* in summo teretiuscula quatuor aut quinque uncias longa, crassitie in medio digiti minimi ferè utraque extremitate minore, seu tenuiore. Semen Canarino non majus, verum teres, altera extremitate acutiuscula. Secalinam quadantenus refert, è glumis tamen non aristatis componitur. *Folia* non raro culmos ipsos longitudine æquant vel excedunt, naturâ quidem plana & graminea, verum ob siccitatem contractis lateribus adeo convoluta ut juncæa videantur, in mucrones acutos & pungentes desinentia, colore glauca.

In arenosis tumulis & aggeribus ad maris litus copiosissimè oritur, ubi latè serpit Graminis modo, *Locus*, crutibus eorum, quibus per eos aggeres sine ocreis iter est permolestum, pungunt enim & cutim penetrant ejus folia.

Usus ejus est, ut latis suis cespitiibus & valde confertis, atque oblique spargentibus sese radicibus arenam firmiorem reddat & colliget in aggeribus, nè tam facile marinis undis & fluctibus eluatur, & ut facilius resistant tempestatibus, quæ Oceano crebra; ut rectè Clusius.

Hæc species esse videtur de qua loquitur J. Cargillus apud J. Bauhinum, Tom. 2. p. 47. *Gramen maritimum pungens* vulgò *Went* vocatur, & copiosè in arenoso maris litore nascitur, eoque Angli conclavibus stratis æstate quidem virenti conciliant frigis, hyeme siccato calorem fovent. Alia res est quæ apud nos *Went-grass* nunc vulgò vocatur, nimirum Gramen capillatum J. Bauhini.

- * 4. *Gramen spartum spicatum foliis mucronatis brevioribus* C. B. *Gr. spartum primum Tabernemontani* J. B.

Radice nititur fibrosa, longa: *folia* rigida, tenuia, pedalia, nervo medio percurrente. *Culmi* cubitales & altiores, teretes, leves, foliis multis amicti. *Spica* digitali longitudine, interdum longiores, colore fusco obscuriore.

Uberi provenit, Tabern. annotante, nascitur in squalidis locis circa *Hertogenbosch* in fabuletis, va- *Locus*, ritusque aliis Brabantia locis.

Mirum

Mirum nec nobis per loca illa peregrinantibus, nec alii cuiquam præter Tabern. hoc genus Sparti observatum fuisse.

5. *Gramen Spartum spicatum latifolium* C. B. *Spartum maritimum* seu *Oceanicum latifolium* J. B. *Spartum maritimum nostræ alterum* Park. *Spartum herba* 4. *Batavicum* Cluf. *Spartum* 4. seu *Anglicanum alterum* Ger. emac.

Cluf.

A Sparto loco penultimo descripto minimè differt tota plantæ formâ, radicèq; sub terra condendi lateq; spargendi licentiâ; ejus tamen spicæ breviores videntur, & Phalaridis potius quàm Secalæ paniculas imitatur.

Id Batavis, quibus valdè familiare, isdemq; usibus servit quibus jam dictum, etiam *Walmi* appellatur.

J. Bauhinus Spartum nostras alterum *Lob. ico.* huic idem putat, quod in fabulosis collibus Wallachia & Hollandia reperitur, spicâ, radice, magnitudine, semine aceroso ad Spartum 3. *Cluf.* proximè accedens, foliis solis differens, quæ pulchra, Frumentaceis & Graminis striati sulcati foliis latiora, coloris glauci.

Quamvis Parkinsonus hoc genus Sparti nostras, & Gerardus Anglicanum vocat, nos tamen nondum adeo felices fuimus, ut in litoribus Angliæ plantas indagantes in illud incideremus, at nec ab alio quoquam fide digno inventum vidimus aut audivimus.

6. *Spartum maximum maritimum Hollandicum spicâ Secalinâ.* *The greatest Holland Spar-weed.*

Hoc duplo majus est & clatius Sparto maritimo Anglico spicâ Secalinâ vulgari. Spica laxior est, & glumis minus confertis.

In arenosis ad vicum Schevelingam uno ab Hagâ Comitum milliari invenimus, & quoniam tum ab aliis proditum putavimus, describere negleximus.

7. *Gramen pennatum, alia spartum* J. B. *Spartum Austriacum pennatum* Cluf. *Spartum Austriacum* Ger. *Gramen spartum pennatum* C. B. *Feather-grass. Gramen plumarium* Park.

Cluf.

Folia obtinet pedalis longitudinis, gracilia, viridia, numerosa, plana initio, sed quorum limbi tandem coeunt, unde Junci modo levia, teretiaque fiunt, Sparti Hispanici foliorum instar, quibus non multum absimilia sunt, sed minora & graciliora. Inter ea *culmi* exeunt graciles, foliorum fastigium non superantes, qui spicam ferunt alii dissimilem, sed tribus aut quatuor oblongiusculis granis, longa cœterisque caudâ insignitis duntaxat constantem, quæ in dodrantalem, imò pedalem interdum veluti pennulam, tenuioribus alarum Avis illius *Mamucodiæ* five *Paradisii* vulgò nuncupatæ pennulis fœrmè respondentem definit. Radix subest & multis capillamentis gramineisque fibris composita: Hispanici Sparti radicis instar.

Semen maturum Junio vel levissimo auræ statu excurrit, atq; cum sua pennula, paululum volans, ubi decidit, statim per gramen arripit & terrâ se condit.

Abundè provenit in monte Badensibus thermis imminente totaq; illâ catenâ montium, qui inde usque ad Danubium procurrit, præterea ad sylvulam *Lacbi*, alisque apertis & graminibus locis Austriæ & Ungariæ, sed omnium uberrimè in vivario illo Neapoli Austriacæ urbi configno, in quo uberius lætiusque provenit. *Cluf.*

Habentur & in Italia apud Taurinenses & Goritienfès luteo colore. Inter Viterbum & montem Fiaconem albo colore reperitur. C. B. hist.

- A. 8. *Gramen spartum juncifolium* C. B. *Spartum parvum Lobelii* J. B. *Spartum nostræ parvum Lobelii* Ger. emac. App. *Spartum parvum Batavicum & Anglicum* Park. *Small Spar-weed.*

Duras crassâq; fibras demittit (inquit J. Bauhinus, qui ex sicco descriptis) [Juncifolius tennes, fibrosâ repentes radices ei attribuit] *Culmi* numero plures, imâ parte foliorum circumjæctorum voluminibus crassifcunt, aliquoi fili instar, tennes, enodes, dodrantales, quos à medio ad summum usque descendunt, altera duntaxat parte erumpentes, eodemq; vergentes glumæ, duræ, tennes, longiusculæ. Folia ubi stipulam non ampliù involvunt admodum tenuia & fere rotunda, trium quatuorve unciarum longitudine.

Folia (annotante Johnsono in Append. ad Gerard. emac.) è radice erumpunt, tria quatuorve simul membranulâ albicante involuta, infensius crassiora, & sursum versus paulatim gracilescentia, ut in Schœnantho, donec altitudinem semenculis adepta è membranula involvente emergant, & in terram reclinentur: Sunt autem viridia, juncea, eorumq; longissima vix duas uncias excedunt, inter quæ *culmus* gracilis, palmaris aut altior exurgit, summa parte reflexus, duplicem seriem glumarum acerosarum sustinens. Circa initium Augusti perficitur.

In palustribus præsertim montosis frequens est. Parkinsonus aliam speciem producit, quam *Spartum minimum Anglicum* vocat, Entia (ut mihi videtur) sine necessitate multiplicans.

Gramen spartum Basileense, seu capillaceo folio C. B. *Spartum Basil. cap. folio* Park.

Cùm imperfedè describatur, nulla nec *culmi* nec spicæ facta mentione, omittimus.

* 9. *Gramen*

- * 9. *Gramen spartum Monspeliacum, seu capillaceo folio minimum* C. B. *Spartum Narbonense* Park.

C. B.

Radice habet ex fibris albis, oblongis, capillaceis compositam, folia capillacea, uncialia: culmos tenuissimos nudos, trium quatuorve unciarum, paniculas parvas, è locustis minimis compositas, & per maturitatem rufescentes.

Monspessili in agris æstivo tempore reperitur. Frequens est (inquit P. Magnol) in siccoribus locis. faturum marginibus.

Gramen spartum Hollandicum capillaceo folio minus C. B.

Suspicio & hoc non differe à Sparto nostrate parvo superius descripto. Videfis descriptionem ejus apud C. Bauhinum.

Gramen spartum variegatum C. B. *Spartum variegatum* Park.

Cui pars una folii viret, altera rubet alternatim, cùm nec paniculum nec culmum describat omittimus.

- * 10. *Gramen spartum setas equinas referens* C. B. J. B.

C. B.

Hoc albus est, & ex radice alba, setarum instar, folia cubitorum quatuor longa producit, quæ formâ, & tenuitate & robore caudam equinam ejusq; setas referunt, ex quibus Jare insule incolæ tapeta texunt. Hujus videtur facta mentio apud Clusium, ex descriptione navigationis Stephani von der Hagen versus Guineam his verbis. Ambohenfès funum genus torquere solent ex herba quadam Sparto Hispanico non absimili, quam aliqui setas equinas quæ esse judicaret: qui funes multo meliores sunt quàm quos ex Cocci five Nucum Indicarum cortice conficiunt, & melius aque injurijs & putrefactioni resistunt.

C A P. V.

De Gramine Panico.

- A. 1. *Gramen panicum spica simplicis* Lævi. An *Gramen panicum spica simplicis* C. B. Ger. emac. *Panicum sylvestre spicâ simplicis* Park? *Panick-grass, with a simple spike.*

Fibris non admodum multis, tenuibus & brevibus capillamentis cœratis radicitur. *Culmi* indè exeunt, nunc singuli, nunc bini terneve aut plures pro foliis fecunditate, fœsquibulatis aut sinubus gressis, in spicis terminatis; tres quatuorve in eodem culmo ramulos spicatos fœs culmos ut in aliis culmis feris, ad geniculâ singularia, culmum aliquotque obvolventia, à quo postquam ab majore, hilarè viridia, in longum & angustum mucronem sensim coarctata, si dorsum stringantur ad tactum aspera. Culmus tandem in spicam exit angustam, tres uncias longam, eodem modo è seminum racemulis squamatis incumbentibus compositam quo in Panico vulgari lativo, aristis brevifcunt nonnullis, aliis viridis est. Grana Panici lativi familia sed minora, per maturitatem è viridi albentia, interdum etiam purpureascent ab extremo folii exposito, minime autem flavent. Spica compactor est quàm in lativo Panico. Nulla in aristis aut glumis nobis tractantibus sentitur asperitas, at neque vestibus adherescunt; proinde diffusum est à Gramine panico spica simplicis C. B.

In exteris regionibus frequentissimum est: in Angliâ rariùs invenitur, in arvis demissa segete. *Lævi.*

- A. 2. *Gramen panicum spicâ divisa* C. B. Graminis genus quibusdam Gallis *Dens canis secundus*, seu *Panicum sylvestre spicâ divisa* J. B. *Panicum vulgare* Ger. *Sylvestre Herbariorum* Park. *Panick-grass, with a divided spike.*

J. B.

Culmos è radice fibris compluribus crassiusculis constante locis humidis emittit duos trêve cubitos altitudine æquantes. Folia Arundinacea in acutum mucronem desinunt: Julam expat palmarem & fœsquibularem, lubrulentam aut è rubro nigricantem, crebris spicis compositam, densò granulorum Panicularum, glumis mucronatis lubrifcunt, nunc muticis, nunc aristatis, idque Manna.

Varat interdum ludente natura, spicâ nudâ & aristis carente, aut aristis longis armata, ut in descriptione innotuit; unde C. Bauhinus duas species non necessariò facit.

Locis palustribus delectatur, inq; Germania, Italia & Gallia passim provenit. In Angliâ rariùs *Lævi.* invenitur. In eisdem cum subseque locis observavit D. Newton.

P p p p

A. 3. *Gramen*

A. 3. *Gramen panicum spica aspera* C. B. *Tough-eared Panic-grass.*

J. R.

Radices habet tenues, frequentissimas, eoque nomine evulsu difficiles: Culmi plures, palmares atque, etiam dodrantales, geniculis paucis articulati, oblique eriguntur, aut per terram repandi reclinantur, denudati ad radicem attolluntur. Singulis calamis singulae insident spicae, Panic minores, asperae, vestibus adherentes, per maturitatem rufescentes, brevibus, pungentibus aristis obsepe; inter quas femina parva Panico minora. Folia graminea, albicantia, hirsuta, aspera, partem culmi cum vagina amplexantia.

Tempus. Invisia olitoribus herba, annua quidem: oritur aestate; semen maturat Augusto, perit Autumno.

Locus.

In agro quodam inter Rapas ultra Putneiam vicum, ad semitam quae indè Rowhampton ducit; item ultra aedificia Neathowes, id est, boum stabula dicta, juxta Tamefluvium eundo à Trajecto equorum ultra Westmonasterium ad Chelseiam pagum copiosum observavit D. Newton.

C. Bauhinus hujus synonymum facit *Gramen geniculatum Tabernamontani*, & Gerardi. Parkinsonus Panicum julesvire Dalechampii vocat. J. Bauhinus describit sub titulo Panici julesviretis & Denis canis i. dicti: verum *Gramen geniculatum Tab.* ab hoc distinctum facit, & Graminis panicæ vulgaris laevis synonymia huic accommodat: erroneè nostro judicio: descriptio enim (quam adhibet) non convenit Gramini paniceo vulgari spica laevi: sed speciei illi quam intellexit volumus, quae est spica aspera, vestibus pertinaciter adhaerente: pro qua ergo nos eam usurpavimus.

CAP. VI.

A. 1. *Gramen Avenaceum dumetorum spicatum. An Festuca graminea nemoralis latifolia mollis* J. B? C. B? *Spiked Hedge-Cat-grass.*

Radix huic fibrosa: Culmus cubitalis & altior, gracilis, geniculatus, inferius nonnihil pilosus, superius laevis. Folia lata, pallide viridia, striata, pilosa, tractantibus aspera & aridiuscula. Spica trium quatuorve digitorum, ex pluribus spicis partialibus alternatim fere pediculo medio caupo adnatis constans. Sunt autem haec partialia quas dixi spica totalem componentes oblongae, strigosae, & plurimis glumis squamatis incumbentibus, & in aristam longiusculam desinentibus coagmentatae.

Tempus & Locus.

Tardius & post Solstitium ferè æstivum spicam producit & semen perficit: estque in sepium aggeribus inter vepres & in dumetis frequentissimum.

Huic non multum dissimile est

2. *Festuca dumetorum* C. B. Theat.

C. B.

Radice est fibris capillaceis nigricantibus composita, ex qua culmi plures, geniculis distincti, paucissimis pilis aspersis, duorum, triumve cubitorum, foliis oblongis angustis cincti exsurgunt; in quorum summo spica oblonga, locustis raris oblongis, cauli proximis & aristis armatis constans.

Locus.

Basilæ circa Birlam in dumetis Julio mense reperitur: verum etiam in vepribus locis ficcioribus provenit.

In omnibus ferè, excepta foliorum angustia, cum nostro granine Avenaceo dumetorum convenit.

CAP. VII.

De Lolio.

Lolium *Alex* Græcis, quasi *ἀλω*, hoc est, adulterinum. Fieri enim creditur ex corruptis Tritice & Hordei feminibus. D autem in *L* abit, ut ab *ἑολικό* *Ὀδύνη* *Ulyssæ*, à *δύγω* *La-chryma*, vel dicitur *ἀλὸς ὁ δῶν*, id est, *segetem perdere*; sive quasi *ἀλὸς ὁ δῶν*, id est, *segetis noxia*. Ita Martinus & ex eo Vossius.

Lolium autem spica strigosa, compressa, granis cum glumis utrinque, ad scapum in eodem plano sitis à reliquis graminum generibus distinguitur.

A. 1. *Lolium album* Ger. Park. *Lolium gramineum spicatum caput tentans* J. B. *Gramen loliacum spica longiore* C. B. *Darnel*, Ivray Gallis, quoniam inebriat.

Radices est fibrosæ, tenuissimis capillamentis cirsatis, stipulas habet cubitum unum, duos, tresve altas, Triticeis pares aut paulo minores, quatuor vel quinque nodis distinctas, ad quorum singulos, ut in reliquis culmiferis, singula folia, Triticeis angustiora & viridiora, nudentia, glabra, pinguia, striata, culmum ad proximum ferè geniculum obvolventia, à quo postquam recesserint in sesquipalmarem aut bipalmarem longitudinem producuntur. Culmus in spicam definit pedalem figurâ

figurâ peculiari, siquidem ex culmi lateribus alternatim grana terna aut quaterna & quinta inò non raro sèna aut septena, pusilla spicæ formâ pediculis nullis exeunt. Singulis spicis foliolum oblongum casu suo excipiens, exteris adiungitur. Grana Triticeis minora sunt, glumis fere cortice fusco & simplici inculca, quæ in acutam & tenuem aristam, quâ tamen aliquando destituantur, desinunt.

Inter segetes, præsertim Triticeas nimis frequens habetur. Quæ de degeneratione seu transmutatione Tritici in Lolium, aliorumque frumentorum & leguminum in sua vitia, à Veteribus & Recentioribus dicta sunt, superius in Parte Generali consideravimus.

2. *Gramen loliacum latifolium spica angustiore* C. B.

C. B.

Ex radice alba, arundinacea, fibrosa culmi aliquot cubitales exsurgunt, foliis paucis, latiusculis, oblongis cinctis, quorum summo spica angusta, uncias quatuor vel quinque longa, Phœnici vel Hordeo marino similis insidet.

Basilæ circa Ciben, ubi longioribus & brevioribus foliis variat.

Lolium calefacti & exsiccat, attenuat, resolvit, absterget. Frugibus ex quibus Cerevisia paratur Vires permixtum ebrietatem promovet. Quod si pani copiosius addatur stuporem & veluti temulentum elatantibus parit. Hinc nonnullis Tricicum temulentum, Gallis Ivray quasi ebriosa dicitur.

Triticum in Lolium degenerare Veteribus plerisque & Recentiorum multis videtur: quod tamen à cariosioribus & naturali scientia penitus imbutis merito in dubium vocatur: qua de re superius lib. primo, cap. de specierum transmutatione egimus.

Quamvis autem Lolium intro assumptum celerrimè vertiginem inducat, foris tamen cum axungia (adipe asinerum Plinio) adnotum idem incommodum tollit. Theophr.

Oculis officit, caliginem asferendo propter Vapores acres in cerebrum elevatos: unde Lolio videnti dicuntur proverbio, qui visu sunt imbecillo, ut lusciosi & Myopes.

Loli farina aliis medicamentis idoneis admixta, ad ulcera putrescentia, impetigines, lepras, strumas, gangrænas, dolorem ischiadicum, &c. à Veteribus commendatur. Consule Dioscoridem & Plinium.

A. 3. *Gramen loliacum angustiore folio & spica* C. B. *Lolium rubrum* Ger. *Lolium rubrum sive Phœnix Park. Phœnix Lolio similis* J. B. *Red Darnel-grass.*

Planta est perennis, radicibus geniculatis & geniculis fibras demittentibus se propagans: culmâ cubitum aut sesquipalmarum interdum altis, perquam tenuibus, rarisque, geniculis, [duobus tribusve etiam quatuor] donatis foliis angustis, oblongis, striatis, pinguibus, obscurè virentibus cinctis. Ex inferioribus geniculis ramulos non raro emittit hæc species. Spica loliacæ, spithamam longæ, aliquando puniceo colore rubentes, non raro tamen albae, minores & tenuiores quam Loli alibi, eodem modo ex spicis partialibus, strigosioribus, pluribus tamen glumis constantibus compositæ.

Duplicem hujus varietatem observavimus; alteri spicæ parvales (si ita loqui liceat) totalem componentes crebriores seu densiores sunt: alteri propius ad se invicem adnotæ, pauciores glumis compositæ, & scapo medio appressæ: alteri rarius & à se invicem remotius sitæ, pluribus glumis contextæ, & latiore basi in mucronem acutum fastigiatæ, & à scapo medio extantes.

Ad vias & semitas inque pascuis pinguioribus frequentissimum est hoc genus. Locis nonnullis pro jumentorum pabulo seritur, est enim pingue & ponderosum adeoque jumentis saginandis aptissimum.

J. B.

4. *Gramen phœnicoides foliis convolutis junceis ac pungentibus* J. B.

Cubito altiore calamus attollit, internodiis longis geniculatum, foliis amictum sesquipalmariis circiter, duris, rigidis, acutis, mediocriter latis: summo culmo spica insidet, sesquipalmarum longa, alternante glumarum muricatarum squammatum compactarum polita, ad eum ferè modum quem in Phœnice animadvertimus, sed majorem multo, colore ex viridi in flavum vergente: radicem apparent esse perennem, oblique actam, fibrosam, duram, albam. Ita ex sicca planta.

In maritimis Narbonensibus observavit Cherlerus. Duplicem differentiam notat P. Magnol, alio loco: ram foliis viridibus, alteram quasi argenteis.

A.

5. *Gramen parvum marinum spicâ loliacâ* Ger. emac. lib. 1. cap. 22. n. 8. *An Gramen loliacum minus spica simplicis* C. B? *Dwarf Sea-Darnel-grass.* *An Phœnix acerofa aculeata* Park?

Fibris plurimis, subulatis, tenuibus raditur, unde exeunt cauliculi numerosi [plures viginti in una planta numeravimus] sesquipalmares interdum, plerumque breviores, & quod notabile est in hoc genere, & ferè singulare, valde ramosi, tribus quatuorve geniculis nodosi; tondenti, foliis vestiti, quæ cum à caule abscesserint, vix producuntur in longitudinem uncialium. Cauliculi autem summa parte in spicas desinunt, duas tresve uncias longas, teretes, nec ipso caule craffiores ut aegre distinguantur, articulatas, recurvas: ad singulos scapi articulos alternatim nunc ex hac, nunc ex illa parte, binæ glumæ: cauliculi scapo ita coaptati & appressi, ut nisi cum eleventur inter florendum, roncundati ejus nihil officiant, semen continent.

Ad maris litus, & in palustribus maritimis plurimum oritur, ut loca indicare non sit opus.

Locus.

6. *Gramen Loliaceum minus spica simplicis* C. B.

C. B.
Ex radice capillacea cauliculis plures rotundi, duri, duarum unciarum & etiam semipalmares, foliis paucis, angustis & brevibus cincti, exsurgunt, quibus spica duarum unciarum, angusta, Lohio limis infidet.

Locu.

In agris Monspelienfibus frequens est.

7. *Gramen Loliaceum minus supinum spica multiplici* C. B. *Phoenix multiplici spicata panicula* Park.

C. B.
Cauliculus est multis, majori parte reclinatis, unciarum quatuor: foliis paucis & spica multiplici, cujus utriculus semen parvum oblongiusculum includitur.

Apud Monspelienfes reperitur; ubi in maritimis herbis se sæpius legisse refert P. Adnol. qui

Gramen maritimum panicula loliaceæ, ramosa ejusdem.

Quod in litore propè Peraul non longè Monspelio legit, aliorum tantum varietatem esse con-jectatur.

8. *Gramen phalaroides exile, humi sparsum Danicum* Lobelii Gr. *Loliaceum supinum* C. B. *Loliaceum supinum* Lobelii Cap. Bauhini J. B. *phalaroides minus supinum Danicum* Lobelii Park.

Ad Gramina Loliacea refert C. Bauhinus. Pusillum est, humile, humique sparsum, radice fusca, cirrho, culmis quamplurimis, duarum triduum unciarum, torulis spicatis, assidue fastigiatis, & exilibus apiculis præditis: foliis latiusculis & uncialis longitudinis. Tota herba per fenileculum albet.

CAP. VIII.

De Gramine Alopecuroide.

A Spica caudam vulpinam referente nomen accepit.

A. 1. *Gramen Alopecuro simile glabrum, cum pilis longiusculis in spica, Onocorden mibi denomi-* nam J. B. *Alopecuroides majus* Ger. *Phalaroides majus* Park. Gr. *Phalaroides majus, sive* Balcum C. B. & forè etiam *Phalaroides spica molli, sive Germanicum* C. B. Park. *Chæ most common fox-tail grass.*

Radix huic fibrosa: calamus cubito altior, non raro bicubitalis, internodiis longis distinctus, quem inoffense fuscæ deq. contrectæ licet, duobus tribusve foliis donatus, spicam fulminens sciscu-alem aut duarum unciarum, mollem, cinereo colore splendens, brevibus & mollicellis pilosis glumis compactis, aristis mollioribus longiusculis cinericis singularibus donatis. Folia non admodum longa, glabra, glauco quodam polline, averfa præcipue parte obducta, quæ facile detergi potest.

Locu.

In iconè Gerardi & Lobelii spica juxta brevior & crassior pingitur.

Miror Gerardum & Parkinsonum nostrates de planta adeo, ubi, obvia & vulgari, in pratibus & pascuis per totam Angliam frequentissimâ, tam obscure & confuse scripsisse, ut eam necivisse videantur.

Inter prima mense Aprilis, aut ineunte Maio spicam producit.

A. 2. *Gramen aquaticum geniculatum spicatum* C. B. *fluviatile spicatum* Ger. *aquat. spicatum* Park. *Spiked flote-grass.*

Spica persimilis est præcedentis spicæ, mollis pariter, unico ex fingulis squamis eam componen- tibus exeunte pilo seu arista brevi; nec bicoloris sunt squamule ut in typhino dicto. Spica dun- taxat gracilior est & minus lanuginosa quam in præcedente. Caulis infirmus sunt, crebris genic- ulatis, & ad genicula sursum reflexi, procumbentes, & ad nodos, ubi terram attingunt, radices a- genes, quibus locum idoneum natum immensum se propagat: è geniculis ramulos emittens. Folia modice lata, palmaria aut scisquialmaria, levia, superiora glauca.

Locu.

In aquis frequens oritur.

Historie Ebrodenfis auctores Gramen cum parva cauda muris, radice nodosa [malè impi- mitur non nodosa] repens J. B. huic idem faciunt, & C. Bauhinum notant, quasi ex una specie duas fecisset, quod hoc ab illo separaverat, ipse potius reprehendendi, cum Gramen aquaticum ge- niculatum spicatum, revera specie distinctum sit à Gramine cum parva cauda maris radice nodosa repente J. B. ut rectè illa distinguit C. Bauhinus.

A. 3. *Gramini caudæ muris purpurascenti aliquatenus simile* J. B.

J. B.

Obliquè radicem agit crassam satis, tenuibus fibris donatam, veteri præteritorum foliorum cæspice amictum; ex quâ è terra statim plures prodeunt folia, graminea, vix triuncialia, raris pilis ad la- tera oblita, striata. Culmi surguntur aliquot pedales, cubitales aut etiam aliores, teretes, rigidiusculi, amictant foliola sciscuallia, aut ad summum duas uncias longa, infernis alioqui familia. Summi- tati inherens spica, quæ primum prorumpentes Caudæ muris purpurascens spicam aliquatenus amulantur, tum figura, tum colore, præterquam quod aristis nullis sit læpta. Mox divulsa & aper- bnt. Ex quibus foliis vel potius apiculi utroque bifidi (dum nimirum flores) dependent, pul- chelli, obscure purpurascens, tremuli; glumæ cæterum cassæ, inutiles. Sapor Graminis vulgaris.

Siccò gaudet cospite, arenosis item, squalidis & faxosis viarum marginibus arvorumque oris incul- tis. Junio florat.

Locu.

A. 4. *Gramen Alopecurinum minus* Ger. *Alopecuroides spica longâ majus & minus* Park. *typho-* des V. *seu spica angustiore* C. B. *cum cauda muris purpurascens* J. B. *Chæ icter* *bastard fox-tail grass.*

J. B.

Ex densò foliorum graminorum, glabrorum agmine aliquot emergunt culmi, quorum alii peda- les, alii cubitales aut sciscubitales, interdum purpurei, foliis infernis latoribus vestiti, paucis atque exiguis articulis distincti: in summo spicam gestant purpurascens, palmarem aut breviorè, ere- tem, caudæ muris formâ, sed consuè glumarum sterilius ordine refertam, ex quibus breves & te- nelle proflunt ariste. Plocales ejus sunt apices luteoli pallidi, ex tenuissimis filamentis penduli. Ra- dix merè sunt fibrae.

Inter legetes plerumque apud nos provenit.

Locu.

A. 5. *Gramen pumilum hirsutum spica purpuro-argenteâ molli, nostras.*

Hoc genus graminis observavit nobisque communicavit D. Dale. Radices ei pro more fibrosæ. Folia ad radicem longitudine digiti aut duos digitos longitudine raro superant, suntque perangusta & hirsuta. Culmi tenues, erecti, uno alterove folio cincti & geniculo nodosi, altitudine sciscu- pal-mari interdum semipedali aut majore, colore purpurascens, in summo spicam gestantes uncialem aut sciscualem & longiorè, è purpura argenteam, mollem, & laxiorè, nullis aristis donatam.

In montosis & campetribus sed rarius.

Locu.

6. *Gramen Alopecurus spica brevis* J. B. Gr. *Alopecuroides spica rotundior* C. B. *Alopecurus* Ger. *Alopec. genuina* Park. *Shoy-tarcd fox-tail grass.*

J. B.

Herba mollissima est, brevi spica, utpote dudum plus minus unciarum, sed rotundiorè, propius ad vulpinam caudam accedente, coloris albi & rari, glumis tomentosis vix apparentibus propter to- menti densitatem, aristis longiusculis, mollicellis circumcirca radiatis. Culmus geniculatus cubitalis & sciscubitalis, foliis amictus gramineis, parvis mollissimis pilis albis hirsutis. Radix parva, alba, capillaris.

In Sicilia, Italia v.g. circa Baias, & Gallia Narbonensi propè Frontinariam oppidum, præsertim in arenosis observavimus, verum & spica brevior erat, & culmus humilior, nec pedalem altitudinem excedens, quam ei rectè attribuit C. Bauhinus; erat etiam summa parte prætenus.

Locu.

7. *Gramen Alopecuroides spica aspera* C. B. *Alop. spica asp. brevis* Park. *Gra. cum caula leporis aspera, sive spica murina* J. B. *Rough-tarcd fox-tail grass.* *Alopecuroides spica aspera* Bauhini Ger. emac.

J. B.

Plurculos surgit. calamus, graciles, rigidulos, pedales aut sciscupedales, in quorum summitate spica sunt breves, magnitudine & figurâ caudæ vulpinæ haud dissimiles, sed cristis asperis, utrinque quoque muricatis cum aristis longiusculis & leviter recurvis, & quæ ex brevi reflexu in summitate culmi nutant: in quarum sinu glumæ latent parvæ, inutiles. Folia mediocrius longitudinis, rigidius- cula, glabra. Radix densa satis numerosam hirsuturum fibrarum prolemit.

Circa Monspelium in marginibus ficis latorum copiose provenit.

C. Bauhinus hoc genus rectius describit caule palmari summum pedali; nec enim altiores nobis

Locu.

8. *Gramen Alopecurus spica longâ tomentosa candicante* J. B. *Alopecurus major spica longiore* C. B. *Gr. Alopecuroides altera radice repente, seu pseudo-schœnanthum Monspelienum* Park. *Schœnanthum adulterinum* Ger. *Great long-tarcd fox-tail grass.*

Culmo est bicubitali fere, gracili, geniculato; foliis gramineis, glabris, ad tactum non asperis, squalida Schœnanthi folia quodammodo imitantibus; spica palmari, mollicella, tomentosis, candi- cantibus cum nitore velleris holoficeis glumis emicantibus tremulis; radice fibrosa infirma.

In maritimis Monspelio vicinis observavimus & collegimus. Pro Schœnantho à Pharmacopœis Locu. Veneris & Monspelienfibus sibi obtrusum fuisse Pena scribit.

- A. 9. *Alopecurus maxima* Anglica Park. altera *maxima* Anglica *palulosa* Ger. emac. Altera *maxima* Anglica *palulosa*, sive *Gramen Alopecuroides maximum* J. B. Lob. ad. part. alt. *Great English March Fox-tail grass*.

Lob.
Culmus cubitalis, sesquicubitalis, bipedalis & quandoque procerior, geniculatus, & folia illi Graminis aut Tritici; sed quinque unciales saepe speciosissima, habitior, sericea, spicata, caudatæque panicula Monspeliensium Pleudoichenanthi.
Locus. In riguis herbidis Comitatus Southamptoniæ proximè salinas & antiquas ædes *Drayton* vocatas, cis mare, duobus mill. Anglicis à *Portsmouth*, ex adverso Vectis insule plurima: itémque in udis fossis lacustribus Essexienfis Comitatus, juxta *Thamesis* amenissima fluenta.

- * 10. *Gramen Alopecuroides accedens* ac *Phalaridis*, spica longiusculâ, folio lanuginoso J. B. typhoides molle C. B. *Alopecuroides minus* Ger.

J. B.
Duras & frequenter satis ab infimo culmo pendentes habet fibras, easque candicantes. Culmus autem cubitalis, propter terram rubescens, foliis pro geniculorum numero oblectus, palmo longioribus, Hordeaceorum latitudine totis molli canâque lanugine tectis. Spica singularis, uncialis aut etiam sextantalibus, argenteo nitore micans, turbinata, glumis acrofis, gracilibus, mollibus, tomentosis, densis stipatu coarctatis constans.
Locus. C. Bauhinus aut potius Lobelius, passim ad semitas reperiri ait. Si differat à Gramine Onocordo, nobis incognitum est. Et figura & descriptio C. Bauhini Onocordo graminis conveniunt, præterquam quod folia angusta ei attribuat. J. Bauhinus tamen, qui & hoc vidit à fratre Calp. circa Monspeliem collectum & allatum, diversum facit, cui subscribitur.

- * 11. *Gramen cum cauda muris foliis hirsutis* J. B. typhoides culmo reclinato C. B. *Alopecurum majus* Ger.

J. B.
Culmi alique cubitum excedentes, internodiis circa inum nonnihil rubescentes, densis; rarioribus & ferè nullis superius, foliorum vaginâ multum involutus, que ubi à culmis recesserunt brevia satis sunt, & angusta, hirsuta. Spica trium unciarum, nitida, densissimis tenuibus glumis compacta, luteola ferè; singule glumæ planæ, angustæ, in acumen unicum desinunt; tota autem spica nonnihil divulla conspicitur. Radix capillaris, alba, tenuis, ex capite crassifusculo; an repar non observavi-
Locus. mus Monspeli.

C. Bauhinus in cultis fecus vias reperiri asserit.

- * 12. *Gramen Alopecurus altera*, Lobelii J. B. C. Bauhinus idem hoc facit Gramini *Alopecurus* spica rotundiore, seu *Gram. Alopecuro* spica brevi J. B. *Locus* tamen diversum esse suadet.

Lob.
Aliud (inquit Lobelius) genus quoddam est caudæ vulpinæ Theophrasti, spicis tamen minoribus ac brevioribus, nec ita lanuginosis ut Monspeliensis. Culmos quoque multo surrigit altiores, bicubitalis: Folia graminea; radix fibrosa.
Locus. Sæquimiliari Brugis distantibus campestribus juxta *Merkirch* copiosè provenire ait Lobelius.
C. Bauhinus hic nomina confundere videtur; aut fortè Chabraeus apud J. Bauhinum.

- * 13. *Gramen Alopecurus minor* spica longiore C. B. Cauda vulpina Monspeliensium Ad. Lob.

Lob. C. B.
Tota planta pedem alta est, radice fibrosa, culmis multis, geniculatis, recurvis; foliis quam Alopecuri spica rotundiore longioribus, angustioribus: spica trium unciarum, rariis minore, albidâ. Graminis panicæ effigie, sed lanuginola, que compacta est ita ut simplex videatur, cum tamen ex multis spicis sit composita, qua in re potissimum à prædicta differt, & quod ei minus speciosè & molli sit.

Frequens est locis maritimis Monspelio vicinis ad Magallanam & Aquas Marianas. Copiosè oritur, inquit P. Magnol, in fossis circa stagnum, que ætate calore folis hiccantur. Nos in Sicilia circa Messaniam invenimus. Spicatum arista que molles sunt & numerosissima flavicant.

14. *Gramen typhoides maximum* spica longissima C. B. typhoides maximum Park. typhium tertium Ger. emac.

C. B.
Ex radice parva, nodosa, cui fibra exigue & plurimæ adnate, culmus rectus, sesquicubitalis, internodiis rarioribus distinctus exurgit: qui in spicam rectam, teretem, palmarem, virentem, in maturitate albicantem, tactu mollem desinit: cypis utriculi copiosis & oblongiusculis aristis armatur. Folia est gramineis, paucis oblongisque majori etiam parte caulem vestientibus.
Locus. Hoc copiosè inter fruteta ad acidulas Gapingentis Wirtembergici ducatus Julio mense primum observavit C. Bauhinus: dein non longè Basilea in sepius agrorum, & in salicetis Michelsdæ legit.

Non multum differt à prima specie seu Gramine Onocordo, viz. spica longitudine & loco inter fruteta, ut ego idem esse suspicor, non tamen asserere ausim idem esse.

C. A. P. IX.

De Gramine typhino.

Gramen Typhinum dictum ab Alopecuroide differt spicis asperioribus, squamulis spicas componentibus bicornibus.

1. *Gramen cum parva cauda muris, radice nodosa repens* J. B. Gr. nodosum spica parva C. B.

E radice fibrosa & veluti bulbulis nodosa aliquot emergunt culmi, cubitales aut sesquicubitalis, tenues, laves, & ab internodiis reflexi, quos ab imo statim plufcula comitantur folia, glabra, brevia, angustâ. Ex singulis cæterum internodiis singulum prominet foliolum; summmitati spica infidet parva, hispida, Lobelii Typhini graminis figurâ, bicornibus squamulis densissimè fardâ.

In dumetis propè Belfordiam diei intinere à Basilea distantem reperit J. Bauhinus Augusto cum *Locus.* suis spicis.

Huc synonymum faciunt Historiæ Ebrodenensis auctores, sed erroneè, Gramen aquaticum spicatum *Lob.* ut superius monuimus.

- A. 2. *Gramen typhinum majus seu primum* Ger. emac. medium sive vulgatissimum Park. cum cauda muris majoris longa majus J. B. typhoides asperum primum C. B. ex sententia J. B. *The greatest Cats-tail-grass*.

J. B.
Radices tenues; culmi habent principium bulbo oblongo simile, cubitales altioresque interdum, quatuor aut quinque geniculis intercepti; ad quos folia aspera [asperitas vix sensibilis est] latiuscula, canescentia, palmaria, [que è radice exeunt longiora sunt] vaginâ longiore stipulam circumplexa. Summum cacumen palmarem, saepe etiam longiorem spicam sustinet, teretem, caudæ magni muris similem, mollem si sursum versus manu demulcas, asperam si contra, coloris cinericeæ, infandulis imitatis, constantem.

In pascuis frequens est & agrorum marginibus, ad semitas item & sepes, solo præsertim humi-
Locus. diore.

- A. 3. *Gramen typhinum minus* Ger. Park. *Gramen cum cauda muris minus* J. B. typhoides asperum alterum C. B. *The lesser Cats-tail-grass*.

Varietas potius præcedentis esse videtur quam species distincta. Differt ab eo staturâ minore, & spica breviorè, angustiorèque. Descriptionem ejus videtis apud J. Bauhinum tom. 2. pag. 471.
C. Bauhinus fibras quasi ex bulbiculis promanantes ei asserit & appingit.

In fabulosis reperitur, inquit C. Bauhinus, quod potius sequenti speciei convenit.

Locus.

- A. 4. *Gramen typhinum maritimum minus*. An Gr. typhinum Danicum minus Park? *Sea Cats-tail-grass*.

Hæc species esse videtur quam Lobelius fabuletis & maritimis natalibus gaudere scribit. Verum nostrum pedalem quam illi attribuit altitudinem raro assequitur, sed palmare ferè est aut sesquipal-
mare. Spica uncialis turgidula, ima parte plerumque angustior.

In fabulosis maritimis frequentissimum est.

Locus.

Gramen typhoides spica multiplici C. B.

Graminis cyperoidis species nobis videtur. Parkinsonus Cyperum typhinum hoc genus appellat.

5. *Gramen supinum aculeatum* J. B. aculeatum italicum Park. album capitulis aculeatis Itali-
cum C. B.

J. B.
Brevibus fibris radicatur: ramosi verò terræ apprimunt in orbem, multos, palmares & sesquipalmares, aliquando pedales, aliquos verò duntaxat unciales, rigidulos. Ad quorum genicula utriculi infestas foliorum striatum glumas numerosas, conglomeratas squamarum foliacearum complexu comprehensum desinit. Extremo verò cauli hujus generis * plura folia, & utriculi glumis gravidi echi-
nati aliqui ostentant.

Intinere inter Liburnum & Pisas, deinde circa Monspeliem copiosum observavimus. Graminis
typhini species videtur.

* C. Bauhinus
via folia
aculeata.

CAP. II.

De Gramine tremulo.

Hujus spicæ è quibus panicula componitur pulcherrimè, squamosæ, è filamentis tenuibus dependent, ut vel levissimo flatu agitatae tremulant.

1. *Gramen tremulum minus* J. B. *tremulum minus, paniculâ parvâ* C. B. Park.

¶ B.

Ex radice rufescente & quaeversum reptante culmos surgit pedales plus minus, graciles, vix uno vel altero distinctos articulis, jubas sustinentes parvas è folio vaginaco, superna parte acuto, & jubam ipsam saepe superante, media parte sui prominentes, quæ ex squamulis delicatulis, rotundis, pallidis aut flavescens & splendens, ex brevibus pediculis pendulis, tremulis, sed in unum tantum latus plurimum nutantibus constant. Folia cæterum inferna graminea, pallide virentia, angusta, acuminata.

In pratis montosis Basiliensibus provenit; & vulgò *Pes leporinus* dicitur.

2. *Gramen tremulum minus paniculâ magnâ* C. B. J. B. Gr. *Amourettes alterum* Clus. cur. post. *tremulum minus alterum* Park.

In cacumine aliquando tres aut quatuor ramulos exiles fundit, seménque triangulum habet.

In loco Gramuntio frequens nascitur, autore P. Magnol, quod minor figura Graminis tremuli majoris C. B. optimè repræsentat.

C. Bauhinus in Theat. Bot. ita describit:

Hoc radice est minori [quàm proximè sequens] culmo palmari, tenuissimo, uno alterove geniculo distincto: foliis tribus vel quatuor angustissimis: in culmi fastigio duo triève filamenta, quorum singula paniculam squamatam sustinent, squamis inferioribus atro-rubentibus, reliquis pallidis, quintuplo quàm præcedentis majoribus.

A. 3. *Gramen tremulum* J. B. *tremulum majus* C. B. *Phalaris pratensis* Ger. Gr. *tremulum seu Phalaris media Anglica, prima in secunda* Park. *Quaking grass, Cow-quakes, and in some places, Awns hair*.

¶ B.

Radix fibris tenuibus, non valde numerosis, obscurè cinereis, aut fuscis terram apprehendit: non multum se diffundit, sed uno alterove præter culmum germinè emisso perennem plantam se esse prodit. Culmus autem tenuis, cubitalis, duobus plerumque geniculis intercepit. Folia magnâ sui parte culmum seu vaginâ completuntur, reliquam surgunt breviorè, rigidam: à summo culmo multi, tenuissimique rubentes petioli glumas sustinent rubescentes, è squamulis pulchro ordine digestis compactis, levissimo tactu tremulos, minores quàm tremuli majoris, formâ conoide, compressâ. Folia quæ ad radicem modicè lata, è palmum interdum longa, plerumque tamen breviora.

Hoc genus in pascuis per totam Angliam vulgatissimum est, nec aliud (quod sciam) apud nos invenitur. Maio mense paniculam explicat. In omnibus quas unquam lustravit Clusius regionibus prata multis locis vixit.

In orto Medico Leydenfi habetur quoddam Gramen tremulum perenne n. d.

4. *Gramen tremulum maximum* J. B. C. B. *trem. maximum Hispanicum* Park. *Phalaris pratensis altera* Ger. emac. *The greatest quaking grass*.

Radices ut in plerisque graminibus fibrosæ, fibris albis. Folia quæ à radicè exeunt, semunciam lata, palmum & dimidium, vel duos palmos longa, glabra, glauca, & plerumque intorta. Culmi cubitales aut sesquicubitales, non admodum tenues, quatuor vel quinque geniculis nodosis, totidemque foliis cæc alveolisque involventibus amicti, in summo paniculam gestant sparsam, è pulcherrimis aliquot spicis squamosis compressis, pendulis, è bino squamarum ordine compoitis, dimidium digitum longis aut etiam longioribus, latitudine subdupla, contextam. Squamæ ad basin spicarum apicea, reliquæ à viridi albicant, laturioribus lineis viridibus striatæ, per fæcitatem albicant aut rufescent.

In hortis nostris Vere satum non ante Angustum mensis paniculam suam explicuit. At quod Autumno exit Vere floruit.

Prope Messanam Siciliæ in pascuis spontaneum invenimus.

5. *Gramen paniculatum elegans* Ger. *Gramen amoris dictum* J. B. Gr. *paniculis elegantissimis, sive Evagressa major* C. B. *Phalaris pratensis major, sive Gramen tremulum maximum* Park. *Hoë-grass*.

¶ B.

Fibræ numerosæ, satis crassæ in unum caput coeunt: è quo surgunt pedales culmi, graciles, lavi- bus vestiti foliis. Calamorum fastigia occupant paniculae longè pulcherrimæ, albicantes, è spicis plurimis uncialibus circiter, culmi latitudine, compressis, gemino versu squamarum contextis, an- tistil omni piloque careantibus, non tamen pendulis, quantum nos observare potuimus.

Primo

¶ Primo nobis obviam fuit Francofurti ad Mœnum, deinde passim per Germaniam, Italiam & Lœcia. Galliam Narbonensem.

Hujus varietatem circa Florentiam & Monspelium observavimus paniculis multò minoribus magis sparsis. Gramen tremulum propriè dictum non est, nec enim spicæ filamentis tenuibus appendæ lavi flatu agitantur, cum potius erectæ sint, & pediculis rigidis infideant; Verùm ob spicas squamosas elegantes non dissimiles, ei non immerito subjungitur.

CAP. III.

De Arundine.

Aruno, Græcis *Κλαυθός*, ab *αρος* dicta est, eo quòd citò arefcit, ut volunt Grammatici. Arundo planta est inter culmiferas maxima, paniculâ lanuginosâ, aquosis gaudens. His adjungimus plantas nonnullas Indicas, à Botaniciis Arundines dictas ob similitudinem aliquam, quibus an notæ prædictæ conveniant nescimus.

A. 1. *Arundo vallisoria* Loh. Ger. *vulgaris palustris* J. B. *vulgaris sive phragmites Dioscoridis, κλαυθός* Theophrasti C. B. *Arundo vulgaris sive vallisoria* Park. *Common reed*.

¶ B.

Oblique geniculatam agit radicem, novos subinde furculos oculisque continuo auctu protrudens, ex quibus culmi surgunt, hominis altitudinem æquantes, aut altero tanto majores, minimo digito tenuiores, geniculati, inanes: ex quorum nodis singulis fere culmum involventia folia exeunt, rigida & aspera nonnihil, uncias duas lata circiter, cubito longiora, venosa. Scapus summus in comatam, mollem, purpureascentem jubam, tandem villosiorem, mollioremque, coloris cinerici redditam, nutantibus effunditur; quæ ventis ludibrium debens sine feminis spe abripitur, glumis videlicet cassis contexta. [Rectius C. Bauhinus femina non conspicua dixit.]

Nascitur in aquis sedibus, veluti in fossis, plicinis circa fluminum laxiorum & lacuum ripas, Lœcia. ubi vis regionum notissima.

In omnibus anno primo fistula latior, corpus gracilius, contra sequentibus annis: nam increfcente corpore angustior fistula redditur. C. B.

Utilis est ad tuguriorum tecta, iternumque ad valla & sepimenta. Ut Arundinis usus eleganter Marcellus, cuius idcirco * verba adferemus, sit Arundo iuxta usus bonorumque suorum estimationem etiam maximis arboribus comparetur, nullibi quàm in ea natura fructus omnes fuisse videbitur: nec aliunde major illi meriti laus erit, quàm verò hoc fragili & inani fructificis, epulis, theatris, funebusque tibias multiplices dederit: Una hæc subinde humanas voces perentes retinet, & ad alios consilia & cogitationes nostras transfert: hæc una ad propulandas injurias, & longe arcendos hostes militem etiam nunc in Oriente armat: hæc una ad propulandas injurias, quod modò tuguria tegit, modò storeis materiam præbet, modò vitæ sumit, modò hortum clausum à neque pecore tueretur, & ne voluptati etiam desit, aucupio per hyemem inservit. Quæ omnes parentis imitatio nature in fructu hoc non contemnendæ laudes luit. Rectè ergo Plinius, Arundines belli pacificæ experimentis necessarias atque etiam delicias gratas scribit.

Arundines etiam fistæ & folia earundem vinculum quoque vicem subeunt. Utuntur & textores cannis, ex illis instrumenta flosque conficientes pro filis glomerandis: & chirurgi obibus fractis colligandis adhibent.

Urinam menselque movere & ischuricæ succurrere radicis tam sylvestris quàm sativi in vino vel Vires. aqua decoctum propinat scribit Matthiolus. Eiusdem in vino decoctum furfures auferit, si eo caput abluatur. Eryipelati aliisque inflammationibus (etiam testium) folia virentia tusa & imposta medentur. Æstivo tempore hæc per fabricantis conclave refrigerandi gratiâ sparguntur. Maculas ex variolis relictas succus radicis cum sero hircino & melle pari dosi delet. Sudores poterit movere medulla contusa lyncipiti & pedibus adposita siquis in lectum se componat & cooperiat. Spicula aculeolique corpore extrahit radix contra tum per se, tum cum bulbis imposta. Quæ præterea habent Veteres de Arundinis viribus apud ipsos vide.

2. *Arundo sativa seu Donax Dioscoridis* C. B. *Arundo Donax* Park. *Ar. maxima & bortenfi* J. B. *Arundo Cyria* Ger. *The great Spanish, or Cyprus reed, or Cane*.

Radice nictur durâ, longâ, crassâ, contortâ, nodosâ, geniculis multis, radicis Chinæ æmulâ, quâ tamen albior, latè hæc & illic subtus humum porrectâ, fibrisque auctâ, quæ quotannis nova germina protrudit, cuiusque teneri turiones cum grata dulcedine elitari possunt. Calamus est duris, firmis, vacuis, decem cubitorum, militaris hæstæ crassitudine, & non rarò etiam proceritate, densis nodis distinctis, cortice squamolo, qui facillè detrahitur, aspero & flavescens vestitus: circa quos folia longa, lata, crassâ, superficie ob fibras copiosas aspera, & circumferentiâ acuta, quæ membræ denfam, Mili modo sparsam, mollem, & lanola cesarie nutantem, & purpureascentem, quæ hyeme sine ullo feminum vestigio in auras abit. [In frigidiorebus fortissè regimini, aut loco incommodo satâ, Nam loco natali proprio, ubi sponte oritur, quæ semina producit & etiam perficitur minime dubium est.] Calami quotannis humo tenus secantur, sed illico regerminat è radicem geniculis.

Q99992

Hispanica

net palmares, candicantes, acerosas, mediocriter divulsas. Pro radice fibris nititur. In foliis hujus plantæ triplex interdum color cernitur, albus, viridis & purpureus.

10. *Græmen Arundinaceum maritimum acutissimum* C. B.

Hoc radice est fibris capillata, caule cubitali. Arundinis modo viridis, geniculato & striato: foliis alternatim ut in Arundine prodeuntibus, uncias quinque superantibus, arundineis, in aculeatum & atrocerit pungentem apicem finientibus: Caulem non vidimus.

Locus.

In maritimis Monsipeli provenit.

11. *Calamagrostis altera Norvegica* Park.

Præcedentis [Graminis Arundinaceæ majoris] magnitudinem non assequitur, durius tamen & asperius est tum culmo, tum foliis. Juba in summo amplior est magisque sparsa, tactu etiam asperior. Radix similiter plurimis oblongis fibris seu filamentis constat.

12. *Calamagrostis nostras sylva S. Joannis* Park.

Caule & foliis Græmen tomentosum nonnihil refert: culmi tamen duobus tribusve articulis intercepti sunt, duos trêve cubitos alti; foliis angustioribus, acutioribus, duos propemodum cubitos longis, & nonnihil etiam striatis. Panicula pedem aut amplius longa, in multis oblongas tipicas divisa, serici instar molles, & purpureo obsoleto colore pendentes. Radix alba, fibris crassis, sub terra interdum reptans.

13. *Calamagrostis terosa panicula* Park.

Folia emittit longa, angusta, præcedentibus nonnihil leniora & tactu molliora, quæ tamen jumenta non attingunt. Panicula rotundior, torosior brevioribus & densioribus magisve compactis & confertis capitulis seu spicis composita, ab uno tamen latere nonnihil compressa, foliulis seu apicibus ex luteo purpureis. Radices sunt parvæ, fibrosæ. Panicula interdum longior & angustior obfervantur.

14. *Græmen Arundinaceum maximum Bayense* Park.

Culmi crassius, robustius ad humanam altitudinem assurgit, ad summum usque articulat, foliis cinctis longis, latiusculis, duris, asperis, striatis, inferioribus tamen minoribus. Versus summum caules uni cum foliis seu ex eorundem sinibus exeunt panicula acerosæ multæ, longis & tenuibus pediculis insidentes: Panicula tota pedem & amplius longa est. Radix in palustribus & fossis aequalis longè latèque reptat circa S. Joannem de Luce, ubi sponte oritur.

15. *Græmen Arundinaceum sericea molliore spica* Park.

Præcedenti [Gr. Arund. acerosâ glumâ nostrati] nonnihil simile est, sed minus, angustioribus & brevioribus foliis; culmis humilioribus, articulis & foliis paucis donatis. Panicula Schenanthi adulterini nonnihil simile, in pappum abeunt, qui venti arbitrio fertur. Radices fibris multis, tenuibus, longis, ad caput junctis constant.

C A P. V.

De Gramine Miliaecæ.

- A. 1. *Græmen miliaecum* Lob. Ger. J. B. *sylvaticum, paniculâ miliaecâ sparsâ* C. B. *Gr. miliaecum vulgare* Park. *Millet-grass*.

A Grorum venti spicæ simile est admodum culmo & radice (inquit Lobelius) sed paniculâ miliaecâ.

C. Bauhinus ita describit, Radice est satis crassâ, rufescente, multis fibris longis capillata: ex qua calami plures rotundi, læves, striati, geniculati, bicubitales, cum foliis viridibus, oblongis, striatis exurgunt: paniculam habet Miliaecam, pedalem, rariorem, glumis exiguis donatam.

Ostendit nobis D. Tancr. Robinson Graminis miliaeci speciem à D. Doody, peritissimo Botanico & Pharmacopœo Londinensi observatam in sylvis ad latera montium circa Londinum, quæ huic forte eadem est: Assurgit ad altitudinem tricubitalem, culmo satis gracili, quatuor vel quinque geniculis intercepto, longis internodiis. Ad singula genicula, ut in omnibus serè graminibus, singula folia culmum aliquotq. obvolvunt, à quo postquam recesserint ad seliquipalmarem & majorem longitudinem extenduntur, latitudine feminali. Panicula in summo seliquipalmaris, sparsa, è locustellis plurimis minime squamosis composita. Semina ad Milii seu Phalaridis accedunt, longiuscula, è viridi albicantia, lucida, Miliaecis minora.

2. *Græmen*

2. *Græmen montanum paniculâ miliaecâ sparsâ* C. B. prod. & theat. *Miliaecum alterum* Park.

C. B. prod.

Ex radice fibrosa, rufescente folia pauca, angusta, uncias quatuor vel quinque longa, una cum culmo tenuissimo cubitali, uno alterove folio vestito exurgunt, in cujus summo panicula sparsa, ex locustellis minutissimis composita.

In monte Crenzacenfi provenit.

3. *Græmen arundinaceum paniculâ miliaecâ* C. Bauhini J. B. Park.

C. B.

Ex radicibus fibrosis albis unus & alter culmus cubitalis exurgit, quem parte inferiore folia Arundinacea unciarum trium cingunt, ad partem superam, duobus nodis distinctam, folia duo angustiora longioraq. vestiunt: in cujus summo panicula unciarum, Milii paniculæ similis.

In agro Patavino reperitur, & à Gramine miliaeco à Lobelio proposito planè diversum est.

Locus.

C A P. VI.

De Gramine Sorghino.

1. *Græmen Sorghi effigie Lobelii* J. B. *Gr. Sorghinum* Ger. Park. *Gr. Sorghi paniculâ erectum* C. B.

C. B. Theat.

A D seliquipedalem surgit altitudinem, foliis parvis, latis. Semen & spica Sorghi similes. Lobelius Græmen sonorum Flandrorum appellat, quia pueri ex ejus calamis fistulas efficiunt.

C. Bauhinus sic describit, Ex radice parva fibrosa culmus exurgit cubitalis, geniculatus, foliis paucis, acutissimis vestitus: paniculam habet Sorghi effigie, ex utriculis pluribus, aliquibus in aristam finientibus, compositam, quibus semen album, splendensq. includitur.

In agris ficioribus & incultis reperitur.

Locus.

2. *Græmen arundinaceum Sorghi paniculâ sparsâ* C. B. Theat. *Gr. Sorghinum alterum* Park.

C. B. Theat.

Hoc culmus est cavis, magna parte inclinat, ita ut capillaribus radicibus terræ affigantur, qui per folia (quæ longiora & angustiora quàm in priore) veluti per tubum transeunt, & in summo paniculam serè palmarem, sparsam, parvis utriculis donatam sustinent.

C A P. VII.

- A. *Græmen segetum paniculâ speciosâ* Park. *segetum altissimum paniculâ sparsâ* C. B. *Græmen capillatum* J. B. *segetale* Ger. *The fair panicle Corn-grass, or Bent-grass*.

Plures ex fibrosis radiculis tollit culmos cubitales, bicubitales & altiores, aliàs ex viridi in luteum languentes, aliàs rubentes, duobus plerumq. interduo tribus, geniculis interceptos, ad quos folia longissima vaginâ stipulam involventia, & postquam à culmo abscesserunt in dorantalem aut pedalem longitudinem producta. Summum cacumen in jubam explicatur pedalem circiter, atque Arundinaceam: paniculæ ex intervallis radiatim disponuntur, nunc flavescetes, nunc viridantes, sæpius rubentes, serici instar splendentes; in tenuium pedicellorum staminibus, theculis pusillis semen claudentes minutum, subulvum, acere molli, capillari & obtusum serè fidi. Folia è radice densis celsitibus oriuntur, suntq. in latiore solo cubitum longa, angusta, obscurè viridia, pulchrè striata triis plurimis, tenuibus, secundum longitudinem decurrentibus, asperiora quàm quodvis aliud græmen nobis observatum, quod faciliè percipitur, si digiti deorsum ducantur.

Inter segetes, locis præsertim humidioribus inventur, nec rarò in sylvis & pascuis locis æquos. Ex hujus culmis cum paniculis seriatis funiculo vel junco connexis rustici craticulas quædam conficiunt, Anglicè *Dents* dictas, quibus æstivo tempore caminos ornare solent. Hinc usui adhibetur etiam Græmen agrorum venti spicæ Lob. teste Johnsono apud Gerardum, & Gram. cristatum, teste Lobelio in *Adv. part. alt.*

C A P.

CAP. VIII.

De Gramine nodoso.

- A. 1. *Gramen caninum nodosum* Ger. *nodosum* J. B. *can. nodosum bulbosum vulgare* Park. *nodosum* 1. seu *Avenaceæ paniculæ* C. B. *Knott-rooted Dogs-grass*.

Folia huic lata, pilis destituta, nonnihil tamen aspera sentiuntur, si in contrariam partem, seu deorsum à summo ad inum digitum ducantur. Quæ ad caulis nodos oriantur, culmum ad alterum ferè nodum involvunt, deinde dilatata abscidunt, sescunciam ferè lata, palmum longa. Culmi bicubitalis & altiores paniculam in summo gestant bipalmarem, nonnihil sparsam, non rarè etiam deorsum nutantem, vel saltem ad unum latus flexam, locustis avenaceis minutulis compositam, glumis argenteo nitore splendentibus cum mixtura quadam purpurea. Singule autem locustæ singulis aristis purpureis, brevibus, molliculis præditæ sunt. Radices bulbis catenatis tuberosæ, creberrimis fibris longis capillatæ, sapore parum fuscido.

Nascitur in feterrimis fibris longis capillatæ, sapore parum fuscido.

Nascitur in feterrimis fibris longis capillatæ, sapore parum fuscido.

2. *Gramen gemmeum seu nodosum alterum* C. B. J. B. *Perlara vulgi* Cæsar.

C. B. Prædicti species est, radicibus gemmeæ rotunditatis, unionum instar candidis, quatuor aut quinque simul, ac si stylo essent transfixæ, junctis: culmus cubitalibus, geniculatis, foliis Tritici, panicula seu jubæ Mili, hincemibus Avenæ, sed brevioribus & tenuioribus aristis ut Oryzæ. Graminis modo radice propagatur.

Circa Patavium in montibus Euganeis legit C. Bauhinus.

CAP. IX.

De Gramine paniculato pratensis & arvensis.

1. *Gramen Avenaceum pratense elatius, paniculæ flavescens, locustis parvis*. *Whadow-grass, with a yellowish panicle*.

Deorum nonnunquam pedum altitudinem assequitur. Culmi graciles, geniculati, subbifidi: Folia angusta, ex utraque parte hirsuta. Panicula in summo caule sparsa, non tamen deorsum nutans, trium digitorum longitudine, pallide viridis seu flavicantis è locustis parvis composita. Singule autem locustæ duas habent aristas, ita ut bifurcæ appareant.

In pratibus & pascuis satis frequens occurrat, & æstate paniculam explicat. An descriptum sit ab aliis mihi non constat.

- A. 2. *Gramen agrostium Lobelii* J. B. *agrostium venti spica* Park. *Arundinaceum* Ger. *segetum paniculæ Arundinaceæ* C. B. *Coarcted-grass, or Bent*.

Lob.

Agrostium venti spicam diximus (inquit Lobelius) quod spicam habeat latam, comosam, pansam, & à ventis communitur in alterum agitatam latus. Foliis aliis quæ & radice magnitudine ferè æquale est segetum graminum. Juba cæterum Miliaei graminis juba haud abhimsilis est.

Inter segetes aliquoties observavimus, v. g. in agris prope Nottinghamiam eundo ab Aldis opido, necnon prope Earton-mills in Suffolcia. Atulci L. Williscili collectum circa Londinum.

- A. 3. *Gramen pratense minus seu vulgatissimum*. An *Gram. paniculatum minus album & rubrum* J. B. ? Gr. *pratense paniculatum minus* C. B. ? *prat. minimum album & rubrum* Park. ? *The most common Whadow-grass*.

Fibris albescentibus, tenuibus, innumeris terram firmiter apprehendit, & novas assidue in ambitu agglomerans, germinum emittens paulatim se dilatat, & densò cespite solum occupat. Folia e palmum longa, angusta, hilare viridia, glabra, tenera & succulenta. Culmi semipedales aut dodrantales, cauas, tribus aut quatuor geniculis intercepti, non erecti & firmi, sed plerumque terram versus paululum reclinati, & adgenicula recurvi, paniculam in summo gestant sparsam, non tamen pendentem, unam præcipue partem spectantem, cujus portunculæ seu paniculæ singulares è duplici glumarum

glumarum squamatim incumbenti, non aristatarum versu compositæ, non multum dissimiles sunt paniculis Graminis tremuli minoris. Tenerum & succulentum est hoc genus, gratissimumque bobus & jumentis pabulum, quo impensè delectantur & pinguescunt.

Pingue solum amat, nec quavis concultatum aspernatur, ideoque ad semitas & agrorum limitum locum. Verè in culmum abit, & paniculam explicat, & deinceps per totam æstatem.

- A. 4. *Gramen pratense paniculatum majus* C. B. *pratense* Ger. *pratense vulgatius* Park. *The greater Whadow-grass*.

Fibris innumeris, tenuissimis filamentis capillatis, & variè implexis radicular. Culmi pedales aut sesquipedales, teneres, quatuor vel quinque geniculis intercepti, foliis, totidem vestiti, angustis & tædum nonnihil aspersi, in summo paniculam gestant sparsam & in omnem partem extensam, etiam tamen non nutantem aut dependentem. Nimirum in ima ex uno caulis latere quina, vel scapi parte totidem vel pauciores, adeoque pari modo ex hac & illa parte alternatim oriuntur, sed pauciores semper donec ad summam paniculam ventum est, quæ in spicam simplicem terminatur. Ocio interdum pedicularum gradibus sui ordinibus panicula affurgit. Locustellæ seu spicæ minime sunt, breviores quàm in præcedente, squamosæ tamen pariter, non aristatæ.

In pascuis ubiq, frequentissimum occurrit.

5. *Gramen pratense paniculatum majus angustiore folio* C. Bauhinii J. B.

Ex radice capillacea rufescente folia capillacea, quadam brevita, quadam palmum superantia, prodeunt: inter quæ culmi teneres, geniculati, cubitum superantes, uno altero folio brevi cincti, in quorum summo panicula leviter expansa, uncias quatuor longa, quæ ratione loci strigiosior vel latior.

In pratibus & dumetis ad ripam Wiefle fluminis Basileæ reperitur.

6. *Gramen pratense paniculatum medium* C. B.

Ex radicibus albis, fibrosis, duas uncias longis culmos proferit plures, internodiis aliquot distinctos, dodrantem vix superantes: folia est oblonga, angustis, nervo elato per medium divitis, utrinque acutis. Culmorum summis spicæ plures, binis sibi respondentibus, insident, in quibus semen. Variat foliis angustioribus & latioribus.

In aridioribus pratibus, collibus item siccioribus provenit.

- A. 7. *Gramen pratense paniculatum molle* C. B. Park. *lanatum Dalechampii* Lugd. J. B. *Gramen 6. capitis 22. lib. 1. Ger. emac. Soft tufted Whadow-grass*.

Totum mollicellum est, tomentoso, obstita non tantum folia longiuscula, sed & calami eorumque, genicula: panicula mediocriter divisa spicam mentuntur sescunciam [cum primo è thecis prodeunt] saepe palmarem & longiorem, colore plerumque purpurascens vel ex purpurascens & cinereo mixto, interdum cinereo, vix ullis donatæ pilis, molles tamen non minus quàm folia, glumis laxioribus, brevibus, aristarum expertibus, plurimum strâ unica obliquo donatis, florum apiculis luteis.

Culmo est pedali aut altiore, quatuor plerumque geniculis intercepto, totidemque foliis cinereis vestito.

Circa finem Maii aut Junii initium apud nos paniculam promit, inque pascuis abunde oritur.

- A. 8. *Gramen Caninum paniculatum molle*. *Soft tufted Dogs-grass*.

Hoc præcedenti adeo simile est ut diu pro eodem habuerim, verum in multis manifestè differt, siquidem longè majus est & elatius: culmi quatuor aut quinque geniculis intercepti; panicula minus pulchrè colorata: sed præcipua, & maximè conspicua differentia est in glumis, quæ & huic majores multo, & in breves aristas terminatæ. Quin & è radicibus Autumnali præcipue tempore germina emittit, & sub terra reptans Graminis canini vulgaris modo infinitum se propagat, & exstirpati perdifficile est.

In arvis inter segetes nimis frequens Junio mense paniculam promit.

- A. 9. *Gramen pratense, paniculæ duriore, laxæ, unam partem spectante*. *Whadow grass, with harder spiced panicle*.

Radix fibris nigricantibus constat. Folia ad radicem, saltem in sterilioribus, angusta & ferè capillacea, vix palmum longa. Culmi dodrantales & pedales, teneres, duobus ferè geniculis intercepti, folia obvoluti latoribus suis quæ ad radicem, paniculas in summo gestant laxas, unam partem spectantes, è spicis oblongis, squamosis squamis in aristas brevissimas desinentibus compositas: colore plerumque obscure purpurascens, interdum è viridi albicans.

In pascuis frequentissimum est, & sub finem Maii paniculam explicat.

Hoc genus cum in sepius vel frutris inter folia edit longissima, (pedalia aut cubitalia) angustis & finia & ferè capillacea, saturatius viridia.

Rrrrr

A. 10. Gra.

- A. 10. *Gramen paniculatum elatius spicis oblongis, mucis squamosis. Paniculate Meadow-grass, with oblong spikes without awns.*

Præcedenti simile est, sed majus & elatius multo, spicæ etiam squamosæ ex quibus panicula conflatur longiores sunt, squamis non aristatis, circa margines cineræcentibus seu incanis, reliqua fere purpurantibus, composita. *Panicula* interdum palmaris, non multum sparsa, versus unum latus plerumque flexa, leviter etiam nutans. *Culmi* pedalis & non raro cubitalis aut altior, tribus fere geniculis interceptus, gracilis: *folia* etiam angusta, glabra. *Radix* fibris tenuibus capillata.

In pascuis locis humidioribus plerumque oritur.
A. 11. *Gramen caninum maritimum paniculatum. Panicked Sea-Dogs-grass.*

In arenosis maris litoribus densis cespitibus nascitur. Fibræ quibus terram apprehendit & alimentum exigit, breves cineræ: præter quas emittit etiam germina seu flagella sub terra, quibus longè latèque reptat & se propagat, quorumque ut in Gramine officinarum extrema dura sunt & pungentia. *Folia* pro magnitudine & altitudine culmi satis lata, obscure viridia, semipalmaria & longiora, * carinata, duricula & rigida, in acutos apices definitia, in parte se mutuo amplectentia, ut totum germen ad exortum planum & compressum sit. *Culmi* sesquipalmares aut semipedales, in cultu altiores una alterove nodo intercepti, paniculam in fummo gestant brevem, nec multum plerumque sparsam, & locustis parvis squamosis, mucis non nihil interdum purpureiscentibus Graminis præteritis similibus compositam.

* In hortis
culmi semper
dalis.

- A. 12. *Gramen paniculatum maritimum vulgissimum. The most common panicked Sea-grass.*

Radix fibris albis tenuibus constat, unde plura exeunt germina. *Folia* brevia longitudine vix palmari, perangusta, carinata, lateribus ita adductis & quasi complicatis ut toretia, seu juncea videantur. *Culmi* lati firmi, pedales, duobus tribusve geniculis intercepti in fummo paniculam gestant palmarem, non multum diffusam, purpureiscentem, & locustis seu spicis oblongis angustis, squamosis, non aristatis compositam.

In palustribus maritimis ubique frequentissimum est.
Hujus alia species occurrit major & elatior multo, ad bicubitalem altitudinem assurgens, stipulis, crassis etiam triticeis majoribus, quam nobis ostendit D. Newton.

Locus.
Alteras
cies.

- A. 13. *Gramen pratense panicula fere arundinacea J. B. Meadow-grass, with a reed-like panicula. An Gram. montanum panicula spadicæ delicatior C. B?*

E radicebus fibrosis, albis plurimæ & confertæ, ut in aliis graminibus exeunt stipule, pedales & interdum cubitales, tenues, in terram plerumque reclinate, tribus quatuorve geniculis interceptæ, & ad nodos sursum incurvate. *Folia* angusta, pro tenuitate tamen stipule satis lata, longitudine postquam a caule abscesserint, (quem ut in ceteris graminibus aliquoties involvunt) vix palmari. *Panicula* palmaris aut sesquipalmaris, purpurea, cum primo egreditur minus sparsa, summitate inflexa Arundinaceam æmulatur, postquam explicatur, non amplius nutat, sed erigitur, & in omnem partem diffunditur, numerosissimis & creberrimis locustellis non squamosis, sed duabus duntaxat glutinis compositis constans.

In pascuis ubique vulgatissimum Junii initio paniculam promittit.

Nescio an huc referendum sit

Locus.

Gramen parvum repens purpurea spica J. B. Gramen caninum supinum Lob. supinum minus C. B.

Descriptio satis convenit nisi quodd radicem sub terra huc illuc vagari scribat.

- A. 14. *Gramen paniculatum locustis parvis purpureo-argenteis annuum. Small annual panicked grass.*

Fibræ radices albe sunt: *Folia* perangusta & fere capillacea. *Caules* semipedalis aut dodrantalis, interdum altior, geniculatus, gracilis: *Panicula* sparsa locustis parvis, purpureo-argenteis bina semina totidem arboris perexiguæ & brevibus armata continetibus. Summitates caulium & locustarum pediculi per maturitatem purpureasunt. Scapus culmi ubi primus panicula emittit non rectè deinceps assurgit sed refectitur nonnihil. Evulsu facile elc hoc genus, & annuum.

Locus.

- A. 15. *Gramen murorum spica longissima Ger. emac. spica nutante longissima Park. p. 1162. Capong-tail-grass, i. e. Gramen Asaktyvnyy.*

Radix paucis fibris, tenuibus, rubentibus constat, unde exeunt *folia* brevia, angusta, inter quæ caudicibus plures tenues & infirmi, duobus plerumque, rarius tribus, geniculis intercepti, totidemque *folia*, aliorum Graminum in modum, obvolati, spicam in fummo sustinent sesquipalmarem aut semipedalem, trigonam, angustam nutantem, & spicis præteritis squamosis, glutinis in oblongas, tenues, purpureascentes, aristas definitibus compositam. Planta videtur esse annua & semine ad maturitatem perducto radicibus exarefcere.

In muris & sterilibus provenit Junii initio spicam producens, cujus arista versus unum plerumque latus flectitur.

Locus.

A. 16. *Gramen*

- A. 16. *Gramen paniculatum bromoides minus, paniculis aristatis unam partem spectantibus. Small panicked Cat-grass, with awns.*

Hæc species cum præcedente in multis convenit, nimirum radicebus fibrosis, culmis tenuibus, paniculis aristatis unam partem spectantibus, *foliis* angustis, altitudine pari. Differt spica seu panicula breviorè laterorèque, locustis squamosis eam componentibus multo majoribus & latioribus; caule fidelem cum superiore in locis invenitur: & interdum altiori latiores solo assurgit.

- A. 17. *Gramen exile duriusculum, in muris & aridis proveniens, minus duriusculum Ger. minimum Montpellierense J. B. quod Montpellier Gr. exile durius appellari scribit. Gr. pratense panicula multiplex C. B. Park. Small hard grass.*

Duræ radicum fibræ, culmi paucis geniculis distincti, palmares & sesquipalmares *foliis* stipati prætenibus, culmo altioribus. Panicula in metam fastigiantur, & versus unum duntaxat latus flectuntur.

In muris & aridioribus provenit. Radicum fibræ tenues, albentes, culmi tenues, duobus fere geniculis nodosi. Spicæ paniculam componentes angustæ, oblongæ, squamosæ, pediculis infidentibus, quo a scapo medio aliquantulum extant.

- A. 18. *Gramen exile duriusculum maritimum. Small Sea hard grass.*

Plurimis prælongis fibellis, tenuissimis filamentis capillatis, & variè implexis raditur: & quibus multi exeunt culmi sesquipalmares aut majores, crassi lati & rigidi, uno alterove folio angusto cincti, & geniculo intercepti, singuli in fastigio spicam sustinentes duas uncias longam, & plurimis elegantibus squamosis, oblongis, non aristatis paniculis, hinc inde alternatim, duabus tribusve simul, nullo fere pediculo scapo adnatiscentibus compositam. *Folia* angusta, modicè longæ. Planta est annua.

In arenosis maris litoribus provenit.

Locus.

- A. 19. *Gramen asperum J. B. spicatum folio aspero C. B. pratense, spica multiplex rubra Park. Rough Grass.*

Culmo est sesquicubitali, interdum etiam bicubitali & altiore; tribus fere geniculis intercepto, aspero, potissimum sub nodis, & in fastigio. *Folia* longè vaginâ culmum involvunt, (ut alibi Graminibus) in acutum pungentemque mucronem definitia, a quo deorsum si digiti stringas aspera sentiuntur: *Panicula* iudem aspera, rigida & crassa, albicans vel rubens, sæpe minus sparsa, aliis etiam magis, cum parvis paniculis, & pediculis longis asperis, antrorum duntaxat vergit, ex latiusculis ceu mularis composita, fasciculos luteos vibrantibus. Aliorum Graminum modo densis cespitibus terram occupat, & innumeris fibris tenuibus oblongis raditur. *Folia* quæ ad radicem non multum latiora sunt foliis graminis præteritis, longitudinis palmaris, semipedalis, aut dodrantalis.

In pratis & pascuis sub finem Maii & Julii initium floret.

Locus.

- A. 20. *Gramen spicatum montanum asperum. Spiked mountain rough grass.*

E rupium fissuris in monte Ingleborough exit densis cespitibus. *Folia* ei longæ, modicè latæ, carinata, marginibus asperis si deorsum digiti ducantur. *Caulis* tenuis, cubitalis, spicam in cacumine gerens brevem, semina longæ, nigra.

- A. 21. *Gramen dumetorum panicula acerolis, semine papposo. An Gramen plumosum Lob? arundinaceum panicula spadicæ molli majus C. B? spica candida, & serici modo lucens J. B? Gr. tomentosum arundinaceum Ger. Calamagrostis sive Gramen tomentosum Park. Bush-grass, with a pappose panicula.*

Lob.

Folia est duris, rigidis & aridis, ad Schoenanthi folia non parum accedentibus; culmi similiter rigidi, sesquicubitali aut duos cubitos alti, spicæ longæ, densæ, ex purpureo rubentes, paleaceæ, per maturitatem candidæ, & serici multar micantes.

Locus nascitur centesiois sylvarum quarundam Flandriæ & Angliæ, jumentis inutiles. Huic simile, si non idem, collegimus in dumetis quibuldam agri Northamptonensis & Essexiensis: Ad basin seminis lanugo papposa in circuitu adnatiscent.

Locus.

- A. 22. *Gramen Mariae J. B. paniculatum montanum 2. seu paniculatum odoratum C. B. Gramen paniculatum Germanicum odoratum Park.*

C. B.

Radicebus candidis, geniculatis, fibris crassis demissis serpit: culmo est bicubitali, geniculis paucis distinctis; *foliis* angustis, longissimis, paniculam superantibus [coarctantibus marginibus ita convolutis, ut terecentiuncum culmum] mitenter, rigidis, firmis, pungentibus [J. B.] suavem odorem spirantibus, cujus culmo panicula parva, leviterque sparsa infidet.

A Regiomontanis (unde & Borussia missum) Gramen Mariae dicitur, quod in fasciculos collectum propter odoris fragrantiam vestibus adiciant.

A. 23. *Gramen capillaceum locustellis pennatis, non aristatis.*

Densis cespitibus agglomeratis solum occupat, pro radicibus fibras tenuissimas in terram demittens. *Folia* creberrima, capillacea, sescunciam aut duas uncias longa. *Culmi* tenues fescipalmares, aut bipalmares, unico articulo, eoque non longè à radice, distincti, & folio inde enascente obvo-luti, *paniculam* in fastigium gestantes parvam non multum sparsam, purpurascens, et locustellis pennatis, hoc est, è glumis ad modum pennæ villorum dispositis, non aristatis compositam.

Observavit & ad me attulit D. Dale, in ficioribus collectum.

24. *Gramen longissimum J. B. sylvaticum paniculatum altissimum C. B.*

J. B.

Diurum triumve cubitorum altitudinem nonnunquam superat, *foliis* & *caulibus* tenuibus, triangularibus, pluribus, ex *radice* crassiuscula, perenni, nigricante, fibrosa: panicula parva, vix uncias, in aliquot veluti parvas spicas divisæ. Flosculi ex apicibus luteolis: sapor nullus insignis.

In montibus circa Genevam cubitum excedit: Montbelgardi in sylvis duos & tres cubitos.

Montbelgardi utitur hoc Gramine russici ad equorum torques, quibus aratra trahunt. Effic-
uitur etiam ex eo Chlamydes pastoralis, quibus optiones adversus pluviam utuntur.

A. 25. *Gramen serotinum arvense spica laxa pyramidalis.*

Radix fibris non admodum multis è castaneo alben-
tibus, constat, unde *culmi* emergunt plures ad
sex septemve, dodrantes, rarius pedales, tribus quatuorve geniculis distincti, graciles, *folia* vestiti la-
tiusculis, brevibus, pallidius virentibus, ad tactum asperis si deorsum stringas. Fastigium occupat
panicula mollis, angusta, pyramidalis, tres quatuorve uncias longa, non multum sparsa seu explicita
antequam floret, postquam maturuit adeo contracta, ut spica potius quam panicula videatur, &
conum valde acutum representet, in quam formam Cupressi ab Hortulanis compingi & detonderi
solent. Locustæ singulares minimè squamosæ sunt, verum singula granula continent, glumis in mol-
lem eae aristam exeuntibus.

Inter segetes multum in locis copiosè provenit, Julio mense paniculam promens. Annuæ videtur
esse planta.

A. 26. *Gramen pratense serotinum panicula longa purpurascens. Gr. pratense spica Lavendulae D. Merrett. Late-flowering spiculate grass, with a long purple panicle.*

Radices fibre crassiores sunt, albæ, sapore fatuo. *Folia* modicè lata, raris pilis prædita. *Caulis*
pedales aut cubitales, unicum tantum geniculum habent à radice non longè, ad quod duo aut tria
folia oriuntur: caulem aliquotque amplexentia, quod huic speciei peculiare esse videtur. Ex his
autem foliis exterioribus & caulem & reliqua folia ad sescidigitum fere amplexitur, medium (si ad-
fic) interius ad alterum sescidigitum, & interior caulem ad idem spatium. Panicula in summo non
multum sparsa, tres aut quatuor digitos longa, purpurascens. Flosculi utrinque bifidi purpurei.

In pratis humidioribus frequens Julio mense floret. Monspelii sub finem Augusti observari.

CAP. X.

De Gramine Avenaceo.

A. 1. *Gramen Avenaceum parvum procumbens paniculis non aristatis. Small supine Oat-grass, without awns.*

Folia ei pilosa, maximè inferiora & propè terram: *Caulis* tenues, non surrecti, sed terram ver-
sus reclinati, dodrantes & pedales, in cacumine paniculam gestant parvam, è locustis ur-
gidulis, nullis aristis donatis compositam. Locustæ si curiosè examinentur tria quatuorve gra-
na duabus glumis obvelata continere deprehenduntur.

In pascuis non raro occurrit.

A. 2. *Gramen avenaceum capillaceum minoribus glumis C. B. Anglo-Britannicum avenaceum, Danico nemoralis simile Lob. an Gr. aven. rariore grano nemorense Danicum quiddam? nemorale avenaceum alterum, ex fusco xerampelino, & lucidum Danicum J. B. aven-
ceum xerampelinum Danicum Park. Red Oat-grass of the Woods.*

Lob.

In sylvis Danicæ collibus & montibus (inquit Lob. Adv. p. 2.) perelegans exilique Gramen
oriundum foliolis creberrimis, rigidis cirratifolae uncias & binarium unciarum altitudinis radicibus.
Pedales & sescipedales, exiles, lucidi & nitidi, aspectu jucundi *culmi* ex fusco xerampelini, in quib-
us è longiusculis *panicula* Avenacea semina. In Angliæ locis umbrosis, sylvis, præsertim po-
teatis.

Gramen hoc à Lobelio descriptum diversum videtur à Gramine nostro avenaceo nemorense glum-
is rarioribus ex fusco xerampelino, quod propius accedit ad Gramen montanum avenaceum lo-
custis rubris C. B. prod. Sulpicamur tamen omnia hæc Gramina unam & eandem speciem esse.

Gramen

Gramen avenaceum rariore gluma nemorense Danicum in sylvis non procul Croneburgo castro
Regio Selandiæ Danorum collegit Lobelius, arido solo.

3. *Gramen montanum avenaceum locustis rubris C. B.*

C. B. prod.

Ex *radice* tenui, repente, alba, fibris capillaribus utrinque donata, *culmus* simplex, levis, pene cu-
bitalis, (rarius ex una radice plures exsurgunt) circa radicem purpurascens, qui quasi in spicam re-
nem definit, cujus glumi ut plurimum ab una parte fiti sunt, & foris ex nigro purpurascunt, in-
tusque albi sunt: in quorum medio *utriculus* parvus, candidus, pedicello donatus *semen* minutum con-
tinet: *foliis* donatus paucis, angustis, acuminatis, circa radicem brevibus, at circa culmum, quem
duo triæve cingunt, longioribus, communiter spicam superantibus.

Julio & Augusto hinc inde in montosis & umbrosis, ut circa arcem Richenstein, in monte Mutero Locustæ
Balsenium, & monte Crenzacenfi, reperitur.

A. 4. *Gramen avenaceum nemorense, glumis rarioribus ex fusco xerampelino, nostras.*

Culmi semipedales aut dodrantes, tenues, duobus tribusve *foliis*, semunciam propemodum latis,
dimidium pedem aut spithamam interdum longis, tactu aridis, asperis, & Graminis Avenacei di-
metorum similibus, spicam ipsam longitudine æquantibus: *Paniculam* in summo gestant raram, se-
scipalmarem & longiorem, è locustis raris compositam. Singulæ autem locustæ glumis duabus,
exterior ex rubro nigricantibus seu ex fusco xerampelino (ut cum Lobelio loquar) interiori sinu suo
utriculum unum continentibus, in quo *semen*, non aristatis constant. Radice est repatrice.

Invenitur hoc genus in aggeribus solum unibofis juxta sylvas, verum non ita frequens apud nos. Locustæ

A. 5. *Festuca Avenacea sterilis elatior C. B. Bromus herba sive Avena sterilis Park. Bromus
sterilis Ger. Agilops Matthioli foris J. B. Great wild Oat-grass, or Oat-grass.*

Radices fibrosæ, implexæ: *Culmi* plures, cubitales aut longiores, geniculati pluribus geniculis
[quinque non raro] tenues; *paniculam* ferunt singuli multifariam divisam, cujus portuncula è lon-
gis & tenuibus velut filamentis pendula, squamatis è pluribus glumis compactis spicam parvam
mentiantur. *Folia* Avene non multum dissimiles, aristis donatis mollibus longis, interdum purpu-
rascentibus. *Folius* modicè lata, hirsuta, & ad margines pilosa. Cum planta in culmum abire quæ
radicem suam exarscunt.

Maior mense ad sepes, fœcus vias & in agrorum marginibus reperitur.

Adversus infantum vermes tanquam singulare auxilium radicis in vino albo decoctum diebus al-
quot continuis potum commendat Tragus.

Festuca Avenacea sterilis humilior C. B.

A priori differt, quòd humilior sit, culmis striatis, molli lanugine incanis, foliis brevibus, angu-
stis, lanuginosis: juba minore, molliore minuscule sparsa, sic & aristas non multis nec asperis argu-
ta: An specie diversa sit aliis judicandum relinquimus.

A. 6. *Festuca Avenacea hirsuta paniculis minus sparsis. Gramini murali Dalechampii simile si
non idem J. B.*

Radices fibrosæ terram apprehendit: è quibus *culmi* multi, cubitales & altiores, pro ratione foli
in quo crescit, geniculis plurimum quinque intercepit, *foliis* hirsutis & fere canescentibus vestiti.
Juba distichon habet partium texturam, spicas breves imutatas, imà parte latiores, in acutum desin-
entes, aristis mollibus brevibus glumas etiam molles, striatas, plurimum hirsutas [non raro tamen
laves] armanibus. Aristæ purpureæ sunt, glumæ circum aras canescent aut cinerascunt.

Spicæ partiales in hac specie erectæ plerumque sunt, non pendulae aut nutantes, ut in Gramine da
Gros Montbelgardiensi J. B. cum quo plerique Botanici hoc genus confundere videntur.

In muris & aggeribus inque agrorum marginibus & tumulis ficioribus passim provenit, & circa Locustæ
finem Aprilis aut initium Maii paniculam producit.

A. 7. *Festuca graminea spici habitioribus, glumis glabris. Gramen Gros Montbelgardiense J. B.
Festuca graminea glumis glabris varians C. B.*

A præcedente differt culmis elatioribus, spicis habitioribus & latioribus, magis sparsis & dependen-
tibus glumis glabris: loco etiam inter segetes: externa similis. Descriptiones C. Bauhini huic non
impece quadrant, quos fit placet consule.

A. 8. *Gramen Avenaceum dumetorum paniculæ sparsæ. An Festuca graminea nemoralis latifolia
mollis J. B. C. B? Rush, or Wood-Oat-grass, with a sparsed Pa-
nicle.*

Pluribus fibris crassiusculis, alben-
tibus radicular. *Culmi* sescicubitalis aut bicubitalis, tribus ple-
runque nodis articulati, totidèque *foliis* ima internodia aliquotque obvolventibus vestiti: quæ
quatenus stipulas obvolvunt longiusculis pilis crebris hirsuta, & striata, sunt, postquam a culmo ab-
scesserint, in longitudinem semipedalem extenduntur, latitudine semuncialis, e viridi flavicantia,
striata, rarioribus & brevioribus pilis, usque ad margines & mediam costam præcipue, donata, ut

R r r r r 3

summa

Locustæ

Locustæ
Tempus.

Locustæ
Tempus.

Locustæ

summæ foliorum partes glabræ sint. Summum caulem occupat *panicula* sparsa, inflexa raris spicis, tenuibus pedicellis appendis, composita. Singula spica longiulculæ sunt & strigosæ, & pluribus glumis squammatim incumbendis, & in breves purpureascentis aristis definentibus constantes.

In sylvis & dumetis ubique frequens est. Perfunile est Gramini Avenaceo dumetorum spicato, nisi quod stipulis sit maioribus & elatioribus, paniculâ sparsâ.

Locut.

* 9. *Festuca graminea glumis vacuis* C. B. J. B.

C. B.

Ex *radicibus* fibrosis simul junctis *culmi* aliquot, geniculati, pedales, ad radicem lanugine pubescentes, *foliis* angustis, paucis donati exsurgunt, qui glumis plurimos, leves & vacuos, filamentis tenuissimis adpendentes, partim virides, partim spadicæ, aristis oblongis donatos sustinent.

Hæc apud nos in tectis & muris crescit (inquit C. Bauhinus) & cum glumi longissimis filamentis appendi fuit, facile à quovis vento agitati tremunt. Hinc Monspelienfibus Gramen tremulum dicunt.

Locut.

In hortorum muris & juxta sepes passim reperitur (inquit P. Magnol.) Nobis incognita est.

10. *Festuca graminea effusâ jubâ* C. B. J. B.

C. B.

Altiùs exurgit *caule* viridi & rotundo, qui in *jubam* pedalis longitudinis effunditur, cujus glumi angustiores & longiores, brevibus aristis finiti, pediculis capillaceis oblongis insident qui per maturitatem albicant. Inter segetes reperitur.

Descriptio hæc bene convenit *Festucæ* cuidam à nobis observatæ Genevæ inter segetes, nisi quod *juba* non adeo longa erat in plantis à nobis visis. Fortè in lictori solo longiorem paniculam producit.

Locut.

In nostro locustæ seu spicæ partialis ex quibus *juba* componitur, oblongæ squamosæ, squamis in breves aristas definentibus, seriùs paniculam promit.

A. 11. *Gramen Avenaceum montanum, spica simplici, aristis recurvis.*

Radix oblique acta fibras crebras demittit; *Folia* vix palmaria [in lictiore solo eam longitudinem excedunt] non admodum angusta, carinata, fatis dura & rigida. *Culmi* semipedales, tenuis, purpureascentis, uno duntaxat nodo in iis quas observavi plantis propè terram interceptis, unòque folio eum aliquoties obvolvete donatus, cætera nudus; spicam in summo sustinet duas trêve ungue longam, raris glumis alternatim fitis duo vel tria grana aristis recurvis purpureascentibus donata obtegunt.

Locut.

In summis tumulis seu colliculis Bartolovenfibus manu quondam aggestis, in ipso limite agri Elfenfensis versus Cantabrigiam inventum ad nos attulit D. Dale medicus & pharmacopœus Brantienfis; idem inter Novum Mercatum dictum oppidum & Exning vicum, in agrorum limitibus, invenit.

Hinc transferendum est ad Gramina spicata.

12. *Gramen Avenaceum maximum utriculis cum lanugine alba, & aristis longissimis* Botan. Monsp.

Botan. Monsp.

Radices fibrosæ sunt, & quibus plures *culmi* bicubitales, nodis distincti oriuntur, *foliis* angustis vestiti; *Spica* Avenacea est, cujus utriculi oblongis pediculis insidentes lanuginem albam habent, & longissimis aristis donantur, quæ sesquipalmares sunt & dum sicantur in modum spicæ convolvuntur.

Locut.

Maior mensis invenit cum spicis in sylva Valenæ locis herbidis D. Magnol, præcipuè circa Caravettes. Huic non longè dissimilis est.

13. *Festuca longissimis aristis* C. B. *Ægilops bromoides* Tab. Ger.

Quæ ex *radice* pluribus tenuibus cirris prædita multa parva, angusta & oblonga *folia* promit: inter quæ tres quatuorve *culmi*, tenues, cubitales, quibus *spicæ* Avenacæ insident, glumis vacuis, spadicis coloris, aristis longissimis armata, quæ ex folliculo foliaceo prodeunt in unum latus reclinantur.

Locut.

Nos in Germania hæc observavimus non semel. Tabernamontanus inter Wormatiæ & Frankenhaldium notavit. Aristæ tenues cincinnorum in modum non rarè intorquentur.

A. 14. *Ægilops Narbonensis* Lob. *Festuca sive Ægilops Narbonensis* Park. *Festuca Italica* Ger. *Gramen Festuca XIV. sive Festuca altera capitulis duris* C. B.

C. B.

Radix est fibrosa, alba, pusilla: *culmus* tenues, breves, communiter pedales proferit; *foliis* paucis Tritici & Hordei æmulis, sed mollioribus mitioribusque per latera pilosis. In culmorum fastigio *spicæ* parvæ ex duobus vel tribus capitulis duris, utriculicque striatis compositæ, quibus *semina* Hordei similia (sed paulo minorâ at latiorâ, eaque terna, glumio tenuiorâ includuntur. Ab utriculis, (non autem a seminibus) tenues, oblongæ, & acute aristæ candidæ emittunt.

Locut.

In Sicilia, Italia & Gallia Narbonensi vulgarissima est, æstuosis & glareosis locis [in agris inter segetes triticeas & hordeaceas Lob. C. R.] In hortis culta elatior & major evadit, spicis ex quinque tenuibus capitulis compositis. In Sicilia aliud genus candidum, aliud nigrum, & aristis magis junctis habetur. *Cæs.* Nobis ibidem non observata est talis differentia.

Ægilops

Ægilopi morbo potius fieri cepto quàm jam longius progresso, non semel periclitati fumus proferri. fuisse. Exficcat enim adstringendo citra calefactionem multam. Potui Cereali etiam addita semina cerebrum temulentum faciant. Lob.

15. *Festuca juncea folio* C. B.

C. B.

Ex *radice* parva, fibrosa, alba *folia* pauca, juncea, semicubitum longa, & *culmus* rotundus, cubitalis exurgit, qui in *paniculam* avenaceam, sed angustiore, albam desinit; quæ ex oblongo folliculo (à solo constituto) paniculam longè superante prodit, cujus glumi rari aristis longissimis & argenteis donantur.

In Valleia ad urbis Sedunenfis paludem copiosè provenit.

Locut.

* 16. *Festuca graminea arvensis minor* C. B.

C. B.

Cauliculis est tenuibus, striatis, *foliis* brevioribus: in cauliculorum summo *utriculis* quidam parvi, membranacei & pascacei, palmi longitudine, racematim dependent ex tenuissimis & vix visi periceptilibus pediculis, quorum exteriores membranulæ rubent, quibus defluentibus *stos* candidulus emicat.

Passim in agris Harcyniæ Saxono-Thuringicæ provenit. Thal.

Locut.

* 17. *Festuca pratensis lanuginosa* C. B.

C. B.

Ex *radice* capillacea, rufescente *folia* multa, angusta, pedalia, unâ cum *culmis* tenuibus, bipedalibus, laccis, molli & pauca lanugine (culmis potissimum) aspersis exsurgunt. *Spica* est oblonga, angusta, ex glumis oblongis aristis donatis composita, & quasi in paniculam parvam expansa.

Basilæ passim in prat.

Locut.

* 18. *Festuca dumetorum angustissimis & pilosis foliis* C. B.

C. B.

Radix est albicans, ex durioribus fibris composita: ex qua *calami* aliquot tenues, uno alterove geniculo distincti, & pæne nudi, exsurgunt. *Folia* sunt brevina, angustissima, lævi mollique lanugine hirsuta. Culmorum summitati *panicula*, ex spicis plurimis composita, quarum quælibet capillaco pediculo insidet, multis glumis aristatis & candicantibus constans.

Basilæ in dumetis circa Cilyben reperitur.

Locut.

19. *Gramen Avenaceum panicula longissima.*

In Sicilia observavimus hoc genus. Panicula erat longissima, bipalmari nimirum aut dodrantali, modicè sparsa, & plurimis locustis tribus quatuorve glumis oblongis, acutis, non aristatis constantibus composita, colore rubente: nec folia nec radicem observavimus.

C A P. XI.

De Gramine nemoroso hirsuto.

Ambigere videtur hoc genus inter Culmiferas, & Graminifolias non Culmiferas: culmo enim terete, geniculato cum illis convenit, verum flore seu potius calyce hexaphyllo, feminibus angulosis, paniculâ juncea ad has accedit.

A. 1. *Gramen exile hirsutum* Ger. *nemorosum hirsutum minus angustifolium* Park. *hirsutum capitulis Psyllii* C. B. *Gramen Luzule minus* J. B. *Small hairy Wood-grass.*

C. B.

Radix est rufa, oblonga, repente, pluribus fibris capillatâ: ex qua *folia* plura, semidodrantalia, modò latiorâ, modò angustiorâ, acuta, villosa prodeunt: inter quæ *cauliculus* palmaris, lævis, tenuis, viridis exsurgit: *paniculam* brevem ex pluribus floribus compactam, rufescentem sustinens. Flores stamina flava sex, & tria filamenta pallida expanduntur, & eorum medio J. Bauhinus calamum duobus articulis dictum scribit, ex quibus folia duo, uncias duas longa emergunt, alterum in medio, alterum in supremate, ubi coma in tres vel quatuor (cui capitula) dividitur partes.

Floret sub finem Aprilis & initio Maii in prat. & pascuis frequens.

Templ. & Locut.

A. 2. *Gramen hirsutum elatius paniculâ juncea compactâ. An nemorosum hirsutum V. seu hirsutum angustifolium majus* C. B. *nemorosum hirsutum majus angustifolium* Park? *Hairy-grass the greater, with a more compact bushy-like panicle.*

Duplo elatius est quàm præcedens: *foliis* duplo triplove longioribus, duobus etiam tribusve in caule: *paniculâ* multò majore, magisq. compacta, ex plurimis veluti globulis coærcervatis. In palustribus provenit. Sulpicabar aliquando hoc non differre specie à præcedente, sed ratione loci duntaxat variare: verum nunc aliter sentio.

A. 3. *Gramen*

- A. 3. *Gramen nemorosum hirsutum vulgare. An Gramen nemorosum hirsutum Lob? Ger? nemorosum hirsutum latifolium majus Park? nemorosum hirsutum majus latifolium C. B? Common hairy Wood-grass. Si hoc intelligant perperam majus dicitur.*

Dodranti est altitudine. Radix è fibrarum tenuium cespitè constat. Folia pedem dimidium longa, pallide viridia, latifolia, ad margines pilosa. Caulculi seu culmi ex eadem radice plures, geniculis tribus pluribusve intercepti, ad quos folia brevia, culmum aliquoties amplectentia; in fastigio paniculam gestat sparsam, in eo à Gramine exili hirsuto diversam, quod folioli eiusque succedentia valcula feminalia non plura simul congesta unicum capitulum seu globulum component, sed singula seorsum nascuntur, alia sessilia, alia pediculis longis tenuibus appenda, qui non raro dorsum reflectantur. Flos ex illis sex foliis, quæ calycis loco vasculum feminale amplectuntur, & totidem intus apicibus constat.

Locu.

In sylvis admodum frequens est, præsertim montosis.

4. *Gramen rore lucidum nemorense sive Luzula J. B. nem. hirsutum majus latifolium C. B. item nem. hirs. latif. minus ejusdem, magnitudine potissimum differenti, ex sententia Chabraei.*

Differt à descritto, 1. Radice magna, fibrosa, geniculata ruffa J. B. quamvis C. Bauhinus ex pluribus fibris nigricantibus compositam ei attribuat. 2. Culmi sesquicubitalis C. B. cum J. Bauhinus dodrantalem altitudinem eis attribuat. 3. Foliis cubitalibus C. B. J. Bauhinus quadrantalata aut palmaria, rigidiuscula, acuta, surrecta, extrorsum striata, glabra, at in lateribus longâ, canâ, tenerâque lanugine, in folium etiam totum utrinque incurrente, obrita: Ista lanugo vel pili, quæ facili decidunt tacti colligunt rorem, qui splendor noctu, irradiantibus stellis vel Luna, ita ut sit admirationi videntibus. Herbam perquirentes decedente rore invenire non possunt. Descriptio Graminis hirsuti latifolii majoris apud C. B. in Hist. in omnibus ferè excepta magnitudine, quæ excellit, Gramini nostro hirsuto nemorensi vulgari convenit.

Gramen ejusdem hirsutum latifolium minus convenit melius descriptioni Graminis rore lucidi nemorensi apud J. Bauhinum. Hæc autem duo Gramina (nemorense hirsutum L. & Il. C. B. intelligo) specie convenire, seu unum & idem specie Gramen esse Chabraeus vix mihi persuaserit: nec enim magnitudine solâ differunt, sed & foliis, & culmo, & paniculis, ut descriptiones conferenti patebit. Minor species foliis rigidiusculis, acutis, surrectis, ex radice instar cespitis prodeuntibus cum gramine hirsuto maximo nostrate convenit.

- A. 5. *Gramen nemorosum hirsutum latifolium maximum. An Gr. nemorosum hirsutum latifolium minus juncea paniculâ Park? si hoc intelligi, malè minus appellat. An Gr. hirsutum latifolium minus C. B? An Gr. Luzula maximum J. B? Panicula convenit: foliis nimis longa pinguntur. The greatest broad-leaved hairy Wood-grass.*

Folia huic graminis qualia Gramini rore lucido nemorensi attribuit J. Bauhinus, nimirum palmaria aut sesquipalmaria, rigidiuscula, acuta, surrecta, semunciam lata, extrorsum striata, glabra, at in lateribus pilis longis, canis mollicellis donata. Juba amplissima & latè diffusa, qualem Gramini Luzula maximo appingit Jo. Bauhinus, juncea: Semina ut in aliis generibus spadicea, triquetra. In Gram. Luzula maximo J. B. folia unciam latitudine ferè aquant, longitudine cubitali: nostro, quantum hæcenus observavimus, folia breviora sunt, perinde tamen interdum lata.

Locu.

In umbrosis saxosis sæpius observavimus. Reperitur etiam Hampsteadii non longe à Londino prope sylvam.

Gramini Luzula maximo J. B. Radix crassa, obliqua, nigra, numerosis fibris capillata.

6. *Gramen nemorosum hirsutum angustifolium minus paniculâ albis C. B. nem. hirsutum minimum Park. malè. Gramini Luzula affine flore albo J. B. White-panicled Wood-grass.*

Perennis vitæ graminis folia est ad Graminis Luzula five nemorosi folia accedentibus, consimiliter pilosis: at culmi majores, cubitalis: florum manifestum discrimen: Iti siquidem in summo fastigio albi funt, festucae, cum in altero non in festucas, sed in capitula desinant, seu parvos calyces femina claudentes, còque nigricantes, cum hujus festucae albescant. Luzula modo quosdam habet pilos, qui etiam facile decidunt.

Locu.

Plantam hanc quæ describit J. Bauhinus, ad latera montis Salevæ & in colle la Basse quæ Genevæ observavimus. An idem sit quod C. Bauhinus describitur sub titulo allato dubitamus, cum ille foliis singulis expansis semis donatis foliolis suo attribuit, unde totidem staminula prodeunt.

PARS

PARS SECUNDA.

De Herbis graminifoliis non culmiferis flore stamineo.

CAP. I.

De Gramine cyperoidè & Cypero.

Hujus note sunt præter folia graminea & stamineos flores toti generi communes, caules triquetri in omnibus, & in pleisq; etiam semina. Horum spica seu panicula in nonnullis alia supra alias è foliorum sinubus exeunt, quæ Gramina cyperoidèa polystachia dicimus; in aliis summos caules terminant, quæ vel spicata, vel paniculata. In utroque genere maxima, modò radicibus tuberosis donata sint, Cyperi simpliciter dicuntur.

Cæterum Cyperus Kúnes & à radicis effigie pyxidulam aut vasculum pusillum imitata dicitur.

§. 1. Gramen cyperoides polystachyon.

- A. 1. *Gramen cyperoides cum panicula nigris J. B. cyperoides majus latifolium Park. cyperoides Ger. Cy. latifolium spica ruffa, sive caule triangulo C. B. Great vernal Cyperus-grass.*

J. B.

Geniculati incedunt & prorsum radices crassiusculæ, Cyperi longi radicibus similes, à quibus pendent fibræ crassiusculæ. Folia cubitalia & sesquicubitalia, lata, carinata & striata, Cyperi paria. Caulis duobus cubitis interdum altior, concinnè triquetrus, foliis, imà parte uno vel altero folio ceu vaginâ cinctus, ætæroqui nudus, per fastigia foliorum, foliis, imà parte uno vel altero folio ceu vaginâ donatus; è quorum sinu spica quedam emittunt, dum triumve unciarum, ex obscurâ purpurâ initio nigricantes; deinde è squamarum singularum sinubus finguli exeunt utriculi, è viridi flavicantes, acuminati, singula intus semina triquetra media per maturitatem nigra, continentes. Summum caulis fastigium occupant tres, quatuorve spicae, è spadiceo nigricantes, contiguae ferè, habitores, semine cassæ, è molliibus glumis contextæ. Quin & spicarum feminiferarum summa pars non raro paleacea est & semine vidua ad modum supernarum mox dictarum. Caulis cætera enodis, ad exortum foliorum è quorum sinubus spicae exeunt nodulos est.

In aquis, inque aquis ipsis ad fluviorum ripas non raro oritur, & Maio mensè, aut etiam Aprili floret & spicas producit, inque multos annos durat. Per totam Angliam frequentissimum est.

Locu.

- A. 2. *Gramen cyperoides majus angustifolium Park. Graminis nigro-lutei verni varietas major J. B. Great narrow-leaved vernal Cyperus-grass.*

Hoc genus præcedenti persimile est, sed per omnia minus, in parem tamen altitudinem assurgit, caule concinnè triquetro, solido, imà parte folia aliquot cincto angustioribus, brevioribus & minus striatis, cætera & nudo, & enodi ad fastigium ferè, ubi ad intervalla duo triæve folia, è quorum sinubus spicae exeunt angustiores & graciliores multo quam in illo: utriculi etiam semina continentes minusturgidi erant, verum compressi in plantis nobis descriptis, (forte ætate mature non erant.) Summum caulem terminant spicae similes paleaceæ & semine cassæ, verum pauciores & strigosiores mulo.

Hanc plantam isdem cum præcedente locis unâ nascentem observavimus multoties, unde specie distinctam esse minime dubitamus.

Locu.

- A. 3. *Gramen cyperoides foliis Caryophylleis vulgatissimum. Graminis nigro-lutei verni minor varietas J. B. Sharp-spiked Cyperus-grass, with July-flower leaves.*

Radix fibris magnis rubentibus constat, aliis etiam minoribus rubentibus intermixtis. Caules inde atolluntur locis humidis & latiori solo non dico dodrantales, sed pedales & sesquipedales, triquetri quidem non tamen adeo concinnè & manifestè, foliis circa infimum duobus tribusve centotidem vaginis, altera alteram excipiente, obvoluta, deinde nudi ad fastigium ferè, ubi duo aut tria habentur, è quorum sinubus totidem spicae spadiceo-virides exeunt, pediculis longiusculis tenuibus appendæ, primi generis similes sed minores. Summum caulem terminant spicae graciles, elegantes & squamis obtusis, è squamis seu glumis cæruleo caulescentibus, compactæ. Folia Caryophylleis latitudine & colore glauco paria & similia, longiora, retrorsum flexa. N. Spicae femine caule in summo caule in prima specie minus concinnæ sunt, è squamis in acutus cutipes exeuntibus compositæ.

In pratis humidis verno tempore & ad rivulos copiosè oritur, & spicas producit.

Locu.

- A. 4. Gra-

- A. 4. *Græmen cyperoides polytachyon lanuginosum*. Many-spiked hoary *Cyperus*-grafs. An Gr. cypr. *Norwegicum parum lanosum* Park? pag. 1172.

Huius tum folia, tum caules, tum etiam spicæ in apicis lanuginosæ sunt: Nonnunquam tamen folia ad geniculæ duntaxat quæ caulem amplectuntur lanuginosæ sunt. Magnitudo ei Graminis Caryophylli.

In summo caule duas aut tres spicas habitores gestat semine cassas; & inferius ad magnam distantiam et foliorum finibus duas aut tres alias, in quibus semen. His duabus notis ab aliis congenerebus abunde distinguitur.

In pascuis locis humidioribus oritur.
Figura Graminis cyperoides Norwegicæ parum lanosæ apud Parkinsonum aliam plantam demonstrare videtur, quam Botanici Londinenses circa altam Portam inquirendam relinquo. Ut & Gramen cyperoides Norwegicum alterum *eiusdem* in udis Sylvæ apud nos nascens.

- A. 5. *Græmen cyperoides polytachyon flavicans, spicis brevibus præpè summitatem caulis. Yellowish Cyperus-grafs, with short spikes.*

Altitudo est dodrantalis et interdum pedalis: Radice alba, fibrosa; foliis angustis, subitis interdum pilosis, caule brevioribus: caule triquetro, duobus tribusve foliis inferius cincto, deinde aliquotusque nudo, præpè summitatem duas trèsvè spicas promente, ex singulis scilicet foliorum alis singulas, breves, habitiores, flavicantes, & pluribus gravis rigidiusculis, non exsertentibus in acutum mucronem ut in Gramine palustris echinato, compositas, unica in supremo majuscula, acerosa, flavicante spica.

In pratis & pascuis frequens oritur per totam Angliam.

- A. 6. *Græmen cyperoides spicis teretibus erectis Cyp. angustifolium spicis longis erectis C. B. Cyperus-grafs, with many erect spikes.*

Sesquicubitale altitudinem assequitur. Folia angusta, concava, glauca, caulem aliquotusque amplectuntur, longitudinem superant. Caulis triquetrus quidem, sed ita ut vix possit discerni; in cacumine spicas gerit tres vel quatuor, aliquotusque distinctas, tenues, longiusculas, semine cassas, ad quæ infimam apponitur foliolium. Inferius et foliorum finibus exsertit duas aut tres spicas, habitiores, teretes, erectas, duas uncias longas, & membranaceis subrotundis utriculis, pallide virentibus, mucronatis compositas.

In aquis & stagnis vadiosis observavimus in agro Warwickensi.

- A. 7. *Græmen cyperoides spicatum Ger. emac. spicatum Cyp. Caryophyllis Park. Caryophyllata folia, spicæ divisa C. B. Græmen cyperoides vernal minimum. The least vernal Cyperus-grafs.*

Radix ei longa, fibrosa: Folia angusta, glabra, viridia: Caulis trianguli, foliis nudi, palmum & dimidium non excedunt, in summitate spicas tres quatuorve gestantes, breviusculas, juxta politas & ferè contiguas, non et foliorum alis egressas ut in præcedentibus, (quamvis interdum observaverim unam et foliis inferioris sinu exsertentem) superiorem acerosam & semine vacuam, reliquis seminihus factas.

In pascuis producit & floret primo vere, ante reliqua genera, in pascuis sterilibus passim.

- A. 8. *Græmen cyperoides spicæ pendulæ brevioris C. B. Cyperus sive Pseudo-cyperus spicæ breviusculæ Park. Graminis cyperoides generis, Pseudo-cyperus Lobelia, spica vel panicula pendulæ ex longis pediculis J. B. Pseudo-cyperus Ger. Dwarfed Cyperus with short pendulous spikes.*

C. B.

Radix est candida, nonnunquam nigricante, crassa, frequentibus fibris capillaceis obseptis, & verum Cyperum geniculis æmulante, sapore herbaceo, inodora: foliis Cyperi: caule cubitali, in quo summo spicæ plures oblongæ [cylindraceæ] singulæ ex singularibus pediculis oblongis dependentes, quæ squamosæ & flavicæntes.

In palustribus & aquaticis, stagnis vadiosis, rivorumque marginibus reperitur, non tamen ita frequens apud nos.

Huius spicæ non exsertit omnes ex eodem caule puncto, sed ex singulis foliorum finibus singulæ; caule in spicam strigulam, acerosam, semine cassam terminato, ut in aliis huius generis.

- A. 9. *Græmen cyperoides spicæ pendulæ longioris Park. spicæ pendulæ longioris & angustioris J. B. C. B. Many-spiked Cyperus-grafs, with long pendulous spikes.*

Magnitudine & statura æquat vel etiam superat Gramen cyperoides cum paniculis nigris. Spica in summo caule semine cassâ singularis & habitior. Quæ secundum caulis longitudinem et finibus foliorum singulis singulæ exsertit longe sunt, angustæ, pendulæ, flavicantes: quinque, plurimum in eodem caule semine prægnantes præter eam quæ in fastigio est acerosam & vacuam. Spicæ hæc pendulæ sunt non tam ob longitudinem & tenuitatem pediculorum quam ob ipsarum spicarum longitudinem & gracilitatem & summam partem ob crassitiam suam ponderosorem; ex innumeris autem veticulis feminalibus exiguis, acuminatis compositæ. Caulis infra spiciferæ folia, quatuor vel quinque,

quinque, non spiciferis cum obvolventibus vestitur, ut exigua admodum pars caulis à foliis inferioribus ad superiora nuda sit.

In foliis Noleiæ præpè Brantiam in Effexiâ copiosè.

- A. 10. *Græmen cyperoides spicis parvis, longissimè distantibus.*

Locu.

Caule est bipedali & longiore, & pro longitudine tenuissimo. E foliorum alis ad longissima intervalla spicæ exeunt, ut in huius generis reliquis, singulares, pediculis tenuissimis uncialibus aut longioribus appensæ, ipsæ graciles, [interdum habitiores] unciales aut longiores. Spica palæacea semine vacua, singularis caulis fastigium occupat. Folia ad radicem multa caules singulos circumstant, modicè lata, carinata sesquipalmaria aut semipedalia, quorum duo triuevum caulem cui vagina amplectuntur, deinde ad longitudinem pedalem caulis ferè nudus est, Spicas plerumque, tres præter summam strigulam & semine cassam in singulis cauliculis producit.

Hanc speciem primus mihi ostendit D. Martinus Lister, postea ipse observavi loco putrido & palustris præpè molendinum *Machins mill* dictum sesquimillari à Witham oppido versus Camalodunum.

- A. 11. *Græmen cyperoides sylvæ tenuis spicatum Park. Lob. in Illustr. stirpium p. 60. Slen-deer-carr wood Cyperus-grafs.*

Radix satis crassa oblique incedit demissis fibris albescentibus terram firmiter apprehendens, germina obiter protrudens multa, unde planta se dilatat, & commodum locum nacta densis cespitiibus terre superficiem occupat. Folia quæ est radice exeunt semipedalia, modicè lata, glabra, pallidè viridia, in medio carinata, & utrinque lateribus secundum longitudinem reflexis, duobus infernè sulcis, superne eminentibus porcis exarata, ut in Cypero Officinariis. Caulis cubitales & longiores, versus terram plerumque reclinati, tenues, triquetri, ima parte uno alteròve folio cincti, deinde longis intervallis duobus tribusve alius, & quorum finibus singulis singulæ exeunt spicæ longiusculæ, graciles & strigulæ, & viridi lutescentes, præternubus (& inferiores etiam prælongis) pediculis pendulæ, supremo caule in simplicem, tenuem semine cassam xerampelinam spicam exeunte.

In sylvis copiosissimè oritur.

Locu.

12. *Græmen cyperoides polytachyon minimum, spicis per maturitatem albescentibus.*

Radix oblique incedit, fibris subinde demissis, per siccitatem rubentibus. Folia ad radicem plurima conferta, palmaris longitudinis, angustissima, & in sicco ob convolutionem ferè juncea. Cauliculi plurimi, semipedales, tenues, recurvi, ima parte velut vaginâ quidam cincti, cætera nudi, ad fastigium ferè, ubi et foliorum seu vaginularum quarundam finibus binæ utplurimum spicæ (hæc est singulari spica) perbreves, ex utriculis aliquot turgidis & subrotundis semina triquetra continentibus compositæ exeunt, summo caule in spicam tenuem acerosam, semine cassam, semuncialem, albescentem desinente.

Sub monte Salevæ præpè Genevam invenimus.

Locu:

- A. 13. *Græmen cyperoides palustris leucanthemum, junceum leucanthemum Ger. emac. lib. 1. cap. 22. n. 7.*

Johns.

In palustribus putridis & cœnosis, *Dogs* dictis, in Occidentalibus præsertim Angliæ sæpius occurrit sub nomine Juli paniculam promens, pedali altitudine aut paulo majore; caule duro, rigido, junceo, [D. Newton observante triquetrum] tribus circiter articulis distincto, ad quorum unumquemque, ut in aliis graminibus apponitur folium. E superiorum autem duorum foliorum finibus exit succus seu pediculus tenuis, duas trèsvè uncias longus, cuius summitas innascitur quadam veluti umbellula, & hoculcus seu potius glumis acerosis, elegantibus, albis composita: in summo autem cauliculo aut præpè cum existunt duæ trèsvè simul ejusmodi umbellulæ confertæ, brevibus & tenuibus pediculis insidentes.

Affinitatem quandam habere videtur cum Gramine junceo aquatico Ger. junceo polytachyo C. B. inferius inter Gramina juncea descripto.

- A. 14. *Græmen cyperoides angustifolium spicis sessilibus in foliorum alis. Narrow-leaved Cyperus-grafs, with short sessile spikes.*

Fibris albescentibus tenuibus radicator, & in densis plerumque cespitiibus nascitur. Cauliculi tenues, pedales interdum & altiores, triquetri, inferiore parte foliis tribus quatuorve angustis, longis, caulem ipsum longitudine non raro æquantibus, reliquorum huius generis in modum, obvoluti; deinde aliquotusque nudi, superiore parte foliis iterum vestiti tribus quatuorve, infima caulem excedente, in quorum alis spicæ parvæ, squamosæ, ejusmodi etiam nullis adnascensibus foliis summum caulem occupant duæ trèsvè, proximè, adnotæ, & velut spicam compositam efficientes. In aggeribus fossarum plerumque oritur, præsertim umbrosis.

Locu.

- A. 15. *Græmen*

rupta, è sex nimirum septemve spicis parvis, squamosis, sessilibus, ex utriculis aculeatis compositis, longius distantibus [inferiores intelligi] coagmentata. Folia interdum sesquipalmaria sunt & longiora, caules ipsos longitudine vel æquantia, vel etiam excedentia, quo à reliquis huius generis spicatis differt. Spicæ inferiores ad exortum folium viride, angustissimum capillaceum obtinent. In pascuis locis humidioribus nasci amat.

Ufus.

- A. 11. *Gramen cyperoides spicatum minimum, spica divulsâ aculeatâ. Gr. Sylvaticum* 3. Tab. parvum tenuissimum cum spica aculeata J. B. *memorosum glabrum* 4. sive spica parva aspera C. B. *The least prickly spiked Cyperus grass.* An *Gr. cyperoides echinatum montanum* Park.

Radicum fibræ crassiusculæ, pro plantule modulo, nova in ambitu germina emittentes herbam propagant. Folia angusta, breviora, inios cauliculos ut in præcedentibus cingunt, sunt autem ii palmares & interdum sesquipalmares, tenues, triquetri, spicam in summo sustinentes tribus plerumque glomerulis folliculorum aculeatorum semina includentium compositam. Utriculi per maturitatem extrosius magis reflectuntur quam in præcedentibus, unde & spicæ magis aculeatæ sentiuntur.

Locus.

In locis palustribus, solo putrido & spongioso plerumque oritur.

- A. 12. *Gramen cyperoides seminibus deorsum reflexis puliciformibus. Flea-grass.*

Huius cauliculus palmaris in summo spicam gestat brevem, raram è seminibus paucis, puliciformibus deorsum reflexis, spadiceis compositam.

Locus.

In palustris putridis oritur. Parvitate sua, figura, colore & situ seminum à reliquis huius generis facillè distinguitur. Semina quantum memini triquetra sunt: Plantulam accurate describere quando ejus copia facta erat negleximus; in palustribus tamen non valde infrequens est.

- * 13. *Gramen tybinum* Tab. spica multiplici nigra J. B.

Nobis cum J. B. ad *Gramen cyperoides* accedere videtur, verum quodnam genus sit nondum constat. Consulè si placet J. Bauhinium lib. 16. cap. 181. & C. Bauhinum Theat. l. 1. s. 1. c. 12. n. 7. cui *Gramen typhoides* spica multiplici dicitur.

- * 14. *Gramen cyperoides latissimum spica spadiceo-viridi majus* C. B.

Quod in humidis ad Sellam novam Monspessuli primum vidit, quodq. *P. Magnol* abundare juxta Ladum annem scribit, an nova species sit & ab omnibus superius à nobis descriptis diversâ necnisi. Si *D. Magnol* accuratius descriptum nobis dedisset, hunc scrupulum exemisset. Nec minus incerti sumus de

- * 15. *Gramine cyperoides angustifolio spica spadiceo-viridi minore* ejusdem.

- * 16. *Gramen cyperinum nemorosum* Tab. J. B. *nemorosum spica sublongâ recurvâ* C. B.

Radiciibus fibrosis, foliis angustis, dodrantalibus, acuminatis, caulibus rotundis, pedaliibus spicæ duas trêve ex luteo purpureascentes, trium unciarum sustinentibus, nobis incognitum, circa Monspeum pratorum & latorum margines ornare ait *P. Magnol*.

Præter has & alias adhuc quatuor Graminis cyperoidis species novas, & à nemine ante hæc proditas proponit & describit Parkinsonus in Theatro foli Botanico. Ex sunt

1. *Gramen cyperoides* Danicum glabrum foliis caryophyllis.
2. *Gramen cyperoides* spicatâ fulcâ elegantissimâ paniculâ Bayonenf.
3. *Gramen cyperoides* palustre Bayonenf.
4. *Gramen cyperoides* Bayonenf. licheni paniculis fuscis.

Quod ad singula peculiare è foliorum sinibus duas trêve plerumque spicas promit: quod si verum sit, huic generi peculiarè esse videtur, quoniam hæcenus observavimus.

Horum descriptiones & Parkinsoni historia petas: nam quia nobis incognitæ & suspicæ sunt piget eas hic transferre.

1. *Gramen caryophyllatum nemorosum spica multiplici* C. B.
2. *Gramen caryophyllatum montanum spica varia, ejusdem*
3. *Gramen spicatum angustifolium montanum ejusdem*

Graminis cyperoidis species esse videntur: quorum descriptiones in C. B. prodromo habentur.

17. *Gramen marinum cyperoides* J. B. *cyperoides maritimum* C. B. *Juncus cyperoides maritimus* Loh. *maritimus Narbonensis* Park.

C. B.

Radice nititur lignosa, longâ, rufâ, nigrevâ, geniculatâ, prolixius serpente, fibrifâ, capillatâ, multis villis curis additis, sapore grato: foliis longis, pallidis, crassis, porraceis, lentis, & inflexis caulibus pedalem, rotundum, laxe nudum superantibus, cujus summitati caput globosum, Ampeloprasii magnitudine & figura infidet, corticolum, squamisque fæctum, ex luteo rufescentes [J. Bauhinio]

hino rectius ex nigro rufescens] splendénique: cui folia plerumque terna, [duo utrinque Dalechampia] aliquando quaterna, truncialia & veluti cornua prominente subfucitur. Seminibus est rufescentibus, triangulis, mediocribus.

In arenosis litoribus propè Neapolim copiosè provenit. Habetur etiam ad mare Monspessuli.

Locus.

8. *Cyperus Botanicis dicta.*

Hi majores sunt plerisque aliis huius generis, radicibus tuberosis. His tamen ob convenientiam in paniculis squamatis species nonnullas è minoribus accensimus.

- A. 1. *Cyperus longus* Ger. *longus odoratus* Park. *odoratus radice longa, sive Cyperus Officinarum* C. B. *paniculâ sparsâ speciosâ* J. B. *The ordinary sweet Cyperus*, or *English Salingale*.

Radiciibus est oblongis, geniculatis, multis internodiis, sibi implicitis, ut sunt radices *Arundinum*, & Graminis modo summo cespite serpentibus, fibris multis capillatis, è puniceo nigricantibus, succo amaritudo non rectè præferantur, vel subacris cum quadam adstrictione. Radicula quinientiam in porraceis longiora, graciliora, duriora, dorso eminente & acuto, ut tanquam axes manus evellent, medio allâ, ut in Junco, referto: In cujus cacumine folia minora, quadatenus stellatim diffusa, & cum florè *Agallochum* ferè olente) lata laxaque ex cacumine dependet; in cujus glumis exiguum semen durum, cortice nigro vestitum & triangulum includitur. Quod semen (ait Fallopius) in pratis circa Monspessulum, in nostris regionibus, & si comederat inebriat ut Lolium.

Newton in insula *Parbeck* dicta *Dorceltrix* Angliæ eum invenit prope Sacellum quoddam, à latere Portlandiam insulam præstante.

Stomachica est, & ueterna huius radix: Usus præcip. in urina & mensibus ciendis, cruditate venæ & triculî confumenda, hydrope inchoato præservando, colica ac vertigine dicendum, intellectû robor. Ufus. Radicem masticatâ oris fetorem emendat. Cocta vel macerata in oleo, confusa & impoita renibus ac pectini calculum depellit & urinam prorat.

Si radicibus pulverisatâ fæcharum & mel addatur, & cum paucis vino simul coquantur, dein in taleolis discentur, & iulculum affundatur *Gingiber* conditum æmulabitur.

Stipites cum radicibus sole exsiccatâ & aceto conspersos frustatim tundunt, & vestibus interponunt ut fatis odoris grati commendent *Calli. Ruell.* Sic & Hispaniæ & Italiæ mulierculæ radices aceto paratas pro odoramento ac suavi fustis recondunt: aliæ etiam exinde pulveres conficiunt.

Radix pulverisatâ ad 3 j. cum spica Lavendulæ optimè fetum expellit, ut & secundinas. *D. Palmer* ex dictatis *D. Hermann*.

2. *Cyperus panicula crassiore minus sparsâ* J. B. *An Cyperus rotundus inodorus Germanicus* C. B. *Cyp. rot. litoribus inodorus Anglicus alter* Park?

Culmum tollit triangularem ad cubiti & sesquicubiti altitudinem, quem stipant folia graminea, striata, carinata, acuto dorso, gibba: in culmi summitate folia duo aut tria breviora, angustiora oriuntur, quorum unum paniculae hæc explicant fuscæ, hinc pallentibus. Radix è pluribus olivariis filamentis, glanumque inter se connexis per filamenta fit culmum crassitudine æquantia. Virens odore destituitur.

Florèt Junio & Julio suo nimio reptatu molesta.

Plantam cujus descriptionem è J. Bauhini historia mutuam dedimus eandem esse quam C. Bauhinus *Cyperum rotundum inodorum Germanicum* appellat, minime dubitamus. Nam & descriptiones Joanne fratre cultam: cui etiam idem est cum eo qui in scrobibus & rivulis ad Scaldæ amensissimâ fluentia provenit, Lobelio monente, in Cyperis aquaticis Septentrionalis: at Camerario *Cyperus rotundus*, nigra inodora radice habens dicitur.

Chabraz apud J. B. hunc *Cyperum rotundum* odoratum vulgarem C. B. facit. Verum si rectè pictus sit, nec panicula, nec radices conveniunt. Notandum tamen *P. Magnol* observare in Planta prope Monspeum nascente, quam pro *Cypero rotundo* vulgari C. B. habet, caules ex radicibus rotundis exire, ut in icone *Cyperi rotundi* inodori Germanici ejusdem C. B. pinguntur, non autem nostris sicis Monspessuli collectis invenimus *Cyperum paniculâ crassiore minus sparsâ culmum & paniculam*. Fortè igitur *Cyperus rotundus* odoratus vulgaris C. B. & *Cyperus rotundus inodorus Germanicus* una & eadem planta sunt; de quo tamen ob iconas tantopere diversas dubitamus.

- * 3. *Cyperus rotundus Orientalis major* C. B. *Cyp. Syriacus & Cretica rotundior* J. B. *Cyp. rotundus odoratus Syriacus* Park. *rotundus Syriacus* Ger. enac.

Alpin.

Radiciibus est rotundis, Olivæ crassitie, multis, mediâ quadam fibrâ tanquam filo, Filipendulæ modo, connexis, variis stris aspersis, foris subfuscis, aliquando rubentibus, aliquando etiam nigris, intus albidis,

albidis, aromatici odoris, & acuti saporis. *Folia* est porraceis, longioribus tamen atque angustioribus; *caule* cubitali, anguloso, in cuius cacumine *folia* alioque, stellæ in modum disposita, et quibus spicæ aliquot herbacei coloris, semina continentes, prodeunt.

Locus.

In Ægypto circa urbem *Bagadet* in mucosis humidis copiosè Raulwofius vidit: in Nilo flumine & pluribus Ægypti lacubus vel locis palustribus copiosissime provenit Alpino monente.

- * *Cyperus rotundus Orientalis minor* C. B. *Cyp. rotundus minor* Adv. rot. odoratus Syriacus minor Park. minor Creticus Ger. emac.

C. B.

Hic illo duplo minor est; cortice fusco, villosa, priori sapore & odore similis, qui non modò à Syriæ montosis adis, sed etiam Illyriæ & Apuliæ, ubi sponte provenit in Italiam deferunt.

Huic similis Cretica, radice Olivæ minoris rugulâ, foris nigra aut fusca, odorata, aromatica & amara.

5. *Cyperus rotundus minimus* Hispanicus C. B. rot. odoratus alter humilis Hispanicus Park. *Cyperus rotundus pumilus elegantissimus pede humilis* Clus. cur. post. quem in *Sportulis Gulielmi Boetii* vidit.

- A. 6. *Cyperus rotundus littoreus inodorus* Lob. J. B. *rotundus inodorus Anglicus* C. B. *rotundus littoreus* Ger. rot. littoreus inodorus Anglicus Park.

In Angliæ Borealis & Belgii fluminum littoreis, lenèque fluentium rivulorum, & maris alluvionibus Cyperi genus non inlegans, radicum longè latèque sparfa sobole, multis & bicubitalibus implens, xarum filamentos Cypro recundo parium oritur. *Folia* angulosa, *caulis* cubitalis & sesquicubitalis, nitidus, triquetris, in quo racemosa juba congesta. *Radix* frigida & sicca, odoris & saporis expers. *Lob.*

Felicior nobis fuit Lobelius qui huiusmodi Cyperum in Angliæ Borealis littoreis invenit. Nobis enim plantas ibi indagantes non comparuit, ab aliis tamen observatum audivimus.

Alias adhuc hujus generis plantas describit & depingit Parkinsonus; nimirum

1. Cyperum rotundum littoreum inodorum Anglicum alterum. A superiore capitulis aliquot squamulis nigricantibus, tribus vel quatuor simul junctis differt, cetera similis.
2. Cyperum rotundum inodorum aquaticum. Radicibus nigricantibus, rotundis, fibras inter repandunt emittentibus; paniculis oblongis fuscis & summitate caulium una cum foliis exsertentibus à reliquis distinguuntur.
3. Cyperum rotundum inodorum aquaticum alterum. Radicibus oblongis Olivaribus fibras multas emittentibus cum precedente convenit; foliis multo longioribus, caulibus elatioribus, capitulis brevioribus emittentibus foliis longis intermissis, ab eodem differt.

- A. 7. *Cyperus longus inodorus sylvæstris* Ger. *longus inodorus vulgaris* Park. *longus inodorus sylvæstris* Lobelius J. B. *longus, inodorus Germanicus* C. B. *Gramen cyperoides altissimum, folius & carina serratis* P. Boccone. *Long-rooted* *Barbado Cyperus*.

Boc.

Calamus hujus arundinaceus, rotundus, geniculatus, hominis quandoque proceritatem æquans. *Folia* in singulis geniculis *Cyper* vulgaris more carinata, pede longiora, semiunciam lata, superne angustiora, utroque margine & media costa serratula foliorum modo exasperata & serrata: in cacumine & foliorum alia jube Milii vel Junci panicula sparsa contrita, succedentibus etiam femilibus minoribus & nigricantibus. *Radix* subell longa, fibrosa, perennis, Graminis canini seu dactyli modo serpens.

In palustribus provenit v. g. ad pagum *Hinton* prope Cantabrigiam; in loco quodam paludoso ad maris litus inter Penfantiam & *Markeieu* oppida in Cornubiâ; & in locis palustribus ad fluvium *Tame* sub *Dorshill* vico non longè à *Tamworth* oppido agri Warwicensis. Observavimus etiam in Lado annè juxta Montpelium. Montpensiensis pro non descripto habent: nobis descriptus videtur & depictus sub titulo allato quamvis imperfectè.

Cyperum longum inodorum sylvaticum C. B. Park.

Cum à C. Bauhino in Prodromo imperfectè descriptus sit, ut qui caulem & paniculam non videtur, omitto.

8. *Gramen cyperoides panicula nigricante* Park. *cyp. minus, panicula sparsa nigricante* C. B. *Gramen parvum pulchrum panicula compressa nigricante* J. B.

J. B.

Proximè describenda: speciei paulò major est, dodrantem interdum excedens, tota habitur; *folia* latorum, longiora: *culmi* trianguli crassiores, similitur enodes; panicula haud secus distichæ, linguata, ut numero fere superiores ita magnitudine inferiores, colore nigricante. *Folia* panicula subiecta eundem habent positum, candemque inter se proportionem, sed majora quam alterius.

Locus.

In palustribus non procul Montpelio collegimus, nem in Italia ad ipsos Florentie muros in fossis.

9. *Gramen cyperoides panicula sparsa subflavescente* Park. *cyp. minus panicula sparsa subflavescente* C. B. *Gramen pulchrum parvum panicula latè compressa* J. B.

J. B.

Pulcellis hujus graminis radices capillares sunt, colore rufæ, palmum longæ: *Folia* parva, unciam unam, duas trè longæ, tenuia: *Culmi* triquetri, enodes, frequentes, palmares & sesquialternæ; quorum extremis sessilibus, sinèque pediculis upulurim (licet etiam intermedium & medio productus pediculus brevis plures alias sustineat paniculas) impositæ *panicule*, umbellam quodammodo mentientes, speciosæ, Graminis amoris dicti non ità diffimiles, compressæ, semunciam circiter longæ, culmum latæ, binis versibus squamatis compactæ, colore ex viridi rufescente nitido: *Semen* minutum, nigrum. Subjecta sunt terna *folia* graminea, quorum unum reliquis multò brevius semper conspicitur.

In humidioribus & ubi per hyemem aquæ stagnant per Germaniam, Italiam & Galliam Narbonensem abunde provenit.

- A. 10. *Cyperus gramineus* J. B. *gramineus Miliaceus* Ger. *Pseudo-cyperus miliaceus* Park. *Gramen cyperoides miliaceum* C. B. *Millet-Cyperus græcis*.

J. B.

Triquetrum cubitalis altitudinis *caulem* surrigit, quem *folia* comitantur, ejus inum medio tenuis fere complexa, ubi à caule recesserint ejus cacumen superantia, carinata, duplo Graminis latorum, aliqui non ità diffimilia. Summo caulis fastigium Miliacæ in latum diffunduntur panicula, grans confertis Junci gravidae, quorum exortui *folia* subjiciuntur, inferioribus nisi minora essent similia. *Radix* fibrosa.

Varis in locis observavimus: v. g. ad ripas fluvii *Tame* prope *Tamworth* oppidum in agro Warwicensi, in amne non longè ab *Haverford-West* in Penbrochia Walliæ; in fluvio *Blackwater* ad molendinum paulo infra *Bocking* vicum, in Essexiâ à *D. Dale* ostensum, & alibi. J. Bauhino Genevæ, Basileæ & Montbelgardii frequenter & copiosè Maio Menfe florentem observavit.

Locus.

Gramen cyperoides sparsa panicula Alta Portæ Park.

Quenam planta sit Botanici Londinensibus inquirendum relinquo: an *Cyperus* supra descriptus, An *Cyperus* VII. seu longus inodorus sylvæstris. An forte Graminis junci quoddam genus. An nova & non descripta Cyperi species: quæ tot curiosos vestigatores hactenus effugit, & soli Parkinsono se conspiciendam præbuit?

11. *Cyperus esculentus* C. B. *Trafi* J. B. *Cyperus dulcis rotundus esculentus Trafi dulce vocatus* Park. *Cyperus esculentus sive Trafi latorum* Ger. emac. *Sweet Cyperus, or sweet Nutt*.

C. B. Col.

Radices est tenuibus, fibrosis, à quibus globuli rotundi, velut exigui bulbuli, ut in Cypero, dependunt, qui ex aliqua parte magis extuberant, extremum divitum habentes, ut Mali Punici fructus, Mespili coronari æmulantes, paucis lineis per obliquum circumductis ac si pluribus partibus conjunctis constarent: aliquando cicerum, aliquando fabarum magnitudine: vel ut Columina, magnitudine & formâ ad fructum minoris Mespili, ex genere *Setanæ* accedentes, cortice scabro & ruguloso, cum exficaciter per transversum ut Arundinum radices striato, exterius rufescente, qui excoriari nequeat, ideo sine cortice dici possunt: carne candida, solida, nec odora, nec medicata, sed sapore grato, alimentoso, dulcique & Castaneis proximo: foliis Cypero amulis, arundinaceis, oblongis, dorso eminente triangulis & acuminatis caulibus cubitalibus, angulosis, in quorum cacumine alia folia minor, stellarum modo disposita: inter quæ flores Julio exeunt spicati, five panicula Cyperi subflavescentes. Omnia vero quàm in Cypero rotundo breviora ac minor.

Nascitur in agro Veronensi; & alibi etiam, quicquid dicat J. Pona: in Sicilia extremis arenosis sive oris Austro expositis, autore Columina. Nos etiam in Sicilia collegimus & asserimus hujus ut suspicamus caulem cum panicula, quæ bene respondet iconi à Columina exhibitæ, differt autem à panicula Cyperi longi Montpensillani quod minus sparsa sit, quod spicæ squamose æ compo-nentes multo latiores sunt, & plus duplo longiores, quodque magis confertæ: & plures simul in uno pediculo communis: colore tamen non distant. Radices ob festinationem non eruiimus.

Hanc speciem caulem nunquam proferre aut florere nec Jo. Pona, neque Gesnerius ipse mihi persuaserunt: alibi fortè, ut in Veronensi agro, raritus profert. Nullum plantam perfectam flore & semine carere concesserim.

- * 12. *Cyperus Indicus* Bontii.

Bont.

Herba hæc in summa quantitate circa fluenta Javæ crescit. Radices ejus tuberosæ sunt non secus *Vires*. ac *Chamaebalanis*, odoris plane aromatici & Caryophyllos referentes. Unde earum decocta per aliquot dies sumpta nervorum frigidis affectibus summè conducunt, imprimis multum adferunt levaminis in tremoris seu Paralytici isto genere quod *Berberis* Indis dicitur. Indæ mulieres hanc plantam etiam ciendis mensibus adhibent, nam diuretica admodum est. Ideo hydropticis quoque convenit.

Sal ex cineribus utile est consumendis excrecentiis in ulceribus præsertim tibiari & pedum. Cyperi cineres peritonibus etiam inspergi solent.

An & quid differat à suprascriptis Cyperis neque ex descriptione, neque ex figura certò colligere possumus.

hexapetalos, cum totidem in medio staminibus fimbriatis luteis. Succedunt capsula majuscula, subrotunda, semen continentes.

In montosis palustribus solo spongiolo & putrido per totam Angliam copiose nascitur: ut loca indicare non fit opus. Prope Londinum in ericeto Hampsteadensi.

Figura & descriptio Graminis junci maritimi majoris apud Parkinsonum huic nostro convenit. Parkinsonus speciem hujus minorem habet, quam vocat *Oxycheenum* sive *Juncum acutum* minorem, p. 1192.

A. 7. *Juncus aquaticus maximus* Ger. *levis maximus* Park. max. *holofchenus* J. B. *Juncus maximus seu Scirpus* C. B. *Mul-russ*, & *great Water-russ*.

C. B.

Hic magnitudine & crassitie reliquos superat, & proceritate Typha aequalis est: ex radice crassitudine fere cubitali, geniculata, hinc inde per terram repente, cortice atro-rubente interea, intus candida scirpi seu junci hominis altitudinem superantes, minimi digiti crassitie, virides (qui exsiccati albescunt) rotundi, enodes, medulla candida, molli & fungosa farcti attolluntur: quorum caecuminibus scirpis reclusis petiolis intus canaliculati, foris teretes extenduntur, qui summo apice floccos seu paniculas rufas, inaequales, squamatis compactas metæ figurâ, infernè latiores, superne acuminatius sistent. Semen Milli magnitudine, triangulum, alterâ parte compressum, altera dorso elato succedit.

Hic ob fungosam & foraminulentam medullam levissimo vento facile hinc inde, instar Arundinis vulgaris agitatur.

In fluminibus, piscinis & stagnis majoribus, aquas semper habentibus invenitur.

Juncorum multiplex usus est, ad togetes, scabella pedum, ad cathedarum sedes, sportas, &c. Inter Indos ad tapeta, stragula, pileos, &c.

Juncus seu Scirpus medius C. B. Park. *Sylvaticus Tabernamontani* J. B.

A præcedente magnitudine potissimum differt, & in sylvis sed locis aquosis provenit; unde Juncus sylvaticus Tabernamontano dicitur. Plenior descriptionem videlicet apud J. Bauhinum.

A. 8. *Juncus levis vulgaris paniculâ sparsa nostras. An Juncus paniculâ arundinaceâ J. B. Junc. levis paniculâ sparsa major C. B. Park? Juncus levis Ger? Common salt Rush.*

Ad cubitalem aut majorem altitudinem assurgit, scapis teretibus, erectis, minimè nodosis, culmo crassioribus, viridibus, glabris & nitenibus, medulla solidiore & densiore quam in sequenti specie, unde ad ellychnia aptiores sunt, in mucrones acutos definitibus. Dodrantali cis apicem spatium erumpit panicula sparsa & late diffusa, saltem in locis ubi humor abundat, alias enim paulo compactior est: in petiolis tenuibus valcula propendunt, multò quàm in sequenti Juncu minora, pallidiora, quamvis planta ipsa major sit.

In aquis ipsis aut juxta aquas.

Hujus medullæ usus est ad ellychnia. Ex cortice texunt funes in agro Staffordensi, vide D. Plot.

A. 9. *Juncus levis vulgaris paniculâ compactiore. An Juncus levis vulgaris Park? An Junc. levis glomerato flore ejusdem? Juncus levis paniculâ non sparsa C. B. Round headed Rush.*

Hic à præcedente differt caulibus striatis, medullâ rariore & spongiore, unde ad ellychnia inutilis est, paniculâ compactiore & valculis feminalibus majoribus, superius fere cacumini propius erumpentibus, tempore denique florenti maturiore.

In palucis & sylvis locis humidioribus copiose non raro oritur, cum superior plerumque in aquis tantum aut juxta aquas: locis certè humidioribus quam hoc loco descriptus.

Juncu Matthioli figura apud J. Bauhinum huic convenit, non item descriptio.

* 10. *Junci genus medullâ proorsu nigrâ Hist. Lugd. J. B. Juncus levis alter C. B.*

Parùm differt à Juncu levi vulgaris paniculâ sparsâ: ut nesciam an planè distinctus sit.

C. B.

* 11. *Juncus cacumine reflexo major C. B. J. B. Park.*

Radice nititur capitata, & quâ parte alia aliis adhærent & incumbunt, leviter compressâ, cortice nigro obductâ, fibrâ plurimis deorsum & ad latera emissis, & in unum cespitem coarctatis: Scirpis est sesquicubitalibus, ad exortum tunica atro-rubente & splendente testis, qui infra cacumen incurvatum, pedis fere spatium, ad latus scirpi sistit, plures pediculos emittit, qui foliaceæ, membranosi & oblonga valcula, in quinque apices hîs sistent: quæ fructum angulosum, nigrum minuto fuisse, eoque hvarum, referunt continet. Vel, ut Ruellius, Melanranis seu Atriceps dicitur: fructum gerit ovarum coherentium modo, in quibus cuspidatum semen clauditur. Aquei & subaestri faporis.

Nascitur in aquosis & pinguibus locis, sed pura & præterlabente aqua fere madentibus.

* 12. *Juncus*

* 12. *Juncus acumine reflexo alter C. B. J. B. Park.*

Causa est sesquicubitali, rotundo, levi, apophyllo: paniculâ umbellæ similis, atropulgentem, pediculo carente, filamentis cæruleis, (ut in Aphyllante cærulea) donata: quam causâ duarum triumve unciarum, acutus fere mollis, parvumque reflexus superat.

In Provincia Gallia provenit.

Locus.

A. 13. *Juncus trifidus J. B. acumine reflexo trifidus C. B. Park.*

J. B.

Ex radice nigra, geniculata & fibrosa, longiuscula scirpi producuntur plures, dodrantales, valdè enues, quorum singuli per extrema in tres stylos palmares tenuissimos, acutos finduntur: interque hos ad exortum sedentes paniculae paucæ, exiguae, ex rufo fuscae.

In monte Fracto Lucernatum, inque Pyrenæis & montibus Moravia provenit.

Locus.

A. 14. *Juncellus omnium minimus, Chamaechnus Ad. Lob. Juncellus Lobelii Park. An Juncus humilis J. B. An Juncellus tenuis sive Chamaechnus C. B. The least Rush.*

Transversam agit radicem, in superficie terre repentem, è qua obiter hinc fibræ albentes demittuntur, inde surguntur Junci crebri, qui paniculas producunt, tres uncias aut interdum palmum alti, enodes, unico vel altero ad basin foliolo cincti, fere equina crassitudine aut etiam tenuiores, erumpentibus, prope apicem ad latus, ut in aliis juncis, paniculis brevibus compactis habitioribus (ut mihi videbatur) squamosis, absque pediculis, plerumque duabus, interdum unico, rarissimis tribus, colore primum virentibus, tandem nigricantibus in cinereo. Imi junci & transversa radix spadicæ sunt.

In arenosis & glareosis humidioribus oritur.

Locus.

15. *Juncus exiguus montanus, mucrone carens C. B. Park. J. B. An Juncus hylmanbemo tenuis Thali?*

Radice est pusilla, nigra, capillacea: cauliculo quatuor vel quinque unciarum, cujus summo capitulum parvum, ex fusco purpureo, quadrifido, in exiguum, rigidiusculum filamentum abiens infidet: foliolo ad cauliculæ principium tria, juncea, unciam longa.

In Taurero Raftadienti Austria monte provenit.

Locus.

A. 16. *Juncus levis paniculâ glomerata nigricans C. B. lithospermi semine Hort. reg. Blaf. & Paris. Botan. Monsp. Round black-headed Marsh-Rush, & Bog-Rush.*

Magn.

Radice habet ex multis fibris nigricantibus, in unum cespitem coarctatis, compositam, unde plurima folia palmaria, triangularia producuntur, inter quæ plures oriuntur scirpi cubitales, quorum unusquisque capitulum spadicem producit, scirpo adhærens, ex variis folliculis compositum, in quibus semina alba, splendentia, lithospermi majores seminis minora continentur. Folia & scirpi versus radicem colorem habent atro-rubentem.

Provenit apud nos locis palustribus, putrido & spongiolo solo ut v. g. Hintonie & Teverham maricis prope Cantabrigiam. Reperitur etiam circa Mospeliem: unde à P. Magnol pro nondum edito depingitur & describitur.

Locus.

A. 17. *Juncus parvus calamo supra paniculam compactam longius producta.*

Semipedali altitudine assurgit, scirpo tenui, gracili, paniculâ compactâ, tertia circiter totius longitudinis parte à summo scapi mucrone erumpente.

Tribus hîc notis, 1. parvitate sua; 2. paniculâ compactâ; 3. scapo supra paniculam longissime producta, ab aliis Juncis facile discernitur.

In Westmorlandia non procul ab oppido Ambleside dicto invenit D. Newton.

Locus.

A. 18. *Juncus capitulâ Equiseti C. B. aquaticus minor capitulâ Equiseti Ger. Park. capitulâ longis, sive clavatus J. B. Club-rush, & Aiglet-headed Rush.*

C. B.

Radice est geniculata, Graminis aut Arundinis modo serpente, & innumeris fibris implexa: scirpis cubitalibus, aliquibus tamen ad radicem duarum & trium unciarum, ad exortum subrotundo cortice testis, tenui & fungosâ medullâ planis, quorum verticibus capitula exigua, rufescentia, aliquando rotunda, aliquando oblonga, Alparagorum Equiseti vel clava instar imident: flores candicantes & villosos, in Latus exportos Maio & Junio mensibus emittit. Septembri menle in hoc, quemadmodum in Secali luxuriante grana, oblonga, nigricantia, dura, intrinsecus alba videmus.

Varietas observatur in stylis vel scirpis, alteri enim triplo latiores, alteri angustiores sunt. In rivulis frequentissimus est: reperitur etiam in aquis stagnantibus.

Locus.

A. 19. *Juncus capitulâ Equiseti minor & fluitans C. Bauhini J. B. Juncellus capitulâ Equiseti fluitans C. B. Park. Floating Club-rush.*

G. B.

Ex radice capillacea juncus tenuissimus recurvus prodit, qui in pures Juncellos duarum triumve unciarum subdividitur, quorum aliqui erecti, aliqui reflexi capitulum minimum sistent, & Juncellis singulis foliolum tenue, capillaceum adponitur.

In

In Angliæ aquosis fluitat autore Gillenio.

Hanc speciem nos nondum vidimus: sed aliam à D. Rob. Plot. in historia naturali Oxoniensi ti-
tulo

A. 20. *Juncelli omnium minimi capitulis Equiseti.*

Quæ è radicibus capillorum instar tenuibus exurgit fæpe equina crassitie, altitudine tres uncias non
exceedens, clavem in apice parvam aliorum hujus generis in modum, sustinent. Notandum autem
Juncum hunc non ramulosum esse in modum præcedentis, sed simplicibus scapis è radice exurgere.
In pascuis communis Binseti humidis fossis præ se fædem fluvium. Hunc nobis communicavit
amicissimus vir reique herbariæ peritissimus D. Dodsworth.

A. 21. *Juncus Alpinus cum cauda leporina J. B. Alpinus capitulo lanuginoso sive Schenolago-
ros C. B. à capitulo band multum leporum caudæ dissimili. Gramen juncoides lanatum
alterum Danicum Park. Hares-tail-rush.*

J. B.

Crebros ex parvis radicibus surgit culmos, dodrantes, interdum cubitales, striatos, foliis pro-
pter terram striatis, quæ & ipsos culmos aliquoquæ involvunt, aliquot juncea folia in stylum exe-
unt acutum, pauloque supra radicem rufescentia sæpe in fibras comosas fatiscunt. Cæterum singu-
li culmi in echinatum caudam, canescens, tomentosis squamis compæctim fastigiantur,
mollior holosericum provocant. Radicem denique fibris aliquamulius fragilibus.

In palustribus patridis & cœnosis hæc *Wolfe* vocamus, ut v.g. in *Willm-moss* in Lancastria,
Elefinere meers in Salopia, provenit. Inque montibus solo spongioso, aquæ bibulo & cœ-
noso.

A. 22. *Juncus parvus palustris cum parvis capitulis Equiseti. An Juncus montanus parvus
cum parvis capitulis luteis J. B. Dwarf Rush, with small Ager heads.*

Plurimis fibris crassiusculis sublevis, altè in terram demissis, crispis & velut undulatis raditur.
Imam juncorum partem squamæ crebræ pellucidæ, nigricantes obvolvunt, ut in aliis sit. Styl pal-
mares tenues, fatis firmi & rigidi in ipsa summitate capitulum exiguum gestant ex spadiceo nigri-
cans, unde filamenta seu filamenta numerosa lorde flavicantia exeunt. Folium in singulis cau-
libus unicum perbreve.

Maio mense floret.

* 23. *Juncus Alpinus bombycinus C. B.*

C. B.

Ex radice aliorum Juncorum simili folia juncea exurgunt inter quæ culmi plures tenuissimi, palmo
minores, qui capitulum parvum lanuginè albâ ornatum sustinent.

In montibus Moraviæ: & in locis udis vallis Grindelwald Bernatum.

A. 24. *Juncus parvus palustris cum parvis capitulis Equiseti. Juncus parvus montanus cum
parvis capitulis luteis J. B. Dwarf Rush, with small heads.*

Longissimis fibris Juncus hic montanus iisque crebris demissis raditur. Stylus emittit palmares
aut dodrantes, tenues, multis foliorum propter terram involutis obfocis, qui cætera æquabiles eno-
dæ, in summo fastigio capitulum gestant duplo triploque brevius quam Juncus clavatus, inter qua-
mas longiores emicantibus flosculis luteis.

Descriptio hæc & figura J. Bauhini fatis aptè respondet Junco à nobis sæpius observato in pratis
udis & locis palustribus circa Middleton in agro Warwickensi, & alibi in Angliæ. Fibre dumtaxat
radicum vestitiores non rectæ sunt, sed huc illuc reflexæ, & veluti undulatæ. Imam juncorum
partem squamæ crebræ, pellucidæ, nigricantes obvolvunt.

Juncus foliatus minimus J. B.

Cum mihi dubium sit quo referri debeat, omitto ejus descriptionem apud J. Bauhinum requi-
rendam.

§. 2. Gramina juncea.

A. 1. *Gramen pratense tomentosum paniculâ sparsâ C. B. tomentarium Ger. Gnaphalium Tragæ,
sive Juncus bombycinus J. B. Gr. junceum lanatum, vel Juncus bombycinus vulgaris
Park. Cotten-grass.*

C. B.

Radice nititur crassa, fibrosa, rufa: foliis est gramineis, inter quæ caulis teres, enodis, junciformis
cubitalis & bicubitalis exurgit. [Eam altitudinem apud nos in Angliâ nunquam quod ego viderim
assequitur, at ne dimidiam quidem] ex ejus summitate panicula tomentosa, Gossipio mollior &
tenacior, niveo candore lucens ex pediculis, aliquando brevibus, aliquando oblongis, qui ex pe-
diculo quadam sive membraneo folliculo, ex rufa nigricante, eoque bifido vel trifido prodeunt,
junio & julio mensibus dependent. Inter tomentum ad pediculum semina oblonga, triangula,
acuta, rufa habentur.

In paludosis inque humidis & uliginosis pratis oritur, & lanugine tomentosa à longè conspicua
se prodit.

Vi pollet adstringente & condensante, quare in vino nonnulli decoquunt propinquant, alvi pro-
fluvio ac colica ab eadem causa exorto laborantibus. Lanuginis copia si haberi posset, textorio *Ulin*,
operi foret non incommoda foret.

Islandi lanuginem pappimve nere aut in ellychnia contorquere narrant, super quod dum lique-
factum scbum concreta, aut id libetur, conficiunt sibi domesticos in usus candelas præcipue cla-
ritatis, quæ ellychnis gossipinis & candelis cereis anteferebatur sunt: ito tomentum hujus graminis
in ellychnium contortum hoc peculiare habet præ Gossipino, ut cum quæ bipartito aut tripartito
ille instar fumo induratum Lucanitarum Lubocensium aut Brunfwicenfium lapidiorum aliis vul-
garibus, vel caulis aut raparum Burtfeldensium in modum facile diffingi aut decerpi queant.
S. Pauli Q. Botan. Claf. 3. p. 325.

A. 2. *Gramen junceum folio articulo aquaticum C. B. junceum aquaticum Bauhini Park. aqua-
jointed leaves. Juncus foliaceus capsula triangula J. B. The lesser Rush-grass, with*

J. B.

Magnitudine non parum variat, alias palmariibus, alias pliusquam cubitalibus culmis, nodosis,
compressis aliquidum, fungosis, ramosis, striatis. Folia & à radice statim, & ad genicula culmos
aliquoquæ, amplectentia graminea, acuta, articulata: furculis, è culmo diviso exactis, & ad divi-
cationem insident capsellæ quinque, sex, plures paucioresve simul junctæ, triquetrae, oblongæ, mu-
brebibus, oblongis alias spicæ quadam velut excrementitæ, & ex foliaceo quadam genere squamata
Basilæam in palustribus Michelsfeldensibus: [apud nos etiam circa Cantabrigiam & alibi] Radix
qualis Juncis, fibris admodum capillata, iisque longis & juxta terre faciem coeuntibus serpit,
adeoque si culmi terram attingunt ex articulis fibras demittunt terram denuò comprehedentes.
In udis & palustribus ubiq; ferè reperitur.

A. 3. *Gramen junceum capsulis triangulis minimis. Graminis juncei varietas minor Ger. emac.
The least Rush-grass, with triangular Seed-vessels.*

Præcedenti similis est paniculâ pariter sparsâ, capsulis triangulis spadiceis, sed multis numeris mi-
nus, ut quod palmarem altitudinem vix assequitur. Folia juncea, capillaria, an vero articulat
dicatur.

In locis palustribus udis, & ad rivulos frequens reperitur, ut in aquosis Ericeti Hamstediani *Locus*,
propè Londinum.

A. 4. *Gramen junceum aquaticum magis sparsâ paniculâ Park. An Gr. junceum sylvaticum Ger 2
junceum folio articulo sylvaticum C. B. Water-Rush-grass, with a sparsed pa-
nicle and jointed leaves, the greatest.*

E radice transversa, in summa tellure jacente & repente, tum deorsum multas emittit fibras alias
crassiores, alias tenuiores; tum sursum multos erigit caules, scilicet cubitales, solidos, tribus plerumq;
geniculis interceptos, totidemq; foliis cinctos, quæ infima parte vaginæ instar cum includunt, de-
inde cum ab eo abscidunt ad semipedalem longitudinem extenduntur, suntque intus concavi, &
crebris articulis intercepti. E caule paulo cis apicem erumpit panicula, cum planta in aquis & hu-
midioribus nascitur magis sparsâ & pluribus capillarum agminibus composita quam in præcedente.
Quamvis autem planta ipsa major elatior & se quam illa, capsula tamen seminales minores sunt,
nec adeò obscure nigricant.

In aquis provenit, non rarò etiam in sylvis humidis.

A. 5. *Gramen junceum capsulis triangulis caudiculis tenuibus, foliis ad nodos & panicularum di-
varicationes prælongis.*

Radix est tenuibus fibris capillatis, oblique actis. Folia & caudiculi non adeò densa & con-
ferta oriuntur ut in pleriq; juncis. Caudiculi tenues & infirmi, longitudine semipedali, ad nodos
superiores folia prælonga emittunt. Panicula variè sparsâ, capsulis longis à se invicem remotis:
è medio paniculis seu capsulis egerminant foliola multa capillacea, alia simplicia, alia capsulas semi-
nales sustentia seu singulares, seu multas simul, è quorum medio, iterum erumpit alia foliolorum con-
quæta sunt. An foliola articulata sint necne me figit.

Observavi D. Dale loco paludoso propè Braxted magnam in Ericeto de Tiptre in Essexia: item *Locus*,
loco consimili in Ericeto propè Burntwood oppidum.

A. 6. *Gramen junceum maritimum Lob. Ger. ico. Gramen junceum foliis & spicâ Junci C. B.
junceum maritimum majus Park. Juncus parvus cum pericarpis rotundis J. B. Rush-grass,
with round seed-vessels.*

J. B.

Palmares sæpe, aliquando cubito nequaquam minores, proferunt culmos junceos, foliis circa imum
multis gramineis, statim è radice obliqua, juncea, fibrata exortis donatos: quorum scapus in umbel-
latam

Radice est parva, fibrosa, circa quam folia bina ternave, semipalmaria: culmus junceus, levissimus, nudus, pedem superans; cujus summo capitulo infit Phalaridis squamosum, in apicem definitum, ex albo leviter rufescens infidit: cui utrinque folium rigidum subicitur quorum longius unicum superans deorsum vergit; alterum (quod triplo brevius) recta effertur.

Provenit in montis Baldi summitatibus.

Locu.

- Item, *Gramen junceum minimum capitulo squamoso* C. B. J. B.
Item, *Gramen junceum minimum altissimum* ejusdem J. B.
Item, *Gramen junceum minimum maritimum* ejusdem J. B.

Cum nec nobis, nec alii cuiquam Botanico quod Cimus post C. Bauhinum innotuere, omitimus. Eorum historias siquis curiosior scire desiderat, C. Bauhini Prodromum, Historiam adeat.

- Item, *Gramen junceum maritimum exile* Pliniosii Park.
Item, *Gramen junceum magis exile, paucifolium* ejusdem.
Item, *Gramen junceum minimum Holstei* Matthioli congener ejusdem.

Horum icones & descriptiones apud Parkinsonum videantur.

- A. 19. *Gramen junceum clavatum minimum, seu Holsteum palustre repens foliis, capitulis & seminibus Pysylli.*

Cauliculis tenuibus, infirmis, in terram resupinis, crebris articularis interceptis, indeq. ramulos emittentibus ulterius adhuc divisos & subdivisos, se propagat. Ad articulos foliola frequentia, Pysylli semper virentis foliorum æmula, sed breviora, cum quælescuntiam aut duas uncias vix excedunt. Una cum foliis exeunt etiam pediculi nudi pari cum foliis longitudine vel etiam majore, spicam seu capitulum parvum, squamosum, Pysylli æmulum sustinentes. Radices numerosæ capillaceæ tenuitatis è geniculis demittuntur.

Ad nos transiit D. Dodsworth: Invenio etiam inter Gramina sicca D. Philippi Skippon hujus specimina, à nobis collecta in Cambria propè Madern & alibi, quanvis per oblivionem in Catalogo Plantarum Angliæ illud omisi.

- A. 20. *Gramen junceum, seu Holsteum minimum palustre capitulis longissimis filamentis donatis. The smallest Marsh-Plantain.*

Fibris albis majoribus & pluribus quam pro plantula modulo radicator. Folia in orbem spargi crasse fœculenta, angusta, in terram reclinata, duos vel tres digitos longa. Caulis ex eadem radice plus à sex digitum alti capitulum seu flosculum in summo gestant exiguum, compressum, unde exeunt quatuor longissima filamenta apicibus donata.

Locu.

In palustribus & uliginosis sæpius invenit, propè Cantabrigiam, Glasconiam, Penfantiam, &c.

CAP. IV.

De Schenantho.

Schenanthos sive Juncus odoratus J. B. Schenanthum Ger. Juncus odoratus aromaticus C. B. Juncus odoratus tenuior Park. The Sweet-smelling Rush, or Camels-hay.

Radicibus nictur albicantibus, parvis, lentis, duris, lignosis, multis fibris exilibus summo cespitè sparsis [interdum adfunt radices paulo crassiores, densæ, geniculate, gustu valentior reliquis] Folia est palmum excedentibus, triticeis, robustis, crassis, ad radicem latius, convolutis, & squamatis interitis, quæ in tenem rotunditatem, mucronatam, firmamq. desinunt, colore ad radicem albidior vel subflavo, propè verticem viridi, aut purpurascente, quæ culmos ut in Arundine multis veluti tunicis arctè cingunt. Culmi multi ex uno radicum cespitè, rotundi, nodis longè ab invicem distantibus distincti, aliquando lignosi; non cavi intus, sed medullâ fungosâ juncæa fæcti, & in summo graciles allurgunt; quibus secundum caulem gemina ferie Lolii modo flores spicam harent, decidui, in quorum glumis aut caliculis foris rubellis pappo tenebâ, flosculis odore & sapore eodem cum foliis insident. His semina (è quibus sæpe apud Germanos planta excrevit) succedunt.

Ubi recens est hæc planta, manibus confricata, jucundi est odoris & saporis non ingrati, licet videatur aliqua adesse amaritudo cum acrimonia, luculenter linguam mordicante; quæ tamen solet etiam oris esse in quibusdam foliis remissis Gramineis, valde tenuibus & carinatis. J. B. Parkinson etiam observavit folia illa tenuia, juncæa, quæ in Officinis nunc passim habentur, multo acriora esse magis, aromatica, quam caules, flores, aut radices: proinde, cum in desuetudinem abierunt hæc apud praticos, à mercatoribus rarius adferri.

Qui apud nos ex semine succrevit multos protili velut cespites seu capita è longis juncæis foliis dense spicatis, se mutuo ima parte amplexentibus, composita, exterioribus majoribus & crassioribus, interioribus pedalis, tenuibus, rotundis, duris, rigidis, paulo supra radicem quovis apud nos nascit

cente

cente Junco gracilioribus, sapore acri & aromatico non injucundo, odore suavi leni & delicato.

Park.

Nascitur, autore Dioscoride, in Libya & Arabia, laudatissimus ex Nabathea, proximus Arabibus, Locu: Adfertur & ex Ægypto. In Campania & Apulia reperiri aunt.

In Arabie provinciis, referente Garzia, *Mascata* & *Calayate* tantæ copiæ nascitur, quantâ in Hispania Gramen vulgare quo Animalia pascuntur. Sic it qui terræ Sanctæ vilendæ gratiâ in Orientem proficiscuntur restant negotiatores ex Syria Alexandriam ducere Camelorum greges, quos *Caravanas* vocant, merces impositas ferentes: cum autem in solitudines inter Syriam & Ægyptum ad Arabiam sitas pervenerint, neq. pabuli, neq. aque copiam invenire: attamen fides vias ubiq. aridas veluti stipulas, easq. numerosas, densas & fipatas, ex uno radicum cespitè admodum odoratas nasci, quas inter eundem aut alias quiescendum. Cameli depascunt: eo etiam pabulo camelos onerare, nè in sterilibus locis jumenta deficiant: quod verò superfluit Alexandriæ & Alcairi villi admodum vendere. Apud incolas licet in nullo lit pretio, cum gens sit rudis & sylvestris, quam ut eo & se & sua jumenta lavent, attamen à nautis in Indiam deferunt: hi enim aliquot fasciculos secum devehentes ibi in usum Medicum vendunt, cum eo Medici Arabes & Persæ qui in India degunt utantur, Adher vocantes. Sic & mercatores equarii maximâ copiâ in fasciculos colligunt, & in naves assunt, ut equis substant, nè stercoreis & urinæ fetore offendantur: nam simul atq. maduerit in mare abijciunt, & recentem subferunt.

Monachi in Mesien & Angullara Squinantium officinarum non esse Veterum Schoenanthum seu Juncum odoratum contendunt: quorum rationibus respondent tum Joannes, tum Caspar Bauhin: quos adi.

Tenuium est partium: calfacit, subastringe, discutit. Usus præcip in obstructis mensibus, epate, Vires: liene; in Ventriculi inflatione, vomitu ac ingultu; in urinae difficultate, Renum, Vesicæ ac Uteri dolore. Extrinsecus corrigit fetorem oris, roborat caput (lotione) discutit uvula tumorem, roborat ventriculum, &c. Schrad. Exhibetur autem vel pulverisatâ p. pondere in vino calido; vel in aqua decoctus aut jure Gallinaceo. Vini Squinantini ad prædicta utilis; duplicem preparationem vide apud C. Bauhinum in historia: ibidem & aquæ stillatitæ.

Memini (inquit Sim. Paul. in Quadrip. Bot.) Henricum Meibomium, cepi specificum ad vesicæ ulcera, Schoenanthum herbam & Cyperi radices adhibere; à quorum uli tephus nucus Juglandis fere magnitudine ex honestissima matrone naturalibus locis per urinas fuit excretus, qui diti fas agram ulcere vesicæ vicinarumq. partium confectam lecto affixerat.

CAP. V.

De Sparganio.

Sparganium *imò M. anagyris*, i. e. fascis dicitur, quod foliis ejus latis & vitilium modo lentis pro fascis nutrices utebantur C. B. potius quod fascias latitudine sua & flexibilitate referrent: unde à Rusticis ad floreas & tegeres texendas in usu fuisse aunt.

Pilulis suis echinatis, sphericis, Platani pilulas æmulantibus à reliquis hujus generis abundè distinguitur.

- A. 1. *Sparganium ramosum* Park. Ger. C. B. *Sparganium quibusdam J. B. Butomos dissectâ* ponitâ *enclis* Platanaria, quia pilulas habet Platani pilulas similes. Jo. Bod. in Theophr. hist. *Branches Dur-recb.*

C. B. J. B.

Radicibus est nigricantibus, fibrosis, adnatis radiculis serpendo longè latèq. se diffundentibus: foliis à radice surrectis, utriusq. gladii instar acuminatis, Cyperi latioribus, cubitum superantibus, dorso fœ prominente & alato utriusq. latius videantur, stringens manum insecto vulnere fœcitate: at que in caule alternatim disposita, pauca, multo sunt angustiora & reflexa. Caulis è foliorum medio prodeunt, leves, subrotundi, aliquando obtusis angulis præditi, pallide virentes, albâ medullâ, quæ in tenuissima filamenta deduci potest, fæcti, bicubitales, aliquando altiores, tortuosi, in ramulos, quorum singulis folium subicitur divisi. Flores tuberculis ramorum multo pediculo adnascuntur, alpergillum imitanti, radiatis in orbem staminibus albidis apiculis fuscis, sustinentibus constantes, nullo relicto fructu semine caducis; alibi enim nascuntur pilulæ echinatæ Platani, ex conulis singulis singulis acinis continentibus glomeratæ.

Ubique ferè in aquis ad fluviorum ripas, & in palustribus nascitur.

Gramen bulbosum aquaticum C. B. nihil aliud esse quam hujus plantæ radicem & folia, antequam in caulem abeat eruta & depicta, nos docuit D. Dale; & plantam ipsam in hoc evulsam ostendit C. Bauhini iconi persimilem.

- A. 2. *Sparganium non ramosum* C. B. Park. non ramosum, sive latifolium Ger. *Spargan. alternum* J. B. *Dur-recb. not Branches.*

Radice est priori simili, foliis paucioribus, caule simpliciori non ramoso, minori. Non tantum paniculis harentes: pilulas fert, sed & caulis alias arum rotatum circumpositas transadigit, quibus molities mirum barbararum contrectabilior muricatis Sparganii primi echinis: à quibus & illud

T t t t t 2

disperfer.

dissepiscit, quòd in orbem acti flores glomerati subseqnentibus capitulis aequales, tremulas staminum luteorum fibras vibrant; eo in summo scapo ordine, ut verticillorum series appareat.

Idem cum priore locis reperitur, non tamen perinde frequens.

A. 3. *Sparganium minimum* C. B. J. B. Park.

Plantula est uncium quatuor: è radice ex fibellis oblongis composita cauliculus uncium duarum effertur, qui in capitulum exiguum subrotundum, cui aliud minus insidet, herbacei coloris ac formæ, ut in Spargano minore desinit: circa quem folia utrinque, quaterna vel quina, angusta, calliculorum superantia.

Northus in lacunis quibusdam cœnosis, quarum partes superiores per æstatem exsiccantur.

Sparganium gustu est adstringente & exsiccante.

Quæ de viribus ejus habent Veteres & Recentiores, quoniam nobis suspecta sunt, omitimus. Con-
fule si placet C. Bauhini historiam.

Ex hujus foliis tegetes & flores olim rustici terebant, quò & Ruellius respexit & Gesnerus, dum Butonium herbariis & Officinis hodiè Juncum cabacinum vocari tradunt: namq; corbularum quibus ficus & uvæ passas recondunt cabas appellare solent.

C A P. VI.

De Typha.

Typhe florum effigies turbinata & in clavam composita (quæ & plantæ nota characteristica est) quasi Typhonis felse gyrantis turbinem, aut gigantis staturam minacem signaret, nomen dedisse videtur. C. B.

A. 1. *Typha Ger. palustris major* J. B. C. B. *palustris maxima* Park. *Great Cats-tail*, or *Reed-mace*.

J. B.

Altitudine procerum hominem æquat vel etiam superat, caule sæpe singulari, est ubi pluribus, rectis, rigidis, teretibus, lavis & velut perpolitis, æqualibus, solidis, longis geniculis articulatis. Folia cubitos aliquot longa, unciam lata, acutius acie fringentem vulnerant, triangula, crassiuscula, subfistula spongiosa, longissimè vaginâ caulem involventia, sapore subdulci, quorum alia statim à radice oriuntur, alia è caulium geniculis. Cæterum caulis fastigium tomento in cylindri formam rufescente, in pappos tandem abeunte obvolvitur, morionis clavam imitatus, mucrone palmari aut longiore præpilatus [caulis acuminis spica primum tenuis, musculosos flores proferens, insidet, quæ arida & decedente Julio & Augusto panicula clavæ similis, ex densa lanugine compacta, puniceæ & obscuri coloris, pollicis crassitudine, palmari aliquando & pedali longitudine succedit, quæ tandem in pappum cinereum ventis abrepta evanescit C. B.] Radix obliquo actu serpit, novo foliolis pullulatu se propagans, ex albo rufescens extrinsecus, intus vero nivei candoris, veluti ex funiculis multis compacta, à qua frequentes dependent fibræ colorolores, sapore deniq; fatuo est. Oculi verò ex radice primulum emergentes subdulces & teneriusculæ sunt.

In stagnis & piscinis majoribus, inque urbium fossis & ad fluviorum lentè fluentium ripas oritur.

A. 2. *Typha palustris media* J. B. *palustris clavæ gracilis* C. B. *Typha minor* Park. Ger. *The lesser*, or *middle sort of Cats-tail*.

Clav.

Folia est multo angustioribus quàm Typha vulgaris & graciliore clava. Alioqui à majore non differt pullo illo tomento in clavam compacto, & florum oblongâ spica, tenui flavo polline resper-
sa, supra clavam enascente.

Cum priore nec minus frequens oritur. Utramque speciem simul crescentem vidi in rivulo quodam juxta ædes nobiliss. Comitissæ Warwicenensis Leez. hujus dictas in Efflexia. Priore clava laeva, glauca, spica major, nigrior; serius etiam floret. Posteriori huic folia angustiora, pallidius virentia; spica gracilior, minùsque colorata, maturius quoque exeunt spicæ seu clavæ: Altitudine tamen ei non cedit.

Supra clavam Junio mense (observante C. Bauhino) florum spica oblonga, clava paulò brevior tenui flavo polline resperfa enascitur.

Gerardus hujus meminit in loco Typha.

3. *Typha palustris minor* C. B. *Typha minor* J. B. *minima* Park. *Little Cats-tail*, or *Reed-mace*.

E radice obliqua, geniculata incedente folia promit graminea, longa, striata, angusta, acuminata, aliquid tantum rigida; & inter hæc caulem fœlicubiti aut duorum cubitorum altitudine, lævem, junceum, rigidum, enodem, cujus summus scapus clavam parvam, angustam, sæpe duplicem, modicâ inter se distantes intercapedine sustinet, quarum inferior minor, rotundior

Adversaria

Adversaria observantur) superior verò major, duabus uncis ab inferiore distans & longior, cui folium Triticeum, aliquid tantum intortum subscipitur.

Hanc nos eodem in loco ubi Olivi Lobelius & J. Bauhinus observavimus, nimirum ad fluvium Arore quæ Rhodano confluit, prope Genèvam. Cum eam primum vidimus perexigua fuit, clava gracili & fringosa, ut non dubitavimus distinctam speciem esse: postea verò caput cylindraceum clavatum in tantum intumuit crassitum, ut suspicari cœperimus parvitem loco potius (siquidem extra aquas crevit) quam plantæ naturæ debere. Quod vero clavas geminas in eodem scapo proferat perpetuum non est, & accidentalitatem esse videtur: nec minus quòd clava superior inferioræ major sit, vel minor.

C A P. VII.

De Acoro.

Acorus quia 7 viægis, id est, pupillis five aciei oculorum caliginosæ medeat, dicitur: Spica quam proferit simplicem, elegantem luli specie, eam ab omnibus aliis hujus generis latis discriminat, si alia notæ desint.

A. *Acorus verus five Calamus Officinarum* Park. *veris five Calamus aromaticus* Officinarum C. B. *verus, Officinis falsæ Calamus Ger. Calamus aromaticus vulgaris, multis Acorum* J. B. *The Sweet-smelling flag, or Calamus*.

Radix longa [quincennialis C. B.] multis geniculis inæqualis, summâ terrâ obliqua seu trans-
versâ hærens; externâ parte candicans cum sub terra later, supra terram extans virelens, interna parte candidissima, firma atque amara, innumeri inferna parte adnatis fibræ crassiss & albicanti-
bus, etiam odoratis donata. Serpit autem & summa tellure sese diffundit, è lateribus & singulis
fere articulis seu geniculis propagines alternatim in obliquum spargens, ut brevi tempore magnam
spatium occupent: folia surgunt cubitalia & fœlicubitalia aliquatenus spatula fœtida, angustiora,
colore herbaceo, margine subinde rubente, & propter terram penitus rubentia, mediâ costa elatiore
[Clusio Iridis tenuifolia majoris fere, sed multo longiora, sapore subamaro, acri & aromatico, tri-
tice quæcundo & aromatico spirant odore, quem etiam resiccata & exlicca vel post multos annos
retinent.] Sub hyemis initium marcescunt & ficcantur, inente autem vere nova germinant, ut in
Iride angustifolia. Pro flore iulum seu nucamentum proferit, rigidum, & oblique fœrrectum, teres,
sensim in acumen densens, (quamvis imbricatis virentibus compactis, apicibus exeritis multis luteis:
prodiens è sinu mediæ folii, statim à radice cum aliis exoritur, ut reliquis angustioribus brevioribus
ita & crassioribus. Iulus unicus, (aliquando tesse Clusio) sed rarissime geminus: folliculus dum se
explicat pallidus, multis inodoris quadrifolius plenus: is paulatim deinde incrementum sumit, do-
nec humani fere digiti longitudinem crassitudinemque acquirat, frequentibus tuberculis virentibus
tam eleganti serie dispositis ut recentem Pinastri conum æmulum videatur.

Plantam hanc non esse verum Calamum aromaticum seu odoratum Antiquorum Botanici erudi-
tiores consentiunt, sed Acorum verum Dioscoridis, quibusdam & nos sentimus. Eorum argumenta,
& responsiones ad rationes contra sententiam vide apud J. Bauhinum Hist. plant. lib. 19. cap. 18.

In fluvio Hiera five Tare Nordvicum urbem alluente, non longè ab ipsa urbe, à Clariss. Viro
D. Thoma Brown Equite aurato & M. D. observatus, nobisque ante viginti annos ostensus est.
Alibi etiam in Angliâ sponte oritur, nimirum circa Hedly vicum in Sureia, à D. Brown S. T. B.
Collegæ Magdalenensis, in Academia Oxoniensi socio inventus. Quin & D. Needham M. D. in
agro Cestriensi cum copiosè provenire nobis retulit; ut non opus sit nobis cum à Mæotide, Tar-
taria, Litmania, Russia, Bithynia accersere: Humidus locis gaudet & secundum fluentia longè felici-
tione provenit. Junio, Julio & Augusto iulum, producit. Sin generis plantæ est, nec operosa descri-
ptione indiget cum ab aliis omnibus nobis cognitis duabus floris notis distingatur foliis Iridis seu
Xiphii & nucamento fere Iulo Pinastri conis recentis æmulo.

Vim habet Acori radix exalefactoriam & ficcantem, partium est tenuium. Usus præcip. in obstu-
tione meningum, in dolore colico, in ruptis & contusis. Ad unæ deductionem commendat Loxus.
pus in vino tenui decoctam radicem cum succo Boraginis. Sched.

Radices conditæ gustui sunt jucundæ & ventriculo gratæ, cæique Turcæ manè jejuni adversus cor-
rupti aeris contagia manducare solent. Quin & radices Acori Antiodori utiliter admisceri scribit
Dioscorides. Tartaros quoque eas circumferre solitos, & aquam non bibere quin præci Acori ra-
dix in ea fuerit macerata Clusio referebat Bernhardus Paludanus.

Radices ficcate gratiore spirant odore; nam (ut rectè Plinius) recentium virus majus.

In catarrhis exsiccandis, præcipuè convulsivis, inque Apoplexia ipsa magnam habet laudem con-
dita radix.

Ad anorexiæ, Radix Acori quo acrior eo melior, five recens usurpetur minutim incisam cum
cochleari Juniperi, vel eadem in loco umbrato ficcata, sed non præparata in pulverem redigam, fœ-
ligendo substantiam intermediam acrem, & cum dimidio extracti Tormentillæ miscendo egrogum
suggerit pulverem stomachale contra anorexiæ. D. Hulse ex Etmulmeri præxi. Aliquos (in-
quit) observavi cum in declinatione morborum occasiones salivæ viciæ ac glutinosæ [male habes-
sent agri] quod ex infusione radices Acori & Heleni recentium in vino optimè brevi habuerint,
dum sic salivæ correctæ & appetitus egregie provocant fuerit.

CAP. VIII.

De Zingibere.

Zingiber, *Zisibete* Græcis dictum, nomen accepit ab Indorum vocabulo *Zengebil*. Omnibus Botanics eodem nomine dicitur. C. Bauhinus sic describit: *Radice* est ad ternos vel quater-nos palmos, Arundinum modum, in profundum acta, inaequali, modicè plana, frequentibus geniculis in laterales partes divisa, quoqueverum repante, longitudine sesquialti, nonnunquam majore, pollicis crassitudine ac minore foris albicante aut in candido subfusca, carne alba, friabili, tenera, per cujus longitudinem vena nervosa feruntur, gustu Piperis modo, ferrida, acerrima, odore aromatico, quæ teste Acoſta, etiamnum viridis leviter adurit, minusque quam cum sicca est mordicat, & quo loca in quibus nascitur magis humida sunt, eò minus acrimoniae retinet.

Folius est, (ut Garcias scribit) similis Iridi quadrate aut Gladioli [non Arundini]. At Acoſta folia Lachrymae Jobi folia similia ei attribuit; alii Arundinacea, ut Linſchotanus & Ruellius quod nobis verifimilius videtur; cum Lobelius & Jo. Bodæus à Stapel, qui plantam ipsam videntem viderunt, foliis & calamo novellam five nuper enatam arundinem præ se ferre dicunt. & G. Pilo folia admodum similia esse foliis Arundinum testatur, ut qui nunquam viderit crescentem hanc plantam, Arundinetum verè dixerit quod primum è terra surgit. Unde sem Marggravius & Fr. Hernandez folia Iridi aut Gladioli similia faciunt, minus exacta comparatione usi videntur. Caulis ei haud crassius in pedalem aut etiam sesquipedalem altitudinem assurgit, Arundini similis, in fastigio capitulum Stæchadi quadantenus simile gestans. *Hernand.*

Duplex est, semina, quam descripsimus, & mas, *Anchoas* Mexicanis dicta: cui, desiccante Piſone, folia non ultra tres pedes in altitudinem excreſcunt, asperiora sunt & crassiora vulgari Zingibere, unico nervo recto in longitudinem excurrente conspicua, caulibus hinc inde sine pediculo, inferius foliatis, superius frequentiori coma, adnata Radice majore & crassiore, sapore acriore cum quadam amaritudine. *Hernand.* Radices diversæ sunt ponderis & amplitudinis, omnes tamen inbelles & tuberosæ, atque in superficie terræ sicut Arundinea expanæ.

Nascitur in omnibus Indiæ provinciis, exculum fatumque semine aut radice: nam quod sponte provenit flocci penditur. Americæ non videtur naturalis, sed ex India Orientali aut insulis Philippinis in Brasiliam & Novam Hispaniam tranſiit. Radice qui superius unum alterumve internodium in scrobem depacta & statim à latu aqua dulci plus minus pro tera ficcitate rigatur. Proximo anno à satù radice eruitur denovo, ipsam scilicet Zingiber. Vindemia ejus fit arefcentibus foliis, quod juxta initium Januarii accidere solet. Paulo exsiccate loco obducuntur, nè evanescere nativa humiditate tereſcunt, cui alias maxime obnoxie sunt, afficiuntur. At Linſchotanus asserit evularum radicem certam molem argilla figulina tegi, & tumulum exquisitè contra omnem aeris & ventorum vim obliniri: sic enim & recentiores radices servari, & à vermium erosione promptis defendi. Apud Aromaticos radices reperitur albae & rubentes; sed diversa genera non sunt: rubricæ infectæ sunt rubentes, cretæ albae, quæ à tereſcibus præferuntur. *Stapel.*

Siliqua à Lobelio depicta & descripta non videtur esse Zingiberis, saltem illius speciei, quæ à Franc. Hernandez pro femina describitur, cui capitulum seu spica Stæchadi similis.

Ut condiantur radices, prius decorantur, moxque in muriam vel acetum conjiciuntur, & macerantur per horam unam atque alteram, dein aquæ ferè temporis momento sub dolo probe insolantur, ac denovo fragula sub testeo cooperiuntur, donec omnis humiditas exhalaverit. Si aliunde transferendæ sint radices, tunc thecis inclusæ & aqua irrigatæ noctu terra operiuntur, interdum celo patenti. His omnibus rebus infusitis ab exercitio agricola, postea Saccharo non solum, sed muria vel ore condiantur, nulloque tunc insigni calore palatum afficiunt, nec filamenta ulla ingrata in ore relinquunt. Si nimis tamen mangonio, nimisque locutionibus fatigentur, pars quoque aromatica ejus acrimonia evanescit.

Viride conditum saccharo ex India asfertur, senibus & pituitosis ac frigidis & malè concoquentibus Romachis accommodatum, præsertim quod recens conditum fuerit: valet etiam ad lentam in pulmonibus pituitam.

Indi folius Zingiberis in jusculis & coquinario usui atque acetario utuntur. Radices etiam virides cum aliis herbis minutim concisæ ex oleo, sale & aceto acetarii loco illis sunt. Præterea Zingiber recens etiam remedio illis est præstantissimo ad Colicos dolores, Colicam & Lientericam passionem, Diarrhoeas diuturnas è frigore natas, flatus ventrisque tormina, & gravia his similia accidentia, ut multoties in India se feliciter comprobasse testatur Bontius. Ea tamen perpetuò adhibenda cautela, ut qui sanguine sunt fervidiores, five sani, five ægri, parcissime eo utantur, quia Zingiber ferè omne sanguinem accendit & orificia venarum aperit. *Pilo.*

Zingiberis ut & Piperis major in culinis quam in medicinis usus est, cum hæc duo inter omnia aromata plurimum acrimoniae & parum aromaticaque qualitate usus est, cum hæc duo inter omnia tenuitatem esse partium quam Piper inde colligit, quod calor ejus, quamvis æque fortis, non primo statim occurrat sentitur. Caliditas autem quæ præcipitatur à Zingibere diutius perseverat, quam quæ à Piperis, unde infert substantiam ejus & crassioriem ejus & humidam seu aqueam. Nam ut ab aridis calanis Hanna celeberrime accenditur, atque etiam undequaque dispergitur; quæ autem ab humidioribus, cui signa sunt viridia, & cardius accenditur & durat diutius; ita etiam in medicamentis fit.

Dioſcorides Zingiber alvum leniter emolliere scribit, sed intelligendum, si teneræ & adhuc recentes radices edantur, multa in eis adhuc humiditate alvum lubricante & emolliente residua: ut videmus

videmus in Iride, nam vetustiores fificant potius & fistunt alvum, facta scilicet proba concoctione.

Addi solent interdum hæc radices medicamentis cathartics ad eorum vim augendam. Data autem cum purgantibus vehementioribus eorum malitiam corrigunt. Zingiber Ventriculi & pulmonum farctus abstergit & dissipat, supervacuo humore absumpto, cerebrum & memoriam roborando juvat. Hebreudini etiam visis quæ ab humiditate provenit prodest. Venerem stimulat & status ducit. Quocunque modo sumptum, five recens, five siccum, ventriculum roborat, & concoctio-nem promovet; Antidotis admiscetur.

Zingiber siccum C. B. Zingiberis species Mechinum dicta J. B.

A vulgari Zingibere differt non tantum quod immaturus aut improbus sit, sed quod consistentia sit compactiore, duriore & paucioribus fibris intertexta, colore ex cinereo nigricante, acriore gustu, nec tereſcine exedi solita, quod etiam conditur & in quibusdam Officinis proficit.

Zingiberi affinis cortice squamato C. B. Zingiberis Mechini rara varietas J. B.

Radix est Zingiber vulgatum aut Mechinum referens sed elegantiore aspectu, multis nodis distincta, & ferè veluti Doronico aciculata. Corticem habet Zingiberi similem, coloris subcinereus, pollicaris crassitie, fibrillæ caret: gravis est ac solida, fracta venas albas ostendit: sapore est acri, aromatica, & si carie non exela fit, gustu Zingibere multo acriore & ficiore.

Pona Doronico Arabum nominat, & pro Doronico legitimo agnoscit, siquidem notæ à Serrapione & Arabibus Doronico adscriptæ conveniant, quo etiam pro Doronico utendum censet: cujus loco multo hæctenus Aconito Pardalianche minore, quod facultatibus Doronico planè contrariis fit, uti sunt.

CAP. IX.

Arundines quædam emisse, suis locis disponendæ.

1. *Arundo Mambu Piſon.* Arundo arbor in qua humor lacteus gignitur, qui Tabaxir Avic & Arabibus dicitur. C. B. Tabaxir five Mambu arbor J. B. Cannæ ingens Mambu vel Bambu dicta Park. Illy H. M. P. I. T. 16. *Ché Bambout-Canc.*

H. M.

Radices geniculatæ è geniculis fibras agentes, & præterea germinibus multis emissis reptantes & subinde furculos erigentes, hanc plantam ad Arundines referri debere demonstrant. Rectius autem Arundo arboreſcens quam Arundo arbor dicitur.

Caulis in excellam altitudinem attollitur, ipsam Zingiber superantes, sunt autem teretes, cortice viridi, duris geniculati, è geniculis novos ramos furculoque emittentes, & ad geniculos spinis oblongis rigidis, una, duobus, pluribusve muniti, intus fistulosi fistulis subtilibus, ad duorum triumve hominum altitudinem assurgunt priusquam ramos emittant; cum teneri ac novelli sunt, ferè solidi, & uno tantum angusto tubulo pervii, vetustiores intus cavi, & ad geniculos interplemento lignoso clausi, & interius membrana tenui albicante obducti, constantque lignosis, duris, albicantibus filamentis. Cùm teneriores ex fusco virides sunt, nullo cortice à lignosis filamentis distincto vestiti, cum vetustiores ex albo flavi & nitentis coloris; intus quodam calce genere in cavitate obducuntur, quæ uti medico reservatur.

Pilo Arundines adulescentes medullâ levi, spongiosa & liquida (non adeo facta ut vulgares cannae Sacchariferae) reſertas esse scribit, quam vulgares, grati saporis gratiã avidè exigit. Novissimi autem folenes qui maxime succulentis sunt & saporosi, magis sunt in Indiis, apud Advenas æquæ ac Indigenas, quod bases sunt celebris ipsius compositionis *Arhat* dictæ, quæ in Europam invecita in deliciis habetur palatum adest, & à me quæ non semel cum voluptate gustata est. At vero ubi hæc Arundines procrea & auferre facile fuerit, liquoris contenti substantiam, color, sapor & efficacia mutantur, atque paulatim protruditur furor, & iuxta internodium vi Solis coagulatur, ac instar pumicis albi induræſcit, mox nativæ suavitatis exigi fide, & pœdularum saporum cum parva adſcriptione, ebors ipsi æmulum acquirit, vocaturque apud Indigenas Sacar Mambu, qui qui levior, albicanter ac glabrior eo præstantior: quò magis inaequalis atque cinerei coloris erudit, deterior habetur.

Folia ad genicula brevissimis petiolis insident, latham longa, latitudine ad petiolum digitali, versus apicem sensim truncata, vena in longum trinata, nervo interius conspicuo medium percurrente; oris si inferiora versus thunguntur, aspera, viridia.

Floris in spicis squamatis, rictis humilibus, nisi quod minores sunt, quæ nodulis caulium congregati insident, staminet filamentis tenuissimis, dependunt. Sexagesimo à latione anno (ut ferunt) flores fert per unum formè neminem. Proximè ante florum exortum primum omnibus foliis ipsolatur, & postquam defloruit emoritur. Hæc nobis minus verisimilia videntur.

His adde & Garcia, ramos erectos esse, nisi quod pulcherrimos quoque interdum incurvant ad pergulas & deambulacra, apud Indos frequentia, conspicienda.

Piſoni Ligni fœ materice crassities trientem uncia ferè superat, circumferentia sexdecim, diametere aliquando quinquè est unciarum. *E Clafio bantui*, qui aliud fragmentum describit 2½ pedes longum, cujus crassitudo infima parte viginti uncias ambitu comprehendebat; singulorum internodiorum longitudine circumferentia partis inferioris utplurimum respondebat.

Vires.

Valere dicitur contra serpentum morsus, si membra eo ligentur supra vulnus infictum. Piso experientia sua commendat radicem juncæarum decocta ad venena.

7. *Græmen digitatum plumosum Brasiliense.*

Caulis teres, tenuis, cavus, gramineus in 18 aut 20 digit. altitudinem assurgit, in medio habens nodum, & inferius tres, superius autem supra nodum unum solum acutum, gramineum: in summitate caulis quinque aut sex spicæ tenues, duos circiter digit. longos, crasso filo haud crassiores, coloris argentei, à quibus parvuli è cinereo ad purpureo-ceruleum colorem vergentes flocculi dependent, tremuli, & qui vento abripiuntur.

8. *Græmen elegans plicatum Panicum aut Miliaceum.*

In trium, quatuor, aut etiam quinque pedum altitudinem assurgit, ex radiculis filamentosis Arundinis modo. Folia circiter unum pedem longa, eleganter plicata, viridia, figurâ pæne ut Palmæ nuciferæ majoris, in caule plura. Caulis superius fert spicam, sesquipedem longam Milii spicæ vel Panicæ sylv. figurâ & magnitudine.

Vires.

Emolliendi vim obtinet internè & externè, mærvæq; supplet: in fontientis etiam tenefmo conducit. *Piso*: qui Græmen hoc *Amongebæ* nomine pingit.

9. *Græmen florens capitulo squamoso, Jupicai Brasiliensis Pison.*

E pilosis radiculis caules protrudit perquam multos, tenues, juncos, pedem aut sesquipedem longos, qui inferiore parte gramineis foliis vestiuntur. Quilibet caulis gaudet capitulo ovali, squamoso, splendenti, coloris sublutefcentis & ex pallido variegati: his superius flocculus infidet tribus quatuorve foliis compositus. Si hoc sit verum, plane anomalum est hoc genus Graminis.

Locum.

Vires.

In pascuis riguis, mensibus præsertim pluvius luxuriat. Ad curandam impetiginem similem, cutaneos affectus, à colore & acrimonia natos succo refrigerante quo scæter, parti affrictum conducit; multumq; solati & levaminis adfert pruritum intolerabilem mitigando. *Pison.*

10. *Græmen striatum Brasiliense.*

Ex una radice quatuor aut quinque folia enascuntur, & assurgunt in sex pedum altitudinem, filimilia Gramini Hispanico striato, præterquam quod in unico folio una tantum stria sit alba.

11. *Græmen dactylon plumum, Capuueba Brasiliensis, Lusitanis Pet Gallinaceus dictum.*

Ad duorum aut trium pedum altitudinem assurgit, caule tereti, geniculato, foliis ad genicula plus sesquiped. longis: qui in summitate in 20, 24, & interdum 30 tenuiores caules dividitur, quorum quilibet versus summitatem, ad duorum, trium quatuorve digitorum longitudinem argentea vestitur panicula, quæ in medio semen gramineum continet. Caules egregie rufescent.

Vires.

Radicem ad quodvis venenum in quovis convenienti liquore propinatam commendat Brasilienses. *Piso.*

12. *Græmen dactylon altissimum Brasiliense.*

Bicubitalem vel tricubitalem fortitur altitudinem, caule & foliis gramineis. Panicula superius in duodecim, quindecim aut plures divisa, quorum quilibet octo aut novem digitos longa, coloris obfuscè rufescentis.

Duodecima Graminis species *Maregrav.* hujus varietas esse videtur, panicula longiore & pæne pægalis subtiliusque composita, atque coloris viridis.

HISTORIÆ

HISTORIÆ PLANTARUM LIBER VIGESIMUS TERTIUS,

QUI EST

De Herbis anomalis & incertæ sedis.

ERBAS anomalas voco quæ ob singularem partium structuram seu conformationem ab aliarum norma ablundunt, nec notis characteristicis cum præcedentium Generum aliquo conveniunt. Incertæ sedis sunt quarum notæ Characteristicæ adeoque Genera quo referenda sunt ob imperfectionem descriptionum ignorantur.

Has ad confusionem vitandas, & memoriæ juvandæ causâ, in quatuor Sectiones distribuemus, nimirum in 1. Anomalas aquaticas. 2. Anom. filiquosas. 3. Anom. quæ ob convenientiam aliquam in partibus præcipuis ad superiorum generum aliquod reduci possunt. 4. Anom. incertæ sedis.

SECTIO PRIMA.

Herbæ Anomale aquaticæ.

CAP. I.

De Nymphæa.

A Nymphis dicta putatur. *Doni* 3 *ἀνύμω* *Νύμφα* *διὰ τὸ ἄνυμω* *ἔχειν ὄνομα*, quia aquosa amat loca. Plinius deducit à Nympha zeotypa erga Herculem mortua, quæ in eam transformata fuit; unde inquit Heracleion vocant aliqui, alii Ropalon à radice clava simili; ideoque eos qui biberint eam duodecim dies cotu genituraque privari, lib. 25. cap. 7.

A. 1. *Nymphæa lutea* Ger. J. B. *major lutea* C. B. Park. *Nemphar luteum* Brunf. *Water-Willy, with a yellow flower.*

Haud temere herbam aquaticam invenias, quæ majore radice nitatur quàm Nymphæa, quippe quæ humani cruris crassitudinem nonnunquam assequatur. Harum quæ lutea est radicem habet foris virentem, intus albam, fungosam & porosam, sapore subamaro præditam cum quadam adstrictione, cui multa appenda adnata, crassitudine digitali, foris nigricantia, fibrifera, multis capillata: Folia aquæ innatant, spatham aut sesquipalmum longa, latitudine palmari, formâ folæ equinæ, propemodum rotunda, paullo oblongiora quàm candidæ, pingua, lentòq; virore splendens, superiore parte glabra & lævia, inferiore verò fibris aliquot distincta, pediculis digitali crassitudine, cubitos duos aut tres longis, aut etiam longioribus, teretibus, medullâ fungosâ, creberrimis rectis canaliculis pervia: quibus ad exortum interdum concurrentibus pluribus pediculis lanugo candidissima, quæ & folia nondum explicata, hastæ mucronem amulantia extenore parte obvestit. Flores pediculis contumilibus infident, sapore cum dulcedine aliqua strenuè adstringente, odore Sisymbrii Cardamines, quinque foliis crassiusculis constantes, colore luteo præditi, exceptis unguibus, qui externa parte virent: intra verò septum foliorum quinque, duplex est corona, prior minutissimorum foliorum, quæ externis appressa rugosa conspicitur, & similiter lutea, quæ etiam colore prædita est interior, sed diluore, ex compluribus ligulis retroactis, & apicibus priorum coronam contingentibus; medium occupat pericarpium rudimentum ex luteo viride; quod delapsis coronis, foliolique florum, totis jam viridantibus, luteo virore sed nitente tingitur, papaveracei capitis magnitudine, sed formâ urceum affabre exprimens, turgido ventre in angustam cervicem desinente, quæ sensim dilatata marginis urcei effingit, stris extantibus aperatis, & onticis loco aliquouque perforatis: in his semen continetur, splendens, majus quàm alba, Tritico grano minus.

Flos hujus spiritum illum ardentem seu liquorem destillatum, quem *Aquam vitæ* vulgò vocant, odore refores nobis vilius est.

Locus. In fluviis & fossis palustribus majoribus, inque aquis stagnantibus majoribus crebrò re-
pitur.

A. 2. *Nymphaea lutea minor flore fimbriato* J. B. C. B. The lesser yellow Water-Lily, with a fringed flower.

[illegible]

In fluviis & stagnis majoribus nascitur, non tamen admodum frequens. In Insulâ Eliensi abundat.

A. 3. *Nymphaea alba* Ger. J. B. *alba major* C. B. **White Water-Lily.**

*Lutez ante floris productionem frumillima est, rotundioribus tamen foliis. [Dod. & foliorum & rum pediculis rotundis.] Radix crassifluma, cortice tegitur nigrore, intus candida & fungosa, plurimae exeunt foliis, quibus in fundo haeret: flores autem longissimas, quae trapiçibus foliis hinc hinc, candidis emaculatis, nonnihil odoratis, Lilacis floribus similes, multiplici foliorum agmine spirant; verum exima folia exteriori parte ex albo virescunt, ut Ornithogali: in quo occupant *ramina* numerosa. Dodon. autore post flores capitulum prodit rotundum, in medio nigricans, splendens, Milio majus.*

Nymphæa Brasiliensis flore albo, *Agave* indigenis dicta, non videtur specie diversa. *Flos* (obfervante Marggravio) duodecim constat foliis, oblongis acutis, angustis, albis, & quatuor foliis viridibus subtus, luavis odoris.

In fluviiis oritur sed rariùs apud nos in Anglia.

A. 4. *Nymphæa alba minima* C. B. *alba minima* sive *Morsus ranæ* Park. *Nymphæa minor* sive *Morsus ranæ* I. B. The least white Water-Lily, or Frog-bit.

In aqua fluitans multiplicat se flagellis suis tenuibus, in quibus veluti parva capita, unde foliorum exortus, & radices tenuissimæ, fundum versis tendentes. *Folius* cinctate rotunditatis, teneris, uncialibus, interdum duplo majoribus, Alari foliis ferè similibus, sed minoribus, pediculis nixis palmariibus. *Flores* veluti è vefica prodeunt, majusculi foliolis ternis albis constantes, Dod. medio-lutei.

In aquis pigrioribus & cœnosis tardè fluentibus.
Hujus varietatem flore pleno odoratissimo observavimus in fossa quadam palustri ad latus aggeris
seu calceti *Audrey caussie* dicti, propè pontem ligneum, in insula Eliensi.

in Cæcis, Alpidibus, & ex eo Gerardus, Parkinsonus, & Bauhinus uterq; *Nymphæam luteam minorem*, quam iuxta americanifera Thamefis fluentia in uisidicribus frequentem ferebat: Item *Nymphæam aliam minorem*, quam in Anglia, viâ quæ Londino, Oxoniæ, ac Britoliæm ducti fecus & trans aquarum pigriores minifia, profundas repèriri affert. Ego & amici duâ utramq; quæfivimus, necdum inventimus in Anglia, æd ab aliis fide dignis inventis, tantum abest, ut quæfientes finit apud nos. Ego certè Lobelo non nifi in Angliâ, & aliis aliquot plantis pòntes in Angliâ orièrè, tradidit, quæ pòtè pignè fidei non habet. Quædam alia, nec puto inventurè effè. *Nymphæam luteam minorem* Septentrionalium titulo. *Nymphæa alia minor* nobis hædèus incognitè. *Nymphæa*. D. Magnol. Mon/peliensis in Itagnanribus aquæ Lateralæ am affatè pignè occurrere ferebat: utinam accuratè defcriptam nobis dediffet.

Nymphæ utriusq. albe & luteæ radia, folia, femes in usu sunt adversus fluxus, præcipue vero gonorrhœam & pollutiones nocturnas, feminis acromioniam, ganguinis affluat & tenuitatem. Extrinsecus præ adhibentur folia & flores ad febres astu & vigilias sopiendas [in lotibus pedum, in impotione foliorum filii. lumbis, temporibus, plantis pedum]. *Sched.*

Multi ab huius plantæ usu cavent, eo timore nã is coeundi tum vires, tum desiderium minuuntur: compertum enim aiunt ulius feminis acque radices homines reddere ad Venerem valde frigidos & tardos. *Plin. lib. 3. c. 7.* coitu genituræque privari scribit qui biberint cum guodcumq. diebus.

Radix Nymphaeae candidae vino nigro decocta & pota mensum muliebrium abundantiam sufficit
efficaci remedio. etiam iis qui de omni auxilio desperarunt. Idem de Semine intellige. *Trag.*

Henricus Petrus radicem Nymphææ albæ vino coctam & potam commendat in nimio mensium fluxu, è Dolæi lib. 5. c. 4. sect. 18.

Turcas perhibent per noctem flores Nymphaeæ in aqua macerare, quæ si nares inungant, velent dem bibant, putant se à multis gravissimis morbis immunes futuros, & se ab iis præservari posse. Non ex floribus albis conservam & lyrypum conciliant quæ somnum conciliant, segniùs tamen quam Papaver. Simon Paul. Quadrip. Botan. Class. 2. p. 94, 95.

Experiētia scio in excoriatiōe palati vel Uvulae & Linguae à materia calida adusta Aq. Nupharis cum Cafura conducere, ex observationibus Marcelli Cumani ab Hieronymo Velschio editi

5. Nymphs

* 5. *Nymphaea alba major Aegyptiaca* sive *Lotus Aegyptia* Park. *Lotus Aegyptia* Alpin. exot.

Folia confusit numerosa, magnitudine colore atque figura *Nymphaeae* albae foliis proximis, undique renatis, pluribus lineis *ve* nervulis per folii superficiem variè difcurrentibus, pediculis è radice exercentibus nixis inter illa. Ac nec folia tantum *Nymphaeae* similia habet, sed & *capita*, & *radices*, & *lores* inter magnitudine, figurâ, & colore alba *Nymphaeae* floribus similes, lingulis lingulos pediculis *ve* caulibus viridibus, rotundis infidentibus, aliquantum odoris levissimis, ad violæ odorem inclinantibus respirantes. Floribus succedunt *capita* rotunda, Melpomæ magno magnâque, fructui *Nymphaeae* albae similia, cortice viridi cincta, intus veluti longos parvâ, folliculos habentia, quæ *semen* continent unum Bracciae femini simile. Pediculi tum forum tum foliorum longi sunt, digitum minimum circiter crassi, teretes, caevi, decem ferè alterutrum ab eadem radice. Radix rotunda in oblongum, magnitudine & figura ut *Pyrus* parva, exterius nigra, intus flavescens, pulpa sanè carnea & dura, sapit adstringens & subdulcis. Prosurvè vero aucta non superat magnitudinem uti gallinaceæ. Indurata ex parte potè cautam libenter comedunt. Videtur coctum intus colore ovi rubrum imitari. Ab hac radice pura & torâ innumerae fere fibrosæ, tenues, colore albicantes radicle procedunt.

In locis nonnullis aqua Nili fluminis, affate de more folito aucti, inundatis, ac velut lacunis effusis (quos locos *Birebar* Ægyptii vocant) abundat, ut tota quæ superficies foliis contecta occurrat, plantæque tandiu vivens supra terram cernitur, quoad tota aqua terrâ fuerit abforpta, atq. siccata; quod fieri folio Novembri mensis, quo tempore Loti plantæ sub terrâ nascuntur, marcescentibus tum foliis, tum floribus, tum fructibus, cum totis suis plantis: quo constat Lotum annum esse plantam.

Id proprii hęc planta (inquit Alpinus) habere videtur, quòd quantacunq; fit aquę altitudo usq; ad illius superficiem crescat, floręq; nunquam intra aquam aperiat sed semper supra superficiem ejus, non multum tamen, attollat.

¶ Quæ Theophrastus & Plinius habent de mirabili hujus plantæ ad Solem conversione, quòd scil. flores ejus sole occidente se comprimant, caput, integant, ad ortum aperiantur & supra aquam affurgant, se in Nymphæa alba observâsse affirmat Propler Alpinus, Iplam nempe occidente Sole florem claudere, deinde se totum cum foliis sub aqua occultare, eòq. oriente florem primum extra aquam promere, aperire, atque paulo post cum omnibus foliis supra ipsam affurgere: Nobis certè incredibilia videntur.

C A P. II.

De Tribulo aquatico.

TRibulus dicitur *πυρρὸς τρεῖς βάλλειν*, quòd fructu suo tria vulnuscùla infligat, vel quòd cuspidatum trifariam feriat. *Bod. à Stapel.*

Tribulus aquaticus J. B. C. B. Ger. *aquaticus major* Park. **Water Caltrops.**

7. B.

Ex uno capite *hypobutis folia* multa, fefcuncialia, duobus quadrantibus fuperioribus ferrata, lupra glabra; fubtus rugofa, Populeis quodammodo fimilia, pediculis palmari & fefcuncialpalmari, fungofo & paullo infima interionem tuberofo harentia. *Flores* parvos albos fequuntur muricati *fructus*, * *Spinul*is armati, nigricantes, Cafteaneis pares, paulo nucleovo non diffimiles, candido, eduli, guttu habu ingratu, qui, autore Dod. & recens munda, & arefacta, molaque contritus in panem coqui poffe fertur. *Radices* longiffimæ ex intervallo, veluti ad genicula flaminum utrinque calariam pronunt, partim in aqua natantes, partim limo harentes.

Nafcitur variis in locis, ac ferè stagnantibus fluviorum partibus, lutoſis lacubus, & urbium foſſis, quibus limoſus lit fundus. Inter Montbelgardum & Baſileam obſervavit J. Bauhinus, ubi floret menſe Junio. Matthiolus in perſicifera Italia fluminibus & lacubus provenire ait, præſertim in agro Mantua-Locuſ.
no & Ferrarienſi: neque ſolum in dulcibus aquis gigni, ſed etiam in mari, quod non credimus. Nos fructus Venetijs vepales vidimus.

Pleniore hujus plantæ descriptionem videbis apud Jo. Bod. à Stapel, *Comment. in Theophr. hist.*
lib. 4. cap. 11.

C. A. P. III.

De Faba Ægyptia.

HÆC planta à nonnullis Nymphææ species censetur ob conformitatem in foliis caule & radice. Flos etiam cætera Nymphææ similis solo colore purpureo differt. Præcipua differentia est in fructu.

Уuuuу

Faba

Faba Egyptia Bod. à Stapel. *Faba Egyptia* Dioscoridis & Theophrasti, ejus radix Colecefa dicebatur Park. *Faba Egyptiaca* Dioscoridis affinis C.B. Fructus valde elegans, *Faba* fortè *Aegyptia Dioscoridis* J.B.

Hujus fructum sic describit Clusius, Prægrande Papaveris caput, cujus summum fastigium transversum fuisset præcisi, referebat; membranacea enim & rugosa constabat substantia, subfusci coloris, levi admodum, licet ejus circumferentia supremâ parte novem esset unciarum, sensim tamen decrescens, usque ad pediculum qui *florem* cui fructus fuisset ad sustinuisse videbatur; apparebant enim quadam ubi flos inhaesisset vestigia: superior porro fructus pars prorsus erat plana, 24. lacunam five cellulis serie quadam dispositis prædita, instar favi Vespærum; in quarum singulis singularia *semina*, five parvæ nucs, instar pumillarum glandium continebantur, penè unciam longæ, unciam in ambitu crassæ, quarum suprema pars fusca erat & in mucrone definebat illi similem qui extimam glandis partem occupat. Infima pars exiguum lacunam habebat, vestigium videbatur ubi pediculus illam in cellula retinens inhaesisse videbatur: nucleum autem continebat rancidum & situ obdutum.

Hanc ipsam plantam in insula Java invenit Justus Heurnius M.D. & verbi Divini minister in India Orientali, qui eam *Nymphaea* glandifera Batavicae Javorum nomine descripsit his verbis. Ejus [fructus] fungosus rugosus calyx est, globum didimum referens, viridis coloris, qui duodecim, vel septendecim loculis distinctus est; loculorum quivis glandi similem fructum continet, ex violaceo nigricante intus albidissimum, corculo viridi, adstringentis saporis & subamari ut Glandium, ficcum ut Avellanarum. *Caulis* bicubitalis fæpe, rotundus, asper, fungosus. *Folia* ingentia, Batavice *Nymphaea* planè familia. Flos etiam nostratium similis, odoris validi ut olei Anisi.

Nascitur in paludosis & ad ripas fluviorum. Hæc è J.B. Bodæi à Stapel notis in Theophr. hist. & Parkinsoni Theat. ubi plura vide. Hanc plantam veram & genuinam Antiquiorum *Fabam* ægypticam esse nemini dubium esse potest qui descriptiones inter se contulerit.

Jac. * Bontius plantam hanc titulo *Nymphaea Indica flore purpureo* sic describit, Nostrati *Nymphaea* in omnibus tam in latius, quam rotundis foliis, caule & radice plane convenit: flore vero differt, qui in nostrate vel albus, vel flavus est, hic autem pulchre purpureus, odore gratissimo nullo modo nostrati cedens. Fructu quoque & calyce longè à nostrati *Nymphaea* differt; qui in superficie hic planus conspicitur, tanquam si per medium cultro dissectus esset: verrucæ parvas, in orbem distinctas super ostendens circiter 30. numero, quæ paulatim grandæscentes calycem sibi unaquæque effingit, donec maturæscens nucem Avellanam dempto putamine cùm forma, cum nucleo valde referunt; saporem quoque ejus non malè amatur, qui tamen satius aliquid modo & aqueus est, naturam redolens elementi in quo crescit.

Viribus cum *Nymphaea* nostrate convenit, ideoque decocto hujus plantæ, à Malais edocti, utimur in calidis morbis, Febribus ardentibus, Phrenitide, Cholera, & in mortifera dysenteria. Hæc-nus Bontius.

C A P. IV.

De *Millefolio aquatico*.

- A. 1. *Millefolium aquaticum minus* Park. J.B. *aquaticum flosculis ad foliorum nodos* C.B. *Myriophyllum aquaticum minus* Clusii Ger. *Small Water-Willow*.

Clus.

Latè se fundentibus scapis præditum est, qui rotundi, virides, frequentibusque nodis intercepti sunt; è quibus tennes, capillaceæque fibras spargit, quibus telluri inhaeret: superior scaporum pars palmum supra aquas eminet, quam ad singulos nodos quinque tenuium, parvisque foliis prædatorum foliorum alæ ambiunt, vix unciam longæ, virides admodum, quæ sensim circa scaporum summam minuantur, sic ut in pyramidalem quasi formam scapi definant, qui summo fastigio totidem flosculos quot foliorum alas in singulis nodis ferunt, pusillos valde, octonis candidis foliolis simul junctis, nec fæle explicantibus, præditos, qui deinde in quadam tubercula, quatuor radiolos in capite habentia transeunt.

In lacunis secundum rivus sitis, nec profundis, observavit Clusius, Flore & semine mensè Junio onustum: nos in rivulis circa Cantabrigiam copiosum satis invenimus.

- A. 2. *Millefolium palustre galericulatum* Ger. emac. *aquaticum flore luteo galericulato* J.B. Park. *aquaticum lenticulatum* C.B. *Wooded Water-Willow*.

J.B.

Tenuissimis filamentis totum est contextum, quæ ferè indigestis; appensis hinc inde crebris embellatis orbicularibus, Lenticulam aquaticam emulantibus. Caulis tenuis, dodrantalis, nudus, in ramulos pariter superiore divisus, flores gerit luteos, majusculos, cucullum referentes.

In fossis palustribus Lincolnienfibus & Elienfibus reperitur. Duas species observavit D. Don, majorem & minorem.

Vocavi (inquit C. Bauhinus) lenticulatum, quia vesiculæ parvæ Lenticulares non tantum ulimæ foliorum parti adherent, sed infinite omnibus foliorum partibus subijunguntur.

Hanc plantam quoniam aliis imperfectè descriptam observavimus, ipsi plenius accuratius & describere conati sumus. E radice limo inhaerente *cauliculus* emittit infirmos, teretes, creberrimis geniculis distinctos, in aquis fluitantes, in ramulos rariores divisos. Ad singula genicula singula exeunt *folia*, ramo-

Laræ, ramo ad exortum hinc inde insigniori: Tum folium reliquum, tum rami dicti ramulos alternatim ab hoc & illo latere emittunt, in tenuia & capillacea segmenta subdivisus, quibus accrescunt vesiculæ, has *lenticulas* appellat C. Bauhinus. E centris divaricationum ramorum exeunt subinde *cauliculi* foliis nudis, [versus summities tamen quadam foliorum rudimenta apparent] in fastigio flores ge-
successive ferè apertentes, è calyce bifolio seu bivalvi, monopetali, in duo segmenta divisi, quorum sub-
perius galæ figuram obinet, inferius labelli lati, in medio velut fimbriam habentis denfam. Sub-
ditur. *Vesicula* feminale parvum, subrotundum, figurâ feminis Lithospermii, unicum intus inclu-
gemma semen, rotundum, fuscum. Folia juniora virefunt. In extremis ramulis, nunc [Julio mensè]
Florat Julio & Augusto, & semen brevi maturat.

In pilicinis, inque fossis palustribus occurrit, sed rarius.

Tempus.
Locus.

C A P. V.

De *Cotyledone aquatica*.

- A. 1. *Cotyledon aquatica* J.B. *aquat. acris Septentrionalium* Lob. *palustris* Ger. Park. *Ranunculus aquaticus* Cotyledonis folio C.B. *Marsh Pennywort*, *White Knot*.

Vitriculis rotundis, crebris geniculis interceptis, vel sub terra, vel in superficie terræ reptando ferè propagat. E geniculis tum fibrillæ seu radiculæ albae creberrimæ, tum folia, tum etiam pediculi flores sustinentes exeunt. *Folia* cinctatæ ferè rotunditatis, crassa, digitum lata, per margines leviter crenata, glabra, pediculis semipalmatis aut majoribus summa parte furcatis, eorum centrum occupantibus insident, fibræ inde in foliorum marginibus velut tor radiis duæ. Ex alis glomeratis [octo interdum aut plures] sustinentes. Singuli autem flores quinque perexiguis, acutis, dilatè rubentibus foliis componuntur, & summities seminum singulorum, ferè forte binorum, caule hinc habentur, alius super alium, florum & seminum glomeris: bini quoque non raro ex eodem folio sum exeunt pediculi floriferi. Sapor plantæ mihi potius amarus quam acris visus est.

In palustribus frequentissima est hæc plantæ: post medium æstatem florat. Panta est singularis & sui generis: folio quidem Cotyledonem veram exactè refert, verum caule, flore & semine immane quantum ab eadem differt.

Locus.

Margg.

- * 2. *Cotyledon repens Brasiliensis*, Erva do Capitaon *Lufitanis* Margg.

Radix recta, teres, geniculata, alba, sub terra serpit, & ad genicula unius aut duorum digitorum intervallo distantia, multa agit filamenta tenuia, & ibidem caulem [rectius pediculum] duo aut tres, etiam octo aut decem digit. altum protrudit, exilitem, teretem, fistulosum, ex alio purpureum, inferius in medio filum lentum habentem: quilibet ambitu caulis fert superius unicum folium rotundum, latè viride ut *Nymphaea*, non ita solidum, in ambitu crenatum more folii Umblici Veneris: caulis in centro folii aut circiter infertur, & ex centro inferionis tennes venæ ad circumferentiam disperguntur. Radix contrita odorem & saporem habet radicis Petroselinii.

C A P. VI.

De *Stellaria aquatica*.

- A. *Stellaria aquatica* Park. *Millefolium aquat. 13. five Stellaria aquatica* C.B. *Aline aqua innatans foliis longiusculis* J.B. *Water Starwort*, or *Star-headed Water Thistle*.

J.B.

Lenticulæ modo aquis innatant, longis, tenuibus, teretibus, infirmis *coliculis*, pedibus & cubitalibus ac etiam longioribus, in ramulos subinde aërentibus: è quorum geniculis non tantum demittuntur fibræ tenuissimæ & albidæ quibus radicatur, verum etiam bina folia per gremia oriuntur, Alines, semunciam ferè longæ, ex angustiori principio sensim pariter dilatata: ex digesta, decrecentibus semper interioribus. Ad singulos caulis *cauliculi* bini oppositi, hinc alio pro folioli proportionem longissimo, luteo apice insigni. Flosculos exicipiunt *cauliculi* seminalia ex rotundo paululum compressa, quatuor lineolis altius impressis in quatuor parvis disticta. In vasculorum summities emergunt pili aliquot nigri velut apicem continentes.

CAP. VII.

A. *Militaris Aizoides* Ger. *Stratiotes* sive *Militaris Aizoides* Park. *Aloe palustris* C.B. *Aloe* sive *Aizoon palustre* J. B. *Water-Sengreen*, or *Fresh-Water-Soubrier*.

J. B.

Folia habet Aloes herbae similia, sed breviora & minora, per ambitum duris quibusdam, brevibus aculeis spinosa; inter quae vagina quadam erumpunt, cancrorum forcipulis similes, quibus desinentibus flores exeunt candidi, trium foliorum, Ranæ morsus perfimiles, luteola exigua flamina in medio gerentes. Pro radicibus fibræ longæ sunt, rotundæ, candidæ, crassioribus lyrarum fidibus, aut longis lumbricis perfimiles, quæ ab ipso folia promente brevi capite descendentes aquæ fundum petunt, quem tamen rarissimè assequuntur. Exeunt ab eodem & aliæ oblique fibræ, quibus uti Ranæ morsus multiplicatur.

Locut.

In fluentis pignioribus, stagnantium aquarum lacubus, & fossis palustribus majoribus non rarò invenitur, maxima foliorum parte unà cum floribus aquas superante; reliquis stirpis partibus sub aquis conditis. Junio, Julio & subinde Augusto floret in Insula Eliensi.

Cæterum fibras, quas pro radicibus habet, scelerati Agyptæ, in aquæ plena phiala, quò majores apparent, mulierculis ostentatas impudenter mentiuntur vermes esse, quos medicamentis suis ex intestinis eduxerint, teste Dodonæo.

CAP. VIII.

Stratiotes Egyptia J. B. *Strat. aquatica vera* Dioscoridis & *Egyptiaca* Park. *Lenticula palustris Egyptiaca* sive *Stratiotes aquatica foliis Sædo majore latioribus*.

Alp.

Propè Pelusium, nunc Damiatam dictum, Aegypti urbem, in fossis aquâ Nili decurrente plenissimè copiosè provenit hæc herba, aquæ Lenticulæ palustris modo supernatans, sine caule, foliis Cynoglossæ, brevioribus, latioribus, densioribus, durioribus, hirsutioribusque ac albidioribus; in quibus pro radicibus exigua & rara quædam lanugo pendet. Sedo majori similis est; Nullo odore prædita, eo excepto quem ab aqua accipit; sapore tamen adstringente ac sicco linguam ferit, non secus quàm Acacia.

Hanc plantam Antiquorum Stratiotem esse minimè dubium videtur. Stratiotes enim, teste * Dioscoride, fluvialitibus cognomen ex eo trahit, quòd in aquis nascatur, inque iis supernatans sine radice vivat, quoniam solum habent Aizoon simile, ac majus. Plinius verò tradit eam in Aegyptotantem ex inundatione Nili nasci; Aizoon etiam similem esse, ni majora haberet folia.

Stratiotes Egyptia Dioscoridis Vesslingii.

Cum in eodem loco, nempe in Nilo propè Pelusium observata sit ab Autore Cl. Vesslingio præcedente non diversam esse suspicor, quamvis nec descriptiones nec icones per omnia conveniant.

Folia hujus, describente Vesslingio, Aizoon quidem, sed majori illi & arborecenti familia diceret, ni majora multò forent pariterque latiora. Surrecta pleraque videntur, rosæque concecissa stipita, & citra malæ ætatis dispendium plicis in longitudinem rugisque non ineleganter crispata. Circa exortum, ut solet, angustiora folia paulatim deinceps dilatantur: extremorum altero non in acumen exeuntia, sed reflexis leviter oris paulatim diducta sunt: cætera dilutius virefcentia, verbasci folii mollior utrinque hirsuta. Flores non observavi. Planta tota sessili base Nilo incubat aquis innatans circa radicem, quamvis radicem vicem demissa terram versus tenuissima fibrarum veluti filamenta fuisseant.

CAP. IX.

Lens palustris latifolia punctata Park. *Lenticula palustris latifolia punctata* C.B. *Lens palustris Patavina* J. B.

J. B.

Adunam costam longiusculam adnascuntur utrinque, in alæ modum folia densò agmine mutuo se plurimum tangentia, ex oblongo rotunda, semuncialia superius punctis minutissimis notata, inferius mulco obducta. His infernè copiosæ Lenticulæ, aliquando singulæ, aliquando ternæ & quaternæ, rugosò prætenui cortice donatæ adherent, quibus semen copiosissimum minutissimum & flavescens includitur. Sapore est aquoso.

Locut.

Hanc in fossis Patavinis aquis supernatantem vidit C.B. & in Silesia circa Vratislaviam reperitur.

Hæc planta rectius fortasse ad Capillares refertur.

CAP.

CAP. X.

A. *Graminifolia palustris repens vasculis granorum piperis amula*. *Pepper-grass*.

Perexigua hæc planta per terram repit foliis tenuissimis; in alis foliorum globulos sessiles profert granorum piperis magnitudine ferè, seminibus albis refertis.

CAP. XI.

Gramen Offisragum Norwegicum & Cimbricum.

Hæc planta improprie Gramen nominatur à S. Paulo & Bartholino, quia non est flore stamineo. Radix ejus crassa, nodosa, infilar radicem seu raparum Rothfeldianarum folia longa, acuta infilar Iridis, flos flavus colore laturato. Locis paludosis & humidis crescit inter alia dumeta prope omnes villas colonorum; primum gramen est quod vere prodit, unde avida sunt pecora ad decerpendum; ex elu hujus pecora male se habent, macie confecta, spinâ dorsî extrâ protuberante (unde rustici dicunt quod dorsum sit fractum) pedibus offibus, debilibus, ut ægerime incedere queant. Pro Antidoro Rustici semper habent offi exiccata in promptu, in parva frusta confecta, quæ quotannis magnâ copîa colligunt, & conservant ad hunc usum; hæc avidè devorantur ab arthriticis bovis, vaccis, ovibus, equis, porcis, &c. & in minima dentibus comminuantur, & deglutuntur unde salivatio subsequitur, & pecora convalescunt: aliqui pro remedio utuntur radice Tormentalis, omnes ferè tamen offibus acquiescunt.

An hæc phenomena producantur à fodinis mercurialibus vel plumbeis, eorumque effluvis, vel à superflua humiditate vernalis plantæ, contendunt Philosophi.

Notandum est variare plantas pro diversitate soli, loci, & Climatis, in quibusdam enim regionibus hæc herba innoxie à bestis consumitur (adnotante Bartholino) & à Chirurgis usurpatur pro Centauro minore; in aliis verò tam perniciosa pecoribus & odiosa rusticis, ut ista loca circumsepunt in quibus copiosè luxuriat. Vide D. Joh. Frid. Treubleri Obsev.

Suspiciatur D. *Tameredus Robinson*, (qui omnes has observationes de gramine Offisrago collegit) hæc plantam esse vel Centaurium palustre luteum minimum nostrum Catalog. plant. Angl. vel Ranunculi graminæ aut potius Asphodeli speciem.

CAP. XII.

A. *Gladiolus lacustris Dortmanni* Clus. cur. post. p. 40. *Leucoium palustre flore subcæruleo* C.B. *Glad. lacustris Clusii, sive Leucoium palustre flore caruleo Baubini* Park. *Water-Cladiolæ*.

Clus.

Hujus folia dodrantalem longitudinem rarò excedunt, crassiuscula & concava sunt, interstitioque discreta infilar filiquarum albæ Violæ & similium, viridia alioquin, & dulcis saporis, anatisbus urinantis gratum pabulum; nam ad aliquot ulnarum altitudinem sub aqua latent, quam tamen caulis inter illa emergens superare conspiciunt, floribus albis onustus, Leucoion flore amplioribus, cava illa & infima parte, petiolo à quo dependent proxima subcærulei coloris, formam panis referentes Gladioli, non proflus tamen similes, quinque foliis constantes, quorum duo superiora ad pediculum reflectuntur, tria reliqua, quæ latiora, propendunt. Floribus succedunt turbinata vascula, rufo semine plena.

Nascitur in flagnis quorum fundus puro sabulo subternitur, nullam alioqui plantam præter hanc alente. Sub extremum Julium florentem se observasse scribebat Dortmannus apud pagum *Norb & Westerveld* in Drentia, nusquam alibi. Nos in lacu parvo aut stagno *Hulswater* dicto non longè à *Perith* Cumberlandiæ oppido copiosum observavimus.

SECTIO II.

Anomale Siliquose.

CAP. I.

De Acantho.

Acanthi pueri in florem sui nominis versi fabula nobilis quem Pæderota à puerili, uti suspicatur Kyberus amore Græci vocant. Melampyllum etiam non ineptè à Græcis dicitur hæc herba, quòd folium saturato virore nigrescat. Planta est singularis & anomala, quam Botanici vulgò ob folia in Sylvestri genere spinosa Cardus annumerant.

U u u u u 3

Dicitur

Dicitur vero Branca urfina à similitudine quam folia habent cum anterioribus urfi pedibus. Acanthi folia veteres Architecti ob figuram venustatem & elegantiam epistylis seu columnarum capitulis insculpere solebant. Frondibus Acanthi (inquit Viruvius) columnas Corinthias veteres Architecti coronabant, quarum effigies adhuc hodie nostris frequenter oculis offerunt. Vestibus etiam pretiosis figuram Acanthi foliorum circumtexebant: unde Virgilius,

Et circumtextum croceo velamen Acantho.

Verum an Branca urfina vulgaris sit versus Antiquorum Acanthus merito dubitatur, quia Plinius Acanthum topiariam herbam facit, Branca autem urfina operibus topiariis omnino inidonea est, nec enim ductilis & sequax, & in Animalium aliarumve rerum formas & effigies fingi apta. Ex altera tamen parte Acanthi descriptio apud Dioscoridem Brance urfinæ perbellè quadrat. Consule si placet Jo. Bod. à Stapel. Comment. in Theophr. hist. lib. 4. cap. 3. p. 308.

1. *Acanthus sativus* Lob. Ger. Park. *Sativus vel mollis Virgili C.B. Carduus Acanthus sive Branca urfina* J. B. *Wank-urfine, or Wears-bycerth.*

J. B.

Acanthi folia humi fusa, pedalia, profundè lacinata, mollia, intensò virore splendentia, pilosa. Inter hæc fargit *caula* dum triumve pedum, vagus, firmus, foliis nudus, minimè ramulosi, qui à medio ad summum oleum fastigium thyrum gerit florum candidorum, quorum folia rictum imitata, oblonga, foliis coercentur viridibus, per extremum laciniatissimis nonnihil & spinosis, medium occupantibus *flaminibus* crassifolius. *Semen* in oblongis continetur pericarpis, latum, planum, rotundum, crassum, fordè luteum. *Radices* longè, lateq; vagantur, foris nigrae, intus albae; sapore glutinoso & viscido, ut & folia: adeò vivaces ut vel minima particula in terra relicta germinabit; frigoris tamen minus patiens est.

In Italia meridionalibus circa Baias & Neapolim, inque Sicilia insula copiosè provenit.

Est è quinq; herbis emollientibus. Usus potissimum externus est in clysteribus aliisque paregoricis, quarumcumque formularum & utplurimum in cataplasmatibus. Radices, aurore Dioscoride, ambustis & luxatis commodant in cataplasmatibus. Potè urinum ducunt & alvum fistunt. Podagris calidis trite & calefacta utiliter illiuntur. *Plin.* Profunt etiam tabidis, sanguinem fluentibus, ex alto delapsis, ictu aliquo aut conatu supra vires lasis [ruptis atque convulsis Diosc.] non minus quam Symplythi majoris radices, quas substantià, lento succo & qualitate proximè refert. *Dod.*

2. *Acanthus aculeatus* C. B. *syvestris* Park. *Carduus acanthus sive Branca urfina spinosa* J. B.

Dod.

Sylvestris Acanthus caule, fastigio acuminato, floribusq; cinetò, florum colore ac specie, tum & semine sativum refert, sed tamen brevior ac humilior: folia similiter ampla, multis incisuris laciniosa, fed haudquaquam levia, verum frequentibus, asperis, duris spinis circa marginum crepidibus horrida.

C A P. II.

1. *Leontopetalon* Ger. Park. C. B. *Leontop. quorundam* J. B.

Radix pugnum implet, rotunda, tuberibus multis inaequalis, cortice cinereo, pulpa virente in flore, sapore amaro. Hinc exeunt pediculi pedales, trifariam divisi, quorum singule divisiones bina aut terna gerunt folia, cincta ferè rotunditatis alia integra, alia lacinata & veluti crispa, colore ex glauco flavescente, venosa. Inter folia *caula* exurgit, lineis pallide purpureis striatis, in multos ramos divisis, foliis minoribus minimèque incisus ad genicula donatus. Flores in umbellulis pediculis foliis oblongis interjectis, in caulis spicatis congesti, lutei, Ranunculi florum magnitudine, quinque stellatis oblongis foliis constant, *apicibus* luteolis umbellum circumstantibus; quibus marcescentibus prolongantur pediculi in palmarem longitudinem, in extremo utriculorum venosum Halicacabae sustinentes. *Semen* nigrum, Cannæ Indice semini persimile. Parkinsonius filiquas parvas floribus succedere scribit, crassiores & breviores quam Fumariae bulbosae, alioquin nonnihil feminis, semina parva, rotunda continentes: quin & totam plantam Fumariam bulbosam quodammodo æmulari.

Circa Halepum Rauwolfius reperit. Matthiolus in Hetruriae arvis aliq; Italiae locis se vidisse ait, nascique frequentem in Apulia.

Radix usurpatur in Halepo ad detergendas vestium maculas.

2. *Chrysogonum* Park. *Chrysogonum Dioscoridis quibundam* J. B. *Leontopetalon affinis foliis quernis* C. B.

J. B. Rauwolf.

Alitudinem Leontopetali adsequitur, estque huic caule, floribus, radicèq; rotunda (quæ interna parte rubra est) haud abimilis. Cauliculi tamen graciliores, in terram repandi, & ab origine filii modo tenues, in varios ramulos divisi, quorum extremis *stipiti* adherent confusculi, lutei, densiorè stipatu positi, quatuor communiter foliolis constantes. *Folia* coliculatorum dorso adherent gemina utraque, ita sibi invicem opposita ut crucis figuram positi suo efficiant; atro-virentia, in extremo latera, dissecta ad instar foliorum Quercus.

C A P.

C A P. III.

De Sesamo.

Sesami nomen inditum videtur *σάμη* *σάμω*, quod quandoque *σάω* denotat concutit, impello, & *σάω* mero, quod subito & quasi impetu ad messem propelleretur. Potius nomen exocum est, ab Ægyptiis sumptum, quibus *Semsem* dicitur. *J. Bod.*

- Sesamum* J. B. C. B. Park. & *aliorum Lusitanis* Gergelim. *An Gangila sive Sesamum Africanum* Pisoni & Marcegrav? *Oilij purging Grain.*

J. B. Velsing.

Per caulem cubitale, rectum, firmum, crassum & pinguem folia habet semuncialibus pediculis harentia, crassifolia, ex atro virore nonnihil rubentia, oblonga, acuminata [inferiora latiora & profundioribus incisuris ferrata, superiora integris oris angustius patentia Velsing] è quorum albis flori emicant calathi formâ, oblongi, magnitudine eximia, monopetali, reflexis labellis, intus albidis, exterius Violæ colore induti, tenuiq; reserpti lanugine. *Siliqua* rectâ secundum caulem ascendens, non quaternis tantum sed etiam quinque sensis, lateribus angulose, stellatum occupant *calicem*, oblongum illud, compressum, pingue, flavescentq; *semen* inclusum custodientes.

Ægyptiis tum in cibo, tum in medicamentis utilissimum est, quod cum reliquis frugibus, post *Vires* & quam arentes campos scatebris suis temperavit Nilus, celeri proventus surgens filiquâ minimè fallaci *Usu*. cultorem suum locupletat. Parkinsonius, nescio quo Autore, Sesamum in India Orientali sponte nasci ait, in Ægypto, Syria, Græcia, Creta, Sicilia, in agris duntaxat, feri & coli.

Oleum seminis expressum *per* *Zeid taib*, i.e. Oleum bonum Arabes nuncupant, quod ad cibos in frequentissimo usu est, majorique pretio quam Olivarum oleum in Ægypto venditur.

Margravius radicem teneram, rectam, multis filamentis præditam, exterius ruffam, interius albam huic plantæ attribuit, si modo eandem plantam describit.

Plantam hanc non esse verum Antiquorum Sesamum nobis cum J. Bauhino & Stapelio videtur, ideòque in libro à Dioscoride Sesamo adscriptæ ei conveniant dubium est. Iis ergo omisiss, quas proponit in avres de Plancis Ægyptiacis Prosper Aspinus, adferemus. Plantæ (inquit ille) decocto utuntur in fota ad ophthalmias, ad tussis, anhelitûq; difficultatem, pleuritidem, peripneumoniam, & tumores duos febriofos: Mulieres pro uteri duricie infestationes faciunt, & utuntur ad capitis fures, ad calidas inflammationes: planta & seminibus coctis cum melle ad exsiccatos nervos, ad combustas partes, ad calidas inflammationes: Decocto in clysteribus ad colicos dolores, & ad emolliendam alvum: Ad movendas menstruas purgationes. Oleum facemq; ejus bibere ut impinguecant mulieres in balneis familiarissimum habent. Oleo etiam ad multa alii Ægyptii uti consueverunt, viz. ad cutis pustulas, asperitatem, atq; omnem defecationem ex humore melancholico tum epoto, tum in cibis frequentato, vel ipsis affectis partibus inunctis. *Secretum* apud quosdam ad cutis pruritum, ejus quatuor uncias multis diebus bibendas exhiberi, ad anhelitû difficultatem, pleuritum desperatam, peripneumoniam, ad movendos menses, atq; ad vehementes stomachi, intestinorum, utriq; dolorum cruciatu demulcendos intus & extra.

C A P. IV.

- Balsamina fœmina* C. B. Ger. Park. *fœmina Persicifolia* J. B. *The female Balsam Apple.*

J. B.

Radix fibrosa & candida nititur: *Caules* autem habet enormis crassitie, cum altitudo cubitum sape vix æquet, rarè autem & parùm fupere: est verò cortice aut ruffo, aut rubescente aut herbido rectus, ad genicula nodosus, succo satuo pregnans, glaber fere, cum interici rami, quos nullo ordine emittit tomento levi vestiantur, foliis densè stipati Salignis aut Persica, acuminatis, per ambitum ferratis, succulentis, sapore amaranthe præditis; è quorum albis flori simul plures Persicariae filiquosæ proflunt, calcarî longo, ex carneo colore herbaceo, reliquis vero flos rubescit, pediculis brevibus insidentes. [Est autem flos hexapetalos, folio supremo lato, infimo huic opposito concavo & in corniculum incurvum productum, binis lateralibus inferioribus oblongis, latis & propendentibus, latèque appendice velut geminis; superioribus duabus brevibus, parvis.] *Fructus* figurâ ferè Balsaminæ maris, acuminatus velut geminis; in plures partes se contrahentes si digito leviter prematur delinens, *semina* ejaculatur parva rotunda ex ruffo fuita seu pulla.

De loco natali nihil certi traditum invenio. Tenella est planta: semen rariùs apud nos perfcit, nisi diligens cura & cultura accedat; quotannis ferenda.

CAP.

Suspicio Trifolium hoc congener esse Trifolio filiquoso flore tetrapetalo, lib. 17. cap. 3. descripto.

CAP. XI.

De Epimedio.

Epimedium Dioscoridis & Plinii quænam herba sit inter Botanicos non convenit: Discrepantes sententias vide apud J. Bodæum à Stapel Comment. in Theoph. hist. & Parkinsonum. Cur ita dictum sit proditum non invenio.

Epimedium Ger. Park. C. B. *quorundam* J. B. *Warrentwort*.

Radix oblique agitur, nec altè demersa, gracilis satis, longè latèque sub terra reptans & se propagans. Hinc surgunt pediculi dodrantales, atque etiam cubito altiores, tenues, politi, rigidi, in ternos furculos divisi, quorum singuli rursus in alios ternos dividuntur, ità ut unicuique folium hæreat unum, haderacum, ex rotundo oblongum, rigidulum, acuminatum, nervosum, averfa parte glaucum, superius ex viridi pallens, juxta pediculum pinnis duabus subrotundis, quarum altera, terà longior donatum, circumcirca mitibus denticellis crenatum, tenue & velut membranaceum. Peculiaris quidam ramus paulò infra primam ramorum divisionem exit, palmaris aut dodrantalis, in ramulos divisis, quorum unusquisque plures, [tres Park.] gerit flores, privatis petiolis hirsutis nixos, structura singularis quadripartitos ità ut tetrapetali tantum videantur, cum revera octapetali sint. Petalis enim exterioribus quæ latiora sunt & rubicunda, exterius tamen ex luteo rubentia, & lineis albis striata, interiora minora & lutea arcuè superincumbunt, unde inferiorum petalorum marginibus circumcirca se ostendentibus, flos negligentius intuenti tetrapetalos videtur, medio flavo marginibus luteis. Medium florem occupant apices etiam lutei, Floribus succedunt *siliquæ* tenues, oblongæ, [cornuta?] semina compressa, rubentia continentes. Florum descriptio Parkinsoni est, verum ii adhuc curiosius observari desiderant, nec enim de interioribus petalis flavis mihi satisfactum est, an revera petala dicenda sint, & an quæterni; quantum enim memini, mihi conspecta singularis cujusdam subtilitatis erant, & unicum corpus constituebant, in quatuor tantum obtusas lacinias divisi.

Locus.

Casalspinus in montibus Liguriæ provenire ait. Camerarius propè Vicentiam in Italia. Bauhinus uterque in montibus Euganeis inter Balneum Aponense & Arqua, in Romania, locis humenibus & umbrosis. Nos in Alpibus non longè à *Ponteba* oppido, quod territorium Venetum & Imperiale determinat observavimus, unde montium incolam esse apparere. Floret Aprilis aut etiam Jennis in regionibus frigidioribus. In hortos transilire ob importunum radicem reptantem coerceri requirit.

De viribus nihil traditum invenio, nam quæ Vereres de Epimedio habent an huic herbæ conveniunt non magis certum esse potest, quàm quòd hæc eorundem Epimedium sit.

CAP. XII.

Guaiana Timbo Pison.

Nomine & noxia qualitate reliquis *Timbo* speciebus similis, ceterum dissimilima apparet, quæ sola in Medicis ulus recepta est, nec frondibus destituta sicut pleræque *Timbo*; sed floribus, foliis magnis, glabris, acuminatis hinc inde vagatur, atque in caulis extremitate tenuibus *siliquis*, levibus, cubitum longis copulatè ornatur, quæ merito à Lusitanis *Fajizans d'impie*, five *Fabæ impetiginis* appellantur, quòd earum cortex succum pilibus quidem infestum, fuit & aliz *Timbo*, sed impetiginis & puerorum labei, cæterisque hujus generis affectibus cutaneis, proficuum continet. Menstruis enim pluvius immatura, siliquæ & virides succo turgent præstantissimo, eoque frigido & acri, quo si fricetur qui impetigine laborat curabitur, modo aliquoties iteretur remedium.

Viris.

Quando maturaverunt siliquæ tempore æstivo, mox exsiccantur, tuncque non solum tunicam exteram, sed & succum atque semina quibus latent paulatim nigrescere & aromaticum odorem spirare comperies: verum tunc prædictis malis minis apte judicantur.

CAP. XIII.

Volubilis siliquosa Mexicana foliis Plantaginæ. Aracis aromaticus, Tlixochitl, seu Flos niger Mexicanus dictus Hernandez. p. 38. Vaynillas Hispanis à vaginarum similitudine, Pilo, Mantil. Arom. p. 200. Lathyræ Mexicani species Amman. The Vanilla's, or Vanilla's.

Her.

Volubilis herba est, arborescens & amplectens *Hernand*. Foliis undecim uncias longis, sex latis, figurâ Plantaginis sed pinguioribus & longioribus, virorèque infectis saturato: singulis ex utraq. parte caulis alternatim exorientibus: floribus nigricantibus: *siliquis* longis, angustis & pæne teretibus, nigris, olentibus mulsam aut Balsamum indigenam.

Calidis

Calidis regionibus, humentibus locis provenit, & siliquas verno tempore profert. Siliquæ binæ aquâ resolutæ & potæ urinam cient, menstrua evocant, cum *Mecaoxobitl* partum accelerant, ac secundas mortuümque fetum expellunt: ventriculū calefaciunt & roborant, flatūs dīsticant, humores crudos concoquunt, cerebrum confortant; & ad ictus venenatos utiles esse dicuntur. Hinc *Chocolate* compositionem ingrediuntur. Elegantes Icones, foliorum, siliquarum, & seminum microscopio conspēctorum extant in D. *Francisci Redi* Experiment. circa res naturales.

Locus.

SECTIO III.

Herbe anomale ob convenientiam aliquam in partibus præcipuis ad superiora genera referendæ.

CAP. I.

Trifolii spica Crithmum marit. non spinosum Brasiliense. Caspænga I. Pison. Perexyl Lusitanis Marggrav.

Sempedales aut paulò longiores *caules* adipiscitur, teretes, nodosos, rufescentes, partim humo incumbentes, partim nonnihil se exigentes. Ad singulos nodos duo aut quatuor *folia* habet, Hyssopi armula, sed crassiora & nonnihil carinata, opposita: superius autem *capitulum* oblongum five ovale est, album ut in Trifolio ferè pro flore, habens in se aliquot *flaminalia* parva crocei coloris.

Folia & breves ramuli decerpti ac parùm cocti superfuso aceto conduuntur, & eduntur cum carnis aut piscibus pro acetariis: excitant enim appetitum, movent urinam, & aperiunt viscèrum opilationes.

Hæc planta, quantum conjicio, ad Corymbiferis affines, Scabiosam, Eryngium, &c. pertinet.

Margg.

Anonymus Brasiliæ Limonio congener. Margg. Ad Lib. 9. cap. 5.

In selsquipedalem aut paulò majorem altitudinem assurgunt *caules* multi, striati, pluribus ramis onusti, quorum quilibet eo loco quò è caule oritur nodum habet: rami inordinatè positi; *folia* ad exortum solitaria, oblonga, fastigiata, venosa, ad tactum mollia, foliis *Oxylapathi* similia; *interatæ* caulis & ramorum extremitate nascuntur multæ *spicæ*, parvulæ, virides, quatuor aut quinque dig. longæ, quæ sese aperientes *stipulas* promunt minimos, flavos, tantæ parvitatē, ut foliolum quicquid vis floris non sit majus cuspidæ acis. *Radix* albicat, lignosa, nullo manifesto sapore. Perennis quod planta & novos producit caules.

CAP. II.

Caspæba Brasiliensis, Lusitanis Erva de Nossa Sennora, aut Cipo de Cobras Margg. Pison. Lib. nono adicienda. Convolvulus Brasiliensis flore octapetalo, monococco.

Margg.

Scanthis est planta, *caulibus* teneris, rotundis, viridibus, admodum lentis. *Folium* quodlibet scorum positum in caule, in suo pediculo rufescenti, duos digitos longo, & in exortu paululum incurvato, orbiculare, vel cordis lateris, ut pingitur, figurâ, consistentiâ folio *Perfoliatæ* simile, superius dilutè vires, inferiùs albescens (in quibuldam plantis folia pæne omnia sunt rotunda) Pediculus autem folii cujusque non inferitur in fimbriam seu extremitatem folii, sed plus dimidio digito ab ora versùs medium folii, ut fit in Nasturtio Peruviano. Ad pediculos foliorum etiam pediculus provenit selsquidigitum longus, *stipulam* sustinens pallidè flavescens, octo petalis constans hoc modo: Quatuor superius adposita tria parva, obrotunda, his subest amplum, obrotundum, adhuc magis inferiùs tria parva alternatim posita. In summitate pediculi inter quatuor superiora folia granum provenit, magnitudinè parvi Pisi, figuræ ovalis, interius viride, hinc rubrum. *Radix* longa, quævis contorta.

Planta hæc nullum habet odorem præter herbaceum. Folia contusa & imposita contra morsus venenatorum animalium singulare sunt remedium. *Radix* contra calculum excellentissima est.

CAP.

CAP. III.

Dipetalos Brasiliensis foliis Gentianæ aut Plantaginis. Lib. 9. capiti decimo subnectenda.

Marggr.

IN pedale aut etiam majorem exerceat altitudinem, caule nodoso, partim incumbente terræ, partim se surrigente; pars quæ terræ incumbit crebras agit radículas. Distant nodi circiter trium digitorum intervallo, ex quibus prodeunt folia, unum aut duo minimum digit. longa, nervo & quinque aut sex venulis secundum longitudinem ut in Plantagine, superius viridia, inferius parum cinerescens. In summitate caulis duo folia parva sibi applicata inveniuntur, figurâ rursus parum cinerescens. Ex quorum medio flos enascitur, eleganter cæruleus, foliis tanconchulæ quam misellam vocant, aliquot staminula habens cærulea flavis apicibus. Tota planta Gentium duobus obrotundis constans, aliquot staminula habens cærulea flavis apicibus. Tota planta Gentianam aliquo modo repræsentat. Radix teres, tenuis, longa, sine fibris, hepatici coloris.

CAP. IV.

Erva Cidreira Lusitanis Marggr. : Citrigo seu Melissa citrata Brasiliensis. Ad Lib. 11. cap. 23.

IN quatuor aut quinque pedum altitudinem assurgit, caule striato, geniculato. Ad quodlibet geniculum duo rami sibi oppositi nascuntur, & idem duo folia opposita, tam in caule quam in ramulis. Folium quodlibet duo aut tres dig. longum, acuminatum & in ambitu serratum, brevi infidens pedicelo. In summitate caulis & ramorum spica provenit duos aut tres digitos longa habens stenos minimos, dilute cæruleos multo alio mixtos. Tota planta maximi odoris, nec ante annum quamvis sicca odor minuitur, gravior quam Melissæ cum Citro mixta.

CAP. V.

De Mysuro.

MYosuros ad Ranunculum accedit, idcirco Lib. 12. cap. 10. subnectenda.

A. Mysuros J. B. Cauda muris Ger. Holosteo affinis Cauda muris C. B. Holosteuum Lonicæ, Cauda muris vocatum Park. Moutet-tail.

J. B.

Fibras numerosas pro radicibus habet : unde folia germinant multa, graminea, spissa, angusta admodum, versis extremum latiora, tres quatuorve uncias longa. Cauliculi ex eadem radice plures altitudine folia excedunt, enodes, teretes, nudi, non ramosi, stenos in cæcumine gestantes singuli singulos, musculos, quinque foliolis compositos, herbacei coloris, pluribus intus staminibus cum apicibus subulatis, succedente clavâ unius duarumve unciarum, tereti, mucronata, granulis multis compactis, caudam marinam affabre mentiente. Ranunculus cognata est hæc plantula, sapore acri. Aprilis mensis floret, Maio semen maturat & exarescit radicibus.

In arvis, hortis, ad vias, & inter segetes sponte oritur, sed rarior.

CAP. VI.

De Ananas seu Pineæ Indica ad Herbas Pemiferas referenda, Lib. 13. part. 1.

1. *Nana Brasiliensis, Ananas Lusitanis Marggr. Nana sive Strobilus Peruvianus & Ananas J. B. Carduus Brasiliensis foliis Aloes C. B. Anana seu Pina Park. Marzalli seu Pine Indica Hernandezæ Pine Indica Hispanis J. B. t. 1. c. 7. The Pine-Apple.*

Marggr.

EX radice Carduo eduli perquam simili proveniunt quindem aut plura folia, Aloes foliis æmula [Aloes aquaticæ foliis non valde dissimilia, minus tamen crassa Clus.] duos atq. etiam tres digitos longa, unum aut sesquidigitum lata ubi latissima, versis extremitatibus angustiora & acuminata, crassa, saturate viridia, in ambitu denticulis prædita instar denticuli Lucii : in medio horum capitulum provenit instar Cinaræ fructus, ejusmodi foliolis acutis compositum, insignis Cinnae rubri coloris, quod successu temporis augetur, figurâ instar Strobili, unde Pineæ nuce & Pini apud omnes ferè gentes dicuntur hi fructus : & dum augetur inter foliola ejus prodeunt foliuli cærulei, tribus foliolis singuli constantes. Fructus quando maturatur magnitudinem obtinet majoris Melonis vulgaris [Alii autores minorem faciunt] figuræ ovalis, exterius eminentis constans, quasi umbilicus humanus, quæ in totum flavescentis coloris, per oras autem incarnati, qualibet autem in medio foliolum habet triangulatum, serratum, griseum. Fructus odor est suavissimus [adeo ut præterea quæ dignoscere queant ædes in quibus sit] foliis ferè instar Fragorum gratissimi [Linchotano quælis Mali Persici beue maturi, Parkinsono vini cum aqua rosacea & saccharo permixti unanimo omni-um

* Ovisius Cotonæi odorem ei attribuit ; vel Melo cotoni.

nium consensu delicatissimo sapore reliquos omnes fructus longissime superat] apprime succulentus. Cortex ille absconditur, & fructus secundum longitudinem in partes secatur, & comeditur. Medium illius quod relinquitur inter secandum, instar pile quadratæ, etiam ambeditur, & pro optima parte fructus in se granula seminis. Fructus maturus superius plantam juniorem habet, quæ decerpitur, & ita sine radice (nullam enim habet) terræ imponitur, quæ sequenti anno fructum feret. Unamque plantam semel & unicum fructum proferit annuo spatio, & fructus novam simul plantam, quæ cum plantatur veris eradicatur & abijcitur utpote inutilis.

Ex fructu hoc succus exprimitur & cum aqua miscetur, datûrque in ægritudinibus à Brasiliensibus, pro ut nos Hydromel damus.

Ex provincia S. Crucis in Brasilia primum in Occidentalem Indiam, deinde etiam in Orientalem Locu, delatus est, autore Acofta.

Exhibetur fructus (inquit Fr. Hernandez) febrientibus refrigerii causâ, & ad excitandum appetitum, retineturque ore, ut sitim mitiget, & linguam humectet. Pilo febricitantibus, tum vulneribus aut ulceribus infestatis prorsus abstinendum ab hoc fructu monet; adeo enim inquit humores accendit, ut non solum impedit restitutionem ægrotum, sed & in pejus eos disponat. Ego potius cum Hernandez senserim etiam in febribus moderate sumptum non inutile esse.

Jac. Bontius fructum hunc in caleolas dissectum aquâ aut vino paululum macerare necesse esse ait, ut erodens vis ipsi infusa extrahatur, aliâs calore vero palatum & linguam exulcerat, bulliâque in eis excitat. Quapropter omnibus & singulis fœsuerit, ut his fructibus moderate utantur, ne decepti à gratissimo sapore incurabilem dysenteriam incurant.

Mirum est quod de hoc fructu referunt Acofta & Linchotanus, nimirum cutellum ei insertum, si unus diei aut noctis spatio [horæ mediz Linchot.] relinquatur, ferè consumptum in totam scilicet partem quæ in vulnere hæsit. Hoc si verum sit succum hujus fructus valde acrem & erodentem esse convincit; atque idcirco non sine causâ Bontius ab immoderato ejus usu cavendum monet; nec Linchotano attendendum, qui fructus hocce communi usui hominibus vix nocere scribit, nisi supra modum fumantur usque ad gulam.

Aizoi majoris ortu persimilis exotica planta Label. J. B. nihil aliud est quam Ananæ germina.

Adde ex Pisonæ, quod tum recens fructus liquor, tum vinum inde expressum urinx suppressioni & doloribus nephriticis succurrat, tum quoque venenis, in primis succo Mandibocæ adversatur; quod idem illius radix fructu deficiente præstat.

Omnia hæc efficacius operatur liquor stillatius è fructu vi ignis extractus, si modica quantitate exhibeatur, largius sumpta nocet ob corrosivam qualitem.

2. *Ananas sylvestris, folio Aloes, fructu Capressino J. B. Carduus Brasiliensis sylvestris C. B. Nana brava, i. e. sylvestris Brasiliensis Marggr. The wild Pine-Apple.*

Acofta.

Alius affurgit quam præcedens, namque truncum habet hæstæ magnitudine, levem admodum, rotundum, & Mali auræ crassitie, spinis horridum. Folia spinosis culpidibus prædita, & per ambitum mollibus spinis septa. Singulæ arbores secundum radicem summa tellure magnam foliorum comam fundunt; majorum quam quæ in arbore sunt, quæque procul inveniuntur Aloes foliis simililima videantur, tenuiorum tamen, pluribus spinis horridiorum & dilate virentium : Adnatis ferè propagat, alique stirpes ex aliis enascuntur, præsertim in sepibus & hortorum ambitu quos egregie muniant. Rami foliorum simul glomeratorum capita proferunt, flaventium admodum & tenerorum, suavisissimi odoris, quæ nihil aliud sunt quam flos ipse : Ex horum singulis spica prodit, Arundinis spicæ non ablimilis, sed crassior, compactior & elegantior, odore Cedri. E ramis dependent fructus, Ananas brava, i. e. sylvestris dicti, quia cum domesticis nonnullam habent similitudinem, Melonis magnitudine; coloris rubri elegantis, toti in partes divisi quemadmodum Capressini strobili ferè nuce excitate, sed tuberculis foris obiti, ut procul spectantibus magni Pinei strobili appareant.

Marggravius hoc modo fructum describit. Ovalis est figuræ, Citrulli magnitudine, compositus è quadrangularibus cylindris, in extremitate quadratè pyramidalibus, per maturitatem flavescentibus, qui separari ab invicem possunt. Cavi hi sunt, continentes granula ovalia innumera pallide flaventia, papaveris majoris semine majora, suavia & dulcissima ferè imbuta instar mellis. Quodlibet corpus cylindricum separatim exprimitur digitis in os, & granula illa rore melleo inmodò absorbeantur. Fructus etiam transversim discinditur in tales.

Succus Ananæ ferrum corrodere dicitur non secus ac Aqua fortis.

Vires.

CAP. VII.

Herba lanuginosa Brasiliensis Pilo : -

Herbam hanc aspectu egregiam Lanuginosam appellare placuit, quod caulem & folia, eaque exigua, pulchra, longa, & molli lanugine obducta habuit. Fructum ferè rotundum & videntem, lanuginosum, fatuum. Radicem habet parvum & tennem, non ingrati, sed subamari saporis, cum quadam adstrictione, in qua sola parte plantæ qualitem medicam latere computem flux.

Contra fluxus ventris à frigore natos, apud mediterraneos Brasilienses familiare est remedium. *Vires.*

Xxxxx

CAP.

CAP. VIII.

Ambuyambo Brasiliensis Marcgrav. Pison. *Convolvulus Brasiliensis*, flore ventriculo humani simili. Ad Lib. 15. cap. 4.

Plantis & fruticibus vicinis se circumvolvit caule suo farmentoso instar Clematidis. Hinc inde ad caulem enascuntur folia unum atque alterum, in quorum medio pediculus longum, continens folium solitariè positum. Sunt autem folia figurâ cordis, lata, nervo crasso in medio, & venis obliquis decorata, dilute seu fere pallide viridia (quasi paululum albedinis viriditati esset admixtum) Hinc inde quoque fert florem egregiæ & pæne mirabilis structuræ; habet enim figuram ventriculi humani, & est magnus, quippe longus absque processu & caule sex digitos fere; pediculus floris curvatus est, spithamam longus, viridis & striolus, representans dextrum seu inferius orificium ventriculi humani Pylorum dictum; ab alia extremitate processum habet quatuor dig. longum, figurâ colli Cygni elevati, sed in extremitate retrorsum inclinatum, representans orificium sinistrum ventriculi seu superius, Cardiam dictam. Secundum longitudinem autem processus ille superius apertus seu filius est. Ventriculo huic annexatur flos desuper incumbit tenuis membrana obrotunda duplæ latitudinis quam Imperialis, innumeris venulis rubris variè intertexta, haud malè referens hepatis humani, ventriculo incumbens. Totus flos coloris est ex albo flavescens venis rubro-purpureis, majoribus secundum longitudinem, minoribus secundum latitudinem intertextus, & inter venas quasi rubro purpureo punctularis: nullius tamen est odoris manifesti.

Fructum non describit; proinde quo referenda sit planta nescimus.

CAP. IX.

Rapunculus Brasiliensis tuberosus, seu *Battata Tajaaba Brasiliensis* Marggr. Pison. Lib. 15. Cap. 5.

Prima species, ut & secunda, folio est lactescente, radice orbiculari, non tamen bulbosa, exterius incarnati coloris, interioris flavi, cepæ magnitudine aut porri, multa filamenta inferius obtinente, tres vel quatuor dig. longa: Caulem habet brunnum seu fuscum, folia pæne orbicularia, & nervos foliorum rufescentes.

Ex secunda radice prodeunt caules quatuor, quinque, sex, & interdum plures, rotundi, spongiosi, succulenti, virides, crassi, novem aut etiam duodecim dig. longi. Cuiuslibet autem cauli insidet folium unicum, Sagittariæ figurâ & magnitudine, quodam junior adhuc est planta, aliàs triplo aut quadruplo majus, & Perseidis herbe foliorum magnitudine, nervos habens conspicuos, viride & ad tactum molle ut Brassica, ac in ambitu cinctum duabus venis.

Radix cocta vulgo comeditur ut Battata, estque dulcis, singularisque, quasi moschati aut floris violacæ saporis. Utriusque speciei folia cum caulibus crassissimis etiam inciduntur, & pro oleris in aqua coquantur; mollescent statim & optime sapiant.

Tertia folio est non lactescente. Caule cum prima specie convenit ut & Radice: Folia habet Sagittariæ ut secunda, sed angustiora, pedalis circiter longitudinis, superius saturatè viridia, inferius albicantia, nervo & venis ex viridi flavescens, & in centro folii purpurascens. In caule longo (qualem quodque folium habet) florem habebat unum [quæ Marggr. floruit] longum fere latum quinque digit. monopetalon, cujus superior medietas alba instar corporis elliptici per medium secundum longitudinem secti, & veluti in scapham excavati: inferior medietas instar vulvæ, viridis coloris, magnitudine Jovaglandis & ejusdem figuræ, aperturam habens. Uno verbo totus flos figurâ est Cucurbitæ in medio vinctæ dum cresceret; per albam autem medietatem floris multo dilucunt albe regular, quarum pars circa extremum folii quadammodo purpurascit. In medio floris item est crassitie pennæ aserlinæ, cylindraceum, in extremitate fissuratum, longitudinis paulo majus 2½ dig. constans confulis clypeiformibus ac vestitus brevibus villis luteolis, qui facile abstergantur. Ita autem composita sunt hæc corpuscula (quæ semen sunt) ut columna seu stamen leve & teres appareat. Flos caret odore aliquo perceptibili; clausus adhuc totus virefcit.

CAP. X.

Caapomonga Brasiliensis dicta, Lusitanis Erva do vina Marggr. *Campanula Brasiliensis floribus minimis*. Ad Lib. 15. cap. 5.

Radicem habet semipedem pæne longam, lentam, tenuem, rectam, aliis radicalis interdum præditam, exterius croceam (cùm primò eruat) sed postea diluti umbræ coloris evadit, interioris candidissimam, subdulcis saporis: e qua prodeunt caules tres vel quatuor; octo aut novem digitos longi, rotundi, nodosi, virides, ex parte rufi, partim humi serpentes, partim furescati. Ad nodos autem prodeunt ramuli: in quibus inde ad geniculæ duo, tria vel quatuor folia sibi apponuntur, ut opponuntur, digitum longa, mollia, superius saturatè viridia, inferius incana; quodlibet insidet suo pediculo, semidigitum longo, nervis conspicuis præditum. In summite caulem rami sunt, continentes foliolas parvos, umbellatim positos, dilute rubro-purpureos, quorum conformatio ob exilitatem conspicui

spici non potest; sed adhibito Megalocopio apparet hos folculos esse instar florum Campanulæ superius dentatos, habentque in medio duo staminula, rubro-purpurea, figurâ ut Campanulæ habere solet, paulum extra folculum prominentia duobus apicibus. Erumpunt & conico cylindraceo corpusculo viridi, quod antequam se aperiat hispidum est & pingue, ita ut vestibus faciliè adhaerescat.

CAP. XI.

Rosmarinum Stæchadis facie Alpin. exot. potius *Euphrasia Stæchadis facie*. Ad Lib. 15. cap. 7. referend.

ERadice lignosa, tenui, multifida caulem emittit propè radicem in tres aut plures furculos divitibus, sursum oblique actos, qui hinc inde inferius ramulis ex adverso positos ambiuntur, à quibus eodem modo alii furculi parvi recti exeunt; superius verò caules primarii videntur, & ipsi & furculis aliis, veluti teneris germinibus ex opposito ordinatim positos, & foliis vestiti, tenuibus, in acutum desinentibus, furculis absque petiolis hærentibus, crebris utrinque, oppositis, in obscurum albicantibus, odoratis, Stæchadis maximè similibus: totaque planta Stæchadii ita conspectu similis videtur, ut omnes Stæchadem esse dicerent. Flores verò in summitatibus inter folia emittunt, singuli ex foliis lingulis exeuntes, parvi, & magnitudine, & figura, & colore floribus Rosmarini coronari similibus, à fide petiolis pendentes. Quibus deflorescentibus succedunt lingulis hæcæ singula, parva, rotunda, Piperis magnitudine & etiam minores, ex viridi albicantes, intus minuta semina continentes. Tota hæc planta obscurum respirat odorem, foliorum Stæchadis proximum, sapore verò astringit, aliquantulum amarescens cum obscura caliditate. Perpetua est planta. Ex feminibus & Creta missis Alpino orta est.

Locus.

CAP. XII.

De Polygala Ad calcem Libri XVI. adiciend.

Polygonum dicitur à copia & ubertate lactis quam vaccis & pecudibus depascentibus facere creditur. Est autem herba planè anomala, vasculo feminali cum Thlaspi conveniens, cum idcirco subsistenda, flore singulari & sui generis.

A. 1. *Polygala Ger. minor* Park. *vulgaris* C. B. *Polygonum multis* J. B. *Aspil. wort.*

Perenni radice semipalmum aut palmum, interdum unciam longâ, lignosa, albâ, vel nonnihil viridi, purpurante, gustu subamaro, nonnihil aromatico, caules proferit multos, alios furescatos, alios repandos, tenues, palmares & spithameos, in viridi nonnihil rubescentibus, foliis alternatim adnatis, crebris vestitis; spicam sustinentes foliculorum minorum, non una vice sese pandentium, colore cæruleo, [aliis carneo, albo aut vario] labello exiguo, & in fibras tenuissimas digitato, galeâ à duobus foliolis, alternatim subeuntibus & incumbentibus, latera claudunt alæ geminæ, passæ, latiusculæ, in obtusum mucronem desinentes virefcite lineola per longum signatæ; in rictu latent apices minifolia terna minutissima, unum galeæ incumbens, duo labello subdita, quæ delapsò flore desunt. Flores excipiunt *vascula feminalia* Thlaspeos, compressa, obtusa, bifida, in duo loculamenta divisa, & acuta. N. quod alæ florum non desunt, sed paulatim auctæ in colorem viridem degenerant, & vasculum feminale utrinque obelegant.

Polygala lutea seu vulgaris flore luteo non aliter quam floris colore differre videtur à vulgari Polygala.

In pascuis, præsertim ficcioribus, ubique frequentissima est; maximè montosis.

Si manipulus ejus per noctem in vino maceretur, idq. bibatur, bilem per alvum mirè deiecit nullo periculo; experientia Gesneri.

Locus.

2. *Polygala frutescens Capituli bonæ* (sæpi Breynii).

Breyn.

Radicem possidet contortam, & pro plantæ proportionē crassam, extrinsecus cineream vel albam, intus candidissimam: exinde virgulta allurgunt dodrantalia, juncea & viridia, Sparti Hispanici duæ potius vestita. Foliosus fert spicatos, Polygalæ vulgaris plantæ similes, quorum color ex viriditate flavo-purpureascit. Nec fructum, nec semen vidi, haud tamen à vulgari differre existimo, inquit Breynius.

3. *Polygala vulgaris major* J. B. *Clus. major* Park. C. B.

Ex eadem interdum radice prodeunt quinq. aut sex virgule duriusculæ, pedales, graciles, lentæ & obsequiosæ, foliis nullo ordine dispositis oblitæ, angustis floris rictorior, aut vulgaris Hyssopi angustifolia & minoris foliorum emula. Flores conferti & spicatis nactes summas virgulas occupant, five dultiore robore pulcherrimo nitentes: his succedunt penduli loculi plani, Bursæ pastoris valvulis pæne similes, quos membranaceæ quadam veluti alæ integunt, semina bina plerumque continentes, nigricantia, hirsuta, longiuscula, quæ apertientes sese ad latera maturitate bursulis decidunt.

Xxxxx 2

dunt. *Radix* crassifolia, brevis, dura, lignosa, vivax, aliquot fibris donata est. Tota planta amarica.

In montosis Austriae & per Pannoniam inter amnem nusquam non occurrat. Floret Maio & Junio.

Locus
Tempus.

4. *Polygala vulgaris coloris obsoleti, foliis angustissimis* J. B. An *Polygala acutioribus foliis Monspeliaca* C. B.

Paucis aliquot adfurgit coliculis, aliquando etiam singularibus, pedibus, altioribus, magna parte nudis; circa ima ferè foliis vestitis quam in reliquis *Polygalae* speciebus angustioribus, acuminatis, prope terram tamen existentibus latiusculis & brevioribus. Ramorum extremis quoque, *foveolis* coloris obsoleti, & post hos valcula membranacea, binis foliis lucentibus obducta, lineisque virentibus notata haerent, sed rariore stipata, eaque ferè ut alterum post alterum ritè positum esse videatur. Tota spica palmum ferè aequat. *Radicalia* simplex durifcula, alba, nullis panè sine prædita. *Facies* plantulae, h. e. partium figura & color facile eam à reliquis *Polygalae* speciebus distinguit.

Locus.

In Gallie Narbonensis locis faxosis, collibus præsertim sterilibus propè Monspelium, æstate prurumpentem observavit Cherlerus: sat aliqui frequens loco suo natalitio, qui tamen rarius occurrat. *Ad* *Monspeli* in Indice suo plantarum circa Monspelium nascentium *Polygalam* annuam, erectam, and. *Monspeli* folium floribus coloris obsoleti, carneis lineis virgatis eam appellat: rariorque esse scribit & paucis Botanicis notam.

C A P. XIII.

Verbena facie planta Brasiliensis Margg. Tetrapetalis anomala ad finem lib. 17. adijcienda.

Margg.

Ex *radice* recta, haud crassa, multis radiculis prædita ad latera, alba, gustu amaricante, adfurgit *caulis* angulosus ac nodosus in sesquipedalem altitudinem; ad singulos autem nodos duo nascuntur *folia* sibi opposita, sesquidigitum longa, per latera in medietate exteriore serrata, & ad eodem quoque ramuli duo exeunt, sibi oppositi, cum similibus foliis ad nodos oppositis, sed non solum duobus, sed tribus aut quatuor foliis minoribus semper junctis: & in hilce ramulis ad nodos etiam multi pediculi, breves, quatuor ut plurimum ad quemlibet nodum; quorum quilibet habet *capitulum* rotundum, cum parva prominentia instar cuspidis aciculæ, quod se aperiens protrudit *foveolam* lactescentis coloris, tetrapetalon, habetq. in medio multa parva *stamina*, erectè stantia, quæ repræsentant plumam, ita ut *foveolus* quasi plumatus appareat.

C A P. XIV.

Spica trifolia Alpin. exot. *Spica trifolia fescuceae mirabilis* Park. *Ad lib. 18. cap. 8.*

Alpin.

*M*irabilis hæc planta non una quidem, sed duæ diversæ generis plantæ simul esse videtur. Prima est planta fescuceae, spicis multis ramorum instar ab *radice* exeuntibus, colore fuscissimo; *folia* oblongos, magnitudine atque figurâ *Hyacinthi* floribus similes, albos, interseptos ferentibus, dum recentes sunt suaviter olentes; à quibus sunt *semina* alba, rotunda, minima. Ab *radice* verò ex spicarum fuscis capillamentis, Cuscutæ similia, subtiliora tamen, albicantia, ita innumera ferè exeunt, spicas ex toto occultantia, desinuntiaq. in folia parva, elegantissimi *Trifolii* præteritis foliis similia, minora tamen, & circumcirca perperam crenata. Tota hæc planta lata est, in orbem veluti acta, exterius *Trifolium* simulat, interius, nimirum in parte convexa terram spectante, fescuceae tota esse videtur; & florescens multam elegantiam præ se ferre.

In Creta insula nascitur.

C A P. XV.

Verbena Indica lanuginosa Bod. à Stapel. *Ad fin. Lib. 19.*

*F*olia habet oblonga, ambitu incisa, in extremo obtusè mucronata, lanuginosa, inodora, prope radicem crebriora; *caulem* rotundum, semicubitalem. Cauli adfurgunt *foveolis* parvi, coloris obscure pheniceæ, quinque foliorum, racematim ex calyculis sublateis protrusis, inodori. *Radix* fibrosa.

Floret Aprili, id est, Autumni in illis regionibus initio.

Justus Heurnius, qui ex India Orientali misit plantam descripsit.

C A P.

C A P. XVI.

Caa punga II. Pison. *Portulaca Brasiliensis repens.*

*C*aa *Portulacæ*, tereti, geniculato humi serpit & quibusdam fibris se firmat in terra, atque circa maritimam luxuriat in infinitum. Ad quodlibet autem geniculum quinq. aut sex *folia*, apposita, figurâ foliorum *Lavendulæ*, verum crassa & succulenta ut *Portulacæ*. Inter *folia* in singulari pediculo ferè *foveolam*, dilutè purpuream, quinq. foliis constantem, deorsum incurvatis, & multis ejusdem coloris *staminibus* in orbem dispositis, quæ in medio adhuc stantem viride ovale continent. *Radices* hinc inde unicas agit, penam anserinam crassas, innumerabilibus subtilissimis filamentis circumdatis, & caule serpente fibræ ex illis variis locis prodeuntes se terræ insinuant.

Folia multa & aceto conduntur, & in acetariis usurpantur, sicut *Cichorium maritimum*, & c. *Usus* milia.

C A P. XVII.

Viola spicata Brasiliana.

Aguara pouça Brasiliensis Marggravii. *Stattenstreet* Belgii, & c. *Myosuros*. *Ad Lib. 19. Sect. 2. cap. 5.*

Margg.

*I*n sesquipedalem aut majorem quoque altitudinem assurgit, *caule* geniculato, tereti, viridi. Ad singula autem internodia *folia* habet quatuor, quinq. aut plura, angusta, serrata & fastigiata, viridia, inæqualis magnitudinis. In summitate caulis spicam unum pedem longam, teretem, *foveolis* undique eleganter cæruleo-violeaceis plenam, colore *Violæ Martiæ* nostratis, quinq. peralis subrotundis compositis. Integer *foveolus* non male refert *Violam Martiam*, & paululum etiam ejus odorem. *Radix* illius recta, mediocriter crassa, & multas parvas radículas adjunctas habens, adhuc filamentosa.

Reperitur & alia præcedenti planè similis, nisi quod spica florum lata est, cubicis foveis insignita, locum repræsentans, viridis: ex foveis autem illis prodeunt *foveolis* cærulei ut in præcedente.

C A P. XVIII.

Acetosa Bulbosa Bod. à Stapel.

*S*pathamæ altitudinem habet; *Folia* dilutè viridis coloris durifcula & complicata, longa, & angusta, quæ quinq. vel sex, vel vario numero ex summo cauliculo exoriantur, caule cæterum foliis orbo. *Radix* bulbosa, exterius lutea.

C A P. XIX.

De Galanga, quæ ad Iridis genus pertinere videtur.

*G*alanga, recentioribus Græcis *Galanga*, Vocem Arabicæ originis esse minime dubium est; sed corruptam mirificè, ut sudandum fuerit illi qui legitimam eruere velit. *C. Hofmann*. Quidam radicem *Schenanthi* esse volunt; alii *Acorum* *Diodoridis*; alii *Cyperum* ejusdem: Nè desit (inquit *C. Hofmannus*) quod effusant diffingunt etiam majorem à minore: ego nihil video quò minus ab eadem planta sit utraq. quæ *Iris* forte sit. At peritissimi Botanici distinguunt, & pro diversis habent. *Iridis* tamen ejuſdem radicis esse non etiam cum *Hofmanno* & *Clusio* opinamur, quod pari modo foliorum vestigia, ceu zonulis circularibus cinctæ sint.

Utramq. *Galangam* Veteribus ignotam fuisse, & Arabibus non satis perfectam Botanici plerique sentiunt.

C. B.

Radice est geniculata, & in quosdam nodos crassiores, (& juxta nodulos ex intervallis) nonnihil intorta, inæquali, levi, & adnatis in transversum & in obliquum tendentibus brachiata, crassitudine minimum digitum æquante [unde juncæ crassitudinis apophyses pronascentur, et ferè formâ quæ *Cyperum* radices conspiciuntur *J. B.*] foliorum vestigiis ex intervallo ceu zonis circularibus cinctâ, foris rufa & subfusa, intus autem flava, [imò tam intus, quàm foris rubens] dura, solida, venosa cum frangitur tritu difficilis, [matrice parva solida, sapore & odore longè vegetiore generosiorè quàm major, & fervore aromatico totas fauces abunde implente,] odore valde acro, aromaticum modo jucundo, & *Cyperum* quadantenus tum formâ, tum odore imitante: Folis, autore Garcia, *Myrti*. Duorum palmarum altitudine fruticat.

Sponte nasci aiunt in China, unde in Indiam deferuntur.

X x x x x

2. *Galanga* Locus.

2. *Galanga major* J. B. C. B. Ger. Park.

Radice est pollicem, & duos interdum pollices crassa aut majore, crebris pollicaribus apophysis subinde donata [nodola, inæquali, quasi ramis brachiata C. B.] cortice satis extenso, circularibus zonis (quæ foliorum vestigia sunt) cincto, fusco aut rubente, substantia foliisculis cinerea aliquantè, punctulis (quæ extrema sunt fibrarum) notata, venosa. Zingiberi simili, natiæque magis fusca, fungosæque: odore acri (non tamen æquè ut prior odorata & fragrans) steriutamenta provocante: sapore acerrimo, ingrato, ventriculom subvertente. Caulis Arundinacei ad Zingiberis fere altitudinem assurgunt [Garcia binum cubitorum, Javanensis verò quing. spithamium] Folia longa, mucronata, superius saturè, inferius dilute viridia [Iridis aut Xyridis, nigricantis, angustiora tamen Penn.]. Flores albicantes, inodori. [* Folia & flores forte in Iridis amulantur] semen fatuum.

* IV. part.
Ind. Oriental.

Locu.

Acofta folia Orchidis ei attribuit & appingit, caulem è foliorum involucriis constantem. In Java & Malabar sponte oritur: sed in Java copiosissimè. Scribitur radice in terram defossa, ut Zingiber.

Neque Acofta, neque Garcias ab Hort. Clusio satisfaciunt in *Galangæ* majoris descriptione, præsertim in usu etiam est ad orexin excitandam, non secus ac cappares & Oleæ fructus apud Europæos. Recens quoque, utriusq. *Galangæ* radix in taleolas dissecta cum carnis piliculis, coquitur in eundem finem. Sic quoque, cruda sale & aceto & oleo insperfa cum piliculis & carnis affis commodè editur ad juvandam concoctionem. Malabareses & Javani non solum contra hominum sed & pumentorum mala frigida magni faciunt. Polentas seu panes è farina radices confectas in frequenti usu habent, quas cum succo nucum *Cocos* præparant contra uteri & vesicæ mala exhibent. Vide Bontium & Acoftam.

Vires.

Radix Galangæ majoris ad omnia utilis est ad quæ Zingiber, atq. eodem modo quoque, condiri solet: in usu etiam est ad orexin excitandam, non secus ac cappares & Oleæ fructus apud Europæos. Recens quoque, utriusq. *Galangæ* radix in taleolas dissecta cum carnis piliculis, coquitur in eundem finem. Sic quoque, cruda sale & aceto & oleo insperfa cum piliculis & carnis affis commodè editur ad juvandam concoctionem. Malabareses & Javani non solum contra hominum sed & pumentorum mala frigida magni faciunt. Polentas seu panes è farina radices confectas in frequenti usu habent, quas cum succo nucum *Cocos* præparant contra uteri & vesicæ mala exhibent. Vide Bontium & Acoftam.

Galanga medicamentum est cephalicum, cardiacum & stomachicum, ad frigidos affectus magni usus. Ventriculom roborat & concoctionem promovet. Acidis ructibus commanducata subvenit, flatus discutit, halitum oris emendat. Colicæ opitulatur. Renes cæcæ & Venerem dolores. Saccharo condita ad frigidos cerebri & nervorum affectus, Cephalæam, & artuum dolores conducit.

Cordis palpitationi cum succo Plantaginis utilis est, & ad lipothymias si à frigore caulentur pulvis cum vino generoso aut aqua Mellissæ, vel succo Boraginis: quare consuevere Germani iis quibus vena secta masticandam præbere.

CAP. XX.

Radix Ninzin Pisonis Mantif. Arom. *Quibusdam* Ginseng & Genfing.

Folia Pastinacæ sativæ *Grel-peen* Belgis dicta similia sunt. Radix magnitudine Pastinacis multum cedit, ut quæ digitalis tantum sit longitudinis & crassitiei, in fine filamentosa: colore ex flavo albescens, sapore subdulci, non ingrato, pingui.

Locu.

Nullibi quàm in Regno Coreæ crescit, inq. mediterraneis ejus partibus, 200 plus leucis à mari remotis.

Vires.

Hujus decantatæ Panacæ usus est non solum apud incolas Regni Coreæ, sed & *Tamkinde* Chinae & Japoniæ, adeoque ad illam tanquam ad sacram anchoram confugunt, quæ tamen non semper solâ & simpliciter utuntur, sed utcumque aliis remediis nativis mixta, manente *Ninzin* Compositionis basi. Illa autem medicamenta quæ adduntur *Coreæ* incolæ celant & tanquam arcanum sibi reservant. Quando autem animus est expugnare morbos aliquos naturæ hostes, ut motus Epilepticos, Vertigines, Spasmos, Hydropses, Lipothymias, Choleras, &c. tunc medici robur addunt huic radici ex valido aliquo addimento pro vehiculo. At verò nulli alteri mixta omnibus languidioribus & cachecticis non solum in usu est, sed eam tanquam præservans contra malignos & venenatos affectus domi fortique perpetuè ad manus habent, atq. bis tervè de die exiguum particulam recentis radices masticant: unde mirificè virium restaurationem, cordisq. refectionem omnes se experiri testantur. *Holtenius* Piso. Ob Similitudinem ad Pastinacam referri potest, lib. 9. cap. 19.

CAP.

CAP. XXI.

Radix S. Helenæ Park. Rad. *S. Helenæ*, *Galangæ* species J. B. *Cyperus rotundus inodorus ex Florida* C. B. Apoyomati seu Phatzifiranda, *Cyperus Americanus* Hernandez.

J. B.

EX portu *S. Helenæ* quæ est in Florida radices quedam ad nos importantur teretes, oblongæ, nodis distinctæ, quibus dissecis perforatæ sunt sphaerulæ precatorie, quæ siccata rugantur, oleamque acquirunt duritiem: extrinsecus nigrae, intus candidæ. Cortex adeo adhæret medullæ ut unum fiat continuum. Sapor ejus aromaticus est & gratus, ut *Galangæ* quædam species esse videatur: Pollicari sunt crassitie aut circiter. Herba verò parum habet caulis, & humi spargit ramos. Folia fere ampla admodum & viridia. Locis humidis nascitur.

Si Folia recte descripta & depicta sunt *Cyper* species esse nequit, ut ex descriptione & facultatibus colligi posse putat Clusius. At Icon & descriptio Hernandez *Cyperum* esse convincunt.

Herbam Indi lapidibus terunt, eiq. universum corpus balneantur fricant: aunt enim alstringere, *Uss.* membræque roborare odoris grati: Hæc, sæpius faciunt ob insignem utilitatem quæ inde ipsis resolecit. Pulverem tenuissimum ejus tam Indi quàm Hispani in vino infusum ad ventriculi dolores fœcitate cum successu hauriunt.

CAP. XXII.

Drakenæ radix Ger. *Contrayerva* Hispanorum sive *Drakenæ radix* Clusii Park. *Drakenæ radix* J. B. item *Contrayerva* radix ejusdem. *Cyperus longus inodorus Peruanus* C. B. item *Cyperus longus* odoris *Peruanus* ejusdem.

Radicem Hispanorum *Contrayervæ* nomine in Officinis notam periti Botanici Thomas Johnson & Joannes Parkinson eandem esse affirmant cum radice *Drakenæ* Clusii & sequi nomine examissum convenit. Ea autem est humilior:

Semuncialis magna ex parte erat crassitudine & prælonga, subinde in nodos & inæqualia capita extuberans, atque in summis capitibus velut è crassis squamis contexta, Dentariæ *imbricæ* fere instar, foris nigricans, rugosa & dura, quia resicata, interiore parte alba: tenues fibræ hinc inde adnascentes habebat, quædam crassiusculas & majusculas, duras & lentas, è quibus alii nodi dependebant. Nullo manifesto odore præditam esse observabam, sed saporem habere deprehendebam nonnihil adstringentem, diutius verò manducatam tenuem suavemq. acrimoniam relinquere. J. Bauhin in radicibus *Drakenis* diutius verò manducatam tenuem suavemq. acrimoniam relinquere. J. Bauhin deest radicibus hinc caloris gradus quem Clusius desiderabat, quò minus esse possent radices veneno resistentes seu *Contrayervæ* Monardi, quibuscum facultatum ratione valde convenient.

Monardus quidem radices hæc Iridis radicibus valde similes esse scribit sed minores & Ficulnæ folii odore. At Parkinson nullam cum radicibus Iridis in forma convenientiam observare potuit in radicibus pro *Contrayervæ* ex Hispania huc allatis, imò in multis differre ostendit. Petrus de Olma Folia Plantaginis quinquenerviæ Plantæ attribuit. Deest etiam Aromaticus sapor in *Contrayervæ* Officinæ ejus meminit Monardus. Quicquid autem sit de *Contrayervæ* Monardi, Officini indidit in gratiam D. Francisci Draci, qui ei illam donavit.

Contrayervæ, quasi dicas Alexipharmacum, appellant Hispani, quoniam earum pulvis ex albo vino sumptus adversus omne venendum, cuspiscum, tandem fit generis præsentissimum est remedium, uno sublimato excepto, quod sola lactis extinguitur, vomitione illud rejicere faciens, aut per sudores evacuas; sed & anatoria pocula eo pulvere hausto educi ferunt. Ventris etiam animalia pellit. Febrium etiam quotidianæ, tertianæ & quartanæ ante accessionem sumpta paroxysmum minuit, ejusque usu continuato planè tollit. Plura de ejus viribus videbis apud Parkinsonum.

Drakenæ affinis radix J. B. Clus. *Cyperus longus inodorus Orientalis* C. B.

Clus.

Radices hæc tuberosæ erant, & quantum ex eorum forma colligere licebat summa terre superficie repentes, multifidæ, villis & fibris obitæ, fuliginoso colore præditæ, nonnihil tamen ad flavum tendente, salivam dum manducabantur insipientes & amara, foliorum quidem aliquos particulas adhuc retinentes; qualia verò illa fuerint nemo facile dixerit. Cæterum magni usus apud Indos fuisse verisimile erat, quodquidem Prorex Hispanus eas referret cum nobilibus aliis medicamentis in India Orientali natis.

CAP. XXIII.

De *Zeduaris*, quæ fortè ad *Arundinis*, fortè ad *Cyper* genus pertinet.

Zedoardia Græcis Veteribus incognita; recentioribus, ut Aetio & Actuarius *Zedæra*, *ZaNeg*, & *Zafes* dicta est, ab Arabibus mutuato nomine.

Folius est Zingiberis, sed majoribus, longioribus & latioribus, ut & radice; sapore etiam Zingiber amulatur, unde in *Catechu* Zingiber sylvestre, Garcia autore, vocitur.

XXXX 4

Huius

Hujus tres species faciunt, quas tamen omnes unius & ejusdem plantae radices esse peritiores Botanici existimant.

Zedoaria longa C. B.

Radicem habet longitudine sextantali, trientali aut quadrantali, crassitudine minimi digiti, quae utrinque in obtusum mucronem definit: foris candida, intus ex cinereo in fuscum colorem vergente: cujus substantia densa, solida, pinguis & ponderosa: gustu aque odore tenui, subamaro, medicoriter acri cum gravitate quadam, ac valde aromatica suavitatis, dum tuncit ut manducatur spirante, minima portione halitum commendante & in caput penetrante.

Eligenda est magna, densa, plena, non rugosa: substantia veluti pingui, lenta, dentibus propter soliditatem aliquantulum repugnante, odoratissima, nullis foraminibus pervia.

Ut diutius servetur loco sicco reponenda est.

Sponte nascitur in sylvis *Calecut* & *Cananor* Regni Malabarici.

Zerumbet Arabum esse putatur: Anguillare Costus Arabicus.

Zedoaria rotunda C. B.

C. B. Substantia pondere, soliditate, colore, sapore & odore longe Zedoariae omnino similis est, solum figurâ differt, quae globosa, unciali magnitudine: superficie aliquantulum inaequali, ac praefarum fibrarum vestigii tuberosa. Ari bulbo finit, nonnunquam in brevem mucronem delinens, quo terrae adhuc haerens germin fundere consuevit.

In Java & Sunda copiose nascitur.

A priore non videtur aliter differre, quam quod radices partes sint diversae. Rotundam autem partem Zedoariam: longam vero appendicem Zerumbeth, veluti res essent diversae nominasse Avicennam existimat C. Bauhinus, ignorantem, viz. ex qualinam planta, aut qua regione ejusmodi radix proveniret: sed cum vidisset in frusta rotunda, interdum vero in oblonga conciliam ad Sinum Persicum vehi, duo genera existimasse. Reliqua vide. Radix resecta & siccata saccharo conditur: cujus usus praestantior & commodior quam Zingiberis existit. C. B.

Zedoaria tuberosa foris nigricans C. B.

Rotundum hoc genus instar Aristolochiae rotunda, foris nigricans, interdum cinerei coloris, intus candicans, gustu usualis Zedoariae apud quosdam Aromaticarios Antverpiae inveniri scribit Clusius, *Block Zeduar* ipsis dictum. Lobelius cum vulgari rotunda junxit.

Zedoaria Gaidwar Avicennae Garcia C. B.

C. B. Radix est magnitudinis glandis, ejusdemque ferè formae, colore sublucido. At dicimus rectius Anthorae, vel Alphoneli bulbo minori similem esse, foris cinericea, interius vero flavescens coloris, duram & solidam, gustu acrem & exsiccantem.

Hanc Garcia in regionibus Sinenfium provinciae vicinis, magno emi, nec facile inveniri scribit, nisi apud circumforaneos quosdam & circulatorios quos Indi *Jegues* appellant. Idem Zedoaria vocabulum corruptum esse putat, & Gelduar dicendum.

C. Bauhinus Arabes triplicem plantam Zerumbeth nomine proposuisse putat. 1. Zedoariam Officinariam longam, quae Zerumbeth Avicennae, ut ex ejus descriptione patet. 2. Zedoariam rotundam dictam, quae Zerumbeth primum Serapionis, & Zedoaria Avicennae. 3. Egregiam illam arborem in Libano foliis Salicis, odore Citri, quae Zarnabo Avicennae, hodie incognitam nisi forte fit Saffar Syrorum Rauwolfii.

Zedoariae radix calida & sicca censetur, corpus impingat & imbecillum reficit, ut volunt Arabes, flatus discutit, Odorem sumptuorum Alliorum, Ceparum & Vini aufert: morfus venenolos confert, alvum sistit, uteri apostematata resolvit, vomitum reprimat & Colicæ ventosæ confert. Nostræ ætatis Medici contra pestilentis coli contagia utuntur, etiamque & reliqua viscera calfaciunt. Germani ex ea Vinum Zedotiaram conficiunt ad usus praedictos, Zedoariam contusam & sacculo inditam in dolio musti cocti pleno suspendendo.

SECTIO

SECTIO IV.

Herbæ anomale incertæ sedis.

CAP. I.

De Piperis.

Arum quæ ambigua sunt & incertæ sedis principem locum sibi vendicat famigeratissimum Aromaticum Piper, omnibus seculis, omnibus terris ad cibaria condienda expetitur. Cum enim qui plantam descriperunt de floribus ejus altum fileant, incerti fumus an eos imperfectos & perfectos, an vero perfectos & petalodes obtineant, adeoque an ad genus earum quæ flore sunt in-
Nomen vocem *ant* *is* *males*, i. e. *concoquere* Etymologus deducit. Verisimilium tamen est *males* peregrinum & barbarum vocabulum esse, ut *jeun* & *kapi* & pleraque in *Perlis* profectum docet Galenus, qui proculdubio ab Indis hauserunt, quibus (teste Garcia) Piper longum *Pimpilum* dicitur.

Quæ de Piperis ejusque speciebus habent Veteres Graeci & Latini manifestè ostendunt Plantas pipione Ruellius pro Piperis specie Smilacem alperam proponit, ut existimat J. Bauhinus: Matthiolum mutuat ab eodem.

Piper longum à rotundo genere diversum videtur: verum quia viribus conveniunt, & Botanici ad idem caput utrumque, reducant; nos etiam de illis unum agemus.

1. Piper rotundum nigrum C. B. Piper nigrum J. B. Park. Round black Pepper.

Class.

Valde farmentosa est Piperis nigri planta, & adeo imbecillis atque caduca, ut nisi pedamentis ac spargatur, perinde ac Lupus salictarius: lenta verò ac flexibilia sunt ei farmenta, frequentibusque, se humi figunt, quemadmodum Clematidis aut Periclymeni flagella, ut in illorum nodis singulis observaturnam, Hederaceæ quodammodo formâ, vel ejus Cyclaminis quod hederaceo confusa forent, cui tamen anguli desint, neque adeo crassum, verum multo tenuius, quatuor interdum uncias latum, tum, quatuor longum, *Tambul* sive *Bele* folio adeo simile, ut alterum ab altero vix discerni queat, tudinis habens eum Mali Assyrii folio. Omnia verò folia quinq, nervis sunt prædita, quorumque utrinque, utrinque bini, in latera secundum folii pæne longitudinem expansi, & illi quidem in novem foliis aequaliter ex opposito nascentes, in aliis vero inaequaliter oriuntur, neque istam proportionem venulae oblique transversim evagantur. Uxæ porro ad ramorum internodia nascuntur teretes & nexis constantes, & illa quidem non è foliorum sinibus, sed ex altera farmenti parte, folii pediculo magis mirum) ipsa radix quæ sub terra latet.

Piperis folia à *Bele* folio effigie aliisque non parum differunt. Piperis enim folia, quæ non tria sunt foliis *Bele*, magisque ad ovalem figuram accedunt, & inde in acutum definentia: *Bele* verò isdem nervis tenuioribus molliora & delicatiora sunt admodum, & circa petiolum latiora, atque in summo sinuosa, ut ipsius Coni poris quibus nullam ovi effigiem exprimere videantur. Piper longitudo, quamvis aliqua oblongiora ac etiam obesa reperiantur, nec tamen in imo ita lata ut in Clusii figura, sed acutior circa pediculum, qui non insignis, sed nervosus est, dimidii folii longitudine, Piperisque sapore. Hæc Columna *mis* in *Reich.* pag. 876.

Nascitur in plerisque Indiarum provinciis: verum in quibusdam regionibus vix tantum redundat ex cultura quantum ipsis incolis sufficit: aliis autem in locis, præcipue in Malacca, Java & Sumatra, adeo & ad radices arborum, præsertim quæ *Fausil* appellantur, vel appositis peticis quibus adducitur more ribus simoque stercoreatur, excedit altitudinem fulcorum stirum, ut Lupuli instar cum scandere al-
tius non possit, & demittat. *Pijo.*

Fructus seu uva legitur ante plenam maturitatem, in colorem prafinum adhuc inclinatens [alio cum iam plenè maturuerint] & in tegetibus palmis expanfo. Soli exponunt, cujus calore intra triduum nigrefcunt & corrugantur.

Reperitur etiamque in genere nigri Piper quoddam, nutrimento defectum, caffum seu inane ac leve quod Brafina Diolcorides vocat. Hoc non dubitamus nos afferere Piper effe immaturum. *J. B.*

2. *Piper rotundum album* C. B. *album* J. B. Park. *White round Pepper.*

J. B.

Magnitudine videtur nigro cedere, utrinque umbilicello tantillum prominente exiguo, albido five cinereo. Subftantia ejus interior bicolor effe, quemadmodum Piperis nigri, & cava in medullulo cinereo. Subftantia pelliculam quam habet] apparet; cortex quo grana integuntur nigricans facile detrahitur, quod non fieret fi effet immaturum, ut Galenus & nonnulli alii volunt. Sapore non mitius fervido præditum effe quàm nigrum; imò eo calidius & odoratius effe, Lobelio teffe.

Inter plantam quæ Piper nigrum fert & eam quæ candidum tam exigua effe differentia (inquit Garcias ab Orta) ut à folis incolis difcerni poffint, *imò nulla omnino, cum Piper nigrum & album una eademque res fit*; quemadmodum Vitem quæ uvam fert nigram ab ea quæ candidam fert, non dignoscimus nifi dum utras habent & illas quidam maturas. Candidi autem plantæ rariores funt, nec nifi certis Malavar & Malacæ locis rarè nascuntur.

Gulielmus Pifo in mantilla Aromatica Piper album nihil aliud effe quàm nigrum ante infolationem decorticationem affirmat. Decorticatione autem illa fit bene maturo Pipere ex marina macerato. Maceratione enim cortex exterior niger debilitat tumefcendo, atque ita facillime negotio, granum quod intra illud includitur album eximitur, & ad modum Piperis nigri exsiccat. Quem laborem laboris impatiens natio nifi fingeret, non tanta effe Piperis albi fi cum nigro comparè inopia.

Piper Diolcoridi vim habet in univerfum calefacienti, urinam ciendi, concoquendi, attrahendi, difcutiendi, extendendi ea quæ pupillis tenebras offundunt. Commodum etiam effe ad rigores per circuitum in febrilibus repentes, tum fi bibatur, tum fi illinatur; & commorifis à beftiis venenatis auxiliatur. Educt etiam ferus. Putatur & conceptionem impedire fi poft coitum apponatur: Tuffi quoque, & omnibus circa thoracem affectibus commodum effe tum fi delingatur, tum fi in potu accipitur. Anginis item convenit illitum cum melle: Tormina quoque, diffolvit cum teneris Lauri foliis potum. Præitum à capite detrahit cum uva paffa manducatum. Dolores fedat, & in fanorum ufu multum effe, ac appetitiam movet, & ad intus admixtum concoctionem adjuvat. At pice exceptum ftrenuus difficit. Deterget & vitilignes cum nitro.

Piperis radix cofto fimilis effe, calefacit, gultum & humores provocat. Eadem fi cum aceto bibatur fplenem minuit; Picuitum vero à capite detrahit cum Staphide agreftri commanducata. Hactenus Diolcor.

Ufus ejus præcipuus effe in frigidaque & cruditate ventriculi. Magna differentia in eo effe, fi vel integrum fumatur, vel in pulvere. Pulvis in ventriculo fingulum facit, hepar autem & reliqua viscera valde inflammant. Qui ergo ventriculo confulere volunt deglutiant integra grana, ut reddè monet C. Hofmannus. Præstat etiam carnes cibis & in furno coctas in artocreis, &c. integro Piper condire quàm trito & comminuto, cum cibis enim coctum & maceratum facis acrimoniæ incommunicat, quod & facit integrum deglutitum, nec tamen ventriculo noxam aliquam aut moleftiam: cum pulvis interiori ventriculi tunice mucò oblate adhaerens aut in ejus rugas se infinuans, vel cardiagiam, vel fingulum in nonnullis constitutionibus excitet.

Extrinsecis in apoplethmatis, gargariis, fternutatoriis ufurpatur; fedat odontalgiam, colicellum tumidum imminuit, nervorum affectibus frigidis conducit. *Schrod.*

Vis piperis (eodem adnotante, & ante cum Galeno) volatilis valde effe. Videntur ergo, inquit, præparationes in quibus volatilis evanefcit. e. g. Extractorum.

Piper cyfque oleum egregie decantatur in febribus quartanis à Zacut. Lufitano, Langio, Kunrad, aliisque.

Oleum Piperis extrinsecis in Paralyfi egregium effe medicamentum. *C. Hofman.*

Vulgus Piper longum in paroxyfmo februm exhibere folet: id quod non nifi in principio locum habere poteft. *Schrod.*

Non bacce folium, quod propriè dicitur Piper, acrimoniâ prædita ignea funt, fed & tota etiam planta. Nam & folia virentia, farmenta & radix, fi mafcentur, proflus linguam faucisque urunt ac falivam, haud fecus quàm Colti Pyrethrive radices, movent.

Piper longum Indi linimentis addunt, quibus adverfis dolores artuum à frigore utuntur, & ita ut bafis hoc Piper fit, corpufque addat Santalum rubrum. Utuntur & contra venena, vertigines, catarrhos, oculorumque nebulas & cum fuccellu.

Indorum plebs adverfis diuturnam ftomachi languiditatem bibunt aquam cui infufa effe fatis bona Piperis copia: In eundem ufum quoque eluunt ex Piper recenti fpiritum mirè igneum. Utrumque, cum adhuc vires, Piper, longum æquè ac rotundum, conditi muria aut aceto folet, & conditi in penum ad ufum familiarem mentisque delicias. Ejus ufus frequentior menfibus pluviofis & in phlegmatica corporis constitutione.

3. *Piper caudatum* J. B. *caudatum racemosum* Park. *racemosum caudatum ex Guinea* C. B. *Pepper, with a cluster'd tail.*

J. B.

Nonnem partim à sapore, partim à forma invenit: grana funt Pipere & albo & nigro plerumque minora, quardam aequalia, ex rotundo oblonga, & pediculum verfus turbinata, & ut vulgare nomen præfert, caudata, coloris nigricantis vel fufci, inter Piper album & nigrum mediæ, cortice craffifculo, extenfo, interdum nonnihil vel rugofe vel cripto, medullam comprehendente Piperis vulgaris modo bicolorem, duriffimam, in cujus tamen medio non confpicitur vacuus ille fcrabulculus.

Sapor

Sapor idem qui Piperi vulgato, magis aromaticus. Grana hæc racematim coherente Uva modo. Uvae hæc alie breves & unciales funt, nonnullæ tres uncias longæ, tenui ftyle inhaerentes, longiffimæ petolo grana rotunda, vel minora, vel craffiffcula continentes, viciena, triciena, interdum plura, legitimo quidem Pipere minora, non minus tamen fervidi faporis, duravæ & folida, eifdem etiam pene coloris. An porro ipfa planta perinde arbores ac pericas fcanat, ut ejus quod ex Orientali India adfertur hactenus Clufio intelligere non licuit.

4. *Piper caudatum seu Nbandu* Marceg. Pifon.

Suffrutex effe inflar arbufculæ, excrefcens ad trium, quatuor, quinque & interdum fex pedum altitudinem. Caulis illius lignofus, teres, viridis, nodofus, ad apicem fere ut caulis Solani. Folia fingulatim funt pofta, quorum quodlibet fuum habet pediculum qui ad nodos oritur: Sunt aut illa lata, figurâ cordis ut pingitur, vel vomeris, multis viciis arcuatim fecundum longitudinem elegantiffimè notata. Ad nodos itidem proveniunt multi Juli, quatuor, quinque, aut fex digit. longi, incurvati, figurâ ferè ut muris cauda, virides, qui menfe Octobris aut Novembri decerpuntur, & in Sole ficcati nigrofcunt, continèntes granula rotunda, nigra, magnitudine feminum Papaveris, arcè juxta fe in uvam compoſita, acris faporis, inflar Piperis optimi Orientalis. Radix in alias plures tenues dividitur, fufcæ, infignis odoris inflar Thymi & faporis qui linguam vellicat.

Aliud habetur genus à *Pifone* & *Marcegaro*. defcriptum foliis anguftioribus & oblongis, fructu grandiore & meliore, cauda Piperina longiore, in fylvis Brafilie mediterraneis frequentiffimum.

Folia hujus plantæ medentur ulceribus tibiarum: radix valet adverfis apoftemata. Utraque, cum *Vires* fumme fit fortia, etiam exficcata & diu repofita ad balnea calida contra mala frigida ufurpantur. Decoctum radicis & ftolonum difcutit atque incidit craffos & vilcofos corporis humores; fanat hydropem pedum.

Aquaxina Pifonis.

Folii præcipuè à præcedente differre videtur, quæ Tilie familia funt, paulò tamen grandiora. Descriptiones harum plantarum mifcent & confundunt vel Pifo vel Marcegarus.

Cæterum Piper caudatum dicitur hæc planta à figura Juli caudam muris referente. Radix calida effe & acris, atque inter Antidotales habita; reliqua vide apud Pifonem.

Vires.

5. *Piper longum* J. B. *longum Orientale* C. B. *Long Oriental Pepper.*

J. B.

Piper longum nomenclatura Betulacea emulatur, unciam aut felfunciam longum, teres, aliquid planum, coloris fufci vel cinerei reticulato vemiculatur plexu, in fuperficie alperum, cujus pro numero grana, velliculis fcorum privatis inclufa, Sinapi grana paria, foris nigricantia, intus fufcibunda, gulta non cedente nigro vel albo, quantum non ftatim apparente: pendit autem hii Juli ex pediculo gracili, unciali, alteri finit inferto.

Plante & Java allata ramulos cum fractu fice defcribit Clufius. Botrorum maxima pars duarum unciarum longitudinem raro excedit; nullus vero minimi digiti craffitudinem aequat, fed gracillior effe & aequalis pene ubique craffitie, plurimis granis Milii repurgati granorum inflar oblique fecundum longitudinem difpofitis confans, cineraceæ quodammodo externa parte coloris, internâ albi, fervidi faporis. Planta ipfa non longè diffimilis videtur Piper nigrum proferenti plantæ: folia à Piperis nigri foliis non multum differre Clufio vifa funt, nifi quòd paulò teneriora, dilutioreque viriditate prædita effent, tum etiam breviora pediculo fubnixa, atque etiam pluribus nervis infignita: nam à medio illo nervo folium à pediculo per longitudinem fecante non modo quaterni alii nervi exoriantur, fed utrinque quini & feni, interdum etiam & plures pro foliorum videlicet amplitudine, illi tamen minus eminentes quàm in nigri foliis, & inæquali ortu nati, multis etiam obliquis venis per folium tranfverfum evagantibus; & licet reffcata effent folia, ac per totos menfes inter chartas adfervata, non levi tamen acrimoniâ erant adhuc prædita. Fructus qui Juli quodammodo formam amulantur, ad fingula internodia oriuntur non in foliis ala, fed quemadmodum in Pipere nigro ex ipfius folii oppofita parte, in altero videlicet ramuli latere, atque etiam alternis, perinde atque in Pipere nigro.

Piper longum intenfâ mordacitate præditum effe, & fubamarum quoniam immaturum, antidotis *Vires* item & theriacis medicaminibus opportunum. Diffo. Nonnulli ftatim ab initio curatiosis uvula relaxata ab inflammatione pulvere Piperis longi auxiliari conantur; quod quidem periculo non vacat. *J. B.*

6. *Piper longum* Monardi. *longum Occidentale, dimidii pedis longitudine* C. B. *An Piper ex Florida* J. B? *An Tlatlanway* Fr. Hernand? *Byjo byjo* Philippinarum incolæ.

Toto Continentis tractu, in quo Nata, Carthago, atque etiam in novo regno magnus effe ufus Piperis cuftidum oblongi, quod majori acrimoniâ præditum effe Orientali, magifque aromaticum & jucundiorè odorem fpirat quàm Axi five Capficum, quinetiam præfertur Piperi nigro cum faporis tum fuavitatis caufa.

Alta cuftidum plantæ fructus effe oblongus, craffitudine quidem funiculi, ad dimidii pedis longitudinem, confans veluti multis granulis circa pediculum oblongum conjuncto & continuo ordine difpofitis lemnis Plantaginis modo, quibus ademptis pediculus nudus confpicitur. Recens viridis effe: Sole mæturefcit & nigrefcit.

J. Bauhini Piper ftyle arct palmum plus minùs longis Myofuri fpecis non abfiffimus, craffitudine pari, fufcis, verum pulvere criſpatis, nudis tamen & politis circa immum, obfequiofis, fapore acrifculo ad Piper accedente.

G. Bauhinus

C. Bauhinus Piper longum angustissimum ex Florida à Pipere longo Monardis diversum facit & Piperi longo seu Felsel Alpini eandem, ut & Plantula peregrina Clusii, quam describit Cauliculo uncialis longitudinis aut amplioris, valde gracili, sustinente ut plurimum binas oblongas graciles & quincuncialesque veluti spicas, longo pediculo subnigras, adeo oblique quaquaversum striatas & rugositas, ut exilium Lumbicorum siccatorum, aut tenuium humularum formam quodammodo referant, coloris fusci & fuliginosi, subacris & calidi saporis, odore autem Melilotum pane referentes.

Filif Alpini Junci foliis est sed crassioribus, è quibus scdit succus quidam flavus, valde acris ac exurens, totaque Planta est calidain quarto gradu, magis quam Piper exurens. Ea utuntur emplastri modo imposita ad coxendicis dolorem, necnon ad frigidos articulorum dolores. Calorem qui oleo Rosaceo vel Myrtino temperant.

Ex partibus hisce plantarum mutilis & imperfectis vix quicquam certi colligi potest, de ipsarum generis & formis.

7. Piper inane C. B. Canarium à Canara loco natali dictum.

Nostrati Fegopyro simile est, coloris cinericei, intus cavum & repletum granulis aliquot exiguis. Manducatum pari panè acrimonia cum prioribus deprehenditur, sed minus aromaticam. Eius nisi apud infimam plebem nullus est in Indis usus. Hæc etiam diversi generis planta est à Pipere vulgaris, nec scio quo referenda.

CAP. II.

Limonia congener Clus. *congener Clusii* Ger. emac. Park. *Limonia peregrinum foliis formâ florum Aristolochia* C. B. *Incerta sedis est.*

Clus. Hanc plantam siccam & mutilam Ulyssipponæ accepit Claudius Conier pharmacopœus Luterianus, à quo iconem ejus & forum rescitatum habuit Clusius. Sunt verò, inquit, ei (Claudio teste) folia novem, decem, aut plura, à summo radicis capite prodeuntia, formâ florum Aristolochie, tumente alvo & velut paleari prædito, gibbo dorso, infimâ parte angusto, sensim, in laxitatem crescente, supremâ parte laxiore & aperto, quasque in hemicyclum formatâ: totum folium durum est, & tanquam cutaceum; suprema folii pars aperta, internè multis crassis venis, ex atro purpureis distincta. Radix non valde magna, & in quoddam ramos divisa. De loco & tempore florendi, deq. flore ipso nihil perscriptum.

Ipsissimam hanc plantam, referente Parkinsono, Joannes Tradescantius junior in Virginia inventam cum caule & flore, domum [in Angliam] detulit, & in horto suo Lambhithano plantavit. Folia longiora sunt & angustiora, minùs extumescencia seu ventricosa quam in iconè Clusiana. Flores summo fructui seu vasculo feminali subterundo insident; quod tamen Parkinsoni icon (qui flores appinxit) non exhibet. Flos tetrapetalos aut pentapetalos pingitur.

CAP. III.

Tribulus terrestris J. B. Ger. Park. *terrest. Ciceris folio, fructu aculeato* C. B.

Radicem agit prolixam, albam, simplicem, paucis fibris capillatam. Coliculos emittit plures, humi stratos, teretes, hirsutos, geniculatos, rubentes, palmares aut etiam dodrantales, ramis multis divisos. Folia pinnata Lenticulæ aut Ciceris, ad singulos geniculos singula, alternatim posita, in summitatibus tamen ramulorum bina ex adverso, Papaveris erratici in modum pilosa. Flores pinnatis satis longis & foliorum sinubus ortis insident, lutei, pentapetali. Succedunt muricata capitula, spinis majusculis hærentia, ad Spinachia accedentia (inquit J. Bauhinus) Nobis capitula ex quinque velut triangulis conflata videbantur, quorum omnium cuspides in centro concurrunt, reliqui anguli in longam & acutam spinam exeunt. Sunt & aliz spinulæ breviores quæ pediculum amplectuntur.

Sub Maii finem exit, Julioque & Augusto cum flore & semine in calidioribus regionibus, Italia & Gallia Narbonensi, passim conspicitur.

Cuscuta sive Cassia J. B. C. B. Ger. Park. *Dodder.*

Hanc plantam ad Appendicem referemus.

CAP.

CAP. IV.

Melanthium odoratum Alpin. exot. *Nigella Cretica odorata, foliis Lini, seminibus biforribus* Park.

Alpin. Radice parva, tenui, fibris tenuibus multis prædita cauliculis plures producit, graciles, teneros, rotundos, palmum altos, foliis Lini ex opposito vestitos. In caulium summitatibus flores fert cæruleos, Papaveris similes, à quibus filiquis quinquepartitis semina nigra, minuta, colorata continentur. At in cauliculis etiam alia semina minuta, rotunda, racemorum modo, albicantia pendunt. Quibus hanc plantam naturæ summo opere curâ fuisse constabit, quod eam nec deficeret duplici feminis genere donavit.

CAP. V.

Jaborandi prima species Marggr. *Incerta sedis: Si flos perfectus sit ad Lib. 9. partem primam* Marggr.

Ad duorum pedum altitudinem assurgit, caule lignoso, tereti, per certa intervalla nodoso, tortuoso & inæquali, coloris grisei, quorum unus, duo vel etiam tres ex una radice prodeunt, & in ramos se perdunt. Radix autem haud crassa est, sed in multas radicales & filamenta dividitur, exterius ex albo flavescens, interius albicans, odoris acriculi, saporis acris ut Pyrethrum. In singulis ramulis ab internodiis pediculus prodiens, digitum longus tria habet folia sibi crucis modo opposita, ad tactum ut Tilie folia mollia, parum pilosa, nervo conspicuo & venis obliquis, ab uno ad alterum, digitos longa, totidemq. lata ubi latissima, inæqualis quippe magnitudinis, pallide virentia, internè paulum candicantia. In extremitate ramulorum multa foliola parva venabuli figurâ sibi invicem confertim sunt opposita, in duos ramulos quasi cornua ducta, in quibus folioli albi, tetrapetali, quos sequitur semine duplici paleâ tectum ut in Cannabi, fuscum, compressum, parvulum cordis figurâ, cui ab uno latere pars abscissa videtur. Radix valet contra venena.

Vires.

CAP. VI.

Caprolata Bryonia nigra folio Brasiliensis tricoeca Marggr.

Caulis haud lento serpit, & aliis plantis se implicat: folia fert in pediculis, duo, tres aut quatuor digitos longis, cordis ut pingitur figurâ, mollia, dilute viridia. In pediculis autem duos aut tres digitos longis, & superius in quatuor aut quinque, divisus nascuntur totidem flores, Smilacis florum æmuli, albi, & ad medietatem extremam dilute purpurei mixti; in medio floris extat stamen album purpurealens: in ambitu verò interiori flos egregiam stellam quinquangularem representat, quasi in illum impressa esset, albi coloris uti flos. Post flores enascitur triquetrum corpus, fuscum, subrotundum, in tres capsulas divisum, in quorum qualibet granum semine est fuscum magnitudine & figurâ mediis Pisi inæqualiter disiecti. Flos inodorus ut & planta, sine sapore manifesto.

CAP. VII.

Trifolia affinis Indis Orientalis Xanthii facie Breyn.

Breyn. Ruricus cuiusdam (ut credit) ex India missi, qui Indis Daon Lacat Lacat appellari perhibetur, ramum describit Autor. Is pedalis fere erat longitudinis, lignosus, sed valde tenuis; cortice incano, subviridi, & quibuldam in locis obsoleto purpurei coloris, tectus. Huic aliquid serie feritum subius incana, Xanthii quodammodo æmula, vel mediam quandam figuram inter pampinæam pallidæque septem expanduntur, & ex illis cunctis alii quidam nervi, venas plurimas cum teneris fibris, in foliorum carne latentibus, fundentes. Cæterum è singulis panè foliorum alii Fructus emicat, & penolo parvo prodiens, qui basin plurimorum foliorum stellatam habet, conficit, è quinque conceptaculis lapaceis, Trifolii foliis longis albis seminum involucriis firmè æmulis, nisi quod durit, & semine unicum Anonis montanz præcozis purp. frutescentis Morifoni magnitudine, formi, colore & brevi incanæque lanugine persimile continet.

CAP.

seſquiſuſciam longa, hinc indè tuberibus oblongis donata, intus fibroſa, ſed pallescente, etiam ad luteum inclinante, odore intenſo ac jucundo, ad Cupreſſi aut Cedri Libani odorem accedente, guſtu acri, interdum & buxæ viſuſ, uti vulgata, odore & ſapore ſimilis, ſubamara (eximia amari- tudinis utraq; Cluſio) cetera ſimiles. Terebines etiam ut Zingiber ſentit.

E Syria & Egypto Venetias maximà copia advehitur, quæ Zedoariæ aut Zingiberis eſt effigie.

Coſtus Iridem redolens C. B.

C. B.

Hujus radix facie & concretionẽ Centauræ majoris vel Gentianæ radici ſimilis eſt, gravis, ſolida, cortice pullo ſeu cinereo teſta, ſubſtantia candicante, interdum ex cinereo flavelcentis coloris, quæ violæ ſeu radicis Iridis odorem, præſertim dum manditur, ſpirat, tantilla hirci graveolentia mixta, guſtu peramara (ſcilicet ſeneſcens) parte qua extra terram eminet cauſis fragmentum inheret, quod Ferulaceum quiddam reſert, & medullam fungoſam continet.

Convenire videtur cum Coſto à Garcia propoſito, Sambuci effigie, & Arbuti aut Azimbri mag- nitudine, flore odorato. Præcellit, inquit, iſ qui intus candidus eſt, cortice cinereo, invenitur etiam odore buxi, cortice pallescente, tantà odoris fragrantia præditus, ut plerique nares feriat, & capitis dolorem excitet; guſtu minimè amaro, nec etiam dulci, tametſi jam ſeneſcens interdum amareſcat, nam recens acri guſtu eſt, ut reliqua Aromata, (& ut Camerarius, ſubſtantia intus albâ, laxâ, rarâ & friabili: facile in pulverem abeunte Acoſta) caule foris ſtriato, intus multâ me- dullâ albâ infarcto.

Næſcitur in Guzarate, aliſq; Indiæ Orientalis provinciis. Indiæ medici eo in multis medica- mentis utuntur. Indè in Perſiam, Arabiam & Turciam quin & Chinarum regionem tranſ- fertur quibus in locis ejus uſus permagnus eſt. Exigua admodum ejus quantitas in Luſitaniam deſertur.

Nobis cum Cluſio videtur Coſtum hunc non eſſe Veterum Coſtum, cum ille, ut ex Dioſcoridis deſcriptione facile colligitur radix fuerit, quod Plinius confirmat eam radicem diſerte appellans: at hic [Garcia Coſtus] radicis minimum habet, & ferè nihil eſt niſi lignum ſuo cortice contractum.

Coſtus Moluccenſis corticoſus C. B. Ad.

Hic major eſt, & arboris majusculæ cortex videtur: figurâ Sambuci adultioris & cineracei, rugis & plicis frequens, ſapore & odore vehementi.

Coſtus Moluccenſis lignoſus C. B. Ad.

Præcedente minor eſt, radici Solani ſylveſtris valdè ſimilis, colore diluto pullo, guſtu urente ut vix ardorem lingua ferre queat.

A Lunaio Medico Rupellenſi utrumque accipere Adverſariorum Auctores, qui à nauleris è Moluccis reductibus habuit.

Coſtus amarus Officinarum C. B. *Heleni facie Officinarum* J. B.

C. B.

Radix eſt noſtro Helenio per omnia ſimilis, denſior tamen & ſolidior, & ob cœli calorem magis percocta, quapropter diſſecta minùs in exſiccando flavelcit, minùs, in rugas noſtrâ contrahitur, quæ in concocta humoris plus habet, quo inter exſiccandum exhalante flavelcit, & in rugas contra- hitur. Colore candicante recens; antiqua, vel intempeſtivè effoſſa, aut negligenter ſiccata livet aut fulca eſt: lineis in cortice tranſverſis, medullâ albâ & magna, ſapore amarulo, ut & noſtra, non tamen adeo acri: inveterata ingrato admodum & viroſo eſt ſapore, medicato tamen.

E Comagena Orientis regione advehitur, & pro candido, i.e. Arabico Coſto uſurpatur.

Coſtus dulcis Officinarum C. B. *dulcis Officinarum Centaurio magno cognatus* J. B.

C. B.

Hic radice eſt craſſa, ſolida, ponderoſa, lineis multis à centro radicis ad ſuperficiem ductis, qui Centauri majoris ſpecies videtur, eſti ejus odorem non habeat, & ſapore fit ſubdulci.

Coſtus adulterinus inſipidus C. B.

Hujus deſcriptionem videat qui volet apud Camerarium, aut C. Bauhinum in *Theat.*

Coſtus Officinarum ingratus ſive Thapſiæ ſpecies C. B. J. B.

Radix per tranſverſum in taleolas ſecta craſſitudine plerumque manum complet, foris ſuſco, in- tus candicante colore: cortice craſſo, ſubſtantia rara & levi, quæ cum teritur rancidam aliquam pinguedinem olet, guſtu ſupra modum acri, nauleoſa, rancida, ſalivam ciens, & ſtrangulationem comminans. Eſt autem Thapſiæ majoris ſpecies, in monte Gargano eſſoſſa, quam Agyrtæ com- muni nomine cum talis *Coſtones*, quali Coſtum amarum vocant. *Cord. in Dioſc.*

Coſtus Dioſcoridi vim habet excaſſaciendi, [adeo ut etiam exulceret *Galen.*] urinae ciendi, men- ſes ducendi, & ad uteri affectiones auxiliarem, & in peſſis & in perſuſionibus ac fomentis. A vi- pera morſis luccunt ſcümicia pondere potus, convulſis inflammationibùſq; cum vino & Abſinthio. Sed & Venerem ſtimulat ex vino nullo. Pellit etiam lumbricum latum cum aqua, ob amaritudi- nem quæ illi ineſt. Illinitur quoque cum oleo in rigoribus ante februm acceſſiones itémq; reſolutis. Vitis cutis (ut contractas ex Sole maculas) aquâ vel melle illitus emendat. Additur etiam in ma- lagmata & Antidotos.

DENDRO

DENDROLOGIA, SIVE HISTORIA Arborum & Fruticum.

Yyyy

PRÆFATIO.

P R Æ F A T I O.

CUM Arbores ob insignem magnitudinem & staturam conspicue, cujusvis etiam ex itinere tantum vulgo oculis occurrerent: nonnullarum etiam flores imitabili colorum varietate & nitore artificis naturæ penicillo depicti, aliarum fructus in elegantissimos schematicos ejusdem digito *monstraverunt* efformati, intuentium visibus adblandientes, manus etiam ad se decerpentes invitarent: hinc factum est, ut quamvis herbarum ad arbores, non in Europa tantum sed (ut venisimile est) per totum terrarum orbem decupla fere proportio sit, Indicarum tamen & exoticarum arborum plures etiam quam Herbarum species Clusii & Bauhinorum temporibus observatæ nobisque traditæ fuerint.

Verum cum earundem observatores & descriptores plerique, Botanices minus gnari, nec in plantis describendis satis versati essent, breves, obscuras & ambiguas specierum historias reliquerunt; unde maximam in iis distinguendis, reducendis & ritè ordinandis perpasse difficultatem experimur. In tanta enim rerum & nominum varietate, brevitateque, & ambiguitate descriptionum exercitativissimus quisque non raro hæreat, suspensusque & incertus fluctet necesse est, & vel nihil omittendi studio specierum numerum supra modum augeat, vel entia multiplicandi metu eundem nimis contrahat & decurtet.

Hicce difficultatibus superandis, rectumque inter extrema cursum tenendo me omnino imparem fateor: ideoque scilicet in Arboribus exoticis Indicis & Americanis disponendis erravero, sæpius autem erraturum vereor, Lectoris veniam imploro, quam me facile impetraturum confido apud æquos rerum iudices, qui rei difficultatem perpendant.

De A R B O R E.

A Rbor prout eam Lib. 1. cap. 28. Jo. Bodai à Stapel verbis descripsimus, est *Planta lignosa, altitudine & crassitudine inter omnes maxima, cui caudex pro superficie est perennis & naturæ simplex, qui in multos ramos majores, & deinde ramulos multiplices dividitur.*

Hæc definitio nimis stricta est nec omnibus Arboribus convenit. Datur enim genus Arborum & ramis & furculis catens, nimirum Palmæ illæ, affines.

Frutes est stirps inter lignosas altitudine & crassitudine mediocri, cui pro superficie stipes perennis, natura multiplex, quid, facile in naturam arborum solonum abscissione transcendit.

Verum quoniam difficile est certum aliquem magnitudinis limitem inter Arborem & Fruticem constituere, qui hunc ab illa differminet; cum ejusmodi limes non naturæ, sed arbitrio humano consistet: cumque Arbores & Frutices præcipuis notis conveniant, quod utraque scilicet gemmipare sunt & substantia lignea constant. At neq. simplici caudice assurgere omnibus Arboribus, neque multiplici omnibus Fruticibus conveniat, ut alias rationes, Lib. 1. cap. 28. adductas omitam, hos ab illis minime separandos duxi, sed omnes unâ tradendas.

Methodum autem illam quâ in Arboribus & Fruticibus disponendis alibi usus sum, cum minus proba & naturæ consentanea, in nonnullis etiam vitiosa & erronea videretur, rejeci, aliâque ejus loco, & meliorem, ni fallor, substitui.

HISTORIÆ

Arborum, sub quo nomine impræsentiarum & Frutices complectimur, Tabula Generalis.

Arbores sunt vel Caudice

Simplici, non ramofo, ποσειδωνίας & πανοικίς Theophrasto, quæ etiam *αυτοκλαυς* dici possunt, earum pleræque & *πασθχαγος* hoc est, unicam tantum una vice in summo fastigio gemmam maximam producentes, suntque vel folio

Arundinaceo seu irimo, hoc est, striato & nervoso, nervis secundum longitudinem productis, flore tripetalo, & pleræque etiam Spathiferæ; PALMA. Lib. XXIV.
Lato, nervis à media costa vel à pediculo ad latera excurrentibus, seu

Circumscriptione subrotundo & in lacinias secto; PEPO ARBORESCENS, Papaya & Mammoera. Ibidem.
Longissimo & maximo, caudice annuo; MUSA. Ibidem.

Ramofo; Hæc autem sunt vel fructu

A flore sejuncto seu remoto; quæ vel

Nuciferæ; Nuces autem voco fructus majores putamine duriori nucleum claudentes, eoque vel

Osseo & fragili; JUGLANS & AVELLANA. Lib. XXV. Sect. 1.
Coriaceo & molliore, exteriùs vel

Tegumento ecbinato undique incluso; CASTANEA & FAGUS. Lib. XXV. Sect. 1.
Calyce seu cupulâ excepto, superiore parte nuda; QUERCUS & ILEX. Hæ Glandiferæ dicuntur. Lib. XXV. Sect. 1.

Coniferæ, Conos voco fructus squamosos duos & ficos, polyspermos, in coni seu metæ formam plerumque turbينات: Hoc etiam nomine comprehendo fructus pluribus partibus crustaceis aut lignosis per harmoniam coaptatis & maturo *schitcentibus* constantes, quamvis Conoides non sint: vide Tabulam sequentem. Lib. XXV. Sect. 2.

Langiferæ, quarum Semina lanugine involvuntur eisque lanugo adheret; ut SALIX & POPULUS. Lib. XXV. Sect. 4.
Valculis membranaceis aut membran. auctis semina claudentes; BETULUS, CARPINUS. Lib. XXV. Sect. 5.

Flori contigue, quæ vel

Flore fructive aggregato, seu ex pluribus in unum coeuntibus composito, ut FICUS, &c. Lib. XXVI. Part. 1.
Flore simplici, nec è pluribus flosculis confecto: in quibus Flos vel

Summo fructui insidet, unde fructus à calyce floris plerumque residuo velut umbilicatus est, qui vel

Humidus; pericarpio seu pulpâ humidâ Semina vel universa simul, vel singula seorsim ambiente, estque vel

Major,

Polyperennus seu plures nucleos continens. Arbores autem ejusmodi fructu donatæ POMIFERA *umbilicata* nobis dicuntur, v.g. PYRUS, MALUS, &c. Lib. XXVI. Part. 2. Sect. 2.

Monoperennus, seu unicam nucleum claudens; ejusmodi fructum producant Indice nonnullæ arbores, quæ exinde *Prunifera umbilicata* dici possunt. Lib. XXVI. Part. 2. Sect. 2.

Minor, qui talem vel *Polyperennus*, vel *Monoperennus;* Horum omnium matres productrices arbores *Bacciferarum umbilicarum* nomine comprehendimus, Lib. XXVI. Part. 2. Sect. 3.

Siccus, ut in *Pipere Tawoſci* & *Caryophyllo aromatico* Lib. XXVI. Sect. 4.

Uno mediore fructui adheret; Hæc vel sunt fructu

[1]

Subrotundo

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER VIGESIMUS QUARTUS,

QUI EST

De Arboribus caudice simplici non ramoso.

OC genus Arbores à Theophrasto *μονοκλαξίς* & *μονοκλῆς* appellatur. Possent etiam pleræq, si non omnes, *μονοκλαξίς* dici, quia unicam tantum unâ vice in summo fastigio gemmam, eam tamen maximum producent, quæ in Palmis *ἰγυρία* seu Cerebrum dicitur, quæque decisa arbor interit.

Hujus autem generis præter Palmas paucissimæ arbores sunt, nimirum *Pepo-nifera* quædam, *Mamocira* dicta.

Mulam arborem dictam, quamvis revera & propriè loquendo nec Arbor sit neq, Frutex, Botanicos secuti, & quod caulem habet pariter simplicem non ramosum, his subjunximus.

CAP. I.

De Palmis in genere.

CUM in Methodo Plantarum à me non ita pridem editâ Palmas arbores congeneres à se invicem distrabi, & ad diversa genera, Pruniferarum scilicet & Nuciferarum, relegari animadvertem; absurdum illud & à ratione alienum ratus, methodum illam ad examen denuo revocandam, & certiores Generum notas investigandas statui. Et imprimis Palmas dictas inter se conferenti, quibuscumque in rebus & inter se convenient & ab aliis arboribus different consideranti occurrit illico, id genus omnibus commune, & solis fere proprium esse, caudice simplici & indivi-duo seu non ramoso assurgere, & gemmam una vice unicam, eam tamen ingentem, concipere. Quo-circa proprietatem hanc pro Palmæ caracteristica, natura ipsâ dictante, adhibendam censui.

At inquires, Botanici uno ore Palmas ramosas esse pronunciant. Agnosco: verum eorum Au-thoritas me non multum movet, cum re non satis perpensa, vera & genuina folia pro ramis ab iis habita fuisse noverim. Ramos autem illos quos vocant revera folia composita esse, non difficile est demonstrare.

1. Nam primò, Deciduum esse folio non ramo convenit. Ramus enim utpote ipsius trunci di-visi quædam productio, pars est stabilis & perpetua; Rami autem illi dicti, seu ramastri in ple-risq, saltem si non omnibus Palmis statim temporibus decidunt: proinde rami genuini esse non possunt; sed mera folia sunt.

2. Secundò, Partem pronam à supina diversam obtinere folii nota est, non trunci. Ramus enim teres & undiq, uniformis est. At in Palmarum frondibus costæ mediæ supinæ canaliculatae sunt aut planæ, prone convexæ.

3. Tertiò, Nunquam germinare seu gemmas protrudere folium arguit, non ramum. Ramus enim quotannis semel aut sæpius germinat, & furculos producit. At ramastri illi Palmarum cum semel expliciti sunt nunquam gemmas edunt, aut partes aliquas aggenerant.

4. Quartò, In folium desinere seu terminari folii compositi proprium est, à rami natura alienum. At ramastros palmarum in folia terminari notum est.

5. Quintò, Accedit levitas insignis, quæ ramastros hosce ligneæ naturæ, (quæ plerumque solidior est & ponderosior) minimè participes esse arguit.

Nec quem ab hac sententia deterreat ingens illa & ramorum æmula magnitudo: Nam in Palma folio stelliformi, quæ folia & sunt & ab omnibus vulgo habentur, nihilo minora repe-riuntur.

Obijcies, Palmas nonnullas (id tradente Theophrasto) bifidas exire, ut in Ægypto, staréq, ità bifurcatae. Tradunt & Cretensem plures bifidas esse, quasdam & trifidas: in Lapæa verò genus quoddam quinqueceps nasci. Observatum etiam est ab Horti Malabarici Auctoribus in Palma Ja-ponenfi *Tadla Palma* dicta, ex uno trunco quatuor aut quinque, vertices interdum enasci.

Respondendo, Ramum illud & insolitum esse, & singulis arboribus simplicem plerumque esse verti-cem: unde non datur genus hujusmodi Palmæ bifidæ aut trifidæ, quæ semine lata speciem suam con-stanti naturæ lege propagat. Sed ut Palma multicaps fit, præter ordinem & institutum naturæ ac-cidit, & quodammodo monstruolum est.

Y y y y

Notat-

Subrotundo brevior, eoque vel per maturitatem

Humido,

Majore,

Monopyreno, seu unicum intus nucleum aut ossiculum includente;
PRUNIFERÆ dictæ. Lib. XXVII.
Polypyreno, seu plures nucleos continente,

Cute membranacea seu tenuiore tecto. Lib. XXIX. Sect. 1. seu
fructu conoide squamoso. Lib. XXIX. Sect. 2.
Corticoso seu cortice crassiore non tamen duro obducto, cu-
jusmodi sunt *Malus Citria*, *Aramia*, *Limonia*, &c. POMI-
FERÆ dici solite. Lib. XXIX. Sect. 3.
Cortice per maturitatem duro & crustaceo munito, cucurbitæ aut
melonis formâ, unde hujusmodi arbores CUCURBITIFERAS
appello.

Minore, vel rido, vel calyce excepto, vel monopyreno vel polypyre-
no; BACCIFERÆ. Lib. XXVIII.

Siccò, quæ vel nucifera, vel baccifera, vel lanigera, vel fructu alato seu
membranulis aucto, vel multisiliqua. Lib. XXX.

In longitudinem productò, vasculo plerumque bivalvi & seminibus rachi seu dorso
adnascensibus; quæ SILLIQUOSÆ appellantur. Lib. XXXI.

His addimus Arbores & Frutices vel anomalas, vel minis cognitæ & imperfectè descriptas.

Lib. XXXII.

Item Partes Stirpium minis cognitarum, Cortices, Ligna, Folia, Flores, Fructus, Succos & La-
chrymas. Ibidem.

Arborum Coniferarum Tabula.

Arbores Coniferae sunt vel

Resinifera, fructu

Squamoso, binis sub singulis squamis seminibus, foliis

Perpetuis,

Angustis,

Sparsim undique è furculis exsertentibus, usque vel

Longioribus & binis ex eadem theca seu tubo exsertentibus; PINUS.
Brevioribus & singulatim enascentibus; ABIES, quæ duplex, mas & femina.
Brevissimis, & Tamaricifolij Cupressifolij similibus

Duris & pungentibus, conis minimis; SABINA vulgaris.
Mellioribus, ramulis compressis, conis paulò majoribus & paucis squa-
mis compactis; ARBOR VITÆ, Thyia.

Agminatim in tuberculis, in penicillos velut coaggestis, conis magnis sursum
spectantibus; CEDRUS Libani.

Latioribus, salignis similibus; Arbor Conifera à Carolina;

Deciduis, Cedriporum in modum nascentibus, conis parvis, LARIX.

Le clavatis tuberibus per harmoniam coaptatis composito, foliis brevibus in squamas degeno-
rantibus; CUPRESSUS.

Succo aqueo prædite,

Folij minoribus Populi, virgis tenuibus lentis rubentibus, ramis adulationibus & caudice albican-
tibus, cuticulas annuatim exsertentibus, conis minimis; BETULA.
Folij majoribus Coryli, in aquosis nascent, conis aliquanto majoribus; ALNUS.

Myrtum Brabanticam dictam ad hunc etiam locum pertinere suspicor. Examinent curiosi qui-
bus plantam florentem & fructu onustam videre contigerit.

runt infecundum esse. In avium enim genere feminae nonnullae ova abique maris interventu aut coitu aliquo non tantum concipiunt sed & pariunt, verum ea subventanea, ut vocant, & irrita; in piscibus autem plerisque coitus nullus observatur, sed feminae ova primum edunt, deinde mas super-veniens lac vitalis eis inspergit.

Verum quae praedicti Auctores habent de Veneris intellectu in palmis, quod feminae in mares nu-ment blandioribus comis, quodque vehementer se mutuo prosequuntur amore, quum variis modis re-stantur, ut fabulosa & falsa rejicimus, & Lectorem qui ejusmodi scire desiderat ad J. Bauhini histo-riam remittimus.

Quod ad locum attinet. Nulla est, autem Plinio, in Italia sponte genita Palma, nec in alia parte terrarum nisi in calida: frugifera vero nusquam nisi in fervida. Et Theophrasto ipsaque experien-tia teste, calor est avida, & frigidum ferre nequit; unde ne in Graecia quidem fructum ma-turatur.

In Aegypto nascitur, ubi large suavitere fructum progenerat, atque etiam magis circa Babylo-nem ac Syriam fructu praecellit Theophr. Provenit etiam in Arabia ad oram maris rubri; in Aethiopia Aegypto continetur, in Judaea, ut circa Hiericho copiose, quod idcirco in sacris literis *urbs palmarum* dicitur. Idumaea à Palmarum copia poetis celebratur: Syria quoque, & Persia Palmis fructiferis a-bundant.

Vidimus & nos Monspelii insignem illam Palmam quam J. Bauhinus, & florere & dactylos ferre scribit; & se etiam ex arbore decerpitos habuisse tam flores, quam dactylos satis magnos refert; unde & reliquis Palmis quae Nemausi, Arelate, & alibi in Provincia & Gallia Narbonensi videntur haud dubie fructus latus ubi ad aetatem pervenerint affirmat: Nam & Monspelienfis illa centesimum annum superare creditur: Et vulgo ibi persualium, atque tandem aetatem fructum non proferre, & vix ante quinqueagesimum annum.

Amat loca salia, argumento quod ubi Palmarum copia est solum tale spectatur, ut in Africa, Syria, &c. quo fit ut ubi salis quoque non sit ope proxima salis subveniant. Theophr. Idem & Plinius confirmat iniquens, *Gignuntur levi fabulosaeque terra, majore in parte & nitrosa*. Ergo ubi solum non est tale, laetia aspergunt, non radicibus, sed longius paulo.

Garcias memoria prodidit Palmas tota India nusquam reperiri, & fructus earum deferri ex Arabia in Indiam, ubi magna quantitate siccas edi, similes & in massas compactas, abjectis nucleis.

Palmarum differentias non persequar, cum eas inter se non specie, sed accidentibus duntaxat, quemadmodum Pyros & Pomos, distare existimem, proinde & infinitae esse possint. Consule de his Theophrastum & Plinium. Libet tamen de differentia colorum respectu adnotare, quod Prosper Alpinus cum Theophrasto consensit dari palmitis alios candidos, alios flavos, alios rubros, alios virides. At Vespasianus flavos tantum & obscuris purpurascens nomen in se observatos in Aegypto.

Palmarum excellam sylvam in Arabia deserto Rauwolfius transivit, referente C. Bauhino, & tres Dactylorum species observavit. 1. Quales ad nos adferuntur. 2. Penitus rubros. 3. Flavos, primis minores, sed lapidiores.

Palmarum medulla omnino carere autem est Theophrastus: Arborem maximè longevam esse con-sentiunt Botanici quotquot de eis scripserunt.

Palmarum praevalem esse ad sustinenda pondera scribit Theophrastus: non enim flectitur deorsum ut cetera ligna, sed ponderi retinendo sursum incurvatur: At non tantum Theophrastus sed & reliqui Veteres magno consensu id tradunt. Verum Veterum auctoritati, in re quae rationi & naturae analogiae repugnat, Amati Lusitani & Antonii Musae Brassavolae experientiam oppono, qui se sal-tem comperisse testantur Palmam lignum contra pondera inniti aut recurvari, imo experientiam indi-care lignum hoc debile esse. Nec me movet, quod Historia Ebrodunensis Auctores tot Classiflorum Auctorum consensum unius experimenti putari specie rejicere, prudentes non esse dicant. Fortè enim Amatum rem non ritè expertum, vel in ligno non satis adulto, aut non ritè secto, vel non adhibita mora temporis competente. Hac inquam me non movet, cum ratio etiam experientia Amati suffragetur; & vis sursum tendendi, siquid ligno eis inest, majori vi & pondere proculdubio possit superari.

Hac autem & alia multa à Veteribus tradita, incerto primum autore prolata, & in vulgus para-doxorum credulum sparsa, avida aure ab eo hausta, & pro veris libenter admittenda crediderim; quae postea eruditi, partim experiundi ratio, partim quod palmo cognitiss & confessis fidem derogare nefas ducerent fine ulteriore examine scriptis suis insinuerunt, alique alios secuti, non quia eundem effect, sed quia iretur, magna fententiarum phalange veritate oppressa errorem confirmarunt.

Palma ligna ad aedificia & architecturam nihil valere scribit Bellonius: verum Alpinus Aegyptios ex trunco domorum trabes facere ait. Utri potius credendum? Alpinus favet Theophrastus.

Palmae folia, Plinii seculo, cum primum novellas demonstrare gemmas, ad funes vitiumque nexu, & capium leviam umbram la fidebantur. Ad fteaurum & sportum texturam ut alba & idonea fiant viridia adhuc à ramis avellenda sunt, & sub tecto dependenda ad quadrudum, & postea rursus roribus expofita, ad quadrudum complui finenda, & à Sole reficari donec alba evadant.

Fiunt & à Palmae foliis scopae; quae verò ad nos ex Hispania adferuntur, & in praecipua aestima-tione sunt, & Palmae humilis non è Dactyliferae foliis humis, quod tamen forte non minus commoda ad hunc usum forent, si haberi possunt. Flabella etiam & sportae ex iis textuntur; E caudicis autem cortice funes pro navibus.

Palmula bene matura non nimium pingues ventriculo grate sunt, plurimum nutriti & corpus pinguefaciunt verum concoctum difficile est, & capitis dolorem inferre medici veteres plerique omnes consentiunt. Unicus Aretaeus omnia bellaria caput dolore infestare scribit praeter Palmulas, ficus & uvas.

Veteres vinum è Palmulis aqua infusus faciebant; cuius preparandi modum vide apud Diosco-ridem.

Palmæ fructus, eodem tradente, acerbus est atque adstringens & contra alii profluvia fluxumque muliebrem in vino austero bibitur; Haemorrhoides quoque sistit, & vulnera illius conglutinat, re-centes

centes autem plus ficeis asfringunt, sed capitis dolorem afferunt, & copiosiores in cibo sumptae in-briant. Sicca autem sanguinem excreant, stomachicos ac dysentericos effatate juvant; necnon & comendatur faucium asperitati medentur. Thebaicarum decoctum potum caulem sedat, & cum nullo ejusdem cum fructu facultatis. Decoctum earum per se potum & gargarisatum vehementer ad-stringit & cohibet.

Palmarum nucleis ceterorum omnium more in fideili novo cremantur, deinde resincti vino la-bant adstringentem, & spiracula cutis obstruunt, ad oculorum pustulas, staphylomata, cilio-ad cicatricem perducunt, &c.

Palmæ spathâ unguentarii in unguentorum spissamenta utuntur. Optima habetur odorata, ad-stringens, ponderosa, praecusa, interna parte pinguis. Vis ei adstrictoria, quae ulcera depauperat, ficit, laxatque articulos committit, si trita malagmatis & cataplasmatibus admisceatur. Prodest & praecordis, & stomacho imbecilli, necnon & jecinoris affectibus convenientibus mista cataplasmatibus.

Ejus decoctum subinde affictum capillos denigrat: Potui verò datum renum, vesicae, aliorumque vicerum vitis confert; alvi uterque fluxiones sistit: ipsa verò fcaeiam fanat, diebus viginti, si ad Elate & Borassidis dictum praeterquam quod ad unguenta non fit utilis.

Quæ de viribus & usus Palmæ ejusque partium habent Plinius, Galenus aliique Veteres apud ipsos vide, aut etiam apud J. Bauhinum, Hist. lib. 3. cap. 159.

E Recentioribus Alpinus fructum in medicina apud Aegyptios usum enarrat his verbis. Ex fru-ctibus tria sunt praecipue quibus sanitatis gratia utuntur, quippe spatha, pulvis spathae contentus, atq. dactyli. Spathae igitur niembranâ tum pulvis facta utuntur, tum ex ea parato decocto. Pulvis ma-ximum usum habet per os sumpta ad diarrhoeam, lenteriam, atque dysenteriam; nec minus ad hepaticum fluxum, haemorrhoidum atque uteri cruentam vacationem, atque ad sputum sanguinis. Hoc pulvere quoque utuntur ad firmanda ulcera depauperata, ad uva relaxationem, atque ad den-tium commotionem. Decocto ad omnia praedicta quoque utuntur, sed saepe cum eo misto praedicto pulvere. Articulis debiles aptosque fluxionibus mirum in modum ipsum juvat, eos firmando & robo-rando. Pulvere verò albo in involucre veris tempore invento, quando fci. palmae florere incipiunt utuntur familiarissimè ad faucium rauceidinem, tussim & ophthalmias cum saccharo misto; estque ipse dulcis, subsustingens: mulieres cum habent familiarissimum ad firmandos menses retinendamque, fetum.

Eundem quoque usum habent Dactyli immaturi, tum in cibum usitati, tum eorum decoctum, ad sputum sanguinis & quancumque sanguinis vacationem cohibendam, & ad lenterias, diarrhoeas & dysenterias, ad vomitum sanguinis, haemorrhoidas exsicandas atque ad ulcera vulneraque simplicia perlananda: in frequentissimo usu ad nuper dictos affectus habent syrupum è dactylis immaturis confectum. Idem dactylis utuntur probè maturis, qui tunc admodum dulces existunt, cum ob-scure adstrictione; ideoque eas frequentant ad faucium rauceidinem, tussim, dyspnoeam, pleuriticam ac peripneumoniam; nec minus ipsorum decoctum frequentant ad adjuvandas variolarum in pueris excretiones. *Haftenus Alpinus.*

Ceterum Palma officulo fertur. Seruntur autem, docente Theophrasto, officula plura [Plinio bina juxta se composita, & supernè totidem] juxta se in eodem foramine deposita, bina superius rotidemque inferne colligata, quoniam infirma singula planta est. Horum radices multo am-plexu connectuntur, & statim primæ germinationes ita coalescunt, ut unus ex omnibus itibus gignatur.

Officula fata etiam apud nos in Anglia facile germinant, foliumque emittunt unicum, nervosum & arundinaceum; quod hyemes etiam nostras non raro tolerat, & sequenti anno alterum vel etiam tertium edunt, non tamen multum proficit, nec diu durat enata planta, sed post duo, tresve annos tabesce & interit.

Notandum autem quod non ex fissura, sed ex opposita seu gibba parte ubi ocellus seu umbilicus cernitur germen emittit; quodque unico & singulari prodeat folio, cum aliae plerique plantæ (non tamen omnes ut perperam existimavit Jo. Bodeus à Stapel) bina primo ortu folia è semine producant.

Plinius in Palmæ foliis olim scriptitatum tradit. Verum Palmae vulgaris Dactyliferae folia ob asperitatem duritiam & nervos crebros huic utili inepta videntur. Hoc ergo vel de Palma Indica coccifera, vel de Palma *Lamtor* dicta accipienda sunt, in quorum foliis etiamnum hodie scriptitari Amaratius Plinius Elephantes Palmas excelliores fronte proferre, ac ita cacinum fructus absumere.

2. Palma Guinea J. B. Palma coccifera ex Guinea C. B. Nucula Indica altera Park. Clus.

Altitudine & crassitudine sunt hæ Arboris navalis Mali, summo fastigio gestantes folia, deorsum inflexa, duodecim aut quindecim pedes longa, Arundinum ritu incisa. Sub his foliis nascuntur, majores, coloris aurei, quorum nucleos incolae eximentes contundunt: Ex his exit liquor olei lim-gratam conciliandam. Is liquor huc delatus frigore concevit bucyri instar, colorumque aureum contraxit. Eum liquorem five oleum qui retulerunt, recentibus vulneribus & artubus contorione lae-sis vel afflictiis illitu levamen attulisse deprehenderunt. *Angolis cerebri perfoliosi arboribus ligneum paxillum*

paxillum indunt: ex eo foramine profuit liquor dulcis feri lactis instar, quo cum melle sylvestri commixto potionem faciunt, vini de Palma appellatione, quo liberalius hausto etiam temulentur sunt. Arboris materia rubescens flavis venis distincta, ad fabricas inutilis, quia filia tenuibus & gracilibus segmentis diffilit.

In Guinea circa metallica auri venas abunde crescit. A Fr. Penino habuit Clusius.

Hujus Arboris synonymam facit C. Bauhinus Palmam Ady Roslein in Epist. ad Clusium; quam J. Bauhinus diversam statuit & foris proponit sub titulo Palmæ Ady, insula S. Thomæ, &c. cujus idcirca descriptionem subijciemus.

Arbor est valde celsa & procerâ, Pinum altitudine superans, trunco crasso, nudo, erecto, *dimag-*
clæ materie rara, succo prægnans, folijs Palmæ cocciferæ similibus. In vertice plurima excrescunt germina, quibus præcis vel cæsim latis vas aliq[uod] idoneum appendunt, in quo lacrymantem colligunt succum, qui vini vicem apud Indos tenet, & facile inebriat. Dulce hoc vinum est, verum post paucos dies accescit: nec idcirco fructus ficos facere desinunt ejusdem arboris reliqua germina, quæ a ferro intacta manerunt. Hujus autem Palmæ germen non edunt incolæ * istius infule; quemadmodum Indi Palmæ cocciferæ.

Integer fructus Lusitanis dicitur *Caryocæ* & *Caryoffi*, indigenis nigris *Abanga*. Cortex ejus exterior luteus est; huic subest pulpa seu caro sulvelens, quam pullum putamen oleum sequitur: hoc vero intus nigrum continet nucleum elui aptum, qui ademptæ pelliculâ candidus est. Fructus integer forma & magnitudine est Mali Limoni. Edunt ipsi hoc fructus inafatos, frequenter etiam crudos. Nucleos integros inter edendum miscent Mandiocæ farinæ. Hoc erunt ipsi mirum in modum reparare languentes ex morbo vires: addit ut huius ægris bis tervæ in die confortandi carni tres quadræ Abangæ nucleos exhibeant. Præterea ex hoc fructu oleum faciunt: nempe ut cavit ad nucleis avulsæ adjuvant aquæ ferventis bonam partem; deinde jubent ut pulpa in lebete doli agitur commisceatur, exacte super ignem, deinde oleum aquæ supernatans cochleari excipiant: quo exhausto aqua fervente iterum assusâ operationem repetunt. Olei color croceus est; frigore concreta, aliâs liquidum est, esculentum etiam, & ad cœdem usus apud incolâs adhibetur ad quos apud nos oleum olivarum vel butyrum, quibus tamen & odore & sapore inferior est.

Olei hujus usus apud incolâs vulgaris est ad inungendas partes corporis rigidas atque contractas, imprimisq[ue] nervos distentos relaxare dicunt. Exercitatis etiam & quovis labore fessos toto corpore inungunt: nempe quod hujus exercitii perfunctoria corporis partes exhalant & exsiccantur, quod ipsum humedatione sua impedit: hujus olei semel perfunctoria ac lubrica frictio. Hoc ipsorum acopon est & insignis lassitudinis remedium esse prædicant.

3. Palma vinifera Theveti J. B. C. B.

Arbor est speciosa & procerâ, perpetuè vires. Fervi parvos dactylos austeros & acidus, ut non facile esse possint. Caudicem ima parte duorum pedum altitudine à terra perforant sylvestres Æthiopes indeque exstillat liquor gustu suaviissimo, colore vini albi Andegavensis; cum vas terreis exceptum ad usum reservant, & *Mignol* vocant, & ut facilius à corruptione præservetur sale aliquid quantum coniunctum, alioqui facile accescit. Apissimum est ad odorem & sitim. Ægyptios olim mortuorum cadavera antequam Balsamo condirent hoc succo tervæ quaterve bluebant, ita tutiora futura existimantes à putrefactione: quod unde haussit nescimus.

Abundat Promontorium viride hoc genus Palmis, quod annon idem possit esse præcedenti cogitandum proponit J. Bauhinus.

De Palma Indica nucifera Cocci dicta.

Coccus five Coeus dicta est hac arbor à vocabulo Lusitanico *Coequo*, quod Simiam aut Cercopithecum significat, à tribus fructu impellis foraminibus Cercopitheci faciem aut larvæ aliquem effigiem æmulantibus nomine indito.

Nos in ejus descriptione optimos autores, Gulielmum Pisonem, Georgium Marggravium, sed præcipue accuratissimos Horti Malabarici conditores sequimur; omisissis iis quæ vel superflua vel incerta putavimus. Lectorem etiam ad Hortum prædictum aliquoties amandamus, quoniam omnia transcribere ratio nobis fuisse.

4. Palma Indica coccifera angulosa C. B. Palma Indica nucifera J. B. Palma sive Nuc Indica vulgo, sœrens Cocos Park. Inia guacuba, vulgo Cocos Pisoni & Marggravio. Nuc Indica & Cœci. Coyoli Mexicanis Hernandez. Tenga Hort. Malab. *The Coco*, or *Coker* mut Cœci.

Margg. H. M.

Caudex est raro, recto, sed plerumque incurvato, quatuor, quinque, sex, aut etiam septem pedes crasso, 30, 40 & interdum 50 alto [Hortus Malab. pedalem tantum crassissimè ei attribuit, & in ima parte, ubi maxima, formè bipedalem: at Piso affirmat partem caudicis humo proximam non crassiorè aut firmerè esse quam in summitate existat.] Cortex cinereus est instar Juglandis, & quasi vibicibus hinc inde transversim per ambitum notatus. [Hort. Mal. cortex nigricans: quæ deglubit nequit, seminalibus circulis ac notis, quibus pedes foliorum insederunt, striatus.] Lignum ejus non multum est usui: constat enim ex meris filamentis, & est dulce, quasi lacteo succo urgens, unde arbore celsa à formicis appetitur [intus mollius, ad corticem durius, per vetustatem arboris etiam multum durius & magis nigricans; aeri expostum intra duos menses huic corruptum, in aqua durabilis est.]

Caret ramis, sed in summitate quindécim, octodécim, viginti aut plura habet folia, magna, alata, in orbem dispersa, partim surrecta, partim proterita, partim dependente, grato aspectu. In exordio suo

Lib. XXIV. De Arboribus caudice simplici non ramoso.

fuo hæc folia alata quadam textura vestita sunt naturali, obscure grisei coloris, quasi crudum textum cannabinum esset, & successu temporis hæc textura se solvit, subseque altera, & à vento circumagitur. Quodlibet folium alatum longum est circiter sedecim pedes, ac à vento circumcrassum, dissectum in folia sive alas ordine juxta se positas aut oppositas. Quodlibet tale folium tres aut amplius pedes longum est, duos digitos latum, & versus extremitatem angustius, acuminate subtilissimas strias virides (ut & ipsum est) ac totum circumcinctum cavitate sursum versus, sub-

Folia hæc Horti. Mal. ramos foliaceos appellat, minus recte, siquidem, ut affirmat, decidunt alter post alterum temporibus ordinatis dum alii ex summitate caudicis de novo erumpunt; quod solo non ramo convenit.

Inter folia alata ex summitate arboris oritur * filiqua seu vagina 2½ circiter pedes longa, crassa * In arbore in medio novem aut decem digitos, fastigiata, viridis, striata, quæ successu temporis fulcescit, ac sponte rumpitur. Antequam autem rumpatur, eleganter intus compositus reperitur caulis, pedem longus, tres aut quatuor digitos crassus, in plures ramos pedales aut sesquipedales distinctus, qui idcirco aptè à natura in theca complicati magnam spicam repræsentant. Rami hi onusti folia triangulari-rupta vaginâ rami hi se explicant instar arbutulæ, quæ rudimenta folii horum, & hinc nucum: nam fructus, quilibet infidens suo pediculo, pennam anserinam crasso, & cupulæ liguam concavitatem ex fructu flavescentibus.

Hort. Mal. fructus à foribus disjungere & removere videtur: nam in hisce surculis in capsis flores & fructus eo ordine provenire asserit; ut fructus in inferioribus partibus præcedant quàm gemmæ florum, & surculi arctè infident. Flores autem parvi & flavo-albicantibus calycibus, trifoliatis excepti, ipsi tripetali sunt, petalis ad imam oram rotundioribus, & in vertice cuspidatis, duris, rigidis & crassissimis, habentque in medio sex stamina flava, quæ oblongis, crassissimis, primùm surrectis, dein decumbentibus apicibus dotata trifidum, sinque odore grato velut Lilia, licet debili, qui postquam de capsâ eruperunt confestim è surculis incidunt. In arbore grandi ordinariè 28 plus minus conficiuntur folia.

Constat fructus totus primùm exteriori tegumento, secundò cortice, tertio nucleo, & quarto à coloris rufescentis instar Lini, referens stupam cannabinam, crassam ac crudam, ætque in ea parte crassus instar cranii humani, & ea extremitate qua adheret ramo tria habet foramina nucleum Cœculicâ vestitur, in sua convexitate (inter corticem ac se) rufi coloris, qui & ipse sulcus Nucleus nuce maturâ crassus est ½ digiti, albisissimis, lacteo succo turgens, ad visum ut nux molchata. Avellanarum: denique in illa cavitate nuclei continetur aqua; paucâ quidem quando plene maturæ fuerit incipit, cavit illa est plena aquâ suaviissimâ, continet enim pintam Hollandicam aut amphin cum aqua abundat, nucleis adhuc molli, nec ita potandum, dulcis, frigida ac clara. At guntur mediæ maturitatis, pro nucleo edendo planè maturæ. Ex nucleis maturo exprimitur lac, cui incoquitur Oryza pro pulmento.

Notat H. M. Fructus cum teneri adhuc sunt, & ex capsâ cum spici erumpunt calyce flavo-alicante, qui ex rotundis foliis mutuo circumvolutis constat arctè & in totum obducit. Interna cavitas in fructu quæ erulens, odorem fortem oleosum, qui ingratus est, spirans. Pro diversa medullæ consistentia fructus Autem in fructu nonnihil durior id proprium habet, quid ut liquor dicitur suri, fermentatione ad oculum notabilem silico amittit & subacida redditur, idque ocyis si vento moveatur, sine ulla tamè fermentatione.

Magnitudo fructus interdum capitis humani, forma externa oblongo-rotunda & Pëponis æmula, tribus angulis obtusis, ad partes futurarum, quæ in interiore cortice funt, cœnuntibus. In Cœcis venutis ad partem eorum inferiori intrâ medullam funt nucleum oculis oblongo-rotundus albicans, qui postea flavesce se prodit, ætque tenerum germen fructus [plantula feminula novellum extrudit, atque ex interna parte piri dictum Lusitanis *Pingo*, quod magis & magis oculo prodians extra operimentum emicans, paulò reflexus corticem exteriori perterebat, ac in eo perrupto se terre hinc inde affigunt. Piri quod in cavitate nascitur albicac & in striatione parte, intus fungulosum, humidum, molle & albicans, esculentum, sapore multo dulciori quam medulla, verum nonnihil fastidiosum.]

Radix calice rufescente ac nigricante, interius ligno molliori, fibras latè transversim diffundens. At Piri nitrum esse ait truncos ad hoc proceros possè sic brevibus & tenuibus & vix terre vehementioribus eos sæpe quantitatibus humi concidere.

Cacumen arboris, quod à teneris ramis circumdatur, cum altior ac vetustior est in conum fastigiatur, ac molli & albicante pulpa seu corculo, dicta Lusitanis *Palmia*, Pisoni *Palma*, quod exte-

rius è variis tunicis sibi mutuo superinfectis conflatur, ac intus densum est, constat: hoc cum tenerior est *Tenga*, & altitudine unus cubiti, est dulcis ac grati saporis; cum majoris ætatis saporis minus grati ac adstringentis; cum vetustior est saporis dulcioris & gratissimi, amulans juglandis nostrates, quæ non cruda solum sed & cocta inter epulas apponitur, & cum Brassica Cyprina nollrat; ac elephantinis maxime expetit qui ut eâ fruantur arbores hæc eradicant. Ea ablata cerat: ab elephanitibus maxime expetit qui ut eâ fruantur arbores hæc eradicant. Ea ablata cerat: ab elephanitibus maxime expetit qui ut eâ fruantur arbores hæc eradicant. Ea ablata cerat: ab elephanitibus maxime expetit qui ut eâ fruantur arbores hæc eradicant.

Arbor toto anno simul flores, fructus immaturos & maturos continet.

Amat autem loco maritima & arenosa prope sepes & maceræ: in mediterraneis non, aut raro, reperitur, aut si plantetur infructuosus est, nec ibi iustam magnitudinem assequitur. A 25 ad 30 ætatis annum in summo est vigore: 100 ceteris annis durat.

Ex hac arbore elicitur liquor *Suri* dictus, qui potus ut vinum inebriandi vim obtinet, saporis grati, subdulcis, subasali & subacidi, cum primum exceptus est majori dulcedine, cum vetustior acidior, coloris ex albicante subcærulei & pallidi, &c. Ex eo destillatur aqua ardens seu spiritus: Acetum etiam & Saccharum quod *Jagra* vocant ex eo fit. Modum educendi hunc liquorem accurate describunt Horti Malabarici Auctores; Capla floriferaque fructifera, quam Mammam arboris vocant, culpidem incidunt, eiq. ollam appendunt, atq. infra culpidem intervallo quatuor digitorum corticem caplae oblique fecant, sectumq. versus culpidem elevant, barbam, ut aiunt, efficientes, ut liquor ex culpidis incisio per corticem caplae dimanans, ex barba in ollam appensam infundatur, culpidem autem incidunt, &c. Reliqua quia nimis longa sunt, omittit, apud Auctores ipsos requirenda.

Bis die, manè & vespere, ollas cum *Suri* detrahunt, interdum etiam meridie. Qui medio die detrahunt in ollis manè appensis dulcis est, qui vespere subacidus, altero die aculescens, tertio autem die liquor acidus redditur, suum dulcedinem prorsus amittens. Ut acetum ex hoc liquore conficiatur, ollas in quibus exceptus est in calce per 15 dies imponunt, quo ad fermentationem vehementiorem excitatus, multam spumam ebulliendo, ac in fundum olla materiam albicantem seu cinereum demittendo, mutatur in acetum.

Saccharum *Jagra* dictum hoc modo conficiunt: Ollis induunt momentum calis, quantum sufficit ad liquorem infillatum rubedine tingendum, nec plus, nec minus debito ob rationes ab Autoribus dictas; dein hunc liquorem coquant continuè cum cochleari movendo donec infillatur, habebunt, tum Saccharum rubrum, quod album iterata solutione ac coctione reddunt: modum vide. E villosa materia tegumenti hujus nucis exterioris rudentes & funes navibus necessarij sunt, autore Garcia, qui incorrupti manent in aqua marina. Sed & ex his villis sunt nodosa cingula magni usus inter omnes ferè tenioris fortune mulierculas Ulyssiponenses.

Exterior hic cortex circa initia ædulis esse dicitur, & Cinare spiniferos respicere acoleos, verum dulciorem esse, aptissimumque cohibendis diarrheis, fætiæti curandæ, & ventriculo instaurando.

Ex eadem materia stupæ loco nares obturantur ac stipantur, ipsique adeo stupis præstat quod putredini minus sit obnoxia, & aqua maris imbuta infertur denseturque. Offensum ciliis digerit politus, & argenteo decoratus apud plurimos hodie speciosi poculi vice in convivia venit; sed vinum antipatheticum ei denegat Garcia.

Liquorem seu vinum *Suri* phthificis mire conferre aiunt & valde opportunum esse urinæ, remanente vitis laborantibus. E nucleis confusus atque expressis lac extorquetur citra ignis operam, lumbicis necandis utilissimum ad 3viii, addito sale, manè potum, præsertim in pueris.

Quin ex ramentis nuclei (additæ aquæ opportuna mensura) fervefactis ac multum agitatæ oleum supereminere solet, dulce, liquidum, splendendum, & oleo Amygdalarum dulcium non dissimile gustu, quod sex aut octo unciarum mensura potum, additæ aqua in qua Tamarindi aliquandiu macuerint, ventriculorum intestinisque leviter purgat, humores præcipuè melancholicos & pinuolos evacuans, cum tamen nucleus dicatur alvum coercere; ac recens extractum fit oportet; vulneribus melle opitulatur, nam & sanguinem sistit & saniem extergit, coercetque dolorem, & tandem cicatricem inducit. Quin ex succis fixicatis nuclei, qui in longinquas regiones transferri solent, extrahitur oleum utile lumnis, Oryza paranda, nervis contractis laxandis, & necandis lumbicis.

Liquor nucleo contentus sibi febribusque extinguendis, caloricque contemperando idoneus est, medietas exurgendique oculis & emundandæ mulierum cuti. Emundat sanguinem, ventriculum & vias urinæ purgat, medetur pectori, ac pergrato constat gustu, plurimum præbet nutrimenti, & adversus biliosas febres est potio mirabilis. *Hernandez.*

Multe præterea vires & usus in medicina aliarum hujus arboris partium habentur in Horto Malabarico, ad quem Lectorem remitto.

At non reticendum quod de medulla hujus arboris habet Jo. Linschotanus, nimirum eam [*Palme vocant*] magno in pretio loco muneris ad opulentiores potentiorisque miti. Charta autem tenuitate ac candore formâ plicatâ crescit, ut subinde 50 aut 60 plicas habeat roge multib. infat. Ex hac Indi chartam & libros infulant; ex ea etenim charta tenuis durat. Virentibus inscribunt plicis, que sunt ficateæ literas indelebiles habent, his ferreo ante notatas.

Indis *Olam* vocari refert supradictam chartam, & constantem ex eadem materiam omnes gentes Annales, libri & volumina, quam & signare norunt in epistolarum usus. Idem tradit & confirmat D. Mandillo in relatione peregrinationis suæ in India Orientali.

Maffeus Folia tum Librariis pro Papyro esse ait, (de quo tamen dubio, eumque per errorem folia *Lantor* pro hujus foliis habuisse suspicor) tum etiam in vestes formâ facili simul ac spisso contextu neci.

Idem unam hanc arborem omnia prorsus ad rem nauticam instrumenta ac materiem præbere scribit: quippe truncum & ramos in malum, assamenta, clavosq. conam in vela; * Cuyrum in funes omnium optimos, filique ad laterum suturas; postremo Cocum ipsum, quæ ex eo conficiuntur in onera.

Quibus

Quibus si addamus, præbere eam & vinum, & lac, & oleum, & saccharum, & acetum, & cibum solidiorem, & filum, & acus, & lintea, & vestimenta, & pocula, & cochlearia, aliæque vasa, & flores, & sporas, & umbellas, & chartam; omnino fatendum est arborem esse *παντοφρον*, cuique similem & æquiparandam vix in toto terrarum orbe reperias.

5. Palma Javanensis longissimo folio C. B. Palma Indica generis Lantor dictum J. B.

Fructum fert exiguum, magnitudine Cerasi, colore quidam Aurantiorum, nucleum intus continet, quem *Cocos* nuncupant. Ex hoc fructu perelegans fit oleum, colore Auranti, eluijucundum, admodumq. salubre affuetis. Sunt qui hanc speciem Palmæ præcedentis terminam faciunt.

Hujus folia quam reliquarum Palmarum ad scripturam aptiora commendabilioraq. sunt, unde Indi eis utuntur chartæ loco. Folia autem viri longitudinem æquant.

Similia folia, cum integra, tum per medium secundum longitudinem secta, Malaconsilisq. characteribus inscripta, ab Hollandis ex Java sunt relata. Ex his habuit Clavius cubitum longa, extremitatibus tamen recisis [nam integra bicubitalia aut longiora sunt] secundum medium nervum per longitudinem excurrentem complicata, & binas ferè uncias lata, utroque latere exterioris secundum longitudinem tribus versibus inscripta: videbat & quæ quatuor versus inscriptos habent, præterea liberum 76 foliis constantem, non integris quidem, sed quæ extremitatibus recisæ, per medium folium secundum nervi longitudinem secta, utrinque quatuor veribus stylo ferreo exarata erant, ut apud illos moris est tribus locis pertulo, in medio videlicet & duabus extremitatibus funiculo trajecta. aptatis utrinque binis asserculis, quibus contracto funiculo tegeretur. Sed & ea folia quæ nanciscibatur, & aliquot alia quæ apud diversos conspicebam, ab una extremitate pertula erant, & characteræ quopiam in capite notata, ut funiculo connexorum series dignosci posset. Intellegebam porro ex ipsis Indis hos characteres nostro more exarari, hoc est à sinistra ad dextram ducto stylo, &c. Ea autem folia Palmæ cocciferæ non erant. Sed peculiaris illius generis Palmæ, quæ Java incolis *Lantor* appellatur.

6. Palma coccifera figura ovali C. B. Cocos de Maldiva Park. Nux Indica ad venena celebris, sive Cocos de Maldiva J. B. Quibusdam Tawarcæ.

Garc.

Niger est Coco de Maldiva cortex, & nitidior vulgari Coco seu Nuce Indica, figurâ ovali magna ex parte, nec ita rotunda ut vulgaris. Medulla five pulpa interior, quæ siccata dura admodum est & candida, nonnulli tamen ad pallorem inclinans, in superficie rimosa est & valde porosa, nullo sapore excellenti. J. Bauhino fungosa, consistentiâ quam videmus in fungis nucum, colore fuscis in luteo cinereo, intus pallido, fibris variatum subinde ferrugineis & croceis, gustu indolis.

Integræ quas vidit nucs J. Bauhinus pedem longæ fuere, rotunditate quantum vix ambabus manibus amplecti potuit: pars compressa erat sex uncias lata, in qua amplum foramen apparebat ab alio fructu separatum, ita ut gemellis fuerat fructus: conjunctorum fructum * ingentem fuisse magnitudinem apparebat; utriusq. capacitas erat insignis: cortex durus & spissus qualis aliis nucibus, externè frisis obliquis longis excavatus, colore nigro, pulsatus ollæ modo resonans. Sic corticem etiam villisum habet ut alia Nucs Indica.

Vulgari famâ accepius (inquit Garcia) insulas Maldivas aliquando continentem fuisse, sed inundatione maris submersam has insulas effecisse: in quo obruta Palmæ fuerint quæ hos Cocos producant, qui terrâ indurati in hunc modum conspiciuntur. Suntne verò ejusdem generis cum nostris facile judicari non potest, cum hætenus nemo folia aut arboris truncum videre potuerit; sed soli Coci in litus ejiciantur, nunc bini conjunctim, interdum verò singuli separati. Sed has neini colligere licet nisi cum capitis periculo, quoniam Regis esse afferunt, quicquid de mari in fluitus ejiciatur, quæ res majorem auctoritatem huic Nuci conciliavit.

Eximitur autem ex his Coccis pulpa five medulla, deinde efficitur atque indurefcit eo quo venditur modo.

Commendatur ab ipsis incolis & à Malabarenfibus (ut testatur Acofta) non modò à plebe, sed à regibus & principibus viris, ut in omni fere morborum genere ad eam confugiant tanquam ad *Vires*. sacram anchoram: verum præcipuè adversus venena valere creditur: Funt & in eam gratiam ex ipsius Coci fragmentum pendere sinunt, sibiq. certò persuadent illis qui aquam ex his poculis hauriunt nullum venenum nocere posse, futurôq. immunes à multis morbis. Verum cum hæc aliæque medici nonnulli se nullo successu ad prædictos affectus usus esse affirmant: alii noxam potius correcensendâ & expendendis non immorabimur.

Quod attinet ad specificam qualitatem promovendi partum difficilem, & resistendi insultibus Epilepticis ejus non unam experientiam habent spectatissimi aliquot apud nos Medicinæ Coryphej, & testari de felicissimis successibus queunt, inquit Gul. Piso: apud quem plura vide in Mantissa Aromat. cap. 19.

cum adolevit & ad statum pervenit, adeo solida & compacta evadit, ut non amplius id observari possit.

* [folium complicitum cauliculi ramus vocat.] Summitas flos fastigium multis ramis pulchellis, annulatis & politis exornatur, qui utring, folis innumeris viridibus, oblongis, angustis delicatis instructi mirabilem arbori gratiam & decorem conciliant. Ramuli teneriores, necdum planè expansi, in medio arboris recta attolluntur, dum interim reliqui qui circumcirca incurvati dependent pulcherrime coronæ specie erectos cingunt.

Singulis fere mensibus unum aliquem è ramulis [rectius foliis] abijcit hæc arbor, & corticem quandam exiit, qui ab infra primò abscedit, èstque quatuor vel quinque pedes longus, duos circiter latus, crassitie corii præparati; Indigenæ *Tache* vocant, eumq; ad culinas integendas adhibent, aliaq; suarum arborum conclavia, quemadmodum & folia ad domus operiendas.

Usus.

In summitate trunci medullam quandam continet, albam, tenerissimam & lapidissimam, gustu nucis si cruda comedatur, verum cocta & condita cum foliis mollioribus & albis, quæ eam undiq; contegunt, & obvolvunt, inter delicatiora Antillarum fercula locum non postremum sibi vendicat. Galli, & nostrates etiam, substantiam hanc medullasam cum foliis eam involventibus *Cbau de Palmiste*, id est, *Caulum* [Brassicam] Palmæ vocant, quoniam eam jussulis incoquunt *Caulis* & aliarum herbarum loco.

Siquis hujus arboris truncum bifariam in longum findat, eximâtque (quod factum facile est) substantiam interiore filamentosam & molliusculem, quod restat lignum ita excavatum, pollicem crassum, canales longos, aquæ deducendæ commodissimos & ad durandum firmos præstat. Ex eodem nigricante colore naturaliter imbuto, quodq; pollicum facile admittat, multa & rara vascula aliaq; utensilia detornantur.

E summo scapi cacumine eminet florum & fructuum involucrium, Spatham vocant, exterius carnefcentes, intus è rubro deauratum *sfasculos* innumeros flavos arbutulæ cu scopæ ejusdem virgulis adnascentes continens: quibus decidentibus succedunt fructus rotundi, ovi gallinacæ magnitudine. Spatha flos vaginæ ad florum & fructuum dum adhuc tenelli sunt tutelam comparata utraq; extremi- tate acuta est, medio crassa, ab uno latere rimæ in longum fissâ, è qua, cum maturescere incipiunt flores & expandi requirunt, ramulus seu arbutula cui accrescent foras egreditur in *dias luninis aras*. Arbor hæc circulis annularibus caudicis cum Todda panna convenit, summitate efulescens cum præcedente specie. Capite detruncato arborem perire affirmant nonnulli, negant alii.

13. *Urucri-iba* Marggr. & Pil. *Palma Brasiliensis farinifera, fructu Pruni, cupulæ insilente.*

Palma species est, dactylifera per omnia similis, excepta magnitudine minore, & quod folia non sint spinosa. Flos ut *Giocara*. Fructus (qui & *Urucri* vocatur) fert racematim ut *Pindoba*: quilibet autem habet magnitudinem Pruni, & cupulæ squamosæ insidet, cuticula grisea, pulpâ lutea filamentosa, paucâ, dulci constans, intus continet lapidem durum, in quo nucleus candidus, edulis.

Usus.

E cortice nuclei applicato tubo fit instrumentum ad hauriendum petum. E ligno hujus arboris (quod filamentorum plane est) caelo & contuso, sine alia opera fit farina, Lusitanis *Farinha de pau dicta*, Brasiliensibus *Urucri*, coloris rufescentis, quâ utuntur in defectu farinæ de *Manduca* ad panem conficiendum.

Rami hujus arboris, seu potius folia lentissima sunt, unde serviunt ad tegendas casâs, & ad vincendum, ideòq; magni usus sunt itinerantibus.

E fructu fit oleum ut è fructu *Pindobæ*, valdè medicinale, imprimis adversus Raiarum puncturas venenatas; nec puto præstantius remedium dari contra illud malum.

In ipsa arbore nascitur *Polypodium Caraginata*, quæ aquam præbet ad bibendum.

14. *Palma Brasiliensis nova* Miriti dicta Pisonis.

Familiaris est præfecturæ *Cearæ* & *Moranban*. Fructum fert unicum, edulem atq; dulcem, ovali etiam magnitudine. Cortice est rubicundo nigris maculis; intus verò rubro. Folia illius magni sunt ab indigenis, ut illis regularum vice utantur.

15. *Palma Brasiliensis decima, Miraitaba dicta* Pison.

Familiaris est præfecturæ S. Vincentii, cortice spinis armato: materie durissima, ex qua fiunt arcus nigris coloris. Fructus fert ovi columbini magnitudine, edules & satis gratos. Nimis brevis est Piso in harum arborum descriptione.

16. *Jocara* & *Jucocara Brasiliensibus* Marcegrav. *Giocara* Pison. *Palma cocifera minor* Brasiliensis.

Caudice tenui, recto, glabro, gryseo exurgit, more Palmæ cocifera, sed vix dimidiæ altitudinis. *Flosculi* parvi, tripetali, ex albo subflavescentes, in ramo duos circiter pedes longo, in multos ramulos tripediales plus minus expanso, è filiqua flavescente egresso numerosissimi, in medio aliquot staminula flava habentes. Flori succedit parvulus fructus figurâ *Coco* [Pisoni parvulus fructus, racemum] folia in summitate proveniunt alata ut in *Palma cocifera*, fert breviora, nec alæ ita longe ac late. In summitate arboris plerumq; folium convolvitur, stans erectum instar fistulæ. Admodum lentus est floris ramus, & pro scopis, imò flagellis potest usurari.

Lib. XXIV. De Arboribus caudice simplici non ramofo.

17. *Palma Americana spinosa* C. B. *Palma Hayri* Park. *Palma facie Hairi* J. B. *Palma Brasiliensis sexta* seu *Aryi* Pison. *Che pichip* Palm.

Arbor est ingens, trunco multis spinis armato tenuibus & pungentibus instar acum, Rochefortio latis flos planis, dignum longis, denticulatis figurâ, politis, colore è rubro nigricante: foliis Palmæ sed longioribus, ligno marmoreo simili, quod ferri modo in aqua sedit: quare Barbari ex eo enes conficiunt atque monilia, adeoque durum ac validum est, ut ex eo sagittæ qualvis ferreas loricas penetrare possint. Fructum est pilæ luforis magnitudine, altero extremo quodammodo acutum, [Pisoni rotundum ut cætera Palmæ, sed non adeo racemosum] nucleo intus albicante, pingui, sed non eduli.

Rochefortius arborem totam echinatum esse ait, per trunci ramulos & folia rigidis & acutissimis spinis, nec impunè tractandis obstat, quæ si quem compungant periculum nec facile medicabile vulnus infingunt nisi remediis idoneis tempestivè succurrat. Quocirca Nigritæ antequam eam attingant igne in circuitu accenso aculeos amburunt. Fructum griseum durum, rotundum, nucleum efulescentem claudere. Facta sub ramis incisione vinum quoddam inde eiciunt Nigritæ.

18. *Areca* seu *Fausel*, seu *Avellana Indiana* *versicolor* Park. *Fausel* seu *Areca* *Palma* foliis J. B. *Palma* cujus fructus sessilis *Fausel* dicitur C. B. *Areca* seu *Fausel* Ger. *Canna* H. M.

H. M.

Arbor est procerâ, altitudine *Tenga* seu *Cocci*, radice nigricante, oblonga, spithamam crassa, radicularibus albicantis & rufas, quæ intus lignoso filamento sunt, ex se diffundens, caudice ad radicem spithamam crasso, in summitate paulo minore, cortice obducto viridi-claro.

Rami [verius folia] ex caudice decussatim bini ordine prodeunt, ex se mutuo emergentes, cum pede summitatem caudicis instar vaginæ seu capse rotundæ ac clausæ circumplectentes, exterioribus interiores circumdantibus, ac simul caput oblongum in summitate arboris quod crassius est ipso corpore caudicis inferiore, constitutibus: rami exteriores pede fillo ac rupto post successivè suo tempore decidunt. Sunt autem rami hi seu folia pinnata pectinata, costâ mediâ cui pinnæ seu folia adnæctuntur superius nonnihil cavâ, inferius rotundâ, colore utring, viridi: ac instar flabellorum in duas trêve, etiam quatuor aut quinque, plicas complicata, & cum plicis ex oris ramorum producta, in parte inferiore in plicarum angulis eminentibus costis viridi-claris obstita, & intus venis in longum striata, contexturâ rigida, superficie plana, viridi-fusca & nientia utrinque.

In summa arbore è foliorum sinibus exeunt vaginiformes *capse*, quatuor plus minus spithamas longæ, è singulis foliis singule, furculos floribus & fructibus omnibus includentes, interiorè latere concavæ, exteriorè convexæ, superficie glabra & aequali, in medio partis cavæ striâ lacunosâ sulcata, secundum quam rumpuntur seu aperiuntur, exterius primum è viridi albicantes, post ætate flavescentes, exterius candidæ. Exerescens theca folium è cuius sinu exit vi detruditur. Ramuli seu *Surculi* capsis inclusi, ima & crassiore parte fructibus teneris docti sunt, & in furculis tenuibus spinis folis seu gemmis florum in duabus oppositis partibus docti sunt, & in furculis tenuibus angulosis, albicantes, in tria folia rigida, cuspidata ac crassifolia fe aperientes, continetq; in medio stamina novem, albicantia, tenuia, sine ullis apicibus, tria longiora ex flavo albicantia, quæ à sex minoribus magis flavis cinguntur.

Fructus justam magnitudinem adepti oblongo-rotundi sunt, in ima & superiori parte striatiores, cortice crasso tecti, pulpâ rufo-rubescente, intus in medio medullam albicantem [nucleum seu semen] continente. Cum autem teneri sunt hi fructus candidi sunt ac nitescentes, albicantibus furculis appensi, formâ non rotunda sed angulata, maxima parte foliis calycis oblongo-rotundioribus & mutuo circumvolutis comprehensi. *Quomodo fructus paulatim mutantur pro variis maturitatis gradibus vide.* Cum teneri sunt humorem multum & clarum, saporis adstringentis, in medio pulpæ continent, pulpâ paulatim auctâ humor minuitur donec nulla superfit, dein medulla albicans nascitur pulpâ indurecente, & cortex tandem aureo-flavus fit. Est verò pulpâ cum tenera & humidâ est colore albicante subflavo, formâ oblongâ, angustâ & ad summitatem cuspidatâ, dura, colore ex rufo rubescente, formâ minus oblongâ, angustâ & ad summitatem cuspidatâ, dura, colore ex rufo rubescente, formâ minus oblongâ, crassiore ac magis ad conum accedente cujus basis est in ima parte fructus. Pulpâ seu dura, seu mollis cum *Betel* addito momento calicis manditur, maxime autem mollis.

Cortex pulpam circumdans corticula exteriorè densiori & duriori, quæ superficie plana & glabra est, ac primum albicans, dein viridis, post cum pulpâ ac medulla dura est aureo-flavi coloris, obductus est: reliquum corticis descriptionem, vide in *H. M.*

Quatuor plus minus capsis in ejusdem arboris capitulo simul reperiuntur. Septimo à sitione anno arbor hæc fructum edit, aut si terraferax sit quinto: vivit 30 annos, 30 in vigore durat, post fructus omni aqua repleti sunt; post sex menses pulpâ dura.

Clusius scribit arborem hanc cortice adeo levi integrâ, ut nullum ascensum præbeat, nisi aptatis ad pedes compedibus ac laqueis, aut cincto per intervalla caudice vinculis quibusdam, ex sparto aliâve materia confectis.

Mirum autores nostros non meminisse interiorè nucleum substantiam candidis rubentibusq; venis reperlâ esse Nucis moschatæ in modum.

Linschotanus ad caprum rudiorè bene describit ramum floriferum & fructiferum vaginâ incusum, Fructus, iniquens, ex longo crassoq; ramo in petiolo scopæ instar divisio dependet, magnitudine haud parâ.

Locu.

Vires
& Usus.

In arenosis & maritimis tantum locis nascitur, mediterranea respuit.

Maximam hujus arboris fructuum famam conciliavit quotidianus ejus apud Indos magnatus usus, qui cum cum foliis *Belle* assidue masticant.

Arecae ad Betelae libum ex ligno five arbore quam *Kaatam* vocant etiam admiscunt, ipsaque Betelae folia calce ungunt ex oltreorum testis adulsis confecta, quo tamen ob exiguitatem corpori nocere nequit. Hanc confectioem pariter deglutiunt, succum nempe, nam cetera expiunt. Valeat (ut aiunt) adversus foedum oris halitum, firmat dentes ac gingivas, occidendum virus (ut vulgo vocant) Scorbuto averit, atque, idem experimentis constat, Indos os nunquam male olere, nulli dentium dolorem esse, aut stomachacae feditionis, vel humilmodi alia vitia, ad summam senectutem usque inviolato dentium ordine, cum interim os velut cruore delibutum foedo aspectu squalcat.

Ejus est ventriculum roborari, nauleam arceri, appetentiam excitari auint.

Siccitatem fructum (Garcia teste) sic parant, Contulam nucem *Fausel* in tenuissimas partes cum Lycio & folio Betel cui exemptus sit nervus masticant.

Multa sunt hujus fructus varietates; tria genera è Linchotano proponit C. Bauhinus. 1. Latere uno pressius, altero latius ac majus. 2. Minus, nigricantius, durius, *Checomp* dictum. 3. A cujus masticatione homo aquè ac à vino inebriatur. Ad scribit Garcia immaturum fructum stupescere & inebriare.

Fructum quem formà oblongà Arecæ subjungit Clusius, Palma-pini suæ nucleo idem existimant Lobelius, affirmat D. Syen commentari in *H. M.*

Palma *Babei Ceyllis* dicta Franc. Hernandez, lib. 3. cap. 42. huic eadem nobis videtur.

* Hist. lib. 3.
cap. 189.

1. Describit Jo. Bauhinus Nucleum quandam nucis Molchate & *Fausel* similem his verbis, Formâ erat & magnitudine Nucis Molchate, non fissilis & turbinata ut plerumq, est *Fausel*, unciam longus, durus, sectioni resiliens qui injectus in aquam fidit: in una parte pulcher umbilicus, in medio nonnihil protuberans: ab umbilico exoriebantur nervi nonnihil elati, albi, qui per nucem fuscâ seque nigricantem obliqui & reticulatim perveniunt ad oppositam partem.

* Hist. lib. 3.
cap. 190.

2. Alium fructum * describit idem sub titulo *Fissilis, velut fulcis distincti instar nucis Fausel*. Magnitudine erat Juglandis cum suis tunicis, ponderosus, in aqua tamen non fidit, durus, sectioni resiliens, colore fulco, globosus fere nisi una parte nonnihil fissilis esset, non tamen *Fausel* modo sed suo particulari, cui aliquot fere similes habet fulcos penè reticulatim distinctos: corticem duplicem, unum teneum, nigrum, lucentem; externum fuscum cum aliquo robore, similem cortici Nucis Molchate, durum fragilem tamen habet magnam umbilicum album.

Hunc fructum à Clusio traditum putat Exor. lib. 2. cap. 22. primo in loco.

3. *Fausel* accedens nus J. B. Exor. lib. 2. cap. 23. secundo in loco à Clusio descriptus, fuscâcia erat longioribus, uncis crassitudinis, cutaceo putamine præditus, cineracei foris coloris, interne multis fibris constans, penè instar involucri nucis *Fausel*, inferna parte gemino & veluti duplicato calyce munitus, extimâ five supremâ mucronatâ: nucleum, five verius nucem, continet nigrum, valde rugosam duram, *Fausel* non dissimilem; ad cujus genus non ineptè referri possit arbitrat Clus. Similem deinde accipiebat, cujus officulum erat durum, nigrum, multis villis oblitum, nucleum continens rugosum, durum, insipidum.

4. Nucleus pyramidalis Indicus, ad *Fausel* accedens venis. Pyramidalis erat, unciam longus, externa parte nigricantibus venis pictus, ad *Fausel* accedentibus, pulpa alba, dura; in medio aliqua cavitas, eodem modo quo in Nucis Indica magna: saporem manifestum in eo non experiebatur J. Bauhinus.

Siri gata Gamber Indis sunt Passilli ex *Fausel*, Lycio, Caphura, ligno Aloes & Ambari momento compositi, quo potentiores apud Indos essant. Sunt autem circinatæ proflus rotunditatis, plani, Nucis Vomicae magnitudine & pene forma.

19. *Katou-Indel* H. M. Palma sylvestris Malabarica, folio acuto, fructu Pruni facie D. Commelin.

Quatuordecim circiter pedes alta est, cortice nullo, sed crustâ cinereâ solummodo obducta, ligno albicanti prædura arctissime unitâ.

Radix albicans, fibrata, odoris sylvestris, saporis unctuosus.

Folia pinnata ordine decussato è caudice erumpunt, è vertice solum prodeuntia, novellis autem erumpentibus vetustiora decidunt. Horum pediculi fere costæ mediæ virides sunt, glabræ & nitentes, intus planæ, extus convexæ, necnon inferius spinis oblongis & rigidis obfite. Pinnæ brevibus petiolis ex adverso costæ adhærent, numerosæ, oblongo-teretes, acuminatæ, densæ, glabræ, virore nitenti, ad exortum interiora versus clausæ, necnon nervulis subtilioribus in longum striatæ.

Flores rigidi, viridibus ac coriaceis capsis primò occultantur, è quibus deinde apertis emergunt exigui, plurimum unipendolo inharerent, tribus rotundis è viridi albicantibus foliolis, tribus albicantibus lanuginosis staminibus dotatis constantes; odore nullo, sapore austero.

Fructus oblongo-rotundi, exigui, prunellorum sylvestrium ad instar, cuspidè duro ac lignoso in vertice dotati, ad basin verò calyce viridi, in tres lacinas secto excepti, primùm virides, dein rubicundi, maturiores verò rubro-fulci, nigricantes & nitentes, cortice tenui & fractu facili obducti, ac carne albicante, dulci, farinacea repleti; intra quam officulum continetur oblongum, rufum, fuscum profundo in longum striatum, nucleum continens albicantem & amarum. Hi verò fructus ramis proveniunt viridibus, glabris & nitentibus, duos ferme cubitos longis, duosq, digitos latis, planis, rigidis ac lignosis, nulloque cortice vestitis, quorum tenerioribus albicantis liquor effluit pelucidus, austerus.

Provenit hæc arbor locis montanis, petrosis & arenosis ubiq, in Malabar, imprimis circa *Warapudi* & *Trevemcor*: quovis anni tempore floret fructuq, fert, estq, non raro ad sexagesimum annum frugifera.

Fructus

Fructus hujus arboris, quemadmodum fructus *Fausel* seu *Areka* cum folio Betel & calce viva à *Vires* & pauperibus manducantur: avidè quoque ab Elephantibus expetuntur ob *Palmiro*, hoc est, medullam suavissimam ramulis quibus fructus adhærent inclamam. Ceterum folia, fructus, aliq, arboris partes validissime alstringunt, & fluxus quoscunq, potentissime sistunt. Insuper è foliis pileos contextunt indigenæ.

20. Palma facie cucifera J. B. Palma cujus fructus Cucis C. B.

Kuchepay Theophrasto Palmæ similis est; similitudinem habens in caudice & foliis. Sed differt ab ea: Nam Palma individua simplex, affurgit, hæc autem ubi pulchralum adoleverit dividitur & fit bifida, atq, utroq, ramus rursus subdividitur. Virgas breves, nec multas profert: Fructum fert magnitudinè quæ manum impleat, rotundum & oblongum, colore flavicante, succo dulcem & grættissimum, non congestum ut Palma, sed per singula discretum, nucleo magno vehementerque duro, &c.

Ex hæc Theophrasti descriptione constat arborem cuciochoram Palmæ speciem non esse: Verùm quia Botanici omnes ad Palmam eam referunt, & pro Cuciochoræ fructum describant, qui fortasse Palmæ cujusdam sit. Nos quoq, eos secuti eam Palmis subjungemus.

Fructus quem Cucioferum vocant, describit Jo. Bauhinus, pugillari est magnitudine, coloris fere melini, altera parte latiore, altera magis turbinata, Cydonium malum aliquatenus referens; Cortice polito, punctis notato, duro, cum fungosa subelli substantia, medium digitem fere crassa. Nucleus minor quam figura Clusii [sub nomine Bubelli fructus] exprimit, Piri parvi formâ turbinatâ, nonnihil rugosus, fuscâcia fere longus, unciam latus, cortice undiquaq, obductus, nonnihil rugoso, rufa, tenui, pelliculâ interiori Avellanarum aliquatenus simili, sub quo immediatè substantia candida, cornu instar dura [in sicca nostra] gustu lapido & siavi, ut Nucis Indicæ pulpa, fructus medio oblongam, fructus formæ respondentem, inæqualiter tuberosam, pulvis ex Orzya facie, sed cornea duritie, cæterogrim inane; alteram in parte turbinatâ, paulo supra priorem incipientem, & ad corticem delinentem, oblongam, exiguum, quam exactè complet corpusculum quoddam, rufum, molle, dulce, quod germen existimamus, à quo per majorem cavernam filum demittitur, duritie, colore & sapore cum nucleo conveniens.

Cordi Nus Indica minor, Theophrasti Cucis in omnibus præterquam magnitudine & figura, cum Nucis Cocos dicta convenire nobis videtur.

Arboris Cuciochoræ descriptionem apud Recentiores non invenio. Fructus tamen Palmæ Indicæ speciem esse arguit, & quidem cociferæ angulosæ C. B. De loco nihil certi traditur.

C A P. III.

Palma Indica folio bicomposito, fructu racemoso, Secunda pars H. M.

H. M.

Arbore est procera, nascens in arenosis, radice ex rufo obscuro cortice tecta, medio ligno molliore, fibris hinc inde vestita. Rboris duorum hominum amplexum implet, cortice seu potius crustâ cinereâ obductus quæ deglubi nequit, ligno exteriore ad corticem duriori, intimo fere medio molli.

Folia (ramos vocant) bina ordine decussato è caudice prodeunt, * pedibus suis eum ambientia * h. e. pediculis quæ quædam folia *Tenge*, & reticulato cortice, cujus filamenta ex oris pedum originem sumunt circumvestientia, suntq, ad palmæ fere bases suas pediculi hi tenues ac cavi, tomentosis rufâ lanugine exterius obfite, ac tactu velut coriacei, interiori superficie albicantes seu rufi; inferius latiores, parte superiori, quâ à caudice refectantur, rotundiores sunt, & duabus lacunis latis interius utrinque in longum striati, ex quibus versus oppositas partes furculis foliaceos emittunt, qui angulati, & interius striati sunt [furculis hujusmodi in foliis compositis ramis appellat *Junjuns*] ad exortum eum tuberculant, exterius virides ac pilosa lanugine, quæ facili deteri potest, obfite, intus filamentis lignosis laxè pertexti, ob lignum paucum leves.

His versis superiorem partem adnascuntur *folia*, bina ordine opposita, oblonga & velut triangula, exteriore latere longiore, inferiore ad scapum fere costam breviora, quæ concursu fide ad exortum folii angulum acutum efficiunt: tertium latus folium anterius terminans, & prædicta duo latera connectens, cum interiori & breviori angulum obtusum, cum exteriori & longiori acutum efficit. Folia isthæ cuspidibus acutis eminent, suntq, contextura rigida, venis ex angulo exortus prodeuntibus, quæ certis intervallis velut nervi eminentes, in averia parte tuberculant, superficie utraq, glabra ac viridi-fusca, & valde nitentia.

Flores & fructus in capsis oblongis, quæ ex caudice supra originem furculorum foliaceorum ex eunt, ac unum brachium longe sunt, & quatuor vel quinque viridibus, scutellatis corticibus constant, simul proveniunt furculis numerosis, qui capsis apertis ex eis erumpunt ac ramo medio crassiori coronant circumpositi, octo plus minus cubitos longi evadunt, & graves falcias constituunt, densò ordine arctè insidentes.

Flores spicæ, bini ex adverso, dipetali ut summum tripetali, petalis surrectis, cuspidatis, duris, rigidis, crassis, nullis venulis striatis, intus concavis, colore primùm viridi, post rubescente, den flavescente, alii aperti, alii clausi, atque adeo diversi coloris, alii rubri, alii coerulesco-rubri dilucis aut intensius, alii flavi.

Zzzzz 3

Emedio

E medio horum spicorum foliorum erigitur penicillus angustiorum, flavorum, surrectorum ac striatorum foliorum, quae inflat flammam sunt.

Gemma fructuum juxta spicose flores sitae sunt, minores quam flores, rotundae ac in ventre cuspidatae, & cum cupide anteriora versus reflexae, quae floribus deciduis remanent ac in fructus effrescunt; ingenti numero cum jam adulti sunt ramum onerantes, plano-rotundos perculis striatis sine petiolis adnatis, dum immaturi sunt duos ac virides, dein flavos, rubicundos & per maturitatem rubicundo-obscuros & nitentes, constantes cortice tenui, & carne intus molli & rubra, linguam acerrimè pungentem ac lancinantem.

Intus femina seu nuclei duri duo sunt, totam ferrè capacitatem fructus replentes, formâ oblongi, una parte gibbi, altera qua sibi mutuò accumbunt plani, striis lacunosi, colore exteriori rubro, ac carne intus cœrulea, albicante & rubra.

Chamarhiphen peregrinam Claf. D. Syen nihil aliud esse suspicatur quàm fasciam seu racemum cui adhaerent hujus arboris fructus; cui opinioni ut probabilis nos etiam consentimus.

Palma vinifera fructu ex arboris trunco spinoso C. B.

Hujus arboris fructus ex stipite pendent, Pinex Nuci seu Ananas non dissimiles. Ad me scripsit D. *Tancredus Robinson* Arborem istam, cupere elegans Icon ex Indiâ Orientali ad Regiam Societatem Londinensem transmissâ fuit sub nomine arboris *Sagwey*, esse hanc palmam, vel ei valde similem, quod fructus ex arboris trunco pendent, ut in Arbore *Jaca* dictâ, & folia sunt pinnata, ex adverso bina. A flore vulnerato exillat Vinum: me monuit idem Amicus hanc Arborem esse veram Palmam ob ramosos Arundinaceos, folia acuta, pinnata, palmacea; & ab hîc notis facillimè distinguî à *Jacâ*, & Arbore Indica *Mamei*, *Momin*, & *Toddy* dictâ.

Hæc Arbor à genuinis Palmis differt fere fructus, qui in hac è trunco nudus, in illis è capite seu gemmâ prodit vaginâ Spathâ dictâ inclusus.

CAP. IV.

De Palma folio plicatili flabelliformi majore.

- 1 *Palma coccifera, folio plicatili flabelliformi femina, Carimpana H. M. Palmeira brava femina Lusitanis.*

Radice est supernè fibris capillatâ, rectâ descendente, ac ramos transversos obiter emittente, cortice ac ligno nigricante.

Caudex ligno ex rufo nigricante constat, corculo in medio molli, exteriori cortice seu crusta nigricante, quæ deglubi nequit, ut *Tenga*, obductus, ligno ad crustam durior.

Folia (ramos vocant) decussato ordine summum caudicem coronant, pediculo quatuor ferrè cubitos longo, supernè plano & nonnihil curvato, ac inferius rotundo, ac in oris ob cupides eminentes aspero & incidente, ima parte spithamam ferrè lato, summâ striatiorè nec palmum latitudine excedente, prægrandia, in latum expansa, ac veluti flabellum plicata, in plicarum oris eminentibus costis asperis obducta, in anteriore parte incisa, ac in plures cupides stricta, texturâ densâ ac crassâ, in longum venis densis striata.

Fructus externâ formâ fimiles sunt fructibus *Tengæ*, sed minores ac rotundiores, & in vertice nonnihil plani, calyce arcto & majori, & foliis arctè circumvolvis exceptis, prodeuntibus ex capitis tribus foliis arctè circumvolvis constat, ac supra ex exortu foliorum erumpunt. Fructus hic cortice crasso constat, qui corticula densâ obducta est, in fructibus immaturis viridi-fusca, nitens ac glabra, in maturis inferius supra calycem nigricans & nitens, fulcis & fissuris in longum lineata, superius in vertice ex viridi flavescens seu prorsus flava; ipsè autem intus pulpam habet densam, quæ primùm mollis & alba est, dein cum fructus probè maturi sint, filamentis lignosis, tenuioribus ac mollioribus, dense perexta, ac succulenta, saporis subdulcis & non ingrati, odoris fortis ac ejusdem cum carne fructus dicti *Sebaccæ*. In medio hujus pulpe duæ trêse nuce, oblongo-rotundæ, & planæ, pulpa intermedia à se mutuò sejunctæ consistunt, constant, exteriori operimento crasso ac lignoso, cum vettustioribus sunt poroso, ac nonnihil duro, quod in exteriori superficie filamentis lignosis albicantibus arctissimè obductum est, adeo ut minus glabrum sit quàm operimentum lignosum in fructu *Cocos*. In hîc cum tenerioribus sint intus medulla est cœrulea & transparens, crassâ, mollis, gelatinæ consistentiâ, ac effulenta, saporis dulcis haud ingrati, quæ tempore valde indurcescit, adeo ut mandî nequeat.

Non est hæc Arbor *Talagaba* seu *Talipot*, i. e. Arbor umbrosa Cingalensium, ut opinatus est D. Syen.

Nascitur in arenosis.

- 2 *Palma coccifera folio flabelliformi mas, Ampana H. M. Lusitanis Palmeiro bravo macho.*

A præcedente in eo tantum differt, quod loco fructuum, capitula teretia & florifera proferat, quæ ex capitis præcedentis similibus exeunt & foliorum sinus pariter emittuntur, duas spithamas plus minus longa, & nonnihil incurva, primùm cum caulis albicantia, dein virecentia & fractâ fasciâ, in superficie plurimis squamulis, quæ ex intortione aperta summam eorum respiciunt, obducta.

Floris

Floris quæ ferunt inter squamas ex suis oculis emittant in tractibus spirafibus ut non signatis ac sibi mutuò parallelis confisi: suntque stellatæ, constantes tribus parvis, interius cochleato-cavis ac rigidi in medio quicunque vel sex tenuia stamina, quæ apicibus albicantibus, subflavis & grandifolius ac striatis dotata sunt.

In hîc capitulis floriferis intra carnem proximè ex adverso oculorum florum Gemmæ oblongo-rotundæ, ad superficiem erectæ, quæ glabro localamento ocululæ sunt, continentur, quorum oculis flores inferi sunt.

Capitula isthæc & figurâ & texturâ suâ se genuinis Jules seu nucamenta esse produunt: unde arborem hanc à præcedente specie distinctam esse non concedimus. Staminibus ergo nature legibus à *Adonis* exhibitis non necesse est ut hæc arboris disjungatur, cum altera florifera tantum sit, altera fructifera; seu distinctæ, non specie: quod idem & *Sâlicis* & *Palmæ* distyliferae, & alius præterea arboribus accidit. At verò si fructum respicias secundum leges istas Palmæ ad diversa genera reducenda sunt. Alia scilicet ad Prunifera, quarum fructus pulpâ humidâ molli osculum ambiente constat; Alia ad Nuciferas, quarum fructus pro exteriori tegumento materiam habet sicciorem. At neq. figurâ conveniunt. Palmarum fructus, ut earum descriptiones attendenti manifestum fiat, neq. osculorum seu seminum numero: Alii enim & quidem pleraq. simplex osculum habent, alii geminum aut etiam plura.

- 3 *Palma montana folio plicatili flabelliformi maximo, semel tantum frugifera. Coddâ-Panna, sive Palma montana Malabarica H. M. Cingalensis Talagas & Talagnia, & Talipox. An Palmam referens arbor jamifera C. B?*

Panna Malabarensibus generale nomen est, quod cuiq. Palmæ speciei attribuitur.

Magnam habet quoad folia similitudinem cum *Carimpana* & *Ampana*. Folia autem, cum arbor in summo vigore est, latitudine quatuordecim, & excepto spinoso pediculo longitudine octodecim pedes superant.

Postquam arbor hæc intra annos triginta quinque, aut sex ad 60 vel 70 pedum altitudinem excrevit, nullis interea floribus aut fructibus prolatis, è medio ejus apice novum quasi caudicem emittit, qui trium quatuorve mensium spatio ad 30 circiter pedum mensuram affurgit, quo tempore folia pleraque decidunt, ac arbor altitudo ac levigato malo planè similis est. Dein novus hic caudex, duodecim aut tredecim circiter hebdomadam decursu, undiq. longos, rotundos ac leves ramos, nullis foliis aut ramulis lateralibus ornatos emittit, quorum inferiores viginti pedum longitudinem obfoculis, in fasciculos quasi collectis, ternis quaternive contiguis, tribus foliis leque flaminibus dotatis, instructi, jucundum exhibent spectaculum. His autem foliis post tres quatuorve septimas decidentibus exigue succedunt bæccæ, quæ indies augentur, & sex circiter mensium spatio arbor emoritur. Sunt autem fructus exactè sphericis, cortice glabro, viridi, carnoso, aequo, succulento, subpingui ac subamaro vestiti; nucleus verò qui hoc fructu continetur, satis magnus, rotundatur, sed tempore consumitur, & cavitatem relinquit.

Hujus arboris ejusque partium omnium in initio & prima germinatione, in incremento, in statu & vigore, inque declinatione delineationes accuratissimas, duodecim tabulis æneis comprehensas, exhibent Horti Malabarici auctores.

Nascitur hæc arbor locis montanis & petrosis in Malabar, nimirum *Mangatti*, *Tintjour*, *Katour*, *Locou*, & pluribus aliis locis. Crescit quoq. in insula *Zeilan* provincis *Adenda Corla*, *Agras* & juxta *Boudou Males*, seu *Adami pico*. Floret indifferenter quocunque anni tempore, quanquam in Augusto non raro hi folioli oberventur, qui intra quatuordecim menses vix maturos exhibent fructus. Una autem arbor pluraque viginti millia fructuum producit.

Foliorum hujus arboris apud indigenas frequentissimus usus est ad homines imbrandos: inter *Usa*. grum autem folium istius magnitudinis est ut decem pluribus hominibus umbraculi loco inferre queat: quem in finem extremis folii lacinis consunt, ut rotunditatem quandam acquirat quo facilius lui ejus tegmine aliquot homines ab imbris radique Solaris defendi possunt. Insuper folia adium tectis interviunt; necnon pro corticeis phylis Malabarensis us utuntur, adeo ut eorum libri non ex libris, hoc est, arborum corticibus interioribus, ipsi ligno adherentibus, sed ex hujus arboris foliis consentur, admodum durabiles, & bene asserventur pæne perennes: qui manent. E fructibus autem globuli ad armillas, brachialia, moniliæque pro Domicellis [virginibus & matronis] torrantur, ique lavigati & rubro colore tincti, pro genuino rubro corallo impletis facili obtruduntur.

Ceterum arbor hæc in Medicina vix ullum habet usum: nihilominus tamen succus è furculis fructiferis expressis vomitu excitando conducit ex moris serpentis vertiginosis ac delirantibus. Fructuum theca tenella adhuc si discindatur liquor exillat, qui radiis solaribus in substantiam duriorè condensatur, ac mulieri gravide exhibitus foetum necat & potenter expellit.

Arbor hæc à *Roberto Knox* Navarcho, qui viginti annos in insula *Ceylon* captivus detinebatur, in Historia quam publicavit istius insulae satis accurate descripta est. Hujus arboris (inquit) folium admodum tenax est & molle pergamentum instat, & ut commodè circumferatur ab itinerantibus mirabiliter conformatum. Quamvis enim cum extenditur tanta latitudinis sit ut vel viginti homines protegat & innumbre, est tamen flabelli in modum plicatili, usque adeo ut in magnitudinem brachii humano non majorem contrahi possit, & præterea levissimum est, ut in partes dissectum in manibus facili gesseretur. Integrum folium expansum circulum propæmodum implet; verum partes quas secum circumferunt triangulares sunt, eas autem capitibus superimponunt, acutiore angulo anteriorum

incurvata, ubique per ambitum acutissimis spinulis obfita, primò viridis, dein nigrescit, & sponte se aperiens pròmit ramum ex se, more & modo Palmæ nuciferae in multos ramulos distributum coloris ex flavo albescens, cui *folioli* multi, hinc copiosi globuli fiunt, qui in fructus abeunt, quorum forma & consuetudinem Auctor non descripsit.

Vera & genuina Palmæ species esse videtur: nec obstat quod unum aut alterum ramum majorem de se spargat: hoc enim Palmæ etiam *dactyliferae* interdum accidit, esse insolitum & morè accidentarium, naturæ autem *lascivientiæ* aut deviantis effectum: ut aliquoties etiam monuimus.

Alias adhuc Palmarum species partim è Jo. de Laet Indiarum Occidentalis Descriptione; partim è Purchasii nostri Navigationibus producit Johnstonus Dendrol. lib. 2. Verum quoniam imperfectè admodum descriptæ sunt, ut nesciam an à præcedentibus distinctæ sint necne, omittendas censui. Earum quas meminit J. de Laet in insula Maragnana nascentium nomina barbara sunt, 1. *Mentruy-uvu*. 2. *Tnaia*. 3. *Carana-uvu*. 4. *Ovacurii*.

Palma Manicam Hippocraticam referens C. B. Palma sacifera Clus.

An hæc planta in America Insulis nasci dicta sit genuina palma, multum dubito; cum nulla pars describitur ab autoribus præter folliculum seu fructus thecam.

CAP. VI.

De Arbore melonifera Mameora & Papaia diila.

1. *Mameora mas* & femina Ger. Park. Marggr. *Arbor Platani folio, fructu Peponis magnitudine C. B. Item Ficum specie fructus Peruani ejusdem. Papaia Peruani J. B. Papaia H. M. Pino guaeu Piloni. Papaia Orientalis, sive Pepo arboreus Col. Annot. in Recchum. Mameora mas Marggr. Ambapaia H. M. The male Papa Cere.*

Marggr. H. M.

Radix recta in terram descendit, constans cortice & carne albicante, humida, pingui, fine ligno, saporis & odoris oleosi, gravis & ingrati.

Cortex assurgit ad altitudinem viginti & plurimum pedum, pedem circiter crassus. Cortex cinereus est, satis lavis & Juglandis æmulus, in summitate autem, ubi folia circumstant, aliquantulum rufus: dens, viridis H. M.

Folia pediculis insident rotundis, cavis, rufescentibus, satis crassis, ferè directè à caudice extensis, sursum interdum & deorsum vergentibus 1, 2, aut etiam 2½ pedes longis, ambitu orbiculari, pedem lata, in sex aut septem lacinias incisa, quæ singule antérie cuspidatæ sunt, & septem iterum incisuras habent, texturâ tenuia, mollia ac tenuia, & latè viridia.

Folia nova è summitate caudicis semper erumpunt, vetustioribus quæ in inferiore parte stirpis sunt deciduis, & notas albicantes in ejus cortice viridi relinquuntibus, ut inferior trunci medietas nuda sit, superior foliis vestita.

Flores petiolis tenuioribus teretibus, tres spithamas longis, dilutè viridibus, in medio tubulo pertusis, ex alis foliorum ortis insident, multi, conferti, pedicellis brevibus, albicantes, odoris grati, quinque petalis oblongo-rotundis, in stellas formam expansis compositi, calyce parvo, arcto & viridi fusco excepti. Marggravius colorem pallidè flavum, ceræ æmulum flori attribuit. E medio flore emittunt staminula decem brevissima, ad unguiculos petalorum in duplici serie affixa apicibus totidem, oblongis, pallidè flavis insignes.

Floret toto anno, fructus fert nullos. At Marggravius falsum esse scribit fructum ferè nullum, uti & feminam non ferre fructum nisi mas addet. Contrarium enim, inquit, me multiplex experientia docuit.

At nos utrumque verum credimus: possunt tamen fortasse nonnullæ arbores androgynæ dari, quæ & flores & fructus proferant; quomodo urtica accidit, quarum nonnullæ mas flores sine fructu, alie femine fructus sine flore, alie androgynæ tum flores tum fructus sed à se invicem sejunctos & remotos proferunt.

Nascitur in arenosis; H. M. ubique in sylvis obvia est; Marggr.

2. *Mameora femina* Marggrav. *Papajamaram* H. M. *Arbor Melonifera* Bontii. *The female Papa Cere.*

Mari similis est caudice & foliis, [minùs excelsa & caudice graciliore H. M.] foliis plurimum majoribus. Flores fert non in pediculis longis, sed ad ipsum caudicem ex alis foliorum egressis, magnitudine florum Gladioli, quinque petalis oblongis, flavis [albicantibus H. M.] ligula instar angustis, in cuspidem contractis, exteriorum & deorsum cum cuspidè reflexis & contortis constantes, odoris jucundissimi. In medio stamen ovale est, pallidè flavum, magnitudine nuclei Pruni, cui insidet corona egregia flava.

Calyx quo continentur quinque brevium cuspidum est, qui petalis deciduis fructum inferius complectitur.

E medio cujuslibet floris nascitur fructus, nec petala decidunt antequam fructus Juglandis magnitudinem consecutus est, manente quoque, ad tempus stamine floris in umbilico fructus.

Fructus

Fructus ita caudici adnati referunt mammas, unde & nomen meruerunt apud Lusitanos. Magnitudinem acquirit Mali cotonei aut vulgaris Melonis, & ejusdem figure: immaturus est viridis, & eodem modo separatur & fructus dividitur, grandi intus cavitate.

Semina in interiori superficie inter fungosam carnem numerosa, in quinque series disposita, ad 120, 130, aut plura in uno fructu, ovalis figuræ, magnitudine Coriandri, superficie rugosa seu aspera, fusca, nucleo intus albo, singula involuta in membrana albicante, transparente & nitente, quæ detrahenda est siquis femina velit servare. Saporis sunt ejusdem cum Nastroitio aquatico nolrate.

Pulpa eadem est quæ Melonum tum colore, tum sapore, sed inferior. Fructus crudus edi potest, sed utplurimum solus, aut cum carnibus coquitur, sed non magni fit ob abundantiam.

Arbor toto anno fructibus onusta cernitur, & semper etiam floret. Ex quolibet femine annuo spatio habetur Arbor fructifera, nulla autem durat ultra quatuor annos. Signum mortis est quòd cacumen sponte corrumpatur.

Rarò reperitur arbor habens plus quàm unum aut alterum ramum, maxima pars ramis caret, atque ita speciosiores fiunt.

Arbor Cucurbitaria Ficus Nigritarum Theveti *J. B.* huic eadem videtur.

Papayæ Orientalis fructum Petrus de la Valle ita describit. *Column. Annot. ad Recchum.*

Vulgari nostro Melopeponi similis est, sed minor, ovali effigie, lavi & virente cortice, nullis aut vix apertis striis. Interna parte carnem habet Aurantii colore saturato, sapore dulci, asprati- bus simili, fed quid amplius aromatici præ se ferente. Fructifera etiam satis est arbor, & semen colore nigrescente dum recens, & postea ad castaneum dilutum inclinans colorem, quod Coriandri semen aequat crassitie, verum oblongius & densè asperum; medulla candicante, sapore dulci, ad oleosum accedente.

Rocheortius duplicem Papayæ distinguit, unam quindecim aut viginti pedes altam & pro altitudine satis crassam, minimè ramulosam foliis tripartito divis Fidis ferè in modum, pediculis longis appensis, qui digiti crassitudine sunt & intus concavi: Fructu mali Cydonii magnitudine, è summo trunco in circuitu nascente.

Alteram huic similem in insula S. Crucis nascentem pulchriorem, foliis crebrioribus onustam, fructu Melonis magnitudine, nec minus delicato gustu, cortice exteriori flavo, lineis quibusdam viridantibus distincto, innumeris granulis rotundis glutinosis & molliculis, sapore acri & aromatico intus repleto.

Nonnulli fructibus crudis vescuntur, verum delicatioribus cum Saccharo preparatis. Ventricleum Virei. roborant & concoctionem promovent.

CAP. VII.

Varia arbores Meloniferas seu Cucurbitiferas continens.

1. *Guianabum* Scaligeri J. B. Park. *Baobab* Alpini. *Baobab* sive *Abavi* Clusii J. B. *Abavo* arbor radice tuberosa C. B.

Hanc arborem Scaliger stipite proceram esse ait, folio magno, oblongo: fructum ferè Melonis magnitudine, cortice coloris viridis, splendore Cydonii, digitalis crassitudinis: carne intus candida, dulcedine lactis coacti: femina continere fæculacea. J. Bauhinus fructum à Bern. Paludano missum pro Guianabano Scalig. fic describit.

Fructus est Cucurbita formæ, cubitalis ferè longitudinis, pugillaris crassitudinis, cujus cortice cucurbitino minimè duro detracto medulla in conspectum se dat, ex albo tantillum pallescens, non ingrata aciditate prædita, in pulvisculum vetustate fatiscens, cui femina immerguntur, portinaciter hærentia, turgida, renum figuram imitata, cortice si ungue radatur obducta nitidissimo, coloris nigri, quibus nulli insunt candidi, callosi, saporis strobili dulcis, tenui pelliculâ obvoluti. Ceterum grana adhuc medullâ involuta filis appenduntur tenuibus, quaquam femina sola nequaquam observavimus filis illis annexa.

Alpini arborem quæ fructus *Baobab* dictos fert, foliis esse ait magnitudine ac figurâ Arantii valde similibus: in Æthiopia inflammatis locis nasci.

Fructus recentior ab arbore excisus gustui admodum gratus est, acido sapore, quem contemperant *Virei* & divites iaccharo: sitim valenter extinguit, multumque refrigerat. Ibi eo utuntur ad omne, calidos *Ustis* affectus, febresque putridas, præcipue pestilentes, tum ejus pulpam cum saccharo comedentes, tum succum expressum cum saccharo potantes, vel ex eo paratum syrupum accipientes. Cayri pulpâ in pulverem redactâ utuntur ad prædictos affectus & ad Lienteriam, dysenteriam, aliisque fluxus alvi & uteri.

Huic cum C. Bauhino eandem specie esse opinor

Abavum Æthiopum fructum Bello J. B. quæ *Abavo* arbor radice tuberosa C. B. *Baobab* sive *Abavi* Clus. J. B.

Pulpa friabilis in pollinem faciliè resolvable, acida ori grata, femina renibus animalium similia conveniunt: diffusi corticis duritie cucurbitina, quæ ab ætate esse potest, & pulpæ colore subrubro, qui etiam forte vetustate afficitur. Locus utriusque Æthiopia. *Abavi* fructus pediculo crasso & firmo arbori adheret, ad quem sulcorum rudimentum cernitur, in quibus lanugo quædam inest, ut in cotoneis malis; reliquo corpore, in quo nulli excurrunt sulci, lavi.

Planta

Plantæ æ femine natæ Bello prima folia habuerunt mali quidem Citrii foliis similia, nullo pediculo subnixâ. At ubi caudex pedalem altitudinem acquisivisset in ramos spargi cepisse ait, foliaque protulisse longiore pediculo prædita, & illa non singularia, sed initio bina, deinde terna, quaterna, & tandem quina ex eodem pediculo prodeuntia, quemadmodum in Pentaphylli, Lupini, Castaneæ equina folia videre licet, quorum medium reliquis majus est, deinde illi utrinque proxima. *Hoc insolens non est in aliis plantis folia compoſitis donatis, ut prima quæ exeunt folia simplicia sint & singularia, deinde paulatim foliorum partialium numerus in eodem pediculo augeatur, donec ad justam summam perveniat.*

Radice firmabantur singulari in arborum genere, nimirum rotundâ, tuberosâ, ovi magnitudinem, appendicibus paucis & tenuibus utrinque exeuntibus, cortice tenui vestita, quem tenuissima pelli- cula fuliginæ coloris tegebat, qui facile digiti attritu detergitur, ut tunc radix alba appareat, carnosa, cula fuliginæ coloris simili, sed tenerior, in qua per transversum sectâ multæ lineæ à centro ad circumferentiam ductæ conspiciuntur, ut in Rhapsani radice. Præmansa tota ferè in aqueum succum convertitur, succulcentem, terrei odoris, quique in ore asfrictionem quandam relinquit, non sine exiguo ca- loris sensu, salivamque copiosè elicit. Ligni materies satis infirma esse videtur, quapropter inter cas- arbores hanc recensendam judico quæ brevi incrementum sumunt, & fortasse etiam brevi fene- scunt.

Baobab five Abassi Clusii, (quæ huic proculdubio eadem arbor est) descriptionem vide apud ipsum in exoticis, lib. 2. cap. 1.

Hæc arbor congener est & valdè similis Mamoeræ dictæ seu Papayæ Orientali *Columnæ* notis in Recchum, speciem tamen diversâ; nam & pulpæ colore differt, & pediculi longitudine. Fructus etiam *Baobab five Abassi Clusii* brevi quadam lanugine seu flore vireſcente oblitus erat; cujus in Mamoeræ fructus descriptione nulla mentio.

2. *Higero Oviædi J. B. Arbor Indica fructu Cucurbitæ forma & sapore C. B. The Calibassi &c.*

Arbor est prægrandis veluti Morus nigra, fructum ferens Cucurbitæ rotundæ, interdum oblongæ, similem. Ex eo pateras & alterius generis vasa faciunt Indi. Materie est robusta atque apta se- dibus, subællis Ephippiis, aliisque operibus fabricandis, Mali etenim Medicæ aut Punice materiam esse diceret. Cortice facili delibatur. Folio est longo, angusto per extremum latiore, à quo ad pediculum usque paulatim angustius fit. Indi in aliorum fructuum penuria interdum hujus carne vescuntur, quæ Cucurbitæ carni cum adhuc viret similis est, Corticis etiam color & forma Cucur- bitæ. Maximus ejus fructus libram aquæ continere potest, minimus pugnum non excedit magni- tudine.

Vulgaris est in Hispaniola, reliquisque insulis & Americæ continente.

3. *Chiof Theveti J. B. Ficini Nigritarum similis fructu magno Meloni pari C. B.*

Si modo rectè describatur folio eximie viridi, exquisitè rotundo, aureo nummo Gallico pari: fru- ctu magno Meloni pari, suavissimo, cum manditur Mannæ modo in ore liqueſcente, seminibus Cu- cumeris nostratis, cortice cum maturum croceo; à prædictis arboribus Cucurbitiferis specie distin- cta est.

4. *Choyne Americana J. B. Laurifolia Americana pomis capitis magnitudine C. B.*

Fructum fert magnitudine mediocris Citrulli, qui quamvis elegans non tamen edulis est, figurâ ovi struthio-cagni, ex quo Indi pocula faciunt, & instrumentum *Maraca* dictum quo in superstitione sua utuntur: Folia Laurinis similia.

Frequens est in regione Americanorum quam Morpionem vocant.

Clusius hujus fructus historiam non malè Guanabano convenire videri tradit.

5. *Arbor folio Lauri, fructu Cucurbitæ ex Guinea J. B. Laurifolia Guinenſis C. B. Clusii.*

Juglandis arboris celsitudinem æquare, nec dissimili cortice tectum esse ferunt: Folia Laurinis ha- bere similia; ad quorum exortum fructus in ramis nascetur, viridis, per maturitatem ex flavo spadice coloris interdum etiam nigris maculis conspersi, interna parte fuliginosi, & nihil continens præter nigrum quandam pollinem. Mali magni similis erat, & orbicularis pene formæ, crasso fastigie firmo cortice præditus; levis admodum pro sua magnitudine.

Hæc Arbor & præcedentes an ad hunc locum pertineant necne, non satis scio: suspicio potius non pertinere. Verum cum fructus Melonum aut Cucurbitarum figurâ & magnitudine æmulas proferant Mamoeræ dictæ impræsentiarum subjungendas duxi. Ad Arbores pomiferas fortè re- duci possunt.

CAP.

CAP. VIII.

Ambaiba Brasiliensis Marggrav. Pison.

A Rbor hæc elegantem nanciscitur altitudinem, & ferè rectam, ut plurimum & sine ramis; quædam tamen & ramos habent, sed in summitate tantum.

Cortex exterior similis ficui, confans primum cuticula tenui & cinerea, & sub ea crasso, lento, ac viridi cortice. Lignum album est instar Betulæ, verum molle, & quod facili potest scindi.

Caudex mediocris crassitie, & totus intus cavus à radice ad summum usque, & cavitas illa per interstitia semidigiti ubique distincta est transversali membrana, in cujus medio foramen rotundum magnitudinis Pisi. In hac cavitate reperiuntur semper formicæ rubræ; ipsa coloris est hepatici. Versus summitatem folia circumposita ut in *Mameira*, quolibet innitens suo pediculo, satis crasso, unum, duos & plures pedes longo, exterius rufo, interius spongioso. Ipsum folium latum, rotundum, magnitudinem integri folii chartæ expansi, aut etiam majus, in novem aut decem lacinias sectum, & venæ eminentes per obliquum; superius sunt saturatè viridæ, nervus rufus tendit per longitudinem, in toto habere qualem sanguis cum aqua mixtus, hispida ut folia Fictis, in extremitate laciniarum lineâ cinereâ fuit fimbriata. In summitate arboris cavitas continet medullam albam, succulentam & pinguem, quâ Nigritæ vulnera sua feliciter curant.

Incrementum autem sumit arbor hoc modo: in summitate arboris existit theca oblonga, folia- cea, incana, quæ continet in se unum folium, & duos, tres, vel quatuor minores thecas. Exteriore theca se aperiente arbor folio augeatur, & sensim fit altior; folium autem hoc in theca adhuc absconditum orbis mensalis magnitudinem habet; cum theca naturâ suâ aperitur, egregiè complicatum ac reconditum jacet, & quod jucundissimum spectaculum novum illud folium planè incanum est infensum, ac dilute viride, superius planè rubrum, ut aluta Prutenica, & eo modo splensens. In centro autem folii, ubi pediculus inseritur, in superiori superficie ceu stella rubra, è viridi subflava conspiciatur, nimirum quasi centrum omnium nervorum dilute virentium & subflavescentium, qui per omnes lacinias secundum longitudinem extenduntur. Exteriore theca aperta reliquæ minores succellæ se aperiant, & similia folia exhibent.

Flores prodeunt hoc modo; in brevi pediculo ex caudice superiori, ubi folia stant, enascuntur quatuor aut quinque, juxta se pendentes, farcinium instar, cylindracea corpora, sex, septem aut novem digitos longo, pollicem humanum crassa, intus cava, & constantia gossipio, mollia, exterius autem acinis brunni coloris, ut flores filiginis nostratis: his decidentibus acini illi augentur, den- tibus detrahuntur ac comeduntur. Cito admodum hæc arbores in eximiam altitudinem ascen- dunt.

Ignem sine pyrite & chalybe ita eliciunt Brasilienses: Fructum ligni aut potius radicis hujus arbo- ris sumunt exsiccatum, in eo faciunt foraminulum, huic immitunt bacillum fastigiatum ex duro alio- quo ligno, & quasi terebrando circumagunt, pedibus fructum illud immotum tenentes, ac applican- tes folia sicca arborum seu gossypium, sic eliciunt ignem.

In sylvis rarè reperitur, sed in arvis quondam excolitur.

Pinguis è summitatibus hujus arboris expressus succus non solum recentibus sed & inveteratis ul- Locui- ceribus medetur. Folium quoque tenerum & recens, aut levior hujus arboris cortex si apponatur *Virei*, temperat & mundificat partem affectam.

Succus è gemmis expressus, qui facultate refrigerandi atque adstringendi pollet, pulvi de *Tippica* inditis calidam ventris proluviem sistit: menses denique nimium fluentes cum & virentium geni- talium profluvium compescit. Idem puerperis nimio menstruorum profluvio laborantibus, in mo- dum cataplasmatis umbilico impostum insigniter prodesse experientia suâ confirmat Piso.

Ambaiba Pisoni & Marggrav.

Ramo est rubicundo & ligno minis cavo, foliis verò superius saturatè, inferius dilutè viridibus, adeoque asperis, ut loco linæ quadam cum iis possint levigari. Liquorem continet oleosum ejusdem cum succo *Ambaibæ* usus & efficacie. Fructus fert magnos, tenues, palmæ longitudinis: maturo- scentes dulcescunt & edules sunt.

CAP. IX.

De Musa seu Mica arbor.

MUSA Arabibus dicitur, *Pala*, ut putamus, Plinio à voce *Bala*, quâ hodiernum, ut olim, Ma- labaribus innoteſcit.

Ceterum quamvis ab omnibus Botanici arboribus accenseatur, vix tamen frutex, ne- dum arbor, censenda est, cum caule annuo sit.

Nos quoniam Planta hæc ad modum Palmæ *ambabæ* est & non ramoſa, ei subjungendum duxi- mus, quamvis revera ab eadem genere differat.

Aaaaa

Oviedo

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER VIGESIMUS QUINTUS,

QUI EST

De Arboribus quarum fructus à floribus remoti vel
sejuncti sunt.

Hæ in quatuor genera dividi possunt. Sunt enim vel,
1. *Nucifera*; Nuces autem sunt fructus majores putamine duriusculo nucle-
um claudentes. Hæ vel sunt nucæ duro & fragili putamine rectæ, Ju-
glans v. g. & *Avellana*, vel nucæ molliore & coriaceo tegmine obductæ:
quæ itidem in duplici sunt differentiâ, nimirum vel 1. nucæ tegumento
exteriore echinato undiq; inclusâ, eôq; vel spinis minus rigidis hispido,
nucæ triquetra; ut in *Fago*, vel spinis rigidioribus magisq; pungentibus
munito; ut in *Castanea*: vel 2. nucæ calyce seu cupula exceptâ; ut in
Quercu, *Subere*, *Ilice*, quod genus arbores *glandifera* appellantur, & di-

vidi possunt in eas quæ folio sunt leniore, eoque vel semper virente ut in *Ilice*; vel deciduo, ut in *Subere*.

2. *Conifera*; de quibus vide Sectionem secundam, his adjungimus quædam bacciferas ob notas
illis convenientes.

3. *Lanigera*; vid. Sect. tertiam.

4. Seminibus valculis membranaceis, vel membranâ extantibus auctis inclusis, vide Sect. quar-
tam.

Librum enim hunc pro hac divisione in quatuor Sectiones partiemur.

SECTIO PRIMA.

Arbores fructu à flore sejuncto *Nucifera*.

CAP. I.

De *Juglande*.

Juglans quibusdam dici videtur à juveno & glande, ut Macrobius refert; tamen non dubitan-
tem hunc fœvocetur quasi *Jovis glans*. Nempe eâ ratione à *Joviglans* est *Juglans*, quia à
Jovipater Jupiter. Nam ut dicitur *Marpiter & Diespiter*, sic & *Jovipater* seu *Jovis* pater,
ubi *Jovis* est antiquus nominativus.

Non est tamen *Juglans* *Arbor Bætanæ* & Theophrasti, cum ea potius *Castanea* sit, sed ut nonnullis
videtur, *Nux Persica* ejusdem, ut alius, *Nux Euboica*. *Nux Basilea* seu *Regia Dioscoridi* & Galeno
dicitur: *Persica* etiam & *Basilica* Plinio. Nucleum *Caryon* (inquit Plinius) à capitis gravedito,
propter odoris gravitatem convenit dictum.

A. *Nux Juglans* J. B. Ger. *Juglans vulgaris* Park. *Juglans sive regia vulgaris* C. B. *The
Walnut-tree*.

J. B.

Procerâ arbor est, multis prælongisq; nixa radicibus, trunco ad binum ternumve cubitorum com-
plexus sæpius crassescente, materie ampla, rufa vel subfusca, multis exiguis segmentis scarificata,
quibusdam parvibus undulatis crispis, robustis: firmis vastiq; ramis brachiata, cortice cineraceo,
crasso, lævi, per senium hiulco, & in rimas albas delincente. *Folia* pinnatim disponuntur, conjun-
gationes claudente folio impari, quorum singularia ampla, sesquipalmum longa, palmum ferè lata,
pinnipicio & mucrone angustiora, venis obliquis à medio nervo deductis, cum tenera adhuc sunt
rubicantia, flavivirga, olentia, cum adoleverint pulchrè viridantia, odore jucundo, ferè Laureo, sed
graviore

graviore & vehementi, sapore adstringente. *Juglans* profert longum, multiplici callo compactilem,
cujus flavescentes particule brevi decidunt: tum flos emergit herbaceus, [ego pro vero & genuino
flore *Juglans* habeo, ut qui è flaminibus & apicibus componitur] totidemq; calyculacea regumenta
quot flores petiolo contrahuntur, quibus singulis singula includuntur nucæ. *Nucem* vel fructum,
quales simul multi confectim ex eodem pendente pediculo jam perfectiore tegit pulvinatus calyx,
acerbi & amari saporis, nec sine acrimonia, nigro colore manus inficiens, cui subiectus cortex ri-
gidus, lignosus, in duas carinas apertilis nucleum continens in binas partes ad medium ferè fidum,
& pæne quadrupartitum, revolutionibus cerebri similiter inæqualem, primò mucosum ac infipidum
ferè; deinde per maturitatem callosum, candidum, dulcem, cuticulâ pallidâ tectum, exortum tra-
hens ex candida, & excido-amaricante quadam substantia pulposa, cujus terrestris portio in lig-
nea, vel ex ligno membranacea quadam nucleorum dissipatione abit, qualibus tenerioribus interio-
ris offis cavitas magna ex parte obcluda est. Integri & maturi magnitudine minoris aut mediocrius
Persici, & pulpa viridi, seu integumento externo pulvinato [quem Felsus vocat *cauleolum* quali exi-
guum cauleum] atq; carnosio dempto, uncia ferè latiores, & hac ipsa latitudine longiores, ex rotundo
in oblongum lubumescentes, sed delumbata urina, quâ valvularum commissura est circinatione ro-
tundi. *Nucleus* duplici cuticula seu membrana tegitur, exteriore flavicante & subamara, quæ dum
mix adhuc recens est facile deglubitur, cum arefcit arctè adhaeret nec potest separari; interiore tenuiore &
pellucida.

Nucæ *Juglandis* magnitudine, figura, duritie, sapore multimodis differunt. Recentiores sex po-
tissimum differentias adnotantur. 1. *Nux juglans*, vel *Regia vulgaris*. Hanc à duro cortice &
frangendi morâ *Moracina* & *Moracilla* vocant tradit Hermolaus. Non facile à putamine purgari
potest. Surdam nominat Cæsalpinus. 2. *N. J. fructu maximo*. Caballinum Dalechampi vocat.
Nostrates *The French Walnut*, i. e. *Juglandem Gallicam*. Bonitate & pondere ad proportionem
reliquis cedunt: non enim intus opoletæ, sed magna ex parte vacuæ sunt, minus lapidæ, Malis
magnitudine ferè æquales, è quarum cuppis seu valvis marsupia pueris gestanda sunt. 3. *N. J.*
fructu tenero & fragili putamine, à Dalechampio *molliora* dicta, quod ceteris generibus mollior sit;
ejusque putamen vel digitis facile rumpatur. Tarentinæ vel eadem est, vel similis. 4. *N. J. bifera*:
cujus generis Hermolaus in Silvatiano Patavini agri viculo provenire satis constat tradit. Et Plinius
nuper (inquit) Consularem virum audivi biferas & *Juglandes* nuci (se habere) profertem.
5. *N. J. fructu serotino*. Nucæ S. Joannis dicta, quia ante diem S. Joanni sacrum neq; folia, neq;
nucæ offendunt; cum verò id tempus adest, pares reliquis nucibus quoad fructum & folia existunt;
quales *Tragus* Valonix ad Rhenum, binas etiam Giengenbachii extare refert. & *J. Bauhinus* circa
Tigurum aliquando vidit; Dalechampi circa Lugdunum observavit. Has ego non peculiare ge-
nus fuisse existimo, sed differentiam quandam vel varietatem accidentalem & præternaturalem.
6. *N. J. folio serrato*. Hujus nucæ teneritudine & longiori forma à vulgaribus diversæ à Hoge-
lando late non modo germinarunt, sed etiam folia protulerunt, vulgaris quidem *Juglandis* similia,
sed longè magis tenella, atq; in ambitu serrata. *Clasf.*

His adde *Virginianarum* *Juglandium* duo genera: 1. *Unum* forma & sapore parum ab Anglicis dif-
fert, putamine crassiore & duriore: alterum majus, cortice scabro & duro, nucleo magno, dulci
& oleaginoso, ex quibus confusus lac conficitur cum suis cibis miscens. Harum arborum nonnullæ
80 pedes longæ. Parkinsonus duas *Juglandium* *Virginensium* species describit, quæ ab his videntur
diversæ 1. Prior, *Nux juglans alba Virginensis* eidem dicta, arbor est erectior & minus patula,
nucæ rotundioræ, minore, putamine multo crassiore magisque albicante quàm cuppis ex prædictis,
nucleo etiam multò minore, æquè tamen candido & dulci. 2. Posterior *N. J. nigra Virginensis* de-
nominata fructu potissimum à præcedente differt: qui niger est & rotundus, alper seu rimosus, pu-
tamine adeò crasso & duro ut validis mallei ictibus vix possit confringi, nucleum intus minimum
claudens.

Ubi sponte proveniat *Nux Juglans* nescimus: in Italia, Gallia, Germania, atque etiam Anglia Locu-
in viridaris & agrorum marginibus passim plantatam observavimus. Amat loca montana, humida
& frigida, plerumq; lapidosa, Autore Palladio. Quod in Italia & calidis regionibus fortasse verum
est, at in frigidioribus, ut Anglia & Germania, summitates ejus sæpius gelu percurrunt, si
præcocius germinaverit: In Germania juniores arbores interdum perduntur, præsertim si loco
humidiorē plantatæ fuerint, teste J. Bauhino, quod in Anglia nunquam observari evenire.

Julus gemmâq; protrudit Martio, ut initio Aprilis. Fructum ante initium Septembris apud nos Tempus.
non perfcit. Differunt tamen arbores hoc respectu, aliæ enim præcocius sunt, aliæ serotinae,
nec ante Octobrem mensē maturantur. Dui est antequam fructum ferat hæc arbor; viginti
annos, anni prætereunt à prima satione seu germinatione è semine ad fructificationem. Multos
annos supervivit, ac mirum in modum grandescit. Cariem (ut annotat *Tragus*) verustatēque
non sentit. Teneram esse arborem, & in calidioribus regionibus locūque aprici feliciter provenire
scribit J. Bauhinus, quod ut verum sit, frigidiora tamen non averatur.

De satione & insitione hujus arboris consule geoponicos. Nucibus seritur *Juglans*, nec inferi
vult ut aliz arbores. *Trag. Ruell.* quod sanè nobis verisimile videtur, quamvis Palladius aliq; contra-
rium affirmet. Ut res sit, nos cum J. Bauhino insitionis multâ curâ non opus esse judicamus, si-
quidem nucleum fati facili ac feliciter proveniant.

Ut nucæ in proximum annum copiosius proveniant, mos est hodie apud rusticos quosdam, ut
nucæ peticis decutiantur. Hinc non inconcinne quidam alludendo cecinit,

*Nux, affinis, mulier similis sunt lege ligata:
Hæc tria nil fructu faciunt si verbera cessant.*

Verum hic mos, quantumvis apud nostrates etiam inolevit qui & suum rhythmum habent,

Aaaaaa 3

¶ *Spaniel*,

*A Spaniel, a Woman, and a Walnut-tree,
The more they are beaten, the better still they be.*

rationi repugnare videtur. Quid enim aliud ab huiusmodi verberatione sperandum est, quam ut gemmae futuri insequenti anno proventus spes decurrerent?

Umbrae Juglandis noxiam esse plerique affirmant & capiti inimicam: Johan. Muis in Podalirio redivo, p. 57, §8. Decubitus sub hac arbore odorem capitis inducere experientia D. Boyle probat. Hic autem dolor (inquid) non provenit ab umbra (ut vulgus arbitratur) sed à vaporibus ex foliis arboris egredientibus, qui quam infestis sunt mulsis etiam unicuique, notum est: nam aethi tempore ad mulcas abigendas valde familiare est, ramulum Juglandis ab arbore avellere: verum quidem quid est de mulsis, haud facile id mihi persuaferint, imò cum D. Evelyn non tantum innocuum, sed & amicum, & salubrem exitum ob odorem gratum quem folia expirant, & deceptos suspicor qui se contrarium expertos affirmant.

De viribus Dioscorides & Plinius hæc habent. Nucis Regie in cibo sumptæ concoctu sunt difficiles, stomacho nocent, [bilem gignunt] capitis dolorem inferunt, suntque sustinentis inimicæ: [Plinius de ficis, quæ unguinosiores sunt, hæc tradit: Recentes enim (inquid) iucundiores sunt,] utiles vero in cibis jejunis ad vomitiones concitandas. [Pro his Plinius habet inimicas esse vomitus jejunis, atque addit, apte in Tenefmo solo; trahunt enim pituitum.] Venenæ quoque resistent cum ficibus & Ruta præsumptæ, ac etiam post ipsa Venena hausta comestæ, addit Plinius angine prodesse cum Ruta & oleo. Largitis esitate laetis lumbicos pellunt. Imponuntur & mammarum inflammationibus, abscessibus, luxatilis, cum mellis exiguæ & Ruta. Cum Cæpa autem melle & fale contra canis hominisque morsus proficiunt. Eadem cum calyce suo perustæ & umbilico admotæ tormina sedant: Putamen vero combustum tritumque in vino & oleo puerorum capite peruncto capillos decorat, & Alopecias replet. At qui intra ipsum est nucleus tritus & cum vino appositis mensis sistit. Perveterum autem nucum nucleis commanctis & impositis gangrænis, carbunculis, Ægilopibus & Alopecias præstati sunt remedio. Aliis miscetur ad acrimoniæ ipsorum extirpandam: Plin. Cæpis.

Cortex Juglandum lichenum vitio & dysentericis prodest: Folia trita cum aceto aurium dolori Plin. Antidotum Mithridatis ipsius manu descriptum confabatur ex duabus nucibus ficis item Ficus totidem, & Ruta foliis 20 simul tritis, addito Salis grano: qui hoc jejunis sumat nullum venenum nociturum illo die.

Coquitur hæc nux, autore Galeno, facilius quam Pontica, i. e. Avellana, stomacho est gratior, & multo magis quando cum Caricis manditur. De recenti nucis hæc accipe, nam sicca in succum pinguem transmutatur ut cibo proflus fit inepta.

Corticis nucum exterioris fucus expressus vel crudus, vel cum melle decoctus ad dandam consistentiam, in ore gargilatus, ad vulæ relaxationem, consiliumque & gutturis inflammationes vi sua adflictoria cum tenuitate partium conjuncta utilissimum est Galeni experimento.

Virides fere recentes Juglandis ventrem crient. Galen. Ant. Veres & ficæ potius astringunt. Concoquantur probè in Ventriculis frigidis, in calidis in bilem vertuntur.

Cortex interior arboris ficitus vomitum citè valide; Juli sive nucamenta lenius. Tinguuntur cortice illarum [nucum] lanae, & rufatur capillus primum prodeuntibus nuculis, Plin. *hifi. lib. 15, c. 22.*

Inest quæ Juglandis nucibus propria quadam ac peculiaris facultas ad remoratos menses cientes, aliis medicamentis nihil proficiuntibus. Macerantur in aqua donec nucleis membranis possint nudari; deinde nucleis ita expoliatis macerantur in Aqua vite per biduum, eorumque duo vel tres quotidie manè jejuna exhibeantur per decem dies ante tempus menstruæ fluxionis.

Succus radicis violenter purgare dicitur nonnisi ruficus exhibendus.

Aqua etiam Juglandum immaturarum defillata ad multa commendatur, v. g. ad dissolvendos thrombos concretis sanguinis, ad vulnera & ulcera calida, ad anthracem pestilentem fere imposita.

Ad eadem vale & foliorum Juglandis aqua. An verò aqua Juglandum refrigeret, adeoq. Anthraci conveniat merito dubitat J. Bauhinus.

Nucis Juglandis post pisces sumptæ eorum coctionem adjuvare creduntur, unde illud Scholæ Salernitanæ,

Post pisces nux fit, post carnes casus esto.

Certum est etiam eas venenis repugnare præsumptas in cibus unde sæviente pestilentia Proceres pariter ac plebs infirma, quietiam rura totas jejuni mandunt.

In transmarinis regionibus Juglandes teneras & immaturas, cortice exteriori acuto cultello decoloratque etiam putamine duriore, in aqua frigida maceratas aliquandiu & deinde ad molliorem coctas in syrupo ad saccharo preparato leviter bullitas & in eundem demersas reservant pro Bel-laris.

Juglandes virides decerpit Maio vel Junio appetente, antequam earum putamina obdurerint, saccharo adfervatæ stomacho utiles evadunt. Imò ex nostra observatione Juglandes, dum virides adhuc & immaturæ sunt integræ unâ cum corticibus & putaminibus saccharo conditæ, sive (ut moris est) in aqua saccharata decoctæ donec teneantur, deinde eidem aquæ ad syrupo consistentiam coctæ immittit ut serventur, si finibus res sumantur sub vesperam à cibo sumpto, alvum leniter subducunt.

Decoctum corticum exteriorum nucum Juglandum terræ superfluum lumbricos è foraminibus suis vel elicit, vel exigit.

Tragus

Tragus scribit quosdam exteriorem corticem nucum Juglandum arefacere, inque pulverem redactum Piperis loco in condendis cibis uti sapere: cui ad saporem commendandum nonnulli pulverem foliorum Salviæ adjiciunt.

Juglandis materies mensis & utensibilis laudatis dicitur, & operi testorio. In Gallia plurimi fit hoc lignum pro mensis, scamnis, lectis, cathedris, scriniis abacis & aliis ejusmodi, quæ telæ cerea fricatæ; sic egregie poliuntur, & nitidum splendorem acquirunt. D. Evelynus fabros nostros oleo suo calido affricto lignum hoc expolire solere ait. Maxime autem æstimatur ob colorem suum varium, venas undulatas aut crispas, & materie soliditatem.

E nucibus tibus, calefactis & expressis elicitur oleum, quo nonnulli ad gangrænas, carbunculos, ægilops & nervorum ulcera untunt. Infusum auribus surditati prodest, & idem utile calidis doloribus illitum. Mathiolus nullius in Medicina usûs esse scribit, sed ad lucernas & lampadas præcipit expeti, quod durabilis sit oleo olivarum. Præsertim etiam pictoribus ait quod è lini semine exprimitur; siquidem hoc cerussa admixtum tractu temporis colorem immutat, illud verò incorruptum perpetuo aservat. Ad alibi status potenter dissipare, & in coli affectibus à flatu genitis plurimum afferre auxilii tradit. Aetius eandem ei vim tribuit quam oleo Amygdalino, insuperque hoc privatum habere tradit, quod inaurantibus aut inurentibus conducit. Siccatur enim & ad multum tempus inaurationes & inuentiones continet & aservat.

Iscæ [scilicet] Paulo sunt spongiosa quædam corpora in Quercubus & Nucum Regiarum arboribus nascentes. [Fungos, puto, intelligit] quæ Barbari magis in usû habent. His inter cetera cæteriorum genera usos fuisse Antiquos idem Paulus testatur, in longis stomachi deflexionibus, inque Hydropicis. Quomodo autem istis ad usum uterentur sic demonstrat Cælius Aurelianus. Fungos ligneos inferius ac superius angustos formantes [convenientius inferius latos essent, qui melius cuti insisterent] patientibus apponunt locis, quos lumnitate accensos finit concremari donec cinerascant atque sponte decident. Id hodie imitantes Turcæ fermentum vitis bene aridum parti male afflictae applicant & summam ejus accendunt. Hoc modo *Moræ* dicta untuntur nunc dierum, ad Podagram & alios morbos. Cæterum creber est usus Fungorum Juglandum foleptariis ad ignem conferendum: modum præparandi fungos ad hunc usum vide apud J. Bauhinum in historia hujus arboris. Quam vulnerata initio vire antequam folia emittit liquorem effundit copiosum, minus tamen dulcem aliorum fit Betule fucus.

CAP. II.

De Coryli sive Avellana Nucis.

Coryli vocis Etymon non invenio. Avellanam ab Avellano Campaniarum oppido ubi abundat dictam putat Servius. At Plinius Avellanâ anteâ Abellinâ patrio nomine dictas scribit, *lib. 15, cap. 22*. Abella igitur oppido nomen. Ponticæ dictæ sunt hæc nukes, quoniam in Asiam Græciacæ è Ponto venere. Auctor Plinius *loc. citato*. Potius, crediderim, quia in Ponto abundat; nisi de Sativæ seu barbatæ intelligat, quibus forè Pontus patria; nam sylvestres passim sponteant. Theophrasto Heracleotice ad Heraclea Ponti urbe, cui & *æva* simpliciter, uti probat J. Bauhinus; Aliis Prænestina dicuntur ab Agro Prænestino, ubi assatim proveniunt; vel quia Prænestini olim à Pœnis oblecti is famem toleraverint. Hippocrati de Diæta *æva maris*, teste Casp. Hoffmanno, dicuntur.

A. 1. Corylus sativæ J. B. item sylvestris. The Filberd, and the Hazel-Nut.

J. B.

Filio est Alni, sed acutiore, nec eum in modum viscido, hirsuto, modicè serrato, rugoso, flaviter odorato. *Fus* è gemmula erumpit coccineis filamentis compositus; similique Juli longi, tenuiores quam Nucis Juglandis, qui primum decidunt flavi sunt. [Ego Julos pro genuinis & legitimis floribus habeo, non filamenta illa coccinea.] *Fructus* simul aliquot juncti, involucri callosi, fuscis, herbaceis, barbati, hirsuti, adstringentibus & acidis oblecti, magnitudine dimidio minores utplurimum Juglandis, oblongi vel globosi, putamine umbilicato, per maturitatem flavescere aut rufos, lavi, nucem autem duro latis: qui subest pellicula, in domesticis quibusdam coccinea, in aliis subfusa, nucem obvestiens albidum, firmiusculum sicut Amygdali nucleus, ejusdemque sapore dulci, lacteum remittentem succum. In Avellanis nucibus antequam nucleus formetur aut perficiatur ambiens pulpa est candicans, fungosa, fulvis acidis. Ipsi vero nuclei plurimum obnoxii sunt veribus, qui omni nutimento consumpto ipsam etiam putamen pertendunt ac prorepunt. Ipsa Coryli arbor tens, in multis ac robustis subdivisus stolonibus, virgisque lentas & obliquas quales quatuordecim emittit novas, nec ramosa; materie candida, molli. Caudex ubi annosus fuerit cortice obducitur incano, lavi, & viscum nonnuncum producit, ut nos etiam observavimus.

Nuces Avellanæ primaria divisione distinguuntur in sativas seu barbatas, nostratibus *Filberds* dictas, & sylvestres seu calvas, Anglis *Hazel-nuts*.

1. Sativæ seu barbatæ dictæ, quia membrana exterior callosa, totam nucem contegit, ultrâq. eam infundit in barbe modum protrahitur. A vulgaribus seu calvis distinguuntur quod majores sunt & longiores, umbilico majore & alatiore, opposita parte acutiore, putamine minus callosa, fracta faciliore, gustu nuclei gratiore. Harum duas seu species seu varietates observavimus. Alteram nucleo rubrâ vel purpurante tunica contecto, quæ sativa rubra *J. B.* Sativa fructu oblongo rubente C. B. Sativa fructu longo *Park.* Alteram nucleo albâ pelliculâ recto, cujus meminere etiam C. Bauhinus &

& Parkinsonus, qui præcedentis nucleum guttu gravioriorem & delectatorem esse ait quàm hujus, quod & nobis probatur, unde & illud genus præ aliis lauriorum mensis adhiberi solet.

2. Nuces sylvestris seu calvæ dictæ, quod putamen exterius totum nucem non contegat, sed superiorior ejus partem nudam relinquat. Harum innumerae ferè in figura, magnitudine, putaminum crassitie, nucleorum sapore, maturascendi tempore differentie sunt. Duæ præ aliis maxime observabiles: 1. Sylvestris vulgaris, quæ in sylvis & sepibus passim proveniunt & minores ferè sunt, *Hæst-nuts* Anglis dictæ. 2. Maxime Hispanice nobis dictæ quæ ad Hispania ad nos advehuntur. Hæc nux Avellanæ sativæ albæ maximo fructu *Park.* & sativæ fructu rotundo maximo C. B. aliis Lugdunenses & Italica dictæ, unciali amplitudine, rotunda, putamine ligneo cæteris omnibus durior. Latiores ferè sunt quam alie, umbilico fissili, leviter compresso, nucleo duriori cæteris, gustus suavitate facili cum sativis certantes.

E sylvestrum genere sunt vulgatæ illæ [in Germania] quæ passim in hortos & viridaria translatos colunt, sylvestribus arboris & fructus facie similes, sed duplo ferè majores speciosioresque, utrius ferè obtusiores, nucleo habitiori suaviorique, pellicula albicante rectæ. Arbor hæc C. Bauhino Corylus sativæ fructu albo minore five vulgaris dicitur.

Alterius adhuc elegantis Nucis sylvestris varietatis meminit J. Bauhinus, in hortis etiam cultæ, cujus nux gracilis admodum sunt, & quedam calaminum scriptoriorum crassiorum crassitudine, præteritum circa umbilicum, non superant, Cylindrica aut torosa ferè figurâ, nisi parte inferna modicè dilatentur.

At specie fortè à vulgari Corylo differt genus illud quod in Macedonia nascitur, Arbore non quemadmodum apud nos multiplici caudice fruticoso, sed singulari, procerò, & iustam arborem æquantem, foliis latis, Nucibus in grandem racemum pugni magnitudine congestis, cujus Paulus Rubigallus è Buda ad Constantinopolim legatus historiam Cordo retulit.

Specie etiam differre videtur Nux quæ è Virginia ad nos adferuntur nostratibus minores, acutiori vertice, putamine scabioris seu minus aequali, duriori etiam & minus fragili, nucleo non perinde dulci & grato. Arbor quæ hæc nux fert Corylus Virginensis Parkinsono dicitur.

2. *Avellana Byzantina* J. B. *pumila Byzantina* Clus. Ger. *emac. peregrina humilis* C. B. *Nux Avellana Macedonica sive Byzantina* Park. *The Filbert of Constantinople.*

Supra cubitale altitudinem rarè accrescit, sed pumilam semper persistere referunt. Crassos verò admodum magnosque ferè tenuibus pediculis calyces, extrema parte in multas, crassas, longasque lacinias divisos, sede etiam multis laciniatis appendicibus obfita. Sunt autem ii calyces foris valde durâ asperaque lanugine hirsuti, interiore parte leves, continentes fructum Avellanæ sylvestris & sponte nascenti ferè similem, breviorum tamen, rugosa quoque putamine ut illa constantem. Folia quam vulgari Corylo oblongiora paulò, perinde tamen rugola nullo ordine virgis adnexa.

Corylus in sylvis & sepibus per totam ferè Europam frequentissima est: At sativæ illæ barbatae apud nos sponte non oriuntur, nec scio unde primum accrescunt. J. Bauhinus in Asia non infrequentes esse scribit. Iulio primo quoque tempore erumpunt nondum soluta hyeme: deinde Martio acq. Aprili succrescentibus foliis flavescences ablescunt. Fructus Augusto mensis maturaveant, nonnulli tamen ferèis.

Nuces Avellanas stomacho infestas esse & difficulter concoqui, necnon caput gravare præsertim largius sumptas Medicorum Veterum & Recentiorum communis est sententia. At Lacuna id experientia & communi opinioni reclamare scribit: bonæ quippe matronæ Hispanicæ tollis vulgariter untur ad gratificandum stomacho, cerebrumque, confortandum non sine successe. Ego cum Bruynerini matronis apud J. Bauhinum tollas insalubres esse existimo quam crudas. Recentes & maturitatem exactam non adeptas vetustis & ficcis tum gravioribus tum salubrioribus cum isdem censio.

Quod alvum sistant & dysentericis profuit nonnulli scribunt: Alii & verius Dysentericæ aut Diarrhæe obesse potius quam prodesse tradunt, ideoque in ejusmodi morbis ab his omnino abstinendum. Intestinis infestis esse experientia docere conatur Tragus. Pueri namq. (in sic) in Augusto mensis Avellanas nux avidè devorant facili in dysentericum morbum incidunt. Ad dysenteriam etiam pessillimum nocuas esse vulgo persuasum est.

Quod Avellanæ Juli, & cortices astringant & ventris fluores sistant affirmant qui de his scripserunt. In Plinii sententiam quod nuxes Avellanæ pinguedini corporis conferant, etiam plus quam fit verisimile, non solum posterior medicina sed & vulgus ipsum manibus pedibusque descendit: Anhelosus tamen & athmaticos efficere ad fatietatem eis vicescens vulgo persuasum est. Dioscorides tamen tritas & in aqua multa potas veteri tussi mederi tradit. Quod Dioscorides putaminibus usis ac cum oleo tritis, glaucas in pueris oculorum pupillas denigrari prodidit, hoc illustri experimento factò aliquoties se cognovisse & verissimum esse comperisse gloriatur Cornarius. Credat qui volet.

Oleum nucum Avellanarum efficacissimum esse ad tussim veterem & destillationes scribit Tragus.

Cur Avellanæ tantopere obnoxie sint vermibus, Juglandes verò rarissime in infestentur rationem duplicem reddit J. Bauhinus. 1. Ob nimiam earum, præsertim cum recentes sunt, humiditatem humorem enim Aristoteli putredinis mater. 2. Quia parum olei habent, quo Juglandes abundant. Verum ego potius existimo vermes in Juglandes non penetrare, præcipue ob amarorem corticis externi. Vermiculos enim extrinsecus irrepere non autem intus sponte nasci affirmo, cum nec generationem ullam spontaneam è putri materia in animalibus agnosco: in nucibus autem illud patet, quoniam cortex fructus illius in quo vermiculus latitat semper perforatur, & in putamine exterius vestigiis aliquoties se cognovisse & verissimum esse comperisse gloriatur Cornarius. Credat qui volet.

Vulgus Metallicorum ad Virgulum Divinam ferè Divinorum (ut vocant) quæ navas metallorum inquit, præ cæteris furcam eligit columnam. Verum cum ex impuris fontibus incanescuntur primo

primo in metalla defluerit; Metallicus (vixit vir bonus ac naturæ peritus) eâ non utitur, sed alia naturalia venarum signa observat. *Schwenckfeld. Agricola.* Qui plura de ea velit, J. Bauhini Historiam petat. E stolonibus seu furculis hujus arboris hinc virgæ piscatoriae, & ad equos pigriores incitantibus flagellorum vice. Ex isdem intortis fascium vincula: Mirum autem (ut faceret Plinius) contulo ligno alicui majores ad vincula esse vires. Ex isdem, cum satis excreverunt per medium in longum fissis circuli doliares efficiuntur. E contextis crates vimineæ, *Virgiles* nostratibus dictæ, ad varos usque parantur, ut v.g. ad septa quibus internodu ovium greges includant efficienda.

Ex ligno etiam carbones parant pictores, sculptores & auriarii ad delineationes & præludia figurarum ducenda commodos. Ex hujus etiam ligni carbonibus pulvis pulvis confici solebat, antequam Alni carbones ad eum usum commodiores esse comperiti fuerant.

Ex radice nodosa & undulatis crispâ vasa & supellectilia varia formantur, quæ ad longos anno durant, nec facile corrumpuntur.

3. *Avellana purgatrix* C. B. *Park. purgatrix Novi Orbis* J. B. *Nux purgatrix* Ger.

Monardes hæc colore & formâ nostratibus similes esse scribit, putamine tenui, coloris spadiceo, triangulari, medullâ interiore alba & dulci, sic ut multi dulcedine illecti decepti sunt. At quam pinxit Clus. lentus & mollis contegebat cortex, partim ex cinereo candicans, partim nigricans: Hinc sequitur putamen minus solidum quam in vulgaribus Avellanis: id nucleum continet Avellanæ magnitudine candidum, solidum, Avellanæ vulgaris aut Iligneæ sapore, tenui membrana obductum. Integra Nux altera parte fissilis est, & conjunctim binæ nasci videntur, ut interdum Castaneæ.

In Hispaniâ insula nascitur. Pituitam & bilem infernè & supernè purgant. Earum vehementiam assatione infringunt. *Coli Vires.* doloribus præsens sunt remedium, flatus discutiunt, & dysenteribus injectæ medicocriter evacuant. Dosis est à 3 β, ad 3 j. sed assanda.

Quamvis mihi non constet, an Nux hæc sint genuinæ Avellanæ necne, quoniam tamen ab omnibus qui de his scripserunt hoc nomine appellantur, huc referendas censui.

CAP. III.

De Fago.

Fagus à Dorico *quærit* pro *quærit* à *quærit*, id est, *edo*: five quia ejus fructu homines vesciebantur ante fruges inventas, ut Eustathius ait, five quod vulgò saltem hoc cibo uterentur, quia exiguo labore pararetur, contra quam fruges, ut in rudioribus seculis duriorum tantum cibum fuisse videatur. Cave autem credas Latiorum Fagum eandem esse arborem cum Græcorum *quærit*. Hæc enim Quercus species est.

A. *Fagus* C. B. Ger. *Park. Fagus Latiorum, Oxya Græcorum* J. B. *The Beech-Tree.*

Arbor est magna, patula, ramis diffusâ, caudice crasso, & procerò; materie firma, alba, maculata, cortice levi, subcinereo, mediocriter crasso. Semo secta cavatur, sicut & Quercus nonnullæ. Ante omnia notati digni in Fago oculi, seu longæ & squamæ illæ gemmæ, quibus facili vel media hyeme omni nudata fronde, à cæteris omnibus arboribus distingui potest. Ex unciam circiter plus minus longæ, angustæ, exacutæ & pungentes, ut & denticuliorum vicem vterioribus in incommodè præbere possint, involute tuncis crassis ac lucidis, continentes foliorum primordia, quibus emergentibus intumescunt gemmæ, & tuncis illæ fastidiosè decidunt. Folia ad Populina, ut plerique volunt, potius ad Ulmea quodammodo accedunt, firmiora, leviora, & nonnulli lucida, integra (exceptis nonnullis in quibus aliquæ serraturæ, seu eminentiæ longæ à se invicem distantes apparent) & lanugine interdum, præsertim in ambitu obfita; sapore acido præsertim novella: quæ colore ab ortu ex luteo viridia sunt, notante Trago, mox saturate viriditatis. Quo tempore folia erumpunt apparent *fulvi*, ex longis pediculis pendentes, rotundi, ac multis apicibus luteis constantes, caduci ut Nucis Juglandis. Hos cum Trago veros & genuinos flores esse affirmamus, quicquid contradicit J. Bauhinus. Sequuntur *calyce* echinati, angulosi, hispidi, sed non rigidi spinis, interna parte lanuginosi, carnosii latis & succulentis, gustu acido, qui adaperit quatuor æquis portionibus dividuntur; in quibus nucleis triangulari, levi & spadiceo cortice, qualis ferè in Castaneis, intra quem præter tenuem cuticulam medulla alba, subdulcis, pinguis, cum exigua tamen adstrictione, elui tamen grata. Hic fructus, ubi maturaverit ex calyce echinato, sua sponte decedit, qui si porcorum & murum gulam effugerit, vere appetente germinans è terra erumpit binis per exortum latis & pinguis foliis, ut quibus facili observare potest. Radices nec multas, nec altas agit, pro arboris proportionem, sed summe terræ obherentes.

Arborem hæc Oxyam Græcorum esse, non *quærit*, Bellonius, Dalechampius, J. Bauhinus abundè probant, quos consulat Læstor. Ex collatione descriptionum Oxyæ apud Theophrastum, & Fagi apud Plinium, qui in multis conveniunt, (ut hunc ex illo descriptis minimè dubium sit) id colligitur: cui accedit, quod Bellonius etiamnum hodie in monte Atho Fagum vocari *Oxya*, & in Macedonia *Oxyas* adnotaverit.

Amat montes sed præcipue humentes, nec aspernatur plana, Solo gaudet cretaceo aut petroso: non minus in Angliâ quam in Germania multis locis provenit, præsertim in Meridionalibus; unde miramur Cæsarem in Comment. fagum Britannie denegasse. Folia

Vires.

Folia Fagi recentia tusa & imposita calidis tumoribus profunt, eosque discutiunt, & torpentia membra corroborant, teste Matthiolo, qui & elicata laborum gingivarum, vitis mirifice opulari affert.

Aqua quæ in cavis Fagis & annosis Quercibus quandoque reperitur singulari remedio ad omnis generis scabiem & impetigines. Lichenâque facit, quod seipsum in pecoribus & hominibus experitur scribit Tragus. Et sanè ob vim adstrictoriam vehementem ad hoc utile esse verisimile videtur.

Faginee glandes iustas & admixtas cum exungia porcina calidè applicatas lumbis conferre calculosis nonnulli affirmant. *Trag. Matth.* Glres Fagina glande maximè delectantur ac pinguedine: quamobrem cum ejus advenit maturitas, teste Matthiolo, innumeri capiuntur in Carmolie, Siritæ & Carinthiæ sylvis; ut incolas manè videas saccos plenos una nocte captos ferentes. Nec Fagines tantum cum appetunt, sed & mures, & sciuri, & turdi, & merule aliâque, multa Volatilia. Sues etiam in Germania & Anglia is faginantur. At nobis sane (inquit J. Bauhinus) Fagineam glandem, potissimum virentem & nondum exsiccatam, si paulo copiosius comedatur Loli inftar caput turbare observatum, ac ipsos etiam suos afferunt ejus elui turbulentos reddi, & tandem obdormiscere. Fertur etiam pinguedo suum ejusmodi glandibus faginatorem mollior, quæque cum coquitur magis liquecat; quod idem de Querna glande vulgo traditur. Averla foliorum parti rubicantes, concava & acuminatæ pitule singulis penè annis lubrificantur, verrucarum modo extuberantes, in quibus vermiculi procreantur.

Usus.

Facilis & in opere Fagus, quamquam fragilis ac tenera. Eadem & scitilibus laminis in tenuia flexilis, capsula, ac scrinis sola utilis. Apud Antiquos & inde valis honos. *Plin.* Miramur sanè (inquit J. B.) Fagum olim in tam nobiles usus vocatum, maxime ejus materiam, quam cinis facile putrefecere, nisi sit perpetuò tecta, aut in aqua semper mersa, quod sæpe nobis observatum in signis ad urendum sedis. Si enim sub dio maneant non tecta & mædant, facile corrumpuntur, & ad ignem inutilia redduntur: aliquot inter nobis nota ligna ad focum & carbones utilissima, & præ aliis exoptata. Nec concedimus Plinio capsis & scrinis solam utilem. Multa alia hodie præferuntur. Quamquam ad crassiora opera faxis firma videtur, ut ad plaustra & similia: nostrates ad folium majorum ponsibus in fornacibus ferrariis utuntur valvas tabulas Fagineas adhibent, quia vix alia satis late haberi possunt. Navium etiam carinas ex ea adificat, quia in aquis perpetuò mersa incorrupta durat, ut & Theophrastus olim observavit. Multa quoque utensilia è Fago fieri consueverunt, & pleraque instrumenta agriculturæ; non quia materies aliis præstat, sed quia copia ejus superest.

Sed non postremus ejus usus est quod in tenuissimas laminas flexiles dissecta ensium vaginis firmandis interfitur, unde & cultiris bene nota; Quin & pyxides chartæ superinductæ ad lineamina tenuiora recondenda, & Galerorum capis, aliâque, similia ex ea fiunt.

CAP. IV.

De Castanea.

Lib. 15. c. 23.

Castanea, Theophrasto *Διὸς Κάλατος*, non à castitate dicta est, ut quidam opinantur, ut à Plinio jejunis fere dicatas dicente innui volunt: sed à Castanide terra nomen habet. Niscand. in Alexipharm.

Τὸ Καστανὶ ἔργον δὲ.

Plures autem fuerunt hujus nominis urbes, ut videre est apud Bodæum à Stapel. in cap. 10. lib. 1. Theophr. hist. A quamquam harum dicta sit Castanea non multum interest, proposito nostro sufficit quod ab aliquâ. Nuces etiam *Ἄμυγδα* & *Νύμφα* Græcis dicte sunt, & (ut nonnullis placeat) Enboicæ. At Theophrastus diversis in locis *ἔργον* *Εὐβοίης*, & *Διὸς Κάλατος* nominat.

Castanea corticis seu coriaceo putamine cum glande convenit, echinato calyce, totam nucem tegente, ab eadem differt.

A. 1. *Castanea* J. B. Ger. *sativa* C. B. *vulgaris* Park. *The Chestnut-tree.*

Arbor est procera & magna, Quercuum annosarum crassitudine, tante nonnunquam amplitudinis vix, ut truncum ejus tres homines vix complecti poterint. Ramis extendit plurimos; furculos fere tenues phœnicei coloris. Cortice vestitur lævi, maculoso, subnigro. Est ubi & in cinereum vertitur, sed potissimum in ramorum extremis & junctibus arbutulis. Materies robusta, non sentiens putredinem, quæ tamen ab onere incurvatur, in igne multum crepitat: cujus carbones statim extinguuntur, proinde fabris ferrariis expetit. *Folia* grævis ampla, uncias duas plus minus læta, quatuor aut quinque, longa, tenuia, serræ instar incisa, nonnihil rugosa, transversis multis venis, in dorso emarginatis, à media infusâ costâ extensis. Fructum præcedunt *nucamenta* dependencia, insignis longiusculis, lineolis apicibus constantia, & Juglandis julis quàm simillima. Fert calyces echinatos, aut *petiolo* nucis, erinaceis firmis, quæ immixti villis serici instar tactu molles fiunt, in quo continentur binæ minus, ab uno latere planæ, ab altero plerumq. in ventrem extuberantes, cordis formam quodammodo, ut vulgo pingi solet, emulantes: cortice exterius obductæ non crasso sed veheti coriaceo, duro, ac sericeo, extensis spadicis ac lævi, excepta basi scabriore & subcinereo (qua parte adhaeret) internè

Lib. XXIV. De Arboribus quarum fructus à florib. sejuncti.

internè incana lanugine molli pubescente: cui subjacet alia tenuior cortex five membrana, rufa, crispâ, & fissuris glandis sese insinuans; fragilis, amaricans & astringens, nucleum five glandem continens albam, callosam, solidam ac duram latius, quicquid glandium fere Quercidis, sed dulcem & gratam palato, præsertim si cocta fuerit.

Castanea in triplici sunt differentia fructuum respectu, qui magni, mediocres & parvi. Castaneæ autem magnæ & mediocres (observante J. Bauhino) revera non differunt, sed ille ab his quæstis causâ à mangonibus duntaxat seliguntur. Minores vix unguis digitorum & raro pollicis æquant aut superant, quarum vix decem aut duodecim unam magnam pendant. Videtur & callo esse solatioce, gustiq. prædictis longè inferiores. Hujusmodi fructus producent castaneæ vel sylvestres, vel etiam fate apud nos in Angliâ; unde cultum vel locum potius hanc nucem differentiam facere opinamur, quàm eas specie inter se differre.

Gaudet in genere montibus & acclivibus; Septentrionali clivo (ut tradunt Veteres) regionum tamen non frigidiorem, nam cælum Aquilonium non ferunt. In Italia abundant, ubi plebs montana magna ex parte eis victitat. Habentur etiam in Gallia, Germania, atque etiam Angliâ nostra sylvestres. Ineunte Vere germinant, nec multo post florent. Fructum circa finem Septembris maturant. Maturæ fructu echinati calyces rumpuntur & hiant, castaneæque decidunt. Nonnulli paulo antequam plenè maturuerint prælongis peticis, sicut nuces Juglandes, arboribus decidunt. Alterius fere annis agricolam uberi messe exilarant. Aquas odore dicuntur. Integrarum nucum probatio est ut in frigidam mittantur; siquidem bonæ & incorruptæ merguntur, vitiosæ superant.

Lover.

De fatione castanearum Columella & Palladius fusè, Plinius suo more succinctè & eleganter præcipit. Quæ radicibus exempta & deposita est Castanea biennio reformidat: propter quod compertum est, commodius nucibus quàm viviradicibus ejusmodi sylvas institui. *Columel.* Idem aliis verbis tradunt Plinius & Palladius. Quod non provenire aiant nisi quinis acervatum latius experientia falsi convincit.

Castanea, teste Ruellio, Juglandi, Fago & Robori infusa comprehendit. Ego Juglandi infusam vix comprehensuram credidim ad fructum dissimilitudinem, ac Quercui facile ob convenientiam corundem. Fructum inde meliorem evalurum promittunt; quod verisimile est.

Materies arboris adificis, atq. aliis domesticis utensilibus admodum apta est: siquidem ex ea non modo trabes,igna, afferes & pedamenta, sed & cadorum costæ, & eorum cineres fiunt; verum ignariis incerta, testibus Matthiolo & Lacuna. Apud nos sponda, cathedræ, mensæ, cistæ, aliâque, supellectilia è Castanea fiunt.

Vires &

Usus.

Castaneæ in cibos veniunt: aliquibus in locis ubi abundant molitarum farinâ ad panificum & ad pules utuntur, ut Bononie in Italia observavimus. Verum ejusmodi pulles palato nostro non sapunt: & rectè Plinius, præstat jejunis quandam imaginem panis, potius quam panem.

Integre vel in aqua coquantur, vel igne torrentur, idq. duobus modis, vel in sartagine aut perforatâ patina ad ignis flammam, vel sub prunis & cineribus candentibus. Prius tamen quàm cineribus aut igni credatur, cultello obiter vulnerari debent, ut è plagâ hiatus status igne citius evadat; alioqui ubi flagrantem incaluerint, conceptio intus spiritui magno cum crepitu profligunt, non sine adstantium periculo: consumitur etiam melius flavuola illa humiditas quæ iis inesse putatur, & æqualiter torrentur. Præsertim posterior coquendi modus: nam in sartagine costæ vel patella ferrea, ut in cauponis fieri consuevit, partim comburuntur, aut certè aliquid fuliginosi empyreumatis contrahunt.

In Italia urbani & lautiores Castaneas sub cineribus tostas & decoratissimas cum succo Arantiorum aut Limonium & tantillo Sacchari mensis secundis inferunt, & sic preparatas *Pistacias Italianas* vocitant. Pro plebeis vidimus aliquoties in plateis urbium publicè, in sartagine fornaculæ portatili superimposita fixas venales. Verùm quomodocumq. paratæ stultitiae sunt, ventriculo & capiti inimicæ, vicerum insarctibus opportinæ, colico dolori obnoxii, & iis qui ad calculum proclives sunt minus commode, imò noxiæ.

Castaneæ glandes astringunt similèsq. præbent effectus cum cæteris glandibus, sistant utiq. vehementer stomachi & ventris fluxiones & languinem excreantibus profunt, unde & aqua in qua integre decoctæ sunt bibita coliacis, dysentericis & sanguinem excreantibus utilis censetur. Coctæ quibus diximus modis & cum melle jejunis datæ tussitentibus prodesse dicuntur: ut & Eleazarum cum eorum farina ex melle paratum.

Interior membrana rubens quæ corticem & fructum discernit præcipuè commendatur ad omnes alvi fluores & sanguinis rejectiones seu in aqua ad tertias decocta & pota; seu in vino austero 3ij pondere: quinetiam cum pari pondere ramentorum eboris alba seminarum profluvia cohibet ex aqua albæ Nymphææ hausta. *Dod.*

Emulsio Castanearum cum decocto Glycyrrhizæ extractâ, addito auxillio seminum Papaveris, confert eis qui ardore urinæ laborant. Camerario communicavit Crato.

2. *Castanea humilis* Park. *humilis racemosa* J. B. C. B.

Matura [nux] nucis Avellanæ est magnitudine, echinato calyculo, corio, membranaque tegitur. Sola nunquam suo calyculo includitur. Multæ simul racematim coherant. Gustu est insuavi.

Humilem hanc Castaneæ speciem non longè à Pilatino monte invenit Jo. du Choul, ante eum *Locum nemini* notam, at neq. post eum, quod noverim à quoquam observatam.

3. *Castanella*

3. *Castanella peregrina*, an *Ger arbor*? J. B. *Fructus peregrinus Castanea similis* C. B.

Figurâ & facie Castaneam non male repræsentat, nisi quod ea parte quâ sessilis est Castanea, hæc in gibbum elata sit, & concolor, confimili corio univertim integre, cortice spadiceo, Castanea simili integritur, nisi quod paulo saturatior sit, & plusculis stris inæquali: à cuspis summo ad imum mucronem hyli facie linea latiuscula cinerea, striarum tamen eminentius asperata protenditur. Superna parte (sive infernam dicere lubeat) linea coronali cingitur, intra quam pars clausa nigrior, nullique stris donata. Impressio arguit alteri eandem adhaesisse. Sapor pulpe, ex alba in fulcum inclinatiss (forte ob vetustatem) ac firmæ, amaricans ac ingratus. Cæterum oleaginosa, ut impressa aciculæ acies prodidit: iuxta enim oleaginosum quid exsudabat haud secus ac Nucis molchate ab acie punctata.

Ger arbor * Scaligero juxta fluvium Nigri oritur, cujus fructus Castaneæ similis sed amarus. Jo. Leo tradit has arbores mirandæ esse procreantis, satis procul à mari in continente.

4. *Castanea Peruana* Clus. Park. *Peruviana* J. B. *leporino reni similis* C. B. *Castanea Peruanae fructus* Ger.

Clus. Sphærica pene est figuræ, nisi haberet latera paulo depressiora, præsertim ubi pediculo inhaesit, cortice satis crasso, fragili tamen & velut fungoso, obducto, coloris ex fulco aliquidum inflavescens. Huic subsunt innumera, tenuis quidem, sed firmæ spinæ, putamini quod nucleum includit tenaciter inherentes. Ipsum putamen fulcum est, non densum, sed fractum contumax, interiore parte leve & splendendum, quo continetur nucleus Amygdalæ [suo putamine liber] magnitudine ac colore, forma autem Leporino reni similis, intus albus, sapore dulcis ferè ut Amygdala aut Castanea vulgaris.

5. *Castanea purgatrix* J. B. *Castanea purgatrix* C. B. *Americana cathartica* Park.

Fructus est arboris cujusdam vastæ, Castaneæ similis, sed calyce levi, non ut earum echinato, Eo calyce fructus continetur Castaneæ non admodum absimilis, sed sine cortice & ferè quadrans, in duas partes divitis, medium intercurante, & totum deinde ambiente pellicula.

Ex martinis Nicaraguae invehitur in Novam Hispaniam. Editur hic fructus viridis, aut contusus viris exceptus: si ficcus, ejus pulvis ex vino aut gallinae jusculo sumitur. Datur etiam tostus, ut minus purget. Quocumque tandem modo sumptis sine molestia purgat, corpore ritè preparato, debito modo exhibita. Pellicula illa exterior interno sollicitè detrahenda & abicienda est, aliàs nimis violenter purgabit & gravia symptomata inducit.

* P. 3. T. 32.
p. 25.

6. *Castanea * Malabarica Angelina dicta*. Anjeli H. M. *Angelina Zanoni Acofta*. *An Angelina arbor* C. B?

Arbor est vastæ magnitudinis, sedecim pedum mensuram crassitie non raro superans, multique ramis, rotundis, geniculatis, hirsutis, subasperis & spadiceis donata. Lignum solidum, prædurum, albicans, intus subrufum, crasso, viridi, ac intus albicante cortice tectum, qui insuper cinerea & austeri saporis crustâ squamola obductus est.

Radix crassa, albicans, fibrata, cortice crasso, candido, cuticulâ rubicundâ & squamosâ obducta, odoris & saporis sylvestris & ingrati.

Folia brevibus rotundis ac hirsutis pediculis ramorum geniculis ordine decussato inhaerent, oblongo-rotunda, densa, glabra, longitudine spithamam, latitudine palmum aquantia, superne colore ex atrovirescente nitentia, inferne viridi dilutiora, necnon brevibus ac lanuginosis pilis obita, adeoque aspera, & manui tangenti adherentia. At vero tenella folia è vertice ramorum prodeunt, spadicem viridi, villosa involucri inclusa, ut in Tilia cernitur: ipsa verò arbor cum tenerior est, in tres plerumq. lacinias incisa sunt folia.

Florum loco supremis ramis julos arbor hac producit virides, intus albicantes, teretes ac lanuginosos, longitudine spithamam, crassitie digitum aquantis, iisque ficcatis candelarum instar à pueris in ludis accenduntur.

Fructus *Angelicae* dicti rotundi, crassius, spadiceis ac lanuginosis pendent petiolis oblongo-rotundi, cortice crasso, aculeato, seu potius echinato viridi & dein flavescente obducti, fructibus Daturæ haud absimiles, ac pugni magnitudinem superantes: intus verò, uti in *Jaca* cernitur, alii minores fructus, oblongo-rotundi, ac sulcati intra corticem & medullam occultantur, fabarum aut castanearum ad instar, saporis acido-dulcis & vinosi, odorisque fragrantis: necnon integro fructu discifilo lacteus succus exsillat.

Crescit locis petrosis & arenosis ubique in Malabar, imprimis in sylvis *Kalyolan*. Singulis annis mensis viz. Decembri fructus profert maturos, ac integrum seculum fructiferam manet.

Folia excicata calefactaque artibus imposta eorum dolorem ac rigiditatem demulcent. Eadem testiculorum intumescens ex contusione vel quavis externa vi ortam, ut & *Idiosyncrasia* & *ardens* *Indolus* discutit, ac in pulverem redacta, & cum unguento albo capharato forinsecus applicata Bubo-nes veneros curant, vel cum radice curcumæ trita, atq. indies parti affectæ affricata, vi sua affringente valorem officina consolidando inveteratum hæmorrhoidum fluxum planè reprimunt. Fructus verò immaturi avidius comestis diarrhoeam facillè excitant, quam arboris radices & cortices pari facilitate sedant. At oleum è fructibus coctis expressum, vel intus sumptum, vel foris applicatum appetitum excitat ac alimentorum in ventriculo fermentationem juvat: Idem cum affato & trito Alo, necnon coagulato lacte frictum & podici admotum hæmorrhoidum dolores potenter sedat.

Ex

Ex ligno ingentes cistæ & naves fabricantur, & ex hujusmodi arboribus excavatis naviculas Indi conficiunt quæ *Mansios* appellant, quarum nonnullæ longitudine 80, latitudine novem pedes superant. At verò naves ex ligno hujus arboris, quamvis duro, constructæ vermium putredini obnoxie sunt in aquis fluminum minimè salis.

CAP. V.

De Quercu.

Δ *Pis* Græcis generale nomen est, omnes arbores glandiferas complectens, quas una voce comprehendendi posse Latino sermone negat Plinius. Quercus enim inter *aptes* differentias ab eodem recensetur. Verum quoniam Quercus nomen à vulgo extenditur ad omnes glandiferarum species significandas, nos non inviti, cum J. Bauhino, (nec quid novi sapere velle videamur) Quercum loco genericæ vocis usurpabimus. Quercus Jovi sacra erat, quod vitæ causâ in hac primum arboræ mortalibus fuit, qui primum glande vesceretur.

Et quæ deciderant patula Jovis arbore glandes.

Ovid.

Hujus enim fructu suos populos primum aluisse dicunt, ante fruges inventas. Civica corona, militum apud Romanos virtutis insignie clarissimâ, è Querna fronde fiebat, dâ quæ differentem lege Plinium. Civica dicta est quoniam dabatur ob civem servatum. Quercus vox vel primitiva est, vel ignotæ originis. Vossius fortè à *quæquæ*, quod valet *durus*, asper, dictam putat. Est enim ligni duri & corticis asperi: quod non verisimile nobis.

1. 2. *Quercus vulgaris brevibus ac longis pediculis* J. B. *vulgaris* Ger. *latifolia mas*, quæ brevi pediculo est C. B. item *Quercus cum longis pediculis* ejusdem. *The Common Oak*.

J. B.

Vix ulli genti Europæe (inquit J. Bauhinus) incognitam putamus Quercum vulgarem, recto, crassissimo, vasto, ac valido *caudice*, nec minus firma materie; crasso, intus rodo, rimolo, scabroque cortice [in caudice & ramis majoribus, nam in furculis & ramis minoribus levius est & nigricans aut cinereus] brachiis longè latèque luxuriantibus magnam innoxiamque umbram loco inducentibus: *foliis* longis, summa parte obtusis, ad latera profundius anfractibus, & crebris sinuatis, præsertim in vestigiore arboris, minus in ea quæ caudæ novam frondem emittit, glabris, nitidis, obscure virentibus, pediculis brevibus nixis, costâ mediâ utrinque elatâ & eminente, sed magis averta parte, singulatim nascentibus. In hac arbore nucamenta seu *juli* observantur, in quadrantalibus tenuibus pediculis ex certis intervallis multos, ex apiculis sessilibus herbis, eodem puncto pluribus exortis compositi, sic ut interdum verticillatim ligulam cui adherent coronent. Observantur quoque & glandium rudimenta, tanquam globuli minimi purpurantes & hirsuti (qui mihi J. Bauhino * *hoculus*) privati pediculis infidentia. Glandes in calycibus suis seu *cupula* sessilibus, vel furculo proximè adherent, vel longe tenuibusque pediculis appenduntur. Atque etiam magnitudine variant, unciam tamen communiter habentibus. longe sunt, corticosâ membranâ tectæ puniceâ, [potius leucophaea seu *Berica*] nucleo calloso, acerbis & austeris, quemadmodum & cupula externis alperitula, interius levibus, prædicto cortice multo densiori, vix tertiam glandis partem capiens. Aculeus in summo glandis fastigio eminet, brevior & minus pungens. Saepè ternæ glandes simul coherent, aut binæ, rarò unica prodit: pediculus eas sustinent inde nascitur ubi ramo folium adheret.

Arbor hæc in * Angliæ sylvis & sepibus ubique vulgarissima & nemini non nota; nec in Angliâ * Species ea tantum sed per totam etiam Europam: nec ullum ferè solum refugit. Ejus aliquot ferè species seu va- quæ longè est tates observantur. Dalechampsius in Hist. Lugd. duplicem meminit, nimirum *maris*, quam descriptissimè, & *femine*, in saxosis & asperis locis ferè nascentem, mare humilioris, cortice in tenellis furculis rubescente, non ut in illa albescente, folio minor, brevior, angustior, antrorfum magis acuminato, tam densis lacinias sinuoso lateribus, ut eminus crispum videatur; latis & nitidis virentes, glande pusilla & triglofa: quin & femine varietatis in aliis quercibus proveniens, folio quam maris brevior, antrorfum latiore & magis obtuso, inferne pallido, cortice ramorum nigriore; glandibus minimis, in ramorum & furculorum vertice prodeuntibus, interdum fenis aut quibus, saepe ternis aut quaternis, rarò binis, rarissime singularibus, quasi digito renatis, aculeo minime, parum è calyce prodeuntibus, sed ei firmiter annexis. Verum non species diversæ, sed varietates potius accidentales à loco aut femine ortum ducentes nobis videtur hæc differentia; ut & aliæ ab aliis Botanica propozite. At Quercum cum longis pediculis J. B. ab ea quæ glandem cum brevibus fere pediculis revera species differre existimamus. Hæc enim glandem non brevibus tantum pediculis haerentem fert, sed nullis, ipsis calycibus earum ramis immediatè adnascensibus. Harum gemina conspicitur varietas, una cum majoribus glandibus, binis aut ternis; altera cum minoribus, ternis aut quaternis. Istam Quercum differentiam vix ponere possumus; nisi quis earum quæ brevi aut nullo pediculo sunt folia inspicere velit splendidiore & paulo firmiora.

Quatuor primas Quercus species in Pinace C. B. hoc capite comprehendendo. Ex sunt,

I. Quercus latifolia mas, quæ brevi est pediculo.

II. Quercus latifolia femina, i. e. platyphyllos femina Lugd. superius descripta.

III. Quercus latifolia perpetuo virens, qualis in Thuringia agro ubi Sybaris fluit, Theophr. & Plinius meminerunt: qualem etiam Clusius in montibus Calpi ceteroque Herculis vicinis virere semper ait.

B b b b b

ait. Lugdunensis quoque, Hist. in Appennino & Andium Gallicæ gentis agris reperiri refert. Nec enim has arbores à reliquis latifoliis Quercibus specie distingui existimo.

IV. Quercus cum longo pediculo; quæ est nostra vulgaris Anglica; & quæque sola, quod sciam, è Quercis speciebus in Anglia sponte nata reperitur. Nam quas D. Evelynus in Sylva proponit pro varietatibus potius quam pro distinctis Quercis speciebus habeo. Glandium autem respectu innumera sunt. Quercuum differentia. Nomina & descriptiones variarum Quercis specierum à Veteribus, Theophrasto & Plinio, propolita, Quercibus hodie non accommodare difficultatem iudicamus, quod vel inde patet, quod doctissimi Botanici, qui id tentarunt inter se minime consentiant. Quocirca cum nec nos quicquam certi habemus quod asseramus, de his omnino tacere malumus quam nihil dicere, & Lectorem adhuc incertiores dimittere.

Quercus latifolia amplissima circa Viennam Quercus meminist, cujus omnes glandes oblongis pediculis dependentes quasi viridi quadam excrecentia, multis inæqualibus angulis prædita & scabra incluse erant, quæ resiccata gallarum modo dura & firma erat. *Hæ excrecentie proculdubio accidentarie erant, & insecta originem suam debebant*; & proinde in enumeratione specierum Quercis nulla earum ratio habenda est.

3. Quercus parva, sive Plegus Græcorum & Esculus Plinii C. B. Plegus vel Esculus J. B. Phægos sive Esculus Park.

Lugd.

Fagus Theophrasto dicta, vocis argumento Latinis Esculus, quod glans ejus esculenta & dulcissima esset. Brevis est arbor, in orbem conosa, non erecta, caudice crassissimo: folio quam Hemeri angustiore & breviori, obscurius viridate, inferne candicante, glande dulcissima, terete, longa, è brevi crassoque pediculo subrecta, calyce multum ejus completente, tenacius hærente in ramorum furculis, ad exortum singulorum propemodum foliorum unica, raro gemina, graciliore quam in Latifolia & magis acuminata, aculeo suo magis pungente.

Reperitur & in hoc genere arbor, quæ glandem fert superiori omnino figuræ similem, sed crassior, altior, plenior, ob molis suæ pondus è calice facile deciduum.

Esculus, si Virgilio credimus,

quantum vertice ad auræ
Ætherias tantum radice in Tartara tendit.

Bellonius Quercus cujusdam meminist in Trachonide provenientis, quam Esculum vocat, & Græcis antiquis, erroneè, platyphyllon statuit, qui fert glandem, magnitudine ovi columbini, quæ post vitæque homines tempore famis, ad gustum enim (inquit) Castaneæ accedit. Hæc Scaligeri Quercus peregrina seu Mauritanica videtur, quæ glandem fert glandem, oblongam, sapore longè dulciore & delicatiori quam Castaneæ. Nam Hispani, qui arborem Esculam vocant, glandes verò Vellatas has ob suavitatem sub cineribus tostas mensis secundis apponunt.

Arbor hæc diversâ videtur ab Esculo Dalechampi, cujus descriptionem dedimus. Velenia nomen, & quod glandium calyces pro coris preparandis usantur, Certe speciem esse arguit. Aliam præterea Quercis speciem memorat Bellonius à nostris diversam, quam Veteribus ignotam arbitratur, cujus glandes minoribus Fabis haud sunt majores.

Nos cum C. Bauhino sentimus Robur primum Clusii Phagum seu Esculum esse Dalech. De hujus potissimum glande intelligendus est Plinius, cum ait, *Glandes opes esse nunc quoque multarum gentium, etiam pace gaudientium, constat: nec modò inopia frugum arefactis molitur farina, sistræque in panis usum; quin & hodie per Hispanias secundis mensis glans inseritur. Dulcior eadem in cinere cocta.* Esculi tamen glande, vel sub prunis cocta, vel in aqua elixa, cum velcuntur rustici gravitate capitis tentantur & velut inebriantur, non aliter quam qui Lolium pani commixtum ederint, ut testatur Dalechampi.

Ego equidem suspicor Esculum Dalech. non differre specie à Quercu latifolia vulgaris. Bellonii Esculum pro specie distincta habeo.

4. Robur II. Clusii J. B. Quercus foliis molli lanugine pubescentibus altera species C. B.

Clus.

Quercus ferè magnitudine in Austria, Stiria & Pannonia crescens, strigosus est Quercu, ligno duriore, folio minus amplo, altera parte nonnihil incano; exiguum glandem fert.

Considerandum proponit J. Bauhinus, quantum hoc Robur differat à Quercu vulgaris cum glandibus sine longe pediculis minoribus. Ego libenter eundem senserim, nè species temere multiplicentur.

5. Robur III. Clusii J. B. Quercus gallam exigua nuci magnitudine ferens C. B.

Clus.

Humilior est, & interdum humanam altitudinem non excedens, aliqui priori omnino similis, tum facie, tum foliorum formâ canitæque, ut videtur illius pumilum genus esse. Fert hæc prægrandem gallam, exigui Mali magnitudine, copiosissimum ramo ferè contiguam, &c.

In multis Castellæ veteris montibus frequens est, & plerumque numerosis ab eadem radice stolonibus fructicat. Harum ramis contortis, deinde fissis & exsiccatis tædarum loco rustici alibi utuntur.

6. Robur

6. Robur IV. Clusii J. B. Quercus foliis muricatis non spinosis, glande superiori simili C. B. Clus.

In arborem excrevit pusillum: ejus item folia minora sunt, duriora, angustioraque, nec adeo profunde incisa & sinuata, sed veluti aculeatis denticulis tantum ferrata, inferne quidem candicante, fert nulla molli lanugine aspersa.

Frequenter etiam ista alit gallam superiori similem, & tuberculis acutis ornatam, pallidiore tamen colore.

Clus.

7. Robur V. Clusii J. B. Quercus foliis muricatis minor C. B.

Priori fert similis est, sed stolonibus brevioribus, & magis contortis, rugosiorque cortice: gallæ item extremis ramulis nascuntur, aliis minoribus, leves & sine tuberculis, colore ex rufo nigricante.

Nascitur utrumque, hoc genus in Lusitanie solitudinibus, itinere Ulyssipponensi, non procul Ebora, Loc. & ab incolis Carvealla nuncupatur.

8. Robur VII. Clusii J. B. Quercus pedem vix superans C. B.

Clus.

Adeo humile est hoc genus, ut raro pedem magnitudine superet: ramuli tenues & flexibiles, vulgaris Quercus virgultis similissimi. Folia ad proximè descriptas accedunt, sed aliquantum majora & molliora. Hoc fert glandem Quercæ vulgaris breviori minorem interdum etiam crassiorum, calyce planiore, admodum amaram. In reliquis generibus nullas observavit glandes Clusius, præterquam in secundo.

Inter Riosio & Aldea Galega solo arenoso, non procul Ulyssipponem invenit Clusius frequen. Loc. tiffimum.

9. Robur VI. Clusii J. B. Quercus humilis gallis binis, ternis aut pluribus simul junctis C. B.

Humile est, nec humanam altitudinem excedit, fructus potius quam arboris nomine donandum, tenuibus & lentis ramis; foliis secundo ferè similibus, sed minoribus, nec adeo sinuosis, minorum gallarum, quæ plerumq. binæ, ternæ vel plures simul nascuntur, admodum ferax.

Nascitur in Austria & Pannonia, ubi Rustici cum secundo confundunt. Mirum Clusio tot Roboris species observatas cum nobis in Germania & Italia peregrinantibus nè una quidem occurreret. An ex diversitate Gallarum certo colligi possit specierum diversitas dubito. Loc.

10. Agilops sive Cerrus max. majore glande Park. Quercus calyce echinato, glande majore C. B. Arbus. Idem, Alnus Maurorum, Latinorum Cerrus ejusdem, Cerrus Agilops, Alnus Theophrasti putata J. B.

Hujus glandium calyces Venetiis vidimus, ubi Vallonia dicuntur, ab Apollonia Dalmatice urbe hodie Vallonia dicta unde asseruntur, nomine accepto. Eorum usus idem est qui corticis Querni apud nos, nimirum ad coria densanda.

Glandis hujus calyces à Valerando Dourez Justinopolim allatum sic describit J. Bauhinus: Cavitas ejus sescunciam in diametro habuit, paulo minus alta, quem undiq. crassa, rigidatque creberrima spicula obvallant, præruptæ rupis fragmenti æmulum, non minus ternis uncis in diametro habentem, internè hirsutum: squamæ latæ sunt, in cinereo candicantes. An arbor ipsa à quoquam descripta sit nescio: nam quæ visuntur itinere à Pefaro ad Romam, quas describit Lobelius, easdem esse puto cum nobis visis circa lacum Volsiniensem, hæ autem Cerris minore & mitiore minisq. echinato calyce erant.

Nec alia videtur ejus ramus ad J. Bauhinum missi à Dalechampio. Folia habuit vulgaris Quercis, sed ut longiora, ita in tenuiores altioresq. lacinias divisa, supernè lucida, subius autem cinerea. Cæterum proximè ligno adherent fructus, calycibus hispidis & senticosis, unciam latos, glande tamen nondum matura, similibus planè calycibus Quercis Burgundicæ echinato calyce.

Folia Cerris nobis observata circa lacum Volsiniensem in Etruria omnino talia erant qualia hic describit J. Bauhinus, sed glandium calyces diversi à calycibus Cerris Vallonia dictis. Usus calycum est ad iniciendos atro colore pannos Gallarum vice: Sed illis tinctura dilutior, v. f. fugacior, v. b. q. est. f. B.

11. Glandis magnus calyx Clus. exot. J. B.

Quem ex Wingandecanov Virginia delatum habuit Clusius parum admodum differt à supra descripto Valloniae calyce; non tamen eundem affirmare audeamus ob loci natalis distantiam. C. Bauhinus Glandem Virginæ vocat.

12. Halipbleos sive Cerrus femina minore glande Park. Halipbleos putata, & Cerrus femina Dalechampi J. B. Quercus calyce hispidi, glande minore C. B.

Clusius sic describit, Eadem altitudine qua vulgaris Quercus, atq. etiam celsiore assurgit, caudice erectiore, cortice crassiore & magis scabro; J. B. frequenterioribus incisuris, sed minus altis divisa habet quam Quercus [at. à nobis observata in Etruria Cerrus folia habuit profundius sinuata seu potius lacinata, quam vulgaris Quercus] longioribus tenuioribusq. pediculis inhaerentibus; ramulis breviores frequentibusq. nodis obitos, gemmas minores, & aliquot gracilibus foliis, ceu staminibus aut villis, septas: Calyces brevi crassoque pediculo annotinis ramulis adnatos, non in foliorum

B b b b b 2

alis,

alis, omnino hispido & molliter echinato, in quibus glans est querna, paulò brevior & obtusiore mucrone prædica, quæ Autumnò maturitatem consequitur. Adhærent interdum inter folia multis squamis confiantia capita. [Hæc excrecentia quædam sunt, quales in Salicibus frequenter cernuntur, Rosæ dicæ.] Materies ejus candidior, laxiorque & ad opera minus apta à Rusticis censetur.

Non modò in Viennensi saltu, sed etiam in plerisque Pannoniæ sylvis frequens est.

Quod habet de fragmentis hujus arboris in lapidibus commutatis, non naturæ ligni ingenio foli in quo sepulta erant, aut vaporis cuidam petrificanti qui in ejus poros se infinuans totum lignum permeavit, tribuendum arbitror. Nam & alia etiam ligna præter Quercinum alacri lapidescereprehenduntur.

Quercus Burgundica calyce hispido J. B. C. B.

Quam uterque Bauhinus præcedenti eandem esse suspicatur *J. B.* sic describit, Glandes non multo vulgaribus majores erant, aut certè pares: Calyx paulò major, interim echinatis spiculis, non rigidis tamen, satilq, longis horret, atq, ternas & quaternas proximè junctas, non tantum singulares extremitati ramulorum adherentes. Folia verò parum nobis à vulgaribus differre apparet, nisi quòd accedere videantur ad colorem foliorum Quercis pediculo brevi vel sine pediculo.

Copiosè nascitur in Apennino, & in Burgundia, quà itur Vesuntio Dolam.

Hemeridis cujusdam seu Quercus pumila in Nova Anglia nascens.

Mentionem factam invenio in D. Evelyni Sylva, inq, Actis Philosophicis Londinensibus.

Apes materies, autore Theophrasto, spissa, dura, adeoque flexum nullum recipit, tam navibus, quam domibus commoda; necnon in terra obruta durat.

Hujus foliis præ reliquis omnibus conservatum debemus melleum liquorem rorè mve ex aere descendente, ex quo apes mella conficiunt. *Butler. Traët. de Apibus, cap. 6. n. 40. & Theophr. lib. de melle.* Plinius etiam *lib. 16. c. 8.* Constat, inquit, rores melleos à celo cadentes non aliis magis insidere frondibus.

Aliquando idem præstant Acer minus & Corylus, sed parcè. Idem *Butler. ibid.* Mirum sanè melleum rorem harum tantum arborum non aliarum foliis insidere. An quòd harum folia densiora sunt, adeoque rorem faciliùs reflectunt & condensant, qui in aliarum arborum folia, (quæ rariora & spongiosiora sunt) faciliè penetrat & se infinuat? Adde quòd superficies horum foliorum glabra & velut polita est, adeoque conducit ad humorem incidentem sistendum & congelandum: quemadmodum videmus speculi superficiem afflantissimè halitum ilico densare, & in guttulis brevi coalescere. An fortè similitudo quædam & quasi cognatio intercat inter particulas foliorum hujus arboris, eorumve poros & roris mellei, quo hic iis faciliùs & promptius adhærescat.

Mirum etiam nobis videtur quòd apud Cordum legitur, Conflare omnibus, qui usq, ad extremam senectutem apum naturam scrutati sunt rusticis, apes ipsas mellificaturas tantum à floribus collectum liquorem in favis reponere, rorem verò melleum cum decidit haudquaquam ad favos convehere, quòd ipsi quoq, (inquit) verum esse deprehendimus. Hinc quamvis mellito rore delapsa ad eum frequentes convolant apes, minimè tamen ut eum in alvearia convehant, sed tanquam ad cibum & pastum, quo adeò se replent, ut proflus inertes & ignavæ reddantur, multaque morantur. Itaq, rustici dicere solent, mellitos rores bonum quidem pastum apibus præbere, sed ad mellificandum minimè conducere. Hæc Cordus. Nobis tamen planè contrarium videtur, ipsi, qui apum naturam, actiones, totamq, æconomiam diligenter & curiose observant ingeniosos & eruditissimos, quibus plùs fidendum quam rusticorum vulgo, qui receptas majorem traditiones sine examine sequi & amplecti, usque mordicus adhærescere solent. Observavimus enim rore melleo delapsa integra fere apum examina, paucissimis domi relictis, evolare, miraq, industria & maximè festinatione sese melle onerare, & ad alvearia convehere, multoties eundo redeundq, donec calor solaris rorem vel dissipaverat vel condiderat.

Folia Quercum nascentium circa ripam rivuli percelebris ad oppidum Smolnicum in provincia Hungariæ Zepulienfi, non procul à monte Carpatho siti, Autumni tempore delabuntur in rivum, & sic metamorphosi quædam in eis mutantur, sicut ferrum in hac aqua infusum in cuprum transmutatur: Ex observatione Wolfgangi Wedelii Ephem. German. Ann. 6, & 7. & Itinerarij. D. Brown. Communicavit D. T. R.

Quod ad vires atinet, Quercus omnis (possit & dicere omnibus suis partibus) autore Dioscoride, adstrictiorum vim habet; maximè verò atstringit membranacea tunica que corticem & caudicem ipsum intersepit, similiter & ea que circa glandem est sub putamine. Harum autem decoctum datur coeliacis, dysentericis & sanguinem excreantibus: Eadem tritæ fluxione laborantibus feminis in pennis subducitur. Sed & glandes eisdem effectus habent, urinam quoq, cient [miratur J. Bauhinus qui ad facultatem præstant. Respondo adstrictiora, quæ sanguinem velut coagulandum fere ab eo separant, adeoque, illud copiosius per renes excreantur. Non alia fere ratione quam alumen aliæ adstringentia præstant ex ore eliciunt, nam partes solidiores confringendo & comprimens humorem in eis contentum exprimunt.]

Si comedantur capitis dolorem inducunt, & status gignunt. Difficilis sunt concoctionis, tardius descendunt & crudos humores gignunt: propterea eas porcis saginandis relinquimus: hoc enim pejus diffusum & grandissimum faciunt, ut Varro scribit, & testatur experientia.

Glandium & corticis decoctum contra toxicam prodest ex lacte vaccino potum. Non probat hoc J. Bauhinus contra toxica assumpta, potissimum in principio: Si tamen vomitus vel alvi fluxus multum

tum vexent, rejecto toxico per vomitum vel alvum, prodest tunc posse exsimitat. Crudæ ac intritæ inflammationes illi leniunt; vulneribus etiam recentibus utiliter imponuntur Galeni experimento.

Aqua à foliis Quercus juvenis destillata præscribitur ad album mulierum profluvium, ad dysenteriam pestilentem, &c.

Quidam glandes aridas adversus calculum exhibent, nescio quò successu, inquit J. Bauhinus.

Batholomus de Medicin. Danorum domestic, refert Norwegos alioq, Septentrionalibus in inopia frumenti conficere panem è glandibus quercinis.

Folia tenera & rubicunda, vino decocta collata ac gargarisata dentium dolorem sedant à fluxionibus ortam, sed sæpe hoc decocto calido os colluendum; quò experimento nos sæpe felicissimè ulos fuisse testamur, etiam in inveteratis dentium doloribus. J. B.

Ut verbo dicam, Quercis partes omnes, cortex, folia, cùpula, glandes, ac etiam lignum ipsum, ad fluxum omnem alvi, uteri, feminis, sanguinis sistendum utiles sunt, & ad omnia quæviscunq, adstrictioe opus est.

Lithotomi ad vulnus urethre inflictum sanandum & consolidandum utuntur balneo è cortice Quercis in aqua decocto.

Corticis in scobem commoliti insignis & frequentissimus usus est coriariis ad coria præparanda: & ad hunc usum aliis omnibus adstringentibus antecellere nobis videtur. Coria enim Anglica, quæ eo densantur, reliquis Europæis soliditatis & duracionis respectu palmam præcipiunt.

Carbones optimos è Quercu, tanquam materia spississima fieri auctor Theophrastus, solidissimos etiam esse ait & firmiores ceteris.

Ligni usum nemo faciliè declaraverit. Vix enim aliud habeas in hoc nostro orbe perennius, quòd ad plures usus necessariis accommodari possit ac soleat, ut ad ædificia, naves, & instrumenta, tam ea quæ in terra, quam aquis usui esse possint. Fiunt ex eo dolia vinaria ceteris omnibus præstantiora & sola fere bona. Hæcenus J. Bauhinus.

In ædificiis immensum durat, modò ab humore nimio defendatur, imò vetustate ita indurescit, ut chalybis aciem retundat, imò ipsius propædum ferri soliditatem & renitentiam acquirat. At nec aliud lignum adversus vicissitudines humoris & siccitatis magis firma & pertinax, & ab infestis difficultis corruptibile.

Navigis extendendis præ alia quacumq, materie idonea est, quòd tenax & flexuræ patiens, quòd firma nec tamen nimis ponderosa, quòd aquam difficulter admittat, quòd percussa aut globis tormentariis trætata non faciliè findatur aut rimas agat.

Quercus autem Anglica ad naves fabricandas præcipuè æstimationis est, aliisq, omnibus præstare censetur.

Quamvis autem alia nonnulla ligna, ut v. g. *Buxus, Cornus, Ebenus, Lignum Brasiliannum*, aliæque Indica, duriora, solidiora & ponderosiora sunt, pleraq, tamèn fragiliora, nec ponderosis incumbenibus suffundens adeò apta & commoda observantur.

Nulla est arbor que præter genuinum et furiosum & excrementitiosum producit fructus ac Quercus. Hi à Theophrasto enumerantur, *Hist. Plant. lib. 3. cap. 8. item à Plinio. Vide Verulamij Nat. Hist. cent. 7. exper. 635.* Hi fructus arboris non sunt, sed excrecentia quædam & tumores præter naturam infectorum moribus, lincinationibus aut afflatus venenatis originem suam debentes. Infecta enim hujus arboris gemmas, folia, furculos teneriores pungentes, humorem aliquem venenosum per vulnus insillunt, qui tumorem præter naturam excitat. Fortè etiam ova duntaxat venenato & fermentativo humore delibuta, nullo vulnere inflecto ibidem deponunt, qui sufficit contagio loco succo nutritio alterando & in motus irregulares compellendo. Hi autem tumores & excrecentia: quamvis arboris respectu præternaturales sunt; à natura tamen destituti ut sint velut matricæ & uteri, infectorum eorumdem oris excipiendis, tuendis, fovendis, fœtus excludendis, eductisq, alendis inservientes.

Horum autem excrementorum notissima & utilissima sunt Galle, Græcis *κνίδες* dicte. Harum mulex sunt speciei, magnitudine, colore, levitate aut asperitate superficiei, pondere, figurâ differentes de quibus prolixius agere magis curiosum esset quam utile. Placet tamen Gallæ Officinariæ descriptionem è J. Bauhini historia petitam subungere.

Gallæ Officinariæ vulgarissimæ rotundæ sunt, leves, foraminulis pertusæ, leves, paucis interdum tuberculis asperatæ, interdum multis & angulosis, magnitudine variaz, unciam amplè, quamvis magna ex parte infra subsistant; sunt etiam majores, rotundæ, interdum turbinate ac pyriformes, colore rufio, levi mallei ictu fragiles, intus ungue friabiles, cavernosæ, fungosæ, gustu adstringentia & acerbæ.

C. Bauhinus has species recenset. 1. Gallam maximam orbiculatam, que duplex *Asiatica* quæ fortasse Gallâ maxima exotica *J. B.* ovi gallinæ magnitudine, & Provincialis aut Illyrica. 2. Gal. oblongam. 3. Gallam minorem. 4. Gal. galericulatam. 5. Gal. angulosam. 6. Gal. umbellatam. 7. Gal. Brasiliannam quinqueangulam. Alias adhuc varietates habet J. Bauhinus, quas apud ipsum vide. Variant enim hoc genus excrecentiæ pro natura arborum & quibus oriuntur, infectorum quorum matricæ sunt, & fortè etiam locorum in quibus inventiuntur.

Quòd Theophrastus & Plinius scribunt Gallam confertam & subito noctu oriri, unquæ die augeri nonne videtur verisimile.

Que glandem ferunt (inquit Plinius) omnes & gallam. Alii Robori duntaxat proprium esse volunt, gallam proferre; Nos potius Plinio assentiamur Quercum nimirum omnem gallam producere, ut non omnibus in locis: in Angliâ enim nullus unquam auditus est gallarum proventus: quòd infecta illa quibus ortum debent in Angliâ non inveniuntur, ut nobis quidem videtur. Gallas enim Quercui latifolia nostrati simili, & specie (ut putamus) eidem in exteris regionibus adnascens videmus.

Gallæ tinctoribus magni usus sunt ad pannos atro colore inficiendos: Ex iis etiam cum calchantho, gummi, & vino atramentum scriptorium optimum paratur hoc modo,

℞ Gallarum ℥iij.
Calcanthi ℥ij.
Gummi Arabici ℥i.

Gallæ crassiusculæ contritis in vini Gallici rubri, (quod Claretum nosstrates vocant) Sextariis duobus [a quart] infundas per novem dies, vas prope ignem collocaſſe, & liquorem quotidie tuniculâ agitando aut commovendo. Deinde Calcanthum & Gummi immittas; & cum unum annulium diem steterit, atramentum uſui idoneum erit. Literæ hoc atramento exaræte in charta diuturnitate temporis colorem non mutant.

Gallæ vehementer adstringunt: Tritæ, autore Dioſcoride, gingivarum & Cœmellæ fluxiones in ſupèrâ, oris ulcuſcula cohibent. Quod verò in earum medio eſt, dentium cavernis inditum dolorē ſedat. Cœliaci & dyſenterici in aqua aut vino tritæ, ſeu illitæ, ſeu bibitæ, conveniunt, necnon obſoniis additæ; Item crematæ & in vino aut aceto extinctæ, quomodo & menſes ſiſtunt & vulvæ prociſionem. In ſumma, ubi quid adſtringere, ſiſtere aut ſiccare opus eſt, uſurpandæ ſunt. Titarum pulvis inſuſſus in vino auſtero aliôve conveniente vehiculò certo experimento diarrhoeam ſiſtit.

Ad bubonocelen, epiplocelem & enterocelen quidam pharmacopœus utebatur liquore ſtillato ex Gallis Orientalibus, & multis licet ætate provectiſſis ſanabat. Liquor non eſt oleum, ſed aqua cum qua Sal quoddam volatile aſcendit. *D. Hulſe & Cheſneau.*

Præter Gallas aliæ etiam multa excrementa ſeu tumores præter naturam in Quercubus obſervantur, ut v. g.

1. Pilulæ foliorum Quercus *J. B.* aquoſæ *C. B.* quæ averſæ ſeu terram ſpectanti foliorum parti plerumq. adnæſcunt, læves, fungoſæ, pallidæ aut parte Soli oppoſita rubentes, ſapore ſubacido & adſtringente molles, exſequitè plurimum rotundæ, pilis non multo majores, & exiguum gallam raro æquant, vetuſtateq. corrugantur. Vermiculæ inſuſſus alunt, qui in muſcam figuratur, de quo conſulendus *D. Malpighius.*

Hæ in foliis Quercuum frequentiffimæ inveniuntur in Anglia.

Ex adſtrictionis argumento iſdem viribus quibus Gallæ præditas eſſe non malè quiſ dixerit. *J. B.*

2. Excrementum Quercuum fungoſum *J. B.* *Oak Apples.* *J. Bauhinus* ſic deſcribit. Quercuum vulgarium frondibus verno tempore etiam ſine pediculo adnæſcunt excrementa fungoſa, rara, laxa, ſucculenta, acida, inſigniter ingratiffima. Magnitudo nucis Juglandis aut circiter, ſuperficie inæquali, tuberoſa, pulcherrimo rubore plurimum ornata, reliqua parte albidâ, aut Pomorum inſar luteola. In quibus vermiciuli hoſpitantur, qui in iis multas cellulas calloſas ſibi pro domiciliis effingunt.

Inveniuntur Maiò in Quercubus glandes cum longis pediculis ferentibus. In Anglia frequentiffima ſunt & nemini è vulgo non nota, necminus copioſa in arboribus nonnullis quàm fructus ipſi: Botanici tamen noſtraibus, ut Parkinſono, ignota fuiſſe videntur, adeò conſuſe de illis ſcribit, & cum pilulis foliorum confundunt; quod & *C. Bauhinus* etiam facit. An Pilulæ in aliis ramorum natæ *Plinio*?

3. Uva Quercina, quam *J. Bauhinus* ſic deſcribit,

Radicum Quercis fibris ſub terra adnæſcitur, & circumnæſcitur, Juglandis magnitudine, ex pluribus velut acinis racematim coherentibus (unde & Uvæ nomen) compacta, ſubſtantia durâ, intus rubentis ſeu ferruginei coloris, medietullo nonnihil albo, ſapore inſigniter acerbò & adſtringente.

Huius pulvere nullum præſentis remedium in dyſenteria, & in omni alvi fluxu.

Præter hæc à nobis obſervatæ, & à quoquoſe facile obſervabiles Quercuum excreſcentias aliæ adhuc enumerantur à *J. Bauhino* & Calparò fratre, v. g. Coccus Quercuum *Dioſc.* 2. Nucule facie albi Quercus excrementum, *J. Bauhinus* obſervatum & deſcriptum. 3. Excrementum lanatum Quercuum *J. B.* Pilulæ lanatæ *C. B.* 4. Quercuum capitula ſquamoſa *J. B.* Pilulæ è foliis convolutis *C. B.* 5. Quercuum ſquamæ candidæ, caducæ *exiſtem.* 6. Excrementum Quercus tuberoſum *exiſtem.* 7. Foliorum Quercis gemmæ foraminulæ *J. B.* *C. B.* 8. Nodi ſeu verticæ Quercuum *J. B.* *C. B.* 9. Quercus albumen *exiſtem.* Excrementum tauri caput referens *C. B.* *Joannes* frater *Gallis* annuerat. Hiſc etiam & *C. B.* pinacæ, 1. Excrementum moro ſimile, fed durum admodum, & fraçtū difficile, è *Theoph.* & *Plin.* 2. Excrem. pudendi virilis eſſigie è *Theoph.* 3. Pilulæ capitulatæ, ex *iſdem.* 4. Pumex quercinus, ex *iſdem.* Hoc etiam in loco quærit de muſco Quercum & aliarum arborum, quem Quercus excrementum villolum appellat *C. B.* de quo noſtro ſecundo inter alios muſcos egimus. Hiæ etiam de Agarico Quercuum aliſiquæ ſunt quæ trahant; de quibus nos inter reliquos congeneres: Hic demique de viſco Quercis & aliarum arborum, de quo noſter *Bacciferæ.*

C A P. VI.

De Ilice.

Ilex Iſidoro viſum ab illiciendo deducere, quòd mortales eam nondum reperti frugibus in vitum elegerint. Sed hoc ~~eximium~~ Magis verifiſſime ſit eſſe ab Hebræo 1788 quæ à robore nomen habet, nempe ab 788 robuſtus. *Voff.*

1. Ilex arborea *J. B.* major glandiſera Ger. *major aculeata & non aculeata* Pack. *IV. ſeu folio rotundiori, molli modicèq. ſinnato* *C. B.* *necnon I. ſeu folio oblongo ſerrato* *C. B.* *Ch. Polm. Oak.*

Cluſ.

Arbor eſt Mali aut Pyri magnitudine, multò frequentioribus brevioribûſque ramis prædita quàm Suber, quos latè ſpargit. *Folia* perpetua, ſupèrne viridia, infernè candicantia, guſtu adſtringente, foliis Suberis minora, & magis orbiculata, in adultis arboribus plerumq. ſine aculeis, præter novellâ & nunc primùm enatâ, quæ aliquantulum inſciâ & aculeata ſunt: ceterè in tenellis arboribus, antequam glandem ferre inciperent omnia folia aculeata obſervabam. Multos in extremis ramulis fert oblongos julas, qui in flavos & muſcoſos ſfoſculos, polline & tenui pulvere perſuſos exſpicuntur. Glandes è floribus non oriuntur (nam ſunt inutiles) verùm in aliis quibuſdam ſeparatè pediculis: eæ autem Quernis glandibus ſunt ſimiles; nunc majores longiorèſq., modò minores & breviores, quæ nonnunquam ante maturitatem nigreſcunt, & gummi quoddam reddunt, guſtu calidum, ſaporis tamen non ingrati. Maturarum cortex five putamen nigricat; nucleus candidus, firmus & dulcis eſt, præſertim majorum: utræq. tamen à nonnullis maxime expetitur, guſtu candidus, firmus & avidè velcitur quàm nos Caſtaneæ & Avellane. Hanc ob cauſam in foro Salernitanèſi, aliſq. Hiſpaniæ locis venales menſibus Octobri & Novembri proponuntur; ut non immerito dixerit *Plinius*, per Hiſpaniæ glandem menſis ſecundis inferri.

J. Bauhinus brachia ramulòſque Ilici incana lanugine obductos eſſe obſervavit: inque foliis & ramis excrementum per vèrum tempus nigrum & rotundum adnotavit. *Theophrastus* præter glandem granum quoddam puniceum ferre ſcripſit.

Differentiæ Ilicum mihi accidentariæ potiùſſe videntur, quàm (ut cum *Philophis* loquar) ſpecificæ. Nam in arbutulis junioribus folia ſinnata, aculeata, lata & Agrifoliæ æmula obſervari, in veſtigiis oblonga, aliâ aculeata per margines, aliâ æqualia, neque ſerrata neque ſinnata, & Oleagineis ſimilia, prout ea rectè deſcribit *Matthiolus*, quicquid ali contradiant.

In Hetruria aliſq. Italiæ provinciis, præſertim ad mare inferum, inſq. Gallia Narbonenſi & Hiſpania, in ſcivis, colibus, & campeſtribus maritimis paſſim & copioſè provenit. In Anglia vidi præſertim arbores annolâs & grandes quatuor aut quinque in Horto *D. Francis Willughby*, *Wollerton* propè Nottinghamiam, quæ tamen glandes ſuas ad maturitatem non perdunt: quoniam hoc genus arbores, etiam locis natalibus, fructum ſuum tardius perficiunt.

Phellodry *Theophrasti* (quam & alio nomine *Ariam* eidem dictam probat *J. Bauhinus*) *Plinius* videtur eandem exitimâſſe cum Subere, quod & *Phellos* dicitur, ſiquidem ea omnia Suberi tribuat quæ *Theophrastus* *Phellodry*.

Phellodrys five *Cerro-fugaro* *Matthioli*, cum nec ab eodem deſcripta ſit, neque *Cluſio*, neq. *J. Bauhino*, neque nobis in Italia peregrinantibus uſquam conſpecta, an ab Ilice ſpecie diſtincta ſit, meritò dubitamus. Si liceat ſuſpicari ex icone (inquit *J. Bauhinus*) ea accedit ad *Smilacem* *Dalechampi*.

Phellodrys quinque ſpecies proponit & deſcribit *Hiſtoria Lugdunenſis*: verùm cum in collibus Rhodano vicinis, aut non procul ab eo diſtatis, eas provenire dicat: nos autem ibi loci Ilicis diſtinctæ varietates quaſdam, non ſpecies diſtinctas, obſervavimus, *Phellodrys* illas non arbores vel à ſe invicem, vel ab Ilicibus ſpecie diverſas eſſe ſuſpicamur; ſed Ilices majores foliis ludentes. Fortè tamen *Phellodrys* nigra *J. B.* ſpecies diſtincta fuerit, quæ ſic deſcribit,

Phellodrys nigra id nomen à ramis migrante cortice veſtitis & glabris adepta eſt. *Folia* ab *Phellodry*. Iignis diſſerunt, quòd rotundiora multò & latiora, à *Smilacis* foliis quòd longè breviora pro latitudine, miniſque candida inferitis; à Suberis nobis traditi, quòd duriora, ſpinis mordacioribus magis horrida. Calyx glandis, tradente *Dalechampio* lævis eſt. Forte hæc eſt *Ilex* folio *Agrifolii D. Magnol*, quæ folia habet ſpinoloſa *Agrifoli*, obſcure virentia; quàm tamen ipſam à vulgari Ilice arborea ſpecie diverſam eſſe licet nolle ſtatueret, quouſq. culturâ innoverit.

At neq. *Smilacis* *Dalechampi* apud *hiſtoriam* *Lugd.* ab Ilice arborea diſſorre putamus: cum primùm genus in agro *Monteſienſi* frequentem provenire aſſerit, ubi nulla præter Ilicem eſſe generis tōque eo trahi qui à Vienna *Allobrogum* *Arelaten* uſque ducit, (ubi nihil aliud præter Ilicem nobis occurrat) obſervavit.

Aria & *Phylica* *Belloni* quomodo ab Ilice diſſerant, cum eas non deſcribat, neſcimus, quæ de iis *Aria* habet collegit in unum *Jo. Bauhinus* lib. 7. cap. 3. *Hiſt. Plant.*

Ilicis tum folia, tum glandes cum Quernis viribus conveniunt. Hæ autem ſubis ſaginandis utilis res habentur. Uſum in cibis in deſcriptione attigimus.

E ligno ſiunt carbonæ ad metallâ fundenda utiliſſimi. *Matthiolus* *Hetrurciſ* in pretio eſſe tradit, non modò quòd ignem diu ſoveant, ſed etiam quòd (ut aiunt) caput minimè teneant. Arborum trunci ad molarum fabricas & alia opera ſervantur ob materie firmitudinem & durabilitatem, teſte *Cluſio*: *Plinius* rotarum axibus Ilicem duritiâ ſuâ utilem eſſe ait, ut & malleis majoribus.

2. Ilex

SECTIO II.

De Arboribus flore à fructu disjuncto Coniferis.

Conos voco fructus squamosos, polyspermos in coni feu mete formam plerumque turbatos: hoc etiam nomine comprehendit pluribus partibus crustaceis aut lignosis per maturitatem deficientebus compositos, quamvis neq. squamosi sint neq. conoidei.

Coniferæ arbores sunt vel Resiniferæ, vel succo aqueo scäcentes. Resiniferæ sunt vel fructu squamolo, vel fr. è clavatis tuberculis per harmoniam coarctatis composito, foliolis brevibus, acutis, in squamis degenerantibus, ut *Cupressus*. Resiniferæ fructu squamolo sunt vel foliis perpetuis, vel foliis deciduis. Resiniferæ foliis perpetuis, sunt vel eisdem sparsim & singulatim undique è furculis exeuntibus; vel agminatim pluribus simul velut in penicillos quosdam coaggestis, cujusmodi est *Cedrus Libani conifera*.

Quæ foliis sunt sparsim è furculis undique exeuntibus, sunt isdem vel brevioribus & singulatim nascentibus, cujus generis est *Abies*, vel longioribus, binis ex eadem theca seu tubulo egressis, ut *Pinus*.

Resiniferæ foliis deciduis est *Larix*.

Coniferæ succo aqueo prædita sunt vel foliis latis, majoribus Coryli Alnus, vel fol. minoribus Populi: *Betula*.

CAP. I.

De Abiete.

ABies ab *abeo* Grammaticis dicta, putatur, ut à *facio facies*, à *specie species*, quod in altitudine tendat: *Edm* pariter Græcis dicitur *μεγὰρ ὁ ἄβας, ὁ ὕψος αὐτοῦ ἀναμεινόμενος*, teste Erymologo. Notandum autem, vocem *ἄβας* equivocam esse, & pro involucri fructus palme *abobis* interdum accipi, aut etiam pro fructu ipso.

Note Abietis characteristica in genere, prout *Piceam* Latinis dictam complectitur, sunt folia singularia ramulos undique cingentia, seu non ex lateribus tantum sed etiam ex superna & inferna eorundem parte nascentia, brevia & angusta, proceritas eximia.

Jo. Bodeus à Stapel multis probat falli Botanicos qui *Sappinum* arboris speciem esse negant, statuentes *Sappinum*, Plinii autoritate decepti, inferiorem ac eodem parte caudicis Abietis, ostenditque Plinium distinguere *Sappinum* & *Sappinum*. *Sappinum* Piceæ Sativæ species est, *Sappinus* autem species Pini quæ eadē regerminat. Pars autem inferior Abietis enodis *Sappinea* dicitur non *Sappinus*. Sic autem vocabatur pars hæc Abietis, quod enodis esset ut *Sappinus*. Recte ergo (inquit) Bellonius *Sappinum* arborem dixit. Vide Comment ipsius in Theophr. hist. lib. 4. cap. 10.

A. 1. *Abies Park. Abies femina* sive *Ἐνδρα ὀνείδα*. J. B. *Abies mas* conis sursum spectantibus C. B. *The New-leaved fir-tree. Abies Taxii folia*.

Descriptionem hujus accuratam * Joannes Conradus Axtius nobis suppeditat.

Est (inquit) arbor procerā & excelā, Pinum altitudine superans. Caudex ejus rectus est, inferius enodis, æqualem ferè crassitiem habens usque ad ramos. Hæc pars vocatur à * Plinio, & Viruvio l. 2. c. 21. *Sappinus*; superior autem pars nodosa *Superna*. Erant itaque * Bellonius & alii, qui ex Sappino peculiare genus faciunt. Cortex ejus est albicans & fragilis. Rami in circuitu circa truncum crescent, interdum quatuor, interdum quinque, interdum sex aut plures, & hoc continuant usque ad cacumen, singulis enim annis novam congeriem ita arbor protendit, ut facili inde colligere licet, quot annorum sit [Hoc non peculiare est hinc speciei, sed plerique arboribus coniferis commune.] Quidam ramorum sunt in terram reflexi, quidam non, sed prius fieri potest à pondere molli albidioris, qui sæpius copiosissime in ramis Abietum provenit. Utrunque furculos ut plurimum habent insitit crucis, interdum tamen unus tantum furculus ab uno latere erumpit, nullus ex adverso.

Scribunt autores quòd *folia* utrinque ex lateribus ramorum emergant, quòd tamen falli *avertit* convincit: proveniunt enim non solum in lateribus, sed etiam in superiore & inferiore ramulorum parte, sed illa ita ad latera le deflectunt, ut intuentibus tantum è lateribus emerā videantur. Sunt autem folia, non ut alii volunt dilata, sed satius viriditatis in superiore parte, in averā autem paululum candidantia [linea viridi distincta J. B.] qui ex superiore parte erumpunt breviora sunt quam quæ ex lateribus & inferiore parte. Plinius scribit *folia esse infesta pectinum modo Piceæ & Abietis*. Quid vocabulo illo *infesta* vult equidem nescio. Sunt tamen folia ita ferè disposita, ut dentes in pectine, foliis Taxi similia, minimè pungentia, in acumine enim in minutissimam furculam dividuntur, partes tamen illæ non ita acute sunt ut pungant, in medio lineā secundum longitudinem notata. Lignum habet album, molle, & leve.

Radices non altè descendunt, ita ut facili à ventis validioribus radice tenus è terra eruantur.

Coni quadruplo minores sunt quam *Piceæ*, squamis constant in superiore parte latis, sub quibus latet semen subalbum, superius alatum, plenum acri & pingui humore.

Mat-

Matthiolus & Bellonius rectè negant Abietem ferè florem: Theophrastus autem, & Plinius, & alios qui Abieti tribuunt flores fefellerunt primum prorumpentes piceæ coni, qui ante Solstitium proveniunt, & aspectu sunt jucundissimi. Alii enim Fabæ magnitudine, alii etiam minores aut majores apparent, tantā rubedine præditi ut nihil supra: singuli squamis suis sunt vestiti, & progressu temporis paulatim sunt virides. Ego potius illis accedo qui flores Abieti tribuunt: nam ex sententia nostra florum stamina, ferè apices potius, pulviculum ferè semen minutissimum suppeditant femini mæculo in Animalibus analogum. Deinde J. Bauhinus alique auctores fide dignissimi dilectis verbis Abietem florem affirmant. Tandem autorem nostrum de Pinu, qui flores etiam fidenter negat, deceptum scio, cum & ipse flores observaverim in eo genere copiosos, quidni ergo & de Abiete falsus sit?

J. Bauhinus conos plentius describit: Conos (inquit) ferè oblongos, ovatos ferè, Piceæ vulgaris conis breviores & crassiores; Squamæ verò latiores multo, brevioræque, & velut hirsutæ, vel levi exsiccatione caducæ, ut in Pinu *Cembro* dicta: neque enim harent, ut in Pinu, Picea atque Pinastro. Stylis conorum mediis, squamis delapsis, diu interdum in arbore resant nudi, Clavos nostrates vocant, à similitudine.

Dodonæus, eumque secutus Gerardus, de Abiete & Picea confusè scribunt, unde concludimus cum J. Bauhino, Abietem & Piceam non bene notas fuisse arbores Dodonæo.

Quin & C. Bauhinum ex una specie duas fecisse opinatur, & synonyma confudisse. Abietem enim I. seu conis sursum spectantibus, five marem C. B. & II. seu albam, five feminam ejusdem pro eadem arbore habemus. Certum enim est Abietem Plinii, & feminam Theophrasti *Cluj. bist.* quam Abietis suæ secundæ, i. e. albe seu femine synonymam facit C. Bauhinus, ipsissimè esse arborem quam jam descripsimus. Abietem autem conis sursum spectantibus, albam ab ea quam descripsimus dedì, vellem quis mihi ostendat. Ego duas tantum Abietis species agnosco, alteram conis brevioribus, sursum spectantibus, foliis pectinatum Taxi modo dispositis, subius albenibus, quam scilicet descripsi, quàmque Abietem feminam Theophrasti pectiores Boranici, Clusii & Joan. Bauhini faciunt: alteram conis longioribus, deorsum dependentibus, foliis nec pectinatum dispositis nec subius cinereis, quam idem Latinorum *Piceam*, Theophrasti Abietem marem esse statuit.

Interim hic monere convenit D. Plot in Historia naturali Comitatus Staffordiensis non rectè cepisse mentem meam, cum arbores illas in *Worton* nascentes, seu mavis stantes, Piceæ generi à me adscriptas dicat. Mihi enim optimè notæ fuerunt illæ arbores, quas non feni vidi & lustravi, earumque femina collegi in horto nostro serenda. Nota ergo tertia ad Abietem in *Catalogo ejusdem plantarum Angliæ* ad Abietem cujus synonyma dedì referenda est, [non ad *Piceam* ut opinatur D. Plot.] nimirum Abietem *Park*. Abietem feminam five *Ἐνδρα ὀνείδα* J. B. ut etiam, (ut superius dixi) eandem puto Abietem II. i. e. albam five feminam C. B. ut patet, tum ex epitheto albe, tum ex nonnullis synonymis; quamquam fateor C. Bauhinum synonyma confudisse, ad Auctores quibus Abietis & Piceæ differentie minis perspectæ essent deductum.

Nos in Sueviæ & Baviaræ sylvis, sed copiosius in Alpibus Helveticis & Rhæticis Abietem observavimus. Axtius in Germania & Bohemiæ sylvis frequentissimam esse scribit: alibi etiam variis locis in montibus reperit: Coni, teste Clusio, virent Autumni initio, & multam resinam fundunt: sub Autumni vero finem, & hyemis initium maturitatem consequuntur.

Materias ad multa utilis est, præcipue ad navium malos ob levitatem & altitudinem suam: nam in *Ufus*. Alpibus Helveticis inveniri nonnunquam 130 pedum altitudine asserit, ita ut usui adaptentur longitudine 110 pedum. Asseres & tabulæ abietinæ multi apud nos usui sunt in Angliā ad tabulata domorum & conclavium. Ex ligno etiam Abietino in Germania (teste Axtio) fiunt dolia que piceantur, cupæ, capedines, truç, capulæ, aliæque quamplurima vasa cerevitiaria, aquaria, culinaria: in frequentissimo usu est in Angliā ad pyxides, thecas, cistas, loculos, &c. Pondus fulsistent valide Abies & Pinus, reantur enim, nec temere rumpuntur. J. B.

Hujus resina duplex in usu est, 1. *Liquida*, quæ colligitur è tuberculis Abietum novellarum sed pauca. Hanc Officinæ *Terebinthinam Venetam* (at nostrates Argentoratensem.) falso vocant [Inter corticem & corticem arborum juniorum oriuntur quædam tubercula, (Danzlatter Germani vocant) ex quibus fit vulneretur fluit præstantissima illa resina, Laricæ consistentia similis, fed magis ut Thus figurā emittitur, ita usum ejus emulatur. Modum colligendi resinam liquidam vide apud Bellonium.]

Resina hæc à Matthiolo alique magnopere commendatur ad recentia vulnera, præcipue capitis, *Vires*. fananda; ad calculeum renem & arenulas, ad urinam ciendam (ancie pondere pota) ad arthritidis & ischiadici dolorem. Ad gonorrhæam etiam virulentam confert, si aliquot diebus continuus matutino tempore sumatur.

Abietem Angliæ indigenam esse statuit D. Plot, nec ego sanè abnuerim, liquidem Abietes illæ superius memoratæ in vico *Worton* crelescentes ibidem sponte orta videntur; casque reliquias esse plurimarum in vicinia olim nascentium ostendit idem doctissimus Vir: unde Cæsarum in utroque genere deceptum pater, cum scribit in *Britannia Materiam omnis generis reperiri præter Fagum & Abietem*, Fagum enim plurimum in locis provenire apud nos certum est: Abietem aliquibus.

Abies, atque Theophrasti, provenit tantum femine, radix nullam penitus fobolem profert: deo cæcitate radicibus inarelet eodem anno. Nos verò quævis hæc varis in locis iteret & incollet minare tantum, sed & radices agere, & forè etiam in arbores tantum adolere posse: Siquidem illa seipso ante quadriennium depactis.

Hermannus in Catalogo Leydeni distinguit Abietem marem conis sursum spectantibus five Taxi foliis ab Abiete femina Theophrasti J. B.

- A. 2. *Abies* mas Theophr. *Picea Latimorum*, sive *Abies mas Theophrasti* J. B. *Picea* Park. *Picea major* Ger. *Picea prima sive Abies rubra* C. B. *The common Fir-Tree*, or *Pitch-Tree*. *Abies conis deorsum spectantibus*.

Axis.

Proceræ est arbor, caudice recto uti *Abies*, cortice rubescente, nullo modo fragili, ut in *Abiete*, sed lento & flexili. Ramos habet *Abietis* ramis similes, & ita ordinatos, [decussatim positos] non quidem in terram deflexos, sed ad cœlum spectantes: [è contrario ex J. Bauhino & nostra observatione plerumq. in terram reflexos] *Folia* sunt dilute viriditatis, nec ita ut in *Abiete* pectum modo disposita, sed ex duobus sirculorum lateribus, & ex superiori parte prorumpunt, nec inferior prorsus est nuda, sed illa ad latera flectuntur, ut intuentibus inferior pars nuda videatur, quæ autem in superiore parte crescunt, non ita ad latera flectuntur ut inferiora, *Abiegnis* angustiora sunt, breviora, curviora, acuta & pungentia. Sirculi ramorum *Piceæ* plura habent folia quàm *Abietis*: in fœcis ramulis folia admodum caduca sunt, ut inter excidendum experti sumus. Rectè negat * *Plinius* *Piceam* exhalari flore, & immeritò hanc ob causam à *Dalechampsio* notatur, qui scribit; *Piceæ* florem oblongum ac rubentem quivis observare potest. Fœellit illum fide dubio color, putavitque conos tantæ rubedine non esse præditos: sed si diligenter inspersisset, sanè aliter scripsisset, sunt enim nihil aliud quàm conuli prorumpentes & rubentes, & nihil omnino floribus simile præter colorem præsentantes. Nos potius assentimur *J. Bauhino*, *Clusio*, *Dalechampsio*, gravibus imprimis & ætate venerandis *Auctoribus* affirmantibus extrema ramorum hujus arboris internodia esse julos protrudere singulorum, pallentem quiddam farinam referens, quàm *Axis* id neganti: præsertim cum & ipsi ejusmodi julos in *Pinu*, cui ille pariter flores denegat, observaverimus. Præterea nullam omnino in rerum naturam plantam dari contendimus cui nec flos sit, nec aliquid flori analogum; nec enim fide femine masculo qui in apicibus florum continetur plantæ ullius semen prolificum esse posse putamus.

Picea conos ferè teretes spithamæ longitudine, extremitatibus ramulorum annexos, & deorsum pendentes, quod propter pondus ipsorum fieri autumno, ex meris squamis coalitis; in medio scapum habent longum, cui squamæ sunt adnatæ; quæ in medio lata sunt, in superiore parte acuminatæ ac tenues, in inferiore autem parte, ubi scapo annexæ sunt, angustiores, craffiores tamen: mediæ majores sunt, infimæ & supremæ paulo minores: Edic deficiunt squamæ non tamen excidunt, ut in *Abiete* femina. Singulis in latere exteriori annexitur longum & latiusculum foliolum, superius paululum incisum, in interiore parte annexitur illi genus seminis, magnitudine seminis *Cnici*, superius alatum, colore fusco. Semen plenum est olei cujusdam fragrantissimi, linguamque acrimonia fœli ferentis. Totus conus, si recens ex arbore venit, plenus est resinâ, & gratissimum spirat odorem.

Nascitur in montibus & sylvis. Nos in Suevia & Bavaria sylvis inque Alpibus Rhætici & Helvetici observavimus & quidem multo copiosiorum quàm *Abietem* feminam. Hanc arborem esse conspicio quæ in Suecia, Norvegia aliisque Septentrionalibus regionibus copiose oritur. Mense Septembris fructus sunt maturi.

Materies ligno quidem facilis fabricis, sed in opere deterior, ut quæ pro aeris constitutione intumescit, detumescitque, subinde in ædificiis crepitans. Ad omnia illa adhibetur, ad quæ *Abies* femina, non tamen ita frequenter. Lignum ascensum, imprimis resinosum, fumum edic atrum, & omnia ad quæ pergit nigro afficiuntur. Quando cortex vulneratur magna copia effluit resina, ex qua nostrates [Thuringi] picem destillant. *Axis* & *J. B.*

Quæ de viribus *Piceæ* Veteres habent apud ipsos requirenda omitto.

Cerevisia diætetica dicta, in qua insuli fuere ramuli aut summitates hujus arboris, in affectibus Scorbuticis bono cum successu sæpenumero usus fuit. *D. Needham*. Idem affirmat *Mollenbrocius* de Arthrit. pag. scorbut. Bartholinus de Medicin. Danorum domest. refert Norwegos aliq. septentrionales masticare corticem *Abietis* in rosâ frumenti.

Hæ arbores (ut diximus) copiosam resinam præbent, ejus eliciendi modum apud Germanos his verbis describit * *Jo. Conradus Axtius*.

Mense Maio, decrefcente Luna, corticem *Piceis* detrahunt nostrates hoc modo. Incipiunt in parte superna quæ altici pertingere possunt, & detrahunt corticem latitudine trium digitorum usq. in partem imam, ita tamen ut pedibus duobus à terra plaga ab sit. Deinde finem corticem in arbore latitudine unius circiter palmæ, & iterum talem plagam inferunt, & sic pectunt donec tota arbor ita sit fauciata. Duobus aut tribus elapsis annis illa sunt repleta resinâ, ut deradere possunt. Accingunt itaq. operatores sese operi, & induunt tunicas lineas breves, ampliores tamen, ubique confusus præterquam in inferiore & superiore parte, hæ percingunt ad umbilicum, & resinam in rasura excipiunt, nè industria operariorum ab illa maculentur. Faciunt deniq. vâcula quedam, seu sportulas è cortice Sorbi sylvestris, figurâ conis inversi: hæ in terra ad latus arboris ponunt; quo facto deradunt resinam cultris sive radulis incurvis, ancipitibus, longis infixis baculis, quam excipiunt sportulis illis, & in acervum congerunt, donec in calas, in quibus pix destillat, convehatur. Picem è Resina *picea* hoc modo conficiunt Germani; Faciunt in Officinis fusi furnum quadratum, oblongum, in quo duobus ferè pedibus à terra ponunt duos canales ligneos, in posteriori furni parte tantum prominentes, unicuique canali imponunt tres ollas oblongas in fundo foramen digiti latitudine habentes, juxta ollas illas tria relinquunt foramina, in anteriore parte pedem unum circiter altâ, & plus dimidio lata, in posteriore furni parte minorâ sunt, quo loco fumariorum sunt, ut eo melius ignis è foraminibus anterioribus flammam emittat. Furno ita perfectò implent ollas illas resinâ, & unamquamque, regunt operculo: deinde accendunt ignem in foraminibus anterioribus. Cum itaq. resinâ calorem ignis percipit, liquefit in ollis, & per foramina ollarum pix destillat in canales subditos, per quos in posteriore parte furni effluit. Canalibus ibi supponunt vasa abiogna, aut etiam alia vâcula è cortice *Piceæ* fabrefacta; hisce effluentem picem excipiunt & divdunt. Si nihil amplius fluat, restitutum eximunt ex ollis, & implent eas iterum resinâ, sique pergunt donec omnis resina

finâ facta sit pix. Residuum seu caput mortuum resinæ in frusta magna quadrata cogunt, ex quibus deinde fuliginem urunt.

Alius est modus excoquendi picem liquidam ex ipso *Piceæ* ligno, per similes illi quem describit Theophrastus histor. lib. 9. cap. 2. *Piceæ* in Tadam conversa stipites affulatum cælos super area seu pavimento cluto usq. aut lapidibus antea preparato, & à centro undique ad circumferentiam paulatim declivem in struem aut acervum componunt, ejus similem quem exstruunt qui carbonem faciunt. Stream hanc frondibus faginis pingivis undique contegunt & deinde pulvere aut luto comminuto insperso curiosè lorant, ne quæ fumus aut flamma eluctari possit. Ignem postea, foramine ad id relicto, desuper accendunt, quemadmodum Carbonarii solent, qui liquorem ligni oleosum seu resinaceum ad ima subsidere compellit: Is autem ob pavimenti declivitatem in canallem (qui acervum undique coronæ instar cingit) ad id factum promptè delabitur, indeque per alios ductus in lacus aut vasa ejus recipiendo destinata derivatur. Ex hoc in cortinas injecto, & tandu decocto donec omnis humor absorbatur, fit *Pix arida* & resila, Græcis *Παλινωσα* dicta, Nostrates Picem liquidam *Carbæ* vocant, fœccam seu aridam *Pitch*. Hinc patet Picem à Plinio rectè definiti Resinæ combustæ fluxum.

De Resinæ & Piceis usibus in Medicina & Mechanica dicemus in historia Pinus. In Nova Anglia pavimentum, in quo pineas tales componunt ad excoquendam picem, non à centro ad circumferentiam, sed è contra à circumferentia ad centrum devexam faciunt, & canallem inde ad circumferentiam, ad picem defluentem derivandam, ducunt. Ibidem etiam lignorum struem luto undique illico obducunt, & foramen in summa parte relinquunt per quod ignis desuper immisso ligna accendunt; quibus jam penitus igitis foramen illud obstruunt, & per foramina aliquot circumcirca in lorica lutea seu tectoria relicta aeram admittunt quantus satis fit ad ignem fovendum, cauto interim ne in flammam erumpat. Foraminula quibus ignem moderantur, & vel occidunt vel aperiant prout res postulat, Registros vocant.

3. *Picea pumila* J. B. Park. *pumila Clusii* Ger. emac. minor C. B.

Clas.

Nunquam valde affurgit, sed pumila manet, fertque quedam nucamenta Nucis Ponticæ magnitudine, è squamulis imbricatis compositis, sed in pungens foliolum desinentibus compacta, quæ maturitate deficiente concavas inanitates & veluti cellulas ostendunt; à summis verò & extremis nucamentis ramuli nonnunquam enascuntur, frequentibus, brevibus & pungentibus folioli obici: sed tota arbuscula brevioribus & pallidioribus foliis quàm superior prædita est.

Neque florem, neque fructum observavit *Clusius*. Pinum tubulum sive tibulum *Plinii* *Dalechampsius* vocare videtur.

4. *Abies Mexicana* Fr. Hernandez. *Aurevil & Aboeost* indigena.

Hanc arborem Hispani Sabinam & Cedrum ob materiei rubrum colorem vocare soliti sunt: verum ad *Abietum* genus omnino referendam esse præter fructum omnemque faciem, materia fœdat, quæ mollis ac lenta est, corruptionique & vitio abundè obnoxia, maximè si terræ de-

Sunt autem (inquit) quatuor, quod adhuc intellexerim, hujus arboris differentie, inter se magnitudine, colore & fructu distantes.

1. Quedam liquidum illarum altissimas Pinus longitudine atq. amplitudine superant, & canaliculæ esse reperiuntur. Earum nonnullæ 24 aut amplius pedes crassitudine æquant.

2. *Aliz*, quarum materia quoque candens est, & rubrum cor, sine medulla hæsedunt, & nucem *Piceæ* resinâ referens produciunt, sed quæ vulgares Oleas minimè magnitudine vincant.

3. *Aliz* hæ quoque inferiores spectantur, sed rubra materie, & orbiculatore coma.

4. Postremæ & quæ omnium minimæ sunt, vix Malis Medicis vulgares extent magnitudine, quibus materies rubra est & candens medulla.

Cortice omnes teguntur rubeo, foliâ ferunt *Abietina*, etiam minora & exiliora: Ex omnibusque resinâ, si non sponte, at flammis liquata fluat. Forma est eadem quæ nostrati *Abietis*, ni folia, ut diximus, tenuiora, rami depressiores & fastigia acuminatiora affurgunt.

Assidue in vasa sicilia conjecta optataque igne supposito resinam fundunt: ea tamen sponte non emanat.

Quibusvis regionibus proveniunt circa fluentia, stagnantive aut lentè fluentes aquas uliginosæ *Leont.* loca: etiam omnium minima longe ab aquis & nasci & fœvari solet. Nullo tempore aut loco invenitur florent. Nihil temere hoc pronuntiavit Hernandez, nisi forte julus pro floribus non habendos censuit.

Resina hujus *Abiegnæ* vulgari longè acrior & calidior est & viribus vehementior. Corticis, Foliolorum, Resinæ vires & usus, vide apud Hernandez, lib. 3. cap. 66.

CAP. II.

De Pinu arbore.

Pinus arbor Latinorum quo nomine Veteribus Græcis dicta sit non levis est inter eruditos controversia.

Pinus Veteres Græcos pro Pinu usurpasse J. Bauhino dubium non est. Idem videtur Casp. paro fratri, Carolo Clusio, Bodæo à Stapel. aliisq. doctoribus. Mihi Turneri nostri sententia paratur, nimirum Theophrastum *Pinus* appellasse quam Latini *Pinum*: Plinium autem *Pinum* Græcorum pro Pinu accepisse, quod Plinius Pityocampas Pinorum erucas vertat, non Piceæ. Galeno etiam Pityn Pinum esse, ait enim Pityn maximos ferre conos: Verisimile etiam putat Galeni temere Græcos & qui cum secuti sunt semper Pityn pro Pinu usurpasse.

Pinus Theophrasto quæ arbor sit nobis non constat, J. Bauhino Pinastrum seu Pinum sylvestrem esse verisimile videtur.

Nominum mutationis, & errandi ansam præbuisse videntur Arcades, qui (ut scribit Theophrastus) quod ceteri *Pinum*, *Pinus*, contra quod *Pinus* vocantur.

1. *Pinus siveia* C. B. *siveia* sive domestica Ger. urbana sive domestica Park. officinalis duris, foliis longis J. B. *The matured Pine-tree*.

Excelsa est arbor, caudice recto assurgens, cortice scabro & subrubenti; materie robusta, subflava, odorata, pingui. Rami per intervalla eo ordine rotati prodeunt qui in cæteris arboribus coniferis. Ex tuberculis passim in rugoso ramorum cortice extantibus *Pinus* enascuntur, bina ferè, circa imum connata, mox ab invicem abscedentia, quæ se mutuo spectant canaliculata, Junci marini æmula & æqualia, duorum triumve palmorum longitudine, mucrone acuto & rigido. Coni magni, crassi, turbinati, archissimo squamarum contextu compactiles, quarum crassa, lignosa, lucida capita extantia tuberculorum agmine inæquales reddunt conos: singulares squamæ unciam late, duplo longiores, à capite resinas albam, odoratam subinde fundentes, lineisq. ex umbilico devexis donatæ, paulatim hastam versus extenuantur, crassæ, sinu suo complexæ naturâ binæ unam aut alteram ptyiden, oblongam, ferè uncialem, torulosa, pulvisculo atro-purpureo respersam, ossæ crasso, duro; nucleo candido, pingui, dulci, pelliculâ rutilâ obvoluto.

Copiosissime in Italia prope Ravennam provenit, quoniam in loco sylvam ex se facit amplissimam in longitudinem extensam ad maris litus: alibi etiam in Italia observavimus spontaneam. In Gallia Narbonensi ad aquas Marianas spontaneam perhibet Lobelius, & circa Massiliam; Incolæ Provincie eam terebant pro resina elicienda.

Radix nullam ex se penitus lobolem emittit, ideoque trunco recto proorsu emoritur, & semine tantum provenit. Proprium esse aiunt huic arbori ut falso solo latissime fructificet, quemadmodum apparet ex amenissimo Pineto prope Ravennam.

Pini cuspisq. cortices & folia refrigerant & alstringunt, unde in dysenteria & fluore mensium profunt. Decoctum aut insulum summitatum Pinis in Cerevisia aliòve idoneo liquore ad calculum renum & vesicæ plurimum valere creditur, necnon ad Scorbuto aliosq. thoracis affectus. A turionibus Pini mille hominum liberatos à Scorbuto affectibus refert Hofmannus in Method. medendi.

Nuclei Pinei faporis sunt delicatissimi, ipsis etiam Amygdalis præferendi, ideoque in Italia mensis secundis adiunguntur. Caliditate temperati sunt & humidis; maturant, leniunt, impungunt. Usus præcip. in *Pibis* & *tabe*, quia nutriunt bene, quamvis non omnino facile concoqui vult Dodonæus; in *tussi* & *dysuria* *pectoris* *visu* per se aut cum melle aliòve eleganter, quoniam exasperata leniunt; in *nephritici* *affectibus*, stranguaria, acrimonia urinæ, &c. quos mitigant & dolores sedant. Augent præterit & lac & semen genitale, ideoque Venereis languentem excitant & naturam calasciunt, præsertim Saccharo conditi. Totus Conus seu Strobilus cum Maribus recent decodis (inquit Galenus) si postea addito melle modico iterum coquatur, donec ipsius decoctum mellis accipiat crassitudinem medicamentum esse ad thoracis pulmonisq. excretionem conveniens, veteri tussi & tabridum conferens, ut Diolcorides etiam testatur. Aqua Strobilorum alstringit, ideòq. utilis est ad faciei rugas delendas, mammae incrementum impediendum, in prociencia matricis, &c.

Notatu dignum est quod observavit Casalpini, & nos etiam ipsi, nucleos hosce non bipartitos esse ut aliis plurimis, sed velut in alveo novellum Pinum continere, cujus radix inferius spectat.

2. *Pinus cui ossula fragilis putamine sive Cembro* J. B. *Pinus sylvestris montana tertia* C. B. *Pinus sylv.* altera fructifera, *Tæda arbor fore* Park. *Pin. sylv.* 2. Ger. descr.

J. B.

Pini foliis breviora sunt Cembali folia, palmaria, itidem bina à tuberculo uno prognata, canaliculata, videntur acutiora tamen. Conus minor quam Pini, hoc commune habet cum cono Abietis, quod squamæ facili à pediculo divellantur, in cæteris differt. Squammis compactis est minus multo extantibus & compressis, rugosis, non lucidis ut Pini fativi, nec firmiter compactis, extremam squamarum marginem [non medullam] occupante unguis. Ptyides binæ singulis squamis osculantur, dimidio minores quam Pini domestica, ossæ triquetra, turbinate, rubente, tenui & fragili, adeò ut dignitorem pressu haud ita violenter diffiliat, nucleo crassiore, breviori, sapore & substantia cum Ptyidibus domesticis eadem.

In

In Rhætia copiosissime nascitur, ubi rustici ejus fructu vescuntur, qui quamvis, Bellonio iudice, Loc. minus duro lapidioreq. sit nucleo quam Pini vulgaris, adeò tamen vili venit, ut vecturâ dignus non censetur. Quinetiam in convallibus montis Juniperorum dicti & montis Senefii, per quos è Gallia Mediolanum iter est, nullus est pagus qui eam sub *Elvoi* nomine non agnoscat. Geinertus in altis montibus Rhetorum & Vallestorum nasci scribit, nec ullam arborem altius. Plinii Pinum Tarentinum esse voluit nonnulli.

Bellonius hoc genus Theophrasto incognitum esse ait, in Græciæ enim aut Asiæ montibus non nasci. Dalechampius Tædam arborem Plinii esse vult, Theophrasto ignotam.

3. *Pinus sylvestris* C. B. *Pinus sylv. vulgaris Genevensis*, & *Tæda* J. B. *An Pinastr Austriacus major*, albus & niger ejusdem? Item *Pinastr*, sive *Pinus sylv. Hispanicus major* Clus? J. B? i. e. *Pinus maritima altera* C. B? *Pinus sylv. Mugo* Ger. ico. *The Mountain Pine*.

Asium.

Caudicem habet interdum distortum, sepiissime tamen rectum: cortex in inferiore arboris parte ^{Imo plerumq. in eadem} ^{que si eandem} ^{quodcumq. ar-} ^{boris multiss-} ^{gat.} plenus est rimarum atq. scaber, colore quodammodo cineraceus, in superiore tamen parte plenus squamarum & rubicundus, in ramis tenerioribus Lauri modo livelet. Surculos ramorum habet fragiles, qui si frangantur apparent inter corticem & corticem minuti pori, ex quibus resina exsurgat. Adultæ arbores ramos habent minime rectos sed sinuosos. *Folia* habent tenuia, rigida, multo longiora foliis Abietis & Piceæ, semper gemina ab uno veluti tubulo exuntia, in ipso exortu connexa, in interiore parte, quæ sese conspiciunt, concava, acuta, pungentia, gustu adstringentia, undiqueq. ramos vestientia.

Coni ex compactis squamarum acervo sunt turbinati; ramulis pediculo brevi, in nonnullis recto, in aliis aduncis, ad latera ita firmiter adherent, ut cum novi erumpunt anniculi adhuc in ramis hæreant; quamprimum inaruerint dehiscunt. Squamæ sunt oblongæ, sub quibus semen latera nigricans, magnitudine Anisi, alatum, plenum albâ medullâ.

Arbor hæc optimam fundit resinam.

Descriptio hæc in reliquis bene convenit Pini sylvestri à nobis in Suevia, Bavaria, Austria, & alibi in Germania passim observata, sola feminis parvitate differt. Nostri folia habet longa, in viriditate nigricantia, conos satis grandes, minores tamen quam Pini fativi, oblongos, turbinate, ramorum alas spectantes & reflexos, nucleis parvis, nec Mali vulgaris nucleis multo majoribus, quibus & figurâ lû accedunt.

Habetur in viridaris nostris frequens in Angliâ, & ab Hortulanis vulgò, *The Mountain Pine*, id est, Pinus Montana, dicitur; excrevit autem in magnitudinem & proceritatem eximiam, quamvis cum sylvestris & suæ spontis sit, plerumq. pumila manet in Germania.

Hæc proculdubio est quam Bellonius libro Coniferarum describit sub *Picea* nomine, caudice, cum in arborem excrevit, contorto, rubro cortice vestito, rimis hinculo, sinuosis ramis, fragilibus, coma in latum expansa, mediocri magnitudine, &c. vide, Pinastr Austriacus major Clus? duorum est generum, adeò inter se similia, ut pauci nisi materia calidior discernere queant. Alterum tamen genus latius & erectiore est caudice, leviori cortice, majore cono. Alterum vero crassiore plerumque est caudice, scabriore cortice, foliis paulò crassioribus ac minore cono.

Pinastr five Pinus sylv. Hispanica major Clusio, in Aquitania, inq. Pyrenæis & plerisq. aliis Hispaniæ locis frequentissima, quæ ipso monente, à Pinastr 1. Austriaco albo parum & solis forte natalibus differt, in Pini fativi altitudinem excrevit, interdum etiam superat. Nobis observatæ quamvis satis grandes & proceræ, minores tamen erant fativis.

Sunt ergo nostrâ sententiâ Pinus sylvestris vulgaris Genevensis J. B. Pinastr five Pinus sylvestris Hispanica major ejusdem. Item Pinastr Austriacus major albus, & niger, una eademq. Pini species, ut et ipse Jo. Bauhinus suspicatur. Quamvis, ut verum fatear, descriptio Pini sylvestris Genevensis J. B. huic arbori non bene conveniat: nec enim conus in hac parvi & brevis & non turbinati sunt, sed rotundiores, fragili & brevi pediculo adherentes ramis, verum è contrario magni, & longi, & turbinati; ut superius diximus.

Ex hujus arboris inferiore parte, radicibus viciniore sunt assulæ illæ pingues ad ignem accendendum *Ujus*, & lumen præbendum idoneæ, magni per multas Germaniæ provincias usûs. Strangulat enim humor ad radices descendens ipsas arbores sic ut in Tædam vertantur, de qua assulæ.

De Tæda.

Transcunt in Tædam quandoq. Picea & Larix, sed rarò admodum: Pini enim sylvestris proprius ac peculiaris morbus est. In Tædam autem arbor conversa dicitur, cum non modò cortex sed & reliqua substantia in pinguedinem mutata est. Hinc (inquit J. Bauhinus) Plinius non absq. errore Tædam ipsi generis arborem esse existimavit, & sextum Coniferarum genus statuit. Plinium pariter erroris insinulat Matthiolus, Bellonius, Casp. Hofmannus, Bodæus à Stapel, aliiq. Ego potius cum Dalechampio, Clusio, Parkinsono sentio, Tædæ vocabulum *quadruplex* esse, & nunc Pini resinolium & pingue lignum (*Pinus* *Pinus*) significare, quod lucernæ candelæ loco utatur, nunc arborem ipsi generis Theophrasto ignotam.

Quoniam assularum Tædæ ad lucernas usûs est, hinc tæda pro face quacunque, præsertim naturalis, accipitur.

At tibi ego ignarus thalamos tædâq. parabam.

Ovid. Metamorph. 1.

Ex hoc genere in Aquitania, apud Cantabros & aliis Hispaniæ locis, indigenas resinam colligere observavit Clusius, & nos etiam, nec in Aquitania solum sed etiam in Gallia Narbonensi, ubi arbores vulgærentur ejus rei causâ, singulis annis novo vulnere supra annotinum inflicto, donec ad

Ccccc 2

decem

fratilis in Phiale fundo refina fupereft, Colophoniam hodie nominant, magni, ut & olim, in medicina ufus. *Idem.*

Ceterum Colophonia variz fignificationis eft: vel enim Refinam crudam ex Picea Pinové ficcam, denotabat, Chiz Mafliche perfumilem, & Colophonia adveli folitam, vel refinam liquidam ex iifdem arboribus ac eodem loco miffam. J. B. & Galeno. Pix Burgon. feu Burgundiaca videtur effe refina Piceæ fecundum Parkinsonum.

Refina omnis confort præcipue ruffi aliſque pulmonum affectibus (cum melle) urinæ ac alvo ciendiæ. Calculum pellit, Arthriticis affectus juvat, gonorrhœam fuffit.

Extrinſecis Chirurgis uſitatiffima eft in Emplaſtris, movet enim pus, maturat, & ſcabiei medetur.

Sunt qui Terebinthinam vulgarem (eft autem ea Laricis refina) in Cerevifa infundunt, atque ſimul deſervare ſiunt pro potu ordinario in præſervatione calculi, vicerumque obſtructionibus. *Schrod.*

Refina Abietina calefacit & humectat, confumit & ſeparat, articulos roborat, tumores duos diffolvit, dolores podagricos & ichiadicos ſedat, emplaſtris juncta poſt promove: mundificat & incarnat renas, eoſque à calculo purgat: ſpecificum eſt in vulneribus capitis: Inprimis emplaſtri modo clavis pedum aut manuum applicata dolores lenit, & partim ejuſmodi tumores eradicat. Wagnerus, p. 297, 298. D. Hölſe.

De Pice.

Pix non tantum ex Abietis, ſed ex Pinis, & aliarum etiam arborum refiniferarum lignis aſſulatur caſis & in ſtrum compoſitis, eo quem * ſupra explicuimus modo, rudi quadam per deſcenſum deſtillatione, vi gignis excoquitur.

Nonnulli ad uſus ſubitaneos è Pice liquida, ſiccam faciunt hoc modo: Liquidam in cacabum ferreum inſuſum ſuppoſito igne fervefaciunt eoſque ut flammæ concipiendæ apta fit, deinde accenſam tandiu deſlagrare ſiunt, donec abſumpto humore ſicca evadat, cujus cum in parva quantitate experimentum fecerunt, impoſito operculo flammam extinguunt.

J. Bauhinus Piceis aridæ duo genera facit. Vel enim, 1. Liquida eoſque tantum coquitur dum ad viſci craſſitudinem coacta ſit; atque hæc *Boreæ* nominatur, forſſis quod in pelliculis *(ſeu Cera-udum)* pecudum condeitur ac venderetur: aut quod pecudum ſcabiei ſanaret, aut quod illi greges privatim ſignaret. Officinis *pix navalis*, quod hæc naves picanur: Hæc ipſa cum pulverulenta inſicitur aqua ferventi, & trahitur, ſive (ut loquuntur) malvaſatur manibus ſevo inunctis fit ſitum illa quæ fila cantabina inungunt. Vel 2. igne tantum valido & tandiu continuato coquitur, ut aſumpto proſili humore (per quem alias tenax eſt) fragilis ac raſilis fiat: Hæc Græcis *ῥηξ ἰσχυρὴ*, Latiniſis Pix ſicca & arida, aut raſilis, dicitur.

Thucyd. Dioſcoridi fit è Pice ſeparato quod in ea aquoſum eſt, quodque eidem velut ſerum læti ſupernatant. Excipitur porro interea dum Pix coquitur expanſis ſupra eam mundis velleribus, quæ poſtquam halitu ex ea ſublato permaduerint in vas aliquod exprimentur, iteratimque illud tan tiſper dum Pix coquitur. Unde patet Piſſeleum nihil aliud eſſe quam ſerum piceis ſeu aquam piceis deſtillatam. Hoc Galenus Piſſanthos florem Piceis vocat, Piſſeleum autem piceam liquidam cum oleo permixtam. Ad eadem facit ad que Pix liquida.

Zopiffa eſt *Pix navalis*, ex cera & refina conſtans, deſata ſcilicet ex navibus, quæ diu in mari verſatæ eſſent, ac (ut vult Plinius) velut vitam illuc peregreſſent; Eaque per intentionem Zopiffa, quaſi efficaſſior eſt, & quod abieci, ſalis marini calidæ ſtimulata ſit, *Antiqua* appellata fuit. Multum digerentiſ habet facultatis. Doſ. in unguentis & emplaſtris ab 3ʒ ad ʒj. & plures.

Piceis ulim apud Veteres duplicem fuiſſe Rei ruſticæ ſcriptores tradunt: Unum ad dolia & ſerâs ceteriq; vaſa ante quadrageſimum vindemiæ diem picanda: cujus uſus erat ad duratorem firmitatem vino præſtandam (inquît Plinius) nec corrupturæ; & ſicubi ruſum vas ſit nẽ tranſiſſet. Verum cum hic nos dudum apud nos exolevit in vaſis ſalem majoribus; qui modum ſcire deſiderat quo vaſa picabant, hunc ad eodem RR. ſcriptores remitto.

Piceis alior uſus erat ad conditurâs, ut vina infirma durare poſſent. Piceis autem odor ſaporem Romanis olim fuit gratiſſimus in vini, quæ ob id Picata appellabant. De modo condiendi vina cum pice oportet ut erit dicendi locus cum de vinis agemus. At nœ, ad vina condienda nunc diem uſus, quod ſciam, Piceis uſus eſt, unde nec de conditurâ modis opus eſt ut admodum ſolliciti ſimus.

Pice illita olim pilos avellere ſolebant è corporis partibus qua natura ſis veſtitas eſſe voluit, quod *ῥηξ* & *ῥηξ* Græci dicunt; qui mollum & effeminatum mos erat.

Quin & pice corpora hominum torquebantur: unde *ῥηξ* inter alia cruciati & ſupplicio afficere ſignificat.

Facit Pix liquida, tradente Dioſcor. ad lethalia medicamenta [venena *Lugd.*] phthiſicos, purulenta excreſcentes, tuſſes, anhelationes, & humores intra pectus contentos ægre extirpeabiles, ſi cynthia menſura cum melle delingatur. Perunda valet ad tonſillam & uvæ inflammationes, & anginas, itrem, ad aures purulentas cum roſaceo [Galeno concoquit duos & crudos tumores omnes cataplaſmatis indita] necnon & ad ſerpentium morſum cum trino ſale adhibita: pari vero cereæ admixta (cabros ungues detrahit [& impetigines *Gal.*] vulvæ tubercula *) ſedificat duritiâs diſcutit. Cum ſarina hordeacea urinæque pueri decoctâ ſtrumâ circumquæ, rumpit. Cum ſilphureo, Pineo cortice, aut ſuſurſibus illita quæ ſerpunt ulcera cohibet. Manne Thuris ac cerato permixta ſinuofa ulcera agglutinat. Pedum ſedivæ rhagadibus commodè illinitur, ulcera replet & cum melle purgat. Quin & cum uva paſſa ac melle carbunculos putrefcentiâ, ulcera emarginat. Septicis quoque ſeu erodentibus emplaſtris uſulter admifcitur.

Cal-

Caleſtorium vim habet Pix arida, mollit, poſt movet, tubercula panolq; diſcutit, ulcera replet, ac uſulter vulnerariis medicamentis admifcitur.

Pix liquida jumentorum & pecudum ulcera ſcabiei, illita ſanat. Noſtrates corte ovium & jumentorum ulceribus & vulneribus Picem liquidam illinere ſolent; verum ad ea poſſimma contra muſcarum injurias tuenda quæ locis crudis & ulceribus, ubique, cutis deridet & caro demulatur perpetuo inſidentes admodum moleſti eſſe ſolent, oſive ibi depoſitis vermiculorum catervam ingenerare.

Norwegici Picem liquidam Abiegnam cum cerevifa mixtam in febrilibus malignis magno ſuccellu bibunt: ſis etiam Pix arida podagræ præſentaneum habetur remedium. Th. Bartholin. Act. Med. An. 1671. Obſ. 131.

Pulverem inſuper & muſcum Abietis vulneribus periculofis inſpergunt. In affectibus Scorbucis medicamenta è Pice præparata valde celebrantur à Claudio de Baſſamandis corporibus p. 88. Habui à D. T. R.

Oleum Templinum dictum fit ex conis viridibus Piceaſtri per deſcenſum ignis leni deſtillat. Oleum hoc cum olei Roſæi partibus duabus mixtum ſolamen eſt in omnibus vulneribus, præcipue capitis cum fractura offis: impetiginem quinetiâ ſanat, verrucas conſumit. Wagnerus Hiſt. Nat. Helvet. p. 298. Tranſmiſit D. Hülle.

Verum præcipuus piceis uſus, in quem ingens ejus copia quotannis abſumitur, eſt ad naves pican- das earumque rimas & commiſſuras omnes obturandas & communiendas nequa ſe infilinare poſſit aqua marina.

Ceterum Refina liquida quadruplex. Terebinthina nomine dicta Officinis noſtris in uſus eſt.

1. Primò, *Terebinthina Cypria*, *Cypus Turpentine*, quæ genuina Terebinthi arboris lachryma ſeu Refina eſt, quam in capite de Terebinthi deſcripſimus. *Terebinthina è Chio ex eadem arbore.*

2. Secundò, *Terebinthina Veneta*, *Venice Turpentine*, quæ Laricis arboris ad medullam terebratæ latex eſt.

3. Tertiò, *Terebinthina Argentoratensis*, *Strasburgh Turpentine*, quæ ex tuberculis Abietum novellarum colligitur. Vide cap. de Abiete femina. Hæc à multis Terebinthina Venetæ præferretur nec immerito, certè triplo pluriſ venit. In quibus à Venetæ ſeu Larigna diſſert Caſp. Hofmannus nos docet. 1. *Abiegna* longè pellucidior eſt Larignâ; Ideò quidam (ait Matthiolus) Larignam colant & ad ultimam claritatem perducunt vendunt pro Abiegna. 2. *Abiegna* non tam lenta eſt & contumax, ſed ſubito abſumptur ſi digito immiſſo attollatur. 3. *Abiegna* eſt odoratior non Larignâ tantum ſed ipſa etiam verâ Terebinthina. Eſt autem odor Thuris. 4. *Abiegna* eſt amarior, & quodammodo refert ſaporem corticis Mali Citrii. 5. Poſt annum incipit flavere.

4. Quartò, *Terebinthina communis* ſeu vulgaris, *Common Turpentine*. Hæc minus liquida & craſſior eſt reliquis, albicans, conſiſtentiâ ſere Olei frigore nonnihil denſati; Hanc Pinus montana ſeu ſylveſtris C. B. liquorem eſſe exitum; ſiquidem à Maſſilia ad nos deſertur; ipſe autem obſervari non procul ab ea urbe montes hoc genus arborum ſylvis veſtiſtos, earumque plurimas deſcilo non longe à radice cortice vulneratas ut refinam funderent, eiſque excipienda ſicilia truncis appenſa aut ſubjecta.

Thuc. vulgare Officin. noſtrarum, *Common Frankincense*, & *Parroſin* Pineam refinam eſſe affirmat Parkinsonus in terram deſluentem & brevi indureſcentem; cui & nos facile aſſentimur, quia ab eodem loco ad nos aſſertur, nec aliæ ſint in vicinia arbores refiniferæ.

Picea, *Burgundicam* noſtratribus dictam, *Burgundy*, & *Burgony Pitch*, idem Parkinsonus Piceæ arboris Refinam eſſe exiſtimat, cum primò effluſit liquidam, tempore indureſcentem, ut tandem fratilis reddatur: quod an verum ſit nescio, necdum enim certi quicquam de ea comperi.

Suſpicatur D. Tancredus Robinſon, Thuc vulgare Officinarum non ſolum è Pinu, ſed è Piceâ, aliſque arboribus refiniferis effluere in terram, & laxa, ibique in micæ indureſcere parte magis oleoſa evaporata; unde candida illa gemma cum refinis ſepenumero mixta, & à Plinio annotata inter Mercatorum fraudes. Olibanum pretioſius, & rariuſ, hoc igitur fit Arabicum, Thuc vulgare Europæum. Atramentum illud fuliginofum noſtratribus *Lampblack* dictum, nil aliud eſt quam fuligo refinæ vel piceis concremata; propter quod Officinas ædificant fumum cum non emittentes, olim ad atramentum ſcriptorium in uſu erat, & ad colorandum. Adulteratur fornacum, balnearumque fuligine. Vid. Plin. lib. 35. cap. 6.

C A P. III.

De Cedro conifera.

Cedrus, *Kiſſey meç* & *ῥηξ*, *ῥηξ* & *ῥηξ*, *ῥηξ* & *ῥηξ*, quod facile accendatur uraturque. Prius Erymon minor Cedro magis convenit, poſteriori majori: hæc enim facile ardet ob refinam Cedriam dictam.

Cedri nomine duæ diverſorum generum arbores donantur: altera *baccifera* eſt folio ſpinoloſo pungente Oxycedrus inde dicta, quæ revera nihil aliud eſt quam Juniperi ſpecies major; Notandum autem, Lignum quod ad nos ex America deſertur *Cedri* appellatione, Juniperi cuiſdam ibi naſcentiſcaudicæ craſſo & procerò lignum eſſe; altera *conifera*, de qua hoc in loco.

Differt

* Alii peni legunt.

Differt autem Cedrus à Larice (cui aliàs simillima est) trunco majore, foliis perpetuis, conis plus quinguplo majoribus.
Arborem hanc esse Cedrum Libani, in Sacris literis tantopere celebratum, cuius usus erat ad templum Salomonis edificandum, minime dubium est.

Cedrus conferta foliis Larici C. B. magna, sive Libani conferta J. B. magna conferta Libani Park. *The Cedar of Libanus.*

Arbor est perpetuo virens, robustis ramis brachiata, orgyas aliquot crassa, ad firmam Abietum nostratum proceritatem affurgens; quanto autem majores accreverint rami, quorum pondere gravatus caudex se inclinat, tantum de arboris rectitudine decedit. Rami (ut & coni, magni, rotundi) sursum spectant, longi, tam pulchro ordine dispositi, ac si artificis manus relictos æquatulq. appoluisse: sic ut eminus etiam circinatus aqualiter dispositorum orbis egregie appareat: ex quo etiam antequam coninus contempleris, facile inter hanc aliàque resiniferas arbores discrimen notes licet: ceteroquæ magna huic cum Larice similitudo, potissimum in foliis, quæ parva, angusta, conferta, in exerto fulculo fusco clavis mulci terrestris longitudine & crassitie simili, quæ (ut ait Bellonius) ab uno furculo exorfa, 40 vel 50 simul, serie quadam in ordinem disposita, furculum radiantia pithoris penicillum referre videntur, odorata, subacida & cum levi amaritudine adstringentia. Scia inter arbores, dempta Abiete, conos in cælum tendentes mittit; hos fide describit J. Bauhinus. Quatuor pollicibus altiores, octonos in ambitu circa basin colligunt (quos nimirum ille habuit) paulatim in obtusum turbinem fastigiati, squamis compacti selscinciani circiter latis, unciam albis, medio-criter crassis, rufis, per extrema extantia planis, alia alius finium ita subeunte, ut quot sint earum circumcirca agmina, totidem zonis præcincti videantur: inferior autem uniuersulq. ex his squamis pars lambdoides mucrone suo hactæ adnascitur, jugo elato medium percurrente, in valles laterales declivi, totidem confinilibus ex aduerso valleculis respondentibus, quæ totidem recipiunt nudas, pomaceis aut pyraceis granis duplo triplove majores, formâ non absimili, rutilante quadam refina, dura sed fragili, vehementer odorata, evidenter acri factas; quarum unicuique, uncialis, triquetra, tenuissimè membrana affigitur, papilionis alam egregie referens, ita quidem ut duæ membranæ uni squamæ majori averso incubitu respondeant. Cæterum pediculus coni validus existit, uncialis & sextantalis longitudinis, crassitudine ferè extremi articuli minimi digiti, obliquus aut incurvus, cortice rugoso, & squamulis exiguis (ut in Pinalto) subinde loriciatus, tam firmiter ramo adhærens, ut divelli non possit nisi avulsa arboris parte. Coni porro hiantes se pandunt, ac paulatim diffissi roribus ac pluvius decidunt, relicto in ramo pediculo seu stylo medio, cui squamæ adnascuntur, firmo & tereti, quod & in Abiete femina observavimus. Pediculus autem squamas non prius exiit quam duos annos excefferit.

Ramus quem habuit J. Bauhinus pollice crassior, cortice erat crasso, rugoso, foris fulco, intus rufo, materie dura, alba, in ramulos satis crebros divisa.

Lignum colore erat undequaq. rufum, (qualem in Pyri ligno subinde conspiciamus) pectinibus re-ctis fissile, solidum satis, media tamen inter fibras spatia inania, ut lignum Quernum, ostendens, nullam cariem, nullam terebinem sentiens.

Theophrastus eam Cedri trunco crassitudine attribuit, ut eam ulnæ hominum quatuor vel etiam plures nequeant amplecti. Melchior Luffy apud J. Bauhinum Cedros montis Libani tam crassus fuisse ait, ut sex vel septem homines vix possent amplecti trunco.

Dodonæus corticem inferioris partis trunci, quæ à terra ad primos porrigitur ramos, asperiores esse scribit; reliquum vero levem ac glabrum, inter ramos conspicuum.

Duas profert resinas, quemadmodum & Abies, alteram in tuberculis albam, nihil prorsus amarulentam, nec gravis odoris: alteram sua sponte exsulantem, quæ cum retorrta fide, naribus admoda, fraga redolens, odoratèque gustatu percipitur, sed ita pertinaciter dentibus inhaeret, ut nonnulli cum difficultate auferant.

In monte Libani, ubi sponte oritur tantum 24 supputavit Rauwolfius; nec plures Melchior Luffy præcipit: Bellonius circiter 28; qui & in Amano & Tauro montibus se Cedros vidisse refert.

An Cedrus Libani Recentioribus dicta Veteribus cognita fuerit non levis est controversia. Hinc enim, Theophrasto, Plinio, Galeno, Dioscorido auctoribus, Cedrus etiam major, baccas, Cedridas dictas, fert, non Conos; proinde Cedrus montis Libani esse non potest, quæ conferta est. Ex altera autem parte, magnitudo insignis quam Plinius & Theophrastus Cedro majori attribuit Oxycedro, (quæ reverà nihil aliud est quam Juniperi species) nulli modo convenit: ut nec nomen Cedrelates, quod quidam, autore Plinio, Cedro majori attribuunt. At neque, si Bellonio credimus, Cedrus minor in Syria reperitur, ubi Theophrastus mire magnitudinis Cedros nasci scribit.

Cedros autem Libani Larices non esse, ut Guilandinus & alii voluere, inde constat, quod Larici folia decidunt, Cedrus magna perpetuo vireat: Rami Laricis deorsum dependant, Cedri magnæ sursum spectent; tandem quod Larix in Syria non reperitur.

Magnam tamen similitudinem cum Larice obtinere Cedrum non est diffidendum, ut merito con-generes censentur arbores.

Cedriam antiquorum Cedri lachrymam seu resinam esse, non Picem, ut nonnulli volunt probat Bodæus à Stapel, quem consule.

Bellonius lib. de arb. conf. non Cedrum tantum Cedriam fundere, sed etiam Pinum, Picem, Laricem, Juniperum, Cupressum, quatuor omnium resinas defunctorum corpora servare scribit: quæ hac de causa Matthiolus non immerito reprehendit.

Cedrie autem hæ facultates à Veteribus tribuuntur, Defuncta corpora incorrupta avis servat, vici-tia corruptit, mirâ differentiâ, cum vitam auferat spirantibus defunctis pro vita est. Vestes quoq. & pelles corruptit, & animalia necat. Galenus 7. Simpl. septicam esse tradit, ob calidita-tem cum substantiæ tenuitate conjunctam. Commoda est ad ocularia medicamenta, ut quæ illita visum

visum acuat, & albugines ac cicatrices delet; cum aceto verò infillata vermes aurium necat, & cum Hyssopi decocto insula sonitus ac sibila sedat. At Plinius, timerim (inquit) vel gravitati aut vermi-bus aurium infillare [ob septicam vim superius tactam.] In cava dentium indita dentem frangit, & dolorem fedat: idem facit etiam si cum aceto collatur. Plinius dentes quoq. eo collere timu-erit. In anginis illinitur, & tonsillarum inflammationibus opitulatur. Hoc etiam, nec præter ra-tionem, improbat Plinius. Phthiriales eo inungere non dubitant idem, & contra porrignes. Ce-ralle serpentes moribus, cum sale imposita auxiliatur, & contra marini Leporis venenum bibitur in passio. Prodest & Elephantias laborantibus si oblinatur. Purgat quoq. ulcera in P. Imone eique sanat, si cyathi mensura forbeat. Mirum hoc non reprehendere Plinium. Vermes & Alcaridas perdit per clysterem insulum. Ulcera fordida & excrecentias in eis auctores quidam iniungunt eo. Fit & oleum ex eo, quod Pistelæum vocant, vehementioris ad eadem omnia usus. Privatum verò Quadrupedum, & canum ac boum scabiem curat, Ricinos etiam in iis perdit, & ulcerationes quæ ex tonsura ipsorum oboriuntur ad cicatricem perducit.

Ex Cedro oleum nasci scribit Vitruvius quo libri aliae res perunctæ à tinea & carie non lædun-tur. Ad quod pertinere videtur illud Persii, Satyrâ primâ

Et cedro digna locutus.

Item illud Ovidii Trist. 1.

Nec titulus minio, nec cedro charta notetur.

Ego potius colorem aliquem cedri oleo temperatum poetam intelligere puto ob verbum notari additum: nec oleo simplici, quod propemodum decolor est, aliquid notari recte dicitur.

C A P. IV.

De Larice.

Laricis nomen à Germanico antiquo *Larch* vel *Larich* dictum esse verisimile est. Apud Ca-sarem voces Germanice in *ich* terminant, observante C. Hofmanno, mutantur in *ix*. La-ricem autem Theophrasto & veteribus Græcis incognitam fuisse cum Bellonio putamus, qui ait univervis locis Græciæ per quæ transit Laricem non apparere. Larix à reliquis confers & resiniferis arboribus abundè distinguitur quod folio sit deciduo. Verum de tempore quo folia decidunt non consentunt Botanici. Matthiolus folia non decidere hyeme, sed novo vere cum recentia propellant vetera affirmat. Matthiolus suffragatur auctor *de arboribus* J. Bauhinus, qui non Autumnio sed Vere folia decidua se observasse scribit. Alii è contra folia Autumnio decidere & arborem hyeme nudam esse asserunt; præ reliquis C. Hofmannus. Quid autem? inquit, nisi omnes qui hortum medicum fre-quentavimus cæci sumus singulis Autumnis folia decidunt. Ego J. Bauhino ut curioso & veraci po-tius assentior. Observeint & licet hanc determinent quibus arborum harum copia est, & inspicendi animus.

Larix Ger. C. B. Park. folio deciduo conferta J. B. *The Larch-tree.*

J. B.

Caudice recto ac procerò Abieti aqualis est: cortice crasso, scabro, fuscoloque [J. Bodæus cortex inferiore parte quæ ramis subest crassus, asper, undiq. in rimas dehiscit, præcilius interius rubere conspicitur, reliqua parte lavis, glaber, nonnihil foris inalbans.] Rami circa stipitem rudere per gra-dus collocantur, longi, graciles, deorsum dependentes. Folia leniter odorata, ramos confuso odore ambientia, e tuberculis umbilicatis duodecim, viginti, aut triginta fimbriis penicilli in morem conjuncta prodeunt, tenera, perangusta, crassitudine porcinas fætas æquantia, uncialia & longiora, viridantia, [Scapulo breviora, tenuiora, molliora quam Pini, haud aculeata sed retusa, adveniente hyeme pal-lida effecta, (quod & nos observavimus) ad stipitis radicem decidunt] non ante Hyeme decidentia quam alia initio veris succedant. Non igitur univërfa simul, sed singula paulatim recedunt, alia interim successu ab iisdem tuberculis prodeuntibus dilapso vicem occupantibus, ita ut non defluxisse folia, sed novæ juventutis habitum induisse videantur. [At Stipelius alique nudam hyeme transigere Laricem affirmant.] Flosculi seu potius conorum rudimenta Stipelio rotunda, & tene-rimorum ramulorum summitatibus erumpunt, arboræmque mirum in modum decorant, quod in purpuream ardens rubescencia, comantibulque foliolis miro naturæ artificio annexa, viatorum o-culos non parum recreant, suntque odoratissima. Coni pertinaciter ramis hærent brevi, contorto, car-futiculo pediculo, nutabundis, natis Cupressini magnitudine, sed paulo longiores, squamulis compacti latitulis compressis, obtusis, tenuibus [ex rubro, ut inquit Clusius, purpurascetes, nimirum dum tenelli sunt, & nondum maturuerunt] qui dum novelli & recetes sunt ex iisdem tuberculis è quibus folia prodeunt, petiolo sursum reflexo nitentes, ut mucrone cælum spectent: illòque intercedunt squamule foliaceæ, tenellæ in stylum acutiorem desinentes quæ singule continent femina parva, alata, gemina, magnitudine feminis Cupressi, flos cinericeo cortice, intus autem candido nucleo consistens, sapore dulci & Pineam nucem referens. Materies firma satis & solida, in rectum fili-quil, sulva, crispantibus saturatioris coloris callis, pectinibus rectis, odorata, flammescens, odorem quoque jucundum naribus aspirans.

In Alpibus Rhæticis & Vellefiacis abunde provenit. Nos in Alpibus Striacis & Corinthiacis co-Loana, pioiam observavimus, cum Vienna Venetias iter faceremus. In Viennensi saltu, tum aliis monti-bus

bus Alpbis vicinis, exceptis summis jugis, abundare Laricem scribit Clusius. Plinius, Vitruvium, ut videtur secutus, Laricem nec ardere, nec carbonem facere, nec alio modo ignis vi consumi quam lapides scribit. Hoc tamen falsum esse experientia conat, nam apud Vallefanos quibuldam in locis, non ex ligna in usum foci adhibentur, ac alibi etiam in Alpbis ad ferrarias fodinas carbones ex ea fiunt.

Nec verius est, quod hanc perpetuò virescere dicunt, cum Botanorum omnium consensu folio fit deciduo: potest tamen hac in parte defendi Plinius; cum Larix (teste J. Bauhino,) non antè folia amittit, quam Vere nova producat.

Erravit insuper Plinius Laricem nullo flore exhiberi, nec natales pomorum recursum omnino verificolore nuncio promittere affirmans, cum, observante Cæsalpino, flores ineunte Vere emergant in cacuminibus, in purpura valde rubentes, odoratæ: Quod si hi nihil aliud sunt quam conorum rudimenta, non immerito Plinius arborem floriferam esse negavit. Ego autem in hoc genere non minus quam in aliis coniferis dari flores à fructibus non tantum distinctos, sed etiam disjunctos suspicor.

At verò quomodo Plinium Laricis morbum esse ut Tada fiat scribentem excusum non video: in hanc autem errorem incidit quòd *adulæ* Theophrasti, i.e. Pinum, pro Larice habuerit, & cuncta Larici tribuerit quæ de Pinu Theophrastus scripsit, cujus proprius morbus est ut Tada fiat.

Larix (auctore Plinio) quam Picea materia præstantior longè, incorrupta vis, emori contumax. Fiunt ex ea (referente Clusio) vinetorum pelamata, & pali circa Neapolim & supra Badenenses [Austriam] thermas, ut quæ corruptioni minus sit obnoxia: item longissimi canales, rectis supponendi & aptandi ad pluviam & imbres ex his decedentes excipiendi: sunt enim ad hos usus commodissimi; nam cum firmi & solidi materiæ consent, diutissime Solis ardoribus, & aliis aeris injuriis resistere possunt, non finduntur aut vitium contrahunt, eoque de causa non Piceis aut alterius inductione egent. Structurarum pondera firmissimè & diutissime sustinent, idque Baptista Albertus adnotasse scribit, cum alibi tum apud Venetias ex vetustis operibus.

Folia ejus & cortices adstrictiorum facultatem obtinent: lignum magni fieri adversus elephantiam inficit Stumpsius, Simlerus contra lepram.

Colligitur ex hac arbore resina liquida, candicans mellis, veluti Attico aut Hispanico, colore & consistentia similis, quæ tamen non sponte effluit, sed ex arboris trunco emanat crasso oblongoque terebro per cor usq. excavato: manantem inde Resinam vasculis quibuldam è Piceo cortice paratis excipiunt. Resina hæc Larix dicitur, in officinis Terebinthina appellatur, ejusque loco divenditur. Quod novum non est. Nam & sua ætate Galenus rhopopolas Laricem Terebinthina loco vendidisse refert. Vide Bod. à Stapel comment. in Theophrast. hist. lib. 3. cap. 10. ubi è Galeno ostendit eos citra errorem hanc illi substituisse.

Parkinsonus & C. Hofmannus Resinam Laricem esse quam Officinæ nostræ Terebinthinam Venetam vocant affirmant; & C. Bauhinus hanc non tantum pro Terebinthina in usum receptam esse, verum etiam solo Terebinthina cognomine cognitam ait: nec desunt (inquit) qui in totum Laricem Resinæ esse volunt quam pro Terebinthina Officinæ habent.

Ea (inquit Jacob. * Wagnerus) odore, gustu ac facultate est præstantissima. Externus ejus usus in scabie, plora, tinea, internus ad ardorem mitigandum in ulcere vesice, nephritide, purulenta missione ad renos detergendos. Dilutum quoq. ex Laricæ 3j. cum vitello ovi & aq. Cardui benedicti egregie purgat, inebriat pota, quod Rhatis lignatoribus familiare.

Pro usu Terebinthina: vide Resin. Pini & Abietis: & cap. de Pinu Sativâ & de Terebintho.

CAP. V.

De Cupressis.

Cupressus Græcis *Κυπρίσος* sed & *κυπρίσος* vel *κυπρίσος* à partu parilium ramorum dicitur, ut habet Auctor *Περὶ ὕλης* l. 11. c. 5.

Cupressi autem notæ sunt, præter communes huic generi fructus è clavatis lignosis tuberibus per harmoniam in formam globosam coaptatis compositi: foliola breviter acuta in squamas degenerantia.

1. Cupressus J. B. C. B. Park. *saiva* & *syvestris* Ger. *The Cypress* Cree.

Procerò, rectò, crassòque caudice surgit; cortice ferè spadicco, materie firma, solida, odorata: supra medium in ramos abit, metam concursu suo effigiant, unde Ovid. 10. *Metamorph. metar imitata Cupressis*. Folia Cedri retuse aut Sabine imbricatum connexa perpetuò virentia [insunt tamen (ut rectè Cæsalpinus) in nuper nascentibus foliola breviter, acuta, quæ in adultis degenerant in brevissimas velut squamas totos furculos convolventes.] Galbuli Juglandis nuci pulvinati cortice rectè aequales, confragosi, rimas agunt, in clavata tubera desincentes, inter quarum commissuras femina continetur rufa, sublonga, altera parte rotunda, altera acuminata, femiculmo liffiora, necdulla denata. Sapor acerbior, qui potissimum in pino elucet. Lignum pallidum aut rubescens, nec cariem sentit, nec terebentem, firmum, durum, undul nonnihil crispatum, micis saturatioribus nunc longis transversissiq. nunc parvis punctuoribus inter variatibus. Illi odor suavis, sapor verò vix ullus excellens, præterquam in cortice, qui evidenter lingue offert astrictionem cum amaro, eòq. haud ingrato in veteri quod excessit triginta annos.

Cupressus

Cupressus in Creta insula sponte provenire dicitur, ubi, Plinio teste, quocunq. loco terram moverit quispian, nisi ferat alia hæc gignitur prospiciat, emicat: maximeque [non aperto folio & sponte] in laeis montibus & quos Albos vocant, summique jugis, unde nives nunquam absint plurima, quod miremur, alibi nonnisi in tepore proveniens, & nutrice magnopere fastidient. Nunc dierum, tradente Bellonio Cupressorum sylvas nequaquam compenes, sed sparsim hic unam, ibi aliam in abruptissimis locis, aquas enim odit.

Theophrastus, Plinius & Recentiorum nonnulli Cupressum sæviora loca amare, nec nisi in tepore provenire aiunt. Alii, ut D. Evelynus, experientia ipsi Cupressum frigus non extimecere, nec à gelu etiam intensissimo ladi aut corrumpi affirmant, modò absint venti Orientales, at nec illis inguentibus facile periri aut perdi nisi Autumno detonsam, unde, & Plinio ipso fatente, in nivosis idæ verticibus durat, *brumæque illa perennat*. Verum contrarium nos docuit lævissima illa & asperissima Hyems Anni 1683, in qua gelu post hominum memoriam vehementissimum & diuturnum plerisque Cupressis per totam Angliam crescentes perdidit & vastavit: nonnullæ tamen ferocissimæ ejus insulubris animosè resistentes evaserunt. Quid ergo dicemus? Cupressum frigori moderato resistere, acerrimo cedere! an cum Bodæo à Stapel Cupressum frigida quidem naturâ suâ posside, quòdque alicubi in fumis montium jugis reperitur, soli cœlique proprietati tribuendum esse? Ego sic censeo Cupressum montes & loca frigida amare, sed regionum calidiorum, proinde in frigidioribus sponte non provenire. At verò cum Bruma patiens sit, in frigidis regionibus, ut Anglia nostra, culturarum facile admittit, & frigidioribus præcis in proceram arborem adolebit.

D. autem Evelynus Hortulanorum nostrorum vulgarem illam praxin improbat, quâ Cupressorum ramos vinctis & fascis circumligant, ut in meta formam coercentur; quomodo, inquit, aerem ne liberè ad caudicem accedat, eumque circumfluit prohibentes, ventilationis defectu plures arbores interitum quam hyemum nostrarum rigores; cum propositi sui facili & felicitis fine noxa aut detrimentum arborum compotes fieri possent caudices decaminando, & ramos in circuitu in eam formam detondendo.

Atque hac occasione adnotabimus ex Plinio, Cupressum in quam velis formam duci & detonderi posse, trahi etiam in picturas opere historiali, venatus clasæque & imagines rerum tenui folio brevique & virenti superveitientem, fieri, ex ea læpes tonsiles pulcherrimas ad hortorum & viridiorum ambulationa limitanda, distinguenda & exornanda.

Theophrastum abuti sensibus nostris rectè scribit Scaliger cum Cupressi femina prætentia, exilia & furfuracea esse scribit, nec excusandi Matthiolus & Lacuna qui Veteres temere sequuntur, quam naturam ipsam consensu laborem fabre mulerunt.

Cupressum aquas odisse Veteres testantur: Apsitularum Matthiolus, qui & flumina & lacus & omnes aquos tractus averfari scribit, quo fit (inquit) ut in ejusmodi locis lata statim marcescat. Emori etiam dicitur si copiosè novella adaequetur. Theophr. Theophrasti sententiam (inquit Stapelius) probat experientia; & hortuli nostri damno didici, Cupressum è femine natam crebra rigatione perire, modicè ladi, pluvia etiam terraque humida nimis nocet. At Cato Cupressos latis irrigare jubet, quod quos erit; consentit D. Evelynus, verum Apsituli potius leviter irrorandas, quam in gravi, arenoso & calente loco melius proficere experientia constat, quicquid nonnulli contradicant.

Cupressus Diti sacra, & idè funebri signo ad domos polita: cujus moris quæ ratio fuerit videbis apud J. Bodæum.

A Veteribus in marem & fœminam distinguitur, quam distinctionem & D. Evelynus admittit, quæ metâ est in fastigium convoluta fœmina appellatur: quæ spargit extra lre ramos nas dicitur Plinio. Theophrasto mas est quæ omnino infœcunda.

Cupressi materies ad durandum perpetua, unde ea quæ valvæ templi Ephesini fiebant, referente Theophrasto, quatuor atates reservata duravit: quin & valvæ Templi S. Petri in Roma, ex hoc ligno factæ à temporibus Constantini magni Imperatoris ad Eugenium quatuor Papam per sexcentos paulo minus annos non tantum incorruptæ sed nitescentes & novis similes permanferunt. Mortuorum insuper loculi in Ægypto, in quibus cadavera condita (Mumias vocant) recondi solent multi ex hac materia facti observantur; quos in cryptis illis arenosis sepulchris aliquot annorum millia incorruptos jacuisse verisimile est. Ulius ejus est hodie ad mensas & tabulas & alveolos exornandos, necnon ad Organorum musicorum tubos, reliquaque instrumenta musica. Sola etiam hæc (autore Theophrasto) nitorem recipit, idèoque hac condere operum lautiora consuevere. Tanti autem fiebat hæc arbor Antiquis Romanis, ut vulgo, referente Plinio, Dotem filiarum plantaria appellarent. Cupressi autem materies ex hoc maxime laudatur, quòd neq. verustatem, neq. cariem sentiat, & bonum semper odorem spiret.

Quod ad vires, Cupressi folia cum passlo [vino Matth.] & modica Myrrha pota vesice fluidæ & Virei: urina difficultat [involutariæ mictioni & stranguriae Matth.] auxiliantur. Piliæ verò contuse & cum vino potæ ad languinis rejectionem, & dysenteriam, alvi fluxionem, orthopneam & tussim commodant. Sed & decoctum ipsarum idem facit. Mollunt etiam duritias contuse cum Ficu, & polypos narium sanant. Removet item scabros ungues cum aceto coctæ & cum Lupinis trite. Comprimit & intestinorum hernias impositæ. [Sed & folia eadem faciunt] putantur etiam culices fugare cum coma sufficte. At folia trita imposita vulnera glutinant, supprimunt & sanguinem. Cum aceto autem trita capillos tingunt. Imponuntur etiam per se & cum polenta ignibus Sacris, Herpeti proserpent, Carbunculis, & oculorum inflammationibus. In ceraturo verò ammixta fi imponantur roborant stomachum. *Disco.*

Galenus omnibus Cupressi partibus tribuit vim resiccandi absq. insigni acrimonia. Amaritudo autem insignis calidas esse arguit; quæ & lignum à tinea intactum præstat. Nescio an verum sit quòd scribit Bellonius de Cupressis, nimirum hoc peculiare habere in Creta quòd ab incolis luscifia ex cespite tamen regerminet, ut nepotes stolonisque è radicibus cædæ sylvæ modo procreantur, qui tandem in maximas arbores excreverunt: siquidem Cupressum quocunq. loco crescentem prope radicem etiam succulam regerminaturam suspicor.

Ad

Ufus.

Vires.

* *Hist. Natural. Helvetia*, p. 296, 297.

* *Comment. in Theophr. hist.* l. 2. c. 6.

Ad scrophulas, & folia Cupressi nec duriora, nec teneriora; tortivo vino consperge donec in corpus coeant, & applica super Scrophulas. *D. Hoffm. è Chesneau.*
Cupressum resinam fundere superius annotavimus cap. de Cedro coniferâ.

2. *Cupressus Virginiana* Tradescanti. *Americana* Park. Tradescants *Virginian Cypress.*

Hanc arborem ob fructum (ut puto) & in parte etiam odorem, Cupressi nomen adeptam, quamvis foliis ab ea multum differat, Parkinsonius sic describit, Aliquibus in locis America Septentrionalis in proceram & speciosam arborem adolefcit, caudice ad 50, 60, imo 80 nonnunquam pedum altitudinem nudo seu ramis viduo, ima parte tres propemodum orgyas in ambitu colligente, summa ramos grandes undiq. procedente, in furculis divisis, foliis multis alae in modum dispositis obfitis, tenuibus, oblongis, planis, lavibus, ad tactum molibus, non ut in Cupresso quadratis, rugosis aut plicatissimis; quamvis autem ramulis hinc inde adnascantur, non tamen semper bina fibi directè opposita, sed inordinatè. Nuces Cupressinis nonnihil similes sunt, sed majores, crafioribus squamis magisque hiantibus compositæ, semina intus majora claudentes. Lignum nonnihil odoratum.

Habebit fructus Paludani ab hac nucle non multum albidus, seu formam speciei, seu squamarum amplitudinem; & ob loci tamen natalis distantiam eandem non ausim afferre.

Me monuit *D. Tancerus Robinson* se vidisse in horto *D. Almonæ* speciem Cupressi huic valde similem, vel eandem, sub nomine Cupressi Virginianæ foliis Acaciæ deciduis.

CAP. VI.

Arbor Vita Ger. Park. *Vite, sive Paradisiaca, vulgè dicta, odorata, ad Sabina accedens* J. B. *Thuya Theophrasti* C. B. *The Tree of Life.*

J. B.
Quamquam non iniquilina elegans hæc arbor, facile tamen cælo soloque nostro assuecit, sic ut in iuxta proceritatis arborem excrevit: caudice recto, nodoso, cortice cinereo aut rubente, materie Abiegnâ, resinosa, ramis perpetuè comâ virentibus, & alarum modo expansis, qui in altos ramulos planos, alternatim è latere succrescentes divisi, abeunt denudè in multa oblonga folia, numerosis foliolis compressis, quaterina mediam gibbosum completentia ex ramulorum extremis aut paulò citra. Vere oriuntur flores, pusilli, flavescetes, quorum nonnulli deinde in conos parvos, sublongos, Pinei nuclei magnitudine efformantur, è sex tenellis squamulis compactos, initio virides, deinde pallescentes, postremò ubi planè maturerunt nigricantes, qui in quatuor carinas dehiscentes, *seminas* ostentant sublonga, quaterina, plerumq. paleacea, medio paululum exuberante, in quo medulla acris & amarifculi saporis. Coni hi nonnisi detracti ferè aut tabidi pediculo excident. Hujus plantæ odor nobis non est gratus. [Mihi quamvis vehemens sit non tamen ingratus] de quo hæc Celsius. Tota arbor graviter odorata est, reliquis congeneres longè superans odorem, quem, si quis folium digitis nonnihil duntaxat confricaverit, facile eluere non possit. Hunc autem non modò viridis ex se exhalat, sed etiam multis in annis excisâ & resiccata retinet.

Nonnullis Thyia Theophrasti aut Bruta Plinii censetur: nobis tamen verisimilior Veteribus proflus incognita; ut rectè Dodonæus, Novi orbis nova stirps habenda est. Galli *Arbre de vie*, id est Arbor vite, còque secute reliquæ fere gentes nuncupant, nescio qua ratione ducti (inquit Celsius) nisi forte ob immortalitatem ejus comam quam habet, aut odoris ejus vehementiam, quam salubrem esse existimant, hoc nomen indiderunt.

E Canada Septentrionalis America provincia in Galliam primum illata, & Francicò primo Regi *Arboris vite* nomine donata est: inde in alias regiones translata, & in Germania, Belgii, Angliæ hortis frequens facta. Facile enim rami depadi radices agunt, præsertim loco umbroso, & fertili pinguique solo. Nascitur etiam femine: Sed tenellæ plantæ, antequam in ramos dividatur & expleantur, Oxycedrum Juniperumq. majorem primum entas admodum amulantur. Frigoris patientissima est: hyeme tamen fuscum & fuliginosum colorem contrahentibus foliis, quæ novo vere pristinum nitorem & viriditatem recipiunt. *Clus.* Non profundè radicatur, quin oportet majores fulcire, nè à vento deiciantur.

Ex sapore & odore facile colligitur hanc arborem temperiei esse calidæ, & partium tenuium, unde verisimile est digerendi & abstergendi facultate præditam esse. Parkinsonius folia tenera & cruda cum butyro pani illata & comesta ad tenaces & viscidos humores expectorandos nonnullis in usu esse scribit, verum aliquibus qui teneriore sint constitutione non convenire quod nauseam facile moveant. Elicitur ex ea aqua & oleum per Chymica organa, utile ad dolores podagricos ritè impostum. *Cam.*

Hæc arbor, si rectè describatur, flore fructu prævio & contiguo, in nostra methodo ad hoc genus proprie non pertinet, sed anomala est: Verum quoniam Cupressum foliis valde æmulatur, & quodammodo coniferæ est, huc referendam duximus.

CAP.

CAP. VII.

De Alno.

Alnus, (Græcis *Κάπρος*) indè dictam putat Curtius quòd ab amne alatur. Quid si dicamus, quòd ipsa potius herbas alat? *Pascit fata* (inquit Plinius) & *sub Alni regimine herbas succulentiores nasci observatum*. J. B. Hoc de gramine fortasse verum esse potest (quod tamen nobis non videtur) at nec frumenta, nec legumina, nec linum, aut milium & similia, rectè & feliciter ubi ejus umbra frigida proveniunt, ut observavit Aug. Gallenus.

A. 1. *Alnus* Ger. *vulgaris* Park. J. B. *rotundifolia glutinosa viridis* C. B. *The Common Alder-tree.*

J. B.
Arbor est jugale magnitudinis, cortice scabro, fusco, ligno molli, rufescente. Rami valdè fragiles sunt, ut vel digitale levè inflexu frangas, (ob id Frangula hæc arbor dici possit) cortice ex fusco subcinereo, maculato, internè luteolo, amaro cum adstrictione, & ingrato, ligno intus albo & medulloso: foliis veltantur latis Avellanæ vulgaris, rotundioribus, nervosis, crenatis, viridibus, splendens, lento & viscido humore oblitis. Oculi triangulares ex cinereo rufi, interdum & virides, aut in purpuram quodammodo vergentes. In ramulorum fastigiis nucamenta seu *juli* dependent, simul multi, virentes vel rubentes, unciam circiter longi & fragiles, antequam fissuræ conferruminarum particularum dehiscant, quæ ubi se explicuerint, duas etiam uncias longitudine superant, sapore adstringente cum aliqua amaritudine. Cæterum portunculæ dictas ad mediam tanquam costam alligatas ambiunt filamentis multa, ut in Corylo. Mense Septembri apparent etiam minimorum rudimenta. Eodem mensis veteres conos videas, privati ramulis pendentes, binos, ternos, quaternos plus minus, pulchre hiantes & apertos: item paulò ante, aut eodem tempore novos, magnitudine parvæ Avellanæ, primò virentes, ubi maturecunt rubentes, & mox hiantes, ex imbricata squamarum compage coarctatos: è quibus & ante feminis maturitatem stamina purpurea promittula quædam observata, quæ fortalè florum loco haberi possunt. Horum gustus valde atringens cum aliqua amaritudine: in quibus *semina* ubi matura fuerint parva admodum, compressa, inæqualia, rubentia, atq. in eis medulla alba, pauca, sapore manifesto destituta.

Gænesius, Tragus, C. Bauhinus, Rodæus à Stapel & alii Julos à Conis non distinguunt, sed in conos contrahit statim: cum res sint diversissima Coni & Juli, exortu distinctæ, uno eodemq. tempore in hac arbor observabiles: unde patet non temere huiusmodi esse descriptionibus florum, fluctum corumq. partium apud Botanicos, sed res ipsi inspicienda. At Julos esse flores, quicquid contradicat J. Bauhinus, prædictis autoribus non inviti concedimus.

Gaudet aquis plurimum Alnus, ut haud ferè alibi quam humectis & uliginosis nascitur locis, ad *Locus*. fluminum ripas, inque palustribus cœnois & ad aquarum saturigines. Fructus communiter maturefcit Septembri, quo tempore & novi exeunt Juli. Vidimus sæpius Julos, conos veteres & novos simul. *J. B.*

Folia Alni viridia imposita tumores discutiant & inflammationes restinguunt: viatorum calceis *Vires* & immissa dolorem & lassitudinem mitigant: viridia rore madentia conclavibus inpersa, brevità, amara, pulices is facile adherentes tollunt. *Trag.* E cortice Alni cum ferro detricto & rubiginoso per aliquot dies aqua macerato color efficitur niger, Atramenti similis, quo nonnulli ad tingendum utuntur. Sutores etiam ad coria denigranda. Cortex Matthioli pro atramento scriptorio conficiendo gallæ vicem supplere potest. Dodonæo auctore cortex incipientibus inflammationibus utilis imponitur, & ad oris & conillarum inflammationes ac tumores conducit. Folia five viridia, five arida vetustis vulneribus sæpius imposita hæc ad sanitatem perducere feruntur.

Materies olim fabricandis naviculis inservivit.

Tunc Alnus primum fluvii sensere cavatas. Virg. Georg. 1.

In adificiorum fundamentis sub terra posita in solo humido permanet immortalis ad æternitatem, & sustinet immania pondera structuræ. Vide *Vitruvium ubi agit de lignorum materie* Plin. l. 6. c. 37. *Theophr.* de causis l. 3. c. 17. Cur Alnus sub aqua non putrescat sed duret rationem reddit Scaliger, quod humidum habeat communis naturæ: non enim aquam sub aqua putrescit, quòd nihil invenitur peregrini. Venetis magnis etiam lumbis Alnus accessit solet ad faciendâ palatium & adificiorum fundamenta: palis etiam ex Alno in terram adactis infunditur pons ille famossissimus unus arcus de *Rialto* dictus, canali magno impositus, & duas partes urbis connectens.

Certum est & indubitatum (inquit J. Bauhinus) palos quosmodi sub aquis infixos temporis progressu lapidescere, &c. Verum hoc neq. Alno privum, quæ materie ejus nature triebundum censens, sed potius conditioni soli aut liquori citius vaporis lapidescenti, qui in ejus poros le infinuat; nam nec ipsam ligni substantiam in lapidem mutatam esse facile concederem: nec Alno semper & in quocunq. solo accidit ut lapidescat; & alia etiam lignorum genera in lapideam substantiam indurata vidimus.

Experimentum Kentmanni, quod refert J. Bauhinus, de Alno in lapidem transmutanda nobis tentantibus non successit, nec cuiquam successurum putamus.

D d d d d

A. Alnus

demum anno, Autumno appetente, quod illis tempus maturitatis est, ceruleo tinguntur colore.

Locut.

Juniperus in ericetis agri Cantiani, Eflexiensis, & alibi in Anglia copiose provenit, sed plerumq. humilis & fruticosa; quoniam Jumenta cum affidue capunt & coercent, & in arborem adolefcere non permittunt: in hortis culta arboris modice magnitudinem & staturam affequitur. Invenitur etiam non minus frequens in Belgio, Germania, Gallia, &c.

Tempus.

De tempore florendi jam diximus. Fructus, notante Cefalpino, maturefcit anno fecundo, ut aliquando fructus trium annorum contineantur, cum is qui maturus effi ferveat ad tertii anni fructum nascentem.

Quaecumq. in Junipero cernuntur (inquit Tragus) odorata funt. 1. Humor qui ex ea, si laedatur cum in succo suo fuerit, effluit. 2. Radices & caudices aridi. 3. Baccae recentes & maturae. 4. Folia acuminata.

Ufus
& Virtus.

Lignum principè ob suavolentiam commendatur (praefertim si Maio mense caedatur) unde incensum ad aerem emendandum, & odores noxios aut contagiosos arandos suffumigatur.

Juniperi arbor Maio mense cum pluviosa fuerit tempestas luteam è cortice ludad lachrymam, quae magna in copia tanquam fungi exigui arbori adhæret, nec magnopere odorata est.

Lignum vix fentit vetustatem, & carbones dat tantum non æternum viventes: Chymifia, tradente Matthiolo, afferunt carbonem Juniperinum accensum ac suo cinere obrutum ignem integro anno fovere. Trabes Juniperinae fuerunt in templo Dianae Sagunti, cui religione inductus Annibal pereperit, ut est apud Plinium.

Rafura ligni non sine causa in cucuphis adhibetur, quippe cephalicum est, nervosumque genus insigniter roborat. Schrod. Fit etiam cinis ex ligno, per quem cinerem colatum vinum tam potens effi sudorificum, ut quibudam exhauserit aquas vel pituitam ex toto habitu. Ex arido ligno destillatur & oleum per descensum vel retortam; melius tamen elicitur per veficam. Extrinsecus ejus usus est in morbis nervinis, in tibiurum fergipne & cancro, vulneribus & ulceribus malis.

Bacca in cibo estitæ stomacho frigido utiles funt, pituitamque quæ in illo coit digerunt, contra inflationes & tormina faciunt, vitia pectoris purgant, tussiq. medentur, urinam efficaciter ducunt, venenung, à corde repellunt. Eadem menses & coxendicum visios humores ducunt. Sûntque Tragi judicio, ad cibos condiendos Pipere dulciores. Unles etiam funt in affectibus capitis & nervorum. Differunt autem baccae, aliæ enim dulces funt & edules, aliæ acres & aromaticæ.

Lapponi Baccarum Juniperi decoctiones bibunt quemadmodum nos Caovæ & Theæ, suntque præcipua apud illos medicina pars. Schefferus Hist. Laplandia. Earum vires fule traduntur à Schario de Junipero, & Joan. Michaelæ de eadem.

Succus extractus è baccis Juniperi ad prædicta omnia utilis est, & alia multa, si credere fas fit, quæ vide apud J. B. Theriacam Germanorum nonnulli dixerunt, tum quod fit efficax contra venena, tum quod Germanorum corporibus amiffima & maxime falutaris.

Oleum fit vel per destillationem è baccis confusum cum aqua mixtis, oleum enim cum aqua ascendit, vel per expressionem è baccis confusum cum oleo olivarum mixtis. Valat ad tormina aliæque multa. Guttae duæ vel tres puerilis verminantibus exhibitæ lumbricos quibus vexitur enecant & expellunt.

Vim diureticam in Juniperi baccis, earumq. oleo (inquit Cargillus) in me expertus sum sæpius manifestam, & tum ex illis paucas devoratas, tum panem hujus guttulâ tinctum evidentior vularum odore urinas imbueri, non secus ac Terebinthinam vulgarem ejusque oleum stillatum. Cum generoso vino albo decoquenda, & decoctum singulo manè saccharo edulcoratum calculosis propinandum.

Ego fretus hac observatione complurimis commendavi baccharum Juniperi blandè confus. hifcente solum exteriore cortice infusum in vino, quæ perbellè ab illius usu valuerunt, & à jugi nephritico dolore vindicati funt: exemplo fit Laurentius Rostochiensis professor: is enim quotidie circiter j. pugillum grossè confutularum aut dentibus comminutarum bac. Junip. deglutiebat, quo simpli medicamento obviuit, ut non solum arentulas, sed calculus minutulos, imò etiam Lentis magnitudine, si non sine omni molestia, attemen dolore excrevit, cum ante usum harum baccharum lape oppido malè habuît. Sim. Paulus. Spiritus & oleum non modo contra calculum sed etiam pectoris vitia valde profunt.

Elxiv Juniperinum admirandum virum in calculo, quod insuper stomachicum insigne est, &c. R. Baccae Juniper. maturae & electæ, q. v. contundantur crasæ, digerantur, affusa aqua Juniperi diuretica. Hinc exprime, abstrahendoque insipia ad consistentiam mellis. Hujus mellis Juniperi cochl. 10, 11, 12, &c. misce optime cum aqua vitæ Juniperina, digerèq. aliquandiu lenissimò calore (Solis aut sim) Schrod.

Baccae apud Germanos singularem remedio ad grassantia Pestilentia contagia depellenda usurpant. Tragus. A nostris fuit & alia Antidoti ex his baccis contra febres pestilentiales, quas laudo vel ideo quia medicamentum effi domesticum. D. Boule. Baccas in aceto maceratas, exsiccatas deinde & in pulvèrem redactas in peste utilissimas effi scribit, in observationibus ad nos transmissis.

Afferit Clavius Narbonenses Gallos è Juniperi baccis oleum exprimere, quod ipsi de Cade vocant, capitis scabiei, ut pecorum etiam scabiei, & ulceribus, quibus à tonsione infestantur, ad primum utile.

Gummi Juniperinum sex Vernix ficca (Arabibus Sandaracha seu Sandarax, à Græcorum Sandaracha, quæ auripigmentum effi, longe diversâ) recens, pallida & pellucida probatur; cum inverterat fit flava & friabilis, masticis modo, quam mentur in multis: Sanguinem undequaque fluentem silit, ulcera putria curat, cruditates ventriculi emendat, diarrhoeas antiquas sistit, lumbricos

cos

Lib. XXV. De Arboribus quarum fructus à florib. sejuncti.

1413

cos necat. Schrodero Ufus præcipuus est in nervorum affectibus, relaxatione, frigiditate, contractione, &c. & in capitis affectibus reliquis à frigiditate sibiobis.

Quod Vernix liquida seu Vernigo fit lachryma seu gummi Juniperi, falsò à Matthiolo, Lacuna, * Vernix Cefalpino, & aliis asseritur, inquit Cornarius. Nam factura res est Vernix: non tamen à lachryma quid. Juniperi in oleo Lini soluto (ut * multi volunt) sed ex fobse Succini in oleo dicto decocta ut post * Schrodero, Cornarius affirmat etiam Casp. Hofmannus. Ufus ejus est ad illustrandas picturas, ad nitorem ferro Parkinsoni.

De ulu ligni Juniperini in lue Venerea, ad modum Guaiaci, & pro eo substituto, cum dubium fit an profici necne, nihil dicam. V. si placet Hist. Ebrodun. lib. 9. cap. 23.

Umbram Juniperi noxiam esse versus ille Virgili multis persuasit, Juniperi gravis umbra, &c. Nonnulli etiam rationem ejus reddere conantur, quia fci. ob densitatem foliorum vapores è terra noxios exhalantes repercutit & diffari non finit, unde ibidem stagnantes aere per prava qualitate inficiunt. Ego potius Juniperi umbram salutarem esse crediderim ob suavem quem arbor expirat odorem.

2. Juniperus major bacca rufescente C. B. Oxycedrus Park. Oxy. Phœnicea Ger. Cedrus Phœnicea Bellinio, sive Oxycedrus, Quibusdam Juniperum major bacca rubra J. B.

Folia quàm Juniperi vulgaris duplo sunt longiora, latorisq. rigida, infesto mucrone pungentia: bacca duplo aut triplo Juniperinis majores, coloris non ut illæ ceruleæ, sed rufæ, sapore tamen & odore similis. Clusius sic describit. Junipero ferè similis effi Oxycedrus, magna ex parte contorta ut illa caudice, interdum etiam in arbutulum excrefcens, tenui & rufescente cortice. Folia habet Juniperi vulgaris modo pungentia, aliquantulum tamen longiora & rariora, terna semper circa ramulos simul nascentia, ut in Junipero min. Fructum initio viridem, deinde favescentem, postremò cum maturuit puniceæ coloris, Juniperi fructu multò majorem ut interdum Avellanam magnitudine æquet, & tuberculis quibusdam, veluti quamarum rudimentis oblitum, nucleos tres aut quatuor inaequales continentem, majores quàm in superiore, medullâ intus albâ.

Floret Juniperi minoris modo, & eodem tempore utriusque fructus maturitatem adipiscitur. In collibus circa Monspelium frequentem observavimus.

Provenit (inquit Clusius) pleriq. Hispaniæ & Narbonensis Galliæ asperis locis: nusquam tamen majorem videre memini quam supra Segobiam & Guadarrama, itinere Madritiano, ubi arborum magnitudinem & altitudinem interdum æquat, trunco humani corporis crassitudine æquante Cefalpino. E fructibus Juniperi majoris cum maturi funt vino remolitis exprimitur liquor, quæ Saccharo Viris. exceptus utilisissimus: utpote qui ex pulmone & pectore educit purulenta; ac tempore pestis præservative loco esse potest.

Observavit D. Tanderus Robinson in Galliâ Narbonensi itinerans incolas ex Oxycedro elicere oleo-fam vel resinofam substantiam, eodem modo ut è Pinu, & Abiete, in taxam converso, destillatione rudi factâ per descensum; quâ utuntur in scabie, & ulceribus pecorum.

3. Juniperus major bacca cerulea C. B. maxima Illyrica J. B. Park. maxima Ger.

Juniperi (inquit Lob. & Pena in Adv.) quasdam habuimus plantas non dispares fronde & figuræ acutè Junipero, sed fructus erat teres oblongior, mediocri Olivæ par, cerulei coloris. Videtur Dioscoridis major Juniperus.

A. 4. Juniperus Alpina J. B. Clus. Park. Alpina minor Ger. emac. Mountain Dwarf Juniper. Minor montana folio latiore fructuq. longiore C. B.

Clus. Cubitalem altitudinem non excedit, sed depressa est & quasi humi sparsa, multoq. crassioribus & brevioribus constat ramis quàm vulgaris, lentis etiam fractuq. contumaciibus & contortis: tenelios ramus ambiunt terna folia, æqualiter semper nascentia ut in vulgari: verum latoria, breviora, crassiora, nec minus quàm illa pungentia, colore interius ex ceruleo candicante, exterius viridi, Florem non vidit Clusius: fructum autem in ramulis gestat, vulgari similem, paulò tamen (ut ei videtur) longiorem, antequam plenam maturitatem consequatur viridem, ubi maturuerit nigrum, ejusdemq. cum illo saporis.

Crefcit in scopulis Durrenstein & Efelzer: quibus duntaxat in locis inveniebat Clus. Augusto mensis Locut.

pauculis stirpes fructu maturo & immaturo onustas.

In altissimo Cambriæ monte Snowden dicto, inque montibus Westmorlandicis in Septentrionali Angliæ parte sponte provenit: utrobq. monticolis Sabine nomine insignitur: Et revera validum Sabine odorem narius offert. Decoctum fummitatum, vel etiam succum expressum equis vermi-Vitis. bus ventriculo & intestinis herentibus, Vitis nostratibus dictis, laborantibus exhibent.

5. Juniperus major Americana Park. Cedrus Americana vulgo dicta. Juniperus Virginiana & Barbadosensis. Nostratibus The Cedar of Virginia, Bermudas, Barbados.

In magnam & proceram arborem adolefcit [Parkinsonus asserit se vidisse tabulas ex ejus trunco casas viginti pedes longas, latitudine cubitali, è Bermudis seu Sommeri insulis allatas] ramofam. Folia parva, breviora, Juniperi vulgaris perissimilia, sed minorâ, eodem modo ramulis adnascentia. Bacca parva, vix Juniperi nostratis majores, nigro-coeruleæ pariter. Materia rubra, mollis, fragilis, odorator etiam quàm Juniperi nostratis: ligni color variat, ruber, flavus, albidus.

Multis Americæ locis provenit, v. g. Virginia, Bermudas, Jamaica, Barbados, &c.

Autor descriptionis Carolinae affirmat Cedros istius regionis, quod ad pectinem ligni, odorem & Locut.

D d d d d 3

colorem,

colorem, Bermudenfis Cedris, (quæ omnium Americanarum præstantiffimæ habentur) bonitate pares effe: unde & doliolum *ædificius* & opercula ex eis facere solent, quæ liquores acerrimi & subtiliffimi non penetrant.

Anisulium insularum & *Jamaye* Cedros texture laxioris, rudioris & minùs firmæ ac solidæ effe, ut oleum & spiritum Vini vix contineant. E baccis decoquendo potum saluberrimum parant Bermudenfes. E ligno mense, sedes, capax, capula, vasa, opera intestina, &c. fiunt.

Pulvis & ramenta Cedrina vestimentis in arcis operosa interperfa tineas & omne genus vermiculos enecat, ipsa autem nunquam putrescunt, neque vermes generant; ipse etiam observari hic Londini, circumforaneos, & circulatoris ob cadaverum conditumque celebres, scobe Cedrina multa conque undequaque integre; ut mihi pæne persuadere auctus huius secretum (ut vocant) maximam partem in eo consistere, si addamus gummatam nonnulla artefacta ori, ano, auribus, &c. infusa. D. *Tancredi Robin* in hac communicavit.

Postquam Juniperorum historiam abfolvissem, ab ingeniosissimo Amico & studiorum meorum adjutore maxime industrio, jam dicto, & sæpius in decursu operis dicendo D. *Tancredi Robin* ad me transmissus est *Horti Academici Lugduno-Batavi Catalogus* ad Viro longè celeberrimo D. *Paulo Hermann*, Medicinæ & Botanice Professore compositus; in quo Juniperum Americanum Bermudensem, (quam ego cum Virginiana & Barbadeni specie convenire exultaveram, nec aliter differre quàm accidentibus nonnullis à loci natalis diveritate ortis) distingui & separari video: quocirca libet hic utriusque descriptionem è prædicto Catalogo mutuata proponere.

Juniperus Bermudiana.

In metam fastigiatam sua sponte excrevit hæc arbor Junipero vulgari tam facie quàm viribus similis. Est verò *foliis* angustioribus, tenuioribus, in rigidis & leviter pungentes cupides delineatibus, densè elegantique ordine ramulos amplexibus, supernè glaucis, infernè hilaris, perpetuo virescentibus. *Flores* fortè exiles, amantecos, purpureo-croceos: *Baccas* rotundas Avellanæ magnitudine, ex fusco phœniceas, squamatis aliquot tuberculis obfatis, in quibus tres quatuorve anguli arilli rite congenerum continentur.

Feliciter propagatur per submersionem, circumpositionem, vel ramulos avulsos & terræ infixos.

Juniperus Virginiana.

Præcedenti formæ & crescendi modo respondet. Ast folia edit angustiora, molliora & omnino viridia. Eandem exigite culturam quàm præcedens.

Ex his perspicio, Juniperum Bermudianum Junipero majori Europæ seu Oxycedro respondere, idcirco non temere aut imperite nomen Cedri ei inditum; Virginianum autem Junipero vulgari minori, ut ex baccarum utriusque colore & magnitudine patet. Deinde Parkinsonum eundem nobiscum errorem errasse & utramque, in sua descriptione confudisse. Tandem Juniperum Barbadeniæ, (cujus arbutulum vivam ex ea infusa delatam in navigio aliquando vidimus) cum Virginiana eandem effe, quiddam folia ejus Juniperinis minoræ erant, alias perfamilia, & eodem ordine nascens; baccæ (nautis affidentibus) cæruleæ; lignum rubrum, molle, fragile, odoratum; arbor prægrandis & proceræ. Atq. hæc est quæ à nobis superius describitur, non Bermudiana, quam nos per errorem pro eadem habuimus.

His addit D. Hermannus Juniperum seu Cedrum ex Goa, quæ ramis est magis patulis, gracilibus foliis glaucis, tenuissimis & brevissimis, cæteroque superiori [Junipero Virginiana] videtur similis.

C A P. II.

1. *Cedrus Lycia retusa* Bellonio dicta J. B. *baccifera* 1. seu folio *Cupressi* major, fructu flavescente C. B. item II, seu folio *Cupressi* media, majoribus baccis eisdem. Necnon III, seu folio *Cupressi* minor. *Cedrus Phœnicea* folio *Cupressi* Park. *Oxycedrus Lycia* Ger. *Juniperus* major Clus. *The Berry-bearing Cedar*.

J. B.

Arbor est pumila, tricubitalis, [Clusio humanam altitudinem raro superans,] odore *Cupressi* grato, sapore adstringenti, amarefcente cum acrimonia, caudice contorto non recto, multis ramis lentis & flexilibus prædito, scabro cortice. Ligna habet carnosa, & ex continua quaternorum foliorum mutuo connexorum serie composita, quemadmodum *Cupressis*: *Flores* Juniperi vulgari & *Oxycedro* similes, flavos, sed extremis ramulis infidentes, ut in *Cupressis* & *Thuia*: quibus succedunt fructus magnitudine baccarum Myrti, imò ad *Oxycedri* interdum accedentes, rotundi, conos *Cupressis* tuberculis nonnullis quodammodo æmulantes, primùm virides, deinde ad phœniceum colorem tendentes, quæ maturatæ nonnihil mollescent, sapore & odore Juniperi baccis similis, quæ terna aut quaterna vel etiam plura grana, parva, striata, oblonga, resinosa continent, in quibus medulla, alba, Oryze quodammodo similis.

Verè floret, fructumque diu retinet antequam maturat, ut Juniperus. Primùm semine natus hic frutex & adhuc tener folia habet omnino dissimilia, utpote quæ alterius Juniperi folia æmulentur, nisi breviora & paulò molliora essent: cùm verò jam tertium aut quartum annum attingit rotunda & *Cupressis* folia formare incipit, ut inferiores rami pungentibus & acutis foliis, summi verò obtusis & rotundis onusti interdum conspiciantur: quod & nos observavimus, & civis observari facile est.

Hanc

Hanc plantam non tantùm circa Monspelium, sed & in Alpibus Striacis & Carinthiacis invenimus, unde non miramur eam ad Matthiolium & Moravia montibus missam.

Cedrus baccifera fructu minore cæruleo.

2. *Sabina baccifera* J. B. *baccifera* major Park. *Sabina folio Cupressi* C. B. à qua non separandam puto *Sabinam folio Cupressi* alteram ejusdem. *Sabina baccifera* Ger.

Tota facie Juniperum majorem refert, nisi latioribus ramis prædita esset & magis divulsis; & appendices multas in ramis ut *Sapinus* produceret, atq. eundem in nascendo quem *Taxus* morem servaret. Transparentem resinam habet, duram ut Juniperi, velut fumo tactam. Arboris caudex sinuosus est, crassior plerumque quam ut vir in ulnas capiat. Corticem vitis habet, modicè crassum, membranæ foris albam, intus veluti gilvam, cui nullam aliam similem reperimus. Est enim veluti indilutus quidam rubor, in subnigrum degenerans. Perpetuà comâ virescit: suis fructibus gravis in hyeme comperitur, sed Lentifici naturam servat quòd fructus perpetuò suæ arbori infideant, deciditibus scilicet anniculis cùm alii jam ad maturitatem pervenerint. Fructus autem qui non perfectè maturuerint egregie virent. Cùm autem ad maturitatem devenierint ex atro in cyaneum degenerant. Arbor ipsa elegantissimo virore nitet, quæ tota fructibus nigris figillatur. Est autem frassissima, cujus baccæ vix Cedridibus majores: Amygdali bene magnæ altitudinem peti, multum ad *Cupressum* sativum accedens, ut à perito vix dignosci queat, è longinquo spectata; sed crassiori caudice constat. Folia omnino *Cupressis* correspondent, nec frequentiora essent. Folia ejus gustatu amara sentiuntur, aromatique olent, resinaceum quid præ se ferentia. Os leviter calefaciunt *baccæ*, quæ in hujus extremis ramulorum furculis oriuntur, ita ut perpetuò singularis quivis furculus suam ferat, eamque rotundam. Hæc merulis & turdis graffissimis sunt cibis.

Hæc omnino Bellonius, & alia adhuc plura, quæ nobis dubia & incerta imò contradictoria, videntur, ut de foliis Filicis in modum compressis & appanatis, quòdque Arbori vitæ conficere Sabinam suam alteram, quæ baccifera est eandem faciat. Florem non promittit sed statim feminis rudimentum apparet. De ligno quæ habet apud ipsum vide in libro de Coniferis; vel apud J. Bauhinum Hist. Plant. lib. 9. cap. 21.

In montis Amani & Olympi Phrygiæ cacuminibus sponte nascentem utramque Sabinam vidit Bel-
lonius, ubi sylvas faciunt.

Quæ J. Bauhino, Lobelio, aliisque *Sabinæ baccifera* nomine descripta est à Belloniana diversâ videtur: nec enim in eam altitudinem assurgit (quamvis hoc fortasse loco debeatur) neq. folia se furculis habet pariter compressos & complanatos, sed teretiores.

Certe arbor quæ nobis in montibus Germaniæ observata, & alibi pro *Sabina baccifera* ostensa est, adeo in paucis differt ab arbore proxime descripta, ut pro eadem habuerim; tota siquidem facie eam refert, foliaque baccarum parvitate & colore differt; quantum quidem ego observare potui: quamvis C. Bauhinus odore gravi Sabinæ, & extremis ramis in acuta folia delinentibus à Cedro baccifera eam distinguit.

Describente J. Bauhino, foliis est *Cupressi*, unde inoffensè se demulceri patitur, sapore acris. Baccas fert Juniperinis aequales; quas virentes & ex albedo cæruleo quadam colore tinctas tubercula quedam obfident, maturæ atro-cæruleæ sunt. Fortè eodem modo differt à Cedro Lycia retusa Bellonii quò Juniperus minor vulgaris, à majore seu *Oxycedro*, baccarum fci. magnitudine & colore.

Alterius speciei meminit Lobelius, ramulorum exilitate & foliorum lenitate duntaxat diversæ.

C A P. III.

De Sabina.

- Sabina vulgaris* Park. *sterilis* Ger. *baccifera* & *sterilis* J. B. folio *Tamarisci* Dioscoridis C. B. *Common Sabine*.

Sabina Latinis dicta à Sabinorum regione in qua multum nasceretur, Græcis *Βεβαια*, perpetua fronde vires, arbutula humilis est, in latum magis quàm in altum proficiens, odore gravi & ingrato, foliis Myricæ Germanicæ pungentibus, sapore acris. Baccas fert Juniperinis pares, per maturitatem atro-cæruleas. Has baccas nulli præcedunt flores, sed duntaxat baccarum rudimenta, incurvis pediculis infidentia, ex tribus, quatuor aut quinque, viridantibus tuberculis instar Myrmeciae verrucæ parvæ composita.

Hæc planta sexu differe videtur: Est enim duplex, 1. Mas seu *sterilis*, quæ flores duntaxat profert, non fructum: cujusmodi se Montbelgardi vidisse narrat J. Bauhinus scriptis florentem, verum nullas unquam baccas in ea observasse; sterilem etiam manifestè fuisse in locis à se plantatam.

2. Fœmina seu *fertilis*, quæ baccas profert non flores. Botanici plerique Sabinam vulgarem omnino sterilem faciunt: Verum id naturæ analogie repugnat, & J. Bauhinus disertè affirmat eam baccas proferre. In nostro solo & cælo raro, fortè nunquam, fructum edit. At in loco natali, Amani & Olympi Phrygiæ cacuminibus proculdubio ferax est.

Sabinæ

Vires.

Sabina folia ficcant & calefaciunt strenuè, in pulverem redacta & cum melle illita fluentibus ulceribus medentur, nigra & fœdida expurgant, nomas fiftunt & collectiones mitigant. Cum flore lactis temperata scabiei capitis puerorum unice profunt. Porro essentia tenuitate menses quoque provocant, ut liquidum aliud, & sanguinem per urinas movent. Partum quoque viventem interficit Sabina, & fœtum mortuum ejicit. Certè hoc nomine nimis nota est ejusque ulus frequentatus femini inhoneftis & meretricibus.

Aqua è foliis Sabinae destillata maculas faciei absterget, & ut quidam afferunt, vertigini conducit.

Oleum Sabinae ventri inunctum, aut frondes ejus tuse & umbilico impolite vermes puerorum enecat. Decoctum intro assumptum idem præstat: verum usum ejus internum nimis tutum putat Parkinsonus. Nos tamen novimus succi expressi cum lacte mixti cochlear unum fœchacho edulcoratum maximo cum successu pueris verminantibus exhibuit. Estque sane medicamentum efficacissimum & minime periculosum, quod post alia multa incassum usurpata optatum sepe numero, ne dicam semper fortitur effectum etiam in deploratis pœne. Equis etiam & bobus in eundem usum frequenter exhibetur.

CAP. IV.

A. *Taxus* Ger. Park. J. B. C. B. & omnium fere Botanicorum. *Smilax Dioscoridi lib. 4. cap. 80. Min. & Theophrasti 3. hist. 10. The Yew Tree.*

J. B.

TAXUS perpetuæ frondis arbor, procerò stipite, Abieti & Piceæ similis. Folia Abietis foliis ortu & numero similia, dimidium culmum lata, non teretia ut Piceæ, ab Abiegnis in hoc dispectantur quod infirmiora minusque rigida, neutiquam explicata foliorum fervent agmina, quin eodem vergentia fere coincidunt: jam verò si singularia spectes Taxi folia, sunt ea Abiegnis acutiora mucrone donata, superne atro virore splendens, inferne nitore destituta, unicoloria tamen & viridantia, nervo secundum longitudinem decurrente; cum Abiegnia elatiora averfa parte habeant costam, colorèque glauco viri prædita, gustu amaricante. Porro autem in extremis ramulis circumquaque inter folia oriuntur perpusilla sed copiosa capittella, sublonga, squamata, ex quibus veluti flosculi emicant. Juniperinis fere similes, & virore pallescentes, qui deinde in meros & mucosos apices fassantur. [Cæsalpinus Taxum flosculos ferre amentaceos inter folia sine fructu tradit.] Circa mensem Augustum, uti observavimus, fere baccas ex calyce ita emergentes, ut simile quid habere videantur cum glande; postquam verò maturare, quod fit mense Novembri, nihil planè simile habent cum glande; sed figurâ quodammodo referunt florem Vitis Idææ, quippe parvo, virente atque squamato calyculo, brevi pediculo adnato fructus inheret, grano Juniperino major, superne apertus atque hians, veluti ex carnosa cute constans, colore pulcherrimo & splendens coccineo conspicuus, intus cavus, succo præditus viscido ac dulci, in quo granum latitat Piperis minus, nec exactè rotundum, sed leviter compressum, colore inter pullum & spadiceum medio, cortice durissimo, medullam continens saporis non ingrati. Hoc granum fructus capacitatem non adimpler, sed undique ferè intactum à fructus pellicula in medio situm est, bacca imo adhaerens, haud secus ac ipsa ex pediculo enatum. Suspicio autem tum cum longiusculæ sunt, & glandis formam aliquo modo demonstrant nondum maturas esse: jam verò maturiores apertæ, & propter hanc figuram acquirere rotundiorum. Materies bicolor partim rubet, partim ex albo flavescit.

Smilax Theophrasti arbor est glandifera è genere Quercidis, cavendum ergo nè confundatur cum Smilace Dioscoridis seu Taxo.

Lcu.

Taxus in montosis, saxosis & præruptis locis oritur: in occidentalibus & meridionalibus Angliæ partibus, in montosis sylvis & sepibus frequens est. Majores nostri in cœmeteriis Taxos plantarunt, ob æternum (ut puto) frondis virorem, uti symbolum essent immortalitatis & æternæ vitæ, quam ibi depicta cadavera post resurrectionem expectabant. Hujus arboris fructus perniciosos esse & lethales non Veteres tantum, sed & è neotericis plurimi tradiderunt. Dioscorides eos qui baccas ederunt in alvi profluvium incidere scribit: Idem alibi Taxum potam frigiditatem totius corporis inducere, suffocationemque ac celerem mortem.

Vires.

Refert Cæsar, lib. 6. de Bell. Gall. Cativulcum Eburonum regem Taxo (succo epoto) se exanimasse.

Sunt (inquit Plinius) qui & *Taxica* hinc appellata dicunt venena, quæ nunc *toxica* dicimus, quibus sagitte tinguntur. Verum ostendunt Vossius & Jo. Bodæus toxicum aliud veneni genus fuisse, Cervarium fœto dictum, quo Barbari sagittas inungere soliti erant, ut lethalia vulnera inferrent. Toxicum ergo à *toxos* dictum est.

Matthiolus etiam affirmat in Tridentinis montibus non veterina solum (quod Veteres tradiderunt) sed & ruminantia etiam animalia devorata Taxo interire: pastores etiam & lignatores cum has edentem in febris ardentem incidisse & alvi profluvia, non sine magno vitæ discrimine.

Testatur etiam J. Bauhinus à fide dignis hominibus sibi affirmatum in montibus Burgundie foliorum ut etiam corticem esu mortuos boves & vacas: & à Jo. Lutzio Pharmacopœo Kirchenheinfensè relatum in adibus suis Turtorem album cum torque nigra baccarum esu perisse, & in pagbo *Oberentingen* Alinum degustata Taxo subito mortuum.

Nos è contra Taxum immerito in crimen adductum suspicamus: siquidem Lobelius ejus baccas innoxie puerulos in Angliâ escitare affirmat, & quæ gustasse sub hyemem non ingrato sapore, sed fœto vel subamaro, ibique porcos passim eas tanquam glandes comelle. Gerardus etiam nostras tum semetipsum, tum plurimos è condicipulis suis eas ad satietatem usque, sæpius ingessisse narrat, nec sub umbra tantum arboris, sed in ejus ramis aliquoties dormivisse, nec tamen minimum inde nocuum mentum

aut

aut incommodum unquam sensisse. Sed & Camerarius Taxum innoxiam esse tradit: acinos ejus rubros avidè expeti ab avibus, sed inde attonitas reddi, quæ faciliè postea capiantur. Vel ergo falsa sunt quæ de Taxo tradunt Veteres, vel aeris constitutio & conditio soli hanc in ejus qualitatibus diversitatem efficiunt. Fateor equidem arborem triste virere, ejusque melancholicum (si ita loqui liceat) aspectum malignam aliquam qualitatem ei inesse subnuñere; eoque tempore quo florere incipit & succo maxime prægnans est jumentis noxiam esse posse, nihil tamen affirmo. Nam & Veteres ipsi de qualitate noxia & lethifera hujus arboris sibi parum comites. Theophrastus fructum ab aliquibus hominibus innoxie mandari scribit, folia etiam jumentis lethalia, ruminantibus nequaquam. Plutarchus eo tantum tempore noxiam esse tradit quo florere incipit. Dioscorides non ubique lethalem & venenosam esse innuit, cum de Italica & Narbonensi tradat lethales esse, illam baccis, hanc etiam umbrâ. Fructum edentes aviculas nigrescere mirum. Taxum etiam Apibus noxiam esse nos docet Virgilius,

Sic tua Cyrcæa fugiunt examina Taxo.

& alibi jubet,

Ne propius tellis Taxum seras.

E Taxi ligno laudatissimi arcus fiunt, crâque olim in hunc usum expetitur maximèque celebre.

Iuræos Taxi torquentur in arcus.

Virg.

Ligni porro materies, quod rufescat quamplurimis intercurrentibus venis, incorruptaque sit, lignarum fabris maximè expetitur, & plurimi fit, præsertim concinnandis menfis & hastis telisque concinnandis. Germani hujus afferes ad sua construenda hypocausta non exiguâ sibi comparant pecuniâ. Ex hoc etiam ligno parare solent Salzburgerenses opifices pulchros scyphos, cucurbitulas, epistomia, aliâque subtilia, elegantia & egregia utensilia, quæ per totam Germaniam distribuuntur. Ad dentes rotarum molendinarum, postes terræ infingendos, vehiculorum axes, nulli ligno secundum esse affirmat D. Evelynus: Commendat idem ad musica instrumenta, testudines, rotas, trullas, aliâque curiola.

Quæ de alio genere Taxi, in horto Pisano cultæ habet, cujus folia Abiegnis similia sunt, arbor ipsa fructuifer foliis frondosior, frondibus crebris à radice sursum instructa; adeoque densa ut sæpes positis quam arbor videatur, quamvis procerâ admodum sit, quàmque Taxum Antiquorum mortiferam esse existimat, cum D. Belluccius horti Pisani præfectus hortulanos qui eam interdum detondere solent, non ultra dimidiam horam una vice tendentes durare posse affirmet, tam gravem eis capitis dolorem arbor incutit; odore noxio & virolo quem caesa expirat; vide apud ipsam.

SECTIO IV.

De Arboribus flore à fructu remoto lanigeris.

HARUM duo genera sunt, alterum folio latiore anguloso nimirum *Populus*: alterum folio angustiore & circumscriptione magis æquali: *Salix*.

CAP. I.

De *Populo*.

POPULUS à *populus* ob frondium multitudinem nonnullis dicta putatur. Martinus ingeniosè à *populus* tremo, ob folia tremula dedit, quod cænam Libyæ proprium est.

Semine julis lanigeris incluso cum Salice convenit, foliorum formâ latâ & angulosâ ab ea differt. Gracis commune nomen non habet: nam nigra *αἰγών* privatim dicitur, alba *λευκή*, tremula *κνέμις*, ut peritioribus Botanici videntur.

A. 1. *Populus nigra* Ger. C. B. Park. *nigra* sive *αἰγών*, J. B. *The black Poplar*.

In altum fe attollit, cortice levi, exalbido, ac incano obducta: sed ramuli potissimum albicant, materie dura, pallescente, ac minis alba, minidique fissili quàm Populi alba; quidam volunt aridam & levissimam. Radices profundiores quàm in alba: Antequam folia erumpant oculos protrudit mucronatos, odorato, luteo & pingui atque tenaci succo prægnantes: Hinc folia Hederaceis similia, sed minus crassa, ex rotundo mucronata, serrata, atro virore splendens, longis pediculis appenda. Producti & quasi Julos, in longo racemo coacervatos, longis pediculis appendos.

Ad fluvios & in aquis oritur tam in Angliâ quàm in exteris regionibus. Aprilis mense aut etiam *Lentis* & prius odoratis gemmæ prorumpunt: Maio racemuli fere usque, quæ Junio decidunt, aut certè paulò post. J. B.

Auctis est celerissimi & ferè incredibilis, quod ad aquas crescat. Consule D. Evelyni Sylvarum, cap. 18.

Plinius eūque secuti ē Recentioribus nonnulli Populum inter eas arbores recentē quæ nullo fructu pariunt. Theophrastus de Populo variam sententiam esse ait, an scilicet pariat necne. At hodierna observatio sterilem esse convincit, ut ea de re nullum amplius sit dubium. Nonnulli tamen etiamnum hodie, ut video, Veteres errantes otiose sequi, quàm naturam ducem mallent. Si enim naturæ codicem, hoc est, arbores ipsas inspicere digni essent, ad Lydium experientie lapidem Veterum historias exigentes, nec Populum sterilem esse, nec albam in nigram spontanea Metamorphosi mutari, quantumvis id Plinius affirmet, hoc Theophrastus variis locis inculcet, quæmetumque auctoritate fuerint prædicti autores, unquam credidissent. Qui tamen Salicem sterilem esse persuaasi sunt, ut idem de Populo credant facile induci possunt, cum fructus respectu Populus Salici simillima sit.

Primum illud erumpens germen cuius in medicina usus est, Officinæ *oculus Populi* vocant, alii *gemmam Populi*, Græcorum quidam *αἴμα*, unde erroris occasione accepert, qui, non prima illa germina resinosa sed julos in compositione unguenti ex Populo accipienda temere exstillant, in quibus nihil resinolum. *J. B.*

De temperie Populi nigre ejusque gemmarum, an scilicet calidæ sint an frigida varia est sententia, de qua vide J. Bauhini hist. l. 7. c. 8. Verisimilior eorum sententia videtur qui moderatè calidas faciunt: nec obstat quod Unguentum populeum frigidum sit, Autores enim in medicamenta acopa nonnulla calida immittere solent, non ad totam compositionem calidam reddendam, sed ad frigidum vim deducendam, aut certe tandem retundendam. *J. B.*

Valet illud unguentum in omnibus calidis affectibus illiis: narius inditum, & temporibus pulsantibusque arteriis illiis tumorem conciliat. Eius quoque usus est ad calidos dolentēque tumores. Quidam & feliciter podagris calidis illiunt. Sed ne inveterescat cautio est, aliqui eas vires perdit.

Oculi seu gemmæ adhiberi solent à sexu muliebris ad capillos exornandos promovendōque: utendi modum vide apud Matthiolum & Jo. Bauhinum. Nostra observatio gemmæ seu furculi extremi post mediam ætatem luteum, odoratum, pinguem & resinofum succum exsulant: non gemmæ tantum initio Veris antequam in folia exspantur: quantumvis Jo. Bodæus à Stapel nullam ætatem resina in hac arbore reperiri fidenter assertit: & erratum exhibentis esse putat in textu *Ætatis*, ubi in descriptione olei *Æginitis* legitur *Σαλίκων δὲ ἐκ τῶν ἑσπέρων, ὅτι καὶ αὐτὰ τὸν ὀρεγμῶντιν ἔχουσιν*.

Annosæ Populi lignum pulchre crispante undarum discursu perarcentum esse scribit J. Bauhinus: idēque artifices Germanici ex eo varia utensilia, mensas, abacos, lectorum sponas, capellas, ostia, etiāque, cochlearia, [quadras, trullas] aliāque plurima parant. Plinius materiam lentam, adeoque feutis faciendis aptam scribit. Sutorum hodie usus in bello nullus, ex quo scilicet bombarde invente sunt, ut nec arcuum & sagittarum.

Quædam (inquit C. Bauhinus) floret & fructum non fert, quædam fructum fert & non floret; idēque arbor hac est à sexu distincta: quod quantum nobis nondum observatum, verum tamen esse minime dubitamus, quantum in Salice arbore congenere id dudum notavimus.

A. 2. *Populus alba* Ger. Park. *alba*, Aden J. B. *alba* (quæ *adæna* ab albedine dicitur) majoribus foliis C. B. *The white Poplar*, or *White-tree*.

J. B.

Primum differunt Populi albe folia à nigre foliis, totōque vultu aliam arborem docent: Sunt ea enim omnium maxima, Aceris majoris potius, in acuminatas circumfusas lacinias divisa, superne cum atro virore fortita laevigine donata; & at inferiore parte densio tomento incano seu Tussilaginis folia, sed magis niveo, pubescent, quo etiam obfusi sunt cum pediculis longis rami. *Folia* observavimus multæ expansæ amplitudinem facile æquantia. Quales sint flores vel fructus non observavit J. Bauhinus. Lobelius scribit catulos ferre ante foliorum exortum, & latifoliae Salicis modo edere. Taber. scribit villosos esse, & purpureo flosculis. Ligno est albo, quod facili finditur, cortice albo lavi. Et hæc, ut prior, gemmas in primo foliorum germinatu fert.

Plinius, ut & Theophrastus à quo hausit, Populi albe folia in juvenia cinctate rotunditatis esse scribit, vultuque in angulos exire, quod & nunc etiam observari potest; è contra Hederæ angulosa rotundatur, quod & a Theophrasto traditum.

Idem locis provenit quibus nigra, nimirum in aquis & ad fluviorum ripas, in Anglia etiam sed non admodum frequens.

De hac arbore tradit Theophrastus, & post eum Plinius, quod partes foliorum pronas seu terram spectantes mox post æstivum solstitium vertit supinas, eoque argumento rustici solstitium confectum intelligunt: nobis nihil tale observatum, nec cuiquam, patet, è Recentioribus idē digno.

Ex avulsione, talea, ramo facili germinat hac arbor, & celeritè crescit, brevique temporis spatio supra fidem augeat, ut vel ob loci usum mereatur ferri. Materies ad eadem utilis ad quæ Populi nigra. Commendatur etiam ad calopodia & calcamentorum calcanæa.

Quod ad medicas vires attinet, has ei Dioscorides attribuit. Cortex uncie unius pondere potus Ichthiacis & stranguriæ prodest. Traditur & conceptum prohibere si cum mulino rene bibatur: sed & folia post purgationes cum vino pota idem præstare dicuntur. Tepidus foliorum fuscus aurium doloribus utiliter instillatur. Pilula verò [æquale] quæ primo foliorum germinatu erumpunt trissæ & cum melle itate oculorum habitudini medentur. Plinius foliorum succum calidum aurium dolori conferre ait.

Populus alba humo tenuis secta usque ad radicem, & aqua calida in qua fermentum dissolutum perflua fungos copiosos intra quadriduum edet, est quoque gratissima. *Math.* in Dioscor. lib. 1. cap. 92. Dioscorides utriusque Populi cortice in frusta conciso & stercoreatis areolis inaspero vim suarum edules producendi attribuit.

A. 3. *Populus*

A. 3. *Populus alba foliis minoribus* Park. C. B. *folio minore* J. B.

Hæc non aliter ferè quàm foliorum parvitate à precedente differt.

A. 4. *Populus Libyca* Ger. Park. *Libyca Plinii*, *Ægypti Theophrasti* J. B. *tremula* C. B. *The Apy*, or *trembling Poplar*.

J. B.

Facili & brevi tempore in magnam excrevit altitudinem, radicibusque reptantibus latè se propagat. Cortex partim nigricat, partim albacat. *Folia* est continuè tremente, breviora & rotundiora quàm nigra, per ambitum crenato, [inaequaliter & profundius dentato] superna parte virente, inferna ex cinereo candicante, ac propemodum glauco [Math. punctis quibusdam albis conspersa] esse notat] *Folia* in extremo ramo interdum magis angulosa, & subius incana ad Populi albe quædamtenuis accidentia, qualia minima.

Fert & numentia uncias quinque circiter longa, lanuginosa, cinerici & fusci coloris, arundinaceæ jubæ portunculis similia, quibus subsunt verticillatim quodammodo *apices*, perspuilli, albid. Oculi acuti, nitidi, spadicei.

E femine flos (inquit Tragus) quod Salicis simile cernitur, revirescit.

In sylvis nasci amat, uliginosis tamen, & inter Betulas, & quæ in Anglia magis frequens quàm *Locust*, reliqua genera, & passim cognita.

Materies candidissima est & levissima, tornatoribus expetita. Ex eadem propter levitatem calidiora parantur, & in imagines exculpuntur. Cortex arborum juniorum detrahitur à nonnullis pro facibus nocturnis. *J. B.*

Gemmæ veris tempore digitis contritæ gratissimum odorem expirant.

5. *Populus rotundifolia Americana* C. B. Park. *Pop. novi orbis* J. B.

Virgula sunt aliarum flexuosa, & per semipalmum palmumque, crebra, geniculata veluti infertione commulsiarumque partium nodosa: inde exeunt è singulo pediculo singula *folia*, orā exquisitè rotundā, nec usquam nisi quæ pediculus heret intercalis, crassa, rigida Arboris Juda; cui Populi alternatim exeunt prælongi loruli, stipati acinulis multis exiguis, planè Populi ritu, quare & hanc Populum Peruvianam vocare visum fuit; gustu perquam adstringente, aliquantulum calfaciente, subfalso.

C A P. II.

De Salice.

Salix Latinis à saliendo dicta putatur, quod ea celeritate crescat ut salire videatur; Græcis pariter *ἡλία* magis à *ἡλιος*, quod citò in lucem abeat.

Salix julis seu nucamentis è multis vasculis feminalibus compositis quæ semen continent pappo involutum cum Populo convenit foliis longis aut saltem circumscriptioe aequalibus & minimè angulosis ab eadem differt.

Salicum historia confusa hæctenus & obscura nobis videtur; quocirca aliquam ei lucem fœnerari conabimur.

Multa Salicum species in Anglia nascentes observatæ sunt, aliquæ fortasse adhuc inobservatæ latitant. Hæc clarior doctrinæ causâ in duo genera distinguemus. Primum erit earum quæ folio sunt compactiore & solidiore, texture quidem respectu densiore, profunditatis tamen tenuiore seu minus spisso: Alterum earum quæ folio laxiore seu fungiosiore, eodem tamen crassiore seu spissiore.

Salix Folio compactiore & solidiore.

A. 1. *Salix maxima, fragilis alba hirsuta* J. B. *vulgaris alba arborecens* C. B. *arbores angulifolia alba vulgaris* Park. *Salix* Ger. *The most common white Willow*.

J. B.

Salicum maximam, in magnam excrevit arborum, *foliis* est alternatis, rarioribus, semunciam plus minus lævis, fœsculentam aut duas uncias cum dimidia longis, hirsutis & incanis (prioribus tamen nonnunquam glabris) potissimum verò parte inferiore & in extremitatibus virgaram supermarum. Est & ubi superior facies pilis propè destituitur. Sed & in eo variant, quod interdum serrata sunt, interdum crenæ vixdum apparent. Virgis adnascuntur multe florum spicæ molles & incanz, quæ maturitate in pappum abeunt.

At nobis observantibus spicæ hæc seu *Fuli* dum generum sunt, aliæ florifera, aliæ seminifera. Florifera steriles sunt, & postquam flores suos flammæ explicuerint brevi desunt & marcescunt. Seminifera nulla florum flaminibus aut apicibus exhibentur, sed ex confusa feminalibus folia, semina pappi involuta clauduntibus, & per maturitatem in duas carinas debiscuntibus, constant. Quæ hæc producunt arbores semine seu fertiles meritis appellantur. Quæ autem floriferae tantum, mares seu steriles. At verò hujusmodi arbores sexum suum perpetuò servant, hoc est, an quæ semel flores aut semina proficiunt, singulis annis constantem id faciant, an subinde mutant, & alternis flores & semina producant, mihi necdum

Viros.

Uria.

Locust.

* Hist. Plant.
lib. 1. cap. 16.

Viros.

tur, suis tamen longioribus petiolis excrementis substantiæ toti involvantur obtegenturque.

In aquis prope Cantabrigiam reperitur.
Cortex ramorum interior pulchre luteus aquam in qua per duodecim horas maceratus fuerit, eodem colore tingit, ut aqua instar vini Hispanici appareat.

- A. 10. *Salix pumila angustifolia*, prona parte cinerea J. B. *Salix pumila lufifolia incana* C. B. *pumila angustifolia recta* Park. *Chameica* sive *Salix pumila* Ger.

Huic generi, describente Clusio, graciliores sunt virgæ, ut plurimum pedales, nonnunquam dorantales duntaxat, rectæ, lentæ, subflavo cortice rectæ, uncialia folia, lativi Lini foliorum modo angusta, supina parte viridia, pronæ verò cinerea, & cum novella adhuc sunt omnino cana. Flos ut in vulgari flavescens, exigua, brevi mollique spica ante folia nascitur, ut in candidam deinde lanuginem resolvitur. Radix digitalis crassitudinis, obliqua, nigra, & tenuibus fibris donata est.

Crescit hoc genus in udis caduis sylvis circa Francofurtum ad Mœnum. Hactenus Clusius.
Huic nobis eadem videtur *Salix humilis repens angustifolia* Lob., quæ in ericetis Antverpiani agri palmaribus & fœsqpalmaribus cauliculis repit folio Rhambi in floribus multo, Salicis gultu amaro.

Hoc genus Salicis in ericetis & palustribus, præsertim montosis, frequens in Anglia provenit. Folio est angusto, oblongo, superne latè virenti subius cinereo: virgis tenuibus, interdum pedali-
tus, aut cubitalibus, sæpius humilioribus, & humi procumbentibus; radice reptatrice.

11. *Salix latifolia folio utrinque glabro, superne splendente.* An *Salix pumila folio utrinque glabro* J. B? *Salix pumila repens* Lob? *pumila latifolia prior* Clus?

Rami per terram sparguntur minimi digiti crassitudine, corticis colore glauco in crassioribus, in tenuioribus virente, in plurimos ramulos divisi, ad eam ut terram cooperiant *Uvae ursi* dictæ modo. Folia in ramulis crebra, alternatim posita, pediculis brevibus fulta, utrinque glabra, superne saturo virore splendenda, nervosa, ex rotunditate acuminata, unciam, & interdum, quanvis rarius, fœscunciam longa, Globulariæ Mospelienfium folia quodammodo æmulantur. Flos profert creberrimus, breviusculus, quomodo soli exponuntur purpurantes, è plurimis valculis seminalibus, è latiori bafe paulatim fastigiatis, & in binas carinas, quarum commixturæ facili cernuntur, per maturatam densitatem, & semen pappo involutum offensantibus, compositos. Quæ flores duntaxat Julo profert folia habet longiora & acutiora, non minus tamen splendenda.

In altissimis montis Jura cacuminibus invenimus. Salicis pumilæ latifoliæ primæ Clusii descriptio huic nostræ egregie quadrat: Locus etiam convenit, nimirum montium herbolæ & aperta juga. Nostræ ergo descriptio ex illius splendenda. Radix admodum crassa est pro plantæ tenuitate, crassique & oblique sparsis fibris firmata. Cur C. Bauhinus Salicem hanc repentem faciat nescio. Clusius enim id non dicit.

12. *Salix pumila latifolia secunda* Clus. *latifolia repens* C. B.

Clus.
Similes fundit virgas, nonnunquam paulò longiores, magis scabro cortice tectas, & in frequentioribus ramulos divisas: quas similia cum superiore folia ambiunt, magis acuminata, superne viridia, inferne splendenda, licet tenui lanugine pubescent. Hujus florum spica five Julo crassiusculus est, illi penè similis qui in latifolia Salice nascitur. Radix cum superiore convenit, imò crassior quodammodo videtur, non minus quam illa dispersa, virgis etiam secundum radices caput interdum fibras agentibus.

Salix folio laxiore seu fungiforme.

- A. 1. *Salix latifolia inferne hirsuta* J. B. *Salix latifolia rotunda* C. B. item *folio ex rotunditate acuminato* ejusdem. *latifolia rotunda & latifolia oblongior* Park. *caprea rotundifolia & caprea latifolia* Ger. *The common broad and round-leaved Willow.*

J. B.

Hujus folia interdum palmum aut fœsqpalpum longa, latitudine quadrantal, aut etiam palmari, nervosa; sunt & minora multò præsertim in arboribus adultis, prona parte incana & hirsuta, supina viridantia [magis scabra & rugosa quam in Salice folio compatiore] sapore adstringente sine mor-
tu aut amaro, pediculo semunciali, cui fœq auriculæ caulem amplectentes adnatæ. Catulus profert staminibus crocantibus plenus. [At Juli feminiferi in receptaculis racematum coherentibus femina lanitio quodam candido involuta continent.] Vimina crassiuscula incano hirsuto cortice amaricante tecta, tuberculis aliquando ex dulcedine leviter adstringentibus nodosa, fragilia: Interdum cortex velut fuligine obductus videtur.

Salix hæc foliorum figura in tantum variat, ut non satis sciam an species distinctæ sint necne rotundifolia & latifolia dictæ. Verum quoniam species temere multiplicandæ non sunt, J. Bauhini potius sententiam sequor distinctas esse.

Arbor hæc in sepius vulgaris est, interdum etiam procul ab aquis. Quamvis enim udis gaudeat, non tamen adeo impatiens est ficioris soli ac reliquæ pleræq Salices. Hujus carbo citissime ignem concipit; quapropter ad pulverem tormentarium expetitur. Præstat etiam delineandis is, quæ Pice-
diores ante accuratam operam imitanda sibi proponunt.

- A. 2. *Salix*

- A. 2. *Salix angustis & longissimæ foliis crispis, subius albicantibus* J. B. *Salix oblongo, incano, acuto folio* C. B. An *Eleagnus Dalechampii*, & *Salix* 6. genus Lugd? *The Osier.*

J. B.

Virgas cortex virefcens obvelit aut cineraceus [ex nostra observatione vimina teneriora quæ in Salicetis quotannis exoriuntur rubent nonnihil & hirsuta sunt] suntque ex longissimæ & simplicis, nullis adnatis virgulis donatæ, obsequiofæ admodum. Folia quoq, longa admodum, angusta & crebro agmine ramos stipantia, superius virefcunt, inferius cum nitore ad objectum luminis vario canescunt, à nervo medio obliquis in margines nervulis exporctis, in ambitu crispia magna ex parte.

Hæc riguis gaudet locis, & ad aquas plerumq, exiit.

Ex hac potissimum, quod vimina proferat longissima sine adnatis, & lenta, plectuntur quasilli, *Uss.* sportule, vannii, cathedræ & anacintera. J. B. Hinc & peculiari nomine [The Osier] nostra-
tibus insignitur.

- A. 3. *Salix folio longo subulato non auriculato vimine subulato, item vimine rubro.* *The long-leaved willow and reddish Willow.*

Hæc etiam in Salicetis colitur ad vitilia, si tamen permittatur adolescit in arbore mediocrem: virgis tenuibus subulatis; foliis unciam latos, tres uncias longos, acuminatis supina parte pallide virentibus, prona incanis, pediculis satis longis infidentibus, non auriculatis. Hoc genus interdum variat viminum colore rubro.

Hujus virgas annotinas summâ parte sub Autumnum plures furculos emittere observavi.

4. *Salix humilis repens rotundifolia.*

Hæc in palustribus præsertim montosis oritur.

C. B.

5. *Salix humilis latifolia erecta* C. B.

Hæc Salici latifoliæ aquaticæ acuto folio similis est, sed humilior, cum hujus virgæ rotundæ, striatæ vix cubitum superent. Folia minora sunt, ex rotunditate oblongata, in acumen desinentia, rugosa, parte prona lanuginosa, tactu mollia. Foli rotundi, parvi flavi. Hæc (inquit) cum latifolia repente confundi non debet.

Michelfeldæ in humidis,

- A. 6. *Salix pumila montana folio rotundo* J. B. *Round-leaved Dwarf-Willow of the Mountains.*

Vix humo se attollit palmaris ista Salix, ramulis prædita rubentibus, iisq, magnam partem nudis; quorum tamen fastigia plufcula coronant folia, valde concinna, ad Cotoneastræ folia quodammodo accedentia, circinate ferè undiq, rotunditatis, nonnihil tamen in oblongum porrectæ crassiuscula, rigidula, rugosa, venis sinuatis crebris à medio nervo exporctis, glabra utrinque, sed inferna parte canescunt, superiore atro-virentia, pediculis satis longis; ad quorum imum animadvertere est fortuita capitula lanugine Saligna plena: subinde verò & privato infidentem pediculo brevem similis tomenti Julum.

Hæc à J. Bauhino in Rhæticis montibus collecta est. Nobis in rupibus à Boreali latere montis *Locus* *Ingleborough* à Thoma Willfello offensa & collecta est: necnon in monte *Wharfedale* è regione *Ingleborough*, trans fluvium fluterraneum.

Hæc Salix rectius fortasse ad primum genus referretur: erat enim (quantum memini) folio folioides & compatiore. Verum quoniam J. Bauhinus folia crassiuscula & rugosa ei attribuit hic collocandam duxi.

Sequentes tres Salicis species à C. Bauhino in Prodomo descriptæ an à præcedentibus omnibus diversæ sint, & ad quod genus pertineant me nescire fateor.

C. B.

1. *Salix Alpina angustifolia repens non incana* C. B.

Ex radice atro-rubente cortice tecta cauliculis palmares, humi fusi prodeunt, qui capillaceis radibus terre affiguntur, ramulis tamen paucis sursum elatis: foliis oblongis, latiusculis, brevibus cinctis: flores ut in cæteris, quibus absentibus nullus Salicem esse crederet.

In Helvetiorum Alpibus & monte Fractio frequens est.

2. *Salix Alpina Pyrenaica* C. B.

Hæc ad semicubitalem altitudinem vix affurgit, virgæ tenuibus, ramosis; foliis oblongis, parvis, per circumferentiam pilosis holoserici instar ob minutissimos pilos tactu mollibus. Spicæ florum angustæ, unciales, molles sunt.

In summitatibus Pyrenæi montis collecta fuit.

3. *Salix saxatilis minima* C.B.

C.B.

Hæc duas uncias vix superat, quæ ex radícula caudicem crassiusculum, vix semiuncialem emittit, qui in binos ternosve unciales ramulos, terræ incumbentes dividitur. Folia sunt parva, oblonga, subrotunda, atrovirentia, venosa; quorum medio capitulum parvum, subrotundum, velut ex multis baccis compositum infidet, quibus maturis apertis veluti ex triangulari capitulo mollis, candida & brevis lanugo effertur.

In Alpium Helveticorum jugis faxis infidens reperitur.

4. *Salix Syriaca folio oleagineo argenteo* C.B. *Egyptiaca & Syriaca* Park. *Salsaf Syrorum, Salicis speciei* J.B.

Magnitudine variat; Betulæ similis trunco, ramis frondibusque. Virgæ longæ, graciles, molles, & ex pallido flavescens. Surculi mollicelli folia harent Viticis. E ramis germina spithamæa hinc inde prodeunt, haud secus ferè ac in Ficis Cypriotica; E quibus primo vere flosculi mollicelli ac lanuginosi pendunt, pallidi, Populeorum amuli, naturâ fiores, jucundi odoris. Hos legunt incolæ [Halepi] eo quod nullum ferant fructum, & ex his aquam Cardiacam pretiosissimam elicunt.

Hanc arborem Rauwolfius, eumque, secutus Clusius, Elaagnon Theophrasti esse censent.

Idem Rauwolfius ait esse *Arnabo* Æginetæ, *Zarnab* & *Zarnabum* Arabum, *Zurumbeth* Serapioni communi nomine dictum cui & J. Bauhinus subtribuit. Discrepantes sententias Botanico de *Zarnabo* & *Arnabo* vide apud J.B. hist. lib. 8. c. 21. versus finem. Est autem *Arnabo* ex aromaticis, unde in unguenta miscetur. *Zurumbeth* Arabum floscat & adstringit: Cor exhilarat, & confortat, compescit vomitum, muliebria sistit, status resolvit, venenatorum moribus resistit.

Calaf sen Ban Alpini.

C. Bauhinus & Parkinsonus pro præcedentis synonymo habent. J. Bauh. à præcedente separat. Et revera *Alpinus* foliis majoribus & latioribus depingit & describit, quocum etiam consenter eruditiss. Vellingius, annotat tamen varietatem eam potius accidentalem esse, & loco debere: ait enim inter Syros vicinios, populos angustioribus foliis contraeam plantam conspici. Eam (pergit) nulla infidet lanugo, nec à medio nervo productæ fibræ ambitum foliorum divisuris interlinguatur, ut icon Alpini representat. Ad foliorum exortum folliculi emergunt singuli, rubro lovis colorati, cordifque diastole sese stringentis figuram expriment, unde & nominis & virtutum ratio primus deducitur. Caleb enim five *Calab* Arabibus cor denotat. Dehiscens tandem folliculo foreum dicam an laneum partum excludit, interfusa candori haveidine pictum, quem in rectum extens inclusus flammæ scapus fulcit.

E floribus elicitur aqua adorata, *Macalef* dicta Alpin. cujus frequens usus est in Affectibus diacis calidis. *Rauwolf.* ad venena arceda, ad cor recreandum, & putredinem exsicandam eam prædicant Ægypti, & in febribus pestilentibus pro secreto habent. *Alpin.* Per variolas deturpatis infantulis cum Bezoar aliquot granis utilissimè exhibetur. *Vesling.*

Aquam in qua flores multi infusi vel bulliti fuerint, exhibent ad dolores capitis, & ad reliqua ad quæ aquam destillatam, èstque ad quoscunque febricitantes maximo apud illos in usu. *Alpin.*

5. *Salix Arabica foliis Atriplicis* C.B. *humilis Arabica foliis Atriplicis* Park. *Garb Maurorum Salicis genus* J.B.

Rauwolf.

Arbor est patula, haud tamen multum assurgens, cujus furculi extremi teniores fragiliorisque quam ut *Salicum* nostratium instar vimineo operi inservire queant. Cortex ex pallido flavescit, licet & folia, quæ oblonga palmum cæteris, duos digitos lata, per ambitum velut *Atriplicis* folia sinuata, modicè ficcant & adstringente facultate. Fructum & florem se vidisse negat.

Scribit *Rauwolf.* ex ea aphronitrum, Salem petra vocant, optimum fieri ad pulverem tormentarium. Surculos scilicet extremos cum foliis in cinerem comburi, affusaque aqua macerari, separari & multa ebullitione coagulari. Sed pulverem illum nostrati haud æquivalere. Nihil certè aliud est quam *Sal* fixus itius arboris, quem ab alterius cuscucum, plantæ sale fixo non differre specie existimo.

Cæterum *Avicenna*, notante J. Bauhino, suo *Garb* eisdem pæne vires tribuit quas *Salicis*.

6. *Frutex Æthiopicus confert foliis Cneori, Salicis amulæ* Breynii, cent. 1. cap. 9.

Breyn.

Ramulus est valdè, ligno duro, subalbido, corpiè & gryseo rufescente; *Folii* frequentissimis, crassius, duris, *Cneori* similibus; quæ in furculis paulo minoræ, quod autem magis superiora versus tendunt, eò majora latiora, spectantur: tunc furculorum tandem fastigia coronando finiunt, inq. suo medullulo, pariter ac inter furculorum divaricationes, *Globulum* lanuginosum & penitus niveum, *Salicis* Capræ Tabernamontani catulo similem, sed minore, & tuberculis subtilissimis fibroli instar innati de Pinastro exasperatum continet: è quo succrescent *flosculi* mucosi, *Salicis* quodammodo similes, itaminulis pallidis constantes, erumpunt. His deciduis globulis ille in conum fuscum, uncialem & majorem, squamis in extremitate sua albidis & lanuginosis, evadit.

Reperitur hujus speciei major, foliis majoribus.

Julius

Julius descriptur, fruticem hanc *Salicis* speciem esse demonstrat: cumq. florifer sit, sexu masculum. Capitis bonæ spei inquilinus est.

Nullus ut rectè *Plinius* tutior est reditus minorisve impendii [quàm *Salicis*] aut tempestatum *Leens*. securior. Tertium locum ei in æstimatione ruris Cato attribuit, priorèmq. quàm olivæ, quàmq. frumento, apud patris.

Inter primas arbores germinat *Salix*, *Julus* & flores initio Veris ostentans. Juli autem floriferi brevi decidunt; femineri ad æstatem ulque in arbore durant. Componuntur hi è multis vasculis seminalibus, oblongis, mucronatis, per maturitatem in binas carinas dehiscenibus, & lanuginem ostentantibus, cui semina involuta. Semina autem fata germinare & *Salicis* edere à Trago observatum & proditum: idèmq. confirmat J. Bauhinus. *Salix* ergo ad Trago observatum non quòd sterilis sit aut infrugifera, ut nonnulli opinati sunt, hoc enim Homero *diatalegetes* dicitur, quoniam ocyfissimè amittat semen, antequam omnino maturitatem sentiat, ut Theophrastus, *Plinius* aliique statuant. Nam *Salices* omnes semen perficiunt, nonnullæ etiam diu retinent: Sed fortasse quia semen virile infuscundum reddit & conceptum impedit. Nam & folia *Salicis* contrita & pota intemperantiam libidinis coercent, & in totum auferunt ipsam sæpius pota. *Plin.* & sterilitatem inferunt conceptumq. impediunt. *Diag.*

Salicis cortex, *Julius*, refrigerant & astringunt; exsiccant etiam citra mordacitatem tum flores, tum succus expressus, quem medicamentis exsiccatoris reservant. Haud enim inventas quid ad plures res utilis medicamentum citra mordacitatem exsiccat, quod paulum etiam adstringat. *Gal.* Hinc sanguinem expuntibus profunt. Corticis è ramis primis cinis clavum & callum aceto maceratus sanat; vitia cutis in facie emendat, magis admisso succo suo.

Succus è plaga manans cum floret ad expurganda vasa quæ obstant oculis; item ad spissanda quæ opus sunt, giendium, urinam, & ad omnes collectiones intus extrahendas.

Plura habent Veteres de viribus *Salicis* ejusq. partium, quæ vide apud J. Bauhinum.

Folia cum ramis in cubiculis strata aerem infrigidant & febricitantium ardores mitigant. In quem usum haud infelicitè etiamnum in Italia & Gallia quibudam locis adhberi observavimus. Folia cum aliis refrigerantibus aquæ incocta ad lotiones pedum febricitantium conducunt. Ex ejusdem ligno & bacillis rasorii parantur ad abradendam linguam causo & febris ardentibus laborantium, notante *Camerario*. Hæc omnia è J. Bauhini historia.

Salicis arboræ ramorum usus est ad periticas pro Lupulis & ad stiptes pro sepius; ligni etiam olim ad scuta; nam cum lentissimum sit, plaga ei inflicta contrahit se penitus, eludique suum vulnus, & ob id contumaciùs transmittit ferrum; & quòd levissimum sit, utilitatem eandem ingeminat. *Plin.*

De *Evelynus* lignum hoc ad cultros mensarios exacuendis & poliendis alii cuiusq. non ligno tantum sed & coti præferat.

Præcipuum autem est usus vinum ad corbes, sportas, qualos, canistras, siccinas, clathros, vannos, cathedras, cunas, anachinteria, aliæque utensilia innumera texenda, in omni vitia adeo necessariis, ut non immerito Cato tertium *Salicis* locum dedidit videtur, ut superius diximus.

SECTIO V.

Arbores floribus imperfectis, seminibus in vasculis membranaceis, aut membran. ductis contentis.

CAP. I.

De Ulmo.

Ulni vox (ut videtur) primitiva est: siquidem nullum ejus Etymon apud Grammaticos aut Botanicos reperire poterim. Græcis *Υλμα* dicitur.

Ejus notæ characteristicae sunt folliculi seminales compressi *Atriplicis* hortensis folliculo- rum æmuli antequam folia erumpant præcoci maturitate decedentes.

Ulni duo genera à perisquo Botanico Theophrasto secutus statuantur. At neq. hi in nominibus aut descriptionibus conveniunt. Nos in Anglia tres observavimus species, quibus addit D. Gooderyus quartam. Ex sunt,

A. 1. *Ulmus vulgarissimus folio lato scabro* Ger. emac. *vulgaris* Park. *The Common Elm.*

J.B.

Arbor est grandis & proceræ, multis ramis brachiata: cortice juniorum ramorum seu virgarum ex cinereo rubente, nunc lavi, nunc profundissimis sulcis eminentissimisque porcis secundum longitudinem exarato, interiori albo, lento admodum & tenaci, ut in longum facili sine ruptura trahi possit. Cortex arborum adultiorum pro earum vetustate in rimas finditur, & admodum rugosus & inæqualis evadit. Lignum interius ex luteo rubescit, pectine in tabulis levigatis valdè con-

E c c c c c 3

spicuo,

apicuo, cum penitus exaruerit firmum admodum & lentum, nec finde facile, unde ad vehiculorum usum, quoddam modum in eo est ad rotarum nodiolos fabricandos expetitur. Quod cortici proximum est, Albuminum dictum, in hac arbore præ aliis hoc nomen meretur. Ante omnia flores promit & ramulorum extremorum tuberculis in muscularum congestos, ex staminibus plurimis atropurpureis, quorum terna aut quaterna includuntur receptaculo oblongiusculo in viridi purpureo. Floribus succedunt foliacei utriculi, compressi, feminibus Atriplicis fimiles, multi ex oblongo rotundati, magni, tenues & in extremo parum fissi, in quorum medio semen parvum, tenerum, planum, candidum, sapore dulci: malicatum plurimum reddit succum, ut & cortex. Tandem post femina & ramulorum qui femina sustinent fastigios folia se proferunt, latius primum virentia, post obscurius, oblonga, crispia, in ambitu serrata, tres quatuorve digitos longa, duos tresve lata, (de media magnitudine intellige, alia enim longiora sunt & latiora, alia breviora & angustiora) utrinque ex rotundo fastigiata, singularia alternatim posita.

Per mediam longitudinem rectus, & à tergo magis conspicuus, transiit nervus, à quo alii minores cuæ costa, recti & veluti paralleli crebri exeunt, in uno tamen latere plures, qui sit ut altera foliorum pars alteram longitudine vincat, ut ingeniose primum observavit Cordus. [Nostra observatione hoc non est perpetuum.] Pediculi foliorum brevissimi.

Folius quotannis adnascuntur folliculi cavi, tuberosi, subrotundi, ac diversarum figurarum, in quibus primum glutinosus quidam humor ex quo vermiculi exigui gignuntur, qui in minutis cuculcellos transfigurantur. In Anglia vesicula hæ rarissime observatur in Ulmorum foliis. Succus hic ad usum Maio mense colligendus, antequam vermiculos producat.

An fructus à floribus sejuncti seu remoti sunt, nobis nondum certè observatum fateretur.

A. 2. *Ulmus minor folio angusto scabro* Ger. emac. *minor* Park. *The narrow-leaved Elm.*

Præcedenti similis est, multò tamen minor & humilior, folia plurimum duos digitos cum semisse longa, unum aut paulo amplius lata, circa margines parè modo ac præcedentis serrata. In reliquis cum præcedente convenit. Flores & femina non observavit descriptionis autor Jo. Goodyerus.

Inter oppida *Christ-Church* & *Limington* in saltu dicto *Foresta nova* in Hantonia invenit, & plantulam in hortum suum transtulit, ubi juxta Ulmum vulgarem sita diligenter intuenti facile potuit discerni.

A. 3. *Ulmus folio latissimo scabro* Ger. emac. *Ulmus latiore folio* Park. *The Wych-Hazel, or broad-leaved Elm.*

In arborem prægrandem & proceram adolescit, præsertim in sylvis & inter arbores nascens. Cortex exterior nigrior est quàm in prima specie, non minus tamen lentus & tenax, qui est ramis, cum succo turgent, absque ruptionis periculo detrahi potest ad duodecim plus pedum longitudinem, & è quo non raro nectuntur funes. Materies colore primæ speciei similis, minus tamen firmæ, & è quo non raro nectuntur funes. Rami majores sunt & crassiores, magis ac tenax, nec ad modiolos idonea, quod facilius findatur. Flores & femina similia, vermagis patuli seu in latum diffusi, magisque dependentes quàm illius: Folies & femina similia, verum hæc nonnihil majora. Folia multo longiora latiorque quàm alterius cujuscumque Ulmi speciei, nimirum tres, quatuorve digitos plurimum, lata, quinque, aut sex longa, utrinque, tractanti aspera seu scabris, per margines serrata, Coryli foliis adeo similia ut incautus pro iis fallere possint, unde & Arbor nostratibus *Wych-Hazel*, i. e. Ulmo-Corylus dicitur. In reliquis cum prima specie convenit.

In folio quocunque seu ficco, seu humido feliciter crescit vigetque, tam in altis montibus quàm in vallibus depressis, non in Hantonia tantum sed etiam in aliis Angliæ comitatibus.

Arcus ex hoc ligno olim factos fuisse affirmant fenes.

Hujus ramulus à C. Bauhino missus describitur in Historia Plant. J. Bauhini.

A. 4. *Ulmus folio glabro* Ger. emac. Park. *Witch Elm, or smooth-leaved Elm.*

Altitudine & crassitie primæ speciei æmula est; verum rami non adeo erecti sunt, sed ad præcedentis speciei modum in latum diffusi & dorsum dependentes. Folia primæ speciei formæ similia, verum utrinque, glabra & obscurius viridia cætera ei similis est.

Hujus varietatem habet Histlor. Agri Oxon. D. Plott, sub nomine Ulmi folio angusto, glabro, acuminato.

In agro Cantabrigienfi frequentissima habetur, & alibi etiam in Anglia.

J. Bauhinus in Allatia propè Polvillam arbor observavit Ulmi speciem, cui folia valde crebra, parva, nec multò majora articulo postremo pollicis, plurima etiam minora, minus rugosa, superna parte nonnihil lucida, nervis eleganti ac exquisito ordine dispositis. Fortè hæc varietas est præcedens.

Quod Tragus Ulmum proceram nullo fructu prægnantem dicit, penes ipsum fides sit. Plinius Atiniam semen nullum proferre prodidit.

Atamen Columella id falsum esse ait, nam rariorem fructum sine dubio creat, & idcirco pleurisque ferilis censetur. Affirmanti potius quam neganti credendum. Nec verissime id dicit ullam vel Ulmi, vel alius cujuscumque arboris in rerum natura speciem sterilem: fortè aliqua individua infecunda observata fuerint, unde sterilitas toti speciei imputata. Semen autem Ulmi Samera Latius dicitur; quæ circa finem Aprilis maturefcit.

Ulmus,

Ulmus, Theophrasto humoris, lucos aquali, deliderat. Apud nos patim in sepius provent, scilicet, loca, rotas tam ficcis quàm humidis, tam montosis quàm planis. Confortio gaudere videtur. D. Evelyn suspicatur hanc arborem non sponte provenire in Anglia: mihi tamen contrarium videtur, quod D. Goodyerus in sylvis & saltibus Ulmos frequenter inveniri asserit, quodq; in omnibus, paucissimis exceptis, hujus Regni provinciis copiose crescant. Nec si alicubi non inveniantur, efficitur unde spontaneas alibi non esse: Nam & Fagi quas omnes pro indigenis Angliæ habent, in multis eis Comitatus non oriuntur: nisi & hæc etiam auctoritate Cæsaris è numero plantarum excludere velit.

Ulmus è radicibus copiosos stolonem emittit, unde iis avulsis & transplantatis propagatio ejus facilis. Seritur etiam talea, & commodissime femine seu Samera. Verum viros modos ferendi & transplantandi Ulmos ad ambulacrorum usum vide apud D. Evelynum in Sylva, cap. 4.

Nulla arbor, eodem auctore, transplantatiosis adeo patiens est ac Ulmus, posse enim removeri etiam vicennes, haud dubio successu, sequè expertum esse in arbore cujus caudex suppositi corpore duplo major erat.

Ulmorum olim eximius usus fuit ad vites maritandas, & ad pecudum cibaria: nam capræ & oves usque libentissime hac fronde vescuntur, itemque boves, sed magis Atinæ; ideoque Veteres, & præcipue Columella, quomodo Ulmaria faciendi sunt, reliquumque harum arborum cultum fusc & eleganter exponit: nunc diutius in honore minore sunt.

Materia vel in ficco, vel in aquis diutissime durat: at vicissitudinum ficitatis & humoris minus patiens est: reliquis post Cornum firmatate facile vincere autor est Theophrastus. Nostrates (ut diximus) pro rheadum & vehiculorum axibus ad utitur proq; rotarum modiolis, ad quem usum aptior est quæ verrucosis & nodosis excrecentiis totâ superficiei obducitur, quibus hæc arbor præsertim detrona valde obnoxia est, succo nutritio ob uberatam, & quia exitum non invenit, perispermis valis ei devehendo destinatis ab usitato tramite deerrans, & in irregulares tumos, flexuosos, circulares, undantes, raptus hujusmodi tumores excitat. Hinc Theophrastus & Plinius Ulmum, quod vigorem fortissime seivet, cardinibus affamentisq; portarum utilem esse scribunt. Celebratur & ad fores, prælæ & torcularia: utilis etiam est ad alieres pro tabulatis conclaviis in domibus & ad alia multa, quæ vide in Sylva D. Evelyn.

Quod ad vires in medicina (autore Dioscoride) Ulmi folia, rami & cortex adstringendi vim habent. Folia tita ex aceto ad lepram efficaciter illinuntur [Cortici hoc tribuit Galenus, Plinius & libro & foliis] & vulnera glutinant; multò verò magis cortex si fasciæ loco circumvolvatur. Radices eandem vim habent vulnera glutinandi; nam decocto eorum [cortici radicem Diosc.] quidam perfundunt fracturas, unde eas celerius obdueto calco consolidant.

Idem decoctum articulum duritias emollire, & nervorum convulsiones resolvare dicitur: Decocto radicem supernatans pinguedo illa pilos defluxos restituit. Cortex rad. contusus, & muria usque adeo subactus ut malagmati similis sit, illitus podagricos dolores mulcet.

Cortice denarii pondus [uncie pondus] in hemina aqua frigide [in vino aut aqua Diosc.] potum alvum purgat, pituita, & aquas privatum trahit. *Plin. Diosc.* Mirum astringens purgare.

Lachrymam commendat Plinius ad collectiones, vulnera & ambusta; at Ulmus nostras nec sponte, nec vulnerata lachrymam fundit.

Cortex arboris si in aqua communi decoquatur, donec aqua consistentiam ferè syrupi acquirat, decocto autem adificatur tertia pars Aquæ vitæ; singulare est remedium adversus dolorem ischiadici, si pars affecta eo ad ignem aliquandiu foveatur.

Humor qui in folliculis foliis immalcentibus reperitur faciei illitus cui nitorem inducit, facièque gratiorem præstat: Matthioli puerorum enterocelis mederi scribit, si splenia in eo madescentia inguini superponatur atque sub femorali subligetur. Fallopius è nihil reperisse opportunius scribit in agglutinatione hoc liquore, seq; vidisse mirabilia in Villicis; modumque ejus conservandi tradit. Plura vide apud J. Bauhinum, tom. 1. part. 2. lib. 8. cap. 51. pag. 144, 145. & *Sennertum in Paralipson.* ad lib. 1. Pract. cap. 19. Henricus ab Heers in *Observat. Medic.* duas narrat historias impri-mememorabiles de hoc liquore quorum priorem non pigebit hic transcribere.

Ante annos 29 multum maris & terræ emensis sum cum quodam Lithuano, Chemiam, variisque artes, ferias, ludicas, etiam magicas, quarum tamen me præsentem nullum unquam speciemque, efficit serio conaretur edere potuit, proferente. Hic ab omnibus medicis, agyris, anubis, veneficis, chemicis, in tota quam obierat Asia & Europa, fecerit, ut vocabat, prece vel pretio, vel permutatione plurima colligeret. Inter alia gallum gallinaceum, utraq; illum manu tenens, mihi obtulit, iussit me oculum sapientissimo culleto punctum, intèr, digitos pressum orbitæ cranii reponere: Affudit illi liquoris guttas duas, obligato, capite ciste includit, è qua post horas octo eduxit, utroque oculo ita sibi finit, ut nec ego qui fecueram, nec assistant aliquis scetum oculum à sano posset distinguere. Altera historia est de filia viri nobilis, quique oculum acu punctum, postquam totius humor aqueus & pars vitæ effluerat, liquore hoc intra unius noctis spatium pericæ sanavit: manifest tamen lumine & visu cassa: Verum ita, ut etiam vigesimo post anno nemo excoecatum oculum à vidente, et si curiosè indagabat, discernere potuit, imò multos annos cum marito orbitatis ejus inficio vixit. *Hætiens Ab Heers.*

Verum ex recentiore & accuratore Observatione *Franc. Redi*, & *Antonii Nuck* colligitur liquorem prædictum ad vulnera inflicta sananda & humorem oculi aqueum expressum retinendum nihil constulisse, sed naturam solum totum opus perfecisse: id quod cuius manifestum esse poterit, (inquit D. Redi) cui placuerit oculos Hirundinum, aut alterius cujuscumque Aviculæ ac vel calpro soleriter terebare. Ego ejus rei periculum feci in gallinis, anseribus, anatibus, gallis nostratibus & Indicis, & animadvertendo omnia hæc volatilia sua sponte minorem quàm 24 horarum spatio sanari, veracem deprehendi *Cornel. Celsum*, lib. 6. dicentem, Extrinsecus verò interdum, si ictus oculum ledit, ut sanguis in eo suffundatur, nihil commodius est quam sanguine Columbæ, vel Palumbæ, vel Hirundinis inungere, neq; id sine causa fit, cum harum acies extrinsecus laza, interposito tem-pore

Soritur non tantum valse aut furculo sed commodissime etiam femine. Verum de satione ejus & cultu consulendi rei rustice scriptores.

Morum albam fieri per infitionem Mori nigre in Populum albam fabulosum putamus: nam, ut sapius diximus, fructus furculi naturam sequitur.

Foliorum Mori usus est insignis in Italia, Sicilia, Hispania, Gallia ad bombyces alendos, & in eum usum Moros albas magno numero circa urbes & oppida ferunt; harum enim foliis maxime delectantur vermiculi. Quidam Mori foliis deficientibus Ulmi folia & Urtice germina substituant: Alii Laduce, Endivia aut Dentis leonis folia præbent: quæ omnia & nos experti sumus: sed junioribus tantum danda sunt, nam si majoribus paulo, aut nimium des, alvo fluida facile dissolvuntur & pereunt. Quocumq; autem pabulo præter Mori folia eos alas nunquam textrinem inchoabunt, & tela sericea se includunt. Colligenda autem potius vetera folia quam nova, manè cum ros Solaribus radiis dissipatus fuerit: aut si madida fuerint diligenter prius abstergenda aut ad ignem siccanda sunt: nam nimius humor obest bombycibus. Verum de Bombycibus & serico agere hujus loci non est, sed ad Historiam Insectorum pertinet.

Fructus Mori nigre [*Mora Celsi* Officinis dicti] immaturi refrigerant, siccant & astringunt valide, [ubi aruerit *Galen.*] Itaque ad diarrhoeas, dysenterias, affectiones coeliacas, fluxus menstruos, expuitionem sanguinis accommodati sunt. Extrinsecus in oris faucibusque inflammationibus & ulceribus profunt.

Mori fructus Dioscoridi (de maturo loquitur) alvum solvit, [inixio pastus & ante alios cibos sumpta] facile corrumpitur, [post alios cibos] & ventriculo inimicus est. Plinio (cui etiam experientia suffragatur) refrigerat, sitim sedant, appetentiam excitant, si non superveniat alius cibus intumescent: cui etiam ad stipulatur Galenus. At è contra Horatius

Ille Salubres
Æstates peraget nigris quæ prandia Mora
Emiet, ante gravem quæ legerat arbore solem.

Alii etiam ventriculo grata & amica esse Mora volunt. Galenus autem conjectatur, Mora exiguum in gipsis habere facultatem ejusmodi, qualis magna medicamentis purgantibus inest, cujus beneficio non modo facile cecidunt sed corrumpuntur, etiam si diu in ventre manserint; immo totam adeo arborem in omnibus suis partibus mistam aliquam vim obtinere putat ex restringente & purgante compositam. Attamen in radicis cortice purgatoriam cum quadam amaritudine exsuperare, adeo ut & latum lumbicis interficiat.

Maturorum succus ad stomatica medicamenta utilis stomaticen quam Polychreston vocat, sic describit, * Plinius sextarii tres succi ex Pomo, leni vapore ad crassitudinem mellis redigatur: Post additur Omphacii aridi pondus denar. ii. Myrrhæ denar. i. Croci unius, simul trita miscentur de cocto. Neque est alius oris, arteriarum, uvæ, stomachi jucundius remedium. Alios modos stomaticen componendi ibidem vide.

Folia vel sola vel cum cortice cocta odontalgiam sedant (gargaris.) Schrod. eadem trita cum oleo, [ex aceto Schwenchf.] imposita ambustis igni medentur. Diosc.

Syrupus mororum grata sua aciditate in febribus ad sitim extinguendam & ardorem temperandum utilissimus est: & item ad inflammationes, pustulas seu ulcuscule oris, palati, uvæ, tonsillarum, gutturis & faucium commodissimus.

Materies utilis est operibus quæ flecti postulant; estque solida, nec in aquis minus durabilis quam firmissima Quercus: æternam esse arbitrantur, tradente Theophrasto, & vetustate Loti modo nigrescere.

Morus Virginiana Park. *The reddish Virginian* *Aquilberry.*

Hæc apud nos celeri auctu in magnam arborem adolescit, multis ramis & frondibus patulam. Folia præcedentis perfamilia, pulchra, ampliora. Fructus seu mora longiora, & per maturitatem rubicundiora, gustu non minus grata.

LIBER

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER VIGESIMUS SEXTUS,

QUI EST

De Arboribus flore fructuque aggregato.

Uoniam Arbores flore fructuque aggregato, seu ex pluribus composito per se Librum complendo non sufficiunt, cum Arboribus flore simplici quarum flos summo fructui infidet eas copulabimus, adeoque Librum hunc in duas partes dividemus, quarum prior erit

De Arboribus flore fructuque aggregato, seu ex pluribus composito. Posterior De Arboribus flore simplici summo fructui infidente.

PARS PRIOR.

De Arboribus flore fructuque aggregato seu ex pluribus composito.

EX Arboribus quarum flos fructui contiguus est, alia sunt flore fructuque aggregato, seu ex pluribus arcte stipatis composito, alia iidem simplicibus & à se invicem disjunctis, nec pluribus in unum totalem florem fructumve coeuntibus.

Prioris generis nonnullæ sunt flosculis intra fructum occultatis, quas *Ficus* dicimus, quæ flore omni carere vulgo creditæ sunt; alia flosculis apertis, iisque vel singulis, singulis seminibus infidentibus, vel singulis, singulis fructibus partialibus unum aut plura semina continentibus.

De Ficu.

Ficus arbor (inquit Vossius) non ineptè deducitur à *ovis*, id est, *Ficus novella*. Sed malim ab Hebræo *Fag* quomodo dicitur Ficus quæ nondum satis maturuit. At minimè audiendus Isidorus, qui lib. 16. cap. 6. *Ficus Latine à fecunditate vocatur, feracior enim est cæteris arboribus. Nam ter quaterque per singulos annos generat fructum, atq; altero maturecente alter oboriitur.*

Cæterum Ficus ab aliis omnibus arboribus distinguitur flore vel nullo, vel intra fructum edulem, dulcem occultato.

CAP. I.

De Ficu Europæa.

1. *Ficus* J. B. Ger. *vulgaris* Park. *communis* C. B. *The common fig-tree.*

¶ B.

HUjus caudex, licet sit ubi grandescat & contortus videatur, parum tamen est firmus, ut qui vitigineo, lavi tamen cortice, infernè cinereo, in ramulis viridi, sit vestitus, tum ligni parum, fungosæ verò medullæ plurimum obtineat: Materie namque constat molli, rara, ampla intus cavitate, cujus inane crassa fungosæque medullâ, sicut in Sambuco ferè, referunt est. Ipsa aliqui arbor mediocrius, Sambuci magnitudinem nonnunquam superat, pluresque ab una eademq; radice emittit stiones, crassitudine variantes & proceritate. Radicibus nititur multis, longis, firmis, lentis, evulsi contumacibus, multis capillamentis fibratis, colore flavis atque Rutæ radicibus similibus, majoribus tamen multo, ut annotat Cordus. Abundant cortices, sicut & folia fructuque adeo ipsi nondum maturi, lacteo copiosoque satis succo, glutinoso, odore ad Rutam accedente, quemadmodum & reliquæ ejus partes, sapore subacri: qui tamen in fructu paulatim in dulcem excoquitur succum. Folia conspicua sunt latitudinis crassa, in lacinas plerumque quinque profundas divisa, minus acutas quam Platani, aspera [hinc Anguillis retinendis idonea] pediculo mediocriter longo, qui abruptus lac fundit.

Flores

Vel solum *Papaie* nomen arguit hanc arborem esse superius à nobis traditam & descriptam inter eas quæ caudice sunt simplici non ramoso, F. Columnæ notis in Recchum *Papaie* Orientalis & Arboris *Peponiferæ* nomine, C. Bauhino pro *Platani* specie, titulo Arboris *Platani* folio, fructu *Peponis* magnitudine, eduli, Lusitanis *Mamoera* dictæ propositam. Unde eadem arbor à Bauhino bis pro duabus diversis proponitur.

Benzo fructum pessimè describit *Ficum* specie, unde proclivis in errorem lapsus est.

Arbor cucurbitifera, *Ficus Nigratarum* Theveti J. B. *Ficus similis arbor fructu oblongo* C. B.

Suspensor & hanc quoque ad *Papayam* referendam esse, nam & folia conveniunt; nec fructus præterquam figurâ oblongâ multum differunt. Solent autem Scriptores vetustiores & historici parum accurati esse tum in describendis tum in delineandis stirpibus.

CAP. II.

De *Ficu Indica*, *Europææ analogæ*.

Ficus *Indicæ* tria genera sunt. Primum *Europææ* analogum voco, quia eodem modo cum *Ficu* *Europæis* propagatur, nec funiculis è caudice aut ramis versus terram demissis, & ubi eam attingerit radices agentibus se multiplicat.

Secundum funiculis, quos diximus, è fumis ramis ad terram usq. demissis & radices agentibus se propagat. V. Cap. I. §.

Tertium fibris ex ipso trunco exeuntibus & deorsum tendentibus eidemque accrescentibus, & in terram tandem radicatis augeat. V. Cap. IV.

1. *Atty alu* * H. M. *Ficus Malabarensis folio oblongo acuminato, fructu vulgari amulo* D. Syen. annot. in H. M.

H. M.

Arbor est procera densis & opacis frondibus, latè sparsis, nasciturque in arenosis. *Radix* crassa radicales plurimas fibrosas, nam subus quàm supra terram longè litæque diffundit, cortice lacteo, qui sub crusta nigricante ex albo rubescit, ac incisus seu detractus plenior rubedine celeriter persunditur. Brachio inciso aquam limpida & insipida ac subrubram saporisque frigidi uberem exhibet.

Caudex ambitu unius hominis amplexum excedit, cortice crasso, radicis concolori; furculi tamen teneri virides geniculati.

Folia pediculis mediocriter longis & crassis insident, longitudine ad latitudinem, quæ in medio maxima, ferè dupla, & petiolum subrotunda, antennis in cuspidem leniter contracta, tenui, mollia, glabra, supernè obliquo virore nitentia, subus dilutior, *Venarum per folia discursus* descriptionem vide. Sapor foliis astrangens, odor nullus. In vertice furculorum conus oblongus & viridis inter foliosa involuta, viridia folia tenella recondens: quod & aliis hujus arboris speciebus commune est.

Flores fert nulos: conspicui intellige.

Fructus in furculis petiolis curvis, crassis nonnihil incurvis plures unâ proveniunt, plano-rotundi ac petiolum contractiores, nonnihil pilosi, cum umbilico in vertice, haud dissimiles nostris ficibus: cum immaturi funt virides, & lacteo liquore, maturi colore rubicundo & minus lactei, esculentissimi.

Insunt eis ut in *Ficus grana* parva, tenuia, oblonga, numerosa serie, constantia ex capitulo rotundo & rectâ caudula, quacum ordine cortici intenuis insident, sântque instar folliculorum, in suis capitulis unum semen minutum nigricans continentia, primum albicantia, ex maturitate sublavescunt.

Fructibus cum maturentur formicæ innascuntur; hâcque indigenæ habent in oculis, non verò eos qui alium sunt speciem.

Bis tervè in anno fructus dat hæc arbor ut & cæteræ species.

Radix decoctum, ut & ejusdem incisæ succus, vasè supposito exceptus, servit ad purificandum sanguinem, ad hepatis male affectum, ad sùcos & sùllas manuum, oris, aliarumque partium. *Cortex* ad eandem datur in decocto, tritus ulceribus proficue imponitur, ut & parti laboranti morbo facro Lusitanicè dicto *Cobrella*.

Fructus alvum alstringit, èstque proficiuus pro pituita humorumq. mala temperie corrigenda.

* P. 1 F. 27.
P. 47.

2. *Ave-alu* * H. M. *Ficus Malabarensis folio cuspidato, fructu rotundo, parvo, gemino*, D. Sien. H. M.

Arbor est procera, densis & opacis frondibus, latè sparsis; nascens in arenosis & petrosis, atq. in arboribus, ut *Itty-alu*.

Radix cum *Per-alu* inferius describendo convenit.

Caudex crassus est, ad duorum hominum amplexum cortice ut in *Per-alu*. *Surculi* novelli virides, geniculati.

Folia longis tenuibus pediculis appensa cordis humani formam habent, antrorsum angusta, ac longè lanceolâ cuspidata, quæ vestitura fructu ad petiolum rectoribus oris, quæ teneriora rotundioribus circumscripta, solida & densa, minus crassa quàm *Itty-alu*, supernè obliquo virore nitentia, subus lucidiora. Costæ foliorum mediæ in utraq. parte eminent, nervi transversî inde egressi in supina parte maximè; nervorum per folia discursum vide.

Fructus

Fructus ramis furculisque supra ad exortum foliorum in nodulis bini & bini, arcè juncti insident, parvi, rotundi, illis *Itty-Alu* planè similes, cum umbilico parvo in vertice; formicis intus carentes, continentes grana numerola *Atty-Alu* magnitudine, semen minutum nigricans in se recondentia.

Est hæc arbor Deo *Vishnu* sacra, quem sub ea natum esse & flores lustralis fabulantur; èstque ex religione eorum hanc adorare, muro lapidum cingere, eamq. seu lapides juxta positos rubro colore signare, quamobrem ab incolis Christianis arbor Diaboli nuncupatur.

Quod ad vires non muleum differt à reliquis *Alu* speciebus.

3. *Ficus Malabarica fructu Ribesi forma & magnitudine*, Tsjela dicta.

Tijela H. M. P. 3. Tab. 63. p. 85.

H. M.

Arbor est vastæ magnitudinis 70 circiter pedes alta, caudice crasso, octodecim pedum mensuram in ambitu non rarò superante, multisque ramis in orbem diffusis donato. Lignum albicans, cortice crasso, sabro, cinereo, intus rufè obductum, cujus matrix prædura, crocea.

Radix albicans, flavescens cortice tecta, fibris suis matrix profundè terre inheret; sapor lacteus & subfalsus, odor nullus.

Folia rotundis ac subviridibus petiolis in novellis ramis densa congerie proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, communi virore supernè splendentia, infernè subviridia, insipida, inodora. *Fructus* ipis ramulis inter folia sine petiolis adherent, cum formâ, tum magnitudine *Ribesis* haud absimilis; sântque exigua ficus, rufis granulis plena, uti omnes *Alu* ac *Teregam* fructus, insipida, inodora.

Nascitur locis sylvestribus, montanis ac petrosis Malabar, præcipuè in *Ambalakatti*, atque per *Locui*. tum annorum fructus fert. Vespertiliones, quoniam fructibus delectantur, in hac arbore frequenter nidificare solent.

Ex radicis cortice cum *Pipere* longo in aqua communi decoctum paratur, quod tussi inveteratè *Ussu*. aliusque pulmonis affectibus medetur. Lacteus ex radice & fructibus expressus succus efficax in oculorum vitis remedium est.

4. *Ficus Malabarica semel in anno fructifera, fructu minimo*, Tsjakela dicta. Tsjakela H. M. P. 3. T. 64. p. 87.

H. M.

Arbor est procera, caudice crasso, candido, multisque ramis crassioribus in orbem diffusis donato, cortice nigricante, intus purpureo, obducto, quo leviter incisio succus exillat lacteus, acris, inodorus.

Radix fibrata, albicans, flavescens cortice tecta, incisa & vulnerata similem planè emitit lacteum succum.

Folia rotundis ac viridi-albicantibus petiolis in novellis ramis proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, densa, longitudine sphyamam, latitudine palmum superantia, colore ut in præcedente, insipida pariter & inodora, nervis aliquot albicantibus ac eminentibus è media costa in latera excurrentibus. *Fructus* præcedentis similes.

Crescit locis montanis Malabar, præcipuè in sylvis *Parakaroo*: Semel in anno, viz. Decembri & *Locui*. Januario mensibus fructus fert, atq. foliole fata ad quinquagesimum usq. annum non rarò frugifera manet.

Ex arboris cortice peculiari artificio chordæ torquentur, quibus arcus tenduntur. Necnon co-*Ussu*. lor paratur rubicundus, quo vestimenta *pamis* de *Cambaja* ipsi dicta tinguntur.

Eodem habet in medicina usus cum *Atty-Alu*.

5. *Teregam* * H. M. *Ficus Malabarica foliis rigidis, fructu rotundo, lanuginoso flavescens*, * P. 3. T. 65. Cerasi magnitudine D. Comelin. P. 79.

H. M.

Arbor est procera, triginta circiter pedes alta, caudice crasso, cortice atro-viridi, intus albicante obducta, necnon ramis lanuginosis ac alperis in orbem diffusis eleganter ornata. Lignum ex albo flavescens, molle, insipidum, inodorum.

Radix fibrata, albicans, cortice rubicundo intus croceo tecta, inodora, insipida.

Folia rotundis, viridibus ac hirsutis ramulis sine ordine inherent, foliis Mali *Citrii* haud absimilia, atro-viridia, densa, spinulis quibusdam tenuibus & rigidis omni ex parte vestita.

Fructus ad ramulorum exortum ramis inherent, *Alu* fructibus permissis, rotundi, lanuginosi, Cerasi nigri majoris magnitudine, viridi primùm, dein flavescens colore, ac granis pleni, insipidi, inodori.

Provenit locis sylvestribus Malabar, imprimis verò circa Cochîn; per totum annum viret, fru-*Locui*. tibus fert, ac dieu superflue manet.

Folia usurpantur ad scirnia, ac quæcumq. lignea, cornea, flavida & argentea vasâ fricanda, atq. *Vires*. scabritie vas polienda ac laviganda. *Radix* cum aceto & succo *Indicæ* confecto contusa, & manè jejuno ventriculo assumpta viscerum ardorem compescit. Fructus idem impense refrigerant.

6. *Perin Teregam* H. M. *Ficus Malabarica foliis asperis major, fructu itidem rotundo, lanuginoso majore*.

H. M.

Præcedentis species est major atque altior, caudice crasso, candido, molli, multisque ramis geniculatis donato, qui cortice cinereo, subaspero atque hirsuto cincti, intusque medullâ coccinea referi sunt. *Radix* albicans & lactescens, nigricante cortice obducta, necnon fibris suis latè per terram diffusa, inodora, insipida.

FFFFF 2

Folia

Locum.

Vires &
Vires.

Folia præcedentis similia, sed majora & crassiora. *Fructus* vel solitarii, vel plures simul juncti ramulis inhaerent, præcedentis speciei fructibus intus ac extus perfrimiles sed majores.

Nascitur in sylvis Malabar, præcipue in *Parus*, per totum pariter annum viret, fructuque fert, & integrum sæculum frugifera manet.

Folia isdem ubi interveniunt quibus *folia* *Terebinthi*. *Fructus* contuli usurpantur ad aphthas; in super ex isdem in lacte caprino coctis potus coarctat, qui hepatis obstruioni ejusdem ferè hoc poterit medetur: Ex isdem in aqua coctis Balneum fit, quod endemisi corporis maculis leprosis tollendis conducit.

C A P. III.

Ficus Indica junctulis è summis ramis demissis, & radices agentibus se propagantes.

Hujus arboris speciem fuisse puto quam Veteres *Ficus Indica* nomine tradiderunt, quamvis note aliqua ei non conveniant, v. g. 1. *Folium pelia Amazonica non minus*: cum omnes hujus speciei folia modice admodum magnitudinis obtineant, nisi (ut vult Clusius) ad similitudinem potius referenda sit hæc comparatio. 2. Crassities ingens matrum plantarum, ut L. P. pleræque orbe colligant, quod de hoc genus arboribus verum non est, cum hæc trium hominum complexum ambitu vix excedant, nisi de specie *Uty-mer-alou* dicta, quæ omnium *Indica* arborem vastissima eff, accipias; quæ tamen funiculis à ramis demissis se non propagat, sed fibræ ex ipso trunco exeuntibus eique accrescentibus augebit. 3. Propagandi modus ramis incurvatis terræ infixis; cum hæc fibræ seu funiculis è summis ramis exeuntibus ad terram usque demissis, & ibidem radices agentibus se propagant.

Plinium attendamus eleganter more suo hanc arborem describentem.

Ficus ibi [in India] exilia poma habet: ipsa se semper ferens, vastis diffunditur ramis, quorum imi ad eam in terram curvantur, ut annuo spatio infigantur, novamque sibi propaginem faciant circa parentem in orbem quodam opere topiario. Int a sepeam eam æstivant passores, opacam pariter & munitam vallo arboris, decora specie subter intus proculve fornicato ambitu. Superiores ejus ramii in excelsum emicant, sylvas multitudinem, vasto matris corpore ut L. P. pleræque orbe colligant. Foliorum latitudo pelæ effigiem Amazonicæ habet.

* P. 1. T. 26.
p. 45.* Atti-Ala,
sen prima Fi-
cia Indica
specie.

1. *Uty-Ala* * H. M. *Ficus Malabarensis folio densiusculo nitente, fructu parvo rotundo coronato.*

H. M.

Arbor eff proceram, sed minor cæteris *Alu* speciebus, densis & opacis frondibus, latè sparsis.

Radice cum præcedente convenit.

Caudex amplexum unius hominis æquat, cortice lacteo, & cum detrahitur aut inciditur intus rubescit. Ex ramis hujus arboris filamenta seu radiculæ versus terram pendulæ demittuntur. Surculi teneri virides sunt & geniculati.

Folia petiolis digitalibus hærent, minora cæteris, oblongo-rotunda, rotundisque ad petiolum & anterioris orbis, ac parvè angustà & obtusè cuspidè eminentia, latiora paululum ad cuspidem quam ad petiolum, crassà, solida, densa, utrinque nitentia, magis tamen in adversa & saturatis virentia. *Nervi* a costa media infernè eminentè conspicui, densi, parallelo ductu transversim ad marginem ferè excurrunt, ubi acutissimi flexi & sibi mutuo concurrentes folium cingunt. Sapor foliis adstringens & subamarus.

Fructus vel solitarii, vel duo tresve simul, cum è foliorum sinubus, tum alibi hinc inde è ramis pediculis brevibus exeunt, parvuli, rotundi, in vertice umbilico eminentè coronati, cum immaturi lactei ac virides; maturi verò minus lactei, colore flavo ac minus rubescente.

* Atty-Ala.
Vires.

Gramma * præcedentis similia, sed minora, minimum nigricans semen in se recondentia.

Lac in quo cortex tritus & infusus, percolando prius separato cortice) datæ vertiginis capitis confort.

Ulcibus curandis prodest foliorum decoctum cum oleo, si cum eo corpus perungatur, quod cum præcedente, ut & in reliquis viribus, convenit.

* P. 3. T. 55.
p. 69.

2. *Uty-Are-Alou* * H. M. *Ficus Malabarica folio Mali cotonei, fructu exiguo, plano-rotundo sanguineo* D. Commelin. *Arbre de Rais* minor Lusitanis.

H. M.

In proceram excrecit arborem, cujus *Radix* fibrata, albicans, nigricante cortice tecta, qui ubi inciditur lacteum succum stillat.

Caudex, ut præcedentis, plurimos undique diffundit ramos, qui (postquam annos 40 aut 50 vixit arbor) tenues quosdam eaque singulares fibras seu filamenta rufi ac cerei coloris [qualia in Calcuta conspicimus Clus.] deorsum mittunt, quibus ubi terram attingunt firmantur, novamque quasi prolem generant, & in novos arborum caudices transeunt, qui rursus summa sui parte novos ramos in latera spargentes novis denovo fibris deorsum missis sese propagant. Sic alii deinceps rami in infinitum, ut interdum unica arbor suis propaginibus milliari Italicum in ambitu occupet, quicquid difficile quamnam primaria arbor sine illarum omnium prolium pendens audiret nisi ex trunci crassitie, quæ interdum tanta est ut trium virorum ulnis vix apprehendi queat. Cæterum non modo interiores rami similes spargunt fibras, sed etiam in arbore summi aqueque ideo unica arbor sylvam efficit densissimam, & non raro plura superfluis, tenuiores scilicet, refcindere solent atque ea ratione velut concaementationes & umbracula faciunt, æstus arcenti grati, adeo enim densis ramulis reliqui majores luxuriant, ut Solis radii nulla ratione penetrare queant: imò

imò aliquot hominum milia sub tali arbore latere possunt. Hæc omnia è Clusiano *Ficus Indica* historia mutati sunt. *Folia* præcedentis foliis similia sunt, sed minora. *Fructus* exigui, plano-rotundi, colore primum viridi, dein foris & intus sanguineo, granisive pleni ut vulgares *Ficus*, dulces quidem, minus tamen grati saporis quam illæ, quapropter avibus potius quam hominibus cibo sunt. Nascuntur inter folia quemadmodum vulgares *Ficus*, hoc est, in novellis ramis, quæ parte folia illis inhaerent.

Nascitur ubique in Malabar, imprimis circa *Warapoli*; Viret per totum annum fructuque fert. *Locus*. Cæterum ex arboris cortice, radice & foliis in oleo decoctis Balsamum paratur vulnerarium. *Vires*. Ex cortice in lacte ebullato cocto fit oris collutio quæ aphthas abstergit, flaccidas & erosas gingivas sanat, necnon vacillantes dentes firmat.

Descriptio maximam partem desumpta est è Clusiano *Ficus Indica*, cum qua (ut videtur) vel Operis hujus Autor, vel ejusdem interpres Latinus hanc Arborem eandem putavit. D. Commelinus, & nobis aliter videtur. Magnitudine excepta non multum differt à præcedente.

3. *Tijerou-mer-alou* * H. M. *Ficus Malabarica folio & fructu minore* Cornel.

* P. 3. T. 56.
p. 71.

Minor est & humilior præcedentis speciei, eodemque modo crescit & propagatur quo illa. *Folia* similia sunt foliis sequentis; [*Uty-mer-alou*,] at minora & numerosiora.

Fructus idem fructibus *Uty-are-alou* perfrimiles sed minores, brevibusque petiolis inter folia novellis inhaerent.

Crescit quoque hæc speciei ubique in Malabar, præcipue in provincia *Warapoli*: per totum etiam *Locus*. annum viret fructuque fert.

Vires autem hujus arboris eadem sunt ac præcedentis, præterquam quod ex radice cum calce & *Vires*. Curcuma in aqua decocta Balsamum efficitur ad Epilepsiam & Leporam curandam.

4. *Katou-Alou* * H. M. *Ficus Indica* J. B. *Indica arcuata* Park. *Indica foliis Mali cotonei simili* * P. 3. T. 57. *libris, fructu fibubus simili* in Goa C. B. *Arbor ex Goa sive Indica* Ger. *Arbor de Rayz*, p. 73. *id est, radice* Linschot.

H. M.

In arborem excrecit proceram, imò altiore quam reliquis filamentis è ramis demissis se propagans; quibuscum eo respectu convenit: ut & ligno, cortice ac radice.

Folia oblongo-rotunda, ac in mucronem desinentia, densa, fragilia, superne glabra, atro-viridia, splendens, infernè albicantia & lanuginosa, insipida, inodora: è costa media insigni plures nervuli ordinato ac parallelo ductu exeunt, qui ad oras arcuati in se invicem incurrunt.

Fructus in novellis ramis, quæ parte folia illis inhaerent, sine petiolis proveniunt, rotundi, fructibus *Uty-are-alou* perfrimiles, sed majores, colore primum viridi, dein flavescente, tandemque rubicundo, ac granis pleni ut vulgares *Ficus*, dulces quidem, sed minus grati saporis quam illæ.

Crescit in multis locis Malabar, fructuque fert, & viret per totum annum, & aliquot sæcula suis *Locus*. perfrimiles manet.

Viribus non multum differt à præcedentibus duabus. Jo. Commelinus, quem sequimur, hanc arborem ipsam *Ficum Indicum* Clus. Exot. lib. 1. cap. 1. esse affirmat. At Auctores nostri descriptionem *Ficus Indica* Clusianam penultima speciei accommodarunt, nullà interim Clusii mentionem facia.

5. *Perala* H. M. P. 1. F. 28. p. 49. *Ficus Malabarensis folio crassiusculo majori, fructu gemino intente rubente* D. Syen.

H. M.

Arbor est cæteris procerior, densis & opacis frondibus, latè sparsis.

Radix crassà propagines fibrolas tam subus quam supra terram longè latèque diffundens, cortice præ cæteris lacteo, qui intus quoque rubescit.

Caudex quantum duo tresve homines *Ulnis* extensis amplecti possunt, cortice ut in radice præ cæteris lacteo, &c.

Ex ramis, ut in *Uty-ala* filamenta seu radiculæ multo numerosiores versus terram pendulæ demittuntur.

Surculi teneri, virides, geniculati, pilosi seu lanuginosi.

Folia petiolis mediocriter longis, crassis hærent, majora & crassiora sunt cæterarum specierum foliis, oblongo-rotunda, versus pediculum latiora, textura densa & solida, utrinque lanuginosa, lanugine subus densiore, holoserica, superne obscuriore viore nitentia, subus pallidiora. Costa folii media valde crassà est & nervos laterales oblique anteriora versus emittit, præterquam quæ & binas hinc inde laterales obtinet, pariter divisas: nervi omnes ad marginem folii arcuati concurrunt, in adversa parte valde eminentes & conspicui, in adversa etiam marginem folii arcuati concurrunt, arcte insident, magnitudine *Atti-ala*, at rotundiores, necnon colore intente rubescente, seu incarnato saturato; cum maturentur tomentosa lanugine obdueti, cum umbilico parvi in vertice; in quibus grana numerosa, magnitudine eadem cum illis *Atti-ala*, in se semen minutum nigricans recondentia.

Liquor filamentorum quæ ex ramis deorsum dependent, cum aqua simpliciter potus, vel in de-*Vires*. cocto datus mitigat ardorem febriem, purificatque hepatis & sanguinem. Cortex arboris tritus proficus est pro morbo sacro parti affectæ applicatus.

* P. 1. F. 52.
p. 91.

2. *Arbor Indica fructu aggregato conoide Cada-Pilava dicta.*
Cada-Pilava H. M. Arbor confers, Macandou Bontii.

H. M.

Radix cortice est nigricante croceo.

Sarculi superiore parte quadrangulares sunt & fuscis friati, nodulif, exuberantes. *Folia* est nodulus binatim exeunt periolis crassis rotundis, grandia, oblongo-rotunda, ad petiolum contractiora, inde oris rotundiusculis circumscripta in cuspidem tandem desinunt, texturâ crassa, mollia, plana, superne obscuro virore nitentia, subus pallidiora, sapore subamaro. Costa folii media crassa est & albicans. Folia superiora in fuscis minorâ sensum petiolis brevioribus.

Flores supra ex fructibus proveniunt petalis quatuor vel quinque, oblongo-angustis, cuspidatis in stellâ formam expansis constantes, crassis, interius candidi, exterius est viridi diluto albicantes, habentque pedem rotundum, longum, viridi-dilutum & albicantem.

Stamina quatuor, quinque, sex, pro numero petalorum, brevâ subflava prodeunt: *stylis* viridis, ad summitatem crassior, bifidus ac obscure rufescens, estq, pes florum, per quem is transmittitur, interius villo seu densis pilis obfusus. Gemmæ florum oblongo-rotundæ & flavo-albicantes.

Fructus in caulibus est nodulus ex adverso foliorum proveniunt, in petiolis longioribus, scilicet albus, rigidus, viridibus & crassus, oblongi, conoidei, ad petiolum crassiores, in summitate striatioris, exterius distincti cancellis exuberantibus, oculatis, versis (summitatem minoribus, ex quorum oculis gemmæ, quæ in medio oculare sunt, emicant ac exuberant, suntque colore primum viridi, [in gemmis oculatis albicant] dein cum maturi quoque albicantes intus carne albicante, odore cum maturi sunt tetro & stercoreo, sapore amaro. Flores qui supra in hisce fructibus proveniunt, cum suo pede gemmis ipsis insident, ac ex oculo qui in medio gemmarum est stylum suum accipiunt, suntque flores semper maximè conspicui plures arctè ad se invicem in summitate fructus, cæteris ex gemmis inferioribus deciduis.

Semina formâ oblonga & plana, ordinate jacent propius ad corticem, cum sua longitudine ad gemmas ex quibus flores erumpunt erecta, ac carne intermedia à se mutuo sejuncta, colore cum heca fusc nigricante.

Bontius fructum nucem Pineam planè referre scribit, nisi quod tam acutè in conum non desinat, neq, tam lapidea sit duritie, sed mollis planè, sapore saturo aut insipido potius: flores Periclymeni floribus assimilât.

Malaii sub cineribus assatum comedunt ad dysenterias & cholerae organum sedandum & sistendum; tum pectoris vitis Asthmatis, Phthisi, Pleuritide conducere aiunt, propter vim emplasticam quæ in ipsius mucagine est.

Bontius Consolidam Indicam arboream pleniorandam censet, quod in Nosocomio vim fructus consolidantem in hæmoptyli non semel cum succello expertus sit. Folia quoq, farcotica esse ait, & in vulneribus & ulceribus carnem egregie generare & cutem cicatrice obducere: in quam rem sal quoq, ex foliis arte Chymica elici potest, quod præter consolidantem qualitatem etiam quarvis inveterata & cacoetho ulcera munda reddit.

Succus expressus cum oleo de foliis Fici inferni decoctus podagræ convenit, si pars affecta eo perungatur.

3. *Frutex Indicum fructu aggregato conoide Kaida dictus.*

1. Kaida H. M. P. 2. F. 1. p. 11

H. M.

Frutex est spinosus & aculeatus, stipitibus numerosis, qui sæpius transitum præbent, ac per quos insipienti celum pervium est, terræ impactus, nascensq, in ripis aquarum.

Folia cuspidata, longitudine quinque, sex, septenive cubitorum, tribus ordinibus aculeorum, duobus in oris, uno in medio, munita, venis subtilibus in longum striata, colore viridi saturo.

Loco *Florum* fascie albicantes flocculosæ supra exortum foliorum prodeunt, quarum flocculi seu apices albicantes albisimo farinaceo polline aspersi, petioli medi candidissimi & nitentis ramulos obfident.

Fascie hæc in foliis oblongis, cuspidatis candidis, quæ quoq, spinis in oris ac in medio munita sunt, primum involvuntur, ac foliis apertis se produunt, ex disturnore apertione rubefcentes, suntq, una cum foliis involventibus odoris acris & fragrantis.

Fructus, qui fuscis flocculosis succedunt, oblongo-rotundi sunt & prægrandes, primum viridi-fusci, dein vultuosius colore rubicundo, in cortice confertis tuberculis exturgescens, ac in singulis tuberculis tribus aculeatis, rufis-rubris, drabs, lignosis papillis muniti, carne intus flava succulenta.

Folius super terram fratris indigenæ dapes imponunt.

Floribus ob odorem amicum mulieres se exornant.

Fructibus velutem gentiles dicti *Poles*, uti & Elephantis.

Foliorum simul & radices succus pro balneo maniacis subministratur. Flores cum Santalo ac Cumino ad potiunculam aptati, simique comminuti atque hypogastrio inuncti genitales vires instaurant. Ex radice paratum apozema dysuriam tollit. Ex ejusdem succo deponitur coquendo oleum antarthricum.

2. Kaida-

2. Kaida Taddi H. M. P. 2. F. 6. p. 3.

A priori hæc, ut & sequentes duæ species, in fructibus solim differunt.

Sunt autem *fructus* hujus prægrandes, formâ rotundiores, in corpore diversis grandibus nodis, qui fuscis profundis & latis interstincti sunt exuberantes; suntque in superficie nodorum septem octove passim minoribus nodulis, in quibus singulis papilla duriora ruffa eminens est, interstincti, colore primum viridi, dein corallino rubro, ac in superficie nodorum singulorum dilutior, carne intus flava; in medio cavernâ vacuâ excavati, ac carne albicante farinacea; in medio nodo cujusque unum rotundum oblongum *semen* continentis.

Ex foliis teneris exactus succus cum saccharo sumptus dysenteriae medetur. Ex maturo autem *Vires* fructu pressus liquor saccharo mixtus aphthis adversatur.

3. Perin-Kaida-Taddi H. M. P. 2. F. 7. p. 5.

Fructus hujus oblongo-rotundi sunt, ac minoribus nodis, qui fuscis quoq, profundis interstincti sunt, exuberantes, ac in superficie cujusq, nodi unâ papillâ ruffo-nigricante dotati: suntq, hi flavo-rubefcentes, ac odoris vegeti & haud ingrati.

4. Kaida-Tjerria. H. M. P. 2. F. 8. p. 7.

Fructus hujus haud dissimiles sunt fructibus *Tsjaka* formâ oblongo-rotundâ & angustioribus, in superficie bullis fuscis oculis exuberantibus dotati & oblongis nigricantibus rigidis spinis in vertice bulbarum muniti, cortice viridi, ac odoris vegeti ac grati.

Suspicio hunc fructum forem obvenire à fructu sejunctum seu aliquantulum remotum; proinde & minus rectè hoc in loco disponi, sed ad præcedens genus potius pertinere. Verum quoniam Auctores nostri fructus falcis flocculosis succedere in descriptione tradunt, impræsentiarum hic collocandum censui.

C A P. VIII.

Frutices flore composito seu aggregato & pluribus foscis dense stipatis, quorum singuli singulis seminibus insident.

1. *Alypum montis Ceti, sive Herba terribilis Narbonensium* Lob. *Al. Monspeliensium sive Herba terribilis* Park. *Al. Monspelianum sive Frutex terribilis* J. B. *Thymelæa foliis acutis, capitulo Succise* C. B. *Herb terribile.*

J. B.

Frutex est cubitum aut sesquicubitum altus, in multis divisus ramos, lignolos, foris tenues, rubentes, vel ex fusco purpurascens, cortice tectos: per quos folia concoloria ferè nascuntur, Myrto vulgari accedentia magnitudine sua, non ita penitus formâ: Ex angustissimo enim principio ad extremum usq, propemodum dilatantur, ubi interdum unâ aut alterâ crenâ incisa obtusum mucronem efficiunt, crassa, solida, amara. *Flocculi* extremis ramulorum plurimum, alias ad medios ramulos glomeratim congesti hærent, purpurei, è tenuibus squamulis plurimum, sive summis ramulis singulares in hærent calycis, squamatis compacti, interioris orbis florum Scabiosæ aut Morsus Diaboli magnitudine, qui florem continent villis & lanuginosum, ex coruleo candicante in medullis, at in ambitu omnino coruleum. Radix crassa, dura, nigra, lignosa. Cuncta planta (inquit Lob.) amara, & inaspeno Thymelææ aut Chamelææ gustu, aut vehementiore etiamnam à sexto anno.

In monte Ceti Frontiniane versis Austrum opposito & in mare procurante provenit copiosè. Locut. Quin & in aliis Narbonæ & Gallo-provincie locis ad mare & Austrum devexis, & præcipuis maximè (ut annotat Lobelius) natales suos delegit. Nos in collibus saxosis juxta S. *Chamus* Gallo-provincie oppidum copiosum observavimus.

Vim cathartica vehementem obtinet, nec minùs violenter purgat bilem, pituitam & aquas quam *Vires*. Tithymalus. Quapropter non temere eâ utendum censuimus. J. B.

2. *Catta-Schiragam* H. M. P. 2. F. 24. p. 39. *Scabiosa Indica arborea.*

H. M.

Frutex est altitudine humana, nascens in arenosis.

Radix brevis, recta, una fasciâ albicantiâ ac glandulosarum fibrarum, quæ condensis pilis inter se implexæ sunt, vestita, sapore subamaro.

Stipes, qui ex radice unus exurgit, rotundus, pollicem ferè crassus, surrectus, furculos è superiore maxime parte emittens, cortice viridi-diluto, ligno subrubro, in medio corculo cavo, seu fungoso & albicante, corculo proximo molli, humido & subviridi.

Folia subinde parvis foliis, quæ ex eorum origine oriuntur, comitata sunt, formâ oblongo-angusta, in inferiore parte lateribus strictis, inq, mucronem acutum desinentia, ad margines dentata; excepta parte anteriore ad cuspidem, & inferiore ad pediculum; textura tenui, languida in superficie raris, tenuibus pilis obfusa, utrinq, ad tactum subaspera, superne obcurè viridia, subus pallidiora, sapore planè amaro.

Flores

Flores parvi, plures simul prodeunt cum pedunculis viridi-dilutis ex superiore parte foliorum capitulorum, suntque purpureo-rubro diluti, incisii quique, cuspidatis foliis, quae arcte clausa sunt circa medium viridi-dilutum *stylum*, ex quo tanquam theca emicat filamentum tenue, albicans, supernè bifurcatum. Sicutque flores odoris nullius.

Semina, quae in foliosis capitulis numerosa continentur, oblongo-rotunda ac angusta, in longum striata, inferius in cuspidem stricta, cuspidè basi capili inserta, suntque singula supernè in orbita penicillo longiusculorum, albertium & subflavorum pilorum, ex cuius medio unus *foseulus* cum suo pedunculo viridi diluto emergit, circumdata. **Semina** cum siccata coloris sunt rufi.

Vires.

Semel in anno fert flores tempore pluvioso. Pro pusillis corporis, si contrita cum oleo coquantur, & pars affecta decocto foveatur, conducit: in febre ex cholera orta confert delibutio capitis cum succo qui ex ea trita expressus est. Semina in pulverem redacta, & cum aqua calida epota pro tussi dantur, ac flatibus tollendis servantur, uti & enecandis vermibus in infantibus, leniuntque ventris dolores, ac urinam cient, partique affectae podagra, vel doloribus ex frigore obortis commoda sunt facta ex iis perunctione cum aqua calida.

3. *Scabiosa Africana arborescens seu Cupressi-pinulus Capituli Bonae Spei Breyn. Scabiosa affinis arbutula Africana ericoides, sphaerocephala.*

Breyn.

Arbor est pumila, semper vires. Virgæ à Breynio descriptae pedales erant, teretes, pennæ scriptoræ crassitie pennae attingentes; ligno subalido, cortice rufescente ex cinereo tecta, foliolisque angustissimis, triangularibus ac mucronatis, Cupressi instar ramulorum, squamata. His verò virgæ ramuli duas trèse uncias longi, graciles, valdeque flexibiles adnati, qui folioli Ericæ vulgaris per similibus, decussatis positos dense vestiuntur. Quilibet ramulorum superiorum Strobilo, modò uno, modò pluribus, exiguo, orbiculari, lanuginoso & albo, iuxta ramulum planiusculo, foliolisque firmiter adherentibus subtilissimè scandulato onustus, forma & magnitudine Fragorum, squamulis autem innumeris, intus villosis, ac argenteo nitore splendentibus, in anteriore parte foliolum viride monstrantibus, archissimè compacto, cuius squamæ (ut autumno) processu temporis dilatantur. Lignum & cortex rami saporem * falsum & nonnihil adstringentem, sed foliola cum ramulis ingratum, subadstringentem cum tantillo amaro præbent.

* Forsk. ex
apertione
aque maris.

In Appendice huius historiam ulterius prosequitur & illustrat, ramulum tum depictum, tum sic cum ad se transfusum à D. ten Rhyne, nomine *Ericæ noduligeræ capitula virtus ex purpureo fusci coloris* describens. Hic, inquit, affinitatem aliquam cum Scabiosis prætereundè videtur. Namque Strobilorum inter squamulas *Pericarpia* lanuginosa & dura occultantur, Scabiosæ arborescentis Ericæ haud imparia, concava intus, *semina*, oblongum includentia, in superiore autem parte, calycis loco membranacei, folioli coronata quinque, crassius ac lanuginosius, quorum in medio strobilus pentapetalus, Globulariæ luteæ montanæ *Col.* accedens; quem (ceti ad flavescendum inclinet siccus) purpurei coloris existimo, cum ejusdem etiam coloris mentionem in Plantæ huius nomine D. ten Rhyne faciat.

Hæc Arbutula non ineptè meâ sententiâ, denominari possit, Scabiosæ affinis arbutula Africana ericoides, sphaerocephala.

LIBRI VIGESIMI SEXTI PARS POSTERIOR.

De Arboribus quarum flos summo fructui insidet.

ARbores, quarum flos fructui contiguus est, sunt vel eodem summo fructui insidente, vel basi fructus coherente. Quarum flos summo fructui insidet, fructus sunt plerumque ex residuo calyce umbilicato seu coronato; & dividi possunt in eas quarum fructus pericarpio seu pulpa humidâ semina vel universa simul, vel singula seorsim ambiente constat; & eas quarum fructus materia per maturitatem ficiore & seminis inclusis componitur. Prioris generis arbores sunt vel fructu polypyreno, vel fructu monopyreno. Quæ fructu polypyreno sunt dividi possunt in majore fructu donatas, quas *Pomiferas* dicimus, & minore fructu præditas, quas *Bacciferas* cum vulgo appellamus. Quæ fructu monopyreno itidem vel eodem majore sunt, quas *Pruniferas*, vel minores, quas *Bacciferas* appellare liceat.

1. Primò ergo in loco agemus de arboribus fructu umbilicato, polypyreno, majore seu *Pomiferis umbilicatis*. His autem necessariò admiscendæ sunt nonnullæ fructu minore quarum scilicet fructus cum majoribus notis genericis & characteristicis conveniunt. Sic verbi gratiâ Oxycantha vulgaris seu spina alba, quamvis fructu parvo sit, ob convenientiam in reliquis notis omnibus cum Mespilo Aroonia dicta, ab ea minimè separanda est. Idem dicendum de aliis multis speciebus *Sorbi* & *Mespili*, &c.
2. Secundò, de iis agemus quarum fructus pericarpio donatus monopyrenos major, seu de *Pruniferis umbilicatis*.

3. Tertiò,

1. Tertiò, de iis quæ fructu minore sunt seu monopyreno seu polypyreno, hoc est, de Bacciferis umbilicatis pericarpio donatis.
4. Quarto tandem in loco eas trademus quarum fructus umbilicatus materia per maturitatem ficiore constat.

SECTIO I.

De Arboribus fructu umbilicato humido polypyreno majore, seu

De Pomiferis Umbilicatis.

Hæc Sectione comprehendimus omnes arbores fructu polypyreno majore quarum flos summo fructui insidet quamvis vel nullum calycem habeat, vel calyx flori superfluit non sit, ne quis cavilleat arbores hic insertas quarum fructus umbilicatus non est.

CAP. I.

A. De Mala Jativa. The Apple-Tree.

Malum priore producta à Dorico & Eolico *Μᾶλον* pro *ἄλμον* est, quod non modò pecuniæ & mammillam, sed & *Pomi* genus significat. Arbor ipsa *Malus*, Græcis *ἄλμον*. Voss.

Pomi vox latius patet quam *Malis*: nonnulli enim Nucem etiam, quæ Græcis *ἀμυγδαλή*, hoc nomine complectuntur. Alii Nucem à Pomo ita distinguunt, ut *Pomum* sit quicquid foris habet quod edendo est, durum intus includit, *Nux* quicquid foris durior core toritur, intus habet quod edendo est. Sed vulgo genus pro specie accipitur. Pomum autem à *πῶμα* five potius *πῶμα* (nam & hoc invenitur) dictum arbitratur Julius Scaliger: quia sitim tollerent eorum plurima, si multæ essent cibo & potui.

Malus autem, cum sit arbor tota Europâ notissima, prolixâ non indiget descriptione. Quin si indigeret, nostram in eo describendo operam superfluum reddidit accurata J. Bauhini descriptio, quam nonnulli auctam Lectori proponemus.

Arbor est mediocri magnitudinis, ramis magis patula, plerumque, quam alta, cortice scabro, saepe muscoso, obducta, foris cinereo, intus flavo, ac levi potius quam aspero, matere alba, vel candicante, fragili, mediocriter dura, & variis utensilibus præsertim domesticis parandis, atque ad tornatificum haud incommoda: radice non valde multa, nec admodum profunda, sed in summo ferè terre obhærente.

Folia ex rotundo oblonga, vel obtusa, vel acuminata, infernè villosa magis quam supernè, præsertim nova, in ambitu crenata, alternatim posita.

Flores simul multi, ex brevibus tomentosis pediculis, suave-olentes, candidi vel purpurascens, pentapetali, apicibus in medio subflavis.

Ipsa verò Mala adeò variant formâ, magnitudine, colore, sapore, maturescendi tempore, ut dinumerare haud sit facile. In genere tamen Malum fructus est magnitudine & figurâ varius; quippe aliud rotundum, aliud turbinatum, aliud sessile, quædam etiam angulosa. Sunt etiam quæ ad pugni gemini magnitudinem accedunt, sunt & parva & mediocria, tunica omnia cincta vel pallida, vel flavescens, interdum rubra, aut ex toto, aut ex parte, rarius subcinerea, aut ad glaucum vergente, cui caro seu pulpa subest mitis, odorata in maturis, in immaturis & sylvestribus durior: sapore vel dulci, vel subacido aut vinoso, vel acido dulci; in sylvestri austera atque acerba. Pediculo suo quodam adhæret, eo ipso longitudine & crassitudine diverso, è parte inferna, atque ut plurimum cavata, rarius prominente emerso: in cuius opposito, parte nimirum superna, est id quod *πυρρὸν* quidam vocant ex Polluce, alii *καρπῶν*, umbilicus nempe seu cavitas quadam, cui inuile illud floris relictum, [floris calyx] insidet. In ipso fructu medietate, seu *Vobæ* Scribonio dicta, *semina* latent oblonga, altera parte obtusa, alterâ acuta, quæ petiolum spectant, intus latentia, per maturitatem nigra, membranaceis quibuldam atque duris pelliculis [cartilagineis potius] ceu parietibus intergerinis, sejuncta, ita ut singula in singulis latent cellulis, interdum etiam gemina, quorum medulla candida, sapore subdulci.

Mali unam duntaxat speciem agnosco: nam quæ feruntur species varietates tantum sunt accidentibus quibuldam, magnitudine, figurâ, colore, sapore, maturescendi tempore differentes.

Hæc autem varietates idcirco specie differre non existimo quia rationem originem ipsam debent, sicutque infinitæ, nullo certo aut determinato numero, cum ex femine fato novæ indies exoriantur.

Bauhinus uterque Pomorum varietatem ex institutionum maxime varietate ortam esse affirmat: Nos è seminis variâ varietatem hanc provenire existimamus; cum (ut * alibi diximus) in infirmioribus * Lib. I. c. 19. fructus succi seu gemmæ naturam semper ferè sequatur. Non tamen negamus fructum infirmiorum emendari & velut cicurari, succo ex acerbo aut acido in mitem evecto.

G E E E E

Mali

Tempus.

Mali apud nos in Anglia florent sub exitum Aprilis, & initio Maii: Fructus suos maturant: alii citius, alii tardius, præcoces Julio mense & Augusti initio, serotini non ante finem Septembris, aut Octobris initium.

Locus.

Anat quavis ferè loca Malus, si ferventiora excipias, sed maxime temperata, aut etiam humidiora (ut rectè J. Bauhinus) non tamen frigidiſſima. Raræ sunt in interiore Italia & Gallo provincia ob cæli fervorem J. B. Abhorrent etiam loca maritima, nec uspiam nobis viſa in euſmodi locis; ac ne in vicinis quidem commodè coluntur. Idem. Concludit tandem Malos temperata loca quævere, quæ tamen nonnihil ad calorem & fœcitate vergant, ut nascantur lapidiora.

Genera illa Malorum quæ C. Bauhinus in Pinace pro peculiaribus habet nobis non aliter diſſerere videntur quàm reliquæ varietates. Eæ sunt

1. Malus pumila, quæ potius frutex quàm arbor.
2. Malus exigua pallidis floribus.
3. Malus sine femine interius in fructu.
4. Malus non florens fructificans tamen; quæ duæ species sunt degeneres seu monstroſæ.
5. Malus folio Pyri.
6. Malus pleno. Natura: lufus eſt, ut in Ceraſo.
7. Mala ſilveſtria, Perſica, &c. quæ & alba & rubra, & majora & minora. De his tamen paulò poſt ſpecialius agemus.

Vires & Uſus.

Vires Pomorum variz ſunt pro ſaporum varietate: Acida, acerba & auſtera aſtringunt ac proinde alvum ſiſtunt; verum cum butyro cocta cibum fœbricitantibus præbent commodum, inquit Schraderus.

Dulcia ſunt nature calidioris & laxantis.

Subacida ſeu viſcra nature ſunt mixte, conveniuntq; ventriculo & cordi.

J. Bauhinus Aſthoretis ſententiam probat, ut Poma ante cibum ſumantur. Sumpta enim, inquit, ante cibum facilius alvum ſolvunt; at ſi poſt cibum, nihil fore aliud quàm inſant, & ſtatus excitando moleſtiam creant ſtomacho, ut proprio periculo didiciſſimus. Noſtra experientia commodiſſimum tempus edendi poma non eſt matutinum ante prandium, cum ventriculus planè vacuus eſt & jejunos, ob cruditatem & acrem, ut nec ante cenam ob eandem rationem: at neq; itatim à prandio aut cena, ſed duabus tribus, quatuorve horis poſt utramlibet reſectionem; cum ventriculus nondum penitus exhaustus eſt, nec nimis repletus. Poma ſanè ſunt fungoſa & ſpongioſa, quæ injecta aquæ immant, contra Pyra reſidunt, unde Poma diſſicilius in ventriculo concoquantur.

Pyra five cruda five cocta facilis ſero, meliùſque digero, inquit Idem.

Quamvis autem Poma ventriculo frigidiſſi & humidiori fortale noceant, calidiori tamen & biſiolo aptiori conveniunt, & alvum facilius reddunt.

Omnibus ferè Pomis commune eſt, quòd ſuccus expreſſus admixto paxillo Croci cibitus veneno adverteſcit, & ventris animalia pellit.

Punctionibus lateris Camerariis inducit cataplaſma ex pomo dulci, cui thus conſutum inditur, at ſimul aſſentur. Idem ad pulveris pyri empyreuma extinguendum pomum dulce in Plantaginis latifolia aqua coquit ad tabundinem, dein cum lacte faſcio cataplaſmate vulnere indicit.

Nos in quotidiano uſu habemus, ac magni facinus experimentum quòd è Pomis in aqua coctis paratur, & pulmenti ſpecie oculorum inflammationibus imponitur. Poſſunt & ex lacte coctis, vel caprino, vel mulichri, vel ex aqua roſæ, euphraſi, vel ex alia aqua frigida. Ego tamen ſelictor ſæpius hoc medicamentum expertus ſum, etiam ſine lacte. J. B. Noſtrates non minore modo pomum putridum oculorum inflammationibus & tumoribus quibuſcuq; imponunt. Memorabile eſt experimentum quòd reſert Simon Paulus, Quadrip. Botan. Claſſ. 2. p. 82. Reſcorder inquit honeſtiſſimam matronam mihi ſaſam, ſibi à Lithotomo quodam Strallundienſi ſenſur granatà corruptum, omnino reſtitutum eſſe poſtquam illius ſuſa poma putrida conſuſa, & ſine ullius liquoris aſſuſione cocta, cataplaſmatis formâ ſemel atq; iterum applicuiſſet.

Gelnerus in vitris pulmonis & dyſpnœa Malum aſſum excavatum, & drachmâ thuris repletum, felici cum ſuccellu comedendum dedit.

Deniq; poma comēſta, ſyrupus, de pomis ſimpli. & compoſitis cor exhilarare eiùſq; palpitationis & ſyncope conferre, inq; morbis Melancholicis humore prodeſſe creduntur. [Calp. Hofmannus, quòd tantis laudibus par ſit ſyrupus de pomis ſe vix credere ſcribit.] Pomorum etiam uſus eſt ad nobilem illam conſectionem *Alkermer*.

Cæterum Poma commodiſſimè aſſervantur in loco frigido, & ſiccio potius quàm humido, in acrum etiam congeſta. Verum ne à frigore nimio congeſcentur diligenter cavendum: ideòq; cum gela vehementius ingruit, vel ſtragulis injectis, vel copioſo ſtramine, (quidam Avenaceum præcipuè commendant) contenda ſunt, vel in cellam ſubterraneam profundioreſ recondenda; ubi à gelu etiam vehementiſſimo tuta & illæſa latent; ut plurimorum experientia conſtat.

E Pomis conſuſis & prelo ſubjectis ſuccus exprimitur, qui poſtquam fermentatus & partibus heterogeneis ſecreſis probè defæcatus & clarus evaſerit, potui idoneus redditur, nec vino multum inferior ſapore aut viribus. Variat autem pro qualitate & ingenio Pomorum ex quibus efficitur, ut & pro ætate.

Pomaceum parandi modus ſimpliciſſimus nobis omnium optimus videtur. Succum expreſſum vaſe ſatis capaci & aperto exceptum tandiù reſtare ſinas, donec faeces craſſiores ſubſiderint, & eſſerveſcere incipiat; deinde in doliolum clauſum & operculatum, cerevitiarum aut vinarii ſimile infuſas; ubi cum ſeſe purgaverit & partibus heterogeneis ſecreſis & eſcetiſ clarus evaſerit, (quod menſis unitiſſimum ſpatium poſtulat) in ampullas vitreas teſſaceave anguſti colli & oris exuſtarias, eſq; bene obturatas in cellam aliuvine locum frigidiorem recondas. Hoc modo paratum & aſſervatum Pomaceum in multis etiam annos durabit incorruptum, nec in vappam aut acetum degenerabit; quin ſi ex Pomis electis, & boni ſucci fiat, generoſum & lene experieris, quòque viciſſim

ed

ed ferè melius. Nonnulli ut liquor clarior & defæcator evadat, è doliis exhaustum in nova tranſfundunt, & aliquantiſper denuo reſtare faciunt.

Inſinitus eſſem ſi omnes Pomorum uſus in cibo & medicina enumerare aggredarer. Sufficiat diſſiſſe omnium apud nos naſcentium arborum ſæctum longè utiliſſima eſſe, nec ſine ingenui detrimenti iis carere poſſe humanam vitam.

Pomorum Anglicorum laudabiliorum varia genera.

Quamvis Pomorum numerus (ut diximus) incertus & indefinitus ſit, celebriores tamen ſpecies ſeu potius varietates, quæ præcipuo apud nos in honore & pretio ſunt, recensere non ab re fuerit. Cum enim Poma Anglica, palato noſtro arbitro, bonitatis & nobilitatis palmam Europæis omnibus præripiant, cur non & nos aliorum imitatione Patriæ noſtræ in hoc genere divitiis explicemus, nec minore quam alias terras optimorum fructuum proveniunt eam abundare offendamus? At nec inutilis erit quicquid enumeratio iis qui Pomaria conſerunt ad delectum ſtirpium faciendum, ut vilibus & ſatis fructibus rejectis, nobiliores duntaxat, & opimo ſucco prægnantes, quæ pari facilitate, utilitate autem multo majore plantantur, admittant.

1. *Poma molliora & ſugaciora, menſis ſecundæ inſtruendæ idonea, quarum nonnulla præcoccia.*

1. *The Ginetting, or Juneting*, Pomum Ginettinum, quod unde dictum ſit me laet. Eſt illud omnium apud nos naſcentium Pomorum initium, ut præcoctiſſimum ita ferè minimum, quibus notis ab aliis diſcretu facilimum.

2. *The Margaret, or Magdalene*. Margaretæ ſeu Magdalenz Pomum; mihi ignotum, hoc ſaltem nomine.

3. *The King-Apple*, Pomum regium.

4. *The Aromatick, or golden Rusſetting*.

5. *The Flax-Apple*. A Lino denominatum, neſcio ob quam rationem.

6. *The Spice-Apple*. Pomum Aromaticum ab odore & ſapore.

7. *The Summer Queening*. Pomum reginæ æſtivum, nonnullis Caryophylleum. *The Silly-flower-apple*, ab odore dictum.

8. *The go-no-further, or Cats-head*, i.e. Caput ſelinum à figura & magnitudine denominatum; Omnium, mihi ſaltem cognitorum pomorum maximum, nec tamen ſucci illaudabilis.

9. *The Golden Pippin*. Pippinum aureum, chryſomelum. Multa ſunt apud nos Pomorum genera Pippini nomine inſignita, à Gallis fortè mutato. Quodnam autem genus Londienſis hortulani, qui Catalogum hunc dederunt, hoc nomine intelligant non ſatis ſcio: nam quod apud nos in Eſſexia hoc nomine colitur, pomum eſt exiguum, ſublongum, luteo aurore per maturitatem colore, unde & nomen, ſi fortè ab excellentia aut dignitate & pretio ſuo ita dictum ſit, carne firma, ſolida, & ad ver uſq; durabili, unde pomis æſtivis ſeu fugacibus accenſeri non debet, quamvis etiam initio hyemis crudum eluculentum ſit. Ad omnes culine uſus præſtantiſſimum habetur, & Pomaceo conſcientio egregium. Hoc nonnulli *The Barford Pippin* vocant. Certè alia ſpecies eſt quam Parkinsonus *The Solding Pippin* vocat, quod Pippinorum dictorum omnium, maximum eſſe non minus quam optimum ſcribit.

10. *The Good Houſewife, or Nontradue*.

11. *The Giant-apple*. Gigas, ob magnitudinem fortè dictum.

12. *The Pomewater*. Pomum aqueum, olim apud majores noſtros celebre. E majoribus eſt, exterius albicans, ſucco prægnans, acido, grato, & nonnihil una amaricante.

13. *The Summer Pearmain*; quod nomen Pyrum magnum æſtivum ſignificat, cuius rationem non aſſequor. Magnitudinis mediæ eſt, exterius rubro ſtriatum, carne firma, ſapore delicato.

14. *The Kirton Pippin, or Holland Pippin*. Pippinum Kirtonianum ſive Hollandicum. Parvum eſt, depreſſum, & in latitudinem diſſuſum, umbilico lato, unde & *Broad-top* in Suffexia dictur, dulci & pungenti acore inprimis commendabile.

15. *The Orange-Apple*. Pomum Aurantiacum ſeu Orangianum.

16. *Summer Belle-boon*. Bellum & bonum æſtivum, ut nomen ita & fructus Gallicæ originis eſt. Aſpectu pulchrum, media magnitudine, colore flavicante.

17. *The Paradise-Apple*. Pomum Paradidiacum. Viſu pulcherrimum & ſpecioſum, colore flavo, verum carne levi & ſpongioſa, ſapore dulci amaricante, minus laudabile.

18. *The Famagusta*, à Cypro inſula metropoli nomine adeptum, fortè quòd inde tranſlatum.

19. *The Coddling*. Pomum coctile. Externe albacit, è latere ſoli overbo rubore perſuſum; cuticula levi, quam à coctione facile exuiſi. Crudum viſ editur ob duritiem & aciditatem, ſed coctum vel cum cremore lactis, vel cum aqua roſacea & ſaccharo comestum inter laudatiſſima ſecula habebatur. Avulſione vel ramulo decido ſeritur & facile comprehendit.

20. At nec omittendum eſt in hac Catalogo *The Coſtard-apple* dictum, quod tante olim æſtimationis fuit, ut Melopolis per antonomaniam quandam id nominis inditum fuerit. Nam *Coſtard-mongers* eorumum hodie dicuntur.

21. Tandem nec nobis reticendum, nec à pomario excludendum Pomum *The Sops in wine*, id eſt, Offæ vino intrinſe, dictum. Quamvis enim carne ſit molli & fungoſa, nec ſapore præcipuo, tamen ob colorem rubentem quo pulpa interior per totum ſuffuſa eſt, raritatis & ſpectaculi cauſa coli meretur.

2. *Poma quaedam provinciae nonnullis peculiaribus; quae locis suis natalibus laudatissima habentur, & aliis transfata se degenerant.*

1. *The Stochin-apple, or Stoken-apple* ab oppido *Stoke* nomen fortè adeptum, in Herefordia celebre.
2. *The Golden Kenet.* Pomum renatum aureum, Hartfordiae proprium.
3. *The Darling.* Pomum delicatulum Cestriae.
4. *The Angles-bit, i. e. Bucca Angelica* Worcesteris praecipuo in honore.
5. *The Harbey-apple.* Pomum Harveianum ab inventore Gabriele Harveio Doctore nomen sortitum, Cantabrigiae sua delicia. Grande est, colore è viridi albente, maculis plerumq. nigris infecto; vix ultra natalia Christi durat.
6. *The Quarrington Devoniae.*

3. *Poma Hymalia, & durabilia.*

1. *The Winter Queening.* Pomum Reginale hybernum, è lata basi in rostrum acutius productum: carne firma & solida, sapore Caryophyllum redolente. 2. *The Quince Apple.* Pomum cydonites seu cotonei formâ. 3. *The Winter Pearmain.* De cognomine ætiovum diximus superius. 4. *The Done-luch.* Pomum incomparabile. 5. *The Pealing.* 6. *The Weather-coat.* Pomum duracium seu duricorum, si ita loqui liceat, cujus non cutis tantum sed & pulpa tota dura est: nonnullis *The Winter John,* id est, Joanninum dicitur. 7. *The Pome-kop.* Velut Rex Pomorum. 8. *The Lodging.* 9. *The Tul-flower Apple.* Caryophyllum. 10. *The Bear-apple.* Pyriforme. 11. *The Greening.* 12. *Longs Pearmain.* 13. *The green Russetting.* 14. *The red Russetting.* Poma hæc Rossetina dicta à colore quodammodo ferrugineo seu rosso esse sunt undiq. scabra & velut ustulata, carne firma, & solida, succo paucò & bene concocto, sapore optimo, per totam durant hyemem, & saporis gratiam retinent. 15. *The Winter Fillet of Violet.* Pomum violaceum hybernum. 16. *The Winter Belle & bonne.* 17. *The Oaken pin.* 18. *The John-apple, or Pearmain,* i. e. Pomum Joanninum seu biennale. Pomorum omnium durabilissimum est, & cum alia poma mollescere & corrumpi incipiunt, maturefcit & effusi opportunum evadit. 19. *The West-burp.* 20. *The Winter-fred.* 21. *The flower of Kent.* 22. *The Winter Thelm.* 23. *The Maligat apple.* 24. *The Short tart.* 25. *The Delmell.* 26. *The 27. Winter Elarp.* 28. *The Fig-apple.* Ficoides. 29. Horum nulli secundum, five magnitudinem, five saporem, five durabilitatem spectes, Pomum Pippinum simpliciter & Pippinum album dictum, Effensivus Renatum [*the Kenet,* à] Gallis mutato nomine: idèquæ nomen omittendum fuit, at nec ultimo in loco ponendum. 30. Locum etiam aliquem, nè dicam principem, pisi vendicant Pippinum Cantianum, quod prædicto majus est & succulentius, pythene proculdubio depresso, saporis tamen gratia nostro judicio è cedit. 31. Nec proflus rejiciendum Pippinum Gallicum, *The French Pippin.* Pippinorum dictorum maximum, quod quamvis carne molli & fungosa sit, sapore tamen grato palato aridet, & quod mirum diu durat.

4. *Poma Pomaceo seu Cidre conficienda maxime idonea.*

1. *The Red-break,* i. e. pomum rubro striatum, omnium optimum habetur, quanvis gustui minus gratum sit, & ad sylvestrium potius naturam accedat. 2. *The Pomsberry crab.* 3. *The Golden Pippin,* de quo jam dictum. 4. *The Genet-moil.* 5. *The West-burp-apple.* 6. *The white and red Wall-apples.* 7. *The John apple.* 8. *The Undercat.* 9. *The Winter Fillet.* 10. *Elliot.* 11. *Stochin apple.* 12. *Bitter-Scak.* 13. *Claret-wine-apple.* 14. *Arret Apple.* 15. *Richards,* or *Orange Apple.* 16. *Coling apple.* 17. *O-lie apple.* 18. *For-wheelp.* 19. *Pippins and Pearmain mixt.* 20. *The Silly-flower apple.*

Catalogos hosce Pomorum, ut & Pyrorum, Prunorum, aliorumq. fructuum, novis diebus præcipue celeberrim ad me transmissit *D. Tamerlus Robinson,* quos dictantibus periclitissimis nonnullis & expertissimis hortulanis Londinensibus à se consultis in nostram gratiam conscripsit.

A. 5. *De Malo sylvestri sive agresti Angli. The Crabtree, or Wilding.*

Arridet nobis Scaligeri sententia, quam ex Platonis Timæo hausit, nimirum fativas omnes arborum fuisse feras, neq. à seipis nisi cultu differre, translatâq. Malum agrestem ex feris locis cultu miscere, quod non heret, inquit, si naturâ esset fera aut sterilis. Verum hoc intellectum volumus de arboribus quales nunc sunt postquam, Adamo è Paradiso excluso, terra maledicta est, non quales initio à Deo creabantur.

Quocid tamen de hoc fit, neq. enim mordicus hæc sententiam tuemur, Malus agrestis atque ejus fructus in tantum differt à mitium genere, ut merito velut distincta species haberi possit. Eam autem J. Bauhinus sic describit,

Minus ferè procera est quam fativa, tortuosior, ramosior, strigosior, materie, ut putatur, durior firmitorque. Multiplex illa ramorum & furculorum incondita divisa agrestem & incultum habitum facile ostentat. Sed & foliones tam è caudice quam è radicibus luxuriantes in neglectum cultum, ita & propria rigiditate sylvestrem naturam produunt. *Folia* quam fativa magna ex parte minorâ, confusiora. *Flores* fativis finiles, sed ferè minores, egregie odorati, interdum subrubelli. In fructu differentia præcipua, qui parvus & raro Juglandem æquans, magnitudine ferè Mespili, sed figurâ

figurâ rotundior, longiusculo ac tenui pender pediculo, cortice seu cute viridi, tandem & flavescente quorundam etiam pulchre rubente. Sed nec substantia mollitie, nec saporis convenienti, unquam ad satia accedunt, ac nè quidem ad infimè notæ acidiffima vel austera: tanta pollent adstringendi facultate, tantique acerbitate, ut effui plane inepta, nec unquam fiant apta.

Malorum agrestium non minus quam hortensium & cultorum plures habentur species, quæ pariter enumerari nequeunt, nec si possent operariurum id foret.

Florent cum hortensibus ferè, aut paulo etiam serius: tardius etiam maturantur, nempe Octobri. Tempus.

In sylvis & levis frequenter occurrunt non in Anglia tantum sed etiam in regionibus transmarinis. Locum.

Fructus vehementer austerus est, acidus & adstringens nec minus succus è confusis prælo expressant. Repositum per annum aut etiam plures alevant. Piles coctos fumosior fieri & lapidiores existunt Galli & Germani, quod nobis etiam probatur, inquit J. Bauhinus. Succum hunc *Derjuice,* i. e. viridem succum appellant nostrates, à Gallis mutato nomine. Cum fore corevix mixtus & impositus utilis est adversus ignem sacrum, scabiem, inflammationes quascunq.

Oculis inflantibus eorum inflammationes & lippitudines specifica proprietate sanare creditur. Ad Scrophulas, & Succum Pomorum agrestium calefactum, ulceribus diligenter eo locis & purgatis lanam nigram oleo è pedibus bubulis prius humectatam imponere. D. Hulse è MS. nondum edito.

6. *Malus Indica poma angulosa Carambolas dicta. Tamarã-tonga seu Carambolas H. M. Carambolas Park. Carambolas Acoffe J. B. Mala Genfina fructu octangulâri poma vulgaris magnitudine C. B. erroneè, fructus enim quadrangulus est, aut pentagonus.*

Ad duodecim aut quatuordecim circiter pedum altitudinem excrefcit. Caudex pedis mensuram in ambitu vix superat, multiq. ramis in orbem diffusis donatus est, cortice scabro & fusco obductus. Lignum albicans, medulla intus albicante & molli refertum.

Similiter *radix* albicans, nigricante cortice tecta. *Folia* ordine parallelo ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, acuminata, crassa, mollia, glabra, viridia, superne splendens, inferne nequaquam: Odore sylvestri, sapore amaricante & adstringente. *Flores* racematis ipfis ramis inhaerent, atq. è calyce rubicundo in quinq. lacinias secto prodeunt, quinq. renibus, oblongo-rotundis, purpureis foliis constantes, quinq. in medio albicantibus *staminibus*, flavescens *apicibus* dotatis præditi: sapor is fuscicidus, odor nullus.

Fructus oblongi, umbilico exiguo, at eminente, in vertice præditi, quinq. angulis crassioribus sulcati, qui tamen in medio eminentiores sunt, juxta utrumq. caput non tam evidentes, cortice tenui, undiq. carnî arctissime adhærente, glabro, nitente, primum viridi, dein flavescente cincti, carne primum albicante, deinde eadem flavescente, tenera, succulenta, saporisq. primum acerbi, dein acido dulcis & suavis intus referti. In pentagono ejus medietate decem latitant *femina* oblonga, altera parve obtusa, altera acuta, rufa, glabra, membranaceis quibusdam atq. duris pelliculis, seu parietibus intergerens, ita in malis, sejuncta, ita ut gemina in singulis latente censulis.

Gargas & Acoffa fructum quadrangulum faciunt, in quatuor velut partes divisum, majusculi ovi gallinacis magnitudinem.

In hortis & pomariis seritur: ter singulis annis floret & fructus exhibet maturos, Sobole aut se- Locu.

minibus fata à primo triennio ad annum quatuagesimum usq. frugifera est.

Succus è radicibus expressus & assumptus estum febrilem compescit. E foliis confusis cum Oryza Viri. infuso cataplasmâ conficitur, quod tumores quoscunq. potenter emollit & resolvit: ex eisdem in Oryza infuso decoctis aut maceratis egregium fit decoctum vulnerarium. Sucos è fructibus expressus pruritus, impetigines, plorâ, humileque affectus cutaneous sanat, si linteis parti affectæ subinde admoveatur; idem, si cum adultis Nucis Indicæ vino (quod vulgò *Arague* dicitur) propinetur, alvi cruciatus lenit, & diarrhoeam sistit. Insuper è foliis his contusis & cum succo è Palmæ Indicæ expresso cataplasmâ paratur, quod inflammationibus quibuscunq. medetur. E fructibus exficatis, & cum foliis *Betele* contusis pulvis fit, qui cum Nucis Indicæ vino adultis propinatus dolores parturientium promovet, necnon fetum mortuum & secundinas expellit.

Fructus maturi in deliciis comeduntur, immaturi verò lacharo vel muria & aceto conduntur.

E fructibus immaturis succus exprimitur, qui in vestes incidens suo acore colores exedit; atq. adeo ad maculas quascunq. è linteis delendas frequenter usurpatur: colores etiam ad linteâ tingenda ex eo parantur: necnon cum fructibus immaturis Auri-fabri valâ argentea decoquere & depurare solent.

Dur sunt species, quæ inter se vix distinguuntur, nisi quodd altera dulcissimi plane sit saporis. *Folia in hoc arbore pinata esse videntur, pluribus pinnarum conjugationibus mediæ costæ adnexis cum impari in extrema costa folio.*

7. *Malus Indica fructu pentagono, Bilimbi dicta. Bilimbi H. M. Billing-ling Bontii.*

Arbûcula est humilis, octo aut decem circiter pedes alta, caudice tenui, ramis in orbem diffusis elegantior ornato, qui cortice atro viridi, primum hirsuto, & spinis tenuissimis subaspero, dein glabro obducti, atq. molli & albicante medulla intus referti sunt. Lignum tamen praxurum, albicans, in-tipidum, inodorum. *Radix* similiter albicans, rufa cortice tecta.

Folia pinata; pinnæ seu foliola singularia oblongo teretia, crassa, mollia, viridia, superne splendens, inferne nequaquam, odore suavi, sapore fuscicidus.

Flores non furculis foliosis, at ipfis ramis, necnon toti caudici inhaerent numerosi, & quasi in fascias spichamam longas collecti, atq. è calyce rubicundo, in quinq. lacinias acuminatas secto prodeunt, quinq. renibus oblongo-teretibus, superne colore purpureo, inferne pallidioris nentibus reflexis foliis constantes, decem in medio rubicundis *staminibus*, albicantibus *apicibus* ornatis mediam

floris cavitatem & albicantem umbilicam occupantibus, quorum quinque, elatiora extra florem prominent, quinque, verò breviora sunt: odor violaceus, sapor subacidus & gratus.

Fructus, qui etiam plures simul floribus succedunt, fructibus *Tamara-terge* planè similes, oblongo-rotundi sunt, ovo gallinaceo magnitudine respondentes, quinque, angulis crassioribus fuscatis, cortice & carne ut in illa, nisi quod hæc primum viridis esse dicitur & uvarum carni haud absimilis, ille semper viridis fit. *Semina* in singulis cellulis latent singula, interdum etiam gemina.

Arbor hæc sobole aut feminibus in hortis fata ubique, in *Malabar* nascitur, per totum annum floret fructifera fert, atque primo fatiosis anno ad quinquagesimum & ultra frugifera est.

Eadem vires & usus habet cum præcedente. Fructus autem quanvis maturi subacidi gratique sunt saporis, immaturi tamen acerbis, adeo ut stupor dentium ex acidorum esu contractus hisce fructibus comestis obfuscat: quod & Bontius adnotavit: qui ex ejus succo syrupum conficere solere scribit adversus hepatis intemperiem calidam, & languinis phlogosin.

Eo etiam utimur (inquit idem) cum *Oryza* non decorticata decocto, quod *Padi* vocamus, egregio juvamento in febribus ardentibus & continuis; tum fit sedandæ optimè confert, cholerae quoque impetum sistit.

8. *Neli-pouli seu Bilimbi altera minor* H.M. P. 3. T. 47. p. 57.

H. M.

Duae sunt hujus species (potius sexus) quarum altera quanquam floret, nullos tamen fructus fert, & peculiari nomine *Ala-pouli* dicitur.

Ad octo aut decem circiter pedum altitudinem excrescunt.

Caudex albicans, pedis mensuram in ambitu vix superat, multique furculis foliosis, glabris, viridibus, in orbem diffusis donatus, cortice crasso, furvo, intusque purpureo obductus.

Radix purpurea cinereo tegitur cortice, ac succum stillat lacteum; sapor acris, odor nullus.

Folia foliis *Bilimbi* planè similia, pinnata.

Similiter *folioli* non furculis foliosis, non ipsi caudici, uti in *Bilimbi* cernitur, sed ramis lignosis racematim inherentes, exigui, uvarum *folioli* haud absimiles, quatuor aut sex tenuibus, acuminatis, purpureis, atque in stello modum expansis foliolis constantes, octo aut decem in medio albicantibus *fibris* præditi. *Odor* suavis, sapor subacidus.

Fructus qui floribus succedunt, ramis lignosis quoque, racematim inherentes, plano-rotundi, Ceraso nigro majori magnitudine respondentes, sex octavo angulis fuscatis, glabri, subvirides, nitescentes pellicula, umbilico concavo exiguo in vertice ornat, necnon carne succulenta (Prunorum carni haud absimili) subacidi gratique saporis intus repleti, ac pellicula tenui, undique, carni arcte adherente, cincti. Intra carnem officulum continetur, quod nucleum includit callolum, oblongum, & sex, octavo feminibus, tenuis cuticulae quoque inter se junctis constans, quæ detracta hæc pellicula conspicitur, oblonga, superne rotunda, inferne plana. Hi autem fructus subacidi & grati in deliciis habentur, & in edulis usurpantur, necnon saccharo aut aceto & muria conduntur, vel in furno exsiccati ad varios usus servantur.

Crescit ubique, in *Malabar* & *Canaria*, sobole aut feminibus in hortis fata: per totum annum floret, fructifera fert, atque primo fatiosis anno ad quinquagesimum ubique, frugifera est.

Radix hujus arboris cum semine *Sinapis* & cumini consuta atque, exhibita vomitum citat, alvumque movet: at verò cum fructu *Tamara-tonga* si usurpetur, nimium alvi fluxum compescit & dyspeccam sanat. E foliis cum aqua communi decoctum conficitur, quod sudores movet, ac variolas expellit. Ex eisdem etiam cum *Croco* *Malabarico* (quam *Manga-Cova* indigenæ vocant) in aqua decoctis balneum fit, quod quibuscumque membrorum doloribus potenter medetur. Ipsi autem fructus sumptim refrigerant, atque ideo ad sitim ingentem in febre continua compescendam perquam utiles sunt.

Malus Indica *Aosha*, Ber *Gozia*, quam C. Bauhinus *Malum Maluccense* nonnihil spinosum vocat, ad Pruniferum potius genus pertinere videtur. Fructus enim ejus *Zizyphi* similes esse aiunt.

Mala Guinenfis C. B. Pinas, quæ totius mundi poma superant, nec ullibi meliora quam in Guiana. *Part. 8. Ind. Occident.* Quæ annon fructum *Ananas* intelligant.

Mala Americana *Pyræ* specie C. B. ad Prunorum potius genus pertinet, & *Prunus Americana* pyriformis nostrâ sententiâ rectius dicitur.

C A P. II.

A. 1. De *Pyro* Angl. *The Pear-tree*.

Pyrus à *πῦρ*, id est, ignis dicitur, quod fructus ejus flammæ instar è lato in oblongum fastigium, & in i transit ut à *pila* est ho. Verum quomodo scribendum sit *Pyrus* cum y, an *Pirus* cum i, inter eruditos non convenit. Optima Plinii exemplaria ubique *Pirum* habent cum i. Alii *Pirum* à Græco *ἄμω* deducunt, truncato capite, ut in multis aliis, & inferto R. quomodo à *καλαμῶν* est coriandrum, à *πῦρ* flagro, à *πῦρ* putreo. Sed unde *ἄμω* an ab Asia regione, id est, Peloponneso, an hæc ab *ἄμω*, quod verissimilius videtur.

Ut *Mali* ita & *Pyræ* unam duntaxat speciem agnoscit ob rationes in capite de *Malo* dictas.

Est *Mali* *Pyræ* fativa, (describitur J. Bauhino) crasso eoque recto & simplici caudice. Alii quæ *Malus* affurgit, sed minus fit patula, ramis, usque plurimis, surrectis potius quam lateroflorum extensis, cortice quam *Mali* scabrore est, materie firma satque tractabili, præsertim ad typos & sculpaturas

sculpturas apta, item ad tornum & alia, ex pallida rufescente, quæ flocata magis etiam nulla fit. *Folia* circinata fert, vel ex circinato oblonga, marginibus æqualibus seu minime incisis aut crenatis, eorum figura pro specierum diversitate variante, longiculus pediculo hyematis, superne leviter, splendens, inferne asperiuscula, albicantia, alternatim posita. *Flora* ferè quales *Malo*, pentaphylli, albicantes, apices purpurei. *Fructus*, hoc est, *Pyræ* pæne omnia, turbinata, circa pythema crassiora, & velut in *Pyræ* nudum fastigiatum, in qua tamen figura multum variant, [imò non omnes eam observant.] carne quam *Malorum* densiore, satis succosa, sed plerumque acerola, præsertim circa media, ubi femina *Pyræ* nigra, intus alba, qualia *Mali*, cellulis coriaceis distincta continentur; pediculo ferè quam Pomorum longiori. Colore multum variant, quemadmodum & sapore: In genere non tam vividus his color quam *Malo*; neque cute tam levi cincta, sed alius virenti, aliis araneola, aliis flavo-flava, raris rufescente, ut plurimum oboleta, & leviter caebra. Sapor vel dulcis, vel acidus, vel austerus, vel acerbus. Arbor caret spinis. Radicem habet profundè adque (ut scribit Theophrastus).

Pyrus in lætitudine fecundior, autore Theophr. & experientia teste. *Παράστασις* dicta est, h. e. è radice emittens pullum: huic enim longè etiam subter terram productis radicibus solones enascuntur. Salsis offendi aiunt.

Pulpa in hoc aliisque fructibus esculentis quibus data est, non tantum ut Animalibus in cibum cedat à natura concessa est; sed etiam ad seminum præsidium: quæ etsi coriaceo amictu donata sint, melius tamen & salicibus intra pulpam, vel putridam etiam, totâ conservantur hyeme quam exempta.

Pyræ pleraque, calufoia sunt, ideoque à nonnullis calculo in humano corpore generando idonea putantur & ob id in cibis damnanda.

Pyrorum non minus quam *Pomorum* genera, sex differentie numerosissimæ sunt, aut verius novis quotannis productis & æternum producentibus infinitæ: nec tamen omnes quæ etiam nunc extant varietates enumerare cuicumque facile nè dicam possibile fuerit, cum uniusquisque ferè pagus quasdam genera peculiariter habeat. Sunt quædam fatibiles in unaquaque regione alis celeberrima & passim cognita, in Gallia scilicet, Hispania, Germania, Italia, Anglia, quæ recensere Curtius, Dalechampius, Ruellius, Matthiolus, Casalpini, Ang. Gallus, Cordus, J. Bauhinus, Parkinsonus, Hortulanus Gallici auctores, alique, ad quos Lectorem qui ea scire desiderat remitto. Duo tamen genera insigniora non apud Anglos duntaxat, sed & Gallos, & Italos & Germanos dudum celebra, nec minore in pretio & honore hodie etiam habita, indicia præterire nequeo: Ea sunt,

1. *Bergamotia*, à Bergamo Italice urbe denominata, succo saporeque egregia, rotundioris formæ, colore herbarico, qui nec dotem referat. Autumno appetente maturiscent, verum non diu durant, nisi paulo ante plenam maturitatem colligantur, & commodè reponantur, five cocta five cruda edantur utique, ejus jucundissima sunt, inquit Curtius. Verum inutilem operam navant qui ea coquant, liquidum crudorum succus omnium non dico pyrorum, sed fructuum in Anglia nascentium, pulo nostro lapidissimus est, & ut ita dicam, distillatus.

2. *Boni Christiani* dicta. Serotina hæc, uti in Autumno durent, amplissima, cucurbitæ figura, herbaceo colore, subnigro, succo dulcissimo, ut etiam cum fenuerint crude per orbiculos in latum reuoluit difflata, additâ aquâ rosacæ & saccharo edantur. Per fumos enim calores refrigerare perhibetur, ut ægris etiam contra ardores præbeantur. *Curt.*

Pyrus loca temperata amat; in calidioribus, ut *Ægypto*, referente Theophrasto, pauca oritur. *Loen.* Læto loco gaudet, nec tamen glareosum aspernatur, ubi Mali non proficiunt. Nihil frequentius Germaniarum, Galliarum, sed præsertim Septentrionis plagis, Belgio, Northmanniæ, Angliæ.

Pyrus, ut rectè Tragus, ante Malum plerumque, cum Ceraso florem edit, Aprilis mensis aut tempestate frigidiore etiam Maii initio. Æstate & Autumno fructus maturefcit.

Pyrorum vires ex asporum generibus metiendæ sunt, Dulcia emolliunt potius quam astringunt, acida & acerba adfingunt.

Pyræ etiam *Romachæ* grata sunt, & sitim extinguunt, etiam cruda, utiliora, autore Matthiolo, si po-*Vires.* strenta in pulsu comedantur. Unanimum tamen consensum medicorum cocta crudis præstant. *Decocta mirè salubria sunt & grata.* Plin. Crudis semper cocta utiliora & ad corporis nutritionem meliora. *Matth.*

Cruda gravant stomachum, releuant pyræ cocta gravatum. Schol. Salern.

Non pyræ cruda bene matura, boni succi & melioris nota, non infalubria putamus: ejusmodi enim multoties copiose ad satietatem usque ingestimus, nec tamen unquam vel levissimum indè nocuum tum aut incommodum sensimus. Non tamen receptæ sententiæ adversamur, nec cocta crudis salubriora esse negamus. Ad coquendum tamen aptiora sunt nonnihil acerba & austeriora; & à coctione sapidiora & palato gratiora evadunt, quam dulciora & mitiora: Arida & refecata pyræ ventris fluxus sedant, & sanguinis quoque flores sistunt. Cum Fungis cocta eorum malignitatem corrigere dicuntur.

E *Pyræ* non fecus ac *Pomis* fit vini quoddam genus *Apiites* Veteribus dictum, Latinis *Pyræum*, nostratibus *Berry*. Dulce admodum est, & palato mirè blanditur, verum apud vulgus nostrum male audit quod assidue quo uentes pro potu ordinario scabiosos efficere solere credatur; quod an verum sit necne nobis incomperum. Non diu durat, sed prima æstate accecit.

A. 2. De *Pyræstro seu Pyro sylvestri. Wild Pear-Tree*.

Pyrus sylvestris (describitur J. Bauhino) minus proceræ ferè est arbor quam fativa: verum furculosa admodum, & ramorum extremis spinosis, caudice rimolo, & huiculo cortice, materie nulla & quin fativa durior, ideoque diflicos & tabellas ex eo conficiunt. Primum emergunt *flora* instar umbellæ, ex eodem furculo seu nodulo molli, lanuginoso pediculis infidentes, pentapetali, petalis albis, rotundis, cochlearis modo concavis, inter quorum singula intercedit subjecti hirsuti umbilici

bilici radius, in viridi canescens: apices in medio multi, purpurei. *Folia* florente arbore subtus & in ambitu cana lanugine obita, foliorum Cotonei instar, superne virentia, splendida, aliis utrinque, glabra, lucida, subrotunda, crassiuscula. *Fructus* non uniformes, sed alii rotundi & modicè compressi, alii ex rotundo leviter turbinati & longiusculi, austeri & acerbi valde, nec edules donec fracescant, quod fere fit Octobri, semen intus contentum Pomorum seminibus similis. Extrema aliquo facie Pyri speciem facie repræsentat. A radice numerosos emittit stolones, valde spinolos, cortice rubicundo vestitos: Copia & rigiditate spinarum facile discernuntur à stolonibus Malorum sylvestrium.

An Pyrus sylvestris cultu mutari possit in mitem seu hortensem quaestio est. Theophrastus disertis verbis id negat. Scaliger affirmat Pyrum sevis translatam locis adhibito cultu deponere agrestem illum habitum simul cum aculeis quos adulta tulisset, simulque & laxatur illa densitas que videtur in ejus popularibus, unde transportata fuit ad naturam meliorem. Quod an verum sit necne vix ipsum Scaligerum expertum credo.

Pyrorum sylvestrium non minus quam sativorum plurimè sunt differentie: passim occurrunt in sylvis & sepibus, locis præsertim montosis: loca calidiora refugiunt, unde in Ægypto nullum prorsus sylvestris Pyri genus; mitis enim rara.

Florent simul cum sanvis, sed fructus tardius perficiunt, viz. non ante Octobrem mensem. Pyrum sylvestre [*Alexis*] siccit & astringit valida; longeq; efficacius quam sativum: conciditur (inquit Plinius) suspensum, ficutur ad fectidum alvum, quod & decoctum ejus potum præstat. Deoquantur & folia cum Pomo ad eisdem usus.

Veteres & Recentiorum nonnulli Pyrathi fructum adversus Fungorum venenum commendant, vel simul cum Fungis coctum, vel à Fungis comestis confectum sumunt. His refagatur J. Bauhinus, & crudis considerandum proponit an tutus sit usus Pyrorum sylvestrium cum Fungis; cum Pyra valde astringent vomitum, & alvi fluxum compescant adeoque impediunt, nec Fungi per vomitum rejiciantur aut per alvum prompè descendant. Fungi autem, cupulicunq; tandem generis sunt, quo citius à natura deiciuntur & extra corpus pelluntur eò salubrius, cum ventriculum gravent, aut lancinent vexent. Reliqua apud ipsum vident.

Pyra Anglica celebriora.

1. Muris applicanda, aut ad pamilionum modum & staturam coerenda.

1. Bon-Christien Summer & Winter de quibus superius diximus. 2. The Bury de Roy, or Butter-pear. 3. The green Bury. 4. The Violet. 5. The Dove. 6. The great August. 7. Amator. 8. Kouslelet. 9. Apesier Jean. 10. Great Sovereign. 11. Blood-pear. 12. Windoz-pear. 13. Greenfield-pear. 14. Dionier. 15. Great Bergamot. 16. Virgalaous. 17. Kisthea. 18. Red Catherine. 19. Double-flowered-pear. Pyrus flore pleno.

2. Pyra mensalia seu esculenta, in viridiis ferenda, & ut adolescant suenda.

1. The Hill-pear. 2. The Primating. 3. The white and red Seneting. 4. Green Chiffel. 5. Sovereign. 6. Orange. 7. Katharine. 8. Anthony. 9. Sugar. 10. Lions-pear. 11. Pimp. 12. Berry. 13. Popering. 14. Dead-mans. 15. Scarlet. 16. Royal. 17. Pontuch. 18. Kings-pear. 19. Ladies-buttock. 20. Muscate. 21. Oak. 22. Ice-pear. 23. Galscoigne. 24. Bergamot. 25. Winter Popering. 26. Little Dagebert. 27. Great Kait-ville. 28. Long Bergamot. 29. Slipper-pear. 30. Lewis-

3. Pyra cossilia, aut vino Apitii seu Pyraceo conficiendo idonea in agris ferenda.

In cibano coquendo, 1. The Dorchich-pear. 2. The black Worcester. 3. The Quince-pear. 4. The Bishops-pear. 5. The Arundel. 6. The Bell-pear. 7. The painted-pear. 8. Wardens of several sorts.

Pro Apitii seu Pyraceo. 1. The red and white Horse-pear. 2. The Choach-pear. 3. The pear. 4. Bosberry and Wareland pear. 4. The Curgobian pear.

Catalogos hocce ad me transmissit eruditissimus & amicissimus Vir, de hoc Opere deique ejus Auctore optime meritus D. Tancredus Robinson.

C A P. III.

De Malo Cydonia seu Cotonea. The Quince-Tree.

Arbor hæc Cydonia à Cydone Cretæ oppido, etiamnum habitata, à quibusdam dicta putatur. Plinius lib. 15. c. 11. *Cydonia mala Græcis ex Creta insula advecta* scribit. Et Serenus,

Aut que poma Cydon Cretæ misit ab oris.

Hoc Etymon improbat Goropius, cujus rationes vide apud J. Bauhinum *Hist. plant.* lib. 1. cap. 3.
Cotoneum

Cotoneum malum primus Cato, dein Plinius nominavit: quia (ut putat Lonicerus) lanugine [quæ ut ille ait Coton Græcis est] tecta sint: quod etymon Calp. Hofmannus etiam adfert. Verum apud nullum hæcenus probatum autorem legitur, Coton vel cotenem aut cotona esse lanuginem, sed barbarismo ex voces deberi, ex Gallico & Italico, mutatae videntur, quibus Coton Gossipium est, quod nec ipsum quidem quis propriè lanam dixerit. J. B.

Hujus arboris fructus Aurea Hesperidum Mala tantopere Veteribus decantata fuisse multis probat Goropius, & post eum J. Bodæus à Stapel, quorum argumenta apud ipsos vide.

Malus Cotonea pusilla arbor est, ligno contorto, intus pallente & albicante, firmo satis & aquabili, cortice obtecto mediocri, non rimoso, nec valde scabro, inferna parte subfusco, superne subinfesta, prona parte cana lanugine ubertim obita, superna verò viridantia & levia fere, rarius [& nonnulli tenellis foliis] lanuginosa, quæ lanugo facile affricu digiti deraditur. Flores non multi simul ut in Malis, sed in furculis lingulares, Rossis sylvestribus permissiles, quinque, foliis subrotundis ac semunciat latoribus, carneo colore præditis constantes; in quorum medio *stamina* multa purpureascentia, *apicibus* luteolis: flori autem toti subsunt quinque, folia, ex viridi canescentia, villosa, quæ postmodum fructus *indurata* foliatum efficiunt. Sub illis lanuginosum quid extuberat, futuri fructus rudimentum, quod cadentibus floribus foliolis incrementum capessit, donec fructus perficiatur magnitudine Mali, figuræ variis, turbinatis, & torulis eminentibus tuberosis, parvis, magnis, mediocribus, densa lanugine rasili obductus, pulpa melina, odore adstringente & subacida. *Semina* in ipso Pomi centro, quinque, cellulis distincto continentur, cortice spadico, medulla alba. Pyri feminibus mucilaginosam reddunt. *Radix* copiosa, fusco cortice vestita, aliis recta, aliis oblique acta, & cujus summo multi stolones virgati sese exerunt.

Seritur avulsione, infusione, vivradice, ramulis & taleis. Ipse verò fructus ex arbore pendens incurvatus trahit ramos, prohibetque crescere parentem, ut Plinius: habetque hæc arbor omnium Malorum infima omnium Malorum maxima, ut annotat Goropius.

Cydoniorum hortensium duo genera describit Jo. Bauhinus.

1. Cydonia minor, Mala cotonea minor C. B.

Minora (inquit), quæ omnium vulgarissima, pugnum vix æquant, nam quatuor uncias raro superant, circa pediculum turbinata, juxta pythmenia latoria & quodammodo sessilia, angulis torosis inæqualia, & veluti per longitudinem sulcata, colore primum quidem virente, sed mox maturata, saturè aureolo, copiosa lanugine obducta, odore grato quidem, sed vehemente, & qui quorundam capita ita percellit ut ipsis dolorem moveat, præsertim si conclavi aut museo inclusa habeantur. Caro flava, firma, atque, quovis Pyro compactior.

2. Cydonia major, Mala cotonea major C. B.

Hæc ut prædicta magnitudine superant, ita & figuræ variant ab iis & inter se quoque. Omnia verò circa pythmenia videntur angustiora, circa pediculum verò aliis acuta, aliis sessilia, imò & utrinque sessilia vidimus. Cortice hæc longè levior est, exiguo aut ferè nullo cotone obducta; dilutior etiam eorum color five flavum speciet, obse, supra valde viridantem. Caro minus firma quam minorum, nec tam vehementem ut illa de se odorem spirant. Hæc Struthæa putamus Veterum, illa verò Cydonia simpliciter dicta, & *ædæna* Dioscoridis, si modò nobis sint ea ipsa genera Cydoniorum quæ Veteribus descripta sunt.

His addit tertium genus quod miscellaneum vocat; C. Bauhinus Mala cotonea media, quæ proveniunt è Cotoneis quæ Struthæis, vel è contra, insita fuere. Parkinsonus quinque, recentiori Mali Cydoniæ genera.

1. Malum Cotoneam vulgarem seu duplex.

2. Malum Cydoniam Lusitanicam, quæ duplicem habetur, 1. Fructu Maliformi, magno & flavo, qui plenus, rimas agit, gustu aded jucundo, ut crudus mandi possit instar Pomi vulgaris; vulgari non ut ille crudus elui aptus est, sed coqui requirit; nostrate tamen mitior est, & pauciori Saccharo opus habet ut palato arideat.

3. M. Cydoniam Barbaricam, *The Barbary Quince*, Bonitate & saporis suavitate præcedentis æmulo fructu, verum minore & non rimoso.

4. M. Cydoniam Lugdunensem; fructu est mediocri, Cydonio Anglico simili, nec ita flavo ut Lusitanicum.

5. M. Cydoniam Brunswicensem; pomo pene rotundo, nec Malo, nec Pyro simili.

Præter hæc & alia proculdubio habentur alibi, & haberi adhuc possunt Cydoniarum genera: nam harum etiam non pauciores fructuum respectu à fatione varietates quam Pyrorum & Pomorum obtineri posse minime dubitamus. Siquis sua interesse putaret ut id tentaret.

Cydonia autem in Anglia, Gallia, Italia, Germania, &c. in hortis & viridiis passim colitur. *Locus.* Nos enim in Anglia ad fluviorum & stagnorum ripas & secundum rivulos & aquarum decursus eas plerumq; plantamus.

Florent cum cum Pyris circa finem Aprilis, seriis citius pro tempestate & loco in quo nascuntur. *Tempus.* tur. Poma maturescunt Septembri & Octobri mensibus. Barbarica & Lusitanica mensitruo spatio Anglica anteverunt.

Hortulani nostri in Anglia nunc dierum Pyros Cotoneis inserunt, ut & plantæ & fructus firmiores, durabilioreque evadant, horum etiam sapes emenduntur. Prunus Armeniaca, Malus Cydonia insitit

infixe vel non comprehendent, vel saltem ad frugem non pervenient: oportet enim ut arbores cognatae sint, quae in se mutuò infixe proficiant, cujusmodi sunt Cydonia & Pyrus, item Oxya. Perficive: Prunus & Cydonia minime.

Mala Cydonia stomacho commoda fuit; ob adstringentem facultatem, quæ insigni pollent, uicem præstare possunt. Prunus et Armeniaca, Perfervicæ: Prunus et Cydonia minime.

N. Ante cibum fump alvum constipare creduntur, e contra a patiturus. Cydon. cum aqua per-
si deglutito laxatur ab exsiccatione in febris interne, mucilago Cydon. cum aqua per-
si deglutito extraxit effe egregia. Emulser. in cap. do deglutitione in febribus leneri conficiunt, si ubi Cydonia
Colubri Veratri luccum, quo lagitis illis feras immediate leneri conficiunt, si ubi Cydonia
male fuerint, reponatur, languelure & vim fiam maleam exure ubi deprenderunt. Addit
male fuerint, reponatur, languelure & vim fiam maleam exure ubi deprenderunt. Addit
Curtius praestanti quo odore lanchellum venenorum viret, etundere, & eorum vehementiam hebetare,
ficut venenum vendentes rem ita fe habere deprenderunt. Cydonia quamvis alvum alstringunt,
tamen urinem ciant; proinde in ardore urinae cum acere vel sine eo ab eis cavendum.

Ex Cydoniis tuis & expressis fit vinum, sed quo perduret quindecim sextans necesse est. Me-
lis adjungitur, alioqui in acorem degenerat. Adstringit, stomacho commodum est, dysenterici-
cis prodest, hepaticis, nephriticis, & in urinae difficultate.

Miva Cydoniorum nihil aliud est quàm decorticatorum Cydoniorum, & ex aqua & melle relictis
charo, addita etiam parte vini ad suavitatem decocta caro atque condita. Vel ex succo fit Cydonio-
rum cum vino cocto, addito melle optimo & despumato.

Cnidyonium fuy Marmelata cnidyonium in ulu est frequentissimo in bellariis ad secundas menſas reſtrituendas. Sic autem paratur; Segmenta à feminibus & fungolis eorundem conceptaculis reſtrituenda. Sic autem paratur; Segmenta à feminibus & fungolis eorundem conceptaculis reſtrituenda. Sic autem paratur; Segmenta à feminibus & fungolis eorundem conceptaculis reſtrituenda.

Si Marmelatam rubram desideras Cydoniorum segmenta in vase occluso seu operculato, & diutius coquenda sunt: Operculum enim igneis particulas que ruborem conferunt detinet nec volentius coquenda sunt: Operculum album velis in vase aperto res peragenda, nec tandiu coquenda aut evaporent. Si Cydoniatum album velis in vase aperto res peragenda, nec tandiu coquenda aut evaporent. Si Cydoniatum album velis in vase aperto res peragenda, nec tandiu coquenda aut evaporent.

Ante cibum nucis magnitudine sumptum alvum cohibet, post cibum vero solvit. Ventriculo ap-
primè conducunt.

Multi medici condita Cydonia mala gravidis commendant, statuantes non modo factum corroborari, sed quoq; usu venire, si saepe iis victitent gravidæ, ut scitissimi in lucem edantur liberi venusta facie vultuq; ingenio. S. *Paulus Quadrip. Botan. Clafs. 2. p. 83.*

Sunt & alii modi varii Cydonia preparandi vel ad cibum, vel ad medicinam, quorum descriptio
nes omitto, in Pharmacopoeis requirenda, aut etiam apud rei coquinariae scriptores. Consule si
placet J. Bauhini Hist. plant. lib. 1. cap. 3. vel potius miram Cydoniorum ex solo succo ad sy-

placer J. Bauhini Hist. plant. lib. I. cap. 3.
Paravi non femel me acidum, et crurum, vel potius vivam Cydoniorum ex folo lacte ad i-
rupi confistentiam blando igne decocto, corpus effectum laudabilem & sepe valde differentem ma-
ratus sum. Iteperum. Plac. lib. II. cap. 6. f. cochli. f. infantibus, vel plus adulterio exhibeat, pium
glutinosum facit, & nunc tuffi ex pulmonibus educit, nunc vomitu erigit, nunc infestino,
glutinosum facit, & nunc tuffi ex pulmonibus educit, nunc vomitu erigit, nunc infestino,
adeo ut hoc uno remedio plures restituerim apertis a pleuritica medicamentis abhorrentes. Prouta
autem imprimo concludit tum evacuantia tum corrigenda. Sylv. de Boe Method. Medend.
lib. 2. cap. 10. D. Hulse.

F. Gaudium cum aqua rosacea madafacta cum mollitia lento calen-

lib. 2. cap. 10. *D. Hulse*.
Eit & feminibus sua praestantia. Ea quidem cum aqua rosacea madafacta ac mollita lento cras-
saeque humore ahusitis igni, & linguae gulaeque ardori illita medentur; ad dolorem haemorrhoidum
Galeolae 1 ad scissuras mammarum, & ad omnia quae sunt in Mammis, sua nomine Mala Cydonia ap-

Caterum Marmelata seu Marmelada ab Hispanico *Marmellos*, quo nomine Mala Cydonia appellant, deducitur.

Cum medici (inquit J. Bauhinus) Cydoniorum succum atque etiam substantiam itomacho familiarissimam adverterent, qui ferè purgantibus ladi solet, medicinas purgaticas ei adiecerunt, & usus vide apud Prædicatorum laxativum dictum vel purgans confecerunt, cujus conscriptionem & usus vide apud Prædicatorum.

J. Bauhinus loco prædicto.

Diacydonium purgantis lucidi & non lucidi, quod in secretis habere dicit secretorum suorum buccinatores. vide apud eundem *J. B.*

Malus Cotonea sylvestris J. B. C. B.

Malus Cotonea sylvestris J. B. C. B.

Sativa per omnia similis existit, à qua ramis distat minoribus tantum, caudice surgens rectiore, juxta terram minus fruticoso, sed singulari frequentius. Eadem numerosioribus scætet floribus & largius fructificat. Eandem serò perficit, qui etiam sativæ fructibus multo sunt minores.

Nascuntur in Danubii petrosi ripis & collibus plurimùmque supra Ratiponam & Keythemium oppidum usque ad Petras fauces, per quas Danubius labitur, frequenter inter petras, & vinearum semibus, autore Cordo.

CAP.

C. A. P. IV.

Pomifera Indica Maliformis Guayava dicta.

1. Guayava Park. Ger. Guaiabo pomifera Indica C.B. Guayava Indica fructu Mali facie J. B. Pela H. M. P. 3. T. 34. p. 31. The Guava Tree.

ARbor est iuxta magnitudinis, 20 circiter pedes alta, caudice recto, praeuro, sesquipedi crassitudine, multiflue ramis donato, [Maii figuram excrescentis *Margaro*,] qui cortice glabro, rubro-virente, asporifque austeri obduti sunt, novellis tamen omnino virentibus. In arbuscula ex insula Barbados in Angliam delata & a nobis visa, virgae rubescebant cornus femina virgarum insula.

Radix rufo cortice tecta fibris suis latè per terram diffunditur.
Folia decussatim brevibus crassisque pediculis ramis, surculisque coherent crassa oblonga

minuta & nonnihil crispā, [nervo & vasis parallelis lunariis oblique differtentibus & subtus valde conspicuis, supérne profundis, unde quāto rugosa apparet folia *Margareæ*] infernè scabra vix aspera, supérne nequaquam, color ex atro virelens: [Margareivā pallide viridis & splendens quodammodo, infernè non splendens; longitudine duorum vel trium, Cūstio quatuor, digitorum, latitudo digiti aut selsquidigiti aut duorum digitorum.]

In exortu binorum foliorum alius pediculus brevior nascitur, qui *florem* fert magnitudine floris
Cotonei, quinque petalis albis, oblongo-rotundis conflantem, ac in medio multa *filamentis* villosa,
alba habentem, figurâ cristæ Pavoninæ, *apicibus* flavescentibus ornata.

Fructus nostratibus pyris haud abhominis; [magnitudine & figurâ Pomi nostratis *Marcgrav.*] in vertice umbilico præditi lacunoso, ac tenui & è viridi albicante cortice cincti. Pulpa pallidè sanguinei est coloris, (albis abhincant) dulcisque ac grati saporis & odoris etiam per maturitatem; intra quam numerosâ, subrotunda ac prædura observantur grana.

Fructus pro diversitate temporis triplici lapore participat. Maturescens enim antequam mollescat ac faveolat auterius ac afringens est, tuncque coctus ventriculo produm. Mox paulo maturior medie nature & optimus evadit: melius tamen sanitati confuit qui cum fivse coctum, five facheru conditum, quam qui crudum menfis infert: accedit quod odors & laporis fit gravioris & palato magis ablandiens. Ubi vero flavedine & mollitie integram maturitatem acquiverit, odore & lapore est infat fructus Rubi Idæi, alvum movens, nec ita falubris paulo largius assumptus, quia facile corrumpit & vermes producit.

In multis Americae provinciis necnon in India Orientali oritur. Seminibus fatis tertio anno fructus fert, manetque frugifera ultra 20 annos.

Radix hujus arboris quicquid a fœce ulnarum longitudinem sæpe superat, exustus rufus, intus albicantibus coloris, substantiæ succulentæ ac subdulcis. Hæc cum cortice atrifringente in aqua cocta ac pota miscefi medetur dysentericæ, quando indicatio est atrifringendi & roborandi. Folia sunt acidula & atrifringentia, odorata, balneisque dicata. Montibus & Jylvis non innascitur sed plantis in campis amat.

Addit Fr. Hernandez folia in lotionibus scabiem curare: corticis decoctum tumentibus cruribus
opem ferre, & fistulosis ulceribus mederi, furditati quoque conferre, & dolores ventris tollere. E
foliis etiam fit syrupus utilissimus adversus fluxum alvi.

Duas species describit Hernandez. Alteri fructus sunt longè majores, neq. tam malè olentes ac deliciaiores: alteri minores, cimices quodammodo redolentes.

1. Foliorum & fructuum magnitudine.

1. Foliorum & fructuum magnitudine.
2. Quod altera fructu sit rotundiore & Malis simili.
3. Quod fructus intus carne punicea, acidiuscula præditi sint in una specie. in altera albicante.

3. Quod fructus intus carne punicea, acidulicula pradii sint in una specie, in altera albicante. Quæ fructu est majore ejusque pulpa albicante, *Pela* simpliciter dicta H. M. Pisoni *Araça gnaça* dicitur. Quæ fructu minore carne sanguinea *Milacka-Pela* H. M. Pisoni est *Guaçava*.

2. *Pelou five Guayabo sylvestre* H.M. P. 3. Tab. 36. p. 35

H. M.
Arbor est mediocris magnitudinis decem aut duodecim pedes alta, caudice mediocriter crasso, multique ramis in orbem diffusis donato, cortice crasso, lignoso, scabro, furvo ac intus rubro obducto. Lignum albis, densum, ponderosum, insipidum.

Radix itidem albicans, cortice fulco, intus rubro tecta.

Folia oblongo-rotunda, crassa, mollia, lanuginosa, in ambitu crenata, crassius, brevibus, albicantibus petiolis ramorum extremis proveniunt rubicunda, quæ tamen pelata supernè atro viridia, inferius lubrivia evadunt, longitudine tres, latitudine duos palmos facillè superantia, insipida, inodora.

Flores brevi pediculo extremis furculis multi simul juncti insident, atq, è calyce viridi quadripartito prodeunt, quatuor crassius oblongo-teretibus, flaccidis, viridi-fuscatis petalis confantes, numerosis filamentulis albicantibus, flavescensibus dotatis apicibus, mediam furculis cavitate et umbilicorum occupantibus; inter quæ *stylus* prodit oblongus albicans. Odor gravis ac foetidus, sapor amarus.

Fructus Pyris haud abfimiles, ac viridi, glabro, nitente ac durior cortice cincti, intusque carne densa & albicante referti: intra quam oblongo-rotunda, glabra, rufa, densa, sapore Castaneasæ-
mulantia locantur *femina*: fructus verò immaturi valde duri sunt, fœvidi, laporifci, ingrati; & quan-
quam

37. *Rosa Hungarica* Park. parad. *The Hungarian Rose.*

Rosa Hungarica viridis viridibus, spinis raris oblitis Rose vulgaris rubra staturam & magnitudinem assequitur, raro excedit. Flos ipse magnitudinem, foliorum multiplicitate, & figura Rosam rubram antulat, verum pallidior est, & si curiose spectetur maculis crebris dilutioribus eleganter resplendet rubore velut irrorato, apparet. Odor quam rubra jucundior.

Alia varietates Rosarum in hortis reperitur, ut *Rosa punicea* *Comut.* *Rosa Arborecens* non descripta *Sibbaldi* prodromi. Hist. Scot. *Rosa Cypriana* seu *Rosa Pimpinella* foliis minor nostras, flore eleganter variegato *Catalog. Hort. Med. Edinburg.*

De Rosarum temperamento, calidum sint an frigida non levis est inter medicos controversia: quia misis, nos earum vires & utilitates quas humano corpori præstant breviter indicasse contenti erimus. In usu sunt rubra præcipue & incarnata, vulgo *Damaſcenæ* dictæ.

Vires.

In rubris plus est terreæ substantia, & refecantis adstringentisque facultatis, non tamen absq. humido quodam permixto, quod quidem ipsis adhuc virentibus inest, in refecatis vero deperditum est. Succus ergo hac de causa & dilutum earum ad alvum subducendum quoque facit, minus tamen quam *Damaſcenarum*. Refecata autem hæ rosæ humiditate jam absumpta, adstringit & refecant. *Dod.* quocumq. peritioris medici consentiunt. Nam (ut recte *Langius*) virtus Rosarum laxativa & odorifera in supernis ejus partibus consistit [unde & facile evaporat] at adstrictoria & roboris alitrix in internis delitescit. Hæc de *Rosa rubris* intelligenda sunt; nam *Damaſcenarum* folia etiam refecata *charitricam* esse videntur, ut & ipsi experti sunt. Pergit *Dodonæus*, Robur cordi conciliant, ac tremori & palpitationi ejus succurrunt, hepar, renes & alia viscera debilia confortant: venterculum flaccidum, debilem & humidum siccant & corroborant: fluorem muliebrem, & superfluum menstruum purgationem compescunt, sanguinis undequaq. eruptiones sistunt: sudores reprimunt, alvum nimio fluore laxam constringunt: antideici omnibus utiliter adfiscuntur, & alius quæq. medicamentis, five foris adhibendis, five intra corpus assumendis, quibus adstringens ac corroborans aliquid inde accedit.

Ipsæ expertus sum (inquit *Simón Paulus*) pulverem Rosarum ex atrorubentium 3ij. pondere singulis vicibus bis quotidie in aqua Plantaginis propinatam ex sententiâ contumacissimam dysenteriam persanasse. *Quadrupart. Botan. Claf. 2. p. 181.*

Apices croci, Officin. Anthræ dicti, refecant similiter & adstringunt, & potentius quidem quam ipsarum Rosarum folia: Exsiccati immiscetur densioribus ad gingivarum adstrictionem, fluxionemq. exsiccationem: cum aqua Cydoniorum destillata dantur utiliter nimio mensium fluxui.

Calyces quætiæm & alabaſtri iisdem viribus pollent, unde ad dentes à corruptione fervandos, & gingivas roborandas sumitur aceti Scyllit. & aquæ & calycibus Rosarum destillatæ aqua portio, & eo sape os collatur, annotant *Monardo Hissal.* Sed (inquit *Dodonæus*) cum his odor deficiat, minus utilis sunt, humanæque nature minus amica.

N. Rosæ, præsertim recentes, adnotant *Melise*, coctionem nullam sustinent; facultas enim earum tergens & purgatoria mox igni resolvitur, remanet adstringens manifestior; unde etiam patet vim catharticam in superficialia & facile resoluibile ac separabili parte consistere.

Notatū dignum est, quod quamvis Rosæ decerpere celerim exsiccantur, atque inter ficandum suavitissimum odorem exspirent, tamen in hortis sentibus adhuc harentes, nullum ad aliquam notabilem distantiam de se fundunt odorem, quemadmodum Caprifoli & Caryophyllorum nonnullorum flores, adeo ut in Rosario floribus explicis pleno deambulans fragrantiam nullam naribus percipies, ut si oculis clausis eo introductus esses, te in Rosario versari plane nescires: quod argumento est odorem Rosæ in vapore aqueo facile resoluibile & dissipabile consistere.

Rosæ Rosarum renibus subtilata copiam feminis imminuere scribit *Galenus*: sęque in nocturnis Venereis imaginationibus cutidam fuisse Rosas experti, qui ex his subtilatis levamen sensit, citra ullam renum noxam. Ex foliis etiam aridis & expressis (referente *Plinio*.) Diaplasma olim fiebat ad sudores cocerandos, ut a balneo inarescente corpora, dein frigida abluerantur.

E Rosæ nullæ parantur medicamenta, ut v. g.

1. Aqua destillata. *Martholus* vasis vitreis in *MB.* elicant præcipue commendat, eiq. que in vasis metallicis destillatur longissime præfert: nec immerito. Nam & empyreuma omne hoc modo cavetur, ne aqua pravam aliquam aut noxiam qualitatē a vasīs contrahat, ut in metallicis destillata solet.

Refrigerans est & cardiaca, spiritus languentes recreat & confortat, vel odore suo, naribus admota, vel in cibis & iusculis usurpata, vel temporibus ea fortis, vel in suffumigis: Valeat etiam ad ruborem & inflammationem oculorum exterius applicata, necnon ad capitis dolorem.

Damaſcenarum aqua multo odoratior est, purgat etiam larga dosi, ad 3 x. exhibita, Costæq. teste. Trigematis, placentis, condimentis & aliis, que voluptatis excitandæ gratia consueciunt multis admixta, saporis gratiam conciliat, adeoque frequentis usus est in culina ut vix ullum sibi locum in medicina reliquit.

2. Conserva rosarum, que fit tundendo rosarum exunguium partem unam cum duplo sacchari solidi in mortario marmoreo pistillo ligneo, Adstrictoria est & Cardiaca, post biennium prævaleat vis cardiaca, recentior magis adstrictoria est, unde cum *Mithridata* mixta destillationes in nares & deflexiones humorum in oculis colubet: utilis etiam est ad alvi fluxus sistendos. Conserva venterculi cum *Diarrhodo* Abbatis mixta ad lipothymias, deliquia & tremores seu palpitantes cordis utilis est, venterculum etiam languentem & infirmum excitat & roborat, concoctionem promovet, vomitum compescit; & antedoxa censetur adversus morbos contagiosos.

3. Conserva sicca, Saccharum rosarum dicta, iidem viribus pollet quibus conserva humida vetus.

4. Syrupus

4. Syrupus ex Rosis ficcis paratus ad eadem valet, atque insuper unguinis fervorem temperat, & febricitantibus utiliter exhibetur.

5. Mel rosarum, quod fit ex succo rosarum expresso & foliis confutis cum melle mixtis, fervefactis, quens est in gargarismis & collutionibus, ad ulcera, oris, faucium, gutturis aliarumve partium mundum solent; usurpatur etiam in clysteribus ad refrigerandum & detergendum.

6. *Diarrhodon* Abbatis ut & *Aromaticum rosarum* in obstrucentibus viscerum calidis locum habet, etque cardiaca insignis & ad eadem valet ad quæ prædictæ præparations.

7. Acetum Rosarum inflammationes omnes sedat, incidit, purgat, roborat. Multi etiam usus est ad somnum inducendum, vel aqua rosea mixtum, & naribus admotum vel cum alii hypnoticis temperiosis applicatum.

8. Oleum Rosarum calores omnes sedat, inflammationes mitigat aut prohibet: membra debilia confortat, digestivam facultatem & calorem naturalem excitat & corroborat, alii etiam unguentis tibus confutis in oleo olivarum coctis in *MB.* & expressis.

9. Unguentum roseaceum iisdem ferè visibus infert quibus oleum. Plurimum valet in principio apostematum; repercutit enim materiam, sedat dolores eorum, & capitis febricitantes, & inqueunt & frontis ac ac temporibus inflatis stomachum calefacit: cum unguento Populeo mixtum, das refrigerat & compescit.

10. Syrupus rosarum solutivus fit ex rosarum foliis viridibus modò per infusionem modò per decoctionem. Per infusionem iteratam multoties, hoc est, ex infuso in quo pluries Rosarum virentium Rosæ quod & pueris totò exhiberi potest; utilissimum quando expurgatione paratur (inquit *Amatus*) est, aut ut non expediat. Humectat porro & refrigerat, ideo etiam febrium ardorem calores nimios sedat, & viscerum inflammationes mitigat & sitim extinguit: ut ait *Dodonæus*, & experientia præcipue solaminis, quodque eo vim adstrictoriam in dysenteria & aliis alvi fluxibus non secus ac

Paratur etiam ex Rosis *Damaſcenis* Conserva & Mel rosarum earundem cum Syrupum virium.

Utrumq. recipit & succum rosarum & Scammonium eadem quantitate. [At *Parkinsonius* Est tamen calidum, & malos tumores calidos & furiosos; fortiter purgat; sanat tertianas simplices & ducal aliarum medicinarum. Alia adhuc medicamenta & rosas parantur, quorum vires ex dictis

Folia Rosarum *Damaſcenarum* exsiccata in odoramentis non postremum locum obtinent, à matronis nostris valde experta ad pulveres Cyprios quos vocant & ad Sacculos cum aliis suaveolentibus vel in infuso vel in pulvere exhibitæ satis feliciter purgant [Costæus in sero lactis caprini bibenda siccam exhalat & evanescit non inherere: at neq. in parte illa quæ tincturam & colorem comando evanescit.

Rosæ autem, præcipiente *Sylvio*, mediocriter aperta sereno celo manè lædæ, eodem die si sunt ficcatas avellæ, & vase terreo recondæ. Nam vix umbra liccaverit, quamquam id esse optatus.

Rosæ proprietate quadam testes lædere scribit *Fuchsius*.

Rosæ albæ non minus refrigerant & exsiccant quam rubræ aut incarnate; non alium tamen in medicina usum habent quam ut ex se aquam stillent, que specifica proprietate oculis prodesse, cogitando excellere scribit *Manardus*.

Semina dura que capitibus Rosarum insunt in pulverem redacta, ac è vino pota calculum pellere (Trago teste) tradunt. Eandem facultatem nullum spingiolis que sylvestribus adnascuntur Rosis, si in pulverem redactæ aut in vino decoctæ calidè fumantur, tribunt. Verum cum *Dodonæo* quæ & urinae difficultatem quicquam valere, nisi per accensum, renes corroborando, & ficitatem ad calculum. Cum enim nonnulli calidi renes gignant calculos, & verò illi diureticis validioribus valde debilitentur: mirum non est roborari inde renes ut pellendæ calculo aptiores sint. Reliqua vide apud *Dod.*

Succus è fructu rubro maturo torquæque sua substantia tulo expressus, posteaque ficitatus, demumq. in pulverem redactus gonorrhææ, & tam rubris, quam albis mulierum profluvii singulari experti mento medetur.

In genere Medicamenta è Rosis præparata multum celebrantur in curatione phthisicorum, tabidorum, & pulmonarium affectuum à *Riverio*, *Sennerto*, *Rosenbergio* aliiq.

Egregias vires & efficaciam medicamentorum è Rosis præparatorum in phthisi, podagra, calculo, canum rabidiorum morfu, capitis doloribus aliisque morbis, in fluxibus alvi aliarumq. partium, ut in dentium. Vide apud *Carolum Rosenbergium* in Rhodologia sua.

Ceterum odorum Rosarum visui nocivum esse ab exemplo probatur in *Ephem. German. An. 12.* Observ. 140. quod sane nollem, cum nihil odore illo naribus nostris gratus & acceptus sit.

Pro Medicamentis è Rosis Perficis seu Alexandrinis, aliisq. vide *Monardum* apud *Car. Cluf.* SEC.

vino si propinetur colicam passionem sanat; cum aqua mixtus & exhibitus, vel foris applicatus hemorrhoidum dolores placat; tandem cum lacte muliebri epotus vomitum excitat, necnon iterum aliisque morbos biliosos curat; at oculis adhibitus eorum affectibus conducit.

4. *Jambes sylvestris Samfravadi dictus alter.*

Tigeria Samfravadi H. M. P. 4. T. 7. p. 15.

Præcedenti perquam similis est, nec proceritate cedit.

Radix tamen ex albo flavescens, fibrata, amara, inodora. *Flores* purpurei, fructus quadranguli, saporis primo dulcis, dein amari & ingrati.

Provenit in variis provinciis Malabar, locis nimirum uliginosis & aquosis. Singulis annis maturos exhibet fructus, mensibus viz. Januario, Febuario, Martio & Aprili.

Arboris hujus lignum durum est ac solidum, atque operi fabrilis accommodum: Cæteræ verò partes eundem planè habent usum cum *Samfravadi*.

5. *Jambes sylvestris montana*, Malla-katou Tsjambou H. M. P. 4. T. 8. p. 17.

H. M.

Arbor est mediocris magnitudinis, 14 circiter pedes alta, caudice albicante, variis ramis in orbem diffusis donato, qui cortice scabro, primum rufo, dein cinereo, saporis adstringentis, odorisque sylvestris obducti sunt. *Radix* flavescens, rufo cortice tecta, unctuosula, insipida, inodora. *Folia* geminata brevibus petiolis ordine decussato ramulis inæherent, oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, atro-viridia, supernè nitentia, infernè nequaquam; & nervis aliquot è costa media albicante, ac in averâ parte altè extuberante, in latera excurrentibus: sapor acidus & austerus, odor nullus. *Flores* exigui Tillæ florum magnitudine æmuli, purpurei, inodori, acidi, nucæ-oli furculis tenerioribus proveniunt, atq. calyce viridi in quinque rotunda, cochlearis instar concava foliola secto inæherent, quinq. aut sex crassius, mollibus, subrotundis, ac exteriora versis reflexis petalis constantes; in quorum medio *stylus* prodit, itidem purpureus, superius tripartitus. Flosculi pari fertilitate succedunt fructus subrotundi, magnitudine Prunis haud æsimiles, umbilico lato quadripartito in vertice præditi, cortice viridi cincti, carnèq. densa, acidi ac ingrati saporis, intus resecti; intra quam nucleum locatur albicans, itidem acidus & austerus.

Nascitur frequenter locis montanis in Paroe aliisq. provinciis Malabar: quotannis maturos fert fructus, mensis viz. Augusti.

C A P. II.

Prunus fructu umbilicato, pyriformi spinosa, racemosa. Idou-Moulli H. M. P. 4. T. 18. p. 41.

A Rbor est procerâ, 70 circiter pedes alta, caudice crasso, multisq. ramis longè latèq. diffusis donato, intus viridi; necnon furculis numerosis, rigidis, fuscis, glabris, ac nitentibus spinis insuper dotatis, undique ornati sunt. Lignum albicans fibrosum, densum, cortice cinereo, intus rufo ac subviridi, saporis subamari rectum, cujus matrix rubicunda, prædura. *Radix* albicans rufo cortice cincta, saporis amari, odoris terrestris. *Folia* circa ramulos spinosos brevibus ac rotundis petiolis proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, supernè atro-viridia, infernè subviridia, costa media rufescente, odor & sapor nullus. *Flosculi* itidem circa spinosos ramulos atro-rubentibus ac asperis petiolis numerosi proveniunt, purpurei, quinq. oblongo-rotundis acuminatis foliolis constantes, quinque in medio flavescens fibræ, apiculus dotatis præditi; inter quos similis prominens *stylus* rubicundus, exiguus: sapor ingratus, odor nullus. Flosculi pari fertilitate succedunt fructus pyriformes, subvirides ab una parte, ab altera verò rubicundi, nitentes, exigui in vertice umbilico coronati, carnèq. viridi, densa, succulentâ amarâ intus resecti; intra quam ossiculum hæret rubicundum, Nucleum includens candidum, gustu primum Avellanæ haud æsimilem, dein tamen ingratum relinquente saporem.

Provenit locis campestribus & arenosis in *Palœrti* aliisq. provinciis Malabar. Quotannis semel, nonnunquam bis, maturos fert fructus, Januario, viz. & Martio mensibus, diuque superflus manet.

Cortex, flores, fructus valent adversus Maniam, Pnenitidem aliisque cephalici affectus.

E cortice in aqua communi decoctio fit, quæ iterum, hydropem, aliisq. chonicos morbos potenter sanat.

Radix cortex cum Santalo rubro in pulverem redactus, ex eoque cum lacte muliebri cataplasma confectum ac inguinibus impositum bubonibus Venereis medetur.

Locus &
Tempus.

Locus &
Tempus.

Locus &
Tempus.

Vires.

C A P. III.

Prunus Brasiliensis fructu umbilicato Pyriformi, ossiculo Cerafino pari.

Ibiruba Brasiliensis Marcgrav. Pic.

Marogr.

A Rbor cortice, ligno & nascendi modo *Guaiaaba* similis, ramos tamen habet ut nostra *Cerafinus*. *Folia* fert duos aut tres digitos longa, [teretia *Pis.*] membranacea, superius saturatè viridia, inferius pallida, uno nervo secundum longitudinem, nullis venis transversis, duo semper fibi invicem opposita: in ramorum quoq. extremitate duo fructus sibi opponuntur, in suis rotundi & versis pediculis opposita folia enati; flavi seu aurei coloris, magnitudine pruni, sed pediculis digitum longos prope opposita folia enati; flavi seu aurei coloris, magnitudine pruni, sed carne succulenta fulva, saporis acidulsi ac paulatim amaricantis, haud ingrati, odoris subdulcis & vinioli. Continet lapidem, (sæpe duos, in uno latere planos & conjunctos, cætera rotundos) magnitudine Cerafini, qui continet intus nucleum album, amaricantem. Similis est lapidi *Uropitanga*, nec facile dignoscitur.

Magna copîa sine noxa comeditur hic fructus, & ab incolis venum exponitur. Per taleolas translatatur; ex excellentiam fructuum ex sylvis in hortos translata.

Inter folia hinc inde caudici flores cum pediculis adnascuntur, albi, ut in *Guaiaaba* ferè, *Pisjo*.

C A P. IV.

Prunifera Indica fructu umbilicato sulcato, Grossularie similis.

Bella Modagam H. M. P. 4. T. 59. p. 121.

H. M.

A Rbor est speciosa atque præcelsa plurimum; caudice crasso, albicante cortice obducto, ramulif. viridibus, fungosâ intus medullâ resectis plurimis donato. *Radix* albicans, flavescens cortice tecta, saporis acris. *Folia* Modagam foliis cum formâ tum magnitudine similia. *Flores* suavolentes, insipidi, plures simul puncti, extremis ramulis proveniunt, calycis viridi in quinq. lacinias acuminatas secto inæherent; & constant ii ex unico folio oblongo-rotundo, bifido & aliquando trifido, supernè albo-friato & lanuginoso, infernè viridi-albicante, quinque tenuibus flaminulis medium occupantibus, inter quæ *stylus* prodeat candidus, oblongus, capitulo rotundo. *Fructus* subrotundi, virides, glabri, uvis crispis haud æsimiles, at quinq. angulis sulcati, & calyce floræ surrecto in vertice coronati, tenui pelliculâ cincti, carnèq. viridi & adstringente intus resecti, intra quam ossiculum locatur candidum, nucleum includens albicantem.

Crescit locis montanis & arenosis in *Mangatti*: Semper vires, floret ac fructus fert, diuq. frugi- *Locus*.

fera manet. Ex arboris foliis cataplasma conficitur, quod tumoribus impositum potenter eos emollit & ma- *Vires* turat. Ex iidem in aqua coctis Apozema præparatur, quod urinam movet, & menstrua obstruata provocat.

C A P. V.

Prunifera Brasiliensis fructu umbilicato, ossis striato, seu sulcato.

Ibi pitanga seu Cerafus Brasiliensis Pisonis & Marcgrav.

A Rbor est figurâ Cerafi nostratis acida, nisi quod truncus contortior hinc inde cum ramis dispergat. *Folia* habet lavia, supernè saturatè viridia, infernè dilutiora, bina semper directè opposita. Ad foliorum exortum multos fert flores, in pediculis cerasinis, albos, quatuor foliis constantes, & multis staminibus. Flores sequitur fructus minuti, magnitudine verticilli seu bacca Mori, rotundus & ossis profundè striatus, umbilico præditus; cuticula vestitur miniata, cerasina, pulpa quoq. miniata succulenta, saporis calidi & subamari, cûmque gravi acore adstringentis lapidem continet rotundum, paulum compressum, albicantem, haud durum, in quo nucleum deprehenditur albicans, amar saporis: Qui lapsi dignosci non possent à lapide fructus *Majandiba*. Fructus secunde mensis deliciis non solum sed agris prodesse solent: ventriculum enim langui- *Vires* dum mirè rescitunt, flatus discutiunt, nauseam stomachi reprimunt. Olim sylvestris tantum erat hæc arbor, nunc ob usum & elegantiam in hortis Lusitanorum colitur.

CAP. VI.

*Prunifera Indica fructu umbilicato racemoso Avellana magnitudine.**Katon-Theka H.M. P. 4. T. 28. p. 59.*

Thecæ species est minor & humilior, crassitie Pruno haud absumili *caudice*, cortice obdueto cinereo, necnon ramulis viridibus, quadrangulis, ac sulcatis, plurimis itidem ornato: *Lignum* albicans, inodorum, insipidum. *Radix* purpurea. *Folia* geminata ordine parallelo ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, crassa, densa, glabra, supernè colore atro-vidi nitentia, infernè viridi dilutiora, spithamam longa, tres quatuorve circiter digitos lata, insipida, inodora, costâ mediâ flavescente. *Flores* est furculorum extremis inodori ac insipidi oriuntur in Juba formam dispositi, numerosi, quorum singuli ad flores Lilac accedere videntur, oblongi, candidi, quinque teretibus, crassis, mollibus, & extrorsum reflexis foliolis constantes, quinque albicantibus, erectis & acuminatis *staminibus* medium occupantibus. *Fructus* Nucum Avellanarum magnitudine æmuli, oblongo-rotundi, exigui in vertice umbilico præditi, glabro ac flavescente cortice cineti, necnon carne viridi-flavescente, succulenta, dulci repleti; intra quam *ossiculum* continetur, *nucleum* includens candidum, dulcem.

Nascitur ubiq; in Malabar, præsertim circa *Warapoli*: semper viret, quotannis florēt, fructuq; fert, mensibus, viz. Augusto, Septembri & Octobri, at diu frugifera non est.

Fructus loco Areque seu Kaunge cum folio Betel frequenter manducantur. Arboris cortex excisatus & in pulverem redactus siq; exhibitus bilis ardorem compescere dicitur.

*Locus &
Tempus.
Vires.*

CAP. VII.

*Amygdala affinis Indica, fructu umbilicato, nucleo nudo, cortice pulverinato trisido testeo.**Pæone H.M. P. 4. T. 15. p. 33.*

Arbor est præcella & speciosa plurimum, 60 circiter pedes alta, caudice 16 pedes plus minus crasso, multisq; ramis longè latèq; diffusis, ac cortice crasso, cinereo, intus rufo, obductis, donato, qui vulneratus lachrymam fundit resinofam, candidam, pellucidam, odoratam, acrem ac amarā, quæ radiis solaribus tandem flavescit, spissescit, & vitri instar fragilis evadit. Lignum densum, ex albo flavescens. *Radix* nigricans, resinosa, amara, graveolens, necnon fibris suis longè latèq; per terram diffusā. *Folia* sine ordine crassis, rotundis ac cinereis petiolis ramulis adhærent oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, splendens, longitudine spithamam, latitudine palmum superantia, supernè viridia, infernè è viridi flavescens; sapor amarus ac resinofus, odor nullus. *Flores* circa ramulos teneriores candidis petiolis glomeratim non sparsim producantur, sensimq; porrectis columellis umbellæ specie panduntur; constant è quinis, oblongo-teretibus, crassis, candidis foliolis, atq; calyci albicanti in quinque lacinias acuminatas secto inhaerent numerosis *staminibus* flavescens medium obidentibus; inter quæ *stylus* prodit albicans, surrectus, apice rotundo ac flavescens: odor suavis ac liliaceus, sapor amarus. *Fructus* nucum Juglandium viridium magnitudine æmuli, petiolis crassis, longis ac rotundis proveniunt, oblongo-rotundi, ac superius latiores, inferius angustiores, & calyce florum versis caulem reflexo ornati, quos teger pulvinatus cortex, coriaceus, atro-purpureus ac tribus angulis sulcatus, qui fructu maturo dehiscit planè, & trifariam finditur, ac nucleum exhibet majorem, oblongo-rotundum, candidum, rufâ cuticulâ tectum, uti in nucæ Avellana cernitur, saporis subamari & subaltringentis. Hic autem pulvinatus calyx qui fructum ambis levibus incisuris vulneratus, similem fundit lachrymam resinofam uti incisus cortex, quæ aris attactu protinus Saccharicandi instar spissescit, ac dem rufescit.

Crescit ubiq; in Malabar; perpetuo frondet; singulis annis maturos profert fructus, mensē viz. Aprilis, & non raro 300 frugifera manet annos.

Ex arborum teneriorum truncis mali navales fiunt: ex illis, cum provectiores sunt excavatis naviculas majores (*Manjous*) Indi faciunt, quarum nonnullæ 60 aut plures homines vehere possunt.

Resina quam radix, cortex, fructus, aliæque arboris partes fundunt cum oleo copiosiore vel parcio excocta picis liquidæ vel duræ loco usurpatur, insuper Ethnicis in sacrificiis thuris loco adoleatur.

E foliis discos faciunt gentiles in quibus arboris gummi seu resinam excipiunt & servant. Fructuum nuclei contusi, & cum aqua calida super Porphyritem levigati ventriculum roborant, nauseam & vomitum tollunt, ventris cruciatum mitigant, Choleram sanant. Ex arboris resina cum Salsami oleo eliquata præstans fit balsamum vulnerarium. Eadem pulverisata & exhibita gonorrhæam aliq; Venereæ accidentia potenter sanat.

*Locus &
Tempus.*

*Vires &
Vires.*

CAP.

CAP. VIII.

*Arbor Indica Prunifera fructu umbilicato cortice Persici simili.**Kara-Angalam H.M. P. 4. T. 26. p. 55.*

Arbor est procera, altitudine 40, crassitie verò sex circiter pedum mensuram æquans, multisq; ramis subcinereis ac viridibus, in orbem longè latèq; diffusis, donata. Lignum albicans, densum, cinereo cortice obdueto; cujus matrix purpurea. *Radix* crassa, densa, flaccida & amara, odore recta, necnon profunde terræ inhaerens, fibrisq; suis latè per eam diffusâ, sapore viridi, subus subviridia sapore acris & amaro, odore nullo. *Flores* brevibus ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, glabra, mollia, supernè eisdem cum foliis ramulos proveniunt, viridique ac profundo calyci insident, è sex teretibus, crassis, eunt; decem aut duodecim candidis & acuminatis *staminibus* medium floris cavatem occupantibus, ribus succedunt *fructus* globosi, pomorum minorum magnitudine æmuli, exigui in vertice præditi bicunda, succulenta, viscida, tenaci, acidique saporis, intus repleti; intra quam *ossiculum* locatur obdet, floret, frugèq; ac diu superstes manet.

Nascitur locis petrosis, arenosis & montanis in *Kandente* aliliq; provinciis Malabar. Semper frondet, ferò, serosus ac pituitosus per alvum educit. Fructus autem rarò comeduntur, quoniam impensè sanguinem calcificiunt.

Locus.

CAP. IX.

Lotos arbor Park. Ger. Lotos arbor fructu Cerasi J.B. Lotos fructu Cerasi C.B. The Rattle-tree: id est, Urtice arbor, asigura foliorum.

Lotus dicta arbor magna est, caudice crassissimo, ramis Cerasi instar brachiata, sed in latitudine magis quam in altitudine extensis, cortice lavi subalbido (ut Cæsalpinus ait, ut Math. in cæruleum nigrescente) foliis Ulmi longioribus, & magis in acutum desinentibus, inferius parte nonnihil incanis, supernè viridantibus, rugosis, in ambitu serratis, in acutum delinquentibus, quæ nihil nobis cum Illice videntur habere commune. Ad unumquodq; ferè folium est bacca nens, cum dulcedine astringentem, gratam: ossiculum ad fructus proportionem magnam: bacca tota siccissima, ut vix ea quis satari possit. Flosculi, teste Cæsalpino, ex binis foliis constant, semimedula dulcis.

Si floris finis rectè describit Cæsalpinus, in nostra methodo ad hoc genus pertinet. Multis Italiæ in locis reperitur spontanea: nos circa Romam in sepibus observavimus, necnon in *Lotos*, Gallia Narbonensi circa Monspelum.

Arbor hæc esse non potuit cujus fructuum dulcedine capti Ulyssis socii, cum Lotophagis permanere ut eis fruerentur quam ad focos reverti maluerunt. Quæ enim gratia esse potuit tam fici sit?

Arborem hoc in loco à nobis è J.B. descriptam ipsissimam Theophrasti, Plinii aliorumque Veterum Lotum esse pro certo affirmare non auiam; adeoque an vires Loto ab iis adscriptæ huic vel insulsum dysentericis feminisque profluvio laborantibus conferret. Ramentorum decoctum pillos (quod præter Dioscoridem & Serapionem nemo tradidit) eisdemq; desidentes continet.

Kkkkkk

SECTIO

SECTIO III.

De Arboribus fructu umbilicato humido tam polypprenis, quam monopyrenis,
seu De Bacciferis umbilicatis.

CAP. I.

De Uva crispa sive Grossularia. *The Goosberry-bush.*

UVa crispa dictus est hic frutex ab intortis & veluti crispis foliis & acinis quoque producit. Grossularia verò à dura illa membrana seu cuticula, quæ obducuntur acini isti, liquidum manducati crepant instar membranae quæ disrumpitur. *J. B.* Aliis ita dicta putatur quod fructus Grossos referat. Certè vox est Gallica *Grossulier* Latina facta: cur autem Gallis ita appelleret nos latet.

Grossulariam Veteribus tam Græcis quam Latinis incognitam, certè indictam opinamur.

Grossulariam sic describit J. Bauhinus.

Frutex est bicubitalis & tricubitalis, ac etiam major, numerosa stolonum segete luxurians, varièq; in ramulis subdivisus, cortice purpurante [in adultioribus ramis, nam in junioribus virgis & circulis albicat] materie ferè buxæ colore pallescente; spinis longiunculis, acutis ac rigidis ad foliorum exortum passim armatus, singularibus, binis aut ternis. *Folia* unguem lata, nonnunquam ampliora, nonnihil rotunda, modicè divisa [Apri modo dissecta. *Ruel.*] superius saturo virore splendentia, inferius dilutiora, utrinque hirsuta [illis rarioribus] sapore acido, ex brevibus pediculis. *Flosculi* pulchelli, parvi, suavi sed nonnihil gravi odore, simul multi ex eodem tuberculo ex quo folia prodeunt, ex pediculo brevissimo, punicante, hirsuto, nutantes, quibus subnatis globuli hirsuti stolonum bacarum rudimenta, ex folioli quinque utrinque, rubentibus, extrorsum reflexis, ut radiatam stellam exprimant, quæ totidem adnatas quasi lingulas albicantes, intus hirsutas lurrigentes, florem reliquum concavum efficiunt: inter lingulas autem lingulas flamma recta se tollunt, à rubris illis florum foliis similiter orta: ex globulo autem istylis virentes, alba lanugine circa infimam partem obditi. *Baccæ* succulentæ rotundæ [aut ovales] interdum hirsutæ, plerumque glabræ, ante maturitatem acida, maturæ dulces, in quibus grana multa exiguâ.

Hujus fructus multa sunt fructus respectu varietates: nimirum,

1. Grossularia simplicis acino spinosa sylvestris *C. B.* quæ variis Germaniæ in locis sponte provenit.

2. Grossularia spinosa fativa *C. B.* Grossularia majore fructu Clusii, uberius nascens, majoribus foliis & baccis prædicta; quæ (ut puto) culturâ evadit talis.

3. Grossularia fructu maximo, hispido, margaritarum ferè colore. Nostrates Grossulariam albam maximam Belgicam vocant. Foliis est amplioribus, spinis longioribus & validioribus, fructu maximo albicante, aut Margaritarum propemodum colore, (unde à nonnullis, *The Pearl Goosberry* dicitur) spinulis innocuis hispido, sapore delicato*.

4. Grossularia spinosa fativa altera, foliis latioribus *C. B.* Hoc genus (describente Clusio) amplioribus nigrioribusq; est foliis; spinas ad singulos foliorum exortus binas vel unicam habens, interdum etiam nullas, breves & vulgari multo infirmiores, præter alias inertes & longè breviores sparsim ramis cortice ex fusco purpurascente tectis innascentes: fructum dum immaturus est vulgaris instar virentem, qui maturus purpurascit, plena autem maturitate ex purpurea arum colorem contrahit, perinde ac nonnulla pruna. Triplicem hujus varietatem describit Parkinsonus. Nimirum, 1. Jam descriptam fructu obscure purpurascite. 2. Alteram huic similem, baccis minoribus, rubicundioribus acidis cum dulcedine. 3. Tertiam vulgari fructu luteo per omnia similem excepto bacarum colore pulchre rubente. Fortè Gros. vulgaris fructu rubro *Clus.* quem Ungaros minorem marinam uvam appellare scribit. 4. His addi potest quam pro specie distincta ponit Parkinsonus Grossularia cæreulea, cui folia majora & primo exortu rubicundiora attribuit quam sunt secundæ varietatis prædictæ, baccas in ramulis rarius sitas, minores etiam quam prædictæ Grossularie rubre minoris, colore cæreuleo Pruni Damaseni instar, qui pariter detergi potest. 5. Grossularia viridis hirsuta *Park.* Spinæ huic mitiores: fructus virides etiam cum plene maturi, spinulis seu fetis innocuis obditi, gustu præreliquis omnibus dulci & grato. Ex hujus feminibus enatæ sunt plantæ baccis lavibus & minime hispids. 6. Grossularia simplicis acino cæreuleo non spinosa, quam in hortis nunc haberi ait C. Bauhinus.

Amat frigus tractus, nec ullum frigus reformidat: in Gallia Narbonensi, Italia, reliquisque calidioribus regionibus minus frequens nec nisi in hortis ferè reperitur; per totam Helvetiam in sepibus vulgarissima.

Sepibus hortorum imprimis commoda est. Facillimè enim nascitur, densè fruticat & propagat sepibus, & spinis suis transitum prohibet, & acinis jucundi saporis placet. *Gest.*

Veris initio pubet ac virescit Martio, sæpe etiam ante.

Floret Aprili: Fructum fert Maio, quem Junio & Julio perficit.

Fructus

Fructus immaturus adhuc & acidus coquitur cum carnisbus & pilcibus, nam succo suo subacido *Vires* & cibos commendat. E baccis immaturis probè coctis, contusis & saccharo edulcoratis cum cremore *Usti.* lactic lautissimum ferculum parant nostrates. Placent etiam omnium delicatissima, quas *Tartar* vocant, ex eis fiunt.

Ipsè autem maturus fructus (inquit J. Bauhinus) pueris; pauperibus & gravidis mulieribus satis expetitus, imò apud nos diiores & delicatior meliora genera non aspernantur. Sunt autem adeo innoxie & ventriculo amice hæc baccæ, ut nemo unquam, quod equidem audierim, ex earum elu quavis ad satietatem usque ingereret, vel minimum nocumentum senserit.

Immature jusculis incoctæ febrientibus non sine utilitate exhibentur. Frigidæ namque sunt & adstringentes qualitates. Quapropter diversimodè administrari possunt cholericis, calidis, & bile re feris corporibus, tam sanis, quam agris in intestinis & condimentis. Valent contra gravidam & Dyenteriam & Iliacam passionem compescunt, ut tradit Matthiolus. Commendantur etiam ad hæmorrhagiam quancunque, Gonorrhæam & fluxorem album. Utiliter etiam applicantur inflammationibus calidis & Eryipelatis.

Rectè autem monet Parkinsonus immaturarum esum largiorem, quomodocunque præparentur, ventriculis frigidis & flatibus obnoxio non permittendum, ne dolores colicos aut tormina inducant. Nobis equidem liberior earum elu in quocunque ventriculo improbandum videtur, non tam quod status exigent, quam quod ob exasperantem aciditatem intestinorum tunicas interiores corroderet & violare aperit sunt: in condimentis autem & embarmatis, si modus adhibeatur, egregie sunt: in cibis etiam probantur modò non esorim & nimia quantitate sumantur. Matrone nostræ cum Saccharo conditas asservant pro Bellaris; febrientibus autem conveniunt.

Vinum etiam è maturis parant nostrates hoc modo, Baccis in dolium injectis aquæ ferventis q. f. affundunt, & vase exactè clauso per tres quatuorve hebdomadas restare sinunt, donec liquor baccarum succo & spiritui penitus imprægnatus fuerit, baccæ autem planæ exsiccæ & in aqua relictæ sunt: deinde exhaustum cum saccharo in ampullas vitreas infundunt, quas probe obstratas ad templum laticem exaltant.

CAP. II.

De Ribefsa.

- A. 1. Ribes vulgaris fructu rubro Ger. *vulgaris acidus ruber* J. B. fructu rubro Park. Grossularia multiplici acino, sive non spinosa hortensis rubra, sive Ribes officinarum C. B. *fiat Currant.*

Multis stolonibus, parum crassis, bicubitalibus & tricubitalibus, aut etiam altioribus exurgit, cortice spadiceo aut cinereo, materie infirma, virente, cum ampla matrice seu medulla. *Folia* Uvæ crispæ foliis similia, sed multò latiora, sinuata, mollia, supernè virentia, glabra, infernè molli lanugine canescentia, sapore subsatringente, acido & nonnihil acerbo. *Flores* racemati coherentes plurimi, ex pediculo tenui, unciali & sesquunciali, aciduli, quinque foliis pallide virentibus, oris extrorsum reflexis constantes [rectius unico folio in quinque lacinias profundè diviso, nudi, h. e. nullo calyce excepti] *staminibus* sex sessilibus, exiguis umbilicum medium, qui colore obsoleto est, & *stilo* virenti minuto bifido lacunam aperit, ambiensibus. Succedunt fructus parvi, rotundi, Grossularis minores, initio virentes, per maturitatem rubri succo acidulo grato turgidi, pluribus seminibus feci, florem in vertice gestantes.

Passim in hortis colitur, Aprilis mensè aut ferius pro Veris constitutione florens, Julio semen maturans: ubi sponte provenit nondum didicimus: humidis tamen delectari videtur.

Ribes Arabum esse non potest; liquidum neq; capeolos proferit, neque folia obinet rotunda, quæ Serapio Ribis notas facit. Veteribus Græcis incognita & indicta videtur.

Hujus fructus omnium consensu utiliter exhibentur iis qui ardentibus febribus laborant, neque non his qui calidas alvi fluxiones patiuntur, autore Trago. Namque hi acini, sicut & therapia, & elegemata, atq; Rob (ut vocant) de Ribes (hoc est, succus infusus ad mellis consistentiam, vel seorsim, leam morbum reprimunt, dyentericis ex calida causâ profusum. Quidam Saccharo has baccas cum Oxysacantha eadem vires obtinet.

Ribes grata sua aciditate ardores febres restinguit, bilem temperat, & sitim sedat: adstrictoria viam cholerae morbum aliisque biliosas alvi fluxiones, ad hæmoptitiam, uvulæ tumorem, &c. usui esse potest.

Matrone nostrates Ribium baccas in ollam inditas in balneo Mariæ (ut vocant) coquunt, donec succus copiosè exeat. Succum cum Sacchari q. f. decoquant ad gelatinæ consistentiam: (Gelatinissima, & ad omnes usus supradictos commodissima. Est ea palato gratissima.)

Ex istidem cum Saccharo vinum parant, eadem methodo quæ vinum ex uvis crispis, post fermentationem & ætatem debitam, generosum satis, & palato, nec minus ventriculo gratum. Folia vehementer astringere testis est Fuchius.

Kkkkkk j

i. Ribes

* Clusius hujus fructus nomine Grossularia albofructu nominat.

Locum.

Usum.

Tempus.

Tempus & Locum.

Vires.

* Suedon non permittit bullire.

2. *Ribes vulgare acidum, albas baccas ferens* J.B. *vulg. fructu albo* Ger. *fructu albo* Park. *Grossularia hortensis fructu Margaritæ simili* C.B. *White Currants*.

Baccis albis, pellucidis, Margaritæ penè referentibus sapore vinoso jucundiore; cortice frutici candidiore, foliolum [Parkinson] elatioribus, rectioribus, crassioribus, à præcedente differt. Ego pro præcedentis potius varietate quàm specie distincta habeo.

3. *Ribes fructu rubro majore* Park. *Grossularia hortensis majore fructu rubro* C.B. *An Ribes flore rubente* J.B? *Great red Currants*, fol.

Hanc sic describit Clusius, Amplioribus est foliis, & majore fructu, licet acidi saporis ut vulgaris. Hujus etiam *flor* variat; quia qui in vulgari herbaræ coloris est, in hoc eleganter rubet & puniceus est. Ad hanc speciem annotat C. Bauhinus, culturâ aliquando in arbore abire, & acinis Avelanâ majorem, acidissimâ saporis Florentiæ vilam, referente Gesnero in lib. de hortis. J. Bauhino deserviente Ribes flore rubente firmior frutex est vulgari ac robustior; cortice rubescente vestitus: *Folia* hirsuta, ad tactum lævis, angulosis ut vulgari, sapore tantillum acido, longis florum racemis quos Maio mense profert, ferè palmaribus, figurâ ferè Uvæ crispæ floribus similibus, obsoleto robore præditis, quorum fimbria quinquepartita albescit, sapore subacido.

4. *Ribes monocarpus* J.B. *Grossularia distincta baccis* C.B.

Clus.

Fructum recti vulgari similem, paulò majorem, conseritum tamen in eodem pediculo non nascentem, sed singularem, ut in uva crispâ, referente Jac. Garetto.

Ex Angliâ acceptæ Carolus de Tassis Uvæ crispæ rubro fructu appellatione. Et sanè verisimilis est Uvæ crispæ quam Ribis speciem fuisse, cum in Angliâ ejusmodi Ribes nobis nusquam viâ aut audita fuerit.

- A. 5. *Ribes Alpinus dulcis* J.B. *An Grossularia vulgaris fructu dulci* C.B? *Grossularia sylvestris rubra ejusdem*.

J. B.

Fructus ut præcedens tenui vimine, cinereo cortice contexto. *Folia* ex alternis tuberculis exeunt similia aliquot, cum floret, plerumque dimidio minora vulgaris Ribis foliis, uvæ crispæ æqualia, in tres acuos angulos excurrentia, in ambitu serrata, livissimè hirsuta, superne atro-virentia, inferne læta virore splendens, excurrente in angulis singulis nervo satis elato, gustu subdulci, ex pediculis feminalibus hirsutis. *Flores* ex tuberculis ejusdem racematim coherent, numerosi ut in vulgari, herbaræ, sed floribus Ribis vulgaris magnitudine multum cedentes, foliis tamen quinque perinde & apicibus constantibus, odore gratissimo. Singularibus foliis ad pediculum adnascitur foliolum concolor, tenue & oblongum. Uvæ breviores quàm vulgari, acini minus rubri, subdulces & ferè insipidi.

Nos in montibus circa Genevâ, Salevâ & Jurâ, ubi & J. Bauhinus, observavimus. Provenit & in montibus circa Basileam. In agro Eboracensi invenit D. Ludsworth.

J. Bauhinus hujus synonymas facit Ribes candidioribus foliis acinis dulcibus *Lab. ob.* *Grossulariam* vulgarem fructu dulci C.B. Ribes genus quoddam quod Austriæ & Stiriacæ Alpes alunt, nihil vel minimum à vulgari differens, fructu tamen non acido sed dulci. Verum hac speciem in multis differt à Ribes vulgari acido fructu, non in sapore acido tantum. Dari autem ejusmodi varietatem Ribis vulgaris, fructu sci. dulci verisimile est: proinde *Grossulariam* vulgarem fructu dulci C.B. plantam ab hac diversam & Ribis vulgaris fructu acido varietatem esse puto. Supplicet tamen Clusium verbis modo allatis hanc nostram intelligere ob locum natalem, quamvis malè eam nihil vel minimum à vulgari differentem faciat.

Grossularia 10. seu sylv. rubra C.B. *Grossularia* rubræ five *Ceanothii* lavis genus circa sylvas Gesneri *Lugd.* huic eadem videtur.

- A. 6. *Ribes nigrum vulgo dictum folio olente* J.B. *fructu nigro* Park. 3. Ger. *emac. Grossularia non spinosa fructu nigro* C.B. *Black Currants, Squinancy-berries*.

Frutici huic *folia* virginea, lata, aversa parte leviter pilosa, odore fœtido. *Flores* ex eodem tuberculo plures, aut racematim digesti, Uvæ crispæ floribus perfimiles, concavi, quinque, foliolis reboribus extorlim reflexis, totidem succreitis pallide virentibus, alternante cum quinque fribis concoloribus fitu: stilus in medio viridis; odor, qui & foliis, gravis: baccæ oblongæ, colore nigro, quæ five maturæ, five immaturæ acide sunt, cum sapore partim grato, partim ingrato.

Ad rivorum ripas in Angliâ nascitur, sed non admodum frequens. Observavimus Abingtoniæ in agro Cantabrigiensi: Blunhamiæ in Bedfordiensi, in Cumberlandiâ quoque & Warwickensi agro; necnon in vicinâ nostrâ ad rivum infra Brantiam defluentem prope pontem *Hopet* dictum, semper juxta aquas, unde Gesnero in Catalogo Ribes sylv. aquaticum Sabine ferè odore merito denominatur. Oloribus Gallis Piper hortense dicitur, teste Ruellio, quod atrum Piper colore & sapore forsitan æmuletur.

Nonnulli, teste Parkinsono tum baccis, tum foliis in intinibus usurpant: Anginæ utiles esse nomen Anglicum arguit.

7. *Ribes verum Arabum* J.B. *Ribes Arabum foliis Petasidis* C.B.

Hunc Rauwolfius sic describit, Vera Ribes Arabum *caules* habet asperos, longitudine ferè cubitali, crassitudine pollicari, colore viridi, inferne (ut etiam meminit Serapio) rubescente vel purpureascente. Autumno inveni Septembri mensis fine flore & semine duobus tantum foliis præditum, brevibus, quæ etiam grato illo acido succo sicut & caulibus plena sunt.

Huic eandem putat uterque Bauhinus pro Ribes à Bellonio descriptam lib. de Coniferis, quamvis descriptiones non conveniant in omnibus. Hac Spice Celtica nascendi modo aliquo pacto naturam refert; siquidem sub nive ferè perpetuò degit, folio Lapathi acuti prædita, ni grandis esset & rodina, Hypoglossis & Rusco conspiciamus. Baccas ferè ex sinu medio foliorum rubras, ut in Lauro Alexandrino medio fructus velut racematim dependet, ex quo si succus qui exprimitur turbidus est, lactisque albedinem habet, ideò aliquantisper fini & insolari debet donec clarescat & depuretur.

In Libano nascitur, si à Cedris paulò altius usque ad præcipitum montis ascenderit. Halepi ag. paratur aliò mittenda, præcipue ad Constantinopolin.

Viribus convenit cum vulgari Ribes. Cæterum hæc planta nec arbor est neque frutex, sed ad Herbas epiphyllaspermas referri debet.

8. *Ribes Norvegicum fructu umbellato. Chamæmoris altera Norvegica* J.B. *Clus. Park. Chamæmoris folio Vitis* C.B.

Ribesium (inquit Hoierus qui historiam hujus Clusio communicavit) foliolis & fructu pro sua proportionem adeo æmulatur, ut non dubitem tertium Ribesium speciem appellare. Dodrantalis est, cortice petiolorum nigricante, foliis latis, disiectis Vitis foliorum modo: Baccæ in cujusque pediculis emulantes pendentes, rubent; acidulæ, saporis valde grati. Incolis *Tellebeeren* nuncupantur.

C. Bauhinus in Prodom. recenset Ribes montan. Oxycanthæ sapore. Duplex Ribes in Helvetiis Alpinis reperitur: altera, quæ frutice & foliis, sed minoribus vulgari convenit: fructum habet montibus reperitur: altera humilior est, & per omnia minor, baccis vulgari minoribus, minus, acidis, in Bernatim montibus provenit.

C A P. III.

De Vite Idæa seu Vaccinio, Officinis Myrtillo.

Vaccinium Latinum ab Hyacintho deducit Salmasius in *Præfat. ad Synon. Hyles latricæ*. Nam pro diminutivo *vacanthos* Atoles scribebant *vacanthos* & *vacanthos*, literam o per e efferebant, ut *quis & quis* pro *quis & quis*, *vacanthos* pro *vacanthos*, & similia. Et sanè Vaccinium Virgilii, Theophrasti Hyacinthum esse, & de flore dici luce clarius est: unde inceptè id nomen hujus fruticis fructui attribuitur.

At neq. Vitis Idææ Theophr. descriptioni satis aptè respondet ulla hujus plantæ species, ut ostendit post Dodonæum Jo. Bodæus à Stapel. Verum cum Veteres in describendis plantis non valde accurati erant, hæc autem planta ad Vitem Idæam accedat, non video cur ad id genus non possit redire cum Myrti baccis.

- A. 1. *Vitis Idæa magna quibusdam, five Myrtillus grandis* J.B. *Idea foliis subrotundis, exalbidis* C.B. *Idea foliis subrotundis major* Ger. *Vaccinia nigra fructu majore* Park. *The great Bilberry-bush*.

J. B.

Fruticosa est hæc, virgultis sequecubitalibus, teretibus, ramosis [Clusius ramose habere scribit interdum humi diffusos, lentos] cortice spæcaco [modo cinereo, modo rubescente *Clus.*] obliquo; materie satis solida & densa: in quibus *folia* Vitis Idææ vulgaris angulosa magnitudine paria, [exalbidis *Clus.* venosa] imo modo ut illa serrata, inferne parè nonnihil glauca, ex candido purpureascentibus, concavis, labris in quinque, crenas divisis & exterius reflexis, vulgi similibus *Clus.* Baccæ Juniperinis vel Myrti Tarentinæ pares umbilicam habent latiore, ex cuius pediculis longiusculis, sapore prædita baccæ minus rotundæ sint: hærent autem minuta, subulata. [Radix est dura, lignosa, multis fibris capillata.] Sarmenta five rami procumbentes subinde radices agunt.

Montosis frigidis gaudet. In Alpibus Austriacis & Stiriacis invenit Clusius, in Burgundiacis & Locur. alit. J. Bauhinus. Nos in montosis Cumberlandiâ, medio itinere inter *Hexam* & *Pereb* oppida, observavimus. Copiosius autem prope vicum *Gamblesby* ad sextum ab oppido *Pereb* lapidem, viâ quæ *Novum Castellum* ducit, utrobique in pascuis palustribus.

Ufus.

Baccis inebriandi vim inelle referunt venatores & aratores; testantur Du Choul, Camer. alique, præsertim copiosius devoratis. Folia & virgula eundem Silefiacis usum præstant quem Ledum Alpinum insectoribus Alpibus.

- A. 2. *Vitis Idæa fructu nigro* J. B. *Idea foliis oblongis albicanibus* C. B. qui synonyma nonnulla præcedentis speciei huic attribuit. *Vaccinia nigra* Pannonica Park. *Vac. Pannonica* seu *Vitis Idæa* Ger.

J. B.

Ramis est flexilibus & humi diffusis, gracilibusque, multis germinibus, vix è muclo, (quo rami occurrunt) prominentibus; in quibus nullo ordine digesta sunt folia, prioris Ledi Alpini foliis penè similia, paulo tamen longiora, angustiora, teneriora, minùs, crassa, admodum venosa, superne virentia, inferne dilutiora, leviter per oras crenata, & mollibus quibusdam villis hirsuta, longo pediculo inæherentia, gustu valde adstringentis. In summis germinibus præcedentis anni *bacca* fert rotunda, Cerasi nonnquam magnitudine, oblongis & tenuibus pediculis dependentes, coloris initio viridis, deinde rubri, postremò nigri, succulentas, non ingrati laporis, nulla officula continentes, sed plana duntaxat *semina*, alba, numero ut plurimum quina. *Radix* lignosa, quibusdam fibris donata, & rami per terram sparsi similes fibras nonnquam agunt.

Locus.

In unius *Sneeshen* jugi [juxta Ericam bacciferam alteram nascentem] supra *Nawberg* scopulis mensè Augusto enebat Clusius. Florem non observavit.

Hanc esse fuscipor cuius in *Catal. plant. Angl.* mentionem feci nomine *Vaccinii rubri* foliis Myrtinis crispis *D. Merret.* quum mihi ostendit Thomas Willifellus, prope *Widow* vicum septem ab Hephentfall miliar. faxo magno innascentem ad fluvium *Gorip* in Comitatu Lancastrie.

- A. 3. *Vitis Idæa angulosa* J. B. *foliis oblongis crenatis, fructu nigricante* C. B. *Vaccinia nigra* Ger. *nigra vulgaris* Park. *Black Whortz, or Whortle-berries, or Bil-berries.*

J. B.

Virgulis fruticat plerumque pedibus, interdum cubitalibus, satis crebris, virentibus, angulosis, & fractu contumaciibus, in multis ramulis divisus: in quibus folia crebra, tenera, virentia, caduca, unciatim circiter longa, plusquam semunciam lata, acuminata, glabra, per ambitum argutis denticellis crenata, folia partim acido, potissimum primum emergentia, partim austero. Flores in singulis [pediculis] hærent inter folia bullati, sive utroculum referentes, colore ex albo puniceo, stylo croceo. Succedunt bacca singulares quoque, Juniperinis ferè pares, per maturitatem violaceæ potius quam nigre, umbilicata, sapore grato & acido primulum degustatæ, que tamen paulo post nescio quid nauseabundi in ore relinquunt, purpureo-violaceæ, satisque pertinaci cincturæ, cui grana immerguntur macula, parva, rubentia. Radix tum recta, tum obliqua quaquaversum agitur, è supina etiam parte stolones emittens.

Locus.

Nascitur tam in Alpibus, quam in vastis, desertis, uliginosis & tenebrosis vallibus aliisque humectis locis Germaniæ, Galliæ, Angliæ. Apud nos in montosis udis inter ericas, & alibi in ericetis & sylvis humectis, solo putrido & spongioso, aquas retinente.

Tempus.

Floret Maio. Fructus Augusto, interdum etiam Julio maturos edit.

Temperamentum & Vires.

Bacca hæc, Dodonæo tradente, frigida sunt, & cum manifesta adstrictione rescant. Ventriculo astuantur conveniunt, sitim sedant, ardentium febrium calores mitigant, alvum reprimunt, vomitum sistunt, dysenteriam à flava bile ortam curant, adversus cholera morbum profunt. Sed ad hos usus Rob. hinc succus cum Saccharo vel melle inspissatus ipsis baccis longè præferendus, quoniam frigida cum sint, crude si edantur ventriculo debilem & frigidum offendunt, alvumque perturbant potius quam adstringunt. Casp. Hofman. Myrtillus loco aprico natos & bene maturos nullatenus è frigiditate ascendere putat ut alvum frigidum cruditate sua perturbent, &c.

Idem Myrtillus nigros rectè & ex ordine Myrtis substitui posse putat cum his conditionibus. 1. Si fumantur Septentrionales, non Italici & Hispan. 2. Si non exactè maturi. 3. Non virides seu recens decerpti, sed exsiccati. 4. Non succus crudus, qui ob æquofitatem multam multum refrigerat, adstringit parum, sed in Rob densatum.

Partes tenues huic succo inesse, eumque, etiam vehementer adstringere ostendunt nota penè inelutibiles manibus & ori manducantium impressa. Hinc eo utuntur tinctores ad inscienda lineamenta & chartas coruleo colore.

Pastores & montana plebs baccis hinc libenter vescuntur: nam suavitate sua cum aliqua aciditate conjuncta gustui placet.

Myrtillus viris & usus in Scorbuto apud Norwegos vide apud Sim. Pauli. Quadrip. Botan. Clus. 3. p. 406, 407.

- A. 4. *Vitis Idæa semper virens fructu rubro* J. B. *Idea, foliis subrotundis non crenatis, fructu rubro* C. B. *Vaccinia rubra* Ger. *rubra buxus foliis* Park. *Red Whortz, or Whortle-berries.*

J. B.

Ramis hæc fruticat rotundis non angulosis, dodrantalibus, quos vestiunt folia satis frequentia, crassiora quam *Vitis Idæa* angulose aut magne, oblonga, modò per extremum rotunda, modò leviter acuminata, non serrata, in quibus nervi foliorum potissimum apparent, gustu adstringente & amaricante. Flores racematum coherent in virgularum extremis, Lili convallium floribus similes, albi, interdum blandè rubentes: quibus delapsis *bacca* immittit racemose, fuscicent, sex plus minus racemulo uno, Pisi minoris magnitudine, ex albo luteo rubentes, sapore acido valde jucundo, carne simili *Vacciniis* palustribus, cui immerla grana parvula, lutea. *Radix* obliqua ferè, tenuibus capillamentis fibrata.

Camerario

Camerario describente *Bacca* in summitate seu corona quadam denticulata sunt. Gaudet & hæc locis sylvestribus, saxosis & opacis. Apud nos in Anglia una cum priore in ericetis *Locus* provenit sed multò rarior. Copiosam observavimus in montibus Eboracensibus, Staffordensibus, Der-

bienfibus, &c. inter Ericas. Floret Maio & Junio: fructus Septembri demum mensè perfectè maturatur. Cum bacca sint acida magis adstringentes ceteris, nec perinde succulentæ ut *Myrtilli* facili-

Tempus. Vires.

tatem utique frigidam siccamque habebunt. Quapropter ad eos usus ubi adstrictione opus est accommodari possunt, ut v. g. ad Diarrhæam, Dysenteriam & prædictis pterofis, affectus.

Possit & ex harum succo conficere addito Saccharo aut melle ad viscerum calores & sitim hinc.

5. *Vitis Idæa foliis carnosius & velut punctatis, sive Idæa radix Diofcoridis* C. B. *Radix Idæa Clusium* Ger. emac.

J. B.

Vitis Idæa rubra affinis est, à qua tamen manifestè differt, siquidem folia habet densiora, ad Buxum accedentia, ex oblongo rotundata, angustiore ad pediculum cervice, utrinque rugosa, nec adstringente, quemadmodum *Vitis Idæa* fructu rubro. Hærent autem ea ramis lignosis pedibus, cortice tenui & facile cedente testis. Flores racemosi, concavi, rubri. Fructus ut in *Vite* semper virent racemosis in extremitate ramulorum.

Dubitat J. Bauhinus an *Uva urti Clusii*, eadem sit huic plantæ, præcipue ob iconem, in qua pinguntur nervi transversii, qui in *Radice Idæa* nostra non apparent.

Nos in montibus Jura, & Saleva, necnon in colle *la Bassie* dicta prope Genevam hanc stirpem *Locus* observavimus, ubi & J. Bauhinus, qui etiam in Veganis Narbonæ montibus se eandem legisse affirmat.

6. *Vitis Idæa rubra Bavarica baccis infipidis sine succo* Cam. *Idea foliis longis acuminatis, baccis rubris infipidis* C. B. *Vaccinia rubra longioribus foliis* Park.

Cam.

Fruticulus est supinus crassiore caudice quam vulgaris [ea fortè quæ rubro est fructu] quæ apud nos passim cum nigra [fortè angulosa] in sylvis crescit, & *Stein-berlein* vocatur: folis item ob-

longioribus, angustioribus, acuminatis, per Autumnum rubentibus: baccis rubris, infipidis. Hanc plantam refert J. Bauhinus ad *Rosmarinum sylvestre* minus nostras vulgo dictum; i. e. ad *Vitis Idæa* affinem Polifolium montanum. Verum cum *Rosmarinum* illud (ut putò) bacciferum ferri non debet, sed potius ad *Vites Idæas*.

Locus.

Vitis Idæa Cretica elatior Park. *Cerasus Idæa Cretica* Alpin. exot.

Fruticulus iste plures emittit virgas, tenues, lignosas, nigricantes, ligno duro, albo, inodoro, infle linguam nonnihil exalefaciente, in ramulos plures divisas, ad nodos, inæqualibus intervallis, foliis velutis, singularibus nonnquam, plurimum tamen binis, rarius ternis quaternisve simul, durisculis, subrotundis, circa margines nonnihil dentatis similitudine quadam *Agrifolii* foliorum, minime tamen ita duris & aculeatis, superne obcurè virentibus, inferne canescentibus. In summis ramulis & ad nodos è foliorum alis exeunt flores multi, albi Cerasinorum similes, singuli longis infidentibus pediculis, quibus succedunt fructus parvi, ex rotundo oblongi, rubentes, gustu jucundo, Fabe magnitudine corolla in vertice villosa insigniti, per fecitatem nigri.

Vitis Idæa Cretica humilior Park. *Chamaecerasus Idæa* Alpin. exot.

Præcedente humilior est multò, furculis pluribus, tenuioribus, brevioribus; in quibus ad intervalla folia terna quaternave interdum simul, propemodum rotunda præcedentis modo, verum minora, molliora, leviora, minùsque dentata circa margines; colore etiam minus saturo superna parte, nec adeò incano inferne. Ad nodos pariter una cum foliis exeunt pediculi longi, *flasculos* multos albos, racematum compactos sustinentes, quos excipiunt bacce minores, atrorubentes, ad verticem villosæ, Myrti baccis nonnihil similes, à pastoribus & montana plebe vulgo comestæ.

CAP. IV.

Cassa Poetica Lobelii Ger. *Poetica Monspeliensium* Park. *ligna Monspeliensium* J. B. *Ostrya frutescens baccifera* C. B. *Ostrya Plinii*.

J. B.

UBITALIS est aut etiam bicinbalis hic frutex, in multas virgulas variè divisus, fuscas, striatas, lentas, virentes, interdum etiam nigricantes, præsertim cum novellæ sunt. Folia purpureo-rubra, angusta, satis longa, interdum foliis *Linariæ* proxima, foliis amari. Flores ut Ribos vulgò dicti, odore jucundo, plane Gallium referente præditi [Lob. ex viridi flavescentes, Clus.

Cluf. adstrictoria facultatis, in eodem pediculo congesti] *Bacca* latis magnæ, per maturitatem rubra, dulces [Lob. glutinosa valde; Cluf. subdulces, lente tandem nonnihil acrimonia exuentes] in quibus offeus nucleus medullam continens albam, subdulcem. Camerario bacca sunt sapore & odore ingrato.

Vires. Totus frutex adstringentem nonnihil facultatem habet. *Radix* dura & lignosa, subrufo crassoque cortice valde adstringente recta.

Loci. In Italia ad mare inferum multis in locis, itemque circa Monspelium copiosam observavimus.

Tempus. Floret Junio, interdum etiam Aprilis & Maio. Fructus Octobri, vel ante maturefcit.

Cum totus frutex, ut diximus, adstringens sit, convenire in alvi fluxu aut similibus affectibus venisimile est.

CAP. V.

De *Periclymeno seu Caprifolio*.

Periclymenum dici putatur quasi *meuradubum*, quia adminiculis se convolvit & scandit. *Caprifolium* quod folia sunt extremis flexibus capreolata. *Lob. Adv.*

Descriptio *Periclymeni* apud Dioscoridem, excepta radice, quam crassam ac rotundam dicit, *Caprifolium* nostro vulgari latus bene convenit. Verum ob radicem disparem ambigitur an nostrum *Periclymenum* non sit potius *meuradubum* & *bragæ* Diosc. l. 2. c. 195, quam *meuradubum* aut *meuradubum* vocitant. Verum de nominibus disputare, nostri non est instituti. Sufficit nobis *Caprifolii* & *Periclymeni* nomina pro hac planta uli recepta esse.

A. 1. *Periclymenum seu Caprifolium vulgare* Park. non *perfoliatum* J.B. non *perfoliatum* Germanicum C.B. *Periclymenum* Ger. *Common Hony-suckle*, oz *Wood-bind*.

J. B.

Hujus *radix* lignosa, reptatrix cum suis adnatis: *flagella* plura, alienæ opis indiga, tenuia, longa, lignosa, & in ramulos partita, sursum repentia, cauliculis & geniculis intercepta leviter pilosa [nigra, & in ramulos partita, sursum repentia, cauliculis & geniculis intercepta leviter pilosa] *Folia* ad genicula ex intervallis bina, longiuscula & acuta, mollia, dilute virentia, inferiore tamen parte magis incanescentia. *Flores* in summis ramulis complures pariter emicant, oblongi, amenissimi, suavi odore, tubæ bellicæ directæ aut promiscuæ fimbriæ pulchritudine spectabiles, intus cavi, *faminibus* aliquot & medio exeuntibus. Color albus, ac in tendum flavescens. *Fructus* acinis Sambuci similis, conglomeratus, per maturitatem rubens, in quo semen durissimum. Succo abundant acini famolis ingrati.

Ligna quibus se circumvolvitur tam arctè & pertinaciter ligat, ut saepe vestigium is imprimat, imò interdum recto fucci motu ligaturâ impedito fructus quos vincit monstrâ figurâ in cochleam contortos & in clavas turgescences vidimus.

Loci & Tempus.

Hæc species in Septentrionalibus regionibus, Germania, Anglia, Belgio, &c. in sepibus frequens est. Per totam ferè æstatem floret, Maio, Junio, Julio, Augusto, inquit J. B. apud nos nec adeo maturè florere incipit, nec tandu durat in flore. Primo vere, imò Februario interdum mense folia edere incipit. Fructus sub Autumnum maturefcit.

2. *Periclymenum seu Caprifolium Germanicum flore rubello* Park. *Dutch Hony-suckle*.

Major est & elatior, magisque ramosa & patula quam præcedens, aliâ similibus eodemque modo fructibus aut adminiculis vicinis se circumvolvens: *Folia* quoque similia habet, paulo majora: *Flores* etiam, Parkinsono describente, majores; nobis tamen flores singulares non videntur majores, sed potius graciliore tubo, at plures simul congesti; dum adhuc in gemma sunt antequam explicantur rubentes, expliciti etiam rubent exterius, intus candidi sunt.

Germanicæ originis esse scribit Parkinsonus; quocirca mirum nobis videtur neque J. Baulhinum, neque Calparum ejus meminisse.

3. *Periclymenum perfoliatum* J. B. C. B. Ger. *perfoliatum seu Italicum* Park. *Perfoliate*, oz *double Hony-suckle*.

J. B.

A vulgari nostro & Germanico differt foliis pene glaucis, rotundioribus, & pediculis brevissimis, quorum quædam sunt sape continua, & à viticulis trajecta, pertulave, suprema autem acetabuli instar modicè concava, sapore subacri, ex quorum cotyla flores prodeunt præcedentibus similes, amenissimi, suavi etiam odore, colore ex purpurea albescente, aut in luteum languescente, superioris similes, breviores tamen & minores: ex tubulo eminent flamina albidia. *Semen* glomeratum nascitur, colore rubro dilutior, acinorum Sambuci magnitudine.

Clusius modum quo flores nascuntur distinctius & plenius describit; Folis est latioribus, & binis aut ternis acetabulis extremos ramos ambientibus, in quorum singulis seni plerumq. flores exoritur, præcociore & nimis odorati quam in prima specie; folia læpissime variegantur.

Loci & Tempus.

In Italia & Gallia Narbonensi oritur: Monspeli floris observavit J. B. Aprilis & Maio in sepibus.

4. *Peri-*

4. *Periclymenum perfoliatum Virginianum semper virens & florens* Herman hort. Lugd. Bat.

Eleganti perpetua coma viget ac floret. *Periclymeno* perfoliato præcedenti videtur conformis; sed omnibus partibus minor & gracilior. *Folia* sunt paulo rotundiora, lucida, inferna parte magis videntur flores, alt colore amenissimum, fulgenti cocco splendente, effigieque tubum venatorum perapiculata cum *stilo* pallido longiore. Singulis floribus subicitur capitulum parvum herbarum, lu- Reverend. Episcopi Londinens. D. Compton apud *Falsum*.

Vehementer calefacit & delicat, id quod gustu etiam ipso deprehenditur, siquidem folia in *Vires*. ore aliquandiu retenta & degustata, ardorem & acrimonia sensum lingue imprimunt, unde rectè colligitur ea attenuantis, digerentis, dissolventis qualitatibus esse: tantum abest ut eorum decoctum ad oris faucium, tumores & inflammationes incipientes in collutionibus & gargarismis utile fit: prout, inveterato errore, nequicquam reclamantibus medicis, à vulgo hæctenus ea usurpante creditur. Idem dicendum de aqua foliorum aut florum destillata, quæ ad eisdem usus à vulgo frequentatur, non in Anglia tantum sed & in Germania; forte locum habere possit in tumoribus faucium à frigidis humoribus ortis.

Recentiores autem easdem ferè vires *Caprifolio* suo tribunt quas Veteres *Periclymeno*. Exficcare enim ipsum tradunt ulcera humida & fœdida, sanare impetigines & alias cutis fœditates, lieculas abstergere, &c. J. B. Cæterum Matrifolia in eorum unguentorum usum venit quæ ad capitis vulnera parantur. Vide Matth.

Liquorem *Periclymeni* stillaticum cum semine Lavendulæ solitus est ad partum facilitandum ad J. B. vel iij. propinare Rondeletius.

E *Caprifolio* floribus conficitur oleum Jasmini succedaneum. S. Paulus. Quad. Bot. Class. 2. p. 39, 40.

CAP. VI.

De *Periclymeno recto*.

1. *Periclymenum rectum fructu rubro* Park. *rectum fructu rubro & nigro* J. B. *rectum Germanicum* Ger. *Chamaecerasus dametorum fructu gemino rubro* C.B. *Wright Hony-suckle*, with red berries.

J. B.

*S*uo caudice, nullius fulcri indigum surgit hoc *Periclymenon*, fruticibus annuerandum, cui *folia* Corni feminae vulgò dictæ, molliora, minus nervosa, utrinque hirsuta, bina opposita: quo numero quoque *fores*, uni eisdemque pediculo insidentes, ex foliorum alis erumpunt: ex luteo pallefcetes, *Periclymeni* vulgaris formâ, minores tamen, superiore folio sursum reflexo, fimbriat, inferiore demisso angulior, integro; quibus decidentibus *bacæ* gemelle nascuntur, eidem pediculo rectum instar appenæ, per maturitatem rubentes, Sambuci aquaticæ, sapore nauscoso.

In locis ubi sponte oritur bacca perpetuo aqualis ferè magnitudinis sunt: at in Belgicis hortis cultum (observante Clusio) vix unquam aequalis ad maturitatem perducere deprehenditur, at cum una excresecat & turgida fiat, alteram semper exitem, plenam tamen remanere.

In Germania ad sepes & in dumetis vulgarissimum habetur. Fructus Julio maturefcit.

Nullus hujus aut aliorum *Periclymeni* recti generum (quod hæctenus novimus) in medicina

Loci.

2. *Periclymenum rectum fructu nigro* Park. *Chamaecerasus Alpina fructu nigro gemino* C. B. *Periclymenum rectum folio serrato* J. B. *rectum Sabaudicum* Ger.

Clus.

Periclymeno recto vulgari multò humilior est, humanisq.que altitudinem rarissimè attingit: multò gracilior & rariore habet ramos, albicantem corticem rectos, *folia* priore teneriora, longiora, in ambitu nonnihil serrata, supernè virentia, infertè minus incana quam primi. Tenellis gemminibus superioribus minoribus & tenerioribus, non pallefcetes ut illi, sed purpurascetes, quibus succedunt gemelli *fructus*, æque magni ac in priore, etiam aequales, nigri tamen, non rubri, succulentis, gustu ingrato.

Karum est inventu. Nos in sylvis juxta facellum Brunonis supra primarium Carthusianorum *Loci*, cœnobium observavimus: Clusius in montibus Sabaudicis, Austraciis & Sutiis. Floret cum aliis *Periclymenis* generibus, semen Julio maturefcit.

Bacæ *Chamaecerasi* Alpinae vomitum movere affirmant nonnulli.

3. *Pericly-*

CAP. XIV.

Baccifera Indica floribus spicatis, fructu umbilicato tricoeco, lacte acerimo manante.

Cammerti H.M. P. 5. Tab. 45. p. 89.

H.M.

Arbor est vultu magnitudinis, 40 plusquam pedes alta, caudice crasso, multisque ramulis cinereis in orbem diffusis ornato. Lignum albicans, matrice rufescente, ac cortice obductum cinereo, qui vulneratus acrem lacteum succum stillat. Radix fibrata, rufa, flavescente cortice cincta, qui incillus itidem acrem lacteum succum stillat. Folia oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, superne atro-viridia, inferne subviridia; intus acri lacte turgentia, media costa è viridi albicante. Flosculi suaveolentes, viridi-albicantes, in spicas dispositi, extremis furculis proveniunt: Sunt ii gemmule exigue, lacteo succo turgentes, medium occupantibus flaminulis tribus surrectis, apicibus ornatis. Flosculi succedunt bacca tricoeca, virides, umbilico in vertice coronata exiguo, tripartito, atro-viridi, acerimo lacteo succo turgentes, intusque continentes semina terna, dura, albicantia, rotunda.

Locus. Nascitur in variis Regni Malabarici locis uliginosis, præsertim circa Cochim in Rayn & Pa-

Vires. E foliis in aqua coctis balneum conficitur anti-arthriticum. Eodem decocto si ulcera antiqua & verminosa laventur, vermes necantur, ac ulcera potenter mundantur. Ex lacteo arboris succo & pulvere Carapule pilule fiunt quæ in hydrope miris laudibus extolluntur.

CAP. XV.

Baccifera Indica fructu glabro tribus loculis terna semina continente.

Ponnagam H.M. P. 5. T. 21. p. 41.

Arbor est procera, 30 circiter pedes alta, caudice mediocriter crasso, multisque ramulis in orbem diffusis donata. Lignum densum, albicans, cortice cinereo obductum. Radix rubeo-lens, albicante cortice cincta. Folia petiolis longis, rotundis, subrubrescentibus circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, superne colore viridi-fusco splendens, inferne subviridia: à pediculo ad apicem folii conspicuus nervus decurrit: odor & sapor ingratus. Flores inodori extremis furculis spicatis proveniunt, calycique exiguo subrubrescenti inhaerent, tribus, ramis quatuor, oblongo-teretibus, viridescentibus, intusque lanuginosis ac striatis constantes adspicuum exhibent; medium occupantibus flaminulis tenuissimis, brevissimis. Singulis flosculis singuli succedunt fructus, rotundi, tribus, interdum quatuor, angulis constantes, viridi-rubescens; totidem distinctis loculis semina solida continent, cuticula nigricante ac nitente in-necta, medullâ albâ, ex rotundo oblongâ, sapore adstringente cum subsequente ardore.

Locus. Provenit in Pævo: semper vires, flores, fructum, fert.
Vires. E foliis & fructibus cum melle confusis cataplasma paratur, quod ictibus ac moribus Serpentum aliorumque venenatorum animalium impositum eos potenter sanat. Radix trita, & cataplasmatibus formâ locis confusis imposita sanguinem coagulatum dissolvit & contusiones curat.

2. *Baccifera Indica fructu lanuginoso, cum osculo tribus loculis terna semina continente.*

Tijerou-Ponnagam H.M. P. 5. T. 22. p. 43.

Altera Ponnagam species est, sed minor. Radix ei furva, aromatica, acris. Folia præcedentis similia, at minora & suave olentia. Similiter Flores Ponnagam flosculis haud absumis: præter quos tamen alii exigui insuper adfunt flosculi, quibus Ponnagam destituitur. Fioribus succedunt fructus rotundi, in vertice umbilico trium filamentorum subviridium ac lanuginosum coronati, tenui purpurascens ac lanuginoso cortice cincti: Nucem continent albican-tem, tria distinctis loculis includentem semina, nigricantia, nitentia.

Locus & Tempus. Crecit locis arenosis in Bayn; semper vires, quotannis maturus exhibet fructus, mensè circiter Septembri.

Viribus cum præcedente convenit.

CAP.

CAP. XVI.

Arbor Indica baccifera fructu umbilicato rotundo Cerasi magnitudine dicoeco.

Angolem H.M. P. 4. T. 17. p. 39.

Pracella est arbor atq. speciosa plurimum, altitudine 100, crassitie verò 12 pedum mensuram circiter aqans, multisq. ramis in orbem longè lateq. diffusis donata, qui cortice viridi obducti, ac spinis lignosis, crassis, longis, ac rigidis muniti sunt. Lignum albicans, prædurum, cortice glabro, cinereo, albis interstincto punctis, saporis acri-amari, odoris aromatici tinctum. Radix fungosa, rufa, cortice flavescente tecta, odorata, amara. Folia brevibus petiolis circa ramorum spinas (quæ tandem in ramulos excreverunt) proveniunt, oblongo-rotunda, crassa, mollia, glabra, superne viridia, inferne è viridi fusca, odorata, amara, nervis aliquot è costa media albicante, & in averia parte altè exuberante oblique in latera excurrentibus. Flos ad foliorum exortum itidem spinas secdo, è decem teretibus, crassis, densis, subviridibus, intus candidis foliolis constans, quæ laxiorum reflexa apicibus circa caulem coeunt, prominentibus decem miniatissimis constans, quæ flaminibus sustinent, quorum medium obtinet pistillum flaminibus concolor; quod suavis, sapor amarcortice cincti crasso, purpurascens, qui maturo fructu sponte dehiscit, carneque succulenta, dulcis, tinentur nuclei. Hi autem fructus avidè expentur & in deliciis comeduntur.

Crecit locis petrosis, arenosis & montanis in Mangatti alilique provinciis Malabar perpetuo frons. Locum det, frugifera, ac diu superstes manet.
Emblema Regis Majestatis Malabarensibus habetur hæc arbor, quod flores diademati imperiali haud absumis rigidis inhaerent spinis.

Succus ex arboris radice expressus vermes necat, necnon biliosos & pituitosos humores per alvum vires expurgat, & aquas hydropicorum ducit. Radicis pulvis antidotum habetur venenatis moribus serpentum, aliorumque venenatorum animalium.

CAP. XVII.

Baccifera Indica flosculis ad foliorum exortum confertis, fructu dicoeco.

Tijerou-Kara Malabarensibus H.M. P. 5. T. 37. p. 73.

Arbuscula humilis est, seu potius frutex, sex septemve circiter pedes altus, caudice mediocriter crasso, multisq. ramulis cinereis, spinis rigidis munitis, ac in orbem diffusis donata. Raporum proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, superne atro-viridia, inferne subviridia, hirsuta, è costa media crassa, rotunda, & in averia parte exuberante, plures alie superiora subvirides, exigui, plures simul juncti ad foliorum & spinarum exortum ramulis inhaerent, pentapetali, talodes, (è quingue viz. foliolis acuminatis secdo inhaerentes, flaminibus cum occupantibus; inter quæ stylus prodeit crassus, albicans, inferne pilis candidis oblitus, superne cupulidatus, nodulo rotundo flavescente. Flosculi bacca succedunt virides, plano-rotunda dicoeco, locatur semina oblonga, scorsim locata.

Provenit in variis Regni Malabarici locis, præsertim in Bellange; Semper vires, flores, fructum. Locus, quæ fert.

E foliis in aqua coctis fit oris collutio contra aphthas. Radicis confusa in aqua decoctum hepatis vires obstructions aperit, sanguinemque purgat, & exhilarat patientem.

CAP. XVIII.

Bruzaneti H.M. P. 5. T. 42. p. 83.

Baccifera Indica flosculis umbellatis, bacca umbilicatis dicoeco.

H.M.

Arbor est procera, circiter Mali magnitudine, multisque viridibus ramulis in orbem diffusis donata; Lignum albicans, molle, cortice cinctum subcinereo, adstringente, graveolens. Radix fibrata, rufa, furvo cortice cincta, suballâ, unctiosa, graveolens. Folia oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, superne atro-viridia, inferne subviridia, odore gravi.

LIIII 3

gravi. *Flores* exigui, purpurei, faveolentes, spicatum extremis ramulis proveniunt, calycis exiguu, rotundo, viridi-purpureo arcte inherens, quatuor acuminatis expansis, foliis constantes, totidem *staminibus* tenuibus, purpureis *apicibus* ornatis, medium occupantibus, inter quae *stylus* prodit crassior, oblongior. *Flosculus* succedunt bacca dicocca, nonnunquam tricocca, exiguo nigricante umbilico in vertice coronate, virides, inodora, subfalsa, cartilaginosa & quasi carne corice cinctae; qui tenui viridique pellicula obductus est, intusque continet bina ternave *semina*, dura, cinereo-albicantia, dissimiles ab invicem sejuncta.

Locus & Tempus.

Vires.

Provenit locis montanis & sylvestribus Regni Malabarici, praesertim in *Paracaroo* & *Mangatti*. Floret Julio & Augusto mensibus, Novembri autem & Decembri maturos fert fructus, diuque superstes manet.

Ex succo foliorum cum recenti butyro mixto linimentum paratur, quod in carbuncolorum cura usurpare solet. Decoctio corticis ipsius arboris diuretica habetur. Ex radicis cortice cum Zinzibere & curcuma in ebullato lacte latamentum conficitur, quod ad Arthriticos dolores tollendos summo pere commendatur.

CAP. XIX.

Baccifera Indica fructu umbilicato racemoso, monoppyreno Patzjetti H. M. P. 5. T. 5. p. 9.

A Rbor est Pruno magnitudine similis, *caudice* haud ita tenui, cinereo, *saporem* amaro-dulcis cortice munito, necnon ramulis subviridibus in orbem diffusis ornato. *Radix* fibrata, albicans, nigricante cortice cinctae, saporis amaro-dulcis. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu ferrata, densa, crassa, glabra, nitentia, superne atro-viridia, inferne subviridia, saporis amaro-dulcis. *Flosculi* albicantes ac faveolentes, racematum furculis inherens, quinque oblongo-rotundis, cuspidatis foliolis constantes, quinque flavescens *staminibus* medium occupantibus. *Flosculi* parvi modo succedunt *fructus* rotundi, surrecto florum calyce in vertice coronati, primum virides, dein caeruleo-nigricantes, ac nigricans continentes officulum, quod nucleum includit albicantem, dulcis adstringentis, saporis.

Locus & Tempus.

Vires.

Nascitur locis arenosis ac petrosis in *Odeampere* & *Candenate*, semper viret, quotannis floret, ac mense Decembri maturos exhibet fructus.

Arboris folia oleo incocta oculorum vitia corrigere feruntur. Radicis cortex cum Cinnabari pauxillo & lacte muliebri tritus ophthalmiae medetur. Ex eodem cum Zinzibere & semine Cumini in aqua cocto potus conficitur, qui ventris doloribus placandis mirifice confert.

CAP. XX.

Baccifera Indica umbellata, fructu umbilicato, striato, monoppyreno. Kare-Kandel H. M. P. 5. T. 13. p. 25.

A Rbor est 40 circiter pedes alta, *caudice* crasso, denso, cortice obducto crasso, cinereo, intus rubescens, multique ramulis nodosis ac geniculatis donato. *Radix* idem crassa, fibrata. *Folia* bina aut terna simul juncta extremis ramulis inherens, oblongo-rotunda, glabra, densa, superne atro-virentia, subfusa dilutiora. *Flores* umbellae in modum longis ac viridifrisatis petiolis circa foliorum exortum proveniunt, inodori, exigui, suntque quasi gemmulae, & septem acuminatis, viridibusque foliolis constantes. Ex umbilico prodeunt *staminibus* quatuordecim; quorum septem albicantia, *apicibus* crispis candidisque ornata, *flosculi* foliola intercedunt; septem vero longiora, rotundi flavisque nodulis dotata, mediam *flosculi* cavitatem occupant, altitudine eminent; inter quae *stylus* prodit albicans, superne velut stellata candida septem cupulatum exoratur. *Fructus* consimili modo frequentes succrescunt, suntque baccae rotunda, umbilico exiguo in vertice praeditae, primum virides, dein rubescens, tandem rubro-nigricantes, ac resinosis albicanthibus striis obductae, carne intus rubicunda ac subacidula referta, intra quam officulum locatur atro-purpureum.

Locus & Tempus.

Nascitur ubique in Malabar; semper viret, quotannis floret & fructum fert. Arboris foliis agri stercoreantur: Etiam ex iisdem tenerioribus in Oryza infuso coctis oris collutio fit aphthis curandis summe utilis.

CAP. XXI.

Baccifera Indica fructu umbilicato, racemoso, candido monoppyreno, rotundo. Pellata-Kanelli H. M. P. 5. T. 20. p. 39.

A Rbor est mediae magnitudinis, *caudice* duro, albicante, furvo cortice munito. Nonnunquam vix plures caudices unica & radice excreunt. *Radix* rubescens, odora, aromatica. *Folia* geminata ordine parallelo circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, splendens: costa media albicans, & inferne emittens & quae nervuli plurimi parallelo

parallelo ductu versus superiora excurrunt, qui in se invicem arcuatum deficiunt; odor & sapor aromaticus. *Flores* racemati in furculis proveniunt, faveolentes; constant ii unico viridi-albicante foliolo seu calyce, sed in quinque, leves incisuras seu lacinias diviso, numerosi *fibris* candidis, sublaevibus. Floribus succedunt *fructus* rotundi & in vertice calyce, seu foliolo florum surrecto coronati, virides primum, dein albicantes, tandem candidi, tenui pellicula cincti, intusque albicante *lum*, *Nucleum* includens rotundum viridem, aromaticum.

Provenit in *Coeornade* vicinisque locis montanis & petrosis. Semper viret, floret & fructum locis.

Folia ejus siccata, & in pulverem redacta, atque cum lactis sero exhibita diarrhoeam sanant. Ex *Vires* foliis in aqua coctis Balneum paratur contra quoscunque artuum dolores.

2. *Tijeron-Kanelli H. M. part. 5. Tab. 50.*

Præcedens species est, eique haud multum dissimilis, præterquam quod humilior sit, octo circiter pedes alta, caudice haud ita crasso, ramulisque & furculis tenerioribus in orbem diffusis donato. *Radix* pariter rubescens, amara, aromatica. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, nitentia, nervis aliquot & media costa albicante in latera excurrentibus; odor & sapor aromaticus. *Flosculi* in furculis multi simul juncti proveniunt, inodori albicantes, hexapetali, numerosi *fibris* candidis, sublaevibus *apicibus* ornatis medium occupantibus, inter quos *stylus* prodit lica cinctae, intusque carne molli, acido-amara ac aromatica referta, intra quam tria continentur *semina*, dura, rotunda.

Crebit variis Regni Malabarici locis, praesertim in *Baypin*, *Aroe* & *Bardette*: Semper viret, flo. locis, ret, fructumque, fert.

CAP. XXII.

Baccifera Malabarica fructu umbilicato Pruniformi, unico intus nucleo. Perin-Niars H. M. P. 5. T. 29. p. 57.

A Rbor est iuxta magnitudinis, 40 circiter pedes alta, *caudice* crasso, candido, cortice obducto furvo, multis, ramulis viridibus, cum frondibus umbrosis, in latum diffusis, donato. *Radix* rufa, nigricante cortice recta, aromatica. *Folia* geminata, ordine parallelo, extremis ramulis inherens, oblongo-rotunda, ac in mucrone definitiva, densa, glabra, atro-viridia, splendens, nervulis plurimis & media costa in latera excurrentibus; sapor amarus, odor aromaticus. *Flores* pediculis oblongis circa ramos tenerioribus proveniunt, terni, quaterni aut plures simul ferre combicantibus, luteis *apicibus* ornatis, medium occupantibus. Floribus succedunt *fructus* prunorum acuti, atro-purpurei, glabri, nitentes, carne intus succulenta, albo-rufescente, amaro dulci & aromatica referti; intra quam *Nucleum* continetur viride, rufi pellicula cinctus, saporis acris & amari.

Nascitur ubique in Malabar, praesertim circa *Porka*; semper viret, quotannis fructus fert, Augusto locis & Septembri mensibus, atque per quiescendum non raro frugifera manet.

Ex arboris cortice in aqua cocto fit oris collutio pro Aphthis. *Radix* siccata, pulverisata & exhibita diarrhoeam, dysenteriam & Teneas curare dicitur. Et fructibus in aqua coctis gargarina conficitur faucium affectibus tollendis utile.

CAP. XXIII.

Baccifera Indica umbellata, fructu umbilicato nigro, officulo intus unico. Niara H. M. P. 5. T. 27. p. 53.

A Rbor est procera, 30 circiter pedes alta, caudice mediocriter crasso, cinereo cortice munito, ramulisque in orbem diffusis donato. *Radix* crassa, fibrata, nigricans. *Folia* bina & bina sibi invicem opposita, oblongo-rotunda, ac in mucrone definitiva, crassa, densa, glabra, superne atro-viridia, & splendens, inferne subviridia; costa media albo-flavescens ac tim defertur; sapor attingens & subacidus, odor nullus. *Flores* candidi, inodori, circa extremitate pendentur: constant ii quatuor rotundis, concavis foliolis, numerosis *staminibus* umbellae flavescens *apicibus* ornatis medium occupantibus, inter quos *stylus* candidus crassiusculus prodeit, umbilico in vertice stelliformi coronati, tenui cincti cuncti, carneque nigricans ac nitidulci referti; intra quod *officulum* continetur *Nucleum* habens viridi-albicantem.

Nascitur montanis Regni Malabarici locis: quotannis floret, fructumque, perficit. *Radix* variis modis usurpatur ad oculorum palpebrarum, affectus curandos.

Locus & Tempus.

Vires.

CAP.

C A P. XXIV.

Baccifera Indica racemosa fructu umbilicato rotundo monoppyreno. Mail-Ombi Malabarensibus H.M. P. 5. T. 26. p. 51.

ARbor est Mali magnitudine, caudice mediocriter crasso, multisque ramulis in orbem diffusis donato: Lignum molle, flavescens, furvo cortice manitum, cuius matrix dura, rufescens. *Radix* turva, acris, inodora. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, superne atro-vidida & splendentia, inferne subviridia; costa media crassa, & in avertia parte protuberans, est qua nervuli transversii plures superiora versus excurrunt, qui in se invicem arcuatum deferunt: sapor subacris, odor nullus. *Fructus* viridi-fusci ac nitentes racemati furculis inherentes, calycique exigui, rotundo arcu infident: sunt Gemmae rotundae, exiguae, in tres quatuorve leves incisuras seu lacinias divisae. Flosculi succedunt *Bacca* subrotundae in vertice umbilico, in totidem quot Gemmulae incisuras seu lacinias divisae, coronatae, viridi-fuscae, carne intus aquae ingrati ac sylvestrus saporis referat; intra quam semen continetur solidum, oblongo-rotundum.

Provenit multis Regni Malabarici locis, praesertim in *Crangamoor*: Semper vires, quotannis bis maturos exhibet fructus, Aprile viz. & Septembri mensibus.

De viribus nihil constat.

C A P. XXV.

Frutex Indicus baccifer, floribus verticillatis fructu monoppyreno. Nedum-Sobetti H. M. P. 2. F. 15. p. 21.

FRutex est altitudine duorum hominum, nascens in arenosis & petrosis, cortice exteriori ruffo, intus albicante. *Sarculi* novelli virides & alati, quatuor scilicet alis substriati. *Folia* conjugatim bina ramos amplectuntur, diverso situ, alia antrorsum surrecta, alia deorsum inflexa, alia transversim posita: suntque oblonga, ad basin latissima, inde ad apicem sensim contractiora, acuminata, versus interiora se claudentia, & laterum oras versus exteriora contrahentia, crassiora ac densiora, utrinque, nitentia sed praecipue superne parte, qua etiam saturatius virescit, subius dilutiora, saporis adstringentis & amari. *Costa* media in exteriori tantum parte eminet. *Flores* valde parvi congregati brevibus surrectis ac tenuibus petiolis, parvo cuspidato calyce excepti infident, est foliorum alis egressi ad ramorum nodulos verticillati, atque etiam hinc inde ex ipso ramorum vel caudicis corpore: proveniuntque simul cum germinibus fructuum in ipsorum vertice, constantes quatuor foliis cuspidatis, colore rubro ac caeruleo-purpureo, qui in aliis est magis purpureo-ruber, in aliis magis purpureo-caeruleus, in aliis verò magis albicans, colorisque nullius. *Stamina* in floribus octo caerulea seu purpureo-rubra, surrecta, apicibus albicantibus donata, ac cum hisce stylis caerulei seu purpurei coloris, acuminatus rigidus & surrectus, ex umbilico calycis emicans. *Fructus* sunt parvae ac rotundae baccae, coronatae in vertice umbilico, cui calyx florum est, colore primum viridi, dein albicante, seu subflavo; postea purpurascens, ultimo in totum nigricante ac nitente: carne intus succosa, caerulea, quae saporis dulcis & nonnulli adstringentis, continentque in se nucleum unum, rotundum, qui cortice est rufescente seu spadiceo diluto, intus pulpa viridi, sapore subamaro & astringente.

Flores fert tempore pluvioso.

Ejus decoctum cum oleo servit pro pruritu in unctione partis affectae.

C A P. XXVI.

Arbor baccifera Brasiliensis, flore Roseae, fructu umbilicato, polypyreno, Cerasi magnitudine. Ibabiraba Brasiliensibus Margg. & Pison.

Pison.

ARbor est caudice contorto, cortice cinereo; foliis dilute virentibus, (quae multas costas habent, & quasi rigosa sunt) tres circiter digitos longis, directe sibi invicem oppositis: digitis tria spirant odorem Majoranae cum Rosmarino mixte amulorum. Inter haec sparium provenit pediculus, duos ferme digitos longus, superius tripliciter velut in crucem divisus, ferens tres flores, figurae, odoris & molis ferè sylvestris Roseae, pentapetalos, albos, mense inprimis Januario integros campos fragrantia replens. Mense autem Maio succedit *fructus* rotundus, Cerasi magnitudine, instar pyri pediculo infidens, exterius coloris brunni, cum umbilico quinquiesfolio rufescente, reliquis nimirum floris emoritur: continet pulpam mollem, pallidam, cui aliquot nuclei coloris incarnati, obrotundi, compressi, mollifusculi innixi, qui una comeduntur; sapor autem illius dulcis aliquid resinosi admixtum habens; & post frequentem usum imprimis tandem gutturi ardorem Piperi amulium.

Arbor haec in confragiosis Brasiliae nemoribus vasta est & altissima, ligno durissimo & contra prutinem optimo: in collibus verò & campis ad longe minorem molem assurgit, viz. Prunum aequans, foliaque multo minora, fructusque fert minus agrestes.

Folia

Folia & flores cum *Camara* utilissimè adhibentur ad lotionem pedum, in dolore capitis. E floribus *Ussur* manè adhuc rorulentis collectis item & foliis aqua destillatur, quae refrigerans praesertim & mundificans oculorum inflammationem optime temperat.

Pulvis ligni in carbonem redacti oculis inflatus confert in nubecula, &c.

C A P. XXVII.

Mauva Brasiliensibus Margg. Pomifera Brasiliensis fructu rotundo, cum pulpa molli polypyreno.

ARbor est mediocris magnitudinis, elegantia habens folia, bina & bina sibi invicem opposita, similia foliis Malabathri venis, consistentia & figura; nimirum tres nervi insigniores secum dum longitudinem folii transeunt, & adhuc in quolibet latere unus tenuis, ut quinque sunt in univerfum: transversim autem multae venae parallelae rectae currunt: folia inferius sunt alba, lanuginosa, superius saturate viridia, splendidissima: ramuli iuniores incani & ad tactum molles. *Fructus* rotundus, magnitudine fermè Pyri mochatellini, & pediculo instar Pyri infidens, cute continet mellis crassioris consistentia, pallidam seu albidam, plurimis acinis minimis referat, dulcis tatur. Fructus enim quando maturus mollis est, & cum digitis premitur prodeit pulpa quae deglutitur.

Brasilienses non gaudent vesci hoc fructu, sed avibus devorandum relinquunt.

C A P. XXVIII.

Baccifera Indica trifolia, racemosa, acinis umbilicatis tricoctis. Tjerou-Theka. H. M. P. 4. T. 29. p. 61.

H. M.

ARbustula est humilis, septem circiter pedes alta, caudice pedem crasso, albicante, cortice obducto cinereo, amaro, multique ramulis viridibus, triangularibus ac geniculatis donato. *Radix* albicans, saporis amari, odoris terreftris. *Folia* terna simul circa ramulorum gentia, inferne subviridia & tonentola; acuminata, in ambitu crenata, superne colore atro-vidi nitentia, inferne subviridia & tonentola; costa media crassa & nervi inde exeuntes inferne lanuginosi; secus ac *Katou Theka* flores furculorum extremis racematum proveniunt, caerulei, foliolorum stipatu foliis constantes; quinque caeruleis *staminibus*, flavescens apicibus ornatis, ac extra, florem late expansis, mediam ejus cavitatem & umbilicum occupantibus, inter quae stylus prodeit ex albo coarctato exiguo umbilico praediti, glabri, nitentes, primum atro-purpurei, dein furvi, intus molli carne referti, cui tres includuntur *nuclei* exigui, virides, sapore fabaceo.

Crescit locis arenosis ubique, in Makabar, praesertim in Provincia *Moutan*, semper vires, quotannis Locus floret fructu, fert.

Ex hujus foliis oleo butyrore incoctis unguentum conficitur, quod Cephalalgia, Ophthalmia & Vires aurium tinnitui medetur.

E radice cum Zinzibere & Coriandri semine aquae incocta Apozema conficitur, quod exhibitum, coctionem promovet & nauseam sanat.

Fructus cocti & in lacte ebullato cocti vel infusi alvum movent & aquas hydropicorum ducunt.

Annotatio.

Myrtum & Hederam ultimo in loco post Indicas bacciferas ponimus, quia cum earum fructus pauca carne sint, & per maturitatem ferè fici, ambigere videntur inter eas quae fructu siccio sunt & quae fructu humido.

C A P. XXIX.

De Myrto.

MYRTUS, Graecis *Myrtin* & *Mupina* ad Myrsine Ascheniensis puella, pulchritudine & robore insigni, amica Pallao, quam juvenis ab ea cursum & palestram superat intererat, invidi ductus, quod elegantia caeterisque naturae donis reliquis virginibus praestaret: Arbustula Myrtus quondam amulam odoris gratiam, quae pollent baculae, ut annotat Adversaria: quavis dubium adhuc sit, utrum Graecis innotuerit prius Myrtha an Myrtus. Nobis sanè (inquit J. Bauhinus)

hinus) longè petita videtur nominis derivatio, & Myrrha odorem longè diversum à Myrti bacis agnoscimus.

Myrtum Veneri sacram dicatamque Camerarius ideò judicat, quia multos habeat usus in morbis muliebribus: Sanè in quibuscumq; fluxionibus ritè administrata plurimum potest. *J. B.* Nos potius is assensum qui ob odoris suavitatem Veneri dicatam putant: Veneri enim conciliande odores & unguenta plurimum valent: ut è contra ad appetitus Veneros refranandos & extinguendos nihil efficacius est odoribus tetrìs & ingratis.

Myrtus foliis perpetuis, suaveolentibus; baccis umblicatis cum pluribus intus seminibus albis incurvis ab aliis arboribus congeneribus distinguitur.

Plures ejus fœ speciei seu varietates habentur. Clusius annotat se in Hispania sua peregrinatione aliisque locis multa genera Myrtorum observasse, nec dubitare quin ex latrone major adhuc varietas oriri possit. Nos pro specie distinctis agnoscimus Myrtum communem Italianam, Myrtum Baticam latifoliam *Clus.* & Myrtum Tarentinam dictam: reliquæ an distinctæ sint necne dubitamus.

1. *Myrtus communis Italica C. B. item Myrtus sylvestris foliis acutissimis ejusdem. Myrtus latifolia vulgaris Park. item Myrtus Batica sylvestris ejusdem & Ger. Myrtus vulgaris nigra & alba, sativa & sylvestris J. B. The common Myrtle.*

Hujus generis lativæ in arborescunt, ramis flexilibus ac lentis, rubro cortice, foliis longioribus, perpetuè virentibus, Punice æmulis, quamquam in nigris nigriora, in candidis candidiora spectantur. Flores omnibus insident candidi, odorati. Baccæ oblongæ, agrestes Oleas quantatenus referentes, multò sanè sylvestribus majores.

Inter sylvestres quoq; alba & nigra reperitur.

Myrti quantum genus fivè Baticam sylv. huic eandem putat J. Bauhinus, quod & descriptio & icon, & locus fident: Folia tamen paulò breviora & pro longitudine latiora pinguntur quam sunt Myrti communis Italice folia; quæ, ut rectè Matthioli, Mali Punice folia referunt.

Hac autem Myrti specie universa ferè Tyrreni maris litora virent; sunt Tyrrena tantum sed etiam Romana & Neapolitana. Nos certè nullam aliam Myrti speciem in Italia observavimus. Provenit etiam in Gallo-provincia, propè Bafetum in sepibus copiosè.

Scribit Anguillara in epist. Myrtum albam non esse speciem separatam à nigra, differre tamen colore, notissimam esse utramq; in Italia.

Secundum maris Alexandrini litus iter faciens Bellonius pumilas myrtos nigras observavit, sed humiles, quod perpetuò à ventis marinis affligantur; maritimis gaudet Myrti, eam ob causam Veneri dicatæ, quam Poetarum fabulæ mari natam referunt.

2. *Myrtus Batica latifolia domestica Clus. J. B. latifolia Batice 1. vel foliis Laurinis C. B. Batice latifolia Ger. latifolia Park.*

Clus. Ramis est satis crassius; foliis duplici serie rariùs dispositis, magnis, ac interdum ad Lauri tenuissimæ aut Arbusti foliorum latitudinem ferè accedant, dilutius paulò virentis coloris, odoratis. Rarius hæc floret aut fructum fert, quia texendis sepibus, quas tondere solent, ea plerumq; utuntur.

Nusquam hoc genus vidit Clusius nisi in monasterio quodam Hispali, & in latissimis Mauritiano-rum Granatæ viridibus, in quibus piceas & lacus claudabant sepes illo Myrti genere constantes, & ex alio quodam non multum huic dissimili, minoribus tamen & paulò densioribus foliis.

3. *Myrtus latifolia exotica Park. latifolia Batice 2. vel foliis latis confertim nascentibus C. B. Myrti Batice latifolia secundum genus J. B. exotica Ger. quoad descr.*

Clus. Altiùs fruticat, & à radice plurimos densos, crassos firmosque ramos promit: Folia superioris secundæ speciei similia habet, sed adeo confertim nascentia, ut pane mutuo sese contingant petioli, duplici interdum serie, sæpius triplici, valde odorata: *flor* ejus candidus, pentapetalus, Cerasiorum floribus ferè similis, albis villis plenus, odoratus; qui succedit paulò oblongior fructus quam in Tarentina, initio viridis, deinde cum maturare incipit purpurascens, tandem plenam maturitatem adeptus niger, vinolus, grati saporis, candida incurvæ grana in se continens.

In Complutensis arcis orto, inq; quibdam hortis Cordubæ hanc speciem vidit Clusius.

4. *Myrtus latifolia Belgica C. B. latifolia Belgica fortè Romana J. B. laurea maxima Ger. latifolia vulgaris Park.*

Clus. Latifolia Belgicæ prima varietas amplo est folio, quod tamen latifolia Baticæ primæ magnitudinem non aequat, viridi, rariore ordine & eo duplici circa ramos disposito.

2. Alia paulò minor est, interdum vegetiore, viridiorque folio, quandoque pallidiorè & triflorè.

3. Tertia densiore est folio & magis mucronato, eodemque nunc vegetiore & latiore, nunc etiam pallidiorè.

4. Quæ medio est folio non multum ab illis est quarto generi *Clus.* i. e. Myrti Baticæ sylv.

Clus. quam pro prima nostra specie fivè Myrti Italici communis habemus; sed minùs nigricantibus & quodammodo pallidioribus, longiore etiam fructu.

Parkinonius hanc pro Italica communem Camer. reputat: cujus sententia & nobis etiam probatur.

Suspicio enim omnes hæc varietates è femine Myrti communis Italice initio oriundas & plures adhuc alias: nam Lobelius sex hujus varietates proponit.

5. *Myrtus angustifolia exotica J. B. Park. Batice angustifolia C. B.*

Eadem est foliorum densitate & serie quæ Batice exotica latifolia *Clus.* Verum minore folio & saturatius virente; fructu etiam majore & magis orbiculato, qui reliquorum Myrti generum fructus instar alba & inflexa grana fert, minora tamen quam Myrti Batice latifolia.

6. *Myrtus minor vulgaris C. B. minor Park. Ger. Tarentina J. B.*

J. B. Nostro cælo solòque reliquis notior est Myrtus Tarentina duplici triplicive serie dispositis foliis, crebris parvis, hilari virore nitidis, fragrantibus. Flores quinq; foliis candidis aliorum more constant, haud secus ac alii nigrescunt, semine plene inflexo, albo.

Hæc omnium frequentissima est in Septentrionalium regionum hortis, quia facile propagatur ramulis aut furculis depactis.

Hujus duas species seu varietates proponit Parkinsonus, alteram folio acuto, alteram rotundiorè Buxi pumile folio, non alia in re diversam.

7. *Myrtus domestica fructu albo J. B. fructu albo Ger. domestica minutissima foliis fructu albo Park. foliis minimis & mucronatis C. B.*

Clus. Satis altè fruticat tenellorum & rubentium ramorum frequentia densa, foliis omnium minimis, angustioribus & magis mucronatis, quam in ulla Myrti, saturatius virentibus, fragrantis odoris. *Flor* par reliquis, tum etiam fructus, qui initio quidem viro, maturitate autem non nigrescit ut reliquorum, sed exalbidus manet.

In Asiâ hanc Myrtum observavit Bellonius.

Hujus aliam inveniri speciem ejusdem formæ sed per omnia teniorem, exiliore folio tradit Clusius. Hujusmodi Myrtum angustiorè & minore folio apud Robinson vidit J. Bauhinus.

Hic addunt Parkinsonus & Cornutus

Myrtum flore pleno. The double-flowered Myrtle.

Hæc Matricarie modo multiplici petalorum, subrubentium tamen, ordine flores compositos habet, quæ in medio densius congesta levitèque crispata oriuntur ex subiecto capitulo globulo. Folia quæ oblonga sunt & in acutillimum mucronem desinunt majores Myrti speciem hanc esse declarant. Nos enim geminum exacti mensis spatium florem decuit, scpe trimense durat, nec geliciflorè deprehenditur: priorem siquidem defectum occupant novi. Rarè in femina proflit, quod plerique plantis flore multiplici donatis commune est.

Nos hanc (ut plerique alias plantas flore pleno) pro varietate tantum [Myrti communis Italice] habemus non pro specie ab aliis omnibus distincta, quæ ob pulchritudinem & ornatum à cultu expetitur, & studio colitur.

Myrtus in calidioribus regionibus Italia, Hispania, Gallo-provincia sponte & copiosè provenit: in frigidioribus minimè durat, nè in hortis quidem culta nisi per hyemem repouatur. Ob perpetuè frondis honorem, & odorem suavissimum in pretio est, & quidem meritò. Ob perpetuè aptius, nihil sequacius est, teste J. Bauhino. Ut magna frigora ferre nequit, ita facile à Solis aestu pati experientia didicimus *J. B.* Florent Myrti pro ratione loci, calidis citius, frigidis tardius, communitur æstatè, Junio & Julio menibus. Fructum apud nos in Angliâ rarè aut nunquam perficitur. Sarculo depacto seritur, facile enim comprehendit, præsertim Tarentina, nam latifolia paulò morosior est.

Gaudet Myrtus jugi repurgatu: ità in altiore proceritatem adolefcit. Degenerat in fruticem nisi crebrè purgetur.

Myrtidanum * Diofcorides vocat id quod Myrti adnascitur, inæquabile, verrucosum, intumescens, quod perinde quasi manus Myrti caudicem amplectitur. At Hippocrati ipse arboris frui. 156. etus, quod alter *mimes* vocat, itè appellatur. Sed * Plinio Myrtidanum est vinum ex sylvestris * L. 14. c. 16. Myrti baccis factum.

Vis tum ipsi Myrti, tum etiam fructui adstrictiora. Galeno valenter deficcant. Tum folia, tum *Vires* germina, tum fructus, tum succus non parum inter se in attritione dissident. Folia arida viridibus plus deficcant. Restringendi tamen omnia vim habent tum foris imposita, tum intro sumpta in baccis succus expressus stomacho utilis est, urinaque ciet. Prodest cum vino à Phalangio demorsus & à Scorpione ictis. Fructus quoque decodum capillis tingit. Is ipse cum vino subfervefactus & positus oculorum inflammationes lenit: quin & ad æglophas illinitur. Vinum porro Myrtæ, quod expresse & aliquantum fervefacto fructu fit (alter enim paratum accecit) præsumptum crapulam cidentia, itemque feminis fluxione vulvæ laborantibus, detergit etiam furfures, ulcera capitis maxime que Liparas vocant, veluti etiam quod ex ipsius foliis conficitur oleum. Quin & foliorum decoctum ad infellus convenit; eoque laxati ex ipsius foliis conficitur oleum. Quin & foliorum decoctum utiliter fovetur: vitiliginis quoque emaculat. Ad aures purulentas denigratissimas, capillis infunditur.

infunditur. Sed & eorum succus eadem efficit. Ipsa verò folia trita & ex aqua illita humidis ulceribus & partibus omnibus fluxione laborantibus, cœliaciæque profunt. Siquidem admixto oleo omphacino, aut exiguo rosaceo cum vino valent ad herpetas, Erysipelata, testium inflammationes, epiphytides & condylomata. Arentia verò folia trita paronychiis & pterygiis, itenque alis semibibus, humentibus, adeoque tetrum virus spirantibus, utiliter insperguntur, & cardiacorum sudores prohibent. Cæterum cremata aut etiam cruda cum cerato, ambustis, pterygiis, & paronychiis medentur. Exprimitur & foliis succus affuso vino, vetere aut aqua cœlesti, cujus recentis usus est: nam exsiccatum stum contrahit, virêque amittit.

Myrtidinum magis quam Myrtus astringit. Tufum verò & vino austero addito coactum in parastillos, siccaturque in umbra reponitur. Efficacius porro est tum fructu, tum foliis, ceratis, possit, insectionibus & cataplasmatibus admixtum, ubi contrifundendum aliquid est. *Hæc omnia Dioscorides.*

Quæ præterea habent Plinius, Galenus, Sethi, alique vide apud J. Bauh. *Hist. pl. lib. 5. cap. 1.*

Ulus internus foliorum aut baccarum nunc dierum rarior est. Adhiberi tamen possunt in diarrhoea & expulsiõe sanguinis.

Syrupi ulus est ad catarrhos calidos, tenues præcipue cum pectus occupant.

Oleum duplex est in Offic. alterum fit ex bacis Myrti, alterum ex foliis Myrtillorum. Ego (inquit differetia sit, quod ex bacis fit Myrti vocatur: quod ex foliis Myrtillorum. Ego (inquit Cap. Hoffman.) non magni facio, & sicubi opus est illo extrinsecus, in fluxibus alvi, ambustis, intertriginibus debilitati generis nervosi, &c. uti potius melior.

Facultates Myrti omnes dependent à vi ficcandi, adstringendi, & suavitate odoris. *Myrtis/que emendat oris odorem. Seren.*

Aqua è floribus Myrti destillata ob odoris suavitatem myrtilis plurimum expetitur. Plinius apud Antiquos, antequam Piper reperiret Myrti baccas illius obtinuisse vicem tradit, quodam etiam generosi obsonii nomine inde tracto, quod etiam nunc Myrtatum vocatur. Eademque origine aporum lapor commendatur, plerumque & Oleum Myrtinum apud Veteres vide apud Plinium, Columellam, Dioscoridem, Catonem, Palladium. Consule etiam de his & eorum viribus si placeat J. Bauhinum, loco modo citato. Bellonius refert Illyricos Myrti foliis coria perficere, quemadmodum Macedones Rhoe; Ægyptios Acacie siliquis; Astæ minoris incolas glandium Æsculi calycibus; Gallos Quercis ribus; Phryges sylvestris Pini corticibus. *Clas. hist. lib. 2. cap. 12.* In Myrtis coccum nasci unico animali vivo vesicula incluso prædium observavit Bellonius.

8. Cambui seu Myrtus Americana sylvestris Pilon. Marggrav.

Due huius species in glebosis terris, lento utraque ligno & cortice cinereo, luxuriant: quæ ob fragrantiam, altitudinem foliorum, florum & fructuum, Myrti sylvestris nomen merito obtinent.

1. Prior arborecens, latifolia, Cerasum nigrum per omnia externa æmulatur, si ramos, folia, flores & fructus consideres: cæterum interna qualitate eam superat, quod folia & flores optimi non solum odoris, sed fructus nigri admodum sunt saporosi, grata accedente adstrictione, omnino pater incolas expetiti, & in foro publico venales.

2. *Posterior* est rubra, quantumque magnitudine prædictæ cedit, tantum dignitate illam superat, ac proinde fructus inter delicias Pharmacopæie habentur. Frutex hic est *foliis* solidis, late viridibus, oblongis, alternatim sibi appositis, sed raro oppositis.

Semel per annum floret, Sole ad Scorpionem accedente, tam grato odore olfactum, quam niveo colore visum reficiens. *Flos* enim tetrapetalos totus albicat.

Fructus crocei baccarum sunt magnitudine, raro solitarii, sed Cerasorum more copulatim positi, & pediculis suis innitentes, rotundo umbilico papillari præditi, qui si tempestive avellantur, succo turgent optimo, sed tandem fauces, si multum illi velarici, confringunt. Continent intus nuculem tenui cortici inclusam. Cæterum stomachum reficiunt, corroborant, astringunt, sedant: Succi oleum tenui cortici inclusum. Cæterum stomachum reficiunt, corroborant, astringunt, sedant: Succi oleum tenui cortici inclusum.

3. Tertia Myrti species hic reperitur, quæ Myrtus alba appellatur, sed infrequentior est.

9. Myrtus Zeylanica odoratissima baccis niveis Monococcis Hermannii. Maranda Zeylanensis.

Ligno est candidissimo eboris instar, solido, ponderoso; cortice scabro, tenui. Ramis numerosis, fornicato ambitu perpulchrè orbiculatis; foliis rigidis mucronatis, jucundo viridi lavore nitentibus, odore citri fragrantè, sapore aromatico leviter adstringente. Ad fummos ramos prodeunt ueroculi candidi diaphani globuli, florum unedonis instar, è quorum umbilico proficiunt innumera apiculatæ aconcoloria stamina. His emaricidis ueroculi transeunt in baccas pisi majus magnitudine, molleculas, niveas, dulcis aromatici saporis, includentes acinum unicum fuscum angulosum. Baccas puerili effrant; foliorum decoctum, observatè tenui diatæ, Luen Gallicam vigoroſe expugnat. Lignum ad capsas, scrinia, aliæque utensilia expetitur.

Alias varietates recenset Hermannus, ut Myrtum foliis Buxi contortis. Myrt. minimam foliis splendens. Myrt. ballamicam foliis Mali granatæ crassiusculis, pinguibus, lucidis. Myrt. fol. Rosmarini. Myrt. foliis odore Nucis Moschatæ, cauliculis rubentibus vulgo odore Citri. Myrt. foliis ex luteo variegatis. Myrt. Africanam humilem foliis Myrtilli crenatis, cauliculis nigricantibus, seu Fruticem Æthiopicum bacciferum foliis Myrtilli Breyer.

CAP.

CAP. XXX.

De Hedera.

Hedera, Græcis *Klons*, nonnulli habendo dicta videtur, sed malè cum antepennulimani corripit, unde etiam in antiquis & melioris notæ codicibus malè scribi per æ nemo non videt. Alii *hedera* scribunt, et ad *edendo* dictam volunt. Etenim arborum importuna propagationis arbores amplexa enecat & exedit, præsertim illa species quæ major & arborea dicitur. Ex mihi fanè (inquit Vossius) hæc posterior placet *hynaropa*. Neque obstat quod in antiquis codicibus per *H* scribatur. Nam additur ea, quemadmodum Pontanus quoque sensit, ut in accusativo utroque dativo atque ablativo plurali à verbo *edam*, *edam* & *ederis* distinguatur.

Klons Græcis dictum putant à Cisso, quem pusionem Liberi patris fuisse Græci fabulantur, & in nominis sui fructum conversum, dum administrat cum eo Deo satiens allisus terræ perit. At probabilior etymologia est *hædæ*, i. e. verne fusc curculione, qui in frumento, hordeo & tritico maxime nascitur, cui natura est femina illa culpidè potius, quam ore exiguus foraminibus terebrare, unde *hædæ* Pumex ob fistulosas ac porosas cavitates dicitur. Eodem modo planta hæc *klons* vocatur à porosa textura, & innumeris fistulis pervia, quæ vinum transmittit.

Planta hæc è nonnullis non inepta Parasitica appellatur, quod aliena quadà vivat, & partem falem alimenti ab arboribus quas amplectitur exugât. Partem inquam alimenti: non enim (ut vult Theophrastus) apud nos nascens illa hedera species si inferius succidatur durat, nec emoritur, quoniam contrarium experientia constat, & nostra & aliorum. Miramur autem tot Hedera species in Græcia inveniri quot recenset Theophrastus, aut ubi eas viderit, cum in omnibus quas nos lastravimus regionibus unica tantum hæcenus observata fuerit. Nam Hedera helicon dictam, provolunt & sterilem, à majore arborea & fertili non aliter differre cum Trago, Cæfalpino & J. Bauhinio putamus, quam vel ratione ætatis, vel loci ubi crescant: hinc enim solum fieri quod aut formâ differant aut fructu.

A. Hedera communis major & minor J.B. arborea C.B. item major sterili ejusdem. Arborea sive scandens & corymbosa communis Park. item Hedera helix ejusdem & Ger. Climbing, or berryed Ivy; alto barren, or creeping Ivy.

J.B.

Sarmentis tenuibus longo & errabundo reptatu proximis arboribus aut parietibus innixa alia petit, itaque semel apprehendit pro radicis usa, barbato fibrarum propagatas radices in alieno solo agens, cortice magna parte rugoso, cinereo, in novellis ramis viridi, materie alba firma. Folia nullo orientia & pendencia, inferne ad luteum tantillum ex virore declinantia, sinuosa, triquetra, alias reflex herbecis foliis radiatis constant, totidemque luteis apicibus in orbem circumacti multi umbellæ insident. Corymbi succedunt per maturitatem nigri: acini singuli semunciat longioribus pediculis in ille reliqui acini nitor, inscripti, velut opercula imposita urceolo, cujus centrum designat prominens femina, unum, duo, tria, quatuor, quinque, oblonga, gibba, turgida, curculionis convolvulo similia, composito non asinilia.

Observatè Cæfalpino, cum ad eam atatem accesserit Hedera, ut fructum ferre possit totam mutat faciem naturamque, nam per se erigitur, & quidem in tantum aliquando, ut nullum relinquat conjunctionis vestigium cum repente hedera. Quamdiu enim affixa est folia fert in angulos deflexa, ad summum quinos, quorum duo utrinque prominent, unus in summo folio: quo autem magis adolescit, folia & pauciores edunt angulos obtusioresque & ipsa majora sunt & virentiora, & unicolora, cum ab initio eadem pumila sint, nigra & maculis albis [secundum venas] distincta; aliquando inferne subrubentia, cum autem erigitur folia rotundantur, obliteratis ex toto utring, angulis omnibus, folo eo qui in summo est relicto.

Hedera passim nascitur ad arbores, in sylvis, campis & hortis, & ad ædificiorum muros. Sylvarum opaca, arida & saxosa perrepat, ut rectè J. Bauhinus.

Hedera Dionysii Dalechampii J.B. poetica C.B.

Lugd.

Ex congenerebus nigris folium habet minus atum, minimè angulosum, crassum, carnosum, venosum, in acumen fastigiatum, nec admodum densum, in corymbis acinus luteos, auro nitore fulgentes, ex congenerebus aspectu maxime pulchros. Hæc radicibus fasciis reliquarum modo vicinas arbores enecat, succo eorum exhausto. Raro in Gallia provenit, nec rarius potè in aliis regionibus; est enim, ut mihi videtur, varietas quadam hedera, baccarum colore à vulgari differens, quemadmodum & Agrifolium baccis luteis ab Agrifolio communi: quod rarius etiam occurrit.

Omnis hedera, autore Dioscoride acris est, astringit, nervos lædit. Internus hederae foliorum visus, ulus (quia capiti nervosque generi adversatur) rarus est. Externus creber in ichoribus excandis & sanandis: in fonticulis ab inflammatione tutandis [imponitur quotidie folium] apertis conservandis, humoribusque illuc fluentibus eliciendis vi sua attractoria; in ozænis curandis; in aurium M m m m m in purulentum

purulentarum dolore sedando. Veteres folia cum vino cocta ad ambusta & ulcera maligna commendant, & maculas solares: cum aceto cocta aut cruda cum pane trita leniosius profunt. Arthritici quidam dolenti parti imponunt cruda folia Hederæ, quibus aliquis impræsentiarum levamen fe sensisse narrat, adeo ut per multos annos non aliis topicis usus sit. *Antonius de Heyde* in Centuria observationum Observ. 5. Florum ficatorum pulvis quantum trium digitorum apicibus comprehendas, ex vino bibitis fluxum dysentericum sistit.

Acini drachmæ pondere cum vino assumpti mirifice calculum pellunt & urinam movent. Ad menses suppressos minime fallax traditur remedium, si acini tres Hederæ arboreæ in pulvere triti, cum aqua stillatitia Pulegii & paxillo Croci bibantur calidæ, idque manè, diebus aliquot continuus.

Quinque aut sex acini ante poculorum certamen comesti ebrietatem arcere dicuntur.

Baccæ purgant per superiora & inferiora, unde à nonnullis contra febres exhiberi solent. *Schred.* Pulvis baccarum hederæ plenam maturitatem adeptarum larga dosi exhibitus arcanum est contra pestem. Remedium est Alexis Pedemontani. *D. Boyl.* De utilitate Philosophiæ experiment. ad medicinam.

R. grana Hederæ quæ vergunt ad Septentrionem bene matura: in umbra siccat. in pulverem redigantur. Dos. 3 j. in vino albo provocando sudorem. Expertum sepe remedium. Eiusdem meminit & J. Bauhinus è Camer. Corymborum pulveratorum scrupulus unus ex aqua Menthæ aut simili effusus est ad ventriculi dolores: Alicubi & peste correptis exhibent, quibus sudores eliciunt potenter.

Oleum è baccis destillatione elicitum præstans est ad frigidos articulorum morbos: menses ciet, calculos pellit, fœdida ulcera extergit.

Hederæ hoc à natura peculiare habet, quod prima ejus folia sint angulosa & varia, posteriora & summa rotunda. Solet enim natura aliàs occidendo procedere à simplicibus ad varia, inquit C. *Hofmannus* in *De Medicam. Official.* lib. 2. cap. 102. Idem tamen (quod pace illius dixerim) observatur etiam in Agrifolio, in Smyrnio Cretico, in Sio aquatico maximo, Thlaspi vero Dioscoridis *Zamoni*, aliisque quarum folia ima & ad radicem sinuata aut laciniata, superiora integra sunt.

Vulgo jactatur & Wecherus ex Euanymo & aliis refert, Vinum ab aqua separari, si vas ex hederâ conficiatur, eique vinum infundatur cui aqua permixta, brevi enim permanente vino aquam extillare. [Veteres Carro, Varro, Plinius, vinum extillaturum aiunt, remanente intus aqua, quod verisimilius est, cum vinum spirituosius sit, & tenuiorum subtiliorumque partium.] In hujus experimenti veritatem ut inquirerem, ex ligno Hederæ (cui mihi fructum obgetit brachi magnitudine) pocula confici curabam, quorum maximum liquoris libram semis capiebat; cui vini duas partes, aquæ unam infundebam; quæ per tres dies mixta ubi tenuissent, paulatim una transudabant. Ex quo de experimenti veritate iudicium ferre quisvis poterit. *Worm. Mus.* lib. 2. cap. 17. p. 171.

Lignum Hederæ de radice dissectum, ubi crassius esse consuevit, à sutoribus in cum ulum parari solet, ut postquam cutellos suos ad corium discendum idoneos ad coram exacerant, alperiores etiam tunc illos aequales levigatosque reddant ad dictum lignum ultra citraque ducendo: quod præ aliis ad hunc usum idoneum iudicetur, fortè ob mollitiem substantiæ ipsius, quæ etiam sensu percipitur.

Grana baccis exempta, triticeis nonnihil similia, cum à Sturnis aliisque avibus in arcibus & templorum tectis parâ à nonnullis inventa fuerint, occasionem sibi dederunt, & fâsi imaginandi, & in vulgus prodigiorum credulo rumore spargendi tritico pluisse.

Habetur in Officinis Hederæ lachryma fœsi gummi ex saturato virore fere nigrescens, vitreo nitore, sed non pellucido, durâ satis compactâque consistentiâ, non tamen uniformi, rubiginosis intercurrentibus micis: haud difficulter in pollinem redigitur, saporem imprimis siccum haud injunctum, cum levi quadam amaritudine, salivam croceo colore tingens. Candelæ admodum claram & pertinacem edit flammam, nitore fere thuris, & nè tunc quidem liquefit. Hujusmodi resina, J. Bauhinus rubram, odoratam, pellucidam gustu acrem, charidem inbuentem olei instar, igni admodum flammam concipientem ut cætera resina, in castello *L'Abate* prope Geneviam. Nec dissimile ad nos misit amicus quidem Worcesteriæ in Angliâ collectam: rarius tamen apud nos invenitur.

In lætaceis stylis fabricari potest è ligno hederæ, novissime imponatur semel in mense. Exuperior id quoque in meis fonticulis, quibus loco pistorum globulos ex hoc ligno hederaceo à Tornario concinnatos impono: commodissimi sunt, egregie enim attrahunt, & nonnisi semel in mense eos mutare necesse est. *Hildanus Cent. 1. Observ. 41.*

SECTIO

SECTIO IV.

De Arboribus fructu umbilicato sicco.

CAP. I.

Anomum quorundam odore Caryophylli J. B. Anomum aliud quorundam & Caryophyllon Plinii Clusio suspicatum Park. Caryophyllus aromaticus fructu rotundo, Caryophyllon Plinii C. B. Piper odoratum Jamaicense nostratibus. Sweet-scented Jamaica Pepper; & All-hyffe.

FRUCTUS, Piper odoratum Jamaicense dictus, nunc diuerum copiosius infertur in Angliam, æstque in frequenti usu in culinis nostris ad cibos condendos: à vulgo *All-hyffe*, quasi omnium dum Aramum instar effert, appellatur. Orbicularis est, Piperis grano plerumque major, inter prædixus quadripartito, duo continens nucleos (ut rectè J. Bauhinus) nigros, atro-virentes tenues brana tectos, qui intergerino pariete dissepiscuntur. Tota fere fructus figura externa pulchre membranata, colore excepto, respondet. Sapore est acrisculum, aromaticum, ad Caryophyllos accedente.

Clusiana fructus descriptio minus exacta est: ait enim cum apertum semen continere in binas bus distinctis loculentis seu cellulis à fe mutuo separata, seu pariete intergerino distincta: præfructum umbilici seu corollæ in summo fructu nè verbulo quidem meminit, ut dubitem an eundem fructum describat necne.

Nos plantam ipsam nondum vidimus, neque quisquam post Clusium, quod scimus, eam descripsit, reliquam ergo descriptionem à Clusio exoticis mutuam dabimus.

Fructus hic botri in modum nascitur, ut ex multis granis, quæ petiolos suos adhuc retinebant, & binis triticeis granis, uni ramulo inherentibus conjecturam facere poteram: si huiusmodi erant longa, tres lata, nonnulla quinque duntaxat uncias longa, duas cum semisse lata, alia trium unciamina & angustiora, præsertim quam granis permixta reperta fuerant, pro loci quam in ramis aut ramulis occuparent ratione: nulla autem inter illa reperi quæ serratas haberent oras, sed æquales omnia, & multis tenuibus venis à nervo folia per longitudinem secante in latera oblique excurrentibus prædita, eorum mucrone nunc angustiore, obtuso tamen, nunc latiore & quasi orbiculato, cineracei ex spadiceo coloris, & satis acris saporis: ramuli qui additi fuerant, tenues, quadranguli, cineracei coloris cortice tecti, annotini videlicet, qui verò postea nati spadiceo, retinentes adhuc vestigia ubi folia adhererant, quæ uplerimum ex aduerso nati demonstrabant; & illi etiam acrisculi saporis perinde ac folia, nec ingrati odoris. Radix una ad Clusium transmissa quæ hujus fructus ferebatur materiæ erat valde dura & firma, interna parte alba, externa & sub cortice latente fusca [ob vetustatem forsitan] erat autem gemino cortice tectum, interno quidem satis denso, fusco, coloris & acris saporis, externo vero breviori, ex cineraceo flavescens coloris (quam ex argillacea terra in qua planta nata conuulsi verisimile est) acerrimique saporis. Eam porro radicem multis tenuibus fibris firmatam fuisse, quædam adhuc adherentia, & aliarum quæ abrupte vestigia apparentia satis innuebant.

Hunc fructum Clusius Caryophyllon Plinii esse sentit & consensit C. Bauhinus, nec nos repugnamus. Nullus ejus hæctenus in medicina usus est: verum calasciendi, adstringendi & exsiccandi vi polle-ore odore sapore demonstrant, & reliqua præstare posse quæ Caryophylli aromatici: nec inopet odorem consimilem & umbilicum quadripartitum ad Caryophyllorum genus à C. Bauhino re-feritur.

In insula Jamaica copiosius provenit, & compositionem Chocolate ingreditur.

Locum.

Xocoxochil seu Piper Tavafci Fr. Hernandez lib. 2. cap. 5. Piper Chiapa D. Rodi. Hernand.

Huc idem putatur, est autem Arbor magna, Mali Medicæ foliis, floribus coccineis Mali Punice formâ, sed odore florum Mali Medicæ, atque adeo jucundiore, quod etiam folia ipsa vinctur; fructu orbiculari, acinolo, racematim dependente, primo viridi, mox fulvo, ac tandem in nigrum colorem inclinantem, acri odorato, & ordine tercio sicco acido, calido.

Piper vicem supplere potest, & pro Carpopalamo aut Carpesio substitui. Roborat cor ventri-*Piper*, culumque, utero consistit, flatum dissipat, obstruções aperit, urinam & menses evocat, frigus pel-*Piper*, aliaque præstat quæ apud autorem vide.

Folia hujus Piperis seu Caryophylli Americani habent saporem acrem & valde Aromaticum; Piper odoratum Jamaicense nostrum esse hoc Anomum seu Caryophyllum, & Xocoxochil seu Piper Tavafci Fr. Hernandez, & Piper Chiapa Franc. Redi à *D. Taceredo Robison* primum edoctus sunt. Alterius ejusdem fructus in insula S. Laurentii nascentis meminit Garcias, Avellana magnitudine, aut ea majoris, qui Caryophyllum redolet, sed incomperit adhuc usus. Caryophylli odore fru-ctus exoticus C. Bauhino dicitur.

Mmmmm 2

CAP.

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER VIGESIMUS SEPTIMUS,

QUI EST

De Arboribus Pruniferis, quarum flos * Basi seu imo fructui adhæret.

* Hoc & de
sequentibus
intelligendum.

Arbores Prunifera voco quæ fructus majores proferunt officulum intus unicum, rarissime geminum, pericarpio seu pulpâ etiam per maturitatem humidâ undiq; cinctum continentes.

His etiam annuero unam vel alteram arborem fructu Pruniformi cum nucleo intus nudo, seu nullo officulo tecto.

Hujusmodi arbores distinguo in eas quæ fructibus sunt ad singulos flores singulis, vel quæ fructibus ad singulos flores pluribus, cujusmodi est Theka H. M.

Prioris generis arbores sunt vel fructibus in singulis pediculis singulis; vel in eodem communi pediculo pluribus, quas *Racemosas* appellamus.

Quæ fructibus sunt in singulis pediculis singulis sunt vel iisdem pediculis brevissimis donatis, vel pediculis paulo longioribus, vel pediculis longissimis.

Prioris generis sunt, *Malus Armeniaca*, *Malus Persica*, *Amygdalus*, *Nux moschata*: Secundi sunt Pruni propriè & stricte dictæ: Tertiæ Cerasi & congeneres.

Quæ fructibus racemosis aut umbellatis sunt dividi possunt in eas quæ fructu nudo sunt, & quæ fructu Calyce excepto.

Quæ fructu nudo sunt dividi iterum possunt in officulo fragili donatas, & officulo ligneo & lento: utrumque tandem genus in eas quæ officulo sunt monospermo seu nucleum intus unicum claudente, & eas quæ officulo polyspermo seu multinucleo.

Officulo lento & ligneo donatæ sunt, *Mangæ* seu *Ambæ* dictæ & affines, item *Persea* arbor & congeneres. Officulo fragili præditæ sunt *Olivæ* & affines, *Padus Theophrasti*, *Machaleb*, *Lauro-cerasus*, &c. Officulo fragili multinucleo est *Myxa* five *Sebesten*, &c.

Arborum Pruniferarum Tabula.

Arbores Prunifera quarum fructus majores cum sint, pericarpio seu pulpa molli officulum unicum rarissime geminum ambiente constat sunt vel fructibus

Ad singulos flores singulis, iisque vel

Solitariis, seu in singulis pediculis singulis, quæ vel sunt pediculis

Brevissimis, fructu vel

Compresso seu pulvinato, officulo

Levis aut *æquali*, folio rotundiore; *MALUS ARMENIACA*.

Inæquali, sulcis aut scrobiculis exarato, folio longo serrato, officulo

Rotundiore rugis scabro fructus pulpa copiosiore, molliore & eflescentulo seu lanuginoso, ut *MALUS PERSICA*, five glabro, ut *NUCIPERSICA*.

Productiore & scrobiculis exarato, pulpa per maturitatem ficiore; *AMYGDALUS*.

Rotundiore & minus compresso, seu nucleo aromatico, venis flavo-rubentibus vario, triplici putamine tecto; *Nux moschata*, seu nucleo duobus tantum tegumentis incluso; *PONNA HORT.* *Malah.*

Paulo productioribus, flore

Alto speciosiore, officulo fructus compresso & minus crasso ac duro, pulpa molli; *PRUNUS*.
Luteo aut herbido minus pulchro, officulo duriore, arbore ipsa

Non spinosa, fructu tereti, oblongo, valdè acido, officulo etiam tereti, durissimo; *CORNUS mas*.
Spinosa, foliis trinerviis, per ambitum serratis, fructu Olivæ figurâ, officulo pariter, & ut Olivæ scabro; *ZIZYPHUS*.

Longissimis in hoc genere, fructu breviori & ad basin latiore, rotundiorque quam sint Pruna, & officulo pariter breviori ac tumidiore; *CERASUS*.

Racemosi aut confertim nascentibus seu in eodem communi pediculo pluribus; iisque vel officulis

Monospermis seu unicum intus nucleum claudentibus, quæ vel sunt fructu

Nudo, calyce unâ cum flore deciduo, officulo

Fragili; fructu ipso vel

Pruniformi, liquore pingui, Oleo dicto scatente, foliis salignis subtus incanis, perpetuis, officulo fructus durissimo, scabro; *OLEA*.
Cerasiformi, folio

Perpetuo, lato, oblongo serrato, fructu majore dulci; *LAURO-CERASUS*.
Deciduo, seu fructu amaro, Cerasi officulo, foliis Betulaceis *MAHALEB*; seu quæ fructu est dulci, officulo oblongo scabro, foliis longioribus subtus incanis; *PADUS Theophr.*

Lento & ligneo, nervis seu fibris lignosis exterius undequaque, velut tomento obfuso; fructu ipso seu reniformi ut in *MANGUS* five *AMBA*; vel *Pyriformi*, ut in *PERSEA*; vel *Pruniformi* ut in *ACAJA*, &c.

Calyci insidente, ut in *CINNAMOMO*, *Vidimaram*, *Karyl*, *Elegi*, &c.

Polyspermis, seu plures nucleos continentibus cujusmodi sunt, *MYXA* five *Sebesten*, *Myrobalanus Emblica*, &c.

Ad eundem florem pluribus, *THEKA* H. M. *Kyati* five Bontii.

His addimus duas arbores pruniferas fructu majore bina intus officula continente: item duas fructus nucleo nudo, seu nullo officulo tecto.

CAP. I.

De *Malis Armeniaca*. *The Apricot-tree*.

Mala Armeniaca ab Armenia dicta Romanis, autore Dioscoride, Præcocia dicuntur, quod ante alios fugaces fructus maturescant; nominantur & Præcoqua. Galenus etiam scribit vetus hujus arboris nomen [*Malus Apricot*] vocare enim omnes tum fructum, tum Arborem *æquiducum*; licet * alibi Præcoqua ab Armeniacis distinguere videtur, cum illa his præstantiora corrupta est: à quo fonte nostrum *Apricot*, & Gallicum *Abricot* profluxit. Plinius Præcocia mala inter Persica numerat, & eorum duo genera facit, Supernas amplum & magnum, & vulgare parvum & strigosum, etiam Armenium dictum.
Differunt autem Præcocia à Persicis, quod illis folia latiora, Pyrum aut Populum nigram referentia; ossa plana & levia, cum Persicorum rugosa sint & cavernosa.

1. *Armeniaca mala minor* J. B. *Malus Armeniaca minor* C. B. Ger.

Magna est arbor, Persice aliquatenus affinis, cortice nigriore, caudice crassiore, firmo, ramis magis patulis brachiata. Folia habet Persicæ foliis latiora, breviora, ad Populnea aut Betulacea quodammodo accedentia rubedine subinde secundum nervos persperfa, acuminata, denticulata, & pinnulis subinde ad pediculum auriculata, sapore acido. Flores ex toto rubore pallent, Persicæ floribus persimiles: Nobis Pruni potius floribus similes videntur, sed majores: Fructus verò præcocior citius maturatur, Pruno æqualis, immo plerumque major, intus floridus, luteus, carne solidiore ficiore, quam Persica, necnon magis sapida, Equamvis aliqui diversum sentiant, & reverà optima Persica, Nectarea nostratibus dicta, Armeniacis

niacis etiam optimis nostro palato lapidiora & delicatiora videntur: in genere tamen verum est Armeniaci Persici sapore excellere] gustu vinofo, quæ ob officulo facile abscedit, non ita rugoso ut Perficorum, compresso modice, nihilominus ut utrinque promineat, nucleum claudente ad officuli proportionem, sed minus longum quam Persici, & pro portione craffiores, sapore minus amaro quam illius, & nonnihil ad Amygdalam accedente, non sine impressione Aromatica.

Mathiolus os in quibdam amarum reperiri scribit, at Parkinsonus fe id nunquam observare potuisse ait. Quamvis tamen ille non observaverit, non video cur res ita se habere non possit, cum Amygdalus cognata arbor fructum nucleo amaro interdum producat.

2. Armeniaca mala majora J. B. C. B. Armeniaca malus major Ger.

Hæc paulo minor Persicis, saltem ut plurimum, impressa lacunâ sulcata [quod minoribus etiam commune est] altera parte nonnihil interdum rubentia & maculosa, altera ex luteo pallida, carne tenera sed callosiore quam Armeniacis minoribus, dulciore, grata, odorata, quæ officulum facile relinquit, Amygdalino aequale, latius, levius, compressum, ab uno latere cristatum, fractu haudquam facile. Harum notarum pleraque, etiam Mala Armeniaca minori conveniunt. Ipsa quoque arbor & prædicta nonnihil variet. Nam præterquam quod infusione hæc comparata credatur, raro in proceram excrevit arborem. *Matth. & Dalech.*

Folia Populi nigre æmula, quam prædictæ rotundiora quaterna quinque simul emergunt. Flores albus, Cerasi florum figurâ, cui succedunt fructus Perficorum quadantenus speciei, aureo colore cum purpura mixto, unde *Chrysemela* Romanis nuncupata. Plerique Herbariorum duas has differentias agnoscunt, non tantum magnitudine sed & saporis suavitatis differentes, palmam tribuentes majoribus. Quod verò nonnulli à minoribus infusione majora haberi posse existimant experientia falsi convincit: nam minorâ quamvis infusa Pruno (ut mos est in hoc genus arboribus) aut ali Armeniaca aut in oculata, minorâ semper producit.

His addit C. Bauhinus tertiam speciem, nimirum Mala Armeniaca majora nucleo dulci, quæ Gelsnero Mala Arm. candicantia, gustu suavissima, nucleo oblongo, dulci ut in Amygdalis.

4. Armeniaca alba *Park. parad.* Folia habet multa simul complicata. Fructum raro & parvè admodum profert, qui à vulgaribus Armeniacis non aliter differt quam colore albidiorè, nec per maturitatem ullatenus rubente.

5. Armeniaca mascula *Park.* Folia habet viridiora & tenuiora quam vulgaris Armeniaca: fructus rarè admodum, nec copiosè fert, non alia in re quam sapore paulo delicatiorè à vulgaribus diversos.

6. Armeniaca mascula longa, à præcedente non aliter differt quam fructu paulo longiore.

7. Armeniaca Algerina, fructu est minore quam cuspis præcedentium, non minus tamen delicato, flavo, officulo intus nigricante, Cerasi Lactariæ nucleo paulo majore.

At nec, Parkinsonus enumeravit species omnes que in curiosiorum hortis alunt, cum ex quo ille vixit novæ varietates productæ sint. Nec si quis omnes enumerare possit hodiernas, ille rem conficiat, cum producendarum numerus sit potentia (ut loquuntur Philosophi) infinitus, novis indices ex semine fatis nullo certo aut definito numero exorientibus & exorituris.

In hortis & viridariis Italiae, Galliae, Germaniae, Angliæ magno numero coluntur. Martio aut Aprilis, citius feruere, pro tempestate anni florent; fructum Junio Juliove maturant.

Ex nostra observatione Poma Armeniaca Anglica Italici & Gallici, quotquot nobis degustare contigit, longè sunt præstantiora.

Bonitate Persici superant: neque enim, ut illa, in ventriculo coarumpuntur, neque tam facile accedunt, vulgè etiam suaviora habentur, unde & stomacho sunt gratiora. Febres tamen causare dicuntur non minus quam Persica, verum eas breviores & quæ faciliè solvantur. Cum Saccharo condita & asservata, sive liquida, sive sicca inter præstantissima dulciora sine bellaria à matronis nostris habentur, ex his etiam Scribitur, *Carta* dictæ, omnium optime sunt, sive maturitate adeptis, sive immaturi, Oleum è nucleis Armeniacorum expressum misceat valere tradunt inunctum ad inflammationes hamorrhoidales, & ad ulcerum tumores & lingue impediementa, & pariter ad aurium dolores.

Item potum 3v. pondere cum vini Cretici 5j. calculos pellit, & colicos juvat. *J. B. è Mat. Med.*

Muniacus arbor Petri Crescentienfis nobis Mala Armeniaca videtur. Cæterum Armeniaca mala quæ apud Hortulanos Londinenses plurimi hodie sunt, & majore studio coluntur, sunt, 1. *Algerinum* dictum à loco unde primò allatum, à Joan. Tradescantio, de quo jam diximus. 2. *Masculinum* dictum generum, cuius nominis rationem me nescire fateor, de quo etiam supra. 3. *Turcicum*. 4. *Aurantiacum*. 5. *Album* supradictum. 6. *Romanum*.

CAP. II.

De Malo Persica.

Atio nominis obvia est, siquidem Mala Persica dicta sunt à Perside, unde primùm advecta. Mala Persica ab Armeniaca & reliquis congeneribus differt foliis longis angustis. Fructus officulo rugis & sulcis profundioribus exarato.

Nunc persicæ autem à Persici fructus glabrie differunt.

J. B.

Malus Persica J. B. & aliorum. The Peach-Tree.

Iusta magnitudinis arbor est Persica, caudice satis crasso, ramis brachiata, cortice rubente & subfuso. Flores profert pulchros, dilute rubefcentes, odoris exigui, è quinque foliis latis compositos. Insident autem flores, longiuscula, purpurantia aut alba, cum parvis magnitudinis *sylo*. liola carne sese explicantibus. Poma nonnihil rotunda, densè villo tomentosa, in quinque foliis pulchrè flava, aliis puniceâ arca decorata, carne alba vel pallida, interdum flava, variis ruferente, in quibdam tamen speciebus facile separabili, (quæ bonitatis nota habetur) cujus profundis sulcis & scrobiculis passim se infundit. Est autem officulo crassities insignis, durities fere invicta, valvis constans; in quo nucleis callosis, oblongis, exacutus, albus, flavescens cuticula vestitus, binis detractâ geminis, h. e. è duobus foliis feminalibus compositis, conspiciuntur, amaricans, non tantum gustu insuavi. Folia oblonga, Salicis, acuminata, crenata, Amygdalinis, flavis persimilia, majora, nica, satis firma, ob id ad torni artificum præliis expetita.

Hæc arbor non multam ætatem acquirit, ut enim citò & promptè adolescit, & ad frugem pervenit, ita non multis annis post senescens tendit ad interitum.

Malus Persica Theophrasto indicta videtur: nam quæ de Persia aut Persicæ habet huic arbori minime conveniunt: & Plinius Persicam à Persica manifestè distinguit.

Malorum Perficorum multe species seu varietates tum à Veteribus, tum à Recentioribus memorantur. Differentiæ autem funtunt vel à loco natali, vel à figurâ, vel à consistencia seu soliditate carnis, quod respectu alia duracina dicuntur, alia præmolli; vel à sapore, vel à colore pulpæ, vel à celeritate aut tarditate proveniendi & maturificandi.

Duracinis, autore Plinio, quem sequuntur multi à Recentioribus, caro firmiter adheret ossi, nec facile avelli aut separari potest. At verò rem ipsam inueniens, inquit J. Bauhinus, contrarium magna ex parte Persica quibus pulpa hæret ossibus, cæteris fere esse molliora, ac interdum penitus mucosa & succulenta; frimior vero pulpa cui non adheret: quod & nostra experientia confirmat. Commodissime autem divisio Perficorum, me iudice, est primò in ea quorum corpus pertinaciter ligno adheret, & ea in quibus faciliè & sponte à ligno abscedit; utrumque autem genus vel magnimemorabor. Species tantum celeberrimas quæ, hodie præcipue in honore sunt, & C. Bauhini pinacæ, J. B. historia, & aliis recentioribus proponam.

1. Persica minima alba *J. B.* magnitudinis parvorum Malorum Armeniacorum, alba, hirsuta, pulpa alba, adherente ossi, Juli fine & Augusto maturæcent, gustu sapida: Ossâ sunt valde parva, oculata tamen. An Persica activa, Armeniacis similia, sive Persica S. Johannis. Non probat J. Bauhinus, quod frater saporem panis similem cum Armeniacis habere scribit: sua enim non habere cum saporem, nec etiam qui de parvis Persicis scribit talem tradunt.

2. Persica parva alba *J. B.* carne faciliè separabili à nucè, sapore commendabili, officulis nec tam profundis, nec ita frequenter sulcatis, sed frequentioribus punctis & foraminulis referis. Hoc genus est, si fallor, quod nostratibus, *The Putting Peach* dicitur.

3. Persica mediocria albidâ *J. B.* Tunica vestitur ex luteo pallescens, carne alba, faciliè ab officulis separabili; prædictis magnitudine superiora.

4. Persica alba maxima *J. B.* carne lapida sunt, nucleis non multum adherente.

5. Persica lutea mediocria *J. B.* Externè lutea sunt, his pulpa firmiuscula faciliè abscedit ab ossè, saporis grati: minus rotunda sunt cæteris, profundior etiam fuit sulcata.

6. Persica maxima lutea *J. B.* lapidâ & durissimâ sunt pulpâ, quæ faciliè abscedit ab ossè: ipsum pomum satura flavescens, & propemodum crocea, & magnitudine insigni, quæ cotoneum fere aquat.

7. Persica alba mucosa & succulenta *J. B.* Pomum adaptum & leviter pressum faciliè in liquorem diffundit, ex acido ac vinofo aliquid amaricans habens, præsertim circa extima. Pulpa moricibus adhæret, unica nota non probat bonitatis.

Mementi etiam Perficorum porcinarum, quæ subus projici solent. Prædicta omnia (inquit) cute sunt tomentosa, quamvis alia minis.

8. Persica Hispanica, Melocotonea quorundam J. B. *Malus Persica melocotonea* Park. Persica dura carne candida, aliquando ex albo subrubente, item carne lutea C. B. *The Melocotone Peach.*

Folia & flores Persicæ: Fructus majores, tardius maturæcentes, sed diuturniores, pulvinato calyce, foras rubente, atque ex una parte maculis nigris notato: pulpâ intus Pomi, difficulter os deserente [officulo in ipso Pomo sepius delibescens, in quibdam etiam ita in frustula diffracto, acti id malum esse factum, quod aspectu mirabile quomodo id eveniret, fructu nondum aperto *J. B.*] Os ipsius fragilis quoque fit integrum sit. Caro firma, & quæ dentibus trita strepit sicut Pomorum, alba & circa extrema subviridis interdum, quâ ossi adheret purpurea atque languinea, gustu suavis, lapida, vinola; cute dura, villosa. Totius porro figura sublonga, & quam reliquorum angustior. Parkinsonus Melocotoneum à reliquis Persicis differre ait, quod extremitatem seu apicem habeat incurvum, & gustu sit reliquis delicatior.

9. Persicæ

9. *Perfica parva glabra*. *f. B.* caro nucleis adhæret & non admodum fâpida est.
10. *Perfica magna & speciosa*, carne usque adeo rubra, ut Carotarum instar tingant. *Perfica* succo quasi sanguineo *C. B.* Hæc nucleo sunt aliis foris rubente, alias nigro, inquit *C. Bauhinus*.

C. Bauhinus in pinace septem enumerat species.

I. *Perfica molli carne & vulgaris, viridis & alba.*

II. *Perfica succo quasi sanguineo. f. B.*

Hæc due species (inquit) lanatæ sunt, carnem succosam & flaccidam habent, quæ communiter à nucleo tota recedit, & alia sunt magna, alia parva, quædam proflus viridia, quædam alba, quædam maculis rubris picta; alia carne alba flavescente, alia rubra ut sanguinolenta videantur.

III. *Perfica dura carne candida, aliquando ex albo subrubente.* Hæc sunt *Melocotonea f. B.* *Duracina* (inquit) ob carnem durioris fci nominata, quæ *Rhodacina* dicta, aut ob odoris suavitatem, aut quod plerumque rubro colore altera fci parte niteant, aliquando pugni magnitudinem, & fructu anguloso, circa os rubente, quod aliquando per medium divisum, aliquando in partes disruptum reperitur, & à nostris *Perfica Mofchata* dicuntur. Horum, ut & sequentium caro dura & nucleo tenacissime adhæret, quæ aliquando etiam intrus saturatè rubet.

IV. *Perfica dura carne buxæ.* Et hæc *Melocotonea* dicuntur.

V. *Perfica affrica, Armeniacis familia, sive Perfica S. Joannis.* Hæc sunt minima alba *f. B.* Eorum quæ apud nos hodie præcipuo in honore & pretio sunt, 1. *The white Putneg*, *Perficum* à nucleis *moschata* denominatum album. 2. *The red Putneg*, Idem rubrum. 3. *The Crop-pear*, i.e. *Trojanum* aut forte *Trecense* à *Trecis*, i.e. *Tropes* urbe Gallica. 4. *The Labella Pear*, i.e. *The Saboy*, Sabaudicum. 6. *The Bourdeaux*, Burdegalenf. 7. *The early Putneg*, *Novingtonf* præcox. 8. *The old Putneg*, *Novington*. 9. *Violet Putneg*, *Muscatum violaceum*. 10. *Perficum*. 11. *Mutinenf*, *Modena*. 12. *Morello*. 13. *Rumtæ bullum*. 14. *Bellice*. 15. *Scarlet P.* 16. *The Royal*, Regale. 17. *Kicker P.* 18. *Bloody* *Monieur*.

VI. *Nuciperfica, quæ nucum Juglandum faciem repræsentat* *C. B.* *Nuciperfica* Park. parad. *J. B.* *The Pecarine* à sapore delicatissimo nectæreo.

Nuciperfica arbor est humilis, *Perfica* plerumq minor, trunco & ramis majoribus albicante cortice rectis, virgis & furculis tenerioribus valde rubentibus; foliis *Perficinis* adeo similibus ut discerni nequeant, nisi forte minoria sint [Amygdalæ; sed majoribus *Ruel*] flore *Perfica*, puniceo. Pomum emicat, viride, carnosum, fusculentum, minus & rotundius quam *Perfici*, nulla ad latus rimâ sulcata, nec ulli exterioris lanugine pubescens, carne firmâ & solidâ, sapore delicatissimo, dura itaque & scabrâ nuce in qua nucleus *Amygdali* aut *Perfici* amarus.

Nuciperfica septem species seu varietates recenset *Parkinsonus* in *Paradiso*.

1. *Nuciperfica moschata* ab odore fructûs dicta: carne est rubra, optimæ notæ. Nonnullis eadem sequenti putatur.

2. *Nuciperfica Romana rubra, seu racemosa*. Florem habet amplum, purpurascens, *Perfica*, fundo exteriori rubente, interiori viridi: fructum exteriori pulchrè rubentem, agminatim nascentem [duobus tribusve simul] saporis optimi.

3. *Nuciperfica rubra nobis*, florem habet minorem minûsq apertum quàm præcedens, petalis filamentorum fore instar tenuibus. Fructus exteriori rubent & ad singulos nodos singuli nascuntur: præcedente etiam cum plenè maturuit gustui crudior videtur.

4. *Nuciperfica flavæ*, quæ duplex est, alia fructu teneriore & sapidiore, alia fructûs carne duriore & minus probâ.

5. *Nuciperfica viridia* majora & minora. Hæc à nonnullis omnium præstantissima habentur.

6. *Nuciperfica alba*, quæ non videt *Parkinsonus*. Præcedente etiam quando matura exterioris albidiora esse dicuntur & specie ab istis distincta. Præter prædicta in Catalogo *Nuciperficorum* hodie celeberrim in Angliâ ad me missum invenio, 7. *The Murray Pecarine*. 8. *The Calverley*, utrumque à colore denominatum, ut & 9. *The Yellow*, i.e. *Havum*. 10. *The Kuster*. 11. *The painted*, pictum seu variegatum. 12. *Algerianum*, à loco dictum. Cæterum *Nuciperficam* non inde dictam putamus quod, fructus ejus faciem parentis succumque adoptionis exhibeat (cùm à *Perfica* in Juglandem infusa nata credatur) sed, (ut rectè *C. Bauhinus*) à similitudine quàm fructus glaber & viridis habet cum Juglande, cortice exteriori viridi adhuc recta.

VII. *Amygdalopercum* *J. B. Park.* *Perfica Amygdaloides* *C. B.* *The Almond-Pear*.

f. B.

Arbor est inter *Amygdalam* & *Perficam* ambigens materie, folio, fructu. *Folia* enim oblonga, serrata, pediculo pluriquam semuncialis, virentia, sapore amaro. *Flos* quinque constat foliolis rotundis, colore carneo, ungue sanguineo, staminibus multis purpurantibus ex umbilico calyceque separatis rubente, Carnis pulvinis densior & copiosior quàm *Amygdalis*; minus copiosius quàm *Perficis*. Os licet *Amygdalarum*, ut *Perficis* tamen rugosum: nucleus qualis *Amygdalis*. Teneriorem fructum antequam durefcat putamen conduunt. Nucleus verò edulis ut *Amygdalarum*, à quibus vis gustu discerni queat.

Spirium genus esse videtur, de quo *J. Bauhinus* sic rhetoricatur. Hæc soboles mediam inter utrumque progenitorem naturam, ut spero, contraxit: attulitque, inficionis, ut arbitror, diligentia, infatorum mistio novum adulteri genus, ita ut ex *Amygdalo* seu Nuce Græca & *Perfico* progenies invisâ prioribus feculis exoriretur, utriusq parentis ingenium referens, & effigiem simul adoptans: hoc est, Malum quod foris æmula facie *Perficum* Pomum mentitur, intus dulcem *Amygdalam* & facie & gustu repræsentat, ipsum rectè uterque parens *Amygdalo-perficum* nomen habet.

Ex

Ex vulgatis inficionis modis hanc varietatem initio ortam non puto, cùm fructus furculi aut gemme naturam perpetuo sequatur.

Præter enumeratas alias adhuc *Perficorum* species proponit *Parkinsonus*,

1. *Perfica alba majora*; cuticula sunt & carne alba, boni saporis.
2. *Perf. alba minor*; parvitate sola à præcedentibus differt.
3. *Perf. incarnata* trium generum, bina rotunda, tertium oblongum: omnia colore sunt albicante, rubro persula: rotundum minus vulgatus est & magis ferotinum.
4. *Perf. incarnata grandia*, præcedenti rotundo similia sunt sed majora, & ferotina.
5. *Perf. ferruginea aut rufa*, omnium frequentissima in Angliâ, gustu non adeo grato aut laudabili.

6. *Perf. Islandica*, pulchra & palato grata.

7. *Perf. Novingtonensis*, *The Newington Peach*; colore exteriori è viridi albente, è latere tamen folt opposito rubicunda, sapore optimo, circa festum S. Bartholomæi matura.

8. *Perfica du Troas*; magna sunt & oblonga, ex albo flavicantia, extrinsecus rubentia, præcocia.

9. *Perf. Reginalia*, pulchra & grandia è flavicante fulca rubro saturo velut obumbrata, sapore jucundo, circa festum S. Bartholomæi matura.

10. *Perf. Romana*; inter laudatissima habentur.

11. *Perf. Hispanica*; colore fult exteriori ex obscuro rubro flavicante, intus alba.

12. *Perf. nigra*; colore extrinsecus obscure brunneo, sapore aqueo; tardè maturefcunt.

13. *Perf. Alverzana*; ferotina sunt, & saporis non contemnendi.

14. *Perf. Monensis* duorum generum longa & breviora; utrumq laudabile, brevius tamen fapidum est.

15. *Perf. Cerasina* ob parvitatem dicta, boni sunt saporis.

16. *Perfica flos pleno Ger. emac.* in curiosiorum hortis frequens.

Multa adhuc alia *Perficorum* genera à curiosis in hortis aluntur, quæ, ut suspicor, non fexus ac infinitus ut incertus est, ut omnibus enumerandis nemo sufficiat: Quocirca nos jam dictis contenti erimus.

Perfica quibuscunque locis proveniunt, ut tradit *Palladius*; Sed & pomis, & frondibus, & dura. *Lecur*. & maxime ventosis, nisi objectu aliquo defendatur intereunt. In Italia, Hispania, Gallia, Gerut ad frugem perveniant defendi postulant: unde iuxta parietem folt meridiano oppositum *Perficas* radiorum calore ex reflexione geminato fote fructus ad maturitatem perducant, qui aliis frigore fluitati fluitati à fote expulso tenelli & invalidi interirent & deciderent. Quinetiam ramis fupradictis adhi factio, rami, furculi, gemmæ omnes eorum beneficio fruuntur, & tepore exhilaratæ tum rales explicant, tum fructus percoquant.

Florent Martio & Aprilis, tardius aut citius pro natura loci. Fructus magna ex parte Septembris perficitur. Præcocia passim Augusto maturantur, & in calidis regionibus etiam citius. De fatione, infitione, reliquæ cultura consulatur rei Rusticæ scriptores.

Galenus & *Paulus Perficorum* omne genus damnant, ut pravi fucci, & quæ noxam ventriculo inferant; Sudent itaque & ut initio rectèdum ante alios cibos fumanetur, & nè aqua fuperbatur, sed vinum mercurio. Addit *Paulus* eos qui crebris ut ad fationem velcuntur febre corripit; ledere & nervos proprietate quadam.

Ego tamen non video cur *Plinius* & *Dioscoridis* sententia, *Perfica* fci. ventriculo utilia esse, & alvum bonam præstare, nec alium is innocentiorum cibum, omnino damnetur & rejiciatur. Nec enim verisimile est, fructum adeo lapidum & delicatum, qui nostro quidem palato præ omnibus fugacibus ardeat, ita ut à natura ipsa nobis ad edendum commendata videatur, noxum proflus & insalubrem esse. Oportet tamen ut delectus Pomorum habeatur, & ut modus in eis ingerendis ferveat. Hinc quæ de *Perficorum* noxa à *Galeno* & aliis dicta, de pramollibus intelligentia esse credat Amatus: fexus enim ait esse de *Duracinis*, ex quibus optimus fpirat odor, suavis, gratus & fpiritus recreans: nam corum fapor delicatissimus est, cum quadam austeritate, quæ mediante stomacho conducit & ipsum roborat. Inò omnes principes Hispaniarum & viri delicatissimi ea post vitum comedunt, nonnisi vino prius infusa, & nullam inde noxam evenire perfcunt.

Difficiliter adferuntur *Perfica*, quia non aliud pomum fugacius, ut rectè *Plinius*, unde à matronis nostris, aut Confectoribus quos vocant, raro conftuntur. *J. Bauhinus* condiendi modum hunc præscribit; ritè lecta manu, decoratiquæ & officulis exemptis optimè purgata cum aqua & facharo decoquantur ad confistentiam fpyro debitam. Mirifice placent ægrotantibus, præferunt fci & lingue ariditate vexatis, refrigerando corroborant, & in omnibus calidis morbis apprinne conduunt.

Brassilava fub cineribus coctum unum vel alterum *Perficum* ægrotantibus fuis offerebat. Cibum verò delicatissimum esse & agris perquam gratum affirmit Amatus.

Folia ob amarorem suum in cerevisia aut lacte decocta & pueris exhibita lumbricos intestinorum enecat & expellunt. *Galenus* trita & umbilico impoluta id præstare ait. *Parkinsonus* etiam alvum leniter folvere fcribit, si fufficienti quantitate exhibeatur.

Idem præstant & flores, efficacius etiam quam *Rosa Damascena*, in quem usum esse infilem cum facharo contulit fci conferva, manè potissimum jejunis exhibenda; sed & fyrupus paratur ad prædictos effectus aptissimus. Recentes, autore *Matthiolo*, non tantum alvum deiciunt, led & vomitiones cient, & Hydropicorum aquas pellunt in acetaris effata, sed non absque ægrotantium labore. Aqua destillata florum maculas faciei delet.

Nnnnn

Gummi

Gummi arboris commendatur ad alvi fluxum, calculum, impetiginem, tumorem faucium, asperitatem arteriarum, sputum sanguinis, vicia pulmonum, dysenteriam commendatur. Varios utendi modos ad prædictos affectus vide apud J. B. in hist. & Valerianum, Matthiolum, Gesnerum.

Nucleos commendat Matthiolum ad ventris torminas ad ebrietatem prohibendam [sex septemve præsumptos] ad Alopeciam [tumorum & in aceto decoctorum pulticula]. Oleum contusorum ad somnum conciliandum, ad hemicraniam temporibus illitum; ad colicam tam potum quam clysteribus infusum: ad iliacam passionem & calculum, quatuor species potum. Aquam ex nucleis Perficorum 50. Ceraforum 100. flos Sambuci manipulo in vini Cretici libris tribus maceratis, hæc per decem dies in fimo sepulto, destillatum mirum in modum renem calculos pelere scribit Matthiolum.

Perfica malus Africana nana flore incarnato simplici. Amygdalus Africana vulgo Hort. Lugd. Bat. D. Hermann.

Complures emittit virgulas lignosas flexiles, rubentes, quibus alternatim hærent folia semidigitalia, in obtusum tendit mucronem, Malo Perfica angustiora, pallide virentia, per ambitum leviter serrata, crebrioribus venis & rugis inscripta, prodeuntibus ad singulorum exortum binis ex adverso tenuissimis coriulatis villis, velut in communi Perfica. Ad summities virgularum oriuntur flores, parvi incarnati, rolei coloris, insidentes quinque radiatis calycibus, modò multiplici aliquando simplici petalorum serie referti, coloris, ut dixi, incarnati rolei jucundissimi, odoris languidi. Hos excipiunt fructus rotundi, subhirsuti, Perfica quidem haud abimiles, sed triplo minores, saporis non adeò grati. Repetit hoc arbustum D. Hermannus sponte luxurians ad promont. bonæ spei. In hortis nostris frequens habetur cultum.

3. *Umari vel Camarinibus Pison. Maregr. Arbor Prunifera Brasiliensis, fructu Perficæ instar molli.*

Pison. Maregr.

Arbor vix mediocri altitudinis, in campis gramineis amplè ramis suis expanditur; caudice quidem mediocriter crasso, nam plerumque tres, quatuor aut plures juxta se nascuntur, ligno albo, Betulinum ferè referente: in ramis autem ramulos habet, tres aut quatuor digitos longos, perpetuis spinis obfitos, & in his foliola cylindracea, Cassiæ ferè similia sed paulò angustiora, vel directè, vel alternatim opposita, saturatè viridia, nervo secundum longitudinem & venis obliquis, vix digito longæ.

Post florem (quem Auctor non describit) parvum, flavum, succedit fructus formæ ovalis, magnitudine Pruni, ad visum & ad tactum referens Perficum nostras, coloris autem ex viridi pallide flavescens, carne quoque flavescente, paucè dulci, que ambit lapidem magnum, ovalem, albicantem, qui continet nucleum edulem. Maturus fructus mense Martio sponte decedit.

Crudus comestus turbat ventriculum, & facile excipit vomitum: idcirco integer solet coqui, & unà cum nucleò concutiri, atque cum carne vel picibus loco panis vel farinæ comedi.

Frequentissimè est hæc arbor in campis graminosis juxta fluvium Cuckao, Mopebi, & Rio grande quoque. Mense Martio fructus sponte decedit & colligitur.

Alterius Umari speciei meminit Piso, minus altæ, fructu præcedenti non dissimili, sed nigricante colore & sapore acidiore, qui stomachi astum temperat & à fabricantibus expetitur.

4. *Perficæ affinis in Taprobana C. B. Arbor Gelnub sive Cobban J. B.*

Thevet.

Folius est parvis, quemadmodum & arbor, quæ siliquam catharticam fert, ramis brevioribus, cortice flavescente live croceo, fructu crassiusculo & rotundo pilæ lusoriæ instar, in quo nux Avellana par coeretur, quæ nucleum includit valde amarum, qui linguæ ad modum radicis Angelicæ saporem refert.

Fructus ad sedandam sitim commodissimus est. Eo tamen nucleus, quamvis amarus, longè præstantior, è quo oleum eliciunt Sumatranæ (apud quos hæc arbor nascitur) ad Hepatis & Lienis dolores valde proficuum, live intus sumptum, live foris inunctum: quod & articularis morbi, cui hujus infule incolæ valde obnoxii sunt, summum esse remedium.

Ex eadem arbore manat gummi utilissimum ad affectus prædictos cum mediocri oleo solum, & cataplasmatibus formâ partibus laborantibus applicatum.

Hanc arborem Perficæ affinem esse ex descriptione non constat, quia tamen C. Bauhinus, nescio quo argumento, eò refert, & fructus brevissimo vel nullo pediculo arbori proximè adhaerens depingitur, nos quoque eam Perficis subjungimus.

C A P. III.

De Amygdalo.

Amygdalus, Græcis Ἀμυγδαλέα & per contractionem Ἀμυγδαλή vocatur: Fructus Ἀμυγδαλή & Ἀμυγδαλον. Amygdalam Græcis nominari Herodianus Alexandrinus auctor est πρὸς τὴν τῶν, καὶ τὴν ὁμοίαν ἀμυγδαλήν ἔχει πᾶσι, quod post viride putamen nucleos scarificatis ostendit, & in rimulas dehiscit, quas ἀμυγδὴ vocant, Athenzæ teste.

Latins etiam, ut Catoni, Nux Græca vocatur, quamvis Columella Nuces Græcas ab Amygdalis videtur distinguere, unde Ruellius eum per Græcam nucem tantum Amygdalam amaram intellexisse suspicatur.

Naxia

Naxia Amygdala, à Naxo insula dicta Veteribus Græcis maxime commendantur: Secundas partes Cypria sibi vendicabat, quæ præter cæterorum morem repando cacumine prodibant. Amygdalus à Perfica cum aliis perfumilis est, differt pulvinato fructus callo minis spisso & per maturitatem ficiore, officulo longiore, levi, & fibriculis insculpo.

1. *Amygdalus sativa C. B. Amygd. dulcis & amara J. B. The Almond-tree.*

J. B.

Tam arcta foliis Amygdali est cum foliis Perficæ similitudo, ut difficulter distinguere possint, oblonga, angusta, acuminata, crenata, valde obscuro amare, majore autem lentore prædita. Flos floribus Pomorum similes, ut facile est, qui prius non viderint, imponent, nisi tempus florenti disceptare compares, sed compressum & in arcum tendent pulvinato callo, minis spisso, eduli, acidulæ, calibus fibriculis pervium relinquentem. Putamini aliàs fragili aliàs duro nucleis inest dulcis, & amarus Officinis magis expetitus. Lachrynam quoque plorat in gummi concretentem arbor ipsa. Radix quæ ex medio trunco descendit (auctore Theophrasto) prægrandis est, & altè demissa cico geminat.

Amygdalarum plures sunt differentie, maximè celebris est in dulces & amaras. Matthiolum Dulcium plures facit differentias: magnas, parvas, mediocres, compressas, rotundiores: quarum genere carentia: item Amygdalas, vulgaribus per omnia similes, triplo tamen aut quadruplo minores, dulces & amaras.

Amygdalæ fragili & flexili putamine, inest J. Bauhinus, multiplici ratione à vulgaris differunt. Amygdalæ Primo putamen nullis foraminibus habent punctatum aut scarificatum, sed quodammodo sulcatum fragili putamine, cui extrinsecus venule albæ ex carne separata residue adhærent. Latitudo uncialis ferè, longitudo uncia major, cortex quam Juglandis aut Amygdalæ fragilior, ut levissimè digitorum pressu intus continet nucleos, nescio quid in ipso etiam gustu, si rectè judicamus à vulgaris discriminis habentes.

Amygdalarum maximorum, mediocrium & minimorum descriptiones vide apud J. Bauhinum.

Apud nos maximi æstimantur Amygdala Jordanica dicta, quæ & majora sunt, & longiora, & angustiora, crassiora tamen & teretiora, vulgaribus Valentianis, gustu etiam delicatior.

Loca amat Amygdalus calidiora; unde in Belgio, Germania superiore, Angliæ fructum rarò per Locum ficit & maturat. In Italia & Gallia parte Meridionali abundat: in Gallo-provincia Delphinatibus) cælesque calidissimæ, Amygdalis longe commodius est quam humidis; nam si solum al in sepius sylvestres provenire Amygdalas, quas C. Bauhinus à sativis specie distinctas facit. verò pomum maturat: Mirum inquit J. B. intra mensem matura fieri Amygdalæ; unde placet lectio Plinii, non maturat, scribentis. Si quistamen dicat tenellos fructus qui elui apti sunt dici posse maturos, per nos licet, modò concedat improprie id dici. Nam proprie loquendo Roma tum de regione calidissima, Augusto denum legitur.

Verum in Amygdalis uti & Perficis aliisque arboribus pro climatum diversitate variat florenti tempus. In Italia enim & Gallia Narbonensis Februarii aut etiam Januarii florent Amygdalæ. Patavii & Lugduni Februarii & Martio, Genevæ Aprilis principio, & ita Basileæ, aut Martio si mihi per tempestatem licet mense etiam Februario le aperiant.

De fatione & cultura Amygdalarum nihil dicam. De his consulendi Theophrastus, Plinius, Columella, Palladius, aliique rei rusticæ scriptores. De usu Amygdalarum in cibo & medicina si fufius agere vellem, omnique quæ ab aliis dicta sunt & adhuc dici possent persequi, vix integrum volumen sufficeret. Brevitati ergo studens multa omitto penes Botanicos coque qui de materia Medica scripserunt requirenda.

Amygdalæ dulces multum nutriunt & corpus pinguefaciunt; quantumvis Galenus eas leviter alere videret. scribat. Galeno opponimus Dioclis apud Athenæum, Simeonis Sethi aliorumque, auctoritatem, & quotidianam ferè experientiam. Humorum acrimoniam leniunt, semen gentiale augent, unde tabidis & macilentis conveniunt. Exhibentur autem præcipue in emulsionibus.

Lactis Amygdalini parandi modum describit J. Bauhinus his verbis, Amygdalarum dulcium à cuticula expurgatarum (quod fit aquâ tepida, non fervente, ne oleosa substantia provocet in adum, siquæ lac non bene album fieret) quantum volēs, 3ij. vel iij. Addi possunt semina Melonum & Cucurbitarum eidem decorticata ad 3j. semina Lactucæ & Papaveris alijs (si refrigerare magis volēs, somnificum placidum, non violentum, quod fit opiat, accerere) fingi. 3j. vel ij. Contundantur in mortario marmoreo, quod omnium optimum ad hanc rem, sensim affusâ aquâ cocta, aut decoctionis hordei vel etiam sero lactis pro ratione coopi; trauce per lineum, & in loco frigidissimo relerva; nam cito accescit. Possis cum solo hordæato & Amygdalis parare.

Sunt qui mortuæ auctoritate Avicennæ, dicentis Amygdalis ob suam unctuositatem commovere cholera, sibi perficiant non tamen cæmoris feru lactis Amygdalini ulum fabricantibus, & is qui sto-

N n n n n

machum

CAP. VI.

De Pruno.

Prunus Asiaticæ originis esse videtur. Nam Prunus sylvestris in Asia, auctore Galeno, *πέρυσι* vocatur. Vel à Græco *πέρυσι* dicitur, quæ vox occurrit apud Theophrastum, si modo eadem *πέρυσι* & *καυκασία*, ut verisimile esse ostendit J. Bauhinus. *καυκασία* *πέρυσι* *πέρυσι* *πέρυσι* dicitur perissodactem hemistichium illud Nicandri in Georgicis. *πέρυσι* *πέρυσι* *πέρυσι* quod cum floret hæc arbor cuculi è lateribus suis prodeant: ut errent, qui à *καυκασία* granum & *πέρυσι* dicitum volunt, ita enim *καυκασία* Malum Granatum effert; quod nature repugnat; adde & *καυκασία* inde dici repugnare Analogiæ, nam non *καυκασία* sed *καυκασία* scribendum esset. Pruna Rhodius & Siculis *Βερβύνα* vocatur.

1. Prunus sativa C. B. The Plum-Tree.

J. B.

Notior est Prunus quam ut longâ verborum serie describi debeat. Mediocriter est altitudinis & crassitie: *Folia* Pomi [imò minorâ, & pro magnitudine longiorâ & angustiorâ] nigriora, glabra, crenata. *Flores* ut in sylvestri candidi, majores, pentapetali. Caudex fæte firmus, crassus, materie rubescente aliquantulum, sed pulchre rutila circa internodii, præsertim vettustiorum, durâ medicocriter & tractabili, cortice fusco, scabro, ex quo exsiliat gummi fulvum, pelliculum, ori gratum. Fructus nihil aliud fuit quam succulenta quadam pulpa, tenui tunica obducta, magnitudine, figurâ, colore, callo, sapore, infinitè propemodum variantes. Os compressum, magna parte oblongum, dentebus fragile, nucleum subamarum gustu continet. Pruni, auctore Theophrasto radice nituntur longa, numerosâ, robusta ac mori contumaci.

Prunorum (inquit * J. Bodæus à Stapel) infinita sunt genera, & inexplicabiles differentie, vario cultu & studio inferendi inventæ, cum Nucî & Malo & Amygdalo inferantur, quæ faciem parentis, succum adoptionis exhibent, ut ingeniose Plinius. *Colores* respectu, Pruni alba, viridia, cerea, lutea, rubra, nigra, cerulea, ex cereole nigricantia: *Sapores*, acidi, dulcia, mediî saporis, austeriora: *Substantiæ* sunt magna, media, parva: *Figurâ*, longa, rotunda, ovata, acuminata, pyriformia: *Substantiæ*, mollia, dura, medicocriter: in quibusdam caro fæccior facili ab ossè abscidit, & hæc in omni genere bonitatis nota est; in aliis humidior percinacius adhæret. Prunorum differentias è variis auctoribus quæ Veteribus, quæ recentioribus descriptas proponit J. Bauhinus quem consule. Nos celeberrimos tantum species, quæ nunc diuturn in præcipuo honore & pretio sunt breviter perstrin-gemus.

Imprius autem ingenue fateamur nobis nondum constare, an quæ vulgò habentur Prunorum species revera speciem differant, an accidentibus tantum nonnullis à fatione, & forte etiam cultura ortis variant. Verisimile equidem videtur differentias hæc ad modum Pomorum & Pyrorum fatione obtineri, quod adeo numerosa sint, novæq; & majoribus incognite indies in lucem prodant; quodque Schwenefeldius, autor fide dignus Prunidactyla oblonga & cerulea ex Prunorum cereorum femine nasci affirmet. J. quidem Bauhinus se opponens profecto, inquit, nobis hoc nunquam persuaserit Schwenefeldius. Considerent Agriculturæ studiosi, an ex Prunorum Cereorum majorum femine, hoc est, à specie distincta, possit nasci alia species, nempe Prunidactyla cerulea; quod nobis non fit verisimile. At summus Vir pro consensu & indubitato fuit, quod nobis dubium & incertum videtur, nimirum Pruna hæc specie distincta esse; imò contrarium ex hoc experimento colligimus, ea fæci revera non differre specie, sed accidentibus tantum quibusdam à fatione ortis intra eisdem specie latitudinem variare. Verum nihil affirmo, sed rem curiosis determinationem relinquo.

1. Pruna omnibus sæculis à Veteribus & Recentioribus celebrata, sunt Damascena dicta, à Syria Damasco cognominata; quamquam suspicor non idem Pruni genus esse quod apud varios Auctores hoc nomine venit. Ruellius nigram autem, carnem, suavem, rotundum lignum, exilium nucleum is attribuit. J. Bauhinus Pruna in horto Monbelgardico Ducis Wirtemberg pro Damascenis habita purpurea esse scribit, valde rotunda, quam pulpa ab ossiculis facile abscidit, ex brevi pediculo pendencia, cereolæ quadam nebula persepia, tota concoloria, etiam adhuc immatura, valde acida, ossicula continentia, parva, similia ossiculis Cerasorum. Ejusmodi fere sunt quæ in officinis nostris exsiccata possant sub nomine Prunorum Damascenorum: quamquam Parkinsonus Pruna illa magnâ quæ ad nos ex Gallia fæca adferuntur magnâ copiâ pro Damascenis habet. Et C. Bauhinus Damascena quæ ex Syria Venetias fæca adferuntur Pruna magna, dulcia, atro-cerulea vocat, & nucleos esse longo & plano potius quam rotundo scribit, Bellonio monente: quæ autem nucleum parvum non multum Ceraso majorem habent & à suis Damascenula vocantur ab his distinguunt & Pruna parva dulcia atro-virentia appellat. Ceterum Pruna Damascena olim Palladii ætate, non minus quam hodie, fæccabantur in Sole per crates loco fæccore disposita. Hæc quamvis Dioscorides fæccata ventrem fæccare dicit; Galenus tamen & ipsa palam etiam subducere scribit, quod omnium seculorum experientia confirmat.

2. Pruna Briolenfia aut Brignolenfia. Pruna ex flavo rufescentia, mixti saporis, gratissima C. B. ea detracta cute, & uvarum passillum modo, velut in unum glomum compacta ficum instar advehunt, aut in scutulis. Colore sunt dilute rubello, ad flavedinem tamen inclinant, carne firmicula qualis corticis Citri conditi aut Cydonii mali. [Nobis tum colore tum consistentiâ ad Armeniacâ fæccata mæsse accedere videntur.] subacida atque vinosa, fæccitantiâbus cruda, vel ex aqua levissimè cocta mire expetita, nullo officulo, quippe eximunt incolæ qui reponunt. Figurâ caricas pinguis egregie referunt à colore demas, [imò nec colore ab is multum abundunt.] Eadem cum ossiculis accipimus:

accipimus: oblonga erant sicut & ossicula, quæ parva, durissima, nucleum continentia modicè amaram, gratum tamen.

Hæc à Brignols Provinciæ oppido, loco suo natali dicta sunt, nostris corruptè *Prunella*. Damascenis olim omnium præstantissimis Brignolenfia hodie palmam præcipue bonitate, fulsitate & fapiditate, inquit Adversariorum auctores.

3. Prunus Myrobalanus dicta J. B. Pr. fructu rotundo, nigro-purpureo dulci C. B. * Facile adolefcent hæc arbor, & in vastam excrevit altitudinem, majorisque ejus rami fulscent in altis diviti opacam admodum præbent umbram. Caudex multo leviori gratiorque oculis cortice præditus est quam reliqua Prunorum genera; teniores rami, graciles admodum, tenerissimo cortice vestuntur. *Folia* quodammodo media inter Prunum & Cerasum, tenella, per ambitum serrata sunt. *Flos* tenuique pediculo inter folia pendens, apud jucundus, per initia vires, maturitatem adeptus purpureum habet.

Floret cum aliis ejus generis novo vere; sub Julii finem & Augusto fructus maturitatem adipiscitur. In Cæsarei palatii horto crevit, unde primum eò delata incertum.

Cur hæc generi Pruni Myrobalani sic appellata data, fateat se nescire Clusius: nam, inquit, nec fructus similis est, neq; officula, quæ reliquis Pruni generibus similia habet, licet parva, cum legitur habent. Ex hujus nucleos natum est aliud genus minore fructu & dulciore pulpa, cætera similis.

Prunus solo læto gaudet & humido. Cælo tepidiore melius adolescere putatur, quamvis & frigidius possit sustinere. Non temere in montibus via Prunus, inquit Plin. Locis glareosis & arenosis, Tempus.

nisi juventur lætamine, caduca Pruna & vermiculosa non grandæscunt, auctor Palladius. Gignuntur plerumq; cum Ceraso Aprilis, aut etiam citius, ante Pios: Flores autem folia anteverunt. Frunus J. B. Seruntur ossibus, aut stolonibus live vivificandis. Reptant enim radicibus, & subinde folios emittunt.

Pruni fructus esculentus est, sed ventriculum male afficit, alvumq; solvit. Plinius Pruna stomacho vitæ.

utilissima esse scribit, sed brevi momento. Alii fæci medicocriter boni esse aiunt, facile corrupti & egeri, parumq; alere. Nos quidem Pruna fit prematura sunt & humida, in ventriculo corrupti apta putamus, idcirco non sine periculo copiosis ingeri: verum nondum plenè matura, dum acidi & acerbis nonnihil retinent, ventriculo grata esse, & sine noxa edi posse. Distinguendum etiam est fumantur. Hæc autem cum maturæ incipiunt maximè alimentosa sunt & ventriculo gratiora tim offenduntur ab usu Prunorum; qui calido non item. Pruna recentia saccharo condita & asseris, ut moris est apud matronas nostras, præsertim si ex acidioribus sunt, ventriculo convenire, & ægris vel febrientibus permitti posse sine ullo nocumento putamus.

Pruna omnia, etiam fæccata, alvum solvunt, sed magis recentia ex sententia Galeni & omnium fere medicorum; quod tamen experientia nostra in universum non confirmat. De plenè maturis & mollioribus, fæccis dilutissimis id concensum, non de acidis & acerbis, necdum plane maturis. Priora quæ abundant multa humiditate, & corruptum tonum ventriculi & status giunt: quod & Damascena fæccata faciunt, quod quis in seipso facile experiri potest, si ea copiosis ingerere velit.

Damascena passâ aquâ decocta donec turgescant, & pulpa eorum tenera evadat modico Saccharo passâ mensis secundis infunduntur. Frigescunt & humectant, alvumq; leniter solvunt, unde & in febribus conducunt modò parè sumantur, æstum enim febrem leniunt, & sitim extinguunt.

E Prunis fit Electuarium Diaprunum dictum, æstum enim febrem leniunt, & sitim extinguunt. quippe cum humectandi & refrigerandi vim possint.

Pruni folia, Plinio & Dioscoridis, consilis, gingivæ, uræ prosumt in vino decocta & subinde ore coluto: in lacte decoctis cum lacte ad puerorum albugines colluere præcipit Apollonius apud Galenum.

Ex floribus Pruni sylvestris, (quidni etiam Lixivæ?) per iteratam infusionem, ut in rosis, fit apud nos Syr. purgans, quem aduaculi quidam substitunt etiam Syrupu Rosarum solativo simplicis.

Gummi Prunorum agglutinandi vim habet, & in vino potum calculum comminuit, auctore Dioscoride, quod nec J. Bauhino, nec nobis probatur. Ex acetò vero illud lichenas infantium sanat. Diosc.

Pruni lignum vulgò operariis ad tornum, ad scopetorum thecas, & ad cultorum manubria expetitur: idque pulchello mangonio preparare norunt vel cum lixivo decoctum, vel cum calce viva & urina aut lixivo effuso maceratum ad elegantem rubedinem, si natura non habeat redigere.

A. 2. Prunus sylvestris Ger. Park. J. B. C. B. *Acacia Germanica* Schrod. *Σπινός* Theophrasti: *Spinus Virgilio. The black Thorn, or Sloe-tree.*

J. B. Arbor fruticosa est Prunus sylv. sepibus notissima, radicis multiplici reptatu se propagans, multis ramis donata, & minacibus spinis horrens, cortice subpurpureo & cinereo. *Flores* ante folia è raris refores appropinquans, alioqui si singulares naribus admoveas odoris fere expertes, pentapetalos, in folia, Pruni sativi foliis similia, sed multo minoribus, cum stylo viridi longiore. His ortu proxima paulo ante maturantur glauci, tandem maturæcentes atrocerulei, intugni adfrictione præditi, ol-

ficulum continentes, Cerasi officulo par, aut paulò minus, sed longius, similem nucleum majusculum continens. Radice nigra est; saepe in tuberes & nodos media radice se relaxat.

Locus.

De loco non est cur multa dicamus, quòd passim fieri proveniat, in sepibus, sylvestribus, sylvis, dumetis, collibus & planis. Incommoda est ad sepes vivas ob nimium reptatum; commodior multò Malis, verum lentè crescit. Ad sepes mortuas Spinae albae praefertur, quòd durabilior sit. Floret Aprili & Martio, serius citiusque pro Veris constitutione. Septembri & Octobri fructum maturat.

A. *Prunus sylvestris major* J. B. *Pruna sylvestria praecoxia* C. B. *The black and white Bullace-tree.* fructu nigro & albo.

Hæc in hortos transfertur, inque iustam Pruni magnitudinem excrescit, nec tam frequentibus spinis horret, fructusque est duplo triplove majore, succulentiore mitiore, suaviore, quique aliquanto citius maturatur.

A. *Prunus sylvestris, fructu rubro acerbo, & ingrato,*

Nec candice, nec foliis, nec flore à Pruno sylvestri majore nostratibus *The black Bullace-tree* dicto differt. Sola diversitas est in fructu, quem hoc genus obinet subrotundum, rubrum, polline quodam cereulecente, qui digitis facile detergi potest, obductum, magnitudine jam dictæ Pruni fructus, sapore acerbo & amaricante quique comederentem ferè strangulat.

Locus.

A. D. Dale observata est hæc arbor in sepibus secus viam publicam, uno minus milliari trans oppidum Chelmsfordiam versus Brantianum in Essexia. Item propè Bocking vicum, ad viam quæ inde Coggeshalliam ducit. Tandem ad dimidii milliarii distantiam à Clara Suffolciæ oppido itinere Brantiano, in sepibus.

Pruni sylvestris fructus, si deflorescente arbore imbres contigerint, mutatur in oblongum quoddam & inane corpus quod Itali *Turcas* vocant. *Cæs. Cam.* At hoc non peculiare est Pruno sylvestri, ut volunt Cæs. & Camer. sed aliis etiam Prunis accidere observavimus. Debetur autem cuidam insecto, quod fructum tenellum compungit, & ova sua ibidem deponit.

Vires.

Pruna sylvestria refrigerantem & adstringentem vim obtinent. Ob immensam acerbiteriam edendo non sunt nisi vel aqua coquantur, vel igne ustulentur: nonnulla tamen gelu tacta miscetur adeo ut edi possint. Melle condita non tantum comestationibus nocturnis proponenda sunt, sed dyentericis etiam & alvi profluvii laborantibus exhibenda. Ad eadem facit & decoctum & vinum ex his fructibus confectum, quod ad Julium & Augustum usque, menses diligenter adservare convenit.

Aqua & floribus destillata & data, ad laterum dolorem singulari facit experimento. Ea verò efficacior fuerit, si flores recentes per noctem vino forti & optimo macerati in *M.B.* destillentur. *Trég.*

Adversus vini penduli vicia nihil efficacius Prunis sylvestribus reperitur. Pruna anæquam flavo tinguntur colore leguntur, & in mortario tusa, pro magnitudine vasis multa aut pauca vino injiciuntur, cumque probe vino agitatione crebra commixta fuerint, obturatur vas per dies octo vel decem: tum intra paucos dies vinum restituitur. Ceterum possunt Pruna syl. tusa & in aere siccata ad eos usus per totum annum conservari.

Flores cathartica vi pollent, unde ad alvum lubendam in vino macerati, aut in Syrupu crebris infusionibus parato, exhibentur.

Fructus ad ea valent ad quæ adstrictione opus est. Consule si placet Matthiolum, qui totam sylvestris Pruni plantam adstringenti facultate præstare scribit, cum etiam consentit Schwennckfeldius. At flores excipere oportuit. Folia, fructus, cortex refrigerant, exsiccat & adstringit, unde usus eorum in hæmorrhagiæ narium, in profluvio alvi, uteri, &c. frequens.

Prunellorum fuscus infusus Acaciæ succedaneum habebatur, qui refrigerat, siccat, astringit non fecit ac Veterum *Acacia*.

Germani nobiles & doctores Vinum Prunellorum parant, ex Prunis sylvestribus maturis, vel gelu fracidis in fornace coctis, & contusis in mustum coniectis, aromatico sapore, quem à granis contusis acquirit, haud ingratum, in fluxionibus & alvi profluvii ubi non admodum suspectus sit calor aut febris, probatum. *J. B.*

Hujus Arboris gummi quod sponte exsudat in aceto solutum & illitum herpetas sanat. Vide quæ de seipso narrat *D. Beale*, Philosph. Transact. N. 44.

Ceterum ut sciant nostrates, quænam hodie delicatiora habentur Prunorum genera, succoque mitiore & generosiore maxime commendata, adeoque quibus hortos suos & plantaria præcipue instructi debent qui Prunis ferendis & colendis operam dant; Catalogum generum præstantiorum exhibebimus.

The red, blue, and amber Prunodorian. Hæc omnia memorat Parkinsonus.

The Violet plum, red, blue, and amber. Pr. violaceum.

The matchless, i. e. Prunum incomparabile.

The black and green Damascene. Damascenum nigrum & viride. Addit Parkinsonus album & ceruleum.

The Mogroco. Prunum Maurocenum à locum dictum.

The Barbary. Prunum Barbaricum, ex Africa Barbaria.

The Apobalane plum. Dulcis est generum, album & rubrum.

The Apococ plum. Prunum Armeniacense.

The Cinnamon plum. Prunum Cinnamonum.

The great Mogul and Catmy plum.

The white, red, and black Pear-plum. Prunum pyriforme.

The green Osherp plum.

The Muske plum. Horum tria genera recenset Parkinsonus, 1. nigrum, 2. rubrum, 3. album.

The Catalonia plum. Prunum Catalanicum.

The white and black Prunella. de quibus superius egimus.

The Bonum magnum.

The Wheaten plum, i. e. Triticeum, quia circa messis Triticeæ tempus maturefcit.

The Cluster plum. Prunus racemosa.

The Queen-mother plum; aliis Prunum Moschatellinum, aliis Cerasinum.

The Imperial plum. Prunum variegatum, marmoratum.

The Peach plum. Prunum Imperiale.

The Pearced plum of federal colours.

The Date-plum, white, peltoid and red. Prunum Dactyloides.

The Nutmeg-plum. Nucleis moschate emulium.

The Turkey plum. Prunum Turcicum.

The Prince-plum, last ripe.

The Lammus plum. Prunum Calendarum Augusti.

The white Pear-plum. The Damascens, & Damascens.

The Verbocht & Bullace are good for preserving, hoc est Prunum pyriforme, Damascenum item *Verbocht & Bullace* dicta præ aliis idonea sunt ut Saccharo condita adserventur.

Hæc ferè omnia & plura adhuc alia Prunorum genera recenset & breviter describit Parkinsonus in Paradiso, quæ apud ipsum vide l. c.

Prunis annuerunt varios fructus exoticos J. Bauhinus in Histor. Plant. & C. Bauhinus in pinace p. 444. nimirum

1. *Pruna Congiana lutea.* *Oeggha* arbor fructu luteis Prunis simili Pigasetæ in desc. Regni Congiani; quæ Prunorum flavorum formâ fructus profert odore & sapore amoenos admodum. Ex hujus ramis ferè quadam contextis sepiementa efficiunt, ut apud nos ex spinarum virgulis. Etiam ex istis dem porticus & viridaria extruunt, ut à Sole tuti sint.

2. *Prunum Brasilianum Hyssopæide* Amar. Pruni fructu *J. B.* Arbor est procera, cortice crasso, [3 dig. crasso, elui satis grato, potissimum ab arbore recenter detracto. *Lerius*] coloris argentei, ligno rubescente, gustu ferè salso aut ligni Glycyrrhizæ, quæ recens colore lacte ejus magenter aut insulso colore vini rubelli acquirit. Fructus Pruni nostri medicioris magnitudine, auri obryzi colore, nucleum concludens mire suavem & delicatam, agris & his quibus dejectus est appetitus utilisimum. Hæc arbor (si Indis asseruerantibus fides) quindeno quoque, anno fructum profert. At nos ne juratis quidem id crederemus.

Hujus prunum eodem est in pretio apud Americanos quæ Guaiacum, & nonnullis idem putatur, *Vire.* quod tamen non probat Thevetus. Americani ejus decocto utuntur ad curandum morbum illi dictum Plagi, qui non minus malus quam Luæ Venerea his regionibus. Lignum recens in aqua decoquit per tres quatuorve horas, donec aqua vini rubelli colorem acquirit. Decocto quindecim aut viginti diebus continuis utuntur cum tenui vitu.

3. Pruno similis fructus Chinenfis C. B. i. e. *Manlykara H. M.* de quo infra.

4. Pruno similis cortice & nucleo cinereo. De quâ nos inter fructus exoticos.

5. Pruno similis oblongis spadicibus, pulpi alba C. B. de quâ etiam inter fructus exoticos.

6. Pruno similis fructus subfusci ex Guinea C. B. Hic fructus polypermus est, & proinde Potum potius quam Prunum.

7. Pruni figurâ fructus Guinenfis C. B. Inter fructus exot.

8. Pruno Cereæ similis fructus Africanus C. B. Ergen arbor foliis Myrti, fructu Pruni cereæ, offe Amygdalæ magnitudine, binis lineis distincto.

9. *Pruna insana spinosa* C. B. *Nuces insanae,* Belgis *Prunula insana, putamine fusco, officulo membranaceo nigro cum macula alba* J. B. *Insanae nucis* Clus. exot. lib. 2. cap. 26.

Erat hæc nux proflus orbicularis formæ: nam ejus ambitus, si vè à pediculo per longitudinem, si vè per transversum metieris paulo plus quam binarum unciarum erat, putamine non valde denso, fastis tamen firmo consistens, foris subfusco & non levi, interna autem parte spadicis coloris & levi, officulum membranaceum continens, nigra quadam pulpa tectum, pruno sylvestri nec formâ, nec magnitudine abissimile, infirma & fessili pars, quæ petiolo respondebat albâ macula laticis amplâ insignitum, sub quâ nucleum cineracis colore, durissimus latebat. Ipsâ nux brevi crassifolique pediculo prædita erat, quam maxima ex parte singularem, interdum autem geminum simul conjunctum nasci intelligebam in arbore Cerasi magnitudinem aquant, cui folia essent longa & angusta, Mali Perficæ foliis non dissimilia.

Occasionaliter ex istum fructum nautæ Belgæ Prunula fatua seu insana *Malle Prunypens* vide apud Clusium *Exot.* lib. 2. cap. 26. Quotquot scilicet eos vorant, capitis vertigine & mentis alienatione correpti sunt, miræque imaginationes & phantasmata habuerunt pro naturæ ejusque temperamento; somno evanescent imagines. Reperta sunt hæc pruna ad finem quandam (in Africa ut puto) 11. gr. 45. lbr. ab æquatore versus polum Arcticum, ubi Cercopithecos is velsi conspiciant nautæ, qui cum alimentis non abundabant, id animadvertentes, eorum exemplo idem facere animati, ea legunt & comederunt.

Hermannus in Catalog. H. Leyd. habet Prunum Zeylanicam spinosam foliis & fructibus rotundis. His adde

5. *Myrobalanus Bellerica* Park. Ger. *Myrobalani Bellerice rotundiores* J. B. *Myrobalani rotunda Bellerice* C. B.

7. B.

Bellerica, quae altera parte sessilis ferè, altera turbinate, & in apophysin seu pediculum crassum delinens: magnitudo quae Citrinis, nisi magna ex parte essent rotundiores: superficies quoque levior, minus rugosa, obiter duntaxat costarum putaminis vestigia ostentat, quae nonnunquam terreo, aliàs ferrugineo colore, licet penior pulpa substantia etiam flavescat, sapore Citrinarum. Putamen angulosum, brevius & rotundius, cavernas non habet gummi receptaculis veluti Citrinae & Chebulae: cavitatem autem possidet longè capaciore, triplo puta quadruplòve, in qua nucleus plerumque nareidus.

Arbor est folis Laurinis, subcinereis.

Myrobalani omnes refrigerant, ficeant & astringunt, ut vel sapor indicat, acidus cum tantilla acrimonia, ut in Sorbis. Propterea usus est ipsarum in affectibus oculorum (inquit C. Hofmannus) qui cum frigidi sint, faciliè laborant morbis frigidis, in delivio capillorum, in dentium mobilitate (quos tamen denigrant) in ventriculi, hepatis, omnium adeo viscerum *etiam* in quibus tantopere à Melle commendantur, ut dicat corpus floridum & juvenile servare, exhalare, colorem cutis, odorem oris & sudoris commendare. Sunt etiam è numero purgantium. Purgant autem Chebulae, Bellericae & Emblicae piumam: Citrinae bilem flavam; Indica atram.

Myrobalani scorum & in substantia exhibiti (qui modus exhibendi cum purgare volumus nunc non est in usu) minimum purgant, sed vehementissimè astringunt, & hoc eo magis quo tenuius pulverisunt, ut Melle, vel longius decoquantur, ut Melichis in Dispensatorio.

Tofae etiam (quomodo quidam in Dysenteria dant, ut & Rhabarbarum) exiguum purgant, sed validè astringunt [imò astringunt tantum C. Hoffm.] Hoc amplius faciunt ulsae. In infuso felicitus purgant & parcius astringunt quam in decocto. Tamen, ut Garcias scribit, Indi in purgationibus utuntur tantum in decocto, sed in dosi majori quam nos. Conditae etiam minus purgant, imò astringunt. Condiuntur autem vel recentes si fructuum est facultas, vel siccae & industria humectatae. Illae valdè activae sunt, haec contra languidam Chebulae etiam praefertur Emblicae: Haec conditae, autore Melle, ventriculorum firmant, appetentiam invitant, coctionem promovent, rationalem animae partem vegetam reddunt, visum acunt, &c.

Tria sunt quae in Myrobalanis correctione indigent. 1. Vis adstrictoria quae obstructions facit, ob quae exhibendi non sunt iis qui obstructionibus obnoxii. Corrigitur hoc incommodum admixtis aperientibus acerbis & diureticis, ut sunt semina odorata. 2. Acrimonia, quae harent ventriculo ita ut non descendant, sed nimis tardè operentur. 3. Quòd corrugent substantiam ventriculi & intestinorum: quae duo incommoda corriguntur per pinguiam, inungendo sic Myrobalanos ipsos oleo Amygdalarum dulcium vel butyri dum atteruntur & comminuuntur, vel miscendo cum ipsis passulis aut Cassiam fistulam. Haec è Melle 7. B.

C. Hofmannus à Myrobalanorum usu libenter abstinet etiam in iis febribus in quibus obstructionum metus nullus. Dubitat insuper Annon Myrob. etiam conditae in d. febribus habeant aliquid malefici? neq. modicum earum ulum securum putat.

Quoniam in substantia minimè purgant, Medici ita non dant, nisi cum aliis, v. g. in Elect. Eleoscopii, Hamechi Trypherae Persicae, &c. idq. propterea ut retundant vim aliorum purgantium.

Fallopis infusi & decocti (utriusque eandem vult esse rationem) summam dosim esse ait 3iv, ad quam nunquam ascendit, contentus 3ij ad 3iij.

6. *Myrobalani species Rauwolfio* J. B.

7. B.

Hic fructus Myrobalani quandam speciem prae se ferre videtur, & Rauwolfius qui misit quoddam censere Myrobalani speciem esse scripsit; sibi arboris videre non licuisse, reperiri tamen in Palestina. Magnitudine & forma Olivam Hispanicam aequat, aut glandem Quernam magnam, coloris buxi, verrucis raris asperatus, alioqui levis, nonnihil canulatus, spiris circularibus praecinctus; quae arbori suo haesit, calyculi vestigium, ut in Dactylis ostendit. Fragili huic cortici subest caro fungosa (verus utitur ut videtur ratione) sapore amaricante, ossi aspero & canulato adherens. Nucleus esse continetur magnus, ut in Myrob. Bellericis, utrinque turbinate, canaliculatus, Amygdalini nuclei consistentia, pinguis, coloris melini obscuri, pellicula interius albicante.

7. *Myrobalanis flavis similis fructus* C. B. *Hobus seu Horvus Indica Pruni facie* J. B.

Arbor est praeterea & patula, umbræ salubritate apud Indos commendatissima maximèque exoptata; quippe sub ea dormientibus caput nunquam gravari aiunt. Folia ei modica. Fructum fert, Prunis Damascenis similem forma, crassitudine & sapore, pauca carne, grandiore ligno [Fragulo Myrobalanis flavis adeo similem, ut pleriq. eundem esse contendunt.]

Est Hispaniolae adeo peculiaris ut ejus fructibus porci saginentur.

Ex arboris cacuminibus & cortice odorata fit aqua ad crura roboranda, & fucandam faciem utilis, cutem eternum constringit & densat, in quem usum etiam balnea frum ex ea itinere desessit salutaria. Ejus radix vulnerata multà aqua manat, potui apta.

Fructus salubris est, & facili digestiois, fed dentibus molestus & noxius ob fibrarum copiam.

8. *Fructus*

8. *Fructus Myrobalani nigrae officulo similis nucleo subsciso* C. B. Fr. 10. cap. 15. lib. 2. Exot. Clus. *Myrobalani nigrae officulo non valdè dissimilis fructus exotici* J. B.

Myrobalani nigrae officulo non valdè dissimilis erat, major tamen, inaequalis, suo externo cortice (siquem habuit) aut pulpi denudatus, & duntaxat (ut ibi persuaadet Clusius) fructus alicuius officulorum, quod contractum fatis crasso putamine praeditum esse observabat, & nucleum continere

9. *Fructus Myrobalani officulo similis, niger acerbus* C. B. Fr. minor 10. cap. 20. l. 2. Exot. Clus. *Myrobalani officulo similis angulosus* J. B.

Officulo Myrobalani neq. magnitudine, neq. etiam formâ dispar erat, cum suo officulo ab una parte hexagono, nervis oblique per universum dispersis. Is autem nigra cute verius quam pulpa tectus erat, acidi saporis: Officulum autem duro putamine constabat, in quo nucleus ex rubro fulvescens, sed Amygdalam dulcem vestitum referens.

10. *Myrobalani facie fructus Indici* J. B.

Extima facie ad Myrobalanum quodammodo accedere videbatur. Magnitudine est pene Nucis Juglandis, figurâ quali Myrobalanus Bellerica, aut Ficus, aut Pyrum, sed paulo ventriosior, angulosus, colore ex pullo rufescente, ea parte quae adhæsit in turbinate apophysin extenuatus. Pondus leve satis, substantia carnosa fere, colore cinereo, nullo sapore manifestò praedita. Quid in ejus visceribus lateret nescivit J. Bauhinus.

11. *Myrobalani virentes Areticae dictae. An Palmae cujusdam Myrobalaniferæ fructus?*

Linschot.
In insula S. Mariae proveniunt pulcherrime Myrobalani, quas Aretica vocant. Obscure rubent, & lapideum continent insignem. Guttatè linguam & fauces adurunt in modum Piperis. *Aretica est Palma Indica* [Fausl dicta] species.

12. *Myrobalano citrine aliquo modo similis fructus cavus* J. B.

7. B.
Aliaque huic fructui similitudo erat cum Myrobalano citrina. Unciam tantum longus, Parvi Piri modo formatus, parte una latiore, altera angustiore. In eo costae notabiles scx, interpositis aliis minoribus, inaequalibus: aciculâ perforavimus, cavus repertus est. Color sordidus cum virore. Apud C. Bauhinum vidit.

C A P. VIII.

De Zizypho.

Zizyphi vox peregrina esse videtur. Zizyphi autem notae quibus à reliquis congeneribus distinguuntur sunt folia trinervia, flores herbacei vel luteoli, fructus Olivares, seu nonnulli turbinati.

1. *Zizyphus sive Jujuba major* Park. *Zizypha sativa* & *Sylvest.* J. B. *Jujube majores oblongae* C. B. *Jujube Arabum sive Zizyphus Dodonaei* Ger. *De Jujube-trer.*

7. B.

Quae in Officinis notae Jujubae fert, arbor est domestica, sed in fruticem spinosum faciliè degenerans, teste Caesalp. alioqui satis magna, stipite recto, in ramos plures brachiatos, quibus in tenui aut unciam fere lata, in obtusum mucronem desinentia, splendide virore nitida, tribus secundum longitudinem decurrentibus nervis, per ambitum serrata; ad quorum ortum rami spinis horrent, deniq. loci flores, plures ferè simul exeunt, pediculis brevissimis ut fere sessiles videntur, [Caealp.] coribus persimilis, colore herbaceo, apiculis concoloribus. Holsce fructus videntur, Ribos floritudine Olivari, Corno crassiores, per maturitatem rubentes, vel, ut ait Caesalp. ex pallido nixer dulcedinis contigente, cui immergitur officulum oblongum utrinque, acutum, rugosum, in quo Gaudet celso & sole calidiore, aut certe temperato: in Hispania, Italia & Gallia Narbonensis *Laos.* hortis colitur. Clusius scribit nunquam sponte nascentem à se visam. Forte nullibi terrarum Jujube majores satis sponte nascuntur: Sylvestres nos in Italia spontaneos vidimus. E sylvestribus vero satione, intitione & cultu sativis initio factas existimamus. Sylvestres Monspelii frequentius occurrere scribit: A nobis circa Monspelium non observatae sunt; neq. D. Magnol in Botan. Monsp. earum meminit. In rupibus & clivis maritimis propè Tropicam Calabrie urbeculam sponte & copiose crescentes vidimus.

Tempus.

Florent Maio & Junio: fructus leguntur Autumno vel post, una cum fœculis, & in manipulos colligati post aliquot dierum insolationem laquearibus suspenduntur: Postremo decepti in capulas reponuntur ad medicos usus. Sunt qui decepta Zizypha, & cratibus tegetibusq; infrata tandiu insolant quousque rugola ibidem fiant.

Nos Venetis recentes apud Melopolas abunde venales vidimus, quamvis palato nostro non multum arideant.

An hac arbor Veteribus Græcis cognita fuerit ambiguit. Vide apud J. Bauhinum concertationes de nominibus. Inclinat (inquit ille) multum animum, Theophr. sub Loto, & Plinium sub ossa Loto de Loto Athenæi locutos, ac Lotum Athenæi esse Jujubas.

Vires.

Serica Galeno (que pleriq; Jujubas putant) vix quicquam ad sanitatis tutelam pertinent aut morborum profligationem. Mulierum enim aut infantum effenantiorum sunt edulium, quod exigui est alimentis & concoctu difficile. Verum recentioribus Græcis & Arabibus in usum Medicum vocata sunt. Moderatè calida sunt & humida, ideoq; febrium ardentium calores leniunt in Julepis ad decoctis, sanguinis acridinem sedant: ad pectoris & pulmonis vitia conferunt, tussis asperas, arterie asperitatem, spirandi difficultatem; necnon ad renum & vesicæ vitia, urinx ardorem, &c. J. Bauhinus, syrump Jujubinum in Pulmonum vitis non à calida tantum causa, sed & à frigida oritur concedendum putat; contra Matthiolum & alios, qui in folis affectibus pulmonum calidos locum habere putant. Sunt enim dulces & moderatè calidi: Ratio & experientia dicit (inquit C. Hofmannus) Jujubas habere vim temperandi calidos & acres humores.

2. Zizyphus sive Jujuba minor Park. Jujuba minores rotunda C.B.

Jujubæ minores, Plinius Tuberos appellatæ ex sententia Cordi, colore, nitore, carne, molli lentore, sapore & nucleo majores imitantur; iis tamen minores sunt, nec oblongæ sed rotundæ, atque similiter flaccidæ.

Afferuntur hæc quoq; ex Italia.

3. Zizyphus sive Jujuba sylvestris Park. Zizypha sylvest. J. B. Jujuba sylvestria C. B.

Fructus Paliori similis est, non solum foliis, sed ramis & spinis, quatuor aut quinque, cubitos altus, cuius ramis de terram versus contorqueant ad formam fœmirculi, spinis abundantes crassioribus & similiter acutis, binis simul dispositis. Folia disposita fuit ut in Sorbo. Fructus similes Jujubis domesticis, nisi quod multo minores, & similiores Oxycedri aut Lauri fructibus, qui uti maturaverunt rubentes, & elui apti sunt: non tamen nuclei qui offci, ideoq; rejiciuntur. Quibusdam in locis fructus hi in vinum immittuntur ut suavis reddatur.

Locum.

Reperiuntur in agris Veronenfibus referente Pona: Nos (ut diximus) in Calabria prope Tropiam observavimus.

Vires.

R. Zizyph. Macerentur in sp. vini donec valdè turgeant: Accipe j. aut ij. manè & sero. Mirabilis eis vis inest præservandi à tussi. Harman.

4. Oenoplia spinosa & non spinosa Ger. emac. ap. C. B. Nabca folio Rhamni vel Jujubæ J. B. Oenoplia spinosa & non spinosa, sive Napeca sive Zizyphus alba Park.

Arbor est (inquit Bellus) Piri medicocris altitudine, [Loto magnitudine Alpino; vidit Vesslingius Cayri Ægypti trunco tam enormi, ut homo quamvis procerus eam amplexu cingere non possit] cujus caudicem & ramos tegit cortex exalbidus ad cineraceum tendens. Folia Paluri Theophr. aut Zizyphi rutile foliorum æmula, [cordis figurâ Vessling.] binas uncias longa, unam lata, à quorum petiolo nervi tere crassiusculi in totam longitudinem porrigunt. Horum ille qui medius utrinque propagines minores submittit, reliqui duo externo potissimum latere, superna parte satuta viriditate nitentia infernè ad cineraceum aliquid tantum tendentia, quæ ramos alternis inordinatè ambiunt [Densitas folii vix nostratæ Piri minor est. Vessling.] Flosculi ad foliorum exortum copiosi nascuntur, ex virore quodam albicantes, hosculorum Oleæ instar [Jujubæ Floribus planè similes Alpino] peculiaribus longis petiolis singuli nitentes. Fructus succidit pomum exiguum [sylvestre] tota habitudine quam exactissimè referens [ut pro altero alterum quis sumperit Bell.] juratq; per oculos tuos Mespilum Asiaticum te conspiciere, solo nucleo quem Nabca continet gemellos hæc discriminante, magnitudine ut plurimum Cerasi, interdum tamen Nucem Juglandem etiam æquante. [E spinola Nabca poma vidi majora, quæque flavam maturitate corticem elegantiori robore purpurabant. Vessling.] suavis gustus cum aore grati, officulum in se continens Olivæ instar. Bifera autem est; nam & novo vere & Autumno singulis annis fructum profert. Vernalis tamen plerumque ad frugem non pervenit ob imbrim copiam, sed a veribus corruptum.

Oenoplia spinosa demptis spinis à non spinosa minimè differt: nam reliqua facies utrique similis.

In Ægypto folia per totum annum retinet. Alpin. at in Creta, observante Bello, per hyemem amittit.

Vires.

Fructus ante maturitatem astringunt, unde eorum usus frequens est ad stomachi alivque relaxationem firmandam, succo vel per os sumpto, vel cum Clysteribus injecto. Qui in putrida febris agris ea indulgent, blandimentum sanè certum afferunt, emolumentum nullum, inquit Vesslingius. Succus postmodò maturarum optimus est ad purgandum bilem è ventriculo. Alpin.

Elui summe jucundi sunt hi fructus, præcipuèq; maturi; tamen parùm nutritivi, faciliq; ut Cerasi in stomacho corruptuntur, si eorum elui immoderatè indulgeatur. Apud primarios tamen Ægyptios & Turcas in deliciis fuit & magno in pretio habentur.

Alpinus

Alpinus Connarum Athenæi esse existimat hanc arborem, cui consensit Clusius. Verum notæ non conveniunt. Vesslingio judice, que inter Ægyptias arbores de Coccynele scriptis Theophrastus, & præcipuè quod fructum ferat magnitudine & naturâ Mespilis proximum non coadè hunc inquirant quibus animus & otium est.

5. Perin-Toddali seu Jujube Indica C. Bauhini H. M. P. 4. T. 41. p. 85.

H. M.

Arbor est procerâ, caudice crasso, candido, fibroso, furvo intusq; rubicundo cortice cincto, necnon ramulis, primum viridibus & lanuginosis, dein rubicundis longè latèq; in orbem diffusis, donato, testâ purpureo, insu furvo, inodora, insipida. Folia petiolis rotundis alternatim circa ramulos juxta viridia & lanuginosa: odor & fapor sylvestris. Flosculi plures simul juncti, ad foliorum exortum conflantes. Foliola hæc intercedunt totidem albicantia, flavescens apicibus ornata flammula, medine Olivæ haud absimiles, at exiguâ acutèque spina in vertice dotati, primum virides, dein macidiolus & gratus.

Crescit locis arenosis circa Palestinam. Quotannis bis fructum producit, Martio viz. & Septembri mensibus, atque à 10. sationis anno ad 100. non raro frugifera manet.

Fructus maturi ab Indigenis comeduntur, minis maturi verò sale & aceto in Atjjan conduntur. Vires & Ujjan.

Arboris folia usurpantur ad gemmas quascunq; ficandas & poliendas.

E foliis in lacte dulci coctis potio paratur, que Gonorrhææ virulentæ medetur: ipsa verò folia cocta umbilico cataplasmatis in modum imposita dysuriam & stranguriam tollunt.

Corticis expressus succus aphtharum perhibetur remedium.

Succus è radice expressus, atque cum radicis fœmine & lactis sero exhibitus potenter ventrem subducit, vitiosq; humores expurgat. E radicis pulvere cum Oryza fati & butyro Cataplasma fit, quod fronti admotum delirium compescit & somnum provocat. E radice in Selsami oleo cocta Balamum conficitur, quod membris dolentibus illitur, arthriticum dolorem mitigat.

Hanc arborem pro Jujuba Indica C. B. habet D. Commelinus, qui in Hortum Malabaricum commentatus est. Et revera descriptio bene convenit. Miror tamen in historia hujus arboris nullam Laccæ ab Autoribus mentionem factam. Jujubæ ergo istius historiam è C. B. Pinace & Acostæ subcipimus, ut Lectori integrum sit de eis judicium ferre.

Jujuba Indica C. B. item Malus Malaccensis nonnulli spinosa ejusdem p. 433. Ber Indica fructu Jujubino J. B. Malus Indica Lustanica, Ber & Bor Acostæ Park.

Acost.

Magna est arbor, multis foliis & floribus prædita, & copioso fructu. Folia minis rotunda sunt Mali foliis, tamen ea amulenter, superne saturatè virent, infernè candicant & pubescent ut Salvie folia, gustu adstringente. Flores exigui, candidi, quinque foliolis constantes, inodori: Fructus Jujubis similes, alii aliis majores & suaviores, nondum verò tam probe matueriscentes, ut conservari queant in aliis regionibus transferri uti Jujubæ, & perpetuè nonnulli aditricionis retinentes: unde colligitur minimè pectori utilis esse, quemadmodum Zizyphæ.

Conficitur hæc arbor æstate alatis formicis perpetuè onusta, quæ in ramis ejus Laccam elaborant: Hoc quamvis à Garcia etiam confirmatur, à multis tamen in dubium, nec immerito, vocatur; & Laccæ potius lachrymarum & reliquorum gummi modo sponte exsudare & concrecere putatur.

Reperitur hæc arbor in Malacca, Malabar, Balaguate, Sumatra, aliisque Indiæ provinciis. Jujuba Indica C. B. huic proculdubio eadem est, nam & descriptio & nomen Indicum Bora conveniunt.

Folia (inquit) hujus subrotunda ut vulgaris Jujubæ venosa, selquinciam lata, duas longa, per marginem crenis exasperata, parte averâ folii, rufescente lanugine testâ Boræ nomine cum ejusdem ramulo, cui Laccæ adnata erat. Ex India D. Terentius milit.

De Laccæ.

Laccæ gummi, ut in Officinis habetur, concreione bacillis pertinaciter circumnata adhærescit, superficie rugosa, inæquali & veluti granulata, pellicula, colore rufo, flavo, aut ex rubro nigrescente, ipsum carnosa, nescio quid nigri fibrillis substantiæ in antris continens, sapore nullo evidente: ipsum colore rubro tingit, qui longè appareat floridior si cum aqua miscetur. Prunis imposita bullat prime, levem odorem resinolium spirans, tandemq; flammescit. Vi detracta bacillis rufis secum rapit, & canaliculata quæ adhæsit apparer. Bacilli duarum triarum unciarum aut longiores cortice teguntur satis crasso, melino fere: materies ut Coryli, sed medulla copiosiore facta.

De hujus generatione & fiendi modo non constat. Nam quod Garcias refert à magnis formicis alatis eam elaborari, ut apes mel conficiunt, materiam ex ipsa arbor exsurgentibus, nobis non videtur verisimile, sed potius (ut J. B.) ex ipsam arbore, vel ejus ramis & fœculis, statim tempore exsiliare liquorem illum, & demum Solis vi in eam quam videmus formam concrecere.

Lac legitimum hujus gummi nomen est. Sic autem dicitur quod hoc medicamentum ubi ejus usus est, in Lac sive Loc, id est, Mellis crassitiem dissolvatur: in Pegu vero & Martaban, ubi præstantissima est, Tree nominatur.

Duplex

Duplex habetur : ea quæ cum bacillis, vix enim sine eis adfertur, quam Laccam *Semetri* vocant, quia ex Sumatra infusa, nonnullis Taprobana Antiquorum credita, habetur : ut eam quæ in glebis sine furculis affertur Laccam *Comberi* nominant; & altera fasciata, quæ infectores utuntur, quæ & suas differentias habet. Quædam ex facie Brasili & Cocci conficitur, fivæ ex gummi & liquore Brasili. Laccam veram resinâ & cerâ interdum adulterari annotavit Acofta.

Lacca Veteribus incognita fuisse videtur. Nec enim eorum sententiam probare possumus qui Cancanum Dioscoridis esse existimant. Cum Lacca non sit odorata, nec suffitionibus apta, ut Cancanum.

Vires &
Usus.

Lacca attenuat & aperit, sanguinem purificat, sudorem ciet, diuretica est. Usus præcip. in obstruct. Lienis, vesicæ, fellis, epatis, & hinc in hydrope, ictero, asthma, apostemate pulmonum : in expellendis variolis, morbillis, atque pestilenti contagio, in cendis mensibus, &c. *Secrod.*

Ad oppilationes tam hepatis quam splenis, ut & in hydrope & ictero à plerisque medicis unanimi consensu præscribuntur trochisci Dialacæ dicti. *Æ. B.*

Ex Lacca etiam bacilli parantur ad obignandas epistolas, Ceram Hispanicam vocant. Alutas & coria vervicina Lacca contusa & urina veteri macerata rubro colore infici ex altera parte tradit Clusius ex quorundam sententia.

Cum Lacca in Ceram Hispanicam redacta, & Conchyliorum splendentium in minutissimis fragmentis ligna, tabulas, arcus, &c. in crustant ad elegantiam.

Pictores, aliique Mechanici utuntur Laccâ ut Vernice, eamque variè colorant, & dissolvunt in sp. Vini, vel ol. Terebinth.

CAP. IX.

De Cornu.

Cornu Latinis dicta videtur quod duritie & rigiditate Cornea, vel potius à Græco *Κερας* per metathesim litterarum. *Κερας* autem dicta est quod Calvarie instar dura sit.

Noce ejus sunt flores luteoli; Fructus oblongus teres seu cylindricus, officulo intus tereti durissimo angusta cavitate, spinis carens.

1. *Cornu mas* Ger. Park. *hortensis mas* C. B. *sativa seu domestica* J. B. *The Cornelian Cherry.*

Æ. B.

Arbor percola satis est Cornus, & multis ramis brachiata, cortice subrubro vel cinereo, materie alba, firma, solida & dura (corticem scabrum & adstringentem valde dicit Math.) Flores primum omnium proferit in ramorum furculis extremis infidentibus, numerosos, brevissimo pediculo apertos, & quatuor foliis, extra vel intra purpurantibus, aliis subulceis, intus convexis, luteolis : intra quæ alia concoloria foliola incerto numero, teneriora & minora, ex quorum concursu apices attolluntur odoni, noveni, deni, hirsuti, qui in quaterna crocea foliola explicantur, *stamina* exigua lutea continentia. Subsequuntur fructus oblongi, ad Olivam accedentes, graciliores, primum virides, postea rubri, sanguinei, majores, manus purpurâ rutili inficentes contriti, formâ suâ ad Jujubas accedentes, gustu primum acerbis, at ubi maturazione remollita fuerint acido-dulci & suavi cum quadam tamen adstrictione, ossa continentes oblonga, teretia, qualia ferè in olivis, durissima, in quorum angustis cavitatibus nuclei latitant exigui, lubidulces, graciles, quia, vix integri eximi queant. Folia qualia Virgæ fagineæ seu Corno feminae, glabra, venosa, per oras aequalia.

Cornum marem in hortensem & sylvestrem distinguunt. Hortensis fructus colore variat : nam communiter ruber est & officulo longiore; aliquando ceræ colore, rariis albet : saturatius etiam rubet officulū, habet crassius & brevius, & hoc est, inquit C. Bauhinus, Cornus maris aliud genus *Clus. Hist.* cui tamen ramulos quàm vulgaris maris longe fragiliores tribuit Clusius, folia vulgaris foliis latisiora. J. Bauhinus quoque, Corna observavit Basilæ apud Fel. Platerum magnitudine & colore discrepantia, alia aliis altero tanto & ferè triplo majora, succulentiora, saturate colorata, & purpurâ suâ manus inficientia, gustu minoribus non minus sapida. Sunt & colore rubro manus non inficientia.

Locus.

Cornus sylvestris multis in locis invenitur, in Misnia, Austria, Pannonia. Nos in agro Pedemontano & Mediolanensi in sepibus cam observavimus, ubi folium frutescit; sed cultura in arborem pulchram evadit. Quod Heilmolus è Theophrasto hausisse videtur, nimirum Fructus sylvestris Corni maturiores suavioresque esse quàm urbanæ; & plerumque, etiam majores, ut Cornus omnem cultum respuat, & negligi desideret, nobis non videtur verisimile : idèque antequam de respa & experimento consisteret, de ratione ejus reddenda non erimus solliciti.

Tempus.

Floret primo vere antequam folia erumpunt, Martio, & in calidioribus Februario mense; pro Veris constitutione & temperamento, feris citiusve in eodem loco : Augusto, Septembri, interdum etiam Octobri demum fructum maturat.

Vires.

Corna refrigerant, exciccant, adstringunt, conspiciunt quomodocumque, sumpta. Hinc convenient præcipue in diarrhæa ac dysenteria : ardorem febrilem ac sitim grata lusa aciditate leniunt ac restinguunt.

Conducuntur muriâ ut Olivæ; fit etiam ex iis sapa quemadmodum ex Cerasis : itémque, è pulpa Electuarium ad febres, ad fluxiones biliosas, ad sitim, ad excitandam appetentiam utilia. In diarrhæa & dysenteria exhibentur fructus exciccati & pulverisati ad 3j.

Corna

Corna sicca contrita, & cum oleo Myrtino aut omphacino mixta in Emplastri formam, præsentem auxilio sunt ad vomitiones ventriculo impostas : contra fluxum autem alvi abdomini induta, contra Cornum arborem caveri oportet circa æcaria, nam flore ejus degustato alvo concita moriuntur apes. *Plin.*

In Hæturia abstinent demorfi à cane rabido per integrum annum à quorundam lignorum, præsertim Corni maris & feminae contactu : Siquidem (ut testantur ii qui rem experimento comperant habent) si harum virgæ tantisper manibus teneantur donec concalecant, illico demorfi rabie exagitantur. *Matth.* quem vide.

Folia quoque, & germina gustu acerbâ sunt, valenterque, desiccant : itaq, maxima vulnera glutinare possunt.

Hujus lignum omnibus lignis durius perhibetur, ad radios & dentes rotarum utilissimum.

2. *Tijerou. Ponna* H. M. P. 4. T. 39. p. 81. *Cornu Malabarica foliis Nymphææ.*

Quantum minor Ponnæ species habetur, tamen aquè procera est, frondibus umbrosis in latum diffusis : lignum prædurum, rubicundum, crasso ac nigricante cortice cinctum, ut *Ponna. Radix* rufa, croceo intusque rubicundo cortice recta, odoris gravis, saporis adstringentis : ea verò difsecta lacrymam fundit flavescenscentem ac resinolam. Folia Ponnæ similia, at minora. Similiter flores Ponnæ oblongo-roundi, glabri, virides primum, dein rubicundi, acido-dulces, Cornis nostratibus cum figurâ tum magnitudine & substantia haud abimiles.

Crescit locis arenosis; quotannis fructus fert, Augusto viz. & Septembri mensibus, dique superstes *Locus & Tempus.*

Fructus hi ab indigenis comeduntur : E nucleis quoque eorum ficcatis oleum exprimitur ad lam. *Uti.* padas. Uls in medicina nullus.

CAP. X.

De Cerafa.

Cerasus *Kiegar* Theophr. 3. hist. 13. fructus *æquina* Diosc. l. 1. c. 157. Cerasia & Cerafa; dicta autem à Cerasunte Pontico municipio, unde Lucullus Romanorum imperator, Mithradate debellato, primum in Italiam arborem iniecit, & fructum gentilitio nomine Cerasum mundiipsum primordius Cerasos in Italia spontaneos fuisse, quamvis fortasse neglectas & incultas minime dubito.

Cerasorum multa sunt genera, seu potius varietates, quas C. Bauhinus in Pinace explicat, Cerasa, inquit, alia lutea, alia sylvestria. Sativa fructus forma, colore, sapore; [adde & magnitudine] variant. Sunt enim pomi *figura*, turbinatore, longiore, rotundiore, cordis etiam *figura*; & alia pediculo longiore, alia brevior, lingulis vel pluribus unâ coeuntibus, ita ut ex uno petiolo vel singula, vel terna, quaterna, quina dependant, vel in raceni modum coarcescant. Rubra alio sed rarius, partim rubro, partim candicante, & quadam in maturitate parum ex candido rubent, quadam magis, quadam planè ceræ, quæ Pruno infusa sunt; rubro, rufescente, nonnquam in atrum vergente, nigro etiam, quadam nigerrimo, & succo sanguineo labia & manus inficiente. *Sapore* dulci, merine dicitur : ex dulci & acido admixto, alia amaritudinis quid retinent, non tamen ingrata, Alia ob aquici succi redolentiam infipida sunt. Similiter alia carne sunt prædura, alia carne mollior, fragilior, & nucleo non insuavi est. Sylvestria etiam variant magnitudine, figurâ & sapore.

Nos ex latis pro specie distinctis habemus, 1. Cerasum vulgare fructu rotundo, acido, rubro. 2. Cerasum fructu cordato dulci. 3. Cerasum acidissimum sanguineo succo. 4. Cerasum majorem fructu nigro parvo, subduli, nigro colore inficiente. Fortè etiam & alie nonnullæ specie differunt. Cerasum tamen flore pleno, pro naturæ lusu aut varietate quadam accidentaliter habemus.

1. *Cerafa sativa rotunda, rubra & acida, quæ nostris Cerafa sativa* C. B. *Cerafa acida rubella* J. B. *Cerasus Anglicæ* Park. *vulgaris* Ger. *The common English Cherry-tree.*

Æ. B.

Ex majoribus Cerasis sunt quæ acida, rubro colore dilutior [nonnulla ex his per maturitatem saturatius rubent] carne haud admodum dura vel compacta. His sapore valde gratus, præsertim probè maturis, non nimium acidus, sed quodammodo vinosus; quamvis alia aliis in hoc genere acidiora, quod cultus dicendum judicamus. Fructus brevi pediculis pediculis, & quàm reliquorum ferè crassiores [in nostratibus pediculi satis longi sunt] Arbores ipsæ haud proceræ, nec rectæ, multis ramis brachiatis, humiliores multo quàm dulcium, quarum & minime, atque adeo paucorum annorum fructum ferè consueverunt : ramuli etiam sunt, quales admodum paucorum annorum. Ipsa quoque folia rotundiora sunt. Gummi ex eis fundit lucidum, aurei pene coloris. Huic radice repando latè se diffundit, aræque & vicina loca suis stipat folionibus, qui transplantati & culti in arbores excrescunt. Lignum quoque, & rami multo fragiliores, minutique flexuosi quàm cæterorum : proinde periculosos has arbores conscendere.

Cerasis

Cerasus Flandrica nostratibus dicta à Ceraso Anglica, fructu majore & dulciore differt. Fortè hæc sunt Cerasa sativa majora C. B. i. e. Cerasa Hispanica *Leb. Ger.* Geneva tamen & alibi in Gallia vidimus Cerasa Flandricis multo majora, & nostratum vulgariem fere dupla.

2. *Cerasa acida nigricantia solidiora, tardius maturæscens* J. B. *An Cerasa acidissima sanguineo succo* C. B. D. Herman. in *Hort. Leyd. hæc duo separant.*

J. B.

Inter Cerasa quidam hoc Cerasi genus habent, cum ob vinosum saporem, tum ob carnis soliditatem, ut equidem censemus. Non est his ea arborum altitudo quæ sylvestribus Cerasis. Ab arboribus acidiorum multum quoque differunt. Non enim solent in magnos ramos dividi & extendi, sed ramulis tenuioribus quam ceteræ omnes donatæ sunt, pendebitis ferè & ad Betulam quodammodo accedentibus. Fructus ex longiusculo pediculo magni, nigri aut ex nigro spadicei, suo succo inficcient, carne firmiore, acida valde, multum adstringente.

An Cerasa acidissima sanguineo succo C. B. ? quæ in altiore arbore proveniunt, & longissimum pediculum habent.

Vires.

Commodè exciscentur pro siticulosis febrientibus, pulpam etiam excoquant Basileenses. Parant ex iis contusum cum ipsis adco nucleis, & mixtum cum vino bono, id vini genus quod tempore Caniculæ in deliciis habent nomine *Wieschwein*. Modum conficiendi vide apud *J. B.*

Hoc genus Cerasi pediculis longissimis, fructu acidissimo, succo sanguineo ab aliis omnibus faciliè distinguitur. Morella nostratibus dicitur, quamvis Parkinsonus pro Morello aliud proponat.

A. 3. *Cerasus major ac sylvestris, fructu subulci, nigro colore inficiente* C. B. *Cerasus sylvestris fructu nigro & rubro* J. B. *Black Cherry-tree. Whazzards.*

Lemma C. Bauhini huic Ceraso apud nos sponte nascenti apprimè convenit. Est enim arbor grandis & proceræ, fructu parvo, carne pauca, nigro nigro colore inficiente, pediculis longis & quantum adhuc observavimus aliorum Cerasorum tenuioribus.

J. Bauhinus Cerasum sylvestrem fructu rubro & nigro quam vocat sic describit, *Vulgaris notitæ arbor est, proceræ, recta; cortice exteriore spadiceo aut cinereo, maculoso, lævi; interiore virenti, sub quo materies firma, subrusta. Folia Loci oblonga, Pruni foliis longiora, densè crenata, splendens, subamara. Flores ex eadem quasi vagina plures simul juncti, pediculis tenuibus sequiuncialibus aut sextantalibus, nonnihil rubentibus, ex foliis quinque, candidis & sit in Pyro cavus, in quo medio capillamenta multa, alba, apicibus croceis donata, quibus longior stylus in imo calyce ferrugit, oris in quinque lacinias reflexas, nonnihil purpurascentes divisas. Ex hoc stylo observavimus hortulanum ingeniosè prædicere solum futurum Cerasorum proventum: sub eo enim lateat fructus rudimentum, quod frigore affectum facile nigrescit, remanentibus nihilominus aliquandiu integris, nullaque injuriæ tactis florum petalis. Fructus succedit rotundus, unciali altitudine inferior, dulcis, magnitudine & colore diversus, in quo ossiculum orbiculatum læve, durum, dentibus tamen fragile, nucleum continens album exacutum, amaricantem, flavescens tunica contextum. Gummi stillat flavum, rustum & densum.*

Hæc (pergit J. Bauhinus) quadruplici varietate potissimum differentes fructus gignit: Rubrum & nigrum, & utrumque vel majorem & carnosiores, vel minorem & macriorem. Major tam ruber, quam niger dulciore est ceteris, culu talis, ut equidem censemus, effectus. Minor nullius unquam cultus gnatus, tam ruber quam niger plerumq, amaricat, sed catenus ut prævalente dulcedine haud fit ingratus. *Videtur describere Cerasum nostram sylvestrem fructu nigro, quæ apud nos nunquam (quod sciam) fructum rubrum profert.*

Ufus.

Ex hoc potissimum genere meliora nostri torrent, & Electuar. conficiunt pro puerorum cibo & condimento.

4. *Cerasus major fructu cordato magno. Cerasa duracena oblonga* J. B. *An Cerasa crassa carne dura C. B. ? The Heart Cherry.*

J. B.

Speciosius hic Cerasorum fructus magnus est, oblongus, ad cordis figuram aliquatenus accedens, carne dura solidaque, dulci, coloris ex albo rubelli, nucleo magno. Folia majora sunt quam Cerasi vulgaris acidi, ad Castaneæ folia quodammodo accedentia, deorsum ferè dependantia.

Locus.

In hortis sat frequenter sunt. Variant colore rubro, albo, nigricante. Horum Aviculæ appetitissime sunt.

5. *Cerasus flore pleno* J. B. *Cer. bortenys pleno flore* C. B. *item Cer. bortenys flore roseo* ejusdem. *Cerasus flore multiplici* Park. *parad. Cerasus multiflora fructus edens Ger. item Cer. multiflora pauciores fructus edens ejusdem. The double snowed Cherry.*

Non alia in re differt à Ceraso vulgari Anglica aut Flandrica quam florum petalorum multiplicata serie. Dudum autem generum est, Alterius flores minus multiplices sunt, hoc est, paucioribus petalorum ordinibus, duobus nimirum tribusve constant; alterius plenissimi sunt, & è pluribus seriebus petalorum compositi. Prior Cerasus flore roseo, posterior Cerasus pleno flore C. Bauhino dicitur. Hæc arbores fructus intermedium sed pauciores & sparsos proferunt, illa autem quæ pleno flore est rariùs. Gerardus in arbore hujus generis per multos annos à se in orto diligenter culta & parietati affixa, ut Solaribus radiis fovetur, nullos anquam fructus observare potuisse scribit.

6. *Cerasus*

6. *Cerasus pumila* C. B. J. B. *parad. Chamæcerasus* Ger. *The Dwarf Cherry.*

Clus.

Varie altitudinis invenitur Chamæceras frutex: nam interdum in cubitale, bicubitalem aut ampliore magnitudinem attollitur, umbrosis videlicet locis & tenui solo; ficioribus autem locis & juxta semitas plerumq, supra pedalem altitudinem non assurgit. Tenuis & lentos habet ramulos fere virgas, nigricante ex cinereo cortice obductas, quæ ex intervallis quædam tubercula & velut gemmas proferunt, unde tanquam ex Cachrye aliquot exigua foliola, Myrti Tarentina foliis aequalia prodeunt, sinuque folios bini, terni, quaterni aut quinque fere explicant, candidi, pentapetali, multis in medio staminulis præditi, Cerasi vulgaris floribus persimilis, minores tamen: infra hos flores atq, etiam in extremis virgis ex aliis tuberculis exeunt fere floribus folia superioribus majora, Cerasi vulgaris acerbo fructu foliorum formam imitantia & in ambitu similitur crenata, longè tamen minoræ, & atra viriditate splendens, subamari gustus; His succedit fructus crenatus, rotundus, carnosus, maturitate ruber, exsicantis minisque grati saporis quam sunt ægida Cerasa, offeo intus nucleolo. Radix crassa, longa, dura, paucis fibris prædita, profundum petens, & quæ difficulter erui possit. Passim in Pannonia, Austria inferiore & Moravia editoribus sicilicet locis nascitur; & ad vineto- *Leen.*

rum etiam in collibus sitorum marginibus & ad publicas vias. Not. Non peculiare est Chamæceras gemmas alios floriferis minoribus foliis vestitas, alias *pumilæ* tantum producere, sed Ceraso, Piro, Pomo, aliisque nonnullis arboribus commune.

A. 7. *Cerasus sylvestris Septentrionalis Anglica fructu rubro, parvo, serotino. The wild English Cherry, with small late-ripe fruit.*

Materies Cerasi nigra similis. Caudex in insignem magnitudinem excrevit, adeo ut Ogygiam nunquam seu duas ulnas ambitu excedat. Folia quam Cerasi nigra longiora latioraque & acutioribus dentibus inflecta. Fructus parvus, rotundus, ruber, quique ante initium Septembris plenam maturitatem non assequitur, quamvis arbor cum primis huj generis floreat, tunc quoq, acerbus ut vix edendo fit. Officuli lata promptè germinant, quæque inde emergunt virgæ seu arbutule Cerasi hortenibus inferendis aptissimæ censentur; furculis in arbores proceras celeri auctu adolescentibus, fructus etiam præcoces & gustui gratos edentibus.

Ad ripas fluvii Telsæ, propè *Bernard-castle* oppidum copiosè oritur, observante D. Johnsono, qui & descriptionem ejus transmittit.

8. *Cerasus uno pediculo plura ferens* J. B. *Cer. uno pediculo plura* Ger. *Cer. racemosa hortenys* C. B. *Cer. corymbifera* Park. *parad. The Flinders Cluster Cherry.*

Hoc genus modò duos, modò tres, sæpe etiam quatuor aut quinq, uno pediculo profert fructus, nec aliter à Ceraso vulgari differt.

Nos pro luxuriantis naturæ effectu aut partu monstroso habemus, nec speciem distinctam constitutè putamus, cum in eadem arbore plures dentur fructus solitarii, ferè in singulis pediculis singuli, cùmque speciem suam non semine fed stolonè aut infusione producat.

Cerasus racemosa J. B. Ger. & aliorum.

Non diversa videtur à præcedente, etiam C. Bauhini judicio, quædam (inquit) racematim utæ modo dependunt; cùm de præcedenti discessit, Aliquis tenæ, quaternæ, quinavæ poma esse in uno pediculo.

Cerasa amat celi statum frigidum, solum verò post positionem humectæ. In tepidis regionibus parva provenit. Calidum non potest sustinere. Montana vel in collibus constituta regione latatur. *Pal-lad.* Per totam Europam frequentissima est. Nulquam meliora habentur Cerasa quam Lugduni, inquit Amatus, cui assipulatur J. Bauhinus, hæc loci natura, ferè potius cultura diligenter debeat.

Florent omnes in Germania, atque etiam Anglia Aprilis mense; in calidioribus haud dubiè citius. Fructum maturant Junio & Julio pro speciem diversitate. Est apud nos præcox quoddam genus quod Maio mense maturefcit, *Cerasa* idcirco *Maialis* dicta.

De fatione, infusione reliquæ cultura Cerasorum consulantur Rei rusticæ & Horticulturæ scriptores.

Cerasa recentia alvum laxant, sicca restringunt. Item dulcia alvum subducunt, sed minus grata *Vires.*

sunt stomacho. Acida & austera pituitosis excrementisque ventriculis sunt apta, sed astringunt. Aqua acidiorum stillatitia, & cerata ipsa in intestinis febrilem ardorem compescunt, sitim extinguunt & cibi appetentiam conciliant. Cum Saccharo condita ventriculo grata sunt, & inter præstantissima dulciana à matronis nostris habentur: verum ob humorem aqueum abundantem diu asservari nequeunt.

Dicoctum Cerasorum acidiorum & arefactorum in affectu hypochondriaci summopere valere, imò hoc unico remedio complures convalescisse liquido asservare non verecè *Fernelius Consil.* 43. ad *D. de Maingny.*

Cerasa dulcia in morbis capitis, Epilepsia, Apoplexia, Paralyti, peculiariter proficiunt censentur. Riffus apud *J. B.*

Cuidam Nobili Apoplectico, qui per tres dies loqui non poterat dedi Sp. Cerasorum, & loquelum mox recuperavit. *The Kessel* in sua Chymia, cap. de fructibus.

In balbutie & aliis loquelæ vitis lavetur os (scripsimè cum Sp. Cerasorum nigrorum; sunt enim infigner cephalici, summopere roborant mulculos linguæ & Sp. ejus ului destinatos. *P. Jo. Faber.* l. 3. c. 14. Dulcium

Dulcium nigrorum recentium aquam stillatitiam à nonnullis ad Epilepsiam mirifice commen-
dant. *J. B.* in ipso paroxysmo in os infusam dof. 5iv. aut amplius. Hac valde celebratur, & apud
matronas nostras in frequenti usu est ad motus convulsivos, præcipue infantum. Lego apud *J. Bau-*
hinum, Præstans hæc habetur à quibusdam adversus puerorum convulsiones, Aqua Cerasi. nigr. &
florum: Utile aquas partes misce. Dof. 3j. aut 5j. pro atate.

Ex Cerasi vina seu potiones variis modis parantur, vel per distillationem, vino Cerasi Alembico
immissis affuso; vel infusione sola, vel ex succo expresso cum Saccharo mixto & fermentato. In
Italia ex Cerasi recentibus potionem parant *Marsale* dictam, quam bibunt antequam fermentetur.
Æstivo tempore in tabernis venalis extat, & ad refrigerandum utilis censetur.

Oleum è nucleis Cerasorum per expressionem elicuit maculas & lentiginis cutis auferre dic-
tur illi: utile quoque habetur Arthritidi, necnon calculo renum & vesicæ.

Gummi Cerasorum cum vino dilutum diuturna tussi medetur; colorem quoque commendat, visum
acuit & appetentiam invitat. Celebratur etiam vi lithotriptica ex vino potum. *Diof. Galen.*

Nonnulli ut minus noceant Cerasa si ad satietatem edantur, officina cum deglutire jubent. Ve-
rum nobis tentantibus id male cessit. Nam pluribus Cerasorum una cum pulpa officulis deglutitis
per aliquot dies post hæc gravitatem & dolorem sensimus in fundo ventriculi, ex officulis ibidem re-
stantibus ortum, qui ægre nec nisi plurimum diuturno spatio expulsi nucleis sensim tandem evanuit.
Fortè ite quibus ventriculi tonus robustior est & validior totidem vel etiam plura sine noxa devorare
possent.

Videmus Passeres qui plurimum Cerasis delectentur eo tempore quo Cerasa matura sunt longè
majora habere hepata quam alias. Unde colligitur Cerasa hepar augere & corroborare. Experi-
mentum est Arnoldi Villanovani, de cuius veritate dubito: nec tamen si verum esset inde sequitur
quod ille deducit. Nam fortè magnitudo hepatis morbosam potius quam sanam ejus constitutionem
arguit.

Cerasorum quæ hodie in honore & pretio sunt Catalogus.

1. Cerasum præcox Maiale dictum. *The May Cherry*, quia Maio mense maturefcit. 2. Cer.
Ducale. *The Duke Cherry*. 3. Cer. Archiducale. *The Arch-Duke Cherry*. 4. Flandri-
cum, superius dictum. *The Flanders Cherry*. 5. Cordatum rubrum. *The red Heart-Cherry*.
6. Cordatum sanguineum. *The bleeding Heart*. 7. Neapolitanum. *The Naples*. 8. Cer. in-
carnatum. *The Carnation*. 9. *The Amber Cherry*. 10. Purpureum. *The Purple Cher-*
ry. 11. Aurelianus nigrum. *The Black Orleans*. 12. Nigrum vulgare. *The common*
black Cherry. 13. Luca Wardi Cerasum. *The Wars Cherry*. 14. Cerasum racemosa.
The cluster Cherry. 15. Cerasum nana. *The Dwarf Cherry*. Vino conficiendo præstan-
tissima habentur Cerasum Mediolanense magnum & Cerasum Morellum. *The Morello Cher-*
ry; à succo Mori amulo.

Paco-caatinga Brasiliensis Marçgr.

Ad Cerasa referri potest. De hac tantum habet: Fructus ferre in uvam congestos novem, aut
decem digitos hepata, Magnitudine Cerasi sylv. nigri coloris, & nucleo Cerasino, adstringentis fa-
poris: à columbis avidè devorari, ab hominibus non, usurari ad tingendum colore cæruleo; bac-
cas ficari posse & diu servari.

Ipipitanga seu Cerasus Brasiliensis Pifonis & Marçgr.

Ad hunc potius locum (ut suspicor) pertinet; nec enim calyx floris residuus esse videtur umbi-
licus de quo loquitur.

Mourouwe *J. De Laet. Ind. occid. lib. 16. c. 11.*

De hoc duntaxat scitur, non multum ablutere à Pruno; flores ferre luteos, fructus inflat Cera-
forum, longis pediculis, officulo exiguo, carne crocea & suavi.

Copalxocotl Tepecanum *J. de Laet. Ind. Occid. l. 5. c. 17.*

Arbor est inquit Ceraso valde similis fructus fundens exiguis Pomis similes, qui salivam quandam
valde glutinosam fundunt, & ideo ab Hispanis *Cerba gummosa* appellantur.

C A P. XI.

De Olea.

Olea Græcis *Ἑλαια*, Latinum nomen à Græco factum est, et diphthongo in e abeunte, sic ab
ἑλαιον. *Ἑλαια* autem à *ἑλαιο*, i. e. leve vel lubricum deducitur, aut à *ἑλαιο* levigo, lu-
brico, quod producat id quod lavat lubricitatem, videlicet oleum.

Olea prunifera arbor est foliis perpetuis, fructu racemoso, pulpa liquore pingui scateante, officulo
duro scabro.

1. Olea

1. Olea sativa *J. B. C. B. Ger. Park. The Olive-tree.*

J. B.

Mediocris magnitudinis arbor est, quandoque procera & prægrandis (ut rectè Stapelii) ramis
in latum amplius diffusis [*J. Bauhinus* haud valde patulam esse ait] trunco magna ex parte no-
doso, materie aequaliter spissa, satis solidâ, alubi & crispâ & intortâ, coloris inter flavum
flavum & spadiceum ferè medio, nonnunquam etiam maculis utriusque coloris invicem convolutis con-
spiculis, præsertim cum ad justam ætatem consensitiam pervenerit, teste *Cordo*. Correx tam trunco
quàm ramis obducitur coloris cinerei, livis, glaber. [*Cordo* in his flavus] *Folia* oblonga & angusta,
Salignis ferè similia, acuminata, incisuris ac manifestis venis, (excepto unico nervo insigni à pedi-
culo ad acumen oppositum excurrente) carentia, crassa, pinguis, rigida, supernè coloris atro-vire-
ntis, certè saturatius virentis [rectius *Cordus*, in viridi flavescens] inferius cænescentia, nullis ta-
men pilis obrita, tam brevibus pediculis hærentia, ut furculis quasi inserta videantur [ex advero ut
plurimum bina *Stapel.*] ex quorum alis proferuntur pediculi, quibus flores racemati coherentes
sustinentur, albicantes, Sambucinis similes, è quatuor folioli fructus rudimentum complectentibus
contexti, ex herbido candicantes, qui non omnes ad frugem perveniunt in Europa: in his verò lo-
cis quibus propria est hæc arbor perveniunt ideoque congestæ ejus bacce confertas uvas æmulantur.
Flosculi succedunt fructus figure ovalis, aut glandium ferè, magnitudine varia. Nam in Hispania
nascentes, quos *Olivæ Hispanica* vocant, mediocriter Prunum æquant; Italica pleræque & Narbo-
nenses vix mediocriter glandem superant, quamvis & sint habitiores rotundiorisque, primum virides,
postea flavicantes, per maturitatem purpurascences, tandem & nigricantes, quadam etiam ex pur-
pureo puniceas, sed rarius: Sunt & quæ in Hispania albae sunt (ut annotat *Clusius*) sapore valde
acri & amaro, & nescio quid acerbissimè & nauseosi admixtum habente, etiam in maturis & molli-
bus, carne primum dura, maturitate molli ac pingui, officulum lignosum, oblongum, utrinque, acu-
minatam, & in hoc proportionatum nucleum unicam habent. Qui vero in his continetur luccus
pinguis oleum fit dulce, aquosius, qui amarus, amurca. Foliorum quoque, sapor amarus est, non sine
acrimonia tamen. *Radix* nigræ nititur (inquit *Cordus*) partim rectis, partim obliquis, in summo cæsipe
obhærentibus, materiâ trunci modo solidâ.

Lusitanica *Olea* (inquit *Clusius*) minores *Olivæ* proferunt [ita quoque, Lucenses quarum *Olivæ* *Differencia*.
apud nos laudatissimæ, aliquæ Italica] sed multum olei, quique præstantissimi præbentes. Sic
etiam nonnulla quæ in Gallia Narbonensi & Batavica nascuntur oleæ minorem fructum ferunt, ex quo
plus olei exprimitur, alteri quod de majoribus *Olivis* elicuit longe præstantius.

Decerpuntur mense Novembri, Decembri, Januario & Februario in Græcistini regno: namque *Tempus*.
antea non maturefcunt. Sternuntur deinde in pavimentis donec rugosa fiant: deinde molle suppo-
nuntur, & torculari exprimuntur, affusa fervente aqua; ita enim oleum ledunt. Nonnulli *olivæ*
porticus decutunt, quod alii improbant, qui potius admodum scals manu legunt. Nonnulli *olivæ*
ipem decussis germinibus præcipiant. Vehementer enim laborant *Olivæ* percussæ & detrimentum
capiant. *Olivantibus* lex antiquissima fuit, *Oleam* ne stringere neve verberato. *Plin.*

Immaturas plerumque, condiunt per Hispaniam & Galliam Narbonensem: interdum etiam maturas
& nigras: condimenti loco apud nos cum carnis affatis præsertim vervecinis, eduntur, in aceta-
riis etiam usurantur. Itali mensis secundis inferunt, & cum pane edunt. Excitant appetitum,
movent alvum, humentem ventriculum exsiccant & confortant.

Olea Minervæ dicata sacræque erat, vel quod Minervæ munus esset, vel ut *Martianus Capella*,
quod artes & disciplina, quarum illa Dea est, Oleo ac lucernarum lucubrationibus perdicanetur.

Olea quoque, venia pacisque index erat, proinde veniam pacemque supplicantes *Oleæ* ramulos ma-
nibus gestare soliti erant.

Oleorum differentia desumptæ sunt vel à forma, vel à colore, vel à succo, vel à magnitudine,
vel à loci varietate, vel ab inventoriis, quas omnes persequi infiniti laboris esset. Veteres vix
tradidere genera, quorum nomina speciebibus hodie cognitis accommodare perdifficile esset: quocirca
nos is non immorabimur. *Colymbades* • *Olivæ* distinctum genus fecisse videtur: alii *olivæ* * *Lib. 15. c. 3.*
conditas oleo suo puras innatas esse volunt, & *Halmades*, i. e. muria conditas ab eis distinguunt.
Alii Halmades & Colymbades confundunt.

Oleorum autem tot differentia non observantur quot *Pomorum*, *Pirorum*, *Prunorum*, vel quia
arbor naturâ fuit minus apta est ex semine nata variare; vel quia agricolarum non interitui in his
serendis, colendis & quoquo modo immutandis adeo industriis & diligenter se præbent. His à ide
arborum ipsam, cum frigidioris celi minis patiens fit, Gallicis, Germanicis, Anglicis Hortulanis,
qui in variis fructuum speciebibus producendis & procurandis maxime curiosi & occupati sunt, re co-
lendam non permittere.

Celeberrimos *olivæ* differentia à C. Bauhino & Joanne fratre recensente sunt,
1. *Olivæ* maxime Hispanica, prunis medicis aequales, & figurâ similes, quæ etsi succulentæ
sunt & carne multa, amaritudinem tamen insignem habent, unde & olei minus reddunt, amurca
plus, ideoque nonnullis minus probantur, minorque est in sapore præferuntur.

2. *Olivæ* minores, Genuenses, Lucenses, Provinciales, eadem Lusitanica, Narbonenses & Ba-
ticae *Clusio*. Hæ dulciores sunt & plus olei fundunt.

3. *Oblongæ*, atrovirentes, ad lacum Comensem natæ, quarum uterq. Bauhinus meminit, quibus
conditis nihil lapidius & suavius, quamvis & macrae sunt, & propemodum respectu maximarum Hi-
spanicarum exlicce videantur, addit C. Bauhinus carnem duram esse & ossi firmiter hære.

4. *Olivæ* albae, quarum & *Plinius* meminit.

In Hæturia habentur *Matib.* & *Caf.*

1. Minores & rotundiores, plurimum olei habentes, quæ *Olivella* vocantur *Caf.* quas prægrandes
arbores Juglandium instar ferre scribit *Matthioli*.

2. Majuscula & oblonga, oleum parcius sed dulcissimum reddentes, quae nomine à radiis desumpto Raggiariae dicuntur *Casf.* Has Oleae minores proferunt, usque in cibo utuntur.

3. Majores & pulposiores ad condituras tantum quaesitae, quas Regiae Casalp. vocat. Non videntur differre ab Hispanicis maximis: nam Matthiolus eas multo plus amurcae quam olei fundere scribit.

4. Sunt quaedam quarum caro ab ossibus recedit cum franguntur, virides quae conditae gratissimae fiunt, quas Colymbades Casalpinius censuit.

Varietates Olivarum in Gallia Narbonensi cultas recenset D. Magnol. in *Botan. Monspel.*

1. Oliva major oblonga, angulosa, amygdali formâ, vulgo *amelaui*, ad conditurae maximè expetitur, suavissima enim est, & rosâ habet odorem.

2. Oliva media oblonga angulosa, vulgo *olivevine*, vulgarissima ista est.

3. Oliva media oblonga, fructu corni figurâ, vulgo *cornus*, in multis etiam olivetis visitur, fructum habet oblongum magnitudinis ferè & figuræ corni fructus.

4. Oliva minor oblonga; vulgo *picoulaine*, in variis etiam locis ista reperitur: in cibis multum expetitur.

5. Oliva major subrotunda, vulgo *ampoulas*, inter olivarum species ista maxima est, & ad conditurae præcipuè servatur.

6. Oliva media rotunda viridior, vulgo *verdealle*, ista similiter ad conditurae colligitur; cujus species reperitur, quae albidior est, & vulgo *blancaui* dicitur.

7. Oliva media rotunda præcox; vulgo *mouran*, citò maturefcit, & ab arbore cadit.

8. Oliva minor rotunda racemosa, vulgo *bouteillan*, in racemulis veluti congesta est, unde nonnihil habuit.

9. Oliva minor rotunda rubro-nigricans, vulgo *salierne*, non omnino nigra est, sed rubrum colorem habet commixtum.

10. Oliva minor rotunda, ex rubro & nigro variegata, vulgo *pigan*; aliae plurimae variis in locis nascuntur, sed istae, tum ad oleum, tum ad conditurae meliores consentunt.

Olea neque frigidum, neque praefervidum cœli statum amat, ideoque trans Alpes & Cebennas montes non invenitur nisi in hortis culta & à frigore munita. Gallia & frigidiore hyemes etiam in Provincia & Gallia Narbonensi eam adurunt. Cum in Gallia peregrinaremur, Anno 1665, præcedens hyems asperissima aliquot Olearum millia in Provincia corruerit inestimabili incolarum damno, plerique tamen à oleum repullabant. Medicos olivos amat, quod ventos-temidos suscipiant, oleorum autem natura fatus desiderat. Nos in valle amplissima Fuliginensi in Italia, inque Ternienfis extrema parte, in ascensu collium convalescens diètas terminantium amplissima omnium quae in Italia vidimus Oliveta observavimus prægrandibus arboribus densa, ubi Februarii initio rusticis Olivis decedentibus & colligendis occupatissimos observavimus. Lucos quietiam Olearum densissimos Gallo-provinciae & Narbonae Hispanicæque alunt.

Solum Oleis commodissimum nonnulli esse aiunt cui glareâ subest, aut sabulum pingue: sed & densior terra, si uvula sit & lata, satis convenit. Humidior sanè floridiores & pinguior oliveas producit.

Hanc arborem multi existimant, ultra milliarii sexagesimum (quadragesimum Plin.) à mari aut non vivere, aut non esse feracem; quod tamen experientia repugnat.

Quercum & Oleam tam pertinaci odio diffidere aiunt, ut altera in alterius scrobe depactæ moriantur. Plin. Nobis non videntur verisimilia quae ferunt de hujusmodi antipathiis.

Junio mense magna ex parte omnes Oleae florent, inquit J. Bauhinus, sed in Germania & locis Septentrionalibus tardius, ubi quamvis diligentissimè colantur nihil præter florem produciunt. De tempore & modo colligendi superius obiter diximus. Optima atque ad decerpendum inter copiam bonitatemque, incipiente bacca nigrescere; tunc autem *Drupæ* seu *Druppæ* vocatur.

Olivas etiam decerpas sed præcipue excussis aquâ calidâ lavare convenit, inquit Autor *Pharmacopœia* Constantino Casari attributorum.

Olea lentè admodum crescit, Theophrasto & Virgilio autoribus, sed quam diutissime vivit. Plinius firmissima ad vivendum oleas dixit, ut quas durare annis 200. inter auctores conveniat. De fatu & cultura Olearum consulantur Rei rusticae scriptores, sed præcipuè Columella, qui copiosè de his agit: cujus de putandi tempore consilium an præceptum præterire nequeo. Quinque (inquit) pluribus annis interpositis olivum putandum est. Nam veteris proverbii meminit conve-nire, eum qui arat olivum rogare fructum, qui stercoret exorare, qui cadit cogere. Quod tamen satis citò octavo anno fecisse, ne fructuari rari subinde ampuentur. Cui potius obtemperandum existimamus, quam aliis qui singulis annis putare præcipiunt; cum & Malos observaverimus à putatione aliquando laborantes male affectas & infecundas fuisse. Stipitem Oleae etiam aridum & levem terræ implantatum & germinare & radices agere Fortunii Liceti experimentum est, quod confirmat illud Virgilii *Truditur à seculo radix oleagina ligno*. v. Lib. 1. cap. 18. p. 35.

Ex eadem Olea differunt succi: Primum omnium è cruda atque nondum inchoate maturitatis, Omphacium vocatur. Hoc præstantissimum; Quin & ex eo prima unde præli laudatissima, ac deinde per diminutiones. Quanto maturior bacca tanto pinguior succus, minusque gratus. Optima autem atque ut jam diximus ad decerpendum inter copiam bonitatemque, incipiente nigrescere bacca, Amurcae color est qui Olivam cogit nigrescere, ideoque incipiente nigritia minimum amurcae, ante eum nihil. Plin.

Olivam collectam in tabulatis servandi nec prius quam fudet premendi, morem improbant Cato, Plinius alique, cum omni mora oleum decrecat amurca augeatur. Addit oleum non tantum minus sed & deterius fieri. *Oleum quidem inde deterius fieri non debuerim, quid Olea in acerco caleant præcipuè quodam ad putredinem alteratione, & amurca forte si in bacca remanserit olei saporem corrumpt: at vero mora in tabulato oleum minus, amurcam augeri nequaquam concesserim, cum amurca aequat fit humor & calore facile evaporet; Oleum autem cum sit succus pinguis & lenax, non item; sed magnam caloris vim exigit ut elevetur & ascendat, ut dissipetur.*

Quapropter

Quapropter (inquiunt) dubitare non debemus, Olivam lectam primo quoque tempore premendam. Ergo ut primum difficta fuerit Olea, fibratissimè tegibus aut panis expandi debet, quo aquositas ex ipso reficetur, & à foliis ac virgulis repurgetur. Hæc enim commissa olei diuturnitati obstat. Tum diligenter mundata protinus in torcular deferri, & integra in flicinis novis includi, præloque subijci, ut quantum possit paulisper exprimat. Postea resolutis corculis emolli debent, adjectis binis sextariis integri salis in singulos modios. Quod deluxerit in labrum protinus decapular depleat, & in fittilia labra, luteo ului preparata defundat. Hoc enim suavissimum est & tenuissimum. Nam aneis & plumbis vitatur oleum. Longè melioris saporis est oleum quod minore vi præli quasi lixivium deluxerit. Nam si nuclei confringantur olei saporem viviant. Deterius est quod ex reliquis fratribus premitur, sed paulò graviore pondere. Hoc tortivum non male dixeris oleum. Sed tertiatione multò deterius oleum exit.

De vitis olei emendandis consule R.R. scriptores.

Olivas condiendi solliciti fuerunt Veteres (verba sunt Cherleri) quaquam revera nihil aliud sunt quam palatris blandimenta. Tam ingeniosus fuit venter ut & amara, nec ab ipsa natura percocta fuit quoc, voluprati placere coegerit. Quid quælo gustu horridius Olivâ five maturâ, five immaturâ, at suavitatem invenit ars, quam non potuit natura. Plurimos eas condiendi modos tradiderunt Columella & Palladius, quos apud ipsos requirendos omittimus. Nam nunc diem unico tantum, olivâ, simplicissimo modo, muriâ ex aceto & sale paratâ conditæ ad nos ferè adferuntur.

Olivâ quamvis per maturitatem nigra sunt, sapore quoque acri, amaro & nausoso, oleum tamen quod inde exprimitur ferè pellucidum est, nonnihil flavicans, sapore dulci & grato, unde patet saporem hunc & odorem parti aqueæ ferè amurcae inherere. Laudatissimum autem apud nostrates habetur oleum quod coloris omnis & saporis maximè expers est.

Olivâ maturæ ex Veterum sententia temperatè calidæ sunt; verum faciliè corrumpuntur, ventriculo, oculis ac vesicæ nocent; torrefactæ tamen & illitæ nonas fiunt & carbunculos emarginant; immaturæ exsiccat & astringunt. Colymbades astringere, ventriculum roborare, appetentiam excitare dicebantur. Quæ ad nos adferuntur conditæ sunt antequam maturarent, intelligo tamen Italos maturas & nigras etiam interdum condire.

Olearum folia refrigerant, exsiccat & astringunt, Ufus externus & præcip. in fluxu alvi, mensem, in herpetibus & similibus, Oculi medicamentis (autore Dioscoride) ob vim suam mtiorem convenientiora sunt Oleastris foliis. Quod intra fructus nucleum est cum adipe & farina scabros ungues excutit. Succus fructus accensis recentis destillans sanat lichenas, furfures, manantia ulcera. Plures foliorum usus vide apud Plinium.

Olea materies præcipuè commendationis est apud operarios pictores, & statuarios, à quibus ad præstantes operas desideratur, cum Ebreno, propter densam & tractabilem quæ substantiam, & colorem subtilem & varium (quem tamen Aqua forti assidè inducunt) quem ductus & nervi inorti referunt. Ad nos allata non mensurâ sed pondere venditur. Lampadibus, aliisque usibus mechanicis infervit.

Olei usus adeo multiplex est tum in cibo, tum in medicina, ut omnes explicare vix temporis & olei requireret quam institui nostri operis ratio patitur. De his consulendus Galenus, tum Dioscorides, Plinius alique tum è veteribus, tum è neotericis.

Pollionem Romulum, referente Plinio cum centesimo annum excedentem D. Augustus hospes interrogaret, quamnam maxime ratione vigorem illum animi corporisque custodiret, respondisse in-tus mullo, foris oleo. Cardanus etiam tria præcipuè ad longævitatatem facere affirmat, nimirum Lac, mel, oleum: intelligit autem non foris inunctum, sed intro assumptum & in cibis utitum. Oleum & saltem emere, oportere Aristoteles autumavit, utique quod utrumque ad prorogandam vitam quam maxime conducere.

Oleum naturæ aeræe participes esse videtur, unde aqua innatat, nec cum humidis aqueis permisce-tur, sed quamvis simul cum illis agitur ob levitatem suam brevi se expedit & sursum ascendit. E-jusmodi autem humida [oleosa & aquea] simul agitata, conquisita & per minima mista colorem album contrahunt & lactis speciem exhibent.

Oleum ad usum per sanitatem optimum (inquit Dioscorides) quod ex immaturis Olivis exprimitur, unde omphacium dicitur. Excellit in hoc genere recens, minime mordax atque odoratum. Tale ad unguentorum compositionem utile. Quinque tamen propter astringendi vim stomacho accommo-datum. Ore si contineatur, gingivas contrahit, dentes firmat, sudores cohibet. Refrigerat, siccâ, astringit, adeoque multas compositiones ingreditur.

Oleum ex Olivis maturis expressum calfacit & humectat moderatè [Vetus calidius est recent] emolli, digerit, vulnerarium est, alvum laxat [cum Cerevisia calida assumptum 3j.] ariditatem pectoris corrigit, tormina ventris mitigat, meatus urinarios laxat, erosos abstergit & consolidat. Extrinsecus creberrimè usit est in clysteribus, tumoribus calidis, &c. Cum aqua tepida assumptum mo-vet vomitum, unde exhiberi solet contra venena.

In patria mea Westphalia (inquit Schroderus) usitatum est vulneratis quotidie exhibere oleum olivarum cum Cerevisia calida, quod adeo largè utuntur, ut quoc, sudor oleum redoleat.

Ad alvum laxandam segmentum panis tostè oleo intinctum & bene maledum quotidie manè comelendum commendatur: quod præcipuum suavitatis gratiam nobis habere videtur, inquit Cher-lerus. V. P. Borelli observat.

Oleo odore maximè conservari testatur Plinius. Oleum etiam membra recreare eidem dicitur. Et membra recreans olei liquor. Et sanè Veteribus usitatum erat oleo corpus inungere, quod vigorem & robur ei addere existimabant, & torum conservare. Verum hic mos jamdudum obli-vit, nec immerito nostrâ sententiâ, partim quod ejusmodi inunctio res fœdiora nobis videtur, partim etiam quod cutis poros obstruat, & transpirationem impediât, quâ nihil sanitati corporis tuen-dæ utilius magis, necessarium sit.

Oleo quidem non Apes tantum, sed & omnia infecta exanimantur. *Plin. l. 11. c. 19.* quod Clariss. Vir M. Malpighius in Bombyce alitq., experiendo verum invenit. Ratio obvia est, quia fci. oleum meatu spicula five poros quibus aer attrahitur & redditur obstruit, ob cuius defectum animalculum illico moritur. Nec enim minimis hñce infectis respiratio minus necessaria est ad vitam quam maioribus animalibus, quin potius magis, cum vasa in his aeri excipiendo destinata maiora proportionem, plura, magisq., per omnes corporis partes dispersa in his sunt quam in perfectioribus illis.

* *Hypom. 1.*
cap. 5.

Oleum picem ex pannis extrahit, quod aqua non facit. *Plin.* Vulgatum est (inquit *Sennertus) ut fiquis manum pice inquinaverit, eam aqua non mundet, sed oleo aliquo aut pinguedine quæ piceum liquefaciat.

Olei suprema regio melior est, nam ima ab amurca turbatur. Summum verò optimum, quod remotissimum sit à nociva parte, nec sua spissitate ære laediatur. *Plutarch. Sympse.* Idem legitur apud *Macrob. in Saturnal.* qui & vini maximam regionem, mellis imam optimam esse ait.

Oleum dealbandi modum vide apud Dioscoridem: item modum parandi oleum Sicyonium dictum.

Oleum etiam ex olei furculis paratum ad multa vitæ meminerunt Dioscorides & Galenus; quamquam ille ex oleæ furculorum pinguedine illud oleum fieri dicat, hic in oleo illo conficiendo tantum adde solita germina illa scribit.

De Amurca quod sit superius diximus. Multiplex ejus usus describitur à Catone, Varro, Plinio, Galeno, Columella. Amurcâ subigi areas terendis mēstibus, ut formicæ rimaque abfint, & ne Curculio noceat, neve mures ladant. Quin & lutum parietum ac tectoria & pavimenta horrocorum frumenti, vestiarum etiam contra teredines ac noxia animalia amurcâ aspergi. Commendatur maxime ad ulcera inveterata. Reliqua vide apud autores citatos. Cum enim rarioris hodie in medicina usus sit, nec à nobis facili parabilis, non erit operæ pretium plura de ea dicere.

2. *Olea sylvestris* Ger. *sylo. folio duro, subius incano* C. B. *Oleaster sive Olea sylvestris* J. B. Park. *The wild Olive-tree.*

Cum Oleam fativam à sylvestri culturâ tantum differri agnoscant Botanici, & fativam si negligerat in sylvestrem abire, & sylvestrem ex fativâ nucleo nasci; sane Oleastrum ab Olea non specie sed accidentibus tantum differre statuendum est: proinde in ejus descriptione non opus est ut simus prolixi.

* *f. B.* Unt caudicis & ramorum magnitudine Oleæ fativæ non cedat, horum tamen frequentia superat, adde quod & spinas per ramos possidet [quarum tamen Clusius in descriptione Oleæ sylv. Lusitanice non meminit] *Folia* minora, non dissimili interim figura. Itaque quæ & flores racematum compacti fructum præcedunt, Olivæ similes, sed minorem, trifloriores, succo purpureo mordaci præditi. Adde & Clusio corticem huic quam sativæ leviorē esse, fructum mucrone recurvo. Tota arbor insigniter amara est.

Caudex Theophrasto peculiaribus quibusdam cavernulis ut in Olea fativa dehiscit. Gongros hoc malum vocant.

Oleastrum coronâ Olympiorum victores coronari solitos apud Græcos tradit Plinius; & Oleastrum Olympiæ ex quo primus Hercules coronatus est, ad sua usq. tempora durasse custoditum religiosè, quemadmodum & Oleam Athenis, quæ traditur edita in certamine à Minerva.

Cæterum Oleaster aquæ argillæ & calculo amat ac Oleum, & eisdem in locis provenit. De viribus foliorum Oleastri multa habent Dioscorides & Plinius, quæ apud ipsos legi possunt: nos non multum hoc respectu differre putamus ab Oleæ fativæ foliis, nisi quod in operando efficaciora sint; nec oleum ab omphacino distat, nisi quod calidius sit, potentius asfringat & tamen extergat. Hoc in cibos non venit, fiquis tamen eo quotidie barbam vel capitis capillos inunxerit canitiem morabitur.

Amatus ex Dioscoride. Quin & defluos capillos inhibet, furfures & capitis ulcera manantia, scabiem & lepras extergit.

Elcomeli Plinio & Dioscoridi, in Syria maritimis Plinio, Palmyrenâ Dioscoridi, ex Oleis manat *Plin.* ex quadam caudice *Dioc.* pingue, crassius melle, resina tenuius, sapore dulci [mellis *Plin.*] non sine nausea, alvum solvit, bilem præcipue detrahit, duobus cyathis in hemina aquæ datis. Qui bibere torpescit, ad citra periculum, crebrò tamen sunt excitandi.

Elcomelitis historia maximam lucem attulerunt Pena & Lobelius in Adv. cum inquit, Oleas Monfpeti in vineis mel sive Elcomeli (quod mirum dictu sed verissimum) caudice vulnerato fundere: nimirum ex Olea arbore vulgari perquam amara tota & ingrata, cortice, caudice, fructu non solum sale condito, emanare vere melleum non solum colore, sapore, sed etiam duratione incorruptum se expertos affirmant, seq. & rimosis corticibus partim scalpello fauciatas fias exepisse non modo ad explorandum sed etiam ad amicus impetendum. Verum nonnisi propenodum matura olivæ ac nigricante quiquam reperiet mel istud. Lunellæ autem plurimum exstillabat, præsertim scdis majoribus truncis, è quibus initio melle liquor latex glutinosus effluebat, postea inibi residens aliquandiu, frigore densior evaderebat, atque non tam Mel quam Mannam præ se ferebat, specie, gustu, sapore, concretionē, omnium iudicio qui degustant. Hac & plura Lobelius, quem adi.

Olea Æthiopica Strabonis, Dioc. quæ lachrymam fundit Scammonææ similem [Paulus lachrymam non Scammonia sed gutta Ammoniacæ assimilavit] quam Cæsalpinus gummi *Elemi* esse suspicatur, quarum arbor sit, & an diversâ ab Olea vulgari nos latet. Cæterum lachrymam illam ad oculorum catarrices albuginesque & visis hebetudinem illitum facere, urinam & menses ciere, eorum dentium cavis inditam eorum dolores lenire, partus pellere, impetiginibus ac lepræ moderari autor est Dioscorides. In medicamenta quoq. extiali vi prædita refertur.

Olea

Olea Aristotelis Callistephanos cuius propaginis frondibus Olympiorum victores coronabantur li modo folia ejus formâ reliquis oleis contrariâ, supinam non pronam partem habebant viridiorē, quod tamen præter eum nemo prodidit, monstrosa potius varietas, quam nova Oleæ species videtur.

Elæostaphylos etiam Geoponiorum Autoris Oleam uvamq., exactè respiciens ejusdem farinæ esse videtur: nec tamen putaverim hujusmodi fructum produci eo infitionis genere quam ablationem vocant, nec alio quovis vulgari, ut ille vult.

Viscum bacis rubris & purpureiscentibus in oleis nasci observaverunt Bellonius & Clusius, quod eas steriles reddit, unde Olivetorum Domini ramos integros & maximam partem cadere coguntur, ne vitium latius serpat.

3. *Jambolones* Garcie C. B. *Jambolonia Indica folio Arbuti* J. B. *Jambolonia* Park.

Frutex est Myrti effigie, cortice ejusdem ferè coloris cum Lentisci cortice; foliis Arbuti, sed Myrti virentis foliorum sapore. Fert fructum majoribus Olivis [Cordubentibus] similem, sed gustu admodum adstringentem, & fauces contrahentem. Mariâ conditur Olivarum modo.

Nullum usum in medicina obtinet, sed editur cum Oriza coctus, nam appetentiam excitat; non Ufus. tamen admodum salubris æstimatur.

4. *Olea Malabarica Nimbo dicta, fructu racemoso oblongo.*

* *Aria-Bepou seu Nimbo Acofte* H. M. P. 4. T. 52. p. 107. *Arbor Indica Fraxinea similis, Olea fructu C. B. Nimbo folio & fructu Oleæ* J. B. t. 1. l. 6. c. 8. *Azederach floribus albis semper virens* Herman.

Arbor est procera, caudice crasso, ex albo flavescente, cortice cinctio nigricante; necnon ramulis rufis, ex frondibus umbrosis in latum diffusis, ornato. *Radix* crassa, albicans, atro-purpureo cortice tecta, graveolens, amara. *Folia* numerosa circa teneriores ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, acuminate, in ambitu profunde serrata, tenuia, glabra, nitentia, graveolentia, amara; & nervis aliquot è media costa internè altè exuberante, & solum per longitudinem medium inæqualiter fescante, in latera excurrentibus. *Flores* petiolis oblongis racematum proveniunt, exigui, candidi, inodori, calycis exigui, viridi, in quinque, lacinias acuminatas secto inhxrent, quinque teneribus foliolis constantes, medium occupante calyce fimbriato, exiguo, subulso, *staminula* decem continente, necnon longum tenuemq. *stylum*, extremas calycis oras quadammodo superantem, haud secus ut in Narcisso juncifolio observare est. *Fructus* similiter racematum proveniunt, oblongo rotundi, Olivæ minoribus formâ haud ab similes, primum flavescentes, dein purpureoscentes, tenui pelliculâ cincti, carnem, oleosâ, acri ac amarâ intus referti, intra quam officulum locatur oblongum, nucleum includens albicans.

Crescit locis arenosis circa *Trevancor*, necnon in *Tatcorry*, *Jassanapatnam*, aliisque insula *Zeilan* locis. Semper viret. Quotannis floret & fructum dat.

E fructibus Oleum exprimitur, è quo pictores colores conficiunt pannis gossypinis pingendis. *Vires* & Ufus.

E foliis in aqua coctis balneum paratur, valiosis expellendis, & articulorum doloribus mitigandis Ufus.

Ex iisdem foliis siccatis, pulverisatis, & cum Oleo è fructibus expresso mixtus unguentum conficitur, quod partibus dolentibus, convulsis & spasmo affectis utiliter inungitur: & vulnera, puncturas & contritiones nervorum curat.

Foliorum fuscus five per os sumptus solus, aut cum vino, aut aqua, aut gallinæ jusculo mixtus, five umbilico inpositus aut solus, aut cum fellis bubuli, aceti aut Aloës tantillo, ad omnis generis lumentum omnibus Malabaræ incolis, quoniam lumbricis valde sunt obnoxii.

Garcia & Acofta Nimbo arborem Fraxineo comparant tum magnitudine, tum specie externa procul intentibus, quamvis folia Fraxineis dissimilia sint.

5. *Olea Malabarica Nimbo dicta, fructu racemoso rotundo.*

Karibepou seu Nimbo altera H. M. P. 4. T. 53. p. 109.

H. M.

Arbor est præcelsa & speciosa plurimum, caudice præcrasso, albicante, cortice obducto nigricante, graveolente, amaro; necnon plurimis donato ramulis rubicundis ac lanuginosis. *Radix* albicans, atro-purpureo cortice tecta. *Folia* Aria-bepou foliis haud ab similia, at minorâ, odoris ingrati, candidi, graveolentis, calycis exigui, rufi, in quinque lacinias acuminatas secto inhxrent. *staminibus* ornata, medium occupante compositi: *Foliola* hæc intercedunt decem *staminula* candida, rufis digitis similes, at rotundi & intensiore purpurâ tincti.

Provenit pluribus locis in Malabar, præsertim circa *Angicaymaal*: Semper viret: quotannis bis *Len.* floret & fructum edit.

E fructibus hñce oleum exprimitur. Ex arboris foliis tenerioribus in lacte dulci coctis & contriti. *Ufus.* cataplasma conficitur, quod serpentium aliorumq. venenatorum animalium moribus medetur, si affectæ parti applicetur. Ex iisdem cum *Aria-bepou* foliis in aqua coctis Apozoma paratur, febribus pestilentialibus aliisq. morbis malignis perquam utile. Radix quoque modo sumpta alvum movet.

6. *Olea sylvestris Malabarica, fructu dulci, Perin-kara* H. M. P. 4. T. 24. p. 51.

H. M.

Arbor est vastæ magnitudinis, caudice crasso, cortice crasso, cinereo, intus purpureo, cincto; necnon ramulis viridi fuscis, plurimisque virgulis pullulantibus donato; lignum albicans, densum, fibrosum. Radix item albicans, rubicundo obducta cortice, qui cuticula nigricante insuper tectus est: sapor subamarus, odor terrestris. Folia, quæ primo exortu rufa ac plicata circa ramulos teneriores proveniunt, ubi excreverunt oblongo-rotunda sunt, acuminata, in ambitu crenata, densa, glabra, atro-viridia, splendens: sapor acidus primum, dein amarus. Flores suave-olentes, candidi, extremis sirculis inter folia proveniunt, caulibus nimirum spithamam longis, quibus brevibus petiolis adhærent, quinque oblongis, ac in plurima tenuia filamenta, come instar, circa extremitates divisim foliolis constantes, atq. calyci viridi in quinque, lacinias acuminatas secto inhærentes; rufis aliquot *staminibus* erectis mediam floris cavitatem occupantibus, inter quæ stylus præminet viridi-albicans, cusps basis globulus exiguus, croceus. Fructus pari fertilitate floribus succedunt, cum formâ, tum substantiâ & magnitudine olivis majoribus similes, similem quoque, continentes nucleum: Maturi cœruleo-purpurei, acido-dulces, gratique saporis, immaturi vero flavescetes, austeri, subamari.

Provenit in *Mangatis* aliisque provinciis Malabar; quotannis bis floret fructificque fert, Martio viz. & Octobri menibus, diuque superstes manet.

Cæterum fructus hi in deliciis comeduntur, necnon saccharo condiuntur, ac uti Olivæ in muria & aceto servantur pro *Achara*, liquæ cum cibis inter prædandum & cenandum comesti ventriculum roborant, ac alimentorum in eo fermentationem potenter juvant.

Locus & Tempus, Usus.

7. *Icicariba Brasiliensis* Marcer. Arbor *Brasiliensis gummi Elemi simile fundens foliis, pinnatis, foliulis verticillatis, fructu Olivæ figurâ & magnitudine.*

Marcer.

Arbor est alta, caudice haud ita crasso, cortice glabro, ac griseo. Crescit ferè ad modum Fagi. Folia fert in ramulis duo semper sibi opposita, & tertium solitarii in fine: [rectius folia pinnata dixeris, è binis, interdum ternis, pinnarum conjugationibus composita, cum impari foliolo in extremo] pyri foliis similia, tres digitos longa, anterius acuminata, instar pergamenti calia, læte viridia, splendens, nervo secundum longitudinem, & venis oblique discurrentibus. Ad foliorum exortum proveniunt copiosi *foliuli*; racematim seu verticillatim congesti, plane parvuli, quatuor foliolis viridibus constantes, stellatæ figurâ. Foliola autem alia viridia in ambitu alba lineola sunt circumdata, & in medio floris sunt aliquot *staminula* flavescens. Post florem sequitur fructus, magnitudine & figurâ Olivæ, colore Mali granati, habens intus pulpam odoriferam, uti est & lachryma arboris. Cortex quippe vulneratus una nocte refinam fundit odoratissimam, odore Anethi recentis confusi, quæ postmodò colligi potest: consistentiam habet Mannæ, colorem ex viridi pallidè flavescens; ac commodè tractari manibus potest. Insignis est ad vulnera capitis, & ad omnia ad quæ gummi *Elemi* usurpatur.

Corticem exteriorem non incisam si manu mucosæ paululum, insignem mox spargit odorem.

In annosis & effectis nemoribus reperitur.

G. Pilo hujus gummi *Elemi* planè simile esse ait; quod tamen nostrò Officinarium, utpote recentius, odore & qualitate efficacius. In omni topico, sive simplex sit, live compositum, ad vulnera aperta, & ad interiora mala adeo expectum, ut vix ulli unquam emplastro Romachali vel cerato adeo fuit similis quam huic. Vilcera enim roborare, flatus dissipare & doloribus feliciter mederi aliquoties sum expertus.

Locus, Usus.

* 8. *Azedarach arbor Fraxini folio, flore cæruleo* C. B. *Azadaracheni arbor* J. B. *Azadarach Avicenna* Park. *Zizypha alba* Ger. *The Dead-tree.*

J. B.

Iuste magnitudinis est arbor, cortice in novellis levi, in adultioribus scabro & rimoso. Folia Fraxini ferè, serrata, cubito longiora, è foliis multis sibi mutuo respondentibus, ad costam unam ramulorum adhaerentibus constantia, saturè viridibus & nigricantibus, & sub hyemem cum suis pediculis decidentibus. [Clus. Barba caprinæ foliis comparat] Flores è longo pediculo dodrante majore, in ramuliculis extremis ad exortum foliorum copiosi, racematim coherentes, parvi, odorati, sapore nullo, ex quo, foliolis expansis constantes, in quorum medio veluti calyx longiusculus, ex purpureo nigricans, in quo stamina. Floribus succedunt bacce multe, luteæ, magnæ, amaræ cum dulcedine quadam, intus virides, maturitate candicantes, magnitudine Mespili Aronie, fœtidæ, ingrati saporis, in quibus nuclei duri, eleganter angulosi, nunc pentagoni, nunc hexagoni medullam continent albam, valde ingratam.

De loco natali hujus arboris, ubi fci. sponte proveniat nihil certi traditum invenio. In hortis tamen & viridariis Italie, Hispaniæ, Galliæ, atque etiam Angliæ frequens colitur.

Vires quæ huic arbori (si modo Azedarach sit) ab Avicenna tribuuntur, vide apud J. B. Sed quicquid Avicenna tradit (inquit ille) nolimus hercle tam venenatâ plantâ internè uti, quandoquidem non desinit infinitè propemodum aliæ ad ejusmodi vitia utiles. Merito tamen Matthiolus ut omnes caveant, qui hanc arborem in viridariis aliis, vel forte imprudenter scilicet, ad liberos, vel domesticos in perniciem agant. Nam & Rauwolfius testatur fructus admodum noxios esse, eorundem, eû canes mori, eoque observat Clusius tota hyeme in arbore durare nullis degustantis avibus.

Ex nucleis preicatoris globulos Monachi conficiunt, ad preces dinumerandas, hinc Arbor de *gi Patre nostro* Ital. Arbor Sancta Gallis, nostratibus *Dead-tree* dicitur.

CAP.

CAP. XII.

Prunifera Malabarica fructu racemoso parvo, acris, succo tinctorio Katou-Tijeroe seu Chera H. M. P. 4. T. 9. p. 19.

H. M.

Racemosa est arbor & speciosa plurimum, caudice crasso, multifque ramis longè latèque dispersis, ac cinereo cortice tectis ornato, ramulis tamen tenerioribus viridibus. Lignum albicans, densum, furvo ac lanuginoso cortice munition, siquæ vulneratus lachrymam fundit rubicundam, glutinosam, graveolentem, acerrimam ac urentem, quæ radiis Solaribus tandem nigrescit, glutinosa, furvo cortice tecta, inodora, saporis unctuosus, necnon acris & urentis. Folia inordinatim circa ramulos proveniunt, spithamam circiter longa, & pollicem aut fersiquilicem lata, superne colore atro-viridi nitentia, subtus dilutiora. Costa media utrinque, altè extuberat. Sapor acris & urens, fuscicincti continent rubicundum, itemdem acrem & urentem, cutemque, exulcerantem uti Ranunculus. Flores è ramulorum extremis racematim profert, petiolis oblongis, viridibus & hirsutis, candore insignes, teneros, suavolentes, qui tamen odor in singularibus vix percipitur, saporis acris ac urentis, è quoque petalis acuminatis, lanuginosis, & in orbem expansis compositis, in quorum medio fibræ albe rubicundis & nigricantibus *apicibus* ornate, quarum nonnullæ inter foliola expansæ, nonnullæ vero erectæ cernuntur. Flocculus pari fertilitate succedunt fructus parvi, ex rotundo oblongi, vis cœruleis majoribus, quæ Græcis *Biquasi* dicuntur, cum formâ, tum magnitudine perquam similes, primum virides, paulò ante maturitatem glauci & lanuginosi, tandem maturalescentes atro-cœrulei & glabri, intusque carne fufculla, fusculentâ, necnon glutinosa, acris ac urente referti; intra quam officulum locatur oblongum, nucleum continens albicantem, unctuosum, amaricolum & subacrem, formâ Avellane hæud abissimè.

Datur hujus arboris varietas fructu rotundo, nigricante, cætera similis.

Nascitur ubique in Malabar, locis tum sylvestribus, tum montanis, necnon in fluminum ripis: Locus, perpetuo frondet, floret ut fructus fert, manetque superstes ad 200. non raro annum. Colitur plerumq. in agris ubi Oryza aut frumentum provenit, ad aviculas deleterias ejus qualitate pellendas.

Cæterum ex ligno naviculae sunt minores, Indigenis *Mansjone* dictæ.

Lachrymâ è cortice, necnon fructuum succo acris & glutinoso, admixta calce, pictores utuntur ad *Ufus* *Ufus*. Lina gossipia variis figuris indelebili colore pingenda. Fructuum decoctio in lacte dulci pota Scabiei, lepræ, capitis dolori è causâ frigida, vertigini, colicis cruciatibus, aliisque affectibus è viciis, punitosis & flatulentis humoribus natis conducit. Succus è fructibus & arboris cortice expressus, ac dentibus admotus odontalgiam sanat; necnon tumoribus frigidis applicatus cutem erodendo ac vesiculas excitando, eos aperit.

Reperiuntur inter Indos quibus arbor hæc noxium est venenum, atq. ex levi ejus tactu totum corpus mirum in modum intumescit; quod symptoma lacte, butyro, aut oleo assumpto protinus mitigatur.

CAP. XIII.

Prunus Indica racemosa, fructu pyriformi. Tasi H. M. P. 4. T. 10. p. 23.

H. M.

Arbor est procerâ, caudice crasso, ramis glabris, viridi-cinereis, hinc inde in orbem diffusis donato. Lignum ex albo flavescens, cortice crasso, glabro, cinereo, intus croceo tectum, quæ matrix dura, è rufo striata. Radix albicans, furvo cortice cincta, inodora, inodora, necnon fibris suis longè latèque per terram diffusa. Folia juxta ramulos extremos rotundi, viriditatis, ac oblongis petiolis, plura simul juncta proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, densa, glabra, longitudine spithamam, latitudine palmum facili superantia, superne obscuro virore splendens, subtus dilutiora: odor nullus, sapor fersilvestris. Flores itemdem extremis furculis inter folia proveniunt, in pediculis communibus spithamam longis, quibus racematim adherent exigui, suaveolentes, insipidi, quinq. oblongo-rotundi è viridi albicantibus foliolis vix apertis constantes, adeo ut gemmis non minus quam floribus affimilari queant; decem ex albo flavescuntibus *staminibus*, *apicibus* ornatis, mediam floris cavitatem occupantibus. Flocculus pari fertilitate fructus succedunt, pyriformes, Prunis majoribus magnitudine occupantibus. Flocculus pari fertilitate fructus succedunt, glabro, niterente ac rubicundo cincti, carne viridi, fusciculla, insipidi, niterenti; intra quam officulum locatur oblongo-rotundum, nucleum continens candidum, grati saporis, ac Nuci Avellane hæud abissimè.

Crescit locis arenosis in *Padinjate*, *Bardelle*, aliisque provinciis Malabar; semper frondet, floret, *Locus*. fructificque fert, atq. non raro duo frugifera manet sæcula.

Hujus lignum operi fabrilis accommodum, ex eoque ingentes cistæ & naves fabricantur: necnon *Ufus* & ex arboribus excavatis Naviculas Indi conficiunt, quæ *Mansjone* appellantur.

Fructuum nuclei in edulis sunt, siquæ in pulvere redacti endemici illi Cachexiæ (quæ *Pitao* Lusitanis appellatur) mendentur, atq. oculorum vitia emendant: Adhæc expresse ex iidem oleum capitis firmat capiti inunctum. Arboris cortice Antidotum habetur noxio veneno, quod ex arbore *Katou Tijerou*, ejusvis fructibus quocumq. modo contrahitur; siquæ minutissimè contritus, addito *Asse* destitute pauxillo tunc exhibetur. Insuper corticis hujus & radicis succus, cum Oryza & lacte decoctus & exhibitus colicum dolorem lenit.

CAP.

CAP. XIV.

* P. A. T. 19.
P. 43.1. *Prunifera fructu racemoso parvo, nucleo saponario. Pœrnis* * H.M. *Arbor saponaria. Nostratibus The Soap-tree.*

H.M.

Arbor est procera, caudice admodum crasso, multisque ramis in orbem diffusis donato; qui cortice atro-purpureo, intus viridi obducti, ac medulla intus fungosa & albicante referunt. Lignum flavescens, prædurum, cortice pheniceo, intus rufo cinctum, inodorum, insipidum. *Radix* flavescens, albicante cortice tecta, necnon fibris suis longe latæque per terram diffusa; sapor subdulcis. *Folia* bina & bina sibi invicem opposita tenerioribus furculis provenient, oblongo-rotunda, acuminata, densa, septem uncias longa, tres quatuorve lata, atro viridia, superne splendens, inferne nequaquam: odor suavis, sapor subdulcis. *Flosculi* in racemum oblongum digesti, extremis ramulis conveniunt, stellati, Sambuci floribus formâ haud absimiles, quin, tenuibus, oblongo-teretibus, è rufo viridibus, nitentibus, intus candidis & lanuginosis foliolis constantes, *flaminulus* aliquot albicantibus, aureis *apicibus* dotatis, mediam flosculi cavitatem & umbilicum occupantibus; inter quæ *stylus* prodit flavescens, exiguus, ipse fructus rudimentum. At verò exigua horum gemmule vix quatuor mensium spatio in flosculos sese expandunt, suntque rotundæ ac virides, necnon *calyci* viridi in quinque subrotunda foliola dense inhaerent: odor nullus, sapor subastringens. *Fructus* pariter racematim frequentes flosculis oblongo-rotundi, duo plerumque, trêve artissimè simul juncti, virides primum ac lanuginosi, maturiores verò subflavescentes & rufi, ac siccati duri, rugosi & fuscî. Teneriores autem hujusmodi fructus carne intus albicante, molli, ac viscosâ referunt, quæ tandem mutatur in nucem rotundam & fuscâ. Nucleum intus continentem exiguum, candidum, durum, acrem, inodorum.

Crescit variis in sylvis Malabar; perpetuo viret, quotannis maturos exhibet fructus, atque à decimo sæculi anno ad censuram non raro frugifera est.

Ex arboris hujus ligno citharæ & pectines fiunt. Fructus pannis lavandis & abstergendis inservit, saporis visci, & aqua ejus lixivialis ad vasa argentea decoquenda & depuranda. Eiusdem aquæ spuma temporibus illa cephalalgiam, necnon febrem tertilem dicitur.

Fructuum in aqua communi infusio aut decoctio spumescens, si exhibeatur, colicos cruciatus mitigat, necnon variis modis ad alios affectus interfectus & extrinsecus usurpatur.

E foliis in aqua communi decoctis balneum fit antarthriticum. Ex iis pariter & recenti Zinzibere ac Cumini semine in aqua communi decoctio fit venter tormina sedans, flatulique discutiens.

Radix cum Oryzæ infuso trita & exhibita paralyti, necnon laxis articularum doloribus medetur.

Arbor saponaria Americana.

2. *Quity Brasiliensis* Piso Marogr. *Nucleus saponaria non edulis* C.B. *Saponaria sphaerula arboris filicifolia* J.B. Fr. exotica 16. cap. 16. lib. 2. Exot. Clus.

Marograv.

Pumila est arbor, cortice cinereo ut Fraxinus, ligno molli & fragili, ramis contortis instar Rusci. *Folia* late viridia, oblonga, non serrata, splendens, quatuor, quin, aut sex digitis longa, opposita, vel solitaria posita, nam inordinatè ponuntur. *Floribus* est exiguis. In singularibus ramulis multos fert *fructus*; quilibet proprio pediculo insidet, duplicem rotundam eminentiam habens instar natium aut mammarum, magnitudine globuli lufiori aut majore, rotundus, flavus, instar cere splendens & translucens, ita ut globulus niger qui intus late videri possit, qui fructu commoto strepitum edat, nam amplè est cavitatis: circumcincta haud crassa, cuticulâ tecta, lenta & glauca, saporis vitæ, necnon exiguæ, eodem enim modo spumam excitat: amarissimi saporis, nec ab illa avegitur; idè & creber ejus usus vestimentis nocet. Globulus in fructu contentus niger, durissimus, rotundus, magnitudine Cerasi, ac in eo nucleus albus, pelliculâ rufâ instar Avellane tectus, figuram capitis Pictæ cum suo rostro habens, sponte divisibilis.

Ex his perforatis sphaerulae fiunt precatioræ, Ebena præstantiores & leviores.

Fructus mense Octobri maturæcit.

Nux purgatrix similis sphaerula saponaria fusca J.B. Fr. 16. cap. 16. lib. 2. Clus. exot. Clus.

Non valde dissimilis erat officulo superioris fructus, qui Nucis purgatricis appellatione mittebatur (inquit Clusius) Etenim orbicularem, ut ille habebat formam & eandem magnitudinem; hujus tamen color non adeo niger, sed fuscus potius, in quo apparebant subflavescentes quædam venæ. Alio autem fructu comprehensum fuisse, & nucleum duntaxat alicujus fructus esse apparebat: nam sectus vericolore substantia constare deprehendebatur, magnis maculis albis fuscæ substantiæ & satis molli (ut quæ cultello sine difficultate incidere posset) permixtis.

CAP.

CAP. XV.

Cerasus sylvæstris amara, Mahaleb puata J.B. *Cerasus XV, sive Ceraso affinis* C.B. *Machaleb Gesneri* Ger. *Machaleb Germanicum* Park. qui *C. Balthicum* reprehendit, quod confusum *Machaleb Matthioli* & *Gesneri*. *Rock Cherry*. J.B.

Arbor est Ceraso satis similis, ramosa & furculosa, caudice, teste Dill. plerumque, intorto, cortice rimolo, scabro, subcinereo, ramorum verò cortice ex æreulo nigricante, lavi, colore oculis non ingrato; radicibus crassis, multis, brachiatis. *Folia* Bauliacis finitima aut Populi nigra, minora, paulo minus lata quam longa, concinnè in ambu crenata, Pruni sylv. latius & pallidius virentia, venosa. *Flores* odoris grati, pentapetali, crebris staminibus, medium occipitibus, seu filis intus candidis, apice rubro coronatis, Cerasorum floribus similes, albi, minores, pediculis brevibus, vix uncialibus, pluribus ab uno pediculo longiore & ramoso propagatis: quibus succedit parvus fructus, effigie Cerasi, rotundus, niger, amarus, pinctura sua manus inficiens, officulo Cerasi, & nucleo amaricante, ejusdemque saporis cum Cerasi nucleis. *Bacca* (inquit Dal.) succo plene purpureo, qui expressus linthea coriæque munda & candida floridissima purpurâ tingit, colore nec fugaci, nec caduco, sed diutissime permanente.

In petrosis montium & collium locis nascitur, non infrequens per Pannoniam, Helvetiam, Galliam & Germaniam: Unde Gesnerus Chamæcerasum parcam aut Petrocerallum denominandum putavit. Nos in sepius propè Gratianopolim, quâ itur ad maximum Carthusianorum cœnobium, observavimus.

Parkinofus Machaleb Syriacum à Germanico separat, & C. Bauhinium reprehendit, quod ea miscet. Verum Dalechampius Arbutum quæ Arabibus Machaleb dicitur, & ex Syria advenit ubique circa Lugdunum per sepes nasci asserit, sed arbore humiliore, fructu minus habito, nucleo & semine tenuiore & graciliore, folio rotundiore, flore albo, &c. Bellonium sibi requisitè Temibus ejus, quæ odorata sunt, uti Lugduni illos qui Chirothecæ odoribus imbuti. Unde constat Bellonium, cui Machaleb Syriacum optimè cognitum fuit, à Germanico circa Lugdunum nascentem non diversum existimasse.

Baccis muris Turdi, Merulae, aliæque aviculæ avidissime vescuntur. Nuclei hujus fructus calia. Viresciunt, emollunt, saponarios globulos ingreditur, plôque horridiores & duriores emollunt & attenuant afflicto crebro. *Matth.* quam rectè considerandum.

An Theophrasti *Agathos* seu Lacara sit, ut vertit Gaza, An Plinii Vaccinium, ut nonnulli existimant, omnino incertum est, neque ex eorum verbis utrumlibet colligi aut concludi potest.

CAP. XVI.

A. *Cerasus avium nigra & racemosa* Ger. *racemosa fructu non eduli* C.B. *Cerasus racemosa quibusdam, alius Padus* J.B. *Cer. avium racemosa* Park. *The wild Cluster-Cherry, or Birds Cherry*.

Caudice, ramis, cortice, crenatifoliae *foliis* ad Cerasum quam proximè accedit: verum folia maturefcente fructu, aut eo maturo, infra redduntur candidiora, supra aliquantulo nigriora, ut longius à Cerasi foliis abesse videri possint. *Flores* autem privato furculo palmitum longo, racematim coherant, ut in Laburno, Cerasorum floribus similes, nonnulli odorati, candidi, pentapetali, apicibus luteis, pediculo feminali. *Fructus* nigri, dulces, non tamen admodum grati, officulo duri oblongo, scabro nucleum continent. Dalech. scribit flores hujusmodi redolere, nec minus olfacientem gratos quam Mali Citrie flores: Fructum gustanti acerbum, Mespilacæque saporis, grave quiddam cum manditur naribus afflantem. Id ei admirationem parere: raro quippe accidere solere, ut suavisissimi floris odorem fructuum molestus fœtor excipiat.

In Westmorlandia & montosa Comitatus Eboracensis parte, inq. Darbie sylvis montosis invenitur. In montibus Basilæ vicinis, inque Lotharingicis, item circa Genevam & Lugdunum provent.

Semina Germani commendant ad epilepsias puerorum appensa collo. *Schwenckf.* Fructus cibus Vires. aviculis gratus, quo & pueri delectantur, verum gustui ingrati sunt, & facile nauseam movent.

CAP. XVII.

Lauro-cerasus Ger. J.B. Clus. *Cerasus folio Laurino* C.B. *Cerasus Trapezuntina, sive Lauro-cerasus* Park. *The Cherry-Tree, commonly called the Laurel*. J.B.

Paramena est arbor Lauro-cerasus, frondis æterna, Citriorum folia æquantis, palmaris aut sesquipedalis, duorum triumve digitorum latitudine, obiter per margines crenata; hilari virore micantis, levis, pinguiculæ, cujus medulla nervus crassiusculus, averfa parte elatior, unde sine ordine in oras excurrunt venæ haud ita multæ: sapor subamarus, atstringens, situs in ramulis æternus. Ramulorum cortex viridis est, lignum interius album. [Oblongas in summis vetulitas

3. *Car. Ambalam* H. M.

A priore differt foliis minüs grandibus ac minüs oblongis : Fructu minüs oblongo, nonnihil rotundiore ac paulo minore, saporis acido-amari; ob quem minüs sunt in eduliis, nec tam uberi proventu in furculis.

Viribus cum precedente convenit.

CAP. XX.

Manga fructu venenato, officulo cordiformi nucleo gemino. Odallam H. M. P. 1. F. 49. p. 71. Mangas fructu venenato C. B.

H. M.

Alitudo ei duüm triümve hominum : *Radix* fibras capillatas in latum subtus terram emitit, cortice albicante subdulci & subamaro. *Caudex* hominis amplexum implet, ramos tortuosos diffundens, ligno mollissimo, medullis intus rufa, cortice lacteo-cinereo-fusco, amaro & mordaci, in furculis teneris viridi-fusco, medulla viridi & humida. *Folia* petiolis crassis albicantibus infident, angusta, oblonga, linguiformia, ad petiolum stricta, antrorsum latiora, in cuspidem brevem & angustum contracta, texturä crassä, solida, lactea, mollia, lenia, glabra & nitentia, maximè supina parte, qua & obscurè viridia; sapore amaro & pungente. E costa media crassa & albicante nervuli valde subtiles transverso ac parallelo ductu exeunt, venulis subtilissimis intertexti. Flores umbellatim, petiolis longis, crassis, languidis nixi in summis ramulis erumpunt, quinque petalis albisimis, cuspidatis, ima parte contractioribus, uno latere rectiore altero in arcum inflexo, unguibus croceis, compositi calyce quinque, foliis oblongo angustis cuspidatis, crassifolis, interius albicantibus, exterius dilute viridibus constante excepti. E medio florum emicant *stamina* tenuia, quinque crassifolia, flavis, striatis ac furrectis apicibus dotata, cümque *is stylus* tenuis, liber, albicans, cum nodulo crasso ac pyriformi in vertice ex primordio fructus, qui infra calycem est prodiens. *Fructus* floribus decisis succedunt pediculis crassifolis, longiuculis, languidis ac pandis appendi, grandes Pomorum infar, oblongo-rotundi & nonnihil plani, tenui sulco in parte magis compressa, per longum striati, pondere valde leves, cortice exteriori tenui, glabro ex viridi flavescente, ad corticem intus pulpa tenui, albicante & lacteo, saporis aquei.

In medio *is* est grande, nonnihil cordiforme, durum, exterius sub pulpa mali lato interstitio, filamentis lignosis & albis reticulatum pertextum, ac inter cancellos fungosa albicante pulpa, stipatum, includitque nucleos duos albos, intersepimento crasso, duro ac cartilaginolo a se mutuo sepnatos, oblongo-rotundis, quia intersepimento adjacent planis, altera parte convexis, longitudine ad longitudinem officuli parallela, & majori crassitie ad ejus basin, sapore amaro.

Acosta hanc speciem sic describit, ni forte diversa sit.

Sylvestre genus *Mangas bravae* nuncupatum, dilute viret, aliquantulum splendet, lacteo succo abundat, pauciq; carne præditum est : nam crasso cortice solummodo integrit, officulum prædurum & cartilagineum, Cotonei tamen mali magnitudine est.

Vires.

Adeo præsentis est veneti, ut indigenæ illis sese mutuo perimant : nam si quis paululum edore illico moritur. Interdum oleum admiscunt ad exacuendam ejus vim, ut celeriori perniciem afficerat. Sed quocumque tandem modo sumptum adeo celeriter perimit, ut hæctenus nullum fit repertum antidotum ad illius vim compescendam.

CAP. XXI.

Persea C. B. J. B. Persea arbor Ger. arbor Clusii Park. Laurus Indica Aldini.

Clus.

Pyro similis est, in latum diffusa perpetuoque virente coma, ramulis ex viridi palliscentibus. *Folia* illi Lauri latifolia, superna parte virentia, infernè cinerei coloris, firma, nervis aliquot per obliquum discurrentibus, odore & sapore quidem commendata, cum adstrictione tamen linguam mordicantia. *Flos* Lauri ferè, copiosus, racematim compactus, pallidus, sex foliolis constans. *Fructus* per initia Pruno similis, deinde successu temporis Pyri modum oblongus, nigro colore, jucundoque sapore; nucleum cordis effigie continet, gustu Castaneæ aut dulci Amygdalæ haud abisimilis.

Solo Valentino regno unicam arborem vidit Clusius, in monasterio D. Virginis cui cognomen de Jesu, primo ab urbe Valentia lapide, ex America, ut ferebatur, eò delatam. Vere florentem conspexit Clusius, Autumno maturum fructum ferè intellexit.

Persea arboris meminerunt & Veteribus Theophrastus, Strabo, Plinius, Dioscorides, Plutarchus, Galenus.

Perseam cum Persica malo eandem esse nonnulli volunt quos Scaliger abundè refutat, licet Theophrastus utramque *Persea* nominet. *Persea*, describente Theophrasto 4 Hist. 2. foliis, floribus & ramis, totaque adeo formæ Pyro similis est, sed folio perpetuo, &c. Fructus Pyri magnitudine, figurä oblongus, Amygdali specie, colore herbideus, nucem intus habet quemadmodum Prunum, sed

sed minore & molliorem, carnem valde dulcem &c. Multæ ex his notis non conveniunt *Persea* à Clusio descriptæ, ideoque, vel ipso sciente, diversa est hæc ab illa; an eadem sit et quam Plinius describit, adeoque Pliniana *Persea* diversa à Theophrasti, ut Clusio videtur, inquirant alii.

Hanc arborem prodidit nonnulli in Perside quendam exotiam esse, translatam videri in Ægyptum, naturä mutatä cibo idoneum fructum protulisse. *Dioscor.* Idem narrat & Galenus. Plinius quoque venenatam cum cruciata in Perside gigni, & penarum causä à regibus translata, terrä mitigatam de *Persea* diligentiores tradidisse affirmat : quod tamen eruditores negasse referunt, sed à Persia Memphis fatam : quibus & nos subscribitur : non tamen negamus dari in Perside quosmodi arborem venenatam à *Persea* Ægyptiaca specie distinctam : præsertim cüm & Rauwolfius scribat, Persianum quendam mercatorem indicasse sibi de venenato fructu *Persee* eis noto nomine *Sepha*; propterea ab his negligi. Laurum Indicam Aldini cum *Persea* Clusii eandem arborem esse à D. Tancer. Robinson, admonitus sum; ideoque ejus descriptionem subijciam.

Laurus Indica Aldini.

Ex Indicis quibusdam seminibus, quæ racematim brevi pediculo quinque, vel septem simul coherant, baccarum Lauri vulgaris formam habentibus, verum non rotunda erant, sed oblongiucula & parum acuminata, parvæ Olive figurä, ab extra nigra & rugosa, ut Lauri bacca; enata est planta, brevi in magnam altitudinem adolefcent : folia autem odore & figurä Laurum nostratum non parum emulabantur, inter Lauri vulgaris & Regii dictæ media, vel potius Cedi foliis similiora, non enim ita dura ac lucida sunt sicut Lauro. Colore tunc subviridi; Hyeme (quæ tempus vestitura & calura) citrinescent ac rubent; longitudine aliqua excedunt palmum, alia semper vespertura tantum aquant, latitudine verò nonnulla fess uncias excedunt. Manā amariucula primo latius, postea cum dulcedine pauca mucilaginosa, & odorem nostratis Lauri referunt. Foliorum autem pediculus, qui crassior est, atque etiam ramorum lignum subdulcia sunt : sed mirum quanta mucilago in ore sentitur viscida & lenta his manis; id nullä alia in re unquam observavi, quanvis ultra mille plantas degustaverim. Sed neque talis apparere unquam manis communibus mucilaginosis seminibus, ut Cydoniorum & Pysylli, &c. nec radicibus Althææ, &c. Huc ubique apud nos florem non produxit.

Persica nuci similis fructus nucleo venenato Monardæ J. B.

Catheretica vel verius septica est hujus fructus facultas, quo Indus quidam Æthiopissum (ut refert *Vires*. Monardes) ejus crua malignis & inveteratis ulceribus scatebant in pulverem redacto atq; inperso curabat, cuxta carne putrida. Eundem pulverem cum ellychnio eidem impoluit ulceribus ad generandum carnem & ulcus ad cicatricem perducendum. Est is fructus in insula *Margarita* dicta admodum vulgaris, quo etiam in cibo frequenter utuntur, magnitudine Mali Alysini vel Aurantii, nucem Persici mali officulo similem continens, cujus concrematis pulvis ad ea quæ modo dicta utilis est. Nucleus qui intus continetur adeo noxius est, & deleteria facultate præditus, ut five homo, five bestia eo velcatur præsentaneam mortem sibi moliat, cui nullo remedio occurrere potest, tanquam sublimatum aut corrotivum aliquod medicamentum simpliciter.

Versimile est fructum hunc eundem esse cum fructu *Mangæ sylvestris* seu *Mangæ bravae* ab Acosta descriptæ. Quod si *Odallam* eadem fit arbor, mirum deleteria hujus fructus nucleis qualitas nullam ab Autoribus Horti Malabarici mentionem factam.

CAP. XXII.

*Sebageri Cossæ * H. M. Cornus Malabarica, folio cuspidato, officulo tomento obsto D. Syen.*

* P. I. F. 56.
p. 105.

H. M.

Arbuscula est humilis, humana altitudine, nascens in arenosis. *Radix* furculos fibrosos spargit, cortice sub cuticula nigricante sanguineo, ligno albicante, saporis adstringentis. *Caudex* brachii crassitie; *Sarculi* vespertiores cinerei, teneriores spadiceo-clari. *Folia* petiolis curtis nixa, quam primæ speciei multo majora, oblonga, cuspidata, ad petiolum lata cavitate, crispâ, supernè saturi virore partim nitentia, subius clariores; texturä crassâ, & in prona fere inferna parte ob nervorum eminentiam valde scabra. Præter costam mediam, & petiolo laterales duos; hinc inde una, exeunt. *Flores* in summis furculis plures simul proveniunt ac tres plerumque juncti, quatuor compositi, intus concavis : habentque in medio congeriem numerosorum *staminum*, tenuium, flavos, rotundos ac parvos apice gestantium, ac *stylum* viridi-dilutum, ex globulo, qui primordium longo-rotundæ, ac nonnihil pyriformis, ad petiolum strictæ, per maturitatem nigre & nitentes, sapore primum acido, qui ex maturitate dulcescit, atque indigenis est in edulis.

In medio durum, ex albicante subflavum & grandiusculum ac pyriforme officulum est; quod in totum filamentis densis, quæ in arcus varios ad se invicem ordinatè conductæ sunt, est obductum.

Ardiri membrorum resingendo servit Succus expressus, ac cum saccharo sumptus : Decocto *is Vires*. abluatur pro colicula tumefactæ relaxatione. Foliorum fuccus cum saccharo epotus conducit pro hepate ac fluxu ventris; ejus lotio pro oris pultibus : in angina cum eodem succo mixto cum aceto guttur commodè abluatur.

Q49997

C A P.

Myxa Prunis minus frigida censet J. Bauhinus. In pulmonum affectibus, inquit, pluris facimus Myxa quam Pruna. Ufus eorum familiarissimus est ad tussim, cum calore & fecitate junctam, dy-pnoeam, orthopnoeam, Pleuritim, Peripneumoniam & ad vocis raucedinem parato ex ipsis decocto, unde & multas compositiones praefertim thoracem & pulmones respicientes ingrediuntur. Vellingius succum expressum excellens praebere remedium thoracem & pulmones respicientes ingrediuntur. Vellingius succum expressum excellens praebere remedium thoracem & pulmones respicientes ingrediuntur.

Ex pulpa ipsorum optimum viscum conficiunt Aegyptii; quippe Scheften maturos contundentes atque lavantes. Sunt aliqui qui masticando pulpaem ab oleo expientes viscum parant, quantitatem horum fructuum in vase collectam, parum quoad aqua humiditas absorbatur bullientes. Visco utuntur omnes emplastri modo ad omnes scirrhorum tumores, resolvit enim eos & emollit omnem duritiem. Aliqui ad tussim ex eo paratos bolos cum saccharo cando, & radicis liquiritiae pulvere multis diebus sumunt.

Pollent fructus (teste Matthiolo) dejectoria facultate non secus ac Pruna, tam Græcorum quam Arabum testimonio, id quod etiam comprobatur quotidiana experientia. Eorum pulpa drach. 10. pondere devorata, aut ad summum 12. eosdem fere praebet effectus quos Cassia vocata. Utiliter datur ex bile fabricantibus. Eadem confirmat Amatus.

* P. 1. F. 38.
p. 69.

2. *Nilicamavam* * H. M. *Acacie foliis Malabarica fructu rotundo, semine triangulo* D. Syen. An *Myrobalanus Emblica*?

H. M.

Arbor est altitudine quorum hominum, ramis densis, transversim diffusis, nascens in arenosis & petrosis. *Radix* crassa, plurimis fibris capillata, cortice exterius nigricante, intus nonnihil rubefcente. *Caulis* ambitu ad unius brachii amplexum, cortice nigricante, ut & rami. *Folia* pinnata, plus spithamam longa vel folitaria, vel bina, terna, quaternave ex eodem nodulo exoriuntur: pinnæ seu foliola brevissimis petiolis costæ mediæ adnexa, parva sunt, oblonga, angusta, latitudine aequi ubique, plana, tenuia, solida seu densa textura, uno tantum per medium decurrente nervo, superne obscurius, subius dilutius virentia, nocturno tempore oppositi ad se mutuo adductis clausa. *Flores* qui foliorum costis, seu cauliculis, foliaceis maxime in eorum inferiori parte, ut & ramis, plures juncti insident, parvi, sex petalis angustis, albicantibus compositi, cum *stamine* in medio albicante, nodulo seu apice flavo insigni, odoris nullius. *Gemmae* florum rotundæ & albicantes. *Fructus* a floribus delapsis ramis & furculis arcte insident, plano-rotundi, duri, dilute virides etiam cum maturi, ac nonnihil transparentes, sex subtilibus venulis, quæ in vertice concurrunt, in longum striati, carne succi plena, transparente, ac viridi diluta, sapore grato acido & subatringente, unde in edulus sunt. Surculi foliacei, quibus fructus insident, parte inferiore foliis nudantur. In medio fructuum officulum est, durum, lignosum filamentis oblitum, sex lateribus rotundioribus, quorum tria opposita magis prominent, constants, ac per sex intermedia interstitia, quæ angulis adstricta sunt, in sex capsulas distinctum, in quarum singulis unicum continetur *semen*, parvum, triangulare, duobus lateribus rectis & uno rotundo circumscriptum, primum albicans, deinde obscurè rubrum ac nitens.

Viret.

Folia ejus tenera, ut & fructus exsiccati & in pulverem redacti, cum lacto acido *spisso* Teyr dicto exhibiti; fluxui dysenterico conferunt. Idem in decocto dati proficui sunt in febre calida; cum Saccharo decocti & epoti vertiginem sedant. Aqua ex fructibus destillata ardori jecoris restinguendo convenit.

3. *Myxa pyriformis officulo trispermo. Tjem-Tani* H. M. P. 4. T. 11. p. 25.

H. M.

Arbor est valte magnitudinis, caudice crasso; cortice itidem crasso, scabro, cinereo, intus rubicundo, odoris aromatici, saporis acriculci obducto; necnon pluribus donato ramulis viridibus ac non raro fructibus. Lignum albicans, matrice viridescens. *Radix* rubicunda, cortice tenui flavescens tecla, amara, odorata. *Folia* sine ordine rotundis ac alperis petiolis circa ramulos proveniunt, lata, ex rotundo in acumen definita, in ambitu serrata & horrentia, superna parte atro-viridia, inferna subviridia, tactu nonnihil aspera, hirsuta, sapore subamaro & adstringente, odore aromatico, nervis & venis crebris intertexta. *Flores* inter foliosos furculos cauliculis spithamam longis proveniunt; quibus racematim petiolis lanuginosis adherent, tribus oblongo-rotundis, candidis, molibus ac exteriora versus reflexis foliolis constantes, atq. oblongo-rotundo, albicanti, hirsuto, & pediculo viridi tricuspide subnixo calyci inhaerentes; tribus flavescentibus *staminibus*, nigricantibus *apicibus* ornatis, mediam floris cavitate & umbilicum occupantibus, inter quæ *stylus* prode itidem flavescentis: odor nullus, sapor amarus. *Fructus* hujus arboris pyriformes sunt, tribus angulis crassioribus sulcati, olivarium magnitudine amuli, exiguo in vertice præditi umbilico, cortice viridi, aspero, & exiguus spinulis obrito cincti, carnæque densa, furva, odorata, amara intus refert; intra quam *officulum* hæret oblongo-rotundum, triquetrum, tres includens nucleos candidos, amaros, similiter triquetros, ex ligno membranaceis quibuldam, viridi-albicantibus dissilepimentis ab invicem sejunctos.

Loc.

Provenit locus sylvestribus, petrosis, arenosis, montanis in *Parisharoo*, aliique provinciis Malabar: Perpetuo frondet, semel in anno floret fructisque fert, Decembri viz. & Januario mensibus, diuque frugifera manet.

Viret.

Cortex arboris calefacit, viscidos ac pituitosos humores incidit, attenuat, debilitata viscera roborat, necnon aquas hydropicorum ducit. Idem cortex cum fructus pulpa in pulverem redactus & exhibitus febrem tertianam intermittentem tollit. Fructuum nucleis comesti alvum laxant.

Arbor trifolia prunifera Brasiliensis officulo trimucleo. Iapapanga Marcegrav.

Marcegrav.

Arbor est cortice ac ligno Sambucino. Fert *folia* in pediculis duos digitos longis (qui vini opponuntur) & in quolibet terna more Phaeolorum, superne viridia splendens, inferne è viridi albiantia, superius etiam pilosa, inferius magis hirsuta, nervo & venis conspicuis. Ad quemlibet pediculum

culum foliorum provenit etiam pediculus qui fert *flores* pentaperalos: post quos in quolibet pediculo longo congesti conspiciuntur quatuor aut quinque, *fructus* magnitudine *Uvae* (pine aut *Avellane* nucis, rotundi, immaturi, virides & splendentes, maculis albicantibus conferti; maturi verò obscurè purpurei, nigrescentes, punctulis albicantibus ubique notati. Detracta cute subacet caro, sub ipsa quidem purpurea seu brunna, interius alba, & in medio lapis durus, figurâ & magnitudine *Amigdala*, continens tres nucleos, albos, parvos. Comeduntur detracta cure, & sunt saporis dulcis parum manifesti.

Fructus maturescit mense Februario.

His ob officula in pluribus cellulis plures nucleos continentia subjungemus fructus quosdam minores qui baccarum modum non excedunt.

Tempus.

C A P. XXVI.

Arbor baccifera Malabarica officulo fructibus trispermo. Parili H. M. P. 5. Tab. 3. p. 5.

ARbor est procera, caudice crasso, albicante, cinereo cortice obducto, multisque atropurpureis ramulis in orbem diffusis donato. *Radix* flavescent, subalbicante cortice cincta, amara, graveolens. *Folia* geminata, brevibus ac rubescentibus petiolis circa extremos ramulos ordine parallelo proveniunt, oblongo-teretia, acuminata, & in ambitu serrata, crassa, densa, glabra, nitentia, subviridia, costâ mediâ purpurascens: sapore amaro. *Flores* calicis ramorum extremis racematis proveniunt, Vitis viniferae floriculis haud absimiles, quatuor candidis & acuminatis foliolis constantes, inodori, amari. Floriculis decidentibus succedunt *baccæ*, rotundæ, tripartite, viridi-rubescens, glabro cortice cortice cinctæ, carne intus succulenta, adstringente, ac inodora refertæ, intra quam officulum continetur albicans, tria continens semina oblonga, candida, amara.

Crescit in variis Regni Malabarici locis, praesertim circa *Montan*, semper viret, floret Augusto, *Locus* & fructuum, maturat Novembri & Decembri mensibus, atque non raro bis in anno maturos exhibet *Tempus*.

Radix & folia sanguinis constitutionem melancholicam corrigunt, ac acidis salisque humores *Vires* temperant.

Ex foliis cum foliis *caretti* in lacteo Nucis Indicae succo coctis potio conficitur, quæ cum externa- rum, cum internarum hæmorrhoidum doloribus mitigandis conducit.

C A P. XXVII.

Frutex baccifer Malabaricus floribus umbellatis simplicibus officulo tetraspermo. Beñel H. M. P. 5. Tab. 4. p. 7.

ARbustula humilis est, duodecim circiter pedes alta, caudice tenui, ramulis in orbem diffusis eleganter ornato; qui cortice primario viridi, dein subcinereo, saporisque acris ac aromatici obducti, atq. molli & albicante medullâ intus referti sunt: Lignum tamen prædurum, alba ordine decussato petiolis crassis, subviridibus, circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, crassa, glabra, superne colore atro-viridi splendens, inferne viridi dilutiore, costâ mediâ viridi, & in aversa parte valde exuberante. Odor & sapor aromaticus. *Flores* suave-olentes circa extremos ramulos glomeratim non sparsim producantur, sensim, porrectis columellis umbellæ specie panduntur: constant his quatuor oblongo-rotundis, cuspidatis, rigidis, interius concavis & albicantibus, exterius viridescens, atq. in fella modum expansis foliolis, octo candidis, surrectis, latis ac similiter expansis *staminibus* medium occupantibus, inter quæ globulus prode viridescens cum vertice, crasso viridique cortice cincti, carne intus viridi-fusca, odoris saporisque aromatici referti, intra quam *officulum* continetur quadrupartitum, quatuor candida ac oblongo-rotunda in distinctis loculis continens *semina*.

Crescit arenosis ac montanis Regni Malabarici locis praesertim in *Baypyn*: semper viret; quotan- *Locus*. nis florere & fructum perficit.

Ex arboris radice in Sefami oleo cocta linimentum paratur contra cephalæam artuumque dolores *Vires* inveteratos.

C A P. XXVIII.

Arbor baccifera trifolia Malabarica simplicibus officulo cum pluribus nucleis. Mail-clon * H. M. *Lusi* * P. 5. T. 1. *tanis* Carilba. H. M.

ARbor est procera, 50 circiter pedes alta, caudice crasso, multisque ramis cinereo-viridibus, superne quadratulis ac geniculatis donato. Lignum ponderosum est, ex albo rubescens, cortice munitum cinereo, intus flavescente. *Radix* crassa, albicans, flavescente cortice cincta,
 Q999993

cincta, inodora, infipida. *Folia* terna simul juncta, oblongis ac alatis petiolis circa extremos ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, & nonnunquam in ambitu crenata, supernè atro-vidida, infernè subviridia, nitentia, glabra, flexibilia, digitis conficta suavolentia, ac infipida, teneriora tamen subaspera & rugosa. *Flosculi* odori, infipidi, circa extremos ramulos oblongis, subviridibus, lanuginosis ac quadratis petiolis racematim proveniunt, calycique exiguo subviridi in quinque lacinias acuminatas fectò inhaerent, quinque foliolis constantes, viz. uno majore, rotundo, concavo, quod interius coruleum, exterius ceruleo-albicans, & quatuor minoribus cupidiatis, albicantibus exterius, interioribus viridi-dilutis cum basi purpurascente, haud secus ac in *Herbe Trinitatis* dictæ floribus videre est, quatuor flaminibus albicantibus, fuscis *epibius* ornatis medium occupantibus, inter quos *stylus* prode candidus, capitulo flavescente. *Flosculi* pari modo succedunt *Fructus* rotundi, Vacciniis haud abimiles, glabri, nitentes, virides primum, dein nigricantes, tenui pelliculâ cincti, intusque carne molli, aqueâ, atro-vididi infipida ac inodora referri, intra quatuor *officulum* locatur oblongo-rotundum, glabrum, tres quatuorve albicantes, unguosque laporis nucleos continens.

Provenit in multis Regni Malabarici locis, præsertim circa *Mangattî*, semper vires, quotannis semel, nonnunquam bis, floret, fructumq. fert, ac diu superstes manet.

Cæterum lignum arboris operi fabrilis accommodum. Ex foliis & cortice contusis, ac in Oryza infuso coctis apozema conficitur, quod doloribus post partum potenter medetur, necnon secundinas in utero relictas expellit, & lochia expurgat. Idem insuper viris pariter ac mulieribus præter modum crassus ac obesis exhiberi solet pro potu, ut sensim attenuentur & gracilescent. Succus è viridi cortice cum maturâ Nucis Indicæ lacte exhibitus diarrheam sanat, ac colicos dolores tollit. Ex hujus arboris, uti & *Paal-valli* ramulis tenerioribus simul contusis & in aqua coctis Balneum fit contra febres inveteratas, Arthritidem & quoscunq. artuum dolores.

CAP. XXIX.

Arbor baccifera Malabarica, folio pinnato, flor. umbellatis simplici officulo cum pluribus nucleis. Katou-mail-elou H. M. P. 5. T. 2. p. 3.

H. M.

Arbor est vasse magnitudinis, *Mail-Elou* altior, ramulis viridibus, quadrangulis atque lanuginosis, in orbem diffusis ornata. Lignum albo-striatum, cortice munitum furvo, atque rufulo. *Radix* crassa, fibrata, albicans, rubro intusque flavescente cortice recta, odora, infipida. *Folia* geminata brevibus petiolis, ordine parallelo longis, rotundis, crassis ac lanuginosis ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, crassa, mollia, tomentosa, supernè atro-vidida, infernè subviridia, costâ media, crassa, sapore austero, odore nullo. *Flosculi* numerosi circa extremos ramulos ubiq. inter folia glomeratim non sparsim producuntur, sensimque porrectis columellis umbellæ speciei panduntur, *Mail-Elou* flosculis haud abimiles at majores. *Fructus*, calycibus suis excepti, pari fertilitate flosculis succedunt, *Mail-Elou* fructibus similes.

Nascitur montanis ac petrosis locis Regni Malabarici, præsertim in *Candenate* & circa *Cochin*: semper vires, quotannis floret & fructum dat, ac ducentos ultra annos superstes manet.

Lignum arboris operæ fabrilis accommodum. Adhuc insignes ejusdem vires extolluntur in diarrhœa, dysenteria & teneismo. Ex foliis cum pipere & semine *Coldæ-pale* in Oryza infuso coctis antidotum fit Serpenti, Scorpionum, aliorumque venenatorum animalium idibus. E cortice contuso & cocto medicamentum conficitur ad sanguinem ex casu in corpore coagulatum dissolvendum.

CAP. XXX.

Perin-Nirouri seu Ma Nirouri H. M. P. 5. Tab. 45. Frutex baccifer Malabaricus officulo fragili cum sex intus nucleis.

Medix magnitudinis arbor est, quatuordecim circiter pedes alta, *caudice* mediocriter crasso, albicante, duro, cortice obducto glabro, furvo, multilo, viridibus ramulis in orbem longè latèque diffusis ornato. *Radix* rufa, adstringens, odoris ingrati ac sylvestris. *Folia* exigua, oblongo-rotunda, crassa, mollia, numerosa circa furculos proveniunt, supernè atro-vidida, infernè viridia & splendentia. *Flores* exigui, subvirides, exiguis brevibusque petiolis ad foliorum exortum hinc inde circa ramulos proveniunt, sex rotundis foliolis constantes, numerosi intus tenuibus *seminibus*, in quorum medio rotundus prode globulus, qui sensim incrementum sumens ac auctus in *Fructum* excrecit, marcescente interim flore, adeo ut flos emarcidus fructui pro calyce intersit. Sunt autem *Fructus* hi rotundi, tribus angulis sulcati, & lato cavato umbilico in vertice coronati, purpurascetes, tenui pelliculâ cincti, carnèque intus densa, albicante, subdoli referre, intra quam Nucula continetur fragilis, nivei coloris, sex inclusens *semina* oblonga, triquetra, triplici ordine locata, ac membranis quibusdam pelliculis, ceu parietibus intergerinis sejuncta, ita ut bina in singulis latent cellulis.

Nascitur in variis Regni Malabarici locis, præsertim circa *Granganor*: quotannis floret & fructus fert, diuque superstes manet.

E foliis, fructibus & radicibus in aqua cum Pipere longo & Cumini semine coctis potus conficitur, qui in Asthmate, tussi, phthisi, similibusque Pulmonis affectibus valde commendatur. Folia cum cortice in Oryza infuso cocta, & in cataplasmatis formam reducta, ac tumoribus imposita potenter

enter eos maturare feruntur. Ex arboris cortice cum lacte, melle & butyro cocto balsamum paratur, quem intus sumptum & foris illitum pleuritidem sanare dicunt.

Tjeria Nirouri.

Præcedenti (inquiunt) perfimilis est, nec ulla distinctionis notas adducunt; nec figuram addunt. Crescit abunde circa *Cochin*.

CAP. XXXI.

De Cinnamomo, Cassia & Canella.

NON levis est controversia inter eruditos, an Cinnamomum Veterum, Cinnamomo hodierno seu Canellæ eadem res sit, an diversa, & hodie penitus ignota. Revera si Cinnamomum Veterum fuerit quale ab illis describitur, furculi seu virgule: tenues frutices non magni, in Arabia nascentes, Canella nostra esse non potest, ut ex descriptione patebit.

Verum quoniam fabulosa, varia & incerta sunt quæ de Cinnamomo & Cassia à Veteribus Græcis & Latinis traduntur, ego potius in Garcia ab Horto, Monardis, Scaligeri & Amati sententiam propeo, Veterum scilicet & Recentiorum Cinnamomum necnon Cassiam eorundem unam & eandem rem esse. Dioscorides scribit, Cassiam esse virgula crassi corticis, Piperis foliis: Cinnamomi verò descriptionem profus omittit. At Theophrastus Cassiam & Cinnamomum magnitudinis Vitis, multos ramos lignosos habere scribit. Plinius Cinnamomum dicit fruticem esse, duorum cubitorum altitudine amplissimum, palmique minimum. Galenus 1. *Antid.* arcam Romam delatam è Barbarorum regione tradit, longitudine cubitorum quatuor cum dimidio, & licet Cassiam & Cinnamomum diversas arbores esse statuat, scribit tamen Cassiam sepe in Cinnamomum transmutari: sic Cassia furculæ viam olim petita fuisse hæc aromata, ut perfectam eorum noticiam consequi Veteribus haud facile fuerit. Hinc factum ut innumera fingeretur fabulæ, quas Herodotus pro veris refert. Et quoniam ingens eorum erat pretium, majore in hominibus luci cupiditas, adulterabantur aromata, & hæc ratione fectat, ut diversa illis iudicarentur nomina, tamen plerumque ejusdem essent generis. Propere locorum igitur distantiam, & minus frequentatas hæc regiones à mercatoribus, probè cognita Cassia historia Veteribus non fuit. In loco etiam ubi illis erratum: Nam neque Cassiam, neque Cinnamomum apud Æthiopes aut Arabes nasci multis probat idem Garcias; quæ apud ipsum vide.

At inquires, Veteres latere non potuit quid ad se pro Cinnamomo adferretur, corticem an virgula; illi autem expressè affirmant virgulas fuisse: proinde Cinnamomum seu Canella nostra Veterum Cinnamomum esse non potest. Imò hoc non impedit quin idem fuerit. Nam (ut rectè Casp. Hofmannus) Quod magnam in planta ipsa nobis affert difficultatem, est quod mutata sit ratio afferendi ad nos. Antiquitus enim tota planta, cortex cum ligno afferebatur: at cum animadvertum esset lignum tantum non inutile esse, cortex tantum fuit allatus: & fit hodieque. Hac quam à Dodonæo hausit, Magni (inquit) nominis Botanicus Dodonæus Caryophyllorum tenues quæ cum *caryophyllis* inferuntur legitimum Veterum sunt Cinnamomum. Hanc approbo opinionem; vergentia, colore ei quem describit Galenus omnino simili; sunt etiam levia hæc virgula, tenues ramuli, frequentibus latis nodis cincti, perquam olentia, odore Baccharis, sapore acti ac mordaci cum calefactione & fælescente quadam, neque (ut Galenus observavit) mordicando palato tristitia inferunt, rutam etiam ubi manducantur manifestè præ se ferunt: Cum franguntur ac fruantur Cinnamomum Veterum esse non credam. Inferet quis, cur itaque hodie negliguntur? Respondet, hoc fieri, quod Caryophylli ipsi in locum ramulorum successerunt, qui Galeno, Dioscorido, Theophrasto incogniti fuerunt; & ad hos non fuisse delati, vel quod in *Zeilan*, ubi suam mercaturam agebant, Moluccæ enim ipsis incognita fuisse, (quæ pluvium 200 millaria à *Zeilan* lita sunt) arbor Caryophyllorum fructum non fert, vel quia temporibus Veterum incognitum fuit Indi-virunt, quod magis probabile videtur, &c.

Verum rationes istæ non persuadent: Cum enim Recentiores qui judicio valent (C. Bauhino fatente) Cinnamomum Officinarium, vulgo *Canella* dictum, legitimum Antiquiorum Cassiam existiment. Galenus autem Cinnamomum profus simile esse optimæ Cassiæ affirmet. Et alibi, Cassiam Cinnamomo genere proximam usque adeo esse, ut ex ipsa Cinnamomum quandoque oriatur, spe-tenturque interdum Cassiæ arbores integræ in quibus aliqua Cinnamomi virgula è Cassiæ ramis prodeant, Cassiam denique in Cinnamomum transmutari. Cûnq. Theophrastus alique Veteres corticem in Cinnamomum tantum utilem esse scribant non lignum; probabilius inde inferri existimo, Cinnamomum nostrum hodiernum, Cinnamomum Veterum, eorundemque Cassiam lignum Cinnamomum sive Canellam Officinariam nostram ad Cassia lignea ipsi dicta; quæ Garcias sententia non aliter à se invicem differunt quàm nascendi loco & accidentibus inde ortis: siquidem Cinnamomum seu Canella cortex est Arboris Cinnamomiferae Zeilanica; Cassia lignea cortex ejusdem

quo in unguentis utuntur indigenæ ad dolores leniendos, & ad lucernas, non tamen ex eo candelas conficere, quoniam nemini præter Regem licitum est candelis uti. Quinetiam folia contusa Caryophyllis potius quam Cinnamomum redolere scribit idem.

De Canella viribus placet adscribere quæ tradunt Hori Malabarici Auctores.

Radicis cortex in decocto datus, vel in pulvere cum melle seu saccharo servit pro tussi & phlegmate expurgando: idem contritus & permixtus cum aqua confert in podagra, facta perunitione. Cortex spiritum in decocto datus confert quoque flatibus. Idem in pulvere datus cum aqua calida dolores ventris sedat fluxumque, ex frigore obortum sistit. *Nesfrates non sine successu lactis, vel xystogalo, vel Cerevisia Cinnamomum incoquant ad diarrhæam sistendam.* Decoctum etiam Cinnamomi recens in vino rubro nimios mensium fluxus cohibet, Ephem. German. An. 10. Obler. 25.

Foliorum succus cum pipere & saccharo datus pro doloribus ventris, & renum flatulenta materia serviunt. Folia in pulvere data cum saccharo confertur in vertigine capitis, uti & Flores in pulvere cum saccharo & aqua frigida dati.

Oleum quod ex cortice radices, cum Sale volatili *Campora* dicto, per destillationem simul extrahitur, insignium & multarum est virium: optime confert in omnibus affectibus paralyticis exterius in tempore applicatum: in podagra summum ac præsentaneum est remedium, vehementes partium affectuum dolores illico sedans is inunctum, ad quod etiam confert intus sumptum: in asthma aliis affectibus pulmonaribus sanandis intus sumptum etiam maxime confert, uti & ad malignitatem febrium corrigendam, estque sudorem pellens, in gangræna & phæclo, aliisq. affectibus; ulceribus malignis optime quoque prodest, juvatur etiam pro impetiginibus, doloribus artuum, ventris, oculorum, necnon tumoribus membrorumque ex frigido & pituitosis humoribus obortis; præterea in pedum contusione ut & vulneribus, sensum partium stupefactum reparans; prodestque in rheumate fluxu capitis; ejus odor, qui illico ex titillatione sternutationem quam rheuma ciet sistit; in flatibus diutiusque quoque efficacis est intus sumptum; appetitum quoque excitat ac calculos prodest: suntque hæc vires experientia compertæ. *Campora* servit in affectibus uterinis ad provocanda menstrua, ludores quoque, ciet.

Oleum corticis arboris confert in affectibus ventriculi, in torminibus ventris à frigore ortis. Aqua Cinnamomi, ut & florum Cinnamomi destillata, cardiaca habetur. Oleum ex foliis prodest exterius applicatum in Colica; summum remedium paralyticis. Eorum aqua conducit in affectionibus cardiacis frigidis, daturque in potionibus sudoriferis.

Quæ Antiqui & Recentiores habent de Cinnamomi viribus, non multum differunt ab his quæ recensimus, nimirum conducere ad putridos & serofos humores in ventriculo stagnantes; ad crassos etiam & viscidos; prodesse omnis generis obstructionibus, unde laudatur in hydropoe, ictero, calculo, ichthuria, mensibus retentis, partibusque difficultate, &c. Laudatur etiam in affectibus pectoris, tussi, asthma, &c.

In Insula Zeilan non minus frequens est Arbor Cinnamomifera in sylvis & sepibus quam Corylus apud nos, nec ab incolis pluris æstimatur, sed sine delectu unâ cum aliis arboribus ad focum instruendum vel alium quemcumque, usum caditur.

Suspiciantur nonnulli Cinnamomum ad nos ex Indiis delatum olei sui maxima parte ibidem spoliari antequam navibus hic deportandum imponatur, quippe quod hic destillatum paucissimum oleum præbeat.

3. Canella sylvestris Malabarica. *Katon-Karna* H. M. Part. 5. Tab. 53. *The great wild Cinnamon-Tree of the Mountains.*

Præcedenti haud abissimilis est, tum odore, tum sapore, nisi quod major sit & altior. *Folia* itidem prægrandia, oblongo-rotunda, longitudine duas spithamas, latitudine duos palmos circiter æquantia; à pediculo ad apicem folii tres nervi crassiores transeunt, è quibus transverse multe venulæ excurrunt. *Flosculi* in umbellis expansi extremis ramulis proveniunt, inodori, viridi-albicantes, pentapetaloides, quinque, viridibus brevibus, *staminibus*, viridi-flavis apiculis ornatis medium occupantibus. *Flosculi* succedunt *bacca* exigua, Ribum nostratum instar.

Provenit locis montanis in *Berkencour*, *Techencour* aliisq. vicinis provinciis, semper viret; Julio & Augusto mensibus floret, Decembri autem & Januario maturus fert fructus, diutiusque superstes manet.

Ex Arboris foliis in aqua coctis balneum fit contra quoscunque, articulorum dolores. Ex radice cortice cum Cardamomo & Nucis moschata in aqua cocto potus conficitur ad ventris tormina sedanda proficiunt.

Multas Canellæ & Caffiæ species adducit J. Bauhinus, ut,

1. Canellam seu Cinnamomum vulgare, crassiflore cortice.
2. Canellam ad vulgare Cinnamomum accedentem.
3. Caffiæ Moslytica nomine datum corticem.
4. Caffiam ligneam fulcam aromaticam, Cinnamomum ex Sarmatia dictam.
5. Caffiam ligneam fulcam aromaticam & glutinosi saporis.
6. Caffiam ligneam fulcam aromaticam acriorem.
7. Caffiam externa parte inspidam. Quarum descriptiones apud ipsum videantur. Nobis enim ut diximus, omnes ejusdem arboris cortices esse videntur pro loco natale aut ætate arboris differentes.

4. Mala-

4. Malabathrum & Folium Indum Officinarium J. B. Folium Indum seu Malabathrum Park. *Tamalapatra* Ger. *Tamalapatrum* sive Folium C. B. *Cadegi Indi*, id est, Folium Indum Arabibus eisdem.

Cum Folium Indum seu Tamalapatra, (observante curiosissimo Fab. Columna) à Canella folio, excepto sapore, vix possit dignosci nervis illis tribus & folii reliquis signis similibus, ut non ovum abunde descriptum sit.

Scribit Dioscorides Folium Lentis palustris modo aquæ innatare, nulla sulcata radice. De Malabathro (inquit Scaliger) Veteres omninunt. Qui enim omnes Arabias & inferiores Indias penetravit hodie nungam folium illud mirabile compertum habemus.

Garcias quoque, Græcos in hoc falli affirmat, Folium enim Indum non aquis innatare, sed in pro-cera arbore nasci, procul ab aquis, tum multis aliis in locis, tum in Cambaya. Tamalapatram vocant, quam vocem Græci in Malabathrum corruerunt.

Nos autem, tantisper donec promissum impleat, & diversum esse probet Jacobus Breynius, cum Amato aliisque doctis sentimus Folium Indum Officinarium Caffiæ odoratæ folium esse, aut saltem Canellæ sylvestris Malabaricæ proximè descriptæ. Cum enim id affirmet Ruellius, Cordus, Amatus, Lacuna, alii; Cum Garcias scribat Folium Indum Caryophylla quodammodo redolere, quem odorem Canellæ Zeilanicæ foliis tribunt D. Hermannus & Knoxius; cum ipse J. Bauhinus (qui contrariam sententiam tueretur) in nostro *Folio Indo*, ejusq. partibus quædam esse quæ respondere videntur Cinnamomo Veterum fateatur; cum illud ipsum Canellæ folium à plerisque etiam doctis credi scribat Valerius Cordus; cum denique fructum legitime Canellæ (uti jam constat) interdum unâ cum Folio Indo vulgari ad nos adferri se intellexisse refert Clusius, unde & Jo. Bauhinus illum pro Foli Indi fructu habet; & Clusius Tamalapatra seu foli Indi ramulo cum appingatur Folium Indum dictum seu Malabathrum ipsissimum Canellæ seu Cinnamomi folium esse, vix ullus superesse videtur dubitandi locus.

Malabathrum viribus cum Spica Nardi convenire dicitur, urinam potenter ciere, oris halitum *Vires* emendare, vestes ab erosione vernium tuere.

5. Cinnamomum sive Canella Peruana C. B. Canella Peruana fructu Pileo simili J. B. *Laurus Americana odorata. The American Cinnamon-Tree.*

Arbor est à Cinnamomifera genere diversa, describitur Monarde. Mediæ magnitudinis esse fertur, & immortalis coma prædita, ut reliquæ Indicæ arbores, foliaque habere Laurinis similia. Fructum esse parvo pileo fere petalo formâ similem ea latitudine quæ Thalerus nummus dictus, interdum etiam majorem, extrinsecus & intrinsecus ex purpurea nigricante, interius levem, foris asperum, cujus margines crassitie jam dictum nummum aequent, lummities verò longè superet, & pediculo prædita sit, unde ex arbore dependeat. Gustatum eandem saporis suavitatem & odoris fragrantiam habere quam legitima Canella ex Orientali India delata, cum nonnulla additione conjunctam. In pulverem tritum & edulis inferum eandem illis saporis & odoris gratiam conciliat quam Indica Canella. Arboris corticem qui crassus esse nullum Canellæ spirare odorem, aut saporem referre aiunt. Folia tria tenem quandam Canellæ odorem spirare ferunt; sed primaria vis in solo fructu consistit contra quam in Orientali Cassia. In Provincia Sumaco nascitur.

Diverfam arborem quis crederet quam ex Historicis Indicis describit Clusius, folio Laurino, fructu racematis coherente, qui calyce Suberino simili continetur, ampliore tamen & magis cavo, colore nigricante. Hujus arboris fructus, foliis, cortici & radicibus, [licet Canellæ saporis & odorem habeat] longe calyces præferuntur, quorum duntaxat pulvis in usu est. Nam Canellæ modo cum cibus decoquantur, tantum abest ut suavitatem edulis concilient, quin potius eorum facultates & saporis gratia decoctione evanescit.

Verum Locum eandem esse suadet, ex sententia Clusii commodius descriptam ab his Auctoribus. Calycum pulverem tum ad alia, tum præcipue ad Coli, intestinorum & stomachi dolores pro *Vires* pinant. Ventriculorum roborat, flatus dilucit, oris fetorem corrigit, cordi prodest, & colorem faciem commendat. Ad eandem utilis est ad quæ Cinnamomum.

CAP. XXXII.

Vidiamram H. M. P. 4. T. 37. p. 77. *Prunus Malabarica fructu racemoso, calyce excepto.*

H. M.

Arbor est mediæ magnitudinis, caudice crasso, albicante, cortice obdueto crasso, squamoso, furvo, ac lineis purpureis striato, odorif. gravis, & saponariam aquam referentis; necnon pluribus ornato ramulis cinereis. *Racemata* albicans, furvo cortice tecta, inodora, insipida. *Folia* inordinatè circa ramulos longioribus petiolis proveniunt, oblongo rotunda, acuminata, ex parte leviter in ambitu crenata, densa, supernè colore atro-viridi splendentia, infernè viridi-lutuleo: nervus folii medius crassus, & præterea in quolibet latere uno tenuior secundum longitudinem excurrit: odor ingratus ac lixiviosus; sapor unctuosus. *Flores* candidi ac suaveolentes, petiolis longis circa ramulos racematis proveniunt, viridique oblongo & acuminato calyce inherant, sex oblongo-rotundis, acuminatis, crassis & extorsum reflexis foliolis constantes, totidem albicantibus.

fami-

Locus & Tempus.

Viret.

flaminula, flavescens *apicibus* ornatis, medium occupantibus; inter quæ globulus consistit virididilutus, è quo sex, septemve tenuia ac albicantia filamenta plerumq. prodeunt. Floribus pari fertilitate *fructus* succedunt; calycis, rotundo, crassoq. inhaerent, oblongo-rotundi cum cuspidè in vertice, aliqui glandibus nostratibus tum formâ, tum magnitudine haud abimiles, subvirides, glabri, molles, tenui pellicula cincti, carnèq. albicante, pellucida, mucilaginosâ, viscidâ, saporisq. primum subacidi, deinde dulcis intus referti: intra quam *officulum* locatur rufum, oblongum, quadratum, nucleum continens albicantem, amaro dulcem.

Locus &
Tempus.

Viret.

Crescit variis in locis Malabar, præsertim circa *Bardella*, palustribus & uliginosis. Semper viret, quotannis maturos fert fructus, mensibus scilicet Julio & Augusto, atq. ad sexagesimum annum non raro frugifera manet.

Fructus hi fale & aceto condiuntur in *Arjaar*, maturiores verò comeduntur, at alvum relinquunt adstrictam.

Ex arboris cortice succus exprimitur, qui cum *Oryzæ* infuso & concreto Nucis Indicæ succo exhibitus vehementes alvi cruciatus (quos *Tripas subidas*, hoc est, *intestinorum spasum* vocant Lusitani) sedat. Idem succus pedum clavis admotus eisdem emollit sensimq. tollit.

Radix quocumq. modo sumpta alvum movet.

E foliis aqua communi additis aliis specificis coctis apozema fit, quo indigenæ plerique quotannis per 40 dies continuos uti solent adversus viscerum quorundam obstructions & artuum dolores. Succus è foliis expressus & cum conchylii cuiusdam pulvere in linimenti forma mixtus febras faciei totiusq. corporis maculas delet, si eo ilinantur.

C A P. XXXIII.

Prunus pentaphyllos Malabarica fructu calyci insidente.

Karil H. M. P. 4. T. 36. p. 75.

A Rbor est vastæ magnitudinis, 50 circiter pedes alta, caudice crasso, denso, albicante, cortice obdueto crasso, cinereo, saporisq. afringentis, necnon ramulis viridi-albicantibus, fungosâ intus medullâ, ut in Sambuco, refertis, ornata. *Radix* furva, saporis amari, odoris terreæ. *Folia* terna vel quina simul juncta petiolis longis circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, ac in mucrone desinientia, densa, glabra, superne atro-viridia & splendens, inferne subviridia, sapore subamaro. *Flores* similiter petiolis longis circa ramulos proveniunt, cœrulei suavescentes, viridique, ac rotundo calyci inhaerent, quinque subrotundi & extorsum reflexis foliolis constantes, cœruleo medio occupante *stilo*. *Fructus* pari fertilitate floribus succedunt, calycisq. glandium inflati inhaerent, oblongo-rotundi, Prunorum sylvestrium æmuli, subvirides, glabri, carnèq. molli, humida, viscidâ ac albicante referti, quæ fructibus difficilis mox inspissatur ac purpurea evadit: odore ingratus, sapor amarus: intra carnem officulum locatur oblongo-rotundum, nucleum continens candidum, amaro dulcem.

Locus.

Viret.

Provenit variis in locis Malabar, præsertim circa *Moutan*: Semper viret; quotannis florem fructumq. perficit, Julio viz. & Augusto mensibus.

E radice, foliis, fructibus, aliisq. hujus arboris partibus in aqua coctis balneum paratur quibuscumq. articulorum doloribus tollendis utilissimum.

C A P. XXXIV.

Prunus Malabarica fructu calyculato.

Elengi H. M. P. 1. F. 20. p. 33. *Olea affinis Pyrifolia Malabarica flore odorifero stellata.* D. Syen.

A Rbor est procera, frondibus densis & opacis, latè sparsis, in arenosis nascens. *Radix* ei crassa, altè descendens, ramosa, transversos subtus & supra terram latè extendens, cortice lacteo. *Caudex* quantum duo homines ulnis extentis amplecti possunt, cortice crasso, exteriori fusco & scabro tectus, ligno lacteo, fistilli, gravi, in aquis summè durabili, extra aquas putredini facile obnoxio. *Folia* in parvis viridibus petiolis, oblongo-rotunda, rotundis ad petiolum oris, brevi antèrui cuspidè, versis exteriora reflexa, crassa, solida, plana, glabra, superne obscuro virore nitentia, inferne lactiora, odore foliorum *Pyræ* nostratis. E costa, suprà etiam parte eminente, venæ transverse subiles ac densè excurrunt. *Flores* è foliorum sinibus exeunt quing. vel sex simul, pediculis uncialibus, è viridi flavescens nixi, primò albicantes, dein flavescens, seu ex flavo fuscescentes, stellati è 16 petalis oblongis, angustis, cuspidatis compositi, quorum duo & duo arcuè juncta sunt, odore fragrantis. In medio flore octo alba surrecta folia, octo *flamina* surrecta, curta, crassa, albicantia ac pilosa circumstant, versis summæ intus in cuspidem stricta, ac flava, capitulo albicanti flavo, quod germen fructus est, circumposita, ex quo *stylus* viridi-dilutus & albicans emicat. Calyx octo oblongis, angustis, cuspidatis, stellatim expansis foliis constat, exterioribus quatuor flavescens & mucosus, interioribus ac interjacentibus albicantibus. *Gemma* florum conica sunt & mucosæ coloris. Ex floribus ferta seu corollas efformant. *Fructus* calyce inferius comprehensi figurâ sunt olivarum, primum virides, deinde flavi ac rubefcentes, carne sub cortice flava ac farinacea, esculenta, intus continentes unum,

ac

ac etiam duo grandia *officula*, oblongo-rotunda, nonnihil plana, spadiceo-fusci & nitentes coloris. Bis in anno floret.

E floribus aquam stillatitiam indigenæ eliciunt, quæ odorata est, & epota melancholicis ac fe- *Viret* briticantibus proficua.

Gravidis in difficili partu fructus triti commodè dantur in aqua calida.

C A P. XXXV.

Prunus Chinesis duplici in fructu officulo.

Manyl-kara * H. M. *Prunus Chinesis Belgæ. An Pruno similis fructus Chinesis* C. B.

* P. 4. T. 24.
P. 53.

H. M.

A Rbor est procera, caudice crasso, multique ramis longe, latèque diffusis donato; qui cortice atro-viridi obduci, ubi inciduntur liquorem exsudant unctuosum, insipidum, inodorum. Lignum cinereum, cortice obdueto denso, scabro, fusco, intus ruto. *Radix* flavescens, saporis acris, odoris sylvestris. *Folia* crassa, rotunda, ac viridibus petiolis circa extremos ramulos numerosa proveniunt, oblongo-rotunda, atro-viridia, crassa, densa, glabra, splendentia: media costa folii crassa, rotunda, ex viridi flavescens. Manibus si confricentur hæc folia viscidum, lacteum ac acrem fundunt liquorem, quo mediante eadem teneriora arcè complicata sunt. *Flores* magnitudine *Tilia* floribus haud abimiles, itidem circa extremos ramulos inter folia rotundi, lanuginosis ac purpureis petiolis glomerant, non sparsim, producentur, sensimque porrectis columellis umbellæ specie panduntur: triplici constant ordine foliorum acuminatorum ac ruforum, quorum singuli ordines sex continent foliola, ac medius planè erectus est; inhaerentque calyci crasso, ruto ac lanuginoso, in sex lacinias acuminatas secto, sex candidis *flaminibus* rufis *apicibus* dotatis medium odor suavis ac mellis, sapor nullus. *Fructus* tum forma, tum magnitudine *Olivis* similes, immaturi virides, nitentes, succoq. viscido ac lacteo referti, maturiores verò purpurei, intusq. rufa, esculenta, ac acido-dulci carne referti, intra quam bina, (superius unum) locantur officula, oblonga, glabra, rufa, nitentia, nucleum continentia album ac amarissimum.

Arbor hæc nullibi, nisi lobole aut seminis in hortis lata; provenit in Malabar: China & *Indiæ* sularum Philippinarum indigena est, indeque in Malabar illata; hinc *Manyl-kara* quasi *Kara* è *Manilibus* insulis appellatur. Quotannis maturos fert fructus, Augusto, viz. & Septembri mensibus, semper viret, diutè frugifera manet.

Fructus maturi inter bellaria comeduntur, appetitum augent, & concoctionem promoveant. *Viret* Ex arboris foliis cum radice *Curcumæ* & *Zinziberis* foliis coctis & contusis cataplasma conficitur, quod tumores quoscunque potenter maturat.

Ex infidem in Selsam oleo coctis, addito cortice hujus arboris pulverisato, litus paratur, qui affectui paralytico endemio, Indis *Berberi* dicto, sanando summopere conducit.

C A P. XXXVI.

Itacu-rapari Brasiliensis Marcgrav. Prunifera umbellata fructu reniformi cum duobus officulis.

Maregr.

A Rbor est mediocris, cortice griseo. *Folia* fert in frondibus congesta, ab uno ad quatuor digitos longa, latè viridia, foliis *Perficæ* haud abimilia. In cujuslibet rami extremitate umbella enascitur, plerumque in quatuor brachia rhombi instar expansa, quolibet brachium iterum in multos pediculos, in quorum quolibet *stoculus* provenit, calice albo, digito longo, superius in quinquangularem stellam divisus, coloris obscure cœruleo-purpurei, immodus. Sequitur *fructus* Pruni equini magnitudine, figurâ renis ovili, in superficie glaber, cuticulâ lutea, & interiori carnem luteam habens, odoris ut *Sapo Hispanicus*. Carni autem involuti duo lapides figuræ ellipticæ, compressi, duri. Fructus non comeduntur.

C A P. XXXVII.

Prunifera vesicaria fructu multiplici, officulo in singulis quadrato.

Theka * H. M. *Kyati seu Quercus Indica* Bontii.

* P. 4. T. 27.
P. 57.

A Rbor est præcelsa, atq. speciosa plurimum, caudice præcrasso, cortice crasso, scabro ac cinereo obdueto, necnon ramulis viridibus, geniculatis ac quadrangulis plurimis donato: Lignum albicans, durum, glabrum, striatum, quercino ligno haud abimile. *Radix* infera, saporis adstringentis & subamari, odoris subacidi. *Folia* geminata ordine parallelo ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, acuminata, densa, crassa, superne splendens, inferne nequamq. duas spithamas aut amplius longa, spithamam lata: odor acidus, sapor austerus. Manibus si confricentur

centur

centur hæc folia succum tundunt, qui illico sanguinis infartu atque purpureus evadit. *Floris* exigui, suaveolentes, circa ramulos teneriores ad foliorum extorsum petiolis longis, quadrangulis ac succis proveniunt, fœmelle porrectis columellis umbellæ specie panduntur: constant quatuor, vel sex fibrotundis, candidis & extorlim reflexis foliis, inæræctis, exigui & acuminato calyce: foliola hæc intercedunt totidem *flaminula* alba, *epicibus* luteis donata, medium occupante *stilo* subviridi, acuminato. Tandem fœruventi velicæ magnæ, virentes, fœpitis aptæ, in quibus tres quatuorve, (ligneo tamen fœpimento ab invicem fœmch) locantur. *Frutis*, fibrotundi, virens, lanuginosi ac hirsuti, necnon carne viridescens inodora, *apoforæ* amari & adstringentis, referi, intra quam *officulum* continetur quadratum, ex albo rufefcens, *stachem* indurcens exiguum, albicantem.

Crescit ubique in Malabar, at praesertim in provincia *Atijen-cyl* & *Calicolar*, ubi integræ sylvæ ingentium harum arborum reperiuntur. Semper viret, quotannis floret fructuumq; fert: mensibus, viz. Augusto & Octobri.

Lignum hujus arboris Quercino ligno haud absimile est, operi fabrili accommodum, atque nau-
pegis ad navium fabricam in usu, sed in aquis, praesertim dulcibus, terebinti facile obnoxium.

Gentiles, nescio qua superstitione ducti, hoc solummodo ligno sua vel construunt vel reparant templa: Et retulit Princeps *Calicolan* se integrum templum ex unica hujusmodi arbore edificare curasse.

E foliis tenerioribus purpureus conficitur color, quo panni fericei & gossipini tinguntur. Etiam tenera hæc folia in deliciis indigenæ comedunt, ex ilique coctis cum saccharo lyprus fit, qui aphthas medetur. Ex floribus cum melle coctis medicamentum paratur, quod asplumtum aquas hydropicorum educit. Radix seccata, contusa, & in pulverem redacta, sicque exhibita sanguinem ex casu alicubi concretum dissolvit. E fructibus tenerioribus contusis unguentum conficitur herpeti sanando perquam utile.

C A P. XXXVIII.

Prunifera racemosa Malabarica fructu compresso, nucleo nudo. Panel * H.M.

* P. 2. F. 9.
p. 9.

Frutex est altitudo quinque sexve pedum : *Radice* capillata, cortice cinereo aromatico tecta. *Folia* in brevibus & crassis petiolis oblongo-rotunda, ad petiolum contractiora, in medio latissima, cuspidè modo obtuso, modo angustiori, utrinque adversis extantibus nervis ex costâ striata, ac inaequali superficie ex grossi plurium nervorum undique decurrentium cancelliformi contextu; coloris viridi-fusci. *Flora* in racemis longis hinc inde & foliorum finibus egressis consistunt, candidi, quinque petalis rotundis ac anterius rotundio-cuspidatis compositi, odoris haud inmundi. *Stamina* decem, velut angusta foliola albicantia, *apicibus* parvis flavis dotata : *stylus* in medio floris & subviridis, in summitate habens capitulum flavo-albicans, è quo principium ac germinis fructus. *Flora* sequuntur fructus, qui sunt baccae plano-rotunda, in vertice habentes spiculum vel nodulum, qui stylis germinis sui capitulum constituebant, sunt, odoris aromatici, emulantes odorem Piperis dicti *Cap. Molag.* & gingeris viridis, cum immature sunt colore viridi albicante, ac cortice, qui crassiusculus est, alperio vel minus flavo, ob gemmulas viridiusculas hinc inde eminentes; ac maturate primum albescunt, dein cum planè mature sunt colore albicante eburneo & ad perfectum vergente, corticemque glabro nitente ac nonnihil transparente, carne succulenta & subdulci, sunt, haec in edulis.

Intus unum rotundiolum, planum ac grandiusculum *femen* continetur, quod tenuissimo ac viridi cortice etiam cū maturum, ac pulpā albā odoris aromatici ac saporis subacris.

Flores fert toto anno.

Totius plantae trita & decocta vapor in parte affecta exsuperat fedat dolorem arthriticum. *Radix* humoribus evocandis trita, & cum aqua in qua Oriza macerata fuit in lotionē adhibita infervit; eadem trita & in aqua sumpta appetitum acuit, in decocto data flatus discutit. Folia in capitis affectionibus conferunt, ut præcipue in phrenesi: eorum succus cum oleo decoctus & auribus immixtus, eorum dolorem sedat: decoctorum vapor ore attractus dentium dolorem mitigat.

C A P. XXXIX.

Oepata H.M. P.4. T.45. p.95.

Arbor Indica fractu conoide, cortice pulvinato nucleum unicum, nullo officulo tectum claudente.

H. M.

A Rbor est præcelsa & speciosa plurimum, altitudine 70, crassitie vero 16 circiter pedum mensuram aquans, multique ramis cinereis, longè latè, in orbem diffusis, donata. Lignum albicans, cortice munium cinereo. Radix fibrata, rubicunda, rufi cortice tecta, inodora, mucilaginea, faporis, subulsi. Folia geminata ordine parallelo brevius petiolis circa ramulos proveniunt, oblongo-rundata, crassa, densa, glabra, nientia, superne viridia, inferne subcinerea, inodora, infipida. Flores racematum proveniunt, exigui, fuave-olentes, calycis viridi in quinq. lacinias acuminatas secto inherant, quatuor oblongo-rundati, acuminati, lutei, æq. in ambitu albicantibus petalis constantes, inter quæ quatuor ovulis arcticis. Antheræ breviter exsertæ, intercedunt, medium occupante stylo exiguo, candido. Pars fertilis, floribus fructum succedunt conformes ac plani, cum culpis in vertice, cortice viridi, crasso, carnosio ac pulvinato tecti

Amvædale

Amygdala in modum: huic includitur *nucleus* fabam majusculam cum formâ, tum substantiâ & odore referens, & saporis amari, qui dum in involucri suo adhuc continetur, germinare incipit, ac radicis foliorumq; primordia emittit.

Provenit locis arenosis ad ripas aquarum salinarum præsertim circa *Cochin*. Singulis annis maturos fert fructus, Augusto viz. & Septembri mensibus, atq. per seculum non raro frugifera manet. *Locus.*

Lixivium ē cineribus praestans est ad pannos eluendos; Pictores etiam coloribus admiscere solent, *Vires*;

Fructum nuclei in edulis *Caril* ab indigenis expetuntur, amaritudine per diutinam macerationem & coctionem in aqua sublata. Insuper e fructibus hifce viridibus, cum foliis *Admoe* coctis & addito butyro confitis cataplasma fit, quod tumoribus impositum potenter eos emollit, & maturat: eundem in finem cataplasma hoc variolis & morbillis imponi solet, ut citius vel maturentur vel discutiantur.

Fructus magnam cum Anacardio habet similitudinem.

C A P. XL.

Prunus Icaquensis Rochefortii.

A Rubuscula est fruticis in modum sparsa, perpetuae frondis honore gestiens; *foliis* parvis longifolius, bis quotannis *floribus* innumercis, pulchellis, albis aut violaceis, interflucis, onustis. Floribus succedunt *fructus* parvi, rotundi, magnitudine Pruni Damasceni, qui maturitate albi aut violacei evadunt ad modum florum. Valde autem dulces sunt hi fructus, Indis quibdam alii qui juxta flum. Hondure degunt in deliciis habiti; qui eorum edam avidi & amantes sunt, eaque tantum faciunt, ut ipsi *leaquefis* inde denominentur: Proinde quando maturelcent pruna excubias agunt, & armata manu vicinos arcant, ne furtim aut aperta vi ea rapiant, aut fruteta depopulentur.

Prunus de Monbain Rochefort.

Præcelsa est arbor, pruna longa, flava odore fatis grato producens. Verùm cùm officulum grande, pulpam fæ carnem paucam habeant, non magni sunt, ni forte ab eis qui potui *Onicon vel Mobby* dicto ea admissent ad laporem grauiorem communicandum. Quo tempore maturitatem adepti in terram decidunt hæc pruna. Porci in sylvis degentes ex eorum esu, quo multum delectantur pinguefcunt admodum.

Hæc Arbor gummi exsudat flavum odore intensiore quàm sit ipse fructus. Ramuli avulsi aut de-
cisi terræ impacti facile comprehendunt & radices agunt, unde ad sèpimenta vivariorum quibus pe-
cora includunt frequentissimus eorum usus est.

HISTORIAE PLANTARUM

LIBER VIGESIMUS OCTAVUS,

QUI EST

De Arboribus Bacciferis flore imo fructui cohærente.

Accam voco fructum minorem pericarpio seu pulpa humida donatum, cui semina seu nuclei includuntur vel solitaria, vel bina, terna, quaterna aut plura.

Quæ fructu sunt monoppyreno, hoc est singulari seu unico intus officulo aut nucleo, sola fructum parvitate à Pruniferis distinguuntur.

Bacciferæ arbores sunt vel singulis acinis singulis floribus succedentibus, vel pluribus acinis confertis ad singulos flores, ut *Rubus*.

Primi generis plantæ sunt vel baccæ calyculatæ, hoc est, calyce à flore superflite exceptæ, vel baccæ nudæ, calyce scilicet unâ cum flore deciduo.

Quæ baccæ sunt nudæ sunt vel eadem monoppyrenâ seu unico intus nucleum claudente, vel polypyrena, nimirum vel duobus intus nucleis, vel tribus, vel quatuor, vel pluribus.

Draco arbor quam ad hoc genus refero insigni nota foliorum graminearum ab aliis omnibus differt, ut per se genus unum subalternum constituit.

Librum ergo hunc in quatuor Sectiones partiemur.

Prima erit de Bacciferis fructu calyculato seu calyce à flore residuo excepto.

Secunda, De iis quæ fructu sunt nudo & monoppyreno, seu unico intus nucleum semine claudente.

Tertia, De iis quæ fructu sunt nudo & polypyreno, five duos nucleos semine contineat, five tres, five quatuor, five plura, quibus admisco eas de quarum nucleorum numero nondum mihi constat.

Quarta denique de iis quarum fructus eidem flori succedens ex pluribus acinis componitur.

SECTIO I.

De Arboribus bacciferis fructu calyculato.

C A P. I.

1. *Sassafras* Ger. Park. *Sassafras* seu lignum Paravianum J. B. *Sass. Arbor ex Florida Ficusnes* folio C. B. *Anhuiba* seu *Sassafras major* Pilô. *The Sassafras-tree*.

MAXIME hujus generis Pini sunt magnitudine & formâ: nam præterquam quod sunt trunco unico, & Palmæ instar non ramolo, valido & recto; ramos in cæmine habent coronæ instar ornate expansos ad instar Piniis repurgate. Cortice sunt tenui, glabro ex gilvo nigricante [crasso, fulvi coloris, alio tenuiore cinereo tecto] veluti odore, ita & sapore admodum aromatico, ad Fœniculaceum accedente. Ramis hærent folia viridia, tenuia, ficulnearum aut Vitis alba æmula, odorata, multoque magis exsiccata: Tænera adhuc Pyri foliis similia sunt, vixque ullum angulum ostendunt, inquit Monard. quod confirmat Tho. Johnsonus in Gerardo lo emaculato: qui *Sassafras* arbutulæ à se videri in horto D. *Guald.* Cyp. Stratfordiæ prope Londinum ramulum describit & depingit foliis infimis integris & propemodum Pyriforibus, lumnis in tres cuspides divisis; in eodem utiq. ramulo. Perpetua fronde est, floribus & fructibus Monardi & Piloni incognitis. At C. Bauhinus fructum oblongum, rugosum, longissimis pediculis donatum ei attribuit. Parkinsonus ex relatione Jo. Tradescantii. Flores, parvos, luteos, staminicos Corni maris perfrimiles

perfrimiles esse tradit, quibus succedunt pro fructu baccæ parvæ, nigricantes, calycibus parvis exceptæ, multæ simul racemati congestæ, pediculis longis infidentes. *Radices* nunc crassæ, nunc tenues, ad terræ superficiem expansæ, unde arbor exstirpata facilis, quarum cortices arborum corticibus ut odoratos ita & in medicina præstantiores, Fœniculum recipientes Clusius Draconis herbæ gustui assimilant.

G. Pilô Monardi descriptioni circa lignum *Sassafras* non acquiescendum esse ait, siquidem affirmat *Sassafras* Floridæ lignum deorticiatum vix ullius dignitatis esse, cum Brasiliensē eximie dignitatis & virtutis habeatur, atque à cortice liberatum in aliquot annos immune servatur: Dnas adhuc alias hujus arboris species describit Gu. Pilô: 1. Prior albicante & flavescens est ligno, ac proinde Lusitanis *Cedro branco* vel *Canella* ob odorem dicitur, Brasilienses *Anbuipitanga* vocant. Folius est parvis, angustis & tenuibus.

2. Altera fere tertia species, *Anbuimiri*, quantum duabus prioribus magnitudine inferior, tantum virtutibus superior, omnibus pariter Brasiliensibus in quotidianos usus repolita. Folio est Lauri, seu minoris, fructu odorifero & nigro ubi maturerit, eoque simul cum cortice, ligno, foliis & radice intense calidis.

J. Bauhinus lignum *Sassafras* sic describit. Cortice tegitur interius fungo nonnihil molli: materies subjacet alba, vel ex albo rufescens, aliqua interdum etiam ex parte ad cinereum vergens, mollitie & pectinibus Tiliaceis, odore & sapore suavi, aromatico, acrisculo & subdulci quodammodo Anisi.

Nascitur in maritimis locisque temperatis [in vastissimis & diffisis saltibus *Pijon.*] non tantum *Lous.* in Florida, sed & in aliis Americæ regionibus, etiam Brasilia ipsa.

Folia contusis imponunt Indi, sicca etiam in medicos usus assumunt.

Ligni decoctum, sed maxime radicis ejusque corticis, multi usûs est, quod vel meracius vel saturatus pro ægri vitibus, ætate aut temperamento sumendum est. J. Bauhinus cum Monspelii ageret ligni cum suo cortice derafi 3iß. in tribus tantum aquæ fontanæ libris à medicis Monspeliensibus infundi solere ait per horas 12. deinde ad lib. ij. consumptionem decoqui & de colatura lib. j. manes fumi calidæ. Meliusque censemus (inquit) cum celeberrimis ejus loci medicis in duas tantum doses sic parari quam in plures, tum quia asservatum gratiam odoris amittit, tum quod facultas illius facile evanescit. Est enim tenuissimum partium.

Residentium prædicti decocti infundebant per tres horas in lib. 16. aq. font. decoquebant ad lib. ii. consumpt. colatque per manicam Hippocrati. Saccharo, Boscheri titulo, aut sine eo, pro potu ordinario utebantur, liberaliori adhibito victu quam in decocto Guaiacino, quo nomine frequens ejus usus in corporibus macilentis. Hac ratione magno successu præscribebant ad podagras, ischiadas, veteres fluxiones, obstructions confirmatas, febres nothas & antiquas, & singulari propemodum experimento ad feodos virginum colores. In lue Venerea idem præstat quod Guaiacum, China, Sarsaparilla, simili usû & utilitate. Valet & ad membra resoluta. Ventrem solvit cyathus manæ calidæ sumptus: Passionem cœliacam diuturnam sanat, flatu uteri & cruditates consumit certo experimento; menses mirifice provocat, sterilitatem etiam emendat. Macilentis confert & carnem augeat: Multi etiam ad pestis & morborum contagiosorum præcautionem aqua vel decocto ejus utuntur.

Monardes ad frigidis ventriculi affectus & flatu commendat, necnon ad concoctionem promovendam, & vomitum compellendum. In morbis thoracis frigidis efficax est; inque capitis doloribus tam novis quam inveteratis. Calculosis utiliter datur iisque quibus arenulæ gignuntur in renibus. Adverla est iis qui urina ardore laborant. Halitum denique oris emendat. Hæc Monardes ad quem Lectorem qui plura vellet remitto.

Notat Schroderus instar Panacæ in catarrhis haberi.

Ligno Sassafras dicto subjungit J. Bauhinus Lignum Anisi.

A Tho. Platero medico communicatum, odore Anisi & quam *Sassafras* suaviore mitiorque, matene solidâ, subfusca, pectines rectos, maculis transveris ac splendicantibus intercipitibus, quales ferè in Fagino ligno videri solent. Facile finditur. Flammæ admotum faciliè adolefcit, & luculentam flammam præbet; sed odorem gratum non reddit sicuti *Sassafras*.

2. *Sassafras arbor folio crenato* Munting.

Hanc depingit & describit Abrahamus Muntingius in Herbario Belgico, quem consulat Lector, Nos enim linguam Belgicam non intelligimus.

C A P. II.

Tinda-parua H. M. P. 1. F. 48. p. 87. *Arbor Malabarica baccifera, cortice albicante, glomerato flore* D. Syen.

H. M.

ARBOR procerâ est, nascens in arenosis. *Radix*, quæ fibris terræ se affigit, cortice est crasso, subflavescens, molli, lactescens, saporis adstringentis; ligno albicante. *Stipes* ambitu hominis amplexum implens, cortice est cinereo, sublaeteo, uni sunt & rami & fœculi. *Folia* brevibus petiolis hinc inde infident, oblongo-rotunda, nonnihil cuspidata, ad petiolum etiam contracta, in margine denticulata, intus sublaetea, texturâ rigida seu dura, supernè obscurius viridia, subtus

R r r r r 3

subtus lucidiora. Nervorum ductus & divisiones in foliis nihil habent singulare. Descriptionem si placeat vide. Flores in capitulis plano-rotundis, petiolis simplicibus, curtis infidentibus, per furculos hinc inde, ut gemmae plures unite prodeunt, quatuor petalis cuspidatis, dilute virentibus compositis. Stamina quatuor, ex foliis longe emicantia, apices gestant albicantes, grandifolios. Stylus in medio brevissimus cum capitulo albicante. Fructus sunt baccae rotundiolae, calyce quadrifolio primum arcte tectae, è vertice stylum bifurcatum eicientes, primum virides, dein albescentes, per maturitatem rubicundi & parum nitescentes. Unum capitulum gemmeum nonnisi unum fructum profert. Sub cortice exteriori tenui unus nucleus rotundus, viridis continetur, qui proprio, nonnihil cartilaginolo, rufescente cortice tegitur.

Radix trita & cum aqua Oryzae in lotionem adhibita morbo sacro confert: eadem tria Apostematibus imposita. Folia decocta in fomentis aut cataplasmatibus quoscunque dolores leniunt, & in puerperis juvant.

CAP. III.

Frutex baccifer Malabaricus fructu calyculato, rotundo, monopreno. Myrtax dictus. Modera-cami H. M. part. 2. Fig. 19. à Modira, i. e. myrtace dicta. Caniram species est descripta. P. 1. F. 37.

H. M.

Frutex est altitudine duum hominum, nascens in arenosis. Radix crassa, exterius cortice flavo seu rufo, qui albicante farina seu calce obductus est, intus ligno fusco-rufo, & grati ac aromatici odoris. Rami cortice sunt cinereo, ilique spinæ unciales, lignosae transverse hinc inde innascuntur. Folia in brevibus furculis qui intervallo ab exortu ferme unciali ad utramque partem lignosa & spirantem intorta barba muniti sunt. [Hinc planta Modera-cami dicitur. Nam vox modera in lingua Malabarica myrtacem denotat.] proveniunt, & in superiore eorum parte quae supra barbam est, & infra quoque ad eorum exortum brevibus pediculis appensa, suntque oblongo-rotunda, anterius obtuse cuspidata, ad petiolum nonnihil stricta, virore utrinque claro, superne parum nitescentes; ad exortum duobus foliis cuspidatis angulis velut auriculis comitata. Flores in fummis furculis pediculis vix feminalibus infidentes, duo tresve simul prodeunt, confiti in calyce viridi-flavescente quinque cuspidatorum foliorum, suntque colore flavo & parum nite, constantes quinque petalis tenuibus, oblongo-rotundis, & venulis tenuissimè in longum striatis, unguibus albicantibus. Stamina in medio 10, longiuscula, subflava confusumque nodulis flavo-rubris dotata, inferius albicantia, quae in calyce nutuo unita capitulum medium albicans circumambunt; è cuius vertice prodeunt alia quinque stamina parva, subflava, cum viridibus nodulis seu apicibus. Fructus rotundae baccae sunt, inferiori parte in calyce arcto profundè infidentes, glabri, nitescentes, per maturitatem flavi & subrubri, post exteriori pellicula carne valde rubra, densa, humida constantes. In medio officulum albicans, durum, in longum venis striatum, parum nuclei continens.

Vires.

In lotionem corporis adhibitis humores evocat. Radix inflammationibus sedandis & tumoribus resolvendis conferta tria & imposita: eadem praesentaneum remedium est pro ictu virulento colubri; usurpatur quoque pro febribus, praecipue infantum, intestinorum torminibus, dolore colico & vermium eiecione; estque sudorifera, urinam ciens atque corroborans. E radice cortice Alexipharmacum contra venena formatur.

CAP. IV.

Baccifera Indica fructu cuspidato monopreno, calyce residuo excepto. Basal H. M. P. 5. T. 12. p. 23.

H. M.

Arbor est mediocris magnitudinis, caudice tenui, albicante, cortice cinereo fusco obducto, necnon pluribus ramulis subviridibus ac subcinereis donato. Radix albicans, crassa, subrubroque cortice tecta, saporis amaricantis. Folia circa extremos ramulos brevibus petiolis proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, mollia, flaccida, atro-viridia; costâ mediâ crassâ. Sapor amarus, odor acris. Flosculi numerosi racematim proveniunt, candidi primum, deinde ex albo rubescentes, suaveolentes, calyque exiguo, subrufo, in quinque lacinias acuminatas secto inhaerent, quinque oblongo-rotundis ac stellæ in modum expansis, foliolis constantes, quae totidem inhaerent. dunt stamina alba, surrecta, subrufo apicibus ornata, medium occupante stylo exiguo. Flosculis succedunt baccae rotundae, rubescentes cum cuspidè in vertice, inferius calyce quinquangulo exceptae, carne succulenta ac subdulci intus referta, intra quam officulum locatur albicans, plano-rotundum, nucleum continens candidum, amaro-dulcem.

Provenit locis arenosis, praesertim fertili solo circa Cochim: quotannis floret fructumque profert, atque à primo rationis anno ad decimum quinquem frugifera esse solet.

E tenerioribus foliis addito zinzibere in aqua coctis gargarisma paratur faucium ascedibus utile. E baccis in butyro fixis unguentum conficitur, quod fronti ac temporibus illitum phreneticis valde prodesse dicitur. Nuclei vero earundem assumpti lumbricos necant.

CAP.

CAP. V.

Baccifera Indica fructu oblongo, calyce incidente monopreno, officulo compresso. Kaka-Niara H. M. P. 5. T. 28. p. 55.

H. M.

Nalare species est sed humilior, quatuordecim circiter pedes alta, caudice tenui, albicante, cortice munito furvo, intus flavescente, necnon ramulis viridi-fuscis, in orbem diffusis, donato. Radix fibrata, nigricante, intus subrubescente cortice cincta. Folia oblongo-rotunda, crassa, densa, glabra, superne atro-viridia, inferne subviridia: sapor subacido astringens, odor nullus. Flores extremis furculis proveniunt, inodori, quinque oblongo-rotundi, acuminatis, rigidis, crassius, colorisque carni foliis constantes, totidem stamina albicantibus, flavo-rubescens apicibus ornatis medium occupantibus, inter quae stylus prodit viridi-albicans, ipsius fructus rudimentum. Floribus succedunt baccae oblongo-rotundae, calyque exiguo, viridi, in quinque lacinias secto inhaerent, virides primum, dein albescentes, post rubescentes, tandem nigrescentes ac nitescentes, carne intus subrubescens ac subdulci referta, officulo albicante plano-rotundo.

Provenit in Perca & Moutan; semper viret: quotannis floret, fructumque fert, mense viz. Au. Locus.

Expressus è foliis succus, & cum lacteo nucis Indicae succo exhibitus lumbricos necat; & cum Vires. muria potus eosdem expellit.

CAP. VI.

Peraga H. M. P. 2. F. 25. p. 41. Frutex baccifer Malabaricus, floribus pentapetalis, binis, unâ bacca nigra in calyce stelliformiter expansa.

H. M.

Tripedalis est altitudine, in arenosis nascens, radice fibrosa, flava seu rufa, saporis & odoris nullius. Stipites & furculi teretes, verum in summo quadrangulares, ventulosi cinerei, teneriores ex viridi spadice & tomentosi. Folia petiolis rotundis, tenenter pilosis seu tomentosis, bina conjugata, & alterno ordine furculis adnata, cordiformia, cuspidata, crassa pilosa lanugine obducta & veluti instar lenia, viridia, subtiliora, sapore subamaro, descriptionem ductus nervorum vide. Flores bini unâ proveniunt in petiolis rigidis, oblique furcatis in furculorum superiori parte hinc inde supra ex origine parvorum ac se mutuo ordine decussantium foliorum, quae quidem cum majoribus formâ conveniunt, at longe minora nant, & minora funt quo apici furculi propria. Sunt autem flores candidi, quinque petalis compositi, oblongo-angustis, ad unam magis partem fitis, quae in medio unâ venâ striata sunt, infidentem, pediculo albo [tubo seu collo] subulso calyce amplo, laxo, quinque foliorum cuspidatorum, quae in medio anterius nervulis striata sunt. Stamina è medio exeunt quatuor, tenuia, candida, longa, cum apicibus nigricantibus lunatis incumbenibus: item stylus tenuis, candidus, in summitate viridis ac bifidus, è primordio fructus, quod ex calycis orificio se exierit, prodiens. Flores odoris sunt gravis male-olentis. Floribus delapsis succedunt baccae singulae, à calyce laxo primum in totum comprehensae, dein è calyce stelliformiter expanso, ac exteriora versus reflexo emicantes; suntque primum virides, deinde ex viridi-fusco caerulecentes, post cum planè maturae nigrae ac nitescentes, cortice tenui, intus parum succulentae, ac comestae nonnihil adurunt. Semina quae fructus in totum replent, ac in singulis duo, tria, vel etiam unum continentur, una parte rotundiola sunt, alterâ plana, vel duobus planis lateribus constantia, in latere rotundo nervulis eminentibus cancellatis striata, ac colore cum sicca ex rubro nigricante.

Radix profusca est pro lienteria & intestinorum torminibus & dolore colico, in lacte acido vel Vires. etiam vino data. Eadem in pulverem redacta ad pustularum exificationem confert. Foliorum succus eptus lumbricos in ventre necat.

CAP. VII.

Baccifera Malab. racemosa, tripetala fructu oblongo tricoeco, calyce excepto. Tijerou-Pocam H. M. part. 5. tab. 56.

H. M.

Arbustula humilis est, caudice tenui, albicante; cortice cincto nigricante, intus viridi, multifido ramulis geniculatis donato. Radix flavescens, rufa cortice tecta, odoris ac saporis ingrati. Folia oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu leviter crenata, lenia, superne atro-viridia & splendens, inferne subviridia ac lanuginosa, nervis aliquot è media costâ albicante, & in avera parte extuberante in latera excurrentibus. Odor & sapor ingratus. Flores alendi, viridi-albicans racematim ad foliorum alas in furculis proveniunt, calyque viridi tripetalo inhaerent, tripetali, è tribus viz. oblongo-rotundis, acuminatis expansisque foliolis constantes, medium occupante globulo viridi, è quo exurgit stylus tenuis oblongus, è viridi flavescens, capitulo rotundo. Floribus pari modo succedunt baccae oblongo-rotundae, tricoecae, virides, calycibus exceptae, tria

Locus.

Usus.

invicem inflexis oblongo-rotunda sunt, ad petiolum oris rotundis, in summitate parum acuminata, crassifolia, texture densa, lenia, superne glabra, & obscuro virore valde nitentia, subus dilutiora, sapore adstringenti & amaro. Tum costa folii media, cum nervi transversi in lupina parte nonnulli eminent, hi autem recto & parallelo ducto crebri versus marginem folii excurrunt. Flores in summis ramulis umbellatim congesti, petalis quatuor (rarissimis) oblongo-angustis constant, quae anterioris ad petiolum rectis oris stricta & velut cancelliformia sunt, coloris utrinque incarnati, interioris autem magis intensi, ac postica ubi flaccellum dilutioris ac flavescens, insidentem pediculo tenui longo ac surrecto, incarnato saturo, seu rubro corallino, ac nitente calyci parvo quatuor cuspidum minorum; odoris nullius. E medio flore stylus parvus emicat cum nodulo superne bifido rubro-obscuro & nitente, inferne globulo viridi in calyce qui rudimentum fructus est insidens, ac in orificio pediculi, inter petalorum ungues quatuor lingule folii stanuncula parva rubra infusa sunt, quae inflexa velut quatuor uncinuli sunt, qui unguiculos foliorum in angulis intermedii arripunt. Fructus sunt baccae calycibus suis arte insidentes: cortice glabro, per maturitatem formae rotundioris, ac colore rubro-obscuro-fusco, dein rubro saturo ac nitente, funtque carne albicante ac parum humida.

In hisce baccis, quae dulces ac in edulis sunt, duo, tria, quatuorve officula albicantia insunt, quae se mutuo contingunt plana ac duum laterum, in alia autem parte rotunda, ac nucamento osseo minus duro consistentes, pulpa intus viridi.

Flores & fructus for totum anno.

Flores hujus tritis Gentilis Deo Isora in sacris offertur.

Radix trita & in aqua frigida epota servit pro febre calida ac ardore manuum, & prodest expulsi-
Vires. entibus sanguinem; cum aqua frigida in perunitione adhibita sedat dolores capitis; epota in lacte vaccae arduoribus renuunt resurgendis confert, ut & gonorrhoeae; cum liquore Sui in perunitione corporis affecti variolis prodest; atque eodem modo usurpata cum lacte Coqui Indici servit pro pustulis, aliisque morbis cutaneis exsicandis.

Ex cortice, foliis & floribus extrahitur succus, qui mixtus cum oleo Sigelini intus sumitur ad minuendam plethoram.

2. Bem-Schetti H. M. P. 2. F. 14 p. 19.

Hujus folia quam praecedentis longiora sunt, anterioris magis cuspidata, & ad petiolum nonnulli stricta, & minus crassa. Flores albicantes & subulvi, pede autem quo calyci insident nonnulli quoque, rubescentes, ac in eis est stylus superne bifurcatus, ex orificio alte emicans, & flamma quatuor tenuia, longiuscula, apicibus flaviusculis donata; fructus magis oblongi, ac colore primum viridi, deinde viridi-diluto & subulvo, carne intus succulenta & albicante, necnon officulis albicantibus. In reliquis cum praecedente convenit.

Fructus sunt in edulis, ac saporis subdulcis farinacei.

Flores hic frutex in anno rarissimè fert.

CAP. XIV.

Guaiacum Patavinum latifolium & angustifolium Ger. Guajacana J. B. Arbor Guajacana sive Guajacum Patavinum Park. Lotus Africana latifolia & angustifolia C. B.

Guajacana proceritas quanta arboris magna: in ramis folia alternatim posita Nucleis [Juglandis] foliis singularibus aequalia, acuminata, atro virore splendentia superius, subus magis albicantia, utrinque modicè hirsuta, sed magis parte averfa, brevibus petioli haerentia, sapore mixto, subaustero, leviter amaro, tandem & subdulci. Flores radiatis calycibus insidentes ramis appropinquunt, mari quidem majores, feminae non tantum minores sed etiam calyce illo destituti, quos nullus sequitur fructus, qui tamen maris florem sessilis excipit, magnitudine & colore Pruni sylvestris, sapore dulci suavi, in quo semina aliquot, Pomorum feminibus paulo majora, ejusdem cum illis coloris, tanta duritie ut vix dentibus atteri possint. Cortice vestitur haec arbor tepui, rugoso, fusco. Materies ei spiris in orbem circinata, cortice cinereo vel subcaeruleo, in omnibus a Guaiaco valde diversa.

Parkinofus flores huic arbori attribuit tetrapetalos, ex purpura obscurè rubentes, calyce pariter quadrisfolio exceptos, qui & fructum etiam ima parte obducit adinstar Sebesten. Fructum subrotundum cum parvo acumine in fastigio. Africanae originis esse dicitur. Scribe tamen Gesnerus hic audivisse nasci eam in montibus circa Veronam, & e ramis ejus aqua maceratis rusticis Vilcum parare. Quod non videtur verisimile, cum Guajacana tenerior sit quam ut montium istorum frigus per hyemem toleret. Nos tamen itinere à Lerico ad Lucam in descensu montium non longe à Luca Etruscae urbe arborem invenimus quam tum pro Guaiaco Patavino habuimus, ipsammet tamen fuisse non audent fidenter asserere, sed duntaxat similem. Qui per ea loca in Italia peregrinantur diligenter observare possunt.

Mathioliis iidem cum Loto viribus pollere tradit.

CAP. XV.

Frutex Indicus baccifer fructu calyculato monopyreno, Negundo dicta. 1. Negundo mas & femina Park. Negundo arbor mas & femina J. B. Piperi similis fructus striatus C. B. Caranosi
* H. M. Negundo femina Acoftae.

* P. 2. F. 11.
p. 19

H. M.

Frutex esse sesquihominis plus minus altitudine [Persicae magnitudine Garciae, Amygdalae Acoftae.] nascens in arenosis.

Radix fibrosa exterius fuscescens, intus albicans, cortice tenui & subamaro, diutius autem manlo subacri.

Folia in communi pediculo plerumque terna, bina sibi mutuo opposita, unum in extrema costa reliquis majus, oblongo-rotunda, anterioris cuspidata, margine aquabili, textura crassifolia mediocri & mollia, superficie lenia, superne obscuro virore nitentia, subus pallidiora, sapore amaro & acris. [Acoftae & Garciae folia Sambuci simillima videntur procul intuenti, simili modo per ambitum ferretata, in mare arbore Acoftae superne virentia, inferne lanuginosa & hirsuta foliorum Salviae modo] odore grato Lavendulae amulo [Acoftae folia Salviam odore & sapore referunt.]

Flores multi simul in pediculis communibus seu furculis, è nodulis supra exortum foliorum binis & binis ordine decussato egressis proveniunt brevibus pediculis haerentes; purpureo-caerulei, eodem quo folia odore sed magis vegeto, quinque petalis difformibus è collo Campaniformi, quorum unum surrectum est & latius, interius concavum & pilosum, uti & collum floris quod ad ejus folii partem effe interius est pilosum, quatuor reliqua petala in latum ferme expansa, & magis inter se similia sunt, nisi quod quae folio surrecto proxima sunt, parum latiora & rotundiora, duo reliqua anteriora versus contractiora.

Stamina quatuor tenuia, surrecta, purpureo-caerulea, cum nigricantibus & arcuatis apicibus; interea, ea stylus tenius, purpureo-caeruleus, versus folium caeruleum cum cuspidè bifido inflexus, qui ex rudimento fructus, quod inter calycem effe, originem sumit.

Calyx, qui floris collum inferius arcte arripit, quinque brevibus, viridi-dilutis, cuspidatis foliis constat, ac costulis tenuibus in longum striatus est.

Fructus sunt baccae rotundae, parum oblongae, ejusdem cum floribus odoris, maximam partem à calyce comprehensa, quatenus calyce teguntur colore viridi diluto, parte superiori quoque eminent, primum rubescentes & nitentes, dein cum fici instar atramenti nigricantes. In medio effe oblongo-rotundum officulum, durum, carne viridi & dura, quae etiam ex maturitate fructus minis mollis, involutum, continens nucleum albicantem, qui sapore effe nullo.

Oleum ex radice per destillationem extractum clarum effe subviridescens, saporis dulcis, acris & penetrantis, odoris grati.

Adèo frequens effe (inquit Acofta) hujus arboris usus ad medendum in his regionibus [Malabar, &c.] ut nisi Deus recisos ramos multiplici foetura renasci faceret, jamdiu fuissent consumptae arbores, aut certe maximi pretii nunc essent. Sed quo magis praedicuntur rami eò felicius renascuntur, & perpetua fronde virent.

Rami teneriores, folia, flores, fructus contusa aut in aqua decocta, vel in oleo fricta aut elixa utiliter imponuntur omnibus doloribus ex quacumque causa provenientibus; praesertim verò in articulo doloribus ex frigida causa natis, atque in tumoribus & contusionibus mirabiles praebent affectus. Non desunt qui supra vulnera admovent, unaque nocte dolorem sustulisse materiamque digestisse affirmant.

Ulcusibus etiam vetustis folia trita imponuntur felici successu, quandoquidem eorum materiam digerunt quae emundant, & ad cicatricem perducunt. Et sane in vulneribus, apostematibus & contusionibus adèo utilem experientur, ut chirurgorum operam minimè requirant. Mulieres horum foliorum decocto omni tempore universum corpus lavant, tantaque invasit persuasio apud illas, Negundo flores, folia & fructus utilis esse ad juvandam conceptionem, ut eum qui contrarium per-suadere conetur lapidibus sint obrutae. Masticata folia oris halitum emendant. Haecena Garciae & Acoftae.

2. Bem-nosi H. M. Negundo mas Garciae & Acoftae.

H. M.

Hujus folia in petioli terna & passim quina proveniunt, suntque oblongo-angustiora, in cuspidem angulatum contracta, ad petiolum rotundiora & latissima, in anteriori parte magis minime tenuiter crenata, colore viridi minus fusco, superne clariore; quod in extrema costa effe folium maximum effe, bina illi proxima majora pediculis paulo minoribus pollice, caetæ mediae haerentia: duo reliqua valde parva sunt & petiolo communi insidentia. In reliquis cum praecedente convenit.

Folia serrata Sambuci annula hanc speciem Negundo mare Garciae & Acoftae effe indicant.

SECTIO II.

De Arboribus bacciferis fructu nudo monoppyreni.

CAP. I.

Olea sive *frutis* folio molli incano C. B. Oleaster Cappadocius Park. *Ziziphus Cappadocica*, quibusdam Olea Boemica J. B. *Zizypha Cappadocica* Ger.

J. B.

Arbor est juxta magnitudinis [Salicis magnitudine *Del.*] radicibus multis, crassis, huc illuc diffusis & loci plurimum occupantibus, per summam terram vagis, stiones multos mittentibus, qui nisi avellantur matrem emittant, avulsi verò & depaſti vivunt & arborescunt: ramis patulis. Cortex albacit, in stipite valde rugosus & crassus, in ramis tenuior, [lavis J. B.] & molli quadam lanugine pubescens. *Folia* mollia, longius à *Zizyphi* foliis recedunt, Salignis propiora [imo Oleæ fativæ familia,] alata alteratim, alias nullo ordine per ramos nascentia, selcunciam circiter longa, unciam ferè lata & angustiora, tota albicantia, possimum parte inferiore, brevique & molli lanugine prædita, modicè obtusa, brevi pediculo hærentia: E quorum alias *folioli* emicant, argenteo pallore renitentes, in sex cuspides dissecti, odorati, vel ut Clusius ait, gravem non tamen injuncundum odorem spargentes & caput ferientes. *Bacæ* sublongæ, exiguis Olivæ aut *Zizyphis* similes, albæ, fungosæ, & dulci carne fivæ pulpæ, [apice in summitate aciculæ simili *Matth.*] saporis aciduli, offeo intus nucleo, canaliculato. Rami interdum spinosi sunt. Materies flavicat, non admodum firma.

Locu.

In Syria nascitur, inque Ethiopia & monte Libano, notante Rauwolfio. Sponte etiam provenire in Bohemia sylvæ autor est Matthiolus: In sepibus cum Rhanno & Vitice juxta urbem Guadix in Regno Granatensis *Clus.* Floret ætatis initio, fructus Autumno maturæcit.

Non dubito (inquit Dalechamp, apud J. B.) quin ex hujus floribus præstantissimi odoris aqua destillari possit, oleumque parari odoris eximii & fragrantis.

In icone hujus arboris apud J. Bauhinum velut corollæ seu umbilicus multorum cuspidum summo fructui appingitur, unde suspicor florem summo fructui innasci: corolla enim videtur esse calyx residuus. Verum Matthiolus non umbilicum seu corollam, sed apicem in summitate aculeo similem esse scribit: ut dubius sim de tunc floribus in hac arbore, adeoque de ipsius loco in nostra methodo.

CAP. II.

A. 1. *Arbutus* Ger. Park. *Arbutus*, *Comarus Theophrasti* J. B. *Arb. folio serrato* C. B. *The Strawberry-tree*.

J. B.

* Ut in monte Arbo, te-
stante Bello-
nio.

Arbutus, quamvis * locis nonnullis in justam arborem adolescit, plurimum tamen frutex est, contortis stolonibus scabro cortice intectis, in quibus perpetui viroris *folia*, Laurinis similia & paria fere, crassa, virentia, per extremum tantillum purpurascientia, circumquaque eleganter crenata. *Flores* tanquam ex amento racematim penduli, pulchri, similes fere floribus Lili convallium, concavi, albi, odoris jucundi. Nos exicipiunt *Fructus* fragilis, sed multo majores, exalati rotundi, acerosi, ante maturitatem lutei, maturi autem rubentes, sapore valde grato & dulci præditi. Semen (ut ait Clusius) Miliæ non multo majus, inque fructus medullitudo contentum, nihilominus tenui obductum membrana.

Hujus fructus Plinio Unedo dicitur ex argumento unum tantum edendi. At verò Galenus Unedonem fructum Arbuti non esse, sed Epimelidis arboris scribit. Hinc in diversâ abeunt Botanici, alii Plinio adferuntur, alii cum defendunt. Nostra sententia Unedo Arbuti fructus esse non Epimelidis; Suspecta siquidem nobis cum Jo. Bauhino videtur Galeni sententia, quem scimus in Italia fuisse peregrinum, adeoque Plinio, qui Italus fuit, citius falli potuisse. Si autoritatem spectes utrinque ferè par pondus. At profecto non placet (inquit J. B.) Galenus Epimelidis Unedonis facultates & vires tribuens. Nam si Epimelis sit Mespilus (ut perisquid doctis persuasum scimus) quis dicat ejus fructum noxam afferre capiti aut stomacho esse molestum, quem plerique, medici stomacho familiarem dicunt. At forte Galenus de fructu nondum fradido locutus est, quo tempore vere Unedo dici possit; nam ne unus quidem ejusmodi fructus abique difficultate & strangulationis periculo tunc temporis edi potest. Arbuti autem fructus plurimi sine noxa vorantur & nonnullis.

Locu.

In Sicilia, Italia & Gallia Narbonensis sylvæ & dumetis passim & copiose provenit: quin & in Hibernia quoque occidentali parte reperitur spontanea. Scribit Bellonius in montibus Aro tanto preteritis celebrato vallibus vicinis Arbutos (qui ut plurimum aliis locis fruticant) in vastâ magnitudinis arbores evadere. Variat autem fructus magnitudine & sapore.

Arbuti fructus, Memacylon Græcis dictus, ventriculo incommodus est, & capitis dolore inducit, uti tradunt Veteres Dioscorides, Plinius, Galenus. Mihi sanè (inquit J. Bauhinus) quoties comedi dolorem causâvit ventriculi hi fructus. At Clusius se multos semel sine ulla noxa edisse ait, & revera sapore sunt non usque adeo grato ac Praga, dulci tamen, cum proprio & peculiari quodam gustu

gustu acerbio, quem vix exprimas, ut rectè J. Bauhinus. Patavii in foro venales vidimus; & à tenuioris fortunæ hominibus non minus in Italia quàm Hispania appetuntur.

Amatus ex Arbuti foliis & floribus aquam vitreis organici elici tradit, eamque servari tanquam facratissimam adversus pestem & venena antidotum. Matthiolus pulverem ossis de corde Cerui calamificet. Eam verò aquam statim ipso morbi initio propinandam aiunt. Fructu delectantur Turci & Merula. Ex ligno etiam carbonem optimi funt.

Scribit Plinius hoc solum Pomum simile fructui terræ gigni. Verum non adeo similis est hic fructus frago cum Fragum semina habeat in superficie pulpæ, hic autem in ejus medullitudo: & aliæ arbores fructus edunt Herbarum fructibus similes; v. g. Morus.

2. *Adrachne* Park. *Adrachne Theophrasti* J. B. *Arbutus folio non serrato* C. B.

Bell.

Frequens provenit in Creta, montibus Leucis & alibi inter saxa, fruticis potius quàm arboris modo: perpetua fronde viret, foliisque habet Laurinis adeo similia, ut solo odore dignoscantur: nam *Adrachnes* folium odore caret. Caudicis & ramorum omnium cortex adeo lavis, rubens & splendens, ut Corallii rami esse videantur: astate rumpitur cortex, & in tenuissimis bractæa decidit; quo tempore nique rubens, neque splendens cernitur, sed medium quandam inter pallidum & cinereum colorem acquirit. Florem & fructum bis ut *Arbutus* profert, & hunc quidem adeo similem, ut alterum ab altero nullo modo dignoscere queas. Differt tamen arbor hac ab *Arbutu*: quoniam tantum provenit in montibus, neque folium serratum habet, nec corticem caudicis quibrum. Ligni materies durissima est, fragilis tamen, quæ flecti non potest.

Rusticus igni fruendo servit, & ad verticilla conficienda, mulierum fufis appendenda. Theophrastus recenset hanc arborem inter eas quæ detracta cortice non intereunt, & perpetua fronde virent, hyemæque in cacumine folia retinent, quod ita se habere à me observatum est.

Vocat hæc arborem in Creta, & tota fere Græcia *Adrachne*. Hæc Bellus.

Hanc arborem Bellonius multis locis in sua peregrinatione observavit; scribitque iter facienti Halapo Antiochiam in tumulis nascentem sibi conspectum, cujus ramos suo fructu onustos quilibet eorum qui comitantur abstulerat, ut in itinere ederet, matrem enim erat, elegantemque suo colore fingulos ad edendum invitabant: Racematim autem coharrebant, magnitudine & colore fructus Rubi Idæi, molliorque ut *Arbuti* fructus.

Quin arbor hæc à Bello descripta fit *Adrachne* Theophrasti nemini historiam ejus apud Theophrastum legenti dubium esse potest: alipulatur etiam nomen Græcum hodiernum *Adrachne*, *Adrachne* monente Plinio ab *Adrachne* differt, cum hæc herba sit, *Portulaca* Latinis dicta, illa arbor.

Arbuti autem vox vel primitiva est, vel incertæ originis. Nam ab *Apyx* fieri non placet, cum *Apyx* Juniperus sit non *Arbutus*.

Hanc Arborem D. Wheelerus observavit in Achaiâ propè Montem Pentelicum non procul ab A. Locu. thenis; fructusque vidit Smyrna.

CAP. III.

1. *Terebinthus* Ger. J. B. *vulgaris* C. B. *angustiore folio vulgarior* Park. *The Turpentine-tree*.

J. B.

Arbor est Terebinthus, sed quæ, Clusio teste, magna ex parte fruticat, ramis longis, raris, cinereo cortice tectis, nec ea quidem, quantum animadvertimus, frondis suæ per hyemem tenax. Prius ferè est florum verno tempore apparatus, quos & ramulorum tuberculis copiosos in longo racemo producit, meris staminibus fibris purpurascens contextos. Hinc se explicant in aliam folia, quamquam non semper aequali fuit, Laurinis similia, sed magis obtusa: [Pistachiis, & ejusdem odoris *Clus.*] conjugatim ut in Sorbo nascentia, subrubentia, quæ crebris obliquis nervulis percurrunt. *Fructus* delapso flores excipiunt, parvi ex rotundo oblongi, rubentes, Carfentes, tactu pingues & resinosi, manique dum colliguntur insipientes.]

Fere etiam videremus tempore concavos quosdam folliculos seu veticulas, foliis & ramulis inherentes, quales fere in Umi foliis nascuntur, sed pallido aut purpurascens colore: interdum etiam extrinsecus ramis oblonga & cartilaginea cornicula [rubentia, quatuor, quinque, aut sex digitorum longa, ut etiam longiora J. B.] variâ formâ excrefcentia, concava, quæ (uti etiam folliculi) aperta lentorem quandam continere deprehenduntur, cui permixta cinerea & fuliginosa excrementa, atque exigua animalcula alata. Horum Corniculorum meminerunt omnes ferè qui de hac arbore scripserunt: nihil autem aliud sunt quàm excrefcentia quedam ab insectis folia & succulos compungenti. & exulnata, festulique editis alendis & protendens, mirâ naturæ providentia.

Adversarios autem auctores, Theophrastum (ut puto) secuti, Terebinthum semperviventem & perennantem, folio deciduo esse affirmantibus omnino abque hæcitate credendum.

Terebinthus inebret provenit locis fœcis, lapidosis & Soli expolitis, ut testatur Matthiolus. Autore Spanza & Gallie Narbonensis locis, sponte nasci tradit ubi interdum in arborem adolescit, sed maxima ex parte truncat. Addere potuisset & Italia, ubi nos eam observavimus. At nusquam, quod noverit Clusius, commemoratis locis refina è Terebintho elicitur. Lobelio tamen Terebinthi ar-

borea

borea in Valena sylva Monspeliensis, ferro vulnificulis infectis sepius non paucam Terebinthinam extillatam lucidam. Bellonius in Syria & Cilicia copiosam inventi, ex qua gummi colligitur, quod vendendum ferunt Damascum: quod vero in Cairo venditur adferri ex regione Turcis dicta Asama, i. e. Mesopotamia & Assyria.

Floret Monspeli mensis Aprilis: Septembri cum fructibus legit J. Bauhinus.

Terebinthi folia, fructus & cortex (tradente Dioscoride) quia pollent adstringendi vi ad eadem, ad qua etiam Lentiscis conveniunt simili parata modo, sumptique. Eius fructus esculentus est, ac stomacho noxios: urinam vero ciet & excalescit. Est & ad excitandum Venerem aptissimus. Ex vino vero potus contra phalangerum morbus prodest. Semen Plinio in capitis dolore bibitur.

Bellonius testatur veterem morem in comedendis feminibus Terebinthi nunc adhuc durare in Cilicia & Syria fisci, aliquando rusticum Arabem occurrere ducentem Camelum Terebinthi fructibus onustum, ut Damasci venderet.

Species sunt Galla, magnitudine Avellanae, intus cavea, provenientes ex excrecentis foliorum Terebinthorum malarum. Has circa finem Junii colligit Rustici Thracie & Macedoniae, & carae vendunt ad tingenda Serica subtilia diversis coloribus in urbe Bource, i. e. Prusa Bithyniae. Colliguntur autem vere, cum primum efformatae Gallarum magnitudine sunt: quo tempore nisi colligerentur in longitudinem semipedalem excreverent ad formam cornu. Eum duntaxat in usum 6000 pondus quotannis infumit.

* Argui Per-
se, autore Bel-
lonio, mandant
Terebinthi-
nam, ut Cre-
teses Masti-
chen, nec den-
tibus haurire,
nec in ore dis-
solvi ait.

Terebinthina vocata, describente Cordo, est Terebinthi arboris refina, colora candida, sublavata, vitrea, aut candida cereuleum colorem affectans, interdum pellucida, quae friata in plurimas micis teritur, mox lentescit & glutinosa fit: odorem habet acrem, suavem, aliquantulum gravem, & Lariceae refinae non dissimilem, praesertim manibus tractata & prunis infusa, gustu modo amarescit, & inter dentes lentescit, is dum masticatur * adherens. Destillat haec primum liquida, deinde paulatim arefcit. Siccam impositores Thus seu incensum vocant, & pro thure vendunt: Thus autem verum Olibanum vocant, non intelligentes haec duo vocabula, alterum Graecum, alterum Latinum ejusdem rei nomen esse.

Refinas omnes (autore Dioscoride) antecedit Terebinthina, proxima huic Lentiscina. Galenus Lentiscinam praefert. Quomodo hi conciliandi vide apud J. B. in hist. pl. lib. 3. cap. 20. & C. Hofmannum.

Vis autem refinae cujusvis (Dioscoridi) molliendi, calefaciendi, diffundendi dissipandive, & expurgandi. Tussi ac tibi conveniunt in eclegmate, per se aut ex melle; quaque ex pectore educi oportet expurgant. Urinam quoque movent, crudam concoquant, & ventrem emolliunt: ad agglutinandos palpebrarum pilos conferunt, iternum ad lepras cum argine, tiorum attramento ac nitro: ad aures denique sanie manantes cum melle & oleo, necnon ad genitalium pruritum sunt utiles. Emplastris quoque, malagmatis ac acopis admiscuntur, & per se illatae aut impositae laterum doloribus utiles sunt.

Galeno cum adstrictione moderata adjunctam habet amaritudinem quandam Terebinthina, per quam magis etiam quam Mastiche digerit: Ob eam qualitem inest & absterio, tanta quidem ut & pforas sanat: Iisdem facultatibus & ventrem movet.

Recentioribus, purgat thoracem ab omni immundicie, item jecur, splenem, renes & vesicam. Conferet veteri tussi, spirandi difficultati, spuro sanguinis purulento, vertiginosis, calculosis, & peculiariter etiam Ischiadicis, Podagricis, Chiragicis: aperit, multat, calfacit & roborat nervos.

In specie utilissima est nephriticis & calculosis. Hinc Practici in curatione arenularum postquam mitefactum est symptoma, praecautiois ergo utuntur terebinthinâ, sed coctâ ut dicunt, ut minus calefaciat, magis adstringat. Idem fit in ischiade, paralyti, arthritide data bis in septimana, vel illotâ, vel lotâ in aqua Cichorei. Hefm. Magnae autem ipsius laudes in Podagra & omnibus articulis malis, si accipiatur, ut docet Avicenna, quantitas nucis Avellanae singulis matutinis à jejunio. Nec mirum quod calculo conferet etiam Podagrae prodeffe, cum cognati sint hi morbi, & eandem causam continentem seu materiam habent, unde non raro in se mutuo transmutantur.

Exhiberi potest 1. Per se, placentulus scia oblatas vocant Involuta. 2. In aquo liquore adjecto tantillo vitelli ovi, sic lacteum sci. exhibet liquorem. 3. Inspissata aliquantulum, & in pilulis redacta. Verum ob evanescentiam spiritus praesent modiores. Schrod.

N. 1. Terebinthinam veram Officinis esse notatam: Officinalisq. esse vel refinam Lariceam, vel refinam Abiegnam & tuberculis Abietum novissimum collectam.

N. 2. Odoris vii manere etiam in urinis utentium, quae violas quodammodo redolent. Audiri (inquit C. Hofman.) qui diceret, in doloribus partium genitalium praesentissimum esse anodynum.

Verno tempore ramulorum pullulantia tenella Terebinthi effracta flagella, ipso etiam Narbonensi aut Monspeliensi agro instar Ficulinæ arboris lac stillant, quod concis exceptum & adservatum in limpidissimum, tenacem, resinofum latem abit, qui dum recens est, id est, in multo (ut Plinii verbis utar) in lancem vestem fusa neq. maculam facit, neque si elatur velisugium aut notam relinquit; senescens tempore crassescit, nec abluatur nisi ovi vitello addito. Lob. de Balsamo.

Terebinthina destillata, seu oleum Terebinthinae proximum est oleo Balsami, vel parum calidior, & confert omnibus agritudinibus frigidis, sed praecipue nervorum.

Oleum Terebinthinae destillatum singulare solacium praebet in doloribus nephriticis intus sumptum: exterius illatum, & calida manu diti affricatum parti dolenti in nervorum contractionibus, tensionibus aut relaxationibus egregium auxilium praebet, praesertim si cum spiritu vini deacatissimo mista & conguallata adhibeatur. Modum eliciendi hoc oleum vide apud Ebrodunensis Hist. plant. auctores lib. 2. cap. 20. vel etiam in Pharmacopoeis vulgaribus.

Sunt qui Terebinthinam in Cerevisia infundunt, & simul deferere sinunt pro potu ordinario in calculo, viscerumque obstructionibus. Schrod.

Dio-

Dioscorides etiam vinum Terebinthinum parare docet & bacciferis ejus ramis cutis & in multo fervefacit: quod quoniam in defectu non abit, omitto.

Apud Veteres tam commendabiles erant Alfaragi Terebinthi, ut etiam in hyemem reservarentur.

2. Terebinthus major Pistacia folio Ad. Lob. latifolia Ger. Park.

Huic folia multo latiora & rotundiora quam vulgari Terebintho, vicina Lauro & Pistachia adeo ut minus intuentem fallant. Ait non solum folia latiora & rotundiora habet quam vulgare Ter. sed & fructum duplo aut triplo majorem, quicquid dicat Lobelius in Adv. Raro autem cum fructu videtur quia sylva Valenz ubi oritur arbores certis annorum intervallis excinduntur, ita ut ad justam magnitudinem pervenire non possint, ut fructum producant. Hanc ideoque, quia sine fructu passim cernitur Terebinthum Narbonensem sterilem vocavit Hort. Reg. Paris. uterque D. Magnol. Hanc C. Bauhinus cum Terebintho Indica sequente Rauwolfii miscet. Verum quavis fructus respondeat: folia tamen rotundiora Pistacia differunt.

3. Terebinthus Indica major fructu rotundo J. B. peregrina, fructu majore, Pistacis simili, edulis C. B. Terebinthus latifolia Ger. Park.

Hujus nuclea Pistacis bonitate non cedunt; in quibus praeter saporem salsum inest mediocriter ut illa, vel potius ut bacca Terebinthi, pro qua etiam nonnullis habentur, potissimum quia arbores suis maxime foliis longiusculis Terebinthi foliis fatis similes, quâ notâ facile quoque à Pistacia ar. ut nos Avellanus velcuntur.

Copiosè proveniunt in Agemia aut Persia, Mesopotamia & Armenia.

Hanc J. Bauhinus pro Terebintho Indica Theophrasti habet; quam plerique botanici Pistaciae esse volunt. Locut.

4. Terebinthus Indica fructu parvo, ad corculum accedente J. B. peregrina fructu minore & carnoso edulis C. B.

Terebinthi Indicae alterius nuclea cum suis putaminibus magnitudine, ferè sunt Pisi, rotunditate accedunt ad corculum aut Dorani, id est, Indicum Milium; in ceteris fimbriis praecedenti.

Ibidem ubi & praecedens nascitur. Rauwolfii cui Bel. Serap. Avic. & Rhaf. Boiss. Sanger Arab.

Incolae perinde ut nos Pineos nucleos comedunt. His Persae pluvquam bis mille annis ante panis usum vitam sustentant, & etiamnum totus Syriæ incolae cum pane velcuntur, & propter colorem inter viridem & caeruleum medium Arabes veteres Granum viride, Bellonio attestante, appellabant. C. B. Alii hac de Terebintho vulgari accipiunt.

CAP. IV.

De Lentisco.

Lentiscum dictam putat Rnelli quod liquore quodam lentescat: Lentorem quippe foliorum attritu quilibet percipit, inquit Lob. in Adv. Vel forte Lentiscus ob virgultorum lentitudinem dicitur: ut Scapellus: vel potius quod ipsa lentescat arbor, dum refinam fundit, ut Volius. Graecis *Ξύλον*, *ἄνθρ* *ἢ* *ἔλεω* scindo, fingo, quod lignum ejus facile finditur, quodque ejus remque dentium, ut etiamnum fit hodie.

Mastiche *ἄνθρ* *ἢ* *ἔλεω*, i. e. masticando dicitur; nam & olim & hodie in masticatoriis usurpata est.

Certe Graeci in insula Chio eam perpetuo in ore habent, & ad multa utilem esse ejus assiduam masticationem fide persuaident.

Lentiscus Lob. Ger. Park. J. B. vulgaris C. B. The Mastic-tree.

J. B.

Multis fructat Lentiscus stolonibus, mediocriter crassis, flexilibus ramis brachiatis, cinereo cortice obductis. Interdum in justa magnitudinis arborem excrevit, ut observavit Clusius. Folia minora quam Pistaciorum aut Terebinthi, Glycyrrhizae foliis paria, sed Buxeorum soliditate [Nos observantibus Glycyrrhizae foliis minor erant] ex viridi nonnulli rubentia, conjugatim sine ullo impari ad costam canaliculatam rubescens annexa, in spinulam plerumque desinentia, inque eandem ferè partem vergentia, perpetua, jucundi cum quadam gravitate odoris, sapore acidulculo & adstringente. Is interdum folliculi vel vesiculae quae immo exoritur *fofoli*, veluti racemuli haud secus quam in Terebinthis aut Ulmeis. Ad alae immo exoritur *fofoli*, veluti racemuli haud ferè Pisi minores, in stylum minutum desinentes, rotundos, rubentes & per maturitatem nigricantes, acidos, nucleum continentes parvulum, durum, nigrum, medulla intus albâ. Fructum Celsipinus oleaginofum dicit, nucleum viridem.

SSSSS 2

In

Lusca.

In Italia, Sicilia & Narbonensis Galliae saxolis collibus, orā praesertim maritimā, Lentiscum copiosissimum observavimus: nec minus frequens, teste Clusio, nascitur in Lusitania, Batica, regno Valentino, & toto illo tractu ad mare Mediterraneum ubi: ubi nunquam (quod eundem videtur) iuxta arboris staturam & magnitudinem assequitur; forte quia ab hominibus cæsa aut a jumentis depasta & coercita non permittitur adolescere. Nam quando non caditur sed negligitur (ut plerisque locis ad Anam flumen observavi Clusius) in arborem iuxta magnitudinis excrevit.

In sola insula Chio, Bellonio autore, refinam fundit Mastichen dictam. Alii in Italia quoque Mastichen praebere, sed non copiosam tradunt, ut v. g. Matthioli, (qui tamen sibi contrarius in Hist. Germ. dicit, in sola insula Chio Lentiscum Mastichen fundere) Casalpini & Lacuna. Nos cum in Italia & Gallia Narbonensi peregrinaremur nusquam Mastichen fundentem vidimus hanc arborem, neque quae fide dignis nobis unquam retulit se vidisse. Idem dicit J. Bauhinus. Argumentum tamen ab Autoritate negativum nihil concludit, ut loquuntur. Neq. enim sequitur non dari in Italia arbores Mastichen fundentes quia ego aut mille forte alii non vidimus, & plus valet unius testimonium se vidisse affirmantis ad probandum affirmativam, quam vel mille negantium, ad negativam stabilendam.

Verum nonnullis Terebinthus refinam fundens ab Italica specie distincta videtur. Qui in Chio aliquandiu haerunt Clusio reulerunt Lentifici arbuticulas ab his quae in Italia nascuntur nonnihil differre. Et Camer. sunt, inquit, qui velint Italiam Lentificum a Chia in eo tantum differre, quod fruticosa sit illa, hæc vero arborecæ, etiam sine fine cultu. Audivi ex quibusdam & Chio oriundis arboribus, quae Mastichen ferunt longe proceriores pulchriorisque sylvestribus esse, quae tamen eodem loco nasci solita. J. B. verum Bellonio potius, curioso observatori & veraci, fidendum, qui Lentiscos qui in Provincia & Italia proveniunt, similes dicit nascitibus in Chio; & Mastichen tamen non fundere.

Tempus.

Floret Lentiscus magna ex parte Aprili vel Martio. Fructus Octobri & Novembri primum maturefcit. Ter autem fructum ferre tradunt, forte quod tribus distinctis temporibus eundem perisciat. Cicer. ex Arato.

*Fam verò semper viridis, semper gravata
Lentiscus, triplici solita est grandæcere statu:
Ter fruges fundens, tria tempora monstrat arandi.*

Ciceronem nonnulli incitiæ accusant quod Lentiscum transtulerit, cum vox *χέν* apud Theophrastum & antiquiores Græcos Sicillam significet. Ciceronem quomodo defendat J. Bauhinus, aut potius Cherlerus, apud ipsum vide.

Vires.

Lentiscus, autore Dioscoride, omnibus vis paribus, germinibus & foliis, fructu, ramorum & radicis cortice adstrictoria est. Exprimitur & succus & cortice, radice aut foliis in aqua decoctis, aut etiam & foliis viridibus tritis, qui valet ad sanguinis rejectionem, alvi profluvia & dyenteriam in potu, itemque contra sanguinis ex utero eruptiones, atque tum ipsi usueri, tum sedis procidentias. In summa denique Acaciae & hypocistidis vice eo ut licet: nomas arceat, urinas ciet, dentes mobiles collatione firmat atque stabilat. Eadem fere habent Plinius & Galenus.

Porro distempalia & Lentiscus parata tum priscis, tum hoc seculo, magnatibus & delicatioribus praesertim, in usu quotidiano habentur.

Cherlerus ubi aliusque studiosis saltus & colles aridos Narbonae peragrantes inserta in os folia non modo suaviter spirabant, sed etiam sitim arcebant & fauces humidat tuebantur.

Oleum Lentiscinum similiter atque Laurinum & maturo fructu confectum, ac prius inspissatum, scabiem junctorum canumque sanat: Pessis, acopis & ad Lepras tollendas accommodatis medicamentis apte & utiliter admisceatur & sudores quoque cohibet. Gal. in defluvio capillorum Lentiscinum oleum valde commendat, habere namque adstrictionem, sponteque naturæ tale existere quale est ipsum Ladanum. Quare neq. expertum se, neq. mente concipere posse ullum praestantius pharmacum ad defluos capillos quam quod ex Ladano & Lentiscino oleo permixtum constat. Oleum hoc ad gingivarum inflammationem summo opere commendat Aëtius, si moderatè calidum ore continetur. Ab Hispanis oleum fructuum Lentisci in maximo habetur usu.

Isti lignum Lentiscinum in diarrhoeis laudant, & decoctum exinde paratum. Transsudat nempe ex hoc Mastiche: unde in ejus locum decoctum Mastiches seu stomachicum nobile in diarrhoeis usurpari potest; quod etiam quorundam medicorum fuit secretum. Etmull. prax.

Lentisci varietas habetur in hort. Lugd. Bat. foliis minoribus & pallidioribus.

De Resina Lentiscina Mastiche dicta.

J. B.

Hujus grumi, quales ad nos importati in officinis habentur Oryzæ granum aquant, longè etiam intermedium majores, candidi, pellucidi, fragiles, qui statim sub dente dissiliunt, mox tamen friaturæ omnis densio coit continuata masticatione, lentescit, mollescit ceræ [sine adhaesionis ad dentes metu] quam rursus exiit simul ac aerem sensit. Prunis injecta flammam concipit, promptius tamen fumat quam flammescit, contra ac Thus, guttaq. affatim destillat, id quod Thuri negatum, odorèq. non ingratum spirat. Sapor leviter adstringens cum calore modico.

Olum adulterabatur Thure & resina strobilina, sed odore fraus deprehenditur, aut sapore gummi dente lentescens. Scimus (inquit J. B.) inter Mastiches glebas non raro reperiri glebulas gummi Tragacanthi & Arabici.

Praefertur pallucida, ceræ Tyrrhenicæ candore similis, densior vel plena, arida, friabilis, odorata: viridis minus probatur.

Galenus lib. 2. ad Glauconem Ægyptiacam Mastichen commendat: hoc autem tempore sciens in sola Chio reperiri; ubi Lentifici arbores tali diligentia & curâ excoluntur, ut non minores in eam rem

rem sumptus fiant quam apud nos in vinetorum cultum; nec immerito cum potiores incolarum hujus insulae opes in Mastiche consistant. Nisi enim diligenti cura colescerent exiguum gummi proveniret darent. Mastiches proveniens in Chio insula tantus est, ut singulis annis Turcico imperatori pro 4000 aut 5000 ducatorum pendunt, in deductionem ejus summae quam illi tribui nomine dare debent, i. e. 12000 ducatorum singulas centenas libras 105 ducatis aestimant. Quicquid ejus superest sibi reservant. Mercatores Galli Mastiches pretium idem perpetuo esse considerantes, existimant atq. etiam referunt incolas collecta ejus certa quantitate reliquum abicere. Sed falluntur. Nam, ut diximus, magnæ impensæ in Lentifici fructibus colendis & curandis faciendæ. Quia verò Turcico Imperatori singulis annis pro quatuor aut plurimum millium ducatorum aestimatione pendunt, ejus pretium vel augere vel imminuere non licet. Bellonius Observ.

D. Thevenot Peregrinat. part. 1. p. 95. mira nobis de Lentifici in Chio cultus narrat, nimirum tortuosas eas esse Vitium infans, seu prope terram repere. Reptantes hæc arbores mensibus Augusto & Septembri compungunt, eq. foraminibus in cortice factis Mastiche exsudet, & in terram destit, ubi in frustula plana indurefcit; Hæc indigenæ colligunt, & in cribo ad id comparato [a ranging sieve] agitant ut pulvis separetur, qui operatorum faciei adeo pertinet ac adheret, ut abq. oleo alii nequeat. Viginti duo in insula pagi sunt quorum agri Lentifici consistit, ut numerus arborum per omnes simul cultarum fit circiter 100000. pro quibus annuatim Turcarum Imperatori pendunt 300 Mastiches cistas, quæ simul efficiunt 27000 Ogas singulis cistis nonaginta oguis attribuit. Ogua autem unica 400 drachmas continet.

Vindemæ (si ita loqui liceat) tempore omnes insulae aditus vigili cura custodiunt & observant, ne quis Mastichen suffragatus effugere possit. Quicumq. autem deprehensus fuerit istius criminis reus ad triremes illico ablegatur.

Matthiolus etiam Mastichen ex arboribus desulentem in terra circumpavita concrecere scribit. Multantur autem inquit, scdâ manu qui Lentiscum Mastichen fundentem in proprio vel alieno agro exciderint.

Mastiche pota sanguinis rejectioni & veteri tussi utiliter adhibetur. Stomacho quoque est utilis, ructum, movet: additur etiam in dentificia & faciei illitus: quippe quæ nitorem cuti conciliet. Quin & pilos oculorum fluentes glutinat & cohibet. Commundacata oris halitum commendat, gingivæque contrahit.

Oleum unguentumve à Veteribus & Mastiche Chia confici solitum est. Modus preparandi duplex extat alter simplex, alter compositus. Prior Mastiches 3ij. in olei Selsami sextario coquantur in vase duplici, alter, Mastiches 3ij. Vini boni albi 3iv. alii vij. Ol. ros. lib. in vase duplici coquantur ad vini consumptionem. Cerebrum, nervos, juncturas, ventriculum, hepar corroborat, tumores duros lenit, dolores sedat. Posterior hodie fere tantum est in usu, quod praestantius est priore J. B.

Ad omnem ventriculi dolorem (ut refert Matthiolus) vomitum & nauseam magni faciunt hoc remedium Alfarabius & Mathæus de Gradi. R. vitellum ovi n. j. Mellis de spumati coch. ij. Mastiches gr. xv. Contrita & commissa indantur testa magni ovi Anserini si haberi possit, & in calidis cineribus assentur. Ad dolores ventriculi topicum.

In pulverem redigitur Mastiche inspergendum linteum aut alutæ, post calefacta imposita ventriculo vomitum & dolorem compescit. Vel R. panem tostum, tere subtilissimè, cui admisce Mastiches 3ij. Sacculo immissa & calefacta ventriculo imponantur. Contra omne alvi profluvium, præcipue verò hypercatharin. Gingivorum arctissimè, mox prunis injecto pulvere ex æqualibus partibus Mastiches & Thuris suffitum ano excipito, exemplo sistit. Egregium & probatum ad inveteratum coxendicis dolorem. R. Myrrhæ & Mastiches ana part. æquales contrita coquantur in oleo Chamæmelino. Eo calido inungatur locus dolens. Emplastum ad arthritidem à frigida causa. R. Mastich. Cymini, Puleg. Salv. Bacc. Lauri ana partes æquales. Subacta cum melle calidè applicentur. Hæc & J. B.

Coquitur 5℥ Mastiches in aquæ f. 3ij. vel iv. & datur pro potu ordinario in Diarrhiæ. Schroed. Extensa super alutam Mastiches frequens usus est in defluxionibus ad dentes, temporibus applicata alutæ. Cum enim in vasis cutaneis fere eat materia, ipsa quidem interceptur, valsa autem clauduntur. In istum malis frequentatur suffumigium, præcipue si non succedat affixio, & argumentum præbeat de via intrinseca. Casp. Hoffman.

Ceterum Chineses tam viri quam femine & pueri Mastichen fere semper in ore habent, ad roborandos dentes & gingivas, necnon ad halitum oris emendandum Panibus etiam & biscotibus immiscere & incoquere solent, ad eos gustui delicatiores reddendos.

Summa Mastiche in omnibus affectionibus in quibus adstrictione opus est, præ aliis medicamentis commendatur.

C A P. V.

Pavate Park. Acolthe. Pavata seu Mallemotha H. M. P. 5. T. 10. p. 19. Pavate arbor foliis Mali Aurore J. B. lib. 15. cap. 4. Arbor Malabarensium fructu Lentisci C. B.

H. M.

Arbuticula humilis est, seu potius Frutex, trium circiter pedum, [octo aut novem Acolthe] altitudine, caudice tenui, albicante, cortice cinereo, ramulifq. viridibus, in orbem diffusis ornato, [Acolthe non admodum ramosa].

Radix fibrata, albicans, saporis amari, odoris aromatici [Acolthe alba & insipida cum nonnulla tamen amaritudine, odoris propenodum experts.]

Siftitur;

Folia

Folia geminata parallelo ordine ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, acuminata, crassa, mollia, viridia, superne splendentia, inferne nequaquam, media costa è viridi albicante, odore gravi, sapore acido vinolo. [Acolthe folia rara, Mali aurea folis minoribus similia, excepta appendice qua carent.]

Floris in umbellis expansi extremis ramulis proveniunt, odori, quatuor candidis, acuminatis, ac stelle in modum expansi folioli constantes: folia hac totidem intercedunt *staminula* alba similiter expansa, medium occupante tenui longo candidoq, *stilo*. [Acolthe floris odor Periclymeni florum amulus.]

Floribus succedunt *Baccæ* rotundæ, glabro, viridi-fusco ac nitente cortice tectæ, carnæq, intus aqueæ, viridi perispermio, subacidi refertæ; intra quam longius continetur rotundus, dura cartilagineosq, pellicula cinctus.

Crescit multis Regni Malabarici locis, præsertim in *Warapoli*: semper viret, quotannis floret, ac maturos exhibet fructus.

Ex arboris radice cultorum capulae conficiuntur. Folis stercoreantur agri. Adhæc ex foliis in Palmæ oleo frixis linimentum fit ad tollendam impetiginem & variolas exsicandas: Ex iisdem in aqua communi coctis fomentum paratur ad hæmorrhoidum dolores placandos.

Radix cum zinzibere & croco in pulverem redacta, & cum Oryzæ infuso exhibita, hydropem facit, serofitates superfluas per vias urinarias potenter educendo.

Acolthe ad duo præcipue hunc fructum commendat,

1. Adversus alvi profluvia, in quibus tamen sitis multis aliis medicamentis imbecillior est. 2. Ad omnis generis Erysipelata curanda, præsertim è mera bile orta. Truncum aut radicem truncum Oryzæ decocto macerant, & aliquot horas quiescere sinunt ut acceat hac aqua, Erysipelas deinde ea inungunt, bibendamq, propinant sufficiente quantitate bis in die purgato prius ventriculo; eadem aquam præbent nisi qui jecoris inflammatione laborant & febrium ardoribus: eadem addito succo foliorum Tamarindi momento vulnerum labia circumquaq, inungi solent ad inflammationem prohibendam.

C A P. VI.

Lentiscus Peruanus C. B. *Lentisci Peruanæ similia* Mollè dista Park. *Mollè* J. B. *Mollè sive Mollè* Clusii & *Obelia* Ger. *Aroiera* Marcegr. *Aroiera* sive *Lentiscus* Pilon.

J. B.

Molle a bor est proceræ & patula, foliis Lentisci, longioribus multo, angustioribus, acuminatis, levibus, obliquis venis à nervo per longum decurrente exporctis, conjugatum ad costam latiusculam compressis alligatis, per ambitum aequalibus tantillum nonnunquam per extremum serratis. [Folia in tenella incisa sunt, in adulta nec diffusa, nec crenata, ut in Sorbo aucuparia adulescentis & adulta observatur.] *Floris* peculiari ramulo furculo hærent numeroissimis perispermio, stellatis, virgineis pares, [Marcegravius *Aroiera* sterculosus tribuit ex albo subulibus, quinque foliolis acuminatis constantes] quos *baccæ* excipiunt A sparagi baccis ferè pares ac similes, pingues, rugosum ossiculum nucleatum continentes, sapore & odore baccarum Juniperi acri cum amaro aliquo. Folia trita Fœniculi odorem reddunt *Clusii*.

Arbor vulnerata resina fundit fragrantissimam instar Lentisci. Resinam hanc seu gummi describit J. Bauhinus, additque magnam habere similitudinem cum eo quod in Officinis prostat nomine *Gummi Elemi*, nisi quod paulo videtur candidior.

Obelium Mollem arborem veri Balsami speciem esse vult, verum erroneè. Odoratum illum laticeam *agave* melius dixisset Balsami similem liquorem, quam Mollem arborem veri Balsami speciem.

Abundant nascitur in convallibus & locis planis Peruanæ regionis, ut referunt omnes qui Occidentalium Indiarum descriptionem dederunt. Baccæ maturæcunt mense Julio.

Corticis decoctum crurum dolores & inflationes summa cum utilitate fovetur.

Ex ramulis sunt dentalipia utilissima.

Ex fructu cum aqua decocto pro coctura modo fit aut vinum seu potio admodum bona, aut acetum, aut mel.

Foliorum decoctum doloribus ex frigida causa ortis auxiliatur.

Gummi lacte dissolutum oculorum caliginem abstergere solet. Corvinus Romanus ejus Jip egregie alvi cire propriâ experientia J. Bauhino testabatur.

Pulverem corticis vulneribus inpersum ea mundare & sanare scribit Monardes. Dentes eodem fricati stabiluntur & gingivæ abscedentes sanantur.

Folia contrita insignem & nobilissimum odorem emittunt: in eorum decocto intincti panis, & calidi vulneribus, aut pulvere corticis illius inperiso inpositi curationem eorum accelerant & humorum ex defluxum prohibent.

Granum maturum habet in superficie parum admodum carnis suavis & palato grata, reliquum amaricat egregie. Conficiunt ex us potione conficando blandè inter manus in aqua calida donec solvant: omnis defricetur, cavendum enim ab amaro quod potum corrumpit. Percorant hac aquam forasq, aliquot dies donec facies subsideant: potus est limpidus, gratissimus atq, adeo salubris, præsertim illis qui affectibus renum aut vesicæ laborant, maxime si potio Mayzii adiciatur. Aqua eodem plenius cocta evehit in optimum mel, & Soli expocita, additis nescio quibus rebus vertitur in optimum acetum.

Tempore paroxyfmi febricitanti, Empiricorum more, exhibent cum successu oculos seu gemmas arboris ex aqua nocturno rori expositos. *Piso*.

C A P.

C A P. VII.

De Visco.

Viscum seu Viscus ab Æolico *Γρασο* pro *Γρα*, quod idem significat. Latini *Æoles* sequuntur. Unde est quod si non tantum asperum spiritum in V convergunt, quo modo ab *Æoles* est Vesper sed & lenem, ut in *Ono* vinum, *Uva* vomo, *Uva* vitulus, *Uva* video, *Uva* est ver, *Uva* vicus, *Uva* vena, *Uva* vis, alique quæ apud Caninium legi possunt. Viscus est planta parasitica, seu Frutex arboribus aut fruticibus aliis innascens, baccifera, monoprenos.

A. 1. *Viscum* Ger. *vulgare* C. B. *Viscus Quercus & aliarum arborum* J. B. *Aspistitoe* and *Aspist.* *Aureus Virgili ramus* Æneid. 6. nonnullis existimatur.

J. B.

Multis stolonibus fruticat, cortice tectus coloris herbacei, ac interdum flavescentis, minimi digiti ferè crassitudine, nonnunquam crassior, quos intercipiunt genicula, è quibus rami frequentes propagantur, nodosi & ipsi, similem, sibi solum procreantes ramulorum. *Folia* bina opposita, Portulacæ foliorum formâ, oblonga, per extremum rotunda ferè, coloris herbidi, crassa, nervis rectis tum concavata, modo secundum longitudinem nodata, saporis subdulcis & subacris. *Floris* tum conservata, ut crispæ suppare. [in modum minores] eodemque modo striatis, albicantes, mersa sunt grana, non tamen nigra, ut vult J. Bauhinus, sed potius argentea, singulis singula, lata, compressa, cordis effigie.

Viscum multis arboribus innascitur. Vidimus in Acere minore & Fraxino in vivario fararum *Leoc* (Parcum vocant) D. *Francisci Willughby* Middletoni in agro Warwicensi, in Corylo, prope Brantiam in Essexia, in Tilia, Ulmo, Salice, in Sorbo Aucuparia, & Rhanno cathartico. Mals & Bryant necnon Oxycanthæ frequenter, alii arboribus rariis innascitur. Apud nos rarissime invenitur in Quercu. At Quercus latifolia, teste Clusio, per multas Pannoniæ sylvas Visci fascicula est. Et Bellonius inter montem Athos & urbem Ceræ & *Tricala* nullam esse Quercum scribit, in qua non indicat in quo differentia consistat. Multas alias arborum species enumerat J. Bauhinus in quibus viscum nasci à se & aliis observatum.

Viscum Amygdalæ innasci (inquit Tho. Bartholin. Aët. Méd. An. 1671. Obs. 67.) nemo hætenus quoniam animadvertit; id tamen frequens est in Provincia Gallicana, præcipue ad urbem Cisterciensem, & in montanis, ubi via publicæ in Buxis & Amygdalis Viscum alce progeminat & copiose. At J. Bauhinus in Amygdalo semel observasse se scribit.

Theophrastus & Plinius Hyphear & Scelin à Viscis specie distingui statuere videntur: Verum erroneè. Si enim res distinctæ sunt, cur à tot seculis, à tot post Theophrastum auctoribus, non ab aliquo declarata? mirum tandem curiosos Botanicorum oculos latuisse & diligentissima scrutina elusisse. At neque distinctionem illam Visci probamus quæ desumitur à differentia arborum quibus innascitur, ut species distincti sint qui arboribus specie differentibus accrescunt. Quodque Theophrastus prodidit perpetuum frondem agere in arboribus specie differentibus nascentem, adnatum vero arboribus quæ amittunt folia, in is quoq, sentire dependium, experientia repugnat, siquidem quod Pyro, Pomo, Amygdalæ, aliisque multis qui folio decidunt sunt, innascitur, perpetua fronde viret, nec unquam folia amittit. Matthiolus Quercui, Robori & Castanæ innascens appetente hyeme omnia folia decidere affirmat, penes quem fides esto. Nobis certe in nulla hætenus arbore observatis foliis omnino ulia anni parte viduus. Quæstiam distinctio Visci pro baccharum numero in simplex & polycocon nobis minis aridet. Nam & nos cum J. Bauhino in eadem arbore aliquando binis vel ternis, aliquando pluribus baccis racematis coagellatis Viscum observavimus.

An hujus fructus semen (perfectum cum fit & maturum) sui generis plantam aliquando producat necne controvertitur. Affirmativam partem tenent Aristoteles, Plinius, & universi Antiquorum cæteris; Viscum nempe ex ipsius baccharum semine, per alvos turdorum, Palumborum ceterarumque id genus avium, postquam acinorum pulpa concocet, reddito nasci. Hæc est natura (inquit Plinius) ut nisi maturatum in ventre avium non proveniat. His se opponunt, & pro negativa depugnant Jul. Scaliger eumque secutus J. Bauhinus & plerique recentiores multis argumentis, quorum tamen nonnullis facile respondeatur. Difficilius est responso ad argumenta quod desumuntur à situ Visci in ramis. Quomodo enim semen Visci consistere potuit in ramis tenuibus, erectis in quibus aves vix possunt consistere, sique ventis aggratis, & crebris imbris compulsi? quomodo in prona feu terram spectante ramorum parte? Cui tamen non sine aliqua probabiliter semina is delibata ramis agglutinare posse adeo frimere, ut ejus natura participare, & proinde tempestivum vi deiciantur. Nos sane non libenter, spontaneam aut æquivocam generationem admittimus: cùmque, ut rectè Theophrastus, omne semen fit propter generationem, absurdum nobis videtur, nec verisimile naturam semen aliquod perfectum magnâ etiam copiâ creasse tota specie ad generationem inutile & infœcundum.

Viscum Veris initio floret: Baccæ tamen per totam hyemem in fructe durant. In quacunque Tempore autem arbore nascitur noxam ei affert, ut etiam interimere possit teste Theophrasto.

Viscum

Vires &
Ujui.

Viscum ad aucupia ex hujus fruticis baccis tum olim tum etiam nunc diuini aliquibus in locis parabatur. Baccas in aqua decoquant donec disrumpantur, postea contundunt & tandiu lavant in aqua quousque fursuracea excrementa eximant. Paratur optimum ex Castanea Viscio. Quod apud nos in usu est Viscum est cortice Agrifolii fit. In Damasco ē Myx five Sebeltan paratur, quod Venetas inde transevit.

Viscum seu gluten ad aucupia paratum multi apud Veteres in medicina usū erat. Vim habet emollientis & discutientis tumores, paronides & abscessus resinae parique corae admixtum: Epinyctis quoque in splenio sanat. [Strumas ficas, comitiales medetur. *Plin.*] reliqua vide apud Dioscoridem, Plineum & Galenum.

Ligni vis præcipua est in Epilepsia. Prescribitur etiam contra Apoplexiam & Vertiginem, tum utis epotum, tum verò collo appendum: Quibus in morbis multum præstare tum veterum tum recentiorum medicorum unanimis est sententia. Scimus quosdam (inquit J. B.) Visci ligno in vino macerato non inutiliter usos contra Vertiginem. Pulvis Visci (maximè Quercini) non Epilepsiam tantum medetur sed & mensis movet. Arcanum etiam est contra Pleuritidem semel atque iterum & tertio in aqua Cardui & Papav. exhibitus. *D. Bower.*

J. Bauhinus contusum & aquis convenientibus maceratum adversus vermes intestinum, in pueris aliquos fustis suo usus scribit.

Visci Oxyacantho innascentis pulvis vino albo aut Hispanico infusus, & duabus ante paroxysmum horis exhibitus, dosi subinde repetita si opus fuerit, febrem quartanam non raro fugat & perfectè sanat.

Commendantur fruticis frondes & depaste à jumentis & vaccis à rusticis nostris ad secundas remanentes ejicendas utiles censentur.

Quòd Viscus Quercinus præ aliis in honore & pretio sit, Druidum superstitioni tribuendum autum, qui Viscus & arbore in qua nascebatur, (si modò ea Quercus fuerit) nihil habere sacras. *Plin. lib. 16. cap. 44.* Aiant & Druidas folios fuisse per adolescentes suos viscum suum anni principio mittere, quo visco clamarent omnes Annum esse novum: acque hinc manasse quod juvenes hodieque anni p. incipio ostiunt discurrentes, stipemque carmine poscentes appellant id *agilantem* quasi *A qui l'ann pœt*, i. e. Ad Viscum annus novus. *Voss. Etymolog.* Fecunditatem eo potò dari cunctum, animalis sterili arbitrabantur Druidæ, contrà, venena omnia esse remedium. *Plin.* apud quem plura vide.

Est Viscum Corylinum in Epilepsia & aliis capitis affectibus longè efficacius Quercino: Sed non nascitur in Corylo nisi post centesimum annum ex opinione Henrici ab Heers. *Job. Helf. Funcken.* in Chym. experimental. curios. p. 618. *Urtrovis utaris perinde esse puto.*

2. Viscum baccis rubris C. B.

Clusius non procul Hispani in Hispania Viscum copiosè in oleis nascens observabat. Habuit verò id baccas non albas, quales in aliis arboribus natæ, sed ex rubro purpurascens. Bellonius quoque Observat. cap. 83. simile viscum in oleis Hieroglyphitano agro crescere scribit.

An hoc à vulgari baccis albis specie differat nobis non constat.

3. Viscum Indicum Ger. J. B. Park. latifolium senis circulis utrinque insculptis C. B.

Ex Indiciis plagis accepimus, (inquit Lob.) hanc nupsiam nisi in ramis & truncis arborum enasci solitam, ritu Visci, quod quia multum adumbrat, *Indicum Viscum* vocamus. Sessilis, sed transversim excurrente est radice cespice, gramineis geniculis, & Polypodii quadranten sed albicantibus: *Culm* item ex pallido virentibus, à medio limbo tenuis crassioribus, fungosis, striatis, selquipedem longis; in quibus *folia* semper virentia, Visci effigie, sed duplo majora, fungosiora, & secundum nervum medium folium intercurrentem circulis utrinque senis, non parum admirationis moventibus, veluti scalpro insculpta.

Plantis Capillaribus potius affinis videtur quam Viscio, tum ex radicibus, tum ex circulis foliis insculptis.

4. Viscum Indicum aliud J. B. Viscum Peruvianum Ger. Park. Visci modo arboribus Indici adnascens C. B.

Ad Lob.

Eidem celo & natalibus ramorum arborum Indicarum debemus hanc; cespice latiore sessilis caudicibus incumbit, fibrillis Cepaceis radicata, unde proximè surgunt folia invicem convoluta, tunicea, inferius forè palmum lata, numerosa, quadranten Aloys aut Scyllæ, & superius in ligulas prætenues mucronatas definita, purpureum, striatum, concavum, alis donatum scapum Hafula Regie aut Aloys, duorum aut trium cubitorum ambientia, quæ multis glumosis filiquis spicantur, Avenæ situi, magnitudine verò & sericeo tomento candido. Apocynum & Aclepiadem representant, & femine, sed Conyæ exili; gustu salso, ingrato, nitrofo, fortè quia in aura marina adolevit, ut Aloys illic in fabuleis.

Planta est Graminifolia, à Viscio diversissima.

5. Viscum Oxycedri J. B. Clus.

In Hispania (inquit Clus.) in Oxycedri ramis mensè Octobri observabam plantulam digiti longitudine, ramosam, geniculatam, viridem, interdum flavescens, ramulis Myricæ recentior enatis, live *Salicorniæ* nonnullis dictæ, sed paulò minoribus, constantem, quorum extremis interdum veluti fructus

fructus inheret Mulci qui in arboribus aut faxis nascitur fructui perlimilis. Acido autem & perquam adstringenti gustu tota plantula hæc est, Oxycedro velut Viscum in aliis arboribus innascentis.

6. Sedum arborescens Bontii. Frutex parasiticus baccifer Sempervivus æmulus flore odoratissimo.

Bont.

Arboribus Mangiferis & Quercibus cuidam speciei, quam Indi *Kiati* vocant, Visci instar, accrescit. *Folii* est oblongis Perficariæ, sed crassioribus longè & succulentioribus, qualia sunt Sempervivi majoris. *Radices* edit mirabiles, teretes, ex quibus fibræ demittit, quæ vel lapidem, vel arborem apprehendunt, & sine limbo vel terra sic affixa crescunt magnitudine glandium, formâ & figurâ tali quale est manubrium hastæ vel lanceæ quibus Persæ & Turcæ equitum etiamnum utuntur. *Florem* proferit parvum, Anagallis florî similem, sed album, & tam aromatici odoris, Citri æmuli, ut me in vita nil quicquam odoratus percipere fecit. Unde etiam apud Malaïos nil ad cerebri & nervorum præternaturales affectus atque conducere fertur. Hinc quoque in spasmis & cholera conservæ ex floribus & foliis hujus plantæ singularè est remedium. Comperi quoque egregios ejus effectus in dysenteria: habent enim folia qualicatem astringentem, & saporem planè talem qualis est in Acetola patria, fed palato longè gratiorum. Flores quoque conditi non minus cordiales sunt quam Buglossæ aut Boraginis. Fructus medium digitem longi, sapore mucilaginoso & saturo, & per medium transversim dissecti semen ostendunt paulò majus quam Milii, idem mucilaginosum, quod decussatim situm est, ut fermè arcem representet, quæcor suis vallibus & propugnaculis exornatum. Conducere dicitur ad venenata vulnera, unde & ad ictus venenatorum animalium utilem esse conjicere licet.

C A P. VIII.

De Phillyrea.

Philliream Dioscoridis multi cum Philyra Theophrasti confundunt: alii & rectius (ut existimo) eas distinguunt, *Macaleb* autem Arabum Phillyream esse Dioscoridis J. Bauhinus probat. An verò *Macaleb* seu Phillyrea ea ipsa arbor sit quæ hoc nomine nunc vulgo innotebit nil manifestum est. *Rauwolfius* scribit se vidisse Halepi apud aromatarios parva femina alba, *Macaleb*, quæ duro cortice continetur, longiuncula, acuminata, obducta tenui tunica, Pisticum modo, quibus utuntur ad odoratum Japonem. Et Monachi qui in Mesiem commentati sunt scribunt *Macaleb* esse arbutulum in Syria notissimum, spinosum, foliis Olivæ similibus: ferre grana quasi racematim in ramis, ut Lentiscus, paulò crassiora tamen, et quibus Syri oleum expriment valde odoratum, ex quo conficiunt saponem, olfactu suaves aliæque plura. *Hæc omnia quomodo venire possint Phillyræ vulgari non video.*

1. Phillyrea angustifolia J. B. Ger. Lob. angustifolia prima C. B. Park. i. e. 4. Clusii. item angustifolia secunda eorundem, i. e. 5. Clusii. Narrow-leaved Spach-prive.

Clus. J. B.

Humanam altitudinem aequat aut etiam superat, ramos tamen minores & frequentiores habet quam Phillyrea latifolia ferrata aut Levis, nigriore cortice testos [cortice cinereo, materie alba] *Folia* ex adverso respondentia, Oleastris, angustiora, viridiora, amaritudinis non expertia. *Flores* ad foliorum exortum multi utrinque, ramulos coronant, Oleæ similis, ex herbaceo albi: quibus succedunt baccæ, Myrtinarum magnitudine, rotundæ per naturam nigre [cœruleæ vel potius violacæ] brevissimis pedicellis racematim ramulis adhærescentes, dulces cum aliquo amarore: in quatuor unaquaque osculum parvum, durum.

In Etruria copiosè provenit, necnon circa Monspelium, in locis *Garrigues* dictis. Magnitudine *Locus*, insigniter variat, unde Phillyream quartam & quintam *Clus.* specie à se mutuo distinctas non arbitramur. *D. Magnol* etiam suspicatur Phillyr. quintam *Clus.* nihil aliud esse quam varietatem quartæ.

2. Phillyrea latifolius folio C. B. latiore folio Ger. latifolia, foliis ferè non ferratis Park. folio Clus.

Minor est ut plurimum Phillyrea folia Illicis, duorum tamen hominum altitudinem æquantem se vidisse scribit *Clus.* Ejus rami (inquit) exalbio cortice teguntur, aliquantulum rugulosi. *Folia* habet ea quæ folio est Alaterni aut Illicis angustiora, nullis crenis ferrata, ejusdem ut in præcedente coloris, adstringentis gustus. *Flares* Oleæ similis, pusillos, ex herbaceo candidantes, confertim inter foliorum exortus nascentes: fructum deinde rotundum, superiori similem.

Desertis *Bæticæ* locis nascitur, imò circa Monspelium frequens est. Rectè Lugdunenensis in Gram. *Loen.* muntio luco, ac in ejus tractus saxoti glareosique rupibus crescere notat.

Hoc genus foliorum figurâ, colore, magnitudine mirè ludit, unde Phillyream arborem *Loebellio* J. B. i. e. latifolium lævem C. B. ab his non distinguo, quoniam in eam magnitudinem excrecere non observaverim.

3. *Phillyrea latifolia spinosa*, seu 1. *Clusii* C. B. item *folio leviter serrato*, seu 2. *Clusii* ejusdem. *Phyll. latifolia aculeata* Park. item *folio lato serrato* ejusdem. *Phyll. folio laterali* J. B. item *folio illic* ejusdem. Nam has duas species differre non potest.

Clusii.

Prima varietas altius affertur quam Ilex coccinea, ramisque habet pollicaris, vel etiam amplioris crassitudinis, cortice viridi sed candicantibus maculis asperso tectos: Folia Ilicis coccineae majora, viridiora, crassiora, in ambitu nonnihil spinosa, adstringentis quidem gustus sed non ingrati. Hujus folio claudum conspicimus, sed fructus Lencilino aequalis, est foliorum alis dependens, maturitate niger, officulum continens.

Locut.

Varietas.

Frequens est in Lusitania inculcis circa Eboram.

Secunda varietas praecedentem magnitudine superat, multis ramis, candicante cortice obtectis praedita: folia latiora priori pene similibus, firmioribus tamen & minis nigricantibus, saporis quidem aliquantulum acris, sed in quo amaritudo sentitur. Neque istius florem conspexit Clusius, ipsum autem fructum racematum inter folia propendentem, magnitudine granorum Piperis aut fructus Myrti, rotundum nigrum, calidi gustus, oleum & durum nucleum, candido & fragili cortice obductum continens.

Locut.

Varis Lusitanie locis in sepibus crescit: nobis observantibus in Etruria copiosissimè locis asperis & foveis: item circa Montepulium in praeputis clivis non longe à specu Frontignana, ad montem Lupi & alibi.

Varietas.

Folia magna varietate ludit, ut à multis in diversas species distracta sit.

Phillyrea folia tradente Dioscoride, proinde ac Oleastri adstringunt, proinde ad ea profunt quae attractionem desiderant, maximeque ad oris ulcera commendata, tum etiam i decocto ea colluantur. Quin & potum decoctum urinas mensetur ciet. Quae Arabes habent de viribus Mahaleb, quam Phillyrea Dioscori eandem esse ex sententia J. Bauhini superius dictum) vide apud J. B. Apud Recentiores nullum habet Phillyrea in medicina usum: ob perpetuae frondis honorem expectitur ad sepes toniles in hortis, viridariis & ambulatoriis.

CAP. IX.

- A. 1. *Sambucus aquatilis* seu *palustris* Ger. *palustris* seu *aquatilis* Park. *aquatilis* J. B. *aquatilis* flore simplicis C. B. *Water Elder*.

J. B.

Quarum amafia hinc Sambuci species, indeque cognominata, arbuscula est quinque aut sex cubitorum altitudine, caudice crassitudine sua manum complente; ligno tenero, candido, fragili, fungosè intus medullà, polito cortice cinereo obtecto, geniculatis ramis gemellis, ordine utrinque uno brachiato: ex quorum geniculis folia exeunt lata, angulosa, rugosa, Aceris minoris, vel Sorbi terminalis foliorum emula. Flores nonnihil odorati, in umbella candidi, tam lati aliquando, ut pollicis unguem aequent, quinquepartiti, sed circa umbellam continui: maxime verò qui extimi in ambitu sunt expanduntur, mediis intra umbellam exiguis conclusis, serisque se expandentibus, flavescuntibus. Acini rubri seu sanguinei, magnitudine baccharum spini albi semen continent planum, latum, rubrum, cordis effigie. Hæ baccæ, autore Trago, ingrati planè sunt saporis, ita ut degustanti nausæam & fastidia continua pariant.

Locut.

Ad aquas & fluviorum ripas, inter alnos in Germania, Gallie, Anglie, Italiae pratensis udis, convalliumque marginibus visitur. Umbellæ cum floribus Maio late conspicuntur: Autumno baccæ perfructur, nihilominus integra hyeme durantes, quo tempore tum reliquæ, tum possimum Bonosæ aves, summo pere eas expetunt, ut non raro etiam illis insectatæ capiuntur, notante Trago, cujus iudicio in elegmate exhiberi possent ad vomitiones ciendas. Hujus baccæ ad 5 ij. in jure pingui alterato comâ Absinthii serofitates per vomitum benignè evacuant. *Prævol. Medic. Pau-perum.*

2. *Sambucus rosea* Ger. J. B. Park. *aquatilis* flore globoso pleno C. B. *The Gelderland Rose*.

J. B.

Amabili florum candidiorum, magnorum, quinquepartitorum, unaque se expandentium, glomeratorum pile niveæ (unde nomen apud vulgus Germanicum invenit) instar, spectaculo hortos decorat frugiperda ista aquatica Sambucus. Floribus parvis destituitur, cetera precedenti similis, nisi quod flores propemodum odore destituti videntur.

Colore floris purpureo interdum sed rarè reperitur, quæ Sambucus rosea flore purpureo Ger. Tota hortensis creditur hæc (inquit Dod.) & cultura mangonio talis facta: quod & nobis videtur. Cum enim fructum proferre à nemine hæctenus observata fuerit, non speciem à precedente distinctam, sed ejus tantum varietatem natura ludente effectam verisimile est.

Ob florum in corymbis conglobatorum elegantiam in hortis colitur.

CAP.

CAP. X.

- A. *Laureola* Ger. Park. *Laureola semper virens flore luteo* J. B. *semper virens flore viridi*, quibusdam *Laureola mas* C. B. *Dwarf Laurel*; *Spurge Laurel*.

J. B.

Ad cubitos duos & altius grandescit stipite lento, aliquando simplici, aliquando in ramos aliquot diviso, quem subcinereus seu albicans tegit cortex, & fractu contumax, & flexuosus, foliis fere nudum, quæ circa fastigium potissimum gerit, eaque satis frequentia, adeo ut in orbem umbellæ instar diadant videntur. Laureorum emula, nec per hyemis asperitatem caduca, ex angustiore principio seu cervicæ sensum dilatata, crassa, glabra, nigricantia, splendentia. E foliorum inubus egreduntur pediculi unciales, crassiusculi, foliolis aliquot concavis vel totidem squamis vestiti, in fastigio *stipules* plures gestantes confertos velut in umbellâ, ex herbaceo luteolos, è tubo oblongo in quatuor laciniis acuminatas, foliorum æmulas expansas, fructuum rudimenta intimo recessu completentes, quæ in baccas excreverunt Juniperinis pares, nonnihil oblongas, primum virides, per maturitatem nigras, nucleo intus duro, Cannabis femine paulo longiore, medullâ interiore candida. Radix subest in aliquot partes divisa, longa, crassa, lenta, quæ difficulter evelli potest. Toti plantæ sapor fervidus.

In sylvis & sepibus, præsertim umbrosis, satis frequens est. Februario & Martii initio floret. Fructus æstatis fine & adventante Autumno maturitatem consequuntur & nigri fiunt.

Daphnoides Diosc. & Plin. vires huic conveniunt, siquidem folia gustatu os faucisque vellicant & inflammant. Eadem seu arida, seu etiam recentia potu pituitosa per alvum deiciunt; vomitus quoque ac mensis ciet: quin & cum commendata pituita & capite extrahunt, & mensis movent. Cæterum quindene ipsius baccæ [quinq; denare Plinio] purgationis causâ sumuntur.

Folia commendata os & fauces (ut diximus) inflammationi purgationis causâ sumuntur. Folium subvertunt, vomitum ciet, partes internas laxant & adurunt: Empirici nonnulli tum folia tum baccas exhibent hydropicis ad humores serosos evacuandos. Cæterum, inquit J. Bauhinus, non temere hæc plantam aut aliquam ejus partem præscripserimus ob insignem acrimoniâ, quæ tamen in aceto macerando corrigi potest.

Pulvis hujus in aceto macerata, exsiccatæ & comminutæ cancris inspersus prodest. Frigida & repellentia conveniunt in Cancro occulto, in ulcerato non item. *D. Bewley.*

CAP. XI.

De Chamælæ & Thymelæa.

Chamælæam & Thymelæam eodem capite comprehendo, quia & flore & fructu & facultate conveniunt.

Ratio nominis Chamælæa manifesta est. Thymelæam dictam volunt quasi Tithymelæam, quod Oleea ferat folia, & Tithymali instar alvum solvat: certe tum foliis tum qualitate Tithymalum refert.

Hujus generis notæ Characteristicæ sunt flores monopetali in quatuor laciniis acuminatas expansi, baccæ monopyreni, vis acris & cathartica.

Huc etiam referri potuit imò debuit Laureola.

1. *Chamælæa Germanica* seu *Mezerium* Ger. *Germanica*, seu *Mezerium vulgè* Park. *Laureola folio deciduo, flore purpureo*, Officinis *Laureola femina* C. B. *Lawr. fol. decid. seu Mezerium Germanicum* J. B. *Mezerium*.

Frutex est ad trium cubitorum interdum altitudinem excrevens, radice in aliquot partes divisa, minimi digiti crassitudine, vel etiam crassiores, longâ, atque se demittente, albâ; ex qua assurgunt virgulæ plerumque singulares, lentæ, teretes, teribus, obsequiosæ, cortice duplici tectæ, exteriorè cinereo, tenui, fragili, interiore exterioris virili, teribus albicante, valde lentæ & fractu contumaces, lanuginem quandam bombycinam dum divelluntur offendentes, cui subest lignum candidum, solum, medullâ paucâ præditum. Flores ad ramulorum latera sine pediculo, nunc singulares, nunc plures simul juncti ex nodulo ante folia prodeunt, palliduli, ex rubello purpurascetes, colore ad flores perfice accedentes, oblongi, in quatuor foliola mucronata, reflexa virili, odore suavi, in medio flammulae aliorum crocea. Folia ex tuberculis plerumque plura simul, colore herbaceo, Laureolæ folio perpetuo accedentia, molliora, nec ut illa splendentia. Baccæ cum maturitate rubentes, quæ relicatæ nigricant, quarum interior nucleus Cannabis semini similis, medulla candida. Tota planta, ut odore fragilis est exceptis floribus, ita sapore acerrimo & urentissimo.

Amat loca sylvatica & montana. In Germania & montibus circa Genevæ & alibi observatur. Flores (ut in descriptione dictum) folia anteverunt, & Martio mense exeunt. Baccæ in virgibus diu durant. In Anglia non habetur spontanea: sed ob florum præcocium aspectum pulchrum & suavem odorem nostratibus in pretio est, inque hortis & viridariis magno studio passim colitur. Variat floris colore pallidius rubente, & albo. Hujus baccæ Officin. Coccignidii sc. grana Cnithia vocantur. *Schrod. Cord.*

Vires.

Mezeri vix est ignea, acerrima, exulcerans & mordens; commandacatum fauces & œsophagum adurit, quia multumque vexante impressione. Lobelio & experientia testibus. Febres accendit, cordis precipitumque partium vires exsolvit, validissimè bilem biliosâque erositates purgans. Corrigitur macerando hor. 24. in aceto (ut Elleborus ac Elula) succo mali Punici aut Cydonii, Portulacæ, mucilaginis sem. Psyllii. Alii corrigunt infundendo in vino & iterum exsiccano: Alii triiduanam macerationem in aceto requirunt, singulis diebus novum affundendo, & tandem aquâ bene eluendo. Verum Folia, cortex, bacca quomodoque preparata & correctæ ob malignitatem rarissime in usum veniunt, nec nisi in tutiorum medicamentorum inopia & casu aliquo desperato exhibenda sunt, idque magna consideratione.

2. *Chamaelea Sabaudica folio utrinque incano, flore albo.*

Ad pedalem & sesquipedalem altitudinem affurgit, virgis in plures ramulos tortuosos & ad geniculâ seu divaricationes reflexos divisus & subdivisus. Lignum ejus supra modum fragile est, cortex cinereus. Folia Mezeri Germanici, sed multò minorâ acuminata, utrinque hirsuta, glauca summos ramulos occupant: in quorum etiam extremis Flores exsunt quatuor aut quinque aut plures simul conferti, pediculis nullis, nullo calyce excepti, è tubo longiusculo in quatuor foliola acuminata, alba expansi, staminibus crocea intus continentes. Floribus succedunt bacca longiusculæ, quarum rudimentum tantum videmus; nam planta Maii initio cum eam invenimus in flore tantum erat.

Locus.

In sylvis ad latera montis Saleva prope Generam. Folia sicca deglutata etiam post vicennium, fervorem & acrimoniam manifestam probebant.

Clus.

3. *Thymelæa Ger. Park. foliis Lini C. B. Monspeliaca J. B.*

Frutex est pollicaris interdum crassitudinis, cubitalis vix altitudinis aut amplior, & in multis virgas divisus, cubitales, rennes, pulchras, rectas, quæ septim perpetuò virentia folia, Lini ferè, sed majora, latiora, non obtusa cuspidè ut Chamaelea, neq. adeo fragilia, sed mucronata, lenta, & gummosum quiddam si dentibus aterantur præbentia. Flores fert in extremis virgis copiosos, tetrapetalos, Oleæ ferè similes, candidos, racematum ferè propendentes; deinde fructum baccarum Myrti interdum magnitudine, paulò longiorem, initio viridem, postea Coralli modo rubrum, carne succi plena Cerasolum instar; sub quo latet unguis semen, nigra fragilique pellicula obductum, & ferè vix saporis medullam obvolvens. Radix lignosa est & dura, in tenellis plantis Raphani modo efformata, crasso cortice recta, sed quemadmodum tota planta lento & admodum tenaci.

Locus.

In Italia & Gallia Narbonensi agris depressioribus inter alios fructus passim provenit. Clusius per totam Hispaniam locis asperis nati tradit.

Huius fructum coccum seu Granum Cnidium Antiquorum Botanici periores existimant. Officinis Mezeri Germanici bacca pro cocco Gnidiæ habentur. Cocco Gnidiæ vix ardens & fauces adurens: unde miramur Perdicæ & aviculæ Thymelææ baccis avidissime vesci. Ast grana non sunt bacca integræ rubræ (quæ fortè esculenta sunt) sed semina quæ baccis celantur. Rustici Hispaniarum singulis annis prope infinitas aviculæ hoc semine curvatis virgis & quibusdam lineis dispositis venantur, testibus Amato & Clusio.

Cavendum monet Camer. nè quis radice vescatur, quia paucis horis perimit.

4. *Thymelæa foliis Polygalæ glabris C. B. Sanamunda glabra J. B. Sanamunda Monspeliaca glabra Park.*

J. B.

Lentis & obsequiosis est ramis, cortice testis flavescente, in fila Mezeri Germanici in morem ductilis, per quos agminatim descendunt folia crebra, Myrtis similia, unciali plus minus longitudine, vix semunciam lata, in acumen definitiva, glabra: è quorum finis per integrum ferè ramum flores oblongi, parvi, ex luteo herbacei, quatuor foliolis decussatis constantes. Succedit granum rotundum, singulare.

Locus.

Vires.

In maritimo tractu Narbonensi prope Agdes oppidum collegit J. Bauhinus.

Mycono autore vix purgandi ei vehementer, & quæ in Chamaelea valentior: nam 3 β. pondere potestissimè alvum movet ac aquas evacuat, non sine torminibus & magno cruciatu.

5. *Thymelæa foliis candidantibus, Serici instar mollioris C. B. Tarten raire Gallo-provinciae Lob. Ger. Massiliensium Park. Massilien. Sanamunda 1. Clusii J. B.*

J. B.

Frutex est cubitalis, valde ramosus, radice nitens alè actâ, crassâ, quem cortex tegit mirè obsequiosus & lentus, in minima stamina non sine floccis quos lanam dicas carptam, ductilis, qualis etiam cortex velturum rami, sed superstrato denso tomento albedo, & quasi argenteo. Folia Myrti Tartenina magnitudine, nisi quod per extremum finis paulò latiora, in acumen tamen obtusius definitiva undique lanuginosa & tactu mollia, albidâ vel argenteâ, lucida; inter quæ flores exeunt, Oleæ similes, Clus. oblongi, in quatuor foliola per extremum divisi, colore luteo. Fructus [quemadmodum ex relatu accepit Clus.] Thymelææ ferè, sed nigricante colore.

Ideum Clusius folia carnosa esse dicit, aliquantulum hirsuta, gummosa, si mordentur amara initio, deinde acia & adurentia; ramos cortex exterior nigrescente, obduri, alio interiore lento; quæ nota non bene conveniunt plantæ à nobis observatæ in rubris maritimis non longe à Salerno in Italia: ut non mirum Lobelium separare Tarten raire Gallo-provincia à Sanamunda 1. Clus.

Locus & Tempus.

Circa Massiliam locis ad mare devexis, præsertim, collem Admont vocatum, squalidum, aridum, glareosum plurima fructuat. Frequens quoq. est [inquit Clusius] regnis Granatensi & Valentino, in apricis & Sole illustratis locis. Verno tempore, hoc est, Martio & Aprilis flores; Æstate semen pericit.

Folia

Folia sunt adurentia, uti dictum: ob purgandi facultatem rusticis Hispanis magno in usu. Sed ei Vires. frænis & xupere ejus purgandi vis, (inquit Lob.) non rarò dysenterias fluxuque immoderatos accerit: ideoque non nisi robustis & cum cautione exhibenda.

Clus.

6. *Thymelæa foliis Kali lanuginosis salsis C. B. Sanamunda 2. Clusii J. B.*

Cubitalis altitudinis frutex est, ramis lentis, flexilibus, carnoso & denso cortice intertextis, qui sub-lata exteriorè corte per totam plantam, præsertim circa radicem, Lini aut Cannabis modo in fila ducti potest. Superiores ramuleculi densorum, confertorum, lanuginosorum, & velut tomento quodam obtortorum foliorum comam pariunt, superiores minorum & mucronatorum, falsi nonnihil gustus, sed deinde acris & calidi. Exornatur hæc coma flavescens flosculorum, Oleæ simulum, nunc merosa foliola. Radix crassa & lignosa superioribus similis est. Fructum huius observare non potuit, quandoquidem Februarii florentem inveniebat petrolo & salebroso loco, maritimis Baticæ, inter Calpen & Estepona, montibusque Granatæ proximis.

Drachma pondere cum decocto Cicerum sumpta mirificè purgat per inferiora. Circa Calpen, Vires & ubi vulgo Burhalaga appellatur, nullus illius usus præterquam ad excalescendos fornaces.

7. *Thymelæa tomentosa foliis Sedi minoris C. B. Sanamunda tertia Clusii Ger. Park. Sefameoides parvum Dalechampsii Sanamundi 3. Clusii J. B. Cneorum Cæalp.*

Nos fruticem hunc in insula parva ad promontorium Siciliæ Pachynum dictum sic breviter descripsimus. Folia est illecebræ: caulibus & ramulis incanis, ut & supina foliolorum parte: Flor parvus, luteus, quadripetalis, seu potius monopetalus in quatuor lacinias sectus: Folia in crucis formam disposita.

Clusius sic describit. Superiores duos magnitudine excedit, candidioribus & multò lentioribus virgibus parior; [Ræte J. B. Ramos faciem densa, candida, cinerea lanugo obvolvit, quæ in majoribus virgibus parior;] quatuor cortex supra modum lentus est & frangi contumax: extremi ramuli frequentibus, parvis, illecebræ valde similibus, urentis etiam facultatis. Flores superioribus similes, interdum herbaci parvi, aliquando pallentes. Sed neque illius fructum Clusio observare licuit.

Florum cum superioribus: invenitur autem toto illo tractu maritimo, Meridiei objecto, qui ab Her. Locus.

Cæalpium fructum Thymelææ similem, tenuiorem, semine nigro huic fructui, si modò ipsius Cneorum sit (ut putamus) attribuit. Viribus cum præcedentibus convenit.

8. *Thymelæa Ethiopica Passerina foliis Bræyni. Cent. 1. cap. 6.*

Huius Fruticis ramus dodrantalis à Promontorio bonæ Spei ad D. Beverningb. allatus tenuis erat, in ramulos duos alios ductus, quorum singuli rursus in virgulas tres aut quatuor rectas dividebantur. Lignum huius niveum, cortice obductum rubicundo, qui in candidissimam lanuginem ferebat, corticis instar Sanamunde Clusii, discerpi potest; aquæ ac folia, vix semuncialia, angusta, crassiuscula atq. acuminata, Passerina quodammodo æmula, gustu initio paulisper adstringente; sed aliquantum mania mucilaginem abundè reddentia. His foliis ad extremitatem usque densè & undiq. stipatæ sunt virgulæ, ubi tandem circinatæ congestæ, acuminibus suis sursum tendentibus illas concludunt, & ex centro suo furculos duos aut tres perbreves tenuissime emittunt; quorum singuli pariter superiorem parte minutioribus quibusdam foliolis coronati. E foliorum medio flosculi tres aut quatuor, pallidi, in lacinias quatuor per extremum diffecti, Thymelææ similes emergunt, in ima parte velut album, tomentosum calyculum ostendentes.

9. *Thymelæa affinis facie externa C. B. Cneorum Matth. suffrutex J. B. fortè etiam Thymelæa minor Cordi ejusdem. Thymelæa minor sive Cneorum Matthioli Park.*

Suffrutex est elegans, cui multi rami, graciles, flexibiles, leni, furculosi, ab ima protinus tellure emergentes & humi diffusi. Folia nullo ordine disposita ramulis ambiunt, viridia, cutanea, Thymelææ veræ proxima, ingrati primùm, deinde amari saporis, nullâ aut perexiguâ (quantum quidem gustanti deprehendere licuit) acrimonia prædita. Flores in summis furculis sex, septem, aut plures, conferti, tetrapetali, ex rubro purpurascens. Centaurii minoris florum penè æmuli, ingrati etiam & amari saporis, alpestris tamen pulcherrimi. Actâ odorati, caput si ductus aribus admoveant tentantes. Iis succedit fructus exiguis, Thymelææ fructui haud dissimilis, non ruber quidem, sed candidus, oblongiusculus, semen continens cinerea membrana rectum, rotundum, Thymelææ grano par. Radix longa, minimi digiti uprlurimum crassitudine, interdum nigricans, majore vix ex parte flavescens, lenta, superna parte nonnunquam gracilior, unde rami flexibiles & humi dispersi emergunt, & subinde secundum alarum cava latius crassas fibras flavescens agunt.

J. Bauhino folia circa virgultorum fastigia conferta, virentia, Thymelææ multò breviora, obtusiora, glabra, quæ note optime conveniunt.

Provenit in multis montibus Viennæ Austriæ vicinis tantâ abundantia, ut rusticæ mulieres dum Locus. floribus abundat multos ejus manipulos in forum venales afferant exornandorum trichlorum gratiâ; alibi etiam in Pannonia sylvis, & ficcionibus pratis prope Francofurtum ad Mœnum. Aprilis plerumq. Tempus.

Florum candidis varientem conspexit Clusius inter Ericas prope Francofurtum loco dicto.

A Cneoro Matthioli J. Bauhinus diversam facit Thymelæam minorem Cordi: C. Bauhinus aliquæ hanc illius synonymam faciunt. Nos in descriptione Cordi nihil ferè invenimus quod non conveniat Terec Cneoro,

Cneoro, nisi quod Radicem gustu ad aliquot horas fauces & palatum Coccognidit instar exaltante & (scariacine esse scribat. Nos circa Basiliam & alibi in Germania fruticulum observavimus, quem pro Thymelaea minore Cordi habuimus, verum radicem non degustavimus. Mirum tamen videtur saporem radicis & foliorum tantum distare.

10. *Chamelea incana* & *lanuginosa* J.B. *Alpina incana* Park. *Alpina folio subter incano* C.B.

Clus.

Recto stione fruticat, ramisq; habet admodum flexibiles, tenaci cortice & qui difficiliter disrumpi potest obductis: folia admodum conferta, carnosa, Daphnoidis foliorum formam imitantia, multo tamen minora, & incana lanugine, inferne praesertim: pubescentia: flores simul congestos, tetrapetalos, dilutissime purpurascens, & lanuginosis colorisq; argentei calyculis prodeuntibus. Fructum non tricoctum sed unicum, oblongiusculum, tenui, miniatâ membranâ testum, fuscilenta carne, & fervedum nucleum in se continente praeditum.

Loc.

In hortis Belgicus cultam vidit Clusius, bisq; interdu in eodem anno florentem. Frigoris impatiens: Curia Viennae, Austriae, aliquoties ejus semen terrae credidit, & natas plantulas diligenter summiq; cultu conservare voluit, sed subsequens hyems semper corrupt.

Italicae originem suam debet.

C A P. XII.

A. *Viburnum* Park. vulgo C.B. *Lantana* sive *Viburnum* Ger. *Lantana* vulgâ, aliis *Viburnum* J.B. *The plant* *Healy-tree*, *The* *Adapharing-tree*, Ger.

J. B.

Hic frutex arborescens est, grandis quandoq; licet in amplitudinem magis diffundatur quam in altum assurgat, lignoq; constat fungoso & medulloso. E radice summo cespite vagante ramos digitali crassitudine emittit cubitales etiamq; longiores, cortice ruffo farinaceo pulvisculo conferto, materie pauca ac viridi, medullâ amplissimâ ac albâ. Folia ad Alnum vel potius ad Sorbum Alpinae accedentia, opposita, lata, sublonga, crassiuscula, in ambitu crenata, hirsuta, & pulvisculo albo, maxime inferna parte, quae ob id etiam magis candicat, conferta, gustu adstringente. Flores in umbellâ, odore florum Sambuci, candidi, caduci, quinque petalis, extrorsum modice reflexis, constantes singuli, in quorum medio stamina quina ferrugintum, longa, albicantia. Quos excipit supervenientes baccae, primum virides, deinde rubrae, per maturitatem nigrae, compressae, dulces & viscosae, sapore tamen nostro palato minus gratae; quamvis è rusticis multi his vescantur, quos ut citius maturecant supra paleas aut fenum reponere alterno stratu solent: Semen intus continet latum, compressum & striatum, offeo cortice interctum.

Loc.

In seipibus non infrequens est, solo maxime inculco & argilloso. Æstate floret, citius aut ferius pro tempestate caeli, temperie & conditione soli. Magna ex parte acini rubescunt Julio, Augusti fine demum & Septembri maturecant, ut testatur J.B.

Vires.

Tum folia tum baccae siccant & adstringunt, unde ad tonsillarum & gutturis inflammationes, columellae proidentiam, dentes vacillantes, alvi fluxiones commendantur. Folia in lixivio decocta capillos denigrant, & eosdem fluentes sistunt. Paratur è radicem corticibus sub terra maceratis, & subinde decoctis ac diu tussiviscum ad aucupia haud inutile. *Matth. Dod.* Veremur cum J.B. ne Matthiolus multa tribuerit Viburno quae sunt Rhois, cum eadem aliquando putârit, Ruellium fecerit.

Ex succis paratur optima aqua ad oculos. *Camer.*

Rura nostra (inquit Ruellius) *Vurnam* appellat, fluxu ferè invictam, & ob id fascibus ligandis utuntur; prout & alibi fere passim ubi provenit; unde peritiores Botanici eam Spiream Theophrasti esse existimant.

Cæterum *Viburnum* à viendo seu ligando dictum est: Viburnum enim non est alicujus particularis fruticis nomen apud Antiquos: à Recentioribus huic arbori ut proprium tribuitur, quia rami ejus sunt lenti unde & *Lantana* dicitur.

C A P. XIII.

De Rhoe.

1. *Rhus Sumach* J.B. *Rhus folio Ulmi* C. B. *Coriaria* Dod. Ger. *obsoniorum* Lob. Cluf. *Sumach* sive *Rhus obsoniorum* & *coriariorum* Park. *Common Sumach*.

J. B.

Rhus arbutifolia est, altitudinem hominis superans, parvulis ramis, subhirsuto cortice, potissimum circa fastigia vestitis; è quibus folia alternatim exeunt alata, Sorbi, quinq; aut sex conjugationibus, ex intervallo longiusculis dispositis conferta, costa tenui hirsute harentia; singularia folia oblonga, acuminata, hirsuta, serrata. Ramulorum fastigia inter folia forentissimum racematim congestos, Sambucinis finiles (Cæsalpino rubri & minuti) quos & racemosa grana excipiunt, orbiculata, Lenticulae modo compressa, rubentia, medullâ exigua, cuticulâ acidilapores obducta. Radix haud altè descendit, per summa caspitum hærens.

In

In collibus circa Monspelium, prope Castrum novum, & *Garrigue* dictis copiosè provenit. Clusius magnam ejus proventum Salmanticensi agro esse, jsticq; quæstus grati diligenter coli observavit. Multi (inquit) agri eo confici, nec minore ibi cura quam vineta, alioqui nec tam latè assurgit, & si cultura abijt degenerat ac sylvestris.

Ceduntur singulis annis enati furculi cubitales ad radicem usq; aut summam tellurem, deinde defecantur, in pollinem rediguntur, & in usum convertuntur ad paranda coria, qui usus in tota Hispania celebratissimus habetur. Tardè fructus suos ad maturitatem perducit.

Rhus Ponticum, Syriacum, Obsoniorum, Coriariorum, Rubicum apud Galenum non sunt arbores specie diversa. Sed Rhus Obsoniorum nihil aliud est quam fructus; Coriariorum quam folia & quam maturus, cujus acini quadantenus nigricant.

Folia & furculi teneriores hujus fruticis non minus olim quam nunc diem ad coria spissanda perficienda, celebres fuisse nos docent Theophrastus, Dioscorides, Plinius: unde patet ea adstringentis & defecantis naturæ esse.

Fructus ejusdem non minus usitati fuerè ad cibos condiendos, vel salis loco, vel cum Sale mixti ut Veteres testantur, qui usus etiamnum hodie à Turcis frequentatus est, ut scribit Bellonius. Nam in Heraclea ubi in vicinis montibus abundat, magnos facos venales videas hujus fructu plenos, quibus confusus cum sale & allis suis cibus non inluam gratiam conciliare norunt, asperso hoc condimento tam assis quam elixis cibus.

Notat Sylvius Rhois succum esse vice Omphacii in Gallia Narbonensi.

Cum ergo (ut diximus) Rhois folia & semen asfringant, refrigerent & exsiccant, hinc fluxum *Vari.* quemcumq; alvi, uteri, mensium, hamorrhoidum compellunt, vomitum sistunt, bilem obducunt, jejus in iulculis & foributionibus sumpta, vix exus adhibita. Dentes denigrant, putredini & Gangrænae resistunt: utilia experimento se agnovisse tradit Galenus ad crustas & uvulæ inflammationes. Gummi dentibus inditum odontalgiam sedat.

Rhus nomen accepit à colore coccineo acinorum. A voce *pi* Latinorum russum manasse condentur. *Bod. à Stapel.*

Rhus non videtur pertinere ad hanc classem ob paucam vel nullam pulpam nucleos ambientem; Peritiores tamen Botanici, quos sequimur huc eam referunt.

2. *Rhus Virginiana* C. B. App. *Sumach* sive *Rhus Virginiana* Park. *Virginian Sumach*, *Buckthorn*.

C. B. Park.

Arbutula est Rhoe vulgari major. Rami ex stipite pullulantes tenella cervorum cornua è cranio modo erumpentia adeo referunt, ut obiter intuentem fallant: similiter enim hirsuti sunt, eundem colorem, eandem figuram habent. Cæsi aut vulnerati lac pallidum reddunt, quod brevi in gummi formam crassescit. Folia alata, multo majora quam vulgaris Rhois, octo, decem, aut pluribus foliolorum conjugationibus composita, impari extremum nervum fere costam mediam terminante. Foliola hæc multo majora sunt, acutiora, molliora, viridiora quam Rhois vulg. per margines argute denticulata: quodlibet uncias quinq; aut sex longum. Folia superiora Jalsmini albi foliis similia sunt. Spica in summis ramis multo majores quam Rhois vulg. ad tactum molles & tomentosa, crassæ, fusca, è multis brevibus floccis composita, inter quos se produnt multi *fofoli*, minuti, floccis longè rubicundiores; quos sequuntur numerosa *semina* dense stipata, valde rubra, orbiculata compressa Lentium instar, quibus & minora sunt, sub cortice exteriore cutaneo nuculam parvam nigricantem habentes, testâ duriculâ nucleum album claudentem. Radix longè lateq; sub terra reptat, aliter humilior habetur in Horto Academico Leydeni.

Hujus species humilior habetur in Horto Academico Leydeni.

3. *Rhus angustifolium* C. B. in *Prod. descriptum*. An *Rhus Virginianum humile* Herman. *Hort. Leyd.*

In paucis differt à præcedente foliis, brevioribus nimirum, angustioribus, minus profundè crenatis, & minus viridibus. Fortè convenit cum Rhoe humili Virg. *Hort. Leyd.* Brasiliam agnoscit matrem.

C A P. XIV.

A. *Cornus femina* Ger. C. B. Park. *Cornus femina putata*, *Virga sanguinea* J.B. *The female* *Cornel*, *or* *Dog-berry-tree*, *or* *Butter-tree*, *or* *Pickwood*.

J. B.

Ex fruticum familia est quam Cornum femina vulgo vocant, multis stolonibus luxurians, ramis plurimum oppositis, cortice spadiceo, sed ramorum sanguine, odore vinoso prædito, mater alba & dura. Folia ad Corni fastigia quamproximè accedunt, atrovirentia, nonnquam robore asperso, bina ex opposito nalcantia. Flores in umbellâ gerit odoratos, candidos, quatuor foliis radiatis constantes: in medio oblique surgunt totidem ejusdem coloris *famina*, stylo recto subviridi. Bacca Hederaceis vel Juniperinis pares, sanguineis petiolis appendæ, primum virides, per maturitatem nigricant, lacunâ in umbilico parva perforata, in quibus osculum pulpa virente, acerba inflavi, nec sine amarore immerfum, striatum, nucleum continens album, amarum. Ligni materies, auctore Matth. dura ossileq; Corno minime cedens, virgis Corno tenuioribus, robustis, nodosis, cortice sanguinis modo rufescente.

T t t t t 2

Cæfal.

Cæspino fructus niger, ut in Ligustro rotundus, ossè binas cavitates habente, in quibus singula femina continentur.

Locu.

In sepibus & sylvis seu fructibus passim provenit tam in Anglia quàm in exteris regionibus. Æstate floret. Baccæ Septembri maturantur.

Lignum lanionibus ad verticula conficienda in frequenti usu est; nam durum admodum est & renitens, ideò, carnes facili penetrat exacutum. Tragus ad utensilia & rustica instrumenta, possitum verò ad carpos pertinentia conficienda expeti scribit ob durabilitatem.

Camer. tradit Italos ex hujus ligno aquam stillatiam elicere, quâ solâ strumas (siqua id fieri possit ratione) penitus discutiant; sin minus maturare parum & diminuire.

Fructum ingustabilem omnibus animalibus producit Cornus femina. At Cæspino à turdis multum expeti assentit: cui contradicit Dodonæus, baccas sapore ingratas, & volucrum nulli desideratas esse scribens.

Ananientia rura in agro Tridentino oleum ad lucernarum usum conficiunt & Cornus femine baccis decoctis primo in aqua, deinde torculari expressis. *Matth.*

In demorsis à cane rabido eundem habere effectum dicitur hujus lignum quem habet Corni maris.

Modestissimus in l. penult. ff. ad legem Pompon. de parricidis, antequam facco parricidæ inderentur, ostendit in more fuisse positum, ut virgis linguisque caderentur, nempè ex hac arbore sumptis, non, ut quidam legunt, sagmineis, aut, ut alii interpretantur sanguine rubentibus, quoniam infelicitissimum haberetur & maxime infame. *Magin.* & ex eo *Dalechamp.*

Hinc fortasse Veteribus Virga sanguinea dicta est hæc arbor; ni potius quòd virgæ ejus magna ex parte rubeant sanguinis instar.

CAP. XV.

De Rhamno.

Rhamni nominis etymon non occurrit; ita vocant Frutices quosdam Bacciferos spinosos, quorum nonnulli fructu sunt monopyreno, spinis longis validis qui hujus loci sunt.

1. *Rhamnus spinis oblongis, flore candidante* C. B. *cortice albo Monspeliensis* J. B. *primus Clusii flore albo* Ger. *secundus Monspeliensis, sive primus Clusii* Park.

J. B.

Frutex est magnus, totus spinis armatus, in caudice quidem magnis ut Oxyacanthæ *Matth.* in ramulis minoribus, cortice albicante: & quod observatione dignum, grandiores illi aculei, palmum circiter longi, rigidi, acuti, ex ramis enati, alios pariunt aculeos parvos, non minus rigidos pungentes, eodèq. loco *folia* magnitudine varia. *Rami* unà cum spinis cortice teguntur cinereo, *folia* suffultis Salicis, terna aut quaterna, indidem orta, fragilia, candidantia, succulenta, nullo insigni sapore prædita. [Vere natorum ramorum folia magna, spinæ parvæ] *Flores* pauci, Laureolæ folio deciduo similes, parvi, longiusculi, candidantes [subcærulei J. B.] extremis oris in quinque crenas divisi: quibus decidentibus feminis quoddam rudimentum relinquitur (inquit Clus.) At Cæspino observante baccas fert parvas, Oleæ figurâ.

Locu.

Nascitur multis Hispaniæ, Lusitaniæ & Galliæ Narbonensis locis, autore Clusio. Nos circa Monspehum & Florentiam Hetruriæ urbem copiosum observavimus. Floret Martio, pariter atque Autumno. Autumno nova succrescunt folia, interdum decidua.

Ufus.

Hujus folia Salmantiæ & aliis quibudam Castellæ locis, autore Clusio, cum turionibus ex oleo & aceto edunt primis mensis: nonnullam enim acrimoniam cum aciditate conjunctam habent, quæ saporis gratiam conciliat.

2. *Rhamni primi Clusii species altera* J. B. Park. *Rhamnus alter Clusii flore purpureo* Ger. *emac. alter foliis salis, flore purpureo* C. B.

Clus.

Hic, observante Clusio, primò fere similis est, sed humilior, & frequentioribus ramis fruticans; minoribus foliis & magis carnosis, salsoque gustu, superiore candidior: *Floribus* ejusdem planè cum illo formæ, sed purpureo planè colore.

Uno tantum loco invenit Clusius juxta Horivalem urbem, Orcellum Veteribus dictam, ac flumen Setabin Vet. nunc *Seguram* appellatam, Regni Valentini extremis limitibus.

- A. 3. *Rhamnus Salicis folio angusto, fructu flavescente* C. B. *secundus Clusii* Ger. *emac. primus Diofcoridis Labeo sive litoralis* Park. *Rhamnus vel Oleaster Germanicus* J. B. *Saltow: Thozn, qz Sea-Duckthorn.*

Frutex est tricubitali altitudine, quibudam in locis arborefcens, at ramis rigidis & frangi contumaciis; Oleæ foliis sed angustioribus, superne viridibus, inferius candidibus, perpetuis. *Flores* toti ramulis adnascuntur ad foliorum exortus herbacei, muscoli, quibus succedunt baccæ luteæ acini rotunditate & magnitudine Myrti, in fe numerosa congerie racematum compacti, ac ramis artè applicati affixiq. perexiguè petioli appendice, colore flavescente ac luteo, maturate crocato, sapore acido ac peracido, unico intus nucleo aut vineaco, non lapidofo ut Corni, sed quæ dentibus facile ateratur. Baccæ per totam hyemem virgæ adhærere. Radice nititur multifida, diffusâ. Totus autem frutex pulvere resperfus videtur.

Pro-

Provenit in arenosis maris littoribus propè Sandvicum Cantii oppidum & Delam. Item in mari *Loeniz*, timis aggeribus Lindsiæ Lincolnia copiosè. In Galliæ etiam & Hollandiæ maritimis plurimis locis provenit. Nos in arenosis propè Augustam Vindelicorum observamus; inq. glareosis ad Rhenum & Rhodanum amnem.

Floret Junio, post Autumnum demum baccas maturat, quas subinde (ut diximus) tota hyeme *Tempus* retinet.

De viribus nihil certi traditur. Scribit Camer. acinos purgaticum habere facultatem à quibus *Vires*. idam affirmari. Addit tamen, parari eis Rob, quod vehementer acidum sit, & attenuans & incidens ut Berberis fere, commendarique ad dysenteriam: quæ quomodo conveniant inquirendum.

4. *Rhamnus niger Theophrasti* Park. *tertius Clusii* Ger. J. B. *tertius, flore herbaceo, baccis nigris* C. B.

Clus.

Fruticosus est, frequentibus ramis, Spini in sepibus nascentis, & Pruna sylvestria ferentis magnitudine, cortice nigro tactis, & longis spinis armatis. *Folia* ex quibudam tuberculis ut in priore multa simul enascuntur, longa & angusta, carnosa, viridia, saporis adstringentis, & Rhabarbari saporis utinque referentis, perennia. *Flos* veris initio parvus, plurimus, & confertim juxta folia nascent. Æstate primo *fructum* fert, parvo Pruno sylvestri similem, rotundum, acerbum.

In incolis Granatenis & Murciani regni locis invenit Clusius inter alios fructes frequentem: *Locu*: ad quem postea missus est ejus fructus ex Hispania Lycii nomine, ex quo natæ plantæ.

Lycium Hispanicum *Leb.* Historici Ebrodenus auctores conjeclantur non diversum esse ab hac Rhamni specie, cum Clusius unam tantum plantam ex suis Lycii nomine donatam in Belgio provenire tradat (nimirum hanc) non duas. Vide locum.

Fructus decocto membra relaxata & dissoluta, atque etiam podagræ dolores utiliter foveri incolæ *Vires* referebant.

CAP. XVI.

Copiaba Brasiliensis Marggr. *Arbor baccifera Brasiliensis, fructu monopyreno, folio sesquipedali.*

Arbor est alta, cortice cinereo, superius in ramos dispescitur, habens *folia* sesquipedem longa, majora minorave, bina sibi invicem opposita, in extremitate tria junguntur; suntque oblonga, acuminata, nervo & venis paulum rufescentibus, superius viridiora, inferius diluta. In extremitate ramorum multi sunt congesti ramuli, quibus folia insident; ibidem & proveniunt rami florum, (quos tamen *Auctor non deseripit*) quibus succedit *fructus* baccæ Lauri magnitudine & figura, initio viridis, per maturitatem niger, paucissima carne subduli, à qua cutis crassiuscula facile detrahitur. *Lapidem* continet ovalem, haud durum, nucleo albo, farinacei saporis, non eduli; fructus tamen comeditur: exsugunt Brasilienses succum & expiunt cutem. Maturus est mensis Aprilis.

Folia huic arbori pinnata sunt & pluribus foliorum sesquipedalium conjugationibus composita.

CAP. XVII.

Arbor baccifera Brasiliensis fructu Piper respiciente. Pindaiba, nonnullis Ibra. Pison.

Piso.

Juxta Olinde promontorium speciosè ut plurimum nascitur, ob acrimoniam fructus cæterâque qualitates Piperis Brasiliensis æmula. *Folia* fert exigua & acuminata, & Olivæ foliis similia. Lignum ejus tenue. Procerâ est admodum arbor; & in summam altitudinem rectâ affurgit.

Menibus pluvius acini illius virent, sed maturecentes menibus Decembris & Januarii rubent, atq. decidunt: qui si fuerint delicatè nigrescunt, urinsque linguam, & aromaticum quid præbent, *Tempus*.

A jejunis manducati stomachum debilem corroborant, & discutunt flatum. Tum contusi & ap- *Vires*. plicati moribus serpentum medentur. Ex ejusdem fructibus in pulverem redactis & exsiccatæ gargarizata conficiunt contra frigidos gutturis affectus. Excoquantur ut referentur in Officiis. Culinis quoq. vicem Piperis præstant.

Ex arboris deniq. corticibus funes ignarii, quibus milites ignem foveant, conficiuntur.

CAP. XVIII.

Baccifera Indica trifolia, fructu rotundo monopyreno, pediculo longo. Molago-Maram H. M. P. 5. T. 23. p. 49. *Cerafo affinis.*

H. M.

Arbor procerâ est, *candice* crasso, multâq. ramulis rotundis, viridi-flavescentibus ac tomentosis donato: Lignum densum, albo-flavescentibus, cortice munitum crasso, cinereo, aspero, *Radix* rufa, graveolens, insipida. *Folia* terna simul juncta petiolis longis, rotundis ac tomentosis proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu crenata, superne lanuginosa, inferne

Tetete 3

inferne lenia, nervis aliquot è costa media, viridi- albicante ordine parallelo in latera excurrentibus; odor & sapor ingratus. *Floſculi* numeroſi petiolis longis ac lanuginofis infident: conſtant ii unico, rufo & piloſo foliolo ſeu calyce, *ſtaminulis* tribus candidis *apicibus* ornatis medium occupantibus. Singulis *floſculis* ſingula ſuccedunt *bacca*, rotunda, atro-virentes primum, dein viridi-albantes ac lanuginofa, carne intus viſcoſa ac ſubdulci reſerte; intra quam ſemen continetur ſolidum, albicans, nucleo candido.

Nacſitur ſylveſtribus Regni Malabarici locis, præſertim in *Paroe*: ſemper viret, floret & fructum fert.

Uſus in medicina nullus.

C A P. XIX.

Frutex Indicus baccifer hexapetalus, fructu rotundo monoppyreno nigro. 1. *Tijerou-Panel* H. M. P. 5. T. 16. p. 31.

H. M.

Arbuſcula humilis eſt, atque tertium pedes *Narum-panel* ſuperius deſcripſit, cui tum caudice, tum radice & creſcendi modo ſimilis eſt. *Folia* ſine ordine ramulis inherēt, oblongo-rotunda, acuminata, craſſa, denſa, glabra, ſuperne atro-viridia & ſplendentia, inferne ſubviridia, coſta media craſſa, è viridi flavoſcente. *Flores* rotundi, viridibus ac lanuginofis petiolis circa extremos ramulos proveniunt, rubefcentes, calyci exigu, ſubviridi, ac tripartito inherēt, ſex oblongo-rotundi, culpidatis, ac ſelle in medium expanſis foliis conſtantes, medium occupante *capitulo* globoſo, albicante primum, dein ruſefcente, punctis minutiffimis in ſuperficie notato, quod ipſius fructus rudimentum eſt. Floribus ſuccedunt *fructus* rotundi, nigricantes, glabri, carne intus ſucculenta acido-dulci reſerti, intra quam *officulum* continetur rotundum, nigricans, *nucleum* includens albicantem.

Fructus multis Regni Malabarici locis, præſertim in *Angicaimaal*: ſemper viret, floret, fructum fert.

Ceterum expreſſus è foliis ſuccus, & cum opii tantillo in initio febrium intermittentium exhibitus illarum paroxyſmos mitigat. Ex iſdem in aqua communi coctis ſemipitum paratur ad arthriticos dolores placandos.

2. *Katsjau-Panel* H. M. P. 5. T. 18. p. 35. *Præcedentis fructus minor ſpecies.*

H. M.

Arbuſcula eſt humilis, quatuor circiter pedes alta, caudice tenui, multique ramulis ſubviridibus donato; Lignum albicans, cortice cinereo, intus viridi, ſaporis acris & aromatici munitum; necnon ruſefcente ac fungoſo intus medulla reſertum. *Radix* verò inſipida, inodora. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, craſſa, denſa, glabra, ſuperne atro-viridia & ſplendentia, inferne ſubviridia, nervulis aliquot tenuioribus ac vix conſpicuis è coſta media viridi-albicante in latera excurrentibus; odor gratus, ſapor ſubacris. *Flores* & *Fructus* *Tijerou-panel* floribus & fructibus ſimiles.

Nacſitur locis montanis circa *Mangatti*: ſemper viret, floret & fructum fert.

De viribus autem nihil conſtat.

3. *Kaltsjerou-Panel* H. M. P. 5. T. 17. p. 33. *Panela minor foliis minoribus aromaticis.*

Arbuſcula humilis eſt ſeu potiùs frutex, atq, quarta *Narum-panel ſpecies*, præcedentibus haud afimilis, præterquam quòd folia minora ſint, oblongo-teretia, acuminata, ſuave-olentia, aromatica.

Proveniunt locis montanis & petroſis circa *Paracaro*: ſemper viret, floret, ac fructum proſert.

Viribus cum *Narum-panel* convenit.

C A P. XX.

Corinti-Panel H. M. P. 5. T. 14. p. 27. *Frutex Indicus baccifer, flore hexapetalò, fructu rotundo, racemoſo, monoppyreno.*

H. M.

Arbuſcula hæc *Narum-panel* ſuperius deſcriptæ altera ſpecies eſt, ſimilique modo, ac pari altitudine excreſcit. *Radix* albicans, cinereo ac lanuinoſo cortice recta; ſapor acris, odor aromaticus. *Folia* ſine ordine ramulis inherēt, oblongo-rotunda, acuminata, craſſa, denſa, glabra, nitentia, ſuperne atro-viridia, inferne ſubviridia, coſta media craſſa. *Flores* racematim proveniunt, conſtantq, ſex viridibus, oblongo-rotundis, ac extorſum reflexis foliis, medium occupante globoſo plano-rotundo, viridi, qui ipſius fructus rudimentum eſt. Floribus ſuccedunt *bacca* rotunda, primum virides, dein rubicunda, carne ſubdulci intus reſerte, intra quam *officulum* locatur rotundum, rubro ſuſcum, *nucleum* continens albicantem.

Fructus ubiq, in Malabar, & præſertim locis arenofis ac petroſis in *Candenante*: quotannis floret, fructuſq, fert, menſibus viz. Julio & Auguſto.

Viribus cum *Narum-panel* convenit.

C A P. XXI.

Arbor baccifera Indica racemoſa tetrapetalò flore fructu rotundo monoppyreno. *Kasjavo-maram* H. M. P. 5. T. 19. p. 37.

H. M.

Arbor eſt juſte magnitudinis, caudice mediocriter craſſo, multiq, ramulis nodofis donato. Lignum prædium, albicans, furvo cortice munitum. *Radix* fibrata, albicans, rubicundo cortice cincta, inodora, ſubſtringens. *Folia* geminata ordine parallelo ramulis inherēt, oblongo-rotunda, acuminata, glabra, nitentia, ſuperne atro-viridia, inferne ſubviridia, ſub-acido-aſtringentia. *Floſculi* inodori, ſubcerulei primum, dein purpuraſcentes, ad foliorum exortum racematim ſurculis proveniunt; calyci exigu, rubicundo ac quadripartito inherēt, quatuor ſubrotundis foliis conſtantes, octo *ſtaminulis*, rotundis *apicibus* ornatis medium occupantibus, inter quos *ſtylus* prodiit tenuis, ſurrectus. *Fructus* rotundi, glabri, nitentes, virides primum, dein alci, reſerti: intra quam *officulum* continetur, nucleum includens albicantem.

Fructus locis ſylveſtribus circa *Cochin*: ſemper viret, floret, & fructum producit.

Ex arboris foliis cum viridi curcumina in oleo coctis linimentum conficitur hyatidibus pellendis utile. *Vires*: Florum ſuccus cum linteis ponè aureos poſitus lippitudinem curat. Ex radice in oleo cocta litus paratur contra Arthritidem & Cephalæam.

Locus.

C A P. XXII.

Baccifera Malab. floribus ſpicatis dipetalis, fructu monoppyreno. *Wattia-Tali* H. M. P. 5. T. 32. p. 63.

Arbor eſt juſte magnitudinis, 20 circiter pedes alta, caudice mediocriter craſſo, multiq, ramulis in orbem diſſiſis donato: Lignum albicans, denſum, cortice munitum craſſo, furvo, inodoro, ſaporis unctuoſi, necnon medulla intus reſertum flavoſcente. *Radix* itidem furva, ſubſiſta, mucilaginofa. *Folia* ſubrotunda, acuminata, oblongis rotundisq, petiolis circa ramulos proveniunt, ſuperne eleganti virore ſplendentia, inferne ſubviridia, inodora, inſipida. Nervis aliquot è media coſta viridi-albicante, hiſcuſa, & in averſa parte tubercante, in latera excurrentibus. *Floſculi* ad foliorum exortum ſpicatim proveniunt: Sunt ii gemmulæ rotundæ, muſcoſæ, viridi-flavoſcentes, quæ aperta duobus conſtant foliis, his *ſtaminulis* tranſverſis, exteriora verſus reflexis, pluribuſq, flavoſcentibus *apicibus* ornatis. *Floſculi* ſuccedunt *Bacca* rotundæ, viridi-flavoſcentes, inodora & inſipida, unicum intus includentes ſemen rotundum, viride.

Proveniunt variis Regni Malabarici locis, præſertim circa *Crangamoor*. ſemper viret, quotannis floret, fructum fert, Januario viz. & Februario menſibus.

Arboris folia cum viridi Tabaco & Oryzæ inſuſo trita, ac ulceribus inveteratis & verminofis im-
poſita, potenter iis medentur. Ex iſdem in aqua coctis balneum paratur, adverſus algidas febres. E
floribus & fructibus contuſis, & in modulum colligatis, lacteq, muliebri incoctis conficitur erith-
num, quod algidis febribus mederi fertur.

Locus & Tempus.

C A P. XXIII.

Arbor racemoſa Braſſiana foliis Apocyni Breyn. Cent. 1. cap. 3. ſine nomine Marcegarvio deſcripta & deſcripta, Lib. 3. cap. 18. p. 194.

Breyn.

Arbor eſt Pruni altitudinem aſſeſtens, ramis peramcenis, umbram jucundam ſpargentibus, ſed quodammodo deorſum inflexis, cortice cinereo rectis: Quibus *Folia* gemina in acutum terminantia, directè ſibi invicem oppoſita, brevibus pediculis appendent, magnitudine & figura Apocyni 2. *Cluſt.* duriora & rigidiora, ſuperius levia & hilara virore micantia, inferius propter denſos & ſubtiliffimos pilos mollifiſcula inſtar Serici, atque ex cinereo argenteoſo, colore ſplendens, nervo conſpicio per longitudinem; & compulſus venis in latitudine prædita. Ramorum aſſugia inter folia *Floris* in peculiari pediculo truncaliſis, breviffimis petiolis more Berberis, numeroſos & denſos dependentes racematim ſuſtinent, è quatenus vel quins foliis flavis congeſtoſ, multis in umbilici ambitu ſtaminulis pallidis & ſubtilibus prædiſtis. Quos *Bacca* tandem excipiunt rotundæ Ribefi magnitudinis, ſed lutei coloris, quantum ex ſiccis obſervare hœuit. Materies eſt alba & lenta, Salicis ligno ſimilis.

C A P. XXIV.

Arbor Baccifera Indica fructu cuspidato monoppyreno. Mala-Poenna H. M. P. 5. T. 9. p. 17.

H. M.

Arbor est procera, caudice flavescente, cortice obducto cæruleo-albicante, rugoso, necnon ramulis subcinereis ac lanuginosis, in orbem diffusis, ornato. *Radix* rubescens, furvo cortice cincta, amara. *Folia* brevibus, crassiss ac hirsutis petiolis densa congerie circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, crassa, densa, glabra, splendens, superne atro-vididia, inferne subviridia ac lanuginosa, media costâ crassa, viridi-albicante, hirsuta: sapor amarus. Interim ipsis ramis *Gemmae* proveniunt subvirides, exiguae, rotundae, quadripartitae, quibus apertis quinque prodeunt *stipuli*, quatuor vel quinque, oblongo-rotundis, viridi-albicantibus, ac inferius subrubescens foliis singuli constantes, octo vel decem albicantibus surrectis *flaminulis*, flavescens *apicibus* ornatis, medium occupantibus. *Flosculi* succedunt *Baccæ* subrotundæ cum cuspidate in vertice, viridi-fuscae, glabrae, nitentes, saporis subamari & aromatici, unum inter Nucleum continentes.

Locum.

Nascitur variis Regni Malabarici locis, praesertim in *Rapoly*: semper vivet, quotannis floret, fructumq. fert.

Vires.

Folia cum ficcato Elephantis fimo in pulverem redacta, & relictis post curatas variolas ulcusculis inpersa, iidem mederi feruntur.

C A P. XXV.

Fyntex Indicus baccifer fructu racemoso, cuspidato, Ribium simili, monoppyreno. Tijerian Cottam H. M. P. 5. T. 11. p. 21.

H. M.

Arbuscula est humilis, caudice candido, cortice obducto cinereo, inodoro, acris. *Radix* albicans, acris, inodora. *Folia* crassiss brevibusq. petiolis circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, crassa, densa, glabra, superne viridia, inferne subviridia, costâ media albicat: sapor adstringens & sylvestris. *Flosculi* racematim proveniunt exigui, suavescentes, constant in quinque, viridi-fusci, subrotundis ac expansis foliis, quinque, viridi flavescens *flaminulis* medium occupantibus: inter quæ *stylus* prodit tenuis, viridi dilutus, capitulo subrotundo. *Flosculi* succedunt *Baccæ* rotundæ cum cuspidate in vertice, primis viridi albicantes, dein rubescentes, carne intus humida saporisque acidi referta. *Ribium* nostratibus haud multum abimiles, præterquam quod unicum tantummodo in singulis continetur officulum scabrum, albicans, plano-rotundum.

Locum.

Crescit multis in locis regni Malabarici, praesertim in *Warapuli* & *Paloeri*: semper vivet, quotannis semel, nonnunquam bis floret fructumq. fert.

Ujus.

Ex arboris foliis in aqua coctis fit oris collicio, gingivis flaccidis ac prætumidis curandis utilis. Etiam ex cortice in sero lactis cum semine cumini decocto gargarisma paratur, quod aphthis potenter mederi dicitur.

C A P. XXVI.

Kari-vetti H. M. P. 4. T. 54. p. 114. Arbor baccifera Indica racemosa, acinis oblongis monoppyrenis, flore tetrapetaloidæ.

H. M.

Arbor est mediocris magnitudinis, caudice crasso, flavescens, cortice obducto cinereo, multisq. ramulis rufis ac quadrangulis donato. *Radix* fibrata, albicans, cortice cinereo, intus rufo tecta, inodora, saporis acris. *Folia* bina & bina sibi invicem opposita, oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu serrata, crassa, densa, glabra, atro-vididia, superne splendens, inferne nequaquam, inodora, insipida: costâ media albicat. Tenella folia è ramis prodeuntia primis subcinerea sunt, dein purpurea, tandemque atro-vididia evadunt. *Flosculi* extremis furculis racematim proveniunt, exigui, suavescentes, insipidi, purpurei: constant in unico foliolo, sed in quatuor profundas lacinias diviso, sic ut plura videantur, binis *flaminulis*, luteis *apicibus* ornatis medium occupantibus. *Flosculi* pari modo succedunt *Baccæ*, oblongo-rotundæ, rubro-cæruleæ, intus carne succulenta & amara referta, intra quam officulum locatur candidum, glabrum, nucleum includens albicantem, subamarum.

Locum.

Nascitur ubique in Malabar, praesertim circa *Cochin*: semper vivet, quotannis fructus fert, mensis viz. Augusto, distat frugifera manet.

Vires.

Succus è foliis hujus arboris expressus, & cum sero lactis exhibitus egregium est vomitorium, humoreque biliosos ac pituitosos per superiora educendo ventriculum potenter expurgat.

C A P.

C A P. XXVII.

Calesiam H. M. P. 4. T. 32. p. 67. Arbor Baccifera racemosa, Vitis floribus acinis oblongis, compressis monoppyrenis.

H. M.

Arbor est praeclara atque speciosa plurimum, altitudine 60, crassitie septem pedum mensuram circiter aequans, multisq. ramis cinereis in orbem longè latèque diffusis donata: Lignum atro-purpureum, glabrum ac flexile, cortice obductum nigricante, crasso, molli, intus albicante, qui incisuris alibi vulneratus illico purpureus evadit. *Radix* fibrata, albicans, furvo cortice tecta. *Folia* geminata ordine parallelo tenuioribus ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, glabra, mollia, superne colore atro-vididi nitentia, inferne viridi dilutiora. *Flores* ramulorum extremis racematim proveniunt, exigui: *Vitis* vimiferæ *flosculis* perfimiles, inodori, inhaerent, calyci exiguo, subviridi, quatuor acuminatis ac viridi-flavescens foliis constantes, octo *flaminulis* albicantibus, flavescens *apicibus* ornatis, medium occupantibus, inter quæ *stylus* prodit flavescens ipius fructus rudimentum. *Fructus* pari fertilitate floribus succedunt, ac itidem racematim proveniunt, ovarium aut ribum adinstar, suntque bacca oblongo-rotunda, compressa, virides, tenui cortice cinctæ, intus carne succulenta ac insipida referta, intra quam officulum locatur viride, oblongum, compressum, nucleum includens candidum, ac penè insipidum. Insuper præter genuinis hujus arboris fructibus qui floribus succedunt, alii arboris caudici & ramis undique adnascuntur, genuinis fructibus majores, rugosi, forma renali, viridi-diluto cortice tecti, carneque viridi, densa, at humida, saporisque acerbis intus referti, intra quam exiguis ac rubicundis vermiculis subinde hospitantur. *Hi fructus nihil aliud sunt quam Gallæ seu tumores ex insectorum punctationibus excitati, ut sint ovorum receptacula & festum tenerorum alumnæ.*

Locum.

Provenit ubique in Malabar, locis viz. petrosis necnon in antiquissimarum ædium tectis: quotannis maturos exhibet fructus, Novembri scilicet & Decembri mensibus: cum verò floret antiqua decidunt folia, is praesertim in locis ubi flores erumpunt: atque foliola bina ab anno decimo ad quinquagesimum & ultra frugifera manet.

Vires & Ujus.

Ex ligno autem hujus arboris ensum ac cultorum vaginæ conficiuntur. Cortex pulverizatus, & cum butyro in unguenti formam redactus spasmo cynico, aliisque convulsionibus è gravibus vulneribus ortis medetur: iteni ulcera quævis maligna dolorèque arthriticos sanat. Insuper corticis hujus succus aphthas curat, & assumptus dysenteriae remedium est. Idem cortex cum cortice *Codam-puli* in pulverem redactus & exhibitus alvum movet, humoreque pituitosos & atrabiliarios ducit. E foliis & cortice in aqua coctis Semicupium paratur foeminis parituris, ut facilius & felicius succedat partus.

C A P. XXVIII.

Mallam-Toddali H. M. P. 4. T. 40. P. 83. Baccifera Indica racemosa, florum flaminulis binis, acinis monoppyrenis. Ex descriptione sua summo fructus insidere videtur, unde perinet ad genus eorum quæ fructu sunt umbilicato.

H. M.

Arbor hac medie magnitudinis est, caudice crasso, denso, albicante, cortice obducto furvo ac glabro, necnon ramulis subviridibus & lanuginosis ornato. *Radix* albicans, rubicundo cortice cincta, sapor acris & amarus, odor aromaticus. *Folia* brevibus ac lanuginosis petiolis alternatim ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu serrata & horrentia, superne atro-vididia, inferne subviridia, nervis aliquot è media costâ in latera excurrentibus: sapor acris & astringens, odor suavis. *Flosculi* circa ramulos ad solorum exortum racematim proveniunt, suntque gemmulae parvae, subvirides, è vertice duo candidissima *flaminula* pilis plumatis oblecta, velut duo exilia cornua, transversim emittentes: odor nullus, sapor acris. Hæ vero gemmulae maturiores fructus constituunt, ique sunt bacca exiguae, virides, carne succulenta & amara referta, intra quam exiguum locatur officulum glabrum, rubicundum cum nucleo intus, sapore Ceraforum nucleorum amulo.

Provenit locis montanis, atamen humidis ab imbribus frequentioribus, necnon in fluminum ripis circa *Combato*: quotannis fructus fert, Septembri viz. & Octobri mensibus, atque per 60 non raro frugifera manet annos.

Arboris hujus partes, radix, cortex, folia, fructus, specificum habentur adverfus Epilepsiam, Phre. Vires nitidum, similesque cerebri morbos remedium.

C A P.

CAP. XXIX.

Apfel seu Nalla Appella H. M. P. I. f. 52. p. 99. Arbor baccifera Malabarica flore umbellato odore, fructu rotundo monoppyreno. Tetragonia Indica.

H. M.

Arbor est mediocris altitudinis, radice crassifolia, plurimas fibras pilosas transversim emittente, colore croceo, ut & odore; caudice quinque aut sex palmos crasso, ramos surculos in alium diffundente, ligno albicante, medulla rufo-fusca. Surculi teneri virides sunt, quadrangulares, & in unguo, latere sulco striati. Folia bina & bina petiolis brevibus rotundis insident, oblongo-rotunda, anteriore brevi & angusta culmine, ad petiolum rotunda ora, in oris superiori minus minutis ac raris apicibus alia magis, alia minis eminentia, texturâ crassiuscula, solida, ac mollia, plana, glabra, superne obscuro virore nitentia, subius dilutiora, odore acuto, haud ingrato, sapore amaro & subacri. Costæ & nervi sunt viridi-clarissimi. Flores umbellatim proveniunt, suntque parvi, albi, seu ex viridi diluto albicantes, quatuor petalis, minutis & rotundis compositi, uno majusculo & latius se aperiente, magis etiam albicante quam reliqua stamina quatuor tenuia, albicantia, apicibus rotundis albicantibus dotata continent, ac stylum tenue, albicantem, seu viridi-dilutum, bifurcatum, viridi globulo, qui ex calyce rotundo emergit, ac primordium fructus est, insidentem, odoris fortis non injucundi. Floribus succedunt bacca rotunda, quæ cum immatura sunt coloris viridi-diluti, maturæ autem magis fusci seu nigri, intus officulum rotundum continent.

Semel in anno fert flores & fructus. Decoctum totius plantæ in fomentis & lotionibus capitis totius corporis, & speciatim arthriticis conducit.

Radix contrita & epota cum aqua lientericæ conducit; item cortex contritus & mixtus cum melle in cataplasmate. Radix cum aqua marina cocta sedat dolores podagras.

Oleum ex radicibus, aut potius earum corticibus extractum, tenue est & clarum, coloris aureo-flavi & rutilantis, odoris vegeti & pergrati, saporis subacris & subamari, prodest in febre frigida, uti & doloribus ventris flatulq, discutit unctum in partibus affectis.

CAP. XXX.

Draco arbor Clus. Ger. J. B. C. B. Park.

Clus.

Procera est arbor, Pinum procul intuentibus referens, adeo æquales semperque virentes sunt rami. Hujus truncus crassus, octo aut novem cubitales ramos, æqualiter nalcantes & nudos, sustinet, qui in summo fissi in alios ternos aut quaternos ramos, cubitales aut paulo ampliores brachialiter crassitudinis desinunt, nudos item & sine foliis. In summo gestantes capita plena cubitalium foliorum, unciali latitudine paulatim in mucronem desinentium, mediâ costâ densiore & eminentiore, ut in Iridis foliis, tenuium & rubentium in lateribus: mucronem planè representant ea folia, semperque virent, & Aloes vel Iridis modo invicem amplexando nascuntur. Truncus perquam scaber multis rimis dehiscit, humoræque fundit per caniculæ æstus, qui in rubram lachrymam densatus, Sanguis Draconis appellatur, eo quam sanè causam arborem hanc Draconem nuncupavit Clusius. Materia trunci firma est, ferrumque difficulter admittit, quod veluti fibris transversim & oblique excurrentibus consistit: at rami cum multo sacco prægnantes sint, satis facile cavi possunt.

Locus.

Olyssippe primùm vidit Clusius post monasterium S. Virginis à Gratia.

Ramus fructifer ab hac arbore avulsus, & ad Clusium ab amico quodam missus, pedali ampliorè longitudine erat, cui inhærebant alii ramuli multo fructu racematim compacto onusti. Fructui color hævecens, sapor aliquantulum acidus, magnitudo exigui Cerasi. Eum in summis capitibus nasci verissimè est, ut in Palma dactyli nascuntur, spatia tamen ut illa includi non intellexit, inquit Clusius. Hujus porro arboris recentia capita tenella sunt, & humilium Palmarum sive Chamæzaphis modo, cujus cerebrum in deliciis est, idè possent, nisi amaritudo prohiberet.

In insula *Pentia Jantia* (è Canaris una est) præpè Maderam provenire auctor est Aloysius Cadamustus: in insula Madera Thevetus: in colore baccaurum differt. Nam hic flavum dicit, qui subscibit Clusius; ille Venerum, id est, cereuleum; quæ quomodo conciliari possunt, inquirant alii. Ceterum Sanguis Draconis Officinarum Gummi est seu Resina obscure rubra, nigri admodum facillè liquefens, inque cum injecta flammam concipiens, non tamen luculentam; compressu aut attritu colorem rubrum sanguinem, seu cremescentem vegetum, reddens; agrè tamen & difficulter liquare quovis, seu aequo levi oleoso, solvitur five permiscetur.

Sanguis Draconis.

Vires.

Additrendi vi pollet, ejusque usus non infelix est ad muliebres & dysentericas fluxiones, cruentas excretiones, firmandos commotos dentes & roborandas gingivas. *J. Bauhinus se nullam insignem cum animadversis scribit in legitima ad reprimendos fluxus sanguinis.* Aurifabris & Gemmaris usum ejus esse scribit Parkinsonus ad encausta, & suppositi pro folio, (ut vocant) ad gemmas & lapides pretiosos illustiores & nitidiores representandos: Vitriariis etiam ad vitæ colore cremescentio tingenda, pro fenestris, &c.

Sanguinem Draconis Recentiorum Cinnabarin Dioscoridis esse docti pleriq, existimant. Cinnabaris recentiorum Antiquorum est Minium.

Plinius

Plinius & Solinus, qui Cinnabarin Indicani sanguinem seu saniem esse Draconis elisi Elephantorum morientium pondere, permixto animalis utriusq, sanguine tradunt, mercatorum fabulis decepti ita credidisse videntur. *J. B.*

Aliorum erroribus refutandis non opus est immorari, cum veritate detecta sponte sua concidunt.

Tacori folia Draconis arboris similia describit Clusius, cubitalis vel etiam bicubitalis longitudinis, uncialis verò latitudinis infima parte, deinde paulatim in mucronem gracilescientia. *Incolas c. 21.* Kayana & Wayapock, ubi nascebantur, aqua macerare dicebant, contundere, & in tenuia stamina diducere Lini aut Serici instar, quin & funes ex illis torquere ad tigna in suis fabricis colliganda idoneos.

Arborisne an alicujus alterius plantæ folia essent non adscriptum.

Pro fabula habeo cum Parkinsono & Lugdunensi quod tradit Monardes de Dracunculi figura hujus arboris fructui à natura inculpta. Fructus Draconis arboris Olyssippe ad Clusium missus Cerasi erat magnitudine aut Oxymyrrines, rotundus, tenui pelle contextus; quæ sublata offeus nucleus conspiciatur, qualis est in fructu Rusci, sed is nullam animalis, nedum Dracunculi tanto artificio fabrefacti figuram referebat. Verum rotundus erat, & lævis, & totus offeus, uti dictum.

SECTIO III.

De Arboribus bacciferis fructu polyppreno.

MEMBRUM PRIMUM.

De Arboribus bacciferis fructu dippyreno seu gemino in singulis baccis nucleo.

CAP. I.

De Jasmino seu Gelsemino.

Jasminum præcis Botanici incognitum flore ex oblongo tubo in quatuor lacinias expanso totidem folia æmulantes, perquam odorato foliis pinnatis, bacca diococa ab aliis fruticibus bacciferis distinguitur.

1. *Jasminum album* Ger. Park. parad. *vulgatius flore albo* C. B. *Jasminum sive Gelseminum flore albo* J. B. *White Jasmine*, oz *Jessmina*.

J. B.

Longissimis & lentis, licet tenuibus viminibus, & nisi sustententur appositis pedamentis prociduis donatum est, cortice viridanti interitis. Folia septem ad nervum alligantur, acuminata, Vicie foliis fere paria, glabra, atro-virentia. Flores velut in umbella, suavissimi odoris, ex oblongo, gracili tubo in calathum quinquepartitum explicantur, colore candido. In frigidioribus regionibus marcescunt flores nulli succedente fructu, unde nonnulli fructu prosum desitui, securè nimis affirmant, quos & nos dum secuti in Catalogo plantarum Cantabrigiensiū idem tradidimus. Verum nunc melius edocui tum à Domino P. Hermann, tum à Sr. Trümfetti Romano, fructum proferre, nimirum baccas subvirides semina rotunda, nigro circello notata continentis agnoscimus.

De loco hujus natali nihil certi traditum invenio, sed ut rectè Lobelius in hortorum angulis aper. Locis & pro prædiorum cavadiis furculo pangitur, ædque ornamenta regularium pedamentis erigunt adformis.

Jasminum album sicut odore fragrat, ita viribus multis pollet. Oleum ex floribus confectum Vires, crudos discutit humores, frigidis ac catarrhosis confert, & hyberno tempore utile est. Quibus autem temperatura contigit calidior, his dolorem excitat capitis, & si diutius odoretur, periculum adfert sanguis è naribus profluvii. Præcipua ejus utilitas ad contractos induratosque artus, articulos, tendines, nervosque calefacit, emollit, aperit. Uteri morbos arceat non solum hypogastriacis locis muliebribus illitum, sed etiam poti ad enematè usurpatum. Simili modo prodest & doloribus colicis quos frigidus & viscidus humor concitavit. Præcipuis florum usus est ad diapasmata & odoramenta, ad Chirothecas & linteamina odore suavissimo imbuenda.

2. *Jasminum sive Gelseminum luteum* J. B. *humilius luteum* C. B. *Jasminum luteum* Ger. *J. B.*

Jasmini vulgati ritu fruticat, virgultis viridantibus, angulosis, striatis; in quibus folia aliàs terna, Polemoni nonnihil similia, sed acutiora, firmiora quam in albo, interdum duodecuplo majora, ad Trifolii bituminosi culti folia magnitudine accedentia, aliàs verò pinnata ex una duabusve conjugationibus costæ annexis, impari semper uno alam claudentes. Flores eo ordine & situ quo in Jasmino

Vires.

Folia oleo incocta balsamum fundunt, si capiti inungatur, oculorum quavis tollens vitia, & visum corroborans: horum pulvis cum Croco ac pinguedine cuti illitus pruiginem ejus demit: ex radice ad peculiarem usum exprimitur oleum.

10. *Catu Fitzjagam-Mulla* P. 6. T. 53. p. 93. *Jasminum Indicum* flore polypetalo, candido, oris rufescentibus.

H. M.

Mulle seu *Jasmini* species est, & similis *Nalle-Mulle*, furculis solummodo languido virore in fulcum vergentibus. Folia dissimili magnitudine ac figura, modo oblongiora, sine cuspidate tamen, modo latiora, contrariis inter se semper pediculis opposita sunt, ante alia virore obscuro nitentia, sapore amara. Flores septem, decem, imò nonnunquam undecim petalis, è longo aculeatis, præ cæteris quoque angustioribus, in orbem expansis, è calyce virenti, fenis incisuris distincto, candidissimi, quamvis in oris elementer rufescentes, paulò latiores quàm *Tsjeregam-mulla* prodeunt. Præter *stamina* duo colore ad virorem inclinato, oblongis, croceis, planis apicibus prædita, *stylus* intermedium albicans, elongato, viridi & crassiflculo ornatus capitulo, è gemmula, quæ huic flori conica & rufescentis est, assurgit: odor jucundissimus.

Locu & Tempus.

Arenoso crecit solo ad *Cranganor* & *Catoer*, aliisque locis pluribus. Sempiternâ virescens comâ. Floret mense Junio Juhoque.

11. *Katu-Tsjeregam-Mulla* H. M. P. 6. T. 54. p. 95. *Jasminum Indicum* flore polypetalo candidissimo, fructu majore.

H. M.

Arbucula isthæc caulis est subvirescentis & lignosi. Folia situm & figuram eandem ac *Tsjeregam-Mulla* obtinent. Flores itidem candidissimi, inodori equidem, septem, octove frictis, protentis, aculeatisque petalis, ex perianthio angustiori & in luminatè complanato, plures numero furculorum cacumibus innituntur, quod in *Tsjeregam-Mulla* sæcis scilicet habet. Fructus idem ut in *Tsjeregam-Mulla*, sed majores.

Locu.

Loca amat areosa & saxosa montanæque. In *Cranganor* & *Coilan* plurima est: omnibus horis fructifera simul & florifera.

Vires.

Hujus folia ex oleo cocta oculorum tollunt vitia. Radix verò cum Calamo exhibitâ aromatico optimè cuspis serpentis moribus medentur.

12. *Katu-Mulla* H. M. P. 6. T. 56. p. 99. *Jasminum Indicum* flore pentapetalo candidissimo fructu *Tsjeregam-Mulla*.

H. M.

Arbucula est hominis altitudinem vix excedens. Rami duri, vetustiores è rubicundo fuscis sunt. Radix capillaris, rubra, in latum spatiat. Folia longiora, antèrâ stricta, in culpidem excurta, densa, glabra, suprà parte è fusco nitentia, pronâ candida, venâ recta in parte eminentè: faporis sylvestris, odor nullus. Flores albißimi, quinque, uno è latere rotundi, crassiflculi, extorsum reflexi constantes petalis, è calyce latis arcto, quinque incisuris emergentes, *Tsjeregam-Mulla* proximi sunt: una cum duobus exilibus capitatèc flaminibus, subalbidis, è capitulo fructus primordium consistente prodiit *stylus* bifidus, in summitate leviter rufescentis. Fructus *Tsjeregam-mulla* possunt videri.

Locu.

Locis gaudet arenosis, & provenit in *Oeliampera* & *Anjicaimaal*; sempiterna fronde: Quintili autem Sextilique mensibus floribus exornatur.

Usus.

Succus foliorum olei inservit coctioni, & præterea nullum præstat usum.

* P. 4. T. 47.
48. p. 99.

13. *Rava-Pou* * H. M. seu *Jasminum Indicum* bacciferum flore albo majore, molis olente, vel *Arbor tristis* de die altera. D. Cornelin.

Arbor est procera, *candice* crasso, denso, albicante: cortice obdueto atro-purpureo; glabro, inodoro, insipido, necnon ramulis atro-purpureis, intusque fungosis, cæu frondibus umbrosis in latum diffusis, ornato. Radix albicans, rufo cortice recta, inodora, faporis adstringentis. Folia geminata ordine decussato rotunda, rufis ac lanuginosis petolis circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, mollia, glabra, densa, splendens, superne atro viridia inferne subviridia; costa media crassa, rotunda, albicat. Flores in ramis tenerioribus nascuntur, pediculis oblongis, rufis ac lanuginosis, è foliorum interna sede prodeuntibus inherentes, copiosi, hoc est, terni, quaterni aut plures simul fere congesti, candidi, Jasmini aut potius *Hyacinthi* tuberoli floribus forma, magnitudine, nèque pares, immixtiisque foliis, ut illi, constantes, sed pleniores, multiplices foliorum texturâ, odoris fragrantissimi, & haud multum à Jasmini aut *Tuberoli* florum odore dissimiles. Solent autem noctu in flores explicari, & oriente Sole, simulatè ab ipsius radiis illustrari incipiunt, illico decidere, vel antipathia quadam, vel præ nimia fuce tenuitate, quem radii Solares absorbunt, nam quos Sol non attingit diutius in arbore hærent. Floribus fructus nonnunquam succedunt, globosi, virides, exiguo à latere umbilico præditi, tenuique cortice cincti: huic lignosis subest cortex, *medulla* includens oblongum, rotundum, albicantem, faporis amaro-dulcis & adstringentis.

Locu.

Non provenit sponte in Malabar, sed aliunde advecta est. Semper vires, fragrantissimâque, fert flores, qui Sole occidente explicantur, & oriente decidunt.

Vires.

E foliis hujus arboris in aqua coctis potus conficitur, qui mulieribus parturientibus exhibitus partum accelerare dicitur. Cortex in pulverem redactus, & ulceribus inspersus luxuriantem & fungosam carnem excicat & tollit.

Hortus Leydenfis *Herman*. habet *Jasminum Americanum* trifolium odoratissimum flore albo. E: *D. Wastou* nuperimè recepit *Jasminum novum* latifolium ab Insula *Barbador* dicta.

C. A. P.

C. A. P. II.

De Ligustro.

Ligustrum à ligando dici verisimile est, quia virgulta ejus ob lentorem & fragilitatem facile flectantur & circumvolvuntur. Ligustrum vulgare non esse Cyren Græcorum probatur, quia nec in arboream magnitudinem unquam excrevit, nec folia ejus capillum rufent: quæ Cyri apud Dioscoridem notæ sunt. Unde neque *Alcanna* seu *Henne Arabum* esse potest, cum Arabes plerâque, quæ ab *Alcanna* esse Dioscor. capite de Cypro transcripserint.

Floribus racemosis albis, baccis nigris dipyrenis, viminibus lentis ab aliis fruticibus distinctum.

- A. 1. *Ligustrum* J. B. Ger. vulgare Park. Germanicum C. B. *Pibet*, or *Pimpint*.

J. B.

Frutex est elatior, radicem hinc inde per obliquum spargens, crebris virgis lentis & in ramis divisis constans, cortice cinereo obtectis; præsertim vero stipites & rami crassiores tali cortice vestiuntur: nam ramuli virides sunt, matere albidâ, dura. Folia bina adverso fitu ex intervallis oriuntur, oblonga, angusta, figura ad *Salicis* folia quodammodo accedentia, sed breviora, crassiorâque, atro-virentia, laviâ, nitentia, gustu acri & subamari, non sine adstrictione. Flores in ramorum summis profert suavitèr olentes, candidos, racematim congestos, quorum singuli quaternis, quinis aut fenis foliis constanter, apicibus ex luteo herbidis, qui decerpit statim flaccescunt, quos excipiunt *baccæ*, racematim quoque, in pyramidis figuram aggestæ, Hædere baccis minores, leviores ac nigriores, Juniperinis æquales, initio virentes, per maturitatem nigricantes, continentes bina grana, hinc gibba, inde compressa, cortice spadiceo, carne exalbidâ, vel digitorum levi pressu fragilia; sapore amaro ac injucundo, quamvis quibusdam aliquid dulcedinis habere videntur.

Variat interdum, adnotante Trago, floris colore luteo; sed rariis. Foliis argentatis & auratis. *Breyn*.

In sylvis, vepretis & sepibus frequens est Angliæ, Germaniæ, Galliæ, Italiæ, &c. Floret tota *Leoni*.

Foliorum decoctum, corutivæ aqua destillata commendatur ad ulcera & inflammationes oris gar. *Vires*. garlatu, ad carbunculos, pudendum ulcera, & ambusta colluta. Flosculi aceto macerati, fronti, impositi capitis dolorem sedant.

Acinis Ligustri maturis quidam rubello vino nigrum inducunt colorem. Solent etiam illi tam nigrum quam Venetum colorem præstare, quo nomine ab his qui charulas luforias aliâve picturas varis coloribus illuminant leguntur.

Hymæ baccis vescuntur aves, præsertim Menula ac Turdi. Frutex propter lenta & flexibilia vimina, furculôq, densos, & folia hilarè virentia ad toparias fœnas expetitur, quos non inelegerat convestit. Recte *Laurembergius*, Inter omnes frutices arbores & herbas nihil est quod in tot figurâ & elegantias effingi, flecti aut formari tendens queat ac Ligustrum. *Horculi*. l. i. c. 30.

Vires à *Matthiolo* Ligustro traditas ab eo potius effectas rationabiliter, aut aliunde mutatas censet J. B. quàm experimento cognitâs. Ex gustu (inquit) quivis facillè vel mediocriter versatus unicuique plantæ vires probabiliter assignare possit. At pro veris & compertis prodere non debet.

C. B. prod.

2. *Ligustrum myrsifolium Italicum* C. B. Park.

Hoc ad Ligustri vulgaris modum excrecere & in ramos brachiari audio. Rami rotundi sunt, læves, nonnihil rufescentes. Folia atro-virentia, vulgaris foliis & latiora & longiora. Myrti Ligustri folio nomine Patavio habuit C. B.

Ligustrum fol. laciniatis ad Syringas perinet.

3. *Ligustrum Orientale*, seu *Cyprus Dioscoridis* & *Plinii* Park. *Ægyptium*, *Cyprus Græcorum*, *Elbanne Arabum* J. B. *Lig. Ægypticum latifolium* C. B. item *Lig. Ægypti Angustifolium* ejusdem.

Fruticis potius vegetioris quàm arboris proceritate adultam in villis [Ægypti] inquit *Vellingius*, passim compertam habui, confusa ramorum sylva, cutorum negligentia latius implicatam. Olive foliis non abimilia producere vidi, sed latiora, & sub grato virore magis tenella, sapore acidulo subadstringente: cum ternis tantum quaternisve ordinibus tanquam alii, sed pro virgularum longitudine densi, duodenis, pluribûque ramorum latera stipant; hic tamen ut inferiora folia ampliora, apicem vii ullo superflite. Flores Alpino coloris cinerei non acuti, Sambuci floribus proximi, minores tamen; Rauwolfio ex luteo pallidi sunt, odoris suavis, ac modum acuti, Moschi: concobasti ita æquali ut surrectum latrunculi instar [flet. J. J. Bauhinio Baccæ numerosissimæ, nostratis Ligustri baccis fere pares, magis sessiles, coloris cinerei fere [in sicca] quatuor decussatis impressionibus offitantes, semine refertæ copiosissimo, minuto, Melochi & figura angulosa & magnitudine æquali, coloris rufi, faporis strenuè adstringentis, idque citra omnem formam.

C. Bauhinus *Cyprus* seu *Alcannam* Rauwolfii, à *Cypro* Alpini separat, partim ob diversitatem figurarum, partim quia Alpiniorem subcinereum Sambuci floribus minorem *Elhanne* fuit.

U u u u u u 2

tribuit.

tribuit. Verum quod ad figuras attinet, Alpini iconem damnat Vellingus & vitiosam esse ostendit; neque florum color aut magnitudo multum diversa describitur à Rauwolfio & Alpino; ut eandem ab utroque plantam descriptam non dubitemus.

Locus.

Vires.

Ægypti incolæ est, ibidemq; omnibus notissima. A Turcis & Mauritanis ob suavem odorem moschi æmulum quem flores exhalant magni fit, & diligenter custoditur, nè hyeme pereat.

Cypri folia ex Diofcorido adstrictoriam vim habent, quare oris ulcera, & aphthas ipsas commendata medentur, [item ulcera capitis manantia, & collectiones & condylomata. *Plin.*] & illa tum febrilis inflammationibus, tum etiam carbunculis profunt. Eorundem decoctum igni ambusto & luto applicatur. Rufant & capillis tuta & illa folia, five in Struthii succo maderunt. Flos ex aceto trius & fronti inductus capitis dolorem sedat. [Folia aut eorum succus stomacho illinuntur & vulvæ concitata. *Plin.*] Idem combustus in cruda olla nomas sanat, & putrescentia ulcera per se & cum melle. Succus Cypri nervis, articulis, & algoribus prodest. Acini contra phthiriasin, item contra intertrigines utiles: sanant & gallinaceorum pituitas. Cæterum quod ex flore preparatur Cyprinum unguentum, (oleum vocat Plinius) odoratum est, ac nervos exalcat ac molit, siquidem ferventi naturâ prædatorum medicamentorum misturam accipit.

Adit Paulus Cyprum aptè remediis hîc admisceri quæ ad lienem conficiuntur. Hæc ex Vetteribus.

Magni porro Ægyptii (ut scribit Bellonius) ex Cypro reditus. Folia enim siccata in pulverem redigunt ad tincturas suas. Nam per totum Turcicum Imperium consuetum feminis manus, pedes, parteq; pilos flavo rufoque colore tingere, viris verò eodem ungue rufare: additq; alumine capillos pueris tam maribus quàm femellis inficiunt; necnon equis pilos, pedes, mulcarum. Regionum illarum feminis decorum habetur, femora, epigastrium parteq; pudendas flavo colore tinctas habere, id quod hoc pulvere efficiunt balneo egresse: Tunc enim tinctura facilius imbibitur.

Vellingus flores *Elbanne* mulierum [in Ægypto] potissimum delicias esse scribit, canistrifque plebis in balinea deferri, in quibus illæ, lymphatæ, dicam an lymphaticæ totos dies inguini cuticulaque perpelienda operam dant. Decocto foliorum in aqua simplicis crines desucentes firmant, & ingratum pediculorum sodalium excludunt.

Eodem illo ungubus hemicycli formæ alutius hærentem notam appingunt: atq; ut olim Confcripti Patres lunulatis caligis ordinem suum, sic illæ lunulatis ungubus nescio quod elegantia speciem proferunt, aurantiâ mali colore confectiores.

Folia apposita in usu frequentissimo sunt ad dolorem capitis. *Alpin.* Ex pulvere foliorum cum aqua mulla paratur emplastrum ad pedes exulantes ferenteq; exsicandos efficacissimum, [pedibus appositum & per horam retentum.] Pulvere etiam hoc ad ulcera oris gingivarum, & pudendorum maxime utuntur.

Duas Lignif. Indici species proponit Bontius quem consule. Una est Alcanna, altera est Lignif. Indicum *Garcie* Negundo dictum.

C A P. III.

De *Alno nigra baccifera*.

A Foliolorum similitudine *Alni* nomen adepta est, quamvis à vulgari *Alno* toto genere diversa, cum baccifera sit. Foliis latis subrotundis, baccis nigris, vi cathartica, ab aliis fructibus discretu facilis est.

A. 1. *Alnus nigra baccifera* J. B. C. B. *nigra sive Frangula* Ger. *Frangula sive Alnus nigra baccifera* Park. *The black Alder-tree*.

J. B.

Arbustula est quæ complures à radicibus restas edit virgas, sex vel octo cubitos plus minus altas, pollicaris crassitudinis, in ramulos tenellos divisa, cortice exteriore quidem fusco, sed glaucis maculis asperso, quo detracto alius apparet croceo tingens. Ligni materies candida & fragilis, medio tenus rufescente quadam medullâ fasciâ. Folia ad Alnum ascendente, vel, ut vult Matthiolus, Corni & Virge sanguinea, per ramos, ex oblongo rotunda, in mucronem obtusum definitima, atro virore nitida, nervosa, ex quorum alis *stipula* coarctatos proferit, sed singulis singulis pediculis nixos, parvos, pallecentes; *baccis* succulentis, primùm virentibus, dein rubris, demum nigris, ingrati planè saporis, [Tragus malignum dicit] in quibus grana bina Lentibus majora, compressa, in quibus nucleus. Radix per summa capsum vagatur.

In sylvis usque peraspe reperitur tum in Anglia, tum in exteris regionibus. Floret Maio, Septembri & Octobri fructum maturat.

Flavus hujus arbustula & medius cortex, tritus cum aceto, & scabiei illitus, intra paucos dies illam sanat & exsiccat. Estque hoc experimentum singulare. Idem in aceto decoctus putridis dentibus collatione prodest. Cortici vis inest non modica tum exsolvens tum adstringens; ideoque Rhubarbari modo alium ducit, & viscera roborat: idem bilem & pituitam expurgat, quietam hydropicorum aquas ducit. Decoquitur cortex cum Eupatorio comm. Pontico Abinthio, Agrimonia, Cuscuta, Lupulo, Cinnamomo, Foeniculi, Apii, & utriusq; Intybi radicibus ad hydropem, malum corporis habundum & Ictericam: daturque potandis ali affectis ʒr. pondere. Cortex ab arbore delibrari debet in ipso statim Veris principio, & in umbra sicari, siquidem viridis vomitiones movet. Quod nè faciat etiam decoctum duobus tribus diebus quiescat oportet, donec flavus color in nigrum vertatur. Cap. Hofmanno corruptio hîc subolet.

Dodonæus

Dodonæus ob violentiam purgationis corticem hunc Rusticorum medicamentum appellat: expurgat enim (inquit) non modò per inferiora sedem, sed etiam per vomitum cum magna ventriculi perturbatione & molestia.

Novi (inquit Schwencfeld.) ejus usu Agricolas hydropicos factos & panem suffocatos fuisse repentina maligna materia repercussione. Eapropter ab ejus usu abstinentum suadeo, nisi probe fuerit evacuatum corpus.

Flores apibus grati. Folia latum feruntur bobus ac præcipuè vaccis pabulum, quæ horum pastu lac reddunt copiosius. Hoc nobis minime videtur verisimile: quomodo enim planta adeo vehementer cathartica idoneum bubus aut vaccis pabulum esse potest?

J. B.

2. *Alnus nigra baccifera rugosiore folio, seu major* J. B.

Per omnia major est hæc species, caudex, rami, reliqua: cortex exterior tenuis, foris cinereus, intus virens, cuius subest crassus, in plures dividiuus, intima facie quæ lignum attingit flavus; laminæ verò in quas deduci potest, vel croco saturata vel vericolicolor, rufus, flavo, filamentisq; albidis, sapore amaro. Folia quàm in vulgari *Alno* nigriora, multò ampliora, palmo longiora, 2½ uncias lata, subrotunda, rugosa, atro-virentia, splendida, crenata. *Flosculi* bini simul aut singulares ex petiolo non longo adherent, colore herbasco, in quatuor lacinias mucronatas divisi, totidem apicibus virentibus interjectis, stylo in tria cornicula extorsum reflexa diffecto.

In Burgundia montosis alperis prope S. Hippolytum, & alibi provenit. v. J. B. Carbones commendantur pro pyrio pulvere.

Locus: J. B.

C A P. IV.

A. 1. *Berberis dumetorum* C. B. *Berberis* Park. *Berberis vulgo, quæ & Oxycantha* putata J. B. *Spina acida sive Oxycantha* Ger. *The Warberry, or Hipperridge-bush*.

J. B.

Inter arbores & frutices ambigit, modò humilior, dense fruticans, modò procerior caudice satis crasso donata: tota tamen perquam minacibus spinis est armata, duabus tribusve uplirum ex eodem puncto emanantibus; quò loci & folia prodeunt, ad Pruni sylv. quodammodo accedentia, sed ex angusto principio latefacientia, spinulis in toto ambitu mollioribus donata, sapore acido, sed quæ primâ germinatione sinuosa videat, & pungentibus spinis horrida. Flores in ligulis dantur, odore gravi: quibus *baccæ* succedunt cylindraceæ, tenues, per maturitatem pulchre ruberiviridiflavescens, & huic materia albidâ, satis fragilis, cum modula ampla. Radix multifida, non crassa, nec altè descendens, in terra summo se continet, egregie flava sub primo cortice.

Sponte nascitur multis in locis, incultis, sylvis, fruticibus, campestribus, montanis, siccis & aquis: *Locus*. & rivulorum ripis ac collibus etiam potissimum gaudet. Quantum observavimus in Anglia collibus cretaceis præcipuè provenit, ut in sepibus prope Walden oppidum in Essexia. In agro Basiliensi, Alsatia, & alibi in Germania copiosissimam in sepibus observavimus.

Baccæ refrigerant & astringunt, appetentiam excitant, ventriculum roborant. Proinde cum Saccharo condite usus fuit frequentissimus in morbis ubi refrigeratione & adstrictione opus est, ut in Febrilibus, Diarrhoea, Dysenteria, &c.

Quod ex acinis exprimitur vinum austrius acidiusq; est quàm quod ex Mali Punici succo fit: utile autem est ventris fluxionibus à calore oris fissendis: unde coeliacis, cibum rejicientibus, & dysentericis exhibetur. In febrilibus fuit extinguit, & appetitum languentem recreat excitat.

Scimus baccarum succum, quemadmodum & cortex decoctum item & foliorum contusum succum cum aceto plurimum profuisse in calidis doloribus dentium à fluxione biliosa vel serosa obortis. J. B. In doloribus capitis à causa calida fronti applicata mollit, & ad intinctus, ad patientiarum margines exornandos, & ad usus medicos prædictos reservari.

E foliis viridibus tenellis Maio mense sunt intinctus haud secus ac ex Oxalide ad appetentiam excitandam, ad refrigerandum, fabricantibus & temperamentis calidis utilissimis.

Cortex lixivio maceratus flavo colore tingit. Radicum cortex medicamentis adversus icterum admiscetur non sine successu. Cortex interior flavus tam ramorum quàm radicum, vel in cerevisia aliòve liquore decoctus, vel potius in vino albo aut Hispanico infusus & potus experientia nostra in ictero remedium est præstantissimum.

Vinum album tenue, in quo medianus ille cortex Berberis, qui inter extimum & ligno adherentem est, lineo panno involutus per trium horarum spatium maceratus fuerit, misceat si bibatur purgare Clusio pro secreto communicatum est.

C. Bauhinus Berberin sine nucleo pro distinctâ specie ponit, quam nos pro accidentali varietate habemus.

Altius autem in hortis curiosiorum, ut & Berberis acinis majoribus.

Simonis Pauli, elegans encheiresis parandi Tartarum à succo Berberum; Quadripart. Botan. n. majoribus.

Class. 2. pag. 105. R. Succus Berberum ʒb ʒj. Succus Limonis ʒij. melle, digere per biduum in arena calida, deinde filtrata, postea evaporata ad dimidium, sed cave ne plus quàm calefaciat, colatum hunc succum ubi per aliquot dies in loco subterraneo recondideris, cerpes Tartaro suo virescunt fundum & latera incrustare: separa succum per valis inclinationem, & icterum exhalare fac ad dimidium, ut residuum in eo Tartarum.

Berberis sine nucleo. Berberis acinis majoribus.

Uuuuuu 3

tari

tari compares; quem ac priorem vasi vitreo inditum blandissimo calore exsiccata & usui serva.

Ori & ventriculo gratum saporem conciliat, corruptioni humorum & astibus febribus insigniter refilit.

Berberis vox est Arabica Averroi & Officinis usitata. Spinofus est frutex, fructu in racemos congesto, oblongo & cylindraceo rubente, acido.

2. *Noela-tali* seu *Berberis Indica Aurantiae folio* H. M. P. 4. T. 56. p. 119.

H. M.

Arbor est medice magnitudinis, caudice mediocriter crasso, albicante, denso, cortice obducto cinereo, multiq; ramulis viridibus donata. *Radix* rufa, nigricante cortice tecta, necnon fibris suis late per terram diffusa; sapor astringens, odor sylvestris. *Folia* sine ordine ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, ac in acumem desinentia, Mali Aurantiae foliis haud ab similia, excepta illa appendice, qua huc arboris folia carent, crassa, glabra, densa, atro-viridia, splendens, inodora, insipida. *Flores* racematim coherent plurimi, ex pediculo tenui, unciali & fescunciali, aciculi, inodori; constant ii & gemmulis exiguis, pallide virentibus, *staminibus* tribus exiguis albicantibus, supereminentibus. *Flores* succedunt *bacca* cylindracea, tenues per maturitatem pulchre rubentes, sapore acido & substringente, Berberis fructibus per similes.

Crescit ubique in Malabar, praesertim circa *Repoly*. Semper vires, & per 70 non raro frugifera manet annos.

Ex hujus cortice haud secus ac & cannabe funes texuntur.

Fructus in deliciis comeduntur, sique impense refrigerant, uti Berberes.

Folia antiodorum habentur moris colubae, *Herismandel* Malabarensis dicti, cujus morfu homines quidem non statim intereunt, sed interim totius corporis carnes corrumpuntur, comprescunt, decidunt, tandemq; post tot miserias debetur perolunt, nisi utantur potu qui ex foliis huius cum salito *Manga* fructu in aqua coctis conficitur.

C A P. V.

Baccifera Indica floribus racemosis, fructu plano-rotundo, diplyreno. *Kanden-Kara* H. M. P. 5. T. 36. p. 71.

H. M.

Arbor est iuste magnitudinis, viginti circiter pedes alta, caudice mediocriter crasso, multiq; ramis in orbem longe lateque diffusis donato, qui cortice cinereo tecti, ac spinis insuper longis, crassis, acuminatisq; uti & caudex, muniti sunt. Haec autem spinis omnis virulentiae ac malignitatis expertes non sunt, urpote vulnera ab eis inflicta non raro lethalia obnoxia solent.

Radix fibrata, albicans, atro-purpureo cortice cineta. *Folia* oblongo-rotunda, tenuia, lenia, viridia, bina aut terna simul juncta, circa ramulos proveniunt, inodora, saporis ingrati. *Flores* suavoletes, in racemos digesti, ad foliorum exortum circa ramulos proveniunt, calyce viridi exiguo inhaerent, viridi-albicantes, monopetali quadripartiti, hoc est, ex unico foliolo, in quatuor lacinias acuminatas diviso, constantes; *staminibus* aliquot albicantibus, subruis *apicibus* ornatis, medium occupantibus, inter quae *stylus* prodit crassior, candidus, capitulo viridi. *Flores* succedunt *Baccae* plano-rotundae, virides primum, dein flavescences, tandem maturiores purpureo-ceruleae, carneque intus succulenta, dulci, gratique saporis referta; intra quam duo continentur officula furva, plana, carne intercedente à se invicem disjuncta.

Provenit in variis Regni Malabarici locis, praesertim circa *Cochin*: bis quotannis fructus fert, Martio, viz. & Septembri mensibus, ac semper vires.

Ufus ejus in Medicina nullus.

C A P. VI.

* P. A. T. 16. *Nyalel* * H. M. *An Sambucus Indica Bonitii? Arbor baccifera racemosa, fructu corticose, diplyreno.*

H. M.

Arbor est procera, 40 circiter pedes alta, caudice mediocriter crasso, cortice cinereo obducto, multiq; ramis rufescentibus in orbem diffusis donato. Lignum albicans, inodorum, insipidum, matrice rubicunda. *Radix* rufa, furvo cortice tecta. *Folia* geminata, ordine parallelo brevibus petiolis ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, acuminata, densa, glabra, colore atro viridi superne nitentia, inferne dilutiora, insipida, inodora; costa media lignosa, & viridi-albicante, rotunda. *Flores* exigui, candidi, numerosi, racematim circa extremos furculos proveniunt, & singuli calyci viridi, in quinque lacinias secto inhaerent, quinque, tenuibus, lato-rotundis, ac in orbem expansis foliolis constantes, quinque *staminibus* albicantibus, *apicibus* flavescens falcatis ornatis, medium occupantibus; inter quae *stylus* prodit surcatus, tidem albicans, capitulo flavescens: odor ingratus ac fetidus, sapor nullus. *Flores* succedunt *fructus* globosi, numerosi, ramis adhaerentes utram in modum, quibus magnitudine haud ab similes sunt, cortice crasso, flavescente, intus candido & lanuginoso cineti, carneque ex albo cerulea, transparente, succulenta, subacidi ac vinosi saporis intus referti, intra quam duo continentur nuclei oblongo-plano-rotundi, subvirides, ex albo cerulea cuticula obducti, saporis & dulci adstringentis, membranaceo dissipatione ab invicem sejuncti.

Provenit

Provenit frequenter in insula *Baypin*, necnon in *Caymaal*, aliisque provinciis Malabar. Perpe-
tuò vires, quotannis bis maturos exhibet fructus, mensibus, viz. Aprilis & Octobri, manetq; frugifera 70 circiter annos.

Fructus in deliciis comeduntur. At nuclei cum zinzibere recenti contusi, & addito saccharo ex *Vires* hibi alvum movent. Ex fructuum immaturorum sucro cum saccharo syrupus paratur, tussi, asthmatis, aliisque thoracis affectibus praepremis utilis.

C A P. VII.

Baccifera spinosa Indica racemosa acinis globosis, gemino in singulis nucleo. *Waduka* H. M. P. 4. T. 46. p. 97.

H. M.

Arbor est procera, caudice crasso, denso, albicante, cortice obducto furvo, crasso, scabroso, necnon viridibus intusque fungosis ramulis plurimis donato, qui brevibus rigidique insuper muniti sunt. *Radix* rufa, flavescens cortice tecta, inodora, insipida. *Folia* oblongo-rotunda, crassa, densa, glabra, superne intensiore virore tineta, inferne subviridia; à medio illo crasso, viridi-albicante, in parte superiore fulcato, in prona vero alae exuberante, necnon solum per longitudinem medium inaequaliter secante nervo plures alii tenuiores, penèque invisibiles oblique excurrunt. Odor nullus, sapor amarus. *Flores* petiolis longioribus racematim proveniunt exigui, *filia* florum magnitudine aemuli, quatuor subrotundi, candidi, & purpureo striatis ac molliibus foliis constantes, calyce viridi quadripetalo inhaerentes, odoris ameni, saporis subamari. *Fructus* Nyalel fructibus haud ab similes, globosi, glabri, rubro-flavescens, carne intus mucilaginis, ex albo cerulea, insipida, inodora, intra quam continentur duo nuclei, oblongo-plano-rotundi, subvirides, tenui pellicula cineti, saporis subalstringentis, necnon dissipatione membranaceo ab invicem sejuncti.

Provenit ubique in Malabar, praesertim circa *Cochin*. Quotannis bis fructum profert, Aprilis, *Locum* viz. & Octobri mensibus, diutè frugifera manet.

In medicina nullum habet usum.

C A P. VIII.

Sjonanna-Amelpodi H. M. P. 6. T. 47. p. 81. *Frutex Indicus pentapetalos gemina bacca, calyce excepta. Ad baccifer. calyculat. referend.*

H. M.

Arbustula haec hominis assumit altitudinem. Stipes ac rami cinerei sunt coloris. *Radix* fibrosa, cortice rufo, gustu amaricante, vestita est. *Folia*, quae curtis interioriq; planis annectuntur pediculis, oblonga, aculeata, densa, solida, lenia, glabra, superne viridis nitentis obfcuri, inferne clarioris, costam habent in supina parte paululum, in prona maxime eminentem, quae laterales, parallelas, incurvatasque emittit minores. *Flores* perfecti, compositi & uniformes, furculorum albicantium cacumini brevibus petiolis insistant, constantes quinque petalis, & longo rotundis, tenuibus, clementer cuspidatis, stellam sibi amulantibus colore candidissimo: horum in collo, pollicari, purpureo, in nodulum circa medium exuberante, quinque stamina flavis capitulis praedita conspiciuntur; quae comitantur *stylus* candidulus, viridi gemmâ exornatus. Florum verò gemmae, uti & calyx, in purpureum vergunt colorem. Odor is deest. Floribus succedunt geminae ut plurimum, & quasi in unum coactae *baccae*, rarius singulae, calyce arctissime exceptae, rotunda, paululum oppido protensa, primum virides & glabrae, sed ubi maturare cortice sunt glabro, ac nigredine nitenti, carne in cereuleum inclinata, officula duo, plana & elonga si coaluere, alias singulae singulae, continentes. In ramulis umbellae inferioribus fructus prodeunt, dum superiores gemmis adhuc aut floribus exornantur. Estq; ipsa umbella ob varietatem quod ad flores, gemmas & fructus, visu gratissima.

Montanis delectatur locis, provenitq; in *Candenate* & *Mangetti*. Arbor ipsa omnibus horis bac-
cifer est: aliae enim maturescunt, aliae turgescunt, aliae florent.

Hujus radix solummodo ad Serpentina Scorpionumq; morsus valet.

Vires.

SECTIONIS

SECTIONIS III.

MEMBRUM SECUNDUM.

De Arboribus bacciferis fructu tripyreno.

CAP. I.

De Alaterno.

Alaterius à Philyrea differt foliis in ramis & furculis alterno ordine fitis, non binis oppositis ut in illa: baccis tricoccis, cum in illa monococca sint; quamvis externa facie latius similes sunt, & uterque perpetua fronde. Noltrates perperam Alaternum Philyream vocant.

1. *Alaternus major & minor* Park. *Alaternus Plumii & Alat. humilior* Ger. *Spina Bourg Montpelienſium & Alaternus* J. B. *Philyca elatior & humilior* C. B.

Claf.

Alaterni fruticis ſemper virentis duo genera ſunt (inquit Cluſius) Unum arboreſcens interdum, longis ramis, non admodum craſſis, neq. in multas alas diviſis, flexilibus deinde virgultis, quæ externo cortice candido, viſcente integuntur, latente ſub eo membrana quadam flavescens, quæ lignum ambit. Ramos veſtiunt incondito ordine diſpoſita folia, media inter Oleæ atque Illicis folia, magnitudine, leviter per ambitum ſerrata, craſſiſcula, ex viridi nigricantia, guſtu ingrata, & cum amaritudine paululum mordicantia. Ad ſingulorum foliorum quæ in ramis naſcuntur exortus flores Oleæ ſimiles, coloris ex herbido pallescentis, racematim ex oblongis pedicellis dependunt. Vere, interdum etiam media hyeme. Nullum in hoc fructum vid.

Alterum multo humilius eſt, ramis brevioribus, cortice qui hos ambit ex albo viridi & purpureſcente coloribus ſimul mixtis infecto. Folia illi ſuperiore minora, magis circinata rotunditatis, in ambitu etiam ſerrata.

Ex foliorum alis flores longiſculis pediculis dependent, ut in ſuperiore, illis tamen majores, & coloris magis herbacei; quibus ſuccedit fructus racematim coherens Lenticini magnitudine, initio viridis, deinde nonnihil rubefcens, qui tribus nucleis conſtare videtur. Plenioris & nigri coloris maturitate ſibi arboris. J. Bauhino *Bacca* parve, nigra, rotunde, in quibus ſemina tria, ita ut exciſcate bacce tricocce videantur.

Locu.

Primum genus Ulyſſipponenſi agro lociſque vicinis in Luſitania obſervavit Cluſius: Alterum etiam iſdem locis, præterea multis Baticæ; tum Granatenſi regno & Valentino. Nos in Italia, præcipue ad Mare inferum, necnon circa Monſpelium in variis ſaxofis frequentem obſervavimus: Foliorum magnitudine, figura & inciliſis multum in colliſus magnitudine & ſtatura, pro ratione loci in quo creſcit: ut ſpecie diſſerte vix putem Alaternum primum & ſecundum Cluſii.

Uſus.

Fateatur Cluſius utriuſq. ſui Alaterni nullum ſe uſum noſſe: ſed Luſitanos aſſeruiſſe ejus cortice in aqua decocto pſicatores ſua retia ſubutilo colore inſicere: & tinctorum eſt fragmentorum ligni, quod palſer, decoctione nigreſcentem eſt coruleo colore conciliare.

Quamvis autem arbutula hæc ob medicas vires celeberrima non ſit, ob talem tamen auctum, perennem nitidæ & velut perpolite frondis virorem; quodq. conſumam facile admittat, & hyemes etiam noſtras, non nimis alperas patienter tolerat, ornatis & ſpectaculi gratiâ, in viridariis noſtris ſtudioſe colitur. Seritur autem ſemine commodiſſimè, vel etiam ramulo terro infixo.

Vidimus olim in horto Regio Pariſienſi duas Alaterni varietates, alteram foliis ex albo, alteram foliis ex luteo variegatis. Habentur & in horto Leydenſi D. Hermann. Idem Hortus habet Alaternum ſeu Philycam foliis anguſtioribus & profundius ſerratis.

2. *Alaternus latifolia Cellaſtrus dicta* Herman. Hort. Leyd. *Cellaſtrus Theophrasti* Cluſ. cur. poſt. C. B. Park.

Claf.

Humanam ſuperat altitudinem, firmoque & duro caudice conſtat, atque in frequentes ramos diviſo, qui dum novelli ſunt viridi cortice integuntur, annotini verò ſuſco. Numerofa habet folia, ex adverſo ſemper naſcentia, denſaque ſerie congeſta, ſupina parte ſaturata viriditate prædita, præſentem autem dilutiora, perennia, hoc eſt, quæ non decidunt niſi novis & recentibus jam natis, ut in arboribus perpetuo virentibus plerumque accidere ſolet. Splendent verò præ labore æa folia, nec Alaterni foliorum magnitudinem ſuperant, imò pleraque ſunt illis minora, præſertim annotina, quæ ramulorum infimam partem occupant ſive veſtiunt, nec in ambitu ſunt crenata, præſertim novella, quæ crenarum quandam formam habere videntur, atamen verè crenata dici nequeunt: amaruliſculi ſunt ſaporis. In novellorum ramulorum extrema parte inter folia naſcuntur uncialis longitudinis petioli, ſuſtinentes quinque aut ſex parvos ſiſculos, quatuor plerumque aut quinque foliolis ex flavo viſcentibus conſtantes, ſuaviter odoratos, racematim Lenticuli ſiſculorum modo diſpoſitos,

noſt

non ut Tini aut Sambuci umbellæ inſtar expanſos, qui ſerò admodum aperiuntur, & nonſiſi extremo Autumno aut Hyemis initio, imò etiam quando mitior aura veris initio. Hactenus Cluſius, quibus addit Pet. Paauwius, Arbor hac in horto Leydenſi Anni 1610. mente Junio fructus rudimentum offendere cepit, producens brevem pediculum, cui adharebat bacca, Myrti baccis magnitudine ſimilis. Hæc quamdiu in accretione erat, viridem, juſtam adepta magnitudinem rubrum exhibebat: colorem, qui paulatim ex puniceo corallinus redebat, adeò ut Alparagi maturam baccam (de minoribus loquor) te videre diſſiſſet. Arridebat gratiſſimo hoc colore ad Auguſti uſque initium bacce; tunc etenim paulatim corrugari inceperat cutis ſive exterior ſuperficies, ſimilique colorem mutare, ac ex rotundo oblongum fieri inceperat, ſuſcedinem namque contrahebat, tandemque aduſtam nigredinem. Poſtquam decidiſſet reperimentum intus ſemen unum, oblongum, quodammodo triangulare, uvarum vinaceis admodum ſimile: cujus cortice (durior is erat & quodammodo offeſus) diſſiſſaſſe prodiit granum quoque ſimile, rectum membranulâ crocei coloris, eaque ablata medulla ſive caro, durior, albicans, ei ſimilis quam nux Avellana offendere ſolet.

Ramis potro facile pangi certum eſt.

Hæc arbor in horto Academico Leydenſi colebatur, unde delata non dicit Cluſius.

Si conſtans ſit huic fructui unicum duntaxat ſemen continere ab Alaterno genere diverſa erit ejus parens.

CAP. II.

De Sambuco.

Sambucus ^{Ard} Græcis à Sambuca muſico ſtrumento, quod alii peſſida, alii magadin vocant, dicta putatur. Alii ab autore cui nomen Sambyx denominatam malunt. Nobis vox incerta originis eſſe videtur.

Sambucus flore & fructu in umbellas aut racemos compoſito, foliis alatis, ramis medulla plurima farctis paucò ligno ab aliis arboribus facile diſtinguitur.

- A. 1. *Sambucus vulgaris* J. B. Park. *fructu in umbella nigro* C. B. *Sambucus* Ger. *Common Elder.*

J. B.

In arboream proceritatem excreſcit, caudice plurima parte lignoſo, in quo exiguum admodum medullæ, tamen ſatis fragili ſindique facile, quandoque ramis ſuis fruticola permanet, cortice ſcabro, rimolo, cinereo colore ſordelens. Rami tamen & baculi, præſertim juniores, geniculis ex longiſculo intervallo articulati, materie pauca conſtantes, medullâ plurimâ albâ, eoque leviffimâ farcti, quorum cortex levis, dilutè cinereus & quaſi argenteus, ſed nuper exortum viridans. Cinereo ſubſeſt alius, lignum immediate inveſtiens, Medianus Officinis dictus, totus herbis ac virens, nervoſus tamen, ſuis fibris nequitquam carens, quorum etiam materies caudici duritie multum cedit, magiſque exalbida; Ramos patulo obſitu folia veſtiunt, terna aut quina, interdum ſeptena, raro propria ad coſtam unam annexa, oblonga, acuta, ſerrata, atrovirentia, guſtu amaro, & neſcio quæ ad naſeoſi habente, odore gravi, viroſo, ſed contulorum grateore. Flores in patula umbella, non ingrati odoris, albi, pentapetali, totidémque ſtaminibus ad luteum vergentibus & umbilico, exiguo petiolo innixi, & horum ruriſ grandiculus, donec tandem omnes in unum communem ac dumtaxat granata continentes exigua, plana, oblonga, communiter terna. In extremis viridibus ramuſculis, & ad pediculis ſorum ſolent ſæpe naſci velut pediculi nigri. Multos ſtolones emitte eſt radice.

Aquarum accola eſt, ut obſervat Theophrastus: Apud nos autem non tantum juxta aquas ſed ad macerias & ſepes, aliſſique ruderas & incultis locis naſcitur, præſertim humectis & umbroſis. Maio flore, interdum adhuc Junio: Bacce matureſcunt Autumno. Gemmas & folia tempeſtivé admodum protrudit, nimirum Martio & Aprilis initio.

De viribus & uſu Sambuci integrum librum conſcripſit Martinus Blockwitzius, cui titulus *Anaſtasia Sambuci*.

Cortex Sambuci tenerior [Medianus Offic.] educit ſeroſos humores, unde & Hydriopicos juvat. Turiones ſeu folia tenera in vino decocta aut in acetatibus ſumpta non perinde ſunt efficaciæ, & imbecillioribus magis conveniunt. Idem in pulvere redacti, & ex jure Piſorum potiſſimum duram alvum betur: Dioſcorides folia recentia molliſſique illita ex polenta ad ambuſta commendat. Actuarius etiam ad recens ambuſtum Sambucum imprimis laudat.

Flores diſſicantur, emollunt & relolvunt, ſuſidoriſ ac anodynus ſunt. Uſus præcip. intrinſecus in Eryſipellate præcavendo & abigendo, quartana curanda. Extrinſecus in colico dolore, in Eryſipellate combuſti, &c. (impofiti) ſchred.

Florum umbellam (inquit J. Bauhinus) domeſtici noſtri polente immergunt, ſigunt, gratiſſimè, inde parant edulium ac ſalubre. Poſſunt etiam cibo aliquo permiſci, vel cum ovis frigis; nam blandæ dejectionem moluntur. Reſicati verò flores ſimul cum humiditate purgandi potentiam amittunt, digerendi & attenuandi reſtinent. J. B.

Acetum in quo flores macerati ſunt in ſicis ventriculo gratum, appetentiam excitat, craſſos crudosque humores incidit & attenuat.

Bacca itidem Sambuci alexipharmaca sunt & sudorifera. Spiritus è bacis elicitus inter præcipua est diaphoretica; itémque antifebrile nobilissimum. Vinum ex eorundem succo vel mero, vel cum vino albo aut Rhenano composito mira præstat in hydropse. *D. Neelham.* Scribit Camerarius succum acinorum admixtum jusculo gallinæ, in quo multum radicis Petroselinæ decoxerit, & expressum plurimum conferre hydropicis.

Nuclei fere femina Sambucina abstergunt ac per alvum & vomitum purgant vehementer. Decoctum corticis mediani Sambuci vel Ebuli cum Symplo Papaveris ad sudores movendos valet. N. Narcoctica diuretica vel diaphoretica addita sudores magis promovent, ut patet in theriaca & mithridatio cum opio. *D. Bowle.* Ad pedum inflationes. R. Folior. Sambuci q. v. coque in oleo cum sale, & fove.

Ad Arthritid. R. folia Sambuci, immittantur in ollam vireatam, adeo ut sine plicaturis ollam implant, optimè sape premendo: tege operculo; per annum sub terra recondere: in superiori parte crusta deprehenditur, in inferiore oleum, quod nihil efficiat, sape probatum. *Flores* saccharo conditi ad idem valent. *D. Hulse* è MSS. nondum edito.

Sambucus ventriculo minis nocua est quam Ebulus. *Folia* etiam non ita feretent, baccaeque non tantam evacuandi vim habent.

Succo infusillato è bacis Germani crebro utuntur ad movendos sudores, & pueris etiam præbent cum pane: quo & quidam non infelicitur usi sunt in iis qui ad hydropem proclives fuere. Coquantur bacce ex aqua, & cribro transmittantur, denique coquantur ad sape consistentiam.

Prunus in Sambucum infusa, (si Camerario verisimile, neque Prunum in Sambucum infitam comprehendat, fructus fert purgantes. Nobis prunum verisimile, neque Prunum in Sambucum infitam comprehendere; neque h. comprehendat fructum purgantem ferre.

Contra Erysipelas apud nostrates in frequenti usu est, fons ex aq. Sambuci part. ij. & Sp. Vini part. j. Ratione & experientia ejusmodi praxis nititur; quippe Sp. Vini aptus est in naturale ordinem reducere subtilitate sua & particularum motu difforos cutis tubulos & fibras. Porro Erysipelat affectat partes hoc medicamento sapienter levamen notabile sentiunt. Antonius de Heyle Obs. 16. Vulgare est hoc medicamentum Londini. Ego sapienter usus sum aq. flor. Sambuci cum oleo Sambuci mixta & conqussata, bono cum succo; interdum addidi p. è bacis Sambuci. Non raro etiam oleo Sambucino & Vino Canarino mixtis & conqussatis Erysipelate affectos curavi. Communicaui *D. Hulse*, sape in hoc opere dictus, sape dicendus.

Ad febrem quotidianam, R. Cortic. rad. Sambuci ʒi. Afari ʒij. Cinnamomi ʒi. β. coq. in lacte & propinque paroxysmo incipiente. Mover simul & semel vomitum & fecesum. *Chefneau* è Queretano. *Idem.*

Ad combustionem R. cortic. Median. Sambuci, quæ viridis est, q. v. decoque in oleo quousq. contabescat, add. ceræ parum, ita ut unguentum maneat lucidum; quod pluries sum expertus. *Chefneau. Idem.*

Hortus Edinburg. *Suberland.* habet Sambucum humiliorem frutescentem foliis eleganter variegatis.

- A. 2. *Sambucus fructu albo* Ger. Park. *fructu in umbella viridi* C. B. *Sambucus acinis albis* J. B.

J. B.

Jam descripta: quoad frondem, flores & materiam similis est, nisi quod odorem attinet ad Ebulum quodammodo accedere videatur. At insignis differentia nota est, quod acinos ferat albos. Tragus ex candido luteos dicit, ac in ceteris vulgari similes, nec multis visum putat.

Vanat (inquit C. Bauhinus) bacis viridibus, in aliis albis vel ex albo flavescens. Sambucus bacis albis in Angliâ observavit ingeniosissimus Vir & eximius Botanicus *D. Leonardus Pluckner* M. D.

3. *Sambucus laciniata* J. B. *foliis laciniatis* Ger. Park. *laciniato folio* C. B.

Folia multifariam fissis & valde laciniatis à vulgari Sambuco differt. Flores alioqui & bacce ei simillime.

Datur & Sambucus humilis five Ebulus folio laciniato C. B.

4. *Sambucus racemosa rubra* C. B. Park. *racemosa, acinis rubris* J. B. *racemosa vel cervina* Ger.

J. B.

Quoniam cum vulgari Sambuco multa habeat communia, sic ut floribus & bacis vidua in re Botanica non versato facile imponere possit, foliis tamen est paulo minus fecidis. At in floribus & bacis clarissimum discrimen. *Flores* enim nullam umbellam faciunt, ut in vulgata, sed in racemum oblongum digesti, stellati, colore ex albidio in luteolum languente. *Bacca* consimili modo racematim frequentes succrescunt ex rubentibus pediculis, ipsæ quoque per maturitatem coccineæ, injucundi planè saporis, ex quibus novæ plantulæ ji serantur progignuntur.

In Alpibus Carinthiacis, montibus circa Genevæ, & sylvis juxta maximum Carthusianorum cenobium observamus. Nascitur enim in montosis & argenteis locis, maxime in opacis uliginosis sylvis, Burgundiacis, Lotharingicis, Germanicis, &c.

Eodem cum Solano situs occupare observat Tragus; unde intelligi potest fructus hosc frigidioris esse qualitat. Camerarius quoq. testatur frigidas esse baccas, loporosos reddere edentes, multumque eorum usum esse, noxiū; cui etiam subscribit Lobelius.

Cervam

Cervam Sambucum racemolam ficut & Solanum lethale magno desiderio inquirere se didicisse scribit Tragus. Ubi namque locorum eas stipes provenire intellexit eo se confert. Hicce cervus unico delectatur, folia utriusque non bacces decerpens, &c.

Præterea, (quod non minus admiratione dignum est) observavi Cervum solum foliis harum plantarum velci, non autem Cervam, nisi ea prægnans fuerit, & Cervum in utero gestaverit, tum enim, &c. *Trag. lib. 3. cap. 24.* Sanè apud me fidem non inveniunt quæ Tragus hoc in loco scripsit, quamvis se expertum affirmet: nec video quomodo hæc poterit observare.

- A. 5. *Sambucus humilis five Ebulus* C. B. *Ebulus five Sambucus humilis* Ger. Park. *Ebulus five Sambucus herbacea* J. B. *Dwart-Elder, Wall-wort, or Dancwort.*

J. B.

Arbor non est, at neque frutex, sed verius herba, adeo tamen Sambuci æmula, ut illius nomen, pumilæ adjectione, apud Græcos, sub voce *ῥαυδοῦσα* promeruerit. Rarò hominis statum affequitur, magna ex parte selquicubito non altior, caule herbaceo, striato, Sambuci ritu medullosa, hibernis menibus contabescente: ad quam accedunt & folia ordinatius disposita, è tribus quatuorve conjugationibus ad rachim annexis, imparique extremo folio composita; odore graviore; quoniam singularia Sambucinis longiora, acutiora: pares tamen umbellæ albæ sticticorum quinquepartitæ, odoratum, & nescio quid nucleorum Persicorum magnatis spirantem, fed eli vix ferendurum, ferrugineis apicibus, quos *stamina* sustinent candida: quibus facitibus acini succedunt, per maturitatem nigri & torulis multis angulosi ante maturitatem, & pænè trianguli, post verò magis rotundantur, succo flos manus rutila quadam purpura infuscentes, *semina* continentes terna, altera parte gibba, altera angulosa. *Radix* longa, digitalis crassitudinis, non lignosa, latè sparsa.

Ad vias publicas, inque agrorum limitibus & cæmeteris non rarò occurrit. Floret Junio & Julio: *Locus & Tempus.*

Bacces Augusto & Septembri maturat. Eadem dicitur obtinere vires quas Sambucus, easque efficiaciores. Cortices & semina vim habent educendi aquam. Conferunt igitur in hydropse, arthritide, cæterisque morbis à ferro ortis. Ad hydropicorum aquas educendas ab omnibus fere botanicis celebratur radicis & seminum decoctum. Verum quantum vehementius purgat, corrigi debet.

Insulsum cort. rad. Ebuli valde violentum est, decoctum minus. Costurâ, auctore Fernelio, vis ejus purgandi perit & exolvitur. Post radicem (inquit Casp. Hofmannus) sunt acini & semina Ebuli. Puto aparagos & folia etiam mitiora esse.

Ebuli non minis quàm Sambuci contra alia folia & imposita ambuæ parti eam perferant. Ad podagricos dolores leniendos valent & folia in luvio cocta, atque exterius applicata in fontibus, ut nos etiam in parte experti sumus. Idem fed efficaciùs præstat oleum seminis per exprellionem.

Acini ejus, ut & Sambuci tingunt capillum.

Ad Lienis affectus, R. Aq. stillat. radic. Ebuli, Cape circiter ʒiij. per decem aut duodecim dies manè jeuno ventriculo. Est experiment. D. Du Val D. Medici in doloribus, inflationibus & obstruccionibus Lienis. *Chefneau.*

C. B. habet Ebulum fol. laciniatis, quam Pona Ital. ex horto Nobilissimi Contareni ad eum misit. Vide Ponom. In Horto Regio Parisiensis hodie culta est.

C A P. III.

Pec-Tjerou-Ponnagam H. M. P. 5. T. 23. p. 45. *bacca tricoeca.*

H. M.

Major Ponnagam species est, aliusque excrecit, cæteroque ei valde similis. *Fructus* tamen à præcedentem speciem fructibus quodammodo differunt. Sunt idem *bacca tricoeca*, hoc est, ex tribus globosis lateribus constantes, ac si ex tribus globulis unitis fit formata, viridi-flavescens, lanuginosa, tria distinctis loculis *semina* continentes, subrotunda, nitentia, Nucleo intus candido.

Nascitur montanis Regni Malabarici locis, præsertim in *Canjoer*: semper vires, quotannis floret *Locus*, ac maturos exhibet fructus, mensè circiter Augusto.

C A P. IV.

Baccifera Indica floribus umbellatis, fructu rotundo tricoeco. 1. *Karettia-Amelopsis* H. M. P. 5. T. 33. p. 65.

H. M.

Arbucula est humilis, septem circiter pedes Geometricos alta, *caudice* tenui, albicante, furvo cortice obdueto, ramulique viridi-fuscis & geniculatis pluribus donato. *Radix* fibrata, nigricans, densa, mollia, glabra, superne atro-virida & splendentia, inferne subviridia, inodora, insipida. *Flosculi* candidi extremis furculis numerosi proveniunt, porrectique columellis umbellæ speciem panduntur, quinque crassius, acuminatis, intus candidis, extus rubescens lineolis striatis foliolis constantes, quinque *staminibus* albicantibus, subrotundis apicibus ornatis, mediani foris cavitatem & umbilicum occupantibus, inter quæ *stylus* prodit purpureus, superne bifidus. Floribus marcescentibus aut decidentibus, eorum umbilici in fructibus excrefunt; *Bacces* viz. tricoecas, rotundas, colore viridi-fusco striatas, ac nitentes, inodoras, insipidas.

Crescit

Viret. Crescit locis arenosis & petrosis in *Betsjour & Calecut*. Semper viret, quotannis floret fructumque fert, mense circiter Augusto.

Locus. Foliorum in aqua communi decoctum si exhibeatur, colicum dolorem potenter mitigat. Radix antidotum habet adversus Serpentum ictus mortifera, si in pera tantum geratur. Ex foliis & radicibus in oleo Olivarum coctis linimentum paratur, quod magnos tumores potenter digerit resolvitque.

Præcedentis minor species

2. *Katon Bellotta-Amelpodi* H. M.

Superioris species est, sed humilior, alioquin ei valde similis, nisi quod Radix albicans sit. Flores candidi omnino.

Locus & Tempus. Crescit locis montanis & sylvestribus in *Perate-vidi*, ac aliis Regni Malabarici locis. Quotannis floret fructumque fert, Julio viz. & Augusto mensibus.

CAP. V.

Frutex Brasiliensis baccifer fructu umbilicato tricoeco, Juniperino simili. Manaca Marcgrav. Pison.

Marcgr.

Frutex est arborefcens, cortice griseo, ligno mediocriter duro, sed fragili, qui in multos ramos dispergitur, & hi item in ramulos inordinatè positos, in quibus sunt *folia* Pyri junioris foliis similia, dilute viridia, in frondes quasi disposita, nervo secundum longitudinem & venulis transversis vix conspicuis. Fert *florem* solitarie positum, è longo calyce prodeuntem, Stuberi Hollandici magnitudine, in quinque *folia* dissectum, *staminibus* parvis in medio. Flos coloris est dilute purpureo-cœrulei, vel etiam albi, nam in uno eodemque frutice albi & cœruleo-purpurei flores reperuntur, suavis odoris instar Violarum Martiarum. *Fructum* fert magnitudine instar * uvae spinæ, viridem, rotundum, cortice rectum qui superius quinque fissuras habet, ut fructus per fissuras stellam quinquangularem præsentet: continet in se tria grana seminis, magnitudine Lentis vel etiam majores, figuræ ellipticæ. *Radice* habet magnam, solidam & albicantem, cujus medullosa substantia in pulverem redacta magna in Medicina pollicetur & præstat: verum quoniam corpus nimis violenter supernè & infernè moveat non fecus quam Scammoneum vel Elula non nisi robustissimis hominibus exhiberi solet, idque additis correctoris tum & iusta observata dosi: amare & acore non planè destituitur. Eadem in aqua macerata lavacra suppeditat, quibus vagis articulo rum doloribus ex frigore potissimum natis medentur. Inter vulneraria quoque à Brasiliensibus usurpatur.

* *Juniperi baccæ* similes.

Viret.

CAP. VI.

Frutex baccifer Indicus spinosus, trifolius floribus spicatis, fructu plano-rotundo tricoeco. Kaka-Toddali H. M. P. 5. 7. 41. p. 81.

H. M.

Ambulcula humilis est, multique ramulis rotundis, longè latèq. diffusis ornata, qui cortice atro-viridi cincti, & spinis insuper numerosis, brevibus, rigidis, acutisque muniti sunt. *Radi* fibrata, atro-purpurea, graveolens, urens, ac causticam vim habens. *Folia* terna simul juncta, longis ac spinosis petiolo proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, in costâ cretata, crassa, densa, glabra, superne atro-virida, inferne subvirida; nervis aliquot è ambitu albicantibus, & in avera parte alè exuberante, spinisque rigidis obsitis, in latera excurrentibus: odor fortis, sapor amarus, urens. *Flosculi* graveolentes, candidi, è foliorum alis & summis caulibus spicati exeunt, quing. acuminatis ac expansis foliolis constantes, totidem albicantibus *staminibus*, rufescentibus *antheris* donatis, medium occupantibus; inter quæ *stylus* prolix brevis, furcatus, cuspidatus. *Flosculis* succedunt *baccæ* plano-rotundæ, tricoecæ, virides primum, dein subfisci coloris: in eis continentur tria *Semina* oblonga, spadicæ, saporis acris urentisq., membranaceis quibusdam pelluculis à se invicem sejuncta.

Nascitur in toto Regno Malabarico, locis viz. sylvestribus; semper viret, maturos fert fructus Augusto & Septembri mensibus.

Ex radice & viridibus fructibus in oleo fixis linimentum paratur contra dolores Arthriticos. Ex foliis in aqua coctis Balneum conficitur ad cachexiam, amaricam, pedum tumores edematofos, si milleque affectus, ex abundante sero natos, tollendos.

SECTIONIS

SECTIONIS III

Membrum Tertium.

De Arboribus & Fruticibus bacciferis, fructu tetrapyrreno seu tetracocco.

CAP. I.

De Vite vinifera.

Vitis non à vino, ut voluit Varro quatuor de I. L. sed ut * Donatus à *Vire*, quod Festus * In Ennech. *alligare*, Nonius interpretatur, *vincere* & *infestare*. Sanè Vitis lenta est facileque infecti-
tur, unde & ea centurionum erat insigne, quo milites cædebant, uti ostendit *Vossius* in Etymolog.

Vinum à vi, ut quidem scribit Varro quatuor de I. L. Sic autem dicitur quia vim inferat menti: unde Plinianum illud, *Sapientiam vino obumbrari*. Aliis placet Vinum dici quasi vitium à Viti. Ego cum Vossio in Etymologico planè censo Vinum dici ab *vin*, *vin* verò esse à Panico & Hebræo *jam*, quod & sensit doctissimus Angelus Caninius. Etymolog. Voss.

J. B.

Notior est (inquit J. B.) Vitis Vinifera quam ut describi debeat, sed gratificemur frigido subje-
cto nihil abjectius intuenti videri possit, aliena opis indiga, ridicarum & pedamentorum admi-
niculo inaneis, tortuoso stipite, fusco rimolique cortice hulca, quæ ubi repidiorem benignioris
Lupi salutaris abitus, minime tamen inamena illa alprodeque horridos, sed lato virore splendentes:
ita ut diximus humo sublata, capreolorum beneficio adminicula sua complexa à contemptu vindic-
atum sese it: *flosculum* suaveolentium quinque fibrillis herbidis, luteolos apices sustinentibus com-
pastillum [Calyx] alacis parvos & candidos ut Oleæ ei attribuit] racemis divitem colono spem
excitat uvam, quas alas, nè coloru putes obligatam generositatem, ochrâ, aliâ rubrica, aliâ
nigritie tinctas, aliivè coloribus insignes producit; tanta talique saporum virumque varietate quan-
tam-qualemque tam adversa quam secunda valetudine quotidie experimur. Florem (addit Cæsal-
pinus) non in summo fructu sed in sede habet, ac plura semina in communi conceptaculo: Brevi
tempore in magnam altitudinem crescit, ita ut nisi crebra amputatione coerceatur multitudine viti-
cularum luxurians sylvesteat. *Folia* fert ampla, variè lacinata ut Ficus, quos Pampinos vocant.

Vitis Theophrasto, ut & Varroni, arbor est. Verùm cum alienæ opis indiga, nisi in propinquo
sint quæ arripit, humi provolvatur, Arboris nomen non meretur, quamvis caudex interdum in
humani cruris aut etiam femoris crassitudine excrecet. Prisci magnitudinis respectu arboribus an-
numerabant, quæ revera arbores nonnullas vincit. Plinium attendamus id demonstrantem, Vol. 14.
c. 1. Jovis simulacrum in urbe Populonia ex una [Vite] conspiciamus, tot avis incorruptum: item
scutum Ephesia: Diana scanditur Vite una Cypria, ut serunt, quoniam ibi ad præcipuam ampli-
tudinem exeunt. Nec est ulli ligno diuturnior natura. Huc pertinent quæ de earum proceritate, ra-
morum & palmitum mira extensione & densitate habet. Nullo (inquit) fine crescant: Villas &
domos ambi singularem palmitibus & sequacibus loris memoriâ dignum. Una Vitis Romæ in
Livie porticibus subdatis inambulationes umbræ perigulis opacat, eadem duodenis multi amphoris
fecunda. Ulmos quidem ubique exsuperant: miratissime altitudinem earum Aricia ferunt lega-
tum Regis Pyrihi Cineam facere huisse in austriorem gustum vini, meriti maiorem ejus pendere in
iam alia cruce.

De Vitium generibus.

C. Bauhinus Vitem dividit in sativam & sylvestrem. Sativa (inquit) alia major est, cujus plurime
species; alia minor. *Majoris* uvæ & colore & magnitudine differunt: Alterius namque acini aut
virides albicantescere, aut fulvi, aut saturato rubore nigricant, aut cœrulei, aut subrubentis coloris;
aliæ acinis oblongis magnitudine & formâ Prunorum, quæ *Pergulana* dici potest: aliæ rotundis istiq;
vel magnis, vel parvis: aliæ acinis sunt frequentioribus, aliæ rarioribus. Sunt quæ granis aut vinar-
ceps carent, interdum unicum vel alterum granum habent. Rarius uva barbata, reperitur. *Minor*
verò est acinis nigris, rarissime albis aut fulvis, nucleo minimo ac molli. Sapore etiam differunt, ut
dulci, acerbò, mulcato, quæ Vitis Apiana Plinio.

In foliis quoque differentia est, alia majora, profundius incisâ, ut Italica, foliis ad pediculum usq;
in lacinias acutas divisis, alia minorâ sunt. Sic alia tenuiora, alia crassiora, alia viridia, alia rubentia,
alia maculata, alia ad tactum duriora, molliora, alia lœvia, alia denique subhirsuta. Hæcenus
C. Bauhinus.

Xxxxxx

De

De uvarum generibus breviter * Plinius, Uvarum genera magnitudine, colore, saporibus acinis innumera, etiamnum multiplicatur vino. Hic purpureo lucent colore, illic fulgent roseo, nitentq. viridi. Candicans enim nigræque vulgares: Tument verò mammatarum more bumasti: Prælongis dactyli porrigitur acinis, &c.

Genera vitium innumera & infinita esse non secus ac Pyrorum & Pomorum apud Veteres etiam in consensu fuit, cum (ut recte Plinius) totidem panes sint quot agri, & nova indies producantur & usque producantur.

Columellæ & Plinii ævo celebrissimæ apud ipsos videri possunt. Utriusque auctoris consensu principatus datur *Asinæ* propter firmitatem senisque proficentem ubique vini ejus vitam. Quinque harum genera, &c.

Proxima dignitas *Nomentanæ*, rubente materia, quapropter quidam rubellas appellavere vineas, &c.

Asianæ apes dedere cognomen, præcipue earum avidæ, &c.

Atque hæcenus, inquit, potissima nobilitas datur peculiaribus atque vernaculis Italix. Cætera advenere è Chio Thasove. Verum cum Plinii & Columellæ exemplaria in omnium manibus sunt, non opus est plura huc transcribere.

Nomina Vitium antiqua speciebus hodie notis & ob nobilitatem præcipue cultis accommodare perdifficile foret nec dicam impossibile. Nos ergo, quibus nec otium nec facultas suppetit, id non tentabimus. Nonnullas tantum vites quas inter se & ab aliis omnibus species distinctas esse suspicamus proponemus.

1. *Vitis Corinthisca sive asprina* J. B. *Uvae passæ minores, vel Passule Corinthiscæ* C. B. *Uvae Corinthiscæ* Park. *The Currant-Vine*.

Folius est (autore C. Bauhino) rotundis, crassis, subtus incanis, in pauciores lacinias obtusas divisus.

Lobello Corinthia quæ vocatur uva, nomen patrium testata, effigie nihil planè differt à communi. Sed algidioris celi impatiens, gracilitate tantum racemorum & exilitate acinorum superat, qui gigaris carent, suntque *æviæ*, ut quædam Mala Granata arillis vacua. Botri enim five racemuli ipsi constanter acinulis Piperina ad Sambucina grana aquantibus.

Ebrodenensis historix auctores huc etiam referunt *Uvas* passas Indicas gigartis carentes C. B. Quæ sequuntur è D. Georgii *Wheeler* Itinerario translata sunt.

Uvæ à Corintho denominatæ: circa urbem eam hodie non inveniuntur crescentes, ab incolis forte neglectæ, quia desunt mercatores quibus eas dividant, nec enim opere pretium foret vites colere, non permittentibus Turcis naves majores *Sinum Corinthiscum* ingredi. Vites quibus innascuntur altiarum similes sunt, foliis duntaxat nonnihil majoribus. In *Zacyntho*, *Cephalonia*, *Natbaligo*, *Mesalonia* & *Patris* præcipue coluntur, ubi tum incolæ ex earum mercimonio quæstum faciunt uberrimum, tum Venetis ex earum vectigali ingentes redditus quotannis accedunt. Siquidem *Zacynthi* insule folius annua vindemia quinq. aut sex navigiis majoribus onerandis sufficit: *Cephaloniæ* tribus aut quatuor: *Natbaligo*, *Mesalonia* & *Patris* uni. Pretium in mille pondo Thaleri seu Coronati plus minus duodecim; tantundem etiam Venetis pro tributo seu portorio dependitur; qui ex hac sola merce lucrari feruntur quotannis quantum Classi suæ instruendæ & alendæ sufficiat.

Uvæ quæ in his insulis coluntur nigre duntaxat sunt, quamvis *Placentiæ* Italiæ hujus generis albas vidisse memini: Sunt autem omnes apprenæ. Augusto mense fere maturuerunt decertas humi stratas rariore situ exsiccat: ficasat & à sordibus repurgatas colligunt, & ad apothecas (*Serraglie* vocant) deportant easque per foramen in tecto ad id relictum uvis desuper immixtis seu infusis ad summum usque replent, ubi suppone subsidentes adeo coharecent brevi, ut quando eximendæ sunt foramentis acuminatis effodi requirant. Cum in doliâ inficienda sunt ut venundentur mercatoribus & alio transmittantur, nudipes aliqui in vas inflant, usque sensim immixtas concutendo premitt & confpant, ut in angustum coactis doliolum plures capiat, & aere excluso fructus duntaxat incorrupti durent. Hæc de vitæ Corinthiacæ ad nos transmissit D. *Tancredus Robinson*.

2. *Vitis folio Apii* J. B. *laciniatifolius* Park. *The Parsley-Vine*.

J. B.

Peculiaris folii forma hanc Vitem facile ab aliis dispellit, quippe non tantum plerumque minus Virgineis vulgariibus, sed & profundè dissectum, ex pluribus quodammodo foliis apparatum videri possit, singulis segmentis in Apii foliorum formam subdivisis, ita tenuiter, ut plurimis etiam vitinoribus, quibus obtuli, non agnoscerentur pro foliis vitium, rarâ sane divisurâ. Botros fert albo, donatos acinis satis magnis, non multum compactis, sed paulo rarioribus, valde dulcibus & lapiis.

Varietas vitis à facione initio orta quam distincta species videtur: verum quoniam ob elegantiam suam & raritatem spectabilis nec minus ob uvæ præstantiam jamdudum nobilitata & ab omnibus expetita sit, sine speciali mentione & descriptione prætermittenda non fuit. In Catalogo Vitium celeberrimum à D. *Tancredus Robinson* ad me transmissio hanc speciem Canadensem cognominatam invenio. Quod si Canadensis originis sit, proculdubio non accidentibus quibusdam sed tota specie à reliquis vitibus differt. Forte tamen ideo Canadensis cognominata est, quia à Cornuto Canadensium plantarum historix inseritur.

Uva

3. *Uva passa major* Equæ & Græcis fortè C. B. an potius, *Uvæ acinis oblongis magnitudine & forma Prunorum ejusdem?*

Hæc magnitudine eximia, sed præcipue formâ Olivæ Hispanicæ aut Pruni æmula; ab aliis omnibus uvarum generibus facile distinguitur.

Hæc sunt (ut puro) quæ ad nos ex Hispaniis Uvarum insolarum [*Raising of the Sun*] nomine deferuntur. Eas autem hoc modo exsiccat. Botrorum uvæ racemorum quos ad hunc usum destinant pediculos ad mediam partem transversim incidunt, adeoque succi nutritii magnam partem intercipientes impediunt ne ad uvæ copiosæ affluat sed parce admodum derivetur. Racemos semisectos in vite pendentes relinquunt, donec paulatim calore solis & alimenti inopia exsiccantur: cum sufficienter exsiccatos senserint demittunt & in vasa recondunt.

4. *Vitis sylvestris Virginiana* Park. *Sylv. Virginea* Park. *The wild Vine* of Virginia.

Labruscis seu Viti sylv. Europæ cætera similis, acinis folis differt, qui minores sunt, paucio succo, gigartis vero duplo majoribus. Harum tres species five varietates sunt, 1. Acinis albis minoribus, 2. Acinis majoribus cereis, acidioribus C. Bauhinus è contra ex Harriot. descript. Virgin. Uvas tenues acerbas facit, majores dulces. 3. Vitis Vulpina dicta, cortice rugosiore folio parum dissecto sed duntaxat serrato, acinis albis vulpem obolentibus & respicientibus.

5. *Vitis sylvestris trifolia* Canadensis Park.

Ortu & flagellis, necnon scandendo modo cum reliquis Vitibus sylvestribus convenit, foliis differt, dimidio minoribus, tripartito duntaxat divisis, ad pediculum usque cui insident oblongum, glabrum, pertransiente incisione, adeo ut terna videantur in unoquoque pediculo folia, crassiuscula, obscure virentia. Fructus ut in reliquis sylvestribus pauca carne, cute & vinaceis crassis consistat.

Uvarum genera in Angliâ hodie maxime celebra, quibus comparandis & colendis Vinitoris præcipue operam dant, sunt,

1. Moschatellina alba & rubra, *The white and red Muscadine*. Sapore dulci sunt, carne firma & solida, tum acini, tum racemi maximi sunt. Parkinsonus racemos nonnullos sex libras pendentes observatos tradit, acinos dimidiam unciam.
2. Parva nigra seu Corinthiacæ, *The small black Grape, or Cluster-grape, or Currant-grape*.
3. Uva Canadensis seu Apii folio. *The Canada or Parsley-grape*.
4. Vitis Frontiniana duum generum, alba & rubra sapore sunt delicato, quod vel vinum inde expressum declarat generosissimum & molichum redolens.
5. Aurelianenæ rubrum & nigrum, *The red and black Orleans*.
6. *The Raisin of the Sun-grape*. Uvæ insolarum in vite pendentes exsiccati folia. Hæc maxims sunt tum acinis, tum racemis; colore per maturitatem rubente.
7. *The Buriel-grape*. E maxims est, alba, omphacio magis quam vino idonea. Æstate tamen fervida maturelens mitis & palato grata evadit.
8. *The Grape de Arbois*. Uvæ Arboisicæ rubra sive nigra J. B. à loco in Burgundia ejus nominis dicta spectanda pulchritudinis vite: acini magni, sublongi, ovales, carne firma, dulces tamen. Difficiler maturelcent, ideoque frigidioribus locis non conveniunt.
9. *The Muscat-grape*. Uva est alba, dulcis, speciosa, præcipue ætimationis circa Parisios.
10. *The Muscat-grape*. Uvæ Moschata, Apianæ Plinio, C. B.
11. *The Canary-grape*. Uvæ Canariæ à Rheno huc translata. Dantur etiam Uvæ non tantum cuticula exteriori nigra, sed & succo interiore ex purpura nigricante seu sanguineo.

Quod ad locum attinet, Vitis (ut rectè Dodonæus) cælo calido latatur; astuosissimum tamen *Locus*: non desiderat, frigidum verò & glaciale non sustinet. Eleganter Columella, Vitem non cæteris fructibus jure præponimus, non tantum fructus dulcedine, fed etiam facilitate, per quam omni parte regione, & omni declinatione mundi, nisi tamen glaciali vel præservia, curæ mortuum respondet: tàmque felix campis quam collibus provenit, & in densa non minus quam resoluta, sæpe etiam gracili acutæ pingui terra, sicquæ & uliginosa. Deinde quæ cui regionis statui cæli folie respectu cum genus Vitis, tum cultura conveniat exponit, quæ apud ipsam requirenda omittit.

At si voto (inquit) est eligendus vineis locus & status cæli, ut censet verissimè Celsus, optimum est solum nec densum nimis, nec resolutum, soluto tamen propius nec exile, nec latissimum, proximum tamen uberi, nec præceps, simile tamen edito campo, nec ficcum, nec uliginosum, modicè tamen rorsum, quod fontibus non in profundo terra saturatur, sed ut vicinum radicibus humorem subministrat, eumque, nec asillum, nec saporem vini corruptum. Cælum porro neque glaciale vinea, nec proflus æstuosum desiderat, calido tamen potius quam frigido latatur, imbribus magis quam serenitatibus offenditur, & solo fisco quam nimis pluvio est amior: perflatu modico lenique gaudet, procellis obnoxia est. Hæcenus Columella.

Quò regio calidior est eo Uvæ feliciter maturelcent, & loco melius concocto vinum generosius præbent, modò calor non sit intensior quam ut eum vitis toleret, ut in Indiis, Arabia felice, Ægypto aliisq. regionibus intra vel prope Tropicos jacentibus. Hinc in Hispania, Gallia Narbonensi, Italia, Sicilia

Sicilia uber est potentis vini proventus: in frigidioribus, ut Gallia parte Septentrionalis & Belgio vinum tenuius est & oligophorum. In Anglia, ubi vites palmitibus luxuriant, & uvarum etiam feracissima sunt, ob defectum tamen caloris succus plerumque crudior est & acior quam ut ex eo vinum fiat; nisi vites parietibus affixæ, hinc Soli meridiano expositæ, radiorum tepore reflexione reduplicata foveantur, inde à ventis Septentrionalibus & Orientalibus parietum objectu defendantur; & aliæ in colle ad Meridiem prono & à prædictis ventis tuto stantur.

De Vitis insituentibus, de feminum electione, deque Vitium pastinatione, positione, pampinatione, ablaqueatione, putatione, reliquæque cultura prolixe agit Columella, aliæque res rustice scriptores, ad quos Lectorem remitto.

Vites autem, pro loci genio, vel 1. arboribus maritatur, ut olim Ulmis & Populis; Nunc diem in Lombardia Italiae agros frumentaceos adeo densis arborum ordinibus conferunt ut desuper inveniunt sylvæ cubitum; iuxta singulas arbores vitem statuant, quæ ramos ejus confendant; Vitium autem palmites ab arbore ad arborem traductos sibi invicem connectunt. Inter arborem ordines tritici serunt, ut agri triplicem producant messem, frumenti, uvarum, ligni. Hujusmodi vites *Arbustivæ* Veteribus dictæ sunt. Vel 2. Pergulas & ambulacra opacant unde *Pergulanae* dictæ. 3. Vel tribus jugis incumbunt, quæ pedamentis canterilique transversis constant, isque vel directis tantum, vel in latitudinem etiam fisis, cujusmodi vites *Compluviate* dicuntur. Vel 4. palis peritelicis eriguntur; altitudine humana aut alcubi etiam majore: cujusmodi vineas in Germania secus Rhenum & alibi plurimas vidimus; quæ lupuleta nostra apprimè referent, ni peritice humiliores essent.

Denique nonnulli in locis, ut circa Monspelium, stat per vitis sine ullo pedamento. Stipites vix excedunt cubitum, & palmites veteres fere omnes quotannis abscondunt. Novi autem herbarum modo vagantur per arva, & succum terræ passim vis bibunt, ut Plinii verba usurpem. Hujusmodi vineæ Saliceta nostra emulantur.

Notum est (inquit Palladius) majores uvas, pulchræ speciei, grani callosi & ficioris ad mensam; feracissimas verò, & cutis tenerioris, & sapore nobiles, & maxime quæ citius desollescant, vindemias esse fervandas.

Vires.

Vitis vinifera folia cum claviculis trita & imposita capitis dolores mitigant, itémque stomachi inflammationem & ardorem cum polenta. Id ipsum etiam folia per se imposita tritura, quippe quæ refrigerandi adstringendique vim habent. Pocus eorumdem succus juvat dysentericos, sanguinem excreantes, rhomachicos, & mulieres malicia laborantes. Lachryma vitium, quæ veluti gummi est, quæque citius illarum caudices concrevit [in vitibus nostris hujusmodi gummi sponte affludit non invenitur] ex vino pota calculus pellit, inuncta lichenas, ploras, lepræque nitro affuso preparatas sanat. Eadem cum oleo sæpius plis illis phlostri effectum habet; maximeque liquor quem accensa fermenta vitium viridia exsudantur, quo & perunetæ myrmecæ tolluntur. Cins autem fermentorum & vinaceorum circa sedem condonolatis & thymis illitus ex aceto medetur. Prodest & luxuriæ ac vepiarum morbus; quin & contra lienis inflammationem facit cum Rosaceo, Ruta & aceto impositus. Plures adhuc cineri & lixivio ex eo parato vires ascribunt Boracis: verum cum cineres lignorum eorumque lixivium non multum inter se differre nobis videntur, nisi quatenus solum cinis copiosiorum aut parciorum continent, eas omittimus.

Uvæ, ex sententia Galeni, quemadmodum inter fructus Autumnales principatum obtinent, ita fugacibus omnibus magis nutriunt, minimèque pravi succi habent, præsertim cum exactam maturitatem sint adeptæ. J. B. Quælibet uvæ recens alvum turbat & stomachum inflat, idèque earum esse in febribus interdictum; quæ verò decerpæ aliquandiu pendit, propterea quod ea ventilatione magis humilitatis portio decessit, innocenter est, ac tum stomacho utilis est, tum appetentiam ciborum restituit, atque adeo agris languentibus proficua; & alvum emoluit. Caterum magna est inter uvas differentia, dulces enim magis nutriunt & corpus pinguefaciunt, ventriculum inflant & alvum subducunt. Austere & contra partum nutriunt & ventrem cohærent.

Memini me alcubi legisse Matronam quandam Germanam toto vindemiæ tempore per unum aut alterum mensam, quo vis victitabat, nullum omnino potum haurire solitum, unde patet uvas sitim resingere.

Uvæ Passæ non à patientia dictæ sunt, ut vult Plinius, quasi solem passæ, sed à pando quod a solem expandantur. Monspellianæ Uvæ Passæ hoc modo parant, Racenos binos hinc illuc ligas ligatos vinosis acinis fornice detractis, ferventi lixivio, addito olei paululo immergunt, quoad flaccescant tantum & corrugentur; deinde periculis imponunt ut siccecent, ac post triduum quadriduum insolant, ut Columella docet, J. B. Uvæ passæ, vinaceis exemptis alvum leniunt; pectoris angustia, tussis, exasperatis faucibus & renum velicæque vitis maxime conveniunt, unde & Pisanis dictis immiscunt. Zabebe dictæ h. e. Passula maxime fer Damascenæ exemptis gargaris in aqua fontana vel stillantia convenienti insula, potum egrotis exhibent satis gratum, itique convenientem. Passæ apud Corinthiæ dictæ aciditate grata commendabiles, refrigerant magis & febricitantium pusculis utiliter incoquantur. Gigarta vim habent adstrictoriam, convenienti, in vomitu & alvi fluxu, sive intrinsecus, sive extrinsecus adhibeantur (torrentur licet, ac teruntur.)

Vindæ, id est, siliquæ cum gigartis in expressione multo residua, magnarum virium perhibent in arthriticis doloribus sedandis, si membrum affectum vinaceis per se calefactum imponatur.

Uvæ passæ calore suo acri & penetranti dentes & gingivas vellicant, maleque afficiunt; & frequenter comestæ eos ad putredinem disponunt.

Liquor ille generosus est uvæ, ut moris est, calcatis vel sponte effluens, vel torculari expressus & fermentatus vinum vocatur, quod nomen à Græco *σῆς* factum est, spiritu leni in eo mutato, *σῆς* autem ab Hebræo *jain*, ut jam diximus.

Vini usus & facultates explicare omnino supervacuum esset, cum non possint non omnibus esse notissimi. Liceat tamen hic inferere Observationem à D. Hulse ex *Antoni de Heide* Centuria observationum quæ tertia in ordine est descriptam & ad me missam. Ad Aphthas prætermittendum haud videtur,

haud videtur, quod in quibusdam agris aphthosa crusta non crassa lingue & palato adeo pertinaciter adheret, ut lenientibus gargarismis scilicet à decocto Raparum, Hordei, &c. quæ contra Aphthas maxime conducunt, intra paucos dies abstergeri haud poterat, agri licet à febre immunes essent, brevi tamen fugatur potu vini Gallici: quia particula aphthosa subinde aciore stimulo ad sui liberationem egerit.

Genera vini Veteribus celebrata recenset Plinius lib. 14. c. 6. D. Augustus (inquit) Setinum cunctis prætulit, & secuti Principes, confessa propter experimenta, &c. Nascitur supra forum Appii [Setia oppidum esse in colle à Tetracina quinque millibus distitum; hodie *Sezza*] Antea Cerebri erat generositas, celeberrima in palustribus Populeis, sinu Amyclano, quod jam intercidit & incuria coloni, locique angustia, magis tamen folia Neronis, &c. Secunda nobilitas Falerno agro erat, & ex eo maxime Eusufiano. Exolevit quoque hoc copia potius quam bonitati studendum. Falernus ager à ponte Campano leva petentibus urbanam coloniam Syllanam, nuper Capuæ contributam incipit. Faustianus autem circiter 4 mill. à viço prope Cedias, qui vicus à Sinuella 6. millibus abest: nec ulli in vino major auctoritas. Solo vinorum flamma accenditur. Tria ejus genera, Austurum, dulce, tenue. Quidam ita distinguunt: Summis collibus Gauranum gigni, mediis Faustianum, imis Falernum. Non omittendum autem, nulli eorum quæ celebrantur jucundum saporem uvæ esse. Ad tertiam palmam variè venere, *Alhama* ubi vicina prædulia ac rara in austro. Item *Surrentina*, in vineis tantum nascens, convalescentibus maxime probata propter tenuitatem, salubritatemque. Tib. Cæsar dicebat consensisse medicos ut nobilitatem *Surrentino* darent, alioquin ejus generosum acetum. Certant Massica æque ex monte Gaurano Puteolos Baialæque procreant. Inter Græca vina maxime celebrata fere Maroneum in Cheroneo Thraciæ, Thasium, Libani vina. Reliqua genera vide apud Plinium loco citato. Nostris enim insituti non est omnia quæ apud nos hodie in ulu & pretio fusi brevier indicasse. Ea sunt & Gallici 1. Parisinum, 2. Campanum omnium Gallicanorum delicatissimum: 3. *Bordegalen* seu Gravianum. *Comundac* autem primum locum obtinet Beaunenfe, secundum vulgare proverbium Vinum Belnenfe generosissimum & molchum redolens. 4. *Vina Aurelianensia* magni sunt in Francia ob generositatem & salubritatem. 5. *Hermitage*, Vinum Eremiticum.

Ex Hispanicis usitatissima & notissima sunt, 1. Canarium, *Canary-Sack* omnium laudatissimum, generosum & lene, nature amicum. 2. *Malacen* vetus, *Malaga Sack*, præcelestissimum, autem & palato minus gratum. 3. *Alon*, *Alcant* autem caput gravans. 4. *Xerum*, *Scherry* lato quidem gratum, at stomacho minus utile & caput gravans. Huic non multum distimile est genium ad nos ex Lusitania Vinum Portuense *Port-Wine*, sed rarius. Vinum Madære Insule *Insule rubrum*, stomacho commodissimum & in conviciis saluberrimum. 2. *Verdea* dictum, idem est Hetruria, album, dulce & lene, magis gratum palato, quam stomacho utile. In Italia ipsa celebrantur, *Vicentinum rubrum*, dulce & picante Canario, Canarino proximum, non in Italia natum sed in Creta in Roma *Albarum* olim celebre, & de monte Pulciano; *Syracusanum* ex Sicilia insula; Neapoli Vinum *Vinum Molchatellinum rubrum* ex insula Creta deferitur. *Æd Muscadine*.

Nicrinum *Pecar Wine*, Rinchovinum, Hochamero, Mosellanum, & *Baccheræ*.

Vinum autem aliis potentis quibusque Cerevisia, Melicrato, Pomaceo, Apiti, ceterisque ex fructibus factis tum voluptatis tum salubritatis respectu longè antecellit. Nunc diem vina gis idonea censentur; ut alia, rubra Gallica & Florentina, quæ alperiuscula & Astypica lingue & palato sentiuntur; quam alba, quæ lenia & dulcia. Verum si omnia quæ de vitis dicta sunt & adhuc legat *Andreas Bacci* eruditissimum opus de vini generibus Anno 1596. Roma impressum, in quo Observationibus plurimis propriis & animadversionibus in Vina Græca, Italica, Hispanica, Gallica & Rhenana, eorumdem culturas, locos, nomina, varios preparandi & tractandi modos, morbos & remedia, valorum veterum & novorum multiplicem varietatem, cellas, &c. respiciunt.

Omphacium Veteribus fuscus erat acerbæ & nondum maturæ uvæ, sole refectus & densatus ad consuetudinem Rob. Recentioribus est fuscus Uvæ immaturæ expressus, solutus, in dolià reconditus, & vase clauso servatus. Utrumque refrigerat & ficit; hoc non ad medicamentum tantum sed ad ciborum condimenta & intinctus utile est, nauseam ac cibi fastidium tollit, appetentiam excitat, alvi fluxus reprimat, ardores stomachi aliorumque viscerum mitigat, non modo intus sumptum sed & foris admotum.

Diofcoride auctore, Omphacium Veterum oculorum claritati confert, eorumdemque scabritæ & angulis arrosio, quod hodie de pomorum silvestrium agrestia verum experimur.

Schroderus Omphacium calidis morbis omnino fclioris juvamento esse ait quam acetum, quod præter refrigerandi vim & caliditate acri pollet, secus ac Omphacium.

Sapa, Græcis *σῆς* & *σῆς* ingenii non naturæ opus est, musto usque ad tertiam partem mensuræ decocto. Plin. l. 14. c. 9. & l. 23. c. 2.

Xxxxxx

Definitum

Defrutum Columella: idem est quod *Sapa* Plinio, nimirum mustum ad tertias decoctum. Plinius *Defrutum* a Sapa distinguit, quod sit mustum ad dimidiam decoctum. His addit *Palladius*, *Caracum*, quod ait fieri cum duabus partibus deperditis tertia remanserit.

De viribus & usu *Sapae* nihil attinet dicere cum iam dudum in desuetudinem abiit.

Lora Græcis *δωρεα* seu vinum secundarium, fit ex maceratis aqua vinacis. Tria ejus genera Plinio. Decima parte aqua addita quæ multum expressa sit, & ita nocte ad ea madafactis vinacis, rursusque prælo subiectis. Alterum, quomodo Græci facitavere, tertia parte ejus quod expressum sit addita aqua, expressioque decocto ad tertias paries. Tertium est facibus vini expressum, quod *seccatum* Cato appellat.

Spiritus Vini. Spiritus vini seu *Aqua Vitæ* est liquor è vino destillando in vasis idoneis elicitus. Calidus est & fœccis, penetrantissimus: Eximius usus in animi deliquis, ut vel naribus adnotus odore fluo animam revoceat, in cordis palpitatione ac tremore; resistit putredini, in tantum ut carnes vel cadavera ei immersa, diu servari possint incorrupta; spiritus languentes refocillat, apoplecticos & comate oppressos juvat. Extrinsicus resolvit tumores frigidos ac scirrholos, arceat coagulationem sanguinis in contusionibus, cruoremque resolvit ac discutit. Nimis copiosè & frequenter pro potu ordinario sumptus calorem naturalem paulatim extinguit, ventriculi tonum relaxat, appetitum prostermit, totamque naturæ economiam subvertens tabem & mortem inducit. Mentitruum est (ut vocant Chymici) hoc est, solvens, ad tincturas extrahendas aliæque nobilissimum.

Acetum. Acetum fit ex vino vel in loco nimis calido detento, vel diutius reservato, vel Soli exposito. Arte fit cum vinum aut cerevisia coquitur, refrigeratque fermentum, aut panis calidis hordeaceus [qui unus omnium prævalet] aut Pila, aut Hordeum tostum imponitur. *f. B.*

Aceti usus frequentissimus est & fere quotidianus in cibo & medicina: in cibo ad condimenta & inunctus. Appetitum cibi excitat, & concoctionem promovet acidum ventriculi, quò cibi maxime conficiuntur, roborando.

In medicina usus est ad æstum febrilem temperandum, putredinem arcendam, phlegmaticos & glutinosos humores incidendum, ut excretioni & expectorationi habiles fiant. Extrinsicus scabiam, pruritus, herpetem, &c. calorem eorum temperandum, & malignitatem corrigendo sanat. Nervis, nervosque partibus inimicum est: corpus quoque extenuat, unde macilentis ejus usus incommoedus est. Memorabilis in hanc rem est historia quam narrat F. Strada de bello Belgico l. 8. Chiapius Vitellus generalis castrorum præfectus sub modiam fere ætatem, incretente aedè mole, ut fascia è collo demissa sustineretur esset venter, videns inde quotidie tardiorè se reddi ad belli munia, vino sua sponte sibi interdicto, acetum exinde bibere ad vitæ usque finem perseveravit, effectumque ut detumescente abdomine, deflueretque ventris pelles, quæ ipse se thoracis instar involverat, octoginta septem librarum pondere decrevisse comperit fit.

Ad suspensum aut suffocatum etiam spumam emittant, ad bibendum acetum vulgum cum Pipere, aut Acetum cum pulvere Pulegii & Pipere. Tros servatos vidit Christophorus à Vega. *Chesneau.*

Ad tinea R. Zinzib. 3ij. decoque in Aceti acerrimi & Butyri ana 1ß quousque Acetum fit consumptum: deinde contunde & cum Butyro fiat ung. quo manè & serò tinea inungatur, & intra quatuor aut quinque dies sanabitur, (inquit lib. Arcanorum) *Idem.* Observaciones è Chesneau excerptas transmisit D. Hulse.

Vaporis aceti in peste usus est eximius de quo medici consulendi.

Tartarus. Pro Tartari Historia, usu, præparationibus, &c. vide chymicos scriptores; plenam utæ historiam scribere mihi nec locus nec opportunitas est. Tartarus est vel albidus vel rubescens; albidus magis æstimator, ut purior & minus terrestris; optimus è Germaniæ deservit. Ejus præparationes habent facultatem attenuandi, incidendi, & aperienti.

Cremore Tartari ad 3ß dato ardor ventriculi cum desperatus fuit sublatus. Ettmuller. prax. cap. 8.

Ad insungulum ex inanitione & Vini Hispanici & Sacchar. q. f. f. Syrup. sumat æger frequenter. Ex Manuscript. D. Page, Medici Suffolciensis.

Bulinos curatur optime per Vinum, quod quo vetustius eo melius. Malvatium præ cæteris convenit.

In picæ & malaciæ specificè commendatur à quibusdam aqua pampinorum vitis vere ex vitium succulis nullis.

Quidam fiant sibi matutina sunt obnoxii, hos optime curare solet haustus vini Absinthitis.

Tumor cancrulosus omnino curatus est in quodam viro mihi familiari ex usu vini Rhenani lib. 3. cui infundebatur Raphan. Sylv. 3ij. per horas duodecim; in ejus usu perseverabat per dies octo vel decem matutino tempore. Ex MS. D. Fisher, M. D. communicavit. D. Hulse.

Ad mixtionem sanguinis R. pulv. fol. Vitis quæ post Vindemiam rubescunt 3i. cap. in Vino albo. E. lib. Arcanor. *Chesneau.*

De Spiritu Vini illud anotandum quod ille qui conficitur ex frumento multo magis anodynus sit quam alius. *Mais* in Podalir. redivo p. 31.

R. Uvas sulfensas putridas, projice in aq. ferventem per horæ dimidium; eas supra ardentes prunas injice, fumumque excipiat mulier septies in die ad deturbandum sætum mortuum. Mirabile (inquit Zacutus) quod in tam facili remedio tanta vis recondita sit, quod ego feliciter sum expertus, lib. 3. Prax. Hist. c. 17. Observ. 2.

Spiritus Vini vulgarem *Wandy*, i. e. vinumustum cum pulverizat. Zingib. mixtum, & fortiter insufflatum in ejusdem lateris cum parte affectæ narum, vel parti dolenti applicatum, ab experientia frequenter commendat D. Hulse in *Odontalgia*, cum alterutra ex gingivis afficitur abique ullâ dentium carie aut cavitate.

CAP. II.

The Sinenfum seu Tja Japonensibus Breynii. Chaa, Herba Japonie J. B. lib. 27. c. 1. C. B. p. 147. The Thee of Tea Plant.

The compluribus & densis ramis est frutex: Foliis obscure viridibus, per circuitum serratis, non tam Chamæleagni, quam Spirææ Theophrasti substantia & toto habitu aequalibus, faporis exsiccatum cum quadam amaritudine: Flores proferens (quantum ex pictura, & duobus, at imperfectis, ex Japonia transmissis fœculis conjicere potui) Cisti feminae & Gossippi mediam faciem obtinentes, uberissimos, quinis foliis albicantibus aut pallidis constantes, staminibus multis medium forem occupantibus. His denique succedunt fructus, dum adhuc vigent (ut ferunt) virides, refocillati autem cortice magis rugoso, ex spadiceo fusco vestiti, in quibus non minus quam in Coccis Orientalibus mirabili varietate mutabilis Vortumnus ludit: quidam penitus globosi sunt instar dictorum Coccorum, & etiam magnitudine, ut duplo pæne aliquando majores, semen tantum unicum continentes: alii contra geminati, five in duos loculos dispersi, alii verò trigoni, forma & magnitudine à fructu Ricino simili *f. B.* non admodum abundentes: Hi maturi ubi se aperient in tres, illi in duas dehiscunt partes, quarum qualibet semen continet, quod vel orbiculare planè ad Syriacis, vel quia minus splendet, ad Fructum exoticum 15. à Jacobo Gareto acceptum *Claf.* propius accedens, vel in una parte sessilis, nonnunquam etiam triquetra est nucula, tenui putamine & lavi, spadiceo fere subrufi coloris, excepta basi (quæ parte adhaesit) albidâ, constans, quo nucleus subalbidus pallidulve, ac valde rugosus, gustu primum dulci, postmodum amaro & nausabundo, tandemque calido & valde exsiccatante, cuticulâ tenui & cinerea obductus, continetur.

Catalogum Autorum qui de hoc frutice scripserunt vide apud Jac. Breynium *Exor. Centur. 1. cap. 51.* quibus adde D. Pechlin Belgæ Tractatum de Thea anno 1684 editum, in quo historiam ejus plenam tradit, & contra Sim. Paulli usum ejus defendit. M. Dou Four historiam Theæ, Lugduni impressam 1685. & Tractatum quendam Anglicum conscriptum Londini 1682.

Verum omnibus quæ de Thea scripta ab aliis sunt Observationes D. Wilbelmi ten Rhyne, magni Imperatoris Japoniæ medici, præferendas censemus; quæ apud Jacob. Breynium habentur in Appendice ad *Exor. centur. 1.*

Semen hujus fruticis circa mensem Februar. terræ (ni nimis indurata gelu, vel nive altius tecta sit) mandant Japonenses sequenti methodo: In terra bona, dulci, non falsa, neque humida, neque arenosa nimis, sed temperata, rotundum ad octo aut paulo minus pollicum altitudinem scrobem effodiunt, cui à 40. ad 50. feminales folliculos confertim injiciunt, exinde scrobem operientes, eundemque in horreolice bruma stramineis foreis tegentes. Hæ autem feminalia capitula communiter in sex, octo, decem, ac quatuordecim, & quandoque plures paucioresque fructus propullant, quos absque sentiente stirpe autem quo in fissilis glomeram alioerem apicem (rarius tamen super his reperitur pedes) exsurgunt eò meliores judicantur, mollioribus utpote magisve benignis foliis, quæ rarerent intra primum trium mense decerpunt Japonenses: decerpunt autem plerumque mense febr. tertio, qui ordinario iuxta nostrum Aprilem est, nonnunquam ad ultimum medium Maii procurrit (anno nimirum intercalari, quovis triennio recurrente) quando matres cum suis infantibus & ancillis folia hæc calathis colligunt, novella & recens edita (subflavescente viro virore & parvitate à virentibus foliis facillime distinguenda) cum parùm adoleverint sicca tempestate, quacunque diei hora, inprimis intensiore Solis aëtu, avulsâ circa vesperam portant domum.

Tum singula folia fuscæ ex ferro patellæ Sinicæ, nidæ, candenti atque obliquè collocatæ (ne manus comburant) inieciunt, eademque manibus assidue versant, usque dum fasscescant, mundis tunc flores papyræo imponenda, ac perflanda flabellu ut frigeant; hinc in planis ex Arundine Indica confectis corbibus conteruntur, donec compactè conspiciantur: hinc iterum in pura & modicè candefacta patellâ uti antea manibus continuè versantur donec mediocriter induraverint, deinde patellâ eximunt & flabellu frige faciunt, & in tertia ac quarta patellis per gradus minus calefactis revolvunt, ut majorem ficitatem duritiemque contrahant. Tandem ollis intrinsecè vitreatis bene clausâ servant, & in urbes pagogive venalia transferunt. Tandem ollis intrinsecè vitreatis bene clausâ servare, eadem aperient, foliorumque delectum, minora & teneriora à majoribus & durioribus separando, faciunt, ultimamque vice in quinta patellâ securitatis ergo ficeant, in annos tunc durabilia, si accuratè obrotata teneantur.

Pro Imperatore & Magnatibus majore studio & cura colitur. [Prope *Misko* urbem locus *Oasi* dictus totius Japoniæ in hoc opere princeps est.] Fructus nempe, à nimia pluvia, vel intenso ardore frigore, cæterisque aeris, injuriis & pravis purgantibus, volatilibus reptilibusve insectis studiose præmuniuntur, iusto rigantur tempore, &c.

Congrua tempestate scrupulosa foliorum fit electio: tenerissimi fruticum ramusculi primavim in apice foliis nudantur, quæ eapropter carissima potentioribus relevantur emptoribus; hæc autem à mediocribus; hæc iterum à masculis, hornotinis tamen singulis, segregantur: omnia in umbra siccantur.

Ruricola & tenuiores folia eo quo diximus modo præparata promiscuè in aëneo cacabo aquæ repleto leno coquantur igne, & sic toto die pro communi potu in foco suspensum servant; donec iteratis tincturis folia illa debilitate rejiciantur, ingentis protinus novis. Primates autem & locupletiores civis nullum in re domestica opus majore diligentia, fastu atque nitore & artificio curant quam sui *Tchia* præparationem. Quandoquidem qui in cæteris parviflora sunt suppellectilis copioso & superbo instrumentorum famulorumque apparatu impense imò ad superfluitatem usque gestunt.

Instrumenta sunt ex electo Ophite mola (quali nostrates semen Sinapi conterunt) qua suum *Tebia* in tenuem pollinem commolant. Præterea fornacula, ex mixto cum alis metallis are artificiosè fusa, cui aqua plenam cucumam, ex eadem materia confectam superimponunt, ut semper præsto fit Lympha fervens. Hinc exiguis cochlearibus (ex testudineo cornu aliòve pretioso ligno, vel etiam metallis fabrefactis) videmus illum ac bene fragrantem pulverem *Tebia* calycibus suis infundunt, ac superfusa cum mundato haultro infundibulòve aqua fervida pulverem hunc minutulis, ex Arundine Indicâ crenarum formâ artificiosè concisis, *seis* tandu quassant donec in spumam eleve- tur. Famulos qui in hoc opere occupantur omitto. Sinenfes autem (quorum methodum nostrates sequuntur) servectam in cupreo cacabo aquam fuscâ integrisque foliis *Thee*, singulâ ollæ prius injectis superfundunt, tincturamque extrahunt, quam limpida aqua ad gratam amaritudinem tempera- tam calidè sorsent, saccharumque utplurimum unâ masticant, uti & nostrates, rariis autem Japo- nices, tamen *γαιουρίαν*. Deinde novâ affusâ aquâ tincturam iterum extrahunt secunda vice, quæ de- bilior est primâ, postea folia abijciunt; quo locis navalibus meliorum defectu actuatorum vicem supplent. Japones autem isdem foliis rubentes papulas ac cutanea sudamina curant; atque in tin- ctoria arce eadem (vestita licet) usurpant Mauri.

Locus.

Fruticis hujus natale solum varium est in *Japonia*: plurimus in regione *Fifsen* crescit. Humo gaudet neque arenosa neque lutosâ nimis, neque declivi neque acclivi nimis, aprica & temperata planitie lætior: multis autem in locis inter ipsa frumenta in pulvulorum liris frutices *Thee* confitos in- tuetur. In *China* etiam crescit.

Vires.

Præter pro foliorum magnitudine variat. *Quantum* namque *magnitudine sursum decrevunt tantum pretio accrescunt*. Tanta est autem pretii differentia, ut una libra hujus *Thee* plus veniat quam centum libra alterius: Foliorum vero bonitas in grata fragrantia (proxime autem ad Fœni accedens odorem, tantisper aromaticum accedit) colore viridi, (nam parum masticata fridatque ubi fuerint, vires vividius emicare debet) sapore subamarè dulci.

Has vires tribunt Sinenfes, Sanguinem purificant, horrenda pellit innoxia, vapores à cerebro arceat malignos; vertiginem capitique dolorem, præsertim à crapula ortum mitigat; hydropicis conducit, egregiè enim diuretica est, capitis rheumata exsiccat, humorum acrimoniam corrigit, ob- structiones viscerum tollit; visum instaurat; quippe quantum ego existimo, hæc decoctio *Tebia* prima- rium Japonensibus est antidotum contra visus imbecillitatem ac oculorum, vitia illis frequenterissima, ac ex afflicto *Oryzæ* calidæ & sui *Sacqui* poti & usu maxime contracta. Adultos hinc frequenter, calidum emendat, jejur, induratum lenit lienen; & fœnum coerct, in iis præsertim qui raris *Thee* bibunt. Corpora porro reddit vegetiora; inprimis autem hebetiores à fœno ac corpore sensus ex- pergefacit, cor exhilarat, timoremque propulsat, intestinorum tormina ac status compescit, illòque, qui uterum infestant discutit: viscera virisque roborat, reminiscendi vim exsiccitat, ingenium acut, bilem temperat: nephritidem tollit medicamen hoc lithontripicum; ego saltem nunquam in Japo- nibus vel minimum calculi, five renum, five vesicæ indicium reperi, sat scdulo licet inquisiverim; ac tandem dulces in amplexus vertit officium thori.

Ad specifica stomachica pertinet herba *Thee*, non tantum stomachum roborans sed & à calculo & arthritide præservans, & capiti inprimis conveniens. Præservat ab ebrietate, & fœnum arceat, & stomacho inprimis confert. *Histmiller. Prax. cap. de chylæosæ lationibus*.

Quæ in Bontii & Pisonis historiciis hujus plantæ reprehendit & emendat apud Breynium videt.

Quod in Europæis regionibus quamvis sanitas incommoda æque efficaciter non arceat potius ille *Thee* quam apud Sinenfes vel Japonas, non preparandi utendive modo adeò imputandum censco quam quidem assiduitati usûs & temperationi vietis rationi.

De nomenclatis hujus potus hæc apud *Antonium de Heyde* occurrit in Centur. Observationum, Obs. 76.

Tincturam è foliis *Thee* mediante aqua calida extrahi vulgo notum est. Eius potum aliquando quibusdam conducere negare nolo; tamen ut eum omnibus utilem putem adduci nequeo: quippe verisimile videtur emolumenta quamdam *Thee* adscripta ab aqua calida potius esse deducenda. Hinc potum quibusdam nocuile videtur experimento sæpius probatum: inter alia hoc pater sequenti histo- ria, mulier vegeta & sana, potui *Thee* addicta, conqueritur de frigore acri interiora concutiente, præsertim noctu, quod à *Thee* poti derivandum putat hanc ob causam, quia eo potissimum corripit ubi huic poti indulsit. Meminisse aliquot annos virum robustum conquestum esse de frigore acri in abdomine, quod etiam potui *Thee*, quem quotidie sumebat imputat. Communicavit *D. Hulse*. De potu *Thee* & *Coffæ*, hæc occurrit in Muis Podalirio reditivo. p. 59.

Sed quid sentiendum de potu *Coffæ* & *Teæ*? Ego cum Lugduni Batavorum studiis operam da- bam; per totum annum Cephalæa miserè laboravi, & postquam potui copiosior *Teæ* & præcipue quidem *Coffæ* quotidie sumendo astuevi, semper immunis ab ea vixi non tantum, sed & ab omni alio incommodo, quamvis antea ita vixerim, ut mortis haberet vices lentè qua traheretur mihi vita gementi, qui per totum quinquennium cum longa morborum serie acriter convalesci.

Ex p. 85. Ego nonnullos novi meorum familiarium antea haud parum à nephritide cruciatos qui nullum incommodum inde amplius perenserunt postquam potum *Coffæ* satis magnâ copiâ as- sumpsere.

Ceterum hæc arbor rectius fortasse ad eas quæ fructu sicco sunt referunt.

Quidam ex Oriente reduces affirmant Magnates Chinenfes & Japonenses decoquere gemmas & flores hujus plantæ, majores vires iis attribuentes quam foliis.

C A P.

C A P. III.

De Eunyonia.

Eunyonia, i.e. boni nominis, *ἡ ἀριστερὴ καὶ ἡ ἀριστερὴ*, ut voluit. Eunyoni autem de- scriptio apud Theophrastum & Plinium arbori ista vulgò dictæ per omnia non convenit. Quo- niam tamen hoc nomen usurpavit per me retineat. Adeo pauca pulpa nucleos oblinat, ut rectius ad Arbores quæ fructu sicco sunt referenda videtur.

A. 1. *Eunyonia vulgaris* Park. *vulgaris, granis rubentibus* C. B. *Eunyonia Theophrasti* Ger. *Eunyonia multis, alia Tetragonia* J. B. *Spindle-tree or Prickwood*.

Ramofa est arbuscula, aut certè frutex arboreus, altitudine quatuor aut quinque [imò septem aut octo interdum] cubitorum: cujus stolonem lato virore persuli, & nuper nati ramuli, propter corticem in quatuor angulos excurrentem, quadrangulares apparent, non secus ac si dolabrâ res perpolivisset, ipso aliqui ligno interno tereti, albo aut flavescente. Cortex viris. Rami crebro intervallo in oppositos ramulos dividuntur. *Folia* oblonga, acuta, crenata, è Perilymeni genere Chamæcerati dictæ foliis similia & æqualia. Paulo post veris initium Flores proferit pallidos, aut herbaceo quadam colore constantes, ex quatuor foliolis congestos, quibus totidem alternatim posita calyculi folia subijciuntur, pari numero apiculis luteis umbilicum curvulosum viridantem cum stylo concolore occupantibus. Singulis foliolis fingit succedunt fructus, seu singula: silique quadrangule, rubentes aut puniceæ [rariùs albæ C. B.] totidem distinctis loculis semina parva foliola continet, cuticulâ crocèâ intectâ, medullâ albâ, figurâ semini cannabino similia, hoc est, ex rotundâ arbuscula tota gravem & injucundum habet odorem.

Materies ejus sic satis foliola, fissilis tamen & æqualis est: ea cum adhuc succo turgit cæsa diluto croceo pallore etiam Buxum provocat.

Nonnulli Tetragoniam Theophrasti esse volunt, quod ramib' ob linearum quatuor ruffarum, dorso modo extantum, rectâ per viridem corticem porrectarum discursum quadranguli apparent, quod huic arbori peculiare est, & quod in fructu quadrangula siliqua fit. Quod si Tetragonia sit, Eunyonia non erit, nec enim verisimile est eandem arborem diversis nominibus & locis tradidisse Theophrastum.

In seipsum frequens est tam in Anglia, quam in exteris regionibus. Maio [in frigidioribus locis] *Locus*. floret: Autumno apperente foliis quadrangula purpureo tinguntur colore donec penitus rubescant, postea ipsa sponte decaluit quadripartite rumpuntur, ac hiantes ita pendunt in hyemem usque cro- ceas bacculas vel semina ostentantes non injucundo aspectu. *J. B.*

Eunyonium pecori noxiâ esse, ut Theophrastus tradit, se scire ait Matth. & Ruell. neque pecu- dam, neque capram, novellarum etiam germinum avidam, hanc attingere scribit. E contra Clu- sius sc in Pannonia observasse à capris maxinè appeti, easque ejus foliis sine noxa adeo velci; quod nobis ob ingratum hujus plantæ odorem & vim cathartica minis verisimile videtur.

Hujus tres quatuorve bacca tam per vomitum, quam per secessum purgant: Emolliunt etiam & resolvunt exterius apofisæ.

In lixivio coctæ capillos flavo colore tingunt.

Pulvis exsiccatorem in usu est apud nostrates mulierculas ad pediculos interimendos & furfures capitis detergendos.

Ex ligno fusi muliebri netu celebres in Germania & Gallia detornantur, unde & *Fusanus* & *Fir- saria* dicitur. Nonnulli ad dentiscalpia utuntur.

Triplem potum est parari ex hujus fructu colore, flavum, si post festum S. Joan. Baptiste dum adhuc viridis est collectus cum tantillo Aluminis parum bulliat; viridem & fulvum.

J. B.

Virga habuit cum id reperit Clusius cubitales duntaxat, lentas & fractu contumaces, quas ambiebat bina folia, ex adverso semper nascencia, leviter in ambitu serrata, Eunyoni vulgaris foliis non abissimila quod ad formam attingit, sed longe majora, Citeræ mali foliis amplitudine non ce- dentia, viridia, gustus ingrati & amari; Radicem digitalis crassitudinis, summa tellure in cubita- lem longitudinem excurrentem, multisque flavescens fibris donatam. In horto culta post pau- cos annos ad humanam vel majorem altitudinem excrevit, ampliora folia nata est, florèscere ac se- men tulit. Maio enim mense oblongi tenuisque inter infima folia pediculi nati sunt, è quibus aliquot dependebant *Flosculi*, quatuor albicantibus foliis & ad carneum quadammodo colorem acce- dentibus præditi, formâ persimiles Eunyoni vulgaris foliis & ad carneum quadammodo colorem acce- dentibus præditi, intermedium etiam quinque angulis persimile, major tamen & quasi alatus, maturitatis delibens, & alba grana, aureâ pulpi inclusa, nonnunquam Augusto, sed potissimum Septembri mense continens. Sub Autumni finem folia abijcit, & extrema ramulorum cuspidè oblongam gen- tam, spem futuræ germinationis novo verè producit.

In Pannonia interamni, nunc Sclavonia dicta, uno tantum in loco invenit Clusius in sylva illa *Locus*. quæ ex *Greiben* arce descensus est versus Waradunum.

3. *Euonymus Pannonicus* Ger. Park. *flore phaniceo* J. B. *granis nigris* C. B.

J. B.

Arbutula est aut frutex homine altior, cujus caudex & rami tuberculis asperi, ac veluti punctis notati, & rami sunt pulverulenti: folia serrata Pruno sylvestri similia: *stipules* aliquot simul ex longis petiolis quadrifolii, similes Euonymo vulgari, phaniceo coloris. Clus. sic fufius hanc describit.

Bicubitalibus, aut etiam maioribus ramis affurgit, digitali, interdum pollicari crassitudine, lentis & obliqueis, denso cortice obductis, viridi primum, deinde multis nigricantibus maculis aspersis, qui in summo dividuntur in plures ramulos, ordine & serie quadam inter se oppositos, quos exornant folia, similiter ex adverso sita, latifolia Myrti foliis paria, teneriora, leviterque in ambitu crenata, gustu primum exsiccante, deinde amarulculo & calido; è quorum sinu in oblongis gracilibus, pediculis unus, bini aut ad summum terni *stipules*, splendentes & purpurascetes dependent, tetrapetali, umbilico quadrato, & luteis staminibus quatuor angulos occupantibus, Coggærie flori non multum affimiles, majores tamen. Fructus succedit in quadrangulis filiquis, vulgaris Euonymi similibus, spongiosis, aurei coloris; iis dehiscentibus tenui filo propendens, in quo grana extima parte nigra & splendentia, Fraxinellæ granorum instar, bina interdum & terna eodem loculo & pulpâ comprehensa.

Locus.

Copiosè nascitur in sylvis utriusq., Pannoniæ montibus; sed qui Alpes attingunt eam alere desinunt. Invenitur & in Moravia.

Dantur & alii Euonymi, & Euonymo affines, qui ob seminum conceptacula per maturitatem sicca ad alium locum pertinere videntur. Ut Euonymus Virginiana capsulis elegantior bullatis D. Baccifer. Euonymus Virginiana Pyracanthæ folio ejusdem. Euonymo affinis Ægyptiaca, &c. C. B. Euonymo affinis Æthiopica, &c. Herman. Hort. Leyd.

CAP. IV.

A. *Agrifolium* Ger. *Agrifolium* sive *Aquifolium* Park. *Aquifolium* sive *Agrifolium vulgo* J. B. *Illex* V. sive *aculeata baccifera folio sinuato* C. B. *the Holly-tree*.

J. B.

Alicubi in justam arboris magnitudinem excrescit, sæpius pumilum ut ad frutices referri possit, perpetua fronde viret. Caudex & rami lenti, flexiles, laves, cortice duplici muniti, exteriori viridi [in trunco uplurimum cinereo] interiore pallido; odore cum avellunt, tum etiam sapore, ingrato, ferente: materie chlorâ albæ, dura ac solida, ac circa interna nigricante, quæ præ pondere in aqua fidit, Buxi aut Guaiaci instar. Folia satis magna, densa, sinuata, longis & rigidis in ambitu spinis horrentia [interdum licet rariùs superiora folia Laurinis sunt similia, sine aculeis, quod in vetulis arboribus copiosius observatur] colore obscure viridi, splendente, ex pediculo brevi, sapore non ita ingrato ut cortex. Flores pulchri, parvi, chlori, quaternis foliolis, totidemque apicibus constantes [in quorum medio baccæ rudimentum] conferti ut in Lauro, brevibus pediculis appensi; quibus succedunt baccæ parvæ, rotundæ, rubræ, umbilicatæ, gustu subdulces, cum tetro quodam sapore: intus continentur semina quaterna, triquetra, oblonga, striata.

Qui Agrifolium folio leni diversum statuunt à vulgari, nã illi multum hallucinantur, nam vetula tantum arbori accidit ut talis fiat; non tamen rariùs (ut vult J. Bauhinus) sed sæpissimè & ferè semper apud nos. At neque propriè Agrifolii varietas est; nam sæpe in spinosissima Aquifolia occurrunt ejusmodi folia non spinosa, ut culibet observare licet.

Fructus autem color in hac arbore interdum variat. Repertur enim alicubi in Anglia Agrifolium baccis luteis quilibet nobis ostendit D. Dale ab arbore in agro Wiltoni Suffolciæ vici non procul à Buers oppidulo, loco paludoso nascente decerpas.

Locus.

In Anglia frequentissima est hac arbor in sepibus inq. frutectis & salubris potius quam sylvis, præsertim in lapidosis & glareosis, incultis & desertis. Repertur etiam non minus frequens in Germania. Videtur etiam gaudere montosis & frigidioribus regionibus: in calidioribus rarior est, & fruticis mensuram vix egreditur nisi colatur.

Hæc arbor nonnullis *Agela* Theophr. 3. hist. 4. videtur, quorum sententiam refutat J. Bodeus à Stapel. Plinii tamen lib. 16. cap. 18. 21. 24. Aquifolium an sit necne in medio relinquit.

Vires & Usus.

Arbor hæc operibus topiaris, in Septentrionalibus præsertim regionibus præ aliis commoda & opportuna est; cum sit frigoris patientissima, & perenni nitentium foliorum virore aspectu grata, nec tonsuram respuat; eoque etiam hortulanis acceptior, quod nec radicem reptatu, nec importuna ramorum luxurie molesta sit, nec tamen minus densa & multiplicata fronde quam, quavis alia arbor fruticæ consilis, quantumvis hoc nomine eam improbet J. Bauhinus. Vidimus in vicario D. Joan. Evelyni * tonsilem Agrifolii sæpe densissimam, pulcherrimam 300 prope pedes longam.

* In Cantia non longe à Londini.

Ex hujus arboris corticibus viscum parant nosstrates hoc modo. Delibratis Junio aut Julio menibus, quotquot videtur aut opus fuerit hoc genus arboribus, cortices detracti in aqua fontana per septem aut octo horas continuas decoquantur donec tenerim evadant [eouq; donec cortex cinereus à viridi abcedat aut separetur, quod duodecim fere horarum spatium exigit. D. Evelyn].

Coccos in acervum humi cum Filice SSS componas, aquâ priùs curiosè separata [frondibus aut herbis quibuscunq; succulentis obvoluti & contexti ad aliquam crassitiem in cellam alutivæ locum frigidam recondantur. Idem] & per duas trêse septimanas fermentari & computrescere sinas, donec in

in mucilaginem abeant: Exemptos deinde in mortario tandu tundas donec fingi formariq. possint instar massæ farinacæ. Massam in aquam præfluentem submersam manibus versis & diligenter subigas. Aqua brevi sordes omnes & recementa obarenteq. corticum reliquias secum auferet eluctæ, visco residuo puro & defæcato; in fidei aliquo vase per quatuor adhuc aut quinq. dies despumando, donec se penitus purgaverit & perfecerit: deinde in novum vas translatum reservetur ad usum.

Baccæ ad colicos dolores utiles sunt; crassos siquidem pituitosq. humores per alvum educunt decem aut duodecim numero sumpta, ut ab his accipisse se ait Dodonæus, qui earum experimentum quandoq. fecerunt.

Zythogalum factum ex cerevisia & lacte, in quo decocti sunt hujus foliorum aculei, mirè conducit ad dolorem colicum & tormina intestinorum, ut in semetipsa aliq. experta est matrona quæ nobis cognita post alia medicamenta frustra tentata, à muliercula quadam vaga & circumforanea docta. Non video tamen cur non & foliorum ipsorum decoctum idem præstet.

Baccæ aviculis, præcipue Turdis Iliacis dictis, hyberno tempore terrâ nivibus operta in alimentum cedunt.

Matthiolum radicem decoctum in fotu ad articulorum duritiem, tumores dissolvendos, ossa fracta ferrumina commendat.

Frondes & ramuli baccis onusti natalitio Christi Domini parietibus & fenestris appenduntur ad ædes ornandas.

Lignum ponderosum, firmum, album, ad molendinorum fabricas utile est, ad ea quæ torno elaborantur, ad manubria instrumentorum rusticorum, scuticarum, &c.

In Catalogo Horti Academici Lugduno-batavi, à D. Hermanno editi, hæc Agrifolii favi mavis Aquifolii foliorum respectu varietates invenio.

1. Aquifolium foliis ex luteo variegatis.
2. Idem foliis ex albo variegatis.
3. Idem foliis oblongis spinis & limbis argenteis.
4. Idem foliis subrotundis, spinis & limbis argenteis.
5. Idem foliis oblongis, spinis & limbis aureis.
6. Idem foliis subrotundis, spinis & limbis aureis.

Aquifolium echinatum foliis superficie Cornu.

Hanc plantam observavit D. Tancredus Robinson in pulcherrimo horto Reverendissimi Episcopi Londinensis, D. H. Compton, inter multas alias novas & rarissimas plantas cultam ab ingeniosissimo Viro & peritissimo Hortulano D. Georgio London. A vulgari Agrifolio faciliè distinguitur foliorum figurâ, quæ non ambitu modo sed totâ superficie scabra sunt & spinis horrida.

CAP. V.

Baccifera Indica fructu tetraspermo in foliorum alis sessili. Scherumam Costam H. M. P. 2. T. 16. p. 23. Corni seu Sorbi species Bontio.

H. M.

Frutex est dudum triumve hominum altitudine, nascens in arenosis & petrosis. Radix profundè in terram descendit, permultas oblongas, tenues fibras, capillamentis hinc inde vestitas, tam à latere quam subtus emittens, cortice exterius rubicundo obscuro intus rufo, saporis adstringentis, sulphurei & insecti. Stipites induti sunt scabro cortice, cinereo, interiori viridi & rubescente, intus ad lignum albicante, qui in plures tenuissimas planas corticulas (è quibus compressis & implexis sonites ignarios conficiunt) resolvitur, estq. adstringens; ligno intus albicante, ac proximè ad radicem cavo, aliàs folido. Tam stipites, quam rami longis crassis lignosis spinis hinc inde muniuntur. Folia pediculis brevibus, rotundis, crassissimis fulsa, oblongo-rotunda sunt, ad petiolum parum contractiora, ac in vertice rotundo cuspidata, superne plana, laturo virore nitentia, subtus dilutiora, saporis adstringentis. Flores, qui in summitate ramulicorum suis petiolis ex origine foliorum proveniunt quasi fasciatim fine calyce, sunt viridi-diluti, odoris nullius, constantq. duplici ordine foliorum, quorum quinq. quæ exteriora cuspidata, surrecta, & interiora versus nonnulli inflexa sunt, quinq. quæ interiora rotunda sunt, & superiora versus punctulis eminentia. In horum medio ex umbilico stylus acuminatus exurgit, paulo infra acumen quinq. tenuia stamina stelliformiter ejiciens, quæ nodulis albicantibus, ac dein flavescantibus dotata sunt. Florum petioli prodeunt in sua origine foliolis acuminatis. Fructus, qui furculis infident parvi & rotundi sunt, adnati sunt, & sapore subacido, continentq. quatuor grana feminis alba ac transparentia in propriis suis loculis emittent.

Foliorum decoctorum vapor ore exceptis dentium dolorem mitigat, & vermiculos in dentibus Vires; enecat.

C A P. VI.

Frutex baccifer Malabaricus flosculis pentapetalis ramis inhaerentibus, fructu tetrappyreno. Perin-Patsjotti H. M. P. 5. T. 6. p. 11.

H. M.

Arbuscula est humilis, septem circiter pedes alta, ac *Patsjotti* similis. *Folia* ordine decussato ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu crenata, crassa, densa, glabra, splendentia, nervis aliquot è media costa in latera excurrentibus. *Flosculi* non furculis foliaceis, at ipsis ramis inhaerent quinque, candidis. oblongo-rotundis & acuminatis foliolis constantes, numerosis, *staminibus* albicantibus, flavescentibus *apicibus* ornatis, medium occupantibus, inter quæ *stylus* prodeat exiguus, obtusus. *Flosculi* succedunt *Bacca* rotunda, quadripartita, viridiflavescens, quatuor intus continentes *semina* rubicunda, oblongo-rotunda.

Locus.
Vires.

Provenit in *Candenate*, semper vires, fructus fert Septembri & Octobri mensibus.
Ex hujus foliis in lacte vaccino & Sclami oleo coctis linimentum paratur ophthalmicum & cephalicum.

C A P. VII.

Frutex baccifer Malab. fructu plano-rotundo piloso tetrappyreno. Pai-Paroed seu Couradi H. M. P. 5. T. 46. p. 91.

H. M.

Arbuscula humilis est seu potius frutex, sex circiter pedes altus, *caudice* mediocriter crasso, cortice vestito spadiceo, ramulisq. ejusdem coloris ac lanuginosis in orbem diffusis ornato. *Radix* fibrata, rufescens, nigricante cortice cincta, acris, aromatica. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu crenata, spinulifera, exiguis hinc inde obfusa, crassa, alpera, atro-viridia, supernè splendentia, infernè nequaquam: sapor amarus, aromaticus. *Flores* inodori, plures simul juncti petiolo longo in furculis proveniunt, quinque oblongo-teretibus, acuminatis, intus albicantibus, extus viridibus ac subasperis, & exteriora versùs reflexis foliis constantes *staminibus* albisque albicantibus, flavescentibus *apicibus* ornatis, medium occupantibus: inter quæ *stylus* prodeat viridis, surrectus, capitulo plano. Floribus succedunt *bacca* plano-rotunda, virides primum, dein flavescentes ac crocæ; longisq. albicantibus pilis obfusa: intus continentur officula quatuor, dura, albicantia, nucleos includentia, candidos amarus.

Locus.

Provenit variis Regni Malabarici locis, præsertim circa *Porca*, *Cochin* & *Caliculan*: semper vires, quotannis mense Julio floret, Novembri autem maturus fert fructus.

E foliis, radicibus, fructibusque in aqua coctis Apozema conficitur, quod in Arthritide perquam utile perhibetur.

C A P. VIII.

Frutex Indicus baccifer floribus umbellatis, fructu tetracocco. Sondari H. M. P. 5. T. 40. p. 79.

H. M.

Arbuscula humilis est, decem circiter pedes alta, *caudice* mediocriter crasso, ramulisq. viridibus in orbem diffusis ornato. Lignum albicans, furvo cortice cinctum, necnon rufescente intus medulla refertum. *Radix* nigricans, odora, saporis haud ingrati. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, supernè atro viridia ac splendentia, infernè subviridia; costa media, crassa, lignosa, viridi-albicans, ac in averfa parte extuberans, è qua plures exiles nervuli superiora versùs exocurrunt, qui in se invicem arcuatim deferuntur; sapor sylvestris ac ingratus. *Flores* exigui, suaveolentes, candidi, *calycibus* exiguis subviridibus, in quinque lacinias acuminatas scetis, inhaerentes, extremis ramulis umbellatis proveniunt, pentaphylli, è quinque scilicet acuminatis foliolis, inferius junctis constantes; totidem staminibus albicantibus, rufescentibus *apicibus* ornatis, medium occupantibus: inter quæ *stylus* prodeat exiguus, viridi-albicans, ac supernè bifidus, cujus basis est globulus exiguus, viridis. *Flosculi* succedunt *bacca* tetracocca, aliquando pentacocca, virides primum & nitentes, dein flavescentes, tandem maturiores nigricantes, carne intus referta succulenta, nigricante, aromatica, intra quam quatuor plurimum continentur officula scabra, triquetra, albo-rufescentia.

Locus &
Tragus.

Crescit in variis Regni Malabarici locis, præsertim circa *Crananor*; semper vires, quotannis floret ac maturus exhibet fructus, mense viz. Septembri.

In Medicina vix ullum habet usum.

C A P.

C A P. IX.

Frutex Indicus baccifer, floribus racemosis fructu oblongo, tetrappyreno. Perin-Patel H. M. P. 5. T. 15. p. 29.

H. M.

Frutex seu Arbuscula humilis, quatuor circiter pedes alta, *caudice* tenui, albicante, cortice obducto cinereo, intus viridi, aromatico. *Radix* densa, albicans, furvo cortice tecta, saporis acris, odoris aromati. *Folia* geminata ordine parallelo circa ramulos crassius ac subviridibus petiolis proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, tenuia, supernè colore atro-viridi splendentia, infernè viridi dilutiori, costa mediâ crassa. *Flores* racematim proveniunt, candidi primum, dein rufescentes, quinque teretibus, acuminatis, ac extrorsum reflexis foliis constantes, totidem albicantibus *staminibus* flavescentibus *apicibus* ornatis mediam floris cavitatem & umbilicum occupantibus; inter quæ *stylus* prodeat surrectus. Floribus delapsis succedunt *Bacca* oblongo-rotunda, acuminata, crassa, duro & atro-viridi cortice tecta, pulpâ intus albicante primum, dein subcoccinea, aquosa ac infipida referta. In medullâ decussatim quatuor latitant *semina* albicantia, dura, oblongo-rotunda, membranaceis pelliculis à se invicem sejuncta.

Nascitur Regni Malabarici variis in locis, præsertim in *Berkenkur*: semper vires, floret & fructum edit.

E foliis hujus ficcatis & prunis impositis suffumigium fit, quod paroxysmos hystericos potenter vires solvere fertur.

SECTIONIS III.

MEMBRUM QUARTUM.

De Arboribus & Fruticibus bacciferis, acinorum granis vel pluribus quatuor, vel numero nobis incognito, & nondum explorato.

C A P. I.

De Rhamno Cathartico seu Spina Cervina.

Quamvis arbuscula hæc in singulis acinis plura quatuor grana non contineat, quia tamen granorum numerus nobis nondum exploratus est huc eam retulimus.

A. 1. *Rhamnus Catharticus* J. B. C. B. solutivus Ger. emac. *Solutivus, seu Spina insectoria vulgari Park. Buch-horn, or common Purgine-Thorn.*

J. B.

Celebravit Rhamnum catharticum usus in purgando multus & felix, arbusculam (sapius alicubi familiarem, cortice externo nigro vestitam, cui duo alii subsunt, alter viridis, alter luteus, materie pallida, dura, ramis satis crebris, usque ferè ex adverso foliis brachiatam, duris rigidisque & longis foliis foliosis minacem, aculeis præterea aliis minoribus horrentem. *Folia* ad Pruni folia accedunt, acuminata, atro-virentia, cronata, nervosa, adstringenti sapore. *Flores* herbacei coloris, parvos profert, quatuor apicibus constantes, multos simul junctos. Succedunt *bacca* frequentes ad radicem spinarum, ex longiusculis pediculis, Frangule pares, per maturitatem nigra, succo virente plèna, in quibus grana terna vel quaterna, Pyrorum granis penè similia, figurâ ferè triangulari, cortice nigricante, medullâ albâ, non ingrati saporis, quæ facili ungue premente franguntur: sapor baccarum amarus, & astringens, & qui facili gustanti nausæam moveat. Habet & succus earum nescio quem sibi peculiarem odorem.

Locus fœniticos, sepibus & sylvis non raro occurrit in Anglia, Germania, Pannonia, &c. *Bacca* hujus fruticis tria colorum genera præbent. 1. Mæssis tempore lætæ, arefactæ & tuscæ usque aqua & alumina macerate luteum seu croceum pæcis reddunt colorem, ad chartas luforias & coria tingenda etiamnum in usu. 2. Autumno cum maturitatem affecit: nigra: evaserint collectæ, tuscæ & in vase vitreo asservatæ pulchrè viridem exhibent colorem, quem *Sappagreen* vocant pictoribus accommodatissimum, & in magno usu. 3. Circa Festum S. Martini in arboribus adhuc hærentes si legantur, Punicum colorem reddunt (ut perhibet Tragus) iis qui coria inficiunt, & chartas pictas coloribus illustrant utiles.

Bacca purgaticæ sunt, atq. crassam pituitam & biliosos quoq. humores per alvum educunt, ut *Vires*. nonnulli volunt: Rectius earum vires æstimant qui ad pituitam tenuem & serolosos humores educendos utuntur. Nos (inquit J. B.) peculiarem earum vim in sero & aquosis humoribus educendis experti sumus: quapropter non raro earum syrupum ad uncias tres hydropicis præscriptum notabili cum successu datur, atq. etiam exhibetur aridarum pulvis à 3j. ad 3ij. nonnulli baccas numero exhibent à 15 ad 20. Verum ob vehementiam molibus & debilibus in substantia non sunt exhibenda.

Yyyyyy

benia.

benda. In syrupo verò (pergit idem) quo quotidie & frequente utimur, etiam in delicatissimis naturis nullam molestim effatū dignam deprehendimus, & solvendo corpori accommodatissimum à multis jam annis cognovimus, etiam in nobis ipsis. Syrupum parandi modum in Pharmacopoeiis vulgaribus extat. J. Bauhinus sic fieri jubet. Succī baccarum maturarum extracti & ritē depurati lib. V. coquantur cum mellis ostioli & Sacchari lb. β. ad Syrupi consistentiam. Adde pro unaquaq. libra syrupi Cinnam. & seminum Anisi conguassatorum ana 3ij. in pecia ligata immergantur. De hoc tuto ab 3j. ab 3ij. sumi potest.

2. *Rhamnus catharticus minor* C.B. *catharticus minor Pannonicus* Park. *solutivus minor* Ger. *solutivus pumilus Pannonicus* 1. *Clusii* J.B.

Clus.

Bicubitalibus affurgit ramis, in multas alas divisis, cortice levi, Spinæ infectoriæ simili tectis, qui membrana superiore detracta ex viridi pallēscit & amariulculi saporis est. Ramuli paucis spinis horrent, sed ipsi in spinas plerumque desinere solent. *Folia* illi vulgari ferē similia, minora, angustiora, ad Pruni sylv. five Spini folia plurimum accedentia, gustu linguam exsiccante: *florem* ut in vulgari congestum, ejusdem coloris & formæ, hoc est ex pallido herbaceum, tetrapetalon, minorem tamen habet: *radicem* ut in aliis fruticibus lignosam.

Exit frequens in Leytenberg & vicinis montanis sylvis. Maio floret & Julio fructum perficit.

Locus & Tempus.

In planta ficca J. Bauhini folia ex eodem tuberculo plura oriebantur, brevibus pediculis hærentia, unciam plus minus longa, semunciam lata, acuminata, circumcirca crenata, lœvia, Baccæ ficcæ Terebinthi fructum referent, tum magnitudine, tum formâ turbinatâ, in acumen desinente, pediculis semuncialis appendicæ.

3. *Rhamnus folia oblonga ferratis* C.B. *Bavariensis* Park. *Bavariensis Dalechampii* J.B.

Lugd.

Hominis altitudinem superat, cortice est purpurascēte, spinoso, foliis densis, pallidis, omnibus ferratis, sed alius longioribus & angustioribus prima scilicet ramorum parte, nec illic diffimilibus, aliis brevioribus & rotundioribus circa ramorum extrema, Rhœis folia utuncque æmulantibus, spinis multis, tenuibus sed acutissimis foliosis ut in præno Rhamno. *Matth.*

Botanici Ingolstadtenses orandi sunt ut hujus fruticis historiam illustrent & perficiant, addita forum & fructuum descriptione.

4. *Rhamnus Siakus pentaphyllus* Boccon. ad *baccifer. monococcus* referend.

Elegans hic frutex compluribus virgultis Pruni sylvestris modo exoritur, & humanæ proceritatis modum nonnunquam superat. Huic rami complures, duris & crassioribus spinis armati. Folia in singulis pediculis quinas, quorum singula jasmini lutei foliis sunt angustiora, indivisa, versus extremum latiora atque rotundiora hilari virorē nectentia. *Flores* candidi, plures ab uno pediculo, tenui, longo, racemoso penduli; quibus fastidientibus succedunt *baccæ*, Myrtillorum baccis similes, at majores per maturitatem rubræ, putamine offeo & duro præditæ, in quo nucleus tenui membrana velitus.

Locus.

Prope Panormum in agro dicto *Fimdaco dell' Abbate* ad sepes. In Africa etiam nasci nonnulli dicunt. A colonis & villicis circa Panormum dicitur *Zaccati*.

C A P. II.

De Lycia.

Lycium Veterum quid fuit hodie ignoratur. Lycium autem à Lycia provincia unde allatum fuit dictum creditur. Lycii historia apud Botanicos recentiores valde confusa est & intricata. Nullam novimus Lycii notam characteristicam qua ab aliis spinosis fruticibus, Rhamno præsertim, distinguatur; quocirca frutices hoc nomine à Botanici donatas Rhamno subjungendas duximus. Nec tamen puto, genere inter se conveniunt stirpes omnes Lyciæ dicte.

1. *Lycium Gallicum* J.B. C.B. *Paliurus altera peregrina* Ad. Lob. item *Lycium latifolium* C.B. *latifolium Montpellierianum* Park. item *Lycium Gallicum Avenionense* ejusdem.

J. B.

Spinis rigidissimis horret *Oxyacanthæ* Matthioli similibus, circa quas *flores* parvi, multi simul & brevibus pediculis, quibus succedunt *baccæ*, quæ maturæ sub pellicula continent *semina* oblonga, polita, striata; exsiccatæ biococæ & triococæ apparent, baccis Spinæ Burgundicæ sic satis similes, amaræ valde; Lugdunum adferuntur nomine *Grani tinctorii*. *Folia* ad Prunum sylv. nonnulli accedentia, tenuia, minora, in ambitu aliquantulum serrata, nervosa, decidua. In ficcis nullum deprehendimus manifestum saporem.

Locus.

Nascitur in asperis & laxioris circa Avenionem & Carpentoracten.

Lycium Dalechampii, describitur Spina tres cubitos alta, cortice in cinerem pallēscēte, radicibus multis lignosis, aculeis foliolis, fructu Piperis magnitudine, nigro, adnexo brevi pediculo, nunc triangulo, nunc quadrangulo, nunc cordis figurâ pro nucleorum numero, & ejus fastigio pilis duris subtilissimis eminent, sapore ingrato & valde amaro. Baccis ad tingendum sericum aureo colore infectores utuntur & vocant *Grannum tinctorium*. Hinc patet Lycium Dalechampii, eandem plantam esse

est cum Lycio Gallico J. B. & C. B. *Paliurus* autem alterum peregrinum Ad. J. Bauhinus Lycio suo Gallico idem existimat, & D. Magnol, qui illum prope Monsipalum observavit, in eadem esse sententia. Lycium ergo 4. five latifolium C. B. & 5. five Gallicum ejusdem una & eadem Planta sunt.

2. *Lycium Italicum* J. B. Park. item *Rhamnus solutivus Pannonicus* 2. *Clusii* ejusdem J. B. *Lycium facie Pruni syl.* five *Italicum* C. B. item *Lycium Buxi folio* ejusdem. *Lycium vulgatus* Park.

Clus.

Spina infectoria Pannonica 2. *Clusii* cubitales habet ramos, mirimi interdum digiti crassitudine, plerumque minores, nigro rugosque cortice obductos, superiore parte in ramulos divisos, qui tenuiores & leviori cortice tecti plerumque in acutum spinam desinunt. *Folia* Myrti aut Pruni sylv. potius, breviora tamen & minora, viridia, per ambitum nonnulli serrata, gustu primum adstringente, deinde nonnulli amaricante. *Flores* inter folia herbacæ, tetrapetali: *Fructus* deinde Spinæ infectoriæ vulgari haud ab similes: binis, nonnunquam etiam ternis, commissuris distincti, initio virides, deinde per maturitatem nigri. *Radix* crassa, lignosa, dura, raras fibras in latera spargens.

Nascitur copiosè in monte Badensis thermis imminente, loco petroso & fælesoso.

Considerandum Botanici proponit J. Bauhinus quantum differat hic Rhamnus à Lycio Gallico: *Locus*: verum ostendit J. Pona non differre eum à Lycio Gallico; cujus baccas duntaxat à Cortulo missas esse modo Baldo describit J. Bauhinus. Similes (inquit) erant baccis Lycii Gallici, colore tamen differebant: erant enim purpurascētes & ferè nigre: Semina in baccis ad Berberin accedebant, breviora tamen, lucida, polita, colore subfulco, aut è puniceo in nigrum vergente, pæne triangulari, inter ea quædam sulcata: Saporem amarum non deprehendimus, sed aliis ingratum. Quædam etiam baccæ angulosæ apparebant.

Lycium Matib. quod C. Bauhinus ab Italico distinctum facit, & Lycium Buxi folio appellat, J. Bauhinus pro hoc habet, & rectè nostro judicio: iconem autem *Matib.* quem & alii adhibent, fictitiam esse demonstrat. Vid. Hist. Plant. lib. 6. c. 26.

Lycium five Pyxantham Narbonensem *Ado.* quo pertineat tum C. Bauhinus, tum Joannes frater dubitant: hic ad Lycium suum primum seu Buxi folio, ille ad Lycium Gallicum refert led dubitant.

3. *Lycium Cretense*, five *Berberis Cretica* J. B. *Berberis Alpina Cretica* C. B.

J. B.

Lycii Cretensis baccæ differunt à Lycii Gallici baccis, non enim ficcæ monstrant angulos, nec etiam sunt amara: Differunt etiam à baccis ex Italia à Cortulo missis, sunt enim tales quæ passim Comithiacas dictas referunt pelliculâ suâ corrugatâ, argumento recentes flosce referas fuisse. Madericæ chartam purpureo ac violaceo eleganti tingunt. In his grana sunt minora, nec ita lucida ut in Lycio Cretulano. Folia quoque differunt à Lycio Gallico, sunt enim angustiora, oblonga & circumscriptio ovata, nec in longiusculum pediculum ut illa desinunt. Hanc plantam Bellus hic describit.

Frutex est ad quatuor aut quinque cubitos affurgens, totus spinis horridus, spinasque tres simul (ut in Berberi vulgari) referens. *Folia* habet parva ad Buxi foliorum formam accedentia, leniter serrata: *Flores* copiosæ, luteos instar Paliuri, sed minores, quibus succedunt fructus, aliquantulum longi, ut Berberis *fructus*, coloris autem nigri, saporis inter acidum & dulcem mediū, in quibus vel unum, vel duo granula continentur. Cortex ligni non lavis ut Berberi, sed asper & pallidus est: materies ligni lutea atque radix elegantissimo ligno inficit.

Oritur in altissimorum montium convallibus. Differt autem à Berberi, cujus folia majora sunt, & fructus racematim nascuntur. Legitimum verò Lycium non est, quia fructus neque rotundus ut Piper, neque amarus est. In Libano etiam monte frequentissimum invenitur.

4. *Lycium Creticum alterum* Park. *Aspex* & *Παλαμυδισια*, i. e. *Amygdala petraea*, licet cum *Amygdalis* nihil commune habeat. Bell. Ep. 1.

Bel.

Frutex est ad duorum aut trium cubitorum altitudinem affurgens, densus, *folia* parva firmaque ferens; spinis totus plenus est, & fructum rotundum ferre, parvum ut Piper habet, cum ad maturitatem pervenit nigricantem. *Radix* lignosa est, maxima eaque firmissima. Hebræi ex hujus fructu elegantem colorem luteum parant.

5. *Lycium Indicum folia Pruni* C. B. legitimum *Rauwolfii* Park. *Lycium in Libano proveniens* Bel. Ep. 1.

Frutex spinosus peregrinus, Arabibus Hudhahd, incolis Zaroa *Rauwolf*: in plantis montis Libani.

6. *Lycium Hispanicum folio Buxi* C. B. Park. *Lycium quorundam folio Myrti Tarentinae* aut *Buxi* J. B.

Clus.

Frutex est spinosus, multas ab radice virgas proferens, cubitales, sæpenuero ampliores, rectas, pulchras, tenues, rubentes, multis ramulis præditas, qui in acutum spinam plerumque desinant, tamen alios hinc inde sparsos aculeos, breves interdum & infirmos, nonnunquam verò oblongos, firmos, & multis foliis obritos, ut in Rhamno primo habent. *Folia* nulli ordine digesta, Spini, sed multo breviora, Myrti Tarentinæ aut Buxi quodammodo æmula, gustu lenta, & cum aliqua aciditate mordicantia. Nec florem, nec fructum vidit Clusius.

Y y y y y 2

Apud

Locus.

Apud Complutum aliisque Castellæ veteris locis, & Bætice parte, quam vulgo Extremaduram vocant, circa fluentia, & declivibus locis, hyeme exundantibus nascentem observavit Clusius.

Castellanis scoparum usum præbet: componitur etiam in fasciculos pistorum fornacibus calcandi idoneos.

Lycium Hispanicum Lob. non huc refert cum Lugdunensi J. Bauhinus, sed ad Rhamnum 3. Clus. C. Bauhinus tuncque secutus Parkinsonus pro distincta Lycii specie habent, & Lycium Hispanicum folio oblongo vocant. Judicent periti.

7. Frutex exiguis foliolis confertis C. B. Tamoxo Clus.

J. B.

Pedali altitudine assurgit, frequentibus ramifculis præditus, qui adeo exiguis & confertis foliolis onusti sunt, ut ramifculorum lignum vix conspici possit. Ea ex cinereo virentia sunt & extreme amaritudinis.

In incultis nascitur.

Locus.

8. Lycium Garcie sive Cate J. B. Lyc. Indicum putatum Garcie Park. Lycium foliis Ericæ C. B. Arbor spinosa ex qua Lycium seu Cate exprimitur Bont.

Garc.

Arbor ex qua succus Cate Indis dictus extrahitur magnitudine est Fraxini, folio minuto Ericæ vel Tamariaci similimo. Florere aiunt; sed fructum ferre negant: multis spinis horret. Materies ligni robusta, dura, densa, ponderosa, nec (ut aiunt) putredini obnoxia, sive Solibus exponatur, sive aquis immergatur.

Porro succi extrahendi hæc est ratio: Ramos hujus arboris minutim concisos elixant: deinde contundunt, postmodum cum farina *Nachani* (semen id est nigrum & minutum, sapore Secalis confectis panibus aptum) & cuscudam nigri ligni, quod isthuc nascitur Iscoe (interdum sine eo) pastilli aut tabellæ formantur, quæ in umbra ficcantur, nè Solis ardore earum facultas evaporet.

In Cambaya, Balaim, & pluribus aliis Indiæ locis provenit: in Sinarum regionem & Malacam deportatur.

In masticatoriis, ad gingivas mollicandas & relaxandas confirmandasque plurimus illius cum Bretris usus est. Medicamentum est cum amaritudine adstringens & exsicicans, ad alvi profluvium curanda, & oculorum dolores tollendos optimum, in quibus plerumque optimo cum successu usus sum (inquit Garcias.) Ex ligno propter duritiem & pondus pistilla fiunt deglumanda: Oryzæ idonea in mortariis ligneis, sex palmos in ambitu continentibus.

Caterum Cate Indicam Lycium Veterum esse non posse (ut opinatus est Garcias) facile esse ostendere: siquidem Lycium Diosc. folia Buxi habet, & pusilla sit arbor.

Bontius paulo plenius hanc arborem describit l. 6. c. 3. Creberrimis iniquis in trunco & ramis spinis est obitus, foliis ferè Sabinae vel *arboris Vitæ*, sed non tam pinguibus & crassis, Caterum Faba rotunda fert, puniceæ coloris, in quibus ter, aut ad summum quatuor nuces clausæ latent, tanta duritie ut dentibus frangi nequeant: Hisce pueri apud nos loco sphaericarum lateritarium in lusu suo utuntur. Porro foliorum attringens, unde eorum expressio in ulceribus usus est Bontius in aliorum medicamentorum defectu: idem è cortice & foliis multoties præstantissimum excoxit. Lycium Capreiffi aut Arboris vitæ species videtur.

9. Lycium Indicum creditum Alpino Park. Indicum Alpino putatum J. B. Lyc. Indicum alterum (Uzeg.) C. B.

Alpin.

Frutex est multis ramis rectissimis, ab radicibus multis, duris, lignosis oblique incidentibus, longitudine trium cubitorum & plus observatis sursum affurgens; ramifque spinæ acutissimæ & longæ multæque insunt, quorum quedam foliolis vestita spectantur. [Folia circa spinarum bales non quaterina tantum, sed plura dispersa magnitudine confluent, Olivæ foliis minora, magisque tenella, nec in acumen angustata, sed Buxeorum instar rotunda Velling.] Flores ut minuti, hic numerosi existunt, non ventricoli, sed à contractiore tubulo sensim ampliati amabilem in risum hucula labia diducunt. Sinum intimum flavescere tingunt, purpureis aliquot punctis recessu foliorum inscripti, reliquo corpore hyacinthi ferruginem Violis permiscet, utroque tamen dapilli halitus gratissimi expiratur longè suaviores. Ex his fructus nigri, parvi producuntur, Ebuli fructibus proflus similes, leves, gustu amari & adstringentes.

An fuscus ex hoc frutice paretur quem Lycium Indicum vetustissimi Auctores nominarunt ex notis plantæ facilius divinari licet, quam ex Ægyptiorum sermone colligere, inquit Vellingus.

Supra ripas rami Nili *Calig* vocati decem millibus passuum supra Alexandriam urbem inveniit Alpinus.

Locus.

Viret.

Qui ex vicinis Arabiæ atque Æthiopie locis huc in utribus assertur condensatus succus, saltem si ritè paratus sit, Lycii Indici indolem minime obcuris signis exhibet, inquit Vellingus. Alpinus adulterinum esse putat, quod neque amaritudinem habeat, neque incensum rubescenscentem spumam edat. Hoc succo in omnibus ulceribus utuntur Ægyptii, præsertim oris, aurium, narium, ani, intestinorumque: ad spumam etiam sanguinis, ad dysenteriam & diarrhoeam, aliisque fluxus alvi & uteri. Illum quamcumque partem à fluxu humorum valenter defendit.

Modus præparandi Lycium Indicum ex Acaciæ quadam specie extat in Ephem. German. An. 17. Obs. 1. p. 9, 10, 11.

10. Lycio affinis Ægyptiaca C. B. Agiabalid Ægyptiaca Lycio affinis Park. Agiabalid Ægyptium folio Buxi, an Lycium? J. B.

Arbor est magnitudine Pyri sylv. ramis raris non multis, in rectum inæqualiter delatis ordinatim acutissimis multis spinis obita; Folia præ se ferens Buxi proxima, tamen latiores, pauca, rara, singula vel bina [etiam terna plura] æqualibus interstitiis adnata: Flores habet parvos albos, Hyacinthi Orientalis floribus similes, sed minores; à quibus prodeunt fructus nigri Ebuli similes, gustu subamari & adstringentes.

Mihi sane hæc planta non videtur diversa à præcedente, siquidem magnitudine præcipue differre videtur & foliis Buxi amulsi. At Vellingus præcedenti folia Buxi attribuit, quem nos in eo describendo secuti sumus.

Quid quod frutex ille quem Vellingus Cayri in hortis ædibus Consulium Venetorum proximis vidit, Agiabalid Hortulanis dictus, quatuor vel quinque cubitorum altitudine, ipso iudice Uzeg Alpini erat.

C A P. III.

De Cappare.

Capparis Bodæo à Stapel dicitur non quod in campis proveniat, ut vult Phavorinus, verum, quod furori & melancholiz medeatur, ~~sed in agrorum dest.~~

1. Capparis spinosa folio rotundo Park. rotundiore folio Ger. spinosa, fructu minore, folio rotundo C. B. spinosa J. B. Capers.

J. B.

Importunius nihil Capparium luxuriantibus longe latèque radicibus Veteres prodidere. Ipse autem frutex multis etiam stolonibus præditus est, quos æduæ spinæ dorsum spicasque Ruborum in modum arcant. Folia alterno posita nascuntur, circinate rotunditatis, apices modicè acuminata, uncias duas circum lata, parum variante longitudine, faporis perquam amari. Ex horum finu pediculi singulares exeunt, longi, quibus capitula insident viridantia, quæ explicata *florem* exhibent candidum, Rosæ parvulæ anulum, medio obtinentibus infinitis fibrarum cirris. Semen pericarpio oblongo, Olivæ aut glandis figurâ, clauditur, multum, parvum, [Parkinsono durum, fuscum, uvæ gigarto nonnihil simile.]

Locis arenosis & ruderatis gaudet. Nos in muris & ruderibus Romæ, Senarum, Florentiæ & alibi in Italia observavimus spontaneam; cultam circa Toloniam in Gallo-provincia, ad muros & mæccarias. In foraminibus scilicet murorum lapideorum, trium vel quatuor pedum intervallo prope terram ad id factis, Cappares plantant. Gemmas florum adultas, antequam tamen explicentur, colligunt, & per trium quatuorve horarum spatium in umbra parasæ relinquant, donec flaccescere incipiant, ad impediendum nè se aperiant. Tum vasa imittunt, & acetum super affundunt assensculo imposito vas contegentes, adeoque contestas ostium restare sinunt. Deinde exemptas leniter premunt, & recenti aceto insundunt per alterum ostium. Eandem operationem iterum repetunt, expressis gemmis & novo aceto tertium affuso. Quo peracto, eas in doliâ cum aceto recondunt. Nonnulli salern acetum admiscunt, quod genus muræ præstantius habetur & Cappares ad triennium integras & incorruptas servat, nec colore nec sapore à recentibus discernendas.

Gemma hoc modo condita ad nos transportantur & in frequenti usu sunt ad intinctus pro carni-
bus affusæ & elixis, nec minus pro piscibus: appetitum augent, & concoctionem promovent, hepatis & lienis confertis obstructionibus eorum referando.

Lobelius in *Advers.* majores Cappares majores pretio viliores præ minoribus, quæ cariores sunt, commendat, quod minus combibant muriam quamvis, &c. Quas vocat majores necimus, forte intelligit fructus, qui interdum conditi solent, & Capparium longarum nomine advehi, teste Parkinsono. Ad nunc diuturnus rarus vel nullus eorum usui est in Angliâ, proinde & importari deserunt. Quantumvis autem Lobelius alive in Capparium conditarum usum declamant, nobis non minus ventriculo commode quam palato gratæ videntur, nec ullum unquam in quotidiano earum usu noquimentum percipimus, aut alias percipisse auidimus.

Memorable est (si modò verum) quod scribit Plinius, Ferunt (inquit) eos qui quotidie Capparium Italicum edunt Paralysi non periclitari, nec Lienis doloribus. Dioscorides Cappares fructus splenem liquare avarit, si duarum drachmarum pondere cum vino bibantur ad dies 40. Coxendicum quoque morbo & resolutioni opitulatur, ruptis item ac convulsis. Ducunt & menses, & pituitum de capite detrahunt. Dentium item dolorem sedant cum aceto cocti & collati.

Eadem omnia, auctoribus Dioscoride & Galeno, præstat cortex, radicis imprimis, lienis scilicet induratos fistuli aliud juvat, tum intus assumptus, tum foris impositus, menses educit, ulcera exeret & defecat: ad dolorem ischiadici valere dicitur & affectus arthriticus: Vitiigines etiam cum aceto dilucit, & chceradas [istumas] & duos tumores digerit, idoneis ad ea medicamentis mistis.

2. Capparis spinosa folio acuto C. B. Park.

Non alia in re à præcedente differt quam figurâ foliorum, quæ acuminata sunt.

3. *Capparis non spinosa fructu majore* C. B. Park.

Virex.

Capparis vulgaris (auctore J. Bauhino) interdum sine spinis mitisque invenitur. Scribit Alpinus *Cappares* Alexandriae majores quam alibi inventantur provenire, quos *Cappar* quoque appellant, ex quibus cortices radicem in usu habent frequentissimo ad vermes necandos, ad movendos menses, atque ad quoscunque tumores duros, praefertimque lienis sanandos, pro quo indurato membro exhibent decoctum per octidies, exterius ex corticis pulvere & aceto facto emplastro. In Arabia arborefcit & hyeme folia retinet.

4. *Capparis arborefcens fructu Juglandis magnitudine* C. B. *Arabica non spinosa* Park. *Cappares arborefcens* J. B.

Cappares in Arabia invenimus pumilarum Ficuum altitudinem aequantes, ut nobis confcendenda fuerint ad earum fructus colligendos, ovi gallinaei magnitudine & femina intus continentes, Piperis instar calida: ipsae *Cappares* Juglandibus magnitudine non cedunt. Ut vero album Sinapi in vinum Vernachiam injiciunt, ne ferveat, sed diutius dulcedinem suam retineat; sic Arabes istarum *Capparum* semina in suis Vinis commiscere solent, ut dulcia ea conservent. *Belton. Obs.* l. 2. c. 20.

5. *Capparis Sicula duplicata spina, folio acuto* Boccon.

Bocc.

Folius est Paliuri, acutis in mucrone, sed medio subrotundis, inordinatim dispositis & annexis caulibus, colore ex luteo languescens, glutinosus; ad quorum exortum subtus geninae utplurimum spinae adnascuntur. *Caulis* Flos, capsula, Semen a ceteris *Capparis* speciebus nihil discrepant. Planta est perpetua, prope Agrigentum frequens, atque oppidum dictum *la Terra di Palmi*, ubi fructuosam non raro vidimus.

6. *Badukia* H. M. P. 6. T. 57. p. 105. *Capparis arborefcens Indica* *Badukia dicta, flore tetrapetalo.*

H. M.

Arbustula est caudice brachium crasso, in hominis plus minus altitudinem adolefcens. *Folia* aculeata spissa, mollia, est virore saturata, eminente ab adverso costâ, sapore sylvestris sunt, alternatim brevibus pediculis ramis inhaerentia. *Flores* est calyce rigido, quadrifariam diviso, albi, bini ternive, aliquando singuli, brevibus, est viridi-fuscis pedunculis in foliaceorum ramulculorum summis utibus insistentes, quatuor constant petalis, quorum bina digitum minorem longa, ab infima parte in latum, ubi divisa frequentiores, excrefcencia, tenuia admodum, utrinque mollissima obducta lanugine, venulis striata, leviterque erecta sunt; bina vero ex angulo latiora, est caeruleo alba opponuntur. *Stamina* vero plurima, in coruleum vergentia, superne albis, inferne cinereis exornata apicibus comitatur *stylus* longior crassiorque, magis caeruleus, in conum desinens.

Arenarum amans in *Chanotti* & *Bados* vulgarissima, atque ob florum elegantiam culta, domestica est, florens mense Januario, plane eadem, * testibus Indigenis, sterilis, sed semper frondens.

Foliorum succus aprinae admixtus axungiae linimentum antiarthriticum, decocta vero cum floribus folia potum alvum purgatione sollicitantem praestant, cujus exceptus vapor oris mundificat ulcerat. Ipsi denique fructus cum lacte assumpti Venerem extingunt. *Quomodo hoc? cum fructus nullo*

Locui.

* Eorum testimonium parvi pendis; plus apud me vultu conspiciatur. *ferat.*

7. *Solda* H. M. P. 6. T. 58. p. 103. *Capparis arborefcens Indica* *flore pentapetalo Solda dicta.*

H. M.

Arbustula isthac ramis est spadicis. *Folia* est lato in cuspidem exeuntia, supina in parte summe virentia nitenisque, in prona est cinereo ruffa, est spadicis enascuntur pediculis, costa subtus foliolum emittente, multaque divisa in venas, intertexta. *Florum* quina petala oblonga, crassa, carnosa, intus glabra, albida, postremo in flavum vergentia, exterius villosa, est spadiceo rubella sunt; ex alto flavescens, oblongior crassiorque *stylus*, in medio turgidus, ubi multa cum circumflectunt purpurea *stamina*, in spadicem excurrit caput.

Solum diligit arenaceum; florum, quos mense profert Martio, medio stylo includitur *semen* perrexiguum. In *Cochin* utplurimum reperitur nunquam dimittens folia, quae apposita testiculis eorum dissipant tumores, pulverisata modenter Enteroceli.

Haec & praecedens arbustula, est genere *Capparum* sunt, monente D. Commelino, & videntur earum esse quae Bellonius *Cappares non spinosae*, & *Cappares Arabicas fructu ovi magnitudine, semine Piperis instar vocat.*

CAP. IV.

1. *Erica erecta baccis candidis* C. B. *baccifera Lusitanica* J. B. *baccifera fructu albo* Park. *baccifera emusolia* Ger. *White-berried Heath.*

Claf.

Ruticosa est, cubitalibus assurgens ramulis, fragilibus, nigriore quam reliquae cortice. *Folia* reliquis *Ericis* similia habet, sed nigriora & crassiora, trino ordine circum ramulos disposita, exiliusculi cum quadam adstrictione gustu. Septembri & Octobri fructum a reliquis differentem summis ramulis inhaerentem gerit, pulcherrimum, candidum transparentem, obscurioris & inaequales

aequales uniones forma & colore referentem, succulentum, acidi saporis, tria grana dura plerumque continentem, qui Novembri exsiccat & sponte decidit. An floreat ignoret (inquit Clusius) incolae negabant & fructum paulatim intumescere, grandifoliusque fieri donec maturifcat affirmabant.

In una Lusitania hoc genus observabam, non procul Ulyssipponem inter *Rio frio* & *Aldea galega* ubi qui Tagum trajicere volunt nares confcendunt, & etiam supra Ulyssipponem solo admodum arenoso copioso flos fructu albo onustum, ut initio Marini grana isti frutici inhaerentia exstiterent, adeo procul afficiuntur imposuerunt.

Septembri & Octobri fructum fert, qui Novembri exsiccat & per se decidit. Fructus Septembri & Octobri mensibus Ulyssipponem invenitur; febricitans exhibent ad scim quâ premuntur extingendum: avide etiam fructus iste a pueris & mulierculis expetitur. Si *Acacalis* est, aquam in qua maderuit ejus fructus ad collyria, quae ad excitandam oculorum aciem conveniant adei testis est Dioscorides.

A. 2. *Erica baccifera procumbens nigra* C. B. *baccif. procumbens* Ger. *baccif. nigra* Park. *baccif. Matiboli* J. B. *Werry-berried Heath, or black-berried Heath, Crake-berries.*

Claf.

Humi diffusa est, & latas occupat areas, multis ramis lignosis, flexilibus tamen, constant, ex atro rufescente cortice testis, qui interdum fibras agunt, ut latius serpere, & sufficiens alimentum attrahere queant: Assurgentes ramulos numerosa ambiunt foliola, ternis, interdum quaternis variis disposita, crassa & carnosa, superioris serie similia, sapore primum linguam exsiccat, deinde aridi & linguam villicantes. Puffili ad foliorum exortus stoculi, tribus foliis constantes, coloris ex herbae subalbicans, purpurealcentibus staminibus praediti. His succedunt rotunda *baccae*, Juniperis haud minores, initio virides, maturitate nigrae, & purpureo succo, uti mora, plena, in quibus nulla inaequalia, & veluti triangula grana. *Radix* lignola & dura est.

In montibus udis Derbiensibus, Staffordiensibus, Eboracensibus frequens est. Observavimus etiam in Ericetis elatioribus Warwicensibus & alibi in Anglia, *Crow-berries* & *Crake-berries* incolae vocant. Clusius in *Sueberg* & *Snealben* cellissimum Austriae & Stiriae Alpium jugis, mense Julio & Augusto florentem & immaturis maturisque baccis onustam invenit, &c.

Schwenckfeldius plantam hanc *schwenckfeldii* appellari posse arbitrat, quod ejus baccarum ejus uberior capiti noxia quodam inferat symptomata, ad quae delirae subsequantur gestificationes, ratione nonnulli interturbata, ut is qui ipsis ulus fuerit copiosius Simiarum instar se habere gestu ridibundum videtur. Hinc plantam hanc deleteria facultate minime carere contendunt, & ab ejus ovi omnino abstinere, alique fructuum usum sancte interdiciunt.

Fructum hujus plantae in Dania innoxio decuratum esse, & in alimentum plebeiorum cedere frequentissime testatur D. Ol. Borrichius in Aet. Med. Th. Bartholin. Anni 1673. Obf. 58. licet Matthiolus, Thalius, & Sennertus, necnon Schwenckfeldius, ut vidimus, scribant habere baccas capiti noxas esse & deliras, gestificationes inferre. Sed facultates rerum variantur pro solo, aere &c. D. Tamer. Robinson. Ego tamen vis credo ullibi venenatam esse hanc baccam.

CAP. V.

Cacaopia Marcgrav. Pison. *Pao de Laca* Lusitania. *Arbustula gummiifera Brasiliensis, fructu Cerafi magnitudine, gummi Gutta-jemoui similis.*

Marcgr.

Arbor est haud magna, cortice est cinereo rufescente, striis brunnis, ligno lento, in multos ramos se spargens. *Folia* habet solida, inferius est viridi quasi rufescentia, superius dilute viridia & splendentia. *Florum* illius in umbellis congestorum exordia sunt foliolis brunni, magnitudine Lentis, qui succedente tempore protrudunt flores, quinque foliolis constantes, est viridi flavescentes, interius tomento albo vestitos, & *staminibus* subtilibus luteis refores. Floribus succedunt *baccae*, primò virides, cerasi magnitudine, rotunda, molli cortice testae, quae difficite est cortice flui liquoris aliquid, eleganter flavi exstant: intra corticem autem continetur pulpa alba, constant meris cylindris juxta se positus, qui invicem adherent. In extremitate ramorum qui fructus ferunt semper duo folia acuminata brunni coloris compacta sunt, & quasi femiglutinata, haustum vel venabulum figurâ referentia, quae decerpente est pediculo succum emittunt croceum.

Floret potissimum mensibus Novembri & Decembri: Januario & Februario matura sunt baccae. Si cortex hujus arboris incidatur, praefertim quando incipit florescere, & linquatur per unum aequale diem extus lachrymam croceo-rubram quae coagulat, initio mollis, sed sensim indurefcit. Convenit colore & consistentia cum *Gutta jemi*, & purgat eodem modo, atque dissolvitur: viri rufioris paulo coloris, crocei fere, & tingit colore aureo paulo saturatius. Dissolvitur in spiritu vini & tincturam reddit croceam.

Olim afflicti hujus resinae in aqua dissolute impetiginem tollebant. Licet minoris efficaciae sit *Virei*, quam *Gutta gambae*; quod an instat tarditati an parapraxi modo sit imputandum dubitavi Pisonem, atque ad 3j. per integrum noctem in aceto Scyllitico aut Sp. v. macerata, & ex vino propinata ventrem solvit, fortiterque per inferiora exonerat. Rectius in pilulis conglobatum exhibetur, quam in forma liquida, quod ob tenacitatem difficillime dissolvatur.

CAP. VI.

Jabotapira Marcegrav. Pison. *Arbor baccifera racemosa Brasiliensis, baccæ trigonæ prolifera.*

Litoribus Brasiliæ locis luxuriat. Arbor est mediocris altitudinis, cortice græso, inæquali, ligno molli & lento: *Folia* fert alternatim opposita, dilute viridia, & in certis ramulis copiosos *stipulos*, racematim congestos, pentapetalos, flavos, suavisissimi odoris. *Fructus* quoque, qui maturefcit Martio mense, provenit racematim, nimirum in quolibet pediculo bacca, magnitudine nuclei cerasini, conca fere, vel quasi triangularis: culibet autem bacca alix tres quatuorve insident sine pediculis, ovales, ejusdem cum inferiore magnitudinis; omnes colore nigri, ut Myrtilli nostrates, & eodem modo tingentes, carent acinis, & sunt saporis adstringentis: eisdem non solum usus dicitur quibus myrtilli Europæi, sed & oleum in quotidianos usus pro acetariis receptum ex his exprimitur.

CAP. VII.

Baccifera Indica fructu rotundo, cuspidato, Cerasi magnitudine, polypireno. Anavinga H. M. P. 4. T. 49. p. 101.

H. M.

Arbor est mediæ magnitudinis, altitudine viginti, crassitie vero sex circiter pedum mensuram æquans, multisque ramis furvis intusque viridibus donata: lignum albicans, densum, cinereo, glabro ac amaro cortice munitum. *Radix* rufa, fibrosa, nigricante cortice tecta, fœtida, amara. *Folia* alternatim ramulis inherant, oblongo-rotunda, acuminata, & in ambitu quodammodo crenata, glabra, densa, colore atro-vidi superne splendentia, inferne viridi dilutiore, nervis aliquot è media costa in latera excurrentibus; sapor amarus, odor ingratus. *Flores* exigui, virides, inodori, *stipulisque* amari, brevibus petiolis ad solum exortum ramulis inherant, atque è quatuor rotundis, intus concavis constant foliis; sex viridi-flavescentibus *staminibus*, rubicundis *apicibus* ornatis medium occupantibus; inter quas *stylus* prodi viridi-flavescens, capitulo rotundo. *Fructus* globosi cum cuspidate in vertice, Cerasorum magnitudine æmuli, virides, glabri, tenui pellicula cincti, carnæque viridi succulenta, saporisque amari intus referti; intra quem numerosa *semina* rufa Mali Punici in modo disponuntur.

Provenit locis arenosis, in Malabar, præsertim circa *Cochin*; semper viret, quotannis maturos fert fructus, mense viz. Augusto.

Succus è fructibus expressus & exhibitus sudores movere, ac morbis malignis medetur, necnon laxam servat alvum.

E foliis in aqua coctis balneum fit, quibuscumque articulo doloribus tollendis utile.

CAP. VIII.

Baccifera Indica floribus ad solum exortum, fructu sulcato decapireno. Poveiti H. M. P. 4. T. 55. p. 113. *Solanum somniferum Antiquorum Alpin. exot. fortè.*

H. M.

Arbor est justæ magnitudinis, caudice crasso, candido, cortice obdueto cinereo, multisque ramulis cinereis donato. *Radix* fibrata, albo-flavescens, rufa, intus purpureo, cortice tecta. *Folia* geminata, ordine parallelo ramulis inherant, oblongo-rotunda ac in mucrone delincentia, crassa, glabra, mollia, nitentia, sapore acido astringente, odore nullo. *Flosculi* plures simul juncti ad solum exortum ramulis inherant, exigui, inodori, insipidi; sex teretibus, acuminatis, subflavescentibus, ac extorsum reflexis foliolis constant, medium occupante *stilo* exiguo, candido, capitulo flavo. *Flosculi* succedunt *baccæ* plano-rotundæ, acuminatæ, decem angulis sulcatæ, purpureæ, glabræ, nitentes, intusque in decem loculamenta per membranaceas qualdam pelliculas distinctæ, in quibus totidem locantur *semina*, oblongo-rotunda, triquetra, crocæ, glabra, intus candida, amaro-dulcia, ita ut singula in singulis latent cellulis.

Provenit ubique in Malabar, præsertim circa *Palorti*; semper viret, quotannis fructus fert, mense viz. Augusto, atque per octoginta non raro frugifera manet annos.

Ex arboris foliis unguentum conficitur vulnerarium.

CAP. IX.

Arbor baccifera Brasiliensis floribus spicatis, Uvæ crispæ fructu. Murei Brasiliensis Marcegr. Pison. Marcegr.

Cortice est cinereo, & ligno fragili, *foliis* multis, fere in frondes congestis, longis, & in extremitate latoribus quam in exortu, non serratis, colore & languine Verbaci foliis similibus, juniora planè sunt hirsuta & rufa. *Flosculi* fert spicatis congestos, luteos, cum suis pediculis, quinque petalis deorsum incurvatis, orbiculatis, figura auriscalpi cum manubrio rubro: in medio autem flore extant *staminula* multa, ex flavo albicantia. *Fructus* sunt bacæ magnitudine & figuræ fructuum

fructuum Uvæ spinæ qui comeduntur. Maturi gratissimo quidem acore palatum vellicant, sed stuporem tandem dentibus inferunt, simulque adstringendo intense refrigerant. Quapropter probe condiri solent, & loco Berberis quibus sapor & efficacia similes sunt ægris ad restringendam sitim & stomachum recreandum exhibentur. *Piso*.

Harum arborum quatuor minimè diversæ species numerantur. Earum duæ maximè celebres, & in usu habentur *Murei-pinga* & *Murei-quaca dictæ*.

Arenola & *sitientia* loca æs produunt, quæ omnes mediocris altitudinis sunt.

Primi generis [*hædescripti*] corticibus retia & coria tinguntur, & contra putrefactionem mutantur. Barbari ex iisdem potiones conficiunt ad purgandum alvum, quod à me nondum comprobatum est. *Piso*.

Locus.

Vires &

Usus.

CAP. X.

Ben-theba H. M. P. 4. T. 30. p. 63. *Baccifera racemosa acinis oblongis polypirenis Areca.* H. M.

Arbor hæclicet nullam cum *Theka* similitudinem habere videatur, ejus tamen species Indis habetur; estque procera, caudice denso, albicante, cortice obdueto cinereo, necnon ramulis cinereis ac glabris, in orbem diffusis donato. *Radix* furva, odoris saporisque sylvestris. *Folia* inordinatè circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda ac in mucrone delincentia, superne atro-vidi & nitentia, inferne subviridia & lanuginosa, crassa, densa, longitudine spithamam, latitudine palmum æquantia, inodora, insipida. *Flores* exigui, è viridi albicantes & luvalescentes racematim proveniunt, atque *calyci* inherant exigu viridique: constant ii unico foliolo, sed in quinque profundas lacinias diviso, sic ut plura videantur; quinque flavescentibus & acuminatis fibris medium occupantibus; intra quas *stylus* prodi erectus, capitulo viridi. Floribus parvi fertilitate succedunt *fructus*, oblongo-rotundi, virides primum, dein rubicundi, glabri ac nitentes, *Areca* fructibus tenerioribus haud ab similes, similibus carne intus referti, quæ quam plura continentur *semina*, oblongo-rotunda, furva, glabra, nitentia, nec minùs durâ, duplici ordine locata, ac membranaceo dissepimento, seu pariete intergerino juncta: sapor austerus, odor nullus.

Crescit locis montanis & arenosis in *Teckenour*; semper viret, quotannis foret & fructum fert, Locum, ac diu frugifera manet.

Ex arboris foliis cum melle medicamentum paratur, quod exhibitum sudores movendo æstum febremque temperat & variolas expellit.

CAP. XI.

1. *Vetadagou* H. M. P. 5. T. 30. p. 59. *Baccifera Indica fructu rotundo atropurpureo pentacocco.* H. M.

Arbustula est humilis, septem circiter pedes alta, caudice mediocriter crasso, albicante, cinereo cortice munito, multisque ramulis viridi-rufescentibus, seu frondibus umbrosis in latera diffusis, donato. *Radix* fibrata, albo-rufescens, inodora. *Folia* oblongo-rotunda, crassa, mollia, glabra, splendentia superne, nequaquam inferne; nervis aliquot è media costa in latera excurrentibus: sapor subamarus. *Flosculi* albicantes, quinque subrotundis foliolis constant; odor nullus. *Flosculi* succedunt *baccæ* rotundæ, atropurpureiscentibus, quinque intus continentes *semina* solida, triquetra, albicantia primum, dein rubescentia, tandem nigricantia.

Nascitur variis Regni Malabarici locis, præsertim in *Angieaimal*; semper viret, bis in anno Locum & fructus fert, Martio scilicet & Septembri mensibus.

E foliis confectis & cum *Sesami* oleo coctis linimentum paratur, quod abdomini ilitum difficiili *Vires* parvi succurrere, & retentas secundinas expellere fertur.

2. *Kal Vetadagou* H. M. P. 5. T. 31. p. 61.

Præcedenti per similes est præterquam quòd *folia* minorâ sint & magis teretia; *Flores* rubicundi: *Baccæ* mali Auranti coloris, acidique saporis.

Provenit locis montanis & petrosis in *Teckenour*; viret perpetuò, quotannis foret fructusque fert, Locum, mense circiter Februario.

Vires eadem sunt quæ præcedentis.

CAP. XII.

Arbor baccifera Brasiliensis cortice saponario fructu magno in quinque partes dissiliente, polypiremo. Ilexima Brasiliensis Marcegrav. Pison.

Marcegr.

Arbor est instar Cerasi sylvestris nostratis, etiam ejusmodi pæne *folia* per ambitum venniunt serrata obtinet, cortice ex fusco cinereo. Ad quodlibet solum, five illius pediculum, brevis enascitur pediculus continens *flosculos* parvos, quinque constantes foliis flavis deorsum flexis, quasi quinque uniones affixæ essent; in medio multa *staminula* flava extant: suntque *flosculi*

floruli in umbellam congesti. *Fructum* fert orbicularem magnitudine globuli lusorii, primò quidem viridem per totum signatum tuberculis fuscis: immaturus adhuc conciliis continet materiam lentam instar visci: maturus autem nigrescit, & in quinque partes aequales sponte finditur, continens *semina* fulca suis cellulis inclusa, magnitudine seminis Sinapis, figuræ rotunda quasi oblonge.

Usus.

Cortex huius arboris detractus glutinosus est, & deraia exteriori cuncta fulca, seu recens, seu fuscus usurpatur, egregie saporis vicem implet, & turò adhibetur ad omnia ad que fapo Hispanicus. Longè præstat fructui *Sabaon* seu *Quity*; ille enim acrimoniâ suâ nocet vestibus, hic autem nequaquam.

Locus.

Nascitur ubique in Brasiliâ, maximâ copiâ.

CAP. XIII.

Frutex Indicus baccifer fructu rotundo Polypereno. Courou-Moelli H.M. P. 5. T. 39. p. 77.

Arbuscula humilis est seu potius frutex, quatuor, quinqueve pedes altus, *caudice* tenui, cinereo cortice cincto, necnon ramulis viridibus, aculeis armatis, plurimisque virgulis pullulantibus donato. *Radix* fibrata rufescens, inodora, insipida. *Folia* in ramulis aculeatis proveniunt, oblongo-rotunda, in ambitu vix crenata, crassa, densa, superne atro-viridia & splendens, inferne subviridia, nervulis aliquot è media costa in latera excurrentibus, sapor ingratus, odor nullus. *Flosculi* subvirides, graveolentes, quinque acuminatis expansisque foliis constantes; numero *flaminula* viridi-albicantibus, flavescentibus *apicibus* ornatis, ac in orbem expansis, medium occupantibus. *Flosculi* succedunt *bacca* rotunda, virides primum dein rubra; & per maturitatem nigrescentes ac nitescentes, carne intus succulenta & acida referta; intra quam *semina* continentur dura, olia, aspera, angulosa.

Locus.

Vires.

Nascitur in *Boypin*, aliisque locis arenosis circa *Cochin*; semper vires, floret, fructumque fert. Ex arboris foliis cum radice in lacte vaccino coctis potus fit, qui Antidotum habetur contra serpentum morsus. Ex cortice in oleo fixo linimentum conficitur contra Arthritidem. Fructus maturi in deliciis ab indigenis comeduntur.

CAP. XIV.

Arbor baccifera Brasiliensis floribus umbellatis Tilia. Caagua-cuba Brasiliensis Marcegr.

Marcegr.

Arbor est parva, erecto *caudice* assurgens, haud crasso tamen & sine ramis: superius autem ingentibus vestitur foliis, copiosis, sesquipedem longis, plus quam pedem latius cum insigni-
bus venis, ad tactum mollioribus & hirsutis, superne viridioribus quam inferne. *Flores* fert parvos, umbellatim congestos, Floribus *Tilia* similes, albos, quinque foliis constantes, & in medio habentes umbilicum luteum, odorem quoque florum *Tiliae*. Cortex arboris cinereus, lignum fragile. Fructus maturus est niger, qui ab avibus comeditur.

Arbor trifolia Brasiliensis Populi tremulae foliis. Iperoba Brasiliensis Marcegr.

Arbor est cortice cinereo, & punctulis albis variegata. *Folia* fert crassiuscula, ferè similia foliis *Tremulae* nostratis, ex viridi cinerea, in quolibet pediculo duos aut tres digitos longo tria more *Phaeolorum* apposita. Lignum arboris album instar *Betulae*, ad varia utile.

CAP. XV.

Poutaletija H.M. P. 4. T. 57. p. 117. Baccifera Indica baccis oblongis in umbellæ formam dispositis. H.M.

Arbuscula est humilis, *caudice* tenui, ex albo flavescente, cortice obducto furvo, multique ramulis viridibus, quadrangulis ac geniculatis donato. *Radix* albicans, cinereo cortice tecta, saporis unctuosus & subadstringentis. *Folia* geminata ordine parallelo circa ramulos proveniunt, oblongo-teretia, acuminata, crassa, densa, glabra, superne viridia, nervis aliquot è media costa albicantibus in latera excurrentibus. *Flores* exigui, inodori, inspidi, extremis-ramulis proveniunt, porrectisque columellis umbellæ specie panduntur, ac collo longiore inhaerent calyci candido, lunaginioso, quadripartito, quatuor cœruleo-purpureis, acuminatis & extrorsum reflexis foliolis constantes: foliola hæc totidem intercedunt *flaminula* alba cœruleis *apicibus* ornata, medium occupante *stilo* purpurascens. *Flosculi* decidentibus succedunt *bacca* oblonge, subcœruleæ, intusque seminibus numerosis ac furvis referta, aromatica, inodora.

Locus.

Vires.

Crescit ubique in Malabar, præsertim circa *Cochin*: semper vires. Julio & Augusto mensibus flores fert; at diu superstes non est.

Porro ex arboris foliis in lacte coctis potus paratur, qui somnum prohibet, necnon Lethargo aliòve soporoso affectu laborantibus prodest. E foliis, floribus, cortice, radice, aliisque ejus partibus in aqua coctis balneum fit Epilepsiae aliisque spasmodicis affectibus utile.

CAP.

CAP. XVI.

Nalngu H. M. P. 2. F. 16. p. 43. Frutex baccifer Malabar. Floribus umbellatis pentapetalis, fructu nigricante polypermo. H.M.

Frutex est altitudine duum hominum assurgens, nascens in arenosis. *Radix* fibrosa, cortice rufescente & fusco, qui intus albicat, corculo in medio ligni subrubro. *Rami* & *juvenci* nodosi, superiores angulati, virides, ligno paucò, maximè ad corticem, & in filamenta fissili, corculo ipsius molli. *Folia* in petiolis qui ad extorrem exuberant, pinnata, è pinnarum foliorumque brevibus & crassifolis pediculis mediæ costæ adnexusorum, binis, ternisve aut etiâ quinis conjungentibus, & impari costam terminante, composita. Sunt autem tum costa media, tum petioli foliorum punctulis asperi pinnæ ipsæ oblongo-rotundæ, anteriores parùm contractæ, ac cuspidè angulo brevi eminentes, in margine rotundis denticulis incisæ ac crispæ, lateribus versus anteriorem partem contractis, texturâ densâ, durissâ, superne obscuro virore nitescentes, subus clariore, sapore adstringenti: quæ in extrema costa est omnium maxima, ac anterius rotundioris oræ. E mediâ costa, quæ in supina parte parùm eminet, nervi hinc advenit ordine exeunt oblique annulari ac parallelo ductu proximè ad marginem, &c. *Flores* umbellatim proveniunt in petiolis planis, qui in medio striati, ac punctulis subasperis sunt, ac è nodulis caulium erumpunt, parvi, quinque petalis acuminatis, deorsum reflexis compositi, coloris albicantis ac viridi-diluti. E medio flore eminet capitulum album, quod in vertice decem denticulis brevibus donatur, *stylum* parvum cum globulo viridi-diluto ex quo prodeit in se recondens. *Calyx* florum parvulus est, constans foliis quatuor cuspidatis, viridi-dilutis, quibus arctè florem apprehendit. *Fructus* formæ plano-rotundi, per maturitatem cœruleo-nigri, carne intus succulenta, succo cœruleo ac nonnihil unctuosò, comestis os adurunt punguntque: semina octo aut novem singula continent, in orbem uno simplici ordine sita, ac mediantè carne fructus à se mutuo distincta, suntque trium laterum, quorum duo plana ac unum rotundum, & coloris rufi.

Tempus.

Bis hic frutex in anno flores fert tempore pluvioso & æstivo.

Radix in decocto data dolores stomachi compescit, uti & dolores colicos & intestinorum tormina. *Vires.* Decoctum ligni epotum sedat stum in ægrotis. Folia trita & igne tota vertiginem & debilitatem capitis tollunt is apposita. Eorundem decoctorum vapor exceptus proficuum est pro dolore arthritico. Succus ex foliis teneris expressus & epotus stomachi concoctionem adjuvat.

CAP. XVII.

Baccifera Indica umbellata flore pallido pentapetalo, raro fructus ferens. Ramena-pou-Marang H.M. P. 4. T. 61. p. 125.

M.H.

Arbor est procera, 70 circiter pedes alta, *caudice* crasso, denso, albicante, cortice obducto furvo, scabroso, ramulique plurimis, in orbem longè latèque diffusis, donato. *Radix* flavescent, nigricante cortice tecta, odora, aromatica. *Folia* petiolis oblongis circa extremos ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, crassa, glabra, superne atro-viridia, & splendens, inferne subviridia, odor suavis, sapor hysteris. Folia hæc cum decidunt, haud secus ac *Madagascariensis*, stigmata sui relinquendo circularibus prominentiisque angulis arboris ramulos cingunt. *Flores* extremis ramulis racematim inhaerent, flavescentes, quinque acuminatis, pallide rubentibus, intus lunaginosis, ac stellæ in modum expansis foliolis constantes, medium occupante *stilo* candido, apice ornato tripartito, supereminente in extremitate plumula albicante. Floribus fructus raro succedunt; restantur tamen Malabarenses nonnunquam *baccas* ferre hanc arborem oblongo-rotundas, flavo-purpureas.

Crescit locis montanis in Berkencour.

Locus.

CAP. XVIII.

1. *Niruri H.M. Part. 2. Tab. 27. An Frutex Indicus baccifer Vitis Idææ secundæ Clusii foliis Breyn?*

H.M.

Frutex est altitudine septem aut octo pedum, nascens in arenosis. *Radix* in brachia divisa, ac fibris capillaceis vestita est, ligno duro, ac cortice astringente, qui sub cuticula fusca ruber est. Stipes ac rami cortice rufo, qui saporis subdulcis & adstringentis est. E ramis hinc inde prodeunt furculi foliacei valde tenues, virides ac tenuiter pilosi, quibus folia brevissimis petiolis hinc inde alternatim adherent, parva, oblongo-rotunda, tenuia, plana, glabra, superne obscurius viridia, subus dilutiora, sapore nullo, nisi quod diutius masticata leviter pungant. *Flores* in furculis foliaceis ex alio foliorum prodeunt, brevibus ac tenuissimis petiolis, parvuli, quinque petalis constantes, rotundi, inferiori parte rubris, anteriori ora albicantibus. In medio est *stylus* viridis, crassifolus, primordium fructus, cum duobus stylulis ex adverso oppositis, ac cinctus ad orificium florum quinque flavis nodulis. *Fructus* plano-rotundoli, cœruleo nigri, sapore subdulci & subastringente, intus cum maturi sunt succo aequo cœruleo repleti; *semina* parva angusta continent, trilatera, duobus lateribus planis & uno rotundo circumscripta, per maturitatem nigricantia, pulpa succulenta intus cœrulea.

Radix.

Viret.

Radix servit pro inflatione ventris, vel etiam alicujus partis tumefactione, trita & imposita in modum placentalæ. *Folia* apothematis maturandis serviunt trita & cum lacte acido iis apposita: ad quod etiam conducit foliorum & corticis finim tritorum cum aqua calida lotio.

2. *Katon-Nirouri* H.M. p. 5. Tab. 44.

H. M.

Arbustula humilis est, præcedenti valde similis. *Flores* exigui, rubefcentes, tenuibus viridibusque petiolis ad foliorum exortum, & extremis furculis proveniunt, sex oblongo-rotundi ac expansi foliolis constantes. Succedunt *Baccæ* plano-rotundæ, tricoceæ plurimum, rubro-cæruleæ primum, dein cæruleo-nigricantes *semina* sex semilunaria intrinsecus continentes.

Lecus.
Viret.

Provenit locis humidis ac arenosis circa Cochîn: semper viret, floret fructumque fert. E foliis in aqua communi coctis oris collutio conficitur ad erosas gingivas sanandas, dentelque vacillantes roborandos. Ex foliis cum fructibus, cortice ac radice coctis balneum fit antiarthriticum. Ex radicis cortice cum Pipere longo & zinzibere cocto potus paratur, qui ad ventriculorum roborandum, pituitosolique humores incidendos & attenuandos summe utilis perhibetur.

CAP. XIX.

De *Fruticibus quibusdam exoticis Vitis Idææ foliis aut fructu.*1. *Frutex Indicus* baccifer *Vitis Idææ secundæ Clusii foliis*, Breyn. *Caju-manis Indis*, i.e. lignum dulce.

Frutex videtur arboreus, pluribus tenuibus ramis diffusus. Rami, quos nactus est Jac. Breynius, lignei erant, teretes, tenues & leves, utrinque ramulis inæquali ortu, plus palmariibus, instar Filicis plani alati in quibus pariter, alternatim, tam plana dispositione ab imo usque ad summum *folia* multa, rotunda, *Vitis Idææ secundæ Clusii* æmula, solidiora, pronâ parte albidâ, supina viridâ se sistunt. Ex foliorum singulorum sede vel *Flosculus* exiguus, muscolius, *Cassia* Monsperliensium non absimilis, vel *bacca* jam eminet rotunda, nigricans, Piperis magnitudine, pythineæ parvo, sex granulis triangularibus referto.

2. *Frutex Ethiopice baccifer foliis Myrtilli* Breyn. Cent. 1. cap. 5.

Breyn.

Solitudinem incola non procul a Promontorio bonæ Spei, lignum habet durum & album, cortice è gryleto rufescente obductum; in multos autem displicuit ramos, & hi in plurimos dense confitatos ramulos, quos nulla serie digesta sed confusa *folia*, brevibus pediculis infidentia, per ambitum leniter serrata, viridâ, superne splendens, inferne nequaquam, *Vitis Idææ* angulosa: *F. B.* foliis paria, nisi quod crassiora & solidiora ambiunt. *Baccas* nigras, avibus maxime expetitis gerere dicitur.

Altera species in eo potissimum differt à descripta, quod densioribus ac minoribus ramis, angustioribus & oblongioribus foliolis præditus sit.

Hujus fruticis mentionem fecimus inter Myrtos.

3. *Caagbiywo Brasiliensis* Marcgrav. Pil. *Frutex baccifer Brasiliensis*, fructu racematim congesto Myrtilli.

Suffrutex eff. instar Rubi Idæi quoad magnitudinem. *Caalis* eff. planè lignosus & hirsutus; *Folia* bina sibi semper opposita, hirsuta, ad tactum mollia, leviter serrata, tribus eminentibus nervis secundum longitudinem conspicua, transversim autem multis venulis intertexta, superius magis viridâ quàm inferius, ac præterea superius tuberculis per totum, inferius scrobiculis scatenis: quodlibet tuberculum pilum habet albescens. Fert *flosculus* in pediculis parvis duos, tres, quatuor vel quinque, in racemum sibi appositos, albos, pentapetalos: post quorum calum nascuntur *baccæ* nigre, magnitudine baccarum Juniperi, dulcis saporis, quæ comeduntur ab Æthiopicis, & succum dant instar Myrtilli ferè.

Foliorum pulvis ulceribus ex causa calida ortis inferius optimè illa curat.

Nascitur pluribus locis in Brasilia.

Viret.
Lecus.

CAP. XX.

Frutex baccifer fructu ad singulos flores multiplici. Narum-panel. H. M. P. 2. F. 10. p. 11.

H. M.

Frutex eff. altitudine quinque sexve pedum, ac etiam juxta arbores quas amplectitur ad duum triumve hominum staturam ascendens. *Radix* fibris longis crassisque terræ se firmat, cortice nigricante, intus rubefcente, odore aromatico vegetiori quàm præcedentis [Panel.] *Caudicis* quoque ac ramorum cortices nigricant. *Folia* petiolis curtis crassifolis appensa, oblongo-angustiora sunt quàm primæ speciei, cuspidè acuto venulisque parum extantibus triata, atque adeo in superficie texturæ æquabilis ac glabræ. Viror foliis magis saturatus, ac etiam cum nitore, supina maxime parte: odor aromaticus, haud dissimilis foliis Cinnamomi. *Flores* brevibus petiolis infident, sex,

sex, rariis septem, petalis compositi, rotundi, oris in cuspidem contractis, crassis, rigidis, ex umbilico in planum explicatis, ac cuspidibus orbiculatim rigida flexione æqualiter interiora versus intortis; [unde flores rosas repræsentant] color primum viridi-fusco, postea magis & magis rufolliculi dicendi sunt] capitulum emicat rotundo-planum, albicans, in cujus parte superiori gemmule temporis humor unctuosus exsudat, postea, ut & capitulum medium, rufescente aut ex rufso fulcente. *Fructus* cum adhuc tenerissimi ac velut prima germina, sunt oblongo-angusta ac veluti spicæ in capitulo stam excrevere magnitudinem petiolis longis tenuibus ac surrectis gemmulis oculatis infident, ac capitulum in orbem coronæ instar cingunt, suntque oblongo-rotundi, longitudine ferè unius pollicis, latitudine dimidii: per maturitatem ex flavo rubefcentes, odoris aromatici minus vegeti, gingiberis viridis amuli.

Semina, quibus fructus in totum repleti, plana utrinque oris rotundiolis, exceptis iis quæ in extremo fructu sunt, quæ ab uno latere convexa, ordine super se invicem velut totidem cascoli, lateribus suis planis in latitudine fructus sita, membranis tenuibus ac ad aras carne tenui fructus à se mutuo sejuncta, ac sub cortice fructus exuberant, per maturitatem ex viridi subflava cum venulis fulvescentibus, cum planè sicca subflua.

Oleum ex radicis corticibus per distillationem extractum cum aqua ascendens eique innatans, tenuè, clarum & viridescens, odoris minus grati, pingue & subamarum, retingendo ardori jecoris conducit, inque dolore capitis, &c. cholera exusta; halitum male-olentem reficit, juvatque pro fulcis oris, ut & radix trita mixta cum aqua & inuncta. Eadem trita & in aqua epota addito momento Sacchari confert in febre frigida & in ardore jecoris: eadem trita in aqua salsa seu marina servit pro vermibus ex putrefactione humorum matis, facta inunctione membrorum. Eundem cor in febribus, ac in fluxu simplici ac dysenterico, ut & in ardore hepatis & oris aperturis ac scissuris.

Hanc arborem pro Nimbo Garcie & Acotæ habet D. Comellinus: verum tum icones tum descriptiones nimium distant: siquidem Nimbo Garcie Fraxini magnitudine eff. cum Narum-panel quinque aut sex pedum tantum altitudine esse dicatur, nec fructus modum excedat. Deinde flores Nimbo pentapetali sunt & albi, Narum-panel vero hexapetali, & rubro sanguinei: tandem nec nomina conveniunt. Vires autem attribuantur Nimbo suo Garcias & Acotæ sequentes. *Folia* trita, & vulneribus cum hominum tum jumentorum cum succo limonum imposita miraculose ea sanant. Foliorum item succus perutilis est five per os sumptus, solus, aut ex vino, aut aqua, aut gallinæ jusculo, five umbilico impositus solus, aut cum sellis bubuli momento, aut aceto, aut Aloe ad necandos & expellendos omnis generis lumbricos: ideoque familiare admodum & salubre medicamentum eff. Malabarensis quoniam lumbricis valde fuit obnoxii. Magnus est etiam eorum usus, tum florum & fructus, in articularum doloribus, tumoribus, membrorum debilitate & apostematibus.

Olei etiam ex fructibus expressi magnus est usus in nervorum doloribus, quo vulnera, nervorum puncturas & contractions curant Malabarenses.

CAP. XXI.

Baccifera Indica flore composita. Mela-Elongi H. M. Part. 5. Tab. 55.

H. M.

Arbor eff. justæ magnitudinis, 20 circiter pedes alta, caudice crasso, flavescens, cinereo cortice cincto, ramulique viridibus pluribus donato. *Radix* albo-flavescens, amara, inodora. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, crassa, glabra, lævia, superne atro-viridâ, inferne viridâ, inodora, media costâ albicante. *Flores* inodori, albicantes, oblonge tenuibus, petiolis circa ramulos proveniunt, è quinq. floribus fistularibus compositi; singulis florem totalem componentibus flosculis suis privatis calycibus donatis, *fiaminibus* binis viridibus medium occupantibus; inter quæ capitulum pro *fructu* oblongo-rotundi, viridi-flavescens, cum cuspidè nigro in vertice, crasso ac amaricante cortice cincti, intra quem continetur *nucleus* albicans, subamarus.

Crescit variis Regni Malabarici locis, præsertim in *Baypin*, *Waraponi*, & *Angie caimani*; semper viret, quotannis floret & fructum profert.

E foliis cum Pipere & Calamo aromatico in Salsâ oleo coctis linimentum paratur, quod in vertigine, Epilepsia, similibusq. cephalicis affectibus valde laudatur capiti inunctum.

Ex cortice cum thure & auripigmento unguentum conficitur, quod hepatis regioni indeuntibus affectibus ejus poterit mederi fertur.

Fructuum nuclei cum pipere nodulo inclusi è collo gestantur pro amuleto ad accendendam Epilepsiam.

Lecus.
Ufus in mela-
cica.

CAP. XXII.

Tangaraca Marogr. *Tanger*. II. Pison. *Erva do Rato Lusitanis*. *Frutex baccifer Brasiliensis*, flore flammoso, fructu deleterio.

Frutex est magnitudine Ribesii, cortice cinerescens: *Folii* oblongis, viridibus, multis costis transversis intertextis. Sunt autem ramuli & folia directè sibi opposita, & hæc superne viridia, inferne canescentia, ad tactum quasi levi hirsutie prædita. In extremitate ramorum flus provenit, purpuro-brunni coloris, magnitudine clavellarum Indicarum, plenus, petalis quatuor exte-rioribus paulo longioribus quam reliquis, figurâ vomeris, quibus inferius adstant octo eisdem figuræ minora, & medium totum floris spatium conflatur foliolis parvis purpureis, more florum Scabiolæ, de quorum medio prodit una bacca cærulea, magnitudine Myrtillorum, ad visum quasi gemma Turcorum flori esset imposita, & flos ut holosericum brunnium, sed cave tibi ab esu, est enim præfens venenum.

SECTIO QUARTA.

De Arboribus & Fruticibus fructu ex multis acinis composito.

CAP. I.

De Polygono baccifere, Uva marina dicta.

Ramulis & furculis Equiseti æmulis, foliorum carentiâ, baccis Mori similibus ab aliis fruticibus abunde distinguitur.

1. *Polygonum bacciferum scandens* C. B. *Ephedra* sive *Anabasis* Dod. Park.

Dod.

Ad Equiseti similitudinem accedit, verum major & altior est; *caulice* subinde assurgit brachii crassitudine, in alas distributo, à quibus tenues, deinde oblongæ, plurimis geniculis articulate virgule proveniunt, Equiseti cirris similes. *Flores* circa genicula muscosi, minuti, pallentes veluti Corni, quos *fructus* excipiunt rubentes, acidi, succi pleni, exiguis moris haud absimiles, in quibus semen. *Radix* dura est & lignosa.

Assurgit in magnam sæpe altitudinem, quandoque ac humilior constitit: rarissime solitaria, pone arborem vel fruticem sæpe semper nascitur, quarum etiam altitudinem assequitur.

Hæc si juxta arbuticulam primùm adolefcentem nascatur prout illa crescit etiam attollitur, comessâ, in crescendo illi fiet, etiam in immensam altitudinem arbor attollatur. Vidimus enim Plantanos non minus cellas Abietibus in Hæmo monte nascentibus, quæ Ephedram ad summum usque fastigium deduxerant, sine claviculæ ramis, (quas nullas habet) ope aut adminiculo ramis incumben-tem. Si verò juxta fruticem aut arbuticulam nascatur, humilis manet, nec supra eam attollitur.

* *Observat.* 3. tem. cap. 41.

* *Bellonius.*

Parkinsonus noster, nescio unde edoctus, asserit hanc plantam cirris seu radicalis è geniculis emissis, corticibus arborum hederæ modo se affigere, eorumque adminiculo scandere. Hujusmodi cirrorum apud Bellonium aut Dodonæum nulla mentio, quod sciam.

Descriptio Dodonæi adeò convenit cum Clusianâ plantæ insequenti descriptione, ut mihi planè persuasam unam & eandem plantam esse quam uterque describit; an eadem sit de qua scribit Bellonius mihi non constat, potius diversam puto.

2. *Uva marina major* Ger. *Tragos* sive *Uva marina major* J. B. *Polygonum bacciferum maritimum* majus C. B. *Polyg. 4. baccif.* sive *Uva marina major* Park. *Polyg. Plinii majus* Clus. *The greater Sea-grape*, or *Shrub-Hoptail*.

Clus.

Humana interdum altitudine fruticat, Spartii, quod Hispani *Retamo* vocant, modo, brachialis crassitudine aliquando stipite, oblongis ramis nigricantibus, qui deinde multas virgulas ferunt, pedales, tenues, multis internodiis distinctas, ut Equisetum sæpe propendentes, sine foliis, admodum adstringentes laporis: *stemon* secundum internodia confertum, minutum & muscosum, Corni floribus non abhimsile, pallidum: deinde *fructum* exiguis moris similem (ut quidem mihi retulerunt incolæ, nam florentem duntaxat videbam) rubentem, succulentum, acidum, in quo pauca grana, Miliæ fere similia.

Lect.

In Sicilia propè *Punto Cerciale*, observavimus humanâ altitudine, valdè fruticosam.

Temper.

Clusius circa *Pelex el rubio* in Regno Murciano, nusquam alibi sibi conspectam.

Florere Maio mensis: fructus Augusto maturefcit.

In plantis hujus generis quas in Sicilia observavimus color ramorum adultiorum cinereus erat, virgularum juniorum obscure viridis. *Flores* nodos seu genicula verticillatim ambientes, tutei, è staminibus compositi. Baccas nondum protulerat.

3. *Uva*

3. *Uva marina minor* Ger. *Tragos* sive *Uva marina minor* J. B. *Polygonum bacciferum maritimum* minus C. B. *Polygonum bacciferum minus*, sive *Uva marina minor* Park. *The lesser Sea-grape*, or *Shrub-Hoptail*.

J. B.

Frutex est parvus, vix interdum palmum excedens, nonnunquam cubitalis, stipite lignoso, simplici, qui post ex uno velut capite complures proferat ramos viridantes, striatos, fractu contumaces, adstringentes, medullâ viscosâ [quæ refocicata rubescit] plenus, crebris geniculis intercepto, inque frequentes ramulos rursus dividos, quibus ex articulis duntaxat est exortus: atque in his quidem nec folia, nec foliorum ulla comparent vestigia: Verum è geniculis Equiseti modo prodeuntes ramuli *flores* in summo sustinent glomeratim congestos, multos, parvos, luteos, in *fructum* abituros Rubi moris similem, ex acinis rubris compactilem, sapore dulci, nec ita tamen uti mora gratum, edulenti tamen. Hic *semina* insunt gemella, oblonga, quæ se mutuo spectant plana, alterâ parte leviter in gibbum protuberantia.

In arenosis litoribus propè montem Ceti & Frontignanum, inque saxosis collibus vicinis abunde *Leontis* provenit. Frequentem invenit Clusius in quodam colle secundo à Salmantica milliari, totius fere Hispaniæ medicullio, longissimè à mari, quod satis mirari nequit, cum antea nusquam observasset nisi maritimis locis. *Verum nos aliis aliquammultas maritimas plantas in mediterraneis interdum præcul à mari nascentes observavimus, ut v.g. Kali spinosum, Caryophyllum maritimum, Althæam vulgarem, &c.*

Equisetum montanum *Creticum Alpin.* exot. huic eadem planta videtur; quod si ita sit, fructum vel Bauhinis, vel (quod potius credo) Alpinus minis rectè describit, nihil tamen temere affirmare ausim.

CAP. II.

Arbor Baccifera Brasiliensis, fructu tuberculis inæquali, Mori æmulo. Tatauba Brasiliensis Marggr. & Pison.

Arbor est cortice cinereo, ligno intus crocei coloris, partim & rufescentis. *Folia* fert acuminata & serrata, Betulæ foliis quodammodo similia, in ramis hinc inde posita. *Fructum* fert mediocri Mori magnitudine, rotundum, è tuberculis compositum, pallidi coloris, multa filamenta exterius habentem, fusca, non admodum longa. Comeduntur hi fructus ut Mora, vel per se, vel addito Saccharo & assufo vino: interius continent albicantia grana, per carnem dispersa.

Lignum arboris valdè durum est, & diutissimè durat, tam intra, quam extra aquam & terram, *Ufus*. semper viride. Optimum est inter omnia, & excellit ligno *Masarambica* quomodoque, ulsurpatur. Ex ligno vetere parant tincturam egregie flavam coequendo.

Nascitur passim in sylvis, præsertim maritimis: Fructus maturatur mensis Maio.

Locus & Tempus.

CAP. III.

De Rubo.

Rubus, Græcis *Βέρο*, vel quòd virgulta ejus rubeant dicta putatur, vel quòd mora rursus compressa sanguineum succum reddat. Fructus è pluribus acinis artè stipatis composito uni & simplici flori succedente, foliis in plura segmenta partitis, necnon parvitate & imbecillitate sua à reliquis fruticibus bacciferis distinguitur.

A. 1. *Rubus major fructu nigro* J. B. *Rubus vulgaris*, sive *Rubus fructu nigro* C. B. *Rubus vulgatus major* Park. *The common Bramble*, or *Black-berry-bush*.

J. B.

Nihil vulgatius nōrunt dumeta Rubo, qui ex radice nodosa importuna feracitate se propagans, longe lætè, lentissimè & mordacibus samentis, angulosi, rubentibus vagatur. Si vicinis fuscatur in altum crassiores emittit virgas, quæ tamen & ipsæ gracilitate & proceritate sua nimia in terram retrahæ ac curvate, delixis in eam capitibus radicanter. Virgæ spinis aduncis & pungentibus aculeis quæ in eodem pediculo serrata, aspera, dorso aculeato, inferna parte candicantia, superiore nigrescentia, ex cæco adstringenti, sapore prædita: hyeme vix decidentia nisi altera succrescant. *Flores* albi, arifis quibusdam asperisculis, acinis parvis, gustu grato, dulci. Magna tamen est in hinc moris alia amaricant nonnihil, alia fatua & aquæ sunt.

Frequens est ubique in sepibus & dumetis. Maio mensis, & interdum etiam Julio & Augusto flores conspicui sunt. Fructus Augusto & circa Autumnum maturitatem assequitur.

Omnibus propemodum hujus plantæ partibus multas vires attribuit Vereres, de quibus Plinius & Dioscorides consulendi. Galeno Rubi folia, germina, flos, fructus & radix qualitate adstringente participant, eaque non obscura. Fructus immaturus atstringit potenter, maturus temperatior est & sub-

Locus & Tempus.

Vires.

Zzzzzz 2

Flores bis fert in anno, fructum non dat nisi cum vetustior est.

Radix ejusque cortex siccat tritus & cum lacte pisso, *Deyr* dicto, mixtus & impositus apostematis maturandis & aperendis inservit, in pulvere cum aqua calida exhibitus menstrua & sætum expellit.

Flores triti & cum oleo decocti facta inunctione cephalalgia, oculorum affectibus & podagra conducunt; iidem in oleo per 40 dies insolati eadem præstant.

Aqua è floribus destillata odorifera est, & cor exhilarat.

Garcias formam florum *Champe* dictorum, aut stirpem cui innascuntur non describit, tantum dicit, eorum in Indiis magnum usum esse, & odore graviore quam Liliū album.

Sunt (inquit) odoribus adeo dediti regionis illius incolæ, ut plerunque cibo abstineant, quò habeant unde odores sibi comparare possint, ideòque non immeritò priores in Venerem esse censentur. Munera quæ à tenuioribus offerri solent Regibus prædicti sunt flores & Rosæ nostrates, quibus solent cubacula Regis insternere.

Nominis affinitas, florum gratissimus odor, aliaque quæ huic Plantæ ab Autoribus adscribuntur circumstantiæ non difficulter mihi persuadent eandem esse cum ea quæ à Bontio cap. 45. describitur, inquit D. *Syen* Comment. in hanc Arborem, quamvis fateatur ejusdem descriptionem obscuram esse, mutilam, quin & forsitan viciolam: cujus sententiæ nos quoque subscribimus.

HISTORIÆ

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER VIGESIMUS NONUS,

QUI EST

De Arboribus Pomiferis quarum flos imo
fructui adnascitur.

Omiferas arbores voco quæ fructum proferunt majorem, pericarpio donatum, & in plerisque polypyrrenum. In plerisque dico, quoniam pro Pomis habeo fructus omnes majores cortice crassiore aut duriore tectos, quamvis unicuique duntaxat intus nucleum contineant, modo pulpam humidam semen ambientem habeant. Ad Prunum enim constituendum requiruntur ossiculum intus unicum, pulpa seu caro humida illud ambiens, & cutis exterior tenuis ac membranacea.

Hujusmodi arbores sunt vel fructu membrana tenuiore tecto, vel cortice crassiore, eoque vel molliore vel duriore.

SECTIO I.

Pomifera fructu cute tenuiore seu membranacea tecto.

CAP. I.

Sorbus Spuria Malabarica Katou-Kalefiam dicta. Katou-kalefiam H. M. P. 4. T. 33. p. 69.

H. M.

Arbor est mediæ magnitudinis, altitudine viginti, crassitie verò septem pedum mensuram raro superans, multisque ramis nodosis donata, è quibus ramuli foliosi in orbem eleganter diffusi demum emergunt: [quos ramulos foliosos vocant nihil aliud sunt quam folia compressa pinnata.] Lignum albicans, prædurum, cortice munitum furvo, scabro, crasso, molli, intus subviridi. *Radix* albicans, furvo cortice tecta, inodora, insipida. *Folia* *Kalefiam* foliis similia, at densa, fragilia & in ambitu serrata. *Flores* surculis oblongis racematim inharant, atque è calyce subflavo, in quinque lacinas acuminatas secto prodeunt, quinque crassis, densis, acuminatis, flavescens, extorsilique reflexis foliolis constantes, octo in medio citrinis, acuminatis *staminibus*; inter quæ *stylus* prodeit viridi-flavescens capitulo viridi, globoso. *Fructus* globosi, glabri, subvirescentes, tenui pelliculâ cincti, intusque carne densa, succulenta, subviridi, saporisque adstringentis, referri intra quam quinque locantur rufa *ossicula*, seu potius semina, formâ fabarum amula, nucleum continentia candidum, amaro-dulcem, acrem.

Crescit locis arenosis circa *Cochin*; quotannis maturos exhibet fructus, diuque frugifera manet. *Locus* *Es* *Tempus*. Flores cum fert, Septembri viz. & Octobri mensibus, antiqua decidunt folia.

CAP. II.

Arbor Pomifera Brasiliensis fructu hispido Pomis magnitudine, seminibus plurimis minimis. Apceiba Brasiliensis Marcegr.

Arbor est vasta, atque in multos ramos expansa, cortice cinereo. *Folia* habet quasi in frondem congesta, longa, in ambitu leviter serrata, superius saturatè viridia, inferius magis incana, & densa quadam lanugine velhita. *Flores* fert stellatos, flavos, quinque foliis constantes flavis, & quinque aliis ex viridi flavis, suavis admodum odoris. *Fructum* producit magnitudine Pomis aut circiter, orbicularem, compressum, hispidum exterius, instar spongiæ marinæ & villosum, ex mucoso colore fuscum, qui ubi maturuit in tres partes sponte dehiscit, continetque

tinéque intus globulorum magnitudine ficiis ficcata, conglobatum *seminibus* obscurè brunnis, magnitudine grani Sinapis, sed compressis quodammodo.

Fructus apud incolas nullius est usus, ligno utuntur ad *Cinchea*, i. e. lembos piscatorios & *Fangadars*, quibus utuntur in fluminibus trajiciendis, atque etiam in mari.

CAP. III.

Pomifera Indica trifolia fructu Pruniforini caudato. Niruala * H. M. *Tapia Brasiliensisum similis.* D. Comelin.

* P. 3. T. 42.
P. 49.

Locus
Temper.

Vires:

A Rbor est vasta magnitudinis, 30. aut 40. pedes alta, paucis ramis in orbem diffusis, cortice glabro, cinereo, albicantibus interstincto punctulis, obductis; lignum prædurum, flavescens. *Radix* albicans, cortice cinereo tecta graveolens est at ferè insipida. *Folia* terna simul petioli teretibus, longitudine spithamam æquantibus, proveniunt, oblongo-rotunda ac in mucronem definita, glabra, virescente nitentia, subacida, manibus conficta suaveolentia: E costa media, insigni plures nervuli ordinato ac parallelo ductu exeunt. *Flores* in ramorum extremis, tenuibus, oblongis, glabris viridibus proveniunt petioli, ique quatuor oblongo-rotundis, acuminatis albicantibus ac striatis constant foliis, quæ totidem intus exiguis, acuminatis subviridibus foliolis sunt munita, numerosis, viridibus ac rubris *feminalibus*, purpureis oblongis *apicibus* dotatis, medium floris cavitate & umbilicum occupantibus; inter quæ viridis prodit *stylus*, oblongus, crassus, surrectus, apice rotundo, saturato viridi eleganter ornatus, e quo dein *fructus* emergit: odor suavissimus & vinosus. *Fructus* vero viridibus, oblongis, crassus, rotundus, lignosis pendens petioli, qui articulatum florum junguntur pediculis, uti & hi geniculatim ramulis inhaerent; suntque oblongo-rotundi, virides, cortice cinereo tenui obducti: intus carne humida, albicante, quadripartita, odoris saporisque vinosi repleta, intra quam numerosa continentur *semina* flavescencia, prædura, angulata & plana.

Locis petrosis & arenosis provenit imprimis circa provincias *Mangatri* & *Poiga* in fluminum ripis: Mensis Aprilis folia decidunt, verum sequente Junio & Julio dum floret novis denovo frondefcit foliis: at Novembri & Decembri mensibus maturus fert fructus, vixque annos 40. frugifera manet.

Foliorum succus lenteis exceptus, & inguinibus adhibitus urinam ciet. Idem præstant fructus contusi & cum Sale, camphora & felis stercore in cataplasmatum formam reducti, & dictis locis applicati. Cortex in aqua maceratus, & cum zinzibere & pipere longo in lacte vaccino & oleo Scellani ad humidum consumptionem excoctus, egregium præbet exsiccandis frigidis humoribus linimentum. Semen cum Oryzæ infuso coctum, & dein cum butyro recenti contusum ac cataplasmatum formâ abscissibus applicatum potenter eos emollit ac maturat.

CAP. IV.

Pomifera Indica flore Rhododendri, fructu Pyriforini. Madagam H. M. P. 4. T. 58. p. 119.

H. M.

Locus.

Vires,

A Rbustula hac altitudine duodecim, crassitie vero quatuor pedum mensuram circiter aequat, ramulique albo-viridescens in orbem late diffusis donatur; lignum albicans, cinereo cortice cinctum. *Radix* albicans, furvo cortice tecta. *Folia* petioliis alatis circa extremos ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, crassa, densa, glabra, superne atro-viridia & splendenda, inferne subviridia, costâ media albicante. Cum decidunt folia, sui stigmata relinquunt circularibus prominensibus, annulis, arboris ramos cingunt. *Flores* plures simul juncti extremis ramulis proveniunt, odori, candidi, Rhododendri floribus similes, calicique viridi, in quibus lacinias secto inhaerent, quinque subrotundis foliis constantes, totidem albicantibus, luteis *apicibus* ornatis, *feminalibus* medium floris cavitate & umbilicum occupantibus, inter quæ *stylus* prodit albicans, capitulo viridi. *Fructus* pyriforines, virides, intus fungosi, adstringentes, numerosi, minutissimisque granulis repleti.

Provenit ubique in Malabar, præsertim circa Candenate; Semper vires, floret ac fructus fert, sed diu frugifera non manet.

E cortice & radice in aqua coctis Apozema paratur inveterato capitis dolori tollendo utile. E foliis potio conficitur ad menstrua suppressa revocanda.

CAP. V.

Arbor Prunifera Brasiliensis fructu ovali, polyppremo: Mangaba Marceg. & Pison.

Marceg. Pif.

A Rbor est pulchra, crispâ & secundissima: magnitudine & figurâ nostratam Cerasum æquid aequat, aut etiam superat [supra altitudinem Pruni Europæ non attollitur, quam fructu, præcipue vero ligno & foliis æmuletur.] In multis ramos variè distribuit, qui in alios tenues ramulos seu furculos desinunt, ut in Betula. Cortex coloris fuscæ cinere asper, ramulorum autem similis ramulis Betule junioribus: lignum lentum, exigui intus medullâ, fractum aut concisum lacteum fundit humorem. *Folia* fert parva, solida, egregie virescentia, bina sibi semper opposita,

opposita, nervo in medio secundum longitudinem, transversum autem venulis five lineis subtilissimis parallelis prædita. *Flores* gignit Jasmini modo dispositos, calycibus sesquidigium longis, & superius in quinque foliola acuminata expansis, stellula figurâ, coloris albi, odoris suavissimi. *Fructus* magnitudinem habet Prunorum nostratum, aut ovi gallinæ, rotundiusculus aut ovalis, quam Soli exponitur aureus, rubrisque maculis distinctus [Marceg. ex viridi flavus, ac in uno latere egregius punctulis rubris insignitus, quæ in quibusdam plura sunt, in quibusdam pauciora, in aliis nulla.] Tenuissimâ cuticulâ tegitur, pulpam continet albam, mollem instar butyri, gratissimâ vini acidissimi saporis, quæ licet lequax ac ductilis videatur, manducando tamen nihil tale deprehenditur, orisque inserta statim liquefit; *Semina* lutea, compressa sex, septem, duodecim, aut plura continent, ovalis figurâ, in medio umbilicum habentia, cute instar Amygdalarum dulcium sed lenta, intus habentia nucleum albidissimum dulcis saporis, quare integra cum fructu deglutiantur. Fructus non est edulis nisi sponte decadat, nam in arbore existens plenus est lacte acerbo & amaro, adeo ut vix pecora quidem immatura attingant, decedens in terram illico maturitatem assequitur. Maturi quotidie magnâ copiâ sub arboribus colliguntur, & qui non planè molles per noctem seponuntur & mollescent. Probè maturus facilis est digestionis, ardore viscerum domat, & febricitantibus auxiliatur. Porro haud faciliè hæc poma noxam, etiam abundè jejuno stomacho manducata inferunt, nisi quod frigida & humida fugacique alvum deiciant, flatulique excitent.

Expirante hyeme, mensè nimirum Augusto, florere incipit, ultraque novem menses prunis *Tempus* tur & ornatur. Seri non plantari amat in terra ficca, ubi nulla copia luxuriantium herbarum.

In finu omnium Sanctorum integræ sylvæ spontaneæ reperiuntur. *Locus.*

CAP. VI.

Ma-pim Arbor & fructus Sinenfis Mich-Boym Jonst. Dendrolog.

A Pud Sinas tantum nascitur. Est & aurei & purpurei coloris. Magnus Pomum excedit: carnem mollem & rubeam cum simili pellicula refert; Officula hinc inde interitis abscondit; cum ficitur Ficibus Europæis similissimum est, & per multos annos conservatus à Sinicis medicis sæpenumero in pharmacis adhibetur: Arbor onerata purpureis hisce pomis gratissimum exhibet aspectum, quæ nè ab avibus decerpantur continuis vigiliis custodiuntur. In calidioribus regionibus Januario, Febuario & Martio; in Septentrionalibus Junio, Julio & *Aut. Tempus* gusto maturefcunt.

CAP. VII.

1. *Arbor pomifera Brasiliensis fructu trippreno Jito Brasiliensis* Marceg. Pif.

Corticis est fusco, qui multa punctula, hinc inde sparsa lutea habet. *Folia* bina sibi opponuntur, sex, septem, octo, aut novem digitos longa, paulò plus quam duos lata ubi latissima, non serrata, nervo conspicuo & prominente secundum longitudinem, venis in quibusdam sibi invicem oppositis, in quibusdam alternatim positis.

Post florem (quem Auctor non describit) sequitur *fructus*, magnitudine globuli luforii, major aut minor, obscurè lutei coloris, qui in le tria ovalia *semina* continet, magnitudine seminis Pomi vulgaris cuticulâ obscurè flavâ tecta, nucleis autem illorum albicant.

2. *Jito prior Pison. Arbor baccifera Brasiliensis, fructibus in racemos uværum similissimos congestis.*

Hæc arbor Pyri Europææ magnitudine est, undequaque obvia: *Folia* tenuibus, oblongis, acuminatis, nervo emine secundum longitudinem excurrente, parvo pediculo cauli ordinate appositis. *Fructus* racematim copulatos profert. Arbor ut ob fructuum rarum aspectum multis nota, ita paucioribus ejus radicis qualitates probè constant. Si ulli figura, colore, totaque prorsus facie racemi uværum è longinquo aspicienti videantur, hujus sanè arboris fructus sunt; quorum tamen uvæ inutilis habita, ligneque intus existunt. Toto anno apparent, verno tempore latè flavescentes, mox tristis minati coloris fiunt, nihilque promittunt, ut neque folia, neque lignum ipsius floris arboris: sed totum in cortice radicis, acri & calido, quod ad rem nostram faciat consistit. Cujus efficacia indolentia ad turbandum & purgandum corpus tam altè à natura posita, ut non impunè ab imperito vulgo tractetur. In pulvere reductus ab indigenis & robustioribus agricolis Lusitanis contra inveteratas obstructions caput indiscreta quantitate, semipugillus circiter. Mihi rarior fuit illius usus, quod nisi deficiente fortè benigniore medicamento, mediantibus tamen correctoribus, & quæ vim purgatricem infringunt.

Ni idem huius cum præcedente nomen imposuissent Brasilienses, Bacciferis potius adnumeranda esset.

CAP. VIII.

Coapaiba Brasiliensis Marogr. prima species. *Pomifera Brasiliensis* fructu cupule insidente, semibus singulis duplici pellicula involutis.

Marogr.

IN fagi altitudinem & figuram excrescit, cortice cinereo, cui aliquid fusci admixtum; instar undulati panni. *Folia* habet solida, oblonga, inferius dilute virentia, superius saturatiora & splendentia, insigni nervo secundum longitudinem, at nullis penè venis conspicuis: pediculus folii decerptus fundit aliquid lactei. *Flos* innititur pediculo quique suo magnitudine Rose, & foliis albis rosaceis constat, suave-rubentibus unguibus: medium occupat pro umbilico globulus resinofus, flavus, magnitudine Pili; refina illa clara est ut Terebinthina, glutinosa, flava, odoris tamen injuncti: hunc circumdant multa staminula rubra arcè sibi invicem adherentia. Florem sequitur fructus capsula: infidens ferè ut glans; immaturus secundum longitudinem concisus multos feminum ordines continet, magnitudine & figurâ feminum Mali, transversim per longitudinem positum; quodlibet autem semen includitur pellicula suâ rubra, atque aliter pelliculâ miniata involvitur. Caro fructus est flava, & succum excludat flavum.

Cortex licet crassus sit facillè se separat à ligno, quod fragile est, continetque in se medullam mollem quæ facillè extrahi potest, ita ut lignum remaneat instar fistulæ.

Altera species.

Magna est arbor, cortice gryseo, in ampros ramos sese expandens; foliis in frondes congestis, oblongis carinatis, foliis *Mureci* similibus, sed non lanuginosis. *Fructus* globuli lufiori magnitudine, rotundo, per maturitatem exterius viridi, interius rubescente, & multis granulis Fici modo retecto, sicco, saporis haud manifesti, ita ut comedatur quidem à quibusdam, sed nullus fit preti.

CAP. IX.

Japarandiba Marogr. & Pisonis. *Arbor pomifera Brasiliensis*, flore roseo, fructu rotundo segmento superius velut ablato.

Marogr.

ARbor est cortice cinereo, subnigricante instar Alni; ligno duro, medulloso; ramis paucis. *Folia* sine pediculis ullis [cum pediculis Pilo.] inordinate & copiose circumposita, foliis *Japipaba* similia, pedem circiter longa, acuminata, leviter quasi crenata in ambicu, costâ secundum longitudinem conspicua, multique nervis eminentibus secundum latitudinem decurrentibus, tres tantum digitos lata ubi latissima. *Florem* fert insignem, orbicularem, diametrum fere trium digitum habentem octo crassioribus foliis constantem, figurâ; magnitudinis, coloris & odoris rosarum: in medio stant multa staminula erecta, in orbem composita & instar Lunule incurvata, & quasi globum representantia, apice flavo & tremulo. *Flos* autem infidet cauto ligneo pediculo (plerumque bini aut terni in tali biffido aut trifido pediculo) Florem sequitur fructus Mali magnitudine & figurâ, sed superna parte planus, ac si pars abscissa esset, exus grylei, intus flavi coloris, continens multos nucleos, fatuos, angulosos, hepatici coloris, splendentes, magnitudine Avellanae, cordis figurâ.

Vires.

Ramorum paucitatem foliorum frequentia compensat, quibus solis, quatenus hædenu consistit vis medicatrix infusa est. Hæc autem vel integra, vel consuata, hepaticæ regioni applicata durities hypochondriorum resiliunt: eisdemque malis, si ritè ex arte præparentur, atque in apozemate exhibeantur conducunt, ac proinde aperientium numero adscribenda sunt.

CAP. X.

Arbor venenata Mancinella dicta; Maconillo * Jo. de Laet. *Araticu pana* Marograv. Pifo. Franc. Redi Experi. natural. p. 76. *Che Mancinello* Cere. Ex sententiâ D. Tancredi Robinlon.

IN arborem excrescit haud grandem, ramis *Araticu pombe*, similibus, sed foliis longe minoribus, tres quatuorve digitos longis, sesquidigiti latius, figurâ ut folia Pyri nostratris; flore minore & in totis viridis, exceptis unguibus internè, qui languinei sunt fructu minore, per maturitatem flavo (aliis viridi) pulpâ intus aureâ, odore casei putridi, nucleis multis ex flavo albicantibus.

Fructus propter frigidam suam qualitatem est venenatus. Profundè autem radices agere hæc arbor, amplas, crassissimas, longas, ligno levi instar Suberis, ex quibus clypei formantur, quos sagittæ aut gladiorum effundere solet. Notatu autem dignum est (inquit Gul. Pifo) ejus radicem in palutribus crescentem profundè in terram descendere, (quod tamen in aliis Brasiliæ arboribus haud facillè conspicitur) unde credibile noxiâ ejus frigidamque qualitatem, quâ fructum nocere constat, ex infecto terra frigore acquirere. Ejus autem fructus adeo venenata qualitate malignus est, ut à Cancris terrestribus comestus ipfos statim enecet, ut testatur Jesuita quidam apud *Franciscum* Redi in

* Descriptio:
Ind. Occid.
l. 1. c. 1.

in Experim. natural. p. 76. Verùm Rochefortius aliisque Cancros is impune vesci scribunt. Mirum autem Pisonem & Marogravium de venenata & maligna qualitate fructum hujus arboris adeo perfunderi agere, ac si excessu frigoris is tantum nocerent qui se is nimium ingurgitarent; cum alii de funesta & perniciosa eorum vi admodum tragice declament. Hinc dubius aliquandiu hæsi *An Araticu pana* Marograv. & Pisonis eadem esset arbor cum Mancinello Rocheforti & nostratium necne; verùm cum legerem, ut mox dictum ab Franc. Redi *Araticu pana* in Brasiliâ etiam Cancri terrestribus noxiâ & lethalem nedum hominibus, omnis mihi scrupulus exemptus est, & in sententiâ D. Tancredi Robinlon confirmabatur eandem esse.

Addit Hughelius noster Arborem hæc fructibus plerumque abundare ad morem Malorum Sylvestrium Europæarum, ilque adeo pulchris & speciosis, ut à decerpendo vix se potuerit abstinere ad situm refecturandam qua inter itinerandum interdum premebatur. De maligna & venenosa qualitate *Mancinello* arboris Rochefortius in Histor. Insularum Antilles prolixè agit.

Arbor est (inquit) aspectu pulchra, foliis Mali sylvestris, fructu *Pomi Apiani* [*d' Apis*] similissimo, ab uno latere rubro striato, aspectu pulcherriori, & odore perquam grato, ut facile ad se gustandum invitaret facultatis noxiæ ignarum. Quamvis autem gustu dulcis sit, adeo maligna tamen & funesta qualitas particeps est, ut comedentem, non brevi aliquo 24 horarum, sed æterno & ex quo nunquam evigilaturus est fopore opprimat.

Crescunt non raro hoc genus arbores ad litora maris & fluviorum ripas; quod si contigerit poma *Leons*, in aquis deslapa à piscibus vorari, quotquot ea degustaverint mortem certam incurunt. Diu autem in aquis incorrupta durant, crustam duntaxat à fale petre solidam lapideâ ferè duritiei contrahunt.

Cancr qui sub hinc arboribus versantur malignam inde qualitatem participant, ut ex eorum esu non pauci male affecti fuerint, & in morbos inciderint; quocirca medici quo tempore poma matura in terram decidunt, à cancris comedendis abstinere jubent, quotquot saluti suæ consilium cupiunt.

Sub cortice trunci & ramorum continetur aqua quedam glutinosa, & lactis instar candida, vehementer maligna & perniciosa: cùmque in vis publicis plures occurrant Mancinelli, si forte rami aliquem inter eundem manibus confrices, effiliat inde lacteus ille succus venenosus, qui si forte in carnisam seu interlam incidit, maculam illi inuret fordidam agrè elubilem; si in carnem nudam, non consensim frigidâ illam abluas à loco tacto, cutim inflammat & pustulas excitat. Præcipue tamen timendum oculis, in quos si forte aque hujus causticæ & venenosæ guttula incidit inflammationem vix credibilem excitat, & per novem fere dies visu privat. Ros aut pluvia foliis arboris infidens aliquandiu eundem producit effectum, cum tamen ceteris diebus visu privat. Ros aut pluvia foliis arboris infidens aliquandiu eundem producit effectum, cum tamen ceteris diebus visu privat.

Umbra hujus arboris homini noxia est, & si quis forte sub ea dormiverit totum corpus inflatum sentiet miro modo. Accedit ad malignas Mancinelli qualitates, quod bis igne ex ejus lignis accensis factis coctis aliquid noxi imprints, quo edentibus os & fauces urant.

Harum qualitarum conscii Indi Antillani toxicis hujus fagitis alinunt ad plagas lethales inferendas tum rorem foliis arboris desuper incidentem, tum succum fructuum perpetuo admiscunt.

Remedium affectuum ab hujus arboris succo aut rore inductorum, quod pustulas excitatas brevi sanat, inflammationemque & inflations sedat & compescit, est aqua quedam clara intra testam *Limacis* Militis dicti contenta loco affecto applicata, aut oleum sine igne ex eodem infecto elicium. Hæc & plura Rochefortius.

Hæc etiam arbor esse videtur quam J. Bauhinus *Arborem venenatam aliam* vocat, quæ, describente Theveto, fructum fert Pile palmæ magnitudine, visu speciosum sed venenatum, cujus succo Barbari sagittas imbunt, ut contra hostes usuri.

Huic edam nobis videtur, quamvis minus exactè descripta,

Tetlatiam seu arbor urens Nieremberg. *Hisp. exot. l. 15. c. 14.*

Venenata qualitate cum Mancinello convenit. Lac enim (inquit) ita adurit, ut contactu minimo etiam per umbram pilos defluere faciat. Corticis qui frigidus & fœcus decoctum articulum dolores solvit. Ex materia quæ virorem Chalcanti amulatur sunt lestorum fulcra. Cernices quidem concipere non solent, sed laborum manus & ora ita inflantur dum illam contractant, ut multis diebus non detumescant. *Noftrates etiam Americæ coloni conclavium tabulata, spondas, alique suspensilia ex hoc ligno faciunt quoniam insecta quæ aliam quancunque materiam arrodunt & corruptam hanc non attingunt.* Nieremberg. Arborem esse magnam scribit, materie firmâ, fructus vires, unedonis forma & magnitudine est. Nascitur in frigidis montosisque locis *Tepezolani*, at calidiora non refugere ait, nam apud Haitinos invenitur.

CAP. XI.

Carandas Indica Arbuti facie J. B. *Carandas Garciae* C. B. *An Aucuba Ovioides?*

Garc.

ARbulcæ est Arbuti magnitudine, foliis similibus, copioso flore, odore Periclymeni, fructu exiguis Malis persimili, nigricante per maturitatem, gratissimo uvaram sapore, ex quo à nonnullis vinolus succus exprimitur. Fructus autem vires magnitudinis est nucis Pontice cum suo putamine, interdum major, succum nonnunquam extillans viscidum & lacteum. Editur à nonnullis fructus maturus cum fale. Solec tamen cùm viridis est muria & aceto condiri, & ita adervari ad excitandam languentem appetentiam.

Nascitur tum in continenti, tum in Balagare.

Loc.

Auzubam

Auzubam Ovidius in hunc modum describit, In Hispaniola insula vasta est arbor, pulchrâque, materie firma & utilis, *Auzaba* nomine, fructu quidem longè suavissimo ut sunt Pyra Apiana, (moschatellina vocant) sed qui lacteo succo, eoque viscido & glutinoso abundet, qualis est qui in Ficubus immaturis, idcirco molestus his qui eo vescuntur, nisi prius fructum in aquam abjiciant, & lacteum succum digitis exprimant, qui in aqua fideat.

Arborum proceritas differt. Ergo an eadem sit vel diversa arbor illarum regionum vestigatoribus decernendum relinquitur. J. B.

CAP. XII.

Jacaranda Brasiliensis Marcgr. *Jacaranda alba* Pisonis, fructu manih magnitudine & crassitie.

I nodora & Pruno Europæe similis in apricis locis mediterraneis reperitur: *Folii* parvis, acuminatis, directè sibi oppositis in ramulis alternatim sitis, tres circiter digitos longis, non ferratis, superne obscuro virore splendentibus, subtus è viridi albicantis sine splendore. In quolibet ramo versus exteriora multi proveniunt ramuli, qui quasi racematim per multos dies habent globulos nuclei Cerasini magnitudine, coloris olivacei, qui se apertis in quinque finduntur folia, deorsum inclinata, quæ intensu tactu & visu referunt holosericum olivaceum splendens: his insidet *flor* dulcis odoris, unico folio luteo, subrotundo, ad latus explicato constans; in medio autem flore eriguntur multa *stamina*, alba, *apicibus* lateis latè magnis in copiarum lætæcærum modum. Floribus succedit *fructus*, palmæ modus magnitudine & crassitie, aspectu rarus ob inusitatos naturæ lufus, quod gibbosis & sinuosis admodum & contortis appareat, atque ob gravitatem semper pendulus. Haud edulis est, nisi coctus. Incolæ exinde coquant pulmentum quoddam stomacho imprimis amicum, quod *Manima* vocant.

Alteri speciei lignum est nigrum & bene olens atque durum. Frequens est in Bahía omnium Sanctorum.

CAP. XIII.

Jabuticaba Piso. Marcgrav. *Arbor pomifera Brasiliensis* fructu à tubere per totam arboris longitudinem extenso exserti.

A rbor est recta, procerâ atque elegans, vastissimis ornata ramis. Fructum fert cinerei coloris, parvæ magnitudinis Limonii, succo dulci, tenui pellicula, instar uvæ bene maturæ, qualitates temperatæ atque salubris, fœbilitatibus jucundissimum. Non fert flores, sed fructus in tubere, qui ab imâ radice usque ad summam ramorum ita per totam arborum conjungitur cateratimque exuberant, ut continuis potius racemum quam arbor videatur.

Species quedam hujus arboris invenitur in sylvis *Pagi Tabucurana*, sed fructus fert cum aliis minimè comparandos: ex quibus incolæ expriment vinum delicatum & dulce, quod nisi statim ebibatur deterius fit & in acetum degenerat.

Utraque hac arbor nonnisi in vastis silvis provenit, & frequens est in præfectura S. Vincentii, teste Eimmanuele de Moraes.

Quamvis fructum hujus arboris flore omnino carere non censcam, poterat tamen scibus quæ etiam flore carere vulgo creduntur subiungi, in memoria excidisset.

CAP. XIV.

Arbor racemosa Brasiliensis foliis Malabathri Breyn. Cent. 1. cap. 2. *An Muirva Brasiliensis* Marcgrav. fructu rotundo, cute lenta, pulpa molli, polyperno. Vid. p. 1501.

A rboris Canellæ mediocris fere forma, iidemque concinna serie positæ ramis se effert, quorum ramulis denso tomento obiti, candidi ac lanuginosi, & partim brevioribus partim longioribus articulis distantibus intercepti. Ex quibus *folia* bina adversa, & alternatim disposita, pediculis uncialibus inherencia exeunt. Folio Malabathro *Officin.* valde amula, nisi quod latiora, & parte pronâ, sicut pediculi, lanuginosa & alba; supinâ verò atro virore splendens cernuntur: siccata autem eo quo virebant latere evadunt nigerrima, instar atramenti scriptorii; inde mira admodum nec alia apparent quæ sit ex corio Hispanico confecta essent. Per uniuscujusque folii longitudinem grandes ac tergo magis conspicue transeunt costæ quinque; quarum maxima, medium solum transcurrentes rectæ, reliquæ autem omnes arcuum modo inflexæ, inter quas venæ minores rectæ, veluti parallelæ, per latitudinem nonnihil sursum tendentes, & ex his fibræ oblique innumerabiles, partim per latitudinem, maxime verò per longitudinem pulcherrimo spectaculo discursantes, apparent. Ex ramulorum apicibus racemum suam petit originem, pulcher, palmaris aut dimidio major, ex pediculo inter nodos immensibilibus distincto, & ramulis directè sibi oppositis confectus, cujus ramuli, præsertim inferiores, in minores iterum divisi, qui ut & reliqui plurimè utrinque granulis orbiculatis, à Lurariæ racemose non abhorrentibus, aliquid tantum modo majoribus, nec viridibus, sed ex albo, ad ferrugineum nonnihil tendentibus, onusti. Hic racemum, quoniam planè lanuginosus, aquæ ac arboris ramificuli, cum pronâ foliorum parte, ad tactum tam molliis est quam optimus ex Britan-

nia pannus. An flores & fructus ex Botri granulis prodeant, enucleare non potuit Jac. Breynius. Hanc arborem esse implammet *Muirvam* Brasiliensem *Marcgrav.* nobis minime dubium videtur, ob partium ab utroque [Marcgravio & Breynio] descriptarum exactam in notis adscriptis convenientiam. Vid. p. 1501.

CAP. XV.

Pomifera seu potius prunifera Indica nuce reniformi summo pomo innascente, Cajou dicta. Anacardiæ alia species C. B. Cajou Ger. Park. J. B. Acajaiba Pisonis & Marcgravii. Kapamara H. M. P. 3. T. 54. p. 65. The Cajou of Cassu Tree. Anacardium occidentale Cajou dictum officio remi leporis figurâ Herman.

H. M.

A rbor est mediocris magnitudinis [at Marcgravio assurgit in Fagi altitudinem & Pisoni *Quantum lenta solent inter viburna Cupressi*, tantum inter ceteras Brasiliæ arbores eminet. Forte *tenax & alunde illata creditur*] caudice crasso, candido, cortice cinereo, intus purpureo, odoris subadici, saporisque adstringentis, testæ, & ramis atro-viridibus, eleganter in orbem diffusis donato. *Rablongo*-rotunda, glabra, virore splendens, nervis aliquot inferne eminentibus è costâ media denervensiora autem priusquam decidunt planè rufescent. [Pisoni folia, si nervos, si figuram spectes, Juglandi similia.] *Flosculi* suaveolentes, ac mellium odorem spirantes, racematim ramulis extretibus [angustis acuminatis *Marcgrav.*] reflexis, primum è viridi flavescentibus, deinde rufis tandem floris cavitatione occupantibus: inter quæ *stylus* prodit, qui ex ipsius fructus germine emergit, rufi, dein virides, tandemque flavescentes, carne intus è viridi flavescente, fungosæ & aquosæ referti, sunt. Hujus verò fructus alteri extremitati *Nux* quadam figura & magnitudine Leporinum rememtur cortice, præter quem alius *Nucleum* complectitur pallidum, eâ formâ quâ & totus est fructus, succi fere latitudine invicem absumt, tophaceis cavernulis coeretur mellig, crassifcula & lenta, sæpe fauces vellantes, servata tamen adstrictione.

[Post florem primò prodit *Nux* renis figura, quâ incrementum capiente, inter illam & pediculum paulatim excrevit pomum oblongum, ovale aut etiam rotundum, nam in variis arboribus figura variat, atque etiam colore rubro vel flavescente. Succus ferrugineo colore lineamina maculat, qui difficulter admodum elui potest.]

Provenit ubique in Malabar: at Brasiliæ indigena censetur. Singulis annis, Augusto & Septembri *Locuti* Mensibus, maturus fert fructus, manetque frugifera 30 circiter annos. In Brasiliâ, auctore Marcgravio, florere incipit circa finem Augusti, maxime autem floret Septembri, Decembri & Januario maxima est copia fructuum maturorum. Reperitur in Jamaica.

E fructibus hilce potus exprimitur, qui debito modo fermentatus vinosus fit & inebrians. * *Fru. Reniformis, datus [tostus] castaneis longè antecellit, saporemque non minus gratum habet quam Amygdalæ. Vires & Ujir.* Crudum nemo securè ore aperiet, quod continuo cutem abradat, magno dolore eorum qui ignari temere eum rescant, ideo cultro aperitur. Guttur peculiari natura fructus hic cum deglutitur [crudus] fringunt, gustu acri & austero: ideoque in orbem scinduntur, adjunctis aquâ vel vian, fermentationem juvant, necnon vomitum illa mitigant, palato ita gratissimi: ventriculique roborem Venerem stimulant. Succus verò è fructibus hilce expressis diarrhoeam sistit, & diabete sanant. Nux flammeæ admodum flagrant.

Ex melligine, quam gemini cortices continent, copiosum indigenæ eliciunt oleum, quod pictoribus ad lineamenta quævis indelebili nigricante colore pingenda in usu est, eodemque oleo si lignum ungatur, contra putredinem præservatur. Insuper acri illo oleo nihil præstantius esse ferunt ad ichenes, impetigines, scabiem, vermiculos necandos, &c. exterius illo.

Arbor hac vulnerata fundit gummi pellucidum, consistentiâ & colore planè simile optimo gummi Arabico. *Marcgrav.* An ex hoc fit confectio *Catæ*, seu *Cassu*, vel *Catechu*?

Brasilienses annis ætatis suæ per Castaneas Capû computant, singulis annis unum recedentes: è ligno autem varia sunt, est enim durum. *Idem.* Vermes non facile generat, unde navibus idoneum.

Est hac arbor fructibus respectu singularis: Poterat fortasse rectius ad Pruniferas referri.

SÆCTIO II.

De Arboribus fructu conoide squamoso aut reticulato Anona & Araticu dictis
asperis & lævibus, & congeneribus.

CAP. I.

De Anona, Araticu, Durione.

1. *Pomifera Indica fructu conoide squamoso, viridi.* Ata maram H. M. P. 3. Tab. 29. p. 21. *Abate de Panucho Recchi.*

H. M.

Arbor est mediæ magnitudinis ad viginti circiter pedum altitudinem affurgens: cortice ægrotur fungoso, intus rubro. Lignum albicans, prædurum, cujus matrix viridior est, inodora, gustu subamara ac subaustera: paucos diffundit ramos, quorum ut & ramulorum ac virgultorum cortex viridis est, cinereis interstinctus punctulis. Radix flavescens rubido tegitur cortice, grævolens est, saporis verò unctuosus, & in plurimas divisa fibras, quæ tamen per terram non læte diffunduntur. Folia oblongo-teretia atque glabra, foliis *Malakrasijanthus* haud absimilia, sibi tamen è regione non respondentia, supernè viridia & nitentia, subus subviridia, manibus contrita unctuosiora, inodora. Flores singuli suis pediculis coherent, foliis ornatis minoribus, quæ postea decidunt; petalis constant tribus, crassius, triquetris, coriaceis, intrinsecus albanctibus, extrinsecus verò dilute viridibus, odorem corio uto æmulum, si adoleantur, spirantibus.

Cæterum è floribus flamine fructus emergit, seu potius *Comæ*, qui maturus magnitudinem habet Citri vulgaris, exterius viridis ac striatus, interius verò albicans, necnon medullâ succulentâ saporis grati, odorisque suavis, refertus. In his autem fructibus, *famina* dura, oblongo-teretia, glabra, nitentia, necnon plana ac urticulis inclufa, locantur; æque succulenta & albicante fuctus pulpâ artificiosè obducta cernuntur. At verò fructus ipsi immaturi decerpuntur, qui sponte per se Mespilorum instar mitigantur & comeduntur.

Nullibi in Malabar sponte oritur, sed ex insulis Philippinis in Indiam delata fuit. Amat locum calidum & humidum, & simo equo subaëdum, atque rigatione & fervidis solaribus radiis gaudet.

Tempus. Porro post primū biennium aut triennium arbor hæc denum frugifera est, Aprilis viz. Maiōq. temp. Augusto atque Septembri mensibus flores fructuq. fert: flores namque qui mense Aprilis emergunt, Augusto circiter maturos proferunt fructus; quique mense Septembri prodent proximo Februarii perfectum exhibent conum. Non raro ad quinquagesimum annum & ultra frugifera est, modò conveniens adhibeat cultura.

Vires. Folia hujus arboris minutim comata, & addito sale in cataplasmatibus formam redacta, tumoribusq. malignis imposita, potenter eos maturant. Fructus verò immaturi in aqua communi cum pauxillo zinziberis decocti vertigini medentur; ac sufficenter mitigati, & in deliciis comesti valde refrigerant, alvique reddunt laxiorem si aqua superbibatur.

* P. 348. Fructus huic simillimus à * Reccho depingitur sub titulo Ahate de Panucho. At D. Hermannus Anonæ Maram H. M. synonymum facit.

Li-ci & Lumyen arbores & fructus Sineses

Michaeli Boym in Flora Sinesis depicte à præcedente non multum abluunt: *Li-ci*, inquit, fructus Piniferae arboris fructum refert, sed *Lumyen* levissimam pelliculam habet, uterque sapor fraga & uvas. Junio & Julio mensibus maturefcunt. Sinesis pulverem ex illorum nucleis bibendum præbent ægrotis. Si dicti fructus sint sylvestres nucleos grandes & de subacida carne parum; si transplantati nucleos exiguos & de carne dulci plurimum habent. Caro est coloris unguinis humanorum. Recens collecti si salita aquâ aspergantur per plures dies conservantur; abstractoque cortice recentium saporem præstant.

* P. 3. T. 30,
31. p. 23.

2. *Anona Indica fructu parvo violaceo* Herman. H. L. *Anona Maram, an Anon Oviadi, H. M.?* potius *Guanabanus Oviadi, fructu squamato* J. B. *Pyro similis fructus alter in nova Hispania C. B.*

H. M.

Præcedenti haud absimilis est, nec proceritate cedit; *Folia* tamen angustiora, magisq. acuminata, ac pluribus ornata nervulis, necnon altiori virore nitentia.

Flores à prioribus vix differunt. Fructus verò licet non, uti *Atamaram*, è compatiili lignosarum squamarum strice compositus, sed undique glabro, hyacinthino, ac tenui cortice obductus sunt, nec magnitudine cedant, quoad cetera tamen planè cum his conveniunt. Hæc quoque arbor provincie Malabar peregrina est, & è longinquis regionibus delata.

Viribus cum priore convenit.

Guanabani Oviadi icon quæ habetur apud *J. B. Tom. 1. lib. 1. cap. 55.* cum iconè hujus plantæ in *H. M.* adeo exactè convenit, ut utramque ejusdem speciei fructus esse minimè dubium sit.

Guanabanum autem *Oviadis* sic describit:

Proceræ

Proceræ est arbor & formosa, folio ferè Mali Medicæ quam Limoniam vocant, fructu pulcherrimo, mediocri Melonis magnitudine, qui tamen interdum in capitis pueri magnitudinem excrefcit. Cortex huic fructui viridis, & qui certis quibsdam squamis distinctus videtur ut strobilus, levior. Pueri. Cor candidissima, saporisque delicatissimi, quæ facili pinguedinis lactis instar in ore resolvuntur. Per ejus carnem sparsa sunt semina magna, cucurbitarum feminibus aliquanto majora & nigricantia.

Frigidus est hic fructus, & per æstus utilis. Nam tamen quis integrum Guanabanum devoret, nullum inde sentiet nocumentum. Infirma est ligni materia.

Per universam ferè Americam nasci tradunt.

Proceritate, & fructus colore differre videtur ab *Anona-maram*. Clusus ait cum Durionibus plantæ convenire Guanabanum Oviadi: Quod si ita sit, Durio minis rectè describitur à Garcia & Acofta fructus Melonis magnitudine, denso cortice septo, æque multis brevibus aculeis crassiusq. ac pungentior receptacula continentes, quibus singulis fructus insunt admodum candidi, magnitudine ovi Galinacæ, gustu suavi, &c.

3. *Anon Oviadi, Hispanis Mangier blanco, fructu minore luteo.*

Ad eam in paucis differt à Guanabona, ut specie diversam vix putem.

Anon (inquit) arbor est cujus fructus magnam cum Guanabona habet similitudinem; cum formâ, tum carne & semine. Sed & ipsa Anonis arbor Guanabani arbori simillima est, & magnitudine, & formâ, & folio. Duobus verò in rebus differunt. Primum quod hujus minor sit Guanabano, palato Anon quam Guanabanus, utpote firmiore carne. Utrumque magno in pretio habent Indi Americæ, & diligenter in prædiis suis colunt.

Annonam à Guanabano specie distinctam non esse Josephus Acofta l. 4. c. 25. affirmare videtur, gricantia includuntur. Nihil tamen temere affirmandum.

Fructus hic Hispanis *Mangier blanco* dicitur; *Mangiar* autem *blanco* Hispanorum eum fructum esse quem nostrates Americæ coloni *The Custard Apple* vocant, *D. Tancredus Robinsonus* à quodam nebris cum descriptionibus *Araticæ* quæ apud Pilosum & Franciscum Redi habentur diligenter collatis exinde collegit *The Custard Apple* nostratum eundem proflus fructum esse cum *Araticæ* tertia, *feu Araticæ* apud eorundem Auctorum: quæ sententiæ & ego libenter subscribo. Descriptionem autem ejus & historiam paulò inferius dabimus.

4. *Anona Americana fructu majori, Soortjack parvum vulgè* Herman. Hort. Leyd.

Nomine (inquit) Soortjack parvi ex America huic invecita sunt semina oblonga, angulosa, nonnihil depresso, flavescencia, Anona Indica majora, quæ lata protulerunt foliolum pedalis longitudinis, cui alternò ordine adstant folia Lauri amplitudine, latè viridia, lucida, glabra.

5. *Araticu prima seu simpliciter dicta* Francis. Redi Experiment. natural. p. 75. *Araticu ponde Maragravi & Pisonis. Nostratibus Jameica & Barbados insularum colonis, The Souree* Sop. ut D. Robinsono videtur.

Maragravi.

Arbor est caudicis & ramorum figurâ, ac colore corticis ut *Malus Aurantia*, sed foliis, flore & fructu differente. Folia habet circiter semipedem longa, alternatim opposita, elegantia, superius saturatè viridia, crassa & ad cædum folida, duos penè digitos lata, lingue humane figurâ, & in extremitate acuminata. Hinc inde flos provenit magnus, egregius, magnitudine superans florem Frutillaræ, totus flavus, exterius compositus è tribus foliis compactis, semeliquidum longis, & crassis instar corticis Aurantii Mali, erectis, quæ in sui medio continent alia tria minora, & dimidia crassitie, quorum quodlibet semiglobum concavatum refert: tria autem hæc ita composita & extremitatibus sibi imposita sunt, ut globum integrum, interius cavum, & magnitudine Juglandis referant: globus hic in cavitate sua *Stamen* habet globosum, interius cavum, & magnitudine Juglandis apicem parvulum, rotundum. Sunt autem & flamen & apex tuberculis exiguis luteis prædita, quæ videntur ut pori in cute hominis algentis. Flos totus flavus est, odoris suavis sed nauseabundi decedus; singulis diebus multi se aperiant, & post aliquod tempus ferè prævalent. Mollis est cum spon-tate inter cadendum ac si baculo aliquis feriret arborem, gravis enim est flos & grandis.

Florem sequitur fructus, qui maturatur præsertim Decembri & Januario. Non est autem edulis nisi sponte decider, tunc enim instar pulvis mollis est: est autem figuræ turbinatæ, quatuor aut quinque digitos longus, ubi pediculo adhæsit septem aut octo digitos crassus in ambitu. Externè color est ex albo & viridi mixto, vel planè pallide virescens, & videtur quasi cutis è squamis composita esset, ita enim lineis viridibus pallide virescentibus squamis delineata sunt, & quælibet harum habet tuberculum in medio exiguum, fuscum, ita ut nucem pineam ferè præseant. Mollis est cum spon-tate decidit, ita ut instar casei veteris putridi digitis decorticari possit. Continet carnem seu pulpam nucleis seu feminibus. Pulpa odore non male refert massam panis fermentatam cui aliquid mellis admixtum; saporis est dulci subacidi & subacris est. Eo loco ubi pediculo insidet fructus, durioris carnis corpus, suppositiori figurâ, in se continet, quod seorsum extrahi potest, quod comeditur & pro laustissima buccella habetur.

Semina ovalis sunt figuræ, compressa, magnitudine Fabæ, glabra ac dura, coloris flavescentis, splendentis, quodlibet pelliculâ alba obductum; intus est nucleus albus, duræ substantiæ, sapore non male referens radicem Heleni, ita enim in dulci amarescit.

Folia igne adusta, & cum oleo apostematâ imposita maturare faciunt, aperiunt & optimo sanant.

6. Araticu-Ape Pifo; *Maregravi. Redi experim. Nat. p. 77. Nostratibus The Custard Apple. An Anona Oviedo?*

Deficiente Maregravi, colore tantum seminis obscurè brunneo à prima specie differt. Pisoni ei per omnia similis est: utraq; enim poma ex acido dulcia profert, esculenta, sed sylvestria & frigida, ac propterea quibusdam non expetita, figura & magnitudine Nucis Pineæ; substantia & carne intus molliore & flavescente, seminibus ex fulvo nigricantibus turgida.

Lustanus quidam Jesuita apud *Fr. Redi in Experim. natur.* Fructum hunc melioribus totius orbis comparari posse ait. *Quomodo hoc convenit cum præcedente Pisonis descriptione?* quamvis nulli alio modo similis appareat. Segmenta ejus acutis quibusdam cuspidibus quasi dividuntur, licet omnes eodem cortice vel pellicula conjungantur. Semen nigrum est, aureo quodam fulgore nitescens. Remisso pollet odore & non ingrato; cum jam perfectè maturuit, pallido colore suffusus, nigris maculis seu punctulis undique persusus est. Facillimè fructus iste gladiolo difsecatur, & partes jam divisæ videntur ut duæ capitulæ seu valvulae eo cibo resecta, qui vulgo ex carne gallinæ cum saccharo & lacte consula parati solet, eoque maxime blando, suavi & frigidissimo, vel ficuti pinguior pars lactis quæ supernat, alio saccharo permixta, ideo nonnisi cum cochleari commode ipso vescuntur. Cortex Imperialis monetæ crassitiem minimè excedit. Truncus, folia & flores minùs pulchra apparent quam primæ *Araticu* species.

Ex sententia *D. Tamerici Robinson*, hæc species est quam nostrates *The Custard Apple* vocant. Siquidem fructus pulpa (ut aiunt) crenorisi seu floribus saccharo permixta potest & fructu consensitum habet, ideoque nonnisi cochlearibus excepta commode ed potest; quæ de fructu *Custard-apple* dicto narrat Coloni nostri *Jamaicensis* & *Barbadenses*.

Fructus *Araticu* quem describit *Franc. Redi Experim. nat.* corticem habuit cætera lavem, sed confertum spiculis vel spinis, variis, obtusis, non-pungentibus, & à plano ipsius corticis oppido parum affurgentibus. Color corticis hujus exarati fructus in ferrugineum propendit, nigrum mistus, qui ubi jam maturuit in croceum obscuriorem, intermixtis subinde rubris maculis propendit. Intus usque adeo seminum plenus est, ut 170 in uno numeraverim; quorum suis singula cellulis, ex tenuissima membrana compositis, & cortici quasi alligatis constant.

Semina, si figuram & magnitudinem spectes, Amygdalas referunt. Folliculi seminum quoad substantiam folliculis seminum Citreolorum per similes sunt, extrinsecus leves, nitidi, & coloris ex flavo rubri, fed intus candidi, asperi & rigidi ob membranulas quasdam duras, quæ à superficie folliculorum affurgent in ipsam medullam seminis penetrant. Semen ipsum candidum est, & figuram ellipticam habet, & à membranulis accuratè incisum est.

7. Durio Garcie & Acofæ. *Arbor pomifera fructu aculeato Melonis magnitudine C. B. Durione Acofæ J. B.*

Acofæ.

Prægrandis est hæc arbor, materie valida & solida, crasso cinereoque cortice tecta, mulsis ramis luxurians, & copiosum fructum præbens. Flores habet ex albo nonnihil flavescentes: folia dimidi palmi longitudine, duorum aut amplius digitorum latitudine; in ambitu, tenuiter serrata, parte externa dilutius virentia, interna verò saturatiore viriditate, & quodammodo ad rufum tendente prædita: fructum Melonis magnitudine, densò cortice septem, eoque multis, brevibus crassisque & pungentibus aculeis horrente, foris viridi & veluti stris quibusdam quemadmodum Melo secundum longitudinem distincto: intus vero concamerationes quatuor secundum longitudinem habet, singulas tria aut quatuor receptacula continentes, quibus singuli fructus insunt, admodum canbidi ut lactis pinguis, magnitudine ovi gallinacis, gustu suaviore odoratioreque quam sit condimentum illud ab Hispanis *Mangiar blanco* appellatum, [ex Amygdalis confusus, farina, lacte, aqua rosacea & saccharo compositum] non tamen adeo molles aut glutinosi: nam qui candore illo non facia & saccharo compositum] non tamen adeo molles aut glutinosi: nam qui candore illo non fructu præditi, fed flavescent, putridi sunt, aut aeris injuriæ præviæ corrupti. Optimi censentur qui tres duntaxat fructus in singulis concamerationibus, deinde qui quatuor obtinent: nam qui quinque habent improbi censentur. Non solent autem in singulis malis plures quam viginti fructus contineri; itque singuli inclusum habent nucleum, mali Persici nucleo similem, non rotundum, sed oblongiusculum, gustu insipido, quique guttur exasperet, velut Mespila viridia, propterea non eduntur.

Qui edere volunt hunc fructum, pæde leviter comprimere & frangere solent propter spinas quibus obtusis est.

Qui nunquam hos fructus edunt cum primum illos olfaciunt videntur putridas cepas odorari, sed postquam degustant præ reliquis cibis bene olere & sapere censent.

Eit vel tanta in existimatione apud eos qui gula dediti sunt, hic fructus, ut putent neminem eo posse satari.

Tanta tamen est hujus fructus in Malacca abundantia, ut singuli non pluri quam quatuor Maravèdis veneant, præsertim mensibus Junio, Julio & Augusto: nam reliquis pretium intenditur pro hominum arbitrio.

Admiranda porro digna est Betele cum hoc fructu antipathia, quæ profecto tanta est, ut siquis in navem Durionibus plenam, adesse aut concamerationem ubi adervantur aliquot Betele folia reponat, corruptantur & putrescant omnes. Et si cui ex Durionum immodico olei ventriculus inflammetur & gravetur, folio Betele supra ventriculum imposito, subito mitigatur inflammatio, tumorque

môrque tollatur. Et si à Durionum estu ingerantur aliquot Betele folia, nullam noxam sentiet quantumvis multos edierit. *Hæc quamvis silem meam stranguent à * D. Mandellso tamen confirmant.*

8. *Anona fructu squamoso pyriformi, myopyreno: Fructus squamosus pyriformis C. B. Baly insulae fructus pyri formæ asper J. B. Baly insulae fructus asper cortice * Clus.*

* *Exot. lib. 2. cap. 4.*

Tres uncias longus erat; ejus ambus ea parte quæ pediculo inhærebat videbatur sex penè unciarum, superna verò parte angustior & veluti in metam desinens, ut quodammodo Ficus aut Pyri formam amularetur. Aspero tectus erat cortice & ab infima parte lursum versus densis ordinibus velut squamularum sibi mutuo incumbuntium ornato, quæ seipsum nequibant, sed cum integro cortice non valde densò eximi poterant, flavescentis coloris dum recens ex conditura exemptus, deinde subsiliis. Continebat porro ille fructus pulpa albam, odoratam, instar pyri formatam, substantiâ autem non valde absmilem albo illi condimento, quod ex Amygdalis repurgatis & confusis, lacte, farinæ flore, aqua stillaritia & floribus rosarum & saccharo fieri solet [*Mangier blanc*] solidiorem tamen, nec adeo glutinosam, sapore (quia fructus muria conditi fuere) valde salso & linguam mordicante, continentem in medio ossiculum solidum, panè uncialem & in metam affurgentem, formâque ipsum fructum referentem, inferna parte crassior, superna angustior, pulpa autem integra adjunctos observamus binos aut tres grumos, & velut ex crassiore fructus parte dependentes: Etenim corticem secundum longitudinem fissum facillè integrum à pulpa separare potuit Clusius haud fecis ac serpentis exuvium, quia pulpa non adhaerebat, nisi paululum ea parte quæ ex pediculo pependerat.

C. Bauhinus ab hoc diversum facit fructum ex *Baly insula* Pyri magnitudine cortice instar piscis squamularum aspero, nucleo uno vel altero Lincof. part. 3. Ind. Oriental. c. 59. & part. 4. c. 6. titulo Fructus cortice squamulo: quem Clusius & J. B. cum hoc conjungunt; quamvis enim * au-

* *Part. 1. Hist. Nat. Bat. in Ind. Orient. Exot. lib. 2. cap. 4.*

9. *Araticu do mato Pison. An Baly insulae fructus asper cortice * Clus?*

Excrevit ut *Pana*, & talia fert folia: Fructus congesti, oblongi, cepæ junioris oblongâ figurâ, virides, qui interius singuli duo habent semina Amygdalæ figurâ & magnitudine, ac in una extremitate acutiora, coloris coracini splendentia, in quibus nucleis.

C A P. II.

De Guanabano.

1. *Guanabano Javanensis* Bontii.

* *Lib. 6. c. 59.*

Bont.
VIX, inquit, frutex dici potest qui hunc fructum profert, & vix ultra medium humane stature assurgit: sarmenta potius emittens quam ramos, quæ egregie flavos flores ferunt, quibus *Guanabano* fructus succedit, qui quinquangulus est, & totidem commissuras habet, prominentiores paulum, quæ apertæ semen ostendunt instar Ciceris, quod videre primum, mox maturefcentes ex cyaneo atrum & splendentem colorem contrahit; qualem videre est in Corallo nigro expolito. Fructus hic in superficie laniosus est & pungens, ut in foliis Cardui benedicti etiam fit. Folia referunt planè pentaphyllum nostrum.

Apud Malaios corum alius usus non est, quam quod inter cætera legumina ab iis coquantur cum jure gallinarum aut aliarum carniarum, & etiam status excitant ut cætera Pisorum & Cicerum genera, atque nescio quid fastidiosio sapiant: unde etiam infans alvum movent.

2. *Guanabano Africanus* Pison. in *Bont. Guanabano ficulneo folio* Munting.

Pison.
Planta est frutescens foliis magnis, Cardui vel Acanthi non dissimilibus, cum profundis pro vario naturæ lusu incisuris, eaque caules sarmentosos cingunt. Ex his superius emergunt flores flavi, quibus fructus oblongi, crassi succedunt, cum multis stris & eminentibus incisuris per longitudinem excurrentibus, desinuntque in coronam ex octo foliolis tenuibus constantem; quæ corona his Guineensibus fructibus peculiaris esse videtur.

C A P. III.

Atinga-iba Pisonis & Maregr. *Arbor Brasiliensis aquatica folio Nymphaeæ fructu reticulato, pal- pâ alba humida.*

Maregravi.

Quinque aut sex pedes ex aqua erigitur, unico tantum caudice fragili, quasi internodiis diviso, cinereo instar Juglandis, in cujus summitate aliquot folia, magna, late viridia, crassa, laevia, figurâ panè Nymphaeæ aut Sagittalis, nervo recto & venis transversis conspicua. Quæ singula pediculo innituntur ultra pedem longo, succulentis. In eadem caulis summitate inter folia exurgit *stus* unicus, magnus, concavus, folio unico, incarnato constans, coloris pallide flavi cum *stamine* crasso, flavo, in medio floris concavo. Huic succedit *Julus*, qui fructus evadit, perperit

Aaaaaa 3

perpetuis quadratis constans, ovi Struthionis plus minus magnitudine & figura, coloris viridis, intensus referens pulpā albā humidā, quæ maturata & exsiccata farinacei fit saporis, & tempore farinis comeditur. Cujus tamen excessus cum evidenti vitæ periculo fit, quod ob frigiditatem & flatulentiam, more Fungorum terrestrium suffocationem minuitur.

Lignum earum quæ ad arboream magnitudinem excreverunt ad varia mechanica usurpatur: cum enim levis fit, tenax, suberosus totus caudex, Indigenæ & Nigritæ exinde *langadas* potissimum conficiunt, id est, rates suas ex triglino copulato ad fluvios raptim trajiciendos. Medica autem qualitas in bulbosa sua radice consistit.

Aninga simpliciter dicta, seu I. Pisonis.

Eisdem locis stagnantibus, ejusdemque altitudinis conspicitur. Caudice itidem unico, sed qui dissepitur mox in varios caules crassiusculos, molles & junceos, Musæ arboris instar. Inde ex unoquoque caule folium prægrande, oblongum, raris venis conspicuum fastigiatur. *Flora* est unico, atque magno & candido, ex quo progerminat fructus haud vulgaris, primò viridis, mox ex cinereo flavescens, oblongus, crassus, compactus, ac veluti granis & punctulis distinctus; Barbaris edulis defectu melioris alimentis.

Uterque *Aningæ* radice est crassa, bulbosa, quæ sola foliis & fructui harum plantarum in medicina præferenda est. Quippe cum tenuium sit partium & deobstruens, in varios usus adhibetur à Lusitanis & Barbaris.

Contra hypochondriorum & renum inflationes ac obstructions fomenta inde conficiuntur. Oleum expressum præstantissimum etiam habetur contra prædicta mala, atque olei Nymphaeæ & Cappari vices supplet.

Si ex radicibus denique in urina humana coctis balnea fiant, eaque aliquoties calida reitterentur, summo existunt solatio contra morbos articulares tam inveteratos quam recentes.

Arbor fructu nucis Pineæ simili C. B. Pineæ nucis species Melenken J. B.

Thevet.

Magnus est, Nucis Pineæ speciei, cortice luteo, quo spoliata carnem in particulis dissectam si degustaveris, saccharum ore continere dixeris, cum paxilla Nucis Moschatæ portiunculā permixtum. Hoc Barbari ad sedandum sicut utuntur.

Fructus *Nance* fascis similis est, nisi quod in arbore provenit, Mori ferè proceritate, nigro cortice vestita, folio quadratenus rubefcente, longitudine & latitudine folii Angelicæ.

In *Necumæ* maris Indici insula invenitur.

Pino similis Orientalis C. B. Pini formæ Cibagæ J. B.

Ex Orientalibus regionibus *Cibagæ* nomine à Paludano delatum est semen, colore nigrum, acumine donatum, ex quo prodit planta, Pini formæ, sed tenerior. *Camer.*

SECTIO TERTIA.

Arbores Pomifera fructu corticofo, floris calyce basi adherente.

Fructum corticosum vocamus qui non membrana tantum tenui pulpam ambiente sed cortice crassiore eo tamen molliore gingitur, cuiusmodi sunt Mala Citria, Limonia, Aurantia, &c. Horum plerique polyphyreni sunt, quibus ob convenientiam in reliquis unum vel alterum monophyrenum adiungimus.

Næ quis autem objiciat hoc factò confundi Arbores Pruniferas & Pomiferas, Ciat nos pro Pruniferis habere non omnes quæ fructum obtinent majorem pericarpio donatum monophyrenum, sed in super requirere ut in tenui tantum membrana contegatur.

C A P. I.

De Malo Citria seu Medica, The Citron Tree.

Malus Citria, Græcis Malus Medica & Assyria dicitur, utroque nomine à regionibus, unde primum in Græciam allata, ducto.

Cum Veteres scripserint Mala Medica non mandî, conjectatur J. Bauhinus Mala aurantia nostra potius quam Citria Veterum Medica fuisse. Tantum enim abest ut Citria hodie non comedatur, ut præ cæteris omnibus in maximis deliciis habeantur: nisi quis (inquit) malit præbere rationem Atheniæ, non idè abstinuisse Veteres à Citriorum edis, quod non fuerint edulia, sed quia in alium usum, tanquam rem magni pretii, potius asservenda duxerint.

Athenæus Citrii nomen extare apud Veteres Græcos negat. Suspiciat ille Citrium à Cedro tanquam Cedrum nominatum fuisse; propter odorem fortasse, inquit J. Bauhinus. Hæc conjectura Vossio improbat. Palladii diligentia Citrus in Italia primum coaruit; hunc locum imitata posteritas eam Gallia & Hispania, ubi nemora jam & campos occupat, communicavit.

Cæterum

Cæterum Citrii vox equivocata est & pro duabus arboribus accipitur, altera in frugifera è cuius ligno mensa olim fiebat; altera pomifera, quæ aliter Malus Medica & Assyria dicebatur, ut Plinius disertis verbis docet. Consule Etymologicum Clariss. Vossii.

Citrus, describente Cordo, arbor est fructuosa veluti Cotonea, brevi trunco, longis ramis, crassis, lentis & obsequiosis, viridi glabròque vestitis cortice, ferendæ fructuum molè valde imparibus, & ad terram protis, idèque subjectis per transversum hastilibus furcibus succedens. *Folia* Laurinis similia, densiora tamen, multòque majora, & ad Juglandis magnitudinem accedentia, oblonga, utrinque acuminata, egregia viriditatis splendoreque, præsertim superne; inferne enim pallidiora sunt, [per ambitum serrata] tota hyeme arborem suam exornantia, odoris acerrimi, lætè ipsantis, qualis in Meliosophyllo sentitur, cum gravitate quadam cimicem imitante, [juncturâ quadam pediculo inhaerentia;] Soli si objiciantur, instat foliorum Hyperici foraminibus visum fore effugientibus undique punctum trajecta cernuntur. *Rad.* [S]pinis armatur sub omnium foliorum annexibus longitudine uncialibus, rectis, acutis ac viridibus [J. Bauhino rigidiusculis, flexilibus tamen nec ita infestis] *Floræ* virentes gemmarum calyculi emittunt oblongos, candidantes [sapiusculi fornicibus purpurantes, calathi effigie, solidos, odoratos, staminibus in medio tenuibus ac capillaceis.] *Horum* duplex est genus; sterile & infecundum quod colo caret; & fertile, quod in medio styli exerit pensum collo involutum emulante, cuius à tergo fructus rudimentum annexum.

Fructus florem sequuntur singuli, longitudine non raro dodrantali, figurâ ovatâ, interdum etiam globosâ, superficie rugosâ tuberosâque, colore primum viridi, in maturitate verò aureo seu citrino, odore foliorum simili. Cortice ambiuntur tenui, amaro & fervido, cui subest & caro cartilaginea duraque consistens, colore candido, sapore acetoso, condita capitata. *Bractæ* truncos referentes. In medio malo cavitas quadam est, succo vehementer acetoso, suis membranis contento plena, cui immixta sunt oblonga & semuncialia *semina*, utrinque ferè acuminata, cute foris flavâ stratiâque intus candido pulgore nucleo constantia, quibus amarus, tenuis & medicoriter fervens est sapor, præsertim cutis, nucleus enim dulcedinem quandam admixtam habet. Radicibus nititur copiose & tenuibus.

Fructus Citrii magnitudine variant: quidam enim in molem excreverunt Melopeponibus parem, ita ut ad pondus librarum decem nonnunquam perveniant, hi nullo ferè succo sunt; adsurgentem autem ex Liguria & Adriatici maris insulis: alii Limonium magnitudinis sunt: alii paulò majores, quæ à lacu Benaco apportantur. Formâ etiam differunt citria; nam alia prælonga sunt, alia rotundiora, alia in varias figuras hominum industria fidei signulis inclusa formantur. Quædam sapore remissiore sunt, quædam vehementiore. In colore etiam differentia observatur, nonnulla dilutiora, alia saturatiora sunt; non multum tamen differunt naturâ & viribus. Nos omnes has differentias accidentales & a statione aut fortè etiam infusione ortas suspicamus. C. Bauhinus quatuor distinguit species:

1. Malus medica simpliciter ei plurimâ.
- II. Malus medica maxima, pulpâ plurimâ.
- III. Malus medica fructu ingenti tuberoso, Citrangula quibuldam.
- IV. Malus medica ab Imperatore Carolo V. ex Hungaria in Hispaniam delata, quæ omnium Mali medicæ generum acidiorum suavissimum, ut Clusius in sua historia refert. Parkinsonus noster in Theat. Bot. sex recenset & describit varietates: æe sunt
1. Malus citria major.
2. Citria malus minor, five *Limonera*, quæ à præcedente differt foliis minoribus & brevioribus; floribus etiam minoribus & saturatiùs rubentibus; fructu minore longiorèque, cortice medicoriter crasso, flavo, minus scabro, succo copiosiore cum paucioribus seminibus.
3. Citria malus five *Limonera* prægnans, alium fructum minorem in se continens. Fructus est monstruosus.
4. Limonera dulcis; Hispanis Limones Imperatoris.
5. Limonera acida.
6. Limonera mucifera: Has quinque posteriores species, Limoneras Clusio dictas C. Bauhinus, & rectius nostra sententia ad Malum Limonium refert. His addè de Ferrario 1. Malum Citreum vulgare belliatum. 2. Malum Citreum Cucurbitum vulgare. 3. Malum Citreum digitatum seu multiforme. 4. Malum Citreum dulcissimâ medullâ, apice non ita plerumque cuspidato.

D. Tavernier in peregrinationibus suis per regnum *Tangin* duo citriorum genera observavit, alterum flavum, alterum viride, utrumque adeo acidum & immitte ut mandi non possint aut degluti abique insigni offensione ventriculi. Succus tamen, quemadmodum apud nos Aqua Fortis usurpatur ad mundanda metalla, cuprum, stannum, ferrum, antequam deaurantur; ut & ad tincturas præcipue Mercurii. In usu etiam sunt pro lixivis ad candorem linteaminibus conciliandum, eaque emaculanda. Quæ & per totum Magni Mogoris Imperium succo isthoc Citriorum utuntur ad pannos lineos Calecuticos dictos candefaciendos, unde interdum adeo nivei & lucidi evadunt, ut splendore nimio intuentium oculos perstringant & offendant.

Citrii Mali partes omnes, cortex exterior & interior, pulpa seu succus, & semina, eximii usus sunt in medicina; & contrarios sibi invicem effectus producant. Exterior cortex flavescens valde odoratus est & aromatics, sapore amaro, exsiccatus cardiacum est insigne & Alexipharmacum, ventriculum frigidum & flatuosum calefacit & corroborat, status potenter discutit, humorèque crudos ibidem aut in intestinis contentos concoquit & digerens; masticatus halitus ori emendat: ciborum concoctionem promovet, & melancholicus conduct: in hypochondriacis morbis, ut in vaporibus, flatibus, palpitatione cordis, obstructionibus & imbecillitate viscerum plurimum commendatur ab experientia. *Herman. Grube de Malo Citreo, p. 16, 17.* Pulverem corticis exterioris Limonium & Aurantium ad eadem valere venisilem est. Saccharo conditus inter bellaria mensis secundis infertur; Electuariis etiam cardiacis admiscetur adversus contagionem & affectus prædictos. Quintientiam alio laxanda conducit, in quem usum ex eo paratur *Electuarium de Citro solutivum* ad humores frigidos & pituitosos evacuandos utile: tutò etiam usurpari potest cum bilis phlegmati admiscetur.

Interior

Interior & alba pars corticis pæne insipida est, nec ullum habet in medicina usum; inservit tamen pro confectioibus dulcariis, & apophoretis.

Caro fæ pulpa interior aut succus inde expressus quamvis succo Limonum minus acidus sit, vi tamen refrigerandi ei plurimum antecedit, inquit Parkinsonus: in febribus ardentibus & pestilentialibus apprimè utilis est, ad venenum restringendum, æstum contemperandum, bilis effervescentiam & sanguinis organum reprimendum, sitim extinguendam, spiritus recreandos, appetitum acuendum: aiunt & ebrietati resistere & vertigini conducere.

Semina cardiaca sunt & alexipharmaca, adversus idus scorpionum aliorumque animalium venenatorum, necnon pestis & variolarum contagia cor muniunt; ventriculi & intestinorum vomes necant, menses provocant, abortum causant, humores crudos & serosos digerunt & exsiccant tam internè in corpore, quam externè in ulceribus humidis & ichorosis.

Memorabilis inprimis est historia, quam Athenæo narravit civis quidam suus cui Ægypti mandata fuerat administratio. In maleficio deprehensus quoddam ille ad serpentum morsum damnata erat, misericordia commota, quod in manibus tum habebat Malum Citrium dedit. Acceptum verò illi comederit, & paulo post ingentibus ac ferocissimis anguibz oblatis, commosisque ab Aspidi illi lassi sunt: qui tandem cum illorum curam cum militem interrogasset, nonnisi bibissent aut edidissent, ut ei comperit quod id acciderat, nuntium abque dolo Citrium illis traditum fuisse, postmodum alteri rursus dari iussit alteri minime: percussus hinc confestim periit, illaso altero qui Citrium comederat: indeque multis & expertis cognitum est Citrium adversari venenis omnibus.

Citria innoxia & quasi recens collecta procul mitti possunt, si arboreo mulco singillatim involvantur ramulorum casuris cerâ vel cretâ superatis. *Ferraz. Hesperid. l. 2. c. 19.*

C A P. II.

De Malo Limonia. *Eÿt* Lemimon.

Malus Limonia Citria fæ Malo medicæ congener est.

Limonia nomen haud temerè apud ullum probatum, vel Græcum, vel Latinum autorem invenias, videturque posteriori seculi esse inventum.

Differt à Citria Malo fructu minore, cortice tenuiore, copiosiore pulpa, eaque acidiorè. Malus autem Limonia magno caudice affurgit, [Circæ aliam Benacum in eam sele atollit proceritatem in quam alias in locis Salices & Ulmi *Calcolor.*] ramulosque habet tenuiores, longos, firmos, longis, virentibus spinis armatis, [isque aliquantulum hamatis, multoque pluribus quam Citria, quod fit ut ejus virgæ quandam Rubi inagine referant. *Cord.*] Folia per ambitum nonnihil serrata, minora quam Citria, confimiliter foraminulenta, densa, viridia, ac glabra. *Flos* purpurascens foris (J. B. purpureus) quam Citria paulo minor, alias non dissimilis. Forma Pomo oblonga, turbinata, rugosa, & tuberculis inæqualis, sed minus quam Citria; color pallidior, magnitudo minor: in eo etiam differt à Citrio, quod cortice paulo tenuiore, minutisque carnoso, succo uberiore doneatur, eoque acidiorè, ut interdum nihil ferè nisi succum contineat. *Semen* non multum dissimile amaricatur. Hujus etiam arboris plurimæ species fere varietates habentur: Quatuor recenset Cordus.

1. Primum asnerini ovi formam ac magnitudinem habet, odore inter Citriam atque Arangiam Malum medio.

2. Secundum globosum minutique prædicto, utroque capite veluti eminente umbilico insignè cætera sui parte fruticolum.

3. Tertium oblongum est Gallinarum ovi figurâ & magnitudine.

4. Quartum tertio æquale est, sed globosum, & superficie magis æquali.

C. Bauhinus in pinace novem constituit species.

I. Malus Limonia acida, de qua dictum.

II. Malus Limonia major dulcis: fructu minore & oblonge Limis simili *Chsf.*

III. Mal. Lim. folio serrato, fructu oblongo cortice tenuissimo, quæ Limas primum genus *Chsf.*

IV. M. Lim. fructu rotundo orbiculato. Linas alterum genus *Chsf.*

V. Limones prægnantes, alium fructum minorem in se continentes *Chsf.*

VI. Limones variarum figurarum, toti fere carni *Chsf.*

VII. Malus Limonia minor dulcis, Limonis genus in Hispania, minimo fructu, vix nucis magnitudine, odore cæteris præstantiore, excellere arbore.

VIII. Limonium Sylvestrium in Syria provenientium inque Ægypto & Africa meminit Scaliger, pomis admodum exiguis acidissimis.

Limonum à Ferrario & Commelino descriptorum Catalogum sequentem D. Tancredus Robinson debemus.

Limon Ligusticus, insigniter variat, ut Limon S. Remi, Ceriæ seu Citriformis, Genuensis, qui à fructu paivo rotundo *Psylla Pila* nominatur.

Limones Neapolitani multum variant, ut *Limon Cajetanum* figurâ ultra vulgarem modum ovatâ, ac cacumine fastigiata; *Limon Amalphitanus* forma oblonga, apice admodum eminente: *Limon perussinus Calabrensis* fructu subrotundo.

Limon Romanus à Rio vel Rivo, insigniter cuspidatus, nonnunquam digitatus.

Limon prægrandis Dominae Laure.

Limon incomparabilis, figurâ inter oblongam & rotundam ovatâ.

Limon Imperialis, cæteris productior fatisque crassius.

Limon medulla dulci duplex, vel vulgaris italicus, vel Olyssipponensis, qui foliis & fructu faciliè distinguuntur.

Limon Pyri effigie, vulgè *Peretta* five *Spatafora*, isque major & minor, lævis vel striatus.

Peretta confusius Limon, sed oblongior & angustior.

Limon Spatafora Reginus, crasso mucrone fastigiatus, Aromaticis, cortice punctum lacunoso.

Limon Reginus fructu racemoso oblongo, paulatim extenuato in apicem cuspidatum.

Limon Prædus five *canaliculatus*, summa parte muliebrem in papillam extuberante.

Limon Prædus Amalphitanus, Mali Citrii magnitudine, cortice perquam verrucoso & scabro.

Limon Sardonius subrotundus, manente floribus apiculo velut rostratus.

Limon Rosolinus, umbone retortum in mucronem emisso bene fastigiatus.

Limon Perventus Barbadorum, foliis serratis, viridi atrore pictis, & Hyperici modo punctum partibus & translucidis.

Limon Scabiosus Lepre facie.

Limones vari *Citrati*, læves & scabri & alios Limones sæpe includentes.

Limon Pseudo-citratus Barberinorum.

Limon citratus Sylvestrii.

Limon globosus Poncinus, isque quintuplex, Ligusticus, Rubens, Romanus, Chalcalonicus, Tripolitanus.

Limon spongiosus Calabriae rugosus.

Limon spongiosus (spongiosus) Liguriæ verrucosus.

Lima est multiplex, dulcis, acris, agri Privernatis Romana, citrata.

Lima Citrata oblonga, scabiola & monstruosa, quandoque & subrotunda.

Lima subrotunda spinis crassitie & longitudine vastissimis Pionum in hortis Romæ.

Gaudet Limones eodem celo calido, curâ ac cultu quo Citria. Ad nos deferuntur ex Hispania *Lecus*, & Italia, in quas regiones ex Media & Persia primum invecit, nec enim sponte ibi proveniunt.

Limonia cum gustu reliquis omnibus [Aurantio & Citrio] sint acidiora, idè succo frigidiore *Vires* & esse probabile est. Valent ad eodem usum ad que Citria; ad venena tamen ut minus efficacia, ita *Ujus*.

ad astutias morbos potentiora habentur. Et hæc quidam comedunt, non integra, (ut Jo. Bauhinus ait), sed cortice denudata & in laminas concisa, asperso multo Saccharo, quomodo magnam cum palato gratiam ineunt, sitim potenter restringunt & febrilem ardorem compellunt.

Succi Limonium sunt admodum efficaces in dissolvendis calculis & detergendis partibus. *Herman. Grube de Limon. p. 10.* Idem scribit *Crato*, alique, ut *M. Blegny in Zodiac. Med. Gallico. An. 2. p. 127.*

Syrupus de succo Limonium magni fit ad calculum & obstructionem renum; item ad sitim & æstum in febribus ardentibus: cordi & ventriculo robur addit, & bilis effervescentiam compescit: ideoque haud infeliciter imbecillitates, lithomyias, fluctuationes, vomitus & singulus febribus ardentibus supervenire solitos curat.

Cortices Limonium non minus quam Aurantiorum Saccharo condiuntur pro bellariis, & ad eodem usum valent. Conduuntur & parva integra ad varios usum.

Aqua è Limonium, ut & Citriorum succo destillata cosmeticum insignè habetur.

Succo Limonium scribuntur literæ occultæ, quæ igni admoda manifestantur. Eorum acido succo tam elegantem purpureum colorem conservare Rosarum, aut etiam Violarum aliorumque multorum conciliabis, ut nihil supra. Hinc & tindioribus utilis est ad colores multos transmutandos aut fingendos, qui magnam ejus quantitatem insumunt.

Ad nephriticis affectus & Ligni querc. derafi 3 j. aq. font. lb. vj. succi Limonium 3 iij. Infund. omnia per 24 horas supra cineres calidos, postea coq. ad tertie partis consumptionem: coletur. Dosis 3 vj. valde prodest calidæ jecoris intemperiei, ulceribus renum, ardori urinæ, sed precipue pituitam fassam & viscidam è renibus & vesica evacuat. dysl. & strangur. causam. Potest ex hoc decocto vinum dilui. Mihi communicatum à patre religiofo. *Chefneau. Excerptis D. E. Halje.*

2. *Mal Naregam* * H. M. *Malus Limonia pumila Sylvestris Zeilanica fructu monoppyreno* D. * P. 4. T. 12. Hermannii. p. 27.

H. M.

Mediæ est magnitudinis, cortice glabro, cinereo, coloris saporisque aromatici & acris obducta, ligno albicante, denso, prædure, artissimè unito; ramis foliaceis è caudice erumpentibus, spinis rigidis, è sulco flavescens obfatis. *Radix* albicans, subrubro cortice recta, odoris aromatici, saporis amari. *Folia* juxta spinas circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, densa, glabra, cum formâ, tum colore, odore, & sapore Limonium pusillorum foliis haud abfimilia. *Flores* plures simul juncti extremis furculis inhaerent, exigui, candidi, odorati, quatuor oblongo-rotundis, acuminatis, crassis ac mollibus foliolis constantes, *staminibus* multis, calycis in modum junctis, medium occupantibus; inter quæ *stylus* prodiit crassius, albicans, superius planus ac rubescens. *Flores* succulentis *fructibus* ovales, tum figurâ, tum magnitudine olivis haud abfimiles, at in vertice exigua pilula dotati, colore primùm viridi, in maturitate verò aureo seu citrino, uti Limonia: cortice ambiuntur tenui, gustu amaro, atque in mediis fructibus cavitatem quædam est, succo acetoso ac subamaro, suis membranulis contento plena; cui inclusus est nucleus oblongo rotundus, acuminatus, albicans, rufâ obductus pelliculâ, odore saporeque Limonium folia referens.

Nascitur locis arenosis ac montanis ubique in Malabar. Floret plerumque Junio, Julio, Augusto *Lecus* & Septembri mensibus, atque dein maturos profert fructus. *Tempus.*

Decocta in oleo hujus arboris folia, ac capiti applicata cephalicam tollunt; eorundemque succus *Vires* præstans habetur erithinum capiti purgandum. Expressus è fructibus endemia illi cachexia (*pitao*) medetur. E sola deniq. radice pilulæ formantur antipalmodicæ.

Hic fructus quamvis in reliquis cum Limonio convenit, in eo tamen differt quod monoppyrenos fit.

3. *Malus Limonia Indica fructu pusillo. Tsjerou-Katou-Naregam H. M. P. 4. T. 14.*

H. M.

Arbustula est humilis, ad sex, septemve circiter pedum altitudinem assurgens, caudice tenui, ramulis spinosis, cinereo cortice obductis donato. Lignum flavescens, prædurum, inodorum, inhiptum. Radix fibrata, flavescens, saporis alati, odoris aromatici. Folia oblongo-rotunda, in ambitu leviter crenata, odorata, aromatica, petiolis alatis feu foliolis circa ramulos geminata proveniunt, duobus viz. tribusve paribus, cum simplicibus plerumque folio in extremitate, adeo ut petiolos facile quis folia judicaret, & tria extrema folia simul juncta vulgare prætenſe trifolium non male repræſentent. Flores brevibus petiolis ad spinarum exortum in ramulis proveniunt, & calyci viridi, in quinque laciniis acuminatis lecto infident, candidi, suave-olentes, magis, quinque oblongo-teretibus, & in orbem expansis foliolis præditi, septem, octôve in medio albicantibus ac lanuginosis *flaminulis*, flavescens *apicibus* dotatis præditi, inter quæ *stylus* emergit, itidem albicans, capitulo flavescens. Fructus pusilli Limones sunt, rotundi, magnitudine uvarum æmuli, virides primum albis interſecti punctulis, dein aurei feu citrini: cortice ambiuntur Limonum cortici haud abſimili, atque in mediis fructibus cavitas quædam est succo acetoso, subamaro ac aromatico, suis membranulis contento plena, cui immixta lumen tria oblongo-rotunda, acuminata, & ex albo flavescens *semina*, membranaceis pelluculis à se invicem distincta.

Locus.

Provenit locis montanis ubique in Malabar, præsertim circa *Candenates*, semperque floret & fructus fert.

Vires.

Hujus folia præsentaneum habentur curandæ Epilepsiæ remedium. Radix alvum mover, sudores expellit, necnon cruciatibus colicis ac cardiagis medetur. Fructus flicati stomachum roborant, ac alimentorum in eo læsam fermentationem restitunt; adhuc aeri ex variolis febrilibusque malignis & peltentibus contagio potenter resistunt, atque variis venenis præstantissimum censentur antidotum.

4. *Malus Limonia Indica, floribus umbellatis, fructu parvo. Moul-Ila seu Moul-Elavou H. M. P. 5. T. 34 p. 67.*

H. M.

Arbor est mediæ magnitudinis, quindæ circiter pedes alta, caudice crasso, ramulisque geniculatis, in orbem longè læcè, diffusis ornato, qui cortice viridi-fusco saporis subacris & aromatici cincti, & crassius, duris, rigidis acutis, spinis insuper muniti sunt. Radix rufescens, aromatica, subaltringens. Folia in ramis viridibus, rotundis, bina opposita, oblongo-rotunda, acuminata, mollia, superne atro-viridia, inferne subviridia, splendens: Nervis alacris est mediæ costæ albicantæ, ac in averſa parte extuberante, in latera excurrentibus: sapor lubricus. *Floſculi* in umbellas expansi extremis ramulis numerosi proveniunt, quatuor oblongo-rotundis, subviridibus ac uniformibus foliolis constantes, totidem *flaminulis* viridi-albicantibus, flavescens *apicibus* ornatis, medium occupantibus; inter quæ *stylus* prodiit exiguis, viridis. *Floſculis* succedunt fructus rotundi, cortice cincti viridi-fusco, crasso, inæquali, odore corticem Catræ, sapore quoque, ac acriore & ardente, pulpæque intus reſerri succulentæ acidæ. Quam ob causam cibis incoquantur Limonum & Piperis loco. Hinc & Saccharo vel melle conſiuntur, & comediuntur ad ventriculum roborandum, coctionem promovendam & vermes necandos. Insuper muræ & aceto conſiuntur in *Arsjar* additis viz. Allis, Sinapi, & Zinzibere.

Vires & Uſus.

Locus.

Provenit in *Palattajirri*, ubi in hortis studiosè colitur. Semper viret, floret, fructumque fert.

CAP. III.

De Malo Aurantia. The Orange.

J. B.

Paradisum nostri sæculi, ubi id solum & cælum concedit; delicia sunt Medicorum malorum species æternæ frondis virore, & fructuum ubere quovis tempore provenit & luxurie, alii primum est floribus eluctantibus, aliis adlescentibus, aliis maturis, atque his quidem fœmilibus omnibus plerumque placentes. Nonſtimæ vero reliquis, vulgariora sunt Aurantia dicta, quibus aureus ille & rutulus corticis fulgor nomen dedisse potuit. Hæc alia magis orbiculata, nonnihil compressa, parum rugosa & foraminulento luteo cortice, interius tamen albicante non multum ipſo (fœmimas vocant) vel crasso (mares dicuntur) amarissimo & eviderent calido teguntur, quæ tamen ante maturitatem viridis tegit cortex. Sapor succo pro maturitatis progressu ad generis varietate acidus, dulcis aut mediis, seminibus æqualibus, multâ medullâ factis, amaris. Folia peculiaris forma, semper virenti, & Hyperici acini infinis propemodum foraminulis pervio, quippe quod gemellum videri possit, majori Laureo, acuminato, nec crenato, alio cum corculo subiecto. Flor. ut & fructus, fragrantis odoris [qui Cordo cimum virus nonnihil redolere videtur] j coloris candidi, flaminulis multis medium obidentibus, pulchrior quam in Citro, & odorator, intus subcitrinus, per oram verò limbi purpurascent. Arbore, quæ multo major quam Citri, cortex viridis, spinæ rigide sed rææ.

Aurantiam aut aurii potius colore dictum puto quam ad *Orange* Gallie oppido, vel ab Arantia Achaie urbe. Aurantia enim nomen prisicis incognitum, non ante in usum venit quam Aurantium oppidum deletum est.

J. Bauhinus Malum Aurantium potius quam Citrium dictum, Theophrasti & Plinii Malum Medicum esse (ut superius innuimus) suspicatur; quod Auctores hi Malum Medicum non comedi-cant, quod de Malo Aurantio verum est; de Malo Citrio minime, quod totum manditur. Verum pace tanti viri Malum Aurantium cortice excepto esculentum est, & vulgò comeditur pro cibo, & non in condimentis tantum. Pulpa enim interior Aurantii multo mitior est minisque acidâ quam vel

vel Citrii vel Limonii: & nos in Italia & Sicilia observavimus rusticos & nautas Aurantia mala cum pane pro refectioe comedentes, nunquam verò vel Limonia, vel Citia. Dantur etiam mala Aurantia dulcica quæ mandî posse ipse non negat. Est insuper in Europam nuper inventum Aurantii quoddam genus, esculentum, Chinesè dictum, saporis delicatissimi, cujus etiam cortex unâ cum carne comeditur. Quocirca quod Domitianus Matianum malum super cenam sumptis, non obſtat quo minus Malum Aurantium hodiernum vel Cestianum, vel Marianum Plinii fuerit.

Requitur idem, ut Scalger vel alius aliquis subtilitatis professor respondeat sine cunctatione alteri argumento quo idem probare nititur. Aurantia (inquit) exſiccata vel in multos annos odorem suum retinent, idèque vestibus interponi ad odorem communicandum & arcenda noxia aptissima esse. Citia verò etsi exſiccantur quoque, sunt tamen evanida, adeoque nec odore nec usu commendabilia.

Aurantiorum plures species seu potius varietates esse nec pauciores quam Citriorum aut Limonum constat.

C. Bauhinus ista genera proponit:

I. Malus Arantia major. Cuius plura genera esse ait ab infitione prodeuntia: pleraque cortice amaro, crasso, aureo: alia subvirente: alia cortice tenuissimo, subrubente, medulla dulci: aliqua & cortice dulci: aliqua in uno pomo duo genera botrorum habent: alia abſque feminibus: Sic & pulpæ sapore differunt; nam alia acidâ, alia dulciâ, alia vinoſâ, five media sunt.

II. Malus Arantia humilis.

III. Malus Arantia cortice dulci eduli: an Chinesè?

IV. Mal. Arant. unico grano.

Hic addit Parkinsonus Malum Arantiam sylvestrem, quæ tamen in Europa non invenitur.

Ferrarius has habet varietates.

Aurantium sicciore medulla hybernum.

Aurantium femine carens, quod vel subrotundum, vel oblongum Limonis effigie.

Aurantium geminum & crispum folio & flore duplici.

Aurantium stellatum & roseum.

Aurantium virgatum & striatum.

Aurantium femina five fœtiferum.

Aurantium hermaphroditicum five corniculatum.

Aurantium calosum multiforme.

Aurantium Olyſſipponenſe, Sinenſe noſtratibus & Belgis, quod è regno Sinarum Olyſſipponem tranſſuectum fuerit. Circinata est rotunditatis, mediocrem supra modum tumens. Caro cum ipſa cute confunditur, & editur jucundiffimè. Novem spicarum medulla blandè mordacis dulcedinem tam vehementer flavescit, ut aurum in eam distabuisse credas. Corticis insuper seu potius cuticulae glabrie & seminum paucitate à reliquis generibus distinguitur. Adde quod in hoc genus fructu pulpam vinoſam, carioſam, aut corruptam nondum videmus.

Aurantium Indicum ex insulis Philippinis.

Aurantium dulci cortice & Sinenſe.

Aurantium omnium maximum.

Malum Aurantium Lauri angustis foliis.

Malum Aurantium umbilicum Rosæ instar gerens; fructus quidam monstrosos aut præternaturalis esse videtur.

Malus Arantia hermaphrodita, fructu medio Citrio, mediòque Arantio, odoratissimo *Herman.* Cat. insitionis ingenio producta videtur, applicatis ad se mutuo Mal Citriæ & Aurantiæ furculis per medium secundum longitudinem fissis, aliove aliquo artificio permixtis feminibus; ad eundem fere modum quo Mulus Afino equum ineunte generatur.

Hujus arboris descriptionem vide apud D. Hermannum in Catalogo Horti Lugd. Bat. qui habet Malum Aurantium Indicam fructu omnium maximo *Populium* dictam medullâ pallescente & rufescente.

Gaudet Aurantia iſdem locis ac regionibus quibus Mala Medica, ubi passim abundant in hortis & viridariis, maritimis præsertim tractibus, ut in Liguria circa Genuam, & in insulis Særadibus *Hæret* dictis propè Olbiam Gallo-provinciæ, ubi adeo familiæ esse Aurantium scribit Lobelius, ut semper virentium lucorum amœnitæ & Pomorum fœtura perenni nequitiam inquinâ videatur. Nos in insula Melita in Magni Magistri viridario arbores latic grandes & proceras vidimus malis majoribus æquales. Abundat etiam in Sicilia & Italiâ: nec minus in Hispania. Hispania apud nos in maximo pretio sunt. Peregrina tamen sunt hæc arbores in Europa & aliunde initio advecta quoadmodum Citriæ & Limoniæ, nimirum ex Asia. Aurea Hesperidum mala nonnullis creduntur, quæ verissimilius Cydonia fuerit, ut alibi diximus.

Flores malæ Aurantiæ odoris gratia in præcipuo honore sunt: decerpi etiam per maria in longinquas regiones perferuntur, & aqua quoque fragrantissimi odoris ex his paratur aut destillatur quam *Napham* vocant: non tantum ad delicias, sed contra pestem & morbos contagiosos utiles, & cordi amicæ, quæ & sudores movet. Hispani parturientibus in difficili partu propinant cum paxillis aquæ Pulegiæ.

Cortex amarior est ac proinde calidior Citri cortice, saccharo conditus verminantibus pueris utilis futurus ni amarorem respuerent. Per aliquot dies aquâ insusis amarorem deponit & edulis evadit, deinde conditus saccharo non tantum mensis secundis inter delicatissima bellaria inferunt, sed & medicum usum habet, in corde & ventriculo roborando, inque his affectibus quibus Citria conducunt. Modum condiendi cortices Arantiorum & Limonum vide apud J. Bauhin.

Pulpa interior seu succus mitior est minisque acidus quam Citriorum & Limonum succus, frigidus tamen & gustus gratus, & ad appetitum excitandum utilis, ut & ad sitim extinguendam in febribus. Nos certè in febrili ardore magnum inde solatium multoties sensimus.

Mala

Mala Aurantia scorbuto sanando efficacissima esse perhibentur, ut quidam etiam solo esu eorum diuturno percurantur.

Malum Aurantium Hispanense integrum cum cortice & carne comestum ante accessum febris intermittens, praesertim tertianae, perlepe paroxysmum avertit, & febrem ipsam profligat.

Oleum è corticibus expressum igneae pene qualitatē esse comperit sumus (inquit J. Bauhinus) quod facile patet ei qui corticem recentem iuxta candelam praefertit, ut exsiliant guttae insit ros, videbit strepitum & scintillas flammæ excitari ac si pulverem sulphurem in flammam iniecerit. Sunt qui existiment eodem modo expressos cortices in oculis clarificare visum.

E tenellis deciduisque Aurantiis fiunt globuli ad monilia, & ad preculas numerandas, odore suo commendabiles.

Semina verminantibus pueris utiliter dantur, ex femine terre commisso arbutule primo anno prodeunt, quae in acetarii modum comestae, admodum palato sunt gratæ, ventriculū insuper corroborant & appetitum excitant, autore Dodonæo.

Ad lumbricos, & Malum aureum, porforetur, & digitis comprimitur, ut succus exprimat. Deinde oleo Lini & succo Absinthii Rutæque paribus portionibus impleatur paucis Theriacæ & farinæ Lupinorum addito, parumque bulliant. Hoc linimento pulsus, tempora, nares, stomachus & umbilicus linantur, & videbis mirabilem operationem, Alexii. Hoc remedium semper mihi placuit inquit Chesneau. Habui à D. E. Haff.

2. *Aracynaphi Mala Aurantiis parvis similis fructus* J.B. *Malo Auranti parvis fructibus simili* C.B.

His fructibus, quos binos videbat J. Bauhinus, si non fuisset appensa scheda, cui erat inscriptum munus D. Paludani nomen *Aracynaphi*, nihil aliud iudicasset quam parva Mala Aurantia; erant enim eodem modo orbiculares, rugosi & nigricantes sapore eodem.

3. *Arbor peregrina Aurantio simili fructu* Clus. J.B. C.B.

Palmaris erat huius ramulus, quam vidit Clusius apud Paludanum, è Nigritarum regione delatus, quadrangulus rugulosus, nodis distinctus fragilibus. Bini semper ex adverso huic ramulo innascebantur furculi, fulminantes brevi crassæ, perulo velut, è calyce velut quatuor squamis constante prodeuntes, uncialis ut plurimum magnitudinis, orbiculate formæ, rugulosi, nigros insit Arantii parvi refecati: intus plenos fungula quadam pulpâ (cui commixta parva quedam grana, pene ut in Ficubus) adstringentis initio saporis. Nulla poro in eo ramulo foliorum vestigia apparebant, ut dubitari posset, An hac arbor ex illarum fit numero, quæ pediculo five ramulo æquales suos flores & fructus profertur, ut Aromatici Caryophylli. Grana Ficuum similia huius fructus pulpe admixta, arborem ad Ficis potius pertinere arguunt quam ad Aurantias.

C A P. IV.

Malus Adami C.B. *Poma Adami* J.B. *Malus Assyria vel Poma Adami* Park.

Proxima Aurantiis sunt Poma Adami nuncupata, si fructum spectes, orbiculatum illum quidem & aureum, æquabili Aurantium superficie, sed multis numeris majorem, & nonnunquam ad umbilicum veluti umbellum, colore magis fulvo quam Aurantia, & odore ignaviori, carne Citris simili, sed gustu insuavi, multo interim succo pregnante, sapore Aurantiis affini. At vero folium in Limonum aut Citiorum familiam cooptare jubet, ut cui nulla subiecta pinnula, nam pori quibus petiuntur omnibus communes sunt, veluti & spinæ virorūque pertinacis vitæ foli. Flores Citri.

Pomum Adami dictum volunt, quod in superficie cui infixorum dentium vestigia habere videatur, quasi ab Adamo primo homine commoritur fuisse.

Ejusdem originis est cum reliquis congeneribus & in eisdem locis colitur; iis tamen minus obvia, nec ita passim nota.

Viribus cum malo Citrio convenit: peculiariter autem ad scabiem valere creditur, si per medium sectum, & tenuissimo Sulphuris flore aspersum, deinde cinere ferventi calefactum corpori scabioso affricetur. *Dalechamp.*

Notat Clusius succum huius fructus ut & Mali Aurantiæ brevibus foliis comprehendendi, cum in reliquis generibus folliculi seu vesiculæ succum continentes oblongiuscule sint.

Ceterum Poma Adami seu Paradisi, Lumia dicta, variz recensentur & describuntur species, mirum

Pomum Paradisi fructu oblongo.

Pomum Adami subrotundius, idque vel Rheginum, Neapolitanum, Romanum, vel sætum five alia poma includens.

Lumia five Pomum Adami spatiosum nothum.

Lumia five Malum Assyrium Ollule aspectu.

Lumia expers medullæ.

De situ, terra, simo, fatione, infusione, propagatione, translatione, collocacione, ftercoracione, rigatione, injuriis celestibus, morbis, remediis & usus Malorum Citiarum, Limonum & Aurantium prolixè agit Ferrarius in Hesperid. & nuperimè Commelinus, quos consulat Lector.

Olea

Olea expressa & destillata ex harum seminibus, floribus & corticibus, præcipui usus sunt in Mechanicis & Pharmacia. Succi è medulla expressi juvant in febrilibus, scorbuticis & calculosis affectibus, Cortices siccati & pulverisati in affectibus stomachicis & flatulentis (præsertim in frigida intemperie) commendantur.

Turce populi que Orientales varias condituras ex hisce præparant, & suum *Sherbet* ex horum succis & Saccharo componunt.

C A P. V.

1. *Caracasuli* Park. J.B. C.B. *fructu malo auro emulo.* *Coddam-pulli* H.M. P.1. F.24 p.41.

H.M.

Arbor est procera, densis & opacis frondibus, latè sparsis. *Radix* crassa brachia seu ramos subus ac supra terram latè diffundens, cortice albicante flavo, crusta nigricante obducto, ligno albicante & subflavo: incilla persivolum humorem, qui saporis est nullius, exsudat. *Caudex* quantum duo homines amplecti possunt: cortice eodem quo radix, ligno albicante. *Folia* conjugatim bina furculis adnascuntur, petiolis brevibus, oblongo-rotunda, in medio latorum, ad utramque extremitatem sensim contractiora, cuspidè versus unam partem nonnihil inflexa, textura crassa, spissa ac solida, superne obscuro virore nitentia, inferne dulciore, venulis à media costa oblique sursum tendentibus inferne apparentibus, & nullis præterea conspicuis; sapore acido. *Flores* in luminis furculis brevissimis insident pediculis, incarnati & havelcentes, quatuor petalis rotundis, parum oblongis & concavis, crassis & densis sine venis.

In medio florum emicat globulus viridis, rudimentum fructus, in octo latera oblonga per strias distinctus, in vertice capitulo seu umbilico, quod ex gemmis albicantibus constat, donatus, quem circumstant *flamma* surrecta albicantia, apices flavo-hubros sustinentia. Flores autem odoris sunt nullius & saporis lubacii. *Calix* quatuor pallidis concavis foliis constat. *Fructus* uncialibus petiolis appensi, grandes luti, rotundi, octo, novem, decemve costis extuberantes, capitulo in vertice parvo, quod intus costulis striatum est, primum virides, deinde flavescerentes, cum maturi albescerent, sapore acido-dulci. In medio pulpe *femina*, oblonga, magnitudine unius articuli, compressa, colore cæruleo-nigro.

Fructus Acotæ Mali auri cui cortex exemptus est, magnitudine et formâ, ex grumis pariter constans, fed non ut in illo separabilibus, tenui lovisque & splendens cortice tectus.

Siccus ex Malabar in alias provinciis deservit.

Eo utitur in cibis, magnique apud incolas illius est laus in curationibus, sed inter omnes quæ ex *Vitis*. perientia comprobata sunt eminet pro usu albi cuspis, generis constrictio, in iis præsertim qui nimio Venery usu hoc malum contraxerunt. Editur vero aut ipse fructus maturus, aut ejus succus cum oxygala sumitur aut illius effusci pulvis: cum oxygala autem mixtus & cocta oryza misceat appetitum dejectum revocat. Utiles etiam est ejus succus & effusci pulvis in oculorum cagnibus & lussibus. Familiaris est fructus pulvis obsteribus, puerperis enim exhibere solent ad pellen-das secundas, & ad purgationes atque lactis ubertatem præstandam, tum etiam ad facilitandam partum magna, ut aiunt, efficacia.

Caracasuli Linchotani, quem C. Bauhinus cum præcedenti conjungit. *Caracasuli* de Bry.

Huius fructus aliquot intus continet lapillos: gustu est admodum austero, magnitudine Cerafi, ipsa etiam arbor Cerafo nostro similis est, *Lincheo*.

De hoc fructu & arbore in Annotationibus D. Syen ad H.M. hæc habentur, è D. Hermann literis ad ipsum datum. C. Bauhinus in pinace utramque arborem *Caracasuli* *Aoshe* & *Caracasuli* Linchotani sub eadem specie perperam comprehendit. Differunt enim inter se flore ac fructu, licet in reliquis conveniant. Prior fructu est acido, fuscato, auro, mali magnitudine; altera fructu dulci, rotundo, Cerafi magnitudine. Prior *Ghoraka* Cingalensis simpliciter dicitur, altera *Kanna Ghoraka*. Utraque gummi Gatta fundit. Præstat autem illud quod ex *Kanna Ghoraka*.

Confundi autem non debet (inquit D. Syen) gummi *Gatta* hic descriptum cum vulgari, quod ab Efulæ Indice affini planta colligi testatur Bontius cap. 57. & ab Indis vocari *Loham Cambodja*, quod in *Cambodja*, vicina regno India provincia frequenter proveniat.

C A P. VI.

Caniram H.M. *Malus Malabarica fructu cortico amaricante, semine plano compresso* D. Syen.

* P.1. F. 57. p. 67.

H.M.

Arbor est procera, ramis densis, latè sparsis, nascens in arenosis. *Caudex* ambitu amplexum duorum hominum implet, æstque ut & rami majores, cortice cinereo nigricantè aut rubescente. Surculi teneriores ex viridi fuscis luti, nodosi, cortice amaro. *Folia* ex nodis oriuntur bina simul, oblongo-rotunda, in medio latissima, anteriùs rotundo-cuspidata, plana, vix communi, superne nonnihil nitente, inferius furdo, saporis valde amari. Præter costam folii mediam duæ aliz hinc inde è petiolo egrediuntur minores, in supina etiam parte nonnihil eminentes, ductu arcuato antrosum excurrentes. *Flores* in furculis ex nodis umbellatim proveniunt, suntque parvi, quatuor, quinque, vel etiam sex petalorum dubitè virentium, cuspidatorum & crassiorum, cum

Bbbbbb

cum pedunculo crasso, parvo, viridi, calyci arcto quinque foliorum cuspidatorum insidentem formâ extremâ haud diffimilis Caryophyllis, odoris debilis, haud injuvundl. *Stamina* quatuor vel quinque cum *apicibus* longis viridi-dilutis è medio emicant, inter quæ *stylus* viridi-dilutus supra apices emittens, qui è globulo viridi prodit. Flores cum in gemmis promittant, omnibus foliis vultus arbor est spoliata, ac cum gemmis florum simul tenella foliola velut nova germina prorumpere conspiciuntur. *Fructus*, qui solitarii, vel etiam duo, tres, quatuor, pluresve simul furculis petiolis curvis adnectuntur, rotunda mala sunt, glabra, absque rugis, colore aureo-flavo, carne per maturitatem candida & mucilaginosa, cortice crassiusculo & fragili, suntque saporis valde amari. *Semina*, quæ intra carnem fructus confita sunt, formâ rotundiola plana ac compressa, cum planis suis superficiebus jacentia in longitudine fructus, cortice exteriori per maturitatem inflat *veluti* viridi, suntque pulpa valde amara.

Tota arbor ob amaritudinem celebris est.

Flores fert tempore æstivo, pluvioso fructus.

Radix vel in decocto vel in infuso propinata cathartica est, prodèstq. febribus pituitosis, doloribus colicis, intestinorum torminibus, ventris fluxibus. Conducit in podagra si cum ejus decocto pars affecta foveatur; in vertigine inque atrabile, si ejus decoctum cum lacte vaccæ mixtum ad delibutionem capitis adhibeatur. *Cortex* contritus & mixtus cum aqua in qua fuit *Oryza flava* bilis fluxum reprimat. Succus ex foliis expressus ac in decocto datus capitis dolores sedat, largius epotus veneni vires habet, mortem inducens, in fereore hominis comesto salus est.

Ulus seminum in fructibus per duos annos continuatus, sumpto singulis diebus uno aut duobus numero, efficit ut morsus venenatus Colubri, vulgò *Cobra Capella* dicti, nullas noxas adferat: si credere fas sit.

CAP. VII.

Laurifolia Javanensis C. B. *Mangostani* Garcie J. B. Bont. l. 6. c. 27.

PUssilla est arbor (inquit Garcias) Malo vulgari similis, *foliis* Laurinis, *floribus* luteis [Clusius *folia* Laurinis majora & latiora esse scribit, amplissimum foliorum Mali formam magis referentia, sex aut septem crassioribus venis ex utroque nervi medi latere procedentibus prædita, intercurrentibus creberrimis subtilissimisque venulis, ut quæ parte atrata erant folia subtilissimis filis contexto rete consistere viderentur, sapore acrisculo. Quædam porro folia quatuor, quinque, aut sex unciarum longitudinem habebant, trium latitudinem, aut amplius pro foliorum magnitudine, eque in ambitu non dentata aut crenata.] Bontius folia hujus arboris, ut & truncum & ramos, nisi quod ipsi non sint, Mali Citrei arborem amulari ait, & nisi odore distinguerentur, qui in *Mangostani* foliis nullus est, proculdubio aspectum fallerent. *Fructus* inter omnes Indici fructus longè lapidissimus est. Cortex refert planè Malum Granatum seu Medicum, eodemque modo attingit cum paulo majore amarore. In basi seu inferiore parte vestitur cortice caudam tribus vel quatuor, quasi separatis corticibus, minutionibus, ut in Rosa videre est. In vertice vero coronam gestat, quæ quot radios habet tot nucleos in aperto Mangostano, candidissima carne nris inflat vestitos reperies; ita aliquando octo, pro radorum multitudine indubitato intus occluduntur.

In Java insula circa *Bantam* emporium nascitur.

CAP. VIII.

Tapia Brasiliensis Marcgrav. Pison. *Pomifera trifolia Brasiliensis fructu corticeo multis officulis pericarpio inclusis pleno.*

Marcgrav.

ARbor hac in Fagi aut Quercus altitudinem assurgit, cortice lavi, cinereo, ac multis habet ramos: *folia* autem in quolibet pediculo tria, sibi opposita, lævia, splendentia, superne saturatius, inferne dilutius virentia, quatuor aut sex digitos longa. In extremitatibus ramorum 20, 30, aut plures pediculi sunt Cerasini, in quibus singulis *flor* constants quatuor foliolis albis, digitum longis; quodlibet habet fuit petiolum, digitum fere longum, figura fere venabuli, & nervum secundum longitudinem, ac venulas obliquas virentes, ut folia allicius arboris, & cum his alternatim posita quatuor foliola brevia, virentia: inter omnia hac enascuntur *flaminula* multa, subruffa, circiter fersquidigitum longa: in medio denique horum erumpit pediculus duos aut fersquidigitum longus. *Fructum* fert rotundum, magnitudine mediocri pomii, qui quando maturat flave inflat Aurantii, ac corticem illi aequalem habens; interiori autem plenus est capillis duris, magnitudine seminum Cerasorum, oblongis, flavis & nucleum continentibus album: circa lapides autem est pulpa alba, mollis, dulcis saporis ac nauseabundi odoris. Edulis est fructus.

Lignum hujus arboris fragile, medulla alba, Sambucina.

Folia hujus arboris consula excellentissimum fuit remedium contra malum hic per familiare, quod vocant *Bicho de cu* si exteriori applicentur; tædardiusque inflat aut indantur: omnesque feriores refrigerio suo restinguunt, doloremque mitigant. Præter hac auribus indita restituit dolores capitis ex calore natos.

Due hujus arboris reperiuntur species: Prioris lignum judicatur durissimum, omniumque in his locis nascentium gravissimum; putredinis quasi expertis omni corruptioni resistit, ac proinde navibus stituendis dicatum. Arbor barbare infrugifera.

Altera

Altera [Pisoni cognita] folio est glabro, magno, uno nervo recto & rarioribus venis obliquis prædita. Fructum fert Aurantio malo majorem, cortice crasso, duro, fulvo, cinereisq. maculis variegato, quo melleus quidam liquor continetur, dulcedine sua certans cum Saccharo, cui nuclei multi sunt permixti, qui exicato liquore Poni strepitum edunt ut capita Papaverum. Pro pectoris morbis in ulu hatur.

Viret.

CAP. IX.

Karin-kara H. M. P. 4. T. 23. p. 49. *Malus Indica, pomo corticeo Juglandi pari, monopyreno.*

H. M.

ARbor est mediocri magnitudinis, caudice mediocriter crasso, candido; cortice furvo, scabro, inodoro, ac amaro obdueto, necnon ramis viridibus in orbem diffusis donato. *Radix* rufa, albicans cortice tecta. *Folia* sine ordine brevibus, rotundis ac fulcatis petiolis circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, densa, glabra, superne atro virore splendentia, subius viridi-flavescentia; costa media albica: sapor amarus ac austerus. *Flores* albi, magnitudinis *Paenos* floribus, formâ verò Genistæ aut Laburni similes, aut in ramulorum extremis, aut è lateribus in tenui ligula dependent, atque calyci viridi, in quinque acuminata, magnitudine inæqualia foliola secto, inherant, quinque oblongo-teretibus, crassis, candidis foliolis constantes, supremo reliquis multo majore, lato, sursum reflexo, ac inferius aperto hiatus dehiscite; è quo numerosa prodeunt *flaminula*, candida, apicibus ornata: odor suavis, sapor amarus. *Fructus* nucibus Juglandibus magnitudine similes, rotundi sunt, globosi, ac duabus protuberantiis ad verticem striati, viridi-flavescente cortice cinâti, carnemque intus albicantem, primum densa, dein molli, pultacea ac subdulci referti, intra quam nucleus locatur rotundus, bifariam aut trifariam divisus, subviridis, rufi pellicula tectus, fabarum sapore amulus.

Crescit in locis silvestribus *Malabar*, perpetuò viret; non raro bis in anno maturos fert fructus, *Locu* mensibus, viz. Aprilis & Octobris: at non diu superstes manet.

CAP. X.

1. *Pomifera Brasiliensis fructu tres nucas continente.*

Cortice est griseo seu fusco, hinc inde ramos suos directè projiciens. *Folia* habet in ramulis oppositis opposita, ad tactum dura & membranacea, longa, solida, foliis *Araticis* *pauhe* quodammodo similia. *Fructus* maturus flavus, rotundus, Poni magnitudine, cortice parvis fere cum Aurantio malo crassitie, qui incisus faciliè separatur: Continet duas aut tres Castaneas, ovales, magnas, uno latere planas ubi invicem appositæ sunt: has pauca ambit caro, albicans, saporis acris & subamaricantis, quæ comeditur. Castanea non est edulis.

Arbor incita lac croceum de se fundit.

Prope finem Aquapetida invenit Marcgravius, fructu maturo mense Martio.

2. *Peguea sive Pekia secunda* Pison. J. de Laet.

Locu & Tempus.

Folio est glabro, magno, uno nervo recto & rarioribus venis obliquis prædita. Fructum fert Aurantio malo majorem, cortice crasso, duro, fulvo, cinereisq. maculis variegato, quo melleus quidam liquor continetur, dulcedine sua certans cum Saccharo, cui nuclei multi sunt permixti, qui exicato liquore Poni strepitum edunt, ut capita Papaverum. Ab omnibus passim Barbaris peregrinantibus fructus ob dulcedinem gratam expetitus est: Europæis tantum pro pectoris morbis in ulu habitus.

CAP. XI.

Pomifera Brasiliensis fructu corticeo ovali, monopyreno. Pitoma Brasiliensis Marcgrav.

Marcgrav.

ARbor grandis est & ramosa, cortice gryseo, coryli nostratis cortici haud abfimili. *Folia* inæqualis magnitudinis, a tribus, ad octo digitos longa, pediculis brevibus insident, & bina sibi opponuntur, quemadmodum & ramuli, hic illic tamen folium solitarium invenitur: inferius paululum oblonga, anterius acuminata, auris Afinitæ figurâ, superne læte viridia ut *Caju* folia, unicus) tres, quatuor vel quinque digitos longi, spica modo in totum numerosi vestiti *fofolis*, quorum quilibet folio insidet pediculo brevi, parvulus, in quatuor crenas sectus, *flamina* novem, coloris est melleus, flos ipse ejusdem cum pauxillo rubro mixti. *Fructum* fert unumquemque flos obducere flavescentem, elliptice figuræ, umbilico autem inflat puncti eminente: exterius coloris est castaneus, cortice carneo, solido quidem, fed fragili fere, majores crassitie quam cortex est Castaneæ, fuit quo læter pulpa, pauca, albicans, gelatina consistentia, saporis acidi grati & adstringentis, quæ sponte à cortice fracto se separat & comeditur. Continet denique in medio sui

Bbbbbb 2

nucleum

Tempus.
Vires.

Locus.

Vires.

nucleum magnitudine Castanæ, elliptica figuræ, cuticulâ tectum flavescente; ipse autem incarnati est coloris, pulpa albicante, & facile in duas partes æquales divisibilis; sapore est amaro & adstringente, minimèque edulis.

C A P. XII.

Cumbulu H. M. P. 1. F. 41. p. 75. *Nux Malabarica uniuersa flore cucullato*. D. Syen. *An Adha: tola Zeylanensium* Herman? Append. H. L.

H. M.

Arbor est procera, ramis ex medio caudice in altum, minus verò in latum diffusis, nascens in arenolis. *Radix* cortice albicante, crasso, molli ac subamaro tecta, ligno albicante, fibras longas emitit. *Caudex* ambitu unius hominis amplexum excedit, cortice crassio, molli, albicante obductus, intus albicans, odorem calcis æmulum fundens. *Rami* nodulis distincti, cinerei, furculi teneriores virides. *Folia* longis & crassiusculis pediculis nixa, conjugatim bina, alterno ordine è nodulis egrediuntur, spithamam & duos tressè insuper pollices longa, palmos duos lata, ad petiolum maxima latitudine, indeque sensim contracta in cuspidem oblongam desinunt: (cùm minora formæ rotundioris sunt & minus oblonga) tomentosa lanugine obsita, maxime in averfa parte, superne virore saturo & nonnihil nitente, subtus dilutiora, sapore amaro, odore nullo. *Cossæ & nervi* foliorum in averfa solum parte eminent, & à margine reflexi arcuati multiplicibus ductibus in se invicem incurrunt; reliquam nervorum discursus per folia descriptionem vide. *Flores* in tenuissimis furculis plures simul brevissimis pediculis proveniunt, flavi, cucullorum formâ, lacinis quinque rotundiolis, crassiusculis, quarum una majuscula est & latior ac cæteris longius propendens, quatuor reliquæ extrorsum reflexæ, incisæ, superne quàm parte inferiori latiores, coloris interius flavo-clari, exterius, ubi tenuiter pilosi sunt, flavo-fusci, odore nonnihil debili & non injuvando. *Stamina* quatuor flavo-albicantia ac nonnihil inflexa versus majorem laciniam, apicibus grandiusculis subflavis dotata, ac inferiori cuculli parte interius inserta. *Stylus* flavo-albicans, superius bifurcatus viridi capitulo, quod rudimentum fructus est, insidet. *Calyx* brevis in oris autem cuspidibus, arcuè flores includens. *Fructus*, calycibus primum in totum & arcuè excepti, oblongo-rotundi sunt, parte superiori crassiores, hinc inde tuberculis exturgentes, carne intus succulentâ, flavâ, subdulci & amarâ, cujus humor expressus unctuosus flavo intenso ac rubescens colore manus tingit, cortice crasso, primum virides dein flavo-diluti, odoris quoque debilis non injuvandi. In medio continetur unum officulum, albicans, oblongum, durum, glabrum, pyriforme, ac acutis tuberculis hinc inde emittens, parum nuclei in se continens.

Bis in anno fert flores.

Vires.

Radix in decocto data addito pauxillo *Oryzæ* prodest in febre symptomatice comitante arthritis. Eadem data in lacte acido vel in oleo *Siribelm* proficua est in flatibus & dolore thoracis. Eiusdem cortex contritus & in aqua decoctus juvat in febre frigida; per tostonem in pulverem redactus servit in podagra, facta perunctione partis affectæ. In lacte acido datum intestinorum sedat tormina, ad quod etiam confert succus foliorum epotus.

Locut.

Hanc plantam observavit D. *Tancerdus Robinson* simul cum aliis novis & rarissimis plantis cultam ab ingeniosissimo Hortulano D. *Georgio London* in Horto Reverendissimi Episcopi Londinensis D. H. *Compton* Præfatis nunquam satis laudandi; & ad nos scriptis hanc Arborem Malabaricam esse *Adhatoda Zeylanensium Herman*.

C A P. XIII.

Couroudi H. M. P. 4. T. 50. p. 103. *Arbor Indica fructu rotundo, cortice molli nucleum unicum nudum glandi similem continente*.

H. M.

Arbor est procera, caudice crasso, denso, albicante, cortice obducto nigricante, scabro ac aspero, ramulifera plurimis intus fungiosis donato. *Radix* albicans, cinereo cortice tecta, acris, graveolens. *Folia* geminata, ordine parallelo circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, in ambitu leviter crenata, crassa, densa, glabra, splendens, superne viridia, inferne subviridia, nervis aliquot è media costa in latera excurrentibus; sapor astringens; odor nullus. *Flores* exiguæ, viridi-flavescentes, vitis vinfere: flosculis haud æmulus ad foliorum exortum circa ramulos proveniunt copiosi, hoc est, terni, quaterni aut plures simul ferè congeiti, quinque sub-rotundis foliolis constantes, numerosis *staminibus* medium occupantibus, inodori, laporis adstringentis. Floribus pari fertilitate fructus succedunt rotundi, purpurei, crasso, carnosio, molli, intusque croceo cortice cincti, Glandi similem nucleum intus continentes, qui rursus pelliculâ tectus, odoris ingrati, astringensque astringens est.

Nascitur locis montanis ac petrosis circa *Paracore*; semper viret; singulis annis maturos fert fructus, Decembri, viz. & Januario mensibus, diffusi frugera manet.

Succus è foliis hujus arboris expressus & cum sero lactis calidè exhibitus diarrhææ & dysenterici medetur: idem præstant nuclei fructuum quoque modo sumpti.

Locus & Tempus.

C A P.

C A P. XIV.

Arbor Indica Mamei dicta C. B. *Mamey arbor* J. B. Park. *The Mammee, Momin, or Toddip-tree*.

Variant in hujus arboris descriptione historici Indici. Gomara arbor est formosa, simili modo virens uti Juglans, altâ latâque coma, sed quæ in pyramidem aliquantulum desinat, Cupressi modo. *Folium* longius quam latum: materies ligni fungosa: fructus rotundus & magnus [in insulis, in continenti longus & crassior & gustu jucundior. Benzoe] carne Malum Cotonem referens, sed sapore Perfici duracini: huic insunt terna quaternaque ossa, interdum plura, simul juncta, valde amara.

Oviedus Arborem speciosissimam esse scribit, magnæ Nucis Juglandis proceritate, foliis paribus aut majoribus, crassioribus, altera parte viridioribus, palmum longis & ad proportionem latis.

Hujus fructus est omnium qui in insula Hispaniola proveniunt gustui suavissimus, quandoque perfectè, quandoque imperfectè rotundus, pugnos duos magnitudinem æquans, aliquando minor; cortice contegitur sulvo, modicè aspero, Pyrorum sylvestrium ritu nisi durior crassiorque esset. Sunt qui unum, alii duos tressè concludunt nucleos, in Pomi medio, interstitiis distinctos, acinorum ritu membranula tenui opertos, delibata castaneæ colore, quorum pulpam si secueris judicabis castanæ, præterquam sapore similem, sed interior acinus sellis est amaritudine, delicatè tuniculâ cinctus; quam inter & priorem illam membranulam caro five pulpa intercedit ferè fulva, Perfici Duracini gustu, aut meliore, non tamen tam succulenta est, neque tam odora. Pulpæ isti digitalis est crassitudo in majoribus, minor in minoribus pomis. Scaliger negat intra nucleum seu medullam alteram medullam latitare amarissimam; se enim in nucleo dissecito nihil tale observare potuisse: Verùm Oviedo potius credendum. Hughesius noster neque truncum, neque ramos, sed præcipuè ramos, hujus arboris admodum solidos esse, sed teneros, spongiosos & discindi faciles, scribit.

E ramis autem incisus destillat liquor pellucidus copiosus, quem consensa arbore, & ramo aliquo vulnerato, cucurbitâ appensâ indigenæ excipiunt. Nōrunt illi ramum ita incidere, ut vulnus iterum claudere & obturare possint, adeoque impedire nè liquor effluat: internoctu ergo vulnus apertum relinquitur, interdum illud obturatur, aliàs enim si interdum permitterent extillare, solarium radiorum vis adeo copiosè succum evocaret, ut arbor nimis exhausta mori periclitaretur: quin etiam liquor interdum emanans minus salubris habetur, utopore cruda & inconcocta.

Liquorem hunc Vinum Mammeyanum [Momin or Toddip Wine] vocant: parè autem illi *Viret*, lud bibendum est, nec plus uno cyatho una vice. Est enim diureticum insignis, facile penetrat & incidit, calculo præcavendo & dissolvendo efficax. Mirum alios nucleum hujus vini mentionem facere.

E carne seu pulpa hujus arboris optimam efficiunt conservam.

Duùm est generum, alterum fructu majore cujus officulum falso *Avellana Indica* titulo à * Clusio * Annot. in depingitur & describitur. Occurrit etiam elegans ejus & accurata icon in museo Calceolariano: *Garcie lib. 4*. Hujus descriptionem inferius inter fructus dabimus. Alterum fructu minore, cujus officulum describit *Clusius Avellana Indicæ* minoris nomine erroneo. cap. 26.

SECTIO QUARTA.

Arbores Cucurbitifera.

Arbores Cucurbitifera voco quæ fructus proferunt Cucurbitis aut Melonibus similes, cortice per maturitatem duro cinctos, quorum perlique pulpam intus mollem, humidam, semina ambientem continent: quibus ob similitudinem in reliquis unum vel alterum fructu sicco subiungimus.

C A P. I.

Cucurbitifera trifolia Indica fructus pulpâ Cydonii emula. *Cydonia exotica* C. B. *Covallan* * H. M. * P. 3. T. 37? *An Malum Cydonium Indicum Bontii?* *Beli seu Serisole Bengalenisium*, *Cydonia corundem* *Garcie lib. 37*. *clæ* J. B.

H. M.

Arbor est procera, caudice ex albo flavescente, variegato, crasso, prædure, multitudine ramis donato, qui cortice crasso, lignoso obducti, ac spinis oblongis aculeatis muniti sunt. Rami autem vetustiores spadiceo-fusci, teneriores ab una parte virides, ab altera, quæ radi Solaribus exponuntur, rubicundi, uti & ipsorum spinæ. *Radix* fibrata, albicans, ac rufo cortice tecta, odoris gravis, saporis dulcis, deinde amarisculi. *Folia* terna simul eodem pediculo nascentia, oblongo-rotunda, in ambitu crenata, nitentia, suaveolentia, austera, manibus conficta unctiosa. *Flores* suaveolentes sex, septemve uni pediculo inherentes, atque è calyce viridi in lacinias secto prodeunt, & quinque oblongo-rotundi, crassiusculi, reflexi, exterius viridibus, inter-

Bbbbbb 3

Maturus fructus aque calefacta immergitur, & plenè coquitur: hinc inciso foramine ligno duro excavandus est: Sin scire in patinas aut alias figuras illas velis, funiculo crassiore sectionem quam proposuisti circumliga cocto fructui, & malleo ligneo pulsa funiculum, sic sponte fectabitur; cultio si rem tentes operam ludes.

Arbor hac certis anni temporibus omnia folia amittit, biduo autem post iterum foliis onusta certatur. Per ramos incisos, & terræ implantatos facillè propagatur.

Locut.

Familiaissima est arbor omnibus insulis Americae, & pene toti continenti, & sub nomine *Higuero* Oviedo describitur.

Pulpa fructus matura non est edulis, sed ad placandos capitis dolores, præsertim ex fervore Solis natos, insigne remedium: Si convenienter temporibus & fronti formâ cataplasmati applicetur.

Arborem hanc *Calebassier* titulo sic describit Rochefortius in Historia insularum Antillarum. Altitudine, magnitudine & formâ Mali vulgaris majoris crescit, ramis crebris; quibus *folia* oblonga, angusta, glabra, obscure viridia, per extremum subrotunda agminatim adnexa.

Flares colore sunt canescente (griseum vocat) cum viridi mixto, maculis nigris, aut interdum violaceis guttati, quibus succedunt *Poma*, brevibus pediculis nixa, magnitudine & figurâ adeo varia, ut difficulter invenias in eadem arbore bina paria & similia. Hoc habent commune omnia, quod cortice integuntur duro, lignoso, eâ crassitudine & soliditate, ut pro vasis [lagenulis, calycibus, fcyphis, cochlearibus] inserviant. Materiam intus replentur fungosa, per maturitatem violacei coloris, cui intermiscitur granula aliquot dura, alba, quæ tardè maturescunt: quin & liquorem quandam continent, odore vini amulom, at sapore non perinde grato, quem tamen Indi bibunt. Fructus hi sepa poma initio viridia sunt & mollia; adultis cortex seu crusta exterior Cucurbitæ modo indurefcit. Cuculâ viridi derasit cortex interior albus; unde si stylo ferreo per cuticulam adacto aliquid fructui insensibilis inculpasce, exsiccatæ co pulchram & elegantem speciem sculptura exhibet. Fructu maturo pellicula exterior è viridi leucophæa evadit, magnitudine varia sunt (ut diximus) hæc poma, à parvæ palæ ad Melonis maximi molem; ut eorum nonnulla; medulla omni & pulpa interiore per foramen in extremitate parvum extracta, quatuor aquæ sextarios [duas quartas Anglicas] capiant: quodque ad figuram attinet, alia oblonga sunt, alia rotunda, alia ovalia.

Locut.

In sylvis copiosè inveniuntur hæc arbores, suntque per totum annum fructifera, pomis aliis recens natis, aliis adolefcensibus, aliis maturis, aliis *imæxquis* simul onusta.

Indi fructus hosce expoliunt, variis coloribus pingunt, aut etiam figuris perbellè insculpunt, ex iisque omnis generis vasa efficiunt, pyxides, lagenulas, calyces, patellas, cymbia, cochlearia, &c.

Chives Theveti foliorum respectu ad hanc arborem accedit: at fructus videtur esse Papayæ. Est enim (inquit) is magno Meloni par, suavissimus & cum manditur Mannæ modo in ore liquefcens, femina intus continens qualia in Cucumere nostro reperiuntur, cortice cum maturuit croceo, folio arboris eximie viridi, exquisitè rotundo, aureo nummo Gallico pari. In insula *Zipangæ* provenit: vide supra in capite 7. libri 24. p. 1372.

Hujus feminibus Canibales filum trajiciunt, cruribus aligant, & pro tintinnabulis utuntur.

Higuero Oviedi, cujus descriptionem dedi loco jam citato, huc referendam censeo, arborèmq; à Manniœra toto genere diversam existimo.

2. Arbor cucurbitifera folio longo mucronato seu Laurino. Arbor folio Lauri, fructu Cucurbitæ ex Guinea J. B. Laurifolia Guineensis C. B. Arbor peregrina ex Guinea Clus. ex l. 1. c. 9. 2. an à præcedente diversa, & Laurifolia Americana pomis capitis magnitudine C. B.

Juglandis arboris magnitudinem æquare, nec dissimili cortice testam esse ferunt: folia Laurinis habere similia, ad quorum exortum fructus in ramis nasceretur: Erat quem Clusio misit Garetus, magni mali instar, & orbiculari pæne formæ. Nam ductâ à pediculo per longitudinem fructus mensurâ ad alteram partem pediculo proximam, decem unciarum fuisse reperit ut; quam ea quæ fructum per medium transversum ambebat vix superabat. Levis erat pro sua magnitudine, & crasso satisque firmo cortice præditus, foris lavi & splendente, ex flavo spadicei coloris, interdum etiam nigris maculis consperso, interna autem parte, fuliginosi, & nihil continens præter nigrum quandam pulverem.

Proximè ad hanc accedit, ut ego eandem suspicor, *Choyne* Americana Theveti & Lejii, fructum ferens magnitudinem mediocri Citrulli [capitis infantis Lærio] formâ ovi Struthio-cameli, non edulem, cortice duro, quem perforant, & faciunt ex his instrumentum iis *Maraka* dictum & pateras ad potandum. Arbor ipsa folio Lauri est. Idem siadet nomen vulgare corruptum præcedentis speciei quod occurrit apud Pisonem, nimirum *Cochine*, non multum diversum à *Choyne*. Hujus descriptionem superius dedimus pag. 1372. lib. 24. cap. 7. Hujus etiam arboris, aut præcedentis potius speciei, fructum esse suspicor. Lagenulas Americanas Clus. ex l. 2. cap. 8. descriptas, formâ pæne orbiculari, duro, lavi, spadicei coloris cortice præditas, extrema parte funiculo trajectos & quodammodo connexos. Hæc fortè sunt quarum meminit Americus Vesputius in Navigat. 2. quas viri de collo suspendunt, quarum una herbâ plena est quam mandunt, altera farinâ quam bacillo madefacta herbe aspergunt.

Hærum Arborum cucurbitiferarum mentionem fecimus inter Meloniferas & Papayæ.

CAP.

CAP. IV.

Macocquer Virginienfium fortè * Clus. J. B. Fructus orbicularis, granis cordis effigie C. B.

* Exot. l. 2. c. 2.

Orbiculari prorsus formâ erat, quatuor unciarum diametro, cortice duro præditus, foris lavi & subfusco, internè nigrâ membranâ inducto, per quam sparæ quadam fibræ à pediculo ad summum; continebat verò pulpam nigram, (quia non recens sed siccus & vetustus) acidicæ & quodammodo falsi saporis, in qua plurima grana involuta, subfusci coloris, plana, & cordis (ex vulgo pingitur) formam referentia, medulla albicante prædita.

Clusius facillè sibi persuaderi fiverit, hunc fructum illum esse quem Virginienfes Macocquer appellant, & (magno aliquo periculo liberati, vel bello defuncti, in latitæ signum structo igni affidentibus) pulpa feminibusq; exemptis, implent lapillis aut crassioribus quibuldam granis, ut majorem strepitum agitatus & commotus edat, bacillôque aptantes manu tenent, perinde ac Brasiliæ suum *Tamaraca*.

Ego potius *Macocquer* Peponis speciem esse existimo nam Macock Virginienfibus Peponem denotat, & * C. Bauhinus ex descriptione Virginiae habet, *Macocquer* peponibus, melonibus & cucurbitis valdè similem esse, cujus unum genus mensitruo, alterum bimestri spatio maturefcit. Fructus autem descriptus à Peponibus valde diversus est.

Idem Clusius fructum hunc non valde dissimilem videri scribit *Higuero* tetrasyllabo Ferd. Oviedi, quod ego non invitus concesserim: nam à Junipappæuywa, quacum J. Bauhinus conferendam proponit, diversam puto.

CAP. V.

Arbores due cucurbitifera imperfectè descriptæ.

1. Arbor fructum Melonis facie præfrens J. B.

Celfa est hæc arbor in insula S. Mariæ Indiæ proveniens, ex qua crescunt fructus Melonis facie, cortice duro atq; lignoso, plurima intus continentes grana, vilicida, lata, alvum cientia. *Linfchat*. ex brevi hac descriptione an hæc arbor eadem sit alicui è Cucurbitiferis descriptis, an diversâ colligi nequit.

2. Arbor Cucurbitifera *Tabacensium* * De Laet.

* Ind. Occid. l. 17. c. 28.

Folia ejus longissima sunt, sed angustiora & obtusa. Fructus trunco & majoribus ramis innascuntur, grandes cucurbitarum instar, & qui sæpe duas stopas & dimidium, ut Hollandi loquuntur, capiunt. Cortice teguntur non quidem crasso sed durissimo & pæne ligneo, qui pulpam spongiosam optimi saporis tegit. Singulis prope anni mensibus funditur.

Locis modice humidis nascitur.

Succus dicitur alvum & sanguinis profluvium sistere.

An & quantum hæc à supra descriptis differat considerandum.

Locut.
Viret.

CAP. VI.

Juracatia Brasiliensibus Marcegrav. Pilo. Arbor peponifera Brasiliensis spinosa, fructu Mamææ similis, ramosa.

Marcegrav.

Arbor est alta, recta, caudice inferius crasso, qui versùs fastigium magis magisque attenuatur, cortice græsculo, ligno molli & lactescente. Caudex autem & rami armantur spinis brevibus, crispifculis, duris. Et ramos quidem in orbem projicit, sed inordinatè, superioremq; inferioribus breviores, neq; ramuli magis ordinati, in quibus *folia* in frondes congesta, *Manducæ* modo, figurâ & magnitudine, superius splendide viridia, inferius incanescentia, quinque, septem, vel novem in stellæ modum sibi apposita. Florem fert & fructum ut *Mammæa* mas vel *Pinguicis*, petiolo longo dependente, tres digitos longum, crassitie duplici pollicis humani, Atris haud profundius secundum longitudinem, vel quasi lineisolum notatum, coloris exterius & interioris crocei, ut *Mammæa*, saporis ejusmodi substantiæ, & simili modo grana refertum, magnitudine & figurâ grani Hordei, & carne haud manifestè immaturis adhuc lactescit ac vellicat linguam, maturus autem sponte decidit & comeditur crudus atq; coctus.

Folia amittit singulis annis, & mense Martio nova protrudit, hinc floret & fructum fert qui sine Tempus Aprilis & Maio maturatur.

Femina dicta per omnia minor est mare, aliàs similis.

CAP.

CAP. VII.

Marretti * H. M. Laurifolia Malabarica, fructu offeo, nucleos continente D. Syen.

H. M.

* P. 8. F. 36. p. 67.

Arbor est procera, ramis densis & opacis, late transversim diffusis, nascens in arenosis. Radix ei crassa est, ramos late spargens, cortice exteriori nigricante, intus rubescente, saporis adstringentis, ligno albicante. *Caulis* quantum unus homo amplectatur, ligno albicante, cortice exteriori ex viridi nigricante, sub exteriori crusta rubescente. *Rami* cinerei, tenaciores villosi, quinqué pollices lati, oblongo-rotundi, cuspideati, circa margines denticulati, textura solida, crassa, plana, utrinque nientia, superne obscurius virentia, inferne clariora, odore nonnihil gravi. Nervorum in foliis ductus & divifuras vide apud auctores. *Flores* in superiori parte ramorum, tum e foliorum sinibus, tum ex ipso corpore exeunt, septem, octove plus minus ad eundem exortum, petiolis curtis, tribus petalorum ordinibus compositis, petalis in singulis quinqué, interioris seriei petala minora sunt, crassa, cuspideata, villosa, spadiceo-fusca & nientia infat veluti: *medie* majora, rotunda, interioris cochleato-cava, subrufa, ac pilis candidis, maxime in oris, obducta; *exterioris* cuspideata, viridia, exterioris viridi-mulcola: *Hæc pro calycis folia habet. Stamina* quinqué, inferioris cuspideata, viridia & pilosa, superne tenuia & albicantia, apicibus rotundioribus subflavis praeflora, globulum videm, qui fructus rudimentum est, completentia. *Gemma* florum rotunde sunt. *Fructus* petiolis curtis, crassus, ipis ramis ferme duplo crassioribus appensis, pansi sunt, oblongo-rotundi, in summitate saepe curvo seu oblongo nodo eminentes, cortice exteriori rufo ac mulcoloso & scabro, intus viridi, qui in se includit os praeagrande, durum, crassum & subflavum, quod intus alba, crassifolia & duriora carne obductum est, capacitate in medio satis grandi, nucleis decem, undecim, plus minus, fine intersepimentis intermediis repletum; suntque nuclei primum cortice crassifolio, molli, albicantes & flaviusculis pilis obfusi, formâ irregulares & angulosi, intus repleti sunt nucamento offeo scabro, luteumque tum formâ oblongo anguloso-rotundi & cuspideati intus oleosi.

Fructus ac praeterum nuclei gravis & sylvestris odoris sunt, qui in foliis est debilis. *Hæc* hæc arbor toto anno ubi provenit ferre, ut & fructus copiosus. *Flores* quæ ex semibris fructum educunt dolores sedat, scabiem & pruritum tollit illitu; oculis salis humoribus infestatis confert: cum cinere mixtum vaccarum cæterorumque jumentorum apothematis commodè imponitur. Icon fructum umbilicarum representat. An verò flos summo fructui innascatur non constat, quin potius contrarium ex descriptione colligitur. Ambigie quodammodo hic fructus, ut & sequens inter Cucurbitiferas & Nuciferas.

Vires.

CAP. VIII.

Cacao Ger. Cacao sive Cacavate Park. Cacao Americana sive Avellana Mexicana J. B. Amygdala similis Guatimalensis C. B. *Hæc Caco Crea.*

Quatuor hujus aboris species habentur, (nonnulli quintam addunt) magnitudine inter se differentes. Omnes locis riguis, pingui & lignoloso fole gaudent: In nova Hispania, Guatimala, Nicaragua, Hispaniola, Cuba, Jamayca, &c. tum sponte proveniunt, tum magno studio coluntur. Omnium fructus epulæ ferè sunt facultatis, minorum tamen potitionibus magis inferiunt, majorum nimis acie commercis. Omnes Solarium radiorum ardoris, nocturni frigoris & ventorum tempestatum adeo impatiens, ut spontaneæ nonnisi in vallibus umbrifolis appareant, cultæ patulam quandam & umbrifoliam arborem juxta plantari requirant (*Cacao-quantibus*, sive matrem Cacavifera appellant, ut à celi injuriis ejus veluti sub umbone tutiores sint. Omnes facillè cicuræ se patiuntur; Hispani certè integra ex ipsis arborea & plantant & colunt, non fecus atque in Europa vineta atque oliveta. A t secundo ætatis anno fructificant, & quolibet anno bis: vindemiantur enim primum & uberiore fructu circa Junium, iterum circa Januariam. Ab anno vigesimo devigescunt & sterilescent.

1. Cacaoa quibnil.

Omnium maxima, Arbor est mediocris, trunco Pruni nostratis crassitie, non tamen usque adeo procera, cortice glabro undique cincta, egregie frondosa, ramis quaquaversum extensis Cerasum fructu cordiformi perbellè refert: ei tamen, cum penitus adolevit, aliquanto magis in circuitu patula, & tantillo elatior est. In foliis etiam non magna est discrepantia; hujus enim pariter acuminata sunt, verum circa margines axilliora, obscurius viridia, & Aurantia foliis similia, sed angustiora & longiora, nullo fere pediculo cauli adnata, nervo unico & recto prædita, ex quo magis oblique venule sursum emergunt. *Flos* ei magnus, & colore ex flavo albescens infat Cero: quo deciduo remanent tenuia, viridia, oblonga & lanuginosa filamenta. Ex his deinde proveniunt fructus turbinati, quos *Cacavacemilis* vocant, ramis & fuscis, * nullo interveniente pediculo proximè adherentes. Hi cum maturuere Melonibus magnitudine, crassitie, pondere non cedunt, colorèque sunt croceo ex luteo albidis, incisuris per longum varis: nuclei vicini, saepe tricenii, qui racemati infat medio thipti adherent, pistacis aut Ricini majoris semini similes, paulo tamen grandiores, & pelliculi

* Pediculus acie similis. Pilo.

pelliculi fulva vestiti, qui sublati videntur non abfimiles reni vaccino secundum incisuras quibus sunt divisi. Substantia eorum intus est tenuis, & spadicei ferè coloris, in disparis divisa particulis, sed quæ arcè inter se hærent, adeoque fit pinguis ut sponte humor, quantumvis sit lentus, aliquando exillit; imò oleum ex ea abundantius quam ex Amygdalis exprimi possit. Pulpa hæc subamarum, non ingrati tamen saporis, multi nutrimenti, temperamenti subfrigidi atque humiditatis. Hugesius nostras fructum accuratius describit, ei est initio viridis, qui prout magnitudine augetur, ita figura & colore variat ad perfectam usque maturitatem. Nonnulli subrotundi sunt Pomorum instar, alii oblongi Cucumerum forma, verum plerique ovati, Melonibus non abfimiles; magnitudine varii, à Mali sylvestris ad Pyri maximi aut Melonis mediocris molem; ejusmodi etiam cortice duro, minis tamen quam in Melone crasso, tecti: quo vel leviter incisio nuclei statim apparent. Præter exterior pars fructus seu crusta tuberculis quibuldam inæqualis est, secus quam in Melone, vel ornatis causi à natura factis, protuberantibus ita que in Pomis vulgaribus non raro cornutus similibus, obtusis, extremi digiti magnitudine. Color fructuum pro maturitatis ratione variat, ad quam quò propius accedunt, eo colore rubente seu incarnato, ut vocant, magis sunt tincti & striati, præcipue ex parte foli overbera ad modum Pomorum vulgarium; unde & maturitas cognoscitur.

Nuclei Cacao dicti membranulis singuli singulis includuntur, gelatinam quandam lacteam includentibus, qui in ore illico liquefit. Nucleorum numerus pro fructuum magnitudine variat, à duodenario ad tricenarium & ultra. Magnitudine sunt Amygdalarum vulgarium, non tamen adeo compressi, membranâ tenuissimâ seu cuticulâ cincti, ante maturitatem albescentes, cum plene mature obfcurius rubent; exsiccati & Chocolatea conficienda idonei nigricant magis, & ad colorem reni bovilli accedunt, quem & incisuris suis imitantur: in primis autem hîc seu filis pinguis quidam & oleosus humor invenitur.

Cum fructus collegerint corticem exteriorum (qui nullius ferè utilis est) incidunt, & nucleis exemptis abscutis. Hos pelliculis exutos & à maculagine deterfos, super floreis aut lineamentibus expansos Soli exponunt, donec humore omni evocato perfectè exsiccentur.

Nuclei probe (ut loqui amant) curati gustu (ut diximus) subamari sunt & pingues seu oleosi, calore temperati, ut nonnullis videtur fici & adstringentes, quod non probat Hugesius; uti nec Pilo, qui substantiam Cacao ex crassioribus simul & tenioribus partibus compositam tribuit. Nam in pulvere (inquit) redigitur primum, & solâ mox, est frequentius tussione, pinxitur, & in massam cogitur: Quod cum fiat sine illius rei admiffione ratio arguit aliquid ei ineffe tenacis & bituminosi humoris. Multa insuper eidem, quibulcum suapte naturâ immiscetur, insunt ignea, quæ necessario incidere & reserare debent corporis meatus, non verò præcludere, ut quidam volunt, nisi hoc intelligatur de crudo, vel tosto, vel Saccharo condito, quæ mulieres in Indis nimium velsi amant, unde uteri, alvi & hypochondriorum obstructions incurrunt difficillimas. Verum totum hoc oritur, quod interior ejus substantia dentium incisione non exactè comminuitur, nec perfectè commiscetur: requiritur enim artificiosa mole versatilis contritio, atque tunc demum siquid noxiæ superflue frigiditatis aliorum calidiorum commiffione temperatur. Hugesius negat ullam, mulieribus Indicis ex horum efflu, noxam accedere; seque sapius effluis crudos magno numeto tum in Jamaya, tum inter navigandum, nec tamen ullum inde nocumtum sensisse affirmat. Electione tamen utendum, nec estandas mucidas, cariolas aut illo modo corruptas seu vitiosas: verum integras, pingues, bene effervatas & sapidas. Affert tamen nucs hæc quantumvis diligenter curatas exsiccatas & reconditas à marinâ tamen aurâ, inter vehendum, aeris que mutatione & humore nimio affici, situm contrahere & paulatim corrumpti, ut multæ atque huc appulerint cariolas, mucidæ aut aliquo modo vitiosæ inveniuntur. Restat enim etiam in optimè asservatis undebitas quedam, quæ eas cælo humidoere ad mucorem & corruptionem disponit. Hinc massa Chocolatea que in America conficitur longè præfere creditur ei quæ ex nucleis huc transveftis in Angliâ paratur. Affert autem tum Hispanos, tum inter Anglos arborum harum magna Pomaria instituisse, in quibus eo ordine eique distantia, plantas disponunt quæ nostrates Cantiani Cerasos solent in Cerasotis. Solum autem initio levigant, & ab inutilibus herbis expurgant, quas etiam deinceps curiosè evellunt, nè arbores eis suffocentur, aut detrimentum capiant.

De Chocolatea.

Chocolatea Hispanis reliquisque Europæis, Chocolati Mexicenisibus, accipitur vel pro Massa ipsa & nucleis Cacao vel Solis, vel cum aliis fructibus aut aromatis mixtis, confecta, vel pro potione inde facta. Simplicia alimentaria & aromatica quæ Chocolatea compositionem ingrediuntur hæc recentest Pilo & Hugesius.

1. *Arolli*, i.e. Mayzili sive Frumenti Indici farina, in aqua ad modum pulcæ soluta.
2. *Achiefe* seu *Achioli*, i.e. grana rubra fructuum *Urucæ* in quibus pastillos faciunt ad tingendum utiles, quos & Chocolatea admiscunt ad gratum simul saporem & colorem communicandum.
3. *Chilli* seu *Chille*, i.e. Capicum seu Piper Indicum: quoniam valde calidum est pauca quantitate ad orexim extandam Chocolatea admiscendum est, non tanta ut sanguinem inflamment.
4. *Mecacochilli* Mexicanis quoniam sic describit Fr. Hern. volubilis est herba, binos dodrantes longa, per terram repens, folia ferens magna, pinguis, obrotunda, odora & acris saporis, canes teretes, contortos, & præterquam unde pediculi oriuntur laves, per terram repentes, at circa singulos foliorum exortus radices oriuntur fibratæ, capilliferae prae. Fructus Piperi longio perissimè est.

Nascitur humectis locis regionum ferventium, qualis est *Quambabuaensis* & *Hociancoensis*. Calida est & ficca, ad Piperis longi species atiens. Bibitur cum Chocolatea, cui gratum saporis rem conciliat, corroborat, ventriculum calefacit, oris halitum emendat; crassos lentosque humores attenuat, adversatur venenis, iliacis & cholici confort, urinam evocat, menstrua ac partus emotuos trahit cum Tiliachilli, vivisque accelerat, obstrueta reseruat, frigora & ex his ortos dolores tollit, rigoribus febrium opitulatur.

5. *Xochimaculis* seu Flos auriculæ, *Orejuelas* Hughcf. Oregiosella Chuf. ex.

Hujus

Hujus florem solum Chocolatæ immiscetur, [olim immiscere solebant] ad odorem & saporem suavem ad addendum.

* L. 23. p. 1330.

6. *Vaynillus seu Banillus*, i.e. *Thibacubil* Hernandez, de quo * alibi diximus.

7. Piper Tavalci five *Xoconochitl* Hernandez. Piper odoratum Jamaycenle nostratibus, Carpo-ballamum officin. Hughefius inter simplicia Chocolatam ingredientia recenset, de quo alibi diximus.

8. His addit Pifo liquorem quandam refinolum, *modexgus*, quem Indi *Holi*, Hispani *Uli* nominant, destillantem ex arbore *Holquahuyil* dicta, seu *Chilli*, quo spiritus est levis, &c. Hic rarius admiscetur Chocolatæ, tunc potissimum cum Diarrhoeæ aut Dysenteriae mederi volunt, nucleique quatuor *Cacao* uncia unica *Holi* miscetur. Verum *Cacao* nuclei ob pinguedinem & gummi *Holi* ob tenacissimum gluten primum debent torri, ne viscera obstruant & cachexias producant.

Hæc alique vegetabilia (inquit Pifo) Novæ Hispaniæ patria, non ideoque putavi recensenda, quod omnis potio Chocolatæ simul ea recipere debet, sed ut ex his quibusque sibi maxime conveniens eligat. Indi ante Hispanorum adventum simplicia *Cacao* farinâ contenti a compositionibus abstinebant, sanitatis potius tuendæ solliciti, quam palato gratificandi.

In Jamayca *Cacao* nuclei crasse contriti in panes seu massas libérales aut bilibres trilibres efformantur absque ulla mixtura. Hanc pastam antequam pro potu utantur radula in scobem seu pulverem tenuissimum comminunt. Atque hanc massam à mercatoribus & nautis in Angliam sæpe allatam, ex optimis esse pastis quæ Chocolatæ haberi possunt affirmat Hughefius. Nec enim convenit, inquit, ut nuclei in tenuissimas particulas comminuantur, hinc enim arce impelliobus magis obnoxia evadit massa, & spiritus soluti facilius evolvant, relicta pasta fatua & inipida.

Varios Chocolatam parandi & componendi modos describit Pifo & Hughefius.

1. *Cacao* nucleos probe curatos, & in Sole, vel supra lentum ignem in vase convenienti siccatos, detractis cuticulis in mortario marmoreo tundunt & comminunt in particulas tenuissimas, pastam inde efficientes quæ vel seorsim, vel addito ovo & farinâ Mayzili tantillo in rotulis, pilis, trochiscis, aliâve massâ formari potest, vel in pyxides immitti; quæ super affres seu tabulas aequales supposito folio aliquo aut chartâ mundâ in umbra siccanda, (in Sole liquescunt) adeoque brevi indurcescit pasta, & ad hebdomadam, mensem, anni dimidium, aut etiam integrum annum pro usu quotidiano servari potest.

Si nucleos in sartagine supra ignem exsiccare cavendum tibi est ne adurantur. Nuclei non nimis tundendi sunt, ne plus æquo oleo evadant. Panes & rotule Chocolatæ curiosè compingi & lavigari debent ne nimis aut fissuris lient, adeoque aere se infinuante mucidi brevi fiant, nec diu durent.

2. Nonnulli pila lapideam amplam aequalem, levem aut perpolium commolunt nucleos in tenuissimam farinam. Supra alium deinde quem in promptu habent lapidem aut laminam ferream farinam extendunt, & supposito lento igne quatuor siccant ad impediendum ne laminæ adhaerescant, manibus subigunt & efformant in quascunque placentur figuras, vel seorsim, vel cum tantillo *Netty*, quæ Cardia est. Atque hæc (inquit) optima est Chocolatæ pasta, utpote simplicissima, quâque Indi olim ante Hispanorum adventum usi sunt. Tantum enim abest (ex Autoris nostri sententia) ut mixtura illæ & varia ingredientia Chocolatam meliorem reddiderint, ut eam potius depravaverint & planè corrumperint.

3. Hispani & nostrates eos imitati nucleorum *Cacao* pastæ adjiciunt vel *Chille*, vel *Achiote*, vel aliud quodvis à supradictis ingredientibus, vel plura eorum simul, quæ haberi possunt, pro gustu conscientis, vel pro utentium constitutione, vel medentis scopo addita tandem sacchari q. l. Singula autem quæ massâ admiscenda sunt seorsim debent comminui & in pulverem subtilem redigi. Methodum conficiendi massam Chocolatæ composuisse hanc tradit Jul. Pifo.

Cacaciis cæterisque ad mixturam hanc pertinentia pinguentur lapide quodam Metatis nomine dicto, ad hujusmodi usum excavato: Aminadvertendum autem est 1. Ut omnia quo melius frangi possint ante torrantur ingredientia, præter *Achiote*. 2. Ut diligenter adhibeatur ne adurantur nigricumque contrahant colorem, aut nimio ad calore insitiam suam exhalent virtutem, amarumque acquirant saporem. Præcedunt in comminatione Cinnamonum & *Chille*, quæ simul cum Anilo moluntur; postremo autem loco *Cacaciis* ipse, qui paulatim confringendus restat; singulis quique vicibus quoties quid de eo mole subicitur circumagatur lapis ut facilius dissiliat, meliusque contratur: deinde in athenium potius Cacacii comminuti ingredientium pulvres injiciuntur, qui lignea quadam spatula eadem permiscuntur. Coacta in unum massa lapidi rursus subdita, cui subijcitur candentes fuerint prunæ, perquam optime diluitur. Cavendum tamen est, ne vehementior supponatur ignis, ut burofylos nimio calore effervescent humor effundatur, Achiotem velini Cacacio amidescat, ut eum eo molatur, colorumque melius acquirat; ceteri pulvres cribro antequam confundantur leccari debent. Quod si sufficiens facta fuerit contritio (quod videbitur cum nulla amplius putamina appareant) spatula massæ pars eximitur, quæ statim fundetur in orbem, atque in arculas tunc parponitur; cæmque congelatâ dura consistit. De modo exsiccandi arborum frondibus aut chartâ mundâ supposita eadem habet quæ supra ex Hughefio retulimus.

E nucleis *Cacao* oleum exprimi potest quemadmodum ex Amygdalis, & ad eadem utile ad quæ Amygdalinum, atque etiam efficacius.

Iidem etiam nucleis Mexicanis olim aliarum nationes Americanæ pro nummis usæ sunt, atque etiamnum utuntur: quibus imitati Hispani eos pro mercibus permittunt. Modus quo ex massa Chocolatæ potus paratur Gul. Pisoni duplex traditur. Primo quidem modo diluitur Chocolatæ cum aqua frigida, pumescitque ejus humor cuxdam infunditur pollubro, id verò quod remanet igni admoveatur atque in saccharo. Hoc postquam incaluit cum pumescit illa à qua sejuncta fuit iterum confunditur una cum cibitibus. Alter autem modus veli calidiori aquam, & in vase repositam Chocolatam quantum satis est haberi, superque illam parum aque fundi, ac versatili dispersi mola; tunc statim atque bene diluta est reliquum calidæ cum saccharo in eadem Chocolatâ misceri & hauriri. Si plauerit frigidam potare Chocolatam, dilus Chocolatam in aqua, molque versatili subditi spem

nam elicies, quæ magis augubitur quo diutius Cacaciis ipse comminuitur: effusam in æquali spumam paulum sponges; id quod remanet miscibus cum saccharo, superque spumam immittes, frigidateme potabis. Verum non consensit omnibus temperamenti hujusmodi potio ob nimiam frigiditatem.

Uitacissimus hujus potioris præparandi modus pro vulgo, agricolis & servis in Jamayca alisque insulis notioris ditionis hic est, referente Hughefio.

Rotulis vel massâ Chocolatæ penitus exsiccata & arida (nam duas fere septimanas à primâ compositione requirit, ut probe formehtetur & equi apta evadat) radula stannea in scobem subtilem deterrunt quantitate sufficienti. Deinde aqua frigida clara quantâ opus est (quam in hunc usum paratam habent) panis Cassiavæ dictæ aequalum aut paulo minore quantitate quam sit pulveris Chocolatæ infundunt; qui in frigida facillè liquefit & dissolvitur. Soluta Cassiava aquam illam valè idoneo insulam supra ignem suspendunt, & cum bullire incipit Chocolatam derafam infundunt, & ad horæ pæne quadrantem decoquant, sæpe interim liquorem versando. Decoctum in pelvim aut catinum effundunt, & paulillo saccharo edulcoratum, cyathis hauriunt & calidum ebibunt. Atque hoc quotidianum est jentaculum servorum & operariorum, sine quo labores suos improbos & arduos tolerare nequirent.

Sunt qui pro aqua Chocolatam cum lacte temperant, aut lactis & aquæ æquis partibus. Verum melius nostro palato sapit, minisque obstruit qui paratur ex aqua simpliciter edulcorata, Chocolatâ comminuta, & ovo uno aut altero. Ova enim efficiunt ut aqua & Chocolatâ uniantur & in unum corpus quasi coalescant. Alii *Atolle* seu farinam Mayzii, & Cassavam contritam admiscunt.

Alios potioris parande modos vide apud Hughefium.

Ceterum potus hic moderatè admodum sumentis est, quoniam obstruentis naturæ esse videtur.

Quinque vel sex uncie manè tutissime sorbentur omni fere anni tempore.

Post sumptam potiorum semihoræ aut horæ integre spatium quiescere oportet & à labore cessare, nec concoctio impediatur aut turbetur: à cibo etiam aliquandiu abstinere convenit. Ceterum Chocolatâ stomachum corroboret, ciborum concoctionem promoveat, tussis & asthma conducti, sitim mirum in modum resingit, continuato usu corpus pinguefacit, diaphoretica etiam est & sudorifera, vaporibus blandis ad caput elevatis somnum inducit placidum & tranquillum, adeo copiosè nutrit & vires reficit ut commodè satis absque ullo alio alimento eo bis in die hausto viti possit. Labore immoderato desessos & exhaustos instat recreat, & vires instaurat. Cuiusque constitutionis & corporis temperamento convenit, & sine periculo sumi potest, à quovis sexu, ætate, conditione, etiam non observata exactâ dosi, modo ad satietatem sumpta non nimium gravet ventriculum. Ut verbo absolvam cardiaca est, & analeptica egregia, potio hæc verè neceatæ, muli & optimi nutrimenti pabulum, inquit Hughef. & supra aliud quodvis alimentum, præsertim intra limites Zone torridæ, corpus reficiens & pinguefaciens. Quin & summe commendatur (inquit Schælerus) ad roborandum vitæ ballamum, & Venerem proritandum. Reverè omnium qui in America aliquandiu vixere unanimi consensu & testimonio saluberrimus est eis regionibus Chocolatæ potus, adeoque necessarius incolis & advenis, ut agrè fine eo vitam tolerare, nedum labores suos obire possint.

Medici ad varios morbos Chocolatam accommodant, medicamentis scopo fide convenientibus admixtis, v. g. ad ventriculum roborandum Croco, ad fluxus alvi siccandos Cinnamonum, nucem molchatâ, aut limaturâ chalybis tantillo; ad tussim & rauedinem Amygdalis earumve oleo, saccharo aut saccharo cando, &c.

D. Quatremain M. D. Hemorrhoidas seu ficos ani in seipso curavit, partes affectas butyro nuci *Cacao* inungendo. D. Stubbæ de Nectare Indico, p. 180.

Phthiricus fere deploratus robori suo & sanitati restitutus erat præter omnem spem à quotidiano usu nucum *Cacao*, vel potioris Chocolatæ. D. Mundy in lib. de potentia.

Chymicam insuper analysin nucis *Cacao*, & Le Febvre aliorumque Chymicorum scriptis excerptam ad me transmissit idem eruditissimus Vir, D. T. R.

Nucleorum *Cacao* non decorticatorum uncia octo in pulverem comminuta & Retorta indita, substantia adeo fixa & difficulter resolubilis fuisse prodiderunt ut modica ignis vi nihil redderent præter album quendam liquorem aque instar clarum & pellucidum, idque pauca quantitate, quem pro phlegmate habuerunt: Aucto igne ad eum usque gradum qui spiritui vitrioli eliciendo sufficit septendecim horarum spatio elevatus est spiritus vaporum specie lactis candoris, qui præter aliorum spiritum morem in phlegmate subditi ad fundum vasis recipientis; tandem adhibito igne vehementissimo reverberari in vegetabiliū destillationibus minus utilis, ascendit oleum intense rubicundum & velut sanguinem, verum pellucidum valde, quod refrigeratum crassescit instar olei seu butyri cereæ. Destillatione peractâ Caput mortuum 3ij & 3viij, pendere deprehendebatur; Spiritus 3ij: oleum 3ijss, reliqua materia in operatione assumpta. Spiritus non admodum fervidus erat sed penetrantissimus, nec gustus, nec olfactus ingratus, quemadmodum esse solent è sanguine aut carnisbus eliciti. Oleum pariter mirificè pungit & penetrat, sale volatili quibus magnam quantitatē continet nondum separato, esseque valde aromaticum & cardiacum. Spiritus brevi acescit, quo se acetum copiosum continere prodit.

Cacao similis fructus J. B.

Cacao fructum magnitudine pæne æquabat, membranâ fuscâ tectus, per medium secundum longitudinem divisibilis, ut Amygdalæ, Avellanae, Glandes & similes, non oblique ut *Cacao*, ejusdem tamen cum illo lapidis, & fortitan ejus generis.

C c c c c c

HISTORIÆ

HISTORIÆ PLANTARUM LIBER TRIGESIMUS

QUI EST

De Arboribus Fructu per maturitatem sicco.

autem dividi possunt in 1. *Nuciferas*, quæ fructus majores producant duro putamine nucleum continentes. 2. *Bacciferas*, Baccas voco fructus minores parvo-rotundos. 3. Fructu alato seu membranulis aucto donatas, cujusmodi sunt *Acer* & *Fraxinus*. 4. *Lanigeras*. 5. *Multifligas*. 6. *Dicoccas*. 7. *Tricoccas*, &c.
Nos duobus prioribus quia numeroſæ sunt duas Sectiones assignabimus: reliquas una Sectione comprehendemus.

SECTIO I.

De Arboribus Flore ad inum Fructum Nuciferis.

CAP. I.

De Arboribus Fructu sicco Squamosis.

1. *Palma-pinus sive conifera* J.B. *Palma conifera ex Guinea squamis ad pediculum converſis* C.B. *Tecotl, Palmae montensis Fructus* S.R. Muſ.

Hujus fructum sic describit J. Bauhinus, Figuræ ex magnitudine ovatus, cortice constat fulvo in spadicem polito & splendicante, duro latius, tetragonis squamulis pyxidatum coagellis artificiosissima compage, per quarum media singulis ordinibus æquabilis canaliculus per universi fructus longitudinem descendit, uno insigni cæterisque ampliore canali eodem ordine ac descendit inter cæteros conspicuo. Parte superna apex eminet, circa quem longè minores squamulae reliquarum seriem claudunt, & in dictum apicem fastigiantur, pulchro proſus & vifendo artificio. Ipse fructus concavus sonorus intus contentum nucleum prodit.

Fructum hunc cum ipsa arbore Lobel & Penain Adv. sic describunt, hujus arborem quasi quandam hybridam ex Palma & Pinu naturæ ludibunda constasse videtur. Est quippe lignum ipsum fungosa Palmae profumæ texturâ, in villos deliciens & squamosa cute loriatum, fastigio terminis numeroſis & in orbem exortis furculosis ligulis 40 aut 50. compactili verticulorum & squamarum serie pyxidatim articulatis pedem longis, rotundis, parum compressis: quarum singulis commissuris singuli numeroſi coni altius inseruntur, triceni aut quadrageni, qui mediocrem conum Cedri ementiuntur, pulvillis in quincuncem digestis, reticulatæque & imbricatim exuberante ventriolo nucis cortice, fusco, nitido, polito, crassitie & concrectione Nucis Indicæ; intus nucleum glandine oblongam [lesquanciam aut duas uncias longam] continente, præduro, inque farinam ægè friatili gustu Glandis & Castaneæ, quæ sunt ei genti panis supplementum.

Fructus hi cum ramo qui undecim inherebant à Clusio in cur. post. describuntur, sub titulo exoticici arboris aut fructus rami cum fructibus squamosis: locum vide.

Lobel, in Obs. Avellane Indicæ genus oblongum Clus. idem censet esse cum nucleis hujus Palmæ-pini, quod & D. Arnold. * Syen affirmat.

* Notis in
Hort. Madag.

Miror D. Grew in Descript. Mus. Soc. Reg. scribere nullum autorem fideis squamarum hujus fructus cum apicibus scilicet ad pediculum converſis meminisse, siquidem tum Clusius tum Bauhinus ejus meminissent.

2. *Palma*

2. *Palma conifera squamis sursum converſis* C. B. *Fructus peregrinus Abiegnae nucis perſimilis* J. B.

Clus.

Clus.
Cylindroide erat formâ, tres uncias longus, binarum unciarum ejus ambitus, multis veluti squamis, imbricum modo dispositis confans, in medio nonnihil compressis, oris tenuioribus & quodammodo villosis, instar panis abiegni strobili, sed brevior colore spadiceo, gravis & nucem vel nucleum continens, nam agitatæ crepitabat & sonitum edebat; brevi fragilique pediculo subnixus esse videtur. Nucleus oblonge formæ est, durus, solidus, quique contractus crebras venas ostendit, quales nux Fauſci & nux moschata habent: Deterſus & lavigatus pro insigni aliquo & raro lapide ab impollutoribus interdum obtrudi solet.

3. *Fructus squamosus orbicularis major, Juglandis magnitudinis* C. B. *Fructus alius peregrinus ele-** Exot. 1.2. c. 3. *Clus. Fr. peregrinus elegans squamosus* J. B.

Formâ non dissimilis erat proximè sequenti, sed longe major, ut qui Juglandem externum illum viridem corticem adhuc retinentem crassitudine superaret, orbicularis panis figuræ, magis tamen depresso, & quasi in umbilicum fidentis suprema & ima parte, (inter quas trium fere unciarum erat interstitium) & panis fex unciarum ambitu. Constabat verò veluti squamis elegantis serie in obliquum dispositis ab extimo versus petiolum tendentibus, illisque quodammodo fectis & lacunam habentibus per longitudinem: Squamulae autem petiolo proximè sursum vergere nonnihil videntur: Nucis color splendens & spadicæ, eaque nucleum continebat: Nam commota & agitata strepitum edebat: valde tamen levis erat pro ejus crassitudine.

4. *Fructus squamosus orbicularis minor Avellanae magnitudinis* C. B. *Fr. exilis Canne de Bengala creditur* Clus. Exot. 1.2. c. 3. J. B. *An Fructus Canne seu Arundinis Rotang dictæ?*

Parvæ Avellane nucis magnitudinis erat, valde elegans, orbicularis, nisi extima pars in mucronem abiisset: Petiolo cui inherebat brevis, tribus appendicibus velut calyce fructum imâ parte apprehendens, qui tanquam squamulæ serie quadam in obliquum dispositis constabat; ab extimo versus petiolum vergentibus. Flavescibat autem & inanis erat. Abdali Guzaratenſis Canne de Bengala fructum esse, sed exilium & immaturum dicebat; quod & nobis videtur, & forte Canne seu Arundinis Rotang dictæ, de qua inter Arundinis egimus.

5. *Fructus squamosus orbicularis sulcis rectis, obliquis & transversis* C. B. *Guyanae fructus elegantiss.* * Exot. 1.2. c. 4. *Clus. Nuc Indica tessellata perelegans* J. B.

F. B.

Amplius eo quem describit J. B. seſcuncialis, exactè propemodum rotunda, nisi utrinque leviter sessilis esset. Internè finum & pediculi vestigium habuit. In cortice decus præcipuum, qui cum crassius & firmus fatis, exterius levis, splendidus, spadicæus, totus tessellatus, sulcis ac striis impressis per singulas tessellas secundum longitudinem excurrentibus, & rursus aliis oblique & intersectis, pulcherrimo mehercule naturæ emblemate. Corticis interna pars fungosa, & eadem pars que interioris corticis Castaneæ, tam colore quàm substantiâ, sed densior ac minus villosa Nucleum continet, magnitudine fere Juglandis, sed rotundum aut certè rotundum proximè, superne umbilico præditum satis insigni à quo per ejus longitudinem sulcus insignis descendit, substantiâ ossæ, qui serrâ diffectus chur politum colore, lavore & duritie refert, sapore quidem nullo manifestato, aut qui vultuſtate exoleverat.

In uno hujus generis fructu, quem vidit Clusius, squamæ magis distinctæ apparebant, & à summo ad inum progredi manifestè conspiciebantur, non à pediculo ad summam partem; quod in duobus aliis observare non licuit adeò arde & firmiter coharebant, ut ipsum corium sive integumentum sulcis duntaxat distinctum videretur.

Locus Guyana.

CAP. II.

Malus Indica pomo cucurbitæformi monopyreno. Iripa H. M. P. 4. T. 31. p. 65.

H. M.

Arbor est procera, 60 circiter pedes alta, caudice crasso, denſo, cinereo, cortice obduſto nigricante, intus rubicundo, necnon ramulis cinereis & subviridibus plurimis donato. *Radius* rubicundus, flavescens cortice tectâ, necnon fibris suis latè per terram diffusis, sapor acris, odor nullus. *Folia* ovata ordine parallelo ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, glabra, densa, superne colore atro-viridi nitentia, internè viridi diluſiore; nervulis exiguis plurimis & media costa in prona parte exuberante, & solum per longitudinem medium inaequaliter fæcæte, oblique in latera excurrentibus: Odor nullus, sapor balustringens. *Flores* inter folia circa ramulos sparsim proveniunt, exigui, candidi, inodori, è quatuor acuminatis foliolis constantes, quæ intercedunt octo *staminibus* albis, apicibus rubicundis donata, medium occupante stylo candido, qui ipsius fructus rudimentum est. *Fructus* oblongo-rotundi, compressi, inaequales, ac sulco striati, cucurbitæ formâ habiles, cortice crasso, coriaceo, necnon carnosio, molli, ac pulvinate tecti, Anagydale in modum; qui fructibus in maturitatem tendentibus, in utroque latere dehiscit, scilicet aperit, ac Nucleum reliquum albicantem, tenui pelliculâ cinctum, densum, compactum, modicum, saporisque adstringentis.

C c c c c c c c

Crescit

Locus &
Temper.
Vires.

Crescit circa *Perpolyn*, aliisque in locis Malabar; semper vires, quotannis floret & fructum percipit Augusto, viz. & Novembri mensibus.

Arboris hujus radices alvum movent. E foliis in lotio vaccino decoctis addito melle potio paratur, quæ scabiem, lepram, aliisque cutaneos affectus sanare dicitur. Ex iisdem cum *Manga* foliis in lacte dulci coctis apozema conficitur, quod ictero, asthma, lassa in ventriculo alimentorum fermentationi, & inde nato capitis dolori medetur. E fructibus oleum fit contra scabiem aliisque cutaneos affectus.

C A P. III.

Abovai Theveti Clus. Park. *Abovai fructus venenatus* J.B. *Arbor America foliis Pomi, fructu triangulo* C.B. *Aboai* Pisonis, qui duplex genus distinguit *Ahoay* guauçu seu majorem, & *Ahoay* miri seu minorem.

† B.

Fructus triquetra figuræ deltoides est, mediocri Castaneæ magnitudine, duobus cornibus compressioribus, cæteroque turgidulus, coloris rari, superficie aliquantum inæquali: ac inter duo inferiora cornua rimam agit ad intima penetrantem: A summo apice, in quo foraminulum pervium, quatuor ducuntur sulci, in totidem quadrantes fructum dividentes, qui consensu nucleum inesse testatur.

Arbori (inquit Thevetus) altitudo Piri, folium verò duos tréves pollices longum, duos latum, mali nostratis non ab simile, æterni viroris: Cortex albicat; rami vulnerati succum lacteum emanant: odorem autem spirant amputati insigniter foetidum [humanum stercus referentem] ut indigenæ eo nullo modo utantur, nè ad ignem quidem fovendum.

Fructus venenatus est & perneccabilis, verèque deleterius, potissimum nucleus; quo exempto sylvestres illi putaminibus tintinnabulorum more utuntur, quæ curibus circumdata nihilo remissius sonant quam Campanulae nostrates.

Ahoay duplex est, *major* & *minor*, Hujus fructus vix nucem *Avellanam*, cui multum similis est, adæquat: Illa plus quam Castaneæ magnitudine nuces profert.

Nucula quædam falsò Higuero & Abovai putata J.B.

Fructus (inquit J.B.) quem *Higuero* nomine acceptimus Phacoli vulgaris est magnitudine; nihilque aliud quam putamen quoddam levissimum, nitidissimum, coloris spadiceo obscurioris, intrinsecus striatum, rufum; gibbus foramine exiguo pertusus: Sima pars tota patet, ut lembum mentiatur. Collisū mutuo tinubulum sonum reddunt. Foraminula arguunt ex funiculo trajecto pepenisse.

Rectè J. Bauhinus fructus hosce à fructibus *Higuero* Oriedi diversos facit.

Non video cur lignum illud foetidum, humanum stercus olens, quod D. *Philibertus Vernatti* ex insulis *Solan* & *Timor*, ubi sponte oritur petiitum ad Regiam Societatem Londinensem pro Museo suo instruendo misit, non possit esse ex hac arbore. Ponderosum est, durum, colore ligni *Cornu*, & per multos jam annos servatum de odore suo nihil remittit, sed æquè validum & vehementem spirat, D. Grevio attestante, quamvis incensum nullum odorem exhalet.

Nuclei *Ahoai* in pulverem redacti scrupulus unus ore assumptus graviora facit symptomata, quam ab aliis ullis venenis illata inducit. *Piso*.

C A P. IV.

Arbor nucifera Brasiliensis fructu operculato, monopreno. *Ibiraba alba Brasiliensis* Marçg. Pison.

Marçg.

Crescit figuræ Pyri, cortice fusco, ramis inordinatè positis, foliis solidis, saturatè virentibus, alternatim positis, Pyri similibus, quæ pediculis innituntur. Fort *florem* amplitudine *Rose*, suavissimi odoris, & Rosam parè superant, quinque foliis constantem, pallidè flavis: In medio flore est corpus flavum semilunare, more cochleæ in se convolutum, castaneæ magnitudine, quod citò decidit, & Rosam parè sub arbore colligitur. *Fructum* fort instar poculi cum operculo suo plano, in medio paulum turbinato: In circumferentia poculi externis eminentiæ sexangulares sunt; magnitudinis poculi est quasi castaneæ: Cum maturat fuscum fit & operculum sponte dissilit, & castaneæ quam continet unicum, excidit, magnitudinis nostræ *Avellane*; poculum adhuc in arbore pendulum ad tempus manet.

Atramentum ex hoc fructu paratur.

Nascitur passim: Floret mensibus Octobri & Novembri.

Abraham nigram non describit Auctor.

Ufus.
Temper.

C A P. V.

Arbor Brasiliensis nucifera, fructu gaminum nucleum continente. *Anda* Pisonis & Marçgavii.

Piso.

NON procul à litorensibus, nunc mediocri, nunc summa altitudine pro terra temperie exurgit arbor *Anda*, quæ ligno est lævi, raro & spongioso, multique usûs. *Florem* fert magnam & concavam, aurei coloris. *Folia* sunt copulata, nunc inordinatè & solitariè posita, in extremitate acuminata, nervo recto & venis obliquis conspicua. *Fructum* seu nucem fert cortice duplici, exteriori cinereo [vidi instar *Juglandis* Marçg.] interiore ligneo pradu-ro & perforato, [una extremitate acuminatam, & uno latere fissuram habentem;] quo due glandes continentur, jeciori leporino non valde dissimiles, & nuces Castaneas sapore quodammodo referentes, licet virtute & qualitate differunt. Una siquidem atque altera cruda manducata alvum ducit, quibuldam & vomitum excitat. Valida est operationis, quamobrem agris morbo fractis haud tutò exhibetur, nisi corrigatur & in Elestuarii aut pilularum formam redigatur. R duas vel tres Castaneas, contusas & cum saccharo despumato excoctas, addito Anisi & Cinnamomi momento, gratissimum non solum erit medicamentum, sed & tutissimum infantibus iisque omnibus qui à purgantibus solent abhorreere.

Lusitani & indigenæ ex eadem nuce oleum expriment, quod lychinis affundunt, atque eo corpus inungunt. E cortice autem ustulato incole optimum & familiare remedium contra ventris fluxum, iisque quibus post assumptam nucem alvus immoderatè ruit, subministrant.

Barbari cortice illius utuntur ad capiendos pisces, aqua enim in qua maceratus fuerit omnia animalia soporantur.

C A P. VI.

Iba-curi-pari Brasiliensis Marçg. p. 119. *Arbor nucifera Brasiliensis fructu striato cucurbitiformi multis nucleis continente.*

Marçg.

ARBOR folia habens in frondes congesta, pedem longa, duos & semis digitos lata ubi latissima, lingue figuræ, ad pediculus acutiora quam in extremitate, figuræ foliis *Tanipæ* similia, nervo subrufo secundum longitudinem, & aliquot venis transversis conspicuis.

Fructus illius magnitudine respondet Aurantio malo, sed figuræ similis est parvo *Peponi* aut *Cucurbitæ*; nam rotundus est, & paulum compressus, ac quasi striatus, tot strias fere capitates secundum longitudinem habens, quot intus Castaneas continet, nimirum quatuor, quinque, sex, aut septem, magnitudinis nostrarum Castanearum: Cortex exterior viridis; interius in tot localitatem dividitur. Qualibet castanea cutem fragilem habet, colore Isabellino dicto, seu flavescente & splendente: Nucleus albusissimus edulis est.

C A P. VII.

Nucifera Brasiliensis cortice fructus ligneo quatuor nuces continente. *Jacapucaya* arbor Marçg. Jacapucaya I. Pison.

Marçg.

ALISSIMA est arbor, cortice gryseo, duro, & inæquali, instar veteris Quercus, ex quo atramentum scriptorium conficitur. *Folia* juniora rufa sunt, vetustiora viridia, Mori foliis similia, in ambitu serrata, quodammodo contorta & incurvata, alternatim in ramulis sibi opposita. Post florem (quem nondum videre huius) fructus sequitur, quilibet suo pediculo crasso, ligneo dependens, magnitudine capitis infantis, figuræ ellipticæ, inferius veluti in conum obtusum fastigiatus, superius fivè ad pediculum depressus, referens poculum cum suo operculo; cortice ligneo & duro, ochræ coloris: operculo autem remoto (nam implet fructus maturus se aperit) decedit operculum, & fructus interius in quatuor interstitia divisus videtur: & in quolibet localitatem castaneæ inventur, prout magnitudinis, cortice ex flavo fusciorum, rugoso, qui contusus nucleum exhibet album, optimi saporis. Nuces pariter maturitatem consecuta exculso tegumento è calycibus sponte decidunt.

Semel in anno maturescunt, media videlicet hyeme:

Cæterum arbor in salibus & mediterraneis locis adeo luxuriat, ut iusto exercitui sufficienti sustentaculo fructus ejus aliquando fuerint. Sapore & excellenti Pistaceis adæquantur, & Venerem sopitam dicuntur exitare.

Potiones & pulkes tam ad Medicinam quam ad epulas ex illis comparantur. Oleum quoque pin- que ex illis exprimitur, Amygdalino calidius: Præstat assatus quam crudus vefci quod caput inflent. Tanta duriciæ pyxides sunt ut Tepuyeris non modò vasa potiora, sed & discos &illas sufficient.

Dux repertiuntur species sibi similes externâ figurâ, sed qualitatibus internis discrepantes: nam altera speciei, altera species calices magis deformes producit, eorumque nuces dignitate inferiores habentur, quippe ex immoderato illarum usu quibuldam capillos deflexisse incolæ testantur.

Temper.
Locus.

gitudinem obtinet; ipsa fungosa est, medulla Sambuci non valde abfimilis; truncus sicuti Arundo variis nodis distinguitur, illamque arborem, quæ *Tynak* dicitur, æmuletur.

CAP. X.

Belutta-Tijampacam, sive Castanea rosea Indica H. M. P. 3. T. 53. p. 63. Castanea Indica florida.

H. M.

Vale magnitudinis est, caudice furvo, variegato, crasso, prædulo, glabro, multisque ramis, Tilarum instar, in orbem diffusis donato, qui cortice obducuntur crasso, glabro, fulvo; odoris aromatici, saporis amari & acerbis. *Radix* fibrata, rufa, glabro & flavesciente cortice tecta; sapor amarus, odor aromaticus. *Folia* brevibus petiolis ordine parallelo ramulis inherenter, oblongo-rotunda, glabra, densa, supernè viridia, internè rore subseruleo, (uti in uvis cernitur) obducta, nitentia, nervis aliquot subtilissimis & visum pane fugientibus & media costula in latera excurrentibus; odor idem aromaticus, sapor amarus & acerbis. *Flores* forma & magnitudine Rosæ sylvestribus seu Eglentinis perfimiles, calyci quadripartito, exiguo, denso, viridi in hærent, quatuor candidis, rotundis, ac teneris foliis constantes, tenuium ac albicantium filamentorum, flavescenibus epibasis rotatorum congerie mediam floris cavitatem & umbilicum occupante; odor suavis, rosaceus ac violaceus, sapor amarus. *Fructus* globosi, quatuor angulis eminentibus fulcati, in vertice acuminati, cortice primum crasso ac molli, dein rufo ac duro, castaneorum cortici perfimili, obducti; intus autem tres quatuorve continenter nuclei, tum formâ & magnitudine, tum substantia & sapore Castaneorum æmuli. Fructus vero teneriores circa basin tenax & glutinosum exundant gummi, cuius odor acris est & aromaticus.

Locus. Arbor hæc ubique in Malabar, præcipue in Provincia *Mangatti*, ob florum jucunditatem studiose colitur, quos Julio & Augusto mensibus fert. A sexto latissimis anno quotannis maturos fructus exhibet, atque non raro terna secula frugifera manet.

Vires. Radix cum assumptis, tum sub pulveris forma vulneri adhibetur, serpentum moribus medetur. Ex foliis in lacte dulci coctis, & addito oleo Palmæ contusis cataplasmâ conficitur, quod vertici impositum viscidos & pituitosos in cerebro collectos humores incidit, attenuat, & per nares expurgat: possum vero foliorum decoctum potum phlegmatica incidendo, attenuando ac expellendo tussim curat. Fructus recentes cum melle cocti alvum emolliunt & laxant, siccati autem astringunt; ex iisque oleum exprimitur, quod artubus illuc quoscunque illorum dolores jucundè tollit.

CAP. XI.

Styrax arbor Ger. J. B. Styr. arbor vulgaris Park. Styrax folio Mali coronæ C. B. The Storax Tree.

Caf. J. B.

Caudice est Malo cotoneo simili, candidiori cortice *Casalp.* Folio etiam est Mali Cydoniæ, minore, subrotundo, vel in obtusum mucronem desinente, subtus lana lanugine pubescente, superius glabro & viridi. *Flores* fert in novellis furculis Arantii, candidos, plures & simul junctos, pluribus foliis constantes, odoratos: *Fructum* magnitudine Avellana æqualem, incanum, callo fulco, amaricantem, qui in duas, tres, quatuorve carinas dehiscens exhibet lignosum officulum, buxi coloris, nucleum claudens aliquando unicum, quatuor lineis fulcatum, aliquando geminum angulosum, interdum & tertium: *Hoc accidentarium esse puto. Nam naturâ unicum officulum unicum tantum nucleum includit.* Medullâ interna insuavis.

Locus. In Agro Romano & circa Tusculum in sepibus & sylvis copiose oritur; ubi & eam ante nos *Casalpini* observavit.

Cordus fructum ut reperitur cum styrace exactius describit his verbis, Nux Styracina globosa figura fructus est, mediocris Avellana magnitudine, duplici cortice nucleoque constans: Exterior cortex carnosâ substantiâ, & in viridi callo colore, supremum Amygdalæ putamen refert, in maturitate tribus rimis in tres partes dehiscit, alterum lignosum, durum, flavum aut subrufum corticem ostendens, quo continetur nucleus pinguis, oleosus, gustu acris, odoratus, & resinosa Styracis qualitatibus respondens, sed multo acrior & fauces scarificans. Quæ descriptio adamussim congruit Styracis fructui à nobis circa Tusculum collecto.

Styrax resina duplicis generis in officinis prostat, sicca & liquidus.

Siccus, Officinis Storax Calamita à Cannarum calamis sic dicta, in quibus olim, (aut quæ Gale-no) è Pamphylia apportabatur, est arboris descriptæ gummeæ resinolusque succus contereptus, aridus, odoris suavisissimi.

Non sine causa in calamorurn internodiis oclusus advehebat Styrax, siquidem Parkinsonus noster observatione & experientia præcipue Styracis gummi sincerum, arte & prælo folio à se deputatum & fluidum effectum, non solum commiffuras & articulationes dolorum verum lignum etiam ipsum ætivo tempore penetrare, & effluere affirmat, adeo ut vitreo vase probe obturato illud reservare necesse habuit. Cannarum autem internodia nullas habent rimas, nullas commiffuras, ideoque ad gummi tam odoratum & subtile continendum commodiora sunt.

N. Styracis arbor in Italia lachrymam paucam fert, ut alia multa quæ in subrida regione multo succo abundant.

Cæterum

Lib. XXX. De Arboribus fructu per maturitatem sicco.

Cæterum cum Styracis simpliciter mentio fit, ea vox de Calamita accipienda est. Vini habet, teste *Vires.* Dioscoride, calefacienti, exiccanti, emollienti, concoquendi. Facit ad tussis, destillationes, gravedines & rucedines. Convenit etiam ad uteri præcliones & durities: Et mentes potius & apoplexiam ducit. Alvum quoque leniter molliet, si modicum ex ipso cum refina Terebinthina devoretur. Misceatur etiam utiliter malignis discituentibus & acopis. Uritur autem & afflatur & torretur, & filigo ex ipso fit velut ex Thure. Quod vero ex ipso præparatur in Syria Styracinum unguentum calefacit & emollit fortiter, capitis tamen dolorem inducit, & gravitatem ac soporem efficit.

Invenio, inquit Plinius, potu modico [Styracis] tristitiam animi resolvit, largiore contrahi. Magni usus est in odoramentis & suffumigiis.

Præstatur Styrax pinguis, lentus, fragmentis albicantibus rufescens, vel flavo colore perfoverant, qui dum molitur mellum liquorem reddit: improbatior furfurulosus, niger, ac inodorus. *Sched.*

Storax rubra Officinarum, C. Bauhino cortex est arboris, quem Thus Judæorum & Thymiamia vocant, quo Judæi in suffumigiis frequenter utuntur: an *Nāmapay* seu *Nāzēpay* Dioscoridi l. i. c. 22. quod ex India deferitur corticosum, Mori libro simile, quod jucundi odoris gratia sufficit.

Styrax liquidus est liquor pinguis, instar Balsami crassius, graveolens. *Sched.* J. Bauhino melleæ & tenacis substantiæ est, coloris fulci, aut ex fusco rubentis, aut ex cinereo fulci, odore valido, atque ob vehementiam fere ingrato, in quo tamen videtur apparere remissus ille Styracis calamitæ odor, multo tamen magis si lingua admoveatur conspicuus, dum in nares inde paucæ quantitate anathymias ascendit, sapore autem acrisculo.

De Styrace liquida magna inter Autores dissensio est; Aliis, viz. nihil aliud est quam Staete, i.e. Myrrha colamen. Quod falsum esse inde constat, quod Myrrha lachrymâ ob substantiæ similitudinem in quovis aquoso liquore dissolvatur, Styrax autem liquidus minime, sed in oleo & pingui, ut alia refina. Aliis, ut Cordo, factitium quid ex Styrace Calamita in vino ac oleo soluta, admixta resina Laricæ excocta, quæ decocto ubi refluxit, Styrax liquidus ad fundum facere dicitur, ad superficiem mittens oleosam substantiam liquidiorem; alii expressu idem moluntur. Serapioni Styrax liquidus est oleum ex nucleis arboris Storaciflua expressum; à cortex fructus ex quo oleum expressum est, Styrax sicca dicitur, Aricenna Styrax humidus fit per decoctionem corticis, æstque colore nigro.

Fæx remanens eidem Styraci sicca dicitur, l. 6. c. 22.

Facultates Styracis liquidi idem sunt quas Dioscorides oleo Styracino attribuit, de quo supra.

Styrax liquida C. B. Styrax Aceris folio.

C. B.

Ex radice rotunda, nigricante, rugosa, striato, & quasi articulo cortice tecto, folia terna etiam quina, oblongis, tenuibus, nigricantibus pediculis donata ex uno veluti tuberculo prodeunt, quæ Virginea sunt, foliorum Aceris vel Platani instar, in lacinias ternas, etiam quinas divisa, nervosa, per circumferentiam crenata, & mucronato cuspidæ.

Ab Honorio Belli habuit C. B.

In horto instructissimo Reverendissimi Episcopi Londinensis D. H. Compton, culta est hæc planta ab honestissimo viro & ingeniosissimo Hortulano D. Georgio London; transmissa fuit & Virginiâ à D. J. Banister. Q. an sit Acer odoratum Virginiarum *Herman?* Fructum hujus Styracis Virginiæ, conglobatæ & echinata figuræ esse, qualem in pilulis Platani & Sparganii videmus, mihi affirmavit D. *Tamcredus Robinson*, qui cum observavit in celeberrimo Museo Clarissimi D. W. C. Medii Templi; ideoque querit an sit Platano occidentali affinis, vel lanuginem seu pappum ferat?

CAP. XII.

Staphyloledron J. B. Nux vescaria Ger. Park. Pistacia sylvestris C. B. The Bladder Nut Tree.

Densè fruticat Staphyloledron, nonnunquam in arborem adolescens, cortice virente aut rufio, materie virenti, medullâ amplâ, albâ, molli. Folia Sambucinis proxima, vel Fraxinæ, acuminata, argutè crenata, quina aut septena ad costam annexa, impari alani claudente. *Flores* longo & pendulo pediculo intervallis verticillatim oriuntur, ita ut minus intentu racemulum mentiantur, odore Sambuci, quinis foliis radiatim expansis, albis, mucrone interdum foris nonnihil rubente, totidemque candidis, item surrectis, coeuntibus leviter mucronibus, ut concavam uircoli figuram exprimere possent videntur, quæ intercedunt totidem stamina alba, apicibus luteis donata, medium occupante stylo albo, bifido. Superveniunt vesicæ magnæ, virentes, in duos loculos ex serotum disperitæ, in quibus duæ nucleæ coherentes, putamine fragili & tenui [roctis] Parkinsonius lento, duro & frangi contumaci] colore flavo aut subrufo, in quibus nuclei corio virefcenti obtekti, sapore nonnihil nauscoso. Ex nucleis calvaria commodè exprimi possunt sculpura levi.

In Anglia sponte nasci hanc arborem pro certo affirmare non audeamus, quamvis vidimus circa Pontem-fractum Eboracensis provinciæ oppidum in sepibus; & in Cantio circa Alfordham oppidum spontaneum inveniri apud Parkinsonum legimus. At in Helvetia variis locis nasci idoneos autores habemus. Provenit etiam in Italia & Germania. Videtur (inquit J. Bauhinus) udis & humidis gaudere locis.

Floret Maio, nucleos maturat Autumno, mensè Septembri, J. B.

Tempus.

Scaliger

Terra minime glebosa aut irrigua ut Cannā faccharifera gaudet, sed sicca potius, siccitate & montosa, atque in tuberculos, quasi à talpis, egesta. Adeo humiditatis omnis inimica est, ut affluis dumtaxat mensibus terræ committi velit, idque locis apricis ac minime umbrifolis. Cum autem adeo acclivae ac arenosum solum requiratur, maluit incolae densissima demoliri nemora, demolita exure, eisque arvis & fegetibus (*Gbeas* Lusitanis) destinare. Extra terram duobus vel tribus fureculis germinant, qui ubi octavo, decimo atque duodecimo mense liquefcere incipiunt pro semine sunt. Hoc frugum nostratum discrimine, quod Mandihoa nihil de fructu decedat ad sui propagationem, nostris decedat, quibus ipsi fructus sementem faciunt. Per radicem nulla potest fieri transplantatio; nam ea extracta è terra, & tacta statim moritur.

Tres hujus plantæ trunci, frondibus spoliati, figurâ propemodum pyramidalis, haud profunde fissul terræ grumis, trium circiter pedum inter se distantia insunt, prominentelque ad palmæ altitudinem superius se invicem amplectuntur. Qui foliis licet denudati, novis tamen illico velutit, nec quicquam radix inde detrimenti patitur, modò caulis integer & illasus maneat.

Dignitate & mole excellit *Mandihoa*, si anni terræque temperies sicca fuerit. Tum enim quælibet radix sesquipedem, vel duos, interdum etiam tres pedes longa evadit, crassitiem habens brachii vel etiam cruris humani quando fatis adoleverit.

Ratio habenda, ut ager à zizanitis, quæ valde suppullant, ter quaterve repurgatur, donec plantæ adoleverint, ad octo nimirum vel decem mensium spatium. Maturitatem affecit radices, quod annuo circiter à plantatione fieri solet spatio, ad tertium vii sub terra durant: alteri tamen plerumque, anno pars illarum putrescit & corrumpitur: ideo ad summum linquuntur annuo spatio, & de novo per tales plantantur. Ingruente nimie humiditatis necessitate excindendi statim postulat lex mensibus ante justæ maturitatis tempus.

Mandiha quæ vocatur *Mandiubumana*, omnium citissime crescit & maturefcit, atque optima indel conficitur farina. Hæc planta maxime gaudet solo arenoso, & magis amplexum quam reliquæ. Primaria omnium, inque quotidiano usui & lucro productur promissæ in quavis terra, vocaturque, *Mandiubparati*.

È terra evulse radices vix per triduum durant, etiam si fideliter horreis recondantur. Mundata & à cortice, quem tenuissimum habent, liberata, mole trufatili, à duobus hominibus circumacta admoventur, ferricæ cuspidē conteruntur, & confuturum radicem farinam excipit alveus. Rursus deinceps torculari vel prelo subijciunt, quæ magna vi humor ille superfluous & noxius exprimitur; sicca atque abique ultra humiditate maneat. Mox cribro *Urubea* dicto percolatur. Exinde plane-facto fætili aut aëno injicitur, in quo subfistit igne circumagitur tantisper donec coarctat. Semineola verò & adhuc mollis esculenta est, & vocatur *Farinha relada*, quod est, Farina cocta non exsiccata. Reliquum quod superest, & reservare volunt, supra majorem vel minorem ignem pro arbitrio miscent, atque exacte ficeant. Farina enim hæc quod plus exsiccata & excocta cò durabilior est. Optime tamen siccata & fideliter ab aere defensa, ultra annum vix servari potest; nam si vel levissima ulgo eum infecerit corrumpitur, unde non parvam militum stragem in castris excitationi vidi. Quapropter nostri Barbaros imitati eam in bolos, quos vocant *Bejue*, passillos & liba coagunt, superque craticulas modico igne induratum in penu aliquando recondunt.

Ex hoc fructu expresso manat liquor *Manipuera* barbaris dictus, qui vasi infusus post duas hōis fundo adherescit: ex quo alia fit farina, melior priori, ac majori affluentia floris, quam cremorem de *Tipioca* vocant. Ex aqua farinæ in fundo subfidente bolos quoque consiciunt *Tipicero* dictos, optimi saporis. Tum Gummi quoddam seu potius Amylum ex ea fit, atque eidem ului infervit. Hic liquor *Manipuera*, quod dulcis sit saporis ab Animalibus avidissime haustus vi quadam venenata ea statim extinguit: ex radice tamen non expressis (quod mirum) cetera animantia excepto homine nutrit. Præterea radice à sole exsiccata alia fit farina & pollen albicans, imo & panis filiginis & bifocutus, qualis è tritico (cui & similissimus est) pñsitur. Hoc alimentum integrum & non comminutum pro jumentis & pecoribus, quibus in pabulum cedit, reservatur.

A veribus & integris formicarum cohoribus hæc planta miserè solet infestari, magno agricolarum incommodo: non solum folia atque caulem, sed ipsam quoque radicem depopulantur trarum greges & animalia domestica. Ipsi Brasilienses, & Ethiopes & nostratum non pauci hujus plantæ folia amant adeo, ut confusa, cocta & proba condita pro cibis & Lactucis apponant; quæ in massam ef-formata *Manicoba* nuncupant Brasilienses.

Porro radix hæc quatuor aut quinque dierum spatio in aqua macerata & emollita *Mandiupia* dicitur, quæ affata maxime ab agrestibus Indorum & barbarorum multitudine expetitur & manducatur. E sedimento hujus consistentiæ Farina mollis notæque melloris conficitur, quam Brasilienses *Vipela*, Lusitani *Farinha fresca* cognominant.

Est *Mandihoa* confusa, butyro & faccharo insignes fiunt boli vel paste ad edendum optimæ.

Pulis denique genus paratur ex *Mandihoa*, quod nomen accepit *Mingau peinga*.

Mandihoa illa mollis, illis *Puba*, igni impolita exsiccatam, exsiccata appellatur *Carimã*. Ex hac Afri panem optimæ notæ consiciunt, quem *Mufam*, vel *Angu*, interdum *Esponde* appellant. Quamvis autem præstantissimum pulvis genus conuenit, quod vocant *Mingau de Carimã*, cui aromatum loco momentum Piperis Brasiliensis, & Floris *Nambis* admiscunt, quod optimi cūm fit saporis, lin-tarique conducit, frequens in prandis esse solet, nec fuaiviter se vivere existimant, nisi hoc alimentum utantur. Sanis æque atque agris ejusmodi pulvis, emulsiones, atque adeo pilulas saluberrimas inde confectas exhibent. *Tipioca* liquidum & *Carima* pota, vel Syrupi specie cum aqua florum *Auriacorum* & paxillulo Sacchari exhibita antidoti loco plerumque est. *Tipioca*, si mulci lotione desiccata atque exsiccata probè ab omni humiditate reservetur, tabidis & dysentericis esse aere propinqua medetur. Febrebricantes, animo deficientes, veneno infectos restituit. Præter hæc violento exercitio fractis vires recuperat, sudoresque immoedicos compescit Pilula illius simplex. Quancumque hæ-morrhagias, imprimis ex vulnere inflatis tum intus assumpta, tum emplastri modo applicata cohibet.

Ex

Ex *Macaxera* optimum fit vinum, siccum lactis sapore referens. Mandihoa rasâ vulneribus & ulceribus antiquis impolita ea mundificat atque asseperat.

Manipuera cocta crassescit pulvis in modum, alimentoque convenienti existit. Quod si *Oryzam* & faccharum cum aqua destillata ex floribus Aurantiorum superinfundas conservæ gratissima formam induet, mutatoque nomine *Marmelada* de Mandihoa appellatur.

Postremo illa species *Macaxera*, præterquam quod vim farinæ prædictæ suppleat, igne etiam affata abique ultra præparatione comeditur, ac *Macopera* appellatur.

A cæteris radicibus abstinentium est, quod præsens fit venenum. Dantur enim quidam, quas citius combufleris quàm ut virus sumi deponant, & ad edendum idoneæ reddantur. Quin ipsi indigenæ olim minus exercitati in separatione alimentorum & venenosi, aliquoties mortem oppetierunt, nunc eruditiores facti, non solum illis præcipuo exilix vix sustentaculo, sed omnibus Europæis in America degentibus: idque panis triticeo prætere non venturum licet minoris habeatur nutrimentum.

Ethiopes & Brasilienses inter edendum pugnos farinæ plenos in os insinuant, ut manû quoque ab ore longius remota vix tamen mica pereat. Raro aut parùm inter prændendum potu utitur, quod farina aquam nimis imbibat & stomachum inflat. Cum aratum ejusque usus hic ignoretur, & improbi ac multijugis laboris tædia declinant, facilem hanc & minis arumtulos agriculturam, tam vite ac rei familiaris tuende, quam æri corrodendo egregiè adhuc amplectuntur. Quippe unus dumtaxat mancipii industria & labore centum tuberculos [monticulos] aliquando unus diei decursa absolvunt. Hujus autem farinæ una, quæ viginti cantharos nostrates continet, aut sesqui *Alkora*, h. e. modius unus aut sesqui homini robusto & laborioso in mensem integrum plerumque sufficit. Quæ modium fæc, aut septem, aut ad summum octo solidis comparaveris. *Rechebortus* unus terra jugum hæc radice plantarum pluribus personis assidue sufficere scribit quàm tria optimo frumento *sata*. Hæc sunt quæ usui & sedula in hanc radicem inquisitione à rusticis & experientia propria resciscere potuit Gulielmus Piso.

Cum autem ulsi hujus farinæ tam late pateat, ut non pauciores eâ mortales vescantur quàm frumento ipso, vestissimi nempe orbis Americani plerique incolæ, integram ejus historiam hæc transcribere non piguit; præsertim cum aliorum minus accuratas historias & descriptiones conferendi & examinandi labore & studio non levet.

Alterius adhuc *Mandihoa* sylvestris meminit, ejusque iconem exhibet Piso, quam rusticum arborescentem vocat, cæterum sativæ similissimam, si caulem & folia consideres, verum dignitate longè infensorem.

Notandum autem quod omnium qui de Mandihoa scripserunt consensu succus è radice expressus omnibus animalibus venenum est præsentaneum; postquam tamen 24 horas steterit qualitatem suam malignam & perniciosam amittit.

C A P. XVI.

I. *Guaiaicum* Ger. *Guaiaicum* sive *Lignum sanctum* Park. *Guaiaicum magna matrice* C. B. *Fru-ctus Guaiaici putatus* & *folia* J. B.

Hanc arborem plenè & accuratè descripsit Jo. Terrentius Lynceus, notis in *Res Medic. N. Hispan. Fr. Hernandez*; atque idcirco ejus descriptionem mutuiabimur.

Guaiaicum est arbor juglandis vel Ilcis magnitudine, cujus cortex colore extrinsecus cinereo, Betule similis permixtis tamen multis maculis viridibus, intrinsecus verò subrubris, non admodum densis, sed immoedice duris, crassitudinis nempe semidigitalis; si ligno recentè cæso adeo firmiter hæret ut vix ferro separari queat, progressu vero temporis facile sequeuntur.

Lignum in extremis colore qui in Buxo interne nigrescente conspiciunt, & medullulium ejus est maximum, totumque adeo lignum splendida quadam donatum duritie.

Pinguetudo ejus refinacum quid spirat, utitur, odore non insuavi, & ab accenso gummi pro-fluit, quod praxidum est ubi refrigerit.

Pondus ejus quale nulli præterea ligno; nulla ejus quantumvis minima pars in aqua fluitat, sed mergitur continuo & subdit, unde lignum est fortissimum, quod duritie omne robur superat, & idcirco quam minime hiat, neq. facile videas quod rimas traxerit.

Sapor non ingratus, amarus statim, cum acrimonia mixt palatum ac fauces compungens, qui se-mel cognitus nunquam errare sine emptorem in cognoscendo.

Decoctum ejus æstate ultra tertium diem non perdurat. *Folium* crassum, parvum, durum, viride, multis venis distinctum, quidam Arbuto comparant, alii Buxo; in ramo situm habet ex opposito alterius, ut in Siliqua vel Lentisco videre est; quætera vel senu ad medium nervum adnexa.

Floris multæ, quasi umbellam vel corymbum constituentes, pediculis viridibus insistent pallidè lutei hexapetali, multis è medio flaminibus prodeuntibus; in quorum medio rudimentum fructus Bursam pastoris effigie refert.

Fructus à quibusdam Castaneis, ab aliis Prunis similis refertur, duobus Lupinis sibi conjunctis, aliquando etiam tribus, ut Clusius refert; vel Aceris fructibus, sed fine alis constat, cordis figuram eleganter referentibus; levissima porro distractione unum ab altero, sicut & Aceris fructus, divi-ditur.

Longitudo est transversi digiti, latitudo paulo minor; color totius corii castaneus aliquantulum corrugatus Pruni instar. In conjunctione cum altero fructu membrana est, densitate, odore, duritie permissilis ei quæ Juglandis semen bifariam dividit. Corium externum corrugatum mollius est, internum verò nucis interno putaminum duritie & colore respondet.

Nucleus intus consensilis colore & variis venarum ductibus Nuci myristice vel Buxi radici admo-dum similis. Hunc si diu in ore volvas pulpam quandam abradis quæ acrimonia manifestam

D d d d d

lingue

linguæ imprimi, & nucleus in recenti fructu manet coloris castanei, in aliis verò omnino niger.

Nucleum si secundum longitudinem findas, duriciem Dactylorum offendes, totumq; osseum, flavum in recente, cinereum in obsoleto. Albe autem lineæ transversim paralleles totum pertransiunt, ut admodum eleganter Lyncurium five Belemnitem radiis & splendore referat.

In medio ejus concavitas est longa à summo ad imum pertingens, sed sine ulla ferè latitudine, qualis in Euonymo etiam conspicitur, ubi seminis duo ovalia sed plana, viridia quasi foliola seposita in summo unilutur, còque extrorsum versus componunt, ad modum planè Euonymi, nisi quod cor in Euonymo versus pediculum fit constitutum.

Crescit hæc arbor in Hispaniola, Jamaica, & in Continentis regione *Nagrande* dicta tantà copiâ ut numero superent Pinus Hispaniæ.

Locus.

2. *Guaiaicum propæmodum sine matrice C. B. Lignum Sanctum Terrentio & aliis. Guaiaci genus alterum, quod Lignum Sanctum, illo præstantius, & ex insula S. Joannis de portu dicitur assertur, quo maxime utuntur. Monard.*

Arbor est admodum similis Guaiaco, sed minor, magnitudine Populi, stipitibus magis spinosis: cortex magis quam Guaiaci pustulosus, cætera similis, cinereus maculis, conspersus, intrinsecus verò obscurè rubet, & in recenti ligno etiam facile separatur.

Lignum à Guaiaco differt medullitulo, quod in hoc est parvum & in ramis nullum. Ipsius ligni color magis albacit, & ad luteum quandam colorem vergit; medullitulum porò nigrum ad viride inclinat evidenter, imò cyaneum est in viridi.

Tractanti nullus odor occurrit, amulatur tamen Guaiaci odorem, ut in decocto & oleo ejus destillato patet, qui tamen in integro non percipitur, adeò terreis partibus permixta est, ut ne ab inflammato quidem nisi parum admodum destilat, cum tamen per destillationem plus det quam à Guaiaco extrahatur.

Pondus Guaiaco idem est, æquè enim citò in aqua subfidit. Sapor amarus, sed acrimonia longè major & evidenter, adeò ut amaritudo ab hac oppressa non statim percipitur, ideoque Piperis instar fauces pungit, mordicat, & pulvis ejus naribus instatus intertamenta citè, idè longè ab incolis ob vires Guaiaci præfertur tum in curanda Lue Venerea, tum in multis aliis morbis, quamvis immoderato usu nimium calefaciat. Decoctum ejus & amarus est & magis odorum quam Guaiaci, & intensius flavet.

Folia exigua, Rutaceis paulò majora, Lentilici modo bina ex adverso posita & ità ordinata sunt, ut nullum fit impar in extremo.

Flos Vincae pervincæ admodum similis est colore & figura, sed sine aliqua longitudine, ejusq; foliola quasi duplicata sibi superposita apparent.

Nascitur copiosè in insula S. Joannis de portu ricco. J. Terrentius arbores hæcæ specie differre concludit, licet genere proximo conveniant.

Notat C. Bauhinus hoc genus in plura alia genera dividi, eò quòd non unum colorem habeat; quoddam enim nigricat, quoddam etiam spadiceo colore flavescit, quoddam præterea omnes istos colores discretos habet. Quare Manardus & ex eo Matthiolus tria genera notantur, quæ hæc colore, magnitudine & pondere inter se discrepant, unius tamen esse arboris, contra quam Fallopius credidit. Matthiolus statuit; & causam refert in ligni maturitatem, quo enim maturius eò nigrius, & quanto minus adoleverit tanto magis albicare alicet. Probatum maxime quòd rufum, spadiceum, flavum, lividumque colores simul mixtos habet.

In lue Venerea curanda nullum est medicamentum decocto Guaiaci præstantius aut certius. Nam si ut decet procedat curatio, suoque tempore decoctum illud propinetur, certissimum est huic morbo sanitatem perfectam adferri; nec recidivam pati qui simili lue laborabat, modò in idem ævum se non provolvat denuo.

Convenit item hydropicis, asthmaticis, epilepticis, morbis vesicæ & renum, doloribus juncturarum, omnibus morbis ab humoribus frigidis & flatibus procedentibus & diuturnis, quibus inutilia fuerunt ordinaria medicamenta, præsertim si morbum Gallicum subsequantur. *Monard.*

Usum decocti in curanda L. V. Hispani ab Indis edocti sunt. Magnis doloribus morbi Gallici (quem decocti in curanda L. V. Hispani ab Indis edocti sunt. Magnis doloribus morbi Gallici) quæ ab Indis muliere contraxerat) Hispanus quidam torquebatur: ejus famulus Indus, in illa (quem ab Indis muliere contraxerat) Hispanus quidam torquebatur: ejus famulus Indus, in illa provincia medicum agens, aquam Guaiaci propinavit, quâ non solum magnis illis cruciatibus liberavit, sed pristinae sanitati eum restituit. Hujus exemplo plurimi alii Hispani simili morbo infecti curati sunt. Unde brevi per totam Hispaniam & univerfam orbem ejusmodi cura divulgata est.

Morbis iste Indis Occidentali familiarissimus & endemicus in hunc modum in Europam propagatus fuit.

Anno 1493. eo bello quòd Neapoli gestum est à Rege Hispaniæ adversus Regem Gallie cognomento magno capite *Christoph. Columbus*, ex prima illa professione, quam Novi Orbis inquirendi causâ susceperat, rediit, & detestis S. Dominici alitque insulis, inde Neapolin (ubi tum Rex Catholicus erat pax cum Gallo facta) viros & mulieres deduxit. Commeantibus ulero citroque exercitiis, Hispani primum cum Indicis mulieribus, & Indi cum Hispanicis consuetudinem habuerunt: deinde in Italos & Germanos serpsit hoc malum; postremò etiam ad Gallos & sic per univerfum orbem.

Initio vicia fortius est nomina, Hispani putantes se à Gallis contagium hausisse Gallicum morbum nuncuparunt; Galli existimantes se Neapoli eum consecutos Neapolitanum vocarunt; Germani ab Hispanorum contubernio hanc scabiem se scabiem Hispanicam appellarunt. Alii rectissimo nomine Serpiginem Indicam eum vocarunt, inde enim prima hujus mali origo. Frustra etiam de causâ & origine hujus morbi à medicis tunc temporis discipatum est.

Decoctum parandi modum & methodum eo utendi ad morbi hujus curationem non pigebit à Monardis historia huc transcribere.

Ligni

Ligni minutim conciti aut ejus scobis 3 xij. corticis ejusdem Ligni contusi 3 ij. in sex aqua sextariis macerantur sictili novo, aliquantulum capaciore, 24 horarum spatio: sictili bene obsurato lento & luculento igne coquantur ad quatuor aquæ sextariorum consumptionem. Cocta aqua refrigeratur, colatur, & sictili novo asservatur. Statim supra idem lignum quod decoctum fuerat incipiantur denuo octo alii aquæ sextarii, coquanturque ad duorum consumptionem: colatur hæc aqua, & seorsim asservetur. Sumitur autem hoc modo.

Infirmis purgato corpore ex medici consilio cubiculum deligit apicium, quo neque aer, neque frigus penetrare potest. Lectum ingressus cubiculo aquæ prioris calidæ 3 x. sumat, & egregie operari ut sudare possit duarum horarum spatio: deinde sudore absterlo linteamina nutes, & insulatum calefactum induat: quatuor deinde post horis uva passæ illi dabuntur & Amygdalæ, panisq; biscoctus, neque affluerent, neque parceret, & de aqua secunda bibet quantum satis erit, etiam interdu. Octo horis postquam comederit ex priore aqua calente denuo uncias decem hauriat, sudabit item duabus horis & à sudore uti superius mundabitur. Unâ post sudorem horâ de istis passis, Amygdalis & pane biscocto cœnabit, & ex aqua secunda bibet. Servabitur hic ordo quindecim diebus prioribus nisi vires nimium collabantur, quia eo casu etiam præter supradicta pullus gallinaceus afflus concedetur. In minus robustis, qui extremam illam victis rationem ferre nequeunt novem dies sufficient, quibus elapsi pullus exiguis afflus similiter concedetur. Si verò ager adeò tenui est valetudine, ut prædictam istam victis rationem nullo modo ferre possit, ab initio pullus gallinaceus exiguis illi dabitur, cibi quantitate sensim augendo. Elapsi 15 diebus, 16ta purgabitur 3 x. pulpæ Castiæ fistule per cribrum transmissæ, aut alio simili medicamento, & eo die tenuiorem aquam five secunde decoctionis bibet: 17. die ad priorem ordinem redibit, sumetque manè & vespere aquam prioris decoctionis, sudabit, eademque victis ratione utetur, nisi quòd pulli loco dimidiam gallinam edere poterit, & sub finem dietæ aliquanto plus; eamque victis rationem ad vigesimum ulque diem producat, quo tempore per cubiculum vestitus & bene amictus ambulare poterit. Quibus elapsi denuo purgabitur, & per alios 40 dies aquam bibet, selectissimam victis rationem observando in rebus non naturalibus, mulieribus abstinentendo & vino, cujus loco simplicem ejusdem ligni aquam, aut si eam fastidiat aquam in qua Anisum & Foeniculum decocta sunt bibet, eritque cœna sobria & sine carnisbus. Hæc, inquit, methodus Luem cujuscumque sit generis radicibus extirpat. Alii aliter sentiunt, neque hanc pestem abique opæ Hydragryi extirpari posse affirmant, si penitus radices egerit.

Cæterum de preparatione Decocti Guaiaci ejusque utendi ratione in curanda Lue Venerea consulantur Fernelius alique medici.

C. Bauhinus Guaiacum cujus ramulorum cum floribus & fructibus pingit Clusius notis ad Monardem à duobus prædictis distinctum facit, & titulo Guaiaci foliis Lentilici proponit: quàm rectè ipse viderit.

Palme sanctæ similis arbor J. B. Guaiaco occiduo similis arbor Park.

Hujus furculi quos habuit Lobelius rami erant arboris grandioris, recti, cortice arboris Jude, folio Citri, carnoso, nudo, Lauro latiore, breviorè, nervoso, horum in summis hærent folliculi pallidi, coriacei, circinate rotunditatis, admodum compressi, nummo Coronæ Gallicæ parces; quorum medio insunt femina Lentis effigie & colore, compressiora, gustu amaricante.

Hanc C. Bauhinus Guaiaci sui secundi seu Guaiaci propæmodum sine matrice synonymam facit. Q. an rectè.

Palum sanctum Indis Occiduis Ad. Lob. Park. Guaiacum Orientale C. B.

Species est hæc à Guaiaco diversa, quamvis similis, nempe non vasta ut Fraxinus, sed minor & ei concolor cortice: folia cujusmodi Plantago, fed crassiora, minora, pinguiora, breviora: fructus Juglandis magnitudine, alvo subducentæ idoneus.

CAP. XVII.

Andira vulgò Angelym Pisonis Marcegrav. Arbor nucifera Brasiliensis, fructu ovi figura & magnitudine.

Pfo.

DUæ species sub nomine *Angelym* in nemoribus conspiciuntur. Utraque externa facie inter se similes, sed interna qualitate multum differentes, quæ facile utique dignoscuntur, quòd alterius cortex, lignum, & fructus amarissimi sint, instar Aloes; altera major nullius manifesti fit saporis, ex cujus fructibus ferè pingueunt. Utraque ligno est duro, & ad adæ fabricandas apto, utraque cortice cinereo, foliis Lauri similibus, fed minoribus, oculis lue gemmis nigricantibus, & quibus plurimi flores fragantes, copulati, purpureo & cœruleo colore insignes, prorumpunt. Fructum profert ovi figurâ & magnitudine [figurâ Juglandis, ovi gallinacæ magnitudine Marcegr.] primò saturatè viridem, sed mox nigrescentem, qui uno latere quasi saturam monstrat.

Fracto duro pitamine nucleus apparet ex albo flavescens, amaricantis & ingrati saporis cum ad *Vires*. strictione quadam, cujus pulvis ventris lumbrosos expugnat, eâ tamen cautione, ut infra scirpuli pondus exhibeatur, nè medicamentum in venenum abeat.

1. *Agnus folio non serrato* J.B. *Vitex foliis angustioribus, Cannabis modo dispositis* C.B. *Vitex sive Agnus castus folio angusto* Park. *Vitex sive Agnus castus* Ger. *The Chaï tree*.

J. B.

Arbustula est frequentibus ramis brachiata, quos cortex cinerei coloris tegit. Folia adverso ortu uncialibus & sextantibus pediculis hærent, digitata, Lupini modo; in quinque ferè laciniis seu fo-
uncialibus subdivisa, coloris subtus cinerei, superius fulci propemodum, por margines undique, sibi similia. *Spicæ* fert Lavendulæ, non singulares quidem ut illa, sed ex singulis nodis conjugatæ, siliis purpurascens, quibus *grana* succedunt numerosa, Coriandrinis & rotundicæ & magni-
sterum purpurea, nec crispa tamen, nec striata, saporis acris. Notandum grana inficere flores calyce dente ferè paria, nec crispa tamen, nec striata, saporis acris. Notandum grana inficere flores calyce
residuo exire.

Locus &
Tempus.
Vires.

In Sicilia & regno Neapolitano frequentem observavimus. Palustribus locis gaudere Dioscoridi
annotatur. Floret Augusto.

Viticem ad impetus Venereos reprimendos & castitatem tuendam utilem esse jam dictum: unde
in abundantia feminis, & contra nocturnas Veneris per somnum imaginationes, & feminis incontinen-
tiam sanitati hominis non parum confert.

Fructus epotus demoris à serpente, sed & lienosis ac hydropicis opitulatur; lactis abundantiam
facit, urinam & menses ciet. Caput tentat vini modo, [soporémque infert.] nam & odor & sa-
por similis. *Plin.* Quod caput tentet omnes affirmant, & de ratione ejus reddenda Galenus folliculis
por similibus. Folia tum suffuta venenata fugant, & contra venenatorum morsus adhi-
bit. Folia tum suffuta venenata fugant, & contra venenatorum morsus adhi-
bit. Testium durities cum butyro vitiumque foliis emolliunt. Rimas sedis semen cum
aqua illitum mitigat; aliisque multa præstat, quæ vide apud Plinium & Dioscoridem.

2. *Vitex latiore folio* C.B. Park. *Agnus folio serrato* J.B.

Folio breviori & molliore, ut & latiore ac serrato à præcedente differt.

Verum (inquit J. Bauhinus) expendant herbarum diligentes cultores, annon fit forè nature lu-
fus, temporis, ætatis, loco aut culturæ adscribendus. Gelsnerus Vitiem alium arborecentem dicit,
alium minorem.

Varia quinetiam Vitæ floris colore, albo & cæruleo.

C A P. VII.

- Coccygia sive Cotinus putata* J.B. *Cocconile seu Coccygia* C.B. *Coccygia Theophrasti, vel Coti-
nus cotiarius Plinii* Ger. *Coccygia sive Cotinus cotiaria* Park. *Venice Sumach*.

J. B.

* 3. Hist. 16.

Hunc fruticem * Theophrasti *Κοκκινίαν* esse, seu potius, ut Ruellius legit, *Κοκκινίαν*, seu,
ut Plinius, *Κοκκινίαν*, consentiunt Botanici: Cotinum Plinii esse consensum non est adeo
unanimis.

Arbustula est fruticosa, contortis caudicibus, non crassis, ramis crebris, mediocris crassitudinis,
quos rubens rufusque cortex tegit, medullâ multâ farctos, quibus folia pediculis fibrubentibus semun-
cialibus & uncialibus alternatim adnascuntur; ex oblongo rotundata, Pistachiorum foliis paria, gla-
bra, nervosa, odore quodammodo Lentiscino, gustuque adstringente, non injucundo tamen. Sub
æstatis finem rubescunt, elegantissimæque nitore oculos oblectant, id adnotante Clusio. Ramulo-
rum fastigia infinitos propemodum mazandros tenuissimosque rigidos filamentorum latè diffu-
sos sustinent, pilis plumatim obitos, & in his obiter femina compressa, rubentia, Lenticulis aqua-
los sustinent, pilis plumatim obitos, & in his obiter femina compressa, rubentia, Lenticulis aqua-
los sustinent. Materies flava solida, pectinibus rectis, externis orbibus albicanibus, interna parte ulque
ad matricem fungula. Flores scribit Claf. esse ex herbaceo pallecentes: radicem duram, lignosam,
raris fibris donatam, ut in Terebintho.

Locus &
Tempus.

Ufus.

Propè pontem quem transivimus eundo à Gratiapoli ad fontem quem vocant ardentem obser-
vavimus. Copiosè nascitur in Italia Lombardica inter sedes, multique aliis in locis. Vid. J.B.
Floret circa Viennam Austriæ Maio, calidioribus locis maturus fructus: maturefcit Julio & Augusto.

Radicibus utuntur infectores, illique pannum rufo [rosso] colore inficiunt. Foliorum etiam &
ramulorum usus apud coriarios in repurgandis coris. *Ang.* Clusius annotat hoc frutice ad paran-
da coria ut coriarios non minus quam Rheo, cum alibi; tum circa Viennam Austriæ, ibique etiam
Rheo vulgare nomen *Sumach* indidisse.

Vires.

Corticibus decorticatis infectores utuntur, flavo enim colore tingunt. *Caf. Canpar. de Atram.*
Vis illi adstrictiora insignis, exsiccan cohenbique: hinc foliorum decocto sanantur in collutioni-
bus oris & lingule ulcera, faucium & columellæ defluxiones, &c. Siccatum pulvis ventri prius ac-
to rosaccio illito inasper alvi defluxiones quascunque compellit. *Matth.*

C A P. VIII.

1. *Amomum verum* Ger. emac. Park. *racemosum, quod verum credimus Amomum* C.B. *Amomum
nervum, Cardamomi vulgari facie, sive Indici racemus* J.B.

Hujus planta tota à nemine, quod sciam, describitur, sed ejus fructus seu uva duntaxat à
Nic. Maronea M. D. in suo de Amomo commentario his verbis. Est ille parvus racemus,
abique pediculis ex uno farnento enatus, sibi ipsi archè coherens & convolutus in uvæ
modum, confans decem aut duodecim ad summum acinis, seu folliculis fibrosis se mutuo compri-
mentibus, tanquam de communi loco inter se decerantibus, adeo ut sibi invicem parvas cavitates
imprimant. Racemum sustinet lignum teres pollicari longitudine, fibrosum odoratum, acre, foliis con-
sertum exornatum, tum pusillis squamarum serie distributis qua parte folliculorum est expers tum lon-
gioribus foliis sensim singulos folliculos ambiendis, quæ vicem quandam longiusculi illius, quem in
Nuce Avellana conspicimus; ex longioribus foliis tria quidem constant longitudine semuncialis, tria
verò paulò breviora sunt; eadem folia tenuia sunt, fibrosa, acia, odorata: sed quæ privatum folliculos
complectuntur, amula sunt foliorum Mali Punic, sive cacuminibus sæpe contracta, raro integra,
ut vix extra Amomi acinos emineant; quod evenire credendum est, quia multo attritu foliorum
summitates confringuntur in longissimo tinnere. Acinorum crassitudo & figura orbicularis existit
qualis mediocris Uveæ acini. Ornantur folliculi Amomi externis tenuissimis filamentis, seu nervis
quasi lineis per longitudinem ductis, ternis acini præditi sunt parvis fulcis, totidemque interceden-
tibus exiguis eminentiis, quæ triplicem internorum filamentum seriem circumscribunt: singulos folli-
culos replent tres seminum phalanges, tenui membrana ab invicem sejuncta, unaquæque autem phalanx
pluribus constat seminibus angulosis eadem tenui membrana involutis, adeoque, strictim sibi coheren-
tibus, ut trium duntaxat seminum longiculiolorum speciem præbeant.

Racemi totius & ligni color idem spectatur, in aliquo pallidus, in alio candidus, in alio verò ex
pallido ad fibrum vergens, sed in candido folliculo semina insunt plerumque evanida, in fibruso
femina solidiora & perfectiora frequentissime observantur: seminibus angulosis color externus
ex rufo nigricans adest, internus albus. Semina interna eadem solida sunt quidem, sed frangibilia
non fractu contumacia ut Cardamomi femina. Racemo odore inest validus sed *ædè* ingenuus
verò non asciticiis, qui vulgarem Lavendulam quodammodo redolet, suavior tamen; exemptis à
folliculo seminibus major odoris acrimonia inest, minor autem odoris gratia: eadem ratione & ra-
cemus, & nuda femina acri sapore sunt prædita, sed in racemo habebatur acrimonia, in nudis se-
minibus vehementior percipitur, quæ vulgarem capuram quodammodo sapit.

Deinde ostendit Maronea omnes notas, quas tum Dioscorides, tum Plinius Amomo assignant, In-
dico huic racemo conveni, unde nunc dicam à portioribus Botanici pro genuino Antiquorum Amomo
habetur, quavis non desint in contrarium rationes, quibus recensendis & vel confirmandis,
vel refutandis immorari non necessarium ducimus. Hic certe Cardamomi species videtur. Carda-
monum autem & Amomum verum cognata esse vel noninum affinis evincit. Aliorum opinio-
nes, Amomum vel Rosam Hierichonticam, vel Cubebas, vel Piper racemosum, vel Piper Æthiopi-
um, vel Pedem columbinum vel aliud quiddam existimantem, refutatione non indigent.

Ceterum, (inquit Maronea) Amomi uva, cujus notitia injuria temporum perdidit per aliquot se-
cula lauit, denuo in lucem prodit opera Cerchini Martinielli Veronensis Pharmacopœi, qui ex remo-
tissimis Indici regionibus verum & legitimum Amomum ad nos transmissit.

Amomum (autem Dioscoride) vim habet calefaciendi, adstringendi, ficcandi, somnum inducen-
di, dolorem eximendi si fronti imponatur, inflammationes etiam ac melicoides concoquit ac
dificat. A Scorpio ictis cum Ocimo positum prodest. Podagricis auxiliatur, ipsosque lenit:
Oculorum item inflammationes & eas que in viceribus sunt cum Uva passa. Ad menses & in pel-
fis & in infestibus commodum est. Decoctum vero ipsius pontum convenit hepaticis, nephriticis, po-
dagricis. Admiscetur etiam Antidosis & prethiosissimis unguentis.

Amomum Galeno Acoro similem facultatem obtinet, nisi quod Acorum fuscus fit, majore autem
concoquendi facultate Amomum.

Præcipuum autem usus Amomi apud Veteres erat ad unguenta. Quæ constant Amomo, inquit
Plinius, omnia acutiora sunt, maximèque nares ferunt: acerrima per se Amomo. Hinc Regale
unguentum appellatur, quoniam Parthorum regibus ita temperatur, Amomo etiam constat.

2. *Amomum spurium* Ger. Park. *Amomum spurium soliosum* C.B. *Amomum verum quorundam
J.B. Hamama Arabibus* i.e. *Pes columbinus*.

J. B.

Amomi nomine à Valerando Dourez insigni Pharmacopœo accepti aroma quoddam magnitudi-
ne spicatum thechadis Arabica, cujus tamen portiones separate hæ angustiores erant: duas simul
junctas vidi Pedem Columbinum hirsutum exprimentes. Constant autem foliis multis squa-
marum imbricato posito compactis, ex luteo albicanibus, simile aliquid & colore & forma cum Origa-
no habentibus, odoratis, sapore viscoso amaricante & acri.

An hæc fit Garcia Amomum quo se à Nizamoxa rege Decan donatum scribit, quia descriptio-
nem ejus non adiecit, nescimus.

3. *Amomis sive Pseudamomum* J.B. *Amomis Claf.* ad Garz. C.B.

J. B.

Ab eodem Valerando pro Pseudamomo & Amomide mihi exhibitæ sunt fragmenta seu partes
quædam nonnihil Amomo præcedenti similes, inter quas lignæ aliqæ portiones, nigre, in quorum
extremis apparent partes squamosæ, partes quædam in Amomo, minus albicantes, saporis visci-
di, ut nobis quidem videtur.

E e e e e

4. Amomum

SECTIO TERTIA,

Arbores & Frutices Fructu sicco diversorum generum complectens. Ut v.g.

1. **F**RUCTU membranulis extantibus velut alato donatas; cujusmodi sunt Acer & Fraxinus.
 1. *Lanigeras*, seu Floribus & Fructibus spicatis ut *Tamariscus*, seu in pillulis echinatas conglobatis, ut *Platanus*.
 3. *Coniferas*, ut *Myrtus Brabantica*.
 4. *Multifloras*, ut *Syalita* H. M. & Anonymos foliis Ribefii.
 5. *Fructu Petaloide* donatas, ut *Palurus*.
 6. *Fr. Bivalvi* dicco preditas, *Carum Carini*.
 7. *Fr. Tricocco*, ut *Codi-Avianum*, *Tara-Calli* quæ sunt Lathyridis seu Tichymali frutescentis Indici species, Chamelæa triccocos, *Comfchi* H. M.
 8. *Fr. Pentacocco*, *Pocatsjetti* H. M.
 9. *Thlaeos annulus fuscus*, ut *Rosa Hierichontica* dicta, quæ vera & genuina Thlaeos species est.
 10. Seminibus multis parvis in valculis fideis, ut *Cepipira Brasiliensium*, *Amvetti* H. M.
 11. Valculo subrotundo femina parva continente in imo flore occultato, ut *Erica*.

CAP. I.

De Acere.

Acer hæc arbor Vossio dicta videtur, quia acris, hoc est, duri admodum ligni sit, potius quam, ut Perotto videbatur, quia acris in ea artificum ingenia exerceantur juxta illud Plinii lib. 16. c. 15. *Acer ejusdem* (ac Thia) *amplum, operum elegantia ac subtilitate Citro secundum*. ACERIS nota sunt folia laciniata aut angulosa, femina bina juncta, valculis duris membranulis extantibus alatis inclula.

- A. 1. *Acer minus* Ger. emac. *minus sive vulgare* Park. *Campestre & minus* C. B. *Vulgare minoris folio* J. B. *The Common Maple*.

J. B.

Caudice ramisque est plurimum sulcatis rugisque: materie alba, satis fragili, & fissili medulla facta. Ramuli minores adverso plerumque situ conjugatim oriuntur. Ramorum tenuiorum cortex tenuis, fuscus, qui unguibus facile abraditur, subest alter etiam tenuis flavescens [Ramorum cortex nobis observantibus cinereus est cum aliqua ruboris tinctura] *Folia* Hederæ foliis quodammodo similia, quintuplici divisura primaria incisa, in principio tenera, molliorque, quo tempore lactei quiddam fundunt; temporis progressu rigidiuscula, pediculis longis virentibus aut rubentibus hærentia (bina sibi contraria) *Flores* simul multi ex pediculis lanuginosis, interdum ramosis, muscosi, in novem, decem aut undecim segmenta hirsuta, coloris herbacei, divisi, flamina virentia aut rubentia apicibus luteis unâ cum stylo bicorni obvallante. *Semen* conceptaculo gemino alas libellarum aquaticarum expansis figurâ simili, hirsuto occultidit, in extremis membraneo, quâ cotus est alarum turgidulo & nonnihil elevato, intus duru & panis osseo, cavo, in qua cavitate semen medullulosum & virens vel pallens latet, saporis subadstringentis, non ingrati tamen. Alstringentior est sapor corticis & foliorum, nec sine amarore.

Notatu dignum est quod quamvis Acer majus & minus arbores sint congeneres, plantula tamen feminalis longè aliter complicatur in unius quam in alterius semine, ut examinanti & explicanti patebit.

Tragus Aceris folium Saniculæ non malè simile esse scribit; corticem incanum; arborem modò humilem, modò magnitudine insigni: *rari tamen apud nos in insignem vel altitudinem attollunt, vel crassitiem extendunt*.

Locus.

Arbor est passim obvia & nemini non nota. Gaudet præruptis & sylvosis (inquit J. Bauhinus) at apud nos in seipibus ubique occurrit, omni fere solo.

Tempus.

Floret Aprili & Maio, Septembri fructum maturat. In vivario ferarum D. Fr. Willughby in agri Warwicensis vico Middleton, non procul Tamwortha oppido vicum ferens observavimus.

Verberibus feri solebat ad maritandas Vites non secus quam Ulmus.

Viret.

Aceris radix, Plinio prodente, consula è vino jejunioris doloribus utilissimè imponitur. Sereus:

*Si latus immeritum morbo tentatur acuto,
Accensum tinges lapidem fridentibus undis,
Hinc bibis; aut Aceris radicem nudis, & una
Cum vino capis, hoc præsens medicamen habetur.*

Acer

Acer operum elegantia & subtilitate Citro, non Cedro ut vulgò corruptè scribitur, secundum: cum maxime annofum fuerit undatim crispatur: plerumque apud nos lautioribus dicitur suppellectilibus, orbibus, mensisque, &c. J. B. Excrecentiæ tuberosæ præcipue commendantur ad scirra, pugillares, reliquæque curiosa, ob intortum, crispum, & variè undulatum macularum discursum.

2. *Acer trifolium* C. B. *Monspeliolanum* J. B.

J. B.

Arbor est mediocriter procera, ramis latis explicatis, cortice quodammodo purpurascens; folio Aceri vulgari simili, in tres tantum cuspides five angulos diviso, crasso, vereo, ex longo pediculo pendente, parvis intervallis utrinque sito: fructu gemino, membranulis duabus coherentibus, aus muscarum similibus.

In Delphinato non procul Gratianopoli eundo ad maximum Carthusianorum cœnobium obler-
navimus. Repertur etiam in sylva Valena non longè à Monspelio; & in rupibus ad levam Caspi-
novi, juxta Ladum amnem.

- A. 3. *Acer majus, multis foliis* Platanus J. B. *majus* Ger. *majus latifolium*, *Sycowas falsi dictum* Park. *montanum candidum* C. B. *The greater Maple, common*, per falsip, the *Sycamore Tree*.

J. B.

Arbor est speciosa & procera, rubenti cortice interitis ramis affatim brachiata, materie alba nec multum renitente: foliorum verò ampla latitudo quæ virginea, aut Aceris vulgarissimi formæ, licet acutioribus lacinis quinque prædita, supra atrovirentia, infra pane incana, utrinque glabra, sapore adstringente cum amaritudine. Ob foliorum amplitudinem & formam Platanum amulam cum Septentrionalibus populis per æstivos calores præcipuum init gratiam. *Flores* muscosi, ex herbido albidis, calyculo continenter lanuginoso. At alati fructus ex vulgari cogniti sunt faciles, per omnia majores, ex longo pediculo pendentes plures, sed singuli bini foliacei bipennem expanlam & inverlam, aut Libellæ alas imitati, nucleos in medio quæ alæ coeunt itidem gemino utriculo duro fatis continet, magnitudinis feminum Arantiorum albicantes, gustui non gratos.

Humectis & altissimis montibus gaudet. Nos in Saleva monte non procul Geneva observavimus. *Locus*. In Anglia non provenit sponte, quod sciam, adeo tamen frequens habetur in areis & cœmentis, hortorum ambularis & circa nobilium aedes, ut merito pro indigena accipiat. Nuper tamen mihi in honore esse cepit quàm olim, ob folia decidua quæ cum initio hyemis primis statim pruinis decutiantur, in terra jacentia humore in putrilagine illico solvantur, horolique & ambulacra inquinant & corrumpunt. Floret mense Maio: fructum maturat Septembri.

Materias candidior ab arculariis & mensariis ad varios usus expectetur. Quadra & orbes ex ea *Usus*. laudatissimi fiunt.

Veris initis cum germina novella targescent, antequam explicentur in folia, arbor hæc in trunc-
co, ramis, aut radicibus vulnerata dulcem & potentulum succum copiosè effundit, non secus ac Betula. Quin & Autumno quoque post delapsa statim folia, & per totam etiam hyemem: quod primum observavit & nobis indicavit Clariss. Vir, & charissimus amicus noster, D. Martinus Lister. Notandum tamen hoc ei non accidere quacunque cœli constitutione aut aeris temperie, sed gelida tantum & leviter pruina.

Succus hic Siecharum non obscure respicit, unde Canadenses Americani ex eo Arundinum liquo-
ris in modum decocto Sacchari quoddam genus conficiunt, ad arundineo dicretu haud facile, cu-
jus portunculam munere ingeniosissimi & eruditissimi Viri D. Francisci Aston R. S. olim Secretarii, habemus.

Est Acer occidentalis species folio minore subius incano, suprà atro-virente, quæ Acer flo-
rescens Virginiana audit; hæc inodora est.

4. *Aceris majoris varietas* J. B. *An Acer montanum* Park? *Acer montanum flavum sive crispum* C. B. *An Ac. mont. tenuissimis & acutis foliis ejusdem?*

J. B.

Pædicto foliorum amplitudine minimè cedit, nec tam altis sinuum divisuris, nullis item serraturis, sed extremorum acutis exquisitissima, ut cum quavis acutis acicula cæret, pari nervorum divisura, sed minus frequentè infima parte: non incana sunt ut prædicti folia, sed dilute viridia, splendens; supernâ laturatius viridia, non tamen adeo ut priora. Tota cæterum folii facies mollior, delicatiorque, longioribus etiam hærent pediculis. An in flore & fructu aliqua sit diversitas non dum observavimus.

Habemus folia in montibus propè Genevam collecta, quæ descriptioni Bauhianæ examumissimè quadrant.

Acer montanum femina C. B. colore est magis flavo quàm mas, ligno duriore & venosiore magisque crispo, citiusque floret. Germani, inquit, ob flexuosos venarum discursus ad opera lautiora untur, lignum nobile vocantes, ex hujus radicibus cochlearia pulchra conficiuntur.

In horto Edinburg. Sutherland. invenio Acer Maj. foliis eleganter variegatis.

Locus.

5. *Acer majus folio rotundiore minus laciniato, an Opalus Italorum?*

Hujus folia habemus in Italia & Sicilia collecta quæ magnitudine ad Aceris majoris vulgaris folia accedunt, longis pariter pediculis nixa, verum rotundiora, minus profunde laciniata, lacinis etiam seu segmentis obtusioribus.

Non pediculi tantum sed & venæ seu nervi foliorum insigniores rubent.

E e e e e e e e e e

Arboreis

lanuginos petioli inhaerent, longitudine spithamam, latitudine palmum superantia, supernè splendentia, inferne nequaquam, atro-virentia: Costa media crassa & in averfa parte altè exuberans, è qua nervi plures ordinatim fere bini & bini parallelo ductu ad prominentes dentatæque oras exeunt: fapor acidus. Inter ipsa autem folia è valido, crasso, quadrangulo caule seu pediculo *calyx* prodiit, qui ad mali Aurantii magnitudinem auctus fere aperit, confans è quinque cochleato-cavis, viridibus, crassis, validis, nitentibus foliis, seu potius cavis involucribus, contentenibus formosissimum & admirandum *florem*, item è quinque albicantibus, glabris, cavis, rotundis, coriaceis foliis conflatum, plurimum in medio capillamentis albicantibus, aureis *apicibus* dotatis, præditum, quæ insuper albicante umbilico stellato, eleganter è viginti angulis formato superius ornata sunt. Postquam verò flos ita apertus, suavissimo ac Lilaceo odore, septem, octavo dies elegantiam suam orbi exhibuit, quinque ejus albicantia folia stellatum umbilicum, ut & albicantia capillamenta instar sativæ Brassicæ archifissimè constringunt; dein crassa, cochlearis instar cava, viridia, nentia calycis folia omnes illas feres partes occultant comprehenduntque, quæ unita singularum quæ in Flore sunt partium complicatio Fructum efformat prægrandi malo similem. Hujus fructus partium omnium accuratam delineationem & descriptionem hic vide. Stellatus floris umbilicus ex pluribus albicantibus feminum folliculis, inter se junctis exigua, albicantia, rotunda *semina* continentes conflatur. *Semina* autem tenaci glutine tanquam piscum ova coherent, Tabaci feminibus haud majora.

Ceterum fructus hic nostratibus Pomis vinosis fere affimilatur odore, sapore & pulpâ; medullum tamen paulò alter hic conformatur: etiam pulpa in fructibus hîc maturioribus factis molissima evadit.

Locus. Crescit in multis locis *Malabar*, præcipuè circa *Cochin* & provincias *Moutan*: semel in anno, Decembris viz, & Januario mensibus fructus fert, & à satiosis anno circiter quarto ad quinquagesimum & ultra frugifera est.

Vires. Fructus hic ob nimiam aciditatem in deliciis viz comeduntur, sed in edulis, præsertim indigenarum jusculis, usurpantur. Ex arboris foliis lixivium fit, capillorum unctuositas, ac capitis fordibus abundens, necnon argento decoquendo adeo, viz depurando accommodat. Succus è radicibus exprellis cum linteis applicatus tumores phlegmonosos ac oedematosos resolvit. E fructibus tenerioribus exprellis succus cum saccharo miscetur, ac inde syrupus conficitur, qui phlegmata incidit & expellit, necnon faucium inflammationem ac aphasias tollit. Fructus autem maturiores laxam reddunt alvum, & diarrheam non rarò excitant. Denique arboris cortex cum *Oryzæ* infuso, (quod indigenæ *Ambatacanja* nuncupant) tritus, partique affectæ illius Arthritidi medetur.

C A P. VII.

Anonymos Ribefii foliis Icon. Robert.

Frutex est sui generis, foliis Ribis, floribus pentapetalis dilutè albidis in umbellæ fere aut Corymbi formam in summis ramulis coaggestis, pediculis tenuibus oblongis infidentibus; calyce pentaphyllo. Singulis floribus succedunt binæ interdum ternæ capsulae seu Siliculæ, ut in Consolida regali, in hortis nostris semine casse, quantum hæcenus novimus, ob cæli, ut credibile est, inclementiam; descriptio est *D. Tancredi Robinson*, qui hunc fruticem Parisiis & in hortis ditissimi Reverendissimi Episcopi Londinensi *D. H. Compton* observavit.

A Canadâ & Virginîa delata fuit hæc planta.

C A P. VIII.

Paliurus Lob. Dod. Ger. *Paliurus* sive *Rhamnus* 3. *Dioscoridis* Park. *Rhamnus* sive *Paliurus* fol. *Jujubino* J. B. *Rham.* folio *subrotundo, fructu compresso* C. B. *Chrysis thyon.* *f. B.*

NON semper humilis est, verum interdum adeo excrevit, ut arboris tueri nomen posset, materie perquam dura: virgas emittit rectas, & ab his ramos patulos, dorsum inflexos, subrubentes, quos tenues, rigida & mordaces armant spinæ. *Folia* Jujubinis tam similia ut nihil supra, quibus tamen nonnihil videntur minora, nec ita profunde per oras crenata, sed minimè ac interdum fere nihil: cæteroque Jujubini folii nervos tres per longitudinem decurrentes obtinent: Juxta quæ flores emicant parvi, stellati, orbiculati. Succrescunt fructus lati, per marginem membranacei, compressi, prominente utrinque umbone lignoso, cujus medio pediculus insensit, qui diffraçti in geminis vel ternis loculis totidem ostendunt femina, lubrico lavore, & colore seminum Lini, sed rotundiora, torosiora, pulpa dulci, coloris fere porracei.

Fructus (ut describit Casalp.) depressus, ex tenui pediculo pendet, pulpa quadam fungosa circumducta, officulo intus dorso, intra quem tria feminis conceptacula, singulis feminibus donata, quæ in suis alveolis uncinabili modo sonant.

Facile autem nobis cum J. Bauhino persuademus Theophrasti *Paliurum* esse hanc plantam: candemque à Dioscoride uno capite dici *Rhamnum* 3. alio *Paliurum*. Consule Jo. Bauhinum.

Circa Veronam, Bergamum Rom. & alibi in Italia, necnon circa Monspelium in Gallia Narbon. *Paliurus* in sepius frequentem observavimus. Gaudet autem campestribus & incultis. Floret Maio & Junio; fructus Autumno maturefcit, & tota hyeme arbori adhæret. Hyemem etiam, nisi fit admodum acris, fere potest, aliqui diligenter erit à frigore muniendus. *f. B.* Nonnullis *Spina Christi* dicitur, quoniam coronam spineam quæ servatoris nostri tempora violabantur ex ea, nexam fuisse autumant;

Locus & Tempus.

tumant; nec enim ullum genus *Rhamni* aliùve fructibus spinis acutioribus rigidioribusque, horridum nec impunè tractabile temere reperias: Hinc & sepes viræ hominum pecudumque incurfus arcendis commodiffimæ ex eo parari solebant.

Admodum, ventrem fluentem cohibent, digerunt & phymata curant *Paliuri* folia & radix. *Virca.* Fructus vero tantam obtinent incidendi vim, ut & calculos vesicæ comminuant, & pectoris pulmonis, excretionibus auxiliantur. Semina confusa ad tussim commendantur, iis etiam ad arenulas & calculum utuntur Monspelienfes medici.

C A P. IX.

Carim-Curini H. M. P. 2. F. 20. p. 31. *Frutex Indicus spicatus floribus galetis, vasculo bivalvi dicocco.*

H. M.

RAdix ei fibrosa, albicans, saporis in cortice subamari. *Caudex* furculique viridi-fusci, geniculati & supra singulos geniculos exuberantes. *Folia* petioli mediocribus, viridi-fusca, languidissima adversa, alternatim sita hærent, oblongo-rotunda, & petiolum contracta, anterior in cuspidem desinentia, texturâ minus crassa, mollia, superficie leni, supernè obscurius viridia, parum nentia, subulis pallidiora, sapore nullo. Costa media & nervi inde egressi in supina etiam parte eminent. *Flores* è sinibus parvorum & rotundo-cuspidatorum foliorum, quæ furculis bina & bina, alternatim sita, densè & surrectim circumstant, exeunt, viridi-cærulei, galeati, constantes tribus foliis, viridi-cæruleis, quæ ex galea ad unam partem protenduntur, ac pedunculo candido, nonnihil inflexo, ac superius nodulato ac longiusculo, quo calyci quinque angustissimorum, viridum & cuspidatorum foliorum, tenuiter pilosorum & striatorum insident, hæbentque in nodulo pedunculi cui galea cum striis ex transverso alfricta est, bicornes eminentias ex viridi subcæruleas, & ad posticam galeæ partem unam laciniam tenuem videntem, subcæruleam dependentem, suntque flores odoris nullius. *Folia* in medio interius striata, duo oblongo-angusta, & parum cuspidata, medium quoque oblongum & latum, orâ anteriori rotundâ terminantur.

Per pedunculum albicantem transmittitur stylus albicans, qui è vertice germinis capsulae feminalis oritur. Floribus deciduis & calyce prodeunte capsulae feminales, quæ plano rotundæ ac cuspidatæ sunt, ac hastiformis, pediculo oblongo digitali constantes cortice viridi, intus lignoso, ac in medio in longum striati, ut & in oris unâ striæ quæ utrinque per medium superficiem pedis excurrit. In singulis capsulis femina duo, ad utrumque latus unum, confita sunt, per intersepium medium, quod ex oris capsulae ubi striata est instar late simbræ excurrit, à se mutuò distincta, valdè compressa, rotundiola, ac instar cordis cuspidata, cum suo cuspidè capsulae cuspidem respicientia; per maturitatem subflava seu subrustro-pallida, superficie ob punctula eminentia, maximè cum sicca sunt, scabra, saporis nullius.

Radix decocta & sumpta servit pro doloribus arthriticis, decocta cum oleo & butyro vires adauget; eadem trita & cum oleo *Singeli* data mitigandis podagrae doloribus servit. Decoctum *ex radice* & *foliis* epotum frangat calculos, eadem quoque virtute sunt *folia* confusa & alligata super ventrem. Succus ex foliis extractus servit pro calculo. *Folia* in decocto data in dysuria profunt; eadem epota in aqua calida in tussi & doloribus calculi conducunt, quam etiam virtutem habent, si cum aqua calida ad peruncionem ventris adhibeantur.

2. *Bem Curini* H. M. P. 2. F. 21. p. 33. *Frutex Indicus spicatus florum pediculis brevioribus.*

A præcedenti non differt nisi in foliis & capsulis feminalibus. *Flores* in summis furculis è nodulis, ad quos folia quaternâ, parva, albicantia, cuspidata sita sunt, exeunt [Sunt autem folia hec tenuia & nonnihil transparentia, costis viridibus, quæ ex costa media binæ ac binæ excurrunt, ac propè marginem in se mutuò arcuatim deferuntur, striata, tria magis juncta ad floris exortum] & quidem singuli è singulis nodulis, albicantes, odore nullo, collo minus longiusculo, calyci, qui quinque viridum, cuspidatorum foliorum est infidentes, quatuor petalis tenuibus constantes, tino ex collo seu pede surrecto, quod latissimum, interius concavum & in cuspidem constrictum, tenuissimum & transparenens, costâ media & duabus lateralibus versus cuspidem è collo inflexis exteriori striatum; tribus cuspidatis ex collo transverfem ad unam partem expansis, quorum quod medium latus est, & sub-rubris radiis ac undulis in colore albo tenenter variegatum; æstque collum forum nervis rubris, quæ ad tria transverfa folia excurrunt striatum. *Stamina* duo albicantia, folio surrecto ex adverso tractus collorum lateraliu strictè adjacentia, ac cum apicibus subviridibus, quæ brevia filamenta tanquam appendices demittunt, arcuatim ad se invicem nonnihil inflexa; ac cum iis conficitur *stylus* seu filamentum albicans mediae costæ folii surrecti strictè accumbens, quod ex globulo oblongo viridi, qui in calyce est, excurrit. Floribus delapsis calyx fæ claudit gemmas oblongas feminales constituens.

Radix in decocto data inservit pro febribus, ac calycis corporisque malis affectionibus. *Folia* fixa *Vires.* in oleo, dein contrita ulceribus sanandis applicantur.

CAP. X.

Codi-Avanacu H.M. P. 2. F. 34. p. 63. *An Lathyrus frutescens fructu in foliorum alis echinatus.*

Suffrutex est, nascens in arenosis, altitudine dum triumve pedum, ramis in latum diffusis. *Radix* tenuis, fibræque tenuissimas à latere ac subus emittens, ac subrufa. *Folia*, quæ hinc inde in furculis brevissimis petiolis proveniunt, valde parva sunt, angusto-oblonga, plana, ad tactum lenia, mollia, in margine minutissimis condensis, ac viridi-dilutis denticulis seu crenulis incisa, habentque costulam in averfa parte eminentem, quæ & in recta conspicua est. *Flores* in brevibus petiolis è foliorum alis oriuntur, suntque gemmulæ ex viridi-flavo dilutæ, petiolis circumpositæ. *Fructus* his succedunt singulares, fructibus *Avanacu* similes, utpote tribus lateribus oblongo-rotundis circumscripti, in medio laterum ac utrinque à frutis uno simplici ordine aculeorum seu minutissimorum spicularum muniti, verum parvi sunt. *Semina* quoque in fructibus tria continentur, intra singula latera tanquam in propriis capsulis singula forma cylindrica, & magis cinerea, minuscule & spadicæ participantiæ, coloris fuscæ. *Flores* & fructus toto anno fert, sed tempore pluvioso uberiori multitudine.

Vires.

Totius plantæ succus cum vino epotus fluxui sistendo proficius est: idem cum oleo coctus utiliter bibitur ad vires debiles reparandas. Oleum quod ex tota planta paratur capitis abluioni commodum est ad ejus vertiginem tollendam.

* P. 2. p. 60.

Pandi-Avanacu * H.M. seu *Ricinus vulgaris major*.

A Vulgari Ricino in eo tantum differt quod altius affurgat, quodque stipitibus & ramis sit valde rubris seu miniatis & nitentibus: Folis, floribus & fructibus paulo majoribus. Semina eadem, sed majora & paulo planiora, & inter spadicæ-fuscam & nientem colorem cineris undulis rarioribus confpersa. Rarior est quam *Avanacu* five *Ricinus vulgaris*.

CAP. XI.

Tiru-Calli * H.M. *Tithymalus Indicum frutescens*.

* P. 2. F. 44. p. 85.

H. M.

Radix tenuior fibras è latere emittit; *Stipites* affurgit simplici, tereti, crassitie ferme unius brachii, minus lignosis, cortice viridi, subsupposito, ramulos emittente tenues virides, è nodulis, qui longiusculæ ab invicem distiti sunt, singulis sex septemve, alios transversim, alios sursum, alios deorsum, qui in summitate quoque ramulos minores ex eodem nodulo in transversum diffundunt, ac hi in alios teniores furculos dividunt. Stipes ut & rami teniores viridi-fusci, vestitiores viridi-clari. *Folia* hinc inde rarissime consista in canaliculis præcipue tenuioribus, vel singula, vel in summitate plerumque tria quatuorve simul, minuscule, oblongo-angusta, longitudine unius ferme pollicis, plana, crassiola, in interiore parte in medio sulco striata, colore viridi, subus dilutiora. Totus frutex, stipes, rami, cortex, folia lacte acri, linguam audente scindent. *Flores* in vertice furculorum proveniunt in ramulis crassis, curvis, viridi-fusci, qui plures simul è vertice emicant, parvi, quatuor vel quinque petalis rotundis, magis arcuè tanquam in unum nodum unitis, superius planis, intus lacteis ac viridibus confusis. *Fructus* succedunt oblongo-rotundi, similes fructibus *Ana-Panua* forma & colore, includentes tria femina, similia seminibus *Nasturtii* nostri.

Vires.

Radix in decocto data servit pro torminibus ventris. Lac ejus cum butyro decoctum purgativum est viribus quoque cum *Schadida-calli*, id est, Euphorbio iidem.

Locus.

Nascitur in arenosis.

Tithymali proprie dicta species est.

CAP. XII.

Chamelæa tricoceus J.B. C.B. Park. *Arabum tricoceus* Ger. *Widow-wail*.

J. B.

Rutex est cubitalis ac bicubitalis, minor quam *Thymelæa Monspelica*, magis farnentosis, rugosis, lignosis, intortus, in ramulos plures divisis: *foliis* retusiformibus, latioribus, & viridioribus, tenuissimam *Phillyreæ* referentibus: inter quæ *floræ* parvi, luteoli, tripetali; quibus succedunt *semina* tricocea, primum viridia, maturitate vero ruborum induentia, pellicula amari ac fervidi gustus obducta, in frutice suo perennia ut sunt Tithymali five Heliotropii verrucosi, dura, dentibus fracti contumacia, medullam albam continentia, ubi exsiccata fuerint fusca.

Locus.

Inter *Monspelici* & *Frontignanæ* in collibus saxosis plurimum observavimus. Squalidi, fervidi, saxosi & maritimi soli amata est. Non in Gallia Narbonensi tantum, sed & in Hispania à Clivio inventa: at multo vegetior & viridior in Monspeliano agro quam in Hispanis.

Vires.

Qualitatis magna ex parte cum *Laureola* convenit, eodemque modo corrigitur. Cum dubium sit an Veterum *Chamelæa* sit necne, vires *Chamelææ* à Diof. & Plin. attribuitur ei non adscribemus. Magnus tamen (inquit J. Bauhinus) succi totius plantæ usus etiam hodie, præsertim *Monspelii*, ubi Pharmacopoei pressum fuscumque habent, monente primum Rondeletio; cuius imitatione & nos sæpius densati succi recentis 3j. aur. ij. dedimus per & sæpius aliis Catharticis hydragogis mixtas, perbono

perbono sanè eventum, sed non admodum multum excernit, nec aliquo effreni motu, ut solent *Laureola*, *Mezeoreon Germanicum*, *Gratiola* & alia. Quin perparum aut nihil internum moveret, nisi remissis quibuldam lenientibus aut similibus catharticis. Pueri etiam dum nec tormina, nec vomitiones facit, fed aquas educit & serum: Admodum publi & abdomini Hydropico, non ullum præstantius ad urinas proliciendas, quo modo libentius utebatur Rondeletius. J. B.

CAP. XIII.

Canchei * H.M. *Arbor racemosa Malabarica fructu triquetra* D. Syen.

* P. 1. F. 42. p. 76.

Arbor est procera, nascens in arenosis. *Radix* crassa, ramos fibrosos quaquaversum ejiciens, cortice exterius cinereo-fusco, intus rubescente, ligno albo. *Caudex* ambitu unius hominis amplexum implet, cortice cinereo, intus viridi cum ramis majoribus tectus; furculi novelli virides, & nodulis distincti, medulla ramorum & furculorum fusca. *Folia* è nodis exeunt, petiolis longis, spithamam & amplius longa, duos ferme palmos lata, oblongo-rotunda, ad petiolum latissima, anteriora versis in cuspidem oblongam contracta, tenuia & mollia supernè obscurius, subus dilutius viridia, utrinque parum splendens, sapore astringente & amaro. E petiolo quinque costæ seu nervi exeunt in supina parte folii nonnulli eminentes, quarum discursus distributiones pro folium & concursus vide. E foliorum sinubus exeunt furculi floriferi, in quibus *floræ* racematum brevibus & tenuibus pediculis insidentes nascuntur, petalis cuspidatis tribus, rariis quatuor confantes, numerosis intus *staminibus*, viridi-dilutis, stylo viridi circumpositis, ac *apicibus* viridi-dilutis, seu etiam flavescens, ac rufescentibus dotatis, haud dissimiles floribus *Cit-Avanacu*, odoris nullius. Sub tempore explanationis gemmarum in flores omnibus foliis spoliatur, quæ rursus tempore fructuum refunt.

Fructus, qui è longiusculis, viridibus petiolis dependent, sunt plano-rotundi, trium laterum, quæ stria distincta sunt, atque in vertice ubi stria concurrunt gemmulæ eminentia, carne densa, etiam per maturitatem colore viridi.

Intus in medio continentur tria *semina*, per tenue intersepimentum à se mutuo distincta, quæ forma trilatera sunt, uno latere exteriori rotundo, ac duobus quibus intersepimenta contingunt planis.

CAP. XIV.

Frutex Malabar. flore pentapetalo stellato, fructu pentagono & pentacocco. Pocatzetti H.M. part. 5. tab. 52.

H. M.

Arbuscula humilis est, decem circiter pedes alta, *caudice* haud ita crasso, albicante, cortice obducto rubicundo, ramulique viridibus, fungulò intus medullà referentis, pluribus donato. *Radix* fibrata, albicans, rufo cortice tecta, amara: *Folia* sine ordine circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, in ambitu leviter crenata, glabra, densa, fragilia, splendens, inodora, amara: nervis aliquot exiguis & parne invisibilibus è media costa in latera excurrentibus. *Flores* petiolis oblongis circa plumosas virgulas proveniunt, inodori, quinque luteis, acuminatis, & stellæ in modum expansis foliolis constantes; quibus totidem alternatim posita calyculi foliola viridia subjiciuntur, novem *apicibus* luteis umbilicum incutrum viridantem cum stylo candido quinquangulo occupantibus. Singulis flosculis singuli succedunt *fructus*, seu singulæ *silique* quinquangule, rubentes, totidem distinctis loculis *semina* parva solida continent, cuticula rufa inecta, medullà alba, figurâ ex rotundo oblonga, sapore nauseabundo.

Provenit locis montanis & petrosis circa *Kandenate*. Quotannis bis floret fructumque fert, Martio viz. & Septembri mensibus, at diu superstes non est.

Folia contusa, in pulverem redacta, & ulceribus inpersa luxuriantem ac fungosam carnem tollunt. Eadem assumpta sudores movendo Febris intermitentis paroxysmum minuunt.

Ex cortice & radice pulverisatis ac cum oleo mixtis unguentum conficitur ad scabiem similisque cutaneous affectus.

Locus & Tempus Vires.

CAP. XV.

Rosa Hierichontea vulgo dicta C.B. Park. *Rosa Hiericho* J.B. Tablasp *Rosa de Hiericho dictum* Morif. *Stole of Hiericho.* An *Myagrum Arabicum*? Zanoni.

J. B.

Lignosis & confertis statim à radice natis fruticat *stolonibus*, palmaribus aut paulo majoribus, crassis, cinerei coloris, in numerosam ramulorum lobolem cancellatam divaricatis, superiore parte omnibus in globum vel coenitibus per quos *folia* rara, unciam sescunciamve longa, leuanciam lata, laciniata, cinerea, hirsuta. *Flosculi* intrinsecus secundum ramos ubique ramos quodammodo nascuntur candidi: quorum unumquemque sequitur *vasculum* duobus loculis membranalà discissis totidem semina orbicularia, compressa, rufa, acia continens, binis supra loculos extrinsecus velut auriculos prominentibus, ex adverso positus; ex intergerino calycis pariete surgente stylo longiusculo. *Radix* satis crassa, lignosa, simplex.

Morionis singulis geniculis singula folia adherere ait oblonga, angusta, oleæ foliorum amula, è quorum sinubus singuli exeunt flosculi, tetrapetali ex herbaceo colore albi. Unde appar-

fffff 2

ret

ret eam veram & genuinam Thlaspeos speciem esse, & inter Thlaspi species reponendam fuisse.

Abfurde admodum & præter rationem Rosa dicitur hæc planta, cum nihil cum Rosa commune habeat. Bellonius monachum quandam impostorem hujus nominis autorem fuisse refert, cum tamen circa Hiericho nusquam reperitur, sed in Arabia deserta ad litora maris in fabulo. Sylvestrem tamen ejus speciem in Syria rectis & ruderibus invenit Rauwolfius. Hanc à pluribus annis in hortu meo colo, cum facile & crescat & floreat (inquit C. Bauhinus.)

Plantam hæc Anomum Veterum non esse, prout multi opinati sunt, constat, quod nec folia alba Vitis proferat, necullo seu recens seu vetus ispirat odore.

Radice aque calidæ immersa planta quamvis fæca & contracta expanditur, quocunque tempore, non natalis duntaxat Christi, ut impostores vulgo persuadere solent, nec parienti horâ tantum partus tempore immissa se expandit, ut illi fabulantur.

Rosa Hierichontea Sylvestris C. B. Park.

Parvitate sua & loco natali à præcedente differt.

Aphyllon Indicum J. B. Rose Hierichontica exsiccatæ similis C. B.

In insula S. Vincentii plantam Hollandi copiosè invenerunt, & vocarunt *Blatterlos*, quia nulla folia exactè habebat. Tenerius ramulos Scorbuti curationi abhibuerunt non sine effectu. Ind. Or. Part. I. Fig. 21.

C A P. XVI.

Arbor Brasiliensis floribus speciosis spicatis, pericarpio siccis. Cebipira Brasiliensis Marteg. Cebipira-guana, & Cebipira-miri Pilon.

Marteg.

Arbor est grandis & ramosa, quæ lignum habet durum, aspectu ferè simile Fagino, ex quo rote machinarum & curruum fabricantur, cortice griseo cum fusco mixto. In ramis habet ramulos alternatim sibi oppositos intervallo semipedis ferè, in quibus alternatim vel etiam directè sibi opponuntur folia parva, duo digitos circiter longa, & 3 digiti lata ubi latissima, figura * similis foliis Buxi, superne saturatè viridia & splendens, inferne quasi canescentia. Flores fert copiosissimos, in quolibet ramulo quindécim, viginti, aut plures, suo quolibet pediculo brevi infidentes, magnitudine florum Pomorum, aut paulo majores, qui, quæ petalis constantes, quæ prodeunt è nigro calyce, illique insident. Duo folia floris majora sunt, & præ hæc octo aut novem parvula stamina alba, apicibus nigricantibus. Floris foliis decidentibus nascitur è medio *Silicula*, ex viridi subflavescens, in qua semen continetur. Foliola floris omnia sunt corrugata ut pannus Gossypinus Lusitanus: Color illorum dilute cereulorum cum albo; superius floris solum præ calicem maculam habet rufescentem, & est inodorus.

Floret mensibus Octobri & Novembri.

Tempus.
Vires.

È cortice, qui amarus est & altringens, Balnea & decocta fiunt præstantissima adversus morbos à frigore natos, pedum & ventris tumores, dolorèque membrorum *Curimantos* Lusitanos dictos: ipsam denique Luem Veneream non inveteratam fornicis & intrinsecus adhibita restitunt, sudorèque provocant.

Cum verò adstringendi facultate simul & acrimoniâ quadam agant, scabiei, tineaque, & alius ejusdem generis cutaneis affectibus medentur.

C A P. XVII.

Amorvetti seu Vetti-tali H. M. part. 5. tab. 54. Arbor Indica floribus spicatis, seminibus parvis in vasisculis siccis.

K Ari-vetti & Pe-vetti Tab. 54. & 55. part. 4. descr. species est, atque arbor humilior, 13. circiter pedes alta, caudice mediocriter crasso, cortice cinereo, intus rufescente, ramulifera viridibus pluribus donato. Radix fibrata, rufescens, odoris & saporis sylvestris ac amari. Folia oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, atro-viridia superne & splendens, inferne subviridia; sapore amaro. Flosculi inodori, viridi-flavescens, ad foliorum alas circa furculos plurimum proveniunt: constant in unico foliolo, sed in quatuor profundas lacinias diviso, sic ut plura videantur; staminibus albicantibus flavescantibus apicibus ornatis medium occupantibus. Flosculis emarcescentibus semina perquam exigua, rufa, inodora, insipida, vasisculis siccis per maturitatem inclusa succedunt.

CAP.

C A P. XVIII.

De Erica.

Ericam Martinus ab *Erica* frango deducit, quia calculus frangendi vi pollet. Erica notæ sunt statura humilis, folium perpetuum, flos nudus, & plerumque ureolaris: Vasisculum feminale in imo flore cum calyce caustum; in sterilibus, limalis & palustris seu spongioso folio vigere, quod paucissimis plantis conceditur.

A. 1. Erica vulgaris Park. vulgaris sive pumila Ger. emac. folio Myrica I, seu vulgaris glabra C. B. vulgaris humilis, semper virens flore purpureo & albo J. B. Common Heath, or Ling. J. B.

Frutex humilis est, rarè supra cubiti altitudinem assurgens: [vidimus tamen in montosis Septentrionalibus Angliæ putrido & spongioso solo quæ etiam duos cubitos superaret] radicibus longissimis, fractu contumacibus, spadicis: *virgula* numerosis, lignosis, duris, ramosis, colore tidem spadiceo præditis, vel in nigro rubescentibus. Folia frequentia, semper virentia, quatuorversiculis squamatin incumbentium foliorum minorum constant, ut supernè deorsum insipienti cruce continuæ videntur: ad Cupressum & Tamaricem accedunt, quæ (ut ait Clusius) temporis successu in ramulos efformantur. Flosculi velut spicam exprimentes secundum ramulos à medio ad summum usque propendunt, bullati quodammodo, tetrapetali, elegantissimo purpure dilutioris colore, interdum albi, perbrevis petiolis appensi, quorum medium occupant apices ruffi.

Septentrionalibus regionibus, (ut rectè Clusius) maximè familiare est, locis incultis: præsertim autem in montosis frigidis, solo putrido cænofo & spongioso, quod aquas combibit & humore perpetuo turget, ubi nulla fere aliæ plantæ proveniunt, omnia latè occupat. Rarius in calidioribus invenitur.

A. Erica vulgaris hirsuta Ger. Myrica folio hirsuta C. B. Myrica folio tomentosus & incanis folia Clusii J. B. vulgaris hirsutior Park. Common rough-leaved Heath.

Nostrâ sententiâ à præcedente non differt specie: cum, rectè Clusio, præter hirsutiem ei per omnia similis sit: nec minùs frequens occurrat quam vulgaris glabra, non locis tantum incultis supra Windesorem (ubi eam observavit Clusius) sed ubique in Angliâ.

Tum flos Ericæ tum aqua florum destillata ruborem oculorum tollit & dolorem mitigat: quin Vires & Urtia.

Fomenta & balnea sudatoria è floribus confecta podagricis & paralyticis membris conducere creduntur. Aqua, in qua vulgaris Erica folia decocta sunt, sumpta tepidè tam manè quam vespere per triginta dies 3v. pondere, tribus horis ante cibum valet ad vesicæ calculos comminuendos & expellendos, experimento Matthioli. Verum id felicitus succedere idem notat, si post id tempus malè affecti in balneum decoctionis Ericæ ingredi, atque ibidem morantes super Ericam decoctam sedere jubeantur, idque pluries repetatur. Addit Matthiolus è novelle aliquos, qui servata victus ratione, hujus tantum poti vesicæ calculos in minimas partes comminutos eiecerunt. Quis hoc credat?

Oleo ex Erica floris confecto ad tollendos herpes sædos & inveteratos totam faciem occupantes Rondeletium magno successu ulum scribit Clusius.

Nec mel quod de Erica floribus legunt Apes in Angliâ adeò improbum est, ut scribunt Dioscorides & Plinius, sed paulo duntaxat coloratus.

Orum gregibus Erica hyberno tempore pabulum præbet, & ignibus fovendis inopiâ lignorum inservit.

In Scotia materiarii è terra pulla inculcata stramine ex aqua subacta leviter, & alternis Erica stratis, exteriorum utrinque speculantibus comis, concurrentibus in medio lignosis radicibus, parietes cum calarum rusticarum, tum hortorum artificiosè extruunt: qui vinculo straminis & Ericæ nec pluvias metuentes, nec attentium jumentorum affricibus concussi in multos annos durant. Jac. Cargill apud J. B.

Scoti montani pro lecto sæpe subternunt Ericam, radicibus deorsum, frondibus sursum versis: adeoque sic hæ ratione lectos concinnant, ut mollitie cum plumis certent, salubritate longè superent. Erica enim naturali ficcandi vi prædita supervacuos humores exhaurit, nervicque eorum molestiâ liberatis suum vigorem restituit, ut qui vespere languidi & fessi decubuerint, manè vegeti & alacres resurgant.

Quidam ex radicibus Ericæ calices affabrè component. D. Sibbald. in Prod. Scot.

A. Erica tenuifolia Ger. virgata sive sexta Clusii Park. humilis, cortice cinereo, Arbusti floris C. B. ramulis ternis, floribus saturatioribus purpureis J. B. Fine-leaved Heath.

Altitudine est pedali aut cubitali, plures ex eadem radice caules emittens, tenues, fragiles, cortice cinereo tectos; germina tamen novella rubescunt. Folia terno ordine per intervalla ramulos cingunt, minùs crebra quam in quadrifolia palustri mox describenda, perexigua, angusta, acuta, saturè viridia, glabra. E foliorum sinibus exeunt ramuli terno pariter ordine: versis caulium & furculorum summitates Flores, longè interdum serie, ceteri, tres tamen plerumque simul, brevibus & tenuibus pediculis rubentibus appensi, monopetali, concavi, urecolis imitatis, saturatis purpurei, è calyce quodam segmentis angustis composito. Flos quinque intus staminibus occultat apicibus nigricantibus

12. *Erica tenuifolia calyculata* Ger. *Scoparia altera* Park. *hirsuta Anglica* C.B. *ramulis & foliis Corvis ternis, floribus ex rubro purpurascens majoribus* J.B. *Coris folio* 12. *Claf.*

Claf.

Cubitali penè est altitudine, fruticosa, tenuibus virgulis prædita, quæ tæne semper circa majores ex intervallis nascuntur: *folia* similiter terna ramulis innascuntur, exigua quidem sed latiora quàm in superioribus, inferiore & terram spectante parte nonnihil candicante, hirsuta, gustus adstringentis. Summi ramuli ad foliorum exortus verticillatim exornantur per intervalla ternis perpetuo floribus, æquali inter se spatio nascentibus, & in unam partem converfis, majoribus quàm in reliquis generibus, concavis, ventre magis turgido, coloris ex albo purpurascens, numero sex, novem, duodecim, quindecim aut pluribus.

Idem cum *Erica* baccifera Lusitanie arenosis locis crescit ut plurimum. Floret Decembri mense, & subinde semen exiguum nigricans profert.

Miror cur C. Bauhinus hanc Anglicam denominaverit, cum nullibi (quod ego unquam videtiam audiverim) in Anglia inveniat.

13. *Erica procumbens herbacea* C.B. *supina herbacea* Park. *parva foliis Corvis quaternis, flore herbaceo, foliaceis capitulis* J.B. *supina herbacea* Park. *Er. cruciata* Ger. *Small green flowered Heath.*

Claf.

Pedalem altitudinem raro superat, magna ex parte humi procumbit, foliis quaternis ramulos contrario exortu semper ambientibus. Flores secundum ramulorum summam longitudinem inter folia dependent, cavi, pusilli, in quatuor angulos desinentes, herbaceo colore præditi, deinde semen. *Radix* etiam dura & lignosa.

In sylvis montosis non longè à Lindavia Germaniæ urbe collegimus sub finem mensis Augusti, jam tum florere incipientem. *Erica* scopariæ circa Monspelium nascenti similis est sed minor multo, foliis tamen longioribus & crebrioribus in caule & ramulis.

Maximè copiam nascitur (inquit Clusius) in ascensu montis illius qui superandus est iis qui Gammings ad Seebos vicinæque loca proficisci cupiunt.

14. *Erica procumbens ternis foliis carnea* C.B. *parva Pannonica foliis Corvis ternis, flore carneo, capitulis Thymi* J.B. *supina carnea* Park. *Coris folio nona Clusii* Ger. *emac. Bluff flowered leaning Heath.*

Claf.

Æquali cum præcedenti excrevit altitudine, tenuibusque virgulis prædita est, humi diffusis, ex purpura nigricantibus, quæ summa parte in multos plerumque ramulos dividi solent. *Folia* in ordines & versus digesta ut in reliquis, tenuia admodum, *Ericæ* sextæ in Hispania & Gallia nascentis foliis similia, terna semper, quemadmodum in illa, æquali inter se situ virgulas ambiunt: Summi ramuli onusti sunt concavis & oblongis *flosculis*, extrema parte in quatuor angulos lectis, coloris cum quatuor illis foliis unde enascuntur carni, oëtonis staminibus nigricantibus, filisque purpurascens: è medio flore emergentibus: *Semen* maturitate nigricans exiguum habet: *Radix*em illis similem, lignosam. Adnascuntur interdum hujus etiam ramulis viridia capita, è latioribus foliis compacta, capitulorum Thymi modo.

Invenit Clusius apud arcem *Stichsfain* in sylva illa imminenti, quæ ad *Sneberg* ex arce iter est, alia item ad sinistram oppidi *Neunkirch* sylva, & nonnullis montanis Pannoniæ sylvis. Floret ut plurimum Aprilis & Maio, quo tempore aspectu venustissima est.

Hæc est illa species quam nos ad latera montium eundo à Tridento ad Bolzanum & in rupibus Martio mense abunde florentem observavimus.

- A. 15. *Erica supina maritima Anglica* Park. *An Polygemon pusillo vermiculato Serpylli folio* Lob?

Cauliculus fundit plures, dodrantes, teretes, tenues, ramosos, per vetustatem lignescens, in terram provolutus, juniores rubentes & interdum velut farinâ albicante resperfos, crebris geniculis distinctos. *Folia* ad singula genicula multa conferta velut in agminibus, vix tantum uncia partem longa, angusta, marginibus reflexis, glabra, obscure viridia, sapore nullo eminent. *Flores* latius magni, & quantum memini pentapetali, pulchre rubentes [D. Goodyer apud Gerardum emac. Polygonum pusillo &c. *Pene* ramulos è sinibus seu agminibus medius emergentes plures attribuit, in quorum uniuscujusque fastigio flos unicus tetrapetalos, pallide purpureus radicem extrinsecus nigricantem, in terram altè descendentem sapore valde amaro & nonnihil exalfaciante] Fructum aut semen nondum observavimus.

In palustribus maritimis, præsertim arenosis, sæpius occurrit: vidi in Lovinglandia Suffolciæ propè portum Yarmouth seu Hiære ostii oppidi, item in palustribus Thurington vicinâ trans Colcestriam in Efflesia, necnon ad margines fossarum in aggeribus arenosis juxta viam quæ Camaloduno Goldhanger ducit, & alibi.

HISTORIÆ

HISTORIÆ PLANTARUM LIBER TRIGESIMUS PRIMUS.

QUI EST

De Arboribus & Fruticibus Siliquosis.

ILIQVAS appellamus Folliculos seu seminum conceptacula in longitudinem producta, sive ea membranacea sunt aut coriacea, sive crustacea aut lignea.

Notandum autem non omnes in universum fructus quoque siliquosos accensum in longitudinem productos esse, sed nonnullos breviores & tumidiores, quos tamen quia reliquis notis cum siliquosis conveniunt ab iis nullo modo separandos duximus. Sic quæcunque plantæ folliculos habent bivalentes cum seminibus ad rachin annexis uno ordine sitis, cujusque tandem figuræ sive longæ brevioris & subrotundæ folliculi sunt, Siliquosæ nobis censentur.

Notandum etiam non omnes in longitudinem productos fructus siliquis adscribendos, sed ejus duntaxat plantæ generis cujus pleræque & potiores species istiusmodi fructus producant. Sic cucumeris angui v. g. fructum siliquam non dicimus quamvis longus & angustus sit, quoniam Cucumeris vulgaris fructus ejusmodi non est; semina autem in longo illo eodem modo disponuntur quo in brevior.

Siliquæ autem nomen præcipuo jure & per antonomasiam quandam nobis convenire videtur folliculis bivalentibus, quorum semina rachi adnexa sunt, & uno versu in eadem linea disposita.

Librum autem hunc in quinque Sectiones dividemus.

Prima erit De Arboribus siliquosis flore papilionaceo.

Secunda De Arboribus folio decomposito seu ramoso, cujusque formæ flos sit.

Tertia De Arboribus siliquosis flore pentapetalo.

Quarta De Arboribus fruticosis miscellaneis, seu anomalis & sui generis seu minus cognitis.

Quinta de Lobis seu siliquis quibusdam, quarum arbores minus cognite necdum quod sciam descripserunt.

SECTIO PRIMA.

De Arboribus & Fruticibus siliquosis flore papilionaceo.

CAP. I.

De Arbore Jude dicta.

Arbor Jude Lob. Ger. Park. *Judæa arbor* J.B. *Siliqua sylv. rotundifolia* C.B. *Cercis prior Theophrasti* quibusdam, *Colytea* * *Theophrasti* alius.

* 3. Hist. 14.

CRescit interdum in arborem justæ magnitudinis locis cultis, sed neglecta & sponte nascentis inter fructus potius quàm arbores plerumque censenda est. Rariores fert ramos, alternatim ex lateribus nascentes, cortice ex purpura nigricante tectos, qui primo vere ante folia, aut iis primò germinare incipientibus inferiore parte ternos aut quaternos flores simul junctos ferunt, Genistæ aut Pisiformi formâ, colore purpureo elegante, [*quinque foliis compositi, è quibus duo inferiora magnitudine superant, reliqua tria superiora simul juncta, apicibus è medio multo emicantibus J.B.] *Folia* deinde ex intervallis prodeunt, Afari ferè, minus tamen circinate propemodum rotunditatis, nervosa admodum uti Aristolochiarum, & dura, sit. & sicut Clusio periora parte viridia, inferiore verò nonnihil candicante. Floribus succedunt membranaceæ purpureæ siliquæ, & quodammodo transparenthes, compressæ, digitalis longitudinis [uncialibus siliquis ostendit flos venis propriis, siliqua superiore lani. superiore oblonga. Aliud siliqua bifida.

1. *Colutea vesicaria* C. B. J. B. *Vesicaria vulgaris* Park. *Colutea* Ger. *Wassard Sena*,
 F. B.

Arbor est non magna, in multos ramos divisa, materie fere Sambuci, duriore, intus non medullata fed cava; cortice gemino, exteriore cinereo, interiore viridi vestita. *Folia* multa; novem vel undecim ad unam costam alligata, ut plurimum opposita, Hedyfari, ad Senae modo, sed Senae foliis molliora, rotundiora, nec in acutum mucronem definitia, supernè glabra magisque viridantia, infernè albidiora & hirsuta, gustu amaro. *Flores* ex longo pediculo multi, ut in Pisis & Cicerulis, crocei, formâ similes prædictorum floribus, & Genistæ angulosæ ac rotundæ: Quibus decidentibus succrescunt folliculi, membranacei, pellucidi, interdum rubentes, spiritu veluti quodam distendente turgidi, ita ut pressu digitorum cum crepitu, eliso aere, disiliant: in quibus continentur *semina* ad folliculi suturam tanquam costam, quæ maturo semine dehiscit, pediculis brevibus appensa, formâ renis, antè maturitatem lutea, sapore Fabarum seu Pisorum, per maturitatem minora, Lentescunt quodammodo, minora tamen, rotunda, nec ita nigra fere dura, compressa, lacunâ in medio prædita, saporem pristinum retinentia; amaritudinem in eis non sentimus, ut perhibet Matthiolus.

Locus.

In Italia multis in locis invenitur, uno præ cæteris notabili, in lateribus & prope summum montis Vesuvii, in ascensu ad craterem, ubi nullæ fere aliæ plantæ. Observavimus etiam circa Monsæpium.

Vires.

Hujus folia, fed præcipuè semina, non solum purgant per inferiora, sed & vomitiones movent, veluti semina Genistæ; sunt autem ventriculo & visceribus inimica, ideoque nonnisi robustioribus exhibenda.

2. *Colutea Zeilanica argentea tota* D. Hermann. Hort. Lugd. Bat.

Herman.

Fruticat altitudine humana: radice pallefcence, brachiata, lignosa: *Caule* simplici, aliquando multiplici: *Rami* non incomptis, incano molli tomento obitis: *Folia* perpetuis, subrotundis, crassis, albenitibus, lanuginosis, ut plurimum septendecim costam mediam binatim cingentibus, unico in summo impari: *Floribus* papilionaceis, luteis, Genistæ Hispanicæ amplitudine, in spica palmari affatis coacervatis, pendentibus singulis ex pediculis parvis, incanis, marginibus crenatis: *Siliquis* coriaccis, bivalvibus, teretibus, digitum longis, ventriosis, aliquot quafi isthmis interceptis, deorsum spectantibus, intus & extus incanis, albenitis coloris, & in molliculum mucronem productis, claudentibus parte quæ protuberat *semen* globosum, durum, fuscum, magnitudine Ciceris.

* L. Aromat.
 c. 35.

Abundat in vepretis maritimis insula Zeilan, dicta ab indigenis *Mundu Murungu*, i. e. Murungu quæ dicitur Martima. Videtur enim habere quandam affinitatem cum Moringa * Christoph. Acolthe, quam Zeilanenses *Watti Murungu*, i. e. Murungu vocant vocant.

Cæterum gustum deprehenditur acris, amara, ingrata & nauscosa, virtute purgandi prædita, sed ob ignaviam & malignitatem à foro medico proscripta.

Propagatur faciliè per novellos stiones à radice assurgentes, per submerfionem aut circumpositionem, ut & per semina vere terræ commissa. Frigori subducta tota hyeme viget & viret.

D. Hermann Coluteam dividit in *Vesicariam*, & *Siliquosam*: Siliquosam deinde in duo genera subdividit: quorum primum fert semina cylindracea, oblonga in filiquis bivalvibus articulat: Alterum, cujus quatuor in Oriente offendit species frutescentes, siliquis pediculis bivalves, ventriosas, quasi isthmis interceptas, seminibus intus rotundis; cujusmodi est planta descripta.

3. *Colutea Ethiopica flore purpureo* Breynii; Cent. 1. *Colutea Ethiopia flore Phænicea Barba* *Fovis* foliis Breyn. Prodrum.

Breyn.

Planta Autori nostro descripta ex semine Africano, circa Promontorium Bonæ spei collecto, enata, *caules* plures sesquipediales, lignosos, striatos, incanos, medullâ candidissimâ færcos prætebat, sapore dulci: in quibus hinc inde sparsa erant *folia*, è compluribus incanis foliolis, Ciceris vel vestris angustioribus, uni costæ quatuor unciarum utrinque inharerentibus, unoque extremam alam occupante, composita. E singulis fermè alarum cavis furculus prodibat, duorum aut trium digitorum transverforum longitudine, floribus Coluteæ vulgaris longioribus, & florido colore ex suaverubente purpureiscentibus à medio ad summum cacumen decoratus. Quilibet verò illorum florum ex incano, striato, in quinque segmenta expanso emergebat calyce: ex quo flore delapsi *Folliculi* Coluteæ vulgaris, tener, membranaceus pellucidusque succrescebat: in quo *semina* fixa in vulgari continerentur compressa, reniformia, suturæ folliculi supremæ pediculis brevibus appensa; quæ tamen ad justam perfectionem non pervenerunt.

Locus.

In Hortis frequens est.

4. *Colutea humilis vesicaria Syriaca flore caruleo* Breyn. Cent. 1.

Rarum hoc Coluteæ genus Syriæ in locis editis prope Halepum occurrit: *Radice* fæca, ampla ad Rhaphaniti crassitiem longitudinemque accedente; quæ *Coliculis* fundit palmares, terram versus reflexos, quorum supremæ parti novem aut decem Lentis adherent *folia* pennata: inter quæ *flori* emergunt Coluteæ Ethiopice aut violacei coloris, inque orbem dispositi: quos folliculi excipiunt Coluteæ, sed paulo minores.

Hanc in Herbario Rauwolfiano observavit D. Breynius, qui eam pro Astragalo Dioscoridis, (cui apprimè similis) in Herbario pag. 116. descripsit.

C A P

C A P. V.

Barba Fovis C. B. *Fovis barba frutex* Park. *Fovis barba pulchra lucens* J. B. *The Silver Bush*.

F. B.

Arbuscula est fruticosa, altitudine humana [nos tam altam non observavimus] cujus materiem duram atque lignosam ferè incanus & lanuginosus tegit cortex Rami huic frequentes fati. *Folia* quinque aut sex, aut septem etiam conjugationibus contexta, quarum singularia Lentis foliis paria, villola argenteo colore fulgent. Ex pediculi foliorum ala appendices singulares exoritur, lanuginosæ, quarum extremis inharerent acervatim congesti *foveoli* lutei, quorum singuli non magnitudine sed forma Genistæ flores æmulantur. Succedunt *siliquæ* angustæ, breves, molles, cineræ, *semina* duo vel tria in rotunditate oblonga, ex cinereo nigricantia continentes. *Radix* dura, lignosa. Admodum tenera est & frigoris impatiens.

In civis maritimis Hetruriae & Regni Neapolitani copiosam observavimus. In Promontorio Ceti *Locus*, prope Monsæpium, ubi eam oriri tradunt, nec nos nec D. Magnol invenimus. De viribus aut visibus in medicina nihil traditur.

C A P. VI.

Arbor siliquosa trifolia Indica, flore papilionaceo siliqua grandi pilosa unicam intus sabam continente.
Plato H. M.

H. M.

Trium hominum longitudinis est, unius crassitiæ, cortice exteriori cinericeo, fisco, fragili, qui è nigro rubæ investitur tunica, interiore vero molli, quamvis crasso, quo incisio gummosi, sanguineus affatus exsudat liquor, sapore subdulcis. *Radix* fusca eodem cum caudice liquore est fuscida. *Folia* crassa, prægrandia, Brassicæ Sabaudæ hybernæ imitantiæ, è lato rotunda, sesqui ferè spithamam longa, albo nervo obducta limbo, tactu subaspera, colore supernè è viridi-fusco nitentia, infernè dilutiora, terna pedunculis rotundis crassis, cubitalibus furculis inharerent. Venulæ quæ è media majori erumpentes in recta dantaxat parte videntur, in se invicem revolvuntur supinam superficiem striant, asperitatem dicto modo causantes; saporis expertia. Longiore densitque è ramo, supra foliaceorum exurgente, petiolis spissis, sesqui ferè uncialibus, parumper tomentosis plures alteri proveniunt *flori*, papilionacei, grandiuiculi, tetrapetali, coloris coccinei, *Murice* adeo similes ut cætera exinde peti queant: odor ipsi acris. Calycis verò quinque cuspidati petiolus partim tomentosus est. *Siliquæ* permagna, spithamam longæ, tres pollices latæ, nervis eminentibus, multis pilis dum adhuc virent decumbentibus obstitæ, lateribus pæne contiguis, perplanæ, cortice interiore cartilagineo, candido sunt, odore subacri. Harum in vertice una valde compressa ac complana reperitur *faba*, cortice tenui, rubro, pulpa in duas se dividende partes, albâ: maturis feminibus siliquæ rubent, quæ priusquam faba conficiatur in justam excreverint magnitudinem. Faba solitaria magnæ inculæ siliquæ pediculis est saporis, graveolens.

Crescit in *Cranganorum*, *Bellangæ*, multisque aliis Malabarici regni tam montanis, quam apicis locis copiosa, semper frondens. *Bimula* flores Septembri & Octobri; fructus Januario sequentibusque ferè mensibus. Quadragenaria emoritur. Ait tamen terra impositi consilium radicatur. Lignum & folia gentium cæremenis inserviunt. In pulverem redacti fructus assumpti lumbricos enecant; cortex eo modo cum zinzibere exsiccat, exhibetur in morbi viperino.

C A P. VII.

De Anagyride & Laburno.

Anagyris dictum putant à natali solo, ut Anagyrium pro frutice non secus sumamus, quam Anticyram pro Hellebore. Stephanus *vel nixum* Anagyrium locum esse ait in Attica, quæ ad frutem pertinet Erechtoidem. Duplex est, non fecida, quæ Laburnum Plinii putatur, & tribens seu vera Diochordis. Folis in eodem pediculo ternis * floribus & siliquis in ob-
 longo racemo pendulis ab hujus generis aliis distinguitur.

* Hoc de Laburno tantum accipiendum est.

1. *Anagyris non fatida major, vel Alpina* C. B. *Anagyris* Ger. *Laburnum arbor trifolia, Anagyridis similis* J. B. *Anagyris non fatida, sive Laburnum majus* Park. *Dean-trefol-tre, not flinking.*

F. B.

Arboris medicoris magnitudinem assequitur, ramis brachiatis, cortice virente, materie dura, ut rusticis palis ex ea confectis agros suos sepiant. *Folia* ex uno tuberculo plura Trifolia Asphaliti, infernè subhirta & ex virore pallida, supernè glabra, satisque saturo virore tincta, pediculis hirsutis, tenui, tereti; longitudine varia, unciali & palmari: *Flores* ex eodem tuberculo cum foliis, aut in ramulorum extremis, aut è lateribus, in longa, tereti, tenui, hirsutisque & incana ligula dependunt, Gggggg
 dodran-

dodrantali, interdum brevior, flavi, Genistellæ floribus similes, è foliis quaternis, supremo reliquis multò majore, lato, sursum reflexo, nigrore intus nonnihil maculoso; bina à lateribus, quartum rostratum, in quo apices crocei, complexu suo coercent: *Omnibus hoc genus stirpis quas flore papilionaceo dicimus, hujusmodi fere flores sunt.*

Laburnum Plinii videtur esse hac arbor: nec obstat quòd Plinius florem longitudine cubitale effe scribat, quæ in hac arbore palmi longitudinem non excedat, ut objicit Matthiolus; Nam fide digni herique herbarie peritell. se in monte Jura cubito longiores florum racemos vidisse referunt, ut tradit Camerarius.

Locut.

In montibus prope Genavam, Saleva & Jura, inque Alpibus Sabaudicis observavimus. Maio & Junio aut etiam Julio mensibus grato in montibus spectaculo floret. Ex semine facillè provenit.

Siliquæ Laburni, describente Solerio apud J. B. Pisorum hortensium siliquis similes sunt, compressiores, fracta contumaces. In extremis, ac nonnunquam intermediis spatii confutur *semen* Lentis magnitudine, ex latitudine subrotundum, ima parte, quâ *siliquæ* per petiolum hæret, tantulum excavatum, renis profus effigie, quod antequam maturaret viret, post maturitatem varium, durum & ob lavorem splendendum est. Variat foliis variegatis.

2. *Laburnum spinosum Mauritanicum fol. Glycyrrhizæ, flore albo* Breyn. Prod.

3. *Anagyris non satens minor* C. B. *Laburnum minus* Park.

Præcedenti, magnitudine excepta, per omnia similem esse aiunt. Statura huic humilior. *Folia*, flores, semina dimidio minora. Non modò non ingrati, sed nullius est hæc planta odoris.

J. Bauhinus duo Laburni esse vix putat, sed duas figuras unius Laburni apud Matthiolum, qui confudit Anagyridis historiam cum Laburno: cum quo & ego lubens sensissem, si non observassem in Catalogo plantarum Horti Leydenis à peritissimo Botanico D. Paulo Hermann nuperrimè edito hanc pro distincta specie propositam.

4. *Anagyris fetida* C. B. Ger. Park. *Vera fetida* J. B. *The stinking Bean-trefoil.*

J. B.

Laburno similis frutex est arborecens. [Fruticosa stirps magis quàm arbor est, inquit Marcellus, Nos tamen vidimus confusâ putationeque coactam ad legitimam arboris altitudinem crescere.] ramis frequentibus latis donatus, cortice (inquit Clusius) ex viridi nigricante, materie pallida. *Folia* terna, oblonga, acuminata, superius virentia, inferius albicantia, odore adeo gravi & tetro prædita, potissimum si terantur, ut transiensibus suo fetore caput offendant, in unius pediculi uncialis caput inserta. Ex foliorum sedibus & alis flores ex calyce in quatuor lacinas scisso, glauco & velut argenteo emicant bini, terni aut quaterni, oblongi, quatuor foliis constantes, Genistæ fere aut Cytisi modo, fed quorum supremum, quòdque reliqua inferius, brevius est & minimè reflexum ut in illis, colore intensè aureo, reliquis pallidioribus, è quorum sinu apiculi plures emicant flori concoloris. Floribus succedunt *siliquæ* digitali longitudine, pollicari verò latitudine, cartilagineæ, in quibus terna aut quaterna *semina*, nonnunquam plura, satis magna, exiguis phaeolis similia, renis formis, quæ initio alient, deinde colorem purpurascens contrahunt, tandem per maturitatem ex ceruleo nigricant, ut apertissimè Dioscorides *mandulo* dixerit, cum in eodem fructu non bene maturo tres differentes colores percipiantur, ut diligenter notavit Clusius.

Floret Maio & Junio mensibus, grato inter alios fructus per sylvas spectaculo. Nos in montibus supra Messanam, & alibi pluries tum in Sicilia, tum etiam in Italia observavimus. Clusius in saxo collo prope Areletum urbem in Gallia, tum frequentem circa Hispani & alibi in Hispania.

5. *Anagyris fetida altera rotundo folio* C. B. *Anag. Cretica à Clusi diversa* Honor. Belli ep. 2. ad Clus.

Tempus & Locut.

De hac J. Bauhinus, Licet, inquit, Honorius Belli se in Creta passim, secus vias differentem Anagryrin ab ea quam hic describo observasse dicat, quæ rotundiora præferat folia; non tamen ob sola folia quæ parum variant, diversam existimo faciendam, cum præsertim excolis odor & facultates à Veteribus huic adscriptæ eandem esse clarè demonstrant. Facilior etiam nature lusus in foliis quàm in viribus.

Viret.

Folia Anagyridis foetida trita & imposita tumores reprimunt: sicca in passo pota mensis ac secundas movent, fetum mortuum ejiciunt. Semen commandacatum vomitiones mover, nec semen tantum sed & folia, unanimi botanicorum consensu.

Accidit interdum (inquit Hon. Belli) ut capræ & oves in Creta fame vexatæ hujus folia depascant, licet odoris fit ingratißimi, & postea ex harum lacte casus conficiatur: quo si forte ignarus aliquis vescatur aut lac bibat, statim excidentur tum vehementissimi vomitus tum fluxus ventris: Et cum hoc sapissimè accidat, multi in discrimen vite veniunt, quam ob causam frutex omnibus fit exosus.

Quòd Laburni flores apes non attingant, Plinius eumque, secuti recentiores Botanici affirmant. Septennum autem Laburnum ob ligni duritiem & nigrorem pro Ebena vanis, ex quo pulchre sunt pectinum thecæ. J. B.

6. *Phaeolus arbor Indica incana siliquis torosis Kayan dicta. Thora Paeron* H. M. *Cajan arbor Indica, foliis Trifolii bituminosi, siliquis Orobi* Breyn. Prod. *Pisum Arborecens quibusdam.*

H. M.

Arbor est fruticosa, radice ruffa, obfusco cortice, inodora, caudice sesquipedem crasso. *Folia* Salicum effigiem habentia, ex oblongo angusta, quinque pollices æquantia, aculeata, nervis stri-

12.

ta, numero terna, bipollicaribus striatis etiam è furculis brevissimis pediculis dependent, suprà è lenia, è viridi fulca, infernè hyalina, odore simul & gustu haud ingrata. *Flores* hic illic in extremis furculorum, propè foliorum exortum expullantium erumpunt papilionacei, tropealati, quorum unum aduncum, venis striatum, lateribus albicantibus & transluicis, intus flavum, circa medium oræ leviter sinuatum existit. Duo erecta, oblonga, flava foliola propè latus incurvatum circumplectuntur. *Siliquæ* hamato incumbens folio, candidis in novem filamenta, croceis apicibus donata, divisus, flamine quod filamentum flavo capite ornatum transmittit croceâ gemmâ nodulato, obtegitur. Eorum calix venosus hirsutisque, odor autem nullus est. Succrescentes floribus *siliquæ*, digitum articulare tum longitudine, tum crassitie æmulantes, pilosæ, maculis interstinctæ, è viridi dilute sunt, cortice subrubro, cartilagineo, ubi expanditur transparente, multis venulis intertextæ. His includuntur quatuor *Pisæ*, cartilagineis intersempimentis à se mutuo distincta, immatura virentia, glabra, nientia, matura rubentia, quadam ex albedo flaventia, situm transversum obtinentia, in edulia ob gratum sapore relata, quinimo propterea in agris pinguioribus sedulo excoluntur, & ubi venalia exponuntur.

Leguntur mente Januario. Frutex ipse semper frondens brevi emoritur.

Apozema ex foliis assumptum hæmorrhoidum fluxum nimis copiosum retardat. Cum Piperi contrita folia gingivarum immunditiem, dentium tollunt dolorem. Decocta in Oryzæ lotura semina & cum butyro in linimentum redacta spontaneam ac dolorosam artuum propulsant lassitudinem. Paratur insuper ex iis quoque salubris contra variolos potio.

Hæc Planta crevit hoc anno 1687, in Horto D. Dood.

Tempus & Locut.

C A P. VIII.

Cytisus spinosus Acacia dictus. *Acacia trifolia* C. B. altera *trifolia* Ger. secunda seu altera *Dioscoridis* Park. *Aspalathus secunda trifolia*, quæ *Acacia secunda* Matthiolo *trifolia* J. B.

HUINC fruticem Hon. Belli sic describit, pro Aspalatho secundo Dioscor. vero & legitimo, quique in tota Græcia nomen aditus retinet. Ligni materies alba, durissima & gravis est; medium autem ligni nigrescit, odore carens: flores habet luteos, Genistæ æmulos, parum odoratos: vento autem spirante eorum odor satis suavis manè longius percipitur, succedunt parvæ *siliquæ* in quibus tria quatuorve semina continentur. *Folia* Ruta similia sunt, terna simul juncta, licet æstate ipsa amittat ut Autumnio aliis induatur. Spinis totis frutibus scatur, validis, durarum triumve unciarum, quarum nonnullæ bifidæ aut trifidæ, striatæ, reliquæ ramo concoloris, quarumque, non commissuris modo, sed ipsimet etiam mediatis ex longiusculis pediculis flava hærent, trifolia, exigua quadam ac vix quidem conspicua hirsute pubescentia. Radice nititur firma, lignosa, odoris exopte.

In Creta ex hoc sepes conficiunt, totaque sylva ex eo constare spectantur. Vere Lobelius universum Thyrrhenum, Ligusticum atque Mediterraneum litus, uti pleraque Italie loca hoc frutice scatur scribit. Eundem etiam in Sicilia circa Messanam, & Gallo-provincia propè Tolonam portum observavimus.

Potiusset hæc planta Cytisus annumerari, cum quibus in omnibus præterquam spinis convenit.

C A P. IX.

Cytisus adulterinus sive Alysson fruticosum Ger. *Cytis facie quibusdam Alysson fruticosum* Park. *Cytis facie Alysson fruticosum quorundam* Lob. J. B. *Pseudo-cytisus flore Leucii luteo* C. B.

Lob.

EXOTICUS hic frutex floribus luteis Leucii minoris æstate lucet, è sparsis, numerosis, anfractuosus Polemonii striatis coliculis. *Folia* Cytisi, habitiora, albidia, hispida, fetaceis pilis rigida: Radice lignosa, durior, & in folliculis semine.

C A P. X.

De Genista vulgari trifolia.

GENISTA à genu dicta putatur, vel quòd genu instar flexilis sit, vel quòd genus medietur dolentibus.

Folis in eodem pediculo ternis, viminibus tenuibus angulosis confertis ab aliis siliquosis & flore papilionaceo donatis plantis distinguitur.

- A. 1. *Genista angulosa trifolia* J. B. *angulosa & scoparia* C. B. *vulgaris & scoparia* Park. *Genista* Ger. & etiam *Chamaegenista* ejusdem ex sententia C. Bauhin & Johnsoni. *Common* Zoom.

J. B.

Fruticosa stirps est, frequenter in magnam altitudinem elata, hominis staturam attingens, interdum humilior multò, caudices habens tenues, lignosos, à quibus plurimæ tenues sparguntur virgule, angulosæ,

G g g g g g g 2

Locus

Clutio plano est còque altero ex altero nascente folio, quod deinde in cauliculum convertitur. In pascuis Germaniæ sterilioribus abundè provenit multis in locis: item circa Genevæ.

6. *Geniffella pinnata altera Hispanica* Park. *Geniffella pinnata* Ger. *herbacea platyphyllos* J. B. *Chamaegeniffa caule foliato* C. B.

Cluf.

Chamaegeniffa peregrina Cluf. vix palmari magnitudine affurgit, admodum tamen fruticosa, *Chamaenellæ* proximis, brevioribus, duris & carnis, aliquantulum in ambitu finis & crispis, rigiduliculisque, uno ex altero è medio folii nervo prodeunte quemadmodum in superiore, interdum etiam binis ternisve simul exorientibus: hic verò nervus paulatim intumescit, & in interdum convertitur; sic cum tota planta foliola sit, & nonnulli foliis constans videatur, fit tandem mulum convertitur. In extremis istis foliis quini senive aut plures flores, simul juncti ex villosis admodum fruticosa. In extremis istis foliis quini senive aut plures flores, simul juncti ex villosis admodum fruticosa. In extremis istis foliis quini senive aut plures flores, simul juncti ex villosis admodum fruticosa.

Defcriptio J. Bauhini nonnulli variat à Clusiana, quam vide apud ipsum.

Chamaegeniffa peregrinam in folis Valentini regni locis inculcis & asperis florentem observavit Clusus mensè Martio.

Locus.

7. *Chamaegeniffa Cretica* C. B. Park.

C. B.

Hæc *virgula* est palmo minoribus, humi diffusis, tenuibus, rotundis, subcanis, in ramulos aliquot duarum triumve unciarum divisis: *foliis* oblongis angustissimis, binis aut ternis ab eodem exortu, sed altero semper longiore prodeuntibus, incanis. Ex foliorum alis *foliis* terni aut quaterni, parvi, lutei, *Geniffæ* floribus annuli. Siliquas non vidit descriptionis autor C. B. E Contarenti herito habuit. Parkinsonus hanc habet pro Spartio Cretico Alpini Exot.

His addit C. Bauhinus

8. *Chamaegeniffam folio articulo, i. e. Chamaepartium Narbonense* Tab.

9. *Chamaegeniffam montanam hispidam, i. e. Geniffæ minoris Speciem* Tab.

CAP. XII.

De Spartio non spinoso.

1. *Geniffa Hispanica* Ger. *juncæ* J. B. *Spartium Hispanicum frutex vulgare* Park. *Spartium arboreum seminibus Lenti similibus* C. B. *Spanifch-Byom.*

J. B.

Frutex est ad quatuor vel quinq. cubitorum altitudinem excrefcens, interdum minor. *Virgula* juncæ, teretis, obsequiosa, viridantia; per quæ dum florere & novella adhuc planta est, parva sunt rara quadam *folia*, decidua, oblonga, ramis concoloria ferè. *Flores* in virgularum summitatibus multi, lutei, magni, aspectu lato, floribus similes Pisorum & Cicercularum, gustu dulces. Floribus succedunt *siliquæ* surrectæ, uncias quatuor vel quinque longæ, compressæ, rubentia, lucida, Lente minora, non ita circinata. Lentem potius referunt quam Evium aut Viciam, quicquid scribit Matthioli. Sapor leguminosus qualis pisorum.

Hanc plantam Dioscoridis Spartium esse Botanici peritiores consentiunt. Nec obstat quòd Dioscoridis Spartii virgas *arbores* esse scribat: nam quamvis in hac primò exortu raris quibuldam foliis vestite sint, ea tamen brevi decidunt, ut maximam partem foliis vidua cernatur. Ceterum ad Spartium Dioscoridis Plinii *Geniffam* omnino referendam esse existimat J. Bauhinus.

In Sicilia, Sicilia & Gallia Narbonensi vulgarissima est. In hortis nostris ex semine facile provenit, nec multam curam aut culturam exigat, vèrum celeri auctu ad frugem brevi pervenit. Viribus cum *Geniffa* vulgari convenit, quæ tamen efficiatior est. Pituitum & serofos humores vomitu & dejectione valenter expurgat, unde hypodipis, ischiadicis, arthriticis optatulus, urina movet, & calculum in renibus frangit.

Hujus etiam flores, autore Dioscoride, cum aqua mullâ obolorum quinque pondere poti comitiones faciunt: Cum tamen *Geniffæ* vulgaris flores plenis discis multi in acetaris ex multo oleo vorent, nec quicquam nausent. Oleum è floribus extrinsecus illitum hienis tumores dissolvit. Flores quoque cum melle rosato aut ovo strumas resolvunt.

2. *Spartium Hispanicum lobis rotundiusculis, flore luteo* J. B. alterum *monospermon semine reni simili* C. B. *Spartium minus, monospermon, flore luteo* Park. *Pseudospartium Hispanicum arbores* Ger.

Cluf.

Cubitali perumque stipite affurgit, pollicem crasso, scabro & striato cortice tecto, qui in plures cubitales, virentes & striatos ramos dividitur, & hi deinde in juncæas, striatas, virides *virgulas*, quæ novellæ adhuc & primum germinantes aliquot foliis exornantur, statim atque planta florere incipit deciduis, ut tota deinde *arbores* conficiatur. E virgarum lateribus prodeunt longi pediculi, & quibus dependent aliquot exigui *flores*, *Glycyrrhizæ* vulgaris ac Trifolii præstantis foliis

patis

penè finiles, lutei, inodori. Succedunt cartilaginei, rotundiusculi *lobi*, vulgari *Fabæ*, quæ in jumentorum pabulum cedit perfiniles, ex flavo rufescentes; in quibus unicam maxima ex parte cussis crepitat & sonitum edit. *Radix* dura & lignosa.

Varis Castellæ utriusque locis crescit, arenofo loco, & Maio florere: Semen maturum est Junio.

Locus & Tempus.

3. *Spartium Hispanicum flore candido* J. B. *Hispanicum majus flore albo* Park. tertium *flore albo* C. B. *Pseudospartium album arbores* Ger.

Cluf.

Præcedente longè majus est, & hominis altitudinem superans, *virgula* quàm illius tenerioribus, lentioribus & magis obsequentibus, *flore* ejusdem cum superiore formæ, sed paulò majore & omnino albo: lobi etiam conveniunt, sed minores sunt & minus *semen* continent.

Gadibus duntaxat & locis vicinis aurâ marinâ perfusis Clutio conspectum est, arenofo & sterili li solo, fuis floribus onustum Februario.

Locus & Tempus.

D. Hermannus hanc speciem pro præcedentis tantum varietate habet. Hort. Lugd. Bat.

4. *Geniffæ Hispanice affinis* C. B. *Pseudospartium Hispanicum* Park.

C. B. prod.

Suffrutex est cubitum superans, *caule* tenui, tereti, candicante cortice tecto, qui in plurimas virgas tenuissimas dividitur: quarum aliqua palmum superant, alie minores sunt: circa quæ *folia* longiuscula, angustissima & rarissima, ita ut virgæ penè nude appareant. Summis virgis singulis unicam capitulum rotundum, villosum, molle infidet, ut in Caryophyllo maritimo, ex pluribus *floribus* *Geniffellæ* tinctoriæ formæ, sed minoribus, pallidè luteis compositum. Nam quilibet flos ex calyculo villosulo, hirsutie albo prodit.

In montibus planè fasciatæ ad aquas blancas D. Albinus collegit.

Locus.

5. *Spartium triphyllum* C. B. *Chamaepartium montanum triphyllum* Park. *Geniffa radiata sive stellata* J. B. *An Spartium minimum montanum triphyllum* Col?

J. B.

Pulchra est planta, ramosa: *Caule* unus in tres dividitur ramos, hi rursum in alios bis, aut ter, aut quater, semper quatos: internodia duas uncias longa: *folia* ad unumquodque geniculum sexa, verticillata, caulis circumposita, ut in Gallo vel Aparine, latiora quàm Gallo & molliora, incana, hirsuta, uti tota planta. In vitum valde tenerorum angulorumque extremis *flores* densi *Geniffarum*, eo ordine quo in Anthyllide leguminosa, lutei si rectè memini.

Spartium summi minimum triphyllum sic describit Columna, Frutex est amplus, æquicolorum montibus *Comune* laxis nudis devexis, in imo lignosis, innumeris alis divisis, comam conficiens rotundum. Caudex proximus junci velut Junci folia, qui deinde lignosi, striati, flavescetes ex viridibus fiunt. E summo verò tribus geniculis virentes, atque lanugine alba obfusi arque striati: singulis verò geniculis alie aut auriculæ hærent crassæ, duræ, in imo nude, lignosæ, ex quibus cum tenerior esset anno priore planta foliola terna, utrinque admodum tenuia, albicantia, ac veluti capillaria, Abrotani varis minora producebantur, sicuti in planta cacumine conspiciuntur. Alarum verò summum aut acutum est, aut in minima foliola definit; ut capitula quatuor vel quinque simul congesta, in quibus *flores* lutei Sparto & *Geniffæ* similes ex utriculis parum hirsutis, minuscule luteis albicantibus, ad invicem oppositis: quibus suboriuntur *siliquæ*, breves, uncia longitudine, hirsutæ, ex viridi albentes, in acutum delinquentes gladi modo, parum convexo dorso circa aciem, in quibus quatuor includuntur *semina* dependantia, cordis figuram imitantia. Tota planta bicubitalis ad summum, caudice crassescente fructus instat.

6. *Geniffa sive Spartium purgans* J. B.

Duos ramos describit J. Bauhinus. Prior sesquicubitalis erat, firmus, rigidus ac penitus lignosus, cortice crasso amaricante, ligno internè albicante, in numerosam virgarum prolem tenere ac nullo ordine divaricatus. In virgarum extremis auciei quidam apparent. Totus porò ramus virgularum densò stipatu Uvæ marinæ adnatis quodammodo est, nisi quòd nupiam uno ex articulo gemini aut plures prodeant furculi. Ramorum extremorum potissimum geniculis *folia* hærent parva, angusta, cineritiâ quadam lanugine vestita: hîdem quoque *flores* ex longiusculis pediculis hærent lutei, *Geniffæ* vulgaris.

Posterior colore & ramorum divisiâ similis, verum quàm illa lentiorior & strigosior, quippe numerosioribus ramulis veluti in spinas desinentibus, ac facile rumpuntur, innumeris nodulis tocosus, vix pedalis, incurvo ligno, &c.

J. Bauhinus hanc Lobelio in *Adv.* descriptam putat nomine Spartii aphylli fruticosi juncæis aculeis, lanatis capitulis; quam Lobelius perperam pro Erinacæ Clusi habet. Consule J. Bauhinum.

Alpin.

7. *Spartium Creticum* Alpin. exot.

Planta est procera, densissimè fruticans, furculosa; quippe ramulis à crassis veluti caudicibus rotundis, viridibus, densè maculis parvis albis punctorum alborum modo infectis, nascentibus, longis, subulibus, fursum rectè actis, flexilibus, rotundis, cortice viridi prædita. Hi dorsum ramulos nudos habent, utrinque inaequalibus intervallis inordinatum positos, & in medio ramis, foliolis multi sunt, & postea fursum in spinis densè fruticant. Folia, flores & siliquæ Aspalathi sunt.

Tenera germina, flores & semina valenter per alvum & vomitum pituitum & serofos humores purgare dicuntur.

Vires.

2. *Aspalatho Monspeliensi affinis Scorpis* 2. *Clusio* J. B. *Genista-spartium spinosum minus* C. B. Park. *Genista spinosa minor siliqua rotunda* Ger.

Clus.

Pedis altitudinem raro superat, totum densissimis spinis horrens, quæ non confuso ordine, ut in superiore [Genista spinosa seu Scorpis vulgaris] nascuntur, sed seriem quandam servant, & semper contrario inter se exortu binæ nascuntur, virentes quidem, sed languidius quam superiores, neque a liæ ex alis. Tempore exiguis brevibusque hirsutis, vel potius [emma] Ervi magnitudine, inclusa membrâ quadam multa incanisque lanugine hirsutâ deprehendebam, densissimis ipsius plantæ spinis occupatâ, ut ex superiore æstate deciderant: adeo verò canescebant, ut initio Araneum telas eæ exultimabam. Radix singularis, sed in plures deinde propagines parsa, dura & lignosa est.

Locus.

Collibus Græciæ vicinis itinere Cordubensi, nec usquam alibi Clusio conspectum est hoc genus. Dubitat Clusius an sit Echinopoda Cretica Hon. Belli; plurimum certè (inquit) ad illam accedere mihi videatur.

3. *Aspalathus alter secundum Clusii* Park. *Genista-spartium spinosum majus* 2. *florè pallido* C. B.

Clus.

Aspalatho altero primo Clus. robustius & aliquanto firmius est; nonnunquam altius excrefcens: Flos perpetuò pallidior est, aliouin ei non multum dissimilis.

4. *Aspalathus alter tertius hirsutus* Park. *Abrotani facie incana* J. B. *Genista-spartium spinosum majus tertium hirsutum* C. B.

Clus.

Ad cubiti nonnunquam magnitudinem accedit, plerumque tamen minor est, & pedalis tantum altitudinis, totum etiam tenerius: ramuli in multò plures spinas divisi, istæ denuo in alias, sic ut singulæ spinæ totidem Abrotani multifida folia videantur, nisi aculei obsterent, qui à negligentiis inuentibus vix observantur. Vere ex ramulorum lateribus exigui alii prodeunt ramulculi incani & hirsuti, quibus adnata sunt mollia & incana Lenticis folia, majora quam in primo genere: in summis illis ramulculis flores priori similes, priore majores, lutei nascuntur.

Locus.

In Cantabris duntaxat, tertio à Victoria urbe milliari, ad radices Pyrenæorum, quâ Hispaniam spectant, observavit Clusius.

5. *Genista erincea* J. B. *Erinacea* Hispanica Clusii Park. *Genista spinosa humilis* Ger. *Genista-spartium spinosum, foliis Lenticulæ, floribus ex cæruleo purpureiscentibus* C. B.

Clus.

Plantæ nova & tota elegans est hæc planta, dextrantalis, in orbem per solum diffusâ, multis spinis virentibus, sive aculeis horrida. Flores Genistæ, ex cæruleo purpureiscentes, minores, calyculis in alis hirsutis, villosis, omnino ferè incanis, bini aut terni simul semper conjuncti. Foliola interdum dum foret producti, sed raro, eaque perpaucâ, Lenticulæ similia, quæ cum brevi marcescant & decidunt, tota planta maxima ex parte sine foliis spectatur, & multiplici spinarum vallo Erinaceum in se convolutum representat. Radix lignosa & magna est pro plantæ proportione.

Locus.

Nascitur regno Valentino, affluenter autem circa *Siete Aguas* oppidulum, septimo ab urbe Valentis milliari, Madritiano itinere, asperis locis & secus vias. Aprilis florentem observavit Clusius: Semen videre non potuit.

Incolæ *Erize*, hoc est Erinaceum vocant, ob rationem modo dictam.

6. *Echinopoda Cretensis* J. B. *Echinopoda frutex Creticus* Park. *Genista-spartium spinosum aphyllon alterum, vribus aculeis semper junctis, floribus luteis* C. B. *An Scorpis secundum Clus.*

Recl.

Echinopoda (inquit Honor. Bellus) vulgarissima in Creta planta est, & multum cum Erinacea Clusii convenit, nisi quòd foliis caret, & flores luteos profert, totaque viridi colore cernitur in orbem diffusa, & Erinaceum mirum in modum multitudine spinarum representans. Spinæ ternæ simul in ramulis nascuntur. Flores in summis ramulis proveniunt, non tamen plures simul conferti, sed pauciores: quos apes nunquam attingunt.

Locus.

Planta hæc non in Creta tantum sed & in Chio insula & per totam Græciam vulgarissima est. Fallitur (inquit H. Belli) Dalechampsius Athenæi interpretes, quòd per Echinopoda Cardui Chii genus intelligeret; cum ea revera fruticis genus fit Cardui.

7. *Genista-spartium spinosum foliis Polygoni* C. B. *spinosum Syriacum* Park. *Agul & Almaji Arabibus*, *Planta spinosa Mannæ respiciens* J. B.

J. B.

Frutex est cubitalis aut altior, densissimis spinarum acutissimarum, gracilium, flexiliumque stipatu refertus. Ex quibus plurimi pendentes flores rubelli: quæis decidentibus succedunt siliquæ rubentes, quales in Scorpio Monspeliensi me vidisse memini, semine concolori farctæ. Ex hac Halepi incolæ novum quoddam Mannæ genus legunt, cujus grana Coriandro nostro majora paulo, adeoque figurâ & sapore Mannæ nostræ Laricæ per similia. Sarculis porro infinitis propemodum donatur, teretibus, & à trunco eleganti ordine hinc inde sparsis, majori fere parte Cuscutâ obfistis, velut in Thymo. Folia ad spinarum exortum hærent oblonga, Polygoni figurâ, cinerea. Radix latius longa, purpurea.

Locus.

Manna in hac arbuscula inventa *Tereniabin* aut *Trangebin* Arabibus dicitur. Provenit in Persiâ & circa Halepum: item circa *Kacka* urbem Mesopotamiae.

Folia

Folia ejus calidæ sunt sicccæque naturæ. Florum usus incolis ad purgandum; quibus se purga-*Vires*. turis manipulis unus ex aqua coctus in singulis dosibus sufficit.

8. *Spartium spinosum Creticum* Alpin. exot. Park.

Alpin.

Stipite lignoso assurgit, nigricante cortice tecto, multos nigros ramos spargente, in virgas junceas subiles, nigrescentes iterum divisos, quibus in cacumine spinæ duræ, nigrescentes, triangulæ. In furculorum exortu folia in eodem exortu quina, parva, tenuia. Flores lutei, parvi, spartii Cretici similes, quibus siliquæ parvæ succedunt.

9. *Spartium spinosum secundum Alpin.* exot. *spinosa aliud Creticum* Park.

Alpin.

Ramos possidet crassos, rotundos, asperos. Virgæ in spinas acutas, triangulos multos facientes desinunt. Folia duplex ordo. Ad exortum furculorum ex ramis spartii sunt similia, sed tenuiora, ex uno exortu trina, quaterna vel quina, post in virgis rectis utrinque crebra Tragacanthæ modo, usque ad apices fere virgularum, quibus subiles, duræ & acutæ spinæ superant.

Nascitur in Creta cum priore.

Locus.

- A. 10. *Genista minor aspalathoides seu Genista spinosa Anglica* C. B. *Genistella minor Aspalathoides* J. B. *Genista aculeata* Ger. *Genistella aculeata* Park. *Radic furz oz Betty* Whin.

Virgæ cubitales & altiores, ramosæ, cortice cinereo tectæ est radice exeunt. Folia glabra, glauca in furculis novellis & vegetis parva, subrotunda, Chamælyces paria, in adultioribus aut vetustioribus plantis angustiora & acutiora. Ex alis foliorum egreduntur aculei, foliis aliquot minusculis vestiti, & ipsi interdum alias parvas spinulas [duas aut tres] & lateribus emittentes. Flores in summis ramulis velut spicati, papilionacei, flavi, & singulis foliorum alis singuli, quibus succedunt siliquæ breves, habitores.

In ericetis & humidioribus solo spongioso frequens occurrit.

Locus.

C A P. XVII.

Arbores & Frutices nonnullos exoticos Genistæ & Spartio affines complectens.

1. *Babel-Schulli* * H. M. *Genista spinosa Indica verticillata, florè purpureo-cærulea, seu Spartium spinosum siliqua geminata*. * P. 2. F. 45. p. 87.

FRUTEX est spinosus, nascens in aquosis; radice fibrosa, capillata, albicante. Caules geniculati, supernè plani, ac utrinque sulco striati, virides ac etiam rubescentes, pilis longis & albicantibus dense obfisti, intus lignosi cum corculo aqueo & viridi, seu etiam albicante, è geniculis ramos pastim binos ac alternatim emittentes, ac in geniculis singulis spinis sex, hinc inde tribus, longissimis, lignosis, duris, ac leniter versus inferiora inflexis, aculeisque à se mutuo averis muniti. Folia, quæ in nodis plura simul ad spinas cauliculis circumposita sunt oblonga & valde angusta, pilisque longis albicantibus in utraque parte obducta, parum aspera, in margine crispâ, teneriora ex viridi rubescentia: Costa media viridi-dilutior est, subus emittens & crassiuscula. Flores verticillati è geniculis prodeunt supra spinas, octo plus minus simul, papilionacei, collo brevi albicante è calyce foliis oblongis, cuspidatis valde pilosis, viridibus ac etiam rubescentibus composito erumpentes, petala duo lateralia cærulea sunt, subpurpurea; petalum, quod clypeum vocamus, in superiore ora in tres linguas seu foliola, quæ versus exteriora reflexa sunt rectis incisuris profundè discissum est, colore cæruleo-purpureo, maxime in lingulis; petalum quartum angustum, cærulei quoque subpurpurei coloris est, in duas linguas seu foliola, quæ versus exteriora reflexa sunt, rectâ incisurâ discissum est. Stamina quatuor albicantia, crassa, arcuatim inflexa, apicibus longis, fuscis & cæruleis docta sunt: cum is se prodit filamentum longiusculum, albicans, è rudimento fructus ortum. Sunt autem flores odore nullo.

Semina in siliquis lignosis, nonnihil cuspidatis, in duo latera [loculamenta] per strias intermedias distinctis, ex fuscitate rubescentibus, ac foliis calycis, quæ etiam rufescent, ferè obtectis, in singulis lateribus [seu loculamentis] tria quatuorve, forma rotundolia, fere etiam longa, plana, coloris cum ficea sunt fusi seu spadicei.

Est & alia species *Babel-Schulli*, nascens in arenosis, quæ cauliculos & folia habet viridi-clara, flores vero albos ad caules nonnihil vergentes.

Radix in decocto dila urinum provocat, & suppreffam ciet, unde & hydropem curat, præsertim si *Vires*. cum oleo Fidis infernalis decoquat. Eadem præstant folia decocta & condita cum aceto. Ex foliis fit pulvis, qui cum oleo expresso ex floribus Fidis infernalis opocis tumori pudendorum virilium solvendo conducit.

2. *Genistella spinosa Africana Laricis folia* Breynii.

Breyn.

Suffrutex est lignosus & spinis horridus, Genistellæ minoris Aspalathoidis J. B. quadantenus similis, qui in multis dissepitur ramos: horum minores incant, in quibus spinæ acutæ & renes, semunciam longæ, æternò ordine, æquali quodam intervallo circumpositæ cernuntur. Singularum spinarum exortu Foliola viridia & tenuia subnascuntur, numero decem aut tredecim, plura pauciorave semper conjuncta,

CAP. IV.

Glans unguentaria C. B. *Nux Ben* sive *Glans unguentaria* Park. *Balanus myrsifera* Ger. *Nux unguentaria* J. B.

NUces unguentariae dictae oblongae sunt, nuclei Avellanae magnitudine, aut etiam nuclei cum suo putamine sed minoris, figurâ triquetra: putamine teguntur albicante, mediocriter crasso, fragili, cui nucleus subest crassiusculâ fungosâ pelliculâ, nivi coloris obductus, albidus, Avellanae nuclei aut Amygdalae consistentiâ, pinguis, quique nobis jam in nucibus ante 30 annos repositis non rancefecerit, sapore tantum amaro præditus. Hujus generis nucleae aliae fessiles, aliae oblongae majores, minores; effigies triquetra, sed rotunda & glandis amula huc nomen generis aptavit. Nascitur autem in siliqua admodum eleganti, palmum longâ, carinula bifori conflatâ, rere, gracili, binisque loculis ventriola, nempe ima medietate sui parte quâ protuberat, glandem singulam singulo claudens, summa verò acuto stylo rostri instar, vel Rhododendri, vel Periplocae repantem, acutum mucronem protendit: intus subrufo coloris, foris pullo, cinerovæ, & secundum longitudinem striis rugisque exarata: coracea tota, flexilis & corticosa, insipida, subaltringens & sicca.

Veteres in Descriptione arboris inter se non conveniunt: Theophrastus folia Myrti ei attribuit, Plinius Heliotropii, Dioscoridis Myricæ. Ast dicendum, Myrti & Heliotropii folia, quod ad figuram attinet non multum inter se differunt, & quoniam *myrsifera* & *myrsifera* voces quoad elementorum quibus scribuntur formam affines & similes sunt, facile à libris hac pro illa in Dioscoridis textu poni potuit: vel dicendum Dioscoridem inter ipsas arbores, non inter earum folia comparationem instituisse.

Arbor ipsa, tradente Bellonio, Betulam refert tum magnitudine, tum ramis similibus, & truncò albo, itâ ut è longinquo videntes certo crederent esse Betulam. Tobia; Aldinus, seu totius Petrus Castellus, arbutulam in horto Farnesiano è femine natam accuratius describit. Folis autem erat bicompositis seu ramosis. Nam nervus seu costa media totalis folii furculos suos nervos hinc inde emittit juncis non majores, quibus ad intervalla longiora bina conjugatim adnascuntur. Foliola in foliola, nullo impari alam terminante sed nervulo medio in tenuem setam exeunte. Foliola in furculis ima rotundiore cuspidè sunt, Heliotropii foliorum instar, media acutiora & Myrtinis similiora, summa minora & angustiora, ad Polygoni folia accedentia: Omnia hyeme decidua cum furculis etiam & costa media.

Lacuna duas Nucs unguentariae species facit, *Majorem*, magnitudine Avellanae, cortice fragili, triplici costa, medullâ albâ, tenera, oleaginosa, acri cum levi amarore: *Minorem*, Ciceris magnitudine, cortice ad nigrum accedente, medullâ ingrata, quam perniciolam exstimant aut: *major* semel solum esse in usu. Fortè in hoc Mesiem secutus est. In magnitudine differentiam agnoscimus, at species diversas dari non concedimus, nec tamen præstare negamus.

Locut.

In Arabia prope *Pharagou* in itinere à Cayro ad montem Sinai nascitur, autem Bellonio. Adfertur verò ex Syria & Ægypto in Europam, atque illuc putat Matthiolus ex Arabia advehi, & fortè etiam adhuc ex Æthiopia, ubi ait Dioscorides nasci. *J. B.* In India non nasci opinatur J. Bauhinus, quia neque Veteres neque Garcias inter Indicas plantas eam recensent, aut in India nasci tradunt.

Vires.

Dioscorides aliquè è Veteribus multas ei vires adscribunt. Purgat supernè & infernè, educitque bilem ac pituitam.

Cfus.

Mesue Glans ipsa humiditatem habet excrementosam & acrem, quâ ventriculum subvertit, nausam excitat & viscera conturbat. Pituitam crassam & lentam vomitu ac dejectione purgat: quare confert colico affectui pituitoso sumptis, balano clystere injectus, cataplasmate ex ipso medulla, hordei farina & melle appositus, & calore vi nervorum frigidis affectibus, spasmus, tetano, contractioni. Tumores quoque duros, strumas, nodos resolvit cum melle: Hepati aut Lieni obstructo & indurato cum farina Lupinorum & spica confert imposita. Dioscorides tritam & ex posca drach. pondere potam lienem absumere scribit. Oleum auri insulsum tinnitui, sibilo, furditi auxiliatur: Cicatrices scædas, lentigines, alphas & cætera cutis vitia emendat. Parvus autem fructus ad omnia est valentior, molesitè purgat, vires deiecit, sudoremque frigidum movet. Magnus ne ventriculo noceat facit assatio. Ea enim humiditatem excrementosam & acrem, horum symptomatum causam coquit & resolvit, tuncque solum dejectione purgat. Adduntur præterea ipsi, præsertim coquendo semen Amis & Fœniculi. Hinc etiam Mesiue, & rectè, Ben antiquam recentem præsertim in usu medico, quia in prædicta humiditas aquea evaporando consumpta est. Eundem in modum Afari etiam folia & radices violenter purgant per superiora & inferiora ubi vident, propter late aliquod iterum acre; si exiccantur amittunt vim illam malignam & vehementem. Quod idem evenit quoque Iridi, quæ vires urit & pungit violenter, exicata non item *J. B.* Idem etiam observavit D. Grevius de radice Ari, quæ exiccando acrimoniam suam amittit.

Unguentarii oleo utuntur pro conficiendis odoratissimis unguentis, in quæ & moschum, ambram & zibethum addunt pro chirotheis & manicis, aliisque sufficit perfundendis aut illinendis. Porro præ omnibus aliis oleis hoc potissimum celebrant unguentarii, non quod aliqua odoris præstantia commendetur, sed quod solum nunquam vultustate rancorem contrahat. *J. B.* Alii tamen ejus loco addunt oleum expressum è nucleis Corallorum, in quo solvunt Benjoinum. *Henn. in Med. præd.*

2. Nux

2. *Nux Ben* Zeylanica, siliquâ triangulâ, seminibus alatis, Mqringeros Lusitanis, Katu Murungha Zeylanensium Herman. Cat. App.

Hujus descriptionem expectamus in Museo Zeylanico D. Hermanni.

CAP. V.

Acacia Malabarica globosa Insula dicta.

H. M.

BINORUM hominum implet complexum: libro est cinereo, ligno candido, sulcis quinque, & quibus spinæ erumpunt striato. Radice est adstringente, fibrolâ, nigro cortice, intus rubente. Rami cinerei, ligno albidior, pronis sentibus duobus in sulcis frequenter obliqui. Folia Nibentamaram, nisi breviora essent, poterant videri, infernè striati, uno nervulo in exortu, ut & multis venulis donata, infernè dilutiora, superne fumè sunt virentia. Flores odorati, candidi, rubris è gemmis erumpentes, Acacia Indica in modum foliorum acuminatorum, singuli, bini, nonnunquam terni, pedicellis pollicaribus in extremitate furculorum prodeunt, penicillis tenuium filamentorum, quæ minutissimis capitata apicibus verius omnes sese extendunt partes, ornantur. Fructus planæ & longæ sunt siliquæ, utrinque cuspidata, cortice crasso, duro, subpurpurascente nervo, oblectæ, singule aliquando geminæ è furculo dependentes. Ipsæ autem fabæ molles, subamaræ, oblongæ & planæ, transversariae boblicanone imitantes in carne albicante includuntur.

Nascitur, quamvis sparsim, in multis arenosis petrosifolia *Malabar*, ut & *Cranganor* locis, nunquam in caudicem adolescens. Floribus induitur Julio & Augusto, fructibus maturis sub hyemem; frondibus semper virentibus, quæ decedente die se complicant. Horum velut & corticis succus cum pauxillo salis exhaustus ventris sedat dolores: ipse cortex capitis lavamento utilis additur, qui in pulverem redactus fumino cum levamine ulceribus infertur.

Locut.

Tempus.

CAP. VI.

Acacia foliis frutex Mesopotamicus Columnæ notis in Recchum p. 867.

Col.

ELEGANS hæc & rara planta, Acaciæ foliis & ramulis adsimilis, nec amarorem, acrimoniam aut Allii foetorem refert, nec manifestam adstringentiam obtinet; foliis est pennatis, & sensu pennarum ordinibus utrinque dissectis, ac lobulis ferè viginti admodum exiguis, ut vix pictura rectè exprimi poterint, incisis. Spinæ ex lignosis ramulis ulmeo cortice vestitis non simul binas in exortu foliorum, sed distinctas habet, & unicam tantum in illorum exortu. Semina pauca profert effigie Pyri sed majora, minora parum Ægyptiæ Acaciæ, compressa, laxia, nitida & colore spadiceo, siliquis five crassissimis lobis contortis, obelis, medulla pallente fungosâ turgidis, oblique disposita inclusa; nec ut in Acacia Ægyptiâ vera, cujus siliqua est depresso latitudine contenta. Florem ignoramus cujus sit generis, nam in sicco ramulo non aderat. Fruticem amplum, non arborem sublimem esse Petrus de Valle Romanus eques, qui collegit & attulit Columnæ asseruit, humanam altitudinem non excedere, & juxta flumen Tigridem in Mesopotamia, & in deserta Arabia juxta Euphratem vel parum distito loco reperi, cujus siliquam ab incolis ad sanguinis fluxum cohibendum utilem usurpari accepit, & vulgariter siliquam hanc, etiam ut Ceratonium *Cbarab* dici, generico forsitan nomine siliquarum.

CAP. VII.

Uty Brasiliensis Marcegr. Acaciæ affinis foliis & floribus.

Marcegr.

ARBOR est saturatè virens & spinosa, Scorbo Aucupariæ nascendi modo figuræque similis: in multis displicunt ramos, & ferè rotunda est, & in ramis etiam ramuli alternatim sunt oppositi. Folia habet minima, eodem modo disposita quo in herba viva, & in extremitate sua quasi bicornia quo differunt à foliis Tamarindorum, quæ pariter saturatè viridia, & præterea acidi saporis, cum hæc nullum saporum habeant manifestum. Si sapore essent acido & siliquas ferrent, cum Acacia convenirent. Non tamen semper æqualia folia in hac arbore sibi opponuntur, sed interdum solitarii sunt in extremitate ramuli. Fert Hosculos prope ramulos in uvam congestos, albos, longis filamentis, itâ ut pilosi seu spinosi videantur. Eignum album est ac lentum, cortice ex gryleo subfusco ut Sorbus aucuparia.

SECTIO TERTIA.

De Arboribus & Fruticibus siliquosis flore pentapetalo.

CAP. I.

De Sena Alexandrina & affinis.

OUamvis Sena revera herba sit, non Arbor aut frutex, quia tamen à Botanicis fruticibus annumerari solet, & à nobis in historia herbarum per oblivionem omiſſa eſt, hoc in loco ejus historiā trademus.

Sena nomen ab Arabibus fluxit, ſiquidem Sena Veteribus Græcis & Latinis incognita & indiſta. Sena notas characteriſticas facit Paulus Hermannus Stamina falcata è flore exſerta & ſemina in ſiliquis bivalvibus unicapſularibus, quaſi per articulos junctis.

1. Sena Alexandrina ſive foliis acutis. C.B. Sena J.B. Ger. Sena Alexandrina Park. J.B.

Sena quam ex Oriente inſtitores important primæ eſt nota: caulibus cubitalibus aut paulo altioribus, ligniſcentibus ex quibus alternatim exeunt pediculi tenues, palmo longiores, ad quos ex mediocribus intervallis adnexæ ſunt foliorum quatuor aut ſex conjugationes, nullo impari alarum claudente, quod animadvertimus adhuc. Singularia autem folia ex viridi in flavum declinant, proximæque coſtae adherelcunt, Glycyrrhizæ foliis ſimilia ſed acutiora, guſtis nonnihil viciſci & amari, non ſine naſea aliqua. Siliquæ falcatae, compreſſæ, nigricant, ſemen continentes parvum, gurgatis ſimile, ſed compreſſum, album vel nigricans.

Cordus & flores luteos & pallescentes, quinque foliis in cavitatem aliquam reflexis conſtantes Sena attribuit; Matthioli pariter flores luteos, pentapetalos, Braſſicæ ſimiles.

Sena Græcis & Latinis Antiquis nuſquam deſcripta invenitur: nam & Averrhoes novam herbam eſſe adſtruit, & Præſcis ignotam.

Camerarius Senam Alexandrinam, ne quidem in Italia, ultra annum durare, ideoque pro frutice haberi non poſſe ait. Nec ſcio an in loco natali longioris ævi ſit.

Amat calidæ regiones, frigoris impatientiſſima eſt. In Septentrionalibus provinciis ſata provenit quidem, verum ad frugem non pervenit, imo tantum abſcit ut nec ſiliquas, nec flores promat. Seri aiunt in Syria, Perſia, Arabia, inde in Ægyptum deportari, ad Alexandriam, unde ad nos deſertur.

Purgat Sena non tantum bilem utramque, fed & pituitam: imò in melancholia & atra bile crederetur habere Prærogativam quandam. Vim ejus catharticam ad ſtuporem uſque extollunt plerique. Ego vero expertus ſum, & ante me alii eſſe inſigniter ſtatuoſum, inquit * C. Hofman. & Lobelius Matthiolum reprehendens, folia ſi per ſe, pulvere, inſuſo aut decocto dentur turbarum multum clere, & inſolentia ſtomachumque torquere aſſerit, ut vel plebecula conſequitur. Hoc ratio etiam dicitur: Viſcoſum enim illud quod in lingua reliquit planè adſtipulatur experientia: adſtipulatur etiam viroſus ille odor, Cynogloſſi aut Punicæ ſerè ſimilis; quale quid etiam tam in inſuſo quàm in decocto ſentitur. C. Hofman.

Quia calida & ſicca eſt corrigitur flor. Viol. Borag. Prun. & quia ſtatulenta, quò minùs Ventriculo obſeſſe poſſit, Cinnamomo, Galanga, Zingibere.

Quocunque autem modo datur, in decocto quidem minùs ſtatulenta eſt ſed debilior; in inſuſo autem ſtatulentior fed fortior. Debet autem decoctio eſſe mediocris, ut Meſue præcipit: nam cum facultas purgatoria ſit in ſuperficie diutina coctione evaneſcit.

Datur in ſubſtant. ab 3ß. ad 3ſſ. in inſuſ. à 3ij. ad 3v. vel ad 3j.

Exhiberi poſſet (inquit Schroderus) omni atati & vel iſſis prægnantibus; debito modo correſta.

Inſignes ei vires adſcribunt medici tum veteres, tum recentiores. Mirificæ prodeſt capitis dolori, delirio, amantia, Epilepſiæ, reſolutioni nervorum, ſciſſuris totius corporis, Phtihiali, ſcabiei, pulſulis, priuri, &c. cor exulſat, viſum acuit, & auditum firmat quoquo modo ſumpta, viſcerum obſtructiones aperit, augeſ juvenutem, ſenſumque retardat. Folia in capitis perſuſionibus utiliter decoquantur, præſertim addita Anthemide.

Folia exhibentur à ſtipitibus ſeu pediculis avulſa, reſectis ſtipitibus.

Ad Senæ præparationem purgantem ſine igne. R. Folior. Sen. mund. q. ſ. Ponatur in lagenâ vitreâ latis capis affundendo aquam vitæ, tinctura Cinnamomo. imprægnat. ita ut quatuor vel quinque digitis excedat, dein vaſe bene clauſo ſinat per biduum, & poſtea utere. Doſis coth. ij. cum ſuſculo. D. Huſſe è Cheſneau.

2. Sena Italica Park. Italica foliis obtuſis C.B. Florentina J.B.

Caf. Caulis conſtat cubitali; foliis ſimiliter diſpoſitis ac in Sena Orientali, ſed multò majoribus, nervoſioribus, non acuminatis, ſed per extremum latis ac panè cordatis, guſtu glutinoſo. Flores ſerè luteos, ſiliquas compreſſas & falcatas, anguſtiores Orientales, lineâ utrinque per medium inæqualiter exuberante, ſeminibus nigris compreſſis, figurâ cordis.

Utuntur

Utuntur hac Medici loco Senæ Orientalis ad purgandos acres humores, ſed longè inefficacior eſt ad eum uſum.

3. Sena Orientalis hexaphylla, Tala Zeylonenſibus Hermann. Hort. Lugd. Bat. Hermann.

Radiceſ fert albam, tenuem, fibroſam, annuam: cauliculos dodrantales, herbaceos, primùm erectos, poſtmodum reclinatos; Folia in qualibet coſta ſex, bina ſibi oppoſita, ſubrotunda, unguem lata, pingua, ſaporis ſubacris, ingrati, coſta verò Oleracei haud ingrati. Flores congeneribus ſimiles, aſt minores, pentapetalos, ſtaminibus in medio concoloribus, & ſtylo falcato, longiori: Siliquæ compreſſas, anguſtas, recurvas, unicapſulares, bivalentes, quaſi articulatas ſeu iſthmum intercepſas; in quibus ſemina oblonga, teretia, lucida, ſulca.

Sena ſpeciebus tum ob ſtamina falcata quæ ex flore exſeruntur, tum etiam ob ſemina in ſiliquis bivalvibus, unicapſularibus, quaſi per articulos junctis, annumerat D. Hermannus.

1. Paomiriobæ primam ſpeciem Piſmæ; quam vocat Sennam Occidentalem, odore Opii viroſo, Orabi Pannonicæ foliis mucronatis, glabram: Cujus deſcriptionem vide in lib. 18. p. 912. Hiſt. noſtræ.

2. Paomiriobæ ſecundam ſpeciem Piſonis; quam Sennam Occidentalem, odore Opii minùs viroſo, foliis glabris obtuſis appellat; cujus deſcriptio Hiſt. noſtræ loco citato habetur.

3. Loto affinem Ægyptiam C. B. quam Sennam Orientalem tetraphyllum Albuſi dictam nuncupat. Deſcribitur Hiſt. noſt. lib. 18. p. 922.

4. Galeæ affinem Sophoram dictam C. B. quam Sennam Orientalem frutescentem Sophora dictam inſcribit; & Ponnam Tagera Hort. Mal. Tom. 2. p. 101. facit Deſcriptionem vide Hiſt. noſt. lib. 18. pag. 911.

5. Chamaecritam Pavonis Americanam ſiliqua multiplici Breyn. cui Sennæ Occidentalis ſiliqua multiplici foliis Herbe mimosæ titulum facit.

6. Chamaecritam Pavonis Braſilianam ſiliqua ſingulari Breyn. Cent. 1. p. 64. quarum duarum deſcriptiones habentur Hiſt. noſtræ p. 982, 983.

CAP. II.

Tagera. H. M. P. 2. F. 52. P. 103. Sena ſpuria Malabarica.

H. M.

Plantula eſt altitudine trium quatuorve pedum, naſcens in arenofiſ. Radix fibroſa, nigricans ac lignoſa. Caulis teretes, lignoſi, virides. Folia in caulibus, qui ad exortum nonnihil extuberant, & interius ſtriata ſunt, brevibus pedunculis in duabus ſerebus bina & bina proveniunt, oblongo-rotunda & lata, anteriùs rotundâ orâ, ad petiolum ſtriata, textura craſſiſſa, ſuperficie plana, ad tactum lenia, viridis ſurdi. E coſta media quæ in ſupina etiam parte nonnihil eminet, nervi ſerè paralleli, qui ſolum in prona eminent, annulari ductu exeunt.

Flores formâ & colore * præcedentis ſimiles ſed minores. Calyx viridis quinque oblongo-rotund. * Ponnam Tagera & viridum foliorum. Siliquæ floribus ſuccedentes, rectæ quoque & oblongæ, ſed plant. gera hoc eſt ores & anguſtiores quàm illius, ſeptem pollicum. Fabæ quæ in iſis continentur, rotundiole ſunt, cum ſua longitudine jacentes in longitudine ſiliquarum; ſaporis ſubacris, primùm virides, deinde cineræ & niteſcentes.

Folia trita ſerviunt pro ictu apum in inundatione partis aſſectæ. Semina trita ac cum croco uſur. Vires. pata conducunt pro pulſulis & ulceribus, & cum ſucco plantæ Vela-Caiu ſervit pro malo nato in unguibus in appoſita.

CAP. III.

1. Arbor exotica ſpinofa foliis Lemſici C. B. ſpinofa Indica muricatis ſiliquis Park. Lobus & ygnus cum Piſo duro cinerei coloris J. B. Lobus ebinatus Ger. emac. Bonduch Indorum Pona Ital. * P. 2. F. 22. Caretti * H. M. Lobum ebinum Cluſii producenti ſpina, Nimboy Braſil. Marcgr. P. 33.

H. M.

Ad humanam altitudinem aſſurgit, inferiori parte caulium repens ſuper terram. Radix ei fibroſa, nigricante & tenui cortice, ligno intus albo, odoris nullius. Stipites virides, denſis aculeatis ſpinis in totum muniti, intus corculo ſungoſo albo. Folia pinната, bina in ramulis ex adverſo ſita, è pluribus pinnarum conjugationibus, breviffimis petioliſ herentum compoſita, duabus ad exortum ſpinis rubelcentibus & deorſum inflexis. Sunt autem pinne ſive foliola parva, oblongo-rotunda, utraque extremitate ex rotundo cuſpidata, verſus interiora nonnihil clauſa ſeu criſpa, textura ſolidâ, craſſitie mediocri, ſuperficie plana, glabra, ſuperne ſaturnatis viridia, ſubtus lucidiora, ſapore amaro & ſubacris, odore nullo, ſubtiliffimis nervis & venulis intertexta. Flores ſpicatim proveniunt in ſurculis propriis è foliorum ſinibus ſolitariis, binis, vel ternis ſimul exeuntibus, duas ferme ſpithamas longis, incurvis, aculeatis, inſerentis raris pilis obtuſis, ſtriatis, viridi-luteis, in vertice ſpicarum numeroſis foliis anguſtis ac cuſpidatis velutis. Sunt autem flores ſilvi, quique petalis anguſtis, oblongo-rotundis & à ſe mutuo nonnihil diſtantiſſis, quæ venulis oblique anteriora verſus in longum ſtriata ſunt compoſita, unum quod minuculum & laucicolum eſt ac interiora verſus nonnihil inflexum ſive concavum lineis rubris tranſverſis variegatum eſt.

Stamina decem ſurrecta, albicantia, dilute viridia, piloſa, apices obſcurè flavos geſtantia.

Calyx quinque foliis oblongo-rotundis & denticulis nonnulli incisus, versùs inferiora nonnulli reflexi conflant. Post flores *fructus* è calyce erumpunt echinati, oblongo-rotundi, valde plani, exterius in utroque latere numerosis spinis longis, acuminatis, rigidis ac furrectis obfiti, primum virides, postea ex cinereo nigricantes, duri, interius ad corticem carne crassifolia viridi, quæ plucius guttulis hinc inde circumdantibus est irrigata obdueti, ac lata in medio cavitate.

Faba intus duæ, tres, quatuorve ac etiam folitaria, umbilicis, tenuibus, albicantibus, echini dorso annexæ, oblongo-rotundæ primum virides, maxime versùs umbilicum, cum maturæ ac ficeæ sunt cortice duro, albo-cinereo, venulique nigris undulantibus striato, intus albidissimæ sunt.

Putamen adeo solidum & durum est, ut fructus faxei videantur, & cum difficultate confringi possint. Hinc ex America missum accepinus titulo fructus lapidei, suntque qui nucem Bezoardicum appellant. Nucleus gustu est impense amaro instar Lupini. Hic fructus J. Bauhino *Hist. lib. 3.* describitur sub titulo Fructus peregrini tanquam torno elaborati argentei: estque fructus 1. cap. 30. lib. 2. *Exot. Clusf.*

Multis in locis tam in America, quam in India Orientali nascitur.

Fructus è siliquæ exemptus, & à D. *Georgio Wilmer* Stratfordiæ propè Londinum fatus, eadem æstate non germinavit tantum, sed ad bicubitalem fere altitudinem excrevit, quaquaverum ramos spargens; parvis, acutis, aduncis spinis tam per caulem, quam per ramos obfitis, foliis alatis seu pinnatis, *Locu* Virginiani amulis vestitus. Sequens huius plantam corruptit. *Park.*

Huius etiam generis esse puto fruticem quem depingit & describit J. Bauhinus lib. 3. cap. 47. sub titulo, Fructus omnino rotundus luteus non splendens cum suo frutice.

Radix & Cortex, contriti, necnon folia trita seu in decocto epota, seu externè imposita; item Faba fere cum lacte *Cogni Indici* trita & imposita, seu in pulverem redacta & cum vino epota heriosius tumoribus conducunt, ac insuper flatus dissipant, dolorem colicum sedant, stomachum debiliorem confortant, menses movent, &c. in calculo etiam proficelle conducunt.

Johnstonus apud Gerardum sibi à nonnullis relatum scribit hos fructus venenatos esse; ab aliis, vomitum valde eiere.

Hanc plantam Marcegravius sic describit:

In Cynosbati magnitudinem excrevit. *Candex* & ramuli pleni spinulis hepatici coloris, lignum autem intus medullosum instar Sambuci. Habet in quolibet ramo multos ramulos sibi invicem oppositos; in ramulis porro *folia* iidem opposita, à quatuordecim ad viginti in uno ramulo, qui inter quodlibet par foliorum duobus munitur aculeis. Sunt autem *folia* lætè viridia, splendentia, fere cylindracea, & unum circiter digitem longa. *Flores* fert in spicam congestos, luteolos. Hos sequuntur lobi, spinosi, hirsuti, coloris cum maturaverunt hepatici, in quibus singulis continentur duo globuli durissimi, cinerei coloris, glabri & splendentes, seu quiassato lobo strepitum edunt: nucleus interior ex albo flavus, amari saporis, instar Lupinorum. Lobus autem per maturitatem diffilit & effundit globulos.

J. Bauhinus duas alias huius fructus varietates describit lib. 3. c. 48. alterum titulo Fructus peregrini tanquam torno elaborati flavi: alterum tit. fructus Indici tanquam torno elaborati viridis.

2. *Arbor spinosa Indica siliquis villosis monospermis, Baw karetti dicta.* H. M. P. 6. T. 2. p. 35. H. M.

A præcedente differt, quòd hæc flores proferat simplices, iuxta furculorum exortus positos, decaphyllos è viridi luteos, stilum rubrum emittentes. *Siliquæ* *Kakamulla* effigiem habent, cortice fuit denso, subfulco duro, intus helvolo, foras villoræ, non autem echinata; unicam duntaxat fabam continentem, quæ per plana pilosque est, fed prædura & apud medietatem in usu.

Nascitur propè montes densissimos in sylvis, in Provinciis *Candemata*, *Cottate*, ut & aliis locis. In hac alii maturefcent fructus, alii turgelant, alii florent.

Fructus huius arboris extat in Museo referentissimo Clarissimi viri D. *Gulielmi Courtine* Medii Templi.

3. *Lobus echinatus Moluccensis* Ponæ. *Lobus orbicularis fusces, spinosis tuberculis obfitis binos phaeolos nigros continens* C. B. Fructus 4. l. 2. c. 15. *Exot. Clusf. qui Indis Samparantam.*

Clusf.

Orbicularis erat hic fructus five lobus, uncialis magnitudinis, infima parte in mucronem desinentem, spinosis subrubentibusque tuberculis undequaque obfitis, cultelli dorso non crassior, pediculum ad orbis latius habens, & totius lobi color fuscus. Omnes autem huius generis quos conspiciat Clusius in medio pertusi erant, ut funiculo trajecti ad commodius & facilius (ut arbitrabatur) reficandum suspenderentur. Singuli vero lobi five fructus binos phaeolos continebant, seminum Anagyridis formam & magnitudine, profus nigros, ut conjecturam faceret eos lobos antequam pertunderentur, non adeo planos fuisse, sed aliquatenus tumentes. Indi *Samparantam* appellabant: Quandoquidem autem filo trajecti adlervabantur, apud illos aliquo in usu fuisse necesse est, fed quali intelligere nequivit Clusius.

C A P.

C A P. IV.

Moringa Lentici folio, fructu magno angulo, in quo semina Ervi. J. B. *Arbor exotica Lentici folio* C. B. *Moringa* Ferrar. Flor. Park. Acotf. *Mouringou* H. M.

H. M.

Quinos homines longa est, unius complexum crassa, cortice obducta nigricante, intus albidæ, odore & sapore Nasturtio aut Rhapsano rustico simillimo. *Rami* sunt ligno albicante, libro viridi. *Radix* vestitur cortice ex albo flavescente, trunci saporem æthereum. *Folia* bina sibi invicem opposita, communibus petiolis spicamam fere longis, cubitalibus furcatis ad verticem ulque adnascuntur, diminutis sensim petiolis: suntque è longo obusa, tenuia, mollia tactu & lenia, media costa prominente, nervis aliquot in latera excurrentibus donata, lupernè è prafino fulca, infernè ex viridi lætiora: odor Fabis sylvestribus proximus. *Flores* candidi, lupernè è petiolis incurvatis è ramorum cacumine dependent: quina externa foliola oblonga, extrorsum flant in modum expanfa reflectuntur; quorum bina posteriora majori, trina anteriora minori discedunt intervallo. Intimorum latiorum quatuor inferiora obtegunt, quinto ex inferiorum medio procedente, è regione arrecto. Hæc inter, elevatum foliolum proximè, medianus se erigit colus in decem flaminula è viridi albulæ extrorsum inflexa divilus, quorum paria uno grandifolulo, flavescens albuginem. Foliola densa, maxime interna rigida sunt. Calicis lateris, ac è viridi fuscis umbilico infidit globulus, fructus germen, oblongus, quadrantes pilulos, filamentum prodeus albuginem. Odor is gratissimus & mellens. Deciduis succedentes floribus *fructus* sunt, porcis alioribus striati, selquicubitalis, cortice coloris herbacæ, intus carne exalbida, *semibus* repleti in deliciis ob gratum saporem habiti, graciles; quippe vestiores, eminentibus singulis sunt semina, cartilaginea pelliculâ, nucleo intus albente, membranâ alata tenuibus, secundum siliquarum longitudinem dispositis.

Acosta tum ipsum fruticem, tum ejus ramos valde fragiles esse annotat, fructum pedalem, Rhapsani crassitie, octo angulis insignitum.

Arenarum amans non modò in Malabaræ, verum & in Zeylonæ, aliorumque Indie locorum *Locu*, hortis ac villis ob fructus solummodo colitur, qui Fabarum more venales quovis mittuntur. Floret mensibus æstivis. Fructus nunc in anni exodio, nunc exordio, aliquando in utroque leguntur.

Septuagenaria vel octuagenaria extinguitur. *Folia* succrescentibus novis ei decidunt.

Ex foliis, radicibus, cortice & fructu parantur pilule antipalmodica. Huius arboris radix (teste *Vires & Usus*: Acosta) Unicorni & Lapidis Bezaar vices supplet, veraque theriaca est, quæ vulgo Malabareses utuntur cum adversus omnis generis venenum, tum ad morsus Serpentium maxime noxiorum vulgò *Cobras de Capellas* dictorum, aliorumque insectorum & virulentorum animalium, tum intro sumpta, tum foris applicata. [H. M. corticis succum merum cum aqua & Allio commixtum hos serpentes ex adibus expellere tradit.] In cholerica quam vocant passionis singulari efficacia esse deprehendit Acosta. Foliorum luccus unâ cum Pipere oculis immittitur contra vertiginem; qui Zinziberi si addatur fugat febres. Radix probè nota est elephantiasii laborantibus, quorum plurimum cito ejus usu sanari perhibent: Acost. supposita abortum cautè H. M.

Alios usus corticis triti ex aqua Oryzæ ad edemata, & adjecto Cumino ad odontalgiam, ad venenatum glirium morsum, succi ejus naribus hausti ad maniam; epti ad lincinationes artuum ex frigore; Foliorum ad tumores Venereos discutandos, ad pedum lumbricos; Succu arboris ad dolores Venereos, foliorum ad vermes in ulceribus enatos, &c. vide in H. M.

C A P. V.

Siliquosa Indica flore Papilionaceo decapetalo siliquis latis monospermis. Kaba Mullu vel Kaka Moullou H. M. P. 6. T. 19. p. 33.

H. M.

Bachium crassa est, ligno candido, cortice leucopharo & scabioso. *Rami* ejus spinosi, medullâ persoffi, aliquidulum contorquentur. Radix odoratus vibrat, subfalsa. *Folia* spissa, laticla, glabra, summe viridia, è longo aculeata, ex adverso gemini, furculi, qui duobus spinis gaudent attingunt, primum leniter contristidiva, ubi manduntur subacra, inodora. E geminis fulvis flore papilionaceo, luti, furculis pollicaris longitudinis juxta florem inflexis è pedunculis adhærescent polyphylli: Decem namque *Mouringo* haud abimilis constant foliolis, quorum ex inferioribus unum inflectitur, cæteris cochleari similibus, quatuor interiora è longo lætiora sunt. *Sylis* hirsutus ut *Mouringo*, nisi quòd in novem findatur *flamina*; odoris, licet languidioris, gratissimus. *Sili* ex albo nitentem, quæ saporis subacris aromaticque est.

Arbor palustrium cupida in Mali excrevit altitudinem; vivit prope *Chenotti*, *Parou*, *Wavapoli*, ali- *Locu* & siquæ in locis ad fluminum ripas. Effloret Junio Juliôque. Fructus edit sub anni initium maturus. *Tempus* Frondibus nunquam nudatur.

Medicus ejus usus planè incognitus, nisi quòd cortex ex lacte contritus vaccino diabete gonor- *Tiver* rheumque perfrat.

Huius ut & præcedentis arboris flores decapetali esse dicuntur. Verum forte quinque exteriora petala dicta sunt potius calycis quam floris.

Lobum hanc valde similem vidi in Museo instructissimo eruditissimi & ornatissimi Viri D. Gulielmi Courtois sub nomine *Bouduch lavis*.

CAP. VI.

Arbor Indica siliquosa flore pentapetalo, siliquis in spiram contortis lanuginosis. Katou-Conna H.M.

H.M.

ARbor est præcelsa, crassiorque quam ut duo homines complecti possint; ramis patulis umbrosisque, cortice & ligno spadiceo, rubra medulla donato: *radix* longe aberrante, cortice ac ligno rubro, sapore insipido, odore gravi atque ingrato. *Folia* oblonga, cuspidata, tenuia, rigida, superne è fusco nientia, inferne dilutiora, venosaque, gemina ut plurimum, parvis incurvatilque petiolis, furculis adherent. *Flores* candidi, odorilque expertes, è furculis ramosis, quinque oblongis constantes foliolis, cuspidem deorsum demittentibus, conjunctim calicatur. *Horum* è medio, flaminum vice, falculus filamentorum tenuissimorum eminet. *Calyx* autem parvus, quinque habens cuspides, florem arcu involvit. *Siliquæ* figurâ spirales, contortæ, crassiores nervis exuberantibus simul & lanugine oblate, apertis oris crispatae, internum è croceo rubescentem ostendunt corticem. *Fabæ* in siliquis protuberantes, latioribus intervallis à se invicem distinctum gemmularum more dependunt, glabro atroxque cortice nitescentes; pulpa habentes prasinam, duabus vilibilibus pelliculis distinctam. *Ovum* is gravis, sapor planè sylvestriss.

In quovis proveniunt folio, præcipue circa *Paron & Repolm*. Fructibus aut floribus semper virens jugiter vestitur.

Foliorum decoctum canitiem avertit, lepram sanat, quod præstat & cortex cum Saccharo in pastam redactus.

CAP. VII.

Willia Tagera H. M. P. 6. T. 9, 10. p. 17. Siliquosa Malabarica flore pentapetalo, siliquis longis, planis, diaphragmatis semina secedentibus interceptis.

H. M.

IN crassitudine brachii, altitudine hominis adolefcit, viridi involuta cortice, ligno admodum paucis, ramis rotundis atque viridibus. *Folia* è longo rotunda, permollia ac glabra, pluribus venis, media è costa exoris striata, glauca, foliis *Tageræ* proxima, communibus petiolis prasinis, fulcatis, contrariis, inter se pediculis adherent. *Floribus*, qui minores, foliola quæ arboris poterant videri, quina sunt, lutea, singula tribus nervulis parum eminentibus intertexta, & calyce pentaphyllo obsepiuntur. *Hortum* in medio decem ex albo viridantia, oblongis majoribus, flavis, postmodum obfuscantibus donata *apicibus*, confpicitur *flamina*, eminente uno viridato, oblongiore atque incurvo faginæ germinæ. Succedentes floribus *siliquæ*, duas palmas propemodum longæ, perplanæ, digitum transversum latæ, laves, in transversum posita includunt *semina* oblonga, transversis quoque intersepiementis à se invicem seculâ, aliquantulum sub cortice exuberantia.

Colitur ob solam elegantiam in hortis, in quos è sylvis circa *Panam* ac *Petette* traditur. Præcipiti flores exhibet æstate, seu mensè Sextili: Semen maturum Novembri & Decembri mensibus, arenolos amantes locos, sempiternâ virent comâ.

Si radicem excipias, quicquid ex arbore exhibeas, addito Cumino, Saccharo candido & lacte sine gonorrhœam virulentam. Folia lacti incoccta vaccino vel in balneum parata articulare expellunt morbum. Cortex cum Saccharo & aqua levigatus Diabete commodus est. Radicis cortex cum Croco virente lacte exceptus Podagræ nodosâ *Sonila baldia* Malabarenibus dictæ succurrit.

CAP. VIII.

*Cassia fistula Alexandrina C. B. fistula Ger. purgatrix J. B. solitaria vulgaris Park. Conna * H. M. The opbidiary purging Cassia of pidding-pipe-tree.*

H. M.

ARbor est procera, [Juglandi trunco, ramis, foliisque proxima *Alpin*.] *Radix* cortice est fusco, ramos transversos spargens. *Caudex* ambui unus hominis amplexum excedit, cortice cinereo, ut & rami majores, obducti, furculi novelli virides sunt. Cortex adstringit & subamarus est. *Folia* è quinque pinnarum paribus impari costam finiente composita, pinnis fere foliis paritibus ad basin latis, ad cuspides strictioribus & acutis, secus quam in Caroba, mollibus, densis, modiciter crassius, glabris; superne saturatiore virent nientia, subus pallidiora, sapore subdulci & subamaro. *Flores* * longis tenuibus, viridibus furculis fere pediculis hærent è foliorum aliis excentibus, plures juncti veluti racematim, eo modo quo flores Laburni, liguli petiolis triuncialibus hinc inde appensi, flavis, quinque petalis oblongo-rotundis & nonnihil crispatis, angustis inferius unguibus, ex vena media latiore venis obliquis striatis, compositi. Medium florem *flamina* occupant decem, tria majora flava cum grandibus apicibus flavo-fusci, &c. septem minora flava cum grandibus pariter apicibus, fere semibifidis flavo-fusci linguis. Ex medio longum filiquarum viride germen prodeit, verum non ex omnibus floribus. *Calyx* quinque cuspidatis foliis confat. *Siliquæ* floribus succedentes ad duum cubitorum paulatim longitudinem excreverunt, formâ cylindraceâ, diametro unciali, colore per maturantem nigricante, cortice lignoso, seu potius cartilagineo duro conatantes, interius disti-

ctæ

ctæ in loculamenta per diaphragmata seu orbiculos cartilagineos, transversos ac parallelos, qui cortici interiori affixi, & in medio rectâ fissurâ, ad eandem cortis partem striati. Orbiculi hi pulpa subdulci, quæ primum albicat, dein flavescit, post ex rubro nigricat obducti sunt. In pulpa fabæ involuta sunt, oblongo-rotundæ, orbiculis adjacentes inferiore parte, & cum sua longitudine respondent longitudini fissuræ; tenerræ cortice albicante sunt, pulpa intus viridi subacida, quæ carne pellucida & nervola circumdata est, sapore nullo; cum maturæ & ficæ flava cortice duro, rubro-fusco obducuntur.

In regionibus calidis, ut Ægypto, & omnibus ferè Indiæ Orientalis provinciis, oritur. Ægyptii diluculo per Cassiarum loca deambulare sæpius odoris causâ consueverunt: quippe aurâ à Cassis, eximium ac gravissimum, Oriente præsertim sole, odorem spirantibus, ad ipsos delatâ virent oblectantur.

Quod ad electionem attinet, ea est vel Fissula, vel succi nigri & dulcis. Fissulæ bonitatis notæ sunt, 1. Ut sit recens, h. e. ut non diu reposita fuerit. Ægyptii autem non utuntur recentissimis, sed saltem post quartum mensem, quandoque juniores recentiorisque inutiles neque à noxa immunes observantur.

2. Qui fissulam quò majorem eò meliorem pronunciant falluntur & fallunt. *Alp*. Eadem nigredinis ratio est. Verus color est cum rubedine nigrescere.

3. Alpini, Quod aliqui cannas optimas manibus concussas sonum non edere aiunt, falsum pronuntiat. At eruditissimus Vellingius creptantes à concussu fissulas optimas esse vendaces quosdam Ægyptios Alpino persuasile dicit; cautiores enim mercores crepitacula illa à solidiore fructu fecerere se vidisse, & siqua fissulæ parte se distinctius offerant eatenus obrumpere: Arida enim intra septimum semina continent, & pulpamento melleo destituta, humore tenui quò redundabant discusso.

Pulpa ipsa tres notas habet, præ nigredine splendens & pinguis fit: dulcis ferè ut Pruna, sed cum aromatica quadam acrendæ. Quæ enim vel acerba ob immaturitatem, vel acida ob vetustatem in vitio est. Summâ, Quæcumque Cassia cum dulcedine quodam æqualiter afficit fauces, nullo modo mordicans, illa est bona, qualiscunque sit fissula. *C. Hofman*. Et paulo post, quandoque dulcis est, tándiu securus est ejus usus.

At Fallopius maturitatem Cassiæ ex aciditate dijudicandam esse ait: si enim mordicet valde fauces, indicare quòd sit matura. Nos cum C. Hofmanno sentimus.

Collectæ siliquæ Ægyptii continuò in opportuna loca sic claudunt, ut nullus aer ingrediatur, cum ex nimio aeris contactu Cassiæ corrumpantur. *Alpin*.

Pulpa Cassiæ purgat bilem & serolos humores, & convenit in ardoribus tum externis, tum internis, sanguinem contemperans & puriore reddens. Affectibus pectoris à destillatione acutorum humorum concitatis mirè subvenit. Pulpâ hæc cum Saccharo cando & lequirita pro secreto uti solent Ægyptii ad rhenum vesicæ, vitia. Proinde ejus frequenti usus fit à calculo præservant. Monardes & cum eo Matthiolus pro infallibili præservativo habent 3iij quotidie tribus horis ante prandium.

Tamen monet Fallopius, intutum esse usum ipsius in ardore urinae, quòd ducat ad locum affectum & morbum augeat. Idem observavit Fabric. Hildanus *Epist. 35*.

Habet Cassia hæc duo mala, Humiditate enim sua dissolvit tonum ventriculi, & flatus gignit: Unde nec humidis ventriculis, nec hypochondriacis & flatulentis, nisi carminativis & itomachicis (v. g. Cinnam. Mastich. sem. Anisi) correctæ convenit. *Scribd*. Præstat tamen (inquit C. Hofmannus) abstinere ab illa in hypochondriaci ob intestinum debilitatem.

Cassia etiam utuntur (verba sunt Alpini) ad tussim antiquam, dyspnœam, asthma & orthopnœam cum Agarico: pro calidis articulorum doloribus, maximeque in podagra, dolentibus partibus emplastrum modo ipsam adhibent.

Saxoni pro lectione dixisse meminit C. Hofmannus, Capitis dolores post cibum non curari fasciis quam Cassia post cibum: quod postea invenit apud Helideum; qui curasse se ait hoc modo pertinacissimam ophthalmiam.

Omnia lenientia & inter ea Cassia sumi debere aiunt modico ante cibum tempore, quod alii bihorio, alia uni horâ, alii femihora desinunt. *Vid. C. Hofman*.

Errare eos scribit Camerarius, qui existimant semina Cassiæ purgare, cum potius atringant: cunus contrarium fere expertum affirmat Fallopius. Garcias etiam Monardi idem asserunt contradicere.

Cortices filiquarum movere menses & pellere fecundinas quanvis Ambrosius Paracus, Sepulveda & alii affirmant, maxima tamen pars medicorum negat.

Siliquas Cassiarum, perinde ac Phascoli, parvas, virides, in aqua prius parum bullitas, & mox in umbra ab humiditate ficatas saccharo vel melle condunt, atque ad usum servant puerorum delicatissime mulierum. Exhibent verò ad summum eas ad 3iij, atque ad 3j pueris, ad supradictos affectus.

2. Cassia fistula Brasiliensis C.B. solitaria Brasiliensis Park. Cassia fistula Brasiliensis purgatrix comprefsa Lob. in Pharmac. Rond. Tapracosynana Brasiliensis Maroag. & Pilon. Cassia fistula Brasiliensis flore incarnato Breyn.

Maroag. Pilo.

Arbor est alta & magna, atque in plurimos ramos latè expansâ, colore exterius ex cinereo albicante, *Folia* fert ordine sibi opposita, paulatimque succremit stantia, figuræ cylindraceæ, duos digitos longa, & 2 digiti lata, brevissimo pediculo ininertia insit foliorum Senæ, dilute viridia, subulter hirsuta, ad tactum mollia, rubescente nervo secundum longitudinem, & ventulis secundum latitudinem ordine politis prædita. *Flores* fert spicatum congestos line ramulis, pentapetalos, cum tribus semilunariis corniculis, quæ cum *flaminibus* punctim positis furcæ stant, colore incarnato elegantissimo, ob quem à longè confpicuntur. Succedunt *siliquæ*, immaturæ quidem virides, mature nigre seu fulcæ, deorsum propendentes, duos circiter pedes longæ, quinque digitos crassæ [in ambitu] paululum incurvæ: in uno latere eminentia duplex est secundum longitudinem, in altero simplex, quasi chor-

* P. 1. F. 22.
P. 37.

* Dues Spica-
mas longi.

Locus &
Tempus.

Vires.

Locus.

Vires.

da agglutinata effert sub cortice; non exactè teretes sunt, sed paulum compressæ, nam transversa incisione ellipsum describit. Cortice sunt durissimo, lignoso, qui ut frangatur malico concui debet. Siliqua porro intus multas habet cellulas, crassitie pennæ anserinæ, diaphragmatis distinctas, in quarum qualibet nucleus latet Amygdalæ magnitudine & figuræ, coloris ex albo flavescens, splendens, lavis, durus, per longitudinem lineâ subrusâ in uno latere divisus, medullâ intus albâ, corneâ substantiâ, pulpâ immeris glutinosa, nigricante, infar Caffiæ solutivæ, sed ingrati & amari saporis, quæ ante maturitatem astringit, post laxat alvum. Summitates foliorum vulneribus & pulsulis medentur.

Foliorum & florum hujus arboris plenioris descriptionem vide apud Breynium Cent. 1. cap. 21.
Hujus pulpæ uncia una, adnotante Lobelio, plus purgat quam uncia duæ alterius Caffiæ, nimirum Ægyptiacæ.

3. *Cassia Americana fabacea* D. Syen. in *Hort. Malab.*

Siliquarum loco fabas longiusculas & vulgaribus non dissimiles profert, quibus continetur pulpa ejusdem ferme cum vulgari saporis & efficaciæ. Ipsa arbor radice nititur crassa, rotunda, quæ in plurima filamenta cortice nigricante obducta definit. *Caudex* cinereus est coloris, scaber, substantiâ, medullâ, quem ramuli inordinatè ambiunt, foliis vestiti fibrotundis, ex glauco viridibus, brevissimisque pediculis donatis. Flores videre non contingit. Semen, quod pulpæ involvitur fibrotundum est, compressum & nigricans, Pili minoris magnitudine, ex Americæ insulis, quas Galli *les Antilles* vocant, allatum.

C A P. IX.

1. *Tamarindus* Ger. Park. J. B. *Siliqua Arabica* quæ *Tamarindus* C. B. Balam-pulli, seu *Maderam-pulli* H. M. P. 1. F. 23. p. 39. *Ché Tamarind* Træ.

Arbor est grandis, ramis densis, in latum diffusis, Alpino Pruni, Garcie Fraxini, Juglandis, Castaneæ magnitudine, Marcgravei Tillæ maximæ. Radix crassa est, brachia late diffundens, cortice rubefcente. *Stipes* crassus, ambitu duorum hominum amplexum æquans, cortice crasso, cinereo in trunco & ramis vetulioribus, in furculis minoribus viridi, materie firma non fungosa. *Folia* pinnata, Filicis feminae foliis simili *Acoftæ*, pediculo communi & costa cui pinnæ adnectuntur vix spithamam longo, in quo ordinatè posita pinnæ seu foliola longa, pollicari ferme longitudine [paulo plus semidigitum longa *Marçæ*] latitudine ferme semidigitali, æqualis undique latitudinis, paulò tamen versus apicem angustiora quam ad pediculum; bina autem æqualè fubi ubique opponuntur, & nullis ferè pediculis insunt, ac arctè se mutuò attingunt, apicibus fibrotundis. Sunt autem foliola tenuia, texturâ solida, plana, infernè dilutè viridia, supernè laturatius: ac infernè nervo secundum longitudinem eminente, & venulis transversis secundum latitudinem, sed valdè exilibus prædita, quæ supernè vix conspiciuntur. Egregiam aciditatem sapore referunt, & idè in febribus sitis extinguendâ gratiâ manducantur. Flores in furculis seu pediculis è foliorum sinubus egressis octo aut decem simul, Aureæ Mali floribus admodum similes formâ exteriorè & odore *Acoftæ*, octo petalis [H. M. septem] constantes, è calyce crassiflo & rotundo, [odore nullo H. M.] petala quatuor exteriora candida postmodum parum subflavescent, oblonga, cuspidata, tenuia, nullis venis striata, [Acoftæ quatuor interiora alba sunt & crassiora] tria interiora extremo rotundiora, in oris tenuiter crispata, colore albo venis rubris variegata, duobus tertio longioribus & latioribus tertium autem sursum est minusculum, concavum, culpidè parvo aculustavo emineens. Acoftæ bina è petalis exterioribus eleganti nervo radiata sunt.

E medio flore [Acoftæ quatuor] tria enalcutur *stamina* tenuia & incurva & viridia [Acoftæ candida & corniculorum modo inflexa] primò in unum juncta, post versus folium sursum divaricata, exteriora, apicibus primò flavis, postea cum flores subflavescent rubro-fuscis dotata. *Stylus* staminibus crassior, inter hæc & folium sursum prodeit, qui siliquosum germen est.

Fructus lignosis & crassifculis petiolis ramis appensi sunt; *siliquæ* oblongæ, crassæ, in glandulas tres quatuorve exuberantes, cortice crassiflo, exterius rufè, interius viridi, fragili, pulpâ per maturitatem molli, & flavo seu rubro-fusca, ad corticem ex petiolo lignosis filamentis sed raris in longum pertextæ, acidi saporis gratissimi; sub carne siliquæ in membranacea loculamenta in quibus *stamina* distincta sunt.

Semina quadrata sunt & plana, Lupinorum æmula, dum adhuc immatura sunt cortice viridi, diluto & niteute, amaro, pulpa intus alba, solida & densa, sapore adstringente, maturitatem consecuta in ossam duritiem cortice rubro-fusco evadunt.

Floret semel in anno, mense Novembri.

Folia Sole occidente ut in Acacia aliisque fere contrahere solent, eoque oriente aperire, ut tradit Alpini. At verò fructum sive siliquam frigoris vivandi causâ foliis sese involvere ut Alpini & Acofta scribunt & miraculi loco habent, mihi cum D. Syen fabulam redolere videtur.

Crescit hæc arbor in Arabia felici, inde India Orientali & Occidentali fides America.

Tamarindi humorum acrimoniam temperant, bilem purgant, ejusque & sanguinis fervorem compescunt, febres acutas & icterum sanant, sitim ac omnem ventriculi hepaticque ardorem extinguunt, vomitum sistunt.

Turcæ & Arabes ætate longinquam iter suscepturi (ait Bellonius) Tamarindos coemunt, magni in Turcia usus, non medicina, sed sitis restinguendæ gratiâ.

Utuntur Ægyptii, referente Alpino, foliis Tamarindi in pueris ad vermes necandos, atque ipsorum vel infuso, vel decocto ad solvendum alvum. [Medici Indi (autore Garcia & Acofta) folia trita pueris corporis Erysipelate infectis imponunt.] Arabes

Arabes condiunt siliquis parvas ac virides saccharo vel melle *Carob*, tum etiam grandiores factas atque maturas condiunt ipsarum pulparum Saccharo, quam per itinera, quæ in desertis Africæ locis conficiunt, secum viatores deferunt. Quâ sepe calefacti ex calore interireque inflammati valdè sitientes refrigerantur, atque sitim relinquant, per alvum plurimum calidiorum humorum subducentes atque evacuantes.

In febribus verò pestilentibus, atque omnibus aliis ex putridis exurentibus, aquam in qua multa copia Tamarindorum infusa fuerit cum Saccharo ebibunt: potus siquidem ex calore sitientibus jucundissimus est, maximeque refrigerat & sitim extinguit. Prætere ad gonorrhæam ulcram Tamarindorum frequentant. Fallopius etiam in gonorrhæa biliosa laudat.

In bilis redundantia, sanguinis fervore & ebullitione, fiti infesta, morbis cutaneis & præsertim Itæro simplex medicamentum ex Cassia fistula cum Tamarindo, unâ cum Saccharo vulgo dicto *Jagya de canna* ab Indis datur, quod leniter alvum solvit. H. M.

Astertur ad nos Tamarindi fructus, non integer, sed contusus, ut bene compactus non admittat aerem externum.

Annos tres servantur in vase vitreato, stricti oris, & bene obstructo, & in locum purum & persaltilem positio, nisi externus vel calor humor putredinis initium ipsis attulerit.

Nonnulli Tamarindum Arabicum ab Americano distinguunt. Nobis una eademque specie Arbor videtur. Siliqua tamen *Jutay* sive Tamarindi Brasiliana *Pijon* brevior & magis compressa esse videtur.

2. *Tamarindi facie fructus Indicus* J. B.

J. B.

Tamarindi seminis majoris ferè figurâ erat, unciam longus, tertiam uncie partem latus, compressus, fuscus & paulò minus quam niger, superne quâ adhaesive videtur leviter umbilicatus, infernè acutus, utrinque linea ovata ad fructus figuram impressâ notatus.

C A P. X.

Carandas Garcia C. B. *Car. Indica Arbuti facie* J. B. *Cavanda* Bontii. *An Azucaba* Ovidi?

Garc.

Arbuscula est Arbuti magnitudine, foliis similibus, copioso flore, odore Periclymeni; fructu exiguis Malis persimili, nigricante per maturitatem, gratissimoque uvarum sapore, ex quo à nonnullis vinosis succus exprimitur. Fructus autem vires magnitudine est nucis Ponticæ cum suo putamine, interdum major, succum nonnunquam exitillans viscidum & lacteum. Editur à nonnullis fructus maturus cum Sale. Solet tamen, cum viridis est, muria aut aceto condiri, & ita asservari ad excitandam elanguescentem appetentiam.

Nascitur tum in Continenti, tum in *Balagata*.

Nisi inque eandem discesset, aliam arborem existimâlem quam describit Bontius hoc nomine. *Folia*, inquit, *Carandis* Malais dictæ cum Tamarindi arboris foliis planè conveniunt. *Fructus* maturi nucibus tanquam nuclei inclusi, singuli singulis, fuscus ac in Tamarindis. Colore hic fructus est, aperto nucleo, aureo, quem *Orange* nostrates vocant, & caro ejus exterior gratissimi est saporis, neque dentes tam acidos reddit quam Tamarindorum pulpa, sed de dulci sapore participat, neque laxativa facultate prædita est ut Tamarindi.

Clusius Azucabam Ovidi l. 8. c. 12. huic ferè similem ait. At illa vasta est arbor pulchræ (cum hæc pumila sit) materie firma & utili: fructu longè suavissimo, ut sunt pyra Apiana, mulchællina dicta, fed qui lacteo succo, eoque viscido & glutinoso abundet, qualis est qui in ficibus immaturis; idcirco molestus his qui eo vescuntur, nisi prius fructum in aquam injiciunt, & lacteum succum dignis exprimunt, qui in aqua sedit.

Fructum huic similem observavi in Museo D. Gulielmi Courine Armigeri sub nomine Tamarindi Americani.

C A P. XI.

Pala H. M. P. 1. F. 45. p. 81. *Arbor Malabarica pentaphyllos lactescens, siliquis angustis longissimis*, D. Syen.

H. M.

EST arbor valdè procera, ramis transversis late sparsis, nascens in arenosis. Radix alè in terram descendit, radicales late diffundens, cortice rufè, lactiflo, & valdè amaro. *Caudex* crassus ad altum trinitive hominum amplexum cortice, uti & ramis, cinereo ac lactefcente, ligno levi. Rami veteres è nodis plerumque tres quatuorve furculos diffundunt. *Folia* ternâ, quaternâ, quinâve simili summis furculis in nodo insident, transversim in orbem expansa, oblongo-rotunda, extremo fibrotundo aut etiam cuspidato, ad petiolum angusta, texturâ solida, densâ ac late turgentia, superficie plana ac glabra, superne obscuro virore niteuta, subus dilutiorè & albicanâ, sapore amaro. E *costa* crassa, viridi-albicante, crassifuscula & lata, etiam in supra parte nonnihil eminente Venæ subiles numerosæ transversim recto ac parallelo tractu proximè ad marginem progrediuntur, indeque reflexæ in se invicem incurunt. Flores fasciculatim proveniunt in furculis nodosis & viridibus, qui supra folia è nodulis ramorum quos complectuntur rectè prorumpunt. Quatuor fil. vel quinque ramuli floriferi è singulis nodulis exeunt, singuli quinque vel plures simul flores in summitate gestantes è viridi albicantes, quinque petalis rotundioribus, versis unguiculis an-

gustioribus, ad oras crispis ac rigidè extrorsum inflexis, non striatis compositos, pediculo albicanti, inferiorem & superiorem crassiores, calyci archæ quadrifolio cinctos, odoris jucundi & fortis, sed gravis, qui catarrhos & gravēdinem excitat, & caput offendit. *Stamina* quinque tenuia, pilis alba, cantibus obliqua, apicibus havis & liberis donata; interque ea stylus albicans, tenuis & liber, nodulo albo capitatus, & capitulo parvo viridi quod rudimentum fructus est, & in calyce situm, ortum ducent. *Fructus*, qui plures simul in furculis nascuntur, *Siliqua* sunt, cubitum ferme longæ, angustæ, compressæ virides, lacte turgidæ, in le recondentes numerosa *semina*, parva, plana, oblonga, cum sua longitudine jacentia in longitudine filiquarum, ac ex anteriori & posteriori oculo penicillum argenteorum filamentorum ejiunt, in eam ferien per filamenta implicita, colore viridi-flavo seu rufo.

Flores sunt semel in anno, in Januario.

Cortex tritus & in decocto datus commodus est ventri leniendo, stomacho roborando, (addito momento salis, & piperis) flatibus discutendis, ac ardoribus jecoris restinguendis: idem tritus & in aqua calida potus lumbrosos enecat: cum aqua tritus & impositus ulcera purgat & sanat, & dolorem arthriticum lenit: idem cum semine *Cuda-Pariti* coctus in oleo aurbis infillatus surditati confert.

C A P. XII.

Perin-covrigil H. M. P. 6. T. 24. p. 43. *Siliquosa Malabarica pentapetala, siliquis tomentosis.*

H. M.

Arbor est Pruno similima: *Radice* ligni albicantis atque in circulos distincti, libro quod ad colorem sanguineo, crusta obducto atrâ, nullus odoris, saporis acris. *Rami* ligno candido medullato, cortice spadiceis. *Folia* longiora, angusto culpidè aculeata, superficie glabra, spissa, rigida, Pyri paulo breviora, numero quina, virescunt supra parte saturo, pronâ dilutiora, utraque nitente sunt: venulæ utrinque conspicue frequenter per totum oberrant folium, cui sapor nonnulli pungens, odor lenissimus. Exiguè perianthio quinqueis incisio stelliformes, candidi, pentaphylli flores perfecti, in furculorum cacumine ramulis innati, dena nivea flavis decorata capitibus habent *stamina*, quorum quina, petalorum ex unguiculis quæ exeunt, paulo planiora sunt; *Stylus* infusus albenstem, crassum. *Siliqua* verò cortice coloris aureoli, interno rigido, cano, externo tomentoso, nitente, in dorso, ubi maturuero hiantes, fabaceum includunt *semen* è longo rotundum, pelliculâ tenui, nigella, splendens involutum pulpa confans, in viridem inclinata, umbilico siliquæ in angulo extuberant, duo in lobos divisum, adherens.

Arenosis *Ang-camal* vicinis, aliisque ut in insula *Zeylon*, *Paniture* & *Alcan* pratis abundantissimè provenit: florifera Augusto, Decembri vero, nonnunquam bis in anno maturus fert fructus. Cæterum è nimio rigentibus rigore membris motum restituit contusi fructus, quorum è lobis exprimitur oleum aphidis convenientissimum. Folia in balnei formam decocta tumores resolvunt cædematosos, incantatissime succurrunt hominibus; quod idem præstat ex aqua *Oryzæ* contrita radix, aliis oleorum interservens coctioni.

C A P. XIII.

Padri H. M. P. 6. T. 26. p. 47. *Siliquosa flore pentapetala, siliquis longis angustis, quadratis intortitis.*

H. M.

Hic arbori decem hominum altitudo est, crassities unius. *Rami* teneriores virides, ligno similique medulla circa medium flava constant. *Radix*, cortex, folia, fructus planè insipida atque inodora. *Folia* è rotunda basi acuminata, spissa, mollia, pronâ parte dilutiora, supina fusca, (ubi venarum porcis medianâ lignosâ & costâ aliquot numero diductis triantur) gemella ubique, pedunculis è spadiceis nigris, communibus cubitum propemodum longis, spadiceis quoque, geniculatissime adherent furculis. Alii propriis furculis plures ordine geminato tenuibus petiolis adfiguntur perfecti flores lutei, Caryophyllis imitantes, quinque è calyce subrotundo prodeuntibus foliis, circum oras, ubi pallent, crispatis, venulis in averso latere habentibus, lanugine cana ac molli obductis. Quatuor ipsi tenuia, candida, longioribus croceis infiltrata *apicibus stamina* sunt. *Stylus* paulo eminentior è viridialbens, circa imam crassior, supremam strictior partem. E floribus proguatæ *siliqua* è longo angustâ, longitudinis trium spithamarum quadratæ fuit, angulis ipsi acutis emmentibus, contorta, cortice è fusco nitente, maculis interperso, substantia duro, filamentis intus perexto lignis. *Semina* ipsa oblonga, lignosella sunt, insipida, odoris exortia.

Montosis frequens locis in *Tekcenora*, *Calicang* aliisque provinciis exurgit. Floret Januario; fructus leguntur Aprilî Maiorque. Longæva in præcellam exercet altitudinem.

Foliorum decoctum viscerum rigorem intolerabilem expellit. Limonis humilique commixti succi medentur mania. Corticis verò succus cum fructu *peræ* subactis immodicum inhihet fluxum menstruum. Radicis cutis cum calamo aromatico & zinzibere contrita, foliorumque *Padri* succo admixta exhibentur morbis à putrefaciente colobro, Malabarenfibus *Potenga* dicto.

C A P.

C A P. XIV.

De Mandaru seu Arbore siliquosa Malabarica foliis bifidis.

Arbor hæc à Jacobo Zanoni Hiflor. suæ capite 20. depingitur sub titulo *Asitæ* five *Arboris S. Thomæ*. Eodem arboris S. Thomæ nomine primæ speciei ramulus à D. Paul. Hermann. ad D. Arnold. Syen ex insula *Zeylan* transmissa est, addita ratione, quod in floribus apparenter sanguineæ striæ, ad effusio D. Thomæ sanguine enatæ. Docuisse enim creditur D. Thomas in Malabar & *Zeylan*. Halce autem arbores easdem non esse cum Arbore S. Thomæ *Acostæ* five *Macere* *Zononius* & *Syenus* censent.

1. *Choranna Mandaru prima* * H. M. *Arbor S. Thomæ* D. Hermans. *Arbor siliquosa Malabarica* * P. 1. F. 32. *foliis bifidis, flore purpurascens striato* D. Syen. P. 57.

H. M.

Arbor est altitudine quatuor hominum, frondibus densis & opacis, latè sparsis: *Radice* crassa, in latum ipsa brachia diffundente, cortice sub exteriori crusta nigricante-rubro: Caudice unum ferme pedem crassa. *Folia* petiolis brevibus infident, extremo bifida, ut caprarum pedes, ob id *Lufitanis* *Pet de Capra* dicta, interiora versus nonnulli clausa, lateribus oblongis ac rotundis, antorsum leniter contractis, rotunda ad basin incurvaturæ, superne plana, colore viridi-furdo, subus viridi-subcerulea, ac in margine nervo subul viridi-diluto circumdata. E petiolo nervi undecim, nimirum costa media in fissuram terminata, & ad eam hinc inde quinque, flavescentes. Flores in petiolis longiunculis supra ex origine foliorum proveniunt, odore fragrantæ ac rosaceo, petalis quinque rotundis & parum oblongis, ad unam partem magis sitis compositi, quorum unum quod majus est ac latius & rotundius cæteris, furectum, colore intus purpureo-rubro, ad umbilicum floris flavo purpureis maculis hinc inde notato, & venulis purpureo rubris variegato; ad oras purpureo dilutior tingerit, exteriori superficie magis albicante; cætera quatuor oblongiora, colore intus rosaceo saturo, extrius diluto; horum duo quæ majori proximè adjacent, interiori in ima parte sunt colore albente, reliqua duo interiori in totum colore ferè rosaceo: suntque venulæ mediâ latiori, ex quâ venulæ oblique anteriora versus excurrunt, striata. *Stamina* in medio quinque vel sex, apicibus furectis ac viridi diluto flavescensibus donata, versus petalum furectum reflexa, quorum duo vel tria minoræ ac magis incurvata colore candido, tria reliqua rosaceo, ac cum eis *siliqua* germen in suo petiolo fe prodit. Calyx unifolius striatus à parte petali furecti florem succingens. Post flores *siliqua*, valde compressæ, rectæ, glabræ, septem aut octo circiter pollices longæ, prodeunt: *fabæ* continentes planas ac oblongo-rotundas, per maturitatem rufas, seu flavo-rubescens obscure colore ad spadicem vergentes, in propriis locamentis longitudine sua ad filiquas transversis, corneo-que duro interferebant à se invicem sejunctas, cum parvo in vertice umbilico filiquarum dorso adherentes.

Toto anno hæc arbor fert flores, tempore pluvioso uberiore provenit. In arenosis & petrosif *Tempus* & nascitur.

Flores cum Saccharo decocti proficue usurpantur loco sacchari rosati pro leni purgativo.

2. *Choranna Mandaru secunda* * H. M. *Arbor siliquosa Malab. foliis bifidis majoribus, flore intensis purpurascens.* * P. 1. F. 33. P. 59.

Hæc quoque procera est arbor, densis frondibus, late sparsis, nascensque in arenosis. A præcedente differt *foliis* majoribus, profundiore fissura incisfis, lateribus antorsum paulo contractioribus, tactu lenibus, in averâ parte, ubi venulæ inter costas mediâ minis extant, colore magis hyalo, at in supina parte saturatis viridi. 2. *Floribus*, qui unifolii, minus flavescens & rubescens calyce, crassulo, plicato, & segmentis in inferiori parte fenestratu succinguntur; petalis oblongo-angustioribus, unguibus subuliculis & angustis constant, colore purpureo valde rubicundo, quo eorum qualis venulas inter purpureas depictum ac variegatum est. *Staminibus* crassioribus, & ad extortum flex, septemve parvis filamentis comitatis, colore purpureo valde diluto seu albicante. *Gemmis* florum quinquangulatis. *Siliquis* omnium longè maximis, 12 aut etiam 2 spithamas, aquantibus, latitudine pollicari.

In reliquis conveniunt.

Radix masticata confert in dentium & capitis doloribus; trita & imposita, in dolore podagrico *Vires*. cum gingibere sicco trita & in unctione adhibita. Foliorum decoctorum vapor dolores corporis sedat in parte affecta exceptus. Flores simpliciter comesti purgativi sunt. Cortex flores & fructus simul triti & mixti cum aqua in qua inacerata fuit *Oryza* serviunt apostematibus aperientiis & matrandis.

3. *Veluta Mandaru* * H. M. *Arbor siliquosa Malab. foliis bifidis minor, flore candido, striato.* * P. 1. F. 34. P. 61.

Præcedentibus humilior est & minor, altitudine unius hominis, *Radice* minis crassa, nec profundè in terram descendente, *Caudice* unum circiter brachium crasso, *Folus* profundius incisfis, longioribus & versus humilitatem in cuspidem contractis, superne ad strias costularum nitentibus, subus ex viridi flavescensibus, nervisque crassioribus extantibus inter costas striatis. *Floribus*, qui calyce fenestratu viridi & tenui succinguntur, albisimiss, nullis maculis tinctis, inodoris, petalis quinque rotundis

Tempus
Vires.

Locum
Tempus.

Locum
Tempus.
Vires.

diolis, parum oblongis, venulis subulioribus striatis compositis. *Staminibus* decem candidis cum apicibus flavis ac nonnihil surrectis in fastigiis, inter quæ tenerum siliquarum germen, è cuius vertice filamentum crassifculum exit. *Siliquis* cæteris minoribus, longitudine quatuor aut quinque pollicum, latitudine quoque pollicari, nonnihil incurvis versus unam partem, ac dorso rotundo latoque circumscriptis. *Fabæ* oblongo-rotundis, crassifolis seu minus compressis iis *Chevanna Mandari*, ac multo minoribus, coloris flavi minus rubelcentis.

Flores bis tæve in anno fert, tempore pluvisio uberiore proventus.

Viribus ferè convenit cum præcedentibus speciebus.

* P. 1. F. 35. p. 63. 4. *Canschena-pou* * H. M. *Arbor siliquosa Malabarica, foliis bifidis minoribus, flore albo flavescente striato* D. Syen. *Mandari quarta species. Flos Divi Thoma.*

H. M.

Arbor est altitudine duorum ferme hominum, ramos quæ densos transversim diffundens; *caudice* ferme semipedem crasso. *Radix* intus corculo est flavo. *Folia* quam præcedentium, multo minora, antrorsum rotundiola, rectioribus ad petiolum oris, nullo ferè angulo incurvatis utrinque valdè lenia & lanugine pilosa, odore forti, maxime cum teruntur nocturno tempore duobus lobis adjectis se claudentia. *Flores* calyce unifolio viridi succinguntur, albo flavelcentis quinque petalis oblongo-rotundis, lateribus unguibus mutuo convolutis, compositis; è petalis quod magis succedunt effertur & angustius, & oris ad interiora contractus, ad unguem insignitum est maculæ purpureo-rubundo-obscuri coloris, quæ folium parvum in lumnitate acuminatum repræsentat. Odor eis nullus, *Stamina* decem, ut in reliquis, albo-flavelcentia, pariter incurvata, apicibus oblongis & flavis ornata; cum germine siliquæ in medio.

Siliquæ longitudine sunt ut illæ primæ species, exterius valdè lenes & lanuginosæ cum tenerioribus sunt.

Fabæ valde parvæ in loculis satis latis intersepticis distinctis, eodem situ quo in superioribus.

Flores bis tæve in anno fert, tempore pluvisio uberiore proventus.

Quæ de viribus habent vide apud auctores nostros.

In Horto Reverendissimi Episcopi Londinensis D. H. Compton crevit hoc anno 1687.

CAP. XV.

Moullava H. M. P. 6. *Siliquosa Indica flore pentapetalo luteo, siliquis lenibus tetraspermia fere.*

HUic scilicet hominis altitudo, duarum palmarum crassities est. Graveolenti libro circumto: rigidi subfusco; ligno est solido & albente, nusquam non spinis duris & acutis obstita: *Ragide* lignea, gravi, ingrata, terræ irreperite, resinosa, ubi læditur, adherente; gravi cum odore, cum sapore. *Folia* Buxo proxima, rigida, ex adverso gemina, supina parte è viridi nientia, pronâ dilutiora sunt; mediam costam eminentem spaciis subvilibus habentia. Inodori, lutei, profundio è calyce prodeuntes flores, quinque foliis Hyacinthina invitantibus constantes, oblongis, longâ ferie in modum coronæ furculorum foliaceorum lumnitibus adhærescunt. *Stamina* iis quina, inferius alba lanugine, superius apicibus obscuris ornata. *Stylus* ejusdem, nisi quod vertex albiçet, generis alba lanugine, superius apicibus obscuris ornata. *Siliquæ* autem subpurpureæ, tactu lenissimæ, lato è calyce, brevibus petiolis furculis inherentes, quatuor plus minus oblongas, furvas, infipidas, ingratisque transversariis includunt *fabas*.

In insula *Baypin* aliisque arenosis, aut raris crescit in locis. Vernat ubi tempus hyemat: fructus maturi colliguntur Novembri & Decembri mensibus: sempiternam habet comam.

Medicum nullum præstat usum, nisi *Pellias*, id est, pauperibus, qui solorum fumo naribus admisso capitis dolores vertiginisque sibi adiunt.

CAP. XVI.

Mandjals H. M. *Arbor siliquosa Indica flore spicato pentapetalo, siliquis longis, modis fabæ coe: cines.*

H. M.

PROCERA est arbor, binorum hominum crassa complexum ligno duro, libro crasso, fusco, squamoso, intus rubente, qualis ferè radicem obvolvitur, qui tamen proximè lignum albicat. *Rami* ligno admodum paucio, è viridi fusco, glabro tamen nitent cortice. *Folia* obulcis oris oblonga, tenuia, mollia, lenia, supina intensè virentia, pronâ parte dilutiora, alternatim viridibus furculis, spithamam propemodum longis; qui binarii è spadicæ rubelcentibus quoque alis, interius sulco striatis, è furculis prodeunt, appendentia conspiciuntur. Odor sunt Fabacei, gustus subamari. *Arcto* brevique è calyce subrocei pentapetali flores, angustis foliolis acuminati, extrorsum reflexi, frequenti numero, tenuibus simul ac brevibus pediculis, furculo duas palmas excedenti, agglutinantur. *Stamina* unâ cum *Stylo* eminente viridi, qui fructus primordium est, decem iis sunt surrectæ, flavis quoque, exornata capitulis; odor melleus. *Siliquæ* tres palmas longæ, transversum digitum lata, *semina* seu fabas includunt altè extuberantes: suntque cortice primum è viridi fusco, sicce è spadicæ nigricante, nonnullis venulis pertexto. *Semina* rotundis spatii inter se diffidentia, offis ad instar prædura, tunica crassa, coccinea, glabra nitentia, sapore Fabarum similissima sunt.

Arbor

Arbor hæc inter proceriores Regni Malabarici arbores caput extollens quocunque crescit solo, maxime tamen in *Mangati*, *Cochin*, *Perquem* aliisque locis frequens. Anno demum à satione vigesimo flores Septembri mense; maturi fructus in fine atque initio, quamvis & aliis tempestivatis anni, frondes semper conspiciuntur. Usque adeo longæva est, ut 200 annos perdurare putetur.

In usu quotidiano lignum ob soliditatem variis operibus inservit. Folis in pulverem redactis *Eth. Usui*. nuci in caremoniis utuntur. Semina verò haud ingrati saporis, præterquam quod à plebeis sive coctis, sive comminuta in farinam, comedantur, magnum præstant usum aurifabris & gemmaris, quippe ob æqualitatem granorum vice in ponderandis mercibus adhibentur. Singula namque, *Masclina* quatuor pendente grana, quibus utuntur Aurifabri; qui quoque ex contusis hilce feminibus aquâ madafactis unâ cum glucen ad elegantiora tum nova tum diffracta valde conglutinanda consueunt. Medici vero è foliis contritis potionem lumborum sedantem dolorem parare norunt. Hæc arbor folio est bicomposito seu ramoso.

CAP. XVII.

Arbor Indica siliquosa, floribus racemosis, pentapetalo, siliquis foliaceis, ad singulas flores ternis. Pongelium sive Perimaram H. M.

H. M.

ALiquando, priusquam in ramos se diffundit ad 50 longitudine, crassitie ad duodecim & plures excrevit pedes. *Cortice* est cinereo, scabro, prope radicem, ubi excepta crassitie quæ illic major est, idem est, graveolenti. *Folia* extrorsum crispata, acuminata, densa, glabra, supernè nientia, infernè paululum dilutiora, falciformia, gemina plerumque brevibus pedunculis communibus è furculis lignosis dependunt. Costa verò intermedia averfa, in parte summè emittens ad oras usque calyce pentapetali prodeunt exalbidis flores plures racematim petiolis viridibus rotundis supernè angulatis insistentes. *Stamina* ut in *Mandjals* colore & numero æqualia sunt: *stylus* in vertice tricipite plano ac viridi capitulo coronatur. *Siliquæ* foliaceæ tenuitatis è singulis florum pedunculis ternæ prodeunt, lateribus carne intermedia tenui & pauca conglutinatis, digiti ferme quatuor articulos longæ, pollicem latæ, subvires, crassiori nervo, qui unâ cum cæteris furculum penè efficit, donantur. Hic locis singulis in siliquis annectitur semen è rotundo aculeatum, quod totum circulum penè implet, viride. Sapor leguminosus sed languidus, ipsi fructus porquam pituitosi sunt. *Siliquæ* omnes ad maturitatem perveniunt, exterarum enim una vel altera decidit.

Crescit pinguiore solo circa *Moulan*, *Parca* & *Bardelle*, ut & pluribus aliis locis.

Flores Maio Junioque, fructus verò Novembri & Decembri ferè mensibus, frondes semper, quæ ut & flores è finibus erumpunt ramorum, qui exinde elongantur. Longævis annueratur.

Lignum in colorum ensiumque formatur vaginas. Folia contrita aquam elegantem tingunt. *Vires* & *Ujui*. Contuso è cortice excoctum oleum corpori illitum humores vitiosos educit. Extillans ex arbore succus, cum lacte ebutyrato epotus, status discutit. Fructus cum *Munja* triturati, *Oryzaque* decocto immixti cephalalgicæ ac ophthalmicæ oculis injecti medentur.

CAP. XVIII.

Nagam H. M. P. 6. T. 21. p. 37. *Siliquosa flore umbellato pentapetalo, siliquis digitalibus, spadicæ, monospermis, ad unum florem pluribus.*

H. M.

ALITUDINE quatuor, crassitie unius hominis est, ligno candido, rubeâ medullâ trajecto, cortice cinereo: radice odore gustuque sylvestri. *Folia* ejusdem ac radix odoris saporisque, oblonga, cuspidata, densa, rigida, in superiore parte glabra, subobscura, inferiore cinerea sunt, costâ donata crassiori, in ligneos nervos porrectâ. *Flores* umbelliferi, pentapetali, rubri, furculis ramulosis infidentes, globulum rufum stylumque breviorum includunt. Floribus è singulis quaterni imò quini exoritur fructus. *Siliquæ* digitali longitudine, spadicæ, cortice subamaro, unam singule involvunt fabam, pelle candidam, intus mollem & fungosam, gustu amaram & adstringentem.

Arenosis licet, paludosis tamen, gaudet locis, in insulis *Bendurti*, *Aroe*, aliisque intra *Cranganorum* Locis & *Poria* litis frequens, Augusto, Septembri, Novembri florifera, Martio & Aprili fructifera, perpetuò Tempus.

Foliorum succus cum Nucis Indicæ oleo ventri illitus lunaticam ejus intumescientiam dispellit.

Vires.

CAP. XIX.

Codaga-pala H. M. P. I. F. 47. p. 83. *Arbor Malabarica lactescens, Jasmini flore odore, filiquis oblongis* D. Syen.

H. M.

Precedentis [Curutu-pala] altitudine est & crassitie, colore corticis in radice rubro-fusco, in caudice rufo, & sapore minus pungenti ab ea differt. *Folia* in furculis bina opposita, petiolis curtis appensa, *Curutu-pala* foliis similia, verum majora, latiora, textura minus solida, ac ventalis numerosioribus inter nervos transversos pertexta. *Flores*, qui supra ex origine foliorum uncialibus petiolis proveniunt, à *Curutu-pala* floribus differunt petalis texturâ densioribus, & in oris haud crispatis, angustioribus, calyci arcto insidentibus, odore fragrant. *Stylus & stamuncula* quinque, parva, ut in flore *Pala*, *Siliqua* quoque oblongo-angusta sunt, *Pala* siliquis fimiles, sed crassiores ac minus compressæ, virides, spithamam plus minus longæ. *Semina*, quæ quoque numerosa in se recondunt, sunt etiam plana & oblonga, ac paulo majora *Pala* seminibus, cum sua longitudine jacentia in longitudine filiquarum, ac ex solo anteriore oculo penicillum argenteorum filamentorum emittentia, pèrque ea in unam seniem implicita, colore cum vetustiora sunt viridi-flavo seu rufo. Nascitur in arenosis.

Vire.

Cortex seu trunci fœ radicis tritus & epotus in lacte acido, alvi fluxum quemcumque, ut & hæmorrhoidum, sistit. *Radix* trita, & cum aqua in qua Oryza fuit lota decocta angina aliisque tumorebus corporis fœtu conducit; dolori arthritico parti affectæ imposita, dentium dolori in ore detenta; lumbricos quoque enecat.

CAP. XX.

Curutu-pala H. M. P. I. F. 46. p. 83. *Arbor Malabarica lactescens subriato flore, fructu circa circumplexo* D. Syen.

H. M.

Arbustula est unius duorumve hominum altitudine, caudice pedem crasso, cortice fusco, lactescente in ramis cinereo: *radice* minus altè demissa, ramulos laterales late diffundente. *Folia* petiolis brevibus ac crassis insident, oblongo-rotunda, ad petiolum contrahæ, & anteriùs in cuspidem oblongum desinentia, texturâ solida, lactiflua, superne laturo virore nitentia, vix pallidiora. Costa media albicat, ac in supina parte nonnihil eminet, unde plures nervi oblique annulari & facis parallelo ductu ad marginem fœr excurrunt. *Flores* in superiori furculorum parte proveniunt in petiolis rotundis, tenuibus, languidus, quam præcedentes majores, in totum albi, quique & facis parallelo ductu ad marginem fœr inflexis, (oribz ab inflexura subrotundis, crispis & tenuibus, in medio crassioribus) nullis venis striatis, compositi, quinque calycis foliis viridi-dictus & cuspidatis luccintus; odoris grati & debilis. *Stamina* quinque apicibus flavo-albicantibus dotata, ac inter ea *stylus* viridi-dictus, bifidus, utroque cuspidem nodulo terminato, è globulo oblongo-rotundulo ac viridi, qui fructus germen est, erumpens. Succedunt *fructus* bini ac bini ex transversu siti, oblongo-rotundi, exterius cuspidati, ac deorsum maximè ad cuspidem reflexi, duobus lateribus rotundis, quæ acuto margine coeunt, constantes, & superiori latere protuberantes, cortice crasso, dum immaturi sunt lacte manante & obscure viridi, cum maturare exterius flavo-aureo, intus flavo diluore, aperiuntque se in superiore latere, ubiatura per medium longitudinem striata sunt. *Semina* intus quinque, sex, septemve, oblonga, figurâ valde irregulari accommodata ad aliorum seminum circumposituram, membranula exteriore Corallina obducta, ac intus constantia officulo fusco minus duro, in quo nucleus albus continetur.

Flores fert roto anno, maximè tempore pluvioso.

Vire.

Radix cortex tritus & epotus in aqua calida fluxum ventris sistit, ac prodest in dysenteria in lacte datus. Idem tritus cum aqua & apostematibus apostitus ea resolvit.

CAP. XXI.

Arbor siliquosa Malabarica pluribus ad singulos flores lobis. Cavalam H. M. P. I. F. 49. p. 89. *Nux Malabarica sulcata, mucilaginosâ Jabacea.* D. Syen. *An Telabo Cingalensium.*

H. M.

Arbor est procera, ramis densis, transversim sparsis, nascens in petrosis & arenosis. *Radix* crassa, rectâ in terram descendens, hinc inde, à latere ac subius fibris vestita, cortice albicante crasso ac minus duro, qui saporis est aquei & subamari. *Caudex* quantum homo amplexu potest, cortice crasso exterius cinereo, ac subcinereo viridi, ligno albo, quod solum fractum in filamenta protrahitur. *Folia* petiolis mediocriter longis, ad exortum atque ad solum extuberantibus insident, spithamam, & duos tresve insuper pollices longa, latitudine longitudinis ferme subtripla, rotundis ad petiolum oris & tenuiter contractis, ac anteriùs in mucronem parvum, versus unam partem reflexum desinentia, crassitie mediocri, plana, lenia, glabra superne & nitentia, colore utrinque obscure viridi, sed superne latiore. *Flores* in furculis ramosis, viridibus ac pilosis, vel solitarii, vel etiam bini & bini in summis furculorum ramulis erumpunt, quinque petalis, his angustis & cuspidatis, cuspidibus introforum flexis, ac mutuo ad unum nodulum unitis & clausis, quo rosam fenestratam repræsentant, ad oras extorlim reflexas pilis transversis longiusculis obsitis, exterius

exterius viridi-fuscis ac subruis, interius ex viridi flavescentibus, oris valde lenibus, rubro-fuscis, quæ instar rubri Veluti sunt. E medio stamulum viride exit, cum apice fœ nodulo crassilo & flavo. Ubi flores in gemmis proumpunt foliis omnibus nudatis arbor, quæ cum fructibus rufus refumit. Floribus succedunt *fructus* duo, tres, quatuor, aut quinque simul, rarius solitarii, initio in unum capitulum spadicem & villosum, totidem laterum quot fructus sunt arcuè juncti, tandem cum justa magnitudine sunt, relaxato capitulo in transversum rotundi ac parum oblongi evadunt, cortice crasso ac duro, auro, qui carne interiore albicante est, ac intus membranâ lacunosa, cartilaginea ac sublava obductis, ab una parte dorso emicantes, ab altera futura ex pediculo in ventre per medium in longitudine sulcati, qui præ maturitate laxata defuit materia viscosa seu gelatina, quæ instar mucilaginis exteriorem seminum superficiem lubricat, eamque hinc inde obducit.

In hisce fructibus, qui lata capacitate sunt, Fabæ, novem circiter vel decem, oris futuræ umbilicis affixæ sunt, utrinque quatuor vel quinque, versus dorsum dependentes, crassæ rotundæ & oblongæ pollicem fœr, ac glabræ, cortice duplici tectæ, exteriore instar cuticulæ tenui, & per fabæ maturitatem nigerrimi, nitentis, adeo fragili ut in minuta frustula, velut cortices igne affati, ex attritione luscit; interiore crassiore, duriori ac puniceo, exterius obducto pulpa mucilaginosâ & albicante, intus vestito tenui & subruia pellicula, quæ nucleum seu pulpam Fabæ albam ambit; suntque Fabæ totæ in edulis.

Ego hosce fructus pro lobis potius quàm pro nucibus habendas censeo ob siliquas bivalentes & similes intus seminum seu Fabarum dorso siliquæ annexum.

CAP. XXII.

Cara-Schulli H. M. P. 2. F. 47. p. 91. *Frutex Indicus spinosus Capparis forma, Siliqua bivalvi brevi.*

H. M.

Frutex est spinosus, nascens in arenosis; *radice* fibrosa, capillata, albicante, dein rufescente. *Caulis* lignosus, nodulosus, pilosus, virides, corculo in medio albicante, fungoso, in nodis spinis lignosis, longiusculis, tenuibus, acutis ac nonnihil inferiora versus inflexis muniti; quæ binæ & binæ prodeunt, ad diversas partes tendentes. *Folia* è nodis ad exortum spinarum prodeunt, parva, crassifolia, rotunda, parum oblonga, pilosa lanugine prona maximè parte obducta, sapore subamaro & subacri. *Flores* in summis ramis ex origine foliorum, è medio duarum spinarum exeunt, pentapetali, colore planè cœruleo, pede longiusculo candido & nitente calyci insidentes, odore quoque nullo: sunt autem petala oblongo-rotunda, tenuia, venulis suis oblique in longum striata. E medio forcum emicant duo *stamina* candida cum apicibus oblongis, succis, fusco-cœruleis, & cum his filamentum tenue, albicans, è globulo viridi, qui capsulæ seminales rudimentum est, emicantes. Calyx quatuor foliis constat, duobus grandiusculis oblongo-rotundis, totidem minutis cuspidatis, utrique pilosis, quorum pleniorum descriptionem vide. *Capsulæ* seminales oblongæ, quadrilateræ, & in planum compressæ, in lateribus planis seu lateribus viridi-dictis, in angustioribus viridi-fuscis coloris, cortice lignoso ac duro, in duas camerulas oblongas, in quibus *semina* continentur, bina in singulis, plana, rotundifolia, lanuginosa, primò argentea, deinde rufescentia, sapore subamaro, in testitio lignoso, ex medio angustiorum laterum producta, distincta.

Tumoribus resolvendis, si in pulverem per ignem redacta ac aceto permixta adhibeatur in peruntione corporis: In pulverem contrita & mixta cum liquore *Saris* dicto ex Cocco Indico apostematibus maturandis ac aperiendis servit. *Radix* in decocto dta urinam suppreffam movet; addito momento Oryzæ proficiat datur pro tumore ventris. Foliorum quoque decoctum cum momento Oryzæ intus sumptum membris tumefactis extenuandis commodum.

CAP. XXIII.

De Balsamo.

Balsamum dicitur ἀπὸ τοῦ βαλῆναι ἢ ἀναδύναι, quod cœlestem divinamque messem reddat. Hefychius βαλὼν εἶναι ἢ ἐγερῶν, *Solum, Celum*. Rectius Balsamum est vox Orientalis, q. *Balsaminum*, quod in Orientalibus linguis Principem aromatum significat; imò pura puta vox Hebraica esse videtur *Edomus*, Bal enim seu Baal Dominum significat, Samen pinguedo, oleum, unguentum, quasi unguentorum Principes seu Dominus. An Balsamum hic rectè collocaverim nescio, qualem enim florem producat nondum discere potui.

1. *Balsamum verum* J. B. *genuinum Antiquorum* Park. *Syriacum* Rutæ folio C. B. *Balsamum Alpinum* Ger. emac. *The true natural Balsom* Cree.

Alpin.

Arbutula est viticosa, quæ excrecit ad altitudinem *Elzanne* seu Ligustri vel Cythi, *folia* paucissima gerens, Rutæ proxima, non tamen iis candidiora, ut Diosc. Sed potius Lentisifolia familia, scil. colore viridi-subalbido, perpetuoque virentia. Ejus lignum gummosum lenèque apparet, colore exterius subrubro, cujus ramuli eodem colore conspiciuntur, longi, recti, graciles, paucis foliolis ordinatim referti, foliaque simul terna aut quina aut septena alæ adnata, aliquo pacto Lentisifoliorum æmula. Sunt autem ramuli odorati, gummosi, digitisque contrectati eis tenaciter adherentes.

Franc. Hernandez Arborem Balsami Indici, Mexicanisbus *Hoirziloxil* dictam, id est, resinā affluentem, sic describit:

Balsamum
Novae Hispaniae.

Mali Medice magnitudine est, *foliis* Amygdali, majoribus tamen, rotundioribus & magis acuminatis, *heribis* in extremis ramorum flagellis luteis, initio loculorum oblongorum formā, sed procedente tempore quorundam veluti foliorum ceteris longiorum & latiorum, in quorum extremitatibus cavitate *femina* inclusa continentur, candidantia, & in quandam pallorem inclinantia, oblonga & paupser contorta, feminibus Mali Medice similia, aut verius his quae Haytini vocant *Mamei*, & saccharo inscruata solent.

Inciso hujus arboris cortice spiritūe quovis anni tempore, sed praecipue exactis jam imbribus, liquor ille nobilis desillat.

Regionibus provenit calidis, qualis est Panuquina.

Icon representat florem papilionaceum, ut praeindubio succedit siliqua seu lobus.

Hæc arbor esse videtur quam describit Monardes cap. o. sub finem, eique duplicem tribuit corticem, unum crassum Subers modo, alterum vero tenuem; fructum Ciceris aut Pili grano non majorem in extremā siliqua, angustā, digium longā, albā, renuitate regalis simplicis.

Balsami duo genera sunt, alterum quod ex incisa arbore ejusque cortice exstillat, tenax, albidius quod praestantius; alterum coctione, modo Indis usitatissimo, elicitur, ex rubro ad fulcum vergens, quod vilis. Balsamum ex Pili J. Bauhinii sic describit, Liquor est ponderosus, mellæ consistentia, densius, lentoris resinacei: color ex rubro ad nigrum vergens: odor fragrantissimus Stryacis, ad Benzoinum suaviatatem nonnihil accedens, & qui sub fragrantia totum adeo conclave perfundit, diutiusque perseveret, nec subacris, linguam mordicans. Dentibus attritus, & nec illico separabilis adhærescit. Flammam facillime concepit igni adnotus, suavitēque olentem semiliter fumum spargit. Aquæ injectus mox fundum petit, in qua existens si vel statim digitis araturat albescit; nec ideo lentorem deponit, sed instat Resina digitis etiam magis quam dentibus adhæret.

Monardes eūque secuti C. Bauhinus alique Botanici duplex Balsami Indici genus distinguunt, quæ forte non aliter quam eliciendi modo differunt.

1. Balsamum Indicum ex arbore Panica malo majore, Xylo dicta, foliis Urticæ C. B. Balsamum Peruvianum Park.

Pro hujus arboris fructu depingit Parkinsonus siliquam longam angustam, colore pullo, qui Balsamum Peruanum ad Benzoinum odore adeo referebat, ut ubi planè persuaferit ejusdem arboris fructum esse.

Clusus eandem hanc Siliquam lib. 3. Exot. cap. 18. Lobi oblongi aromatici titulo describit, & in *Cur. post.* ejus iconem a Joan. Pona ad se missam scribit pro effigie fructus Balsami Peruani, cujus descriptionem vide inter lobos.

2. Balsamum purius Monard, Bals. album Park: Americanum C. B. Gonzalez Oviedo.

Sunt (inquit Monard.) ex arbore ex quibus hoc genus elicitur in America continente, vaste magnitudinis & ad radicem usque ramosa, duplici septæ cortice, altero crasso Subeni modo, altero tenui interno, materiem arboris complectente. Ex eo quod inter utrumque corticem est spatium incisio Balsamum educitur, alba limpidissimaque lachryma, suavissimi odoris, quod insignes facultates statim prodit. Et certum est illius guttulam potorem esse alterius quod decoctione extrahitur arvoa fere 25 libris, tamen miraculosos ejus videmus effectus. Fructus hujus Pili magnitudine, amarā, qui albā siliquā digium longa includitur simpliciter Regalis Hispanici tenuitate.

C. Bauhinus huc refert Lobum oblongum aromat. Clus. male nostro judicio, si modo hujus arbor à præcedente distincta est, quod mihi non constat.

Balsami Peruani fructus * Clus. J. B.

* Exot. l. 2. c. 29. fr. 1.

Item

Balsami Peruani fructus metæ formæ J. B. fructus minor 3. Paludani Clus. Exot. l. 2. c. 20.

Item

Avellana Indica pro Balsami fructu missa, ejusque species alia minor J. B.

Item

Nux sive officulum Cypote similis Nuci Balsami Peruviani J. B. Clus. Exot. lib. 2. c. 18.

Horum omnium descriptiones vide inter fructus exoticos. Ex his autem aliisque superius allatis descriptionibus constat Balsami Peruviani arborem liquosam esse.

Virei.

Cæterum de Balsami Peruviani viribus eadem habent Monardes & Hernandez, quæ Pilo & multo adhuc plura, nam intus sumptum ad urinam educendam commendat, ad juvenilem vigorem diutius conservandum, quod exemplo confirmat Monardes, ad colorem emendandum: in pelliculis efformatum ac vulvæ obditum, secundas & forum mortuum trahere, & sterilitatem à frigida causa profligare affirmant, aliæque insuper juvamenta præstare, quæ apud ipsos vide.

3. Balsamum de Tolu J. B. Park. Tolutanum, foliis Ceratæ similibus, quod candidum est J. B.

Arbores est quibus colligitur hoc Balsamum pumilis. Pinis sunt similes, plurimos ramos quaqueverum spargentes, foliisque Ceratæ similia obtinentes, semper virentia. Inciditur tenuis & tenellus cortex ferventissimo Sole (nam nocte ob frigiditatem nihil effluit) liquor effusus cochlearibus est cera nigra factis excipitur: colore est rubro ad aureum tendente, mediæ inter densum & liquidum consistit glutinosus admodum & ubicunque reponatur firmiter inhaerens, sapore dulci & grato, nec

nec si fumatur nausam movente, quemadmodum reliqua Balsama, odore excellentissimo, & Limonium fragrantiam quodammodo referente.

Earum fere virum est cum Balsamo Peruviano, quas prolixè describit Monardes, quem consule: eas paucis complectitur Schroderus.

Adhuc ex continentis quadam provincia inter Cartagena & Nombre de Dios urbes sita Tolu ab Indis dicta.

Antecellere videtur facultatibus ei quod Nova Hispania adfertur (Peruviani nomine) effectique est ad omnia ad quæ Balsamum Arabicum. Calx & sicc. attenuat, resolvit, vulnerarium est, pectus expurgat, &c. Uliu præcip. in Asthmate & Phthisi, in ventriculi cruditate & dolore. Extinctis doloribus à causa frigida quibuscunque & imprimis capitis, Arthriticis & Nephriticis: in distillationibus ad oculos cohibendis, in paralyti, in ventriculi imbecillitate, dolore, inflatione (inunctum cum oleo Nardino) in lentis imbecillitate, in tumoribus quibuscunque ac telematibus, in contractura: parotides insuper seu scrophulas cæcas curat. Inprimis autem celebratur in vulneribus consolidandis, defendendis, præsertim si ossa quoque sunt contracta (quippe fragmenta expellit,) in vulneribus articularum, sectionibus nervorum, puncturis, contusionibus, &c.

4. Copaiba Pison. & Marcegrav. Arbor Balsamifera Brasiliensis fructu monospermo. Balsamum certarum quarundam plantarum quas Copaias vocant [Brasilienses] J. B. & Massæ. An Fr. min. 3. c. 20. l. 2. Exot. Clus.?

Marcegr.

Arbor est satis procera, cui lignum rubrum, quasi minio vulgari saturatè tinctum, duritie Fagino aequale, ex quo afferes laci sunt ad varios usus. Folia fert obrotunda, aut etiam ovalia, quatuor aut quinque digitos longa, duos aut duos & semis lata ubi latissima, in pediculis digium longis, crassiss, uti sunt & nervi, pollice parte maxime eque. Florem fert mediocrem, quinque foliis obrotundis constantem. Fructus est siliqua obrotunda, magnitudine unius digiti, fusca, quæ si digito prematur facile aperitur, continens nucleum Avellane nucus magnitudinis & figuræ, cuticulā nigrā membranaceā rectum, quæ ad medietatem vestitur paucā pulpā, luteā, lentā, molli, odoris instar Pisorum contumoris: ipse nucleus constat carne lenta, instar cornu emolli, cedente dentibus; saporis haud manifesti, coloris aequi, qui comeditur. Siliquæ maturæ decidunt. Simia has siliquas depopulari amat.

In densis nemoribus mediterraneis reperitur; in insula Maranhoni valde luxuriat. Oleum hoc Balsamum dat limpidissimum, consistentiā & odore olei Terebinthini desillati. Ab inciso * cortice ad medullam usque Luna plerā tanta quantitate desillat, ut spatium trium horarum ad duodecim libras olei effundat. Si nihil forte proficiat, statim vulvis cerā aut argillā obtundendum est, ne quid effluere possit, & duabus post hebdomadis cum fenore moram compensasse videbis.

Non solum mirifica pollet vi mundificandi & consolidandi, & ad quævis vulnera, (imprimis nervorum) prima intentione restituenda, morsusque serpentum curandos & cicatrices tollendas, sed & interne exhibitur insignem præbet utilitatem; quippe res vel quatuor guttulæ in ovo foribilibus vel ter manū sumptæ dysenteriam vel alios ventris fluxus sistunt, fluxiones etiam mulebres & gonorrhoeas.

Ejus salutare vires in circumfisione experiuntur Judæi, sanguinem ex crudeli illo vulnere, antea non paucis exitiali, profluentem eo coarctantes.

Plerique Americani, adnotante G. Pison, communi nomine omnes Resinas odoratas & gummi vocant *Copai*; varietate illarum species peculiaribus distinguunt nominibus. Itā Brasilienses arborem hanc, resiniferam facile principem, *Copaita* vel *Copaiaba* nominant.

Hæc planta, Massæ perhibente, cernuntur affricu animalium attrita, quæ à serpentibus venenatis aut à feris icta ad remedium illud naturæ instinctu se conferunt. Idem tradit Guil. Piso de Cabreiba.

5. Balsamum fructu racemoso ex Hispaniola C. B. novum fructu racemoso J. B. Maripendani * de Ind. Occid. l. 5. c. 23.

Lact.

J. B.

Ad duorum hominum proceritatem interdum assurgit, caulibus cinereis, foliis viridibus, superiore parte magis quam inferiore, grandibus, costa crassiore & elatiore per medium divisis, pediculis non virentibus sed rubescentibus. Fructus est racemosus, longus, instar manus digitate; acini ejus rari, virentes, & quandoque rubescentes, qui maturiscent magis ac magis rubescunt. Succum ex hoc modo extrahunt, Cymas & asparagos teneros colligunt, alii racemos addunt, & ex his succum exprimunt, quem in aqua coquant ad dimidiam, deinde magis ac magis ad Sape aut Mellis crassitudinem. Residua siccant & ad usum reponunt. Vulneribus & ulceribus mirifice medetur, exa tergens & sanguinem reprimens. Ex ejus summatibus desillatur aqua, præstantior aqua vite, vulneribus utilissima, & morbis omnibus qui à frigore ortum habent, uti dolori ventriculi aut partis alterius, si aliquot diebus bibatur. Foliis Aethiopes loco stillularum ad hauriendum fumum Teit utuntur.

Maripendani seu Balsamiferam arborem III. Franc. Hernandez sic describit, Frutex est stipites ferens viginti fere dodrantum altitudinem habentes, ramisque fuscis, ac folia haustura mucronibus paria crassa latæque, sed superna parte virentiora, & sparsim purpurascentia est rubeo, & appenla pediculis in coccineum colorem inclinantibus; fructu racematim dependente, & octo panē uncias longum, concinnato acinis uvarum fere similibus, sed tamen rarioribus, initio virentibus, deinde rubescentibus & tandem è purpureo nigricantibus.

Superior descriptio ab hoc fonte profluxisse videtur.

SECTIO. QUARTA.

Arbores siliquosas Miscellaneas, vel anomalas, vel ob descriptiones imperfectas nobis nondum satis cognitae & perfectas, complectens.

CAP. I.

De Locusta arbore nostratibus dicta, cujus siliqua Lobus ex Wingandecaon Clusio, ex sententia eruditissimi Episcopi Londinensis D. H. Compton.

Qualem ferat florem hæc arbor nondum discere potui, culta est in Horto instructissimo Reverendissimi Episcopi Londinensis D. H. Compton.

Arbor siliquosa ex Virginia lobo fusco scabro C.B. item arbor siliquosa ex qua gummi Anime elicitor C.B. Jetaiba Brasiliensis Pison. & Marcer. Arbor Brasiliensis siliquosa & gummosa, gummi Anime simili. Lobus ex Wingandecaon J.B. The Locust &c.

Piso.

Ligno est duro, albo, ædificis & machinis aptissimo, cortice lenio, punctulis ex albo flavescentibus variegato, & hinc inde clypeiformibus maculis ex albo subflavescentibus. In ramis continet folia duo vel tria sibi opposita, figurâ parva, sed oblonga, viridia, ad tactum lævia, nervo secundum longitudinem, & venulis transversis inferne conspicuis prædita. Fructum fert in siliqua oblongis, compressis, duriusculis, coloris hepatici & quasi levigati. E siliqua fracta promanat substantia molliissima, filamentosa, subincarnati coloris, saporis farinacei & subdulcis, quæ cruda edulis est. Huic farinaceæ substantiæ tres utrinque lapides, compressi, glabri, * nigri involvuntur, † figuræ & magnitudinis dactylorum.

* Coloris ca-
lenci Marcer.
† Magnitudi-
ne dactylorum, fi-
guræ ovalis.
Marcerus.
Vareia.

Hæc arbor refinam dat odoriferam, quam Brasilienses vocant *Juca-Eica*, Lusitani vero *Anime*, ob similitudinem quam habet cum *Anime* novæ Hispaniæ. Eo non solum medicis, sed & vulgus familiariter utuntur, præcipue in capitis doloribus & frigore ortis. Solus autem illius suffusus ad roborandum non solum caput, sed & reliquis corporis partibus frigore affectas valet. Suavissimi est odoris & facilis consumptionis. Vi quadam aromatica & peculiari suo calore hoc gummi præstare, ac partibus nervosis illitum, vel emplastrum formâ applicatum prodesse multo mecum experti sunt.

Folia arboris contusa lumbricos enecare, si exhibeantur, constanter indigenæ testantur.

Interior corticis substantia rasa, & aquæ imposita contra ventriculi ventositates ad potiuncule formam præparatur, alvumque simul movet.

Arbor hæc ipsa & speciosa in Paraybæ præsertim districtu provenit.

Gummi per meatus corticis interiores decidere certissimum est; illud enim tellure effossa, sub arboris trunco & radice occultatum extrahere solent. Quod potissimum fit sub finem æstatis, mensè Februarii. Monardes ex vulnerata arbore in Nova Hispania colligi testatur, haud aliter quam Mastiche aut Thus.

Hujus arboris lobus à Jo. Bauhino accuratissimè describitur & depingitur lib. 12. p. 436. appicta etiam planta novella è femine ortâ.

Arborem nostratibus *the Locust &c* eandem cum hac esse mihi persuadeo: quia & figura & descriptio fructus apud J. Bauhinum *Locustæ* nostræ fructui conveniunt, & folia arboris tenella folia Jetaiba apud Pisonem.

Hujus arboris lobus, sed seminiibus exhaustus ad me transmissus est à peritissimo Botanico D. Doody, Pharmacopœo Londinensi, qui iconi Lobi ex *Wingandecaon* Clusii ejusque descriptioni satis bene respondet. Folia arboris, quæ unâ misit, idem amicissimus Vir Jetaiba arboris à Pisonem depictæ foliis quoad formam similia erant, nisi quod nervus seu costa, solum per longitudinem dividens, non medium percurrerat, sed tela folii ad costam exterior multo latior erat quam interior & arcuata. Erant autem folia glabra, densâ, superne splendens Laurinorum consistentiâ, & quodammodo etiam figurâ, nisi quod ob telam folii dictam in latitudinem evagantem ab uno latere magis prominerent & arcuata essent (An tamen hoc confans fit in omnibus foliis hujus arboris nescio) tres insuper circiter digitos longas, selquidigitum lata, erant hæc folia. Addit præterea idem D. Doody, se ab Amico quodam qui in insulâ Antego aliquandiu vixit, à quo & folia accepit, edoctum, Arborem ipsam excellam esse, caudice crasso, comâ in cacumine frondosâ & patula, umbram præbente ipsâ, omni quam præcipue expetitur & in longinquas regiones, ut v.g. Novam Angliam, transfertur materie, albo excepto, subterente, dura, solida, & quando levigata ac polita asperâ pulchra, multi in mechanicis usibus, præcipue ad molendinorum Sacchariorum rotulas cylindrosos. Hinc etiam arborem hanc cum *Jetaiba* eandem esse conjicio, siquidem Jetaiba lignum, tradente Marcgravio, valdè durum est, & ad trabes ædificiorum atque axes Machinarum usurpatur.

Corticis lævi, albicantis. Florem ob proceritatem arboris se nunquam potuisse observare. Pulpa fructus, interiorum colore subluteo esse, sapore acido, indeque ad sitim extinguendam ab indigenis comedi. Hæc descriptio, (inquit D. Doody, cui & nos assentimur,) adeo exacte convenit cum Rochefortiana Arboris *Cambray* dictæ Hilston. Antill. cap. 6. Art. 10. ut dubitare nequeam eandem arborem esse. Vide & confer.

Hujusmodi

Hujusmodi lobum prolixè satis describit J.B. his verbis, Insignis erat crassitudinis, sex uncias longus, tres latus [Clusianorum alter ex uncias longus erat, 2^æ latus, alter quinque uncias longus, binas latus, uterque unciam crassus] exterius fubaasper, tuberculis minimis inæqualis, durissimus, Castanei saturati coloris una in parte, opposita vero fusi nigricantisque magis ac splendentis, in extremitate una secundum longitudinem considerata ducti suo continuo in tumorem magis ac magis ardeat; ex opposita vero lobi parte fuscus insignis ipsi impressus conspicuus apparet: in latitudine ejus lobi media parte evidenter intumescit, ad latera vero sensim detumescit, tumore solummodo in extrema longitudinis parte pediculo opposita liberaliter excurrente; pediculum denique plusquam unciam obtinet, oblique inflexum, duobus internodiis prædum; ad lobum tenuior est & rotundus, asperiusculis fusculeque, ulterius verò progrediendo versis utrumque internodium crassior & alperior evadit, donec tandem in extremitatem latam teretemque abeat. Aperi jam lobi crassities pennæ scriptoriæ vulgaris crassitudinem adimplet, substantia albicante fusculeque donata: cavitas ejus uncialis est, interior plusquam fusca nigricansque, ad pediculi regionem extremum angustior fit, & in eo omni ex parte coarctatur, in opposita vero parte finali rotundatur & arcuatur: Confractis digitum tenuissimum pulvere fusco aspergit inficitque: crustam habet internodiis cavitate undique succingentem, quæ tenuior cum sit, lævi opera à reliqua crassiore substantia abstrahi avellique potest, qui subest splendens quadam substantia, fusculeque idem sibi consensu obliti imbutaque.

In Clusii lobo latebant quinque aut sex uncias versus quam Phaeoli, uncialis longitudinis, Avelanæ magnitudine, dura, nigra, album nucleum continens, Amygdalæ vel Avelanæ sapore.

Alium hujus generis lobum habuit Clusius septem uncias longum, 3^æ latum, minus crassum superiore & coloris magis spadiceo, qui plenam maturitatem nondum adeptus videbatur, ex insula *Hajni* tve Isabellæ vicina deserta & inculata delatus.

CAP. II.

Arbor siliquosa Brasiliensis Caaroba dicta. Caaroba Pison.

Piso.

Arbor sylvestris terris potissimum glebosis Parnambucensis præfecture delectatur. Si minus felici lobo crescat parvæ arbutule vix æquatur. Florem fert è cæruleo purpurascens, id quæ mensè Junio; Semen autem nigricans, quod maturèscit mensè Septembri: Fructuum rarum, sed inutilem, Phaeolo maximo similem, qui maturus factus aperitur manetque vacuus.

Ejus folia oblonga sunt, lingue figurâ, dilutè viridia, nervo secundum longitudinem, & costis obliquis eminentibus prædita.

Gustu sunt amara; siccata ac contusa fomentis ac balneis peridonea. Quæ ex illis consuevit remedia, etiam internè assumpta, exsiccandi, mundificandi ac sanandi vi pollent: quod scilicet in plurimis chronicis & articularibus morbis, imprimis autem in Lue Venerea curanda, Piso fæ expertum ait. Eadem trita, atque in emplastrum præparata, ulceribusque applicata, misce profunt, morbumque radicatus sæpe expugnant, præsertim si repurgato primum corpore eorum decoctum per aliquot dies bibatur, & sudores provocentur. E floribus quoque componunt conservam ad eundem usum. Hæc omnia Piso.

CAP. III.

Planta leguminosa Æthiopica foliis Rusci Breynii.

Breyn.

Hujus ramulum duntaxat dodrantalem vidit Breynius. Ille autem lignosus erat, triangularis, & superioris in ramulos duos divisus; circa quem fine certo ordine sparsa sunt frequentissima folia, pediculis penitus carentia, dura, solida, Rusci æmula, majora autem, & licet accurate eadem observet, in ambitu leniter serrata, anterius in mucronem acutissimum & pungentem exsertita, in basè sinuosa, & planè sicut corculum quod pingi solet formata, multis nervis, secundum longitudinem excurrentibus, pallidi coloris, transversim venulas multas habentibus notata. Florum forma me latet. Fructus verò ramorum cacuminibus insidentes, siliquæ sunt teretes, uncialis longitudinis, rigide, tumidiusculæ, membranaceæ, & ex purpureo spadiceæ, quæ è calyculis ejusdem coloris & substantiæ, in laciniis quinque desinentibus prominent, seminiibus inanes, nempe prius apertæ quàm à me conspectæ.

CAP. IV.

Pentaphylla siliquosa Brasiliensis caudice spinoso media parte in ventrem intumescens. Saamouna Pison.

Siquæ aspectu mirabilis, excelsa & patula sanè est hæc arbor, isdem sylvis mediterraneis quibus *Cabreira* conspicienda; quæ superiore & inferiore trunci parte ordinariæ est crassitie, sed in medio duplo plus obesa, instar amphoræ adeoque tumida apparet, ut peregrinantem attonitum remoretur. Ex ramis pediculi emergunt longi, *Pentaphyllum* quisque protrudens, ornate divi-
sum
K k k k k k 3

cum occupantibus: odor jucunde gravis, qualis in aureorum malorum & citriorum floribus. His succedunt capitula è multis quasi valvulis compacta superne obtusa, primum viridia, deinde per maturitatem nigricantia, quibus dehiscitibus oblongiusculum & tenue semen excidit, quod plerumque novellam plantam procreat: nascitur etiam avulsione, & stolonibus radices spargentes mirè se propagat.

Floret Junio, semen Augusto maturum est. Locus natalis non traditur: in regionibus tam frigidis quam calidis fas latè viger, utriusque (ut videtur) extremi patiens, & culturam libenter amittens. In Sabaudia propè montem Salevæ cam observavi, procul à domo quacunque, non tamen ausim dicere ibi sponte ortam.

Utuntur floribus recentibus sæpius mutatis ad suavem odorem chirotheis communicandum.

Ad hunc locum non pertinet, verum ob communionem nominis à Syringa cœrulea non separandam duxi.

C A P. VIII.

Brahiensis siliquæ siliquis varietatibus. Avaramo-tem Pison.

Pison.

Hæc arbor mediocris est altitudinis, montosis locis crescens, foliis triste viridibus, exiguis, buccini similibus: *Siliques* est inutilibus, ex minio nigrescentibus, miris variis, modis incurvatis, quæ æstivis mensibus conspiciuntur, & acinis rubris exiguis repleta sunt.

Cortex exterius & cinereo, interius saturè rubente, quem solum experioris in Medicina usum receperunt, licet foliis eadem qualitates adstringentes à nonnullis attribuantur. Cortex enim (qui gustu amarus est) five in pulverem redactus, five excoctus & fomenti loco adhibitus, ulceribus inveteratis & malè moratis feliciter medetur, ipsūque Cancrum subinde insigni mundificandi & siccandi qualitate curasse fuit comperitum.

Præter hæc, quia efficacissimè adstringit, balnea ad firmandas effœminatæ carnes ex illis conficiuntur. Possimum verò meretricis iis utuntur, ut laxi pudendi partibus tonum restituant; imò quæ possibile virginitatem hoc dolo prætentant.

C A P. IX.

Arbor siliquosa Indica siliquis longè contortis, in quatuor cellulas per longum divisis. Nir-Pongelson H. M. P. 6. T. 29. p. 53.

Pro haud absimilis est, caudice decem plus minùs pedes alto, hominis unius complexum crasso, cortice è viridi cinereo obducto: *Ramos* habet patulos, qui teneriores spadicè internigrant sunt, vetustiores cinerei. *Radices* villosissimæ tam lignum, quam graveolens acidulæ cortex albicans. *Folia* mollia, densa, glabra, nitentia, subtus dilutiora, oblonga, propè pedunculum rotundiora, antèrè acuminata, bina opposita, curvis fulcisque pediculis, communibus innituntur furculis, viridibus, alternatim prodeuntibus, sulco striatis. Purpurei coloris emens costa oblique percurrit folia, quæ odoris saporisque valde sunt acris atque infesti, ubi tenuiora è spadico rubentia. *Flores* in ramorum summitatibus proveniunt foliis, ut plurimum propriis petiolis crassis parumper propendentes insistant, terni, tubæ formam referentes; quippe è calyce longo angustoque collo propendentes latum in orificium tetraphyllon desinunt; folia crassiuscula carnosa circum oras crispantur: hæcè inter *famina* candidissima, spissa, acuminata leviterque inflexa eminent. Ex ipso autem umbilico candicante erigit se elongus candens *stylus*, cuius caput explanatum est. Insequentes floribus fructus insister Cassiæ nigre contorta, naucronata, unumduosve cubitos longè *siliques* sunt, cortice ab uno latere è rubro nigricante, ab altero è viridi fusco, lignolis intus filamentis pertexto, odore graveolenti: hæc carnoso densoque, juxta longitudinem intersempimento, in quatuor, mos transversum in plures divisæ cellulas, *femina* includunt, è longo angusta, superficie quæ sibi mutuo incumbunt valde plana, materie duriora, lignosa, primum albidula, ubi siccescunt rubentia.

Humido limboque gaudens solo *Oedampere* aliisque locis in fruticetis invenitur. *Flores* mensè Aprilis frequentibusque, nonnunquam bis in anno prodeunt; Fructus Septembris Martiove mensibus, Semper virens, 30 complet annos.

Fructibus delectantur Phitaci. E ramis radicæque confecta retia corticis decocto subrubro ea conservare assuevere piscatores. Fructus vero nucleus cum exsiccatō Zinzibere, radice fructivæ Pavette contritus, mediante Oryzæ lotura, spalmoticis affectibus Malabaræ *Padda-venera* vocant, laboranti parti applicandum egregium linimentum suppeditat.

C A P.

C A P. X.

Jora-Murre H. M. P. 6. T. 30. p. 55. Frutex Indicus, fructu è styli apice egresse, sextuplici funiculo, in spiram convoluta constans.

H. M.

Primo altitudinem aequat frutex iste. *Ramis* est cortice crasso, duro, colore cinereo, intus virenti, sapore subamaro, obductis; ligno duro candidoque. *Radix* flava, gustu amara, olfactu haud ingrata. *Folia* crassiora, rigida, lupina parte hirsuta, aspera, Mori æmula, lata, per ambitum crenata, vel plura, vel solitaria, brevibus capitilisque pediculis è viridi fulcis, ipsi ramis insistant; costa utrinque, eminentes tres quatuorve è petiolo prodeuntes in minores se diffundunt, gustu amaricante: *Flores* hinc inde ramorum è nodulis vel singuli, vel bini, vel terni plucæve humil brevioribus, rigidis, scabris luteis petiolis erumpunt, inodori, tenuibus & translucidis colore aureis constantes foliis: horum unum, stylo accumbens erigitur petalum, quatuor verò lateraliū insitit alarum expansum duo minora angustiorave oblique attolluntur; duo inferiora latiora & ampliora subtus atris aspersa maculis, deorsum incurvantur. Hæc inter areolum, aut inflexum, virelens procerior *stylus* extollit caput. Fructus autem styli capitulo transversi velut pedunculo inhaerent digitales, è sex velut funiculis, in quos præ ficitate postea se resolvunt spirali modo in coniformi contorti. *Semina* plura è viridi fusca funiculis singulis inclusa continentur.

Arenosis proveniens locis singulare non postulat solum: conspicitur inter *Crauganor* & *Mangatti*, *Locus* est ut & in aliis regionibus, sed rarior. Februario Sextilique mensibus flores, continuo fere maturum ex-
Tempus.

Vires egregias in empyematæ stomachicæ affectibus præstant radices succus, vel ipsa forinsecus
Vires. adhibita. In exanthemate quoque & Panerito similibusque vitis summpere convenire fertur.

C A P. XI.

Kateu-Pulcoli H. M. P. 6. T. 23. p. 41. Frutex Indicus flore dipetalo capsula oblonga, binis cellulis bina femina continens.

H. M.

Frutex est hominem longus, cuius inodora è *radice*, fibrosa, ruffa geniculatus carinatusque exsurgit *stipes* duntaxat unus, fractu perfacilis, ramulos è geniculis protuberantes habens gemellos oppositos. *Rami* ut & furculi pertheus ei sunt, colore fusci, teneri, pilis rugosi. *Folia* hic illic furculis insident rara, è longo angusta, longitudinis pollicaris, è viridi fusca, internè dilutiora, quæ lapsi floribus ramis decidunt. *Flores* purpurei è foliaceorum furculorum erumpentes extremitatibus, folia habent è longo angustissima, erecta, extorilum crispata, quorum unum angustius, inferne candidum venis striatum, alterum latius est. *Stamina* bina exalbida, purpureis oblongis apicibus, duabus quoque gemulis exornata, albens sibi è calyce viridi exortum adjunctum habet filamentum. Decidentibus floribus è calyce *capsula* enascuntur feminales, ubi calyce excipiuntur è longo angustioribus, capitulo compresso oblongoque sunt, virides hirsute, ficeæ lignosæ, cortice albullo. Ipsa verò *femina* complanata, è ruffo fusca, duabus in cellulis intersempimento quodam distinctis, prope capitulum bina ut plurimum reperiuntur, fabæ figuram æmulantia, odore saporisque carentia.

Arenosis ipsis frutex apicisque gaudens campis circa *Cochin* & *Warapoli* multus est. Flores Janu-
Locus & ario, semen maturum Martio Aprilique dat mensibus. Medicis interius usus in stomachi doloribus atque interaneorum inflammationibus est: externus in scabie herpetica.
Tempus.

C A P. XII.

Alpam H. M. P. 6. T. 28. p. 51. Siliquosa Indica flore tripetalo siliquis teretibus pulpa absque seminibus repleta.

H. M.

Hujus fruticis caudex bis terve divisus cortice vestitus è cinereo viridi, inodoro, acido adstringente. *Rami* ligno albicante, medulla viridi perfollo, nodis interstincti sunt. *Radix* rubra in capillaceas deducta fibras undique se diffundit. *Folia* ex oblongo angusta, in cuspidem exeuntia, superne saturo virore nitentia, inferne furdiora, costa majori ramulosa, venis nervisque intertexta, crassis, curvis, internis planis, singula duntaxat adherent petiolis. Odore fuit haud ingrato, sapore subacri. E purpureo nigelli, inodori, rotundis ac tenuissimis è petiolis prurumpunt *flores* bini ternive sæpe conjuncti, tribus latioribus cuspidatis constantes foliis, externè nives obductis pilis; quorum in medio conspiciuntur trifariam oblongis, transveris, rubris itaminibus divisus *stylus*. Floribus cuspidatè teretibusque pulpam carnosam absque seminibus, saltem conspiciis, subrescunt *siliques*.

Locus delectatur arenosis & apricis, in *Aregatti* & *Mondabale* aliisque locis copiosus est. Flores *Locus* & fructus in anni tam exodio quam exordio, frondes semper apparent.

Quodcumque hujus fruticis cum oleo in unguentum redegeris ad ploram vetustissimamque valet ul-
Vires. cerea.

Foliorum succus cum Calamo aromatico contra serpentium exhibetur venenum; speciatim vero Reguli serpentis (*Cobra Capella*) veneno refistit radix ex Limonis contrita succo, in nodulum ligata, naribusque pro erthino immilla. Ejusdem junioris colubri infringitur virus eadem radice cum vaccino lacte propinata: quem in finem etiam cataplasmata est Calamo aromatico atque hac radice confecta adhibentur.

C A P. XIII.

Waga H.M. Arbor Indica siliquosa flore tetrapetalo stellato, siliquis bipalmaribus planis.

H. M.

Hic *Indice* persimilis est, attamen spinis carens, altas maritat arbores. Rami ejus virides, carinati, atque ubi novi prodeunt surculi binis donati sunt foliis. Radix astringens & amara. Folia parva, et lato aculeata, uno è latere convexa, medio recto divisa nervo, intus viridia, exterius rubra, petioli rubicundis ejusdem coloris furculo per ordinem adherent; quæ vel sola, vel cum ramis mota statim, quod inclinato semper solent die, se contrahunt. Flores, qui odoris sunt mellei, caliculo inclusi rotundo, constantes foliis quaternis oblongis, stellatum modo expansis, tenuibus, mollibus, furvis, propriis racemosis furculis suspensuntur. Stamina 12 aut 14, eminentia, tenuia, lenia, quorum infimam partem obducit lanugo, apicum sunt è rubro fulcorum. Hæc inter capit ejusdem coloris se effert stylus oblongior crassiorque. Fructus binas palmas aequans; siliquæ sunt duos pollices lata, tenues ac præplane, exsiccatæ rubescentes, cortice intus nudo, fabas adstringentes, amaras, teretes, paululum planas, transversarias, è virente spadicæ continentes. Floret ut *Indica*.

Provenit quocunque è solo densis sylvis in *Warapouli*, aliisque Malabarici Regni locis, semper interitum interperitur numero.

Hujus arboris succus unâ cum Limonis & virente Curcuma in Nucis Indicæ oleo diutius coctus ilinendo prodest lepræ; multi insuper usûs est in ulceribus inveteratis.

C A P. XIV.

Arbor Malabarica flore varîa, siliqua nuciformi. Karin-Nigti H.M. P.G. T.18. p. 31.

H. M.

ARBOR est tante proceritatis ut fex hominum superet altitudinem. Caudex ei hominis crassitudinis; rami cortice nigro, ligno albo, sed amaro; teneriores viridi sunt. Radix tum odore, tum sapore gravis atque amara. Folia peramara, crassa, solida, glabra, veridiora facile fragilia, oblonga, obtusa, recta in parte è viridi fusca, inferne dilutiora; è crassis, rotundis, fere pollicaribus proveniunt petioli, costâ multas abidulas fundente venulas, divisa. Flores circa ramorum summities in furculo perlongo, rotundis, parvulis, purpureis petiolis plures conjunctim inhaerent, tribus, & quatuor, & quicunque interdum, ad invicem inflexis constantes foliis, ex angusto latè & obtusis, lenibus, colore ab uno latere subflavo in album vergente, ab altero prope modum sanguineo, utrinque nitentibus, è calyce in quatuor lacinias dissecto prorumpunt. Stylus mediastinus brevis crassiusque, filamentum oblongum è fusco flavum emittens, flamma oblonga, crocea, apicibus quæ donantur rufis, comitatur: odoris planè expertes. Successi floribus fructus pedunculis curvis, tomentosis fasciati elongo calici seu petiolo appendunt nuciformes, quamvis aliquo modo planiores, cortice crasso, lignoso, fungulo ac levi, qui includit unum nucleum dum in lobos cute è flavo rubente divisum, gustu amarissimum.

Arenarum amans propè litora invenitur in insula *Baypin*, pone *Paloori*, *Arregatti*, aliisque locis, ut & in insula *Zeylonensi*. Flores ejus Januario, fructus Martio Aprilique mensibus, frondes semper visuntur.

Folia balneum præstant febres fugans algidas, contritæ vero Erysipelati occurrunt; temporibus addicta colubri cuspideque adversantur veneno. Eorum oleo incoctus succus linimento Psyraciz est. E fructibus autem primò conficitur oleum articulari, dein potio cholera medens morbo. Radici Boreani versùs excrefcenti magicas Malabarici attribunt vires.

C A P. XV.

Paina-Schulli H.M. P.2. F.48. p. 93. Frutes Indici spinosus foliis Agrifolii siliqua geminata brevi.

FRUTEX est spinosus, nascens in arenosis, radice fibrosa & capillata, albicante; cortice crasso-flo, albicante, molli recta. Caudex teretes sunt, virides, nodulati, spinis quatuor, transversis, duris, aculeatis, ac sibi invicem fere oppositis in nodulis circumdati. Folia ex spinarum origine bina simul exeunt, brevius & crassius, densa, rigida & nitentia, obscure viridia, seu flavo-viridia, utrinque in oris tribus cuspidibus aculeatis eminentibus, qui alternatim versùs pronam & supinam folii partem contrahi sunt, cum uno in vertice, munita. E costa media nervi in cuspides exeunt. Flores in summite caulium bini unâ proveniunt, uno constant petalo grandifolulo, laiori & oblongo, quod versùs exteriora cum superiori parte surculo oris nonnihil reflexum est, ac rigidum & crassiusculum, pilis interioribus albicantibus obductum, ungue rotundo calyci infidens, colore

lore cœruleo subpurpureo: in medio longitudinis, ubi exuberant ac crassiores sunt & glabri sine spinis, colore cœruleo-purpureo magis saturato, subtus dilutior & albicantes ac nitescentes, odore nullo. Stamina intus quatuor, longicula, crassa & albicantia, superne barbata densis, albicantibus seu etiam flaviculis spinis, ac bina & bina in se invicem decumbentia: inter quæ emicat filamentum tenue, albicans, in summitate bifurcatum, exortum è globulo seu capitulo oblongo in calyce fito, quod rudimentum fructûs est. Calyx foliis rotundis & sibi mutuo circumvolutus constat. Capsulae feminales grandes sunt, oblongo-rotundæ, inferiore parte paulo crassiores, & nonnihil planæ, in duabus oppositis partibus, ubi rotundioris superficie sunt, in longum unâ striâ notatæ, atque in vertice uno piculo nigricante eminentes, cortice per maturitatem nigricante, in profundulo, viridi diluto calyce confitis, formâ externâ & magnitudine fructûs *Aregua* referentes. Semina in duobus loculamentis in quæ fructus per intersepimentum dividitur, continentur; in singulis bina, oblongo-rotunda, parte quæ ad corticem fructûs adjacent convexa, cum immatura sunt candida ac nivea, & cortice crassiflo, candido & velut fungoso, intus nucleo albicante subviridi, saporis subamari.

C A P. XVI.

Nir-Schulli H.M. P.2. F.46. p. 89. Frutes Indicus flore dipetalo labiato, siliquâ geminata aculeata.

H. M.

FRUTEX est spinosus, in udibus nascens: radice fibrosa, capillamentis densis vestita, cortice albicante, intus lignosa. Caudex virides, geniculati, & ad articulos exuberantes lignosi, corculo aequo aut viridi seu albicante, ramulos è singulis geniculis binos emittentes, alterno ordine, superne quadratos, & in lateribus fusco striatos. Folia pariter ad geniculos singulos bina, petiolis languidius innixa, oblongo-rotunda, antèrius rotundis oris in cuspidem contracta, ad petiolum stricta, tactu mollia, plana, glabra, superne obscurius viridia, subtus clariora, in margine limbo rubro acuto circumdata. E foliorum sinibus flores plures, ut quatuor vel quinque simul prodeunt, dipetali inodori, *Babel-Schulli* floribus similes sed minores, collo angustiore, colore purpureo cœruleo valde diluto, & maxima parte albicante & nitente, petalis minus profundè in oris seu labris incisus, quod latius est, interiori parte punctis rubicundis seu nigricantibus, quæ pilos emittunt, notatum, nullis pariter odoris. Stamina, apices & stylus ita se habent ut in *Babel-Schulli*. Calyx foliis parvis, cuspidatis glabris constat. Siliqua surrecta, quam in *Babel-Schulli* longiores, teretes, lignosæ, duræ, superne aculeatæ ac pungentes instar spinarum, in longum sex striis fulcatæ, calycis foliis rigidis maximam partem artè contentæ, per maturitatem ruffæ, in duas cellulas seu loculamenta interstitio lignoso in longum divisa, in quorum singulis semina plerumque sex rotunda, plana, ex rubro fusca continentur. Nir-Schulli dicitur quia nascitur in aqua: nam Nir Malabaribus aquam significat.

Folia in pulverem trita, & cum oleo Ficus infernalis mixta, tumores corporis & pendulorum vi-
rius rilium dissipant; ut de foliis *Babel-Schulli* dictum est.

C A P. XVII.

De Nerio sive Rhododendro.

FRUTEX hic ad Apocyni genus pertinet quocum partibus præcipuis siliquis & feminibus convenit. Verum quia locis nonnullis fructibus modum excedit & in arboream magnitudinem excrecit, nec fucio lacteo turgat, Apocyni in modum ab herbis separandum & cum arboribus conjungendum duximus.

1. *Nerium sive Oleander* Ger. *Nerium sive Rhododendron flore rubro & albo* J. B. *Nerium floribus rubescentibus, & Nerium floribus albis* C. B. *Oleander sive Laurus Rosa* Park. *Oleander, & Rose-bay.*

J. B.

Arborea est planta, caudice recto, rectisque ac firmis ramis brachiata, croceis seu ex viridi palliscentibus; in quibus folia multa acuta, longa, unciam circiter lata, ut plurimum terna simul orientia, interdum bina, ubi rami dividuntur, transversum fere digito invicem distita, rigida, dura, crassa, superiorè parte atri-virentia, ut Lauri folia, inferne magis propter asperas hinc inde maculas, albidæ, exsuccæ. Supremi rami in furculos aliquot divaricantur; quibus insident flores multi simul juncti, odor, pulcherrime rubentes, quali fere colore Rosæ incarnatæ conspiciuntur, aut albi, divisi quinquæpartita Clematidis Daphnoidis: singulique divisionis partibus interne adnatæ quadam trifida appendix: in medio apices quinque simul juncti, albi, pilosi. Floris verò longi velut calycis immixti extrinsecus obvallant foliola intensè rubentia. Siliquæ marcidis floribus succedunt quales Apocyni vel Alceapides sursum spectantes, pappolo semine plena.

Nasci in maritimis & juxta flumina autor est Dioscorides, & experientia confirmat. Passim ad Locum, aquarum fluenta in Creta reperitur: Autores Anguillara & Camerarius: quin & in Sicilia ad rivos è monte Etna debantibus. Ad Benaci ripas, & in Argentario promontorio in maritimis Senefibus. Matth. In tractu Alpino & montuoso Liguria inter Nicæam & Genuam cum filiquis copiosissime *Ludg.* In montis Baldi parva insula Monachorum minorum Franciscanorum ex faxis nudis prope aquam pullulans abundanter provenit floribus rubris & albis. Pena.

In nonnullis Cretæ insulis ad adicularum trabes conficiendas aptum est, cum alibi parvum fit. Vi-
de Lib. I. cap. 27. p. 51. Dioscorides

Vires.

Dioscorides & Plinius Nerii flores & folia mulis, asinis, canibus, ovibus & Quadrupedum plurimis venenunt esse tradunt; hominibus vero contra serpentium morsum conferre de vino pota, & magis Rutii addit; imbecilles etiam animantes, ut pecus & capras, si aquam bibant in qua folia ea macuerint mori. Alii Galenus, cui magis credimus, Nerion foris quidem illum digerendi vim obtinere, intro vero in corpore assumptum perniciolosum ac venenosum non solum hominibus, sed plebique etiam pecudibus esse.

Ceterum Nerion Jo. Bodæo à Stæpel dicitur hic fuisse à rā particula privativa & *legus amo* quali inanimabilis herba: Alii à nymphis Nereidibus nomen impositum scribunt. Alii autē rā sū pū, quod corpus minime fluidum reddat, sed potum repente intolerabiles excitat angustias: intumescit enim venter, & subsequitur universi corporis inflammatio, omnisque humidi extinctio. Rhododaphne dicitur à flore Rosæ similis & foliis Laurinis: Rhododendron, i.e. Rosæ arbor, quod alibi in magnitudinem arborem excreverat, & Rosæ flore sit.

Ob florum elegantiam & perpetuæ frondis honorem in hortis nostris studiosè colitur.

2. *Nerio similis arbor* C. B. *Nerii facie arbor* J. B. *Nerii facie arbor Indica* Park.

Huic arbori propendunt filique de ramis & furculis, Sambuci palustris, medullosi, pallidis pullis, nodosis, seliquipalium & pedem longis vaginis, cutaceis, uno coarctu septenis aut novenis, singulis gracilem Lamperam effigiantibus: intus faciuntur pelliculis copacis & tomentosis, adæ exuvium serpentis eminentibus, & quiddam cadaveruli angustim simile involventibus, ut pueris horrore sit & illudat. Consimili florum exortu exeunt calyculi herbarum sanctæ aut Stramonii.

3. *Nerion Indicum angustifolium floribus odoratis simplicibus* Herman. Hort. Lugd. Bat.

Huic sunt folia angusta, flores incarnati, nonnquam rubentes, odoris grati, cætera vulgaris Nerii omnino paria. In Belgiam advexit D. de Reede.

4. *Nerium indicum latifolium floribus odoratis plenius* Herman. Cat. Hort. Lugd. Bat.

Vulgare Nerium per omnia æmuletur, nisi quod flores multiplici petalorum serie finem constructi, ad amplitudinem Rosæ moschatae, coloris incarnati, propiore celo dilutè rubelli, odoris suavissimi, ob quem de collo gestantur ab Indis. Colitur in hortis Zeylonensium aliorumque Orientalium.

5. *Nerii filiqua effigie Kaye Baka* J. B. *Fructus Nerii filiquæ figuræ* C. B. Clus. exot. l. 3. c. 19.

Clus.

Teres, infragile digiti minimi crassitudine erat fructus, qui integer sex unciarum longitudinem superasse videbatur, immatura Nerii filiquæ formam quadammodo referens, densò cortice præditus, foris rugosò striatque & veluti innumeri tuberculi obito, instar Onagricæ pellis, five cori è quo vaginas suis cuticulis & acinacibus excipiendo tegunt Turcæ, nigro alioqui, nisi ea parte quæ pediculo proxima, illa enim rufa erat. Adeo solidus erat unus ex his fructibus, quem per longitudinem secare tentabat Clusius, ut frangeretur citius & in partes diffiliret quàm fissuram admitteret. In confractis tamen particulis lanuginem quandam observabat, illi non valde dissimilem quæ in Nerii filiquis conspicitur. Dum recens est edulem esse affirmabat Abdala Guzarate oriundus.

C A P. XVIII.

De Gelfeminis spuriis filiquosis.

1. *Gelfeminum Hederaceum Indicum* Cornuti. *Gelfem. Indicum maximum flore pheniceo* Ferrar. *Pseudo-nocymum Virginianum*, aliis *Gelfeminum maximum Americanum flore pheniceo* Park. *Tecomacocitil Mexicanum*.

Cornut.

Vivaci & lignoso est *spite*, ligno raro, farmentoso, medullosa, colore pallido, cortice aspero, subnigro, multiplici, ut qui extimè parte rimis huius in plures fibras radices speciem gerentes fissiditur. Vitis in modum. Rami undiqueque luxuriant, Sambuci more, medulla pleni, tenues, geniculati, herbarci [caulem plantæ tenuem, geniculatum, lentum atque erraticum tribuit Ferrarius] *Folia* utrinque adversa ad genera oriuntur. Sorbi instar aut Molli Clusii more divisa, Ferrarius] *Folia* utrinque adversa ad genera oriuntur. Sorbi instar aut Molli Clusii more divisa, similitudine serrata, gustu initio fungoso, tandem sine morfu leviter fescante. Septembri mensè in apicibus ramorum corymbis densior apparet, puniceis quibusdam velut racemis in orbem circumactis: globuli illi *florum* gemmæ sunt, quæ sensim in calathos oblongos coloris puniceo dilutionis extenduntur, formamque capiunt quam Digitalis Recentiorum [hinclo officulo in quinque labella resupinatis, imò ventre substriato, medio turgidulo, cervicè angustiore: quibus deflexis, ex arido calyce filiqua porrigitur, in viridi subrubens, digitum longa, ima parte summæ tenuis, mediâ turgens, infra supràque intercurrente prominulo toro bipartita, *femibus* gravis, ut in luteo Leucoio, minutis, rufis, membranaceis. Quanquam hac membrana tenuis involvitur circumspexit, multiplicitate serie propè innumerabilia circa nigrum & molle dissepimentum, lingule imagine interjectum, confertim confertèque conspiciuntur. *Ferrarius*] *Ederaceum* appellamus quòd ad singula internodia nascitur alperitas quadam, innumeri villis compolita, quæ proximo parieti aut adminiculo,

culo, aut propè confitis arboribus adnectitur & tenacissimè adhæret, Hederæ instar, adæque quantvis suapte naturâ caducum ad excessu fastigia evadit. Ciri autem hi quibus adminiculo apprehendit, non è toto corpore ut in Edera, sed ex unis geniculis oriuntur. *Radix* per humum summan repit; nec femine tantum fertur, sed & avulsis ramulis. Namque tot initia r. acum habere videntur quot nodos in quibus asperitates fibrosæ quas diximus si humo mandentur radicem aliquando efformant.

2. *Gelfeminum sive Jasminum luteum odoratum. Virginianum scandens & semper virens* Park.

E *spite* propè terram mediocriter crasso, lignoso *virgæ* aliquot (Caulis vocat autor nostrus) exoritur, in plures ramos le dividentes, superque arbores proximas aut aliud quidvis obvium late expandentes: quibus ad intervalla brevina bina adnectuntur *folia* Myrtinorum æmula, majusculat, glabra, inter se contraria, alia supra alia, quemadmodum in *Syringa Arabica* flore duplici, disposita. *Flores* tres quatuorve simul in extremis ramulis, Gelfemineorum nonnihil similes, è longo tubo in quatuor angulos exeuntes, non tamen in folia seu petala expansi illorum instar, flavi, longitudinem in medio divisa seu bivalves; femibus parvis, compressis, subfussis, altero extremo membranis velut alatis, & in utroque filiquæ latere alia supra alia arcuè velut aggliss seu coarctatis repleta.

E Virginia, ubi sponte oritur, in Angliam intulit Joannes Tradescantius senior.

C A P. XIX.

Arbor filiquosa Brasiliensis flore campanulato. Quera-iba Brasiliensis Marcgrav. & Pif. Marger.

ARbor cortice rugoso & gryseo, in ramis oppositos habens ramulos, & in his tria, quatuor aut quinque *folia*, in frondem congesta, pediculis suis tres circiter digitos longis imminuta, pallide viridia, figurâ Salviæ, semi aut digitum longa, solida, & ad tactum dura. *Flores* tertius flaminulis brevibus, flavis, apices pallidos gæltantibus; ita ut arbor florens tota flava appareat, instar arborum quam Lusitani vocant *Pao d' arco*: nam racematim congesti sunt flores, & arbores hæ pauca habent folia.

Flores sequitur *filiqua* longa & compressa, nullius usus.

Nascitur locis graminosis tam humidis, quam ficis, & floret mense Decembri.

Cortex contusus & codus oleum suppediat ad vulnera sananda, itemque ad ulcera in tibiis aut *Ulnis*, aliis partibus efficacissimum.

C A P. XX.

De Arboribus nonnullis Kandel Indis distis.

ARbores hæ an Siliquosis, an Cucurbitiferis fructu corticofo annumerandæ sint ambigimus.

1. *Candel* H. M. P. 6. T. 31. P. 57. *Frutex Indicus ramis demissis radices agentibus se mulis: plicans, fructu oblongo, terete, corticofo*. H. M.

Frutex est hominis complexum implens, tantoque numero novos è flagellis prono pondere deflexis, teraque superficie duntaxat leviter insertis velut stolones erumpentes, emittit *spites*, ut ipsam matrem difficillimè queas invenire. *Ramorum* geniculatorum lignum intus duritiæ firmæ, cortice circumfissile, intus rubens, exterius fuscus est. Ipsi autem rami, ut & furculi in comum fastigiantur. *Folia* gemella ordine decussato, petiolis longiusculis è viridi dilutis, intus carinatis, longa, aculeata, densa, solida, superficie utraq; præpland glabrâque, virore in recta parte penè fusco nictenti, in averâ diluore, è geniculis prodeunt, costa media crassa, in prona solummodo emittens, multas subtiles venulas intus ipsam folium subeuntes, externè haud conspicuas, relicto ad marginem limbo, parallelo ductu at obliquo, anteriora versus decurrentes, producit. Sapor viscidus, adstringens. *Flores* rosis proximi, è flavo rubicundi, duodecim petalis rigidioribus, oblongis, erectis, introrsum quodammodo contractis, ac duabus cuspidibus anterioribus eminentibus, ut & filamentis è croceo in fuscum vergentibus constantes in foliorum exortu prorumpunt. Plurima verò in medio *flamina* longis elatis, apicibus è rufo albicantibus capitata conspiciuntur. Insuper languide albens *stylus* ex umbilico affurgens. Eorum *calyx* oblongus in duodena angustiora acuminata, crassa, rigida *divis filia*, ex parte viridis, ex parte rosaceus externè, internè exalbicans est. Gemmæ vero elongæ, quæ spicant, quod flamina inter foliorum unguiculos recondita si diversis exhibent. Deciduis floribus succedunt *fructus*, epithamam longi, pollicem crassi, rotundi, clementer in acumen exeuntes, propè calicem crassiores, cortice spisso & subfusco, carne intus alba & lignosa, quodammodo fungosa, medulla intermedia rubrà; si quod facile fit, frangas, intus vidis pilis eminentibus levissimis candidis obitos, germen velut stiracem foliaceum viridem continentes. Hi si in terram arsenosam decidunt

L I I I I I I

ut

ut culpis inhereat, aculeo in committura soluto, mox radices agunt, & in plantas adolefcunt. Terra falſa & arenola hunc arborum generi apta, unde in ripis falſorum lacuum cæteriſque locis paludofis, præſertim *Cochin*, frequens eſt. A bimatu fert maxima parte anni fructum, flores autem ſemper: quinquagenaria moritur.

Locus.

Vires & Uſus.

Radices linſorum inſerviant tincturis, ut folia agrorum ſtercorationi. Cortex quo utuntur coſtarii & loricæ ad veſtes purgandas, ſi ex oleo teratur donec craſſitudo foſidum fiat, illuc ſine artuum laſſitudines. At lacte & butyro recente exceptus, opitulatur ex hepate albo (ut vulgus loqui amat) laxis.

2. *Kavil-Kandel* ſeu *Kavil Kandel*. *Candela arbor ſloribus in eodem pediculo ternis, fructu anguſtiore.*

H. M.

Arbuſcula eſt cum præcedente planè conveniens, niſi quòd altitudine ternos ſuperet homines, neque in tot dividatur ſtipites. *Folia* figurâ proſus eidem aſt longè minorâ, adeò ut quatuor aut quinque demum pollicum ſint, petiolis minoribus imponuntur. *Flores* è calyce octo lacinias, que remanentes ſe retro ſectunt præditi, candidi, ſupra foliorum exortus terni, rariſi bini pediculo innixi prodeunt, octo etiam habentes acuminata petala, ſtamina exalbida, rubris exornata apicibus. *Fructus* præcedenti per omnia idem, excepto quòd digiti minoris latitudine craſſitque ſint, teneriores cortice viridi, vetuſtiores è rubro coruſci. Lota uliginola valdè deſiderat, frequens idèoque in *Portea* aliſque locis. Annotina fructifera ſertur, ut & jo implere annos. Decidui fructus ut in *Kandel* eodem modo ſe irradicant.

Locus.

Vires.

Teneriores in edulis ſunt: *Caril* in ſole exſiccati etiam cum nucis nucleo eduntur. Cortex autem in ſero lactis decoctus inſteſſinorum tormina, dolores flatuſque tollit. Huic ut & fructibus aſſuſus *Peladama* ſuccus, oleum *Marotti* in vulnerum unguentum coquuntur. Eidem ſi cortices minime nucis Indicæ, ac viridi areſce fructui additi contritque ex aqua decoquantur pura, aphidis, ſi os eà allatur, ſæpius medentur.

3. *Pee-Kandel* H. M. P. 6. T. 34. p. 61. *Candela Indica fructu longiore & craſſiore, flore tetrapetalo.*

H. M.

Proximè deſcriptarum ſpecies eſt, pluribus ſtipitibus frutiſcens, trium hominum longitudine: *Folia*, que niſi majora craſſioraque eſſent, mox enarratarum poterant videri, prona parte dilutiora, inter nigritia, craſſis, è viridi albicantibus appendiciâ pedunculis, coſtâ perquam craſſâ atque emineſcente donantur: Sapor adſtringens. *Flores* è calyce craſſo rigido, quater, inſecto bini & bini erumpentes, candidi, poſtea tamen rubefcentes, curto rubentique pediculo communi virenti inſeruntur: conſtant hi quatuor, ex oblongo anguſtis, cuſpidatis, circa oſa lanuginoſis, hiſtiſque petalis in calyce ſarminâ alba quaſi conſperſis. *Apicibus* vero duodecim, decem, novem, rariſſime undecim, elevatis, acuminatis, luteis, brevifſimis ſtaminiſus inſiſtentibus, medium unâ cum globo foetus primordium continent occupantibus. Oſior quavis debilis non equidem ingratuſ. *Fructus* oblongiores cæteris, longitudine enim duas, vel ſalcem ſeſquiſpithamam excedunt, craſſiorèſque ſunt, præſertim circa apicem leviter faſtigiatum. Teneriores virent, dein una ex parte cortice rubefcente, capitulo craſſo, oblongo anguſtoque ſunt collo, cui mediante articulatione fructus alligantur: intra oriſcium ſuum furculum foliaceum exiguum, aculeatum rubrum, qui ex fructu procedit umbilico, recondentes. Eodem modo ut in aliis *Kandel* decidui fructus ſe ſolo irradicant.

Locus.

Ad *Cochin* ac *Cranganor* copia eſt. Viribus cum proximè deſcripta convenit.

4. *Tijerou-Kandel* H. M. P. 6. T. 35. p. 63. *Candela Indica humilior flore exalbido pentapetalo, fructu majore.*

Huius intra ſeptem pedes conſiſtit longitudo. *Folia* gemina oppoſita brevibus pedunculis inſerunt, planè quod ad texturam eadem [præcedenti] niſi quòd longiora, oriſque lunt rotundi. *Flores* exalbidi quina petala craſſa, rigidiſcula ſtella in modum expanduntur: quorum ex interſitiis numerola, nivea, productiora, fulcis capitis nodula, filamentis criſpis & candentibus conſonata erumpunt ſtamina, quibus adeſt biſidus candens ſtylus: odor non ingratuſ ſed debiliſ. *Fructus* ſunt ſimillimi *Pee-Kandel*.

Locus.

Vires & Uſus.

Salſa petit loca aquoſaque. In Paroe aliſque locis plurima eſt.

Lignum combuſtionis inſervit: cortex vero cum exſiccato Zinzibere aut Piperi longo, tripali vocant indigenæ, & aquâ Roſarum tritus diabetem curat.

5. *Poa Kandel* H. M. P. 6. T. 36. p. 65. *Candela Indica floribus pentapetalis odoratiſſ. fructu minore incurvo.*

H. M.

Priorum ſimillima, altitudine duorum hominum eſt, paucioribus ſtipitibus è radice protuberans. *Folia* cum ſingula, tum gemina rubris brevibuſque adnata petiolis, cæterorum formam & texturam habent, excepto quòd oriſ planè ſint rotundi. *Flores* præ cæteris teneri, candicantes, pentapetali, conjunctim è pedunculis gracilibus, è viridi dilutiſ dependent, foliis retro ſe ſectentibus. *Stamina* quina, candida, apicibus grandiuſculis, ex albo cinereis, ſtriatis parumper & intortis, unâ cum ſtylo niveo acuto prodeunt. Ob graſſiſſimum odorem pluris veneunt. *Fructus* combinati eandem cum cæteris habent formam, quavis paulò ſunt minores, levitèrque incurvati, & in acumen deſinentes.

Locus.

Per totum Malabaricum regnum copioſè provenit. Fructi longævo ſemper flores ſunt, quibus Gentiles *Corimbis* dicti utuntur. Medicos non habet uſus.

6. Kada-

6. *Kada-Kandel* H. M. P. 6. T. 37. p. 67.

Frutex hic ramos habet è fulco atros: *Folia* craſſa, glabra, oblonga, anteriori leviter ſinuofa, rariſſique incila, alternatim ramos ambienda, coſtâ mediâ nullas conſpicias fundente venas, ſubtus obducuntur. *Flores* quatuor, quinquève foliorum, candidi, Hyacinthino more, propolis inſuſcentes ſurculiſ, ſtamina quinque albulâ, ruſis donata capitibus, è foliorum interſitiis erumpentia, & *Stylus* habent virididulcem. Floribus inſequentes deciduiſ virentes, oblongi fructus ſunt, utrinque, perplani, duri, filamentis ligneis pertexti, virentem habentes medullam, in flore verò calyces conſtituentes.

Locus.

Arenofum diligit ſolum. Circa *Warapoli*, quamvis & aliis in locis, multa eſt. Ignotarum habetur virum.

CAP. XXI.

Arbor Mexicana fructu Caſſanea coccifera C. B. *Daburi* Cluſ. ex. l. 3. c. 19. *Bixa Orviedi* ejuld. ex. l. 3. c. 20. J. B. l. 12. *Uruci Braſilienſis* Marcgr. Pilo. è qua fit tinctura Orellana dicta. *Arbor ſinum regumderum* Scalligori. *Achiloi* Hernandez. *Orleana* ſeu *Orellana folliculis lappaceis* Herman. *The Maurabi, qz Moucou-tree.*

Frutex eſt arboreſcens, [Mali Medicæ magnitudine *Hern.*] ligno albo inſtar Coryi, cortice fuſco. *Folia* habet alternatim poſita, in pediculis reſe, quatuor aut quinque digitos longis, etiam brevioribus, oblonga, mucronata, cordis ut pingtur figurâ, quinque, ſex, etiam decem & duodecim digitos longa, nervo ſecundum longitudinem, & venis obliquis interius prominentibus prædita, latè viridia.

Ad extrematam ramorum in brevibus quatuor prominentibus prædita, latè viridia. Quilibet magnitudine Roſæ, quinque foliis conſtans, albis incarnato dilutis: In medio ingens numeruſ ſtaminiſorum luteorum, apicibus purpureis. Vix ſenſibilem aliquem habet odorem.

Florem ſequitur *fructus*, nimirum ſiliqua, Myrobalani, oblongi formâ, ſeu pyramidalis rotunda, duos aut tres digitos longa, magnitudine Pruni [quatuor modicis diſtincta angulis, que ſecundum longitudinem diſcurrunt *Hern.*] que immatura vireſcit exterius, matura ruſceſcit, èſque tota hiſpida ob ſila que habet prominentia, ſed non aculeata. In quaſlibet ſiliqua ultra 30 aut 40 grana, ſuo quodque pediculo inſerentia continentur, figuræ conice acutæ, aut exigui Piſi, at in duobus lateribus quaſi digito compreſſa. Granorum color inſigniter miniatus & ſplendefcens, atque tali ſucco madens, ita ut ad tactum inſiciat manus egregio minato colore. Grana recentia mollia ſunt, inſtar granorum Pomi, quodlibet exterius punctulo argenteo notatum. Siliqua matura (ponte ſe aperit. Grana ſiccata evadunt obſcuro rubra: nihilominus tamen ut ante tincturam continent: & recentia ſive ſiccata uſurpari poſſunt Trita ſimpliciter in aqua ſimplici ſeu ſillatitia egregiam dat tincturam miniatam, que pota per ſe prodeſt contra varia venena, & eſt boni ſaporis, ſubamara & quid aromatici ſapiens. Collecta in maſſam cogitur, ſpherulæque & tabellæ in multos annos durabiles inde conſciuntur, & in Europam tranſmigrantur. Cum urina mixta tam pertinaci colore tingit lueos pannos, ut in poſterum elui non poſſit. Magiſterium etiam inde, more Coralli, præparant, & in uſus reſervant. Braſilienſes patinas ſuas & lagenas è Cucurbitarum corticibus factas hac tinctura exterius tingunt.

Radix cocta cum carne Gallinacea vel alia tingit inſtar Croci optimi, & bonum ſaporem illi conciliat.

Barbati maximi faciunt hanc arborem, eamque colunt circa tuguria ſua: Viret toto anno, fructum autem fore Vere: & tum materies ejus caſei ſolet, que utilis eſt ad ignem eliciendum inſtar Silicis, conſcricando inter ſe. Hujus proprietates & uſus ligni mentionem factam invenio à D. *Rochefort* in Hiſt. Inſularum Antillarum, & D. *Hugley* in Medico Americano.

Cortex idoneus eſt ad ſunes & rudentes, que robuſtiores ſunt Cannabinis.

Tinctura cum aliqua aqua ejuldem temperatæ hauſta aut foris adhibita mitigat aſtus febriles, ſiſtit ſanguinolentas dejectiones, diſcutit tumores & abſceſſus, quapropter commodè miſcetur potiſſimum refrigerantibus, atque etiam cibis.

Miſcetur etiam delicatè potiſſi è Cacao, *Chocolata* dictæ, ad refrigerandum & bonum colorem atque ſaporem illi conſciendum, eſſicque ne quavis quantitate hauſta noceat: illius quippe eo facile digeritur ſine ulla cruditate. Mitigat dolores dentium à calida cauſa natos, promovet unaniam, ſedat ſtim.

Tincturam è fructu faciunt hoc modo, Sumunt grana benè matura, eamque inſundunt aquæ calidæ, & ex ſubſidentia tabellam conſciunt.

Obſervandum tamen (inquit *Ja. de Laet.*) duplicem tincturam ad nos afferri: Unam ſimplicem & perfectiſſimam, coccineam, cujuſ uſus eſt ad ſucum ſternutarium, [inſulani etiam Americani corpora ſua eà inungunt elegantè cauſâ & ad Bellum ituri ut terribilioſes, hoſtibus videntur] alteram cum Reſina mixtam, & in magnos globos coactam, cui & credo ſucum radicis admixtum: tingit enim croceo colore magis quam miniato.

Granum parvum figuræ & colore *Uruci* non multum diſſimile ex inſula Barbados *Natta* nomine ad nos deſertur, quo in panes coacto tinctores utuntur pro pannis colore Lamonis inſcindiſ.

CAP. XXII.

Mangle Pyri foliis, cum filiquis longis, Ficus Indica affinis J. B. Mangles seu Mangles tertia species Guaparaiba dicta Pison. Paretiwior Rochefort. The Mangrove-Cree.

Ovioid.

Arbor est inter eas quæ in Occidentali India vulgariter nascuntur, selectissima, tum ad edificiorum fabricas, tum ad reliqua fabrilia. Crescit uliginosis locis, litore maris, saliginosisque fluminis & torrentium in mare delabentium ripis. *Folia* habet majoribus Pyri foliis similia, crassiora tamen & paulo longiora, sibi opposita, crasso nervo secundum longitudinem, & multis venis secundum latitudinem, lætè viridia. *Flosculos* fert multos in calycibus oblongis, Pison. *Siliquas* binos palmos longas, aut majores, easque crassas, Cassia solutiva fructibus pares, fulci coloris, pulpam instar coaguli, sive medullæ ossium similem continentes, quæ Indi aliorum eduliorum penuria vescuntur. Etenim licet amara sit, salubrem tamen cibum esse ferunt. Ego tamen (inquit Ovidius apud Clus. in exor.) ab ejus usu in morbum incidi, tametsi adeo dedicatus non sim, nec ab iis cibis abstinere in penuria solem, quibus alios velci video, quinetiam nulla urgente necessitate degustare non piget, ut commodius describere possum; eaque de causa hunc fructum degustabam; sed Brutorum animantium & sylvestrium hominum potius cibum dicendus videtur. [Fructus decidens Cancrorum terrestrium potius quod hominum est pabulum.] Admiranda autem ejus arboris est natura, plurimæ enim simul crescunt, multique ejus rami deorsum vergere & in radices converti videntur: nam præter multos, quos erectos foliisque onustos atque ab invicem sejunctos, reliquarum arborum instar habet, frequentibus etiam aliis crassioribus & tenuioribus ærædus sese ad aquam demittentibus, aut sub terra aut arena radices figentibus prædita est: qui ubi apprehenderint, alios ramos sursum vergentes proferunt: etenim non minus firmiter hærent quam primarius arboris truncus, sic ut ex multis caudicibus simul connexis videatur arbor. Lignum arboris est grave, solidum, & corticem habet brunnum, qui coris preparandis & densandis inservit, Quercini loco. Nam Quercum in hisce terris nullus est proventus.

Vires.

Radix arboris, quæ mollis est & humida, fissa & tosta, calida puncturæ venenatæ utriusque piscis *Niquæ* applicata, ejus dolores sedat, & membrum læsum restituit, licet prima fronte dolores exasperet. Magnum sanè remedium est, & a piscatoribus primò inventum nobiscum traditum.

C. Bauhinus qui alias non parvus esse solet in speciebus multiplicandis hanc arborem refert ad Ficum illam celebrem Indicam *Arbor de Rays* dictam. Verum non hoc proprium est uni duntaxat arboris speciei funicularis in terram demissis & radices agentibus se multiplicare, sed pluribus commune, ut v.g. duabus tribusve Ficus Indicæ speciebus, huic arbori, Sedo arborecanti, Kaide, &c.

2. *Cereiba Brasiliensis* Marcgrav. *Mangue seu Mangles prima species Pison. Arbor Brasiliensis foliis Salicis, in quibus Sal. concrevit, floribus tetrapetalis.*

Arbor instar Salicis pumila, tali ligno, ejus denique figura, foliis itidem similibus, sed paulo crassioribus: *Folia* autem directè sibi invicem opposita habet: in extremitatibus autem ramulorum, inter tria, quatuor & interdum duo folia, duo proveniunt pediculi, quilibet tres, quatuor aut quinque flosculos habentes congestos, ex albo dilutè flavescentes, tetrapetalos cum quatuor in medio *staminibus* nigris surrectis, mellei odoris.

Folia hujus arboris lucente Sole salem albißimum continent in sua superficie, quando verò cælum nubilum est, aut tempus nocturnum, sal dissolvitur & instar roris adhæret, interdum autem fuscus & albißimus digitis detergi potest: ac tantum ex duobus vel tribus foliis haberi potest quantum juloculo saliendo sufficiat.

3. *Cereibuna, Mangue, 2. Species Pison.*

Nec radices in terram agit, nec tam tortuoso flexu luxuriat. *Folio* est crasso, glabro, rotundo, dilutè viridi; *floribus* albicantibus; exiguo *fructu* & valde amaro, nucis Avellanæ magnitudine, quocumque Palmi & cæteræ volucres defectu melioris alimentis sese ingurgitarunt, earum caro adeo amarescit, ut vix edulenta sit. Cortice exillit rubro, ex quo Rhos coriaria, Europææ haud inferior, conficitur. Piscatoribus quoque ad retia tingenda in quotidiano usu est.

SECTIO QUINTA.

Lobos seu Siliquas quasdam quarum arbores minus cognite, necdum, quod sciam, descriptæ sunt continens.

CAP. I.

*De Lobis Brasiliensis * Clusii.*

1. *Lobus Brasiliensis ingens Clus. Siliqua Acaciæ formæ J. B. Arbor siliquosa * Angliis folio Brasiliensis C. B.*

Precellens est arbor, in Brasilia nascens, Juglandis foliis prædita, fructum in lobis aut filiquis gerens, articulatis distinctis instar filiquarum Acaciæ, singulorum articulorum etiam medio tumente, quo viz. semen continetur. Erat is quem descripsit Clusius 2; pates Romanos longus, quatuor uncias (ubi latitudo major) latus, atque planus, instar prædictarum filiquarum Acaciæ, cineraceo quodammodo colore præditus, qui tamen ante maturitatem lectus fuisse videbatur, nam femina contracta & rugosa erant, orbiculari pene figura, Nucis Vomice non valde dissimilis, quodam vestigio impresso ea parte quæ lobo adhæserant, coloris ex albo rufescentis. *Semen maturum coloris est spadiceo seu leucophaeo splendens, diametro sesquialia, crassitie semineali.* M. L. R. S. Non probat filiquas à Bauhino articulatas dici D. Greuvius, sed potius inter semina isthmis interceptas, numerandas censet.

2. *Lobus Brasiliensis crassus humidus, Citrii semine J. B. Arbor siliquosa Brasiliensis lobo latissimo C. B. Lobus Brasiliensis alius * Clus.*

Duos hujus generis lobos habuit Clusius, Alter octo unciarum longitudinem habebat, 2½ latitudinem, planus, dorso gibbero & alvo crassioribus & magis tumulentibus ipso medullis, quia foris ad plenam maturitatem nondum pervenerat quum legessetur. Spilites tamen dorso & alvi à lacinarum in quibus semen laterat cavo uncie unius, materie adpræne fungosi confans; lacinæ binæ uncias longæ, numero decem; in quibus *semen* quasi quadrangulare, unciam longum, oblique fuit. Lobi color externè ex fusco cineraceus.

Alter longè minor erat, colore ex fusco rubescente foris præditus, qui per medium sectus octo duntaxat lacunas ostendebat, in quibus semen imperfectum, Citrii mali semini non valde dissimile. Uterque lobus è Brasilia allatus, & in præcæta arbor natus.

3. *Arbor siliquosa Guinenfis lobo spadiceo fuscio C. B. Magnus lobus ex Guinea Clus. Lobus mazarinæ ex Guinea fuscus cum granis Arboris Judæ J. B.*

Valdè planus erat hic lobus pro amplitudinis ejus ratione, nam cum decem uncias longus esset, & trium unciarum vel ampliore latitudinem haberet, viz quadrans uncia erat ejus crassitudo; maturum tamen fuisse semina in eo reperta evincunt. Lento autem & veluti cutaseo cortice constabat, ex spadiceo fulci coloris, frequentissimis venis ab infima filiquæ parte ex pediculo dependente sursum & in latera utrinque sparsis prædicto acie quodammodo ornato: medullam fivè pulpam continebat pallescentem, satis gravis odoris & caput etiam ferientis, imò cerebrum offendentis, quæ involuebantur aliorum grana dura, ex spadiceo fusca, non valde dissimilia granis quæ in Arboris Judæ lobis reperiuntur.

Incolæ illius regionis in qua nascitur grana fructu comprehensa in pollinem comminuunt, quo *Ursæ* ad vulnera curanda utuntur, intra corpus verò non assumenda sunt quia pernicioia.

CAP. II.

- Lobus quadrangularis magnus granis Lenticule nigri J. B. Arbor siliquosa lobo quadrangulo fusco C. B. Lobus peregrinus quadrangularis Clus.*

Lobus hic quadrangularis erat formæ, septem uncias longus, pene binas latus, prominentibus & protuberantibus quodammodo in acumen dorso & ventre, ac longo utrinque sulco à capite ad initium lobum laterales alas superante, ejus color fulvus & splendens. Continebat autem hic lobus in media spina aliquot semina, horum unicum nigro & splendente cortice rectum erat, Lenticulæ ferè magnitudine, cui suberat alba membrana viridem pulpam continens non inflatum, sed instar nuclei Piscatorum, fervore tamen sapore. Ipsæ lobi alæ intus inanes, nihilominus ubi circa sulcos intumescabant, succo quodam dulci, qualis pene Ceratiorum, prædite esse deprehendebantur.

SECTIO

CAP. III.

De Phaeolo Coles dicto.

1. *Arbor siliquosa Africana, folio fere Pyri semine Fabaceo C.B. Phaeolus V. peregrinus fere Phaeolus Coles Clus.* Coles Cacao formam quodammodo referent, externa parte rugosus & niger J.B. item Cola fructus ad sitim ejusdem lib. 2. cap. 26.

* Exot. lib. 3.
cap. 7.

Coles (inquit Tobias Roellius apud * Clusium) fructus arboreus est: huiusque arbori folia sunt fere Pyri, sed longiora. Fructus Boonae majorisque sunt & colore candidi, in quibus nisi quod siliquae Boonis Phaeolus longiores majorisque sunt & colore candidi, in quibus sunt quatuor aut quinque semina seu fabae: harum singulae suo putamine albo fuerunt tecta; quo ab- loto interior fructus pars ex rubicundo colore purpurea fit, cinnabarisque ac miri colorem habet: facile etiam decorticatus fructus in duas semines sponte fadit, uti nostrates fabae. Coles fructus exiccatus valde durus ac solidus est, ut mirum fit quod referant stomacho conducere, & quom- libet potum magis saporem fieri praestant Coles fructu. Sumunt autem hos fructus Africa incolae in tractu juxta Promontorium viride semper jejuni, perforantque, ut perhibent jejuniis, toto die ubi tres aut quatuor edunt.

Fructus hic, observante Clusio, Cacao formam quodammodo referebat: magnitudine uncialis aut minore, saporis non ingrati & adstrictioris participe: gravis porro erat & in aquam injectus sub- debat.

Ex descriptione nomine & effectu sitim extinguendi apparet Cola fructum ad sitim J.B. huic eundem esse.

2. *Coles fructus alius similis, niger, splendens cum macula subrufa J.B.*

Cum Coles (inquit Clusius) quandam affinitatem habere videbatur hic fructus, fuscum longum, semenciam latus, dorso tamen latiore, rugosus aliquantulum & satis levis, solidus tamen, nec cavus, nec in binas partes dividuus, niger, splendens, subrufa macula satis ampla praedita, ea parte quae putamini adhaerebat: lobo enim vel saltem aliquo cortice tectus fuisse videbatur.

* Exot. lib. 2.
cap. 14.

3. *Fructus peregrinus ex Bengala * Clus. J.B. oblongus cineraceus rugosus & gibbosus C.B. Coles similis.*

Quinque paene uncias erat longus, totidem ambitu complectens una parte gibberosus, rugoso & inaequali cortice constans, satis crasso, duro & lignoso, cineracei ex fusco coloris, qui binas nuce, five verius nucleos continuisse videbatur, eoque uncialis longitudinis, in quatuor partes dividuus, valde durus, coloris ex fusco subrufi, saporis adstringentis & linguam exiccantis, post aliquod ta- men temporis intervallum non ingrati, sed vires resistentis & sitim sedantis, qui in usu apud indi- genas esse mihi facile persuaserim; certe & substantia & colore & sapore plurimum accedere vi- debatur ad fructum Coles.

CAP. IV.

Lobi membranacei.

1. *Lobus cortice cartilagineo rugoso fusco, duplici crista sinuosa donatus C.B. Lobus cartilagineus ex insula Mauritiu phaeolo fere Fabae nigra J.B. Tom. 2. p. 272.*

Clus.

Duos hujus generis lobos nactus est Clusius: Erant illi diversae quidem longitudinis, aqua- lis tamen latitudinis non valde crasso, sed cartilaginolo potius cortice tecti, brevi rufaq, lanugine obducto, quam adhuc retinebat in lacunis, ubi attrita & deterfa non fuerat, super- na & inferna parte duplici crista sinuosa & semenciam fere lata à pediculo ad mucronem us- que lobi producta praedito: Phaeolos autem continebant paene unciam latus, orbicularis forma, non tumentes tamen in medio, sed depressos, quia plenam maturitatem non erant adepti, in am- bitu undequaque fere veluti annulo cinctos, ut plerique similes Phaeoli, valde duros & nigros, nucleo tamen albo praeditos, quo recenti veluti licuisset, quia non erat ingrati saporis. Istorum au- tem laborum unus quaternas uncias longus erat, tuncque Phaeolos continuat; alter ternas duntaxat, & binos Phaeolos habuerat: uterque autem binas paene uncias latus.

2. *Lobus peregrinus cartilagineus, Phaeolo ex puniceo nigro, tanquam annulo cincto J.B. peregrinus cartilagineus Clus.*

Quatuor uncias cum semisse longus erat hic lobus, binas aut paulo amplius latus, cartilagineo potius quam duro & lignoso cortice constans, dorso insignito duplici veluti crista cartilaginea & sinuosa, ad extremum usque lobum protensa: rugosus autem erat cortex, & coloris nigri verius quam fulci: licet porro ea longitudine esset praeditus, tres tamen phaeolos duntaxat continebat, orbicularis formae, media parte aliquantulum tumentes circiter unciam latus, in ambitu fere undequaque tanquam annulo cinctos, valde duros & ex puniceo nigros.

C. Bauhinus

C. Bauhinus hunc Lobum & praecedentes ad idem caput reducit, nec ego abnuerim. *Macon- nae* species esse videntur, & Leguminis scandentis non arboris fructus.

3. *Fructus subrotundus durus, eleganter rubens C.B. Fructus peregrinus 10, Mates nomine ap- pletus * Clus.*

* Exot. lib. 2.
cap. 30.

Cassia solutiva aut Ceratiorum semen magnitudine aequabat, cui etiam forma satis respondebat, tumidum tamen aliquantulum & colore differens, qui in hoc egregie ruber erat, ut in Oxyacanthae vulg. fructu, solidus, durus atque in aqua subdens & immo petens. Siliqua aut lobo aliquo inclusum fuisse verisimile est.

4. *Lobus cortice membranaceo, atro, tumido C.B. niger primus tumidus * Clus. Fructus est Tria- pangam H. M.*

* Exot. lib. 3.
cap. 16.

Binas uncias longus erat, unam latus, profusus atri coloris, tumidus instar lobi Ciceris, nec forma valde illi absimilis, major tamen, membranaceo cortice satis duro constans, qui praeficitate de- hiscebat & convolvebatur, quemadmodum paxne leguminum lobi, *feminae* continebat bina aut terna, nigra, circinata fere rotunditatis, plana tamen (quod mirum in adeo tumido lobo) forma non multum dissimili articulis Lobi Acaciae, non adeo tamen turgentia in medio, tenui admodum membrana tecta, eaque etiam nigra.

5. *Lobus membranaceus atro-spadicens, planus Guineensis C.B. niger 2. planus * Clus.*

* Exot. lib. 3.
cap. 16.

Hic lobus omnino planus erat, alioqui valde similis praecedenti, binarum etenim unciarum lon- gitudinem habebat, unius latitudinem, extremis paulo latior erat, color ex atro spadiceus.

6. *Lobus membranaceus planus niger J.B.*

Omnino planus erat, alioqui forma valde similis Lobo quadranguli *Clus.* Binarum unciarum longitudinem habebat, unius latitudinem. Extremis paulo latior erat, color ex atro spadiceus. E Guinea delatus est.

Hos lobos arborum fructus esse conjectatur D. Grevius in Descript. Mus. R. S. p. 214. ut & quartam speciem quam ibidem describit Fructus quadrati alterius lobi titulo, 1½ unc. longam, una extremitate 1½ unc. latam, altera unciam tantum, semenciam in medio crassam, ubi utrinque intumescit. Duo margines oppositi convexi, reliqui duo concavi, glabram & ex spadiceo nigrican- tem.

CAP. V.

Lobi Miscellanei.

1. *Lobus quadrangularis Clusii Exot. l. 3. c. 17. C.B.*

Clus.

Lobus hic quadrangularis est, quatuor crassioribus & eminentioribus nervis praeditus, quadratum longus, & circiter semenciam crassus, cortice satis denso pro legumine praeditus, eoque oblique striato, coloris ex fusco fuliginosi, septena grana continente quadrangula, in binas partes aliorum leguminum instar dividua, quae vesustate duritiam contraxerant.

2. *Lobus oblongus aromaticus Clus. qui est fructus Balsami Peruviani arboris Clus. cur. post. Lo- bus aromaticus subsusens, Terebinthi corniculis similis C.B. item Balsamum Americanum ejusdem. Lobus longus Aromaticus, odore fere Belzini J.B.*

Clus.

Quinos sorsive hujus generis lobos à Morgano habuit Clusius, qui varie erant magnitudinis, nonnulli sex duntaxat digitos longi, alii septem, quidam etiam octo uncias longitudine superabant, singuli vix semenciam erant lati, omnes teretes & rugosi, subfusci coloris, ea parte qua pediculo inhaerant nonnulli recurvi, extrema parte obtusa, breviter forma non valde dissimiles quibusdam terebinth & oblongis corniculis quae in Terebinthi arbuticulis observantur, qui aperti (in binas enim partes aequales secundum longitudinem aliorum laborum instar dividebantur) nihil continere de- prehendebantur quam tenuem quandam pollinem nigrum & splendentem, tenaciter interiori lobi parti inhaerentem, odoris fere Belzini initio, sed liquis naribus admoveat capitis gravedinem in- ducentem.

Hujusmodi fructum polline albedo refertum vidi in Museo D. Gulielmi Courtine.

3. *Siliqua Thymiamatis odore J.B.*

Cum J. Bauhinus hanc eandem esse cum praecedente facili sibi persuaderi patiat, non est cur nos de ea laboremus. Cava erat & plena minimis seminibus, minoribus quam Peti, nigris, splen- dentibus, sub dentibus stridentibus. Reliquam descriptionem vide apud * J. Bauhinum.

* Tom. 1. P. 2.
P. 432.

4. *Siliqua*

4. *Siliqua longa cinericea granis Coluteæ* C.B. *Siliqua Semine Coluteæ* Clus. J.B.

Cluf.
Dabat Paludanus Clufio filiquam tres uncias longam [licet interdum brevior reperiatur] satis
gracilem, rugofam & inaequalem, cineracea cute confantem, quæ fecundum longitudinem in binas
partes dehifcebat, multa grana continens, plana, dura, Colutæ granorum ferè æmula.

⁴Expt. 1, 2, 6, 22.

5. Fructus compressus quadrangulus, venis candicantibus & nigricantibus ut Coles fructus distinctus
C. B. Fr. 6. Parduyni * Clul.

Claf.
Hic nudus omnino & variae formae erat, quem lobo inclusum fuisse arbitrabatur Clusius: Etenim nonnulli plantae erant, & quasi quadranguli, alii oblongiores, & altera parte obtusi, eà vero quae
mutuò contingerant compressi, omnes tamen floris rugosi, nigricantes, & candicantibus quibus-
dam venis distincti, in binas partes dividi, ut reliqua legumina. Substantia autem interior subfusca
& solida. & eius sapor etiam astringens perinde ac fructus *Coles* superius delictipus.

*Exo: 2.6.2L

6. *Orucoria fructus siliquosus* J.B. *Orucoria fructus arboris Furuvæ* * Cluf.

T. B.

Siliqueam refert majoribus, crassiusculam, utrefcunt, fescunciam longam, unciam ferè latam, fibuleam partim, partem autem fibulicam, utrefcant multis majoribus & minoribus, partim ad latera rectè decurrentibus sulcis, *Siliquam* incurva ductum oblique dispersis: petiolum gerit exiguum, teretem atque fuscum, *Siliquam* totam sustentantem, à parte petioli superiore perpende-
orulum, laticulus, uncianque ferè longam impressionem obtinet: quæ dein rursus in ascensu fu-
perioris partis gibberosa rotundatur & attenuatur. Partis exterioris circitus pulvis lemicularis
in ambitu, magis quam tres uncias longus est, laticulus, atque in medio nervum inherentem for-
situr, qui et cœllatur siliquam in duas partes æquales dividit atque sejungit: Concella feminis
tam latentis manifestum præbet sonitu argumentum. Siliqua vero isthac aliquid similitudinis habet cum
siliqua Senæ. Dum aperitur facillè fectioni cedebat, intus vero substantiam siliquæ, ipsam facis,
utrinque exhibebat & duriusculam, unicum tantum nucleum Phaleolum amulantem, compressum
ramen continebat, lavi tenuissime tunica rugosâ investitum, colore alio modo violaceo inebuit,
superat pulpa durissula, albicans, quæ nobis nonnullam dulcedinem gustando imprimere videbatur.

Fructus contusi vel confracti succum in vulnera infillare seruntur Indi *Waspeck* incolæ ad ea con-
solanda.

Ums.

7. *Siliqua oblonga cinericea granis Colutæ* C.B. *Fructus* 12. *cap.* 20. *lib.* 2. Exot. Clus.

Clus.

Siliqua isthac tres uncias longa erat, licet interdum brevior reperiatur, satis gracilis, rugola & inaequalis, cinerea cute constans, quæ secundum longitudinem in binas partes dehiscerebat, multa grana continens, plana, dura, Colutæ granorum ferè æmula.

8. *Lobus fibrosus brevis* Muf. R.S. *Fructus reticulato corio* Besler.

Tres proximè uncias longus est, $1\frac{3}{4}$ latus, unciam ferè crassus, valdè fibrosus & flexuræ renitens, tenui & valde lavi membranâ intus obductus, cavitas interna unica est, & non dissep̃ta aut in cellas divisâ; unde apparet unico intus nucleo peramplø repletam fuissè.

C A P. VI.

Fabæ purgatrices & affines.

I. *Faba* sive *Phaseoli purgantes* Park. *Phaseoli purgatrices* Ger. *Phaseolus Novi Orbis, sive Faba purgans latissima cordis figura* * J.B. *Faba purgatrix latissima ex insula* D. Thomæ C.B.

* Tom. 2.
lib. 17. p. 276.

Huius generis variae magnitudinis habuit J. Bauhinus. Alias unciarum duarum latitudine, alias lescuncialis, utraque orbiculata fere, latiores tamen paulo, ubi finis parvus qui est, siquae adhaerent cras, digiti fere crassitudine, modice compressas, spadicis, duro striato & lucente cortice intertactas. Quod intus continetur, recte Clusio, album, firmum & in duas partes naturae scilicet, sapore primum quali fere sunt omnia legumina, sed illico linguam mordacitate & acri, quo fir, nil fallor, ut purgandi facultate fere praedita.

[illegible]

Fabarum purgatricium solum fertile Carthago, Nomen Dei & insula D. Thomæ dicta.

Ceterum

Cæterum (qui Monardes præcipit) pellicula illa tenuis que per medium illas interfecit, & caparum tunicalum exteriori amulatur cum cortice abiectenda est, alioqui tanta vehementer lupure & caparum inferni purgant, ut in vite deflorimen fumentem coniciant. Afsande deinde fumum illarum acrimonia infringatur, deinde in pulverem comminuenda. Datur hic pulvis vinum aut faccharum excoctum ad escholæurum, deinde haustus vini fumiur. Apud Indos hoc medicamentum celebre est ob abundantiâ facilitatem: nam fine molestia bilis, pituitam & crassos humores multo lentius & facilius effluunt, quam cortice suo. Pinei nuclei cathartici purgat. Datur in febribus diuturnis, et oculorum pro ægri viribus. Dosis à quaternario numero ad senarium, pluriusve aut pauci.

Hujus varietatem longiorem describit J. Bauhinus quæ ab hilo, quod eminentius est, nec finem facit, ad oppositam partem 2½ pollices lata erat, longitudo duarum erat unciarum sic ut ab orbicula superiorum figura non parum desciscat; color spadiceus dilutior, lubricitas & nitor, ut videtur, major, crassities par.

2. *Phaeocolus peregrinus magnus*, coloris Castaneæ cum magno hilo lævis J.B. Phaf. 3. Nigritatum Cluf. Exot. lib. 3. cap. II.

Y. B.

Siliquez its fimiles funt quæ à Lobelio pinguntur *Phascoli Brasiliæ* Cluſii nomine, à Braſiliano tamẽ purgatice Faba diverſa grana continentes, hæc enim minora, illa majora; orbiculata, fœminali latitudine, cortice duro, levi, fœpide obducta, leviter comprefſa, quorum hilum profundum, canaliculatum, non nullum ut in Braſiliano fœ reliquo cortice concolor, nec ita etiam latum longumque, ut quod duas duntaxat tertias orbite cingat, cùm Braſilianus Phafcolus brevius iſthum relinquit. Cortice ſeparato, qui craſſiſſimus multum de intenſo illo colore miretur, pulpa in conſpectum ſefe dat, ſuperficie quidem tenus rari coloris, intrinſeco alba, dura, ſapore Viciæ.

3. *Phaseolus* sive *Faba* *arborescens* ex *Guinea latissima*, ferè quadrata J.B.

Purgatricibus Novi orbis Fabis compressior est, trium unciarum latitudine, acutior ad hilum, opposita parte latus, & tantum non quadratus, longitudo fescuncialis. Cortex Castaneorum corticem crassitudine aequat, ex spadiceo nigricans, obliquè striatus, amarescentem substantiam claudens, &c. A Paludano accepit.

Huic eandem esse non est cur dubitet J. Bauhinus Phaeolum peregrinum 1. cap. 7. lib. 3. Exor. Claf. Utraque enim à Bern. Paludano missa est, Fabe arborescens ex Guinea appellatione, nec magnitudine, figura aut color multum diversa. Variat autem nonnihil magnitudine, figura & crassitie.

Nec dubium est quin Lobus hujus fuerit quem Clusius capite praecedente describit sub titulo

4. *Lobi Fabæ arborescentis, qui f. Baubino Fabæ arborescentis longissimus lobus, Phaseolis latissimis planis spadicibus. C. Baubino Arbor siliquosa Guinenensis fructu Fabaceo, folio longissimo. C. B.*
Clus.

Valde magnus erat lobus, viginti uncium longitudine, duroque & crasso cortice præditus rugofoque, culcus externa parte nigricans & fuliginò, interna autem fere spadicea, continens magnos rix spadiceos lobos 2½ uncias longos, 1½ latos, valde planos pro magnitudine, & minime densos, color una præcedente brevior, color fulvus erat. In alio huius generis lobo, quem videbat Clufius, uncia ad extremum ufque lobum fecundum longitudinem ductæ exornabatur. Internus color ex spadiceo ad rubredinem tendebat; ipfe Phaeolus planus erat niger & fplendens. Huius etiam generis funt

5. *Fabæ arborescentis fructus*, *Phaseolus peregrinus secundus* * Clus.

* Exot. 12.5.7

Superiori non valdè diffimilis, sed longè minor; fuscunciam viz. tantùm longus, unciam latus, planus, rugulosus, spadiceo quodammodo coloris, nervo qui eam ambiebat eminentiore. Item

6. *Phaseolus peregrinus tertius* Clus. Exot. l. 2. c. 7.

Lobo inclusus fuisse videbatur, formâ ovum columbinum ferè exprimebat, longior uncia, ambitu selscinciam ferè comprehendens, exalbidi coloris, cui flavi quidpiam circa extremam partem, quâ lobo inhaerat permixtum; circum verò locum quo lobo adhaerat fuliginosâ maculâ erat insignitus, laevis aliqui et splendens, gravis & ponderosus. Necnon

7. *Phascolus peregrinus quartus* Cluf. ibid.

Quum etiam lobo comprehensum fuisse non est dubium; erat autem crassiusculus, ejusdem pænè magnitudinis cum superiore, totus niger præter exiguam maculam subalbam, quâ proculdubio inhererat lobo, durus autem & solidus & in aqua subsidens.

Phaeoli Exotici siliquam longam falcatam semine ex toto albo vidi in Museo celeberrimo
D. Gulielmi Courtine Armigeri.

CAP. VII.

Piper Æthiopicum Matthioli Park. *Æthiopicum filiquosum* J.B. *Æthiopicum sive Vita longa* Ger. *oblongum nigrum* C. B.

f. B.

Siliquæ plures ex uno tuberculo pendent, unciarum duarum, trium, quatuorve longitudine, rotundæ, pennæ anserinæ crassitudine, nigricantes, incurvæ aliquantulum, thorulis pro contentorum seminum numero distinctæ, alioqui etiam rugosæ, fibris longis, lentis, fractuque contumacibus contextæ: interior substantia ex rubro nonnihil est cinerea. Semina distinctis comprehenduntur loculis (carnoso pariete unumquemque distinguente loculum) ex rotundo oblonga, difficulter è siliqua avellenda, magnitudine minimi Phaeoli, foris nigra & nitida, materiâ durissimâ, rufescente, texturâ cancellatâ, (praesertim juxta pediculum quâ integitur) favos apum imitata. Sapor tam siliquæ, quàm seminum ad Piperis nigri saporem accedit.

D. Grevius semina vel minimo Phaeolo dimidio minorâ esse scribit; at neque saporem habere Piperis nigri, sed potius Caryophylli, ut quod non valdè acre sit, sed admodum aromaticum, praesertim ad ignem excalescunt.

Lobus Piperis Æthiopici similis Clus. Exot. l. 3. c. 16.

Clus.

Non valdè dissimilis erat Æthiopici Piperis lobis; nam & illorum instar articulis distinctis, & grana in singulis continebat nigra, crassiuscula, rugosa, acris saporis; alioqui lobus crassior erat Piperis Æthiopici lobis, cortice denso constans, foris rugoso; coloris ex rufo nigricantis, superna & inferna parte duplici nervo à pediculo ad extremum lobum excurrente. Pluribus aliquot articulis praeditum fuisse verisimile est, nam post quartum articulum praecisus fuerat.

HISTORIÆ

HISTORIÆ
PLANTARUM

LIBER TRIGESIMUS SECUNDUS,

Arbores & Frutices vel anomalas vel minùs cognitâs
exoticas novas & in Europam nuper illatas exhibens:
Necnon Partes quasdam Stirpium minùs cogni-
tarum.

UNC ergo Librum in duas partes dividemus, Altera erit

De Arboribus partim anomalis, partim ob descriptiones imperfectas minùs distinctè cognitâs, partim denique novis, exoticis & in Europam nuper advectis, quæ nondum apud nos flores & fructus dederunt.

Altera de Partibus stirpium minùs cognitarum, nimirum 1. De Corticibus, & Lignis. 2. De Floribus & Foliis. 3. De Fructibus. 4. De Succis five Gummi sunt, five Resinæ, five mixtæ & mediæ inter utrunque naturæ.

PARS PRIMA.

De Arboribus nonnullis Exoticis.

CAP. I.

Arbores Indicæ & Exoticæ ex Historiis Aromatum Garcie & Acoſta.

1. *Macer Veterum* C.B. *Macer Dioscoridis & Græcorum* J.B. *Macer Græcorum* Park. *Ulmo affinis, fructu vesiculis membranaceis & semine intus incluso composita.*

Qui Macerem Græcorum & Macin. Offic. unum & idem esse opinantur, nã illi multum hallucinantur. Macer enim cortex crassus est, contra Macis tenuis: Macer perquam astringit, Macis sapore subacris est: Macer temperatus est, Macis calida. Præterea Arabes, ut Serapio & Avicenna, de iis, ut de rebus diversis, distinctis capitibus agunt, & Avicenna Macerem *Talisafar* radicis corticem vocat. Tandem Veteres qui de Macere agunt nullam Nucis Myristicæ, cujus operimentum est Macis, mentionem faciunt, quod non verisimile est eos ignorare potuisse, aut silentio præterire voluisse, si illorum Macer cum Maci idem fuisset. Quin Plinius apertè Macir corticem rubeum radicis magnæ esse asserit. Maceris arbor, describente Acoſta, vasa est, & multis ramis prædita, Ulmo multo major, cujus folia sex aut septem uncias longa sunt, duas lata, exteriori parte dilutius virentia; interiore saturâ. Ea non alium fructum habere creditur præter semen quoddam, denarii magnitudine, tenue, cordis effigie, colore flavo, sapore verò Amygdalæ, aut nuclei Perficorum malorum, tenui & candidâ tunica tectum, quod vesica quadam ex tenuissimis duabus simul junctis & transparentibus membranis constante includitur: ea autem vesica in medio folio nascitur, aliis magnitudine non dissimili, sed cuspidè obtusiore & circa pediculum angustiore, colore medio inter rubrum & fulvum, inæquali, & multis fibris à pediculo ad extremitatem rectâ lineâ ductis crispo & rugoso, haud ablimilis illi quæ in Ulmo nascitur, paulò tamen latior & planior.

Succo lacteo prædita est hæc arbor uti Morus, radicisque habet illici perispermis, magnas, crassas, in latum & profundum diffusas, & cortice tectas crasso, aspero, scabro, duròque, cinereo foris colore, interius albo dum recens est, cum sicco flavescens & admodum astringens: Succo cum adstrictione nonnihil mordicante, quæ tamen mordicatio brevi evanescit.

Radicis

quinque foliola per extremum subtiliter divisi, atque inferius circa pedunculos squamis nonnullis minutissimis ferruginei coloris praediti.

Ad Libri XXVI. Part. 1. cap. ult. referenda est.

3. *Chamaelirix* sive *Chenopoda Monomotapensis* Breyer.

Breyer.

Alunt, inquit, juxta Bonæ Spei promontorium deserta Fruticem echinatum quandam, frequentissimis ramis undique pilosis divaricatum, qui per interstitia breviter invicem ambuntur à viridibus Laricis in modum in acervos congestis foliis, semunciam vix attingentibus, angustis, pilosis, pallido anterius aculeo, & nervo per medium crasso dotatis. Fert in ramis & ramulis, inter furculorum divaricationes globum alium, hirsutum valde flosculum, Cerasi magnitudine, ex foliis compluribus, is qui ramulos vestit multo hirsutioribus, & arcuum modo inflexis contextum: in quo inter foliola flores flavi enasci dicuntur.

Si fructus & semen cum Echino Alpini convenirent, Echini nomen huic inderetur fructici, eo aptius cum folia & globi formâ Echini animalis in orbem congesti se præsentent.

C A P. III.

Primo sylvestris affinis *Canadensis* C. B. *Hypericum frutescens Americanum flore albo* Park.

C. B.

Flurax est sequecubitalis [plurimis virgulis ad humanam ferè altitudinem affurgens Park.] caule lignoso, rotundo, atro-rubente cortice vestito [cortice albicante Park. forte hic de Adultioribus virgibus, ille de novellis & junioribus loquitur] in ramulos brachiato. *Folia* habet Prunæ hypericoidi similia [ex angusto principio in subrotundum apicem dilatata Park.] *Flores* Pruni sylvestris floribus similes, sed multo minores, copiosos, candidos, pediculis oblongis uncialibus, & capilli modo tenuibus, calyculis virentibus sustentati, infidentes; in quorum medio filamenta plura exigua, & tenuissima. Flos nullo fructu succedente in hortis nostris decidit. Folis etiam est deciduis.

C A P. IV.

Arbores exotice à Guliel. Pisonè & Georgio Marcgravio exhibitæ.

1. *Cuiponna arbor Brasiliensis* Pison.

DE hac arbore pauca hæc habet Gul. Piso. Multi multis & eximiiis dotibus excellere agrestem hanc arborem testantur. Floribus flavis decoratur species illa cujus succus è cortice raso expressus & cum aqua limpida mixtus ulcera inveterata & purulenta mundificat eaque carne explet. Præterea ex eodem succo atramentum conveniens elicitur, quo etiam ad tingendos pannos utuntur. Gluten quoque efficax exinde concinnatur, in usus familiares receptum.

2. *Mucuitaiba, & Mocitaiba Brasiliensis* Marcgrav. *Pyriformis Brasiliana.*

Marcgrav.

Arbor est figuram grandis Quercus aut Pyri sylvestris habens, cortice cinereo, glabro: Pyri nostratis similia. *Flores* non describit Autor. Lignum ex albo subflavum est; medium autem ex rufo nigricat; optimum est & durissimum.

In summitate hujus arboris & summis illius ramis nascitur planta illa spithamæ longitudine, quæ radiculis nictur in ramis, & radice paulo crassiore: in hac ordine reperiuntur, octo, novem, vel decem globuli flavi, instar myrobalanorum striati & superius acuminati, in quo acumine folium extat sex aut septem digitos longum, angustum, dilute viride, & ad flavum inclinans, nervo in medio fecundum longitudinem.

3. *Arbor Brasiliensis fructu ovali, Avellanae magnitudine, Piperis gustu, & qualitate. Ibira Brasiliensis* Marcgrav. Pison.

Marcgrav.

Arbor Betulae figurâ crescens, cortice fusco & punctulis albis notato, tenuissimo; ligno lento. In ramis ramulos alternatim positos habet, & novem folia titidem opposita, tres circiter digitos longa, angusta, acuminata, figurâ foliorum Salicis, superne saturate viridia, glabra, splendens, inferne cinerea; & mollioribus pilis cinereis quasi lanugine tecta: quæ stantia in arbore dorsum se inclinant. *Flores* fert albos, sex oblongis foliis constantes, odoratos, ad singula foliorum parva binos. *Fructus* est ovalis, & magnitudine Avellanae, saporis aromatici ac acris, qui loco Piperis in cis usurpatur fuscus & in pulverem reductus. Habet enim insignem vim aromaticam, nec ita acris est ut *Pimenta*.

* Capsicum.

Ujui.

Tempus.

Cortex arboris detractus loco funium usurpatur, est enim lentissimus. Ex eodem etiam fiunt funiculi sulphurarii, ad scopelota explodenda necessarij. Quando detrahitur albus est separat exteriori fusco, & statim fit rufescens quadrante horæ.

Floret mensè Februarii.

4. *Tupeigava* sive *Scoparia* Pison. 246. *Lusitanis* Basourinha.

Piso.

Herba non sylvis sed apricis campis gaudet: vix cubitum alta, tenaci, lignoso, unico plerumque caule affurgit, cui à fundo ad verticem usque perpetui ramusculi adnascuntur, ornate expansi superne pyramidis instar: Qui undequaque plurimis angustis, exiguis & acuminatis foliis, bellam compactis, hinc inde sibi invicem oppositis vestiuntur. His inferi apparent infirmi oculi, virides, aculeis capitis magnitudine, è quibus flosculi dilute albicantes & cerulei erumpunt: Et post illos rotunda corpicula instar bacularum, quibus continetur semen minimum, fuscum. *Radice* est recta, brevi, candida, filamentosa, quæ sicut & tota planta manifesto sapore & odore caret.

Integre herbae, præsertim juvenis, decocta, balnea, suffumigia admodum sunt anodyna, emollientia & attenuantia, ut tot insignibus Malvis in Brasilia luxuriantibus præferri debeant. Nec meminimè me in tenebris, hæmorrhoidibus, ani inflammationibus vel doloribus præteritis adhibuissè remedium, tam familiare, sive externè ut supra dictum, adnotum, sive per clysters injectum.

5. *Gonandima Brasiliensis* Marcgr. *Sorbo Aucupariae similis floribus umbellatis.*

Marcgr.

Proceræ est arbor, Sorbo aucupariæ ex parte similis, cortice cinereo, caudice in multos ramos disperso. Lignum illius incisum fundit de se luteum succum, qui sponte effluit, ac postea indurascit, ita ut instar picis fit fragilis, nullius odoris, nec visus, quod sciam, apud incolæ. Ad quia hæc arbor ripas annuum amat, radices habet multas, variè extra ripas super aquas contortè expansas. *Folia* habet sibi invicem opposita, angusta, acuminata, foliola, levia, viridia, splendens. *Flores* fert multos umbellatis, qui ita proveniunt; primò elegantissimi, minuti coloris in singulis pediculis saturate rubentibus, semidigitum aut plus longis enascentur, septendecim, octodecim, viginti juxta se in una umbella; rudimenta floris constantia ex foliis complicatis ovalis ferè fi- * *Gemmae*. guræ sunt, & magnitudine Pruni sylvestris, eleganter quinque lineis obscure rubescentibus secundum longitudinem quasi distincta; hæc paulo post se pandunt in florem, quinquefolium, elegantissimè rubrum, constantem quinque foliis cavis sex semilunariis, exterius curvatis: in medio extat stamen saturate rubrum, figurâ planè ut Caryophyllus aromaticus, cui superius adhuc quinquefoliaris stellula rubra imposita cernitur.

Fructus ab Autore descriptus non est inventus.

6. *Anil alia species* Marcgr. *Caachira secunda* Pison. *An Glasto affinis* C. B.

Marcgr.

Ad duorum aut plurium pedum altitudinem affurgit, caule rotundo, geniculato, lento, succulento, & quasi pongioso seu arundinoso, viridi, & hinc inde brevissimis pilis rufescentibus vestito. Ad genicula tam callis quam ramorum *folia* sine pediculis duo semper opposita stant directè, tres vel quatuor digitos longa, angusta instar foliorum Lysimachiae, viridia, & in utraq; plantis pilis albis brevibus prædita, ad tactum paulum hispida. Ad eadem genicula ubi *folia* sunt hinc inde etiam duo pediculi juxta se positi, erectè stantes, duos vel tres digitos longi, superius florem alium circumferentem sustinentes, magnitudine Bellidis, circumcirca minutis foliis albis; in umbilico minima stamina alba. *Radix* semipedem aut paulo plus longa, paullum curva, paucas radicales habeat, lenta, lignosa, cortice obscuri coloris vestita, quæ detrahi potest. Planta hæc tota cum sua radice succulenta est, & siquis vel caulem, vel radicem frangat, statim succus effluit cerulei coloris.

Fit ex ea *Anil* solum herbam contundendo & aquam affundendo: inquitur ut subsideat, hinc detrahitur, & in Sole siccatur quod conficit.

Hæc planta toto genere diversa est ab Altera Anil ex qua Indigo fit.

7. *Trematè Brasiliensis* Marcgrav. *Trematè* Pisoni. *Frutex Brasiliensis flore composito, in pappo absciente.*

Frutex arborecens Mali Punice figurâ est similis, cortice Sambucino, ligno albo, & medullam continente. *Folia* obscure viridia, haud magna, sequecubitalia longa, sine pediculis ramis adherentia, alpera, multo venis conspicua. In extremitate ramorum fert multas umbellas magnas, floribus luteiscentibus onustas, quibus aliquid purpurei admixtum. In medio autem sunt multa staminula flavescens, ut florum Hieraci, eodem modo desinunt in pappos: eodem odorem referunt Styracis ut & *folia* trita. Post flores proveniunt in illis papposis capitulis semen minimum, rotundum nigrum, multo minus Papaverino.

Brasiliensis utuntur foliis contusis in oculorum doloribus & rubedine.

Vireis

8. *Guirapariba vel Uruapariba Brasiliensis* Marcgr. *Arbor Brasiliensis folio ramofo, floribus magnis, pentapetalis flavis.*

Marcgr.

Arbor est alta, lata, & mediocris crassitie, *folia* sua in frondes congesta ferens, nimirum quolibet frons habet quatuor, quinque aut sex pediculis, unum aut duos digitos longos, in quorum quolibet quinque *folia*, quodlibet suo pediculo innitens, junctum existunt (rarius tria aut quatuor *folia*) inæqualis magnitudinis, oblonga, saturate viridia, splendens, ad tactum membranacea, nervo secundum longitudinem & venis obliquis prædita; Mensè Decembris arbor sine foliis existens, quæ amittit initio æstatis, *flores* protrudit copiosissimos, flavos, magnos, tres aut amplius digitos longos, superius in quinque quasi *folia* sectos, sine staminibus, inodoros. Florens, arbor tota apparet flava, & longissimè dignosci potest ad tria vel quatuor miliaria. Floribus deciditibus *folia* iterum erumpunt.

Alia occurrit apud Maragravium Guiraparibæ species Cap. 9. p. 108. descripta. Arbor est magna & ampla, cortice similis arbori Guayabæ. Folia fert parva, in ramulis opposita, in quolibet ramulo aequalia, paria, cylindracea aut similia, saturatè viridia, nervo secundum longitudinem, & venulis transversis vix conspicuis prædita. Lignum interius coloris est obfuscè olivacei, ad nigrum vergentis; exterius tamen ex parte est pallidum, & illud interius amari est saporis, fi viride masticetur. Ebeni species est, quare & à Portugallis *Ebano* vocatur. Foliis decomposito seu ramofo esse videtur.

9. *Visiqueiro Lusitanis* Maragr. *Arbor Brasiliensis visiferæ fructu longo tubulo prædita.*

Maragr. Alutifera arbor & latissimè ramos suos expandens, cortice gryseo aut subrufescente; in ramis autem alternatim positis fert ramulos, quosdam directè, quosdam alternatim oppositos, quibus sibi opposita sibi folia parvula, foliis pene herbæ vivæ similia, latè viridia. Flores non describit auctor. Fructum habet longo tubulo prædita.

Hæc arbor dum copiosam resinam, mollem, viscosam, inodoram, colore picis quâ utuntur ad volucre capienda illinsendo super baculum ut nos solemus viscum; radis tamen Solis indurefcit, quare ii cavendi.

Dua dantur species, mitis & sylvestris.

10. *Anonymous Brasiliensis floribus umbellatis albis hexapetalis.*

Maragr.

Caudice recto, & mediocri altitudinis, cortice cinereo, ligno fragili & medulloso; superius in multos ramos, sed foliis fert nudos dispescitur; folia tamen habet in illorum extremitatibus in frondes congesta, quinque, sex, septemve juxta se, superius dilutè viridia, infernè albicantia, quædam oblonga, quædam panè rotunda, nervo secundum longitudinem, & venis transversis ordine sibi oppositis. Inter folia in frondibus etiam proveniunt pediculi duos circiter digitos longi, qui superius multos *stipules*, oblongos, in umbellam congestos sustinent, albos, hexapetalos, suavis odoris.

11. *Anonymous baccifera foliis salignis Brasiliensis* Maragr.

Maragr.

Cortice est cinereo albicante, multis ramis variè inflexis prædita. Lignum lentum, quasi Salignum obtinet: folia autem oblonga, directè sibi invicem opposita, solida, lavia, superne egregiè viriditate splendida, & ad tactum instar holoserici. In extremitate ramorum fert multos *stipules*, spicatum seu racematim congestos, suo pediculo, deorsum incurvato infidentes, lutei coloris, & racemus florum elegantissimè est dispositus: post flores nascuntur bacce Ribium magnitudine.

12. *Maratambiba Brasiliensis* Maragr. *Arbor Brasiliensis foliis digitatis.*

Maragr.

Arbor caudice recto assurgit, non crasso, cortice cinereo, superius autem duorum aut trium pedum longitudine pediculi enascuntur, in orbem positi, quorum quilibet continet septem, octo, novem aut decem folia in orbem disposita, sex, septem, octo aut novem digitos longa, superne viridia, infernè instar Serici glabra, insigni nervo & conspicuis venis prædita, foliis Ambaibæ substantiâ & colore firmè similia, pediculo infidentia duos aut tres digitos longo, cui è longinquo eadem Arbor videtur.

13. *Tangaraca I. Pisonis. Erva do Rato* Maragr. *Frutex Brasiliensis, venenosus, floribus umbellatis rubris.*

Frutex est arborefcens. Lignum habet lentum, & in ramis ramulos oppositos, & duo semper sibi opposita, vel etiam tria sibi opposita foliola oblonga profert, dilutè viridia, eminente nervo secundum longitudinem, & conspicuis costis secundum latitudinem prædita. In summitate ramorum spica nascitur ex floribus multis umbellatim positis constans, longiungulus, cylindraceis, rubris: pediculi autem florum crocei coloris & longiunguli sunt.

Flores & folia præsentissimum sunt venenum. Radix verò mox exhibitâ tutum apud incolas remedium.

14. *Tangaraca III. Pisonis. Frutex Brasiliensis venenosus floribus umbellatis aureis.*

Planta est fruticefcens radice crassa, foliis nunc alternatim, nunc sibi directè oppositis, cæterum crassioribus & rotundioribus quam priores Tangaracæ. In extremitatibus ramorum pediculi longi, ex quibus *stipules* umbellati produciuntur, primo albicantes, mox aureo colore relucentes. Unde advenè insigni, gratèque illiciti colore, temeritatis suæ nimis magnas penas aliquando dederunt, modò eos offecerint aut tractarint.

In harum foliis, floribus & seminibus tam altè posita est vis deleteria, ut vel ex levissimo eorum gustu coram intumescat, mens turbetur, oculi incipiunt caligare, vertigines animique deliquia oboriantur, præque mors ipsa sequatur, nisi quatenus præsentissimum remedium obviam eatur.

Antidota præsentissima sunt radices *Ipecacuanbæ* & *Cnapiæ*: His proxima radices *Taborandi* & *Jambu*. Quin ipsius *Tangaracæ* radices tutissimum censentur remedium, magna quantitate exhibitæ.

15. *Curupicaiba*

15. *Curupicaiba Brasiliensis* Maragr.

Arbor cortice fusco, & instar Betulæ crescens: folia habet opposita, quinque aut septem in uno ramulo, splendentia, acuminata, non serrata, Betulæ foliis viriditate similia. *Florem Auctor non descripsit.* In interioribus ramulis proveniunt folliculi, primum virides, deinde rubicundi, magnitudine & figurâ Pistaceorum; qui quemadmodum & lignum spirant odorem ferè ut *Leica*.

16. *Guapereiba Brasiliensis* Maragr.

Arbor est ligno gravi & solido, cortice brunno. Ramos & folia habet opposita, atque hæc quidem crassa, nervo secundum longitudinem, & multis venis secundum latitudinem, adhuc latè viridia, magnitudine Pyri foliis aequalia. *Flosculus* fert ventos in calycibus longiungulus, hinc fit flava, & flores le pendentes sunt flavi, pentapetali: cuilibet autem petalo subjacet folium acuminatum pallidum; in medio floris *stamina* lutea congesta. Flos suavis odoris, ut Keiri nostras.

17. *Jecuba Brasiliensis* Maragr.

Maragr.

Arbor satis alta, cortice subcano: folia fert in ramulis alternatim oppositis, sibi invicem directè, vel etiam alternatim opposita, & in extremitate unum foliarium, tres digitos circiter longas, acuminata, nervo secundum longitudinem & venis transversis. *Florem* fert cæruleum. Lignum hujus arboris egregium est ad varia sculpenda, nam ex ruffo brunnum est, & nigro undatum.

18. *Frutex anonymus Brasiliensis flore Keiri* Maragr.

Maragr.

Cortice est gryleo; folia habet alternatim opposita, carinata, scaphæ figurâ, circa extremitatem autem dentata, latè viridia, splendida, venulis obliquis, elegantibus prædita. In extremitate ramorum spicatum proveniunt flores, & spica floribus adhuc clausis coloris est linaunei elegantissimi, hinc fit flava, & flores le pendentes sunt flavi, pentapetali: cuilibet autem petalo subjacet folium acuminatum pallidum; in medio floris *stamina* lutea congesta. Flos suavis odoris, ut Keiri nostras.

19. *Ibera-puteruna Brasiliensis* Maragr.

Ligno est durissimo, ita ut aciem cultri retundat. Arbor magna & ramofo; fert folia alternatim in ramis opposita, tres aut quatuor digitos longa, figurâ cordis, sed in extremitate acuminata, tenuia, superius dilutè viridia, inferius paulum pallida.

20. *Pyri sylvestris facie frutex Brasiliensis imominatus* Maragr.

Maragr.

In modum Pyri sylv. crescit, ligno fragili, cortice cinereo. Folia fert Pyri foliis similia, densa, superius splendè viridia, inferius dilutius, alternatim ordine quæque suo pediculo crasso brevi appendicula & deorsum inclinata. In extremitate ramorum proveniunt quatuor, quinque aut sex in racemum disposita corpuscula elliptica, Pisto majora, quæ sepe aperientia *florem* promunt tetrapetalon, petalis albis, crassis, interius ex albo viridantibus, magnitudine Lychnidis, inter quæ in circulum disposita sunt *stamina* alba, alta, 120 & supra numero, selquidigitum longa, fili Serici crassi crassitie, superius flavescens spongiosam adjuncam habentia. In medio autem floris & horum *staminum* aliud stamen, duos digitos longum, fortius, flavescens, erectum stat, superius habens cylindraceum capitulum. [Stylus hoc non Stamen.] Flos & visu jucundus est, & suavi Rose odore præditus sed non ita forti. (Reliqua non supplevit Auctor.) Ramulos, inquit, hujus plantæ appensos habui in museo meo ad libros: noctu ad quælibet exortum pediculi cusulque folii, ut & ad quodlibet folium floris exsudat guttula splendidi crystallini humoris, quasi plantæ affixa esset, seminis majoris Sinapi mole.

CAP. V.

Arbores quædam ex Horto Malabarico quæ steriles, sterisque & fructu aut sicut fructu viduæ esse feruntur.

Arbores hujusmodi tota specie steriles & fructu omnino destitutas dari nequitiam concedimus; nonnullas tamen rarius fructum proferre agnosimus, quæque hujusmodi sunt quia earum fructus ab indigenis non fuerint observatæ, pro sterilibus habentur.

1. *Nandi-Ervatam* * H.M. *Syringa Malabarica latifolens, flore niveo, pleno, odoratissimo* D. * P. 2. F. 54. Commelini. P. 105.

Fruticulus est quatuor pedes altus, nascens in arenosis. Radix fibrosa, cortice albicante seu subrufo, in ramos le diffundens. Stipites ex radice assurgentes cortice luteo, cinereo, cum ramis suis nodulati. *Succuli* tenues & novelli virides. Folia è geniculis ex adverso bina petiolis brevibus & viridibus exeunt, oblongo-angusta, rotunda, antèrui cuspidè parvo & angusto, qui versus unam partem maximè inflexus est, eminentia, ad petiolum stricta, intus lactea, mollia, superficie lenia, superne obscuriore virore, subrus dilutiore nientia. Costa folii media, & nervi laterales etiam in

m m m m m m m 3 supina

Locus.

Vires.

Crescit locis arenosis & petrosis in Mangati. Semper viret. Julio & Augusto mensibus flores fert, diuque superstes manet.

Ex arboris foliis in lactis sero coctis fit oris collutio pro aphthis. E cortice & radice in aqua decoctis Apozema conficitur, quod aestum febrem temperat, hepatis obstructions refert, necnon herpeti, scabiei, similibusque affectibus medetur.

10. *Arbor Indica* ~~exag.~~ floribus odoratis pentapetalis, petalo uno luteo, reliquis candidis. Sida Pou. H.M. P.6.T. 59. p. 109.

H. M.

Rami ligno albicante, medulla viridi, cortice fusco obducti sunt. Folia acuminata, spissa, folida, glabra, è viridi umbroso supernè nitentia, infernè lurda, costâ albulâ, venisque subtilissimis lupina in parte conspicuis intermixta, è crassis contrariis inter se pediculis gemina, ramis inhaerescunt. Flores numero plures è calyce quinquepartito, in petiolis communibus provenientes, texturâ & aspectu gratissimi, odore amantissimi, quinque latoribus, anteriore in parte innumera in filamenta divisus, quorum unum luteum, quatuor alia candidissima transversim quasi obtegit, constant foliolis; staminibus verò denis, candidis, crassioribus, surrectis, croceis capitibus, stylo medium occupante viridi, eminentiori, leviterque inflexo. Floribus deciduis tres gemmulae virides, altae, quae introrsum folio sunt erecto, concipiuntur. Proflus tamen habetur sterilis, quamvis quidam in senectute fructiferam prædicent.

Tempus
Locus.

Floret mense Maio, Junio, Julioque. Petrosi, glareosis delectatur locis, quapropter in montibus Paracar, Mangati & Panpani videntur. Rarissima, ob florum elegantiam, odorifera jucunditatem in summo honore est. Nullum mechanicum nec medicum habet usum.

CAP. VI.

Arbores quædam Chineses.

1. *Pipa arbor* & fructus *Sinenfis* Michael. Boym in *Flora Sinenfis* Jonston. Dendrolog.

Fructus cum maturefcit ad flavum colorem declinat. Nostratia Pruna sapore imitatur. Arbor pulcherrima est, foliis & floribus conspicua jucundum præbet aspectum. Officulum solidum & ovalis figuræ habet.

Plerique colligunt fructum Februario & Martio. Dulcissimus est saporis, & pelliculam similem Prunis continet.

2. *Fructus inornatus Sinenfis* M. Boym in *Flora Sinenfis* Jonston. Dendrol. *Ficus Sinenfis florida è radicibus fructum emittens.*

Arbor est procera, folia maxima, quæ medium hominem contegere possunt, producitur: hoc admirabile habet quod media radice tellure inhaereat, ex alia autem parte radicis patente flores rubros & simul fructus similes Europæis ficibus progenat, qui cum maturefcunt rubent paululum, sed interior caro & sapor eorum figuram & saporem ficium repræsentat. Julio & Augusto maturefcunt.

3. *Cerasus Sinenfis fructu pulpa sebacea.* Johnston. Dendrol. Item, *Arbor Sinenfis pinguedinem Sibi insar ferens* Martin. Att. Sin. ejusdem.

Quod nos in ingentem sæpe perduxit admirationem (inquit Autor Atlantis majoris, tomo Sinenfi p. 119.) est illud, quod pinguedo in arboribus crescat, ex qua velut è sero candelæ optimæ albentes, tactæ manum non polluentes, extinctaque fetorem non emittentes, à Sinenfibus *Kienyæ* vocata, parantur. Arbor est satis magna, Pyris nostris folia & figuram non dissimilis: album edit florem ut Cerasus. Florem subsequitur bacca admodum rotunda, Cerasi magnitudine, corticem teneum & nigricantem induta: caro contenta albet, nucleo pragnans, quem baccis maturitatem adeptis per corticem rimam concipientem videre est. Baccas halce colligunt, & si in calida aqua coquantur caro dissolvitur; exemplo tamen à refrigeratione iterum, ut seum, congelat. Tunc residuum est nucleus, quem imponunt aquæ, uti nos Olivas, ut oleum exprimere queant, quo tamen, non pro cibo, sed in lampadibus utuntur. Hyberno tempore folia hujus arboris planè ceu cuprum rubescunt; tandem decidunt, præbentque (cum pinguedinis quiddam habeant in se) mirum quantum laudabile vaccis & ovibus pabulum.

Poterat hæc arbor ad Cerasos referri.

CAP.

CAP. VII.

Arbores Exotice à Jo. de Laet. Descriptione Indie Occidentalis & Nierembergii hist. Exot. Clusio, J. Bauhino & aliis.

1. *Murucigifera arbor* * De Laet.

* Ind. Occid.
l. 15. c. 7.

Arbor est in Brasilia procera, & Pyro sylv. admodum similis. Fructus, qui iacolis *Murucigæ* longum scapum habet. Decerpitur viridis, & bene mitigatus & sapit & digeritur. Quia ut facilius colligatur prouentur arbores, idè rariores extant. E trunco incilo lacteus emanat liquor, qui confisatus usum cere in tabulis consignandis præbere potest.

2. *Irucaba insule Maragnane* * De Laet.

* Ind. Occid.
l. 16. c. 11.

Arbor est vasta, & patula ramorum opacitate in vertice lasciva; foliis pene ficulneis, floribus flavis, fructu Pyri formi, cortice subflavo, carne intus lapida & optimi nutrimenti, ut credunt.

3. *Copovieh Occassu* ejusdem *ibidem*.

Pyro frondibus & fructu similis est, nisi quòd hic flavior & oblongior, & tria intus perdura ofacula continet. *Omney* fructum fert, magno Pyro similem, qui ubi plenè maturuit inter optimos primum locum sibi flagitat.

4. *Palisera arbor* De Laet. Ind. Occid. l. 10. c. 3.

Arbor est grandis & ramosa; fructum ter quaterve mole Pyra Europæa excedentem producit. Quia colore & formâ nostris similis est Pyrum ab Hispanis vocatur. Peruani nomen *Palce* à provincia ubi copiosè nascitur indidere. Corticem habet tenerum & lævem. Medulla transversi digiti crassitie officulum ejusdem cum fructu formæ ambit. Cum Saccharo condita exhibetur agris. Fructus in insula Hispaniola butyrum emulatur maturus: In Mexicana minor esse, & cutem teneuiorem habere dicitur.

5. *Agnacat Scaligeri Pyri specie.*

In ea Indie provincia, quæ sub terra Laboratoris est versus Isthmum Dariem, arbor est Pyri facie & magnitudine, perpetuo folio, viridissima nitidissimæque superficie. Fructus quoque Pyri speciei sed colore viridi, etiam cum maturus; medulla intus concolor, dulcis, pinguis, butyri saporis. Validos adeo efficit ad coitum ut propius miraculo sit ejus efficacia.

6. *Amatzquil seu Unedo papyracea* * Nieremberg.

* Hist. Exot.
l. 15. c. 71

Huic materia est levis & parum à Ficulnea distans: folia Limonis, sed magis acuminata, comata: fructus Nucum Ponticarum magnitudine, candidis distincti punctis, & granula Ficulneis formâ & naturâ similia in se continentibus. Provenit locis calidis qualis est Chietla. Jus decocti corticis radicem febrientibus valde prodest. Folia umbra tantum gratiæ expetuntur.

7. *Yzamatl, quam Haitini Ceibam vocant* Nieremb. l. 15. c. 72.

Arbor est magnitudinis vasta, materie lenta ac brevi, foliis novacula formâ. Duæ ejus species: Altera foliis Mali Medicæ, quæ largos imbres dum viridia & tenera sunt effundunt: fructu orbiculari albis maculis distincto, ac granulis granis ficium similibus referto, eduli, & sapore nostratium referente. Indigenæ Hispani Ficum Indicum vocant. Altera latoribus, sed tamen obtusioribus & nigrioribus, unde *Tinmal* vocare maluit, fructuque minori. Hoaxtepecenses Mannam super eam cogunt nostræ & formâ & viribus similem, sed paulò duriorum & glutinosiorem.

8. *Jaraina* Nieremberg. l. 14. c. 104.

Juacæ insulæ arbor est, Ficui similis, eodem modo frondosa, & Populi altitudinem superans, non solida quidem more aliarum arborum, nec inanis tamen uti Arundo, sed uti Ferula potius aut Sambucus; cortice lubrico aut levigato. Fructum creat sesquipedalem, mollitie Ficus, lapidum & salubrem sanandis vulneribus. Folia divulsâ ferè à se invicem membra restituere dicuntur.

9. *Arbor Sycomoro similis in insula Mayo Ind. Orient. pag. 4. fig. 19.*

Arbor est patula, & quæ ex taleis in terram depactis oriatur, folisque minoribus quàm Ficus vestitur. Fructus fert parvos, luteos, sine granulis, abique quibus haud facile invenitur, admodum fructifera est. Hoc peculiare in ea quod fructus nunquam ad maturitatem perveniunt.

* Ind. Occid.
l. 13. c. 4.

10. *Cumana arbor dicta* * De Laet. *Gacirma* Nieremberg. l. 14. c. 5.

Arbor ipsa & fructus Mori similis. E fructus succo syrupus paratur contra tussim & raucoedinem. Materies arboris adeo dura est ut excicata & collisa ignem filicis instar ejiciat.

* Ind. Occid.
l. 15. c. 3.

11. *Itequinguan arbor* * De Laet.

Fructus fert fragis similes, quibus feminis loco continetur durissima faba, orbicularis, nigra, & instar Thracii lapidis resplendens amarissimo cortice. Supplet egregie vicem Saponis, & validius quam optimum sinagma Lusitanicum detergit. Brasiliæ indigena.

12. *Oubou* De Laet. *Ind. Occid.* l. 16. c. 11.

Mangae foliis similis est. Fert fructus Perficis similes, intus & extus, ubi maturuerint plane luteos: nec nisi cum sponte decidunt edules.

13. *Curupicaiba* De Laet. *Ind. Occid.* l. 15. cap. 8.

Folia Malo Perfice similia habet: cortex vulneratus vitium quo leviori in aucupis utuntur fundit: ipsa succum lacteum fusculem similem, singulare adveniens materia & pustulas remedium largitur. Differre videtur ab illa quam Marcgravius describit, Lib. 3. cap. 17. p. 132.

* Ind. Occid.
l. 3. c. 25.

14. *Duchaminifera Virginia* * De Laet. *An Pijbamin Virginianum Park? Loti Africanae similis arbor* C.B.?

In Palmæ altitudinem adolefcit, & fructum fert Mespilo quidem non absimilem, primò viridem, deinde flavum, ubi maturuerit subrubundum: qui tamen inter Pruna computatur. Immaturs antusior est, & si masticeus os cum exquisito dolore attingit, maturus gratissimi est saporis, & omnino præcibus similis. Incolæ *Duchamias* vocant.

15. *Prunorum Indicarum in insula Maragnana nascentium decem genera recenset* J. de Laet. *Ind. Occid.* l. 16. c. 11.

1. *Pitom*, mole, frondibus & fructibus Pruno similis, sed fructus suavior est.
2. *Avenan herbis Acajou*, Pomo valde simile, sed fructus illius similiores sunt Prunis, nisi quod crocei sunt coloris, suaviori sapore, officulo perexiguo.
3. *Yachico*, Pruno admodum similis, floribus flavis quidem, sed fructus illius Prunis omnino sunt similes, lutei coloris, nucleo candido & suavi.
4. *Cayoven* & 5. *Makay* parum differunt à præcedentibus.
6. *Ovaginon*; nascitur ut plurimum in arenis ad litus, nec adolefcit supra fructus modum. Fructum fert instar majoris Pruni, rubri coloris.
7. *Mareiti*; itidem amat arenosum litus. Fructus illius acrioris est saporis.
8. *Murene*, non multum quoque abluat à Pruno; flores fert luteos, fructus instar Ceraforum longis pediculis, offe exiguo, carne crocea & suavi.
9. *Uva-vaissura*, ingens arbor, frondibus Pyri, floribus candidis; fructum fert *Pancorii* non absimilem, cute flava, dulcis saporis, offe interius facto ad Perficorum modum, nucleo Amygdalis paulò majore & ejusdem saporis.
10. *Copervich ajap*, Pruni arboris mole, frondibus castaneæ, floribus candidis & luteo colore mixtis. Fructum fert instar minoris Pomi, flavum, officulo intus exiguo, nucleo autem eduli.
- His adde 11. *Jacarandam* Pruno arbori admodum similem, sed foliis latioribus, flore candido; quo fructum fert duorum pignorum magnitudine, & ubi coctus fuerit edulem. Barbari coquant ex illo pulmentum quoddam stomacho inprimis amicum & salubre, quod vocant *Manipoy*. Ob nominis convenientiam suspicor hanc arborem eandem esse *Jacarandæ* Marcgravi. l. 3. c. 13. p. 136.

* Hist. Exot.
l. 14. c. 313.

16. *Macaxocallifera arbor* * Nieremberg.

In parem cum nostris Prunis attollitur magnitudinem, simili etiam constat materie. Radices & folia sibi respondent. Fructus *Macaxocall* seu *Pomum cerivium* dicitur. Commune est omnibus fructum adhærescentem stipitibus ramisque prius quam folia proferre, quod paucis admodum arboribus evenire solet: è foliis filamenta condimentive acida concinnari, emollire alvum: non admodum sive aut salubre præstare alimentum; & aque earundem arborum cineris ope puellarum flavescere capillos. In quintuplici vero sunt hæc Pruna differentia. 1. *Cacaxocall* dicta, que rubra sunt & in longam protracta formam, nucum Juglandium mediocrius magnitudine, offibus magnis, firmis, extra & intra lentis, striatis, Dactylorum formâ, callo modico mollique & succo masante, intus luteo, quale est ipsum Os. In cibi hæc usus veniunt, & ab æltheris nostris præferuntur. Alvum emolliunt, & dulci acidoque sapore palato sunt grata. 2. *Atoyaxocall*, que longè minor, colore luteo, orbiculari forma, odore præstantiore, minore nucleo, rotundoque & gustu jucundior. 3. *Cocicacocall*, ut Mexicani vocant, que à multis in Myrobalanorum referuntur genera. Pallidiora sunt, majores, maculis perpersa, graviorisq; calli. 4. *Atoyaxocall chililite*, minima omnium, coloris coccinei, sed que flavitate aliorum reliqua vincunt. 5. *Chichicaxocall*, h. e. sudore manantia, nucum Juglandium magnitudine, colore Pisco, uberiore quam reliqua callo & minore nucleo.

nucleo. Nascuntur in calidis quibusque locis, campestribus, hortensibus & humectis. Corticum arborum decocti jus scabiem ac crurum tumorem curat, pulvis verò ulceribus medetur.

17. *Tzopoloti Ximenis* * De Laet.

* Ind. Occid.
l. 7. c. 10.

Arbor est grandis, foliis longis & angustis; fructu longo & grandiusculo, officula quadam amara, molchum redolentia, Amygdalarum amarorum sapore, quem putridum post se relinquunt, continente. Extrahitur ex illis liquor quidam oleosus & emolliens, quique Amygdalarum amararum facultates obtinere videtur.

18. *Ajubatipira Brasiliensium* ejusdem.

Arbustula est quinque aut sex palmos alta, fructu Amygdalis simili, sed nigro; ex quo oleum ejusdem coloris exprimitur. Eo artus infirmorum inungere Barbaris fuetum.

19. *Amygdala Granatenfis* De Laet.

Tereti est trunco Pinis instar, & genus quoddam Amygdalarum profert renum Ovillorum effigie, oblongum, sapore suavi & Hispaniensibus amulo.

20. *Jucata arbor* Nieremberg.

Malo Punice similis est, sed frondosior. Cortex Caryophylli odorem præ se fert, cinnamomi saporem, & zinziberis amarum: quotannis nullâ glandium jacturâ detrahitur. In ramis columbarum hospitia, & quidem tam multarum, ut eo ex proximis regionibus venatum trajiciant, & naves columbis onerentur.

21. *Arbor Naldivensis Candon* Durchafii Jonst. Dendrol.

Suberi ligno affinis est, par Juglandi proceritate: caudici, qui fungosus & Subere levior, cortex candicans: fructus nullus. Lignum in affres secatur & exurit, miri de cætero ulius. Ejus enim beneficio gravissima quæque etiam mille pondo de maris profundo educuntur. Cingitur ejusmodi fune quod submersum est hinc per lignum perforatum funis trajicitur, additis tot ejusdem particulis quot necessaria operi exequendo esse norunt.

22. *Platanus Indica Acaba dicta* Nieremberg. Hist. exot. l. 15. c. 83.

Similis est cæteris Platanis, angustioribus tamen foliis, fructu triangulari, decem unc. longo, candido callo, ac nucleis multis & nigris, Cicere paulò minoribus mollioribusque & orbicularibus: ex quo Platani genere lintea consuecuntur.

23. *Platanus Ind. falvo maculata* ejusdem ibid.

Fructu parvo est & tenui, in tres præcipuas differentias dividitur, *Tologato*, *Goyot* & *Bolongen* vocatas, fructu odore, & oris halitum in multas horas commendante, saporis grati & nostris Apianis malis, si exquisitè maturuerint minime cedente, colorè extra viridi, ac diversa magnitudine, temperatâ naturâ, aut paululum frigenti, sed aliquanto humidior. Flatum & pituitam generat, ventrem emolliat, & oris commendat halitum: quin post eum mos est Indigenis ab omni potitionis genere, nè ob immodicum humorem putrescant, abstinere.

24. *Umi Chilensium* * De Laet. *Hispanis Martilla*.

* Ind. Occid.
l. 12. c. 7.

Fructus fert uvam in modum racematim collectos, Pistorum magnitudine, granorum Mali grana forma & colore, sapore inter suavam & acrem medio. Exprimitur ex eo liquor clarus, ad vinum quam proximè accedens, qui facies sua sponte egerit: fit & laudatissimum acetum.

25. *Guravirap Brasiliensium* * De Laet.

* Ind. Occid.
l. 16. c. 11.

Arbor est procerâ & valâ, frondibus perexiguis, floribus rubicundis, fructu uvam crispam referente.

26. *Johualxocobal, aliis Colcaquabuil, seu Flos orbicularis* * Nieremberg.

* L. 14. c. 37.

Sambuci Ebule folia fert; Umbellæ flosculis orbicularibus ac pallentibus, interdium contractis, nocte hiantibus coærvantur, unde acini racematim dependunt, immo virides, dein coccinei, purpurei tandem. Radix est resinosa saporis. Dicitur folia impolita pectori syncopen tollere; & quæ epota sudorem ciere, fixa expresso prius flos corpus impingere, pulvis inspersus ulcera infanabilia curare, & resolutis ac uterino affectu laborantibus prodesse.

Vires.

27. *Enguambia Uruapanensium* * De Laet.

* Ind. Occid.
l. 5. c. 25.

Arbor est mediocrius cortice rubefcente, ligno fusco, medulla pallente, foliis latis & concavis, que distinguuntur nervulis partim flavis, partim rubris; floribus racematim pendulis & herbaceis, fructu nigro, pleno grani, è quo exprimitur oleum flavum ad tumores resolvendos & adversus plagas. Nascitur in laxifolis locis.

50. *Agave treva ejusdem insulae De Laet ibidem.*

Folius est Aurantiorum, sed levioribus, floribus rufidis, fructu amplo, cortice viridior. Concludit intus acinos Granatorum instar, exiles, dulces & palato non ingratos.

51. *Ubebaefou Theveti J. B. Arbor Brasica folio excellissima Americana C. B.*

Mirae altitudinis est arbor, cujus rami alii alios subeunt, folia habet Brassicae: singulos ramos onerant fructus pedem longi: fert & eadem gummi rubrum. Dum in America esset Thevetus, sex m. p. ab eo loco quo subsistebat, observatam sibi hanc arborem tradit, quam eminus artificum potius quam naturae arbitraretur quispiam effictam.

Ad hujus arboris fructum (inquit) innumerae convolant apes ex eo alimentum petentes, in foramen ejusdem arboris se recipientes, ubi mellificio & ceræ incumbunt. Harum apum duo genera describit, Aliae nostrarum apum magnitudine sunt, quae mel optimum conficiunt, ceram flavam. Aliud genus dimidio minus, quarum mel bonitate superat, cera tamen carbonis instar nigra est. Harum favos depopulatur bestia quaedam *Heirat* dicta [*Tamandua*] i. e. Bestia mellis, de qua agere non est hujus loci.

Fructus *Ubebafo* quamvis ab apibus appetatur, hominibus tamen non est edulis, propterea quod non facile maturefcit.

52. *Pimpinichi arbor lactescens J. B.*

* Lib. 1. cap. 68.

In omnibus continentis Indiae oris (inquit Monardes) lacteus quidam succus elicitur ex arbusculis Malorum similitudine; Indi *Pimpinichi* vocant, & cujus ramis recisus lacteus humor illico manat, aliquantulum densius & viscosus.

Hujus succi tres aut quatuor guttae sumptae validissime per alvum purgant bilem & aquas. Bibitur ex vino aut desiccatis pulvis deglutitur, pauca quantitate propter nimiam vehementiam. Vino aut jutulo assumpto ejus operatio infringitur & cessat subito. Idem traditur de Ricino Indico *Hernandez*.

53. *Arbor vinifera Conten, Juglandis similis J. B.*

In Canada provenit arbor (inquit Thevetus) crassitudine & figurâ similis Juglandis, cujus ulus diu incognitus mansit, donec quidam excindendo arborem observavit fluere succum boni laporis, qualis optimi vini Aurelianensis aut Beaunensis. Ejus succi subito collegerunt quatuor aut quinque magnas amphoras.

54. *Arbor Brasiliensis Juglandis similis nucibus carens C. B. Lignum Copau simile Juglandis ligno J. B.*

Scribit Leri in Brasilia provenire lignum, quod nominant Copau cujus arbor similis quodammodo Juglandi, non tamen nucis ferens. Asseres, ubi vidit, pro utensilibus adaptati eandem cum Juglande venas five fibras habent.

55. *Arbor tinctoria J. B.*

Thevet.

Glandiferarum nostrarum crassitudine est, fructum ferens Daitylis parem, ex cujus nucleum oleum exprimitur, miris virtutibus praeditum. Aqua permixtum eam croceo colore planè inficit, quo tingunt pocula ac pileos quosdam ex Junci vel *Oryzae* paleis contextos. Praeterea id oleum odore est Violæ Martiae, olei nostri sapore. Quamobrem multi pisces, *Oryziam* aliisque cibos eo conduunt.

Oritur in Senegae regno ubi Aethiopes degunt.

56. *Baxana arbor venenata J. B. Arbor fructu venenato, radice venenorum antidoto C. B.*

In insula deserta prope *Ormuze*. Queionne dicta arbor est *Baxana*, cujus fructus vel minimum degustatus mox suffocatur: id quod ipse etiam umbra praestat, siquis vel quadrantem horae sub ea moretur. Cum tamen aliis in regionibus ejusdem arboris radix venenorum omnium fit Antidotus, illic lethalis, necnon & folium ipsius & fructus qui *Rabuxit* vocatur. Hac nobis non videntur verisimilia.

57. *Juzob Amazonum Clus. Arbor exotica foliis alatis C. B.*

Clus.

Hujus speciem accipiebat Clusius, teretes, inaequales, angulosos bacillos, rufescentes, in quibus inter binas appendices alternis nascebantur alata folia, five verius alae tenuissimae & firmillimae, quoniam & pluribus foliis singula latera occupantibus praedita, ut avicularum pennas opinari quicquam posset, magna quidem ex parte deciderant illa, vestigia tamen ubi haesissent satis adhuc manifeste apparebant. Istis alis tanquam penicillo nobiliores incolae uti dicebantur ad corpora sua variis coloribus pingenda.

58. *Mippi, nonnullis Indis Cajababa C. B. Clus. Exot. l. 4. c. 14.*

Clus.

Ad arbores se applicare Hederae instar referebant nautae, ejusque adhuc viridis & recentis taleas ab incolis tenerent contundi, & supra fracturas alligari; ossa enim fracta ferruminare. Internè multis fibris confabatur frustum ad Clusium missum, quibus incolae uti intelligebat ad colliganda tigna in suis aedificiis.

Clus.

59. *Frutex Indiae Orientalis Lavendulae folio C. B. Arbor Lavendulae folio J. B.*

Admiranda naturae erat arbor five frutex, cujus ramus trium pedum longitudinem non excedebat, crassitudine diametri circiter duarum unciarum erat; cujusque fastigium in nodosum caput non nihil exuberans definebat, è quo sesquipedaes quinque minores rami profluebant, adeo eleganti serie ac ordine dispositi quasi humana industria fuissent insiti, inferiori ramo facie quidem similes, sed molliores magisque succulenti. In horum comosis fastigiis folia adhuc inharebant, virentia, forma, magnitudine & colore Lavendulae folia valde referentia, sed succi plena, aromaticum quidpiam spirantia, medium inter Angelicae sylvestris radicem, gummi quod vocant Elemi, & Kunigundis herbam qualibus totum ramum vestitum fuisse ipsa in ramis vestigia indicium faciebant. Quantum verò ex refectione ramorum Clusio colligere licebat, densa spissaque medulla instar Sambuci ramorum praediti fuisse videbantur.

Ex India Orientali in Angliam delatus est hic frutex, & à Jac. Gareto ad Clusium transmissus. *Vires.*

60. *Oxyacantha Americana Galli calcar dicta R. S. Mus. An Mespilus Virginiana fructu coccineo D. Plucknet.*

Hujus baculus ulnam longus, absque ullis enatis ramis in Museo Reg. Societ. aservatur, diametro unciali, consistentia fere soliditate Ligni Oxyacanthini, spinis validis cinctus, alternatim undique positus, eo ordine ascendendo, ut in eodem latere superior ab inferiori 43 circiter uncias distet; crassitie Galli calcaris majoris, & rectissimae; non merè corticales ut in *Rubo* & *Uva* crispae, sed ex ipso ligno egressae ut in Oxyacantha vulg.

Hujus Oxyacanthae seu Mespili folia & fructus ad me transmissi ingeniosissimus Vir D. Sam. Doody, folia denticulata. Spinae est crassitie & figurâ Galli calcaris: fructus Sorbi aucupariae baccam refert.

Planta Indica sanguinea panacea Park. i. e. Pl. sanguineus sudores excitans Monard. in Epist. C. B. Herba mortem aut vitam in morbis praenuntians Monard. Lugd. C. B. Arbor Venereus stimulos domans in Epist. ad Monard. C. B.

De his consulatur Monardes, apud quem nullae earum descriptiones occurrunt: Mihi certè magna ex parte fabulosa videntur ejusmodi narrationes. Idem dictum fit de Arbore aquam fundente.

Herba Indica ad rupturas utilis Monard. Park.

Hujus formam observare non potuit Monardes, tantum dicit miram habere facultatem in rupturis puerorum & adulatorum, eaque usum Indum quendam recenti contusa & rupturæ impolita, adhibito miro quodam ligaturae genere, quo sine bracciis non minus firmiter ligati incedunt quam si braccati essent. Fortasse ligatura sola ad curam sufficere finis herba.

C A P. VIII.

Arbores Papyriferae.

1. *Papyracea arbor Guaiabara J. B. Guaiabara in insula Hispaniola ex Oviedo Lugd. C. B. Ovied.*

Hispani *Uvero* dicta est hac arbor ab avis, quod pro fructu uvae ferat. Materia est rubescente, rotunda, densa, atque ideo opacima, praesertim ad carbonem, ramis expansis. Uvae edit raris sparsas, atque à seclis distinctas, Moris fere concolores, exigua earum parte esculenta; nam Acini sunt Avellanae minus magnitudine, nucleum tamen crassum concludentes, ut parum carnis superfit. Folium maximum, palmae manibus magnitudine par est, viride, aliquando rubrum, crassum & aequè spissum ut esse possunt duo Hederae folia simul juncta. Hispani in Hispania eo pro charta utebantur, tam prona quam supina parte literas acicula pingentes, modo recens esset folium & eodem die decreptum: veniunt autem cum tenuis sint, scribentes manum parum aut nihil remorantur. *J. B. ex Oviedo.*

2. *Papyracea arbor Copeia J. B. Copey in insula Hispaniola C. B. Copeia Americanorum Nieremberg. Ovied.*

Guaiabara procerior est; folio specie quidem simili fed duplo majore [speciemamque latitudine & rotundum fere] crassiore, & ad scribendum aptiore cum acicula aut stylo; & quod veniunt tenuiores sunt minus scribenti impedimentum afferunt. Chartae liosiorae ex illis ab Hispanis fiebant. Fructus parvus est uti Prunum, esui satis aptum. Ex hac arbore pix non aliter elicitur quam è Pinu. Vide *Nieremberg. Hist. Exot. lib. 14. cap. 85.*

N n n n n n n 2

Papyracea

58. *Mippi,*

Papryacea arbor amplissima & tenuissima foliis Nic. Costini apud *J. B. & C. B.* non alia esse videtur quam *Codda Panna* Malabarensium, quamvis Pappi usum Malabaribus aut Ceylonensibus præstare non legimus.

Papryacea arbor Tal. in provincia Magni *J. B. C. B.* quamquam arbor sit ex imperfecta & obscura descriptione Theveri colligi nequit. Quod dicit chartæ usum præstare in tota India, Palmam *Lantor* dictam esse suspicari quis posset.

3. *Xagua Martyris* Nierenberg. l. 14. c. 86. *Arbor Papryfera Xagua dicta.*

Non multum differt à Muza. Habet folia tam grandia ut quodque à pluvia tutetur in caput pertentum hominem totum ac silanem penulam eruat (facile namque per demissam cuspidem caput folium detrahatur ab arbore) in interiore illius tergo phylary aluminis ovi pellicula similis reperitur candida; ea, ut ex arietis jugulati corpore pellis, excoarctat, tolliturque à suo cortice integra, nihilo minor Arietina vel caprina membranâ, cujus operâ utuntur omnes ac si membranas ipsas allequerentur, neque minus tenacem esse inquit em phylaryam. Forcipibus tantum scindunt quantum ad præsentem scribendi necessitatem sufficit. Fructus porcos pinguefacit, estque hominibus incommo-
modus. Palma potius quam Muza species videtur.

4. *Papryus arborea tenuissima ex Java* J. B. *Papryus ex Java* C. B.

Clus.

Librum arboris scribit Clusius habuisse se, tenuissimâ membranâ instar candidum, quo omnis generis scriptura perinde atque vulgari Papryo excipi queat. Eam in Java insula aliarum mercium permutatione Franc. Draci comites acceperunt. An pannus è libro arboris qui in insula *Tidore* feminæ pudenda tegunt; qui hoc modo fit. Delibatur cortex, & aqua maceratus donec mollescat ligno tumidi, atque qualibet longitudine ac latitudine diducitur, adeo tenuiter, ut Serici veli instar venis transversim discurrentibus contextus videatur. *Pagosa.*

5. *Papryacea arbor cujus liber subpunice coloris* J. B. *Arboris liber subpunice coloris* C. B.

Clus.

Libri hujus fragmentum Clusio descriptum pedalis fere longitudinis erat, quatuor uncias latum, adeo lavis ubique & æqualis superficiali, ut ne charta quidem scriptoria magis æqualis sit. Id tamen neque densum, neque crassum in 6 tamen pagellis nulla difficultate separari potuit, quæ perbellè scripturam admitterent perinde ac charta scriptoria, nec atramentum transmutarent. Et siquis (inquit) majorem curam in separando adhibere voluisset, in plures adhuc pagellas haud dubie dividere potuisset.

6. *Filum arboreum tenuissimum & candidissimum* J. B.

Candidissimi filii glomus à Gareto ad Clusium missus quem ex arboris cortice confectum scribebat, candidissimè, validis tamen staminibus confabatur, filo etiam à Lino aut Canabæ deducto longè validioribus, 3½ pedes longis, ex una parte resectis, ut longiora fuisse verisimile esset, ex quibus vitæ & similia ad muliebrem ornatum pertinentia commodissime fieri possent. *Clus. Exot. l. 1. c. 4.* Hujusmodi filii stamina ex Anglia habuit *J. B.* tres ulnas longa, alba, Serici modo tenuia & firma: non monitus iudicaret esse Cannabinâ.

C A P. IX.

Arbor febrifuga Peruviana China Chinae & Quinquina & Gannanepide dicta, Hispania Palo de castoreo, Cortex arboris Cortex Peruvianus vulgo dicitur, inque pulverem redactus Pulvis Patrum [Sci. Jesuitarum] & Pulvis Cardinalis de Lugo. Angl. The Jesuits Powder.

Hujus arboris ramuli iconem ex Italia ad Regiam Soc. Lond. missam nobis communicavit Cl. Vir. D. Goodall M. D. quæ vera & genuina videtur; maxime quod conveniat cum descriptione D. Badi, qui se iconem arboris exactam Romæ, à Collegio Romano Jesuitarum natam referit. Videtur (inquit) hæc arbor aliquam habere similitudinem cum nostris frugibus. Nam folia ejus videntur similia cum his quæ sunt Prunorum ruborum, sci. nec nimium patulis, nec acuminatis, præterea filamentis intertexturæ ambo, & per lineas finduntur. In floribus videtur mihi convenire cum floribus Malorum Puniceorum, qui caliculum coronatum referunt. Hanc aliquando unâ cum aliis in as incisam, Deo volente, publico exhibere cogitamus.

Antonius Bollus Mercator celebris, honestus vir, qui multos annos in Peruvia commoratus est, & historiam arboris Italicè conscriptam publicavit, referente Bollo, nasci eam ait in Regno Quitensis, peculiari quodam loco, qui patrio Indorum sermone dicitur *Lana seu Loja*, distatque 60 leucas ab urbe *Quito*: locumque obtinere inter montium coronam.

Corticis pulvis debita dosi exhibitus adversus febres omnes intermittentes tutum, certum & minime fallax est remedium, etiam experientia nostra. Egregius Vir D. Thomas Sydenham M. D. finium ad febres intermittentes Specificum vocat, cujus ope nos nunc temporis tum humores illos in quorum redundantia febrium essentiam collocabant medici priores, tum etiam Diætâ & regimen quodcumque fuisse deque habentes, ac nihil nisi methodum pulveri exhibendo debitam observantes, scopum rectè attingimus, vix ab illo aberrantes unquam nisi egrum læto nulla necessitate addecum dum in ejus usu est. Tanta tamen est hujus remedi vis, ut non obstante eo incommo-
quod

quod sci. Febri à læti calore plus quam erat opus intendatur, egrum nihilominus ad sanitatem ut plurimum reducat.

Pulverem hunc ante triginta annos, cum primò in Angliam invehitus esset, ad febrium intermittentium curationem in magna exultatione & frequenti usu fuisse memini. Verum animadverto eum, quod sanissimi parca dosi exhiberetur, paroxysmum tantum unum vel alterum aut forte plures avertere, nec febrem penitus expugnare, verum agrotum plerumque recidivam pati; ois suspiciosus nescio quis in crimen adduci cepit, & paulatim in desuetudinem abire: Donec nupers annis D. Robertus Tabor, dosi ejus valde aucta, non minus felici successu quam incepto audaci, Febribus omnibus profligatis, usum resuscitavit. Hic enim non intra ferpulos subsistebat, sed ad drachmas & uncias affequebatur, indeque voti compos factus, magnam & sibi & pulveri famam concitabat.

Vinum Gallicum à cortice Peruano intra breve tempus rubore pellucidò tingitur, ut & pivialis aqua, sed diluto magis, rectificatus autem vini spiritus multo intensiore: hinc ut patet hunc spiritum corticis Peruani tincturâ extrahenda: genusium menstruum esse. Notatu dignum tincturam ad febres sedandas æquè efficacem esse ac corticem, qui extracti tincturâ viribus destitutus reperitur. Antonius de Heide in Centuria Observationum Obl. 70. Verum quicquid dicat hic autor, ego [D. Hulse] aliqui medicis quibuscum consuetudinem habui corticis pulverem in substantia exhibitum efficacissimum esse semper comperimus, etiam adversus contumacissimas febres & quæ insulo ejus minime cedebant. Quin & insignissimus Vir D. Martinus Lister M. D. mihi assertit insulum nihil valere, totumque ejus operationem subtilioribus pulveris partibus in liquore adhuc à defecatione residuis deberi.

Ab eodem etiam edoctus sum pulverem corticis ventiosior experientiâ propriâ non minus efficacem esse ad profligandas febres quam recens, aliquo etiam respectu commodior, siquidem duritiae temporis vis illa cathartica quæ in recenti observatur, & aqueæ ut venisilem effe parti inhaeret, paulatim evanescit.

D. Spon in libro Observationum sur les fièvres & les frissons, se accurata & diligenti inquisitione habita compersisse ait, Corticem Peruvianum dictum non trunci aut ramorum arboris esse, sed radicem; illorum enim, ut in particulis quibuscum ad se missis expertus est, minime anarum esse. Quæ observatio alicujus usûs esse potest is qui in nostro orbe hujus corticis succedaneum querunt. Ego (inquit) nonnullarum periculum feci. Radicum Cortex cortice asperitatis multum obinet, parum & acedinis pungentis ob copiam Salium quom continet, quæ febrifugam suam vim ei conferunt: Denique Cerasi nigra radicum cortices & asperitatis & amaroris participes sunt; earum itaque pulvis in febre Quartana exhibitus illam quidem diminuit, non tamen planè suffulit; ut non dubitem debito modo usurpatum, & justâ dosi exhibitum ad febres sanandas utilissimum fore. Quæ plura de hoc Cortice velint, consulant medicos qui de eo ex proffeso scripserunt.

Nos comonefecit D. Tancredus Robinson M. D. iconem folii arboris febrifuge in Museo Cl. Viri D. G. Courtine asservatam non bene quadrare figuræ D. Goodall, & D. Redi, quia folium non ulque adeo acuminatum, sed acutius & subrotundum esse videtur, quale fere cernitur in *Pomad & Americæ* Hort. Malab. quæ in India appellatur *Kina* ab Indigenis, ex observatione ejusdem Americi. Sunt qui dicunt eandem seminari arboris (quod Hispani Patrio sermone *Pipina* de *Quina* vocant) fugandarum febrium vim inesse; estque simile (ut aunt) semini cucurbitæ: Alii dicunt *Pipina* fructum esse illius arboris; addunt etiam refinam quoque inesse arbori, nescio an ejusdem virtutis cum cortice & semine, frustula quandoque ligni admiscuntur cum cortice, sed nulla amante aut viribus donantur. Observavit Bollus arbores febrifugas Peruvianas plerumque omni cortice fine noxa spoliatis cerni, quod & Suberi commune est quod sic potius juvatur exuta, ut scribit Plinius.

C A P. X.

Fruticulus Alpinus floribus umbellatis folio Spirææ minore & angustiore.

Semipelalem altitudinem aut spithamizæ vix excedit, virgulis pluribus affurgens teretibus, nubentibus, foliis vestitis alternatim positiss, non admodum crebris, selcunciam longis, fenestris latis, acutis mucronibus, ad margines serratis, denticulis acutis non tamen æqualibus, glabris quantum in ficca discernere licet. Summas virgulas occupant flores velut in umbellis dispositi, quæ cum plantulam invenimus Septembri mensis jam præterierant. Semina ut & vascula seminalia quæ sunt ob parvitatem eximiam in ficca clarè discernere non possumus.

Hanc stirpem itinere à Vienna ad Venetias in summis Alpibus loco confragoso prope Pontebiam *Lenis* Imperiale dictum oppidum invenimus cum aliis multis rartioribus. Qui per ea loca iter facient, eam investigent, diligentius observent & describant.

CAP. XII.

Arbores & Frutices variores, quarum partes aliquas exsiccatas [signa, ramulos, folia, fructus] vidimus in illustris Viri D. Gulielmi Courtine Medici Templi Londinensis Museo, ingenti supellectile Reum naturalium, atque etiam artificialium, variorum & selectiorum instructissimo, earumque tam curiosè nitide & eleganter observatarum, ut per totam Europam haud temere reperias quod ei conferri nedum preferri possit.

1. *Arbor Tulipifera Accræ majoris folio, conis erectis à Virginia vel Carolina, superius memorata.*
2. *Arbor pentaphyllos Virginiana, floribus spicatis monopetalis.*

Folia habet in eodem pediculo quina, acuminata, serrata, ad modum *Samanea* Pisonis.

3. *Arbor conifera odorata, foliis Salicis rigidis, leviter serratis, à Carolina.*

Folia longa angusta, hic illic leviter incisa aut serrata; manui afficta odorem suavem exhalant. Coni numerosi, præparvi, è plurimis squamulis compactiles, Elæagno Cordi seu Myrto Brabanticæ dictæ quadantenus affinis *D. Tanc. Robinsono* videtur.

4. *Arbor spinosa Virginiana, caudice & ramis Lanigera spinosa Malabarica similis; an Hercules clava Mus. Societ. Regiæ?*

Corticis sapore acri & fervido à prædicta arbore Malabarica differt. Truncus quem asservat hujus arboris *D. Courtine*, tredecim uncias ambitu superat. Spinæ incurvæ tertiam digiti partem longitudine non excedentes tuberculis obtusis pyramidalibus digitum & amplius altis innascuntur. Sunt autem tubercula hæc seu spinarum bases, quantumvis magnæ, merè corticales, nec è ligno ortum dicunt.

Qualem florem aut fructum producat nobis incertum. Eandem esse putamus arborem quam describit *D. Grevius in Museo Societat. Reg. Londin.* Clavæ Herculis appellatione.

5. *Fruticis exotici ramus in clavatam echinatum siliquam terminatus. The Torch-pod.*

E crasso & lignoso principio in siliquam teretem lignosam clavatam, spinis undique obstitat dilatur. Spinæ crebræ duas tresve uncias longæ, è vertice oblongi velut pediculi plures huc illic sparguntur. Siliqua intus membranaceis rotundis transversis laminis, pluribus una commixtis, repletur: Membranæ feminula interjacere videntur. Prima facie nemo siliquam esse suspicaretur, sed ligni duntaxat extumescientiam.

6. *Tamarindus Occidentalis siliqua subrotunda, Carandas fortè Bonitii.*
7. *Bonduch Indorum, Siliqua minime spinosa.*
8. *Ramus Arboris peregrinæ fructum Fici similem gerentis, fructibus onustus.*

Non est autem hæc arbor Fictis species, sed Pruni cujusdam fructu Ficiformi, aut forte Palmæ: Fructus enim non grana seu femina parva, sed unicam intus nucem seu officulum grande continet; proinde minus rectè à nobis Commelinum secutus p. 448. cum *Hondir-Alon* conjungitur.

9. *Fructus oblongus utrinque acuminatus seu conicus, leviss, splendens, spadicens, quæ Castanea species videtur.*

Putamine crustaceo Castaneæ in modum tegitur. Putamen autem illud prope alteram extremi-
tatem latè debilitat, quæ adhæsit videtur vel furculo, vel ali cuiusdam exteriori tegumento.

10. *Fructus tetragynus sub putamine ligneo pulpam mollem continens.*

Nuclci quaterni oblongi sunt in singulis cellulis singuli, validis intersepimentis à se invicem secreti. Alios præterea multos fructus apud eundem vidimus, quos partim quia jam ab aliis descripti sunt, partim quia descriptos suspicamur, omittimus. Multas insuper Corallinæ, Corallinæ & Spongix species de quibus in Appendice.

Caroba siliqua minore & Arbor Judæ Virginiana ibidem visæ, ad congeneres referendæ sunt.

CAP.

CAP. XIII.

Arbores quarum ramulos exsiccatos vidimus apud insignem Botanicum, D. Leonardum Plucknet M. D.

1. **Q**uercus Virginiana Castanea folio.
2. *Arbutula Zeylanica Aceris folio baccifera Hermannii. Hujus multæ species foliis ad-*
versis, & æternis; glabris, & hirsutis.
3. *Eukled alia (specie spinosa, foliis æternis.*
4. *Laburnum spinosum Americanum flore rubro Muntingii.*
5. *Rhamnus Virginianus, Pruni folio, fructu nigro, officulo compresso D. Banifer.*
6. *Thymelæa Africana floribus ruberrimis Hermannii.*
7. *Acer Bengalense foliis Laurinis.*
8. *Rhamnus Orientalis Ligustris foliis, spinis atro-purpureis recurvis.*
9. *Arbor è Commandal fol. amplis Myrsinites rigidioribus.*
10. *Arbor Indica Juglandis folio balsamifera; quæ succrevit in Horto maximè Reverendi Episcopi Londinensis D. Henr. Compton.*
11. *Arbor Aromatica è Commandal Laurinis foliis binis ternisve.*
12. *Arbor venenatæ similis è Madagascaria: an Katou-mail Elou H. M.*
13. *Frutex aculeatus Orientalis Ilcis folio: an fit baccifer non bene memini.*
14. *Frutex baccifer foliis Mali Granatæ è Commandal.*
15. *Frutex baccifer foliis Rosimarini obtusis, & carnosis, plurimis ex uno puncto prodeuntibus, E. Commandal.*
16. *Frutex baccifer foliis Lini vel Cassiæ Poeticæ. Ex eodem loco.*

Præter alias multas, quas in Horto suo fisco, omnium quos unquam vidimus domesticis & peregrinis stirpibus referatissimo, curiosè asservatas idem eruditissimus Vir nobis conspicendas benignè obtulit: Nos autem ob angustias temporis quibus premebatur observare & adnotare non potuimus. Earum Catalogum brevemq; Historiam ab ipso *D. Plucknet* expectabimus.

PARS SECUNDA.

De Partibus stirpium minus cognitarum.

SECTIO PRIMA.

De Corticibus nonnullis exoticis.

1. *Cassia adulterina vel Pseudo-cassia nomine datus cortex J. B. An Cinnamomum seu Cassia crassior, Pseudo-cassia C. B?*

HO C nomine exhibitus cortex, crassitudine ferè semunciali, Macoris æquat corticem, coloris ferruginei, punctulis albicanibus aspersis, superficie tam convexa quam concava levî, substantiâ nullis fibris intextâ, sapore nulli evidenti.

2. *Lignum aromaticum seu potius cortex Monardis J. B. Canella ex arbore Clus. C. B. Monard.*

Lignum hoc, quod quis primo intuitu Guaiacum putaret, adolescens candela fragrantissimæ odoris fumum excitat, alioqui insipidum & inodorum haud secus ac lignum commune aliquid. Corticis verò odor aromaticus præstantissimus, sapor Macis aut Nucis melchata, eoque etiam vegeior ac suavior, aromaticâ suâ gratiâ vel quodvis Cinnamomum & acritoniâ ipsius adeo piper superans, & vel ex levî dentium attritu omnes fauces pervadens ac tota ferè die imbuens.

Lignum quod pro hoc habuit Clusius non minus grave erat quàm Guaiacum, candidus tamen, licet nigricantibus aliquot venis distinctum; illius etiam cor nigrum erat instar Guaiaci, odor autem valde tenuis erat, ut qui vix percipi posset, sapor verò nonnulli calidus.

Clusius in ea opinione est ipsi ligno aliquas ineffæ facultates illis quæ Guaiaco tribuuntur non dissimiles.

3. *Laurifolia Magellanica cortice acris C. B. Cortex Winterianus acris sive Canella alba J. B. An Ligni aromatici Monardis cortex?*

Clus.

Willielmus Winter qui *D. Franc. Drake* ad Magellanicum usque fretum comitabatur Anno 1567, ulterius non progressus, navim cujus præfectus erat Anno insequente in Angliam reducebat, atque collectum illic corticem referebat, villiori Canellâ cum substantiâ tum colore non valde dissimilem, plerumque

plerumque tamen craffiores & cineracei coloris, vel fuleum externa parte & Ulmei corticis infar-
ficabunt, interna verò nonnunquam difsectum & multis rimulis hiantem Tiliæ corticis modo, ali-
quando valde folidum & durum, odore non ingrato, fed perquam acri fapore, linguamque & fau-
ces non levis urentem quam Piper.

Plurimum accedere videtur ad Ligni aromatici Monardis corticem, quamvis fingularem illam
odoris fragrantiam, quam fuo tribuit Monardes in hoc cortice deprehendere non potuit Clufius.
J. Bauhinus hunc corticem fic defcribit. Canaliculus eft, craffitudine Caffia lignæ fulca, fragilis,
coloris parte gibba cinerei, convexa fulci, per fubftantiam cinerei & fulvi. Saporem imprimè
eft veltigio luculenter acrem fubamarum & aromaticum, qualem habet Zingiber multum cum Zedo-
aria pauca confufum. Sed cum tenuium fit partium, fervida ejus acrimonia, non ita multo poft
evanefcit, remanente fuavi fapore cum amaritudine grata.

Arboris ipfius folium è viridi albicat, Populi in modum in fingulis granulis.
plures fimul confertas Oxyacanthæ infar, cum pluribus falfo creditum fuit, offendit Parkinsonus.

Corticem hunc Canellam albam non effe, ut à multis falfo creditum fuit, offendit Parkinsonus.
Nam Canella alba dicta cortex eft albus, in tubulos convolutus ad modum Cinnamomi, nec eo
multo craffior, faporis quidem fervidi, fed neque Cinnamomum neque Piper referentis. Ar cortex
Winteranus multo craffior eft, nec in tubulos convolvitur, faporem acriore, colore obfcurore & ad
Cinnamomum accedente.

Hoc cum recens effet nautæ, partim melle condito ut acrimoniam deponeret, partim exficcato
in & pollinem trito, ut in edulis Canellæ aliorumque aromatum vicem præberet, ufi funt; poftea
tamen adverfus Scorbutum, quo eorum nonnulli in illa navigatione affecti fuerant, optimo fuccellu
eum ufurpârunt.

4. Canella alba Park. alba quorundam J. B. Cinnamomum five Canella tubis minoribus alba B. C.

In oblongos tubulos Cinnamomi in modum convolvitur tam extus, quam intus alba, Cinnamomo
craffior & lentior, fapore acri, aromatico, Caryophyllos referente potius quam Cinnam. fed remiffiore.

Clufius duos ejus genera obfervavit. Unum majorem, longioribusque tubis, & etiam craffius, quod
ferro Alterum tenuius minoribusque tubis, quod præferendum. Utrique generi extimus cortex (faber
vilius: aliòve inftrumento deterfus & æquatus videbatur. Craffiori color minis albus, minorque aci-
monia: tenuiori major acrimonia, & color magis candicans majorque fragrantia.

5. Cortex eriophorum J. B. cinereus æri faporem C. B.

Cluf.

Hujus corticis fragmenta ad Clufium miffa veluti in tubos media ex parte convoluta erant, cine-
raceo colore, fatis verò acri faporem prædita erant, valde fragilia; quæ vel in minutas etiam partes
fracta & protracta veluti tenuiffima flamina, infar teque Araneæ, ut lana autem candida offende-
bant, quemadmodum Eriophori bulbi folia & fquamæ radicis ipfius. An à radicibus, an ab arboris
aliquis ramis defracta fuerint ignoravit Clufius.

6. Cortex amirbeumatis J. B. Cortex arboris Ulmo fimilis ad catarrhos C. B.

Refert Monardes è Perù miffum effe craffum quandam corticem, ex vafa arbore Ulmo fimili
tum amplitudine tum forma detractum. Ferunt nacti ad ripas fluminis cujusdam 25 leucis à Lima di-
ftantis, nec alibi facile in India reperiri. Indos capitis defluxionibus, rheumatifmis, aut aliqui ca-
pitis gravidine laborantibus hujus arboris corticem in pulvere tenuiffimum comminutum naribus
indere: humores enim infigniter educere, eaque ratione liberari: quod verum effe expertum te fe-
ftatur.

7. Pacal arbor J. B. Pacal Indis arbor jam defcripta minor C. B.

Arbor eft proximè defcripta multò minor. Nafcitur etiam ad fluminis cujusdam ripas 25 leucis à
Lima diftans.

Hujus ligni ufi cineribus cum fapone mixtis Indi ad tollendos lichenes etiam fordidiffimos utun-
tur, cum qui in capite nafcuntur, tum qui reliquis partes corporis occupant.

8. Pinkis cujusdam è Nova Scotia cortex. Muf. Reg. Lond. Grevii.

Huic innafcebanr hinc indè tubercula multa feu nodi, Fabæ equinæ magnitudine, concavi, &
Terebinthinâ quadam liquida, pellucida, fragrantè repleti, quam prout defillat incolæ colligunt, &
pro Balfamo utuntur.

In Ephemerid. German. An. undecimo mentionem factam invenio cujusdam corticis Maffey di-
cti, ex occidentali parte Novæ Guinæ in Indiam delati, quo trito & cum aqua in pulvere redacto
incolæ corpus inungunt tempore frigido ut pluviofo: Eximè enim calefacit, punctiones & tormi-
na ventris fedat, gratèque eft fragrantia. Indi plerumque alium corticem adjungunt fimiliter cali-
dum & aromaticum in infulis Moluccis nafcentem, & Cullawam vocatum.

J. B.

Sunt arbores (inquit Jo. Stadius) in regione Yga Tuera dictæ, hæque integras decorticant à fim-
mo ulque ad imum, & ut cortex illeque detractum peculiari apparatu arbores cingunt; hinc cortices
detractos in montes prope mare ferunt, & ignibus excalefactos in utraque extremitate multum in-
curvant: per medium ligna tranfverfa religant nè dilatentur; & fcapas ita conformant, quarum
fingula vel 30 viros armatos bello invicere fufficiant.

Cortex

Cortex hic pollicaris eft craffitudinis, latus quatuor circiter pedes, longus 40, alii etiam longiores
funt, alii breviores. Has illi fcapas fumina agilitate impellunt, & quolibet locorum iis vehuntur. Si
mare impetuofum eft fubrahunt eas in terram donec ferenitas redeat. Ultra duo miliaria in al-
tum non progreduntur, fed fecus litus pro libitu procul excurrunt.

10. Lavang arboris dictæ cortex è Java majore miffus Hift. Muf. Reg. Soc. Lond. Grevii.

Probe maficatus eundem planè faporem reddit quem cortex ligni Saffafras; ut arborem ipfam
vel Saffafræ fpeciem, vel ei congenierem effe verifimile fit.

SECTIO SECUNDA.

De Lignis Exoticis.

1. Peno abſou arbor Americana J. B. Arbor fruſtu orbiculari venenato C. B.

Thevet.

Orrice eft odoris planè admirandi, foliis Portulacæ, valde fpiſſis, perpetuò virentibus. Fru-
ctus edit magnos, grandioris Pomæ magnitudine, orbiculatos pilæ luſoria modo, minime
edules, imò venenatos. Singuli ſenas nucleos intus habent, Amygdalis noſtris ſimiles, niſi
quod latifculæ ſunt & magis comprefſæ: in fingulis finguli nucleus conduntur. Hi ad ſananda vul-
nera mirifice profunt, quibus etiam utuntur Barbari, ſagittis icti, aut quovis alio modo in præliis
vulnerati. Ex his contuſis oleum exprimitur ruſum, eoque vulnera illinuntur.

2. Goan arbor Tutia cui nucleus cum putamine J. B. Goan arbor & fruſtus, è cuius cineribus Tutia Alexandrina conficitur Garcia.

Tutia quâ nos (inquit Garcias) hic in India utimur, &c. è metallicis conflata non eft, ſed ex
eorum eft genere quæ Dioſcoridi *arimeda* appellantur; nam ut reſult mercator quidam, Tutia hæc
in Quirimon Perſiæ regione, & Ormuz finitima conſtat ex cineribus arboris cuſdam lithici naſcen-
tis nomine Goan, quæ fruſtum ejusdem nominis proferit, cortice & putamine conſtante: corticem
verò & nucleum putamine clauſum edules effe. Hanc Tutiam Alexandrinam vocari, non quòd in
Alexandria fiat, ſed quòd è Quirimon Ormuz delata, deinde in Alexandriam exportetur; ex qua tan-
dem à Italiæ & Galliæ communicatur. Ar nos (inquit J. Bauhinus) non vidimus ullam hæctenus
in Officiis Germaniæ, Galliæ & Italiæ Tutiam præter Cadmiæ botrytæ.

3. Lignum Moluſenſe, Pavana dictum, fruſtu Avellana J. B. Moluſenſe, Malvæ, fruſtu Avellana minore, cortice molliore & nigricante, Pavana incolis Lugd. C. B.

Acoſta.

Arbor eft domeſtica, Mali Cotonei magnitudine, cujus folia Malvæ vulgaris foliis ſunt ſimilia,
fruſtus verò Avellani, ſed minor, molliore cortice & nigricante.

Invenitur in Moluccis. Seritur colitque in hortis diligenter, nec alibi facile invenias: tanti Locu-
enim ab incolis æſtimatur, ut peregrinos nè ad ejus quidem conſpectum admittant.

Semen ad aucupia utile eft. Ejus paxillum cum Oryza cocta mixtum avibus lyſeltribus expo-
nunt, quæ eo deguſtato illico decidunt ſopite & ſtupida; quæ verò avidius illi edunt moriuntur, an-
tequam illis auxilium præberi poſſit, quod eft ut frigida caput perfundatur.

Lignum in pulvere pelle caniculæ marinæ aut limæ terrea redactum, intus ſumptum aut foris
impoſitum, omnibus venenis reſiſtit. Ad viperarum, regulum, aliorumque ſerpentum morſus in-
trò aſſumitur magno commodo ex aqua roſarum vel vulgarium, aviumque piſculi pulveris apta quan-
titas pro neceſſitate & natura ægri, modò x gr. non excedat: iſpſique moribus inſpergitur. Eadem
ratione uſurpatur ad vulnera à ſagittis toxico illius facta.

Robuſtiſſimo cuique pulveris dimidiis ſcrupulis fummo manè datus (cena autem diei præceden-
tis parca effe debet) evacuat omnes humores, præſertim craſſos, lentos, & melancholicos: convenit
quartanis diuturnis, febribus continuis, Iliacis colicisque doloribus, flatibus, hydroſiſi, argulis, re-
quantans diuturnis, urinae diſſicultatibus, ſaviſſime cholerica paſſioni, articolorum & tibiarum inveteratis
doloribus, ſcirrhis & ſcrophulis. Omnis generis lumbicos necat, & appetentiam deſectam revo-
cat. Obſervavit etiam illius præſtantiam Acoſta, in inveteratis capitis doloribus, hæmeriana, apo-
plexia, aurium tinnitu, arthritide, ventriculi & uteri aſſectibus & aſthmate. Si nimia fiat evacuatio
Accedit, quòd neque fetorem, neque tedium, neque motum dum ſumitur pariat, poſſitque fine
Diæte obſervatione, etiam iſi qui lua negotia foris peragunt ſumant, poſſitque fine
manè, nec cibum aut potus concedendus donec purgat ſit, quantum neceſſarium videtur, tum de-
mum cyathis juſculi gallinarum epide daret, reliquam diæte obſervationem vide apud Autorem.

Bilioſis calidique venticulis nonnihil moleſtiſſis parere donec cibum ſumunt & nonnullis vomitum
excitare vidus eft. His pulverem nonnunquam dedit Acoſta ſyrupo acetolo aut Caramollis conditâ
exceptum, aut in catapota cum ſaccharo roſaceo efformatum. Solet interdum in nonnullis ani-
mæ prium & excoſtationem excitare, atque in aliquibus, (ſed paucis admodum) hæmorroidibus.

4. Lignum

* Idem tradi-
tur de Ricino
Americano
Hern. & de
Pompania
Monardis.

4. *Lignum nephriticum* Park. *nephriticum ceruleo & flavo tingens* J. B. peregrinum aquam caruleam reddens C. B. *Coatli seu Aquem serpents* Hernand.

Hernandez.

Alis *Thalapzati*, fere medicina sanguinis coccinea. Frutex est magnus, stipitem ferens enodum, crassum. Materia Pyri est, folis Ciceris, minoribus tamen, Rutaceisve fere majoribus; flore luteo, clauselocente, parvo & longiusculo, composito in spicas.

Provenit regionibus moderatè calidis, qualis est Mexicana; & interdum etiam fervidioribus, qualis est Quahuichinacensis.

Ejus ulus (inquit Monardes) jamdiu receptus est [in Hispania] ad renum vitia, urinae difficultates & incommoda: postea experimento comperit esse, ejus aquam in jecoris & lienis obstruccionibus utilem esse. Fit autem hoc modo, Lignum assilatum & minutum concitum in optima & limpidissima fontana aqua maceratur, atque in ea relinquitur donec aqua à bibentibus assumpta sit: de ipsissima fontana aqua maceratur, atque in ea relinquitur donec lignum nullam amplius tincturam inde novam aquam ligno affundunt, atque hoc toties repetunt donec lignum nullam amplius tincturam reddat. Dimidia circiter hora post injectum lignum coeruleam aqua colorem diluorem contrahit, qui sensim pro temporis diuturnitate intenditur. Adulteratur ligno illi simile, quod aquam croceo colore inficit. Addit Hernandez febres extinguere & colicis mederi; atque hac potentius præstare si radices *Meil* adiciantur, quamquam ventriculorum laxent. Exolefcit post quindecim dies virtus. Mirum verò quod saporem aquae non mutet.

Ex nostra observatione lignum hoc aquam cui infunditur flavo & si diutius relinquitur croceo colore tingit. Si aqua fci, colorata phiala vitrea excepta inter lucem & oculum collocata per radios refractos spectetur. At verò si oculi situs fit inter phalam & lucem, & aqua per radios reflexos spectetur cerulea apparet tinctura; ut cuius volenti facile est experiri. Quod idem in vitro croceo colore tincto observatur: quotquot enim radii à vitro ad oculum reflectuntur coeruleum colorem exhibent, quotquot verò per vitrum ad oculum transeunt colorem flavum croceumve repræsentant, ut totum vitrum in hoc situ flavum, in illo coeruleum appareat.

5. De Santalo, Saunders.

Apud antiquiores Græcos nullam Santalorum mentionem invenimus; sed apud Arabes, qui ea nobis ostenderunt, & tria genera fecerunt, *Album, rubrum & citrinum*.

Santalum citrinum Park. J. B. *pallidum* Ger. C. B. *Yellow Saunders*.

J. B.

* C. aquæ in-
mifum fun-
dum petas.

Decoratita Santali citrini quæ adferuntur fragmenta trunco arguunt satis crassum. Est autem lignum solidum, ponderosum, pectinibus rectis, quo fit ut haud difficulter in rectas assulas findatur: colore ex pallido rufescente, aut verius flavescente, ac nonnihil in citrinum vergente, unde nomen; sapore aromatico, amaricante, cum acrimonia totum eo implete, & ad caput ulque penetrante, suavi, odore fragranti, mollichem nonnihil amulante, aut sane ex eo ad rostrum odorem nonnihil vergente.

Santalum album J. B. C. B. Ger. Park.

Parum colore differt à citrino, magis pallescit, Pyri ligno quod pallidum sit colore satis simile: alioqui eadem substantia, eadem textura, & pectines idem. Sed odore inferius, quippe qui debilis vis percipitur, uti nec sapor.

Scribit Garcias inter utriusque Santali [albi & pallidi] arbores tantam esse affinitatem, ut pallidum à candido discerni non possit, nisi forte ab ipsis incolis qui eas mercatoribus vendunt.

Ceterum (inquit) Santalum in Nucis Juglandis magnitudinem attollit; foliis admodum virentibus, Lentis æmulis: flos ex coeruleo nigricat: fructus Cerali magnitudine, primum viridis, deinde niger, infidus & admodum edacius. Inodoram ferunt esse arborem nisi detracto jam cortice exciccata.

Locus.

Nascuntur hæc genera in India ultra Gangem, plurimum verò in Timor insula quæ undique portuosa est: inveniuntur etiam in Verballi portu Javæ, vehementer quidem odoratum, sed brevi fenescens. *Garc.*

Quantum ex hac Sandali descriptione colligere licet, inquit Clusius, valde erit dubitandum, an legitimum Sandalum pallidum habeamus; quandoquidem scribit vix in Lusitaniam deferri, quum ejus pretium majus sit apud ipsos Indos quam apud Lusitanos. Fieri igitur poterit, ut aliquod aliud odoratum lignum nobis pro Santalo legitimo obtrudatur.

Vires.

Ligna hæc epatica sunt ac cardiaca: Ulus præcip. in lipothymia, palpitatione cordis, obstruccione epatis. Extrinsecus in catarrhis, cephalalgia, vomitu, Epatis intemperie calida (in Epithem.)

Arabes eoque secuti plerique medici recentiores Santala frigida esse statuunt: Verum J. Bauhinus alius, & quidem rectius ex gustu & effectis ea calida esse decernunt. Electuarium Diatrion Santalæ, quod ab his nomen accepit, præscribi solet à medicis adversus calidam hepatis intemperiem, ejusque obstruccionem & icterum, necnon ad ventriculi & viscerum debilitatem.

Garcias magnam Santali albi & citrini quantitatem per universam Indiam absumi scribit, quia omnes fere ejus incolæ, five Mauritani, five Gentiles illo in mortariis lapideis confuso & aqua macerato sibi universum corpus inungunt; deinde fisci sinunt ad æstus corporis tollendos, & odoris conciliandis causâ. Indi enim plurimum odoribus delectantur.

Sambarana.

Invenitur (inquit idem) & in Malabar odorati ligni genus, Santalo albo perfimile, quo se in febribus indigene inungunt, lingua Malabarica *Sambarana* appellatum. Commendatur ad Erysipelata & inflammationes, atque Santali rubri modo eo utuntur.

Parkinsonus

Parkinsonus Santalum album in pulverem redactum & vel in ovo sorbili sumptum, vel in vino rubro super cineres calidos per noctem infusum & hautum ad spermatis fluxum in utrovvis sexu commendat.

Santalum rubrum J. B. C. B. Ger. Park. *Red Sanders*.

Lapideæ ferè duritiei & ponderis sunt & Santali rubri trunci frusta, quæ delibata importantur, colore intensius rubente quam lignum Brasiliæ, ut ferè nigrescant, pectinibus rectis densissimis, interdum crispis tuber aut nodositate vestigia imitantibus. Odorem nullum evidentem spirant, sapor ferè fatuo cum levi adstrictione. Commansum vix modicum salivam rubeo colore tingit, at linteo affricum tingit.

Garcias Santalum rubrum & lignum Brasiliæ eo inter se differre scribit, quod Santalum rubrum neq. dulce fit, neque inficit; at lignum Brasiliæ utrumque. At vero Santalum rubrum quod ad nos adfertur rubro colore inficere Botanici plerique testantur, & experientia confirmat, quamvis aliud magis, aliud minus.

Porro rubrum Santalum non nascitur in Timor, sed loco valde distante, viz. in India intra Gan-
gem fluvium, in Tanafarim & maritimis quibusdam Charamandel. Ex his locis omne Santalum rubrum adferri pro certo asserit Garcias.

Hoc genus Santali refrigerat & astringit: unde quicquid virium Arabes aliique adversus ardores Viræ, aliisque morbos calidos Santalis attribunt, huic potissimum conveniunt. Rubri Santali (inquit Garcias) apud Indos exiguis esse usus & rarus. Utuntur tamen contra febriles febres eo tempora, frontem & arterias inungentes.

Abelicia sive Santales adulterina Cretica J. B. *Pseudosantalum Creticum* C. B. *Pseudosantalus Cretica Abelicia dicta* Park.

Abelicia, autore Hon. Bello, arbor est magna, recta, multis ramis prædita, ad speciem pulchra, cui folia Alaterni, sed rotundiora, profundè serrata [quos flores proferat ignorare se fateatur.] Fructus magnitudine Piperis, figurâ quasi rotundus, colore inter viridem & nigrum medio. Materies ligni dura & paululum odorata: pulvis enim hujus Santala imitatur.

Arbor hæc in foliis montibus Leucis, eorumque altissimis jugis provenit: & ex ea trabes fiunt. Antiquis ignotum fuisse putat Honor. Belli, ni sit Ulmus montana Theophrasti, lib. 3. c. 14. Sad
folia neque leviter serrata sunt, neque magna, ut Pyri, verum longè minorâ.

6. Ebenus J. B. Ebony.

Hujus duo genera describit J. Bauhinus, Verum fere genuinum, & Sylvestre.

Verum dictum sylvestri ponderosius est, nigrum, alicubi interdum colore nuce Juglandis, aut etiam pallidius; quam coloris varietatem in bonitatibus notis habet: passim cum minus quibusdam segementis scarificatum longè frequentibus, aliis splendentibus nec impressis referunt. Schickardus Architectus aliquando sed rarius hominis castitudinem truncos se vidisse testatur, sed nullum unquam quod non putredinis aliqua labe alicubi fuerit infectum; quale & nos aliud habemus (inquit J. Bauhinus) ac Suberis quodammodo fungosâ substantiâ in parte quadam; quod ætati & corruptelæ tribuissimus, ni si monuisset aliter.

Sylvestre vocatum prædicto nigredine ac pondere cedit, sed vix elegantia ac splendore: passim quoque lineis, seu scarificationis quibusdam vestigiis, verum non ut in priori profundius aut incisis, nihilominus tamen splendentibus, conspicuum. Veri portio adolescens flamma non injucundum spirat odorem, ut nobis quidem videtur, non tamen fine odoris quodam gravitate peculiari. Utrumque aquæ injectum protinus sedit, & vix aliud è lignis invenias ponderosius. Videtur tamen sylvestris nonnihil pinguior & oleaginiosior esse.

C. Bauhinus etiam duo genera habet, ea sunt,

1. Ebenus Thayero in India insula Palmbotere præstantissima & nigra. Val. Cordus scribit quosdam Guaiacum lignum Ebenum esse contendere, & Pena censet Officinarium Ebenum speciem Guaiaci esse. Verum meminimus (inquit J. Bauhinus) ab Autoribus prodi frondes Ebeni Buvo similes; et à Guaiacinas allatas vidimus Comari Laurive facie. Præterea Guaiacum neque nigra materie est, & venas pectinum modo discurrentes habet.

2. Lignum pice ferè nigrius & polito ebores levius: arbor crasso cortice vestita: in cuius intimis Ebenus clauditur. Eisdem generis ligna rubentia, & cerâ modo flaventia reperiuntur in insula Mauritiana.

Theophrastus Ebenum Indici peculiarem esse scribit, cuius duo genera, alterum præstanti pulchroque ligno, alterum vile ac ignobile: ipsa arbor fruticosa est velut Cytisus. Virgilius quoque, *Sola India nigrum Ferè ebenum*, inquit. Verum observante Plinio, Herodotus eam Æthiopie intelligi maluit, & in tributi vicem regibus Perfidis è materia ejus centenas phalangas tertio quoque anno pensitasse Æthiops cum auro & ebore. Et Dioscorides, qui duplicem Ebenum describit, alteram eamque optimam Æthiopicam facit; alteram bonitate inferiori Indicam.

Plinius duo genera ita distinguit, 1. Rarum id quod melius, arboreum, trunco enodi; materie nigri splendoris, ac vel sine arte protinus jucundi; 2. Alterum fruticosum Cytisi modo, & tota India dispersum.

Ebenum foffile & lapideum, quod Georg. Agricola describit ad septimi libri De nat. Fossilium fere calcem, alia longè res est ab Ebena vulgaris hodie usus & notitia.

Vulgare Ebenum non esse Æthiopicum Dioscoridis vel his argumentis probatur, quod gustu non sit mordax, nullam dum manducatur ostendat acrimoniâ, nullum igni injectum emittat odorem, nec ullam pinguedinem, si accendatur, fundat. *Fo. Bod.*

O o o o o o

Theophrastus

Theophrastus Ebenum coloris gratiam reconditam & assevatam non acquirere scribit, sed naturā statim. Verum D. Tavernier infignis peregrinator, de Mauritii insula agens, affirmat, Ebeni arborem quamprimum cæsa est in asseres terra dissecandam esse; asseres autem illos per biennium, & interduum etiam triennium si lignum densius sit, ad septem aut octo pedum altitudinem in num, & humidiorum demersos sepeliendos esse, antequam materia tractabilis & operibus fabiliterram humidiorum demersos sepeliendos esse, antequam materia tractabilis & operibus fabiliterram idonea evadat, inque assulas fissilis, & polituræ capax fiat. Addit insuper Ebenum discindendi & ad usum preparandi opus valde difficile & laboriosum esse, etiam præ remigatione in triennium, ideoque folis fervis & mancipiis à Belgis deputari.

Alia etiam ligna hoc modo in terra desolata diuturnitate temporis & colorem nigrum & duritiem Ebena parem contrahunt, ut Ebenum genuinum mentiantur.

Vires
Ejus.

Ebenus consensiente Veterum testimonio oculis visus est. Scobem ejus oculis unice mederi dicunt, lignoque ad cotem trito cum passo caliginem discuti. *Plin.*

Hæc varia opera ex ea fiunt, thecæ, arcule, abaci, capelle, speculorum thecæ, pectines, tragæ, matothecæ, scellæ plicatiles, imagines, & alia propemodum infinita, æque vel per se pura, vel auro, argento aut ebore vario artificio adornata, qualia Venetiis & Augultæ Vindelicorum videre licet. *J. B.*

Anglus quidam ex brevibus intervallis convulsione flatulenta premebatur, post varia auxilia quæ mucilam vacuarent humorem, & roborarent nervos solo Ebena decocto ad 40 dies, cujus usu copiosus sudor prolicebatur, convaluit. *Zacut. prax. Obs. 44. ex Adverf. D. Edw. Hulse.*

7. *Lignum Bresilio simile ceruleo tingens J. B. An Logwood nostratum?*

Haud ita dissimile Bresilio est, colore & pectinibus iisdem; sapore tamen luculentiore, & cum dulcedine nonnihil acris, & odore grato, quem acquisitum negant: sed lignum esse recentius quo odoratus. Hoc leniter masticatum cæruleo colore tingit, ideo à tinctoribus expeti aiunt ad coriorum & telarum tincturam.

8. *Lignum candidum fungosum, cotis vicem præbens J. B. Lig. leve fungosum è Java majore.*

Hoc, auctore Clusio Exot. l. i. c. 8. valde leve erat, ut nihil nisi Sambuci medulla quodammodo videretur, fungosa materia constans & candida, cortice admodum tenui, & quasi membranacea tecta, cineræ coloris, ad cultorum obtusam aciem exacuendam valde commoda.

9. *Lignum levissimum J. B. Suberi affine lignum, fomitis vicem præbens C. B.*

A Jac. Gareto habuit Cherlerus hujus ligni fragmentum, quod levissimum erat, per transversum secta rotula fuit circumferentia majori ex parte rotunda, in quadam parte totum fungosum, cujus superest etiam aliquid corticis tenuis, cinerei, totum Suberi simile, flavescens, distinctum circularibus lineis, ignem facile concipiens, odor nondulcentis. Describitur idem Clusio Exot. l. i. c. 8. Utile est ad ignem conservandum fomitis loco, non secus ac fungus aut elychium.

10. *Citra Indu lignum J. B.*

Hujus frustulum ad J. Bauhinum misit Coldenbergius, pectinibus contextum Faginis, transversis micis interlucentibus, odorum, colore subrubente, sapore nonnihil aromatico cum quadam faldine quam accidentariam suspicabatur. J. Bauhinus. Idem Coldenb. disquirendum proposuit num esset Veterum Citrus arbor, ex qua menta pretiosissima parabantur.

11. *De Ligno Colubrina.*

Lignum colubrinum dictæ sunt hoc genus stirpes quod singulæ mirum in modum utiles sunt adversus colubrorum virulentos ictus & morsus. C. Bauhinus Clematides vocat quia pleræque farnentitæ sunt & per arbores repant.

Hoc autem lignum quomodo deprehensum sit serpentium moribus prodesse vide apud Garciam: nobis enim fabulam respicere videtur ea narratio.

Lignum colubrinum I. Garciae J. B. Park. Clematidis Indica foliis Persice, fructu Periclymeni C. B.

Dutin aut trium palmorum altitudine assurgit, paucis virgulis, quatuor aut quinque duntaxat, tenuibus. Radix, quæ maxime in usum venit, veluti tenuiorum nostrarum Vitium radicibus, multas capitibus aut nodis se propagans, ita ut radex later aliqua extra solum se exlerat, & radice una exempta aliæ in ejus locum succedant. *Radix* hæc candido-cinerea est, solida, admodum amara gustu. *Folia* Persice majus, magis tamen virentia. *Flos* longè à foliis racematim coheret pulcherrimo colore rubens: Fructus Sambuci, sed rubens, & durus, racematim coherens, velut in Periclymeni in insula Zeilan & multis aliis regionibus & in Goe continentis nasci tradunt.

Vires.

Tertius primum hæc radix, & ex vino aut aqua cordiali propinatur à serpente percussis; tertius etiam ad cotem Santali modo, & vulneribus inspergitur.

Colubrinum

Colubrinum lignum II. Garciae, Clusio scandens J. B. Clematidis Indica spinosa foliis inteis C. B.

Arbor est (cùm sola provenit nullis vicina arboribus) Malo Punice similis, spinis brevibus & firmis horrida; cortice candido, denso, rimoso & amaro, non tamen veluti prioris cortex: *Folius* est luteus, aspectu pulcherrimus. Hanc autem (si juxta aliam quamquam arborem proveniat) per summos ejus ramos serpere, atque Cucurbitæ modo amplecti ferunt. Materies *Clus.* firma, candida, venis quibusdam distincta, non dissimilis Fraxini ligno; cortex candicans & quasi cinereus: utraq, verò deglutata amaro sapore esse deprehendebatur.

In insula Goe nasci ferunt, sed nunquam Garcia videre contigit. Commendatur adversus venena velut primum, & eodem modo usurpatur. Solent ipsum lignum *Vires.* cum cortice & radice permixtum exhibere: præferunt tamen radix.

Lignum Colubrinum III. Garciae Park. Col. Lign. 3. Garc. foliis Lentis J. B. Clematidis Indica foliis Lentiscinis candidis maculis aspersis C. B.

Ramos habet paucos, tenues, quatuor aut quinque digitorum longitudine, qui nisi alligati sustentare se nequeunt, sed per solum sese diffundunt. *Folia* rara, Lentiscinorum effigie, oblonga, non viridia sed maculosa, live nigricantibus ex candido maculis respersa. Radix tenuis est, dura, nigra & odorata.

Cùm Prorex in Janapapatan insula *Zeilan* contermina esset, dono data est illi hæc radix, quam mirifice adversus venena predicabant. Similem in Continenti Goe nasci ferunt.

Colubrinum lignum hederaceum foliis Brionie, Acofæ I. J. B. Lign. Col. I. Acofæ Park. Clematidis Malabaresis foliis Vitæ, colore Dracunculæ C. B.

Nascitur in Malabar Hedera modo, colore Dracunculæ majoris five Serpentinæ. *Folia* illi sunt Bryoniae ferè similia, integra tamen initio, nervosæ prædita per longum excurrente, & quinque aut sex venis in latera vergentibus. Successu temporis accedunt exigua foramina, quæ paulatim cum foliis incrementum sumunt, donec tandem omnino folia scandant æque Vitis foliis similia redant. Conspiciuntur etiam interdum in eadem stirpe folia integra, alia exiguis, nonnulla majoribus foraminibus prædita, omniæque adeo inter se dissimilia, ut ejusdem plantæ folia minime esse videantur. Tantam verò habet hoc lignum cum colubro similitudinem, ut (Acofæ tradente) qui non norit aut de die non viderit, si ad Lunæ splendorem noctu conspicit, vivum colubrum esse existimet.

Solo hujus ligni odore serpentes fugari aiunt, ideoque incolæ maxima ex parte illud circumferre solent.

Colubrinum lignum Dudaali Canarini, Acofæ II. J. B. Lign. colubr. 2. Acofæ Park. Clematidis Malabaresis altera, radice serpente C. B.

Planta admodum brevis est & tenuis, triaque solummodo folia habet mollia, lævia, saturatiùs virentia. *Flos* aut fructus non conspectus, nec quicumque se vidisse asserit. *Radix* oblonga & tenuis est, minimo digito minor, hinc inde nonnunquam extruberans & summa tellure serpens: ceterum ejus cortex valde tenuis est, & cinereus, nullo dum gustatur manifesto sapore præditus, deinde tamen gustum in ore relinquens suavem, & uti Moschus odoratum. Fissilis est undique hic cortex, & sponte fide expedit ab alio crassiore flavoque cortice sub nascente qui odorem Trifolii odorati vulgaris refert, & saporem Glycyrrhizæ dulciorem: præmansus odore admodum suavi, nec injucunda mordicatione, momentanea tamen præditus esse deprehenditur: ipsa materia lignosa est, candida, dura & insipida. Folia napi saporem referunt. Germen producit radix hæc supra terram, circiter quatuor uncias longum in caput extruberans.

Invenitur in Malabar locis humidis, & inter arbores, præsertim verò circa illas quæ Angelinis nunc. Locum.

Ad eadem valet ad quæ præcedentia.

Colubriini ligni tertium genus in Malabar vastæ arboris magnitudine Acofæ C. B. Colubrinum lignum Clusii Pao de Cobra dictum, forte III. Acofæ J. B.

De hac arbore in alio libro (qui tamen nunquam quod scimus editus est) se acturum scribit Acofæ. Pingitur à Clusio notis ad Acofæ fragmentum ligni cum tubere five superiore radice parte in nodum coacta, quod Colubrinum 3. Acofæ idem esse suspicatur. Similis ferè ligni fragmentum à Jac. Gareto acceptum à Clusio, per medium secundum longitudinem sectum, coloris erat pallidi; ipsum quidem lignum amarum, sed cortex paulo amarior, cujus superficies quodammodo flavescit, ipsi verò ex candido cineræ coloris est.

Harum omnium stirpium lignum five potius radix, non modò adversus animalium virus ejaculantium morsus (cuiusve efficax est, sed etiam ejus pulvis lubricos necare, papulas, exanthemata & impetigines tollere creditur, & cholicam quam vocant passionem (incolæ *Mordex* dicunt) sanare. Similiter utile esse medicamentum ferunt adversus febrium circuitus uncie pondere propinatum, prius tamen tritum & aqua maceratum, per vomitus expurgata multa bile: Addit Acofæ, Syncopen, ventriculi debilitatem & cordis tremorem. Hinc conjectatur D. Greivus, vel cognata esse hæc ligna arbori ex cujus cortice pulvis Patrum fit, vel ejus in febribus intermittebus vim experiundi & inveniendi occasionem Indis dare possit.

○○○○○○○ 2

Attendamus

Attendamus experimenta Antonii de Heide in centuria Observ. 7. quæ ad me tranſiit D. Hulſei. Ad febrem quotidianam ſedandum Ligni Colubini pulverem aſſumit. Tormator quidam circa veſperam. Subſequenti nocte ſeſe ſatis bene habuit, ſed mane furgere vel corpus movere diſtans ſenſiebat tremorem in membris: ſecutiſſime exhibui mixturam hypnoticam, & intra paucos horas tremore liberatus æger. Eiſdem ligni 3ſſ. affumta à muliere cæcithica præter tremorem excitavit & ſtuporem, ita ut ægra nullius rei curam haberet, neſciens (ut mihi retulit) ſe eſſe in mundo, vel vivere. Curatur mixturâ hypnoticâ.

Reſult mihi illuſtris Domina famulum ſuum ab aſſumpto hoc ligno inſtar fatui extiſſe. Hæc peniculaſ & confereſ cum ſymptomatiſ à nuce vomica in cane excitatiſ Obſ. 50. exaratiſ [quæ nos in Hiſtoria Nucis vomica retulim] libenter ſubſcribo aſſerenti nucem vomicam eſſe fructum Ligni Colubini. Hæc mera eſt conjectura.

12. *Lignum Angolenſe Tacſa Indigenis dictum* R. S. Muſ.

Valdè ſolidum eſt & ponderoſum Ligni Vitæ inſtar, pectine nigricante.

13. *Lignum Angolenſe aliud Chicengo dictum* R. S. Muſ.

Duriuſculum eſt & ponderoſum, colore Quercus Hiſpanicæ: in pulverem redactum ſaporis amaricantiſ.

14. *Agallochum Officinatum* C. B. *Lignum Aloes* Park. *Lignum Aloes Officinatum & Agallochum perſique putatum* J. B.

J. B.

Lignum peregrinum, quod, Xylaoen vel Lignum Aloes vocant Officinæ pectinibus plerumque denſiſ & rectiſ eſt perextum, quodque tranſverſum ſectum Quercnei ligni pectines æmulatur, partim albicans, durum, grave, pingue, ſapore amaricante cum quadam acrimonia aromaticâ; prunis injectum bullas agit, totumque ſenſim colliqueſcit, ſuaſiſſimum ſpirans odorem, tandem verò ſi ſuffundam pergas flammefcit.

Huius Ligni fruſta rarò magna ad nos advehuntur, ut plurimum enim in fragmentiſ nobiſ tranſmittitur, quæ optima ſenſentur nigro-purpurea, veniſ cinerei coloris interſectâ, amara, ponderoſa, aquæ tamen ſupernatantia, liquorem ſi Pruni candentem ferro imponatur exſudantia, ſuavem, ac acidulum, fumum ſi incendatur præbentia, bullulaſque ſimul poſt ſe relinquuntia. *Scrodo.*

Iſpâ arbor, teſte Garcia, Oleæ ſimiliſ eſt, interdum major. Vidit enim ramum ejus cum foliſ; Fructum aut florem videre non contigit, ob diſſicilem & periculoſam huius arboriſ diuturnam obſervationem, frequenter in illiſ lociſ ubi creſcit fragrantibuſ Tigribuſ. Ferunt autem recens diſſectum Agallochum nullâ odorſ fragrantia gratum eſſe, nec niſi ficcatum odoratum eſſe, imo cum odorem per univerſam ligni materiæ non diffundi, ſed in iſpâ arboriſ corde ſive matrice coacervari. Craſſum enim eſt corticem, & ligni materiæ odorſ expertem.

Sethi & Serapio exciſiſ arboriſ ramos terra obrui ſcribunt, ut putrediniſ interventu corruptatur id quod inodorum, nempe cortex & exterior ligni pars, quod nobiſ minime videtur veriſſimile.

Legitimum Agallochum in Malacca & Sumatra inſula naſcitur, inque Cambaia & Siama.

Garciaſ unicum genus Indicum novi; alii multa diſtingunt, præſertim Arabes.

Officinæ, ex obſervatione Cluſii, demonſtrant duo genera Ligni Aloes, præter lignum Rhodium, quo uſe ſunt loco Ligni Aloes. 1. Uni diverſi colorē ex veniſ fibrifve albiſ aut ex luteo pallidiſ; ſive ex nigro ruſcentibuſ ſimul mixtiſ, magiſ in ramis quàm trunco. Hoo genus quidam docti Thuiæ lignum exiſtimant, alii Aſpalathum Dioſcoridiſ. 2. Lignum Aloes aliud ex nigro ruſceliſ, reſinoſum, quod uſum gratum ex ſe reddit odorem, ponderoſum, & aquæ fundum petens. Hoc quidam putant ſpeciem Ebeni Dioſcori.

C. Bauhinuſ ex autoritate Ludov. Romani & Jo. Linſcotani triplex genus diſtinguit,

1. Primum vocat Agallochum præſantiſſimum, quod *Calampari* vocatur, & ſolum inter Reges India diſtribuitur, cujuſ fragmentum duarum unciarum manibuſ contractatè inenarrabilem odorem ſuaviter ſuaviter ſupra omnia ſuffimenta ſpirat. De hoc Scaliger, Agallochum noſtrum quod habemus leve eſt, odoratūque adeò ut ſolâ tractatione, ſine ullo ſubjecto igni ſpiret admodum validè ſed juncundè. Hoc genus, tradente Linſchotano, Calamba vocatur, quod ſincerum cum auro argentovē perſepè deponderatur.

2. Secundum Agallochum Officinatum eſt, *Palo de Aquila* Linſchotano, de quo egimus.

3. Tertium Agallochum ſylveſtre, *Aguila-brava*. Ex hoc ſphæralæ prætoriaz, odorſ juncunditate & pretii magnitudine commendabileſ conſtituntur: magno item in pretio eſt, quod ex eo Indi ſatrapis & ſacerdotibuſ inde rogum deſunctiſ ſtruant, pari honore quo apud noiſ marmorea ſepulchra celebrantur.

Cæterum Lignum Aloes calcſcit & ſiccatur: confortativum eſt omnium viſcerum ac præcipue cordiſ ac uteri. Spirituſ vitaleſ ac animaleſ recreat: hinc medetur lipothymia; amaritudine ſua lumbriciſ necat. Externè creber ejus uſuſ in cucuphiſ & epithematibuſ cordialibuſ.

Agallochum Dioſcoridiſ commendatucum, itémque decocto collutum halitum oriſ commendat, ac toti quoque corpori ſiccum triſtūque odorſ gratiâ inſpergitur: ad ſuffimenta denique Thuriſ inſtar adhibetur. Radix vero drachmæ 1. pondere pota ſtomachi ſuperfluuſ humoreſ imbecillitate ardorūque mitigat: Iſ quoque quos lateriſ & pectoriſ morchi exerceat, ac Dyſentericiſ aut torminoſiſ ex aqua bibita optulatur.

Agallochum Antiquorum plerique Botanici idem eſſe putant cum Xylaoe ſeu Ligno Aloes Officinatum. Xylaoen autem ob amaritudinem dictum volunt. Hermolauſ à nonnulla ſimilitudine coloris.

Ligni

Ligni Aloes fruſtum cum gummi adherente à nobiliſſimo Viro D. Rob. Boyle Muſeo Reg. Societatiſ donatum meminit *D. Greviuſ. Erat autem iſtuſ gummi ſapor Ligni unde exſudavit proſitiſ ſimiliſ. *In Deſcripti. color Aloes puriſſima lucida, Socotrina dictæ, ſiquidem radiiſ reflexiſ ſpectatum Picem reſerebat, *Maj. Reg. Soc.* refractiſ verò, inter oculum & lucem ſuſpenſum Carbunculi inſtar ſplendebat; in pulverem redactum ſpectum apparbat. Hoc aliunde ſimile gummi aromaticum antiquum Hebraeorum Aloeuſ fuiſſe aſſert prædictuſ eruditiſſimuſ Vir, à cujuſ ſimilitudine vulgaris Aloes nomen accipit.

Ex relatione D. Philiberti Vernati lignum hoc ſaſc manat adeò virulentum ut ſi in oculoſ incidat cæcitatem cauſat, ſi in ullam aliam corporiſ partem poſtulaſ excitet, cutem inflammet: quod idem de ligno arboriſ Mancinelli dictæ in India Occidentali traditur. Hoc (inquit D. Grew) neque de ligno interiore neque de albarno accipiendum eſt, ſed de cortice ſolo, ſed enim in nulliſ arboreſ ligno vaſa lactea hæcenus obſervare meminiſſe, ſed in cortice tantum.

15. De Aſpalatho.

Aſpalathuſ Theocriti Scholiaſti dicitur, *διὰ τὴν πρὸς τοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἀνταρθεῖαν, ἢ τὴν ἀνταρθεῖαν*, à percuiſſiſ diſſiciliter avellitur vel auferitur.

Aſpalathum Veterum Officinis incognitum eſſe Matthioluſ aliique exiſtimant.

Ruelliuſ lignum Rhodium Officin. Aſpalathum eſſe multoſ probare nititur: cui ſe opponit Corduſ & Lignum Rhodium Officin. pro Xylaoe à nonnulliſ venditum Aſpalathum non eſſe concedit & Ruelli argumenta reſutat. Matthioluſetiam Ruelli errorſ arguit, qui tamen in tradendo ligno Rhodio Cordo contrariuſ eſt, cum ei denegat acrimoniæ & amaritudinuſ, quas ei tribuit Corduſ, tanta, inquit, ei ineſt amaritudo ut nulliſ guſtum effugere poſſit, cui adjuſta eſt cum aliqua adſtringendi vi manifeſta acrimonia quæ paulatim incipiat donec proſuſ exaleſtaſ ſauces propemodum ut Cocconidium exaſperet & fervore detineat; ut demonſtreſ ſci. Lignum Rhodium eſſe Oleam Æthiopicum. Utri (inquit J. B.) credendum.

Matthioluſ Ligni Rhodii plantam Aſaleſtri in inſula Rhodo naſcentiſ ſpeciem eſſe ait, cujuſ etiam deſcriptionem & hitoriæ dat à Rhodiſiſ ſibi communicatam: Anguillara etiam ejus deſcriptionem tradit à Rhodiſiſ quodam pharmacopoæ ſibi miſſam. Inventur in inſula Rhodo fructuſ ſpinuſ, foliſ Oleæ ſed paulo minorib, flore albo odoratiſſimo, cortice albicante & aſpero. Reperiuntur interdum arbuſcula quadam quæ detractò cortice colorſ ſunt ruſcentiſ; quo reſuſtores eo vegetor ſunt. Totum lignum non rubet ſed ſolū partē quæ adheret cortici. Non reperitur in tota inſula Rhodo lignum ullum ibi naſcentiſ odoratum excepto hoc, ex quo Turcarum nobileſ ſingulareſ parant compoſitionem ad ſuſumguſ, cujuſ deſcriptionem vide apud J. Bauhinum.

Honoruſ Belli Lignum Rhodium *Matth. & Officin.* à plurimiſ pro legitimo Aſpalatho in Theriaciſ uſurpatum, nil aliud eſſe affirmat quàm Cytii veri à Marantha deſcripti lignum, qui in inſula Rhodo propinquuſ & Rhodo iſpâ *Caloieri* oritur. Patmi in ſphæralium præcarium alium convertunt.

Erravit (inquit) Matthioluſ credens lignum ſpinuſ eſſe, & Oleæ ſpeciem: non eſſe autem Aſpalathum rectè judicat. Erravit & Anguill. cum ſuo Rhodiſiſ pharmacopoæ, qui illud ſuſ-

funigiſ genus ſonniviæ, &c.

J. Bauhinuſ pro Aſpalatho obſervavit in quadam Officina Lignum quoddam validiſſimum & ſolidiſſimum durum, grave, tortuoſum, nigricant partim, partim albicans, alternantibuſ interdum utriuſque huius coloris veniſ, alubiſ flavelcentiſ, ſubinde tranſverſiſ micic pectineſ ſecantibuſ, odore nullo, ſapore amaricante.

Conſiderandum proponit, an hoc lignum traditum ſit à Botaniciſ nomine ligni Rhodii & Oleaſtri.

Lignum Roſæ odore, aliis Lignum Thuriſ, aliis Aſpalathuſ J. B. *Aſpalathuſ colore Buxi* C. B. *item Aſpalathuſ albicans torulo citreo equalem.*

J. B.

Durum & ſolidum eſt, Guaiaci ſerè texturâ, pectinibuſ utcuſque rectiſ, ſecundum quos ſinditur, ponderoſum odore Roſarum: bicolor quemadmodum Guaiacum, in medio ſulvum, in ambitu album, cortice adhuc alubiſ adherente ſatiſ craſſo, ſcabro, colorſ ex fulco cinerei, ſapore paulo acriore nonnihil amaricante. Sapor ligno aromaticuſ primuſ amariſ, poſt æcer, ad Scheenanthuſ ſaporem quemadmodum accedens. Pruniſ inpoſitum flammæ celeriter ſatiſ concipit, & quidem æceruſ, ſed nihil reſinoſiſ aut pinguiſ fundit. Fragmentum brachiâ craſſitudine habuit J. Bauh. Ruellio Lignum rotacum dicitur à novo Orbe delatum, qui & iſ illud deſcribit. V. J. B. *Hyp.*

Lignum quod deſcripſimus (inquit J. B.) optimè reſpondet Aſpalatho 1. *Adverſ.* cui forte congener ſi non eadem Aſpalathuſ 3. *Lob.* C. Bauhinuſ eaſ diſtinguit & diverſaſ facit, uter rectuſ. Rectè tamen J. B. vel Cherleruſ C. B. reprehendit, quod Cordi Lignum Rhodium, ſive Rhodium Oleaſtrum Aſpalatho 3. *Lob.* idem fecit, cum hæc albiſa foriſ, intuſ ſubſlava: illud venas habeat partim albicantē, partim fulcaſ & nigraſ, multumque diſſortat à Santalo albo & citrino: in hac odore Roſæ, in illo nil tale prædicatur; hæc carcat manifeſta qualitate, illud amarum ſit, &c. ut deſcriptioneſ eorum apud Cordum & Lobellum conſerentiſ patebit.

Aſpalathuſ rubent C. B. *Aſpal. Rhodiuſ rubent, odoratiſ* J. B.

Lob.

Huiuſ apud Nic. Comaſcum medicum Venetum Rhodo adveſtum truncum maximuſ vidit Lob. cortice exitum, rubentem, Taxo concolorem, odore adeò fragrantem, ut quum latè patebat cœnaculuſ eximio imbueret odore.

Aspalathi nomine datum lignum graviater olens J. B.

7. B.

A Valerando Dourez Aspalathi nomine nactus est Jo. Bauhinus hoc ligni genus, cujus fragmenta dura, contorta, nodosa, micis per transversos pediculis apparentibus, ut in Fagino ligno, colore per medicillum aliquatenus fusco, per reliqua cinereo exalbido, odore gravi hircolo, quem & per se, & prunis impositum spirat, sapore ingrato. Ex fructu (inquit) nostri consideratione facile judicamus live truncum five ramum brachialis crassitudinis fuisse.

Aspalathus prima Diof. Plinii & Galeni, legitima Pone J. B. Aspal. cortice cinereo, ligno purpureo C. B. Asp. primus Diofcoridi odoratus Park.

Pon.

Hac substantia non est tam compacta, ut injecta in aquam proruat in fundum, sed si confertur cum multis aliis lignis facis compacta & gravis dignoscitur: cortex ipsius superior est colore cinereo nigricante, & quadam acrimonia adstringente praeditus. Hoc cortice exempto offert sese membrana quadam fibrosa, longè efficacior si deglutitur primo cortice, colore rubro ignem imitante, quo dempto ex parte inherente lignum in superficie ad purpuram vergens detegitur, intus pallescens, pars verò interna ad nigrum vergens. Lignum hoc totum est qualitatibus valde astringentis cum aliqua acrimonia mixta. Odoratum est, validi odoris & qui nares ferit tam citò & profundè quàm Castoreum; itud est famentosum, spinis quibundam oppletum.

Miratur Johan. Bauhinus Ponam non adnotare unde delata sit & ubi observaverit suam Aspalathum.

Aspalathus Cretica Alpini odoris pernarvis J. B.

Frutex est densis ramis, spinis albis, duris, horridis; cortice caudicis albo, ad trium plus cubitorum altitudinem in altum assurgens, floribus multis, parvis, croceis, Sparti similibus sed summè odoratis. Hujus arbuti radices durae, longae, crassae, colore flavo atque cortice summè odorato ab Alpino fuere observatae.

Prope Frachya portum in quodam colle virentem atque florentem saepe inspexit Autor. Cum tot difficultatibus intricata sit Aspalathi historia tam in Antiquorum quam in Recentiorum scriptis, rem dignam industriae Botanico praestitisset Alpinus, si diligentius paulò Aspalathum suum Creticam descripsisset, ac demonstrasset, folia, florum formam & totius plantae saporem. Mirum praeterea hunc fruticem tam suavis odoris non observatum in Creta per Bellonium & Honorium Bellum. 7. B.

Aspalatho adjungit C. B. tria alia Ligni Indici genera.

16. *Lignum Americanum album C. B. Candidissimum Lignum Brasiliannum J. B.*

In Brasilia scribit Leriis vidisse se lignum candidum ut charta. Thevetus quoque tradit in America nasci arbores ligno candidissimo & tenerissimo, nullius tamen apud Americanos pretii.

An populo similis? Tocotguebit, cui resina thuris candidior? 7. B. Hanc in India Occidentali inveniri Fragosus refert, Populo similem summi candoris, cujus materies ob candorem, levorem & splendorem summè expetebatur ad idola fabricanda. Sub ejus cortice nascitur gummi seu resina Thuri nostro similis, sed candidior & minoribus fragmentis, quo istic utuntur ut nos Thure.

17. *Lignum Americanum violaceum C. B. Violaceum Brasiliannum J. B. An Lignum coloris purpureo Theveti?*

18. *Lignum Feixo, quod insula Pico promissum Linfchot: adeò durum ut ferrum aequet, interius coccinum undulatum expressissime referens.*

19. *Lignum ferri duritiem emulans, nostratibus Iron-Wood dictum. An Lignum de Cochi quod ejusdem cum ferro ponderis ex quo anchoras conficiunt, & à Lusitanis Pao di ferro, hoc est Lignum ferreum vocatur C. B.? ex part. 7. Ind. Or. c. 44.*

Lignum ferreum dicitur ob extremam duritiem cum gravitate conjunctam, unde ad aedificia minus commodum est, & instrumentorum aciem rotundit, ob id operariis & architectis invisum.

A Sole & pluvia nihil patitur, unde ad opera externa & aeri exposita convenit, praecipue ad dentes Rotarum molendinarii.

Clus.

Refert Fragosus in India Orientali arborem reperiri, *Tocot guebit*, i. e. lignum desiderii seu exoptatum dictum, Populo similem, summi candoris; cujus materies ob candorem, levorem & splendorem summè expetebatur ad idola fabricanda. Sub ejus cortice nascitur gummi seu resina Thuri nostro similis, sed candidior & minoribus fragmentis quo istic utuntur ut nos Thure.

21. *Lignum nostratibus Fustick Wood dictum ex India Occidentali ad nos transfertur, tinctoribus expetiunt ad colorandum lanas flavo colore.*

Flores & Folia quedam Exotica.

1. *Mogori flores odore florum Mali aureae J. B. C. B.*

Mali aureae floribus multò odoratioribus esse dicuntur, quorum stillatius liquor eundem apud Indos usum obtinet, quem apud Hispanos florum Mali aureae aqua.

Frutex est quinque cubitorum altitudine, ramulosus, foliis binis (partim rotundioribus & obtusioribus, partim longioribus & magis acuminatis) ex adverso sitis, Jasmini Arabici *Clus.* majoribus, substantiè tenioribus, fibris densioribus ac subtilioribus diffidentibus praeditus: *Floribus* item plurimis in ramulorum cymis, perelegantibus, candidis, admodum suaviter olentibus, Violarum, Jasmini & Malorum Aurantium flores longè superantibus, tubulosi, in decem folia divisi, duplici serie dispositi onustis; è calycibus in tenuissimas, filo similes lacinias ductis, quasi barbatis, excurrentibus. Hi folioli magnitudine paululum excedunt Jasmini Arabici memorati, cum quibus planè conveniunt, cui hic frutex, nisi unus idemque ratione tantum loci variat, affinis.

2. *Tianche flosculi Indici J. B. Clus. Exot. l. 2. c. 15. fr. 16.*

Clus.

Arborisne an herbae flores essent Clusium latebat, color etiam in exsiccatis evanuerat: calyces habebant è quatuor velut squamis compactos, & brevibus petiolis praeditos, in quibus flores quatuor foliis longioribus & calyces superantibus constabant angustioribusque quam calycum squamae, decussatim compositis, protuberante in medio umbone, ut in Malorum Aureorum & Citriorum floribus: Odor si quem habuerant evanidus, quemadmodum & sapor propter ficitatem. Ab incolis tamen [insule Madagascar] in aliquem ulum adstrictos fuisse venisimile est.

3. *Arbor violarum Indica J. B.*

Arbor est Indica, flores ferens, quibus Pharmacopoeae Violarum loco utuntur, quorum tamen usum non admittit Garcias, (quia diversae planè facultatis sunt à nostris Violis) nisi in iis medicamentis quae foris applicantur.

4. *Champacca flos. Bontii.*

Crescit in arboribus non absimilibus Persice Malo, foliis eodem modo oblongis & in cuspidem pyramidaliter desinentibus. Colore flores sunt duplici, viridiori & aureo; forma florum Colchici aut Croci Anglici; odore Rosam cum Viola mixtam emulante. Unde etiam feminae Indicae iis in nobili suo unguento Borborii dicto utuntur, ut corpus à capite ad calcem eo unguunt. Nominis convenientia cum Champacam H. M. & florum gratissimus odor hanc ei eandem esse arguit, ut in Historia Champacam diximus, licet descriptio Bontiana imperfecta & vitiosa videatur.

J. B.

5. *Benjeino obvolatum folium maximum J. B.*

Arborisne an herbae folium esset incertum: apparuit tamen ex fragmento quod habuit J. B. maximum fuisse, adeoque & Musae forte folium majus. Erat autem colore rufescente, costis elata posteriorum folii partem secundum longitudinem percurrente, à qua nervi elati, & ipsi saepius oppositi, aliquando inaequali ortu, omnes obliqui prodeunt, inter quos spatium intercedens unciam unum latum est, interdum tres, subinde palmare, quae nervis obliquis ultero ceteroque discurrent vixit transversae fenuit à paulo plus inter se distantes, aliquando brevioribus intervallis distitae: quo nomine à Musae quoque foliis distat, quae à costa quidem longitudinem percurrente, obliquis illis nervis caret, transversaeque ut diximus, venulis destituitur.

6. *Nucis Indicae folium quibusdam J. B.*

Debemus (inquit Pen. & Lobel.) Occidui Indii istud concavum folium, cui simile aut par latitudine aut crassitie nullum novimus. E palmæ congeneri arbore avultum videtur: quin ipsi tota texturâ afferent binos cubitos latum, aut potius tegerem quateros aut quinque cubitos longum refert, regule modo fornicatum, & mediâ secundum longitudinem costâ fenuit quinguis crassi cartum; superna orâ quasi praefectum esset, margine tenuiore diutius clauduit. Universum folium à fummo ad imum in villos iis quodammodo similes qui obducunt Nucem Indicam, aut capillitium tendens fimbria aptum discerpitur, quemadmodum totum est tectoris ædium & floreis accommodum.

An Palmæ alicujus folium fuerit nescimus: certe Cocci Indici dicti (ut suspicatur J. B.) folium non est.

4. *Fagara major* J. B. *Cubebis affinis Fagara major* C. B. *Fagara* Ger. *Fagara Coccolu Indo similis fructus* Park.

Cicoris arctini, describente Clusio, magnitudine est, cortice tenui constans ex cinereo nigricante, cui subest putamen, nucleum continens satis folivum, & tenui nigraque membrana obductum. Ingerit fructus tum magnitudine, tum forma & colore adeo similis est Coccolu Indo, ut primo aspectu fallere & p. o. eo fieri possit.

J. Bauhinus à Cortulo sibi missa ait *Fagara* Avicennae nomine putamina Pisifaria, rugosa, fusca, in geminas carinas ad mediam usque dehiscencia, pediculo tenui donata, intrinsecus levia.

Fagara minor J. B. *Cubebis affinis Fagara minor* C. B.

Sunt, inquit, nobis precedentibus similes cortices, sed minores multo, quales Imperatus pingit pro *Fagara* minore: Cortice quoque sunt bivalvi, hiantes, foras aspero, intus pellicula candicante intersepto, sapore aromatico, subamato, linguam calore suo vellicante, non ingrato tamen, simili fore corticem Arantiorum.

Linfhotanus in Java crescere ait.

Temperamento & viribus cum *Cubebis* fere convenit: ad alvi fluxiones confert & concoctionem adjuvat.

5. *Nux Vomica* Ger. Park. *Vomica in Officinis* C. B. *Vomica vulgò Offic. compressa, hirsuta* J. B.

Nux vomica perperam vocatur hic fructus cum vomitum non moveat. Est ea orbiculata, nummo aureo quem scutatum vocant aequalis, subinde nitens, compressa, calamus scriptorium vix crassa, tenera & tactu molli superficie, villum holosericeum imitata, coloris ex casto cinerei, & vario lucis objecta residente, umbilico utrinque medium occupante, sed altera facie expressiore. Villus derastris comminuto Adianto similis quodammodo Cordo telte. Fissa in geminas abie crustas, duritie ferè cornea, colorque ex fulvo candicante, sapore insigniter amaro. Ipsa substantia trita & contusa contumax, adeo solida lenitque est, nec nisi probè ficcata frustula, & ea quidem vix ac ne vix contundi seu in pulverem redigi apta. Cum in duos orbiculos finduntur uterque in orbis circumferentia exiguum foramen habet, quo continetur (ut annotat Cordus) germinatur & ex semine hoc fato exitura: plantula rudimentum, exiguo pediculo & veluti parvo Tillagino aut Hederacea, venoso, duplicique folio constans, tam exquisitè perfectèque figurat, ut cum veri folii consummata forma de perfectione certet. Ejus unius tantum pars, hoc est, pediculus prædicto foramine vel caverna continetur, foliola vero duplicis fructus commissurâ clauduntur.

Reperitur sed rarius formâ oblonga.

Nonnulli Nucem vomicam radicem esse opinati sunt, sed erroneè: at neque fungus est, ut alii videntur: fructum esse ex descriptione patet, verum an arboris an herbarum incertum.

Nucem *Metel* Arabum nonnulli cum Nucem vomicam eundem esse volunt, verum descriptiones ei non conveniunt.

Nux vomica narcotica est, virulenta, & vel Opio deterior, in pulverem redacta & cum cibo exhibitâ canes & feles interimit: exempla habes apud Gesnerum & Jo. Bauhinum, quibus addemus ea quæ nobis communicavit D. E. Hullius, excerpta ex *Antonii de Hude Centuria Observationum* Obl. 50. Duas (inquit ille) nuces vomicas, in frusta incisas, pani butyrato mixtas cani apposui, qui ea avidè devorabat: post semihoram ingurgitabat se offibus & cartilaginibus coctis, sed altera elapsâ semihorâ tremebat totus, de loco in locum discurrens; erectus stare haud potius erat, nisi fulcro innitens: Rigore & convulsionibus cura afficiebantur: Tertia semihora finita ut mortuus corruit; brevi postea respirare cepit celeriter, & adjutus pedibus infistebat; ad minimum ruiorem horrore videbatur, & celerius respirare. Hoc in statu per quartam semihoram superstes manet canis, & tandem subito moritur. Dissicanti mihi canis cadaver hec occurrere phenomena. Stomachus ingurgitatus cibo reseratus erat admixtis nucis Vomicae segmentis, quæ nullam mutationem passâ videbantur, quam quod molliora essent: idem acciderat segmento per idem temporis spatium in aqua calida decento. Porro Stomachus, cæphagus & intestinum naturali constitutione gaudebant: Vasa lactea in mesenterio turgente chylo: pulmones solito rubicundiores, & cordis ventriculi ejusque auriculæ debito tumidiore erant. Ex dissecto cordis ventriculo dextro, vena cava ascendente & descendente stricta magna sanguinis copia effluebat, in thoracis cavitatem statim coagulans. Circa cerebrum nihil præter naturam notare potui. Felis ab assumpta nucis Vomica aliquandiu in aqua macerata, & partim excoctâ istidem Symptomatis impetebatur ac prædictus canis, ut & equalis canis, qui tantum reliquis à sele prætermisissis devorabat. Desuit oculo investigandi dosin hujus nucis Vomicae requisitam ad animal interendum. Ex observatis patere putem hanc nucem virulentam potissimum insicere fluidum cerebrum nervoque irrigans: Hinc enim inquietudo, rigor, convulsiones, horror, tremor & respiratio inordinata facile derivantur. Prædicta symptomata me ab usu hujus nucis in homine absterce, licet bestis non hominibus eam noxiam statuam quidam. At statuam illi quid velint, mihi minime dubium est quin eodem in homine haberet effectus; Avibus certè non minus perniciosum esse constat quam bestis: noctrantes enim ejus pulvere carnis inaspero Corvos, cornices, aliâque aves noxias inelare & perdere solent. Adolphus Occo in sua Pharm. testatur Julium Alexandrin. ad se scriptis, Nucem vomicam ablegandam, nec ad compositionis ullius usum admittendam, quippe adversaturam semper naturæ humane, nec quicquam tamen interea unquam commodi allaturam, quæ doctissimi Viri sententia (inquit J. Bauhinus) nobis placeat; nec quoniam hæcenus vidimus, qui suo experimento aliquid laude dignum illorum usu pericisse prodiderit. Hinc non immerito nuperi medici in Pharmacopœis suis in Electuarii de ovo (quod olim ingrediebatur) descriptione eam omiserunt.

Si

* Si pulverem Nucis vomicae velis ea radula deterenda est, nam in pila tundendo ob corneam substantiam comminui nequit.

6. *Nux Metel Officinarum oculata* C. B. *Nux peregrina oculata compressa* J. B. *Fructus peregrinus* Clus. Exot. l. 2. c. 30.

J. B.

Major est Nucem Vomica Offic. dicta, quæ hirsuta est, hæc verò circumscriptione haud ita rotunda, sed per ambitum nonnihil sinuata, altera parte in gibbum exuberante, altera compressa. Color cinereus, vel in rufum declinans: Gibbus per declivia ordine positos habet ocellos quinque impreciosos, compressa pars scrobiculos habet insculptos, in umbilico quidem unum; unde pediculus videtur prodire, in marginibus autem multos incerto numero. Ocellis respondent totidem loculi distincti, in quorum unoquoque semen unicuique Pomorum aut Pyrorum feminibus simile, sed habitus, substantia pingui, oleosa, sapore Avellanæ: circumpecta omnis substantia lapideæ est duritie.

Hic fructus melius respondere videtur Nucis Vomicae Serapionis quam ejusdem Methel.

7. *Juglandis fere facie fructus exoticus, sulcatus, tuberosus* J. B.

Magnitudo nucis Juglandis majoris habitiorisque cortice tectus non duro, sed gallarum instar fungoso, quasi recens putamen carneum fuerit: Totus per longitudinem speciosè sulcatus est; sulcòque rectos decem in hoc numeravimus, nec sine eminentiis extraordinariis, inæqualibus, tuberosis. Inna parte quæ sulci conveniunt scrobiculus est, opposita gibbus. Si acu substantiam ejus confodias interiora dura deprehendes.

Huic aliam subjungit fructum J. Bauhinus, quem vocat Nucem Indicam oblongam cortice tectam quem præcedentis speciem videri ait, si non eadem sit. Hist. lib. 3. cap. 205.

8. *Beretinus fructus* Clus. Exot. l. 2. cap. 27. *Laurifolia Terenatensis* C. B.

Clus.

Arbores hos fructus ferentes foliis Laurinis prædix esse dicebantur, crassis, splendentibus, in ambitu minimè ferratis, oblongisculum fructum, exiguis Illegis glandibus similem ferentes, nullo tamen calyce (ut affirmant qui inveniebant) inclusum, tenui cortice, cineraceo coloris, interdum etiam atritædum, nucleumque continentem oblongisculum, candidum, nullo manifesto sapore (quia præ fœtore eliditur) præditum, & ut ab incolis Beretinae insula edocebantur edulem, seu more leguminum elixum, vel in farinam tritum & pulvis instar inspissatum & coctum.

In deserta primum insula, deinde in Beretina dicta, & in Moluccis à Fran. Draci comitibus inventus & relatus est.

Glandi Illegneæ quodammodo similis fructus, cortice fragili J. B.

Ipsò fatente Beretino præcedenti similis videtur.

Nucula Indica cortice tenero, forte Beretinus fructus J. B.

Olivæ magnitudine, quæ adhæsit latiuscula, altera parte in acumen desinente, sex costis rectis parvis distinctis, sonorus. Cortex cedit ungue compressus.

C A P. II.

Fructus rotundi & orbiculares C. B. p. 405.

1. *Fructus magnus ex rotunditate compressus cortice rugoso fusco* C. B. *Peregrinus fructus crassus* * Clus. * Exot. l. 2. c. 7. *Peregr. fructus cr. in quo magnus nucleus* J. B.

Clus.

Valde crassus erat hic fructus, nam geminum pugnum magnitudine æquabat, orbiculari penè figura, sed latior five crassior quam longior, ut cuius circumferentia esset decem unciam, longitudo verò à pediculo utrinque, ad summum fastigium duntaxat novem: crasso rugosâ cortice, illò, fusco, cavum orbem umbilici instar circa pediculum habente, superna autem parte tuberculis quibuldam obito: internè magnum continebat nucleum, in binas partes sectum, valde rugosum, fusci (quia ficus) coloris externè, ex atro verò rubentis interne, adtingentis initio saporis, deinde subdulcis. De loco nihil habet.

2. *Fructus rotundus cortice fungoso subpurpurascens* C. B. Fr. 1. à Gareto * Clus. Fr. planus subpur. * Exot. l. 2. cap. 16. *paucus, nucleo impenè amaro* C. B.

Clus.

Planus erat, & circulo ductæ fere rotunditatis, quem non singularem, sed plures simul connexos alio fructu inclusos fuisse arbitrabatur Clusius: nam alia aliis quasi incubissent, vestigia in nonnullis adhuc apparebant. Erat verò crasso quidem sed fungoso cortice præditus, subpurpurascens coloris, levis, leviscentiam latus, nucleum continens planum, candicantem, impenè amarum.

Nullum nec nomen, nec locus adscripsit.

3. *Fructus*

* Exot. l. 2. c. 25

3. *Fructus orbicularis spadiceus levis* C. B. *Fructus miscellaneus* 3. * Cluf. *Fr. orbicularis perpolitus mucrone glandis* J. B.

Cluf.

Orbicularis erat formæ, uncias pene tres ambitu comprehensens, levis & perpolitus, spadiceæ coloris, (superna parte exiguo mucrone (veluti glandes) præditus, inferna vestigio quodam cui pediculus inhæsit videbatur, levis & aquæ innatus, tamen nucleus aut pulpam continens, ut ex strepitu deprehendebat Clusius.

* Exot. l. 2. c. 25

4. *Fructus orbicularis fuscus nucleo cinereo* C. B. *Fr. miscellaneus* 4. * Cluf. *Fr. sublongus cortice duro, fusca testis epidermide* J. B.

Cluf.

Descriptio non valde dissimilis erat, paulo tamen minor & oblongior [interdum aequalis] Corticem verò habebat durum, pene instar putaminis nucis Ponticæ, fusca testum epidermide, internam autem partem cinereæ coloris: aqua mersus non subsidebat, sed innatabat, licet nucleum continens Avellanâ non minorem, cinereo, rugosum ob vetustatem, non adeo solidum ut primo intuitu apparebat, sed qui cultello facili secaretur, subflava carne sive substantia, quæ manducata satis acris deprehendebatur.

* Exot. l. 2. c. 29

- Fructus orbicularis flavus, maculâ subfusca notatus* C. B. *Fr. peregrinus* 6. * Cluf. *Fructus peregrinus tanquam torno elaboratus flavus*.

* Tam corticis exterioris quam nuclei pulvere.

Non alia in re quam colore * flavo à fructu Lobi *ispados* Cluf. seu Caretti *H. M.* differt. Per extremitatem qua lobo adhæserat macula subfusca notatus erat.

6. *Fructus orbicularis spadiceus nucleo duro* C. B. *Fructus exotici* 4. Cluf. *Exot. l. 2. c. 19.* *Nuci Cypote accedens fructus, orbic. levis, spadiceæ coloris* J. B.

Orbicularis pene erat formæ, quatuor verò unciarum ejus ambitus; cortice sive veriùs putamine quidem duro, fed non valde crasso testus, qui superna parte levis & spadiceæ coloris, infernâ rugosus & fuscus, nucis Cypote ferè instar, nucleum continens durum, foris fuscum, intus album, non ingrati saporis, ea parte qua levi putamine testus fuerat striatum, altera prorsus rugosum.

7. *Fructus orbicularis ex rufso nigricans* C. B. *Fr. peregrinus* 3. Cluf. *Exot. l. 2. c. 30.* *Fr. peregrinus orbicularis cuspidatus* J. B.

Cluf.

Mediocris Avellanæ magnitudinem non excedebat, pene orbiculari erat forma, nisi inferna pars paulo angustior in triangularem quasi mucronem desinisset; color ex rufso nigricans, & tamen levis nihilominus in aqua subsidebat. Duro crassoque putamine consistebat, & nucleum candidum tenui fusca membranâ testum continebat. Ex Guinea delatus erat.

8. *Fructus orbicularis fuliginosus* C. B. *Fr. 15.* à Jac. Gareto Cluf. *Exot. l. 2. c. 16.*

Cluf.

Orbicularis erat & semuncialis magnitudinis, duro cortice testus instar fructus Styraçis, duplo tamen major, colorisquæ minus illo splendentis & quasi fuliginosi, nucleum aliquem continens, qua agitatus strepitum edebat.

* Exot. l. 2. c. 13

9. *Fructus orbicularis ater & acidus* C. B. *Fr. peregrinus acidis saporis* * Cluf. *Pruni parvi magnitudine fructus sonorus acidus* J. B.

Orbicularis ferè erat formæ, unciam viz. longus, tantundem latus, paulo tamen planior, utrinque tumens pulvin instar, ater omnino, è tenui curvato oblongo petiolo pendens, tenui fragilique cortice præditus, qui pressus illico frangebatur, & pulpam continere deprehendebatur fungiformi & friabilem, subrubentis coloris, atque valde acidis saporis Tamarindorum pene instar, (propterea valde commodum meo judicio ad sedandam & extinguendam sitim) in cujus medutillio semen planum, fusci coloris, candicante membrana involutum erat.

De arbore aut loco nihil rescire potuit Clusius.

* Exot. l. 2. c. 15

10. *Fructus orbicularis cinereus ut Chamærhypes nucleus* C. B. *Fr. 12. navigat. Bat.* * Cluf. *Chamærhypes officulo non dissimilis, sed major, orbicularis pene* J. B.

Cluf.

Orbicularis pene formæ erat, Chamærhypes fructus officulo non dissimilis, sed major, levis, cinereo colore præditus, putamine satis tenui, quod fungosâ quadam materiâ sustulit, interna, qua nucleum includebatur leve & fuscum erat: ipse etiam nucleus ferè orbicularis formæ; infima tamen parte in mucronem desinens, qui in binas partes dividuus erat instar glandis & similium. Ejus substantia dulcis ut Amygdalæ ferè, subflavi coloris.

* Exot. l. 2. c. 20

11. *Arantii formâ coloris cinereæ fructus strepitum edens* J. B. *Fructus orbicularis Arantii formâ cinereus* C. B. *Fr. minor* 7. *Paludani* * Cluf.

Cluf.

Prorsus orbicularis erat, parvi Mali aut Aurantii formâ, quatuor uncias ambitu continens, levis, coloris ferè cinereæ, solidus & durus, pulpam aut nucleum jam refectum continens, quoniam commotus strepitum edebat.

12. *Fructus*

12. *Fructus rotundus parvus, putamine spadiceo flavescens, nucleo subacido* C. B. *Fr. 7.* à Jac. Gareto * Cluf.

Cluf.

Lobo inclusus fuisse videbatur, aut saltem alio operimento: nam vestigium supina parte retinebat, qua alteri rei inhæserat, alioqui firmo putamine præditus erat, licet valde tenui & præ politura splendente, coloris ex spadiceo flavescens, nucleum putamini non adhærentem continente, in binas partes dividuum, interne candicantem, subacido sapore.

13. *Fructus orbicularis compressus cinereus* C. B. *Fr. minor* 1. *Paludani* * Cluf. *Fr. rugosus, parvus, gravis, orbiculatæ pene figuræ, quasi compressæ* J. B.

Cluf.

Gravis erat, orbiculatæ pene formæ, planioris tamen & quasi compressæ, rugosus, cinereæ ferè coloris, durus & solidus, aqua tamen mersus non subdens.

Et nomen & locus Paludano ignotus.

C A P. III.

Fructus orbiculares sulcis nervisque distincti C. B. p. 405. *Nucula Tapet Herc. Saxonie* J. B.

Magnitudine sua unguem medi digiti æquat. Sessilis est modice, in gibbum hemisphericum panem elata, ita ut per medium sectum globum ferè repræsentet. Coricis munita est duro, cinereo, perinde ac Nuc Vomica. In centro partis planæ foramen umbilicale impressum. Substantia interna nigra est, duritie cornæ, sine sapore notabili. Ad nucem vomitam referenda videtur. An granum nucis sequens?

1. *Fructus orbicularis major fuscus striatus* C. B. *Fr. orbic. peregrinus* 1. Cluf. *Exot. l. 2. c. 9.* *Fr. orb. peregr. cum granis nucis vomiceæ similibus* J. B.

Cluf.

Orbicularis & sphericæ prorsus formæ erat. Dimensi, sive per longitudinem linea ducta, sive per transversum, ambitus erat pene unciarum novem, nonnihil tamen striatus erat, circa eam partem quâ pediculus adhæserat coloris fusci, levis & intus cavus, aliquid tamen continens, ut ex strepitu quem agitatus edebat conjecturam facere licebat. Ex illo petulo educta sunt multa grana plana nucis vomiceæ formam perbellè referentia, nisi minora fuissent, & oras minus crassas habuissent, saporisque minimè ut illa amarum: ossæ tamen eorum durities.

2. *Fructus orbicularis minor cinereus striatus* C. B. *Fr. orbic. peregrinus* 2. Cluf. *Exot. lib. 2. cap. 9.*

Prorsus orbicularis erat etiam hic fructus, sed minor, ut cujus ambitus quatuor duntaxat unciarum esset. Pulvinato aliquo integumento inclusus fuisse videbatur, conjectura factâ è fibrarum, quibus putamen (quo inclusum erat) præditum fuerat vestigiis ipsi impressis. Cinereæ coloris erat externa ejus pars, interna cava & nucleum continens, qua strepitum agitatus edebat. Si habuisset ea foraminum vestigia, quæ sunt in magna illa Nuce Indica, parvum Coccum quispium exutimare potuisset.

3. *Fructus orbicularis subniger & splens, sulcis distinctus* C. B. *Fr. 1. Guil. Pardayn.* * Cluf. * *Exot. l. 2. c. 22.*

Orbicularis pene erat figuræ, una tamen parte sessilis & quodammodo planus, altera in orbem affurgens, creberrimisque subnigra splendentique quasi tegebatur cute five membrana, quaquaversum velut sulcis distinctus, verum longe major, nec adeo turbinatus. Gravis erat, cortice fusco præditus eoque quem dixi modo fuscatus: interna pulpa five substantia dura candicans, salis initio saporis, deinde adstringentis. Ex India.

4. *Fructus ater splens, quatuor sulcis distinctus* C. B. *Fr. 9.* à Jac. Gareto * Cluf. *Fr. ater, quatuor sulcis distinctus* J. B.

Prorsus ater erat, levissimæ & splens, quatuor sulcis supernè distinctus, (tanquam in quatuor partes divisus esset) quorum bini ad partis adverte umbilicum usque ducti, planis alioqui, & orbicularis pene formæ, uncia paulo minor, superna parte aliquantulum tumescens & quasi pulvinatus, nisi qua parte sulci deprimebant: adversa pars vestigium retinebat fuscum, quo fructus five cortici qui tegebat firmiter inhæsit videbatur, quale in Castanea equina conspiciere est, verum non adeo amplum, durum tamen & solidum deprehendebat, adeo ut etiam limam quodammodo respueret: eam ob causam quem nucleum contineat mihi incompertum.

5. *Fructus orbicularis in summo lineâ trigonâ distinctus* C. B. *Fr. 10.* à Jac. Gareto * Cluf. * *Exot. l. 2. c. 15.*

Paulo major erat semuncia, orbicularis pene formæ, fusci coloris, qui an officulum duntaxat aliquis fructus essetne dubius eram; mirabilis enim erat ejus forma; nam superna parte in tres aequales partes lineâ trigonâ quodammodo distinguebatur, illa viz. à summo in quo foramen ducta:

P p p p p p

ducta: infima autem parte tres illæ lineæ, æqualiter latera fecantes ferè ad umbilicum pergebant, h. e. ad duplicatas alias lineas quæ triangulum continuebant, in quarum medio erat umbilicus five foramen magis amplum quàm in superiore parte, non tamen pervium, & interstitium illud duplicatas lineas triangulum efficientes occupans paulò candidioris erat coloris quàm reliquis fructus; an verò nucleum continere ignorabat Clusius, quia motus aut agitatus nullum strepitum edebat, aqua tamen merfus subsidebat.

* Exot. l. 2.
c. 13.

6. *Fructus orbicularis Aramium secum referens octo venis distinctus* C. B. Fr. 2. *Jac. Plateau* * Clus. Fr. *Mala Aurantio reficcato similis, levis, auri coloris, octo nervis distinctus* J. B.

Prorsus orbicularis erat formæ, quatuor enim unciarum erat ejus ambitus, five à pediculo circumferentiam metieris, five medio corpore, corio five cute tectus coloris ex auro flavescentis, ut exiguum aureum Malum reficcatum videretur; octo tamen nervos satis crassos à pediculo ad summum fructum omni ex latere ductos habebat, eorundem nonnullos geminos, alios quaternos simul junctos, alios singulares: valde autem levis erat quia reficcatus: breviter omnes notas habebat Mali Aurantii præter illam nervorum distinctionem.

7. *Fructus orbicularis fuscus senis nervis distinctus ex Guinea* C. B. Fr. *orbicularis peregrinus* 3. Clus. Ex. l. 2. c. 10. Fr. peregr. *orbicularis senis nervis distinctus* J. B.

Clus. Hic etiam prorsus orbicularis formæ erat, sed senis duntaxat nervis distinctus, ab infima sede ad extremum usque per longitudinem rectâ lineâ excurrentibus, fuscunciam longus & crassus, fusci coloris, aliqua tamen ex parte cineracei, nucleum vel pulpam à cortice sejunctam & liberam continens: levis tamen erat, & aquâ merfus innatabat.

8. *Fructus orbicularis spadiceus novem venis distinctus major* C. B. Fr. *orbic. peregr. nervis distinctus* 1. Clus. Ex. l. 2. c. 10. Fr. peregr. *9 nervis distinctus* J. B.

Clus. Non inelegans erat hic fructus, formæ orbicularis, sex uncias in ambitu crassus, tres longus, ductâ à petiolo cui inhærebat ad extremum fructum lineâ, h. e. in toto illo ambitu sex unciarum longitudinem explens, novem nervis à summo ad pediculum, semunciam pene longum, ductis distinctis; fusci vel spadicei quodammodo coloris, levis, prægnans tamen, & nucleum vel pulpam reficcata cum seminibus continens, quia agitatus strepitum edebat.

9. *Fructus peregrinus orbicularis novem nervis distinctus minor cum officulo anguloso* J. B. *Fructus orbicularis minor, novem venis, ut & semen, distinctus* C. B. Fr. *orbicularis peregr. nervis distinctus* 2. Clus. Ex. l. 2. c. 10.

Clus. Orbicularis erat formæ, novem similiter nervis à summo ad petiolum distinctus, minoribus tamen neque adeo eminentibus, longè etiam minor: nam trium duntaxat unciarum adequaverum ejus ambitus, nec strepitum ullum edebat agitatus, quia maturitatem forsitan nondum adeptus, & levis ut præcedens: hunc aperiebat Clusius, & in eo multam pulpam cortici adhaerentem inveniebat cum officulo valde inæquali, & totidem angulis quot fructus nervos habebat ad summum corticem pertingentes distinctum, cui simile officulum nullum vidisse meminit: qualem vero nucleum continere ignorabat quia confringere noluit.

C A P. IV.

Fructus figurâ oblongâ ovali C. B. pag. 405.

* Exot. l. 2.
c. 13.

1. *Fructus ovi asnerini magnitudine fusco-cinereus* C. B. *Fructus peregrini pulpâ* * Clus. *Fructus peregrini nucleus* J. B.

Clus. A nserini ovi magnitudinem aquabat, imò superabat, quinque videlicet uncias pene longus, 7½ crassus, five totidem ejus ambitus comprehendebat, valde gravis, nucleus five pulpâ cuspidatam fructus verius quàm fructus censendus: nam mollis erat, tenui quadam & rugulosa membrana ex fusco cineracei coloris tecta, ungibus (si quis premeret) cedens, coloris subflavi, ob vetustatem fortè, & salsi quodammodo saporis, qui an naturâ ipsius pulpæ, an arte acquisitus ignoro: sed haud dubiè aliquo putamine clausa fuerat; nam membrana cum tegens vestigia adhuc retinebat impressa à crassioribus ipsius nucis internis nervis.

2. *Fructus ovi asnerini formâ* C. B. Fr. *orbicul. peregr.* 3. Clus. Exot. l. 9. c. 9.

Non valde dissimilis erat Fructui minori orbic. cinereo striato C. B. sed longior & crassior, ovi Asnerini forma & magnitudine: adservabatur in eo Balsamum Peruvianum.

* Exot. l. 2.
c. 16.

3. *Fructus ovalis fuscus, nucleo Avellana similis* C. B. *Jac. Gareti* * Clus. Fr. *exoticus inæqualis coloris* J. B.

Clus. Duro, densloque cortice præditus erat, eoque inæquali & fusci coloris, internè leviorè & quodammodo cinereo, media ejus parte fibrola & firma; nucleum autem continebat Avellana suo putamine

Putamine inclusæ magnitudine, gravem, durum, rugosum (quia reficcatus) in binas partes divisum, solidum, interiore parte albicantem; in quo nullum manifestum laporem deprehendere poterat Clusius, quia omnis vis ob vetustatem fortè evanuerat.

4. *Fructus ovalis putamine crasso fibroso* C. B. Fr. 3. *Jac. Gareti* Clus. l. c.

Officulum verius alicujus fructus quàm fructum dici poterat, idque valde duro & crasso putamine præditum, quod externa parte multis fibris constabat, internâ verò nigrum & quodammodo faxeum, nucleum crassum, durum & rugosum continens. Ovali porro erat illud officulum formâ, fuscunciam longum, unciam crassum.

5. *Fructus ovalis fuscus* C. B. Fr. *Miscellaneus* 1. Clus. Ex. l. 2. c. 25. Fr. *Indicus ovalis rugosus* J. B.

Sescuncialis erat longitudinis, binas uncias aut amplior ejus ambitus; duro, inæquali, rugosoque cortice constans, fusci coloris, gravidus, h. e. alium fructum vel officulum five pulpam continens, nam agitatus strepitum edebat. Apertum nucleum continere deprehendit Clusius, crassum, ejusdem cum ipso fructu formâ, cavum intus & inanem, substantiâ tamen fuscâ constantem, & sapore quasi vetulæ & rancidæ Amygdalæ.

6. *Fructus ovalis lapidi Judaico similis ex fusco nigricans* C. B. Fr. *peregrinus ovatus, similis lapidi Judaico* J. B. Fr. 2. cap. 30. l. 2. Clus. Exot.

Clus. Judaico lapidi magnitudine par erat, & ejus formam exceptis striis pulcherrimè exprimens, ex rufo nigricantis coloris est, ut majores nonnullæ gallæ, levis & aque impositus supernatans, duro putamine constans, ac nucleum continens. E Guinea delatus erat.

Locut.

7. *Fructus olivæ officulum referens* C. B. Fr. *minor* 5. *Paludani* Clus. Exot. l. 2. c. 20. *Baccæ cuspidatæ prægrandis officulum* J. B.

Baccæ cuspidatæ prægrandis officulum videbatur, formâ Olivæ officulum utrunque referens, longè tamen majus, utpote sescuncialis longitudinis, uncialis verò latitudinis, rugosum, solidum, nucleum in se continens ut ex agitato strepitu conjecturam facere licebat Clusio.

8. *Fructus ovalis spadiceus* C. B. *Nux peregrina* 2. Clus. Ex. l. 2. c. 13. *Nux orbicularis peregrina, glabra, spadicea* J. B.

Clus. Nux hæc orbicularis pene formæ erat, paulò tamen longior: nam illius ambitus, sumptâ utrinque per longitudinem mensurâ 5½ uncias continebat, vix autem quinque unciarum erat circumferentia; inferna parte nonnihil mucronata, superna verò obtusior, duro & satis glabro putamine constans, spadicei coloris & nucleum continens, ut ex agitato strepitu conjecturam facere poterat Clusius: alio verò involucre tectam fuisse certum est, quale porro id fuerit, aut quali in arbore nata intelligere nequivit Clusius.

9. *Fructus oblongus fuscus striatus* C. B. Fr. *exoticus* 3. *Petri Panaw* * Clus. *Fructus fuscus durus* * Exot. l. 2. c. 24.

Paulò longior erat uncia: trium verò unciarum ambitum (qua parte crassior) continebat, colore fusco præditus, durus, striatus, in obtusum mucronem desinens, in quo officulum vel nucleum inclusus, quia agitatus strepitum edebat.

10. *Fructus oblongus arcuatus fuscus* C. B. Fr. l. 1. *de navigat. Batav.* * Clus. Fr. *exot. prona parte in* * Exot. l. 2. c. 15.

Binas pene uncias latus erat, paulò autem longior, prona parte in arcum elatus, supinâ planus, densus, crasso, duroque cortice præditus, fusci coloris & quando immaturus quodammodo spadiceus, materiâ spongiosa, firmâ tamen constans; nucleum verò continebat uncialem, planum, durum, fusci coloris externa parte, subrubentem internâ, in binas partes divisum, quadam adstrictione initio præditum, deinde salivam cientem, tenui spadicea membrana involutum.

Ex Java.

Locut.

11. *Fructus oblongus fuscus splendens* C. B. Fr. l. 1. cap. 18. l. 2. Clus. Exot. *Cocco Cypote distinctus* Nux five Officulum Cypote, simile Nucis Balsami Peruvianii J. B.

Non valde absimilis erat illi, qui Clusio aliquando missis pro fructu ejus arboris, quæ liquorem illum Balsami appellatione donatum in insula Hayti five Hispaniola profert, sed minor, nec spadiceus ut ille coloris, sed fusci prorsus, & præ labore splendens, ventre five inferna parte cineracei coloris, non levi ut superna, sed scabra. Alio fructu haud dubiè inclusus fuerat, nam officulum duntaxat erat alterius fructus: qualis autem fuerat arbor quæ fructum pertulit, aut qua in provincia nata, nihil erat adscriptum. Agitata nullum strepitum edebat, nec in aqua subsidebat.

2. *Fructus rotundus inequalis cineraceus saxeus* C. B. Fr. 6. *Camiri Indis* Cluf. exot. l. 2. c. 15.
Fr. *Juglandis* ferè magnitudine *durissimus*, *Indis* *Camiri*, *sapore nucis moscatae* J. B.

Cluf.

Uncialis erat magnitudinis, Nuci *Juglandis* suo illo viridi externo cortice exempta non dissimilis, inaequalis, summa parte lateri, infima in obtusum mucronem propemodum delinens, putamine satis crasso faexae duritiae praeditus, nucleum continente album, Amygdala pene sapore. Alio fructu seu externo cortice opertus fuisse videbatur, quia depressioribus putaminis locis cineraceam quandam materiam adhuc inhaerentem retinebat. Uteriorem hujus fructus descriptionem vide apud Clusium Exot. lib. 2. cap. 29. Fr. 2. p. 57. aut J. Bauhinum Hist. lib. 3. cap. 40.

3. *Fructus in gibbum extuberans cortice reticulato villosus* C. B. *Peregrinus fructus reticulato corio* Cluf. Fr. *reticulato corio peregrinus* J. B.

Cluf.

* Exot. l. 2.
c. 11.

Duro corio, & multis fibris retis in modum quodammodo inter se intertextis & duris contexto praeditus erat, foris quidem inaequali & rudi, intus vero lavi & splendente, coloréque ad spadiceum eendente, $\frac{3}{4}$ uncias longus, binas & amplius latus, fere in gibbum extuberans, infernè planus ferè, nucleum continens crassum, plenum, succulentum, & qui in navi, quâ recens ex Guinea advectus fuerat, jam geminare inceperat.

Alterius ejusdem generis fructus nucleus solidus erat, quia tamen vetustus, rugosus foris. Non est autem hic fructus Nux sed Pruni cujusdam Indici officulum: Ad Mangam det referri.

4. *Fructus angulosus cineraceus cortice fibroso* C. B. Fr. *miscellaneus* 2. cap. 25. lib. 2. Cluf. Exot. Fr. *oblongus, angulosus, cineraceus* J. B.

Cluf.

Seluncialis erat longitudinis; binas uncias aut amplior ejus ambitus, non in rotunditate oblongus, sed angulosus, cortice inaequali & valde fibroso, cineracei foris coloris, internè fusci, levis, aqua dum ea mergebatur innatans, nucleum continens prorius rugosum, (quia fortè antè maturitatem lectus) & substantia rufescentis, adstringentis (saporis).

5. *Fructus niger in duas partes separabilis acidiusculus* C. B. Fr. 18. cap. 16. lib. 2. Exot. Cluf.

Valdè rugosus nigricque coloris nucleus erat, in binas partes separabilis, exilis, substantiâ, quia reficcatus, durâ, acidiusculi saporis, an aliquo officulo aut putamine tectus fuerat Clusium latebat.

6. *Fructus Avellanae magnitudine, putamine velut in duas partes diviso* C. B. Fr. *peregrinus* 4. c. 29. l. 2. Exot. Cluf.

Ponticae nucis magnitudine erat, ejusdem coloris, putamine duro, velut in duas partes diviso, nucleum continens, ut ex strepitu conjiciebat Clusius. Nucleus albus, dulcis, quem ad Unguentariae nucis genus aliquod referendum esse censebat idem.

Ex Africa delatus est.

7. *Fructus subrotundus cineraceus duplici angulo* C. B. Fr. *exoticus* 9. cap. 15. lib. 2. Cluf. exot. Fr. *exot. duobus angulis distinctus* J. B.

Unciam longus erat, minus uncia latus, cortice denso constans, cineracei coloris, duobus angulis distinctus, & extima parte mucronatus, levis & in aqua haud subsidens, tamen eâ mergeretur, durus tamen & agitatus strepitum non edebat.

8. *Fructus triangularis fuscus* C. B. Fr. *peregr. minor* 4. cap. 20. lib. 2. Cluf. exot. Fr. *triangularis scissuras ostendens* J. B.

Triangularis formæ erat, eminentibus tribus angulis, & scissuras ostendentibus, ex quibus in ternas partes facile dividi posse intelligere licebat. Levis erat, & aqua innatans, nec intumescens, tamen diuturno tempore in ea harena; foris fusci coloris, an quicquam interiori parte contineret ignorabat Clusius, arbitrabatur tamen pulsam continere, licet agitatus nullum strepitum ederet.

9. *Fructus pentagonus tuberibus inanibus obitus* C. B. *Fructus minor* 9. cap. 20. lib. 2. Cluf. exot. Fr. *pentagonus vel officulum* J. B. Hist. lib. 2. cap. 23.

Pentagonus erat hic, verius fructus officulum dicendus, uncialis longitudinis, quod ex quinque velut longis tessellis compactum, quibus sublevatis longus nucleus in singulis apparebat, sed inanis & membranaceus duntaxat, totum officulum tuberibus inanibus erat oblitum: Illud unicum habebat, & quidem vetustate velut attritum.

10. *Fructus oblongus pentagonus fuscus* C. B. Fr. *exoticus* 2. cap. 15. lib. 2. Cluf. exot. Fr. *exoticus* *Bamiae instar angulosus* J. B. Hist. l. 3. c. 108.

Binas ferè uncias longus erat, unam crassus, in quinque angulos distinctus, instar pene fructus *Bamiae*, durus, fusco colore (cui albedo permixta) praeditus, solidus, h. e. nullum strepitum quamvis agitaretur edens, levis & in aqua non subsidens.

11. *Fructus*

11. *Fructus crispatus spadiceo coloris* C. B. Fr. 11. cap. 15. lib. 2. Exot. Cluf.

Cujusdam fructus officulum videbatur, uncialis fere longitudinis, semuncialis crassitudinis, lavi spadiceique coloris putamine tectum, superne quodammodo crispato, & coloris albi, atque paulo infra contum illum ad latus vestigio apparente quo pediculo suo inhaererat.

Inter Aromata repertum fuerat cum seminibus *Tamarindorum*.

C A P. VIII.

Fructus exotici miscellanei à Cluso, Jo. Bauhino & aliis.

1. *Fructus in orbem convolutus fuscus* C. B. Fr. *minor* 11. cap. 20. lib. 2. Exot. Cluf. *Nucleus nucis quodammodo convolutus* J. B.

IN orbem quodammodo convolutus erat, nucleus verius quam fructus, qui putamine aut nucis alba concludi fuisse videbatur; solidus tamen, & fusci exterioris coloris, internè albus, non ingrati quidem saporis, sed acidiusculi, quem tamen vermiculi albi, is non dissimiles qui in Ponticis five Avellanis nucibus generantur sed minores valde appetebant, & brevi totum erodebant.

2. *Fructus in 4. membranaceis foliis compositus, nucleo orbiculari* C. B. Fr. 17. cap. 15. lib. 2. Exot. Cluf. *Admirabilis fructus Indus* J. B. Hist. l. 3. c. 15.

Admirabilis erat formæ; quatuor enim membranaceis foliis ex adverso inter se oppositis ex eodem tamen pediculo prodeuntibus constabat, quæ superna & extima parte velut coeuntia, officulum infima parte ipsi inherens & fragile occultabant, in quo nucleus orbicularis formæ, Nucis moschatae magnitudine continebatur, foris fusca & fungosa quadam materia oblitus, durus, ut qui reficcatus internè albus, & corneæ duritiae. Membranacea illa folia multis nervis erant distincta, & rhomboïdis formæ, atque uncialem longitudinem & latitudinem habebant. Ex India Orientali.

3. *Fructus in multis fibris contextus spadiceus* Fr. 6. cap. 25. lib. 2. Exot. Cluf.

Cluf.

Selunciam longus erat, media parte crassior, extremis gracilioribus, qui è multis fibris contextus videbatur, sed adeo firmis ut frustra cultello aperire tentaret Clusius, coloris fusci, pelle tamen spadicea, lavi & splendente tectum fuisse reliquæ quæ adhuc retinebat indicium faciebant: atque licet non adeo gravis videretur, aqua tamen meris subsidebat.

4. *Fructus meta figuram referens cineraceus* C. B. Fr. *minor* 3. cap. 20. lib. 2. Exot. Cluf. *pro Balsami Peruviani fructus missus. Balsami Peruviani fructus meta formæ* J. B.

In aquam conjectus non mergebatur, licet satis gravis & nucleum contineret, ut ex strepitu quem agitatus edebat conjectabatur Clusius: uncialem superabat magnitudinem, meta formam quodammodo referens, h. e. ab ampla basi sensim gracilior affurgens, cineracei ferè coloris. Ad Paludanum missus est pro fructu *Balsami Peruviani* & sane convenire videatur cum fructu *Balsamiferae arboris Copaibæ* dictæ apud Pisonem.

5. *Fructus Jacuanensis quadrangulus, cortice reticulato spadiceo* C. B. Fr. *peregrinus tetragonus* J. B. Cluf. Exot. l. 2. c. 5.

Quadrangularis erat formæ, nitido & lavi cortice tectus, septem uncias à summo fastigio ad pediculum usque longus, pedem cum semisse crassus, fere sesquipedalis ejus ambitus, singuli enim anguli $\frac{4}{5}$ pene uncias distabant ab invicem. Cortex valdè densus, ex multis fibris, retis quodammodo forma contextis constans materiam fungosam intermixtam continebat, corioque ut dixi lavi & splendente, spadicei coloris exteriore parte tectus erat. Tota tamen nux valdè levis pro sua magnitudine. Intus officulum continebat [minor ejusdem generis quem aperuit Clusius] ab infima sede latiore in metam affurgens, crassiusculum, molle tamen (quia fructus immaturus) subrebrans cute tectum, acidi saporis, hinc etiam nucleus qui in eo continebatur candidâ membranâ tectus.

Prægrandis alieus *Palmæ* fructum esse conjectabatur Clusius.

6. *Nux sine officulum fructus ex Palmarium genere* J. B. Fr. 3. tabella 3. cap. 14. lib. 2. Cluf. exot.

Cluf.

Nux aliqua erat sine officulo fructus ex *Palmarium* generibus, cui villi qui illam vestiebant adempti fuerant; nam valdè terfa & polita erat, multique venus nigris à summo ad inum distincta, præsertim iis quæ à tribus veluti umbilicis, aequali propemodum spatio ab invicem discretes, originem ducebant, & magnam venustatem nuci aderebant. Alioqui nux binas uncias longa erat, ejus ambitus $\frac{3}{4}$ continebat; umbilici autem pene unciam ab invicem distabant. Duro corice nux illa erat prædita, & nucleum continere ex motu strepitum ciente manifestum erat.

7. *Semen*

7. *Semen Tamarindi femini simile, una extremitate dentatum* J. B. Fr. 20. c. 16. l. 2. Exot. Cluf.
Tamarindus simile semen spadicem.

Cluf.
Hoc semen (inquit Clusius) cujus fructus fuerit ignoro, quod quidem Tamarindi femini non valde dissimile erat figurâ, sed magis planum & oris magis compressis, cortice spadice coloris tectum, semen continente album, durum & ob vetustatem rancidum. Ipsum semen cum suo cortice ab una extremitate dentatum.

8. *Semen fructus exstici, fortè Cucurbitacei* J. B. Fr. 19. cap. 16. lib. 2. exot. Cluf.

Non fructus, sed alicujus fructus semen videbatur Clusio, vel Cucurbitacei generis, vel alterius cujuspiam; nam similem quodammodo formam habebat, licet aliquantulum crassior, nec adeo rugosus, verum levis, colorisque vel spadice vel ex spadiceo flavescens cortice tegeatur: sed nec hujus generis semina ejusdem erant magnitudinis.

9. *Cucurbitacei generis peregrinus fructus à Franc. Peninio* Cluf. exot. l. 2. c. 12. Fr. Indicus
Pyriformis, granis intus nigris, Cucurbitini generis J. B.

Quinque pene unciarum longitudine erat à pediculo ad summum mucronem: ambitus qua parte crassior fructus 9 2 uncias explebat, à pediculo fatis crasso sensim tumescens, deinde à medio corpore paulatim in acutum mucronem desinens, fusco duroque cortice constans, cujus interna pars valde levis erat, cineraceae ex fusco coloris, continens pulpam spongiosam nigram mollem, acidiu sculsi saporis, in globum compactam, in qua latebat aliquot grana nigra, pene orbicularia, compressa tamen & magis lata quam longa, in binas partes scissila, quemadmodum Cucurbiturum & simulum semina, sic ut Cucurbitacei generis alicujus plantæ fructum esse sibi persuaderet Clusius.

10. *Peregrina nux* 1. Cluf. exot. l. 2. c. 13. *Fructus subrotundus rugosus ater* C. B. Fr. planus, rugosus, niger, semina continens J. B.

Planus erat, duas uncias longus, paulo plus quam duas latus, semunciam crassus, totus rugosus & ater, densò duroque putamine constans, & semina continens, ut ex strepitu quem agitatus faciebat deprehendere poteram, inquit Clusius. Alio integumento haud dubie tectus fuerat; nam alterius fructus officulum sive nucem esse apparebat.

11. *Fructus* 2. cap. 14. lib. 2. Cluf. exot. *Nux orbicularis cineracei coloris* J. B.

Cluf.
Fructus hic, seu verius nux, orbicularis erat formæ, variz tamen magnitudinis (plures enim conspiciat Clusius) quorum nonnulli ternas, alii binas dentatæ uncias ambitu comprehendebant, omnes duro sed non crasso præditi cortice, cineracei foris coloris, & qui alio operimento tecti fuisse viderentur. Interna nux pars fusca & splendens, atque nonnulla ex parte (qua videlicet nuclei quem continebat fastidium tegebat) fungosâ materiâ plena: nucleus autem inferiore parte crassior erat, deinde in metam quodammodo assurgens, & in nutantem mucronem desinens, coloris exterius subpunice, substantia satis molli, & interiore parte flavescens præditus, injuvendi odoris, & valde ingrati saporis, ut non mirer eos qui edissent malè affectos fuisse, quemadmodum mihi referebant qui observaverant.

12. *Fructus primus tabellæ* 2. cap. 14. lib. 2. Exot. Cluf. *Nucis Amygdalina pæne cortice fructus, rugosus, subrufi ex fusco coloris, una parte planus* J. B.

Cluf.
Fructus hic five Nux (nam alio operimento tectus fuisse videbatur) 2 1/2 uncias longus erat, scilicetiam latus aut paulo amplior, Amygdalinâ pæne formâ, rugosus, dorso aliquantulum sublevato, supina parte plana, & infima latiore quam ea qua è pediculo pependit, subrufi ex fusco coloris, non valde gravis, licet densissimo corio constans, ut quod semuncialis fere esset crassitudine, multisque fibris oblique & transversim sese secantibus contextum, & adeo durum ut aperire nequiverit Clusius ad conspiciendum quid contineret, nisi cultro magna vi cum malleo adducto: geminum autem & oblongum nucleum continere deprehendit, nigrâ membranâ septum, interna quidem parte albicantem, dulcissimè ut Amygdala saporis, nisi ranciditatem ob vetustatem contraxisset.

13. *Fructus secundus tabellæ* 2. cap. 14. lib. 2. Exot. Cluf. Fr. *inferna parte planus membranâ spadice coloris tectus* J. B.

Cluf.
Ejusdem erat longitudinis, minus tamen crassus, inferna parte planus, superna in gibbum assurgens, infima parte qua pediculo adhaerens latior quam extrema, quæ in obtulum mucronem desinere videbatur: membrana autem dura & splendens spadiceque coloris fuscum corticem tegebat, continens nucleum sive pulpam quandam cineracei ex albo coloris, quæ ore aliquantulum retenta in farinaceam materiam resolvabatur, quadam acrimoniâ præditam.

14. *Fructus tertius tabellæ* 2. cap. 14. l. 2. Exot. Cluf.

Mespilo Setanio non erat valde dissimilis, ejusdemque pæne magnitudinis, capite tamen non plano ut illud, sed in angustum contracto; vetustate rugas contraxerat, & satis fragili cortice constabat,

bat, fusco, nullius ferè saporis, qui tamen ore retentus nonnulli adstrictioris cum pauca acrimonia conjuncta possidere videbatur. Quina introsum officula Mespili instar continebat, sed majora & non rugosa ut illa, verum valde levia & splendentia, spadicique coloris, & nucleum continencia.

15. *Fructus quartus tabellæ* 2. cap. 14. lib. 2. Exot. Cluf. Fr. *orbicularis ferè formæ, fusci coloris* J. B.

Cluf.
Præcedente minor & fere orbicularis erat figura, uncialis magnitudinis, levis, fusci coloris, brevi quidem subnixus pediculo, sed cortice fatis duro, tamen non valde crasso præditus, qui apertus (nam in binas partes dividi posse ex signis apparebat) quatuor grana nigra continere deprehendebatur, semunciam lata & longa, cordis humani formam quodammodo referentia, sed magis plana, binis duris membranis, ut in nuce Juglande, illa separandis.

16. *Fructus primus tabellæ* 3. cap. 14. lib. 2. Exot. Cluf. *Fructus officula terna aut quaterna simul juncta continens, &c.* J. B.

Hic five fructus, five verius officulum fructus (terna enim aut quaterna simul conjunctim nata fuisse videbantur alio quodam fructu inclusa) binas uncias longum erat, totidem latum, media parte tumens & sese attollente planis & compressis lateribus, quæ fidem faciebant bina minimum alia adjuncta fuisse, cortice non valde duro præditum, externa parte rugosum & scabrum, cineraceique solidum quidem, non tamen durum, tenui membrana tectum: ipsi autem interna materia five pulpa nux unguentaria pæne odorem habebat, sed acriusculum saporem, an ob vetustatem ignorabat Clusius.

17. *Fructus secundus tabellæ* 3. cap. 14. lib. 2. Exot. Cluf. Fr. *orbicularis crassi corticis, tuberculosi, nigri coloris* J. B.

Orbicularis propemodum erat, binas uncias longus, quatuor unciarum ejus ambitus, crasso præditi cortice, inæquali & multis tuberculis obdito, nigri exstinctæ coloris; intrinsecus subrufi, continens nucleum tenui, cineracei coloris membranâ tectum, odoris non insuavis, sed vidiâ quasi referentis, & non ingrati saporis. Crasso pediculo subnixus fuisse videbatur, ut ex vestigio cui inhaerens conjecturam faciebat Clusius.

18. *Fructus quartus tabellæ* 3. cap. 14. lib. 2. Exot. Cluf. Fr. *peregr. exiguis orbicularis cum sex nervis* J. B.

Valde exiguis erat, & orbicularis pæne formæ, vix semuncialis longitudinis, levi cortice præditus, & sex quasi nervis eminentioribus, à pediculo ad summum caput æqualiter distante fere spatio excurrentibus distinctus, fusci coloris: quid verò contineret me fugit (inquit Clusius) quia agitatus & commotus nullum strepitum edebat.

19. *Fructus quintus cap. 15. lib. 2. Cluf. exot. Lobus orbicularis suseus, spinosis tuberculis obditus, binis phaeolos nigras continens* C. B.

Orbicularis erat fructus five lobus, planus, uncialis magnitudinis, infima parte in mucronem desinente, spinosis subrubentibusque tuberculis undequaque obditus, cultelli dorso non crassior, pediculum ad orbis latus habens, & totius lobi corio fuscus. Omnes autem hujus generis quos conspiciat Clusius, in medio pertusi erant, ut funiculo trajecti ad commodius & facilius, ut arbitrabatur Clusius, exciscandum suspenderentur. Singuli verò lobi five fructus binos phaeolos continebant seminum Anagyridis formâ & magnitudine, profus nigro, ut conjectaretur Clusius eos lobos ante quam pertunderentur non adeo planos fuisse, sed aliquatenus tumentes. Indi Samprantan appellabant. Quandoquidem autem filo trajecti asservabantur apud illos in aliquo usu fuisse necesse est, sed quali intelligere nequivit Clusius.

20. *Gravis Paradisi five Melegueta affinis fructus* C. B. Fr. 14. *sive Melegueta spuria* Cluf. exot. l. 2. c. 15.

Elegantis alicujus plantæ hunc fructum fuisse rebatur Clusius, quæ fortasse crescat Canina Indica vulgò vocatæ modo: nam caulis suprema pars capita five siliquis sustinens proliis similis mihi videbatur, lenta ut illius & fibrosa, multisque foliis cum appendicibus septa. Quæ folia, quem florem proferat nemo Clusio indicare poterat. Erant porro hæc capita binas uncias longa, infima parte crassi, deinde paulatim ad supremam usque partem gracilescentia, quasi triangulari forma prædita, obtusis tamen angulis, cartilaginosa, externè fusci ex rufo coloris, internè veluti in ternas cameras secundum longitudinem membranacea quadam cartilagine divisa, atque plena nigris splendentibusque seminibus, Mijo majoribus, densi simul congestis, & tenui membrana involutis, intus albis & quadam acrimoniâ præditis. Nascuntur autem ea capita in summo caule, quaterna aut quina, atque veluti ex eodem ortu prodeunt.

A Cardamomo majore five Melegueta differunt, quòd Melegueta fructus magna ex parte brevior & crassior sit, hic verò gracilior & oblongior. Melegueta cortex etiam minus illius cortice durus aut satis fragilis. Hujus præterea grana non tam numerosa quam in Melegueta, majora tamen, fusca & splendentia, singulari candicante membrana involuta. Melegueta verò grana, licet trifariaui

fructum quodam cartilagine distincta sunt, & singula sua peculiari membrana involuta videntur, minora tamen sunt, magis rugosa & dura istius fructus granis; præterea non ita splendent, & subrufi sunt coloris acerrimique saporis.

21. *Fructus quintus cap. 16. lib. 2. Exot. Clus. Fr. totus niger, binis foraminibus insignitus J. B. Clus.*

Unciâ major erat, circiter unciam latus, totus niger & satis lævis, anteriore parte binis foraminibus insignitus, posteriore vestigium retinens, quo vel petiolo inhæret vel suo lobo, si aliquo lobo inclusus fuerat. An nucleum contineret ignorabat Clusius, agitatus enim nullum strepitum edebat, & in aquam coniectus non mergebatur.

22. *Fructus undecimus cap. 16. lib. 2. Clus. exot. Fr. pyriformis fuscus, levis, striatus, cum coriula, in quo nucleus J. B.*

Uncialis magnitudinis erat, profusus fuscus, pane orbicularis, striatus, levis admodum & in aqua supernatus illa merfus, tamen nucleum continere ex agitatione deprehenderetur, anteriore parte veluti coriolum striatum habens, in qua florem sessile verisimile est, posteriore autem in oblongum pediculum definens.

23. *Fructus Juli formam quasi exprimens cineraceus grana spadicæ continens C. B. Fr. 8. c. 25. l. 2. Clus. exot.*

Lobi quodammodo formam habebat, & uncialem longitudinem, Juli figuram quasi exprimens, gracilis, cineracei coloris, aliquot grana (ut ex involucri ruptura apparebat) satis crassa continens, spadicæ coloris, lævia, ab altera parte plana, insipida, vieta & vetustate evanida.

24. *Baruce fructus primus cap. 21. lib. 2. Exot. Clus. Baruce fructus è pluribus nucleis arboris Hura J. B.*

Admirabilis erat formæ, & in Guyana nasci ferebatur satis cella arbore Hura nuncupata. E multis autem veluti nucleis uncialis magnitudinis, mirabili modo simul junctis & connexis constabat, quæ in bina lignosa duraque putamina delibebant, & orbicularem planumque nucleum continebant, cineraceâ membranâ tectum. Eum verò fructum tot nucleis simul junctis, & velut in unum caput coactis interdum crescere intelligebam, ut tanquam orbicularem clavam geminum pugnum crassitudine æquantem, & in multos angulos definitum refere videretur. Hujus fructus nucleum incolas uti dicebant ad corpus vomitu & alvi deiectione purgandum.

25. *Arara fructus secundus cap. 21. lib. 2. Exot. Clus. Arara fructus Americanus J. B.*

In Kayana crescit, arboræne an herba non erat descriptum. Erat verò uncialis longitudinis, cute rarius quàm putamine constans, satis durâ tamen nigraque, longiore pediculo & inæquali nitens, ut plures flores inhæsisse viderentur. Incolæ ejus contracti & in aqua elixi decocto maligna ulcera lavant ad ea curandum: aiebant etiam utilem ad alvum emolliendam, quod de nucleo intelligentium arbitror.

26. *Cunane fructus 4. cap. 21. lib. 2. Exot. Clus. Cun. fructus arboris Morremor, longus vel ovalis, ferè niger. J. B.*

Binas uncias longus erat, unciam summo capite latus, deinde paulatim ad infimum usque gracilior fiebat, dorso paulo elatiore, levis, niger & splendens, tribus foraminibus summo capite præditus, uno superne, binis inferne. Illum in pumila arbore nasci ferebant, cui nomen Morremor, immaturus autem erat, sed plenam maturitatem adeptam duplo majorem asserabant, eumque supra prunas tostum manducari ad incolis adversus capitis dolores.

27. *Waricorami fructus 5. cap. 21. lib. 2. Clus. exot. Waricor. rugosæ glandis similis fructus J. B.*

Secundum flumen Arriuari crescere adscriptum erat, ad quam tamen rem utilis esset ignorari. E binis quoque habebat Clusius unus binas ferè uncias longus erat, alter uncialem longitudinem non superabat: uterque tereti & rugosæ glandis similis, adstrictioræ facultatis, qui alto cortice five putamine tectus fuisse videretur.

28. *Cropit rugosus fructus acerrimus, semine similis Piperi Ethiopico J. B. Fr. 6. c. 21. l. 2. Exot. Clus.*

Parvus & rugosus fructus erat, non valde dissimilis singularibus ejus fructus articulis, quem Piper Ethiopicum appellant, magnâ acrimonia præditus, nigricum semen continens ut Piper Ethiopicum. Solere autem incolas eum fructum admiscere Tabaci foliis adscriptum erat, cum illius fumum haurire vellent ad capitis dolorem leniendum. Erant autem aliquot ejus fructus funiculo trajecti, quod incolas fecisse arbitror ad eos commodius rescicandum, vel ut in promptu haberent: quando illis utendum.

29. *Phaeolus orbicularis niger Americanus C. B. Parapar Clus. l. 2. Exot. c. 21. Clus.*

Phaeoli quoddam genus erat, orbiculare, nigrum, splendens, quod lobo inclusum fuisse videbatur, ut ex hilo quo præditus conjecturam faciebat Clusius. Plures similes fructus per medium petulos funiculo trajecterant incolæ, ut ornatis gratiæ & collo suspensos sub sinistram brachium admitterent, oblique torquis instar supra pectus recubentes.

30. *Fructus 4. cap. 22. l. 2. Exot. Clus.*

Clus. Exilis erat, semunciam magnitudine non superans, exiguæ & immaturæ nuci Fausel non valde dissimilis, exalbidi coloris, calyce præditus quatuor squamis constante, continens aliquot grana fusca, rotunda instar Piperis nigri, sed valde rugosa quia forsitan immatura, intus alba, acris saporis. An Brasilia apud Doloros cap. de Pipero.

31. *Cardamomi facie fructus triangular, malignus J. B. Fructus 5. cap. 22. l. 2. Exot. Clus. Bacca est Anomi racemosa C. B. seu veri Ponca.*

Clus. Triangularis erat formæ, semuncialis etiam magnitudinis, exalbidi coloris, tenuique membranâ tectus, Cardamomi Officinarii fructum perbellè referens, continensque multa grana rugosa, cineracei foris coloris, intus albi, omnia in globum congesta, satis validi & gravis odoris, & acris saporis, qui brevissimo & vix apparente petiolo plantæ inhæserat, calyce tribus foliis constante inclusus. Qui mitebat (ad Clusium) Consulem suæ urbis unum ex his fructibus edisse scribebat, ex cujus esu morbum contraxisset. Vide Clus. cur. post.

32. *Fructus 6. cap. 22. lib. 2. Exot. Clus.*

Nudus omnino & variæ formæ erat, quem lobo inclusum fuisse arbitrabatur Clusius. Etenim nonnulli plani erant & quasi quadranguli, alii oblongiores & altera parte obtusi, eâ verò qua se mutuo congerant compressi, omnes tamen foris rugosi, nigricantes & candicantes quibuldam venis distincti, in binas partes dividi, ut reliqua legumina. Substantia autem interior subsufca & solida, & ejus sapor etiam adstringens, perinde ac fructus Coleæ.

33. *Fructus 1. cap. 23. lib. 2. Exot. Clus.*

Pruni ferè magnitudine & forma erat, duas pane uncias longus, sescunciam latus, infima parte mucronatus; cortice five ipso corpore satis crasso, & veluti fungosa materiâ constante, foris aliquantulum rugoso, & subsufco colore, internè cavo & pulpam quandam continente in globum convolutam, albicantem, friabilem, inspidam, in qua tenella quadam semina.

34. *Ricino affinis fructus C. B. Exoticus fructus 4. lib. 2. cap. 24. Clus. exot.*

Ricini fructum valde æmulabatur, nam triangularis erat, & in tres cellulas distinctus; quarum singulis semen continebatur rugosum, ut ante maturitatem lectus fuisse videretur, nigrum: exterior cortex fuscus & glaber erat, pendebatque inter quæque folia longiuscula & latiuscula (quæ medium fructum tegebat) è pediculo semuncialis, satis firmo.

35. *Daturæ semine fructus J. B. Fr. minor 8. cap. 20. l. 2. Clus. exot.*

Orbicularis ferè formæ erat, & tenui veluti membranâ constabat, brevi petiolo præditus, pane cineracei coloris, intus inanis, nisi quadam rugosa granula continuisset, iis quæ in Stramonio conspiciuntur non valde absumilia: inhærebat autem farnentis quibuldam Vitis Viniferae farnenta referentibus.

36. *Fructus hepaticus Indicus J. B.*

J. B. Figura hepati quodammodo respondet: Est enim altera parte gibba five convexa, altera sinuata, & concava, figura oblonga, magnitudinem Castaneæ majoris, eique concolor, h. e. spadicæ, sed ad pullum accedens: superficie tenus inæqualis, rugosus, nihil corticofoli habet, eademque fere substantia interna. An alto cortice fuerit comprehensus nobis incertum. Nobis videtur nucleum fuisse alienigenis fructibus. Bivalvis est, aut geminus potius, fusco tamen satis insigni in ambitu coherentiam designante, nec multa vi dividuus. Substantia tota glandulosa, Quernæe glandis siccata, durior, præter levem quandam quam præbet adstrictionem, nullo nec gustu, nec odore insigni.

Fructu hoc Indi in obstructionibus hepatis uti dicuntur, referre Robino, qui fructum ad J. B. transmisit.

37. *Fructus 5. cap. 25. lib. 2. Clus. exot.*

Uncias pæne tres ambitu comprehendebat, & sphaericæ formæ erat, putamine constans quali Nux Juglans, firmo, fusi externa parte coloris, interna padicæ, qui in tres æquales partes dividebatur, & interna parte in tres veluti concamerationes vel loculos separabatur, in quibus singularia grana, Malorum vulgarium seminibus non valde dissimilia.

38. *Fructus Ind. rotundus tuberculis asperatus niger* J. B.

J. B.
Adspicuum non usque adeo speciosus est, circinata fere rotunditatis, uncias duas panē latus, compressus, sed eo ut unciam mediam crassitie adqueat, præsertim parte gibbosiore, nam utrinque ceu gibbus quidam eminet. Cortice vestitur nigrō, tuberculis quibuldam asperato, duro, superne umbilicatus; sub cortice tunica interiorum genere pro certo asserere non potuit J. Bauhinus.

39. *Fructus Guyanensis ovalis cineraceus* J. B. *Guyanensis* fr. 2. Clus. exot. lib. 2. cap. 6. *Primo similis ovalis cortice & nucleo cinereo* C. B. p. 444

Clus.
Valde solidus & gravis erat, ovalis forme, panē binas uncias à pediculo ad extimum mucronem longus, tres cum semisse mediū corporis ambitu complectens, corio denso, fibroso, cineracei coloris tectus, ambiente putamen crassum admodum, durum & nigricans, quod nucleum continebat, ferē orbicularem, durum, cineracei panē coloris. *Ad pruna aut potius Myrobalana referri potest.*

40. *Nucleus ex Guyana, spadicei coloris membrana tectus* J. B. *Nucleus ex Guyana* Clus. exot. lib. 2. cap. 6. *Primo similis oblongus, spadiceus, pulpa alba* C. B. p. 444

Clus.
Paulo longior erat ovali: nam duarum unciarum longitudinem superabat, non adeo tamen crassus ut superior, & magis inæqualis, ita ut verius dici meretur nucleum alicujus fructus, quam fructus spadicei coloris membrana tectus, qui haud dubie aliquo fructu aut nucē erat inclusus, medullam sive pulpam continens albam, non ingrati saporis, licet verustate contractor esset, & ejus medullarum in lacunam dehisceret.

41. *Avellana Indica officulo trifido* C. B. *Avellana Ind. Mehemebethene Cortuf.* J. B. *Mehembethene* Park.

J. B.
Æquat magnitudine parvam Juglandem, formā fere ovali, in cuius basi triquetrum patet foramen, produens ex singulis angulis costam, ita ut præter ternas illas costas totidem alie alterno situ per longum confendant. Putamen durum, crassum, nonnihil inæquale, ex cinereo flavescit; quo effracto tres cellule sese ostentant, nucleum continentes oblongum, album ac dulcem.

Matthiolus (si modo hanc intelligit) tegumentum [exterius] leve molleque, colore subpallido, nec folio Palmæ crassius ei attribuit.

42. *Avellana prædictæ affinis fructu spadiceo velut in binas partes secto* C. B. *Avellana Ind. Mehemebethene* valde similis fructus J. B. *Fructus miscellaneus* 7. Clus. exot. lib. 2. cap. 25.

Inter Aromatum Tripoli allatorum purgamenta inventus est. Erat autem figurā orbiculatā, cortice spadicei coloris eoque lavi constans, atque veluti in binas partes secto. An verò alio cortice sive involuero tecta fuerit hæc nux (ut verisimile est) me later: alia tamen addita erat minis crassa sed paulo oblongior, neque adeo spadicei coloris, quæ media ex parte tecta erat suo involuero nigro & rugoso, cui petiolus adhuc inhærebat quo in ramo firmata fuerat.

43. *Avellana Indica villosa, foraminata* J. B.

Tribus lateribus elatioribus, atque icidem tribus foraminum vestigiis, uti Nux Indica sive Coccus, conspicua, villosa quodam involuero, veluti *Pansel* ferē, tecta, nucleum continens dulcem, tenui candicante membrana inclusum. Hanc Lobelius non separat à Mehemebethene ut Clusius, sed eandem facere videtur, varietate tantum distinctam; quocum consentit etiam C. Bauhinus.

44. *Avellana Mehemebethene Cortufi species alia nuda & vestita villo* J. B.

Mehembethene superius descripta speciosior est, & altero tanto crassior, minusque longa. Reliquam descriptionem vide apud *J. B.* Magnitudine præcipue à Mehemebethene differre videtur.

45. *Avellana quadrifida* C. B. *Fructus exotici* 6. cap. 16. lib. 2. Clus. exot. *An Avellana purgativa* Oviedi? Fr. *Indicus decussatus* J. B?

Clus.
Elegans erat fructus, & velut ex quatuor Avellanis simul connexis constans, levibus, spadicei coloris, qui alio operimento tectus fuisse videbatur. Nam inter interstitia quibus singule nuces ab invicem separatae restabant adhuc membranaceæ cujusdam fulcæ cutis partes, quæ tūti fuerunt. Constabant porro singule istæ Avellanae putamine spadicei (ut dixi) coloris, firmo quidem sed non valde denso, in quo nucleus continebatur crassus, durus, foris subrufus interna parte candicans, nec ingrati saporis. Vide descriptionem *J. B.* quæ alterius fortasse fructus est. Remis ovilibi, inquit, formam habet, &c.

46. *Nux*46. *Nux purgativa* C. B. *Fructus* 17. cap. 16. lib. 2. Clus. exot.

Non valde dissimilis erat hic fructus officulo Baccæ Saponariæ: etenim orbicularem, ut illud, habebat formam, & eandem magnitudinem. Hujus tamen color non adeo niger sed fuscior potius, in quo apparebant subflavescentes quædam venæ. Alio autem fructu comprehensione fuisse, & nucleum duntaxat alicujus fructus esse apparere; nam sectus vericorice substantia conica deprehendebatur, magnis maculis albis fulcæ substantiæ & satis molli, (ut quæ cuticulo sine difficultate incidi posset) permixtis.

47. *Avellana Indica major subrufa* * *Clusii* J. B. *Avellana Indica* 3. genus *Matth. Lugd.* C. B. * *Aust. in Mamay fructus officulum D. Grevio in Mus. Soc. Reg.*

J. B. Clus.
Tres uncias longus erat, duas ferē crassus, inferiore parte sessilis, rugosus scaberrime, & cineracei coloris, superio autem & eminentiore five protuberante parte lavis, subrufique coloris, ut animalculum duro corio tectum videri possit. Nucleum in se continet.

Huc descriptioni addit J. Bauhinus corticem esse fragilem instar ferē testā ovorum, minis tamen cum sit spissior. Continet nucleum magnum, tectum tenui membrana cinerea, in qua saporis insignem non animadvertimus: nucleus autem magnus, rugosus, firmus, Amygdalæ modo, sapore non ingrato.

Mammæ fructus officulum est, & erronee pro Nuce accipitur à J. Bauhino & Matthiolo. D. Grev.

48. *Balsami Peruviani fructus* Clus. J. B. Fr. 1. cap. 29. lib. 2. Exot. Clus. *Avellana Indica* 3. genus *Matth. Lugd.* C. B.

Ex eodem cum præcedente genere est, [nec ut nobis videtur specie diversus] sed longè amplior, utpote qui ternas uncias longitudine superaret, latitudine unam, altitudine panē duas aquare, alioqui forma & colore eidem planè similis: nempe crasso cortice sive putamine constans, inferiore five supra parte sessili, rugoso scaberrime & cinereo, superna autem five gibba lavi, subrufo, vel potius spadiceo, ita ut animalculum duro cortice tectum videretur. Nucleum continere deprehendebat Clusius binas uncias longum, unam latum, gemellum, sed extrema parte simul coherentem, tenui cineraceaque membrana tectum, substantiā firmā, ut Amygdalæ aut Castaneæ recentis, subfulcæ, pingui & oleaginosa, odore satis jucundo præditā, & sapore non ingrato.

Pro fructu Balsami Peruviani accepit Clusius. Verum non convenit cum descriptione Balsami apud Monardem aut G. Pisonem.

Aliam adhuc Avellanam indicam ab Hercule Saxonia missam pro Balsami *Petri de Frias* fructu minore, ejusque speciem aliam minorem describit J. Bauhinus, magnitudine digitum ferē æquantem, quæ si competentem haberet crassitiem atque rotunditatem galeam quodammodo repræsentaret. Testa constat lavi, splendida, ex russo ad spadicum vergente, crasso latius, substantiā ossi. Nucleus intus later Amygdalini facie sed latior, in cæteris proportioni nucamenti respondens, sapore rancido, quippe exoleto.

Minor species concolor erat, sed figurā nonnihil evariabat, potissimum hili illud vestigium quàm in Fabis nostris vulgaris non latus, nec ut in prædicto eminet. Testa tenus nullo nucleum quocumque parvum, sibi quæ proportionatum continet.

49. *Nux Indica non biforis Juglandi similis* J. B.

Ad.
Advehitur quidam fructus ex occidentis, ad Nuci Juglandi similis, ut nondum introspectum sepius putaverimus nucem Juglandem esse: sed effracto caro fuit velca, intus albidæ, Castaneæ sapore, nullis distincta nucleis, putamine & testa utraque crassiore quàm Nucis Juglandis.

50. *Fructus bivalvis Indicus niger* J. B.

J. B.
Levitatis præcipue fructus anonymos bivali tegitur cortice, non duro, & uti videtur fragili, hiantibus jam medio tenuis valvis, subcæbris, figurā oblongā, utrinque exacuta, modicè compressa, alioquin ovatam relatura; Latitavit intus nescio quid nuclei.

51. *Fructus Indicus, vel nucleus luteus parvus, Avellana oblongæ facie compressus* J. B.

J. B.
Unciam fere longus erat, flavus, levis, lucidus, Ricino majori aliquo modo accedens, uncia semis angustior, panē compressus, utrinque tamen fere in medio elatior, una parte paulo latior & rotundior, parte autem quæ hessile apparet nonnihil angustior, & non ita rotundus, asperior. Cortex acicula perforatur, in eo nucleus; qualis medulla nobis nondum constat. Alius hujus generis fructus, quem apud fratrem C. B. vidit, brevior erat, minis compressus, multo quæ adhæsit parte angustior, quasi umbilicus aut oculus, crassa tamen non ita apparet. Repræsentat Staphylo-dendron.

52. *Fructus peregrinus Jersay* J. B.

J. B.
Jersay dictus fructus è rarioribus quoque esse videtur: Per medium sectus cavus apparet, sed binis cellulis intergerino pariete interventione distinctus, aut si integer esset quem vidimus (uti non esse conjectamus) quaternis. Extima facie lavis, sed squamatus, albicans, pediculo crassifusculo.

Q q q q q q

Rosæ

Rofe nondum expanſæ, ac per medietatem ſectæ figuram nonnihil referret, niſi eſſet cavus; ita ſquamata cum extrinſectis ambiunt foliola.

53. *Fructus exoticiſſimus latus compreſſus, colore Suberis. J. B. hiſt. lib. 3. cap. 150.*

J. B.

Duas uncias latus erat ac paulò longior, æquabili ſerè ambitu ad orbicularem figuram accedens, præterquam quòd parte ſuperna [ubi fortè adhæſit] exiguum quandam ſinum umbilicali ſpecie impreſſum habebat. Compreſſus erat, medium craſſitudine unciam vix æquans, modicè incurvus, ut altera facies concava, altera in gibbum ſublata convexa videretur. Cortice conſtabat colore Suberis ferè, non valdè duro, ſed vel mediocri compreſſu fragili, nucis Avellanae craſſitudine, fungoſo quodammodo, ſed interior pars magis fungoſa erat, fulca, inſipida, quia evanida & magna ex parte cava, unde & pro magnitudine admodum levis.

54. *Cordis figura nux plana cineracei coloris J. B. Fructus 3. cap. 26. l. 2. Cluſ. exot.*

Cluſ.

Nux erat plana cineracei coloris, formam cordis (ut pingi ſolet) referens, & quibuſdam locis tamenſcens, adeoque lento cortice conſtans ut maxima cum difficultate aperiretur. Reperit autem ſub eo Cluſius alium corticem, non minùs lentum ſuperiore ſubſtanti coloris, tegentem nucleum candicantem, ſalſi ſaporis, involutum ruſcèſcentem membrana.

55. *Fructus Indicus echinatus ſonorus J. B.*

J. B.

Magnitudine erat circiter Nucis molchæ, coloris cinerei, plurimis abundans tuberculis obtuſis. Degluſtate videbatur aliquòd adſtriſtionis habere. Pediculus craſſus ligneus. Sonorus erat.

56. *Fructus Indicus Juglandis ſimilis tuberoſus J. B.*

J. B.

Juglandem pulvinato ſuo calyce etiànnum intectum æquat, perpetuis tuberculis & longioribus jugis aſperatus, ex cinereo ruſcèſcens, cujus intervenia tenuis replet cortex fulcus. Infima pars umbilicam habet ſeſſilem, oppoſita modicè in conum ſaſtigiat. Durus eſt & gravis fructus.

57. *Fructus muſtariarum ſiſſus J. B.*

ſerè orbicularis erat totus, niſi utraque parte eſſet nonnihil compreſſus. Finditur circiter in 12 partes, quæ fungoſæ ſunt, ſaporis maniſeſti nullius; ineſt internè officulum durum. Cortex totius fructus exterior tenuis fulcus & cinereus.

58. *Pinei nuclei Molucani ſive purgatorii J. B. Pinus Indica nucleo purgante C. B. Pinei nuclei Malucani Park.*

Acoſta.

Altius in hortis quibuſdam Malabar, inquit Acoſta, tum etià in nonnullis ſylvis ſponte naſcitur arbor magnitudine Pyri, cujus folia infernè diluto virore prædita ſunt, ſupernè autem ſaturo, admodum tenella & mollia, quæ guſtata valdè acia deprehenduntur, & linguam diu vellicant. Fructus triangularis Avellanae magnitudine, interius in multa receptacula diſtinctus, in quibus ſemen eſt album, ſolidum, rotundum Pineo nucleo ſuo putamine exempto par.

Conſiderandum (inquit J. Bauhinus) An eadem ſine Pineæ nucleæ cathartice Monardis, quas ſe designat, Tranſmittit Nova Hiſpania Pineorum nucleorum genus quo Indi ſe purgabant, quos imitati ſunt plurimi harum regionum. Noſtris Pineis nucleis ſimiles ſunt naſcentes in ſtrobilis magnis quales ſunt Mayzii Spice muticæ, molliore putamine & nigriore quam noſtri rotundi, intus albi, pingues & guſtu dulces.

Virei.

Indi, Autore Acoſta, binos nucleos membranis nudatos, terunt, & clyſteribus admiſcent adverſus urinæ difficultatem & dolorem iſchiadicum, aut cum gallinæ juſculo propinant ad educendos putridos, lentos, craſſos frigidoſque humores & peculiariter ad aſthmaticos curandos. Ex aqua tritis impetiges inungunt & curant ſed admodum urunt: Nuclei pinei cathartici tradente Monardo bilem, pituitam & aquas validiſſimè purgant, & licet Avellanus miores tamen vomitum cient. Aſſi nec tam valenter, nec cum tantis tormionibus purgant. Dantur in diuturnis morbis, & peculiari quadam ſacculatè craſſos humores expellunt.

Quibus obtingent nuclei Pinei, ſive Malucani Acoſta, ſive cathartici Monardis, ſive diverſi, ſive idem ſint (inquit J. Bauhinus) non temere exhibeant agnis, liquorem, referente Acoſta, admodum urunt, & quatuor grana interimunt. Monardes etià validiſſimè nec fine tormionibus purgare, & vomitum cinere ſcribit.

59. *Pineos nucleos duros referens fructus C. B. Nucula peregrina alia J. B. Fr. peregr. 8. Cluſ. Exot. l. 2. c. 30.*

Pinei cujuſdam generis nucis nucleos quiſpiam æſtimare poſſet, adeò noſtratis Pineæ nucis ſive ſtrobili nucleos referebant, licet magna ex parte noſtri & longiores eſſent & craſſiores: durum ſimiliter putamen & idem color.

60. *Curcas*

60. *Curcas Avellana magnitudine J. B. Curcas Malavarenſium, Carpata Cambayenſium Garciae C. B.*

Naſcitur in Malavar, autore Garcia, fructus quidam magnitudine Avellanae cum ſuo putamine; non tamen adeò rotundus eſt, candidus, guſtu quali ſunt Tubera cocta; dependet ex ramis cujuſdam plantæ quæ ſeritur, nullius, quod ſciam, in medicina uſus. Dicitur in Malavar *Chiriquilenga*, id eſt exiguum *Inbame*.

Habalculeuſi Serapioni videtur, cujus frequentem uſum ſeminis quidem copiam facere, ſed cholemicam quam vocant paſſionem excitare ſcribit: quæ omnia Malavares huic fructui tribuunt. Fructum huic ad Ricinum reſert C. Bauhinus.

61. *Pepita Peruanus J. B. Pepitas del Peru, Fr. 9. cap. 20. lib. 2. Cluſ. exot. Amygdalo ſimilis fructus Peruanus ſuſcus vel ſpadicæ lineæ candida C. B.*

In fructu hoc quædam eſt varietas, nam alter altero major & amplior eſt, licet color & forma propemodum eadem. Planus eſt & oblonguſculus, altera parte latior, altera anguſtior, glaber & levis, totus fulci, aut interdum ſpadicæ coloris, niſi lineam quandam candicans, qua parte ſuo fructui adhæſit (nam alteri incluſus fuiſſe videtur) varium faceret, prægnans eſt & ſonitum edit.

62. *Brindones Indici, fructus rubentes acidi J. B.*

In Goa India (uti reſert Garcia) eſt fructus quidam *Brindones* vocatus. Is ſoris aliquantulum rubicat, intus verò ſanguinis inſtar rubet, guſtu admodum acido: invenitur interdum ſoris nigricans [qui color maturitate contrahitur] nec adeò acidus uti ſuperior, qui tamen non minùs quam ille intus rubeat. Multorum palato lapideus eſt hic fructus, meo verò inquit Garcia minime ob nimium aciditatem. Eo tinctores utuntur. Cortex verò adſervatur atque mari aliò tranſvehitur acceti conſiciendi gratià, quod à Luſitanis quibuſdam etià in Luſitania factum eſt.

63. *Beguill Purchafii.*

Fructus in ſinu S. Auguſtini prope Sierram Lionam proveniens, magnitudine Mali, cute aſpera & nodola veſtitus; ſub quo pulpa Fragorum inſtar, ſive coloris, ſive granorum rationem habeas.

64. *Beninganio ejuldem.*

Fructus ejuldem loci, Limoniæ magnitudine, cute rubida, ventriculo gratus.

65. *Rucma Hiſpania Lucma: * De Laet.*

Fructus eſt qui forma & mole ad Aurantia mala accedit: intra medullam officulum Caſtaneæ, am colore corticis, quàm nuclei, qui amarus & cibo ineptus, albedine validè ſimile, aliquando duo continet. Inter craſſos cenſetur cibus: Sapore tamen eſt magis dulci quàm acri.

66. *Mungo J. B. Garc. Fructus niger Coriandro ſimilis C. B. Meſſe ſeu Meſſe Avicennæ.*

Eſt ſemen (inquit Garcia) viride, quod per maturitatem fit nigrum, Coriandri ſicci magnitudinis. Naſci ſerunt in Palæſtina. Pabulum eſt equorum, interdum tamen ab hominibus editur. Guzarate & Decan incolæ in febribus hoc modo utuntur. Fabricant cibo abſtinent per decem, nonnunquam per quindecim dies, poſt quos hujus fructus decoctum illi propinatur, in quo nonnihil pulpe remanſit: deinde cortice delibaturat Mungo, & inſtar Oryzæ coctum fabricant exhibetur. Patris verò triticeus nonnihil poſt multos dies adminiſtratur.

Mungo autem frigidus eſt, quantum ex ejus facultatibus colligere licet.

67. *Sel Serapionis & Avicennæ J. B.*

Fructus *Sel*, quales Rauwolfius vidiffe ſcribit carent duris putaminibus, planèque nudì ſunt, magnitudine Piſtaciolorum, colore Juglandibus noſtris non diſſimiles, ſapore ſatis amaro cum maniſeſta acrimonia. Dediſſe ſibi Minorant quendam Hieroſolymis, qui dicebat in vicinis locis provenire; eſſe autem *Sel* Serapionis & Avicennæ, quod virtutem habet Zingiberis.

68. *Nux Indica pulchra, cui unguis albus J. B.*

Unciam & ſemis longus erat, unciam latus, compreſſus, niger, ſplendens, in ſuprema parte veluti unguis albus. Sonorus eſt. Cortex niger, mediocriter craſſus; ſubeſt medulla alba, in iſ ſapore maniſeſtum non animadvertimus. Medullæ autem albæ ſubeſt fortè officulum, eſt enim ſonorus.

69. *Nucula Ind. Lob. & Pene J. B.*

Nuculam Indicam hanc admodum fructu variam fortèque & ſylveſtrem eſſe ſuadent nuclea, quas ex ſimilibus Troglodyticae Guineæ habemus. Hæc vix magnam æquat Olivam, corticoſo nucleo, oleoſo ac ſapido, illi porſus Nucæ Indicæ ſimilis, ſed huic Nucula teſta offea. Icon integre magnam habet ſimilitudinem cum Camarrhiphes fructu, inquit J. Bauhinus.

Qq99999 2

70. *Nucula*

70. *Nucula Indica ab Hercule Saxonia missa* J. B. Cochiglio de Guigne, *dicta*.

J. B.
Uncia brevior est, semunciam vix lata, nigra, dura, modicè exterius arcuata, interius sinuata Phaeoli modo, multis fissuris seu lineis variè sparsis sulcata; quæ tamen omnes in tuberculum parvum, umbilici speciem præferens, coeunt.

71. *Fici similis fructus exotici* J. B.

Ficum communem figura & magnitudine quodammodo repræsentaret, si non angulosius esset & supernè cordatus. Cortex exterior subtilis, fragilis, quo decorticato alius subest, crassus, durus, niger. Concussus non crepitat, aquæ injectus suo pondere fidit.

72. *Fructus peregrinus sulcatus* J. B.

J. B.
Avellanæ domesticæ magnitudine est, oblongus, turgidus, niger, cætera levis & politus, præterquam ad latera profundus sulcus, rectus (quem à summo ad inum habet exaratum, lineola in medio tantillum eminente) ubi nonnihil rugulosus. Parte opposita sulco respondent leviter quadam alacris sulci vestigia impressa. Quem servamus (inquit J. Bauhinus) foramine per longum pervius est, ad cujus margines in alio o finium apophysis parva est, in medio fissila. Inanis est, & pulsatus resonat, proculdubio aliquando pulpa plenus.

73. *Lauri bacce similis fructus* J. B.

J. B.
Magnitudine est & forma bacce Lauri majusculæ, coloris nigricantis, lavi & nitida superficie, ex altero turbinato sine stylo retusum, quemadmodum in glandibus videre est, proferens, altero autem tanquam ab acicula impellum vestigium habens, durus & lapidi alius cum sonitu resiliens. Eorum uni circa medium insculptum apparet scrobiculum, natura an arte nescio.

74. *Fructus quadrangulus niger cum membrana miniata* J. B.

Offendebat Clusio Exot. l. 2. c. 26. Christ. Porretus fructum unciam longum, quadrangulum, lateribus alicquantulum depressis, profusus nigrum, media tamen ex parte tectum, tanquam membrana foris miniata fructui firmiter inhaerens.

75. *Officulum fructus Indici tuberculiformis* J. B.

Majus erat officulo Cerasi, subrotundum, undique rugosis tuberculis exasperatum, colore pullo.

76. *Avellanæ compressæ facie fructus vel semen* J. B.

Unciam ferè longus erat, vix semunciam latus, modicè compressus, durus, dilutè croceus & splendidus, parte angustiore qua adhæsisse putamus saturatius tinctum. Longæ alicujus Avellanæ speciem quodammodo referre videtur; sed planè exoticum esse & facies & notæ jam scriptæ satis insinuant. Alii hujus generis asperis erant longiusculis maculis albicantibus, cortice paulo firmiore quam Castanæ & tenacis, medulla intus alba tenera, acrimoniam respicientis. Unde commodius (inquit) forte Ricino subnecterentur.

77. *Fructus Indici villosus parvus* J. B.

Magnitudine erat Avellanæ vulgaris, constans tunicis villosis, subflavis, cortice tenero, una parte nigricante.

78. *Castanæ speciei fructus peregrinus* J. B.

Mediocrem Castaneam non tantum magnitudine, sed & totâ formâ refert, ut pro ea primo obtutu possit fallere. Color tamen paulo dilutior ad flavum inclinat: nitor & levitas eximia, exceptâ basis partiuncula oblonga, qua videtur aut arbori aut echino adhæsisse. Cortex extimus admodum tenuis fragillique, cui fungola substantia adnata subest: ipsa verò cavitas vacua est, quo fit ut insignis totius fructus sit levitas.

79. *Leucoma fructus Castanæ* J. B.

Monard.
Similis est nostratis Castanæ, cum colore, tum magnitudine, tum etiam sessili illa & albicante parte quam Castanea obtinet, quæ prægnans videtur. Arboris est vastæ magnitudinis, materieque firmæ & robustæ, cui folia Arbuti. Fructum edulente gratique saporis esse aiunt, & alvi profluvia sistere, quoniam altringit. Temperatum esse asserunt.

80. *Glans Indica* J. B.

J. B.
Glandi Quercina figura & magnitudine similis est, intus candida, substantia dura ac propemodum ossæ, nullus saporis manifesti, exterius nigra, lineis ac venulis squamatis corticisque rufis reticulatis per superficiem sparsis, Cupula dura, crassa ac lignosa fere, exterius plurimorum denticulorum mutuo incubium imbricatoque asperata, colore cinereo, pediculo semunciam ferè longo, crasso & lignoso.

81. *Glans*

81. *Glans Indica magna, subrotunda* J. B.

J. B.
Juglandem magnitudine aquabat, cortice constans flavescens, uti Glandis Quercis exsiccatæ, levi, crassiusculo, qui tamen à fortiori digitorum compressione facile frangatur ac dissiliat. Per longitudinem area insignis, inæqualis & scabra subcinerea excurrit, hili imaginem præ se ferens, quique parte cortex reliqua firmior est crassior, duriorque eam adhæsisse vel alteri cortici externo vel arbori verisimile est. Interna facies cortice cuncta est rufis, tenui atque fungoso, intercurrentibus veluti venulis ut in interiore cortice Castanæ immediate callum complectentes. In quo cu pulvino immerfus jacet, omnem ferè cavitatem adimplens, nucleus, figurâ rotundus, facie Glandis aut Castanæ nucleo persimilis, geminus ut in Glandibus, extima facie scaber, rufa cuticula intectus, quæ verò committitur levis, subtilissima durâ, & colore glandis nuclei, sapore dulci, grato. Pro fructu Balsami à Robino ad Platerum missus erat.

82. *Fructus Amygdaloides nitidus peregrinus*, J. B.

J. B.
Lævis & lubricus est superficie, nuclei Amygdalini magnitudine & formâ, nisi quod una parte paulo est acutior obtusâ Amygdali parte, infraque mucronem alterum lacuna orbicularis insculpta, non tamen effata dignæ altitudinis, fortè hinc prodibat germen. Color est ex flavo ferè cinereus, & altera eisdem parte magis in arcum curvatus, Damasceni pruni nuclei modo, corticèque tegitur tenui, fragili, nucleum in se continens.

83. *Fructus Peruanus Amygdaloides, sub terra nascens*, J. B.

Pulcher admodum aspectu est, & grati saporis, qui & radice caret, nec aliquam plantam proferat, aut ab ulla planta produciatur, sed solummodo sub terra enascitur quemadmodum tubera. Dimidi digiti magnitudinem aequat; rotundus est & contortus & affabrè elaboratus, coloris spadiceo, nucleum intus continens resonantem dum fissus est, Amygdalæ similem, cortice fusco, intus album, & in duas partes divisum, ut Amygdala, grati saporis, & Avellanam gustu referentem.

Invenitur apud flumen Marannon, nec ullibi alibi per universam Indiam. Editur recens & Locus & exsiccatæ sed torrerè præstat. Adponitur secundis mensis bellariorum loco, quoniam ventriculum *Ujui*, admodum exliccat & roborat. Sed si liberalius edatur capitis gravedinem generat.

Dari in rerum natura hujusmodi fructum subterraneum mihi sanè non videtur verisimile. Dubitat Clusius, an hic fructus sit Mandobi Leri, quem ait sub terra Tuberum modo nasci, tenuibus filamentis fucile coherere, nucleum non esse majorem domesticæ Avellanæ, ejusdemque saporis, cinerei coloris, cortice non duriore quam Pisorum siliquæ. An vero folia seménve proferat ignorare se fateatur, licet fructum sæpius ediderit.

J. Bauhinus Mandobi Leri fructus arboreus esse videtur, aut fortè Trafi genus aliquod: Trafi enim, inquit, sunt veluti fructus & nuclei Avellanarum.

84. *Nucula Indica Pyramiformis & sonora* J. B.

Articulo postremo pollicis non major erat, exprimens parvum Pyrum moschatellinum, solidus, durus, rugulosus, ferè cinereus, lignosus, sonorus, saporem manifestum non sensimus.

85. *Nucula Indica globosa sonora* J. B.

Orbicularis five globosus erat, gallæ parvæ five parvulo globulo similis, cinerei & maculosi coloris, costâ parve totus cinctus, sonorus. Cortex non admodum durus.

86. *Nucula ex Guinea* J. B.

Nucis Myristicæ ferè magnitudine & formâ, levis, concussus sonum edens, cujus alter finis styli quid simile habet, ex quatuor parvis sulcis five eminentiis procedens; oppositis verò scrobiculum, unde avulsus videtur pediculus, unde radii recti producuntur: cortice mediocriter levi, subrusto tectus, quo abrafo subest alius durus qualis in nucē Moschatæ: huius subest alius crassior, spadiceus, fungosus, politus. Nucleum ambit immediate quartus, pertinaciter adhærens, pellicula tenuis instar rugulosi, spadiceus quoque: ipse verò nucleus amplus, candidus, pinguis, gustu dulci cum fastidioso quodam sapore.

87. *Nux Indica alia* J. B.

Minor est Juglandem, latitudine unciali, pauloque longior, colore pullo obsoleto, fuscis maculis confuso. Desinit in brevissimum acumen qua parte quinquepartita esse videtur. Parte opposita pediculi paræ adhæret, lignea proflus, firma crassaque, unde conjectura arborem foetum. Ipse alioqui fructus levis & minimè ponderosus.

88. *Glabam De Lact. Ind. Occid. l. 10. c. 6.*

Fructus est binos palmos longus, cinereus cortice, pulpa candida, durissimis quibusdam nucleis permixta, suavis & refrigerans. Provenit in calidioribus Quitensis præfecturæ regionibus.

89. *Pomum Sucu Sinensium Martin. Atl. Sin.*

Nascitur in mediocri arbore, & quæ vix ullâ culturâ opus habet. Majus est nostratibus, rotundum, puniceum aut rubicundum. Pulpa intra aliquando exos, plerumque ad superficiem acinos, terunculi mole, planos & rotundos, verticaliterque erectos cortice lignoso quinque vel decem continet. Caro tota rubescit, mollescit Sorbi instar matura & suavissimi saporis est. Siccatum crustam mellis vel sacchari emittit. Est & cortice viridi quod non mollescit, sed cultro vel dentibus detrahitur. Provenit in *Xantunque*, & extra Sitas nullibi.

* Ind. Occid.
L. 7. c. 10.

90. *Ziecara Guatimalensium. Capote * De Laet.*

Est instar Pinearum nucum, in quo viginti, aliquando & triginta Amygdala contineantur.

91. *Fructus Indicus granulosis vel tuberosus minor. J. B. Fr. Indicus 5. c. 30. l. 2. Exot. Clus.*

Prorsus sphaerica huic forma erat, magnitudo globuli minoris sclopi: putamen flavescens coloris, & perpetuis tuberculis, at non adeo crassis, oblitum, nullâque lineâ cinctum. J. Bauhinus formam olivæ et attribuit, lapideam & invictam duritiem, colorem rutilum, superficiem granulis omnigenis asperatam, &c.

92. *Fructus dysentericus flavus J. B.*

Provenit in India, autore Monarde, fructus Dysenteriam sanans, delatus ex Quito, qui videtur esse vastæ arboris, altera parte lævis, flavus, altera asper, coloratissimus ac veluti pullus. Cæterum qualis esset fructus, cuiusve arboris nunquam pervestigare licuit. In pollinem tenuissimum redactus, & cum aqua capitum rosarum manè & vespere exhibitus dysenterico fluxui miserè afflicto brevi sanitati restituit.

93. *Nicaragua pomum nucæ rotunda J. B.*

In Nicaragua (inquit Benzo) Novi Orbis provincia Pomi quoddam genus peculiare est, neque Hispaniolæ, neque ulli alteri parti Indiæ concessum, Piri nostri speciem ferè est, ligno interiore rotundo; Nucis crassitudine & dimidio amplius, optimi & jucundissimi saporis. Arbor procera, exiguus foliis vestita.

94. *Pruno similis fructus subsusces ex Guinea C. B. Pruni facie fructus à Guinea, in quo semina J. B. Fructus Exot. 1. à Clusio. Clus. Exot. l. 2. c. 23.*

Pruni ferè magnitudine & forma erat, duas pæne uncias longus, sescunciam latus, infima parte mucronatus, cortice sive ipso corpore satis crasso, & veluti fungosa materia constante, foris aliquantulum rugoso & subfusco colore, internè cavo & pulpam quandam continente, in globum convolutam, albicantem, friabilem insipidam, in qua tenella quedam semina.

95. *Pruno similis spinosa C. B. Jangomas Prunis similis J. B.*

Arbor Pruni magnitudine sponte nascitur in agris & etiam in hortis in *Basaim, Chaul & Batquala*, multis spinis horrens, foliis itidem Pruni, floribus candidis, fructu Sorbo similis, gustu Prunorum adstringente & acerbis.

96. *Nux Pontica nuci non valde abssimilis, spadicis coloris J. B. Nux altera cap. 26. lib. 2. Clus. Exot.*

Spadiceæ erat coloris, Ponticæ nuci non valde abssimilis, unciam longa, ejus ambitus uncia paulo major, sessili sive infimâ parte angustior, extimâ crassior, & velut disculatum formata, dura, solida, nec ullo modo strepitum edens. Inter aromata reperta est.

C A P. VIII.

Parvi quidam fructus à J. Bauhino visi apud Il. Duc. Wirt. & descripti Lib. 3. cap. 80, 81, 82, &c.

1. *Nucula Indica altera, compressa, cortice duro, coloris senora.* Parvi Pruni quodammodo similis erat, sublongus, compressus, lucidus, collis in uno latere constans, lucidus.
2. *Nucula Indica tertia splendidi.* Idem ferè precedenti. Color idem nisi dilutior & splendidior, magis etiam compressus & latior, possimum una parte.
3. *Fr. Indicus ovis parvis ferè formâ.* Coloris erat quodammodo Castaneæ, dilutioris, splendens. Circulus ambit ferè totum qui non splendet, utrinque foratus.
4. *Nucula sublonga, vel O. fructus alcyon Indici.* Unciam longa, unciam semis circiter lata, rotunda, fusci coloris, una parte latior, lignosa, cava: in ea nucleus cortice tenui rectus, qui fuscus, intrus filius, durus, albus & sapore manifesto destitutus.

5. *Nucula*

5. *Nucula triangularis Indica, Castanella ferè facie.* Pilo majori haud major erat, inter angulos compressa, ex uno latere commissura nigricante insignita, colore subfusco, in rufum quasi ex cinereo in spadiceum vergit. Concussa non strepitat, sed circulum perelegantem nucleæ concolorem, partim sessili innatum vel potius enatum (nam linea elevatior & nonnihil splendicans) intersecat commissura linea prædicta: Ex observatione Cherleri.

6. *Nucula Indica ovata ferè.* Nisi utrinque acumen quoddam extaret ovate esset figura. Longitudo uncialis, latitudo media, colore inter fuscum & pullum medio, maculis dilutioribus picturato, costis quibusdam eminentibus quales in Nuce unguentaria insignita. Nucleus intus later albus.

7. *Officulum sulcatum fructus peregrini.* Figura ovata erat, utrinque extremorum acuminatum, per longitudinem profunde fatis sulcatum, colore pullo.

8. *Fructus exotici officulum aliud.* Semunciam longum erat, nucleo Pini ferè figurâ par, ambitu tereti, obiter turbato, durum, politum, læve; colore rufescente, maculis quibusdam albicantibus asperum.

9. *Fr. Indicus Corni figurâ.* Diceret Cornum esse si ruber esset, adeo figurâ & proportionem responderet, sed niger est, splendidus, durus, pediculi residuo crasso, concussus non fidit ponderis argumentis.

10. *Fructus Indici officulum perelegans.* Magnitudo ferè Amygdalæ est, sed figura nonnihil diversa. Collo superne donatus angusto, quatuor insignibus per longitudinem lineis notatus, cætera quoque parte nonnihil rugosis, colore pullo.

C A P. IX.

1. *Hibiscus fructus Americanus J. B.*

HIC fructus Daëlyo similis est aliquo modo, nec edulis, oleo ejus tumores molestos in pedibus à * vermiculis quibusdam Sironum vulgò dictorum magnitudinem non excedentibus. * Tem. dictis. In cutim se infirmant excitatos, curant. Eodem oleo affricto corpora labore & lassitudine fracta resocillant: vulnera quoque & ulcera sanant. Oleum istud adervant in vasculis quibusdam ex fructibus excavatis paratis, quos *Carameno* suo idiomate appellant.

2. *Palma sacifera J. B. Ger. Arbor sive Palma sacifera Park. Palma manicans Hippocratis referens C. B.*

In insula quadam Americæ deserta *Coremopes* dicta invenerunt Batavi integras sylvas nulla alia arbore constantes, quàm Palmæ quodam inusitato genere, cui ab involucri saccum seu colum manicam Hippocratis dictum referente in quo fructus reconditus, *Sacifera* nomen indidit Clusius. Nam creberrimis quibusdam fibris spadiceis coloris, transversim & oblique ab infimo ad supremum excurrentibus magno à natura artificio contextum est, idque varia longitudine: unum vidit Clusius 22 uncias longum, & ea parte qua patebat septem latum; alterum 2½ pedes sive 30 uncias longum, parvis cum illo latitudinis.

Ista porro involucria (si resarentibus qui ab arbore resciderant) plena fuerant fructibus nucem Juglandem cum externo suo pulvino sive viridi cortice magnitudine æquantibus, in quibus orbiculares alie nukes adeo rotunde ut torno elaboratæ viderentur, atque adeo duræ, ut non nisi ferreo malleo, & cum difficultate confringere quiverim, tamen non valde crasso putamine sine prædicta: Continebat autem ex orbiculari nucleum, putamini adherentem, medio cavum, & qui ficitate lacunam contraxisset, candidam, sapore initio quasi leguminum, deinde instar Lupini amaro.

Sacci hujus Palmæ texturam exactius describit D. Greivus Mus. Soc. Reg. pag. 185. quem consule. Inter palmas hujus mentionem fecimus.

3. *Zingi fructus stellatus sive Anisum Indicum J. B. Anisum insularum Philippinarum C. B. exotici Philippinarum insularum Park. Feniculum Sinesis D. Fr. Redi.*

J. B.

Fructus hic stellæ figuram repræsentat, constâtque ex septem nuculis particularibus, radiorum in morem in centro coeuntibus, triangularibus, longis, leviter compressis, cæ parte quæ committuntur impressis, extimâ & convexa peripheriâ fere semicircularem ferè describentibus, cortice gemino rectis, exteriori duro & spadiceo, nigricante, rugoso, interiori propinodum oleo, internâ substantiâ cupri diffraicti instar lucente, bivalvi atque in fittis & inveteratis nonnihil hiantes. Nucleus vero in singulis nucibus latit singularis, lævis, splendens, colore seminis Lini aut Pomorum, sed dilutior paulo. Odor & sapor Anisi planè est, nihil tamen prætereit cuncti Anisi commune habet. Relinquit tamen nescio quod acrimonie in lingua communis.

De hujus radice, caule, foliis vel etiam floribus se quicquam pronuntiare posse negat Clusius: quod seminum & umbellarum tantum partes Londino acceperat Anisi nomine.

Fructuum exoticorum officula à Musci Soc. Reg. Londin. descriptione à D. Grevio edita.

1. **O** *S Pruni Indici fere globulare.* Juglandis mediocris magnitudine est, colore leucophæo obscuro, undique tuberosum, durissimum, ad basin & verticem aliquantulum prominens.
2. *Os globulare aliud.* Magnitudine & figurâ præcedentis, nisi quòd ad basin tantillo latior, colore citrino seu stramineo, duritie Juglandis, undique inæquale & scabrum, cum sulcis parvis & foraminibus intermixtis.
3. *Os globulare tertium,* in quinque tamen valvas seu latera dividuum, primi modo inæquale & tuberculiforme undique, æquè durum, ejusdemque leucophæi coloris, verum magnitudine Cerasum medicorem non excedens.
4. *Os Pruni ovale.* Magnitudine & figura est ovi Columbini, asperiusculum seu scabrum, ferreo colore, substantiâ durâ, non tamen admodum crassa.
5. *Os aliud ovatum,* Ovi Gallinæ magnitudine & propemodum figurâ, nisi quòd basis aliquanto obtusior fit, conus seu vertex minor; colore leucophæo, mira duritie, in quinque latera divisum, rugosum & inæquale, cum plurimis foraminibus & profundioribus sulcis. Latera totidem fissuris recte distinguuntur, paulo supra basin incipientibus & inde versus apicem productis. In horum unoquoque continetur paulum & veluti dentatum corpus unciam longum.
6. *Officulum ovale productum.* Duos digitos longum est, unum latum, Olivæ officuli figura, membrana quadam straminei coloris tectum, huius sulcis undique inæquale est, exterius colore cinereo obscuriore, intus albicante, duritie eximia.
7. *Officulum ovale oblongum aliud.* Nudum seu nullâ membrana tectum, præcedente multò majus, ut quod 2½ uncias longum est 1½ unciam latum. Sulci etiam huius plures sunt & profundiores.
8. *Officulum ovale oblongum tertium,* præcedenti eognatum verum multo minus. Cornum vulgare magnitudine parum excedens. Hæc tria cognata inter se sunt, non tamen ejusdem figure junioris & adultioris officula, æquè enim dura sunt omnia, proinde & plenam maturitatem adepta.
9. *Pruni Officulum Juglandi fere simile.* Unciam 1½ longum, dimidiâ unciam latum ad basin, quæ paululum excavata media parte unciam 1½, vertice nonnihil acuminato & prominente. Trilatum est lingulis lateribus sulcis plurimis & profundiusculis inæqualibus.
10. *Officulum figure anomala.* Duobus uncis longius, duas propemodum latum, 1½ crassum, coloris citrini obscuri, asperiusculum ac si arenâ repletum esset ab uno latere inæqualiter planum, ab altero in labium duplex intumescens, valdè asperum, fissura per longitudinem decurrente.
11. *Officulum aliud anomala & insolita figure describitur:* quæ apud ipsum vide *Musci Soc. Reg. Sec. p. 189, 190.*
12. *Officulum acuminatum aliud.* Prægrande est 2½ digitos longum, 1½ crassum, duos pates latum; ab uno latere valdè convexum, ab altero propemodum planum, basi ovali, cacumine in punctum statim exacuto, colore rubiginoso, prædurum & rugosum seu asperum, sulcis laticulatis plerique secundum longitudinem extensis, & quorum nonnulli lineæ: aliquot fibræ exoriuntur. Sulci in hoc alique huius generis officulis fibrarum lignearum sedes seu vestigia impressa intelligendi sunt. Aliud huic subiungit simile officulum, multis non tamen valdè profundis sulcis undique inæquale, quorum nonnulli à basi ad verticem fere producti sunt.
13. *Officulum seu Nucis ovale,* magnitudine & figura Olivæ mediocris. Undique laeve est, coloris leucophæi splendentis, veluti Mammei officulum, exceptâ duntaxat basi, quæ fordior & rugosa cum duobus angustis glabris marginibus laborum aut oris aperti amulis à cujus angulis crena seu sulcus naturalis Nucem seu officulum undique cingit.

13. *Nux Indica velut larvam offendens J. B.*

Niger est, duas uncias fere longus, unciam pates latus, seu monticulis quibusdam inæqualis, ovata figura longiore; cui terni scrobiculi supernè adversâ facie impressi, eo situ ut larvam quandam Sime caudatæ aliquo modo repræsentent sine naso.

14. *Alia præcedenti similis, si non eadem J. B.*

Figurâ præcedente nonnihil evariat. Nam & tres illas scrobiculas habet, sed tribus lineis canaliculatis, in medio concursu tres angulos oppositos facientibus, interfractis. Figuræ fructus etiam ad triangularem accedit, secundum se longitudinem canaliculis striatis argute fuscatis, eâ parte quâ foramina sunt latiore, opposita angustiore; color ex pullo cinereus. Concussus nullum sonum præbet.

Huius generis Nucleus sex septemve describitur. D. Grevius Palmacoci nomine. 1. Prima longitudine semipalidè erat, media parte duos digitos lata, basi nonnihil ovali & prominente cum tribus amplis foraminibus ut in Coco, superius conica & paululum inflexa. Tribus valvis seu laminis componitur, quæ totidem angulos concursu suo efficiunt, inferne obscuriores, superius acutiores. Color varius pro distributione fibrarum lignearum. 2. Secunda media magnitudinis, Juglandi majori par, 1½ unciam longa, basis diametro uncia. Ad margines foraminum in basi, fibrilla nigre plurimæ in ambitu expanduntur ad modum processuum ciliarum circa humorem oculi crystallinum. 3. Tertia parva conica sed minor, figurâ Pyri molchastellini, Nuci myrsiticæ parvæ magnitudine, substantia lignea, colore Buxi, cum tribus, ut in reliquis apertis foraminibus. 4. Quarta, Palmacocus caninus dicta

* Cat. & Descrip. Musci Reg. Soc. p. 201, 202.

dicta, Nuci Indicæ larvæ J. B. jam descriptæ similis, specie tamen (ut putat) diversa, caput caninum non inepre exprimens. Descriptionem vide apud autorem nostrum loco citato. 5. Palmacocus ovalis, Nuci Myri. 6. Palmacocus latus, in transversum uncialis, à basi ad verticem non ultra ½ uncia extensa, tribus in lateribus foraminibus propemodum aquidistantibus.

7. Palmacocus orbicularis, aliquantulum tamen compressus, diametro semuncialis, colore & duritie Buxi, officuli Persicini in modum fuscata. Foramina in lateribus cernæ aquidistantia, fibræ capillaribus nigris obvelatis.

8. Nux rhomboides, præcedentibus affinis, 1½ uncia longa, ½ uncia lata, semunciam crassa, lateribus paululum compressis, fibris ligneis tenuibus à basi seu pediculo ad fastigium productis undique opertus.

15. *Nucidactylus Musci R. Soc. D. Grevii.*

Duos plus digitos longa est, ad pediculum unciam lata, prope summam propemodum duas, Pyri instar turbinatus, linea ab uno latere elatiore secundum longitudinem decurrente. Pediculus alba lanugine ut in Malo Cydonio tectus. Tunica exterior leucophæa, tenuis, mollis, glabra, sub quâ fibrillarum operculum non ut in aliis fructibus secundum longitudinem productum, sed erectum ad modum villorum in veluto dicto, aut setarum in dorso porcino, ut exterior tunica exuta, fructus scopulam setaceam seu echinum repræsentat. Omnes hæc fibræ proximo regimento circumcinctæ continuæ sunt, quod substantiam constat lignea, lenta admodum & dimidiâ unciam crassa. Operimento seu cortici huic proximè subjacet substantia quadam mollis levissimæ, quæ ex spatio relicto vacuo initio pulposa admodum & succulenta pars fuisse apparet. Intra hoc pericarpium latet officulum magnitudine circiter ovi columbini, non ut in Prunis concavum, sed solidum profusum ut in Dactylis, ejusdemque albicantis, densæ & cornæ materie. In summo officulo ut in Nuce mchata efformatur cellula quadam rotunda in qua semen huius nucleus geminus continetur.

16. *Nux oleosa, The Butter-Nut. Eiusdem.*

Novam Angliam agnoscit matrem Nux ista quæ ab oleo dulci quod copiosum nucleus fundit cognomen Butyracæ meruit. Uncias 2½ longa est; media parte unciam 1½ propemodum lata, utraq; extremitate angustior, & aliquantulum prominens, ad Cucumeris parvi figuram accedens. Certe integritate laevior, colore Bætico in fissa. Substantia interior nigricat, quæ initio pulpa quadam erat, seu cortex carneus & circiter digiti crassus, cortici Juglandis pulvinato respondens. Os fere ovale erat, sex septemve angulis secundum longitudinem striatum, maximis, qui oppositi sunt, in mucronem acutum desinentibus. Angulorum interstitia inæqualia sunt, lamellis plurimis & tuberculis rugosa, fere exasperata.

Decocto corticis coloni Angli pannos lineos laneosque Cinnamomi colore tingunt, absque additis aliis, ut Aluminis, aliisve rei cuiuslibet.

17. *Juglans angulosa, ejusdem. The edged Wallnut.*

Colore est Juglandis vulgaris, unciam fere longa, tantundem lata, paulo plus semunciam crassa. Basis, sed præcipue vertex, aliquantulum prominent. Octo angulis distincta est æternis acutioribus & obtusioribus. Nucleus in figuram Juglandis vulgaris efformatus.

18. *Avellana Indica species, Eiusdem.*

Figuræ est triangularis, uno latere majore duobus minoribus subtenso. Basis semunciam crassa, 1½ uncia longa latæ, à basi ad cuspidem tantundem extenditur, coloris cinerei obscuri, undique rugosa seu scabra, ex distributione fibrarum plurimarum. Vera duntaxat basis quæ putamini adhæret glabra est, & ut Avellana in medio fissilis.

19. *Avellana Nova Angliæ, Eiusdem.*

Breviores sunt & latiores hæc nucleis quàm Coryli vulgaris, apice depresso, basi productiore, colore similes.

20. *Avellana purgatrix Novi Orbis. Barbado Nut. Ben magnum Medicorum vulgo Monard.*

Hanc superius è Monardæ & Clusio descriptam dedimus. Pruni cuiusdam (si Ligono credimus) revera fructus est non Avellana. In nucleis medullis latet plantula feminalis foliis binis cum radiculâ & gemma constans, in qua sola vis cathartica hospitatur; hac enim exempta reliqua pulpa innoxie non minus quàm alia quævis Nux edi potest, teste Ligono Hist. Barbado. p. 68.

21. *Nux purgatrix Angolensis Musci R. S.*

Longa est; uncia, tantundem lata, ab uno latere convexa ab opposito plana; colore Aurantii, testa prædura; nucleo præcedentis simili. Sursum & deorsum purgat vehementer, ut vel una nux duodecies alvum subducit.

22. *Castanea figurâ fructus Musci R.S. p. 307.*

Vulgaribus Castaneis multo minor est. Cortex exterior fuscus, tenuis, siccis tamen propemodum duritie aut Lithopermi vulgaris. Huic subjacet alius officuli Pruni consistentia & soliditate, cui includitur nucleus saporis non injuncti qui tamen asperitatem in faucibus aut gutture creat.

Brassavolus alique Myrrham Officinarum pro Bellio habuerunt. Et revera tanta intercedit inter Bellium & Myrrham similitudo, ut facile ab incautis & minus expertis unum pro altero accipi possit. Verum Myrrha facile discernitur, quod impenle amara sit, non autem Bellium, praterca pallidior, pinguior, fragillior, odoris acrioris & magis pungentis, minus denique pellicuda quam Bellium.

Langius & Alii Benzoinum dictum omnes Myrrhae electae proprietates habere scribit. At ipsius confessione desideratur amaritudo, quam Dioscorides in Myrrha requirit. Plerique Myrrham Officinalem improbant & pro genuina & optime notae Myrrha non habendam statuunt, sed vel Ergastinam Dioscoridi dictam vel Indicam a Plinio vocatam. Verum J. Bauhinus, Parkinsonus alique in simplicibus medicamentis examinands versati Veram Myrrham ad nos addendi statuunt, quamvis sapies adulterata cum Gummi, & argumentis in contrarium allatis respondent.

Notae optime Myrrhae Galeno sunt, quod sit mundissima & tactu quidem aspera, & arida & fragilis & levis, & globulis pusillis, extrinsecus uno colore, intrinsecus deinde subruffa & veluti venulas habens albicantes, odore suavi, gustu amara & exallaciens. Adde ex Dioscor. quod sit recens *αεθραία*. Hae dubio procul (inquit Casp. Hofm.) illa est quam vocat *αμυγδαλί* & *αμυγδαλί* ob copiosum Staeten.

Omnibus autem praefertur quae a loco unde convehitur Troglodytica appellatur, colore pallefcens seu subviridis, splendens ac mordax.

Pro secunda nota, ut sit friabilis *λεβής* Casp. Hofman, ponit & *λεβής* non friabilis, quia rationes apud ipsum vides nobis non satisficunt. Nam eadem nota habetur apud Plinium, qui Dioscoridi vel coarvus erat, vel antiquior, & apud Galenum. Aliarum notarum explicationes vide apud C. Hofmannum praedictum.

De Myrrhae generibus non attinet dicere, cum nihil certi sit, & omnia mercatorum fraudibus consentit, uti nec de Myrrhae adulteris. At verò inquire forasile Lector quid sit Opocarpium seu Opocarpasium, a quo maxime cavendum jubet Galenus ne Myrrhae admixtum sit. Opocarpasium est sententia Casp. Hofm. est Myrrha Indica Plinii, quae ibidem quadaam ex summa colligitur; siquidem hac Plinius fallacissimè adulterari Myrrham scribit. Galenus autem Opocarpasium mentiri non posse optime Myrrham ait: at qui possit esse major fallacia. Mera haec est conjectura, nec nostro iudicio valde probabilis, cui tamen refutande immorari opere pretium esse non ducimus. nostro iudicio valde probabilis, cui tamen refutande immorari opere pretium esse non ducimus. nostro iudicio valde probabilis, cui tamen refutande immorari opere pretium esse non ducimus. nostro iudicio valde probabilis, cui tamen refutande immorari opere pretium esse non ducimus.

Staete in genere nihil aliud esse videtur quam Myrrha liquida. Duplex autem ejus colligendi modus apud Veteres occurrit. 1. Sponte ex arbore non vulnerata exsudet. *Sudant* (inquit Plinius) arbores Myrrhae sponte prusquam incidentur Staeten dictam, cui multa praefertur. 2. Exprimitur ex Myrrha cum modica aqua contusa, ut docet Dioscorides. Hoc modo Cordus ex electa Myrrha se Staeten expresse affert; quae vix aliqua reperitur quae diutius & latius oleat, odore aromatum modo jucundo. Et Valerandus Doureze & Myrrha trita & calefacta eo modo quem praescribit Dioscor. Staeten preparabat: quam sane satis jucundi odoris & amaram experiebatur. J. B. Hoc modo & Oleum Liquidambar & Resina ejusdem nominis exprimitur.

Staeten Arabes Syracem vel Storacem liquidam appellant, quos secutae Officinae & medicorum vulgus. At verò quicquid sit de Arabum Storace liquida, Officinis ita dictam Staeten non esse ostendit Cordus.

Myrrha Dioscorides has vires attribuit, Vim habet calefaciendi, foporem inducendi: [non in omnibus (inquit Casp. Hofman.) sed in capitibus, aut frigidis natura aut aliqui pectus occupatis, in quibus aromata id faciunt. At Cordus Staeten propter gravitatem aliquam lentioris irrepetentem facile somnum conciliare scribit] glutinandi, ficcandi, adstringendi [Alii Myrrham alstringere negant, cum mensis & partus celeriter ejiciat] Mollit etiam uterum concludum & aperit. Dicit item mensis & foetus celeriter cum Abinthio, aut Lupinorum cremore, aut Ruta liqua apposita. Myrrha etiam nunc dierum a multis commendatur in partu difficili, [quod mensis interdum sistat id fit ficcando & serum absorbendo] Sumitur etiam pro catapoptio magnitudine Fabae ad tussim vererem, & orthopneam, & laterum ac thoracis dolorem alvique solutionem & dylenurias [hoc efficit non adstrictoria vi, quae caret, sed quatenus ficeat & digerit humores acres & rodentes. Casp. Hofm.] Solvit quoque rigores ante accessum cum Piperis & aqua magnitudine Fabae pota. Aterit etiam asperitatem & vocis raucescentiam corrigit, Lingua supposita, & succo inde deglutito. Necat & lumbicos amare nimirum, & ad oris graveolentiam manducatur. Ad alarum dolores illinitur cum alumine liquido. Si verò cum vino & oleo collatur gingivae & dentes corroboret: insperfa quoque vulnera in capite glutinat. Et contusae aures & denudata ossa cum Cochleae carne impolita sanat. Et pure fluentes inflammataeque aures cum Papaveris succo, Calceosae ac Glauco illita. Ad varos autem cum Cassia & melle illinitur, & impetiginos deditur cum aceto. Deffusus item capillis cum Ladano & vino Myrto oleo illita corroboret. Mitigat quoque dentium desillatationes narium cum penna illitis. Replet ulcera in oculis, ac ea quae pupillis tenebras offundunt, & asperitates deditur.

Exsiccatiora & absterforia vi pleraque haec praestat. Unde & olim insignis ejus usus erat in conservandis cadaveribus. Aft inquit J. Bauhinus, Myrrha non ex omni parte beata est. Scimus enim cum Galeno Myrrhae odorem plurimis etiam sanis dolorem capitis inducere. Et Galenus, citante Casp. Hofman. §. Simpl. 19. Myrrham habet inter ea quae ob copiam humiditatis, si largius fumantur, quosdam dementant, quibusdam etiam mortem inferunt.

Recentiores nonnulli Myrrham hydropicis conducere scribunt. Matthiolus cum Agrimonia potant.

Schroderus

Schroderus extrinsecus prodeste ait in igne sacro, gangrana, tumoribus, vulnus ejus inveteratis ac recentibus, praecipue capitis, unde in Emplastris stheticis, ut vocant, ulneribus quibus creberrimus esse solet.

Myrrha Boeotica Dioscor. quam dicit Arboris cuiusdam in Boeotia nascentis radicem esse, & calefaciendi, emolliendi vim habere, utiliter etiam in fuffitis admisceri, hodie proflus incognita est. Aegyptii hodie tempore Pestis Myrrham masticare dicuntur.

3. Sagapenum omnium Autorum.

Serapinum Offic. à Sagapeno corruptum est. Sacopenium Plinius à Sagapeno aperte distinguit l. 20. c. 18.

Eit autem Sagapenum Dioscoridi succus herbae ferulaceae in Media nascentis. Schroderus lachrymam seu gummi arboris cuiusdam ferulaceae esse scribit eodem nominis ex qua fauciata educitur. Galenus stirpem ipsam Sagapenum primario vocari ait, succum abusive, cum rectius Sagapeni succus diceretur.

Quemadmodum autem olim incognita erat planta quae succum hunc dabat, ita & hodie quoque Casp. Hofman.

Sagapenum ita describit J. B. Guttis constat magnis veluti Thuris mammosi aut mafculi (interdum in debas magnas coactum) Opopanacis modo rufescentibus, intus corneo quodam colore praeditis, sub dentu vel etiam digito lentelcentibus, albefcentibusque, mordaci acris, fapore, odore virolo, candela admodum flammam concipientibus. Afusa rarius in massa inventa, substantia fungosa, alba, foris purpurascens, rarius adhuc caulibus ipsius portiones iuste, digitalis crassitudinis, striata, fibris longis contexta, quarum spatia opplet fungosa laxaque substantia: semen quoque gemellum, Ferulaceo par, semencia longius, semencia ferè latum, impurius sunt glæbe quarum vis grumos interolcas, ita omnes sunt concretæ veluti fusa, colore sordido, sapore & odore simili.

Notae bonitatis Dioscoridi sunt pellucidum esse, extrinsecus fulvum esse, intus album, odorem inter Silphii succum & Galbanum medium habere, acrem saporem. Melius colore medium esse inter subrubrum & subalbum, odore Porri in aqua facile resolvi (quod nec Asiae, nec Galbano consentit.)

Sed quo sensu (inquit Casp. Hofmannus) accipere oportet illa in Galbano, *ὅταν ἀπορρίψῃς τὸν κρητὸν*, non esse amplius Galbanum, sed transire in Sagapenum modo in aqua dissolvi? Hoc, notam illam facit in aqua dissolvi non esse propriam Sagapeno, sed convenire etiam deteriori Galbano. Unde & ab odoris convenientia valde adjuvat sententia Lob. & Penz Adv. p. 249. *Tria haec gummata Sagapenum, Asiam, Galbanum esse cognatarum plantarum ferulacearum natalibus differentia succo.*

Sagapenum potentissimè aperit, discutit & attenuat, non leviter etiam abstergit. Facit (auctore Dioscoride quocum & Plinius consentit) ad thoracis & laterum dolorem, rupa, convulsa, & tussis veriores. Crassa in pulmone haerentia repurgat. Datur & comitialibus, opisthoronicis, splenicis, paralyticis perfrigeratis, in febribus per circuitum repentibus in potu. Sed & in unguentis commodè adhibetur. Ducit & menses & foetus corruptum cum aqua multa potum. Auxiliatur & omnismodi a bestis venenatis cum vino sumptum. Excitat eas quae ab utero strangulantur si cum aceto ipsum offuscant. Deditur cicatrices oculorum, & quae pupillis tenebras offundunt, & suffusiones.

Inter purgantia validiora habetur. Mesiae ait nocere ventriculo & hepati. Corrigit astingentibus & tonum conservantibus, ut Spica, masticæ, &c.

Vires summatis recenset Schroderus. Tanta extrahendi vi pollere dicitur, ut quoque picula e carne eliciat. Purgat lentos & crassos, imò & serosos humores ex ventriculo, intestinis, utero, rebus, cerebro, nervis, juncturis, pectore. Hinc prodest in hydrope, tuffi inveterata, asthma, coxalagiae, spasmus, epilepsia, paralyti, tremore artuum, in obstructione & tumore splenis, febribus intermitentibus, dolore colico, menses ciet (sed fetum enecat) urinam movet. Convenit extrinsecus in Pleurisi alique tumoribus ac doloribus mitigatione & resolutione opus habentibus. Fumus excitat epilepticos, hordcola ciliorum sanat. Dosis à 3ß. ad 3j.

4. Asa fatida C. B. Park. nostrae Officinarum J. B.

Asam vocem ex Lafer corruptam esse plerique putant. Est autem Asa (describente J. Bauhino) lenta & leuax, compactae substantiae, colore ruffo, glebis satis magnis coacta; odorem nobis virolosum, Alii ferè, vehementiorem magisque abominandum late spirans, & nares acriter feriens; saporem primum amaro, postmodum mordaci, in Officinis saepe impura, admoda ignis flavescens.

In Officinis saepe duplex habetur; una pura & translucent: altera impura & turbida, cui Sagapenum (quo adulterari Dioscorides scribit) cum odorem refert, permiscetur, unde Germani Diabolus stercus, [eodè secuti nostrates *Devils dung*] nominant. Utraque tamen gravis odoris est. Cuius si usus esse debeat ad medicamenta liquida, aquae, aut aceto, aut vino injecta super prunas resolvenda, & quod in fundo manet rejiciendum; vel per column, cui adherabit, transmittendum.

Plerique Botanici Asam feritidam Laferis seu Laferpitii plantae ferulaceae quae *Σάπυρα* Dioscoridi lib. 3. cap. 94. dicitur, gummi esse volunt, & caule aut radicibus incisis effluens. Hanc sententiam ait probat Garcias, Alitit Arabum esse Laferpitium Dioscorides & Plinii fuisse ostendit Serapio lib. simpl. cap. 251. qui de Alitit agens ad verbum ea refert quae Galenus & Dioscorides de Laferpitio scripserunt. Certum autem est Alam feritidam Arabibus *Alitit* dici: nam cuiusque Arabi gummi *brag* aut *Imgara* ab Indis vocatum, h. e. Alam feritidam ostendens, statim id *Alitit* five *Alut* esse pronunciant. At verò quamvis fortasse Arabes in ea opinione fuerent, non inde sequitur Alam feritidam Antiquorum Lafer esse. De Cyrenaeico id concedi non potest, quoniam nota ejus Asae feritidam

do nullo modo conveniunt; an Medicum & Syriacum doctiores dabant. Jo. Bodeus expresse negat, quem ad. *Nat. in Theophr. Hist. p. 594.* Verum non opus est argumentis ultra citroque allatis designare: cum Jucibus Bontius jam dudum rem definitivè, & controversiam dremitt. *Hist. nat. & medic. Indice. Orient. lib. 4.* qui continet Animadversiones in Garciam.

Planta (inquit) est ejus radice Alfa exprimitur magna quantitate crescit in Imperio Persico, inter Laram & Gamaron civitates, quarum prima non longe distat à mari, & nostris mercatoribus, & Anglis ætiam, frequenter. Estque hæc planta duorum generum. Prima famentosa fere ut Salix aquatica. Ex ejus foliis & stolonibus incisâ Alfa ferenda per torcular exprimitur, quæ ut reliqui succi, folio indurata in consilientiam evadit, qualis est Aloes. Secunda porro Asle species longe fecundior existit, estque succus expressus & radicibus hujus plantæ, quæ crassissimos Raphanum, folia autem Tychimali folia referunt. Hujus generis fere aliquot radices domi habuisse ait, quæ quavis jam essent exsuccæ, tamen totas adeo fetore replerent, qui infusus vix tolerandus esset. Quod Javani & Malaii & ceteri Indiarum incolæ negabant, se quicquam odoratus nunquam naribus percipisse affirmantes. D. Mandellio, qui in Perlia peregrinatus est, duo etiam Alfa feridæ succo prægnantium plantarum genera agnoscit, verum ea paulo aliter describit, Alterum fruticolum seu famentosum est, foliis parvis, Oryzae similibus. Alterum Rapi folio, colore viridi folia Ficis referente. Locis siccis & lapideis melius proficit. Gummi circa finem æstatis manans incipit, Autumno colligitur. Confirmat etiam quæ Garcias & Bontius habent de ejus usu apud Indos in cibis condiendis.

Nullum medicamentum simplex per totam India majore est in usu quam Alfa fetida, tum in medicamentis, tum in condiendis cibis, ut post Garciam testatur Bontius, ut propter hanc causam una fit cum Opio ex præcipuis mercibus quæ per Indiam distrahuntur. Solent Baneanes & omnes gentes provinciarum Cambajæ, qui à carnium esu abstinent, Asam juscule & oleibus suis commiscere, conficacit primum ex ea lebete, nec alio condimento utuntur omnibus in cibis. Multa in hanc rem vide apud Garciam.

Utuntur et Medicamenti loco ad Appetitum prostratum excitandum, ventriculum roborandum, flatus discutiendos, venereis irritandam. Apud nos in Europa, præcipuus ejus usus est internus in suffocatione uterina, peripneumonia & vulneribus. Extrinsecus in tumido Liene & uteri suffocatione, paneritio (cum alio ovi alb. sulcepto) *Schrod.* N. Siquis Epilepsia obnoxius senserit suffumum ex ossa fetida & cornu caprino paroxylo adutum corrumpit. *Idem.*

5. Ammoniacum C.B. & aliorum. Ferule lacryma Galeno.

Ammoniacum * Plinio ab Hammonis oraculo nomen habet; juxta quod gignitur arbor quam Me-topion vocant: At Dioscoridi totus cum radice frutex Agaystilis appellatur. Advehitur nunc in magnas glebas coactum, grunis magnis confans, ungibus lactei candoris nitentibus, aut rufis, per substantiam coloris obsoleti & fulci permixtus, odore Galbani viosiore, sapore amaricante.

Elige sincerum, minimè arenosum, purum, majoribus viriosis, foris flavis aut croceis, intus candidioribus, quod claram flammam cum accenditur alit, in manibus cum lentore tractatum mollescit, repetitioque ictu propter densitatem aridiorem, in plurimas splendidas nitentesque micæ diffilit. Solvitur aqua.

Attenuat & resolvit, attrahit validè, alvum movet, splenicum est. Usus præcipuus est in doloribus arthriticis, in resolvenda mucilagine viscosa, crassa ac contumaci pulmonum, mesenterii, & hinc in obstructumibus contumacibus Lienis, epatis, uteri, in calculo, extrinsecus in cistitis, panis topilique junctura, in scrophulis aliisque tumoribus durioribus resolvendis, &c. *Schrod.*

Succi inspissati Exotici, quorum Historiam tradidit Clafius, quem consule. Exotic. Lib. 4. cap. 7, & 8.

- Succus splendens Anethi odore C.B.
- Succus Apalatho similis Anethi odore C.B.
- Succus colore albo, flavo & rufo mixtus, anethi odore C.B.
- Succus cinericius feniculi odore C.B.
- Succus Apalatho similis ater, micis albis aspersis, odoros C.B.
- Succus Apalatho similis inodorus C.B.
- Succus atrorubescens inodorus C.B.
- Succus flavus albis graminis commixtis gravi odore C.B.
- Succus visco similis colore vario C.B.
- Succus Mastichinae resina non abfimis C.B.
- Succus succino non abfimis C.B.
- Succus sanguini Draconis affinis C.B.
- Succus Camphoram redolens, ex radice Canella vulneratæ *Garc. C.B.*
- Consule Hist. Arboris Cannamom.
- Succus Aloes facie C.B. Muxæ foliis involutus *Claf.*

Vide *Claf.* Exot. Hist. Lib. 4. cap. 7, & 8.

6. Bdellium omnium Autorum.

Bdellii veri nomine (inquit J. Bauhinus) magnas habeo glebas, Taurino glutini, ut habet Dioscorides, aliquatenus similes, colore ex fusco nonnihil rufescente, concretioneque, quamquam hæmolli & tenaci, ad gummi magis accedente: ferre subamaro est, multum tamen à Myrrha relinquitur. Odorem non infuavem spirat flammamque concipit, & quidem pertinacem, licet cum crepitu. In superficiei granula exsudantis glebæ hinc inde apparent. In glebarum medio subinde digitalis crassitudinis bacilli reperiuntur, spinosi. Exterior facies glebarum aliquando Myrrham vulgarem refert, coloris ferruginei, sed non tam intensi amaroris.

Alia

Alia glebæ pro Bdellio adulterino exhibitæ, nigrescentes, micis si scindantur pellucetibus, aliqui vitis aciem nequaquam adnutescentes, confitentia & sapore gummi, cuius modo tenaciter dentibus hærent; concipiunt tamen flammam relicto interim crassamento copioso.

Bdellifera, arbor, describente Plinio, nigra est, magnitudine Oleæ, folio Roboris, fructu Caprifici naturæque. Alii Arbor Myrrhuræ eam valde similem faciunt. Lobelius & Pena inter alias merces fere multos hujus ligni furculos expiscatos tradunt, solidâ substantiâ; cortice duro nigrescente, spinis multis rigidis & crassiflucis horrentes, quibus multa copia Bdellii erat aggesta, intus forisque valde quam amari.

Matthiolus Bdellium, si suo tempore in Italiam importaretur, adeo rarum esse scribit, ut ad ostentationem tantum affervetur vel ad adulterium & reprobatum normam. Lob. & Pena quod Bdellium putatur, Myrrhæ speciem esse existimant. C. Bauhinus apud Mattheolum sex Bdellii differentias habet, quarum descriptiones ibidem requirentes omitto.

Probatur gustu amarum, translucidum cum frangitur, pingue cum fricatur, odoratum, facile mollescent, sincerum (Parthicum nominant.) Reprobatur sordidum, nigrum, in offas convolutum, quod Adrobalon nuncupatur.

Sunt qui gum. Anime verum Antiquorum Bdellium esse putant ob multas notas communes.

Unde autem Bdellii tot differentia, Indici, Arabici, Mechii seu Petrai, Judaici, Siculi, Scythici? Omne Bdellium esse ex India, sed prout huc vel illuc mari deferatur, inde accipit nomen. *Casp. Hofmannus.*

Bdellium Galeno vii habet emolliendi, & eam quidem potentiorum dum recens est: insigniter etiam discutit, aperit atque absterget, sed alia atque alia ætate; si discutere velis medice ætatis tumensum est; si discutere & abstergere tantum quod versutus eo matus. Usus præcip. intern. in lufum ad pulmonum apostemam, calvum atterendo, urina cienda, moribus immodice fluentibus ut & in flure uterino sistendo, fetu expellendo. Extrinsecus discutit hernias, molli durities ac nervorum nodos, adeoque creberrimi usus est in emplastris fisticis. Contusum solvitur affuso vino, aqua calida aut aceto. *Schrod.*

7. Benzoinum Officinarum C.B. Benzoin Park. Benjoinum cujus arbor folio Citri J.B. Benjamin.

Refina itheæ nobilissima magnis constat glebis inæqualibus, puris, nec ulla ferè forde utplurimum infectis: colore sunt massæ aliâs rutilante, aliâs magis ad albedinem vergente, & creberrimis ceu ungibus aut Amygdalarum fraturâ mixtæ; verum in rutilis illis, massis obscuris lucent ungues, in aliis candidi admodum, sed non ita pellucidi: substantia omnibus fatis compacta, fed vel attritu digitorum in pulverem friari potis, nec quæ fide dentibus lentescat, saporis fere expers, verum odore suavissimus, qui accenso vegetior. Eidem interdum adherescens invenitur cortex, qui magnæ fatis arboris suspicionem incipit, foris rugulos, ad cinerum inclinans, substantiâ compacta, colore intrinsecus ruffo ceu Canella, qui gustanti nihil præter fæcitatem quandam offere videtur.

Arbor Benivifera (inquit Garcias) proceræ est, vassa, pulchra, magnam spargens umbram, ob ramorum frequentiam, quos pulcherrimo ordine digestos & in aerem elatos habet. Ejus folia partim aceto condita, partim adhuc adherentia accepti: Minora sunt ea aliquantum Citri fove Limonii foliis, non tamen adeo virentia, sed parte adversa candiantia; quæ verò in ipsis majoribus ramis nascuntur ad Salvie folia magis accedere videntur, latiora tamen sunt, sed minus longa. Vulnerantur arbores ut gummi emittant.

Benivi plura sunt genera, 1. *Amygdaloides* est præstantissimis, sic dictum quod ungues seu maculas candidas admixtas habeat. Amygdalarum instar, in Sian & ejus contermina Mirtabam proveniens. 2. Nigrius in Jaoa & Sumatra inventum, quod vilioris est pretii. 3. Nigrum in Sumatra provincia Bayros & novellis arboribus profluens, quod ab odore grato Benivi *de Boninis* vocant; superiore decuplo charius. Quia candidum est elegantius, nigrum verò & novellum odoratus utrumque permiscere solent, ut fragrantia elegantiam concilient.

Benjoinum Veteribus Græcis & Arabibus ignotum fuisse ostendit Garcias. At neque Asiam dulcem seu Latè esse, ut multi opinati sunt, cum magnæ arboris gummi fit, non herbe lachrymæ, ut testantur fragmenta ramulorum ligneorum admixta, & Ludovici Romani aliorumque historia.

Benzoinum Myrrham non esse patet quia amaritudinis omnis expers est.

Fieri potest, inquit Garcias, ut Ruellius [in eo quod *Benzoin* Ben Judzam vocat] lapsus fuerit nomen affinitate, debuitque potius nuncupare Benjoaj, id est, filium de Jaoa ubi plurimum nascitur. At Garciam lapsum esse ostendit Scaliger quod Ben filium interpretatus sit, cum ea vox Arabibus etiam lachrynam significet.

Usus Benzoini internus in medicina rarus aut nullus; Schroderus tamen in affectibus pulmonum catarrhis, tussis, asthmae intrinsecus sumptum præcipue utilem esse scribit. Extrinsecus in cerebro per sternutationem expurgando, in odontalgia masticando, in tuberculis ac rubore faciei extergendo, in emplastris, fuitis, cucuphis, &c. Ob suavem halitum sapissimè suffumigis admiscetur. Notat tamen Schroderus, si suffusus ex solo Benzoino paretur tussim excitari.

Præcipuus ejus usus est ad odoramenta & suffumigia: Solvitur in oleis & spiritu vini rectificatissimo, ut & in aere humido ad liquefendum expolitur.

Habetur ejus oleum duplex, 1. Ex recenti in India expressum quod præstantius. 2. Destillatum, multo ignavius. Chymicas multas preparationes Benzoini vide apud *Schroderum* in Pharmacop.

Ad nos scripti *D. Tancardus Robinson* Arborem refiniferam odoratam foliis citrinis prædictæ haud absimilem transmissam fuisse à Virgilio, à D. Banifer, ad illusterrimum Presulum D. Henr. Compton, in ejus instructissimo orto culta est à D. Georgio London, viro admodum honesto, & in Horto Revere peritissimo. Arbor illa Virginiana Citri vel Limoni foliis Benzoinum fundens, in Horto Re-

RECENTI

RECENTI

rendiffimi Episcopi culta habet folia. Citeri minora aliquantulum, non tamen adeo virentia, sed averfi parte candicantia, & per margines aequalia.

8. Cancamum J. B. C. B.

Cancamum Diofcori est lacryma Arabice arboris (folia Myrti habentis Amato) Myrrham quandam referens, virosi gulfus, qui tanquam thymianate, e. suffumito utuntur. Vestes eo additis Myrrha & Syrace cufcuntur: datur lenifus, comitidibus & fufpiriofis: menfes cum aqua mulla pellit: oculorum cicatrices confelium emendat, ac vino madafactum eorum medetur hebetudibus, adverfus gingivas humore pragnantes non alius, ut & ad dolores dentium, ac per plufculos dte terunt obolorum pondere ex aqua aut aceto mullo bibbitum obefos extenuat.

Quid fit hodie ignoratur. Alii Laccam esse volunt, sed perperam, cum vires non conveniant: alii Benjoinum, nonnulli gummi Anime, ut Amatus & Garcias.

9. De Gummi Anime.

Anime duplex est, Occidentalis & Orientalis.

Occidentalis arboris in Hispania nova crescentis lacryma est seu refina alba, ad Thuris colorem nonnulli vergens [pellucida, ex albo citrinescens] verum Copali magis oleaginosa. Desertur gravis Thuris, fed craffioribus, quae contracta colorem ostendunt instar refinae: gratiffimi & lauviffimi odoris est, & prunis impositum facile consumitur. Differt ab Orientali quod nec tam candidum, neque tam lucidum fit. Orientale item magnis fragmentis adfertur transparentibus.

Orientalis triplex est. 1. Album. 2. Subnigrum, quod Myrrhae quodammodo simile, odoratum, quod Diofcorides inter Myrrhae species tanquam commemorat, & Minaeam à terra ubi praecipue nascitur, cum appellat: Serapio Aminam, quam vocem Lusitani in Anime corruperunt. *Anat.* 3. Quod Clusius addit pallidum & refinaceum retortidumque. Anime omnia genera iucundum in suffumigiis spirant odorem. In medicina usus praecipuus externus in capitis & nervorum affectibus frigidis, dolorificis, catarrhosis, flatulentis; in affectibus articulorum, paralyti, contractura, laxationibus, contusionibus, &c. Miltetur emplastrum & cerotis, ad usus praedictos.

Gummi Anime quinque species describit J. Bauhinus, quae

1. Anime species ad succinum luteum accedens.
2. Anime similis refina ex albo flavescens.
3. Anime alba perlucida, sapore Vernicis, odore Masticeae.
4. Anime colore Colophonis.
5. Anime species alba, Copal Indis.

10. Refina Copal, Schrod. Copal J.B. C. B. Gummi Copal Park.

Monard.

Refina est admodum candida & lucida & transparentis, magnis fragmentis Diacetro valde transparenti haud dissimilibus, satis odoratis, sed non perinde ac Anime. Ea Indi in suis sacrificiis suffumigii loco utebantur, hancque ob causam Sacerdotibus suis in templis frequenti in usu erat, adeo ut cum Hispani primum illam appellerent, huiusmodi suffumigiis naribus eorum admotis exciperentur.

Utilis est ad frigidis capitis morbos, & Thuris aut Anime vicem explet.

Cepit ab annis aliquot (inquit Clusius) ex India Occidentali liquor quidam inferri Olei de Copal-*yna* appellatione, quod an ex Refina iam dicta educum fit me latet; valde tamen commendari & perutile esse intelligi ad vulnera recentia curanda.

Copalliferarum arborum octo species enumerat & describit Franc. Hernandez.

Ceterum Copal vox, monente Gul. Pifone, Indis refinas omnes arborum odoratas & gummi denotat.

11. Tacamahaca C.B. Park. Tecamahaca Hernandez. Tacamahaca Populo similis fructu colore Paeoniae J. B. Arb. Populo similis refina altera C.B.

Colligitur vulnerata arbore magna ut Populus, admodum odorata, cujus fructus ruber est Paeoniae feminis modo. *Monard.* Fr. Hernandez folia obrotunda, mediocria & serrata arbori attribuit, fructum parvum obrotundum, fulvum refertum semine nucleo Perfici haud ab simili in formis ramorum flagellis. Color est Galbani (nec desunt qui idem esse putent) unguis albis ut Annoniacum, odore gravi atque etiam sapore *Monard.* J. Bauhinus plenus dicitur: Coloris est rutili partem, partem flavi pallidioris, veluti ex unguis diversis compacta, refinae strobilinae concrectione, bullatis tamen tuberculis alicubi cava, sub dente in pulverem difficta primum, mox rursum recolligitur, lentescens pro arbitrio ducitur, sapore amaricante, haud ingrato & aromatico. Suffita iucundum spirat odorem, Mastices fere amulum, minus vehementem & suaviorem, nulloque relicto crassamento consumitur.

Magni est apud Indos usus in quocunque affectu, praesertim in omnis generis tumoribus in quacunque corporis parte, siquidem mirifice resolvit, maturat & dissipat: tollit etiam omnes dolores ab humoribus frigidis & flatulentis provenientes. Prunis injecta naribusque admoda mulieres utri suffocatione laborantes illico liberat: Umbilico emplastrum modo imposita uterum fuo loco retinet, usu familiarissimo. Delicatorum Ambram & Molchum addunt. Defluxiones quascunque à capite reprimi (hinc excepta & post aurem alteram vel utramque applicata suffutiva attracta) Temporibus adhibita cerati modo defluxiones in oculos aut alias faciei partes revellit: Dolores dentium sedat dentibus corruptis indita.

Ex ea, Syracis tertia parte & Ambræ momento fit emplastrum stomacho longè utilissimum, siquidem illum roborat, appetitum ciet, concoctionem juvat & flatus ducit, eodem modo cerebro impo-
fitum. Magna est efficacia in doloribus coxendicis, & omni articulo morbo praesertim si ea hura-
tur; nam statim suppurat & spasmus prohibet. Ego (inquit Monard.) tertiam partem cerae ad-
jicio, ut facilius inducatur. Haec omnia *Monard.* Emplastrum de Tacamahaca ventri applicatum cephalalgiam lenire dicitur; efficax etiam est ad tumores lenis, & durities discutiendas.

12. Carama C. B. Park. & aliorum. Tabaculica Quabuit. i. e. Arb. infanie Fr. Hernandez. *Monard.*

Ex continens parte interiore per Carthaginem & Nomen Dei deservit refina colore Tacamahacae, sed splendidior, liquidior & densior, [foliis involvi folia, ne frustra fiat mutuo adhare facerent, est enim valde glutinosa] lingua Indica Carama dicta, quod nomen etiam apud Hispanos retinuit, odore Tacamahacae, sed graviore. Pinguis est & oleaginosa, adeoque tenax sine multa adglutinatione & coagulatione.

Ea utuntur Indi in tumoribus & omnis generis doloribus. Ad eosdem morbos laudatur quos Tacamahaca curare solet, & minore tempore spatio vires suas exerit; sic ut quos Tacamahaca non curant Carama sanet.

Sed ex eadem Carthagine allata ad nos est Caranna quaedam purior, & Crytalli modo limpida, superiore multo praestantior, utilior & odoratior.

Preparatur inde Emplastrum antipodagricum insignis. Fr. Hernandez sic arborem describit, Arbor est magna, fulvos stipites fundens, leves, nidos & odoros: Folia oleaginea, in crucis formam composita, orbicularia. Odora arbor est, gulfus acris & nonnihil atfringens.

13. Sarcocolla C. B. Park. Officinarum J. B.

Nominis ratio obvia est: ita enim dicta est quod carnes agglutinet: vim, inquit Diofcorides habet glutinandi vulnera. Lacryma est arboris in Perside nascentis, thuri tenui similis *Diof. Galen.*

Sarcocolla (inquit J. Bauhinus) grumi albicantis sunt, aut ex albo subfufci, spongiosi, micis luteis subinde nistis; globosorum lacrymarum fragmina Pili aut parvae Avellanae magnitudinis; tanta est enim fragilitas ut in pulverem crassissimum vel concussu levi frictu, saporis amari cum quadam dulcedine obliuata, ingrata. Sub dente lenescit, & candela admodum primum bullit, postmodum in claram flammam exardet: Admissa reperitur aliquando folia ex candido flavescentia, Tithymali myrsinitis folia sicca egregie referentia. [Granula Papaverinis semibibus non multo majora esse Parkinsonus ait.]

Eligenda recens, colore ad pallorem vergens (vetusta enim rubescit) saporis amari, substantiae porosa & quasi spumosa, facileque in aqua solubilis, *Schrod.*

In Sarcocolla notis non conveniunt Plinius & Diofcorides: hic enim subflavum seu flavescentem dicit: ille eo meliorem quo candidiorem. Diofcorides laudat gustu amarissimam, Plinius cum acrimonia dulcem, in quo ab omnibus deservit.

Schrod. Calf & fice adfrangit, consolidat, glutinat, coquit, maturat. Usus praecipui in vulneribus consolidandis, cicatrice obducendis, unde & nomen adepta est. Mirifice praestat & in oculorum fluxionibus, abluque, nubeculis (maceratur in lacte Asinino vel humano, 3v, postea cum aqua rosarum mixta cilii imponitur addito si libet tantillo Sacchari. In haemorrhagis narium anacolematibus adnucetur.

Serapio multum perforativam esse scribit, comedere carnes ulcerum, exulcerare intestina, inducere calvitem & alia. At quomodo quod causticum esse glutinabile vulnera? Scribunt purgare pituitam crassam à remotis partibus veluti oculis, cum quibus tantam habere affinitatem, ut purgandi gratia in illis data exulceret. Misera affinitas? quam hostibus optem. Melius dat in substantia à 3j ad ij, quod ego ne in pilulis quidem audeam, quantumvis bene correcte videantur. Coctus suo modo multa exsultat: Ego dico, *Altera Sarcocolla cum pil. suis in maximam malam rem.* Calp. Hofm. Veteres Sarcocolla foris tantum usi sunt: de vi purgatrice nihil dicunt.

J. B.

14. Gummi Elemi Park. G. Elemi Officinarum C. B. Elemi refina J. B.

In massas cylindraceas coquitur quas pollice & medio digito complexatris, duarum palmarum circiter longitudine. Substantia vero est fere uniformi, cerea flave colore & consistentia simili, facile flammam concipiens; color alius intensior, substantia resinacea; sub dentibus facillime lenescit dealbatque, sapore non ingrato, nonnihil acris & subamaro, odore fere Foeniculi. Obvolvitur autem glebe quae ad nos importantur pulchro folio, & cuius nervo medio parallelè oblique creberrime in margines feruntur venae, quod Cannae Indicae videtur esse. Funiculis praeterea xylinis omnia continguntur.

Multa habet communia cum refina Gummi Molle arboris à Paludano missa *J. B.*

Improprie Gummi dicitur cum Refina sit, ut quae flammam facile concipiat, & oleaginosis diutius.

Olex Aethiopicae gummi esse multi volunt, siquidem Elemi vox ab Elex corrupta videtur. At Elemi Officinarum Diofcoridei notas non habet, nimirum flavum esse & Scammonio utique simile & mordax. Negat Matthiolus Olex Aethiopicae lacrymam esse. Verum C. Bauhinus Oleas & Oleastro funilem fere lacrymam fundere ait. Et apud Calp. Hofmannum invenio locum ex Andree Baccii avarissimum lib. 5. de *Vitis Apulia* adductum, quem huc transcribam, quia hanc rem illustrat valde, & gummi Elemi originem declarat. Olearum bi [in Apulia] mira vetustas & magnitudo, Quercum instar procerimur, & quod fecunditatis earum argumentum est, (quod in Ti-

butinis non video, nec in Sabinis oleis) ob assiduus, ut reor, in Apulia calores, gummi hic Olea exsudant opimum, quod Chirurgi gummi Elemi appellant. Gleba est pinguis, ac Myrrha instar fragrantis odore, ut non solum in unguento probandam existimem, utique applicata simpliciter Cerati instar, tumores discutiatur, emundet fordida ulcera, ac carnem inducat ad cicatricem: Verum etiam prunis aspersa suffimentum ballami in cameris edit gratiosum, superans thuris & stactæ Myrræ fragrantiam, quod Reverendiss. Adriæ Episcopo Luca Ant. Resti Barolitano acceptum refero. Hæc ille. Cujus (inquit Calp. Hofman.) graviss. Viri testimonio filius Gummi Olearum nostrarum in possessionem nominis Elemi immitto: Et Materialistas nostros jubeo, non ex India alterutra petere, sed ex Apulia regni Neapolitani.

De loco ejus natali nihil adhuc certi accepimus. f. B.

Tellantur perique qui de eo scripserunt admirabiles ejus vires esse in vulneribus capitis. Prædicti ergo in Calvarie fracturis & vulneribus nunquam id in suis emplastris ac unguentis omittunt, mirabilem ejus usum continuo experimento edocti: qua de causa ex eo & unguentum & ceratum à Pharmacopolis diligentioribus concinnatum habetur.

15. Liquidambar C. B. Park. Liquidambar Resina arboris Ocofoli dictæ, foliis Hederæ, adeo Syracis liquida J. B. Xochiocotzo Quauhuil seu Arbor Liquidambari Indici Hernandez.

Resina est, teste Monarde, effluens incisus arboribus vastæ magnitudinis, pulchris & ramosis, quarum folia Hederacis similia sunt, Ocofoli Indi vocant, cortice crasso cinereo. Huic cortex odoris causâ commisceri comminutus, ut scilicet suavis ac diutius spiret in suffitibus. Fra. Hernandez arborem Liquidambari Xochiocotzo Quauhuil Mexicenfibus dictam Aceris fere foliis esse ait, in tres cuspidibus duobus finis divisus, altera parte albicantibus, altera verò obscurioribus ferratibus. Corticem stipitis partim sulcum, partim virentem. Addit Jo. Terentius. Fructum rotundum esse, sed instar Polygoni multos habere ungulos luteos, superficies vero nigras. Ubi nascuntur ejusmodi arbores fragrantissimus est aeris odor, adeo ut Hispani primum eo appellentes, istic aromata nasci, atque adeo eas aromatiferas esse arbores existimarent. Eo hic utimur in suffitibus, odoramentis, pastillis Syracis liquida loco, cujus odor proximè ad hunc accedit, adeo autem validus est, ut celari etiam suffitibus non additum non possit, sed totas ejus, si ejus sit copia, atque adeo plateas suo odore repleat.

Plurimus in medicina illius usus est, nam calefacit, roborat, resolvit & anodynum est. Cerebrum per se illatum aut aliis aromatibus mixtum confortat, omnigenosque dolores à causa frigida emplastri modo impositum mitigat. Ventriculo adprimè utile Stomachici instar adhibitum nam appetentiam excitat & concoctionem adjuvat. Cum Syracis, Ambari & Moschi momento mixtum emplastri consistentia, & cuti formâ super altam extensum ad eadem utile est. Ex eo recens collecto & loco idoneo [in Sole Park.] reposito oleum quod de Liquidambar nuncupant destillat multo perfectissimum illoque longè suavis. Sunt qui expressione etiam eliciant ut majori quantitate colligant. Nam chirothecis imbuendis plurimum absuntur. Utile est ad plerosque morbos frigidos, ad tumores resolvendos, & privatim ad tumores & obstructions uteri, menlesque provocandos.

Sunt qui ex arboris ramis comminutis & coctis pinguedinem inantantem colligunt & vendunt pro legitimo oleo. Atque hic liquor à nonnullis Storax liquida putatur in Aromatoriorum & Pharmacopœorum officinis vulgo venalis. Fr. Hernandez oleum hoc est, arbore ipsa vel sponte vel incisâ exstillare ait.

Arboris pampini & summitates in fasciculos collecti vestibus & stragulis ab Indis inferuntur odoris gratia, in eumque usum Hispanis etiam vendunt.

Fr. Hernandez somni inducendi vim Liquidambaro ejusque oleo tribuit.

APPENDIX

APPENDIX A D HISTORIAM PLANTARUM: CONTINENS ADDENDA & EMENDANDA.

Addenda LIBRO SECUNDO.

D. finem primæ Sectionis p. 66. adde

Lichophyton quorundam nondum descriptorum icones ad Plantas ab Everhardo Runphio ab insula Ambona missas delineatas exhibentur in Ephemer.

Germ. Ann. 11. Observe. 21. nimirum,

1. Lithodendri calcaris five Caranæ, Calcis Ambonica.
2. Corallii nigri anguini Ambonici Acarbarum incolis dicti.
3. Amaranthi Saxeæ cum suo saxo annato.
4. Pseudocorallii rubri fistulosi.

Pag. 69. lin. 5. adde,

Equisetum junceum Africanum frutescens nodis candicantibus apud D. Plucknet vidi. Planta est submarina, Equiseto junceo nigrinodo Breynei affinis.

Pag. 69. ad finem Sectionis secundæ, adde

Corallinam marinam Piniformem, apud ornatissimum Virum D. Gul. Cowtime vidimus, quæ foliorum longitudine, figura, & situ in caule Pini ramulum adeo exactè referebat, ut non immerito Pini marina dici posset. Erant autem folia crustâ purpureâ Corallinæ reticulatæ modo obducta, ligno interiore corneo & lento. Ramus ipse sesquipedalis longitudinis erat aut major.

Sett. 3. Cap. 1. p. 70. adde, ad finem.

In vesiculis oblongis extremis hujus foliis innaescentibus observavit D. Tancr. Robinson corpora multa, parva, obscura, rotunda, interiori vesicularum membrana adherentia, mucilaginosa quodam liquore repleta; cum reliquæ vesiculæ foliis innatæ tum liquore omni, tum globulis illis solidioribus nigricantibus destituerentur: corpusculis isthac plantæ hujus semina esse conjectabatur, proinde & hanc & reliquas submarinas non minus quam terrestres stirpes seminibus abundare. Postea literis Septemb. 7. 1686. ad me datis scripsit idem eruditissimus Vir, semina prædicta folliculis contenta adeo manifesta esse, & vel nudo & inermi oculo conspicua, ut primo statim vesicularum extremarum aspectu agnoscerentur, nec ullus de eis superstiti dubitandi locus: se enim multis ea viris ingeniosis & curiosis ostendisse qui rei evidentiâ victi pro seminibus initio nudo oculo conspecta habuerunt, atque etiam postquam microscopio examinaverant. Se autem primam horum noticiam & observationem D. S. Doody pharmacopœi Londinensis conjecturis & suggestionibus debere ingenue profiteri.

Alga quædam in litore Islandico nascens invenitur, quæ calore Solis extrahitur Sacchari quoddam genus, Sacchari communis loco ab insularis utitur. Tho. Bartholin. Act. Med. An. 1671, 1672, & 1674. Eadem latissimum ovibus pabulum esse dicitur.

Lib. 2. pag. 71. lin. 24. post verba illa pro remedio adde,

Algam Hibernis Dulse dictam, quam assidue in ore habent, pulchrè exsiccatam & convolutam, ut moris est, ad mensuram ingeniosiss. Vir. D. Hans Sloane: Eam ab hoc loco descripta specie differre existimo, ex angusto principio in insignem latitudinem duarum interdum trigine unciarum extenditur, & in plures lacinias dividitur, non enim divisione sua dichotomiam observat, quin & segmenta primaria in alia subdividuntur nullo ordine, quæ sensim angustata in acutis mucrones desinunt. Substantia est tenui & membranacea, ad Lactucam marinam accedente, colore purpureo, Sythamæ longitudinem vix excedens. Odorem non invalidum Viola expirat. D. Sloane Hibernos hanc trinitare scribit, non quod vim ullam salutarem aut medicam ei inesse existimant, sed animi tan-

in Syropy Iridis. Affidue utere. E. M. S. D. Page MD. D. E. Hulse.

Page 118. l. 22. adde pro quarta & quinta species.

4. *Lenticula palustris* major Commelin. Cat. plant. Holland.

5. *Lenticula palustris bifida*, fructu tetragono Magn. App. ad Botan. Monsp. C. B. Callitriche Plinii Col.

Hanc Neapoli in Seboto palustribus observatam depinxit Columna, aquaticæ Lenticulæ foliis binis in tenuissimis caulibus, fructu juxta illa tetragono. Cum & caulem habebat & semina producat, ad hunc locum proprie non pertinet.

Page eadem, Ad Cap. VIII. pro tertia specie adiciatur

3. *Conserva reticulata* D. Doody.

Pufilla admodum est & tenella, è filamentis tenuissimis in retis formam contextis composita, maculis sæpe pentagonis, interdum hexagonis, aut etiam tetragonis: colore viridi; Quantum discernere licuit in tubulos non raro contextur.

In fossis prope Westmonasterium & in ericeto Hounslieano observavit D. Doody. Herbarum caulibus, foliis & aliis quicquid adnotat.

Addenda LIBRO TERTIO.

Ad finem Cap. I. pag. 119. post lin. ult. adde,

3. *Frutex cineraceus muscosus Capitis bonæ Spei* Breyn.

Breyn.

Frutex arborescens hic, admodum rarus, & mirifice quasi cinereis confersus. Lignum obtinet album; ramos frequentissimos, rigidos, & variè divaricatos; cortice tomentoso, cinereo penitus circumtectos, minutisque tenuibus, brevibus, tomentosis ac cinereis coarctatis, foliis multis oronatis. Quæ in ramis rariora, majora, & eâ fere forma, ut Cannabis luteæ sterilis Contarenti stolonum summitatibus, stellularum in modum; in ramulis verò densiora, minorâ, magisque crispula, pene instar Abrotani feminae foliorum collocata sunt.

Page 121. post. lin. 21. Capiti II. pro tertia specie addatur

3. *Selago India Orientalis sive Plegmaria admirabilis Zeilanica* Breynii.

Breyn.

Planta quam descripsit Autor ex Zeilan delata, è vetustæ cussidam Jacæ arboris caudice ibidem enata, tripedalem obtinebat longitudinem, atque caule olivina ferè pennam & crasso constabat, rotundum, striatum, ex viridi flavo obsoleto, ad Olivarum conditum colorem accedente, qui parumper ultra semipedem à radice, in ramos duos parèe dorsales dividebatur, atque hi in totidem aliquantulo longiores, quorum quilibet rursus in binos, vix triunciales tenues desinebat. Dictus caulis ab infima (cui quedam adhuc radicem fibræ adharebant) parte usque ad extremum apicem foliis circumsulculis cordis figuram inter se invicem experimentibus, semunciam in longitudine, & quadrantem uncie in latitudine vix superantibus, ex flavo viridi ad Olivarum colorem inclinantibus, rigidissimisque & splendentibus, Tithymali parali ritu, velut squamis densissime obiectis conficiebatur. In unoquoque autem supremorum ramorum apice artificiosum plegma, sesquipalmare, tanto studio, tam curiose & icite à Natura elaboratum, ut potius artificiale quid quam naturale putandum sese ostendat. Hoc pediculo perexiguo innixum, in duas plurimum partes primum dividebatur: singulari deinde plurimis divisæ tenerimis flexibilibus clavicularis (aut ramulis) in divisione bifidum ordinem frequenter observantibus, & tam accuratè tandem terminantibus ac si fornice essent relectæ, quæ in universum cruciformi ferie (ut Cupressi ramuli) planè contractæ squamulis seu foliis rotundis, Sanamundæ 3. Claf. foliis ex parte respondentibus, sed longè minoribus, eodem quo planta integra ejusque folia colore; quarum singularum in gremio granulum orbiculare, albicans & pellicidum, Bombycis omni magnitudine & facie latebat, superiore medietate ex squamula sæpius emicans, intus inane ex denegata foras maturitate. Repertur etiam granulis trigonis.

An species *Quamjavati*. Nardi Anton. Recchi Rerum medicarum Novæ Hispaniæ lib. 6. cap. 61. pag. 258? aut genus *Tlaxacoqui* & *papan* ejusdem pag. 412?

Rursum in Zeilan reperitur: frequentior est in Malabar, non procul à Cochim, quamvis & ibi peracta est metur.

Musci clavati species nobis videtur.

Page 130. lin. ult. Pro *Equiseti* duodecima specie adiciatur,

12. *Equisetum junceum nigredum Capitis bonæ Spei, An Arundinis gramineæ aculeatæ Alpini* genus? Breyn.

Hujus ramus à D. Bevering Breynio donatus intra binas spithamas subicit, Caule constans caulam frumentacei crassitudine, nodoso, levi, tereti, in altera tamen parte plano, non adeo ut Equifeti

feti vulgaris flexili ac molli, sed magis lignoso Arundinis instar, intrinsecus niveo ac concavo, extrinsecus ex obsoleto virore castanei coloris, & quasi punctulis atris infecto [Alius ramulus quem à D. ten Rhine obtinuit, obscurius virefcebat, guttulis nullis interstinctus erat, & nihil pene ad spadicum tendebat] Genicula foliorum vice involucris nigris striatisque, in acutum desinentibus circuncincta sunt; ex quibus rami graciles, lenti ac obsequiosi, geniculis creberrimis distincti, contrario situ prorumpunt; qui rursus ab imo successivè in frequentia divaricantur vimina, hecque iterum in alia minorâ, ramola, tandemque in parvas furculas pari cum caulis, ramorum & vinarum equitorem terminant. Totus ille ramus caudam non male equinam repræsentabat; unde plantam Equifetum denominare placuit.

In ramo à D. ten Rhine transmissio Congeries squamarum quadam minutissimarum, in modum ferme utriculorum Junci foliacei capulis triangulari J. B. se præbuit. Quæ, nisi abortus, majorem hujus plantæ cum Juncis vel Graminibus quam Equifeto esse cognationem manifestè indicat.

Page 135. Post lin. 4. adde,

In Catalogo Horti Acad. Lugduno-Batavi à D. Hermanno editi Phyllitidis varietates vel si maius species sequentes inveniuntur.

1. Phyllitis polychides, lacinis singulis cruciatim decussatis, in sylvis Angliæ à Jacobo Bobarto reperta.

2. Lingua cervina angustifolia major sua lanugine foliorum lacinias involvente. Hort. Reg. Par.

3. Lingua cervina medio folii nervo in aculeum desinente. Ejsdem Hort. Par.

4. Lingua cervina minima Anglica Bobarti.

5. Lingua cervina seu Phyllitis minima undulato folio Hort. Reg. Paris. His addenda

1. Phyllitis minor Triumfetti.

E radice crassiori, subrotunda, nigra, longis exilibus ac numerosis fibris capillata numerosam foliorum bobolem palmari circiter in senioribus plantis longitudine præditam, & in gymum velut dispositam producit; quorum substantia Phyllitide multò crassior, superne splendide viret, inferne albicat: insuper eorundem forma triangulari instar reliquarum sui generis, geminas tamen ad basin exiguas veluti alas forit, uncialis magnitudinis, versus externum limbum acutiores, at in opposito, qui petiolo propior, rotundiores, ubi etiam decussatè mutuo supersterunt. Uterius eadem folia, ut sæpius prope apicem dentata cernuntur, ita perpetuò circa reliquum ambitum crispantur, habentque breves petiolorum coloris splendide nigricantis, ac taliter integram foliorum longitudinem percurrentes, ut sulcata videantur. Denique tota planta tum sapore subastringenti, tum fungi odore quem mania reddit perbellè imitatur vulgarem Phyllitidem.

2. Phyllitis parva fixatilis Virginiana pro summitatibus foliorum prolifera D. Banister, à quo descriptionem & iconem ejus expectamus.

3. Jac. Bontius Phyllitidem quandam Indicam caule foliis pluribus donato depingit & describit suo modo.

Page 137. Post lin. 43. adde,

Non incommodum est si recipiatur vinum, cui permisceatur spiritus sulphuris ut acefat. Huic immitte radicalem Polyodii per 24 horas: tunc sicca & utere pro dentificio. Firmat, mundat & candorem dentibus inducit. Et Müller prax. cap. de Dentium vitis. D. E. Hulse.

Page 138. post lin. 21. pro quinta specie adde,

Hemionitis parva Antagoana folio Platani fere in modum divisa.

Hujus foliis nobis communicavit peritiss. Botanicus D. Doody pharmacopœus Londinensis. Pediculo innitebatur tenui nigricanti, & Capilli Veneris in modum splendentia quatuor digitos longa.

Folium 2½ uncias longitudine superabat; ima parte tantumdem propemodum latum; ad basin duplicem laciniam foli apophysin habuit velut Hemionitis peregrina Clusii, utramque tamen ad latera dentatam foli laciniam, & in acutiorem mucronem productam. Medium etiam foli segmentum utrinque laciniatum, in acutum cuspidem procurbat. Semina foli marginibus circumcirca reflexis adnascuntur ut in Filice femina vulgari aut Filice peregrina Olmunda facie Bod. à Stapel, non lineolæ aut punctis in averfa foli parte.

Page 141. Ad Cap. VI. adde,

Filiculam hanc magis perfectam & integram cum omnibus suis partibus vide apud Clarif. Virum D. Pluckner, eandemque mihi communicavit D. Doody. Plurimis autem tenuibus nigris filamentosis oblique incedentibus radiculis variè implexis & cum musco cui intermiscitur velut contextis in superficie terrea foli petrarum quibus innascitur se diffundit ex velo quodam eas operiens. Filamenta obiter foliæ emittunt uncialia aut sesquencialia, è pinnulis composita hinc inde tribus, quatuor, quinque aut pluribus, alternatim positæ, singulis in tres quatuorve lacinias longas angustas ad pediculum usque divisæ. Singulas lacinias seu folia movia dicere nervus niger per longitudinem medias dividit.

Page 145. Pro primam speciem Cap. IV. adde, Ostendit nobis D. Pettiver Filiculæ speciem è China delatam, quæ plurimum accedere videtur ad Filicem minorem palustrem, verum extremum folium in longiorem mucronem procurbat, & Lonchitidem divisurâ suâ amulabatur.

Page 149. Ad finem Capiti VIII. de Adianto adde,

4. *Adiantum foliis Coriandri ramofum* Chinenf.

Pediculus nigris splendentibus cum Adianto nigro Coriandri foliis convenit: foliis magis accedit ad Adiantum Americanum Cornuti. Sunt autem ea nūquam adverso situ disposita, sed ubique eterno. Cauliculus seu pediculus ramos ad eundem fere modum emittit quo Filix femina vul-

garis;

garis; in ramos scil. adeo divaricatur ut verus caulis videatur, non folii compositi seu ramosi pediculis.

Ramulum siccum è China allatum nobis communicavit peritissimus Botanicus D. Pettiver Pharmacopæus Londinensis, femipedali longitudine, in ramos divisum, atque etiam subdivisum: medius scapus duodecim foliorum seu pinnarum paria adnexa habuit.

Pag. 153. Ad finem Capitis 8. adde,
5. *Adiantum nigrum seu Dryopteris Chinenfis lanuginosa.*

Hujus folia [totalia] longiora & angustiora sunt, magnitudinis ratione habita, quam Dryopteris nigra Officin. in ramulos ex adverso plerumque fitos divisa: at pinnulae in ramulis alternatim plurimum dispositae sunt; hæ autem divisa sua folium Quernum quodammodo imitantur. Pediculi ut in dryopteride vulgari ex spadiceo nigricant. Verum hæc planta insigni nota ab omnibus nobis hæctenus vitis Capillarum speciebus differt, quod non pediculi tantum sed pinnulae seu folia ipsa hirsuta & lanuginosa sunt.

Hujus etiam folium ex China allatum nobis communicavit superius laudatus D. Jacobus Pettiver.

6. *Adiantum nigrum Chinense tenuiter divisum pinnulis minimis obtusis plerumque bifidis.*

Hujus cauliculus seu scapus folii medius ramulos emittit alternos, in furculos pariter alternatim positos divisos, & hos denum in pinnulas minimas ab angusto principio paulatim dilatatas, ad summum usque, quod latiusculum & plerumque bifidum est. Pinnularum parvitate & figura ab omnibus nobis cognitis Filicum speciebus distinguitur, adde & frequenti divisiura.

Hanc quoque à predicto D. Pettiver habuimus.

7. *Adiantum album floridum Cicutæ foliis Virginianum D. Plucknet in horto sicco.*

Addenda LIBRO QUARTO.

Pag. 159. l. 18. D. Hermannus in Catalogo Plantarum Horti Med. Lugd. Bat. Banguen pro *Althea* [nobis *Alcea*] Indica specie habet.

Pag. 159. lin. 41. Pro tertia specie ad finem Capitis secundi adde,
3. *Herba de Bengala C.B.*

De hac herba C. Bauhinus ex Lincof. part. 2. Ind. Orient. 18. &c. hæc habet, In Bengala ex herba quam ad colum instar Lini nent, telam texunt, quæ subtilitate sericum antecellit: ex foliis linteamina elaborant, ac pingentes nunc flosculos, nunc historias vario colore, quæ lectulis inseruntur.

Observat Mandelslo in Indica sua peregrinatione è globo laneo summo cauli plantæ cujusdam *Herba de Bengala* Lusitanis dictæ innascenti, pilæ parvæ seu fibulæ vulgò dictæ majori simili, optimos pannos, aulæ & peristomatata fieri.

Hanc herbam simili omnino fructificatione gaudere cum Curcuma, Cardamomo, Zedoaria, &c. nos docet D. Paul. Hermannus Catal. Hort. Lugd. Bat. pag. 211. in historia Curcuma, cui ob hoc aliaque sua observata & inventa plurimas debemus gratias.

Pag. 161. Post lin. 25. adde,
In prodenia uvula gargarizetur succus Urticæ.
Ad morbum eorumum [The Scratthes Anglicæ dictum.] Ex cineribus Urticæ cum aq. font. q. f. fiant orbiculi; quibus tempore usûs adde auxingia: q. f. m. f. ung. pro usu. D. Hulse è MS. cujusdam Doctoris Page.

Pag. 162. Post lin. 4. pro octava Urticæ specie adde,
8. *Urtica Racemosa Canadensis* Morif. præl. Dodart. Mem.

Hujus folia multò obscurius virent quàm Urticæ nostratiss majoris; ad tactum mollia sunt, non tamen pungentia, pediculis longis teretibus appendæ. E foliorum alis & versis summitatibus florum velut racemuli exsurgentur.

Invenio inter plantas meas siccas ante triginta annos Londini collectas hujus Urticæ folium. D. Paul. Hermannus in Appendice ad Cat. Leyd. Pino *Maregrav.* & *Pison.* ad Urticam [intelligit puto racemolam Canadensem] refert.

Pag. ibid. Ad finem Capitis de Spinachia adde,
Abrahamus Muntingius in Herbario Belgico lib. 2. cap. 37. pag. 162. Plantam quandam spinosam describit & depingit, quam Spinachiam frutescentem Americanam vocat; quæ tamen ad hunc locum non videtur pertinere: qui linguam Belgicam callentem certius definire poterunt.

Pag. 164. Post lin. 23. pro quarta Mercurialis specie addatur,
4. *Mercurialis Zeylonica tricoceis cum Acetabulis Kupamenija Zeylanicis* Herman. Cat. Leyd.

App.
E radice annua, albente, modicè fibrosa surriguntur caules nunc unicis, nunc plures, ramosi, rotundi,

rotundi, pedales, striati; ad quorum genicula hærent folia, ex longis pediculis, Mercurialis effigie, subrotunda, glabra, levissimè crenata: Ex horum finibus verò oriuntur teneræ semidigitales alæ, quos alterno ordine cingunt parva, herbaceæ acetabula, cum parvis è medio prodeuntibus alæ, chellis brevissimis thyrsulis, multis herbaceis villosis & cirrosis flosculis vestitis, quibus subsunt rotundi, lappacei globuli, terni simul juncti, singulis continentibus semen parvum, congeneribus suppar.

1. In Zeylona & Malabara luxuriat in fimetis. Hinc *Kupamenija*, hoc est stercoreis aut fini amans Locum.

Cum fructus flori subesse dicatur in nostra methodo ad hunc locum non pertinet.

Pag. ibid. Ad finem pagine pro secunda Ambrosie specie addatur

2. *Ambrosia foliis Artemisiae modoris elatior* Herman. Cat. Lugd. Bat.

Hujus virgultis trium quatuorve pedum altitudine assurgentibus adherent folia * priori ampliora, * Artemisiae
liis evidenter. Flores in summis spicis laciniata, superne viridis, inferne pallidiora, odoris nulli * Ambrosie
singulos excipit semen unicum, muricatum, vulgari simillimum.
Ex feminibus Venetiis transmissis prodit.

Pag. 165. Habetur in Horto Hafnensi Lappa quædam minor, aculeata dicta *Barbolin.* Aët. med.
Qu. quomodo differat à vulgari Xanthia.

Pag. 167. lin. 19. post verba illa, è Syria allati adde,
Hæc Ricini species esse videtur quam * *Horti Malab.* Auctores describunt sub titulo *Pandi Avon* * P. 2. p. 60.

Pandi Avonacu, quæ secunda species *Avonacu*, ling. Bram. * *Vello Erandi* à priore specie, * I. e. *Erandi*
(quam pro Ricino vulgari habemus) in eo tantum differt, quod altius assurgat, quodque stipitis * I. e. *Erandi*
bus & ramis est valde rubris seu miniatis & nitentibus: Foliis, floribus & fructibus paulo majoribus. Semina quoque eadem sed majora & paulo planiora, & inter spadiceo fuscum & nitentem
colorem cineris undulis rarioribus confersa.
Rarius in hisce terris quam *Avonacu* reperitur.

Ricinus Africanus maximus caule geniculato vultuante Hort. Reg. Paris. Hort. Lugd. Bat. Herman.

Idem totus ruber Indicus Hort. Lugd. Bat. Herman.

Quantum differant à precedente norunt qui eos coluerunt.

Ricinus Americus major caule virente Hort. Reg. Paris. Hort. Lugd. Bat. Herman.

De his, cum nondum eos viderim, nihil amplius dicendum habeo.

Cadel Avonacu H. M. ad finem pag. 167. post verba illa, ad *Cadel Avonacu* plantam dictam
addenda,

Frutex est in arenosis nascens, stipitibus ac furculis solidis. Folia quæ in pediculis tenuibus, quatuor pollices longius proveniunt, oblongo-rotunda sunt, antèrè in cuspidem stricta, ad periolam latissima, oris rotundis, tenuibus & raris in margine denticulis incisa; superficie plana, glabra in se invenit acutiam subtili tractu incurventibus, colore viridi-claro, in hac parte. Flores in summis furculis albicantes, plures; quibus succedunt fructus pedunculis brevibus, rotundis & tenuibus appensi, forma oblonga & trilobata, tribus plano-rotundis lateribus, rotundis & tenuibus effossi, in vertice cum tenerioribus sunt umbilico trium rubrorum foliorum, quæ dein decidunt dotati, cortice exteriore viridi diluto, interiore lignoso ac corneo, ad petiolum calyce parvo, cui cuspidatiorum viridum foliorum est, comprehensi, in terna locamenta divisi, intersempentibus lignosis, quæ angulis laterum & stylo medio stricta sunt à se mutuò disjuncta; in quorum singulis singula albicante tenuissima obducta, ac in medio, ubi cum teneriora sunt angulo eminente extuberant, futura flavâ striata; sùndque cum sicca parte interiori planiora, in altera rotundiora & magis extuberant, coloris in totum nigricantis & parum nitentis; in vertice nullo umbilico albicante sunt, uti quidem semina priorum specierum.

Bis in anno flores & fructus fert, ferme in Januario & Julio.
Folia trita et cum aqua epota purgativa sunt. Pro mortu peripentis dicti *Cobra Capella* juvant si tempus.
In pulvere trita vulperis indantur; eadem cum foliis *Pandi Avonacu*, & floribus * *Scorbi-Pariti* mellis permixta pro capitis pulsulis servantur facta unctione. Unum fructus semen sumptum usum * *Alcea Indica* species est.

Hic fructus tricoceis & vi cathartica cum Ricino convenit, in reliquis satis differt.

Ceterum Ricini vires in Historia omittas placet hic adscribere.
Oleum è nucleis expressum non solum Lychinis affunditur, sed omnibus passim incolis [Basilis] in usu est quotidianum contra affectus frigidos tam internos, quàm externos. Resolvit apertius tenfos convulsivosque nervos. Tres vel quatuor guttulæ ex conveniente liquore subinde per os plosa reliquisque vitis vindicant. Umbilico inunctum lumbicos puerorum expugnat. At * *D. Strub* sp. 16. affirmat

affirmat Oleum expreffum, quantumvis nuclei ipsi vehementer purgent, nullam omnino vim catharticam obtinere, ne quidem si integri cochlearis mensura una vice deglutiantur, aut trium per anum iniiciantur. Pisonem attendamus.

Semen purgat valide. Sex septemve nuclei per os intro assumpti humores crudos per superiora & inferiora exurbant cum vehementia. Convenit ergo in spiritu vini optimo loco correctorii femina multa macerare, & tincturam exhibere. Piso.

Folia aqua vel aceto macerata Herpetis aut hujus generis affectibus mederi, prater Dioscoridem testem habeo quotidianam experientiam. Piso. Eadem, teste D. Stuebes, unicum sunt apud Indos Cephalagae remedium.

N. Indi ante Europaeorum adventum non expresse oleum eliciebant, nullam enim morant, sed coctione; eadem filo. ratione quam docuit Dioscorides h. e. consulo femine, deinde in aqua cocto, postremo oleo innatante cochlearibus excepto: quae elicendorum oleorum ratio est feminibus & fructibus Indis admodum familiaris & utilitas est, quomodo facilius etiam quam expresse eliciuntur.

Hucipocul *Hnaxacensis* seu *Ricinus Nova Hispania* Hernandez. Qu. an differat à *Curcas*?

Si recte depictus sit ad hoc genus proprie non pertinet, huc tamen ob similitudinem foliorum & fructus cum Ricino Americano *Curcas* dicto referri potest. Arbustula effe, describit *Hernandez*, vitium modo serpens, finuosis ac tricuspidibus foliis, floribus coccineis, parvis & aggregatis in comam, unde generatur fructus Nuci parve Pontice formae ac magnitudine, sed ternos includentes Ricini more candicantes nucleos. Toto anno folia, flores ac fructus fert.

Liquor stillantius vires elanguescentes infusa refectique, ut homines fere mortuos ferant exsuscitare; idem refrigerat & impinguit, aut ipsa arboris folia oleis vires devorata, nitidumque reddunt colorem. Lachryma stillans est perfractis germinibus inflammationi oculorum mirum in modum confert. Nuclei quini, aut si robustior homo sit septeni, emundati à quodam illos tege- membra vacuant egregie pituitam & bilem per superna & inferna, adeo securo eventu, ut vel levis momenti re ingesta, medicamenti huius vis ita expedit coerceatur.

Bengi-eiri H. M. Ricini Indici species.

H. M.

Arbor effe mediae magnitudinis, caudice crasso, albicante, cortice obducto nigricante, necnon multis ramulis cinereis, intus fungosis, inodori, saporeque acris donato.

Radix albicans, flavescens ac lactescens cortice testa, inodora, saporis acris & urentis.

Folia alternatim brevibus petiolis circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda acuminata, in ambitu serrata, crassa, densa, glabra, nervis aliquot & media costa albicante & inferne exuberante in latera excurrentibus; sapor dulcis & altringens.

Flosculi exigui & pene invisibiles furculorum extremis racematim proveniunt, calycis viridi- albicantis & exigui inhaerent, tribus *staminibus*, luteis *apicibus* ornatis constantes. Ar vero flosculi hi *sub* potius dicendi sunt, cum ex iis fructum non enascantur: sed infra flosculorum analogice d- ctorum racemos seu potius spicas, gemma observatur oblongo-rotunda, tria emittens reflexa, albicantis, flavescens, pilis ornata filamenta; quae gemma inodora, insipida ipsius fructus rudimentum est.

Fructus rotundi, sex angulis crassioribus sulcati, fructibus *Nitcamaram* haud absimiles, virides, crasso cortice cineti: cui subest putamen seu cortex lignosus, rufus, bina ternave includens *semina*, albicantis, dulcis, graticque saporis, Ricini feminum formae aemula. Crassus autem qui fructum hunc ambit cortex, levibus incisuris vulneratus lachrymam fundit lactescentem, acrem, urentem; quamobrem liquor fructus hofce dentibus confringere conetur, mox insigni acrimonia lingua, fauces, ceteraque oris partes vellicantur, intumescunt, inflammantur, quae symptomata mors in- tempestiva non raro excipit.

Crescit locis arenosis & humidis in *Malabar*, praesertim circa *Cochin*: semper vires; quotannis ma- turos fert fructus, mense viz. Decembri.

Folia contrita & pulverisata ulceribus insperguntur ad fungosam luxuriantemque carnem tollendam. Eadem folia concisa, & cum Bubali facibus in modulo confusa ac calefacta convulsis & spasmo affectis partibus utiliter imponuntur.

Pag. 180. Species Acetofae undecima seu scutata repens copiose provenit iuxta fcutagines aqua- rum in caubus clivosis montis *Snowdon* supra vicum *Llanberis*, necnon ad rivulos in confragosis rupibus montis *Cader Idris* supra lacum quendam nostratibus *Llany Cau* dictum.

Pag. 194. ad finem cap. 4. adde,

Atriplex maritima Mauritanica foliis Polygoni argenteis, semine amplo fusco, valculis rotundis: quam apud D. Plucknet exciccata vidimus.

Pag. 195. adde,

Halimus angustifolius feminibus singularibus, vasculis Bursae pastoriae aemulis bicornibus inclusis. D. Plucknet in agro Lincolnensi invenit.

Pag. 199. Ad finem paginae adde,

Pleniorum hujus plantae descriptionem vide apud D. Hermannum in Cat. Hort. Lugd. Bat. sub titulo Amaranthi Indici spinosi spicae herbae, Kathutampala Zeylonensis h. e. Pala seu Ama- rantus spinosus.

Pag. 201. In horto Reverendissimi Episcopi Londinensis, cujus frequens in hac Appendice mentio, Amaranthi speciem vidimus maximam, humanam altitudinem superantem, quam arborum merito appelles, foliis multo pallidioribus quam purpurei vulgaris spicae erectis: spicae etiam multo quam illius gracilioribus, & brevioribus si modo adultae fuerint, colore minus saturo, at lac- cidior, *Quinta* Clusi in modum sparsis seu deorund dependentibus. Semen modum perfec- rat

rat Septembris medio. Verum aestas hujus anni supra modum frigida, & feminibus exoticis matu- randis minus propria fuit.

Pag. 203. Post lin. 64. pro septima Amaranthi specie addatur,

7. Amaranth minor Indicus folia Tripolii, flore ex aeneo colore & argenteo variegato Breyn. prod.

Pag. 208. Ad secundam speciem Asari not.

Hae Alarum Americanum Parkinsoni esse videtur, descriptiones tamen non in omnibus conve- niunt. D. Banifer in Catal. Alarum Americanum Park. Serpentinariam radicem magnam vocat, foliaque ejus maculosa esse asserit Cyclamineorum instar, quibus tamen minor sunt, nec Alari no- stratis majora, quicquid dicat Parkinsonus. Communicavit nobis D. Petiver folia & radicem ejus- dam plantae ex Provincia Americae Terra Mariana dicta allata quam incolae istius regionis *Serpenti- nariam* vocant. Radices fibrosae erant, nigrescentes: folia pediculis longis infidebant figurae & magnitudine foliorum Chelidonii minoris, verum circum oras crenata ad modum Calthae palu- stris quibus & similia nisi quod minor. Eandem plantam siccam vidimus apud Virum insignem Americano D. Banifer. Fibrae & radicis quodam velut trunco exibant. Eandem hanc esse puto cum Alaro

Pag. 211. Kali geniculatum majus seu alia nova species Kali perennis à D. Sloane observatum est prop- insulam Shepy.

Pag. 217. Ad finem Cap. XI. pro tertia Saxifraga aurea specie addatur,
3. Saxifraga aurea Lichenis facie Moris. Przl.

Satis frequenter, inquit, reperitur in rivulis aquae dulcis à fontibus jugibus manantibus. Folia ge- ric oblonga, serrata, hirta, per terram strata; flosculi in alis luteis; quin & primo statim intuitu à Saxifraga aquae montana rotundifolia differunt à foliorum densa dispositione & forma longa, cum alterius montanae sint rotunda & rariora.

Suspicio illius intelligere primam nostram speciem; verum tum male illam describit floribus in foliorum alis.

Pag. 219. post lin. 40. adde speciem sequentem.

8. Lactuca sativa maxime Austriaca capitata, variegata, Lactuca Caryophyllacea vulgo Herman. Hort. Lugd. Bat.

Refert, inquit, variegato colore Caryophyllum hortensem.

Viribus Lactucae adde sequentia.

Lactuca frequens ejus Veneri adferatur ut quod maxime; unde speciem ejus quondam Veteres Eunuchion & Alutida vocarunt: cavendus ergo is imprimis effe qui liberis operam dare vellent. Hanc ejus facultatem quamvis superius leviter attingimus, quoniam non levis momenti res effe, iterum inculcandum duximus.

Pag. 222. post lin. 40. adde,

Hanc speciem D. Magnol in App. ad Botan. Monsp. accuratius describit nomine Lactucae sylvestris angustifoliae laciniato folio, & quae An sit Lactuca sylvestris altera angustiore folio Hort. Reg. Par.

In Catalogo Plantarum in Horto Reg. Paris. enutritarum necdum editarum à D. Tancr. Robinson ad me transmissio invenio,

Lactucam pratensem fol. angustiori & longiori D. Fagon.

Quae quomodo à precedenti differat inquirendum.

Pag. 229. Ad finem Capituli quarti de Chondrilla adde,

Chondrilla Tingitana floribus luteis Papaveri hortensis folio D. Hermann in Cat. Hort. Lugd. Bat.

Herman.

Radix nititur digitem crassa, pallida, fibrosa, annua, e qua prodeunt folia Papaveri hortensis non- nihil similia, duos transversos digitos lata, palmam longa, glauca, laevia, albentibus venis insignita, per ambitum crenata. Intra haec allurgunt caules, cubito longiores, in aliquot alas divaricatos, leves, pallide virentes, folioli, circa cacumina vero fistulosi. Horum fingulis nodis haerent fo- lia fine ulis petiolis, auriculata, inferioribus latiora, & profundioribus crenis incisa. Apices vero exornant capitula, Sonchi effigie, squamata, quae Augusto mense explicant florem, congeneribus af- finem, ex numerosis petalis, planis, flavis, ad basin purpureiscentibus, radiantem stellam imitantibus congestum, succedentibus feminibus oblongis, albis, fungosis, sulcatis, denticulatis, candidissimo se- niceo pappo cristatis. Tota planta scaturit lacte amaro, ingrato.

Pag. 236. Hieracium maximum asperum Chondrilla folio C. B. à D. Newton in Cantia inven- tum est.

Pag. 238. Hieracium fruticosum fol. subrotundo C. B. in Parco Edinburgensi, & alibi in Westmor- landia observavit idem D. Newton.

Aliam adhuc Hieraci speciem Sonchi vel Chondrilla folio hirsuto ad me siccam transmisit dili- gens & industrius Botanicus D. Doody. Caulis effe semipedalis aut paulo altior, unico folio laciniato donatus ad modum Pulmonariae Gallorum, flores pariter in fastigio gestans non multos nec valde diffusos, luteos, non grandes, calycibus lanuginosis. Semina parva nigra effe videntur Pulmonariae dictae. Folia laciniis & figura Cichorium, Dentem leonis aut Sonchum imitantur.

SCITISS

Hae

Hæc planta accedit ad Hierachium maximum asperum Chondrilla folio C.B. Flores antequam aperiantur rubore quodam dilutiori exterius tinctæ videntur, ut in Myosotide etiã cornere cift.

Pag. 239 lin. 9. *Speciem Hieracii Pulmonariae fextam sic describit D. Hermannus in Cat. Hort. Lugd. Bat.*

Ex fibrosis candidis radicibus quotannis fructuant novî furculi, fefquicubitalcs, tcnues, in viridi al-bentes latcfcentes; foliis concoloribus, longis, anguftis, pene fetaceis ab imo ad fumum ufque dense ftipatis; quorum ftipigia in complures abeunt ramulos, fulgentes è calyce oblongo incano modice hifpito & fquamato flores luteos, ex multis petalis plantis in gyrum difpofitis contractos, qui marcedi facillime in femina atro-rubentia, gracili pappo criftata.

Pag. 251. lin. 57. *Ad finem Cap. XII. pro decima feptima fpecie adiciatur,*

17. *Trogopogon fivæ Scorfonera humilis craffiore foliâ* Magnol. App. ad Botân. Monfp.

Radix ei craffa, brevis, fibrofa, quæ in plura capita dividitur; è quibus multa nafcuntur folia, longa, angufta, craffa, glabra: inter quæ furgit caulis palmaris, cavus; florem in ftipigio ferens flammum, Scorfonera modo fquamatum, fed minorem; *Semen* etiam minus.

In pratis ad lavam Lâteræ verfus ftagnum Maio menfe floret.

Pag. 261. pofl lin. 23. *ad finem capitis II. pro quarta fpecie addatur,*

4. *Petalites Africanus Calthæ paluftris folio* Herman. Cat. Hort. Leyd.

Novum (inquit) hoc Petalitis genus ex paluftribus C. Bonæ Spei in hortum transfatum foliis eft rotundis, rigidis, crenatis, Calthæ paluftris facie, radice flavefcente craffa, cætera vulgari fimile. Hanc plantam cum caule fructu fup. racemofa onufto apud D. S. Doody vidimus, unde eam Petalitem non elle confat, fed anomalam quandam ftirpem Petalitis folio, Bliti fructu.

Pag. 264. Conyza 16. feu Meliffenſis foliis reſuſis Boccon. in hortis Londinenſibus nomine Senecionis arboreſcentis C. Bonæ Spei innoteſcit, ut me monuit D. Tanagerius Robinſon. At D. Hermannus Conyzam Africanam Senecionis flore, foliis reſuſis à Bocconiana abluere ſcribit florib. difcoideis nudis non radiatis Senecionis facie & modo in umbellam difpoſitis, cætera cum ea convenire.

Pag. 265. *Ad finem capitis de Conyza add.*

Conyza Africana foliis Stechadi citrine Gallicæ Fafciæ plant. rar. Breyh.

Suffrutex pedalis eft vel altior, Elichryſo II. C.B. fimilis, fed magis lignoſus. Foliis pluribus Stechadis citrine Gallicæ fed anguſtioribus: Flore majore, cujus umbo petalis longis & anguſtis circumradiatur. Radix lignoſa, multis fibris divaricata. Semen pappoſens. In Africa juxta Pro-mont. B. Sp. D. Ten Rhynæ collecti.

Eadem Pag. add. Conyzam Africanam Urtice folio Hort. Amſterodam.

Pag. 270. lin. 18. pro 21. *Afteris fpecie interponatur,*

21. *After latifolius Tripoli flore*, Dodart. memoir. Tripolium altiffimum Americanum, caulibus viridantibus Herman. Cat.

Ad finem Cap. IV. in eadem pag. addantur ſpecies ſequentes.

23. *After Africanus latifolius maximus puniceis caulibus* Herman. Cat. Leyd. App.

Alciùs affurgit quàm Afteres Novæ Angliæ, caulibus robuſtis, puniceis, in breves, concolores ramos diviſis. Folia Tripoli facie, fed rigidioribus, craſſioribus, per ambitum nonnihil dentatis, inferioribus palmam æquantibus, ſuperioribus verò brevioribus & anguſtioribus. Floribus amplis, violaceis, medio diſco purpureo flavefcente, & in albertem pappum fatiſcente. Subeft radix fibroſa, vix, numeroſa fertilitate ſe propagans.

24. *After Novæ Belgicæ latifolius, paniculatus, floribus ſaturatè violaceis* Hort. Leyd. Herman.

Elegantiffimus hic After, humanam altitudinem longè ſuperans, fundit radicem albam, lignoſam, perennantem, innumera tenuiffimis fibris capillatam, ex qua ſurgunt virgule quamplurima, glabra, purpuraſcentia, Calami craſſitie, infirma, circa ftipigia in frequentes furculos, quali in ſpeciolam paniculam collectos ſubdiviſa. His ſtriçte adherent folia, abſque petiolis, digito longa, duoſq. tranſverſe lata, plana, craſſiſcula, mucronata, alterà parte glabra, latè viridia, alterà ex viridi pallescentia, numeroſis exiguis venulis è media coſtâ oriundis inſcripta, ad extimos linbos purpuraſcentia, & aliquando leviffimis, vix conſpicuis crenulis exaſperata; quæ verò immediatè è radice prodeunt ſuperioribus ampliora ſunt, ſulta petiolis digitalibus, alatis, ex viridi ruſſefcentibus. Juxta furculorum ftipigia eminent capitula parva, brevia, anguſtiſſimis foliolis, fquamatin difpoſitis, veſtita, quibus ſingulis inſidet ſus ſtellatus, Afteris Attici facie, inodorus, radiatus, difcoideis; radiis purpureo-violaceis, diſco parvo, flavefcente, abeunt in femina pappoſa, cinerea, more congenerum.

25. *After Novæ Belgicæ latifolius umbellatus, floribus dilutè violaceis* Herman. Hort. Leyd.

Forma & crefcendi modo cum ſuperiore convenit, ferens radicem longè latèrque repentem, albam, parùm fibroſam, ex qua prodeunt folia præcedenti haud abſimilia, at paulò anguſtiora, rigi-diora,

diora, minùs glabra, & quodammodo ſinuata. Inter hæc eriguntur caules bicubitalcs, viridantes, ad radicem nihil aut parùm rubentes, ſtriati, ſuperioribus rigidiores, duriores & robuſtiores, circa ſumma ftipigia in frequentes folioſas alas magis expanſas, umbellam mentientes, diviſi; ſuſtinentes in pura violaceo, petalis duplici ſerie ſibi invicem incumbentibus, diſco luteo, fatiſcente in femina cinerea pappoſa, priori ſimilima.

26. *After Aethiopicus, Stechadi foliis, flore aureo* Herman. Hort. Leyd.

In montioſis aridis ad Cap. Bon. Sp. reperitur. Conſtat radice parva, lignoſa, fibroſa, ſuſca: Caule itidem lignoſo, dodrantali, modo ſimplici, modo multiplici, candicante, in ramulos divaricato, undique foliis ſetaceis, tenuiffimis, incanis, Stechadi citrinæ æmulis, veſtito. Horum ſummitatibus inſidet è capitulo oblongo, fquamato ſus luteus ſtella inſtar, cujus medium umbonem palidè flavefcentem cingunt foliola, radiorum inſtar, aureo colore fulgentia. His ſeneſcentibus ſuccedunt femina pappoſa, velut in congeneribus. Viget & floret per totum annum, dummodo ab æris frigidiſſis injuriis vindictur.

27. *After exoticus Hyſperidis folio minor.*

Sicum nobis offendit Clariff. Vir D. Leon. Plucknet.

28. *After Africanus Stechadi folio incano* ejuſdem.

Pag. 278. *Ad finem cap. 8. add.*

15. *Doronicum maximum Americanum, latiffimo anguloſo folio, radice transparente* Herman. Cat. Hort. Leyd.

A Jacobo Roberto habuit. Flores & femina nondum viderat.

16. *Doronicum integro & craſſo Hieracii folio* Magnol. App. ad Botân. Monfp. An Doronicum Helveticum incanum C.B. prod?

Radix fibroſa eſt, è qua oriuntur folia pediculis donata, longa, latiuſcula, ferrata, craſſa, ſubtus tomentofa, ſupra viridia: Caulis ſeſquipedalis folia anguſta habens ſine pediculis. Florem ſert magnum, petalis luteis, in extremitate crenatis umbonem luteum cingentibus, qui in pappoſ abit. Floris calyx ſtriatus in baſi foliis viridibus coronatur.

In herbidiſ locis montis Serrane frequens eſt & Junio menſe floret.

Pag. 280. *Ad finem Cap. IX. pro 12. ſpecie adiciatur,*

12. *Virga aurea Canadenſis foliis Scrophulariæ* Dodart. mem.

Item, 13. *Virga aurea Americana foliis ſerratis anguſtis ſubtus nervoſis* Morif. prælud.

Hujus folia ſunt ſubtus aded nervoſa, & eminenter anguſta maximèque ſerrata ut notu inde facilis ſit. Quin & radicem habet odoratiſſimam.

Item, 14. *Virga aurea humilis Alpina* Morif. prælud.

Hæc in omnibus vulgari accedit, ſola parvitate diſcrepans: eſt enim Virgâ aureâ vulgari triplo minor.

Pag. eadem. Capiti X. de Helichryſo ſeu Stechade citrina addantur ſpecies ſequentes:

1. *Helichryſon quorundam foliis Abrotani J.B. Elichryſon foliis Abrotani C.B. Helichryſon ſive Cema aurea* Ger.

Podalis, nonnunquam cubitalis eſt planta, caulibus rectis, robuſtis, fruticofis, in multas alas ſubinde diviſis: per quos & ramos numeroſa folia, Abrotano ſimilia, candicantia, ubi pignum erumpit, tenuiffime diviſa, brevia, hifuta, cum gravitate odorata. Flores in ſummiſ ramis umbellatim congeſti, lutei Agerati floribus formâ & odore perſimiles, verum majufculi. Radix lignoſa, minimi digiti interdum craſſitudine, quæ tamen fingulis annis perit.

Læto ſolo provenit, & copioſè circa Madritum itinere Complutenſi, aliſſique Hiſpaniæ locis in Loen-agris, ubi Septembri & Octobri florentem videbat Cluſius.

Quòd dubius eſſem quòd referenda eſſet hæc planta, nec ad hunc locum pertinere putarem, com-modiorem quarendum ratus, tandiu eam Hiſtoria inferere diſtuli donec tandem penitus è memoria excidit & omiſſa eſt. Duo ſunt quæ me hæcenus dubium & ſuſpenſum tenent. 1. Quòd reſciam an pappoſ ſit. 2. Quòd mihi nondum planè conſtat an florem habeat radiatum an verò nudum; quamvis ex deſcriptionibus quæ ejus extant nudum habere colligitur. A reliquis certè Stechadis citrinæ ſeu Helichryſi ſpeciebus foliis multifidis diſſert. Qui coluerunt & obſervârunt nos certiores de ejus genere facere poſſunt.

Helichrysum Africanum inodorum glabrum Magnol App. ad Botan. Monf. *Elichrysum inodorum glabrum Coronopi folio annuum Magnoli*, Herman. Cat. Leyd.

Nobis describitur inferius pag. 364. pro *Agerati* specie titulo *Agerati Africani foliis laciniatis inodori*. Verum si semina papposa obtineat (ut affirmat D. Hermannus, nam in planta quae nobis succrevit pappum nullum feminibus adherentem observare potuimus.) *Elichrysi* potius quam *Agerati* species censenda est. Nuper cum Londini essem Botanici Londinenses mihi affirmarunt plantam hanc minime pappum esse, proinde & Hermannum errasse. Quin & ipse (ut video) in Appendice sententiam suam mutat, & *Cassii* cetera edoctus.

Chrysocome Africana flore albo, angustifolia Breyn. in Fascic.

Breyn.

E radice hujus virgae exeunt multae, pedales, nonnunquam ampliores, lignosae, firmae, in multos ramos, tomento, albo candidantes ductae, & ab imo ad summum foliolis crebris ac angustissimis, Stoechadibus citrinæ Italicae Herbariorum dimidio brevioribus dense stipatae. Summos verò ramulos corymbi occupant admodum elegantes Gnaphalo Americano *Claf.* valde accedentes, quadruplo minores, & candidulis, infra aliquando rufescentibus ita compositis squamulis, ut umbonem in medio comprehensum duplici & triplici serie notabiliter circumradient. Semen minus pappifens, Chrysocome vulgaris feminibus par.

In herbosis juxta Promont. Bonae spei D. ten Rhynae ut & duas sequentes collegit.

Chrysocome Africana flore pheniceo angustifolia Breyn. fascic.

Breyn.

Planta alba & penitus tomentosa est Chrysocome Germanica angustifolia flore ex aureo rutilante similis, nisi quod folia angustiora & breviora, eorumque ex alis ramulos quamplurimos foliis minoribus vestitis promittat. Flores densissime in glomerulum congesti multo sunt minores, squamulis exilioribus minutis splendentibus ex igne centes pheniceo coloris imbricati; quorum medium *famina* quadam minutissima in pappo, femine appende perquam pusillo, abeuntia occupant.

Chrysocome Africana flore pheniceo serratifolia Breyn. fascic.

Perrae hujus plantulae caules etiam candicant, multo tamen infirmiores sunt, inque debiliores, & longiores ramos diviti. Folii paucioribus multoque brevioribus, latioribus, serratis, nervosis, incanis quidem, minus tamen quam superioribus, [Euphrasia latifolia Italica Col.] quodammodo emulantibus fepi. Flores & femine cum precedente convenit.

Chrysocome sive Argyrocome Gnaphaloides Africana flore amplissimo Breyn. Prod.

Chrysocome Africana Ericoides flore albo Breyn. Prod. Item fl. sulphureo.

Chrysocome impia, sive Filago dicta Cap. B. Sp. Ten Rhynae apud Breyn. in Fascic. Duas species. Vidimus apud D. Plucknet.

Elichryso affinis Africana arborescens, floribus purpureo-violaceis, foliis Salviae, odore Rosmarini: Conyza Africana incana arborescens odore Salviae & Rosmarini vulgo Herman. Cat. Leyd.

Herman.

Quantum hae arbuscula nomen Chrysocome non mereri videatur, quod ejus flores aurea luce non refuleant; Attamen ob florum squamam corymbaceam, structuram, & feminum papposam dispositionem, seu primariam plantarum partem, Chrysocome haud dissimilem, huic adjungendam esse existimavi. Sponte nascentem reperi locis saxosis & salebrosis ad radices montis tabulati Capitis Bonae spei, unde in Hortum translata lata fertilitate germinavit. Figit radicem longam, obliquam, pallidam, in brachia divaricatam, ex qua virgula assurgunt complura (nonnunquam unum) sex septemve pedum proceritate lignosa, ramosa, candida, incano tomentoso cortice vestita. His adsunt folia, Salviae quadratenus similia, rigida, crassa, perpetua, supra viridia, infra candida, in scripta numerosis obliquis nervis, & costa media in margines exprorectis, lapidis acris, amari, aromatici, odoris fragrantissimi ex Rosmarino & Salvia mixti. Ad ramorum cacumina pullulant multi ramuli, in quibus apparuit parvi, squamati tomentosi *foliuli*; Elichrysi vulgaris effigie, barbulis tamen angustissimis purpureo-violaceis cingentibus orbiculum pallidum, fatitantes in tenuissima pappifenta *femina*. Menfibus Martio & Aprili flores in Hyemali, inque Prom. B. Sp. iidem menfibus perfcitur. Virtutibus respondet Rosmarino. Oleum ex destillatione proleum praestantissimum esse deopplativum experientia nos docuit.

Elichryso affinis Peruviana frutescens Herm. Append.

Surrexit in horto Beverningiano ex feminibus Peruvii advehtis ad altitudinem sex septemve pedum, vixit lignosis pallidis, lentis, geniculatis, valde ramosis; foliis binis, ex opposito nascentibus, formae & magnitudinis nescio quam affinitatis cum foliis Cofli horrorum, sive etiam Scabiosae Hispanicae stellatae habentibus, per margines tamen crebris serratis, tribuque per longitudinem excurrentibus nervis inscriptis. *Floribus* ad foliorum exortus circa ramorum cacumina corymbosis, parvis, ab Elichryso non multum abluentibus, pendulis, herbaceis, discoidibus, modo solitariis, modo tribus quatuorve simul junctis. *Seminibus* exiguis, ut conjicere potuit, papposis, ad perfectam tamen maturitatem luculose nondum perductis; sapore & odore nullo evidenti.

Aliam

Aliam adhuc Elichryso affinis frutescentis speciem a precedente diverfam a D. Hermannio ad Reverendiss. Episcopum Londinensem missam plantam novam & cujus nulla in Catalogo Horti Academici *Lugd. Bat.* mentio, se *Fulhamiae* in Horto praedicti Episcopi vidisse literis Aug. 27. ad me datus scripsit D. Tancredus Robinson. Folia ejus breviora, crassiora spissiora, rotundiora & obliquis virgula sunt quam Elichryso affinis Peruviana frutescentis Herman. Append. An Senecio Arborescens Atriplicis folio?

Pag. 287. lib. 13. pro undecima *Jacobaea* specie adiciatur, 11. *Jacobaea supina maritima* Triumfetti.

Ab unciali nervosa radice multas fibrillas emittente & albidu caute vestita oriuntur terni aut plures cauleculi, vix plerumque palmares, supini potius ac veluti in terram reclinati quam recti, inus cavi, externè rotundi, molles ac tenues, subrufo vel etiam purpurascete colore infecti; foliis nullo ordine positos, nitide virentibus, & aliquantulum crassis vestiti, caules absque ullo pediculo amplectentibus. Praeter folia praedicta habentur insuper pauciora alia ad ramuliflorum exortus, ejusdem licet cum superioribus substantiae, attamen conspicuo suffulta pediculo, & feminealium latitudinem, unciam vero longitudine superantia, eaque non pure dentata, sed potius denticulatis laciniis interrupta. Caules propè summum duos tresve ramulos & sinibus foliorum proferunt quorum singuli tres aut plures sustinent *flores*, singulos longiusculis petiolis inherentes, calice & pluribus angustis & subviridibus foliolis, in nigrum acutumque apicem desinentibus composito obvallati, barbulis aureis, oblongis latissime discum medium luteum cingentibus constantes. Semen succedit pappo innascente alatum. Planta odor nullus, at sapor inter amarum ac salum medius.

Martio & Aprili viget, deinde ex toto perit. Copiose admodum nascentem observavit Auctor per totam oram maritimam, campisque adjacentes, quā a Centumcellis Cajetam versus iter est. Tempus

Donavit me eximius Botanicus D. Jac. Petriver cujusdam plantae à Terra Mariana missa ramulo quae foliorum divisiura ad Erythimum vulgare & capitulis in summo conglobatis ad Jacobaeam aut Senecionem accedere videbatur. Florem caeruleum habere, incolas autem Morium Diaboli vocare scripsit. Totā plantā hirsuta est, & folia ad margines serrata. Loc.

Caetimay Brasiliensis Marogr. Senecio Brasiliensis folio angusto, serrato.

Marogr.

In trium pedum altitudinem excrevit, caule viridi, intus meduloso; quem ab ipso exortu numerosa ambiunt folia, quatuor dig. longa, angusta, per ambitum incisa, levi hirsutie praedita (ut & caulibus) & molli lanugine paulum incana. Caulis superius in quatuor, quinque, sex, aut septem ramos fere spargit, & foliola parva obtinet, foliis Hysopii figurā similia: in ramulis autem multos fert *foliulos*, florum Senecionis similes, pallide flavescentes, qui in pappo desinunt, vento dissipabiles. Folia hujus plantae acrem & calidum saporem habent, ac cocta, contusa atque illita sanant scabiem in quacunque corporis parte.

Pag. 291. post lin. 23. pro quinta Senecionis specie addatur, 5. Senecio Lamii folio D. Fagon.

Quam invenio in Catalogo plantarum Hort. Reg. Paris. nondum editarum a D. Tancred. Robinson ad me transmissa.

6. Senecio arborescens Virginiana Atriplicis folio. Descriptionem vide inter Arbores & frutesces in horto Rev. Episc. Londinensis visas.

Pag. 292. *Cacalia* species vel *Simarouba* Eupatorii Cannabini add.

Eupatorio Nova Angliae Urticae folio, floribus purpurascens, maculato caule Herman. Cat. App.

Herm.

Hoc à precedente distinguitur quod radices habet odoratiores, caules humiliores & tenuiores, * Valeriana *urticae* folio *urticae* folio *urticae* folio crenata, flores purpureos Eupatorio Emulae foliis omnino pares.

Pag. 296. Gnaphalii texti seu minimi descriptionis add.

Hae species plus duplo minor est Gnaphalio vulgari. Capitula paucioribus floribus [totalis intelligi] composita sunt quam in illo, nec in sphaerica figuram adeo exacte conglobatis, at neque pariter tomentosis. Calices florum singularium [totalium] magnitudine is non cedunt, sed ventricosi sunt & angulosi, neque flolculi & calycibus tantum eminent seu extant.

Pag. 297. l. 15. add.

Gnaphalium flore sulphureo Herman. cujus specimen nobis ostendit insignis Vir D. Lem. Plucknet in Horto suo sicco affervatum.

Pag. 303. post lin. 5. pro tertia Cnici specie interponatur

3. Cnicus perennis caulem Tingitanae Herman. Hort. Leyd.

Planta haec naturā totoque habitu Cnicum referens radicem agit albam, longam, tenuem, absque fibris, modò oblique, modò rectā in terram descendentem, emittentem folia rigida, capsulifera, spithamā longiora, pollice angustiora, circa margines crenata, & simul exiguis aliquot spinulis obtutum fere fugientibus armata. Intra haec prodit caulis ut plurimum simplex, aliquando statim à radice in binos ternosve ramos subdivisus, sustinens ex capitulo oblongo squamato, & aliquot rigidis, brevibus foliolis

foliis circumvallato flores cœruleos, fistulosos, oris lacinia, quos excipiunt *semina* fusca, barbata, more congenerum. Circa Tingidem Africa collectus erat.

Pag. 307. *lis. 50. adde.*

Huic speciei [11.] valde simile est si non idem *Cirsium angustifolium* C. B. *prod.* Folia angustiora & raris aculeis prædita esse dicuntur; capitula hispida.

Pag. 310. *post lin. 54. pro nona Cardui specie adiciatur,*

9. *Carduus pycnostephalus sylvester* Triumfetti.

Triumf.

Radice est perenni, Raphani hortensis formâ, crassitie pollicari, longitudine palmari, circa extremum ramosa, ramis in crassiusculas fibras divisis, raris quibusdam barbulis, ut & radici ipsa obvisis. Hæc & ligneis filamentis fungose substantie multum coloris intermixtis componitur, necnon externe molliori cortice ejusdem coloris obtegitur. Folia radice caput multiplicatis cespitibus coronant brevissimo ipsi adherent pediculo, palmo plerumque minora, latitudine unciali, solidam forciunt substantiam pronâ parte, quæ densa lanugine obruitur, candidam, lupinâ verò atroviorentem, sed maculis seu potius lineis quibusdam albis interruptam, ob hirsutiem tum primarium nervum, tum ipsius propagines occupantem, quæ versis lateralem extremitatem bifurcata literam Y egregie annulantur, imò propè extremum foliorum ambitum ita ordinantur, ut ipsa velut crispatis oris evadant. Cæterum Junio mense satis explicatis jam foliis unus vel plures juxta cespitum numerum eorumque robur oriuntur *caules*, qui Augusto deinde mense duorum fere cubitorum altitudinem adepti, angulosi, alati, aculeisque muniti cernuntur, colore etiam quasi cinereo ob modicam lanuginem præditi, substantia exteriore ligneis fibris constante, medullâ spongiosâ intus repleti, foliis multis, inus similibus, sed minoribus ornati, & ad modica intervalla nullo pediculo cauli adnexis, raro in ramos, & cum paucissimos, divisis ac breves, unde in ipsius fastigio, quatuor seu plura notantur *capitula*, cuncta conferim sinuque collecta, ac brevissimis innixa petiolis, magnitudine plus minus nucis Avellanæ, & priusquam florem expandant rotunda, viridia, & multis squamulis in luteum ac pungentem aculeum desinentibus compolita; *Flos* ex plurimis foliis atro-rubentibus, & ex ipsorum centro album stamen proferentibus dense perpetuo junctis, nec ut in alii Carduis dilatatis donec ficcati decidunt, constat. *Semen* densa ac alba involutum lanugine forma, colore ac magnitudine (nisi quod rotundius exsistat) perquam simile est feminibus Cardui Leucoti folii. Tota planta reliquorum Carduorum odorem obinet, sapore est initio dulci, post anarorem relinquitur.

In umbrosis sylvis ultra Tusculanos agros extensis quæ præsertim inter Lavicano Anagninam, &c. reperit descriptionis auct. Jo. Baptista Triumfetti.

Accedit ad Cardum polyacanthum secundum Ger. emac. quem nos pro Carduo acanthoides J. B. habuimus.

Pag. 314. *Post secundam speciem adde,*

Carduus Baticus spinosissimus echino aculeis rigidis armato.

Exsiccatum vidimus apud eruditissimum Virum D. Plucknet.

Pag. 317. *l. 24. Pro secunda specie Cardui stellati, seu pro prima varietate ponatur*

2. *Carduus stellatus foliis integris serratis* Magnol. App. ad Botan. Monsp.

Differ præcipuè à præcedente foliorum formâ quæ in alia integra sunt, cum in illo sint valde dissecta. Invenit D. Tournefort juxta rivulum dictum *Vestre*, inter *Candiac* & *Vauvert*.

Pag. 322. *Post secundam Cyani speciem pro tertia interferatur*

3. *Cyanus Centaureoides frutescens Lavandule folio cap. B. Sp. Breyn. Fascic.*

Breyn.

Frutex mihi videretur lignosus quantum ex ramis missis augurari licuit. Hi quadrati, lignosi, necnon incani sunt, binis alternatim ramis. Folia Lavendulæ haud dissimilia sed breviora è regione habentibus præditi: quorum summitatibus *capitula* etiam ex adverso bina innata, haud crassa, pollicem transversum longa, lacinis inarum squamularum & membranacearum squamulis, Caryophylli spicati Aldini calyculorum de more, imbricata; staminulis resecta Serratulæ similibus quorum color me lateo. *Semen* magnum, oblongum, pilis mollissculis argenteo colore splendentibus hirsutum, longissimisque in modum Stæbes Rolmarini foliis Ponzæ, sed ad phœniceum tendentibus coronatum.

Pag. *Ibid.* Pro tertia Cyani specie interponatur

4. *Cyanus major Alpini foliis incisissimis* Triumfetti.

Triumf.

E radice carnosa, cinerea, palmum circiter longa, inflexi digiti crassitiei, in minoribus tenuioribus barbulis prædita divisa, gustu subadstringente, manu mucosa. Martio mense plura exeunt *folia*, crassa, densè licet brevi tomento ipsa cooperiente candida, primò exœuntia ad Cyani majoris vulgaris formam accedentia, apice acutiora, digitem circiter longa, vix unciam lata; succedentia: non tantum prædictis (ut plerumque solent) majora, verum etiam tribus, quinque vel septem profundis incisuris distincta. E medio foliorum cespite circa Aprilis initia tenus sed lignosus attollitur *caulis*, palmarem circiter longitudinem obtinens, quodque ramosus, externe striatus, ac similibus foliis licet angustioribus insignitus, quæ nullo pediculo caulem amplectentes, altum quodammodo efficiunt, præsertim quæ floribus tum vicinioribus, quibus etiam lacinie desunt. In caulis ac ramorum fastigio flores aperiantur magnitudine, forma & colore Cyani majoris vulgaris, uti est & *semen* floribus tabe-

etabescitis subsequens. Radice & foliis perennat, non tamen serpit more Cyani vulgaris. Humore nimio corrumpitur.

Sapore est amaro, & odorem veluti Cinaræ inter manducandum reddit. Folia acie cultelli scari *Vires*. ficata vulnibus etiam majoribus applicata intra diei spatium eadem ad cicatricem perducunt.

In altissimo asperimoque illo Aprutini monte, (quem vulgus Hortum Centauri nominat) ab Au. Locustore primitus reperta est hæc planta.

Pag. 322. *Post lin. septimam interferatur*

7. *Cyanus Orientalis alter seu Constantinopolitanus flore fistuloso candicante* Hort. Reg. Paris. Herman.

Hort. Leyd.

Idem fistulosus purpureo flore eorumdem.

Idem flore luteo fistuloso Dodart. Mem. Herman. Cat. Lugd. Bat. *Hujus speciem ad me misit* D. Doody.

Pag. 329. *Ad finem Cap. XIII. pro 32. specie Jaceæ addatur*

32. *Jacea lutea Cretica foliis Cinerariæ* Dodart. Mem.

Pag. 335. *lin. 26. add. Helenium Indicum flore & semine maximis perenne* Herm. Cat.

Pag. 336. *ad finem Cap. I. pro quinta specie addatur,*

5. *Helenium Indicum flore & semine maximis perenne* Herman. Hort. Leyd.

Pag. 338. *post lin. 19. pro tertia & quarta Calendulæ speciebus addantur*

3. *Calendula minor arvensis Hispanica* Herman. Cat. Hort. Lugd. Bat.

Minor arvensis gracilior & humilior est; quotannis ritu congenerum ex semine deciduo propululans.

4. *Calendula humilis Africana flore intus albo, foris violaceo simpliciter* Herman. Cat. Hort. Leyd.

Sequentes potius florum & seminum dispositionem, quàm foliorum cæterarumque partium affinitatem Calendulis inferendam censuimus hanc plantam. Mittit ab albente radice cauliculis multos ramosos, dodrantem raro superantes, nunc erectos, nunc reclinales; Folia pingua, crassiuscula, glabra, alique lacinias incisâ, Erucæ maritimæ non adeo disparia. Flores in ramulorum summis petalis simplicibus, Calendulæ vulgari longioribus, intus lacteis, extus violaceis, ad solem radiatæ stolis in modum expanthis, cæteroque clausis, ad se collectis, & in gyrum involutis, medium occupante orbiculo croceo, alioque purpureo-nigricantibus granulis, in tenuissimos villos fatiscitibus imperforata. *Semina* nuda; in parvis capitulis disposita, ritu Calendulæ, duplices speciei; alia orbiculata, membranacea, compressa instar Orocellini Clus. coloris dilute castaneæ; alia quæ his elegant ordine interjacent teretica, fusca, superficie granulata. Utraque fecunditatem probant suo partu, quem vel Autumno decedat, vel Vere studio satis feliciter excludunt.

Alumina est arduum collum ad Promont. B. spei, culture sub nostro climate patientissima. Ejus sapor percipitur fatus, aliquando subamaricans; odor mediè dilti crocinus debilis.

Hujus plantæ speciem ad me misit D. Petiver Pharmacopœus Londinensis Rei Botanice apprime gnarus.

Eadem pag. Pro tertia Chrysanthemi specie addatur

3. *Chrysanthemum Aferis facie, foliis ad florem rigidis, flore minore elatius* Herm. App.

4. *Idem flore minima humiliss* Ejusdem.

Herm.

Prius erigit *caules* pedales, aliquando altiores, rigidos, duos, ramosos, tenui tomento obitos, quibus hærent folia. Alteri supino Clusii paria, rigida, deorsum inflexa, medio nervo in brevem aculeum abeunte. Flores fort. Bellidis minores, luteos, radiatos, discoides, dens foliis prædictis similibus, quinque majoribus, totidemque minoribus circumvallatis. Disci marcescente dehunt *semina* exigua, fusca, solida, ex quibus planta renouatur. Huic simile est posterius, aut humiliss & omnibus partibus minus.

Pag. 339. l. 66. Pro tertia Chrysanthemi specie interferatur

3. *Chrysanthemum Canadense Rapunculi radice, sermum vulgè* Herman. Cat. Leyd.

Herm.

Mulis firmatur *radicibus*, albis, carnosis, fusiformibus, Rapunculo aut Asphodelo haud disparibus, quæ *caules* attollunt quamplures, novem decemve pedum altitudine, rotundos, asperos, nonnulli hirsutos & striatos, in numerosos ramos subdivisos. Hos sine ordine cingunt folia palmam longa, pollicem & amplius lata, in acumen desinentia, aspera, atroviroidia, per ambitum leviter crenata. Ramorum cacumina occupant flores lutei corymboli, Chrysanthemum Canadensis humilioris simillimi, nisi quod petala dilutius favescent, in mucronem bifidum terminantur, & foliola flori substrata longius producantur. His satinentibus succedunt *semina* angulosa ritu affinium. Radices subamarum, aromaticum, non ingratum habentes saporem à Canadensibus parantur in fercula, velut ab Europæis Rapunculi, Rape & similes.

Pag. 340. l. 7. *Adde*

Duæ adhuc aliæ Chrysanthemi segetum species à C. B. proponuntur, nimirum.

1. *Bellis lutea foliis profunde incisus minor* C.B. *Chrysanthemum minus* Cam. ep.

Hanc J. Bauhinus ad *Chrysanthemum* suum majus folio valde laciniato, flore croceo refert.

2. *Bellis lutea foliis subrotundis* C.B.

Quam D. Hermannus eandem facit cum *Chrysanthemo* folio minus scito glauco J.B. quod non bis non probatur. Ex synonymis enim & ex descriptione patet, *Chryf.* folio minus scito, &c. eandem esse plantam cum *Chrysanthemo* segetum nostrate, hoc est, cum *Bellide* lutea fol. profunde incisus majore C.B. quamvis non sim necius compilatores Hist. Ebrodunensis Bellidem illam alio referre. De his nobis nondum satisfactum est. D. Hermannus in Catalogo Horti Lugd. Bat. tres recenset & distinguit species *Chrysanthemi* folio glauco à *Creticis Chrysanthemis* distinctas.

Pag. 341. *Chrysanthemum* nostrum octavum seu *Alpinum* secundum Clusii ex observatione D. Leonardi Plucknet M.D. Londinensis femina producit papposa, ideoque ad *Asteres* transferendum est.

Pag. 342. Ad finem Cap. IV. de *Chrysanthemis* add.

13. *Chrysanthemum Peruvianum* flore albo Catal. Lipsiensis Amman.

14. *Chrysanth.* Virginianum Platani Hort. Oxon. Utrunque vidimus apud eundem peritissimum Botanicum & insignem medicum D. Plucknet.

15. *Chrysanth.* Americanum *Scrophularia* folio Ejusdem.

Pag. 344. Ad finem pagine addatur.

Parmica Alpina Matricariae foliis Triumfetti.

Hanc plantam *Corymbifera* nostrae *Millefolii umbellæ*, folio alato & laciniato eandem esse mihi pene persuasit, quamvis nec figura ejus, nec descriptio in omnibus conveniunt plantae nostrae: nam primum foliorum laciniae obtusiores sunt, deinde caulis internode medullifolius, tum folia in nodis, è quibus alter erumpit furculus, communiter majorem fere reliquis inferiorum nodorum è quibus ramuli tamen exeunt: tandem flores quamvis integri naribus admodum nullum sensibilem odorem exhalant, triti tamen *Ageratum* redolent, ac potius luavorem odorem florum *Parmicae* prioris *Matth.* emittunt. Quae in nostra non observantur: in reliquis convenire videntur.

Nos etiam primo aspectu *Parmicam* folio alato plantam nostram denominavimus: verum postea animadvertentes eam odore & sapore carere, folisque proferre alata & laciniata *Matricariae* fere in modum, sententiam mutavimus.

Pag. 346. lin. 12. post verba illa Hort. Blæf. adde Botan. Monsp. *Millef.* odoratum minus album *Monspeliensium* Dodart. Mem. ubi plenam ejus descriptionem vide.

Pag. 348. lin. 2. adde *Millef. montanum purpureum Tanacetii foliis* Dod. mem.

Frutex *corymbiferus* Africanus *Chrysanthemuli Ericoidis* facie, floribus *Globulariae* Breyn. fasci.

Breyn.

Frutex est lignosus, ramis compluribus, cortice ex obsoleto purpurascens fusci coloris testis: quorum juniores *Chrysanthemuli Ericoidis* proximè descripti adeo similes, iidemque stipati foliis ut non facile ab eo distingui possint. Flores ramulorum extremitates lutei occupant *Tanacetii* instar florum quasi in umbellam dispositi, orbiculares omnino *Globulariae* seu *Aphyllantis* Herbariorum perbellè referentes, minores quidem & ex tubulis minutissimis quinquiepartitis densè admodum confati, sedem suam minutissimè in fructu fixam tenentibus: quem propter immaturitatem exilitatemque, fortuna examinare mihi non concessit; an veluti *Cupressi*-pinuli seminum pericarpia concavus & semine repletus, aut an ipse Semen illud. Quicquid vero sit, five fructus five semen, certo certius illud eodem pene quo *Abinthii* semen modo tenere involutum lanugini observatur.

Pag. 350. Ad finem Cap. I. de *Bellide* minore adde,

Bellis minima annua Triumfetti.

Triumf.

Februarii labente in conspectum se prodens semiunciali circiter radice nititur, cortice albo tenui induta, & ex paucis fibris tenuioribus aliquot capillamenta mitentibus coagmentata, quae fibræ omnes supernè in exilem ac brevissimum veluti truncum albi coloris definites basin efformant quinque aut pluribus foliis dilute virentibus, ac simul nitidis, succosis, nervum duntaxat medium ostendentibus, ovali formâ, extremo rotundioribus, leviter crenatis, magnitudine unguis minimi digiti, longitudo ter folia ad parvi digiti altitudinem affurgit cauleculis erectis, fragilis, licet capillaribus nervulis alique substantiâ apparenter cartilagineis compositis, nec vulgari filo, crassior, imò internè concavus, externè verò tenuissimè ac rubrà quadammodo circumseptus membrana; ab eodem verò indurè fusi me diatetam quatuor aut plura inordinatè exeunt folia, ab infimis quoad foliam parvitate diversa; denique in ejusdem lumnate nonnulli laciore intra calycem ex duodecim vividantibus squamulis constructum unicus flos aperitur, habita totius plantae ratione valde insignis, discum ostentans luteum, citram triginta angustissimis albisque petalis circumdatum, quae ad differentiam *Bellidis* minoris vulgaris non in duplicem, ac unicum disponuntur gym, necnon longiora existunt quam in illa. Semen flori succedens minimum, cinerei coloris, oblongioris formæ ac *Bellidis* predicti min. vulg. simile.

In

In locis Roma vicinis præsertim aridis & incultis & arvis restitilibus mira fecunditate luxuriat, Februario & Martio florens, brevique ex toto deperditur.

Bellis montana graminea foliis Magnol. App.

Radix vivax est, fibrosa, è qua plurima prodeunt folia, longa, angusta & graminea; leviter versis extremum crenata, rigidiuscula. Caules sunt fœsipedales, in quibus folia sine ordine alii angustiora villos quoddam pro denticulis habent. Flos in quolibet caule unicus cum umbone luteo plurimis petalis albis cincto. Oritur in plantis montis *Serane* & Maio floret.

Pag. 351. lin. 18. adde,

Bellis Alpina major rigido folio brevioris & latioris Herman. Cat. Leyd.

Præcedente humilior est & tenerior, foliis latioribus, brevioribus, magis reflexis; Floribus minoribus. Floret in hybernaculo tota hyeme.

Bellis montana major foliis Chrysanthemi Cretici angustioribus Magn. App.

Magn.

Radices fibrosæ perennes plurimos caules produunt, cubitales, striatos, in ramulos divisos. Folia secundum ramulos in profundas lacinias divisa sunt, & variè diffecta. Extremis ramulis flos magnus infidet, cujus pars inferior ex plurimis foliis viridibus squamatis diffusis componitur. Ambunt umbonem luteum plusquam triginta petala alba, in extremitate leviter ferrata. Semen habet aliam more. Florentem invenit Julio mense in depressis & fere inaccessis locis montis *Calcaris* in loco dicto *Barroc* juxta fluvium descriptionis autor P. Magnol.

Bellis Americana frutescens ramosa.

Hanc exsiccatam vidimus apud D. Plucknet. Ejusdemque ramulum ad nos misit D. Doody. Caule firmo & rigido esse vidimus, summa parte ramolo, crebris foliis angustis, oblongis utraque extremitate acutis, denticulis rarioribus ad margines obiter incisus vestito. Ramulum unumquemque, ut & caulem medium terminat flos albus umbone luteo.

Triumf.

Buphthalmum Alpinum flore candido Triumfetti.

Radix lignosa multis ac gracilibus barbulis capillata, talem etiam scabritiem possidet, ut nodulis undequaque referta videatur, spadiceæ coloris, modora ac fere insipida ex seipia emitte quandam digitalis trunci (ut ita loquar) portionem, in cuius summo denfi germinant foliorum cespites, quorum si quandoque aliqui terram attigerint facile productis radicularum fibris eidem implantantur: hoc pacto plantam quodammodo repentem, ipsa, quandam perennitatem reddentes. Folia ipsa forma, colore, odore ac sapore is *Buphthalmi* vulg. *Matth.* omnino similia verum triplo majora. Adventante Junio è singulis fere cespitiis predictis recti, ramosi ac fragiles affurgunt caules, consimilibus vestiti foliis, sed proportionaliter minoribus: in caulium ac ramulorum fastigio capitulum squamulis protuberat, colore præter obscurem squamularum limbum ex toto viridi; quo se aperiente flos emicat discum ex luteis staminibus compositum habens, & sepius 24 albis petalis circumdatum: quibus areatis superest capitulum hilpidum, ut in *Buphthalmum* vulgari, clarioris tamen ac fere lutescentis coloris: feminis pariter forma cum illo convenit, ac magnitudo minor & magis candidus color.

In *Alpibus Castilionibus* Autumno observavit Auctor nosster caulibus vix palmo altioribus & minime ramosis: verum in monte *Cavi* prope *Albanum æstivis* mensibus caulibus cubito altioribus & in quamplurimos ramulos divisis.

Pag. 357. lin. 22. Inter varietates *Matricariae recensenda venit Matricaria sylvestris flore toto luteo* que in Hort. Lugd. Bat. à D. Hermanno colitur. In *sylvæ cadia* reperiri scribit Tab.

Pag. 360. Ad finem Cap. I. de *Abrotano* femina adde speciem sequentem.

Abrotanum femina foliis Crithmi D. Fagon. Hort. Reg. Paris.

Abrotanum femina foliis Roris marini totis viridibus D. Fagon ejusdem. An *Abrot. fœm.* 6. Clusii?

Abrotanum femina degener ex *Abrotani* femina viridis femine flore pallido ejusdem.

Habui è Catalogo M.S. plantarum Horti predicti nondum editarum à D. Tancred. Robinson & à D. Hanf. Sloan communicato.

Abrotanum femina canescens foliis *Steechadis citrinae* Breyn. Prod.

Pag. 361. lin. 34. Ad finem Cap. II. de *Eupatorio Cannabino* adde,

4. *Eupatorium aquaticum Americanum* Park. *Chrysanthemum cannabinum Americanum* Morif. præl.

A nostrate discretu facile est: quippe caules edit quadripedales, subrubentes, firmiores & rectiores: Flosculos ex multis staminibus luteis conflatos habet, & semina bidentia viridibus *Chrysanthemi* cannabini seminibus multo majora, vestibus pariter adherentia. Addit Parkinson caulem ab imo statim ramulos longos crebros emittente. Folia ima quinquepartita esse, superiora in caule tripartita: Caulum ad quinque aut sex pedum altitudinem affurgere.

T t t t t t

5. *Chrysanthemum*

pag. 414. add. *Seseli Pyrenaicum Thapfia folio* D. Plucknet post *Seseli Majshense*.
Pag. 421. Ad finem Cap. XIII. de *Ferula addantur species sequentes.*

Ferula lucida & crispifolia D. Lock Hort. Reg. Paris.

Ferula folio latissimo D. Fagon ejusdem.

E Catalogo Plantarum Hort. Reg. Paris. nondum editarum ad me transmissio à D. Tancred, Robinson.

Pag. 427. Ad finem Cap. II. de *Lasferpis addantur hae species.*

Lasferpitium umbellae contractae & D. Fagon Hort. Reg. Paris.

Lasferpitium foetidum folio fragili & anguloso D. Fagon ejusdem.

Lasferpitium angustifolium non finatum ejusdem.

Habui à Catalogo proxime dicto.

Lasferpis Lobelii similis angustifolia J. B.

In horto Robini Lutetiae vidit J. B. Robinus autem sibi missam affirmabat nomine Dauci montani.

Pag. 429. Ad finem paginae & Cap. IV. de *Cicutaria addit.*

4. *Cicutaria Callicuba Thyselinii folio* Breyn. Prod.

Breyn.

Planta est cubitalis, caule recto, striato: foliis Thyselinii, sed minoribus minutiusque dissectis;

Umbella alba & densa, femine striato Cicutariae fatur *Lob. similis*.

Locus.

In Callicuba montibus atque dumetis sylvarumque marginibus ubique ferè nascitur.

Pag. 431. Specierum Myrrhidis quatuor & quinta plene descriptiones habentur in *Morison*.
Umbellif. p. 66, 67. Ubi posterius hujus duas tradit varietates. Alteram foliis hirsutioribus, feminibus longioribus; Alteram foliis hirsutissimis, feminibus variis, subulcis.

Pag. 432. Ad finem Capituli de Meo addit. Meum latifolium adulterinum longiori folio *D. Tournefortii*.

Pag. 436. lin. 11. Add. *Angelica Acadensis flore luteo Dolari. mem.*

Radix ei nigra est & densa fibris confertis, plures emittens caules, striatos, angulosos, altitudine sesquipalmos, inferius vestitus pediculis quibudam, origine fua membranaceis, progressu triangulari, extremo in tres pediculos subdivisis, quorum medius quinque sustinet folia denticulata, reliqui duo tria tantum. Caulium nonnulli ramulos ex alio foliorum emittunt. Singuli autem caules & ramuli fastigio fere gestant umbellam pluribus fasciculis foliolorum minimorum, luteorum pentapetalis nunc compositam. Petala autem pericarpio viridi aculeo capite magnitudine inaequalunt. Stamina inter duo vel tria viridia apices luteos sustinent. Flore praeterito pericarpium femina, per maturationem brunnea, striata, Cari feminibus satis similia.

Tota planta acris est, amara & aromatica, odore ab Angelica communis multum differente. Vivax est, non cessat semen producere quemadmodum Angelica vulgaris, *Ast. Angelica vulgaris possit quam semel semen per se fecerit radicibus interit.* Allata est ad nos (inquit) à D. Richer, à Rege missio in Acadiam & Cayennam.

Pag. 445. *Planta in agro Cantabrigiae.* si observata, quam pro Pimpinella Saxifraga media J. B. habuimus, eadem videtur Apio petraeo five montano albo J. B. p. 463. descripto, ut ex planta è femine orta & in horto culta didicimus. Caulis enim altitudo descriptioni J. Bauhini respondet.

Pag. 446. lin. 26. Ad finem capituli de Pimpinella Saxifraga addit.

Hae planta à D. Moyné in Append. ad Botan. Monipeli. sub titulo Pimpinellae Saxifragae maxime Americanae sic describitur.

Radiceum habet crassam, in plurima capita divisam; folia Pimpinellae, lobata, sed latiora, ad Pimpinacem sylvestrem latifoliam accedentia, serrata, supra glauca, subtus leviter pilosa. Caulis erigit bicubitalem & tricubitalem, quasi junicem, in multos ramos divisum; ad quorum articulos oriuntur folium parvum, longum. Umbellae conspiciuntur plurimae, parvae pro planta magnitudine, quae componunt capitula lutea cum flaminibus albis. Succedunt femina, bina simul ut in Pimpinella Saxifraga, sed majora.

Ex insula Tabaco nactus est.

Pag. 448. Pro tertia Apii specie interpretatur,

3. *Apium palustre minus cauliculis procumbentibus ad alas floridum* Herman. Cat. Hort. Leyd.

Herman.

Hoc praecedenti est conforme; est omnibus partibus minus & gracilius, cauliculis humi procumbentibus, alis quamplurimis donatis: ad quorum finem oriuntur parvae florum albicantium umbellae quos excipiunt femina exigua, striata.

Luxuriat locis undosis & aquis Belgiae: nec dubio etiam Angliae etiam, quamvis à nobis minus curiosè spectantibus nondum fuerit animadvertita.

4. *Apium palustre frutescens flore amplissimo* Barthol. Aët. Hofmann.

Pag. 450. Add. 2. *Anisum Africanum frutescens* D. Plucknet.

Pag. 451. lin. 35. addit. De noxis Cicutae terrestris vide longam epistolam in Ephem. Germ.

An. 13. Observe. 115.

Pag. 452. Ad finem paginae addit. *Seseli Pyrenaicum Thapfia folio* D. Fagon. In Catalogo nondum editarum horti Reg. Paris. à D. Tancred Robinson ad me transmissio.

Pag. 464.

Pag. 464. ad finem Cap. XVIII. add. *Daucus Pyrenaicus odore Citri* D. Fagon. ex eodem Catalogo.

Pag. 469. l. 24. add. *Caucalis elegantissima Pyrenaica* D. Fagon. ex eodem Catalogo.

Pag. 476. lin. 12. addit.

Pastinaca Oenantes folio Boccone.

Boccone.

Folia huius Pimpinellae Saxifragae five Oenantes non abfamilia. Caulis pedales, recti, ramosi: Umbellae magnae aliarum Pastinacarum tenuifoliarum more. Flores albi, quibus succedunt femina exigua, aspera fere potius villosa five hispida.

Supra muros Locatae urbis in Sicilia invenit D. Boccone: neque enim in pratibus aut focus viarum margines cum spontanea sylvestri seu tenuifolia nascitur.

Sulcipior hanc eandem esse cum *Daucus secundo Stenlo Sophia foliis* Z. noni superiore capite descripto, cujus semen à D. Boccone transmissum.

Pag. 478. Ad finem paginae, & capituli I. addit.

6. *Rubia quadrifolia asperima lucida peregrina* Herman. Cat. Hort. Lugd. Bat.

Folia ex nigro virore lucent: flores albicant, quos singulos excipiunt baccae gemellae nigrae, caetera non differunt à vulgari.

7. *Apurine minima vel Rubia saxatilis minima* Magnol App.

Magnol.

Planta est pedalis, radices habens parvas, subrubentes, quae plurimos ramulos profert, quadratos, subrubentes, alperos, ad quorum articulos folia fere vel saepe angusta, brevia & acuminata, radiatim disponuntur: pedicellis infident foliulis herbaceis, quibus succedunt bina femina simul juncta, nigricantia, oblonga, ex una parte concava. Efflat florere in asperis circa la Valette & la Colombiere. Satis accedit ad Rubicolum saxatilem C. B. in prod. fide nostra non est incana. Figura prima Rubiae angulosa: aspera J. B. istam optime representat.

Caapo tiragua Brasiliensis Marogr. *Rubia Brasiliensis floribus verticillatis albis, maritima.*

Marogr.

E radice longa, intorta, lenta, exterius fusca, intus candida multi enascuntur caules, quadrati, duorum aut trium digitorum intervallo, geniculati, octodecim, viginti, & interdum plures digiti longi, qui partem terrae incumbunt, partem se surgunt. Ad singulos autem nodos adnascuntur duo, tres, vel quatuor folia, figura & magnitudine Hyssopii, inaequalis tamen magnitudinis. Quidam etiam caules hinc inde ramulos protrudunt ad nodos, eodem modo foliis vestitis. Caulis autem ramuli & folia sunt pilosa, viridia, incana. In summitate caulis & sesquidigitum sub illa, & tali intervallo teretrali; & prope quolibet verticillum enascuntur foliuli, globuli lutei magnitudine, plurimi, albi, tetrapetali; & prope quolibet verticillum foliolorum bina foliola Hyssopii amula. Post foliolorum capitula rotunda striata sequuntur, magnitudine Myrtillorum, in quibus semen. Planta haec salis est capior, & proinde Kali geniculatum seu vitrarum potest appellari.

Frequens est in locis arenosis maritimis, in mediterraneis autem nequaquam reperitur.

Reperitur & alia ejusdem species, caule lignoso, foliis Rosmarini.

Ad Rubiam in nonnullis accedit, non est tamen vera & genuina Rubiae species.

Pag. 487. Ad finem partis primae lib. decimi pro secunda Specie Nasturtii Indici addatur
2. *Viola Indica (scandens Nasturtii sapore maxima odorata* Herman. Cat. Hort. Leyd.

Herman.

Si unquam amencioris Florae cultoribus tum varietate, tum insigni florum elegantia sese commendavit planta, haec profecto Nasturtii Indici nova species est. Multo feracior, & omnibus suis partibus amplior est Nasturtio Indico vulgari. Etenim è crassa, pallida, repente, fibrosa radice admirabili fertilitate luxuriant viticuli longissimi, herbacei, succulenti, glabri, qui vel solo incumbunt vel vicinis stipites bacillosive complexibus suis involvunt. Horum gemulae emittunt tortiles, squigidorantes pediculos, sustinentes folia orbiculata, petata, hederæ instar angulosa, vulgari Nasturtio duplo ampliora, medio pallente umbone, cui pediculus inferitur, in aliquot concoloros radios ad ambitum usque ducto. Ad singulas foliorum alas prodit alter petiolus brevior & gracilior, qui terminatur in florem amplissimum odoratum extus croceo, intus nunc cinnabarinum, nunc coccineum, nunc simul ex utroque colore pulcherrime variegato superbiebantem, quem si Solis radius illustratur insperis gracili hololericis pube aurato perflua dices interpolatum. Elos quinque contexitur petalis, sesquipedalibus latioribus, quorum duo superiora surrecta è basi angusta, coccineis fulgentibus virgulis striata sensim in rotundam latitudinem expanduntur: tria inferiora inclinant angulissimum crassifolium crocato cervice & ubi in latum orbem se diffundere incipiunt concoloribus ad margines barbulis capillantur, unguibus hololericis maculâ, modo coccineâ, modo intensius miniata interscriptis. Medium occupant aliquot brevia, rigida, recurva, miniata femina, oblongis striatis concoloribus apiculis ornata. Flori vero subcipient flavelcens calyx, parte antica qua floris petala amplectitur in quinque mucronatas crenas, posticâ verò in longissimum calcar, purpuraceum per longitudinem striis insignitum productus; quo unâ cum flore delapsio sequuntur vascula subrotunda, & rugosa verrucula, ut plurimum terna, rarius bina, praefixis invicem junctis, quibus singulis involvitur semen oblongo-rotundum, fulcum, crassum, solidum, rugosum, striatum fere angulosum, nonnulli incurvatum.

Quamvis radix hyeme perire solet furculi tamen decisi & in terram depacti, radices agunt, & à frigore muniti hyeme tota vernant, & succedente Vere flores & femina numerosa fertilitate largiuntur.

Pag. 497. *Ad finem pag. add.*
In Catal. Hort. Leyd. Herman. pro distincta Anchuse specie positam invenio Anchusam primam Matthioli C. B. Matth.

Pag. 500. *Ad finem paginae & capitis de Echio addatur,*
Lycopsis Diof. quibusdam J. B. Echium latissimum folio Lycopsis dictum, flore dilute purpurascens
Herman. Hort. Leyd.

J. B.
Lycopsi Diofor. apprimè similis planta radice nititur rubra, è qua caulis surgit rectus, cubitalis, ex cujus parte ima plurima prodeunt folia, rugosa, rigidaque Buglossi sylvestris, nulli ordine in ambitu extensa, quae summa versis minora sensim evadunt in cacumen usque. In viginti aut plures dividuntur ramulos, quibus minora rursus adherent folia, ut in Echio: ex quorum sinu folioli emergunt tenelli, purpurei, inferiori parte integri, in ambitu verò in quinque angusta foliola Caryophyllorum sylvestrium instar dissecti.

Echium Lycopsis facie Africanum pereme Herman. Cat. Hort. Leyd.

Prodit cauliculus bipedales, asperos, nonnihil pilosos, ramosos, ex ruffo viridantes. Folia pingua crassifolia, Lycopsis vulgaris angustiora, breviora, aspera, hirta, quasque verrucosa & obtusa. Flores in corymbis purpurascens: semina triangularia, nigricantia. Cetera superiori simillima.

Pag. 502. *lin. 2. add.*
Pro Synonymo *Jacua acangae* Heliotropium Americanum cœruleum foliis Hormini Dodart. mem.

Pag. 509. *Pro prima specie Salviae ponatur,*
1. *Salvia maxima foliis & floribus amplissimis* Herman. Cat. H. L. *major peregrina amplissimis floribus* Bryn. Prod.

Pag. 519. *Ad finem capitis de Satureia add.*
Thymra Africana foliis spinosis, flore purpureo Bartholin. Act. Med.

Satureia floribus in summitate dispositis Herman. Cat. Hort. Leyd. *Pulegium nostrum quantum est.*

Satureia hirsuta purpurea Libani Dod. mem.

Pag. 526. *Ad finem capitis de Polio add.*
Polio affinis Guacatane C. B. *Guacatane Scrophularia Indica* Park.

Ex Hispania Nova missa est. Ad hemorrhoides, ejus decocto ex vino (si calor absit) alioquin ex aqua hemorrhoides abluuntur, deinde blandè sicantur, postmodum ejusdem pulvere pulveri in-
sparguntur.

Dolores ex frigore & flatibus ortos in quacunq; corporis parte sedat, si locus refinà prius inunctus tenuissimo hujus pulvere inspergatur, & linteam superimponatur, &c. Vide.

Pag. 527. *Ad finem capitis de Teucro add.*
Teucrum regium purpureum Morison. Prælad.

Multò altior est hæc species Chamædyce vulgari; humilior Teucro C. B. Flosculos gerit amplos, rubros, galeatos: quibus pereuntibus subveniunt semina iidem magna. Folia sunt lucida obscurèque venientia.

Nihil video in hac descriptione quod non conveniat Chamædyri majori.

Teucrum Americanum procumbens Veronica aquatica foliis subrotundis Herman. Hort. Lugd. Bat.

Herm.
Radice firmatur tenui fibrosa pallida, spargente coliculos spithamixos, quadrangulos, humi fratos; quos per intervalla ambiunt folia bina sibi adversa, subrotunda, glabra, pingua, in ambitu levissimè denticulata, Veronica aquatica rotundifolia nonnihil crispa. Ad horum exortus prodeunt flores, utrinque unus, parvi, pallidi, labiati, vix galeati, labio trifido, galea simplici, exigua, vix conspicua. Singulis subest utriculus quinquefidus, sustinens femina subrotunda, fusca, quaternaria.

Pag. 532. *lin. 43. add.*
In cholera etiam morbo convenit Mentha seu egregium specificum, stomachum nempe suo modo pacificans.

Pag. eadem. Mentham angustifoliam spicatam C. B. invenit D. Dale Boekingæ in Essexia, ad ripas fluvii duobus tribus locis copiosam. Odor tamen vehementior & ingrator huic est quam Mentha Romanæ in hortis cultæ.

Pag. 533. Mentha undecima ab eodem ibidem inventa est ad fluvium propè Molendinum Fulgonicum.

Pag. 534. *Ad quartam speciem add.*
Planta hæc Botanici Londinenses Satureia Virginiana floribus in summitate dispositis satis aptè nuncupatur. Siquidem flores in summis duntaxat ramulis confertos gestat velut in umbellulis.

Pag.

Pag. 536. *Pro sexta Verbenæ specie add.*
6. *Verbena Americana Urtice foliis longioribus, flore cæruleo* Herman. Append.

Ad finem paginae add.
8. *Verbena Africana minor flore luteo* Bartholin. Act. Med.

9. *Verbena Indica lanuginosa flore rubente* ejusdem.

Pag. 540. *Ad finem capitis de Origano & Majorana add.*
Origano Congener Zatarendi C. B. Zatarendi herba J. B. *Zatarendi Origani Indicum* Velling. Oblect.

Velling.
Magnitudine pedali adolefcit, caulibus rectis latilique firmis: cujus folia Amaraci habitudine, renella, mollique veluti lanugine aspersa tactui blandiuntur. Rotunda quidem illa sunt, in conum tamen leviter coarctata & excurrentibus in longitudinem fibris cum virore pallidula. Flosculos producit quamplurimos, niveo candore lactescentes, qui per exoræ caulium inter numerosa foliorum capitula prominuli, Onitidis Origani umbellam glomerato ambitu propemodum exprimit: linguam gustantiam aromaticam nec ingrata acrimonia perstringens Creticum Origani odoris vehementia superat.

In fontic capitis affectibus, cum sensum motuque voluntarii nobiles functiones improba medicæ vel imminuuntur, vel penitus obruuntur, eximie opitatur. Stomachi vigorem excitat, solutisque tetra veneno vitæ præliis gratum & efficax remedium adfert.

Pag. 541. *lin. 20. add.*
In Catalogo Horti Academi. Lugduno-Batavi à clariss. Viro D. Paulo Hermann edito, Ocimum Ægyptium Alpini Ribau dictum pro specie ab Ocimo Caryophyllato majore C. B. distincta politum invenio.

In eodem Catalogo Ocimi varietates seu species habentur sequentes:

Ocimum foliis ex nigro virescentibus flore albo Cat. Hort. Reg. Paris.

Ocimum violaceo flore ejusdem hort.

Ocimum nigrum majus acuto Rute odore.

Ocimum medium crispum conglomeratâ brevique spicâ Cat. H. R. Paris.

Idem bullatis foliis ejusdem.

Ocimum tricolor ejusdem.

Ocimum angustifolium foliis serratis.

Pag. 547. *Ad finem capitis de Hormino add.*
Horminum Pyrenaicum Anguria folio viscosum D. Fagon Hort. Reg. Paris. inter nondum editas.

Item,

Horminum Verbenæ laciniis angustifolium Triumfetti.

Triumf.

Radix lignosa, alba, vix ultra digitum longa, rarius in alias divisa, semper tamen numerosis fibris referta, ac rugoso obscuro cortice induta uberrimam foliorum bobolem multiplex sanè formæ super humum effundit: horum enim aliqua altius ex utroque latere incisa Verbenæ vulg. frondibus plurimum assimilantur, præterquam quod in apice magis subrotunda exstant; alia verò non tantum incisa, sed etiam dentata spectantur; dum ex adverso nonnulla crenis solummodo per margines distinguuntur. Variant præterea penes utramque longitudinis ac latitudinis dimensionem, quamvis nulla latitudine unciam, binas vero longitudine superent, petiolus autem cui innituntur oblongus atque compressus, extenso nervo in adversa folii parte eminente, ac in minores subdiviso totam ipsorum longitudinem percurrit. Hujusmodi porro foliorum substantia haud crassa, attamen glabra, imò si ope microscopii examinetur talem crispitudinem ostentat qualem in Brassicis, color obscurè virescens, odor nullus, diu mansa nescio quid dulcis saporis gustatui exhibent. E foliorum centro attolluntur bini vel plures cauliculi, recti, lignosi, quadrangulares, quorum rarioribus licet nodis bina folia adnascuntur, petiolis prædita (exceptis tamen supremis) interdum latoria, simulque breviora his quæ ad radicem, interdum verò his longiora sed angustiora: prope radicem glabri, versus fastigium pilis exiguis densis donati, præsertim ubi flores erumpunt, qui calyculo, quo prius incultus erant, thianæ, viridique colore obscuri lineis distinctum detegente, se produunt amplius, galeati, in rectam oblongam spicam verticillatam dispositi, colatis saturate cærulei: quibus deinde lapideum succedat semen, minutis reliquis hujusce generis.

Not. Caulium summitates una cum floribus eorumque calycibus fragrantem ferè Pulogii odorem exhalant.

2. Planta toto anno, tam hyeme quam æstate, floret in aridioribus ac siccioribus Romanorum arborum tractibus.

Pag. 551. *Ad finem capitis de Betonica add.*
Betonica purpurea spica longiore molliore & serius florente D. Tournefort. Inter nondum editas Hort. Reg. Paris.

Pag. 552. *Ad finem capitis de Prunella add.*
Prunella Alpina folio angusto integro D. Tournefort. Inter nondum editas Hort. Reg. Paris.

Item,

eriguntur aliquot alae, digito longiores, sustinentes è capitulo rotundo, squamato *florem* amoenum, amplum, radiatum, difcoideum, facie Alteris, radiis interitis omnino aureis, exterius pallidè puniceantibus striis inscriptis, medio verò dicto ex puniceo nigricante, qui caelo serena croceo spirat odore. Post huius exanthefin sequuntur *capitula* facie Anemomum, rotunda, nuda, tomentosa, pallida, quibus involuntur *femina* parva, spadicæ, dura, quæ Autumnum fatis subsequeute Vere progeminant. *Radice* fibrosa, alba, tenui, quatuorannis pereunte.

Locus.

Nalictur aridis montosis apricis ad Promontorium Bonæ Spæ, unde *femina* ad nos sunt delata. Positioris iidem locis reperitur. Folis priore angustioribus. cætera vero similibus. De viribus nihil certi constat. Turgent succo aquoso, nullo evidenti sapore prædito.

Pag. 641. *Psff. lin. 3. pro tertia Pepinis specie interponitur*
Pepo Indicus reticulatus seminis nigri minor Herman. Cat. Hort. Leyd.

Item, *Pepo Indicus reticulatus minor Titavæthæ Zeylenensis* ejusdem.

* Luffæ.

Hæ duæ species præcedenti à Vestlingio descriptæ accedunt, sed folia sunt integra, & fructus triplo minores. Huius *femina* sunt alba, illi nigra.

* Luffæ.

Arabum Vestling. & Pepo reticulatus minor Titavæthæ.

Antequam ad maturitatem pervenerunt præsumuntur in India ad rem culinariam. Dempso enim cortice coquitur interior tenella pulpa in aqua; exempta vel in butyro flos oleo friguit, vel cum lacte, aliisq. iulis paratur. Hunc in usum conferuntur in hortis. Secunda *femibus* nigris sylvestris est, in declivibus humidis provenit, & ob immanem suam amaritatem à culinis proscibitur.

Pag. 641. *Historia Melonis aquatici* adde, Huius fructus duæ species in America reperiri, alteram pulpa rubente, alteram alba à D. Banister certiores facti sumus.

Pag. 641. *Ad finem capituli septimi pro secunda Balsaminæ specie addatur*
Cucumis puniceus Zeylanicus, Maragaja Lusitanus Herman. Cat. Hort. Lugd. Bat.

Herm.

Fertimenta longiora & crassiora; folia ampliora, profundius laciniata; fructus pyriformes, ex flavo rubentes, superficie verrucosa. Cætera cum priore conveniunt. Seritur in Zeylan & Malabaræ ad hortorum sepes, quas cincinnis fœcis involvit. Folia amarissimi gustus sunt instar Lupuli, cunctis loco à Belgis in Oriente degentibus ad decoquendam Cerevisiam adhibentur. Indigenæ commendant decoctum & expressum succum in morbis chronicis à sale acido adulto, quod subvertit Sal Alcalicum.

Ab hac diversâ videtur

Balsamina Cucumerina Indica Poncleij dicta, vel *Bals. mas fatida* D. Doody.

Huius flagellum cum foliis & floribus exsiccatum ad me misit peritissimus Botanicus D. S. Deady. Folia majora sunt quam in Balsamina vulg. in longiores & acutiores lacinias divisa, & in ficca obscurius viridia videntur. Flores minores in medio pediculo foliolum obtinent lunulatum. Dum adhuc vixeret foetidissimum odorem exhalat. Fructum apud nos nondum perfecit. Semina (que sicca misit) majora quam pro plantæ modo, longitudine latitudinem non multum superante, compressa, ab altero latere non raro paululum convexa seu gibba, ab altero concava, colore pallido aut ex luteo albicante, lineis elatis flexuosis varia seu inæqualia, præsertim ad margines utriusque superficiæ, tam gibbae tum convexæ, ut limbus duplex denticulatus semen in orbem cingit, annulo intermedio relictæ paulo depreffiore.

In Appendice ad Catalogum D. Hermannus duas distinguit species Cucumeris puniceæ Zeylanicæ. Prima producit fructus palmam longos, lativi Cucumeris crassitie, in obtusum mucronem desinentes, cute crassa velut in flavo virescente, spinosis bullis seu tuberculis exasperata, carne pulposa ex flavo rubente, dulci, grata, q. saccharo condita.

Hi per maturitatem finduntur in tres partes, ostendentes *femina* alba, superficie granulata, Momordicæ vulgaris similia, alia majora.

Secunda omnibus sui partibus minor est, fructibus digiti longitudinem vix excedentibus, in mucronem recurvum terminantibus, feminibus Momordicæ vulgaris minoribus nigris.

Utrunque speciem in horto Acad. Leyd. viguisse & *femina* sua perfecisse scribit Hermannus.

Pag. 648. *Ad finem Capituli de Cucumere sylvestris adijciatur,*

1. *Cucumis sylvestris glaber* Mull. R. S. pag. 221.

2. *Cucumis Afimicus folio Angurie* D. Fagon Hort. Reg. Paris.

In Catalogo nondum editatum ad me transmissio à D. Tamerdo Robinson. & D. Hanf. Sloane.

Pag. 650. *Tertia Granadilla seu Muruciæ speciei adde sequentia synonyma.*

Clematis pentaphylla flore roseo clavato Morison. hist. *Clematis passiflora pentaphylla flore caruleo* punctato Munting. prax. *Cucumis Flos passionis dictus, pentaphyllos, flore clavato* Herman. Cat. Hort. Lugd. Bat.

Oclava speciei adde sequentia.

Clematis passiflora flore luteo Munting. An Clem. f. flos Pass. Hederae fol. floribus parvis herbacæ, fructu minimo, quando maturus nigro D. Banist? Cucumis, Flos passionis dictus hederae-
 co folio, flore ex luteo viridante Herman. Cat.

Gbandiroba

Gbandiroba vel Nbandiroba Brasiliensibus Marceg. *Granadilla speciei* videtur.

Hederascandentes species, more Muruciæ seu Granadillæ ascendit, armentis paulò tenerioribus. Folia habet disposita more Hederae, sub rotunda & quasi in tres angulos delincentia, quatuor dig. longa & totidem lata, viridia, glabra, splendens. *Flores* fert parvos, ex pallido lutescentibus, tetrapetalos. Fructus sequitur rotundus, viridis, splendens, instar Muruciæ. Poni majoris magnitudine, superius circulum inscriptum quasi continens, & in centro ejus tres lineas, una extremitate ad angulos obtusos se contingentes. Fructus secundum longitudinem difsectus intus apparet cavum, corctexque illius Muruciæ cortici crassitie est equalis, duplici substantiâ compositus, exterius nimia, crassitie lignosa, reliquâ interius spongiosa, succulentâ, albâ: Cavitas fructus in medio per in terstitia more Juglandis in tres difpositas concamerationes, continetque in qualibet quatuor, [in totum duodecim] ordine difposita corpora subrotunda, clypeata, satis crassa, magnitudine pataci, in extremitate ambitus tenuiora, solida versus medium. Quodlibet corpus pelliculâ primum obductum est uvea, punctulis seu tuberculis nigricantibus, quasi diffectis, cortex ligneus fulvus apparet, instar telæ ovi fragilis, in ambitu dentatus: cortice fracto intus albus apparet, continetque oleaginofum

nucleum ex albo flavo-centum, pelliculâ inclusum.
 Ex hoc nucleum oleum parant Brasilienses; quo in lucernis utuntur, clarissimum, & optimum, tardè enim consumitur; in cibo non potest usurpari, quia amarum est, quemadmodum & totus fructus. In hortum Regium ex America nuper inventa est Granadilla quædam species dicta Flos Passionis folio pyriformi, flore candidissimo q. An Muruciæ vesicaria lanuginosa odoris gravis Marceg. à D. Tamerdo Robinson.

Pag. 660. lin. 26. *Ad finem Capituli de Bryonia alba adde,*
Bryonia Zeylanica foliis profunde laciniata Herman. Cat. Hort. Leyd.

Herman.

Ingenium catharticum congeneribus haud dissimile probat hæc Bryonia, tum gustu suo, acri, amaro & nauseoso, tum etiam usu, Zeylanensibus in hydropse frequenti, penes quoque in parietinis rudibus, aliisque incultis foridissimis sua sponte luxuriat. Spargit à radice albicante, fibrosa, in modicum ventrem extumescens flagella tenera, flexibilia, longo varoque repatu cincinnatis suis claviculari vicina quævis apprehendunt. Folia atro-viridia, aspericulata, quinque vel sex profundis lacinias divisa; Flores ad foliorum sinus solitarios, aliquando binos ternosve, parvulos ex quinque petalis reflexis pallidè flavescens & subhirsutis compositos, Baccæ Cerati magnitudine, oblongo-rotundas, primum virides, postmodum rubellas, aliquot lacteis striis perbellè inscriptas, continentes in pallido lentoque succo acinos fulcos, duos, alperos, subrotundos, cingulo medio quasi falcia in obtusum apicem protuberante. Radix ad multos annos perennat in Zeylon, sub nostro verò duriori climata facili perit.

Pag. eadem, pro quinta specie Lauri Alexandrinæ adde,
 5. *Hypoglossum foliis angustissimis, baccis ex oblongis petiolis in extremo ramulorum dependentibus* Breyer. Prod.

Pag. 667. *psff. lin. 33. adde,*
 Ad echymolium [luggillationem] nobilissimum Cataplasma. R. Radicum Sigill. Solom. Ireos Florent. pulverizat. ana partes æquales. Aq. vitæ coch. unum. Ol. Ros. q. f. M. F. Cataplasma applicetur loco affecto.

Pag. 669. *Ad finem pagine add.* Quartam hanc speciem sic describit D. Herman. in *Append.* Multis fructus virgis cubitalibus, flexibilibus, oblongis, ramosis, quæ ornant folia hilari virore lucida, mucronata, ad Myrtina accedentia. Sepe mones exeunt & ramorum cymis capitula parva, rotunda, herbacea, ad basin flo. monopetalis, in viridi pallidæ, sex exiguis crenis diviso velata, quo nascente transeunt capitula in fructus globulos, pulchre rubentes, baccis Asparagi similes, includentes flv pellicula tenui & parca pulpa nucleum unicum rotundum, pallidum, durum. Substant radices fibrosæ, albæ, multæ, graciles, facie Asparagi, ex uno capitulo, promissæ.

Pag. 672. *psff. lin. 33. adde,*
 Westphali, quibus Scorbutus valdè familiaris est, decocto Glycyptici cum radice pro potu quotidiano utuntur cum successu in hoc morbo.

Pag. 674. *lin. 34. psff. verba illa hic subiiciam ad finem speciei nunc adde,*
 Cùm in Catalogo Horti Academici Lugduno-Batavi à Clariss. Viro D. Paulo Hermannò editi inveniam Solano Pomifero Indico spinoso, Boraginis flore fructu croceo pro synonymis adjuncta Solanum spinosum fructu rotundo C. B. & Pomum de Hiericho Melongenis congener J. B. pristinam sententiam mihi refutandum video: liquèdum D. Hermannò non potest non esse probè perfecta hæc planta, ut qui eam tum in loco natali crescentem viderit, tum in horto aliquando coluerit.

Plures ejus species distinguit idem eruditiss. Botanicus, nimirum,
 1. Eam cujus Synonyma dedimus, quam *Clemdæ* simpliciter dictæ Hort. Malab. eandem facit.
 2. Eandem spinis violaceis.
 3. Eandem spinis ex albo virentibus.
 4. Solanum, &c. candicans maximè tomentosum: i. e. Sol. spinosum maxime tomentosum P. Boccone, cujus descriptionem dedimus. Hanc speciem pro Anachunda Hort. Malab. habet, cujus fructus pilis densis longis, surrectis ac nonnihil hirsutis ex albicante hirsutulis undique circumdati & lubasperi sunt: integram descriptionem si placeat vide.

§. Solanum,

5. Solanum, &c. Americanum floribus ex lacteo & cereuleo mixtis. Hanc speciem pro *Jurepba* foemina Pison habet. At D. Commelinus praecedentem.

6. Solanum pomiferum frutescens Africanum, spinosum, nigricans, Boraginis flore.

Huic (inquit) Solano suppingitur *radix* alba, lignosa, perennis, longo & obliquo reptatu dispersa. Ex hoc fruticat *caulis* lignosus, sesquicubitalis, ramosus, in viridi nigricans, aculeis mordaciter undique armatus. *Folia* promittit atro-viridia, oblonga profunde lacinata, costis ab utraque parte supparibus spinis obfissis. Flores ad ramorum cacumina pentapetaloides, Boraginis facie, ex cereuleo pallescentes. Baccas Pomi amoris amplitudine & forma, primum virides, deinde flavas & ex maturitate in nigrum degenerantes colorem, foventes *semina* compressa, orbiculata, fusca, in pulpa flavesciente, viscidula, acri, amara, nauscosa & virida.

Ad foliarum margines locisque aliis incultis Promontorii bonae spei sponte provenit. In hortis tamen per semina, quam ramorum circumpositionem vel submeritionem commodissime propagatur.

Hujus radicem, quam acrem & amarum deprehendi, exemplo Hottentotorum ad Hydropicorum aquas per urinam educendas ex decocto praescripti magno semper agrotantium levamine: pulpa vero baccarum virulentam reperi, inducentem capitis gravedines, torpores, dolores, furorem denique, ipsamque necem.

Hujus aliam speciem vidimus in Horto reverendiss. Episcopi Londini foliis minus profunde lacinatis, spinis crebrioribus crassioribus & longioribus de qua alibi diximus.

His adde,

7. *Cbern-Chunda* H. M. *Jurepba* nana Pison. ex semina D. Commelini. *Solanum Indicum spinosum fructu minimo, miniatu, glabro.*

H. M.

Reliquis minor est, altitudine sesqui ad duorum pedum, ramis in latum sparsis, ejus *caules* non rubescunt. *Radix* fibrosa & albicans: Stipes cum furculis tenuissimis pilis obtusis & viridis, medulla intus mollis. *Folia* multo minora ceteris, pilosa ac aspera nonnihil, paucioribusque & minus cuspidatis lacinis fmnata. *Flores* omnium minimi, stellati, quinque vel sex cuspidum, coloris cereuleo-ditis lacinis fmnata. *Calycis* cuspidibus in medio venula albicante ac nitente & ad umbilicalem calycis viridescente striati, & calyce in quinque cuspides partito. Corculum, quod in medio flavum seu croceum est, constat furedis & crasse staminibus, quae superiora & inferiora versus ejusdem ferè crassitie sunt. *Fructus* ex omnibus speciebus minimi sunt, rotundi, glabri sine pilis ac nitentes, à suis calycibus arcè inferius comprehensi, colore dum immaturi sunt viridi, dum vero maturi flavo, deinde corallino rubro. *Semina* praecedentium similia.

Radicis decoctum confert in febre calida; idem cum melle foedit catarrhis & gravedini, item frangitur; cum momento Cardamomi flatibus & intestinorum torminibus conducit. Radicis aut soliorum succus decoctus & epotus concoctionem promovet; idem cum saccharo datus uti, & ejus decoctum cum melle servit pro phlegmaticis juvenat in pectoris asperitate. Foliorum & fructuum decoctum addito paxillo Sacchari & calcis pro pruritu corporis servit in unctione partis affectae.

Pleraque haec vires nobis suspectae sunt.

An planta spinosissima Virginiana nobis ante 30 annos apud Tradescantium visa, cuiusque folia & flores etiamnum retinemus, sit praecedentium aliqua, an species ab omnibus distincta, mihi non constare fateor: sunt autem folia, quantum in fide discernere licet, levia & pilis omnino destituta, utrinque non per mediam tantum costam sed & per nervos laterales spinis acutis flavicantibus obfissa. In furculo florifero quinque aut sex flores sunt. Spinulae tenues, oblongae & propemodum rectae sunt sicut quàm in Hort. Malab. pinguntur.

Pag. 679. Capiti 23. adde, Solanum peregrinum Betæ folio. Folia habet grandia, crassa, succulenta, ad Betæ formam accedentia; nec flores nec semina vidimus. Suspiciamus illi hoc congenere esse Solano Americano racemoso: in Horto Chelleano uti & Fulhamensi colitur.

Pag. 681. Ad secundam Solani vesicari speciem nota. D. Hermannus in Catalogo Sapius laudato Solanum vesicarium Indicum à Sol. Vesic. Americano specie distinctum facit, & hujus Synonyma ponit *Tomati* seu *Planta acinosa*. *Hernand.* p. 297. Camuru *Pisium*; nec nos repugnans, cum illi (ut qui utramque coluerit) plantae hae non possint non esse notiores quàm nobis, qui neutram haecenus virentem vidimus: unde & Halicacabum Virginianum *Park.* ab Indico diversum esse abique ulla tergiversatione agnoscimus. Deleatur ergo illud Quarendum, An specie differat à praecedente.

Solanum spinosum D. Fagon in Catal. nondum editarum *Hort. Reg. Paris.* ad me transmissio quomodo in praecedentibus differt inquirendum.

Solanum Caianense hirsutum, caule & pediculis spinosis Dodart. Mem.

Pag. 682. Quartæ Solani Halicacabi speciei, i. e. Halicacabi five Alkekengi Indici Bontii pleniorrem & accuratiorrem descriptionem tradit Paul. Hermannus in Catalogo Horti Acad. Lugd. Bat.

Radix nititur tenui, alba, fibrosa: Coliculis dextrantibus, tenuibus, rotundis, glabris, crebris in ramis ductis, media sui parte humi procumbentibus: Foliis Solano vulgari similibus, sed multo minoribus, atro-viridibus, acuminatis, in margine aliquando leviter crenatis, saepius integris. Ad horum sinus prodeunt subinde in calyculis quinquifidis flores parvi, pallide flavescetes, monopetali, in quinque angulos acutos dissecti, & ad fundum floris maculis inscripti. Hos excipiunt velut herbaceae, anguloso Solano praedicto duplo minores, quibus includitur bacca concolor, repleta seminibus depressis pallidis, in pulpa virenti, acri & amara.

In incultis, fordidis aridis Malabaræ & Zeylonæ collegit D. Hermannus. Ex seminitus deciduis quotannis se renovat. Facie ad Solanum *J. B.* accedit, partibus tamen omnibus tenuius & gracilius est.

Solanum

Solanum pomiferum Americanum non spinosum lacteo flore. Iva Brasiliensis Marcgrav. Ivaboba Pison.

Pison. Marogr. Frutex est eodem modo crescens quo *Jurepba*, simile ligno, sed folet altius assurgere. *Caudex* spinosus, ac leni hirsutie praeditus. *Folia* diversae figurae, inordinatè posita, pallide viridia, oblonga, non ita lacinata ut *Jurepba*, levi hirsutie fere lanugine infecta.

Flores iidem fert ut *Jurepba*, lacteos, pentapetalos, instar stellae expansos, in medio autem staminalia lutea fere erecta.

Fructus ferè magnitudine majoris Pomi vulgaris, rotundum, initio saturatè viridem, acbrunna lanugine tectum, per maturitatem citrini coloris ac splendentem. *Cortex* fructus instar testis ovi *Par. Pisoni* fragilis, intus continet pulpa succulentam, flavescens, admodum dulcem & gratam formicis, cæ- de *invenit* terum non edulem, quæ copiosam *semina*, Lentium magnitudine, figurâ & colore continet.

Radix plantae est amara & tenuium partium, atque inter remedia deobstruentia in pretio habita, *Vires.* praesertim in renum viscositatibus abstergens. Quia radix quibuldam nimis amara videtur, decocta exinde parata temperantur cum Liguiritia Americana.

Pag. 675. Pro decima quarta Solani specie intersegratur,

Pomum amoris majus fructu rubro Park. parad.

Hæc planta omnibus suis partibus caule, folio, flore, fructu, multo major est ea quam descripsimus in historia, alia similis. Fructus pomi mediocri magnitudinem aequat, estque striatus fere sulcatus plerumque & inaequaliter hic illic protuberans, cum illis aequalis & rotundus sit; magis insuper planus & depressus, non globosus ut illius; ejusdem rubri coloris, quamvis habentur etiam hujus generis colore per maturitatem luteo, aureo, albo.

Parkinofus, experientia sua, iterata per aliquot annos in hortis nostris ratione fructum multo minorem evadere affert.

Hoc genus in Horto Reverendiss. Episcopi Londinensis Fulhamiae prope Londinium vidimus hoc autumno cum fructu maturo, & specie distinctum putamus à vulgari nobis descripto.

Pag. 684. Ad finem capiti de Asparago adde,

6. *Asparagus aculeatus, maximus, sarmentosus zeylanicus* Herman. Cat. Hort. Leyd.

Herman.

Huic subsunt radices longe, fusiformes, plures ex uno capite propendentes, albicantes, carnosae, pollicem crassae, sapore subulci, grato, ac Scorzonerae nostrae accedentes. Ex hac pullulant aliquot *sarmenta* longissima, in multis alias diversis, brevibus pungentibus aculeis, modò sursum, modò deorsum spectantibus, armata, vicinas arborescendunt, eaque amplexantia. His adherent folia reliquis hujus familiae speciebus omnibus latiora, longiora & robustiora. Ad quorum sinus prodeunt & calyculis exiguis flores parvi, pallidi, hexapetali, sulcati brevibus tenuissimis pediculis. Hos excipiunt baccae rubentes, in quibus continentur utplurimum terni angulosi, nigricantes acini, velut in speciebus consimilibus.

Sponte nascitur in sylvis insula Zeylonæ, indigenis *Hattavariia*, Europæis verò ibidem degentibus *Locui* Scorzonera dicta. Radices vel cum lacte aut brodio carni, vel sale aceto & pipere condita, ab incolis habentur in deliciis.

7. *Asparagus aculeatus Africanus* ejusdem.

Herman.

A Corrua vulgari nihil discrepat, nisi radicibus crassioribus, rotundioribus bulbilorum instar, ex uno capite dependentibus, sapore cum Asparago Zeylanico consimili. Ad rivulorum margines circa Promont. Bon. spei luxuriat.

8. *Asparagus aculeatus Siculus.*

Cauliculos seu flagella multa edit, tenuia, angulosa humi fusa, ramulos hinc inde crebros ad semuncialia interdum intervalla emittentia. Ramuli pariter crebris foliis fuscuncialibus aut longioribus rigidis aculeatis angulosis, quæque pinæ verius sunt quam folia, alterno situ vestiuntur. Flores circa foliorum seu spinularum bases exeunt herbacei coloris, Alparagi floribus similes: Fructus non observavimus.

Prope Tauromenium in Sicilia invenimus circa finem Maii florentem. An vera & genuina *Alpa-Loui*, rari species hic nescimus cum fructum non viderimus.

Pag. 685. lin. 25. adde,

Christian. Mentzel. in pugillo rariorum plant. duplex genus distinguit, Alteram vocat *Vitem Ileanam palustrem foliis majoribus acutis*; Alteram *Vit. Id. pal. foliis parvis acutis Serpilis instar.*

Eadem pag. Ad finem Lib. 13. in capite scorsim addatur,

C. A. P. XXVIII.

Sempervivum maritimum bacciferum Brasiliense Marcgr.

Marogr.

IN sesquipedalem aut majorem altitudinem assurgunt multi caules, digitum crassi, lignosi, fragiles, teretes, foliis circumcincti eo modo quo Portulacae; quæ sunt egregie viridia, crassa, succulenta, figurâ Portulacae foliis similia, verum longè majora, & magnam Acetollam aequantia. Inter folia in singularibus pediculis prodeunt *foveolae* quinque foliis constantes, uno latere in ambitu serratis, albi coloris.

U u u u u

loris, figurâ Caryophyllorum. Flores sequuntur *bacca* magnitudine olivæ, nigre, splendentes, succulentæ, carnem habentes infar nigrorum Ceraforum multam, & nucleum in medio infar Pruni. *Radix* longa, recta, unolaterè multa filamenta coacerata habens, lignosa, albicans, sed intus subflava.

Page 667. *Ad finem descriptionis Sedi majoris arborescentis addit.*
Hæc planta funiculis & ramis ad terram demissis & radices agentibus se propagat, ad modum Ficus Indicæ.

Post verba illa Coryledon altera Dioscoridis addit
Sedum Africanum frutescens incanum, folia orbiculata Herman. Cat. arborescens Promont. Bon. Spei Stapel in Theophr. hist. pag. 335. Brey. Prod.

Herm.
Locis maritimis, aridis, glareosis ad Promont. B. Sp. fruticis altitudine assurgit, *radice* succola, longa, brachiata, robusta, rufescente, nonnunquam albidâ, frequentes fibras emittente: *caudice* pollicem crasso, ramoso, in viridi canescente, qui parte infera cingitur *foliis*, densissimo stipatu abscissis, petiolis congestis, orbiculatis, crassis, succulentis, aliquando volæ manûs magnitudine, glaucis, ambitu nunc rubente, nunc pallescente; parte vero superiore confpicitur nudus, in tenue geniculum protuberans; quo mediante divaricatur in aliquot ramulos digitales & palmares; quibus ex calyce quinquefolio dependunt *flores* oblongi quinquanguli, quinque rubentibus incarnatis petalis oris, sursum reflexis, cum totidem è medio le exsertentibus staminibus apiculatis flavescens confutitur. His evanidis succedunt more congenerum quinque *filicula* corniculatæ, oblongæ, pressius invicem junctæ, includentes *semina* exigua rufia. Tota planta aequali, viciquod gaudet succo, confimilique virtute quæ cæteris *femina*. De facili vero propagatur ramulis abscissis & aridiori folio.

Ad finem ejusdem pag. addatur sequentia.
R. Sempervivi Mj. contundatur & coq. in lactis recentis lbj. f. possit. Bibat lbj. bis vel ter in die. In inflammationibus oculorum est egregium remedium. Ex *Mss. D. Fisher. D. Hulse* Unguentum egregium ad combustionem, curans fine cicatrice. R. Xangixæ recentis lbj. Succ. Sempervivi lbj. M. & parti affectæ inungatur. *D. Hulse è Mss. prædictis.*

Fulhamia in Horto Reverendiss. Episcopi Londinensis, monstrante *D. Doody*, Sedi majoris speciem vidimus germinibus seu globulis & foliorum sinibus emissis se propagantem, foliorum inquam non infimorum & terræ proximorum tantum sed & mediorum in globulis, quod sanè mirari sumus.

Sedum vulgare maximum *Herman. Cat.* Hoc non describit. Astenficus præfixus Batavicum esse indicat.

Sedum vulgare prolegari magno simile *F. B.* Hæc planta non describitur, verùm *Hist.* Ebrodunensis compulsores pro ea allumunt iconem Sempervivi majoris crenati myrtifolii Lob. ico. primo in loco exhibent. Sulpicatus autem quondam fuit *J. Bauhinus* *Sedum* montanum latifolium florè purpureo cultura in hoc mutari.

Page 692. *post Seda minorâ in capite proprio addatur*
1. *Coryledon vallis radice tuberosa J. B. Cat. major C. B. Umbilicus Veneris Ger. Veneris vulgaris Park. Wall penny-wort, Rabel-wort, Kidney-wort.*

F. B.
Ex *radice* tuberosa, exiguis fibris donatâ pediculi exeunt palmares, in medium peltati circinatique *foliis*, crassis, succulentis, glauci umbonem inserti, saporis viscidî & aequi, indidémque ad eam *caules* prodeunt duo aut tres, dodrantales aut altiores, aliâs simplices, aliâs ramosi, ab imo ferè ad summum usque confertis *floribus* oblongis, herbaceis comosi, *floribus* Polygonati similibus, concavis, minoribus tamen: *semen* exiguum, Portulacæ simile.

Folia quæ in imo caule duo vel tria plerumque sunt non ut reliqua circularia, neque in eorum centrum seu umbilicum inseritur pediculus, sed ad latum. Folia interdum superne concave funt infundibuli aut acetabuli ferè in modum. In faxis & vultus parietibus.

Alterius speciei è Lusitania allatæ à Boelio meminit Parkinsonus, quam Lusitanicam majorem, foliis pallidius virentibus vocat.

Superiore æstate in Coryledonis plantis, quas in horto suo coluit, observavit mihi quæ ostendit *D. S. Dale* pro valculo seminali quinque theculas seu filiculas discretas seminibus refertas singulis foliis succedentes, adeoque de ejus loco omnem mihi scrupulum exemit.

2. *Coryledon radice tuberosa longa repente Morif. Coryledon flore luteo maxima Herman Cat. Leyd. Morif.*

Præcedenti quàm proximè accedit, nisi quod *folia* gerat majora spissiora, nec circulariter scutellam seu coryledonem effingentia, sed juxta pediculi insertionem aperta. Quin & radice non promit rotundam & tuberosam Rapi infar, sed longitudinaliter porrectam & sub terram repentem, à qua exeunt fibræ multa exiles, quibus nutritur radix. Flores & semina vulgaris similia.

Pleuris hujus descriptio occurrit in Dodart. Memoir. Folia, inquit, crenata funt, intercrenis nonnulli denticulatis, per hyemem virent, Maio marcescunt vestigiis duntaxat nonnullis relicti: inter quæ *caulis* assurgit, teres, rubicundus, firmus, foliis aliquot minoribus vestitus, in tres vel quatuor ramos *floribus* luteis, pentapetalis, spicatis, calyce longo viridante exceptis onustus. E medio flore exoriantur quinque theculæ seu filicula angustæ rectæ, viridantes, *seminibus* minutissimis rubentibus repleta, quas quinque circumstant stamina cirina, apicibus donata. Junio mensis flores.

Coryledon Galeno 7. Simplic. mixtæ est facultatis, nempe humide, subfrigida & cujusdam obscure adstringentis, & cum ea leviter amaræ: valde refrigerat, repercutit, abstergit & discutit, itaque phlegmonas erysipelatos & erysipelata plegmonode curat: & maxime stomachi ardore æstuantis

Coryledon
Lusitanica.

Virent

antis utile epiplasma. Purantur folia cum radice manducata calculos confringere & urinam movere. Dioscoridi Coryledon *stius rûs è dâdhus* *radix* succo ejus cum vino circumlo infillatove. Inflammationibus, lacris ignibus, strumis, perionibus illitu auxiliatur, stomachi ardorem refrigerat. Hydropicis folia ex melle dantur. Herba utuntur ad amatoria.

Eadem pag. Ad finem Capitis tertii de Sedi stellatis addit
Sedum Africanum umbellatum album Herman. Cat.

Herm.
Exilem, fibrosam, albam habet *radicem*: *caules* complures, ramosos, succulos, spitham altiores: *Folia* viridia, angusta, acuminata, caulem ab imo ad summum usque cruciata posita velut in Gentiana ambientia: *Flores* albos, pentapetalos, in mulcario seu umbella dispositos: *semina* exigua in filiculis quinis invicem junctis.

Eadem pag. Sedum minus à rupe S. Vincentii Catalog. nostr. plant. Ang. S. Vincent's Sengraen.
Hoc ad *sema* mulicapularia pertinet. *Folia* dense stipantur.

Page 692. *Ad finem Capitis quarti addit.*
Plantas hæc eruditiss. Paul. Hermannus in Catalogo Horti Academici Lugduno-Batavi ad Ficus Indicas Opuntias dictas refert, & Ficoides seu Ficus aizoides appellat. Etenim (inquit) harum omnium floribus subijcitur fructus ad modum Ficus Indicæ, qui quævisque sit magnitudinis ac figuræ includit pulpa succosam dulcem Ficus Indicæ similem, quamquam hincitate in fungulosa aridam membranaceam substantiam degenerantem, & varios seminum loculos describentem. Mihi necdum confecti sunt harum plantarum fructus, ad Ficoz tamen potius quàm ad Ficus Ind. referendæ videntur; aut rectius novum plantæ genus constituent. Dissepiscuntur autem à D. Hermannio in quinquecapulares, quarum duæ sunt fructu pyrisiformi majore, quinque fructu pyrisiformi minori; tres vero fructu orbiculato: & mulicapulares, quarum altera est fructu majori, altera minori. Prima infcribitur

Ficus Aizoid. Afric. maj. procumb. triang. fol. fruct. maxim. eduli.

Fructum maximum edulem Ficus simillimum proferens, spargit ab *radice* crassa, fibrosa, repente, multifide fibrata capillamentis *caliculis* multis, humi stratos, digitum crassos, duos tréves, cubitum & amplius longos, succulos, ex viridi pallescentes, penes radicem cingitur rubentes, ad quorum genicula exeunt *folia* bina ex adverso, digitum longitudine & crassitie, triangularia, viridia, succulenta, cum totidem ex opposito ramulis, & ex his aliis atque aliis, sustinentibus in cacuminibus fructuum rudimenta, pyriformia, quinquangula, quinque trigonis foliis inferioribus multo minoribus circumvallata, intra quæ emittit *flor* stellatæ vel Solis effigie radiatus, alteris flore amplior, ex molliculis, tenuibus numerosis petalis quasi radiis ad Solem auro fulgore micantibus constructis, cingentibus multa concoloria *filamina*, farinaceos flavescens, apiculis donata, quorum medium occupant septem octavo corniculæ, ex luteo viridantia, in orbem diffusæ. His marcescentibus maturatur *fructus*, ad aquans nonnunquam Ficum vulgare, viridis, pulposus granis minutissimis, saporis dulcis, aquali, haud ingrati, summo umbilico quinque stellatis diffusis radiis inscripto, pulpa vel cito putrescente, vel intensiori Solis astu in fungosam substantiam transeunte, quæ dispelcitur in quinque loculos, includentes *semina* exigua, angulosa, fusca.

Luxuriat cum cæteris subsequenteribus hujus fortis locis marit. aridis fabulosis ad Promont. Bone Spei, ubi fructus tam à Belgis ibidem hospitantibus quàm ab indigenis Hortentotensibus elicitantur. Hujus propagatio fit vel per avulsos ramulos terræ committis, vel per radices quas caulium genicula terræ proxima demittunt. Toto anno in Belgia viget & viret, aut præservanda est à Brumæ injuriis. Conficitur triplici florum colore, albo, purpureo & flavo.

Eadem folio triangulari enformi.

Priori omnibus notis respondet, exceptis foliis nonnulli brevioribus ensiformi falcato latiori dorso imitantibus.

2. *Ficus aizoides Africana minor erecta, folio triangulari glauco, flo. luteo. An Chrysanthemum Aizoides Africanum triangulari folio, flore luteo Brey?*

Partium exilitate, nequitiam dispositione & formâ ab ante allatis differt. Frutescit cauliculis cubiti altitudine, rectis, tenuibus, lignosis, albenibus: *Folia* duplo brevioribus, digiti minimi crassitie, vel aequantibus, glaucis, triangularibus: *Floribus* intra quinque foliola luteis, ad Solem expansis, superiorem minoribus. His subijciuntur *fructus* Avellanae nuclei magnitudine, pyriformes, quinquanguli, succulenti, dulces, vestitate fungosi, tenaces quasque coriacei, in summo plani, quinis stellatis diffusis radiis notati; claudentes in totidem oblongis loculis *semina* pallide flavescens, angulosa, dura, exigua. Indiget eadem quæ superior cultura. Foliorum sapor observatur nunc salis, nunc aquinipidis, prout fert ingenium soli in quo nascitur.

Eadem triangulari folio viridi, flore intus aureo, foris purpureo. An Chrysanthemum Africanum flore carneo Brey?

Tota æstate floret cum proximè descripta, cujus situm & figuram omnino imitatur, sed videtur paulo minor & gracilior. Folia edit viridia; flores intus aureos, extus purpurascens, omnis colore quodammodo incarnatum mentientes.

Uuuuuu 2

Eadem

Eadem folio tereti procumbens flore purpureo. Chrysanth. aizoides Africanum triangulare folio, flore purpureo Breyn.

Cauliculis est infirmis, herbaceis, resupinis, dodrantalibus. Foliis viridibus, teretibus, angustis, gracilibus digito longioribus: Floribus purpureis: ceteris antecedenti paribus.

Eadem flore coccineo.

Hæc à modò dicta differt foliis nonnihil longioribus & floribus elegantissimo coccineo colore comantibus.

3. *Ficus aizoides Africana major, flore flavo, folio plano latiori. Chrysanthemum aizoid. African. primum seu latifolium Breyn. Cent. 1.*

Huius folii subijcitur fructus orbicularis, succulentus, dulcis, ex vetustate fungosus, candidus, ima parte convexus, summa planus, medio umbilico barbato; ex quo quinque stellatim decussatæ lineæ ad extremum ambitum ducuntur, dividentes fructum in quatuor cellulas feminibus duris pallidis refoctas. Cætera superius vide.

Eadem folio angustiori.

Omnibus partibus minor & gracilior conspicitur.

Eadem minor multicaulis flore intus rubente, extus incarnato.

Spargit cauliculos numerosos, succulentos, geniculatos, resupinos, ab radice pallida & buxæ. Folia hinc ex adverso, superioribus multò minorâ, Portulacæ inter & Halimi folia mediâ, incana bullatâq, aspergine persufa: Flores densis in ambitu barbulis radiatis, intus gratè rubentes, extus incarnatos, fero & manè congenerum ritu clausos, medio verò die sole illustratos expansos, aspectu jucundissimo. Semina pallida, exigua, in fructu superiore minore.

4. *Ficus aizoides Africana, triangulare folio longissimo, fructu multicaulis, flore luteo major. Chrysanthemum aizoides Africanum secundum fove teretifolium Breyn.*

Hanc eandem esse existimat quam Jac. Breynius in *Prodr.* 25. nomine Chrysanthemum similis Aizoidis Africane majoris, triangularifolia, flore luteo majore descripsit. Etenim pro ratione folii & ætatis, modò amplior & robustior, modò minor & gracilior observatur. Fructus amplitudine nunc Cerasium, nunc Nucem Juglandem æquat, succulentus, subdulus, in fungosam membranaceam substantiam transiens, communiter 17, pluribus vel paucioribus membranaceis localis, favis apum similibus partitus: ex cujus summo ambitu eriguntur totidem radii fungosi, fulci, acuminati, dum tresse uncias longi, effigiem coronulæ exprimentes. Radix perennat, coliturque velut species superiores.

Eadem minor. Chrysanthemum aizoides Africanum tertium, seu triangulare folio, flore aureo Breyn. Cent.

Hæc antecedente minor, profert fructus Cerasi magnitudinem vix excedentes, 15 aut 16 membranaceis localis, totidemque radiis brevioribus, (veluti femina Malvæ) in orbem junctis, & in mucronatum capitulum terminantibus constructis, quibus includuntur semina exigua dura, angulosa, rufescentia. Reliquam descriptionem que Breynii est, vide supra.

Pag. 699. Ad finem paginae adde

Abutilo Indico Camerarii simile si non idem, Beloeire H.M. P. 6. T. 45. p. 77. D. Hermannus Beloeire Abutili Indici interpres synonymum facit.

H.M.

Altitudinis duorum triumve pedum est, ramorum è spadiceo fuscorum, lenioribus pilis hirsutiorum. Radix ejus fibrosa. Folia Verbasci molliem reddentia, tenuia equidem, è lato acuminata, quibus incisure sunt crebriores, longis pilosisque adherentia pedunculis, ternas habent costas, frequentius subdivisâ, in superiore duntaxat eminentes parte. Sapor subacris, odor haud planè ingratus. Lutei flores, inflexileque superne petiolis infistentes, qui Catu-aren possent videri nî paululum majores essent, quina habent petala, è longo latiora, venis rectis striata; exurgenti è medio stylo, multa sunt staminula tenuia, flava, ex umbilico autem germinis fructus virides erumpentes. Hic succedunt capita feminalia, quique virentibus circumpleta foliis, vertice plana, in frequentes, que duo triâve plana continent semina, capsulas feminales, primum rubentes, dein nigricantes, linet collaris more complicata seu carinata, pilisque obita.

Arenarum amans est, semper frondens & florifera. In *Ange-Caimal*, uti & in hortis reperitur. Foliorum pulvis intestinis alienus est, hypercatharin enim excitat facillimè. Radix, que olei intervis aliis concoctioni, si earundem facultatum ei addas herbas, lepræ prodest; contritum & calidè assumptum semen citat alvum.

Katon-Beloeire H.M. P. 6. T. 46. p. 79. *Abutilon Indicum quinque ad singulos flores thecis.*

Mox descriptæ Beloeire stipite, ramis, radice proxima est. Folia densa, mollia, in quinque divisa culpidæ, per ambitum serrata, petiolis longioribus & pilosis inhaerent. Costa, que triâ præcipue habet

bet brachia, vix nova spargit. Viror in supina parte obscurus, in prona clarior est. Odor is ac fapor nullus. Flores pediculis innitentes, quinis conflant petalis, è longo rotundis, que è viridi diluto dinem striatis, & rugis minoribus crispatis: horum ex umbilico affurgens stylus crassior & longior, color in filamenta, colore purpuram, lenitudine fericum referentia. Calix vero quinque foliorum juxta thibi medio enascuntur capsulae feminales, numero quinq, planæ, pilosæ, nigricantes, in vertice emiburo nigricantis includunt.

Arenæ letatur solo: neque flores, neque frondes unquam ei deficiunt: in *Angecainal* frequens est.

Radix olei butyrique infertur concoctioni: item ex ea conficiuntur globuli fonticulis non inutiliter usus & immittendi: è foliis chirurgi (ut ipsorum utar voce) lavamentum parant ulceribus ac erysipelati con. Vires. venientissimum.

Pag. 701. Cap. XI. add. Hujus majorem seu speciem seu varietatem observavit D. Plucknet, nobisque siccam ostendit.

Pag. 733. Qu. An *Mecocasma alba* & nigricante seu *Gialappa* aliter differat quàm ut Radix decorticata ab eadem integra seu cortice vestita, quomodo Piper album à nigro differat, non aliter differre conjectura sua suspicio est. D. Tancredi Robinlon. Et sane non est dissimile veri Mercatoris compendi causa viam invenisse eam radicem, pro duabus obtridendi.

Pag. 727. lin. 40. pro Decima septima *Convolvuli* specie interponatur 17. *Convolvulus Indicus villosus Hederae folio tripartito, flore caruleo Herman. Cat. Hort. Leyd.*

Gaudet radice exili, pallida, modicè fibrosa; Viticulis longis tenuibus, pilosis, infirmis, que vel vicinis stipitibus implicuntur, vel terræ incumbunt, & ex vinculorum nodis novas radicales degunt: Folia pariter pilosis, superne viridibus, subus pallidioribus, in tres lobos Nil Arabum infiar divitis, alt angustioribus: Floribus monopetalis, campaniformibus, perangustis, pallide caruleis, fugacibus, ad solem expansis, cæteroque clausis, tribus quatuorve in hirsutum capitulum congestis, singulis infidentibus calyculis villosis quinquefoliatis. His includuntur vascula rotunda, plana, crustacea, in quibus quaterna semina triangula, fulca, hirsuta. Madet tenui lacte, subacri, ingrato, suspecto virtutis purgantis.

Locis aridis incultis Indiæ uberrimè provenit.

Pag. 728. Descriptioni Battatæ Hispanicæ adde Gul. Pisonem asserere eam Flores ferre externè dilute viridè, internè candidos, figurâ Campanulæ.

Pag. 730. Post lin. 16. adde pro 29. *Convolvuli* specie 29. *Convolvulus Americanum villosum pentaphyllum & heptaphyllum majorem Herman. Cat. Hort. Leyd.*

A radice non adeò magna, albente subrotunda emittit farmenta hirsuta, herbacea, infirma, in ramulos quamplures divaricata, sex aut plurium unarum longitudine, vicinis quibulvis adminiculis multivario amplexu se involvunt. Folia palmam ampla, hirsuta, digitata, quinque vel septem profundis lacinis incisa, altera parte viridia, alterâ subincana, longis pilosis petiolis adherent. Ad horum exortum prodeunt hirsuta capitula: in quibus funt flores pallide flavescentes, & post florum exanthefin semina præcedenti omnino similia. Lactè quoque dilutior turget, subacri ingrato. Ex America transmissus est: non multum differt à *Convolvulo Ægyptio Vellingii*.

Idem Zeylanicus minor Ejuldem. *Pes Tigrinus dictus* * Diwipahuru Zeylanensium *Convolvulus Indicus* * à foliis cuspephyllus villosus Breyn. Prod.

Præcedenti similissimus est, alt minor & hirsutior. Foliorum incisure sunt latiores & obtusiores, pedem Tigridis exprimentes. Flores candidi quasi aut septem prodeunt alternatim è capitulis hirsutis. Seminum medulla in aquam tepidam injecta perameno spectaculo resolvitur in tenuissima candida folia, planta foliis exactè respondentia.

Pag. 731. Ad finem Capituli quarti adde sequentes *Convolvuli* species, *Convolvulus maritimus Zeylanicus folio crasso, cordiformi, Bimamurn Zeylanensium*, * *Pes Capræ Lusitanicus* Herman. Catal. Hort. Leyd.

Herman.

Hujus radice, Salsaparillæ non absimilis, in obliquum longè latèque prorepit, fusco crassèque cortice tecta, & lactè tenui, in resinam concrefcente referta. Ex qua sparguntur farmenta, herbacea, glabra, infirma, humi strata, trium quatuorve unarum longitudine. His alternatim adherent folia subrotunda, carnosa, lucida, glabra, expansa aut complicata quasque bifida, imitantia figuram cordis. Flores prodeunt ex parvis quinquelociales calyculis, monopetalis, ampli, pentanguli, campaniformes, roseo vivaci colore, umbone medio atropurpureo. Semina sequuntur quaterna, angulosa, hirsuta, locata in vasculis subrotundis, in parvum desinentibus mucronem.

Pag. 755. Pro 16. *Linariae specie interseatur*,
16. *Linaria annua angustifolia foliis albis longius caudatis* Triumfetti.

E radice bina circiter uncias longa, eaque lignosa, tenui, albo cortice induta, in contortas fibras difflata, et barbularum satelitis spicata germinant duo vel tres cauliculi initio recumbentes, tenuissimi, subvirides & succosi, quos radiatim per intervalla cingunt foliola ut plurimum quaterna simul, integra, oblongo-angusta, crassiuscula tamen ac saturatius virescentia. Horum cauliculorum unus vel alter ad summum, plantam magis adulescentem erigitur ad palmarem vel sesquipalmarem altitudinem (paucalim interea contabescentibus ceteris), tuncque humilimodis caulis rectis, rotundis, lignosis & crassior spectari incipit, internae quidem alba modella repletus, externae vero involutus membrana, primum fulva, deinde pallescente, qui insuper in aliquot pauciores ramulos fape dividitur & sinu foliorum erumpentes. Folia autem superiora ordine longiora sunt & angustiora inferioribus, & uncialia tandem evadunt, suprema singulatim dependunt & fore capillacea redduntur. Ex summo cauliculorum adventante Junio prodeunt folioli rari ac exigui, brevibus pediculis suffulti, & calyce quinquefolio reliquorum congenerum filiformes, sed perexigui, calcaris longissimo, colore penitus albo. Capsulae oblongae, turgidae, circa medium patenti rima distinctae, tenui candidoque diaphragmate in geminas cellulas discrete, utramque copiose ac maturitate nigerrimo, ex rotundo in oblongum declinante repletus, altera extremitate latiore, cuius pariter sapor, uti ceterarum partium, subamarus.

Semine completo Planta penitus exsiccat.

Roma: prope Farnesianos colles, non longe ab eo situ quo meridiem respiciunt, sapis observavit Joan. Baptista Triumfetti.

Pag. 756. Pro 19. *Linariae specie ponitur*
Linaria Americana maxima purpureo flore Herman. Cat. Hort. Leyd.

Herman.

Caulis huius rotundi, leves & ramosi, humana altitudine quandoque superiores. Folia quina, quaternae, ternae ex adverso, abique petiolis ordinem disposita, confimili fere facie Gentianae concavae, ex basi lata in acutum mucronem tendente, superne glabra, late viridia, inferne pallida, aliquot per longitudinem excurrentibus nervis inscripta. Summas virgas occupant flores monopetalae, in fundo integri, purpureae, reliquis omnibus Linariae speciebus ampliores, anterius rectum, posterius calcar habentes. His defluxus succedunt valcula rotunda, sursum versus bifariam dehiscencia, in quibus semina nigra, orbiculata, compressa, foliacea, quae globulo rugoso pallido, tanquam lepto intermedio imbricato ordine circumstant. Radix subest, alba, tenuis, fibrosa, vario reptatu longe lateque sese diffundens & singulis annis nova germina protrudens.

Pag. 761. Ad finem Cap. de Antirrhino add.

In Hort. Reg. Paris. & Hort. Acad. Lugd. Bat. habetur

Antirrhinum longifolium majus italicum flore amplo, niveo, lactescente.

Pag. 763. Ad finem historiae Pistolochiae Creticae add. Medici & Pharmacopoei Londinenses Polytrichon Virginianum dictam a Pistolochia Cretica diversam esse contendunt: Et sane specimina sicca utriusque plantae quae apud Clariss. virum & Botanicum longe peritissimum D. Leonard. Plucknot, M.D. vidi, plantas diversas esse arguunt. Rem curiosis diligentius examinandum propono. Ceterum omitti non debuit Herbam hanc certissimum esse & praesentaneum remedium adversus lethiferum morsus Serpentis illius, the Rattle-snake nostratibus dicti.

Vires.

Herbae commanite lucum deglutunt, statim a morsu & contusam vulneri imponunt. Radices & herbae pulvis in vino aliove convenienti liquore morsum canis rabidi sanat, & ab hydrophobia defendit.

Pag. 764. Ad finem Capitis de Aristolochia addatur

Aristolochia longa Mexicana, Tomelhuacilis copalis Hernand. l. 2. c. 24.

Herba est volubilis, foliis cordiformibus, Caeciliae copalis similibus sed majoribus & rotundioribus, caulibus tenuibus, plexis, geniculatis & purpureis, purpureisque floribus radice longa, crassa & pallida; fructum fert crassiusculum. Carebis striatis ac pentagonis quadrantibus similem, referunt semine. Nascentur in montosis & calidis locis; qualis est Tlaxcalacensis & Huastecensis. Radix est nonnihil amara, gustu adstringente, & resinosa.

Pag. 767. Ad finem capitis de Scrophularia adde,

Scrophularia peregrina frutescens foliis Teucrii crassiusculis Breyn. Prod. Hort. Lugd. Bat. Herman. An Scrophularia Telephii foliis?

Herman.

Hae ob elegantiam & perpetuam virescentem comman omnes Scrophulariae species antecellit. E radice pallida in contortas fibrillas abeunte caules erigit rectos, firmos, frutescentes, altitudinis sesquipedales, quadrangulos, virides, striatos, geniculatos, frequentes in ramos divisos, quos ad singula genicula cingunt folia, crassiuscula, subrotunda, crenata, unguem vix excedente, vulgaris Teucrii facie, parte inferiore bina adversa, superiore vero solitaria. Flosculi insident exiguis quinquifidis calyculis. Scrophulariae Ruta caninae dictae similissimi, monopetalae, subrotundi, in quinque lacinias, quasi totidem petala dissecti, petalo superiori purpureo, bifido, galeae instar, binis lateralibus auriculatis, pallidis, imo labiato, exiguo, purpureo; profuscentibus est medio rectu staminibus candidis, apiculis purpureo-auratis donatis. Flores excipit vasculum fibrotundum, acuminatum, bicaulare, in duas carinulas dehiscentes, continens semina exigua, fusca. Propagatur foliis ramulis quam feminibus.

Pag. 774.

Pag. 774. Ad finem Capitis de Euphrasia addatur

Euphrasia affinis Indica Echinosides Kawatuwa Zeylonensis Herman. Append.

Herman.

Affligit ab radice albente, lignosa, digitali crassitie, multique fibris capillata, Cauliculus pedalis, statim ab radice in aliquot ramos divitus geniculatus, quadrangulus, alper, villulosus. E singulis geniculis ab imo ad summum usque exeunt folia late viridia, subulpera, villola, digium longa, unguem lata, oblonga, bina ex adverso posita, saporis satui, ad quorum sinus prodeunt ramuli, tenuis, biancae, quibus ex angustissimis herbaceis quinquifidis calyculis insident flores quini, septeni, aliquando plures, ad basin candidi, cetera purpureo-auratis, confimili fere ordine quo Echii Alcibiadii flores dispositi. Formam tubulum sesquicentalem exprimit, qui in amplum orificium quasi galea trifida & labio integro obtuso constructum definit: profuscentibus est medio duobus capillaceis, atro purpureis tenuique albente lanugine pubescentibus staminibus cum stylo concolato concoloris & longioris. His discifus succedunt valcula bicaularia, oblonga, quadrangula, membranacea, granum Hordei imitantia, quae semina continent quaterna, ex fulco flavescencia, singulis in loculis bina. Frequens occurrit locis fordidis insula Zeylonae. Floruit in Horto Acad. Lugd. Batav.

Hanc plantam eandem esse quae Jac. Breynio descripta occurrit Ephemer. German. An. 4 & 5. Obscrv. 139. sub titulo Buglossi Echinosidi Indici Convolvuli cernui minoris folio, & icon & descriptio & locus suadent. Rectius autem nostra sententia est D. Hermann pro Euphrasiae speciei habetur quam ad D. Breynio pro Buglossa. Ideoque a Libri X. Cap. VI. ubi eam in Historia collocavimus hunc transferendam censemus.

Pag. 776. ad finem paginae,

C A P. IX.

1. Gratiola J.B. Ger. vulgaris Park. Centauroides C.B. Gratiola Dei. Germanis Gratiola S. Centaurium aquaticum, forte Polemonium palustre amarum Hippocrati veterinario Ges. Col. Heberg. Hyssop. relictis Water-Hyssop.

J.B.

Ubertim luxuriant huius radices, pennae crassitudine, oblique reptantes, albae, crebrius geniculis nodosae, a quibus plurimae demittuntur fibrae albae: Caulis plures dodrantales surgunt, ceteros, propter terram rubentes, superius ex albido virescentes, creberrimis geniculis distincti, ad quorum singula folia bina, Saponariae minor, interdum in ambitu nonnihil crenata, aliis aequalia nascuntur, & ex eorum alis modo Surculi folia Hyssopi minime crenatis donati, modo fere singulares, striati, oblongi, colore qui pediculis feminalibus & longiori committuntur subulper, per reliqua alba, excepto folio, ex quatuor quae habet superum, sursum reflexo, quod interna parte lanuginem lateo ostendat: insidet autem totus flos calyculo quinquepartito, cui bina folia Hyssopi applicita: Porro autem pericarpium ex rotundo oblongum est, immo continens minutum. Tota planta ingignitur amara est & modora, quam cum obscura adstrictione.

In palustribus prope Constantiam Germaniae urbem uberrime provenit: in aquis etiam tum in Lencis, Italia, ubi Stanka-Cavallio appellatur, tum in Gallia Narbonensi. Flos communiter in purpura albicat, interdum luteus est.

Efficax remedium est in humoribus aquosis, lentis biliofisque specificis evacuantis, quos vel ex remotissimis partibus trahit, atque tam per secessum tam per vomitum expurgat. Hinc magni usus esse poterit in Hydrope & ictero flavo, necnon ad diutinos coxendicium dolores & inveteratas febres sine sicca in pulvere, sive recens decocta & exhibitae: verum quia violentae nec sine molestia purgat corrigenda est Zingibere, Sale Gemma, Cinnamonum, &c. Quia amaritudine dotata est insigni lumbrosos fugat, eorumque saburram expurgat. Vulneribus celeriter medetur ea glutinando trita & imposita, autore Matthiolo.

2. Gratiola Alpina J.B.

J.B.

Vix seculicam excedit coliculus, qui singularis, superna parte, ubi aliquot flosculi, bifidi, per quem folia duo aut tria oblonga, inferiora latiuscula, unciam circiter longa, sapore nullo evidente: multis tenuibus fibris radicaetur. Florentem invenit Autor noster mense Julio in monte Braulio Rhetorum.

Hae planta florem habet monopetalum ex oblongo tubo in quatuor petala seu potius lacinias petalorum amulas, non eas tamen uniformes & inter se omnino similes, divitum; proinde ad Tribum Herbarum flore monopetalo diffini pertinet. Verum quoniam figura floris non ulqueque convenit cum illo genere lub praedicta Tribu contento, seorsim collocari, suumque ac proprium genus constituere debet.

Pag. 780. Post tertiam Leucosii speciem pro quarta adde,

Leucosia affinis Tripolium Angulare & Leucosium maritimum Camerarii J.B. Maritimum folia & siliqua bursata, eaque tribus in summo apicibus donata. Morillon. hist.

Provenit Tripolium inter Scyllam & Charybdim circa S. Georgium. Folia familia Plantagini, angustiora & crassiora; exilis est medio caulis palmum altus, in tres ramos divitus: flores similes Violae matronalis: Radix alba, acris, odore Rhaphani, crassa, non odora, ac vult Dioscorides.

Icon Leucosii marini (inquit J. Bauhinus) Camerarii non mihi videtur respondere descriptioni Angullariae, non enim sunt folia Plantagini familia.

C. Bauhinus

C. Bauhinus Tripodium Ang. & Leucium maritimum aliud Cam. Leucoi marini latifoli Ger. synonyma facit. Parkinsonus iconem Camerarii affinit pro Leucoio suo marino maximo, quod nihil aliud est, nostra sententia, quam Leucium maritimum nostras, ut diximus; maritimum autem nostras cum maritimo majore Clus. idem videtur. Quocirca ni invenissem in Catalogo hort. ned. Lugd. Bat. Leucium marit. finuato folio C. B. & Leucium marit. Camerarii 7. B. à D. Hermann, cui notoria esse debent quam nobis, utpote qui utrumque coluerit & ob oculos habuerit, pro diversis speciebus propofita in sententia perficillim, eandem plantam esse Leucium marit. Cam. & maritimum majus Clus. quamvis Tripodium Anguillaræ longè alia res fit & rectius à C. Bauhino ad Leucium maritimum latifolium referatur.

Pag. 781. Ad finem Cap. I. de Leucoio adde,
Leucium Africanum ceruleo flore latifolium hirsutum Herman. Cat.

Herman.

Ex radícula tenui, albente, fibrosa exoritur caules singulares vel iramofi, bipalmes, graciles, hirsuti, atro-virentes; quibus ad ramorum finis adstant folia nonnihil sinuosa, pilosa, crassiuscula, integra, raro lacinis incisa, digitum longa, unguem lata, nunc latiora, nunc angustiora, nervis venisve nullis inscripta. Flores brevibus insident petiolis; forma & colore Lini fativi floribus æmuli, est quatuor tantum petalis conftructi, totidemque subtus viridantibus parvis foliolis muniti. Hos excipiunt filique, digitum longæ, angustæ, compressæ, & bicipulares, quarum septo intermedio utraque parte adhaerent femina exigua, rufescentia, oblonga, parum compressa. Seminum fapor deprehenditur fabacis: Odor florum nullus.

Incola est Promontorii Bonæ Spei, amans saxosa incolta Sole illustrata.

Leucium Africanum ceruleo flore Coronopi angusto folio minus Herman. Cat.

Ab antecedente differt partium omnium exilitate.

Pag. 785. Ad finem pag. adde,
Muntingius in Historia plantarum Belgica Dentariae quantum speciem depingit, quam vocat montanam radice non densata, varæ & insolentia forme, quam apud ipsum vide lib. 3. cap. 185.

Pag. 790. Ad Paronychia Buglossæ folio D. Banister, apud D. Plucknet visa.

Pag. 807. Ad finem pagine, pro septima Erica specie adde,
7. Erica ecbinoides Africana flore ceruleo Breyn. Prod.

Pag. 814. Ad finem Cap. 19. pro 17. Erysimi specie addatur
Erysimum siliquis quasi implicitis Pyrenaicum D. Fagon.

E Catalogo nondum editarum Hort. Reg. Parisi à D. Hanf. Slane ad me transmissio.

Pag. 816. Ad historiam Nasturtii aquatici vulgaris addatur
Nasturtium aquaticum maximum D. Fagon.

Item Nasturtium aquaticum minus, quod hac æstate [An. 1687] observavit D. Dale. Folia triplo minora sunt quam Sisymbrii vulgaris; flores & siliquæ conveniunt. Florendi tempore mentruo spatio illud antecedit. Idem in locis crescit.

Pag. 819. Ad finem Capituli de Rhabdano sive fœstri adde,
Nasturtium impatiens luteum siliquis curvis, foris Rhabdani aquatici species Banister. Cat. Plant. Virgin.

Ramulum huius siccum vidimus in horto siccò D. Leon. Plucknet M. D. Londinensis.

Pag. 823. Post lin. 30. adde,
Cochlearia major Batavica erecta folio oblongo Herman. Cat. Hort. Leyd.

Herman.

A vulgaris majoris Cochlearia differt tantum cauliculis rectè affurgentibus, dodrantalibus, ali quando cubitalibus, & foliis oblongis. Reperi in udis circa Catwick.

Pag. 827. Ad Nasturtium Virginianum siliquâ compressâ.

Pag. 837. Ad calcem pagine adde,
Thlaspi Halimi folio semper vivens Herman. Cat.

Herman.

Formâ & magnitudine à Thlaspi fruticoso spinoso non multum ablutit: verum cauliculis est herbaceis, spinis omnino destitutis, pallidis, glabris, incumbentibus humi, & in aliquas alas divaricatis: Foliis brevioribus incanis, splendentibus Halimi de more: Floribus nunc in spica, nunc in umbella dispositis, candidis, tetrapetalis; quos excipiunt siliquæ orbiculatæ, depressæ, septo intergergino per transversum, hoc est antrosum & retrorsum, eas in binos loculos dividente; quibus singulis includitur semen unicum, orbiculatum, depressum, rufum, acre.

Pag. 840. lin. 2. Not. D. Hermannus in Cat. Hort. Leyd. cum Morifono Erucam maritima Italica ab Anglica diversam facit. Et revera si altera monospermus sit, altera dispersus; altera folio latiore & crassiore, altera angustiore; non præter rationem id facit. Nobis tamen negligentiis

tiis contemplantibus Eruca maritima nostras cum Eruca maritima Narbonensi & Italica eadem specie planta vita est. At Hermann potius fidendum, qui utranque coluit, & ut credi par est, differtentias observavit. At illi non libenter concedimus Erucam maritimam Anglicam folio esse latiore & crassiore quam Italianam.

Eadem pag. Raphanistrum Monospermum capsulâ capitatâ & aculeatâ ad instar rostri aviculæ Morifon. Myagræ ex Sumatrâ capsulâ spinosâ Zanoni. Rolæ Hiericontheæ sylvestris species.

Eadem pag. Ad finem pagine adde,

Raphanistrum monospermum maximum Chalepense, flore luteo, capsulâ rotundâ striatâ Morifon. hist. Morifon.

Folia prima edit Sinapeos more: Caulis producit bipedales & tripedales secundum solum qui committitur, nunc humiliores, nunc altiores, ramosos admodum, in quorum ramulculis exunt flores tetrapetalis, lutei, cum multis staminibus iidem luteis, quibus singulis succedunt fuscule singula, rotundæ, striatæ, hirsutæ, desinentes in apicem acutum, ramis brachiatis prædictis insistentes, dense satis dispositæ ad pedalem & sesquipedalem aliquando longitudinem.

Floret sub finem æstatis, & semina matura edit interme Autumnio. In singulis siliiculis singula continentur semina.

Pag. 843. Ad finem Capituli de Istiade adde,

Ilatis sylvestris minor Lusitanica Herman. App. Folia profert Myagro quodammodo paria, sed paulo ampliora; cauliculis spithameis, ramosos, graciles; florum luteos, tetrapetalos, exiguos: Siliiculas compressas, fungulas, avis linguam referentes, in quorum medio Semen unicum, flavum, oblongum, acre, more congenerum.

Pag. 845. Veronicam spicatam latifoliam D. Lloyd ad latera montis cufidam Craig Weidbin dicti in Comit. Montis Gomerici Walliæ.

Pag. 855. Ad vires Opii add. R. Opii Sj. Sal. nitri, Camphoræ ana gr. iij. Olei Caryophylli gut. vj. M. f. pilulæ parvæ indende in cavitatem dentis dolentis & permittite salivam ex ore effluere. Sape tollit dolorem dentium in momento. D. E. Hulse.

Pag. 857. Post Papaver cornic. violaceum adde, Papaver corniculatum Hormini folio D. Plucknet;

Pag. 858. Ad vires Chelidonii majoris adde, Usiam Chelidoniae majoris in Peste magno encomio celebrat Isbrandus Diemerbrook lib. de Peste.

Pag. 859. Ad finem Cap. II. pro specie Chelidonii majoris adiciatur

Chelidonium maximum æææææ Canadense Cornuti. Park. Item Ranunculus Virginienfis albus ejusdem.

Morifon.

Egregia hæc planta perpaucis constat foliis, longis pediculis à radice originem trahentibus, amplis, rotundis, glaucis virentibus, & Vitium foliorum modo lacinatis. Radicem habet carnosam, ut & folia fucò flavo aut aureo virus quoddam olente turgida; si qualibet ejus pars rumpatur illico prædictus fucus emanat. E radice immediatè oritur pediculus brevis, tenuis, subrubens, sustinens florem album, ex plurimis petalis conflatum veluti Cyclaminis flos. Plantæ deflorescenti supervenit aliqua bivalvis, crassior seu spissior, sine septo medio, continens multa semina, majora seminibus nostratis Chelidonii majoris.

Planta est Americana, in Virginia vel Canada proveniens. Anomalis siliquosus potius quam Chelidoniis annumeranda nobis videtur.

Pag. 860. Ad finem capituli tertii add.

4. Sinapistrum Indicum triphyllum flore carneo minus non spinosum, Herman. Cat. Herman.

E radice tenui, albente, parva cauliculum erigit cubitale, in paucos divifum ramos, ad tæctum glutinosum, cui adnectuntur folia terna, petiolo modo longiore, modo brevissimo ramis cauliculis, pressis juncto, suffulta. Flores modo albicant, modo ex flavo pallescunt. Cætera Sinapistro Indico pentaphyllo omnino paria.

Locis aridis ficcis, cultis & incultis utriusque Indiæ mirabili fecunditate luxuriat. Harum plantarum femina sapore & virtute Sinapi non tantum æmulantur ejusque loco substituantur, verumetiam à Lusitanis in India degentibus Mustardo demato, hoc est, Sinapi sylvestre appellantur.

Pag. 864. Pro septima Thymali specie interponatur

7. Thymalus Lithospermus majoris folio Magnol. Append.

Plurimos producit caules cubitales, in quibus folia sesquiunciam longa, Lithospermi majoris, sed angustiora, confertim nascuntur, quæ videntur glabra, quamvis brevissimis pilis donata sint. Floræ & semina sunt ut in aliis speciebus.

Pro octavo & nona,

8. Thymalus Amygdaloides flore Chæarici arboreæ floribus purpureis major.

9. Idem floribus flavo-cæcis major. Herman. Cat. Hort. Lugd. Bat.

Hos neque depingit, neque describit.

10. *Tithymalus Hibernicus* Mackenboij dictus.

Hunc virentem mihi nondum videre licuit: in secco folia latifolia & obtusa sunt, non crenata, nec admodum crebra in caule, qui satis crassus est, dodrantalis aut pedalis fastigio in ramulos aliquot diradiato, & foliorum velut corolla cincto, ut in aliis *Tithymalis*.

Semina non observavimus.

Pag. 870. post lineam quantam addit,

Chamaelycen alteram Virginianam, foliis crenatis & macula fusca eleganter notatis, quam exsiccatam apud D. Plucknet vidimus.

Pag. eadem, Speciem *Tithymali* 36. P. Hermannus in Catalogo plantarum Horti Academici Lugduno-Batavi,

Tithymalum Roguinum flore luteo pentapetalo vocat, & sic describit.

E Radice lignosa, tenui, pallida, cauliculis promit dodrantales, ramulos, quasi fruticosos, graciles tamen, glabros, subrubentes, aliquando exiguis ferrugineis punctis & tuberculis asperis. His adflant folia rara, linearia paria, sed triplo breviora, insigni per longitudinem nervo inscripta. Ramorum cymis insident flures, quinque orbiculatis flavescens petalis, totidemque concoloribus staminibus, singulis duobus apicibus donatis constructi: & eorum medio prominet *calyculus*, parvum, trigonum, tricapitulare, seu arenularum minutissimarum congestus, aut verrucarum instar asperatum, tribus & summo exsertibus staminibus bifidis. In singulis capitulis continetur semine rotundum, fuscum. Exactam postulat culturam, imprimis hyeme, cujus rigiores injurias minimè sustinet. In nostrate celo solumque semina raro perficiens, per ramulos se propagari patitur. Anomala est planta, nec genuina *Tithymali* species.

Pag. 871. *Tithymalus verrucosus* J. B. à D. Dale alicubi in Essexia aut Suffolcia inventus est & in hortum translatus: locum non meminit.

Pag. 872. lin. 9. addit,

Tithymalus Ranunculi radice D. Fagon. In Cat. Hort. Reg. Paris. nondum editurum.

Pag. 873. pro tertia specie *Euphorbii* addit,

3. *Ereth alter spinis creberrimis horridus* D. Watso in orto Chelshamo cultus, angulosior & spinosior Hermann.

4. *Ela-Calli* H.M. P. 2. F. 43. pag. 83.

Frutex est dudum hominum altitudinem superans, nascens in arenosis. Radix crassa, se rectè in terram demittens, ac fibras hinc inde emittens, intus lignosa, cortice exterius fusco, intus candido & lacteo. Stipes qui ex radice unus affigitur, rotundus, ac ambitu amplexum unius brachii implet, ut & rami, quos hinc rectos, hinc tortuosos emittit, cortice valde lacteo, ac in superficie spinis, binis & binis, transversis, duris & aculeatis, ac in spiralis tractibus ordine sitis in totum muniti, cum teneriores sunt cortice viridi-fusco, ac intus pulpa etiam albicante lactea, vetustiores lignosi cortice minus viridi seu cinereo, & intus lignosi. Folia transversim, vel etiam surrectim prodeunt, petiolis rigidis, crassis, brevibus, lacteis, proximè supra spinas stipiti vel ramis coronatim circumdata, suntque oblonga, linguiformia crassa, densa, anterius rotunda, seu etiam rotundum-culpeata, nullis venis seu nervis ad vilum conspicuis perexta, in exteriori parte unam costam eminentem in medio habentia, in interiori ejus tractu sulco striata, nullis aliis nervis ad vilum conspicuis perexta, intus valde lactea, superficie plana & glabra, colore cum teneriora sunt viridi-fusco, cum vetustiora viridiclaro, ac dein flavescencia decidunt. Folia semper ex summitate ramorum ac furculorum incrementum, qui virides sunt, erumpunt, inferioribus deciduis, notisque albicantes & exuberantes relinquuntibus.

Flores similes floribus precedentis, ac supra ex nodis prorumpentes. Floribus erumpentibus folia magna ex parte decidunt, ac maxime in superiori parte caulium videntur. Fructus cum primæ speciei idem, cum qua & una flores.

Radix cortex ritus & epotus in aqua in qua Oryza cocta & lota est, servit pro hydropse, estque medicamentum valde * lene: ejus lac cum butyro in quo decoctum est, datum blandè & leniter purgat. Folia ad ignem calefacta urinam provocant; eorundem decocti fumus seu vapor exceptus pulvis corporis seu membrorum mitigandis ac depellendis confert. Succus ex foliis lactescit seu parum tollis expressis & auribus inditus eorum dolores sedat; idemque oculis inflatis eorum nucebucis tollendis confert; quin & in lotione corporis prodest pro pudendis tumefactis.

Not. De *Euphorbii* planta dissentire video eximios Botanicos Paul. Hermannum & Joan. Commelinum. Hic dissertis verbis negat figuram Dodonæi esse veri *Euphorbii*; ille pro *Euphorbio* vero iterum proponit, Dodonæi & Lobeli *Euphorbium*. Uter rectius? At Stapelium falsum puto cum affirmaret Cereum Spinifolium Ger. non aliter differre ab *Euphorbio* Dod. quam ut adultam plantam à juvene.

Euphorbia cognata vel Esula Indica Bontiane planta Breyn. Prod.

Pag. 878. pro quinta Ruta specie addatur,

5. *Ruta Chalepensis tenuifolia* florum petalis villis scatenibus Morison. hist.

Morif.

Hæc cum præcedente in omnibus fere quadrat, nisi (quod notatu dignum) quatuor petala florum eleganti spectaculo, numerosis villis seu pilis luteis taceant. Capitula feminales producit tetragona, minores, capitulis præcedentibus parces, atque in singulis localitatis (quæ sunt quaternæ) minutiora femina, angulosa, quam prædictarum specierum cujusvis minoræ.

Habetur

Habetur in Horto Acad. Lugd. Bat. hujus generis foliis latis. In Catalogo quodam ad me misso invenio Ruta speciem arboream latifoliam dictam.

Pag. 878. post novam Plantaginis speciem addit,

10. *Plantago Myosotis* frœ trinervia hirsuta Caroliniana. Mousse-eat-Plantain from Carolina.

Ex seminibus à Carolina Americæ Septentrionalis provincia delatis industrio Hortulano D. Derly Hoglidenæ propè Londinum enata est. Radix fibrosa reliquarum Plantaginum similis. Folia tere plus minus longa, unam lata ex angulo principio sensim dilata aliarum more, hirsuta, tribus tantum nervis [in plantæ ad nos transmissæ folio] per longitudinem decurrentibus. Spica brevibus & tenuibus pediculis vix unciam excedentibus hirsutis, ipsæ pariter tenues brevèssimæ, adultæ forè aliquanto longiores sunt, tunc tamen proculdubio tenues & perexiguæ. Communicavit D. Doudy.

Pag. 879. pro 12. Plantaginis specie addit,

12. *Plantago Indica* C. B. Payco herba Monard. Clus. Exot.

Monard.

Herba ex Peruvia missa, incolis Payco dicta, cujus folia Plantaginibus foliis formâ & colore sunt simillima, reficcatâ valde tenuia, & gustata impensè acridè calidique deprehenduntur.

Ejus pulverem ex vino sumptum nephriticum dolorem à flatibus aut frigida causâ provenientem tollere auit; ipsam verò plantam coctam & emplastrî modo dolenti loco impostam, eundem effectum præbere: quod verissimum esse se experientia didicisti affirmat Monardes.

Pag. 880. lin. 11. addit,

D. Edv. Hulle in Manuscripto quodam D. Page, M. D. Suffolciensis hujus herbe pulverem adversus morbum cancrum commendatum se invenisse scribit, R. inquit, Coronopi (Herbam * Stellam nonnulli vocant) quantum velis, mundatam & in cibano vel aliter leni calore exsiccatam in pulverem subtilissimum comminuas, ejusque quantum folio nostræ monetâ incumbat, plus errorem Salaminisve pro agroti ætate, in convenienti aliquo liquore cum vobisculo propines.

quæ in Suffolciâ Stellam terræ vocant, pro Coronopo quam herbarii nonnulli Herbam Stellam vocant habuerit: siquidem Scamandæ id lud adversus morbum cancrum valde celebratur.

Pag. 887. pro 21. Phaeosolis specie interseratur,

24. *Phaeosolis Africanus* hirsutus, bituminosus, siliquis bullatis, flore flavo Herman. Cat. Hort. Leyd.

Hujus femina (inquit) ex declivibus irriguis montis mensalis seu Tabulati Promontorii Bon. Sp. hæc advexit. Proferrebat plantam sarmentorum circiter trium ulnarum longitudine, Phaeosolihortensis emittentem ex radice lignosa, alba, fibrosa filamenta tenuia, terna quaternave, valde ramola, folia fibrotunda, obtuse mucronata, fimbriata, glumosa, bitumen quantenus redolentia. Flores Papilionaceos flavos, aliquando lineolis purpureis inscriptis: Semina rotunda, nigra, parva, hilo alio exiguo, in siliquis parvis, tumidis, villosis. Diligenter custodita viget tota hyeme, multoties annos durat.

Pag. 889. post lin. 21. addit,

Phaeosolis Brasiliensis Mucuna Guacu dictus Pison,

Pison.

In tanta Pisorum Fabarumque apud Brasiliensēs varietate hæc species cæteris facillè antecellit, tum magnitudine tum pulchritudine. Crescit ex arbore que ejusdem est nominis. Faba hæc nigra pelle, lapidis fere duritie, pilis flavis molliter est velleta, manum longa, & tres digitos lata. Vi effracta pulcherrimi globuli, interstitiis divisi exinde prodeunt tres quatuorve punices & rubri coloris, rotundi, læves, magno hilo, qui si in aqua macerantur, vim notiam ex parte deponunt, & cum Tipica de Mandiboca preparati Barbaris edules sunt. Ità ut venenata earum qualitas non usque adeo alte posita à natura videatur quin retrundi patiatur à correctorio convenienti. Quippe cum interior fabæ substantia acris sit & mordicans, viscera vellicet & usque eò turber corpus, ut vomitus violentus & alvus moveatur, refrigerans & demulcens alimentum hoc medicamentosum ex Tipica factum cæteris Antidotis præferri solet.

Phaeosolis Americanus spinosus folio parvo Rhomboidæ D. Plucknet.

Phaeosolis perennis frutescens Africana siliquæ triangulâ erectâ Tho. Bartholin. A.G. Msd.

Phaeosolis alatus Indicus fructu sisco, orbiculato maximo, lobis latissimis & longissimis, Pasqual. Zeylonensis Herman. Cat. Hort. Leyd.

Phaeosolis alatus arboreus, fructu orbiculato compresso coccineo Mandabathia seu Mara Zeylonensis Ejuldem ibidem.

De *Phaeosolis Brasiliensis* Cumanda dictis.

1. Cumanda guacu, i.e. Fabæ magnæ Pison.

Policis sunt crassitie, & sicut præstant Euphorbie magnitudine, ita eam sapore & salubritate. Instar funis ad arborum cacumina enituntur, cuiusque Hæleræ modum complectuntur.

Fabæ torrefactæ & contusæ, cumque ovo exhibite, contra fluxus ventris in usu sunt. Coctæ verò ad cataplasmatis modum & ventri impostæ colicis doloribus medentur, ad resolvenda quoque apostematâ parti affectæ applicantur.

X x x x x x

Plantam

* Merum lac
cum lacte acris
& confuso
planta tur-
geat.

Plantam hanc cum neque describat, neque depingat Piso, an sit ex descriptis, an nova aliusque indicta nescimus.

2. *Cumanda guira* Marcer. *Piso*.

Marcer.

Frutex est elegans, toto anno florens & fructifera: cortice viridi, ligno fragili, in ramis autem multis habet ramulos, furculos, sesquidigitum longos, directi sibi oppositi, sed parva alternatim posita; in quorum uno tria sunt. *Folia* oblonga, acuminata, foliis Salviae acutae similia, inferne albicantia, superne viridiora, & ad tactum infar Serici levia, conspicuis venis praedia; in altero flores sex, septem, aut octo, lutei, Pisorum nostratum magnitudine, foliis duobus sursum versis cum suo involucrio, & uno deorsum, quod maximum, inferius rubris venulis per totum insignitum. [*Vel male descriptis flores, vel eorum situs in hac specie invertitur, sunt autem proculdubio tetrapetali & papilionacei*] Floribus succedunt *siliquae* compressae & quasi contortae, quarum qualibet continet quatuor grana Phaeoli, alba, nostris Pisis paulo minora, quae cocta bene sapiunt, & alvum laxant; ideoque Brasiliensibus atque etiam Lusitanis in frequenti usum sunt.

Florent ac fructus ferunt toto anno.

3. *Cumanda* simpliciter dicta non videntur differre a Phaeolis vulgaribus.

4. *Comanda-miri*, i. e. Fabae parvae, sunt Pisa Europaeae magnitudine paria, sed oblonga & non rotunda, albi quoque & leucophaei coloris. An Phaeolus tumidus minimus niveus *J. B.*?

5. Phaeolus elegans, *Guanda* dictus, Turcicorum modo scandit, isdemque est foliis & floribus, sed multo minoribus. Jucundè semper vires, perpetueque copulatis siliquis parvis decoratur: ita ut ob ornatum aequè ac ulum sativa facta sit planta.

Hoc genus Phaeoli adeo appetiti sunt praeter ceteris, ut non minus agris quam sanis conducant.

6. *Garambè* dicta Turcicis Phaeolus aliquanto sunt majores, coloris nigerrimi & optimi saporis, sed minus frequentes praecedentibus.

In Horto Reverendissimi Domini Episcopi Londinensis Phaeoli speciem vidimus foliis parvis, mollibus lanuginosis & ferè incanis, brevioribus & rotundioribus quam cujus alius Phaeoli nobis haecenus visus, siliquis pilosis, semine nigro splendente. Eandem hanc putamus Phaeolus Africano hirsuto bituminoso, siliquis bullatis flore flavo *D. Hermann* superius descripto. Ploia utique tam formid quam odore ad Trifol. Phaeolus Horti Francofurtensis folio subrotundo apud *D. Plucknet* visus nescio an idem fuerit praecedentium alium.

Aliam etiam speciem habemus ex eodem Horto à *D. Doody* transmissam foliis magnis glabris, in longos mucrones productis, an descriptum nescimus, nec enim flores, nec fructum vidimus.

Phaeolus Indicus coelestis flore Triumphetti. *Americanus perennis* flore coelesti odorato, *seminibus fuscis orbiculatis*, *Caracalla dictus* Hermann. Cat. Leyd. *Phaeol. calyce coelesti* *D. T. Robinson*.

Triumf.

Innititur *radici* insigniter crassae, & ad palmi circiter longitudinem tuberosae, quae praeterquam quod in alias minores adnatas multiplicat, sensim etiam immittitur, hoc pacto multum similis radici balani myrsiphytae *Alami*, omnique tandem in fibras non omnino rectas ablutum. Porro hujusmodi radicem substantia carnosa & albicans est, odorem oleaceum referens, exteriusque obductur tenui rufescente membrana, nec fibrosis propaginibus, in summo praeteritum ubi caulis erumpit, desiliunt. *Caules* vero fermentosis utique ac lentus digitalem ferè crassitiam, potissimum in senioribus, acquirunt, infirmis, saturatè purpureis. Circumvolvendo se scandens ad 30 usque cubitorum altitudinem una aetate, in minores alios similiter scandentes divisus & subdivisus, summitatibus subviridibus & herbaceis. *Folia* vulgarium Phaeolorum foliis admodum respondent, nisi quod minus crassa, duriora tamen existant, vicia sapore, odore nullo, pediculis femipalmaribus raro intervallo cauliculis inordinatè inherantia. E quorum sinibus inclinate aetate prodeunt palmares cauliculi, teretes, fractu contumaces, nitide virentes, recta sursum spectantes, ac argenteis globulis velut margaritis copiosè onusti, qui magis intumescentes circa Autumni initia sic in spiralem formam aliquatenus turgidam elongantur, ut cochleam suo putamine exutam egregie repraesentent, colore prius nitide candido janthino, suaviusque purpurea, praecipue circa spirarum centra perfuso. Hac autem florum sunt rudimenta. *Flos* ipse ex argenteo calyce (quem sustinet nitide vires petiolus) cytinum Mali Punici quoad formam referente, brevior tamen, pandit exterius quoddam petalum, unilateralitudo, in longitudine majori in tres spiras circumvolutum, intus ac foris dilutior argenteo colore infectum, quod tamen calyci inferiori aliquid splendentis purpure admixtum habens. E medio intra spiras exeunt bina breviora & angustiora petala, ibique simul veluti coeunt, exterius intensiflora, intus dilute violacea, propè centrum tamen fulva remanente portione. Inter hac duo petala tertium brevissimum (nec primo intuitu satis apparens) excipitur clypeiforme, coloris albi impurius, quod fuit extremo in tubulum aetate argenteum, in crebros annulos circinatum, fit tamen extendatur petalis duplo longior: denique in hujusce posterioris petali sinu quarta occultidier membranula potius quam petalum, brevior, argentea, ovalis, angustissima, in fibrarum pariter fistulosam ac prius inclusam degenerans. Sub his omnibus petalis parva fovetur *siliqua*, in fibrarum pariter densam, ac fuit extremitate villosa. Marcescentibus petalis *siliqua* aliquantulum curva ad quatuor uncias elongatur, mediocriter tamen crassa ac rotunda, colore viridi, in qua perfectum semen ad Lentis magnitudinem paulo majorem accedit, minus tamen sphaericum, ac recta in summo donatum linea coloris ad rufum tendentis.

Planta est perennis, è Lusitania in Italiam invecita. E qua Indorum regione Lusitani hanc comparaverint nos late. Flos odoratus est, ad sub hoc caelo brevi admodum incorruptus servatur, & pro maxima parte semen post se non relinquit.

Pag. 894. *Ad finem paginae adde,*

Pisa nana rotunda, sine admixtione vestita Herman. Cat. Hort. Reg. Paris.

Pag. 898. *Ad finem Capituli IV. adde*

In Catalogo Hort. Acad. Lugd. Bat. à *D. Hermann* edito tres sequentes species occurrunt, quae aliquibus ex supradictis eadem sunt, an novae & nondum descriptae; me later,

1. *Lathyrus Narbonensis similis annuus.*

2. *Lath. annuus flore caeruleo, Oebri siliquis.*

3. *Lathyrus Hispanicus flore luteo.*

In Jacobi Breynii Prodr. habentur,

1. *Lathyrus Zeylanicus, flore pulchro rubro, siliquis Pisi.*

2. *Lath. Syriacus minimus, siliquis Viciae.*

Pag. 899. *Ad Cap. VI. adjiciatur,*

Lathyrus Oebrius dicta fructu bispidio ex caeruleo nigricante, semine pullo Hort. Reg. Paris. Herman. Cat. Leyd.

Pag. 903. *Vicia multiflora speciebus adde sequentes,*

1. *Vicia multiflora Cassubica frutescens, Lentis siliquis* Breyn. Prodr.

Breyn.

Caules habet lignosum, erectum, foliis Viciae firmiter, leviterque incanis vestitum: *Flores* spicate, ex rubro purpureascentes: quibus succedunt *siliquae* deorsum reclinatae, Lentis majores effigie, *semina* verò rotundiora continentia. Ad Sylvarum nonnullarum Cassubiae margines abundè provenit.

2. *Vicia multiflora perennis majori flore ex caeruleo & albo mixto* Magnol. App. An *Vic. nostrata multiflora Messanen?*

Magnol.

Caules habet cubitales; plurima *folia* longa, angusta, in acumen desinentia, villosa, ex articulis nascentia; pediculis palmares & bipalmares, florum Papilionaceorum spicam sustinentes, octo vel decem numero, qui majores sunt quam in aliis Viciarum speciebus à nobis visis. Pars floris superior est caeruleo-violacea, inferior alba, ita ut ex caeruleo & albo sit mixta. *Siliquae* late sunt; *semen* maturum non vidimus: Radix serpit. In dexetis herbidis montis *Serane* oritur, & Julio mense floret. Si hac fit (inquit) *Vicia Onobrychidis flore C. B. Prodr.* ejus descriptio valde manca est.

Vicia multiflora spicata caerulea annua procumbens Morison. hist.

Hec sola partium tenuitate & duratione à vulgari *Vicia multiflora* perenni differt. His subjungantur,

Vicia Benghalensis hirsuta & incana, siliquis Pisi Herman. Cat. Hort. Leyd.

Herman.

Ob elegantem florum purpuram inter hortenses ornatus recepta est exotica haec *vicia*, constants radice fibrosa, alba, *cauliculis* bicubitalibus aut tricubitalibus, ramosis, viticulosis, angularibus, striatis; est quorum geniculis prode cocta in tortilem capreolum densum, cui à dextris & sinistris adherent *folia*, ceteris vicis longiora, subincana, parte avera modicè pilosa. Ad costarum sinus oritur pediculus digitalis, sustinens aliquot flores Papilionaceos, oblongos, puniceos, extremis oris nigriori purpurea splendentibus. Hos excipiunt *siliquae* Pisis similes, aut breviores, & compressae, undique senecis incanis pilis obductae, continentibus *semina* subrotunda, nigro-fusca, granis Piperis paulo minora.

Pasim provenit in tractu Benghalensi.

Vicia minima radice granulosa Breyn. Cat. hort. Amstel. Comelin. Catal. Herm. Cat. Hort.

Leyd.

Asteriscus praefixus Belgiae indigenam esse indicat.

Ostendit nobis *D. Patruer* rari exculdam plantae leguminosae erectae ramulum, è China, ut puto, acceptum. Totus hirsutus erat praecipue caulis. *Folia* binis pinnarum conjugationibus & impari in extremo folio constabant; erant ex ovata fere, extremis subrotundis. Spicae florum longe ex alis foliorum exeunt ferrugineae lanugine hirsutae, praeteritum foliolorum calyces, qui profunde in lacinas quinque disticci, fusculo abique pediculis adnati videntur, cum aperituru flosculi deorsum nutantes. *Flosculi* quidem parvi sunt, cupis autem coloris in fusca discernere non licuit. *Siliquae* & *semina* non vidimus.

Pag. 911. *Ad finem Cap. IV. de Glycyrriza addatur,
Ibiraem sive Liquiritia sylvestris Pison.*

Familiarissima (inquit) illa radix, quæ Brasiliensibus *Ibiraem* (quod dulcedinem exprimit, Lusitanis *Alecea* dicitur, eadem planè habetur quæ Liquiritia nomen à Latinis acceperit. Majoris fructus est altitudine, caule lignoso, foliis Pyri similibus. Locis aridioribus crescit in sylvis Parnambuci. Glycyrrhizæ, non æquè tamen dulcis si masticetur radix.

Pag. 912. N. Pilo secundam habet Paiomiriobæ speciem, quæ à præcedenti seu prima specie differt foliorum figura ovali, semineque rotundo, nigro minuto & multo. Utræ Senæ species sunt non Orobi, ideoque hinc ad Senam transferenda.

•Pag. 915. Speciebus Orobi adde,
Orobium Americannum lateum, siliquis incanis Breyn. Prod.

Pag. 917. *Ad finem Capituli II. de Orobis sylvaticis adiciatur, vel si movis pro secunda Orobi specie interponatur,*

A. Orobis sylvaticus nostras Cat. Ang.

Radice nititur crassa, lignosa, perpetua, unde caules exoriantur numerosi, pedales aut cubitales, terram versus reclinati, hirsuti, striati, ramoli. Folia Vicie vulgaris minora, conjugatim ad eandem costam adnexa, ad septem aut octo paria, nullo in extrema costa neque impari folio, neque clavicula. Flores sex aut septem in eodem furculo seu communi pediculo, e foliorum sinu egresso, conferti, ut in Lathyro luteo dumetorum, purpurei. Siliquæ breves, latæ, glabræ, duo vel tria, rariùs plura semina continentia.

Ad fœpes & in pascuis circa Bigglesby Cumberlantiæ vicum, itinere à Hexham ad Pereth oppidum observavimus copiosam. Tho. Willifell infra montem Brecknock eundo ad Caerdyff Walliæ urbem: item in Comitatu Merionethensi non procul à Bala oppido prope vicum quandam in descensu montis Denbighensis: D. Sutherland in Scotia inventit.

Pag. 927. Post Cap. I. de Nil seu Indico interponatur pro Cap. II.

Polygala Indica minor siliquis recurvis D. Syen i. e. Colmil H.M.

H. M.

E radice nititur albicante lignosa, cortice albicante aut rufo testa amara & subacri, inodora caulem origit bipedalem aut tripedalem, quatuor digitos crassum, ramos transversos fundentem, ligno duro, cortice fusciora crusta viridi, amaro & mordaci. Folia alata seu pinnata, pinnulis costæ angulose, tenui, viridi petiolis parvis hinc inde annexis parvis oblongo rotundis, à petiolo sensim dilatatis & extremis subrotundis, superne viridi, subtus hyalina seu ex viridi subcærulea, saporis subacris & subamari, ac languidi ardoris diutius masticata. Flores parvi, papilionacei, imo petalo ungulae formi, clauso acmulum inflexo, viridi-albicante, duobus lateralibus angustioribus saturo ac rosaceo rubore perfusis, superiore lato & reflexo. Floribus delapsis succedunt siliquæ, angustæ, tenues, planæ & ad unam partem nonnihil inflexæ, duos tréve pollices longæ glabræ, primum virides, deinde rubro fuscæcentes. Semina seu Fabæ quæ intus sunt à se mutuo per ipsam carnem siliquæ sequeuntur, oblongo-rotundæ, planæ, cum sua longitudine jacentes in longitudine filiquarum, cum umbilico ventri filiquarum affixæ, primum virides, dein nigricantes. Bis in anno fert flores & fructus, tempore pluvioso & æstivo. Præter filiquas fructus nothi virides tenuiter pilosi ac duruli furculis sæpe infidere conspiciuntur, qui in vertice sunt foraminem perfracti & intus cavi. Hi nihil aliud sunt quam tumores & excrecentiæ ab insectis pungentibus excitatæ, ut bospitium & alimentum eorum festibus suppeditent.

Succus è planta extractus addito momento mellis servit pro oris pustulis, ore co peruncto. Radix, tria & decoccta in lacte Coqui Indici conducit in morbo sacro, facta peruncione.

Pag. 936. Post quintam Afragali speciem interseatur
Afragalus Canadensis flore viridi flavescente Dodart. Mem.

Dodart.

Radice est alba, minimi digiti crassitudine, in plures radicales divisa, sapore initio dulci, paulo post subacri, & ad Raphani saporem tendente. Caules emittit 4 vel 5, bipedales & interdum altiores, teretes, leviter striati, nodulosi, inferius rubentes ut & circa nodos, quorum uniusquisque alternatim producit aliam foliosam è pluribus foliorum conjugationibus compositam. Ex alarum sinubus emergunt ramuli nodosi pariter & foliosi ad modum caulis. Summos caules & ramulos occupant Spicæ è pluribus floribus leguminosis & viridi flavicantibus compositæ, aliorum Afragalorum similes. Floribus præteritis efformantur siliquæ plures, dimidium circiter pollicem longæ, glabræ, brunneæ. Unaquæque siliqua intus secundum longitudinem tenui membrana in duas cellulas divisa est, feminibusque parvis, xerampelini, planis, glabris, conformibus, aliorum Afragalorum similibus repleta. Julio flores, Hyeme perit. Frigor minus patens est.

Pag. 940. In 24. Plantam à D. Slane ad me transfusam pro Glaucæ Hispanica Clusii eam esse puto quam P. Hermannus in Cat. Hort. Lugd. Bat. describit & depingit pro Afragalo Hispanico, siliqua Epiglottidi simili flore purpureo majori Tournefortii: quam veram Clusii Glaucæ esse afferere non ausim, ut nec negare: nonnulla tamen sunt quæ diversam arguunt, ut quod florum spicæ in

in hac specie non extremis cauliculis fastigiis innascuntur, sed è foliorum sinubus exeunt, quod paucioribus componitur floribus. Qui ergo receptæ sententiæ adheret, & plantam præcedentem pro Glaucæ Hispanica Clusii habet, me volente id faciet.

Planta lequens, Glaucæ Catalonica dicta, eadem videtur Afragalo Hispanico, siliqua epiglottidi simili, flore albo, minori Tournefortii Herman. Cat. Hort. Lugd. Bat. Harum descriptiones vide I. c.

Pag. 943. Post lin. 32. pro nona specie Trifolii pratensis & montani adde
9. Trifolium Norwegicum majus foliis crenatis, flore lateo non descript. Bartholin. Aët. Med.

Pag. 948. Trifolium Lagopus dicto tertio seu Ebano Creticæ Alpini, addantur Synonyma sequentia, Cytisus incanus Creticus C. B. Cytisii genus nullum nomine Ebani secundum floribus purpureis J. B. Cytisus Creticus incanus seu Ebenus Creticus Belli & Ponce Park.

Pag. 952. Post decimam Meliloti speciem interseatur,
Melilotus Lusitanica rotundo crenato folio procumbens, corniculis reflexis longis, ex eodem centro ortis Herman. App.

Pag. 954. Pro tertia Fenugraci specie interseatur,
3. Fenuum Græcum sylvestre minus Arabicum Herman. Cat. Hort. Leyd.

Exilitate partium à superiore differt.

Pag. 958. Pro septima Anonidis specie interponatur,
Anonidæ non spinosa procumbens Lusitanica flore purp. spicato Breyn. Prodr.

Pag. 960. Post penultimam Anonidis speciem adde,
Anonidæ arborecens flore rubello in Hist. Plant. Belgic. Ab Muntingii lib. 3. cap. 337. depicta & descripta accedere videtur ad præcedentem Cicer sylvestre perenne dictam, forte eadem est, folia vix crenata pinguntur.

Eadem pag. Anonidibus subnectantur Plantæ Crotalarie dictæ, quod in India Crepitaculorum usum pueris præbent eorum ramuli siliquis maturis onusti. Harum quinque species in Horto Lugduno-Batavo enutritas describit insignis Botanici D. Paulus Hermannus in Catalogo plantarum Horti Academici Lugduno-Batavi.

1. Crotalaria Asiatica frutescens, trifolia, floribus lateis amplis Herman. Laburnum Zeylanicum floribus ex lateo & rubro variegatis, siliquis bullatis Breyn. Prod. Cytisus Zeylanicus foliis Laburni Amman.

In caulem frutescit bipedalem, glaucum, crassitie digiti, varios ad latera spargentem ramos. Folia concoloria, glabra, terna ab uno digitali petiolo, in obtusum mucronem gracilescunt, Anagrydi proxima. Caulium spicæ ornantur floribus luteis papilionaceis, Anagrydi pariter similibus, singulis ex calyce quinquefariam secto longis gracilibus petiolis dependentibus. Hos siliquæ excipiunt bivalves, teretes, membranaceæ, rigide, glabræ, ex basi angustiore in ampliorem quasi ampullam, cum longiore proterio filamento caudæ instar terminantes, siliquis Anonidis similes, sed longiores & amplores, quæ includunt semina parva, compressa, flava, renalia, brevissimis tremulis petiolis affixa, facie & sapore Gomitæ amula. Radix subest lignosa albicans, in aliquot ramos & paucas fibras diducta, vivax ætæternum, quattuordecim annuum.

Spontanea reperitur in sylvis Malabar, Zeylan, aliarumque Orientalis Indiæ regionum.

Hactenus nonnisi feminibus propagari potuit. Semina apud Indos in usu non sunt: suspicionem tamen præsent Salis purgantis, quod statim ac ex infuso aquæ calidæ sumpta sunt vomitum minuentur.

2. Crotalaria Asiatica trifolia subfibrata Herman. Append.

Præcedenti non multum dissimilis est, est tota subfibrata, & quoad omnes partes minor & tenerior. Caules fert herbaceos, quorum cacumina, flores & siliquæ stricte ambunt, facie Crotalarie secundæ & tertie. Hanc in Append. pro quinta specie Crotalarie proponit Hermannus.

3. Crotalaria Asiatica, folio singulari, verrucoso, floribus carneis ejusdem.

Herman.

E radice albente, partim lignosa, raris fibris conspersa, annuatim pereunte caulem tollit herbaceum, cubitalem, aliquando altiore, nodosum, angulosum, in progressu quadrangulum, & prope modum alatum, frequentibus ramis in orbem dispositis ornatum, quibus per uncialia intervalla brevissimis petiolis adherent folia, semidigitum longa, duos ungues lata, in summo obtusa, parte superna dilute viridia, inferna ex viridi candicante, nervola, modò pro foli & climatis ingenio glabra, modò verrucosa & ad margines undulata. Ramorum apices fastigiantur in spicam, quam ambiunt flores papilionacei, superiorum multo minores, coloris cærulei, vel in cæruleo pallescentes, numero quinque aut septem, non raro etiam triginta uni spicæ adherentes, qui ex parvis quinquefoliis in tenuissimis aut tremulis petiolis nocte instar dependunt. His delixus succedunt siliquæ prodest confusim, aut nigricantes, minus glabræ, sed rariùs pilis oblate cum filamento ad extremum breviori, claudentes semina velut in priore, cum quo & isdem natalibus persciantur. Foliorum sapor est oleraceus, seminum verò subacris & ingratus, quidpiam cathartici portendens.

XXXXXXX 3

4. Crotalaria

4. *Crotalaria Asiatica floribus luteis, folio singulari cordiformi ejusdem.*

Herman.

Pares cum superiorem agnoscit natales, faciem, crescentem modum & vires. Aft foliis omnino glabris ex basi angusta sensim in latorem, obtusum & cordiformem aciem definitivum, & sex septemque per transversum nervis inscriptis; floribus flavis, & seminibus in siliquis glabris ritu congenerum.

5. *Crotalaria Americana bifurcata minor, herbacea, caule ad summum sagittato ejusdem.*

Ex radice pallida fibrosa caulem emittit gracilem, nunc simplicem, nunc multiplicem, ramosum, spithamium, hirsutum, ad radicem rotundum, in progressu vero propè singulorum foliorum exortus alatum quaque fimbriatum, alis faciem sagittæ, ut in Chamægenita peregrina Clusii, ex-primentibus. Folia cæteris speciebus minora, ungum lata, leviter mucronata, hirsuta, crassiuscula, pallide virentia, cauli sine pediculis præfatis adherent. Flores ex spica propendent, papilionacei, dilute flavescentes subhirsuti, Cytisii floribus haud majores, quos sequuntur semina reniformia, in siliquis bullatis, parvis hirsutis.

Pag. 967. Pro Synon. tertie speciei addatur, An Lotus tetragonolobus maritimus flore luteo Danicus, prope Crucifloram nascenti Bartholin?

Pag. 971. Ad finem Capituli de Loto addæ,

Lotus incanus procumbens quaternis siliquis cruciatim dispositis.

Item,

Lotus parvus bifurcata foliis acutis flore luteo. An Trifolium argentatum flore luteo?

Quas apud D. Plucknet exsiccatas vidimus, ut & Lotum asperiorem fruticosam Africanam, foliis incanis, floribus binis amplis coccineis.

Loto Affinis Coryli folio Leon. Robert. Dodart.

Pag. 973. Ad finem Cap. de Cytiso addatur,

Cytisus flore primario incarnato, postmodum rubello Herman. Cat.

Herman.

Pedali, nonnunquam cubitali, affurgit altitudine, virgæ gracilibus, lignosis, foliis glabris, ternis in brevi pediculo, floribus in spica coarctatis, papilionaceis, ab exortu candidis, post incanatis, græte rubellis, siliquis & seminibus ut in Cytisio glabro nigricante C. B.

Pag. 974. Post Fumariam primam speciem addæ pro secunda,

Fumaria amplexicaulis vesicaria Farnham. Aët. Med.

Pag. 977. lin. 9. add. Fumaria Canadensis radice tuberosa squamata Dodart. Mem.

Pag. 980. Post quintam speciem Æschynomene interseratur pro sexta,

6. Herba casta Americana supina, veluti spinulosa exasperata, foliis Acaciae laticoribus & brevioribus Brey. Prod.

N. Folia Herbe vivæ in pulverem redacta, & exigua quantitate aliquoties exhibita clam exitum hominibus inferunt, pecoribus alimentalia existunt, idque præsertim de prima specie dictum vult Gul. Piso.

Radices ejus non minus tutum præstant Antidotum quam folia, pernicioso turgent veneno, si multum & sæpe in usum adhibeantur. Provisi autem est medici in hoc & simili casu præter speciem ad generalia quosque confingere Alexipharmaca, sive exotica, sive domestica. Nobis suspensa sunt quæ habet tum de levisera foliorum vi, tum de salutari radice. Nec enim videtur verisimile pecoribus alimentalia esse quæ hominibus exotica sunt; aut radicem ejus plantæ alexipharmacum esse posse cuius folia venenata. Quin & ipse Piso radices soli non fuisse tantum metuit, sed ad generalia confugiendum.

Pag. 983. Ad finem Paginæ addæ,

Herba viridis & floribus longis pediculis, uni thyrsi indidentibus Amboica Rumphii, Ephem. Germ.

An. 11. Obs. 32. Herba satiens & pudica Bontii p. 120. Figura utriusque eadem. Bontii de scriptio nihil valet: Icon autem longè diversam plantam ostendit ad Maregraviu, Brey. nio, Zanonia de scriptis.

Item,

Æschynomene foliis minimis à D. Plucknet nobis ostensa in horto suo sicco.

Pag. 995. Lychnis major noctiflora Dubrensis dicta proximè accedit ad Lychnidem viscosam quantum nostram, id est montanum viscosam albam latifoliam C. B. ut eandem suspicer. D. Newton qui utramque contulit inter se, diversam affirmat.

Notandum etiam D. Dale Lychnidem præcedentem noctifloram in Anglia spontaneam invenisse.

Pag. 996. lin. 10. Botanici Londinenses affirmant Lychnidem sylv. albam reflexâ spicâ Magnoli in Botan. Monspeli. eandem plantam esse cum sequenti seu Lychnide flore albo minimo nostrate. Nos tamen nullam in spica nostratæ reflexionem hæcenus vidimus: at neque florum petala profunde bifida sunt in nostrate, imo vix omnino fissâ; adeoque parva, ut eorum incurvatio vix sit observabilis. Oportet ergo ut locus in hac planta insignem varietatem efficiat. Sive eadem sit five minus, Lychnis certè flore albo minimo nobis dicta Anglia indigena est, à D. Dent in agro Cantabrigiensi dudum observata,

observata, & ad nos transmissa, quam * Lychnidem sylv. annuum angustifolium flore purpureo * in Cat. plant. denominavimus, & per errorem pro Lychnide sylvestri annua flore minore carneo Morillon habuit. tunc adglia.

Hæc planta admodum similis est decima speciei seu Lychnidi bifurcata flore eleganter variegato, ut floribus exceptis vix possint inter nosci. Et quod ad Lychnidem illam decimam nonam attinet, vix possum mihi persuadere eam specie convenire cum Lychnide hirta minima sexta Clusii, & floribus dumtaxat colore variare; siquidem non colore tantum sed etiam formâ florum differunt; cum Lychnide hirta 6. Clusii petala incisissimis marginibus pingantur, hujus autem integra & subrotunda sunt. Ex semine deciduo se renovens in horto nostro nondum produxit plantas vel floris figurâ vel colore à matre diversas.

Pag. 998. Historia Lychnidis maritimæ repenti addæ,

Hanc plantam à D. Sam. Dale in Horto cultam prope æstate diligentius observavi & cum Lychnide Behen albo collatam specie diversam esse deprehendi.

Eadem pag. lin. 23. Addæ, Alias adhuc seu species seu varietates Lychnidis sylv. seu Ben albi vide in Catalogo Hort. Lugd. Bat. à D. Hermann edito.

Pag. 999. lin. 24. Scribit D. Hermannus in Cat. Hort. Leyd. se in Promontorio Bonæ spei collegisse Lychnidem (segetum) Nigellastrum minus glabrum dictam, &c. ejusque femina ad D. Morillon transmississe.

Pag. 1000. Post Lychnidem plamariam sylvestrem simplicem addæ

Lychnidem Caryophylleum Virginianum, Gentianæ foliis glabris, quatuor ex singulis geniculis caulem amplexantibus flore amplo fimbriato, quam inter ficcas D. Plucknet vidimus.

Pag. 1002. Ad speciem nona seu Lychnidem viscosam flore musco historiam addæ,

Hæc herba vulgo Suffolcienti Stella terre dicitur, æstque in magna exultatione ad mortuum Canis rubrit. Grayus in libro suo de Equorum cura & medicina [Hippiatrice] cap. 5. Sect. 9. adversus malum prædictum eam sic præscribit. Herbam integram unâ cum radicibus diligenter mundatam, elotam, & probè contusam in lacte, cerevisia, alia, aut vino albo Equo à cane rabido commorfo exhibe, tribus matutinis succellivis, prima vice tres herbas integras cum radicibus scilicet & tota superficie præbendo, secunda quinque, tertia septem, videntem semper ut Equus omnes partes sumat & deglutiat. Quæ si observæ, Equus haud dubie sanabitur, & ab omni Hydrophobia periculo liberabitur. At nec equos solum, sed & omnia alia animalia & hominem etiam ipsum curat hoc medicamentum. Generosi cujusdam (inquit Grayus) mihi familiaris filius à cane rabido infelicitate demoritur, licet conquevis morbi progressu esset, ut capite affecto delirare inciperet, hujus medicamenti viro perfectè sanatus est & etiamnum post multos annos sanus persistit. Habui ab amicissimo viro eodémque ingenio & eruditione præstanti D. Edwardo Hulst. Potest etiam herba cum butyro recenti contusa & in pilulis efformata exhiberi pari effectu.

In his numerum imparium observationibus aliquid superfluitatis inesse mihi videtur, ut & in integre plantæ nullâ parte omnia functione. De medicamenti autem efficacia minime dubito. Vide plura in Philosph. Transact. N. 187.

Pag. 1005. Post Ledi Alpini secundam speciem addatur pro tertia

Cistus indicus Ledi Alpini foliis & floribus amplis Herman. Cat. Chamberhododendron exotikum auct. plijmii floribus Liliaceis Brey. Prod.

Herman.

Fruticatus duorum cubitorum altitudine, truncus pollicem crasso, cortice scabro, inæquali, ex fusco cinereo; Ligno duro, solido, pallescente; Ramis brevibus, cortice, inordinatis, circa fastigia foliis Balfamo Alpino non disparibus, sed rigidioribus & villosis densissima ferie perpetuè virore refertis. Intra hæc præstant flores, quodammodo Liliacei, monopetalii, quinquepartiti, fructu Balfami Alpini, amplitudine Narcissi Gareti, colore fulgentis dilutioris Cocci. Julio verò & Augusto tantâ ubertate luxuriant, ut superiorem fructus partem quasi elegantissima coccinea veste videantur cooperire. His nisi odor deesset, diceretur naturam nihil amabilius, nihilque admirabilius unquam produxisse. Attamen odor desiderium rependere videtur florum congeries numerosa, amenissima Liliacea fructura, & vivacitas exquisitissimi coloris. Cæterum ex singulis floribus læe exierunt quaterina apiculata stamina, incurvata, pallide coccinea, unico intermedio longiori insidente fururi fructus rudimento. His unâ cum flore defluxus perficiuntur in parvis, oblongis, villosis, quinquefidis utriculis conceptacula villosa veluti in Ledo Alpino, quinque intus carinulas habentia, in quibus semina exigua flavescentia. Quo contumaciore est Balfamum Alpium locis montioribus, in quibus vivere refragatur, tantò sequacior est hic Cistus, qui hortensem culturam admittit. Facultate ad congeneres Cistos accedere putamus, ex adstringente gustu quem cum illis habet communem.

Pag. 1013. lin. 4. D. Magnol in Appendice ad Botan. Monsp. quæ de identitate utriusque Turberarie Myconi habet revocat, majorémque à minore diversam esse agnoscit; sequè majorem invenisse Maio mense florentem in incultis locis circa Vauvert pagum refert. Radix utique vivax plura capitula cum foliis hirsutis producit, quæ caule glabra sunt.

Pag. 1015. lin. 29. Addæ, Chamæcistum quendam montanum quem Poli folio vocat invenit D. Plucknet in montibus Brent-Down dictis, in Somersetensi Com.

Pag. 1016. Pro duodecima *Helianthemum* specie addatur,

12. *Cistus humilis Aizooides maritimus Africanus flore rubello* Herman. Cat. Hort. Leyd.

Herman.

Radix nititur parva, ex ruffo albescens; *caule* concolori, dodrantali, rotundo, nunc bifido, nunc quadrifido; *foliis* teretibus glabris, Sedo minori luteo acutifolio amulis, sed crassifloribus & quadruplo longioribus. Inter hac erigitur pediculus gracilis, tenuis, nudus, subrubens; femipalmaris, circa fastigium in aliquot ramulos tenuissimos divaricatus, sustinentes *flores* pentapetalum, parvulum, rubellum, fugacem, qui ad Solem Meridianum expanditur; hoc verò recedente clauditur, vel omnino marcescit, relinquens conceptaculum rotundum, trigonum, in terna foliola carinata diffiliens, fundens, *semina* exigua, compressa, nigra. Frequens occurrit maritimis locis ad *Promont. Bonæ Spei*, inter species *Ficoides*, & proinde eandem culturam requirit. Solum amat arenosum, ficcum, aeris rigidioris injurias ægrè ferens, progerminans non minus feminibus quam ramulis relectis & in terram depactis, virescens toto anno. Sapor percipitur aqueus, odor nullus.

Chamaecistus Friscus foliis Nardi Celtice C. B. *Chamaecistus Friscus* Park. *Hirculus qui Chamaecisti genus* Clus. cur. post.

Clus.

Plantula hæc *Celtice* Nardo ferè similis foliis & radice, ejusdemque propemodum magnitudinis; Cauliculo tamen dispar est, qui gracilis, fese atrollens, quinis aut senis floribus onustus conspicitur, speciosus, Ranunculiflorum amulis, sex foliis simplicis serie dispositis constantibus, flavi coloris, parvis tamen maculis alterius coloris duplici serie circa umbilicum orbiculatim distinctis: Is succedunt capita seu vascula mucrone bifido prædita, paleaceo semine resecta. Tota planta aliquantulum graviter olet.

Nascitur in palustribus ficioribus locis permixta Gramini Parnassi vulgò dicto propè amcenissimum quandam pagum in Comitatu Drentæ. A Dortmanno habuit Clusius.

Plantula est anomala, magis tamen accedit ad Sedum quam ad Chamaecistum.

Pag. 1019. lin. 3. Plantam hanc a Joan. Baptista Trumfetti in Observacionibus de Ortu ac vegetatione plantarum descriptam invenio. Liber autem iste non ante ad manus nostras pervenit quam Historia nostra de Herbis penitus absoluta & impressa esset.

Pag. 1034. *Spergula* speciebus adde,

Alpinæ Spergula facie minimam Commelin. Catal.

Pag. 1036. Ad finem Cap. XII. quæ est de *Alpine* adde,

Alpine procumbens Gallis facie Africana Herman. Cat.

Herman.

Spargit per terram ex tenui capillari radice *cauliculos* graciles, rotundos, glabros, geniculatos, ramulosos; *folia* ad genicula sex septemve stellatim, Galli modo expansa. Intra hæc exeunt aliquot pedicelli tenuissimi, sustinentes *flores* nudos, stellatos, exiguos, pentapetalos, foris virefcentes, intus pallidos, subsequentibus *seminibus* fulvis in capsulis *Alpine* proximis. Annuæ est, ex Africa advecta, florens Augusto, propullulans quotannis ex *feminibus* deciduis. Sapor apparuit muricatus & ingratus.

Alpine litoralis graminea Magnol. Append.

Plantula est triuncialis, cauliculos habens plurimos, partim rectos, partim supinos. *Folia* ad articulos bina, parva angusta; inter quæ oritur pediculus fere uncialis, unicum producens *florem* *Alpine* mediæ flore multo minorem, qui succedit *capitulum* cum involucro, minutissimo *semine* plenum. In herbis maritimis eundo ad montem Cetium, ubi stagnum trajicitur, Maio mensē copiosè reperitur.

Pag. 1042. Ad finem pagine adde,

Sedi minoris flore albo quadrifolio speciem in rubus circa Votagium in territorio Genuensi observavimus, nisi error sit in notis nostris.

Pag. 1045. Pro Synonymo primæ *Cotyledonis* speciei adde,

Sanicula Aizooides foliis longissimis serratis candicantibus Herman. Cat. Hort. Leyd.

Pag. 1046. Pro Synonymo sextæ *Cotyledonis* speciei adde,

An *Sanicula Alpina rosea oblongo-rotundo serrato folio, umbilico rubente*? Herman. Cat. An *potius Sanicula montana crenata umbilico rubro* Cat. Hort. Reg. Paris?

Pag. 1047. Decimam quartam *Cotyledonis* speciem fivè *Saniculam* montanam roseam flore guttato Hort. Reg. Paris. eandem esse plantam puto cum specie sexta, seu Sædo serrato latifolio montano guttato flore Park. Ejus ergo vice substituat.

14. *Sedum serratum flore albo multiflorum* Dodart. mem. & pro 15. specie addatur.

15. *Sedum Africanum annuum, Centaurii minoris facie, flore aureo* Herman. Cat.

Alcivindum palmæ vix attingit hæc plantula, figens *radiculum* tenuem, fibrosam, albam, ex qua affurgit *cauliculus* simplex, rotundus, pallidè virefcentis, ad summitatem ramosus, cui per intervalla adstant

flant *folia* crassiuscula, succulenta, bina ex adverso, Centaurio minori nonnihil similia. Ramorum summitates sustinent perianthium quinquefolium, quod deficiens excludit *florem* pentapetalum, stellatè instar expansum, foris purpureo-centeum, intus aureum, *seminibus* in medio apiculatis flavescens, singulisque petalis ad fundum macula cordiformi fanguinea inscriptis.

Pag. 1055. Duabus illis plantis, 1. *Gratiola angustifolia* Ger. emac. 2. *Ageratum purpureum* Dalechamptii J. B. duo capita assignanda sunt; quòd genere sint distincta tum à præcedentibus, tum à se mutuo.

Pag. 1056. Pro quinta specie *Geranii Altheæ folio* addatur

Geranium Africanum arboreum, libici folio rotundo, Carlinæ odore Hort. Lugd. Bat. D. Hermann.

Herman.

Ad radicis montis Tabulati Promontorii *Bonæ Spei* frutescit hoc *Geranium*, radice lignosa, albente, crassa, fibrosa; *caule* rotundo, hirsuto, tres & amplius pedes alto, aliquando statim à radice in complures ramos divisio, quibus ex longis, pilosis, crassisque petiolis circumstant *folia* in ambitu rotunda, leviter crenata, modò plana, modò sinuata, crassiuscula, molli, hirsuta, libici instar, dilutè virentia, odoris fragrantis, Carlinam amulantia. Circa fastigia prodeunt palmates ramuli, quibus ex oblongis, quinquifidis, subhirsutis calyculis insident *flores*, ex incarnato rubentes, amplius pentapetali, duobus superioribus petalis amplioribus, gazez instar erectis; binisque fanguineis in basi stris insignitis, tribus inferioribus minoribus, quali labiatis, prominentibus & medio aliquot *feminibus* cum stylo longioris, in quinque fanguineas linguas divaricato. His defluxis succedunt more congenitum quinque, *capsule* membranaceæ, arcuè sibi invicem annexæ, & in longum acutum mucrone terminantes: ex quibus præ maturitate defludentibus profluit totidem *semina*, oblonga, spadicæ, rostrata, contorta, incana lanugine pubescentia, cum stilo intermedio, & cujus apice *semina* harent.

Tota planta, imprimis *folia*, subacrem & aromaticam præbent saporem, cum levi visciditate. Hinc repertum meretur inter carminantia & emollientia. *Folia* leviter efficcata non infelici successu Vires. adjecti clysteribus contra ventris tormina, passionem Colicam, Iliacam, Nephriticam, præsertim Calculum, cæteraque urinae difficultates.

In Belgio de facili propagatur *feminibus*, ramulis & viviradicibus.

Pag. Eadem. post septimam speciem.

Geranium Africanum Coriandri folio, floribus incarnatis minus Hort. Lugd. Bat. D. Hermann.

Herm.

Unus & præcedentis [*Geranii* Æthiopici Myrrhidis folio tertii flore magno striato Breyn. cent. 1.] *folia* prima feminalia sunt lubrotunda, brevè, modice laciniosa, in progressu vero elongantur & frequentioribus segmētis dissecantur, quæ in hac minori specie apparent tenuiora, angustiora, haudquam hirsuta. *Flores* prodeunt paulo minores: *semina* cæteraque omnia prædicti *Geranii* similia.

Geranium Africanum Beticæ folio laciniato & maculato, floribus incarnatis Hort. Lugd. Bat.

D. Hermann.

Herm.

Prioribus accedit & hæc species, cujus *folia* inferiora, radici proxima referunt effigiem foliorum Beticæ, quæ verò in progressu cauli adstant, majora sunt, profundioribus lacinis incisa, & medio sinu ex fulco rubente macula insignita, aliquando omnino viridia. *Cauliculus* spargit spitham longos, geniculatos ex viridi nonnihil rubentes, resupinos, sustinentes *flores* pentapetalos, incarnatos, *Geranio* Africano Coriandri folio perquam similes; quos excipiunt *semina* quina, rostellis contortis lanuginosis.

Geranium Africanum Alchimille hirsute folio, floribus albidis Hort. Lugd. Bat. D. Hermann.

Herm.

Cauliculus emittit bicubitales, ex viridi rubentes, pilosos, geniculatos, procumbentes, & ex singulis nodis novas radicales domittentes: quibus ex longis pediculis adstant *folia* rotunda, Alchimille folia paria ferè, pilosa, in viridi candicante, media fui parte interdum maculata, in ambitu crenata & lacinata. *Flores* edit multos, simul junctos, superioribus speciebus minores, albidos, & pro ingenio soli & climatis in pallido vel flavescens vel incarnatos, subsequentibus *feminibus* quinis, dispositione & facie congenerum.

Pag. 1057. Synonymis 10. speciei adde, *Geranium* Cicutæ folio moschatum C. B. & pro undecima specie, aut octavæ varietate potius adde,

Geranium moschatum folio ad Myrrhidem accedente minus J. B.

Hæc enim species aliàs odorata est, aliàs inodora.

Pag. 1058. *Geranii* quarti titulo adde,

Geranium Africanum natis oleum tuberosum & nodosum, Aquilegiæ foliis Hort. Lugd. Bat. D. Hermann, & quo & descriptionem suppl.

Herm.

Constat radice longa, tuberosa, crassa, nonnihil lignosa, ex viridi pallescens, lubide aliquot fibris capillata; *caulibus* surrectis, bipedalibus, cinereis, glabris, lignosis, ad genericæ crassifolentibus. *Folius* utrinque appositis Aquilegiæ facie, crassiusculis, segmētis tamen paucioribus & amplioribus diffectis. *Flores* pentapetalis in umbellam congestis nunc sursum, nunc deorsum spectantibus, coloris buxi, nonnunquam obsolete purpureo-centis, à vespere ad Auroram usque jucundissimum spirantibus

tibus odorem: Seminibus antecedentium ritu quinis rostratis, candida, sericea, modica lanugine pubescentibus.

Propagatur feminibus, & tuberibus seu geniculis.

Pag. 1062. *Geranium Malvae foliis addatur*

Geranium Africanum frutescens Malvae folio, laciniato odorato Hort. Lugd. Bat. D. Hermann.
Ger. Malvae folio odoratum, flore purpurascens C. Bonae spei Brey. Prod.

Herm.

Fundit radicem crassam, candicantem, fibrosam: *cauliculis* cubitales, geniculatos, nodosos, resupinos: folia digitalibus petiolis, Malvae paria, subrotunda angulosa, crenata, undulata, nonnunquam laciniata, odoris grati & aromatica. Flores facie antecedentes, aut paulo minores, sex septemve plures vel pauciores quasi in capitulo seu umbella simul junctos, cum subjiciuntur quinque, in orbem radiata, hirsuta, subrotunda foliola, ambitu rubente & in exiguum molleculum mucronem abeunte: Sequuntur femina superiore tenuiora.

Tota planta pilosa hirsutula facie est, gaudens iidem natalibus cum praecedente, eademque cultura & virtute, sed remissiore.

Pag. 1063. *Ad finem capituli de Geranio,*

Geranium Africanum Uvae crispae foliis, cauliculis procumbentibus, floribus exiguis rubellis Hort. Lugd. Bat. D. Hermann.

Herm.

Germinavit (inquit) nobis ex feminibus Africae haec pusilla Geranii species, radice tenui, fibrosa; *cauliculis* plurimis, ramulis gracilibus, geniculatis, humi jacentibus, prona parte rubicundis, lupina viridantibus. Singulis geniculis adstant *folia*, interdum bina & regione, glabra, late viridia, Uvae crispae foliis similia, sed quadruplo minora & frequentius incisa. Penes horum exortum exit tenuis pedunculus, circiter longitudine digiti, sustinens flosculos, unum, tres, quatuorve, exiguos, pentapetalos, rubellos: quibus singulis subjicitur pediculus tenuis cum calyculo quinquepartito, includente vasculum petalococcum rostratum, in quo quina *semina* exigua more congenerum.

Pag. 1065. *Post lin. quartam adde,* Huius arboris in Hort. Lugd. Bat. duplex habetur species seu varietas, Altera flore purpureo; altera flore flavo. Lin. 26. *adde,* Querendum an fructus à Jo. Bauhino descriptus pro fructu Xyli Brasiliani non sit potius diversae speciei quam illius quum Marcaravio describit; siquidem in illo semina duplici ordine in loculentis sita sunt, cum in descriptione Marcaraviana Xyli Brasiliani seu *Aminia* hujusmodi seminum sitis nulla mentio; alia etiam sunt quae non conveniunt. Oculatissimus Botanicus Jac. Zanoni Bononiensis duas dari Xyli Brasiliani species diversas existimat. Nam primò quae à Marcaravio describitur pentapetalos esse dicitur, cum à se culta & descripta, (referente Fratre Stephano Capucino Ravennate, qui 14 annos continuos Fernambuci commoratus est) florem flavum campanulatum producat, quod & ex Lerio confirmatur, qui eam Flores ferre luteos Campanulas similes instar Cucurbitarum vel Citrullorum tradidit. 2. Marcaravio Xyli filii folia in tres lacinas facta esse scribit; cum plantae ejus quam & femine natam coluit Zanoni folia varia admodum formae essent, prima integra & subrotunda, secunda auricula, sequentia laciniata una, duabus, tribus, quatuor & pluribus lacinis pro plantae aetate magnitudine & statura, ut suprema in ramis ad septem usque lacinas incisa essent. 3. Quòd fructum ferat ovatum, & tandem semen Pistaceae magnitudine; cum in suo septem femina conjuncta, ut plerumque sunt, non multum superent molem nucis Pistaceae. Verum his argumentis facile potest responderi. Nam primò mihi verisimile videtur florem Xyli Brasiliani quinque petalis compositum esse quam monopetalum, quum reliquae omnes Xyli species pentapetalo flore sint, magisque fidendum est curiosi spectatori Pisoni & Marcaravio, qui plantà ob oculos posita flores descriperunt, quam vel Lerio, vel Stephano Capucino; qui minus curiosè eum spectantur & examinantur, & ut verisimile est, memoria descripserunt. Denique Marcaravio filia in tres quidem lacinas facta esse scribit, non tamen semper & omnia: hoc est, pleraque hoc modo facta esse, aut sectionem hanc affectare. Denique, non dicit Marcaravio semina singula foris Pistaceis aequalia esse, sed in quolibet flocculo contineri septem nigros fructus magnitudine simul Pistaceorum: quod quidem obscurius dictum esse fateor, ut Laetius etiam id de singulis fructibus acceperit. Leri autem auctoritas apud me minoris momenti est, qui fructum etiam quadripartitum esse scribit praeter normam aliarum omnium Xyli specierum quod fructu filii vel tripartito, vel quinquepartito. Nomen autem commune *Aminia* eum eandem plantam intelligere arguit, quam describit Pilo & Marcaravio.

Meliantbus Africanus. Pimpinella spicata maxima Africana Bartholin. Atth. Hafn. An. 1653. Vol. 2. p. 58. Herm. Cat. Hort. Lugd. Bat.

Herm.

Meliantbus haec planta radice nititur vivaci, lignosa, crassa, pallida, brachiata, longo profundoque repatu hinc inde diffusa; Scapo multiplici supra Viri altitudinem assurgente, viridis & vigoris perpetui, pollicem crasso, rotundo, striato, scabro, geniculato, ad radicem lignoso, folido, in progressu ex ruffo virescente, & ubi in floriferam spicam fastigiatum puniceum, facile ex geniculis in terram demissis se propagante. Folia pinnatis, facie Pimpinellae, at sextuplo, amplioribus, rigentibus, nervosis, per ambitum profundius serratis, colore in glauca virescente, Costà media ad summum usque, qui folia ex adverso striatius adherent, alata & crenata, parte vero ima & prona cuncta folio, digiti longo, concolori, integro, lata fusa carinatae basi, qua ad scapi genicula prorumpit in mucronem porrecto, & costae instar ligulae incumbente. Odore foetido narcotico gravi, sapore herbaeae parum adstringente. Floribus in summo numeris nudis, ex nigro puniceis, in spicam congestis, haerentibus

haerentibus ex petiolis longulis, puniceantibus, tunc raràque lanugine pubescentibus: quibus singulis subjicitur foliolulum, nunc puniceum, nunc ex puniceo virescens, unguem adaequans, & in deltoideum effligem gracilescens. Raro ut plurimum quinque constituitur petalis ex floribus fundo ampliori, qui arde junctur, in longum protensis, duobus superius latoribus & longioribus, binis lateralibus brevioribus & angustioribus, unico infero brevissimo carinato. Hoc in flore constanter deprehenditur, coloris, quinque longiora & seniora, apicibus flavescunt parvis, totidemque breviora, apicibus rubrofusces, levissima concussione deciduis. Inferiori petalo includitur receptaculum cartilagineum carinaeforme, repletum liquore melleo, diluto puniceo, saporis viniolucundissimi. Hunc à Belgis ad Prom. B. Sp. degentibus non inepto nomine Melianthum five Florem mellis appellari ait. Melia vero haec substantia neutiquam videtur productum roris vel aeris in flore collecti, sed eo ipso quo flores perficitur incipit ex porulis & villulis internae floris basae infanti subtilissimi vaporis emanare, & in hiantem hanc carinulam deponi. Sive enim plantam mox flores paritum aeri liberiori ex-bique ubertate ut in subjecta folia stillatim defluat. Melle florèque exarefcente sequitur vasculum ventriosum, membraneum, facie & magnitudine Nigellae fructum adaequans, tetragonum, quater-nis dissilimentis distinctum, quasi ex totidem vasculis efficit compactum, singula continent semen ovale, nigrum, lucidum, femini Praenae fuppar.

Sponte sua luxuriant locis udis & paludosis ad Prom. B. Sp. Transposita in hortos mirum in modum multiplicatur. Brumam rigidulculam quamvis patienter ferat, tamen cultioidine est in commodò hybernaculo, nè flores, quos media saepe hyeme suppediatore solet, vicium capiant & pereant. Eo adeo delectantur Hortentii, & nunc quoque Belgae, ut Melianthum nunquam praereant, quin melleam ejus dulcedinem avidè reforescant. Haecenus Hermannus. Plantam in horto Reverendissimi Episcopi Londinensis cultam vidimus.

Pag. 1065. *Ad finem Capituli VIII. de Gossipio,*

5. *Moul Elavou five Arbor lanigera spmosa* H. M. P. 3. T. 52. p. 61. *Gossipium arborescens caule spinoso* C. B.

H. M.

Arbor est procera & admiranda, altitudine 50, crassitie 18 pedum mensuram haud raro superans, antequam ulius diffundat ramos. Lignum molle, fragile, subfimum, cortice crasso, molli, cinereo, intus rubicundo ac scabro cinctum, qui squamis numerosis, rigidis, atris, glabris ac nitentibus spinis insuper totius undique ornat: haec autem spinae acutae circa caudicis exortum demum decidunt, manent tamen in ramis superioribus, quos omni ex parte obducunt; atque haec ratio est quod Simz nunquam haec scandant arbores.

Radix crassa, fibrata, albicans, cortice subrufo, flavescens ac nodoso obducta: sapor acerbus, odor nullus.

Folia inhispida, inodora, manibus conficta unctiosa, Panjae foliis haud absimilia, longis itidem, rotundis, glabris, necnon viriditatis, ac in exortu nodosis petiolis plura simul juncta, & in orbem expansa inhaerent.

Flores fluvoalentes, ac magnitudine palmum aequantes, plures simul juncti ramulorum extremis inhaerent, atque & calyce crasso, denso, intus subviridi, extus flavescens prodeunt, quinque oblongis, crassis, densis, undique colore purpureo nitentibus, extus lanuginosis & reflexis foliis constantes, numerosis in medio crassis, densis, longis, ac rubicundis *famibus*, atris falcatis apicibus dotatis, duplici ordine median floribus cavitate & umbilicum occupantibus: inter quae *hyalus* prodit fissus, qui ipsius fructus rudimentum est. Insuper in floribus umbilico subcerviculis ac pelliculis observatur humor, qui dulcissimi gratissimique saporis est.

Fructus cum Panjae fructibus in omnibus conveniunt, excepto quòd semina in loculentis non triplici ut in illa, sed duplici ordine locata sunt.

Crescit vite in Malabar, feminibus sita Anno circiter 16 fructus fert, quos dein singulis anni, viz. Februarii & Martii mensibus maturos exhibet, atque ad annum 200 & ultra frugifera Tempus manet.

Languo lethalis & pulveriaribus faciendissimè inservit. Arboris cortex pulverisatus, & cum succo *cyssu* & Limonium in liminenti formam redactus, inflammationes quasunque compescit, & ossium fractura. Vires ras consolidat: cum adulto verò è nucè Indica vino si permiscetur pro linimento ad herpetum usitatur. E radice vero cortice egregium fit vomitorium. Humor ille dulcis, qui in floribus filii colligitur, cum Tamarindi foliis exhibitus quoscunque aquosos humores per alvum & vesicam potenter educit.

6. *Gossipium Indicum Salicis folio, fructu quinquecapitulato* * Panja Panjala H. M. Arbor la- * P. 3. T. 49, nigra five Gossipium Plinii Bontio. *Gossipium Javanense Salicis folio* C. B. *Lanigera* 30, 51. P. 59. *arbor peregrina* J. B. Clus. *Gossipium arborescens Orientale foliis Salicis digitatis latoribus* Hermann. Cat.

H. M.

Arbor est procera, 40 aut 50 pedes alta, ramis decussatis in alios minores divis in orbem brachiata; ita ut velut alae expanse videantur, ac (uti in Abiete & Pino observare est) sursum versus magis magisque gracilescant frondes. Lignum albicans, molle, cortice glabro, atro-viridi variegato, inodori atque inhispido obductum.

Radix albicans, cinereo & nigro cortice tecta, fibris suis non latè per terram diffunditur, sed profundius ei inhaeret: sapor viscidus & unctuosus, odor nullus.

Folia longis, rotundis, glabris, necnon rubicundis petiolis plura simul juncta, ac in orbem expansa inhaerent, oblongo-teretia, glabra, densa, longitudine spithamam, latitudine duos circiter pollices aequantia, virore nitenti.

Flores

Flores inodori ac insipidi, plures simul juncti, rufi, rotundi ac hirsuti petiolis, ramis lignosis inhaerent, atque & calyce crasso, viridi, in quinque laciniis secto prodeunt, quinque subrotundis, densis, intus lanuginosis, extus glabris, nitentibus & albicantibus foliis constantes, quinque in medio teretibus, crassis, albicantibus *staminibus*, flavescens, falcatis ac divisis *apicibus* elegantibus ornatis, mediam floris cavatem & umbilicum occupantibus; inter quae *stylus* prodit, flavescens globulo dotatus.

Fructus oblongo-rotundi sunt, quinque angulis levioribus fuscatis, cortice primùm viridi, glabro ac nitente, dein rufo, scabro ac duro, obducti, intus in quinque loculamenta, alba ac nitente lanugine, seu gossypio repleta, divisi. Intra quam lanuginem, desiccantem demum fructu, numerosa observantur *semina* rotunda, glabra, nigricantia. Hujus vero arboris fructibus maturis pleræque ejus decidunt frondes, quæ tempore floris fructibus ornata est arbor.

Provenit ubique in *Malabar*. Semel in anno, viz. Januario & Februario mensibus fructum fert. Martio autem & Aprili denud frondescit & floret; atque facta seminibus 40 annos non raro fructifera manet.

Fructuum horum lanugo seu gossypium colligitur, ex eoque lectuli & pulvinaria fiunt quæ summam ob molliitatem pluris æstimantur. Bontius lanuginem hanc propter brevitatem carminari non posse ait, ideoque nec linea inde textuntur: facillime flammam & vertiginem tollunt.

Hujus arboris fructum esse quem describit & depingit *Clusius* *Exot.* l. 1. cap. 14. *minime dubito. Folia* tamen arboris à Franc. *Rodriguez* nimis angusta describitur. Et *Sebalbus de Wert* apud *Clusium* loco citato arbores quæ observavit similem fructum gerentes in Guinea maritimis ampliora habere folia affirmat. Forte *Javanensis* foliorum angustia à *Guineensi* differt; imò utraque diversitas habetur in *Hort. Academ. Lugd. Bat.* Herman. Cat.

Pag. 1066. *add.* Bammia ex Surinam Urtice foliis D. Plucknet.

Pag. 1067. *lin. 1.* D. Hermannus Quingombo I. feu Alceam muschatam Pisonis, quæ Alceæ hirsute florum flavo & semine muscato *Margava*, eadem est, ad speciem nostram tertiam seu Alceam Ægyptiam villosam C.B. refert: & certè ei simillima est, si non planè eadem. Descriptions per omnia non conveniunt, ut conferenti patebit.

Pag. 1069. pro *Synonymo* tertie Speciei *add.*

Althæa arborea Indica Populi folio, flore ephemero Herman. Cat. Hort. Lugd. Bat.

Pag. 1070. Pro *Synon.* decime quartæ Speciei *add.*

Althæa arbor Indica Tilie folio, flore ephemero Herman. App. ad Hort. Lugd. Bat.

Ad finem Capituli 10. de *Althæa Indica* addantur Speciei sequentes.

Althæa Indica fuscis parvis, folliculatis ramulis affixis D. Herman. Breyn. Prod.

Item, *Althæa Orientalis* Pernambucensis foliis latioribus & rotundioribus D. Plucknet.

Item, *Althæa Indica* Bryonie folij ejusdem.

Althæa Indica fruticosa flore coccineo petalis crispis.

Ad Partis H. M. P. 6. T. 43. p. 73. An Rosa Batavico-Indica inodora, seu Malva frutescens Bontii?

Frutex est *Bem-Pariti* planè similis, & nonnisi arte aut cultus in arborem adoleat. Flos tamen simplex, coccineus, intensè rutilantis coloris, in eo differt, quòd quinque consistit petalis latioribus, rotundis & crispis, circa ungiculos rubenti macula confersis. In quinque pusilla, villosa, filamenta, quæ capitulis & fusco glandibus purpureis dispartitur subpurpureis *stylis*, qui in summate multis *staminibus*, semilunatis *apicibus* exornatis circumtegitur, infra verò, si flos plenus fuerit, petalis interioribus.

Ob florum gratiam per totam Indiam in hortis colitur: èstque longæva, & ubi octo vel decem annorum complexit ætatem flos è simplici evadit plenus, quo Ethnici utuntur in ceremoniis.

Contrita folia atque ex aqua exhibita eis qui ex variolis febriant, eorum copiosam inhibent eruptionem, præcordiorum temperant æstum, cum butyro nimum menstruum fluxum; Ex oleo cum foliis *Curumulli* cocta unguentum præstant vulneribus aptum. Ex florum gemmis decoctum mulieres reddit steriles: ipsæ autem oculis illis ophthalmiam tollunt. At flores aperti, recentisque ex butyro triu aphidis mederi incolis dicuntur.

Hanc speciem D. Commelinus pro Rosa Batavico-Indica inodora seu Malva frutescente Bontii lib. 6. cap. 4. habet qui à nobis lib. 12. cap. 9. dubitanter ad Althæam refertur.

Bontius in febribus continuis fe aqua ex hujus floribus destillata ad somnum conciliandum pro frontali usum esse scribit.

Althæa Indica Gossypii folio, *Acetosa* sapore Cat. Lugd. Bat. Herman. *Alcea acetosa trifido folio* Indice Orientalis Breyn. Prod. 1.

Herms. Radicem habet fibrosam, albicantem, singulis annis pereuntem: Caulem tripedalem, viridem, glabrum, aliquando angulosum, ramosum, in fila ductilem: Folia trilobata, latè viridia, forma & magnitudine ad Gossypii folia accedentia, longis innixa petiolis. Ad horum finis prodeunt flores, ex brevissimis pediculis ampli, rotati, incarnati, ex quinque petalis juncti, & intermedio pistillo racemolo concolore exstructi. His subjuncti calyculus quinquefolius; ex quo post florum exanthelin prodiit capsula membranacea, oblongo-rotunda, pentagona, quinqueintus loculamentis donata, in quibus semina compressa, ex rufo spadicæ congenerum more.

Folia

Folia subacidum & leviter viscosum præbeant saporem. Caudex non minùs quàm apud nos Cantabini scribitur. In Horto Reverendissimi Episcopi Londinensis cultam vidimus. Hujus & alia datur species, à Garcia ab Horto Bangue dicta.

Althæa Indica Vitis folio, flore amplo flavo pendente Herman. Hort. Leyd. *Althæa Indica* non spinosa flore amplo, pendulo, flavo Breyn. Prod. 2.

Ex radice alba lignosa protrudit caules modo unicum, modo plures, bicubitales, lignosos, rectos, glabros, aliquando subhirsutos, inna parte rubentes, summa viridantes, in multos ramos brachiatos. Cum his finili exurgunt folia longis insidentia petiolis, tribus quinqueve segmentis divisa, foliis Vitis haud æmilia, sed rigidiora, crassiora, aliquot venis ac insignibus nervis donata. Ad alarum summities prodeunt breves, tenuissimi pedicelli, quibus nolarum instar appendunt flores, ampli, quibus violaceis holosericeis, in fundo junctis conflati, prominente è medio pistillo, copiosis apiculatis, viridantes crenas, quasi totidem foliola dissectis. Huic vero incumbunt quina aut membranacea, duricula, subhirsuta, Floribus emaricis succedunt vascula in quibus continentur semina compressa, fusca, reniformia, congenerum more.

Ex seminibus in insula Zeylona collectis germinavit. Idem in locis ubi her provenit invenitur & alia species foliis asperis profunde laciniatis, folio. Altera Spec. superiori similis.

Bontius l. 6. p. 113. hanc alteram speciem videtur descripsisse *Acetosa* Indice nomine. Folia si mallicentur, acetosam planè sapient nisi quòd gustui pinguius quiddam & glutinosum. *Acetosa* Indice. *superiori* similis. Quod addit semen ejus instar seminis Cardui Benedicti spinosum esse non capio, nisi seminis nomine vasculum feminale intelligat.

Qualitate est & frigida vergente ad siccam. Malai & Bengalenfes & ceteri Mauri eam in edulis vires & pro olera reponunt. Herba hæc quoque in frequenti usu est pro topico medicamento. Contra-*Ulc.* runt quippe folia super lapidem marmoreum cum scobe ligni Santalini, & intinctos pannos capiti etiam & phrenitide admodum frequenti in usu est.

Alcea Indica spinosa magno flore ex albidò flavescens D. Comelin. *Narinum* Poullii H. M. P. C. T. 44. p. 75.

H. M.

Rubi more luxuriat frutex iste, cauliculis rubescens, spinis ejusdem coloris licet interalbiscens, perquam acutis obtusis. Folia crassa, oblonga, in tres cuspidatas laciniis, quarum media proteritur, divisa, villosa, aspera, in oris serrata sunt: horum ternæ fenticolæ, è viridi rubentes vella hæc tenerique folia non inciduntur, aut in cuspidem exeunt, quæ quò vetustiora èo profundius deunt, adhærent truncalibus: quinque constantes petalis, qui juxta foliaceorum fuculorum exortum protrufiant, maculis autem grandiusculis è rubicundo obscuris, quæ circum oras exterius apparent, in croceo rubra habent capsula circumdatur, & in summate quinquevis dividitur. Florem involvens elongi, angusti, pilosi, cubitali modo inflexi unguculi coarctant. Odor ipis nullus. Floribus deciduis capsula succrescent *seminibus*, conice, pilis candidis villosis, perianthii foliis obtecta, mediastino inhaerent. Folia ac floribus junctura, quorum in singulo semina intersempimento

Per univerfam Malabar regnum in locis arenosis plurimum est. Foliolum hujus floris oculorum pterygio impositum, submovet. At ex foliis hisce adjectis *Pi-*locus** pere, Zinzibere, Lactæ, Nucisque Indice succo expressus liquor resistit fluxionibus. Plantæ pedis aëus balneo ex radice parato facile discutitur.

Althæa Ricini folio Virginiana Herman. Cat. Leyd.

Enata est feminibus ex Virginia delatis Planta humanam altitudinem multum excedens, ex cubito radice libello similis, pallida, longè latèque repente, perenni, gustus viscosi affurgunt caliculi emula, ternis quinqueve, mucronatis & circa marginem crenatis lobis dissecta. Ad horum exortus callos tenuissimos divaricati, quorum singuli sustinent ex caliculo viridanti quinquefarium crenato columella racemosis, innumeris violaceis apiculis exornata. Flore disciflo sequitur capsula, coarctans thecis efformatum; quibus singulis includitur semen unicum, parvum, spadicem, reniforme.

Y Y Y Y Y Y Y

Adamboe

2. Epithymum sive Cuscuta minor C.B. Cassia minor Dod. Cuscuta Park. qui duas species non distinguuit.

An hac specie differat à præcedente merito ambigitur: nobis nondum constat. Certè quæ in Officinis habetur Cuscuta filamentis constat multo tenuioribus, quam quæ apud nos passim sponte provenit; & tamen Parkinsonus affirmat eam quæ Vicia innascitur frequentissimam esse circa Londinum, indeque Pharmacopolia nostra præcipue suppleri. Et fortè tenuitas apparens extirpationi debeat; potest etiam planta ipsa pro sterilitate soli, aut plantarum quibus adhæret nata, vel major vel minor evadere.

Cuscuta è semine in terram deciduo fe quotannis renovat: Cum tamen adoleverit radix penitus marcescere dicitur, plantaque ipsa ex stirpibus quibus adnascitur totum suum alimentum exsugere. Verum ex accuratore observatione D. Sam. Dale, Radices, quæ longæ sunt & fulci coloris, non ita statim intereunt, imò (ut ei videtur) non intereunt omnino, sed plantam ipsam propagant: quamvis verum sit ex Parkinsoni & nostra observatione si semen in fideli seratur emergere quidem plantulam, sed brevi radicitus perire, si non sint in propinquo stirpes quibus irrepit, unde proculdubio aliquam saltem alimentum sui partem inde exigit. Ex eisdem penitus. Botanici observatione Flores Cuscutæ monopetalis sunt in quatuor (rarius quinque) segmenta breviter acuta divisi, colore albo, calyce viridi fusculescente in quatuor pariter segmenta diviso excepti: quibus succedunt valcula feminalia rotunda fuscule quatuor semina oblongo-rotunda [Parkinsono Papaverinis duplo majora] continentia.

3. Cuscuta Americana, super arbores se diffundens; Cuscuta tricoloris lendiginosa, arboribus innascens ex terra Mariana D. Plucknet.

Hæc super arbores latè se extendit vel instat, tenuibus filamentis, ramosis, variè implexis, & dependentibus. De flore aut semine nihil novimus. Gratum bobus & vaccis pabulum esse ferunt. Vidimus primum apud D. Gul. Courtine, deinde apud D. Leon. Plucknet.

Cuscuta Linum & Legumina in quibus copiosissime sepe numero apud nos provenit, vel stragulat penitus & corruptit, vel certè humi deturbat & alimento fraudat, unde non immerito à nonnullis Orobanchæ dicitur. Hinc in Suffixia & alibi rusticis & agricolæ eam execrantur, odiosis nominibus *Hell-weed*, id est, inferni herba, & *Devils guts*, id est, intestina Diaboli eam appellantes. Plantarum quibus innascitur temperamentum participare aliquatenus creditur. Sic humidior est quæ Lino implicatur, quæ Genistam superat urinas potentius movet, attingendæ facultatem admittit, quæ Rubiæ infidet. In occidentalis Angliæ quæ in urtica nata est urinis potenter elicit, endis efficacem experimento suo confirmant incolæ, adnotante Lobelio & post eum Parkinsono. Cuscuta humorem melancholicum blandè purgat. Utiles est in Cabie, iterò nigro, obstructionibus Hepatis & fienis. In fomentis, deflectionibus & balneis sudatoriis ad quasvis melancholicas affectiones Regiæque morbum inveteratum præstantissima habetur.

Pag. 1106. Adde Liliun Persicum minus Dodart. Mem.

Pag. 1109. Cap. 4. Ad Liliun Americanum Acadienfæ flore rubro punctato D.M.

Pag. 1110. lin. 8. Add.

Alcohol Antherarum Liliorum alborum in diuturna urina suppressione unice olim profuisse recordatur Hagendorn. Cynosbatol. pag. 48.

Ad dolores post partum. R. Olei Liliorum ʒiv. Lanæ succidæ eo imbutæ calidè ventriculo supponantur. Est singulare remedium inquit Matth. Chesneau. Habui à D. Hulst.

Lin. 19. Post secundam Liliis speciem pro tertia adde.
Liliun lato caule multiflorum Cap. Hort. Reg. Paris. Liliun album Syriacum Raywolffii f. R. D. Hermannus diversum facit à Lilio albo Constantinopolitano *Sulian Zambach* dicto Clus. Nobis varietas tantum esse videtur.

Liliun Canadense imperfectis floribus & irregularibus multis albis Morif. bist. anomala & monstrofa planta esse videtur.

Pag. 1117. lin. 4. Incipientem cancrum Cepa bulb cineribus cocta & applicata aliquoties sanasse perhibetur.

Contra colicum dolorem remedium insigne. R. Cap. incisi & rad. Raphani sylv. ʒ3. R. Zingib. Nucis moschatae ana ʒʒ. Coque in vini albi ʒssj. ad ʒij. Cape ʒiij. inane paroxyfmo, & deinde quando opus fuerit. Habui à D. Ed. Hulst.

Pag. 1117. Addatur.

Narcissus Zeylanicus flore albo hexagono odorato, Lunala Zeylanensis Herman. App.

Huic subternitur bulbus oblongo-rotundus pallidus, sub corticibus suis lanuginosus, folia promens Narcissina, aut breviora. Ad horum latera assurgit thyrsus levis, crassitudine calami, proceritate dodrantali, in cuius apice turget vagina membranacea, excludens florem unicuique hexagonum, monopetalum, candidum, odoratissimum, sex foliaceis, deorsum flexis, circinatique laciniis diffusis. Medium occupat calyx 12 per oras venis incisis: ex quo productur stylus cum sex subalbidis filamentis in luteos apices definitibus. Sequuntur semina fusca angulosa in valculo tricapulari, more congenerum. Minor huius Narcissi species à majori differt partium omnium parvitate, aliquando etiam florum laciniis minus contortis, & per oras pallide cœruleâ lineâ virgatâ.

Pag.

Pag. 1143. Ad finem Cap. III. adde.

Liliun Africanum humile longissimâ folia polyambos, saturato colore purpurascens Herman. Cat. Append. Liliun idem diluto colore purpurascens ejusdem.

Bulbus huic rotundus, magnitudine & formâ Liliun Spharicum adæquans, cuius duris membranaceis corticibus, ex quibus totus componi videretur, laxiora pallida filamenta intertexta sunt. Folis vix torâ ætate sphaerico paribus, sed proventu prolixioribus humi jacentibus. Septembri mense eriguntur quando videntur flores, in orbem duradiati, hexapetali, forma & colore Narcisso Liliaceo Ferrarii pares, Alterius flore purpura saturiore, Alterius vero dilutioris coloris, graffissimè rubente. A floribus interitu apparent valcula oblonga, trigona, tricapularia foeta feminibus.

Liliun Zeylanicum umbelliferum & bulbiferum, Tolabio Zeylanensis Herman. Cat. App.

Herm.

Ex huius bulbo, oblongo, albedo, lanuginoso assurgunt folia Narcissina, lata, glabra, plana, carinata & flexuosa; inter quæ attollitur thyrsus nudus, rotundus, bipalmis, cuius summum caput coronatur floris novemviti pro ætate plantæ aut foli ubertate, modo paucioribus modo pluribus rō sex candidis angustis, omnibus simul è vagina membranacea bifida prodromentibus: Singuli veridibus staminibus in versatiles flavescens farinaceos apices definitibus. His deflexus succedunt in cylis dirumpunt & germina protrudunt. Eadem femina bulbacea observantur in Liliis sphaericis, Silyrhyinchis nonnullis, aliisque hexapetalis bulbosis Indicis Africisque.

Pag. 1151. lin. 6. Succum inspissatum bulborum Tuliparum ferunt inficere nigerrimo colore, qui nullâ arte elui potest. An ergo cum in Orient: Tulipæ sponte nascantur in massulas planas mollescentes eum redactum ita temperare norunt Chineses, ut iis atramenti scriptorii vel rubricæ forpigmentia ita preparare docti sunt, ut elui nequeant, aut aplicationi exposte telæ Gossipinæ minime decolorentur. S. Paulli quadr. Bot. Cl. 2. p. 133.

Tulipa serotina ramosa maxima, flore simplici, fimbriato, flavo-vario Herm. Cat. Hort. Leyd.

Herm.

Huius bulbus emittit caulem pede altiore, robustum, incano madore pubescentem, & in tres, quatuor, pluvise ramos divitum. Singulis infidet flori amplius, in viridi rubro aureoque eleganter variegatus, & multiplexibus petalis modo planis, modo fimbriatis, Rosæ vel Præoniæ in modum dispositis reterus. Huic ætate ferventiori succedit aliquando capitulum oblongum trigonum, cæteris nerum. Cauli verò ac ramis adstant folia lata, firma, erectiora; qualia fert Tulipa serotina *anulata* Clus. cum qua hæc planta folis exceptis floribus omnino convenit.

Pag. 1152. Pro Ornithogalo spicato octavo interseratur

Ornithogalum Indicum spicatum flore lacteo magno, folio Cepæ fissuloso D. Plucknet.

Pag. 1155. Ad finem Capituli de Ornithogalo add.

Ornithogalum Africanum lateum odoratum, foliis Cepæ, radice tuberosa. Herm. Cat. Hort. Leyd.

Herm.

Huic subest radix ampla, tuberosa, nonnihil depressa, fissilis, pugni magnitudine, coloris flavescens, folia promens longa, fissulosa, cepacea; Flores in spicam confertos, hexapetalos, luteos, odoratissimos, à quibus profuunt flamina concoloria, lanuginosa tomento oblita. Sequuntur semina more congenerum in valculis tricapularibus.

In udis petrosi Promontorii Bonæ spei provenit.

Locu

Pag. 1164. Ad finem Capituli de Hyacintho add.

Hyacinthus Africanus tuberosus flore caruleo umbellato Breyn. Prod.

Breyn.

Radice habet tuberosam, si rectè memini, albam vel cineream, fibris crassis & longis imâ basi diffusam. Folia virentia, oblonga, Hyacinthi Orientalis & Lilio-narcissi Indici Ferrarii mediâ faciem obtinent. Caulum rotundum, nudum, sesquipedalem & altiore haur crassum, in cuius apice 10, 11, nunc plures nunc pauciores flores Hyacinthi Indici tuberosi & effigie, & magnitudine nascuntur, umbellatim autem dispositi & cœrulei pulchri coloris. Fructus forma me later.

Pag. 1170. Gladiolus Ethiopius flore minio Hort. Reg. Paris. g. an à præcedenti diversus? Add. Gladiolus max. Africanus Bartolin. Ag. Med. Hafn.

Pag. 1172. Ad finem paginae adde.

Colchicum biflorum seu vere & autumnio florens an à Colchico verno Carter. differat considerandum proponit J. Babinus.

Y Y Y Y Y Y Y

Pag.

Pag. 1177. Ad finem pagine addatur

22. *Crocus vernus angustifolius* serotinus parvo argenteo vesiculoso flore Herm. Cat. Hort. Lugd. Bat.

23. *Crocus vernus junceifolius* serotinus caulescens, floribus violaceis, ad Solem aureis micis fulgentibus Ejuſdem.

Hic (inquit) adeo similis est Croco verno angustifolio Clusii Rar. l. 2. 207. ut pene idem videatur. Sed dubium movet calliculus femipalmaris, & cuius apice prodeunt tres quatuorve flores violacei ad Solem expansi, aureisque micis nitentes.

Pag. 1194. l. 20. adde,

Ephemerum Africanum annuum flore dipetalo Herman. Cat. Leyd.

A Marcgravio in Hist. Brasil. pag. 8. depingitur & describitur sine nomine, & à nobis, qui tunc plantam ipsam non videramus, lib. 23. p. 1232. inter anomalas disponitur sub titulo Dipetalæ Brazilianæ foliis Gentianæ aut Plantagin. Alt. jam Pseudophalangii speciem esse percipimus. Hermannus à Zanoniano Ephemero ramolo, &c. distinguunt tantum radice annua & floribus minoribus duobus petalis constructis asserit. Verum si ego verba Zanoni rectè intelligo, in florum situ insignis est differentia: nam in Phalangio Virginiano Zanoni flores feminalibus valculis non sunt contigui, quemadmodum in hoc, nec per consequens tres uno calice inclusi sed unus tantum tripetalos tribus valculis feminalibus postea fe exferentibus communis, cum in hoc nullus huiusmodi flos sit, sed tribus valculis sem. ex eodem calyce exeuntibus terni insident flores dipetali, hoc est, singulis valculis singuli.

Luxuriat in reſcis & ad margines rivulorum circa Promontor. Bon. Sp. Seminibus deciduis in horto fe propagat.

Similem speciem, aſt multò minore, obſervavit Hermannus in Zeylan & Malabar, quæ in locis uliginosis, aliſque herbis abundabat. A medicis reprobatur inter aquæ & refrigerantia medicamenta.

Pag. 1202. Ad finem Cap. de Aloe adde,

Aloe Americana foliolifera Herman. Cat. Leyd.

Herm.

Ex crassa, fibrosa, palleſcente radice prodeunt folia facie vulgaris Aloes Americanæ junioris, carnosa, succulenta, modò plana & humi procumbentia, modò canaliculata & arcuati ſurſum vergentia, latè viridia, in mucrone minus pungentem abeuntia, & in ambitu crenioribus exiguis, ſulcis, rigiduliculis ſpinulis armata. Ex horum medio quoto ſexto à ſatione anno aſurgit caulis, ſex ſeptemve pedum altitudine, ſtriatus, compreſſus, foliis duris, herbaceis, raris aliquot foliis, inferioribus longe anguſtioribus & tenuioribus caulis firmior amplexentibus veſtiti, ſparſis circa faſtigium ſex ſeptemve, plures vel pauciores ramos, palmares, ſuſtinentes ex brevibus craſſis petiolis capitula oblonga ſtriata, trigona, capſularum feminalium rudimenta. E quorum cymis eriguntur flores oblongi, ſex luteo-ſordidantibus craſſis, obtuſis petalis conſtructi, prominente ſtylo flavelcente, cum ſex brevioribus concoloribus ſtaminiſus, longis, tranſverſis apicibus donatis. His emarcidis perſiciuntur ſubjectæ capſulae, includentes ſemina parva, anguloſa, fulca, duplici ſerie in tribus localamentis diſpoſita. Ad ſingularum capſularum exortus, aliquando etiam ad ramorum & foliorum in caule ſinus progerminant novæ ſoboles, quæ avulſæ & in terram depactæ nullo negotio exereſcunt.

D. Hermannus Iridem uvariæ Cap. B. Sp. Bod. à Stapel. Aloes ſpeciem facit, vocatque Aloem Africanam folio liſſiſſimo, & anguſtiſſimo, floribus luteis fecidis.

Pag. 1202. Cannæ Indicæ plures ſpecies diſtingunt Herbarii, nimirum,

1. Cannam Indicam latifoliam maximam Herman. Cat. Arund. Indic. latifſimo folio, flore ruſſilo, Hort. Reg. Pariſ.

2. Arundo Indica latifolia flore luteo punctato C. B.

3. Canna Americana flore fulgentis cocco ſplendente Herman. Cat.

Herm.

Huius ſemina ex Surinama tranſmiſſa ſunt. Stipites edit vulgari Canna Indica paulò humiliores; Flores hilari cocco intenſiſſimè rubentes; Semina minora, in ſpadoceo nigricantia; cætera paria.

4. Canna Indica anguſtifoſia flore ſcarvo. Alvara Piſon. l. 5. 21. Herman. Cat.

5. Canna Africana minor flore ſuave-rubente Bartholin. Ad& Med.

Pag. 1204. Curcumæ ſynonymia adde, Curcumæ five Terra merita Officinarum radice crocea J. B. qui verum Indicum Cyperum Antiquorum hunc eſſe ſtatuit. Planta ipſius deſcriptionem accuratam debemus obſervationi & induſtriæ Clariffimi Viri & eximii Botanici D. Pauli Hermann, cuius frequens in hac Appendice mentio, qui non hanc tantum plantam deſcripſit, ſed & novum unà ſtripicum genus in lucem produxit; Noſque docuit, quod antea nescivimus, Simili omnino fructificatione gaudere Bengalam Indorum, Cardamomum majus & minus, Coſtum Arabum, Galangam utramque

trâmque, Zedoariam, Zerumbeth Garciz & Zingiber. Plurimum certè vel hoc ſolo nomine ei debet Reſpublica Medica & Botanica, quòd tenebras illis quibus involuta eſſent, ſimplicia hæc medicamenta paſſim uſitata diſpulerit, omnique de illis diſputationes & litigia determinaverit & ſuſtulerit.

Conſtat (inquit) Curcumæ radice tuberoſa, tereti, in tranſverſum aſta, Zingiberis facie, craſſitie digiti, ex multis propaginibus cum circularibus in ſuperficie zonis geniculatum conſtata, aliquot craſſiſculas fibras & geniculis demittente, ponderoſa, foris pallida & modicè ſcabra, intus crocea ac temporis deſcuiſu in puniceum inclinante, ſolida quaſi ex condenſato croceo ſucco preſſiſſus compacta, guſtus acris, aromatici, pinguis, odoris fragrantis. Huius ſingula genicula protrudunt folia latè viridia, plana, ſpithamam longa, unam duodecim palmis lata; in modicum acumen delincentia, foliis Cannæ Indicæ junioris adeo ſimilia, ut à rudioribus non facile ab invicem diſcerni queant. Hoc errore ductum fuit Bontium, qui Hiſt. Nat. & Med. Ind. Orient. l. 7. c. 30. loco Curcumæ delineavit Cannam Indicam in India frequentem, & hortis noſtris familiarem. Cæterum è novellis & robustioribus radicis tuberibus erigitur ſcapus dodrantalis, teres, ſucculentus, ſcriptori calami craſſitudine è viridi palleſcens, inferiori parte nudus, à medio verò ad cacumen uſque in craſſam rotundam ſpicam faſtigiat; quam formant foliola ab exortu pallide viridia, poſtmodum ex flavo rubentia, vel ex pallido flava, duos ungues lata, ſenſim in recurvum mucronem abeuntia, ſquamam diſpoſita; intra quorum commiſſuras deliteſcit tenax & viſcoſus humor colloctus ex nocturno decido rore. Inſuper ex ſingulis ſquamis ſucceſſive prodeunt flores oblongi, Cannæ Indicæ facie, aſt triplo minores, quatuor utpottimum pallide flavelcentibus aut purpuraſcentibus petalis conſtructi, uno ſuperiore obfimbriato. Quibus excuſſis ſuccedunt valcula parva, membranacea tricapſularia, quæ continent ſemina rotunda, fulca, ſeminibus Cannæ Indicæ minora.

Indis adeo familiaris eſt Curcumæ, ut vix hortum in Oriente reperire liceat, in quo non colatur. Matureſcit ſordidè radix poſtquam flores exaruerunt. Propagatur tam ſeminibus, quam nodulis ſeu germinibus à radice reſectis. Donatur ſale oleoſo volatili, partibus blandis viſcoſis immerſo. Haſtenus Hermannus.

Methodica Malabarorum Herman. hic inferenda. Vide deſcriptionem inter anomalas inferius.

Pag. 1207. Cyclamini multe ſpecies à nobis omiſſæ habentur in Catal. Hort. Reg. Pariſ. & Horti Academ. Lugd. Bat. à P. Hermann edit, quæ hic recenſere non pigebit.

1. Cyclamen Autumnale orbiculato, circumroſo folio, ſubtus rubente, odoratiſſimo flore: Corycyrum Hort. Reg. Pariſ. Herm. Cat.

2. Cyclam. Autumnale, folio ſubrotundo lucido molliore & crenato, ſuave-rubente flore, Syriacum ejuſdem.

3. Cycl. hyemale orbiculatis foliis, inferius rubentibus, purpuraſcente flore, Coum Herbariorum ejuſdem.

4. Cycl. hyeme & vere florens, folio anguloſo, amplo flore albo, baſi purpurea, Perſicum ejuſdem.

- Idem carneo flore, baſi purpurea ejuſdem.

5. Cycl. latifolium auriculatum flore ſuave-rubente ejuſdem.

6. Cyclamen folio longiore anguloſo & linguam Serpentis mentiente, Regium ejuſdem.

7. Cycl. folio paulò longiore, vixidum maculato, flore dilatè purpuraſcente, Romanum recentiorum ejuſdem.

Pag. 1210. poſt hiſtoriam Ariæ Egyptiaci Colocaſia diſti adde,

Arum maximum cauliculis nigricantibus Zeylanicum Herman. Cat. Leyd.

Item, Arum Album Æthiopicum flore albo odorato, moſchum redolente ejuſdem;

Item, Dracunculum Indicum caule viridi non maculato Dodart. Mem.

Poſt hiſtoriam Dracunculi aquatici adde,

Ariſarum Potamogetiſi folio Boccon.

Boccon.

Radice & caule maculato cum aliis Ariſariſi ſpeciebus convenit. At folia unciam lata, duas longa, ſubtus paululum nervoſa & per terram ſparſa quadantenus Potamogetiſi rotundifolia ſunt ſimilia. Floſ brevis & radii textoris inſtat apertus, exili piſtillo piloſo pragnans, extremo mucronato & hami inſtat adunco. Natales illi Saccæ & Panormi in ſylvula S. Mariz à Jolu, &c.

Pag. 1211. Ad finem Capituli de Aro adde,

Ariſarum anguſtiſolium minimum P. Boccon. p. 80.

Boccon.

Humilis eſt hæc planta, & palmarem altitudinem vix ſuperat, Caule, involucre, piſtillo, necnon radice globola eique candida Ariſaro anguſtiſolio vulgari perſimilis, ſola omnium prædictarum partium exilicate, atque foliis anguſtis & longis à vulgari diſcrepans. Ad Saccam, medius in ſaxis atque in ſaxorum ſiliſis mihi obvium factum eſt, in loco La Pirrera dicto.

Pag. 1218. Orchis antherophora femina Col. à D. Dale inventa eſt in Eſſexia juxta Dalington vicum, prope Sudburiam in veteri Sabuleto.

Pag. 1220. Orchis Scarabæum referens Brey. Cent. 1. p. 45. ejuſdem Orch. myodes fulca Luſitanica eſt.

Pag. 1240. lim. 30. Ad dolores oculorum vehementes] R. Cruſtum panis ſecundarii, torreatur & ſtatim quàm maximè caleſc aquæ immergatur, & extracta mox oculis applicetur per noctem relinquendo.

quando. Excellens est remedium, inquit Liber arcanorum. *Chefuean*. Transmisit D. Hulse.

Ad sudorem provocandum in febribus [R] nicitarum Panis communis q. l. Calefiat in *MB*, & horetur vino Hispanico & aqua Theriacali, deinde applicetur furis pedum & post horas septem removeatur. *Idea*.

Pag. 1245. *Ad finem paginae addit*,
Pulpa Pomorum afflaturum comminuta & mixta cum aqua fontana, aut Cerevisia tenui non lupulata, deinde syrupo violarum edulcorata & pota ad stranguriam valet.

Ad tonum nervi aut tendinis lesium, & dolorem in quavis parte [R] duas quartas Cerevisie optinet, veteris, ad Olei aut extracti confitentiam decoque, eoque partem affectam frequenter inunge.

Pag. 1246. *Ad finem capituli de Hordeo addit*, In Historia nescio quomodo omisum est Hordeum nudum seu Gymnocerithion *J. B.* quod sic describit. Hujus spica Hordeaceam imitatur horrido aristarum barbitio, ad vero grana rufescentia, utrinque, acuta, una facie falcata, ex aduersa partis mucrone gemmen longiusculum offensantia, glumâ simpliciter obvoluta levi etiam digitorum attritu facilis quam latum, multum exlaras amplexitur.

In Catalogo Horti Edinburgici Sutherlandii; & *Hort. Acad. Lugd. Bat.* habetur Hordeum nudum. Quomodo hoc differt à Gymnocerithio five Hordeo nudo *J. B.*? Zeopyro seu Tritico-Ispeto C. B.?

Pag. 1251. *post tertiam Milii speciem addit*,
Miliun Indicum Arundinaceo caule, granis flavescentibus Herman Cat. Hort. Leyd. *Fruentum Indicum*, quod Miliun Indicum vocant C. B. Theat.

In septennum pedum altitudinem affurgit culmo Arundineo, digitum crasso, quem à geniculo ad geniculum involvunt folia frumento Indico angustiora & longiora, lineâ albâ per mediam longitudinem notata. In fummitate erigitur pube dodrantalis, pugni altitudine, multis paniculis, strictius invicem junctis coarctata, flores lanugineos pendulos Milii instar flavescentes profrens; quibus defluentibus succedunt grana copiosa, rotunda, nitida, dura, pallida, farinacea, magnitudine Orobi; singula infident calyculis bifidis, parvis, nigris, splendensibus.

Miliun Indicum Arundinaceo caule, granis nigris ejusdem ibid.

Herm.
Hoc cum priore convenit crescendi modo & forma, ita tamen ut grana ferat nigra, lucida, in summo nonnihil tomentosa.

Utrunque Miliun quancumque in utraque India omnium frugum fertilissimum sit, satum tamen in hortis nostris difficulter ad frugem perducitur.

Pag. 1252. *Capituli de Mili Arundinaceo addit*,
2. Miliun maximum Indicum. Litobipermum Arundinaceum aliud, *Toxocuilapil xochitl* Hernandez. p. 282. Miliun Solis Boniti, p. 152.

Herman.
Folia fert Arundinacea, fructum initio candidum & gemmantem, tandem nigrum, & nitidum & precarior vocat globulis perfimile. Quamvis calidis maxima ex parte locis nascatur, frigida tamen & temperata non refugit, translatum jamdudum in Hispaniam. Tumores præter naturam repellit. Valer etiam adversus renem & vesicæ affeetus.

Pag. 1253. Graminis Loliacei hac ætate speciem in pratis observavimus spicis partialibus totalem componens angustioribus teretioribus nec ita compressis, longioribus etiam, quam in vulgari, inferioribus non sessilibus in ala seu sinu cuspidam folioli, sed longis pediculis infidentibus; alia adhuc differentie observari possent.

Pag. 1266. *Ad finem Capituli VIII. addit*,
Gramen Alopecuroides Indicum maximum.

Culmis affurgit bicubitalibus aut tricubitalibus, spica tres uncias longa, teres, Graminis typhini similis, sed major, non è squamis compactis quemadmodum illius, sed ex feminibus confertis singulis pilorum tenuium congerie velut penicillo quodam ad basin cinctis.

Ex feminibus Indici in horto Reverendiss. Episcopi Londinensis succrevit.

Pag. 1271. *lin. 9. addit*,
Gramen hirsutum repens spicâ simplici, mollis J. B.

J. B.
Importuna luxuries est radicem albam, nitidam, geniculatam, sapore subdulci, quibus in immensum se propagat. Folia longa, hirsuta, mollia, vaginâ longissimâ culmum nodosum tenent cubitalem obvolvunt. Panicula mollis contractior, palmum circiter longa ex viridi purpurascens.

Abundat in vicinis Montebelgardii florens Junio & Julio.

Pag. 1273. *Ad finem pag. & Capituli de Gramine Dactylo addit*,
Gramen Dactylon maximum Americanum Hort. Reg. Paris. Dactylon Indicum esculentum spica articulata Ambrosini. Phyt. Sesamum perenne Indicum Zanoni.

Zanoni.
Seminæ ex India delato enata est, nihilominus hyemis secura, in horto Jacob. Zanoni ad trium ulnarum altitudinem excrevit, radice simplici altè descendente, è capite multa germina emittente &

& fibras spargente. E majoribus radicis germenibus exiit *culmi*, penna scriptoria majores, ad medietatem usque crebris foliis cincti, reliqua parte nudi, ex rotunditate plani seu compressi, superne virides, inferius lucidi, foris Arundinum similium, intus spargiosa medullâ Sorgia instar pleni; nuperius multo adhuc plus, ut superna internodia aliquoties unam longitudinem excedant: inflexi rum-longa; quæ in caule ordine breviora, fragilia, per longum striata & velut plicatila, foris viridia, internæ, interdum etiam quaternas aut quinque instar lingue duæ lanuginosæ colore Laccæ del. Vertur flores flammæ apicibus obscure flavis ut in aliis hujus generis, quorum particularem descriptionem apud autorem nostrum vide. Floribus succedunt *semine* tegumento pyramidalis, duro, foris guminibus hifco exitis *semine* membrana ex albo subulnea rectum apparet; quâ detractâ nudum pyramidalem retinet figuram, dum recens est. Pistilli mundi colore, excutatum ad albedinem inclinandus, valde oleosum. Spica scapus medius ex articulis invicem commissis componitur, quorum uniusquisque dentis sine radice formam habet. Reliquam descriptionem vide apud Zanonium.

Pag. 1275. *lin. 6. addit*,

Gramen Filiceum paniculâ integrâ Bocconi.

Bocci.

Radice est fibrata, *culmo* tenui & geniculato, foliis paucis vestito, cujus fastigium obtinent pulchre panicula, vulgari Gramini Filiceo pares, si simul essent conjunctæ, & palmam manibus extensis junctisque digitis imitantur.

In litore S. Erasmi loco à *Stasconi* dicto nobis apparuit.

Pag. 1277. *post decimam Arundinis speciem addit*,
Arundo Indica variegata seu Laconica Cornui 55. Laconica à Petro Mullerio Stapel 440. *Herman.*

Hujus radix vulgaris more naturâ vivax & geniculata: Singulis annis calamos & folia vere novat, quæ duo simul apud nos hyeme intereunt. Calamus hominis proceritatem implet ac superat, plexus tenues, per ambitum inducunt tunicas atque ita subinde nascencia ab imo ad summum usque teram funt: incana sunt omnia, variè tamen colorantur, excurrentibus lineis latis, quarum alia tantum ad radicem natus. Ejus paniculam videre non licuit.

Pag. 1280. *Cap. 4. post tertiam speciem Graminis Arundinacei intererat*,
Gramen Arundinaceum aquaticum paniculâ *Avenacæ*.

Hoc genus à D. Sam. Doody Pharmacopœo Londinensi, Rei Herbariæ peritissimo & maxime indutrio ad ripas Thameis fluvii inter Londinum & Chelseam observatum ad nos siccum transmissum est. Ad tricubitali altitudinem affurgit *culmo* grandi, Arundineo, geniculato, longis internodiis, in cacumine longam, non multum sparsam, subinde purpurascens, è spicis squamulis mucis compositam paniculam gestans. Folia angustiora quàm pro magnitudine plantæ, longissima.

Pag. 1289. *post septimam Gram. Avenacæ speciem interponitur*,
Festuca Avenacæ spicâ strigiformi è glumis glabris compactis.

Ad pedalem aut cubitalem altitudinem affurgit, *culmo* tenui, tribus aut quatuor articulis intercepto. foliis angustis, oblongis, utrinque hirsutis cincto. Paniculam in fastigio explicat longiorem & angustioram foliis minus sparsam, & paucioribus spicis compositam quàm præcedens. Sunt etiam spica singulares glabræ & strigiosiores quàm illius, alias filiformes.

In pratis humidis provenit. D. Dale observavit & attulit.

Gramen Avenacum glabrum panicula è spicâ raris strigosis composita, arstis tenuissimis.

Culmo est cubitali aut etiam longiori, tenui, quatuor aut quinque geniculis intercepto; ad quorum singula folia singularia, ut in omnibus ferè Graminibus, aliquoties eum obvolvunt, modicè lata, viridia, striata, glabra. Fastigium occupat panicula, laxa, è spicis strigosis, paucioribus & rariis fuis composita. Spicæ squamis singulas arstis terminant longiusculæ, capillares ferè tenuitatis. Radices fibrosæ. Fulhamiæ propè Londinum, in aggre inter locum excisionis è cymis & Episcopale palatium, à D. Doody observatum ostensum & ad nos transmissum est.

Gramen Avenacum panicula purpureo-argentea splendens D. Doody.

Radix, quantum ex sicca discernere licuit, paucis & brevibus fibris constat, plantam tamen perennem esse conjectatur D. Doody. Culmi cubitales & altiores, tenues, duobus tribusve articulis donati, totidemque foliis vestiti, paniculam in summo gestantes, non multum sparsam, purpureo argenteam

Capparis Portulacaefolia C.B. *fabaginea*, sive *Peplos Luteianorum* J. B. *Telephium Diacordis* & *Plumii* Col. *Capparis fabago* Ger. *fabago*, sive *leguminosa* Park.

Col.

Radice habet crassam, perennem, longam, aequalem, candidam, tenui cortice obdusam, teneram, fed veritate lignosorem, capite extuberante obgerminum vestitorum amissionem, & novorum quotannis eruptionem. Plures quidem exeunt ab radice *rami*, firmi, teretes, laeves, virentes, geniculati, spontanea Portulacae familes; singulique geniculis *folia* utrinque adherent uncialibus petiolis vel minoribus, crassius, foliatis, Aurantiarum petiolis quibus folia insident similibus, minoribus, atque angustioribus bina ab eodem ortu prodeuntia, cartiosa, crassa, levia, effigie Portulacae, lenta, succosa, ad caeruleum quodammodo vergentia, ob candidam aspergimen, qua dealbati videntur ex viridi, circa radicem latiora & majora, & in summo minoras. E foliorum ortu & caulis geniculis breves bini producuntur petioli, circa summum & medio ramulorum, in quibus primum virides *corymbi*, rotundi, parum oblongi insident, erecti, qui desiccantes alba folia interna exerunt parum, numero quina, sicuti & externa illa continentia calycis vice, corymbis efficientia, pluribus croceis, oblongis, intermediis, tenuibus *staminibus* capitatis productis, ex eorum centro tantundem excedentibus. Stamina quidem illa primum crasso capite, brevi filamento sunt, cum flos parum hiat & cavus conficitur; at perfectione flore producuntur admodum stantia, capitella seu apices minuuntur; atque interna foliola floris candida croceum unguem, dimidium folioli occupantem ostendunt. Floribus marcescentibus atque decedentibus petioli remanent, *filiquas* habentes, elatas, parvas staminibus adhuc remanentibus: At perfectione se filiqua, Raphani filiquam emulante, *stamina* pereunt, petiolus intorquetur & filiqua dorsum nutat, virelens, laevis, nitida, circa extremum crassa, atque pilum habens, & quo veluti lineae quinque per longum deducuntur, quibus filiqua jam maturitatem & siccitatem adepta dividitur hians, seminacea demittens oblonga, plurima.

Junio & Julio flores, & filiquas profert, Augusto & Septembri mense perficitur.

Super plantae amarum, parum acrimoniae offensens gustui, non multum à Capparis vulgaris sapore alienum, unde & Capparis nomen ei inditum. Quia foliis alatis Fabae folia igitur videretur, alii Fabaginem dixerunt.

Radix sapor acerbus, parum acris, ad amarum inclinans. Folia verò magis amara. Ob amorem ad vermes necandos apud Syros in usu esse tradunt. In Italia locis ruderalis sponte nasci perhibetur. At nos nullibi in Italia spontaneam observavimus, nec ab aliquoquam fide digno observatum audivimus.

Pag. 1326. *Ad finem Capitis de Acantho adde,*

Acanthus exoticus Breyn. Prod.

Pag. eadem. *Ad Cap. de Leontopetalis adde,*

Leontopetalon capitatum Americanum Muntingio in Hist. Plant. Belg. descriptum & depictum, lib. 3. pag. 361.

Pag. 1338. *Ad finem paginae adde,*

Hae plantae umbelliferae Chinenensis foliis Seseleos Aethiopici, radice Pastinacae, Nisi seu Gensegia diata D. Tamerdo Robinson inscribitur. Qui ex accurata plantae icona è China ad Regiam Societatem missa, foliis longis, angustis, acuminatis, alternatim dispositis eam esse scribit, floribus albis, pentapetalis, umbellatis.

P. 1350. *Zedoaria longa* historiae adde,

Celeberrimus Vir D. Paulus Hermannus in Cat. Hort. Leyd. hanc plantam Zingiberis latifolii Sylvestris Zumberger Garcia nomine, plenè & accuratè describit his verbis.

Spontaneo proventus luxuriat in Sylvis locisq; aliis umbrosis insulae Zeylan, Malabarae, exterarumque Orientalium regionum, Malabaribus *Kas*, Zeylanensibus *Walingbura*, hoc est, Sylvestris Zingiber dictum, cuius radix praelonga, brachium crassa, inaequalis, nonnulli depressa, ex crebris prominentibus tuberibus seu apophyllis per genicula junctis compacta, alba, nonnunquam flavescens, carnea, fuscicula, tenacibus crassioribus filamentis intertexta, modò in foliis superficie haerens, modò altius demissa, paucifque albenibus fibris capillata, gustus acris amaricantis, aromatici, ad Zingiber accedentis, sed magis terrestris & minus grati, odoris fragrantis. Ex huius tuberculis eriguntur *caulis* fuscicubitalis, crassitudine digitali, herbacei, depressi, viridante medulla pleni, verfos digitos late, in mucronem ulque vestunt *folia* spichamam longa, tres, quatuorve transviridi pallentia, in mucronem abeuntia, glabra, polita, altera parte viridia, altera innum Graminivimve ruti caulem involvit, & in nervum per folii longitudinem excurrentem terminata ceterisque huius fortis aromaticis, singularis erigitur scapus, praelongis aliquot foliis squacaput, ex multis obtusis foliolis imbricum modo haerentibus constructum, fastigiatum; & cuius squapetalo superioris proflit *flos* oblongus, ut plurimum pentapetalos, Curcumae aut Zinziberi similis, proterfens intermedium pellucido, galea instar erecto duobus inferioribus conformibus instar labii latitudinem diffusio. Huius demum ligulae instar incumbit petalum crassum albidum, reliquis angustius, crassius tamen & robustius, delinens in parvum, leviter inflexum mucronem. His omnibus marcescentibus succedit vasculum parè trigonum, continens in tribus locamentis *semina* rotunda, fusca, Cannae Indicae paulò minoras, ceteroqui valde similia. Culturam polènt eandem quam Curcumae.

Sal

Sale volatili oleoso aromatico abundare huius radicem inter alia probat distillatione. Transmittitur enim per Alembicum aquam fragrantem cum sufficienti oleo, cui, si recens fuerit destillata innatur, aliter debet remixtis, acidis ventriculi cruditatibus & ex istis obortis flatus, conditis, electuamibilibus conducit. Idem sed cum blanda ali dejectione praestat succus ex radice recenti expressus panes, quibus annonà durior videntur Indi. Mucilago squamatae capitis interstitiis conficitur ex aromatis huius virtutem nonnulli redolet, & propterea doloroso & debilitato ventriculo censetur utilissima. Haec omnia Hermannus.

Juncus Floridus minor C.B. Prod.

Radice est candida, geniculata, fibris plurimis adherentibus; caule palmari; foliis ternis, juncis, oblongis, acutis, duobus caulem superantibus; cujus summo singulis pediculis, qui quini sunt, aliorum Cretici magnitudine sequuntur. In palustribus Helvetiae circa caenobium Eremitariorum, & in monte Fracto ad lacum Pilati Lucernatum.

Quò pertineat haec planta ob descriptionis imperfectionem nescimus.

Pag. 1344. *Historia Piperis subjungatur,*

Betre sive *Betelle* J. B. *Betre* sive *Tembul* C.B. *Betre*, *Betle*, *Betelle* sive *Betle* Park.

Planta est anadendras, arboribus se implicans & circumvolvans, easque scandens Hederae modo. Folium, desiccante Garcia, simile ferè Malae medicos folio, oblongum tamen & per extremum res medicas Novae Hispaniae Piperis & Betelle foliorum differentiam ostendit. Horum Columna, notis in quantum inter se magnitudine vix differant, similibus modo farmentis arboris scandentibus haefolium Betelle, magis per longum foli ferè Plantagineis distinguuntur, canorofo & solidiori sunt istem nervis tenuioribus molliora & delicatiora sunt admodum, & inde in acutum desinentia. Betle vero summo summa, ut ipsius com potius quim ullam Ovi effigiem exprimere videantur. Folia que per Betle foliis describit J. Bauhinus, circumscriptioe & magnitudine cum Tilaceis possunt conferri, rotunda, nisi in mucronem non sensim sed innox desinere, glabra, atrovirentia, tenuia, excurrentibus, pediculis unciali appenda, sapore aromatico, tenui; mansu nescio quid arenofo sub gram eorum, tum descriptioni accuratae Columnae, tum figurae Clusianae contrarius est.

Folium optimum censetur bene maturum colore fulvescente. Corruptum si recens à planta collectum diutius manibus tractetur. Fert Betre in Maluccis insulis fructum quandam contortum, Lacerta caudae similem, quem isthic edunt quod bene illis lapiat. Bontius fructum ferè scribit Piperi albo & oblongo similem seu mavis exultimantem quam ipsum folium Betelle. Sentur vitis modo, addunturque fipites & pedamenta, per chertima unibaccula conficiunt. In omnibus Indiae provinciis crescit, sed locis maritimis, non mēte ventuosioribus Botanicis plerique Betle cum Malabathro seu Folio Indo confundunt, quod tamen planē sunt diversissime; una enim arbor est succinea, tesse Garcia, altera scandens & adnuculicis egensprehenditur. Ergo ad mitigandam hanc eam simpliciter Betela utuntur: nam masticata amara de Arcam & calcem Betela folio involvunt & potentiores Capphuram de Borneo: Alii lignum Aloes, aleo commendat sua fragrantia, Sic autem paratum adeo suavis est saporis, orileque halitum faculatunt ratione, tamedsi non desint quae Arcam cum Cinnamomo aut tamen etiam alii pro Hec Garcia; verum alii qui in Indiam peregrinati sunt & itineraria conscripserunt, Indos tam opulentos perpetuo manducare scribunt, quod adeo suavem halitum expirat ut totum conclave odore suo replat. Priorem illam Arcam exputent (quod tamen nonnulli non faciunt) qui crenatus videtur fumum. Hoc in faciente non Betela] deinde alia atque alia folia simili modo preparata subsequenter modo (quod saepe fit) Indi eorum oris halitus male oleret. At Bontius asserit, quod fiquis hinc juvenes qui 25. annum nondum excessere tamen planē edentuli erant ab usu huius folii frequentiori, ficeis abeuntem honorare. Nemo autem discedere sustinet, donec Betre sit donatus. Illud enim

Ceterum opulentiores aliquos adituri hoc Betre masticare pro more habent, ut odore ori animam commendent. Siquidem apud eos summe incivilitatis est odoratum non habere anhelitum, itaque quatuor, ne tunc aliquem cum potentiori sermone confere necesse sit, manu ori appositam mandant antequam colloquantur, exultimantque ad lacivium sumum esse illecebram. Inde in visitationibus

vilificationibus & mutuis salutationibus Betella ipsis in manu est, & summā benevolentiae significatione, ubique ea offertur cum calce & Areca in catino ligneo quem ad eum servant usum. Post prandium præcipue manant ad avertendum ciborum fastidium.

Abstinere autem solent ab ejus usu interdum in funere sanguine junctorum, & in quibusdam jejuniis definitis diebus, &c.

Gingivas confirmat, cor & ventriculum roborat, status discutit, cerebrum & stomachum purgat cum Cardamomo manē à jejuniis præmansum, orisque halitum (ut diximus) emendat, dentes tamen denegat, imo, teste Bontio corrodit & decidere facit.

Lusitanorum mulieres Indos imitantes eundem Betellæ mandandæ morem habent, cum sine ea vitam vi sibi confiare posse arbitrentur.

Arbucula Brasiliensis Piperis facie jalifera. Betis Marogr. Betis vel Betre Piso. *Piper longum Brasiliense.*

Marogr. Piso.

Arbucula est quatuor aut quinque tantum pedes alta, caudice recto, nodofo, digitum crasso, pallide viridi, & per totum punctulis albis maculato. Superius ad aliquot nodos ramulos adipiscitur, ridem nodofo, & eisdem cum caudice coloris; & in his folia, ad quemlibet nodum unum, quinque aut sex digitos longum, linguæ figurâ, pallide viride seu flavescens, superius splendens, Laurini folii crassitie; *Jalium* item unum ad quemlibet nodum, unum aut duos digitos longum, pennam Olorini circiter crassum, semen ferens oblongum, fuscum, odoris valde fortis instar Zinziberis. [Piperis longi formâ, sed infidum & nullius usus. Denique Piperis stirpi sarmenitis, caule & facie externa similis est hac arbucula; differt quod folio & fructu sit paulo grandiore. *Piso.*] Lignum caudicis linsile est spongiosum. *Radix* aromaticum quid spirat, & Zinziberis præstantiam sapore, colore atque odore æmulatur, præcipue si recens sit, tunc enim dignitate illi vix cedit.

Foliorum & radicem decoctum colicūm dolorem sedat, dolores membrorum mitigat, ventrem flatibus turgidum compoñit, pedumque tumores ex frigore natos amollit. Idem præstant balnea & fomenta inde confecta.

Frequens est tum in sylvis, tum in rudibus urbis Olindæ.

Præter hanc *Beyn* alia adhuc, inter quas est *Beyn* femina, in saltibus reperiuntur, julis gracilibus & exiguis botrorum modo congestis.

Pag. 1344 post lin. 12. adde,

Jaborandi IV. Pisonis. Piperis longi species.

Frutex est arboreus caudice duro & nodofo, saturè viridi Lauri majore, cæterum non diffimili. *Frutis* sive Juli potius Piperis longissimi non qualitates sed tantum formam æmulantur, & caudici adnascuntur, folia magnis linguæ figurâ, acuminatis, nunc alternatis, nunc sibi & Julis oppositis. Radice est aliarum *Jaborandi* specierum efficaciam simili. Folia pro balneis & fomentis contra affectus frigidos in usu existunt.

Jaborandi III. Pisonis Atropicius frutescentis species esse videtur.

Pag. eadem, Ad bistoriam Limonio congeneris Chuf. adde,

Ex Catalogo Virginiensium D. Jo. Banister.

Corpus illud quod pro flore valculo feminali incidente habet Parkinsonus, nihil aliud est quam operculum arcuatum umbellæ aut Conopæi formâ, quod valculo ab injuriis aeris & cæli defendendo intersit. Valculum sem. quinquecapitulare (quod extrinsecus asperum est) Ramulinis brevibus numerosis apice flavos gestantibus cingitur. Hæc una cum peralis quibus saturatè purpureis Hololerici S veluti instat, que inter singulos Operculi angulos excurrunt & inflexi illud operunt (unde refertur figura Ephippii mulieris Sedi similis) brevi decurrit, remanentibus quinque calycis seu foliis involvitur foliis; unde corpus residuum, i. e. operculum cum calyce & valculo figuræ Parkinsonianæ nonnihil simile, apparet.

In frigidis udis & palustribus spongiosis inter Oxycochos oritur.

Pag. 1345. Ad finem pag. & Capiti septimi adde,

Hanc plantam Jac. Breynius in Prodr. Alceam India Orientalis fructu lappaceo foliis Ribis vocat, & à se in Cent. prima male sub nomine Trifolio affinis India Orientalis descriptam scribit.

Pag. 1346. Cap. IX.

Hujus herbe Jacenica nomine pleniorē descriptionem vide apud Gul. Pisonem l. 4. p. 245. qui & vires ejus adversus venena celebrat.

Ad finem Herbarum anomalorum pag. 1348. addatur,

Planta scandens Hederacei foliis Zeylanica. Breyn. Eph. German. An. 4. & 5. Observ. 137.

Hæc in Zeylan insula sentibus & fruticibus se circumvolvens planta flori passionis Hederæ folio seu Clematidi Passifloræ flore luteo Muntingii (quæ folia, capreolos & caules) perquam responder: quanquam viticulis capreolisq, multo tenacioribus, atque foliis minus duris, que etiam acutiora & quodammodo denticulata apparent. Flores oblongos, tubulosos, angustos in quinque foliola exeuntes, *Zinnia* florum amulos sed nivosos, & ob lacinias tenues in fibras plurimas, subtiliores, crispas, diviso, quasi radiatos aspectu dignissimos ferre ajuunt.

Eadem

Eadem pag. Ad finem Anomalorum addantur Kali *Egyptiacum foliis valde longis bifurcis* C.B. Kali 3. Alpini. Kali *Egyptiacum 3. Alpino* J.B. *Egyptiacum* Park.

Alpini.

Folia constat paucis, Ajuge foliis proximis, sed valde longioribus, caule uno, non omnino recto, à quo tres quatuorve cauliculi exoriantur, qui recta sursum feruntur, quilibetque ipsorum in cæcuminibus, conflatum habet; falso atque acris sapore.

Dubitat C. Bauhinus annon hæc planta eadem sit cum *Psylla minore* à se in Prodr. descripto, cujus idcirco descriptionem, quia in superioribus à nobis omisa est, subiiciemus.

Radix est tenuis, oblonga, subalbida, fibris paucis capitata. *Ramuli* semipalmatæ, rotundi, tenues, rufescentes, in terram reclinati, in summo in minores divisi: foliis brevibus, angustis, his sibi ex opposito respondentibus, quæ alis subiiciuntur, aliquando ternis, nonnunquam quinis simul junctis. Ramulorum fastigii capitula squamata insident, quibus utrinque foliolum unum, (aliquando plura & impari longitudine) parvum, recurvum, & per maturitatem rigidum subiicitur. *Flosculi* habet pusillos, albos, pedicellis inherentes, quibus semen longe vulgari minus, subnigrum, relucens succedit. Augusto florens in horto collegit C.B. & semen Patavio accepit Götine rubri & albi nomine, Heydelbergæ Botri rubri appellatone.

Breyn.

Planta lactaria Africana Pini fructuum facie Breyn. Prod.

Planta hæc rarè atque peregrinâ formâ pro caule magnum facit tuber, cinereum, valde tumidum, rotundum vel turbinatum, Piniforme, magnitudinis pugni & amplioris, quantumque ex aspectu externo colligere licet carnosum, multis fibris fuscis ab ima sede angustiore prodeuntibus firmatum. Ramos præsertim supernè protrudit copiosissimos, dense in orbem comatos, uncias tres, vel ad summum quatuor longos, digitalis ferme crassitudinis, saturè viridis coloris, qui juxta summitates non aliter apparent quam si Pini fructus essent immaturi: in illorum summitatibus foliola quedam aut angusta, digitum transversum pene longa, crassa, rigida, in superiore parte canaliculata, atque virore planta lactea uberum alimonia diffuit. Ex hoc, inquit Br. quantum ex Planta (quæ an adulta vel fructu

Metbonica Malabarorum, Niengbala Zeylenensium, Lilium Zeylanicum superbum vulgò Herman. Cat. App.

Sustinetur hæc planta radice oblonga, ex rotundo nonnihil compressa, formâ anconem seu literam T, ex duobus quasi brachiis coherentem, referente; foris fusca, intus alba, carnosa, gustus amari navitium quatuorve pedum, quæ vel hanc incumbunt, vel vicinas arbores scandunt, variæque flexu illic triumve digitorum, longitudine prope dodrantali in longum, recurvum capreolatum mucronem definentia. Ex fumis ramis, aliquando etiam foliorum alis oritur pediculus, sustinens florem nuda & Malabara suppetunt longè superantem. Constat vero sex angustis fœmidigitum longis, electo diebus in viridi flavescit, & Fritillariæ ritu propender, dehinc expanditur, cycloque petala, statum colorem facient. His omnibus deflexis perficitur *seminarium*, amplitudine Nucis Juglandis, subrotundum, trigonum, triplicilare, quod in tres coriaceas tenaces membranas delusit, refertur *fœminibus* parvis angulosis rubris duplici serie dispositis.

In Hortis Beveringiano & Fageliano luxuriat. Herbis bulbosis affinis annumeranda est.

Locus.

Hippophae Anguillare & Dodonæi sive Spina purgatrix J.B. *Hippophae quibusdam* *Αναξιδά αναξιδά*, i. e. *Spina purgatrix* Anguill. C.B. Item *Rhamnus catharticus* Oleæ folio ejusdem.

Hippophae (inquit Anguillare *†* p. 8.) fabulosi Peloponnesi maritimis, quæ nunc *Morea* dicitur, oritur, cujus radix ob vehementem vim purgantem quibusdam spinæ purgantibus nominatur. Suffrutex est spinis durissimis, spargit se in comam rotundam, albam: folia Oleæ longiora, angustius punctata: nec florem, nec fructum vidi. Radices palmo longiores lactem succum frangendo fundunt amarissimum, odore gravi: Similem plantam in Italia non reperit.

Parkinsonus Galatridam Hon. Belli pro Hippophae Dioscoridis habet.

Hippophae quorundam Dalechampia ex planta sicca à Mli & insula missa delineata, quænam sit nescimus. Echinopus Plutarchi quibusdam J.B. forte Echinopoda Cretica Belli fuerit.

Pag. 137. lin. 38. D. Jo. Banister Nucem Regiam Virginianam primam C.B. quæ forma & sapore parum ab Anglicis differt &c. eandem facit cum Nuce Juglandi Virginiepsi alba Park. à ligni colore sic dicta. Harum varietates sunt species forma & putaminis duritie differentes quemadmodum Europææ. Hæc nux est quam the *Hickery* seu *Pick Hickery* aut vocant. Ex hisnucibus lac conficiunt Indi quod vocant *Hickery* *Wilk*, non ex majoribus illis, ut vult C. Bauhinus. Ex similitudine quam habet cum suo lacte Juglandum Indi lac nostrum *Hickery* vocant.

Z z z z z z z z

Autor

Autor descriptionis Carolina: Indigenas ex nucleis hieco decoquendo oleum salubre elicere scribit, quod & Anglis ad usus culinae frequenter interviit. Praestans habetur remedium ad tormina intestinum. Sapore effe jucundo, verum post semestrem spatium rancescit & corrumpitur.

Idem D. Banister Nucem Juglandem seu Regiam majorem cortice scabro & duro, nucleo magno & dulci C. B. eandem esse vult cum nigra Virginienfi *Park.* à ligni colore sic dicta. Verum Parkinsonus hanc Nucem nucleum intus minimum claudere scribit.

Pag. 1379. lin. 29. Adde,
Haud generosius contra colicam reperitur remedium quam Juglandium membranula lutea amara pulveris. & cum vino data *Sim. Paul. Quadrip. Botan. p. 99. & p. 565.*

Pag. 1388. lin. 22. Add. Quercus Virginiana Castanea folio D. Plucknet.

Pag. 1389. lin. 11. Add.
Ad menses albos seu fluxum uteri album] R. Scobem Quercus in tenuissimum pulverem redactum, propina in lacte. Vel R. Decoct. foliorum Quercus 3v. coag. Leporis 3j. octo dierum spatio sapientibus curavet veres fluxus. Idem efficiunt *Consolidae* majoris radices in lacte coctae & comestae. *D. Hulse.*

Equi scutellati subalbidus (*happle-gray*) si verno tempore unum vel alterum pugillum aut manipulum oculorum aut gemmarum Quercus arboris recentium in modum Avenae conjeceris, illique aliquandiu his pascantur nigricant, ubi pilos veteres jacent, vel nigriores albidiorum loco renascuntur. Hoc adhibendum Vitriolo Quercus. *Sim. Paul. Quadripart. Botan. p. 340.*

Pag. 1396. Ad finem paginae add.
Abies foliis praelongis Pinum simulans.

Hujus ramulam ad me misit *D. Doody* Pharmacopoeus Londinensis, Botanicis apprime gnarus. Folia Abiegnis multo longiora ut Pinus videri possint, non tamen bina simul ex eadem theca exeunt, sed singulae ramis enascuntur Abietinorum in modum, creberrima, angusta, in mucrones acutos & pungentes exeuntia: quem florem fructumve ferat nobis incomptum. Scribit tantum *D. Doody* in Horto Edwardi Morgani Westmonasterii pridem enutritam Pinastri nomine.

Pag. 1405. Sabina vulgaris nec sterilis est, neque baccifera, sed ex observatione D. Samuelis Dale Medici & Pharmacopoei Brantienfis, vicini & amici nostri, in plantis indagandis & observandis, illique admodum & curiosis, verè conifera. Ostendit ille nobis conos virgis adnascens plurimos, pilis multo minores, squamosos, & sub singulis squamis ut in alius hujus generis bina femina occultantes.

Pag. 1408. Arborem vitæ verè coniferam esse hac æstate observavi. Fructus enim squamosos producit, & sub singulis squamis bina vel singula femina membranâ alata occultantes. De flore, an fructu contiguis sit, an ab eodem sejunctus, nobis nondum constat.

Pag. 1414. Cedrus à Goâ malè collocatur inter Juniperos, est enim conifera, & Sabinæ species cuius odorem gravem spirat.

Pag. 1421. 1. 1. Nota non unam tantum Salicis speciem corticem abjicere; verum duas à nobis observatas nimirum præter hoc loco descriptam Salicem nostram quam, five folio auriculato splendente flexilem: quin & Salicem à Tho. Wallisello Darkinge in Surreia observatam cum Julo densissimo tomento seu cotone conferto ab his duabus diversam esse suspicor.

Pag. 1428. Ad finem paginae add.
2. *Opheya Ulmo similis fructu racemoso Lupulo simili.*

Pag. 1433. lin. 41. adde, Potus eximitus in colica plumbaris expetitus, R. Caricarum pinguium lb. 4. Aq. font. lb. xii. coq. ad medias pro potu communi. *D. Hulse* & M. S. *D. Fisher.*

Pag. 1438. Historia arboris peregrinae fructum fisci similem gerentis Clus. Exot. l. 1. c. 11. adde,
Fructu huc idem esse videtur fructus Lance dictus Bontio l. 6. c. 23. lavis, cortice flavo, succum lacteam, acrem Tithymali instar est vulnere inflicto fundens: æquo (inquit) externa tantum facie & nomine distat alter qui *Rampellus* vocatur, quod fructum crinitum denotat, quia filamentis quasi capillis externe fit munitus. Nuclei utriusque intus conditi cum carne sua eundem saporem acidum & vinosum obtinent. Cæterum arbores vasa & magna sunt, foliis Laurinis, è quibus hi fructus racematim magna quantitate pendunt & pulcherrimo aspectu utriusque fructus ardoribus febrilibus restinguendis eximè conducunt.

Pag. 1446. Ad vires Pomi adde, Potus antinephriticus, R. Pom. dulc. affat. n. ij. Vini albi Aq. font. ana lb. 5. Syrup. de Althea 5j. M. Bibat omni mane tepide. *Idem.*
Ad dolores acerbis. Ophthalmias, R. Pomi dulcis flos cineribus cocti pulpa ad 3iij. Camphoræ 3j. Croci 3ss. Aq. Rosarum & lactis muliebris. q. s. Fiat Cataplasma. *Brueh. Obseque. Habui ab eodem D. Hulse.*

Pag.

Pag. 1459. lin. 6. Pro quarta & quinta Mespili spinosa specie addatur.

4. *Mespilis spinosa five Oxycantha maxima Virginiana* Herma. Cat. Leyd.

5. *Mespilis spinosa five Oxycantha Virginiana nigra* ejusdem quamvis sequente capienti facta est.

Idem pro tertia specie Sorbi foliis integris interponatur.

3. *Sorbus Aucuparia Virginiana folia Arbuti* Breyn. Prod. Herman. Cat. Leyd.

Breyn.
Arbutula est Chamæmepilo *J. B.* non valde dissimilis, duorum aut trium cubitorum altitudine, aliquando altior, uno plerumque stipite, pollicem crasso, qui in aliquot ramos ex fusco vel spadiceo cinereo dividitur, & hi in alios minores, serratis foliis haud frequentibus eos vestientibus onustis, Arbuti similibus, prona autem parte albicantibus & lanuginosis. Flores in summis ramulis pentapetalo superimientes bæccæ, colore & formâ etiam Sorbi Aucupariæ fructibus planè convenientes, sed minores; in quibus semina quoque minora continentur. Septembri floruit.

Pag. 1460. Pro tertia specie Sorbo affinium foliis integris addatur.

Cotoneaster J. B. Cotoneaster Gelsneri Park. *Cotoneaster folio rotundo non serrato C. B. item Chamæmepilis Cordi* ejusdem. *Chamæmepilus Ger. Epimelis* Lugd. *Diwart* Weddler.

J. B.
Frutex est ramosus, cultu tamen arborecens, cui folia Mali Cydonie, averfa parte candicante & lanuginosa, adversa vero nervosa & virentia, minime per ambitum serrata sinuata, pediculo brevi appensa. Flores concavi, herbacei, plures juncti coherent, quibus succedunt fructus in extremis ramulundis oblongi, in umbilico quinquepartitis sectionibus insigniti, cortice ubi maturefcunt primò terna aut quaterna, oblonga, hinc angulosa, illinc plana, duricula, que tamen dentibus facile contineantur, medullam claudentes albam. Fructum Clusius dicit colore foris initio sublavescente, deinde rubro, carne intus pallida, fungosa, Oxycanthæ fere sapore, quina officula five femina continere.

Nos in montibus Rheno imminetibus, inque Saleva & Jura observavimus. Frequens oritur in Alpibus, Appennino aliti, montibus, ut videtur effe apud Clusium & J. Bauhinum.

Gelsnerus, eumque secuti C. Bauhinus, Parkinsonus, Lugdunensis historice auctor & alii, ex hac planta duas faciunt, ut J. Bauhino quem sequimur videtur. Verim C. Bauhinus non fidenter affirmat diversas esse, ut vult Gelsnerus, sed forte eandem; Cotonastrum Gelsneri & ejusdem Chamæmepilus, quamvis illa foliis sit majoribus, nec bæccæ adeo rotundis. Quid Gelsnero errandi occasio-

Hortis facile affluet hic frutex, quamvis monticola sit.

Pag. 1466. Ad sextam speciem Opuntie seu Ficus Indice adde.

Hanc speciem esse puto quam in Horto Cheshamiano à D. Watfio cultam vidimus, ab insula *Barbados* acceptam, foliis longissimis, triangularibus, profundè canaliculatis, & ad angulos solum spinis stellatis dispositis armatis. In Horto D. Darby primum culta fuit.

Pag. 1467. Ad finem capituli adde,

Echinomelocactos lanuginosus tuberculis spinosis undique obtusis, fructu à lateribus sparsim egrediente.

Hanc raram & nondum descriptam speciem in Horto maximè Reverendiss. Episcopi Londinensis vidimus. Figura est globosa, nullis fulcis exarata ad modum præcedentis, neque directis neque transversis; plurimis tuberculis acuminatis è quorum summitatibus spinæ egrediuntur, unam circa finem, Mali granatæ folii nondum expanso non dissimilis, pallidius duntaxat rubens, quem spinæ locati vulgaris sulcati fructus infidet. N. Ejusdem omnino figuræ & coloris effe Echinomelocactos cinnamivus.

Pag. 1483. Ad finem paginae pro Loti secunda specie adde.

2. *Lotus arbor Virginiana fructu rubro,*

Quam olim Jo. Tradescantius in Angliam à Virginia intulit. Hujus florem basi fructus coherentem in ramulo à D. Doody in horto reverendissimi D. Crispin collecto, & ad nos transmissio observavimus: Summo autem fructui stylus geminus cornum speciei huc illuc reflexus infidet; unde nos in dispositione arboris Loti errasse precipuamur.

Pag. 1485. Ad finem capituli de Grossularia addatur,

Uva crispa Americana Pison. p. 242.

Piso.

Menibus potissimum pluviis (quibus magna pars fructuum hic [in Brasilia] vigere solet) fructifera effe hac planta, quæ ex radice alba, longa, filamentosa, caulibus è viridi albicantibus ad ordinariis fructibus altitudinem allurgit, spinis undequaque armata. Cui hinc inde alterna serie cum longissimis pediculis adnascuntur folia diversæ figuræ & magnitudinis, Jurepæ foliis similia, dulcè viridia,

ad

ad tactum mollia, tenera, ac à tergo secundum longitudinem aculeata. In extremitate & medio caulis & ramorum veniunt tres vel quatuor *stipules*, ex viridi ad luteum inclinales, pentapetali, cum *stipulis* *staminibus* erectis. His succedunt *fructus*, Mespili magnitudine, rotundi, laves, coloris è viridi albicantis, stris viridibus saturatis secundum longitudinem; mox dilute flavescentes, folliculo, & pulpa constantes, ut Uvae crispae nostrates, saporis acidii grati. *Semina* orbicularia, compressa, flavescencia, figura ferè ut Lentis pulpae impleta, quae simul cum fructibus deglutiantur. Fructus antequam planè maturuerit fanis aequè ac agris ob gratum acorem ad sitim sedandam in usu est frequent.

Pag. 1491. *Adde, ad finem Cap. V.*

Perilymenum humile flore super flore Hort. R. Paris. in Catal. nondum editum.

Item, *Perilymenum foliis sinuatis variegatis & bifidis ex horto Fulham. Reverendissimi Episcopi Londinensis.*

Pag. 1522. lin. 8. *add.*

Amygdalo Ethiopica similis foliis binis nervosis Breyer. Prod.

Pag. 1524. *Ad vires Nucis moschatae add.* Ad Mammulas puellarum quam par est graciliores proficuum est oleum Nucis myristicae externè usurpatum, unde mammillae brevi temporis spatio jucundè foriari incipiunt. *D. Hulse* è quodam MS.

Pag. 1569. *Ad finem Capituli de Salsifraga add.* D. Banister in Catalogo Plantarum Virginianum Salsifragi arborem tum florendi modo, tum araneosis filamentis in quae Scabiozæ ad instar folia rupe ducentur, ad Cornum marem accedere scribit, nec fructus aut facultates dispares esse, unde Corni speciem esse non veretur asserere.

Pag. 1574. *Ad finem paginae add.*

Guaiacana Virginiana Pishamin dicta Park.

A Guaiaco Patavino parum differt; eandem, planè arborem esse vel speciem ejus majorem sibi persuadet Parkinsonus. In magnam utique arborem adolefcit, ligno duro, fragili albicante, cortice tenui obscurè viridi tecto, ramis plurimis gracilibus tenuiore canescente cortice vestitis, quos sepiunt folia multa, lata, pulchra, viridia, per margines aequalia, & Guaiaci Patavini simillima. *Fructus* formæ & magnitudinis Daëtylium refert, nigricante cuticula tectus, & in calyce quatuor duris & rigidis foliis constructo confusus, sapore pariter dulci, tribus vel quatuor intus nucleis magnis crassis, planis, prædictis similibus sed dimidio majoribus.

Pag. 1583. lin. antepenult. *add.* Visci semen Populo alba, perterebrato à se cortice, insertum germinale & plantulam edidisse in horto suo nobis affirmavit ingeniosus Vir & fide dignissimus D. Sam. Doody Pharmacopoeus Londinensis, testèque advocat fanè idoneos D. Martinum Lister & D. Leonard. Plucknet, Medicinæ Doctores inprimis celebres. Nobile fanè est hoc experimentum quod longis & diuturnis super hac re controversiis & disputationibus finem imponit. Mirum interim maluisse Botanicos & Philosophos argumentis ultro citroque habitis tot annos nè dicam secula contendere; quam naturam consulendi & rem ipsam experiendi laborem, non fanè valde ærumnosum, fumerè.

Pag. 1590. lin. 16. *add.*

Thymelæa Africana fructu ruberrimo Horman.

Ramulum hujus siccum vidi apud D. Plucknet.

Pag. 1593. lin. 23. *Rhamnus Orientalis Ligustris foliis, spinis atro-purpureis recurvis D. Plucknet.*

Pag. 1626. *Ad finem capituli de Rhamno add.*

Rhamnus Virginiana Pruni folio fructu nigro, officulo compresso apud eundem Clariss. virum.

Pag. 1642. *Ad finem bacciferarum arborum add.*

Oleander minor frugifer fetidus Creticus Zanoni.

Zan.

A præcedente differt foliis, floribus, & fructibus minoribus.

E radice longa, perplexa, tortuosa, & in radicalis minores ramorum in modum bipartitis, crebris divisa, colore extrinsecus cervino, intus flavo obscuro, odore foetido & acuto rapum, cauliculis emittit plurimos, nullo ordine positos, teretes, tortuosos, inaequales, cortice & ligno Oleandri præcedentis, in multiplicibus ramis divisis, superius in alios ramulcellos minores bifurcatos, folia vestitis confusis, interdum etiam binis oppositis, præterquam in summa parte; ubi plura in cespitem congesta oriuntur, præcedentis familia, verum angustiora, lucidiora, pallidiora, consistentia crassa & carnosæ. Polygoni nivis foliis in modo lucida essent persimilia. E prædictis foliorum cespitibus seu agminibus enascuntur gemmae virides, quæ mente Maio & Junio sese aperientes flores ostendunt, verum pauciores quam in præcedente, nimirum duos trèsv aut summum quatuor filum, colore & figurâ illius similes, sed breviores. Flores decidui fructus totidem relinquunt, per maturitatem præcedentis fructibus similes.

Planta

Planta rupe aut confusa ejusmodi odorem foetidum exhalat, unde & ejusdem qualitatis malignæ participes esse videtur.

Perennis est planta, frigoris tamen minus patiens quam superior.

Zan.

Oleander Creticus fruticosus major fetidus Zanoni.

E radice perenni, farmentosa, fibrosa, satis crassa, tortuosa, repente, cauliculis supra terram fundit multos, undam flexos reflexosque, spithamam circiter longos, tenues, teretes, lignosos & nodosos, infernè cinericeos, nonnihil lucidos, paulò superius flavicantes, summis ramulis viridibus, in singulis radicis caput terram latè occupantes, & si fortè eam contingerint radices agentes, ad ipsa folia & ramulis crebris valde densa apparet. Folia ad nodos brevibus pediculis adnexa, plura obscurius viridia, subtus pallidiora, crassa & densa, in medio fuscata, & lineis tenuibus velut scripulae oblonga, medio latiora, versis utramque extremitatem acutiora, Anthyllidis maritimæ Alline viridantes exoriuntur, quarum unaquaque multos oblongas fistulas emittit, quæ apertæ flosculos rucores ostendunt, summâ parte in quatuor laciniis feu petala divisos, deorsum reflexa, formâ, & valde similes, sed minores, ut iidem planè ut videntur, ni color differentiam ostendat, ut & totidem lagittæ seu spicula sanguine tincta appareant. Median fistulam stylus permeat, cujus basis receptaculum fructus obteggit, qui mensè Augusto ad maturitatem tendit. Semen in quibuldam parvis fructibus occultatur, colore viridante, formâ pyri, cujus apici infidet tenuis quidam cauda retorta; fructus maturefcentes, obscurè purpurei & succulentè evadunt velut Myrti baccæ, & tandem cum perficiuntur nigri. Semen oblongum femini Quamoclit simile, sed minus. Radix triplici cortice integitur, exteriorè, quæ faciliè delibratur, nigricante, mediâ tenerâ & flavâ, tertiâ rubrâ velut Erythrodani, cum medulla in medio lignosa flavicante.

Odor totius planta foetidus & ingratus velut floris Dracontii vulgaris, unde & capitis dolorem inducit, & oculis nocet non aliter quam Nerium vulgare. Sapor ingrassissimus & amarus: in manu gestata respirationi officit, & Naturam totam perturbat, ut non sine ratione venenosæ qualitatis participes censentur.

Hanc plantam esse existimo quam propè Scalam in Regno Neapolitano inveni, & postea siccam apud insignem Botanicum jam satis junctum Joan. Mariam Ferro Pharmacopœum Venetum vidi, Perilymeni supini pumili appellatione. Floris equidem formâ ad Perilymenum accedit, flos etiam summo fructu infidet ut in Perilymeno; qui fructus qualis fuerit in sicca discernere non licet, pyrisformis tamen videtur & umbilicatus. Folia in sicca crassa videntur glabra, non utraque extremitate acutiora, & in latiora ut in planta Zanoniâ, sed è lata basi in mucronem sensim angustata & Serpylli foliorum æmula in longiora essent.

Urnacu Brasiliensis Marcer.

Marcer.

Planta est quæ super arbore *Urnacari-iba* nascitur sine radice, verum quatuor aut quinque folia, inferius lata, bulbum faciunt ovalem, circiter quatuor digitos longum, qui intus continet medullam quandam unguentis factiti consistentia & aspectu, pinguem, ad tactum frigidam, ex albo virentem, multa adhuc filamenta subeilia albida in se dispersa habentem. Supra bulbum folia à se invicem discedunt, suntque ibi angusta, sed in pedalem aut majorem altitudinem excrecentia, superius latiora, linguæ figura, & similia Squilla, viridia. Quodlibet autem folium secundum longitudinem habet tres nervos. Nec florem fert, nec fructum; inodora est planta, unguentum quoque illius inodorum. Hoc denique frigidum & ad dolores leniendum judicatur aptissimum atque efficacissimum: soporem quoque inducere experientiâ probatum est.

Pag. 1647. *Ad finem paginae add.* Carandas Bontii alia ab hac arbor esse videtur quamvis ille [Bontius] eandem velit, & quidem Tamarindus Americanus nostratum aut ei simillima arbor. Tamarindus enim filique quas apud illustrem Virum D. Gul. Conrime vidimus, breves compressæ & monospermae erant.

Pag. 1681. *Ad Cap. de Staphylo dendro add.* Abrahamus Muntingius duas Staphylo dendri trifoliatæ Virginiani species depingit, majorem & minorem.

Pag. 1707. Platanus Occidentalis seu Virginiana [Arborum vetustiorum, docente nos D. Jo. Banister in Catalogo plantarum Virginianum, non tantum trunci sed & rami cortices suos lacerabros exuunt edicque & glabri evadunt & nivis ferè instar candidi. Arbores etiam juniores cortices abijciunt, virides tamen non albi apparent.]

Pag. 1721. *Ad finem Cap. de Barba Jovis add.* Abraham. Muntingius in Herbar. Belgic. lib. 2. cap. 44. plantam quandam depingit Barbe Jovis Antiquorum appellatione, quæ quo pertineat nescimus, certè hujus loci non est. Icon folia oblonga præsentant extremitatibus subrotundis, crebra adeo in furculis ut eos undique occultent.

Pag. 1722. *Species Anagrydis seu Laburni add.* Laburnum spinosum Americanum flore rubro ab Abrahamo Muntingio in Herbario suo Belgico descriptum & depictum.

Pag. 1728. *Ad finem Capituli de Spartio non spinoso add.* Genista quidam species ab Abr. Muntingio in Herbario Belgico depingitur & describitur, quam lactosiam flore luteo parvo vocat.

* Pag. 135.

Emendanda.

Emendanda.

Pag. 144. P. Hermannus Filicem mollem seu glabrum vulgari mari non ramosa accedentem *J. B.* & Filicem marem non ramosam pinnulis angustis raris profundè dentatis *Ger. emac.* pro eadem planta habet; nec nos repugnamus.

Pag. 159. l. 18. D. Hermannus in Catalogo Horti Academici Lugduno-Batavi p. 216. Banguen Alceæ, live, ut ille vocat, Althææ Indicæ speciem esse nos docuit; hinc ergo ad congeneres Lib. 19. Sect. 2. cap. 9. p. 1065. transferenda est.

Pag. Eadem l. 47. Caput de Urtica ad sequentem primæ Sectionis partem removeatur. Observavi enim in Urtica Romana pilulas feminiferas & fructus racemosos in eadem planta; quod & aliis Urticæ speciebus commune esse puto.

Pag. 203. l. *anteperuli*. Amarantus Siculus spicatus radicè perenni *P. Boccon.* non rectè collocatur inter Amarantos Sericeos, si modo genuinus Amarantus sit, quod non puto: Amaranto potiùs affinis aut similis videtur.

Pag. 213. Kali floridum repens aizoides Neapolitanum *Col.* ad Chrysanthemi aizoidis Lib. 14. cap. 4. descripti genus pertinet, idèque hinc illuc transferendum est.

Pag. 244. l. 46. *post verba illa* primum Clusii addè, Imò non accedere tantum, sed eandem plantam esse existimo, siquidem in hortum translatus & cultus à *D. Sam. Dale* unum vel alterum ramulum emisit, & in omnibus descriptioni Hieracii Pannonici *I. Clusii* respondere deprehensus est, idè hic expungendum, & cum specie septima Capituli VII. coniungendum est.

Pag. 263. l. 40. Species nona, nimirum Conyza caulibus rubentibus, flore luteo nudo hoc in loco expungatur, nam repetitur p. 293. ad quem locum in nostra methodo, non obstante gravi Conyze odore pertinet.

Pag. 272. Antiquam jam sententiam resumo, speciem quartam seu Jacobacum montanum non laciniatam nostratam eandem plantam esse cum secunda seu Jacobæa Pannonica folio non laciniato *J. B.* ut ex planta in horto *D. Dale* culta cum descriptione Clusii collata apparuit.

Pag. 299. Quæ de Atzogail seu Mirabilis Mexicana Hernandez nimis festinanter scripsi revoco, & post secunda cogitationes eam & genere & specie cum admirabili Peruviana convenire agnoscio.

Pag. 427. P. Hermannus Lasericum foliis angustioribus, dilutè virentibus, conjugatim dispositis *Morisoni* pro eadem planta habet cum Lasericio Gallico *J. B.*

Pag. 540. Origanum montis Sipylis genuina Diadami species nobis videtur.

Pag. 619. Historiæ Sagittariæ addè. Idem etiam observavit diligentissimus Botanicus *D. Doody*, qui in omnibus Sagittariæ plantis bulbum seu tuber qualis à Baulthio depingitur infra linum in ipsam terram solidam defixum inveniri ad me scripsit. Notandum tamen non in hoc tantum planta folia hoc modo variare, sed in aliis etiam aquaticis, ut v. g. Potamogetone latifolio, cui pariter folia aqua immerfa graminea sunt, at quæ aquas superant lata & subrotunda, ut in ejus descriptione ostendimus.

Pag. 717. Rapunculus Creticus Petromarula dictus hinc removendus, & ad Rapunculos galeatos transferendus est.

Pag. 780. P. Hermannus Leucoitis affinem Tripolium Anguillare & Leucoium maritimum *Cammer.* pro specie distincta à nostro Leucoio maritimo latifolio ponit.

Pag. 791. Rapistrum flore Leucoii maritimum, nescio quo casu in eadem pagina repetitur.

Pag. 818. Descriptio quæ subjicitur titulo *Raphani aquatici* *Ger. Park. &c.* est alterius plantæ, nimirum Radiculæ sylvestris live palustris *J. B.* Raphitri aquatici Tab. Raphani aquatici Raphitri folio C.B. Ideoque deleantur verba illa. *Proinde Raphanus aquaticus Tab. & ejusdem Rapistrum aquaticum non different specie.*

Pag. 830. l. 30. Species illa *Thlaspi verum primum Dioicoides* Zanonio dicta ad sequens caput transferatur, siquidem in ejus vasculo membrana filiquas determinans ad latitudinem filiquæ transversa est. Eadem autem videtur *Thlaspi Alexandrino* Cortusi *J. B.* p. 834. descripto, idèque cum illo conjungenda.

Pag. 866. spec. 17. Tithymalum maritimum seu Esulan raram è Lio Venetorum insula, flore albo *Cat. Hort. Reg. Paris.* Paul. Hermannus Apocyni speciem facit, vocatque Apocynum maritimum erectum Venetum flore albo: Et cerè nobis olim ex ramulis ficcis (nam plantam virentem nondum videre contigit) species Tithymali non esse videbatur, sed plantæ longè diversæ.

Pag. 895. Chanabalani leguminosæ vires nescio quo casu ad p. 899. translata: Lathyro Viciz-formi lubnecentur, idèque illinc huc removenda sunt.

Pag. 912. Paimiriobas duas Pisonis Sennæ species esse non Orobi à D. Hermannò didici. Hac æstate utraque mihi ficebrevis ex feminibus ab ornatissimo Viro *D. Spragge* acceptis.

Pag. 922. Abusus etiam eodem docente, Sennæ speciem esse agnovi. Addè Synon. Absus foliis Trifolii *J. B.*

Pag. 996. Species duodecima seu *Lychnis sylvestris alba* spicâ reflexâ *Botan. Monsp.* eadem est proximè sequenti, i. e. *Lychnidi* flore albo minimo nostrati. Vide additamenta. *D. Dale* Lychnidem arvensem minorem Anglicam *Park.* in arvis prope Colcestriam inventam pro eadem habet, nec nos repugnamus. Vide ejus descriptionem p. 1004.

Pag. 1033. Juncaræ Salmanticensis descriptio repetitur. Habetur superius Lib. 4. cap. 17. p. 211. quò referri debeat nobis nondum constat: hic tamen si placet deleatur.

Pag. 1047. Speciem *Coryledonis* undecimam, seu *Saniculam Alpinam* crenatam umbilico pallido eandem esse puto cum sexta, idèque translati illum titulo descriptio hic deleatur.

Pag. 1055.

Pag. 1055. Gratiola Hyslopoides & Ageratum purpureum Dalechampii male adjiciuntur capiti de Reseda; summe singula proprium caput constituere debent.

Pag. 1073. Linum tertium & quartum Morifono descripta non differre putamus à decima specie seu Lino sylvestri cæruleo perenni nostrate; nam & hujus etiam hac æstate duas species observavimus, alteram caulibus erectis, foliis latioribus capitulis majoribus, alteram caulibus terram versus reclinaris, foliis angustioribus, capitulis minoribus.

Pag. 1125. l. *anteperuli*. Allium montanum majus Anglicum Newtoni, id est, Allium Holmenfe, ad hunc locum non pertinet, non enim bulbum habet ex multis nucleis compositum, ut nos omisissè inter transferendum particuli [Non] falsè opinati sumus, sed simplicem tunicatum: estq; ex observatione *D. Sam. Dale*, qui in Horto illud coluit, nihil aliud quàm Scorodoprasum primum *Tab.* i. e. sylvestre folio latissimo *C. B.* plantam esse longè diversam à Scorodopraso primo *Clusii*. P. 1121. descriptum.

Pag. 1201. Yucca Brasiliæ & Americana Muntingii stellatæ folio mucronato & obtuso ad hunc locum non pertinet, sed Mandiocæ ex qua panis Cassavi fit, species sunt.

Pag. 1443. Ad finem Capituli VII. addè, Ananum sylvestrem Acoftæ eundem fruticem esse cum Kaïda Horti Malabarici à peritissimo Botanico *D. Jacobo Breynio* illud in Prodomo inveniente, didici; idèque historia ejus inter Anomalas tradita in Capite de Anana p. 1333. huc transferatur.

Pag. 1663. Pequea five Pekia 2. Pisonis bis ponitur.

Colnili Hort. Malab. bis ponitur p. 1744. & in Appendice p. 1892.

Fructus Samprantan dictus bis ponitur p. 1744. & p. 1815.

In descriptione folii Quinquæ p. 1797. lin. 38. acutus ponitur pro obtusius.

Libet hic ad Historiam consummandam Stirpium nonnullarum Indicarum, Mexicanarum, Perficarum, Africanarum & Virginienfium nomina à me omisissè ex Hernandez & Reccho, Indicibus *Jacobi Zanonii* Fasciculo rariorum *Jacobi Breynii*, & Catalogo *Joannis Banister* excerpta adjicere.

EX

EX INDICIBUS

JACOBI ZANONII BONONIENSIS.

A

A Ajinom.

Akela, Species Croci Indici.

Akonosum sive Arkosonum, Manga sylvestris. Hujus figura & descriptio in aliquibus conveniunt cum Odallam H. M. in aliis, ut seminum parvisse, differunt.

Ala, seu Zingiber Chinesse.

Aladar Croci species.

Aladiul.

Albu, species que Alou H. M.

Alium Indicum.

Aleo.

Amakand.

Ambari fagi.

Ambeti.

Ampurni.

Angus.

Angie arbor.

Anicgan.

Anna Varfeca, i. e. Arna Visci Indici, seu Plantae parafastica species.

Antacca.

Arbor S. Georgii.

Arbor Alta ex qua Aves nidos suos suspendunt.

Arbor Indica max. falso Idolorum cultui dicata videtur esse Atti-mer-Alou H. M. que Ficus est species & omnium Arborum Indicarum maxima.

Arbor ferens folia argentea.

Archam arbor, cujus radix Mater Dei dicitur. Folia habet tripartita, solida ut Myrtus; Florem album; & cujus medio oritur fructus squamatus figuram piscis habens.

Arti sive Ada arbor.

Artia seu Rita.

Arumba Myrobalani species.

Arufa.

Atta.

B

Bablia.

Baccion.

Badam arbor.

Babila arbor.

Babinda.

Bar Zambud.

Basilicum Indicum sylv.

Bebla.

Bendi.

Biagba arbor.

Biga.

Bil.

Bingbe.

Birls species Palmae.

Bolzari.

Bogra.

Bretum sive Blitum Bengal.

Bretum Amberi.

Bucenda.

Bulilla, an Belilla H. M.

Buin, Binkbini.

C

Caggju seu Cbaggiu Arbor.

Carda arbor.

Cardilla arbor.

Carangia.

Casunda seu Casunda frutex.

Cata, Tartane.

Cetorzon frutex.

Curafani seu Sylvest. Curafen.

Cia thara.

Chiadken.

Ciamba pua.

Ciarati.

Ciaruans seu Herba Trinit.

Cickna.

Cirri Cucumeris species.

Ciurata seu Rota aut Canna Indica.

Corundi.

Criata herba.

Crumi.

Cruili musla.

D

Danti sive Stipplanti.

Dudbali.

Durli.

F

Fanghela.

Feniculum marinum Syriæ.

Flos Paronis.

Flos Persidis.

G

Galgberi.

Gavar Nelli.

Gharfalli.

Ghondi arbor.

Giamba.

Giafon, arbor parva.

Gimbe ginthe.

Gubwli.

Gulfi.

Gung.

H

Herenda due species.

Hortulana.

I

Ignis cali Herba.

Igli arbor.

K

Kadi Tumba.

Kaggiuri species Palmae Dactylifera.

Kaggiu, arbor, Caggju eadem videtur: v. in C.

Kagnilam.

Kallungi matam.

Kali

Kali kardor radix.

Kalumba.

Kampedi Fadeli.

Kanadi.

Kemberi.

Kanteferi vel Kara Syriaca radix.

Kannu.

Karante arbor.

Karute arbor protera.

Kata pineka.

Khevan.

Khink.

Kiriata.

Kokus insularum.

Kodria.

Koni vulgò Ralla.

Krididi.

Kudi, Anneko.

Kuchi arbor parva.

Kuper kuti Herba repens.

Kumba.

Kurulu.

Kurut arbor parva.

Kureta.

Kura kufa.

L

Lamba vulgò Giacca de Buscio.

Lawn.

Laudelsul.

Laza Margiada seu Pei capre an Convolvuli species Bimbamburi voce ejusdem significati Zeylouensis dicta Herman Cat. Leyd?

Licchia.

Limberæ due species.

Linda arbor.

Linbra, arbor.

Londal.

Luceragga.

M

Mako.

Macongo.

Makoma.

Malkangoni fructus.

Munda Jabo. Her.

Mandara.

Manekdi.

Marbetb Herba.

Majiera.

Mcluk.

Moran Indica vulgò Celsi.

Munda.

Muri kuk.

N

Nai.

Nagdon.

Nagli seu Nacceni.

Narandi.

Narnbedi.

Narua seu Naral.

Nellua ut Nilicamaram H. M. prunisera Acacie folis.

Nid.

Nimbera.

O

Odelbenga.

Oghfi.

Ond Mogre.

Oxali Persica.

P

Paberabul.

Pacali arbor parva.

Pagnia.

Paguiara arbor.

Paive arbor.

Panna seu Berbel.

Panna tali.

Panauhe seu Giancoma, an Jangomas Garcia?

Paneka.

Panri Kasti.

Paperambul.

Paragb seu Pbarangb.

Parangi.

Parcol.

Paringba.

Parini.

Parini kanti arbor.

Pateki seu Pripilli.

Paugiora.

Pbulia.

Pilu.

Pimbul arbor.

Pimpal.

Pinkeui, Pinxui.

Pui phanda.

Putakeri.

Puna.

R

Radix Pelusa & Pelux.

Rad. Ran Varua seu Dantora.

Rad. Nai.

Rad. Kua.

Rajink.

Rambe Arbor.

Rambulon.

Ranabil radix.

Rangandual.

Ranguri.

Ravendera.

Rafdegat, Arbor.

Rinda.

Ringbini.

Rodali herba.

Roforage, Arbor.

Rodibula.

Rumbera, Rambora.

S

Sabon.

Sabranta Herba.

Sablon & Samb, Savan item, Anteka.

Sai seu Sairam.

Sakar.

Samba arbor.

Sanderfar & Sander Pal. arbor.

Sanderlak frutex.

Sapuri.

Satura.

Savargbi.

Sciruli.

Seivan & Saivan arbor protera.

Siabon.

Supbucuaia arbor.

Suran, Surandi arbor.

Surna.

T

Tambori Pagi.

Tan.

Tankela.

Tapleri, nidus è ramo suspensus.

Tarara.

Tota

Tota Vari.
Tendelens.
Teti kani.
Toppi, arbor.
Tungur.
Ty, arbor parva.

V.

Vaar seu Vara.
Vanti.
Vuar Panti.
Varua chan, arbor parva.
Vajmagha.
Vatel seu Aslu, Herba.

Vijub Mogri.
Ulba, Herba.
Umira, arbor magna.
Undari.
Upajeri.

Z.

Zalanda, Herba.
Zambal, Frutex.
Zambul, arbor.
Zambulon.
Zalfar, bulbosus, An Crocus?
Zajuan vel Chiasu.
Zuni.

Index est Plantarum quarum Icones & Descriptiones ex India misit
Frater Matthaeus S. Iosephi Carmelitanus discalceatus ex urbe
Regio in Lombardia.

Nonnullarum ex his Figurae & Descriptiones habentur in Historia
Botanica Jacobi Zanonii. Ut v. g.

1. **A** Liadul five Asdalbul Herbae Indicae, quam ita describit praedictus frater Matthaeus.
Folia habet lata & oblonga; flores albos, unico ramo insidentes, in qua sunt aliqua foliucula cordis figura, inter quae nascuntur foliuculi, qui habent odorem quasi similem pomato maturo, & includuntur sinulis foliolorum, in quibus apparet caput vaccae cum suis cornibus; unde Gentiles qui vaccas adorant pulmentum tali capite faciunt.
2. Alhy, nomen Alou seu Ficus Indicae speciem denotat.
Arbor est grandis, habet folia magna, lata, plana & mollia, odore sylvestri. Flores producit coloris purpurei. Fructus fert quasi ut ficus, sed desuper acutus, colore rubro, sapore acido: Semen inclusum est valde amarum. Fructus vim habet corroborandi refrigerandique. Foliis utuntur Indi ad inflammationes, &c.
3. Arham arbor.
Hujus radix Mater Dei dicitur. Folia habet tripartita, solida ut Myrtus: Flos est albus, & cuius medio oritur fructus squamatus figuram piscis habens, qui in pulverem redactus & cum aqua bibitus est optimum remedium pro Febribus.
4. Butua, S. Brutua. Hujus icon habetur absque descriptione.
5. Buebenda,
Cui folia triangularia; flores intus flavi, in basi rubicundissimi, quasi quinas cicatrices continentes, unde flos cicatricum dicitur. Radix trita pro renum dolore adhibetur, flos vero sanguinis profluxum sistit.
6. Bulilla est Bulbus squamosus similis Lilio, & cuius medio oritur *caulis*, qui erigitur ad sex palmos aculeis circumdatus, in vertice emittens pyramidem Aro nostro similem, rotundis fructibus compositam, qui colore & forma videntur Corall. inter quos exeunt aliqua angusta & undosa folia Lonchitii asperae similia, colore rosaceo, septenarius numerum non excedentia. Fructus durissimi sunt, virtutem habent sistendi sanguinem, solo carnis tactu ubi sunt vena, applicanturque in pulvere ad fluxum sanguinis sedandum, & confertur illis qui non possunt retinere cibum pro stomachici imbecillitate.
Cannam vivam spinosam venenosam & mortiferam pro figmento habeo. Datur tamen canna quadam capite squamato in Brasilia *Paco-catinga* dicta.
7. Carda arbor Indica.
Est arbor spinosa sicut Limones cuius folia fricata dant odorem sicut folia Cedri, & flores destillantur ad fluxum sedandum, spirantque ambo odorem suavissimum. Fructus est paulo major Limone, flores similes Cedri. Cortex fructus est durus instar Granatorum. Pulpa inclusa secundo cortice durissimo & crasso est viscosa ac sapore insipida; Semen inclusum est sicut Limonis, sed non tam durum nec amarum. Hoc fructu utuntur Gentiles antequam maturescar ad appetitum excitandum.
8. Cardilla arbor Indica.
Folia habet lenia, plana, cordis figura. Radicis decoctio febrim tollit. Folia trita & alio folio involuta & in cinere calido sepulta pro omnibus animalibus sunt proficua.
9. Igi arbor pagi Endo dicti in insula Solor, nulla hujus descriptio habetur sed icon tantum.
10. Kanadi seu Konade India Orientalis herba,
Radice est tuberosa, valde crassa & scabrosa, quae plurimas radicales emittit; in vertice vero multa folia, parva quidem sed longiora, inter quae aliquot allurgunt virgulae, Juncorum instar ad altitudinem quinque, sexve palmarum, quorum in vertice flos eminet luteus, simplicis Rofae non abfinitis; e cuius medio tria stamina prodeunt, apices in summitate ferentes aurei coloris & figurae cordis. Talem vero hi flores spirant odorem ut longe sentiantur.

11. Lamba,

11. Lamba, arbor est valde alta, nasciturque in locis sylvestribus, cujus folia sunt parva, Parietariae nostrae familia: Ramos habet longos, aequali proportione distantes; fructus similes nuci, sapore Ceratoforum, coloris aurei: ideoque mulieres eos colligunt ad tingendos capillos; sed clam metu supplicii: nam id prohibetur, quia reservantur pro Avibus.

E Fasciculo rariorum plantarum Jacobi Breynii.

- A** Benthio Seriphio similis Cap. B. Sp.
Alcaea minor Africana, Althaeae facie, flore purpureo parvo.
Arbor rosea prima, seu Arbuti folio, flore flavo.
Secunda, five Syracis folio, *Ten Rhyne*.
Arbor lucens Haliacabai fructu. An Arbor lucens Jayacensis nostras?
Aphodelus major ramosus Cap. B. Sp.
- B**
Bells Erucae folio incana, C. B. Sp.
Buglossium Africanum Echii folio.
- C**
Camphoratae similis, longius radicata.
Altera, magis hirsuta.
Chamaemitha C. B. Sp.
Chenopodeae similis planta mirabilis Africana, Echini *Alpini* facie, sed minimè spinosa.
Chrysanthemum Africanum pumilum, foliis Abfinitii Alpini umbelliferi minoris.
Corruda spinis horrida, foliis Asparagi Sylvestris Africana.
Corruda Africana Hippuriae facie.
Cynoglossium Africanum myrtifolium.
Cynorchis Cap. B. Sp.
- E**
Elichryson minus Africanum, flore aureo.
Erica Coris folio Aethiopica, flore purpureo tetrapetalo.
Erica Serpylli folio Aethiopica, flore purpureo pulchro.
Eupatorio affinis Suffrutex Erioides capitatus, Coris seu Juniperi folio Cap. B. Sp.
- F**
Frutex Aethiopica foliis Alaterni.
Myrrifolius *D. Ten Rhyne*.
Vitis Idaeae 1. Clusii foliis.
Africanus foliis Buxi.
Africanus, fruticiterribilis Narbonensis foliis, capitulis oblongis squamosis.
Frutex anonymus, foliis Lauri tini minoris.
Folius Chamaemithae Creticae.
leguminosus Myrtifolius, siliqua hirsuta, Anonidis montanae praecoxis purpureae fruticentis *Myrtifol.* facie.
Fucus carnosus coralloides C. B. Sp.
- G**
Geranium Malvae folio odoratum, flore purpureo Cap. B. Sp. *D. Ten Rhyne*.
Myrrhides fol. Aethiopicum parvum.
noctu olens Aethiopicum, foliis Myrrhides angustioribus minus hirsutis.
noctu olens Aethiopicum lanuginosum,
- foliis Myrrhides latioribus minusque lacinatis, flore rubro vel purpureo perelegantia.
Genista Alpalthoides polyanthos major Cap. B. Sp.
Genista affinis Africana flore caeruleo, alatis & punctatis foliis asperifolius.
Gladiolus, flore pendulo.
major ramosus, flo. caeruleo amplo.
medius, flo. majore.
minor gramineus, flo. parvo caeruleo.
min. gram. flo. parvo pulchro variegato.
Gramen triglochin bulbosum Monomotapense.
- H**
Hyacinthi & Coryledonis faciem mediam obriens Planta Africana, floribus luteis longissimis atque striatis, Gladioli Imperialis *Ten Rhyne*.
- M**
Marrubium album minus Africanum, calyculis amplis.
Monorchis C. B. Sp.
- O**
Olus atrum Africanum.
Ornithogalum umbellatum maximum Cap. B. Sp.
- P**
Perfoliato angustifolio montano Col. similis Planta umbellifera nova, fructu triplici membranaeaeo C. B. Sp.
Pimpinella maxima Africana flore purpureo.
Planta Corios folio Africana.
Planta fruticosa Africana perraria, foliis Peucedani, floribus conglomeratis, Herbae castae Americanae nonnulli similibus.
Planta foliis Rulci minoribus C. B. Sp.
- S**
Sanamunda Africana 1. five foliis angustissimis candidantibus.
2. Sive foliis Serpylli minoribus asperifolius, capitulis Thymii.
3. Sive foliis Serpylli majoribus incanis.
4. Sive foliis glabris acutis.
5. Sive ericoides major.
6. Sive ericoides minor, ramulis admodum lanuginosis.
Solanium spinosum arboreum C. B. Sp.
Stoechadi Arabicae similis C. B. Sp.
- T**
Thymelaea Aethiopica foliis Passerinae, minor C. B. Sp.
- V**
Virga aurea Africana foliis Ericae bacciferae.
foliis Linariae minoribus.

E Catalogo huc transmissio Anno 1680. quem composuit eruditissimus Vir & consummatissimus Botanicus D. Johannes Banister Plantarum a seipso in Virginia observatarum.

A. Lfinea Spermula latifolia reptans. Becabunge folio.
Althæa lutea Pimpinellæ majoris folio, floribus parvis, feminibus rostratis. Folia hujus plantæ pediculis infident.
Althæa magna Aceris folio, cortice Cannabino, floribus parvis semina rotata in summitate caulium, singulis singulis rostratis co-operta ferens.
Althæa magna quinquecapularis, cortice Cannabino, foliis integris subus albicantibus, floribus magnis ex fundo saturatè rubro albis.
Alth. magna quinquecapularis, cortice Cannabino, foliis Malvarum modo divisis, subus viridibus.
Ambrosia inodora foliis non divisis.
gigantea inodora foliis asperis trifidis. Anchusa lutea minor, quam Indi Pacoon vocant seipso ea pingentes.
Anemone latifolia sylvestris alba.
Apocynum erectum non ramulosum folio subrotundo, umbellis florum rubris.
Apoc. erect. non ramul. latiore folio, umbellis florum albicantibus.
Apoc. erect. minus, umbellæ florum candida.
Apoc. erect. non ram. Asclepiadis folio, umbellis florum rubentibus.
Apoc. minus non lactescens, caule & foliis hirsutis, floribus saturatè luteis.
Apoc. erect. non ram. Roris marini foliis umbellatis florum candidis.
Apoc. petraum ramulosum Salicis folio.
Apoc. scandens, capsulis brevibus spinis asperis.
Apoc. scand. capsulis alatis.
Apoc. scand. capsulis planis.
Hæc omnia siliquis ferunt tumentes.
Apoc. erect. ramulosum, caule rubente, foliis oblongis parvis, filiquis [ex foliulis albis] tenuissimis, binatis ad extremitates conjunctis.
Anisum triphyllum, pene viridi.
Anis. triph. minus, pene atro-rubente.
Anis. Dracontii foliis pene longo acuminato.
Arum aquaticum, foliis in acumen desinentibus, fructu viridi.
Arum flutans, pene nudo.

C. Carduus Jaceoides purp. foliis subus incanis, capite viscoso.
Caryophyllata flore semper albo.
Castanea pumila racemosa fructu parvo, in singulis capsulis echinatis unico, The Chinquapin. Autor descriptionis Carolinæ ex hac nuc. Chocolatam fieri refert non multo inferiorem ei quæ ex Cacao fit.
Centaurium minus caule quadrato alato, flore carneo amplo, umbilico luteo.
Centaurium luteum Afcyroides.
Clematis purpurea repens petalis florum coriaceis.
Clem. cistatæ, humilis non ramula, foliis subrotundis, flore unico ochroleuco.
Cochlearia florum majori In locis udis à falsis procul remotis.

Conyza cœrulea acris Americana.
Cucumis fructu minimo viridi, ad maturitatem ducto nigricante. Fructus Bryoniæ albe baccâ non multo major est, cujus primo aspectu speciem esse putavimus.

D. Dens caninus flore luteo.
Digitalis flore pallido transparenti, foliis & caule molli hirsutis imbutis.
Digit. rubra minor, labiis florum patulis, foliis parvis angustis.
Digit. lutea elatior Jaceæ nigra foliis.
lutea altera, foliis tenuius dissectis thecis florum foliaceis.
parva comis coccineis.

E. Eryngium campestre Yuccæ foliis, spinis tenellis hinc inde marginibus apicatis.
Euonymus capsulis eleganter bullatis.

F. Filix mas foliis integris auriculatis, mas rachi seu nervo medio alato.
femina foliis per margines pulverulentis, feminibus fibratis.
Fumaria filiquosa lutea.
Siliqua altera grumosa radice, floribus gemellis ad labia conjunctis.
Fungus (ex ftercore equino) capillaceo capitulo rotundo, nigro punctulo in summitate notato.
Ex recenti fimo noctu exoritur cauliculis erectis, vix digitum longis, capillorum instar tenuibus nec minus dentis seu confertis. Singuli Cauliculi parvulo globulo aqueo coronantur, qui in summa sui parte macula parva nigra Limacis oculo simili insignitur.

G. Gentiana affinis foliis glabris serratis, floribus Ranae referentibus.
Gladolus cœruleus hexapetalos, caule etiam gladiato.
Gratiola foliis latioribus serratis.

H. Hedera trifolia Canadensis foliis sinuatis.
Helleborine flore rotundo luteo, purpureis venis striato. The Apocathine flower.
Helixine latè scandens feminibus majoribus.
Helixine frutescens Bryoniæ nigra foliis, capsulis triquetris amplis Pergamentis.
Hieracium fruticosum latifolium foliis punctulatis & venis sanguineis notatis.
Hyacinthus Occidentalis flore pallide cœruleo.
Hypericum parvum caule quadrato seu Afcyron minimum.
Hyper. pumilum semper virens caule compresso ligneo; ad bina latera alato, flore luteo tetrapetalo, seu Crux S. Andreae.
Hyper. frutescens luteum Phillyrreæ foliis.

Jacea

I. Jacea non ramosa tuberosa radice, foliis plurimis rigidis perangustis, flores ferens multos parvos rubentes acaules in spica ad caulem sessiles.
Jac. non ram. tub. rad. foliis latioribus flores ferens pauciores, majores, squamis hiantibus armaris & pediculis curtis infidentibus.

Jacobaea lanata foliis brevibus lubrotundis, lanata altera foliis longis angustis.
Jasminum arboreum foliis amplis, oblongis, superne virentibus, subus leni canitie pubescentibus, flores albos in quatuor lacinias longas angustas ad umbilicum ulque partitos racematim ferens.
Iris aculeata baccifera arborea minus ferax.
Iris cœrulea latifolia & angustifolia.
Chamae-lili verna odoratissima, latifolia cœrulea repens.

I. Pseudo-Lathyrus luteus glaber, filiquis tumebus, duplicem seminum feriem continens.
Pseudo-Lath. luthifolius filig. tument. continens duplicem feriem seminum.
Laurus Tinus floribus abidis eleganter bullatis.

Flos non dum apertus pyxidi S. M. Magdalene (non nunquam pictam vidi) similis est.
Lilio-narcissus humilis albus.

Lilium S. Martagon floribus reflexis ex luteo rubentibus, purpureis maculis eleganter notatis.
Lilium S. Martagon pusillum floribus minutissimis herbaceis. Caulem habet vix dodrantalem, verticillo foliorum unico cinctum, cujus summitas quatuor floribus reflexis Solani lignosi floribus magnitudine haud aequalibus, pediculis parvis infidentibus coronantur.

Lilium Squilla foliis, denticellis parvis ad margines serratis. Caule est alto, nudo, ad cujus summitatem prodeunt flores in spica sessiles, petalis parve ad inum (ut loqui amant feciales) quasi erasis; staminibus sex (si non male memini) purpureo-cœruleis, mole sua a liquidantulum depressis. Flos quamvis aspectu non admodum pulcher sit pergratum habet odorem. Radicem habet imbricatam instar Lili, folia crassa admodum & succulenta, non tamen Sempervivi species est.

Lonchitis maxima foliis planis i. e. non dentatis, nec pulverulentis maculis notatis, uno in cespite foliorum unicum protrudens caulem foliis angustioribus, pulverem seu semina in membranis quasi in capsulis ferentibus compositum.

Lonchitis major Polyodii facie. Hæc atque etiam vulgaris simili modo florida est.
Lychinis plumaria alba, foliis ad geniculum quatuor cruciatim pectatis, thecis florum tumebus.
Lysimachia lutea minor, foliis & floribus purpureo punctatis.
Lysimachia filiquosa lutea minor.

M. Melissa elatior foliis magnis dentatis glabris, ad geniculum binis: flores odoratos luteos patulos flamma bina quasi cornua protrudentibus in summitate caulium racematim ferens.
Mercurialis trioccos hermaphrodita, f. ad foliorum juncturas ex foliolis cristatis Julifera simul ac fructum ferens.

Mulsus erectus densè complicatus Cupressi foliis major & minor. In rupe quadam prope Sabinas foliis Cupressi.

Myrrhis minor procumbens, seu potius Cerefolium.

N. Nux veficaria Virginiana Park.

O. Orchis palmata elegans lutea cum longis calcaribus luteis, palmata lutea minor nullis calcaribus. Hermaphrodita, flore minore, calcare longiore.

Origanum floribus amplis luteis, purpureo maculatis, cujus caulibus sub quovis verticillo decem vel duodecimo foliis est circumcinctus.

Orig. cujus ramorum summitates floribus dilute rubris in verticillis congestis coronantur.
Orig. foliis ad summitatem caulium canis, floribus multis pallide cœruleis in cymis ramorum dense stipatis.

Ornithogalum luteum parvum foliis gramineis hirsutis.

Orobanche radice dentata caule & flore albo. Flos ejus quem unicum in uno caule Goodyeri Orobanchis similis est sed major. Conceptaculi seminales venter seu pars protuberans non rotunda est sed canaliculata.

P. Pepo fructu parvo compresso.
Phalangium ramulosum floribus albis, ad fundum viridibus.

Phalangium album non ramulosum floribus albis ad caulem spicatum sessilibus.

Phyllitis parva fascialis per summitates folii profifera.

Pisum spontaneum purpureum.

Plantago aquatica latiore folio.

Polygala flos Amarbaris floribus luteis in caput oblongum congestis.

Polyg. rubra spica parva compacta.

Polygala spicata rubra major foliis & caulibus cœruleis.

Pol. quadrifolia S. cruciata floribus ex viridi rubentibus, in globum compactis.

Pol. quadrif. minor spica parva rubente.

Polygonatum ramulosum capsula prismatica, ramulosum perfoliatum flore ochroleuco capsula trigona.

Polypodium parvum foliis minutum serratis.

Polypodium minus alterum Scolopendriæ facie.

Potamogeton Virginianum.

Q. Quercus variae species, 1. Pumila. 2. Alba. 3. Rubra. 4. Hispanica. 5. Castanea folio. 6. Lini aut Salicis foliis. 7. Fruticosa. Harum primam in Historia, quintam in Appendice meminimus.

R. Ranunculus Thaliæti folio, radice grumosa; Anemone sylv.

Rapuntium minimum glabrum. In uliginosis minus glabrum flore pallidore.

Rhamnus Prunifolius fructu nigro, osculo compresso. The Black Hawth.

Rhus ramis ex stipite pullulantibus glabris. Hujus truncus carpi crassitern nunquam superat, pollicis raro excedit. Baccæ sapore sunt subfalso cum pungenti illo acre qui in Tamarindis sentitur mixto.

Rubia parva foliolis ad geniculum unumquodque binis, flore cœruleo fistuloso.

Rub. parvā latifolia foliis ad genic. binis, flore rubente.

S.

Sanicula seu Auricula urfi Cyclamini flore.

Saxifraga petraea Alfinefolia.

Sedum saxatile parvum, caule gracili aphylo, floribus rubentibus.

Solanum verticillatum latifolium molle, floribus obsoletē rubris, baccis luteis.

Sol. verticill. angustiore folio, flore ochroleuco.

Sol. triphyllum flo. tripetalo, atro-purpureo, in foliorum sinu absque pediculo sessili.

Staphis agria fol. dilute viridibus.

Stramonium fundo floris caeruleo, pomis longioribus spinis armatis.

T.

Trichomanes major foliis longis auriculatis.

U.

Valeriana Graeca seu Valeriana caerulea minor.

Veronica pratensis Serpyllifolia.

Viola tricolor nudo caule, foliis tenuius dissectis.

Viola alabastrites pentaphyllea, Cochleariae sapore, Nasturtii species.

Urtica urens major feminibus rotundis, compressis loculamentis viridibus inclusis & in caulis summitate racematim dispositis.

Inter femina ad me ē Virginia transmissa, Anno 1687. ab eodem D. Banifer, nonnulla inventio quorum nomina in hoc Catalogo non habentur.

v. g.

Erigeron (frutex marit.) Halimi folio : Senecio arborefcens Atriplicis folio.

Eryngium Plinii Portulacae foliis à D. Spragge acceptum.

Euonymus (ni malè memini) Pyracanthae foliis.

Lyfimachia lutea corniculata maritima.

Cynoglossum caeruleum Buglossi foliis.

Senae spuriae tres species quarum una filiquis eff. hirsutis à D. Spragge accepta. Duæ à me satè germinarunt & plantas produxerunt, quæ duæ species Paimiriobae à Pifone descriptæ esse videbantur.

Pistacia nigra Coryli folio D. Spragge.

Ulnus fructu Lupulino.

Ricinus parvus Urticæ folio.

Convolvulus bicapularis feminibus pappo alatis.

Phalangium spicatum hoculo Arbuteo bullato aureo.

Lichospermum floribus rostratis.

Ricinus frutescens Fici foliis.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Lichospermum floribus rostratis.

Ricinus frutescens Fici foliis.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

Gramen maritimum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortis satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

COM-

COMPENDIUM Historiæ Plantarum Mexicanarum FRANCISCI HERNANDEZ.

PRIMUS LIBER

Agit de Plantis in genere, nimirum de earum nominibus, convenientiis & differentiis, de generationibus & mutationibus, partibus, saporibus, &c. de quibus nos Libro primo Historiæ hujus diximus quantum sufficere arbitramur.

LIBER SECUNDUS. CAP. I.

Coapatli S. *Tlamacazquipan* Hernand. *Corymbifera Mexicana Persicifolia, flore parvo ochroleuco, radice odorata.*

Radix statum discit, ossa consolidat, urinam evocat. Jus decocti dicitur evacuando curare dysenterias. Cortex radices 3 β. pondere per novem dies continuos devoratus dolores è lue Venerea ortos lenire perhibetur. Idem febres quartanas fugat.

Cap. 2. Coapatli II. S. *Teotiztla*: *Corymbifera Mexicana Limoniae folio, flore luteo, radice odorata.*

Temperamento & viribus cum præcedente convenit.

Coapatli III. S. *De Tepequaquico*: *Papposa Mexicana triphylla, flore albo, radice tuberosa.*

His ob convenientiam in nomine & viribus subnectemus,

Coapatli IV. S. *Quaubnacem* CAP. XII. *descriptam foliis oblongis, asperis in caule per intervalla ternis floribus nudis, pallidis, pilosis, radice odorata.*

Vide duas alias plantas *Coapatli* nomine, frigida temperie, infra lib. 8. cap. 55. & 56.

At quia (Annotatio est Columnæ) in prima *Coapatli* Synonymum est *Tlamacazquipan*, quod nomen invenimus in aliis plantis, quarum imagines & nomina tantum in exemplaribus extant fol. 414. in alia parum variante figura, sub nomine *Tlamacazqui* & *Papam* vel *Coapatli*, quæ figura tertie descriptæ *Coapatli* quodammodo affinis videtur; an Pictoris varia fors, vel Plantæ varietas sit ponitur expendenda.

Cap. 3. *Texacaptla* Hern. S. *Parmica Indica Linifolia repens flore pallido, mali Medici odore.*

Naribus adnota sternutamenta movet, unde confert gravedini.

Cap. 4. *Xochinacaxtli* S. *Flos Auriculæ Oregioella* * *Clus. Oreguelas Hughes*, quæ Hispanica vox est * *Esor.* eodem Auriculæ significatu. Hujus floris mentionem fecimus in Capite de *Cacao* l. 29. p. 1671. at l. 2. c. 16. plantæ descriptionem omisimus, quæ hujusmodi est, Arbor longis & angustis est foliis, virore exarato tinctis, & è pediculo velut marcido propenditibus in inferiora. Flores intus purpureascent, externè herbacei, auricularum penè formâ, jucundo odore. Fructus est siliqua, longitudine sex unciarum, crassitie verò unius digiti: *Semina* intus ex mutua compressione fiunt angulosa, suntque coloris sanguinei. Clusius floris hujusce folium pro cortice fructus alicujus habuit. Nihil hoc flore frequentius in Indorum emporiis venditur.

Huic flori valdè similis flos *Xiloxochitl* cap. 20. descripti, nisi quòd plenus sit, & colore nonnulli variet; Chocolata etiam pariter potioni admiscetur.

Cap. 5. *Xocoxochitl* seu Piper Tavalci: in historia nostra describitur sub nomine *Anomi* odore Caryophylli pag. 1507.

Cap. 6. *Acocatl*, seu *Corymbifera Mexicana tuberosa*, foliis Nardi, flore pallidè rubente.

Viribus & temperamento non muleum differt à *Coapatli*.

Cap. 7. *Aneyo* S. *Oxichitl*. Foliis Ari, caulibus fœniculaceis geniculatis. Nec flores, nec fructus describit, unde ad quod genus pertineat nos latet. Caules duntaxat conditi scribit, sed & crudos edules esse, sapore & odore grato. Earundem penè virium est cum præcedente.

Cap. 8. *Apyomail* S. *Phazisfranda*, Cyperus Americanus, Radix S. Helenæ. Vide Hiftor. noſtræ pag. 1339.

Cap. 9. *Atrepocapali*. Flore eſt radiato coccineo: *Foliis* Amygdalinis, ex adverſo binis; *radicibus* tuberofis.

Sterilitati à frigida intemperie mederi dicitur, & febres fugare.

Cap. 10. Eſt de Caryophyllo aromatico; de quo noſin Hift. noſtræ l. 26. p. 1508. abundè egimus.

Cap. 11. De Cinnamomo; de quo & noſ prolixè Hift. p. 1559. &c.

Cap. 12. De *Copatl* IV. quam nos cognominibus plantis in initio libri ſubjungiſimus.

Cap. 13. *Curutzeti* S. Alarum Mechanicum; Rectius cum Terentio Cacaliam Michuacanica, foliis virgineis ferratis, floribus luteis dixerim. *Radices* eſt fibroſæ, odoratis. *Folia* ex ſententia Columnæ ad Corticem Matthioli accedunt.

Temperamento & viribus cum præcedentibus fore conveniunt radices, quæ ſolæ in uſu ſunt, & ab incolis magni ſunt ob odorem jucundiſſimum, Moſchi æmulum.

Cap. 14. *Huizilcoatl*, Arbor Anethina reſiniſera, Liquidambaris plantæ par eſt, *ſtipite* recto, levi, extra exarato virore tincto, intus candicante; *foliis* oblongis acuminatis ferratis, [icon pinnata præſentat, ex pluribus conjugationibus cum impari in extremo compoſita] *floribus* pallidis; guſtu & odore quavis ſui parte mirè refert Anethum, ejuſque effectus, & efficacius præſtat.

Fructum ligni ubicunque inſodiat ſtatim radices agit.

Cap. 15. *Tilcoſcotti* ſeu *Vaymull*, de hoc egimus Hift. l. 22. c. 13. p. 1330.

Cap. 16. *Axiſtlaſcotti*, S. Virga diuretica ab effectu ſuum educendi dicta, *Folia* eſt Anchuræ, minoribus ferratis, hirsutis, per longum venoſis, *radice* Hellebori albi, fibrata, odora; *floribus* parvis, ex albo pallescentibus, velut coarctatis, odoratis, acrisque ſaporis.

Cap. 17. *Huizilcoatl*, S. Arbor Lonchifolia, *Folia* eſt Myrtinis longè majoribus [quinque uncias longis, duas latas] rigido & inſecto mucrone; *floribus* coccineis, quos filo tranſiſſos Indi in emporiis ſuis vendunt, qui & uterini ſunt & cardiaci, inque condimentis & ſapibus Croci vicem præſtant; [Fructus Pomo ſimilis, colore Amygdalæ, cui ſtorem inſediſſe videtur.]

Cap. 18. *Chichicopatl*, S. Chamædrys Mexicana, foliis aſperis, floribus luteis, *Flores* circa poſtremos caules coarctati, & calycibus oblongis conſecti: *Folia* odorata, amara; *Radix* ſurculoſa, pariter odorata, at amaritudinis ferè expers, acris, Appetentiam excitat. Duæ aliz cognomines, at diverſi generis. Vid. p. 264, 265.

Cap. 19. *Huacurro*, Salvifolia Mexicana, floribus promiſcuè cyaneis atque coccineis, *Folia* longis pediculis candentibus, ad exortum latoria, ſubalbicania; *Radix* tenues, longa; Odor & ſapor Lavendulæ. Exterius appoſita medetur dolori ventriculi.

Cap. 20. *Toloxochitl* *Ariſtachyæ*, Arbor eſt magna, foliis Mali Medicæ, duplo longioribus quæ abſcedente veſtigia in caule reliquant. Floſ odoratus, polypetalos, externa parte media vireſcent, circum oras ex cinereo luteſcent, quatuor digitorum diametro petalis interna parte cavis & purpureo rubentibus, in extremo luteſcentibus, pinguibus & glutinoſis, fingulis pollicem æquantibus, umbone medio virente. *Flores* effluſis non parum ſimilis *ſori* *Hochnacacilli* cap. 4. deſcripti, & eundem uſum præſtant, pariterque admixetur potioni Chocolatæ. Cardiacus eſt & uterinus, ſterilitatis remedium.

Cap. 21. *Yxtaſſalcoociti* S. Herba Lonchifolia, Dodrantes quatuor alta eſt, *foliis* oblongis aſperis; *floribus* candentibus, calycibus parvis rectis; *radice* ſurculoſa, fulſco cortice, odorata & reſinoſa, dolores ſedante, tiſa & devorata.

Cap. 22. *Copatl* *Clacopatl*, S. Convolvulus Cinnamomeus, à radice ſapore reſinoſo & odorato, Volubilis eſt herba, *foliis* cordiformibus ſed longioribus & magis acuminatis, venoſis, glutinoſis & ſalivolis, crebris; *Radice* lutea, Rhaphano ſimili, digitem minimum craſſa, ſaporis reſinoſi & odorati. Naſcitur in calidis. Diuretica eſt & febrifuga, hydropicis medetur, & convulſionem emixæ curat.

Cap. 23. *Tocconilli*, S. Juncus capillatus, *Radices* fundit capillatas; *caules* teretes, læves, cavi, & in cæcume capſula lutea oblonga: *Radices* dulces, odoratæ. Bœthica eſt, cephalica, diuretica, cardiaca, uerina, afringens, unde fluxus omnes curat.

Cap. 24. *Tomatuaſſa copatl* S. Ariſtolochia Mexicana: Huius deſcriptionem vide in Appendice.

Cap. 25. Canina arbor, Lignum Aromaticum Monardis: Huius deſcriptionem vide in Appendice.

Cap. 26. *Yxta-Huaypalli*, S. Radix Caryophyllæ, *Folia* Mali Limoniæ, ſubtus candicantibus & hirsutis, ſuperne nigricantibus. *Floribus* candicantibus modici, *fructu* parvo orbiculari: *Radices* candis, acris, odoratis Caryophyllorum, quorum vicem ſupplere poſſunt in cibo & medicamentis. In calidis *Tilanci* collibus naſcitur.

LIBER TERTIUS. CAP. I.

4. Copal Quahuil S. Arbor Copallifera I. Copal cabuſil Gomaræ apud Cluſ. Exot. pag. 297.

Copal Indis (ut alibi monuimus) quodlibet gummi genus ſignificat, ſed quod ab hac Arbore ſeu ſponte ſeu ſcarificata fluit & *ſcixtli* ita dicitur, nobis in Hiſtoria è Monardè deſcriptum. Arbor eſt procerà, foliis quernorum formæ & magnitudinis [pinnullis foliorum intellige, folia enim pinnata pinguntur] è pluribus huiusmodi pinnarum conjugationibus compoſita; media etiam coſta quibus pinnæ adnectuntur membranis utring, foliaceis aucta eſt ut in Lenticis] Fructu obrotundo & purpurafcente Gummi ſapore.

Cap.

Cap. 2. Copal Quahuil *Paulboac*, S. Arbor Copallifera H. ſeu latifolia. Mediocri eſt magnitudine, foliis ferratis, & Rhoi obſoniorum perquam ſimilibus tum formâ, tum magnitudine, tum etiam colore ſqualenti. Gummi ſtillar non abſimile præcedenti, ſed parcius.

Cap. 3. Copal Quahuil, S. Copallifera III. Leproſa dicta, quod ſci. membranâ externâ facillè exeat; *foliis* eſt parvis oblongis [Icon numeroſiſſimas pinnatim ad unam coſtam annexas præſentat, ad quinquem uſque conjugationes] fructu acinoſo, ſingularitè dependente: gummi pauco, Cap. 4. Copall Totocencle, Copallifera IV. Mali Medicæ foliis ſaturatè viridibus. Arbor eſt magna.

Cap. 5. Tacopalli Quahuil, S. Copallifera V. montana, Arbor eſt mediocriſ, unedonſis folio [Huſtine, opertum lucidâ & reſinoſâ quadam ſalvâ, atque includentem intra ſe nucleum candidum, ad multa utilem. Thus Indicum dicitur.

Cap. 6. Cuſila Copalli, Copallifera VI. leproſa II. Arbor eſt mediocriſ, foliis obrotundis parvis, acinifere racematim dependentibus, Oxyacanthæ ſimilibus, valdè odoratis glutinoſiſque. Folia, adnotante Terentio, ſitu & figurâ ſimilia ſunt foliis ſilique arboris.

Cap. 7. Tacopalli Quahuil *Pizabac* S. Copallifera VII. leptophylla. Folia eſt pinnatis, parvis, minime ferratis; fructu parvo, rotundo, Piperi figurâ non abſimili, ſed coccineo, ſingulis binis acinis per intervalla ramis appendis.

Cap. 8. Xochi copalli, aliis *Xarapizque*, an Xolochocopalli Gomaræ apud Cluſium Exot. p. 297? liquor exhillans fulvus eſt, Limonum odorem valdè referens, Thuris Indici generibus annumerantibus dilutè virentibus, denſis ſtaminibus luteis compactis. An Baſilium Urticæ folio Indis *Xilo* caditum Monard. cap. 9? de quo Hiftor. p. 1758.

Cap. 9. *Mixquicochi copalli*, S. Copallifera IX. foliis Mali Medicæ, floribus coccineis. Arbor eſt magna, ſtipite candicantibus punctis diſtincto. Huius gummi *Anime* nonnullis vocatur.

Cap. 10. *Holquahuil* ſeu *Chiki* arbor, Arbor Mexicana cortice amaro, fructu in orbiculis ſtellatis ſtipiti adnalcantibus. Dudum eſt generum, Aſterum Mexicanæ cortice amaro, fructu in orbiculis ſtellatis; *floribus* candicantibus foliis maximis. *Fructus* Ponticis nucibus par eſt, candenti luteaque obductus incilo cortice emanat, *Halli* dicto Chocolatæ interdum admixciſci folio nonnulla è Piſonis manuſcripta Aromaticâ petita vide Hift. noſt. 1673. Plura de ejus viribus vide hoc in loco.

Cap. 11. Arbor Baſilifera I. *Hern. Huizilcoatl*. De hac vide Hiftor. p. 1758.

Cap. 12. *Huacoxex*, Baſilifera II. baccifera. Arbor eſt mediocriſ altitudinis & craſſitiei, materiæ firmâ, incorruptibilis, odora; *foliis* luteis denariis amplitudine; *floribus* parvo candicantibus, baccis Lauri. E cortice contracto, aquâ macerato, demum inſolato & expreſſo liquor baſilicæ extorquetur.

Cap. 13. Baſilifera III. *Maripendam* dicta. De qua egimus Hiftor. p. 1759.

Cap. 14. Baſilifera IV. De Tolu dicta, De qua egimus Hiftor. p. 1759.

Cap. 15. *Molle* arbor, Lenticus Peruana, deſcripta Hift. noſt. p. 1758.

Cap. 16. *Tecamaca*. De qua vide Hiftor. noſtræ p. 1582.

Cap. 17. *Tlabueliloca Quahuil*, S. Caragana, Deſcript. vid. Hiftor. p. 1846.

Cap. 18. *Xochicozco Quahuil*, S. Liquidambari arbor. Hift. p. 1847.

Cap. 19. *Xetac Quahuil*, S. Galioſifera, Arbor eſt mediocriſ, foliis obrotundis, ſtipitibus & pediculis rubentibus. Gummi ſtillar candidum acris ſaporis, ad dyſenterias utile, quod aquam in qua inſunditur lacteo tingit colore Baſilami Antiquorum inſtar.

Cap. 20. *Copalic*, S. Arbor Copallifera cuticulam exuens, Ocyimi foliis, fructu Oxyacanthæ.

Cap. 21. *Tzima Camſuita quahuil*, S. Arbor Laccifera. Folia Acaciæ Egyptiacæ ei attribuit, ſtipites purpureos. De Laccâ vid. Hift. noſt. p. 1753.

Cap. 22. *Exquahuil* ſecunda *Quahuil*, de qua vide Hift. p. 1598.

Cap. 23. *Quahuil* ſecunda *Quahuil*, Folia eſt magis orbiculatis, hirsutis & aſperis, craſſa cortice, radice ſurculoſa, juxta aquas naſcens, ad eadem utilis ad quæ præcedens.

Cap. 24. *Mixquil* S. Siliqua Acaciæ, de Acaciâ vide Hiftor. noſt. p. 976, 977.

Cap. 25. *Mixquil* Michuacanenſis, Acaciâ No. Hiſpaniæ II. Folia eſt exilioris. Mizquiel vulgari, & ſpinis caret.

Cap. 26. *Huicopalli* Huacacenſis, S. Ricinus No. Hiſpan. inferior Hift. noſtræ Append. p. 1836.

Cap. 27. *Saſſefraſ* arbor, de qua nos Hift. p. 1468.

Cap. 28. *Tacpalli*, Arbutula Mexic. Rhaphani ſylveſtris foliis, floribus candicantibus. Radix ſurculoſa, acris, odora, Lui venereæ medetur.

Cap. 29. *Hoacacan* S. Lignum Sanctum, vid. Hift. noſt. p. 1685. Guayacum.

Cap. 30. *Tobalſachitl*, Arbor noctiflora Sambuci foliis & umbellis. At *Folia* ferrata non ſunt; diſcutit aut maturat, pulvis inſperſus medetur ulceribus inſanab. ſcabiei, lepræ, &c.

Cap. 31. *Cayſilcan* S. *Tepozcan*, Arbor ſalvifolia, Thus redolens. Mediocri eſt magnitudine, foliis ſalvæ majoribus ſuperne virentibus, ſubtus ſubalbidis, pinguibus, Verbaſci modo hirsutis; *Flores* in extrinſecis ramis modico ac luteo & in Corymborum formam velut compoſito. Diureticum eſt, uterinum convenit affectibus. Extrinſecus impoſita radices, cortices aut folia tumores ſolvunt, & ulceribus medentur.

Cap. 32. *Nanabaquahuil*, S. Morbi Gallici arbor, magna eſt & excellâ, foliis Oleæ, odoratis & amaris. Fructus è trunco enatus racemos longos componit, cujus pediculus ruber, baccæ verò ſunt virides. *Nanabaquahuil* p. 389. depicta huic eadem eſt.

Cap.

Cap. 33. *Quauhilepali* S. Arbor ignea, Nerion five Rhododendron Mexicanum. A nostrate Nerio, adnotante Columna, magnitudine differt, foliis longioribus pedalis & latitudinis pollicum 3½. & quod nervuli foliorum circa folii oras conjunguntur. Eodem observante, Nerium etiam nostrum caelo, non lac, fed copiosum luteum succum Apocyno similem habet, in radice tamen copiosum album lac emittit. Idem observavit in Periplois & vulgari Aleciadeis. Vid. Annot. in Recch. p. 868.

Cap. 34. *Quanyayac*, Arbor fetida Mali Medice foliis acuminatis. Cortex atstringit, & fluxum alvi coarctat. Succus naribus attractus sternutamenta excitat.

Cap. 35. *Xaloxochil*, Arbor pentaphyllos Mexicana floribus capillaceis coccineis & albis. Flores ante foliorum exortum profert. Tum Descriptio, tum figura, notante Columna, Gossipio Indico Pome. Italis apertè conveniunt, ni folia in eodem pediculo septena haberet.

Cap. 36. *Cacapolon*, Baccifera Cerafolia, floribus cœruleis, acinis purpuro-nigricantibus. Folia attringunt, unde diarrheas compescunt, &c.

Cap. 37. *Tequixochil*, Arbor Mexicana Mali Medice foliis, Cynorrhodi flore, Rosæ odore. Toto anno floret. Flos coctionem juvat & commendandis hantibus causâ Chocolatæ admiscetur.

Cap. 38. *Ilamamal*, S. Arbor vomitoria, Trifolia est folia Salvie pinguioribus & mollioribus, floribus spicatis, parvis, coccineis, ex quibus acini producuntur. Si Auctor (inquit Columna) pro acinis filiquas posuisset facile ad Anagyrin referri possent icon & vires: siquidem vim ei cathartica attribuit. Ejusdem nominis est alia planta longè diversa p. 420. Sed p. 451. adest icon similis sub Synonymo vocabulo *Tzac ilamamal*.

Cap. 39. *Catalbachil*, S. Cassia sylvestris. Vid. Hist. nof. p. 1747. In reliquis cum Cassia fist. Brasiliensis latens convenit, flos colore luteo ab eadem differt.

Cap. 40. est de Palma coccifera, de qua nos proluxit p. 1356. & sequentibus.

Cap. 41. *Abioli*, Medicina tingendo apta, i.e. Uruco. Vid. Hist. p. 1771.

Cap. 42. *Babei Coyoli*, Palma species, Areca S. Faustè dicta nobis videtur.

Cap. 43. *Tzotil* S. Palma montana, Arbor est fruticans, duos acervim ab radice stipites edens; folia longa, angusta, crassa, Iridis ferè similia, sed longè majora, acerrimam ab extremis stipitibus orientia; flores hexapetalos, albos, odoros, racematim dependentes; ex quibus generantur fructus strobilis similes. E foliis ex fere modo quo Cannabis paratis fila sunt lineis strobileis texendis perquam idonea, firmiora is quæ ex Metl.

Ex descriptione hac Arbor Draconis dictæ species esse videtur. Icon *Tzotil* quæ habetur p. 443. non convenit Draconi arbori, at nec huic descriptioni. Vide notas Terentii.

Cap. 44. *Noctili* S. Tunarum genus, de quibus vid. Hist. p. 1464.

Cap. 45. *Nochezonapali* S. Coccus Indicus, *Cochinele*, vid. Hist. p. 1465.

Cap. 46. *Cacava-quahuil* S. Arbor Cacavifera, vid. Hist. p. 1670.

Cap. 47. *Acacoxie* S. Papyrus lutea, S. *Tepeamatl*, Symcorus Saxatilis. Duæ sunt species, Prima arbor est magna foliis Hederæ amplis, pinguibus, obrotundis cordatis, altera parte ex viridi palentibus, altera fulvis. In ipsi stipitibus, qui Ficulis sunt & lenes in modum Symcori, fructus Ficibus parvis similes, semine minuto ac fulvo refertus. Adhæret faxi non mediocriter spectandum miraculo. Radices nondum excusso lacte cathartice sunt. Secunda species eodem nomine & temperamento prædita, virgarum rectarum leviumque usum tantum præstat.

Cap. 48. *Copalxochil* S. Prunifloris gummosa, Foliis est obrotundis Pruni; fructu Medicis Malis simili, produli, valde atstringente, & salivam stillante impense glutinosam, quæ diarrheis & dysenteris medetur. Materies Operibus intestinis aptissima est.

Cap. 49. *Copalxochil* altera, S. Prunifloris gummosa II. Foliis est majoribus alias similibus: Fructu Prunis aut Nucibus Juglandibus simili forma & magnitudine; præcedenti viribus & formâ congener, nimirum attringens & glutinans, sapore dulci.

Cap. 50. Tamarindus, De quo vide Hist. p. 1748.

Cap. 51. *Xaloxochil* S. Pomum arenosum i. e. Goyave seu Guayava Hist. p. 1435.

Cap. 52. Planta *Cachos* vocata. Vide Hist. p. 1839. Ex aliorum relatu descripta.

Cap. 53. *Hoizmamaxalli* S. Arbor Cornigera, Foliis est Tamarindi, floribus luteis, filiquis esculentis. Cornua Taurinis valde similia in stipite & ramis prodeunt. Folia insipida, venenis tamen adversari dicuntur. Generantur intra cornicula Formice morsu nocivæ. Q. An Cornua hæc sint excrescentiæ a Formicis illis excitatæ, an ex acoleorum febre spinarum genere & natura?

Cap. 54. *Quahayobuatli*, Avellana cathartica. De his egimus Hist. p. 1381. Huic tribuit stipitem magnum, fulvum & contortum; folia Rhododendri angusta & longa. Vide etiam Hist. noftræ p. 1837.

Cap. 55. *Quahayobuatli* 2. S. Cassia fistula. De qua nos Hist. p. 1746.

Cap. 56. *Quahayobuatli* 3. Arbor Cucurbitifera nucleis pinciformibus cathartica. Vid. Hist. p. 1830. Tribuit arbori folia magna, Lappæ similia, angulosa; fructum Nuci Juglandi similem, strobilos ternos, totidem fecretos cavitatibus, nostratibus, Pinea nucibus formâ, magnitudine, crustâ & nucleis pares.

Cap. 57. *Quahilatlazin*, Arbor fructu orbiculari, striato, depicante: Foliis est Mori, majoribus, serratis, venosis. Fructus per maturitatem secundum strias dehiscens magno cum impetu & sonitu veluti tormenti bellici * rumpitur, duodecim circiter nucleos continens, ex quibus bini membrana nudati blande purgant. Vid. descriptionem.

Cap. 58. *Aluaca quahuil*, Arbor Querciformis nucleis butyraceo. Folia Mali Medice majora, asperiora: Fructus ficum præcocium forma & magnitudine, carne butyracea, nucleo solido duro. Est & Pruniferarum genere. E nucleis per expressionem elicitur oleum Amygdalino simile.

Cap. 59. *Cochizapali*, Arbor prunifera trifolia, fructu Cotonei formâ, ossis nucleo deleterio. Hujus fructus idem est cum Persice nuci simili fructu, nucleo venenato Monardis, cujus descriptionem vide Hist. p. 1553. Poma ingesta somnum conciliant.

Cap. 60. *Quauzapali* S. Anona, Anon Ovidi esse videtur Hist. nof. p. 1651. descripta.

Cap. 61. *Quauzapali* S. Anona, Anon Ovidi esse videtur Hist. nof. p. 1651. descripta.

Cap. 62. *Quauzapali* S. Anona, Anon Ovidi esse videtur Hist. nof. p. 1651. descripta.

Cap. 63. *Quauzapali* S. Anona, Anon Ovidi esse videtur Hist. nof. p. 1651. descripta.

Cap. 64. *Quauzapali* S. Anona, Anon Ovidi esse videtur Hist. nof. p. 1651. descripta.

Cap. 61. *Quauzapali*, Arbor cucurbitifera trifolia, fructu molcato. Flores cymbalorum habent formam; fructus dulcis est & edulis; folia spinosa, in nonnullis tamen spinis carent.

Cap. 62. *Cocobamachal*, à foliorum forma Colubri maxillæ simili dicta, Arbor filiquosa femine Lentiformi folio *Coanenepili*. Fructus spicati sunt. Arbor est magna.

Cap. 63. *Tlapalepali*, Arbor Mexicana *Acacoxie*, Ocymi folio, flore candido racemoso. Jus decocti corticum urinam evocat, languinem per colem fluentem cohibet.

Cap. 64. *Chicicilapal*, *quahuil*, Arbor Sanguiflua Mexicana, flore fructuque carens. Folia longiora, obtusa, & versus pediculum sensim attenuata: Lac primò candens & tandem rubescens effunditur.

Cap. 65. *Aluapali Tlacensis*, Arbor Indica foliis Illicis, flore luteo parvo, fructu nigricante. Scipitis (qui pallidus intus) ramentorum decoctum iâtericis & biliosis opitulatur.

Cap. 66. *Avevul*, Abies Mexicana. Vid. Hist. p. 1397.

Cap. 67. *Bitoncu*, Arbutula trifolia Philippinensis, radice alexipharmaca.

Cap. 68. *Tzopilactone comati*, S. Caput Auræ. Foliis est longis angustis, fructu magno oblongo nucleos quoddam planos includente, sapore & viribus Amygdalarum amararum.

Cap. 69. *Quamochil*, Arbor Punice foliis, filiquis rubentibus femine nigricante. Capitula in poaltrigint, & fluxus cohibet.

Cap. 70. *Quamochil*, Arbor filiquosa, foliis Mali Medice majoribus, flore pulchro odorato. Florum apud Indos permultus est usus in manipulis, torquibus & corollis. Arbor lacte manat.

Cap. 71. *Capolin*, S. Cerasus dulcis Indica 1550. Hist. nof.

Cap. 72. *Calamaio*, Arbutula Philippinensis Laurifolia, radice emplastica. Hæmorrhoidas curant.

Cap. 73. *Coco Quahuil*, Arbor cardiaca foliis Leguminis, succo rubescente. Folculi exiles ad foliorum exortum.

Cap. 74. *Cocanam*, Arbor foliis Senæ, floribus albis umbellatis. Tineæ & lichenibus medentur folia.

Cap. 75. *Enguamba*. Hist. p. 1791.

Cap. 76. *Tepeyexochil*, S. *Tequixochil* montana foliis majoribus, floribus candidis in muscaria compositis, inodoris. Cortex ad gingivas tumentes & laxos dentes firmandos utilis est.

Cap. 77. *Thyuchil*, Arbor flore pennas avium referente. Folia *Pimabuzeli* S. Arbori verocundæ similia ei attribuit, quia per intervalla prodeuntia; vires etiam eadem amorem conciliandi, &c. quo mirerem pennas avium referentem ei ascribere, & non potius folia.

Cap. 78. *Tzaperequa*, Laurus Michuacanensis, foliis odoratoribus. Semen Coriandro simile sed paulo majus, nigrum quando maturum.

Cap. 79. *Telatiam*, S. Arbor urens, quam *Mamibello* dictæ eandem esse suspicabamur. Vid. Hist. p. 1647.

Cap. 80. *Tlatzcan*, S. Cupressus fusa, Arbor vite Hist. p. 1407.

Cap. 81. *Xumati*, S. Sambucus nostras.

Cap. 82. *Papaya*, Pepo arborecens. Hist. p. 1370.

Cap. 83. *Acapali*, Arbutula foliis Raphani serratis, flore albo, fructu destituta. Folia tusa & impolita lienem absumere dicuntur.

LIBER QUARTUS.

Cap. 1. *Tlepatli*, Frutex Mexicanus radice tuberosa, floribus oblongis caliculatis albis, foliis Amygdalinis. Flores in summis ramulis in capitula fev potius spicas congesti. Ad aquas nascitur. Diuretica est & carminativa, dolores colicos & à lue Venerea ortos sedat decocta & pota, icon cum floribus, p. 419.

Cap. 2. *Chilapali*, Frutex foliis Roseis; folculis coccineis, binis unâ è foliorum alis exeuntibus. Thoracica est, & ventris dolorem sedat.

Cap. 3. *Copalxochil*, Frutex odoratus *Copali* referens, foliis Ocimi serratis, baccis rubentibus. Thy-mi laporem refert.

Cap. 4. *Hoizxat-Xaloxochil*, Origanina, floribus galeatis, coccineis. Calore suo flatus discutit, concoctionem juvat, corroborat.

Cap. 5. *Tlacexiloxochil*, S. Flos barbarus: Acaciæ foliis, filiquosa, floribus filamentosis coccineis. Siliquæ nodosæ sunt feminibus extuberantibus, luteæ. Siccæ est & adstringens. Aqua in qua flores tusi macerati fuerint oculis mirè opitulatur.

Cap. 6. *Tlacexilochil*, S. Capilli rubri. Linifolia floribus in summis virgis comantibus. Folia in virgis terna quaternæ simul per modica intervalla. Radix amara, odorata: jus decocti ejus medetur dysenteris, & confert doloribus articulo. Hujus nominis alia est icon latifolia, & alia tenuifolia p. 418. Ex his quæ sine historia sunt.

Cap. 7. *Xomequipali*, Frutex Mexicanus foliis Salicis angustis, folculis caliculatis pallentibus. Astringit & commanfus guttur urit. Folia externè omnibus panè morbis à frigida causâ ortis mederi dicuntur.

Cap. 8. *Tlacacotie*, Scabiosa fruticosa Mexicana, flore luteo. Ut facie sic viribus cum Scabiosa convenit. *Thalacotie* alterius generis icon habetur, p. 426.

Cap. 9. *Tzapacali*, *Tepeixicensis* seu *Hocimo*, Foliis pennas avium referentibus, floribus luteis. Cortex radices purgare dicitur & bubones dissipare.

Cap. 10. *Aculeat*, S. Volubilis aquatica, Rose Molchata floribus, potius Jasmini Arabici seu Sambach *Aegypti* alpin. monente Columna. Duplex est, altera foliis minoribus, floribus candidentibus; scutunt intus fumpta, foris adnota tumores resolvunt, & contracta membra laxant.

Cap. 11. *Huiz-tomatzin*, Spinachia frutescens Americana *Muntingii* esse videtur. Flore est purpureo, flaminibus luteis, fructu candidis Cerasi simili. Videtur esse Solani potius genere ut recte Columna. Radix cortex purgat.

Cap. 12. *Xiuhquilit Pitzacabe*, est Anil S. Indigo descript. Hist. noft. p. 925.

Cap. 13. *Xiuhquilit Pitzacabe* altera, floribus capillaceis, candidentibus, foliis Piperis longi majoribus, nervosis. Eadem videtur secundae speciei *Maregr.* Icon precedenti appofita hujus est.

Cap. 14. agit de Arundinibus Saccharinis & de Saccharo, de quibus nos fise p. 1278, 1279.

Cap. 15. *Axiapali Texacahuacensis*, S. Volubilis quinquelobata foliis vitiginis. Succus diureticus est, & ictericus admodum confert.

Cap. 16. *Ecapali*, S. parva Sambucus. Siliquosa, floribus expansis luteis in fummis ramulis, filiquis teretibus tenuibus. Granula Lentibus similia, led miopora. Folia (hoc est pinnae foliorum) Amygdalina. Calda ficcaque est & nonnihil astringens.

Cap. 17. *Huiziqua*, Folia ei longa, ferrata, magnitudine Mali Medice, floribus spicatis. Siccat & astringit, unde fluxionibus quibuscunque opitulatur, & tumores discutit.

Cap. 18. *Naacacul S. Tolotzin*, Datura altera Mexicana. Solanum pomiferum, pomo spinoso rotundo, femine pallido. Fructum spinas demum exuere ferbit; Folia mollia & hirsuta.

Cap. 19. *Toton capali*, S. Syringa lutea, floribus pentapetalis stellatis. Foliis est Pyri, floribus spicatis, femine nigro exili, foliis capitis & ramis cavis. Folia calefaciunt, siccat & astringunt.

Cap. 20. *Toxizquih*, Chamaedryfolia, gravior odorata, floribus oblongis coacervatis luteis. Calef. & exsiccat, externè appofita ventriculo uterinis affectibus convenit. Jus foliorum medetur dysenteris.

Cap. 21. *Macipali*, Pentaphyllos febrifuga, flore parvo candente, fructu rotundo. Radix crassa, longa, tenera & succulenta, impense refrigerat & adversus febres magno in pretio habetur.

Cap. 22. *Atlat zapalin*, S. Aquofa herba appenla. Althea Indica, tuberofa radice, foliis vitiginis, floribus rubris, capitulis ternis, triangulis. Fructus Corallorum instar rubent, efculenti sunt, & femine nigro pleni. Radix humida & falivola est natura, unde convenit morbis quibuscunque a calida causa ortis.

Cap. 23. *Cocozamali* seu lutea *tomati*, Urinaria mirabilis. Nos in Hist. p. 727. ad Convolvulum hederaceum trifolium retulimus & folia quidem similia sunt, verum cetera non bene respondent. Radix crassa, flores candidi modici, acini Cerasi haud abfimiles urinae mirè evocat. Confide Hermand. hoc in loco.

Cap. 24. *Yzac-Coanepilli*, Convolvulus foliis cordatis, floribus ex albo pallescentibus, S. Volubilis diuretica. Radix urinam provocat. V. Coanepilli foli Contrayerva.

Cap. 25. *Coatli*, S. Aqueus Serpens. V. Lignum nephriticum Hist. 1804.

Cap. 26. *Cagapillat-xochil*, Perilymenium flore coccineo pendente. Frigida & humida censetur temperie contra quam Perilymena nostrata.

Cap. 27. *Chipiri S. Charapeti*, aquam rubeo colore tingens seu Arcanum Venerci morbi. Radice est crassa longa, internè ex albo & luteo purpurafcente; foliis Mali Medice, majoribus; floribus luteis stellatis. Sapore & odore insigni caret. In Lue Venerea profliganda plantas reliquis *Mechuacanenfi* facile fuperat, eo modo quo Guaiacum usurpata.

Cap. 28. *Caragua*, S. Brasiliu Hispanorum. Frutex est spinosus, furculosis candidisque infistens radicibus, unde proferit spites extra fulvescentes, ac intra rubeos, contortos, refertorque foliis cordis fere figura, sed mucrone appendentibus, venis frequentibus a medio nervo ad latera procedentibus. Tingunt ejus ligno fua coccineo colore. Nascitur in frigidis Mechuacanenfiis campestribus ac montosis locis. Longè diversa planta est a Brasilia arbore in Hist. descripta p. 1736.

Cap. 29. *Quaab Tepalit*, Ocmifolia ferrata floribus è luteo rubentibus, in fummis ramulis coacervatis. Siccat & astringit, unde diarrhoeas alioquin fluxiones sistit.

Cap. 30. *Quaab Tepalit* II. S. Volubilis Limonifolia flore candenti, radice fulva. Eruptiones è lue Venerea ortas aliaque cutis infectiones exterit & sanat.

Cap. 31. *Xiuh-Coacilin* S. Planta contortiva, foliis raris, unica ab uno latere lacinia, Phacoli florib. Cortex radicis potius astringit & vomitum sistit.

Cap. 32. *Pamahuacali*, S. Herba verecunda. Caeo seu Herbae vivae tertia species *Maregr.* nobis videtur, descript. Hist. p. 979.

Cap. 33. *Mexochil S. Omexochil*, Perficifolia floribus secundum caules parvis, filiquis Capfici luteis. Flores ex luteo rubescunt. Odor plantae gravis. Fortè Apocyni species. Vi pollet emetica.

Cap. 34. *Atlinam*, S. Frutex juxta aquas proveniens, foliis Salignis, floribus candidentibus, radice crassa, caltaneas inveteratas relipiente. Folia odorata sunt & vi cathartica pollent.

Cap. 35. *Icontepali* S. vulnerum medicina, Elifia Ocmifolia non ferrata. Lac è gorminibus incisis emanans recentes plagas glutinat & ad cicatricem perducit.

Cap. 36. *Buybuyo*, Piper longum Philippinense. Hoc in historia ad Piper longum Occidentale Monardis retulimus; verum ex usu quem ei assignat, *Betre* seu *Bette* potius intelligere crediderim.

Cap. 37. *Tlatlacuaye*, S. Piper longum, Hujus præter *Buybuyo* fupiore capite descriptum quatuor species proponit, quas quoniam ex aliorum relatu describis, omitto.

Cap. 38. *Exapali Quahuahuacensis*, Sanguinis medicina, foliis Verbasci rotundioribus, hirsutis, odore gravi Saccharis. Incisa succum sanguineum manat, unde nomen. Cortex siccat & astringit. Decoctum radicis medetur dysenteris, succus sanguineus veteribus plagis.

Cap. 39. *Ceval chichilic*, Vitis Sylvestris seu Labrusca, cujus plures species in Nova Hispan. sponte proveniunt, quæ & forma & viribus cum nostratis conveniunt.

Cap. 40. *Hapahualcapali*, S. Convulsioms medicina. Humana est altitudine, stipitibus ac ramis capris, magna ex parte foliis nudis, (quæ longiuscula & angusta sunt) floribus exilibus, pallidis, calyciformibus. Decoctum totius plantæ propinatur ad motum amittendum restitendum.

Cap. 41. *Ulamantali*, S. Dentes ventule, foliis vitiginis, flore pallido, fructu acinofa, racematim dependente. A spinarum cum dentibus similitudine nomen habuit. Folia vitiginis hirsutiora & minorum capitibus puerorum refrigerii causa.

Cap. 42. *Tamamcapali*, S. Medicina temperata foliis Portulacæ. Quavis parte incisus fundit liquorem resinofum, sapore & odore Thuris. Radice est crassa, longa, fibrata, cujus pulvis ulcera cacothecæ etiam cancrofa sanare dicitur. Liquor firmat dentes & gingivarum dolori medetur.

Cap. 43. *Xopali*, S. Lepre Medicina, foliis Mali majoribus. Suffrutex est quaternos altus cubitos, stipitibus multis. Tula folia lepram & lichenas curant.

Cap. 44. *Tenamac Nanapoloa*, Frutex trifolius, floribus leguminofis, fructu f. filiquis Pontice nucis forma. Radix magna, furculosa, folia Salviae forma; Flores in corymbis compositi ex candido purpurafcentes. Fructus racematim dispositi. Succus medetur oculis inflammatis & tumoribus præter naturam.

Cap. 45. *Tlacore Quilcapali*, S. Medicina incisæ fudis, stipites multos lignofos fundit: Folia Origani serrata; flores modici candentes. Acris est & glutinosus, odoros, Coriandrum aliquantulum resipit. Thoracicus est & status discutit.

Cap. 46. *Xalquahuil*, stipite punctato: odora, foliis Piperis longi, eique planè congener, & earundem virium.

Cap. 47. *Mimiximzin*, stipitibus est fulvis, foliis Persice, floribus albis. Amara est planta & odora, gustu nonnihil acris, calidæque & ficca. Folia tusa atque illita ventri, intestina a vitiatas emundant humoribus.

Haslenius in Arboribus sci. & Fruticibus ordinem Librorum & Capitum Historie Hernandez servavimus; sequentes stirpes, quæ omnes Herbae sunt, Alphabetica serie disponemus.

A.

A Bsinthium Mexicanum, *Yzacchayali*. Et formâ & viribus Absinthio Europæo respondet. Repetitur sub litera Y.

Acacoyotl, S. Arundo vulpina: ex descriptione eadem videtur Cannæ Indicæ angustifolia; verum flores non conveniunt.

Acaxan Ayxtil, Equisetum foliis brevibus, S. Polygonum femina Mexic.

Acaxaxa, Julifera Gentianæ foliis.

Acaxaxan, Potamogeto affinis Mexicana florifera. Planta palustris & lenta, quæ statim comprimentibus cedat digitis.

Acaxochil, Limonio similis vel Echio. Caulis rubet, folia longa Bistorta figurâ, flores rubri, calycis foliola longa; Flos barbam habet longam trium foliorum.

Acutize huariaca, Scorzonera Mechuanensis Ruminis folio, floribus ex candido rubentibus, orbiculatis.

Acxoyate, S. Herba Nunnii, foliis Abiegis, floribus spicatis, radice cathartica.

Agies Haytinorum est Chilli S. Piper Indicum filiquosum.

Aboaton, S. Quercus parva, foliis Ilicis, flosculis coccineis, acinis nigris. Radix adstringit & exsiccat.

Ahuapali, S. Chamaedrys Mexicana, floribus luteis parvis.

Ahuatepali, Urtice-folia cum Julis Piperi longo similibus, radici apensis.

Alabahuacali, S. Lubricum & tenuifolium medicamentum. Folia Lini minorâ, flores candentes, radix alba, pellucida.

Amacpali, Corallium digitatum punctatum.

Amamastila, Expurgans S. Rhubarbarum Monachorum: Differt a nostrate ejus nominis Lappatho, ut nobis videtur.

Amara herba i. e. *Cagachichit*.

Amazauhil, Bulbitera quædam foliis Tulipæ, *Amuzauhil*.

Amazquilit, Baccifera foliis Phillyreæ, latifoliae.

Anolli herba, Convolvulus Mexicanus foliis cordatis, floribus albis.

Anozotl, Baccifera, foliis Crithmi spinosi baccis in uvam congestis.

Anonyma Mechuanensis prima. Folia figura & situ cum Chryfolio nobis conveniunt.

Anonymæ aliz novem depinguntur diversorum generum, p. 351, 352. *Hern.*

Acocxochil, forte Anagallidis, seu Veronica aquatica species.

Apanxaloa, An. Lychnidis species? Flores similes Plumbagini Terrent.

Apali seu *Atlinam*, Campanula hirsuta Salvifolia flore pallide rubente, femine fulvo. Ad folliculum ovatum ei attribuit, qualis in Campanulis non cernitur, sed triquetus.

Aparagua, Herba Mexicana anadendras, radice tuberofa, flore candido, *Asapago*.

Apaxzi Pontziameti, Herba Ocmifolia, Chamaemeli flore, Anisi femine.

Alia species foliis Amygdalinis, floribus luteis papillis, radice Coriandrum olente, *Mistela odorata* dicta.

Apizapali, Herba adstrictoria seu dysenterica, ad Verbenam accedens.

Hoc nomen etiam Barbatæ purgativæ tribuitur. *Apizapali Tzontololali* foliis subrotundis, Chrysanthemum floribus.

ca, lichenotriptica, emmenagoga, & alexipharmaca.

Coccolophylla, S. Olus aquaticum. Folia in icone Caryophyllatum referunt, flos Caryophyllus coccineus & calyce squamulo. Planta trium cubitorum altitudinem assequitur. Sapore est acri Nasurturi & pro ore ulsatur.

Coccolophylla purpurascens, An Convolvuli species? foliis cordatis, floribus parvis luteis, vasculis triocoidis. Humores omnes supra infraque purgat.

Coccolophylla Tenacalis, Mentha foliis est, fructu in fumis caulibus capitulorum forma. Impense calida est, & gustata linguam adurit.

Coccolophylla, S. Fumis volubilis acer, Clematidis species. Mirum tamen quod dicit folia dyentericis mederi.

Coccolophylla, S. Herba acris, Affurgit interdum in altitudinem arboris, foliis Polyodii aut Acanthis, venis rubentibus, floribus spicatis pallidis, fructu racemulo parvo, utrinque acuminato, sapore acri & amaro. Stipites luco luteo manant. A sapore acri & urenti, Capfici quam simillimum nomen accepit.

Coccolophylla, S. Medicina lutei floris, Bupththalmum luteum, foliis Buglossi, radicibus Paeoniae. Radix glutinosa est & fluxus sistit.

Coccolophylla, S. Herba Palmae similis. Radice est Porri cap. Foliae Palmae humilis, floribus oblongis purpureis calyculorum forma. Radix contrita & naribus admota protinus sternutamentum movet, unde Medici Indi *Titici* dicti, ea velut ceratissimo indico periclitantur non agri oblato mirtum sine necne. Alia est herba vitam & mortem praenuncians apud Monardem. Conciat & in nullum coniecta mufcas omnes perimit quotquot dulcedine illecta mullum degustaverit.

Coen, S. Coenit, Phaeolus exoticus radicibus tuberosis, foliis laciniatis, filiquis nodosis, semine lentiformi, efculento.

Cobayelli, S. *Chibicha boaztan*, Eryngium vel (ut recte Terrentius) potius *Dipfacus Americanus*. Calore & acreidine sua ad affectus frigidos valet.

Celstris, Leguminosa Securidacae foliis, floribus in capitula congestis, pallide purpurascens. Glycyrrhizae ut odore & sapore ita viribus accedit.

Celubriolus, *Coalquilitis*, Pastinaca aquatica Mexicana; ut facie sic viribus cum Europaea conveniens.

Capali Dei, *Thoub Capali*, Caulis esse cavo, geniculato ferule, fructu in fummo comante mufcarii in modum, floribus lanuginosis. Radix ad hunc Veneream facit.

Coccolophylla, S. Martagon volubile Mexicanum. Foliis est nervosis Plantagineis aut Arundinaceis; caule volubili. Circulus foliorum fumum caulem ambit, ubi pediculi egrediuntur flores sustentantes undique diffusos, Liliaceos, e rubro viridantes punctatos, quorum usus ad fervias & corollas.

Coccolophylla, S. *Tomal Coyoti*, Hist. noft. p. 681.

Coccolophylla, S. Herba Iris: Cur ita dicta sit cum Autor folia rutacea ei tribuat non video. Radix tenuis & longifolia, flores albi, forma *Flacoz*, i. Acaciae.

Coccolophylla, S. Curarum funis; China 3. Mexicana Medicina mirabilis: Volubilis, radice crassa, rubra, fibrata, caulibus capreolatis; foliis subrotundis trinerviis; fructu Myrti femine

referto. Duplex esse dicitur, fertilis & sterilis. Celebratur ut panacea quaedam & omnium ferè morborum medicina. Autorem, si placet, consulite.

Coccolophylla, S. *Capali*, *Tilancensis*, S. Crista galli. Mexicana, flore purpureo.

Coccolophylla Acatlanensis, S. Thaliarum Mexicana. Folia [partialis] pene Adiantum; Flores pilosi parvi; radice dulcis & amaritudinem participans. Diuretica est, & adstringens. Semen f. fructus Filipendulae potius videtur. Ad hunc. Alia pingit species radicibus crassius, ex quibus multa fibra dependet.

Coccolophylla, Linifolia femine in fumis ramulis orbiculari. Radix cathartica est.

Coccolophylla, Solanum vesicarium, flore luteo, radice crassa, viribus cum vulgari convenit. Vesica viridis est, sulci obscure rubent. Hist. 681.

Cuculapillit, S. Glandularia, ad radicem figura dicta, foliis serratis, feminibus Coriandri figura & magnitudine, binis una testiculorum in modum nascentibus. Hanc ex figura totius plantae & viribus ad Mercurialem recte refert Jo. Terrentius.

Cuculapillit, Tepequaquilensis, S. Napiformis, foliis pinguibus cordatis, caule volubili. Radix Napum olet sapitque; bilem evacuat. Ad Convolvulos referenda est.

Cuculapillit, Phaeolus Mexicus foliis Mori, foliis parvis rubris, radice dulci. Decoctum radicis hydroticis confert. Nidus lacertarum nescio qua ratione dicitur.

Cuculapillit, Leguminosa caule volubili, foliis longis, angustis, nervosis, floribus purpureis, filiquis teretibus, tenuibus, praelongis, femine orbiculari albo; radice crassa, candente, longa, capillata. Leguminis genus singulare est; neculum enim praeter Phaeolus legumen ullum caulibus candens novimus. Alia pingit caulibus magis erectis, filiquis nodosis.

Cuculapillit, Folia est longis, angustis, Pentaphylli in modum serratis, floribus Campanulae cyaneis, vasculis orbicularibus feminibus referentibus. Radix Thoracica est: pulvis florum sumptus visum acuit.

Cuculapillit, S. *Matlacae*, Bulbosa radice cepae, foliis Vetonice altis, floribus luteis, filiqua oblonga, femine trigono. Radices edules sunt & Venereae.

E.

Eloquilis, S. Herba geniculata, foliis Bliti, caulibus armentosis, nodis infingibus divisis; flore feminæ, rubro atque minuto in conorum modum velut ex Blito dependentibus. Humida est & frigida, Pleuritidi & tussi opulatur; alvumque lenit.

Erabueni, Foliis est Origani, floribus oblongis, angustis, cyaneis, radice contrita. Coriandrum olet, fed acris quidpiam facit. Calida est & sicca unde urinam evocat, flatum discutit, &c.

H.

Houbgubili, S. Atriplicis plures species: Vid. p. 269, altera rubra, altera viridis utraque efculenta, tertia amara necedulis. Nomen Indicum significat, Olus feminis in cristam confectis. Columna hanchabet pro potius bacchifera, & recte ad Bliti genus potius quam ad Atriplicis referendam censet.

Houbgubili, S. Caput Senis, Convolvulus foliis cordatis, floribus oblongis coccineis, &c.

dicibus tuberosis. Radix editur elixa, febrilem calorem compescit, olet sapitque aquam destillatam florum Mali Medica.

Houbgubili, S. Suavis medicina, Herba leguminosa floribus coccineis, filiquis tenuibus teretibus. Glutinosus est & adstringens.

Humberequa, Trifolia folis undulatis, caulibus prolixis, fructu parvo racemulo ab exortu foliorum prodeunte. Frigida est & adstringens.

M.

Macatozquil, S. Somnus cervi; Pappola foliis lactuca ferratis floribus luteis, femine tenui fulvo. Urinam & menses evocat, flatum discutit, & alia praestat caloris effecta.

Matlalylit, S. Tezocana, S. Triorchis Mexicana. Folia crassa serrata Plantaginis, & ad radicem Arundinacea; caulibus est geniculatis digitum crassius: Flores cyanei calicem forma: radices Triorchidis parvae & multae. Radix ad ea valet, quibus refrigeratione opus est.

Macapali, S. Zarzaparilla. Vid. Hist. noft. 696.

Quartam speciem describit & depingit Muntingius pro Sarlaparilla vera.

Macapali, *Mecalanensis*, Convolvulus Mexicanus flore purpureo; videtur esse Convolvulus purpureus folio subrotundo. C.B.

Mecacoxit, Vid. Hist. noft.

Matlabacit, S. Medicina spicae Mayzii; Alfine affinis arborum truncis innascens, flocculis candidis. Acris est, odorata & calida.

Micbacanica diuretica. Vid. *Talamlacuay* caule pilis.

Micui Tlaxcalli. Vid. Tlaxcalli.

Mito-mat Vid. Tlaxcalli.

Motmense Herba expurgans, foliis parvis cordatis, volubilibus, floribus rubris calycibus similibus vasculis subrotundis, femine cathartico.

N.

Nanacae, Jacea Mexicana radice tuberosa, foliis subrotundis. Aiunt radicem decoctam alvum sistere, crudam purgare.

Nanabupali, S. Morbi Gallici Medicina, foliis Pilofella, flore in summo caule Chamamelis, femine acris. Ulceribus putridis medetur.

Navyetiquiz, quadrilatera. Chrysanthemum caule alato, folio haute cuspidi simili. Alia est varietas flore è luteo purpurascens, quae frigida est & humida; cum prior calida sit & acris: Item tertia radicibus Hellebori, calida & acris.

Nicotapali Totopocensis vomitoria, Apocyni species esse videtur (ut recte Terrentius) à foliis in caule binis ex adverso, odore virolo, & vi emetica. Foliis est Scammonae, caule volubili, floribus candentibus, fuscis foliis.

Nostalpe, Chamelae congener, foliis Oleae inordinate positus, caulibus lignosis, fructu Ciceris simili, radice acris & guttur urente, cathartica.

Nostalpe, *Yacacipichensis* Limoniphylia floribus pallidis in calicibus squamosis. Calida est & sicca.

O.

Ocolexochit, S. Herba latifolia, foliis Lini quaternis quinque per intervalla in caule, flocculis purpureis subrotundis.

Ocopipali, S. Scorpii spina, Eryngii aut Dipfacy species. Radix Eryngii odore, sapore & viribus pollet.

Ocopipali, S. Planta refinam stillans; Folia longa angusta linifolia & crenata; flores rotundi &

coccinei, radices Asphodeli succo refinam olente. Foliis odor, sapor & vires Raphani.

Oiliuqui, S. Planta orbicularium foliorum. Convolvuli species, foliis cordatis, floribus albis longifolius, semine Coriandri simili. Sapore est acris, comesta varia in Cerebro phantasmata excitat.

Oimmesitli, S. Os femoris. Foliis Ocimi aut Betae, caule volubili, floribus in fumis ramulis parvis pallidis; vasculis subrotundis, radice crassa, longa, tenera, candida, glutinosa, insipida & inodora. Ossia fracta glutinosa, viribus cum Symphyto majoribus conveniens.

Omisochit, S. Flos ossis. Lilium Mexicanum foliis porraceis, Flores ex oblongo tubo in stellam expanditur; viribus cum Lilio convenit.

P.

Paradis herba *Hernandez* dicta quod folia habeat Manucodiatae plumes similia. Radices fibrosae; caules folvi hispidi. Amantissima est, unde lubricos necat, flatum discutit, pectori medetur.

Pego, Foliis est serratis oblongis, sinuatis Lapathi pulchri Bononiensis instar: floribus rubentibus in brevibus pediculis è radice exeuntibus. Radix subacris & amara, thoracica & cardiaca.

Pina, i. China Michuacanensis.

Pina buibuzitli, S. Herba verecunda. Hist. noft. p. 979.

Poztecapali Huacacensis Gemmata. Foliis è pusillis, convolutis, arborum gemmis primò erumpentibus similibus, radice exarcentibus. Nervis resolutis succurrit ac motum anilum refistit.

Poztecapali Mecatlanica, S. Fracturarum medicina, foliis Mali Perficæ, binis per caules adversis, geniculatos teretes digitum crassos; floribus pentapetalis rubentibus. Tumores ardet herba, fractis & luxatis suffragatur.

Q.

Qualancapali, S. Irati hominis medicina. Foliis sagittatis, caulibus contortis tenuibus. Pacificam herbam appellat Columna, quia velut Animo medetur.

Quamiquiz, S. Spica arboris. Hernandez ad Tithymalum paraliem refert, fed male. Icon Selaginum 3. Thali refert videtur, & locus etiam convenit: quamvis icon *Tlammacazypapan* cum floribus vix respondet. Quinetiam vis cathartica Selaginum arguit.

Quaquabuzemite, S. Truncus Sectus. Apocynum Pyri foliis, fructu Capfici spinoso & lanuginoso, radice orbiculari miti.

Quahucocot Chilulensis, S. Oxymalva, foliis serratis trifidis aut quinquedidis, radice Napi succosa. Sapore Oxalidem referunt folia, fructus orbicularis acinosus. Radix leniter purgat. Ad hanc accedit Alcea Indica Gossipii folio, Acetosa sapore *Herman*. nisi quod radice fit fibrosa. Alia etiam Alcea Indica species foliis sunt Acetosa sapore, ut quæ *Acetosa Indica* Bontio dicitur.

Quil Amolli, S. Herba Amolli, Convolvulus foliis cordatis, floribus candidis praelongis, Cymbali forma. Herba est frigida & emollientis, unde inflammationibus medetur.

T.

Tatacanalit, S. Chamabalanus Mexicana. Folia Saligna; flores modici purpurei Ercae: radix Bbbbbb longa,

- longa, & per intervalla in tubercula orbicularia intumescens, dulcis.
- Tecpatli*, Apocyni affinis, radice Pyriforini foliis longis pinguibus. Fructus Siliquastris, semine refertus plano, orbiculari, pediculis appendiculis. Radix acris manant. Radix amara est & odoris gravis. Datur alia species, foliis latoribus mollioribus & minus nervosis variis.
- Tecmecapachli* S. idus oculi medicina. Foliis est longis & angustis, semine gemino luteo, rotundo, parvo.
- Tecmecal* expurgans. Convolvulus foliis hederaceis, floribus luteis orbicularibus & foliorum alis.
- Tecmecal Yanhitepecensis* S. Bryonoides. Folia subrotunda, undulata, mollia, odoris gravis: capreolatis caulibus; fructu acinolo racematum dependente; radice magna amara.
- Tecquim* S. Saxe vermes. Caulibus [seu radicum truncis] est geniculatis, & circulis quibusdam praecinctis, fibris tera atacta fratum emittis capillatis; foliis cordatis; cauliculis fere mavis fructibus Piperi longo perfamilibus. Odora est & acris, traumatica, diuretica, carminativa.
- Tepari* S. Cracca plantae, foliis hastatis serratis pungenti Urtae lanugine obsitis; caulibus cavus geniculatis. Infipida est & inodora, temperie frigida.
- Tepetila Capit. xochitli*, Saxivolvula. Foliis est Hederæ utricæ, serratis faxis se convolvens, radice succo manante. Datur aliud genus, foliis cuturum undulatum formâ. Retrigerat & humectat.
- Tepetila xibitli* S. Herba montana, foliis Amygdali, floribus ad extremos caules subrotundis, valculis connectis virentibus. Odorata est & calida.
- Tepetila chichic xibitli*, S. Herba amara in montibus proveniens; foliis Chamædrys odoratis, floribus pallidis, pilosis stellatis; fructu parvo oblongo. Radix odora & amara est: Decoctum herbe per superna & inferna purgat.
- Tepetianli* S. Yauli Montana, foliis est Salignis longioribus nec serratis, caule tribulatis; floribus oblongis calyculorum formâ, coccineis, radibus fibrosis. Acris est & odorata.
- Tepetianli* S. Spice Mayzli montani: Apocynum radice contortis glandulosis.
- Tepetianli xibitli* S. Herba firma. Foliis est parvis obrotundis, serratis Adiantis nigri; flore oblongo pallide rubente, vasculo rosaceo pane simili. Urinam elicit quacunque de causa retentam.
- Texamal Tonalle* S. Sedum Myrtice. Foliis est longis, angustis, raris, juxta extrema latoribus, floribus orbicularibus candidis. Succus emeticus est.
- Texquisochitli* S. Yexquisochitli saxea, Bellis minor Mexicana, foliis Lini, flore Chamamelis, radibus furculosis. Radix frigida est & astringens.
- Texquisochitli* S. Herba principis, foliis Mali Punice ad singula genicula teris, floribus in corymbis, coccineis, filiquis parvis cum seminibus maturis nigris. Radix tenuis, prolixa, lutea frigeat, siccat & astringit.
- Texquisochitli* S. Flos Herois, foliis Ocyroides floribus purpureis parvis, ante aestatem emicantibus. Radix tota planta duplo longior, tenera & lade manans frigeat & humectat.
- Tepetianli 291*. Bupthalmi S. Bellidis species videtur, flore discoide radiato, disco luteo, radiis

- purpureiscentibus; foliis asperis sinuosis; radice crassa Pastinacæ sapore, cuius succus tuffi confert, & dyentericæ miram præstat opem; ex eadem paratur vicum.
- Texomptonic* S. Capilli ferendi, foliis serratis Salignis; floribus candidis, comantibus, odoris. Nascentur in humidis. Radix odorata & amara cal. fice & adstringit.
- Thoub Copalli* Vid. Copalli Dei.
- Tlaaqa Camexochitli* S. Flos funis pabuli terrestris. Foliis est Salignis, floribus ex albo rubentibus exilibus, transversa radice. Mentem amissam restituit.
- Tlachichimona Parlahocæ*, S. Herba ufta; Heliotropium majus Mexicanum, Tres figuræ trium diversarum plantarum esse videntur. Situs florum teritæ species in furculis floridem est cum fin florum in Buglofo Echioide Indico Brey-nii.
- Tlachimati & Tlachamati*, S. Morbi Gallici dolores sedans & Herba S. Joannis infans. Trifolium purpureum spicatum foliis Nunumulariæ. Adstringens est & vulneraria. Monardes Herbe S. Joannis infans folia Oxalidis villosa tribuit: intelligit fortè Trifolium acetosum.
- Tlachochichic Ocapetlayuca*, Salvifolia floribus candidis papposis. Succus pituitam purgat 3, pondere.
- Tlachocotli* S. Coatlî humilis. Foliis est Ericæ; floribus candidis longiusculis & velut è flocco connatis; radibus fibrosis. Radix diuretica est.
- Tlacopalli Malinalcentis* S. Aristolochia Mexicana III. Folia cordata; caules volubiles; Fructus oblongus Avellane magnitudine; Radices fibratæ, Morbis frigidis pene omnibus auxiliunt.
- Tlacosochitli* S. Jafminiflora, foliis Salignis subulbis, ad nodos teris; foliis ex albo rubentibus longiusculis & compositis in comam. Lassitudinem pota tollere dicitur, & radices pulvis ventus plagis mederi.
- Tlacuilaxochitli* S. Viscera terræ. Foliis Origani longioribus & angustioribus, fructu rotundo è foliorum alis; radibus albis, tenuibus, longis. Succus naribus attractus pituitam elicit & cephalalgiam tollit. Cathartica & emetica est. Caulis nodosi pinguntur ita ut internodium quodvis ipsi nodo insertum videatur.
- Tlachipalli Tonalle* S. Medicina dyentericorum, foliis Lini, floribus in corymbis flos spicæ compositis.
- Tlachipalli* S. Medicina dyentericorum alia, foliis Veronicæ subrotundis serratis, fructu Piperi longo simili [aut spica Plantaginis] Radix longa, digitum crassa.
- Tlachipalli Acatanensis Alsinifolia* II. caulibus spiramatis, semine in spicis foliaceis fere squamatis. Radix ut reliquarum cognominum dyentericæ medetur.
- Tlachipalli S. Coaxitæ*, S. Tlachibiquichiyantæ S. Chichianit rubra, Herba pallida, foliis oblongis serratis, radibus fibrosis pallidis Hellebori; floribus oblongis candidis, fructu glandibus oblongis simili. Bibitur adversus febres; item Variolas.
- Tlachitochitli* S. Humile Pulegium. Foliis Origani serratis ex adverso binis, è quorum sinibus plantulis singulis fore exunt ex albo purpureiscentibus. Linguam quamprius calefacta, paulo post velut Atochitli species reddit intensè gelidam.

Tlachacabani

- Tlachacabani* Chimalhuacanichalcentis S. Filipendula q. Mexicana. Foliis est Ocymi oblongis, crassiusculis, nervosis, serratis, binis per intervalla in caulibus asperis tenuibus, floribus cyanis in spicis Stachadis Radicum glandulis Avellanarum magnitudine, quæ ardore febrium temperant, & alvum fistunt.
- Tlachacabani* S. Ystacipalli, Filipendula trifolia, radicum glandulis interdum oblongis, foliis coccineis. Radix frigeat & humectat. Icon flores galeatos S. labiatis representat, spicas squamatas.
- Tlachacabani* S. Chamæcerasus Atlapulcentis, foliis serratis, oblongis, in caulibus per intervalla quaternis quinque una, floribus in summis ramulis parvis coccineis; fructu Cerasi, minore. Pulvis radices dyentericas curat.
- Tlachitochitli* S. Venerea medicina II. foliis oblongis, angustis, crebris; floribus parvis, oblongis ex albo purpureiscentibus multis capillamentis luteis. Folia astringunt. Radix ad 3j, devorata vomitum ciet.
- Tlachipilli Hæxocinensis*, Foliis Origani nonnihil serratis, floribus candidis, semine in vasculis candido rotundo, radibus fibrosis, Cathartici. Alia pinguis species vasculis in foliorum alis in tres carinas dehiscentibus.
- Tlachitochitli*, S. Parva herba & contorta, Tithymalus heliopholus Mexicanus foliis quàm novis fragis acuminatis.
- Tlachitochitli* S. Cauda parvi Tlacuatzin; Michuacanica diuretica. Duplex est, mas & femina. Mas folia fert Solani mucronata, & juxta cuspidem contorta, caules volubiles; radices tenuem, longam, fibratam, candentemque. Femina caule est cinereo geniculato; foliis cordatis majoribus, flore per hyemem candenti & magno, fructu oblongo & ampliore, referto, semine luteo obdueto candida lanugine. Hac proculdubio Apocyni species est.
- Tlachitochitli* S. Trifolium tetraphyllum, floribus rubris stellatis in spicis squamatis. Radix crassa. Thoracica est dolorique & lassitudinem fedat.
- Tlachitochitli* S. humilis Cucurbita. Folia cordata acuminata binia adversa; Caules volubiles geniculati, cucurbitule pollicaris crassitudinis & longitudinis, maculis viridibus & cinereis interstinctis, edules, ac refertæ lanuginoso semine. Radix longa fibrata per superiora & inferiora purgare dicitur. Inter Apocynum & cucurbitam ambigere videtur aut de utroque participare. Ad Cucurbitam tamen magis accedit.
- Tlachitochitli* S. Amygdaloides serrata floribus parvis purpureis in summis caulibus, radice Napi frigida & sicca, corpus tamen purgare dicitur cum Cacabani, &c.
- Tlachitochitli* S. Penna terræ, Millefolium Mexicanum, Europæo acris & amarus.
- Tlachitochitli* S. Tlachitochitli humilis, filiquarum pur Mexicanum. Sæva symptomata, quæ dicitur inferre hoc medicamentum, suspitionem injiciunt hanc herbam inter Apocyni species numerari debere, quam augent herba repens, flos albus, filiqua viciis, quæ omnia in filiquarum nunquam simul invenies. Ter.
- Tlachitochitli* S. Yxtomio humilis, foliis est Portulacæ, aliquanto majoribus, caulibus teretibus purpureis, floribus in summo purpureis; radibus crassis, furculosis, amaris v. cathartica præditi. Folia terne, Crassula similis caulibus sine pediculis adherent: flos pentapetalos ruber: unde inter Crassulæ seu Sempervivis species reputanda videtur. Ter.
- Tlachitochitli* S. Herba Mexicana Pilosella foliis binis oppositis, spica Plantaginæ, (Stachadis Col.) Radix acris & cathartica est.
- Tlachitochitli* S. Yxtomio humilis, Lini folia hirsuta, foliis luteis spicatis, radice longa, acris, guttur urente, amara & cathartica.
- Tlachitochitli* i.e. Stramonium.
- Tlachitochitli* S. Venerea medicina, Foliis longis angustis Salignis majoribus, floribus fulvis, radibus hinc, sapore Glycyrrhizæ. Diarrheas puriorum curat.
- Tlachitochitli* S. Fluxionum medicina. Folia Origani aut Teucrii, caules tenues breves; foliis candidi [lutei icon.] Absinthii similes.
- Tlachitochitli*, Alsinifolia, foliis albis, radice furculosa. Radix acris nonnihil & dulcis est, ophthalmica & Thoracica mirabilis; diuretica etiam & tumores maturans.
- Tlachitochitli* S. Oxygeranium Mexicanum, cuius due species, altera radice candente, altera rubente: icones etiam diversitatem ostendunt in foliis & floribus: in altera enim bini flores pinguntur in uno pediculo, in altera singuli: alterius folia altius incisa sunt, ad modum fere Pentaphylli Tormentillæ facie; alterius levius. A nostratibus Geranis acido sapore differunt.
- Tlachitochitli* S. Nimmularia Indica à nostrate genere diversa videtur: est enim radice crassa, lætescente; fructu Cucurbitino eduli. Radix glutinosa est & adstringens.
- Tlachitochitli* S. Mayzium torridum & caidum, Foliis Chamædrys serratis hirsutis, odore gravi; floribus oblongis luteis, pluribus congestis. Uterius affectibus & dyentericæ medetur.
- Toma* S. Urta arborea, foliis sinuosis, stipitibus levibus, candidis luteisque floribus. In icones inferior caule pars pinosa pinguitur.
- Tomat* S. Planta acinola vel Solanum. Hujus duo genera proponit, Alterius fructus minores orbiculares sunt, membranâ inclusi, ique vel nucibus Pondicis majores, minores Juglandibus, qui è viridi pallescunt; vel prædictis nucibus æquales, eodem colore, Miskomæ dictæ: Alterius majores Xitomæ, qui Poma amoris dici solita nobis videntur; hic etiam vel majores iterum sunt, eadem nobis in Appendice descriptæ, vel minores, utrique colore differunt, luteo, rubro, auro.
- Tonalcochitli* S. Solis nuncios, Foliis est Ocymi longioribus minime serratis [icon profunde serrata representat] caule volubili, floribus magnis, raris, intus luteis circa labia, quæ filis sunt, purpureis, Cappares olembus. Humida est & glutinola natura.
- Toroyesitli* S. Pes passerinus, Convolvulus species videtur, radice Pyriforini lætescente, foliis in quinque aut septem lacinias profunde divisissimè Malvæ minoris [icon integrum Campaniformem exhibet] Radix grato est sapore, & tamen (quod mirum) leniter purgat.
- Toroyesitli* S. Inestina Tucce Talspæe Indicæ, à radibus illorum instar conglobatis formâ rarâ: Foliis Origani asperioribus, floribus in summis caulibus coccineis, calyculorum formâ. Radix refrigerat & adstringit.
- Tragoriganum Quauhnacense*, Figura, Descriptio & vires Tragoriganum conveniunt; in iconem tamen quatuor

quatuor vel quinque folia ad genicula singula subinde appinguntur, forte pictoris incuria.
Turbidum Indicum Convolvuli species est foliis lili-
 bifoliis, floribus candidis, interdum ex albo ru-
 beribus, Malvacae. Vid. Historiae nostrae Ap-
 pendicem.

Turpatis, Polyopodium Mexicanum tuberosa ra-
 dice fibris cyaneis, folio brevi. Imperpignes,
 panos, furunculos, lueni Veneream, alioque
 tumores discurit.

Tzaguanguemi III, S. Haemorrhoidalis Mexicana.
 Foliis est longis angustis, plerumque quin-
 abimthi Indici; floribus coccineis; radicibus
 fibratis. Amuletum est appendum brachio ad
 hemorrhoidas.

Tzabunquemi, *Tzafcuane*, S. Filipendula Michua-
 canica foliis trifidis ferratis, floribus in ambitu
 coccineis, medio luteis cum alba quadam iride.
 Calfacit & exsiccat.

Tzabunquemi S. Filipendula Mexicana altera.
 Floribus est circa medium luteis, in ambitu
 purpureiscentibus quo ad Afteres pertinere o-
 tenditur. Folia habet Umbellatam in mo-
 dum divisa; radices tuberosas Oenanthes. Con-
 venit viribus cum precedente.

Tzautli, S. Gluten, Gladiolus Indicus Asphodeli
 radice, floribus è luteo purpureiscentibus. Ex
 radice ficcata fit gluten praestantissimum ad
 usum pictorum. Ea dyfenteriam, alioque fluxus
 curat.

Tzicaton Tecomati, S. Caput formicae. Folia Lin-
 theam per intervalla caules ambiunt, juxta
 quae florum vice quadam velut verticilla pro-
 deunt lutea. Radix dulcis est & glutinosa: Folia
 frigida & glutinosa.

Tzacunipati, Pappiflora foliis Ocimi crenatis &
 nonnihil spinosis. Olorata est, calefacit &
 exsiccat.

Tzacunipati altera foliis majoribus profundius fer-
 ratis luteis candidibus. Flores orbiculares &
 pilosi; caules hirsuti & subalbidus. Decoctum
 eius motum amissum restituit, naribus attri-
 tum hemeritica medetur.

Tzacupelic Xibuiti, Nectarea. Foliis Ocimi in caule
 binis. Flos candidus parvis oblongisque spon-
 dyllis phallicis, in pediculis longiuculis. [Florum
 unitorum figura spicam vel julum Typhae re-
 fert colore ex luteo in rubeum tendente.] Folia
 Mel ipsam & Saccharum dulcedine longè
 superant.

Tzacupotanie, S. Helichrysum Mexicanum, foliis
 pallidis, umbilico rubro.

Allici Tlaxolli, S. Piscium intestina à radicis for-
 ma dicta. Foliis longis angustis, foliulis parvis
 candidibus in summis caulibus tenuibus. Ra-
 dix medetur ulceribus etiam cancriis celeri-
 miter, tula et pota idcirco medetur, & urinam
 evocat. Fructus apertus pingitur in tres partes
 divisis, & in earum unaquaque duo femina
 lutea.

X.

Xararo, Helichryso similis, foliis Salignis ferratis
 subulbentibus. Flores rufescentes quarioris
 calyculis conteguntur: radices fibris sumis lei-
 nigrae. Rad. amara est, odorata, calida & sicca.

Xicama, Phallicus Mexicanus radice orbiculata
 foliis per medium velut orbiculariter fectis. Ra-
 dices esculentae sunt & mensas secundas instrunt:
 corpus refrigerant & humectant, sitim,
 extinguunt.

Xib Tzanguis, S. Herba calida Totopecensis. Fo-
 liis est alperis, ferratis Limonis sed majoribus

floribus purpureis; radice fureculosa, Hellebo-
 ro simili, lanugineque aut efca obducta, Caga-
 nax tota similis est ejusque species. Decoctum
 lumbicos interimit.

Xochipalli, Artemisifolia, floribus Floris Africa-
 ni sed parvis ex luteo rubentibus. Floris tantum
 ulus est, ad affectus uterinos & ad ulcera; praeci-
 pue vero ad tingendas lanas luteo colore;
 & ad pingendum, cuius gratia in aqua coquitur
 adjecto nitro, & succo exprimitur.

Xosmacatie, S. Hyacinthoides capillifolia, foliis Cap-
 pe, foliulis longis luteis pediculis exilibus, è
 radice statim exeuntibus radice orbiculata. A-
 vellanae magnitudine, capillamentis nigris o-
 perta. Purgat blande & leaviter omnes humo-
 res.

Y.

Yaubeli, S. Nubifolia herba, Umbellifera floribus
 luteis, foliis integris Salignis ferratis, odore &
 sapore Anisi. Thoracica est, & uterina, disre-
 ctica, lithontripica, omniaque ferè praestat quae
 calida & sicca.

Yzacacolatli, S. Vassopispinum. Foliis est orbicu-
 laribus, undulatis, senis, subalbidis praeter alia
 quadam minora & albidiora; cauliculis te-
 nues & breves, & in summa parte exiles foli-
 sculos profert, radices verò capillis fimiles qui-
 bus laxis adhæret. Edulis est. Hernandez Lich-
 enis speciem esse vult.

Ycharlepati, Foliis est cordatis, inferne hirsutis &
 albidis, superne viridibus; flores profert virentes
 in Corymbis; fructus subrotundos; & capillis
 quoddam juxta foliorum exortus. Odor Cyclo-
 niorum. Cortex radicum hydropi medetur.
 Acris est & calida.

Yxochitli, S. Flos Tul, Radice est crassa, tuberosa,
 alius ei è funiculis demissis appendentibus radi-
 cibus porcinis renibus similibus fed majoribus;
 caulibus quaternis canaliculis striatis; foliis
 Bliti, floribus oblongis luteis, fulvis olensibus.
 Radix dulcis est & edulis, ficcata pulvis insper-
 sus ulcera oris curat.

Yolimi Quilicpati, Folia angusta longiucula;
 caules prolixi; flores pallidi, radices tenues, a-
 mare, acres, calide, pinnatim & bitem evacuan-
 t.

Yolopati irina à figura foliorum dicta, duae species
 sunt, Prior foliis Iridis angustis, flore Omixo-
 chitli, S. Lili Mexicanis; radice pyramidi. Ra-
 dix cardiaca est insigni, & vulnerea. Altera
 caule, flore & fructu carens, foliis Plantagineis
 angustioribus, singulis binive ab eadem ra-
 dice.

Yzacunipati seu Canis intersector, S. Hordeolum,
 i. e. Hordeum causticum, S. Cevadilla *Monardi*.
 An revera Frumentacea herba sit, tum
 figura, tum descriptio, tum vires mihi dubium
 faciunt. Caulis minimum digitum crassus.
 Descriptionem & iconem vide apud Hernan-
 dez p. 307. Duae aliae species 1. Radice cap-
 acea, eisdem viribus. 2. Radice orbiculari, foliis
 angustioribus, sapore nullo, idem habentur.

Yzacayalob Chapaltepecensis, S. Nepeta Mexicana
 foliis minoribus & brevioribus cordatis, floribus
 candidis.

Yxomesti, S. Oculi cinerei, Foliis Limonis fer-
 ratis subalbidis, floribus. Chrysanthemum, radice
 crassa fureculosa, amara acri & urenti, Panos,
 lepras & lichenas extergit & curat, insuper
Tzazayalanitli morbum in qua univertum
 corpus dehiscit, illita refina, insperloque de-
 super hujus pulvere & gallinarum pennis.

Yxomestum

Yxomestum Xibuiti, S. Lanuginosa herba. Folia
 Anethi, caules bicubitalis; flores candidi, ca-
 lyculis contenti, in pappos abeunt. Radices
 emeticæ sunt.

Yxocuil, S. Oculi depictus, Caules exiles geni-
 culati, flores candidi parvi ad foliorum exor-
 tus, quæ bina in caule: Radix Paeoniae similis,
 Primo gustata dulcis, mox guttur urens, eva-
 cuat pituitam.

Yzapali, S. Apios Mexicana foliis tenuibus oblon-
 gis. Viribus cum aliis Tithymalis convenit.
 Radix subrotunda est, Avellanae magnitu-
 dine.

Yzapalitic, S. Herba glutinosa & candens, à ra-
 dices qualitate dicta. Foliis est Alliarie, leviter
 ferratis, fructu racemoso uvæ acerbe forma &
 magnitudine; capreolis scandens. Radix ano-
 dyna est, humenti & glutinosa natura, frigi-
 daque.

Yzacacubuiti, S. Femina candida, Dens leonis
 Mexicanus. Calida est & amara, convulsioni
 & torminibus medetur.

Yzacacubuiti, S. Sal amarum, Absinthium Mexi-
 canum, Europæo simile forma & viribus.

Yzacacubuiti, S. Scammonium Mexi-
 canum, Radice foliis, floribus cum Scammonia
 Syriaca convenit; duntaxat foliorum auricula

magis falcate: flores ex albo rubescunt. Ra-
 dix dulcem saporem praefere videtur, & tamen
 devorata bilem ac pituitam evocat.

Yzacapali Tanguilawensis, Lychnis Mexicana an-
 gustifolia, flore parvo, coccineo. Radix acris
 est & glutinosa.

Yzacapali Tzagalensis, Pappofa Mexicana, Vir-
 ge aurea floribus, foliis Ocimi longioribus. Ra-
 dix acris est, amara & calida.

Yzacapali Otomilei, Linifolia argentea, floribus
 candidis, radice purgativa.

Yzacapali Tzucadulle, S. Linaria argentea Mexi-
 cana. Floribus est oblongis, ex luteo candi-
 cantibus, in pappos abeuntibus. Calyx floribus
 Senecioni similis. Herba est pappofa ad Eli-
 chrysum accedens, non Linariam.

Yzacacubuiti, S. Bafium monile, Volubilis species
 calida & glutinosa natura, ophthalmica & diu-
 retica. Flos inferiore parte depictus est colore
 luteo, superiore colore Echii. Ter.

Yzacacubuiti, S. Rofmarinus ferulaceus.

Umbellifera est foliis Feniculi crassioribus &
 latioribus, femine candido, rotundo, anguloso
 & resinaceo, quod in mandendo linguam exur-
 it; radice crassa longa. Tis olente. Om-
 nibus notis Rofmarini ferulacei respondet.

Mirum fortasse alicui videri possit tot novas alisque indictas herbarum species in hoc opere reperiri. Verum ter Francisco Hernandez, dedit operâ conquisitis & descriptis: Nec enim alius commemorant Perregrinam suam aut odoris fragrantiam in pretio sunt: vel fructus, radices, aliaeque partes hominibus in cibum venient.

Cum ad Historiam plantarum Franc. Hernandez illustrandam me parum lucis adferre possi vide-
 rem, necob brevitate & imperfectionem descriptionum species pleraque ibidem traditas ad suas
 classes reducere valere, eas duntaxat inde excerpte & Historiae nostrae inferere decreveram, quæ
 alius etiam descriptæ essent. Verum ab Amico quodam, cui plurimum tribuo, monitus, nonnullis
 Historiam aut imperfectionem criminatos si tot ei species desissent quot ab Hernandez novae prodiret
 Si per otium licuisset plantas singulas cum Americanis à Pistone, Marcarvio, aliisque traditis diligen-
 ter conferre, longè perfectiorem eam reddere potuissem, multaque fortè, quas jam pro novis & non-
 dum editis habeo, ab aliis descriptas invenissem.

*Species sequentes ad calcem Catalogi Zanoniani, p. 1927. subjiciendas, sed Typo-
 thetarum incuria omiffas, hinc suppleat Lector benevolus.*

12. *Limba* seu *Baccam* frutex Orientalis folia habet oblonga, aliquantulum inclinata, dentata &
 aquiliter ducta. Flores producit racematim, ut & fructus rotundos. Utuntur illi ad construendum
 unguentum pro vulneribus: folia cocta sunt pro unctione, praecipue pulveris tormentorum.

13. *Palme Indice Birl* dicitur icon exhibetur absque descriptione.

14. *Parcel* Arbor sylvestris habet lignum asperum, fructus producit parvos figurâ & gustu nostro
 Hypomelidis similes, sed parum trigonales & dulciores. Flores emittit pulcherrimos, quatuor folii
 compositos, è quorum medio exeunt virgæ oblongæ languinea.

15. *Pimexvi* est Arbor qui habet folia magna, quasi rotunda, aliquantulum aculeata, plana, non ta-
 men lenia fed parum aspera. Foliosculi producantur: Fructus in racemis sunt Uvae, ex quorum fe-
 minibus extrahitur oleum quod est optimum pro intertemperie frigida.

16. *Ramba* Arbor est procera, folia habens oblonga, nervola, coloris viridis: Fructus verò si-
 miles Coriandro, sed in racemis sicut Uvae, & sunt multum salustiferi infirmis: Folia cocta cum
 sale & sulphure in aqua omnes plagas laniæ brevi tempore: Succus vel pulvis de fructibus est valde
 admirabilis pro plagis, gangranis & fracturis ossium.

17. *Rambora* est Arbor sylvestris, à Lulitans *Pero de Matto* dicta; hæc habet folia satis magna,
 aspera & dura magis quam nostra Ficis, multum nervola, praesertim in parte inferiore. Fructifi-
 cat multum non in ramis, sed in trunco, ubi ex omni parte oriuntur, in quibus nascuntur fructus, ut
 Pomum parvulum, lanuginosum, habentes stellam in medio cum quatuor corniculis. Condiuntur
 in Aceto sive Aqua lalla pro cibario.

18. *Rategal* Arbor producit folia oblonga & ovata, coloris viridis. Flores pulcherrimos habet, multum racematos; è trunco enim prodeunt multæ virgulæ, in quarum summitate sunt quædam foliola viridia, bipartita ut in nostra *Viola*, prima inferius clausa, cætera totaliter aperta, & quorum medio falciculis virgularum sanguinei coloris exit, & una foliola parvula cum caule longo, tota crispæ & pulcherrima, pulcherrimo ordine disposita & in eodem racemo flores nascuntur, interdum aliqui flavi, aliqui rubri, alii partim flavo, partim rubro colore variegati, quos sustinent receptacula superius rubra inferius verò viridia. Semina dant ut *Piseli* (quid sibi velit hæc vox non capio) odore Nasturtii nostri. Utuntur fructu ad solvendum corpus, & lemina cocta cum aqua salsa sunt optima pro ulceribus malignis. Pulvis similiter idem efficit.

19. *Striplanti* Arbor Indica folia habet aculeata, aspera & crassa, valde viridia, flores producents parvulos, albos & in cacumine radiant. Fructus est triangularis, rotundus, nigricans: *Radix* magna, sed valde purgativa, si cum aqua bibatur utilis est ad hydropicos. Ex foliis formant Orientales medicamentum purgans; sed valde periculosum est ob nimiam caliditatem; aperit venas & est medicamentum mortale.

20. *Toppi* herba marina Indica folia habet magna ut *Laurus*, lucida in superiore parte viridia, sed subtus parum lutea cum acuminibus minutis, colore nigro. Est planta valde longa & nascitur in mari, duplicis speciei, quæ in foliis sunt similia, quæ nullum habent nervum nisi unum in medio, suntque tactu multum mala, quæ totæ franguntur & in diversas partes dividuntur; solum distinguuntur in fructibus; quorum unus est ut *Pirus*, etiam in odore similis cum quinque auriculis foliaceis retroflexis, quæ adherent fructibus, in quo inserta est longa fistula, quæ dum fructus maturefcit cadit, & est plena lappine veluto magis delicata. Alius verò fructus habet parvum calycem instar poculi, qui postea dilatatur & dividitur in septem radios, in medio quorum est parvus fructus instar nostræ similibus. Efflatur sale conditus vel aqua salsa: valet ad reprimendum sanguinem, ac etiam pro contusionibus & aliis similibus affectibus utuntur supradicta lappine. Cortex plantæ partim est ruber, partim luteus quo utuntur ad tingendum colorem rubrum obcurissimum.

21. *Tossunda* live *Casunda* frutex est circiter quinque cubitorum altitudine. Flores producit flavos, pentapetalos instar *Violæ*: folia vulgari *Parietariæ* similia sunt. Post flores filiques profert flavos, similes in cacumine tamen curvatos, in quibus sunt circiter octo semina dura, oblonga & lenia. Foliorum decoctio partum accelerat, foliaque trita cum Sinapi ventris doloribus medentur.

22. *Zambul* arbor Indica five *Cornus* mas Theophrasti ex sententia Jac. Zanoni. Arbor hæc facit magna habet folia oblonga, plena, dura, nervosa, fructus producents ad instar *Corni* nostratis, coloris inter rubrum vel sanguineum & nigrum, suntque saporis acidi; ossa verò olivarum instar. Cortex confusus & ex eo decoctio facta alvum sistit. Hæc arbor eadem esse videtur cum *Noela* itali seu Berberi Indica Aurantia folio *H. M.* p. 1606. Historia nostræ descriptæ.

23. *Zambul* utraque species Solani Indici spinosi species esse videtur.

Inter *Emendanda* nescio quo casu omisam invenio hanc notam, Planta illa, quam *D. S. Dale* erronee pro *Gramine* bulboso aquatico à *C. Bauhino* in *Prodromo* descriptam & depictam fuisse observavit nōque commonefecit, non erat *Sparganii* radix cum foliis primò erumpentibus & aqua immis, ut nos memoria lapsi scripsimus, sed *Sagittariæ* aquaticæ; quod Lectorem monere oportet: nē observatori injuri simus, nostrumque illi errorem impingamus.

INDEX

INDEX.

A.		pag.	F.		pag.
A	<i>Bariga Palma</i> <i>Ady fructus</i>	1356	<i>Filicis</i> J.B. 152. <i>Brasilianum</i> Marcegr.	145.	
	<i>Abaco Clus. i. e. Baobab</i> Alpini	1372	<i>acroficum</i> Thal. 141. <i>Chinenfe</i> 1854.		
	<i>Abdelavi Melo</i> <i>Aegyptius</i> Alpini	645	<i>Adiantum aureum</i>	123	
	<i>Abelicea</i> Pona, i. e. <i>Pseudoantallia</i>	1805	<i>Adonis ejusque species</i>	596	
	<i>Abelmoschus</i> , <i>Ricini</i> species	168	<i>Adrachne</i> Theophrasti J.B.	1577	
	<i>Abelmoschus</i> Pona & Velling.	1066	<i>Aegilops ejusque species</i> 1289. v. <i>Avena</i> 1254. <i>Nar-</i>		
	<i>Abelmoschus</i> Cupressi species	1408	<i>bonensis</i>	1290	
	<i>Abies femina</i> 1394. mas Theophr. i. <i>Picea</i>	1396.	<i>Aegilops Alprisi</i> Theophr. i. <i>Quercus</i> spec.	1387	
	<i>Mexicana</i> Hernand. 1397, 1916. <i>Marina</i>	76	<i>Aeschynomene</i> variae species 979, 980, 981, 1894		
	<i>Abrotanoides</i> saxæa Clus.	64	<i>Aethiops ejusque species</i>	542, 543	
	<i>Abrotanum</i> ejusque species 371, 372, &c.	1866.	<i>Aga Cretensium</i> , i. <i>Carduus latifolius</i> Syriacus Cam. 12		
	<i>femina ejusque species</i>	358, 359, 1865	<i>Agallochum</i> S. <i>Lignum Aloes</i>	1808	
	<i>Abrus</i> Alpini	859	<i>Agaricus</i>	107	
	<i>Abstinium</i> ejusque species 366, &c. ad 370.	1868	<i>Agaricus Cretensium</i> Bell.	314	
	— <i>Santonium</i>	366	<i>Agaty Galeæ</i> affinis H.M.	174	
	— <i>Scribium</i>	370	<i>Agem-Lilac</i> <i>Perfarum</i> Corn. v. <i>Syringæ</i>	1702	
	— <i>Alpinum Umbelliferum</i>	347	<i>Ageratum</i> ejusque species 394. <i>serulaceum</i> Dal.	286.	
	<i>Abus</i> Alpini. v. <i>Senna</i>	922	— <i>purpureum</i> Dal.	1055	
	<i>Abutilon</i> ejusque species 699. <i>Indicum</i>	1880	<i>Agrobala</i> Alpini. v. <i>Lycium</i>	1629	
	<i>Acacab</i> Cam. i. <i>Kisimien</i> . S. <i>Kesin</i> .	1718	<i>Agrostis</i> Scaligeri	1789	
	<i>Acacia</i> ejusque species	976, 977	<i>Agrostis</i> castus, i. <i>Pitex</i>	1096	
	— <i>Malabarica</i> Infia dicta H. M.	1739	<i>Agrifolium</i> S. <i>Aquifolium</i>	1632	
	— <i>Americana</i> Robini & Park.	1719	<i>Agrionaria</i> Cretensium J. B.	301	
	— <i>Germanica</i> i. <i>Prunus</i> Sylv.	1327	<i>Agrifoliar</i> Belli, i. <i>Triticum</i> Sylv. <i>Creticum</i>	1240	
	<i>Acaciæ folis</i> frutes <i>Mesopotamici</i>	1739	<i>Agrimonia</i> ejusque species	400	
	<i>Acacia trifolia</i> C. B. v. <i>Cytisus</i>	1783	<i>Agrimonia</i> Col.	ib.	
	<i>Acaja</i> Pilon.	1554	<i>Agua</i> Brasili. i. <i>Nymphaea</i>		
	<i>Acajaiba</i> arbor cujus fructus		<i>Agua</i> quia Marcegr. i. <i>Solan. Sp.</i>	672	
	<i>Acetaj</i> Pilon. i. <i>Anacardis</i> spec.	1649	— <i>ponda</i> Marcegr.	1337	
	<i>Acetanthium</i> ejusque species	313	<i>Agurima</i> Pil.	1343	
	— <i>illyricum</i> J. B.	ibid.	<i>Aguti-guipo</i> obi Marcegr.	1207	
	<i>Acanthus</i> ejusque species	1325, 1912	<i>Aguti-Treva</i>	1794	
	— <i>Germanicus</i> , i. e. <i>Spondylium</i>	408	<i>Abate de Panucho</i> Hernand.	1650	
	<i>Acantus</i> Theophrasti	314	<i>Aborvi</i> Theveti	1676	
	<i>Acaricoba</i> Pilon.	1323	<i>Ajuba</i> -tipia	1791	
	<i>Acarna</i> ejusque species	314, 315	<i>Ajuga</i> , i. <i>Chamaepitys</i>	571	
	<i>Acarnæ</i> similis flore purpureo J. B.	289	<i>Aizoon</i> v. <i>Sedum</i> 687. <i>palustre</i> , i. <i>Stratiotes</i>	1324	
	<i>Acer</i> ejusque species	1700	<i>Airi</i> , i. <i>Hayri</i>	1263	
	<i>Acetosa</i> ejusque species 177, &c. ad 181, 1856. v.		<i>Alabastrites</i> Lob. i. <i>Dentaria</i>	1229	
	<i>scaria Americana</i> 179. rotundifolia. <i>borensis</i>	180	<i>Alaternus</i> ejusque species	1608	
	<i>Acetofella</i> , i. <i>Trifolium acetosum</i>	1098	<i>Albata Cannæ</i> Indica species Pil.		
	<i>Achanca</i> Thev. i. <i>Brassica</i> folia peregrina C. B.		<i>Alcanna</i> , v. <i>Phyllirea</i>	1585	
	<i>Achillea</i> , i. <i>Millefolium</i>	345, 346	<i>Album olus</i> Dod. i. <i>Lactuca agnina</i>	392	
	<i>Achiote</i>	1671	<i>Alcea</i> ejusque species 604, 605, 1873. <i>Indica</i>		
	<i>Achilades</i> , Bellon. i. <i>Pyra</i> Sylv. <i>Cretica</i> , à nostris di-		1065, 1900, 1914. <i>Aegyptia</i> villosa, i. <i>Abel-</i>		
	<i>veria</i>		<i>mosch</i>	1066	
	<i>Achoasvan</i> Alpini. i. <i>Matricaria inodora</i>	357	<i>Alchimelec</i> Alpini, i. <i>Melilotus</i> <i>Aegyptia</i>	953	
	<i>Acinos</i> ejusque species	552	<i>Alchimilla</i>	208, 209	
	<i>Aconitum</i> ejusque species	701, 702	<i>Aconitum</i> ejusque species	81, 82	
	— <i>Hyemale</i> Park.	700	<i>Alectorolophi</i> i. <i>Crispa</i> galli	769, 770, 771	
	— <i>racemum</i> i. <i>Christophor.</i>	661	<i>Alga marina</i> 71, 72, &c. 1849. <i>tinctoria</i> 73. <i>bombi-</i>		
	— <i>Salustiferum</i> S. <i>Ambora</i>	705	<i>cina</i> 71. <i>fontalis</i> trichodes	118	
	— <i>humile</i> bifolium, &c. <i>Montzel.</i>	671	<i>Aligai</i> J. B. v. <i>Geniça</i>	1730	
	<i>Aconis</i> 1213, 1910. <i>Asiaticus</i> radice tenuiore adul-		<i>Alisma</i> Cord. i. <i>Ophrys</i> bifolia	1232	
	<i>terrima</i> C. B. i. <i>Iris pratensis</i> lutea	1186	— <i>Matth. & alorum</i> , i. <i>Doronicum</i> <i>Plantaginis</i>		
	<i>Adica</i> Plinii C. B. i. <i>Christophoriana</i>	661	folio C. B. <i>Alisma</i> Thal. i. <i>Helleborine</i>		
	<i>Adia</i> potius genus in China ex <i>Oriza</i>		<i>Alisma</i> Col. i. <i>Auricula</i> Urzi	1082	
	<i>Aculosa</i> Gazæ Ad. <i>Cardui</i> genus	309	<i>Alkekengi</i> vulg.	681	
	<i>Acus</i> moschata Cæf. Col. i. <i>Geranium</i> moschatum.		<i>Albulia</i> , i. <i>Trifolium acetosum</i>	1098	
	<i>Adiantum</i> ejusque species 147, 148. <i>nigrum</i> Of-		<i>Alliaria</i>	792	
	<i>ficin.</i> 147. <i>Americanum</i> 148. <i>album</i> folio		<i>Allium sativum</i> 1125. <i>Sylv. foliis fistulosis</i> 1117		
			<i>Sylv. planifolium</i> 1119. <i>montanum</i> latifol. i. <i>Vi-</i>		
			<i>ctorialis.</i>		

INDEX

<i>Horialis</i> 1122. <i>Urticum</i>	pag. 1604.	<i>Anagyris</i> ejusque species	pag. 1722
<i>Alnus</i> ejusque species 1409. <i>nigra</i> baccifera, i. <i>Frangula</i>	1604.	<i>Ananas</i> Linfch. & <i>Acosta</i>	1732
<i>Aloe</i> ejusque species 1195, 1196, &c. 1906. <i>pulcherrima</i>	1324.	<i>Anavina</i> H.M.	1032
<i>Alpeceiros</i>	1205	<i>Anblatum Cordi</i> sive <i>Aphyllon</i> J.B.	1429
<i>Alpinum</i> H.M.	1765	<i>Anchoas</i> S. Zingiber masculinum Hern.	1414
<i>Alpine</i> ejusque species 1025, 1896. <i>fetida</i> Col. C.B.	1765	<i>Anchusa</i> ejusque species	496, 497, &c.
<i>Myofotis</i> 1029. <i>Spergula</i> dicta 1034, 1896. <i>Corniculata</i> Cluf. 1039. <i>Hederula</i> folio i. e. <i>Veronica</i> species 848. folio <i>Veronica</i> ib. folio <i>Trifolium</i> 847. <i>triphyllum</i> cerulea 848. <i>scandens</i> baccifera v. <i>Solanum</i> 682. <i>Alpina</i> glabra C.B. v. <i>Lycnis</i> 1023. <i>nodosa</i> Dal. 805. <i>cruciata</i> marina Ger.	1024.	<i>Andra</i> Pilon. & Marogr.	1677
<i>Albica</i> ejusque species 601, &c. item 1873. <i>fruticosa</i> 603. <i>Theophr.</i> flo. luteo, i. e. <i>Abutilon</i> 699. <i>Indica</i> Herman.	1900, 1901	<i>Andra</i> Pilon.	1687
<i>Alibis</i> <i>Avicennae</i> , i. <i>Laserpitium</i> Veterum	425	<i>Andrachne</i> Theophr. i. <i>Andrachne</i>	1577
<i>Alum</i> Gallicum Scribon. i. <i>Symphytum</i>	504	<i>Androsace</i> Matth. i. <i>Fungi</i> lapid. species 66. <i>altera</i> Matth.	1086
<i>Alu</i> sive <i>Alon</i> H.M. i. <i>Ficus</i> <i>Indica</i>	1424	<i>Androsace</i> ejusque species v. <i>Hypericum</i>	1017, 1020, 1021
<i>Allyon</i> Dioscoridi i. <i>Lunaria</i> <i>Græca</i>	788	<i>Anemone</i> ejusque species 626, &c. ad 633, 1873	700
<i>Galeni</i> v. <i>Marrubium</i>	557	<i>Anemone</i> nemorum 624. <i>Boenoniensis</i>	700
<i>Alpium</i> <i>Monspeliense</i> montis <i>Ceti</i>	1443	<i>Anethum</i> bortenle 410. <i>sive</i> <i>femine</i> exiguo <i>Anemone</i>	459
<i>Amaracus</i> ejusque species, i. <i>Majorana</i>	537	<i>Angelica</i> ejusque species 424. <i>Acadiensis</i>	1869
<i>Amaria</i> dulcis v. <i>Solanum</i> lignosum	672	<i>Angelica</i> arborecens <i>spinoza</i>	1798
<i>Amarantus</i> ejusque species 201, 1856. <i>Sericeus</i> 202. <i>tricolor</i> 203. <i>Siculus</i> spicatus perennis <i>Bocon</i>	203	<i>Angelica</i> baccifera <i>Canadensis</i>	661
<i>Amarazquit</i>	1789	<i>Angelina</i> arbor	1384
<i>Ambo</i> , i. e. <i>Manga</i>	1550	<i>Angelyni</i> , i. <i>Andra</i> Pilon.	1687
<i>Ambaiva</i> Pilon.	1773	<i>Angolan</i>	1597
<i>Ambaiva</i>	ibid.	<i>Anguria</i> , i. <i>Citrullus</i>	643
<i>Ambalans</i>	1551	<i>Anhuiba</i> arbor, i. <i>Sassafras</i>	1783
<i>Ambaipa</i> H.M.	1370	<i>Anil</i> sive <i>Anir</i> 926. <i>Anil</i> alia spec.	1846
<i>Ambare</i> <i>Manga</i> affinis	1780	<i>Anine</i> gummi	1643
<i>Ambarvalis</i> folio, i. <i>Polygala</i>	1335	<i>Aninga</i> Pilon. 1654. <i>Aninga-iba</i>	1654
<i>Ambela</i> , i. <i>Charama</i> <i>Acad.</i>	1780	<i>Aninga-peri</i> Pilon. <i>Planta</i> est frutescens, quæ passim in densis sylvis nascitur, flore exiguo albicante, cui pauca vultu e caruleo nigricante, Sambuci bacca similes succedunt. Folis decoratur lanuginosis, ovalis figura, triste viridibus quidem, sed aspectu pulcherrimis, ad tactum instar Urtice mortue, mollioris & velut lanuginosis, quæque nervis multis & crassis distinguuntur. Folia recentia confusa vel in pulverem redacta medentur prima intentione ulceribus recentibus & inveteratis.	1783
<i>Ambresia</i> ejusque species 164, 1855. <i>camp. rep.</i> i. <i>Tibasis</i> seu <i>Nasturt.</i> verrucosum	843	<i>Anisum</i> ejusque species	449, 1868
<i>Ambugambo</i>	1346	— <i>Indicum</i> S. Zing.	1835
<i>Ambulon</i> Scal.	1792	<i>Anon</i> Ovidii	1651
<i>Amelanchier</i> Lob.	1461	<i>Anona</i> marum H.M.	1650
<i>Amelodi</i> H.M. 1787. <i>Belutia</i> <i>Amelodi</i> ib. <i>Siuanna</i> <i>Amelodi</i> 1607. <i>Karetti</i> <i>Amelodi</i> 1611	1926	<i>Anonis</i> ejusque species 957, 958, 959, 960, 1893	1708
<i>Ameri</i> H.M. i. <i>Anil</i> S. Indigo	1926	<i>Anonyms</i> Ribesii foliis icon. <i>Roberti</i>	1708
<i>Amellus</i> Virgili est <i>Caliba</i> palustris, alius <i>Conyza</i> aut <i>Aferis</i> montani species.		— flore <i>Colutea</i> Cluf.	1733
<i>Aminis</i> , i. <i>Gossypium</i>		— <i>Garcia</i> , i. <i>Herba</i> viva <i>Azofa</i>	982
<i>Ammi</i> ejusque species	451	— <i>Brasilianus</i> frutes flore <i>Kerri</i>	1785
<i>Ammoniacum</i>	1844	— <i>Brasilian.</i> flore monopetalo specioso	1883
<i>Amomum</i> quorundam odore <i>Caryophyll.</i> 1507. <i>Verum</i> 1697. <i>Germanicum</i> , i. <i>Sifen</i> <i>Cordi</i>	443	<i>Anserina</i> Trag. i. <i>Argentina</i> .	
— <i>Plini</i> vulgo, i. <i>Solanum</i> , &c.	673	<i>Anseli</i> H.M. i. <i>Angelina</i>	1384
— <i>Virgin.</i> Corni <i>fam. facie</i>	1799	<i>Anselon</i> Theophr. i. <i>Mesphilus</i> <i>Aronia</i>	1458
<i>Amomum</i> Cluf.	1697	<i>Anthemis</i> , i. <i>Chamaemelum</i>	353
<i>Amongaba</i> gramen	1318	<i>Anibora</i> S. <i>Antibora</i>	705
<i>Ampama</i> H.M.	1366	<i>Anibrisicus</i> , i. <i>Pecten</i> <i>Veneris</i>	428
<i>Ampelopsidium</i>	1126	<i>Anihylla</i> Alpin. ex 215. <i>nivea</i> , i. <i>Polygonum</i> 185.	
<i>Amoretii</i> H.M.	1712	— <i>Valentina</i> Cluf. 215. <i>marit.</i> <i>Alfimer</i> folio C. B.	1026
<i>Amrydalis</i> ejusque species 1519, 1918. <i>Granatensis</i>		— <i>lentifolia</i> <i>Peplos</i> effigie mar. 1024. <i>leguminosa</i>	922
<i>Amygdalo</i> persicum	1791	<i>Antipathes</i> , i. <i>Corallium</i> <i>nigrum</i>	61
<i>Amylum</i>	1516	<i>Antirrhinum</i> ejusque species 760, 761. <i>arvense</i> minus v. <i>Linaria</i> 760. minus flo. <i>Linaria</i> luteo n. d.	Ger. App.
<i>Anabasis</i> Dod. i. <i>Polygonum</i> baccif. <i>scandens</i>	1240	<i>Antipathes</i> v. <i>Caryophyllus</i> <i>aromat.</i>	1508
<i>Anacampteros</i> , i. <i>Telesium</i>	689	<i>Aparazita</i> Hern.	661
<i>Anacardium</i> Occidentale <i>Cajou</i> dictum	1649	<i>Aparina</i> ejusque species	484
<i>Anacardium</i> simpliciter dictum	1813	<i>Apeiba</i> Marogr.	1643
<i>Anacard</i> <i>Phaeoli</i> species	890	<i>Aphoca</i>	899
<i>Anagallis</i> terrestr. ejusque species	1024	<i>Aphyllantes</i> <i>Anguillara</i>	381
<i>Anagallis</i> aquatica 852, 853. <i>aguat.</i> <i>rotundifolia</i> non crenta	1101	<i>Aphyllantes</i> <i>Monspel.</i> v. <i>Caryophyllus</i> .	
		<i>Aphyllum</i> i. <i>Melissa</i>	554

INDEX

<i>Apios</i> J.B. <i>Tithymali</i> spec. 870, 871. <i>Americana</i>	pag. 937	<i>Arundo</i> ejusque species 1275, &c. 1315. <i>Donax</i> ib.	pag. 1275, 1909
<i>Conjut.</i> i. <i>Atragali</i> spec.	937	<i>Arundo</i> Indica latifolia v. <i>Canna</i> <i>Indica</i>	1802
<i>Apium</i> bortenle, vulgo <i>Pterofolium</i> 418. <i>palustre</i>	1868.	<i>Afarina</i> Matth.	1843
<i>Pin</i> <i>Paladapum</i> 457, 1868. <i>Maccedonium</i> 463.		<i>Afarum</i>	208
<i>pergrin.</i> <i>Pin</i> (subrotundis) C.B. 462. <i>petra-</i>		<i>Ascalonitis</i>	207, 1857
<i>um</i> sive <i>montanum</i> album 463. <i>montanum</i>		<i>Asclepias</i> ejusque species	1117
<i>nigrum</i> J.B. 413. <i>montan.</i> folio tenuiore C. B.		<i>Ascyrum</i> ejusque species v. <i>Hypericon</i> .	1090, 1903
461. <i>Ciente</i> folio 414. <i>palustre</i> lacteo succo S.		<i>Asclepias</i> <i>Africanum</i> , i. <i>Fritillaria</i> <i>crassa</i>	1019
<i>Thyselinum</i> 413. <i>Scoticum</i> (S. maritimum) 447		<i>Asyogum</i> arbor H.M.	1729, 1730
<i>Apocyma</i> , i. <i>Pix</i> a navibus derivat. v. <i>Pix</i>	447	<i>Asparagus</i> ejusque species	1786
<i>Apocynum</i> ejusque species 1087, 1088, &c. <i>humile</i>		<i>Asterula</i> ejusque species	683, 1877
<i>arizoides</i> <i>Africanum</i> , i. <i>Fritillaria</i> <i>crassa</i>	1903	<i>Aschodelus</i> ejusque species	1191
<i>Aquifolium</i> , i. <i>Agrifolium</i>	1622	<i>Asplenium</i>	139
<i>Aquilegia</i> ejusque species	705, 706, 707	<i>Aspre</i> Theophr. <i>Agilops</i> <i>Quercus</i> spec.	1387
<i>Arabis</i> , i. <i>Draba</i>	821	<i>Aspera</i> i. <i>Mandara</i>	1751
<i>Aracynappil</i> , <i>Malum</i> <i>aureum</i>	1660	<i>Alter</i> ejusque species 265, 266, &c. item 1858. <i>Conyzoides</i> Geln.	264
<i>Araca-miri</i>	1456	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
<i>Arachidia</i> Pilon.		<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
<i>Arachydia</i> Belli	918	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
<i>Aracis</i> sive <i>Arabus</i> vulgo v. <i>Vicia</i> 902. <i>fabacens</i>	919	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
<i>S. Fabæ</i> <i>Karyina</i> J. B. 903, 904. <i>Aracis</i>	767, 768	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
<i>Aralia</i> Geln. i. <i>Digitaria</i>	1651, 1652	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
<i>Arantia</i> vulgo, v. <i>Malus</i> <i>Arantia</i>	83	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
<i>Arara</i> fructus	1836	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
<i>Aratica</i> variae species 1651, 1652. <i>pana</i>	1046	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
<i>Arbor</i> <i>Brasiliana</i> <i>Angolan</i> similis	1794	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
— <i>serifuga</i> <i>Peruviana</i>	1790	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
— <i>sinum</i> <i>regnum</i> <i>Scal.</i> i. <i>Urtica</i>	1771	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
— <i>Fraxini</i> folio, cortice <i>spinofo</i> <i>Virg.</i>	1798	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
— <i>Fraxini</i> folio, C. B. i. <i>Azedarach</i>	1546	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
— <i>Exotica</i> <i>Fraxini</i> fol. <i>Negundo</i> <i>credita</i>	1798	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
— <i>Judea</i> vulgo	1717	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
— <i>lanigera</i> <i>Bontii</i> , v. <i>Gossypium</i> .		<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
— <i>Lacunculata</i> folio Cluf.	1795	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
— <i>racemosa</i> <i>Brasil.</i> fol. <i>Apocyni</i> Br.	1595	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
— <i>conifera</i> odorata fol. <i>Salicis</i> , &c.	1800	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
— <i>pentaphyllis</i> <i>Virginiana</i> , &c.	ibid.	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
— <i>Spinosi</i> , <i>Herculis</i> <i>clava</i> dicta	ibid.	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
— <i>tinctoria</i> 1794. <i>tinctoria</i> <i>Virgin.</i>	1699	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
— <i>trifolia</i> <i>venenata</i> <i>Virginiana</i>	1799	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
— <i>trifolia</i> 1698. <i>de Rayz</i> i. <i>Ficus</i> <i>Indica</i>	1437	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
— <i>Tulipifera</i> triplex	1798	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
— <i>vicia</i>	1407, 1916	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
— <i>Unifera</i> <i>Tabacensis</i>	1792	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
<i>Arbutus</i> i. 578. folio non serrato i. <i>Andrachne</i>	265	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
<i>Archeangelica</i>		<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
<i>Arctabur</i>	435	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
<i>Arctium</i> i. <i>Lappa</i> major 332. item minor	1210	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
<i>Arctium</i> Belli	166	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
<i>Arca</i> i. <i>Fausel</i>	1097	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
<i>Arrenaria</i> J.B.	1363	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
<i>Argemone</i> ejusque species v. <i>Rapaver</i>	1032	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
<i>Argentina</i>	855	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
<i>Aria</i> Theophr.	617	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
<i>Arisarum</i> ejusque species	1459	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
<i>Aristolochia</i> ejusque species 761, 762, 1884. <i>pur-</i>	1211, 1907	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
<i>rubica</i>	763, 1884	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
<i>Amenica</i> <i>Malus</i>	1513, &c.	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
<i>Armeria</i> ejusque species, v. <i>Caryophyllus</i> 990, 991.		<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
— <i>pratensis</i> , i. <i>Lycnis</i>	1000	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
<i>Armoracia</i> i. <i>Raphanus</i> <i>ruficannus</i>	818	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
<i>Arnabo</i> nonnulli, <i>Zedaira</i>		<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
<i>Aroera</i> i. <i>molle</i> arbor	1582	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
<i>Artemisia</i> ejusque species 372, 373, 1866. <i>tenuifolia</i>		<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
— <i>sive</i> <i>leprophyllus</i> v. <i>Abroratum</i> <i>campestre</i>	371	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
<i>Arthanita</i> i. <i>Cyclanum</i>	1005	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
<i>Arthritica</i> i. <i>Primula</i> <i>veris</i> & <i>Parafis</i>	1080	<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815
<i>Arum</i> ejusque species 1208, 1209, &c. 1907		<i>Arctagala</i> <i>Batrica</i> Cluf. 920. <i>marina</i> <i>Lufitanica</i>	1815

I N D E X.

<i>Balfamia mar frue Cucurmerina</i>	647, 1874	Pag.	<i>Betulus</i> <i>i. Carpinus & Ostry</i>	1438	Pag.
— <i>femina Persicifol.</i>	1128		<i>Bibimella</i> <i>Cel. i. Coronopus</i>	1879	
<i>Balfamia</i> <i>mar. 323. femina</i>	364		<i>Bifolium ejusque species</i>	1232	
<i>Balsaman ejusque species</i> 1755.	Peruvianum		<i>Bilimbi</i> <i>H. M.</i>	1449	
1757. <i>Tolutanum</i>	1758		<i>Bimambaru</i>	1881	
<i>Bely infule fructus</i>	1653		<i>Bifermas</i> <i>Cam.</i>	544	
<i>Bambu Arundo arborea</i>	1315		<i>Bislingua</i> <i>i. Hippoglossum</i>	661	
<i>Bamia</i> <i>v. Alcea Indica</i>	1066, 1900		<i>Bismalva</i> <i>i. Althaea</i>	603	
<i>Banaviera</i> <i>Pison. i. Ficus Ind.</i>	1377		<i>Bistoria ejusque species</i>	186, 187	
<i>Banulara Cingalensium</i>	721		<i>Biti</i> <i>H. M.</i>	1735	
<i>Bangue</i>	159, 1854		<i>Bixa Ovoides</i> <i>i. Uruçu</i>	1771	
<i>Bacab Alpinii</i>	1371		<i>Blafo</i> <i>H. M.</i>	1772	
<i>Bapifecula</i> <i>i. Cyanus setosum</i>	321		<i>Blattaria ejusque species</i> 1096, 1097, &c.	1903	
<i>Barba capra</i> <i>i. Ulnaria</i>	623, 709		<i>Blattia</i> <i>H. M. i. fambos sylv.</i>	1479	
<i>Barba 730 frutex</i> 1721, 1919. <i>berba</i> <i>i. Semper-</i>			<i>Blitum sylv. ejusque species</i> 195. <i>Blitum Bonar</i>		
<i>tozum majus</i>	687		<i>Hemicius dictum</i> <i>ib. Blit. Botry dictum</i> 196. <i>Bl.</i>		
<i>Barbarea Eruca species</i> 809. <i>muralis</i> <i>J. B.</i>	799		<i>Atriplex sylvestris dictum</i> 197. <i>Americanum</i>		
<i>Bardana</i> <i>S. Lappa major</i> 332. <i>minor</i>	165		<i>Spinifolm</i> 199. <i>Bl. Kali dictum</i>		
<i>Barvice fructus</i>	1826		<i>Blitum hortense</i> 200. <i>Americanum</i>		
<i>Basajank</i>	1570		<i>Boa Thibor</i> <i>Bontii</i> <i>i. Coral arb.</i>		
<i>Basilicum vulgo ejusque species</i> <i>i. Ocimum</i>	940		<i>Bona major</i> <i>Dod. i. Faba</i>		
<i>Battata Hispanica</i> 728. <i>Tiaobaa</i>	1234		<i>Bolbonach</i> <i>S. Viola lunaria</i>	989, 910	
<i>Baxana</i>	1794		<i>Bolatus Antiquorum</i>	787	
<i>Batis & Baticula</i> <i>i. Cristibum</i>	456		<i>Bombax</i> <i>i. Gossypium</i>	91	
<i>Batrachion</i> <i>i. Ranunculus</i>	581, 582, &c.		<i>Bon vel Ban Alpinii Coffee frutex</i>	1064, 1065	
<i>Bellidum</i>	1844		<i>Bon</i> <i>feu Calaf Alpinii.</i>	1691	
<i>Becabunga</i> <i>i. Anagallis aquatica</i>	852, 853		<i>Bondus Indurum</i> 1743. <i>Siliquid non spinosid</i> 1800		
<i>Becchion</i> <i>i. Tuffilago</i>	259		<i>Boncus Henricus</i>		
<i>Bedeogar Offic. i. Spongia Rosea canina</i>	1471		<i>Borago ejusque species</i> 492. <i>semper virens</i>	195	
<i>Beejha Arundo</i>	1316		<i>minima</i> <i>Hebbarium</i>	494	
<i>Beedel</i>	1557		<i>Botry</i> <i>Ambrosioides</i>	ibid.	
<i>Beguil Purchasti</i>	1821		<i>Brauca urina</i> <i>i. Acantus</i>	196	
<i>Beidelgar Alpinii v. Apocynum</i>	1088		— <i>Germanica</i> <i>i. Sphondylium</i>	1225	
<i>Behen album</i> <i>i. Lychmis</i> 998. <i>rubrum</i> <i>v. Limo-</i>			<i>Brasilia arbor</i>	408	
<i>nium</i>			<i>Brassica ejusque species</i> 794, 795, &c. <i>capitata</i>	1736	
<i>Beli Bengalensium</i>	1665		<i>794 florida</i> 795. <i>caulo-rapa</i> <i>ib. arborea</i> , &c.		
<i>Belida</i>	1493		<i>796. Epiphyllis thyrifolide</i> 797. <i>spinosa</i> <i>ibid.</i>		
<i>Belingela Pison. Malum infan.</i>	1673		<i>marina monospermus</i> 838. <i>perfoliata silifolia</i> 797		
<i>Bella Donna</i> <i>i. Solanum latiale</i>	679		<i>Brajma</i> <i>i. Piper abortivum</i>	1342	
<i>Bella Modagam</i> <i>H. M.</i>	1481		<i>Brannica Antiquorum vera</i> <i>Muntingii</i> <i>i. Hydro-</i>		
<i>Bellevedere</i> <i>i. Scoparia</i>	210		<i>patium max.</i>	172	
<i>Bellii major ejusque species</i> 351, 1866. <i>ramosa</i>			<i>Brindones</i> <i>Garc. Fructus tinctorius</i>	1831	
<i>umbellifera Cornut.</i> 270. <i>Tanacetis folio</i> <i>i. Tan-</i>			<i>acetum</i>	1242	
<i>naccum modorum</i>	352		<i>Bromos</i> <i>i. Avena</i> 1255. <i>item Gram. Avenace-</i>		
<i>Bellis minor ejusque species</i> 349, 1865, 1866			<i>um</i>	1289	
<i>Bellis latea</i> , &c. <i>C. B. v. Cbrjstianbennum</i>	1066		<i>Brumella ejusque species</i>	551, 552	
<i>Belnuscus Aegypt. Belli</i>	1880		<i>Brutathar Arbor Chimenfis</i>		
<i>Beloele</i> <i>H. M. i. Abutilon Indicum</i>	1845		<i>Bruxus</i> <i>S. Rufus</i>	664	
<i>Belzoium</i>	1680		<i>Bruzanelli</i>	1497	
<i>Belutta Tzipacacm</i> <i>i. Casteana Rosea Indica</i>	1856		<i>Bryon</i> <i>al. Mafcus</i>	12	
<i>Bengieiri</i> <i>H. M.</i>	1856		<i>Bryonia alba</i> 659. <i>nigra</i> 660. <i>alba Mecobacana</i>		
<i>Aria-Bepou</i> <i>H. M. i. Nimbo</i> 1543. <i>Kari-bepou</i>			<i>722. Zeylanica</i>	1875	
<i>ibid.</i>			<i>Buglossum ejusque species</i> 493. <i>dulce ex infulis</i>		
<i>Ben-Kalefiam</i>	1786		<i>Lencafrive</i> 500. <i>lyfifceft. cauliculis procumbentibus</i>		
<i>Ben Nux</i>	1786		<i>C. B. 502. luteum</i> <i>Ger. i. Hieracium echio-</i>		
<i>Ben Moenja</i>	1787		<i>ides</i> , &c.	233	
<i>Ben Betta</i> <i>H. M.</i>	1633		<i>Bugula</i> <i>S. Confolida media</i>	575	
<i>Beningano Park.</i>	1821		<i>Bulapapum Plinii</i> <i>Munting.</i>	179	
<i>Ben & Bor Acosfe</i>	1335		<i>Bulboctanum</i>	440	
<i>Berberis ejusque species</i>	1605		<i>Bulthodacum ejusque species</i> <i>i. Pseudonareissus</i> 1120		
<i>Bereinus fructus</i>	1815		<i>Bulthomach</i> <i>i. Viola Lunaria</i>	787	
<i>Berula Tab. i. Anagallis aquat.</i>	852, 853		<i>Bulthomach erioporus</i> 1158. <i>lilaceus vomitorius</i> <i>C. B.</i>		
<i>Beta ejusque species</i>	204		<i>Sp. 1111. monophyllus</i> <i>J. B. 1154. sylv.</i> <i>Fuch.</i>		
<i>Betella</i> , <i>Belli</i>	1913		<i>i. Ornithogalum tur.</i>	1153	
<i>Betre & Betti</i> , <i>Pison.</i>	1914		<i>Buna arbor</i> <i>i. Coffee</i> 1091. <i>Bunnu eadem.</i>		
<i>Betonica ejusque species</i>	559, 1871		<i>Bunias</i> <i>i. Napus</i>	302	
<i>Betonica coronaria ejusque species</i> <i>i. Caryophyl-</i>			<i>Buphthalmum vulgare</i> <i>Ger. 341. Cotula folio</i> <i>ib.</i>		
<i>lus</i> 986, 987, 988, 989. <i>Betonica minima similis</i>	1003		<i>Dodonai</i> <i>i. Adonis major</i> 597. <i>perlegrum</i> <i>AL-</i>		
<i>J. B.</i>	764		<i>pini</i> <i>ibid. Alpinum flo. candido</i>	1865	
<i>Betonica aquatica</i> <i>i. Scrophularia</i>	1410		<i>Bupleurum ejusque species</i>	473, 474	
<i>Betula</i>			<i>Burja marina</i> <i>Cel.</i>	87	

I N D E X

<i>Burfa pafforia ejúsque species</i> 838. <i>pafforia minor</i> i.	186	<i>hinc inde, certis intervallis</i> (sex, quinque, tria, duo, vel etiam unum folium). <i>Rofmarium amulum</i> , inodorum adfíit: Eadem videtur Cufcutæ.	186
<i>Naftrum petraeum</i> 837. <i>major loco oblongo</i> C. B. 790. <i>minor loco oblongo</i> i. <i>Taronychia vulg.</i>	789		
<i>Bulbinum</i> Plin. i. <i>Petroelinum</i> Creticum C. B.	186	<i>Camara</i> Margr. <i>Lycnidiis species</i>	993
<i>Batomos</i> i. <i>Sparganium</i> , at <i>Clufo Acerus adulterinus</i> seu <i>Iru paluftris lutea</i>	186	<i>Camara-vinga</i> Margr.	237
<i>Buxus ejúsque species</i>	1691, 1694	<i>Camara-mira</i>	1447
<i>Buyo Buyo</i> Inf. Philippin. Hørn.	1443	<i>Camara-tinga</i> 1655. <i>Perichlymeni species.</i>	
		<i>Camarinbaja</i> Margr. <i>Lysimachia species</i>	862
		<i>Camarinbas</i> Pifon.	1518
		<i>Camaru</i> Margr. i. <i>Solanum balicac.</i>	681
		<i>Cambui</i> i. <i>Myrtus Americana</i> Jfiv.	1504
		<i>Camelina</i> Dod. v. <i>Myagrum</i>	811
		<i>Camiri fructus</i>	1822
		<i>Camotes</i> i. <i>Battata</i> v. <i>Convolvulus</i>	725
		<i>Caños Theophrasti</i> , <i>Planta spinofa Scula</i> , nomul-la cinara.	
		<i>Campanula ejúsque species</i> 731, &c. ad 747. item 1883. <i>birfuta</i> fvee <i>Trachelium</i> 731, 732. <i>glabra Rapunculis</i> difta 731, &c. <i>Perficifolia</i> 738. <i>pyramidale</i> lib. <i>Cymbalaria folius</i>	741
		<i>Campbortifera arbor</i>	1678
		<i>Campha</i>	ibid.
		<i>Camphoraria</i>	210
		<i>Canacioris</i> Lob. i. <i>Arundo Indica florida</i>	1202
		<i>Cancaum</i>	1846
		<i>Candou Parcbafii</i>	1791
		<i>Canela</i> i. <i>Cinnamomum</i> & <i>Caffia</i>	1559, &c.
		<i>Camelia ex arbore</i> C. B. 1801. <i>alba</i>	1802
		<i>Canirum</i> H. M.	1661
		<i>Canne Indica florida</i>	1202, 1906
		<i>Canadina aquatica</i> C. B.	360
		<i>Cananbia fílvra</i> & <i>Jfiv.</i> 158. <i>fpuria</i> i. <i>Lamii species</i>	561
		<i>Canabrica Anguillaræ</i> v. <i>Campanula</i>	740
		<i>Canfelena-pou</i> , <i>Mandaru species</i>	1752
		<i>Capoiba</i> Margr.	1646
		<i>Capoa potus</i> i. <i>Coffee</i>	1691
		<i>Caup</i>	1793
		<i>Capili Veneris</i> v. <i>Adiantum</i>	147
		<i>Capicatinga</i> Pifon. <i>Aceri species</i>	
		<i>Caphos</i> i. <i>Fumaria</i>	404, 405
		<i>Capollin</i>	1550
		<i>Capotes fructus</i> v. <i>Cydonia exot.</i> C. B.	1665
		<i>Capria</i> 1629. <i>Portulaca folio</i>	1912
		<i>Caprolata Byonia folio</i>	1345
		<i>Caprificus</i>	1433
		<i>Caprifolium perfoliatum & non perfol.</i>	1492
		<i>Cappifum ejúsque species</i>	676, 677, &c.
		<i>Capupeba</i>	1318
		<i>Caput gallinaceum</i> v. <i>Onobrychis</i>	914
		<i>Cara</i> i. <i>Inbame</i> Margr.	729
		<i>Caraguata</i> i. <i>Aloe</i>	1199
		<i>Carambolæ</i> Acoft.	1449
		<i>Carama</i>	1847
		<i>Carambu</i> <i>Lysimachia species</i>	1510
		<i>Carandas</i> <i>Garcie</i> 1647. <i>Bontii</i>	1749, 1919
		<i>Caranofti</i> H. M. i. <i>Negundo</i>	1579
		<i>Carandaba</i> Pl. <i>Palme species</i>	1368
		<i>Cara-Schulli</i> H. M.	2758
		<i>Cararu</i> <i>Bliti species</i>	201
		<i>Carapuli</i>	1661
		<i>Carabiebes</i> <i>Tivercum</i> i. <i>Primula veris</i>	1081
		<i>Cardamine ejúsque species</i> 814, 815. <i>puffila</i> <i>faxa</i> <i>tilis</i> <i>Brundæ</i> Col.	826
		<i>Cardanotum</i>	1204
		<i>Cardacia</i> 571, 572. <i>Campanna annua</i>	1872
		<i>Carduelcellis montis</i> Lupi	316
		<i>Cardus ejúsque species</i> 308, 309, 310, &c. item 1863. <i>venedictus</i> 304. <i>Cibryanthemum</i> 258. <i>Brasilianus</i> fol. <i>Aloes</i> i. <i>Ananas</i> 1332. <i>lanceatus</i>	210.

INDEX.

310. <i>lactus</i> S. Marie	312. <i>mollis</i> 307, 308.	317. <i>Solfistialis</i> ibid.	318. <i>Sphaerocarpus</i> S. globulosus	383
Caretii H. M. i. <i>Banouch Indorum</i>	1743	Carex <i>Calamagrostis</i> , <i>Cyperus</i> aut <i>Spartanum</i>		
Caripumna	1366	Carolina 268. <i>lycophyllis</i>		
Caroba i. <i>Siliquea arbor</i>	288	Caros frue <i>Carum</i> & <i>Cervi</i>		
Caros frue <i>Carum</i> & <i>Cervi</i>	1718	Carota ejusque species i. <i>Pastinaca</i>		
Carosum i. <i>Piper</i> & <i>Eliop</i> , aut <i>Cubebe</i>	446	Carpinus arbor v. <i>Betulus</i> & <i>Ostrya</i>	1428, 1916	
Carthamus i. <i>Cnicus</i>	302, 303	Carthabianum v. <i>Balsamum</i> & <i>Ammum</i>		
Catua H. M. i. <i>Cinnamomum</i>	1560	Catua Carua	1562	
Carum seu Caros	446	Carvifolia J. B.	415	
Caryocarpus	1356	Caryophyllata ejusque species 606, 607, 608, 1873		
Caryophyllis aromaticus 1508. aromatis. <i>Spirus</i> i. <i>Lj-fimachia</i> Indica species	1510	Caryophyllis flos ejusque species 987. <i>holofleur</i> i. <i>Alpine</i> 1027. <i>saxatilis</i> <i>ericifolius</i> , &c. C. B.		
1033. marinus 1037. barbatus i. <i>Armeria</i>	990, 991. <i>pumilio</i> <i>Tauricus</i> 1003. <i>pumilio</i> <i>Alpinus</i> Ger. 1004. <i>arvensis</i> <i>glaber</i> <i>minimus</i> 1003. <i>gramineus</i> folio <i>minimus</i> ibid. <i>pratensis</i> fol. <i>laci-</i>	1000		
Caryophyllis Indicus i. <i>Flos Africanus</i>	342	Cassa Peccata	1489	
Cassa Cinnamomea	1559	Cassa fistula	1746	
Cassia radix	1683	Cassia J. B. i. <i>Cuscuta</i>		
Cassida Col. i. <i>Scutellaria</i>	572	Cassanea ejusque species 1382. <i>equina</i>	1683	
Indica Florida	1680	Catanance Dalechamp. J. B. 257. <i>leguminosa</i> <i>quorundam</i> J. B.	921	
Cataputia major & minor v. <i>Tubymalus</i>	866	Cate i. <i>Lycium</i>	1626	
Catu gaffuri H. M. <i>Alcea Indica</i>	1443	Catu Schiragam	1754	
Cecolam H. M.	1754	Caucalis ejusque species 466, 467, &c. <i>major</i> <i>Chl.</i>	412. <i>Pseudani</i> folio C. B. 461. <i>tenuifolia</i> <i>montana</i> Park. 462. <i>Syracae</i> Cam. <i>max. fem.</i> 412	
Caucalon i. <i>Moly Indicum</i>	112	Cauda muris	1332	
Cauda equina i. <i>Hippuris</i>	127	Caulorapa Brassica species	795	
Cauanga	1263	Ceanothos Col. v. <i>Carduus</i>	310	
Cebipira Marceg.	710	Cedrus confiera Libani 1404. <i>Lycia retusa</i> 1415.		
Cedrus Virginiana 1413. <i>Planicia</i> Bellonio J. B. v. <i>Ju-</i>	1411	Cedrus Goa	1798	
Cedrus v. <i>Nizantam</i> , 1789. <i>Ceybas</i> arbores <i>maxi-</i>				
<i>me</i> sunt in quibus Indi <i>domicilia</i> sua habent, <i>quas</i>				
<i>15</i> homines completi nequeunt v. C. B. pin. p. 512.				
Celastrus Theophrasti Clul.	1608	Cembro Pinus species	1398	
Centaureum majus ejusque species 329. <i>folia</i> <i>Cin-</i>				
<i>nae</i> Cornut. 301. <i>Collinum</i> Gelsi. i. <i>Facea</i>	325			
Centaureum minus ejusque species	1092, 1093	Centimorbia Geln. i. <i>Nannularia</i>	1099	
Centimorbia J. B. i. <i>Polygonum</i>	184			

Cheodril

INDEX.

Chondrilla ejusque species 227, 1857. <i>viminea</i> 223.		Colcaquabuitl Hern.		
Chondrilla purpurea fustula Park. i. <i>Hieracium</i> flore car-				
ne 271. altera <i>Discoridia</i> Rauwolf. Clul. 243.		Colchicum ejusque species	1791	
bulbosa 247. <i>cerulea</i> <i>Cyani</i> capitulis 257. <i>viscosa</i>		Colchico narcessus	1143	
humilis, i. <i>Lathuca</i> Sylv. species 222. <i>verruca-</i>		Coler Phaeolus & ei similes fructus	1143	
255. <i>lutea</i> J. B. 222. fol. <i>laciniat. ferrat.</i> &c.		Colimil H. M.	1774	
C. B. i. <i>Crupina</i> Belg. 331.		Colossia, i. <i>Arum</i> <i>Aegyptiacum</i>	1734, 1892	
Chondrus	1340	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Choyne	1372	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Chrysochloria	661	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Chrysanthemum ejusque species 326, &c. ad 342.		Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
1863. <i>Alpinum</i> fol. <i>Abrotani</i> multifidis C. B. 286.		Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Valentinum Clul. 363. <i>Canadense</i> <i>videns</i> Mor. 337.		Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Chrysanthemum ejusque species	692	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Chrysocome	281, 1860	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Chrysocome Penae	1326	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Cibage Pini form	1654	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Cicer ejusque species 917. <i>Sylvestre</i> Matth. 935.		Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
arvenum Indicum perenne v. <i>Anonis</i> 959. <i>Sylvestre</i>		Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
latifolium triphyllum C. B.	ibid.	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Cicerula	981	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Cicoreum ejusque species 255. <i>bulbosum</i> J. B. 247.		Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
spinosum 255. <i>Verrucarium</i> ibid. <i>prat. lus. bir-</i>		Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
lutie asperum C. B. i. <i>Hieracium</i>	213	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Cicla Officin. i. <i>Beta</i> alba	204	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Cicuta	451	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Cicuta varia species 451, 1868. <i>odorata</i> <i>bulbosa</i>	429. <i>palustris</i>	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
429. <i>palustris</i>	429	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Cidra seu Pomaceum	1448	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Cinara ejusque species	199, 300	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Cineraia, i. <i>Jacobaea</i> <i>maritima</i>	1286	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Cinnamomum	1559	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Ciporena Allii Brasiliensis species apophyllos v. <i>Pisum</i>	236	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Circaea Luteana	401	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Circium ejusque species	305, 306, &c.	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Gifus ejusque species 1006, 1007, &c. <i>mar</i> 1007.		Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
femina 1008, 1011, 1012. <i>Ladanifera</i> S. Ledon		Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
1008, 1009, 1010. <i>myrsifolia</i> 1011. <i>capulis</i> <i>tri-</i>		Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
gonis major 1011. <i>Indicum</i> <i>Ledi</i> <i>Alpini</i> folis 1895.		Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
humilis <i>arizoides</i> , &c.	1896	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Cistis humilis v. <i>Chamaecissus</i>	1015	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Citrage, i. <i>Melissa</i>	1332, 554	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Citra	1806	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Citrullus, i. <i>Anguria</i>	643	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Citrus ejusque species	1654	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Clavio Siligum v. <i>Secale</i>	1241	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Clematis Daphnoides 1091. <i>flore</i> <i>roseo</i> <i>clavato</i> 1874		Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Clematis ejusque species 620, 621. <i>tetraphylla</i> <i>Ame-</i>		Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
<i>ricana</i>	1329	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Climopodium 558. <i>quorundam</i> <i>Mafficebina</i> <i>Gallorum</i>		Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
J. B. 520. <i>arenosa</i> <i>Ocimifolia</i> 553. <i>Creticum</i> <i>Alp.</i> 554		Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Clitorea folis Breyn.		Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Cneoron Matituli v. <i>Thymelaea</i> 1589. <i>album</i> fol.		Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Olea argentea molli	731	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Cnicus lativus, S. Caribannus 302, 1861. <i>Sylv. bir-</i>		Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
futur S. <i>Carduus</i> <i>Benedictus</i>	303	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Cobban arb.	1518	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Coca Indorum	1788	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Coconile, v. <i>Coecyria</i>		Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Cocculi Offic. S. <i>Cocculus</i> <i>Indus</i>	1812	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Coccyria	1696	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Coccyria biphica 1392. <i>radicum</i>	186, 421	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Coccyria Indica 1356. <i>de</i> <i>Maldiva</i>	1359	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Cochinilla	1405	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Cochlearia ejusque species	812, 823, 1886	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Codda-poma H. M.	1367	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Coddam-Pulli H. M. i. <i>Carapaci</i>	1661	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Codda-pala	1754	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Coda-plava	1442	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Cod-Avanau	1710	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Coffea potus	1691	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	
Coggigia	1690	Colobium Belli, i. <i>Atrophydi</i> & <i>Chico</i> Sylv. <i>fimi-</i>	1209	

Cotinus

INDEX

<i>Cotinus i. Coccigria</i>	pag. 1696	<i>Cynocrambe</i> 163. <i>legitima</i> Dioscoridis C. B.	pag. 206
<i>Cotonea malus</i>	1452	<i>Cynoglossum ejusque species</i>	489, 490, &c.
<i>Cotoneaster i. Mefpilus</i>	1460, 1917	<i>Cynorrhodon i. Roja canina</i>	1471
<i>Catalpa i. Chamamelum fetidum</i>	355	<i>Cynosbati</i>	ibid.
<i>Coryledon S. Umbilicus Veneris</i>	1878	<i>Cyperoforbis v. Orchis</i>	1212, 1213, &c.
<i>Coryledon varia species</i>	1045, 1046	<i>Cyperus ejusque species</i> 1299. <i>longus inodorus Peruvianus</i> 1339. <i>rotundus inodorus ex Florida</i> ibid.	1758
<i>Coryledon palustris</i>	1323, 1911	<i>Cypote</i>	1603
<i>Scheruram-Cotnam H. M.</i>	1623	<i>Cyrtus ejusque species</i> 970, &c. ad 973. <i>item</i>	1894
<i>Crovalam H. M.</i>	1605	D.	
<i>Courandi H. M.</i>	1604	<i>Daburi Cluf. i. Orellana</i>	1771
<i>Courou-moelli H. M.</i>	1614	<i>Dactylus vulgo v. Palma</i>	1352, &c.
<i>Couten arbor</i>	1794	<i>Damasonium i. Helleborine</i>	1230, 1231
<i>Crista pavonis Breyn.</i>	981	<i>Datura vulgo i. Stramonium</i>	748
<i>Cracca i. Vicia species</i>	902	<i>Daphnoides i. Laureola</i>	1587
<i>Cratægonon v. Euphrasia 772. item Melan pyrum</i>	774	<i>Daucus Officin. v. Pafimaca tenuifolia</i>	454
<i>Cratægus Theophrasti</i>	1457	<i>fatius C. B. 414. Creticus semine bifido 462.</i>	
<i>Craffula i. Telephium</i>	689, 690	<i>Apii folio C. B. 449. montani Apii fol. albicant.</i>	
<i>Crepis Dalech. v. Trinciarella</i>	227	<i>C. B. 438. glauco folio, &c. 460. montani</i>	
<i>Crepitus Lupci</i>	104	<i>Cluf. flos carne, &c. J. B. 454. 3. Dioscoridis</i>	
<i>Crista galli i. Pedicularis</i>	981	<i>Col. 462. Stellatus Creticus 469. pratensis Millefolii</i>	
<i>Critibum ejusque species 456. Spinosum S. Pafimaca marina 469. Chrysanthemum 268. quartum</i>	769	<i>palustris folio C. B. v. Oenanthe 459. montani</i>	
<i>Matth.</i>	454	<i>Apii folio major C. B.</i>	
<i>Crocus ejusque species</i> 1173, &c. ad 1177. 1906	1906	<i>Delphinium i. Consolida regalis</i>	708
<i>Crocus Indicus, Arabibus Curcuma</i>	1204	<i>Dende Ricini species</i>	108
<i>Crotalaria</i>	1893, 1894	<i>Dens canis ejusque species</i>	1178
<i>Cropiot fructus</i>	1820	<i>Dens leonis ejusque species</i>	244, 245, &c.
<i>Cruciata</i>	479	<i>Dentaria aphyllus</i>	1239
<i>Crupina Belgarum</i>	331	<i>Dentaria ejusque species</i>	785
<i>Cuambu Brazil. Gnaphalium Maregraviæ, Caryophyllata Pifoni</i>	1813	<i>Dentaria affinis Echii flore, capsula Anagallidis</i>	1346
<i>Cubebe Offic.</i>	1365	<i>Dentaria Buguloides Mentzel.</i>	774
<i>Cucubora Palma</i>	1874	<i>Dentellaria Randeletii</i>	394
<i>Cucumis ejusque species</i> 645, &c. <i>Egyptius i. Chate</i>	1874	<i>Diapensia i. Sanicula mas</i>	475
<i>afinus 647, 1874. punicus</i>	648	<i>Didamni Creticus</i>	537
<i>Cucurbita ejusque species</i> 038, &c. <i>clypeiformis Siciliana</i>	1689	<i>— albus Offic. i. Fraxinella</i>	698
<i>Cucurbitifera arbor Tab.</i>	1668	<i>Digitalis ejusque spec.</i>	767, 768, &c.
<i>— folio Laurino</i>	1667	<i>Dipacdi v. Hyacinthus</i>	1162
<i>— Americana folio subrotundo</i>	ibid.	<i>Dipetalos Brasiliensis fol. Gentiane, Pseudopalmaris</i>	1331
<i>Cuiette Marcer.</i>	1065	<i>Diospyros</i>	1461
<i>Cumandatia Pifon. v. Leblab.</i>	1782	<i>Diplocus ejusque species</i>	382
<i>Cudu-Pariti H. M. i. Goffipium</i>	1790	<i>Diwapalarum</i>	1881
<i>Cuipema Pifon.</i>	1889, 1890	<i>Dora Rauwolf. J. B. v. Milium Ind.</i>	1253
<i>Cumana arbor</i>	1604	<i>Doria J. B.</i>	279
<i>Cumanda Faba</i>	1209	<i>Doronicum ejusque species</i> 274, &c. ad 277. 1859	
<i>Cumbala H. M.</i>	447	<i>Dorycnium Mofolentifum 969. Imperati J. B. 731</i>	
<i>Culcas, Colocasia</i>	1826	<i>— Dorycnio congener Cluf.</i>	909
<i>Cuminum 433. Sylv. caputulis globosis 402. pratensis i. Caroi Officin.</i>	539	<i>Draba 821. lutea filiquis striatissimis 811. alba filiquis repens</i>	786
<i>Cunane fructus</i>	77	<i>Draca arbor</i>	1598
<i>Cunila bubula, i. Origanum Sylv.</i>	1444	<i>— herba</i>	373
<i>Cupressus 1405. marina</i>	1831	<i>Dracotium</i>	1211
<i>Cupressopinus Cap. B. Sp. Breyn.</i>	1204, 1906	<i>Dracunculul borstenis, Torcheu</i>	373
<i>Curcas i. Ricinus Americanus 166. Avellana magnitudine Malavarensium</i>	634	<i>— pratensis, Pharmica</i>	344
<i>Curcuma</i>	1709	<i>— palustris, Arum</i>	1210
<i>Curuba Cucumis Brasiliensis</i>	1754	<i>— polyphyllus, Dracontium</i>	1211
<i>Carim Curini & Bern. Curini</i>	1247	<i>Drakena radix</i>	1339
<i>Curuta-pala</i>	1903, 1904	<i>Dryopteris Thag. 151. Lob. 146. vulgar.</i>	152
<i>Curura ape</i>	909, 919	<i>Dryps. Cardui species, de qua nihil certi</i>	669
<i>Cuscuta ejusque species</i>	321, 322, 1862, 1863	<i>Dudaim Gen. 30. & Caur. 7. i. Mandragora</i>	1807
<i>Cyano leguminosus, i. Faba</i>	1205, 1206, 1907	<i>Dudajali, Ligni Colubini species 405</i>	672
<i>Cyanus ejusque species</i>	1452	<i>Dudamara i. Solanum lignosum</i>	1849
<i>Cyclamen ejusque spec.</i>	1605	<i>Dulefi S. Dils Agla species</i>	1651
<i>Cydonia Malus, i. Cotonea</i>	739	<i>Durione Acofæ</i>	982
<i>Cydonia exotica C. B.</i>	433	<i>Dyabidala Cingalensium</i>	
<i>Cymbalaria</i>			
<i>Cymnium</i>			

E.

INDEX

<i>Ebennus</i>	pag. 1805	<i>Faba ejusque species</i> 909, 910. <i>purgatrix latissima</i>	pag. 1776. <i>arborescens</i> 1777. <i>Sylv. fructu rotundo atro</i>
----- <i>Cretica</i>	948	903. <i>Egyptia</i> 1322. <i>purgatrix S. Ricinus Ame-</i>	
<i>Ebulus, i. Sambucus humilis</i>	1611	<i>ric.</i>	163
<i>Ecapali altera Hern. v. Sena</i>	1742, 1743	<i>Fabago</i>	1912
<i>Echinomelocotia</i>	1457, 1917	<i>Fagara Cubebis affinis</i>	1813
<i>Echinopoda Cretica</i>	1730	<i>Fagus 1381. Sepium, i. Carpinus</i>	
<i>Echinopus major 381. minor</i>	285	<i>Fer</i>	
<i>Echium ejusque species</i> 498, 499, 1870. <i>pullo flore</i>	495. <i>Scarpioides</i>	<i>Farfara, i. Tussilago</i>	1240, 1242
<i>Ela-calli H. M.</i>	504	<i>Faufel S. Areca</i>	259
<i>Elaeagnus Cordi</i>	1888	<i>Fegopyrum Dod. i. Frument. Saracen.</i>	1363
<i>Elaphobosum, i. Pafimaca Sylv. latif.</i>	1707	<i>Ferrum equinum ejusque species</i> 930. <i>Gallicum filiquis in summitate C. B.</i>	181
<i>Elaeine ejusque species</i>	409	<i>Ferula ejusque species</i>	925
<i>Elemi gummi</i>	759	<i>Ferulago</i>	420, 1868
<i>Elofelinum, Apium palustre</i>	1847	<i>Festuca ejusque species</i>	ibid.
<i>Elengi tranfiera H. M.</i>	447	<i>Ficus ejusque species</i> 1431, &c. <i>Indica arcuata</i> 1437.	1289
<i>Elaphosum, Col. i. Melampyri species</i>	1564	1916. <i>Indica Opuntia dicta</i>	1403, 1917
<i>Elebryon</i>	280, 281, &c.	<i>Ficoides Herman. v. Chrysanthemum Alzoides</i>	692
<i>Eleborine, v. Helleborine</i>	1859	<i>Ficus Sinensis florida</i> 1788. <i>Egyptia</i>	1879, 1880
<i>Eleocochili</i>	1230	<i>Ficus infernalis Italorum, i. Papaver Spinosum</i>	1321
<i>Endreia vulgaris, i. Intybus</i>	1275	<i>Filago Dod. v. Gnaphalium</i>	283, 284, &c.
<i>Enchynebo</i>	254, 255	<i>Filipendula 623. aquatica 441. montana flore Pedicularis C. B.</i>	771
<i>Enguama 1791. Hernand.</i>	1346	<i>Filix florida 151. mas vulgaris</i> 143. <i>femina vulg.</i>	149. <i>Indica Ofmundæ facie</i> 145. <i>scandens exotica anomala</i> 153. <i>baccifera</i> 145. <i>Sexatilis ramofa</i>
<i>Enneaphyllum, i. Helleboraster</i>	97		151
<i>Enula campana</i>	698		140
<i>Eparot Hernand. i. Botrys Mexic.</i>	273		769
<i>Ephedra, i. Uva marina</i>	196		621
<i>Ephemerum Virginianum, i. Pbalangium Tradescanti</i>	1638		622
<i>Epimedium</i>	1192. 1906. <i>Matth. v. Lyfimachia</i>		397
<i>Epemula, v. Mefpilus</i>	ibid.		1335
<i>Epithymum, v. Cuscuta</i>			746
<i>Equisetum ejusque species</i>	127, 128, 129, 1852		814
<i>Eranthemum, v. Adonis</i>	596		992
<i>Eranzy Cluf. Ricini species</i>	166		649
<i>Erica ejusque species</i> 1713. <i>maritima Anglica supina</i>			314
<i>Erica H. M. i. Apocynum</i>	1088		797
<i>Erigeron, v. Senecio 290. Zezlanicum</i>	294		899
<i>Erimos Col. v. Campanula</i>	739, 742, 1882		1207
<i>Eritbronium bifolium, &c. J. B. v. Dens canis</i>	1178		675
<i>Erva de capitato Lufit.</i>	1323		456
<i>Erva ejusque species</i> 806, 807, 808, 1880. <i>carulea in arenosis nascens</i> 793. <i>maritima</i> 840. <i>Montefpica ecbinata</i> 804. <i>Nafurtio cognata tenuifolia C. B.</i>			954, 957, 1893
<i>Eruifia Dod.</i>	826		961
<i>Eruum, v. Orobus</i>	899		1563
<i>Eryngium ejusque species</i> 384, 385, 386, 1867. <i>luteum Narbonense</i> 258. <i>montanum minimum capitulo magno C. B.</i>	915		188, &c.
<i>Erythronium ejusque species</i> 810, 1886. <i>Cereale, i. Fegopyrum</i>	216		610
<i>Erytbrodianum</i>	181		1604
<i>Eschbara marina</i>	480		698
<i>Esculus Quercus species</i>	65		1457
<i>Esula ejusque species</i> 868. <i>Indica Bontii</i> 873. <i>rara Venerorum</i>	1386		1106, 1107
<i>Ettalac Scalig.</i>	866		1800
<i>Eumymis ejusque species</i>	1621		ib.
<i>Eupatorium Cannabinum mas S. Avicenna</i>	203, 1861. <i>femina</i>		1839
<i>Eupat. Veterum i. Agrimonia</i>	302, 381, 1865, 1866.		1249
<i>— Mefje, i. Ageratum</i>	400		181, 182
<i>Euphorbium</i>	361		1636
<i>Euphrasia ejusque species</i>	872, 873		1852
<i>Euphrasia affinis Indica Herman.</i>	771, 772		ibid.
	1885		119
			Ind.

[6]

I N D E X.

— Ind. bacif. fructu ad singulos flores multi- plicat. i. Narum panel H. M.	pag. ibid.	<i>Glaux ejusque species</i>	
— coronarius Clus. i. <i>Syringa</i> alba	1764	<i>Glaux vulgaris leguminosa</i> 935. <i>Hisp.</i>	
— <i>Pavoninus</i> Breyn. i. <i>Crifia Pavonis</i>	1861	939-940. <i>Disciflorus</i> Ger. <i>ibid.</i> <i>Catal.</i>	
— <i>Corymbifer Africanus</i> , &c. Breyn.	1384	maxima	
<i>Ficus marinus ejusque species</i> 70, 71, 72, &c. <i>plaf-</i> <i>gancides</i> 75. <i>Rocella tinctorum dictum</i>	74	<i>Globularia Monspeliensis</i>	
<i>Fumaria filisqua</i> 970. <i>lutea sive Split.</i> 974. <i>bulbosa</i> <i>radice cava</i> & non <i>cava</i>	975	<i>Glycyrrhiza vulgaris</i> 910. <i>capite echinato</i>	
<i>Fumaria vulgaris</i> & <i>Offic.</i> &c. 404-405, 406, 1894		<i>Gnaphalium ejusque species</i> 283, 284, &c.	
<i>Fungus ejusque species</i> 85, 86, &c. ad 111. item 181		1861. <i>maritimum</i> 293. <i>rofeum</i> 20	
Mousson dictum 86. <i>campestris Champignon</i>		G. <i>Gramen tomentum</i>	
87. <i>Luticis</i> i. <i>Agaricus</i> 107. <i>ophioglossoides</i>	104	<i>Gramen Ovidii Balsam. Americanum</i>	
<i>pezize</i> 106. <i>piperatis</i> 88. <i>pulverulentus</i> , i. <i>Crepit-</i> <i>um</i> 104. <i>ramulos</i> 103. 104. <i>calyciformis</i> <i>Je-</i> <i>mineifol</i> 105. <i>Sambucus</i> , <i>duricula</i> <i>Jude</i> 106.		Gan arbor	
<i>Cerastium coloris variis</i> 109. <i>ignarius</i> 108. <i>Pha-</i> <i>laidos</i> 103. <i>Cervinus</i> 111. <i>petraeus</i> 60. <i>farvigi-</i> <i>nosus</i>	102	Gandina Marceg.	
		Gan arbor	
		<i>Goffipii species</i>	1064, 10
		<i>Gramen ejusque species</i> 1255, &c. ad 13	
		<i>pecuorides</i> 1265, 1908. <i>aculeatum</i> 128	
		<i>retites</i> 1274. <i>aquaticum</i> 1280, 1281.	
		<i>ceum</i> 1281. <i>Aeneacum</i> 1288, 128	
		<i>Brizae</i> <i>spica</i> 1257. <i>Cyperoides</i> 1293, 1	
		<i>polystachion</i> <i>ibid.</i> <i>cypr. Brasiliense</i> 1317.	
		1255. <i>dactyloides</i> 1271, 1908. <i>juncum</i>	
		1307, 1205. <i>Loliacum</i> 1265, 1263, 193	
		<i>latum pratense</i> & <i>arvense</i> 1284. <i>memor-</i> <i>tum</i> 1291. <i>modum</i> 1284. <i>Panicum</i> 126	
		<i>num</i> 1250. <i>Spartum</i> 1258. <i>Triticum</i> 12	
		<i>num</i> 1267. <i>strenuolum</i> 1274. <i>Trichoc-</i> <i>tum altissimum</i> <i>ibid.</i> <i>bifonium</i> <i>Funci</i> <i>sp-</i> <i>isefcum</i> <i>Matthioli</i> 1309. <i>Manna</i> <i>dactyl-</i> <i>is</i> 1271. <i>striatum</i> 1281. <i>phalaroid-</i> <i>um</i> 1274. <i>frugifolium</i> <i>Funci</i> <i>species</i> 1308.	
		<i>sum</i>	
		<i>Gramen Trichifol</i> <i>su</i> <i>Lancanbentum</i> , i. <i>Alf-</i>	
		<i>Gramen Parnassi</i>	
		<i>Granadilla</i> , i. <i>Elae passifloris</i>	6.
		<i>Gramen Kermes</i>	
		<i>Grana Parafisi</i> <i>Melageta</i>	
		<i>Gratiola</i> 1885. <i>Alpeina</i>	
		<i>Gratiola carnalis</i> , i. <i>Lysimachia galericulata</i>	
		<i>Gratia Dei Germanorum</i> , i. <i>Geranium but-</i>	
		<i>Grossularia</i> <i>ejusque species</i> 1484, 1917. <i>nor-</i>	
		<i>i. Ribes</i>	
		<i>Guadam de Laet</i>	
		<i>Guacatane</i>	
		<i>Guacatum</i> 1685. <i>Patavinum</i> 1575. <i>Virgin.</i>	
		<i>Guajabara</i>	
		<i>Guajabara</i> <i>S. Guayanae</i>	
		<i>Guajana-umbo</i> <i>Pif.</i>	
		<i>Guajana-poca-biba</i>	
		<i>Guanabanus Ovidii</i>	
		<i>Guaranensis Bontii</i>	
		<i>Guaranensis Pifon.</i>	
		<i>Guazigeri</i> , i. <i>Baobab</i> <i>Alp.</i>	
		<i>Guandiu phaeofolius</i> <i>Pifon.</i>	
		<i>Guaperabia</i> <i>Pif.</i> i. <i>Manglies</i> <i>species</i>	
		<i>Guaperabia Marceg.</i>	
		<i>Guarneria Pif.</i> <i>Cucumis filiv.</i> <i>Brasil.</i> <i>Caule</i> <i>lofo</i> <i>humi</i> <i>repit.</i> <i>Folia</i> <i>habet</i> <i>in</i> <i>longis</i> <i>singulatim</i> <i>posita</i> , <i>quodlibet</i> <i>in</i> <i>tre</i> <i>laciniis</i> <i>ac</i> <i>in</i> <i>ambitu</i> <i>dentatum</i> <i>atque</i> <i>trifurcatum</i> : <i>folet</i> <i>florae</i> , <i>capitae</i> : <i>Fructu</i> <i>magnitudine</i> <i>gallinae</i> , <i>elliptica</i> <i>figura</i> , <i>suturibus</i> <i>pl-</i> <i>tem</i> <i>acutis</i> , <i>qui</i> <i>in</i> <i>maturis</i> <i>pallidit.</i> <i>transversum</i> <i>multa</i> <i>in</i> <i>pulpis</i> <i>more</i> <i>Cucumeri</i> <i>Descriptio</i> <i>potius</i> <i>convenit</i> <i>Cucumeri</i> <i>sativu</i> <i>filiofili</i> <i>nostris.</i>	
		<i>Guarparabia Marceg.</i>	
		<i>Guyar</i> <i>arbor</i>	
		<i>Gummi Arabicum</i>	
		<i>Guayavirap</i> <i>Brasil.</i>	

I N D E X

<i>Gummi variae species</i>	pag	<i>Pulmonaria dictum</i>	238.	<i>Fruticosae variae</i>	
<i>Gutta Gamba S. femina</i>	1846, 1647	<i>Species</i>	238, 239, 240. <i>salcatum & scellatum</i>	256. <i>Hyosyeri dictum</i>	229
	873			<i>Hierobotane, i. Herba Sacra</i>	525
				<i>Higuero Oviedo</i>	1372, 1667
				<i>Hippoglossum, v. Lauris Alexand.</i>	663, 1875
<i>Habac Cardus species</i>	310			<i>Hippoc Gentianella species</i>	1718
<i>Halimacum Solanum</i>	681			<i>Hippolapathum, Rababarbarum Monacorum & Pseudorabarbarum</i>	171
<i>Halimus latifolius & angustifolius</i>	194, 195				479
<i>Halipheos</i>	1387			<i>Hippomarubrum Sphaerocephalum</i>	151
<i>Hastula regia, i. Alphonelus</i>	1191			<i>Hippophaes Anguillaria</i>	1915
<i>Hastula, i. Ruta Syriaca</i>	874			<i>Hippoclelmum, v. Smyrniuum</i>	438
<i>Hajri Palmae species</i>	1363			<i>Hippuris Saxea</i>	65
<i>Hedera ejusque species</i>	1505			<i>Hippuris ejusque spec.</i>	127, &c.
— <i>guineifolia Canadensis</i> Corn.	1699			<i>Hircus 392. Fructus</i>	1896
— <i>trifol. Canad. ejusdem</i>	ibid.			<i>Hirundinaria vulgo, v. Asclepias</i>	1190
— <i>terrestris</i>	566, 567			<i>Hoacacum Hern. i. Guaiacum</i>	1685
<i>Hedypnois Anthesifoliana J. B.</i>	228			<i>Hoatziloxit Hernander. 1758. Hobus Indor.</i>	1533
<i>Hedypois, i. Dens Leonis</i>	244, &c.			<i>Hicovrabae Prunus species</i>	
<i>Hedysarum clypeatum 929. triphyllum Canadense</i> Corn.	928			<i>Holcus</i>	1672
<i>Hedysarum majus & minus, v. Securidaca</i>				<i>Holofeo affinis cauda muris</i>	880
<i>Helenium vulgare 273. Indicum tuberosum, i. Flos</i>				<i>Hordium ejusque species 1243. murinum 1258, 1908</i>	1332
<i>S. flos pyramidalis 234. Indicum maximum, i. Flos</i>				<i>Horminum ejusque species</i>	542, 543, &c. 1571
<i>Solia</i>	ibid.			<i>Hucipocotl Hern.</i>	1856
<i>Helianthemum ejusque species, v. Chamacisus 1013,</i>	1014, 1015, 1016			<i>Hummatus H. M. i. Stramonium</i>	749, 1883
<i>Helicrysum ejusque species, v. Eliebrj. 280, 281,</i>	&c. 1859, 1860			<i>Hoxocoquameciti Cam.</i>	911
	165			<i>Hycinthus ejusque species 1155, &c. Stellaria 1556,</i>	
<i>Heliotropium 501. tricocon</i>	698			<i>1557, 1558. eriphorus 1158. flore oblongo Orientalis 1159. flo. oblong. Anglicus ibid. racemosus</i>	
<i>Heliotropha</i>	169			<i>1161. comfuis ibid. Indicus tuberosus 1164.</i>	
<i>Helicthorine ejusque species</i>	1230			<i>bortyede, i. racemosus</i>	1161, 1905
<i>Helthorus albus</i>	168			<i>Hydrolapathum</i>	175
— <i>niger</i>	697, 698, &c.			<i>Hydropiper, i. Persicaria wrens</i>	182
— <i>niger Sanicula folio</i>	415			<i>Hydrophyllum, i. Dentaria affinis Echii flor. &c.</i>	1347
— <i>niger tenuifol. Biplobalmi flore, i. Adonis perennis</i>	597			<i>Hyocyamus ejusque species</i>	711, 712
<i>Helixine femine triangulo</i>	182			<i>Hyosyer, v. Hieracium</i>	228
— <i>clissampelos, v. Convolvulus</i>	725			<i>Hypericum</i>	1329
<i>Hemerocallis Chalcedonica</i>	1112			<i>Hypericum ejusque species</i>	1017, 1018, &c.
<i>Hemerus Quercis species</i>	1387			— <i>frutescens Americanum flore albo</i>	1782
<i>Hemionitis 125. multifida</i>	142, 183			<i>Hyphar</i>	1593
<i>Hepatica nobilis ejusque species 580, 581. stellaria, i. Asperula</i>	483			<i>Hypocharis, Porcellia Hieracii spec.</i>	229
<i>Hepatica, v. Lichen</i>	124			<i>Hyposcitis, v. Cistus</i>	1228
<i>Hepatorium, v. Eupatorium</i>	400			<i>Hypoglossum S. Hypoglossum</i>	63
<i>Hepaphyllon, i. Tormentilla</i>	617			<i>Hypopus ejusque species</i>	516, 517
<i>Herba S. Barbarea, S. Barbarea 309. Benedicta, i. Caryophyllata 606. de Bengala 1854. casta, i. mimosa 1894. Doria 279. Gerard, i. Podagraria sive Angelica erratica 444. impia Plinii 1781. Judaea Sideritidis species 56. S. Kunigundis, i. Eupatorium Cannab. 293. S. Jacobi, Jacobaea 284. mimosa 979. 1894. Paris 700. Sacra 535. Malabarica 1781. Sardo, i. Apium rufus 584. venti Monspeliensium, i. Sideritis 562. visua Acoffe. S. mimosa 983. Trinitatis, i. Viola tricolor 1053. orientalis Cord. i. Pyrola Alpinus flore 1101. lanuginosa DiLammi emula</i>	1346			<i>Hyssopifolia S. Hyssopoides</i>	1055
<i>Herbatum Canadensium Cornut.</i>	417				
<i>Herba terribilis, i. Alysium Monspeliens.</i>	1443				
<i>Hermodyatidis Officin.</i>	1172				
<i>Herniaria</i>	214				
<i>Hesperis ejusque species 790. Syba. latifolia flor. albo parvo 756. Alpina seu muralis minor repens 786. Syriaca, Leucoum melancholicum dicta, 790, 791</i>	1815				
<i>Hiboncoubu</i>	243				
<i>Hieracium ejusque species 230, 231, &c. ad 243: item 246, 247, 1857: majus Sonchi folio 226,</i>					

INDEX.

<i>Fambeloin</i>	pag.	<i>Iva umbra Brasl.</i>	pag.
<i>Fambos</i>	1478, &c.	<i>Jancaia arbor</i>	1530
<i>Fangomas</i>	1834	<i>Juglans</i>	1791
<i>Fanpaba</i>	1666	<i>Jujuba</i>	1377, 1915
<i>Faparandiba</i>	1646	<i>Juncaria 211. Salmantensis</i>	1533
<i>Faracatia Pil.</i>	1669	<i>Juncus ejiuque species</i>	1023
<i>Faruina</i>	1789	<i>Juncus bombycinus, v. Gramen toment.</i>	1303, 1304, &c.
<i>Falsinum ejiuque species</i>	1599, 1600, &c.	<i>Juncus floridus major 701. minor</i>	1306
<i>Perficum, i. Syringa</i>		<i>Juncus odoratus, i. Schanantibus</i>	1713
<i>Ibacurapari Marogr.</i>	1565	<i>Junipape cyma</i>	1666
<i>Iba-curu pari Marogr.</i>	1677	<i>Juniperus ejiuque species</i>	1411
<i>Iba paranga</i>	1556	<i>Jupicai</i>	1318
<i>Iberus</i>	827	<i>Juruma Marogr. i. Pepo Brasl. 641. Furum</i>	657
<i>Ibibraba</i>	1500	<i>Jupicanga, i. Radix China</i>	
<i>Ibi-pitanga</i>	1540	<i>Juqueri, v. Herba viva</i>	
<i>Ibura Marogr.</i>	1782	<i>Jurepeba Marogr. i. Solanum spinosum</i>	674
<i>Ibiraba Marogr. 1481. alba</i>	1676	<i>Juwib Amazonum Cluf.</i>	1794
<i>Ibrace, i. Guaiacum</i>			
<i>Ibexuma</i>	1633	K.	
<i>Ibraem, i. Liquiritia</i>	1892	<i>Kadali species</i>	1493
<i>Ibra seu Pindaiba</i>	1593	<i>Kaida H. M. i. Ananas Sylv. Acofa</i>	1442
<i>Ibra-piteruna</i>	1715	<i>Kaka-Toddali H. M.</i>	1612
<i>Ibra-pitanga, i. Brasilia arbor</i>	1736	<i>Kaka-Moullou H. M.</i>	1745
<i>Ibravemo Alliarie Brasiliense species Pisoni, foliis</i>		<i>Kaka-Nara H. M.</i>	1571
<i>& fructibus rotunda, ligno adco duro ut ciste ex eo fiant.</i>	601	<i>Kali geniculatum 211, 1857. minus album</i>	198
<i>Ibifens, i. Althea</i>		<i>fruticosum S. Vermicularia frut.</i>	199
<i>Ibixuma, i. Arbor Saponaria</i>		<i>Spinosum 212. majus semine cochleato</i>	10.
<i>Icicariba Pilon.</i>	1546	<i>Kali floridum repens aizoides Neapolitanum Col.</i>	212, &c.
<i>Icipo Marogr.</i>	1661	<i>Kal-todda vaddi H. M.</i>	1915
<i>Idou-Mouli H. M. Pruni species</i>	1480	<i>Kandel H. M. varia species</i>	769, 770
<i>Iecuba Marogr.</i>	1785	<i>Kanden-Kara</i>	1606
<i>Iequi tinguacu Arbor saponifera</i>	1799	<i>Perin-Kara</i>	1544
<i>Ietaiba, i. Locustia arbor</i>	1760	<i>Kamelli varie species</i>	1499
<i>Ietajoy fr.</i>	1829	<i>Kapa-mava, i. Cayou</i>	1649
<i>Ietica, i. Bottata herba.</i>		<i>Kara-Angolan H. M.</i>	1483
<i>Ieticucu, i. Mecobocana</i>	721	<i>Kara baka</i>	1768
<i>Iebucami</i>	1793	<i>Kare-Kandel</i>	1498
<i>Ietica & Ietigaicia</i>	1792	<i>Karil H. M.</i>	1568
<i>Ieto Pilon.</i>	1645	<i>Karin-kara H. M.</i>	1776
<i>Ilex ejiuque species</i>	1391	<i>Karin-niotti H. M.</i>	1735
<i>Illecebra minor</i>	1041	<i>Karin-ragera H. M.</i>	1596
<i>Impatiens herba, i. Cardamine</i>	815	<i>Kari-vatti H. M.</i>	1205
<i>Imperatoria ejiuque species</i>	436	<i>Katmer-Babour Turcarum Corn. i. Cyclamen</i>	1595
<i>Imperatoria affinis umbellifera marit. Scot.</i>	447	<i>Kasjavo-maram H. M.</i>	1740
<i>Inaia guacaba, i. Cocos arbor</i>		<i>Katou Come</i>	1364
<i>Indigo, f. Indicum Offic. v. Anil & Nil</i>	926	<i>Katou-Indel H. M. i. Palma species</i>	1643
<i>Inge varie species</i>	1762	<i>Katou-Kalefiam</i>	1643
<i>Inbame Lufitanorum & Igname</i>	729	<i>Katou-Naregam</i>	1463
<i>Inimboy Marogr.</i>	1742	<i>Katou-Patjyoti</i>	1572
<i>Intia H. M. i. Acacia Malab.</i>	1749	<i>Katou-Pulcolli</i>	1765
<i>Intybus S. Endrovia</i>	254	<i>Katou-Tueka</i>	1482
<i>Jobualxochitl</i>	1791	<i>Katou-Tijaka</i>	1441
<i>Jontiblapli Col.</i>	841	<i>Kauki arbor</i>	1781
<i>Ipeca-castinga Marogr.</i>	609	<i>Kedanga H. M.</i>	1735
<i>Ipeca coamba Marogr.</i>	ibid.	<i>Keiri, i. Leucium luteum</i>	782, 783
<i>Irio, i. Erythimum</i>	810	<i>Kermis granum</i>	1392
<i>Iripa H. M.</i>	1675	<i>Kermis Syrorum Alcea species</i>	1066
<i>Iraiba Pilon. Palma species</i>	1301	<i>Kikajon, i. Ricinus</i>	166
<i>Iris ejiuque species 1180, &c. palust. lutea</i>	1186	<i>Kijofen</i>	1718
<i>Iris bulbosa</i>	1228, &c.	<i>Knaul Germanorum</i>	213
<i>Iris uvaria prom. B. Sp. Stapel</i>	1208		
<i>Irucaba</i>	1789	L.	
<i>Isoyren Diofcoridis Col.</i>	705	<i>Lablab Alpini</i>	888
<i>Istius</i>	842, 1887	<i>Labrum Veneris, i. Dipacus</i>	382
<i>Ifora murra H. M.</i>	1765	<i>Laburnum, i. Angurys 1721, 1919. Zeylanicum,</i>	1271
<i>Ijchemon, i. Gramen dactylon</i>	1271	<i>v. Crotalaria</i>	
<i>Iva arabica, i. Chamepitys 574. mofchata Monf-</i>		<i>Lacca</i>	1535
<i>peltifolium ibid. Mufchata Rhezi, i. Millefolium</i>	1877	<i>Lachryma Jobi S. Milium Arundinac.</i>	1253
<i>Ivabebe Pilon.</i>	347	<i>Lactuca ejiuque species 220, 1957. Sylv.</i>	222
<i>Iva-pecanga, i. Sarfaparilla</i>			

INDEX.

<i>Lactuca montana purpureo-carulea</i>	pag.	<i>Lignorum varia species</i>	pag.
<i>Lactuca marina 77. agnina 392.</i>	223	<i>Lignum Aloe 1808. Aromaticum 1801. Brasl.</i>	1803, &c.
<i>leporinis i. Sonchus</i>	189.	<i>limum v. Brasilia arbor 1736. Calabrum ejiuque</i>	
<i>Ladanum</i>	224	<i>species 1800. Guaiacum 1686. Moluccense 1803.</i>	
<i>Ladanum segetum i. Sideritis</i>	1008	<i>Pavanum 1803. Nephriticum 1804. Rhodium</i>	
<i>Lagenaria Americana</i>	1668	<i>1809. Santalum i. Guaiacum 1686. Sapou 1737.</i>	
<i>Lagochymia Belli C. B.</i>	970	<i>Teixo, seu Feixo. 1810.</i>	
<i>Lagopus ejiuque species</i>	948, 949	<i>Ligusticum ejiuque species 1603. foliis laciniatis i.</i>	
<i>Lanium ejiuque species 559, &c. ad 562. ad Hederam</i>		<i>J. B. 439. fol. Angelica</i>	435
<i>terrefrem accedens 351. montanum Melifile folio</i>		<i>Ligustrum ejiuque species 1603. foliis laciniatis i.</i>	
<i>561. Pannonicum alterum Cluf. i. Scrofularia</i>		<i>Syringa</i>	1763
<i>lutea 765. paludosum Belgicum</i>	1872	<i>Lilach i. Syringa</i>	ibid.
<i>Lampiana Dod.</i>	256	<i>Lilafphodelus</i>	1191
<i>Langoas</i>		<i>Lilium ejiuque species 1100, 1904, 1905, 1915.</i>	
<i>Lanigera arbor i. Gossypium</i>	1064	<i>album 1110. flore reflexo S. Martagon 112.</i>	
<i>Lantana i. Viburnum</i>	1590	<i>Perficum 1106. convallium</i>	667
<i>Lantor 1359. Palma species</i>		<i>Lilio-Narcissus</i>	1140, &c.
<i>Lapathum ejiuque species</i>	169, 170, &c.	<i>Limonium ejiuque species</i>	395, 396
<i>Lapathum hirtellum femine spinolo C. B. i. Spinachia</i>		<i>Limonia congener Cluf. 1344, 1914. Brasiliensis 1331</i>	1226
<i>162. unctuosum i. Bonus Hemicus</i>	195	<i>Limonia Malus</i>	1656
<i>Lappa major 332. minor</i>	165	<i>Linaria adulter</i>	399
<i>Lappula canaria J. B. i. Caulalis</i>	467, &c.	<i>Linaria ejiuque species 752, &c. ad 760, 1884.</i>	
<i>Larix</i>	1405	<i>aurea Tragi 292. Scoparia i. Belvedere</i>	210
<i>Laripitium ejiuque species</i>	425, 1868	<i>Lingua avis i. Semen Fraxini 1703. cervina i.</i>	
<i>Lathyrus major & minor 866. Indic. frutic. fru-</i>		<i>Phyllitis</i>	134
<i>ctu echinatus i. Codi-Avanacu</i>	1710	<i>Linum ejiuque species 1072, &c. aquaticum 118.</i>	
<i>Lathyrus ejiuque species 893, 894, 895, 896. 1891</i>		<i>catbaticum</i>	1076
<i>Lavendula ejiuque species</i>	1587	<i>Linoifris superorum Lob. 292. i. linaria aurea.</i>	
<i>Lawrelia ejiuque species</i>	1662	<i>Liquidambar</i>	1848
<i>Lawrelia Javanensis C. B. i. Mangostans</i>	1553	<i>Liquiritia i. Glycyrrhiza</i>	910
<i>Laurus 1688. Indica 1690. Americana</i>	1690	<i>Litophytarana</i>	1850
<i>Alexandrina 663. Sylvestris S. Timus</i>	1549	<i>Lithoreoleucium, Col.</i>	781
<i>Lawro-cerastis</i>	1803	<i>Lithospermum ejiuque species 502, 503, &c. linaria</i>	
<i>Lawang arbor</i>		<i>foliis 399. arundinaceum</i>	1252
<i>Lechys fructus</i>	1005	<i>Lobus echinatus Moluccensis 1744. Ex Wingand-</i>	
<i>Ledon ejiuque species</i>	1761	<i>caoru Cluf. 1760. Brasiliensis magnus 1773.</i>	
<i>Leguminosa i. Aethiopica fol. Rafci</i>	904, 905	<i>Brasli. alius crassus, &c. ibid. magnus ex Gini-</i>	
<i>Leni ejiuque species</i>	904, 905	<i>nea ibid. quadrangularis magnus ibid. carilla-</i>	
<i>Lenticula marina 72. palustris 118. 1852. palu-</i>		<i>gineus sua membranaceus 1774, 1775. oblongus</i>	
<i>stris latifolia punctata</i>	1324	<i>aromaticus & alii varii</i>	1775, &c.
<i>Lenisfus 1579. Peruana i. Molle</i>	1582		
<i>Leo ferax</i>	315	<i>Locos fructus</i>	1792
<i>Leontopetalum</i>	1326, 1912	<i>Lolium</i>	1262
<i>Leontopodium i. Alchimilla</i>	296	<i>Lonchitis aspera</i>	148
<i>Leonurus Breyen.</i>	563	<i>Lotus arbor</i>	1483, 1917
<i>Lepidium latifolium S. Piperitis 828. glastifolium</i>		<i>herba ejiuque species 965, 966, 967.</i>	
<i>828, 840. Dentellaria dictum</i>	394	<i>1804. hortensis odora i. Melilorus</i>	910
<i>Leucacantha Monfelicium Lugd.</i>	1313	<i>Loti affinis</i>	922
<i>Leucographis i. Carduus laticus</i>	312	<i>Lucuma fructus.</i>	
<i>Leucium bulbosum 1144, 1145. unico & juncos</i>	1154	<i>Luffa Arabum Velling. i. Pepo</i>	640
<i>folio C. B.</i>	1154	<i>Lujula i. Trifolium acetosum</i>	1098
<i>Leucocini incani varia species 779, 780, 1887.</i>		<i>Lunaria ejiuque species 126. radiata Robini v.</i>	
<i>Leucium folio viridis, flore albo</i>	781	<i>Afragalus 339. flore lato i. Leucium 788.</i>	
<i>luteum ejiuque species</i>	782, 783	<i>789. bifcutata J. B.</i>	626
<i>Kermis flore minore varia species</i>	786, 787	<i>Lupinus ejiuque species 906, 907, 908. Arabi-</i>	
<i>Leucium filiquia lata 787. melancolicum 790.</i>		<i>cus</i>	859
<i>flore subcuculo C. B.</i>	1125	<i>Lupulus mas & famina</i>	156, 157
<i>Leucocoma fructu Calceane Monard.</i>	1812	<i>Lotula</i>	1054
<i>Leucosticum S. Ligusticum</i>	437	<i>Lycbuis Sylvestris Beben album vulgo 998. Chal-</i>	
<i>Lihanotis coronaria i. Rosmarinum</i>	515	<i>cedonica 992. Segutum Vaccaria dicta 999.</i>	
<i>Lihanotis Theophrasti major & minor 427. Aquile-</i>		<i>Segutum major, Pseudomelanthium dicta 998.</i>	
<i>logie folius 438. Ferula folio & semine 421.</i>		<i>Lycbuis Saponaria dicta 999. vifcosa ejiuque</i>	
<i>Galeni, seu Cachryphorus 424. nigra Gor. 423.</i>		<i>species 1000, &c. Alpina glabra minor</i>	1003
<i>minor Apii fol. 449. minor umbellula candida</i>		<i>Lycbnum varia species 992, &c. ad 1004. item</i>	
<i>C. B.</i>	454	<i>Lycium ejiuque species</i>	1626
<i>Lichen ejiuque species 117. Lieben sive Hepatica</i>		<i>Lycopodium</i>	120
<i>fontana</i>	125	<i>Lycopsis v. Echium 698. item</i>	1870
<i>Lici</i>	1650	<i>Lycopericon quorundam i. Pomum amoris</i>	675
		<i>Lymnabius filiquosa ejiuque species 860, 861.</i>	
		<i>802, &c. Indica non pappo i. Pseudo-Caryo-</i>	
		<i>phylus</i>	

INDEX.

phyllos 1510. lutea Virginiana 862. lutea vulgari ejusque species 1021. galeculata 572, 573. purpurea spicata 1036. carulea spicata, v. Veronica 845	pag. 845
M.	
Macandou Bontii	1442
Macarandiba	1525
Macer veterum	1779
Maes	1524
Macoxanthifera arbor	1790
Macock Virginianum Peponis species	641
Macquer	1669
Maconia	888
Maquei	1199, 1200, 1201
Maquab	1549
Mail Anjichi H.M. Rbanni Malabarici species	1573
Mail Elou	1557
Katon-Mail-Elou	1557
Mail-Ombi	1500
Majorana ejusque species 537, 538, 539. vel Cretica, v. Marum, 526, 527.	537
Mala-Eleghi	1637
Malababrum	1563
Mala-Peena H.M.	1596
Mallam-Toddali H.M.	1597
Malleomathe seu Pavate	1581
Malsus Sylvestris 1448. domestica seu sativa 1445	1445
Armeniaca	1513
Alberga	1660
Arantia	1658
Aurea, i. Cydonia	1452
Citria	1654
Cydonia	1452, 1453
Limonia	1656
Medica	1654
Perfica	1516
Punica S. granata	1461, 1462
Indica pomo anguloso (Carambola) 1449	1449
Indica fructu pentagono (Bilimbi) ibid.	ibid.
Mamanga frutex Pilon. p. 182. Frutex est in Brasilia arborecens, ubique obvia, Lusitanorum vulgo Lavapratas dictus. Flores fert multos, pendulos & laticos, & post hos siliquis plurimas oblongas, copulatas, primum quidem verdes, sed mox nigras & putridas, & frequens veniens in illis contentum. Folia habet citrius banded similia, paulo tamen longiora & molliora, tunc viribus atque ulceris indurata Chirurghi expetita. Succus atium oleosus & siliquis expressus ad naturanda apostemata reservatur.	1665
Mamoy arb.	1665
Mamua Arundo	1515
Mamocira, i. Pepo arborecens	1370
Manaca Marogr.	1612
Mancinello	1646
Mandiboca Mandiiba	1683
Mandragora ejusque species	668, 669
Mandijadi H.M.	1752
Mandubi, 1837. v. Mandubi	919
Mandaru arb. H.M.	1751
Mangaiba Marogr.	1644
Mangar	1550, 1551
Mangier blanco	1651
Mangle	1772
Mangaratia, i. Zingiber	
Mangostam	1662

pag.

1772

1698

1375

1702

77

1565

649

1504

1670

1454

1784

1759

571

1182

1872

1112

1110

1114

527

1525

1802

1731

1775

372

C.B.

ibid.

1332

1483

1449

1671

666

723, 1881

845

961

732

1202

774, 775

623, 709

1345

1108

1654

1898

1825

1252

925

ibid.

ibid.

1467

647

1793

646

1068

1516

363

1870

531

549, 550

521

1854

1870

1870

1870

1870

1870

1870

1870

1870

1870

1870

1870

1870

1870

1870

1870

1870

1870

1870

1870

1870

1870

1870

1870

1870

INDEX.

Meil Hernandez. S. Aloe Americana	1201
Metel nux quorundam, i. Stramonium 747. Officinatum	1815
Meum ejusque species 431. Alpinum umbella purpurascens C. B.	453
Mexceren Germanicum, i. Laureola	1587
Micambe Angolanum	1329
Milium ejusque species 1250, 1251. Arundinaceum	1329
Sorgo nominatum 1252. Arundinac. Lachryma	1329
Milium Solis, i. Lithospermum	1253, 1908
Militaris Aizoides, i. Stratiotes	502, 503
Millefolium terrestris ejusque species 344, &c. aquaticum umbellatum 459. aquat. minus 1322. aquat. dictum Viola aquat. 1101. palustre galeculatum 1322. aquat. pennatum spicatum 191. aquat. cornutum ibid. aquat. Ranunculi flore & capiti.	1324
Millegrana major 214. minima, Alfsines species 1026	1740
Mimosa ejusque species, i. Echinomene 979. Kalb	1731
Toddavallia dicta H. M.	1740
Minari H.M.	1731
Mippi	1795
Mirabilis Peruviana	397, 398
Miracaba Pilon.	1362
Mirtis Pilon. Palma species	ibid.
Mixquil, Hern. i. Acacia	1644
Modagari H.M.	1470
Moder-cami	1811
Mogorifloris	1543
Molago-marum	1582
Molli arbor	481
Molugo montana	613
Molon Plinii, i. Filipendula	568
Nalica	352
Herba Molucana Acoffe	1119
Moly ejusque species 1119, 1120, 1121, 1122, 1123	647
Molobatum	668
Momodora, i. Balsamina mas	1217
Monophyllum	1639
Monorbia	1745
Mora rubi	380
Moringa	560
Morsus Diaboli, i. Succisa	848
gallinae major, La mii species	1320
minor Veronica species	1429
ranæ, i. Nymphaea min.	684
Morus ejusque species	1658
Moscatellina	1898
Mout-lia S. Elavo H.M.	1752
Mout Elavou S. arbor lanigera spinosa H.M.	1540
Moullava	1782
Mourouwe	1889
Mucutaiba & Mocutaiba Marogr.	1399, 1400
Mucuna guacu Pil.	919
Mugo Pini species	106
Mundubi Marogr. i. Aracus Saba	1609, 1601, &c.
Munduy-guacu Pil. i. Ricinus Americ.	1648, 1501
Mulla H.M. i. Tasmium	955, 1831
Muiva Brasiliens.	1632
Mungo, Col.	1789
Mureci Pilon.	649, 1874
Murucigera arbor	1373
Murucucia, i. Flos Passonis	1161
Musa arbor	1001
Muscari Hyacinthi species	1851
Muscipula Lob. 1000. muscosa flore	65
Musica ejusque species 112, &c. ad 124. item 1851	114, 115
marinum 65. item 78, 79. corniculatus 123. corallodes 114. Ilicium 115. clavatus 120. erectus abietiformis 121. terrestris vulgaris 112. aquat.	121

pag.

1201

1815

453

1587

1329

1329

1324

1253, 1908

502, 503

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

1324

pag.

114

114

114

114

114

114

114

114

114

114

114

114

114

114

114

114

114

114

114

114

114

114

114

114

114

114

114

114

114

114

114

114

114

114

114

114

114

114

114

114

114

114

114

114

Arabum, i. Corvolvulus	pag. 722	Opuntia ejusque species, i. Ficus Ind. 1463.	pag. marina 77
Nilica marum H. M.	1556	Orchis ejusque species 1212, 1213, &c.	1907. testiculata 1212, &c. palmata 1223. abortiva, i. Nidus avis 1228. Antropophora 1218. Melitit & Spigodora 1220. Myodes 1219. fatida seu Tragorchis 1212. Arachnitis 1222. Batrachites ibid.
Nir-Pogzallin H. M. 1764. Nir-Notsjil	1573	Ornithobora 1222. hermaphroditica	ibid.
Nimbo Garcia & Acofa	1545	Oreofellum	413
Nimcin radix Chinens.	1338, 1912	Oregiolella Cluf.	1671
Nivalia H. M.	1644	Origanium ejusque species 539, 540. fistulosum Canadense	380
Niruri H. M.	1635	Origano congener Zatarbendi	1871
Perin Nirouri H. M.	1558	Orleansa S. Orellana, i. Urucu	1771
Nachezonallii Hern. i. Ficus Opuntia	1463	Ornithogalum ejusque species	1150, 1905
Nochli Halm.	ibid.	Ornithopodium ejusque species	911, 912
Noela-hali, i. Berberis Indica	1656	Ornithopodium affinis Stella leguminosa	918
Noli me tangere, i. Balsamina, &c.	1328	Ornus, i. Fraxinus sylvest.	1702
Nola-ly, i. Bambu Arundinis spec.	1316	Oronanche ejusque species	1226
Cara-Nof & Bem-Nof H. M.	1575	major radice dentata	1229
Nuciperica	1516	Orubus sativus 915. sylvest. filiquis erectis 912. 913. sylv. filiquis propenditibus 916, 917, 1892	543
Nummularia ejusque species	1099, 1903	Orvala Dod. i. Sclarea	543
Nux Avelana, v. Corylus	1379	Orucaria fructus	1776
infusa	1519	Oryza 1246. Germanica	1243
Juglans ejusque species	1377, 1919	Osmunda regalis, i. Filix florida	151
Juglans Virginiana nigra	ibid. & 1798	Ostrea in arboribus	1772
mocharia ejusque species	1522	Ostrya Ulmo similis, v. Carpinus	1428
vescaria, i. Staphylocladon	1681	Ostrya frutescens baccifera	1489
Yonica Officin.	1814	Gracorum	210
Nicula terrestris, i. Bnlboctanthum	440	Otites Tab. i. Selamoides Salamunicam mag.	1002
Nyale H. M.	1606	Oxalis ejusque species, v. Acetosa	178, 179
Nyara H. M.	1499	Oxajeroia	1791
Nymphaea ejusque species	1319, 1320	Oxya Gracorum i. Fagus	1581
		Oxyacantha 1458. Virginiana	1795, 1799
		Oxyacanthus Galeni, i. Berberis	1605
		Oxycedrus	1413
		Oxycoccus, i. Vaccinia palustris	685
		Oxylopatrum 173. tuberos. American. Munt.	169
		Oxymyrtine, i. Ruscus	664
		Oxy S. Trifolium acetosum	1098
			P.
Ochrya S. Erculia Dod. 899		Pacal arbor	1803
Ocymifera Valerianthos Lob. i. Valeriana rubra		Paco-caatinga Marcgr. Carne Ind. Sp.	1302
889. Vernaculum Gelin. i. Circea 401. Valen-		Paco-caatinga ejusdem	1540
tinum Cluf. i. Marrubii species		Paco-Jeroca Carne Ind. species	1303
Ocymoides ejusque species 994, 995. Lycnitis Col.		Pacourii	1792
		Pacoera, i. Musa	1374
Ocoteocobiti Hern.	1031	Padi H. M.	1750
Ocymum ejusque species 540, 541, 1871. Cereale, i. Pigeum	1165	Padus Theophr. i. Cerasus avium	1449
Odallam H. M. i. Marga venenata	1552	Paenoe	1482
Odontis quibudam J. B. v. Lycinus	1000	Paiantelli H. M.	1741
Odontis lutea Valerandi J. B.	472	Palega P. aiantelli	ibid.
Oenanthe aquatica 440, 441. Myconi, i. Ranunculus	584. 488	Pai Paroea	1624
O-nepia	1535	Paonia ejusque species	693, 694, &c.
Opeata H. M.	1566	Paiomiriba Senae species	912
Ozigha		Pala	1749
Olea sativa 1540, 1541, 1542. Sylvest.	1544	Palatrus folio Fajubino	1708
Rubrica	1576	Palma S. Mantus marina	77
Oleander ejusque species, i. Nerium	1767, 1918	—Christi, i. Ricinus 166. Orchis palmata	1223
Olibanum S. Thuis	1840	Palma datylifera	1352, 1353, 1354, &c.
Olyra	1243	—prunifera Japonica, Toddia Palma	1360
Olea atrum, i. Hippocistinum	438	—coccifera, Tenga	1356
—Hispanicum, i. Spinachia	162	—burnitii S. Chamarrbiphus	1369
—Judaicum	1063	Palmarum varia species	1353, &c. ad 1382
Onobrychidis varia species 936, 937. Semine clypeato alpejo 929. Semine clypeato levi C. B. 927. incana fol. longiorib. C. B. 928. incana fol. subretund. C. B. ibid. Caput gallinaceum dictum 914. arvensis, i. Speculum Veneris	742	Palmagapin Lob.	1075
Onagra, i. Lythamachia filiquosa	861	Palma sacifera Cluf.	1370
Onobu	1750	Paltifera arbor	1789
Ononis S. Anonis	957, 1980, &c.	Paldapium S. Apium palustre	447
Onopordum, i. Cardus species	313		Pancet
Onopteris Ger.	152		
Opbnglossum	126		
Opbnglossum quibudam	1220		
Opbns bifolia ejusque species	1232		
Opbns bifolia	854		
Opoponax	410		
Opulus Ital.	1701		

Panem-Palka H. M. i. Nux Myristica	pag. 1524	Pes Columbinus, i. Geranium malacoides	pag. 1059
Panace asperum Corn.	661	Pes Leonis, i. Alchimilla	208
Panax Heracleum majus Ger. 410. Paspinacae folio		Petastites ejusque species	261, 1858
ibid. Spandylus folio five Heracleum C. B. 409.		Petromarula Cretica, i. Rapunculus	737
Alepleum alterum Dalech. 417. Guilandini ibid.		Petrolinum vulgare 448. Macedonicum	463
Alepleum Apulum Col. 418. Siculum semine bifuto Boccon. 464. moschatum Cornut.	417	Petum, i. Nicotiana 713. Petume Brasiliensis	417
Pancratium, i. Narcissus maritimus 1140. verum, i. Peilla	1164	Pevetti H. M.	1632
Panja panjala H. M. Gossipii arboris spec.	1899	Phagus Gracorum Quercus species	1386
Panicum ejusque species	1246	Phalangium ejusque species 1192. Virginianum	1193
Panitzia marum H. M.	1666	Phalaris 1248. pratensis	1274
Pans porcinus, i. Cyclamen	1205	Phaloli varia species 884, &c. ad 889, 1889. &c.	
Papaver ejusque species 853, 854, 1807. Rheas		thiopici 887. Zurratensis ibid. purgatrix 1776, 1777. arborecens Cajan dictus 1722. &c.	
855. spinosum 856. corniculatum 857. spumens, i. Lycinus	998	Leblab 888. Oribocaulis, Mungo Col. 955. alatus Abrus 889. Brasilianus Macouina dictus	888, 1889
Papaya, i. Pepo arborecens	1370	Phellandrium, i. Cicutaria	452
Papraceae arbores variae	1796	Philadelphus Athenae	1763
Paprus Nilotica	1302	Philemrops Plinei, i. Aparine	484
Paralysii, i. Primula veris	1008	Phyllites ejusque species	1585
Parapar fructus	1827	Phyllis Lycnitis Dioscoridis Cluf. 511. Lycnitis	993
Parari Pilon. Battatae species		Pyracaea Ger. emac.	1263
Paratura gramen, v. Pisonem		Pisum Loto similia	1375
Parietaria ejusque species 205. czerulea quorundam, i. Melampyrum	775	Photei	388
Parili	1557	Phylica ejusque species, i. Alaternus	1608
Pariti, i. Alcea Indica ejusque species	1070	Phyllis ejusque species	134, 1853
Paronychia vulgaris 789. Hispanica Cluf. i. Polygonum niveum 185. rutaceo folio	1043	Phyllis testiculatum & spicatum 163. Thelygenon	789
Parthenium, i. Matricaria	1057	Phytoma hemipetensium, i. Reseda	1033, 1034
Pastinaca Tragi 399. Lob.	376	Pila Latunum	1396
Pastinaca ejusque species tenuifolia 464, &c.	869	Pila marina	82
latifolia 409. marina, i. Cristimum spin.	1899	Pilipos Philippin. infus.	1792
Peyco	1899	Pilosella major repens 242, 243. erecta 241. Pili-	800
Perin-Patjotti H. M. 1428, 1624. Acara-Patjotti		quata Thali	1792
Patentia	171	Pimpinella ejusque species 401, 402, 1837. spinosa	1492. Agrimoides 402. spicata max. Africana
Pavana lignum	1803	Pimpinella Paxifraga ejusque species	445, 1868
Pavanum lign. i. Passiflora	1568	Pimpinchi	1794
Pavate, Pavetti	181	Pimbroa Palmae species	1361
Patheca, i. Melo aquat.	647	Pindaiba	1593
Peften Veneris, i. Scandix	428	Pinguicula Gefneri	751
Pedicularis pedicularis ejusque species	769	Pino, i. Urtica Brasiliana	159
Pelou, i. Guayayra	1455	Pinea Indica, i. Ananas	1322
Penna marina aurea	1803	Pinea nuclei Malucani, S. purgatorii	1820
Peno abson arbor	616	Pingagu Pilon. i. Pepo arborecens	1370
Pentaphylloides	616	Pini, v. Pinus	1400
Pentaphyllum ejusque species 610, 611, 612, 613.	849	Pinus ejusque species	1398, 1399
Pepitae del Peru	181	Piper ejusque species 1341, 1914. &c.	1778.
Peplus Tithymali species	869	odoratum Jamaicensis, i. Piper Tawafci Hernand.	1507. Indicum ejusque species, v. Polanum & Caphicum
Peplis J. B.	ibid.	Piper arbor Chinens.	676, 677
Pepo ejusque species	639, 640, 1874	Piperitis, i. Lepidium	1788
Pepo arborecens	1370	Pifacia	828
Pequea S. Pekia secunda Pilon.	1663, 1793	—Pylvestris C. B. i. Staphylocladon	1682
Peragu	1571	Pifolochia, v. Arifolochia	1681
Percepier Anglorum	209	Pijum ejusque species 891, 1891. vescarium cordatum, i. Cor-Indum	763, 1884
Perfoliata ejusque species 471, 472, 473. Siliquosa	655	Pime Anguillara, i. Aphaca	487
Ja Brasica species	1797	Pitoma Marcgr.	389
Perichymenum ejusque species 1490. rectum 1491, 1918. parvum Prutenicum Cluf.	655	Pityufa, i. Tithymalus Pineus	1663
Perin-Pancl H. M.	1625	Pix	867
Perin-Caurigii H. M.	1758	Planta lactaria Africana	1402
Persea arbor	1552	Planta scandens bederacis foliis	1915
Periploca, i. Apocynum	1087	Plantago ejusque species 878, 879, 880, &c.	1914
Persea malus ejusque species	1516	—aquatica	618
Periscaria ejusque species 182, 183, &c. Salicis folio Potamogeton dictum 184. Siliquosa	1328	—stellata	701
Perispermum dictum 184. Siliquosa	1308		
Perfonata, i. Lappa major	332		
Pes Anfrum, i. Ariflex	197		
Pes Afini Pandetarii, i. Alluvia	792		

I N D E X.

[illegible]

I N D E X

— maximum monospermum	846	Sagou, S. Zogona Panis Indicus ex Palma	1360
— Italicum filiquis longifl. i. Erysimum	811	Salicaria, i. Kali Genia	211
— flore Leucoti marini	ibid.	Salunca Neapolit.	391
Rapum sativum	800, 801	Salix ejusque species 1419. caprea 1422. pumila	1916
— Genifæ	1227	ejusque species ibid. &	1420, 1421,
— Brasiliatum alterum C. B. i. Yam Peru	729	Salix marina	666
Rapunculus ejusque species 743, 744, 745, &c.	745	Salzaparilla	1916
Brasiliensis tuberosa 1334 galeatus ejusque	623	Salvia ejusque species 509, 510, &c. item 1870.	1303, 1381
species 746, 747, ejusculum 739. pyramidalis, v.	1033	agrestis, i. Scordonia 576S. alvicia vinee, i. Adian-	146
Campanula 738. Alopecuroides 743. caricatus	1401	tum album	146
744. umbellatus	745	Sambac, i. Syringa Arabica aut Jasminum	1761
Regina prati, i. Ulmaria	623	Sambucus ejusque species 1009, 1610, &c. humilis	1666
Refeda ejusque species	1033	S. Ebullis 1011. Indica Bonii	1666
Resina ejusque species	1401	Sambucus aquatica 1586. Refea	1501
Reticulum marinum	78	Samolus Valerando J. B.	1501
Rhabarbarum Officinarium 170. Monachorum S. Pa-	1077	Samparantani	1744, 1825
tientia 171. langinosum, &c.	1077	Samplicibus, i. Majorana	537
Rhapbanus, v. Rapanus	1077	Sampfrazada Jamboz sylv. spec.	1479
Rhopanicum angustifolium 331. capitatum fol. Em- la	ibid.	Sanguis Draconis herba, i. Lapathum San.	174
Rhamnus ejusque species 1592, 1918. Catharticus	ibid.	Sanguis Draconis gunnisi	1598
	1625	Sanamunda	1588
Rhodia radice Telephii species	690	Sanamunda teretica Claf. affinis, &c.	1781
Rhodosdendron ejusque species	1767	Sanguisorba ejusque species, i. Pimpinella	401
Rhus folio Ulmi	1490	Sanicula officin.	475
— Myrtifolia Manfipeliaca	1698	— Alpina guttata	1047, 1896
— Virginiana. Lentifolia folio	1799	— Alpina. S. Auricula urfi	1083, 1084
— Myrtifolia Belgica	1707	Eboraceae Ger.	751
Ribes ejusque species	1584	Santalum ejusque species	1805
Ricinus ejusque species	166, 185, 1856	Santolina vulg. v. Abrotanum 339. flore amplo	208
Ribau J. B. v. Ocimum	941	Sapinus, Abietis pars aut Pini species	1394
Robur ejusque species	1386	Saponaria ejusque species	999
Roccella Fuci species	74	Sapor lignum	1737
Rorella, S. Ros Solis	1101	Saponaria sphaerule	1548
Rosa ejusque species 1467, 1468, 1469, 1470, &c. moschata 1474. Pomifera 1472. canina seu syl-	1470	Sarcocolla	1847
vestris	1470	Sassafras arbor	1568, 1918
Rosa Sinensis Ferrarii 1069. Alpina Gelfii	1005.	Satyrion v. Ocrelis 1212, 1213, 1214, &c.	518, 1870
Hierichontea	1711	Saxifraga Anglica S. Sejelei pratensis 453; alba	1045, 1049. aurea 207, 1857. palustr. Anglica
Rosmarinus ejusque species	515	1032. Antiquorum 1033. altera Alpina 1035.	Venerorum Rab. 412. multiplex folio Pannonicum
— Sylvesteris quorundam	1006	461. Anglica Alpinofolia	1026
— Stoebeadi facie Alpini	1131	Saxifragia hircina S. Pimpinella Saxifraga 445.	449
Ros Solis ejusque species	1305	Scabiosa ejusque species 374, 375, &c. ad 331.	item 1866. Indica arborea 1443. Africana arbo-
Rotang Arundo	1316	res	1444
Rubia tinctorum 480. quadrifolia 478, 479, 1869. cyanobacca 483. spicata ibid. Sylv. alpina Ra-	486	Scabiosa ovalla dicta, v. Rapunculus	744
vemenfis Zan.	1639	Schager-Cottam	1553
Rubus ejusque species	1640	Schem-Parti	1068
— Idem	1841	Sammonaea Syriaca	732
Rubi facie fenticofa planta Lob.	1031	Scandix	1087
Rumex	1841	Scariola, i. Intybus	428
Rufcus	604	Scheranam-cottam H. M.	254
Rumpfai	1211	Sebetti H. M.	1572
Ruta ejusque species	874, &c.	Schorigenam H. M. i. Urtica Indica	359
Ruta canina, Scrophularia species	1888	Schoenoprasum	1110
Ruta capraria, i. Galega	766	Schulli H. M. duse species Pana-Schulli & Nir-	1766
Ruta sylv. Hypericoides, i. Hyperici sp.	911	Schunda pana H. M.	1305
Ruta muraria, i. Adiantum album	146	Seilla ejusque species	1164
Ruta pratensis, i. Thalictrum	403	Scirpus ejusque species, i. Juncus	1303, 1381
		Slavara, i. Hornium vulgare	543
		Scolopendria vulgaris 1391	136
		— India Brevis	
S.			
Saamouna Pison.	1761		
Sabadrilla, i. Alcea spec.	1067		
Sabina ejusque species	1415, 1916		
— sylv. Trag.	120		
Sabucae			
Saccbarum	1278		
Sagenum	1843		
Sagitta ejusque species	619		
Sagittaria cordalis Marcgr.	921		

INDEX

<i>Scolymus ejusque species, i. Cinara</i>	pag. 299	<i>Sigillum B. Mariae</i>	pag. 660
— <i>Chrysanthemum</i>	258, 259	— <i>Solomonis, v. Polygonatum</i>	664, 665, &c.
<i>Scoparia, i. Belvedere</i>	210	<i>Silene Plinii</i>	453
<i>Scordos</i>	576	<i>Siler montanum 439. Creticum folio Ciculae</i>	453
<i>Scordium</i>	ibid.	<i>Siligo, i. flos farinae</i>	1249
<i>Scordonia</i>	ibid.	<i>Silique arbor ejusque species 1718. Sylvestris spi-</i>	1718
<i>Scorodoprasum</i>	1121	<i>nosa arbor Indica, i. Coral arbor</i>	1716
<i>Scorodolifolij Aldrovandi J. B.</i>	834	<i>Siliquastrum, v. Capsicum</i>	676
<i>Scorpioides Bupleuri folio</i>	930, 931	<i>Silphium S. Lactipitium</i>	425
<i>Scorpioides leguminosa 931. Portulacae folio C. B.</i>	957	<i>Silybum, i. Carduus leucographus</i>	312
<i>Scorpius ejusque species</i>	1729	<i>Sinapi ejusque species 802, 803. marinum Aegyptium</i>	793
<i>Scorzonera ejusque species</i>	248, 249, &c.	<i>Sinapisitum Ind.</i>	1887
<i>Scrophularia ejusque species</i>	764, 765, 1884	<i>Sion ejusque species 443, 444. Erucæ folio C. B.</i>	450
— <i>minor J. B. i. Chelidonium min.</i>	579	<i>Sjonanna-Amelpodi</i>	1607
<i>Scutellaria</i>	572	<i>Sitarum</i>	442
<i>Sebeckia</i>	1555	<i>Sifon 443. Alpini Exot.</i>	481
<i>Secacul Ararum Lugd. i. Pafinaca Syriac.</i>	442	<i>Silymbrium, i. Nasturtium aquat.</i>	815
— <i>Ang. i. Cribbium spinosum</i>	469	— <i>i. Mentha aquatica</i>	533
<i>Secale</i>	1241	<i>Sisyrinchium ejusque species</i>	1166
<i>Secamone, i. Apocynum</i>	1087	<i>Sium Matth. & Italarum 814. minus impariense 814</i>	401
<i>Securidaca lutea major C. B. 921. Pennae</i>	928	<i>Sium aspera ejusque species 655. Lævis, i. Com-</i>	884
<i>Scula siliquis foliaceis 935. lutea minor siliquis</i>	939	<i>recurvus 936. siliquis planis utrinque dentatis 939.</i>	884
<i>dameter. major, flo. vario siliq. articulatis C. B.</i>	925	<i>Smyrnum ejusque species</i>	443, 447
<i>Sedum arborescens Bontii 1585. arborescens Stapeli</i>	1878	<i>Solanifolia Circeae dicta, v. Circeae</i>	212
<i>1878. majus arborescens J. B. 687. majus vulgare</i>	687, 688, 1878	<i>Solanum ejusque species 671, &c. lignosum 671</i>	671
<i>aliisque Sedi majoris species</i>	1040, 1041, 1042, 1043, 1044	<i>fruticosum bacciferum 673. pomiferum ibid. &</i>	674
<i>Sedi minoris vasculo bicolori species variae</i>	1879	<i>755. item 1876, 1877. spinosum Indicum 674.</i>	674
<i>Sedum minus stellatum seu ecbinatum 691, 692,</i>	1879	<i>item 1875, 1876. tuberosum 674. v. caryocarpum</i>	681, 1876
<i>Sedum ferratum 1045, 1896. Alpinum quartum</i>	1045, 1896	<i>681, 1876. Sommerium vericillatum ibid. le-</i>	681
<i>Cluf. 1085. iridifolij 1043. iridifol. tellorum</i>	199	<i>thale 679. racemosum Americanum 662. pemo-</i>	662
<i>ibid. minus fruticosum C. B. i. Kali frut.</i>	1821	<i>spinoso S. Stramonium 747, 748. Mexicanum</i>	747, 748
<i>Sel Serapiens</i>	1852	<i>flo. magno, &c. 399. tetraphyllum & triphyllum, i.</i>	670
<i>Selago Indica Orient. Breyer.</i>	1852	<i>Herba Paris</i>	670
<i>Sempervivum ejusque species, v. Sedum 687. ma-</i>	1877	<i>Soldanella ejusque species</i>	726
<i>rinum bacciferum</i>	1877	<i>Solana equina J. B. v. Ferrum equinum</i>	719
<i>Semecio ejusque species 290, 1861. arborescens Vir-</i>	1799	<i>Solidago Saracenicæ ejusque species</i>	930
<i>ginian. Atropica folio</i>	1799	<i>Sonchus ejusque species 224, 225. lanatus Dalecham-</i>	231
<i>Senna Alexandrina 1742. Occidentalis Paimiririba</i>	1743	<i>pai</i>	1624
<i>dicta 912. Orientalis hexaphylla</i>	370	<i>Sondari H. M.</i>	911
<i>Seriphium v. Albicinium</i>	812	<i>Sopha Alpini</i>	812
— <i>Germanicum, i. Sophia Chirburg.</i>	1208, 1209	<i>Sopha Chirburgorum</i>	1252
<i>Serpentina triphylla, v. Arum</i>	763	<i>Sorghum</i>	1211, 1910
— <i>Virginian. i. Polyrrhizos</i>	544, 1212	<i>Sparanium ejusque species</i>	1726, 1919
— <i>item Palegij species</i>	186, 187	<i>Spartium</i>	1259, 1260
<i>Serpentina major & minor Lugd. i. Dracanthum</i>	521, 522, 321	<i>Spatalia scutella Iridis species, Xyris</i>	719
<i>1211. famina Fuch. i. Bistorta</i>	321	<i>Speculum Veneris</i>	1442
<i>Serpyllum ejusque species</i>	1002	<i>Spelta S. Zea</i>	1034
<i>Serratula</i>	927	<i>Spergula ejusque species</i>	509
<i>Sesamoides parvum Matth. v. Cichorium 257. Sa-</i>	1002	<i>Sphacelus Theophr. C. B. i. Salvia</i>	408, 409
<i>laminicum magnum, i. Lychus</i>	927	<i>Sphondylium ejusque species</i>	408, 409
<i>Sesamum verum 1327. perenne Indicum Zanon</i>	927	<i>Spica Cellica 391. Indica</i>	513
<i>Graminis lichenij species</i>	927	<i>Spica, i. Lavandula minor</i>	313
<i>Seiban Alpini v. Galega</i>	1002	<i>Spina alba, i. Oxycantha</i>	1458
<i>Seseli Ethiopiacum frut. 476. pratense 453. mon-</i>	1002	— <i>appendix</i>	ibid.
<i>tanum Cicutæ folio glabrum 452. palustre lae-</i>	1002	— <i>carvina, i. Rhomnus cathart.</i>	1625
<i>scens i. Thysanellum 413. montanum Fanculi fo-</i>	1002	— <i>Sulfatilis, i. Jacea</i>	317
<i>lio 439. Massiliense Ger. 414. Officinatum C. B.</i>	1002	— <i>Burgi Montpelien. i. Alaternus</i>	1008
<i>438. Creticum majus & minus, i. Tordylium 411,</i>	1002	<i>Spinacia ejusque species</i>	102
<i>412. Peloponnesi Matth. v. Cicutaria</i>	1002	<i>Spina Thysanellum</i>	1427
<i>2 mont. Pannon.</i>	1002	<i>Spiraea Theophrasti</i>	1699
<i>Sferro cervallo Geln. i. Ferrum equinum</i>	1002	<i>Splut v. Eumaria</i>	974
<i>Siciliana J. B. i. Androsanthum vulgare</i>	1002	<i>Spongia ejusque species</i>	80, 81, 1850
<i>Sida</i>	1066	<i>Squanthum, i. Schenanthum</i>	1310
<i>Sida-pou H. M.</i>	1788	<i>Stachys</i>	1310
<i>Sideritis ejusque species 562, &c. ad 566. Alpina</i>	552		
<i>Hyllopholia</i>	552		

INDEX

<i>Stachys ejusque species 554, 555, 1872. palustris fa-</i>	pag. 554, 555, 1872	<i>Tarcon J. B. v. Dracunculus</i>	pag. 554, 555, 1872
<i>tida, i. Panax coloni Ger.</i>	554, 555, 1872	<i>Taraxacum Brasili. Marogr.</i>	379
<i>Staphylina Viterum</i>	554, 555, 1872	<i>Tarequi Marogr.</i>	859
<i>Staphylodendron</i>	1681, 1919	<i>Tarion vaire</i>	912
<i>Staphis agria</i>	705	<i>Tarionia Marogr.</i>	1588
<i>Stavice Dalech.</i>	1037	<i>Tataria Ungarica</i>	1639
<i>Stella leguminosa</i>	1037	<i>Tatura, S. Datura, i. Stramonium</i>	424
<i>Stellaria aquatica</i>	1123	<i>Taxoquamoelii, i. Seiban Aegypt.</i>	745
<i>Stelbe ejusque species 323, 324. fruticosa Cretica</i>	323, 324	<i>Taxus</i>	97
<i>324. capitata Pomerani folio</i>	323, 324	<i>Teomaxochitl</i>	1415
<i>Stachas Arabica</i>	513, 514	<i>Tephium ejusque species 689. legitimum Taperati, i.</i>	1768
— <i>Citrina ejusque species</i>	280, 281, 282	<i>Chamaecisto affinis 1016. Dischoridia S. Scor-</i>	1016
<i>Stramonium ejusque species</i>	747, 748, 749	<i>pioides</i>	956
<i>Stratiotes millefolia</i>	345, 346	<i>Tonga H. M. i. Palma coccifera</i>	1350
<i>Stratiotes</i>	1324	<i>Terebinthina resina dicta</i>	1423
<i>Strychnodendron, i. Amomum Plinii</i>	671	<i>Terebinthus</i>	1577
<i>Struthium S. Lanaria Imper.</i>	1000	<i>Teregum</i>	1435
<i>Styrax arbor 1680. liquida Aceria folio 1681. arbor</i>	1439	<i>Terracrepola</i>	235
<i>Virginiana Aceria folio 1799. rubra Officin.</i>	1681	<i>Terra meria Officin. i. Curcuma</i>	1204
<i>Suber</i>	1393	<i>Tertanaria J. B.</i>	572
<i>Succi Sinenfium</i>	1824	<i>Terra glandes, i. Chamaebalanus legumin.</i>	895
<i>Succia Scabiosa species</i>	1866	<i>Tellatium Niebergberg Hernand.</i>	1547
<i>Sumach S. Rhus</i>	1866	<i>Tely-pot-iba S. Pittis arbutifera Pilon. p. 251. Ex</i>	1547
<i>Sua-pm Boyen.</i>	1866	<i>stercore Avium Tetyns nasci dicitur ad arbores</i>	1547
<i>Succi exotici</i>	1866	<i>Aurantiorum, quas maritæ, & præ nimia luxu-</i>	1547
<i>Sultan Zambach, i. Lilium album peregr.</i>	1110	<i>ri tandem cooperit & enecat. Falso est Myrti</i>	1547
<i>Sura liquor</i>	1358	<i>majoris simili. Ex brujis radicibus & ramulis</i>	1547
<i>Syalia H. M.</i>	1707	<i>confusis, & oleo communis frictis emanat infusa</i>	1547
<i>Sycomor</i>	1439	<i>medicamentum ad ventris & pedum inflationes &</i>	1547
<i>Symphitum majus S. Confolida ma. 504, 505. ma-</i>	504, 505	<i>frigue ortas.</i>	1547
<i>culosum S. Pulmonaria maculosa 489. minus Bo-</i>	489	<i>Tetragonia Theophrasti, i. Euanymus</i>	526, 1870
<i>raginus facie 494. petræum, i. Prunella</i>	551	<i>Teturius S. Chamaedrys spurie varie spec.</i>	89
<i>Symphonia Dalech. i. Amarantus tricolor</i>	203	<i>Teturius Alpinum Cistii flore</i>	608
<i>Syringa ejusque species 1763, 1764. Malabarica</i>	1785	<i>Thalictifera Mexicana</i>	1792
<i>lactescens, &c.</i>	1166, &c.	<i>Thalictum ejusque species</i>	403
<i>Syzygium S. Sifzygium</i>		<i>Thapsia ejusque species</i>	418, 419, &c.
		<i>Thee Chinesum, Thebia Japonensium</i>	1620
		<i>Theba H. M. i. Kiati S. Quercus Indica Bontii</i>	1505
		<i>Thapsus S. Tapsus barbatus</i>	1094
		<i>Thlaspi ejusque species 809, 1883. Alpinum dictum</i>	1846
		<i>ibid. Vaccaria folio 830. Draba folio 831. per-</i>	1808
		<i>foliatum 832. Saxatile 833. umbellatum 835. bi-</i>	1399
		<i>scutatum 836, 837. fatidica, i. Bursa-past. 838.</i>	1746
		<i>Alexandrinum Confus. i. verum Dischoridia Zano-</i>	342
		<i>ni 834. Alpinum minus 831. minus Ger. 825.</i>	1368
		<i>clipeatum Serpylli filio 841. montanum Gladi-</i>	1787
		<i>folio ibid. angustifolium, i. Nasturtium minus</i>	1449
		<i>825. Rosa Hiericomea dictum</i>	1748
		<i>Thun & arbor thursifera</i>	1800
		<i>Thuya Theophrasti S. Arbor Vitæ</i>	1703
		<i>Thymbra Græcorum, i. Satureia</i>	660
		<i>Thymelæa ejusque species</i>	1368
		<i>Thymus ejusque species 519, 520, 521. capitatus Cre-</i>	1449
		<i>ticus</i>	1748
		<i>Thysanellum</i>	1800
		<i>Thibadi, i. Hyacinthus botryodes</i>	1204
		<i>Tigridis flos</i>	1794
		<i>Tilia ejusque species</i>	1602
		<i>Timbo</i>	1794
		<i>Timoforus flor. i. Genista tinctoria</i>	1602
		<i>Tinda parva H. M.</i>	1794
		<i>Timus S. Laurus sive Systris</i>	1569
		<i>Tipica</i>	
		<i>Tipi, Allivæ Brasili. species frutic. flo. albicant.</i>	1684
		<i>fructu nigro rotundo Pannorum infus. Pil.</i>	210
		<i>Tiva-calli H. M. Tulyanali species</i>	1710
		<i>Tubymalus ejusque species 863, 864, &c. 1807.</i>	1710
		<i>Characiac 863. deudoides 864. paralis 865.</i>	1710
		<i>myrsinites, S. myrsifolium ibid. oparijalis 867.</i>	1710
		<i>pus</i>	

INDEX.

pinus ibid. <i>belioscopus</i> 869. <i>verrucosus</i> 871. <i>tu-</i> <i>berosus</i> S. Apios 870. <i>Hibernicus</i> 1888. <i>Ragu-</i> <i>sinus</i> ibid.	pag. 1165
Tiatlancuay Hern.	1343
Tlaalli, i. <i>Frumentum Indicum</i>	1249
Tlapalcotatl Hern. i. <i>Flos Africanus</i>	342
Tlixocobit Hern. i. <i>Vaymillas</i>	1330
Tondi-Teregam	1787
Todda Panna H. M.	1360
Tocot-guebit	1810
Tomabauctli Hern.	1884
Topiaria <i>Cynoglossa</i> J. B.	502
Tordylum <i>spurius</i> 411. <i>genuinum</i>	412
Tormentilla <i>ejusque</i> species 617. <i>Alpina folio sericeo</i> , v. <i>Alchimilla</i>	209
Totocifera arbor De Laet.	1678
Trachelii species <i>varia</i>	732, 733, 734, 735
Tragacamba	933, 934
Tragium, v. <i>Hypericum alterum Dioscoridi</i> , &c. J.B.	515
Tragopogon <i>ejusque</i> species	251, 252, 253, 1848
Tragopyron Ger.	182
Tragoriganum	523, 527
Tragus	1240
Tragus <i>spinosus</i> Matth. i. <i>Kali spinosum</i>	212
Tragi, i. <i>Cyperus efulentus</i>	1302
Tremace Marcgr.	1783
Tribulus terrestris	1344
—— <i>aquaticus major</i> 1321. <i>minor est</i>	
—— <i>Potamogeton minus</i>	189
Trichomanes, S. <i>Polytrichum</i>	140
Trifolium <i>ejusque</i> species 940, &c. ad 950. <i>acetosum</i> S. Oxys 1098, 1903. <i>bituminosum</i> 942. <i>Asphal-</i> <i>tium</i> Col. 955. <i>Alpinum Reticum Afragaleoides</i> 956. <i>stellatum</i> 945. <i>fragiferum</i> 947. <i>lupulinum</i> 949. <i>Lagopodioides</i> 948, 1893. <i>pulchrum</i> 1099. <i>Hepaticum ejusque</i> species, v. <i>Hepatica mobilis</i> 580. <i>Americanum speciatum</i> 928. <i>spinosum</i> Gre- tium C. B. 1037. <i>Lusitanicum corniculatum</i> Park.	
Trifolium <i>cochleatum spinosum</i> & <i>Leve</i> , v. <i>Medica</i> , 961, 962, &c. ad 966	
Trifolium <i>affinis Indis Orientalis</i>	1345, 1914
Trifolium <i>hemorrhoidale</i> , i. <i>Lotus Lyb.</i>	968
Trinactella Cordi, Cbondrille species	227
Trifolium <i>ejusque</i> species	270
Triorecha	1217
Triticum <i>ejusque</i> species 1236. <i>Indicum</i> , S. <i>Mayz</i> 1249. <i>vacuum</i> , i. <i>Melampyrum</i> 774. <i>remulen-</i> <i>tum</i> , i. <i>Lolium</i>	1262
Trisago, S. <i>Trifago</i> , i. <i>Chamedrys</i> 527. <i>Apula uni-</i> <i>cantilis</i> Col. i. <i>Crifia galli</i>	772
Trollius <i>flos</i> , i. <i>Ranunculus globosus</i>	700
Tryakela H. M. <i>Ficus</i> species	1435
Tsapangam H. M.	1737
Tsjaka-Marav H. M.	1640
Corpa-Tjambou 1479. <i>Malla-katou-Tjambou</i>	1480
Tsjela H. M. <i>Ficus Indica</i> species	1435
Tsjem-Tani	1556
Tsjeroe-kara H. M. 1497. <i>Tsjeroe-Katou</i>	1547
Tsjeroe-Poam	1571
Tsjeriam-Cottam	1596
Tsbinka-Papoua Ind. Pilon.	1509
Tsjocatti	1573
Tubera terra	110, 111
Tuberaria <i>Myconi</i> , v. <i>Cistus</i>	1012
Tubuli ad <i>Albama</i>	1317
Tucum Pilonis <i>Palma</i> species	1361
Tumamituba, i. <i>Coral arbor</i>	1736
Tulipa <i>ejusque</i> species	1146, &c. 1905
Tuna	1463

V.

Vaccaria <i>Lychnidis</i> species	999
Vaccinia, i. <i>Vitis Idaea</i> 1487. <i>nubis</i> 653. <i>pulchra</i>	685
Valeriana <i>ejusque</i> species	388, &c. ad 392, 1867
—— <i>Graca</i> 1102. <i>Mexicana</i> .	392
Valerianella <i>ejusque</i> species	392
Valli-noel H. M. 1734. <i>-Pami</i> ibid. <i>-Teregam</i>	1530
Vaymillas <i>Hispianorum</i>	1330
Vencu <i>Sinenis</i>	1793
Veratrum <i>nigrum</i>	697, 698
Verbulum <i>ejusque</i> species	1080, 1081
Verbulum <i>ejusque</i> species 1094, 1095. <i>Salvifolium</i>	511. <i>Salvifolium exotikum folio rotundiore</i> 1007.
—— <i>Lychnites Syriacum</i> , &c.	993
Verbenia <i>ejusque</i> species 535, 1871. <i>Indica lanuginosa</i> Stapelii	1336
Verbene facie <i>planta Brasiliensis</i> Marcgr.	ibid.
Verbesina Gelin, i. <i>Cannabina aquat.</i>	362, 381
Vericularis frutex 199. <i>herba</i>	1041
Vernumbold lignum	1737
Vernix	1413
Vernonia <i>ejusque</i> species	845, &c. ad 853, 1887
Vesicaria marina J. B.	83
Vettadagon H. M.	1633
Vetta tali	1712
Ubbekhsow Theveti	1794
Viburnum	1590
Vicia <i>ejusque</i> species 900, 901, &c. item 1891. <i>La-</i> <i>thyroides</i> 898. <i>Isamacea Apula</i> Col.	
Victorialis mas S. longa	1122
Vidimaram H. M.	1562
Vincetoxicum, i. <i>Asclepias</i>	1090
Vinea peruvica, i. <i>Clematis Daphnoides</i>	1091
Viola <i>ejusque</i> species 1049, 1050, 1051. <i>tricolor</i> 1053. <i>aquatica</i> 1101, 1903. <i>Lunaris</i> S. <i>Bulbo-</i> <i>nach</i> 787. <i>Mariana</i> 732. <i>Matronalis</i> 790. <i>petrea</i> , i. <i>Eruca Calathiana Gentianellae</i> spec.	719
Viola bulbosa, v. <i>Leucoum bulbosum</i>	1144
—— <i>Indica Nasturtii</i> Sapore	1869
Viorna vulgi	620
Viperaria Ger. <i>Sicula Zanoni</i>	
Virga aurea <i>ejusque</i> species	278, &c. 1859
Virga pastoris, v. <i>Disficus</i>	382
Virga sanguinea, i. <i>Cornus femina</i>	1571
Viscum	1583, 1918
Visqueiro Lusitan. Marcgr.	1784
Visnaga, i. <i>Gingidium</i>	450
Vitis <i>Idaea ejusque</i> species 1487, 1625. <i>Idaea</i> 3. <i>Clusf.</i> i. <i>Diospyros</i> 1461. <i>Idaea pulchra</i>	684
Vitis <i>Vinifera ejusque</i> species 1613. <i>folio Apii</i> 1614. ibid.	
Corinthiaca	
Vitis alba & nigra, i. <i>Bryonia</i>	659, 660
Vitis bederacea <i>Indica</i> Stapel. v. <i>Hedera</i>	1099
Ulmaria S. <i>Barba caprae</i>	624, 709
Ulmus <i>ejusque</i> species	1426
Uinari	1518
Umbilicus Veneris S. <i>Cotyledon marinus</i> , i. <i>Andro-</i> <i>saces</i>	66
Umbra	

INDEX.

Umba Pilonis	pag. 1530
Unguentaria Lutetianorum Abrotanum <i>famina</i> 358	
Umbro Plin. i. <i>Arbutus</i>	
Ungula caballina	259
Umi Chilensium	1791
Umsolium S. <i>Monophyllum</i>	668
Volubilis, i. <i>Convolvulus</i>	
Urtica <i>ejusque</i> species 159. <i>fatua</i> v. <i>Lamium</i> 449, 450, &c. <i>racemosa Canadensis</i>	449
Uruc	1771
Urucati, i. <i>Thapsi</i>	1919
Urucuri-iba Pilon. <i>Palma</i> species	1302
Uru-pariba	1783
Urumbeba, i. <i>Jamacarum S. Tuna</i> VI. spec. Pilon.	1783
Ustinea <i>Officinaria</i> C. B.	114
Ustilago	1241
Utricularia C. B. <i>Spei</i>	1347
Uty Brasiliensium <i>Acacia</i> species	1739
Uva cava	1793
Uva crispa	1484
Uva marina	1638
Uva-pirup	1793
Uva-vitua	ibid.
Uva urti	1487
Vulneraria <i>rufina</i> Gelin.	922
Vulvaria, i. <i>Atriplex olida</i>	198
Uvularia, i. <i>Trachelium</i>	732, 733
Uza Alpini	1622
Uza H. M.	1706
Waricorami fr.	1826
Watta-tali	1595
Wamcabec De Laet.	1792
Wella Tagara	1746
Wifanck S. <i>Vineetoxicum Indicum</i> Ger.	1088

X.

Xanthium *ejusque* species

165

Xagua Martyris Arbor Papyrifera	pag. 1796
Xeranthemum	287
Xococobit Hern.	1507
Xiphium J. B. v. <i>Gladulus</i>	1169
Xochicortzo Quauhuil Hern.	1848
Xylaloi	1808
Xylolallamum	1757
Xylolalia Lob.	
Xylon S. <i>Gossypium</i>	
Xylosteum, i. <i>Perichlymenum reidum</i>	1064
Xyris, i. <i>Spaula fatida</i>	1492
	1190
Y.	
Yecot, i. <i>Palma-pinus</i>	
Yeam Peru	1674
Yga	729
Yiztamot	
Yucca S. <i>Mandiboca</i>	1789
—— <i>foliis Aloes</i>	1683
Yxatitac callacot	1201
	292
Z.	
Zatarbendi Alpin.	
Zacymba J. B. i. <i>Ciccoreum verrucarium</i>	1871
Zea <i>ejusque</i> species	255
Zedoaria	1339, 1912
Zerumbas	1340
Zingi five Anisum Indicum	1835
Ziccaru Guatimalensium	1834
Zingiber	1314
Zinzypus <i>ejusque</i> species	1533
—— <i>Cappadocica</i> , <i>Olea Boemica</i>	4576
Zopal-Nocherzli Hernand. v. <i>Ficus</i>	1463
Zuccba, i. <i>Cucurbita</i> S. <i>Pepo</i>	
Zyfis Clusio, i. <i>Serpyllum</i>	523
Zujniare, i. <i>Marsagon Constantinopolitanum</i>	1113

INDEX

INDEX

Affectuum & Remediorum.

A.

A. Bortus.] Sem. Plantaginis. Rad. Bistortæ, Coccus Ilicis, Opobalsamum, Sanguisorba.

Adstringentia.] *Eu Stergentia.* Rad. Ari, Aristoloch. Bryon. Curcum. Gentian. Gramin. Rubia, Scyllæ. Fol. Abrotan. Abfynth. Agrimon. Mercurial. Nasturtii. Parietar. Perficar. Sabin. Saponar. Gummi & Lacrymæ variz, Ambaba.

Adstringentia.] Rad. Acori adulter. Bistortæ, Coniulcæ majoris, Filipendulæ vulg. Geranii cul-julcunq. Pentaphylli, Tormentilla. Fol. Al-chimilla, Argentinæ, Bursæ pastoris, Chamacisti vulgaris, Equiset. Fragariæ, Gallii, Ge-ranii, Glafii, Gnaphalii, Herniaris, Lichenis, Lunariæ minoris, Millefolii vulg. Mufci, Num-mulariæ, Quercus cortex & folia, Pilosellæ, Pimpinellæ, Plantaginis, Polygoni, Saniculæ, Sophiæ chirurgorum, Telephii, Trachelii, Vir-gæ aureæ, Ulmariæ, Ulii cortex & folia. Quin & radices quoque in nonnullis harum planta-rum non minus efficaces sunt in astringendo quàm folia. *Fruct.* & Sem. Berberis five Oxya-canthæ, Castaneæ nucis membrana interior, Glandium Calicæ, Limonii Semen, Pruna Sylv. Pyra Sylv. Mora Rubi immatura, Sorba, Cerafa acida.

Cornus, Tamaricis, Macer, Coral, Gum. Ara-bicum, Mastiche, Sanguis Draconis, Thus, Ba-laustia, Rhabarbarum tostum, Myrtus, Sumach, Gallæ, Acaciæ, Cistis, Chamæcistus, Hypocis-tis, Gramen tomentolum, Palma dactylifera, Katou Indal, Ambaba, Fagus, Angelina, Ilex, Suber, Cupressus, Cort. Salicis, Morus, Cydo-nia, Guayava, Melpilus, Rofa, Lotus Arbor, Groffularia, Ribes, Vaccinia nigra, Cassia poe-tica, Nux moschata, Cenoplia, Cornus mas, Acacia, Guiriba, Terebinthus, Lentiscus, Phil-lyrea, Viburnum, Lycium, Cajou, Tiliz fructus, Cori.

Alexipharmaca.] omnia Cardiacæ & Diaphoretica. Rad. Alli, Angelicæ, Bistortæ, Carlinæ, Eryngii, Helenii, Pimpinellæ vulg. & Saxifragæ, Succifæ, Tormentilla. Fol. Abfynthii, Centaurii min. Pimpinellæ vulg. Quinquæfolii vulg. Scabiofæ, Scordii, Veronicæ, Ulmariæ. *Flores* Centaurii min. Croci, Ericæ, Hyperici, Hyperici, Herbe Paradis. Nux Juglans, Juniperi, Sambuci baccæ. His accensæ *Prævotio* & nostratibus Argemone, Boni Henrici succum, Cardiacam, Cruciatam, Cyannum minorem, Helleborem, Ictonis fœmen, Mentastrum, Perfonatæ succum cum vino haustum, Rapi fœmen, Sparganii & Valerianæ minoris radices.

Carduus Benedictus, Imperatoria, Galega, Acorus, Ninizin, Contrayerva, Serpentaria Virgini-ana, Zedoaria, Coccus de Maldiva, Coccus Ilicis.

Alopecia.] Abrotanum, Capillus Veneris, Verbe-na, Ladanum, Cepa.

Amygda.] Filicis mucilago, Hyofcyamus, Populi albe cortex, Sambuci cortex interior, Sedi minoris fuccus, Solanum vulgare, Telephium, Tiliz focia.

Lilium album, Rofa, Nymphaea, Verbascum, Linum, Camphora, Cannabis, Cepa, Stramonium.

Angina.] *Emollientia, Anodyna, & Detergentia.* Fragaria, Fungus Sambucinus, Prunella, Ribes nigrum, Papaver Rhœas, Scabiosa, Sedum majus, Succifæ, Trachelium.

Ani procidentia. v. *Adstringentia & Consolidantia.*

Anodyna.] Althææ rad. Chamæmelis flores, Crocus, Cynoglossa, Malvæ rad. & fol. Meliloti flores, Sambuci fol. Verbasci flores, Violariæ fol. Telephium.

Leucoium luteum, Papaver, Primula veris, Lilium album, Triticum, Secale, Hordeum, Nymphaea, Alcool Rofæ sylv. Liquidambar.

Apertientia.] *Attenuantia, & Incidentia.* Ruscus, Apium, Petroselinum, Alparagus, Cappares, Rubia, Capillus Veneris, Ceterach, Fumaria, Cochlearia, Genifta, Centaur. min. Chamamel. Daucus, Sinapis, Juniperis, Laurus, Aloe, Ammoniacum, Myrrha, Opoponax, Sagapenum, Curcuma, Gramen caninum, Laccæ.

Apoplexia.] Cerafa dulcia, Crocus, Eruca, Leucoium luteum, Lilium convallium, Pæoniz fem. Primula veris, Aqua florum Tiliz, Vitis, Salvia, Rosmarin. & Cephalica omnia, Leucoium luteum, Sinapis, Coccus Ilicis.

Apriche.] Rapum, Rubus, Genipat. Salvia.

Atribitui.] Barbarea, Brassica, Bryonia nigra, Caryophyllata, Centaurium min. Oleum & Nucleis Ceraforum, Chamædryas, Chamæpitys, Confoldia major, Ebulus, Erica, Geniftæ fœmen, Geranium, Helenii rad. Hyofcyamus, Hypericum; Lens palustris, Pentaphylli rad. Primula veris, Rhamnus catharticus, Scabiosa, Sambucus, Sedum majus, Ulmus.

Solanum Halicacabum, Betonica, Acaciæ, Tri-fol. palustr. Thè.

Asthma.] Bellis major, Crocus, Erysimum, Lichen arborum, Marrubium album, Origanum, Perilymenum, Petasites, Pimpinella saxifraga, Saponaria, Scabiosa, Sonchus, Urtice fem. & quæcunque inter Pneumonica recensibimus infra.

Balsam. Peru, v. *Convulsiv.*
Avium affectus.] Hylopus, Porrum, Rofa.

C. Calcul.

INDEX, Cr.

Calculus. v. *Lithontriptica.*
Cancer, v. Ulcera.] *Detergentia, Anodyna, & Siccantia.* Erysimum, Solanum, Carduus benedictus.

Cardiacæ.] Rad. Bistortæ, Carlinæ, Caryophyllata, Helenii, Petasitis. Fol. Acetofellæ, Agrimoniz, Calamintha montana, Cardiacæ, Pimpinellæ angustifolia, Flo. Cordiales 4 dicti, sc. Boraginis, Buglossi, Rosarium, Violarum, Leucioi lutei, Lili convallium, Ulmariæ: & præter hæc Alexipharmaca pleraque.

Cardialgia.] Cardiacæ.
Catarribus ferinus. v. *Tussis convulsiva.*
Catarribus.] *Anodyna, & Adstringentia.* Erysimum, Fragaria.

Hyofcyamus, Papaver, Nicotiana.
Cautica.] Ranunculi plerique, Ros Solis, Tithymali omnes, Sinapi.

Laureola, Mezerion, Ahovai, Anacardium, Euphorbium, Apocynum, Manchinnello, Hordeum caulicum.

Cephalalgia.] Peucedanum, Serpyllum. Solanum vulgare externe adhibuit: *Prævotio* ad Cephalalgiam quæcumque commendat succum Verbenæ depuratum.

Hedera terrestr. luc. & Hypnotica, Coffee.

Cephalica.] Lilium Convall. Pæonia, Salvia, Rosmarin. Opobalsamum, Betonica, Majorana, Verbena, Thè, Coffee, Tilia, Lavendula, Melissa, Origanum, Pulegium, Ruta, Satureia, Serpyllum, Primula veris, Adianthum verum, Fumaria Split dicta, Caryophyllus, Cyperus, Ninizin, Cerafa nigra.

Colera Morbus.] *Anodyna, Adstringentia, Hypnotica.*

Ligna Colubrina.

Coccus dolens.] *Anodyna, & Hypnotica.* Agrifoli baccæ, folia, aculei: Cerefolium, Chamæmelum, Daucus, Erica flores, Filipendula, Geranium, Pimpinella Saxifraga, Veronica.

Buxus, Hedera terrestr. Erysimum.

Convulsivi motus.] *Cephalica, Hypnotica, & Anipsmodica.* Chamæmelum, Cerafa nigra, Helenii rad. Lilium convallium, Phyllitis.

Ballatum Peru, Ebenum.

Cosmetica.] Argentinæ aqua still. Arum, Dipfaci aqua, Florum Fabæ & Fragariæ aqua destill. Radix Polygonati, Primulæ flores, Solanum le-thale.

Triticum, Sefamum, Betula, Sabina, Ulmus, Amygdalus, Ag. Limonium, Camphora.

D

Dentium dolor, v. Odontalgia.

Diaphoretica & Sudorifera.] Buxi ligni decoct. & extract. Chamædryas, Chamæmel decoct. aqu. Chelodoni ma. decoct. Extract. Cicutæ, rad. Croci & ejus Extr. Ebulus, Fraxini cortex & lignum *Prævotio*, Fumaria, Juniperi ligni decoct. & Extract. *Prævotio*, Laureolæ decoct. *idem*, Lupuli radices decoctum *idem*, Milii decoct. *idem*, Petasitis rad. Pimpinellæ aqua *idem*, Polygoni ex vino decoct. Sambuci baccæ, Saponaria, Tormentilla rad. Veronica, Ulmaria.

Angelica, Card. bened. China, Contrayerva, Salapareilla, Zedoaria, Scordium, Scorzonera, Calandula, Guaiacum, Sassafras, Camphora, Alexipharmaca fere omnia.

Diarrhæa.] Berberis, Farina Fabarum, Lens, Mufcus, Oxylapathi sem. Phyllitis, Plantago, Polygonum, Sorbus, Virga aurea, Ulmariæ, & reliqua fere adstringentia.
Tormentilla, Nil, Pimpinella spinofa, Coffæ, Macer, Papaver.

Digerentia.] Ocimum, Majorana, Ruta murar. Chamæmel. Crocus, Lilium album, Bardana, Scrophularia, Napus, Bdelium, Tacamahac, Ammoniacum, Elemi, Opoponax, Pix.

Discontinua.] Rad. Althææ, Curcumæ, Iridis, Scyllæ. Fol. Chamæmel. Melilot. Verbalc. Flor. Sambuci, Croci. Sem. Cumini. Foenugrac Lini, Lupin. Gummi Ammoniac. Copal. Opoponax, Sagapenum, Tacamahac, Galbanum, Myrrha, Bdelium.

Diuretica.] Abfynthium, Acorus, Adianthum, Agrifoli summitates, Anonis, Apium, Aquilegia, Asparagus, Barbara, Betonica, Bryonia nigra, Calamintha, Cardui quicunque, Cerefolium, Chamædryas, Chamæmelis flores, Choriolum, Crocus, Daucus, Eryngii quicunque, radix, Erysimum, Eupatoriolum Avicennæ, Aqua florum Fabæ, Filipendula, Fœnicule rad. & sem. Fraxini lignum & sem. Geniftæ flores, Baccæ Juniperi, Litaria, Semen Litholpermi, Hedera terrestris, Hypericum, Kali, Lupulus, Meum, Nasturtium aquat. Perceper, Perilymenum, Perficaria silifolia, Peucedanum, Pulegium, Plantaginis succus, Rhamnus rustica, Rubia, Ruscus, Salvia, agrestis, Saxifraga alba & pratensis, Sifon, Sium, Solani halicacabæ baccæ, Tiliz cortex & folia, Valeriana, Urtice fem. & racemuli.

Dysenteria.] Berberis, Clematis daphnoides, Cynoglossum, Lanium rubrum, Lens, Unguentum de Lunaria, Mufcus, Pilosella, Plantago, Polygonum, Sophia chirurgorum, Tiliz baccarum pulvis, Verbena, Virga aurea, & pleraque adstringentia.

Papaver, Filipendula, Cistis, Nymphaea, Faba Egyptiaca, Uva quercina.

Dysuria.] Daucus, Cineses spongiosæ Rofæ canina, Syrupus mororum Rubi vulgaris.

Malva, Hordeum.

E

Emetica.] Afarum, Atriplicis radix & sem. Betonica rad. Digitalis flores, Ebuli radices, Eucyonii baccæ, Eupatori cannab. radices, Geniftæ sem. Hedere baccæ, Jult & cortex interior Juglandis, Laureola, Narcissi bulbos, Polygonati baccæ, Sambuci aquat. baccæ autore *Prævotio*, Sedi minimi succus, Senecionis herba, Spergula fœmen.

Nicotiana, Gutta Gemon, Helleb. alb. Cicutæ aquat. Scyllæ, Cataputia, Cyclamen, Ricinus, Nux vomica, Afarum, Anagryis fœtida, Glans unguentaria.

Emmenagogæ, v. Menfes moventia.

Emollientia.] Alcea, Althæa, Atroplex, Beta, Chamæmelum, Lapathum, Malva, Mercurialis, Parietaria, Violaria.

Allium, Lilium album, Melilotus, Verbascum, Gummi & lacrymæ variz, Bdelium.

Epilepsia.] Cerafa dulcia, Digitalis, Filipendula, Lilium convallium, Pæonia rad. & sem. Sinapi, Succifæ, Aqua florum Tiliz, Valerianæ radices, Vitis.

Mufcus clavatus & omnia Cephalica, Bryonia alba, Helleb. Palfinaca sylv. Buglossum, Horminum, Ruta, Galega, Ninizin.

[4]

Eryspelas.]

Erysipelas.] Lens palustris, Mali sylv. succus, Malva, præcipue hortensis, Solanum vulgare, Tulifrago, Umbilicus Veneris.
Sedum maj. Pomum Amoris, Malva rosea, Secale, Stramonium, Pavate, Sambucus, Camphora.

F.

Febri & febrilis ardor.] Acetosa, Argentina exterme, Cerafa acida, Cichoreum, Dens leonis, Geranium, Lichen, Lujula, Papaver Rheas, Portulaca, Rofa canina fructus, Mora Rubi Idæi, Vaccinia, Violaria.

Fertilitas.] Aline in Epithem. Caryophyllata, Centaurium minus, Hypericum, Pentaphyllum, Sinapi in Epithem. ad carpos, Verbena.

Quartana.] Cicuta, Hypericum, Linaria vulg. Oxycanthi visci pulvis vino albo infusus, Pentaphyllum, Rapum, Sambuci bacca, Sedi minoris succus.

Quintidiana.] Lupulus in Epithem.

Febres continue.] Endivia, Lactuca, Berberis, Cynoglossa, Nymphaea, Tamarindus, Aurantia, Limones, Myrtilli, Ribes, Sorbus, Sempervivum, Citria Mala.

Febres intermittentes.] Myxa pyriformis, Ligna Colubrina, Fraxinus, Contrayerva, Serpentina Virginiana, Piper, Cortex Peruvianus, Chamamelum, Chamædrys, Gentiana, Sinapis, Adianthum verum, Bardan. maj. Abinthium, Imperatoria, Foeniculum, Prunella.

Flatus.] Cari semen, Mei semen, Foeniculi sem. Radices Ari ficate, Tanacetum.

Aurantia.] Cardamomum, Caryophylli, Cubeb. Macis, Nux Moschat. Acorus, Galanga, Zinziber, Anethum, Chamamel. Cuminum, Carum, Zedoaria, Anisum, Piper Jamaycense, Bac Lauri.

Flor albus mulierum.] Filipendula, Flores Lamii albi, Paronychia folis rutaceis, Rofa canina, Salvia, Quercus.

Foniculi seu Fontanelle.] Hedera, Saponaria.

Fracturas ossium consolidantia.] Consolida majoris & Polygonati radices, Rulcus.

Gummi varii, & vulneraria.

G.

Gangrena.] Abfynth. Alliaria, Camphora.
Gargarismus idoneus.] Folia Aquelegæ, Periclymeni, Aqua Fragorum.

Gonorrhœa.] Cichoreum, Cynoglossum, Dens leonis, Lichen, Millefolium vulg. Nymphaea, Plantago, Polygonum.

Refine, Gummi, & omnia consolidantia. Aparine, Burla Pastoris, Abies, Opobalsamum, Santala.

H.

Hæmoptys.] Argentina, Asplenium, Bardana major, Pes cati, Plantaginis succus, Urtica succus & corundem aqua still. Vinca peruviana.

Hæmorrhagia.] Biforta, Clematis daphnoides, Gallium luteum, Geranium sanguineum, Gladium, Gnaphalium, Millefolium, Pentaphyllum vulg. Ros folis, Salix, Pulvis baccharum Tiliæ, Urtica, & in genere omnia adstringentia.

Hæmoptys, & Hæmorrhagia.] Omnia consolidantia, Urtica, Pimpinella vulg. Salvia, Brunella, Burla Pastor. Hyofcyamus, Papaver, Nigellastrum, Xylon, Linum.

Hæmorrhoides.] Chamædrys, Chelidonium mi-

nus, Cynoglossa, Fungus Betula, Fungus pulverulentus, Galeopsis fucus, Filipendula, Linaria, Scrophularia rad. Serratula, Sideritis, Verbascum, Vinca peruviana, Genista. His tribus malis & reliqua ferè Adstringentia conveniunt. Becabunga, Adonis, Cacao.

Hepatica.] Abinthium, Acetofella, Agrimonia, Asperula, Betonica, Centauri minoris flores, Cichorium, Fragaria, Fumaria, Lichen, Mentha.

Hernia.] Alchimmix exsiccate pulvis, Confolida major, Crucata, Dentaria, Filix præcipue florida, Geranium columbinum, Herniaria, Lens palustris, Lunaria, Nummularia, Perfoliata, Polygonatum, Serratula, Telephium, Valeriana major.

Anonis, & omnia Adstringentia, Adianthum album.

Herpes.] Chelidonium majus, Gummi Cerafi & Pruni sylv. Erica, Pilofella.

Hydrops.] Abinthium, Alnus nigra, Ebulus, Genista sem. & luminitates, Kali, Linaria, Polydium, Pulegium, Ranunculus hederaceus, Rhamnus catharticus, Solanum lignosum, Soldanella.

Bryonia alba, Rulcus, Nafurtium, Sambucus, Guaiacum, Semen Fraxini, Aſclepias, Trifol. palustr. Iris, Betula, Cynosbator.

Hypnotica.] Narcotica omnia, Unguentum Populeum, Primula maj. flores & conferva eorundem.

Hypocordacis affertur.] Orobanche, Hellebor. Polypod. Agrimon. Centaur. min. Cort. Aurantior. Ammoniac Galban. Cerafa acida, Cort. Mali Citri.

Hypericis affertur.] Atroplex olida, Daucus, Meum, Parthenium, Paffinaca fativa tenuifolia, Peucedanum, Phyllitis, Sphondylium, Xyridis rad. Crocus, Alfa foetida, Galbanum, Bryonia alba, Matricaria, Ballote, Cardiacæ, Ruta.

I.

Icterus.] Apium, Aquelegia, Asparagi rad. Afperula, Berberis cortex interior, Centaurium minus, Chamædrys, Chelidonium maj. & min. Crocus, Cyani flores, Eryngium, Eupatorium Avicenne, Fragaria, Fraxini semen, Fumaria, Gemitz sem. Hedera terrestr. Hypericum, Lens palustris, Lichen, Linaria, Marrubium album, Mercurialis sem. Origanum, Oxylapathi rad. Pulegium, Rulci radices, Solani vecariæ bacca, Solani lignosi fœ Dulcamaræ lign. & folia, Thalictrum, Verbena, Urtica.

Rad. Curcumæ, Rubia. Sem. Cannabin. Nil. Mufcus Quercinus, Aquelegia.

Incrassantia.] Lactuca, Symphytum maj. Cynoglossa, Papaver, Plantago, Solanum, Nymphaea, Viola, Gummi Arabicum, Sarcocolla, Tragacantha.

Icthiacis dolor.] Artemisia, Asparagi rad. Centaurium min. Confolida maj. Helenium, Jacobæa, Populus alba, Thlapfi, Ulmi cortex & quæcunque præterea Arthritidi conducunt.

Rad. Bryon. alb. Fœnum Græcum, Ol. Laurinum.

L.

Lac abfumentia.] Repellentia & Adstringentia. Plantago aquatica.

Lac coagulantis.] Flores Acanthii vulg. Gallium luteum. Acida omnia.

Lethargus.]

Affectuum & Remedium.

Lethargus.] Stermatoria, & Cephalica, Sinapi, Nafurtium hortenf.

Lienteria.] Farina Fabarum.

Lubentripica.] Rad. Acetofæ Prævot. Acori, Cardui fullonum, Caryophyllatæ sylv. Prævot. Eryngii Prævot. Helenii, Filipendule vulgaris, Filices, Peucedani, Pimpinellæ Saxifragæ, Rhamni ruff. Rubi, Rubiæ, Tragopogi, Urticæ. Fol. Altheæ, ut & radix & sem. Anonidis, Aparines aqua destill. Argentina, Alparagus, Avellana sylv. cortex Prævot. Becabunga, Betonica, Brastica, Cardui stellati, Cerefolii, Chamædrys, Chamæpitys, Nafurtii aqat. Parietaria, Parthenii, Perceper, Perficaria, Pilofella, Pulegii, Quercis, Salicis, Saxifragæ albæ & pratensis, Silymbrii, Sium aqua Tanaceti, Thalictri, Veronica, Virga pait. Virgæ aureæ, Capillares herbe. Flores Chamamelæ, Confolidæ regalæ, Erice, Genitz ut & summitates. Fœulci & Sem. Bardanæ maj. & min. Prævot. Dauci, Iris, Juniperi, Lithospermii, Oxycanthi, Peucedani, Rofæ sylv. Solani halicacabæ, Viola purpureæ. His adde Gummi Cerafi, nucleos & oleum & nucleis Ceraforum, & Graminis radices.

Sen. Sophia Chirgorgum, Refina Terebinth. Apertina, Astenquaria, & Anodyna. Urtica, Hedera terrestris, Fragaria, Ruta, Cicer lativ. Nil, Phalaris, Lacryma Jobi, Avena, Gramen caninum, Gramen Cruces, Perficaria filiquosa, Anana, Pinus, Betula, Mespili officula, Nuclei Armeniaci, Theæ, Limon, Ballama Indica, Lignum Nephriticum, Cubebæ.

Lachrymæ minus fucus.] Adstringentia, Consolidentia, & Anodyna. Filipendule radices.

Lusi Veneræ.] Lignum Buxi, Saponaria, Scorodonia, Succia.

Guaiacum, China, Sarsaparilla, Santala, Smilax aspera, Bardana maj. Salsafra, Tamarifcus. *Lumbri infestorum.*] Abinthium, Allium, Cannabis sem. aut foliorum succus Prævot. Centaurium min. Corallina, Filices sem. radix, Gramen caninum, Helleboraster maj. Hypericon, Juniperus Alpina, Marrubium album, Parthenium, Sabina in hoc genere excellit, Senecionis succus aut decoct. Scordium, Tanacetum, Vilcus. His adde & Prævotio Enulæ recentis succum, Petasitidis radicem, Rutam caprariam.

Ageratum vulg. Cepa, Aloe, Festuca Avenacea, Sabina, Fol. Fer. Mali Perfic. Cort. Aurantiorum, Eleagnus, Cordi seu Myrt. Brabant. Ligna Colubrina, Agallochum.

M.

Mania & Melancholia.] Tinctura florum Hyperici.

Agrimonia, Fumaria, Melissa, Anagallis Mas, Hellebor. Idou-Moulli.

Mammæarum durities & tumores.] Emollientia omnia. Althea, Cerefolium, Dulcamara, Malva, Mentastum, Farina Fabarum, Senecio, Sium aqat. Solanum vulgare & lethale.

Maturantia seu pu generantia.] Althea, Cepa, Lilium alb. Malva, Chamamel. Crocus, Ficus, Fœnugracum, Hordeum, Linum, Triticum, Colophonia, Elemi, Ladanium, Liquidambra, Mafliche, Pix, Sytrax, Tacamahaca, Thus, Terebinthus.

Melancholia.] Fumaria, Pimpinella: *Menfis morvencia.*] Abfinthium, Acetofæ radix,

Acorus, Alliaria, Apium, Aquelegia, Artemisia, Arum, Asarum, Alparagi rad. Betonica, Becabunga, Bryonia rad. Calamintha, Cardiacæ, Cepa, Centaurii min. rad. Chamædrys, Chamamelum, Chamæpitys, Conyza, Crocus, Daucus, Eryngii rad. Eupatorium Avicenne, Hedera terrestr. Filices rad. Graminis rad. Heleni rad. Hypericum, Leucoci lutei flores, Matricaria, Melissa, Mentastum, Mercurialis, Meum, Nafurtium, Phyllitis, Pimpinella, Periclymenum, Polytrichum, Prafium, Pulegium, Rulcus, Rubia, Salvia agrestis, Saponaria, Serpyllum, Tanacetum, Urticæ sem. Præ aliis omnibus Sabina: quin & diuretica pleraque sunt etiam emmenogoga.

Caryophyllata, Aristolochia, Curcuma, Cardamomum, Cyperus officinar. Schoenanthus, Acorus, Vaynilla, Coftus, Sabina, Myrrha, Sagapenum.

Menfis fiftentia.] Mentastum, Pimpinella, Plantago, Papaver Rheas, Polygonum, Rofæ caninae flores, Vinca peruviana & reliqua ferè Adstringentia.

Nymphaea, Millefolium, Hyofcyamus, Papaver, Acacia, Cinnamomum.

Mittus involuntarius.] Consolidentia omnia, & Adstringentia: Agrimoniz exsiccate pulvis, Plantago.

Morfus venenatus.] Ligna Colubrina, Lychnis sylv. flore mucoso, Opobalsamum, Serpentina Virginiana, Ruta, Allium; *Alexipharmaca.* Rad. Granadille, seu flor. Paffion. Phyllon Maritimum, Scorzonera, Pimpinella vulg. Calamintha, Ballote, Pullatilla, Anagallis Mas, Malum Citrium, Caniram, Laurus, Platanus, Rofa.

N.

Narcotica.] Croci flores, Cynoglossum, Hyofcyamus, Lactuca sylv. Lolium, Papaver, Nappellus, & alia Aconita: Stramonium, Noces Moschat. recent. Odallam, Cocculus Indus, Nux Vomica.

O.

Odontalgia.] Argentina, Chelidonium minus, Clematis daphnoides, Lepidii radices, Primula veris, Pharmacia. *Anodyna & Narcotica:* Nicotiana, Quercus, Morus.

Ophthalmica.] Caryophyllata, Chelidonium maj. Cichorei & Cyani flores, Dipacii aqua, Emula campana, Erica, Euphrasia, Fumaria, Foeniculum, Horminum, Holofteum, Linaria, Lysimachia picata, Pomorum agrestium succus, Salicis lachryma, Valeriana, Verbena.

Acacia, Anagallis mas, Ulmus, Camphora, Arbor triftis, Ebenum, Sarcocolla.

Oris & Gingiværum Vtia.] Areca feu Faulf, Cochlearia, Mafliche, Herba Britannica, Fagus, Hondir-Alou, Mespilus, Balauftia, Caryophyll. Ind. Nux Moschatæ, Malabathrum, Rhus, Agallochum.

P.

Paralyfis.] Cephalica omnia. Cerafa dulcia, Erice flores, Leucoum luteum, Lilium convallium, Primula veris, Sinapi, Vilcus.

Paronychia.] Paronychia vulg. Telephium.

Parsa difficilis.] Dictamnus, Calcha, Crocus, Galbanum, Myrrha.

INDEX

S.

Pediculi.] *Cocculus Indus*, *Staphis. agria*.
Pefitis, v. *Alexipharmaca.*] *Anagallis mas*, *Arum*,
Hederæ baccæ, *Herba Paris*, *Juniperi baccæ*,
Petalites, *Ranunculus bulbosus*, *Scordium*,
Scorodonia, *Thalictrum*.
Galega, *Nicotiana*, *Ruta*, *Juniperi bac.* *Opo-*
ballanum, *Myrrha*.
Phibisti.] *Bellis maj.* *Confolida maj.* *Crocus*,
Dens leonis, *Glycyrrhiza*, *Helenium*, *Linum*,
Tuſſilago, *Betule fuccus* & reliqua *Pneumo-*
nica.
Chelidoni. *maj.* *Hedera terreſtris*, *Mulcus pul-*
monarius, *Papaver*, *Refina*, *Balfama*, *Equi-*
ſetum, *Carduus Fullonum*, *Pulmonaria ma-*
culola.] *Anagallis mas*, *Linum*, *Xylon*, *Arum*,
Acanthus fativas, *Palma coccifera anguloſa*,
Rofa, *Alcool Cynosbati*, *Cacao*, *Balfama In-*
dica.
Pluritiis.] *Glycyrrhiza*, *Aqua florum Pruni*,
Fraxini ſem. *Linum*, *Papaver Rheas*, *Scabiola*,
Tragopogi rad. *Violaria*, *Vilcus*, *Urtica* &
pleraque Pneumonica.
Hordeum, *pleraque Anodyna*.
Pneumonia.] *Adiantum album* & *aureum*, *Al-*
thæa, *Artemiſia*, *Arum*, *Calamintha*, *Crocus*,
Filipendula, *Glycyrrhiza*, *Hedera terreſtris*,
Helenium, *Lichen arborum*, *Marrubium al-*
bum, *Pes cari*, *Peucedanum*, *Pimpinella fa-*
xifraga, *Pulegium*, *Pulmonaria*, *Scabiola*,
Tuſſilago, *Verbaſcum album*, *quod noſtrate*
Comu Unguiculi, i. e. *Pulmonarium boum*,
appellant, *Veronica*, *Trichomanes*, *Urtica*
ſeſten.
Allium, *Ficus*, *Amygdalus*, *Jujuba*, *Sebeſten*,
Pecin-Nirouri, *Terebinthus*, *Baccæ Lauri*, *Opo-*
ballanum.
Purgantia.] *Alnus nigra* ſeu *Frangula*, *Aſarum*,
quamvis hoc nondum in Anglia ſpontaneum
obſervaverim, *Bryonia alba*, *Calcitra*, *Digi-*
talis, *Dulcamara*, *Elula*, *Eunonymus Theo-*
phraſti, *Eupatorium Avicennæ*, *Geniſte ſe-*
men & *ſummitates*, *Juglandes immature ſe-*
chæro condite, *Oxyacanthæ cortex medianus*,
Pinguicula, *Polygala*, *Polygonati baccæ*, *Pol-*
ypodium, *Rhamni cathartici baccæ*, *Sambuci*
& Ebuli ſem. *cortex*, *fuccus*, *Soldanella*, *Sor-*
bi ſylv. ſeu *Aucupitæ baccæ*, *Thalictrum*,
Valeriana radices, *Xyridis radices*, *Kali*, *Lau-*
reola, *Linum catharticum*, *Tithymali omnes*,
& liquæ præterea inter Emetica reſeſcunt.
Alupum ſive herba terribilis, *Agaricum*, *Aloes*,
Caffia, *Hederæ bac.* *Phyllium*, *Colocynthis*,
Elaterium, *Halapium*, *Manna*, *Mechocanna*,
Helleborus albus & *niger*, *Scammonium*, *Sen-*
na, *Tamarindus*, *Gutta Genoui*, *Euphorbium*,
Hermodydylti, *Gutcola*, *Ricinus*, *Rhabar-*
barum, *Eupatorium cannabinum*, *Cnicus*, *Val-*
eriana maj. *Thapſia*, *Thymelæa*, *Siliqua edulis*,
Cochlea veſicaria, *Sagapenum*, *Ammonia-*
cum.

R.

Racitii.] *Apertientia*, *Chamadrys ſpuria*, *Filix*
præcipue mas & florida, *Ruta muraria*, *Tri-*
chomanes.
Repellentia.] *Rofa rubra*, *Plantago*, *Portulaca*,
Quercus, *Balaſtina*, *Barbena*, *Galle*, *Biftor-*
ta, *Tormentilla*, *Meſpis*, *Prunus ſylv.* *Sor-*
bis, *Sumach*, & adſtringentia ſere omnia;
Gum. Arabicum, *Sag. Dracon*.
Reſolventia, v. *Attenuantia*, & *Emollientia.*] *Dul-*
camara, *Tacamahaca*, *Liquidambar*.

Sanguinem purgantia.] *Fumaria*, *Naſturtium*
aquaticum, *Urticae turiones*.
Scabiei.] *Lapathi rad.* & *aqua ſtill.* *Chamadrys*,
Conyza, *Fumaria*, *Lichen*, *Origanum*, *Scabi-*
ola, *Scrophularia*, *Veronica*.
Ariſtolochia, *Enula Campana*, *Nicotiana*, *Cam-*
phora, *Naſturtium Indicum*, *Pix*, *Cedrus*,
Larix, *Juniperus*, *Sabina*, *Alnus nigra baccif.*
Scorbuts.] *Abies*, *Aceris lachryma*, *Becabunga*,
Betule lachryma, *Radices Ari ſcitate*, *Cent-*
aurium minus, *Chamæmoris*, *Chelidonium*
minus, *Cochlearia*, *Fumaria*, *Naſturtium aqua-*
ticum, *Nummularia*, *Oxylapathi radix*, *Rha-*
phanus ruſticanus, *Piſa viridia*, *Rapa cruda*
& cocta, *Mora Rubi vulgaris* & *Idæi*, *Scor-*
odonia, *Sorbus ſylv.* *Soldanella*.
Cortex Winteran. *Trifolium Paluſtre*, *Vaccinia*
nigra, *Malum Aurantium*, *Vermiculatus*, *Cyn-*
oſbatus, *Sinapis*, *Refine Pin.*, *Aquilegia*,
Adiantum album, *Herba Britanica*, *Aceto-*
ſa, *Carduus Benediclus*, *Bractea*, *Piſa viridia*.
Scrophule.] *Aparine*, *Barbana minor*, *Bellidis*
minoris radices, *Chamadrys*, *Clematis daph-*
noides, *Cynogloſſæ radices*, *Digitalis*, *Geniſta*,
Lamium album, *Malus ſylv.* *Paronychia foliis*
rutæcis, *Perfoliata*, *Scrophularia*, *Umbilicus*
Veneris, *Xyridis rad.*
Bryonia alba, *Chamæmelum*, *Carduus Fullo-*
nium, *Chamadrys*, *Marrubium album*, *Lam-*
ium album, *Chelidonium minus*, *Cupreſſus*.
Siccantia.] *Abrotanum*, *Abſinthium*, *Cupreſſus*,
Agrimonia, *Aquilegia*, *Ariſtolochia*, *Acacia*,
Beronica, *Burſa paſſoris*, *Calaminth*,
Cardiaca, *Chamepiti*, *Dictamnus*, *Equileſtium*,
Eryſimum, *Filipendula*, *Hypericum*, *Majora-*
na, *Mentha*, *Millefol.* *Myrris*, *Quercus*,
Rhus, *Rorifmarin*, *Sabina*, *Salvia*, *Satureia*,
Scordium, *Serpillum*, *Thymus*, *Ulmaria*,
Abies, *Pinaſter*, *Tamariciſcus*, *Sallaſtras*, *Gua-*
icum, *Santalum*, *Bællium*, *Sang. Dracon*, *Sar-*
cocoll, *Benzoin*, *Caranna*, *Colophonina*, *Lad-*
anum, *Myrrha*, *Syrax*, *Tacamahaca*, *Thus*,
Maſtich.

Singulis.] *Daucus*, *Mentha*, *Papaver*, *Aneth-*
um.

Splenetica.] *Ceterach*, *Cicuta*, *Fraxini ſem.* *cortex*
& lignum, *Geniſta*, *Orobanchæ*, *Polypodi-*
um.

Sternutatoria.] *Psarmica*, *Saponaria*, *Sinapi*,
Thlaſpeos ſem.

Sem. Nigell. *Hellebor. Nicotian.* *Lilium convall.*
Horminum, *Alliaria*, *Curcuma*.

Stranguria.] *Conſolidæ maj.* *ſores*, *Daucus*, *Li-*
naria, *Populus alba*, *Rufci rad.* *Sonchus*.

Flor. Chamæmel. *ſem.* *Dauci*, *bac.* *Juniperi*, *Lauri*,
Terebinthina, *Althæa*.

Struma, v. *Scrophule*.

ſuffuſio.] *Feniculum*.

T.

Tabes, v. *Phibisti.*] *Anagallis*, *Dens leonis*, *Eryn-*
gium, *Marrubium album*, *Parietaria*, *Pimpi-*
nella, *Tragopogi radix*.
Chelidonium maj.

Tinctoria.] *Alni cortex*, *Geniſta tinctoria*, *Gla-*
ſtrum, *Lichen petræus*, *Luteola*, *Rubia radix*,
Curcuma, *Anchufa*, *Anil*, *Galle*, *Noſſe*, *Ligna*
varia,

Affectuum & Remediorum.

varia, *Braſil. rubrum*, *Logwood*, *Fuſtick*, *Can-*
del, *Orellana*.

Tormina.] *Anodyna* & *Narcotica*: *Meum*, *Serpyl-*
lum, *Tanacetum*, *Trifolii prat.* *purp. flores*,
Verberna.

Tumores & Inflammationes.] *Anodyna*, *Emollientia*,
Diſcutientia, *Reſolventia*, vel *Maturantia* pro re
nata: *Cerefolium*, *Oleum Chamæmelinum*,
Cicuta, *Cynogloſſa*, *Fagi folia*, *Galeopſis fuc-*
cus, *Lamium*, *Oleum Lini*, *Malva*, *Orchi-*
dum rad. *Parietaria*, *Rapum*, *Selinum Sii fo-*
liis, *Sphondylii rad.* *Urtica*.

Tuſſis, v. *Pneumonia.*] *Enula campana*, *Eryſi-*
mum, *Daucus*, *Glycyrrhiza*, *Baccæ Juniperi*,
Linum, *Marrubium album*, *Parietaria*, *Peri-*
clymenum, *Petalites*, *Peucedanum*, *Scabiola*,
Tragopogi radix, *Tuſſilago*, *Verberna*, *Viola-*
ria, *Urticæ radix* & *ſemen*, *Caſtaneærum fa-*
rina.

Decoqum peſtorale, *Papaver*, *Rapum*, *Muſa*,
Avellana, *Amygdalus*, *Siliqua edulis*, *Bællium*,
Benzoin.

Tuſſis convulſus ſive Catarrhus ſerinus.] *Anti-*
ſpaſmodica omnia: *Mulcus pyxidatus*, *Succus*
Pulegii, *Origanum*.

Mulcus Quernus, *Agallochum*, *Cubebz*, *Opo-*
ballanum, *Balfam. Peru*.

V.

Variole & Morbilli.] *Ad præcavendum*, v. *Alexi-*
pharmaca, *ad expellendum* *Aquilegia*, *Crocus*,
Rapi ſemen.

Venerem ſtimulantia.] *Aſparagus*, *Avellana*, *Ca-*
ſtanea, *Crocus*, *Eringium*, *Eruca*, *Dauci ſem.*
Feniculum virens, *Cannabis*, *Fabæ*, *Orchi-*
des omnes, *Opiata quæcunque*, *Paſtinaca la-*
tiſolia, *Horminum*, *Mentha virens*, *Naſturti-*
um, *Ononis*, *Perfonate rad.* *Rapi ſem.* *Sina-*
pi, *Apium dulce*, *quod Seleri dicitur*.

Ventriculum roborantia ſeu Stomachica.] *Aromaticæ*,
Amara: *Abſinthium*, *Acorus*, *Acetoſa*, *Agre-*
ſta, *Berberis*, *Caryophyllata Prævot.* *Ceraſa*
acida, *Fraga*, *Mentaſtrum*, *Calamintha*, *Pru-*
na ſylveſtria & *eorum fuccus*, *Pulegium*, *Pru-*
nella, *Sorba*, *Ranunculus*.

Zingiber, *Galanga*, *Contrayerva*, *Cinnamomum*,
Sallaſtras, *The*, *Cort. Mali Citrii*, & *Aurantii*,
Zedoaria, *Piper*, *Xochoxochitli*, *Caryophylli*.
Aromat. *Nux Moſchat*.

Verruæ.] *Mercurialis*, *fuccus in foraminibus Po-*

puli collectus, *Lac Tithymalorum*, *præcipue*
Helioſcopii, *Diplacus*, *Galeopſis fuccus*.

Sedum maj. *Heliotropium maj.* *Bractica*.

Vertigo.] *Cephalica omnia*: *Primula veris*, *Aqua*
florum Tiliæ, *Vilcus*,
Cherophyllum, *Sinapis*.

Ulcera.] *Caprifolium*, *Negundo*, *Liguſtrum*,
Lycium, *Mandihoca*, *Opoſſanum*, *Myrrha*,
Ulcera cancroſa.] *Detergentia*, *Anodyna*, *Siccantia*:
Elatine, *Galium*, *Laureola pulvis*.

Heliotropium, *Solanum*, *Symphytum maj.* *Lada-*
num, *Schœnanthus*.

Vomitiva, v. *Emetica*.

Vomitum ſilentia.] *Hypnotica*; *Sal Abſinthii*,
Mentha aqua ſtillat. *Polygonum*, *Rubus Idæus*,
Vaccinia.

Urinæ ardor vel acrimonia.] *Sem. A. frigida*, *Emul-*
ſiones, *Anodyna*, *Emollientia*, & *Inreſſantia*; *Caſtaneærum emulſio*, *Malva*, *Glycyrrhiza*,
Portulaca, *quamvis ad acrimoniæ urinæ mi-*
gigandam nihil conducibilis ſit quàm Lac re-
cens copioſe ingeſtum, *aut Lactis defectu Sa-*
rum vel Cerevita tenuis, *nihil enim aliud re-*
quiri videtur, *quàm ut Sanguis ſero exhaufus*
leni aliquo liquore affatim diluatur.

Urina cruenta, v. *Adſtringentia* & *Conſolidantia*.

Uteri proſtrictia.] *Adſtringentia* & *Vulneraria*.

Vulneraria, ſeu *Conſolidantia.*] *Agrimonia*, *Al-*
chimilla, *Anagallis*, *Androſalemum*, *Argem-*
ona, *Artemiſia*, *Bellis major* & *minor*, *Beto-*
nica, *Bonus Henricus*, *Bugula*, *Centaurium*,
Ceterach, *Chamadrys*, *Cicuta*, *Conſolidâ maj.*
Cruciata, *Cynogloſſum*, *Equileſtium*, *Eupato-*
rium Avicennæ, *Feniculum*, *Geranium*, *Gla-*
ſtrum, *Hedera terreſt.* *Herniaria*, *Hypericum*,
Jacobæa, *Lamium*, *Lilium convallium*, *Luna-*
ria minor, *Melilotus*, *Millefolium*, *Nummu-*
laria, *Ophioſſolum*, *Panax coloni*, *Parieta-*
ria, *Pentaphyllum*, *Perfoliata*, *Perficaria*, *Peu-*
cedanum, *Piſoſella*, *Pimpinella*, *Pinguicula*,
Plantago, *Polygonatum*, *Polygonum*, *Pru-*
nella, *Rubia*, *Salvia agreſtis*, *Sanicula*, *Scor-*
dium, *Serratula*, *Sophia Chirurgorum*, *Succilla*,
Tanacetum, *Telephium*, *Tormentilla*, *Vale-*
riana, *Verberna*, *Virga aurea*, *Veronica utraq;*
Balfamina mas, *Delphinium*, *Ulmaria*, *Nux*
myſtica, *Refine* & *Lacryma variaz*, *Clema-*
tis Daphnoides, *Pyrola*, *Quercus*, *Pix*, *Al-*
nus vulg. *Cada Plava*, *Ol. Olivarium*, *Opo-*
ballanum, & *Balfama Americana*, *Sarcocolla*,
Elemi.

NOMENCLATOR BOTANICUS, Anglo - Latinus.

A.

THE **Abele-tree**, or *white Poplar*, Populus alba.
Adders-tongue, Ophioglossum.
Adonis flower, or *Pheasant's eye*, Flos Adonis, Eranthemum.
Agarick, Agaricum, five Fungus Laricis.
Agrimony, Agrimonia.
The Alder-tree, Alnus.
Alexanders, Hippocistinus.
Alkanet, Anchufa.
The Almond-tree, Amygdalus.
Aloes, Aloe.
Wood of Aloes, Xylaloe, Agallochum.
Anemomy, or *Wind-flower*: Anemone.
Angelica, Latine pariter Angelica.
Annise, Anisum.
The Apple-tree, Malus.
Apples of Love, Pomm Amoris.
Mad Apples, Mala infana.
The Apricock-tree, Malus Armeniaca.
Archangel, or *Dead Nettle*, Lamium, Galeos.
Arech, or *Fausel*, Areca, Palmæ species.
Arach, or *Orrach*, Atriplex.
Arrow-head, Sagittaria.
Arsmart, Perficaria acris, Hydriper.
Artichoke, Cinar, Scolymus.
Asarabacca, Asarum.
The Ash-tree, Fraxinus.
The Aspen-tree, Populus tremula seu Libyca.
Asphodil, Alphonelus.
Avens, or *Herb Bennet*, Caryophyllata.

B.

The Balsam-tree, Balsamum.
Balsam-apple, Balsamina.
The Bambou cane, Bambou, Arundinis species.
The Barberry, or *Pipperidge-bush*, Berberis.
Barley, Hordeum.
Barren-wozt, Epimedium.
Basil, Ocimum.
Wild Basil, Acinos, Ocimum sylvestre, Clinopodium.
Baulin, Melisa & Melissophyllum.
The Bay-tree, Laurus.
The Bead-tree, Azodarach.
The white Beam-tree, Sorbus Alpina, Aria Theophrasti.
A Bean, Faba.
Bean-treefoil-tree, Anagris, Laburnum.
Binding Bean-tree, or *Gum-Arabick-tree*, Acacia Ægyptiaca.
Beards-weech, or *Brankurfine*, Acanthus, Branca urina.
Beards-ear, Auricula urfi.
Beards-foot, Helleborus niger hortensis.
The Beech-tree, Fagus.
Betel, Beta.
Bell-flower, Campanula.
The Benjamin-tree, Benzoin.
Bettle, Betta.
Betony, Betonica.
Bilberry, or *Whortle-berry*, Vaccinium, vitis Idea.
Bindweed, Convolvulus, Smilax laxa.

The Birch-tree, Betula.
Birds-foot, Ornithopodium.
Birds-nest, or *abortive Orabus*, Nidus avis, Syrtion abortivum.
Birchwozt, Aristolochia.
Bishops-weed, Ammi.
Bilwort, or *Snake-root*, Biflorta.
The Bladder-Put-tree, Staphyloedendron, Nux velicaria.
Blite, Blitum.
Blod-wozt, Lapathum sanguineum, Draco herba.
Blue-bottle, Cyanus.
The Bonana-tree, Bananiera.
Bozage, Borago.
The Box-tree, Buxus.
The Stone Bramble, or *Raffin*, Chamærubus saxatilis.
The Bramble, or *Blackberry-bush*, Rubus sylvestris.
Braffle-wood, Brasilia arbor.
Brooklime, Anagallis aquatica, Becabunga.
Broom, Genista.
Broom-rage, Orobanche.
Butchers-Broom, or *Knee-billy*, Rufcus, Bruscus, Oxymyrhine.
Spanish-Broom, Genista Hispanica.
Bypomp, Bryonia.
Buckler-wozt, or *Hart-wozt*, Tordylium, Sefeli, Caulalis.
Buck-thorn, Rhamnus.
Bugle, Bugula, Confolida media.
Bugloss, Buglossium.
Vipers Bugloss, Echium.
Burdock, Lappa, Perfonata, Bardana major.
Burnet, Pimpinella.
Bur-red, Sparganium.
Butter-burr, or *Pestilent-wozt*, Petalices.
Butter-wozt, Pinguicula.

C.

Cabbage, Brassica capitata.
Cabbage-tree, or *Palmetto-Royal*, Palma nobilis.
The Cacao, or *Chocolate-tree*, Cacao.
The Calabash-tree, Higuero Oviedi.
Calamint, Calamintha.
Water Caltrop, Tribulus aquaticus.
Calves-mout, or *Snag-dragon*, Antirrhinum.
Camels-hap, or *sweet smelling Rush*, Schoenanthos.
Camomile, Chamæmelum.
The Camphire-tree, Arbor Camphorifera.
Campions, Lychnis.
Canary-grass, Phalaris.
Capers, Capparis.
Carduwaits, Carum.
Cardamums, Cardamomum.
The Carline-thistle, Carlina.
The Carob-tree, Siliqua arbor, Ceratia.
Carrot, Pastinaca tenuifolia.
Cassia, Cassia fistula.
Cassia, or *French Lavender*, Stoechas Arabica.
The Cassia, or *Cajon-tree*, Acajou, Acardium.
Catchfly, Mulcapula, Lychnis viscaria.
Caterpillars, Scorpoides.

NOMENCLATOR BOTANICUS.

Cats-tail, or *Reed-Asce*, Typha.
The Cedar-tree, Cedrus.
Celandine, Chelidonium.
Centozy, Centaurium.
Charlock, or *Wild Mustard*, Rapistrum.
The Chest-tree, Agnus castus, Vitex.
The Cherry tree, Cerasus.
Winter Cherry, Solanum halicacabum, Alkekengi.
Cherbil, Charophyllum, Cerefolium.
The Chestnut-tree, Castanea.
Chick-weed, Alline.
China-root, China radix.
Chiches, or *Chick-peas*, Cicer fativum.
Herb-Christopher, Chistophoriana, Aconitum racemolum.
Christ's Thorn, Paliurus.
Cicely, or *sweet Chervil*, Myrrhis.
The Cinamon-tree, Arbor Cannellifera.
Cinnamon, Cinnamomum.
Cinquefoil, Pentaphyllum, Quincefolium.
The Citron-tree, Malus medica, Citria.
Citrus, Schoenoprasion.
Clary, Horminum.
Clabry, Medica species.
Cloud-berries, Chamæmoris.
Clower-grass, Trifolium purpureum majus pratense.
Clubes, Caryophyllum Aromaticus.
Cockle, Pseudomelanthium, Lychnis segetum.
Cocks-comb, or *Ratle*, Pedicularis, Crista galli.
The Coco, or *Coker-Nut-tree*, Palma cocifera, seu Tenga.
Coffee, Caova, Coffee Frutex, seu Bon vel Ban Arbor.
Colt-wort, Brassica.
Colly-flower, Brassica florida.
Colts-foot, Tussilago.
Strange Colts-foot, Cacia.
Columbines, Aquilegia.
Comfrey, Symphytum, Confolida major.
Saraceni Confound, Solidago Saraceni, Virga aurea species.
Coral, Corallium.
Coralline, Corallina.
The Cork-tree, Suber.
Coriander, Coriandrum.
Corn-flag, Gladiolus.
The Cornel-tree, or *Cornelian Cherry*, Cornus mas.
Cosmary, or *Alceop*, Costus hortorum, Balsamita mas.
The Cotton-tree, Gossipium, Xylon.
Coultage, vulgo *Cowitch*, Phaeolus Zurratenfis filiqua hirsuta.
Cow-flips, Verbasculum, Paralyfis.
Cranes-bill, Geranium.
The bearded Creeper, Crupina.
Cresses, Nasturtium.
Cross-wozt, or *Mugweed*, Cruciat.
Crotfoot, or *Butter-Caps*, Ranunculus.
Crown Imperial, Corona Imperialis.
Crowd-silk, or *bairy River-weed*, Conserva Plinii.
Cubeb, Cubeba.
Cuckow-pint, or *Wake-robin*, Arum.
Cucumbers, Cucumis.
Cumweed, Gnaphalium.
Cumin, Cuminum.
The Curran-bush, Ribes.
Curran, Uva Corinthiaca.
The Custard-Apple, Artatic species.
Cyperus, Latine etiam Cyperus.
The Cyppess-tree, Cupressus.

D.

Daffodil, Narcissus.
Daisie, Bellis, Confolida minor.
Dandelion, Dens leonis.
Darnel, Lolium.
The Date-tree, Palma dactylifera.
Devils-bit, Succisa, Morfus Diaboli.
Dill, Anethum.
Dittander, or *Pepper-wozt*, Lepidium, Piperites.
Dittany, Dictamnus.
Basard Dittany, or *Fraxinel*, Fraxinella.
Dock, Lapathum.
Dodder, Cuscuta.
Dogs-bane, Apocynum.
The Dog-berry, or *Gatter-tree*, Cornus femina.
Dogs-stones, Cynoforchis.
Dragons, Dracontium.
The Dragon-tree, Draco arbor.
Drop-wozt, Filipendula, Oenanthe.
Ducks-meat, Lenticula palustris.
Dutrop, Stramonii seu Datuze Indica species.

E.

Earth-Put, or *Kepper-Nut*, Bulbocastanum, Nucula terrestris.
Pease-Earth-Put, Chamæbalanus.
Ebony, Ebenus.
The Eglantine, or *Sweet-briar-bush*, Eglanteria, Rola folis odorata.
The Elder-tree, Sambucus.
Elecampane, Helenium, Enula campana.
The Elm-tree, Ulmus.
Endive, Endivia.
Eringo, or *Sea-Holly*, Eryngium.
Eshalotter, or *Scallions*, Cepa Alcalonica.
Euphorbium, Schadida-Calli, Tithymali species.
Epe-bright, Euphrasia.

F.

Fennel, Feniculum.
Fennel-flower, Nigella.
Fennel-giant, Ferula.
Hogs-fennel, Sulphur-wozt, or *Harefong*, Peucedanum.
Scarching-Fennel, Thapsia.
Fenugreek, Foenum Græcum.
Fern, or *Braken*, Filix.
Feverfew, Matricaria, Parthenium.
The Figg-tree, Ficus.
Fig-wozt, or *Broom-wozt*, Scrophularia.
The Filbert-tree, Nux avellana, Corylus sativa.
The Fir-tree, Abies.
The Fillich-Put-tree, or *Pistacho*, Pistacia.
The sweet smelling-flag, Acorus, Calamus Aromaticus.
Flax, Linum.
Flaubane, Conyza.
Flax-wozt, Psyllium.
Flaxweed, Sophia Chirugorum, Nasturtii species.
Flower-de-luce, Iris.
Flower-gentle, Amarantus.
Fluellin, or *Speed-well*, Elatine.
For-globe, Digitalis.
For-tail-grass, Alopecurus, Gramen alopecuroides.
Frankincense, Thus, Olibanum.
Herb-Frankincense, Libanotis.
Friers-rotol, Arilum.
Fritillary, Fritillaria, Meleagris.

NOMENCLATOR

Fumitory, Fumaria.
Purse, *Whins* or *Gorse*. Genista spinosa.
Pullick-wood, Lignum Americanum flavum.

G.

Garlick, Allium.
Gentian, or *Felsort*, Gentiana.
Germander, Chamædrys.
Tree-Germander, Teucrium.
Water-Germander, Scordium.
Ginger, Zinziber.
Gladwyn, Xyris, Spatula fetida, Iridis species.
Glass-woot, or *Saltwort*, Kali, Salicornia.
Goats-head, Tragopogon.
Goats-rue, Galega.
The Goats-tree, Guayava, Pela.
Golden-rod, Virga aurea.
Gold of Pleasure, Myagrum.
The Goose-berry-bush, Grossularia.
Goose-grass, or *Clawers*, Aparine.
Gourd, Cucurbita.
Only Purging Grain, Sefamum.
Grass, Gramen.
Green-weed, or *Wood-waxen*, Genistella tinctoria.
Gronil, or *Gromwel*, Lithospermum.
Ground-pine, Chamæpitys.
Groumbel, Senecio, Erigeron.
Guaiacum, Guaiacum.
Gum, Gummi.

H.

Hares-ear, Bupleurum, Auricula Leporis.
Hares-foot, Lagopus.
Harts-tongue, Lingua Cervina, Phyllitis.
Hartwort, Selin.
Hawthorn, Hieracium.
The Hawthorn, or *White thorn*, Oxyacantha.
The Hazel-nut-tree, Corylus sylvestris.
Heath, Erica.
Hedge-Hogs, Medica echinata.
Hellebore, Helleborus.
Hemlock, Cicuta.
Hemp, Cannabis.
Hembane, Hyoscyamus.
Hemba, Morfus Gallina.
Herb-terrible, Alapum montis Ceti.
Hollyhock, Malva hortensis.
Holly, Agrifolium, five Aquifolium.
Honey-suckle, Caprifolium, Periclymenum.
Honey-woot, Cerinthe.
Hops, Lupulus.
Hoze-hound, Marrubium.
Base Hoze-hound, Stachys.
The Hornbeam-tree, Carpinus, Betulus, Ostrya.
Hoze-tail, Equisetum, Hippuris.
Hoze-tongue, Hippoglossum, Biflingua.
Hounds-tongue, Cynoglossum.
Houfe-lick, Sedum.
The Humble-plant, Herba mimosa, seu humilis vulgo dicta.
Hyacinth, or *Harebells*, Hyacinthus.
Hyslop, Hyssopus.

I.

The Jack-tree, Jaca.
Jack by the hedge, Sauce alone, Alliaria.
Jalap, Jalapum.
Jellamin, Jasinum, Gelleminum.
The Jelluits-tree, Arbor Peruviana, five febrifuga, Quinquina.
Jews-ear, Auricula Jude, five Fungus Sambucinus.

Indigo, Anil, five Nil.
Job's-tears, Lachryma Jobi.
S. John's-woot, Hypericon.
Iron-woot, Sideritis.
Judas-tree, Arbor Jude.
The Jujube-tree, Ziziphus, five Jujuba.
Julp flower, or *Carnation*, Caryophyllus.
Juniper, Juniperus.
Jvir, Hedera corymbifera.
Ground-Jvire, Gill go by the Ground, Ale-hoof or *Tun-hoof*, Hedera terrestris.

K.

Kidney or *French-Beans*, Phaseolus.
Knapweed, Jacea.
Knot-grass, Polygonum, Centinodia.

L.

Ladies-Wedstrow, or *Rennes wort*, Gallium luteum.
Ladies-Potter, Clematis species.
Ladies-Plant, Alchimilla.
Ladies-Slipper, Calceolus Mariae, Helleborines species.
Ladies-Smock, or *Cuckow-flower*, Cardamine.
Lambs-Lettuce, or *Corn-Saller*, Lactuca agnina, Valerianella.
The Larch-tree, Larix.
Larks-pit, Delphinium, Consolida regalis.
Laserwort, Laspertium.
Lavender, Lavendula.
Lavender-Cotton, Chamæcyparissus, Abrotanum foemina.
Sea-Lavender, Limonium.
The Laurel-tree, or *Cherry-Bay*, Laureocerasus.
Leadwort, Dentellaria, Plumbago Plinii.
Leeks, Porrum.
The Lemon-tree, Makus Limonia.
Leutlis, Lens.
Leopards-bane, Doronicum.
Lettuce, Lactuca.
The Lilly, Lilium.
The Lime or *Linden-tree*, Tilia.
Liquorice, Glycyrrhiza.
Liverwort, Lichen, Hepatica.
The Locust-tree, Jetaiba, seu Lobus ex Wingandecaw.
Loose-frife, or *Willow-herb*, Lyfimachia.
Lot-trefoil, Lotus Herba.
Lobage, Levisticum.
Lungwort, Pulmonaria.
Lupins, Lupinus.

M.

Mace, Macis.
The Macarab-tree, Urucu, Bixa, Orellana, Achiot.
Madder, Rubia tinctorum, Erythrodanum.
Madowort, Alyssum.
Maiden-hair, Adiantum nigrum, Capillus Veneris.
English black Maiden-hair, Trichomanes.
Maise, or *Indian-Wheat*, Frumentum Indicum.
Mallows, Malva.
Marsh-Mallows, Althæa, Ibisus.
Vervain-Mallow, Alcea.
The Marchinello-tree, Araticu species.
Mandrake, Mandragora.
The Mango-tree, Mangas.
The Mangrove-tree, Mangle.
The Maple-tree, Acer.
Marigold, Calendula, Caltha.

Corn-

BOTANICUS.

Corn-Marigold, Chrysanthemum.
Marjoram, Majorana.
Marbel of Peru, Mirabilis Peruviana.
Marbler-woot, Imperatoria, Afrantia.
Herb Marstich, or *Mastic-Thyme*, Marum.
The Marstich-tree, Lenticulus.
Marst-weed, Gramen sparceum.
Maudlin, or *Maudlin-Tansie*, Ageratum, Balsamia foemina.
Marst-weed, Cotula.
Marabow-Saffron, Colchicum.
Marabow-woot, Ulmaria, Regina Prati.
Marbick, or *Snail-trefoil*, Medica.
The Medlar-tree, Mespilus.
Melilot, Melilotus.
Melon, Melo.
Melon-Chiffie, Echinomelocados.
Mercuryp, Mercurialis.
Milfoil, or *Yarrow*, Millefolium.
Milk-woot, Polygala.
Millet, or *Groat*, Milium.
Mint, Mentha.
Herb-Mint, Mentastrum.
Mistletoe, Viscus.
Moly, Moly, Allii Genus.
Money-woot, Nummularia.
Moonish-hood, Napellus.
Moon-woot, Lunaria.
Moss, Muscus.
Mother-woot, Cardiac.
Moth-mullein, Blattaria.
Mousse-ear, Pileolla, Auricula muris.
Mousse-tail, Myofuros, Cauda Muris.
Mug-woot, Artemisia.
The Mulberry-tree, Morus.
Mullein, or *High-taper*, Verbascum.
Mullein, or *Toad-foot*, Fungus.
Mustard, Sinapi.
Arabian Mustard, Draba.
Tower-Mustard, Turritis.
Myrobalans, Myrobalanus.
Myrrh, Myrrha.
Myrtle-tree, Myrtus.

N.

Nabel-woot, or *Wall penny-wort*, Cytiledon, Umbilicus Veneris.
Nabutu, Napus.
The Nectarine-tree, Nuciperfica.
Nettle, Urtica.
The Nettle-tree, Lotus arbor.
Nightshade, Solanum.
Nipple-woot, Lamplana.
A Nut, Nux.
Nutting, Nux moschata.

O.

The Oak-tree, Quercus.
The Holm-Oak, Ilex.
The Scarlet-Oak, Ilex coccifera.
Oats, Avena.
The Olive-tree, Oliva.
The Wild-Olive, Oleaster.
One-blade, Monophyllum.
Onions, Cepa.
The Orange-tree, Malus Aurantia.
Orchis, Orchis, seu Satyrion.
Opvine, or *Live-long*, Telephium, Crassula.
The Oyster, Salix aquatica.
Ore-eye, Bupthalmum.

Palma Christi, Ricinus.
The Palm tree, Palma.
Panick, Panicum.
The Papa-tree, Papaia, Mamoera.
The Paper reed, Papyrus Nilotica.
Herb Paris, Tru-love, or *One-berry*, Herba Paris.
Parish, Apium hortense, Petroselinum.
Bastard-Parish, Caulalis.
Parish-piert, Percepier.
Parish, Pastinaca latifolia, Staphylinus, Elaphobolus.
Cow-Parish, Sphondylium.
Palque-flower, Pulfarilla.
Passion-flower, or *Maracoki*, Granadilla, flos Passifloræ.
The Peach-tree, Malus Persica.
The Pear-tree, Pyrus.
The Prickly-Pear-tree, Opuntia, seu Fic Indica.
Pease, Pisum.
Pearony, Pæonia.
Pellitory of Spain, Pyrethrum.
Pellitory of the Wall, Parietaria.
Penny-royal, or *Pudong-Grass*, Pulegium.
Pepper, Piper.
Guinny Pepper, Capsicum.
Jamaica Pepper, or *All-spice*, Caryophyllus fructu rotundo.
Periwinkle, Vinca peruviana, Clematis Daphnoides.

S. Peters-woot, Alcyrum.
The Phippich-nut, Ricini species Americana.
Spanish Pick-tooth, Vifnaga, Gingidium.
Pimpernel, Anagallis.
The Pine-tree, Pinus.
The Pine-Apple, Anana.
Ground-Pine, Chamæpitys.
Pinks, or *Carnations*, Caryophyllus.
The Pipe-tree, or *Lilach*, Syringa.
The Pitch-tree, Picea, i. e. Abies mas.
The Plane-tree, Platanus.
Plantain, Plantago.
The Plantain-tree, Musa arbor.
The Plum-tree, Prunus.
Polep mountain, Polium.
Polypod, Polypodium.
The Pomegranate-tree, Malus Punica.
Pond-weed, Potamogeton.
The Poplar-tree, Populus.
Poppy, Papaver.
Rough headed Bastard-Poppy, Argemone.
Potato's, Battatas.
The Prickly Pear-tree, Opuntia, seu Ficus Indica.
Primrose, Primula veris, Verbastrum.
Tree-Primrose, Lyfimachia Virginiana.
Privet, or *Prunivert*, Ligustrum.
Mock-Privet, Phillyrea.
Ever-green Privet, Alaternus.
Pulse, Legumen.
Pumpion, Pepo.
Purslane, Portulaca.

Q.

Quince-tree, Malus Cydonia.

R.

Rabish, Raphanus.
Herb-Rabish, Raphanus rusticus, Armoracia.
Ragwort, Seggum or *S. James-wort*, Jacobaea.
Rampions, Rapunculus, Rapuntium.

Ramfong,

NOMENCLATOR

Hammons, Allium usinum.
The Hairy-herp-bush, Rubus Idæus.
Heed, Arundo.
Hest-harrow, or *Cammock*, Anonis.
Hire, Onyza.
Hie, Scala.
Hocket, Eruca.
Hofe, Rosa.
The Dogs-hofe, *Wild-Brier* or *Hep*, Rosa sylvestris inodora, Cynobatos, Cynorhodos.
The Dole-hofe, Cistus.
Hofe-wort, or *Rose-root*, Rhodia radix, Telephii species.
Hofe-bay, or *Oleander*, Nerium, Oleander.
Hofe of Jericho, Rosa Hiericuntina.
Hofenary, Rofmarinus.
Hofa folis, Ros folis.
Hubarb, Rhabarbarum.
Hue, Ruta.
Medow-hue, Thaliadrum.
Hupture-wort, or *All-feed*, Herniaria Polygami species.
Hufp, Juncus.

S.

Saffron, Crocus.
Sage, Salvia.
Sage of Jerusalem, Pulmonaria maculofa.
Saint-toin, Medica species.
Sallow, Salix latifolia.
Samphire, Crithmum feu Fœniculum maritimum.
Sanicle, Sanicula, Diapensia.
Sartaparilla, Salfaparilla.
The Salfatree-tree, Salfafrias arbor.
Sattin, or *bonesty*, Viola lunaria five Bulbonach.
Satyrion, Orchis.
Sabine, Sabina.
Saunders, Santalum, Ligni species.
Sabourp, Satureia.
Saw-wort, Serratula.
Saxifrage, Saxifraga.
Scabious, Scabiosa.
Scammony, Scammonia Syriaca.
Scurvy-grafs, Cochlearia.
The Schellen Plant, Myxa, Scheffen.
Self-heal, Brunella feu Prunella.
Sena, Sena Alexandrina.
Balfard Sena, Colutea.
Serigreen, or *House-leek*, Sedum, Sempervivum.
The Sensitive-Plant, Herba viva, Elchynomene.
Sermountain, Siler montanum.
The Service, or *Sorb-tree*, Sorbus.
Shepherds needle, Scandix, Pecten Veneris.
Shepherds-purle, Bursa Pastoris.
The Silver-bush, Barba Jovis.
Silver-weed, or *wild-Tanfie*, Argentina, Potentilla.
Shirret, Sisarum.
The Sloe-tree or *Black-thorn*, Prunus fylvestris.
Smallage, Paludarium, Apium palustre, Eleoselinum.
Sneezewort, Ptarmica.
Solomon's Seal, Polygonatum, Sigillum Solomonis.
The Sops-tree, Saponaria arbor.
Sopcewort, Saponaria.
Sorel, Acetofa.
Sothern-wood, Abrotanum mas.

Solwheab, Cyclamen.
The Souer-top, Araticu species.
Sow-fennel, or *Sulphur-wort*, Peucedanum.
Sow-thistle, or *Harer-Lettice*, Sonchus.
Sparagus, or *Sperage*, corrupte *Sparrow-grafs*, Asparagus.
Spelt, Zea, Spelta.
Spider-wort, Phalangium.
Spignel, *Men* or *Bawd-money*, Meum.
Spinache, Spinachia.
The Spindle-tree or *Prickwood*, Euonymus.
Spizen-wort, Asplenium, Scolopendria, Ceterach.
Sponge, Spongia.
Spurge, Tithymalus.
Spurrep, Spermula.
Squills, or *Sea Onyon*, Scilla.
Star of Bethlehem, Ornithogalum.
Star-wort, Aster.
Sea-starwort, Tripolium.
Stabes-acre or *Loufwort*, Staphis agria.
Stock-gilliflow, Leucoum incanum.
Stoncrop, Sedum minus, Illecebra minor.
The Stojat-tree, Syrax Arbor.
Strawberry, Fragaria.
The Strawberry-tree, Arbutus.
Sutrope, Cichoreum.
Gum-Sutrope, Chondrilla.
The Sugar-cane, Arundo Saccharifera.
Sunach, Rhus.
Sun-dew, Ros folis.
Sun-flower, Flos folis.
Swallow-wort, Asclepias.
Sycamore-tree, Sycamorus.

T.

The Talipot-tree, Coddia-Panna, Palma species.
Tamarinds, Tamarindus.
The Tamarish-tree, Myrica, Tamariscus.
Tanfie, Tanacetum.
Tares, or *Vetches*, Vicia.
Tarragon, Draco herba, Dracunculus hortensis.
The Tea or *Thee-Plant*, The Sinenfium, Tfia Japonensibus.
Teasel, Diplacus, Carduus Fullonum.
Tent-wort, or *Wall-Rue*, Adiantum album, Ruta muraria.
Thistle, Carduus.
Torch-Thistle, Cereus.
Melon-Thistle, Echinomelocactus.
Thorn-Apple, Stramonium.
Thozow-wax, Perfoliata.
Throat-wort, or *Canterbury Bell*, Trachelium.
Thyme, Thymus.
Toad-flar, Linaria.
Tobacco, Tabacum, Nicotiana.
The Tobby-tree, Mamay arbor.
Toth-wort, Dentaria.
Tomentil, Tormentilla.
Traveller's Joy, Viorna, Clematidis species.
Tragacanth, Tragacantha.
Tre of Life, Thuya Theophrasti, Arbor vitæ five Paradisiaca vulgo dicta.
Trefoil, Trifolium.
Shrub-Trefoil, Cytisus.
Tuberose, Hyacinthus Peruvianus.
Tulip, Tulipa.
The Tulip-tree, Arbor Tulipifera.
Turnerick, Curcuma.
Turnep, Rapum.

Turnsole,

BOTANICUS.

Turnsole, or *Heliotrope*, Heliotropium.
The Turpentine-tree, Terebinthus.
Tusfan, Androsolumum.
Tway-blade, Ophris bifolia.

V.

Valerian, Valeriana.
Vanillas, Banillas.
Venus-comb, or *Shepherds-needle*, Pecten Veneris.
Venus-looking-glass, Speculum Veneris, Onobrychis arvensis, Campanula arvensis æræa.
Verbain, Verbena.
Vetth or *Tare*, Vicia.
Cocks-head-Vetth, Onobrychis.
Horse-shoe-Vetth, Ferrum equinum.
The Vine, Vitis Vinifera.
Violet, Viola.
Viper's-grafs, or *Scorzonera*, Scorzonera.

W.

Wake-robin, or *Cuckow-Pint*, Arum.
The Walnut-tree, Nux Juglans.
Wall-flower, Leucoum luteum, Keiri.
Wart-wort, or *Sun-Spurge*, Tithymalus Helioscopius.
Way-facing-tree, Viburnum, Lantana.
Wheat, Triticum.
Wheat, Fegopyrum, Fagotriticum.
Cow-wheat, Melampyrum.

The White-beam-tree, Aria Theophrasti, Sorbi species.
Whitlow-grafs, Paronychia.
The Whozle-herp, or *Bil-herp*, Vitis Idæa, Vaccinium.

Whitow-wail, Chamelæa triccocos.
Sweet Williams, or *Pride of London*, Armeria.
The Willow-tree, Salix.
Spiked Willow of Theophrastus, Spiræa Theophrasti.
Winter's-bark, Cortex Winteranus.
Winter-green, Pyrola.
Woad, Glastrum, Ictis.
Wild-Woad, *Diers Weed*, Luteola.
Wolfe's-bane, Aconitum.
Woad-roof, Alperula.
Wood-bind, or *Honey-suckle*, Petriclymenum, feu Mater fylæ.
Wozm-wod, Absinthium.
Wozm-fad, Absinthium Santonicum.
Wzack, or *Sea-weed*, Alga, Fucus.

Y.

Yam, Rapum Brasilianum.
Yarrow, or *Milfoil*, Millefolium.
The Yets-tree, Taxus.
Yucca, *Cassava*, or *Indian bread*, Yucca.

Z.

Zedoary, Zedoaria.

FINIS.